

33/38, 1776 ja 1642
käännökset rinnakkain

Voit lukea käännöstä
luvuttain kirjanmerkkien
avulla. .

ENSIMMÄINEN MOOSEKSEN KIRJA	1. MOOSEKSEN KIRJA	Ensimäinen Moseksen Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Alussa loi Jumala taivaan ja maan.	1. Alussa loi Jumala taivaan ja maan.	1:1 ALgusa loi Jumala Taiwan ja Maan.
1:2 Ja maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli syvyyden päällä, ja Jumalan Henki liikkui vetten päällä.	2. Ja maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli syvyyden päällä, ja Jumalan Henki liikkui vetten päällä.	1:2 Ja Maa oli autia ja tyhjä/ ja pimeys oli sywyden päällä/ ja Jumalan Hengi lijkui weden päällä.
1:3 Ja Jumala sanoi: "Tulkoon valkeus." Ja valkeus tuli.	3. Ja Jumala sanoi: tulkoon valkeus, ja valkeus tuli.	1:3 JA Jumala sanoi: tulcon walkeus/ ja walkeus tuli.
1:4 Ja Jumala näki, että valkeus oli hyvä; ja Jumala erotti valkeuden pimeydestä.	4. Ja Jumala näki valkeuden hyväksi. Niin Jumala erotti valkeuden pimeydestä:	1:4 Ja Jumala näki walkeuden hywäxi. Nijn Jumala erotti walkeuden pimeydestä/
1:5 Ja Jumala kutsui valkeuden päiväksi, ja pimeyden hän kutsui yöksi. Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu, ensimmäinen päivä.	5. Ja Jumala kutsui valkeuden päiväksi, ja pimeyden kutsui hän yöksi. Ja tuli ehtoosta ja aamusta ensimmäinen päivä.	1:5 Ja cudzui walkeuden päiwäxi/ ja pimeyden yöxi. Ja tuli ehtosta ja amusta/ ensimmäinen päiwä.
1:6 Ja Jumala sanoi: "Tulkoon taivaanvahvuus vetten välille erottamaan vedet vesistä."	6. Ja Jumala sanoi: tulkoon vahvuus vetten vaiheelle, eroittamaan vesiä vesistä.	1:6 JA Jumala sanoi: tulcon wahvus wetten waihelle/ eroittaman wesiä wesistä.
1:7 Ja Jumala teki taivaanvahvuuden ja erotti vedet, jotka olivat taivaanvahvuuden alla, vesistä, jotka olivat taivaanvahvuuden päällä; ja tapahtui niin.	7. Ja Jumala teki vahvuuden, ja erotti vedet, jotka ovat vahvuuden alla, niistä vesistä, jotka ovat vahvuuden päällä: ja tapahtui niin.	1:7 Ja Jumala teki wahwuden/ ja erotti weden cuin oli wahwuden alla/ sijtä wedestä cuin oli wahwuden päällä/ Ja tapahtui njjn.
1:8 Ja Jumala kutsui vahvuuden taivaaksi. Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu, toinen päivä.	8. Ja Jumala kutsui vahvuuden taivaaksi. Ja tuli ehtoosta ja aamusta toinen päivä.	1:8 Ja Jumala cudzui wahwuden Taiwaxi. Ja tuli ehtosta ja amusta/ toinen päiwä.
1:9 Ja Jumala sanoi: "Kokoontukoot vedet, jotka ovat taivaan alla, yhteen paikkaan, niin että kuiva tulee näkyviin." Ja tapahtui niin.	9. Ja Jumala sanoi: kokoontukoon vedet taivaan alla erinomaiseen paikkaan, niin että kuiva näkyy. Ja tapahtui niin.	JA Jumala sanoi: coconducon wesi taiwan alla erinomaiseen paickaan/ njjn että cuiwa näky/ Ja tapahtui njjn.
1:10 Ja Jumala kutsui kuivan maaksi, ja paikan, mihin vedet olivat kokoontuneet, hän kutsui mereksi. Ja Jumala näki, että se oli hyvä.	10. Ja Jumala kutsui kuivan maaksi, ja vetten kokoukset hän kutsui mereksi. Ja Jumala näki sen hyväksi.	1:9 Ja Jumala cudzui cuiwan Maaxi/ ja wetten cocouxen hän cudzui Merexi. Ja Jumala näki sen hywäxi.
1:11 Ja Jumala sanoi: "Kasvakoon maa vihantaa, ruohoja, jotka tekevät siementä, ja hedelmäpuita, jotka lajiensa mukaan kantavat maan päällä hedelmää, jossa niiden siemen on." Ja tapahtui niin:	11. Ja Jumala sanoi: vihoittakoon maa, ja kasvakoon ruohon, jossa siemen on, ja hedelmälliset puut, jotka hedelmän kantavat lajiensa jälkeen, jossa sen siemen on maan päällä. Ja tapahtui niin.	1:10 Ja Jumala sanoi: wihottacon maa ja caswacon ruohon josa siemen on/ ja hedelmäliset puut/ että cukin laistans hedelmöidze/ josa on oma siemen idze hänesäns maalla/ Ja tapahtui njjn.

1:12 maa tuotti vihantaa, ruohoja, jotka tekivät siementä lajiensa mukaan, ja puita, jotka lajiensa mukaan kantoivat hedelmää, jossa niiden siemen oli. Ja Jumala näki, että se oli hyvä.	12. Ja maa vihoitti ja kasvoi ruohon, jossa siemen oli lajiensa jälkeen, ja hedelmälliset puut, joiden siemen oli itsessään lajiensa jälkeen. Ja Jumala näki sen hyväksi.	1:11 Ja maa vihotti ja caswoi ruohon/ josa siemen oli laistans/ ja hedelmälliset puut/ joiden siemen oli idze heisäns/ cusakin laistans. 1:12 Ja Jumala näki sen hywäxi.
1:13 Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu, kolmas päivä.	13. Ja tuli ehtoosta ja aamusta kolmas päivä.	Ja tuli ehtosta ja amusta colmas päiwä.
1:14 Ja Jumala sanoi: "Tulkoot valot taivaanvahvuuteen erottamaan päivää yöstä, ja olkoot ne merkkeinä osoittamassa aikoja, päiviä ja vuosia,	14. Ja Jumala sanoi: tulkoon valkeudet taivaan vahvuuteen, eroittamaan päivää ja yötä: ja olkoon merkeiksi, ja ajoiksi, ja päiviksi ja vuosiksi.	1:13 JA Jumala sanoi: tulcon walkeudet taiwan wahwuteen/ eroittaman päiwä ja yötä/ ja olcon merkeixi/ ajoixi/ päiwixi ja vuosixi.
1:15 ja olkoot valoina taivaanvahvuudella paistamassa maan päälle." Ja tapahtui niin:	15. Ja olkoon valkeudeksi taivaan vahvuudessa, paistamaan maan päälle. Ja tapahtui niin.	1:14 Ja olcon walkeudexi taiwan wahwudes/ paistaman maan päälle. Ja tapahtui nijn.
1:16 Jumala teki kaksi suurta valoa, suuremman valon hallitsemaan päivää ja pienemmän valon hallitsemaan yötä, sekä tähdet.	16. Ja Jumala teki kaksi suurta valkeutta: suuremman valkeuden päivää hallitsemaan, ja vähemmän valkeuden yötä hallitsemaan, ja tähdet.	1:15 Ja Jumala teki caxi suurta walkeutta/ suuremman walkeuden päiwä hallidzeman/ ja vähemmän walkeuden yötä hallidzeman/ ja tähdet.
1:17 Ja Jumala pani ne taivaanvahvuuteen, paistamaan maan päälle	17. Ja Jumala pani ne taivaan vahvuuteen, paistamaan maan päälle.	1:16 Ja Jumala pani ne taiwan wahwuteen/ paistaman maan päälle/
1:18 ja hallitsemaan päivää ja yötä ja erottamaan valon pimeästä. Ja Jumala näki, että se oli hyvä.	18. Ja hallitsemaan päivää ja yötä, ja eroittamaan valkeutta ja pimeyttä. Ja Jumala näki sen hyväksi.	1:17 Ja hallidzeman päiwä ja yötä/ ja eroittaman walkeutta ja pimeyttä. Ja Jumala näki sen hywäxi.
1:19 Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu, neljäs päivä.	19. Ja tuli ehtoosta ja aamusta neljäs päivä.	1:18 Ja tuli ehtosta ja amusta neljäs päiwä.
1:20 Ja Jumala sanoi: "Viliskööt vedet eläviä olentoja, ja lentäkööt linnut maan päällä, taivaanvahvuuden alla."	20. Ja Jumala sanoi: kuohuttakoon vedet yltäkyllä liikkuvaisia eläimiä, ja linnut lentäköön maan päällä taivaan avaruudessa.	1:19 JA Jumala sanoi: cuohuttacon wesi lijckuwaisia eläimitä/ ja linnut maan päällä taiwan wahwuden alla lendäkän.
1:21 Ja Jumala loi suuret merieläimet ja kaikkinaiset liikkuvat, vesissä vilisevät elävät olennot, kunkin lajiensa mukaan, ja kaikkinaiset siivekkäät linnut, kunkin lajiensa mukaan. Ja Jumala näki, että se oli hyvä.	21. Ja Jumala loi suuret valaskalat, ja kaikkinaiset liikkuvaiset eläimet, jotka vedet kuohuttivat yltäkyllä kunkin lajiensa jälkeen, ja kaikkinaiset siivilliset linnut, lajiensa jälkeen. Ja Jumala näki sen hyväksi.	1:20 Ja Jumala loi suuret walascalat/ ja caickinaiset lijckuwaiset eläimet/ jotca wesi cuohutti/ cugin laistans/ ja caickinaiset höyhemeliset linnut/ cugin laistans. Ja Jumala näki sen hywäxi.
1:22 Ja Jumala siunasi ne sanoen: "Olkaa hedelmälliset ja lisääntykää ja täyttäkää meren vedet, ja linnut lisääntykööt maan päällä."	22. Ja Jumala siunasi heitä, ja sanoi: olkaat hedelmälliset ja lisääntykää, ja täyttäkää meren vedet, ja linnut lisääntyköön veden päällä.	1:21 Ja Jumala siunais heitä/ ja sanoi: hedelmöitkät ja lisändykät/ ja täyttäkät meren wedet/ ja linnut lisändykön maalle.
1:23 Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu, viides päivä.	23. Ja tuli ehtoosta ja aamusta viides päivä.	1:22 Ja tuli ehtosta ja amusta wijdes päiwä.
1:24 Ja Jumala sanoi: "Tuottakoon maa elävät olennot, kunkin lajiensa mukaan, karjaeläimet ja matelijat ja metsäeläimet, kunkin lajiensa mukaan." Ja tapahtui niin:	24. Ja Jumala sanoi: tuottakoon maa eläimet lajiensa jälkeen, karjan, madot ja pedot maalle lajiensa jälkeen. Ja tapahtui niin.	1:23 Ja Jumala sanoi: tuocon maa eläimet/ cugin laistans/ carjan/ madot ja pedot maalle/ cugin laistans/ Ja tapahtui nijn.

1:25 Jumala teki metsäeläimet, kunkin lajinsa mukaan, ja karjaeläimet, kunkin lajinsa mukaan, ja kaikki maan matelijat, kunkin lajinsa mukaan. Ja Jumala näki, että se oli hyvä.	25. Ja jumala teki pedot maalle lajinsa jälkeen, ja karjan lajinsa jälkeen, ja kaikkinaiset matelevaiset maalla lajinsa jälkeen. Ja Jumala näki sen hyväksi.	1:24 Ja Jumala teki pedot maalle/ cugin laistans/ caickinaiset matelewaiget eläimet maalle laistans. Ja Jumala näki sen hywäxi.
1:26 Ja Jumala sanoi: "Tehkäämme ihminen kuvaksemme, kaltaiseksemme; ja vallitkoot he meren kalat ja taivaan linnut ja karjaeläimet ja koko maan ja kaikki matelijat, jotka maassa matelevat."	26. Ja Jumala sanoi: tehkäämme ihminen meidän kuvaksemme, meidän muotomme jälkeen: ja he vallitkaan kalat meressä, ja taivaan linnut, ja karjan ja koko maan, ja kaikki, jotka maalla matelevat.	1:25 JA Jumala sanoi: tehkäm Ihminen meidän cuwaxem/ joca meidän muotoisem on/ joca wallidze calat meres/ ja linnut taiwan alla/ ja carjan/ ja coco maan/ ja caicki jotca maalla matelewat.
1:27 Ja Jumala loi ihmisen omaksi kuvaksensa, Jumalan kuvaksi hän hänet loi; mieheksi ja naiseksi hän loi heidät.	27. Ja Jumala loi ihmisen omaksi kuvaksensa, Jumalan kuvaksi hän sen loi: mieheksi ja vaimoksi loi hän heitä.	1:26 Ja Jumala loi Ihmisen omaksi cuwaxens/ Jumalan cuwaxi hän sen loi/ miehxi ja waimoxi loi hän heitä.
1:28 Ja Jumala siunasi heidät, ja Jumala sanoi heille: "Olkaa hedelmälliset ja lisääntykää ja täyttäkää maa ja tehkää se itsellenne alamaiseksi; ja vallitkaa meren kalat ja taivaan linnut ja kaikki maan päällä liikkuvat eläimet."	28. Ja Jumala siunasi heitä, ja Jumala sanoi heille: kasvakaat ja lisääntykää ja täyttäkää maata, ja tehkää se teillenne alamaiseksi; ja vallitkaat kalat meressä, ja taivaan linnut, ja kaikki eläimet, jotka maalla liikkuvat.	1:27 Ja Jumala siunais heitä/ ja sanoi heille: hedelmöitkät ja lisändykät ja täyttäkät maata/ ja tehkät se teillen alemaisexi/ ja wallitcat calat meres/ ja linnut taiwan alla/ ja caicki eläimet jotca maalla lijckuwat.
1:29 Ja Jumala sanoi: "Katso, minä annan teille kaikkinaiset siementä tekevät ruohot, joita kasvaa kaikkialla maan päällä, ja kaikki puut, joissa on siementä tekevä hedelmä; olkoot ne teille ravinnoksi.	29. Ja Jumala sanoi: katso, minä annoin teille kaikkinaiset ruohot, joissa siemen on koko maan päällä, ja kaikkinaiset hedelmälliset puut, ja puut, joissa siemen on, teille ruaksi	1:28 Ja Jumala sanoi: cadzo/ minä annoin teille caickinaiset ruohot/ joisa siemen on coco maan päällä/ ja caickinaiset hedelmälliset puut/ ja puut joisa siemen on/ teille ruaxi.
1:30 Ja kaikille metsäeläimille ja kaikille taivaan linnuille ja kaikille, jotka maassa matelevat ja joissa on elävä henki, minä annan kaikkinaiset viheriät ruohot ravinnoksi." Ja tapahtui niin.	30. Ja kaikille eläimille maan päällä, ja kaikille taivaan linnuille, ja kaikille, jotka matelevat maan päällä, joissa elävä henki on, kaikkinaiset viheriäiset ruohot syötäväksi. Ja tapahtui niin.	1:29 Ja caickille eläimille maan päällä/ ja caickille linnuille taiwan alla/ ja caickille madoille maan päällä/ joisa hengi on/ caickinaiset wiherjäiset ruohot syötäwäxi/ Ja tapahtui nijn.
1:31 Ja Jumala katsoi kaikkea, mitä hän tehnyt oli, ja katso, se oli sangen hyvää. Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu, kuudes päivä.	31. Ja Jumala katsoi kaikkia, kuin hän tehnyt oli, ja katso, ne olivat sangen hyvät. Ja tuli ehtoosta ja aamusta se kuudes päivä.	1:30 Ja Jumala cadzoi caickia cuin hän tehnyt oli/ ja cadzo/ ne olit sangen hywät. Ja tuli ehtosta ja amusta cuudes päiwä.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Niin tulivat valmiiksi taivas ja maa kaikkine joukkoinensa.	1. Ja niin taivas ja maa päätettiin, ja kaikki heidän joukkonsa.	2:1 JA nijn taiwas ja maa päätettin/ ja caicki heidän jouckons.
2:2 Ja Jumala päätti seitsemäntenä päivänä työnsä, jonka hän oli tehnyt, ja lepäsi seitsemäntenä päivänä kaikesta työstänsä, jonka hän oli tehnyt.	2. Ja Jumala oli päättänyt seitsemäntenä päivään (asti) työnsä, kuin hän tehnyt oli, ja lepäsi seitsemäntenä päivänä kaikista teoistansa, kuin hän tehnyt oli.	2:2 Ja Jumala päätti seidzemendenä päiwänä hänen työns cuin hän tehnyt oli/ ja lepäis seidzemendenä päiwänä caikista hänen tegoistans/ cuin hän tehnyt oli.

2:3 Ja Jumala siunasi seitsemännen päivän ja pyhitti sen, koska hän sinä päivänä lepäsi kaikesta luomistyöstänsä, jonka hän oli tehnyt.	3. Ja Jumala siunasi seitsemännen päivän ja pyhitti sen; että hän lepäsi hänessä kaikista teoistansa, jotka Jumala loi ja (täydellisesti) teki.	2:3 Ja siunais seidzemennen päivän ja pyhitti sen/ että hän lewäis hänes/ caikista hänen tegoistans jotca Jumala loi ja teki.
2:4 Tämä on kertomus taivaan ja maan synnystä, kun ne luotiin. Siihen aikaan, kun Herra Jumala teki maan ja taivaan,	4. Ja näin on taivas ja maa tullut, koska he luotiin, sillä ajalla jolla Herra Jumala teki maan ja taivaan.	2:4 Ja näin on taiwas ja maa tullut cosca he luotin/ sillä ajalla jolla Jumala teki taiwan ja maan.
2:5 ei ollut vielä yhtään kedon pensasta maan päällä, eikä vielä kasvanut mitään ruohoa kedolla, koska Herra Jumala ei vielä ollut antanut sataa maan päälle eikä ollut ihmistä maata viljelemässä,	5. Ja kaikkinaiset pensaat kedolla, jotka ei ennen olleet maan päällä, ja kaikkinaiset ruohot kedolla, jotka ei ennen kasvanet. Sillä ei Herra Jumala antanut vielä sataa maan päälle, eikä ollut ihmistä, joka maata viljeli;	2:5 Ja caickinaiset puut kedolla/ jotca ei ennen ollet maan päällä/ ja caickinaiset ruohot kedolla/ jotca ei ennen caswanet ollet. 2:6 Sillä ei HERRa Jumala andanut vielä sata maan päälle/ eikä ollut ihmistä joca maata wiljeli/
2:6 vaan sumu nousi maasta ja kasteli koko maan pinnan.	6. Vaan sumu nousi maasta, ja kasti kaiken maan.	waan sumu nousi maasta/ ja casti caiken maan.
2:7 Silloin Herra Jumala teki maan tomusta ihmisen ja puhalsi hänen sieraimiinsa elämän hengen, ja niin ihmisestä tuli elävä sielu.	7. Ja Herra Jumala teki ihmisen, tomun maasta, ja puhalsi hänen sieraimiinsa elävän hengen: ja tuli ihminen niin eläväksi sieluksi.	2:7 JA HERRa Jumala teki ihmisen maan tomusta/ ja puhalsi hänen sieramijns elävän hengen/ ja tuli ihminen nijn eläväxi sieluxi.
2:8 Ja Herra Jumala istutti paratiisin Eedeniin, itään, ja asetti sinne ihmisen, jonka hän oli tehnyt.	8. Ja Herra Jumala istutti Paradisin Edenissä itään päin, ja pani siihen ihmisen, jonka hän tehnyt oli.	2:8 Ja HERRa Jumala istutti Paradijsin Edenis itän päin/ ja pani sijhen ihmisen/ jonga hän teki.
2:9 Ja Herra Jumala kasvatti maasta kaikkinaisia puita, ihania nähdä ja hyviä syödä, ja elämän puun keskelle paratiisia, niin myös hyvän- ja pahantiedon puun.	9. Ja Herra Jumala kasvatti maasta kaikkinaiset puut, ihanaiset nähdä ja hyvät syödä, ja elämän puun keskelle Paradisia, niin myös hyvän ja pahan tiedon puun.	2:9 Ja HERRa Jumala caswatti maasta caickinaiset puut ihanaiset nähdä ja hywät syödä/ ja elämän puun keskelle Paradijsi/ nijn myös hywän ja pahan tiedon puun.
2:10 Ja Eedenistä lähti joki, joka kasteli paratiisia, ja se jakaantui sieltä neljään haaraan.	10. Ja Edenistä kävi virta kastamaan Paradisia, ja jakoi sieltä itsensä neljäksi päävirraksi.	2:10 Ja Edenist käwi wirta castaman Paradijsi/ ja jacoi idzens neljäxi pääwirraxi.
2:11 Ensimmäisen nimi on Piison; se kiertää koko Havilan maan, jossa on kultaa;	11. Ensimmäinen kutsutaan Pison: se juoksee koko Hevilan maan ympärinsä, ja siellä on kultaa.	2:11 Ensimmäinen cudzutan Pison/ se juoxe coco Hewilan maan ymbärins/ ja siellä culda löytän/
2:12 ja sen maan kulta on hyvää. Siellä on myös bedellion-pihkaa ja onyks-kiveä.	12. Ja sen maan kulta on kallis, ja siellä myös löytään Bedellion, ja kallis kivi Oniks.	2:12 Ja sen maan culda on callis/ ja siellä myös löytän Bedellion/ ja callis kiwi Onix.
2:13 Toisen virran nimi on Gihon; se kiertää koko Kuusin maan.	13. Toinen virta kutsutaan Gihon: se juoksee koko Etiopian ympärinsä.	2:13 Toinen wirta cudzutan Gihon/ se juoxe coco Ethiopian ymbärins.
2:14 Kolmannen virran nimi on Hiddekel; se juoksee Assurin editse. Ja neljäs virta on Eufrat.	14. Kolmas virta kutsutaan Hiddekel, ja juoksee Assyrian editse. Ja neljäs virta on Phrat.	2:14 Colmas wirta cudzutan Hidekel/ ja juoxe Assyrian edidzen. Ja neljäs wirta on Phrat.
2:15 Ja Herra Jumala otti ihmisen ja pani hänet Eedenin paratiisiin viljelemään ja varjelemaan sitä.	15. Ja Herra Jumala otti ihmisen, ja pani Edenissä Paradisiin, viljelemään ja varjelemaan sitä.	2:15 JA HERRa Jumala otti ihmisen/ ja pani Paradijsijn Edenis/ wiljeleman ja warjeleman sitä.

2:16 Ja Herra Jumala käski ihmistä sanoen: "Syö vapaasti kaikista muista paratiisin puista,	16. Ja Herra Jumala käski ihmistä, ja sanoi: syö vapaasti kaikkinaisista puista Paradisissa;	2:16 Ja HERRa Jumala käski ihmistä/ ja sanoi: syö caickinaisista puista Paradijsis/
2:17 mutta hyvän- ja pahantiedon puusta älä syö, sillä sinä päivänä, jona sinä siitä syöt, pitää sinun kuolemalla kuoleman."	17. Mutta hyvän ja pahan tiedon puusta älä syö: sillä jona päivänä sinä siitä syöt, pitää sinun kuolemalla kuoleman.	2:17 Mutta hywän ja pahan tiedon puusta älä syö: sillä jona päiwanä sinä sijtä syöt/ pitä sinun cuolemalla cuoleman.
2:18 Ja Herra Jumala sanoi: "Ei ole ihmisen hyvä olla yksinensä, minä teen hänelle avun, joka on hänelle sopiva."	18. Ja Herra Jumala sanoi: ei ole hyvä ihmisen yksinensä olla, minä teen hänelle avun, joka hänen tykönänsä oleman pitää.	2:18 JA HERRa Jumala sanoi: ei ole hyvä ihmisen yxinäns olla/ minä teen hänelle awun/ joca hänelle soweljas on.
2:19 Ja Herra Jumala teki maasta kaikki metsän eläimet ja kaikki taivaan linnut ja toi ne ihmisen eteen nähdäkseen, kuinka hän ne nimittäisi; ja niinkuin ihminen nimitti kunkin elävän olennon, niin oli sen nimi oleva.	19. Koska Herra Jumala oli tehnyt maasta kaikkinaiset eläimet kedolle, ja kaikkinaiset taivaan linnut, toi hän ne Adamin eteen, että hän näkis, kuinka hän ne nimittäis: sillä niinkuin Adam kaikkinaiset eläimet nimitti, niin ne kutsutaan.	2:19 Cosca HERRa Jumala oli maasta caickinaiset eläimet kedolle/ ja caickinaiset linnut taiwan ala tehnyt/ toi hän ne ihmisen eteen/ että hän näkis cuinga hän ne nimitäis: sillä nijncuin ihminen caickinaiset eläimet nimitti/ nijn ne cudzutan.
2:20 Ja ihminen antoi nimet kaikille karjaeläimille ja taivaan linnuille ja kaikille metsän eläimille. Mutta Aadamille ei löytynyt apua, joka olisi hänelle sopinut.	20. Ja Adam antoi kullekin karjalle, ja taivaan linnuille, ja eläimille maan päällä heidän nimensä. Mutta Aadamille ei löytty apua, joka hänen tykönänsä olisi.	2:20 Ja ihminen andoi cullakin carjalle/ ja linnuille taiwan alla/ ja eläimille maan päällä heidän nimens. Mutta ihmiselle ei löytty apua/ joca hänelle soweljas olis.
2:21 Niin Herra Jumala vaivutti ihmisen raskaaseen uneen, ja kun hän nukkui, otti hän yhden hänen kylkiluistaan ja täytti sen paikan lihalla.	21. Ja Herra jumala pani raskaan unen Adamiin, ja kuin hän nukkui, otti hän yhden hänen kylkiluistansa, ja täytti sen paikan lihalla.	2:21 Ja HERra Jumala pani rascan unen ihmiseen/ ja cuin hän nuckui/ otti hän yhden hänen kylkiluistans/ ja täytti sen paican lihalla.
2:22 Ja Herra Jumala rakensi vaimon siitä kylkiluusta, jonka hän oli ottanut miehestä, ja toi hänet miehen luo.	22. Ja Herra Jumala rakensi vaimon siitä kylkiluusta, jonka hän Adamista otti, ja toi sen hänen eteensä.	2:22 Ja HERra Jumala rakensi waimon sijtä kylkiluusta/ jonga hän ihmisest otti/ ja toi sen hänen eteens.
2:23 Ja mies sanoi: "Tämä on nyt luu minun luistani ja liha minun lihastani; hän kutsuttakoon miehettäreksi, sillä hän on miehestä otettu."	23. Niin sanoi Adam: tämä on nyt luu minun luistani, ja liha minun lihastani: se pitää kutsuttaman miehiseksi, sillä hän on otettu miehestä.	2:23 Nijn sanoi ihminen: tämä on luu minun luistani/ ja liha minun lihastani/ se pitä cudzuttaman miehen puolisaxi: sillä hän on otettu miehestä.
2:24 Sentähden mies luopukoon isästänsä ja äidistänsä ja liittyköön vaimoonsa, ja he tulevat yhdeksi lihaksi.	24. Sentähden pitää miehen luopuman isästänsä ja äidistänsä, ja vaimoonsa sidottu oleman, ja tulevat yhdeksi lihaksi.	2:24 Sentähden pitä miehen luopuman Isästäns ja Äitistäns/ ja pysymän emändäns tykönä/ ja he tulewat yhdexi lihaxi.
2:25 Ja he olivat molemmat, mies ja hänen vaimonsa, alasti eivätkä hävenneet toisiansa.	25. Ja he olivat molemmat alasti, Adam ja hänen emäntänsä, ja ei hävenneet.	2:25 Ja he olit molemmat alasti/ Adam ja hänen emändäns/ ja ei häwennet.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Mutta käärme oli kavalin kaikista kedon eläimistä, jotka Herra Jumala oli tehnyt; ja se sanoi vaimolle: "Onko Jumala todellakin sanonut: 'Älkää syökö kaikista paratiisin puista'?"	1. Ja kärme oli kavalin kaikkia eläimiä maan päällä, jotka Herra Jumala tehnyt oli, ja se sanoi vaimolle: sanoiko Jumala, älkäät syökö kaikkinaisista puista Paradisissa?	3:1 JA kärme oli cawalin caickia eläimitä maan päällä/ jotca HERRa Jumala tehnyt oli/ ja sanoi waimolle: sanoico Jumala/ älkät syökö caickinaisista puista Paradijsis?

3:2 Niin vaimo vastasi käärmeelle: "Me saamme syödä muiden puiden hedelmiä paratiisissa,	2. Niin vaimo sanoi kärmelle: me syömme niiden puiden hedelmistä, jotka ovat Paradiisissa;	3:2 Nijn vaimo sanoi kärmelle: me syömme nijden puiden hedelmistä/ jotca owat Paradijsis/
3:3 mutta sen puun hedelmästä, joka on keskellä paratiisia, on Jumala sanonut: 'Älkää syökö siitä älkääkä koskeko siihen, ettette kuolisi.'"	3. Mutta sen puun hedelmästä, joka on keskellä Paradiisia, on Jumala sanonut: älkää syökö siitä, ja älkää ruvetko siihen, ettette kuolisi.	3:3 Mutta sen puun hedelmästä/ joca on keskellä Paradijsi/ on Jumala sanonut: älkät syökö sijtä/ ja älkät ruwetco sijhen/ ettet te cuolis.
3:4 Niin käärme sanoi vaimolle: "Ette suinkaan kuole;	4. Niin kärme sanoi vaimolle: ei suinkaan pidä teidän kuolemalla kuoleman.	3:4 Nijn kärme sanoi waimolle: ei suingan pidä teidän cuolemalla cuoleman:
3:5 vaan Jumala tietää, että sinä päivänä, jona te siitä syötte, aukenevat teidän silmänne, ja te tulette niinkuin Jumala tietämään hyvän ja pahan."	5. Vaan Jumala tietää, että jona päivänä te syötte siitä, aukenevat teidän silmänne, ja te tulette niinkuin Jumala, tietämään hyvän ja pahan.	3:5 Waan Jumala tietä/ että jona päiwänä te syötte sijtä/ aukenewat teidän silmän/ ja tuletta nijncuin Jumala/ tietämän hywän ja pahan.
3:6 Ja vaimo näki, että siitä puusta oli hyvä syödä ja että se oli ihana katsella ja suloinen puu antamaan ymmärrystä; ja hän otti sen hedelmästä ja söi ja antoi myös miehellensä, joka oli hänen kanssansa, ja hänkin söi.	6. Ja vaimo näki siitä puusta olevan hyvän syödä, ja että se oli ihana nähdä ja suloinen puu antamaan ymmärryksen: ja otti sen hedelmästä ja söi, ja antoi miehellensä siitä, ja hän söi.	3:6 Ja waimo näki sijtä puusta olevan hywän syödä/ ja että se oli ihana nähdä ja suloinen puu/ että se andoi ymmärryksen: ja otti hedelmästä ja söi/ ja andoi myös miehellensä sijtä/ ja hän söi.
3:7 Silloin aukenivat heidän molempain silmät, ja he huomasivat olevansa alasti; ja he sitoivat yhteen viikunapuun lehtiä ja tekivät itselleen vyöverhot.	7. Silloin aukenivat molempain heidän silmänsä, ja äkkäsivät, että he olivat alasti; ja sitoivat yhteen fikunalehtiä, ja tekivät heillensä peitteitä.	3:7 Silloin aukenit molembain heidän silmäns/ ja äckäisit että he olit alasti/ ja sidoit yhteen Ficuna lehtiä/ ja teit heillensä peitteitä.
3:8 Ja he kuulivat, kuinka Herra Jumala käyskenteli paratiisissa illan viileydessä. Ja mies vaimoineen lymysi Herran Jumalan kasvojen edestä paratiisin puiden sekaan.	8. Ja he kuulivat Herran Jumalan äänen, joka käyskenteli Paradiisissa, kuin päivä viileäksi tuli. Ja Adam lymyi emäntinensä Herran Jumalan kasvojen edestä puiden sekaan Paradiisissa.	3:8 JA he cuulit HERran Jumalan änen Paradijsis päiwän wilwetes. Ja Adam lymyi emändinensä HERran Jumalan caswon edest puiden secan Paradijsis.
3:9 Mutta Herra Jumala huusi miestä ja sanoi hänelle: "Missä olet?"	9. Ja Herra Jumala kutsui Adamin, ja sanoi hänelle: Kussas olet?	3:9 Ja HERra Jumala cudzui Adamin/ ja sanoi hänelle: Cusas olet?
3:10 Hän vastasi: "Minä kuulin sinun askeleesi paratiisissa ja pelkäsin, sillä minä olen alasti, ja sentähden minä lymysin."	10. Ja hän sanoi: minä kuulin sinun äänes Paradiisissa, ja pelkäsin: sillä minä olen alasti, ja sen tähden minä lymyin.	3:10 Ja hän sanoi: minä cuulin sinun änes Paradijsis/ ja pelkäisin: sillä minä olen alasti/ ja sentähden minä lymyin.
3:11 Ja hän sanoi: "Kuka sinulle ilmoitti, että olet alasti? Etkö syönyt siitä puusta, josta minä kielsin sinua syömästä?"	11. Ja hän sanoi: kuka sinulle ilmoitti, että olet alasti? Etkös syönyt siitä puusta, josta minä sinua haastoin syömästä?	3:11 Hän sanoi: cuca sinulle ilmoitti/ että olet alasti olet? etkös syönyt sijtä puusta/ josta minä sinua haastoin syömästä?
3:12 Mies vastasi: "Vaimo, jonka annoit olemaan minun kanssani, antoi minulle siitä puusta, ja minä söin."	12. Niin sanoi Adam: vaimo, jonka annoit minulle, antoi minulle siitä puusta, ja minä söin."	3:12 Nijn sanoi Adam: waimo jongas annoit minulle/ andoi minulle sijtä puusta/ ja minä söin.
3:13 Niin Herra Jumala sanoi vaimolle: "Mitäs olet tehnyt?" Vaimo vastasi: "Käärme petti minut, ja minä söin."	13. Silloin sanoi Herra Jumala vaimolle: miksis sen teit? Ja vaimo sanoi: kärme petti minut, ja minä söin.	3:13 Silloin sanoi HERra Jumala waimolle: mixis sen teit? waimo sanoi: kärme petti minun/ ja minä söin.

3:14 Ja Herra Jumala sanoi käärmeelle: "Koska tämän teit, kirottu ole sinä kaikkien karjaeläinten ja kaikkien metsän eläinten joukossa. Vatsallasi sinun pitää käymän ja tomua syömän koko elinaikasi.	14. Ja Herra Jumala sanoi käärmeelle: ettäs tämän teit, kirottu ole sinä kaikesta karjasta, ja kaikista eläimistä maalla: sinun pitää käymän vatsallas, ja syömän maata kaiken elinaikas.	3:14 Ja HERra Jumala sanoi kärmelle: ettäs tämän teit/ kirottu ole sinä caikest carjast ja caickist eläimist maalla/ sinun pitä käymän wadzallas/ ja syömän maata caiken elinaicas.
3:15 Ja minä panen vainon sinun ja vaimon välille ja sinun siemenesi ja hänen siemenensä välille; se on polkeva rikki sinun pääsi, ja sinä olet pistävä sitä kantapäähän."	15. Ja minä panen vainon sinun ja vaimon välille, ja sinun siemenes ja hänen siemenensä välille; sen pitää rikki polkemaan sinun pääs, ja sinä olet pistävä häntä kantapäähän.	3:15 Ja minä panen wainon sinun ja waimon wälille/ ja sinun siemenes ja hänen siemenens wälille/ hän polke ricki sinun pääs/ ja sinä pistät händä candapäähän.
3:16 Ja vaimolle hän sanoi: "Minä teen suuriksi sinun raskautesi vaivat, kivulla sinun pitää synnyttämän lapsia; mutta mieheesi on sinun halusi oleva, ja hän on sinua vallitseva."	16. Ja vaimolle sanoi hän: Minä saatan sinulle paljon tuskaa, koskas raskaaksi tulet: sinun pitää synnyttämän lapsia kivulla, ja sinun tahtos pitää miehes alle annettu oleman, ja hänen pitää vallitseman sinua.	3:16 Ja waimolle sanoi hän: Minä saatan sinulle paljon tusca coscas rascaxi tulet: sinun pitä synnyttämän sinun lapses kiwulla/ ja sinun tahtos pitä miehes ala annettu oleman/ ja hän wallidze sinua.
3:17 Ja Aadamille hän sanoi: "Koska kuulit vaimoasi ja söit puusta, josta minä kielsin sinua sanoen: 'Älä syö siitä', niin kirottu olkoon maa sinun tähtesi. Vaivaa nähden sinun pitää elättämän itseäsi siitä koko elinaikasi;	17. Ja Adamille sanoi hän: ettäs kuulit emäntäs ääntä, ja söit puusta, josta minä kielsin sinua sanoen: ei sinun pidä siitä syömän: kirottu olkoon maa sinun tähtes; surulla pitää sinun elättämän itses hänestä kaiken elinaikas.	3:17 JA Adamille sanoi hän: ettäs cuulit emändäs ändä/ ja söit puusta josta minä haastoin sinua syömäst: kirottu olcon maa sinun tähtes/ surulla pitä sinun elättämän idzes hänestä caickenä elinaicanas.
3:18 orjantappuroita ja ohdakkeita se on kasvava sinulle, ja kedon ruohoja sinun on syötävä.	18. Orjantappuroita ja ohdakkeita pitää hänen kasvaman, ja sinun pitää maan ruohoja syömän.	3:18 Orjantappuroita ja ohdackeitä pitä hänen caswaman/ ja sinun pitä maan ruohoja syömän.
3:19 Otsasi hiessä sinun pitää syömän leipäsi, kunnes tulet maaksi jälleen, sillä siitä sinä olet otettu. Sillä maasta sinä olet, ja maaksi pitää sinun jälleen tuleman."	19. Sinun otsas hiessä pitää sinun syömän leipää, siihen asti kuin sinä maaksi jällensä tulet, ettäs siitä otettu olet: sillä sinä olet maa, ja maaksi pitää sinun jällensä tuleman.	3:19 Sinun leipäs pitä sinun syömän odzas hies/ sijhen asti cuins maaxi jällens tulet/ jostas otettu olet: sillä sinä olet maa/ ja maaxi pitä sinun tuleman.
3:20 Ja mies antoi vaimolleen nimen Eeva, sillä hänestä tuli kaiken elävän äiti.	20. Ja Adam kutsui emäntänsä nimen Heva, että hän on kaikkein elävitten äiti.	3:20 JA Adam cudzui hänen emändäns nimen/ Hewa/ että hän on caickein eläwitten Äiti.
3:21 Ja Herra Jumala teki Aadamille ja hänen vaimollensa puvut nahasta ja puki ne heidän yllensä.	21. Ja Herra Jumala teki Adamille ja hänen emännällensä nahoista hameet, ja puetti heidän yllensä.	3:21 Ja HErra Jumala teki Adamille ja hänen emännällens nahgoista hamet/ ja puetti heidän ylöns.
3:22 Ja Herra Jumala sanoi: "Katso, ihminen on tullut sellaiseksi kuin joku meistä, niin että hän tietää hyvän ja pahan. Kun ei hän nyt vain ojentaisi kättänsä ja ottais myös elämän puusta ja söisi ja eläisi iankaikkisesti!"	22. Ja Herra Jumala sanoi: katso, Adam on ollut niin kuin yksi meistä, tietäen hyvän ja pahan; mutta nyt ettei hän ojentaisi kättänsä, ja ottais myös elämän puusta, söisi ja eläisi ijancaikkisesti:	3:22 Ja HERra Jumala sanoi: cadzo/ Adam on tullut cuin yxi meistä/ tietämän hywän ja pahan/ mutta nyt ettei hän ojennais kättäns/ ja ottais myös elämän puusta/ söis ja eläis ijancaickisest.
3:23 Niin Herra Jumala ajoi hänet pois Eedenin paratiisista viljelemään maata, josta hän oli otettu.	23. Niin Herra Jumala johdatti hänen ulos Edenin Paradisista maata viljelemään, josta hän otettu oli.	3:23 JA HERra Jumala lähetti hänen Paradijsistä Edenis/ maata wiljelemän/ osta hän otettu oli.

3:24 Ja hän karkoitti ihmisen ja asetti Eedenin paratiisiin itäpuolelle kerubit ynnä välkkyvän, leimuavan miekan vartioitsemaan elämän puun tietä.	24. Ja ajoi Adamin ulos, ja pani idän puolelle Eedenin Paradisia Kerubimin paljaalla, lyöväisellä miekalla elämän puun tietä vartioitsemaan.	Ja ajoi Adamin ulos/ ja pani Paradijsin eteen Edenis Cherubimin paljalla lyöväisellä miecalla/ elämän puun tietä wartioidzeman.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Ja mies yhtyi vaimoonsa Eevaan; ja tämä tuli raskaaksi ja synnytti Kainin ja sanoi: "Minä olen saanut pojan Herran avulla."	1. Ja Adam tunsi emäntänsä Hevan, ja hän tuli raskaaksi, ja synnytti Kainin, ja sanoi: minulla on mies Herra.	4:1 JA Adam tunsi Hewan hänen emändäns/ ja hän tuli rascaxi/ ja synnytti Cainin/ ja sanoi: minulla on mies HERra.
4:2 Ja taas hän synnytti pojan, veljen Kainille, Aabelin. Ja Aabelista tuli lampuri, mutta Kainista peltomies.	2. Ja taas hän synnytti hänen veljensä Habelin. Ja Habel tuli lampuriksi , mutta Kain peltomieheksi.	4:2 Ja hän taas synnytti Habelin hänen weljens. Ja Habel tuli lamburixi/ mutta Cain peldomiehexi.
4:3 Ja jonkun ajan kuluttua tapahtui, että Kain toi maan hedelmistä uhrilahjan Herralle;	3. Ja tapahtui muutamain päivain perästä, että Kain uhrasi Herralle lahjan maan hedelmistä.	4:3 JA tapahtui muutamain päiwäin perästä/ että Cain uhrais HERralle lahjoja maan hedelmist.
4:4 ja myöskin Aabel toi uhrilahjan laumansa esikoisista, niiden rasvoista. Ja Herra katsoi Aabelin ja hänen uhrilahjansa puoleen;	4. Ja Habel myös uhrasi laumansa esikoisista, ja heidän lihavuudestansa. Ja Herra katsoi (leppyisesti) Habelin ja hänen uhrinsa puoleen.	4:4 Ja Habel myös uhrais hänen laumans esicoisist/ ja heidän lihawudestans. 4:5 Ja HERra cadzoi lepyisest Habelin ja hänen uhrins puoleen/
4:5 mutta Kainin ja hänen uhrilahjansa puoleen hän ei katsonut. Silloin Kain vihastui kovin, ja hänen hahmonsa synkistyi.	5. Mutta Kainin ja hänen uhrinsa puoleen ei hän (leppyisesti) katsonut: silloin Kain vihastui sangen kovin, ja hänen hahmonsa muuttui.	mutta Cainin ja hänen uhrins puoleen ei hän lepyisest cadzonut: silloin Cain julmistui sangen cowin/ ja hänen hahmons muuttui.
4:6 Ja Herra sanoi Kainille: "Miksi olet vihastunut, ja miksi hahmosi synkistyy?"	6. Niin Herra sanoi Kainille: miksis olet vihainen? Ja miksi hahmos muuttuu?	4:6 Nijn sanoi HERra Cainille: mixis julmistut? Eli mixi hahmos muuttu?
4:7 Eikö niin: jos teet hyvin, voit kohottaa katseesi; mutta jos et hyvin tee, niin väijyy synty ovella, ja sen halu on sinuun, mutta hallitse sinä sitä!"	7. Eikö se niin ole? jos hyvin teet niin syntis anteeksi annetaan; ja jolles hyvin tee, niin synty väijyy oven edessä, ja hänen himonsa on sinun tykö, vaan hallitse sinä häntä.	4:7 Eikö se nijn ole? jos hywä olet/ nijns olet otolinen/ ja jolles hywä ole/ nijn syndi lepä owen edes/ mutta älä salli hänelle hänen tahtons/ waan hallidze händä.
4:8 Ja Kain sanoi veljellensä Aabelille: "Menkäämme kedolle." Ja heidän kedolla ollessansa Kain karkasi veljensä Aabelin kimppuun ja tappoi hänet.	8. Ja Kain puhui veljensä Habelin kanssa. Ja tapahtui heidän kedolla ollessansa, että Kain karkasi veljensä Habelin päälle, ja tappoi hänen.	Silloin puhui Cain Habelin hänen weljens cansa. 4:7 JA heidän kedolla ollesans/ carcais Cain Habelin hänen weljens päälle ja tappoi hänen.
4:9 Niin Herra sanoi Kainille: "Missä on veljesi Aabel?" Hän vastasi: "En tiedä; olenko minä veljeni vartija?"	9. Niin Herra sanoi Kainille: kussa on Habel sinun veljes? hän vastasi: en minä tiedä: olenko minä veljeni vartia?	4:8 Nijn HERra sanoi Cainille: cusa on Habel sinun weljes? hän wastais: en minä tiedä/ olengo minä weljeni wartia?
4:10 Ja hän sanoi: "Mitä olet tehnyt? Kuule, veljesi veri huutaa minulle maasta.	10. Ja hän sanoi: mitäs tehnyt olet? veljes veren ääni huutaa minun tyköni maasta.	4:9 Ja hän sanoi hänelle: mitäs tehnyt olet? weljes weren äni huuta minun tygöni maasta.
4:11 Ja nyt ole kirottu ja karkoitettu pois tältä vainiolta, joka avasi suunsa ottamaan veljesi veren sinun kädestäsi.	11. Ja nyt kirottu ole sinä: (kirottu) maan päältä, joka avasi suunsa ottamaan veljes verta sinun kädestäs.	4:10 Ja nyt kirottu ole sinä maan päällä/ joca awais suuns ottaman weljes werta sinun käsistäs.

4:12 Kun maata viljelet, ei se ole enää sinulle satoansa antava; kulkija ja pakolainen pitää sinun oleman maan päällä."	12. Koskas maata viljelet, niin ei pidä sen tästedes sinulle väkeänsä antaman; kulkian ja pakenevaisen pitää sinun oleman maan päällä.	4:11 Coskas maata viljelet/ ei hänen pidä tästedes sinulle wäkens andaman/ culkian ja pakenewaisen pitä sinun oleman maan päällä.
4:13 Ja Kain sanoi Herralle: "Syyllisyyteni on suurempi, kuin että sen kantaa voisin.	13. Ja Kain sanoi Herralle: minun rangaistukseni on suurempi, kuin että se on kannettava.	4:12 Ja Cain sanoi HERralle: minun pahatecon on suurempi/ cuin se minulle annetaisin andexi.
4:14 Katso, sinä karkoitat minut nyt pois vainiolta, ja minun täytyy lymytä sinun kasvojesi edestä ja olla kulkija ja pakolainen maan päällä; ja kuka ikinä minut kohtaa, se tappaa minut."	14. Katsos, sinä ajat minun pois tänäpäivänä maalta, ja minun pitää sinun kasvois edestä lymymän ja tulen kulkiaksi ja pakenevaiseksi maan päällä. Ja niin minun käy, kuka ikänänsä minun löytää, se tappaa minun.	4:13 Cadzos/ sinä ajat minun pois tänäpäin maalda/ ja minun pitä sinun edestäs lymymän/ ja tulen culkiaksi ja pakenewaisexi maan päällä. Ja nijn minun käy/ cucaikänäns minun löytä se tappa minun.
4:15 Mutta Herra sanoi hänelle: "Sentähden, kuka ikinä tappaa Kainin, hänelle se pitää seitsenkertaisesti kostettaman." Ja Herra pani Kainiin merkin, ettei kukaan, joka hänet kohtaisi, tappaisi häntä.	15. Mutta Herra sanoi hänelle: Sentähden, kuka ikänänsä Kainin tappaa, se pitää seitsemän kertaisesti kostettaman. Ja Herra pani merkin Kainiin, ettei kenkään häntä tappaisi, joka hänen löytäisi.	4:14 Mutta HERra sanoi hänelle: ei/ waan joca Cainin tappa/ se pitä seidzemen kertaisesti costettaman. Ja HERra pani merkin Cainijn/ ettei kengän händä tappais/ joca hänen löytäis.
4:16 Niin Kain poistui Herran kasvojen edestä ja asettui asumaan Noodin maahan, itään päin Eedenistä.	16. Ja niin Kain läksi Herran kasvois edestä, ja asui Nodin maalla, itään päin Eedenistä.	4:15 Ja nijn Cain läxi HERran edest/ ja asui Nodin maalla/ itän päin Eedenist.
4:17 Ja Kain yhtyi vaimoonsa, ja tämä tuli raskaaksi ja synnytti Hanokin. Ja hän rakensi kaupungin ja antoi sille kaupungille poikansa nimen Hanok.	17. Ja Kain tunki emäntänsä, joka tuli raskaaksi, ja synnytti Hanokin. Ja hän rakensi kaupungin, jonka hän kutsui poikansa nimellä Hanok.	4:16 JA Cain tunki hänen emändäns/ joca tuli rascaxi/ ja synnytti Hanochin. Ja hän rakensi Caupungin/ jonga hän cudzui poicans nimellä Hanoch.
4:18 Ja Hanokille syntyi Iirad, Iiradille syntyi Mehujael, Mehujaelille syntyi Metusael, Metusaelille syntyi Lemek.	18. Mutta Hanok siitti Iradin. Irad siitti Mahujaelin. Mahujael siitti Metusaelin. Metusael siitti Lamekin.	4:17 Mutta Hanoch sijtti Iradin. Irad sijtti Mahujaelin. Mahujael sijtti Methusaelin. Methusael sijtti Lamechin.
4:19 Lemek otti itselleen kaksi vaimoa, toisen nimi oli Aada ja toisen nimi Silla.	19. Mutta Lamek otti kaksi emäntää, yhden nimi oli Ada, ja toisen nimi Zilla.	4:18 Mutta Lamech otti caxi emändä/ toinen cudzuttin Ada/ ja toinen Zilla.
4:20 Ja Aada synnytti Jaabalin; hänestä tuli niiden kantaisä, jotka teltoissa asuvat ja karjanhoitoa harjoittavat.	20. Ja Ada synnytti Jabalin, joka oli niiden isä, jotka majoissa asuivat, ja karjaa kasvattivat.	4:19 Ja Ada synnytti Jabalin/ josta ne tulit jotca majois asuit/ ja carja caswatit.
4:21 Ja hänen veljensä nimi oli Juubal; hänestä tuli kaikkien niiden kantaisä, jotka kannelta ja huilua soittavat.	21. Ja hänen veljensä nimi oli Jubal, josta kantelein ja huiluin soittajat tulivat.	4:20 Ja hänen weljens cudzuttin Jubal/ josta candeleitte ja huiluin soittajat tulit.
4:22 Myöskin Silla synnytti pojan, Tuubal-Kainin; hänestä tuli kaikkinaisten vaski- ja rauta-aseiden takoja. Ja Tuubal-Kainin sisar oli Naema.	22. Zilla myös synnytti TubalKainin, joka oli taitava kaikkinaisissa vaski- ja rautatöissä, ja Tubalkainin sisar oli Naema.	4:21 Zilla myös synnytti/ nimittäin Tubalcainin/ joca oli seppä caickinais waski ja rauta töis/ ja Tubalcainin sisar/ oli Naema.

4:23 Ja Lemek lausui vaimoillensa: "Aada ja Silla, kuulkaa puhettani, te Lemekin emännät, ottakaa sanani korviinne: minä surmaan miehen haavastani ja nuorukaisen mustelmastani.	23. Ja Lamek sanoi emännillensä, Adalle ja Zillalle: te Lamekin emännät, kuulkaat minun ääntäni, ja vaari ottakaaat siitä kuin minä sanon: minä olen miehen tappanut minulleni haavaksi, ja nuorukaisen minulleni sinimarjaksi:	4:22 Ja Lamech sanoi emännillensä/ Adalle ja Zillalle: te Lamechin emännät/ kuulkaat minun äändäni/ ja corwin ottacat mitä minä sanon: minä olen miehen tappanut minulleni haawaxi/ ja nuorucaisen minulleni sinimarjaxi.
4:24 Niin, Kain kostetaan seitsenkertaisesti, mutta Lemek seitsemänkymmentä seitsemän kertaa."	24. Kain kostetaan seitsemän kertaisesti, mutta Lamek seitsemän ja seitsemänkymmenen kertaisesti.	4:23 Cain costetan seidzemen kertaisesti/ mutta Lamech seidzemen ja seidzemenkymmenen kertaisesti.
4:25 Ja Aadam yhtyi taas vaimoonsa, ja tämä synnytti pojan ja antoi hänelle nimen Seet, sanoen: "Jumala on suonut minulle toisen pojan Aabelin sijaan, koska Kain hänet surmasi."	25. Ja Adam taas tunsu emäntänsä, ja hän synnytti pojan, ja kutsui hänen nimensä Set, sanoen: Jumala on minulle toisen siemenen antanut Habelin edestä, jonka Kain tappoi.	4:24 ADam taas tunsu emändäns/ ja hän synnytti pojan/ ja cudzui hänen Seth/ sanoden: Jumala on minulle toisen siemenen andanut Habelin edest/ jonga Cain tappoi.
4:26 Ja myöskin Seetille syntyi poika, ja hän antoi hänelle nimen Enos. Siihen aikaan ruvettiin avuksi huutamaan Herran nimeä.	26. Ja Set myös siitti pojan, ja kutsui hänen Enos. Silloin ruvettiin saarnaamaan Herran nimestä.	4:25 Ja Seth myös sijtti pojan ja cudzui hänen Enos. Silloin ruwettin saarnaman HErran nimest.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Tämä on Aadamin sukuluettelo. Kun Jumala loi ihmisen, teki hän hänet Jumalan kaltaiseksi.	1. Tämä on ihmisen sukukunnan kirja, siihen aikaan, koska Jumala loi ihmisen, ja teki hänen Jumalan muotoiseksi.	5:1 TÄmä on ihmisen sucucunnan kirja/ siihen aican cosca Jumala loi ihmisen/ ja teki hänen Jumalan muotoisexi.
5:2 Mieheksi ja naiseksi hän heidät loi ja siunasi heidät ja antoi heille nimen ihminen, silloin kun heidät luotiin.	2. Mieheksi ja vaimoksi loi hän heidät ja siunasi heitä, ja kutsui heidän nimensä ihminen, sinä päivänä jona he luotiin.	5:2 Miehexi ja waimoxi loi hän heidän/ ja siunais heitä/ ja cudzui heidän nimens ihminen/ siihen aican cosca he luotin.
5:3 Kun Aadam oli sadan kolmenkymmenen vuoden vanha, syntyi hänelle poika, joka oli hänen kaltaisensa, hänen kuvansa, ja hän antoi hänelle nimen Seet.	3. Ja Adam oli sadan ja kolmenkymmenen ajastajan vanha, ja siitti pojan, joka hänen kuvansa kaltainen oli, ja kutsui hänen nimensä Set.	5:3 JA Adam oli sata ja colmekymmendä ajastaica wanha/ ja sijtti pojan/ joca hänen cuwans caltainen oli/ ja cudzui hänen Seth/
5:4 Ja Aadam eli Seetin syntymän jälkeen kahdeksansataa vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.	4. Ja eli sitte kahdeksansataa ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.	5:4 Ja eli sijtte cahdexansata ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.
5:5 Niin oli Aadamin koko elinaika yhdeksänsataa kolmekymmentä vuotta; sitten hän kuoli.	5. Ja koko hänen ikänsä oli yhdeksänsataa ja kolmekymmentä ajastaikaa, ja kuoli.	5:5 Ja coco hänen ikäns oli/ yhdeksänsata ja colmekymmendä ajastaica/ ja cuoli.
5:6 Kun Seet oli sadan viiden vuoden vanha, syntyi hänelle Enos.	6. Set oli sadan ja viiden ajastajan vanha, ja siitti Enoksen.	5:6 SEth oli sata ja wijsi ajastaica wanha/ ja sijtti Enoxen.
5:7 Ja Seet eli Enoksen syntymän jälkeen kahdeksansataa seitsemän vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.	7. Ja eli sitte kahdeksansataa ja seitsemän ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.	5:7 Ja eli sijtte cahdexansata ja seidzemen ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.

5:8 Niin oli Seetin koko elinaika yhdeksänsataa kaksitoista vuotta; sitten hän kuoli.	8. Ja koko hänen ikänsä oli yhdeksänsataa ja kaksitoistakymmentä ajastaikaa, ja kuoli.	5:8 Ja coco hänen ikänsä oli yhdexänsata ja caxitoistakymmendä ajastaica/ ja cuoli.
5:9 Kun Enos oli yhdeksänkymmenen vuoden vanha, syntyi hänelle Keenan.	9. Enos oli yhdeksänkymmenen ajastajan vanha, ja siitti Kenanin.	5:9 ENos oli yhdexänkymmendä ajastaica wanha/ ja sijtti Kenanin.
5:10 Ja Enos eli Keenanin syntymän jälkeen kahdeksansataa viisitoista vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.	10. Ja eli sitte kahdeksansataa ja viisitoistakymmentä ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.	5:10 Ja eli sijtte cahdexansata ja wijsitoistakymmendä ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.
5:11 Niin oli Enoksen koko elinaika yhdeksänsataa viisi vuotta; sitten hän kuoli.	11. Ja koko hänen ikänsä oli yhdeksänsataa ja viisi ajastaikaa, ja kuoli.	5:11 Ja coco hänen ikänsä oli yhdexänsata ja wijsi ajastaica/ ja cuoli.
5:12 Kun Keenan oli seitsemänkymmenen vuoden vanha, syntyi hänelle Mahalalel.	12. Kenan oli seitsemänkymmenen ajastajan vanha, ja siitti Mahalaleelin.	5:12 KEnan oli seidzemenkymmendä ajastaica wanha/ ja sijtti Mahalaleelin.
5:13 Ja Keenan eli Mahalaleelin syntymän jälkeen kahdeksansataa neljäkymmentä vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.	13. Ja eli sitte kahdeksansataa ja neljäkymmentä ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.	5:13 Ja eli sijtte cahdexansata ja neljäkymmendä ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.
5:14 Niin oli Keenanin koko elinaika yhdeksänsataa kymmenen vuotta; sitten hän kuoli.	14. Ja koko hänen ikänsä oli yhdeksänsataa ja kymmenen ajastaikaa, ja kuoli.	5:14 Ja coco hänen ikänsä oli/ yhdexänsata ja kymmenen ajastaica/ ja cuoli.
5:15 Kun Mahalalel oli kuudenkymmenen viiden vuoden vanha, syntyi hänelle Jered.	15. Mahalaleel oli viiden ajastajan seitsemättäkymmentä vanha, ja siitti Jaredin.	5:15 MAHalaleel oli wijsiseidzemettäkymmendä ajastaica wanha/ ja sijtti Jaredin.
5:16 Ja Mahalalel eli Jeredin syntymän jälkeen kahdeksansataa kolmekymmentä vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.	16. Ja eli sitte kahdeksansataa ja kolmekymmentä ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.	5:16 Ja eli sijtte cahdexansata ja colmekymmendä ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.
5:17 Niin oli Mahalaleelin koko elinaika kahdeksansataa yhdeksänkymmentä viisi vuotta; sitten hän kuoli.	17. Ja koko hänen ikänsä oli kahdeksansataa yhdeksänkymmentä ja viisi ajastaikaa, ja kuoli.	5:17 Ja coco hänen ikänsä oli/ cahdexansata/ yhdexänkymmendä ja wijsi ajastaica/ ja cuoli.
5:18 Kun Jered oli sadan kuudenkymmenen kahden vuoden vanha, syntyi hänelle Hanok.	18. Jared oli sadan ja kahdenseitsemättäkymmentä ajastajan vanha, ja siitti Henokin.	5:18 JAred oli sata ja caxiseidzemettäkymmendä ajastaica wanha/ ja sijtti Henochin.
5:19 Ja Jered eli Hanokin syntymän jälkeen kahdeksansataa vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.	19. Ja eli sitte kahdeksansataa ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.	5:19 Ja eli sijtte cahdexansata ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.
5:20 Niin oli Jeredin koko elinaika yhdeksänsataa kuusikymmentä kaksi vuotta; sitten hän kuoli.	20. Ja koko hänen ikänsä oli yhdeksänsataa ja kaksiseitsemättäkymmentä ajastaikaa, ja kuoli.	5:20 Ja coco hänen ikänsä oli yhdexänsata ja caxiseidzemettäkymmendä ajastaica/ ja cuoli.
5:21 Kun Hanok oli kuudenkymmenen viiden vuoden vanha, syntyi hänelle Metusalah.	21. Henok oli viidenseitsemättäkymmentä ajastajan vanha, ja siitti Metusalan.	5:21 HEnoch oli wijsiseidzemettäkymmendä ajastaica wanha/ ja sijtti Methusalahn.
5:22 Ja Hanok vaelsi Metusalahin syntymän jälkeen Jumalan yhteydessä kolmesataa vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.	22. Ja sitte kuin hän oli Metusalan siittänyt, pysyi hän jumalises elämässä kolmesataa ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.	5:22 Ja sijttecuin hän oli Methusalahn sijttänyt/ pysyi hän jumalises elämäs/ colmesata ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.
5:23 Niin oli Hanokin koko elinaika kolmesataa kuusikymmentä viisi vuotta.	23. Ja koko hänen ikänsä oli kolmesataa ja viisiseitsemättäkymmentä ajastaikaa.	5:23 Ja coco hänen ikänsä oli/ colmesata ja wijsiseidzemettäkymmendä ajastaica.

5:24 Ja kun Hanok oli vaeltanut Jumalan yhteydessä, ei häntä enää ollut, sillä Jumala oli ottanut hänet pois.	24. Ja hän eli jumalisesti ja ei enää ollut; sillä Jumala otti hänen pois.	5:24 Ja hän eli jumalisest ja ei enämbi näkynyt/ sillä Jumala otti hänen pois.
5:25 Kun Metusalah oli sadan kahdeksankymmenen seitsemän vuoden vanha, syntyi hänelle Lemek.	25. Metusalah oli sadan ja seitsemän ajastajan yhdeksättäkymmentä vanha, ja siitti Lamekin.	5:25 MEthusalah oli sata ja seidzemenyhdeksättäkymmendä ajastaica wanha/ ja sijtti Lamechin.
5:26 Ja Metusalah eli Lemekin syntymän jälkeen seitsemänsataa kahdeksankymmentä kaksi vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.	26. Ja eli sitte seitsemänsataa ja kaksiyhdeksättäkymmentä ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.	5:26 Ja eli sijtte seidzemensata ja caxiyhdeksättäkymmendä ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.
5:27 Niin oli Metusalahin koko elinaika yhdeksänsataa kuusikymmentä yhdeksän vuotta; sitten hän kuoli.	27. Ja koko hänen ikänsä oli yhdeksänsataa ja yhdeksänseitsemättäkymmentä ajastaikaa, ja kuoli.	5:27 Ja coco hänen ikäns oli yhdeksänsata ja yhdeksänseidzemettäkymmendä ajastaica/ ja cuoli.
5:28 Kun Lemek oli sadan kahdeksankymmenen kahden vuoden vanha, syntyi hänelle poika.	28. Lamek oli sadan ja kahden ajastajan yhdeksättäkymmentä vanha, ja siitti pojan.	5:28 LAmech oli sata ja caxiyhdeksättäkymmendä ajastaica wanha/ ja sijtti pojan.
5:29 Ja hän antoi hänelle nimen Nooa, sanoen: "Tämä lohduttaa meitä työssämme ja kättemme vaivoissa viljellessämme maata, jonka Herra on kironnut."	29. Ja kutsui hänen nimensä Noa, sanoen: tämä on lohduttava meitä meidän vaivassamme ja töissämme maan päällä, jonka Herra kironnut on.	5:29 Ja cudzui hänen Noah/ sanoden: tämä on lohduttawa meitä meidän waiwasam ja töisäm maan päällä/ jonga HERra kironut on.
5:30 Ja Lemek eli Nooan syntymän jälkeen viisisataa yhdeksänkymmentä viisi vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.	30. Sitte eli hän viisisataa yhdeksänkymmentä ja viisi ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.	5:30 Sijtte eli hän wijsisata/ yhdeksänkymmendä ja wijsi ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.
5:31 Niin oli Lemekin koko elinaika seitsemänsataa seitsemänkymmentä seitsemän vuotta; sitten hän kuoli.	31. Ja koko hänen ikänsä oli seitsemänsataa ja seitsemänkahdeksattakymmentä ajastaikaa, ja kuoli.	5:31 Ja coco hänen ikäns oli/ seidzemensata ja seizemencahdexattakymmendä ajastaica/ ja cuoli.
5:32 Kun Nooa oli viidensadan vuoden vanha, syntyivät hänelle Seem, Haam ja Jaafet.	32. Noa oli viidensadan ajastajan vanha, ja siitti Semin, Hamin ja Japhetin.	5:32 NOah oli wijdensadan ajastajan wanha/ ja sijtti Semin/ Hamin ja Japhetin.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Kun ihmiset alkoivat lisääntyä maan päällä ja heille syntyi tyttäriä,	1. Ja tapahtui, koska ihmiset rupesivat lisääntymään maan päällä, ja siittivät tyttäriä;	6:1 COsca ihmiset rupeisit lisändymän maan päällä/ ja sijtit tyttäritä.
6:2 huomasivat Jumalan pojat ihmisten tyttäret ihaniksi ja ottivat vaimoikseen kaikki, jotka he parhaiksi katsoivat.	2. Niin Jumalan pojat näkivät ihmisten tyttäret kauniiksi, ja ottivat emänniksensä kaikesta kuin he valitsivat.	6:2 Nijn Jumalan pojat näit ihmisten tyttäret caunixi/ ja otit emännixens jotca he tahdoit.
6:3 Silloin Herra sanoi: "Minun henkeni ei ole vallitseva ihmisessä iankaikkisesti, koska hän on liha. Niin olkoon hänen aikansa sata kaksikymmentä vuotta."	3. Silloin sanoi Herra: ei minun henkeni pidä nuhteleman ihmistä (sanan kautta) ijanikaikkisesti, sillä hän on liha; sentähden olkoon hänellä aikaa, sata ja kaksikymmentä ajastaikaa.	6:3 Silloin sanoi HERra: ei minun hengen rijtele ihmisten cansa ijancaickisest/ sillä he owat liha/ minä annan heille aica sata ja caxikymmendä ajaistaica.

6:4 Siihen aikaan eli maan päällä jattiläisiä, ja myöhemminkin, kun Jumalan pojat yhtyivät ihmisten tyttäriin ja nämä synnyttivät heille lapsia; nämä olivat noita muinaisajan kuuluisia sankareita.	4. Siihen aikaan olivat sankarit maan päällä: ja myös sitte, kuin Jumalan pojat makasivat ihmisten tytärten kanssa, ja he olivat siittäneet heille (lapsia): nämä olivat valtiaat, ne muinen kuuluisat miehet.	6:4 Sijhen aican olit myös Sangarit maan päällä: sillä sijttecuin Jumalan pojat macaisit ihmisten tytärten cansa/ ja sijtit lapsia/ että nijstä tulit woimaliset miehet/ jotca muinan olit sangen cuuluisat.
6:5 Mutta kun Herra näki, että ihmisten pahuus oli suuri maan päällä ja että kaikki heidän sydämensä aivoitukset ja ajatukset olivat kaiken aikaa ainoastaan pahat,	5. Mutta Herra näki ihmisen pahuuden suureksi maan päällä; ja kaikki hänen sydämensä aivoitus ja ajatus oli ainoastansa paha joka aika.	6:5 MUTta cosca HERra näki Ihmisen pahuden suurexi maan päällä/ ja caicki hänen sydämens aivoitus ja ajatus oli ainoastans aina paha.
6:6 niin Herra katui tehneensä ihmiset maan päälle, ja hän tuli murheelliseksi sydämessänsä.	6. Ja Herra katui ihmisen tehneensä maan päälle, ja tuli murheelliseksi sydämessänsä.	6:6 Silloin hän catui/ ihmisen tehnsens maan päälle/ ja tuli murhelisexi sydämesäns.
6:7 Ja Herra sanoi: "Minä hävitän maan päältä ihmiset, jotka minä loin, sekä ihmiset että karjan, matelijat ja taivaan linnut; sillä minä kadun ne tehneeni."	7. Ja Herra sanoi: Minä tahdon ihmisen, jonka minä loin, hukuttaa maan päältä, hamasta ihmisestä niin karjaan asti, matoihin ja ja taivaan lintuihin asti; sillä minä kadun, että minä niitä tehnyt olen.	6:7 Ja sanoi: ihmisen cuin minä loin/ hucutan minä maan päaldä/ hamast ihmisest nijn carjan/ matoin ja linduin asti taiwan alla: sillä minä cadun että minä heitä tehnyt olen.
6:8 Mutta Nooa sai armon Herran silmien edessä.	8. Mutta Noa löysi armon Herran edessä.	6:8 Mutta Noah löysi armon HERran edes.
6:9 Tämä on kertomus Nooan suvusta. Nooa oli aikalaistensa keskuudessa hurskas ja nuhteeton mies ja vaelsi Jumalan yhteydessä.	9. Tämä on Noan sukukunta: Noa oli hurskas ja vakaa mies ajallansa, ja eli jumalisesti:	6:9 TÄmä on Noahn sucucunda: Noah oli hurscas ja waca mies/ ja eli jumalisest hänen ajallans.
6:10 Ja Nooalle syntyi kolme poikaa, Seem, Haam ja Jaafet.	10. Ja siitti kolme poikaa, Semin, Hamin ja Japhetin.	6:10 Ja sijtti colme poica/ Semin/ Hamin ja Japhetin.
6:11 Mutta maa turmeltui Jumalan edessä, ja maa tuli täyteen väkivaltaa.	11. Mutta maa oli turmeltu Jumalan kasvoin edessä, ja täynnänsä väkivaltaa.	6:11 Mutta maa oli turmeldu Jumalan caswon edes/ ja täynäns wäkiwalda.
6:12 Niin Jumala näki, että maa oli turmeltunut; sillä kaikki liha oli turmellut vaelluksensa maan päällä.	12. Silloin katsahti Jumala maan päälle, ja katso, se oli turmeltu: sillä kaikki liha oli turmellut tiensä maan päällä.	6:12 Silloin cadzatti Jumala maan päälle/ ja cadzo/ se oli turmeldu: sillä caicki liha oli turmellut tiens maan päällä.
6:13 Silloin Jumala sanoi Nooalle: "Minä olen päättänyt tehdä lopun kaikesta lihasta, sillä maa on heidän tähtensä täynnä väkivaltaa; katso, minä hävitän heidät ynnä maan.	13. Ja Jumala sanoi Noalle: kaiken lihan loppu on minun eteeni tullut: sillä maa on heistä täynnänsä väkivaltaa, ja katso, minä hukutan heitä ynnä maan kanssa.	6:13 Ja Jumala sanoi Noahlle: caicken lihan loppu on minun eteeni tullut: sillä maa on heistä täynäns wäkiwalda/ ja cadzo/ minä hucutan heitä ynnä maan cansa.
6:14 Tee itsellesi arkki honkapuista, rakenna arkki täyteen kammioita, ja tervaa se sisältä ja ulkoa.	14. Tee sinulles arkki hongasta, ja tee sisälle olinsijat, ja tervaa se sisältä ja ulkoa.	6:14 TEe sinulles Arcki hongasta/ ja tee sisälle olinsiat/ ja terwa se sisäldä ja ulco.
6:15 Ja näin on sinun se rakennettava: kolmesataa kyynärää olkoon arkin pituus, viisikymmentä kyynärää sen leveys ja kolmekymmentä kyynärää sen korkeus.	15. Ja tee häntä näin: Kolmesataa kyynärää pitää oleman arkin pituuden, viisikymmentä kyynärää hänen leveytensä ja kolmekymmentä kyynärää korkeutensa.	6:15 Ja tee händä näin: Colmesata kynärätä pitä oleman hänen pituudens/ wijsikymmendä kynärätä leweydens ja colmekymmendä kynärätä corkeudens.

6:16 Tee arkkiin valoaukko, ja tee se kyynärän korkuiseksi, ja sijoita arkin ovi sen kylkeen; rakenna siihen kolme kerrosta, alimmainen, keskimmainen ja ylimmainen.	16. Arkin akkunan sinun pitää tekemän, ja kyynärällä päättämän sen ylhäältä: Ja arkin oven pitää sinun paneman sivuun. Ja hänellä pitää oleman kolme pohjaa, yksi alinna, toinen keskellä ja kolmas ylinnä.	6:16 Acunan sinun pitä tekemän/ ja sen ylhäldä kynärällä päättämän. Owen pitä sinun paneman keskelle siwua. Ja hänellä pitä oleman colme pohja/ yxi alinna/ toinen keskellä ja colmas ylinnä.
6:17 Sillä katso, minä annan vedenpaisumuksen tulla yli maan hävittämään taivaan alta kaiken lihan, kaiken, jossa on elämän henki; kaikki, mikä on maan päällä, on hukkuva.	17. Ja minä, katso, minä annan tulla vedenpaisumuksen maan päälle hukuttamaan kaikkea lihaa, jossa elävä henki on taivaan alla, ja kaikki, mitä maan päällä on, pitää hukkuman.	6:17 Ja cadzo/ minä annan tulla wedenpaisumisen maan päälle/ hucuttaman caicke liha/ josa elävä hengi on taiwan alla/ ja caicki mitä maan päällä on pitä huckuman.
6:18 Mutta sinun kanssasi minä teen liiton, ja sinun on mentävä arkkiin, sinun ja sinun poikiesi, vaimosi ja miniäsi sinun kanssasi.	18. Mutta sinun kanssas minä minun liittoni teen, ja sinun pitää arkkiin sisälle menemän, sinun ja sinun poikas, ja sinun emäntäs, ja poikais emännät sinun kanssas.	6:18 Mutta sinun cansas minä minun lijttoni teen/ ja sinun pitä Arckijn menemän/ poikines/ emändines/ ja poicais emändäin cansa.
6:19 Ja kaikista eläimistä, kaikesta lihasta, sinun on vietävä arkkiin kaksi kutakin lajia säilyttääksesi ne hengissä kanssasi; niitä olkoon koiras ja naaras.	19. Ja sinun pitää saattaman arkkiin kaikkinaiset eläimet kaikesta lihasta kaksittain, koiraksen ja naaraksen, jäämään elämään kanssas.	6:19 Ja sinun pitä saattaman Arckijn/ caickinaiset eläimet caickest lihast/ caxittain/ coiraxen ja naaraxen/ jäämän elämän cansas.
6:20 Lintuja lajiensa mukaan, karjaeläimiä lajiensa mukaan ja kaikkia maan matelijoita lajiensa mukaan tulkoon kaksi kutakin lajia sinun luoksesi, säilyttääksesi ne hengissä.	20. Linnuista lajistansa, karjasta lajistansa, kaikkinaisista madoista maan päällä lajistansa. Kaikista näistä pitää kaksittain sinun tykös käymän, jäämän elämään.	6:20 Linnuista laistans/ carjasta laistans/ caickinaisista madoista maan päällä laistans. Caickista näistä pitä caxittain sinun tygös käymän/ jäämän elämän.
6:21 Ja hanki itsellesi kaikkinaista ravintoa, syötäväksi kelpaavaa, ja kokoa sitä talteesi, että se olisi ruuaksi sinulle ja heille."	21. Ja sinun pitää ottaman tykös kaikkinaista ruokaa, jota syödään, ja kokooman sinun tykös, sinulle ja heille elatukseksi.	6:21 Ja sinun pitä ottaman tygös caickinaista ruoca jota syödän/ ja cocooman sinun tygös/ sinulle ja heille elatuxexi.
6:22 Ja Nooa teki näin; aivan niinkuin Jumala hänen käski tehdä, niin hän teki.	22. Ja Noa teki sen: kaikki mitä Jumala hänen käski, niin hän teki.	6:22 Ja Noah teki caicki mitä Jumala hänen käski.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Ja Herra sanoi Nooalle: "Mene sinä ja koko perheesi arkkiin, sillä sinut minä olen tässä sukukunnassa havainnut hurskaaksi edessäni.	1. Ja Herra sanoi Noalle: mene sinä ja koko sinun huonees arkkiin: sillä sinun minä olen nähnyt hurskaaksi minun edessäni tällä ajalla.	7:1 JA HERra sanoi Noahlle: mene Arckijn/ sina ja coco sinun huones: sillä sinun minä olen nähnyt hurscaxi minun edesäni tällä ajalla.
7:2 Kaikkia puhtaita eläimiä ota luoksesi seitsemän paria, koiraita ja naaraita, mutta epäpuhtaita eläimiä kutakin yksi pari, koiras ja naaras.	2. Kaikista puhtaista eläimistä ota tykös seitsemän ja seitsemän, koiras ja naaras, mutta saastaisista eläimistä kaksin, koiras ja naaras.	7:2 Caikista puhtaista eläimistä ota tygös seidzemen ja seidzemen/ coiras ja naaras/ mutta saastaisista eläimistä caxi/ coiras ja naaras.
7:3 Niin myös taivaan lintuja seitsemän paria, koiraita ja naaraita, että siemen säilyisi elossa koko maan päällä.	3. Niin myös taivaan linnuista seitsemän ja seitsemän, koiras ja naaras, että siemen jäis elämään koko maan päällä.	7:3 Nijn myös linnuista taiwan alla seidzemen ja seidzemen/ coiras ja naaras/ että siemen jäis elämän coco maan päällä.

7:4 Sillä seitsemän päivän kuluttua minä annan sataa maan päälle neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä ja hävitän maan päältä kaikki olennot, jotka olen tehnyt."	4. Sillä vielä seitsemän päivän perästä annan minä sataa maan päälle neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, ja hukutan maan päältä kaikki elävät luontokappaleet, jotka minä tehnyt olen.	7:4 Sillä seidzemen päivän perästä annan minä sata maan päälle neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä/ ja hucutan maan päältä caicki jotca owat/ jotca minä tehnyt olen.
7:5 Ja Nooa teki näin, aivan niinkuin Herra oli hänen käsenyt tehdä.	5. Ja Noa teki kaiken sen jälkeen kuin Herra hänelle käski.	7:5 JA Noah teki caicki mitä HERra hänelle käski.
7:6 Nooa oli kuudensadan vuoden vanha, kun vedenpaisumus tuli maan päälle.	6. Ja Noa oli kuudensadan ajastajan vanha, koska vedenpaisumus tuli maan päälle.	7:6 Ja hän oli cuusisata ajastaica wanha/ cosca wedenpaisumus tuli maan päälle.
7:7 Ja Nooa ja hänen poikansa, vaimonsa ja miniänsä hänen kanssaan menivät arkkiin vedenpaisumusta pakoon.	7. Ja Noa meni arkkiin poikinensa, emäntinensä, ja hänen poikainsa emännät hänen kanssansa, vedenpaisumisen edestä.	7:7 Ja hän meni Arckijn poikinens/ emändinens/ ja hänen poicains emändäin cansa/ wedenpaisumisen edest.
7:8 Puhtaita eläimiä ja epäpuhtaita eläimiä, lintuja ja kaikkia, joita maassa matelee,	8. Puhtaista eläimistä ja saastaisista, ja linnuista ja kaikista, kuin matelevat maan päällä,	7:8 Puhtaista eläimistä ja saastaisista/ linnuista ja caikista madoista maan päällä/
7:9 meni Nooan luo arkkiin kaksittain, koiras ja naaras, niinkuin Jumala oli Nooalle käskyn antanut.	9. Menivät Noan tykö arkkiin kaksittain, koiras ja naaras, niinkuin Herra Noalle käsenyt oli.	7:9 menit hänen tygöns Arckijn/ caxittain/ coiras ja naaras/ nijncuin HERra hänelle käsenyt oli.
7:10 Ja niiden seitsemän päivän kuluttua tuli vedenpaisumus maan päälle.	10. Ja tapahtui, koska seitsemän päivää kuluneet olivat, tuli vedenpaisumus maan päälle.	7:10 Ja cosca seidzemen päivää culunet olit/ tuli wedenpaisumus maan päälle.
7:11 Ja sinä vuonna, jona Nooa oli kuudensadan vuoden vanha, sen toisena kuukautena, kuukauden seitsemäntenätoista päivänä, sinä päivänä puhkesivat kaikki suuren syvyyden lähteet, ja taivaan akkunat aukenivat.	11. Kuudennella sadalla ajastajalla Noan ijästä, toisella kuukaudella, seitsemäntenätoista kymmenentenä päivänä kuusta, sinä päivänä kuohuivat kaikki syvyyden lähteet, ja taivaan akkunat aukenivat.	7:11 Cuudenella sadalla ajastajalla Noahn ijästä/ seidzemendenä toista kymmendenä päivänä toisella Cuucaudella/ sinä päivänä cuohuit caicki sywyden lähtet/ ja taiwan ackunat aukenit.
7:12 Ja satoi rankasti maan päälle neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä.	12. Ja maan päälle satoi neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä.	7:12 Ja maan päälle satoi neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä.
7:13 Juuri sinä päivänä menivät Nooa sekä Seem, Haam ja Jaafet, Nooan pojat, ja Nooan vaimo ja hänen kolme miniänsä heidän kanssaan arkkiin;	13. Juuri sinä päivänä meni Noa ja Sem, ja Ham, ja Japhet, Noan pojat, ja Noan emäntä, ja kolme hänen poikainsa emäntää hänen kanssansa arkkiin.	7:13 Juuri sinä päivänä meni Noah Arckijn/ Semin/ Hamin ja Japhetin/ hänen poicains cansa/ ja hänen emändäns/ ja hänen poicains colmen emännän cansa.
7:14 he ja kaikki metsäeläimet lajiensa mukaan ja kaikki karjaeläimet lajiensa mukaan ja kaikki matelijat, jotka maan päällä matelevat, lajiensa mukaan ja kaikki linnut lajiensa mukaan, kaikki lintuset, kaikki, mikä siivekistä on.	14. He ja kaikki pedot lajistansa, ja kaikki matelevaiset, jotka matelevat maan päällä, lajistansa, ja kaikki linnut lajistansa, kaikki lentäväiset, joilla siivet olivat.	7:14 Nijn myös caicki pedot laistans/ ja caicki carja laistans/ ja caicki madot maan päällä laistans/ ja caicki linnut laistans/ caicki jotca letä taisit/ ja caicki joilla sijwet olit.

7:15 Ja ne menivät Noan luo arkkiin kaksittain, kaikki liha, kaikki, jossa oli elämän henki.	15. Ja menivät Noan tykö arkkiin kaksittain kaikesta lihasta, jossa elävä henki oli.	7:15 Ne caicki menit Noahn tygö Arckijn/ caxittain caikesta lihasta/ josa elävä hengi oli.
7:16 Ja ne, jotka menivät sisälle, olivat koiras ja naaras kaikesta lihasta, niinkuin Jumala oli hänelle käskyn antanut. Ja Herra sulki oven hänen jälkeensä.	16. Je ne olivat koirakset ja naarakset kaikkinaisesta lihasta, ja menivät sisälle niinkuin Jumala hänelle käsenyt oli. Ja Herra sulki hänen jälkeensä.	7:16 Ja ne olit coiraxet ja naaraxet caickinaisesta lihasta/ ja menit sisälle nijncuin Jumala hänelle käsenyt oli. Ja HERra sulki hänen jälkens.
7:17 Silloin tuli vedenpaisumus maan päälle, tuli neljänäkymmenenä päivänä; ja vedet paisuivat ja nostivat arkin, niin että se kohosi korkealle maasta.	17. Silloin tuli vedenpaisumus neljäkymmentä päivää maan päälle, ja vedet paisuivat, ja nostivat arkin ylös, ja veivät korkialle maasta.	7:17 Silloin tuli wedenpaisumus neljändenä kymmendenä päivänä maan päälle/ ja wedet paisuit/ ja nostit Arkin ylös/ ja weit corkialle maasta.
7:18 Ja vedet saivat vallan ja paisuivat suuresti maan päällä, ja arkki ajelehti veden pinnalla.	18. Niin vedet saivat vallan, ja paisuivat sangen suuresti maan päälle, niin että arkki oli vesiajolla.	7:18 Nijn wesi sai wallan/ ja paisui sangen suurest maan päälle/ njn että Arcki oli wesiajolla.
7:19 Ja vedet nousivat nousemistaan maan päällä, niin että kaikki korkeat vuoret kaiken taivaan alla peittyivät.	19. Ja vedet saivat sangen suuren vallan, ja enänivät niin suuresti maan päälle, että kaikki korkiat vuoret koko taivaan alla peitettiin.	7:19 Ja wesi sai wallan/ ja enäni njn suurest maan päälle/ että caicki corkiat vuoret coco taiwan alla peitettin.
7:20 Viisitoista kyynärää vesi nousi vuorten yli, niin että ne peittyivät.	20. Viisitoistakymmentä kyynärää korkialla olivat vedet vuorten päällä, jotka he peittivät.	7:20 Wijsitoistakymmendä kynärätä corkialle oli wesi vuorten päällä/ sijttecuin he peitetyt olit.
7:21 Silloin hukkui kaikki liha, joka maan päällä liikkui: linnut, karjaeläimet, metsäeläimet ja kaikki pikkueläimet, joita maassa vilisi, sekä kaikki ihmiset.	21. Silloin hukkui kaikki liha, joka maan päällä matelee, linnut, karja, pedot, ja kaikki, jotka maan päällä liikkuvat, ja kaikki ihmiset.	7:21 Silloin hukkui caicki liha joca maan päällä matele/ linnut/ carja/ pedot/ ja caicki jotca maan päällä lijckuwat/ ja caicki ihmiset.
7:22 Kaikki, joiden sieraimissa oli elämän hengen henkäys, kaikki, jotka elivät kuivalla maalla, kuolivat.	22. Ja kaikki, joilla elävä henki oli kuivan maan päällä, ne kuolivat.	7:22 Ja caicki joilla elävä hengi oli cuiwan päällä/ ne cuolit.
7:23 Niin Herra hävitti kaikki olennot, jotka maan päällä olivat, niin hyvin ihmiset kuin myös karjaeläimet, matelijat ja taivaan linnut; ne hävisivät maan päältä. Ainoastaan Nooa sekä ne, jotka olivat hänen kanssansa arkissa, jäivät henkiin.	23. Niin hukutettiin kaikki ne, kuin maan päällä olivat, ihmisestä niin karjaan asti, ja matoihin, ja taivaan lintuihin asti, kaikki hukutettiin maan päältä, ainoastansa Noa jäi, ja ne jotka hänen kanssansa olivat arkissa.	7:23 Nijn silloin hucutettin caicki ne cuin maan päällä olit/ ihmisest njn carjan/ ja matoihin/ ja linduin asti taiwan alla/ caicki hucutettin maan päaldä/ ainoastans Noah jäi/ ja ne jotca hänen cansans olit Arkis.
7:24 Ja vedet vallitsivat maan päällä sataviisikymmentä päivää.	24. Ja vedet seisoivat valtiasna maan päällä sata ja viisikymmentä päivää.	7:24 Ja wedet olit maan päällä sata ja wijsikymmendä päiwä.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu

8:1 Silloin Jumala muisti Nooa ja kaikkia metsäeläimiä ja kaikkia karjaeläimiä, jotka olivat hänen kanssansa arkissa. Ja Jumala nosti tuulen puhaltamaan yli maan, niin että vesi laskeutui.	1. Silloin Jumala muisti Noaa ja kaikkia eläviä, ja kaikkea karjaa, kuin hänen kanssansa olivat arkissa, ja Jumala nosti tuulen maan päälle, ja vedet seisahdivat.	8:1 Silloin Jumala muisti Noahn ja kaikki elävät/ ja kaiken carjan cuin hänen cansans oli Arkis/ ja nosti tuulen maan päälle/ ja wedet wähenyit.
8:2 Ja syvyyden lähteet ja taivaan akkunat sulkeutuivat, ja sade taivaasta taukosi.	2. Ja syvyyden lähteet tukittiin, ja taivaan akkunat, ja sateet taivaasta asetettiin.	8:2 Ja sywyden lähtet tukittin/ ja taiwan ackunat/ ja satet taiwast asetuit.
8:3 Ja vesi väistyi väistymistään maan päältä; sadan viidenkymmenen päivän kuluttua alkoi vesi vähentyä.	3. Ja vedet maan päältä enemmän ja enemmän juoksivat pois, ja vähenivät sadan ja viidenkymmenen päivän perästä.	8:3 Ja wesi maan pääldä enämmin ja enämmin juoxi pois ja wäheni/ sadan ja wijdenkymmenen päiwän peräst.
8:4 Niin arkki pysähtyi seitsemäntenä kuukautena, kuukauden seitsemäntenätoista päivänä, Araratin vuorille.	4. Ja seitsemäntenätoistakymmenentenä päivänä, seitsemännessä kuukaudessa jäi arkki Araratin vuorelle.	8:4 Ja seidzementenä toista kymmendenä päiwänä seidzemennes Cuucaudes/ jäi Arcki Araratin vuorille.
8:5 Ja vesi väheni vähenemistään aina kymmenenteen kuukauteen asti. Kymmenentenä kuukautena, kuukauden ensimmäisenä päivänä, tulivat vuorten huiput näkyviin.	5. Mutta vedet juoksivat pois, ja vähenivät hamaan kymmenenteen kuukauteen asti. Ensimmäisenä päivänä kymmenentenä kuukautena näkyivät vuorten kukkulat.	8:5 Mutta wedet juoxit pois/ ja wähenit haman kymmenden Cuucauten asti. Ensimmäisnä päiwänä kymmendenä Cuucautena näyit vuorten cuckulat.
8:6 Neljäkymmenen päivän kuluttua Nooa avasi arkin ikkunan, jonka hän oli tehnyt,	6. Neljäkymmenen päivän perästä avasi Noa arkin akkunan, jonka hän tehnyt oli.	8:6 Neljänkymmenen päiwän peräst/ awais Noah Arkin ackunan/ jonga hän tehnyt oli.
8:7 ja laski kaarneen lentoon, ja se lenteli edestakaisin, kunnes vesi maan päältä kuivui.	7. Ja antoi kaarneen lentää ulos, joka lensi kahtiapäin, siihen asti kuin vedet maan päältä kuivuivat.	8:7 Ja andoi Carnehn letä ulos/ joca lensi cahtiapäin/ sijhen asti cuin wedet maan pääldä cuiwit.
8:8 Sitten hän laski luotansa kyyhkysen nähdäksensä, oliko vesi vähentynyt maan pinnalta.	8. Sitte lähetti hän kyyhkysen tykönsä, koettelemaan, jos vedet olisivat juosseet pois maan päältä.	8:8 Sijtte lähetti hän mettisen tyköns/ coetteleman/ jos wedet olisit juosnet pois maan pääldä.
8:9 Mutta kyyhkynen ei löytänyt paikkaa, missä lepuuttaa jalkaansa, vaan palasi hänen luoksensa arkkiin, sillä koko maa oli vielä veden peitossa; niin hän ojensi kätensä ja otti sen luoksensa arkkiin.	9. Koska ei kyyhkynen löytänyt kussa hän sai jalkansa levätä, palasi hän hänen tykönsä arkkiin: sillä vedet olivat vielä koko maan päällä, niin hän ojensi kätensä, otti hänen ja toi arkkiin.	8:9 Cosca ei mettinen löynnyt cusa hän sai jalcans lewättä/ palais hän hänen tygöns Arckijn: sillä wedet olit wielä coco maan päällä/ nijn pisti hän kätens ja otti hänen Arckijn.
8:10 Ja hän odotti vielä toiset seitsemän päivää ja laski taas kyyhkysen arkista.	10. Ja odotti vielä toiset seitsemän päivää, ja antoi taas kyyhkysen lentää arkista.	8:10 Ja odotti wielä toise seidzemen päiwä/ ja andoi wielä kerran mettisen letä Arkist.
8:11 Ja kyyhkynen tuli hänen luoksensa ehtopuolella, ja katso, sen suussa oli tuore öljypuun lehti. Niin Nooa ymmärsi, että vesi oli vähentynyt maan päältä.	11. Se palasi hänen tykönsä, ehtopuolella, ja katso, hän toi suussansa öljypuun lehden, jonka hän murtanut oli. Niin Noa ymmärsi vedet maan päältä juosseeksi pois.	8:11 Se palais hänen tygöns ehtopuolella/ ja cadzo/ hän toi suusans murtunen öljypuun lehden. Nijn Noah ymmärsi wedet maan pääldä juosnexi pois.
8:12 Mutta hän odotti vielä toiset seitsemän päivää ja laski kyyhkysen lentoon, eikä se enää palannut hänen luoksensa.	12. Mutta hän odotti vielä seitsemän päivää, ja antoi kyyhkysen lentää ulos, joka ei enää palannut.	8:12 Mutta hän odotti wielä seidzemen päiwä/ ja andoi mettisen letä ulos/ joca ei enä palannut.

8:13 Ja Nooan kuudentenasadantena yhdentena ikävuotena, vuoden ensimmäisenä kuukautena, kuukauden ensimmäisenä päivänä, oli vesi kuivunut maan päältä. Niin Nooa poisti katon arkista ja katseli; ja katso, maan pinta oli kuivunut.	13. Ja kuudennella sadalla ja ensimmäisellä ajastajalla (Noan ijästä) ensimmäisenä päivänä ensimmäisessä kuukaudessa, kuivuivat vedet maan päältä. Niin avasi Noa arkin katon, ja näki, ja katso, maa oli kuivunut.	8:13 JA cuudennella sadalla/ ja ensimmäisellä ajastajalla Noahn ijästä/ ensimmäisnä päivänä ensimmäises Cuucaudes/ cuiwit wedet maan pääldä. Nijn awais Noah Arkin caton/ ja näki maan cuiwaxi.
8:14 Ja toisena kuukautena, kuukauden kahdentenäkymmenentenä seitsemäntenä päivänä, oli maa aivan kuiva.	14. Niin maa tuli peräti kuivaksi seitsemäntenäkolmattakymmenentenä päivänä toisessa kuukaudessa.	8:14 Nijn maa tuli peräti cuiwaxi seidzemendenä colmattakymmenendenä päiwänä/ toises Cuucaudes.
8:15 Ja Jumala puhui Nooalle sanoen:	15. Niin Jumala puhui Noalle sanoen:	8:15 Nijn Jumala puhui Noahlle/ sanoden:
8:16 "Lähde arkista, sinä ja vaimosi, poikasi ja miniäsi sinun kanssasi.	16. Lähde arkista, sinä ja sinun emäntäs, ja sinun poikas, ja sinun poikais emännät sinun kanssas.	8:16 Lähde Arkist sinä ja sinun emändäs/ sinun poicas ja sinun poicais emännät sinun cansas.
8:17 Ja kaikki eläimet, jotka ovat luonasi, kaikki liha, linnut ja karjaeläimet ja kaikki matelijat, jotka maan päällä matelevat, vie ne ulos kanssasi. Niitä vilisköön maassa, ja ne olkoot hedelmälliset ja lisääntyköt maan päällä."	17. Kaikkinaiset eläimet, jotka sinun tykönäs ovat, kaikkinaisesta lihasta, sekä linnuista että karjasta, ja kaikista matelevaisista maan päällä, johdata ne ulos kanssas: ja kävelköön ne maan päällä, ja olkoon hedelmälliset ja lisääntyköön maan päällä.	8:17 Caickinaiset eläimet jotca sinun tykönäs owat/ caickinaisesta lihasta/ sekä linnuista että carjasta/ ja caikista matelewaisista maan päällä/ käykön ulos sinun cansas/ ja enätkät teitän maan päällä/ ja olcat hedelmäliset ja lisätkät teitän maan päällä.
8:18 Ja Nooa ja hänen poikansa, vaimonsa ja miniänsä hänen kanssaan lähtivät ulos,	18. Niin Noa meni ulos poikinensa, ja emäntinensä, ja poikainsa emännät hänen kanssansa.	8:18 Nijn Noah meni ulos poikinens/ ja emändinens/ ja poicains emändäin cansa.
8:19 niin myös kaikki metsäeläimet, kaikki matelijat ja kaikki linnut, kaikki, mikä liikkuu maan päällä, lähtivät arkista suvuittain.	19. Kaikkinaiset eläimet, kaikkinaiset matelevaiset, kaikkinaiset linnut, ja kaikki kuin maalla matelevat: läksivät arkista, jokainen kaltaisensa tykö.	8:19 Nijn myös caickinaiset eläimet/ caickinaiset matelewaiset/ caickinaiset linnut/ ja caicki cuin maalla matelewat/ läxit Arkista/ jocainen caldaisens tygö.
8:20 Ja Nooa rakensi alttarin Herralle ja otti kaikkia puhtaita karjaeläimiä ja kaikkia puhtaita lintuja ja uhrasi polttouhreja alttarilla.	20. Ja Noa rakensi Herralle alttarin: ja otti kaikkinaisesta puhtaasta karjasta, ja kaikkinaisista puhtaista linnuista, ja uhrasi polttouhria alttarilla.	8:20 JA Noah rakensi HErralle Altarin/ ja otti caickinaisesta puhtaasta carjasta/ ja caickinaisista puhtaista linnuista/ ja uhrais polttouhria Altarilla.
8:21 Ja Herra tunsi suloisen tuoksun ja sanoi sydämessänsä: "En minä koskaan enää kiroa maata ihmisen tähden; sillä ihmisen sydämen aivoitukset ovat pahat nuoruudesta saakka. Enkä minä koskaan enää tuhoa kaikkea, mikä elää, niinkuin nyt olen tehnyt.	21. Ja Herra haisti lepytyshajun, ja Herra sanoi sydämessänsä: en minä silleen enää maata kiroo ihmisen tähden: vaikka ihmisen sydämen aivoitus on paha hamasta lapsuudesta: ja en minä silleen enää lyö kaikkia kuin elävät, niinkuin minä tehnyt olen.	8:21 Ja HERra haisti makian hajun/ ja sanoi sydämesäns: en minä silleen enä maata kiro ihmisen tähden: sillä ihmisen sydämen aivoitus on paha hamast nuorudest/ ja en minä silleen enä lyö caickia cuin eläwät/ nijncuin minä tehnyt olen.
8:22 Niin kauan kuin maa pysyy, ei lakkaa kylväminen eikä leikkaaminen, ei vilu eikä helle, ei kesä eikä talvi, ei päivä eikä yö."	22. Niin kauvan kuin maa seisoo, ei pidä kylväminen ja niittäminen, vilu ja helle, suvi ja talvi, päivä ja yö lakkaaman.	8:22 Nijn cauwan cuin maa seisoo/ ei pidä kylwäminen ja nijttäminen/ wilu ja helle/ suwi ja talwi/ päiwä ja yö lackaman.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu

9:1 Ja Jumala siunasi Nooan ja hänen poikansa ja sanoi heille: "Olkaa hedelmälliset ja lisääntykää ja täyttäkää maa.	1. Ja Jumala siunasi Noan ja hänen poikansa, ja sanoi heille: olkaat hedelmälliset, lisääntykää ja täyttäkää maata.	9:1 JA Jumala siunais Noahn ja hänen poicans/ ja sanoi heille: olcat hedelmälliset/ lisääntykät ja täyttäkät maata.
9:2 Ja peljätkööt ja vaviskoot teitä kaikki eläimet maan päällä ja kaikki taivaan linnut ja kaikki, jotka maassa matelevat, ja kaikki meren kalat; ne olkoot teidän valtaanne annetut.	2. Ja teidän pelkonne ja hämmästyksenne olkoon kaikissa eläimissä maan päällä, ja kaikissa linnuissa taivaan alla; ja kaikissa, jotka maalla matelevat, ja kaikissa kaloissa meressä: ne ovat teidän käsiinne annetut.	9:2 Ja teidän pelcon ja hämmästyksen olcon caikis eläimis maan päällä/ ja caikis linnuis taiwan alla/ ja caikis jotca maalla matelewat/ ja caicki calat meres olcon teidän käsijn annetut.
9:3 Kaikki, mikä liikkuu ja elää, olkoon teille ravinnoksi; niinkuin minä olen antanut teille viheriäiset kasvit, niin minä annan teille myös tämän kaiken.	3. Kaikki, jotka liikkuvat ja elävät, olkoon teille ruaksi: niinkuin viheriäisen ruohon, olen minä kaikki teille antanut.	9:3 Caicki jotca lijckuwat ja elewät/ olcon teille ruaxi/ nijncuin wiherjäisen ruohon/ olen minä caicki teille andanut.
9:4 Älkää vain syökö lihaa, jossa sen sielu, sen veri, vielä on.	4. Ainoastansa älkää syökö lihaa, jossa vielä on veri itsessänsä:	9:4 Ainoastans älkät syökö liha joca wielä elä weresäns:
9:5 Mutta teidän oman verenne minä kosten; jokaiselle eläimelle minä sen kosten, ja myöskin ihmisille minä kosten ihmisen sielun, toiselle toisen sielun.	5. Ja totisesti minä tahdon vaatia teidän ruumiinne veren, kaikilta eläimiltä minä sen tahdon vaatia: ja ihmisen kädestä, ja myös itsekunkin hänen veljensä kädestä tahdon minä vaatia ihmisen hengen.	9:5 Sillä minä costan teidän rumin weren/ ja costan sen caikille eläimille/ ja costan ihmisen hengen/ idzecullakin ihmiselle/ nijncuin hänen weljellens.
9:6 Joka ihmisen veren vuodattaa, hänen verensä on ihminen vuodattava, sillä Jumala on tehnyt ihmisen kuvaksensa.	6. Se kuin ihmisen veren vuodattaa, hänen verensä pitää ihmisen kautta vuodatettaman: sillä Jumala on ihmisen tehnyt kuvaksensa.	9:6 Se cuin ihmisen weren vuodatta/ hänen werens pitä ihmisen cautta vuodatettaman: sillä Jumala on ihmisen tehnyt cuwaxens.
9:7 Ja te olkaa hedelmälliset ja lisääntykää, enentykää maassa ja lisääntykää siinä."	7. Olkaat siis hedelmälliset, lisääntykää ja enentäkää teitänne maassa, ja tulkaat siinä moneksi.	9:7 Olcat hedelmälliset/ lisääntykät ja enätkät teitän maasa/ tullaxen monexi.
9:8 Ja Jumala puhui Nooalle ja hänen pojillensa, jotka olivat hänen kanssansa, sanoen:	8. Ja Jumala puhui Noalle ja hänen pojillensa hänen kanssansa, sanoen:	9:8 JA Jumala sanoi Noahlle/ ja hänen pojillens hänen cansans:
9:9 "Katso, minä teen liiton teidän ja teidän jälkeläistenne kanssa	9. Ja minä, katso, minä teen teidän kanssanne minun liittoni, ja teidän siemenenne kanssa teidän jälkeenne.	9:9 Cadzo/ minä teen teidän cansan lijton/ ja teidän siemenen cansa teidän jälken.
9:10 ja kaikkien elävien olentojen kanssa, jotka luonanne ovat, lintujen, karjaeläinten ja kaikkien metsäeläinten kanssa, jotka luonanne ovat, kaikkien kanssa, jotka arkista lähtivät, kaikkien maan eläinten kanssa.	10. Ja jokaisen elävän hengen kanssa, jotka teidän tykönänne ovat, sekä linnuissa että karjassa, ja kaikissa eläimissä maan päällä, jotka teidän tykönänne ovat, kaikissa niissä, jotka arkista läksivät, mikä ikänänsä eläin se maassa on.	9:10 Ja caickein eläwitten eläinden cansa/ jotca teidän tykönän owat/ sekä linnuista että carjasta/ ja caickista eläimistä jotca maasa teidän tykönän owat/ caickista nijstä jotca Arkista läxit/ mikä ikänäns eläin se maasa on.

9:11 Minä teen liiton teidän kanssanne: ei koskaan enää pidä kaikkea lihaa hukutettaman vedenpaisumuksella, eikä vedenpaisumus koskaan enää maata turmele."	11. Ja teen minun liittoni teidän kanssanne: ettei tästedes enää pidä kaikkea lihaa hukutettaman vedenpaisumisella: ja ei pidä tästedes enää vedenpaisumus tuleman maata turmelemaan.	9:11 Ja teen minun liittoni näin teidän cansan: ettei tästedes enä pidä caickia liha hukutettaman wedenpaisumisella/ ja ei pidä tästedes enä wedenpaisumus tuleman/ maata turmeleman.
9:12 Ja Jumala sanoi: "Tämä on sen liiton merkki, jonka minä ikuisiksi ajoiksi teen itseni ja teidän ja kaikkien elävien olentojen välillä, jotka teidän luonanne ovat:	12. Ja Jumala sanoi: tämä on sen liiton merkki, jonka minä annan minun ja teidän välillenne, ja joka elävän hengen välille teidän tykönänne, tästedes ijancaikkiseen.	9:12 Ja Jumala sanoi: tämä on minun liittoni mercki/ jonga minä tehnyt olen minun ja teidän wälillen/ ja caickein elawitten eläinden teidän tykönän/ tästedes ijancaickiseen.
9:13 minä panen kaareni pilviin, ja se on oleva liiton merkinä minun ja maan välillä.	13. Minun kaareni minä olen pannut pilviin: sen pitää oleman liiton merkki, minun ja maan välillä.	9:13 Minun Caareni minä olen pannut pilwijn/ sen pitä oleman lijton mercki/ minun ja maan wälillä.
9:14 Ja kun minä kokoan pilviä maan päälle ja kaari näkyy pilvissä,	14. Ja koska niin tapahtuu, että minä tuotan pilven maan ylitse: niin pitää kaari pilvissä nähtämän.	9:14 Ja cosca nijn tapahtu että minä tuotan pilwen maan ylidze/ nijn pitä minun Caareni pilwis nähtämän.
9:15 muistan minä liittoni, joka on minun ja teidän ja kaikkien elävien olentojen, kaiken lihan välillä, eikä vesi enää paisu tulvaksi hävittämään kaikkea lihaa.	15. Ja niin minä muistan minun liittoni, minun ja teidän välillänne, ja joka elävän hengen kaikkinaisessa lihassa; ettei enää vedenpaisumus pidä tuleman kaikkea lihaa hukuttamaan.	9:15 Ja nijn minä muistan minun liittoni/ minun ja teidän wälillän/ ja caickein elawitten eläinden caickinaises lihas/ ettei enä wedenpaisumus pidä tuleman/ joca caicken lihan hucutta.
9:16 Niin kaari on oleva pilvissä, ja minä katselen sitä muistaakseni iankaikkista liittoa Jumalan ja kaikkien elävien olentojen, kaiken lihan välillä, joka maan päällä on."	16. Sentäden pitää kaaren pilvissä oleman, että minä katson sitä, ja muistan sen ijancaikkisen liiton Jumalan välillä ja joka elävän hengen, kaikkinaisessa lihassa, kuin maan päällä on.	9:16 Sentähden pitä minun Caaren pilwis oleman/ että minä cadzon sitä/ ja muistan sen ijancaickisen lijton/ Jumalan wälillä/ ja caickein elawitten eläinden/ caickinaises lihas cuin maan päällä on.
9:17 Ja Jumala sanoi Nooalle: "Tämä on sen liiton merkki, jonka minä olen tehnyt itseni ja kaiken lihan välillä, joka maan päällä on."	17. Ja Jumala sanoi Noalle: tämä on sen liiton merkki, jonka minä olen tehnyt minun ja kaiken lihan välille maan päällä.	9:17 Ja Jumala sanoi Noahlle: tämä on se lijton mercki/ jonga minä olen tehnyt minun/ ja caicken lihan wälille maan päällä.
9:18 Ja Nooan pojat, jotka lähtivät arkista, olivat Seem, Haam ja Jaafet. Ja Haam oli Kanaanin isä.	18. Ja Noan pojat, jotka läksivät arkista, olivat Sem, Ham, ja Japhet. Ja Ham oli Kanaanin Isä.	9:18 NOahn pojat jotca läxit Arkist/ owat nämät: Sem/ Ham ja Japhet. Ja Ham oli Canaan Isä.
9:19 Nämä kolme ovat Nooan pojat, ja heistä kaikki maan asukkaat polveutuvat.	19. Nämä ovat kolme Noan poikaa, ja heistä ovat ne, jotka hajoitetut ovat kaikkeen maahan.	9:19 Nämät owat colme Noahn poica/ joilda caicki maacunnat asutuxi tulit.
9:20 Ja Nooa oli peltomies ja ensimmäinen, joka istutti viinitarhan.	20. Ja Noa rupesi olemaan peltomiesnä, ja istutti viinamäen.	9:20 Ja Noah rupeis oleman peldomiesnä/ ja istutti wijnapuita.
9:21 Mutta kun hän joi viiniä, niin hän juopui ja makasi alasti majassansa.	21. Ja hän joi viinaa; ja juopui ja makasi peittämättä majassansa.	9:21 Ja cosca hän joi wijna/ juopui hän ja macais peittämät majasans.
9:22 Ja Haam, Kanaanin isä, näki isänsä hävyn ja kertoi siitä molemmille veljillensä ulkona.	22. Koska Ham, Kanaanin Isä, näki hänen isänsä hävyn, sanoi hän sen molemmille veljillensä, jotka ulkona olivat.	9:22 Cosca Ham/ Canaan Isä/ näki Isäns häwyn/ sanoi hän sen molemmille welillens/ jotca ulcona olit.

9:23 Niin Seem ja Jaafet ottivat vaipan ja panivat molemmat sen hartioilleen ja menivät selin sisään ja peittivät isänsä hävyn; ja heidän kasvonsa olivat käännetyt toisaalle, niin etteivät he nähneet isänsä häpyä.	23. Niin otti Sem ja Japhet vaatteen, ja panivat molempain heidän hartioillensa, ja menivät seljittäin, ja peittivät isänsä hävyn. Ja heidän kasvonsa olivat käännetyt pois, niin etteivät he nähneet isänsä häpyä.	9:23 Nijn otti Sem ja Japhet waatten/ ja panit molembain heidän hartioillens/ ja menit seljittäin/ ja peitit Isäns hävyn. Ja heidän caswons olit käätyt pois/ nijn ettei he nähnet Isäns häpyä.
9:24 Kun Nooa heräsi päihtymyksestänsä ja sai tietää, mitä hänen nuorin poikansa oli hänelle tehnyt,	24. Koska Noa heräsi viinastansa, ja sai tietää, mitä hänen nuorin poikansa hänelle tehnyt oli:	9:24 Cosca Noah heräis wijnastans/ ja sai tietä mitä hänen nuorin poicans hänelle tehnyt oli/ sanoi hän:
9:25 niin hän sanoi: "Kirottu olkoon Kanaan, olkoon hän veljiensä orjain orja."	25. Niin sanoi hän: kirottu olkoon Kanaan: olkoon hän orjain orja, hänen veljeinsä seassa.	9:25 Kirottu olcon Canaan/ ja olcon orjain orja/ hänen welieins seas.
9:26 Vielä hän sanoi: "Kiitetty olkoon Herra, Seemin Jumala, ja olkoon Kanaan heidän orjansa.	26. Ja vielä sanoi: Kiitetty olkoon Herra Semin Jumala, ja Kanaan olkoon hänen orjansa.	9:26 Ja wielä sanoi: kijtetty olcon HERRA Semin Jumala/ ja Canaan olcon hänen orjans.
9:27 Jumala laajentakoon Jaafetin, ja asukoon hän Seemin majoissa, ja Kanaan olkoon heidän orjansa."	27. Jumala levittäköön Japhetin, ja hän asukoon Semin majoissa, ja Kanaan olkoon hänen orjansa.	9:27 Jumala lewittäkön Japhetin/ ja andacon hänen asua Semin majois/ ja Canaan olcon hänen orjans.
9:28 Ja Nooa eli vedenpaisumuksen jälkeen kolmesataa viisikymmentä vuotta.	28. Ja Noa eli, vedenpaisumisen jälkeen kolmesataa ja viisikymmentä ajastaikaa.	9:28 JA Noah eli wedenpaisumisen jälken/ colme sata ja wijsikymmendä ajastaica.
9:29 Niin Nooan koko ikä oli yhdeksänsataa viisikymmentä vuotta; sitten hän kuoli.	29. Ja koko Noan ikä oli yhdeksänsataa ja viisikymmentä ajastaikaa, ja kuoli.	9:29 Ja coco hänen ikäns oli yhdexänsata ja wijsikymmendä ajastaica/ ja cuoli.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Tämä on kertomus Nooan poikien, Seemin, Haamin ja Jaafetin, suvusta. Heille syntyi poikia vedenpaisumuksen jälkeen.	1. Tämä on Noan lasten sukukunta: Semin, Hamin ja Japhetin: ja heille syntyi lapsia vedenpaisumisen jälkeen.	10:1 TÄmä on Noahn lasten sucucunda/ Semin/ Hamin ja Japhetin: ja he sijtit lapsia wedenpaisumisen jälken.
10:2 Jaafetin pojat olivat Gomer, Maagog, Maadai, Jaavan, Tuubal, Mesek ja Tiiras.	2. Japhetin lapset: Gomer, Magog, Madai, Javan ja Tubal: Mesek ja Tiras.	10:2 Japhetin lapset owat nämät: Gomer/ Magog/ Madai/ Jawan/ Thubal/ Mesech ja Thiras.
10:3 Ja Gomerin pojat olivat Askenas, Riifat ja Toogarma.	3. Mutta Gomerin lapset: Askenas, Riphad ja Togarma.	10:3 Mutta Gomerin lapset owat nämät: Ascenas/ Riphath/ ja Thogarma.
10:4 Ja Jaavanin pojat olivat Elisa, Tarsis, kittiläiset ja doodanilaiset;	4. Javanin lapset: Elisa ja Tarsis: Kittim ja Dodanim.	10:4 Jawanin lapset owat nämät: Elisa/ Tharsis Chitim ja Dodanim.
10:5 heistä haarautuivat pakanoiden saarten asukkaat maittensa, eri kieltensä, heimojensa ja kansakuntiansa mukaan.	5. Näistä ovat hajoitetut pakanain luodot, heidän maakunnissansa, itsekukin oman kielensä jälkeen: heidän sukukuntainsa jälkeen, heidän kansoissansa.	10:5 Näistä owat hajotetut pacanoitten luodot/ heidän maacunnisans/ idzecukin oman kielens/ sucuns ja Canssans jälken.
10:6 Ja Haamin pojat olivat Kuus, Misraim, Puut ja Kanaan.	6. Hamin lapset: Kus, Misraim, Put ja Kanaan.	10:6 HÄmin lapset owat nämät: Chus/ Misraim/ Put ja Canaan.

10:7 Ja Kuusin pojat olivat Seba, Havila, Sabta, Raema ja Sabteka. Ja Raeman pojat olivat Saba ja Dedan.	7. Kuksen lapset: Seba, Hevila, Sabta, Naema ja Sabteka. Naeman lapset: Skepa ja Dedan.	10:7 Chuxen lapset owat nämät: Seba/ Hewila/ Sabtha/ Raema/ Sabtheca. Raeman lapset owat nämät: Scheba ja Dedan.
10:8 Ja Kuusille syntyi Nimrod. Hän oli ensimmäinen valtiias maan päällä.	8. Mutta Kus siitti Nimrodin: hän rupesi olemaan valtiias maalla.	10:8 Mutta Chus sijtti Nimrodin/ hän rupeis oleman waldias maalla/ ja hän oli jalo medzämies HERRAN edes.
10:9 Hän oli mahtava metsämies Herran edessä. Siitä on sananparsi: "Mahtava metsämies Herran edessä niinkuin Nimrod."	9. Ja hän oli jalo metsämies Herran edessä. Siitä on sananlasku: se on jalo metsämies Herran edessä, niinkuin Nimrod.	10:9 Sijtä on sananlascu: se on jalo medzämies HERRAN edes/ nijncuin Nimrod.
10:10 Ja hänen valtakuntansa alkuna olivat Baabel, Erek, Akkad ja Kalne Sinearin maassa.	10. Ja hänen valtakuntansa alku oli Babel, Erek, Akad ja Kalne, Sinearin maalla.	10:10 Ja hänen waldacundans alcu oli Babel/ Erech/ Acad ja Calne Sinearin maalla.
10:11 Siitä maasta hän lähti Assyriin ja rakensi Niiniven, Rehobot-Iirin ja Kelahin,	11. Siitä maakunnasta tuli hän Assyriaan: ja rakensi Niniven, ja Rehobotin kaupungin, ja Kalan.	10:11 Sijtä maacunnast on tullut Assur/ ja hän rakensi Niniwen/ ja Rehobothin Caupungin/ ja Calahn.
10:12 sekä Resenin Niiniven ja Kelahin välille; se on tuo suuri kaupunki.	12. Ja myös Ressen, Niniven ja Kalan vaiheelle: joka on suuri kaupunki.	10:12 Ja myös Ressen/ Niniwen ja Calahn waihelle/ joca on suuri Caupungi.
10:13 Ja Misraimille syntyivät luudilaiset, anamilaiset, lehabilaiset, naftuhilaiset,	13. Misraim siitti Ludimin, Anamimin, Leabimin, Naphtuhimin.	10:13 Mizraim sijtti Ludimin/ Anamimin/ Leabimin/ Naphtuhimin.
10:14 patrokselaiset, kasluhilaiset, joista filistealaiset ovat lähteneet, sekä kaftorilaiset.	14. Patrusimin ja Kasluhimin; joista tulleet ovat Philistim ja Kaphtorim.	10:14 Pathrusimin ja Chasluhimin/ joista tulleet owat Philistim ja Caphthorim.
10:15 Ja Kanaanille syntyivät Siidon, hänen esikoisensa, ja Heet,	15. Mutta Kanaan siitti esikoisensa Sidonin ja Hetin.	10:15 MUtta Canaan sijtti Sidonin hänen esicoisens/ ja Hethin/
10:16 sekä jebusilaiset, amorilaiset, girgasilaiset,	16. Ja Jebusin, Emorin, Girgosin.	10:16 Jebusin/ Emorin/ Girgosin/
10:17 hivviläiset, arkilaiset, siiniläiset,	17. Hivin, Arkin, Sinin,	10:17 Hiwin/ Archin/ Sinin/ Arwadin/ Semarin ja Hamathin.
10:18 arvadilaiset, semarilaiset ja hamatilaiset. Sittemmin hajaantuivat kanaanilaisten heimot.	18. Ja Arvadin, Semarin ja Hamatin. Sitten ovat hajoitettut Kanaanealaisten suvut.	10:18 Heistä owat hajotettut Cananerein sugut.
10:19 Ja kanaanilaisten alue ulottui Siidonista Gerariin päin aina Gassaan asti sekä Sodomaan, Gomorraan, Admaan ja Seboimiin päin aina Lesaan asti.	19. Ja Kanaanealaisten rajat olivat Sidonista Gerarin kautta hamaan Gatsaan: Sodomaan, ja Gomorraan, ja Adamaan, Seboimiin päin, Lasaan asti.	10:19 Ja heidän maans äret olit Sidonist/ Gerarin cautta haman Gazaan/ siihen asti että tullan Sodomaan/ Gomorraan/ Adamaan/ Seboimijn ja Lasaan.
10:20 Nämä olivat Haamin pojat heimojensa, kieltensä, maittensa ja kansakuntiansa mukaan.	20. Nämät ovat Hamin lapset heidän sukukuntainsa ja kieltensä jälkeen: heidän maakunnissansa ja kansoissansa.	10:20 Nämät owat Hamin lapset/ heidän suguisans/ kielisäns/ maacunnisans ja Canssoisans.
10:21 Myöskin Seemille, Jaafetin vanhimmalle veljelle, josta tuli kaikkien Eberin poikien kantaisä, syntyi poikia.	21. Mutta myös itse Semille syntyi lapsia: hän oli kaikkein Eberin lasten isä: Japhetin sen vanhimman veli.	10:21 MUtta Sem/ Japhetin sen wanhimman weli/ sijtti myös lapsia/ joca on caickein Eberin lasten Isä.
10:22 Seemin pojat olivat Eelam, Assur, Arpaksad, Luud ja Aram.	22. (Ja nämät ovat) Semin lapset: Elam ja Assur: Arphaksad, Lud ja Aram.	10:22 Ja nämät owat hänen lapsens: Elam/ Assur/ Arphachsad/ Lud ja Aram.

10:23 Ja Aramin pojat olivat Uus, Huul, Geter ja Mas.	23. Ja Aramin lapset: Uts, Hul, Geter ja Mas.	10:23 Ja Aramin lapset owat: Uz/ Hul/ Gether ja Mas.
10:24 Arpaksadille syntyi Selah, ja Selahille syntyi Eeber.	24. Mutta Arphaksad siitti Salan: Sala siitti Eberin.	10:24 Arphachsad sijtti Salahn/ Salah sijtti Eberin.
10:25 Ja Eeberille syntyi kaksi poikaa: toisen nimi oli Peleg, sillä hänen aikansa jakaantuivat maan asukkaat, ja hänen veljensä nimi oli Joktan.	25. Eeberille syntyi kaksi poikaa: yksi kutsuttiin Peleg, että hänen aikansa maailma jaettiin: hänen veljensä kutsuttiin Joktan.	10:25 Eber sijtti caxi poica/ yxi cudzuttin Peleg/ että hänen aicanans mailma jaettin/ hänen weljens cudzuttin Jaketan.
10:26 Ja Joktanille syntyi Almodad, Selef, Hasarmavet, Jerah,	26. Joktan siitti Almodadin ja Salephin: Hasarmavetin ja Jaran.	10:26 Jaketan sijtti Almodadin/ Salephin/ Hasarmawethin/ Jarahn.
10:27 Hadoram, Uusal, Dikla,	27. Hadoramin, Usalin, Dikelan.	10:27 Hadoramin/ Usalin/ Dikelan.
10:28 Oobal, Abimael, Saba,	28. Obalin, Abimaelin, Seban.	10:28 Obalin/ Abimaelin/ Seban.
10:29 Oofir, Havila ja Joobab. Kaikki nämä olivat Joktanin poikia.	29. Ophirin, Hevilan ja Jobabin. Kaikki nämä ovat Joktanin pojat.	10:29 Ophirin/ Hewilan ja Jobabin. Caicki nämät owat Jaketanin pojat/
10:30 Ja heidän asumasiensa ulottuivat Meesasta aina Sefariin, Itävuorelle asti.	30. Ja heidän asumasiensa oli Mesasta: siihen asti kuin Sephariin tullaan, vuoren tykö, itään päin.	10:30 Ja heidän asumasiens oli Mesast/ siihen asti cuin Sepharin vuoren tygö tullan/ itän päin.
10:31 Nämä olivat Seemin pojat heimojensa, kieltensä, maittensa ja kansakuntiansa mukaan.	31. Nämä ovat Semin lapset, sukukuntainsa ja kieltensä jälkeen: heidän maakunnissansa, kansainsa jälkeen.	10:31 Nämä owat Semin lapset/ sucucunnisans/ kielisäns/ maacunnisans ja Canssoisans.
10:32 Nämä olivat Nooan poikien heimot sukukuntiansa ja kansakuntiansa mukaan; ja niistä haarautuivat kansat maan päälle vedenpaisumuksen jälkeen.	32. Nämä ovat Noan lasten sukukunnat, heidän heimokuntainsa jälkeen, heidän kansoissansa. Ja näistä ovat kansat jaetut maan päälle vedenpaisumisen jälkeen.	10:32 Nämä owat Noahn lasten sucucunnat/ heidän suguisans ja Canssoisans. Näistä owat Canssat lewitetyt maan päälle/ wedenpaisumisen jälkeen.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Ja kaikessa maassa oli yksi kieli ja yksi puheenparsi.	1. Ja koko maailmalla oli yhtäläinen kieli ja yhtäläinen puheenparsi.	11:1 JA coco mailmalla oli yhtäläinen kieli ja yhtäläinen puhenparsi.
11:2 Kun he lähtivät liikkeelle itään päin, löysivät he lakeuden Sinearin maassa ja asettuivat sinne.	2. Ja koska he matkustivat idästä, löysivät he kedon Sinearin maalla, ja asuivat siellä.	11:2 Ja cosca he matcustit itän päin/ löysit he kedon Sinearin maalla/ ja asuit siellä.
11:3 Ja he sanoivat toisillensa: "Tulkaa, tehkäämme tiiliä ja polttakaamme ne koviksi." Ja tiiltä he käyttivät kivenä, ja maapihkaa he käyttivät laastina.	3. Ja sanoivat keskenänsä: käykäämme tiilejä tekemään ja polttamaan. Ja heillä olivat tiilit kivein siassa, ja maan pihka siteeksi.	11:3 Ja sanoit keskenäns: käykäm tijlejä tekemän ja poltaman. 11:4 Ja heillä olit tijlit kiwein edest/ ja sawi calkin edest.
11:4 Ja he sanoivat: "Tulkaa, rakentakaamme itsellemme kaupunki ja torni, jonka huippu ulottuu taivaaseen, ja tehkäämme itsellemme nimi, ettemme hajaantuisi yli kaiken maan."	4. Ja sanoivat: käykäämme, rakentakaamme meillemme kaupunki ja torni, joka taivaaseen ulottuisi, tehdäksemme meillemme nimeä; ettei meitä hajoitettaisi kaikkiin maihin.	Ja sanoit: käykäm/ rakendacam meillem Caupungi ja torni/ joca taiwaseen ulotuis/ tehdäxem meillem nime/ me hajotetan/ mitämax/ caickijn maihijn.

11:5 Niin Herra astui alas katsomaan kaupunkia ja tornia, jonka ihmislapset olivat rakentaneet.	5. Silloin Herra astui alas katsomaan kaupunkia ja tornia, jota ihmisten lapset rakensivat.	11:5 Silloin HERra astui alas cadzoman Caupungita ja tornia/ jota ihmisten lapset rakensit.
11:6 Ja Herra sanoi: "Katso, he ovat yksi kansa, ja heillä kaikilla on yksi kieli, ja tämä on heidän ensimmäinen yrityksensä. Ja nyt ei heille ole mahdotonta mikään, mitä aikovatkin tehdä.	6. Ja Herra sanoi: katso, se on yhtäläinen kansa, ja yhtäläinen kieli on kaikkein heidän seassansa, ja he ovat ruvenneet tätä tekemään: ja nyt ei heitä taideta estettää mistään, kuin he ovat aikoneet tehdä.	11:6 Ja HERra sanoi: cadzo/ se on yhtäläinen Canssa/ ja yhtäläinen kieli on caickein heidän seasans/ ja he owat ruwenet tätä tekemän/ ja ei lacka caickista cuin he owat aicoinet tehdä.
11:7 Tulkaa, astukaamme alas ja sekoittakaamme siellä heidän kielensä, niin ettei toinen ymmärrä toisen kieltä."	7. Käykäämme, astukaamme alas ja sekoittakaamme siellä heidän kielensä; niin ettei kenkään ymmärtäisi toisensa kieltä.	11:7 Käykäm/ astucam alas ja secoittacam siellä heidän kielens/ nijn ettei kengän ymmärräis toistans.
11:8 Ja niin Herra hajotti heidät sieltä yli kaiken maan, niin että he lakkasivat kaupunkia rakentamasta.	8. Ja niin Herra hajotti heidät sieltä kaikkiin maihin; ja he lakkasivat sitä kaupunkia rakentamasta.	11:8 Ja nijn HERra hajotti heidän sieldä caickijn maihijn/ ja he lackaisit sitä Caupungita rakendamast.
11:9 Siitä tuli sen nimeksi Baabel, koska Herra siellä sekoitti kaiken maan kielen; ja sieltä Herra hajotti heidät yli kaiken maan.	9. Ja sentähden kutsuttiin hänen nimensä Babel: sillä siellä Herra sekoitti koko maan kielen: ja Herra hajotti heidät sieltä kaikkiin maihin.	11:9 Ja sentähden cudzuttin hänen nimens Babel: sillä siellä HERra secoitti coco maan kielen/ ja hajotti heidän sieldä caickijn maihijn.
11:10 Tämä on kertomus Seemin suvusta. Kun Seem oli sadan vuoden vanha, syntyi hänelle Arpaksad kaksi vuotta vedenpaisumuksen jälkeen.	10. Nämät ovat Sem in sukukunnat: Sem oli sadan ajastajan vanha, ja siitti Arphaksadin, kaksi ajastaikaa vedenpaisumisen jälkeen.	11:10 NÄmät owat Sem in sucucunnat. Sem oli sadan ajastajan wanha/ ja sijtti Arphachsadin/ cahta ajastaica weden paisumisen jälken.
11:11 Ja Seem eli Arpaksadin syntymän jälkeen viisisataa vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttöjä.	11. Ja eli sitte viisisataa ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttöjä.	11:11 Ja eli sijtte wijsisata ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.
11:12 Kun Arpaksad oli kolmenkymmenen viiden vuoden vanha, syntyi hänelle Selah.	12. Arphaksad oli viidenneljättäkymmentä ajastajan vanha, ja siitti Salan.	11:12 ARphachsad oli wijsineljättäkymmendä ajastaica wanha/ ja sijtti Salahn.
11:13 Ja Arpaksad eli Selahin syntymän jälkeen neljäsataa kolme vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttöjä.	13. Ja eli sitte neljäsataa ja kolme ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttöjä.	11:13 Ja eli sijtte neljäsata ja colme ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.
11:14 Kun Selah oli kolmenkymmenen vuoden vanha, syntyi hänelle Eeber.	14. Sala oli kolmenkymmenen ajastajan vanha, ja siitti Eeberin.	11:14 SALah oli colmekymmendä ajastaica wanha/ ja sijtti Eeberin.
11:15 Ja Selah eli Eeberin syntymän jälkeen neljäsataa kolme vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttöjä.	15. Ja eli sitte neljäsataa ja kolme ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttöjä.	11:15 Ja eli sijtte neljäsata ja colme ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.
11:16 Kun Eeber oli kolmenkymmenen neljän vuoden vanha, syntyi hänelle Peleg.	16. Eeber oli neljäneljättäkymmentä ajastajan vanha, ja siitti Pelegin.	11:16 Eeber oli neljäneljättäkymmendä ajastaica wanha/ ja sijtti Pelegin.
11:17 Ja Eeber eli Pelegin syntymän jälkeen neljäsataa kolmekymmentä vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttöjä.	17. Ja eli sitte neljäsataa ja kolmekymmentä ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttöjä.	11:17 Ja eli sijtte neljäsata ja colmekymmendä ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.

11:18 Kun Peleg oli kolmenkymmenen vuoden vanha, syntyi hänelle Regu.	18. Peleg oli kolmenkymmenen ajastajan vanha, ja siitti Regun.	11:18 PEleg oli colmekymmendä ajastaica wanha/ ja sijtti Regun.
11:19 Ja Peleg eli Regun syntymän jälkeen kaksisataa yhdeksän vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.	19. Ja eli sitte kaksisataa ja yhdeksän ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.	11:19 Ja eli sijtte caxisata ja yhdexän ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.
11:20 Kun Regu oli kolmenkymmenen kahden vuoden vanha, syntyi hänelle Serug.	20. Regu oli kahdenneljättäkymmentä ajastajan vanha, ja siitti Serugin.	11:20 REgu oli caxineljättäkymmendä ajastaica wanha/ ja sijtti Serugin.
11:21 Ja Regu eli Serugin syntymän jälkeen kaksisataa seitsemän vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.	21. Ja eli sitte kaksisataa ja seitsemän ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.	11:21 Ja eli sijtte caxisata ja seidzemen ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.
11:22 Kun Serug oli kolmenkymmenen vuoden vanha, syntyi hänelle Naahor.	22. Serug oli kolmenkymmenen ajastajan vanha ja siitti Nahorin.	11:22 SErug oli colmekymmendä ajastaica wanha/ ja sijtti Nahorin.
11:23 Ja Serug eli Naahorin syntymän jälkeen kaksisataa vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.	23. Ja eli sitte kaksisataa ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.	11:23 Ja eli sijtte caxisata ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.
11:24 Kun Naahor oli kahdenkymmenen yhdeksän vuoden vanha, syntyi hänelle Terah.	24. Nahor oli yhdeksänkolmattäkymmentä ajastajan vanha, ja siitti Taran.	11:24 Nahor oli yhdexäncolmattäkymmendä ajastaica wanha/ ja sijtti Tarahn.
11:25 Ja Naahor eli Terahin syntymän jälkeen sata yhdeksäntoista vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.	25. Ja eli sitte sata ja yhdeksäntoistäkymmentä ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.	11:25 Ja eli sijtte sata ja yhdexäntoistäkymmendä ajastaica/ ja sijtti poikia ja tyttäritä.
11:26 Kun Terah oli seitsemänkymmenen vuoden vanha, syntyivät hänelle Abram, Naahor ja Haaran.	26. Tara oli seitsemänkymmenen ajastajan vanha, ja siitti Abramin, Nahorin ja Haranin.	11:26 TARah oli seidzemenkymmendä ajastaica wanha/ ja sijtti Abramin/ Nahorin ja Haranin.
11:27 Ja tämä on kertomus Terahin suvusta. Terahille syntyivät Abram, Naahor ja Haaran. Ja Haaranille syntyi Loot.	27. Nämät ovat Taran sukukunnat: Tara siitti Abramin, Nahorin ja Haranin. Haran siitti Lotin.	11:27 Nämät owat Tarahn sucucunnat: Tarah sijtti Abramin/ Nahorin ja Haranin. Haran sijtti Lothin.
11:28 Ja Haaran kuoli ennen isäänsä Terahia synnyinmaassansa, Kaldean Uurissa.	28. Ja Haran kuoli isänsä, Taran edessä, isänsä maalla Kaldean Uurissa.	11:28 Ja Haran cuoli Isäns Tarahn edes/ Isäns maalla Caldean Urris.
11:29 Ja Abram ja Naahor ottivat itsellensä vaimot; Abramin vaimon nimi oli Saara, ja Naahorin vaimon nimi oli Milka, Haaranin tytär; Haaran oli Milkan ja Jiskan isä.	29. Silloin Abram ja Nahor ottivat heillensä emännät: Abramin emännän nimi oli Sarai, ja Nahorin emännän nimi oli Milka, Haranin tytär, joka oli Milkan ja Jiskan isä.	11:29 Silloin Abram ja Nahor otit heillens emännät. Abramin emännän nimi oli Sarai/ ja Nahorin emännän nimi Milca/ Haranin tytär/ joca oli Milcan ja Jiscan Isä.
11:30 Mutta Saara oli hedelmätön, hänellä ei ollut lasta.	30. Mutta Sarai oli hedelmätöin, eikä ollut hänellä lasta.	11:30 Mutta Sarai oli hedelmätöin/ eikä ollut hänellä lasta.
11:31 Ja Terah otti poikansa Abramin ja poikansa pojan Lootin, Haaranin pojan, ja miniänsä Saarain, poikansa Abramin vaimon, ja he lähtivät heidän kanssaan Kaldean Uurista mennäksensä Kanaanin maahan, ja he saapuivat Harraniin asti ja asuivat siellä.	31. Ja Tara otti poikansa Abramin ja Lotin Haranin pojan, poikansa pojan, ja miniänsä Saarain, poikansa Abramin emännän, ja he läksivät ulos ynnä Kaldean Uurista menemään Kanaanin maalle, ja tulivat Haraniin, ja asuivat siellä.	11:31 Ja Tarah otti Abramin hänen poicans/ ja Lothin Haranin pojan/ poicans pojan/ ja Saarain hänen miniäns/ hänen poicans Abramin emännän/ ja wei heidän Caldean Urrist menemän Canaan maalle/ ja he tulit Haranijn/ ja asuit siellä.

11:32 Ja Terahin ikä oli kaksisataa viisi vuotta; sitten Terah kuoli Harranissa.	32. Ja Tara oli kahdensadan ja viiden ajastajan vanha ja kuoli Haranissa.	11:32 Ja Tarah oli caxisata ja wijsi ajastaica wanha ja cuoli Haranis.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Ja Herra sanoi Abramille: "Lähde maastasi, suvustasi ja isäsi kodista siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan.	1. Ja Herra oli sanonut Abramille: Lähde maaltas, ja suvustas, ja isäs huoneesta: sille maalle, jonka minä sinulle osoitan.	12:1 JA HErRa sanoi Abramille: lähde Isäsmaalda/ ja sugustas/ ja Isäs huonest/ sille maalle jonga minä sinulle osotan.
12:2 Niin minä teen sinusta suuren kansan, siunaan sinut ja teen sinun nimesi suureksi, ja sinä olet tuleva siunaukseksi.	2. Ja minä teen sinun suureksi kansaksi, ja siunaan sinun, ja teen sinulle suuren nimen, ja sinä olet siunaus.	12:2 Ja minä teen sinun suurexi Canssaxi ja siunan sinun/ ja teen sinulle suuren nimen/ ja sinä olet siunaus.
12:3 Ja minä siunaan niitä, jotka sinua siunaavat, ja kiroan ne, jotka sinua kiroavat, ja sinussa tulevat siunatuiksi kaikki sukukunnat maan päällä."	3. Minä siunaan niitä, jotka sinua siunaavat, ja kiroon niitä, jotka sinua kiroavat. Ja sinussa pitää kaikki sukukunnat maan päällä siunatuiksi tuleman.	12:3 Minä siunan nijtä jotca sinua siunawat/ ja kiron nijtä jotca sinua kirowat. Ja sinusa siunatan caicki sucucunnat maan päällä.
12:4 Niin Abram lähti, niinkuin Herra oli hänelle puhunut, ja Loot meni hänen kanssansa. Abram oli Harranista lähtiessänsä seitsemänkymmenen viiden vuoden vanha.	4. Niin Abram läksi, niinkuin Herra hänelle sanonut oli, ja Lot meni hänen kanssansa: Mutta Abram oli viidenkahdeksattakymmentä ajastajan vanha Haranista lähteissänsä.	12:4 Nijn Abram läxi/ nijncuin HErRa hänelle sanonut oli/ ja Loth meni hänen cansans. Mutta Abram oli wijsicahdexattakymmendä ajastaica wanha Haranist lähteisäns.
12:5 Ja Abram otti vaimonsa Saarain ja veljensä pojan Lootin sekä kaiken omaisuuden, jonka he olivat koonneet, ja ne palvelijat, jotka he olivat hankkineet Harranissa, ja he lähtivät menemään Kanaanin maahan. Ja he tulivat Kanaanin maahan.	5. Niin otti Abram emäntänsä Sarain, ja Lotin, veljensä pojan, tavaroinensa, jotka he olivat panneet kokoon, ja sielut, jotka he olivat saaneet Haranissa, ja läksivät matkustamaan Kanaanin maalle; tulivat myös Kanaanin maalle.	12:5 Nijn otti Abram hänen emändäns Sarain/ ja Lothin weljens pojan/ tawaroinens/ jonga he olit pannet cocon/ ja sielut/ jotca he olit sijttänet Haranis/ ja läxit matcustaman Canaan maalle.
12:6 Ja Abram kulki maan läpi aina Sikemin paikkakunnalle, Mooren tammelle asti. Ja siihen aikaan kanaanilaiset asuivat siinä maassa.	6. Ja Abram vaelsi sen maakunnan lävitse, hamaan Sikemin paikkakuntaan, Moren lakeuteen asti. Ja siihen aikaan asuivat Kanaanealaiset maalla.	12:6 Ja cosca he olit tullet sille maalle/ waelsi Abram sen läpidze haman Sichemin ja Morehn lakeuten. Ja sijhen aican asuit Cananerit maalla.
12:7 Silloin Herra ilmestyi Abramille ja sanoi: "Sinun jälkeläisillesi minä annan tämän maan." Niin hän rakensi sinne alttarin Herralle, joka oli hänelle ilmestynyt.	7. Silloin näkyi Herra Abramille, ja sanoi: sinun siemenelles annan minä tämän maan. Ja hän rakensi siinä alttarin Herralle, joka hänelle näkynyt oli.	12:7 Silloin näyi HERra Abramille/ ja sanoi: sinun siemenelles annan minä tämän maan. Ja hän rakensi sijnä Altarin HERralle joca hänelle näkynyt olit.
12:8 Sieltä hän siirtyi edemmäksi vuoristoon, itään päin Beetelistä, ja pystytti telttansa, niin että Beetel oli lännessä ja Ai idässä, ja hän rakensi sinne alttarin Herralle ja huusi avuksi Herran nimeä.	8. Sitte siirsi hän itsensä edemmä vuoren tykö, Bethelistä itään päin, ja pani siihen majansa, niin että BethEl oli lännen puolella ja Ai idän puolella, ja rakensi siinä alttarin Herralle, ja saarnasi Herran nimestä.	12:8 Sijtte sijrsi hän idzens edemmä vuoren tygö/ Bethelist itän päin/ ja pani majans/ että BethEl oli lännen puolella ja Ai idän puolella/ ja rakensi sijnä Altarin HErralle/ ja saarnais HErran nimest.
12:9 Ja sieltä Abram lähti ja vaelsi yhä edemmäksi Etelämaahan päin.	9. Ja Abram läksi sieltä edemmä, ja vaelsi etelään päin.	12:9 Ja Abram läxi sieldä edemmä/ ja waelsi etelän päin.

12:10 Niin tuli nälänhätä maahan, ja Abram meni Egyptiin, asuakseen siellä jonkun aikaa, sillä nälänhätä maassa oli kova.	10. Niin tuli kova aika maalle, ja Abram meni alas Egyptiin, olemaan muucalaisna siellä: sillä sangen kova aika oli maalla.	12:10 Nijn tuli cowa aica maalle/ ja Abram meni Egyptijn/ oleman muucalaisna siellä: sillä sangen cowa aica oli maalla.
12:11 Ja kun hän lähestyi Egyptiä, puhui hän vaimollensa Saaraille: "Katso, minä tiedän, että sinä olet kaunis nainen.	11. Ja tapahtui, koska hän lähestyi Egyptiä, puhui hän emännällensä Saraille: katso armaani, minä tiedän sinun ihanaksi vaimoksi nähdä.	12:11 Ja cosca hän lähestyi Egyptiä/ puhui hän Saraille hänen emännällensä: cadzo/ minä tiedän sinun ihanaxi waimoxi caswoilda.
12:12 Kun egyptiläiset saavat nähdä sinut, niin he sanovat: 'Hän on hänen vaimonsa', ja tappavat minut, mutta antavat sinun elää.	12. Koska Egyptiläiset saavat sinun nähdä, niin he sanovat: tämä on hänen emäntänsä, ja tappavat minun, ja antavat sinun elää.	12:12 Cosca Egyptiläiset saawat sinun nähdä/ nijn he sanowat: tämä on hänen emändäns/ ja tappawat minun/ ja andawat sinun elä.
12:13 Sano siis olevasi minun sisareni, että minun kävisi hyvin sinun tähtesi ja minä sinun takiasi saisin jäädä henkiin."	13. Sanos siis itses minun sisarekseni; että minulle hyvin olis sinun tähtes, ja minä eläisin sinun vuokses.	12:13 Sanos sijs idzes minun sisarexeni/ että minun hywin olis sinun tähtes/ ja minä eläisin sinun tähtes.
12:14 Kun Abram tuli Egyptiin, näkivät egyptiläiset, että Saarai oli hyvin kaunis nainen.	14. Koska Abram tuli Egyptiin, näkivät Egyptiläiset vaimon juuri ihanaksi.	12:14 Cosca hän tuli Egyptijn/ näit Egyptiläiset vaimon juuri ihanaxi.
12:15 Ja kun faraon ruhtinaat olivat nähneet hänet, ylistelivät he häntä faraolle; ja vaimo vietiin faraon hoviin.	15. Ja Pharaon ruhtinaat näkivät hänen, ja ylistivät häntä Pharaon edessä: silloin vietiin vaimo Pharaon huoneeseen.	12:15 Ja Pharaon Ruhtinat näit hänen/ ja ylistit händä hänen edesäns: silloin wietin waimo Pharaon huoneseen.
12:16 Ja Abramia hän kohteli hyvin hänen tähtensä. Ja hän sai pikkukarjaa, raavaskarjaa ja aaseja, palvelijoita ja palvelijattaria, aasintammoja ja kameleja.	16. Ja Abramille tehtiin hyvin hänen tähtensä. Ja hänellä oli lampaita ja karjaa, ja aaseja, ja palvelioita, ja piikoja, ja aasintammoja ja kameleja.	12:16 Ja Abramille tehtin hywin hänen tähtens. Ja hänellä oli lambaita ja carrja ja Aseja/ ja palwelioita/ ja pijcoja/ ja Asintammoja/ ja Camelejä.
12:17 Mutta Herra antoi kovien vitsausten kohdata faraota ja hänen hoviansa Saarain, Abrammin vaimon, tähden.	17. Mutta Herra vitsasi Pharaota suurilla vitsauksilla, ja hänen huonettansa, Sarain Abrammin emännän tähden.	12:17 Mutta Herra widzais Pharaot suurilla widzauxilla/ ja hänen huonettans/ Sarain Abrammin emännän tähden.
12:18 Silloin farao kutsui Abrammin luoksensa ja sanoi: "Mitä olet minulle tehnyt? Miksi et ilmoittanut minulle, että hän on sinun vaimosi?"	18. Silloin kutsui Pharao Abrammin tykönsä, ja sanoi: miksis tämän minulle teit? miksi et ilmoittanut minulle häntä emännäkses?	12:18 Silloin cudzui Pharao Abrammin tygöns/ ja sanoi: mixis tämän minulle teit? mixes ilmoittanut minulle/ händä emännäxes?
12:19 Miksi sanoit: 'Hän on minun sisareni', niin että minä otin hänet vaimokseni? Katso, tässä on vaimosi, ota hänet ja mene."	19. Miksis sanoit, hän on sisareni? että minä ottaisin hänen emännäkseni? katso tässä on sinun emäntäs, ota häntä ja mene.	12:19 Mixis sanoit/ hän on minun sisaren? sentähden tahdoin minä otta hänen emännäxeni/ cadzo/ täsä on sinun emändäs.
12:20 Ja farao antoi hänestä käskyn miehille, että he saattaisivat hänet pois, hänet ja hänen vaimonsa sekä kaiken, mitä hänellä oli.	20. Ja Pharao antoi käskyn hänestä miehille: ja he saattoivat hänen ulos ja hänen emäntänsä, ja kaikki kuin hänellä oli.	12:20 Ja hän käski wäkens saatta händä/ ja hänen emändäns/ ja caickia cuin hänellä oli.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu
13:1 Niin Abram lähti pois Egyptistä, hän ja hänen vaimonsa ja kaikki, mitä hänellä oli, ja Loot hänen kanssaan, Etelämaahan.	1. Niin Abram vaelsi ylös Egyptistä emäntänsä ja kaiken kalunsa kanssa, ja Lot hänen kanssansa, etelään päin.	13:1 Nijn Abram waelsi Egyptist/ emändäns ja caiken caluns cansa/ ja Loth hänen cansans/ etelän päin.

13:2 Abram oli hyvin rikas: hänellä oli karjaa, hopeata ja kultaa.	2. Ja Abramilla oli sangen paljo karjaa, hopiaa ja kultaa.	13:2 Ja Abramilla oli sangen paljo carja/ hoptata ja culda.
13:3 Ja hän vaelsi, kulkien levähdyspaikasta toiseen, Etelämaasta Beeteliin asti, aina siihen paikkaan, missä hänen majansa oli ensi kerralla ollut, Beetelin ja Ain välillä,	3. Ja hän matkusti edespäin etelästä BetEliin asti, hamaan siihen paikkaan, jossa hänen majansa oli ennen ollut, BetElin ja Ain vaiheella:	13:3 Ja hän matcusti edespäin eteläst BethElin asti/ haman sijhen paikkaan josa hänen majans oli ennen ollut/ BethElin ja Ain waihella/
13:4 siihen paikkaan, johon hän ennen oli rakentanut alttarin; ja Abram huusi siinä avuksi Herran nimeä.	4. Juuri siihen paikkaan, johon hän ennen alttarin oli rakentanut; ja Abram saarnasi siinä Herran nimestä.	13:4 Juuri sijhen paikkaan johon hän ennen Altarin oli rakendanut/ ja saarnais siinä HErran nimest.
13:5 Ja myöskin Lootilla, joka vaelsi Abramian kanssa, oli pikkukarjaa, raavaskarjaa ja teltoja.	5. Mutta Lotilla, joka Abramia seurasi, oli myös lampaita, ja karjaa, ja majoja.	13:5 Mutta Lothilla/ joca Abramia seurais/ oli myös lambaita/ ja carja/ ja majoja.
13:6 Eikä maa riittänyt heidän asuakseen yhdessä, sillä heillä oli paljon omaisuutta, niin etteivät voineet yhdessä asua.	6. Ja ei heitä vetänyt maa yhdessä asumaan; sillä heillä oli paljo tavaraa, eikä taitaneet yhdessä asua.	13:6 Ja ei heitä wetänyt maa yhdes asuman/ sillä heillä oli paljo tawara eikä tainnet yhdes asua.
13:7 Niin syntyi riitaa Abramian karjapaimenten ja Lootin karjapaimenten välillä. Ja siihen aikaan asuivat siinä maassa kanaanilaiset ja perissiläiset.	7. Ja riita oli Abramian paimenien ja Lotin paimenien välillä: Ja siihen aikaan asuivat myös Kanaanealaiset ja Pheresiläiset maalla.	13:7 Ja rijta oli aina Abramian paimenitten ja Lothin paimenitten välillä. Ja sijhen aican asuit myös Cananerit ja Phereserit maalla.
13:8 Silloin Abram sanoi Lootille: "Älköön olko riitaa meidän välillämme, minun ja sinun, älköönkä minun paimenteni ja sinun paimentesi välillä, sillä olemmehan veljeksiä.	8. Niin Abram sanoi Lotille: älkään olko riita minun ja sinun välillä, ja minun ja sinun paimentes välillä: sillä me olemme miehet veljekset.	13:8 Nijn Abram sanoi Lothille: älkän olco rijta minun ja sinun välillä/ ja minun ja sinun paimendes välillä: sillä me olem weljexet.
13:9 Eikö koko maa ole avoinna edessäsi? Eroa minusta. Jos sinä menet vasemmalle, niin minä menen oikealle, tahi jos sinä menet oikealle, niin minä menen vasemmalle."	9. Eikö koko maa ole edessäs altis? eroita sinus minusta, jos sinä menet vasemmalle puolelle, minä menen oikialle, eli jos sinä menet oikialle, minä menen vasemmalle.	13:9 Eikö coco maa ole edesäs aldis? eroita sinus minusta/ jos sinä menet wasemalle puolelle/ minä menen oikialle/ eli jos sinä menet oikialle/ minä menen wasemalle.
13:10 Ja Loot nosti silmänsä ja näki koko Jordanin lakeuden olevan runsasvetistä seutua; ennenkuin Herra hävitti Sodomian ja Gomorran, oli se Sooriin saakka niinkuin Herran puutarha, niinkuin Egyptin maa.	10. Niin Lot nosti silmänsä, ja katseli kaiken Jordanin lakeuden; sillä se oli vedestä viljainen: ennen kuin Herra Sodomian ja Gomorran hukutti, oli se niinkuin Herran yrttitarha, niinkuin Egyptin maa, siihenasti kuin Zoariin tullaan.	13:10 Nijn Loth nosti silmäns/ ja cadzeli caiken Jordanin lakeuden: sillä ennencuin HErra Sodomian ja Gomorran hucutti/ oli se wedest wiljainen/ siihenasti cuin Zoarijn tullan/ nijncuin HErran krydimaa/ nijncuin Egyptin maa.
13:11 Niin Loot valitsi itselleen koko Jordanin lakeuden ja siirtyi itään päin, ja he erkanivat toisistaan.	11. Ja Lot vallitsi itsellensä koko sen lakeuden Jordanin tykönä, ja matkusti itään päin: ja niin veljekset erkanivat toinen toisestansa:	13:11 Ja Loth walidzi hänellens coco sen lakeuden Jordanin tykönä/ ja matcusti itän päin: ja nijn weljexet ercanit toinen toisestans/
13:12 Abram asettui Kanaanin maahan, Loot asettui lakeuden kaupunkeihin ja siirtyi siirtymistään teltoineen Sodomaan asti.	12. Että Abram asui Kanaanin maalla, ja Lot asui lakeuden kaupungeissa, ja pani majansa Sodomian puoleen.	13:12 Että Abram asui Canaan maalla/ ja Loth asui sen lakeuden Caupungeis/ ja pani majans Sodomian puoleen.
13:13 Mutta Sodomian kansa oli kovin paha ja syntistä Herran edessä.	13. Mutta Sodomian kansa oli paha, ja rikkoi kovin Herraa vastaan.	13:13 Mutta Sodomian Canssa oli paha/ ja ricoit cowin HErra wastan.

13:14 Ja Herra sanoi Abramille, sen jälkeen kuin Loot oli hänestä eronnut: "Nosta silmäsi ja katso siitä paikasta, missä olet, pohjoiseen, etelään, itään ja länteen.	14. Ja Herra sanoi Abramille, sitte kuin Lot oli eroittanut itsensä Abramista: nosta nyt silmäsi ja katso siitä, kussas asut, pohjan puoleen, etelän puoleen, idän puoleen ja lännen puoleen.	13:14 Cosca Loth oli eroittanut idzens Abramista/ sanoi HERRA Abramille: nosta silmäsi ja cadzo/ sijtä cusas nyt asut/ pohjan/ etelän/ idän ja lännen puoleen:
13:15 Sillä kaiken maan, jonka näet, minä annan sinulle ja sinun jälkeläisillesi ikuisiksi ajoiksi.	15. Sillä kaiken sen maan, minkä sinä näet, annan minä sinulle, ja sinun siemenellesi ijankaikkiseksi.	13:15 Sillä caiken sen maan cuins näet/ annan minä sinulle ja sinun siemenellesi ijancaickisexi.
13:16 Ja minä teen sinun jälkeläistesi luvun paljoksi kuin maan tomun. Jos voidaan lukea maan tomu, niin voidaan lukea myös sinun jälkeläisesi.	16. Ja teen sinun siemenes niinkuin tomun maan päällä: että jos joku taita lukea tomun maan päällä, niin hän myös taitaa sinun siemenes lukea.	13:16 Ja teen sinun siemenes nijncuin tomun maan päällä. Taitaco jocu lukea tomun maan päällä/ nijn hän myös taita sinun siemenes lukea.
13:17 Nouse ja vaella maata pitkin ja poikin, sillä sinulle minä sen annan."	17. Nouse ja vaella maata pitkin ja poikin: sillä sinulle minä sen annan.	13:17 Sentähden nouse ja waella maata pitkin ja poikin: sillä sinulle minä sen annan.
13:18 Ja Abram siirtyi siirtymistään teltooineen ja tuli ja asettui Mamren tammistoon, joka on Hebronin luona, ja rakensi sinne alttarin Herralle.	18. Niin Abram siirsi majansa, ja tuli, ja asui Mamren lakeudella, joka on Hebronissa: ja rakensi siinä alttarin Herralle.	13:18 Nijn Abram sijrsi majans/ ja tuli ja asui Mamren lakeudella/ joca on Hebronis/ ja rakensi sijnä Altarin HERralle.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 Ja tapahtui siihen aikaan, kun Amrafel oli Sinearin kuninkaana, Arjok Ellasarin kuninkaana, Kedorlaomer Eelamin kuninkaana ja Tidal Goojimin kuninkaana,	1. Ja tapahtui Amraphelin Sinearin kuninkaan, Ariokin Elassarin kuninkaan, Kedorlaomerin Elamin kuninkaan, ja Tidealin pakanoitten kuninkaan aikana:	14:1 JA tapahtui Amraphelin Sinearin Cuningan/ Ariokin Elassarin Cuningan/ Chedorlaomerin Elamin Cuningan/ ja Thidealn pacanoitten Cuningan aicana/
14:2 että he aloittivat sodan Beraa, Sodomän kuningasta, Birsaa, Gomorran kuningasta, Sinabia, Adman kuningasta, Semeberiä, Seboimin kuningasta, ja Belan, se on Soosarin, kuningasta vastaan.	2. Että he sotivat Bereaa Sodomän kuningasta, ja Birsaa Gomorran kuningasta, ja Sineabia Adaman kuningasta, ja Semeberiä Zeboimin kuningasta, ja Belan, se on Zoosarin, kuningasta vastaan.	14:2 Että he sodeit Berat Sodomän Cuningast/ ja Birsat Gomorran Cuningast/ ja Sineabit Adamahn Cuningast/ ja Semeberit Zeboimin Cuningast/ ja Belaan/ se on/ Zoosarin Cuningast wasthan.
14:3 Nämä kaikki liittoutuivat kokoontuen Siddimin laaksoon, jossa Suolameri nyt on.	3. Nämät kaikki tulivat yhteen Siddimin laaksossa; se on suolainen meri:	14:3 Nämät caicki tulit yhteen Siddimin laxos/ josa nyt on suolainen meri:
14:4 Kaksitoista vuotta he olivat olleet Kedorlaomerille alamaiset, mutta kolmantenatoista vuotena he tekivät kapinan.	4. Sillä he olivat olleet kaksitoistakymmettä ajastaikaa kuningas Kedorlaomerin alla; mutta kolmantenatoistakymmenentenä ajastaikana olivat he hänestä luopuneet.	14:4 Sillä he olit ollet caxitoistakymmendä ajastaica Cuningas Chedorlaomerin alla/ ja colmandenatoistakymmendenä ajastaicana olit he hänestä luopunet.
14:5 Neljäntenätoista vuotena tulivat Kedorlaomer ja ne kuninkaat, jotka olivat hänen kanssaan; ja he voittivat refalaiset Astarot-Karnaimissa ja suusilaiset Haamissa, niin myös eemiläiset Kirjataimin tasangolla	5. Neljäntenätoistakymmenentenä ajastaikana tuli Kedorlaomer, ja ne kuninkaat, kuin hänen kanssansa olivat, ja löivät ne Kalevan pojat Karnaimin Astarotissa, ja Susimin Hammissa; niin myös Emimin Sjaven Kirjataimissa:	14:5 Sentähden tuli Chedorlaomer/ ja ne Cuningat cuin hänen cansans olit/ neljändenätoistakymmendenä ajastaicana/ ja löit ne Hijdet Carnaimin Astharothis/ ja Susimin Hammis/ ja Emimin sillä lakialla paicalla Kiriathaimis.

14:6 ja hoorilaiset heidän vuoristossaan, Seirissä, aina Eel-Paaraniin asti, joka on erämaan laidassa.	6. Ja Horilaiset Seirin vuorella; siihen lakiaan paikkaan Pharaniin asti, korpea liki.	14:6 Ja Horeit Seirin vuorella/ siihen lakian paickan Pharanin asti corpea liki.
14:7 Ja he palasivat ja tulivat Mispatin lähteelle, se on Kaadekseen, ja valloittivat koko amalekilaisten maan ja voittivat myöskin amorilaiset, jotka asuivat Hasason-Taamarissa.	7. Ja he palasivat ja tulivat Mispatin lähteen tykö, se on Kades, ja löivät koko Amalekilaisten maan; niin myös Amorilaiset, jotka asuivat Hasesonin Tamarissa.	14:7 Ja he palaisit ja tulit Mispatin caiwon tygö/ se on Cades/ ja löit coco Amalechiterein maan/ ja Amorrerit/ jotca asuit Hasesonin Thamaris.
14:8 Silloin lähtivät Sodomän kuningas, Gomorran kuningas, Adman kuningas, Seboimin kuningas ja Belan, se on Sooarin, kuningas ja asettuivat Siddimin laaksossa sotarintaan heitä vastaan -	8. Niin läksivät Sodomän kuningas, ja Gomorran kuningas, ja Adaman kuningas, ja Zeboimin kuningas, ja Belan, se on Zoarin kuningas: ja hankitsivat sotaan heitä vastaan Siddimin laaksossa:	14:8 Nijn läxit Sodomän Cuningas/ ja Gomorran Cuningas/ ja Adamahn Cuningas/ ja Seboimin Cuningas/ ja Belahn/ se on Zoarin Cuningas/ ja hangidzit sotiman heitä wastian Siddimin laxos:
14:9 Eelamin kuningasta Kedorlaomeria, Goojimin kuningasta Tidalia, Sinearin kuningasta Amrafelia ja Ellasarin kuningasta Arjokia vastaan, neljä kuningasta viittä vastaan.	9. Kedorlaomeria Elamin kuningasta, ja Tibealia pakanoitten kuningasta, ja Amraphelia Sinearin kuningasta, ja Ariokia Elassarin kuningasta vastaan: neljä kuningasta viittä vastaan.	14:9 Chedorlaomeri Elamin Cuningast/ ja Thideali pacanoitten Cuningast/ ja Amrapheli Sinearin Cuningast/ ja Ariochi Elassarin Cuningast wastian/ neljä Cuningast wijttä wastian.
14:10 Mutta Siddimin laakso oli täynnä maapihkakuoppia. Ja Sodomän ja Gomorran kuninkaat pakenivat ja putosivat niihin; mutta henkiin jääneet pakenivat vuoristoon.	10. Ja Siddimin laaksossa oli monta maanpihkakuoppaa. Mutta Sodomän ja Gomorran kuningas siinä pakoon ja maahan lyötiin, ja jääneet pakenivat vuorille.	Ja Siddimin laxos oli monda sawicuoppa. 14:10 Mutta Sodomän ja Gomorran Cuningas sijnä pacoon ja maahan lyötin/ ja jäänet pakenit wuorille.
14:11 Ja he ottivat Sodomasta ja Gomorrasta kaiken tavarän ja kaikki ruokavarat ja menivät matkaansa.	11. Ja he ottivat kaiken Sodomän ja Gomorran tavarän, ja kaiken heidän elatuksensa, ja menivät matkaansa.	14:11 Ja he otit caiken Sodomän ja Gomorran tavarän/ ja caiken heidän elatuxens/ ja menit matcans.
14:12 Ja lähtiessään he ottivat mukaansa myöskin Lootin, Abramın veljenpojan, ja hänen omaisuutensa; hän näet asui Sodomassa.	12. Ja ottivat myös Lotin Abramın veljen pojan kanssansa, ja hänen tavaransa, ja menivät matkaansa, sillä hän asui Sodomassa.	14:12 Ja otit myös Lothin Abramın weljenpojan cansans/ ja hänen tawarans/ sillä hän asui Sodomas/ ja menit matcans.
14:13 Mutta muuan pakolainen tuli ja ilmoitti siitä Abramille, hebrealaiselle; tämä asui tammistossa, joka oli amorilaisen Mamren, Eskolin ja Aanerin veljen, oma, ja he olivat Abramın liittolaisia.	13. Silloin tuli yksi joka päässyt oli, ja ilmoitti sen Abramille Hebrealaiselle, joka asui Mamren Amorilaisen lakeudella, joka Eskolin ja Aanerin veli oli. Nämät olivat liitossa Abramın kanssa.	14:13 Silloin tuli yxi joca päässyt oli/ ja sanoi sen Abramille: joca muucalainen oli/ ja asui Mamren sen Amorrein lakeudella/ joca Escolin ja Aanerin weli oli. Nämät olit lijtos Abramın cansa.
14:14 Kun Abram kuuli, että hänen sukulaisensa oli otettu vangiksi, aseisti hän luotettavimmat palvelijansa, jotka olivat hänen kodissaan syntyneet, kolmesataa kahdeksantoista miestä, ja ajoi vihollisia takaa aina Daaniin saakka.	14. Koska Abram kuuli veljensä otetuksi kiini, varusti hän omaa kotona syntynyttä palveliaansa kolmesataa ja kahdeksantoistakymmentä, ja ajoi takaa heitä Daniin asti.	14:14 Cosca Abram cuuli weljens otetuxi kijnni/ walmisti hän oma cotona syndynyt palweliatans colmesata ja cahdexantoistakymmendä/ ja ajoi taca heitä Danin asti.

14:15 Ja hän jakoi väkensä ja hyökkäsi palvelijoineen yöllä vihollisten kimppuun ja voitti heidät ja ajoi heitä takaa aina Hoobaan saakka, joka on Damaskosta pohjoiseen.	15. Jakoi idzensä ja karkasi heidän päällensä yöllä palvelioinensa, ja löi heitä: ja ajoi takaa hamaan Hobaan, joka on vasemmalla puolella Damaskua.	14:15 Jacoi idzens ja carcais heidän päällens yöllä palwelioinens/ ja löi heitä/ ja ajoi taca haman Hoban/ joca on wasemalla puolella Damascua.
14:16 Ja hän toi takaisin kaiken tavaran; myöskin sukulaisensa Lootin ja hänen tavaransa hän toi takaisin, niin myös vaimot ja muun väen.	16. Ja toi jällensä kaiken tavaran: ja myös veljensä Lotin ja hänen tavaransa toi hän jällensä, niin myös vaimot ja väen.	14:16 Ja toi jällens caiken tawaran/ ja myös Lothin hänen weljens ja hänen tawarans/ ja waimot ja wäen.
14:17 Kun hän oli paluumatkalla, voitettuaan Kedorlaomerin ja ne kuninkaas, jotka olivat tämän kanssa, meni Sodoman kuningas häntä vastaan Saaven laaksoon, jota sanotaan "Kuninkaan laaksoksi."	17. Silloin meni Sodoman kuningas häntä vastaan, koska hän palasi lyömästä Kedorlaomeria, ja niitä kuninkaita hänen kanssansa: Sjaven lakeudella, joka kuninkaan laaksoksi kutsutaan.	14:17 COsca hän palais ja oli tacaperin lyönyt Chedorlaomerin/ ja ne Cuningat hänen cansans/ meni Sodoman Cuningas händä wastan sillä lakialla/ joca Cuningan laxoxi cudzutan.
14:18 Ja Melkisedek, Saalemin kuningas, toi leipää ja viiniä; hän oli Jumalan, Korkeimman, pappi.	18. Mutta Melkisedek Salemin kuningas toi leivän ja viinan: ja hän oli ylimmäisen Jumalan pappi.	14:18 Mutta Melchisedech Salemin Cuningas toi leiwän ja wijnan/ ja hän oli ylimmäisen Jumalan Pappi.
14:19 Ja hän siunasi hänet sanoen: "Siunatkoon Abramia Jumala, Korkein, taivaan ja maan luoja.	19. Ja siunasi häntä, ja sanoi: siunattu ole sinä Abram sille kaikkein korkeimmalle Jumalalle, jonka taivas ja maa oma on.	14:19 Siunais händä/ ja sanoi: siunattu ole sinä Abram/ sille caickein corkeimmalle Jumalalle/ jonga taiwas ja maa oma on.
14:20 Ja kiitetty olkoon Jumala, Korkein, joka antoi vihollisesi sinun käsiisi." Ja Abram antoi hänelle kymmenykset kaikesta.	20. Ja kiitetty olkoon kaikkein korkein Jumala, joka sinun vihollises antoi sinun käsiis. Ja (Abram) antoi hänelle kymmenykset kaikista.	14:20 Ja kijtetty olcon se caickein corkein Jumala/ joca sinun wihollises andoi sinun käsijs. Ja Abram andoi hänelle kymmenexet caikinaisist.
14:21 Ja Sodoman kuningas sanoi Abramille: "Anna minulle väki ja pidä sinä tavara."	21. Silloin Sodoman kuningas sanoi Abramille: anna minulle väki, ja pidä itse tavara.	14:21 Silloin Sodoman Cuningas sanoi Abramille: anna minulle wäki ja pidä idze tawara.
14:22 Mutta Abram sanoi Sodoman kuninkaalle: "Minä nostan käteni Herran, Jumalan, Korkeimman, taivaan ja maan luoja, puoleen ja vannon:	22. Ja Abram sanoi Sodoman kuninkaalle: Minä nostan minun käteni Herran kaikkein korkeimman Jumalan tykö, jonka taivas ja maa oma on:	14:22 Ja Abram sanoi Sodoman Cuningalle: minä nostan minun käteni HERran sen caickein corkeimman Jumalan tygö/ jonga taiwas ja maa oma on:
14:23 En totisesti ota, en langan päätä, en kengän paulaa enkä mitään muuta, mikä on sinun, ettet sanoisi: 'Minä olen tehnyt Abramim rikkaaksi.'	23. Etten minä ota kaikesta sinun omastas lankaakaan eli kengän rihmaa, ettes sanoisi: minä olen Abramim äveriääksi tehnyt:	14:23 Etten minä ota caikest sinun omastas langakan eli kengän rihma/ ettes sanois: minä olen Abramim äwerjäxi tehnyt.
14:24 En tahdo mitään, paitsi mitä palvelijat ovat kuluttaneet ja mikä on niille miehille tuleva, jotka minua seurasivat, Aanerille, Eskolille ja Mamrelle; he saakoot osansa."	24. Ei suinkaan, paitsi sitä kuin nämät nuoret miehet syöneet ovat; ja niiden miesten osan, jotka minua seurasivat: Aner, Eskol ja Mamre, he saakoon osansa.	14:24 Paidzi sitä cuin nämät nuoret miehet syönet owat/ ja anna nijden miesten/ jotca minua seuraisit/ Anerin/ Escholin ja Mamren/ heidän osans.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu

15:1 Näiden tapausten jälkeen tuli Abramille näyssä tämä Herran sana: "Älä pelkää, Abram! Minä olen sinun kilpesi; sinun palkkasi on oleva sangen suuri."	1. Kuin nämä olivat niin tapahtuneet, tuli Herran sana Abraminkin tykö näyssä, sanoen: älä pelkää Abram, minä olen sinun kilpes, ja sangen suuri palkkas.	15:1 CUin nämät olit nijn tapahtunet/ tuli HERran sana Abraminkin tygö näwys/ sanoden: älä pelkä Abram/ minä olen sinun kilpes/ ja sangen suuri palckas.
15:2 Mutta Abram sanoi: "Oi Herra, Herra, mitä sinä minulle annat? Minä lähden täältä lapsetonna, ja omaisuuteni haltijaksi tulee damaskolainen mies, Elieser."	2. Mutta Abram sanoi: Herra, Herra, mitä minulle annat? minä lähden lapsetoinna täältä, ja minun huoneeni haltia on tämä Eleasari Damaskusta.	15:2 Mutta Abram sanoi: HERra/ HERra/ mitä minulle annat? minä olen lapsitoin/ ja minun huoneni haldialla Eleasarilla Damascust on poica.
15:3 Ja Abram sanoi vielä: "Sinä et ole antanut minulle jälkeläistä; katso, talossani syntynyt palvelija on minut perivä."	3. Ja Abram taas sanoi: mutta minulle et sinä antanut siementä. Ja katsos, minun kotopalkolliseni tulee minun perilliseksi.	15:3 Ja Abram taas sanoi: mutta minulle et sinä andanut siemendä. Ja cadzos/ minun palcoliseni poica tule minun perillisexeni.
15:4 Mutta katso, hänelle tuli tämä Herran sana: "Hän ei ole sinua perivä, vaan joka lähtee sinun omasta ruumiistasi, hän on sinut perivä."	4. Ja katso, Herran sana tuli hänen tykönsä, sanoen: ei tämä sinua peri: vaan joka sinun ruumiistas tulee, se tulee sinun perilliseksi.	15:4 Ja cadzo/ HERran sana tuli hänen tygöns/ sanoden: ei tämä sinua peri/ waan joca sinun rumistas tule/ hän tule sinun perillisexes.
15:5 Ja hän vei hänet ulos ja sanoi: "Katso taivaalle ja lue tähdet, jos ne taidat lukea." Ja hän sanoi hänelle: "Niin paljon on sinulla oleva jälkeläisiä."	5. Niin hän vei hänen ulos, ja sanoi: katso taivaaseen ja lue tähdet, jos sinä ne taidat lukea. Ja sanoi hänelle: niin sinun siemenes on oleva.	15:5 Nijn hän wei hänen ulos/ ja sanoi: cadzo taiwaseen ja lue tähdet/ jos sinä ne taidat lukea/ ja sanoi hänelle: nijn sinun siemenes on olewa.
15:6 Ja Abram uskoi Herraan, ja Herra luki sen hänelle vanhurskaudeksi.	6. (Abram) uskoi Herran, ja hän luki hänelle sen vanhurskaudeksi.	15:6 Abram uscoi HERran/ ja hän luki hänelle sen wanhurscaudexi.
15:7 Ja hän sanoi hänelle: "Minä olen Herra, joka toin sinut Kaldean Uurista, antaakseni sinulle tämän maan omaksesi."	7. Ja sanoi hänelle: minä se Herra olen, joka vein sinun ulos Kaldean Uurista, antaakseni sinulle tämän maan omakses.	15:7 JA sanoi hänelle: minä se HERra olen/ joca sinun wein ulos Caldean Uurist/ andaxeni sinulle tämän maan omaxes.
15:8 Mutta hän sanoi: "Oi Herra, Herra, mistä minä tiedän, että saan sen omakseni?"	8. Ja hän sanoi: Herra, Herra, mistä minä tietäisin sen omistavani?	15:8 Ja Abram sanoi: HERra/ HERra/ mistä minä tiedäisin sen omistawani?
15:9 Ja hän sanoi hänelle: "Tuo minulle kolmivuotias hieho, kolmivuotias vuohi ja kolmivuotias oinas sekä metsäkyyhkyen ja nuori kyyhkyen."	9. Ja hän sanoi hänelle: ota minulle kolmivuotinen hehkonen, ja kolmivuotinen vuohi, ja kolmivuotinen oinas: niin myös mettinen, ja nuori kyhkyläinen.	15:9 Ja hän sanoi hänelle: ota minulle colmiwuotinen hehcoinen/ ja colmiwuotinen wuohi/ ja colmiwuotinen oinas/ ja kyhkyläinen/ ja nuori mettinen.
15:10 Ja hän toi nämä kaikki ja halkaisi ne ja asetti puolikkaat vastakkain; lintuja hän ei kuitenkaan halkaissut.	10. Ja hän otti hänelle nämät kaikki, ja jakoi keskeltä kahtia, ja pani itsekunkin osan toisen toisensa kohdalle; vaan lintuja ei hän jakanut.	15:10 Ja hän otti nämät caicki/ ja jacoï keskeldä cahtia/ ja pani idzecungin osan toinen toisens cohdalle/ waan linduja ei hän jacanut.
15:11 Niin laskeutui petolintuja ruumiiden päälle, mutta Abram karkoitti ne pois.	11. Niin linnut tulivat lihain päälle; ja Abram karkotti ne.	15:11 Nijn linnut tulit lihain päälle/ ja Abram carcotti ne.
15:12 Kun aurinko oli laskemaisillaan, valtasi raskas uni Abraminkin, ja katso, kauhu ja suuri pimeys valtasi hänet.	12. Ja tapahtui auringon laskeissa, että raskas uni lankesi Abraminkin päälle: ja katso, hämmästys ja synkkä pimeys tuli hänen päällensä.	15:12 Ja Auringon laskeis langeis rascas uni Abraminkin päälle/ ja cadzo/ hämmästys ja syngiä pimeys tuli hänen päällens.

15:13 Ja Herra sanoi Abramille: "Niin tiedä totisesti, että sinun jälkeläisesi tulevat elämään muukalaisina maassa, joka ei ole heidän omansa, ja heidän on niitä palveleminen, ja ne sortavat heitä neljäsataa vuotta.	13. Niin hän sanoi Abramille: sinun pitää totisesti tietämän, että sinun siemenes tulee muukalaiseksi sille maalle, joka ei heidän omansa ole, ja he saattavat heitä orjaksi, ja vaivaavat heitä neljäsataa ajastaikaa.	15:13 Nijn hän sanoi Abramille: sinun pitä tietämän/ että sinun siemenes tule muucalaisexi sille maalle joca ei heidän omans ole/ ja he saattawat heitä orjaxi/ ja waiwawat heitä neljäsata ajastaica.
15:14 Mutta myös sen kansan, jota he palvelevat, minä tuomitsen; ja sitten he pääsevät lähtemään, mukanaan paljon tavaraa.	14. Mutta sille kansalle, jonka orjana he ovat, kosten minä: ja sitte he lähtevät ulos suurella tavaralla.	15:14 Mutta sille Canssalle/ jonga orjana he owat/ costan minä: ja sijtte he lähtewät ulos suurella tawaralla.
15:15 Mutta sinä saat mennä isiesi tykö rauhassa, ja sinut haudataan päästyäsi korkeaan ikään.	15. Ja sinä menet isäis tykö rauhassa, ja haudataan hyvässä ijässä.	15:15 Ja sinä menet Isäis tygö rauhas/ ja haudatan hywäs ijas.
15:16 Ja neljännessä polvessa sinun jälkeläisesi palaavat tänne takaisin; sillä amorilaisten syntivelka ei ole vielä täysi."	16. Vaan neljännessä miespolvessa he tänne palajavat: sillä Amorilaisten pahuus ei ole vielä täytetty.	15:16 Waan neljänes miespolwes he tänne palajawat: sillä Amorrerein pahus ei ole wielä caicki täytetty.
15:17 Ja kun aurinko oli laskenut ja oli tullut pilkkopimeä, näkyi suitsuava pätsi ja liekehtivä tuli, joka liikkui uhrikappaleiden välissä.	17. Ja koska aurinko oli laskenut, ja pimeys joutunut: katso, pätsi suitsi, ja liekki kävi kappaleitten keskeltä.	15:17 Ja cosca Auringo oli laskenut ja pimeys joutunut/ cadzo/ Pädzi suidzi/ ja liecki käwi cappelitten keskeldä.
15:18 Sinä päivänä Herra teki Abramin kanssa liiton, sanoen: "Sinun jälkeläisillesi minä annan tämän maan, Egyptin virrasta aina suureen virtaan, Euftrat-virtaan saakka:	18. Sinä päivänä teki Herra liiton Abramin kanssa, sanoen: sinun siemenelles annan minä tämän maan, hamasta Egyptin virrasta, niin suureen virtaan Phratiin asti.	15:18 SINä päiwänä teki HERra lijton Abramin cansa/ sanoden: sinun siemenelles annan minä tämän maan/ hamast Egyptin wirrast/ nijn sijhen suuren wirtan Phrattin asti.
15:19 keeniläiset, kenissiläiset, kadmonilaiset,	19. Keniläiset, ja Kenitsiläiset, ja Kadmonilaiset,	15:19 Chenerit/ ja Kenizerit/ ja Cadmonerit.
15:20 heettiläiset, perissiläiset, refalaiset,	20. Ja Hettiläiset, ja Pheresiläiset, ja Kalevan pojat,	15:20 Ja Hetherit/ ja Phereserit/ ja Caphthorim.
15:21 amorilaiset, kanaanilaiset, girgasilaiset ja jebusilaiset."	21. Ja Amorilaiset, ja Kanaanealaiset, ja Gergesiläiset, ja Jebusilaiset.	15:21 Ja Amorrerit/ ja Cananerit/ ja Gergeserit/ ja Jebuserit.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 Saara, Abramin vaimo, ei synnyttänyt hänelle lasta. Mutta Saarailla oli egyptiläinen orjatar, jonka nimi oli Haagar.	1. Ja Sarai Abramin emäntä ei synnyttänyt hänelle. Mutta hänellä oli Egyptiläinen piika, jonka nimi oli Hagar.	16:1 SARai Abramin emändä ei synnyttänyt hänelle. Mutta hänellä oli Egyptiläinen pijca/ jonga nimi oli Hagar.
16:2 Ja Saara sanoi Abramille: "Katso, Herra on sulkenut minut synnyttämästä; yhdy siis minun orjattareeni, ehkä minä saisin lapsia hänestä." Ja Abram kuuli Saaraita.	2. Ja Sarai sanoi Abramille: katso nyt; Herra on minun sulkenut synnyttämästä, menes siis minun piikani sivuun, jos minä sittenkin saisin lapsia hänestä. Ja Abram otti Sarain sanan.	16:2 Ja Sarai Sanoi Abramille: cadzo/ HERra on minun sulkenut synnyttämäst/ menes sijs minun pijcani siwuun/ jos minä sijttekin saisin lapsia hänestä. Ja Abram otti Sarain sanan.

16:3 Ja Saarai, Abramim vaimo, otti egyptiläisen orjattarensa Haagarin, sitten kuin Abram oli asunut kymmenen vuotta Kanaanin maassa, ja antoi hänet miehellensä Abramille vaimoksi.	3. Ja Sarai Abramim emäntä otti Egyptiläisen piikansa Hagarin, sitte kun Abram kymmenen ajastaikaa oli asunut Kanaanin maalla: ja antoi sen miehellensä Abramille emännäksi.	16:3 Ja Sarai Abramim emändä otti Egyptiläisen pijcans Hagarin/ ja andoi hänen miehellens Abramille emännäxi/ sijttecuin he olit asunet kymmenen ajastaica Canaan maalla.
16:4 Ja hän yhtyi Haagariin, ja Haagar tuli raskaaksi. Kun hän huomasi olevansa raskaana, tuli hänen emäntänsä halvaksi hänen silmissään.	4. Ja hän makasi Hagarin tykönä, joka tuli raskaaksi. Koska hän tunsu itsensä raskaaksi, tuli hänen emäntänsä halvaksi hänen silmissänsä.	16:4 Ja hän macais Hagarin tykönä joca tuli rascaxi. Cosca hän tunsu idzens rascaxi/ cadzoi hän ylon hänen emändäns.
16:5 Silloin Saarai sanoi Abramille: "Minun kärsimäni vääryys kohdatkoon sinua; minä annoin orjattareni sinun syyliisi, mutta kun hän huomasi olevansa raskaana, tuliu minä halvaksi hänen silmissään. Herra tuomitkoon meidän välillämme, minun ja sinun."	5. Niin sanoi Sarai Abramille: minulle tapahtunut vääryys lankee sinun päälles; minä annoin minun piikani sinun sivuus; ja että hän tunsu itsensä raskaaksi, halpenin minä hänen edessänsä: Herra tuomitkoon minun ja sinun välillä.	16:5 Nijn sanoi Sarai Abramille: sinä teet wäärin minua wasthan/ minä annoin minun pijcani sinun siwuus/ ja että hän tunsu idzens rascaxi/ olen minä ylöncadzottu hänen edesäns: HERra duomitcon minun ja sinun wälillä.
16:6 Abram sanoi Saaraille: "Katso, orjattaresi on sinun vallassasi, tee hänelle, mitä tahdot." Niin Saarai kuritti häntä, ja hän pakeni hänen luotaan.	6. Mutta Abram sanoi Saarille: katso, sinun piikas on sinun käsissä, tee hänen kanssansa mitä tahdot: Niin Sarai kuritti häntä, ja hän pakeni hänen tyköänsä.	16:6 Mutta Abram sanoi Saarille: cadzo/ sinun pijcas on sinun käsissä/ tee hänen cansans mitä tahdot. 16:7 COSca Sarai tahdoi curitta händä/ pakeni hän hänen tyköns.
16:7 Ja Herran enkeli tapasi hänet vesilähteeltä erämaassa, sen lähteen luota, joka on Suurin tien varressa.	7. Mutta Herran enkeli löysi hänen vesilähteen tykönä korvessa: lähteen tykönä Surrin tiellä.	Mutta HERran Engeli löysi hänen wesilähten tykönä corwes/ nimittäin/ sen lähten tykönä/ joca on sillä tiellä Zurrin päin.
16:8 Ja hän sanoi: "Haagar, Saarain orjatar, mistä tulet ja mihin menet?" Hän vastasi: "Olen paossa emäntääni Saaraita."	8. Ja sanoi: Hagar, Sarain piika, kustus tulet? ja kuhunkas menet? hän sanoi: minä pakenin emäntääni Saaraita.	16:8 Ja sanoi: Hagar Sarain pijca/ kustas tulet? ja cuhungas menet? han sanoi: minä pakenin emändätäni Sarait.
16:9 Ja Herran enkeli sanoi hänelle: "Palaa emäntäsi tykö ja nöyryhä hänen kätensä alle."	9. Ja Herran enkeli sanoi hänelle: palaja emäntäs tykö, ja nöyryytä itses hänen kätensä alle.	16:9 Ja HERran Engeli sanoi hänelle: palaja emändäs tygö/ ja nöyrytä idzes hänen kätens ala.
16:10 Ja Herran enkeli sanoi hänelle: "Minä teen sinun jälkeläistesi luvun niin suureksi, ettei heitä voida lukea heidän paljoutensa tähden."	10. Ja Herran enkeli sanoi hänelle: minä lisään suuresti sinun siemenes, niin ettei sitä taideta luettaa paljouden tähden.	16:10 Ja HERran Engeli sanoi hänelle: minä lisän sinun siemenes/ nijn ettei se taita luetta paljouden tähden.
16:11 Vielä Herran enkeli puhui hänelle: "Katso, sinä olet raskaana ja synnytät pojan ja kutsut hänet Ismaeliksi, sillä Herra on kuullut sinun hätäsi.	11. Ja Herran enkeli sanoi (vielä) hänelle: katso, sinä olet raskas, ja synnytät pojan: ja sinun pitää kutsuman hänen nimensä Ismael: sillä Herra on kuullut sinun vaivas.	16:11 Ja HERran Engeli sanoi vielä hänelle: cadzo/ sinä olet rascas/ ja synnytät pojan/ ja cudzut hänen nimens Ismael: sillä HERra on cuullut sinun waiwas.
16:12 Hänestä tulee mies kuin villiaasi: hänen kätensä on kaikkia vastaan, ja kaikkien käsi on häntä vastaan, ja hän on kaikkien veljiensä niskassa."	12. Hän tulee tylyksi mieheksi, ja hänen kätensä jokaista vastaan, ja jokaisen käsi häntä vastaan, ja hän on asuva kaikkein veljeinsä edessä.	16:12 Hän tule tylyxi miehxi/ ja hänen kätens jocaista wasthan/ ja jocaidzen käsi händä wasthan/ ja hän on asuwa caickein weljeins edes.

16:13 Ja Haagar nimitti Herraa, joka oli häntä puhutellut, nimellä: "Sinä olet ilmestyksen Jumala." Sillä hän sanoi: "Olenko minä tässä vilaukselta saanut nähdä hänet, joka minut näkee?"	13. Ja hän kutsui Herran nimen, joka häntä puhutteli, sinä Jumala, joka näet minun, sillä hän sanoi: enkö minä ole katsonut hänen peräänsä, joka minun näkee?	16:13 Ja hän cudzui HERran nimen joca händä puhutteli/ sinä Jumala joca näet minun/ sillä hän sanoi: engö minä ole cadzonut hänen peräns joca minun näke?
16:14 Sentähden kutsutaan kaivoa nimellä Lahai-Roin kaivo; se on Kaadeksen ja Beredin välillä.	14. Sentähden nimitti hän sen kaivon, sen elävän kaivoksi, joka minun näkee, joka on Kadeksen ja Baredin välillä.	16:14 Sentähden nimitti hän sen caiwon/ sen elävän caiwoxi joca minun näke/ joca on Cadexen ja Baredin wälillä.
16:15 Ja Haagar synnytti Abramille pojan, ja Abram antoi pojallensa, jonka Haagar oli hänelle synnyttänyt, nimen Ismael.	15. Ja Hagar synnytti Abramille pojan: ja Abram kutsui poikansa nimen, jonka Hagar synnytti, Ismael.	16:15 JA hagar synnytti Abramille pojan/ ja Abram cudzui poicans nimen/ jonga Hagar hänelle synnytti/ Ismael.
16:16 Ja Abram oli kahdeksänkymmenen kuuden vuoden vanha, kun Haagar synnytti hänelle Ismaelin.	16. Ja Abram oli kuudenyhdeksättäkymmentä ajastajan vanha, koska Hagar synnytti Ismaelin Abramille.	16:16 Ja Abram oli cuusiyhdexättäkymmendä ajastaica wanha/ cosca Hagar hänelle synnytti Ismaelin.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu
17:1 Kun Abram oli yhdeksänkymmenen yhdeksän vuoden vanha, ilmestyi Herra hänelle ja sanoi hänelle: "Minä olen Jumala, Kaikkivaltias; vaella minun edessäni ja ole nuhteeton.	1. Koska Abram oli yhdeksänkymmenen ja yhdeksän ajastaikainen, näkyi Herra Abramille ja sanoi hänelle: Minä olen Jumala kaikkivaltias: vaella minun edessäni, ja ole vakaa.	17:1 COsca Abram oli yhdexänkymmennen ja yhdexän ajastaicainen näyi hänelle HERra/ ja sanoi hänelle: Minä olen Jumala caickiwaldias/ waella minun edesäni ja ole waca.
17:2 Ja minä teen liittoni meidän välillemme, minun ja sinun, ja lisäksi sinut ylen runsaasti."	2. Ja minä teen liittoni minun ja sinun välilles, ja lisäksi sinun sangen suuresti.	17:2 Ja minä teen lijtttoni minun ja sinun wälilles/ ja lisän sinun sangen suurest.
17:3 Ja Abram lankesi kasvoilleen, ja Jumala puhui hänelle sanoen:	3. Ja Abram lankesi kasvoillensa: Ja Jumala puhui hänen kanssansa, sanoen:	17:3 Ja Abram langeis caswoillens. Ja Jumala puhui hänen cansans/ sanoden:
17:4 "Katso, tämä on minun liittoni sinun kanssasi: sinusta tulee kansojen paljouden isä.	4. Katso, Minä olen, ja minun liittoni on sinun kanssas, ja sinä tulet paljon kansan isäksi.	17:4 Cadzo/ Minä olen/ ja minun lijttton on sinun cansas/ ja sinä tulet paljon Canssan Isäxi.
17:5 Niin älköön sinua enää kutsuttako Abramiksi, vaan nimesi olkoon Aabraham, sillä minä teen sinusta kansojen paljouden isän.	5. Sentähden ei sinua pidä enää kutsuttaman Abram; mutta Abrahamin pitää oleman sinun nimes: sillä minä olen tehnyt sinun paljon kansan isäksi.	17:5 Sentähden ei sinun pidä enämbi cudzuttaman Abram/ mutta Abraham pitä oleman sinun nimes: sillä minä olen tehnyt sinun paljon Canssan Isäxi.
17:6 Minä teen sinut sangen hedelmälliseksi ja annan sinusta tulla kansoja, ja sinusta on polveutuva kuninkaita.	6. Ja teen sinun sangen suuresti hedelmälliseksi, ja asetan sinun kansoiksi: ja kuninkaat tulevat sinusta.	17:6 Ja teen sinun sangen suurest hedelmälisexi/ ja asetan sinun Canssaxi/ ja Cuningat tulewat sinusta.
17:7 Ja minä teen liiton sinun kanssasi ja sinun jälkeläistesi kanssa, sukupolvesta sukupolveen, iankaikkisen liiton, ollakseni sinun ja sinun jälkeläistesi Jumala,	7. Ja minä teen minun liittoni minun vaiheelleni ja sinun, ja sinun siemenes sinun jälkees, heidän suvuissansa ijankaikkiseksi liitoksi: että minä olen sinun Jumalas, ja sinun siemenes sinun jälkees.	17:7 Ja minä teen minun lijtttoni minun waihelleni ja sinun/ ja sinun siemenes sinun jälkes/ heidän suguisans ijancaickisexi lijtoxi/ että minä olen sinun Jumalas ja sinun siemenes sinun jälkes.

17:8 ja minä annan sinulle ja sinun jälkeläisillesi sen maan, jossa sinä muukalaisena asut, koko Kanaanin maan, ikuisiksi omaisuudeksi; ja minä olen heidän Jumalansa."	8. Ja annan sinulle ja sinun siemenelles sinun jälkees, sen maan, jossa sinä muukalainen olet; koko Kanaanin maan ijäiseksi omaisuudeksi: ja olen heidän Jumalansa.	17:8 Ja annan sinulle ja sinun siemenelles sinun jälkes/ sen maan/ josa sinä olet muucalainen/ nimittäin/ coco Canaan maan/ omaxes ijancaickisest/ ja olen heidän Jumalans.
17:9 Ja Jumala sanoi Aabrahamille: "Mutta sinä pidä minun liittoni, sinä ja sinun jälkeläisesi, sukupolvesta sukupolveen.	9. Ja Jumala sanoi Abrahamille: pidä siis minun liittoni, sinä ja sinun siemenes sinun jälkees, heidän suvuissansa.	17:9 JA Jumala sanoi Abrahamille: pidä sijs minun lijtton/ sinä ja sinun siemenes sinun jälkes/ heidän suguisans.
17:10 Ja tämä on minun liittoni sinun ja sinun jälkeläistesi kanssa; pitääkää se: ympärileikatkaa jokainen miehenpuoli keskuudessanne.	10. Ja tämä on liitto, jonka teidän pitämän pitää, minun vaiheellani ja teidän, ja sinun siemenes vaiheella sinun jälkees: kaikki miehenpuoli pitää teidän seassanne ympärileikattaman.	17:10 Ja tämä on lijtto jonga heidän pitämän pitä minun waihellani ja teidän/ ja sinun siemenes waihella sinun jälkes: caicki miehenpuoli pitä teidän seasan ymbärinsleicattaman.
17:11 Ympärileikatkaa esinahkanne liha, ja se olkoon liiton merkki meidän välillämme, minun ja teidän.	11. Ja teidän pitää ympärileikkaaman teidän esinahkanne lihan: sen pitää oleman liiton merkiksi minun ja teidän vaiheellanne.	17:11 Mutta teidän pitä ymbärinsleickaman teidän lihan esinahan/ sen pitä oleman lijtton merkixi minun ja teidän waihellan.
17:12 Sukupolvesta sukupolveen ympärileikattakoon jokainen poikalapsi teidän keskuudessanne kahdeksan päivän vanhana, niin hyvin kotona syntynyt palvelija kuin muukalaiselta, keneltä tahansa, rahalla ostettu, joka ei ole sinun jälkeläisiäsi.	12. Kahdeksan päiväinen poikalapsi pitää ympärileikattaman teidän seassanne, kaikki miehenpuoli teidän suvuissanne: kotona syntynyt, eli kaikkinaiselta muukalaiselta rahalla ostettu, joka ei ole sinun siemenestäs.	17:12 Jocaidzen poicalapsen/ cahdexan päiwäisen/ pitä teidän ymbärinsleickaman teidän suguisan: Nijn myös jocaidzen palwelian cotona syndynen/ eli caickinaisilda muucalaisilda ostetun/ jotca ei ole teidän siemenestän.
17:13 Ympärileikattakoon sekä kotonasi syntynyt että rahalla ostamasi; ja niin minun liittoni on oleva merkitty teidän lihaanne iankaikkiseksi liitoksi.	13. Kaiketi pitää ympärileikattaman sekä kotonas syntynyt, että rahallas ostettu; ja niin minun liittoni on oleva teidän lihassanne ijancaikkiseksi liitoksi.	17:13 Ja nijn minun lijttoni on olewa teidän lihasan ijancaickisexi lijttoxii.
17:14 Mutta ympärileikkaamaton miehenpuoli, jonka esinahan liha ei ole ympärileikattu, hävitettäköön kansastansa; hän on rikkonut minun liittoni."	14. Ja jonka esinahallisen miehenpuolen esinahan liha ei ympärileikata, se sielu pitää hukutettaman kansastansa: hän on minun liittoni rikkonut.	17:14 Ja jos jocu poicalapsi ei ymbärinsleicatais lihans esinahas/ sen sielu pitä hucutettaman Canssastans/ ettei hän minun lijttoni ole pitänyt.
17:15 Ja Jumala sanoi Aabrahamille: "Älä kutsu vaimoasi Saaraita enää Saaraiksi, vaan Saara olkoon hänen nimensä.	15. Ja Jumala sanoi Abrahamille: Saraita sinun emäntääs ei pidä sinun enää kutsuman Sarai; vaan Saara pitää oleman hänen nimensä:	17:15 JA Jumala sanoi taas Abrahamille: Saraita sinun emändätäs ei pidä sinun enämbi cudzuman Sarai/ waan Sara pitä oleman hänen nimens:
17:16 Ja minä siunaan häntä ja annan hänestäkin sinulle pojan; niin, minä siunaan häntä, ja hänestä tulee kansakuntia, polveutuu kansojen kuninkaita."	16. Sillä minä siunaan häntä, ja annan myös hänestä sinulle pojan; sillä minä siunaan hänen, ja hän on tuleva kansoiksi, ja kansain kuninkaat tulevat hänestä.	17:16 Sillä minä siunan händä/ ja annan myös hänestä sinulle pojan/ jonga minä siunan/ ja Canssat owat tulewat hänestä/ ja paljoin Canssain Cuningat.

17:17 Aabraham lankesi kasvoillensa ja naurahti, sillä hän ajatteli sydämessään: "Voiko satavuotiaalle syntyä poika, ja voiko Saara, joka on yhdeksänkymmenen vuoden vanha, vielä synnyttää?"	17. Ja Abraham lankesi kasvoillensa ja naurahti, ja sanoi sydämesänsä: syntyneekö sadanajastaiselle poika? ja Saara yhdeksänkymmenen ajastainen synnyttäneekö?	17:17 Silloin langeis Abraham caswoillens ja naurahti/ ja sanoi sydämesäns: syndykö sadanajastaiselle poica? ja Sara yhdexänkymmenen ajastainen/ synnyttäkö?
17:18 Ja Aabraham sanoi Jumalalle: "Kunpa edes Ismael saisi elää sinun edessäsi!"	18. Ja Abraham sanoi Jumalalle: josko Ismael sais elää sinun edessäsi!	17:18 Ja Abraham sanoi Jumalalle: josca Ismael sais elä sinun edesäs!
17:19 Niin Jumala sanoi: "Totisesti, sinun vaimosi Saara synnyttää sinulle pojan, ja sinun on pantava hänen nimekseen Iisak, ja minä teen liittoni hänen kanssaan iankaikkiseksi liitoksi hänen jälkeläisillensä.	19. Niin sanoi Jumala: Tosin Saara sinun emäntäs synnyttää sinulle pojan ja sinun pitää hänen nimensä kutsuman Isaak: ja minä teen minun liittoni hänen kanssansa ijankaikkiseksi liitoksi, hänen siemenellensä hänen jälkeensä.	17:19 Nijn sanoi Jumala: Sara sinun emändäs synnyttää sinulle pojan/ jonga sinun pitä cudzuman Isaac: sillä minä teen minun ijancaickisen lijttoni hänen cansans/ ja hänen siemenens cansa hänen jälkens.
17:20 Mutta myös Ismaelistä minä olen kuullut sinun rukouksesi; katso, minä siunaan häntä ja teen hänet hedelmälliseksi ja annan hänen lisääntyä ylen runsaasti. Hänestä on polveutuva kaksitoista ruhtinasta, ja minä teen hänestä suuren kansan.	20. Ismaelistä olen minä myös sinun rukoukses kuullut, katso, minä olen siunannut häntä, ja teen hänen hedelmälliseksi, ja lisään hänen sangen suuresti: kaksitoistakymmentä ruhtinasta pitää hänen siittämän, ja minä teen hänen suureksi kansaksi.	17:20 Ismaelist olen minä myös sinun rucouxes cuullut/ cadzo/ minä olen siunanut händä/ ja teen hänen hedelmälisexi/ ja lisän hänen sangen suurest: caxitoistakymmendä Ruhtinast pitää hänen sijttämän/ ja minä teen hänen suurexi Canssaxi.
17:21 Mutta liittoni minä teen Iisakin kanssa, jonka Saara sinulle synnyttää tähän aikaan tulevana vuonna."	21. Mutta minun liittoni teen minä Isaakin kanssa; jonka Saara on sinulle synnyttävä, tähän aikaan tulevana vuonna.	17:21 Mutta minun lijttoni teen minä Isaachin cansa/ jonga Sara on sinulle synnyttävä/ tähän aican toisna vuonna.
17:22 Kun Jumala oli lakannut puhumasta Aabrahamin kanssa, kohosi hän ylös hänen luotansa.	22. Ja kuin puhe oli päätetty hänen kanssansa, meni Jumala ylös Abrahamin tyköä.	17:22 Ja cuin puhe oli päätetty hänen cansans/ meni Jumala ylös Abrahamin tykö.
17:23 Ja Aabraham otti poikansa Ismaelin sekä kaikki kotona syntyneet ja kaikki rahalla ostamansa palvelijat, kaikki Aabrahamin perheen miehenpuolet, ja ympärileikkasi sinä samana päivänä heidän esinahkansa lihan, niinkuin Jumala oli hänelle sanonut.	23. Ja Abraham otti poikansa Ismaelin, ja kaikki kotona syntyneet, ja kaikki ostetut: kaiken miehenpuolen Abrahamin huoneessa: ja ympärileikkasi heidän esinahkansa lihan, kohta sinä päivänä kuin Jumala oli puhunut hänen kanssansa.	17:23 JA Abraham otti hänen poicans Ismaelin/ ja caicki cotona syndynet/ ja caicki ostetut/ ja caiken miehenpuolen hänen huonesans/ ja ymbärinsleickais heidän lihans esinahan/ cohta sinä päiwänä cuin Jumala oli puhunut hänen cansans.
17:24 Aabraham oli yhdeksänkymmenen yhdeksän vuoden vanha, kun hänen esinahkansa liha ympärileikattiin.	24. Ja Abraham oli yhdeksän ja yhdeksänkymmenen ajastainen, koska hänen esinahkansa liha ympärileikattiin.	17:24 Ja Abraham oli yhdexän ja yhdexänkymmenen ajastainen/ cosca hän ymbärinsleickais hänen lihans esinahan.
17:25 Ja hänen poikansa Ismael oli kolmentoista vuoden vanha, kun hänen esinahkansa liha ympärileikattiin.	25. Mutta Ismael hänen poikansa oli kolmentoistakymmenen ajastainen, koska hänen esinahkansa liha ympärileikattiin.	17:25 Mutta Ismael hänen poicans oli colmentoistakymmenen ajastainen/ cosca hänen lihans esinahca ymbärinsleicattin.
17:26 Aabraham ja hänen poikansa Ismael ympärileikattiin sinä samana päivänä;	26. Yhtenä päivänä ympärileikattiin Abraham, ja Ismael hänen poikansa.	17:26 Yhtenä päiwänä ymbärinsleicattin Abraham/ ja Ismael hänen poicans.

17:27 ja kaikki hänen perheensä miehet, sekä kotona syntyneet että muukalaisilta rahalla ostetut, ympärileikattiin hänen kanssaan.	27. Ja kaikki miehenpuoli hänen huoneessansa, kotona syntyneet ja muukalaisilta ostetut, ympärileikattiin hänen kanssansa.	17:27 Ja caicki miehenpuoli hänen huonesans/ cotona syndynet ja muucalaisilda ostetut/ caicki ymbärinsleicattin hänen cansans.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu
18:1 Ja Herra ilmestyi hänelle Mamren tammistossa, jossa hän istui telttamajansa ovella päivän ollessa palavimmillaan.	1. Ja Herra näkyi hänelle Mamren lakeudella; jossa hän istui majan ovella, koska päivä oli palavimmallansa.	18:1 JA HERra näyi hänelle Mamren lakeudella/ josa hän istui majans owella/ ja päiwä oli palawimmallans.
18:2 Kun hän nosti silmänsä ja katseli, niin katso, kolme miestä seisoi hänen edessänsä; nähdessään heidät hän riensi heitä vastaan majan ovelta ja kumartui maahan	2. Koska hän silmänsä nosti ja näki, katso kolme miestä seisoivat hänen edessänsä: ja kuin hän näki heidät, juoksi hän heitä vastaan majan ovelta, ja kumarsi itsensä maahan	18:2 Cosca hän silmäns nosti ja näki/ nijn seisoi colme miestä hänen edesäns/ ja cuin hän näki heidän/ juoxi hän heitä wastan majans owelda/ ja cumarsi idzens maahan.
18:3 ja sanoi: "Herrani, jos olen saanut armon sinun silmiesi edessä, älä mene palvelijasi ohitse.	3. Ja sanoi: Herra, jos minä olen armon löytänyt sinun edessä, niin älä mene palvelias ohitse.	18:3 Ja sanoi: HERra/ jos minä olen armon löytänyt sinun edesäs/ nijn älä mene palwelias ohidze.
18:4 Sallikaa tuoda vähän vettä pestäksenne jalkanne ja levätkää puun siimeksessä.	4. Ja sallikaat tuotaa vähä vettä pestäksenne teidän jalkanne, ja levätkää teidän puun alla.	18:4 Ja teille tuodan vähä wettä/ ja pestän teidän jalcan/ ja lewättäkät teitän puun alla.
18:5 Minä tuon palasen leipää virkistääksenne itseänne, ennenkuin jatkatte matkaanne, sillä kaiketi sitä varten olette poikenneet palvelijanne luo." He sanoivat: "Tee, niinkuin olet puhunut."	5. Ja minä tuon teidän eteenne kappaleen leipää, virvottaaksenne teidän sydäntänne, ja sitte menkää: sillä sentähden te poikkesitte teidän palvelianne tykö. Ja he sanoivat: tee niin kuin sinä olet puhunut.	18:5 Ja minä tuon teidän eteen cappalen leipä/ wirgotaxen teidän sydändän/ ja sijtte menette: sillä sentähden te poickeisit teidän palwelian tygö. Ja he sanoit: tee nijn cuins olet puhunut.
18:6 Ja Aabraham kiiruhti majaan Saaran tykö ja sanoi: "Hae joutuin kolme vakallista lestyjä jauhoja, sotke ja leivo kaltiaisia."	6. Niin Abraham riensi majaan Saaran tykö, ja sanoi: riennä sinuas ja tuo kolme mittaa sämpyläjauhoja, sotke ja leivo kaltiaisia.	18:6 Abraham riensi majaan Saran tygö/ ja sanoi: riennä sinus ja secoita colme mitta sämbylä jauhoja/ sotcu ja leiwo kyrsiä.
18:7 Sitten Aabraham riensi karjaan, otti nuoren ja kauniin vasikan ja antoi palvelijalle, joka ryhtyi nopeasti sitä valmistamaan.	7. Ja Abraham juoksi karjan tykö: ja toi nuoren ja kauniin vasikan, ja antoi palveliallensa, joka riensi valmistamaan sitä.	18:7 Mutta hän juoxi carjan tygö/ ja toi caunin wasican/ ja andoi palweliallens/ joca riensi walmistaman sitä.
18:8 Ja hän otti voita ja maitoa sekä vasikan, jonka hän oli valmistuttanut, ja pani ne heidän eteensä; itse hän seisoi heidän luonansa puun alla sillä aikaa, kuin he söivät.	8. Ja hän toi voita ja maitoa, ja vasikasta, jota hän valmistanut oli, ja pani heidän eteensä: ja hän seisoi heidän edessänsä puun alla ja he söivät.	18:8 Ja hän toi voita ja pijmä/ ja wasicasta jota hän walmistanut oli/ ja pani heidän eteens/ ja hän seisoi heidän edesäns puun alla/ ja he söit.
18:9 Ja he kysyivät häneltä: "Missä vaimosi Saara on?" Hän vastasi: "Tuolla majassa."	9. Niin sanoivat he hänelle: kussa on Saara sinun emäntäs? hän vastasi: täällä majassa.	18:9 NIjn sanoit he hänelle: cusa on Sara sinun emändäs? hän wastais: täällä majas.
18:10 Ja hän sanoi: "Minä palaan luoksesi tulevana vuonna tähän aikaan, ja katso, vaimollasi Saaralla on silloin oleva poika." Mutta Saara kuunteli majan ovella hänen takanansa.	10. Ja hän sanoi: tosin minä palajan sinun tykös, liki tällä vuoden ajalla, ja katso, Saaralla emännälläs on poika. Ja Saara kuuli sen majan ovelle, joka oli hänen takanansa.	18:10 Hän sanoi: Minä palajan sinun tygös/ jos eletän/ cadzo/ nijn Saralla emännälläs on poica. Sara cuuldeli näitä majan owella/ josa hän seisoi hänen tacanans.

18:11 Mutta Abraham ja Saara olivat iäkkeit, eikä Saaran enää ollut, niinkuin naisten tavallisesti on.	11. Mutta Abraham ja Saara olivat vanhat ja ijälliseksi joutuneet; niin että Saaralta olivat lakanneet vaimolliset menot.	18:11 Mutta Abraham ja Sara olit molemmat wanhat ja ijälisexi juotunet/ nijn ettei Saralla ollut waimolisia menoja.
18:12 Sentähden Saara naurahti itseksensä ja ajatteli: "Heräisikö minussa, näin kuihduttuani, vielä halu? Ja myös minun herrani on vanha."	12. Sentähden nauroi Saara itsellensä, ja sanoi: nyt koska minä vanha olen, antanenko minä itseni hekumaan? ja minun herrani on vanhentunut.	18:12 Sentähden nauroi Sara idzelläns/ ja sanoi: nyt cosca minä wanha olen/ annango minä idzeni hecumaan? ja minun herran on wanhutta woitu.
18:13 Mutta Herra sanoi Aabrahamille: "Miksi Saara nauroi ajatellen: 'Synnyttäisinkö minä todella, minä, joka olen näin vanha?'"	13. Ja Herra sanoi Abrahamille: miksi Saara nauroi, sanoen: pitäneeköstä todellakin minun synnyttämän, joka olen vanhaksi tullut?	18:13 Silloin sanoi HERra Abrahamille: mixi Sara nauroi? sanoden: luuletcos että se taita olla/ että minä wielä wanhana synnytän?
18:14 Onko mikään Herralle mahdotonta? Tähän aikaan minä palaan luoksesi tulevana vuonna, ja Saaralla on silloin poika."	14. Onko Herralle jotakin mahdotointa? Määrättyyn aikaan, koska minä palajan sinun tykös, tällä vuoden ajalla, niin Saaralla on poika.	18:14 Ongo HERralle jotakin mahdotoinda? cosca minä palajan sinun tygös/ jos eletän/ nijn Saralla on poica.
18:15 Ja Saara kielsi sanoen: "En minä nauranut"; sillä hän pelkäsi. Mutta hän sanoi: "Ei ole niin; sinä nauroit."	15. Niin Saara kielsi, sanoen: en minä nauranut: sillä hän hämmästyi. Mutta hän sanoi: ei ole niin, sinä nauroit.	18:15 Nijn Sara kielsi/ sanoden: en minä nauranut: sillä hän hämmästyi. Mutta hän sanoi: ei ole nijn/ sinä nauroit.
18:16 Silloin miehet nousivat siitä ja kääntyivät Sodomaan päin, ja Abraham kulki heidän kanssaan saattaaksensa heitä.	16. Silloin nousivat miehet sieltä, ja käänsivät heitänsä Sodomaan päin: ja Abraham meni heidän kanssansa, saattamaan heitä.	18:16 Silloin nousit miehet siellä/ ja käänsit heitän Sodoman päin/ ja Abraham meni heidän cansans/ saattain heitä.
18:17 Ja Herra sanoi: "Salaisinko minä Aabrahamilta, mitä olen tekevä?"	17. Ja Herra sanoi: kuinka minä salaan Abrahamilta, jota minä teen?	18:17 Ja HERra sanoi: cuinga minä salan Abrahamilda jota minä teen?
18:18 Onhan Aabrahamista tuleva suuri ja väkevä kansa, ja kaikki kansakunnat maan päällä tulevat hänessä siunatuiksi.	18. Että Abraham tulee suureksi ja väkeväksi kansaksi, ja kaikki kansat maan päällä pitää hänessä siunatuksi tuleman.	18:18 Että hän tule suurexi ja wäkewäxi Canssaxi/ ja caicki Canssat maan päällä siunatan hänes.
18:19 Sillä minä olen valinnut hänet, että hän käskisi lapsiansa ja perhettänsä, joka jää hänen jälkeensä, noudattamaan Herran tietä ja tekemään sitä, mikä vanhurskaus ja oikeus on, jotta Herra antaisi Aabrahamille tapahtua, mitä hän on hänelle luvannut."	19. Sillä minä tunnen hänen, että hän käskee lapsiansa ja huonettansa hänen jälkeensä Herran tietä pitämään, ja tekemään hurskautta ja oikeutta: että Herra saattais Abrahamille kaikki, kuin hän hänelle luvannut on.	18:19 Sillä minä teidän että hän käske hänen lapsians ja hänen huonettans hänen jälkens/ HERran tietä pitämän/ ja tekemän mikä oikia ja hywä on/ että HERra saattais Abrahamille caicki cuin hän hänelle luwannut on.
18:20 Niin Herra sanoi: "Valitushuuto Sodoman ja Gomorran tähden on suuri, ja heidän syntinsä ovat ylen raskaat.	20. Ja Herra sanoi: Sodomassa ja Gomorrassa on suuri huuto, ja heidän syntinsä ovat sangen raskaat.	18:20 JA HERra sanoi: Sodomas ja Gomorras on suuri huuto ja heidän syndins owat sangen rascat.
18:21 Sentähden minä menen alas katsomaan, ovatko he todella tehneet kaiken sen, josta huuto on minun eteeni tullut, vai eivätkö; minä tahdon sen tietää."	21. Minä astun nyt alas ja katson, jos he täydellisesti tehneet ovat huudon jälkeen, joka minun eteeni tullut on; taikka jos ei niin ole, että minä sen tietäisin.	18:21 Sentähden minä astun alas ja cadzon/ jos he caicki tehnet owat huudon jälken/ cuin minun eteeni tullut on/ taicka jos ei nijn ole/ että minä sen tiedäisin.
18:22 Ja miehet kääntyivät sieltä ja kulkivat Sodomaan päin, mutta Abraham jäi vielä seisomaan Herran eteen.	22. Ja miehet käänsivät itsensä sieltä, ja menivät Sodomaan päin. Mutta Abraham jäi seisomaan vielä Herran eteen.	18:22 Ja miehet käänsit caswons/ ja menit Sodoman päin.

18:23 Ja Abraham lähestyi häntä ja sanoi: "Aiotko siis hukuttaa vanhurskaan yhdessä jumalattoman kanssa?"	23. Ja Abraham astui hänen tykönsä, ja sanoi: hukutatkos myös vanhurskaan jumalattoman kanssa?	18:23 Mutta Abraham seisatti vielä HERran eteen. Ja Abraham astui hänen tygöns/ ja sanoi: hucutackos wanhurscan jumalattoman cansa?
18:24 Entä jos kaupungissa on viisikymmentä vanhurskasta; aiotko hukuttaa heidät etkä säästä paikkaa siellä olevain viidenkymmenen vanhurskaan tähden?	24. Jos kaupungissa olisi viisikymmentä vanhurskasta, hukuttaisitkos myös ne, ja et säästäisi sitä siaa viidenkymmenen vanhurskaan tähden, jotka siellä olisivat?	18:24 Jos Caupungis olis wijsikymmendä wanhurscasta/ hucutaisitcos myös ne/ ja et säästäis sitä sia wijdenkymmenen wanhurscan tähden/ jotca siellä olisit?
18:25 Pois se, että sinä näin tekisit: surmaisit vanhurskaan yhdessä jumalattoman kanssa, niin että vanhurskaan kävisi samoin kuin jumalattoman! Pois se sinusta! Eikö kaiken maan tuomari tekisi oikeutta?"	25. Pois se sinusta, että sen tekisit, ja kuolettaisit vanhurskaan jumalattoman kanssa, ja että vanhurskaalle kävisi niinkuin jumalattomallekin. Pois se sinusta: Eikö kaiken maailman tuomari oikein tuomitsisi?	18:25 Pois se sinusta/ että sen tekisit/ ja cuoletaisit wanhurscan jumalattoman cansa/ ja että wanhurscaille käwis niincuun jumalattomillekin. Pois se sinusta/ joca caiken mailman duomari on/ eikö hän duomidzis:
18:26 Ja Herra sanoi: "Jos löydän Sodoman kaupungista viisikymmentä vanhurskasta, niin minä heidän tähtensä säästän koko paikan."	26. Herra sanoi: jos minä löydän viisikymmentä vanhurskasta Sodoman kaupungissa; niin minä säästän kaiken sen paikan heidän tähtensä.	18:26 HERra sanoi: jos minä löydän wijsikymmendä wanhurscasta Sodoman Caupungis/ nijn minä säästän caiken sen paican heidän tähtens.
18:27 Abraham vastasi ja sanoi: "Katso, olen rohjennut puhua Herralleni, vaikka olen tomu ja tuhka."	27. Abraham vastasi ja sanoi: katso, minä olen ruvennut puhumaan minun Herrani kanssa; ehkä minä tomu ja tuhka olen.	18:27 Abraham wastais/ ja sanoi: cadzo/ minä olen ruwennut puhuman minun HERrani cansa/ ehkä minä tomu ja tuhca olen.
18:28 Entä jos viidestäkymmenestä vanhurskaasta puuttuu viisi; hävitätkö viiden tähden koko kaupungin?" Hän sanoi: "En hävitä, jos löydän sieltä neljäkymmentä viisi."	28. Mitämax, jos oli vailla viisi niistä viidestäkymmenestä vanhurskaasta, kadottaisitkos viiden tähden koko kaupungin? ja hän sanoi: en kadota, jos minä löydän siellä viisiviidettäkymmentä.	18:28 Mitämax/ jos olis wailla wijsi nijstä wijdestäkymmenest wanhurscaista/ cadotaisitcos nijden tähden coco Caupungin? ja hän sanoi: en cadota/ jos minä löydän siellä wijsiwijdetäkymmendä.
18:29 Ja hän puhui vielä hänelle sanoen: "Entä jos siellä on neljäkymmentä?" Hän vastasi: "Niiden neljänkymmenen tähden jätän sen tekemättä."	29. Ja hän puhui vielä hänelle, ja sanoi: mitämax, siinä löyttäisiin neljäkymmentä? ja hän sanoi: en tee minä neljänkymmenen tähden.	18:29 Ja hän puhui vielä hänelle/ ja sanoi: mitämax/ sijnä löyttäisin neljäkymmendä. Ja hän sanoi: en tee minä neljänkymmenen tähden.
18:30 Abraham sanoi: "Älköön Herrani vihastuko, että vielä puhun. Entä jos siellä on kolmekymmentä?" Hän vastasi: "En tee sitä, jos löydän sieltä kolmekymmentä."	30. Abraham sanoi: älköön minun Herrani vihastuko, että minä vielä puhun: mitämax, löyttäisiin siellä kolmekymmentä? ja hän sanoi: en minä tee, jos minä löydän siellä kolmekymmentä.	18:30 Abraham sanoi: älkön wihastuco minun HERran/ että minä vielä puhun: mitämax/ löyttäisin siellä colmekymmendä.
18:31 Mutta hän sanoi: "Katso, minä olen rohjennut puhua Herralleni. Entä jos siellä on kaksikymmentä?" Hän vastasi: "Niiden kahdenkymmenen tähden jätän hävittämättä."	31. Ja hän sanoi taas: katso, minä olen ruvennut puhumaan minun Herrani kanssa: mitämax, löyttäisiin siellä kaksikymmentä? ja hän sanoi: en kadota heitä kahdenkymmenen tähden.	18:31 Ja hän sanoi taas: cadzo/ minä olen ruwennut puhuman minun HERrani cansa/ mitämax/ löyttäisin siellä caxikymmendä. Ja hän sanoi: en cadota heitä cahdenkymmenen tähden.

18:32 Ja hän sanoi: "Älköön Herrani vihastuko, että puhun vielä tämän ainoan kerran. Entä jos siellä on kymmenen?" Hän vastasi: "Niiden kymmenen tähden jätän hävittämättä."	32. Ja hän vielä sanoi: älköön minun Herrani vihastuko, jos minä ainoastansa tällä erällä puhu: mitämaks, siellä löyttäisiin kymmenen? ja hän sanoi: en kadota heitä kymmenen tähden.	18:32 Ja hän vielä sanoi: älkön wihastuco minun HERran/ jos minä ainoastans tällä erällä puhun/ mitämax/ siellä löyttäisin kymmenen. Ja hän sanoi: en cadota heitä kymmenen tähden.
18:33 Ja Herra lähti pois, senjälkeen kuin hän oli lakannut puhumasta Aabrahamin kanssa, ja Aabraham palasi kotiinsa.	33. Ja Herra meni pois sitte kuin hän oli Abrahamin kanssa puhunut: ja Abraham palasi kotiansa.	18:33 JA HERra meni pois sijttecuin hän oli Abrahamin cansa puhunut/ ja Abraham palais cotians.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu
19:1 Ja ne kaksi enkeliä tulivat Sodomaan illalla, ja Loot istui Sodoman portissa; ja nähtyänsä heidät Loot nousi heitä vastaan ja kumartui maahan kasvoillensa.	1. Ja kaksi enkeliä tulivat ehtona Sodomaan, ja Lot istui Sodoman portissa: ja kuin hän näki heidät, nousi hän heitä vastaan, ja kumarsi kasvoillensa maahan.	19:1 JA caxi Engelitä tulit ehtona Sodomaan/ ja Loth istui Sodoman portis/ ja cuin hän näki heidän/ nousi hän heitä wastan/ ja cumarsi caswoillens maahan.
19:2 Ja hän sanoi: "Oi herrani, poiketkaa palvelijanne taloon yöksi ja peskää jalkanne! Aamulla varhain voitte jatkaa matkaanne." He sanoivat: "Emme, vaan me jäämme yöksi taivasalle."	2. Ja sanoi: katso, minun Herrani, poiketkaat teidän palvelianne huoneeseen yöksi, ja antakaat pestä jalkanne, ja aamulla varhain noustuanne menette matkaan. Ja he sanoivat: ei suinkaan, vaan kadulla me yötä pidämme.	19:2 Ja sanoi: cadzo HERra/ poiketcat teidän palweljan huoneseen yöxi/ ja andacat pestä jalcan/ ja amulla warhain nostuan menette matcaan. Ja he sanoit: ei suingan/ catulla me yötä pidäm.
19:3 Mutta hän pyysi heitä pyytämällä, ja he poikkesivat hänen luoksensa ja tulivat hänen taloonsa. Ja hän valmisti heille aterian ja leipoi happamattomia leipiä, ja he söivät.	3. Ja hän kovin vaati heitä, ja he poikkesivat hänen tykönsä, ja tulivat hänen huoneeseensa. Ja hän valmisti heille aterian, ja leipoi happamattomia leipiä, ja he söivät.	19:3 Silloin hän cowin waadei heitä/ ja he poickeisit hänen tygöns/ ja tulit hänen huoneseens. Ja hän walmisti heille aterian/ ja leiwoi happamattomia leipiä/ ja he söit.
19:4 Ennenkuin he olivat laskeutuneet levolle, piirittivät kaupungin miehet, sodomalaiset, sekä nuoret että vanhat, koko kansa kaikkialta, talon.	4. Ennenkuin he levätä panivat, tulivat kaupungin miehet, Sodomalaiset, nuoret ja vanhat: kaikki kansa joka kulmalta, ja piirittivät huoneen.	19:4 MUTta ennencuin he lewätä panit/ tulit Caupungin miehet Sodomast/ nuoret ja wanhat/ ja caicki Canssa jocaculmalda/ ja pijritit huonen.
19:5 Ja he huusivat Lootia sanoen hänelle: "Missä ne miehet ovat, jotka tulivat luoksesi yöllä? Tuo heidät tänne meidän luoksemme, ryhtyäksemme heihin."	5. Ja huusivat Lotin, ja sanoivat hänelle: kussa ovat ne miehet, jotka sinun tykös yöllä tulivat? tuo heitä meidän tykömme tutaksemme heitä.	19:5 Ja cudzuit Lothin ulos/ ja sanoit hänelle: cusa owat ne miehet jotca sinun tygös yöllä tulit? tuo heitä meidän tygöm tutaxem heitä.
19:6 Silloin Loot meni ulos heidän luokseen portille ja sulki oven jälkeensä	6. Silloin Lot meni ulos heidän tykönsä oven eteen, ja sulki oven jälkeensä.	19:6 Silloin Loth meni ulos heidän tygöns owen eteen/ ja sulki owen jälkens.
19:7 ja sanoi: "Älkää, veljeni, tehkö niin pahoin.	7. Ja sanoi: älkäät te, rakkaat veljeni, tehkö niin pahoin.	19:7 Ja sanoi: älkätte rackat weljeni tehkö nijn pahoin.
19:8 Katsokaa, minulla on kaksi tytärtä, jotka eivät vielä miehestä tiedä. Ne minä tuotan teille, tehkää heille, mitä tahdotte. Älkää vain tehkö näille miehille mitään pahaa, sillä he ovat tulleet minun kattoni suojaan."	8. Katso, minulla on kaksi tytärtä, jotka ei vielä miehestä mitään tiedä: ne minä tuotan teille, tehkää heille mitä te tahdotte: ainoastansa näille miehille älkäät mitään pahaa tehkö; sillä sentähden ovat he tulleet minun kattoni varjon ala.	19:8 Cadzo/ minulla on caxi tytärtä/ jotca ei wielä miehestä mitän tiedä/ ne minä tuotan teille/ tehkät heille mitä te tahdot/ ainoastans näille miehille älkät mitän paha tehkö/ sillä sentähden owat he tullet minun cattoni warjon ala.

19:9 Mutta he vastasivat: "Mene tienesi!" Ja he sanoivat: "Tuo yksi on tullut tänne asumaan muukalaisena, ja yhtäkaikki hän alati pyrkii hallitsemaan. Nytpä me pitelemmekin sinua pahemmin kuin heitä." Ja he tunkeutuivat väkivaltaisesti miehen, Lootin, kimppuun ja kävivät murtamaan ovea.	9. Mutta he sanoivat: tule tänne. Ja sanoivat: tuleeko joku muukalaiseksi, ja kuitenkin tahtoo kokonansa hallita? nyt, me teemme enemmän pahaa sinulle kuin heille: ja he tekivät suurella väkivallalla miehelle Lotille ylläkön, ja juoksivat ovea särkemään.	19:9 Mutta he sanoit: tule tänne. Ja sanoit: etkös ole yxinäns muucalainen täsä/ ja tahdot hallita? olcon/ me waiwam sinua cowemmin cuin heitä. 19:10 Ja he teit suurella wäkiwallalla miehelle Lothille ylläkön/ ja cosca he juoxit owe särkemän/
19:10 Silloin miehet ojensivat kätensä, vetivät Lootin luoksensa huoneeseen ja sulki oven.	10. Niin miehet ojensivat kätensä ulos, ja tempasivat Lotin tykönsä huoneeseen, ja paiskasivat oven kiinni.	nijn miehet pistit kätens ulons/ ja temmaisit Lothin tygöns huoneeseen/ ja paiscaisit owen kijnni.
19:11 Ja he sokaisivat ne miehet, jotka olivat talon ovella, sekä nuoret että vanhat, niin että he turhaan koettivat löytää ovea.	11. Ja miehet, kuin huoneen oven edessä olivat, löivät he sokeudella, pienet ja suuret, niin että he väsyivät ovea etseissänsä.	19:11 Ja miehet/ cuin huonen owen edes olit/ löit he sokeudella/ suuret ja pienet/ nijn että he wäsyit owe edzeisäns.
19:12 Ja miehet sanoivat Lootille: "Vieläkö sinulla on ketään omaista täällä? Vie pois täältä vävyysi, poikasi, tyttäresi ja kaikki, keitä sinulla kaupungissa on,	12. Ja miehet sanoivat Lotille: onko sinulla vielä tässä joku? vävyjä, eli poikia taikka tyttäriä, eli kaikkia mitä sinulla on tässä kaupungissa? vie ne ulos tästä siasta.	19:12 JA miehet sanoit Lothille: ongo sinulla täsä wäwyjä/ poikia eli tyttäritä/ caicki jotca omas owat Caupungis/ wie ulos tästä siast.
19:13 sillä me hävitämme tämän paikan. Koska huuto heistä on käynyt suureksi Herran edessä, lähetti Herra meidät hävittämään sen."	13. Sillä me hukutamme tämän paikan: että heidän huutonsa on suuri Herran edessä, niin Herra lähetti meidät heitä hukuttamaan.	19:13 Me hucutam tämän paican: sillä heidän huutons on suuri HERran edes/ joca meidän lähetti heitä hucuttaman.
19:14 Silloin Loot meni puhuttelemaan vävyjänsä, joiden oli aikomus ottaa hänen tyttärensä, ja sanoi: "Nouskaa, lähtekää pois tästä paikasta, sillä Herra hävittää tämän kaupungin." Mutta hänen vävyensä luulivat hänen laskevan leikkiä.	14. Niin Lot meni ulos ja puhutteli vävyjänsä, jotka piti saaman hänen tyttärensä, ja sanoi: nouskaat ja lähtekää tästä siasta: sillä Herra hukuttaa tämän kaupungin: mutta hän oli niinkuin leikkiä tekevä hänen vävyinsä silmäin edessä.	19:14 Nijn Loth meni ulos ja puhutteli wäwyjäns/ jotca piti saaman hänen tyttärens/ ja sanoi: noscat ja lähtekät tästä siast: sillä HERra hucutta tämän Caupungin: mutta se oli nijncuin houraus heidän silmäins edes.
19:15 Aamun sarastaessa enkelit kiirehtivät Lootia sanoen: "Nouse, ota vaimosi ja molemmat tyttäresi, jotka ovat luonasi, ettet hukkuisi kaupungin syntivelan tähden."	15. Koska aamurusko kävi ylös, kiiruhtivat enkelit Lotin joutumaan, ja sanoivat: nouse, ota emäntäs, ja kaksi tytärtäs, jotka saapuvilla ovat, ettet sinä myös hukkuisi tämän kaupungin pahuudessa.	19:15 COsca amurusco käwi ylös/ kijrutit Engelit Lothin joutuman/ ja sanoit: walmista sinus/ ota emändäs ja caxi tytärtäs jotca saapuilla owat/ ettet sinäkän huckuis tämän Caupungin pahudes.
19:16 Ja kun hän vielä vitkasteli, tarttuivat miehet hänen käteensä sekä hänen vaimonsa ja molempien tyttäriensä käteen, sillä Herra tahtoi säästää hänet, ja veivät hänet ulos ja jättivät hänet ulkopuolelle kaupunkia.	16. Koska hän viipyi, tarttuivat miehet hänen käteensä, ja hänen emäntänsä, ja hänen kahden tyttärensä käteen, sillä Herra tahtoi säästää heitä: ja taluttivat hänen ulos ja jättivät hänet ulkopuolelle kaupunkia.	19:16 Cosca hän wijpyi/ tartuit miehet hänen käteens/ ja hänen emändäns/ ja hänen cahden tyttärens käteen/ (sillä HERra tahdoi säästä heitä) talutit hänen ja weit hänen Caupungist ulos.
19:17 Ja viedessään heitä ulos sanoi mies: "Pakene henkesi tähden, älä katso taaksesi äläkä pysähdy mihinkään lakeudella. Pakene vuorille, ettet hukkuisi."	17. Ja koska he johdattivat heitä ulos, sanoivat he: pelasta sinun sielus, ja älä katsahda taakses, ja älä myös seisahda koko tälle lakeudelle; vaan turvaa sinuas vuorelle, ettes hukkuisi.	19:17 Ja cosca he johdatit heitä/ sanoit he: pelasta sinun sielus/ ja älä cadzata tacas/ ja älä myös seisata coco tälle lakeudelle/ waan turwa sinus vuorelle/ ettes huckuis.

19:18 Mutta Loot sanoi heille: "Oi herrani, ei niin!	18. Ja Lot sanoi heille: Ei Herra.	19:18 Ja Loth sanoi heille: älkät minun HERRANI.
19:19 Katso, palvelijasi on saanut armon sinun silmiesi edessä, ja suuri on sinun laupeutesi, jota olet minulle osoittanut pelastaaksesi henkeni, mutta minä en voi päästä pakoon vuorille; pelkään, että onnettomuus saavuttaa minut ja minä kuolen.	19. Katso, sinun palvelias on löytänyt armon sinun edessä, sinä olet tehnyt sinun laupeutes suureksi, jonkas minulle osotit, pelastaakses minun sieluani: en taida minä pelastaa minuani vuorella, ettei minulle jotakuta pahaa tapahtuisi, ja kuolisin.	19:19 Cadzo/ sinun palwelias on löytänyt armon sinun edesäs/ nijn tee sijs sinun laupiudes suurexi/ jongas minulle osotit/ pelastaxes minun sieluani/ en taida minä pelasta minuani vuorella/ ettei minun jotacuta paha tapahduis/ ja cuolisin.
19:20 Katso, tuolla on kaupunki lähellä, vähän matkan päässä, paetakseni sinne; sallii minun pelastua sinne - onhan se vähän matkan päässä - jäädäkseni eloon."	20. Katsos, tuo kaupunki on läsnä, paeta sinne: ja hän on vähä: sallii minua siellä pelastettaa: eikö hän ole vähäinen? että minun sieluni siellä elävänä pysyis.	19:20 Cadzos/ tuolla on Caupungi läsnä/ johon minä taidaisin paeta/ ja hän on vähä/ siellä minä idzeni pelastan: cosca hän nijn vähä Caupungi on/ että minun sielun siellä elävänä pysyis.
19:21 Ja hän sanoi hänelle: "Katso, minä teen sinulle mieliksi tässäkin kohden; en hävitä kaupunkia, josta puhut.	21. Niin sanoi hän hänelle: katso, tässä asiassa olen minä myös sinun rukoukses päälle katsonut: etten minä kukista sitä kaupunkia, jostas puhuit.	19:21 Nijn sanoi hän hänelle: cadzo/ täsä asias olen minä myös cadzonut sinun tygös/ eten minä cukista sitä Caupungita/ jostas puhuit.
19:22 Pakene nopeasti sinne, sillä minä en voi tehdä mitään, ennenkuin olet sinne saapunut." Siitä kaupunki sai nimekseen Soaar.	22. Riennä, pelasta sinuas siellä: sillä en minä taida tehdä mitään, siihenasti ettäs sinne sisälle tulet. Sentähden kutsui hän sen kaupungin Zoar.	19:22 Riennä/ pelasta sinus siellä: sillä en minä tee mitän/ siihenasti ettäs sinne joudut/ sentähden cudzui hän sen Caupungin Zoar.
19:23 Aurinko oli noussut, kun Loot saapui Soariin.	23. Aurinko oli noussut maan päälle, ja Lot tuli Zoariin sisälle.	19:23 Ja auringon nostua joudui Loth Zoarijn.
19:24 Ja Herra antoi sataa Sodoman ja Gomorran päälle tulikiveä ja tulta, Herran tyköä taivaasta,	24. Ja Herra antoi sataa Sodoman ja Gomorran päälle tulikiveä ja tulta: Herralta taivaasta.	19:24 Nijn andoi HERra sata Sodoman ja Gomorran päälle/ tulikiwe ja tulda HERralda taiwast.
19:25 ja hävitti nämä kaupungit ynnä koko lakeuden sekä kaikki niiden kaupunkien asukkaat ja maan kasvullisuuden.	25. Ja kukisti ne kaupungit, ja kaiken sen lakeuden: niin myös kaikki niiden kaupunkien asuwait, ja maan kasvon.	19:25 Ja cukisti ne Caupungit/ ja caiken sen lakeuden/ ja caicki nijden Caupungein asuwait/ ja maan caswon.
19:26 Ja Lootin vaimo, joka tuli hänen jäljessään, katsoi taaksensa, ja niin hän muuttui suolapatsaaksi.	26. Ja Lotin emäntä käänsi kasvonsa takaisin hänestä; ja muuttui suolapatsaaksi.	19:26 Ja hänen emändäns cadzoi tacans ja muuttui suolapadzaxi.
19:27 Aabraham nousi varhain aamulla ja meni siihen paikkaan, jossa hän oli seisonut Herran edessä,	27. Mutta Abraham nousi varhain aamulla, ja meni siihen paikkaan, kussa hän oli ennen seisonut Herran edessä.	19:27 MUtta Abraham nousi warhain amulla/ ja meni sijhen paikkaan/ cusa hän oli ennen seisonut HERran edes.
19:28 katseli Sodomaan ja Gomorraan päin ja yli koko lakeuden, ja katso, maasta nousi savu niinkuin pätsin savu.	28. Ja katsahti Sodomaa ja Gomorraa päin, ja kaiken sen maan lakeuteen; ja näki että savu nousi maasta niinkuin pätsin savu.	19:28 Ja cadzahti Sodoman ja Gomorran päin/ ja caiken sen maan lakeuteen/ ja näki että sauwu nousi maasta nijncuin pädzin sauwu:

19:29 Kun Jumala tuhosi sen lakeuden kaupungit, muisti Jumala Aabrahamia ja johdatti Lootin pois hävityksen keskeltä, hävittäessään ne kaupungit, joissa Loot oli asunut.	29. Ja tapahtui, koska Jumala kukisti sen lakeuden kaupungit, muisti Jumala Abrahamin: ja johdatti Lotin ulos hävityksen keskeltä, koska hän kukisti ne kaupungit, joissa Lot asui.	19:29 Sillä cosca Jumala cukisti sen lakeuden Caupungit muisti Jumala Abrahamin/ ja pelasti Lothin nijstä Caupungeista jotca hän cukisti/ joisa Loth asui.
19:30 Ja Loot lähti Sooarista ja asettui vuoristoon molempien tyttäriensä kanssa, sillä hän pelkäsi asua Sooarissa; ja hän asui luolassa, hän ja hänen molemmat tyttärensä.	30. Ja Lot läksi Zoarista, ja asui vuorella, ja kaksi hänen tytärtänsä hänen kanssansa; sillä hän pelkäsi asua Zoarissa: ja oli luolassa ja kaksi hänen tytärtänsä hänen kanssansa.	19:30 JA Loth läxi Zoarist/ ja asui cahden tyttärens cansa vuorella: sillä hän pelkäis asua Zoaris/ ja oli luolas molembain tytärdens cansa.
19:31 Niin vanhempi sanoi nuoremmalle: "Isämme on vanha, eikä tässä maassa ole ketään miestä, joka voisi tulla luoksemme siten, kuin on kaiken maan tapa.	31. Niin sanoi vanhempi nuoremmalle: meidän isämme on vanha: eikä ole muuta miestä maan päällä, makaamaan meidän kanssamme, koko maan tavan jälkeen.	19:31 Nijn sanoi wanhemi nuoremmalle: meidän Isäm on wanha/ eikä ole muuta miestä maan päällä/ macaman meidän cansam/ coco maan tawan jälken.
19:32 Tule, juottakaamme isällemme viiniä ja maatkaamme hänen kanssaan, saadaksemme isästämme jälkeläisen."	32. Käykäämme, juottakaamme meidän isämme viinalla, ja maatkaamme hänen kanssansa, herättääksemme isästämme siementä.	19:32 Käykäm/ juottacam meidän Isäm wijnalla/ ja maatcam hänen cansans/ herättäxem Isästäm siemendä.
19:33 Niin he juottivat sinä yönä isällensä viiniä. Ja vanhempi meni ja makasi hänen kanssaan, eikä tämä huomannut, milloin hän tuli hänen viereensä ja milloin hän nousi.	33. Niin he juottivat isänsä sinä yönä viinalla. Ja vanhempi tuli ja makasi isänsä kanssa, ja ei hän huomainnut koska hän levätä tuli, ja koska hän nousi.	19:33 Nijn he juotit Isäns sinä yönä wijnalla. Ja wanhemi tuli ja macais Isäns cansa/ ja ei hän huomainnut cosca tytär lewätä tuli/ taicka nousi.
19:34 Seuraavana päivänä sanoi vanhempi nuoremmalle: "Katso, minä makasin viime yönä isäni kanssa; juottakaamme hänelle tänäkin yönä viiniä, ja mene sinä ja makaa hänen kanssaan, saadaksemme isästämme jälkeläisen."	34. Toisena päivänä sanoi vanhempi nuoremmalle: katso, minä makasin menneenä yönä isäni kanssa: juottakaamme häntä tänäkin yönä viinalla, ja mene sinä ja makaa hänen kanssansa, herättääksemme isästämme siementä.	19:34 Toisna päiwänä sanoi wanhemi nuoremmalle/ cadzo/ minä macaisin mennen yönä Isäni cansa/ juottacam myös händä tänä yönä wijnalla/ ja mene sinä ja maca hänen cansans/ herättäxem Isästäm siemendä.
19:35 Niin he juottivat sinäkin yönä isällensä viiniä; ja nuorempi meni ja makasi hänen kanssaan, eikä tämä huomannut, milloin hän tuli hänen viereensä ja milloin hän nousi.	35. Niin he juottivat myös sinä yönä isänsä viinalla: ja nuorempi meni ja makasi hänen kanssansa, ja ei hän huomainnut koska hän levätä tuli, ja koska hän nousi.	19:35 Nijn he juotit myös sinä yönä Isäns wijnalla/ ja nuorempi meni ja macais hänen cansans/ ja ei hän huomainnut cosca tytär lewätä tuli/ taicka nousi.
19:36 Ja niin Lootin molemmat tyttäret tulivat isästänsä raskaiksi.	36. Ja niin molemmat Lotin tyttäret tulivat isästänsä raskaiksi.	19:36 Ja nijn molemmat Lothin tyttäret tulit Isästäns rascaxi.
19:37 Ja vanhempi synnytti pojan ja antoi hänelle nimen Mooab; hänestä polveutuvat mooabilaiset aina tähän päivään saakka.	37. Ja vanhempi synnytti pojan, ja kutsui hänen nimensä Moab: hänestä ovat Moabilaiset tulleet, hamaan tähän päivään asti.	19:37 Ja wanhemi synnytti pojan/ ja cudzui hänen nimens Moab/ hänestä owat Moabiterit tullet/ haman tähän päiwän asti.
19:38 Ja myöskin nuorempi synnytti pojan ja antoi hänelle nimen Ben-Ammi; hänestä polveutuvat ammonilaiset aina tähän päivään saakka.	38. Ja nuorempi myös synnytti pojan, ja kutsui hänen nimensä BenAmmi: hänestä tulivat Ammonin lapset, hamaan tähän päivään asti.	19:38 Ja nuorempi myös synnytti pojan/ ja cudzui hänen nimens Ben Ammi/ hänestä tulit Ammonin lapset/ haman tähän päiwän asti.

20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu
20:1 Ja Aabraham siirtyi sieltä Etelämaahan ja asettui Kaadeksen ja Suurin välimaille; ja hän asui jonkun aikaa Gerarissa.	1. Niin Abraham vaelsi sieltä etelään päin, ja asui Kadeksen ja Surrin vaiheella: ja oli muukalainen Gerarissa.	20:1 Nijn Abraham waelsi siellä etelän päin/ ja asui Cadexen ja Zurrin waihella/ ja oli muucalainen Geraris.
20:2 Ja Aabraham sanoi vaimostansa Saarasta: "Hän on minun sisareni." Niin Abimelek, Gerarin kuningas, lähetti noutamaan Saaran luoksensa.	2. Ja Abraham sanoi emännästänsä Saarasta: hän on minun sisareni. Niin Abimelek Gerarin kuningas lähetti ja antoi noutaa Saaran tykönsä.	20:2 Ja Abraham sanoi Sarast hänen emännästäns: hän on minun sisaren. Nijn Abimelech Gerarin Cuningas lähetti ja andoi nouta hänen tygöns.
20:3 Mutta Jumala tuli Abimelekin tykö yöllä unessa ja sanoi hänelle: "Katso, sinun on kuoltava sen vaimon tähden, jonka olet ottanut, sillä hän on toisen miehen aviovaimo.	3. Mutta Jumala tuli Abimelekin tykö yöllä unessa: ja sanoi hänelle: katso, sinun pitää kuoleman sen vaimon tähden, jonka ottanut olet; sillä hän on yhden miehen aviovaimo.	20:3 Mutta Jumala tuli Abimelechin tygö yöllä unes/ ja sanoi hänelle: cadzo/ sinun pitää cuoleman sen waimon tähden jongas ottanut olet: sillä hänellä on awiomies.
20:4 Mutta Abimelek ei ollut ryhtynyt häneen, ja hän sanoi: "Herra, surmaatko syyttömänkin?"	4. Mutta Abimelek ei ollut ryhtynyt häneen, ja sanoi: Herra tahdotkos myös surmata hurskaan kansan?	20:4 Mutta Abimelech ei ollut wielä ryhtynyt häneen/ ja sanoi: HERra/ tahdotcos myös surmata wiattoman Canssan?
20:5 Eikö hän itse sanonut minulle: 'Hän on minun sisareni'? Ja samoin tämäkin sanoi: 'Hän on minun veljeni.' Olen tehnyt tämän vilpittömin sydämin ja viattomin käsin."	5. Eikö hän sanonut minulle: hän on minun sisareni, ja hän myös itse sanoi: hän on minun veljeni: yksivakaisella sydämellä ja viattomilla käsillä olen minä sen tehnyt.	20:5 Eikö hän sanonut minulle? hän on minun sisaren/ ja hän myös idze sanoi: hän on minun weljeni/ yxikertaisella sydämellä ja wiattomilla käsillä olen minä sen tehnyt.
20:6 Ja Jumala sanoi hänelle unessa: "Niin, minä tiedän, että sinä teit sen vilpittömin sydämin. Sentähden minä estinkin sinut tekemästä syntiä minua vastaan enkä sallinut sinun kajota häneen.	6. Ja Jumala sanoi hänelle unessa: minä myös tiedän, että sydämes yksivakaisuudessa sen tehnyt olet. Sentähden minä myös estin sinun, ettes rikkoisi minua vastaan; jonka tähden en minä sallinut sinua ryhtymään häneen.	20:6 Ja Jumala sanoi hänelle unes: minä myös tiedän että sydämes yxikertaisudes sen tehnyt olet. Sentähden minä myös estin sinun/ ettes rickois minua wastan/ engä myös sallinut sinua ryhtymän häneen.
20:7 Niin anna nyt miehelle hänen vaimonsa takaisin, sillä hän on profeetta, ja hän on rukoileva sinun puolestasi, että saisit elää. Mutta jollet anna häntä takaisin, niin tiedä, että olet kuolemalla kuoleva, sinä ja kaikki sinun omaisesi."	7. Niin anna nyt miehelle hänen emäntänsä jälleen; sillä hän on propheta: ja hän on rukoileva sinun edestäs, että saat elää. Mutta jos et sinä anna häntä jälleen, niin tiedä, että totisesti kuolet, ja kaikki mitä sinulla on.	20:7 Nijn anna nyt miehelle hänen emändäns jäl lens: sillä hän on Propheta/ ja anna hänen rucoilla sinun edestäs/ nijns saat elä. Mutta jos et sinä luowu hänestä/ nijn tiedä että totisest cuolet/ ja caicki mitä sinulla on.
20:8 Niin Abimelek nousi varhain aamulla ja kutsui kaikki palvelijansa ja kertoi heille tämän kaiken; ja miehet olivat kovin peloissaan.	8. Niin Abimelek nousi varhain aamulla, ja kutsui kaikki palveliansa, ja puhui kaikki nämät sanat heidän kuultensa: ja miehet pelkäsivät suuresti.	20:8 Nijn Abimelech nousi warhain amulla/ ja cudzui caicki palwelians/ ja puhui caicki nämät sanat heidän cuuldens/ ja miehet pelkäisit suurest.
20:9 Ja Abimelek kutsui Aabrahamin ja sanoi hänelle: "Mitä oletkaan meille tehnyt! Mitä minä olen rikkonut sinua vastaan, koska olet saattanut minut ja minun valtakuntani syypääksi näin suureen rikokseen? Sinä olet tehnyt minulle, mitä ei sovi tehdä."	9. Ja Abimelek kutsui Abrahamin, ja sanoi hänelle: mitäs meille teit? ja mitä minä olen rikkonut sinua vastaan, että saattaisit minulle ja minun valtakunnalleni niin suuren rikoksen? sinä olet tehnyt minua vastaan niitä töitä joita ei sovi tehdä.	20:9 Ja Abimelech cudzui myös Abrahamin/ ja sanoi hänelle: mixis tämän meille teit? ja mitä minä olen rickonut sinua wastan/ että tahdoit saatta minulle ja minun waldacunnalleni nijn suuren rioxen? et sinä ole tehnyt minua wastan nijncuin sinun tulis.

20:10 Ja Abimelek sanoi vielä Aabrahamille: "Mikä oli tarkoituksesi, kun tämän teit?"	10. Ja Abimelek sanoi vielä Abrahamille: mitäs näit, ettäs tämän teit?	20:10 Ja Abimelech sanoi vielä Abrahamille: mitäs näit/ ettäs tämän teit?
20:11 Aabraham vastasi: "Minä ajattelin näin: 'Tällä paikkakunnalla ei varmaankaan peljätä Jumalaa; he surmaavat minut vaimoni tähden.'	11. Abraham sanoi: minä ajattelin: kukaties ei tässä paikassa ole yhtään Jumalan pelkoa: ja he surmaavat minun, emäntäni tähden.	20:11 Abraham sanoi: minä ajattelin/ ei tässä ole Jumalan pelko/ ja he surmawat minun emändäni tähden.
20:12 Ja hän onkin todella minun sisareni, isäni tytär, vaikkei olekaan äitini tytär; ja niin hänestä tuli minun vaimoni.	12. Ja hän on tosin minun sisareni: sillä hän on minun isäni tytär, vaan ei äitini tytär: ja minä otin hänen emännäkseni.	20:12 Ja hän on tosin minun sisaren: sillä hän on minun Isäni tytär/ vaan ei äitini tytär/ ja minä otin hänen emännäxeni.
20:13 Mutta kun Jumala lähetti minut kulkemaan pois isäni kodista, sanoin minä hänelle: 'Osoita minulle se rakkaus, että, mihin paikkaan ikinä tulemmekin, sanot minusta: hän on minun veljeni.'	13. Koska Jumala laski minun kulkemaan isäni huoneesta, sanoin minä hänelle: tämä on sinun lempes, jonka sinun minua kohtaan pitää tekemän: kuhunka paikkaan ikänänsä me tulemme, sano minusta: hän on minun veljeni.	20:13 Cosca Jumala käski minun waelda Isäni huonest/ sanoin minä hänelle: tee tämä laupius minun cansani/ ettäs jocapaicas/ cuhungaikänäns me tulem/ sanoisit minun weljexes.
20:14 Silloin Abimelek otti pikkukarjaa ja raavaskarjaa, palvelijoita ja palvelijattaria ja antoi ne Aabrahamille. Ja hän lähetti hänelle takaisin hänen vaimonsa Saaran.	14. Niin Abimelek otti lampaita, ja karjaa, ja palvelioita, ja piikoja, ja antoi Abrahamille: ja antoi hänelle jälleen Saaran hänen emäntänsä.	20:14 Nijn Abimelech otti lambaita/ ja palweljoita/ ja pijcoja/ ja anoi Abrahamille/ ja andoi hänelle jäl lens Saran hänen emändäns.
20:15 Ja Abimelek sanoi: "Katso, minun maani on avoinna edessäsi; asu, missä mielesi tekee!"	15. Ja Abimelek sanoi: katso, minun maani on altis sinun edessäs: asu kussa sinulle parhain kelpaa.	20:15 Ja sanoi: cadzo/ minun maani on aldis sinun edesäs/ asu cusa parhain kelpa.
20:16 Ja Saarelle hän sanoi: "Katso, minä annan veljellesi tuhat sekeliä hopeata. Olkoot ne sinulle hyvitykseksi kaikkien niiden edessä, jotka sinun kanssasi ovat; niin olet kaikkien edessä todistettu viattomaksi."	16. Ja sanoi Saarelle: katso, minä olen antanut veljelles tuhannen hopiapenninkiä, katso, ne pitää oleman sinulle silmäin peitteeksi, kaikkein edessä, jotka sinun kanssas ovat, ja kaikkein muiden edessä. Ja niin vahvistettiin (hänen nuhteettomuutensa).	20:16 Ja sanoi Saralle: cadzo/ minä olen andanut weljelles tuhanen hopia penningitä/ cadzo/ ne pitä oleman sinulle silmäin peittexi/ caickein edes jotca sinun cansas owat/ ja jocapaicas. Ja se oli hänen rangaistuxens.
20:17 Mutta Aabraham rukoili Jumalaa, ja Jumala paransi Abimelekin ja hänen vaimonsa ja hänen orjattarensa, niin että he synnyttivät lapsia.	17. Ja Abraham rukoili Jumalaa: ja Jumala paransi Abimelekin, ja hänen emäntänsä, ja hänen piikansa, ja ne siittivät.	20:17 Ja Abraham rucoili Jumalata/ ja Jumala paransi Abimelechin/ ja hänen emändäns/ ja hänen pijcans/ ja ne synnytit:
20:18 Sillä Herra oli sulkenut jokaisen kohdun Abimelekin huoneessa Saaran, Aabrahamin vaimon, tähden.	18. Sillä Herra oli peräti sulkenut kaikki kohdut Abimelekin huoneessa, Saaran Abrahamin emännän tähden.	20:18 Sillä HERra oli ennen peräti sulkenut caicki cohdut Abimelechin huones/ Saran Abrahamin emännän tähden.
21 LUKU	21 LUKU	XXI . Lucu
21:1 Ja Herra piti Saarasta huolen, niinkuin oli luvannut; ja Herra teki Saarelle, niinkuin oli puhunut.	1. Ja Herra etsi Saaraa, niinkuin hän sanonut oli: ja Herra teki Saarelle niinkuin hän puhunut oli.	21:1 JA HERra edzei Sara/ cuin hän luwannut oli/ ja teki hänen cansans nijncuin hän puhunut oli.

21:2 Ja Saara tuli raskaaksi ja synnytti Aabrahamille pojan hänen vanhoilla päivillään, juuri sinä aikana, jonka Jumala oli hänelle sanonut.	2. Ja Saara tuli raskaaksi, ja synnytti Abrahamille pojan hänen vanhuudessansa; sillä ajalla kuin Jumala hänelle sanonut oli.	21:2 Ja Sara tuli rascaxi/ ja synnytti Abrahamille pojan hänen wanhudesans/ sillä ajalla cuin Jumala hänelle sanonut oli.
21:3 Ja Aabraham nimitti poikansa, joka hänelle oli syntynyt, sen, jonka Saara oli hänelle synnyttänyt, Iisakiksi.	3. Ja Abraham kutsui poikansa nimen, joka hänelle syntynyt oli, ja jonka Saara hänelle synnyttänyt oli, Isaak.	21:3 Ja Abraham nimitti hänen poicans/ joca hänelle syndynyt oli/ Isaac/ jonga Sara hänelle synnyttänyt oli.
21:4 Ja Aabraham ympärileikkasi poikansa Iisakin, tämän ollessa kahdeksan päivän vanha, niinkuin Jumala oli hänen käsenyt tehdä.	4. Ja Abraham ympärileikkasi poikansa Isaakin kahdeksan päiväisenä: niinkuin Jumala hänen käsenyt oli.	21:4 Ja ymbärinsleickais hänen cahdexandena päiwänä/ cuin Jumala hänen käsenyt oli.
21:5 Aabraham oli sadan vuoden vanha, kun hänen poikansa Iisak syntyi hänelle.	5. Ja Abraham oli sadan ajastaikainen, koska Isaak hänen poikansa hänelle syntyi.	21:5 Abraham oli sadan ajastaicainen/ cosca Isaac hänen poicans hänelle syndyi.
21:6 Ja Saara sanoi: "Jumala on saattanut minut naurunalaiseksi; kuka ikinä saa tämän kuulla, se nauraa minulle."	6. Ja Saara sanoi: Jumala on tehnyt minulle nauron: kuka ikänä sen saa kuulla, hän nauraa minua.	21:6 Ja Sara sanoi: Jumala on tehnyt minulle nauron: sillä cucaikänäns sen saa cuulla/ hän naura minua.
21:7 Ja hän sanoi vielä: "Kuka olisi tiennyt sanoa Aabrahamille: Saara on imettävä lapsia? Ja nyt minä kuitenkin olen synnyttänyt hänelle pojan hänen vanhoilla päivillään."	7. Ja sanoi vielä: kuka olisi taitanut sanoa Abrahamille: Saara on lapsia imettävä; sillä minä olen synnyttänyt pojan hänen vanhuudessansa.	21:7 Ja sanoi wielä: cuca olisi uscaldanut sanoa Abrahamille/ että Sara oli imettävä lasta/ ja on synnyttänyt pojan hänen wanhudesans?
21:8 Ja poika kasvoi, ja hänet vieroitettiin. Ja Aabraham laittoi suuret pidot siksi päiväksi, jona Iisak vieroitettiin.	8. Ja lapsi kasvoi ja vieroitettiin: ja Abraham teki suuren pidon sinä päivänä, jona Isaak vieroitettiin.	21:8 Ja lapsi caswoi ja wieroitettin/ ja Abraham teki suuren pidon sinä päiwänä/ jona Isaac wieroitettin.
21:9 Ja Saara näki egyptiläisen Haagarin pojan, jonka tämä oli Aabrahamille synnyttänyt, ilvehtivän	9. Ja Saara näki Egyptiläisen Hagarin pojan, jonka se Abrahamille synnyttänyt oli, pilkkaajaksi.	21:9 JA Sara näki sen Egyptiläisen Hagarin pojan/ jonga se Abrahamille synnyttänyt oli/ pilckajaxi.
21:10 ja sanoi Aabrahamille: "Aja pois tuo orjatar poikinensa, sillä ei tuon orjattaren poika saa periä minun poikani, Iisakin, kanssa."	10. Ja sanoi Abrahamille: aja ulos tämä palkkavaimo poikinensa: sillä palkkavaimon pojan ei pidä perimän minun poikani Isaakin kanssa.	21:10 Ja sanoi Abrahamille: aja ulos tämä pijca poikinens: sillä pijcan pojan ei pidä perimän minun poicani Isaachin cansa.
21:11 Aabraham pahastui suuresti tästä puheesta poikansa tähden.	11. Ja tämä sana oli Abrahamin mielestä sangen karvas, hänen poikansa tähden.	21:11 Ja tämä sana oli Abrahamin mielest sangen carwas/ hänen poicans tähden.
21:12 Mutta Jumala sanoi Aabrahamille: "Älä pahastu siitä poikasi ja orjattaresi tähden. Kuule Saaraa kaikessa, mitä hän sinulle sanoo, sillä ainoastaan Iisakista sinä saat nimellesi jälkeläiset.	12. Mutta Jumala sanoi Abrahamille: älä ota sitä pahakses pojasta ja palkkapiiastas: kaikki mitä Saara sinulle sanoo, niin kuule häntä: sillä Isaakissa pitää sinulle siemen kutsuttaman.	21:12 Mutta Jumala sanoi hänelle: älä ota sitä nijn pahaxes pojastas ja pijcastas: caicki mitä Sara sinulle sano/ nijn cuule händä: sillä Isaachis sinulle siemen cudzutan.
21:13 Mutta myöskin orjattaren pojasta minä teen suuren kansan, koska hän on sinun jälkeläisesi."	13. Minä teen myös piikas pojan (suureksi) kansaksi; että hän sinun siemenes on.	21:13 Minä teen myös pijcas pojan suurexi Canssaxi/ että hän sinun siemenes on.

21:14 Varhain seuraavana aamuna Aabraham otti leipää ja vesileilin ja antoi ne Haagarille, pannen ne hänen olalleen, sekä pojan, ja lähetti hänet menemään. Hän lähti ja harhaili Beerseban erämaassa.	14. Niin nousi Abraham aamulla varhain, ja otti leipiä ja vesileilin; ja antoi Hagarille, ja pani hänen selkäänsä, ja (antoi hänelle) pojan, ja laski hänen menemään. Ja hän meni matkaansa, ja ekysi BerSaban korvessa.	21:14 Nijn nousi Abraham amulla warhain/ ja otti leipiä ja wesileilin/ ja pani Hagarin selkään ja pojan myös/ ja andoi hänen mennä. Ja hän meni matcans/ ja exyi BerSaban corwes.
21:15 Mutta kun vesi loppui leilistä, heitti hän pojan pensaalle,	15. Koska vesi oli loppunut leilistä, heitti hän pojan puun alle.	21:15 Cosca wesi oli loppunut leilist/ heitti hän pojan puun ala/
21:16 meni ja istui syrjään jousenkantaman päähän, sillä hän ajatteli: "En voi nähdä pojan kuolevan." Ja istuessaan siinä syrjässä hän korotti äänensä ja itki.	16. Ja meni pois, ja istui hänen kohdallensa taamma, liki joutsen kantamalle; sillä hän sanoi: en minä voi nähdä pojan kuolemaa. Ja hän istui hänen kohdallensa, korotti äänensä ja itki.	21:16 Ja meni pois/ ja istui hänen cohdallens taamma joudzen candamata/ sillä hän sanoi: en minä woi nähdä pojan cuolemata. Ja cuin hän istui hänen cohdallens/ corgotti hän änen ja itki.
21:17 Silloin Jumala kuuli pojan valituksen, ja Jumalan enkeli huusi taivaasta Haagarille sanoen: "Mikä sinun on, Haagar? Älä pelkää, sillä Jumala on kuullut pojan valituksen, siinä missä hän makaa.	17. Ja Jumala kuuli pojan äänen, ja Jumalan enkeli huusi Hagaria taivaasta, ja sanoi hänelle: mikä sinun on, Hagar? älä pelkää; sillä Jumala on kuullut pojan äänen, kussa hän makaa.	21:17 Ja nijn Jumala cuuli pojan änen/ ja Jumalan Engeli huusi Hagarita taiwast/ ja sanoi hänelle: mikä sinun on Hagar? älä pelkä: sillä Jumala on cuullut pojan änen cusa hän maca.
21:18 Nouse, nosta poika maasta ja tartu hänen käteensä, sillä minä teen hänestä suuren kansan."	18. Nouse, ota poika, ja tue häntä kädellä: sillä minä teen hänen suureksi kansaksi.	21:18 Nouse/ ota poica/ ja pitele händä kädest: sillä minä teen hänen suurexi Canssaxi.
21:19 Ja Jumala avasi hänen silmänsä, niin että hän huomasi vesikaivon. Ja hän meni ja täytti leilin vedellä ja antoi pojan juoda.	19. Ja Jumala avasi hänen silmänsä, että hän näki vesikaivon; niin hän meni ja täytti leilin vedellä, ja antoi pojan juoda.	21:19 Ja Jumala awais hänen silmäns/ että hän näki wesicaiwon/ nijn hän meni ja täytti leilin wedellä ja andoi pojan juoda.
21:20 Ja Jumala oli pojan kanssa, ja hän kasvoi ja asui erämaassa, ja hänestä tuli jousimies.	20. Ja Jumala oli pojan kanssa, ja hän kasvoi; ja asui korvessa, ja tuli tarkaksi joutsimieheksi.	21:20 Ja Jumala oli pojan cansa/ ja hän caswoi/ ja asui corwes/ ja tuli tarcaxi joudzimiehexi.
21:21 Ja hän asui Paaranin erämaassa; ja hänen äitinsä otti hänelle vaimon Egyptin maasta.	21. Ja asui Paranin korvessa; ja hänen äitinsä otti hänelle emännän Egyptin maalta.	21:21 Ja asui Paranin corwes/ ja hänen äitins otti hänelle emännän Egyptin maalda.
21:22 Siihen aikaan puhui Abimelek ja hänen sotapäällikkönsä Piikol Aabrahamille sanoen: "Jumala on sinun kanssasi kaikessa, mitä teet.	22. Sillä ajalla puhui Abimelek ja hänen sotapäämiehensä Phikol Abrahamille, sanoen: Jumala on sinun kanssas kaikissa mitä sinä teet.	21:22 SIlloin puhui Abimelech ja hänen sodans päämies Phicol Abrahamille/ sanoden: Jumala on sinun cansas caikis mitä sinä teet.
21:23 Vanno nyt tässä minulle Jumalan kautta, ettet ole oleva petollinen minulle etkä minun suvulleni etkä jälkeläisilleni, vaan tee sinäkin laupeus minulle ja sille maalle, jossa muukalaisena asut, niinkuin minä olen sinulle tehnyt."	23. Niin vanno nyt minulle tässä Jumalan kautta, ettes ole minulle, ja minun pojalleni, ja poikanipojalle petollinen; vaan sen laupiuden jälkeen, jonka minä tein sinun kanssas, tee sinä myös minun kanssani, ja sen maan kanssa, jossa sinä olet muukalainen.	21:23 Nijn wanno nyt minulle Jumalan cautta/ ettes ole minun lapsilleni/ eli minun lasteni lapsille/ petollinen/ waan sen laupiuden jälken/ cuin minä tein sinun cansas/ tee sinä myös minun cansani/ ja sen maan cansa josa sinä olet muucalainen.
21:24 Aabraham sanoi: "Minä vannon."	24. Niin sanoi Abraham: minä vannon.	21:24 Nijn sanoi Abraham: minä wannon.

21:25 Abraham nuhteli kuitenkin Abimelekiä vesikaivon tähden, jonka Abimelekin palvelijat olivat vallanneet.	25. Ja Abraham nuhteli Abimelekiä, sen vesikaivon tähden, kun Abimelekin palvelijat olivat väkivallalla ottaneet.	21:25 Ja Abraham nuhteli Abimelechi sen wesicaiwon tähden cuin Abimelechichin palweliat olit wäkiwallalla ottanet.
21:26 Mutta Abimelek vastasi: "En tiedä, kuka sen on tehnyt; et ole itse minulle mitään ilmoittanut, enkä ole siitä kuullut ennen kuin tänään."	26. Ja Abimelek sanoi: en ole minä tietänyt kuka sen teki; etkä sinä ilmoittanut minulle; enkä minä sitä ole ennen kuullut, kuin tänä päivänä.	21:26 Silloin wastais Abimelech: en ole minä tietänyt cuca sen teki/ etkä sinä ilmoittanut minulle/ engä minä sitä ole ennen cuullut/ cuin tänäpä.
21:27 Silloin Aabraham otti pikkukarjaa ja raavaskarjaa ja antoi Abimelekille; ja he tekivät molemmat keskenänsä liiton.	27. Niin otti Abraham lampaita ja karjaa, ja antoi Abimelekille; ja he tekivät molemmat liiton keskenänsä.	21:27 Nijn otti Abraham lambaita ja carja/ ja andoi Abimelechille/ ja he teit molemmat lijton keskenäns.
21:28 Ja Aabraham asetti laumasta seitsemän uuhikaritsaa erilleen muista.	28. Ja Abraham asetti seitsemän karitsaa laumasta erinänsä.	21:28 Ja Abrahamin asetti seidzemen caridza erinäns.
21:29 Silloin Abimelek sanoi Aabrahamille: "Mitä tarkoittavat nuo seitsemän karitsaa, jotka olet asettanut tuonne erilleen?"	29. Ja Abimelek sanoi Abrahamille: mihinkä ne seitsemän karitsaa, jotkas olet asettanut erinänsä?	21:29 Ja Abimelech sanoi Abrahamille: mihingä ne seidzemen caridza/ jotcas olet asettanut erinäns?
21:30 Hän vastasi: "Nämä seitsemän karitsaa on sinun otettava minun kädestäni, todistukseksi minulle siitä, että tämä kaivo on minun kaivamani."	30. Hän vastasi: nämät seitsemän karitsaa pitää sinun ottaman minun kädestäni, todistukseksi minulle, että minä olen tämän kaivon kaivanut.	21:30 Hän wastais: nämät seidzemen caridza/ pitä sinun ottaman minun kädestäni/ todistoxexi/ että minä olen tämän caiwon caiwanut.
21:31 Siitä kutsuttiin paikkaa Beersebaksi, koska he molemmat vannoivat siinä toisilleen valan.	31. Sentähden kutsui hän sen sian BerSaba: sillä siinä he molemmat vannoivat keskenänsä.	21:31 Sentähden cudzui hän sen sian BerSaba: sillä sijnä he molemmat wannoit keskenäns.
21:32 Niin he tekivät liiton Beersebassa. Ja Abimelek nousi ja Piikol, hänen sotapäällikkönsä, ja he palasivat filistealaisten maahan.	32. Ja niin he tekivät liiton BerSabassa. Ja Abimelek nousi ja Phikol hänen sotapäämiehensä, ja palasivat Philistealaisten maalle.	21:32 Ja nijn he teit lijton BerSabas. 21:33 Ja Abimelech nousi ja Phicol hänen sodans päämies ja palaisit Philisterein maalle.
21:33 Ja Aabraham istutti tamariskipuun Beersebaan ja huusi siinä avuksi Herran, iankaikkisen Jumalan nimeä.	33. Ja Abraham istutti puita BerSabassa; ja saarnasi siinä Herran ijankaikkisen Jumalan nimestä.	Ja Abraham istutti puita BerSabas/ ja saarnais sijnä HERran ijancaickisen Jumalan nimest.
21:34 Ja Aabraham asui kauan muukalaisena filistealaisten maassa.	34. Ja oli muukalainen Philistealaisten maalla kauan aikaa.	21:34 Ja oli muucalainen Philisterein maalla cauwan aica.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu
22:1 Näiden tapausten jälkeen Jumala koetteli Aabrahamia ja sanoi hänelle: "Aabraham!" Hän vastasi: "Tässä olen."	1. Ja koska se oli tapahtunut, koetteli Jumala Abrahamia, ja sanoi hänelle: Abraham. Ja hän vastasi: Katso, tässä minä olen.	22:1 JA cosca se oli tapahtunut/ coetteli Jumala Abrahami/ ja sanoi hänelle: Abraham. 22:2 Ja hän wastais: cadzo/ täsä minä olen.
22:2 Ja hän sanoi: "Ota Iisak, ainokainen poikasi, jota rakastat, ja mene Moorian maahan ja uhraa hänet siellä polttouhriksi vuorella, jonka minä sinulle sanon."	2. Ja hän sanoi: ota nyt Isaak sinun ainoa poikas, jotas rakastat, ja mene Morian maalle; ja uhraa häntä siellä polttouhriksi yhdellä niistä vuorista, jonka minä sinulle sanova olen.	Ja sanoi: ota Isaac sinun ainoa poicas/ jotas racastat/ ja mene Morian maalle/ ja uhra händä siellä polttouhrixi wuorella/ jonga minä sinulle sanowa olen.

22:3 Varhain seuraavana aamuna Aabraham satuloi aasinsa ja otti mukaansa kaksi palvelijaansa sekä poikansa Iisakin, ja halottuaan polttouhripuita hän lähti menemään siihen paikkaan, jonka Jumala oli hänelle sanonut.	3. Niin Abraham nousi varhain aamulla, ja valjasti aasinsa, ja otti kaksi palveliaansa kanssansa, ja poikansa Isaakin; ja halkoili puita polttouhriin, ja valmisti itsensä, ja meni sille paikalle, minkä Jumala oli hänelle sanonut.	22:3 Nijn Abraham nousi warhain amulla/ ja waljasti Asins/ ja otti caxi palweliatans cansans/ ja Isaachin hänen poicans/ ja halcoja polttohrijn/ ja nousi/ ja meni sille paicalle/ cuin Jumala oli hänelle sanonut.
22:4 Kolmantena päivänä Aabraham nosti silmänsä ja näki sen paikan kaukaa.	4. Kolmantena päivänä nosti Abraham silmänsä, ja näki sen paikan taampana.	22:4 Mutta colmandena päiwänä/ nosti Abraham silmäns/ ja näki sen paican taambana.
22:5 Silloin Aabraham sanoi palvelijoilleen: "Jääkää tähän aasin kanssa. Minä ja poika menemme tuonne rukoilemaan; sitten me palaamme luoksenne."	5. Silloin Abraham sanoi palvelioillensa: olkaat te tässä itseksenne aasin tykönä; mutta minä ja poika käymme tuonne. Ja koska me olemme rukoilleet, niin me palajamme teidän tyköne.	22:5 Ja Abraham sanoi palwelioillens: olcat täsä Asin tykönä/ mutta minä ja poica käymme tuonne. Ja cosca me olemma rucoillet/ nijn me palajam teiden tygön.
22:6 Ja Aabraham otti polttouhripuut ja sälytti ne poikansa Iisakin selkään; itse hän otti käteensä tulen ja veitsen, ja niin he astuivat molemmat yhdessä.	6. Ja Abraham otti polttouhrin halvot, ja sälytti poikansa Isaakin selkään, vaan itse hän otti tulen ja veitsen käteensä; ja he kävivät molemmat ynnä.	22:6 Ja Abraham otti polttohurin halgot/ ja sälytti poicans Isaachin selkään/ waan idze hän otti tulen ja weidzen käteens/ ja käwit ynnä.
22:7 Iisak puhui isällensä Aabrahamille sanoen: "Isäni!" Tämä vastasi: "Tässä olen, poikani." Ja hän sanoi: "Katso, tässä on tuli ja halot, mutta missä on lammas polttouhriksi?"	7. Niin sanoi Isaak isällensä Abrahamille: minun isäni. Hän vastasi: katso, tässä minä olen, poikani. Ja hän sanoi: katso, tässä on tuli ja halvot; mutta kussa on lammas polttouhriksi?	22:7 Nijn sanoi Isaac Abrahamille hänen Isällens: minun Isän. Abraham wastais: cadzo/ täsä minä olen poican. Ja hän sanoi: cadzo/ täsä on tuli ja halgot/ cusa on lammas polttohrixi?
22:8 Aabraham vastasi: "Jumala on katsova itselleen lampaan polttouhriksi, poikani." Ja he astuivat molemmat yhdessä.	8. Abraham vastasi: Jumala on edeskatsova itsellensä lampaan polttouhriksi, poikani. Ja he kävivät molemmat ynnä.	22:8 Abraham wastais: kyllä Jumala/ poican/ cadzo edes lamban polttohrixi. Ja he käwit ynnä.
22:9 Ja kun he olivat tulleet siihen paikkaan, jonka Jumala oli hänelle sanonut, rakensi Aabraham siihen alttarin, latoi sille halot, satoi poikansa Iisakin ja pani hänet alttarille halkojen päälle.	9. Ja kuin he tulivat sille paikalle, josta Jumala oli hänelle sanonut, teki Abraham siihen alttarin, ja pani halvot; ja satoi poikansa Isaakin, ja pani hänen alttarille halkoin päälle.	22:9 JA cuin he tulit sille paicalle/ josta Jumala oli hänelle sanonut/ teki Abraham sijhen Altarin/ ja pani halgot/ ja satoi Isaachin hänen poicans/ ja pani hänen Altarille holcoin päälle.
22:10 Ja Aabraham ojensi kätensä ja tarttui veitseen teurastaakseen poikansa.	10. Ja ojensi kätensä, ja sivalsi veitsen, teurastaaksensa poikaansa.	22:10 Ja ojensi kätens/ ja siwalsi weidzen/ teurastaxens hänen poicans.
22:11 Silloin Herran enkeli huusi hänelle taivaasta sanoen: "Aabraham, Aabraham!" Hän vastasi: "Tässä olen."	11. Niin Herran enkeli huusi häntä taivaasta, sanoen: Abraham, Abraham. Hän vastasi: tässä minä olen.	22:11 Nijn HERran Engeli huusi händä taiwast/ sanoden: Abraham/ Abraham. 22:12 Hän wastais: täsä minä olen.
22:12 Niin hän sanoi: "Älä satuta kättäsi poikaan äläkä tee hänelle mitään, sillä nyt minä tiedän, että sinä pelkää Jumalaa, kun et kieltänyt minulta ainokaista poikaasi."	12. Hän sanoi: älä satuta kättäs poikaan, älä myös hänelle mitään tee: sillä nyt minä tiedän, että sinä pelkää Jumalaa, ja et ole säästänyt ainokaista poikaas minun tähteni.	Hän sanoi: älä satuta kättäs poicaan/ älä myös hänelle mitän tee: sillä nyt minä tiedän ettäs pelkät Jumala/ ja et ole säästänyt ainocaista poicas minun tähteni.

22:13 Niin Aabraham nosti silmänsä ja huomasi takanansa oinaan, joka oli sarvistaan takertunut pensaikkoon. Ja Aabraham meni, otti oinaan ja uhrasi sen polttouhriksi poikansa sijasta.	13. Niin Abraham nosti silmänsä, ja äkkäsi oinaan takanansa, sarvista sekaantuneena tihkäään pensastoon. Niin Abraham meni, ja otti oinaan ja uhrasi polttouhriksi poikansa edestä.	22:13 Nijn Abraham nost silmäns/ ja äckäis oinan tacanans/ sarwista secandunen orjantappura pensaseen. Nijn Abraham meni/ ja otti sen oinan/ ja uhrais polttohrixi poicans edest.
22:14 Ja Aabraham pani sen paikan nimeksi "Herra näkee." Niinpä vielä tänä päivänä sanotaan: "Vuorella, missä Herra ilmestyy."	14. Ja Abraham nimitti sen paikan, Herra on edeskatsova: josta vielä tänäpäpä sanotaan, Herran vuorella edeskatsotaan.	22:14 Ja Abraham nimitti sen paican/ HERra näke/ josta vielä tänäpäpä sanotan: wuorella cusa HERra nähdän.
22:15 Ja Herran enkeli huusi Aabrahamille toistamiseen taivaasta	15. Mutta Herran enkeli huusi Abrahamia toistamiseen taivaasta.	22:15 MUtta HERran Engeli huusi Abrahamille toistamisen taiwast/ ja sanoi:
22:16 ja sanoi: "Minä vannon itse kauttani, sanoo Herra: Sentähden että tämän teit etkä kieltänyt minulta ainokaista poikaasi,	16. Ja sanoi: Minä olen vannonut itse kauttani, sanoo Herra: että tämän teit, ja et säästänyt sinun ainoaa poikaasi;	22:16 Minä olen wannonut idze cauttani/ sano HERra: että tämän teit/ ja et säästänyt ainoa poicas.
22:17 minä runsaasti siunaan sinua ja teen sinun jälkeläistesi luvun paljoksi kuin taivaan tähdet ja hiekka, joka on meren rannalla, ja sinun jälkeläisesi valtaavat vihollistensa portit.	17. Niin minä suuresti siunaan sinun, ja runsaasti lisään sinun siemenes niinkuin taivaan tähdet, ja niinkuin sannan meren reunalla. Ja sinun siemenes on perivä vihollistensa portit.	22:17 Minä siunan ja lisän sinun siemenes nijncuin taiwan tähdet/ ja nijncuin sannan meren reunalla. Ja sinun siemenes on omistawa hänen wiholistens portit.
22:18 Ja sinun siemenessäsi tulevat siunatuiksi kaikki kansakunnat maan päällä, sentähden että olit minun äänelleni kuuliainen."	18. Ja sinun siemenessäs pitää kaikki kansat maan päällä siunatuksi tuleman, että minun äänelleni kuuliainen olit.	22:18 Ja sinun siemenessäs siunatan caicki Canssat maan päällä/ että minun änelleni cuuliainen olit.
22:19 Sitten Aabraham palasi palvelijainsa luo, ja he nousivat ja kulkivat yhdessä Beersebaan. Ja Aabraham jäi asumaan Beersebaan.	19. Sitte palasi Abraham palveliainsa tykö, ja he nousivat, ja ynnä matkustivat BerSabaan. Ja Abraham asui BerSabassa.	22:19 Sijtte Abraham palais palweloittens tygö/ ja walmistit idzens/ ja ynnä matcustit BerSabaan/ ja asuit siellä.
22:20 Näiden tapausten jälkeen ilmoitettiin Aabrahamille: "Katso, myöskin Milka on synnyttänyt poikia sinun veljellesi Naahorille."	20. Ja koska nämät olivat tapahtuneet, ilmoitettiin Abrahamille sanoen: katso, Milka on myös synnyttänyt poikia sinun veljelles Nahorille.	22:20 JA cosca tämä oli tapahtunut/ ilmoitettin Abrahamille/ cadzo/ Milca on myös synnyttänyt poikia sinun weljelles Nahorille.
22:21 Nämä olivat Uus, hänen esikoisensa, tämän veli Buus, Kemuel, Aramin isä,	21. Esikoisensa Utsin, ja Butsin hänen veljensä, ja Kemuelin Aramin isän.	22:21 Uzin hänen esicoisens/ ja Buzin hänen weljens/ ja Kemuelin/ josta Syrialaiset tullet owat.
22:22 Kesed, Haso, Pildas, Jidlaf ja Betuel;	22. Ja Kesedin ja Hasonin, ja Pildaksen ja Jedlaphen, ja Betuelin.	22:22 Ja Kesedin ja Hasonin/ ja Pildaxen ja Jedlaphen/ ja Bethuelin.
22:23 Ja Betuelille syntyi Rebekka. Nämä kahdeksan synnytti Milka Naahorille, Aabrahamin veljelle.	23. Mutta Betuel siitti Rebekan. Nämä kahdeksan synnytti Milka Nahorille Abrahamin veljelle.	22:23 Mutta Bethuel sijtti Rebeckan. Nämä cahdexan synnytti Milca Nahorille Abrahamin weljelle.
22:24 Ja hänen sivuvaimonsa, nimeltä Reuma, synnytti myös lapsia: Tebahin, Gahamin, Tahaan ja Maakan.	24. Mutta hänen jalkavaimonsa, Rehuma nimeltä, synnytti Teban, Gahamin, Tehaksen ja Maakan.	22:24 Mutta hänen jalcawaimons/ Rehuma nimeldä/ synnytti Tebahn/ Gahamin/ Tahaxen ja Maachan.
23 LUKU	23 LUKU	XXIII. Lucu

23:1 Ja Saara eli sadan kahdenkymmenen seitsemän vuoden vanhaksi; niin vanhaksi eli Saara.	1. Ja Saaran elinaika oli sata ja seitsemänkymmenekymmentä ajastaikaa: ne olivat Saaran ikävuodet.	23:1 SAra eli sata/ caxikymmendä ja seidzemen ajastaica.
23:2 Ja Saara kuoli Kirjat-Arbassa, se on Hebronissa, Kanaanin maassa. Ja Aabraham meni murehtimaan Saaraa ja itkemään häntä.	2. Ja Saara kuoli Arban kaupungissa, joka (on) Hebron Kanaanin maalla. Niin tuli Abraham murehtimaan Saaraa ja itkemään häntä.	23:2 Ja cuoli Arban Caupungis/ joca cudzutan Hebron Canaan maalla. Nijn tuli Abraham murhettiman ja itkemän händä.
23:3 Senjälkeen Aabraham nousi ja lähti vainajan luota ja puhui heerttiläisille sanoen:	3. Sitte nousi hän kuolleensa tyköä; ja puhui Hetin lapsille sanoen:	23:3 Sijtte nousi hän hänen cuollens tykö/ ja puhui Hethin lapsille/ sanoden:
23:4 "Minä olen muukalainen ja vieras teidän keskuudessanne; antakaa minulle perintöhauta maassanne, haudatakseni ja kätkeäkseni siihen vainajani."	4. Minä olen muukalainen ja kuitenkin asuvainen teidän tykönänne, antakaat minulle perintöhauta teidän tykönänne, haudatakseni minun kuolleen, joka on minun edessäni.	23:4 Minä olen muucalainen ja cuitengin asuvainen teidän tykönän/ andacat minulle perindöhauta teidän tykönän/ haudataxen minun cuollueni/ joca on minun edesäni.
23:5 Heerttiläiset vastasivat Aabrahamille, sanoen hänelle:	5. Niin vastasivat Hetin lapset Abrahamia, sanoen hänelle:	23:5 Nijn wastaisit Hethin lapset Abrahamille/ sanoden hänelle:
23:6 "Kuule meitä, herra. Sinä olet Jumalan ruhtinas meidän keskuudessamme; hautaa vainajasi parhaaseen hautaamme. Ei kukaan meistä kiellä sinua hautaamasta vainajaasi hautaansa."	6. Kuule meitä, rakas herra: sinä olet Jumalan ruhtinas meidän seassamme, hautaa sinun kuolles meidän parhaisiin hautoihimme: ei yksikään meistä sinua kiellä hautaamasta kuolluttas hänen hautaansa.	23:6 Cuule meitä racas herra/ sinä olet Jumalan Ruhtinas meidän seasam/ hauta sinun cuollues caickein parhaisijn hautoin/ ei yxikän meistä sinua kiellä hautamast sinun cuolluttas hänen hautaans.
23:7 Niin Aabraham nousi ja kumarsi maan kansalle, heerttiläisille,	7. Niin Abraham nousi ja kumarsi itsensä maan kansan edessä, (nimittäin) Hetin lasten edessä.	23:7 NIjn Abraham nousi ja cumarsi idzens maan Canssan edes/ nimittäin/ Hethin lasten edes.
23:8 ja puhui heille sanoen: "Jos teidän mieleenne on, että minä hautaan ja kätken vainajani, niin kuulkaa minua ja taivuttakaa Efron, Sooharin poika,	8. Ja hän puhui heille, sanoen: jos teidän mielenne on, että minä hautaan minun kuolleen, joka minun edessäni on; niin kuulkaat minua, ja rukoilkaat minun edestäni Ephronia Zoarin poikaa.	23:8 Ja hän puhui heille/ sanoden: jos teidän mielen on/ että minä hautan minun cuollueni/ joca minun edesäni on/ njn cuulcat minua/ ja rucoilcat minun edestäni Ephronit Zoarin poica.
23:9 antamaan minulle Makpelan luola, joka on hänen omansa ja on hänen vainionsa perällä. Täydestä hinnasta hän antakoon sen minulle perintöhaudaksi teidän keskuudessanne."	9. Että hän antais minulle Makpelan luolan, joka hänellä on, vainionsa perällä: täyden hinnan edestä antakaan sen minulle teidän keskellänne perintöhaudaksi.	23:9 Että hän annais minulle hänen caxikertaisen luolans/ joca hänellä on/ hänen wainions perällä/ perindöhaudaxi andacan sen minulle/ sen jälken cuin se maxa teidän keskellän.
23:10 Mutta Efron istui siellä heerttiläisten joukossa. Ja Efron, heerttiläinen, vastasi Aabrahamille heerttiläisten kuullen, kaikkien, jotka kulkivat hänen kaupunkinsa portista, sanoen:	10. Sillä Ephron asui Hetin lasten seassa. Niin vastasi Ephron Hetiläinen Abrahamia, Hetin poikain kuullen, kaikkein sisälle ja ulos käyväisten hänen kaupunkinsa portista, sanoen:	23:10 Sillä Ephron asui Hethin lasten seas. Nijn wastais Ephron se Hetheus Abrahamille/ Hethin poicain cuulden/ caikille sisälle ja ulos käywäisille hänen Caupungistans/ sanoden:

23:11 "Ei, herrani, vaan kuule minua. Vainion minä lahjoitan sinulle ja myöskin luolan, joka siinä on, minä lahjoitan sinulle; kansalaisteni nähden minä sen sinulle lahjoitan. Hautaa vainajasi."	11. Ei, minun herrani, vaan kuule minua; vainion minä annan sinulle, ja luolan, joka siinä on, annan minä sinulle: minun kansani lasten nähden annan minä sen sinulle; hautaa kuollee.	23:11 Ei minun herran/ vaan cuule minua mitä minä sanon: sen wainion minä annan sinulle/ ja luolan joca sinä on/ ja minä annan sen sinulle minun Canssan lasten nähden/ haudataxes sinun cuollues.
23:12 Ja Aabraham kumarsi maan kansalle	12. Abraham kumarsi maan kansan edessä.	23:12 Abraham cumarsi idzens maan Canssan edes.
23:13 ja puhui Efronille, maan kansan kuullen, sanoen: "Jospa kuitenkin - oi, kuule minua! Minä maksan vainion hinnan; ota se minulta ja anna minun haudata siihen vainajani."	13. Ja puhui Ephronille maan kansan kuullen, sanoen: jos sinä minua kuulet: minä annan rahan vainion edestä, ota se minulta, ja minä hautaan minun kuolleenii siihen.	23:13 Ja puhui Ephronille maan Cassan cuulden/ sanoden: jos sinä minua cuulet/ nijn ota raha minulda wainion edestä/ jonga minä sinulle annan/ ja nijn minä sijtte hautan minun cuollueni sijhen.
23:14 Efron vastasi Aabrahamille, sanoen hänelle:	14. Ephron vastasi Abrahamia, sanoen hänelle:	23:14 Ephron wastais Abrahamille/ sanoden hänelle:
23:15 "Herrani, kuule minua. Neljänsadan hopeasekelin maa, mitä se minulle ja sinulle merkitsee? Hautaa vainajasi."	15. Minun herrani, kuule minua: maa maksaa neljänsataa sikliä hopiaa; vaan mitä se on minun ja sinun välillä? hautaa sinun kuollee.	23:15 Minun herran/ cuule sijs minua/ maa maxa neljänsata sicli hopiata/ vaan mitä se on minun ja sinun wälillä? hauta sinun cuollues.
23:16 Kuultuaan Efronin sanat Aabraham punnitsi Efronille sen rahasumman, jonka tämä oli maininnut heettiläisten kuullen, neljänsataa hopeasekeliä, kaupassa käypää.	16. Abraham kuuli Ephronia, ja punnitsi hänelle rahan, jonka hän nimittänyt oli Hetin lasten kuullen: neljänsataa sikliä hopiaa, käypää rahaa.	23:16 Abraham cuuli Ephronia/ ja punnidzi hänelle rahan/ cuin hän nimittänyt oli Hethin lasten cuulden/ neliäsata sicli hopia/ käypä raha.
23:17 Niin Efronin vainio, joka on Makpelassa itään päin Mamresta, sekä vainio että siellä oleva luola ynnä kaikki puut, jotka kasvoivat vainiolla, koko sillä alueella,	17. Ja niin vahvistettiin Ephronin vainio, joka Makpelassa on Mamren kohdalla, sekä pelto että luola joka siinä on, ja kaikki puut siinä vainiossa, jotka ympäri kaikissa sen rajoissa ovat.	23:17 Ja nijn Ephronin wainio/ josa se caxikertainen luola on Mamren cohdalla omistettin Abrahamille omaksi ijancaickisest/ ynnä luolan joca sijnä oli/ ja caickein puiden cansa ymbäri wainion/
23:18 joutuivat Aabrahamin omaksi kaikkien heettiläisten nähden, jotka kulkivat hänen kaupunkinsa portista.	18. (Kaikki ne tulivat) Abrahamille omaisuudeksi Hetin lasten nähden: kaikkein (nähden), jotka sisällekävivät hänen kaupunkinsa portista.	23:18 Hethin lasten nähden/ ja caickein/ jotca käwit sisälle ja ulos hänen Caupungistans.
23:19 Senjälkeen Aabraham hautasi vaimonsa Saaran luolaan, joka on Makpelan vainiolla, itään päin Mamresta, se on Hebronista, Kanaanin maassa.	19. Ja sitte hautasi Abraham emäntänsä Saaran siihen luolaan, joka oli Makpelan vainiossa Mamren kohdalla; se on Hebron Kanaanin maalla:	23:19 JA sijtte hautais Abraham Saran hänen emändäns/ sijhen caxikertaiseen luolaan/ joca oli wainios Mamren cohdalla/ se on Hebron Canaan maalla.
23:20 Niin vainio ja siellä oleva luola siirtyi heettiläisiltä Aabrahamille, perintöhaudaksi.	20. Niin vahvistettiin siis vainio ja luola, joka siinä oli, Abrahamille perintöhaudaksi, Hetin lapsilta.	23:20 Nijn wahwistettin sijs wainio ja luola/ joca sijnä oli/ Hethin lapsilda/ Abrahamille perindöhaudaxi.
24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu
24:1 Ja Aabraham oli vanha ja iälliseksi tullut, ja Herra oli siunannut Aabrahamia kaikessa.	1. Ja Abraham oli vanha ja joutunut ijälliseksi: ja Herra oli siunannut hänen kaikissa.	24:1 JA Abraham oli wanha ja joutunut ijällisexi/ ja HERra oli siunannut hänen caikis.

24:2 Niin Abraham sanoi palvelijallensa, talonsa vanhimmalle, joka hallitsi kaikkea, mitä hänellä oli: "Pane kätesi kupeeni alle.	2. Niin sanoi Abraham vanhimmalle huonensa palvelialle, joka kaikki hallitsi, mitä hänellä oli: laske nyt kätes minun kupeeni alle.	24:2 Nijn sanoi hän vanhimmalle huonens palwelialle/ joca caicki hallidzi/ cuin hänellä oli: laske kätes minun cupeni ala.
24:3 Minä vannotan sinua Herran, taivaan ja maan Jumalan, kautta, ettet ota pojalleni vaimoa kanaanilaisten tyttäristä, joiden keskuudessa minä asun,	3. Ja minä vannotan sinua Herran taivaan ja maan Jumalan kautta; ettes ota emäntää minun pojalleni Kanaanealaisten tyttäristä, joiden seassa minä asun.	24:3 Ja wanno minulle HERran taiwan ja maan Jumalan cautta/ ettes ota emändätä minun pojalleni Cananerein tyttäristä/ joiden seas minä asun.
24:4 vaan menet minun omaan maahani ja sukuni luo ja otat sieltä vaimon pojalleni Iisakille."	4. Vaan mene minun isäni maalle ja minun sukuni tykö; ja ota minun pojalleni Isaakille emäntä.	24:4 Waan mene minun Isäni maalle ja minun sucuni tygö/ ja ota minun pojalleni Isaachille emändä.
24:5 Palvelija sanoi hänelle: "Entä jos tyttö ei tahdo seurata minua tähän maahan, onko minun silloin vietävä poikasi takaisin siihen maahan, josta olet lähtenyt?"	5. Ja palvelia sanoi: jos niin tapahtuis, ettei vaimo tahtoisi seurata minua tähän maahan: pitääkö minun kumminkin viemän jällensä sinun poikas sille maalle, jostas lähtenyt olet?	24:5 Palwelia sanoi: jos nijn tapahduis/ ettei waimo seurais minua tähän maahan/ pitäkö minun cummingin wiemän jällens sinun poicas sille maalle/ jostas lähtenyt olet?
24:6 Aabraham vastasi hänelle: "Varo, ettet vie poikaani takaisin sinne.	6. Abraham sanoi hänelle: kavahda sinuas, ettes vie minun poikaani sinne jällensä.	24:6 Abraham sanoi hänelle: cawata sinuas/ ettes wie minun poicani sinne jällens.
24:7 Herra, taivaan Jumala, joka otti minut pois isäni kodista ja synnyinmaastani, hän, joka puhui minulle ja vannoi minulle sanoen: 'Sinun jälkeläisillesi minä annan tämän maan', hän lähettää enkelinsä sinun edelläsi, niin että saat sieltä vaimon pojalleni.	7. Herra taivaan Jumala, joka minun otti isäni huoneesta ja syntymä-maaltani, ja joka minun kanssani puhui, ja myös vannoi minulle, sanoen: sinun siemenelles minä annan tämän maan: hän lähettää enkelinsä sinun edelläs, ettäs ottaisit minun pojalleni emännän sieltä.	24:7 HERra Taiwan Jumala/ joca minun otti Isäni huonest/ ja syndymä maaldani/ ja joca minun cansani puhui ja myös wanoi minulle/ sanoden: sinun siemenelles minä annan tämän maan/ hän lähettä Engelins sinun edelles/ ettäs ottaisit minun pojalleni emännän sieldä.
24:8 Mutta jos tyttö ei tahdo seurata sinua, niin olet tästä valasta vapaa. Älä vain vie poikaani sinne takaisin."	8. Jos ei vaimo tahtoisi seurata sinua, niin sinä olet vapaa tästä minun valastani; ainoastansa älä vie minun poikaani sinne jälleen.	24:8 Jos ei waimo seura sinua/ nijns olet wapa tästä walasta/ ainoastans älä wie minun poicani sinne jällens.
24:9 Niin palvelija pani kätensä herransa Aabrahamin kupeen alle ja lupasi sen hänelle valalla vanhoen.	9. Niin laski palvelia kätensä herransa Abrahamin kupeen alle; ja vannoi hänelle sen.	24:9 Nijn laski palwelia kätens Abrahamin hänen herrans cupen ala/ ja wanoi hänelle sen.
24:10 Ja palvelija otti herransa kameleista kymmenen sekä kaikkinaisia kalleuksia herransa tavaroista; ja hän nousi ja lähti Mesopotamiaan, Naahorin kaupunkiin.	10. Niin otti palvelia kymmenen kamelia herransa kameleista, ja läksi matkaan, ja otti myötänsä kaikkinaisesta herransa tavarasta: ja vaelsi Mesopotamiaan Nahorin kaupunkiin.	24:10 NIin otti palwelia kymmenen Cameliä hänen herrans Cameleist/ ja läxi matcan/ ja otti cansans caickinaisest hänen herrans tawarast/ ja waelsi Mesopotamiaan Nahorin Caupungijn.
24:11 Ja hän antoi kameliain asettua kaupungin ulkopuolelle vesikaivon ääreen lepäämään, illan suussa, jolloin naiset tulivat vettä ammentamaan.	11. Ja hän antoi kamelein laskea polvillensa ulkona kaupungista vesikaivon tykönä; ehtoopuolella, jolla ajalla vaimoväen tapa oli lähteä vettä ammentamaan.	24:11 Ja hän lewätti Camelejä ulcona Caupungist wesicaiwon tykönä ehtona/ jolla ajalla waimowäen tapa oli lähte wettä ammundaman.
24:12 Ja hän sanoi: "Herra, minun herrani Aabrahamin Jumala, suo minulle tänään menestystä ja tee laupeus herralleni Aabrahamille.	12. Ja sanoi: Herra, minun herrani Abrahamin Jumala, anna minun kohdata tänäpäpä (herrani morsiamen); ja tee laupius minun herrani Abrahamin kanssa.	24:12 Ja sanoi: HERra minun herrani Abrahamin Jumala/ cohta minua tänäpäpä/ ja tee laupius minun herrani Abrahamin cansa.

24:13 Katso, minä seison tässä lähteellä, ja kaupunkilaisten tyttäret tulevat ammentamaan vettä.	13. Katso, minä seison tässä vesikaivon tykönä: ja heidän tyttärensä, jotka asuvat tässä kaupungissa, tulevat vettä ammentamaan.	24:13 Cadzo/ minä seison täsä wesicaiwon tykönä/ ja heidän tyttärens/ jotca asuwat täsä Caupungis/ tulewat wettä ammundaman.
24:14 Niin tapahtukoon, että se tyttö, jolle minä sanon: 'Kallista tänne vesiastiaasi juodakseni', ja joka vastaa: 'Juo, minä juotan kamelisikin', on juuri se, jonka sinä olet määrännyt palvelijallesi Iisakille; ja siitä minä tiedän, että olet tehnyt laupeuden herralleni."	14. Jos joku piika tulee, jolle minä sanon: kallista tänne vesiastias juodakseni, ja hän sanoo: juo, minä juotan myös sinun kamelis: että hän on se, jonka olet edeskatsonut palvelialles Isaakille, ja siitä ymmärtäisin tehnees laupiuden minun herrani kanssa.	24:14 Jos jocu pijca tule/ jolle minä sanon: callista tänne wesiastias juodaxeni/ ja hän sano: juo/ minä juotan myös sinun Camelis/ että hän on se jongas olet edescazdonut palwelialles Isaachille/ ja sijtä ymmärräisin tehnes laupiuden minun herrani cansa.
24:15 Tuskin hän oli lakannut puhumasta, niin tuli siihen Rebekka, joka oli Aabrahamin veljen Naahorin ja hänen vaimonsa Milkan pojan, Betuelin, tytär; ja hänellä oli vesiastia olallaan.	15. Ja ennenkuin hän lakkasi puhumasta, katso, Rebekka tuli, joka syntynyt oli Betuelille, Milkan, Abrahamin veljen Nahorin emännän pojalle. Ja hänellä vesiastiansa olallansa.	24:15 JA ennencuin hän lackais puhumast/ cadzo/ Rebecka tuli/ joca syndynyt oli Bethuelille/ Milcan Nahorin Abrahamin veljen emännän pojalle. Ja hänen wesiastians hänen olallans.
24:16 Ja tyttö oli näöltään hyvin ihana, neitsyt, johon ei mies ollut koskenut. Ja hän astui alas lähteelle, täytti astiansa ja tuli ylös.	16. Ja piika oli sangen ihana nähdä, ja vielä neitsy, ja ei yksikään mies ollut häneen ryhtynyt: hän meni alas kaivon tykö, ja täytti astiansa, ja tuli ylös.	24:16 Ja se pijca oli sangen ihana caswoilda ja wielä neidzy/ ja ei yxikän mies ollut häneen ryhtynyt/ hän tuli sen caiwon tygö/ ja täytti hänen astians/ ja tahdoi palata cotians.
24:17 Silloin palvelija riensi häntä vastaan ja sanoi: "Anna minun juoda vähän vettä astiastasi."	17. Niin palvelia juoksi häntä vastaan, ja sanoi: annas minun juoda vähä vettä astiastas.	24:17 Nijn palwelia juoxi händä wastan/ ja sanoi: annas minun juoda wähä wettä sinun astiastas.
24:18 Hän vastasi: "Juo, herrani." Ja hän laski nopeasti astiansa alas kädelleen ja antoi hänen juoda.	18. Hän sanoi: juo minun herrani: ja hän kiiruusti laski alas vesiastiansa kätensä päälle, ja antoi hänen juoda.	24:18 Hän sanoi: juo minun herran/ ja hän kijrust laski alas wesiastians kätens päälle/ ja andoi hänen juoda.
24:19 Ja annettuaan hänen juoda hän sanoi: "Minä ammentan vettä myös sinun kameleillesi, kunnes ne ovat juoneet kyllikseen."	19. Ja kuin hän oli antanut hänen juoda, sanoi hän: minä myös ammunnan vettä kameleilles, niinkauvan että he kaikki saavat juoda.	24:19 Ja cuin hän oli andanut hänen juoda/ sanoi hän: minä ammunnan wettä myös Cameleilles/ nijncauwan että he caicki saawat juoda.
24:20 Niin hän tyhjensi nopeasti astiansa kaukaloon ja riensi jälleen kaivolle ammentamaan vettä ja ammensi kaikille hänen kameleilleen.	20. Ja hän kaasi kohta veden astiastansa ruuheen, ja juoksi taas kaivolle ammentamaan: ja ammensi kaikille hänen kameleillensa.	24:20 Ja hän caasi cohta weden astiastans ruuheen/ ja juoxi taas caiwolle ammundaman/ ja juotti caicki hänen Camelins.
24:21 Ja mies katseli häntä ääneti saadakseen tietää, oliko Herra antanut hänen matkansa onnistua vai ei.	21. Mutta mies ihmetteli häntä: ja oli ääneti, ja tahtoi tietää, jos Herra oli tehnyt hänen matkansa onnelliseksi, taikka ei.	24:21 Mutta mies ihmetteli händä ja oli äneti/ nijncauwan cuin hän tutkisteli/ jos HERra oli tehnyt hänen matcans onnellisexi taicka ei.
24:22 Kun kamelit olivat juoneet, otti mies kultaisen nenärenkaan, joka painoi puolen sekeliä, ja hänen käsiinsä kaksi rannerengasta, jotka painoivat kymmenen kultasekeliä.	22. Ja koska kaikki kamelit olivat juoneet, antoi mies hänelle kulta-otsalehden, joka painoi puolen sikliä: niin myös kaksi rannerengasta hänen käsiinsä, jotka painoivat kymmenen sikliä kultaa.	24:22 Ja cosca caicki Camelit olit juonet/ toi mies culdaodzaldin/ joca painoi puolen sicli/ ja caxi rannerengast hänen käsijs/ jotca painoit kymmenen sicli culda.

24:23 Ja hän kysyi: "Kenenkä tytär olet? Sano minulle. Onko isäsi talossa tilaa yötä ollaksemme?"	23. Ja sanoi: kenenkäs tytär olet? sanos minulle se: onko isäs huoneessa siaa meidän yötä ollaksemme	24:23 Ja sanoi: kenengäs tytär olet? sanos minulle se/ ongo Isäs huones sia meidän yötä ollaxem?
24:24 Hän vastasi hänelle: "Olen Betuelin, Naahorin ja Milkan pojan, tytär."	24. Hän sanoi hänelle: minä olen Betuelin, Milkan pojan, tytär, jonka hän synnytti Nahorille.	24:24 Hän sanoi hänelle: minä olen Bethuelin Milcan pojan tytär/ jonga hän synnytti Nahorille.
24:25 Ja hän sanoi hänelle vielä: "Meillä on runsaasti olkia ja rehua; myöskin yösijaa on meillä antaa."	25. Ja hän vielä sanoi hänelle: on myös olkia ja karjan ruokaa kyllä meillä: ja myös siaa yötä olla.	24:25 Ja hän vielä sanoi hänelle: on myös olkia ja carjan ruoca kyllä meillä/ ja sia yötä olla.
24:26 Silloin mies kumartui maahan ja rukoili Herraa	26. Ja mies kumarsi maahan ja rukoili Herraa:	24:26 Ja mies cumarsi idzens maahan ja rucoili HERra/
24:27 ja sanoi: "Kiitetty olkoon Herra, minun herrani Aabrahamin Jumala, joka ei ole ottanut pois armoansa ja totuuttansa minun herraltani. Herra on johdattanut minut tätä tietä herrani veljen kotiin."	27. Ja sanoi: kiitetty olkoon Herra, minun herrani Abrahamin Jumala, joka ei ottanut pois laupiuttansa ja totuuttansa minun herraltani: minua on Herra johdattanut tällä tiellä, minun herrani veljen huoneesen.	24:27 Ja sanoi: kijtetty olcon HERra minun herrani Abrahamin Jumala/ joca ei ottanut pois laupiuttans/ ja totuuttans minun herraldani: sillä HERra on minun johdattanut oikia tietä minun herrani weljen huoneseen.
24:28 Mutta tyttö riensi ilmoittamaan äitinsä perheelle, mitä oli tapahtunut.	28. Niin piika juoksi ja ilmoitti nämät asiat äitinsä huoneessa.	24:28 NIin pijca juoxi ja ilmoitti caicki nämät hänen äitins huones.
24:29 Rebekalla oli veli, jonka nimi oli Laaban; ja Laaban riensi ulos miehen luo lähteelle.	29. Oli myös Rebekalla veli, jonka nimi oli Laban: ja Laban juoksi miehen tykö lähteelle.	24:29 Oli myös Rebeckalla weli/ jonga nimi oli Laban. 24:30 Ja Laban juoxi miehen tygö caiwolle.
24:30 Sillä kun hän näki nenärenkaan ja rannerenkaat sisarensa käsissä ja kuuli sisarensa Rebekan kertovan ja sanovan: "Näin mies puhui minulle", meni hän miehen luo; ja katso, hän seisoj vielä kamelien luona lähteellä.	30. Sillä koska hän näki otsalehden ja rannerenkaat sisarensa käsissä, ja kuuli sisarensa Rebekan puheet, sanovan: näin on mies puhunut minulle; tuli hän miehen tykö, ja katso, hän seisoj kamelein tykönä lähteellä.	Ja cosca hän näki odzaladin ja rannerengat sisarens käsis/ ja cuuli sisarens Rebeckan puhet/ sanowan: näin on mies puhunut minulle/ tuli hän miehen tygö/ ja cadzo/ hän seisoj Camelein tykönä caiwolla.
24:31 Ja hän sanoi hänelle: "Tule sisään, sinä Herran siunattu. Minkätähden seisot ulkona? Minä olen valmistanut tilaa talossa ja sijaa kameleille."	31. Ja sanoi: tule sisälle, sinä Herran siunattu, mitäs seisot ulkona? minä olen huoneen valmistanut, ja sian kameleille.	24:31 Ja sanoi: tule sisälle/ sinä HERran siunattu/ mitäs seisot ulcona? minä olen sinulle huonen walmistanut/ ja sian Cameleilles.
24:32 Niin mies tuli taloon, ja Laaban riisui kamelit ja antoi kameleille olkia ja rehua sekä hänelle ja hänen seuralaisilleen vettä jalkojen pesemiseksi.	32. Niin meni mies huoneesen, ja riisui kamelit: ja hän antoi olkia ja ruokaa kameleille, ja vettä pestä hänen jalkojansa, ja miesten jalkoja, jotka hänen kanssansa olivat.	24:32 Nijn wei hän miehen huoneseen/ ja rijsui camelit/ ja andoi olkia ja ruoca Cameleille/ ja wettä pestä hänen jalcojans/ ja miesten jalcoja/ jotca hänen cansans olit.
24:33 Sitten pantiin ruokaa hänen eteensä, mutta hän sanoi: "En syö, ennenkuin olen puhunut asiani." Laaban vastasi: "Puhu."	33. Sitte pantiin ruokaa hänen eteensä: mutta hän sanoi: en minä syö ennenkuin minä olen puhunut minun asiani. He vastasivat: puhu.	24:33 Ja pandin ruoca hänen eteens. MUtta hän sanoi: en minä syö ennencuin minä olen puhunut minun asiani. 24:34 He wastaisit: puhu.
24:34 Hän sanoi: "Minä olen Aabrahamin palvelija.	34. Hän sanoi: minä olen Abrahamin palvelia.	Hän sanoi: minä olen Abrahamin palwelia/

24:35 Herra on suuresti siunannut minun herraani, niin että hänestä on tullut mahtava mies; hän on antanut hänelle pikkukarjaa ja raavaskarjaa, hopeata ja kultaa, palvelijoita ja palvelijattaria, kameleja ja aaseja.	35. Ja Herra on runsaasti siunannut minun herrani, ja hän on suureksi tullut, ja on antanut hänelle lampaita ja karjaa, hopiaa ja kultaa, palvelioita ja piikoja, kameleja ja aaseja.	24:35 Ja HERra on runsast siunannut minun herrani/ ja hän on suurexi tullut/ ja on andanut hänelle lambaita ja carja/ hopena ja celda/ palwelioita ja pijcoja/ Camelejä ja Aseja.
24:36 Ja Saara, herrani vaimo, on vanhalla iällänsä synnyttänyt herralleni pojan; ja tälle hän on antanut kaiken omaisuutensa.	36. Niin myös Saara minun herrani emäntä on synnyttänyt minun herralleni pojan, vanhalla iällänsä: hänelle on hän antanut kaikki mitä hänellä on.	24:36 Nijn myös Sara minun herrani emändä on synnyttänyt minun herralleni pojan/ vanhalla ijälläns/ hänelle on hän andanut caicki mitä hänellä on.
24:37 Ja herrani vannotti minua sanoen: 'Älä ota pojalleni vaimoa kanaanilaisten tyttäristä, joiden maassa minä asun,	37. Ja minun herrani vannotti minua, sanoen: ei sinun pidä ottaman minun pojalleni emäntää Kanaanealaisten tyttäristä, joiden maalla minä asun.	24:37 Ja minun herran wannotti minua/ sanoden: ei sinun pidä ottaman minun pojalleni emändätä Cananerein tyttärist/ joiden maalla minä asun.
24:38 vaan mene minun isäni kotiin ja sukuni luo ja ota sieltä pojalleni vaimo.'	38. Vaan mene minun isäni huoneesen, ja minun sukuni tykö; ja ota (sieltä) minun pojalleni emäntä.	24:38 Waan mene minun Isäni huoneseen/ minun sucuni tygö/ ja ota siellä minun pojalleni emändä.
24:39 Silloin minä sanoin herralleni: 'Entä jos tyttö ei seuraa minua?'	39. Mutta minä sanoin minun herralleni: taitais tapahtua, ettei vaimo seuraisi minua?	24:39 Mutta minä sanoin minun herralleni: cuinga/ jos ei waimo seura minua?
24:40 Hän vastasi minulle: 'Herra, jonka edessä minä olen vaeltanut, lähettää enkelinsä sinun kanssasi ja antaa matkasi onnistua, niin että saat pojalleni vaimon minun suvustani ja isäni perheestä.	40. Niin hän sanoi minulle: Herra, jonka edessä minä vaellan, lähettää enkelinsä sinun kanssas, joka tekee sinun matkas onnelliseksi, ottamaan minun pojalleni emäntä minun suvustani ja minun isäni huoneesta.	24:40 Nijn hän sanoi minulle: HERra/ jonga edes minä waellan/ lähettä hänen Engelins sinun cansas/ joca teke sinun matcas onnellisexi/ ottaman minun pojalleni emändä minun sugustani/ ja minun Isäni huonest.
24:41 Silloin, kun saavut sukuni luo, olet vapaa valasta, jonka minulle vanhoit; jos he eivät häntä sinulle anna, olet valasta vapaa.'	41. Silloin sinä tulet vapaaksi minun valastani, koska tulet minun sukuni tykö: ja jos ei he anna sinulle, niin sinä olet vapaa valastani.	24:41 Nijns tulet wapaxi walasta/ cosca sinä tulet minun sucuni tygö/ ja jos ei he anna sinulle/ nijns olet wapa walasta.
24:42 Niin minä tänään tulin lähteelle ja sanoin: 'Herra, minun herrani Aabrahamin Jumala, jos annat onnistua sen matkan, jolla olen,	42. Niin tulin minä tänäpäni lähteelle, ja sanoin: Herra, minun herrani Abrahamin Jumala, jos sinä olet tehnyt minun matkani onnelliseksi, jota minä nyt vaellan.	24:42 Nijn tulin minä tänäpäni caiwolle/ ja sanoin: HERra minun herrani Abrahamin Jumala/ jos sinä olet tehnyt minun matcan onnellisexi/ jota minä nyt waellan.
24:43 sallii tapahtua niin, että se neitonen, joka minun seisoessani tässä vesilähteellä tulee ammentamaan vettä ja sanoessani hänelle: 'Anna minun juoda vähän vettä astiastasi',	43. Katso, niin seison minä tässä vesilähteen tykönä: koska yksi piika tulee vettä ammentamaan, ja minä sanon hänelle: annas minulle vähä vettä juoda astiastas:	24:43 Cadzo/ nijn seison minä täsä wesicaiwon tykönä/ cosca yxi pijca tule wettä ammundaman/ ja minä sanon hänelle: anna minulle wähä wettä juoda astiastas/
24:44 vastaa minulle: 'Juo itse, ja minä ammennan myös sinun kameleillesi' - että hän on se vaimo, jonka Herra on määrännyt minun herrani pojalle.'	44. Ja hän sanoo minulle: juo sinä, minä ammennan myös sinun kameleilles: se on se vaimo, jonka Herra on edeskatsonut minun herrani pojalle.	24:44 Ja hän sano minulle: juo sinä/ minä juotan myös sinun Camelis/ se on se waimo/ jonga HERra on edescadzonut minun herrani pojalle.

24:45 Tuskin olin lakannut näin puhumasta itsekseni, niin katso, Rebekka tuli sinne, vesiastia olallansa, astui alas lähteelle ja ammensi. Ja minä sanoin hänelle: 'Anna minun juoda.'	45. En minä vielä päässyt puhumasta sydämessäni, katso, niin Rebekka tuli, ja hänen vesiastiansa hänen olallansa, astui alas lähteelle ja ammunsi: ja minä sanoin hänelle: annas minun juoda.	24:45 Ja ennencuin minä lackaisin puhumast sydämesäni/ cadzo/ nijn Rebecka tuli/ ja hänen wesiastians hänen olallans/ joca astui alas caiwolle ja ammunsi. 24:46 Ja minä sanoin hänelle: annas minun juoda.
24:46 Hän laski nopeasti astian alas olaltansa ja sanoi: 'Juo, minä juotan myös sinun kamelisi.' Niin minä join, ja hän juotti myös kamelit.	46. Ja hän riensi ja laski vesiastian olaltansa alas, ja sanoi: juo, minä juotan myös kamelisi. Niin minä join, ja hän juotti myös kamelit.	Ja hän riensi ja laski wesiastian olaldans alas/ ja sanoi: juo/ minä juotan myös Camelisi. Nijn minä join/ ja hän juotti myös Camelit.
24:47 Ja minä kysyin häneltä sanoen: 'Kenenkä tytär sinä olet?' Hän vastasi: 'Olen Bethuelin, Naahorin ja Milkan pojan, tytär.' Niin minä panin nenärenkaan hänen nenäänsä ja rannerenkaat hänen käsiinsä.	47. Ja minä kysyin häneltä, ja sanoin: kenekä tytär sinä olet? hän vastasi: minä olen Bethuelin tytär, Nahorin pojan, jonka Milka hänelle synnytti. Niin minä panin otsalehden hänen otsaansa, ja rannerenkaat hänen käsiinsä:	24:47 Ja minä kysyin hänelle/ ja sanoin: kenengä tytär sinä olet? hän wastais: minä olen Bethuelin Nahorin pojan tytär/ jonga Milca hänelle synnytti. 24:48 Nijn minä panin odzaladin hänen odzaans/ ja rannerengat hänen käsijns/
24:48 Ja minä kumarruin maahan ja rukoilin Herraa, kiittäen Herraa, minun herrani Aabrahamin Jumalaa, joka oli johdattanut minut oikeata tietä saamaan herrani veljen tyttären hänen pojalleen.	48. Ja kumarsin itseni maahan ja rukoilin Herraa: ja kiitin Herraa, minun herrani Abrahamin Jumalaa, joka minun oli johdattanut oikiaa tietä, ottamaan hänen pojallensa minun herrani veljen tytärtä.	ja cumarsin maahan ja rucoilin HERra/ ja kijtin HERra minun herrani Abrahamin Jumalata/ joca minun oli johdattanut oikiata tietä/ ottaman hänen pojallens minun herrani weljen tytärtä.
24:49 Ja jos nyt tahdotte osoittaa suosiota ja uskollisuutta minun herralleni, niin ilmoittakaa se minulle; jollette, niin ilmoittakaa minulle sekini, kääntyäkseni toisaalle, oikealle tai vasemmalle."	49. Ja nyt, jos te olette ne, jotka osotatte minun herralleni laupiuden ja totuuden, niin sanokaat minulle: ja jos ei, niin sanokaat myös minulle, että minä kääntäisin itseni oikialle taikka vasemmalle puolelle.	24:49 Ja nyt/ jos te oletta ne/ jotca osotatte minun herralleni laupiuden ja totuden/ nijn sanocat minulle. Ja jos ei/ nijn sanocat myös minulle/ että minä käändäisin idzeni oikialle taicka wasemalle puolelle.
24:50 Laaban ja Bethuel vastasivat sanoen: "Herralta tämä on tullut; emme voi tässä asiassa puhua sinulle hyvää emmekä pahaa.	50. Niin vastasi Laban ja Bethuel, ja sanoivat: tämä asia on tullut Herralta; sentähden emme taida sinua vastaan puhua, pahaa taikka hyvää.	24:50 NIin wastais Laban ja Bethuel/ ja sanoit: tämä asia tule HERralda/ sentähden en me taida sinua wastian puhua/ hywä taicka paha.
24:51 Katso, siinä on Rebekka edessäsi, ota hänet ja mene. Tulkoon hän herrasi pojan vaimoksi, niinkuin Herra on sanonut."	51. Siinä on Rebekka edessäs, ota häntä ja mene, ja olkaan sinun herrasi pojan emäntä, niinkuin Herra on sanonut.	24:51 Sijnä on Rebecka edesäs/ ota händä ja mene/ ja olcan sinun herrasi pojan emändä/ nijncuin HERra on sanonut.
24:52 Kuultuaan heidän sanansa Aabrahamin palvelija kumartui maahan Herran eteen.	52. Ja koska Abrahamin palvelia kuuli heidän sanansa; kumarsi hän maahan Herran eteen.	24:52 Ja cosca Abrahamin palwelia cuuli heidän sanans/ cumarsi hän idzens maahan HERran eteen.
24:53 Sitten palvelija otti esille hopea- ja kultakaluja sekä vaatteita ja antoi ne Rebekalle. Myöskin hänen veljelleen ja äidilleen hän antoi kallisarvoisia lahjoja.	53. Ja palvelia toi hopia- ja kultakalut, ja vaatteet, ja antoi Rebekalle: vaan hänen veljellensä ja äidillensä antoi hän (muita) kalleita kaluja.	24:53 Ja toi hopia ja culdacalut/ ja waattet/ ja andoi Rebeckalle/ waan hänen weljellens ja äitillens andoi hän yrtejä.

24:54 Ja he söivät ja joivat, hän ja hänen seuralaisensa, ja olivat siellä yötä. Mutta kun he olivat nousseet seuraavana aamuna, sanoi hän: "Päästäkää minut menemään herrani luo."	54. Niin he söivät ja joivat, hän ja miehet, jotka hänen kanssansa olivat, ja siellä pitivät yötä: ja he nousivat aamulla varhain: ja hän sanoi: päästäkää minua herrani tykö.	24:54 Nijn he söit ja joit/ hän ja miehet jotca hänen cansans olit/ ja siellä pidit yötä. 24:55 Amulla hän nousi/ ja sanoi: päästäkät minua minun herrani tygö.
24:55 Tytön veli ja äiti vastasivat: "Anna tytön viipyä luonamme vielä joku aika, edes kymmenen päivää. Sitten saat lähteä."	55. Mutta hänen veljensä ja äitinsä sanoivat: olkaan piika meidän tykönämme edes kymmenenkin päivää: sitte sinä saat mennä.	Mutta hänen weljens ja äitins sanoit: olcan pijca meiden tykönäm päiwän eli kymmenen/ sijtte sinä saat mennä.
24:56 Mutta hän sanoi heille: "Älkää viivyttäkö minua, koska Herra on antanut matkani onnistua. Päästäkää minut menemään, tahdon lähteä herrani luo."	56. Niin sanoi hän heille: älkää viivyttäkö minua: sillä Herra on tehnyt minun matkani onnelliseksi: laskekaat minua menemään minun herrani tykö.	24:56 Nijn sanoi hän heille: älkät wijwyttäkö minua: sillä HERra on tehnyt minun matcani onnelisexi/ laskecat minua menemän minun herrani tygö.
24:57 He vastasivat: "Kutsukaamme tänne tyttö ja kysykäämme häneltä itseltään."	57. Niin he sanoivat: kutsukaamme piika, ja kysykäämme mitä hän sanoo.	24:57 Nijn he sanoit: cudzucam pijca ja kysykäm mitä hän sano?
24:58 Ja he kutsuivat Rebekan ja sanoivat hänelle: "Tahdotko lähteä tämän miehen kanssa?" Hän vastasi: "Tahdon."	58. Ja he kutsuivat Rebekan, ja sanoivat hänelle: tahdotkos mennä tämän miehen kanssa? hän vastasi: menen.	24:58 Ja he cudzuit Rebeckan/ ja sanoit hänelle: tahdockos mennä tämän miehen cansa? hän wastais: menen.
24:59 Niin he lähettivät sisarensa Rebekan imettäjineen matkalle Aabrahamin palvelijan ja hänen miestensä mukana.	59. Niin he laskivat sisarensa Rebekan menemään, ja hänen imettäjänsä, Abrahamin palvelian kanssa; ja ne jotka hänen seurassansa olivat.	24:59 Nijn he laskit sisarens Rebeckan menemän/ ja hänen imettäjäns/ Abrahamin palwelian cansa/ ja ne cuin hänen seurasans olit.
24:60 Ja he siunasivat Rebekan ja lausuivat hänelle: "Oi sisaremme, tulkoon sinusta tuhat kertaa kymmenentuhatta, ja vallatkoot sinun jälkeläisesi vihamiestensä portit!"	60. Ja he siunasivat Rebekkaa ja sanoivat hänelle: sinä olet meidän sisaremme, lisäänny tuhannen tuhanteen; ja sinun siemenes omistakoon vihamiestensä portit.	24:60 Ja he siunaisit Rebeckat ja sanoit hänelle: sinä olet meidän sisarem/ lisäänny tuhanen tuhanteen/ ja sinun siemenes omistacon wihamiestens portit.
24:61 Ja Rebekka nousi palvelijattarineen, ja he istuivat kamelien selkään ja seurasivat miestä. Niin palvelija otti Rebekan mukaansa ja lähti matkalle.	61. Niin Rebekka nousi piikoinensa, ja istuivat kamelein päälle, ja seurasivat sitä miestä. Ja palvelia otti Rebekan, ja meni matkaansa.	24:61 Nijn Rebecka nousi pijcoinens/ ja istuit Camelein päälle/ ja seuraisit sitä miestä. Ja palwelia otti Rebeckan/ ja meni matcans.
24:62 Ja Iisak oli tulossa Lahai-Roin kaivon tienoilta; hän asui näet Etelämaassa.	62. Mutta Isaak palasi siltä kaivolta, joka kutsuttiin sen elävän, joka minun näkee: sillä hän asui etelän maalla.	24:62 MUtta Isaac palais sildä caiwolda/ joca cudzuttin sen elävän ja näkewän: sillä hän asui etelän maalla.
24:63 Ja Iisak oli illan suussa lähtenyt kedolle käyskentelemään, ja kun hän nosti silmänsä, näki hän kamelien lähestyvän.	63. Ja oli lähtenyt rukoilemaan kedolle ehtopuolella: ja nosti silmänsä, ja näki, ja katso, kamelit lähestyivät.	24:63 Ja oli lähtenyt rucoileman kedolle ehtopuolella/ ja nosti silmäns/ ja näki/ ja cadzo/ Camelit lähestyit.
24:64 Kun Rebekka nosti silmänsä ja näki Iisakin, laskeutui hän nopeasti maahan kamelin selästä	64. Ja Rebekka nosti silmänsä ja näki Isaakin: ja pudotti itsensä maahan kamelin päältä:	24:64 Ja Rebecka nosti silmäns ja näki Isaachin. Ja maahan laski idzens Camelin pääldä.
24:65 ja kysyi palvelijalta: "Kuka on tuo mies, joka tulee kedolla meitä vastaan?" Palvelija vastasi: "Hän on minun herrani." Niin hän otti hunnun ja verhoutui siihen.	65. Ja sanoi palvelialle: mikä mies tämä on, joka kedolla käy meitä vastaan? palvelia vastasi: se on minun herrani: niin hän otti vaatteen ja peitti itsensä.	24:65 Ja sanoi palwelialle: mikä mies tämä on joca kedolla käy meitä wastan? palwelia wastais se on minun herran. 24:66 Nijn hän otti waatteen ja peitti idzens.

24:66 Ja palvelija kertoi Iisakille kaikki, mitä hän oli toimittanut.	66. Ja palvelia jutteli Isaakille kaiken asian, kuin hän oli toimittanut.	Ja palvelia jutteli Isaachille caiken asian/ cuin hän oli toimittanut
24:67 Ja Iisak vei Rebekan äitinsä Saaran majaan ja otti hänet luokseen, ja hänestä tuli hänen vaimonsa, ja hän rakasti häntä. Niin Iisak sai lohdutuksen äitinsä kuoltua.	67. Ja Isaak vei hänen äitinsä Saaran majaan: ja otti Rebekan emännäksensä, ja rakasti häntä: ja niin Isaak lohdutettiin äitinsä jälkeen.	24:67 Ja Isaac wei hänen äitins majaan/ ja otti Rebeckan emännäxens/ ja racasti händä. Ja nijn Isaac lohdutettin hänen äitins jälkeen.
25 LUKU	25 LUKU	XXV. Lucu
25:1 Ja Aabraham otti vielä vaimon, ja hänen nimensä oli Ketura.	1. Ja Abraham taas otti emännän nimeltä Ketura.	25:1 ABraham taas otti emännän nimeldä Ketura.
25:2 Ja hän synnytti hänelle Simranin ja Joksanin, Medanin ja Midianin, Jisbakin ja Suuahin.	2. Hän synnytti hänelle Simran ja Joksan, ja Medan ja Midian, ja Jesbakin ja Suan.	25:2 Hän synnytti hänelle Simran ja Jaksan/ Medan ja Midian/ Jesbakin ja Suahn.
25:3 Mutta Joksanille syntyi Seba ja Dedan. Dedanin jälkeläisiä olivat: assurilaiset, letusilaiset ja leummilaiset.	3. Mutta Joksan siitti Seban ja Dedanin. Dedanin lapset olivat: Asserim, Letusin ja Luumim.	25:3 Mutta Jaksan synnytti Seban ja Dedanin. Dedanin lapset olit: Assurim/ Letusim ja Leumim.
25:4 Ja Midianin pojat olivat Eefa, Eefer, Hanok, Abida ja Eldaa. Kaikki nämä ovat Keturan jälkeläisiä.	4. Midianin lapset olivat: Epha, Epher, Hanok, Abida, ja Eldaa: nämät kaikki ovat Keturan pojat.	25:4 Midianin lapset olit: Epha/ Epher/ Hanoch/ Abida/ ja Eldaa/ nämät caicki owat Keturan pojat.
25:5 Ja Aabraham antoi kaiken omaisuutensa Iisakille.	5. Ja Abraham antoi kaikki mitä hänellä oli Iisakille.	25:5 Ja Abraham andoi caiken hywydens Isaachille.
25:6 Mutta sivuvaimojensa pojille Aabraham antoi lahjoja; ja hän lähetti heidät vielä eläessänsä pois poikansa Iisakin luota itään päin, Itäiselle maalle.	6. Mutta niille lapsille, jotka jalkavaimoista olivat, antoi hän lahjoja, ja lähetti heidät pois poikansa Isaakin tyköä, vielä eläissänsä, idän puoleen, itäiselle maalle.	25:6 Mutta nijlle lapsille jotca jalcawaimoista olit/ andoi hän lahjoja/ ja lähetti heidän pois poicans Isaachin tykö/ wielä eläisäns/ idän puoleen/ idaiselle maale.
25:7 Tämä on Aabrahamin elinvuosien luku: sata seitsemänkymmentä viisi vuotta.	7. Ja tämä on Abrahamin elinaika, kuin hän eli: sata ja viisikahdeksattakymmentä ajastaikaa.	25:7 JA tämä on Abrahamin elinaica/ cuin hän eli/ sata ja wijsicahdexattakymmendä ajastaica.
25:8 Ja Aabraham vaipui kuolemaan korkeassa iässä, vanhana ja elämästä kyllänsä saaneena, ja tuli otetuksi heimonsa tykö.	8. Ja hän tuli riutuneeksi, ja kuoli levollisessa iässä, vanhana ja elämästä kyllänsä saanut: ja koottiin kansansa tykö.	25:8 Ja tuli sairaxi/ ja cuoli lewolises ijäs/ wanhana ja elämästä kylläns saanut/ ja coottin Canssans tygö.
25:9 Ja hänen poikansa Iisak ja Ismael hautasivat hänet Makpelan luolaan, heettiläisen Efronin, Sooharin pojan, vainiolle, joka on itään päin Mamresta,	9. Ja hänen poikansa Isaak ja Ismael hautasivat hänen Makpelan luolaan: Ephronin Hetiläisen Zoarin pojan vainiossa, Mamren kohdalle:	25:9 Ja hänen poicans Isaac ja Ismael hautaisit hänen sijhen caxikertaiseen luolaan/ Ephronin/ Zoarin/ Hethein pojan wainios/ Mamren cohdalle/
25:10 sille vainiolle, jonka Aabraham oli ostanut heettiläisiltä; siihen haudattiin Aabraham ja hänen vaimonsa Saara.	10. Sille kedolle, jonka Abraham oli ostanut Hetin lapsilta: siihen on Abraham haudattu, ja Saara hänen emäntänsä.	25:10 sille kedolle/ jonga Abraham oli ostanut Hethin lapsilda/ sijhen on Abraham haudattu/ Saran hänen emändäns cansa.

25:11 Ja Abrahamin kuoltua Jumala siunasi hänen poikaansa Iisakia. Ja Iisak asui Lahai-Roin kaivon tienoilla.	11. Ja Abrahamin kuoleman jälkeen siunasi Jumala hänen poikansa Isaakin: Ja Isaak asui sen elävän, joka minun näkee, kaivon tykönä.	25:11 Ja Abrahamin cuoleman jälken/ siunais Jumala hänen poicans Isaachin. Ja hän asui sen elävän ja näkewän caiwon tykönä.
25:12 Ja tämä on kertomus Ismaelin suvusta, Aabrahamin pojan, jonka Saaran egyptiläinen orjatar Haagar synnytti Aabrahamille.	12. Mutta nämät ovat Ismaelin Abrahamin pojan sukukunnat, jonka Hagar Egyptiläinen Saaran piika synnytti.	25:12 MUtta nämät owat Ismaelin Abrahamin pojan sucucunnat jonga Hagar Egyptiläinen Saran pijca hänelle synnytti.
25:13 Nämä ovat Ismaelin poikien nimet heidän nimiensä ja polveutumisensa mukaan: Nebajot, Ismaelin esikoinen, Keedar, Adbeel, Mibsam,	13. Ja nämä ovat Ismaelin poikain nimet, heidän nimeinsä ja sukukuntainsa jälkeen: Ismaelin esikoinen oli Nebaot, Kedar, Abdeel, Mibsam,	25:13 Ja nämät owat Ismaelin poicain nimet/ heidän nimeins ja sucucundains jälken: Ismaelin esicoinen oli/ Nebaoth/ Kedar/ Adbeel/ Mibsam/
25:14 Misma, Duuma, Massa,	14. Misma, Duma, Masa,	25:14 Misma/ Duma/ Masa/
25:15 Hadad, Teema, Jetur, Naafis ja Keedma.	15. Hadar, Tema, Jetur, Naphis ja Kedma.	25:15 Hadar/ Thema/ Jetur/ Naphis ja Kedma.
25:16 Nämä ovat Ismaelin pojat ja nämä heidän nimensä heidän kyliensä ja leiripaikkojensa mukaan, kaksitoista ruhtinasta heimokuntineen.	16. Nämät ovat Ismaelin lapset, ja nämät heidän nimensä, heidän kylissänsä ja kaupungeissansa: kaksitoistakymmentä ruhtinasta heidän kansoissansa.	25:16 Nämät owat Ismaelin lapset/ ja nämät heidän nimens/ heidän kylisäns ja Caupungeisans/ caxitoistakymmendä Ruhtinast hiedän Canssoisans.
25:17 Ja tämä on Ismaelin elinvuosien luku: sata kolmekymmentä seitsemän vuotta; ja hän vaipui kuolemaan ja tuli otetuksi heimonsa tykö.	17. Ja tämä on Ismaelin ikä: sata ja seitsemänljättäkymmentä ajastaikaa: ja hän tuli riutuneeksi, ja kuoli, ja koottiin kansansa tykö.	25:17 Ja tämä on Ismaelin ikä: sata ja seidzemenneljättäkymmendä ajastaica/ ja hän tuli sairaxi/ ja cuoli/ ja coottin Canssans tygö.
25:18 Ja he asuivat Havilasta aina Suuriin asti, joka on Egyptistä itään päin Assyriaan mentäessä. Hän kävi kaikkien veljiensä kimppuun.	18. Mutta he asuivat Hevilasta hamaan Surriin asti, joka on Egyptin kohdalla Assyriaan mentäissä. Kaikkein hänen veljeinsä kohdalle lankesi (hänen arpansa).	25:18 Mutta hän asui Hewilast haman Zurrin asti/ joca on Egyptin cohdalla Assyriaan mendäis. Ja hän caadui caickein weljeins edes.
25:19 Ja tämä on kertomus Iisakin, Aabrahamin pojan, suvusta. Aabrahamille syntyi Iisak.	19. Ja nämät ovat Isaakin Abrahamin pojan sukukunnat: Abraham siitti Isaakin.	25:19 NÄmät owat Isaachin Abrahamin pojan sucucunnat/ Abraham sijtti Isaachin.
25:20 Ja Iisak oli neljäkymmenen vuoden vanha, kun hän otti vaimokseen Rebekan, joka oli aramilaisen Betuelin tytär Mesopotamiasta ja aramilaisen Laabanin sisar.	20. Ja Isaak oli neljäkymmenen ajastaikainen, koska hän otti Rebekan Betuelin Syrialaisen tyttären Mesopotamiasta, Labanin syrialaisen sisaren, itsellensä emännäksi.	25:20 Mutta Isaac oli neljän kymmenen ajastaicainen/ cosca hän otti Rebeckan Bethuelin Syrialaisen Mesopotamiast tyttären Labanin Syrialaisen sisaren/ hänellens emännäxi.
25:21 Ja Iisak rukoili Herraa vaimonsa puolesta, sillä tämä oli hedelmätön. Ja Herra kuuli hänen rukouksensa, ja hänen vaimonsa Rebekka tuli raskaaksi.	21. Ja Isaak rukoili Herraa emäntänsä edestä; sillä hän oli hedelmätöin, ja Herra kuuli häntä: niin Rebekka hänen emäntänsä tuli raskaaksi.	25:21 Mutta Isaac rucoili HERra emändäns edest/ sillä hän oli hedelmätöin/ ja HERra cuuli händä/ nijn Rebecka hänen emändäns tuli rascaxi.
25:22 Ja lapset sysäsivät toisiaan hänen kohdussansa. Niin hän sanoi: "Jos näin käy, minkätähden minä elän?" Ja hän meni kysymään Herralta.	22. Ja lapset sysäsivät toinen toistansa hänen kohdussansa. Niin hän sanoi: jos näin piti käymän, miksi minä olen (raskaaksi tullut?) ja meni kysymään Herralta.	25:22 Ja lapset sysäisit toinen toistans hänen cohdusans. Nijn hän sanoi: jos näin piti käymän/ mixi minä olen rascaxi tullut? Ja meni kysymän HErralle.

25:23 Ja Herra sanoi hänelle: "Kaksi kansaa on sinun kohdussasi, kaksi heimoa erkanee sinun ruumiistasi, toinen heimo on toista voimakkaampi, vanhempi palvelee nuorempaa."	23. Ja Herra sanoi hänelle: kaksi kansaa ovat sinun kohdussas, ja kahtalainen väki erkanee sinun ruumiistas: mutta toinen kansa voittaa toisen, ja suurempi palvelee vähempää.	25:23 Ja HERra sanoi hänelle: caxi Canssa owat sinun cohduzas/ ja cahtalainen wäki ercane sinun rumistas/ ja toinen Canssa woitta toisen/ ja suurempi palwele wähembätä.
25:24 Kun hänen synnyttämisenä aika oli tullut, katso, hänen kohdussaan oli kaksoiset.	24. Koska aika tuli synnyttää; katso, kaksoiset olivat hänen kohdussansa.	25:24 Cosca aica tuli synnyttä/ cadzo/ caxoiset olit hänen cohduzans.
25:25 Joka ensiksi tuli hänen kohdustaan, oli ruskea ja ylyltään niinkuin karvainen vaippa; sentähden pantiin hänelle nimeksi Eesau.	25. Ensimmäinen joka tuli ulos, oli ruskia ja karvainen niinkuin vaate: sentähden kutsuivat he hänen nimensä Esau.	25:25 Ensimmäinen cuin tuli ulos oli ruskia ja carwainen nijncuin nahca/ ja he cudzuit hänen/ Esau.
25:26 Senjälkeen tuli ulos hänen veljensä, ja hän piti kädellään Eesaun kantapäästä. Ja hänelle pantiin nimeksi Jaakob. Iisak oli kuudenkymmenen vuoden vanha heidän syntyessän.	26. Senjälkeen tuli ulos hänen veljensä, joka piti kädellensä Esaun kantapäästä, ja se kutsuivat hänen nimensä Jakob. Kuudenkymmenen ajastaikainen oli Isaak heidän syntyissän.	25:26 Senjälken tuli ulos hänen weljens/ joca piti kädelläns Esaun candapäästä/ ja he cudzuit hänen nimens/ Jacob. Cuudenkymmenen ajastaicainen oli Isaac heidän syndyisäns.
25:27 Ja pojat kasvoivat suuriksi, ja Eesausta tuli taitava metsästäjä, aron mies; Jaakob sitä vastoin oli hiljainen mies, joka pysyi kotosalla.	27. Ja poikaiset kasvoivat, ja Esau tuli jaloksi metsä- ja peltomieheksi. Mutta Jakob oli yksivakainen mies, ja asui majoissa.	25:27 Ja poicaiset caswoit/ ja Esau tuli jaloxi medzä ja peldomiehexi. Mutta Jacob oli yxikertainen mies/ ja asui majois.
25:28 Iisak rakasti enemmän Eesauta, sillä hän söi mielellänsä metsänriistaa, mutta Rebekka rakasti enemmän Jaakobia.	28. Ja Isaak rakasti Esauta; sillä hän söi mielellänsä hänen metsäsaalistansa. Mutta Rebekka rakasti Jakobia.	25:28 Ja Isaac racasti Esaut: sillä hän söi mielelläns hänen medzäsaalistans. Mutta Rebecka racasti Jacobit.
25:29 Kerran, kun Jaakob oli keittänyt itselleen keiton, tuli Eesau kedolta nälästä nääntyneenä.	29. Koska Jakob oli keittänyt herkun, tuli Esau metsästä, ja oli väsyksissä.	25:29 JA Jacob keitti hercun/ nijn Esau tuli medzäst/ ja oli wäsyxis.
25:30 Ja Eesau sanoi Jaakobille: "Anna minun särpiä tuota ruskeata, tuota ruskeata keittoa, sillä minä olen nälästä nääntynyt." Sentähden hän sai nimen Edom.	30. Ja Esau sanoi Jakobille: anna minun syödä tästä ruskiasta herkusta: sillä minä olen väsyksissä. Sentähden kutsutaan hänen nimensä Edom.	25:30 Ja Esau sanoi Jacobille: anna minun syödä tästä ruskiast hercust: sillä minä olen wäsyxis/ sentähden cudzutan hänen nimens Edom.
25:31 Mutta Jaakob sanoi: "Myy minulle ensin esikoisuutesi."	31. Mutta Jakob sanoi: myy minulle tänäpäni sinun esikoisuutes.	25:31 Mutta Jacob sanoi: myy minulle tänäpäni sinun esicoisudes.
25:32 Eesau vastasi: "Katso, minä kuolen kuitenkin, mitä minä esikoisuudellani teen?"	32. Esau vastasi: katso, minä kuolen kuitenkin; mitä minun esikoisuudesta on?	25:32 Esau wastais: cadzo/ minä cuolen cuitengin/ mitä minun esicoisudest on?
25:33 Jaakob sanoi: "Vanno minulle ensin." Ja hän vannoi hänelle ja myi esikoisuutensa Jaakobille.	33. Ja Jakob sanoi: niin vannoi minulle tänäpäni: ja hän vannoi hänelle, ja myi Jakobille esikoisuutensa.	25:33 Ja Jacob sanoi: nijn wanno minulle tänäpäni. Ja hän wannoi hänelle/ ja myi Jacobille esicoisudens.
25:34 Ja Jaakob antoi Eesaulle leipää ja hernekeittoa. Ja hän söi ja joi, nousi ja meni matkoihinsa. Niin halpana Eesau piti esikoisuutensa.	34. Niin Jakob antoi Eesaulle leivän, ja sen ruskian herneherkun, ja hän söi ja joi, ja nousi ja meni pois. Ja niin Esau katsoi esikoisuutensa ylön.	25:34 Nijn Jacob andoi Eesaulle leiwän/ ja sen ruskian hercun/ ja hän söi ja joi/ ja nousi ja meni pois. Ja nijn Esau cadzoit esicoisudens ylön.
26 LUKU	26 LUKU	XXVI. Lucu

26:1 Mutta maahan tuli nälänhätä, toinen kuin se nälänhätä, joka oli ollut aikaisemmin, Aabrahamin päivinä. Silloin Iisak meni Abimelekin, filistealaisten kuninkaan, luo Gerariin.	1. Niin kallis aika tuli maalle sen entisen jälkeen, joka oli Aabrahamin ajalla: ja Isaak meni Abimelekin Philistealaisten kuninkaan tykö Gerariin.	26:1 Nijn callis aica tuli maalle sen endisen jälken/ joca oli Aabrahamin ajalla/ ja Isaac meni Abimelechin Philisterein Cuningan tykö Gerarijn.
26:2 Ja Herra ilmestyi hänelle ja sanoi: "Älä mene Egyptiin, vaan jää asumaan maahan, jonka minä sinulle sanon.	2. Niin Herra ilmestyi hänelle, ja sanoi: älä mene Egyptiin, vaan asu sillä maalla, jonka minä sanon sinulle.	26:2 Nijn HERra ilmestyi hänelle/ ja sanoi: älä mene Egyptijn/ waan asu sillä maalla/ jonga minä sanon sinulle.
26:3 Oleskele muukalaisena tässä maassa, ja minä olen sinun kanssasi ja siunaan sinua. Sillä sinulle ja sinun jälkeläisillesi minä annan kaikki nämä maat ja pidän valan, jonka minä olen vannonut sinun isällesi Aabrahamille.	3. Ole muukalainen tällä maalla, ja minä olen sinun kanssas, ja siunaan sinua: sillä sinulle ja sinun siemenelles minä annan kaikki nämät maat, ja vahvistan sen valan, jonka minä Aabrahamille sinun isälles vannonut olen.	26:3 Ole muucalainen tällä maalla/ ja minä olen sinun cansas/ ja annan sinun menestyä: sillä sinulle ja sinun siemenelles minä annan caicki nämät maat/ ja wahwistan sen walan/ jonga minä Aabrahamille sinun Isälles wannonut olen.
26:4 Ja minä teen sinun jälkeläistesi luvun paljoksi kuin taivaan tähdet ja annan jälkeläisillesi kaikki nämä maat, ja sinun siemenessäsi tulevat siunatuiksi kaikki kansakunnat maan päällä,	4. Ja enennän sinun siemenes niinkuin taivaan tähdet: ja annan sinun siemenelles kaikki nämät maat: Ja sinun siemenes kautta pitää kaikki kansat maan päällä siunatuksi tuleman:	26:4 Ja enännän sinun siemenes nijncuin taiwan tähdet/ ja annan sinun siemenelles caicki nämät maat/ Ja sinun siemenes cautta caicki Canssat maan päällä siunatuxi tulewat:
26:5 sentähden että Aabraham kuuli minua ja noudatti, mitä minä noudatettavaksi annoin, minun käskyjäni, säädöksiäni ja opetuksiani."	5. Sillä Abraham oli kuuliainen minun äänelleni, ja piti minun oikeuteni, käskyni, säätyni ja lakini.	26:5 sillä Abraham oli cuuliainen minun änelleni/ ja piti minun oikeuteni/ käskyni/ säätyni ja lakini.
26:6 Niin Iisak asettui Gerariin.	6. Niin Isaak asui Gerarissa.	26:6 Nijn Isaac asui Geraris.
26:7 Ja kun sen paikkakunnan miehet kysyivät hänen vaimostansa, sanoi hän: "Hän on minun sisareni." Hän näet pelkäsi sanoa: "Hän on minun vaimoni", sillä hän ajatteli: "Nuo miehet voivat tappaa minut Rebekan tähden, sillä hän on näöltään kaunis."	7. Ja koska sen maan kansa kysyi hänen emännästänsä, sanoi hän: hän on minun sisareni; sillä hän pelkäsi sanoa: hän on minun emäntäni (ajatellen), ettei he joskus löisi minua kuoliaksi Rebekan tähden: sillä hän oli ihana kasvoilta.	26:7 Ja cosca sen maan Canssa kysyit hänen emännästäns/ sanoi hän: hän on minun sisaren: sillä hän pelkäis sanoa/ hän on minun emändäni/ ettei he joscus löis händä cuoliaxi Rebeckan tähden: sillä hän oli ihana caswoilda.
26:8 Kun hän oli viipynyt siellä jonkun aikaa, niin tapahtui, että Abimelek, filistealaisten kuningas, kerran katsellessaan ulos akkunasta näki Iisakin hyväilevän vaimoansa.	8. Ja tapahtui, koska hän siellä kappaleen aikaa viipyi, katsoi Abimelek Philistealaisten kuningas akkunasta, ja näki Isaakin hyväilevän emäntäänsä.	26:8 JA cosca hän siellä cappalen aica wijpyi/ cadzoi Abimelech Philisterein Cuningas ackunast/ ja näki Isaachin hywäilewän emändätäs.
26:9 Niin Abimelek kutsutti Iisakin ja sanoi: "Katso, hänhän on sinun vaimosi! Miksi olet sanonut: 'Hän on minun sisareni'?" Iisak vastasi hänelle: "Minä ajattelin, että minut muuten ehkä tapetaan hänen tähtensä."	9. Niin kutsui Abimelek Isaakin, ja sanoi: katso, totisesti hän on sinun emäntäs: miksis olet sanonut: hän on minun sisareni? Ja Isaak sanoi hänelle: minä ajattelin, etten minä tapettaisi hänen tähtensä.	26:9 Nijn cudzui Abimelech Isaachin/ ja sanoi: cadzo/ totisest hän on sinun emändäs/ mixis olet sanonut? hän on minun sisaren. Ja Isaac sanoi hänelle: minä ajattelin/ etten minä tapetais hänen tähtens.

26:10 Abimelek sanoi: "Mitä oletkaan meille tehnyt! Kuinka helposti olisikaan voinut tapahtua, että joku kansasta olisi maannut sinun vaimosi kanssa, ja niin sinä olisit saattanut meidät syyhyn!"	10. Abimelek sanoi: miksis tämän meille teit? olis pikaisesti tapahtunut, että joku kansasta olis maannut sinun emäntäs kanssa, ja niin sinä olisit saattanut meidän päällemme rikoksen.	26:10 Abimelech sanoi: mixis tämän meille teit? olis picaiseld tapahtunut/ että jocu Canssasta olis maannut sinun emändäs cansa/ ja nijn sinä olisit saattanut meidän päällem ricoxen.
26:11 Ja Abimelek antoi käskyn kaikelle kansalle, sanoen: "Joka koskee tähän mieheen tai hänen vaimoonsa, se on kuolemalla rangaistava."	11. Niin Abimelek antoi käskyn kaikelle kansalle, sanoen: joka ryhtyy tähän mieheen, tahi hänen emäntäänsä, hänen pitää totisesti kuoleman.	26:11 Nijn Abimelech andoi käskyn caikelle Canssalle/ sanoden: joca ryhty tähän mieheen/ taicka hänen emändääns/ hänen pitä totisest cuoleman.
26:12 Ja Iisak kylvi siinä maassa ja sai sinä vuonna satakertaisesti, sillä Herra siunasi häntä.	12. Ja Isaak kylvi sillä maalla, ja sai sinä vuonna satakertaisesti: sillä Herra siunasi hänen.	26:12 JA Isaac kylwi sillä maalla/ ja sai sinä wuona satakertaisest: sillä HERra siunais hänen.
26:13 Ja hän rikastui ja hyötyi hyötymistään, kunnes hänestä tuli hyvin rikas.	13. Ja mies tuli voimalliseksi: ja menestyi sangen suuresti siihen asti, että hän juuri suureksi joutui.	26:13 Ja mies tuli woimalisexi/ ja menestyi sangen suurest/ sijhen asti että hän juuri suurexi joudui.
26:14 Ja hänellä oli laumoittain sekä pikkukarjaa että raavaskarjaa ja paljon palvelijoita, niin että filistealaiset alkoivat kadehtia häntä.	14. Ja hänellä oli paljo tavaraa lampaissa ja karjassa, oli myös paljo perhettä: sentähden Philistealaiset kadehtivat häntä.	26:14 Ja hänellä oli paljo tawarata lambaist ja carjast/ oli myös paljo perhettä/ ja sentähden cadetit Philisterit händä.
26:15 Ja filistealaiset tukkivat kaikki ne kaivot, jotka hänen isänsä palvelijat olivat kaivaneet hänen isänsä Aabrahamin päivinä, ja täyttivät ne mullalla.	15. Ja he tukitsivat kaikki kaivot, jotka hänen isänsä palveliat olivat kaivaneet, hänen isänsä Abrahamin aikana, ja täyttivät ne mullalla.	26:15 Ja he tukidzit caicki caiwot/ jotca hänen Isäns palweliat olit caiwanet/ hänen Isäns Abrahamin aicana/ ja täytit ne mullalla.
26:16 Silloin Abimelek sanoi Iisakille: "Mene pois luotamme, sillä sinä olet tullut paljon väkevämmäksi meitä."	16. Ja Abimelek sanoi Isaakille: mene pois meidän tyköämme: sillä sinä olet tullut paljo väkevämmäksi meitä.	26:16 Nijn että Abimelech myös sanoi Isaachille: mene pois meidän tyköm: sillä sinä olet tullut paljo wäkwämmäxi meitä.
26:17 Niin Iisak lähti sieltä ja leirytyi Gerarin laaksoon ja asui siellä.	17. Niin Isaak läksi sieltä: ja teki majansa Gerarin laaksoon, ja asui siinä.	26:17 Nijn Isaac läxi sieldä ja teki majans Gerarin laxoon/ ja asui sijnä.
26:18 Ja Iisak kaivatti uudelleen auki ne vesikaivot, jotka hänen isänsä Aabrahamin päivinä olivat kaivetut, mutta jotka filistealaiset olivat Aabrahamin kuoltua tukkineet, ja antoi niille jälleen ne nimet, jotka hänen isänsä oli niille antanut.	18. Ja Isaak antoi jällensä kaivaa ne vesikaivot, jotka he olivat kaivaneet hänen isänsä Abrahamin aikana, ja jotka Philistealaiset Abrahamin kuoleman jälkeen olivat tukinneet: ja nimitti ne niillä nimillä, joilla hänen isänsä ne kutsunut oli.	26:18 Ja andoi jällens caiwa ne wesicaiwot/ jotca he olit caiwanet hänen Isäns Abrahamin aicana/ ja jotca Philisterit Abrahamin cuoleman jälken olit tukinnet/ ja nimitti ne nijllä nimillä/ cuin hänen Isäns ne cudzunut oli.
26:19 Ja Iisakin palvelijat kaivoivat laaksossa ja löysivät sieltä kaivon, jossa oli juoksevaa vettä.	19. Niin kaivoivat myös Isaakin palveliat siihen laaksoon: ja löysivät sieltä luontolähteen.	26:19 Nijn caiwoit myös Isaachin palweliat sijhen laxoon/ ja löysit sieldä luondolähten.
26:20 Mutta Gerarin paimenet alkoivat riidellä Iisakin paimenten kanssa, sanoen: "Vesi on meidän." Niin hän kutsui kaivon Eseekiksi, koska he olivat riidelleet hänen kanssaan.	20. Mutta Gerarin paimenet riitelivät Isaakin paimenten kanssa, ja sanoivat: tämä on meidän wetemme. Niin hän kutsui sen kaivon Esek, että he riitelivät hänen kanssansa.	26:20 Mutta Gerarin paimenet rijtelit Isaachin paimenden cansa/ ja sanoit: tämä on meidän wetem. Nijn hän cudzui sen caiwon Esek/ että he hänelle siellä wääryttä teit.

26:21 Senjälkeen he kaivoivat toisen kaivon ja joutuivat riitaan siitäkin; niin hän antoi sille nimen Sitna.	21. Niin kaivoivat he myös toisen kaivon, ja he riittelivät myös siitä: niin hän nimitti sen Sitna.	26:21 Nijn caiwoit he myös toisen caiwon/ ja he rijtelit myös sijtä/ njjn hän nimitti sen Sitna.
26:22 Sitten hän muutti sieltä pois ja kaivoi vielä yhden kaivon. Siitä ei syntynyt riitaa. Sentähden hän nimitti sen Rehobotiksi ja sanoi: "Nyt Herra on antanut meille tilaa, niin että voimme lisääntyä maassa."	22. Niin hän siirsi itsensä sieltä, ja kaivoi toisen kaivon, josta ei he riidelleet. Sen tähden nimitti hän sen Rehobot, ja sanoi: nyt Herra on antanut meille laviamman sian, ja on antanut meidän kasvaa maan päällä.	26:22 Nijn hän riensi idzens sieldä/ ja caiwoi toisen caiwon/ josta ei he riidellet. Sentähden nimitti hän sen Rehoboth/ ja sanoi: nyt HERra on andanut meille sia/ ja on andanut meidän caswa maan päällä.
26:23 Sieltä hän meni Beersebaan.	23. Sitte meni hän BerSabaan.	26:23 SIitte meni hän BerSabaan.
26:24 Ja Herra ilmestyi hänelle sinä yönä ja sanoi: "Minä olen sinun isäsi Aabrahamin Jumala; älä pelkää, sillä minä olen sinun kanssasi ja siunaan sinua ja teen sinun jälkeläistesi luvun suureksi palvelijani Aabrahamin tähden."	24. Niin Herra ilmestyi hänelle sinä yönä ja sanoi: minä olen sinun isäs Abrahamin Jumala: älä pelkää, sillä minä olen kanssas, ja siunaan sinun, ja annan lisääntyä sinun siemenes, minun palveliani Abrahamin tähden.	26:24 Nijn HERra ilmestyi hänelle sinä yönä/ ja sanoi: minä olen sinun Isäs Abrahamin Jumala/ älä pelkä/ sillä minä olen sinun cansas/ ja siunan sinun/ ja annan lisändyä sinun siemenes/ minun palweliani Abrahamin tähden.
26:25 Silloin hän rakensi sinne alttarin, huusi avuksi Herran nimeä ja pystytti sinne telttansa. Ja Iisakin palvelijat kaivoivat siihen kaivon.	25. Ja hän rakensi siinä alttarin, ja saarnasi Herran nimestä, ja teki siihen majansa: ja hänen palveliansa kaivoivat siihen kaivon.	26:25 Ja hän rakensi sijnä Altarin/ ja saarnais HERran nimest/ ja teki sijhen majans/ ja hänen palwelians caiwoit sijhen caiwon.
26:26 Niin Abimelek lähti hänen luokseen Gerarista ystävänsä Ahusatin ja sotapäällikkönsä Piikolin seuraamana.	26. Niin Abimelek meni hänen tykönsä Gerarista: ja Ahusat hänen ystävänsä, ja Phikol hänen sotajoukkonsa päämies.	26:26 Nijn Abimelech meni hänen tygöns Gerarist/ ja Ahusath hänen ystäwäns/ ja Phicol hänen sodans päämies.
26:27 Mutta Iisak sanoi heille: "Minkätähden tulette minun luokseni, vaikka olette minulle vihamieliset ja karkoititte minut luotanne?"	27. Mutta Isaak sanoi heille: miksi te tulitte minun tyköni: ja te vainositte minua, ja ajoitte minun pois teidän tyköänne.	26:27 Mutta Isaac sanoi heille: mixi te tulitte minun tygöni: ja te wainositte minua/ ja ajoitte minun pois teidän tykön.
26:28 He vastasivat: "Me olemme selvästi nähneet, että Herra on sinun kanssasi. Sentähden ajattelimme: 'Olkoon sinun ja meidän välillämme valallinen sopimus; me tahdomme tehdä sinun kanssasi liiton,	28. He sanoivat: me näimme ilmeissänsä, että Herra on sinun kanssas, sentähden me sanoimme: olkoon nyt vala meidän molempain vaiheellamme, meidän ja sinun välillä, ja me teemme liiton sinun kanssas.	26:28 He sanoit: me näim ilmeisens/ että HERra on sinun cansas/ sentähden me sanoim: olcon nyt wala meidän waihellam ja sinun/ ja me teem lijton sinun cansas.
26:29 ettet tee meille mitään pahaa, niinkuin emme mekään ole sinuun koskeneet, vaan olemme tehneet sinulle ainoastaan hyvää ja sallineet sinun lähteä rauhassa.' Sinä olet nyt Herran siunattu."	29. Ettes tekisi meille mitään vahinkoa, niinkuin emme mekään ole sinuun ryhtyneet, ja niinkuin emme myös tehneet sinulle muuta kuin hyvää, ja laskimme sinun rauhassa menemään. Sinä olet nyt Herran siunattu.	26:29 Ettes tekis meille mitän wahingot/ nijncuin en mekän ole sinuun ryhtynet/ ja nijncuin en me myös tehnet sinun muuta cuin hywä/ ja laskim sinun rauhas menemän. Mutta nyt sinä olet HERran siunattu.
26:30 Silloin hän laittoi heille pidot, ja he söivät ja joivat.	30. Ja hän valmisti heille pidon, ja he söivät ja joivat.	26:30 Ja hän walmisti heille pidon/ ja he söit ja joit.
26:31 Varhain seuraavana aamuna he vannoivat valan toisillensa; senjälkeen Iisak päästi heidät menemään, ja he lähtivät hänen luotaan rauhassa.	31. Ja nousivat aamulla varhain, ja vannoivat toinen toisellensa, ja Isaak laski heidät menemään, ja menivät pois hänen tyköänsä rauhassa.	26:31 Ja nousit amulla warhain/ ja vannoit toinen toisellens/ ja Isaac laski heidän menemän/ ja he menit pois heidän tyköns rauhas.

26:32 Samana päivänä Iisakin palvelijat tulivat ja kertoivat hänelle kaivosta, jonka olivat kaivaneet, sanoen hänelle:	32. Sinä samana päivänä tulivat Isaakin palvelijat, ja ilmoittivat hänelle kaivosta, jonka he kaivaneet olivat, ja sanoivat hänelle: me löysimme veden.	26:32 Sinä päivänä tulit Isaachin palvelijat/ ja sanoit hänelle caivosta jonga he caiwoit/ ja sanoit hänelle: me löysim weden.
26:33 "Me löysimme vettä." Ja hän antoi sille nimen Siba. Sentähden on kaupungin nimi vielä tänäkin päivänä Beerseba.	33. Ja hän kutsui hänen Saba: siltä nimitetään kaupunki BerSaba, hamaan tähän päivään asti.	26:33 Ja hän cudzui hänen Saba/ sijtä nimitetän Caupungi BerSaba/ haman tähän päivän asti.
26:34 Kun Eesau oli neljäkymmenen vuoden vanha, otti hän vaimoikseen Jehuditin, heettiläisen Beerin tyttären, ja Baasematin, heettiläisen Eelonin tyttären.	34. Koska Esau oli neljäkymmenen ajastaikainen, otti hän Juditin Hetiläisen Berin tyttären emännäksensä: Ja Basmatin Hetiläisen Elonin tyttären:	26:34 COsca Esau oli neljäkymmenen ajastaicainen/ otti hän Judith Berin emännäxens/ Hethein tyttären/ ja Basmath Elonin Hethein tyttären:
26:35 Näistä tuli Iisakille ja Rebekalle katkera suru.	35. Jotka olivat Isaakille ja Rebekalle mielikarvaudeksi.	26:35 Jotca molemmat olit Isaachille ja Rebeckalle mielicarwaudexi.
27 LUKU	27 LUKU	XXVII. Lucu
27:1 Kun Iisak oli tullut vanhaksi ja hänen silmänsä olivat hämärtyneet, niin ettei hän enää voinut nähdä, kutsui hän Eesaun, vanhemman poikansa, ja sanoi hänelle: "Poikani!" Tämä vastasi hänelle: "Tässä olen."	1. Ja tapahtui, koska Isaak tuli vanhaksi, ja hänen silmänsä pimiäksi, ettei hän nähnyt, niin kutsui hän Esaun vanhemman poikansa, ja sanoi hänelle: minun poikani: hän vastasi häntä: tässä minä olen.	27:1 Ja cosca Isaac tuli wanhaxi/ ja hänen silmäns pimiäxi/ cudzui hän Esaun vanhemman poicans/ ja sanoi hänelle: minun poican: hän wastais händä: täsä minä olen.
27:2 Niin hän sanoi: "Katso, minä olen tullut vanhaksi enkä tiedä, milloin kuolen."	2. Ja hän sanoi: katso, minä olen vanhennut: enkä tiedä minun kuolemanpäivääni.	27:2 Ja hän sanoi: cadzo/ minä olen wanhennut/ engä tiedä cosca minä cuolen.
27:3 Ota siis aseesi, viinesi ja jousesi, ja mene kedolle ja pyydystä minulle riistaa.	3. Ota siis nyt sinun kalus, viines ja joutes; ja mene kedolle, ja pyydä minulle metsän-otus.	27:3 Ota sijs sinun calus/ wijnes ja joudzes/ ja mene kedolle/ ja pyydä minulle medzänotus/
27:4 Ja laita minulle herkkuruoka, minun mieliruokani, ja tuo se syödäkseni, että minä siunaisin sinut, ennenkuin kuolen."	4. Ja tee minulle himoruokaa, senkaltaista jota minä rakastan, ja tuo syödäkseni: että minun sieluni siunais sinua, ennenkuin minä kuolen.	27:4 Ja tee minulle himoruoca/ ja tuo syödäxeni/ että minun sielun siunais sinua/ ennencuin minä cuolen.
27:5 Mutta Rebekka kuuli, kuinka Iisak puhui pojallensa Eesaulle. Ja kun Eesau oli lähtenyt kedolle pyydystämään riistaa, tuodakseen isällensä,	5. Mutta Rebekka kuuli Isaakin näitä puhuvan poikansa Esaun kanssa. Ja Esau meni metsään, pyytämään metsänotusta, tuodaksensa.	27:5 Mutta Rebecka cuuli Isaachin näitä puhuwan Esaun hänen poicans cansa. Ja Esau meni medzään/ pyytämän medzänotust/ tuodaxens hänelle.
27:6 puhui Rebekka pojalleen Jaakobille sanoen: "Katso, minä kuulin sinun isäsi puhuvan veljellesi Eesaulle ja sanovan:	6. Niin puhui Rebekka pojallensa Jakobille, sanoen: katso, minä kuulin isäs puhuvan veljes Esaun kanssa, ja sanovan:	27:6 NIin sanoi Rebecka pojallens Jacobille: cadzo/ minä cuulin Isäs puhuwan weljes Esaun cansa/ ja sanowan:
27:7 'Tuo minulle riistaa ja laita minulle herkkuruoka syödäkseni, että siunaisin sinut Herran edessä, ennenkuin kuolen.'	7. Tuo minulle metsänotus, ja tee minulle himoruokaa syödäkseni; että siunaisin sinua Herran edessä, ennen kuin minä kuolen.	27:7 Tuo minulle medzänotus ja tee minulle ruoca syödäxeni/ että siunaisin sinua/ minun cuolemani edellä HERran edes.
27:8 Kuule siis, poikani, mitä sanon, ja tee, mitä minä käsken:	8. Niin kuule nyt poikani minun ääneni, mitä minä sinulle käsken.	27:8 Nijn cuule sijs minun poican minun änen/ mitä minä sinulle sanon:

27:9 mene laumaan ja ota sieltä minulle kaksi hyvää vohlaa laittaakseni niistä isällesi herkkuruuan, hänen mieliruokansa.	9. Mene laumaan, ota sieltä minulle kaksi hyvää vohlaa; tehdäkseni isälles niistä himoruokaa, niinkuin hän rakastaa.	27:9 Mene laumaan/ ota sieltä minulle kaksi hyvää vohla/ tehdäkseni Isälles himoruoca.
27:10 Ja sinun on vietävä se isäsi syödä, että hän siunaisi sinut, ennenkuin kuolee."	10. Ja vie se isälles hänen syödäksensä; että hän siunais sinua, ennen kuin hän kuolee.	27:10 Wie se Isälles hänen syödäksensä/ että hän siunais sinua cuolemans edellä.
27:11 Mutta Jaakob sanoi äidillensä Rebekalle: "Katso, veljeni Eesau on karvainen, mutta minä olen sileäihoinen.	11. Niin Jakob sanoi äidillensä Rebekalle: katso, veljeni Esau on karvainen, mutta minä olen paljas.	27:11 Jacob sanoi äitillensä Rebeckalle: cadzo/ weljen Esau on carwainen/ mutta minä olen paljas.
27:12 Entä jos isäni tunnustelee minua? Silloin minä joudun hänen silmissään pilkkaajaksi ja hankin itselleni kirouksen enkä siunausta."	12. Mitä maks, isäni sivelee minua, ja luulee minun häntä pettävän: ja minä saatan päälleni kirouksen, ja en siunausta.	27:12 Mitä max/ Isäni siwele minua/ ja luule minun händäns pettävän/ ja minä saatan päällen kirouxen ja en siunausta.
27:13 Hänen äitinsä sanoi hänelle: "Kohdatkoon se kirous minua, poikani; kuule vain, mitä minä sanon, mene ja nouda."	13. Niin hänen äitinsä sanoi hänelle: sinun kiroukses tulcoon minun päälleni, minun poikani: ainoastansa ole minun äänelleni kuuliainen, mene ja tuo se minulle.	27:13 Nijn hänen äitins sanoi hänelle: se kirous tulcon minun päälleni minun poican/ ainoastans ole minun änelleni cuuliainen/ mene ja tuo se minulle tänne.
27:14 Niin hän meni noutamaan ne ja toi ne äidilleen; ja hänen äitinsä laittoi herkkuruuan, hänen isänsä mieliruuuan.	14. Niin hän meni ja otti ja toi äidillensä; ja hänen äitinsä valmisti himoruan, jota hänen isänsä rakasti.	27:14 Nijn hän meni ja otti ja toi äitillensä/ ja hänen äitins walmisti ruan/ jota hänen Isäns racasti.
27:15 Ja Rebekka otti vanhemman poikansa Eesaun parhaat vaatteet, jotka olivat hänen hallussaan talossa, ja puki ne nuoremman poikansa Jaakobin ylle.	15. Ja Rebekka otti vanhemman poikansa Eesaun parhaat vaatteet, jotka huoneessa hänen tykönänsä olivat: ja puetti nuoremman poikansa Jakobin niihin.	27:15 Ja otti wanhemman poicans parhat waattet/ jotca huones hänen tykönäns olit/ ja puetti Jacobin hänen nuoremman poicans nijhin.
27:16 Mutta vohlain nahat hän kääri hänen käsiinsä ja paljaaseen kaulaansa.	16. Vaan vohlain nahat kääri hän hänen käsiinsä, ja paljaaseen kaulaansa.	27:16 Waan wohlain nahat käärei hän hänen käsijns ja paljaseen caulaans.
27:17 Sitten hän antoi herkkuruuan ynnä leipomansa leivän poikansa Jaakobin käteen.	17. Ja antoi sen himoruan ja leivän, kun hän valmistanut oli, poikansa Jakobin käteen.	27:17 Ja andoi ruan ja leiwän/ cuin hän walmistanut oli Jacobin hänen poicans käteen.
27:18 Ja Jaakob meni isänsä luo ja sanoi: "Isäni!" Hän vastasi: "Tässä olen; kuka sinä olet, poikani?"	18. Ja hän tuli isänsä tykö, ja sanoi: minun isäni. Hän vastasi: tässä minä olen. Kukas olet, minun poikani.	27:18 JA hän toi Isäns tygö/ ja sanoi: minun Isän/ hän wastais: täsä minä olen. Cucas olet minun poican?
27:19 Jaakob sanoi isällensä: "Minä olen Eesau, esikoisesi. Olen tehnyt, niinkuin käskit minun tehdä; nouse istumaan ja syö riistaani, siunataksesi minut."	19. Jakob sanoi isällensä: minä olen Esau sinun esikoises; minä olen niin tehnyt kuin sinä minulle käskit: nouse siis, istu, ja syö minun saalistani, että sinun sielusi siunaisi minua.	27:19 Jacob sanoi: minä olen Esau sinun esicoises/ minä olen njn tehnyt cuins minulle käskit/ nouse sijs/ istu ja syö tästä minun saalistani/ että sinun sielus siunais minua.
27:20 Mutta Iisak sanoi pojalleen: "Kuinka olet, poikani, niin pian löytänyt?" Hän vastasi: "Herra, sinun Jumalasi, johdatti sen minun eteeni."	20. Mutta Isaak sanoi pojallensa: minun poikani, kuinkas olet niin nopeasti löytänyt? ja hän vastasi: Herra sinun Jumalasi antoi minun sen kohdata.	27:20 Mutta Isaac sanoi pojallensa: minun poican/ cuingas olet njn nopiast löytänyt? hän wastais: HERra sinun Jumalasi andoi minun sen cohdata.
27:21 Niin Iisak sanoi Jaakobille: "Tulehan lähemmä, poikani, tunnustellakseni, oletko sinä poikani Eesau vai etkö."	21. Niin sanoi Isaak Jakobille: tules tänne minun poikani sivelläkseni: jos olet minun poikani Esau taikka et.	27:21 Nijn sanoi Isaac Jacobille: tules tänne minun poican siwelläkseni/ jos sinä olet minun poican Esau taicka et.

27:22 Ja Jaakob astui isänsä Iisakin luo, ja tämä tunnusteli häntä ja sanoi: "Ääni on Jaakobin ääni, mutta kädet ovat Eesaun kädet."	22. Niin Jakob astui isäntä Isaakin tykö: ja kuin hän siveli häntä, sanoi hän: ääni on Jakobin ääni, mutta kädet ovat Esaun kädet.	27:22 Nijn Jacob astui Isaachin hänen Isäns tygö. Ja cuin hän siweli händä/ sanoi hän: äni on Jacobin äni/ mutta kädet owat Esaun kädet.
27:23 Eikä Iisak tuntenut häntä, sillä hänen kätensä olivat karvaiset, niinkuin hänen veljensä Eesaun kädet, ja hän siunasi hänet.	23. Ja ei tuntenut häntä: sillä hänen kätensä olivat niinkuin Esaun veljensä kädet, karvaiset: ja niin hän siunasi häntä.	27:23 Ja ei tundenut händä: sillä hänen kätens olit nijncuin Esaun hänen weljens kädet/ carwaiset/ ja nijn hän siunais händä.
27:24 Vielä hän kysyi: "Oletko sinä todella minun poikani Eesau?" Hän vastasi: "Olen."	24. Ja sanoi hänelle: oletkos minun poikani Esau? hän vastasi: olen.	27:24 Ja sanoi hänelle: oletcos minun poican Esau? hän wastais: olen.
27:25 Silloin hän sanoi: "Tuo ruoka minulle, syödäkseni poikani riistaa, että siunaisin sinut." Niin hän toi hänelle sen, ja hän söi; ja hän tarjosi hänelle viiniä, ja hän joi.	25. Niin hän sanoi: tuo siis tänne syödäkseni minun poikani saalista, että minun sieluni siunaisi sinua: niin hän toi sen hänelle, ja hän söi, toi myös hänelle viinaa, ja hän joi.	27:25 Nijn hän sanoi: tuo sijs tänne syödäxeni minun poican sinun saalistas/ että minun sielun siunais sinua. Nijn hän toi sen hänelle/ ja hän söi/ toi myös hänelle wijna/ ja hän joi.
27:26 Senjälkeen hänen isänsä Iisak sanoi hänelle: "Tule tänne ja suutele minua, poikani."	26. Ja Isaak hänen isänsä sanoi hänelle: tules nyt liki, minun poikani, ja anna minun suuta.	27:26 Ja Isaac hänen Isäns sanoi hänelle: tules nyt liki minun poican/ ja anna minun suuta.
27:27 Hän astui hänen luokseen ja suuteli häntä. Niin Iisak tunki hänen vaatteidensa hajun ja siunasi hänet, sanoen: "Katso, minun poikani tuoksu on kuin kedon tuoksu, jonka Herra on siunannut.	27. Ja hän astui liki, ja suuta antoi hänen. Niin hän tunki hänen vaatteensa hajun, ja siunasi häntä, ja sanoi: katso, minun poikani haju, on niinkuin kedon haju, jonka Herra siunannut on.	27:27 Ja hän astui liki/ ja suuta andoi hänen. Nijn hän tunki hänen waattens hajun/ ja siunais händä/ ja sanoi: Cadzo/ minun poicani haju on nijncuin jongun kedon haju/ jonga HErra siunanut on.
27:28 Jumala antakoon sinulle taivaan kastetta ja maan lihavuutta, jyviä ja viiniä yllin kyllin.	28. Jumala antakoon sinulle taivaan kasteesta, ja maan lihavuudesta; yltäkylä jyviä ja viinaa.	27:28 Jumala andacon sinulle taiwan castest ja maan lihawudest yldäkylä jywiä ja wijna.
27:29 Kansat palvelkoot sinua, kansakunnat sinua kumartakoot. Ole veljiesi herra, ja äitisi pojat kumartakoot sinua. Kirottu olkoon, joka sinua kiroaa, siunattu, joka sinua siunaa."	29. Kansat palvelkoon sinua, ja sukukunnat kumartakoon sinua. Ole sinun veljeis herra, ja sinun äitis lapset langetkoon sinun jalkais juureen: kirottu olkoon se, joka sinua kiroo, ja siunattu olkoon se, joka sinua siunaa.	27:29 Canssat palwelcan sinua/ ja sucucunnat cumartacon sinua. Ole sinun weljes herra/ ja sinun äitis lapset langetcon sinun jalcais juureen/ kirottu olcon se joca sinua kiro/ ja siunattu olcon se joca sinua siuna.
27:30 Kun Iisak oli ehtinyt siunata Jaakobin ja tämä juuri oli lähtenyt isänsä Iisakin luota, niin hänen veljensä Eesau tuli kotiin metsästä.	30. Koska Isaak oli päättänyt siunauksensa Jakobille, ja Jakob siitä siihen oli lähtenyt isänsä Isaakin tyköä; niin Esau hänen veljensä tuli pyydyksiltänsä.	27:30 COsca Isaac oli päättänyt siunauxens Jacobille/ ja Jacob sijtäsi jhen oli lähtenyt Isäns Isaachin tygö/ nijn Esau hänen weljens tuli pyydyxildäns.
27:31 Ja hänkin laittoi herkkuruuan, vei sen isälleen ja sanoi isälleen: "Nouse, isäni, ja syö poikasi riistaa, siunataksesi minut."	31. Ja hän myös valmisti himoruan, ja vei isällensä, ja sanoi hänelle: nouskaan minun isäni, ja syökään poikansa saalista, että sinun sielus siunaisi minua.	27:31 Ja hän myös walmisti ruoca/ ja wei Isällens/ ja sanoi hänelle: nouse minun Isän/ ja syö sinun poicas saalista/ että sinun sielus siunais minua.
27:32 Hänen isänsä Iisak kysyi häneltä: "Kuka olet?" Hän vastasi: "Minä olen poikasi Eesau, sinun esikoisesi."	32. Niin vastasi Isaak hänen isänsä häntä: kukas olet? hän sanoi: minä olen sinun poikas, sinun esikoises Esau.	27:32 Nijn wastais Isaac hänen Isäns hänelle: cucas olet? hän sanoi: minä olen Esau sinun esicoises.

<p>27:33 Silloin Iisak säikähtyi kovin ja sanoi: "Kuka sitten oli se metsästäjä, joka toi minulle riistaa, niin että minä, ennenkuin sinä tulit, söin kaikkea ja siunasin hänet? Siunattu hän myös on oleva."</p>	<p>33. Niin Isaak vapisi hämmästyksestä sangen kovin, ja sanoi: kuka? kussasta siis se metsämies on, joka minulle sen toi? ja minä söin kaikista, ennen kuin sinä tulit ja minä siunasin hänen: hänen pitää myös siunatun oleman.</p>	<p>27:32 Nijn Isaac hämmästyti sangen cowa/ ja sanoi: cuca? cusast sijs se medzämies on/ joca minulle sen toi? ja minä söin caikista ennencuin sinä tulit/ ja siunaisin hänen/ hänen pitä myös siunatun oleman.</p>
<p>27:34 Kun Eesau kuuli isänsä sanat, puhkesi hän valittamaan äänekkäästi ja haikeasti ja sanoi isälleen: "Siunaa minutkin, isäni!"</p>	<p>34. Koska Esau kuuli isänsä puheen, huusi hän suurella äänellä, ja hänen mielensä tuli sangen karvaaksi: ja hän sanoi isällensä: siunaa myös minuakin, minun isäni.</p>	<p>27:33 Cosca Esau cuuli Isäns puhen/ huusi hän suurella änellä/ ja hänen mielensä tuli sangen carwaxi/ ja sanoi Isällensä: siuna myös minuakin minun Isän.</p>
<p>27:35 Mutta hän vastasi: "Veljesi tuli kavalasti ja riisti sinulta siunauksen."</p>	<p>35. Niin hän sanoi: sinun veljes on tullut kavaluudella, ja vienyt pois siunauksen sinulta.</p>	<p>27:34 Nijn hän sanoi: sinun weljes on tullut cawaluxella/ ja wienyt pois siunauxen sinulda.</p>
<p>27:36 Niin hän sanoi: "Oikeinpa häntä kutsutaankin Jaakobiksi. Sillä hän on nyt kahdesti minut pettänyt: esikoisuuteni hän on minulta vienyt, ja katso, nyt hän riisti minulta myöskin siunauksen." Ja hän kysyi: "Eikö sinulla ole mitään siunausta minun varalleni?"</p>	<p>36. Niin hän sanoi: eiköstä hän myös oikein kutsuta Jakob? sillä hän jo kahdesti minun on polkenut, minun esikoisuuteni hän sai, ja katso, nyt hän vei pois minun siunaukseni minulta: ja hän sanoi: etkös yhtäkään siunausta minun varakseni pitänyt?</p>	<p>27:35 Nijn hän sanoi: hän myös oikein cudzutan Jacob/ sillä hän jo cahdest minun on polkenut/ minun esicoisudeni hän sai/ ja cadzo/ nyt hän wei pois minun siunauxeni minulda/ ja sanoi: etkös yhtäkän siunaust minun waraxeni pitänyt?</p>
<p>27:37 Ja Iisak vastasi ja sanoi Eesaulle: "Katso, minä olen asettanut hänet sinun herraksesi ja antanut kaikki hänen veljensä hänelle palvelijoiksi sekä varustanut hänet jyvillä ja viinillä; mitä voisin enää tehdä sinun hyväksesi, poikani?"</p>	<p>37. Niin vastasi Isaak, ja sanoi Eesaulle: Katso, minä olen asettanut hänen sinun herrakses, ja kaikki hänen veljensä olen minä hänelle palveliaksi pannut, jyvillä ja viinillä olen minä hänen varustanut: mitä minä siis nyt sinulle teen, minun poikani?</p>	<p>27:36 Nijn wastais Isaac/ ja sanoi hänelle: minä olen asettanut hänen sinun herraxes/ ja caicki hänen weljens olen minä hänelle palweliaksi pannut/ jywillä ja wijnalla olen minä hänen warustanut: mitä minä sijs nyt sinulle teen minun poican?</p>
<p>27:38 Eesau sanoi isällensä: "Tuo yksi ainoa siunausko sinulla vain onkin, isäni? Siunaa myöskin minut, isäni!" Ja Eesau korotti äänensä ja itki.</p>	<p>38. Ja Esau sanoi isällensä: yksiköstä siunaus sinulla vaivoin onkin, minun isäni? siunaa myös minuakin, minun isäni: ja Esau korotti äänensä ja itki.</p>	<p>27:37 Esau sanoi Isällensä: yxiköst siunaus sinulla waiwoin ongin minun Isän? siuna myös minuakin minun Isän/ ja corgotti änen ja itki.</p>
<p>27:39 Niin hänen isänsä Iisak vastasi ja sanoi hänelle: "Katso, sinun asuinsijasi on oleva kaukana lihavasta maasta ja vailla taivaan kastetta ylhäältä."</p>	<p>39. Niin vastasi Isaak, hänen isänsä, ja sanoi hänelle: Katso, lihava asuinsia pitää sinulla oleman maan päällä, ja kastetta taivaasta ylhäältä.</p>	<p>27:38 Nijn wastais Isaac hänen Isäns/ ja sanoi hänelle: Cadzo/ lihawa asuinsia pitä sinulla oleman maan päällä/ ja castetta taiwast ylhäldä/</p>
<p>27:40 Miekkasi varassa sinä olet elävä ja palveleva veljeäsi. Mutta valtoimena kierrellen sinä riisut hänen ikeensä niskaltasi."</p>	<p>40. Sinun miekallas pitää sinun elättämän itses, ja palveleman sinun veljeäs. Ja tapahtuu, että sinä myös tulet herraksi, ja särjet hänen ikeensä niskastas.</p>	<p>27:39 Sinun miecallas pitä sinun elättämän idzes/ ja palweleman sinun weljes. Ja tapahtu että sinä myös tulet herraxi/ ja kirwotat niscas hänen ikestäns.</p>
<p>27:41 Ja Eesau alkoi vihata Jaakobia siunauksen tähden, jolla hänen isänsä oli hänet siunannut; ja Eesau ajatteli itsekseen: "Pian tulee aika, jolloin suremme isäämme; silloin minä tapan veljeni Jaakobin."</p>	<p>41. Ja Esau vihastui Jakobin päälle siunauksen tähden, jolla hänen isänsä hänen siunannut oli; ja sanoi sydämässensä: minun isäni murhepäivät lähestyvät: ja minä tapan veljeni Jakobin.</p>	<p>27:40 JA Esau wihastui Jacobin päälle siunauxen tähden/ jolla hänen Isäns hänen siunanut oli/ ja sanoi sydämesäns: minun Isäni murhepäiwät pitä lähestymän: sillä minä tapan weljeni Jacobin.</p>

27:42 Mutta Rebekalle ilmoitettiin hänen vanhemman poikansa Eesaun aikeista; ja hän kutsutti luokseen nuoremman poikansa Jaakobin ja sanoi hänelle: "Katso, veljesi Eesau uhkaa kostaa sinulle ja tappaa sinut.	42. Mutta Rebekalle ilmoitettiin Esaun hänen vanhemman poikansa sanat: joka lähetti ja kutsui Jakobin nuoremman poikansa, ja sanoi hänelle: katso, veljes Esau lohduttaa itsiänsä siitä, että hän sinun tappaa.	27:41 Mutta Rebeckalle ilmoitettiin Esaun hänen vanhemman poikansa sanat/ joka lähetti ja kutsui Jakobin nuoremman poikansa/ ja sanoi hänelle: katso/ veljes Esau uhkaa sinua tappa.
27:43 Kuule siis, mitä sanon, poikani: nouse ja pakene minun veljeni Laabanin luo Harraniin	43. Nyt, minun poikani, ole minun äänelleni kuuliainen: valmista sinua ja pakene kohta minun veljeni Labanin tykö Haraniin.	27:42 Minun poikani/ ole minun äänelleni kuuliainen/ valmista sinua ja pakene minun veljeni Labanin tykö Haraniin.
27:44 ja jää hänen luokseen joksikin aikaa, kunnes veljesi kiukku asettuu,	44. Ja ole hänen tykönänsä kappale aikaa: siihenasti että veljes kiukku asettuu.	27:43 Ja ole hänen tykönänsä kappale aikaa/ siihenasti että veljes kiukku asettu.
27:45 kunnes veljesi lakkaa sinua vihaamasta ja unhottaa, mitä olet hänelle tehnyt. Sitten minä lähetän noutamaan sinut sieltä. Minkätähden menettäisin teidät molemmat samana päivänä!"	45. Ja siihenasti että hänen vihansa lakkaa sinusta, ja hän unhottaa mitä häntä vastaan tehnyt olet. Niin minä lähetän ja tuotan sinun sieltä. Miksi teidän molempain pitäis yhtenä päivänä minulta tuleman pois?	27:44 Ja siihenasti että hänen vihansa lakkaa sinusta/ ja unhottaa mitä häntä vastaan tehnyt olet. Niin minä lähetän ja tuotan sinun sieltä. Miksi teidän molempain pitäis yhtenä päivänä minulta tuleman pois?
27:46 Ja Rebekka sanoi Iisakille: "Minä olen kyllästynyt elämäni Heetin tyttären tähden. Jos Jaakobkin ottaa vaimon Heetin tyttäristä, tässä maassa syntyneen, sellaisen kuin nämä, niin mitä varten minä enää elän?"	46. Ja Rebekka sanoi Isaakille: minä suutun minun elämäni, Hetin tyttären tähden: jos Jakob ottaa vaimon Hetin tyttäristä, jotka ovat niinkuin tämän maan tyttäret, mitä minun sitte auttaa elämään?	27:45 JA Rebecka sanoi Isaachille: minä suutun minun elämäni Heetin tyttären tähden/ jos Jacob ottaa vaimon Heetin tyttäristä/ jotka ovat niinkuin tämän maan tyttäret/ mitä minun sitte auttaa elämään?
28 LUKU	28 LUKU	XXVIII. Luku
28:1 Silloin Iisak kutsui Jaakobin ja siunasi hänet; hän käski häntä ja sanoi hänelle: "Älä ota vaimoksesi ketään Kanaanin tyttäristä,	1. Niin Isaak kutsui poikansa Jakobin ja siunasi häntä, käski ja sanoi hänelle: älä ota emäntää Kanaanin tyttäristä.	28:1 Niin Isaac kutsui poikansa Jakobin ja siunasi häntä/ käski ja sanoi hänelle: älä ota emäntää Kanaanin tyttäristä.
28:2 vaan nouse ja mene Mesopotamiaan, isoisäsi Betuelin kotiin, ja ota sieltä itsellesi vaimo enosi Laabanin tyttäristä.	2. Vaan valmista ja mene Mesopotamiaan, Betuelin sinun äitis isän huoneeseen: ja ota sinulles sieltä emäntä, Labanin sinun enosi tyttäristä.	28:2 Vaan valmista ja mene Mesopotamiaan/ Bethuelin sinun äitis isän huoneeseen/ ja ota sinulles sieltä emäntä/ Labanin sinun enosi tyttäristä.
28:3 Ja Jumala, Kaikkivaltias, siunatkoon sinua ja antakoon sinun tulla hedelmälliseksi ja lisääntyä, niin että sinusta tulee suuri kansojen joukko.	3. Ja Jumala kaikkivaltias siunatkoon sinua, ja tehköön sinun hedelmälliseksi ja enätköön sinun, että tulisit (suureksi) kansain joukoksi.	28:3 Ja HERRA Jumala siunatkoon sinua/ ja tehköön sinun hedelmälliseksi/ ja enätköön sinun/ että tulisit suureksi kansain joukoksi.
28:4 Ja hän suokoon sinulle Aabrahamin siunauksen, sinulle ynnä sinun jälkeläisillesi, että saisit omaksesi maan, jossa sinä muukalaisena asut ja jonka Jumala on antanut Aabrahamille."	4. Antakoon myös sinulle Aabrahamin siunauksen, sinulle ja sinun siemenelles sinun kanssa: periäksesi sitä maata, jossa muukalainen olet, jonka Jumala Aabrahamille antanut on.	28:4 Andacon myös sinulle Aabrahamin siunauksen/ sinulle ja sinun siemenelles sinun kanssa/ periäksesi sitä maata/ jossa muukalainen olet/ jonka Jumala Aabrahamille antanut on.

28:5 Niin Iisak lähetti Jaakobin matkalle, ja hän lähti Mesopotamiaan Laabanin luo, joka oli aramilaisen Betuelin poika ja Rebekan, Jaakobin ja Eesaun äidin, veli.	5. Niin lähetti Isaak Jakobin tykönsä menemään Mesopotamiaan, Labanin, Betuelin Syrialaisen pojan tykö, Rebekan, Jakobin ja Esaun äidin, veljen.	28:5 Nijn lähetti Isaac Jacobin tyköns menemän Mesopotamiaan/ Labanin Bethuelin Syrialaisen pojan tygö/ Rebeckan Jacobin ja Esaun äitin weljen.
28:6 Kun Eesau näki, että Iisak oli siunannut Jaakobin ja lähettänyt hänet Mesopotamiaan ottamaan sieltä itselleen vaimoa - sillä hän oli siunannut hänet, käskenyt häntä ja sanonut: "Älä ota vaimoa Kanaanin tyttäristä" -	6. Koska Esau näki, että Isaak oli siunannut Jakobin, ja lähettänyt hänen Mesopotamiaan ottamaan sieltä itsellensä emäntää: ja että hän, sittekuin hän hänen siunannut oli, käski häntä ja sanoi: ei sinun pidä ottaman emäntää Kanaanin tyttäristä.	28:6 COsca Esau näki että Isaac oli siunanut Jacobin/ ja lähettänyt Mesopotamiaan/ ottaman hänellens emändätä/ ja että hän/ sijttecuin hän hänen siunanut oli/ käski händä ja sanoi: ei sinun pidä ottaman emändätä Canaan tyttäristä.
28:7 ja että Jaakob oli totellut isäänsä ja äitiänsä ja lähtenyt Mesopotamiaan,	7. Ja että Jakob oli isällensä ja äidillensä kuuliainen; ja meni Mesopotamiaan.	28:7 Ja että Jacob oli Isällens ja äitillens cuuliainen/ ja meni Mesopotamiaan.
28:8 silloin hän huomasi, että Kanaanin tyttäret olivat hänen isälleen Iisakille vastenmieliset;	8. Esau näki myös, ettei Isaak hänen isänsä voinut nähdä Kanaanin tyttäriä;	28:8 Esau näki myös/ ettei Isaac hänen Isäns voinut nähdä Canaan tyttärit:
28:9 ja niin Eesau meni Ismaelin luo ja otti Mahalatin, Aabrahamin pojan Ismaelin tyttären, Nebajotin sisaren, vaimokseen entisten lisäksi.	9. Meni Esau Ismaelin tykö: ja otti Mahalatin Ismaelin Abrahamin pojan tyttären, Nabojotin sisaren, emännäksensä, paitsi entisiä.	28:9 Meni Esau Ismaelin tygö/ ja otti Mahalathin Ismaelin Abrahamin pojan tyttären/ Nabojothin sisaren/ emännäxens/ paidzi endisiä.
28:10 Niin Jaakob lähti Beersebasta mennäksensä Harraniin.	10. Niin Jakob läksi BerSabasta: ja meni Haraniin.	28:10 MUtta Jacob läxi BerSabast ja meni Haranijn.
28:11 Ja hän osui erääseen paikkaan, johon yöpyi, sillä aurinko oli laskenut; ja hän otti sen paikan kivistä yhden, pani sen päänsä alaiseksi ja asettui nukkumaan siihen paikkaan.	11. Ja joutui yhteen paikkaan, ja oli siinä yötä: sillä aurinko oli laskenut, ja otti kiven siitä paikasta, ja pani päänsä alaiseksi, ja makasi siinä paikassa.	28:11 Ja joudui yhteen paikkaan ja oli sijnä yötä: sillä Auringo oli jo laskenut/ ja otti kiwen sijtä paicast ja pani pääns ala/ ja macais sijnä paicas.
28:12 Niin hän näki unta, ja katso, maan päälle oli asetettu tikapuut, joiden pää ulottui taivaaseen, ja katso, Jumalan enkelit kulkivat niitä myöten ylös ja alas.	12. Ja näki unta, ja katso, tikapuut seisoivat maan päällä, joiden pää ulottui taivaaseen: ja katso, Jumalan enkelit kävivät ylös ja alas niitä myöten.	28:12 Ja näki unda/ ja cadzo/ ticapuut seisoit maan päällä/ joiden pää ulotui taiwaseen/ ja cadzo/ Jumalan Engelit käwit ylös ja alas nijtä myöden.
28:13 Ja katso, Herra seiso i hänen edessään ja sanoi: "Minä olen Herra, sinun isäsi Aabrahamin Jumala ja Iisakin Jumala. Tämän maan, jonka päällä sinä makaat, minä annan sinulle ja sinun jälkeläisillesi.	13. Ja katso, Herra seiso i niiden päällä, ja sanoi: Minä olen Herra, Abrahamin sinun isäs Jumala, ja Isaakin Jumala: tämän maan, jonka päällä sinä makaat, annan minä sinulle ja sinun siemenelles.	28:13 Ja HERra seiso i nijden ylimmäises pääs/ ja sanoi: Minä olen HERra Abrahamin sinun Isäs Jumala/ ja Isaachin Jumala/ tämän maan/ jonga päällä sinä macat/ annan minä sinulle ja sinun siemenelles.
28:14 Ja sinun jälkeläistesi paljous on oleva kuin maan tomu, ja sinä leviät länteen ja itään, pohjoiseen ja etelään, ja sinussa ja sinun siemenessäsi tulevat siunatuiksi kaikki sukukunnat maan päällä.	14. Ja sinun siemenes pitää oleman niinkuin maan tomu, ja sinun pitää leviämän länteen ja itään, pohjaan ja etelään päin. Ja sinussa pitää kaikki sukukunnat maan päällä siunatuksi tuleman, ja sinun siemenessäs.	28:14 Sinun siemenes pitä oleman nijncuin maan tomun/ ja sinun pitä lewiämän länden ja itän/ pohjan ja etelän päin. Ja sinun ja siemenes cautta siunatan caicki sucucunnat maan päällä.

28:15 Ja katso, minä olen sinun kanssasi ja varjelen sinua, missä ikinä kuljet, ja saatan sinut takaisin tähän maahan; sillä minä en jätä sinua, ennenkuin olen toteuttanut sen, minkä minä olen sinulle puhunut."	15. Ja katso, minä olen sinun kanssas, ja varjelen sinua, kuhunkas ikänänsä joudut, ja saatan sinun jälleensä tälle maalle: sillä en minä hylkää sinua siihenasti, että minä kaikki teen, mitä minä sinulle puhunut olen.	28:15 Ja cadzo/ minä olen sinun cansas/ ja saatan sinun jälleensä tälle maalle: sillä en minä hyljä sinua/ siihenasti että minä caicki teen/ mitä minä sinulle puhunut olen.
28:16 Silloin Jaakob heräsi unestansa ja sanoi: "Herra on totisesti tässä paikassa, enkä minä sitä tiennyt."	16. Koska Jakob heräsi unestansa, niin hän sanoi: totisesti on Herra tässä paikassa: ja en minä sitä tietänyt.	28:16 COsca Jacob heräis unestans/ nijn hän sanoi: totisest on HERra täsä paicas/ ja en minä sitä tiennyt.
28:17 Ja pelko valtasi hänet, ja hän sanoi: "Kuinka peljättävä onkaan tämä paikka! Tässä on varmasti Jumalan huone ja taivaan portti."	17. Niin hän pelkäsi, ja sanoi: kuinka peljättävä on tämä paikka! ei tässä muu ole kuin Jumalan huone ja taivaan ovi.	28:17 Nijn hän pelkäis/ ja sanoi: cuinga peljättäpä on tämä paicka/ ei täsä muu ole/ cuin Jumalan huone ja taiwan owi.
28:18 Ja Jaakob nousi varhain aamulla, otti kiven, jonka hän oli pannut päänsä alaiseksi, ja nosti sen pystyyn patsaaksi ja vuodatti öljyä sen päälle.	18. Ja Jakob nousi varhain aamulla, ja otti kiven, jonka hän oli pannut päänsä alaiseksi, ja pani sen pystyälle muistopatsaaksi: ja vuodatti öljyä sen päälle.	28:18 Ja Jacob nousi warhain amulla/ ja otti kiwen jonga hän oli pannut pääns ala/ ja pani sen pystyälle muistoxi/ ja vuodatti öljyä sen päälle.
28:19 Ja hän kutsui paikan Beeteliksi; mutta ennen oli kaupungin nimenä Luus.	19. Kutsui siis sen paikan BetEl; vaan muinaisiin aikoin se kutsuttiin Luts.	28:19 Cudzui sijs sen paican BethEl/ waan ennen se cudzuttin Luz.
28:20 Ja Jaakob teki lupauksen, sanoen: "Jos Jumala on minun kanssani ja varjelee minut sillä tiellä, jota nyt kuljen, ja antaa minulle leipää syödäkseni ja vaatteita pukeutuakseni,	20. Niin Jakob teki lupauksen, sanoen: jos Jumala on minun kanssani, ja varjelee minua tällä tiellä, jota minä vaellan, antaa myös minulle leipää syödäkseni, ja vaatetta verhokseni:	28:20 Nijn Jacob lupais/ sanoden: jos Jumala on minun cansan/ ja warjele minua tällä tiellä jota minä waellan/ anda myös minulle leipä syödäxeni/ ja vaatetta werhaxeni/
28:21 niin että saan palata rauhassa isäni kotiin, niin on Herra oleva minun Jumalani;	21. Ja tulen takaperin rauhassa kotia isäni tykö: ja Herra on minun Jumalani.	28:21 ja saatta minun rauhas cotia Isäni tygö/ nijn HERra on minun Jumalan.
28:22 ja tämä kivi, jonka olen patsaaksi pystyttänyt, on oleva Jumalan huone, ja kaikesta, mitä minulle suot, minä totisesti annan sinulle kymmenykset."	22. Niin tämä kivi, jonka minä panin pystyälle muistopatsaaksi, pitää oleman Jumalan huone: ja kaikista, jotkas minulle annat, annan minä tosin sinulle kymmenykset.	28:22 Ja tämä kiwi jonga minä panin pystyälle muistoxi/ on Jumalan huone/ ja caikista jotcas minulle annat/ annan minä sinulle kymmenexet.
29 LUKU	29 LUKU	XXIX. Lucu
29:1 Ja Jaakob lähti matkaan ja tuli Idän miesten maalle.	1. Niin Jakob läksi matkaan: ja tuli itäiselle maalle.	29:1 Nijn Jacob läxi matcan ja tuli idäiselle maalle.
29:2 Ja katso, hän huomasi kedolla kaivon, ja katso, sen ääressä makasi kolme lammaislaumaa, sillä siitä kaivosta oli tapana juottaa laumoja. Ja kaivon suulla oli suuri kivi.	2. Ja katseli ympärillensä, ja katso, kaivo oli kedolla. Ja katso, siellä makasi myös kolme lammaislaumaa sen tykönä, sillä siitä kaivosta juottivat he laumat: ja suuri kivi oli kaivon suulla.	29:2 Ja cadzeli ymbärillens/ ja cadzo/ caiwo oli kedolla. Ja cadzo/ oli myös siellä colme lammaislauma sen tykönä: sillä sijtä caiwost juotit he laumat/ ja suuri kiwi oli caiwon suulla.

29:3 Sentähden annettiin kaikkien laumojen kokoontua sinne ja sitten vieritettiin kivi kaivon suulta ja juotettiin lampaat, jonka jälkeen kivi taas pantiin paikoilleen kaivon suulle.	3. Sillä sinne koottiin kaikki laumat, ja vieritettiin kivi kaivon suulta, ja he juottivat lampaita: ja vierittivät kiven jälleen siällensä kaivon suulle.	29:3 Sillä he cocoisit sinne caicki laumat/ ja wieritit kiwen caiwon suulda/ ja juotit lambaita/ ja wieritit kiwen jällens siällens caiwon suulle.
29:4 Ja Jaakob sanoi heille: "Veljeni, mistä te olette?" He vastasivat: "Harranista olemme."	4. Ja Jakob sanoi heille: minun veljeni, kusta te olette? he vastasivat: Haranista me olemme.	29:4 JA Jacob sanoi heille: minun weljeni kusta te oletta? he wastaisit: Haranist.
29:5 Hän kysyi heiltä: "Tunnetteko Laabanin, Naahorin pojan?" He vastasivat: "Tunnemme."	5. Hän sanoi heille: tunnetteko Labanin, Nahorin pojan? he sanoivat: tunnemme kyllä.	29:5 Hän sanoi heille: tunnettaco Labanin Nahorin pojan? he sanoit: tunnem kyllä.
29:6 Ja hän kysyi heiltä: "Voiko hän hyvin?" He vastasivat: "Hyvin hän voi; ja katso, Raakel, hänen tyttärensä, tulee tuolla lammasten kanssa."	6. Hän sanoi: onko hän rauhassa? he vastasivat: rauhassa hän on. Ja katso, Rakel hänen tyttärensä tulee lammasten kanssa.	29:6 Hän sanoi: ongo hän rauhas? he wastaisit: rauhas hän on. Ja cadzo/ Rahel hänen tyttärens tule lammasten cansa.
29:7 Hän sanoi: "Vielä on täysi päivä ja liian aikaista koota lauma; juottakaa lampaat ja viekää ne takaisin laitumelle."	7. Niin hän sanoi: katso, vielä on paljon päivää, eikä vielä ole aika karjaa koota: niin juottakaat siis lampaita, menkää ja kaitkaat heitä.	29:7 Ja sanoi: cadzo/ wielä on paljo päiwä/ eikä wielä ole aica carja cotia aja/ nijn juottacat sijs lambaita/ mengät ja caidzecat heitä.
29:8 He vastasivat: "Emme voi, ennenkuin kaikki laumat ovat koola ja kivi on vieritetty kaivon suulta; sitten juotamme lampaat."	8. He sanoivat: emme saa siihenasti kuin kaikki laumat kootaan, ja vieritämme kiven kaivon suulta, juottaaksemme lampaat.	29:8 He sanoit: emme saa/ sijhenasti cuin caicki laumat cootan/ ja wieritämme kiwen caiwon suulda/ juottaxem lambat.
29:9 Hänen vielä puhuessaan heidän kanssaan tuli Raakel isänsä lammasten kanssa, sillä hänen oli tapana olla paimenessa.	9. Vielä hänen puhuissansa heidän kanssansa, tuli Rakel isänsä lammasten kanssa: sillä hän kaitsi lampaita.	29:9 Wielä hänen puhuisans heidän cansans/ tuli Rahel Isäns lammasten cansa: sillä hän caidzi lambaita.
29:10 Kun Jaakob näki Raakelin, enonsa Laabanin tyttären, ja enonsa Laabanin lampaat, astui hän esiin ja vieritti kiven kaivon suulta ja juotti enonsa Laabanin lampaat.	10. Ja tapahtui, koska Jakob näki Rakelin enonsa Labanin tyttären, ja enonsa Labanin lampaat: niin meni Jakob hänen tykönsä, ja vieritti kiven kaivon suulta. Ja juotti enonsa Labanin lampaat.	29:10 Cosca Jacob näki Rahelin/ Labanin enoins tyttären/ ja Labanin hänen enoins lambat/ meni Jacob hänen tygöns/ ja wieritti kiwen caiwon suulda. 29:11 Ja juotti Labanin enoins lambat.
29:11 Ja Jaakob suuteli Raakelia ja korotti äänensä ja itki.	11. Ja Jakob suuta antoi Rakelin: ja korotti äänensä ja itki.	Ja Jacob suuta andoi Rahelin/ ja corgotti änens ja itki.
29:12 Niin Jaakob ilmoitti Raakelille, että hän oli hänen isänsä sukulainen ja Rebekan poika; ja Raakel riensi pois ja ilmoitti sen isällensä.	12. Ja ilmoitti hänelle, että hän oli hänen isänsä veli, Rebekan poika. Niin juoksi hän ja ilmoitti sen isällensä.	29:12 Ja ilmoitti hänelle/ että hän oli hänen Isäns weli ja Rebeckan poica. Nijn juoxi Rahel ja ilmoitti sen Isällens.
29:13 Kun Laaban kuuli kerrottavan Jaakobista, sisarensa pojasta, riensi hän häntä vastaan, syleili ja suuteli häntä ja toi hänet kotiinsa; ja hän kertoi Laabanille kaikki, mitä oli tapahtunut.	13. Ja koska Laban kuuli sanoman Jakobista sisarensa pojasta, juoksi hän häntä vastaan, ja otti hänen syliinsä, ja suuta antoi hänen, ja vei hänen huoneesensa: ja hän jutteli Labanille kaiken asian.	29:13 JA cosca Laban cuuli sanoman Jacobist sisarens pojast/ juoxi händä wastan/ ja otti hänen sylijns/ ja suuta andoi hänen/ ja wei hänen huonesens/ ja hän jutteli Labanille caiken asian.
29:14 Ja Laaban sanoi hänelle: "Niin, sinä olet minun luutani ja lihaani." Ja hän asui hänen luonaan kuukauden päivät.	14. Niin sanoi Laban hänelle: tosin sinä olet minun luuni ja lihani. Ja hän oli hänen tykönänsä koko kuukauden.	29:14 Nijn sanoi Laban hänelle: sinä olet minun luun ja lihan. Ja cosca hän oli ollut cuucauden hänen tykönäns.

29:15 Ja Laaban sanoi Jaakobille: "Olet tosin sukulaiseni, mutta palvelisitko silti minua palkatta? Sano minulle, mikä on palkkasi oleva."	15. Sitte sanoi Laban Jakobille: vaikkas olet minun veljeni, palveletkos sentähden minua ilman mitäkään? ilmoita minulle, mikä sinun palkkas olis.	29:15 Sijtte sanoi Laban Jacobille: waikkas olet minun weljen/ palweletcos minua sentähden ilman mitäkän? ilmoita minulle mikä sinun palckas olis?
29:16 Mutta Laabanilla oli kaksi tytärtä; vanhemman nimi oli Leea, nuoremman nimi oli Raakel.	16. Ja Labanilla oli kaksi tytärtä: vanhemman nimi oli Lea, ja nuoremman nimi oli Rakel.	29:16 Ja Labanilla oli caxi tytärtä/ wanhemman nimi oli Lea/ ja nuoremman nimi oli Rahel.
29:17 Ja Leealla oli sameat silmät, mutta Raakelilla oli kaunis vartalo ja kauniit kasvot.	17. Mutta Lea oli pehmiä silmistä; vaan Rakel oli kauniin muotoinen, ja ihana kasvoilta.	29:17 Mutta Lea oli pehmiä silmist/ waan Rahel oli caunin muotoinen/ ja ihana caswoilda.
29:18 Ja Jaakob rakasti Raakelia; niin hän sanoi: "Minä palvelen sinua seitsemän vuotta saadakseni Raakelin, nuoremman tyttäresi."	18. Ja Jakob rakasti Rakelia: ja sanoi: minä palvelen sinua seitsemän ajastaikaa Rakelin, sinun nuoremman tyttäres tähden.	29:18 Ja Jacob racasti Rahelit/ ja sanoi: minä palwelen sinua seidzemen ajastaica Rahelin sinun nuoremman tyttäres tähden.
29:19 Laaban vastasi: "Parempi on, että annan hänet sinulle, kuin että antaisin hänet jollekin toiselle; jää luokseni."	19. Laban vastasi: parempi on, että minä hänen annan sinulle, kuin jollekin toiselle: ole minun tykönäni.	29:19 Laban wastais: parambi on että minä hänen annan sinulle/ cuin jollakin toiselle/ ole minun tykönäni.
29:20 Jaakob palveli siis seitsemän vuotta saadaksesen Raakelin, ja ne tuntuivat hänestä muutamilta päiviltä; niin hän rakasti häntä.	20. Niin palveli Jakob Rakelin tähden seitsemän ajastaikaa: ja ne olivat hänen silmissänsä niinkuin muutamat päivät, rakastaissansa häntä.	29:20 Nijn palweli Jacob Rahelin tähden seidzemen ajastaica/ ja se aica näkyi lyhyexi/ nijn rackana hän piti hänen.
29:21 Senjälkeen Jaakob sanoi Laabanille: "Anna minulle vaimoni, sillä aikani on nyt kulunut umpeen, mennäkseni hänen tykönsä."	21. Ja Jakob sanoi Labanille: anna minun emäntäni minulle: sillä minun aikani on täytetty mennä hänen tykönsä.	29:21 Ja Jacob sanoi Labanille: anna minun emändän minulle: sillä nyt on aica minun maata hänen cansans.
29:22 Silloin Laaban kutsui kokoon kaikki sen paikkakunnan asukkaat ja laittoi pidot;	22. Niin Laban kutsui kokoon kaiken sen paikkakunnan miehet, ja piti häät.	29:22 Nijn Laban coconudzui caiken sen paickacunnan miehet/ ja piti häät.
29:23 mutta illalla hän otti tyttärensä Leean ja vei hänet hänen luokseen; ja hän yhtyi häneen.	23. Mutta ehtona otti hän tyttärensä Lean, ja vei sen hänen tykönsä: ja hän makasi sen tykönä.	29:23 Mutta ehtona otti hän Lean hänen tyttärens/ ja wei sen hänen tygöns/ ja hän macais sen tykönä.
29:24 Ja Laaban antoi orjattarensa Silpan tyttärellensä Leealle orjattareksi.	24. Ja Laban antoi tyttärellensä Lealle piikansa Silpan piiksi.	29:24 Ja Laban andoi hänen tyttärellens Lealle hänen pijcans Silpan pijcaxi.
29:25 Aamulla hän näki, että se oli Leea. Ja hän sanoi Laabanille: "Mitä oletkaan minulle tehnyt? Olenhan palvellut sinua saadakseni Raakelin! Miksi petit minut?"	25. Aamulla, katso, se oli Lea. Ja hän sanoi Labanille: miksis tämän minulle teit? enkö minä Rakelin tähden palvellut sinua? miksis minun petit?	29:25 Amulla/ cadzo se oli Lea. Ja hän sanoi Labanille: mixis tämän minulle teit? engö minä Rahelin tähden palwellut sinua? mixis minun petit?
29:26 Laaban vastasi: "Ei ole meidän maassamme tapana antaa nuorempaa ennen vanhempaa.	26. Vastasi Laban: ei niin ole meidän maan tapa, että nuorempi annetaan ennen vanhempaa.	29:26 Wastais Laban: ei nijn ole meidän maan tapa/ että nuorembi annetan ennen wanhembata?
29:27 Vietä nyt vain tämä hääviikko loppuun, niin annetaan sinulle toinenkin, kunhan olet palveluksessani vielä toiset seitsemän vuotta."	27. Täytä tämän viikko; niin se myös sinulle annetaan, siitä palveluksesta kun sinä palvelet minua vielä toiset seitsemän ajastaikaa.	29:27 Täytä wielä tämä wijcko/ nijn minä hänen myös sinulle annan/ sijtä palweluxest cuins palwelet minua wielä toiset seidzemen ajastaica.

29:28 Ja Jaakob suostui siihen, jakun hän oli viettänyt sen viikon loppuun, antoi Laaban myöskin tyttärensä Raakelin hänelle vaimoksi.	28. Jakob teki niin, ja täytti hänen viikkonsa: ja hän antoi hänelle tyttärensä Rakelin emännäksi.	29:28 Jacob teki nijn/ ja täytti hänen wijkons/ ja hän andoi hänelle Rahelin hänen tyttärens emännäxi.
29:29 Ja Laaban antoi orjattarensa Bilhan tyttärellensä Raakelille orjattareksi.	29. Ja Laban antoi tyttärellensä Rakelille piikansa Bilhan, piiksi.	29:29 Ja Laban andoi Rahelille hänen tyttärellensä hänen pijcans Bilhan pijcaxi.
29:30 Ja hän yhtyi myös Raakeliin, ja Raakel oli hänelle rakkaampi kuin Leea; ja hän palveli Laabanin luona vielä toiset seitsemän vuotta.	30. Niin hän makasi myös Rakelin kanssa, ja piti Rakelin rakkaampana kuin Lean; ja palveli häntä vielä toiset seitsemän ajastaikaa.	29:30 Nijn hän macais myös Rahelin cansa/ ja piti Rahelin rackambana cuin Lean/ ja palweli händä wielä toiset seidzemen ajastaica.
29:31 Ja kun Herra näki, että Leeaa hyljittiin, avasi hän hänen kohtunsa; mutta Raakel oli hedelmätön.	31. Ja koska Herra näki Lean katsottavan ylö, teki hän hänen hedelmälliseksi; mutta Rakel oli hedelmätön.	29:31 MUtta cosca HERra näki Lean cadzottawan ylö/ teki hän hänen hedelmälisexi/ mutta Rahelin hedelmättömäxi.
29:32 Niin Leea tuli raskaaksi ja synnytti pojan ja antoi hänelle nimen Ruuben, sanoen: "Herra on nähnyt minun kurjuuteni; nyt on mieheni rakastava minua."	32. Niin Lea tuli raskaaksi, ja synnytti pojan, ja kutsui hänen nimensä Ruben, ja sanoi: Herra on katsonut minun ahdistukseni puoleen, nyt siis minun mieheni rakastaa minua.	29:32 Nijn Lea tuli rascaxi/ ja synnytti pojan/ ja cudzui hänen nimens/ Ruben/ ja sanoi: HERra on nähnyt minun ahdistuxeni/ nyt sijs minun miehen racasta minua.
29:33 Ja hän tuli jälleen raskaaksi ja synnytti pojan ja sanoi: "Herra on kuullut, että minua hyljitään, ja on antanut minulle myös tämän." Niin hän antoi hänelle nimen Simeon.	33. Ja hän taas tuli raskaaksi, ja synnytti pojan, ja sanoi: Herra on kuullut minua katsottavan ylö, ja on myös tämän minulle antanut: ja kutsui hänen nimensä Simeon.	29:33 Ja hän taas tuli rascaxi ja synnytti pojan/ ja sanoi: HERra on cuullut minua cadzottawan ylö/ ja on myös tämän minulle andanut/ ja cudzui hänen nimens/ Simeon.
29:34 Ja hän tuli jälleen raskaaksi ja synnytti pojan ja sanoi: "Nyt kai mieheni vihdoinkin kiintyy minuun, sillä olenhan synnyttänyt hänelle kolme poikaa." Sentähden hän antoi hänelle nimen Leevi.	34. Ja hän jälleen tuli raskaaksi ja synnytti pojan, ja sanoi: nyt taas minun mieheni pysyy minun tykönäni: sillä minä synnytin hänelle kolme poikaa. Sentähden hän kutsui hänen nimensä Levi.	29:34 Ja hän jällens tuli rascaxi ja synnytti pojan/ ja sanoi: nyt taas minun miehen pysy minun tykönäni: sillä minä synnytin hänelle colme poica. Sentähden hän cudzui hänen nimens Lewi.
29:35 Ja hän tuli vieläkin raskaaksi ja synnytti pojan ja sanoi: "Nyt minä kiitän Herraa." Sentähden hän antoi hänelle nimen Juuda. Sitten hän lakkasi synnyttämästä.	35. Ja hän tuli vielä raskaaksi, ja synnytti pojan, ja sanoi: nyt minä kiitän Herraa; sentähden kutsui hän hänen nimensä Juuda: ja lakkasi synnyttämästä.	29:35 Neljännen kerran tuli hän rascaxi/ ja synnytti pojan/ ja sanoi: nyt minä kijtän HERra/ sentähden cudzui hän hänen nimens/ Juda/ ja lackais synnyttämäst.
30 LUKU	30 LUKU	XXX. Lucu
30:1 Kun Raakel näki, ettei hän synnyttänyt Jaakobille, kadehti hän sisartaan ja sanoi Jaakobille: "Hanki minulle lapsia, muuten minä kuolen."	1. Koska Rakel näki, ettei hän synnyttänyt Jakobille, kadehti hän sisartansa, ja sanoi Jakobille: anna minun lapsia, eli minä kuolen.	30:1 COsca Rahel näki ettei hän synnyttänyt Jacobille/ kadehti hän sisartansa/ ja sanoi Jacobille: anna minun lapsia/ eli minä cuolen.
30:2 Niin Jaakob vihastui Raakeliin ja sanoi: "Minäkö olen Jumala, joka on kieltänyt sinulta kohdun hedelmän?"	2. Jakob vihastui kovin Rakelin päälle, ja sanoi: olenko minä Jumalan siassa, joka on sinulta kieltänyt kohdun hedelmän?	30:2 Jacob wihastui cowin Rahelin päälle/ ja sanoi: olengo minä Jumala/ joca on sinulda kieldänyt cohdun hedelmän?

30:3 Mutta Raakel sanoi: "Tässä on orjattareni Bilha; yhdy häneen, että hän synnyttäisi minun helmaani ja minäkin siten saisin lapsia hänestä."	3. Ja hän sanoi: tässä on minun piikani Bilha, makaa hänen kanssansa; että hän synnyttäisi minun helmaani, ja saisin sittenkin hänestä lapsia.	30:3 Ja hän sanoi: tässä on minun pijcan Bilha/ maca hänen cansans/ että hän synnyttäisi minun helmani/ ja saisin sijttekin hänestä lapsia.
30:4 Ja hän antoi hänelle orjattarensa Bilhan vaimoksi, ja Jaakob yhtyi häneen.	4. Niin hän antoi hänelle piikansa Bilhan emännäksi: ja Jakob makasi hänen kanssansa.	30:4 Nijn hän andoi hänelle Bilhan hänen pijcans emännäxi. 30:5 Ja Jacob macais hänen cansans.
30:5 Ja Bilha tuli raskaaksi ja synnytti Jaakobille pojan.	5. Niin Bilha tuli raskaaksi ja synnytti Jakobille pojan.	Nijn Bilha tuli rascaxi ja synnytti Jacobille pojan.
30:6 Niin Raakel sanoi: "Jumala hankki minulle oikeuden, ja hän kuuli minun ääneni ja antoi minulle pojan." Sentähden hän antoi hänelle nimen Daan.	6. Ja Rakel sanoi: Jumala ratkasi minun asiani, ja kuuli myös minun ääneni, ja antoi minulle pojan; sentähden kutsui hän hänen nimensä Dan.	30:6 Ja Rahel sanoi: Jumala ratcais minun asiani/ ja cuuli myös minun äneni/ ja andoi minulle pojan/ sentähden cudzui hän hänen nimens Dan.
30:7 Ja Bilha, Raakelin orjatar, tuli jälleen raskaaksi ja synnytti Jaakobille toisen pojan.	7. Ja taas Bilha Rakelin piika tuli raskaaksi, ja synnytti Jakobille toisen pojan.	30:7 Ja taas Bilha Rahelin pijca tuli rascaxi/ ja synnytti Jacobille toisen pojan.
30:8 Niin Raakel sanoi: "Jumalan taisteluja minä olen taistellut sisareni kanssa ja olen voittanut." Ja hän antoi hänelle nimen Naftali.	8. Niin sanoi Rakel: minä olen jalosti kilvoitellut minun sisareni kanssa, ja olen myös voittanut: ja hän kutsui hänen nimensä Naphtali.	30:8 Nijn sanoi Rahel: minä olen jalosti kilvoitellut minun sisareni cansa/ ja olen myös voittanut/ Ja hän cudzui hänen nimens Nephtali.
30:9 Kun Leea näki lakanneensa synnyttämistä, otti hän orjattarensa Silpan ja antoi hänet Jaakobille vaimoksi.	9. Koska Lea näki, että hän lakkasi synnyttämistä; otti hän piikansa Silpan, ja antoi sen Jakobille emännäksi.	30:9 COsca Lea näki että hän lackais synnyttämäst/ otti hän Silpan hänen pijcans/ ja andoi sen Jacobille emännäxi.
30:10 Ja Silpa, Leean orjatar, synnytti Jaakobille pojan.	10. Niin synnytti Silpa, Lean piika, Jakobille pojan.	30:10 Nijn synnytti Silpa Lean pijca Jacobille pojan.
30:11 Niin Leea sanoi: "Onneksi!" Ja hän antoi hänelle nimen Gaad.	11. Ja Lea sanoi: joukko tulee: ja kutsui hänen nimensä Gad.	30:11 Ja Lea sanoi: warustettu/ ja cudzui hänen nimens Gad.
30:12 Ja Silpa, Leean orjatar, synnytti Jaakobille toisen pojan.	12. Ja Silpa, Lean piika, synnytti Jakobille toisen pojan.	30:12 Ja Silpa Lean pijca synnytti Jacobille toisen pojan.
30:13 Niin Leea sanoi: "Onnellista minua! Niin, naiset ylistävät minua onnelliseksi." Ja hän antoi hänelle nimen Asser.	13. Ja Lea sanoi: autuasta minua, sillä tyttäret sanovat minua autuaaksi: ja hän kutsui hänen nimensä Asser.	30:13 Ja Lea sanoi: autuasta minua/ sillä tyttäret sanowat minua autuaxi/ ja hän cudzui hänen nimens Asser.
30:14 Mutta Ruuben meni kerran ulos nisunleikkuun aikana ja löysi lemменmarjoja vainiolta ja toi ne äidillensä Leealle. Niin Raakel sanoi Leealle: "Anna minulle poikasi lemменmarjoja."	14. Ja Ruben meni ulos nisun elonaikana, ja löysi dudaimia vainioilta, ja toi ne Lealle äidillensä. Niin sanoi Rakel Lealle: anna minulle poikas dudaimista.	30:14 RUbен meni ulos nisun elonaicana/ ja löysi cuckaisi wainiolda/ ja toi ne Lealle äitillens. Nijn sanoi Rahel Lealle: anna minulle osa poicas cuckaisist.

30:15 Leea vastasi hänelle: "Eikö riitä, että olet vienyt minulta mieheni, koska tahdot ottaa vielä poikani lemменmarjatkin?" Raakel sanoi: "Olkoon, maatkoon hän tämän yön sinun kanssasi, kunhan saan poikasi lemменmarjat."	15. Hän vastasi häntä: vähäkö sinun siinä on, että olet minulta miehen vienyt, mutta tahdot myös ottaa poikani dudaimit? Ja Rakel sanoi: sentähden maatkaan hän tänä yönä sinun kanssas poikas dudaimien tähden.	30:15 Hän wastais hänelle: vähäkö sinun siinä on/ että olet minulda miehen wienyt/ mutta tahdot myös otta poicani cuckaiset? Ja Rahel sanoi: sentähden maatcan hän tänä yönä sinun cansas/ poicas cuckaisten tähden.
30:16 Kun Jaakob illalla palasi vainiolta, meni Leea häntä vastaan ja sanoi: "Minun luokseni sinun on tultava, sillä minä olen ostanut sinut poikani lemменmarjoilla." Ja hän makasi sen yön hänen kanssaan.	16. Koska Jakob ehtona kedolta palasi, meni Lea häntä vastaan, ja sanoi: minun kanssani pitää sinun makaaman: sillä minä olen sinun kallisti ostanut poikani dudaimilla. Ja hän makasi sen yön hänen kanssansa.	30:16 Cosca Jacob ehtona kedolda palais/ meni Lea händä wastan/ ja sanoi: minun cansani pitä sinun macaman: sillä minä olen sinun ostanut poicani cuckaisilla. Ja hän macais sen yön hänen cansans.
30:17 Ja Jumala kuuli Leeaa, ja Leea tuli raskaaksi ja synnytti Jaakobille viidennen pojan.	17. Ja Jumala kuuli Lean, ja hän tuli raskaaksi, ja synnytti Jakobille viidennen pojan.	30:17 Ja Jumala cuuli Lean/ ja hän tuli rascaxi/ ja synnytti Jacobille wijdennen pojan.
30:18 Niin Leea sanoi: "Jumala on palkinnut minulle sen, että annoin orjattareni miehelleni." Ja hän antoi hänelle nimen Isaskar.	18. Ja Lea sanoi: Jumala on maksanut sen minulle, että minä annoin piikani miehelleni: ja kutsui hänen nimensä Isaskar.	30:18 Ja Lea sanoi: Jumala on costanut minun andamast pijcan miehelleni/ ja cudzui hänen Isaschar.
30:19 Ja Leea tuli jälleen raskaaksi ja synnytti Jaakobille kuudennen pojan.	19. Ja Lea taas tuli raskaaksi, ja synnytti Jakobille kuudennen pojan.	30:19 Ja Lea taas tuli rascaxi/ ja synnytti Jacobille cuudennen pojan.
30:20 Silloin Leea sanoi: "Jumala on antanut minulle hyvän lahjan. Nyt mieheni on asuva minun luonani, sillä minä olen synnyttänyt hänelle kuusi poikaa." Ja hän antoi hänelle nimen Sebulon.	20. Ja Lea sanoi: Jumala on minun hyvästi lahjoittanut, nyt taas asuu minun mieheni minun tykönäni: sillä minä olen synnyttänyt hänelle kuusi poikaa. Ja kutsui hänen nimensä Sebulon.	30:20 Ja Lea sanoi: Jumala on minun hywästi lahjoittanut/ nyt taas asu minun miehen minun tykönän: sillä minä olen synnyttänyt hänelle cuusi poica. Ja cudzui hänen nimens Sebulon.
30:21 Sitten hän synnytti tyttären ja antoi hänelle nimen Diina.	21. Sitte synnytti hän tyttären, ja kutsui hänen nimensä Dina.	30:21 Sijtte synnytti hän tyttären/ ja cudzui hänen nimens Dina.
30:22 Mutta Jumala muisti Raakeliakin, ja Jumala kuuli häntä ja avasi hänen kohtunsa.	22. Mutta Jumala muisti myös Rakelin, ja Jumala kuuli hänen, ja saatti hedelmälliseksi.	30:22 Mutta Jumala muisti myös Rahelin/ cuuli hänen ja saatti hedelmälisexi.
30:23 Niin hän tuli raskaaksi ja synnytti pojan ja sanoi: "Jumala on ottanut pois minun häpeäni."	23. Niin hän tuli raskaaksi ja synnytti pojan, ja sanoi: Jumala on ottanut pois minun häväistykseni.	30:23 Nijn hän tuli rascaxi ja synnytti pojan/ ja sanoi: 30:24 Jumala on ottanut pois minun häwäistyxeni/
30:24 Ja hän antoi hänelle nimen Joosef, sanoen: "Herra antakoon minulle vielä toisen pojan."	24. Ja kutsui hänen nimensä Joseph, sanoen: Herra lisätköön minulle vielä toisen pojan.	ja cudzui hänen nimens Joseph/ sanoden: HERra lisätkön minulle wielä toisen pojan.
30:25 Ja kun Raakel oli synnyttänyt Joosefin, sanoi Jaakob Laabanille: "Päästä minut menemään kotiini ja omaan maahani.	25. Ja tapahtui, koska Rakel oli synnyttänyt Josephin; sanoi Jakob Labanille: päästä minua menemään kotiani ja maalleni.	30:25 JA cosca Rahel oli synnyttänyt Josephin/ sanoi Jacob Labanille: päästä minua menemän cotiani ja maalleni.

30:26 Anna minulle vaimoni ja lapseni, joiden vuoksi olen sinua palvellut, mennäkseni pois; sillä tiedäthän itse, kuinka olen sinua palvellut."	26. Anna minulle minun emäntäni ja lapseni, joiden tähden minä olen sinua palvellut, että minä menisin pois: sillä sinä tiedät minun palvelukseni, kuin minä olen sinua palvellut.	30:26 Anna minulle minun emändäni ja lapseni/ joiden tähden minä olen sinua palvellut/ että minä menisin pois: sillä sinä tiedät minun palvelukseni/ kuin minä olen sinua palvellut.
30:27 Laaban vastasi hänelle: "Jospa saisin armon silmiesi edessä! Merkkini ilmoittavat, että Herra sinun tähtesi on siunannut minua."	27. Ja Laban sanoi hänelle: anna minun löytää armo sinun edessä, minä ymmärrän, että Herra on siunannut minun sinun tähtes.	30:27 Ja Laban sanoi hänelle: anna minun löytä armo sinun edessä/ minä ymmärrän että HERra on siunannut minun sinun tähtes.
30:28 Ja hän sanoi vielä: "Määrää palkka, joka minun on sinulle maksettava, niin minä sen annan."	28. Ja sanoi (vielä): määrää siis sinun palkkas minulle, ja minä annan.	30:28 Määrä siis sinun palkkas minulle/ ja minä annan.
30:29 Hän vastasi hänelle: "Itsehän tiedät, kuinka minä olen sinua palvellut ja millaiseksi karjasi on tullut minun hoidossani.	29. Mutta hän sanoi hänelle: sinä tiedät, kuinka minä olen palvellut sinua: ja kuinka paljo sinun karjaas on minun haltuuni annettu.	30:29 Mutta hän sanoi hänelle: sinä tiedät cuinga minä olen palvellut sinua/ ja cuinga paljo sinun carjas on minun halduni annettu.
30:30 Sillä vähän sinulla oli ennen minun tuloani, mutta sitten se on karttunut suureksi, ja Herra on siunannut sinua, missä vain minä liikuin. Mutta milloin saan ruveta tekemään työtä minäkin oman perheeni hyväksi?"	30. Sinulla oli vähä ennenkuin minä tulin, mutta nyt se on paljoksi kasvanut, ja Herra on siunannut sinun, minun jalkajuonteni kautta. Koska minä siis oman huoneeni parasta katson?	30:30 Sinulla oli vähä ennencuin minä tulin/ mutta nyt se on paljoxi caswanut/ ja HERra on siunannut sinun/ minun jalcajuonden cautta. 30:31 Cosca minä siis oman huoneni parasta cadzon?
30:31 Hän vastasi: "Mitä minun on sinulle annettava?" Jaakob sanoi: "Ei sinun tarvitse antaa minulle mitään. Jos myönnät minulle tämän, niin minä yhä edelleen paimennan ja vartioitsen sinun laumojasi:	31. Ja (Laban) sanoi: mitästä minä sinulle annan? Ja Jakob sanoi: ei sinun pidä mitään antaman minulle. Mutta jos sinä tämän minulle teet, niin minä vielä tästälähin kaitsen ja varjelen sinun laumaas:	Ja Laban sanoi: mitästä minä sinulle annan? Ja Jacob sanoi: ei sinun pidä mitän andaman minulle. Mutta jos sinä tämän minulle teet/ nijn minä vielä nyt caidzen ja warjelen sinun laumas.
30:32 minä tarkastan tänään kaiken laumasi; erota siitä pois kaikki pilkulliset ja kirjavat lampaat sekä karitsoista kaikki mustat ja vuohista kirjavat ja pilkulliset. Ja minun palkkani on sitten oleva tämä,	32. Minä käyn tänäpäpäni kaiken sinun laumas lävitse, eroittaen sieltä kaikki pilkulliset ja kirjavat lampaat, ja kaikki hallavat karitsain seassa, ja kirjavat ja pilkulliset vuohen seassa, (mitä sitte kirjavaksi ja pilkulliseksi tulee) se olkoon minun palkkani. pilkulliset ja kirjavat lampaat sekä karitsoista kaikki mustat ja vuohista kirjavat ja pilkulliset. Ja minun palkkani on sitten oleva tämä,	30:32 Minä käyn tänäpäpäni caiken sinun laumas läpidze/ eroittaden sieldä caicki pilculiset ja kirjawat lambat/ ja caicki mustat caridzain seas/ ja kirjawat ja pilculiset wuohet/ mitä sijtte kirjawaxi ja pilculisexi tule/ se olcon minun palckan.
30:33 ja siinä minun rehellisyyteni tulee toteennäytetyksi: kun vasta tulet omin silmin katsomaan minun palkkaani, niin kaikki vuohet, jotka eivät ole pilkullisia eivätkä kirjavia, ja kaikki karitsat, jotka eivät ole mustia, katsottakoon minun varastamikseni."	33. Niin minun vanhurskauteni on todistava tästedes minusta, koska se siihen tulee, että minun pitää palkkani sinun nähtes saaman: niin että kaikki, jotka ei ole pilkulliset taikka kirjavat vohlista, eikä hallavat karitsoista, se olkoon varkaus minun tykönäni.	30:33 Nijn minun wanhurscauten on todistapa tänäpäpäni taicka huomena/ minust sinun edessä/ cosca se siihen tule/ että minä palckani sinulda otan/ nijn että caicki jotca ei ole pilculiset taicka kirjawat/ eikä ole caridzoista ja wohlista mustat/ se luettacon minulle warcaudexi.
30:34 Laaban vastasi: "Hyvä, olkoon, niinkuin olet puhunut."	34. Niin sanoi Laban: katso, joska se olis sanas jälkeen.	30:34 Nijn sanoi Laban: minä tydyn siihen/ olcon sanas jälken.

30:35 Ja samana päivänä hän erotti pois juovikkaat ja kirjavat vuohipukit ja kaikki pilkulliset ja kirjavat vuohet - kaikki, joissa oli jotakin valkoista - sekä kaikki mustat karitsat ja jätti ne poikiensa hoitoon.	35. Ja sinä päivänä erotti hän pilkulliset ja kirjavat kaurit ja kaikki pilkulliset ja kirjavat vuohet, kaikki joissa jotakin valkeutta oli, ja kaikki hallavat karitsat: ja antoi ne lastensa haltuun.	30:35 Ja sinä päivänä erotti hän pilculiset ja kirjawat caurit ja caicki pilculiset ja kirjawat wuohet/ caicki joisa jotakin walkeutta oli/ ja caicki mustat caridzat/ ja andoi ne hänen lastens haldun.
30:36 Ja hän asetti niin, että oli kolmen päivän välimatka hänen ja Jaakobin välillä; ja Jaakob paimensi Laabanin muuta karjaa.	36. Ja asetti kolmen päiväkunnan matkan, itsensä ja Jakobin vaiheelle: ja Jakob kaitsi niitä, jotka Labanin laumasta jäivät.	30:36 Ja asetti colmen päiwäkunnan matcan/ idzens ja Jacobin waihella/ ja Jacob caidzi nijtä jotca Labanin laumasta jäit.
30:37 Mutta Jaakob otti itselleen tuoreita haavan, mantelipuun ja plataanin oksia ja kuori niihin valkeita juovia, paljastaen oksien valkoisen rungon.	37. Mutta Jakob otti viherjäisiä haapaisia sauvoja, mandelpuisia ja plataneapuisia; ja kuori niihin valkiat juonteet, valkian paikan paljastamisella, joka sauvain päällä oli.	30:37 Mutta Jacob otti wiherjäisiä haapaisia sauvoja/ sarapuisia ja castaneapuisia/ ja cuorei nijhin walkiat juonet:
30:38 Ja kuorimansa oksat hän pani eläinten eteen vesikaukaloihin eli juoma-astioihin, joista ne tulivat juomaan; ja ne olivat kiimallaan tullessansa juomaan.	38. Ja pani ne sauvat, jotka hän kuorinut oli, laumain eteen, vesiruuhiin, ja juoma-astioihin, lauman eteen, joihin he tulivat juomaan, että he juomalle tultuansa siittäisivät.	30:38 Ja pani ne sauwat/ jotca hän cuorinut oli/ laumain eteen/ wesiruuhijn/ joihin he tulit juoman/ että he juomalle tulduans sijtäisit.
30:39 Ja eläimet pariutuivat oksien edessä ja synnyttivät juovikkaita, pilkullisia ja kirjavia karitsoita.	39. Ja niin laumat siittivät niiden sauvain päällä, ja kantoivat pilkullisia, juonteisia ja kirjavia.	30:39 Ja nijn laumat sijtit nijden sauvain päällä/ ja cannoit pilculisia/ juondeisia ja kirjawita.
30:40 Sitten Jaakob erotti karitsat; ja hän asetti eläinten päät niihin päin, jotka olivat pilkullisia, ja kaikkiin niihin päin, jotka olivat mustia Laabanin laumassa; siten hän hankki itselleen eri laumansa eikä päästänyt niitä Laabanin laumaan.	40. Niin Jakob erotti karitsat, ja asetti lauman kasvot, siinä valkiassa laumassa, niitä pilkullisia ja hallavia päin: ja teki itsellensä eri lauman, ja ei laskenut niitä Labanin lauman sekaan.	30:40 Silloin erotti Jacob caridzat/ ja asetti sen eroitetun lauman pilculisten ja mustain cohdalle Labanin laumasa/ ja teki idzellens eri lauman/ ja ei laskenut nijtä Labanin sekaan.
30:41 Ja joka kerta kun voimakkaat eläimet olivat kiimallaan, pani Jaakob oksat eläinten silmien eteen vesikaukaloihin, niin että ne pariutuivat oksien edessä.	41. Ja koska se varhain kantava lauma oli sikoillansa, pani Jakob sauvat laumain silmäin eteen ruuhiin: että he siittäisivät sauvain päällä.	30:41 Mutta cosca se warhain candawa lauma oli sicoillans/ pani Jacob sauwat laumain silmäin eteen/ että he sijtäisit sauvain päällä.
30:42 Mutta heikkojen eläinten eteen hän ei niitä pannut. Niin joutuivat heikot Laabanille ja voimakkaat Jaakobille.	42. Mutta koska ne hiljain juoksivat, niin ei hän pannut niitä sisälle. Niin tulivat äpöiset Labanille ja varhain kannetut Jakobille.	30:42 Mutta cosca äpöiset sijtit/ ei hän pannut nijtä sisälle. Nijn tulit äpöiset Labanille ja warhain cannetut Jacobille.
30:43 Ja siten mies tuli ylen rikkaaksi; hän sai paljon pikkukarjaa sekä palvelijattaria, palvelijoita, kameleja ja aaseja.	43. Siitä tuli mies sangen äveriääksi, niin että hänellä oli paljo lampaita ja piikoja ja palvelioita, ja kameleja ja aaseja.	Sijtä tuli mies sangen äweriäxi/ nijn että hänellä oli paljo lambaita ja pijcoja ja palwelioita/ ja Camelejä ja Aseja.
31 LUKU	31 LUKU	XXXI. Lucu

31:1 Mutta hän sai kuulla, että Laabanin pojat puhuivat näin: "Jaakob on anastanut kaikki, mitä isämme omisti; isämme omaisuudesta hän on hankkinut itselleen kaiken tämän rikkauden."	1. Ja hänen eteensä tuli Labanin lasten puhe, että he sanoivat: Jakob on saattanut itsellensä kaiken meidän isämme tavaran: ja siitä meidän isämme hyvyydestä on hän saattanut itsellensä kaiken tämän tavaran.	31:1 JA hänen eteensä tuli Labanin lasten puhe/ että he sanoit: Jacob on saattanut idzellens caiken meidän Isäm tawaran/ ja sijtä meidän Isäm hywydest on hän saattanut idzellens caiken tämän tawaran.
31:2 Ja Jaakob huomasi Laabanin kasvoista, ettei hän ollut häntä kohtaan niinkuin ennen.	2. Ja Jakob näki Labanin kasvon: ja katso, ei ollut se häntä kohtaan, niinkuin eilen ja entispäivänä.	31:2 Ja Jacob näki Labanin caswon/ ja cadzo/ ei ollut se händä wastian/ nijncuin eilän ja endispäiwänä.
31:3 Ja Herra sanoi Jaakobille: "Palaja isiesi maahan ja sukusi tykö. Minä olen sinun kanssasi."	3. Ja Herra sanoi Jakobille: palaja sinun isäis maalle, ja sukuis tykö: ja minä olen sinun kanssas.	31:3 JA HERra sanoi Jacobille: palaja sinun Isäis maalle/ ja sucuis tygö/ ja minä olen sinun cansas.
31:4 Niin Jaakob kutsutti Raakelin ja Leean kedolle laumansa luo,	4. Niin lähetti Jakob ja kutsui Rakelin ja Lean kedolle laumansa tykö.	31:4 Nijn lähetti Jacob ja cudzutti Rahelin ja Lean kedolle/ hänen laumans tygö.
31:5 ja hän sanoi heille: "Minä huomaan isänne kasvoista, ettei hän ole minua kohtaan niinkuin ennen, vaikka isäni Jumala on ollut minun kanssani.	5. Ja sanoi heille: minä näen teidän isänne kasvon, ettei hän ole minua kohtaan niinkuin eilen ja entispäivänä, mutta minun isäni Jumala on ollut minun kanssani.	31:5 Ja sanoi heille: minä näen teidän Isän caswon/ ettei hän ole minua wastian nijncuin eilän ja endispäiwänä/ mutta minun Isäni Jumala on ollut minun cansani.
31:6 Te tiedätte, että minä olen palvellut isäanne kaikin voimin,	6. Ja te itse tiedätte, että minä olen kaikella minun väelläni palvellut teidän isäanne.	31:6 Ja te tiedätte/ että minä olen caikella wäellä palwellut teidän Isän.
31:7 mutta isänne on kohdellut minua petollisesti ja muuttanut palkkaani kymmenen kertaa. Jumala ei kuitenkaan ole sallinut hänen tehdä minulle mitään vahinkoa.	7. Mutta teidän isänne on vietellyt minua, ja muuttanut minun palkkani jo kymmenen kertaa: ei kuitenkaan sallinut Jumala hänen vahinkoa tehdä minulle.	31:7 Mutta hän on wietellyt minua ja muuttanut minun palckan jo kymmenen kerta/ ei cuitengan sallinut Jumala hänen wahingota tehdä minulle.
31:8 Kun hän sanoi: 'Pilkulliset olkoot sinun palkkasi', niin koko lauma kantoi pilkullisia; ja kun hän sanoi: 'Juovikkaat olkoot sinun palkkasi', niin koko lauma kantoi juovikkaita.	8. Koska hän sanoi: kirjavat pitää oleman sinun palkkas, niin kaikki lauma kantoi kirjavia. Mutta jos hän sanoi: pilkulliset pitää oleman sinun palkkas, niin kaikki lauma kantoi pilkullisia.	31:8 Cosca hän sanoi: kirjawat pitä oleman sinun palckas/ nijn caicki lauma candoi kirjawita. Mutta jos hän sanoi: pilculiset pitää oleman sinun palckas/ nijn caicki lauma candoi pilculisia.
31:9 Niin on Jumala ottanut isänne omaisuuden ja antanut minulle.	9. Niin on Jumala ottanut teidän isänne hyvyyden ja antanut minulle.	31:9 Nijn on Jumala ottanut teidän Isän hywyden/ ja andanut minulle.
31:10 Mutta lauman pariutumisen aikana minä nostin silmäni ja näin unessa, että vuohipukit, jotka astuivat laumaa, olivat juovikkaita, pilkullisia ja kirjavia.	10. Ja tapahtui lauman siirtämisen ajalla, nostin minä silmäni ja näin unessa: ja katso, kauriit, jotka nousivat laumain päälle, olivat juonteiset, pilkulliset ja kirjavat.	31:10 Ja tapahdui lauman sijttämisen ajalla/ nostin minä silmäni ja näin unes/ ja cadzo/ caurit nousit juondeisten/ pilculisten ja kirjawain laumain päälle.
31:11 Ja Jumalan enkeli sanoi minulle unessa: 'Jaakob!' Minä vastasin: 'Tässä olen.'	11. Ja Jumalan enkeli sanoi minulle unessa: Jakob; ja minä vastasin: tässä minä olen.	31:11 Ja Jumalan Engeli sanoi minulle unes: Jacob/ ja minä wastaisin: täsä minä olen.
31:12 Niin hän sanoi: 'Nosta silmäsi ja katso, kaikki vuohipukit, jotka astuvat laumaa, ovat juovikkaita, pilkullisia ja kirjavia, sillä minä olen nähnyt kaiken, mitä Laaban sinulle tekee.	12. Mutta hän sanoi: nosta silmäsi, ja katso, kaikki kauriit, jotka nousevat laumain päälle, ovat juonteiset, pilkulliset ja kirjavat: sillä minä olen nähnyt kaikki, mitä Laban sinulle tekee.	31:12 Mutta hän sanoi: nosta silmäsi/ ja cadzo/ caicki caurit nousewat juondeisten/ pilculisten ja kirjawain laumain päälle: Sillä minä olen nähnyt caicki mitä Laban sinulle teke.

31:13 Minä olen Jumala, joka ilmestyin Beetelissä, jossa sinä voitelit patsaan ja jossa teit minulle lupauksen. Nouse nyt ja lähde tästä maasta ja palaja synnyinmaahasi."	13. Minä olen Jumala BetElissä, jossa sinä voitelit kiven, ja jossas teit minulle lupauksen: nouse siis nyt ja lähde tältä maalta, ja palaja syntymä-maalles.	31:13 Minä olen Jumala BethElis/ josa sinä voitelit kiwen/ ja teit minulle lupauxen/ nouse siis nyt ja lähde täldä maalda/ ja palaja syndymä maalles.
31:14 Silloin Raakel ja Leea vastasivat ja sanoivat hänelle: "Ei meillä ole enää osaa eikä perintöä isämme talossa.	14. Niin vastasivat Rakel ja Lea, ja sanoivat hänelle: onko meillä enää osaa, eli perimistä meidän isämme huoneessa?	31:14 Nijn wastaisit Rahel ja Lea/ ja sanoit hänelle: ei ole meillä enämbi osa/ eikä perimist meidän Isäm huones.
31:15 Eikö hän pitänyt meitä kuin vieraita, koska myi meidät ja söi suuhunsa meistä saamansa hinnan.	15. Eikö hän ole pitänyt meitä muukalaisina? Sillä hän on myynyt meidät, ja peräti syönyt meidän hintamme.	31:15 Eikö hän ole pitänyt meitä muucalaisna? sillä hän on myynyt meidän/ ja peräti syönyt meidän hindam.
31:16 Niin, koko se rikkaus, jonka Jumala on ottanut isältämme, meidän se on ja meidän lastemme. Tee siis nyt kaikki, mitä Jumala on sinulle sanonut."	16. Sentähden kaikki hyvyys, jonka Jumala on ottanut meidän isältämme, se tulee oikeudella meille ja meidän lapsillemme: Nyt siis kaikki, mitä Jumala sinulle on käsenyt, se tee.	31:16 Sentähden caicki hywyys/ jonga Jumala on ottanut meidän Isäldäm/ se tule oikeudella meille ja meidän lapsillem. Nyt siis caicki mitä Jumala sinulle on käsenyt/ se tee.
31:17 Silloin Jaakob nousi ja nosti lapsensa ja vaimonsa kameliien selkään	17. Niin nousi Jakob; ja nosti lapsensa ja emäntänsä kameleihin päälle.	31:17 Niin nousi Jacob/ ja nosti lapsens ja emändäns Camelein päälle.
31:18 ja kuljetti pois kaiken karjansa ja kaiken omaisuutensa, jonka hän oli koonnut, kaiken omistamansa ja Mesopotamiassa hankkimansa karjan, mennäkseen isänsä Iisakin luo Kanaanin maahan.	18. Ja vei pois kaiken karjansa, ja kaiken tavaransa, minkä hän oli pannut kokoon, sen oman karjansa, kun hän oli saanut Mesopotamiassa: mennäksensä isänsä Isaakin tykö Kanaanin maalle.	31:18 Ja wei pois caiken hänen carjans/ ja caiken hänen tawarans/ cuin hän oli pannut cocoon Mesopotamias/ mennäxens Isäns Isaachin tygö Canaan maalle.
31:19 Mutta Laaban oli mennyt keritsemään lampaitaan. Silloin Raakel varasti isänsä kotijumalat.	19. Mutta Laban oli mennyt keritsemään laumaansa. Ja Rakel varasti isänsä epäjumalat.	31:19 Mutta Laban oli mennyt keridzemän laumans. Ja Rahel warasti Isäns epäjumalat.
31:20 Ja Jaakob lähti varkain aramilaisen Laabanin luota eikä ilmaissut hänelle pakenemisaiettaan.	20. Niin varasti Jakob Labanin Syrialaisen sydämen, siinä ettei hän ilmoittanut hänelle, että hän pakeni.	31:20 Nijn warasti Jacob Labanin Syrialaisen sydämen sijnä/ ettei hän ilmoittanut hänelle cosca hän pakeni.
31:21 Niin hän pakeni kaikkienensa, lähti ja meni virran yli ja suuntasi kulkunsa Gileadin vuorille päin.	21. Niin hän pakeni, ja kaikki, mitä hänellä oli, nousi ja meni virran ylitse; ja meni Gileadin vuorta kohden.	31:21 Nijn hän pakeni/ ja caicki mitä hänellä oli/ nousi ja meni wirran ylidze/ ja meni Gileadin vuorta cohden.
31:22 Mutta kolmantena päivänä Laabanille ilmoitettiin, että Jaakob oli paennut.	22. Kolmantena päivänä ilmoitettiin Labanille, että Jakob oli paennut.	31:22 Colmandena päiwänä ilmoitettin Labanille/ että Jacob oli paennut.
31:23 Silloin hän otti mukaansa heimonsa miehet ja ajoi häntä takaa seitsemän päivänmatkaa ja saavutti hänet Gileadin vuorilla.	23. Niin hän otti veljensä kanssansa, ja ajoi häntä takaa seitsemän päiväkuunnan matkan: ja saavutti hänen Gileadin vuorella.	31:23 Ja hän otti weljens cansans/ ja ajoi händä taca seidzemen päiwäcunnan matcan/ ja saawutti hänen Gileadin vuorella.
31:24 Mutta Jumala tuli aramilaisen Laabanin luo unessa yöllä ja sanoi hänelle: "Varo, ettet puhu Jaakobille hyvää etkä pahaa."	24. Mutta Jumala oli tullut Labanin Syrialaisen tykö yöllä unessa ja sanonut hänelle: kavahta sinuas, ettes puhu Jakobille hyvää eli pahaa.	31:24 Mutta Jumala oli tullut Labanin Syrialaisen tygö yöllä unes/ ja sanonut hänelle: cawata sinuas/ ettes mitän puhu Jacobille muuta/ cuin hywä.

31:25 Ja Laaban saavutti Jaakobin. Jaakob oli pystyttänyt telttansa vuorelle, Laaban taas pystytti telttansa Gileadin vuorelle.	25. Ja Laban lähestyi Jakobia. Mutta Jakob oli majansa tehnyt vuorelle. Ja Laban teki veljinsä myös majansa Gileadin vuorelle.	31:25 Ja Laban lähestyi Jacobi. Mutta Jacob oli majans tehnyt vuorelle. Ja Laban teki veljinsä myös majans Gileadin vuorelle.
31:26 Ja Laaban sanoi Jaakobille: "Mitä oletkaan tehnyt? Sinä olet pettänyt minut ja kuljettanut pois minun tyttäreni niinkuin miekalla otetut!	26. Niin sanoi Laban Jakobille: mitäs olet tehnyt, ettäs varastit minun sydämeni ja olet vienyt pois minun tyttäreni niinkuin miekalla otetut?	31:26 Nijn sanoi Laban Jacobille: mitäs olet tehnyt/ ettäs warastit minun sydämeni/ ja olet wienyt pois minun tyttäreni nijncuin miecalla fangitut?
31:27 Minkätähden pakenit salaa, läksit luotani varkain? Et ilmoittanut minulle mitään, ja niin minä en saanut saattaa sinua matkalle iloiten ja laulaen, vaskirummuin ja kantelein,	27. Ja miksis salaa pakenit ja varastit sinus minulta, ja et ilmoittanut minulle? että minä olisin sinua saattanut ilolla, ja lauluilla, ja trumpuilla, ja kanteleilla.	31:27 Ja mixis sala pakenit ja warastit sinus minulda/ ja et ilmoittanut minulle? että minä olisin sinua saattanut ilolla/ ja lauluilla/ ja trumbuilla/ ja candeileilla.
31:28 etkä suonut minun suudella lasteni lapsia ja tyttäriäni. Tyhmästi sinä olet menetellyt.	28. Ja et sallinut minun suuta antaa minun pojilleni ja tyttärilleni: tämän sinä olet tyhmästi tehnyt.	31:28 Ja et sallinut minun suuta anda minun pojilleni ja tyttärilleni? tämän olet tyhmästi tehnyt.
31:29 Minulla olisi valta tehdä teille pahaa, mutta teidän isänne Jumala sanoi minulle viime yönä näin: 'Varo, ettet puhu Jaakobille hyvää etkä pahaa.'	29. Ja minulla olisi kyllä voimaa tehdä teille pahaa, mutta teidän isänne Jumala sanoi menneenä yönä minulle: kavahta itses puhumasta Jakobille hyvää eli pahaa.	31:29 Ja minulla olisi kyllä/ Jumalan kijtos/ njn paljo woima/ että minä tekisin teille paha/ mutta teidän Isän Jumala/ sanoi mennen yönä minulle: cawata idzes puhumast mitän Jacobille muuta cuin hywä.
31:30 Olkoon: sinä olet nyt lähtenyt matkallesi, koska niin suuresti ikävöit isäsi kotiin, mutta minkätähden olet varastanut minun jumalani?"	30. Ja nyt ettäs kumminkin menit pois, ja niin suuresti ikävoitsit isäs huoneeseen: miksis varastit minun jumalani.	31:30 JA nyt ettäs cummingin menit pois/ ja njn surest ikäwöidzit Isäs huoneseen: mixis warastit minun jumalani?
31:31 Jaakob vastasi ja sanoi Laabanille: "Minä pelkäsin, sillä ajattelin, että sinä riistäisit minulta tyttäresi.	31. Ja Jakob vastasi, ja sanoi Labanille: minä pelkäsin ja luulin sinun väkivallalla ottavan pois minulta sinun tyttäres.	31:31 Ja Jacob wastais/ ja sanoi Labanille: minä pelkäisin ja luulin sinun wäkiwallalla ottawan pois minulda sinun tyttäres.
31:32 Mutta se, jonka hallusta löydät jumalasi, menettäköön henkensä. Heimojemme miesten läsnäollessa tutki, mitä minulla on, ja ota pois, mikä on omaasi." Sillä Jaakob ei tiennyt, että Raakel oli ne varastanut.	32. Mutta kenenkä tyköä sinä löydät jumalas, ei sen pidä elämän. Tunnustele meidän veljeimme läsnä ollessa, mitä omaas on minun tykönäni, ja ota pois se. Mutta ei Jakob tietänyt Rakelin niitä varastaneen.	31:32 Mutta kenengä tykö sinä löydät jumalas/ se cuolcon täsä meidän weljeim edes. Edzi omas minun tyköni/ ja ota pois se (mutta ei Jacob tietänyt Rahelin nijtä warastanen.)
31:33 Ja Laaban meni Jaakobin telttaan, Leean telttaan ja molempien orjartarten telttaan, mutta ei löytänyt mitään. Ja tultuaan ulos Leean teltasta hän meni Raakelin telttaan.	33. Niin Laban meni Jakobin majaan, ja Lean majaan, ja heidän molempain piikainsa majaan, ja ei löytänyt. Ja läksi Lean majasta, ja tuli Rakelin majaan.	31:33 Nijn Laban meni Jacobin majaan/ ja Lean/ ja heidän molembain pijcains majaan/ ja ei löytänyt. Ja läxi Lean majast/ ja tuli Rahelin majaan.
31:34 Mutta Raakel oli ottanut kotijumalat, pannut ne kamelin satulaan ja istunut niiden päälle. Ja Laaban penkoi koko teltan, mutta ei löytänyt mitään.	34. Mutta Rakel oli ottanut epäjumalat ja pannut kamelein satulan ala, ja istui siihen päälle; mutta Laban etsi kaiken majan ja ei löytänyt.	31:34 Mutta Rahel oli ottanut epäjumalat/ ja pannut Camelein pahnain ala/ ja istui nijden päälle/ mutta Laban edzei caiken majan/ ja ei löytänyt.

<p>31:35 Ja hän sanoi isällensä: "Älä vihastu, herrani, siitä etten voi nousta sinun edessäsi, sillä minun on, niinkuin naisten tavallisesti on." Ja Laaban etsi, mutta ei löytänyt kotijumalia.</p>	<p>35. Ja hän sanoi isällensä: älköön minun herrani vihastuko, etten minä saa nousta sinun edessä: sillä minulle tapahtuu vaimoin menon jälkeen: Ja hän etsi, ja ei löytänyt epäjumaliansa.</p>	<p>31:35 Ja Rahel sanoi Isällens: älkön minun herran nyt wihastuco/ etten minä saa nosta sinun edesäs: sillä minulle tapahtu waimoin menon jälken. Ja hän edzei/ ja ei löytänyt epäjumalitans.</p>
<p>31:36 Silloin Jaakob vihastui ja soimasi Laabania; Jaakob puhkesi puhumaan ja sanoi Laabanille: "Mitä minä olen rikkonut, mitä pahaa minä olen tehnyt, että näin minua ahdistat?"</p>	<p>36. Ja Jakob vihastui ja riiteli Labanin kanssa; vastasi ja sanoi hänelle: mitä minä olen rikkonut, ja mikä minun pahatekoni on, että minua olet niin vihaisesti ajanut takaa?</p>	<p>31:36 JA Jacob wihastui ja rijteli Labanin cansa/ wastais ja sanoi hänelle: mitä minä olen rickonut/ ja mikä minun pahatecon on/ että minua olet nijn wihaisest ajanut taca?</p>
<p>31:37 Nyt olet penkonut kaikki minun tavarani; mitä olet löytänyt sellaista, joka olisi sinun talosi tavaraa? Tuo se tähän minun heimoni ja sinun heimosi miesten eteen, että he ratkaisisivat meidän molempien välin.</p>	<p>37. Sinä olet etsiskellyt kaikki minun taloni kalut, mitäs olet löytänyt kaikista sinun talois kaluista? Tuo tähän minun ja sinun veljeis eteen, ratkaista meidän kahden vaiheellamme.</p>	<p>31:37 Sinä olet edziskellyt caicki minun taloini calut/ mitäs olet löytänyt caikesta sinun talois caluista? tuo tähän minun ja sinun weljeis eteen/ ratcaista meidän cahden waihellam.</p>
<p>31:38 Jo kaksikymmentä vuotta minä olen ollut sinun luonasi; sinun uuhesi ja vuohesi eivät ole synnyttäneet keskoisia, enkä minä ole oinaita sinun laumastasi syönyt.</p>	<p>38. Minä olen ollut sinun tykönäs jo kaksikymmentä ajastaikaa, ja sinun lampaas ja vuohes ei ole hedelmättömät olleet: ja en ole minä syönyt oinaita sinun laumastas.</p>	<p>31:38 Minä olen ollut sinun tykönäs jo caxikymmendä ajastaica/ ja sinun lambas ja wuohes ei ole hedelmättömät ollet/ ja en ole minä syönyt oinaita sinun laumastas.</p>
<p>31:39 Pedon haaskaamaa en ole sinulle tuonut, se oli minun itseni korvattava; minulta sinä sen vaadit, olipa se viety päivällä tai viety yöllä.</p>	<p>39. Enkä ole tuonut sinulle pedolta haaskattua, mutta minun piti sen maksaman, sen olet sinä minun kädestäni vaatinut: niin myös mitä ikänänsä sinulta päivällä eli yöllä varastettu oli.</p>	<p>31:39 Engä ole tuonut sinulle pedolda haascattua/ mutta minun piti sen maxaman. Mitä ikänäns sinulda yöllä eli päiwällä warastettu oli/ sen olet sinä minun kädestäni waatinut.</p>
<p>31:40 Päivällä vaivasi minua helle, yöllä vilu, ja uni pakeni silmistäni.</p>	<p>40. Päivällä on minun helle väsyttänyt, ja yöllä vilu: ja uni on paennut minun silmistäni.</p>	<p>31:40 Päiwällä on minun helle wäsyttänyt ja yöllä wilu/ ja uni on paennut minun silmistäni.</p>
<p>31:41 Jo kaksikymmentä vuotta minä olen ollut sinun talossasi; neljätoista vuotta minä palvelin sinua saadakseni molemmat tyttäresi ja kuusi vuotta saadakseni sinulta karjaa, mutta kymmenen kertaa sinä muutit minun palkkani.</p>	<p>41. Minä olen jo kaksikymmentä ajastaikaa ollut sinun huoneessas, neljätoistakymmentä ajastaikaa palvelin minä sinua kahden tyttäres tähden, ja kuusi ajastaikaa sinun laumas tähden: ja sinä olet muuttanut minun palkkani kymmenen kertaa.</p>	<p>31:41 Minä olen jo caxikymmendä ajastaica ollut sinun huonesas/ neljätoistakymmendä ajastaica palwelin minä sinua cahden tyttäres tähden ja cuusi ajastaica sinun laumas tähden/ ja sinä olet muuttanut minun palckani kymmenen kerta.</p>
<p>31:42 Jos minun isäni Jumala, Aabrahamin Jumala, jota myöskin Iisak pelkää, ei olisi ollut minun puolellani, niin sinä olisit nyt lähettänyt minut tyhjänä tieheni. Jumala on nähnyt minun kurjuuteni ja kätteni vaivannäön, ja hän ratkaisi viime yönä asian."</p>	<p>42. Jollei minun isäni Jumala, Abrahamin Jumala ja Isaakin pelko olisi ollut minun puolellani; niin sinä peräti tyhjänä olisit minun päästänyt. Mutta Jumala on nähnyt minun vaivani ja kätteni työt, ja nuhteli menneenä yönä sinua.</p>	<p>31:42 Jollei minun Isäni Abrahamin Jumala/ ja Isaachin pelco olis ollut minun puolellani/ peräti tyhjänä olisit sinä minun päästänyt. Mutta Jumala on nähnyt minun waiwani ja käteni työt/ ja nuhteli mennen yönä sinua.</p>

31:43 Niin Laaban vastasi ja sanoi Jakobille: "Tyttäret ovat minun tyttäriäni, ja lapset ovat minun lapsiani, ja karja on minun karjaani, ja kaikki, mitä näet, on minun omaani. Mutta minkä minä nyt mahdan näille tyttärilleni tai lapsille, jotka he ovat synnyttäneet!	43. Vastasi Laban, ja sanoi Jakobille: tyttäret ovat minun tyttäreni, ja pojat ovat minun poikani, ja laumat ovat minun laumani, ja kaikki mitä sinä näet ovat minun: mitä minä teen tänäpäni minun tyttärilleni taikka heidän lapsillensa, jotka he ovat synnyttäneet?	31:43 WAstais Laban/ ja sanoi Jacobille: tyttäret owat minun tyttäreni/ ja pojat owat minun poicani/ ja laumat owat minun laumani/ ja caicki cuins näet/ owat minun/ mitä minä teen tänäpäni minun tyttärilleni taicka heidän lapsillens/ jotca he owat synnyttänet?
31:44 Tule siis, tehkäämme liitto keskenämme, ja olkoon se todistuksena meidän välillämme, minun ja sinun."	44. Tule siis nyt ja tehkäämme liitto, minä ja sinä; joka pitää oleman todistus minun ja sinun vaiheellas.	31:44 Tule sijs nyt ja tehkäm lijtto/ minä ja sinä/ joca on todistus sinun ja minun waihellani.
31:45 Silloin Jaakob otti kiven ja nosti sen pystyyn patsaaksi.	45. Niin otti Jakob kiven, ja pani pystyälle muistopatsaaksi.	31:45 Nijn otti Jacob kiwen ja pani pystyälle muistoxi.
31:46 Ja Jaakob sanoi heimonsa miehille: "Kootkaa kiviä." Ja he ottivat kiviä ja rakensivat roukkion ja aterioivat siinä sen kivioukkion päällä.	46. Ja Jakob sanoi veljillensä: kootkaat kiviä. Ja he toivat kiviä, ja tekivät roukkion; ja atrioitsivat siinä sen roukkion päällä.	31:46 Ja Jacob sanoi weljillens: cootcat kiwiä. Ja he toit kiwiä/ ja teit rouckion/ ja söit sen rouckion päällä.
31:47 Ja Laaban antoi sille nimen Jegar-Saahaduta, mutta Jaakob antoi sille nimen Galed.	47. Ja Laban kutsui hänen Jegar Sahabuta: mutta Jakob kutsui hänen Gilead.	31:47 Ja Laban cudzui hänen Jegar Sahaduta: mutta Jacob cudzui hänen Gilead.
31:48 Ja Laaban sanoi: "Tämä roukkio olkoon tänään todistajana meidän välillämme, minun ja sinun"; sentähden hän antoi sille nimen Galed	48. Niin Laban sanoi: tämä roukkio olkoon todistus tänäpäni minun ja sinun vaiheellas; sentähden kutsui hän hänen nimensä Gilead.	31:48 Nijn Laban sanoi: tämä rouckio olcon todistus tänäpäni sinun ja minun waihellani/ sentähden cudzui hän hänen nimens Gilead.
31:49 ja myöskin nimen Mispa, sillä hän sanoi: "Herra olkoon vartija meidän välillämme, minun ja sinun, kun joudumme loitolle toistemme näkyvistä.	49. Ja Mitspa; sillä hän sanoi: Herra olkoon peräänkatsoja sinun ja minun vaihellani, koska me erkanemme toinen toisestamme:	31:49 Ja Mizpah/ sillä hän sanoi: HERra cadzocon sinun ja minun waihelleni/ cosca me ercanem toinen toisestam.
31:50 Jos sinä kohtelet pahasti minun tyttäriäni tahi otat toisia vaimoja tyttärieni lisäksi, niin tiedä, että vaikkei ketään ihmistä olekaan läsnä, Jumala kuitenkin on todistajana meidän välillämme, minun ja sinun."	50. Jos sinä vaivaat minun tyttäriäni, taikka otat muita emäntiä, paitsi minun tyttäriäni. Ei ole yhtään ihmistä (joka todistais) meidän kanssamme, mutta katso, Jumala on todistaja minun ja sinun vaiheellas.	31:50 Jos sinä waiwat minun tyttäritäni/ taicka otat muita emänditä/ paidzi minun tyttäritäni. Ei ole ketän täsä meidän cansam/ mutta cadzo/ Jumala on todistaja minun ja sinun waihellas.
31:51 Ja Laaban sanoi vielä Jakobille: "Katso, tämä roukkio ja tämä patsas, jonka minä olen pystyttänyt meidän välillemme, minun ja sinun	51. Ja Laban sanoi (vielä) Jakobille: katso, tämä on roukkio, ja tämä on muistopatsas, jonka minä panen minun ja sinun vaihelles.	31:51 Ja Laban sanoi wielä Jacobille: cadzo/ tämä on rouckio/ ja tämä on kiwi/ jonga minä panin minun ja sinun waihelles.
31:52 - tämä roukkio olkoon todistuksena, ja myöskin tämä patsas olkoon todistuksena siitä, etten minä kulje tämän roukkion ohi sinun luoksesi ja ettet sinäkään kulje tämän roukkion ja tämän patsaan ohi minun luokseni paha mielessä.	52. Tämä roukkio olkoon todistus, ja tämä patsas olkoon myös todistus, etten minä käy ylitse tämän roukkion sinun tykö, etkä sinä käy ylitse tämän roukkion ja tämän patsaan minun tyköni, vahinkoa tekemään.	31:52 Tämä rouckio olcon todistus/ jos minä käyn ylidze tämän rouckion sinun tygös/ taicka jos sinä käyt ylidze tämän rouckion ja kiwen minun tygöni/ wahingota tekemän.

31:53 Aabrahamin Jumala ja Naahorin Jumala, heidän isiensä Jumala, olkoon tuomarina meidän välillämme." Ja Jaakob vannoi valansa Jumalan kautta, jota hänen isänsä Iisak pelkäsi.	53. Abrahamin Jumala ja Nahorin Jumala ja heidän isänsä Jumala, ratkaiskoon meidän välillämme. Ja Jakob vannoi isänsä Isaakin pelvon kautta.	31:53 Abrahamin Jumala ja Nahorin Jumala/ ja heidän Isäins Jumala/ ratcaiscon meidän wälillä. Ja Jacob wannoi hänen Isäns Isaachin pelgon cautta.
31:54 Ja Jaakob uhrasi vuorella teurasuhrin ja kutsui heimonsa miehet aterioimaan, ja he aterioivat ja olivat yötä vuorella.	54. Ja Jakob uhrasi vuorella, ja kutsui veljensä syömään leipää. Ja kuin he olivat syöneet, olivat he yötä vuorella.	31:54 Ja Jacob uhras vuorella/ ja cudzui hänen weljens syömän. Ja cuin he olit syönet/ olit he yötä vuorella.
31:55 Mutta varhain seuraavana aamuna Laaban nousi, suuteli lastensa lapsia ja tyttäriään ja hyvästeli heidät; sitten hän lähti matkaan ja palasi kotiinsa.	55. Mutta aamulla varhain nousi Laban, ja suuta antoi poikainsa ja tyttärensä, ja siunasi heitä, ja meni matkaansa, ja palasi kotiansa.	31:55 Mutta amulla warhain nousi Laban/ ja suuta andoi hänen poicains ja tyttärens/ ja siunais heitä/ ja meni matcans/ ja palais cotians.
32 LUKU	32 LUKU	XXXII. Lucu
32:1 Mutta Jaakob kulki tietänsä; ja Jumalan enkeleitä tuli häntä vastaan.	1. Mutta Jakob meni tietänsä myöten, ja Jumalan enkelit tulivat häntä vastaan.	32:1 MUTta Jacob meni hänen tietäns/ ja Jumalan Engelit tulit händä wastan.
32:2 Ja nähdessään heidät Jaakob sanoi: "Tämä on Jumalan sotajoukkoa." Ja hän antoi sille paikalle nimen Mahanaim.	2. Ja koska hän näki heidät, sanoi hän: Nämä ovat Jumalan sotajoukko. Ja hän kutsui sen paikan Mahanaim.	32:2 Ja cosca hän näki heidän/ sanoi hän: nämät owat Jumalan sotajoucko. Ja hän cudzui sen paican Mahanaim.
32:3 Sitten Jaakob lähetti sanansaattajat edellään veljensä Eesaun luo Seirin maahan, Edomin alueelle.	3. Niin Jakob lähetti sanansaattajat edellänsä veljensä Esaun tykö, Seirin maakuntaan, Edomin maalle.	32:3 NIjn Jacob lähetti sanan edelläns Esaun hänen weljens tygö/ Seirin maacundaan/ Edomin maalle.
32:4 Ja hän käski heitä sanoen: "Sanokaa herralleni Eesaulle näin: 'Sinun palvelijasi Jaakob sanoo: Minä olen oleskellut Laabanin luona ja viipynyt siellä tähän saakka;	4. Ja käski heitä, sanoen: sanokaat näin minun herralleni Esaulle: näin sanoo sinun palvelias Jakob: minä olen ollut muukalainen Labanin tykönä, ja viipynyt tähän asti.	32:4 Ja käski heitä/ sanoden: sanocat näin minun herralleni Esaulle: sinun palwelias Jacob käski sinulle sanoa: minä olen ollut Labanin tykönä tähän asti.
32:5 ja minä olen saanut raavaita, aaseja, pikkukarjaa, palvelijoita ja palvelijattaria ja lähetän nyt sanan herralleni, että saisin armon sinun silmiesi edessä."	5. Ja minulla on karjaa ja aaseja, lampaita, palvelioita ja piikoja: ja lähetin ilmoittamaan minun herralleni, löytääkseni armoa sinun edessäs.	32:5 Ja minulla on carja ja Aseja/ lambaita/ palwelioita ja pijcoja/ ja lähetin ilmoittaman minun herralleni/ löytäxen armo sinun edesäs.
32:6 Sanansaattajat palasivat Jaakobin luo ja sanoivat: "Me tulimme veljesi Eesaun luo; hän on jo matkalla sinua vastaan, neljäsataa miestä mukanaan."	6. Sanansaattajat palasivat Jakobin tykö, sanoen: me tulimme Esaun sinun veljes tykö; ja hän tulee sinua vastaan, ja neljäsataa miestä hänen kanssansa.	32:6 SANansaattajat palaisit Jacobin tygö/ sanoden: me tulim Esaun sinun weljes tykö/ ja hän tule sinua wastan neljänsadan miehen cansa.
32:7 Silloin valtasi Jaakobin suuri pelko ja ahdistus. Ja hän jakoi väen, joka oli hänen kanssansa, ja pikkukarjan ja raavaskarjan ja kamelit kahteen joukkoon.	7. Niin peljästyi Jakob kovin, ja ahdistus tuli hänen päällensä: ja jakoi väen, joka oli hänen kanssansa, ja lampaat, ja karjan ja kamelit kahteen joukkoon.	32:7 Nijn peljästyi Jacob cowan/ ja ahdistus tuli hänen päällens/ ja jacoi wäen joca oli hänen cansans/ ja lambat/ ja carjan ja Camelit cahteen jouckon.
32:8 Sillä hän ajatteli: "Jos Eesau hyökkää toisen joukon kimppuun ja tuhoaa sen, niin toinen joukko pääsee pakoon."	8. Ja sanoi: jos Esau tulee yhden joukon päälle, ja lyö sen; niin jäänyt joukko pääsee.	32:8 Ja sanoi: jos Esau tule toisen joucon päälle/ ja lyö sen/ nijn toinen joucko pääse.

32:9 Ja Jaakob sanoi: "Isäni Aabrahamin Jumala ja isäni Iisakin Jumala, Herra, sinä, joka sanoit minulle: 'Palaja maahasi ja sukusi luo, niin minä teen sinulle hyvää!'"	9. Ja Jakob sanoi: minun isäni Abrahamin Jumala, ja minun isäni Isaakin Jumala, Herra joka sanoit minulle: palaja maalles ja sukuis tykö, ja minä teen sinulle hyvää.	32:9 JA Jacob sanoi: HERRa minun Isäni Abrahamin Jumala/ ja minun Isäni Isaachin Jumala/ sinä joca sanoit minulle: palaja maalles ja sucuis tygö/ ja minä teen sinulle hyvä.
32:10 Minä olen liian halpa kaikkeen siihen armoon ja kaikkeen siihen uskollisuuteen, jota sinä olet palvelijallesi osoittanut; sillä ainoastaan sauva kädessäni minä kuljin tämän Jordanin yli, ja nyt on minulle karttunut kaksi joukkoa.	10. Minä olen mahdollin kaikkeen siihen armoon, ja kaikkeen siihen totuuteen, jonka sinä teit palvelialles. Sillä koska minä tämän Jordanin ylitse menin, ei minulla muuta ollut kuin minun sauvani; mutta nyt minulla on kaksi joukkoa.	32:10 Minä olen mahdollin caicken sijhen armon/ ja caicken sijhen totuuten/ jonga sinä teit palwelialles. Sillä cosca minä tämän Jordanin ylidze menin/ ei minulla muuta ollut cuin tämä sauwa/ mutta nyt minulla on caxi joucko.
32:11 Pelasta minut veljeni Eesaun käsistä, sillä minä pelkään, että hän tulee ja tuhoaa minut ynnä äidit lapsineen.	11. Pelasta siis nyt minua minun veljeni Esaun käsistä: sillä minä pelkään hänen tulevan ja lyövän minun, ja äidin lapsinensa.	32:11 Pelasta sijs nyt minua minun veljeni Esaun käsist: sillä minä pelkän hänen tulewan ja lyöwän minun ja äitin lapsinens.
32:12 Olethan itse sanonut: 'Minä teen sinulle hyvää ja annan sinun jälkeläistesi luvun tulla paljoksi kuin meren hiekka, jota ei voida lukea sen paljouden tähden.'"	12. Sinä olet kumminkin sanonut: minä teen kaiketi sinulle hyvää; ja lisään sinun siemenes niinkuin sannan meressä, joka paljouden tähden ei luettaa taideta.	32:12 Sinä olet cummingin sanonut: minä teen sinulle hywä/ ja lisän sinun siemenes nijncuin sannan meres/ joca paljouden tähden ei luetta taita.
32:13 Ja hän jäi siihen yöksi. Sitten hän erotti omaisuudestaan lahjaksi veljelleen Eesaulle	13. Ja hän yötyi sinne, ja otti niistä, kuin olivat käsillä, lahjoja lähettääksensä veljellensä Eesaulle:	32:13 JA hän yödyi sinne/ ja otti nijstä/ jotca osaisit olla käsillä/ lahjoja/ lähettäxens weljellens Eesaulle.
32:14 kaksisataa vuolta ja kaksikymmentä vuohipukkia, kaksisataa uuhta ja kaksikymmentä oinasta,	14. Kaksisataa vuolta, ja kaksikymmentä kaurista: kaksisataa lammasta ja kaksikymmentä jäärää:	32:14 Caxisata wohta/ ja caxikymmendä caurista/ caxisata lammasta/ ja caxikymmendä jäärä.
32:15 kolmekymmentä imettävää kamelia varsoinensa, neljäkymmentä lehmää ja kymmenen härkää, kaksikymmentä aasintammaa ja kymmenen aasia.	15. Imettäviä kameleja varsoinensa kolmekymmentä: neljäkymmentä lehmää ja kymmenen härkää, kaksikymmentä aasia ja kymmenen varsa.	32:15 Imettäwiä Camelejä warsoinens colmekymmendä/ neljäkymmendä lehmä ja kymmenen härkä/ caxikymmendä Asia kymmenen warsan cansa.
32:16 Ja hän jätti ne palvelijainsa haltuun, kunkin lauman erikseen, ja sanoi palvelijoilleen: "Menkää minun edelläni ja jättäkää välimatka kunkin lauman välille."	16. Ja antoi ne palvelioittensa käsiin, itsekunkin lauman erinänsä; ja sanoi palvelioillensa: menkää minun edelläni, ja pitäkää väli jokaisen lauman vaiheella.	32:16 Ja andoi ne palwelioittens käsijn/ idzecungin lauman erinäns/ ja sanoi palwelioillens: mengät minun edellän/ ja pitäkät wäli jocaidzen lauman waihella.
32:17 Ja hän käski ensimmäistä sanoen: "Kun veljeni Esau kohtaa sinut ja kysyy: 'Kenen sinä olet, ja mihin menet, ja kenen ovat nuo elukat tuolla edelläsi?'"	17. Ja käski ensimmäiselle, sanoen: Koska minun veljeni Esau kohtaa sinun, ja kysyy sinulta, kenenkäs olet, ja kuhunkas menet? ja kenenkä nämät ovat, joitas ajat edelläs?	32:17 Ja käski ensimmäiselle/ sanoden: Cosca minun weljen Esau cohta sinun/ ja kysy sinulle: kenengäs olet/ ja cuhungas menet? ja kenengä nämät owat/ joitas ajat edelläs?
32:18 niin vastaa: 'Ne ovat palvelijasi Jaakobin, lähetetyt lahjaksi herralleni Eesaulle; ja katso, myös hän itse tulee jäljessämme.'"	18. Niin sano: nämät ovat sinun palvelias Jakobin lahjat, lähetetyt minun herralleni Eesaulle: ja katso, hän tulee myös itse meidän jälissämme.	32:18 Nijn sano: nämät owat sinun palwelias Jacobin lahjat/ lähetetyt minun herralleni Eesaulle/ ja hän tule myös idze meidän jälisäm.

32:19 Samoin hän käski toista ja kolmatta ja kaikkia muita, jotka laumoja ajoivat, sanoen: "Juuri näin on teidän sanottava Esaulle, kun tapaatte hänet.	19. Niin käski hän myös toiselle ja kolmannelle, ja kaikille niille, jotka kävivät lauman jälissä, sanoen: tämän minun sanani jälkeen puhukaat Esaulle, koska te hänen löydätte.	32:19 Nijn käski hän myös toiselle ja colmannelle/ ja caikille nijlle/ jotca käwit lauman jälis/ sanoden: tämän minun sanani jälken puhucat Esaulle/ cosca te hänen löydätte.
32:20 Ja sanokaa myös: 'Katso, sinun palvelijasi Jaakob tulee meidän jäljessämme.'" Sillä hän ajatteli: "Minä koetan lepyttää häntä lahjalla, joka kulkee edelläni. Sitten astun itse hänen kasvojensa eteen; ehkä hän ottaa minut ystävällisesti vastaan."	20. Ja sanokaat myös: katso, sinun palvelias Jakob on myös meidän jäljissämme; sillä hän ajatteli: minä lepytän hänen lahjoilla, jotka minun edelläni menevät; sitte tahdon minä nähdä hänen kasvonsa, mitämaks, hän ottaa vastaan minun ystävällisesti.	32:20 Ja sanocat myös: cadzo/ sinun palwelias Jacob on myös meidän jälisäm/ sillä hän ajatteli: minä lepytän hänen lahjalla joca edelläni mene/ sijtte minä näen hänen caswons/ mitämax/ hän otta wastan minua ystäwällisest.
32:21 Niin lahja kulki hänen edellensä, mutta itse hän jäi siksi yöksi leiriin.	21. Niin lahjat menivät hänen edellensä; mutta hän oli itse siinä yötä joukkoinensa.	32:21 Nijn lahjat menit hänen edelläns/ mutta hän oli idze sijnä yötä jouckoinens.
32:22 Mutta yöllä hän nousi, otti molemmat vaimonsa ja molemmat orjattarensa ja yksitoista lastansa ja meni kahlauspaihasta Jabbokin yli.	22. Ja nousi yöllä ja otti kaksi emäntäänsä, ja ne kaksi piikaansa, ja yksitoistakymmentä lastansa: ja meni ylitse Jabbokin luotuspaikkaan.	32:22 Ja nousi yöllä ja otti caxi hänen emändätäns/ ja ne caxi pijcans/ ja hänen yxitoistakymmendä lastans/ ja meni Jabokin luotus paickan.
32:23 Ja hän otti heidät ja vei heidät joen yli ja vei sen yli kaiken, mitä hänellä oli.	23. Ja otti ne ja vei heidät virran ylitse: ja vei myös ylitse kaikki, mitä hänellä oli.	32:23 Ja otti ne ja wei heidän wirran ylidzen/ ja wei myös ylidzen caicki mitä hänellä oli.
32:24 Ja Jaakob jäi yksinänsä toiselle puolelle. Silloin painiskeli hänen kanssaan muuan mies päivän koittoon saakka.	24. Mutta Jakob jäi sille puolelle yksinänsä. Silloin paineli yksi mies hänen kanssansa, siihenasti kuin aamurusko nousi.	32:24 Mutta Jacob jäi sille puolelle yxinäns. Silloin paineli yxi mies hänen cansans/ sijhenasti cuin amurusco nousi.
32:25 Ja kun mies huomasi, ettei hän häntä voittanut, iski hän häntä lonkkaluuhun, niin että Jaakobin lonkka nyrjähti hänen painiskellessaan hänen kanssaan.	25. Ja kuin hän näki, ettei hän voittanut häntä, rupesi hän hänen reiteensä, niin että Jakobin reisiluu horjahtui painellessa hänen kanssansa.	32:25 Ja cuin hän näki ettei hän woittanut händä/ rupeis hän hänen reiteens/ nijn että Jacobin reisiluu horjahtui painelles hänen cansans.
32:26 Ja mies sanoi: "Päästä minut, sillä päivä koittaa." Mutta hän vastasi: "En päästä sinua, ellet siunaa minua."	26. Ja hän sanoi: päästä minua, sillä aamurusko nousee. Mutta hän vastasi: en minä päästä sinua, jolles siunaa minua.	32:26 Ja hän sanoi: päästä minua/ sillä amurusco nouse. Mutta hän wastais: en minä päästä sinua jolles siuna minua.
32:27 Ja hän sanoi hänelle: "Mikä sinun nimesi on?" Hän vastasi: "Jaakob."	27. Ja hän sanoi hänelle: mikä sinun nimes on? hän vastasi: Jakob.	32:27 Ja hän sanoi hänelle: mikä sinun nimes on? hän wastais: Jacob.
32:28 Silloin hän sanoi: "Sinun nimesi älköön enää olko Jaakob, vaan Israel, sillä sinä olet taistellut Jumalan ja ihmisten kanssa ja olet voittanut."	28. Ja hän sanoi: ei sinua sillen pidä kutsuttaman Jakob, vaan IsraEl: sillä sinä olet taistellut Jumalan ja ihmisten kanssa, ja olet voittanut.	32:28 Ja hän sanoi: ei sinua sillen pidä cudzuttaman Jacob/ waan IsraEl: sillä sinä olet taistellut Jumalan ja Ihmisten cansa/ ja olet woittanut.
32:29 Ja Jaakob kysyi ja sanoi: "Ilmoita nimesi." Hän vastasi: "Miksi kysyt minun nimeäni?" Ja hän siunasi hänet siinä.	29. Ja Jakob kysyi häneltä, ja sanoi: sanos nyt sinun nimes. Mutta hän sanoi: miksis minun nimeäni kysyt? Ja hän siunasi häntä siinä paikassa.	32:29 Ja Jacob kysyi hänelle/ ja sanoi: sanos nyt sinun nimes. Mutta hän sanoi: mixis minun nimeni kysyt? Ja hän siunais händä sijnä paicas.

32:30 Ja Jaakob antoi sille paikalle nimen Penuel, "sillä", sanoi hän, "minä olen nähnyt Jumalan kasvoista kasvoihin, ja kuitenkin on minun henkeni pelastunut."	30. Ja Jakob kutsui sen paikan Pniel: sillä minä olen nähnyt Jumalan kasvosta kasvoon, ja minun sieluni on vapahdettu.	32:30 Ja Jacob cudzui sen paican Pniel: sillä minä olen nähnyt Jumalan caswosta caswoon/ ja minä olen wapadettu.
32:31 Ja kun hän oli kulkenut Penuelin ohitse, nousi aurinko; mutta hän ontui lonkkaansa.	31. Ja aurinko nousi, koska hän Pnielin ohitse kävi, ja hän ontui reidestänsä.	32:31 Ja Auringo nousi cosca hän Pnielin ohidze käwi/ ja hän ondui reisisuonestans.
32:32 Sentähden israelilaiset eivät vielä tänäkään päivänä syö reisirjännettä, joka kulkee lonkkaluun yli; sillä hän iski Jaakobia lonkkaluuhun, reisirjännän kohdalle.	32. Sentähden ei syö Israelin lapset reisisuonta tähän päivään asti, että Jakobin reisirjuu horjahtui.	32:22 Sentähden ei syö Israelin lapset reisisuonda tähän päiwän asti/ että Jacobin reisirjuu horjahtui.
33 LUKU	33 LUKU	XXXIII. Lucu
33:1 Kun Jaakob nosti silmänsä ja katseli, niin katso, Eesau oli tulossa, neljäsataa miestä mukanaan. Silloin hän jakoi lapset Leelle, Raakelille ja molemmille orjattarille.	1. Ja Jakob nosti silmänsä ja näki, ja katso, Esau tuli, ja neljäsataa miestä hänen kanssansa: ja hän jakoi lapset Lealle ja Rakelille, ja molemmille piioille.	33:1 JAcob nosti silmäns/ ja näki weljens Esaun tulewan/ neljän sadan miehen cansa. Ja jacoï lapsens Lealle ja Rahelille/ ja molemmille pijcoille.
33:2 Ja hän asetti orjattaret lapsineen ensimmäisiksi, niiden jälkeen Leean lapsineen ja Raakelin Joosefin kanssa viimeiseksi.	2. Ja asetti piiat lapsinensa ensimmäiseksi; sitälähin Lean hänen lastensa kanssa, ja Rakelin Josephin kanssa jälimmäiseksi.	33:2 Ja asetti pijcat lapsinens ensimmäisixi/ sitälähin Lean hänen lastens cansa/ ja Rahelin Josephin cansa jälkimmäisexi.
33:3 Mutta itse hän astui heidän edellensä ja kumartui maahan seitsemän kertaa, kunnes oli saapunut veljensä eteen.	3. Mutta itse hän kävi heidän edellensä: ja kumarsi maahan seitsemän kertaa, siihenasti kuin hän veljeänsä lähestyi.	33:3 Mutta idze hän käwi heidän edelläns/ ja cumarsi hänens maahan seidzemen kerta/ siihenasti cuin hän weljens lähestyi.
33:4 Mutta Eesau riensi häntä vastaan ja sulki hänet syliinsä, halasi häntä kaulasta ja suuteli häntä; ja he itkivät.	4. Ja Esau juoksi häntä vastaan, ja syliinsä otti hänen, ja halasi häntä kaulasta, ja suuta antoi hänen: ja he itkivät.	33:4 Ja Esau juoxi händä wastan/ ja sylijns otti hänen/ ja halais händä caulast/ ja suuta andoi hänen/ ja he itkit.
33:5 Ja hän nosti silmänsä ja näki vaimot ja lapset ja kysyi: "Keitä ovat nämä, jotka ovat sinun seurassasi?" Hän vastasi: "Ne ovat minun lapseni, jotka Jumala on palvelijallesi lahjoittanut."	5. Ja hän nosti silmänsä, ja näki vaimot ja lapset, ja sanoi: kutka nämät kanssas ovat? Hän vastasi: ne ovat lapset, jotka Jumala on lahjoittanut sinun palvelialles.	33:5 Ja hän nosti silmäns/ ja näki waimot ja lapset/ ja sanoi: cutca nämät cansas owat? hän wastais: ne owat lapset/ jotca Jumala on lahjoittanut sinun palwelialles.
33:6 Niin orjattaret lähestyivät lapsineen ja kumartuivat maahan.	6. Niin piiat lähestyivät lapsinensa ja kumarsivat hänen edessänsä.	33:6 Nijn pijcat lähestyit lapsinens/ ja cumarsit hänen edesäns.
33:7 Myöskin Leea lapsineen lähestyi, ja he kumartuivat maahan. Viimein lähestyivät Joosef ja Raakel ja kumartuivat maahan.	7. Ja lähestyi myös Lea lapsinensa, ja kumarsivat hänen edessänsä. Sitte tuli Joseph ja Rakel, jotka myös kumarsivat hänen edessänsä.	33:7 Ja lähestyi myös Lea lapsinens/ ja cumarsit hänen edesäns. Sijtte tuli Joseph ja Rahel/ jotca myös cumarsit hänen edesäns.
33:8 Sitten hän kysyi: "Mitä tarkoittit kaikella sillä joukolla, jonka minä kohtasin?" Hän vastasi: "Saada armon herrani silmien edessä."	8. Ja hän sanoi: mitä tahdot kaiken sen joukon kanssa, kuin minä kohdannut olen? Hän vastasi: löytäkseni armoa minun herrani edessä.	33:8 Ja hän sanoi: mitä tahdot caiken tämän joucon cansa/ cuin minä cohdannut olen? hän wastais: löytäxeni armo minun Herrani edes.

33:9 Mutta Eesau sanoi: "Minulla on itselläni kyllin; pidä, veljeni, omasi!"	9. Ja Esau sanoi: minulla on kyllä, minun veljeni, pidä omas.	33:9 Ja Esau sanoi: minulla on kyllä/ minun weljen/ pidä omas.
33:10 Jaakob vastasi: "Ei niin; jos olen saanut armon sinun silmiesi edessä, niin ota minulta vastaan lahjani; sillä olenhan saanut nähdä sinun kasvosi, niinkuin nähdään Jumalan kasvot, ja sinä olet ottanut minut suosiollisesti vastaan.	10. Niin Jakob vastasi: ei niin, mutta jos minä olen löytänyt armon sinun edessä, niin ota minun lahjani minun kädestäni: sillä minä näin sinun kasvot, niinkuin minä olisin nähnyt Jumalan kasvot; ettäs olet minut hyväksi ottanut.	33:10 Nijn Jacob wastais: ei nijn/ mutta jos minä olen löytänyt armon sinun edessä/ nijn ota minun lahjani minun kädestäni: sillä minä näin sinun kasvot/ nijncuin minä olisin nähnyt Jumalan kasvot/ ota se hywäxes minulda.
33:11 Ota siis tervehdyslahjani, joka sinulle tuotiin, sillä Jumala on ollut minulle armollinen, ja minulla on yllin kyllin kaikkea." Ja hän pyysi häntä pyytämällä, kunnes hän otti sen.	11. Ota siis se siunaus, jonka minä olen tuonut sinulle: sillä Jumala on sen minulle antanut, ja minulla on kyllä kaikkinaista. Niin hän vaati häntä ottamaan.	33:11 Ota siis se siunaus/ jonga minä olen tuonut sinulle: sillä Jumala on sen minulle andanut/ ja minulla on kyllä caickinaista. Nijn hän waadei händä ottaman.
33:12 Sitten Eesau sanoi: "Lähtekäämme liikkeelle ja vaeltakaamme eteenpäin; minä vaellan sinun edelläsi."	12. Ja (Esau) sanoi: lähtekäämme jo matkustamaan, minä vaellan sinun kanssas.	33:12 JA Esau sanoi: lähtekäm jo matcustaman/ minä waellan sinun cansas.
33:13 Mutta Jaakob sanoi hänelle: "Herrani näkee itse, että lapset ovat pieniä ja että minulla on imettäviä lampaista ja lehmiä mukana; jos näitä ajaa kiivaasti päivänkään, kuolee koko lauma.	13. Niin hän sanoi hänelle: minun herrani tietää minulla olevan pieniä lapsia, ja imettäväisiä lampaista ja karjaa: jos ne yhtenä päivänä äkisti ajettaisiin, niin kuolis lauma.	33:13 Nijn hän sanoi hänelle: minun Herran tietä minulla olevan pieniä lapsia/ ja imettäväisiä lambaita ja carja/ jos ne yhtenä päiwänä äkist ajetaisin/ nijn cuolis coco lauma.
33:14 Kulkekoon siis herrani palvelijansa edellä; minä seuraan hiljalleen jäljessä, sen mukaan kuin karja, jota kuljetan, ja lapset jaksavat käydä, kunnes saavun herrani luo Seiriin."	14. Niin menkään minun herrani palvelijansa edellä: mutta minä seuraan hiljaksensa senjälkeen kuin karja ja lapset käydä voivat, siihenasti kuin minä tulen minun herrani tykö Seiriin.	33:14 Nijn mengän minun Herran hänen palwelians edellä/ mutta minä seuran hiljaxens/ senjälken cuin carja ja lapset käydä woiwat/ siihenasti cuin minä tulen minun Herrani tygö Seirijn.
33:15 Eesau vastasi: "Minä jätän luoksesi osan väestäni." Hän sanoi: "Minkätähden niin? Kunhan vain saan armon herrani silmien edessä!"	15. Ja Esau sanoi: minä jätän kuitenkin sinun tykö jotakin siitä väestä, kuin minun kanssani on. Hän vastasi: mihinkä se? Anna minun ainoastansa löytää armo minun herrani edessä.	33:15 Esau sanoi: minä jätän cuitengin sinun tygös jotakin sijtä wäest/ cuin minun cansan on. Hän wastais: mihingä se? anna minun ainoastans löytä armo minun Herrani edes.
33:16 Niin Esau sinä päivänä kääntyi takaisin ja meni sitä tietään Seiriin.	16. Niin Esau palasi sinä päivänä tietänsä myöten Seiriin.	33:16 Nijn Esau palais sinä päiwänä hänen tietäns myöden Seirijn.
33:17 Mutta Jaakob lähti Sukkotiin ja rakensi siellä itsellensä majan. Ja karjallensa hän teki tarhoja. Siitä tuli sen paikan nimeksi Sukkot.	17. Mutta Jakob matkusti Sukkotiin, ja rakensi itsellensä huoneen, ja teki majat karjallensa. Sentähden kutsui hän sen paikan Sukkot.	33:17 Mutta Jacob matcusti Suchotthijn/ ja rakensi idzellens huonen/ ja teki majat hänen carjallens. Sentähden cudzui hän sen paican Suchoth.
33:18 Ja Jaakob saapui matkallansa Mesopotamiasta onnellisesti Sikemin kaupunkiin, joka on Kanaanin maassa, ja leirytyi kaupungin edustalle.	18. Sitte tuli Jakob rauhoitettuna siihen kaupunkiin Sikem, joka on Kanaanin maalla, sitte kuin hän oli tullut Mesopotamiasta; ja sioitti itsensä kaupungin kohdalle.	33:18 SIjtte tuli Jacob Salemijn siihen Caupungijn Sichem/ joca on Canaan maalla/ sijtte cuin hän oli tullut Mesopotamiast/ ja sioitti idzens Caupungin cohdalle.

33:19 Ja hän osti sen maapalstan, johon hän oli pystyttänyt telttansa, Hamorin, Sikemin isän, pojilta sadalla kesitalla.	19. Ja osti murun peltoa, johonka hän teki majansa, Hemorin, Sikemin isän lapsilta, sadan penningin edestä.	33:19 Ja osti murun peldo/ johonga hän teki majans/ Hemorin Sichemin Isän lapsilda/ sadan penningin edest.
33:20 Ja hän pystytti siihen alttarin ja antoi sille nimen Eel, Israelin Jumala.	20. Ja rakensi siinä alttarin: ja rukoili väkevää Israelin Jumalan nimeä.	33:20 Ja rakensi siinä Altarin/ ja rucoili wäkwätä Israelin Jumalan nime.
34 LUKU	34 LUKU	XXXIV. Lucu
34:1 Ja Diina, Leean tytär, jonka hän oli synnyttänyt Jaakobille, meni tapaamaan sen maan tyttäriä.	1. Ja Dina, Lean tytär, jonka hän Jakobille synnyttänyt oli, meni katselemaan sen maakunnan tyttäriä.	34:1 JA Dina Lean tytär/ jonga hän Jacobille synnyttänyt oli/ meni cadzeleman sen maacunnan tyttäritä.
34:2 Ja Sikem, joka oli hivviläisen Hamorin, sen maan ruhtinaan, poika, näki hänet, otti hänet luokseen, makasi hänen kanssaan ja teki hänelle väkivaltaa.	2. Koska Sikem, Hemorin Heviläisen, sen maakunnan ruhtinaan poika näki hänen, otti hän hänen ja makasi hänen, ja häpäisi hänen.	34:2 Cosca Sichem Hemorin Hewein/ sen maacunnan Ruhtinan poica näki hänen/ otti hän hänen ja macais hänen/ ja häwäis hänen.
34:3 Ja hänen sydämensä kiintyi Diinaan, Jaakobin tyttäreeseen, ja hän rakasti tyttöä ja viihdytteli häntä.	3. Ja hänen sydämensä paloi Dinan Jakobin tyttären perään; ja rakasti piikaa, ja puhutteli häntä suloisilla sanoilla.	34:3 Ja hänen sydämens paloi Dinan Jacobin tyttären päälle/ ja racasti pijca/ ja puhutteli händä suloisilla sanoilla.
34:4 Ja Sikem puhui isällensä Hamorille sanoen: "Hanki minulle tämä tyttö vaimoksi."	4. Ja Sikem puhui isällensä Hemorille, sanoen: ota minulle tämä piika emännäksi.	34:4 Ja Sichem sanoi hänen Isällens Hemorille/ sanoden: ota minulle tämä pijca emännäxi.
34:5 Ja Jaakob oli saanut kuulla, että Sikem oli raiskannut hänen tyttärensä Diinan; mutta kun hänen poikansa olivat hänen laumansa kanssa kedolla, oli Jaakob vaiti siksi, kunnes he palasivat.	5. Ja Jakob kuuli, että he hänen tyttärensä Dinan olivat häväisseet, ja hänen poikansa olivat lauman kanssa kedolla. Ja Jakob vaikenä siihenasti kuin he tulivat.	34:5 Ja Jacob cuuli että hänen tyttärens Dina oli häwäisty/ ja hänen poicans olit lauman cansa kedolla. Ja Jacob waickenä sijhenasti cuin he tulit.
34:6 Ja Hamor, Sikemin isä, meni Jaakobin luo puhuttelemaan häntä.	6. Ja Hemor Sikemin isä meni Jakobin tykö puhuttelemaan häntä.	34:6 Ja Hemor Sichemin Isä meni Jacobin tygö puhutteleman händä.
34:7 Ja Jaakobin pojat tulivat kedolta. Kuultuaan, mitä oli tapahtunut, miehet sydäntyivät ja vihastuivat kovin siitä, että hän oli tehnyt häpeällisen teon Israelissa, kun oli maannut Jaakobin tyttären; sillä semmoista ei saa tehdä.	7. Silloin tulivat Jakobin pojat kedolta: ja koska he sen kuulivat, tulivat miehet surulliseksi, ja vihastuivat sangen kovin; että hän oli tehnyt tyhmyyden Israelissa, maaten Jakobin tyttären: sillä ei ollut se oikein tehty.	34:7 Silloin tulit Jacobin pojat kedolda: ja cosca he sen cuulit/ tulit miehet surullisexi/ ja wihastuit sangen cowan/ että hän oli tehnyt häpiälisen työn Israelissa/ maaten Jacobin tyttären: sillä ei ollut se oikein tehty.
34:8 Niin Hamor puhui heille sanoen: "Poikani Sikemin sydän on mielistynyt teidän sisareenne; antakaa hänet hänelle vaimoksi.	8. Niin puhui Hemor heidän kanssansa, sanoen: minun poikani Sikemin sydän halajaa teidän tyttärenne jälkeen; antakaat siis se hänelle emännäksi.	34:8 NIjn puhui Hemor heidän cansans/ sanoden: minun poicani Sichemin sydän halaja teidän tyttären jälken/ andacat sijs se hänelle emännäxi.
34:9 Lankoutukaa meidän kanssamme, antakaa te tyttäriänne meille, ja ottakaa te itsellenne meidän tyttäriämme,	9. Naittakaa teitäne yhteen meidän kanssamme: antakaat teidän tyttärenne meille, ja ottakaat jällensä meidän tyttäreemme teille.	34:9 Yhtennaittacat teitän meidän cansam/ andacat teidän tyttären meille/ ja ottacat jällens meidän tyttärem teille.

34:10 ja jääkää asumaan meidän uoksemme. Maa on oleva teille avoinna, asukaa siinä ja kierrelkää siinä ja asettukaa sinne."	10. Ja asukaat meidän kanssamme: maan pitää oleman teillä alttiina, asukaat, myykät ja ostakaat siinä, ja omistakaat maa.	34:10 Ja asucat meidän cansam/ maan pitää oleman teille aldin/ asucat/ myykät ja ostacat sijnä/ ja omistacat maa.
34:11 Ja Sikem sanoi tytön isälle ja veljille: "Suokaa minun saada armo silmienne edessä, ja mitä te vaaditte minulta, sen minä annan.	11. Ja Sikem sanoi hänen isällensä ja veljillensä: antakaat minun löytää armo teidän edessä: ja mitä te sanotte minulle, sen minä annan.	34:11 Ja Sichem sanoi hänen Isällens ja weljillens: andacat minun löytä armo teidän edesän/ ja mitä te sanotte minulle/ sen minä annan.
34:12 Vaatikaa minulta kuinka suuri morsiamen hinta ja kuinka suuret antimet tahansa: minä annan, mitä te minulta vaaditte. Antakaa minulle vain se tyttö vaimoksi."	12. Anokaat minulta rohkiasti huomenlahja ja antimia, ja minä annan, mitä te anotte: antakaat minulle vaivoin se piika emännäksi.	34:12 Anocat minulda rohkiast huomenlahja ja andimita/ ja minä annan mitä te anotte/ andacat minulle waiwoin se pijca emännäxi.
34:13 Mutta Jaakobin pojat vastasivat Sikemille ja hänen isällensä Hamorille puhuen petollisesti, sentähden että hän oli raiskannut heidän sisarensa Diinan;	13. Niin vastasivat Jakobin pojat Sikemille, ja hänen isällensä Hemorille, ja puhuivat petoksella; että hän oli heidän sisarensa Dinan häväissyt.	34:13 Nijn wastaisit Jacobin pojat Sichemille/ ja hänen Isällens Hemorille/ ja puhuit petoxella/ että hän oli heidän sisarens Dinan häwäisnyt.
34:14 he sanoivat heille: "Emme voi tehdä sitä, että antaisimme sisaremme ympärileikkaamattomalle miehelle, sillä se olisi meistä häpeällistä.	14. Ja sanoivat heille: emme taida sitä tehdä, että me annamme meidän sisaremme ympärileikkaamattomalle miehelle: sillä se olis meille häpiäksi.	34:14 Ja sanoit heille: en me taida sitä tehdä/ että me annam meidän sisarem ymbärinsleickamattomalle miehelle: sillä se olis meille häpiäxi.
34:15 Me suostumme ainoastaan sillä ehdolla, että te tulette meidän kaltaisiksemme, niin että kaikki miehenpuolenne ympärileikataan.	15. Mutta kuitenkin siinä me suostumme teihin; jos te tulette meidän kaltaisiksemme, että kaikki miehenpuoli teidän seassanne ympärileikattaisiin,	34:15 Mutta cuitengin sijnä me suostum teihin/ jos te tuletta meidän caldaisexem/ että caicki miehenpuoli teidän seasan ymbärinsleicataisin.
34:16 Silloin me annamme omia tyttäriämme teille ja otamme itsellemme teidän tyttäriänne, ja me asetumme teidän luoksenne ja tulemme yhdeksi kansaksi.	16. Niin me annamme meidän tyttäremme teille, ja otamme teidän tyttärenne meille, ja asumme teidän kanssanne ja tulemme yhdeksi kansaksi.	34:16 Nijn me annam meidän tyttärem teille/ ja otam teidän tyttären meille/ ja asum teidän cansan/ ja tulem yhdexi Canssaxi.
34:17 Mutta jos te ette kuule meitä ettekä ympärileikkauta itseänne, niin me otamme sisaremme ja menemme tiehemme."	17. Mutta jollette kuule meitä, ja anna teitänne ympärileikata; niin me otamme meidän tyttäremme, ja menemme matkaamme.	34:17 Mutta jollette cuule meitä/ ja anna teitän ymbärinsleicata/ nijn me otam meidän tyttärem/ ja menem matcam.
34:18 Ja heidän puheensa kelpasi Hamorille ja Sikemille, Hamorin pojalle.	18. Ja heidän puheensa kelpasi Hemorille, ja Sikemille Hemorin pojalle.	34:18 Ja heidän puhens kelpais Hemorille/ ja Sichemille Hemorin pojalle.
34:19 Eikä nuori mies viivytellyt niin tekemästä, sillä hän oli mieltynyt Jaakobin tyttäreeseen; ja hän oli suuremmassa arvossa kuin kukaan muu hänen isänsä perheessä.	19. Ja se nuori mies ei viivytellyt sitä tehdäksensä: sillä hän rakasti suuresti Jakobin tytärtä, ja hän oli kunniasa pidettävä kaikkein ylitse isänsä huoneessa.	34:19 Ja se nuori mies ei wijwytellyt sitä tehdäxens: sillä hän racasti suurest Jacobin tytärtä/ ja hän oli cunnias pidettäpä caickein ylidze hänen Isäns huones.
34:20 Niin menivät Hamor ja hänen poikansa Sikem kaupunkinsa porttiin ja puhuivat kaupunkinsa miehille sanoen:	20. Niin tuli Hemor ja hänen poikansa Sikem kaupunkinsa porttiin, ja puhuivat kaupunkinsa miehille, sanoen:	34:20 Nijn tuli Hemor ja hänen poicans Sichem Caupungins porttijn/ ja puhuit heidän Caupungins miehille/ sanoden:

<p>34:21 "Näillä miehillä on rauha heidän mieheissään; antakaamme heidän siinä asettua tähän maahan ja kierrellä siinä, onhan maa tilava heillekin joka suuntaan. Ottakaamme me heidän tyttäriänsä vaimoiksemme, ja antakaamme me tyttäriämme heille.</p>	<p>21. Nämät miehet ovat rauhalliset meidän kanssamme, ja tahtovat asua ja elää tällä maalla, ja katso, maa on kyllä avara heidän edessään: ottakaamme heidän tyttärensä meille emännäksi, ja antakaamme meidän tyttäremme heille.</p>	<p>34:21 Nämät miehet owat rauhalliset meidän cansam/ ja tahtowat asua ja elä tällä maalla/ ja cadzo/ maa on kyllä awara heidän edesäns/ ottacam heidän tyttärens meille emännäxi/ ja andacam meidän tyttärem heille.</p>
<p>34:22 Mutta ainoastaan sillä ehdolla miehet suostuvat asettumaan meidän luoksemme, tullaksensa meidän kanssamme yhdeksi kansaksi, että kaikki miehenpuolemme ympärileikataan, niinkuin he itsekin ovat ympärileikatut.</p>	<p>22. Mutta siihen ne miehet antavat meille suosionsa, asuaksensa meidän kanssamme ja tullaksensa yhdeksi kansaksi: jos meistä ympärileikataan kaikki miehenpuoli, niin kuin he myös ympärileikatut ovat.</p>	<p>34:22 Mutta siihen ne miehet andawat meille suosions/ asuaxens meidän cansam ja tullaxens yhdexi Canssaxi/ jos meistä ymbärinsleicatan caicki miehenpuoli/ nijncuin he myös ymbärinsleicatut owat.</p>
<p>34:23 Tulevathan silloin heidän karjansa ja tavaransa ja kaikki heidän juhtansa meidän omiksemme. Suostukaamme siis, niin he asettuvat luoksemme."</p>	<p>23. Heidän karjansa ja hyvyytensä, ja kaikki heidän eläimensä, eikö ne ole meidän omamme? Jos me muutoin olemme heidän tahtonsa jälkeen, niin että he asuvat meidän kanssamme.</p>	<p>34:23 Heidän carjans ja hywydens/ ja caicki cuin heillä on/ tule meidän omaxem/ jos me muutoin olem heidän tahtons jälkeen/ nijn että he asuwat meidän cansam.</p>
<p>34:24 Ja he kuulivat Hamoria ja hänen poikaansa Sikemiä, kaikki, jotka kulkivat hänen kaupunkinsa portista; ja niin kaikki miehenpuolet, kaikki, jotka kulkivat hänen kaupunkinsa portista, ympärileikkauttivat itsensä.</p>	<p>24. Ja he olivat Hemorille kuuliaiset, ja Sikemille hänen pojallensa, kaikki jotka hänen kaupunkinsa portista kävivät ulos: ja ympärileikkasivat itsensä, jokainen miehenpuoli, jotka hänen kaupunkinsa portista kävivät ulos.</p>	<p>34:24 Ja he olit Hemorille cuuliaiset/ ja Sichemille hänen pojallens/ caicki jotca hänen Caupungins portista käwit ulos ja sisälle/ ja ymbärinsleickaisit heidäns/ jocainen miehenpuoli/ jotca hänen Caupungins portista käwit ulos ja sisälle.</p>
<p>34:25 Mutta kolmantena päivänä, kun he olivat kipeimmillään, Jaakobin kaksi poikaa, Simeon ja Leevi, Diinan veljet, ottivat kumpikin miekkansa ja hyökkäsivät, kenenkään aavistamatta, kaupunkiin ja tappoivat jokaisen miehenpuolen.</p>	<p>25. Ja tapahtui kolmantena päivänä, koska he kipiämmällänsä olivat, ottivat kaksi Jakobin poikaa Simeon ja Levi, Dinan veljet, kumpikin miekkansa, ja menivät rohkiasti kaupunkiin: ja tappoivat jokaisen miehenpuolen.</p>	<p>34:25 JA tapahdui colmandena päiwänä/ cosca he kipiämmälläns olit/ otit ne caxi Jacobin poica Simeon ja Lewi/ Dinan weljet/ cumbikin heidän mieckans/ ja menit rohkiasit Caupungijn/ ja tapoit jocaidzen miehenpuolen.</p>
<p>34:26 Myöskin Hamorin ja hänen poikansa Sikemin he tappoivat miekan terällä, ottivat Diinan Sikemin talosta ja menivät pois.</p>	<p>26. Ja tappoivat myös Hamorin, ja hänen poikansa Sikemin miekan terällä: ja ottivat Diinan Sikemin huoneesta, ja menivät pois.</p>	<p>34:26 Ja tapoit myös Hemorin/ ja hänen poicans Sichemin miecan terällä/ ja otit heidän sisarens Dinan/ Sichemin huonesta/ ja menit pois.</p>
<p>34:27 Ja Jaakobin pojat karkasivat haavoitettujen kimppuun ja ryöstivät kaupungin, sentähden että he olivat raiskanneet heidän sisarensa.</p>	<p>27. Niin tulivat Jakobin pojat tapettuiden päälle, ja ryöstivät kaupungin; että he olivat häväisseet heidän sisarensa.</p>	<p>34:27 Nijn tulit Jacobin pojat tapettuiden päälle/ ja ryöstäisit Caupungin/ että he olit häwäisnet heidän sisarens.</p>
<p>34:28 Ja he anastivat heidän pikkukarjansa ja raavaskarjansa ja aasinsa ja kaikki, mitä oli sekä kaupungissa että kedolla.</p>	<p>28. Ja veivät pois heidän lampaansa, karjansa, aasinsa, ja mitä sekä kaupungissa että kedolla oli.</p>	<p>34:28 Ja weit pois heidän lambans/ carjans/ Asins/ ja mitä sekä Caupungis että kedolla oli.</p>

34:29 Ja kaikki heidän tavaransa, kaikki heidän lapsensa ja vaimonsa he veivät saaliinaan, ja he ryöstivät samoin kaiken muun, mitä taloissa oli.	29. Ja kaikki heidän hyvytensä, lapsensa ja heidän vaimonsa he ottivat vangiksi, ja ryöstivät; niin myös kaikki, mitä huoneissa oli.	34:29 Ja kaikki heidän hywydens/ lapsens ja heidän waimons he otit fangixi/ ja ryöstäisit caicki mitä huoneisa oli.
34:30 Niin Jaakob sanoi Simeonille ja Leeville: "Te olette syösseet minut onnettomuuteen, saattaneet minut tämän maan asukkaiden, kanaanilaisten ja perissiläisten, vihoihin. Minun joukkoni on vähäinen; jos he kokoontuvat minua vastaan, niin he tuhoavat minut, ja niin minut ja minun sukuni hävitetään."	30. Ja Jakob sanoi Simeonille ja Leville: te olette minulle mielikarvouden tehneet, saattaen minun haisevaiseksi tämän maakunnan asuvaisille, Kanaanealaisille ja Pheresiläisille: ja minä olen vähä joukko, koska he heitäsä kokoovat minun päälleni, niin he tappavat minun, ja minä hukutetaan, ja minun huoneeni.	mielicarvouden tehnet/ saattaden minun haisevaiseksi tämän maacunnan asuwaisille/ Cananereille ja Pheresereille/ ja minä olen vähä joukko/ cosca he heidäns cocowat minun päälleni/ nijn he tappawat minun/ minä hucutetan ja caicki minun huoneni.
34:31 Mutta he vastasivat: "Pitikö hänen kohdella meidän sisartamme niinkuin porttoa!"	31. Mutta he vastasivat: pitiköstä heidän tekemän meidän sisaremme kanssa, niinkuin jonkun porton kanssa?	Mutta he wastaisit: pitiköst heidän tekemän meidän sisarem cansa/ nijncuin jongun porton cansa.
35 LUKU	35 LUKU	XXXV. Lucu
35:1 Ja Jumala sanoi Jaakobille: "Nouse, mene Beeteliin, asetu sinne ja rakenna sinne alttari Jumalalle, joka ilmestyi sinulle paetessasi veljeäsi Eesauta."	1. Ja Jumala sanoi Jakobille: nouse ja mene ylös BetEliin, ja asu siellä: ja tee siihen alttari Jumalalle, joka sinulle ilmestyi, koska sinä pakenit veljes Esaun edestä.	35:1 JA Jumala sanoi Jacobille: nouse ja mene BethElin päin/ ja asu siellä/ ja tee sijhen Altari Jumalalle/ joca sinulle ilmestyi/ cosca sinä pakenit weljes Esaun edestä.
35:2 Niin Jaakob sanoi perheellensä ja kaikille, jotka olivat hänen kanssaan: "Poistakaa vieraat jumalat, joita teillä on keskuudessanne, puhdistautukaa ja muuttakaa vaatteenne.	2. Niin sanoi Jakob perheellensä, ja kaikille, jotka hänen kanssansa olivat: eroittakaat teistänne vieraat Jumalat, jotka teidän seassanne ovat, ja puhdistakaat teitänne, ja muuttakaat teidän vaatteenne.	35:2 Nijn sanoi Jacob perhellens/ ja caikille jotca hänen cansans olit/ eroittacat teistän wierat jumalat/ jotca teidän seasan owat/ ja puhdistacat teitän/ ja muuttacat teidän waatten.
35:3 Ja nouskaamme ja menkäämme Beeteliin, rakentaakseni sinne alttarin Jumalalle, joka kuuli minua ahdistukseni aikana ja oli minun kanssani tiellä, jota vaelsin."	3. Ja nouskaamme ja menkäämme ylös BetEliin; että minä tekisin siihen alttarin Jumalalle, joka minua kuuli minun hätäaikanani, ja on ollut minun kanssani tiellä, jota minä matkustin.	35:3 Ja noscam ja mengäm BethElin päin/ että minä tekisin sijhen Altarin Jumalalle/ joca minua cuuli minun hätä aicanani/ ja on ollut minun cansani tiellä/ jota minä matcustin.
35:4 Niin he jättivät Jaakobille kaikki vieraat jumalat, jotka olivat heidän hallussansa, sekä renkaat, jotka olivat heidän korvissaan, ja Jaakob kätki ne maahan tammen alle, joka oli Sikemissä.	4. Niin he antoivat Jakobille kaikki vieraat Jumalat, jotka heidän käsissänsä olivat, ja korvarenkaansa, jotka heidän korvissansa olivat. Ja Jakob kaivoi ne sen tammen alle, joka oli Sikemin tykönä.	35:4 Nijn he annoit Jacobille caicki wierat jumalat jotca heidän käsisäns olit/ ja heidän corwarengans. Ja Jacob caiwoi ne sen tammen ale/ joca oli Sichemin tykönä/
35:5 Ja he lähtivät liikkeelle; ja Jumalan kauhu valtasi heidän ympärillään olevat kaupungit, niin etteivät nämä ajaneet takaa Jaakobin poikia.	5. Ja he matkustivat. Ja Jumalan pelko tuli niille kaupungeille, jotka olivat heidän ympärillänsä, ettei he ajaneet Jakobin poikia takaa.	ja he matcustit. 35:5 Ja Jumalan pelco tuli nijlle Caupungeille/ jotca olit heidän ymbärilläns ettei he ajanet Jacobin poikia taca.

35:6 Ja Jaakob saapui Luusiin, joka on Kanaanin maassa, se on Beeteliin, kaiken väen kanssa, joka oli hänen seurassaan.	6. Niin tuli Jakob Lutsiin Kanaanin maalle, se on BetEl, kaiken sen väen kanssa kuin hänen kanssansa oli.	35:6 Nijn tuli Jacob Luzijn Canaan maalle joca cudzutan BethEl/ caiken sen wäen cansa cuin hänen cansans oli.
35:7 Ja hän rakensi sinne alttarin ja nimitti paikan Eel-Beeteliksi, koska Jumala oli siellä ilmestynyt hänelle, silloin kun hän pakeni veljeään.	7. Ja rakensi siihen alttarin, ja kutsui sen paikan ElBethEl; sillä Jumala ilmestyi siinä hänelle, paetessansa veljensä edestä.	35:7 Ja rakensi sijhen Altarin/ ja cudzui sen paican ElBethEl/ sillä Jumala ilmestyi sijnä hänelle/ paetesans weljens edest.
35:8 Mutta Debora, Rebekan imettäjä, kuoli, ja hänet haudattiin Beetelin alapuolelle tammen alle, ja se sai siitä nimen "Itkutammi."	8. Niin kuoli Debora Rebekan imettäjä, ja haudattiin alemmaiselle puolelle BetEliä, tammen alle: ja se kutsuttiin itkutammeksi.	35:8 Nijn cuoli Debora Rebeckan imettäjä/ ja haudattin alemmaiselle puolelle BethElitä/ sen tammen ala joca cudzutan itcutammexi.
35:9 Ja Jumala ilmestyi jälleen Jaakobille hänen palattuaan Mesopotamiasta ja siunasi hänet.	9. Ja Jumala ilmestyi taas Jakobille, sitte kuin hän oli tullut Mesopotamiasta ja siunasi häntä.	35:9 JA Jumala ilmestyi taas Jacobille/ sijttecuin hän oli tullut Mesopotamiast/ ja siunais händä.
35:10 Ja Jumala sanoi hänelle: "Sinun nimesi on Jaakob; mutta älköön sinua enää kutsuttako Jaakobiksi, vaan nimesi olkoon Israel." - Niin hän sai nimen Israel.	10. Ja Jumala sanoi hänelle: sinun nimes on Jakob: mutta ei silleen pidä sinun nimes kutsuttaman Jakob, vaan IsraEl pitää sinun nimes oleman. Ja niin kutsuttiin hänen nimensä IsraEl.	35:10 Ja sanoi hänelle: sinun nimes on Jacob/ mutta ei sillen pidä sinun nimes cudzuttaman Jacob/ waan IsraEl/ pitä sinun nimes oleman. Ja nijn hän cudzuttin IsraEl.
35:11 Ja Jumala sanoi hänelle: "Minä olen Jumala, Kaikkivaltias; ole hedelmällinen ja lisäänny. Kansa, suuri kansojen joukko on sinusta tuleva, ja kuninkaita lähtee sinun kupeistasi.	11. Ja Jumala sanoi hänelle: Minä olen kaikkivaltias Jumala, ole hedelmällinen ja enäne, kansa ja kansain joukko pitää sinusta tuleman: ja kuninkaat pitää tuleman sinun kupeistas.	35:11 Ja Jumala sanoi hänelle: Minä olen caickiwaldias Jumala/ ole hedelmälinen ja enäne/ Canssa ja Canssain joucko tulewat sinun cupeistas.
35:12 Ja maan, jonka minä olen antanut Aabrahamille ja Iisakille, minä annan sinulle; myöskin sinun jälkeläisillesi minä annan sen maan."	12. Ja sen maan, jonka minä olen antanut Abrahamille ja Isaakille, annan minä sinulle: ja sinun siemenelles sinun jälkees, annan minä sen maan.	35:12 Ja sen maan jonga minä olen andanut Abrahamille ja Isaachille/ annan minä sinullen/ ja sinun siemenelles sinun jälkes.
35:13 Ja Jumala kohosi ylös hänen luotaan siitä paikasta, jossa hän oli häntä puhutellut.	13. Ja niin meni Jumala ylös hänen tyköänsä, siinä paikassa, kuin hän hänen kanssansa puhunut oli.	35:13 Ja nijn meni Jumala ylös hänen tyköns/ sijtä paicast/ cuin hän hänen cansans puhunut oli.
35:14 Ja Jaakob pystytti patsaan siihen paikkaan, jossa hän oli häntä puhutellut, kivipatsaan, ja vuodatti juomauhrin sen päälle ja kaatoi öljyä sen päälle.	14. Mutta Jakob asetti muistopatsaan siihen paikkaan, jossa hän hänen kanssansa puhunut oli, (nimittäin) kivisen patsaan: ja uhrasi juomauhria, ja kaasi öljyä sen päälle.	35:14 Mutta Jacob asetti sijhen paikkaan kiwen muistoxi/ josa hän hänen cansans puhunut oli/ ja uhraris juomauhria/ ja caasi öljyä sen päälle.
35:15 Ja Jaakob nimitti sen paikan, jossa Jumala oli häntä puhutellut, Beeteliksi.	15. Ja Jakob kutsui sen paikan, jossa Jumala hänen kanssansa puhunut oli, BetEl.	35:15 Ja Jacob cudzui sen paican/ josa Jumala oli puhunut hänen cansans/ BethEl.
35:16 Sitten he lähtivät liikkeelle Beetelistä. Ja kun vielä oli jonkun verran matkaa Efrataan, joutui Raakel synnytystuskiin, ja hänen synnytystuskansa olivat hyvin kovat.	16. Ja he matkustivat BetElistä, ja kuin vielä vähä matkaa oli Ephratiin, niin synnytti Rakel, ja synnyttäminen oli hänelle sangen raskas.	35:16 JA he matcustit BethElist/ ja cuin wielä wähä matca oli Ephrathijn/ synnytti Rahel/ ja synnyttäminen oli hänelle sangen rascas.

35:17 Ja kun hänen synnytystuskansa olivat kovimmillaan, sanoi kättilövaimo hänelle: "Älä pelkää, sillä tälläkin kertaa sinä saat pojan."	17. Ja koska synnyttämisen oli hänelle raskaimmallansa; sanoi lastenämmä hänelle: älä pelkää, sillä tämä poika on sinulla myös oleva.	35:17 Ja koska synnyttämisen oli hänellä rascaimmallans/ sanoi lastenämmä hänelle: älä pelkä/ sillä tämä poica on sinulla myös oleva.
35:18 Mutta kun hänen henkensä oli lähtemäisillään, sillä hänen oli kuoltava, antoi hän hänelle nimen Benoni, mutta hänen isänsä antoi hänelle nimen Benjamin.	18. Mutta hänen henkensä lähteissä, koska hänen piti kuoleman, kutsui hän hänen nimensä BenOni: mutta hänen isänsä kutsui hänen nimensä BenJamin.	35:18 Mutta hänen hengens lähteis/ cosca hänen piti cuoleman/ cudzui hän hänen nimens BenOni/ mutta hänen Isäns cudzui hänen nimens BenJamin.
35:19 Niin Raakel kuoli siellä, ja hänet haudattiin Efratan tien varteen, se on Beethemiin.	19. Niin kuoli Rakel: ja hän haudattiin Ephratiin tien viereen, se on BetLehem.	35:19 Nijn cuoli Rahel/ ja haudattin Ephrathin tien wiereen/ joca nyt cudzutan BethLehem.
35:20 Ja Jaakob pystytti hänen haudalleen patsaan; tämä Raakelin hautapatsas on olemassa vielä tänäkin päivänä.	20. Ja Jakob pani patsaan hänen hautansa päälle: tämä on Rakelin haudan patsas hamaan tähän päivään asti.	35:20 Ja Jacob pani padzan hänen hautans tygö/ ja tämä on Rahelin haudan padzas/ haman tähän päiwän asti.
35:21 Ja Israel lähti liikkeelle sieltä ja pystytti telttansa tuolle puolen Karjatornia.	21. Ja IsraEl matkusti edespäin, ja teki majansa tuolle puolelle Ederin tornia	35:21 JA IsraEl matcusti edespäin/ ja teki majans tuolle puolelle Ederin tornia.
35:22 Ja tapahtui, kun Israel asui siinä maassa, että Ruuben meni ja makasi Bilhan, isänsä sivuvaimon, kanssa. Ja Israel sai sen kuulla.	22. Ja se tapahtui, koska IsraEl asui siinä maakunnassa, meni Ruben ja makasi Bilhan isänsä jalkavaimon kanssa. Ja IsraEl sai sen kuulla. Ja Jakobilla oli kaksitoistakymmentä poikaa.	35:22 Ja se tapahdui/ cosca IsraEl asui sijnä maacunnas/ meni Ruben ja macais Bilhan hänen Isäns jalcawaimon cansa. Ja IsraEl sai sen cuulla. 35:23 JA Jacobilla oli caxitoistakymmendä poica.
35:23 Jaakobilla oli kaksitoista poikaa. Leean pojat olivat Ruuben, Jaakobin esikoinen, Simeon, Leevi, Juuda, Isaskar ja Sebulon.	23. Lean pojat olivat nämät: Jakobin esikoinen Ruben; niin Simeon, ja Levi, ja Juuda, ja Isaskar ja Zebulon.	Lean pojat oli nämät: Jacobin esicoinen Ruben/ Simeon/ Lewi/ Juda/ Isaschar ja Zebulon.
35:24 Raakelin pojat olivat Joosef ja Benjamin.	24. Rakelin pojat olivat: Joseph ja BenJamin.	35:24 Rahelin pojat olit: Joseph ja BenJamin.
35:25 Bilhan, Raakelin orjattaren, pojat olivat Daan ja Naftali.	25. Bilhan Rakelin piian pojat olivat: Dan ja Naphtali.	35:25 Bilhan Rahelin pijcan pojat olit: Dan ja Nephtali.
35:26 Silpan, Leean orjattaren, pojat olivat Gaad ja Asser. Nämä ovat ne Jaakobin pojat, jotka syntyivät hänelle Mesopotamiassa.	26. Silpan Lean piian pojat olivat: Gad ja Asser. Nämä ovat Jakobin pojat, jotka hänelle syntyneet olivat Mesopotamiassa.	35:26 Silpan Lean pijcan pojat olit: Gad ja Asser. Nämä owat Jacobin pojat/ jotca hänelle syndynet olit Mesopotamias.
35:27 Ja Jaakob saapui isänsä Iisakin luo Mamreen, Kirjat-Arbaan, se on Hebroniin, jossa Aabraham ja Iisak olivat asuneet muukalaisina.	27. Ja Jakob tuli isänsä Isaakin tykö Mamreen, Arban kaupunkiin, joka on Hebron, jossa Abraham ja Isaak olivat muukalaiset olleet.	35:27 JA Jacob tuli hänen Isäns Isaachin tygö Mamreen/ Arban caupungijn/ joca cudzutan Hebron/ josa Abraham ja Isaac olit muucalaiset ollet.
35:28 Ja Iisakin elinaika oli sata kahdeksankymmentä vuotta.	28. Ja Isaak oli sadan ja kahdeksankymmenen ajastaikainen:	35:28 Ja Isaac oli sadan ja cahdexankymmenen ajastaicainen/
35:29 Ja Iisak vaipui kuolemaan ja tuli otetuksi heimonsa tykö, vanhana ja elämästä kyllänsä saaneena. Ja hänen poikansa Eesau ja Jaakob hautasivat hänet.	29. Ja tuli riutuneeksi, ja kuoli, ja koottiin kansansa tykö, vanhana ja suuttununna elämästä. Ja hänen poikansa Esau ja Jakob hautasivat hänen.	ja tuli sairaxi/ ja cuoli/ ja coottin Canssans tygö/ vanhana ja suuttunun elämäst. Ja hänen poicans Esau ja Jacob hautaisit hänen.

36 LUKU	36 LUKU	XXXVI. Lucu
36:1 Tämä on kertomus Eesaun, se on Edomin, suvusta.	1. Tämä on Esaun sukukunta, joka on Edom.	36:1 TÄMÄ on Esaun sucucunda/ joca cudzutan Edom.
36:2 Eesau otti vaimoikseen Kanaanin tyttäristä Aadan, heettiläisen Eelonin tyttären, ja Oholibaman, joka oli hivviläisen Sibonin pojan Anan tytär,	2. Esau otti emännät Kanaanin tyttäristä: Adan, Hetiläisen Elonin tyttären, ja Oholibaman, Anan Heviläisen Zibeonin pojan tyttären.	36:2 Esau otti emännät Canaan tyttäristä: Adan Elonin Hethein tyttären/ ja Ahalibaman Anan Zibeonin Hewein tyttären tyttären.
36:3 ja Baasematin, Ismaelin tyttären, Nebajotin sisaren.	3. Ja Basmatin, Ismaelin tyttären, Nebajotin sisaren.	36:3 Ja Basmathin Ismaelin tyttären/ Nebajothin sisaren.
36:4 Aada synnytti Eesaulle Elifaan, ja Baasemat synnytti Reguelin.	4. Ada synnytti Esaulle Eliphan. Ja Basmat synnytti Reguelin.	36:4 Ja Ada synnytti Esaulle Eliphan. Ja Basmath synnytti Reguelin.
36:5 Ja Oholibama synnytti Jeuksen, Jalamín ja Koorahin. Nämä olivat Eesaun pojat, jotka syntyivät hänelle Kanaanin maassa.	5. Oholibama synnytti Jeun, Jaelamin ja Koran. Nämä ovat Esaun lapset, jotka hänelle syntyivät Kanaanin maalla.	36:5 Ahalibama synnytti Jeun/ Jaelamin ja Korahn. Nämä ovat Esaun lapset/ jotca hänelle synnyit Canaan maalla.
36:6 Ja Eesau otti vaimonsa, poikansa ja tyttärensä ja kaiken talonväkensä, karjansa ja kaikki juhtansa ja kaiken tavaransa, jonka hän oli hankkinut Kanaanin maassa; ja hän lähti toiseen maahan, pois veljensä Jaakobin luota.	6. Ja Esau otti emäntänsä, poikansa ja tyttärensä ja kaikki huoneensa sielut, ja karjansa ja kaikki juhtansa, ja kaiken sen tavaransa, kuin hän oli pannut kokoon Kanaanin maalla: ja meni (toiselle) maalle, veljensä Jakobin tyköä.	36:6 Ja Esau otti hänen emändänsä/ poicans ja tyttärensä/ ja caicki hänen huonens sielut/ ja caiken carjans ja caiken hänen tawarans/ cuin hän oli pannut cocoon Canaan maalla/ ja meni toiselle maalle/ Jacobin hänen veljens tykö.
36:7 Sillä heidän omaisuutensa oli niin suuri, etteivät he voineet asua yhdessä, eikä se maa, jossa he asuivat muukalaisina, riittänyt heille heidän karjansa paljouden tähden.	7. Sillä heidän tavaransa oli niin suuri, ettei he taitaneet asua ynnä: ja se maa, jossa he muukalaiset olivat, ei vetänyt heitä heidän karjansa (paljouden) tähden.	36:7 Sillä heidän tawarans oli nijn suuri/ ettei he taitanet asua ynnä/ ja se maa josa he muucalaiset olit/ ei wetänyt heitä heidän carjans paljouden tähden.
36:8 Ja Eesau asettui Seirin vuoristoon, Esau, se on Edom.	8. Niin asui Esau Seirin vuorella, ja tämä Esau on Edom.	36:8 Nijn asui Esau Seirin vuorella/ ja tämä Esau/ on Edom.
36:9 Ja tämä on kertomus edomilaisten isän Eesaun suvusta, hänen, joka asui Seirin vuoristossa.	9. Nämä ovat Esaun sukukunnat Edomilaisten isän Seirin vuorella.	36:9 Nämä ovat Esaun sucucunnat Edomiterein Isän Seirin vuorella.
36:10 Nämä ovat Eesaun poikien nimet: Elifas, Eesaun vaimon Aadan poika; Reguel, Eesaun vaimon Baasematin poika.	10. Nämä ovat Esaun poikain nimet: Eliphas, Adan Esaun emännän poika: Reguel Basmatin Esaun emännän poika.	36:10 Nämä ovat Esaun poicain nimet: Eliphaz/ Adan/ Esaun emännän poica. Reguel/ Basmathin Esaun emännän poica.
36:11 Ja Elifaan pojat olivat Teeman, Oomar, Sefo, Gaetam ja Kenas.	11. Ja Eliphan pojat olivat: Teman, Omar, Zepho, ja Gaetam ja Kenas.	36:11 Ja Eliphan pojat olit nämät: Theman/ Omar/ Zepho/ Gaetham ja Kenas.
36:12 Mutta Timna oli Elifaan, Eesaun pojan, sivuvaimo, ja hän synnytti Elifaalle Amalekin. Nämä olivat Eesaun vaimon Aadan pojat.	12. Mutta Timna oli Eliphan Esaun pojan jalkavaimo, joka synnytti hänelle Amalekin. Ne ovat Adan Esaun emännän lapset.	36:12 Mutta Thimna oli Eliphan Esaun pojan jalcawaimo/ hän synnytti Amalekin. Nämä ovat Adan Esaun emännän lapset.
36:13 Reguelin pojat olivat nämä: Nahat ja Serah, Samma ja Missa. Ne olivat Eesaun vaimon Baasematin pojat.	13. Mutta Reguelin lapset ovat nämät: Nahat, ja Zera, Samma, Missa. Ne ovat Basmatin Esaun emännän lapset.	36:13 Mutta Reguelin lapset ovat nämät: Nahath/ Zerah/ Samma/ Misa. Nämä ovat Basmathin Esaun emännän lapset.

36:14 Mutta nämä olivat Eesaun vaimon Oholibaman, Sibonin pojan Anan tyttären, pojat, jotka hän synnytti Eesaulle: Jeus, Jalam ja Koorah.	14. Mutta nämät olivat Oholibaman Esaun emännän pojat, Anan tyttären Zibeonin pojan tyttären lapset; jotka hän synnytti Eesaulle: Jeus ja Jaelam ja Kora.	36:14 Mutta nämät olit Ahalibaman Esaun emännän pojat/ Anan tyttären/ Zibeonin tyttären lapset/ jotka hän synnytti Eesaulle: Jeus/ Jaelam ja Korah.
36:15 Nämä olivat Eesaun poikien sukuruhtinaat: Elifaan, Eesaun esikoisen, pojat olivat ruhtinas Teeman, ruhtinas Oomar, ruhtinas Sefo, ruhtinas Kenas,	15. Nämät ovat ruhtinaat Esaun lapsista: Eliphan Esaun esikoisen lapset ovat nämät: se ruhtinas Teman, se ruhtinas Omar, se ruhtinas Zepho, se ruhtinas Kenas.	36:15 Nämät ovat Ruhtinat Esaun lapsista: Eliphan Esaun esikoisen lapset ovat nämät: se Ruhtinas Theman/ se Ruhtinas Omar/ se Ruhtinas Zepho/ se Ruhtinas Kenas.
36:16 ruhtinas Koorah, ruhtinas Gaetam, ruhtinas Amalek. Nämä olivat ne ruhtinaat, jotka polveutuivat Elifaasta Edomin maassa; ne olivat Aadan pojat.	16. Se ruhtinas Kora, se ruhtinas Gaetam, se ruhtinas Amalek. Nämät ovat ruhtinaat Eliphasta Edomin maalla, ja ovat Adan lapset.	36:16 Se Ruhtinas Korah/ se Ruhtinas Gaetham/ se Ruhtinas Amalek. Nämät ovat Ruhtinat Eliphast Edomin maalla/ ja ovat Adan lapset.
36:17 Ja nämä olivat Reguelin, Eesaun pojan, pojat: ruhtinas Nahat, ruhtinas Serah, ruhtinas Samma, ruhtinas Missa. Nämä olivat ne ruhtinaat, jotka polveutuivat Reguelista Edomin maassa; ne olivat Eesaun vaimon Baasematin pojat.	17. Ja nämät ovat Reguelin Esaun pojan lapset: se ruhtinasa Nahat, se ruhtinas Sera, se ruhtinas Samma, se ruhtinas Missa. Nämät ovat ruhtinaat Reguelista Edomilaisten maalla ja ovat Basmatin Esaun emännän lapset.	36:17 Ja nämät ovat Reguelin Esaun pojan lapset: se Ruhtinas Nahath/ se Ruhtinas Serah/ se Ruhtinas Samma/ se Ruhtinas Misa. Nämät ovat Ruhtinat Reguelist Edomerein maalla/ ja ovat Basmathin Esaun emännän lapset.
36:18 Ja nämä olivat Eesaun vaimon Oholibaman pojat: ruhtinas Jeus, ruhtinas Jalam, ruhtinas Koorah. Nämä olivat ne ruhtinaat, jotka polveutuivat Eesaun vaimosta, Anan tyttärestä Oholibamasta.	18. Mutta nämät ovat Oholibaman Esaun emännän lapset: se ruhtinas Jeus, se ruhtinas Jaelam, se ruhtinas Kora. Nämät ovat ruhtinaat Oholibamasta, Anan tyttärestä, Esaun emännästä.	36:18 Mutta nämät ovat Ahalibaman Esaun emännän lapset: se Ruhtinas Jeus/ se Ruhtinas Jaelam/ se Ruhtinas Korah. Nämät ovat Ruhtinat Ahalibamast/ Anan tyttärest/ Esaun emännästä.
36:19 Nämä olivat Eesaun, se on Edomin, pojat, ja nämä heidän sukuruhtinaansa.	19. Nämät ovat Esaun lapset, ja heidän ruhtinaansa. Hän on Edom.	36:19 Nämät ovat Esaun lapset/ ja heidän Ruhtinans. Hän on Edom.
36:20 Mutta nämä olivat hoorilaisen Seirin pojat, sen maan alkuasukkaat: Lootan, Soobal, Sibon, Ana,	20. Mutta nämät ovat Seirin Horilaisen lapset, jotka sillä maalla asuivat: Lotan, Sobal, Sibeon, Ana.	36:20 MUtta nämät ovat Seirin sen Horein lapset jotca sillä maalla asuit: Lothan/ Sobal/ Sibeon/ Ana/
36:21 Diison, Eeser ja Diisan. Nämä olivat hoorilaisten sukuruhtinaat, Seirin pojat, Edomin maassa.	21. Dison, Etser ja Disan. Nämät ovat Horilaisten ruhtinaat, Seirin lapset Edomin maalla.	Dison/ Ezer ja Dizan. 36:21 Nämät ovat Horein Ruhtinat/ caicki Seirin lapset Edomin maalla.
36:22 Mutta Lootanin pojat olivat Hoori ja Heemam; ja Lootanin sisar oli Timna.	22. Mutta Lotanin lapset ovat: Hori ja Heman: ja Lotanin sisar Timna.	36:22 Mutta Lothanin lapset ovat: Hori ja Heman/ ja Lothanin sisar/ Thimna.
36:23 Ja nämä olivat Soobalin pojat: Alvan, Maanahat ja Eebal, Sefo ja Oonam.	23. Sobalin lapset olivat nämät: Alvan, Manahat, Ebal, Sepho ja Onam.	36:23 Sobalin lapset olit nämät: Alwan/ Manahat/ Ebal/ Sepho ja Onam.
36:24 Nämä olivat Sibonin pojat: Aija ja Ana. Tämä oli se Ana, joka löysi ne lämpimät lähteet erämaassa, paimentaessaan isänsä Sibonin aaseja.	24. Nämät olivat Sibeonin lapset: Aja ja Ana. Tämä on se Ana, joka korvessa löi Jeminiläiset, kaitessansa isänsä Sibeonin aaseja.	36:24 Nämät olit Sibeonin lapset: Aja ja Ana. Tämä on se Ana joca corwes löysi Muuli Asit/ caitesans Isäns Sibeonin Aseja.
36:25 Ja nämä olivat Anan lapset: Diison ja Oholiba, Anan tytär.	25. Mutta Ananin lapset olivat: Dison ja Oholibama Ananin tytär.	36:25 Mutta Ananin lapset olit: Dison ja Ahalibama Ananin tytär.

36:26 Nämä olivat Diisonin pojat: Hemdan, Esban, Jitran ja Keran.	26. Disonin lapset olivat: Hemdan, ja Esban, Jetran ja Karan.	36:26 Disonin lapset olit: Hemdan/ Esban/ Jethran ja Charan.
36:27 Nämä olivat Eeserin pojat: Bilhan, Saavan ja Akan.	27. Etserin lapset olivat: Bilhan, ja Savan ja Akan.	36:27 Ezerin lapset olit: Bilhan/ Sawan ja Akan.
36:28 Nämä olivat Diisanin pojat: Uus ja Aran.	28. Disanin lapset olivat: Uts ja Aran.	36:28 Disanin lapset olit: Uz ja Aran.
36:29 Nämä olivat hoorilaisten sukuruhtinaat: ruhtinas Lootan, ruhtinas Soobal, ruhtinas Sibon, ruhtinas Ana,	29. Nämät ovat Horilaisten ruhtinaat: se ruhtinas Lotan, se ruhtinas Sobal, se ruhtinas Zibeon, se ruhtinas Ana.	36:29 Nämät owat Horein Ruhtinat: se Ruhtinas Lothan/ se Ruhtinas Sobal/ se Ruhtinas Zibeon/ se Ruhtinas Ana.
36:30 ruhtinas Diison, ruhtinas Eeser, ruhtinas Diisan. Nämä olivat hoorilaisten sukuruhtinaat, ruhtinas ruhtinaalta, Seirin maassa.	30. Se ruhtinas Dison, se ruhtinas Etser, se ruhtinas Disan. Nämät ovat Horilaisten ruhtinaat, heidän ruhtinastensa seassa Seirin maalla.	36:30 Se Ruhtinas Dison/ se Ruhtinas Ezer/ se Ruhtinas Disan. Nämät owat Horein Ruhtinat jotca Seirin maalla hallidzit.
36:31 Ja nämä olivat ne kuninkaak, jotka hallitsivat Edomin maassa, ennenkuin yksikään kuningas oli hallinnut israelilaisia:	31. Mutta kuninkaak kuin Edomin maalla hallitsivat, ennenkuin joku kuningas hallitsi Israelin lapsia, ovat nämät:	36:31 MUtta Cuningat cuin Edomin maalla hallidzit/ ennencuin jocu Cuningas hallidzi Israelin lapsia/ owat nämät:
36:32 Bela, Beorin poika, oli kuninkaana Edomissa, ja hänen kaupunkinsa nimi oli Dinhaba.	32. Niin hallitsi Edomissa Bela Beorin poika: ja hänen kaupunkinsa nimi on Dinhaba.	36:32 Nijn hallidzi Edomis Bela Beorin poica/ ja hänen Caupungins nimi oli Dinhaba.
36:33 Kun Bela kuoli, tuli Joobab, Serahin poika, Bosrasta, kuninkaaksi hänen sijaansa.	33. Ja koska Bela kuoli, tuli Jobab Seran poika Bosrasta kuninkaaksi hänen siaansa.	36:33 Ja cosca Bela cuoli/ tuli Jobab Serahn poica Basrast Cuningaxi hänen siaans.
36:34 Kun Joobab kuoli, tuli Huusam, teemanilaisten maasta, kuninkaaksi hänen sijaansa.	34. Kuin Jobab kuoli, tuli Husam Temanilaisten maalta kuninkaaksi hänen siaansa.	36:34 Cuin Jobab cuoli/ tuli Husam Themanerein maalda hänen siaans.
36:35 Kun Huusam kuoli, tuli Hadad, Bedadin poika, kuninkaaksi hänen sijaansa, hän, joka voitti midianilaiset Mooabin kedolla; ja hänen kaupunkinsa nimi oli Avit.	35. Koska Husam kuoli, tuli Hadad Bedadin poika kuninkaaksi hänen siaansa, joka löi Midianilaiset Moabilaisten kedolla, ja hänen kaupunkinsa nimi oli Avit.	36:35 Cosca Husam cuoli/ tuli Hadad Bedadin poica cuningaxi hänen siaans/ joca löi Midianiterit Moabiterein kedolla/ ja hänen Caupungins nimi oli Awith.
36:36 Kun Hadad kuoli, tuli Samla, Masrekasta, kuninkaaksi hänen sijaansa.	36. Koska Hadad kuoli, hallitsi Samla Masrekasta hänen siassansa.	36:36 Cosca Hadad cuoli/ hallidzi Samla Masrechast.
36:37 Kun Samla kuoli, tuli Saul, Rehobotista, virran varrelta, kuninkaaksi hänen sijaansa.	37. Koska Samla kuoli, tuli Saul kuninkaaksi hänen siaansa, Rehobotin virran tyköä.	36:37 Cosca Samla cuoli/ tuli Saul Cuningaxi hänen siaans/ Rehobothin wirran tykönä.
36:38 Kun Saul kuoli, tuli Baal-Haanan, Akborin poika, kuninkaaksi hänen sijaansa.	38. Koska Saul kuoli, tuli Baalhanan Akborin poika kuninkaaksi hänen siaansa.	36:38 Cosca Saul cuoli/ tuli Baalhanan Achborin poica Cuningaxi hänen siaans.
36:39 Kun Baal-Haanan, Akborin poika, kuoli, tuli Hadar kuninkaaksi hänen sijaansa, ja hänen kaupunkinsa nimi oli Paagu; ja hänen vaimonsa nimi oli Mehetabel, joka oli Matredin, Mee-Saahabin tyttären, tytär.	39. Koska Baalhanan Akborin poika kuoli, tuli Hadar kuninkaaksi hänen siaansa, ja hänen kaupunkinsa nimi oli Pagu: ja hänen emäntänsä nimi oli Mehetabeel, Matredin tytär, joka Mesahabin tytär oli.	36:39 Cosca Baalhanan Achborin poica cuoli/ tuli Hadar Cuningaxi hänen siaans/ ja hänen Caupungins nimi oli Pagu/ ja hänen emändäns nimi oli Mehetabeel/ Matredin tytär/ joca Mesahabin tytär oli.

36:40 Ja nämä ovat Eesaun sukuruhtinasten nimet, heidän sukujensa, asuinpaikkojensa ja nimiensä mukaan: ruhtinas Timna, ruhtinas Alva, ruhtinas Jetet,	40. Ja nämät ovat Esaun ruhtinasten nimet heidän suvuissansa, paikoissansa ja nimissänsä: se ruhtinas Timna, se ruhtinas Alva, se ruhtinas Jetet.	36:40 Ja nämät owat Esaun Ruhtinasten nimet heidän suguisans/ paicoisans ja nimisäns: se Ruhtinas Thimna/ se Ruhtinas Alua/ se Ruhtinas Jetheth/
36:41 ruhtinas Oholibama, ruhtinas Eela, ruhtinas Piion,	41. Se ruhtinas Oholibama, se ruhtinas Ela, se ruhtinas Pinon.	36:41 Se Ruhtinas Ahalibama/ se Ruhtinas Ela/ se Ruhtinas Pinon/
36:42 ruhtinas Kenas, ruhtinas Teeman, ruhtinas Mibsar,	42. Se ruhtinas Kenas, se ruhtinas Teman, se ruhtinas Mibtsar.	se Ruhtinas Knas. 36:42 Se Ruhtinas Theman/ se Ruhtinas Mibzar.
36:43 ruhtinas Magdiel, ruhtinas Iiram. Nämä olivat Edomin sukuruhtinaat, heidän asuinsijojensa mukaan heidän perintömaassaan - Edomin, se on Eesaun, edomilaisten isän, sukuruhtinaat.	43. Se ruhtinas Magdiel, se ruhtinas Iram. Nämät ovat Edomin ruhtinaat, niin kuin he asuneet ovat perintö-maallansa, ja Esau on Edomilaisten isä.	36:43 Se Ruhtinas Magdiel/ se Ruhtinas Iram. Nämät owat Edomin Ruhtinat/ nijncuin he asunet owat perindö maallans/ ja Esau on Edomerein Isä
37 LUKU	37 LUKU	XXXVII. Lucu
37:1 Mutta Jaakob asui siinä maassa, jossa hänen isänsä oli oleskellut muukalaisena, Kanaanin maassa.	1. Ja Jakob asui sillä maalla, jossa hänen isänsä muukalainen oli ollut: (nimittäin) Kanaanin maalla.	37:1 JA Jacob asui sillä maalla/ josa hänen Isäns muucalainen oli ollut/ nimittäin/ Canaan maalla.
37:2 Tämä on kertomus Jaakobin suvusta. Kun Joosef oli seitsemäntoista vuoden vanha, oli hän veljensä kanssa lampaista paimentamassa; hän oli nuorukaisena isänsä vaimojen Bilhan ja Silpan poikien seurassa. Ja hän kertoi isälleen, mitä pahaa kuuli heistä puhuttavan.	2. Ja nämät ovat Jakobin sukukunnat: Joseph oli seitsemäntoistakymmenen ajastaikainen, koska hän kaitsi karjaa veljeinsä kanssa, ja hän oli nuorella ijällänsä Bilhan ja Silpan, isänsä emäntäin lasten kanssa: ja Joseph ilmoitti isällensä, mikä paha sanoma heistä kuului.	37:2 Ja nämät owat Jacobin sucucunnat: Joseph oli seidzementoistakymmenen ajastaicainen/ cosca hän caidzi carja weljeins cansa/ ja hän oli hänen nuorella ijälläns Bilhan ja Silpan/ hänen Isäns emändäin lasten cansa/ ja Joseph ilmoitti Isällens/ mikä paha sanoma heistä cuului.
37:3 Ja Israel rakasti Joosefia enemmän kuin kaikkia muita poikiansa, koska hän oli syntynyt hänelle hänen vanhalla iällänsä, ja hän teetti hänelle pitkäliepeisen, hihallisen ihokkaan.	3. Mutta Israel rakasti Josephia enemmän kuin kaikkia muita lapsiansa, että hän oli syntynyt hänelle vanhalla ijällänsä: ja teki hänelle kirjawan hameen.	37:3 MUTta Israel racasti Josephita enä cuin caickia muita lapsians/ että hän oli syndynyt hänelle hänen wanhalla ijälläns/ ja teki hänelle kirjawan hamen.
37:4 Kun hänen veljensä näkivät, että heidän isänsä rakasti häntä enemmän kuin kaikkia hänen veljiänsä, vihasivat he häntä eivätkä voineet puhutella häntä ystävällisesti.	4. Kuin hänen veljensä näkivät, että hänen isänsä rakasti häntä enemmän kuin kaikkia hänen veljiänsä, vihasivat he häntä; ja ei voineet puhutella häntä ystävällisesti.	37:4 Cuin hänen weljens näit/ että hänen Isäns racasti händä enä cuin caickia hänen weljiäns/ cadetit he händä/ ja ei woinet sanacan puhutella händä ystäwällisest.
37:5 Kerran Joosef näki unen ja kertoi sen veljilleen; sen jälkeen he vihasivat häntä vielä enemmän.	5. Niin Joseph näki unen, ja ilmoitti sen veljillensä, josta he rupeivät häntä enemmän vihaamaan.	37:5 Nijn Joseph näki unen ja ilmoitti sen weljillens/ josta he rupeisit händä enämmin cadehtiman:
37:6 Hän näet sanoi heille: "Kuulkaa, minkä unen minä olen nähnyt.	6. Sillä hän oli sanonut heille, kuulkaas tätä unta, jonka minä näin.	37:6 Sillä hän oli sanonut heille: cuulcas tätä unda jonga minä näin.

37:7 Katso, me olimme sitovinamme lyhteitä vainiolla, ja katso, minun lyhteeni nousi seisomaan, ja teidän lyhteenne asettuivat ympärille ja kumarsivat minun lyhdettäni."	7. Katso, me olimme sitovanamme jalallisia vainiolla ja minun jalalliseni nousi ja seisoi; ja katso, teidän jalallisenne seisovat ympärillä, ja kumarsivat minun jalallistani.	37:7 Me olimme sitowanans jalaisia wainiolla/ ja minun jalalisen nousi ja seisoi/ mutta teidän jalalisen seisoi ymbärillä/ ja cumarsit minun jalalistani.
37:8 Niin hänen veljensä sanoivat hänelle: "Sinäkö tulisit meidän kuninkaaksemme, sinäkö hallitsisit meitä?" Ja he vihasivat häntä vielä enemmän hänen uniensa ja puheidensa tähden.	8. Niin sanoivat hänen veljensä hänelle: sinäkö tulet meidän kuninkaaksemme, kokonansa hallitsemaan meitä? Ja vihasivat häntä vielä enemmän, hänen unensa ja puheensa tähden.	37:8 Nijn sanoit hänen weljens hänelle: sinäkö tulet meidän Cuningaxem hallidzeman meitä? ja cadetit händä wielä enemmän/ hänen unens ja puhens tähden.
37:9 Ja hän näki vielä toisenkin unen, jonka hän kertoi veljilleen ja sanoi: "Minä näin vielä unen: katso, aurinko ja kuu ja yksitoista tähteä kumarsivat minua."	9. Ja hän taas näki toisen unen, ja jutteli sen veljillensä, ja sanoi: katso, minä näin vielä unta: ja katso, aurinko, kuu ja yksitoista tähteä kumarsivat minua.	37:9 Ja hän taas näki toisen unen/ ja jutteli sen weljillens/ ja sanoi: cadzo/ minä näin wielä unda: minä olin näkewänäns/ että Auringo/ Cuu ja yxitoistakymmendä tähte cumarsit minua.
37:10 Ja kun hän kertoi sen isälleen ja veljilleen, nuhteli hänen isänsä häntä ja sanoi hänelle: "Mikä uni se on, jonka sinä olet nähnyt? Olisiko minun ja äitisi ja veljesi tultava kumartamaan sinun eteesi maahan?"	10. Ja kuin hän sitä saneli isällensä ja veljillensä, nuhteli hänen isänsä häntä ja sanoi hänelle: mikä uni se on, kuin sinä olet nähnyt? Pitääkö minun ja sinun äitis ja veljes tuleman ja kumartaman meitämme sinun edessä maahan?	37:10 Ja cuin hän sitä saneli Isällens ja weljillens/ nuhteli hänen Isäns händä ja sanoi hänelle: mikä uni se on cuin sinä olet nähnyt? pitääkö minun ja sinun äitis/ ja weljes/ tuleman ja cumartaman meitäm sinun edesäs maahan?
37:11 Ja hänen veljensä kadehtivat häntä; mutta hänen isänsä pani tämän mieleensä.	11. Ja hänen veljensä kadehtivat häntä; mutta hänen isänsä piti nämät sanat mieleensä.	37:11 Ja hänen weljens cadetit händä/ mutta hänen Isäns piti nämät sanat mielesäs.
37:12 Kun hänen veljensä olivat menneet kaitsemaan isänsä lampaista Sikemiin,	12. Koska hänen veljensä menivät kaitsemaan karjaa Sikemiin,	37:12 COsca hänen weljens menit caidzeman Isäns carja Sichemijn:
37:13 sanoi Israel Joosefille: "Sinun veljesi ovat paimenessa Sikemissä; tule, minä lähetän sinut heidän luokseen." Hän vastasi: "Tässä olen."	13. Sanoi Israel Josephille: eikö veljes kaitse karjaa Sikemissä? Tule, minä lähetän sinun heidän tykönsä; hän vastasi: tässä minä olen.	37:13 Sanoi Israel Josephille: eikö weljes caidze carja Sichemis? tule/ minä lähetän sinun heidän tygöns/ hän wastais täsä minä olen.
37:14 Ja hän sanoi hänelle: "Mene katsomaan, kuinka veljesi ja karja voivat, ja kerro sitten minulle." Niin hän lähetti hänet matkalle Hebronin laaksosta, ja hän tuli Sikemiin.	14. Hän sanoi: mene ja katso, ovatko veljes ja karja rauhassa, ja palaja minulle sitä sanomaan. Ja hän lähetti hänen Hebronin laaksosta; ja hän tuli Sikemiin.	37:14 Hän sanoi: mene ja cadzo/ owatco weljes ja carja rauhas/ ja palaja minulle sanoman/ cuinga heidän käy. Ja hän lähetti hänen Hebronin laxosta menemän Sichemijn.
37:15 Ja muuan mies kohtasi hänet, hänen harhaillessaan kedolla; ja mies kysyi häneltä: "Mitä etsit?"	15. Niin yksi mies kohtasi hänen eksyksissä kedolla; ja kysyi häneltä sanoen: mitä etsit?	37:15 Nijn yxi mies löysi hänen exyxis kedolla/ ja kysyi hänelle/ sanoden: mitä edzit?
37:16 Hän vastasi: "Minä etsin veljiäni; sano minulle, missä he ovat paimentamassa."	16. Hän vastasi: minä etsin veljiäni: sanos minulle, kussa he kaitsevat karjaa.	37:16 Hän wastais: minä edzin weljejäni/ sanos minulle/ cusa he caidzewat carja?
37:17 Mies vastasi: "He lähtivät pois täältä, sillä minä kuulin heidän sanovan: 'Menkäämme Dootaniin.'" Niin Joosef meni veljiensä jäljissä ja löysi heidät Dootanista.	17. Ja mies sanoi: he läksivät täältä; sillä minä kuulin heidän sanovan: käykäämme Dootaniin. Niin Joseph meni veljeinsä perään, ja löysi heidät Dootanista.	37:17 Ja mies sanoi: he läxit tääldä/ ja minä cuulin heidän sanowan: käykäm Dothanijn. Nijn Joseph meni weljeins perän/ ja löysi heidän Dothanist.

37:18 Kun he kaukaa näkivät hänet ja ennenkuin hän saapui heidän luokseen, pitivät he neuvoa tappaaksensa hänet.	18. Kun he kaukana näkivät hänen, ja ennenkuin hän heitä lähestyi, pitivät he neuvoa häntä vastaan, tappaaksensa häntä.	37:18 CUIin he caucana näit hänen/ ennencuin hän heitä lähestyi/ pidit he newo händä wastan/ tappaxens händä.
37:19 He sanoivat toisillensa: "Katso, tuolla tulee se unennäkijä!	19. Ja sanoivat toinen toisellensa: katso, tuo unennäkiä tulee.	37:19 Ja sanoit toinen toisellens: cadzo/ toi unen näkiä tule.
37:20 Tulkaa, tappakaamme nyt hänet ja heittäkäämme hänet johonkin kaivoon ja sanokaamme: villipeto on hänet syönyt. Saammepa sitten nähdä, mitä hänen unistaan tulee."	20. Tulkaat siis, tappakaamme häntä, ja heittäkäämme häntä yhteen kuoppaan, ja sanokaamme: paha peto on hänen syönyt: niin saadaan nähdä, mihinkä hänen unensa joutuvat.	37:20 Käykäm sijs ja tappacam händä/ ja heittäkäm händä cuoppaan/ ja sanocam: paha peto on hänen syönyt/ nijn saadan nähdä/ mihingä hänen unens joutuwat.
37:21 Kun Ruuben sen kuuli, tahtoi hän pelastaa hänet heidän käsistään ja sanoi: "Älkäämme lyökö häntä kuoliaaksi."	21. Koska Ruben sen kuuli, tahtoi hän häntä pelastaa heidän käsistänsä, ja sanoi: älkäämme hänen henkeänsä ottako.	37:21 Cosca Ruben sen cuuli/ tahdoi hän händä pelasta heidän käsistäns/ ja sanoi: älkäm hänen hengens ottaco.
37:22 Vielä Ruuben sanoi heille: "Älkää vuodattako verta; heittäkää hänet tähän kaivoon, joka on täällä erämaassa, mutta älkää satuttako kättänne häneen." Hän näet tahtoi pelastaa hänet heidän käsistään, saattaaksensa hänet takaisin isänsä tykö.	22. Ja Ruben vielä sanoi heille: älkäät vuodattako verta, vaan heittäkää häntä tähän kuoppaan, joka on korvessa, ja älkäät satuttako kättänne häneen; sillä hän tahtoi pelastaa häntä heidän käsistänsä, saattaaksensa häntä jälleen isänsä tykö.	37:22 Ja Ruben wielä sanoi: älkät vuodattaco werta/ waan heittäkät händä tähän cuoppaan joca on corwesa/ ja älkät satuttaco kättän häneen: sillä hän tahdoi pelasta händä heidän käsistäns/ saattaxens händä jällens Isäns tygö.
37:23 Kun Joosef sitten tuli veljiensä luo, riisuivat he Joosefilta hänen ihokkaansa, pitkäliepeisen, hihallisen ihokkaan, joka oli hänen yllään,	23. Ja tapahtui, koska Joseph tuli veljeinsä tykö, riisuivat he häneltä hameen, (nimittäin) sen kirjawan hameen, joka hänen yllänsä oli;	37:23 COsca Joseph tuli weljeins tygö/ rijsuit he häneldä hamen/ nimittäin/ sen kirjawan hamen joca hänen päälläns oli.
37:24 ja ottivat hänet ja heittivät hänet kaivoon; mutta kaivo oli tyhjä, siinä ei ollut vettä.	24. Ja ottivat hänen ja heittivät kuoppaan: ja kuoppa oli tyhjä, ja ei ollut siinä vettä.	37:24 Ja otit hänen ja heitit cuoppaan/ ja cuoppa oli tyhjä/ ja ei ollut sijnä wettä/
37:25 Senjälkeen he istuivat aterioimaan. Ja kun he nostivat silmänsä, näkivät he ismaelilaismatkueen tulevan Gileadista; heidän kamelinsa kuljettivat kumihartsia, balsamia ja hajupihkaa, ja he olivat viemässä niitä Egyptiin.	25. Sitte istuivat he syömään leipää: ja kuin he nostivat silmänsä ja katselivat, niin katso, Ismaelilaisten joukko tuli Gileadista; ja heidän kameleinsa kannatus oli styraks, mastiks ja ladanum, ja vaelsivat viemään niitä alas Egyptiin.	nijn he istuit syömän. 37:25 Cosca he nostit silmäns/ ja näit Ismaeliterein joucon tulewan Gileadist/ Cameleinens/ cannattaden callita juuria/ Balsamia ja Mirrhamia/ ja menewän Egyptijn.
37:26 Silloin Juuda sanoi veljillensä: "Mitä hyötyä meillä on siitä, että surmaamme veljemme ja salaamme hänen verensä?"	26. Niin sanoi Juuda veljillensä: mitä me siitä hyödyimme, että me murhaamme meidän veljemme ja salaamme hänen verensä?"	37:26 Nijn sanoi Juda weljillens: mitä me sijtä hyödym/ että me murham meidän weljem ja salam hänen werens?
37:27 Tulkaa, myykäämme hänet ismaelilaisille, mutta älköön kätemme sattuko häneen, sillä hän on meidän veljemme, meidän omaa lihaamme." Ja hänen veljensä kuuluivat häntä.	27. Tulkaat ja myykäämme häntä Ismaelilaisille, ja älkäämme satuttako käsiämme häneen: sillä hän on meidän veljemme ja lihamme; ja he kuuluivat häntä.	37:27 Käykäm ja myykäm händä Ismaelitereille/ ja älkäm satuttaco käsiäm häneen: sillä hän on meidän weljem ja liham. Ja he cuulit händä.

37:28 Kun nyt midianilaiset kauppaat menivät siitä ohitse, vetivät veljet Joosefin ylös kaivosta; ja he myivät Joosefin kahdestakymmenestä hopeasekelistä ismaelilaisille. Nämä veivät Joosefin Egyptiin.	28. Koska Midianilaisten kauppariehet siitä menivät ohitse, vetivät he Josephin ja ottivat ylös kuopasta, ja myivät hänen Ismaelilaisille, kahteenkymmeneen hapiapenninkiin; jotka veivät Josephin pois Egyptiin.	37:28 Cosca Midianiterein cauppamiehet sijtä menit ohidze/ wedit he Josephin cuopast/ ja myit hänen Ismaelitereille/ cahtenkymmeneen hapiapeningijn/ jotca weit Josephin pois Egyptijn.
37:29 Kun sitten Ruuben palasi kaivolle, niin Joosefia ei enää ollut kaivossa. Silloin hän repäisi vaatteensa,	29. Koska Ruben palasi kuopalle, niin katso, ei ollut Joseph kuopassa: ja hän repäisi vaatteensa	37:29 COsca Ruben palais cuopalle/ ja ei löytänyt Josephia siellä/ rewäis hän waattens/
37:30 palasi veljiensä luo ja sanoi: "Poika on kadonnut. Voi minua, minne minä joudun!"	30. Ja palasi veljeinsä tykö, ja sanoi: ei ole nuorukainen siellä, voi minua! kuhunka minä menen?	37:30 Ja palais weljeins tygö/ ja sanoi: ei ole nuorucainen siellä/ cuhunga minä menen?
37:31 Niin he ottivat Joosefin ihokkaan, teurastivat vuohipukin ja kastoivat ihokkaan vereen.	31. Niin he ottivat Josephin hameen ja tappoivat kauriin, ja tahrasivat hameen vereen	37:31 Nijn he otit Josephin hamen/ ja tapoit caurin/ ja tahraisit hamen wereen/
37:32 Sitten he lähettivät tuon pitkäliepeisen, hihallisen ihokkaan kotiin isälleen ja sanoivat: "Tämän me löysimme; tarkasta, onko se poikasi ihokas vai eikö."	32. Ja lähettivät sen kirjavan hameen, ja antoivat kantaa isällensä, ja sanoivat: tämän me löysimme: tunnustele, jos tämä on poikas hame taikka ei?	37:32 Ja lähetit sen kirjawan hamen/ ja annoit canda Isällens/ ja sanoit: tämän me löysim/ tunnustele jos tämä on poicas hame taikka ei?
37:33 Ja tarkastettuaan sen hän sanoi: "Tämä on minun poikani ihokas. Villipeto on hänet syönyt; totisesti, Joosef on raadeltu kuoliaaksi."	33. Ja hän tunsu sen, ja sanoi: tämä on minun poikani hame, paha peto on hänen syönyt: raadellen on Joseph revelty.	37:33 Ja hän tunsu sen/ ja sanoi: tämä on minun poicani hame/ paha peto on hänen syönyt/ ja raatelewaiselda pedolda on Joseph reweldy.
37:34 Ja Jaakob repäisi vaatteensa, pani säkin lanteilleen ja suri poikaansa pitkät ajat.	34. Ja Jakob repäisi vaatteensa, ja kääri säkin kupeisiinsa; ja murehti poikaansa monta päivää.	37:34 Ja Jacob rewäis waattens/ ja käärei säkin cupeijns/ ja murhetti poicans monda päiwä.
37:35 Ja kaikki hänen poikansa ja tyttärensä kävivät häntä lohduttamaan, mutta hän ei huolinut lohdutuksesta, vaan sanoi: "Murehtien minä menen tuonelaan poikani tykö." Ja hänen isänsä itki häntä.	35. Ja kaikki hänen poikansa ja tyttärensä nousivat häntä lohduttamaan; vaan ei hän tahtonut antaa itsiänsä lohdutettaa, mutta sanoi: minä menen murehtien alas poikani tykö hautaan. Ja hänen isänsä itki häntä.	37:35 Ja caicki hänen poicans ja tyttärens nousit händä lohduttaman/ waan ei hän tahtonut anda idzens lohdutetta/ mutta sanoi: minä murehtien menen alas poicani tygö hautaan. Ja hänen Isäns itki händä.
37:36 Mutta midianilaiset myivät hänet Egyptiin Potifarille, joka oli faraon hoviherra ja henkivartijain päämies.	36. Mutta Midianilaiset myivät hänen Egyptiin Potipharille, Pharaon kamaripalvelialle ja huovinhaltialle.	37:36 Mutta Midianiterit myit hänen Egyptijn/ Potipharille/ Pharaon Camaripalvelialle ja huowinhaldialle.
38 LUKU	38 LUKU	XXXVIII. Lucu
38:1 Siihen aikaan Juuda lähti pois veljiensä luota ja asettui erään Adullamissa asuvan miehen luo, jonka nimi oli Hiira.	1. Se tapahtui siihen aikaan, että Juuda meni alas veljeinsä tyköä, ja poikkesi yhden miehen tykö Odollamiin, jonka nimi oli Hira.	38:1 SE tapahtui sijhen aican/ että Juda meni alas weljeins tykö/ ja poickeis yhden miehen tygö Odollamijn/ jonga nimi oli Hira.
38:2 Siellä Juuda näki Suua nimisen kanaanilaisen miehen tyttären, ja hän otti tämän luokseen ja yhtyi häneen.	2. Ja Juuda näki siellä Kanaanin miehen tyttären, hänen nimensä oli Sua: ja otti hänen, ja meni hänen tykönsä.	38:2 Ja Juda näki siellä Cananean miehen tyttären/ hänen nimens oli Sua/ ja otti hänen: 38:3 Ja cosca hän oli maannut hänen cansans/

38:3 Ja hän tuli raskaaksi ja synnytti pojan; ja hän antoi hänelle nimen Eer.	3. Ja hän tuli raskaaksi ja synnytti pojan; ja kutsui hänen nimensä Ger.	tuli hän rascaxi ja synnytti pojan/ ja cudzui hänen nimens Ger.
38:4 Ja taas hän tuli raskaaksi ja synnytti pojan ja antoi hänelle nimen Oonan.	4. Ja hän taas tuli raskaaksi ja synnytti pojan; ja kutsui hänen nimensä Onan.	38:4 Ja hän taas tuli rascaxi ja synnytti pojan/ ja cudzui hänen nimens Onan.
38:5 Ja hän synnytti vieläkin pojan ja antoi hänelle nimen Seela; ja synnyttäessään hänet hän oli Kesibissä.	5. Ja hän synnytti vielä pojan, ja kutsui hänen nimensä Sela. Ja Juuda oli Kesibissä, koska hän sen synnytti.	38:5 Ja hän synnytti taas pojan/ ja cudzui hänen nimens Sela. Ja Juda oli Chesibis cosca hän ne synnytti.
38:6 Ja Juuda otti Eerille, esikoisellensa, vaimon, jonka nimi oli Taamar.	6. Ja Juuda otti esikoisellensa Gerille emännän, jonka nimi oli Tamar.	38:6 JA Juda otti Gerille hänen esicoisellens emännän/ jonga nimi oli Thamar.
38:7 Mutta Eer, Juudan esikoinen, ei ollut Herralle otollinen; sentähden Herra antoi hänen kuolla.	7. Mutta Ger, Juudan esikoinen, oli paha Herran edessä: ja Herra kuoletti hänen.	38:7 Mutta Ger Judan esicoinen oli paha HERran edes/ jongatähden HERra cuoletti hänen.
38:8 Niin Juuda sanoi Oonanille: "Yhdy veljesi leskeen ja ota hänet avioksesi ja herätä siemen veljellesi."	8. Niin sanoi Juuda (pojallensa) Onanille: mene veljes emännän tykö, ja ota häntä aviokses, herättääkses veljelles siementä.	38:8 Nijn sanoi Juda pojallens Onanille: maca weljes emännän cansa/ ja ota händä awioxes/ herättäxes weljelles siemendä.
38:9 Mutta kun Oonan tiesi, ettei jälkeläinen olisi oleva hänen, niin hän antoi, aina kun yhtyi veljensä vaimoon, siemenensä mennä maahan, ettei hankkisi jälkeläistä veljelleen.	9. Mutta Onan tiesi, ettei siemen olisi tullut hänen omaksensa: koska hän siis makasi veljensä emännän kanssa, antoi hän sen pudota maahan, ja turmeli sen, ettei hän olisi antanut veljellensä siementä.	38:9 Mutta Onan tiesi ettei siemen ollut hänen omans: cosca hän sijs macais weljens emännän cansa/ andoi hän sen pudota maahan/ ja turmeli sen/ ettei hän olis andanut weljellens siemendä.
38:10 Mutta se, minkä hän teki, oli paha Herran silmissä; sentähden hän antoi hänenkin kuolla.	10. Ja se paha, kuin hän teki, ei kelvannut Herralle, joka kuoletti myös hänen.	38:10 Ja se paha cuin hän teki/ ei kelwannut HERralle/ joca cuoletti myös hänen.
38:11 Silloin Juuda sanoi miniällensä Taamarille: "Asu leskenä isäsi talossa, kunnes poikani Seela joutuu täysikasvuiseksi." Hän näet ajatteli: "Kun ei vain tämäkin kuulisi niinkuin hänen veljensä." Niin Taamar meni pois ja jäi asumaan isänsä kotiin.	11. Niin sanoi Juuda miniällensä Tamarille: ole leskenä isäs huoneessa siihenasti kuin minun poikani Sela kasvaa. Sillä hän ajatteli: tohtii tapahtua, että hän myös kuolee, niinkuin hänen veljensäkin. Niin Tamar meni pois, ja oli isänsä huoneessa.	38:11 Nijn sanoi Juda Thamarille hänen miniällens: ole leskenä sinun Isäs huones/ siihenasti cuin minun poican Sela caswa: Sillä hän ajatteli: tohti tapahtua/ että hän myös cuole/ nijncuin hänen weljensäckin. Nijn Thamar meni pois/ ja oli Isäns huones.
38:12 Pitkän aikaa sen jälkeen Suuan tytär, Juudan vaimo, kuoli. Suruajan mentyä Juuda lähti ystävänsä adullamilaisen Hiiran kanssa Timnaan lammastensa keritsiäisiin.	12. Koska monta päivää oli kulunut, kuoli Suan tytär, Juudan emäntä. Ja kuin Juuda oli itsensä lohduttanut, meni hän Timnatiin, lammastensa keritsiäin tykö ystävänsä Hiran kanssa Odollamista.	38:12 COsca monda päiwä olit culunet/ cuoli Suahn tytär Judan emändä. Ja sijttecuin Judan murhen aica oli loppunut/ meni hän Thimnathijn/ lambaitans keridzemän/ ystäwäns Hiran cansa/ Odollamista.
38:13 Niin tuotiin Taamarille tämä sanoma: "Katso, appesi menee Timnaan keritsemään lampaitaan."	13. Niin ilmoitettiin Tamarille, sanoen: katso, appes menee ylös Timnatiin keritsemään lampaitansa.	38:13 Nijn ilmoitettin Thamarille: cadzo/ Appes mene Timnathijn keridzemän lambaitans.

38:14 Silloin hän riisui pois leskenvaatteensa ja verhoutui huntuun peittäytyen siihen ja istui Eenaimin portille, Timnaan vievän tien varteen. Sillä hän oli nähnyt, että vaikka Seela oli täysikasvuinen, ei häntä annettu hänelle vaimoksi.	14. Niin riisui hän yltänsä leskivaatteensa, ja verhoitti itsensä liinalla ja peitti itsensä, ja istui kahden lähteen veräjälle, joka on tiellä Timnatiin; sillä hän näki, että Sela oli kasvanut, ja ei häntä annettu sille emännäksi.	38:14 Nijn rijsui hän päädäns leskiwaattens joilla hän käwi/ ja peitti idzens/ ja käärei ymbärins caswons/ ja istui ulcona weräjäst tiellä Thimnathin päin: sillä hän näki että Sela oli caswanut/ ja ei händä annettu hänelle emännäxi.
38:15 Kun nyt Juuda näki hänet, luuli hän häntä portoksi; sillä hän oli peittänyt kasvonsa.	15. Koska Juuda näki hänen, luuli hän sen portoksi; sillä hän oli peittänyt kasvonsa.	38:15 Cosca Juda näki hänen/ luuli hän sen portoxi: sillä hän oli peittänyt caswons.
38:16 Ja hän poikkesi hänen luokseen tiepuoleen ja sanoi: "Anna minun yhtyä sinuun." Hän näet ei tiennyt, että nainen oli hänen miniänsä. Tämä vastasi: "Mitä annat minulle saadaksesi yhtyä minuun?"	16. Ja hän poikkesi tien oheen hänen tykönsä, ja sanoi: annas minun maata kanssas; sillä ei hän tietänyt sitä miniäksensä. Hän vastasi: mitäs minun annat, jos sinä makaisit minun kanssani?	38:16 Ja hän poickeis tiellä hänen tygöns/ ja sanoi: annas minun maata cansas: sillä ei hän tiennyt sitä miniäxens. Hän wastais: mitäs minun annat jos sinä macaisit minun cansani?
38:17 Hän sanoi: "Lähetän sinulle vohlan laumastani." Nainen vastasi: "Annatko minulle pantin, kunnes sen lähetät?"	17. Hän sanoi: minä lähetän kauriin laumastani. Hän vastasi: anna siis minulle pantti niin kauvaksi kuin sinä sen lähetät.	38:17 Hän sanoi: minä lähetän sinulle caurin laumastani. Hän wastais: anna sijs minulle panti nijncawaxi cuins sen lähetät.
38:18 Hän sanoi: "Mitä on minun annettava sinulle pantiksi?" Hän vastasi: "Sinettisi, nauhasi ja sauvasi, joka on kädessäsi." Niin hän antoi ne hänelle ja yhtyi häneen, ja hän tuli hänestä raskaaksi.	18. Hän sanoi: mitästä minä sinulle pantiksi annan? Hän vastasi: sinettis, sitees, ja sauvas, joka kädessäs on. Niin hän antoi ne hänelle, ja makasi hänen kanssansa, ja hän tuli raskaaksi hänestä.	38:18 Hän sanoi: mitästä minä sinulle pandixi annan? Hän wastais: sormuxes/ sites ja sauwas joca kädesäs on. Nijn hän andoi ne hänelle/ ja macais hänen cansans/ ja hän tuli rascaxi hänestä.
38:19 Ja hän nousi ja meni sieltä ja pani pois huntunsa ja pukeutui leskenvaatteisiinsa.	19. Ja hän nousi ja meni, ja pani pois peitteen, ja puki jälleen leskivaatteet yllensä.	38:19 Ja hän nousi ja meni/ ja otti werhan päädäns/ ja puki jällens leskiwaattet päällens.
38:20 Mutta Juuda lähetti adullamilaisen ystävänsä viemään vohlaa, saadaksensa takaisin pantin naiselta; mutta hän ei löytänyt häntä.	20. Mutta Juuda lähetti kauriin ystävänsä kanssa Odollamista, että hän vaimolta ottais pantin jälleen: ja ei hän löytänyt häntä.	38:20 Mutta Juda lähetti caurin ystäwäns cansa Odollamist/ että hän waimolda ottais pandin jällens/ ja ei hän löynnyt händä.
38:21 Ja hän kyseli sen paikkakunnan miehiltä ja sanoi: "Missä on se pyhäkköportto, joka istui Enaimissa tien varressa?" He vastasivat: "Ei täällä ole ollut mitään pyhäkköporttoa."	21. Niin hän kyseli sen paikan miehiltä, sanoen: kussa on se portto, kuin istui näillä kahdella lähteellä tien ohessa? He vastasivat: ei yksikään portto ole tässä ollut.	38:21 Nijn hän kyseli sen paican miehille/ sanoden: cusa on se porto cuin istui tiellä? he wastaisit: ei yxikän porto ole täsä ollut.
38:22 Ja hän palasi Juudan luo ja sanoi: "En löytänyt häntä; ja myös sen paikkakunnan miehet sanoivat, ettei siellä ole ollutkaan mitään pyhäkköporttoa."	22. Mutta hän palasi Juudan tykö, ja sanoi: en minä löytänyt häntä; sanoivat myös sen paikan miehet, ettei tässä ole yhtäkään porttoa ollut.	38:22 Mutta hän palais Judan tygö/ ja sanoi: en minä löynnyt händä/ sanoit myös sen paican miehet/ ettei täsä ole yhtäkän porto ollut.
38:23 Silloin Juuda sanoi: "Pitäköön sen sitten, ettemme joutuisi häpeään. Katso, minä olen lähettänyt tämän vohlan, mutta sinä et ole löytänyt häntä."	23. Juuda sanoi: pitäkään ne, ettemme mitämaks häpiään tulisi; katso, minä lähetin kauriin, ja et sinä löytänyt häntä.	38:23 Juda sanoi: pitäkän ne/ etten me/ mitämax/ häpiään tulis: cadzo/ minä lähetin caurin/ ja et sinä löytänyt händä.

38:24 Noin kolmen kuukauden kuluttua ilmoitettiin Juudalle: "Sinun miniäsi Taamar on harjoittanut haureutta, ja haureudesta hän on myös tullut raskaaksi." Juuda sanoi: "Viekää hänet poltettavaksi."	24. Liki kolmen kuukauden jälkeen ilmoitettiin Juudalle: sinun miniäs Tamar on salavuoteessa ollut, ja katso, salavuoteesta on hän myös raskaaksi tullut. Juuda sanoi: viekät häntä poltettaa.	38:24 Colmen cucauden jälkeen ilmoitettiin Judalle: sinun miniäs Thamar on salavuotes ollut/ ja cadzo/ salavuotest on hän myös rascaxi tullut. Juda sanoi: wiekät händä poldetta.
38:25 Mutta kun häntä vietiin, lähetti hän sanan apelleen sanoen: "Minä olen raskaana siitä miehestä, jonka nämä ovat." Ja hän käski sanoa: "Tarkasta, kenen tämä sinetti, nämä nauhat ja tämä sauva ovat."	25. Mutta koska hän tuotiin edes, lähetti hän appensa tykö, sanoen: siitä miehestä, jonka nämä ovat, olen minä raskas. Ja sanoi: tunnetkos, kenenkä on tämä sinetti, side ja sauva.	38:25 Mutta cosca hän tuotin edes/ lähetti hän Appens tygö/ sanoden: sijtä miehestä jonga nämä owat/ olen minä rascas. Ja sanoi: tunnetcos kenengä on tämä sormus/ side ja sauwa?
38:26 Ja Juuda tunki ne ja sanoi: "Hän on oikeassa minua vastaan, koska minä en antanut häntä pojalleni Seelalle." Ei hän kuitenkaan enää yhtynyt häneen.	26. Ja Juuda tunki ne, ja sanoi: hän on minua hurskaampi: etten minä hänelle poikaani Selaa antanut. Kuitenkin ei hän enempää maannut häntä.	38:26 Juda tunki ne/ ja sanoi: hän on minua hurscambi: etten minä hänelle poicani Selat andanut. Cuitengin ei hän enämbätä maannut händä.
38:27 Kun hänen synnyttämisenä aika tuli, katso, hänen kohdussaan oli kaksoiset.	27. Ja tapahtui hänen synnyttämisenä ajalla, ja katso, kaksoiset olivat hänen kohdussansa.	38:27 Ja hänen synnyttämisenä ajalla/ löyttin caxoiset hänen cohdustans.
38:28 Ja hänen synnyttäessään pisti toinen kätensä ulos; kättilövaimo otti punaista lankaa ja sitoi sen hänen käteensä ja sanoi: "Tämä tuli ensiksi ulos."	28. Ja tapahtui hänen synnyttäissänään, pisti toinen ulos kätensä, johonka lastenämmä tarttui, ja sitoi siihen punaisen langan, sanoen: tämä tulee ensiksi ulos.	38:28 Ja hänen synnyttäissänään/ pisti toinen ulos kätens/ johonga lastenämmä tarttui/ ja sitoi siihen punaisen langan/ sanoden: tämä tule ensiksi ulos.
38:29 Mutta kun hän sitten taas veti kätensä takaisin, katso, silloin tuli hänen veljensä ulos; ja kättilövaimo sanoi: "Minkä repeämän oletkaan reväissyt itsellesi!" Ja hän sai nimen Peres.	29. Mutta koska hän kätensä takaperin veti, tuli ulos hänen veljensä, ja hän sanoi: miksis olet reväissyt? Tämä rikkirepäisemys on sinun tähtes: ja hänen nimensä kutsuttiin Perets.	38:29 Mutta cosca hän kätens tacaperin weti/ tuli ulos hänen weljens/ ja hän sanoi: mixis olet tämän rikkirepäisemyksen tehnyt sinun tähtes: ja cudzuttin Perez.
38:30 Sitten tuli hänen veljensä, jonka kädessä oli punainen lanka; ja hän sai nimen Serah.	30. Sitte tuli ulos hänen veljensä, jonka kädessä oli se punainen lanka; ja hänen nimensä kutsuttiin Sera.	38:30 Sijtte tuli ulos hänen weljens/ jonga kädes oli se punainen langa/ ja cudzuttin Serah.
39 LUKU	39 LUKU	XXXIX. Lucu
39:1 Ja Joosef vietiin Egyptiin, ja Potifar, egyptiläinen mies, joka oli faraon hoviherra ja henkivartijain päämies, osti hänet ismaelilaisilta, jotka olivat hänet sinne tuoneet.	1. Ja Josef vietiin alas Egyptiin: ja Potiphar Egyptiläinen Pharaon kamaripalvelia ja huovinhaltia osti hänen Ismaelilaisilta, jotka hänen sinne alas vieneet olivat.	39:1 JA Joseph wietin Egyptijn/ ja Potiphar Egyptiläinen/ Pharaon Camaripalwelia ja huovinhaldia/ osti hänen Ismaelitereildä/ jotca hänen sinne wienet oli.
39:2 Mutta Herra oli Joosefin kanssa, niin että hän menestyi kaikessa, ja hän oleskeli isäntänsä, egyptiläisen, talossa.	2. Ja Herra oli Josephin kanssa, ja hän oli onnellinen mies, ja oli isäntänsä Egyptiläisen huoneessa.	39:2 Ja HERra oli Josephin cansa/ nijn että hän tuli onnellisexi miehexi/ ja oli hänen Isändäns Egyptiläisen huones.
39:3 Ja hänen isäntänsä näki, että Herra oli hänen kanssaan ja että Herra antoi kaiken, mitä hän teki, menestyä hänen käsissään.	3. Ja hänen isäntänsä näki, että Herra oli hänen kanssansa; sillä kaikki, mitä hän teki, antoi Herra menestyä hänen kädessään.	39:3 Ja hänen Isändäns näki/ että HERra oli hänen cansans: sillä caicki mitä hän teki/ andoi HERra menestyä hänen kädesäns.

39:4 Niin Joosef saavutti hänen suosionsa ja sai palvella häntä. Ja hän asetti hänet talonsa hoitajaksi ja uskoi hänen haltuunsa kaikki, mitä hänellä oli.	4. Niin että hän löysi armon hänen edessään, ja tuli hänen palveliakseen: ja hän asetti hänen huoneensa ylitse, ja kaikki mitä hänellä oli, antoi hän hänen käteensä.	39:4 Nijn että hän löysi armon hänen Isändäns edes/ ja tuli hänen palweliaxens/ hän asetti hänen huonens päälle/ ja caicki mitä hänellä oli/ andoi hän hänen käteens.
39:5 Ja siitä ajasta lähtien, kun hän oli uskonut hänen hoitoonsa talonsa ja kaiken, mitä hänellä oli, Herra siunasi egyptiläisen taloa Joosefin tähden, ja Herran siunaus oli kaikessa, mitä hänellä oli kotona ja kedolla.	5. Ja siitä ajasta kuin hän oli hänen pannut huoneensa ja kaiken tavaransa päälle, siunasi Herra sen Egyptiläisen huoneen Josephin tähden, ja Herran siunaus oli kaikissa niissä, jotka hänellä kotona ja kedolla olivat.	39:5 Ja sijtä ajasta cuin hän oli hänen pannut huonens ja caiken tawarans päälle/ siunais HERra sen Egyptiläisen huonen Josephin tähden/ ja HERran siunaus oli caikisa nijsä jotca hänellä cotona ja kedolla olit.
39:6 Niin hän jätti Joosefin haltuun kaikki, mitä hänellä oli, eikä hän itse välittänyt mistään, paitsi ruuasta, jota hän söi.	6. Sentähden antoi hän kaikki Josephin haltuun, mitä hänellä oli, ja ei tiedustellut mitään häneltä, paitsi sitä ruokaa, jonka hän söi. Ja Joseph oli kauniin luontoinen, ja ihana kasvoilta.	39:6 Sentähden andoi hän caicki Josephin halduun mitä hänellä oli/ ja ei idze mistän murhetta pitänyt/ waan söi ja joi. Ja Joseph oli caunin luondoinen/ ja ihana caswoilda.
39:7 Mutta Joosefilla oli kaunis vartalo ja kauniit kasvot. Ja tapahtui jonkun ajan kuluttua, että hänen isäntänsä puoliso iski silmänsä Joosefiin ja sanoi: "Makaa minun kanssani."	7. Ja tapahtui tämän jälkeen, että hänen isäntänsä emännän silmät paloivat Josephin päälle, ja sanoi: makaa minun kanssani.	39:7 JA tapahtui tämän jälken/ että hänen Isändäns emännän silmät paloit Josephin päälle/ ja sanoi: maca minun cansani.
39:8 Mutta hän kieltäytyi ja sanoi isäntänsä puolisolle: "Katso, isäntäni ei itse välitä mistään, mitä talossa on, vaan on uskonut minun haltuuni kaikki, mitä hänellä on.	8. Mutta hän kielsi, ja sanoi isäntänsä emännälle: katso, minun isäntäni ei tiedusta minulta, mitä huoneessa on, ja kaikki mitä hänellä on, antoi hän minun käteeni.	39:8 Mutta hän kielsi/ ja sanoi hänelle: cadzo/ minun Isändän ei tiedä mitä hänen huonesans on/ ja caicki mitä hänellä on/ andoi hän minun käteeni.
39:9 Hänellä ei ole tässä talossa enemmän valtaa kuin minulla, eikä hän ole kieltänyt minulta mitään, paitsi sinut, koska olet hänen puolionsa. Kuinka minä siis tekisin niin suuren pahanteon ja rikkoisin Jumalaa vastaan!"	9. Ei pidä hän itseänsä tässä huoneessa suurempana minua, ei myös ole hän kieltänyt minulta mitään, paitsi sinun, siinä kuin sinä olet hänen emäntänsä: kuinka siis minä niin paljon pahaa tekisin ja rikkoisin Jumalaa vastaan?	39:9 Ja ei ole hänellä mitän nijn suurta hänen huonesans/ jota ei hän minun halduni ole andanut/ paidzi sinua/ ettäs olet hänen emändäns/ cuinga sijs minä nijn paljo paha tekisin/ ja rickoisin Jumalata wastan?
39:10 Ja vaikka vaimo joka päivä puhui sellaista Joosefille, ei tämä suostunut makaamaan hänen vieressänsä eikä olemaan hänen kanssaan.	10. Mutta hän piti jokapäivä senkaltaiset puheet Josephin kanssa; mutta ei hän totellut maata hänen kanssansa, eli olla hänen kanssansa.	39:10 Mutta hän piti jocapäiwä sencaltaiset puhet Josephin cansa/ mutta ei hän totellut maata hänen cansans/ eli hänestä jotacan lucua pitänyt.
39:11 Mutta eräänä päivänä, kun Joosef tuli taloon toimittamaan askareitaan eikä ketään talonväestä ollut sisällä saapuvilla,	11. Ja tapahtui yhtenä päivänä, että Joseph meni huoneesen askaroitsemaan; ja ei ollut yksikään perheestä läsnä.	39:11 JA tapahtui yhtenä päiwänä/ että Joseph meni huoneeseen ascaroidzeman/ ja ei ollut yxikän perhestä läsnä.
39:12 tarttui hän Joosefin vaippaan ja sanoi: "Makaa minun kanssani." Mutta tämä jätti vaippansa hänen käsiinsä, pakeni ja riensi ulos.	12. Ja hän tarttui hänen hameesensa, sanoen: makaa minun kanssani. Mutta hän jätti hameensa hänen käteensä, ja pakeni, ja meni ulos.	39:12 Ja hän tartui hänen hamesens/ sanoden: maca minun cansani. Mutta hän jätti hamens hänelle ja pakeni huonesta ulos.

39:13 Kun hän nyt huomasi, että Joosef oli jättänyt vaippansa hänen käsiinsä ja paennut ulos,	13. Koska hän näki, että hän jätti hameensa hänen käteensä, ja pakeni ulos:	39:13 Cosca hän näki että hän jätti hamens/ ja pakeni:
39:14 huusi hän talonväkeään ja sanoi heille näin: "Katsokaa, hän on tuonut meille hebrealaisen miehen pitämään meitä pilkkanaan; tämä tuli luokseni maatakseni minun kanssani, mutta minä huusin kovalla äänellä.	14. Huusi hän perhettänsä, ja sanoi heille: katsokaat, hän on tuonut meille yhden Hebrealaisen miehen, saattamaan meitä häpiään: hän tuli minun tyköni makaamaan minun kanssani; mutta minä huusin korkialla äänellä.	39:14 Huusi hän perhettäns/ ja sanoi heille: cadzocat/ hän on tuonut meille yhden Ebrerin miehen/ saattaman meitä häpiään/ hän tuli minun tyköni macaman minun cansani/ mutta minä huusin corkialla änellä.
39:15 Ja kun hän kuuli minun kirkaisevan ja huutavan, jätti hän vaippansa viereeni, pakeni ja riensi ulos."	15. Ja koska hän kuuli, että minä riahdin ja huusin, jätti hän minulle hameensa, pakeni ja meni ulos.	39:15 Ja cosca hän cuuli että minä riahdin ja huusin/ jätti hän minulle hamens/ pakeni ja meni ulos.
39:16 Ja hän pani vaipan viereensä siksi, kunnes Joosefin isäntä tuli kotiin.	16. Niin hän piti hänen hameensa tykönänsä, siihenasti kuin hänen isäntänsä kotia tuli,	39:16 Nijn hän piti hänen hamens siihenasti cuin hänen Isändäns cotia tuli/
39:17 Ja hän puhui hänelle samalla tavalla, sanoen: "Tuo hebrealainen orja, jonka olet tuonut meille, tuli luokseni pitämään minua pilkkanaan;	17. Ja puhui hänelle ne sanat, sanoen: Hebrealainen palvelia, jonkas olet meille tuonut, tuli minun tyköni, saattamaan minua häpiään.	39:17 Ja puhui hänelle ne sanat/ sanoden: se Hebrerin palwelia/ jongas olet meille tuonut/ tuli minun tyköni saattaman minua häpiään.
39:18 mutta kun minä kirkaisin ja huusin, jätti hän vaippansa viereeni ja pakeni ulos."	18. Mutta koska minä riahdin ja huusin, jätti hän minulle hameensa ja pakeni ulos.	39:18 Mutta cosca minä riahdin ja huusin/ jätti hän minulle hamens ja pakeni.
39:19 Kun hänen isäntänsä kuuli puolisonsa kertovan ja sanovan: "Näin sinun orjasi on tehnyt minulle", syttyi hänen vihansa.	19. Koska hänen isäntänsä kuuli emäntänsä sanat, kuin hän puhui hänelle, sanoen: niin on sinun palvelias tehnyt minulle, vihastui hän sangen kovin.	39:19 Cosca hänen isändäns cuuli emändäns sanat/ cuin hän puhui hänelle/ sanoden: nijn on sinun palwelias tehnyt minua watan/ wihastui hän sangen cowin.
39:20 Ja Joosefin isäntä otti hänet ja pani hänet vankilaan, paikkaan, jossa kuninkaan vangit säilytettiin; ja hän jäi siihen vankilaan.	20. Ja hänen isäntänsä otti Josephin, ja pani vankihuoneeseen, jossa kuninkaan vangit olivat: ja niin hän oli siellä vankihuoneessa.	39:20 NIin otti hänen Isändäns hänen/ ja pani fangihuoneeseen/ josa Cuningan fangit olit/ ja nijn hän oli siellä fangihuones.
39:21 Mutta Herra oli Joosefin kanssa ja soi hänen saavuttaa suosiota ja päästä vankilan päällikön armoihin.	21. Mutta Herra oli Josephin kanssa, ja käänsi laupiutensa hänen tykönsä; ja antoi hänen löytää armon vankihuoneen haltian edessä.	39:21 Mutta HERra oli Josephin cansa/ ja käänsi laupiudens hänen tygöns/ ja andoi hänen löytä armon fangihuonen haldian edes.
39:22 Ja vankilan päällikkö uskoi kaikki vangit, jotka vankilassa olivat, Joosefin haltuun. Ja kaikki, mitä siellä toimitettiin, tehtiin hänen toimestaan.	22. Niin että hän antoi kaikki vangit vankihuoneessa Josephin käden alle, että kaikki mitä siellä tehtiin, se tehtiin hänen kauttansa.	39:22 Nijn että hän andoi caicki fangit fangihuones hänen kätens ala/ että caicki mitä siellä tehtin/ se tehtin hänen cauttans.
39:23 Eikä vankilan päällikkö ollenkaan valvonut sitä, mikä oli Joosefille uskottu, sillä Herra oli Joosefin kanssa. Ja Herra antoi menestyä sen, mitä hän teki.	23. Ja vankihuoneen haltia ei pitänyt mistään murhetta niistä, jotka hänen kädessänsä olivat; sillä Herra oli Josephin kanssa, ja mitä hän teki, antoi Herra menestyä.	39:23 Ja fangihuonen haldia ei pitänyt mistän murhetta nijstä jotca hänen kädessäns olit: sillä HERra oli Josephin cansa/ ja mitä hän teki/ andoi HERra menestyä.
40 LUKU	40 LUKU	XL. Lucu

40:1 Ja tapahtui jonkun ajan kuluttua, että Egyptin kuninkaan juomanlaskija ja leipoja rikkoivat herraansa, Egyptin kuningasta, vastaan.	1. Ja sitte tapahtui, että Egyptin kuninkaan ylimmäinen juomanlaskija ja leipoja rikkoivat herraansa Egyptin kuningasta vastaan:	40:1 JA sijtte tapahtui että Egyptin Cuningan ylimmäinen juomanlaskija ja leipoja ricoit heidän herrans Egyptin Cuningasta wastan:
40:2 Ja farao vihastui näihin kahteen hoviherraansa, ylimmäiseen juomanlaskijaan ja ylimmäiseen leipojaan,	2. Niin Pharao vihastui molempain palveliainsa, ylimmäisen juomanlaskian ja ylimmäisen leipojan päälle.	40:2 Nijn Pharao wihastui molemmitten palweliains/ ylimmäisen juomanslaskian ja ylimmäisen leipojans päälle.
40:3 ja panetti heidät vankeuteen henkivartijain päämiehen taloon, samaan vankilaan, jossa Joosef oli vankina.	3. Ja heitti heidät vankiuteen huovinhaltian huoneesen, vankihuoneesen siihen paikkaan, jossa Joseph oli vankina.	40:3 Ja heitti heidän fangiuteen huowinhaldian huoneseen/ josa Joseph oli fangina.
40:4 Ja henkivartijain päämies antoi heille Joosefin heitä palvelemaan. Niin he olivat jonkun aikaa vankeudessa.	4. Ja huovinhaltia pani Josephin heidän kanssansa palvelemaan heitä. Ja he olivat vankiudessa kappaleen aikaa.	40:4 Ja huowinhaldia pani Josephin heidän päällens cadzoman heitä. Ja he olit fangiudes cappalen aica.
40:5 Ollessaan vankilassa vangittuina he molemmat, Egyptin kuninkaan juomanlaskija ja leipoja, näkivät samana yönä unta, kumpikin unensa, ja kummankin unella oli oma selityksensä.	5. Ja molemmat näkivät unta, kumpikin unensa yhtenä yönä, kukin unensa selityksen jälkeen, Egyptin kuninkaan juomanlaskia ja leipoja, jotka olivat sidottuna vankihuoneessa.	40:5 JA molemmat Egyptin Cuningan sekä jumanlaskia että leipoja näit unda/ cumbikin unens yhtenä yönä/ ja cummangin unella oli hänen selityxens.
40:6 Ja kun Joosef aamulla tuli heidän luokseen, huomasi hän heidät alakuloisiksi.	6. Koska Joseph tuli aamulla heidän tykönsä, ja näki heidän murheelliseksi.	40:6 Cosca Joseph tuli amulla heidän tygöns/ ja näki heidän murhelisexi.
40:7 Silloin hän kysyi faraon hoviherroilta, jotka olivat hänen kanssansa vankeudessa hänen isäntänsä talossa: "Miksi te olette tänään niin murheellisen näköiset?"	7. Kysyi hän niiltä Pharaon palvelioilta, jotka hänen kanssansa herransa vankihuoneessa olivat, ja sanoi: miksi te olette tänäpäpä surulliset?	40:7 Kysyi hän heille/ ja sanoi: mixi te oletta tänäpäpä surulliset?
40:8 He vastasivat hänelle: "Olemme kumpikin nähneet unen, eikä ole niiden selittäjää." Ja Joosef sanoi heille: "Unien selitykset ovat Jumalan; kertokaa kuitenkin minulle."	8. He vastasivat häntä: me olemme nähneet unta, ja ei ole, joka sen selittää. Niin sanoi Joseph heille: Jumalan on selitys, kuitenkin jutelkaat se minulle.	40:8 He wastaisit: me olem nähnet unda/ ja ei ole joca sen selittä. Nijn sanoi Joseph heille: Jumalan on selitys/ cuitengin jutelcat se minulle.
40:9 Niin ylimmäinen juomanlaskija kertoi unensa Joosefille ja sanoi hänelle: "Minä näin unta, ja katso, minun edessäni oli viinipuu;	9. Niin ylimmäinen juomanlaskia jutteli unensa Josephille, ja sanoi hänelle: minä näin unta ja katso, viinapuu oli minun edessäni.	40:9 Nijn ylimmäinen juomanlaiska jutteli unens Josephille/ ja sanoi hänelle: minä näin unda/ wijnapuu oli minun edesäni/
40:10 viinipuussa oli kolme oksaa, ja samassa kun se alkoi versoa, sen kukat puhkesivat ja marjat sen rypäleissä kypsyivät.	10. Ja sillä viinapuulla oli kolme haaraa ja se oli niinkuin viheriöitsemällänsä, sen kukoistus kävi ylös, ja sen rypäleet tuleentuivat viinamarjoiksi.	40:10 Ja sillä oli colme oxa/ ja se wiherrjöldzi/ caswoi ja cucoistui/ ja sen marjat kypsyit.
40:11 Ja minulla oli faraon malja kädessäni, ja minä otin marjat ja pusersin niistä mehun faraon maljaan ja annoin maljan faraon käteen."	11. Ja Pharaon juoma-astia oli minun kädessäni: niin minä otin viinamarjat, ja pusersin ne Pharaon juoma-astiaan, ja annoin sen juoma-astian Pharaon käteen.	40:11 Ja Pharaon juomaastia oli minun kädesäni/ nijn minä otin wijnamarjat/ ja pusersin ne juomaastiaan/ ja annoin sen juomaastian Pharaon käteen.
40:12 Ja Joosef sanoi hänelle: "Tämä on sen selitys: kolme oksaa merkitsee kolmea päivää.	12. Ja Joseph sanoi hänelle: tämä on sen selitys: Kolme haaraa ovat kolme päivää.	40:12 Joseph sanoi hänelle: tämä on selitys/ 40:13 Colme oxa owat colme päiwä/

40:13 Kolmen päivän kuluttua farao korottaa sinun pääsi ja asettaa sinut jälleen virkaasi. Ja sinä annat faraon maljan hänen käteensä niinkuin ennenkin, kun olit hänen juomanlaskijansa.	13. Kolmen päivän sisällä korottaa Pharao sinun pääs, ja asettaa sinun jälleensä entiseen virkaas: ja sinä annat Pharaon käteen juomaastian niinkuin ennenkin, koska olit hänen juomansa laskia.	ja colmen päivän perästä corgotta Pharao sinun pääs/ ja asetta jälleensä endiseen wircaas/ ja sinä annat Pharaon käteen juomaastian niinkuin ennengin/ coscas olit hänen juomanslaskia.
40:14 Mutta muista minua, kun sinun hyvin käy, ja tee minulle laupeus mainitsemalla minusta faraolle ja toimittamalla minut pois tästä talosta.	14. Mutta muista minua tykönäs, koska sinun hyvin käy, ja tee sitte laupius minun kanssani, ettäs ilmoittaisit minun Pharaolle, ja antaisit minun ottaa täältä ulos.	40:14 Mutta muista minua cosca sinun hywin käy/ ja tee sijtte laupius minun cansani muistuttain Pharaolle että hän minun ottais täältä ulos.
40:15 Sillä minut on varastettu hebrealaisten maasta, enkä minä ole täälläkään tehnyt mitään, mistä minut olisi tullut panna tähän vankikuoppaan."	15. Sillä minä olen salaisesti varastettu Hebrealaisten maalta; enkä ole tässä mitään tehnyt, että he minun tähän vankiuteen panivat.	40:15 Sillä minä olen warastettu Hebrerein maalda/ engä ole täsä mitän tehnyt/ että he minun tänne panit.
40:16 Kun ylimmäinen leipoja näki, että Joosef antoi hyvän selityksen, sanoi hän hänelle: "Myöskin minä näin unen, ja katso, kolme nisuleipäkoria oli minun pääni päällä.	16. Koska ylimmäinen leipoja näki, että selitys oli hyvä; sanoi hän Josephille: minä myös uneksuun, ja katso, kolme palmikoittua koria oli minun pääni päällä.	40:16 Cosca ylimmäinen leipoja näki että selitys oli hywä/ sanoi hän Josephille: minä olen myös unda nähnyt/ että minä cannoin colme palmicoittua coria pääni päällä.
40:17 Ja ylimmässä korissa oli kaikenlaisia leivoksia faraon syötäväksi, mutta linnut söivät ne korista, joka oli minun pääni päällä."	17. Ja ylimmäisessä korissa oli kaikkinaisia leivotuita ruokia Pharaon tarpeeksi: ja linnut söivät niitä korista minun pääni päältä.	40:17 Ja ylimmäises coris oli caikinaisia leivotuita ruokia Pharaon tarpexi/ ja linnut söit nijtä corista minun pääni päältä.
40:18 Joosef vastasi ja sanoi: "Tämä on sen selitys: kolme koria merkitsee kolmea päivää.	18. Joseph vastasi, ja sanoi: tämä on sen selitys: kolme koria ovat kolme päivää.	40:18 Joseph wastais/ ja sanoi: tämä on selitys. 40:19 Colme coria owat colme päiwä/
40:19 Kolmen päivän kuluttua farao korottaa sinun pääsi ripustamalla sinut hirsipuuhun, ja taivaan linnut syövät sinun lihasi."	19. Ja kolmen päivän sisällä ylentää Pharao sinun pääs, ja ripustaa sinun hirsipuuhun: ja linnut syövät sinun lihas sinun päältä.	ja colmen päivän peräst ylöndä Pharao sinun pääs/ ja ripusta sinun hirsipuuhun/ ja linnut syöwät sinun lihas sinun päältä.
40:20 Kolmantena päivänä sen jälkeen, faraon syntymäpäivänä, tämä laittoi pidot kaikille palvelijoilleen. Silloin hän korotti palvelijainsa joukosta sekä ylimmäisen juomanlaskijan että ylimmäisen leipojan pään.	20. Ja tapahtui kolmantena päivänä, koska Pharao piti syntymäpäiväänsä, teki hän pidon kaikille palvelioillensa, ja ylensi ylimmäisen juomanlaskian pään, ja ylimmäisen leipojan pään palvelioittensa seassa.	40:20 JA tapahtui colmandena päivänä/ cosca Pharao piti syndymä päiwäns/ teki hän pidon caikille palwelioillens/ ja ylönsi ylimmäisen juomanlaskian pään/ ja ylimmäisen leipojan pään/ hänen palwelioittens seas.
40:21 Ylimmäisen juomanlaskijan hän asetti hänen entiseen juomanlaskijantoimeensa, niin että hän sai antaa maljan faraon käteen;	21. Ja asetti ylimmäisen juomanlaskian jälleen (entiseen) virkaansa, antamaan Pharaon käteen juoma-astiaa.	40:21 Ja asetti ylimmäisen juomanlaskian jälleensä endiseen wircaans/ andaman Pharaon käteen juomaastiata.
40:22 mutta ylimmäisen leipojan hän hirtätti, niinkuin Joosef oli heille selityksessään sanonut.	22. Mutta ylimmäisen leipojan antoi hän hirttää; niinkuin Joseph oli heille selittänyt.	Mutta ylimmäisen leipojan andoi hän hirttä/ niinkuin Joseph oli selittänyt.
40:23 Mutta ylimmäinen juomanlaskija ei muistanut Joosefia, vaan unhotti hänet.	23. Mutta ylimmäinen juomanlaskia ei muistanut Josephia, vaan unhotti hänen.	Mutta ylimmäinen juomanlaskia/ ei muistanut Josephita/ waan unhotti hänen.
41 LUKU	41 LUKU	XLI . Lucu

41:1 Kahden vuoden kuluttua tapahtui, että farao näki unen; hän oli seisovina Niilivirran rannalla.	1. Ja tapahtui kahden ajastajan perästä, että Pharao näki unen, niinkuin hän olis seisonut virran tykönä.	41:1 JA cahden ajastajan perästä/ näki Pharao unen/ nijncuin hän olis seisonut wirran tykönä.
41:2 Ja katso, virrasta nousi seitsemän kaunista ja lihavaa lehmää, jotka kävivät laitumella kaislikossa.	2. Ja katso, virrasta astui ylös seitsemän kaunista ja lihavaa lehmää, jotka kävivät laitumella ruhostossa.	41:2 Ja cadzo/ wirrasta astui ylös seidzemen caunista ja lihawata lehmä jotca käwit hywällä laitumella.
41:3 Ja katso, niiden jälkeen nousi virrasta toiset seitsemän lehmää, rumia ja laihoja; ne asettuivat edellisten lehmien viereen virran rannalle.	3. Sitte näki hän toiset seitsemän lehmää tulewan virrasta ylös, rumaa ja laihaa; ja seisoivat niiden (toisten) lehmäin tykönä virran reunalla.	41:3 Sijtte näki hän toiset seidzemen lehmä tulewan wirrasta ylös ruma ja laiha/ ja käwit nijden toisten lehmäin tykönä wirran reunalla.
41:4 Ja ne rumat ja laihat lehmät söivät ne seitsemän kaunista ja lihavaa lehmää. Siihen farao heräsi.	4. Ja ne rumat ja laihat lehmät söivät ne seitsemän lihavaa ja kaunista lehmää. Niin Pharao heräsi.	41:4 Ja ne rumat ja laihat seidzemen lehmä/ söit ne seidzemen lihawata ja caunista lehmä. Nijn Pharao heräis.
41:5 Mutta hän nukkui uudestaan ja näki toisen kerran unta: seitsemän paksua ja kaunista tähkäpäästä kasvoi samassa oljessa.	5. Ja hän nukkui jällensä, ja näki toisen kerran unta: ja katso, seitsemän täysinäistä ja paksua tähkäpäästä kasvoivat yhdessä oljessa.	41:5 Ja hän nukkui jällens/ ja näki toisen kerran unda/ että seidzemen täysinäistä ja paxua tähkäpäästä caswoit yhdesä oljes.
41:6 Ja katso, niiden jälkeen kasvoi vielä seitsemän tähkäpäästä, ohutta ja itätuulen polttamaa.	6. Ja katso, seitsemän pientä ja itätuulelta surkastunutta tähkäpäästä kasvoivat niiden jälkeen.	41:6 Sijtte näki hän seidzemen piendä ja surcastunutta tähkäpäästä caswawan.
41:7 Ja nämä ohuet tähkäpäästä nielivät ne seitsemän paksua ja täyteläistä tähkäpäästä. Siihen farao heräsi, ja katso, se oli unta.	7. Ja ne seitsemän laihaa tähkää nielivät ne seitsemän paksua ja täysinäistä tähkäpäästä. Niin Pharao heräsi ja näki, että se oli uni.	41:7 Ja ne seidzemen laiha/ nielit ne seidzemen paxua ja täysinäistä tähkäpäästä. Nijn Pharao heräis/ ja näki että se oli uni.
41:8 Mutta aamulla hänen mielensä oli levoton, ja hän kutsutti eteensä kaikki Egyptin tietäjät ja kaikki viisaat; ja farao kertoi heille unensa, mutta ei ollut sitä, joka olisi voinut selittää ne faraolle.	8. Ja aamulla oli hänen henkensä murheellinen, lähetti ja antoi kutsua kokoon kaikki Egyptin noidat ja tietäjät, ja Pharao jutteli heille unensa. Mutta ei ollut, joka sen taisi selittää Pharaon edessä.	41:8 Ja amulla oli hänen hengens murhelinen/ lähetti ja andoi cudzua cocon caicki Egyptin noidat ja tietäjät/ ja Pharao jutteli heille unens. Mutta ei ollut/ joca sen taisi selittä Pharaon edes.
41:9 Silloin puhui ylimmäinen juomanlaskija faraolle sanoen: "Nyt minä muistan rikokseni.	9. Niin puhui ylimmäinen juomanlaskia Pharaolle, sanoen: minä muistan tänäpäni minun rikokseni.	41:9 Nijn puhui ylimmäinen juomanlaskia Pharaolle/ sanoden: minä muistan tänäpäni minun ricoxen.
41:10 Farao oli vihastunut palvelijoihinsa, ja hän pani minut vankeuteen henkivartijain päämiehen taloon, minut ja ylimmäisen leipojan.	10. Koska Pharao vihastui palveliainsa päälle, ja pani minun ja ylimmäisen leipojan vankiuteen, huovinhaltian huoneesen;	41:10 Cosca Pharao wihastui palweliains päälle/ ja pani minun ja ylimmäisen leipojan fangiuteen/ huowinhaldian huoneseen.
41:11 Niin me molemmat, minä ja hän, näimme samana yönä unta; me näimme kumpikin unemme, jolla oli oma selityksensä.	11. Niin me molemmat näimme yhtenä yönä unta, kumpikin unensa selityksen jälkeen me uneksuimme.	41:11 Nijn me molemmat näimme yhtenä yönä unda/ cumbikin unens/ ja cummallengin tapahtui hänen unens selityxen jälken.

41:12 Ja siellä oli meidän kanssa hebrealainen nuorukainen, henkivartijain päämiehen palvelija. Hänelle me kerroimme unemme, ja hän selitti ne meille; hän selitti, mitä kummankin uni merkitsi.	12. Ja siellä oli meidän kanssa Hebrealainen nuorukainen, huovinhaltian palvelia, ja me juttelimme hänelle, ja hän selitti meille meidän unemme: kummallekin unensa jälkeen selitti hän sen.	41:12 Ja siellä oli meidän cansam Hebrerin nuorucainen/ huovinhaldian palwelia/ ja me juttelim hänelle/ ja hän selitti meille meidän unem/ cummallengin unens jälkeen.
41:13 Ja niinkuin hän meille oli selittänyt, niin kävikin: minut asetettiin entiseen virkaani, toinen hirtettiin."	13. Ja niinkuin hän meille selitti, niin se tapahtui: sillä minä asetettiin minun virkaani ja hän hirtettiin.	41:13 Ja nijncuin hän meille selitti/ nijn se tapahtui: sillä minä asetettin minun wircaani/ ja hän hirtettin.
41:14 Silloin farao kutsutti Joosefin eteensä. Ja hänet tuotiin kiiruusti vankikuopasta. Ja hän ajatti hiuksensa ja muutti vaatteensa ja tuli faraon eteen.	14. Niin lähetti Pharaon, ja antoi kutsua Josephin, ja he hopusti ottivat hänen vankiudesta ulos. Ja hän antoi itsensä keritä, ja muutti vaattensa ja tuli Pharaon tykö.	41:14 Nijn lähetti Pharaon/ ja andoi cudzua Josephin/ ja he hopust otit hänen fangeudest ulos. Ja hän andoi hiuxens keritä/ ja muutti waattens ja tuli Pharaon tygö.
41:15 Ja farao sanoi Joosefille: "Minä olen nähnyt unen, eikä ole sen selittäjää, mutta olen kuullut kerrottavan sinusta, että kun kuulet unen, sinä voit sen selittää."	15. Niin sanoi Pharaon Josephille: minä olen unta nähnyt, ja ei ole sen selittäjää; mutta minä olen kuullut sinusta sanottavan: koska unen kuulet, niin sinä taidat sen selittää.	41:15 Nijn sanoi Pharaon Josephille: minä olen unda nähnyt/ ja ei ole sen selittäjä/ mutta minä olen cuullut sinusta sanottawan: coscas unen cuulet/ nijns taidat sen selittä.
41:16 Joosef vastasi faraolle sanoen: "En minä; mutta Jumala antaa faraolle suotuisan vastauksen."	16. Joseph vastasi Pharaota, sanoen: ei se ole minulla; mutta Jumala aavistaa kuitenkin Pharaolle hyvää.	41:16 Joseph wastais Pharaota/ sanoden: ei se ole minulla/ mutta Jumala awista cuitengin Pharaolle hywä.
41:17 Ja farao puhui Joosefille: "Minä näin unen; olin seisovinani Niilivirran rannalla.	17. Niin puhui Pharaon Josephille: unessa olin minä seisovana virran reunalla.	41:17 Nijn puhui Pharaon Josephille: unesani olin minä seisowana wirran reunalla/
41:18 Ja katso, virrasta nousi seitsemän lihavaa ja kaunista lehmää, jotka kävivät laitumella kaislikossa.	18. Ja katso, virrasta tuli ylös seitsemän lihavaa ja kaunista lehmää, jotka kävivät laitumella ruhostossa.	41:18 Ja näin wirrasta tulewan ylös sedzemen lihawata ja caunista lehmä/ jotca käwit hywällä laituumella.
41:19 Ja katso, niiden jälkeen nousi virrasta toiset seitsemän lehmää, kurjia, kovin rumia ja laihoja; en ole koko Egyptin maassa nähnyt niin rumia kuin ne.	19. Ja katso, heidän jälkeensä tulivat ylös toiset seitsemän pientä ja juuri rumaa ja laihaa lehmää: en ole minä koko Egyptin maalla nähnyt niin rumia.	41:19 Ja heidän jälkens näin minä toiset seidzemen piendä ja juuri ruma ja laiha lehmä tulewan ylös/ en ole minä coco Egyptin maalla nähnyt nijn rumia.
41:20 Ja nämä laihat ja rumat lehmät söivät ne ensimmäiset, ne lihavat lehmät.	20. Ja ne laihat ja rumat lehmät söivät ne ensimmäiset seitsemän lihavaa lehmää.	41:20 Ja ne laihat ja rumat lehmät/ söit ne ensimmäiset seidzemen lihawata lehmä:
41:21 Mutta vaikka ne olivat nielleet nämä, ei voinut huomata, että ne olivat nielleet ne, vaan ne olivat yhtä rumannäköiset kuin ennenkin. Siihen minä heräsin.	21. Ja koska he olivat syöneet, ei heidän päällänsä mitään tuntunut, että he olivat syöneet; vaan olivat niin rumat nähdä kuin ennenkin. Niin minä heräsin.	41:21 Ja cosca ne olit syönet/ ei heidän päälläns mitän tundunut/ että he olit syönet/ waan olit nijn rumat nähdä cuin ennengin. Nijn minä heräisin.
41:22 Mutta taas minä näin unta: seitsemän tähteläistä ja kaunista tähkäpäätä kasvoi samassa oljessa.	22. Ja taas näin minä unessani seitsemän tähkäpäätä kasvaneen yhdessä oljessa, täysinäistä ja kaunista.	41:22 Ja taas näin minä unesani/ seidzemen tähkäpäätä caswanen yhdessä oljesa/ täysinäistä ja paxua.
41:23 Ja katso, niiden jälkeen kasvoi vielä seitsemän tähkäpäätä, kuivunutta, ohutta ja itätuulen polttamaa.	23. Sitte kävi ylös seitsemän kuivaa, pientä ja itätuulelta surkastunutta tähkäpäätä.	41:23 Sijtte käwit ylös seidzemen cuiwa/ piendä ja itätuulelda surcastunutta tähkäpäätä.

41:24 Ja nämä ohuet tähkäpäät nielivät ne seitsemän kaunista tähkäpäätä. Minä kerroin tämän tietäjille, mutta ei kukaan kyennyt sanomaan minulle, mitä se merkitsee."	24. Ja ne pienet tähkäpäät nielivät ne seitsemän kaunista tähkäpäätä. Ja minä olen sen sanonut tietäjille, mutta ei ole joka sen minulle ilmoittais.	41:24 Ja ne seidzemen piendä tähkäpäätä nielit ne seidzemen paxua tähkäpäätä. Ja minä olen sen sanonut minun noidilleni/ mutta ei ole ollut joca sen taisi minulle selittä.
41:25 Niin Joosef sanoi faraolle: "Faraon unet merkitsevät kumpikin samaa; Jumala on ilmaissut faraolle, mitä hän on tekevä.	25. Joseph sanoi Pharaolle: Pharaon uni on yhtäläinen: Jumala ilmoittaa Pharaolle, mitä hän tekevä on.	41:25 JOseph sanoi Pharaolle: molemmat Pharaon unet owat yhtäläiset: Jumala ilmoitta Pharaolle/ mitä hän tekewä on.
41:26 Seitsemän kaunista lehmää merkitsee seitsemää vuotta, seitsemän kaunista tähkäpäätä merkitsee myös seitsemää vuotta; unilla on sama merkitys.	26. Ne seitsemän kaunista lehmää ovat seitsemän vuotta, ja ne seitsemän täysinäistä tähkäpäätä ovat myös seitsemän vuotta: se on yhtäläinen uni.	41:26 Ne seidzemen caunista lehmä/ owat seidzemen vuotta/ ja ne seidzemen täysinäistä tähkäpäätä/ owat myös seidzemen vuotta/ se on yhtäläinen uni.
41:27 Ja seitsemän laihaa ja rumaa lehmää, jotka nousivat niiden jälkeen, merkitsee seitsemää vuotta, ja seitsemän tyhjää, itätuulen polttamaa tähkäpäätä merkitsee seitsemää nälkävuotta.	27. Mutta ne seitsemän laihaa ja rumaa lehmää, jotka astuivat ylös heidän jälkeensä, ovat seitsemän vuotta, ja ne seitsemän laihaa ja itätuulelta surkastunutta tähkäpäätä ovat seitsemän nälkävuotta.	41:27 Mutta ne seidzemen laiha ja ruma lehmä/ jotca astuit ylös heidän jälkens/ owat seidzemen vuotta/ ja ne seidzemen laiha ja itätuulelda surcastunutta tähkäpäätä owat seidzemen cowa vuotta.
41:28 Tätä minä tarkoitin, kun sanoin faraolle: Jumala on antanut faraon nähdä, mitä hän on tekevä.	28. Se on nyt se, kuin minä Pharaolle sanonut olen: että Jumala ilmoitti Pharaolle, mitä hän tekevä on.	41:28 Se on nyt se/ cuin minä Pharaolle sanonut olen/ että Jumala ilmoitti Pharaolle/ mitä hän tekewä on.
41:29 Katso, tulee seitsemän vuotta, jolloin on suuri viljavuus koko Egyptin maassa.	29. Katso, seitsemän viljaista vuotta tulevat koko Egyptin maalle.	41:29 Cadzo/ seidzemen wiljaist vuotta tulewat coco Egyptin maalle.
41:30 Mutta niitä seuraa seitsemän sellaista nälkävuotta, että Egyptin maan entinen viljavuus kokonaan unhotuu, ja nälänhätä tuottaa maalle häviön.	30. Ja niiden jälkeen tulevat seitsemän nälkävuotta, niin että kaikki senkaltainen viljan kylliys unhotetaan Egyptin maalla, ja se kallis aika hävittää maakunnan.	41:30 Ja nijden jälken tulewat seidzemen cowa vuotta/ nijn että caicki sencaltainen wiljan kylliys unhotetan/ cuin on ollut Egyptin maalla/ ja se callis aica häwittä maacunnan.
41:31 Eikä enää tiedetä mitään maassa vallinneesta viljavuudesta sitä seuraavan nälänhädän vuoksi, sillä se on oleva ylen kova.	31. Ja ei enämpi tiedetä siitä viljan kyllyydestä maakunnassa, sen kalliin ajan tähden, joka tulee; sillä se tulee sangen raskaaksi.	41:31 Ja ei enämbi tietä sijtä wiljan kyllydest maacunnasa/ sen callin ajan tähden joca tule: sillä se tule sangen rascaxi.
41:32 Mutta että uni toistui faraolle, se tietää, että Jumala on asian varmasti päättänyt ja että Jumala antaa sen pian tapahtua.	32. Mutta että uni on kerrottu Pharaolle, se (aavistaa) että asia on Jumalalta päätetty, ja Jumala on pian sen tekevä.	41:32 Mutta että uni on kerroittu Pharaolle/ awista Jumalan totisest ja pian sen tekewän.
41:33 Nyt valitkoon siis farao ymmärtäväisen ja taitavan miehen ja asettakoon hänet Egyptin hallitusmieheksi.	33. Nyt siis Pharao etsikään toimellista ja taitavaa miestä, asettaaksensa Egyptin maan päälle.	41:33 Nyt sijs Pharao edzikän toimest ja taitawata miestä/ asettaxens Egyptin maan päälle.
41:34 Näin tehkoon farao: asettakoon päällysmiehiä maahan ja ottakoon viidennen osan Egyptin maan sadosta seitsemänä viljavuotena.	34. Toimittakaan Pharao ja asettakaan ottomiehiä maakuntaan, ja ottakaan viidennen osan Egyptin maalta niinä seitsemänä viljavuonna.	41:34 Toimittacan Pharao ja asettacan ottomiehiä maacundaan/ ja ottacan wijdennen osan Egyptin maalda nijnä seidzemenä wiljawuonna.

41:35 Ja koottakoon näinä hyvinä vuosina, jotka tulevat, kaikki niiden sato ja kasattakoon viljaa faraon haltuun, talletettakoon sato kaupunkeihin ja säilytettäköön,	35. Ja he kootkaan kaikkinaista ravintoa niinä hyvinä vuosina, jotka tulevat, ja antakaan tulla jyviä Pharaon haltuun, varaksi kaupungeissa, ja tallella pitäkään.	41:35 Ja cootcan caickinaista rawindo nijnë hyvinä vuosina/ jotca tulewat/ ja andacan tulla jywiä Pharaon jywäaittaan/ waraxi Caupungeisa/ ja tallella pitäkän/
41:36 niin että maalla on eloa säästössä seitsemän nälkävuoden varalle, jotka kohtaavat Egyptin maata. Niin ei maa joudu perikatoon nälänhädän aikana."	36. Että ruokaa olis tähteelle pantu maakunnalle, niinä seitsemänä nälkävuonna, jotka tulevat Egyptin maalle, ettei maa hävitettäisi näljän tähden.	41:36 Että ruoca olis tähdellä pandu maacunnan elatuxexi/ nijnë seidzemenä nälkävuonna/ jotca tulewat Egyptin maalle/ ettei maa häwitettäisi näljän tähden.
41:37 Tämä puhe miellytti faraota ja kaikkia hänen palvelijoitansa.	37. Ja se puhe kelpasi Pharaolle, ja kaikille hänen palvelioillensa.	41:37 JA se puhe kelpais Pharaolle/ ja caikille hänen palwelioillens.
41:38 Ja farao sanoi palvelijoilleen: "Voisimmeko löytää ketään, jossa on Jumalan henki niinkuin tässä?"	38. Ja Pharao sanoi palvelioillensa: taidammeko me löytää tainkaltaisen miehen, jossa Jumalan henki on?"	41:38 Ja Pharao sanoi palwelioillens: taidammeco me löytä taincaltaisen miehen/ josa Jumalan Hengi on?"
41:39 Ja farao sanoi Joosefille: "Koska Jumala on sinulle ilmoittanut kaiken tämän, ei ole ketään niin ymmärtäväistä ja taitavaa, kuin sinä olet.	39. Ja Pharao sanoi Josephille: että Jumala on tämän kaiken sinulle ilmoittanut, niin ei ole yhtään niin taitavaa ja ymmärtäväistä kuin sinä olet.	41:39 Ja Pharao sanoi Josephille: että Jumala on tämän caiken sinulle ilmoittanut/ ei ole yhtän nijnë taitawata ja ymmärtäväistä cuin sinä olet.
41:40 Hoida sinä minun taloani, ja sinun käskyäsi totelkoon kaikki minun kansani; ainoastaan valtaistuimen puolesta minä olen sinua korkeampi."	40. Ole sinä minun huoneeni päällä, ja sinun sanalles pitää kaiken minun kansani kuuliaisen oleman; ainoastansa kuninkaallisessa istuimessa tahdon minä olla korkiampi sinua.	41:40 Ole sinä minun huoneni päällä/ ja sinun sanalles pitä caiken minun Canssani cuuliaisen oleman/ ainoastans Cuningalises istuimes/ tahdon minä olla corkiambi sinua.
41:41 Ja farao sanoi Joosefille: "Katso, minä asetan sinut koko Egyptin maan hallitusmieheksi."	41. Ja Pharao sanoi Josephille: katso, minä olen asettanut sinun koko Egyptin päälle.	41:41 Ja Pharao sanoi Josephille: cadzo/ minä olen asettanut sinun coco Egyptin maacunnan päälle.
41:42 Ja farao otti sinettisormuksensa kädestään ja pani sen Joosefin käteen ja puetti hänen ylleen hienot pellavavaatteet ja ripusti kultakäädyt hänen kaulaansa.	42. Ja Pharao otti sormuksen kädestänsä, ja pani sen Josephin käteen: ja puetti hänen kalleisiin liinavaatteisiin, ja ripusti kultakäädyt hänen kaulaansa.	41:42 Ja Pharao otti sormuxen kädestäns/ ja pani sen Josephin käteen/ ja puetti hänen walkeisijn silcki waatteisin/ ja ripusti culdakäädyn hänen caulaans/
41:43 Ja hän antoi hänen ajaa omissa, lähinnä parhaissa vaunuissaan, ja hänen edellään huudettiin: abrek! Niin asetettiin hänet koko Egyptin maan hallitusmieheksi.	43. Ja antoi hänen ajaa toisessa vaunussansa, ja antoi huutaa hänen edellänsä: Abrek: ja asetti hänen koko Egyptin maan päälle.	41:43 Ja andoi aja hänen toisesa waunusans/ ja andoi huuta hänen edelläns/ että he cumarraisit/ ja tiedäisit hänen asetetuxi coco Egyptin maan päälle.
41:44 Ja farao sanoi Joosefille: "Minä olen farao, mutta sinun tahtomattasi älköön kukaan nostako kättä tai jalkaa koko Egyptin maassa."	44. Ja Pharao sanoi Josephille: minä olen Pharao; ja ilman sinun tahdotas ei pidä yhdenkään ylentämän kättänsä taikka jalkaansa koko Egyptin maalla.	41:44 Ja Pharao sanoi Josephille: minä olen Pharao/ ilman sinun tahdotas ei pidä yhdengän lijcuttaman kättäns taicka jalkans coco Egyptin maalla.
41:45 Ja farao nimitti Joosefin Saafenat-Paneahiksi ja antoi hänelle puoliseksi Aasenatin, Oonin papin Poti-Feran tyttären. Niin Joosef lähti tarkastamaan Egyptin maata.	45. Ja Pharao kutsui Josephin nimen Salaisuutten selittäjäksi: ja antoi hänelle Asnatin, Potipheran Onin papin tyttären, emännäksi. Niin Joseph meni ympärinsä Egyptin maan.	41:45 Ja Pharao cudzui hänen salaisexi neuwoxi/ ja andoi hänelle Asnathin/ Potipheran Onin papin tyttären emännäxi. Nijnë Joseph meni cadzeleman Egyptin maata.

41:46 Joosef oli kolmenkymmenen vuoden vanha, kun hän tuli faraon, Egyptin kuninkaan, palvelijaksi. Ja Joosef lähti faraon luota ja kulki läpi koko Egyptin maan.	46. Ja Joseph oli kolmenkymmenen ajastaikainen, koska hän seiso Pharaon, Egyptin kuninkaan edessä. Ja Joseph läksi Pharaon tyköä, ja vaelsi ympärinsä kaiken Egyptin maan.	41:46 Ja Joseph oli colmenkymmenen ajastaicainen/ cosca hän seiso Pharaon Egyptin Cuningan edes. Ja Joseph läxi Pharaon tykö/ ja waelsi ymbärins caiken Egyptin maan.
41:47 Ja seitsemänä viljavuotena maa kasvoi ylen runsaasti.	47. Ja maa kasvoi pivottaicin niinä seitsemänä viljavuosina.	41:47 Ja maa caswoi yldäkyllä nijnä seidzemenä wiljauonna.
41:48 Ja näinä seitsemänä hyvänä vuotena, jotka tulivat Egyptin maahan, hän kokosi kaikkea eloa ja talletti sen kaupunkiin. Hän talletti kuhunkin kaupunkiin sen elon, joka tuotiin ympäristön vainioilta.	48. Ja hän kokosi niinä seitsemänä vuonna kaikkinaisen elatuksen, joka oli Egyptin maalla, ja pani sen tähteelle kaupunkiin: mitä elatusta maa kasvoi ympärinsä kunkin kaupungin, sen hän siihen tähteelle pani.	41:48 Ja hän cocois nijnä seidzemenä vuonna/ caickinaisen elatuxen/ joca oli Egyptin maalla/ ja pani sen tähdelle Caupungeihin/ mitä elatusta maa caswoi ymbärins cungin Caupungin/ sen hän sijhen tähdelle pani.
41:49 Niin Joosef kasasi viljaa niinkuin meren hiekkaa, ylen suuret määrät, siihen asti että lakattiin sitä mittaamasta, sillä se ei ollut enää mitattavissa.	49. Ja Joseph kokosi sangen paljon jyviä, niinkuin santaa meressä, siihenasti että hän lakkasi lukemasta, sillä ne olivat epäluoiset.	41:49 Ja Joseph cocois sangen paljo jyviä/ nijncuin sanda meresä/ nijn että hän lackais lukemasta/ sillä ne olit epäluoiset.
41:50 Joosefille syntyi, ennenkuin nälkävuosi tuli, kaksi poikaa, jotka Aasenat, Oonin papin Poti-Feran tytär, synnytti hänelle.	50. Ja Josephille syntyi kaksi poikaa, ennenkuin kallis aika tuli, jotka hänelle synnytti Asnat, Potipheran Onin papin tytär.	41:50 JA Josephille synnyit caxi poica/ ennencuin callis aica tuli/ jotca hänelle synnytti Asnath/ Potipheran Onin papin tytär.
41:51 Esikoiselle Joosef antoi nimen Manasse, "sillä", sanoi hän, "Jumala on saattanut minut unhottamaan kaikki vaivani ja koko isäni kodin."	51. Ja kutsui esikoisensa nimen Manasse; sillä (sanoi hän) Jumala on antanut minun unhottaa kaiken minun vaivani, ja kaiken minun isäni huoneen.	41:51 Ja cudzui hänen esicoisens nimen Manasse/ sillä (sanoi hän) Jumala on andanut minun unhotta caiken minun waiwani/ ja caiken minun Isäni huonen.
41:52 Toiselle hän antoi nimen Efraim, "sillä", sanoi hän, "Jumala on tehnyt minut hedelmälliseksi kärsimysten maassa."	52. Mutta toisen nimen hän kutsui Ephraim; sillä (sanoi hän) Jumala on tehnyt minun hedelmälliseksi minun raadollisuuteni maassa.	41:52 Mutta toisen nimen hän cudzui Ephraim/ sillä (sanoi hän) Jumala on andanut minun caswa minun radolisudeni maasa.
41:53 Ne seitsemän viljavuotta, jotka tulivat Egyptin maahan, kuluivat loppuun.	53. Koska ne seitsemän viljavuotta olivat kuluneet Egyptin maalla,	41:53 COsca seidzemen wiljauuotta olit culunet Egyptin maalla/
41:54 Senjälkeen alkoi seitsemän nälkävuotta, niinkuin Joosef oli sanonut, ja tuli nälänhätä kaikkiin maihin, mutta Egyptin maassa oli leipäviljaa kaikkialla.	54. Rupesivat ne seitsemän nälkävuotta tulemaan, niinkuin Joseph oli (edellä) sanonut: ja nälkä tuli kaikkiin maakuntiin; mutta koko Egyptin maalla oli leipää.	41:54 Rupeisit ne seidzemen cowa wuotta tuleman/ nijncuin Joseph oli sanonut/ ja nälkä tuli caickijn maacundijn. Mutta coco Egyptin maalla oli leipä.
41:55 Mutta koko Egyptin maa näki nälkää, ja kansa huusi faraolta leipää. Silloin farao sanoi kaikille egyptiläisille: "Menkää Joosefin luo ja tehkää, mitä hän käskää teidän tehdä."	55. Kuin Egyptin maa myös kärsi nälkää, huusi kansa Pharaon tykö leivän tähden. Mutta Pharao sanoi kaikille Egyptiläisille: menkää Josephin tykö; mitä hän sanoo teille, se tehkää.	41:55 Cuin Egyptin maa myös kärsei nälkä/ huusi Canssa Pharaon tygö leiwän tähden. Mutta Pharao sanoi caikille Egyptiläisille: mengät Josephin tygö/ mitä hän sano teille/ se tehkät.
41:56 Kun nälkä ahdisti koko maata, avasi Joosef kaikki varastot ja myi viljaa egyptiläisille. Mutta nälänhätä tuli yhä kovemmaksi Egyptin maassa.	56. Koska nälkä tuli koko maakuntaan, avasi Joseph kaikki jyväitat jokapaikassa, ja myi Egyptiläisille; sillä nälkä tuli aina raskaammaksi Egyptin maalla.	41:56 Cosca nälkä tuli coco maacundaan/ awais Joseph caicki jywä aitat jocapaicas/ ja myi Egyptiläisille: sillä nälkä tuli aina rascammaksi Egyptin maalla.

41:57 Ja kaikista maista tultiin Egyptiin Joosefin luo ostamaan viljaa, sillä kaikissa maissa oli kova nälänhätä.	57. Ja kaikki maakunnat tulivat Egyptiin ostamaan Josephilta; sillä suuri nälkä oli kaikissa maakunnissa.	41:57 Ja caicki maacunnat tulit Egyptijn ostaman Josephilda: sillä suuri nälkä oli caikisa maacunnisa.
42 LUKU	42 LUKU	XLII. Lucu
42:1 Mutta kun Jaakob sai tietää, että Egyptissä oli viljaa, sanoi hän pojillensa: "Mitä epäröitte?"	1. Mutta koska Jakob näki olevan jyviä myydä Egyptissä, sanoi hän pojillensa: mitä te katselette toinen toisenne päälle?	42:1 MUTta cosca Jacob näki olewan jyviä myydä Egyptis/ sanoi hän pojillens: mixet te cadzo perän?
42:2 Ja hän sanoi: "Katso, minä olen kuullut, että Egyptissä on viljaa. Menkää sinne ja ostakaa meille sieltä viljaa, että pysyisimme hengissä emmekä kuolisi."	2. Ja sanoi: katso, minä kuulen Egyptissä olevan jyviä; menkää alas sinne, ja ostakaat meille sieltä, että me eläisimme, ja emme kuolisi.	42:2 Cadzo/ minä cuulin Egyptis olewan jyviä kyllä/ mengät sinne ja ostacat meille sieldä/ että me eläisim/ ja emme cuolis.
42:3 Niin kymmenen Joosefin veljeä lähti ostamaan viljaa Egyptistä.	3. Niin menivät kymmenen Josephin veljeä alas, ostamaan jyviä Egyptistä.	42:3 Nijn menit kymmenen Josephin welje ostaman jyviä Egyptist.
42:4 Mutta Benjaminia, Joosefin veljeä, Jaakob ei lähettänyt hänen veljiensä mukana, sillä hän pelkäsi, että häntä kohtaisi jokin onnettomuus.	4. Mutta Benjaminia, Josephin veljeä, ei lähettänyt Jakob veljiensä kanssa; sillä hän sanoi: ettei hänelle vahinkoa tapahtuisi.	42:4 MUTta Benjaminita Josephin welje/ ei lähettänyt Jacob weljiens cansa/ sillä hän sanoi: ettei hänen wahingo tapahduis.
42:5 Niin Israelin pojat tulivat muiden tulijain mukana ostamaan viljaa, sillä Kanaanin maassa oli nälänhätä.	5. Niin läksivät Israelin lapset matkaan (jyviä) ostamaan muiden seurassa; sillä nälkä oli Kanaanin maalla.	42:5 Nijn läxit Israelin lapset matcan jyviä ostaman muiden seurasa: sillä callis aica oli myös Canaan maalla.
42:6 Mutta Joosef oli vallanpitäjänä maassa; hän myi viljaa kaikelle maan kansalle. Niin Joosefin veljet tulivat ja kumartuivat hänen edessään kasvoilleen maahan.	6. Mutta Joseph oli hallitsia maakunnassa, hän antoi myydä jyviä kaikelle maan kansalle. Niin tulivat Josephin veljet, ja kumarsivat maahan kasvoillensa hänen eteensä.	42:6 MUTta Joseph oli hallidzia macunnas/ hän andoi myydä jyviä caikelle maan Canssalle. Nijn tulit Josephin weljet/ ja cumarsit maahan caswoillens hänen eteens.
42:7 Ja Joosef näki veljensä, ja hän tunsi heidät, mutta tekeytyi heille vieraaksi, puhutteli heitä ankarasti ja kysyi heiltä: "Mistä te tulette?" He vastasivat: "Kanaanin maasta tulemme, ostamaan elintarpeita."	7. Ja Joseph näki veljensä, ja tunsi heidät, ja teeskeli hänensä oudoksi heitä vastaan, ja puhui kovasti heidän kanssansa, ja sanoi heille: kusta te tulette? He vastasivat: Kanaanin maalta, ostamaan syötävää.	42:7 Ja Joseph näki hänen weljens/ ja tunsi heidän/ ja teeskeli hänens oudoxi heitä wastian/ ja puhui cowast heidän cansans/ ja sanoi heille: custa te tuletta? he wastaisit: Canaan maalda/ ostaman jyviä.
42:8 Ja Joosef tunsi veljensä, mutta he eivät tunteneet häntä.	8. Ja Joseph tunsi veljensä, vaan ei he häntä tunteneet.	42:8 Ja ehkä Joseph tunsi weljens/ ei cuitengan he händä tundenet.
42:9 Silloin Joosef muisti unet, jotka hän oli nähnyt heistä, ja sanoi heille: "Te olette vakoojia; olette tulleet katsomaan, mistä maa olisi avoin."	9. Niin Joseph muisti unensa, jotka hän oli nähnyt heistä; ja sanoi heille: te olette vakoojat, ja olette tulleet katsomaan, kusta maa avojoin olis.	42:9 Nijn Joseph muisti unens/ jonga hän oli nähnyt heistä/ ja sanoi heille: te oletta wacojat/ ja oletta tullet cadzoman custa maa awojoin olis.
42:10 He vastasivat hänelle: "Ei, herra; palvelijasi ovat tulleet ostamaan elintarpeita."	10. He vastasivat häntä: ei minun herrani: mutta sinun palvelias ovat tulleet ostamaan jyviä.	42:10 He wastaisit händä: ei minun herran/ mutta sinun palwelias owat tullet ostaman heillens jyviä.
42:11 Me olemme kaikki saman miehen poikia, olemme rehellisiä miehiä; palvelijasi eivät ole vakoojia."	11. Me olemme kaikki yhden miehen pojat: me olemme vaat, eikä sinun palvelias ole ikänänsä olleet vakoojat.	42:11 Me olemma caicki yhden miehen pojat/ me olemma wogat/ eikä sinun palwelias ole ikänäns ollet wacojat.

42:12 Mutta hän sanoi heille: "Ei ole niin, vaan te olette tulleet katsomaan, mistä maa olisi avoin."	12. Hän sanoi heille: ei suinkaan, mutta te olette tulleet katsomaan, kusta maa avojoin olis.	42:12 Hän sanoi heille: eisuingan/ mutta te oletta tullet cadzoman custa maa awojoin olis.
42:13 He vastasivat: "Meitä, sinun palvelijoitasi, on kaksitoista veljestä, saman miehen poikia Kanaanin maasta; nuorin on nyt kotona isämme luona, ja yhtä ei enää ole."	13. He sanoivat: me sinun palvelias olimme kaksitoistakymmettä veljestä, yhden miehen pojat Kanaanin maalla; ja katso, nuorin on nyt meidän isämme tykönä, mutta yksi ei ole sillen eleillä.	42:13 He sanoit: me sinun palwelias olemma caxitoistakymmendä weljestä/ yhden miehen pojat Canaan maalda/ nuorin on nyt meidän Isämme tykönä/ mutta yxi ei ole sillen eleillä.
42:14 Joosef sanoi heille: "Niin on, kuin olen teille puhunut: te olette vakoojia."	14. Joseph sanoi heille: sepä se on, kuin minä olen teille puhunut, sanoen: vakojat te olette.	42:14 Joseph sanoi heille: sepä se on cuin minä olen teille puhunut/ sanoden/ wacojat te oletta.
42:15 Näin te tulette koeteltaviksi: niin totta kuin farao elää, te ette pääse täältä lähtemään, ellei nuorin veljenne tule tänne.	15. Siinä teitä pitää koeteltaman. Niin totta kuin Pharao elää, ei teidän pidä täältä pääsemän, jollei teidän nuorin veljenne tule tänne.	42:15 Sijnä teitä pitä coeteldaman. Nijn totta cuin Pharao elä/ ei teidän pidä täaldä pääsemän/ jollei teidän nuorin weljen tule tänne.
42:16 Lähettäkää yksi joukostanne noutamaan veljenne tänne, mutta teidän muiden on jääminen tänne vangeiksi, että koeteltaisiin, oletteko puhuneet totta; muuten, niin totta kuin farao elää, te olette vakoojia."	16. Lähettäkää yksi teistänne, joka tuo teidän veljenne tänne: mutta teidän pitää vankina oleman, niin teidän puheenne koetellaan, jos teissä totuus on; mutta jollei, niin totta kuin Pharao elää, te olette vakojat.	42:16 Lähettäkät yxi teistän joca tuo teidän weljen tänne/ mutta teidän pitä fangina oleman/ nijn teidän puhen coetellan/ jos teisä totuus on/ mutta jollei/ nijn totta cuin Pharao elä/ te oletta wacojat.
42:17 Ja hän panetti heidät vankeuteen kolmeksi päiväksi.	17. Niin hän pani heidät kiinni kolmeksi päiväksi.	42:17 Nijn hän pani heidän kijnni colmexi päiwäxi.
42:18 Mutta kolmantena päivänä Joosef sanoi heille: "Jos tahdotte elää, niin tehkää näin, sillä minä olen Jumalaa pelkääväinen:	18. Ja kolmantena päivänä sanoi Joseph heille: jos te tahdotte elää, niin tehkää näin; sillä minä pelkään Jumalaa.	42:18 JA colmandena päiwänä sanoi Joseph heille: jos te tahdotta elä/ nijn tehkät näin/ sillä minä pelkän Jumalata.
42:19 jos olette rehellisiä miehiä, niin jääköön yksi teistä, veljeksistä, vangiksi vankilaan, jossa teitä säilytettiin, mutta te muut menkää viemään kotiin viljaa perheittenne nälänhätään.	19. Jos te olette vaat, niin antakaat yksi teidän veljistänne olla sidottuna teidän vankihuoneessanne; mutta menkää te ja viekää kotia, mitä te ostanee olette nälkää vastaan kotonanne.	42:19 Jos te oletta wogat/ nijn andacat yxi teidän weljistän olla sidottuna fangeuxes/ mutta mengät te ja wiekät cotia/ mitä te ostanet oletta nälkä wastan.
42:20 Ja tuokaa nuorin veljenne minun luokseni. Jos teidän puheenne siten todeksi vahvistuu, niin vältätte kuoleman." Ja heidän täytyi tehdä niin.	20. Ja tuokaat teidän nuorin veljenne minun tyköni, että teidän sananne todeksi löyttäisiin, ettette kuolisi; ja he tekivät niin	42:20 Ja tuocat teidän nuorin weljen minun tygöni/ nijn minä uscon teidän sanan/ ettet te cuolis. Ja he teit nijn.
42:21 Mutta he sanoivat toinen toisellensa: "Totisesti, me olemme syylliset sentähden, mitä teimme veljellemme; sillä me näimme hänen sielunsa tuskan, kun hän anoi meiltä armaa, emmekä kuulleet häntä. Sentähden on meille tullut tämä tuska."	21. Mutta he sanoivat toinen toisellensa: me olemme totisesti vianalaiset meidän veljemme tähden; sillä me näimme hänen sielunsa ahdistuksen, koska hän meiltä armaa rukoili, ja emme kuulleet häntä; sentähden on tämä ahdistus meidän päallemme tullut.	42:21 Mutta he sanoit keskenäns: tämän me olem ansainnet meidän ricoxellam weljem wastan: sillä me näim hänen ahdistuxens/ cosca hän rucoili meitä/ ja en me händä cuullet/ sentähden olem me tähän murheseen joutunet.

42:22 Ruuben vastasi heille sanoen: "Enkö minä sanonut teille: 'Älkää tehkö pahoin nuorukaista vastaan!' Mutta te ette kuulleet minua; katsokaa, nyt kostetaan hänen verensä."	22. Ruben vastasi heitä, sanoen: enkö minä puhunut teille, sanoen: älkää tehkö vääryyttä nuorukaiselle, ja ette tahtoneet kuulla? Ja nyt hänen verensä meiltä vaaditaan.	42:22 Ruben wastais heitä/ sanoden: engö minä puhunut teille? sanoden: älkät tehkö wääryttä nuorucaiselle/ ja ette tahtonet cuulla? Ja nyt hänen werens meildä waaditan.
42:23 Mutta he eivät tienneet, että Joosef ymmärsi heitä, sillä hän puhui heille tulkin kautta.	23. Vaan ei he tietäneet Josephin sitä ymmärtävän; sillä hän puhui heille tulkin kautta.	42:23 Waan ei he tiennet Josephin sitä ymmärtävän: sillä hän puhui heille tulkin cautta.
42:24 Ja hän kääntyi pois heistä ja itki. Sitten hän kääntyi taas heihin päin ja puhui heidän kanssaan. Ja hän otti heidän joukostaan Simeonin ja vangitutti hänet heidän nähtensä.	24. Ja hän käänsi itsensä heistä, ja itki. Koska hän jällensä käänsi heidän puoleensa ja puhutteli heitä, otti hän Simeonin heiltä, ja sitoi hänen heidän nähtensä.	42:24 Ja hän käänsi idzens heistä/ ja itki. Cosca hän jällens käänsi heidän puolens ja puhutteli heitä/ otti hän Simeonin heildä/ ja sidoi hänen heidän nähtens.
42:25 Ja Joosef käski täyttää heidän säkkinsä viljalla ja panna jokaisen rahat takaisin hänen säkkiinsä sekä antaa heille evästä matkalle. Ja heille tehtiin niin.	25. Ja Joseph käski heidän säkkinsä täytettää jyvillä, ja annettaa heidän rahansa jälleen itsekunkin omaan säkkiinsä, ja annettaa heille evästä matkalle; ja heille tehtiin niin.	42:25 Ja käski heidän säckins täytettä jywillä/ ja annetta heidän rahans jällens idzecungin omaan säckijns/ ja annetta heille ewästä matcalle. Ja heille tehtin nijn.
42:26 Ja he sälyttivät viljansa aasien selkään ja lähtivät sieltä.	26. Ja he panivat kalunsa aaseinsa päälle, ja läksivät sieltä.	42:26 Ja he panit caluns Aseins päälle ja läxit sieldä.
42:27 Kun sitten eräs heistä yöpaikassa avasi säkkinsä syöttääkseen aasiansa, huomasi hän rahansa säkin suussa.	27. Koska yksi heistä avasi säkkinsä, antaaksensa ruokaa aasillensa, ja äkkäsi rahansa säkkinsä suussa,	42:27 Cosca yxi heistä awais säckins/ syöttäxens Asians syötinsialla/ ja äckäis rahans säckins suusa.
42:28 Hän sanoi veljilleen: "Minulle on annettu rahani takaisin; katso, se on minun säkissäni." Silloin heidän sydämensä vavahti, ja he katsoivat säikähtyneinä toisiinsa sanoen: "Mitä Jumala on meille tehnyt?"	28. Ja sanoi veljillensä: minulle on annettu minun rahani jällensä, katso, se on minun säkissäni. Niin heidän sydämensä vavahtui, ja hämmästyivät keskenänsä, sanoen: miksi on Jumala meille näin tehnyt?	42:28 Ja sanoi weljillens: minulle on annettu minun rahan jällens/ cadzo/ se on minun säkisäni. Nijn heidän sydämens wawahdui/ ja hämmästyit keskenäns/ sanoden: mixi on Jumala meille näin tehnyt?
42:29 Tultuansa isänsä Jaakobin luo Kanaanin maahan he ilmoittivat hänelle kaikki, mitä heille oli tapahtunut, ja sanoivat:	29. Koska he tulivat isänsä Jakobin tykö Kanaanin maalle, ilmoittivat he hänelle kaikki, mitä heille tapahtunut oli, sanoen:	42:29 COsca he cotia jouduit Jacobin heidän Isäns tygö Canaan maalle/ ilmoitit he hänelle caicki/ mitä heille tapahtunut oli sanoden:
42:30 "Mies, joka on sen maan valtiaana, puhutteli meitä ankarasti ja kohteli meitä, niinkuin olisimme olleet maata vakoilemassa.	30. Se mies, sen maan herra, puhui kovasti meille, ja piti meitä maan vakojina.	42:30 Se mies/ sen maan herra puhui cowast meidän tygöm/ ja piti meitä maan wacojana.
42:31 Mutta me sanoimme hänelle: 'Olemme rehellisiä miehiä emmekä mitään vakojia;	31. Ja me vastasimme häntä: me olemme vaat, emme ole ikänänsä olleet vakoojat.	42:31 Ja me wastaisim händä: me olem wagat/ ja em ole ikänäns ollet wacojat.
42:32 meitä on kaksitoista veljestä, saman isän poikia; yhtä ei enää ole, ja nuorin on nyt kotona isämme luona Kanaanin maassa.'	32. Me olimme kaksitoistakymmestä veljestä meidän isämme poikaa: yksi ei ole silleen eleissä, ja nuorin on nyt isämme tykönä Kanaanin maalla.	42:32 Me olemma caxitoistakymmendä weljestä meidän Isäm poica/ yxi ei ole sillen eleis/ ja nuorin on wielä Isäm tykönä Canaan maalla.

42:33 Mutta mies, sen maan valtias, sanoi meille: 'Siitä minä saan tietää, oletteko rehellisiä miehiä: jättäkää yksi veljistänne minun luokseni; ottakaa sitten viljaa perheittenne nälänhätään.	33. Sanoi se mies, sen maan herra meille: siitä minä tunnen, jos te olette vaat: yksi teidän veljistänne jättäkää minun tyköni, ja ottakaa teidän taloinne tarve, ja menkää pois.	42:33 Sanoi maan herra meille: siitä minä tunnen jos te oletta wogat/ yxi teidän weljistän jättäkät minun tygöni/ ja ottacat teidän taloin tarwe/ ja mengät pois.
42:34 Ja menkää ja tuokaa nuorin veljenne luokseni, saadakseni tietää, ettette ole vakoojia, vaan rehellisiä miehiä. Sitten minä annan teille veljenne takaisin, ja te saatte vapaasti liikkua maassa."	34. Ja tuokaat teidän nuorin veljenne minun tyköni, niin minä ymmärrän, ett'ette ole vakajat, vaan vaat; niin annan minä myös teidän veljenne jälleen, ja saatte tehdä kauppaa tässä maakunnassa.	42:34 Ja tuocat teidän nuorin weljen tänne minun tygöni/ nijn minä ymmärrän ettet te ole wacajat/ waan wogat/ nijn annan minä myös teidän weljen jäl lens/ ja saatte tehdä teidän parastan täsä maacunnasa.
42:35 Kun he sitten tyhjensivät säkkinsä, niin katso, kunkin rahakukkaro oli hänen säkissään; ja nähdessään rahakukkaronsa he sekä heidän isänsä peljästyivät.	35. Ja tapahtui, koska he tyhjensivät säkkejensä, katso, oli itsekunkin rahakäärö hänen säkissänsä: ja kuin he näkivät rahakäärönsä, hämmästyivät he isänsä kanssa.	42:35 Ja cosca he tyhjäsit heidän säckejäns/ löysi idzecukin rahakääröns säkistäns/ ja cuin he näit heidän rahakääröns/ hämmästyit he Isäns cansa.
42:36 Ja heidän isänsä Jaakob sanoi heille: "Te teette minut lapsettomaksi; Joosefia ei enää ole, Simeonia ei enää ole, ja Benjamininkin te tahdotte viedä minulta; kaikki tämä kohtaa minua."	36. Niin sanoi Jakob heidän isänsä heille: te olette saattaneet minun lapsettomaksi: Joseph ei ole elävissä, eikä Simeon, Ja Benjaminin tahdotte te vielä viedä pois; minun kohtaani nämät kaikki tapahtuvat.	42:36 Niin sanoi Jacob heidän Isäns: te oletta saattanet minun lapsitomaxi/ Joseph ei ole eläwisä/ jo on myös Simeon pois/ ja BenJaminin tahdotta te vielä wiedä pois/ minun cohtani nämät caicki tapahtuwat.
42:37 Ruuben vastasi isälleen sanoen: "Saat surmata minun molemmat poikani, jos en tuo häntä sinulle takaisin; anna hänet minun huostaani, niin minä tuon hänet sinulle takaisin."	37. Ruben vastasi isällensä, sanoen: tapa molemmat minun poikani, jollen minä häntä jälleen sinulle (kotia) tuo, ainoastansa anna häntä minun haltuuni, minä hänen sinulle jälleen (kotia) tuon.	42:37 Ruben wastais Isällens/ sanoden: jollen minä händä jäl lens sinulle cotia tuo/ nijn tapa molemmat minun poicani/ ainoastans anna händä minun halduni/ minä hänen sinulle jäl lens cotia tuon.
42:38 Mutta hän sanoi: "Ei minun poikani saa lähteä teidän kanssanne, sillä hänen veljensä on kuollut, ja hän on yksin jäljellä; jos onnettomuus kohtaa häntä matkalla, jolle aiotte lähteä, niin te saatatte minun harmaat hapseni vaipumaan murheella tuonelaan."	38. Hän sanoi: ei minun poikani pidä menemän alas teidän kanssanne: sillä hänen veljensä on kuollut, ja hän on jäänyt yksin, ja jos hänelle tapahtuis jotakin paha tiellä, jota te vaellatte, niin te saatatte minun harmaat karvani murheella hautaan.	42:38 Hän sanoi: ei minun poican pidä menemän teidän cansan: sillä hänen weljens on cuollut/ ja hän on jäänyt yxin/ ja jos hänelle tapahduis jotakin paha tiellä/ jota te waellatte/ nijn te saatatte minun harmaat carwani murhella hautaan.
43 LUKU	43 LUKU	XLIII. Lucu
43:1 Mutta nälänhätä oli maassa kova.	1. Mutta kallis aika ahdisti maata.	43:1 MUTta callis aica ahdisti maata.
43:2 Ja kun he olivat syöneet loppuun sen viljan, jonka olivat tuoneet Egyptistä, sanoi heidän isänsä heille: "Menkää jälleen ostamaan meille vähän elintarpeita."	2. Ja koska he loppuivat syödä ne jyvät kuin he Egyptistä tuoneet olivat, sanoi heidän isänsä heille: menkää jäl lensä sinne, ja ostakaa meille jotakin elatusta.	43:2 Ja cosca he lopit syödä ne jywät cuin he Egyptist tuonet olit/ sanoi heidän Isäns Jacob heille: mengät jäl lens sinne/ ja ostacat meille jotakin elatusta.
43:3 Juuda vastasi hänelle sanoen: "Se mies teroitti meille teroittamalla: 'Ette saa tulla minun kasvojeni eteen, ellei veljenne ole teidän kanssanne.'	3. Niin vastasi häntä Juuda, sanoen: se mies haastoi meitä sangen kovin, ja sanoi: ei pidä teidän näkemän minun kasvojani, jollei teidän veljenne ole teidän kanssanne.	43:3 Nijn wastais händä Juda/ sanoden: se mies haastoi meitä sangen cown/ ja sanoi: ei pidä teidän näkemän minun caswojani/ jollei teidän weljen ole teidän cansan.

43:4 Jos annat veljemme seurata meidän mukana, niin me lähdemme ostamaan sinulle elintarpeita.	4. Jos siis sinä nyt lähetät meidän veljemme meidän kanssamme, niin me menemme alas ja ostamme sinulle elatusta.	43:4 Jos siis sinä nyt lähetät meidän veljemme meidän cansam/ niijn me menem ja ostam sinulle elatusta.
43:5 Mutta jos et anna, niin emme lähde; sillä se mies sanoi meille: 'Ette saa tulla minun kasvojeni eteen, ellei veljenne ole teidän kanssanne.'	5. Vaan jolles häntä lähetä, niin emme mekään mene; sillä se mies sanoi meille: ei teidän pidä näkemän minun kasvojani, jollei teidän veljenne ole teidän kanssanne.	43:5 Waan jolles händä lähetä meidän cansam/ niijn en mekän mene/ sillä se mies sanoi meille: ei teidän pidä näkemän minun caswojani/ jollei teidän weljen ole teidän cansan.
43:6 Israel sanoi: "Minkätähden teitte niin pahasti minua kohtaan, että ilmaisitte tuolle miehelle teillä olevan vielä veljen?"	6. Israel sanoi: miksi te teitte minua vastaan niin pahoin, että te sanoitte sille miehelle teillänne vielä olevan veljen.	43:6 Israel sanoi: mixi te teitte minua wastan niijn pahoin/ että te sanoitta sille miehelle teillän wielä olewan weljen.
43:7 He vastasivat: "Mies kyseli tuiki tarkasti meitä ja meidän sukuamme, sanoen: 'Eläkö isänne vielä? Onko teillä vielä veljeä?' Silloin me ilmoitimme hänelle, niinkuin asia on. Saatoimmeko tietää, että hän sanoisi: 'Tuokaa tänne veljenne?'"	7. He vastasivat: se mies kysyi meistä niin visusti, ja meidän suvustamme, sanoen: vieläkö teidän isänne elää? Onko teillä vielä veljeä? Niin me vastasimme häntä kuin hän kysyi. Taitaisimmeko me ratki tietää hänen sanovan: tuokaat veljenne tänne.	43:7 He wastaisit: se mies kysyi meistä niijn wisust/ ja meidän sugustam/ sanoden: wieläkö teidän Isän elä? niijn me wastaisim hänelle cuin hän kysyi. Mistä me tiesim hänen sanowan: tuocat weljen tänne?
43:8 Ja Juuda sanoi isällensä Israelille: "Anna nuorukaisen seurata minun mukani, niin me nousemme ja lähdemme matkalle, että jäisimme eloon, sekä me että sinä ja vaimomme ja lapsemme, emmekä kuolisi.	8. Niin sanoi Juuda isällensä Israelille: lähetä nuorukainen minun kanssani, niin me valmistamme ja lähdemme matkaan: että me eläisimme ja emme kuolisi, sekä me että sinä ja meidän lapsemme.	43:8 NIin sanoi Juda Israelille hänen Isällens: lähetä nuorucainen minun cansani/ niijn me hangidzem ja lähdem matcan/ että me eläisim ja em cuolis/ sekä me että sinä ja meidän lapsem.
43:9 Minä vastaan hänestä; minun kädestäni saat vaatia hänet. Jos en tuo häntä takaisin sinun luoksesi ja aseta häntä eteesi, niin minä olen syyllinen sinun edessäsi kaiken elinaikani.	9. Minä takaan hänen edestänsä, kaipaa häntä minun käsistäni; jollen minä tuo häntä jälleen sinun tykö, ja pane häntä sinun etees, niin minä olen vikapää sinun edessäs kaikkena minun elinaikanani.	43:9 Minä tacan hänen/ caipa händä minun käsistäni/ jollen minä tuo händä jällens sinun tygös/ ja pane händä sinun etees/ niijn minä olen wicapää sinun edesäs caickena minun elinaicanani.
43:10 Totisesti, jos emme olisi näin vitkastelleet, niin olisimme jo kaksikin kertaa voineet olla sieltä kotona."	10. Sillä jollei meillä olisi ollut viivytystä, totisesti me olisimme jo toisen kerran tulleet jälleensä.	43:10 Sillä jollei meillä olis ollut wijwytystä/ totisest me olisim jo caxikerta tullet jällens.
43:11 Silloin heidän isänsä Israel sanoi heille: "Jos niin on, tehkää ainakin tämä: ottakaa säkkeihinne maan parhaimpia tuotteita ja viekää ne sille miehelle lahjaksi: vähän balsamia ja vähän hunajaa, kumihartsia ja hajupihkaa, pähkinöitä ja manteleita.	11. Niin sanoi Israel heidän isänsä heille: jos nyt kumminkin niin pitää oleman, tehkää siis näin: ottakaat maan parhaista hedelmistä teidän astioihinne, ja viekää sille miehelle lahjoja: jotakin mastiksia ja hunajaa, ja styraksia, ja ladanumia, ja dadelia ja mandelia.	43:11 Niijn sanoi Israel heidän Isäns heille: jos cummingin niijn pitä oleman/ tehkät siis niijn/ ja ottacat maan parhaista hedelmistä teidän säckein/ ja wiekät sille miehelle lahjoja/ jotakin Balsamita ja hunajata/ ja callita juuria/ ja Mirrhamita ja Dadelita ja Mandelia.
43:12 Ja ottakaa mukaanne kaksinkertainen raha, niin että viette takaisin sen rahan, joka palautettiin säkkienne suussa. Ehkä se oli erehdys.	12. Ottakaat myös toinen raha teidän myötänne, ja se raha, jonka te toitte jälleensä säckein suussa, viekää myötänne; taitaa olla, että se on epähuomiosta tapahtunut.	43:12 Ottacat myös toinen raha teidän myötän/ ja se raha jonga te toitte jällens säckein suusa/ wiekät myötän/ taita olla että se on epähuomiost tapahtunut.

43:13 Ottakaa sitten mukaanne myöskin veljenne ja nouskaa ja menkää jälleen sen miehen luo.	13. Ottakaaat myös teidän veljenne; ja valmistakaaat, ja menkää jälleen sen miehen tykö.	43:13 Ottacat myös teidän weljen ja hangitcat/ ja mengät jällens sen miehen tygö.
43:14 Jumala, Kaikkivaltias, suokoon, että se mies tekisi teille laupeuden ja antaisi toisen veljenne sekä Benjaminin palata kotiin teidän kanssanne. Mutta jos tulen lapsettomaksi, niin tulen lapsettomaksi."	14. Jumala kaikkivaltias antakoon teidän löytää laupiuden sen miehen edessä, että hän päästäis jälleen teille toisen teidän veljenne, ja (tämän) Benjaminin. Mutta minä, niinkuin minä olen lapsettomaksi joutunut, olen lapsetonna.	43:14 Jumala Caickiwaldias andacon teidän löytä laupiuden sen miehen edes/ että hän päästäis jällens teille toisen teidän weljen/ ja tämän Benjaminin. Mutta minun täyty olla nijncuin se/ jonga lapset owat temmatut peräti pois.
43:15 Niin miehet ottivat mukaansa lahjan ja kaksinkertaisen rahan sekä myöskin Benjaminin ja nousivat ja menivät Egyptiin; ja he astuivat Joosefin eteen.	15. Niin ottivat miehet nämät lahjat, ja ottivat kaksi sen vertaa rahaa myötänsä, ja Benjaminin: valmistivat itsensä ja menivät Egyptiin, ja seisoivat Josephin edessä.	43:15 Niin otit he nämät lahjat/ ja caxi sen werta raha myötäns/ ja Benjaminin: walmistit idzens ja menit Egyptijn/ ja tulit Josephin eteen.
43:16 Kun Joosef näki Benjaminin heidän seurassaan, sanoi hän huoneenhaltijalleen: "Vie nämä miehet sisään; teurasta teuras ja valmista se, sillä miehet saavat syödä päivällistä minun kanssani."	16. Ja kun Joseph näki Benjaminin heidän kanssansa, sanoi hän huoneensa haltialle: vie nämät miehet huoneesen, ja tee ja teurasta ja valmista; sillä heidän pitää minun kanssani päivällistä syömän.	43:16 Ja cuin Joseph näki Benjaminin heidän cansans sanoi hän huonens haldialle: wie nämät miehet huoneeseen/ ja tee teurasta ja walmista: sillä heidän pitä minun cansan päiwälist syömän.
43:17 Ja mies teki, niinkuin Joosef oli käskenyt, ja vei miehet Joosefin taloon.	17. Ja se mies teki niinkuin Joseph oli hänelle käskenyt, ja vei miehet Josephin huoneesen.	43:17 Ja se mies teki nijncuin Joseph oli hänelle käskenyt/ ja wei miehet Josephin huoneeseen.
43:18 Mutta miehet pelkäsivät, kun heitä vietiin Joosefin taloon, arvellen: "Sen rahan tähden, joka viime kerralla tuli takaisin meidän säkeissämme, ne nyt vievät meitä tänne hyökätäkseen ja karatakseen meidän kimppuumme, ottaakseen meidät orjiksi ja anastaakseen aasimme."	18. Ja he pelkäsivät, että he vietiin Josephin huoneesen, ja sanoivat: me viedään tänne sen rahan tähden jonka me tätä ennen löysimme meidän säkeistämme: että hän soimais meitä, ja saattais meitä oikeuden alle, ja ottais meitä orjiksensa, ja meidän aasimme.	43:18 JA he pelkäisit että he wietin Josephin huoneeseen/ ja sanoit: me wiedän tänne sen rahan tähden jonga me löysim meidän säkeistäm/ että hän soimais meitä/ ja saattais meitä oikeuden ala/ ja ottais meitä orjaxens/ ja meidän Asim.
43:19 Niin he menivät Joosefin huoneenhaltijan luo ja puhuttelivat häntä talon ovella	19. Sentähden he menivät Josephin huoneenhaltijan tykö, ja puhuttelivat häntä huoneen oven edessä,	43:19 Sentähden he menit Josephin huonenhaldian tygö/ ja puhuttelit händä huonen owen edes/
43:20 ja sanoivat: "Oi kuule, herra, me olemme kerran ennen käyneet täällä ostamassa elintarpeita,	20. Ja sanoivat: ah, minun herrani, me olimme ennen tänne tulleet ostamaan jyviä.	ja sanoit: 43:20 Minun herran/ me olimme ennen tänne tullet ostaman jyviä/
43:21 ja kun me tulimme yöpaikkaan ja avasimme säkkimme, niin katso, jokaisen raha oli hänen säkkinsä suussa täysipainoisena; olemme nyt tuoneet ne mukanamme takaisin.	21. Ja koska me tulimme yösialle, ja avasimme meidän säkkimme, katso, niin oli itsekunkin raha säkkinsä suussa täydellä painolla: sentähden olemme me ne jällensä myötämme tuoneet.	43:21 Ja cosca me tulimme syötin sialle/ ja awaisim meidän säckim/ cadzo/ nijn oli idzecungin raha hänen säckins suusa täydellä painolla/ sentähden olem me ne jällens myötäm tuonet.

43:22 Ja olemme tuoneet mukanamme toisenkin rahan ostaaksemme viljaa elatukseksemme. Emme tiedä, kuka on pannut meidän rahamme säkkeihimme."	22. Olemme myös toisen rahan myötämme tuoneet ostaaksemme jyviä; emme sitä tiedä, kuka on pannut jälleensä meidän rahamme meidän säkkiimme.	43:22 Olemma myös toisen rahan myötäm tuonet/ ostaxem jyviä. Waan en me sitä tiedä/ cuca on pannut jälleensä meidän raham meidän säckijm.
43:23 Hän vastasi: "Olkaa rauhassa, älkää peljätkö. Teidän Jumalanne ja teidän isänne Jumala on antanut teidän löytää aarteen säkeistänne. Teidän rahanne minä olen saanut." Ja hän toi heidän luokseen Simeonin.	23. Mutta hän sanoi: olkaat hyvässä turvassa, älkää peljätkö: teidän Jumalanne ja teidän isänne Jumala on teille tavarain antanut teidän säkkiinne: teidän rahanne olen minä saanut. Ja hän toi Simeonin heidän tykönsä.	43:23 Mutta hän sanoi: olcat hywäs turwas/ älkät peljätkö/ teidän Jumalan ja teidän Isän Jumala/ on teille tawarain andanut teidän säckijn/ teidän rahan olen minä saanut. 43:24 Ja hän toi Simeonin heidän tygönsä.
43:24 Ja hän vei miehet Joosefin taloon ja antoi heille vettä jalkain pesemiseksi ja heidän aaseilleen rehua.	24. Ja se mies vei heidät Josephin huoneeseen, antoi heille vettä pestä heidän jalkojansa, ja antoi ruokaa heidän aaseillensa.	Ja wei heidän Josephin huoneseen/ andoi heille wettä pestä heidän jalcojans/ ja andoi ruoca heidän Aseillens.
43:25 He laittoivat lahjansa järjestykseen siksi, kunnes Joosef tuli päivälliselle; sillä he olivat kuulleet, että saisivat aterioita siellä.	25. Mutta he valmistivat lahjojansa, siihen asti kuin Joseph tuli päivälliselle; sillä he olivat kuulleet, että heidän piti siellä syömän.	43:25 Mutta he walmistit lahjojans/ siihenasti cuin Joseph tuli päiwälliselle: sillä he olit cuullet että heidän piti siellä syömän.
43:26 Kun Joosef oli tullut kotiin, veivät he hänelle huoneeseen lahjat, jotka heillä oli mukanaan, ja kumartuivat maahan hänen edessänsä.	26. Koska Joseph tuli huoneeseen, kantoivat he lahjoja huoneeseen hänelle käsissänsä, ja kumarsivat maahan hänen eteensä.	43:26 COsca Joseph tuli huoneseen/ cannoit he lahjoja huoneseen hänelle heiden käsissäns/ ja cumarsit heitäns maahan hänen eteens.
43:27 Hän tervehti heitä ja kysyi: "Kuinka voi teidän vanha isänne, josta puhuitte? Vieläkö hän elää?"	27. Ja hän tervehti heitä rakkaasti, ja sanoi: onko teidän vanha isänne rauhassa, josta te minulle sanoitte? Vieläkö hän elää?"	43:27 Ja hän terwetti heitä rackast/ ja sanoi: ongo teidän wanha Isän rauhas/ josta te minulle sanoitte? wieläkö hän elä.
43:28 He vastasivat: "Palvelijasi, meidän isämme, voi hyvin; hän elää vielä." Ja he kumartuivat ja heittäytyivät maahan.	28. He vastasivat: sinun palvelias meidän isämme on rauhassa, ja elää vielä; ja he kumarsivat ja maahan lankeivat hänen edessänsä.	43:28 He wastaisit: meidän Isän sinun palwelias on rauhas/ ja elä wielä/ ja he maahan langeisit ja cumarsit händä.
43:29 Ja hän nosti silmänsä ja näki veljensä Benjaminin, äitinsä pojan, ja kysyi: "Onko tämä teidän nuorin veljenne, josta puhuitte?" Sitten hän sanoi: "Jumala olkoon sinulle, poikani, armollinen."	29. Niin hän nosti silmänsä ja näki veljensä Benjaminin, äitinsä pojan, ja sanoi: onko tämä teidän nuorin veljenne, josta te sanoitte minulle? Ja sanoi vielä: Jumala olkoon sinulle armollinen, minun poikani.	43:29 Nijn hän nosti silmänsä/ ja näki weljens BenJaminin/ hänen äitins pojan/ ja sanoi: ongo tämä teidän nuorin weljen/ josta te sanoitte minulle? ja sanoi wielä: 43:30 Jumala olcon sinulle armollinen minun poican.
43:30 Mutta silloin Joosef keskeytti äkkiä puheensa, sillä nähdessään veljensä hän tuli sydämessään liikutetuksi ja etsi tilaisuutta itkeäkseen; niin hän meni sisähuoneeseen ja itki siellä.	30. Ja Joseph kiiruhti itsensä; sillä hänen sydämensä paloi veljeänsä kohtaan, ja etsi sias itkeäksensä; ja meni kamariinsa, ja itki siellä.	Ja Joseph kijruhti: sillä hänen sydämens paloi hänen weljens päälle/ ja edzei sia itkexens/ ja meni Camarijns/ ja itki siellä.
43:31 Senjälkeen hän pestyään kasvonsa tuli ulos, hillitsi itsensä ja käski: "Tarjotkaa ruokaa."	31. Ja kuin hän oli pessyt kasvonsa, tuli hän ulos; ja pidätti itsensä, ja sanoi: tuokaat leipää.	43:31 Ja cuin hän oli pesnyt caswons/ tuli hän ulos ja pidätti idzens/ ja sanoi: tuocat leipä.

43:32 Ja tarjottiin erikseen hänelle ja erikseen heille ja erikseen egyptiläisille, jotka aterioivat hänen kanssaan; egyptiläiset näet eivät saata syödä yhdessä hebrealaisten kanssa, sillä se on egyptiläisille kauhistus.	32. Ja pantiin erinänsä hänelle ja erinänsä heille, niin myös Egyptiläisille, jotka hänen kanssansa atrioitsivat, erinänsä; sillä Egyptiläiset ei saa syödä Hebrealaisten kanssa, sillä se on Egyptiläisille kauhistus.	43:32 Ja pandin erinäns henälle/ ja erinäns heille/ niijn myös Egyptiläisille/ jotca hänen cansans atrioidzit/ erinäns: sillä Egyptiläiset ei saa syödä Hebrerein cansa/ sillä se on Egyptiläisille cauhistus.
43:33 He istuivat vastapäätä häntä iän mukaan, esikoinen ensimmäisenä ja nuorin viimeisenä; ja ihmetellen miehet katselivat toisiaan.	33. Ja he istutettiin hänen kohdallensa, esikoinen esikoisuutensa jälkeen, ja nuorin nuoruutensa jälkeen: sitä miehet ihmettelivät keskenänsä.	43:33 Ja he istutettin hänen cohdallens/ esicoinen hänen esicoisudens jälken/ ja nuorin nuorudens jälken/ sitä he ihmettelit keskenäns.
43:34 Ja hän antoi kantaa omasta pöydästäan ruokia heille, ja Benjaminin annos oli viisi kertaa suurempi kuin kaikkien muiden. Ja he joivat hänen kanssaan ja juopuivat.	34. Ja heille kannettiin ruokaa hänen pöydältänsä, mutta BenJaminille viisi kertaa enemmän kuin muille. Ja he joivat ja juopuivat hänen kanssansa.	43:34 Ja heille cannettin ruoca hänen pöydäldäns/ mutta BenJaminille wijsi kerta enä cuin muille. Ja he joit ja juowuit hänen cansans.
44 LUKU	44 LUKU	XLIV. Lucu
44:1 Senjälkeen Joosef käski huoneenhaltijaansa sanoen: "Täytä miesten säkit viljalla, niin paljon kuin he voivat kuljettaa, ja pane itsekunkin raha hänen säkkinsä suuhun.	1. Ja Joseph käski huoneensa haltiaa, sanoen: täytä miesten säkit jyvillä, niin paljo kuin he voivat kannattaa, ja pane itsekunkin raha säkkinsä suuhun.	44:1 JA Joseph käski hänen huonens haldiata/ sanoden: täytä miesten säkit jyvillä/ niijn paljo cuin he woiwat cannatta/ ja pane idzecungin raha säckins suuhun.
44:2 Ja nuorimman säkin suuhun pane minun maljani, tuo hopeamalja, ynnä hänen viljarahansa." Ja hän teki, niinkuin Joosef käski.	2. Ja minun maljani, se hopiamalja pane nuorimman säkin suuhun, ynnä jyväinsä hinnan kanssa. Ja hän teki niinkuin Joseph hänelle käski.	44:2 Ja minun hopiamaljan pane nuorimman säkin suuhun/ ynnä jywäin hinnan cansa. Ja hän teki nijncuin Joseph hänelle käski.
44:3 Aamulla päivän valjetessa miehet saivat aaseinensa lähteä matkalle.	3. Mutta aamulla päivän valjetessa, päästettiin miehet menemään aaseinensa.	44:3 MUTta amulla päiwän waljetes/ päästettin miehet menemän Aseinens.
44:4 Mutta kun he olivat ehtineet vähän matkaa kaupungin ulkopuolelle, sanoi Joosef huoneenhaltijalleen: "Nouse ja aja miehiä takaa, ja kun saavutat heidät, sano heille: 'Minkätähden olette palkinneet hyvän pahalla?'"	4. Ja koska he olivat lähteneet kaupungista, eikä vielä kauvas joutuneet, sanoi Joseph huoneensa haltialle: nouse ja aja takaa miehiä, ja koska heidän saat takaa, niin sano heille: miksi te olette hyvän pahalla maksaneet?	44:4 Ja cosca he olit lähtenet Caupungista/ eikä wielä cauwas joutunet/ sanoi Joseph huonens haldialle: nouse ja aja taca miehiä/ ja coscas heidän saat taca/ niijn sano heille: mixi te oletta hywän pahalla maxanet?
44:5 Onhan se juuri se, josta isäntäni juo ja josta hän salaisia tiedustelee. Te olette pahoin tehneet menetellessänne näin."	5. Eikö se ole, josta minun herrani juo? Ja josta hän kyllä hyvin taitaa arvata teistä? Te olette pahoin tehneet.	44:5 Eikö se ole/ josta minun herrani juo? ja jolla hän ennusta? te oletta pahoin tehnet.
44:6 Kun hän sitten saavutti heidät, puhui hän heille nämä sanat.	6. Ja kuin hän käsitti heidät, puhui hän nämät sanat heille.	44:6 Ja cuin hän käsitti heidän/ puhui hän nämät sanat heille.
44:7 He vastasivat hänelle: "Minkätähden herramme puhuu näin? Pois se, että palvelijasi tekisivät niin!"	7. He vastasivat häntä: miksi minun herrani senkaltaista puhuu? Pois se, että sinun palvelias niin tekisivät.	44:7 He wastaisit händä: mixi minun herran sencaltaista puhu? pois se/ että sinun palwelias niijn tekis.

44:8 Katso, rahan, jonka löysimme säkkiemme suusta, me olemme tuoneet takaisin sinulle Kanaanin maasta; kuinka siis olisimme varastaneet hopeata tai kultaa herrasi talosta?	8. Katso, rahan, jonka me löysimme säkkeimme suusta, olemme me jälleen sinulle tuoneet Kanaanin maalta: kuinkasta siis me varastimme hopiaa eli kultaa sinun herras huoneesta?	44:8 Cadzo/ rahan jonga me löysim säkkeimme suusta/ olemma me jällens sinulle tuonet Canaan maalda/ cuingasta sijs me warastimme hopena eli culda sinun herras huonesta?
44:9 Se palvelijoistasi, jolta se löydetään, kuolkoon; ja me muut tulemme herramme orjiksi."	9. Jonka tyköä sinun palvelioiltas se löydetään, hän kuolkaan: niin tahdomme me myös olla orjat minun herralleni.	44:9 Jonga tykö sinun palwelioistas se löytän/ hän cuolcan/ nijn tahdom me myös olla orjat minun herralleni.
44:10 Hän vastasi: "Olkoon niin, kuin olette puhuneet; se, jolta se löydetään, olkoon minun orjani. Mutta te muut pääsette vapaiksi."	10. Hän sanoi: olkaan nyt teidän sananne jälkeen: jonka tyköä se löydetään, hän olkaan minun orjani; mutta te olette vapaat.	44:10 Hän sanoi: olcon teidän sanan jälkeen/ jonga tykö se löytän/ hän olcan minun orjan/ mutta te oletta wapat.
44:11 Ja he laskivat nopeasti säkkinsä maahan, ja jokainen avasi säkkinsä.	11. Ja he laskivat kiiruusti itsekukin säkkinsä maahan, ja jokainen avasi säkkinsä.	44:11 Ja he laskit kijrust idzecukin säckins maahan/ ja jocainen awais säckins.
44:12 Ja hän etsi, alkaen vanhimmasta ja lopettaen nuorimpaan, ja malja löytyi Benjaminin säkistä.	12. Ja hän etsei, ruveten vanhimmasta niin nuorimpaan asti; ja hopiamalja löydettiin Benjaminin säkistä.	44:12 Ja hän edzei ruweten wanhimmast/ nijn nuorimban asti/ ja hopiamalja löyttin Benjaminin säkistä.
44:13 Silloin he repäisivät vaatteensa, kuormasivat kukin tavaransa aasinsa selkään ja palasivat kaupunkiin.	13. Niin repäisivät vaatteensa, ja itsekukin pani kuormansa aasin päälle, ja palasivat kaupunkiin.	44:13 Niin he rewäisit waattens/ ja idzecukin pani cuormans Asin päälle/ ja palaisit Caupungijn.
44:14 Ja Juuda meni veljinensä Joosefin taloon, jossa tämä vielä oli, ja he lankesivat maahan hänen eteensä.	14. Ja Juuda meni veljinensä Josephin huoneeseen (sillä hän oli vielä silloin siellä); ja he lankesivat maahan hänen eteensä.	44:14 Ja Juda meni weljinens Josephin huoneseen (sillä hän oli wielä silloin siellä) ja he langeisit maahan hänen eteens.
44:15 Silloin Joosef sanoi heille: "Mitä olettekaan tehneet! Ettekö tienneet, että minun kaltaiseni mies saa salatut ilmi?"	15. Joseph sanoi heille: mikä työ se on, kuin te tehneet olette? Ettekö te tietäneet, että senkaltainen mies kuin minä olen taitaa kyllä hyvin arvata.	44:15 Joseph sanoi heille: cuinga te tohdeitte sen tehdä? ettäkö te tiedä/ että sencaltainen mies cuin minä olen/ on tietäjä.
44:16 Juuda vastasi: "Mitä sanoisimmekaan herralleni, mitä puhuisimme ja millä puolustautuisimme! Jumala on paljastanut palvelijaisi syyllisyyden. Katso, me olemme herrani orjat, niin hyvin me muut kuin se, jolta malja löytyi."	16. Ja Juuda sanoi: mitä me vastaamme minun herralleni? Taikka mitä me puhumme? Taikka millä me taidamme itsemme puhdistaa? Jumala on löytänyt sinun palveliais vääryyden: katso, me olemme meidän herramme orjat, sekä me, että se, jolta malja löydettiin.	44:16 Ja Juda sanoi: mitä me wastamme minun herralleni? taicka mitä me puhumme? taicka millä me taidam idzem puhdistaa? Jumala on löytänyt sinun palweliais wääryden/ cadzo/ me olem meidän herram orjat/ sekä me/ että se jolda malja löyttin.
44:17 Hän sanoi: "Pois se, että minä tekisin niin! Se, jolta malja löytyi, olkoon minun orjani, mutta te muut menkää rauhassa kotiin isänne luo."	17. Mutta hän sanoi: pois se, että minä niin tekisin; sen miehen, jolta malja on löydetty, pitää oleman minun orjani; mutta menkää te rauhassa isänne tykö.	44:17 Mutta hän sanoi: pois se/ että minä nijn tekisin/ sen miehen/ jolda malja on löytty/ pitää oleman minun orjan/ mutta mengät te rauhas Isänne tygö.
44:18 Silloin Juuda astui hänen eteensä ja sanoi: "Oi herrani, salli palvelijasi puhua sananen herrani kuullen, älköönkä vihasi syttykö palvelijaasi kohtaan, sillä sinä olet niinkuin itse farao!"	18. Niin Juuda astui hänen tykönsä, ja sanoi: ah minun herrani, suo nyt palvelias puhua yksi sana minun herrani korvissa, ja älkään julmistuko sinun vihas sinun palvelias päälle, sillä sinä olet niinkuin Pharao.	44:18 Niin Juda astui hänen tygöns/ ja sanoi: minun herran/ suo nyt sinun palwelialas puhua yxi sana minun herrani corwisa/ ja älkön julmistuco sinun wihas sinun palwelialas päälle/ sillä sinä olet nijncuin Pharao.

44:19 Herrani kysyi palvelijoiltaan sanoen: 'Onko teillä isää tai veljeä?'	19. Minun herrani kysyi hänen palvelioiltansa, sanoen: onko teillä isää taikka veljeä?	44:19 Minun herran kysyi hänen palvelioillensa/ sanoden: ongo teillä Isä taikka welje.
44:20 Me vastasimme herralleni: 'Meillä on kotona vanha isä ja veli, joka on syntynyt hänen vanhoilla päivillensä ja on vielä nuori; mutta tämän veli on kuollut, ja niin hän on jäänyt yksin äidistänsä, ja hänen isänsä rakastaa häntä.'	20. Niin me vastasimme meidän herraamme: meillä on vanha isä, ja nuorukainen syntynyt hänen vanhalla ijällensä, jonka veli on kuollut, ja hän on yksinänsä jäänyt äidistänsä, ja hänen isänsä pitää hänen rakkaana.	44:20 Nijn me wastaisimme: meillä on wanha Isä ja nuorucainen/ syndynyt hänen vanhalla ijälläns/ jonga weli on cuollut/ ja hän on yxinäns jäänyt hänen äitistäns/ ja hänen Isäns pitä hänen rackana.
44:21 Niin sinä sanoit palvelijoillesi: 'Tuokaa hänet tänne minun luokseni, että silmäni saisivat katsella häntä.'	21. Niin sinä sanoit palvelioilles: tuokaat häntä tänne minun tyköni, että minä saan nähdä hänen.	44:21 Nijn sinä sanoit palwelioilles: tuocat händä tänne minun tygöni/ ja minä hänelle hywä teen.
44:22 Me vastasimme herralleni: 'Nuorukainen ei saata jättää isäänsä, sillä jos hän jättäisi isänsä, niin tämä kuolisi.'	22. Mutta me vastasimme minun herralleni: ei taida nuorukainen jättää isäänsä; sillä jos hän jättäis isänsä, niin hän kuolis.	44:22 Mutta me wastaisim minun herralleni: ei taida nuorucainen tulla pois Isäns tykö/ jos hän jättäis Isäns/ nijn hän cuolis.
44:23 Mutta sinä sanoit palvelijoillesi: 'Jos nuorin veljenne ei tule tänne teidän kanssanne, niin älkää enää näyttäytykö minun kasvojeni edessä.'	23. Niin sinä sanoit palvelioilles. jollei teidän nuorin veljenne tule teidän kanssanne, niin ei teidän pidä enää minun kasvojani näkemän.	44:23 Nijn sinä sanoit palwelioilles: jollei teidän nuorin weljen tule teidän cansan/ nijn ei teidän pidä enä minun caswojani näkemän.
44:24 Ja me menimme kotiin palvelijasi, minun isäni, luo ja kerroimme hänelle herrani sanat.	24. Ja koska me menimme sinun palvelias minun isäni tykö, ja ilmoitimme hänelle minun herrani sanat,	44:24 Ja cosca me menim sinun palwelias minun Isäni tygö/ ja ilmoitim hänelle minun herrani sanat.
44:25 Niin isämme sanoi: 'Menkää jälleen ostamaan meille vähän elintarpeita.'	25. Niin sanoi meidän isämme: menkää jälleen pois, ja ostakaat meille jotakin elatusta.	44:25 Nijn sanoi meidän Isäm: mengät jälleens pois ja ostacat meille jotakin elatusta.
44:26 Me sanoimme: 'Emme voi lähteä sinne; ainoastaan jos nuorin veljemme seuraa mukana, me lähdemme, sillä me emme voi näyttäytyä sen miehen kasvojen edessä, jollei nuorin veljemme ole mukana.'	26. Mutta me sanoimme: emme tohdi sinne mennä; vaan jos meidän nuorin veljemme on meidän kanssamme, niin me menemme; sillä emme saa nähdä sen miehen kasvoja, jollei meidän nuorin veljemme ole meidän kanssamme.	44:26 Mutta me sanoim: en me tohdi sinne mennä/ waan jos meidän nuorin weljem on meidän cansam/ nijn me menem: sillä en me saa nähdä sen miehen caswoja/ jollei meidän nuorin weljem ole meidän cansam.
44:27 Niin palvelijasi, minun isäni, sanoi meille: 'Tiedättehän itse, että vaimoni synnytti minulle kaksi poikaa.'	27. Niin sinun palvelias minun isäni sanoi meille: te tiedätte, että minun emäntäni synnytti minulle kaksi,	44:27 Nijn sinun palwelias minun Isän sanoi meille: te tiedätte/ että minun emändäni synnytti minulle caxi.
44:28 Toinen lähti pois luotani, ja minä sanoin: Varmaan hänet on raadeltu kuoliaaksi, enkä minä ole häntä siitä päivin nähnyt.	28. Ja toinen läksi minun tyköäni, josta sanottiin, että hän on kuoliaaksi revelty, ja en ole minä häntä vielä sitte nähnyt.	44:28 Ja se toinen läxi minun tyköni/ josta sanottin/ että hän on cuoliaksi reweldy/ ja en ole minä händä wielä sijtte nähnyt.
44:29 Jos te nyt viette minulta tämänkin ja jos onnettomuus kohtaa häntä, niin te saatatte minun harmaat hapseni vaipumaan tuskalla tuonelaan.'	29. Jos te tämän myös minulta viette pois, ja hänelle tapahtuis jotakin pahaa, niin te saattaisitte minun harmaat karvani murheella hautaan.	44:29 Jos te tämän myös minulda wiette pois/ ja hänelle tapahtuis jotakin paha/ nijn te saattaisit minun harmat carwani murhella hautaan?

44:30 Jos minä siis tulisin kotiin palvelijasi, isäni, luo eikä meillä olisi mukamme nuorukaista, johon hän on kaikesta sielustaan kiintynyt,	30. Jos minä nyt tulisin sinun palvelias minun isäni tykö, ja ei olisi nuorukainen meidän kanssamme: sillä hänen henkensä riippuu tämän hengestä.	44:30 Jos minä nyt tulisin sinun palvelias minun Isäni tygö/ ja ei olis nuorucainen meidän cansam (hänen hengens rippu tämän hengesä)
44:31 niin hän nähdessään, ettei nuorukainen ole kanssamme, kuolisi, ja me, sinun palvelijasi, saattaisimme palvelijasi, isämme, harmaat hapset vaipumaan murheella tuonelaan.	31. Niin tapahtuis, koska hän näkis, ettei nuorukainen kanssa olisi, että hän kuolisi; niin me sinun palvelias saattaisimme sinun palvelias meidän isämme harmaat karvat murheella hautaan.	44:31 Nijn tapahduis/ cosca hän näkis/ ettei nuorucainen cansa olis/ että hän cuolis/ nijn me sinun palwelias saattaisim meidän Isäm sinun palwelias harmat carwat murhella hautaan.
44:32 Sillä palvelijasi on luvannut isälleen vastata nuorukaisesta ja sanonut: 'Jos en tuo häntä takaisin luoksesi, niin minä olen syyllinen isäni edessä kaiken elinaikani.'	32. Sillä sinun palvelias on taannut nuorukaisen minun isäni edessä, sanoen: jollen minä häntä tuo jälleensä sinun tykös, niin minä sen edestä kaiken minun elinaikani olen vikapää kärsimään.	44:32 Sillä minä sinun palwelias olen taannut nuorucaisen minun Isäni edes/ sanoden: jollen minä händä tuo jälleensä sinun tygös/ nijn minä senedestä caiken minun elinaicani olen wicapää kärsimän.
44:33 Ja jääköön siis palvelijasi herralleni orjaksi nuorukaisen sijaan, ja nuorukainen menköön kotiin veljiensä kanssa.	33. Ja nyt siis jääköön sinun palvelias nuorukaisen edestä minun herralleni orjaksi: vaan nuorukainen menkään veljeinsä kanssa.	44:33 Ja nyt sijs jääkän sinun palwelias/ nuorucaisen edest minun herralleni orjaxi/ waan nuorucainen mengän weljeins cansa.
44:34 Sillä kuinka minä voisin mennä kotiin isäni luo, jollei nuorukainen olisi kanssani? En voisi nähdä sitä surkeutta, joka tulisi isäni osaksi."	34. Sillä kuinka minä taidan mennä minun isäni tykö, jollei nuorukainen olisi minun kanssani? Etten minä näkisi sitä surkeutta, johon minun isäni joutuu.	44:34 Sillä cuinga minä taidan mennä minun Isäni tygö/ jollei nuorucainen olis minun cansani? etten minä näkis sitä surkeutta johon minun Isän joutu.
45 LUKU	45 LUKU	XLV. Lucu
45:1 Silloin Joosef ei voinut kauemmin hillitä itseään kaikkien niiden nähden, jotka seisoivat hänen ympärillään. Hän huusi: "Antakaa kaikkien mennä pois minun luotani!" Niin ei ollut ketään saapuvilla, kun Joosef ilmaisi itsensä veljilleen.	1. Niin ei Joseph voinut itseänsä silleen pidättää kaikkein niiden edessä, jotka hänen tykönänsä seisoivat, ja hän huusi: menkää ulos kaikki minun tyköäni; ja ei yksikään seisonut hänen tykönänsä, koska Joseph itsensä ilmoitti veljillensä.	45:1 NIin ei Joseph woinut idzens sillen pidättä caickein nijden edes/ jotca hänen tykönäns seisoit/ ja hän huusi: mengät ulos caicki minun tyköni/ ja ei yxikän seisonut hänen tykönäns/ cosca Joseph idzens ilmoitti weljeins edes.
45:2 Ja hän purskahti ääneensä itkemään, niin että egyptiläiset ja faraon hoviväki sen kuuluivat.	2. Ja itki korkealla äänellä, niin että Egyptiläiset ja Pharaon perhe sen kuuluivat.	45:2 Ja hän itki corkialla änellä/ nijn että Egyptiläiset ja Pharaon perhe sen cuulit.
45:3 Ja Joosef sanoi veljilleen: "Minä olen Joosef. Vieläkö minun isäni elää?" Mutta hänen veljensä eivät voineet vastata hänelle, niin hämmästyksissään he olivat hänen edessään.	3. Ja Joseph sanoi veljillensä: minä olen Joseph. Vieläkö minun isäni elää? Mutta ei hänen veljensä taitaneet häntä vastata; sillä he olivat niin hämmästyneet hänen kasvoinsa edessä.	45:3 Ja Joseph sanoi weljillens: minä olen Joseph. Wieläkö minun Isän elä? mutta ei hänen weljens taitanet händä wastata: sillä he olit nijn hämmästynet hänen caswoins edes.
45:4 Mutta Joosef sanoi veljilleen: "Tulkaa tänne luokseni." Ja he tulivat. Niin hän sanoi: "Minä olen Joosef, teidän veljenne, jonka myitte Egyptiin.	4. Niin sanoi Joseph veljillensä: tulkaat siis minun tyköni. Ja he tulivat. Ja hän sanoi: minä olen Joseph teidän veljenne, jonka te myitte Egyptiin.	45:4 Nijn sanoi Joseph weljillens: tulcat sijs minun tygöni. Ja he tulit. Ja hän sanoi: minä olen Joseph teidän weljen/ jonga te myitte Egyptijn.

45:5 Mutta älkää nyt olko murheissanne älkääkähä pahoitelko sitä, että olette myyneet minut tänne, sillä Jumala on minut lähettänyt teidän edellänne pitääkseen teidät hengissä.	5. Ja nyt, älkääät surulliset olko, ja älkääät niin kovin hämmästykö, että te olette minua tänne myyneet; sillä teidän henkenne elatuksen tähden on Jumala minun teidän edellänne tänne lähettänyt.	45:5 Ja älkät surulliset olco/ ja älkät ajatelco minua sentähden wihaisexi/ että te oletta minun tänne myynet: sillä teidän hengen elatuxen tähden on Jumala minun teidän edellän tänne lähettänyt.
45:6 Kaksi vuotta on nyt nälänhätä ollut maassa, ja vielä on jäljellä viisi vuotta, joina ei kynnetä eikä eloa korjata.	6. Kaksi nälkävuotta on jo ollut maassa, ja vielä nyt on viisi vuotta, niin ettei kynnetä eikä niitetä.	45:6 Caxi nälkävuotta on jo ollut täsä maasa/ ja vielä nyt on wijsi vuotta nijn ettei kynnetä eikä nijtetä
45:7 Niin Jumala lähetti minut teidän edellänne säilyttääkseen teille jälkeläisiä maan päällä ja pitääkseen teidät hengissä, pelastukseksi monille.	7. Mutta Jumala on minun lähettänyt teidän edellänne, tallella pitämään teitä maan päällä, ja elättämään teitä suuren pelastuksen kautta.	45:7 Mutta Jumala on minun lähettänyt teidän edellän/ tallella pitämän teitä maan päällä/ ja elättämän teitä suuren ihmien cautta.
45:8 Ette siis te ole lähettäneet minua tänne, vaan Jumala; hän asetti minut faraon neuvonantajaksi ja koko hänen hovinsa herraksi ja koko Egyptin maan valtiaaksi.	8. Ja nyt ette ole minua tänne lähettäneet, vaan Jumala, joka myös minun asetti isäksi Pharaolle, ja herraksi kaiken hänen huoneensa päälle, ja koko Egyptin maan esimieheksi.	45:8 Ja nyt et te ole minua tänne lähettänet/ waan Jumala/ joca myös minun asetti Isäxi Pharaolle/ ja herraxi caiken hänen huonens päälle/ ja coco Egyptin maan Esimiehexi.
45:9 Menkää, rientäkää minun isäni tykö ja sanokaa hänelle: 'Näin sanoo poikasi Joosef: Jumala on asettanut minut koko Egyptin herraksi, tule luokseni, älä viivyttele!	9. Rientäkääät ja menkääät minun isäni tykö, ja sanokaat hänelle: näin sanoo sinun poikas Joseph: Jumala on minun asettanut koko Egyptin maan herraksi, tule alas minun tyköni, ja älä viivyttele.	45:9 Riendäkät ja mengät minun Isäni tygö/ ja sanocat hänelle: näin sano sinun poicas Joseph: Jumala on minun asettanut coco Egyptin maan herraxi/ tule minun tygöni/ ja älä wijwyttele.
45:10 Sinä saat asettua Goosenin maakuntaan ja olla minun läheisyydessäni, sinä ja sinun lapsesi ja lastesi lapset, pikkukarjasi ja raavaskarjasi, kaikki, mitä sinulla on.	10. Ja sinä olet asuva Gosenin maassa, ja olet oleva juuri läsnä minua, sinä ja sinun lapses ja sinun lastes lapset, sinun karjas, pienet ja suuret, ja kaikki mitä sinulla on.	45:10 Ja sinä olet asuwa Gosenis/ ja olet olewa juuri läsnä minua/ sinä ja sinun lapses ja sinun lastes lapset/ sinun carjas pienet ja suuret/ ja caicki mitä sinulla on.
45:11 Minä elätän sinua siellä - vielä on näet viisi nälkävuotta - niin ettet sinä eikä sinun perheesi eikä kukaan omaisistasi ole sortuva puutteeseen.'	11. Siellä minä elätän sinua, vielä on viisi nälkävuotta, ettet sinä ja sinun huonees, ja kaikki kuin sinulla on, hukkuisi.	45:11 Siellä minä elätän sinua/ vielä on wijsi nälkävuotta/ ettet sinä ja sinun huones/ ja caicki cuin sinulla on/ huckuis.
45:12 Te näette omin silmin, ja myöskin veljeni Benjamin näkee, että minä itse teille puhun.	12. Ja katso, teidän silmänne näkevät, ja minun veljeni Benjaminin silmät, että minä puhun teidän kanssanne suusta suuhun.	45:12 Ja cadzo/ teidän silmän näkewät/ ja minun weljeni Benjaminin silmät/ että minä puhun teidän cansan suusta suuhun.
45:13 Kertokaa siis isällenne kaikesta siitä kunniansta, joka on tullut minun osakseni Egyptissä, ja kaikesta, mitä olette nähneet, ja rientäkää ja tuokaa isäni tänne."	13. Ja ilmoittakaat minun isälleni kaikki minun kunniani Egyptissä, ja kaikki mitä te nähneet olette. Rientäkääät siis ja tuokaat minun isäni tänne.	45:13 Ja ilmoittacat minun Isälleni caicki minun cunniani Egyptis/ ja caicki mitä te nähnet oletta. Riendäkät sijs ja tuocat minun Isäni tänne.
45:14 Ja hän lankesi veljensä Benjaminin kaulaan ja itki, ja myöskin Benjamin itki hänen kaulassaan.	14. Ja hän halasi veljeänsä Benjaminia kaulasta ja itki, ja Benjamin myös itki hänen kaulassansa.	45:14 Ja hän halais weljens Benjaminit caulast/ ja itki/ ja Benjamin myös itki hänen caulasans.

45:15 Ja hän suuteli kaikkia veljiään ja itki heidän rinnoillaan. Senjälkeen hänen veljensä puhelivat hänen kanssaan.	15. Ja hän antoi suuta kaikille veljillensä, ja itki heidän ylitsensä; ja sitte puhuivat hänen veljensä hänen kanssansa.	45:15 Ja hän andoi suuta caikille weljillens/ ja itki heidän tähtens/ ja sijtte puhuit hänen weljens hänen cansans.
45:16 Kun sanoma siitä, että Joosefin veljet olivat saapuneet, kuului faraon hoviin, oli se faraon ja kaikkien hänen palvelijainsa mieleen.	16. Koska se sanoma kuului Pharaon huoneesen, nimittäin, että Josephin veljet tulleet olivat, oli se hyvä Pharaon mielestä, ja kaikkein hänen palveliainsa.	45:16 COsca se sanoma cuului Pharaon huoneseen/ nimittäin/ että Josephin weljet tullet olit/ oli se hywä Pharaon mielestä/ ja caickein hänen palweliains.
45:17 Ja farao sanoi Joosefille: "Sano veljillesi: 'Tehkää näin: sälyttäkää kuormat juhtainne selkään ja lähtekää kotiin Kanaanin maahan,	17. Ja Pharao sanoi Josephille: sano veljilles, tehkää näin: sälyttäkää teidän juhtainne päälle, ja menkää matkaanne; ja kuin te tulette Kanaanin maalle,	45:17 Ja Pharao sanoi Josephille: sano weljilles/ tehkätte nijn/ sälyttäkät teidän juhtain päälle/ ja mengät matcan/ ja cuin te tuletta Canaan maalle:
45:18 ottakaa isänne ja perheenne ja tulkaa minun luokseni, niin minä annan teille parasta, mitä Egyptissä on, ja te saatte syödä maan lihavuudesta.'	18. Niin ottakaat teidän isänne, ja teidän perheenne ja tulkaat minun tyköni: minä annan teille Egyptin maan hyvyden, ja te syötte maan ytimen.	45:18 Nijn ottacat teidän Isän ja perhen/ ja tulcat minun tygöni/ minä annan teille Egyptin maan hywyden/ ja te syötte maan ytymen.
45:19 Ja näin sinun on käskettävä heitä: 'Tehkää näin: ottakaa itsellenne vaunuja Egyptin maasta lapsianne ja vaimojanne varten ja tuokaa isänne ja tulkaa.	19. Ja kärke heitä: tehkää niin, ottakaat teillenne vaunut Egyptin maalta teidän lapsillenne, ja emännillenne, ja tuokaat teidän isänne ja tulkaat.	45:19 Ja kärke heitä: tehkät nijn/ ottacat teillen waunut Egyptin maalda teidän lapsillen/ ja emännillen/ ja ottacat teidän Isän ja tulcat.
45:20 Älkää surko taloustavaroitanne, sillä mitä parasta on koko Egyptin maassa, se on oleva teidän omanne.'"	20. Älkää myös totelko teidän talonne kappaleita: sillä kaikki Egyptin maan hyvyys pitää teidän oleman.	45:20 Älkät myös sureco teidän taloin cappalistan: sillä caicki Egyptin maan hywyys pitä teidän oleman.
45:21 Israelin pojat tekivät niin, ja Joosef antoi heille vaunuja faraon käskyn mukaan sekä evästä matkaa varten.	21. Ja Israelin lapset tekivät niin, ja Joseph antoi heille vaunut Pharaon käskyn jälkeen, ja antoi myös heille evään matkalle.	45:21 Ja Israelin lapset teit nijn/ ja Joseph andoi heille waunut Pharaon käskyn jälken/ ja andoi myös heille ewän matcalle.
45:22 Hän antoi kullekin heistä juhlapuvun, mutta Benjaminille hän antoi kolmesataa hopeasekeliä sekä viisi juhlapukua.	22. Ja antoi heille kaikille itsekullekin muutinvaatteet, mutta BenJaminille antoi hän kolmesataa hopiapenninkiä, ja viidet muutinvaatteet.	45:22 Ja andoi heille caikille idzecullekin juhlawaatet/ mutta BenJaminille andoi hän colmesata hopiapenningi/ ja wijdet juhlawaatet.
45:23 Samoin hän lähetti isälleen lahjaksi kymmenen aasia, jotka olivat kuormitetut Egyptin parhaimmilla tavaroilla, ja kymmenen aasintammaa, jotka kantoivat viljaa ja leipää sekä eväitä hänen isälleen matkaa varten.	23. Mutta isällensä lähetti hän kymmenen aasia sälytettyä Egyptin hyvydellä, ja kymmenen aasintammaa, kannattaen jyviä ja leipää ja evästä isällensä matkalle.	45:23 Mutta Isällens lähetti hän kymmenen Asia sälytettyä Egyptin hywydellä/ ja kymmenen Asintamma/ cannattaden jywiä ja leipä ja ewästä Isällens matcalle.
45:24 Sitten hän päästi veljensä menemään ja sanoi heille: "Älkää riidelkö matkalla."	24. Niin hän lähetti veljensä matkaan, ja sanoi heille: älkää riidelkö tiellä.	45:24 Nijn hän lähetti weljens matcan/ ja sanoi heille: älkät rijdelkö tiellä.
45:25 Niin he lähtivät Egyptistä ja tulivat isänsä Jaakobin luo Kanaanin maahan.	25. Niin he läksivät Egyptistä, ja tulivat Kanaanin maalle isänsä Jakobin tykö.	45:25 NIin he läxit Egyptist/ ja tulit Canaan maalle Isäns Jacobin tygö.

45:26 Ja he kertoivat hänelle ja sanoivat: "Joosef on vielä elossa ja on koko Egyptin maan valtias." Mutta hänen sydämensä pysyi kylmänä, sillä hän ei uskonut heitä.	26. Ja ilmoittivat hänelle, sanoen: vielä Joseph elää, ja on koko Egyptin maan herra; ja hänen sydämensä hämmästyí, sillä ei hän uskonut heitä.	45:26 Ja ilmoitit hänelle/ sanoden: vielä Joseph elä/ ja on coco Egyptin maan herra/ mutta hänen sydämens ajatteli paljo toisin: sillä ei hän usconut heitä.
45:27 Niin he kertoivat hänelle kaiken, mitä Joosef oli heille puhunut. Ja kun hän näki vaunut, jotka Joosef oli lähettänyt häntä tuomaan, niin elpyi heidän isänsä Jaakobin henki.	27. Niin he sanoivat hänelle kaikki Josephin sanat, kuin hän heille puhunut oli. Ja kuin hän näki vaunut, jotka Joseph oli lähettänyt häntä tuomaan, niin Jakobin, heidän isänsä henki virkosi.	45:27 Nijn he sanoit hänelle caicki Josephin sanat/ cuin hän heille puhunut oli. Ja cuin hän näki waunut/ jotca Joseph oli lähettänyt händä tuoman/ nijn Jacobin heidän Isäns hengi wircois.
45:28 Ja Israel sanoi: "Nyt on minulla kyllin; poikani Joosef elää vielä, minä menen häntä katsomaan, ennenkuin kuolen."	28. Ja Israel sanoi: nyt minulla kyllä on, että minun poikani Joseph vielä elää: minä menen häntä katsomaan ennekuin minä kuolen.	45:28 Ja Israel sanoi: nyt minulla kyllä on/ että minun poican Joseph wielä elä/ minä menen händä cadzoman ennencuin minä cuolen.
46 LUKU	46 LUKU	XLVI. Lucu
46:1 Niin Israel lähti matkalle mukanaan kaikki, mitä hänellä oli. Ja kun hän saapui Beersebaan, uhrasi hän teurasuhreja isänsä Iisakin Jumalalle.	1. Niin läksi Israel kaiken sen kanssa kuin hänellä oli, ja koska hän tuli BerSabaan, uhrasi hän uhria isänsä Isaakin Jumalalle.	46:1 NIin läxi Israel caiken sen cansa cuin hänellä oli. Ja cosca hän tuli BerSabaan/ uhrais hän uhria hänen isäns Isaachin Jumalalle.
46:2 Ja Jumala puhui Israelille näyssä yöllä; hän sanoi: "Jaakob, Jaakob!" Tämä vastasi: "Tässä olen."	2. Ja Jumala puhui yöllä näyssä Israelille, sanoen: Jakob, Jakob. Hän vastasi: tässä minä olen.	46:2 Ja Jumala puhui yöllä nägys hänelle: Jacob/ Jacob. Hän wastais: täsä minä olen.
46:3 Niin hän sanoi: "Minä olen Jumala, sinun isäsi Jumala; älä pelkää mennä Egyptiin, sillä minä teen sinut siellä suureksi kansaksi.	3. Ja hän sanoi: Minä olen Jumala, sinun isäs Jumala: älä pelkää mennä Egyptiin: sillä minä teen sinun siellä suureksi kansaksi.	46:3 Ja hän sanoi: Minä olen Jumala/ sinun Isäs Jumala/ älä pelkä mennä Egyptijn: sillä minä teen sinun siellä suurexi Canssaxi.
46:4 Minä menen sinun kanssasi Egyptiin, ja minä myös johdatan sinut sieltä takaisin. Ja Joosefin käsi on sulkeva sinun silmäsi."	4. Minä menen Egyptiin sinun kanssas, ja minä jällensä sinun sieltä johdatan. Ja Joseph laskee kätensä sinun silmäis päälle.	46:4 Minä menen sinne sinun cansas/ ja minä jällens sinun sieldä johdatan. Ja Joseph laske kätens sinun silmilles.
46:5 Ja Jaakob lähti Beersebasta, ja Israelin pojat nostivat isänsä Jaakobin, lapsensa ja vaimonsa vaunuihin, jotka farao oli lähettänyt häntä noutamaan.	5. Ja Jakob läksi BerSabasta: ja Israelin lapset veivät isänsä Jakobin ynnä lastensa ja emäntäinsä kanssa, vaunuissa, jotka Pharao oli häntä tuomaan lähettänyt.	46:5 Ja Jacob läxi BerSabast/ ja Israelin lapset weit Jacobin heidän Isäns/ ynnä lastens ja emändäins cansa/ waunuisa/ jotca Pharao oli heitä tuoman lähettänyt.
46:6 Ja he ottivat karjansa ja tavaransa, jotka he olivat hankkineet Kanaanin maassa, ja tulivat niin Egyptiin, Jaakob ynnä kaikki hänen jälkeläisensä.	6. Ja he ottivat karjansa ja tavaransa, jotka he olivat koonneet Kanaanin maalla, ja tulivat Egyptiin, Jakob ja kaikki hänen siemenensä hänen kanssansa.	46:6 Ja he otit heidän carjans ja heidän tawarans/ jotca he olit coonnet Canaan maalla/ ja tulit Egyptijn/ Jacob ja caicki hänen siemenens hänen cansans.
46:7 Poikansa ja poikiensa pojat, tyttärensä ja poikiensa tyttäret, kaikki jälkeläisensä, hän vei mukanaan Egyptiin.	7. Hänen poikansa ja hänen poikainsa pojat hänen kanssansa, hänen tyttärensä ja hänen lastensa tyttäret, ja kaikki hänen siemenensä, vei hän kanssansa Egyptiin.	46:7 Hänen lapsens/ ja hänen lastens lapset hänen cansans/ hänen tyttärens ja hänen lastens tyttäret/ ja caicki hänen siemenens wei hän hänen cansans Egyptijn.

46:8 Nämä ovat Israelin lasten nimet, niiden, jotka tulivat Egyptiin: Jaakob ja hänen poikansa. Jaakobin esikoinen oli Ruuben.	8. Ja nämät ovat Israelin lasten nimet, jotka tulivat Egyptiin: Jakob ja hänen poikansa. Jakobin esikoinen Ruben.	46:8 JA nämät ovat Israelin lasten nimet jotka tulit Egyptijn: Jacob ja hänen poicans. Jacobin esikoinen Ruben.
46:9 Ruubenin pojat olivat Hanok, Pallu, Hesron ja Karmi.	9. Ja Rubenin lapset: Hanok, Pallu, Hetsron ja Karmi.	46:9 Rubenin lapset: Hanocho/ Pallu/ Hezron ja Charmi.
46:10 Simeonin pojat olivat Jemuel, Jaamin, Oohad, Jaakin, Soohar ja Saul, kanaanilaisen vaimon poika.	10. Simeonin lapset: Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Zohar: niin myös Saul, Kananean vaimon poika.	46:10 Simeonin lapset: Jemuel/ Jamin/ Ohad/ Jachin/ Zohar ja Saul/ Cananean vaimon poica.
46:11 Leevin pojat olivat Geerson, Kehat ja Merari.	11. Levin lapset: Gerson, Kahat ja Merari.	46:11 Lewin lapset: Gerson/ Cahath ja Merari.
46:12 Juudan pojat olivat Eer, Oonan, Seela, Peres ja Serah; mutta Eer ja Oonan kuolivat Kanaanin maassa. Pereksen pojat olivat Hesron ja Haamul.	12. Juudan lapset: Ger, Onan, Sela, Perets ja Sera. Mutta Ger ja Onan kuolivat Kanaanin maalla. Ja Peretsin pojat olivat: Hetsron ja Hamul.	46:12 Judan lapset: Ger/ Onan/ Sela/ Perez ja Serah. Mutta Ger ja Onan cuolit Canaan maalla. Ja Perezin pojat olit: Hetzron ja Hamul.
46:13 Isaskarin pojat olivat Toola, Puvva, Joob ja Simron.	13. Ja Isaskarin lapset: Tola, Phua, Job ja Simron.	46:13 Isascharin lapset: Thola/ Phuaa/ Job ja Simron.
46:14 Sebulonin pojat olivat Sered, Eelon ja Jahleel.	14. Ja Sebulonin lapset: Sered, Elon ja Jahleel.	46:14 Sebulonin lapset: Sered/ Elon ja Jahleel.
46:15 Nämä olivat Leean pojat; ne hän synnytti Jaakobille Mesopotamiassa sekä tyttären Diinan. Näitä Jaakobin poikia ja tyttäriä oli kaikkiaan kolmekymmentä kolme henkeä.	15. Nämät ovat Lean lapset, jotka hän synnytti Jakobille Mesopotamiassa, ja Dinan hänen tyttärensä. Kaikki hänen poikansa ja tyttärensä olivat kolmeneljättäkymmentä henkeä.	46:15 Nämät ovat Lean lapset/ jotca hän synnytti Jacobille Mesopotamias/ ja Dinan hänen tyttärens. Caicki hänen poicans ja tyttärens olit yhteen/ colmeneljättäkymmendä henge.
46:16 Gaadin pojat olivat Sifjon ja Haggi, Suuni ja Esbon, Eeri ja Arodi ja Areli.	16. Gadin lapset: Ziphion, Haggi, Suni, Etsbon, Eri, Arodi ja Areli.	46:16 Gadin lapset: Ziphion/ Haggi/ Suni/ Ezbon/ Eri/ Arodi ja Areli.
46:17 Asserin pojat olivat Jimna, Jisva, Jisvi ja Beria; heidän sisarensa oli Serah. Berian pojat olivat Heber ja Malkiel.	17. Asserin lapset: Jemna, Jesua, Jesui, Bria ja Sera heidän sisarensa. Mutta Brian lapset: Heber ja Malkiel.	46:17 Asserin lapset: Jemna/ Jesua/ Jesui/ Bria ja Serah heidän sisarens. Mutta Brian lapset: Heber ja Malchiel.
46:18 Nämä olivat Silpan lapset, hänen, jonka Laaban antoi tyttärellensä Leealle, ja hän synnytti ne Jaakobille, kuusitoista henkeä.	18. Nämät ovat Silpan lapset, jonka Laban antoi tyttärellensä Lealle, ja hän synnytti Jakobille nämät kuusitoistakymmentä henkeä.	46:18 Nämät ovat Silpan lapset/ jonga Laban andoi Lealle hänen tyttärellens/ ja synnytti Jacobille nämät cuusitoistakymmendä henge.
46:19 Raakelin, Jaakobin vaimon, pojat olivat Joosef ja Benjamin.	19. Rakelin Jakobin emännän lapset: Joseph ja BenJamin.	46:19 RAhelin Jacobin emännän lapset: Joseph ja BenJamin.
46:20 Ja pojat, jotka syntyivät Joosefille Egyptin maassa, olivat Manasse ja Efraim; nämä synnytti hänelle Aasenat, Oonin papin Poti-Feran tytär.	20. Ja Josephille olivat syntyneet Egyptin maalla, jotka hänelle synnytti Asnat, Potipheran Onin papin tytär: nimittäin Manasse ja Ephraim.	46:20 Ja Josephille olit syndynet Egyptis: Manasse ja Ephraim/ jotca hänelle synnytti Asnath Potipheran Onin papin tytär.
46:21 Benjaminin pojat olivat Bela, Beker ja Asbel, Geera ja Naaman, Eehi ja Roos, Mupim ja Huppim ja Ard.	21. BenJaminin lapset: Bela, Beker, Asbel, Gera, Naaman, Ehi ja Ros; Mupim, Hupim, ja Ard.	46:21 BenJaminin lapset: Bela/ Becher/ Asbel/ Gera/ Naaman/ Ehi/ Ros/ Mupim/ Hupim/ ja Ard.

46:22 Nämä olivat Raakelin pojat, jotka syntyivät Jaakobille, kaikkiaan neljätoista henkeä.	22. Nämät ovat Rakelin lapset, jotka ovat Jakobille syntyneet, kaikki yhteen, neljätoistakymmentä henkeä.	46:22 Nämät owat Rahelin lapset/ jotca owat Jacobille syndynet caicki yhteen/ neliätoistakymmendä henge.
46:23 Daanin poika oli Husim.	23. Danin lapset: Husim.	46:23 Danin lapset: Husim.
46:24 Naftalin pojat olivat Jahseel, Guuni, Jeaser ja Sillem.	24. Naphtalin lapset: Jahseel, Guni, Jetser ja Sillem.	46:24 Nephtalin lapset: Jahseel/ Guni/ Jezer/ ja Sillem.
46:25 Nämä olivat Bilhan pojat, hänen, jonka Laaban antoi tyttärellensä Raakelille, ja hän synnytti ne Jaakobille, kaikkiaan seitsemän henkeä.	25. Nämät ovat Bilhan lapset, jonka Laban antoi tyttärellensä Rakelille, ja hän synnytti nämät Jakobille, kaikki yhteen, seitsemän henkeä.	46:25 Nämät owat Bilhan lapset/ jonga Laban andoi hänen tyttärellensä Rahelille/ ja synnytti Jacobille nämät seidzemen henge.
46:26 Kaikkiaan oli niitä, jotka Jaakobin kanssa siirtyivät Egyptiin ja olivat lähteneet hänen kupeistansa, paitsi Jaakobin miniöitä, yhteensä kuusikymmentä kuusi henkeä.	26. Kaikki henget, kuin tulivat Jakobin kanssa Egyptiin, jotka olivat tulleet hänen kupeistansa, paitsi Jakobin poikain emäntiä, ovat kaikki yhteen, kuusiseitsemättäkymmentä henkeä.	46:26 Caicki henget/ cuin tulit Jacobin cansa Egyptijn/ jotca olit tullet hänen cupeistans (paidzi Jacobin poicain emänditä) owat caicki yhteen/ cuusi seidzemettäkymmendä henge.
46:27 Ja Joosefin poikia, jotka syntyivät hänelle Egyptissä, oli kaksi. Jaakobin perheen jäseniä, jotka siirtyivät Egyptiin, oli kaikkiaan seitsemänkymmentä henkeä.	27. Ja Josephin pojat, jotka hänelle olivat syntyneet Egyptissä, olivat kaksi henkeä. Niin että kaikki henget Jakobin huoneesta, jotka tulivat Egyptiin olivat seitsemänkymmentä.	46:27 Ja Josephin pojat/ jotca hänelle olit syndynet Egyptis/ olit caxi henge. Nijn että caicki henget Jacobin huonest/ jotca tulit Egyptijn/ olit seidzemenkymmendä.
46:28 Ja hän lähetti Juudan edellensä Joosefin luo ilmoittamaan hänelle tulostaan Gooseniin. Niin he tulivat Goosenin maakuntaan.	28. Ja hän lähetti edellensä Juudan Josephin tykö, osoittamaan hänelle tietä Goseniin, ja he tulivat Gosenin maalle.	46:28 JA hän lähetti edellens Judan Josephin tygö/ osottaman hänelle tietä Gosenijn/ ja he tulit Gosenin maalle.
46:29 Ja Joosef valjastutti vaununsa ja meni isäänsä Israelia vastaan Gooseniin. Ja kun hän saapui hänen eteensä, lankesi hän hänen kaulaansa ja itki kauan hänen kaulassaan.	29. Niin valmisti Joseph vaununsa ja meni isäänsä Israelia vastaan Goseniin. Ja koska hän sai nähdä hänen, halasi hän häntä kaulasta ja itki hetken aikaa hänen kaulassansa.	46:29 Nijn walmisti Joseph waununs/ ja meni Isäns Israeli wastan Gosenijn. Ja cosca hän sai nähdä hänen/ halais hän händä caulast ja itki hetken aica hänen caulasans.
46:30 Ja Israel sanoi Joosefille: "Nyt minä kuolen mielelläni, kun olen nähnyt sinun kasvosi ja tiedän, että sinä vielä elät."	30. Niin sanoi Israel Josephille: nyt minä mielelläni kuolen, että minä näin sinun kasvosi, ja että vielä elät.	46:30 Nijn sanoi Israel Josephille: nyt minä mielelläni cuolen/ että minä näin sinun caswos/ ja ettäs wielä elät.
46:31 Sen jälkeen Joosef sanoi veljilleen ja isänsä perheelle: "Minä menen ilmoittamaan faraolle ja sanon hänelle: 'Minun veljeni ja minun isäni perhe, jotka ovat olleet Kanaanin maassa, ovat saapuneet luokseni.	31. Ja Joseph sanoi veljillensä, ja isänsä huoneelle: minä menen ja ilmoitan Pharaolle, ja sanon hänelle: minun veljeni ja isäni huone, jotka olivat Kanaanin maalla, ovat tulleet minun tyköni.	46:31 Ja Joseph sanoi weljillens/ ja hänen Isäns huonelle: minä menen ja ilmoitan Pharaolle/ ja sanon hänelle: minun weljeni ja Isäni huone/ jotca olit Canaan maalla/ owat tullet minun tygöni.
46:32 Ja nämä miehet ovat paimenia, sillä he hoitavat karjaa; ja he ovat tuoneet mukanaan lampaansa, karjansa ja kaiken muun omaisuutensa.'	32. Ja he ovat paimenet, sillä he ovat tottuneet karjaa kaitsemaan: niin myös suuret ja pienet karjansa, ja kaikki, mitä heillä oli, ovat tuoneet myötänsä.	46:32 Ja he owat paimenet/ sillä he owat tottunet carja caidzeman/ njn myös heidän suuret ja pienet carjans/ ja caicki mitä heillä oli/ owat he tuonet myötäns.
46:33 Kun siis farao kutsuu teidät eteensä ja kysyy: 'Mikä teidän ammattinne on?'	33. Koska siis Pharao kutsuu teitä ja sanoo: mikä teidän virkanne on?	46:33 Cosca sijs Pharao cudzu teitä ja sano: mikä teidän wircan on?

46:34 niin vastatkaa: "Me, sinun palvelijasi, olemme hoitaneet karjaa nuoruudestamme tähän asti, me niinkuin meidän isämmekin" - että saisitte asettua Goosenin maakuntaan. Sillä kaikki paimenet ovat egyptiläisille kauhistus."	34. Niin sanokaat: sinun palvelias ovat tottuneet karjaa kaitsemaan, hamasta meidän nuoruudestamme niin tähänasti, sekä me että meidän isämme: että te saisitte asua Gosenin maalla, sillä kaikki paimenet ovat kauhistus Egyptiläisille.	46:34 nijn sanocat: sinun palwelias owat tottunet carja caidzeman/ hamasta meidän nuoruudestam nijn tähänasti/ sekä me että meidän Isäm/ että te saisit asua Gosenin maalla: sillä caicki paimenet owat cauhistus Egyptiläisille.
47 LUKU	47 LUKU	XLVII. Lucu
47:1 Ja Joosef meni ja ilmoitti faraolle, sanoen: "Minun isäni ja veljeni ovat pikkukarjoiheen ja raavaskarjoiheen, kaikkine omaisuuksineen, tulleet Kanaanin maasta, ja katso, he ovat Goosenin maakunnassa."	1. Niin Joseph tuli ja ilmoitti Pharaolle, ja sanoi: minun isäni ja minun veljeni, heidän karjansa, pienet ja suuret, ja kaikki, mitä heillä on, ovat tulleet Kanaanin maalta; ja katso, he ovat Gosenin maalla.	47:1 NIin Joseph tuli ja ilmoitti Pharaolle/ ja sanoi: minun Isän ja minun weljeni/ heidän carjans/ pienet ja suuret/ ja caicki mitä heillä on/ owat tullet Canaan maalda/ ja cadzo/ he owat Gosenin maalla.
47:2 Ja hän oli ottanut mukaansa veljiensä joukosta viisi miestä; ne hän toi faraon eteen.	2. Ja hän otti viisi nuorimmista veljistänsä, ja asetti Pharaon eteen.	47:2 Ja hän otti wiisi nuorimmist weljistäns/ ja asetti Pharaon eteen.
47:3 Niin farao kysyi hänen veljiltänsä: "Mikä on teidän ammattinne?" He vastasivat faraolle: "Me, sinun palvelijasi, olemme paimenia, me niinkuin isämmekin."	3. Niin Pharao sanoi hänen veljillensä: mikä teidän virkanne on? He vastasivat: sinun palvelias ovat paimenet, sekä me että meidän isämme.	47:3 Nijn Pharao sanoi hänen weljillens: mikä teidän wircan on? he wastaisit: sinun palwelias owat paimenet/ sekä me että meidän Isäm.
47:4 Ja he sanoivat vielä faraolle: "Me olemme tulleet asuaksemme jonkun aikaa tässä maassa; sillä palvelijoillasi ei ollut laidunta karjalleen, koska kova nälänhätä on Kanaanin maassa. Suo siis palvelijaisi asettua Goosenin maakuntaan."	4. Ja sanoivat vielä Pharaolle: me olemme tulleet asumaan teidän kanssanne tälle maalle; sillä sinun palvelioillas ei ole laidunta karjallensa, niin kova nälkä on Kanaanin maalla. Niin suo sinun palvelias asua Gosenin maalla.	47:4 Ja sanoit vielä Pharaolle: me olem tullet asuman teidän cansan tälle maalle: sillä sinun palweloillas ei ole laidunda heidän carjallens/ nijn cowa nälkä on Canaan maalla. Nijn suo sinun palwelias asua Gosenin maalla.
47:5 Niin farao sanoi Joosefille: "Isäsi ja veljesi ovat tulleet sinun luoksesi.	5. Niin Pharao puhui Josephille, sanoen: sinun isäs ja veljes ovat tulleet sinun tykö.	47:5 Nijn Pharao puhui Josephille/ sanoden: sinun Isäs ja weljes owat tullet sinun tygös.
47:6 Egyptin maa on avoinna sinun edessäsi; sijoita isäsi ja veljesi maan parhaaseen osaan. Asukoot Goosenin maakunnassa; ja jos tiedät heidän joukossaan olevan kelvollisia miehiä, niin aseta heidät minun karjani päällysmiehiksi."	6. Egyptin maa on altis sinun edessä; aseta isäs asumaan ja veljes kaikkein parhaasen paikkaan tässä maassa: asukaan Gosenin maalla. Ja jos sinä ymmärrät, että heidän seassansa on kelvollisia miehiä, niin aseta heitä minun karjani päälle.	47:6 Egyptin maa on aldis sinun edesäs/ aseta Isäs asuman ja weljes/ caicken parhaseen paickaan täsä maasa/ asucan Gosenin maalla. Ja jos sinä ymmärrät että heidän seasans on kelwolisia miehiä/ nijn aseta heitä minun carjani päälle.
47:7 Senjälkeen Joosef toi isänsä Jaakobin sisään ja esitti hänet faraolle. Ja Jaakob toivotti faraolle siunausta.	7. Ja Joseph toi isänsä, Jakobin, sisälle, ja asetti hänen Pharaon eteen. Ja Jakob siunasi Pharaota.	47:7 JA Joseph toi Jacobin hänen Isäns sisälle/ ja asetti Pharaon eteen. Ja Jacob siunais Pharaota.
47:8 Niin farao kysyi Jaakobilta: "Kuinka monta ikävuotta sinulla on?"	8. Niin Pharao sanoi Jakobille: kuinka vanha sinä olet?"	47:8 Nijn Pharao sanoi Jacobille: cuinga wanhas olet?"

47:9 Jaakob vastasi faraolle: "Minun vaellusaikani on kestänyt sata kolmekymmentä vuotta. Vähät ja pahat ovat olleet minun elinvuosieni päivät eivätkä ole saavuttaneet sitä elinvuosien määrää, mikä isilläni oli vaelluksensa aikana."	9. Jakob sanoi Pharaolle: minun kulkemiseni aika on sata ja kolmekymmentä ajastaikaa: vähä ja paha on minun elämäni aika ja ei ulotu minun isäini kulkemisen aikaan.	47:9 Jacob sanoi Pharaolle: minun radolisudeni aika on/ sata ja colmekymmendä ajastaica/ wähä ja paha on minun elämäni aica/ ja ei ulotu minun Isäini radolisuden aicaan.
47:10 Ja Jaakob toivotti faraolle siunausta ja lähti hänen luotaan.	10. Ja Jakob siunasi Pharaota, ja läksi hänen tykönsä.	47:10 Ja Jacob siunais Pharaota/ ja läxi hänen tyköns.
47:11 Ja Joosef sijoitti isänsä ja veljensä Egyptin maahan ja antoi heille maaomaisuutta maan parhaasta osasta, Ramseksen maakunnasta, niinkuin farao oli hänen käskenyt tehdä.	11. Niin Joseph toimitti isänsä ja veljensä asumaan, ja antoi heille omaisuuden Egyptin maalla, parhaassa maan paikassa; nimittäin Rameseksen maalla, niinkuin Pharao oli käskenyt.	47:11 Nijn Joseph toimitti Isäns ja weljens asuman/ ja andoi heille asuin paican Egyptin maalla/ parhas maan paicas/ nimittäin/ Ramesexen maalla/ nijncuin Pharao oli käskenyt.
47:12 Ja Joosef elätti isäänsä ja veljiänsä ja koko isänsä perhettä antamalla jokaiselle elatusta vaimojen ja lasten luvun mukaan.	12. Ja Joseph elätti isänsä, veljensä ja koko isänsä huoneen, sen jälkeen kuin heillä lapsia oli.	47:12 Ja Joseph elätti hänen Isäns/ ja hänen weljens/ ja coco hänen Isäns huonen/ toimittaden cullakin sen jälkeen cuin heillä lapsia oli.
47:13 Mutta ei missään koko maassa ollut leipää; sillä nälänhätä oli hyvin kova, niin että Egyptin maa ja Kanaanin maa olivat nääntymässä nälkään.	13. Ja ei ollut leipää kaikessa maassa; sillä sangen raskas nälkä oli, niin että Egyptin ja Kanaanin maa nääntyi näljän tähden.	47:13 JA ei ollut leipä caikesa maasa: sillä sangen rascas nälkä oli/ nijn että Egyptin ja Canaan maa näändyi näljän tähden.
47:14 Ja viljalla, jota ostettiin, Joosef kokosi kaiken rahan, mitä oli Egyptin maassa ja Kanaanin maassa; ja Joosef vei rahat faraon hoviin.	14. Ja Joseph kokosi kaiken rahan kuin löyttiin Egyptin ja Kanaanin maalla, jyväin edestä kuin he ostivat. Ja Joseph vei rahan Pharaon huoneeseen.	47:14 Ja Joseph cocois caiken rahan cuin löyttin Egyptin ja Canaan maalda/ jywäin edestä cuin he ostit. Ja Joseph wei rahan Pharaon huoneseen.
47:15 Kun raha oli loppunut Egyptin maasta ja Kanaanin maasta, tulivat kaikki egyptiläiset Joosefin luo, sanoen: "Anna meille leipää. Miksi me kuolisimme sinun silmiesi edessä? Sillä raha on loppunut."	15. Koska raha oli kulunut Egyptin ja Kanaanin maalta, niin tulivat kaikki Egyptiläiset Josephin tykö, sanoen: anna meille leipää, miksi meidän pitää kuoleman edessä, että raha on puuttunut?	47:15 Cosca raha puuttui Egyptin ja Canaan maalda/ nijn tulit caicki Egyptiläiset Josephin tygö/ sanoden: anna meille leipä/ mixis annat meidän cuolla edesäs/ että raha on puuttunut?
47:16 Joosef vastasi: "Tuokaa tänne karjanne. Minä annan teille leipää karjastanne, jos rahanne on loppunut."	16. Joseph sanoi: tuokaat teidän karjanne, ja minä annan teille karjanne edestä, jos raha on puuttunut?	47:16 Joseph sanoi: tuocat teidän carjan/ ja minä annan teille teidän carjan edestä/ että raha on puuttunut.
47:17 Ja he toivat Joosefille karjansa, ja Joosef antoi heille leipää hevosista, lampaista, raavaskarjasta ja aaseista. Niin hän sen vuoden elätti heitä leivällä kaiken heidän karjansa hinnasta.	17. Ja he toivat karjansa Josephille, ja Joseph antoi heille leipää hevosten, ja lammasten, ja karjan ja aasein edestä. Niin hän ruokki heitä leivällä sen vuoden, kaiken heidän karjansa edestä.	47:17 Ja he toit heidän carjans Josephille. Ja hän andoi heille leipä/ hewoisten/ lammasten/ carjan ja Asein edest/ ja hän ruockei heitä leiwällä sen vuoden/ caicken heidän carjans edestä.

<p>47:18 Niin kului se vuosi. Seuraavana vuonna he tulivat taas hänen luoksensa ja sanoivat hänelle: "Emme tahdo salata herraltamme, että raha on lopussa, ja myöskin eläimemme ovat joutuneet herramme omiksi; meillä ei ole muuta jäljellä annettavana herrallemme kuin ruumiimme ja peltomme.</p>	<p>18. Koska se vuosi oli kulunut, tulivat he hänen tykönsä toisna vuonna, ja sanoivat hänelle: emme taida salata meidän herraltamme, ettei ainoastansa raha ole kulunut, mutta myös kaikki karja on meidän herrallamme, ja ei ole mitään jäänyt meidän herramme edessä, paitsi meidän ruumistamme ja meidän peltoamme.</p>	<p>47:18 COsca se vuosi oli culunut/ tulit he hänen tygöns toisna vuonna/ ja sanoit hänelle: en me taida salata meidän herraldam/ ettei ainoastans raha/ mutta myös caicki carja on meidän herrallam/ ja ei ole mitän jäänyt meidän herram edes/ paidzi meidän ruumistan ja meidän peldoam.</p>
<p>47:19 Miksi me menehtyisimme sinun silmiesi edessä, sekä me itse että meidän peltomme? Osta meidät ja peltomme leivällä, niin me tulemme peltoinemme faraon orjiksi. Anna meille siementä, että eläisimme emmekä kuolisi eivätkä peltomme joutuisi autioiksi."</p>	<p>19. Miksi meidän pitää kuoleman edessä ja meidän peltomme tulee kylmille? Osta meitä ja meidän maamme leivän edestä, niin me ja meidän maamme tulemme Pharaon omaksi. Anna siemeniä, että me eläisimme ja emme kuolisi, ja ei maa tulisi kylmille.</p>	<p>47:19 Mixis annat meidän cuolla/ ja meidän peldom tulla kylmille? osta meitä ja meidäm maam leiwän edest/ ja me sekä meidän maan tulem Pharaon omaksi/ ja anna siemenitä/ että me eläisim ja emme cuolis/ ja ei maa tulis kylmille.</p>
<p>47:20 Niin Joosef osti faraolle kaikki Egyptin pellot; sillä egyptiläiset myivät jokainen vainionsa, koska nälkä ahdisti heitä. Niin joutui maa faraon omaksi.</p>	<p>20. Niin Joseph osti koko Egyptin maan Pharaolle; sillä Egyptiläiset myivät itsekukin peltonsa, että nälkä heitä niin kovin ahdisti: ja maa tuli Pharaon omaksi.</p>	<p>47:20 Nijn Joseph osti coco Egyptin maan Pharaolle: sillä Egyptiläiset myit idzecukin heidän peldons/ että nälkä heitä njn cowin ahdisti. Ja maa tuli Pharaon omaksi.</p>
<p>47:21 Ja hän siirsi kansan kaupunkeihin, Egyptin toisesta äärestä toiseen saakka.</p>	<p>21. Ja hän siirsi kansan kaupunkeihin yhdestä Egyptin äärestä niin toiseen.</p>	<p>47:21 Ja hän jacoi Canssan Caupungeihin/ yhdestä Egyptin ärestä njn toiseen.</p>
<p>47:22 Ainoastaan pappien peltoja hän ei ostanut; sillä papeilla oli määrätty tulot faraolta ja he elivät niistä määrättyistä tuloistaan, jotka he faraolta saivat. Sentähden heidän ei tarvinnut myydä peltojansa.</p>	<p>22. Paitsi pappein peltoa, jota ei hän ostanut: sillä se oli säättö Pharaolta, että papit söisivät sen nimitetyn osan, kuin Pharao heille antoi: sentähden ei he myyneet maatansa.</p>	<p>47:22 Paidzi pappein peldo/ jota ei hän ostanut: sillä se oli säättö Pharaolda/ että papit söisit sen nimitetyn osan/ kuin hän heille andoi/ sentähden ei heidän tarwittu myymän heidän maatans.</p>
<p>47:23 Ja Joosef sanoi kansalle: "Katso, minä olen nyt ostanut teidät ja teidän peltonne faraolle; katso, tässä on teille siementä, kylväkää peltonne.</p>	<p>23. Niin Joseph sanoi kansalle: katso, minä olen ostanut tänäpäniä teidän ja teidän maanne Pharaolle: katso, tässä on teille siemenet, kylväkää teidän maanne.</p>	<p>47:23 NIin Joseph sanoi Canssalle: cadzo/ minä olen ostanut tänäpäniä teidän ja teidän maan Pharaolle: cadzo/ täsä on teille siemenet/ kylwäkät teidän maan.</p>
<p>47:24 Mutta sadosta teidän on annettava viides osa faraolle; mutta neljä viidettä osaa jääköön teille pellon siemeneksi sekä ravinnoksi itsellenne ja niille, jotka talossanne ovat, sekä elatukseksi vaimoillenne ja lapsillenne."</p>	<p>24. Ja teidän pitää antaman tulosta viidennen osan Pharaolle; mutta neljä osaa pitää oleman teille pellon siemeneksi, ja teille ravinnoksi, ja niille, jotka ovat teidän huoneessanne, ja ruaksi teidän lapsillenne.</p>	<p>47:24 Ja teidän pitä andaman tulosta wijdennen osan Pharaolle/ mutta neljä osa pitä oleman teille pellon siemenexi/ ja teille rawinnox/ ja njlle jotca owat teidän huonesan/ ja ruaxi teidän lapsillen.</p>
<p>47:25 He vastasivat: "Sinä olet pitänyt meidät hengissä; suo meidän vain saada armo herramme silmien edessä, niin olemme faraon orjia."</p>	<p>25. Niin he sanoivat: sinä olet meitä elämässä pitänyt: anna ainoastansa meidän löytää armo sinun meidän herramme edessä, ja me tahdomme olla Pharaon orjat.</p>	<p>47:25 Nijn he sanoit: anna ainoastans meidän elä/ ja löytä armo sinun meidän herram edes/ ja me tahdom olla Pharaon orjat.</p>

47:26 Niin Joosef teki sen säädökseksi, joka vielä tänäkin päivänä on voimassa Egyptin pelloista, että faraolle on annettava viides osa. Ainoastaan pappien pellot eivät joutuneet faraon omiksi.	26. Ja Joseph teki sen määrän koko Egyptin maalle, hamaan tähän päivään asti, että Pharaolle piti annettaman viides osa; paitsi pappein maata, se ei tullut Pharaon omaksi.	47:26 Ja Joseph teki määrän coco Egyptin maalle/ haman tähän päivän asti/ että Pharaolle piti annettam wijdes osa/ paidzi pappein maata/ se ei tullut Pharaon omaksi.
47:27 Niin Israel jäi asumaan Egyptiin, Goosenin maakuntaan; he asettuivat sinne ja olivat hedelmällisiä ja lisääntyivät suuresti.	27. Niin Israel asui Egyptissä Gosenin maalla; ja he omistivat sen, ja kasvoivat ja suuresti lisääntyivät.	47:27 NIin Israel asui Egyptis Gosenin maalla/ ja omisti sen ja he caswoit ja suurest lisännyt.
47:28 Ja Jaakob eli Egyptin maassa seitsemäntoista vuotta, ja koko hänen elinaikansa oli sata neljäkymmentä seitsemän vuotta.	28. Ja Jakob eli Egyptin maalla, seitsemäntoistakymmentä ajastaikaa, ja koko hänen ikänsä oli sata ja seitsemänviidettäkymmentä ajastaikaa.	47:28 Ja Jacob eli Egyptin maalla/ seidzementoistakymmendä ajastaica/ ja coco hänen ikäns oli/ sata ja seidzemenwijdettäkymmendä ajastaica.
47:29 Kun lähestyi aika, jolloin Israelin oli kuoltava, kutsui hän poikansa Joosefin ja sanoi hänelle: "Jos olen saanut armon sinun silmiesi edessä, niin pane nyt kätesi minun kupeeni alle ja osoita minulle laupeus ja uskollisuus: älä hautaa minua Egyptiin,	29. Ja koska Israelin päivät joutuivat kuolla, kutsui hän poikansa Josephin, ja sanoi hänelle: jos minä olen löytänyt armon sinun edessä, niin laske nyt kätes minun kupeeni alle, ettäs tekisit laupiuden ja totuuden minun kanssani, ettes hautaisi minua Egyptiin.	47:29 JA cosca Israelin päiwät jouduit cuolla/ cudzui hän poicans Josephin/ ja sanoi hänelle: jos minä olen löytänyt armon sinun edesäs/ nijn laske nyt kätes minun cupeni ala/ ettäs tekisit laupiuden ja totuuden minun cansani/ ettes hautais minua Egyptijn.
47:30 sillä minä tahdon levätä isieni luona; vie siis minut Egyptistä ja hautaa minut heidän hautaansa." Hän vastasi: "Minä teen, niinkuin sanot."	30. Mutta minä tahdon maata minun isäini tykönä, ja sinun pitää viemän minua Egyptistä, ja hautaaman minua heidän hautaansa. Ja hän sanoi: minä teen sinun sanas jälkeen.	47:30 Mutta minä tahdon maata minun Isäini tykönä/ ja sinun pitä wiemän minua Egyptist/ ja hautaman minua heidän hautaans. Ja hän sanoi: minä teen sinun sanas jälken.
47:31 Hän sanoi: "Vanno se minulle." Ja hän vannoi hänelle. Silloin Israel rukoili, kumartuneena vuoteensa päänalaista vasten.	31. Hän sanoi: vanno minulle. Ja hän vannoi hänelle. Ja Israel kallisti itsensä päänalaiselle.	47:31 Hän sanoi: wanno minulle. Ja hän vannoi hänelle. Ja Israel callisti idzens päänalaiselle.
48 LUKU	48 LUKU	XLVIII. Lucu
48:1 Tämän jälkeen tuotiin Joosefille sana: "Katso, isäsi on sairaana." Ja hän otti mukaansa molemmat poikansa, Manassen ja Ephraimin.	1. Sitte sanottiin Josephille: katso, sinun isäs sairastaa. Ja hän otti molemmat poikansa kanssansa, Manassen ja Ephraimin.	48:1 SIitte sanottin Josephille: cadzo/ sinun Isäs sairasta. Ja hän otti molemmat hänen poicans hänen cansans/ Manassen ja Ephraimin.
48:2 Ja Jaakobille ilmoitettiin ja sanottiin: "Katso, poikasi Joosef on tullut sinun luoksesi." Niin Israel kokosi voimansa ja nousi istumaan vuoteessaan.	2. Niin Jakobille ilmoitettiin, sanoen: katso, sinun poikas Joseph tulee sinun tykö. Ja Israel vahvisti itsensä ja istui vuoteessa.	48:2 Nijn Jacobille ilmoitettin/ sanoden: cadzo/ sinun poicas Joseph tule sinun tygös. Ja Israel wahwisti idzens ja istui vuotesa.
48:3 Ja Jaakob sanoi Joosefille: "Jumala, Kaikkivaltias, ilmestyi minulle Luusissa Kanaanin maassa ja siunasi minut	3. Ja Jakob sanoi Josephille: Jumala kaikkivaltias näkyi minulle Lutsissa Kanaanin maalla; ja siunasi minua.	48:3 Ja Jacob sanoi Josephille: Jumala Caickiwaldias näyi minulle Luzis Canaan maalla/ ja siunais minua.

48:4 ja sanoi minulle: 'Katso, minä teen sinut hedelmälliseksi ja annan sinun lisääntyä, annan tulla sinusta suuren kansojen joukon, ja minä annan sinun jälkeläisillesi tämän maan ikuisiksi perintömaaksi.'	4. Ja sanoi minulle: katso, minä annan sinun olla hedelmällisen ja lisääntyä, ja teen sinun paljoksi kansaksi; ja annan myös tämän maan sinun siemenelles sinun jälkees, ijankaikkiseksi perimiseksi.	48:4 Ja sanoi minulle: cadzo/ minä annan sinun caswa ja lisändyä/ ja teen sinun paljoxi Canssaxi/ ja annan myös tämän maan sinun siemenelles sinun jälkes/ ijancaickisexi perimisexi.
48:5 Kaksi poikaasi, jotka ovat sinulle syntyneet Egyptin maassa, ennenkuin minä tulin luoksesi Egyptiin, olkoot minun omani; Efraim ja Manasse olkoot minun omani niinkuin Ruuben ja Simeon.	5. Nyt siis ne kaksi sinun poikaas, jotka sinulle ovat syntyneet Egyptissä, ennenkuin minä tulin tänne sinun tykö, pitää oleman minun; nimittäin Ephraim ja Manasse, niinkuin Ruben ja Simeon ovat minun.	48:5 Nyt sijs ne caxi sinun poicas Ephraim ja Manasse/ jotca sinulle owat syndynet Egyptis/ ennencuin minä tulin tänne sinun tygös/ owat minun/ nijncuin Ruben ja Simeon.
48:6 Mutta ne lapsesi, jotka ovat syntyneet sinulle heidän jälkeensä, olkoot sinun; nimitettäköön heitä veljiensä nimellä heidän perintöosassaan.	6. Mutta sinun lapses, jotkas siität niiden jälkeen, pitää oleman sinun, ja pitää nimitettämän veljeinsä nimellä, heidän perimisestänsä.	48:6 Mutta sinun lapses/ jotcas sijtät nijden jälken/ pitä oleman sinun/ ja pitä nimitettämän heidän weljeins nimellä/ heidän perimisesäns.
48:7 Palatessani Mesopotamiasta kuoli minulta Raakel matkalla Kanaanissa, kun vielä oli jonkun verran matkaa Efrataan; ja minä hautasin hänet siellä Efratan" - se on Betlehemin - "tien varteen."	7. Ja koska minä tulin Mesopotamiasta, kuoli minulta Rakel Kanaanin maalla, tiellä, koska vielä kappale matkaa oli Ephrataan; ja minä hautasin hänen siellä Ephratan tiellä, se on Betlehem.	48:7 Ja cosca minä tulin Mesopotamiast/ cuoli minulda Rahel Canaan maalla tiellä/ cosca wielä cappale matca oli Ephrathan/ ja minä hautaisin hänen siellä Ephrathan tiellä/ joca nyt cudzutan BethLehem.
48:8 Kun nyt Israel huomasi Joosefin pojat, kysyi hän: "Keitä nämä ovat?"	8. Ja Israel näki Josephin pojat, ja sanoi: kutka nämät ovat?	48:8 JA Israel näki Josephin pojat/ ja sanoi: cutca nämät owat?
48:9 Joosef vastasi isälleen: "Ne ovat minun poikani, jotka Jumala on minulle täällä antanut." Hän sanoi: "Tuo heidät minun luokseni siunatakseni heidät."	9. Ja Joseph vastasi isäänsä: ne ovat minun poikani, jotka Jumala on minulle täällä antanut. Ja hän sanoi: tuos heitä minun tyköni siunatakseni heitä.	48:9 Ja Joseph wastais hänen Isällens: ne owat minun poican/ jotca Jumala on minulle täällä andanut. Ja hän sanoi: tuos heitä minun tygöni/ siunataxeni heitä.
48:10 Mutta Israelin silmät olivat vanhuudesta hämärät, niin ettei hän voinut nähdä. Niin Joosef toi heidät hänen luokseen, ja hän suuteli heitä ja syleili heitä.	10. Sillä Israelin silmät olivat pimiät vanhuudesta, eikä taitanut hyvin nähdä. Ja hän vei heidät hänen tykönsä. Ja hän antoi suuta heidän, ja otti heitä syliinsä.	48:10 Sillä Israelin silmät olit pimiät wanhudesta/ eikä tainnut hywin nähdä. Ja hän wei heidän hänen tygöns. Ja hän andoi suuta heidän/ ja otti heitä sylijns.
48:11 Ja Israel sanoi Joosefille: "En olisi uskonut saavani nähdä sinun kasvojasi; ja katso, Jumala on suonut minun nähdä sinun jälkeläisiäsikin."	11. Ja Israel sanoi Josephille: en minä ajatellut nähdä sinun kasvojas, ja katso, Jumala on antanut minun myös nähdä sinun siemenes.	48:11 Ja Israel sanoi Josephille: cadzo/ minä olen nähnyt sinun caswos/ jota en minä olis ajatellut/ ja cadzo/ Jumala on andanut minun myös nähdä sinun siemenes.
48:12 Ja Joosef otti heidät pois hänen polviltansa ja kumartui maahan kasvoilleen.	12. Ja Joseph otti heidät pois hänen sylistänsä, ja kumarsi itsiänsä maahan hänen kasvoinsa eteen.	48:12 Ja Joseph otti heidän pois hänen sylistäns/ ja cumarsi idzens maahan hänen caswoins eteen.
48:13 Sitten Joosef tarttui heihin molempiin, Efraimiin oikealla kädellänsä, vasemmalla Israelista, ja Manasseen vasemmalla kädellänsä, oikealla Israelista, ja toi heidät niin hänen eteensä.	13. Niin Joseph otti heidät molemmat, Ephraimin oikiaan käteensä, jonka hän asetti Israelin vasemmalle kädelle, ja Manassen vasempaan käteensä, Israelin oikialle kädelle, ja vei heidät hänen tykönsä.	48:13 Nijn Joseph otti heidän molemmat/ Ephraimin oikian käteens/ jonga hän asetti Israelin wasemmalle kädelle/ ja Manassen hänen wasemban käteens/ Israelin oikialle kädelle/ ja wei heidän hänen tygöns.

48:14 Mutta Israel ojensi oikean kätensä ja laski sen Efraimin pään päälle, vaikka tämä oli nuorempi, ja vasemman kätensä Manassen pään päälle; hän pani siis kätensä ristikkäin, sillä Manasse oli esikoinen.	14. Niin Israel ojensi oikian kätensä, ja laski Ephraimin pään päälle, joka oli nuorempi, mutta vasemman kätensä Manassen pään päälle, ja muutti tiettävästi kätensä; sillä Manasse oli esikoinen.	48:14 Nijn Israel ojensi oikian kätens/ ja laski Ephraimin pään päälle/ joka oli nuorempi/ mutta hänen wasemman kätens Manassen pään päälle/ ja muutti tiettäväst hänen kätens/ waicka Manasse oli esicoinen.
48:15 Ja hän siunasi Joosefin sanoen: "Jumala, jonka kasvojen edessä minun isäni Aabraham ja Iisak ovat vaeltaneet, Jumala, joka on minua kainnut syntymästäni hamaan tähän päivään asti,	15. Ja hän siunasi Josephia, ja sanoi: Jumala, jonka kasvoin edessä minun isäni Abraham ja Isaak vaeltaneet ovat, Jumala, joka minun kainnut on minun elinaikanani tähän päivään asti.	48:15 Ja hän siunais Josephita/ ja sanoi: Jumala/ jonga caswon edes minun Isäni/ Abraham ja Isaac waeldanet owat/ Jumala/ joca minun rawinnut on minun elinaicanan tähän päiwän asti.
48:16 enkeli, joka on minut pelastanut kaikesta pahasta, siunatkoon näitä nuorukaisia; heitä mainittaessa mainittakoon minun nimeni ja minun isieni Aabrahamin ja Iisakin nimi, ja he lisääntyköt suuresti keskellä maata."	16. Enkeli, joka minun pelastanut on kaikesta pahasta, siunatkoon näitä nuorukaisia, että he nimitettäisiin minun ja minun isäini, Abrahamin, ja Isaakin nimellä, ja kasvaisivat aivan paljoksi maan päällä.	48:16 Engeli joca minun pelastanut on caikesta pahasta/ hän siunatcon näitä nuorucaisia/ että he nimitettäisin minun ja minun Isäini/ Abrahamin ja Isaachin nimellä/ että he caswaisit ja lisändyisit maan päällä.
48:17 Mutta kun Joosef huomasi, että hänen isänsä laski oikean kätensä Efraimin pään päälle, pani hän sen pahakseen ja tarttui isänsä käteen siirtääkseen sen Efraimin pään päältä Manassen pään päälle.	17. Mutta koska Joseph näki isänsä laskevan oikian kätensä Ephraimin pään päälle, otti hän sen pahaksi, ja rupesi isänsä käteen, siirtääksensä Ephraimin pään päältä Manassen pään päälle.	48:17 MUtta cosca Joseph näki Isäns laskewan oikian kätens Ephraimin pään päälle/ otti hän sen pahaxi/ ja rupeis Isäns käteen/ sijrtäxens Ephraimin pään päädä/ Manassen pään päälle.
48:18 Ja Joosef sanoi isälleen: "Ei niin, isäni, sillä tämä on esikoinen; pane oikea kätesi hänen päänsä päälle."	18. Ja sanoi Joseph isällensä: ei niin minun isäni; tämä on esikoinen, laske oikia kätes hänen päänsä päälle.	48:18 Ja sanoi hänelle: ei nijn minun Isän/ tämä on esicoinen/ laske oikia kätes hänen pääns päälle.
48:19 Mutta hänen isänsä epäsi ja sanoi: "Kyllä tiedän, poikani, kyllä tiedän; hänestäkin on tuleva kansa, hänkin on tuleva suureksi, mutta hänen nuorempi veljensä on kuitenkin tuleva häntä suuremmaksi, ja hänen jälkeläisistään on tuleva kansan paljous."	19. Mutta hänen isänsä kielsi sen, ja sanoi: minä tiedän kyllä, minun poikani, minä tiedän: tämä myös tulee suureksi kansaksi; mutta kuitenkin hänen nuorempi veljensä tulee suuremmaksi kuin hän, ja hänen siemenensä tulee suureksi kansain paljoudeksi.	48:19 Mutta hänen Isäns kielsi sen/ ja sanoi: minä tiedän kyllä minun poican/ minä tiedän/ tämä myös tule suurexi Canssaxi/ mutta cuitengin hänen nuorempi weljens tule suuremmaxi cuin hän/ ja hänen siemenens tule suurexi Canssaxi.
48:20 Ja niin hän siunasi heidät sinä päivänä, sanoen: "Sinun nimelläsi siunataan Israelissa, sanotaan: Jumala tehkoon sinut Efraimin ja Manassen kaltaiseksi." Niin hän asetti Efraimin Manassen edelle.	20. Niin hän siunasi heitä sinä päivänä, sanoen: joka tahtoo jonkun siunata Israelissa, niin sanokaan näin: Jumala tehkoon sinun niinkuin Ephraimin ja Manassen. Ja niin asetti hän Ephraimin Manassen edelle.	48:20 Nijn hän siunais heitä sinä päiwänä/ sanoden: joca tahto jongun siunata Israelis/ nijn sanocan näin: Jumala tehkön sinun nijncuin Ephraimin ja Manassen. Ja nijn asetti hän Ephraimin Manassen edelle.
48:21 Ja Israel sanoi Joosefille: "Katso, minä kuolen, mutta Jumala on teidän kanssanne ja vie teidät takaisin isienne maahan.	21. Ja Israel sanoi Josephille: katso, minä kuolen; ja Jumala on teidän kanssanne, ja vie teitä jälleensä teidän isäinne maalle.	48:21 JA Israel sanoi Josephille: cadzo/ minä cuolen/ ja Jumala on teidän cansan/ ja wie teitä jälleens teidän Isäin maalle.
48:22 Ja lisäksi siihen, minkä veljesi saavat, minä annan sinulle vuorenharjanteen, jonka olen miekallani ja jousellani ottanut amorilaisilta."	22. Minä olen myös antanut sinulle osan maata, päälle sinun veljeis osan, jonka minä miekallani ja joutsellani Amorilaisten käsistä ottanut olen.	48:22 Minä olen myös andanut sinulle osan maata/ päälle sinun weljeis osan/ jonga minä miecallani ja joudzellani Amorrerein käsistä ottanut olen.

49 LUKU	49 LUKU	XLIX. Lucu
49:1 Sitten Jaakob kutsui poikansa ja sanoi: "Kokoontukaa, niin minä ilmoitan teille, mitä teille päivien lopulla tapahtuu.	1. Niin kutsui Jakob poikansa, ja sanoi: kootkaat teitänne, ja minä ilmoitan teille, mitä teille tapahtuu tulevaisilla ajoilla.	49:1 NIin cudzui Jacob hänen poicans/ ja sanoi: cootcat teitän/ ja minä ilmoitan teille mitä teille tapahtu tulevaisilla aigoilla.
49:2 Tulkaa kokoon ja kuulkaa, Jaakobin pojat, kuulkaa isäanne Israelia.	2. Tulkaat kokoon ja kuulkaat, te Jakobin lapset, kuulkaat teidän isäanne Israelia.	49:2 Tulcat cocoon ja cuulcat te Jacobin lapset/ cuulcat teidän Isän Israeli.
49:3 Ruuben, sinä olet minun esikoiseni, minun voimani ja minun miehuuteni ensimmäinen, ensi sijalla arvossa, ensi sijalla vallassa.	3. Ruben, sinä olet minun esikoiseni, minun voimani, ja väkevyyteni alku, ylimmäinen kunniasa, ja ylimmäinen vallassa.	49:3 RUBen minun esicoisen/ minun woiman ja wäkewyden alcu/ ylimmäinen cunnias/ ja ylimmäinen wallas.
49:4 Mutta sinä kuohahdat kuin vesi, et pysy ensi sijalla, sillä sinä nousit isäsi leposijalle; silloin sinä sen saastutit. Niin, hän nousi vuoteeseeni.	4. Hempiä niinkuin vesi, ei sinun pidä ylimmäisen oleman; sillä sinä astuit isäs vuoteesen: silloin sinä saastutit sen. Hän nousi minun vuoteelleni.	49:4 Hän juoxe ulos äkist nijncuin wesi/ ei sinun pidä oleman ylimmäisen: sillä sinä astuit Isäs wuoteesen/ jollas saastutit minun wuoteni.
49:5 Simeon ja Leevi, veljekset, heidän aseensa ovat väkivallan aseet.	5. Simeon ja Levi ovat veljekset, heidän miekkansa ovat murha-aseet.	49:5 SImeonilla ja Lewillä/ weljexillä owat murha aset.
49:6 Heidän neuvoonsa ei suostu minun sieluni, heidän seuraansa ei yhdy minun sydämeni; sillä vihassaan he murhasivat miehiä, omavaltaisuudessaan he silpoivat härkiä.	6. Ei minun sieluni pidä tuleman heidän neuvoonsa, ja minun kunniani ei pidä yhdistymän heidän seurakuntansa kanssa; sillä kiukussansa ovat he miehen murhanneet, ja ylpeydessänsä turmelleet härjän.	Ei minun sielun pidä tuleman heidän neuwoons/ ja minun cunniani heidän seuracundaans: 49:6 sillä heidän kiucusans owat he miehen murhannet/ ja heidän ylpeydesäns turmellet härjän.
49:7 Kirottu olkoon heidän vihansa, sillä se on raju, heidän kiukkunsa, sillä se on julma. Minä jakelen heidät Jaakobin sekaan ja hajotan heidät Israelin sekaan.	7. Kirottu olkoon heidän kiukkunsa, että se niin tuima on, ja heidän julmuutensa, että se niin paatunut on. Minä eroitan heitä Jakobissa, ja hajotan heitä Israelissa.	49:7 Kirottu olcon heidän kiuckuns/ että se nijn tuima on/ ja heidän julmudens/ että se nijn paatunut on/ minä eroitan heitä Jacobis/ ja hajotan heitä Israelis.
49:8 Juuda, sinua sinun veljesi ylistävät; sinun kätesi on vihollistesi niskassa, sinua kumartavat isäsi pojat.	8. Juuda, sinä olet; sinua pitää sinun veljes kiittämän, sinun kätes pitää oleman sinun vihollistes niskalle, sinun isäs lapset pitää sinua kumartaman.	49:8 JUda/ sinä olet/ sinua pitä sinun wejes kijttämän/ sinun kätes pitä oleman sinun wiholistes niscalle/ sinun Isäs lapset pitä sinua cumartaman.
49:9 Juuda on nuori leijona; saaliilta olet, poikani, noussut. Hän on asettunut makaamaan, hän lepää kuin leijona, kuin naarasleijona - kuka uskaltaa häntä häiritä?	9. Juuda on nuori jalopeura, saaliilta olet sinä astunut, minun poikani: hän on itsensä kumartanut maahan, ja levännyt niinkuin jalopeura, ja niinkuin suuri jalopeura; kuka tohtii hänen herättää?	49:9 Juda on nuori lejoni/ suuresta voitosta olet sinä corgonnut minun poican/ hän on idzens cumartanut maahan/ ja lewännyt nijncuin lejoni/ ja nijncuin naaras lejoni/ cuca tohti asetta idzens händä wastan?
49:10 Ei siirry valtikka pois Juudalta eikä hallitsijansauva hänen polviensa välistä, kunnes tulee hän, jonka se on ja jota kansat tottelevat.	10. Ei valtikka oteta pois Juudalta, eikä Lain opettaja hänen jalvoistansa, siihenasti kuin Sankari tulee, ja hänessä kansat riippuvat kiinni.	49:10 Ei waldica oteta pois Judalda/ eikä opettaja hänen jalcains juurest/ siihen asti cuin sangar tule/ ja hänesä Canssat rippuwat kijnni.

49:11 Hän sitoo aasinsa viinipuuhun, viiniköynnökseen aasinsa varsan; hän huuhtoo vaatteensa viinissä, viittansa rypäleen veressä.	11. Hän sitoo varsansa viinipuuhun, ja aasintammansa varsan parhaasen viinapuuhun; Hän pesee vaatteensa viinassa, ja hameensa viinamarjan veressä.	49:11 Hän sito varsans wijnapuuhun/ ja hänen Asintammans warsan parhaseen wijnapuun oxaan. 49:12 Hän pese waattens wijnas/ ja hänen hamens wijnamarjan weres.
49:12 Hänen silmänsä ovat viinistä sameat, hänen hampaansa valkeat maidosta.	12. Hänen silmänsä ovat punaisemmat viinaa ja hampaansa valkeammat rieskaa.	Hänen silmäns owat punaisemmat wijna/ ja hambans walkemmat riesca.
49:13 Sebulon asuu meren rannalla, laivojen rannikolla, hänen sivunsa on Siidoniin päin.	13. Zebulon on asuva meren sataman ja haastein satamain vieressä, ja on ulottuva hamaan Sidoniin.	49:13 ZEBulon on asuwa meren sataman ja hahtein satamain wieresä/ ja on ulottuwa haman Sidonin.
49:14 Isaskar on luiseva aasi, joka loikoilee karjatarhojen välissä.	14. Isaskar on luja aasi, ja sioittaa itsensä rajain välille.	49:14 ISaschar on luja Asi/ ja sioitta idzens rajain wälille.
49:15 Hän huomasi lepopaikkansa suloiseksi ja maan ihanaksi; niin hän taivutti olkansa taakan alle ja joutui työveroa tekemään.	15. Hän näki lewon hyväksi, ja maan ihanaksi; ja kumarsi hartiansa kantamaan, ja on veronalainen palvelia.	49:15 Hän näki lewon hywäxi/ ja maan ihanaxi/ ja cumarsi hartions candaman/ ja on weronalainen palwelia.
49:16 Daan hankkii oikeutta kansalleen, hänkin yhtenä Israelin sukukunnista.	16. Dan on tuomitseva kansaansa, niinkuin joku Israelin sukukunnista.	49:16 DAN hallidze hänen Canssans/ nijncuin jocu Israelin sucucunnista.
49:17 Daan on kärkeenä tiellä, on polulla kyynä, joka puree hevosta vuohiseen, niin että ratsastaja syöksyy selin maahan.	17. Dan on oleva kärmeenä tiellä, ja kyykärmeenä polulla; ja puree hevosta vuokoiseen, niin että sen ajaja seljällensä lankee.	49:17 Dan on kärmenä tiellä/ ja kyykärmenä polgulla/ ja pure hewoista wuocoiseen/ nijn että sen ajaja seljällens lange.
49:18 Sinulta minä odotan pelastusta, Herra.	18. Herra, minä odotan sinun autuuttas.	49:18 HERra minä odotan sinun autuuttas.
49:19 Gaadia ahdistavat rosvojoukot, mutta hän itse ahdistaa heitä heidän kintereillään.	19. Gad hän on; hänelle tekee joukko väkiryynnäkön; mutta hän itse on tekevä väkiryynnäkön vihdoin heille.	49:19 GAd/ warustettu/ wie edes ja tuo tacaperin sotajouckons.
49:20 Asserista tulee lihavuus, hänen leipänsä, hän tarjoaa kuninkaan herkuja.	20. Asserista tulee hänen lihava leipänsä, ja hän antaa kuninkaalle herkut.	49:20 ASserista tule hänen lihawa leipäns/ ja hän anda Cuningalle hercut.
49:21 Naftali on nopea peura; hän antaa kauniita sanoja.	21. Naphtali on nopia peura, ja antaa suloiset puheet.	49:21 NEphtali on nopia peura/ ja anda suloiset puhet.
49:22 Joosef on nuori hedelmäpuu, nuori hedelmäpuu lähteen reunalla; sen oksat ulottuvat yli muurin.	22. Joseph on hedelmällisen puun oksa, hedelmällisen puun oksa lähteen tykönä: tyttäret kävelivät muurin päällä.	49:22 JOseph on caswawa/ ja caswa nijncuin lähten tykönä/ tyttäret astuwat muurille.
49:23 Jousimiehet hätyyttävät häntä, ampuvat ja ahdistavat häntä.	23. Ja vaikka ampujat saattivat hänen mielensä karvaaksi, riitelivät hänen kanssansa ja vihasivat häntä,	49:23 Ja waicka ambujat saatit hänen mielens carwaxi/ rijtelit hänen cansans ja wihaisit händä:
49:24 Mutta hänen jousensa pysyy lujana, ja hänen käsivartensa ovat notkeat Jaakobin Väkevän avulla, kaitsijan, Israelin kallion,	24. On kuitenkin hänen joutsensa vahvana pysynyt, ja hänen käsivartensa miehustunut, sen väkevän kätten kautta Jakobissa; hänestä on paimen ja kivi Israelissa.	49:24 On cuitengin hänen joudzens wahwistunut/ ja hänen käsiwartens miehustunut/ sen wäkwän kätten cautta Jacobis/ hänestä owat tullet paimenet ja kiwet Israelis.

49:25 isäsi Jumalan, avulla, joka sinua auttakoon, Kaikkivaltiaan avulla, joka sinua siunatkoon, antakoon siunauksia taivaasta ylhäältä, siunauksia syvyydestä alhaalta, siunauksia nisistä ja kohdusta.	25. Sinun isäs Jumalalta on hän sinulle avun tuottava, ja ynnä kaikkivaltiaan kanssa on hän sinua siunaava taivaan siunauksella ylhäältä, ja syvyyden siunauksella alhaalta, niin myös nisäin ja kohtuin siunauksella.	49:25 Sinun Isäs Jumalalta on sinulle apu tullut/ ja caickiwaldialda olet sinä siunattu taiwan siunauksella ylhäldä/ ja sywyden siunauksella alhald/ nisäin ja cohtuin siunauksella.
49:26 Sinun isäsi siunaukset kohoavat yli minun vanhempaini siunausten, yli ikuisten kukkulain ihanuuden. Ne laskeutukoot Joosefin pään päälle, veljiensä ruhtinaan pääläelle.	26. Sinun isäs siunaukset minun isäini siunausten sivussa, ulottuvat voimallisesti niihin kalliimpihin asti maailman kukkuloilla; jotka tulevat Josephin pään päälle, ja Natsirein pään laelle, hänen veljeinsä keskellä.	49:26 Sinun Isäs siunaukset owat wäkewämmät minun Isäni siunauksia (niiden toiwotuxen jälkeen/ jotca corkiat mailmas owat) ja tulewat Josephin pään päälle/ ja Nazirein pään laelle/ hänen weljeins keskellä.
49:27 Benjamin on raatelevainen susi; aamulla hän syö riistaa, ja illalla hän jakaa saalista."	27. BenJamin on raatelevainen susi, aamulla hän syö saaliin, ja ehtona saaliin jakaa.	49:27 BEnJamin on raatelewainen susi/ amulla hän syö saalin/ ja ehtona saalin jaca.
49:28 Nämä ovat kaikki Israelin sukukunnat, luvultaan kaksitoista, ja tämän puhui heille heidän isänsä siunatessaan heidät; hän siunasi jokaisen erikseen erityisellä siunauksella.	28. Nämät kaikki ovat kaksitoistakymmentä Israelin sukukuntaa. Ja tämä on se kuin heidän isänsä heille puhui siunatessansa heitä: itsekutakin, niinkuin kunkin siunaus oli, siunasi hän heitä.	49:28 NÄmät caicki owat caxitoistakymmendä Israelin sucucunda. Ja tämä on se cuin heidän Isäns heille puhui siunatesans heitä/ idzecutakin hänen erinomaisella siunauksellans.
49:29 Ja hän käski heitä ja sanoi heille: "Minut otetaan pois heimoni tykö; haudatkaa minut isieni viereen, siihen luolaan, joka on heettiläisen Efronin vainiolla,	29. Ja hän käski heitä, ja sanoi heille: minä kootaan minun kansani tykö: haudatkaat minua minun isäni tykö, siihen luolaan, joka on Hetiläisen Ephronin vainiossa.	49:29 Ja hän käski heitä/ ja sanoi heille: minä cootan minun Canssani tygö/ haudatcat minua minun Isäini tygö/ sijhen luolaan joca on Ephronin Hetherin wainios.
49:30 luolaan, joka on Makpelan vainiolla, itään päin Mamresta Kanaanin maassa, jonka vainion Aabraham osti heettiläiseltä Efronilta perintöhaudakseen.	30. Siihen luolaan Makpelan vainiossa, joka on Mamren kohdalla Kanaanin maalla, jonka Abraham osti hautaamisen perimiseksi vainion kanssa, siltä Hetiläiseltä Ephronilta.	49:30 Sijhen caxikertaiseen luolaan/ joca on Mamren cohdalla Canaan maalla/ jonga Abraham osti hautamisen perimisexi wainion cansa/ sildä Hetherildä Ephronilda.
49:31 Siihen on haudattu Aabraham ja hänen vaimonsa Saara, siihen on haudattu Iisak ja hänen vaimonsa Rebekka, ja siihen minäkin hautasin Leean,	31. Sinne ovat he haudanneet Abrahamin ja hänen emäntänsä Saaran, sinne ovat he myös haudanneet Isaakin ja Rebekan hänen emäntänsä. Sinne olen minä myös haudannut Lean.	49:31 Sinne owat he haudannet Abrahamin/ ja hänen emändäns Saran. Sinne owat he myös haudannet Isaachin ja Rebeckan hänen emändäns. Sinne olen minä myös haudannut Lean.
49:32 siihen vainioon, joka luolineen on ostettu heettiläisiltä."	32. Siihen vainioon ja siihen luolaan, kuin on ostettu Hetin lapsilta.	49:32 Sihen wainioon ja sijhen luolaan/ cuin on ostettu Hethin lapsilda.
49:33 Kun Jaakob oli antanut määräyksensä pojilleen, veti hän jalkansa vuoteeseen ja kuoli ja tuli otetuksi heimonsa tykö.	33. Ja koska Jakob lopetti käskyn lastensa tykö, pani hän jalkansa kokoon vuoteessa; ja loppui, ja koottiin kansansa tykö.	49:33 JA cosca Jacob lopetti käskyn hänen lastens tygö/ pani hän jalcans cocoon hänen wuotesans/ ja loppui/ ja coottin Canssans tygö.
50 LUKU	50 LUKU	L. Lucu
50:1 Ja Joosef vaipui isänsä kasvoja vasten, itki siinä kumartuneena hänen ylitsensä ja suuteli häntä.	1. Niin Joseph lankesi isänsä kasvoille, itki hänen ylitsensä, ja antoi suuta hänen.	50:1 NIin Joseph langeis Isäns caswoille/ itki ja andoi suuta hänen.

50:2 Sitten Joosef käski lääkäreitä, jotka olivat hänen palveluksessaan, balsamoimaan hänen isänsä, ja lääkärit balsamoivat Israelin.	2. Ja Joseph käski palvelioitansa lääkäreitä voidella isäänsä; ja lääkärit voitelivat Israelia.	50:2 JA Joseph käski palwelioitans läkäreitä woidella Isäns.
50:3 Siihen kului neljäkymmentä päivää, sillä niin pitkä aika kuluu balsamoimiseen. Ja egyptiläiset itkivät häntä seitsemänkymmentä päivää.	3. Ja he täyttivät hänelle neljäkymmentä päivää; sillä niin monta oli voituspäivää. Ja Egyptiläiset itkivät häntä seitsemänkymmentä päivää.	50:3 Ja läkärit woitelit Israeli neljäkymmendä päiwä: sillä nijn monda oli woitelus päiwä. Ja Egyptiläiset itkit händä seidzemenkymmendä päiwä.
50:4 Sittenkuin hänen muistoksensa vietetty suruaika oli päättynyt, puhui Joosef faraon hoviväelle: "Jos olen saanut armon teidän silmienne edessä, niin puhukaa minun puolestani faraolle näin:	4. Koska hänen murhepäivänsä olivat kuluneet, puhui Joseph Pharaon palvelioille, sanoen: jos minä olen armon löytänyt teidän edessä, niin puhukaat Pharaolle, ja sanokaat:	50:4 COsca hänen murhepäiwäns olit culunet/ puhui Joseph Pharaon palwelioille/ sanoden: jos minä olen armon löytänyt teidän edesän/ nijn puhucat Pharaolle/ ja sanocat:
50:5 Isäni vannotti minua sanoen: 'Katso, minä kuolen, hautaa minut omaan hautaani, jonka olen kaivanut itselleni Kanaanin maassa.' Anna minun siis nyt mennä hautaamaan isäni; sitten palaan takaisin."	5. Minun isäni vannotti minua, sanoen: katso, minä kuolen, hautaa minua minun hautaani, jonka minä olen kaivanut minulle Kanaanin maalla: niin tahtoisin minä nyt siis mennä, ja haudata minun isäni, ja palata tänne jälleensä.	50:5 Minun Isän wannotti minun/ sanoden: cadzo/ minä cuolen/ hauta minua minun hautaani/ jonga minä olen caiwanut minulleni Canaan maalla: nijn tahdoisin minä nyt sijs mennä ja haudata minun Isäni/ ja palata tänne jälleens.
50:6 Farao vastasi: "Mene hautaamaan isäsi sen valan mukaan, jonka olet hänelle vannonut."	6. Pharao sanoi hänelle: mene ja hautaa sinun isäs, niinkuin hän sinua vannottanut on.	50:6 Pharao sanoi hänelle: mene ja hauta sinun Isäs nijncuins hänelle wannonut olet.
50:7 Niin Joosef meni hautaamaan isäänsä, ja hänen kanssaan menivät kaikki faraon palvelijat, hänen hovinsa vanhimmat ja kaikki Egyptin maan vanhimmat	7. Niin Joseph meni hautaamaan isäänsä; ja hänen kanssansa menivät kaikki Pharaon palvelijat, hänen huoneensa vanhimmat, ja kaikki Egyptin maan vanhimmat.	50:7 Nijn Joseph meni hautaman Isäns/ ja hänen cansans menit caicki Pharaon palweliat/ hänen huonens wanhimmat/ ja caic Egyptin maan wanhimmat.
50:8 sekä koko Joosefin perhe, hänen veljensä ja hänen isänsä perhe; ainoastaan vaimonsa, lapsensa, pikkukarjansa ja raavaskarjansa he jättivät Goosenin maakuntaan;	8. Kaikki myös Josephin väki, ja hänen veljensä, ja hänen isänsä väki. Ainoastaan lapsensa, ja lampaansa, ja karjansa jättivät he Gosenin maalle.	50:8 Caicki myös Josephin wäki/ ja hänen weljens/ ja hänen Isäns wäki. 50:9 Ainoastans heidän lapsens/ ja lambans/ ja carjans jätit he Gosenin maalle/
50:9 hänen mukanaan meni myös sekä vaunuja että ratsumiehiä. Ja niin heitä oli sangen suuri joukko.	9. Menivät myös hänen kanssansa vaunut ja ratsasmiehet. Ja se oli sangen suuri joukko.	menit myös hänen cansans waunut ja radzasmiehet. Ja se oli sangen suuri joucko.
50:10 Kun he saapuivat Gooren-Aatadiin, joka on Jordanin tuolla puolella, panivat he siellä toimeen ylen suuret ja juhlalliset valittajaiset, ja hän vietti isänsä surujuhlaa seitsemän päivää.	10. Ja koska he tulivat Atadin riihen tykö, joka on sillä puolen Jordania, niin he pitivät siinä suuren ja katkeran valituksen; ja hän murehti isäänsä seitsemän päivää.	50:10 Ja cosca he tulit Atadin rijhen tygö/ joca on sillä puolen Jordani/ nijn he pidit sijnä suuren ja catkeran walituxen/ ja hän murhetui hänen Isäns seidzemen päiwä.

<p>50:11 Ja kun maan asukkaat, kanaanilaiset, näkivät surujuhlan Gooren-Aatadissa, sanoivat he: "Siellä on egyptiläisillä suuri surujuhla." Siitä sai paikka nimekseen Aabel-Misraim; se on Jordanin tuolla puolella.</p>	<p>11. Ja koska Kanaanin maan asuvaset näkivät heidän murheensa Atadin riihen tykönä, sanoivat he: Egyptiläiset murehtivat siellä sangen kovin. Siitä se paikka kutsutaan: Egyptiläisten valitus, joka on sillä puolella Jordania.</p>	<p>50:11 Ja cosca Canaan maan asuvaset näit heidän itcuns Atadin rijhen tykönä/ sanoit he: Egyptiläiset murehtiwat siellä sangen cowin. Sijtä se paicka cudzutan: Egyptiläisten walitus/ joca on sillä puolen Jordanin.</p>
<p>50:12 Ja hänen poikansa tekivät hänelle, niinkuin hän oli määrännyt heille:</p>	<p>12. Niin hänen lapsensa tekivät hänelle niinkuin hän oli käsenyt.</p>	<p>50:12 Nijn hänen lapsens teit nijncuin hän oli heidän käsenyt.</p>
<p>50:13 hänen poikansa veivät hänet Kanaanin maahan ja hautasivat hänet Makpelan vainiolla olevaan luolaan, jonka vainion Abraham oli ostanut perintöhaudaksi heettiläiseltä Efronilta ja joka oli itään päin Mamresta.</p>	<p>13. Ja veivät hänen Kanaanin maalle, ja hautasivat hänen Makpelan vainion luolaan, jonka Abraham vainion kanssa ostanut oli perintöhaudaksi, Ephronilta Hetiläiseltä, Mamren kohdalla.</p>	<p>50:13 Ja weit hänen Canaan maalle/ ja hautaisit hänen sen wainion caxikertaiseen luolaan/ jonga Abraham wainion cansa ostanut oli perindöhaudaxi/ Ephronilda Hetherildä/ Mamren cohdalla.</p>
<p>50:14 Senjälkeen kuin Joosef oli haudannut isänsä, palasi hän Egyptiin, hän ja hänen veljensä sekä kaikki, jotka hänen kanssaan olivat menneet hautaamaan hänen isäänsä.</p>	<p>14. Niin palasi Joseph Egyptiin, hän ja hänen veljensä, ja kaikki jotka hänen kanssansa olivat menneet hautaamaan hänen isäänsä, sitte kuin hän isänsä haudannut oli.</p>	<p>50:14 Nijn palais Joseph Egyptijn/ sijtte cuin hän oli hänen Isäns haudannut/ hän ja hänen weljens/ ja caicki jotca hänen cansans olit mennet hautaman hänen Isäns.</p>
<p>50:15 Mutta kun Joosefin veljet näkivät, että heidän isänsä oli kuollut, ajattelivat he: "Ehkä Joosef nyt alkaa vainota meitä ja kostaa meille kaiken sen pahan, mitä me olemme hänelle tehneet."</p>	<p>15. Mutta koska Josephin veljet näkivät isänsä kuolleeksi, sanoivat he: mitämaks, Joseph on vihaava meitä, ja kaiketi kostaa meille kaiken sen pahan, kuin me häntä vastaan tehneet olemme.</p>	<p>50:15 MUtta cosca Josephin weljet näit heidän Isäns cuollexi/ sanoit he: mitämax/ Joseph on meidän päällem wihainen/ ja tohti meille costa sen pahan/ jonga me händä wastan tehnet olemma.</p>
<p>50:16 Niin he lähettivät Joosefille tämän sanan: "Isäsi käski ennen kuolemaansa ja sanoi:</p>	<p>16. Sentähden käskivät he sanoa Josephille: sinun isäs käski ennenkuin hän kuoli, sanoen:</p>	<p>50:16 Sentähden käskit he sanoa hänelle: sinun Isäs käski ennencuin hän cuoli/ sanoden:</p>
<p>50:17 'Sanokaa Joosefille näin: Oi, anna anteeksi veljiesi rikos ja synti, sillä pahasti he ovat menetelleet sinua kohtaan.' Anna siis isäsi Jumalan palvelijoille anteeksi heidän rikoksensa." Ja Joosef itki kuullessaan nämä heidän sanansa.</p>	<p>17. Niin sanokaat Josephille: minä rukoilen, anna nyt veljilles anteeksi heidän rikoksensa ja pahatekonsa, että he niin pahoin ovat tehneet sinua vastaan. Anna nyt anteeksi, sinun isäs Jumalan palveliain pahateko. Mutta Joseph itki heidän näitä puhuisansa.</p>	<p>50:17 Nijn sanocat Josephille: anna weljilles andexi heidän ricoxens ja pahattecons/ että ne nijn pahoin owat tehnet sinua wastan. Anna nyt meille andexi/ jotca olem sinun Isäs Jumalan palweliat/ tämä pahateco. Mutta Joseph itki heidän näitä puhuisans.</p>
<p>50:18 Sitten tulivat Joosefin veljet itse, lankesivat maahan hänen eteensä ja sanoivat: "Katso, me olemme sinun orjiasi!"</p>	<p>18. Ja hänen veljensä myös tulivat ja lankesivat maahan hänen eteensä ja sanoivat: katso, me olemme sinun palvelias.</p>	<p>50:18 Ja hänen weljens myös tulit ja langeisit maahan hänen eteens/ ja sanoit: cadzo/ me olemma sinun palwelias.</p>
<p>50:19 Mutta Joosef vastasi heille: "Älkää peljätkö, olenko minä Jumalan sijassa?"</p>	<p>19. Joseph sanoi heille: älkäät peljätkö; sillä minä olen Jumalan käden alla.</p>	<p>50:19 Joseph sanoi heille: älkät peljätkö: sillä minäkin olen Jumalan käden alla.</p>
<p>50:20 Te tosin hankitsitte minua vastaan paha, mutta Jumala on kääntänyt sen hyväksi, että hän saisi aikaan sen, mikä nyt on tapahtunut, ja pitäisi hengissä paljon kansaa.</p>	<p>20. Te ajattelitte minua vastaan paha; mutta Jumala on ajatellut sen hyväksi, että hän tekis, niinkuin nyt nähtävä on, pelastaaksensa paljon kansaa.</p>	<p>50:20 Te ajattelitte minua wastan paha/ mutta Jumala on käändänyt sen hywäxi/ että hän tekis/ cuin nähtävä on/ pelastaxens paljo Canssa.</p>

50:21 Älkää siis peljätkö; minä elätän teidät ja teidän vaimonne ja lapsenne." Ja hän lohdutti ja rauhoitti heitä.	21. Älkääät siis nyt peljätkö, minä ravitsen teitä ja teidän lapsianne; ja hän rohkaisi heitä ja puheli ystävällisesti heidän kanssansa.	50:21 Älkät sijs nyt peljätkö/ minä rawidzen teitä ja teidän lapsian. Ja hän rohwais heitä/ ja puheli ystävälisest heidän cansans.
50:22 Ja Joosef sekä hänen isänsä perhe jäivät asumaan Egyptiin. Ja Joosef eli sadan kymmenen vuoden vanhaksi.	22. Ja niin asui Joseph Egyptissä, hän ja hänen isänsä huone; ja Joseph eli sata ja kymmenen ajastaikaa,	50:22 Ja nijn asui Joseph Egyptis/ hän ja hänen Isäns huone/ ja eli sata ja kymmenen ajastaica.
50:23 Ja Joosef sai nähdä Efraimin lapsia kolmanteen polveen; myöskin Maakirista, Manassen pojasta, syntyi lapsia Joosefin polville.	23. Ja näki Ephraimin lapset kolmanteen polveen, niin myös Makirin Manassen pojan lapset, kasvatetut Josephin polven juuressa.	50:23 Ja näki Ephraimin lapset colmandeen polveen. Olit myös Machirin Manassen pojan lapset/ caswatetut Josephin polwen juures.
50:24 Niin Joosef sanoi veljilleen: "Minä kuolen, mutta Jumala pitää huolen teistä ja johdattaa teidät tästä maasta siihen maahan, jonka hän valalla vannoen on luvannut Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille."	24. Joseph sanoi veljillensä: minä kuolen, ja Jumala on totisesti etsivä teitä, ja vie teidän tältä maalta siihen maahan, jonka hän on itse vannonut Abrahamille, Isaakille ja Jakobille.	50:24 Joseph sanoi hänen weljillens: minä cuolen/ ja Jumala totisest edzi teitä/ ja wie teidän täldä maalda sijhen maahan/ jonga hän on idze wannonut Abrahamille/ Isaachille ja Jacobille.
50:25 Ja Joosef vannotti Israelin poikia sanoen: "Kun Jumala pitää huolen teistä, viekää silloin minun luuni täältä."	25. Niin vannotti Joseph Israelin lapsia, sanoen: Jumala on totisesti teitä etsivä, viekää pois minun luuni täältä.	50:25 Nijn wannotti Joseph Israelin lapsia/ sanoden: cosca Jumala on teitä edziwä/ wiekät minungin luuni tääldä.
50:26 Ja Joosef kuoli sadan kymmenen vuoden vanhana. Ja hänet balsamoitiin ja pantiin arkkuun Egyptissä	26. Ja niin Joseph kuoli sadan ja kymmenen ajastaikaisena, ja he voitelimat hänen, ja panivat arkkuun Egyptissä	50:26 Ja nijn Joseph cuoli/ sadan ja kymmenen ajastaicaisna/ ja he voitelit hänen ja panit arckuun Egyptis.

TOINEN MOOSEKSEN KIRJA	TOINEN MOOSEKSEN KIRJA	Toinen Mosexen Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Nämä ovat Egyptiin tulleiden Israelin poikien nimet; Jaakobin kanssa he olivat itsekukin perheineen tulleet sinne:	Nämät ovat Israelin lasten nimet, jotka Jakobin kanssa tulivat Egyptiin, itsekukin huoneinensa he sinne tulivat,	1:1 NÄMät owat Israelin lasten nimet/ jotca Jacobin cansa tulit Egyptijn/ idzecukin huoneinens.
1:2 Ruuben, Simeon, Leevi ja Juuda,	2. Ruben, Simeon, Levi ja Juuda.	1:2 Ruben/ Simeon/ Lewi/ Juda.
1:3 Isaskar, Sebulon ja Benjamin,	3. Isaskar, Zebulon ja Benjamin.	1:3 Isaschar/ Zebulon/ BenJamin.
1:4 Daan, Naftali, Gaad ja Asser.	4. Dan, Naphtali, Gad ja Asser.	1:4 Dan/ Nephtali/ Gad/ Asser.
1:5 Ja Jaakobin kupeista lähteneitä oli kaikkiaan seitsemänkymmentä henkeä. Mutta Joosef oli jo ennestään Egyptissä.	5. Ja kaikki henget, jotka Jakobin kupeista olivat tulleet, olivat seitsemänkymmentä henkeä. Mutta Joseph oli (ennen) Egyptissä.	1:5 Ja caicki henget/ jotca Jacobin cupeista olit tullet/ olit seidzemenkymmendä. Mutta Joseph oli ennen Egyptis.
1:6 Ja Joosef kuoli ja kaikki hänen veljensä ynnä koko se sukupolvi.	6. Ja Joseph oli kuollut, ja kaikki hänen veljensä, ja kaikki sen aikaiset.	1:6 Cosca Joseph oli cuollut/ ja caicki hänen weljens/ ja caicki ne jotca siihen aican elänet olit:
1:7 Mutta israelilaiset olivat hedelmälliset ja sikisivät, lisääntyivät ja enenivät hyvin suurilukuisiksi, niin että maa tuli heitä täyteen.	7. Ja Israelin lapset olivat hedelmälliset ja suuresti enenivät ja lisääntyivät, ja sangen voimallisesti vahvistuivat, niin että maa täytettiin heistä.	1:7 Caswoit Israelin lapset ja sijtit lapsia/ ja lisännyit/ ja sangen woimalisest enänit/ nijn että he täytit maan.
1:8 Niin Egyptiin tuli uusi kuningas, joka ei Joosefista mitään tiennyt.	8. Niin uusi kuningas tuli Egyptiin, joka ei Josephista mitään tietänyt.	1:8 NIin usi Cuningas tuli Egyptijn/ joca ei Josephita tundenut.
1:9 Tämä sanoi kansallensa: "Katso, israelilaisten kansa on suurempi ja väkevämpi kuin me.	9. Hän sanoi kansallensa: katso, Israelin lasten joukko on suurempi ja väkevämpi meitä.	1:9 Hän sanoi hänen Canssallens: cadzo/ Israelin lasten joucko on suuri ja enä cuin meitä.
1:10 Tulkaa, menetelkäämme siis viisaasti heitä kohtaan, että he eivät lisääntyisi eivätkä, jos sota syttyisi, liittyisi hekin vihollisiimme ja sotisi meitä vastaan ja lähtisi maasta pois."	10. Tulkaat, käykäämme kavalasti heidän kimppuunsa, ettei heitä tulisi niin paljo. Sillä jos joku sota nousi, tohtisivat he mennä meidän vihamiestemme puolelle, ja sotia meitä vastaan, ja lähteä maalta pois.	1:10 Käykäm cawaludella häwittämän heitä/ ettei heitä tulis nijn paljo. Sillä jos jocu sota nousis/ tohtisit he mennä meidän wihamiestem puolelle/ ja sotia meitä wastan/ ja lähte maalda pois.
1:11 Niin heille asetettiin työnjohtajia rasittamaan heitä raskaalla työllä. Ja heidän täytyi rakentaa faraolle varastokaupungit Piitom ja Ramses.	11. Niin asetettiin heidän päällensä veron päämiehet, vaivaamaan heitä orjuudella; sillä Pharaolle rakennettiin verokaupungit, Pitom ja Raamses.	1:11 Nijn asetettin heidän päällens teettäjä/ waiwaman heitä orjudella: sillä Pharaolle rakettin Pithomin ja Ramesexen Caupungi/ werohuonexi.

1:12 Mutta jota enemmän kansaa rasitettiin, sitä enemmän se lisääntyi, ja sitä enemmän se levisi, niin että israelilaisia ruvettiin pelkäämään.	12. Mutta jota enemmän he rasittivat kansaa, sitä enemmän se lisääntyi ja kasvoi. Ja he tulivat suutuksiin Israelin lasten tähden.	1:12 Mutta jota enämmin he rascautit Canssa/ sitä enämmin se lisändyi ja leweis. Ja he cauhistuit Israelin lapsia.
1:13 Niin egyptiläiset pitivät israelilaisia orjantyössä väkivalloin	13. Ja Egyptiläiset vaivasivat Israelin lapsia orjuudella armaitsemata.	1:13 Ja Egyptiläiset waiwaisit Israelin lapsia orjudella/ armaidzemata.
1:14 ja katkeroittivat heidän elämänsä kovalla laasti- ja tiilityöllä ja kaikenlaisella työllä ulkona kedolla, kaikenlaisella työllä, jota he teettivät heillä väkivalloin.	14. Ja saattivat heidän elämänsä katkeraksi raskaalla saven ja tiilein työllä, ja kaikkinaisella rasituksella kedolla, ja kaikkinaisella työllä, kuin he taisivat heidän päällensä panna, armaitsemata.	1:14 Ja saatit heidän elämäns catkeraxi/ rascalla sawein ja tijlein työllä/ ja caickinaisella rasituxella kedolla/ ja caickinaisella työllä cuin he taisit heidän päällensä panna/ armaidzemata.
1:15 Ja Egyptin kuningas puhui hebrealaisille kätilövaimoille, joista toisen nimi oli Sifra ja toisen Puua;	15. Ja Egyptin kuningas puhui Heprealaisille lastenämmille, joista yhden nimi oli Siphra, ja toisen nimi Pua.	1:15 JA Egyptin Cuningas sanoi Hebrerein lastenämmille/ joista toisen nimi oli Siphra/ ja toisen Pua:
1:16 ja hän sanoi: "Kun te autatte hebrealaisia vaimoja heidän synnyttäessäsä, niin tarkastakaa lapsen sukupuoli: jos se on poika, surmatkaa se, mutta jos se on tyttö, jääköön eloon."	16. Ja hän sanoi: Koska te autatte Hebreailaisia vaimoja heidän synnyttäissäsä, ja näette istuimella, jos on poika, niin surmatkaat häntä; mutta jos se tytär on, niin se eläköön.	1:16 Cosca te autatte Hebrerein waimoja heidän synnyttäissäs/ jos se poica on/ nijn surmatcat händä/ mutta jos se tytär on/ nijn andacat elä.
1:17 Mutta kätilövaimot pelkäsivät Jumalaa eivätkä tehneet, niinkuin Egyptin kuningas oli heille sanonut, vaan antoivat poikalasten elää.	17. Mutta lastenämmät pelkäsivät Jumalaa, ja ei tehneet niinkuin Egyptin kuningas oli heille sanonut; mutta antoivat poikaiset elää.	1:17 Mutta lastenämmät pelkäisit Jumalata/ ja ei tehnet nijncuin Egyptin Cuningas oli heille sanonut/ mutta annoit lasten elä.
1:18 Niin Egyptin kuningas kutsui kätilövaimot ja sanoi heille: "Miksi te näin teette ja annatte poikalasten elää?"	18. Niin Egyptin kuningas kutsui lastenämmät, ja sanoi heille: miksi te tämän teitte, että te annoitte poikaisten elää?	1:18 Nijn Egyptin Cuningas cudzui lastenämmät/ ja sanoi heille: mixi te tämän teette/ että te annatte lasten elä?
1:19 Kätilövaimot vastasivat faraolle: "Hebrealaiset vaimot eivät ole niinkuin egyptiläiset. He ovat voimakkaita; ennenkuin kätilövaimo tulee heidän luoksensa, ovat he jo synnyttäneet."	19. Niin lastenämmät vastasivat Pharaota: Heprealaiset vaimot ei ole niinkuin Egyptiläiset; sillä he ovat vahvemmat luonnostansa, ja ennenkuin lastenämmä tulee heidän tykönsä, ovat he synnyttäneet.	1:19 Nijn lastenämmät wastaisit Pharaolle: Hebrerein waimot ei ole nijncuin Egyptiläiset: sillä he owat wahwemmat luonnostans/ ja ennencuin lastenämmä tule heidän tygöns/ owat he synnyttänet.
1:20 Mutta Jumala salli kätilövaimojen menestyä, ja kansa lisääntyi ja eneni suurilukaiseksi.	20. Sentähden teki Jumala lastenämmille hyvin, ja kansa lisääntyi ja vahvistui sangen suuresti.	1:20 Sentähden teki Jumala lastenämmille hywin/ ja Canssa lisändyi ja tuli sangen paljoxi.

1:21 Ja koska kättilövaimot pelkäsivät Jumalaa, niin hän antoi heille runsaasti perhettä.	21. Ja että lastenämmät pelkäsivät Jumalaa, rakensi hän heille huoneita.	1:21 Ja että lastenämmät pelkäisit Jumalata/ rakensi hän heille huoneita.
1:22 Niin farao antoi käskyn kaikelle kansallensa, sanoen: "Kaikki poikalapset, jotka syntyvät, heittäkää Niilivirtaan, mutta kaikkien tyttölasten antakaa elää."	22. Niin käski Pharao kaikelle kansallensa, sanoen: kaikki pojat kuin syntyvät pitää teidän heittämän virtaan, mutta kaikki tyttäret antakaat elää.	1:22 Nijn käski Pharao caikelle hänen Canssallens/ sanoden: caicki pojat cuin syndywät pitä teidän heittämän wirtaan/ mutta caicki tyttäret andacat elä.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Niin eräs mies, joka oli Leevin sukua, meni ja nai leeviläisen neidon.	1. Niin mies Leevin huoneesta meni ja nai Levin tyttären.	2:1 NIin yxi mies Lewin huonesta meni ja otti Lewin tyttären.
2:2 Ja vaimo tuli raskaaksi ja synnytti pojan. Ja kun hän näki, että se oli ihana lapsi, salasi hän sitä kolme kuukautta.	2. Ja se vaimo tuli raskaaksi, ja synnytti pojan. Ja koska hän näki, että se oli ihana lapsi, salasi hän sen kolme kuukautta.	2:2 Ja se waimo tuli rascaxi/ ja synnytti pojan. Ja cosca hän näki että se oli ihana lapsi/ salais hän sen colme Cuucautta.
2:3 Mutta kun hän ei voinut sitä enää salata, otti hän kaisla-arkun, siveli sen maapihkalla ja piellä, pani lapsen siihen ja laski sen kaislikkoon Niilivirran rantaan.	3. Ja kuin ei hän taitanut häntä enää salata, otti hän kaisilaisen arkun, ja sivui sen savella ja pijellä, ja pani lapsen siihen ja laski sen kaisilistoon, virran partaalle.	2:3 Ja cuin ei hän tainnut händä enä salata/ otti hän caisilaisen arcun/ ja siwui sen sawella ja pigillä/ ja pani lapsen sijhen/ ja laski sen caisilistoon/ wirran partalle.
2:4 Ja lapsen sisar asettui taammaksi nähdäksensä, mitä hänelle tapahtuisi.	4. Ja hänen sisarensa seiso i taampana, että hän näkis, mitä hänelle tapahtuis.	2:4 Ja hänen sisarens seiso i taambana/ että hän näkis mitä hänelle tapahduis.
2:5 Silloin faraon tytär tuli alas peseytymään virrassa, ja hänen seuranaisensa kävelivät virran rannalla; ja kun hän näki arkun kaislikossa, lähetti hän palvelijattarensa ja otatti sen ylös.	5. Niin Pharaon tytär meni alas pesemään itseänsä virtaan, ja hänen piikansa käyskentelivät virran partaalla; ja kuin hän näki arkun kaisilistossa, lähetti hän piikansa ja antoi hänen ottaa ylös.	2:5 Nijn Pharaon tytär tuli idzens pesemän wirtaan/ ja hänen neidzens käyskendelit wirran partalla/ ja cuin hän näki arcun caisilistos/ lähetti hän pijcans ja andoi hänen otta ylös.
2:6 Ja kun hän avasi sen, näki hän lapsen; ja katso, siinä oli poikanen, joka itki. Niin hänen tuli sitä sääli, ja hän sanoi: "Tämä on hebrealaisten lapsia."	6. Ja kuin hän avasi, näki hän lapsen, ja katso, lapsi itki; niin hän armahti sen päälle, ja sanoi: tämä on Heprealaisten lapsia.	2:6 Ja cuin hän awais/ näki hän lapsen/ ja cadzo/ lapsi itki/ nijn hän armahti sen päälle/ ja sanoi: tämä on Hebrerein lapsista.
2:7 Niin lapsen sisar sanoi faraon tyttäreille: "Menenkö kutsumaan sinulle hebrealaisen imettäjän, joka voi imettää sen lapsen sinulle?"	7. Niin sanoi hänen sisarensa Pharaon tyttäreille: tahdotkos että minä menen kutsumaan sinulle imettäväisen Heprealaisen vaimon, joka sinulle sen lapsen imettäis.	2:7 Nijn sanoi hänen sisarens Pharaon tyttäreille: tahdotcos että minä menen cudzuman sinulle imettäväisen Ebrerin waimon/ joca sinulle sen lapsen imetäis.
2:8 Faraon tytär vastasi hänelle: "Mene!" Niin tyttö meni ja kutsui lapsen äidin.	8. Pharaon tytär sanoi hänelle: mene. Niin piika meni ja kutsui lapsen äidin.	2:8 Pharaon tytär sanoi hänelle: mene. Nijn pijca meni ja cudzui lapsen äitin.

2:9 Ja faraon tytär sanoi hänelle: "Ota tämä lapsi ja imetä se minulle, niin minä maksan sinulle siitä palkan." Ja vaimo otti lapsen ja imetti sen.	9. Ja Pharaon tytär sanoi hänelle: ota tämä lapsi, ja imetä häntä minulle, ja minä annan palkan sinulle. Niin vaimo otti lapsen, ja imetti sen.	2:9 Ja Pharaon tytär sanoi hänelle: ota tämä lapsi ja imetä händä minulle/ ja minä annan palcan sinulle. Nijn vaimo otti lapsen ja imetti sen.
2:10 Mutta kun lapsi oli kasvanut, toi hän sen faraon tyttäreille, ja tämä otti sen pojaksensa ja antoi hänelle nimen Mooses, sillä hän sanoi: "Minä olen vetänyt hänet ylös vedestä."	10. Mutta koska lapsi oli kasvanut, toi hän sen Pharaon tyttäreille, ja hän otti sen pojaksensa, ja kutsui hänen Moses; sillä hän sanoi: vedestä olen minä hänen ottanut.	2:10 Mutta koska lapsi oli casvanut/ toi hän sen Pharaon tyttäreille/ ja hän otti sen pojaxens/ ja cudzui hänen Mose/ sillä hän sanoi: wedestä olen minä hänen ottanut.
2:11 Ja tapahtui niihin aikoihin, kun Mooses oli kasvanut suureksi, että hän meni veljiensä luo ja näki heidän raskaan työnsä. Ja hän näki egyptiläisen miehen lyövän hebrealaista miestä, erästä hänen veljistään.	11. Siihen aikaan koska Moses oli suureksi tullut, meni hän veljeinsä tykö ja näki heidän orjuutensa, ja äkkäsi Egyptiläisen lyövän Hebrealaista miestä hänen veljistänsä.	2:11 Siihen aican koska Moses oli suurexi tullut/ meni hän weljeins tygö/ ja näki heidän orjudens/ ja äckäis yhden Egyptiläisen lyöwän yhtä Ebrerein miestä hänen weljistäns.
2:12 Silloin hän katseli ympärillensä joka taholle, ja kun hän näki, ettei ketään ollut läheisyydessä, löi hän egyptiläisen kuoliaaksi ja kätki hänet hiekkaan.	12. Ja hän katseli ympärillensä sinne ja tänne, ja kuin hän näki, ettei yhtään läsnä ollut, tappoi hän sen Egyptiläisen ja kätki sandaan.	2:12 Ja hän cadzeli ymbärillens sinne ja tänne/ ja cuin hän näki ettei yhtän läsnä ollut/ tappoi hän sen Egyptiläisen ja kätki sandaan.
2:13 Ja hän meni toisena päivänä ulos ja näki kaksi hebrealaista miestä tappelemassa keskenään; ja hän sanoi syylliselle: "Miksi lyöt toveriasi?"	13. Ja hän meni toisna päivänä ulos, ja katso, kaksi Heprealaista miestä tappelevat keskenänsä, ja hän sanoi väärintekiälle: miksis lyöt lähimmäistäs.	2:13 Ja hän meni toisna päiwänä ulos/ ja näki caxi Hebrerein miestä rijtelewän keskenäns/ ja sanoi wäärintekiälle: mixis lyöt lähimmäistäs?
2:14 Tämä vastasi: "Kuka on asettanut sinut meidän päämieheksemme ja tuomariksemme? Aiotko tappaa minutkin, niinkuin tapoit egyptiläisen?" Silloin Mooses peljästy ja ajatteli: "Se on siis tullut ilmi."	14. Hän vastasi: kuka sinun on asettanut päämieheksemme ja tuomariksemme? Tahdotkos minunkin tappaa, niinkuin sinä tapoit Egyptiläisen? Niin Moses pelkäsi, ja sanoi: tosin on tämä ilmi tullut.	2:14 Hän wastais: cuca sinun on asettanut meidän päämiehexem ja Duomarixem? tahdotcos minungin tappa/ nijncuins tapoit Egyptiläisen? Nijn Moses pelkäis/ ja sanoi: cuinga on tämä ilmei tullut?
2:15 Ja kun farao sai kuulla tästä tapahtumasta, etsi hän Moosesta tappaakseen hänet. Mutta Mooses lähti faraota pakoon ja pysähtyi Midianin maahan ja istahti eräälle kaivolle.	15. Ja se tuli Pharaon eteen, ja hän etsi Mosesta tappaaksensa. Mutta Moses pakeni Pharaon edestä, ja seisahtui Midianin maalla, ja istui kaivon tykönä.	2:15 Ja se tuli Pharaon eteen/ ja hän edzei Mosesta tappaxens. Mutta Moses pakeni Pharaota/ ja tuli Midianin maalle/ ja asui caiwon tykönä.

2:16 Ja Midianin papilla oli seitsemän tytärtä; nämä tulivat vettä ammentamaan ja täyttivät vesikaukalot, juottaakseen isänsä lampaista.	16. Mutta Midianin papilla oli seitsemän tytärtä; ne tulivat vettä ammentamaan ja täyttivät ruuhet, juottaaksensa isänsä lampaista.	2:16 MUTTA Midianin Papilla oli seidzemen tytärtä/ ne tulit wettä ammundaman ja täytit ruuhet/ juottaxens Isäns lambaita.
2:17 Mutta paimenet tulivat ja ajoivat heidät pois. Silloin Mooses nousi ja auttoi heitä ja juotti heidän lampaansa.	17. niin tulivat muutamat paimenet ja ajoivat heidät pois. Mutta Moses nousi ja autti heitä, ja juotti heidän lampaansa.	2:17 Nijn tulit muutamat paimenet ja ajoit heidän pois. Mutta Moses nousi ja autti heitä/ ja juotti heidän lambans.
2:18 Ja kun he tulivat isänsä Reguelin luo, kysyi hän: "Kuinka te tänä päivänä niin pian jouduitte?"	18. Ja kuin he tulivat isänsä Reguelin tykö, sanoi hän: miksi te tänäpäpäni niin pian jouduitte?	2:18 Ja cuin he tulit Reguelin heidän Isäns tygö/ sanoi hän: mixi te tänäpäpäni pikemmin jouduitte cuin ennen?
2:19 He vastasivat: "Egyptiläinen mies auttoi meitä paimenten käsistä, ammensipa vielä vettäkin meille ja juotti lampaat."	19. He sanoivat: Egyptin mies autti meitä paimenien käsistä, ja myös viriästi ammunsi meille, ja juotti lampaat.	2:19 He sanoit: Egyptin mies autti meitä paimenitten käsistä/ ja ammunsi meille/ ja juotti lambat.
2:20 Ja hän sanoi tyttärillensä: "Missä hän on? Miksi te niin jätitte miehen? Kutsukaa hänet aterioimaan meidän kanssamme."	20. Ja hän sanoi tyttärillensä: kussa hän on? Miksi te niin jätitte miehen? Kutsukaat häntä syömään meidän kanssamme.	2:20 Ja hän sanoi tyttärillens: cusa hän on? mixi te njn jätitte miehen/ ja ette cudzunet händä syömän meidän cansam?
2:21 Ja Mooses suostui asumaan sen miehen luona, ja hän antoi Moosekselle tyttärensä Sipporan vaimoksi.	21. Ja Moses mielistyi asumaan sen miehen tykönä, ja hän antoi Mosekselle tyttärensä Ziporan emännäksi.	2:21 Ja Moses mielistyi asuman sen miehen tykönä/ ja hän andoi Mosexelle hänen tyttärens Ziporan emännäxi.
2:22 Tämä synnytti pojan, ja Mooses antoi hänelle nimen Geersom; sillä hän sanoi: "Minä olen muukalainen vieraalla maalla."	22. Se synnytti pojan ja hän kutsui hänen nimensä Gersom; sillä hän sanoi: minä olen muukalainen vieraalla maalla.	2:22 Hän synnytti pojan ja cudzui hänen nimens Gerson? sillä hän sanoi: minä olen muucalainen wieralla maalla.(Ja hän wielä synnytti pojan/ sen hän cudzui Elieser/ ja sanoi: minun Isäni Jumala on minun auttajani/ ja on minun wapahtanut Pharaon käsistä.)
2:23 Ja kun oli kulunut pitkä aika, kuoli Egyptin kuningas. Ja israelilaiset huokailivat orjuuttansa ja valittivat; ja heidän huutonsa heidän orjuutensa tähden nousi Jumalan tykö.	23. Ja pitkän ajan perästä kuoli Egyptin kuningas. Ja Israelin lapset huokasivat orjuuden tähden ja huusivat, ja heidän huutonsa astui ylös Jumalan tykö heidän orjuutensa tähden.	2:23 JA pitkän ajan perästä/ cuoli Egyptin Cuningas. Ja Israelin lapset huocaisit orjuden tähden ja huusit/ ja heidän huutons tuli Jumalan eteen/ heidän orjudens tähden.
2:24 Ja Jumala kuuli heidän vaikeroimisensa, ja Jumala muisti liittonsa Aabrahamin, Iisakin ja Jaakobin kanssa.	24. Ja Jumala kuuli heidän huokauksensa: ja muisti liittonsa Abrahamin, Isaakin ja Jakobin kanssa.	2:24 Ja Jumala cuuli heidän walituxens/ ja muisti hänen lijttons päälle/ Abrahamin/ Isaachin ja Jacobin canssa.
2:25 Ja Jumala katsoi israelilaisten puoleen, ja Jumala piti heistä huolta.	25. Ja Jumala katsahti Israelin lasten puoleen, ja Jumala piti heistä murheen.	2:25 Ja Jumala cadzahti Israelin lasten päälle/ ja piti heistä murhen.

3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Ja Mooses kaitsi appensa Jetron, Midianin papin, lampaista. Ja kun hän kerran ajoi lampaista erämaan tuolle puolen, tuli hän Jumalan vuoren, Horebin, juurelle.	1. Ja Moses kaitsi appensa Jetron Midianin papin lampaista: ja hän ajoi lampaat taamma korpeen, ja tuli Jumalan vuoren Horebin tykö.	3:1 JA Moses caidzi appens Jethron Midianin Papin lambaita/ ja hän ajoi lambat taamma corpeen/ ja tuli Jumalan vuoren Horebin tygö.
3:2 Silloin Herran enkeli ilmestyi hänelle tulen liekissä keskellä orjantappurapensasista; ja hän näki, että pensas paloi ilmitulessa, mutta pensas ei kuitenkaan kulunut.	2. Ja Herran enkeli näkyi hänelle pensaasta, tulen liekissä: ja hän näki, ja katso, pensas paloi tulesta, ja ei kuitenkaan kulunut.	3:2 JA HERran Engeli näyi hänelle pensast tulen liekis. 3:3 Ja hän näki että pensas paloi tulesta/ ja ei cuitengan culunut:
3:3 Niin Mooses sanoi: "Minä käyn tuonne ja katson tätä suurta näkyä, miksi ei pensas pala poroksi."	3. Ja Moses sanoi: minä käyn tuonne, ja katson tätä suurta näkyä, miksi ei pensas pala ylös?	ja sanoi: minä käyn tuonne/ ja cadzon tätä suurta näkyä/ mixei pensas culu?
3:4 Kun Herra näki hänen tulevan katsomaan, huusi hän, Jumala, hänelle pensaasta ja sanoi: "Mooses, Mooses!" Hän vastasi: "Tässä olen."	4. Koska Herra näki hänen menevän katsomaan, huusi Jumala häntä pensaasta, ja sanoi: Moses, Moses. Hän vastasi: tässä minä olen.	3:4 Cosca HERra näki hänen menewän cadzoman/ huusi Jumala händä pensast/ ja sanoi: Moses/ Moses: Hän wastais: täsä minä olen.
3:5 Hän sanoi: "Älä tule tänne! Riisu kengät jalastasi, sillä paikka, jossa seisot, on pyhä maa."	5. Hän sanoi: älä lähesty tänne; riisu kenkäs jalvoistas; sillä paikka, jossas seisot, on pyhä maa.	3:5 Hän sanoi: älä lähesty/ rijsu kengäs jalgoistas: sillä paicka josas seisot/ on pyhä maa.
3:6 Ja hän sanoi vielä: "Minä olen sinun isäsi Jumala, Aabrahamin Jumala, Iisakin Jumala ja Jaakobin Jumala." Ja Mooses peitti kasvonsa, sillä hän pelkäsi katsoa Jumalaa.	6. Ja hän vielä sanoi: Minä olen sinun isäs Jumala, Abrahamin Jumala, Isaakin Jumala, ja Jakobin Jumala. Ja Moses peitti kasvonsa; sillä hän pelkäsi katsoa Jumalan päälle.	3:6 Ja hän wieselä sanoi: Minä olen sinun Isäs Jumala/ Abrahamin Jumala/ Isaachin Jumala ja Jacobin Jumala. Ja Moses peitti caswons: sillä hän pelkäis cadzoa Jumalan päälle.
3:7 Ja Herra sanoi: "Minä olen nähnyt kansani kurjuuden Egyptissä ja kuullut heidän huutonsa sortajainsa tähden; niin, minä tiedän heidän tuskansa.	7. Ja Herra sanoi: Minä olen hyvin kyllä nähnyt minun kansani ahdistuksen, joka on Egyptissä, ja minä olen kuullut heidän huutonsa, niiden tähden, jotka heitä ahdistavat; sillä minä tiedän heidän tuskansa.	3:7 Ja HERra sanoi: Minä olen nähnyt minun Canssani surkeuden/ joca on Egyptis/ Ja Minä olen cuullut heidän huutons/ nijden tähden jotca heitä ahdistawat: Minä olen ymmärtänyt heidän tuscans.

3:8 Sentähden minä olen astunut alas vapauttamaan heidät egyptiläisten kädestä ja johdattamaan heidät siitä maasta hyvään ja tilavaan maahan, maahan, joka vuotaa maitoa ja mettä, sinne, missä kanaanilaiset, heettiläiset, amorilaiset, perissiläiset, hivviläiset ja jebusilaiset asuvat.	8. Ja olen astunut alas heitä vapahtamaan Egyptiläisten käsistä, ja viemään heitä tältä maalta hyvään ja laviaan maahan, siihen maahan, jossa rieskaa ja hunajaa vuotaa, sille paikalle, jossa Kanaanealaiset, Hetiläiset, Amorilaiset, Pheresiläiset, Heviläiset ja Jebusilaiset asuvat.	3:8 Ja olen astunut alas heitä wapahtaman Egyptiläisten käsistä/ ja wiemän heitä täldä maalda/ hywään ja lawiaan maahan/ josa riesca ja hunajata wuota/ sille paicalle josa Cananerit/ Hetherit/ Amorerit/ Phereserit/ Hewerit ja Jebuserit asuwat.
3:9 Ja nyt on israelilaisten huuto tullut minun kuuluviini, ja minä olen myös nähnyt sen sorrion, jolla egyptiläiset heitä sortavat.	9. Ja katso, Israelin lasten huuto on tullut minun eteeni, ja minä myös olen nähnyt heidän ahdistuksensa, jolla Egyptiläiset heitä ahdistavat.	3:9 Ja että Israelin lasten huuto on tullut minun eteni/ ja minä myös olen nähnyt heidän ahdistuxens/ jolla Egyptiläiset heitä ahdistawat:
3:10 Niin mene nyt, minä lähetän sinut faraon tykö, ja vie minun kansani, israelilaiset, pois Egyptistä."	10. Ja nyt mene, ja minä tahdon lähettää sinun Pharaon tykö, ja sinun pitää johdattaman minun kansaani Israelin lapsia ulos Egyptistä.	3:10 Nijn mene sijs nyt/ ja minä lähetän sinun Pharaon tygö/ minun Canssani Israelin lapsia wiemän Egyptist.
3:11 Mutta Mooses sanoi Jumalalle: "Mikä minä olen menemään faraon tykö ja viemään israelilaisia pois Egyptistä?"	11. Ja Moses sanoi Jumalalle: mikä minä olen menemään Pharaon tykö, ja viemään Israelin lapset ulos Egyptistä?	3:11 JA Moses sanoi Jumalalle: mikä minä olen menemän Pharaon tygö/ ja wiemän Israelin lapset Egyptist?
3:12 Hän vastasi: "Minä olen sinun kanssasi; ja tämä olkoon sinulle tunnusmerkkinä, että minä olen sinut lähettänyt: kun olet vienyt kansan pois Egyptistä, niin te palvelette Jumalaa tällä vuorella."	12. Hän sanoi: totisesti olen sinun kanssas; ja tämä olkoon sinulle merkiksi, että minä olen sinun lähettänyt. Koska olet johdattanut minun kansani Egyptistä, niin teidän pitää palveleman Jumalaa tällä vuorella.	3:12 Hän sanoi: minä olen sinun cansas/ ja tästä sinun pitä tietämän että minä olen sinun lähettänyt. Coscas olet johdattanut minun Canssani Egyptistä/ nijn teidän pitä uhraman Jumalalle tällä wuorella.
3:13 Mooses sanoi Jumalalle: "Katso, kun minä menen israelilaisten luo ja sanon heille: 'Teidän isienne Jumala on lähettänyt minut teidän luoksenne', ja kun he kysyvät minulta: 'Mikä hänen nimensä on?' niin mitä minä heille vastaan?"	13. Moses sanoi Jumalalle: katso, koska minä tulen Israelin lasten tykö, ja sanon heille: teidän isäinne Jumala on minun lähettänyt teidän tyköne, ja he sanovat minulle: mikä hänen nimensä on? Mitä minun pitää heille sanoman?	3:13 Moses sanoi Jumalalle: cadzo/ cosca minä tulen Israelin lasten tygö/ ja sanon heille: teidän Isäin Jumala on minun lähettänyt teidän tygön/ ja he sanowat minulle: mikä hänen nimensä on? mitä minä heille sanon?
3:14 Jumala vastasi Moosekselle: "Minä olen se, joka minä olen." Ja hän sanoi vielä: "Sano israelilaisille näin: 'Minä olen' lähetti minut teidän luoksenne."	14. Sanoi Jumala Mosekselle: Minä olen se kuin minä olen. Ja sanoi: niin pitää sinun sanoman Israelin lapsille: Minä olen lähetti minun teidän tyköne.	Sanoi Jumala Mosexelle: 3:14 Minä olen se cuin Minä olen. Ja sanoi: nijn pitä sinun sanoman Israelin lapsille: Minä olen/ hän lähetti minun teidän tygön.

<p>3:15 Ja Jumala sanoi vielä Moosekselle: "Sano israelilaisille näin: Herra, teidän isienne Jumala, Aabrahamin Jumala, Iisakin Jumala ja Jaakobin Jumala, lähetti minut teidän luoksenne; tämä on minun nimeni iankaikkisesti, ja näin minua kutsuttakoon sukupolvesta sukupolveen.</p>	<p>15. Ja Jumala sanoi vielä Mosekselle: niin pitää sinun sanoman Israelin lapsille: Herra teidän isäinne Jumala, Abrahamin Jumala, Isaakin Jumala, ja Jakobin Jumala lähetti minun teidän tykönnne; tämä on minun nimeni ijankaikkisesti, ja tämä on minun muistoni suvusta niin sukuun.</p>	<p>3:15 Ja Jumala sanoi vielä Mosexelle: niijn pitä sinun sanoman Israelin lapsille: HERra teidän Isäin Jumala/ Abrahamin Jumala/ Isaachin Jumala ja Jacobin Jumala/ on minun lähettänyt teidän tygön/ tämä on minun nimen ijancaickisest/ ja tämä on minun muiston sugusta niijn sucuun.</p>
<p>3:16 Mene ja kokoa Israelin vanhimmat ja sano heille: Herra, teidän isienne Jumala, Aabrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumala, on ilmestynyt minulle ja sanonut: 'Totisesti minä pidän teistä huolen ja pidän silmällä, mitä teille tapahtuu Egyptissä.</p>	<p>16. Mene ja kokoo Israelin vanhemmat, ja sano heille: Herra teidän isäinne Jumala on näkynyt minulle, Abrahamin, Isaakin, ja Jakobin Jumala, sanoen: minä olen etsein etsinyt teitä, ja nähnyt, mitä teille on tapahtunut Egyptissä.</p>	<p>3:16 Sentähden mene ja coco wanhimmat Israelist/ ja sano heille: HERra teidän Isäin Jumala on näkynyt minulle/ Abrahamin Jumala/ Isaachin Jumala ja Jacobin Jumala/ sanoden: minä olen edzinyt teitä/ ja nähnyt mitä teille on tapahtunut Egyptisä.</p>
<p>3:17 Ja minä olen päättänyt näin: minä johdatan teidät pois Egyptin kurjuudesta kanaanilaisten, heettiläisten, amorilaisten, perissiläisten, hivviläisten ja jebusilaisten maahan, siihen maahan, joka vuotaa maitoa ja mettä.'</p>	<p>17. Ja olen sanonut: minä tahdon johdattaa teitä ulos Egyptin ahdistuksesta, Kanaanealaisten, Hetiläisten, Amorilaisten, Pheresiläisten ja Jebusilaisten maalle, jossa rieskaa ja hunajaa vuotaa.</p>	<p>3:17 Ja olen sanonut: minä johdatan teitä Egyptin surkeudesta/ Cananerein/ Hetherein/ Amorrerein/ Phereserein/ Hewerein ja Jebuserein maalle/ josa riesca ja hunajata vuota.</p>
<p>3:18 Ja he kuulevat sinua. Niin mene sitten, sinä ja Israelin vanhimmat, Egyptin kuninkaan tykö, ja sanokaa hänelle: 'Herra, hebrealaisten Jumala, on kohdannut meitä. Anna siis meidän mennä kolmen päivän matka erämaahan uhraamaan Herralle, Jumalallemme.'</p>	<p>18. Ja heidän pitää kuuleman sinun äänes; ja sinun ja vanhimmat Israelista pitää menemän Egyptin kuninkaan tykö, ja sanoman hänelle: Herra Hebrealaisten Jumala on kohdannut meitä. Anna siis nyt meidän mennä kolmen päivän matka korpeen, uhraamaan Herralle meidän Jumalallemme.</p>	<p>3:18 Ja cosca he cuulewat sinun änes/ pitä sinun ja wanhimmat Israelist menemän Egyptin Cuningan tygö/ ja sanoman hänelle: HERra Hebrerein Jumala on cudzunut meitä. Anna sijs nyt meidän mennä colmen päiwän matca corpeen/ uhraman HERralle meidän Jumalallem.</p>
<p>3:19 Mutta minä tiedän, että Egyptin kuningas ei päästä teitä menemään, ei edes väkevän käden pakolla.</p>	<p>19. Mutta minä tiedän, ettei Egyptin kuningas laske teitä menemään; vaan väkevän käden kautta.</p>	<p>3:19 Mutta minä tiedän ettei Egyptin Cuningas laske teitä/ waan wäkewän käden cautta.</p>
<p>3:20 Mutta minä ojennan käteni ja lyön Egyptiä kaikenkaltaisilla ihmeilläni, joita minä olen siellä tekevä, ja sitten hän päästää teidät.</p>	<p>20. Silloin minä ojennan käteni, ja lyön Egyptin kaikkinaisilla minun ihmeilläni, joita minä tekevä olen heidän keskellänsä, ja sitte pitää hänen teidät päästämän.</p>	<p>3:20 Silloin minä ojennan käteni/ ja lyön Egyptin caickinaisilla minun ihmeilläni/ jotca minä siellä teen/ ja sijtte pitä hänen teidän päästämän.</p>

3:21 Ja minä annan tämän kansan päästä egyptiläisten suosioon, niin että te lähtiessänne ette lähde tyhjin käsin.	21. Ja minä annan armon tälle kansalle Egyptiläisten edessä, että koska te lähdette, ei teidän pidä tyhjin käsin lähtemän.	3:21 Ja minä annan armon tälle Canssalle Egyptiläisten edes/ että cosca te lähdette/ ei teidän pidä tyhjin käsin lähtemän:
3:22 Vaan jokainen vaimo on pyytävä naapuriltaan ja luonaan majailevalta vaimolta hopea- ja kultakaluja ja vaatteita. Niihin te puette poikanne ja tyttärenne ja viette ne saaliina egyptiläisiltä."	22. Vaan jokaisen vaimon pitää anoman kylänsä vaimolta, ja huonekuntalaiseltaansa hopia- ja kulta-astiat ja vaatteet, ja paneman ne teidän poikainne ja tyttärtenne päälle, ja paljastaman Egyptiläiset.	3:22 waan jocaidden waimon pitä anoman kyläns waimolda/ ja perhens emännäldä hopia ja culdocalut ja waattet/ ja paneman ne teidän poican ja tyttären päälle/ ja paljastaman Egyptiläiset.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Mooses vastasi ja sanoi: "Katso, he eivät usko minua eivätkä kuule minua, vaan sanovat: 'Ei Herra ole sinulle ilmestynyt'."	1. Moses vastasi, ja sanoi: katso, ei he usko minua, eikä ole kuuliaiset minun äänelleni; vaan sanovat: ei ole Herra näkynyt sinulle.	4:1 MOses wastais/ ja sanoi: cadzo/ ei he usco minua/ eikä ole cuuliaiset minun änenleni/ waan sanowat: ei ole HERra näkynyt sinulle:
4:2 Herra sanoi hänelle: "Mikä sinulla on kädessäsi?" Hän vastasi: "Sauva."	2. Herra sanoi hänelle: mikä se on sinun kädessäs? Hän sanoi: sauva.	4:2 HERra sanoi hänelle: mikä se on sinun kadesäs? hän sanoi: sauwa.
4:3 Hän sanoi: "Heitä se maahan." Ja hän heitti sen maahan, ja se muuttui käärmeeksi; ja Mooses pakeni sitä.	3. Ja hän sanoi: heitä se maahan, ja hän heitti sen maahan, ja se muuttui kärmeeksi. Ja Moses pakeni häntä.	4:3 Ja hän sanoi: heitä se maahan/ ja hän heitti sen maahan/ ja se muuttui kärmexi/ ja Moses pakeni händä.
4:4 Mutta Herra sanoi Moosekselle: "Ojenna kätesi ja tartu sen pyrstöön." Niin hän ojensi kätensä ja tarttui siihen, ja se muuttui sauvaksi hänen kädessänsä.	4. Mutta Herra sanoi Mosekselle: ojenna kätes, ja rupee hänen pyrstöönsä. Niin hän ojensi kätensä ja rupesi häneen, ja se muuttui sauvaksi hänen kädessänsä.	4:4 Mutta HERra sanoi Mosexelle: ojenna sinun kätes/ ja rupee hänen pyrstööns. Nijn hän ojensi kätens ja rupeis häneen/ ja se muuttui sauwaxi hänen kadesäns.
4:5 - "Siitä he uskovat, että Herra, heidän isiensä Jumala, Aabrahamin Jumala, Iisakin Jumala ja Jaakobin Jumala, on sinulle ilmestynyt."	5. Sentähden pitää heidän uskoman, että Herra on näkynyt sinulle, heidän isäinsä Jumala, Abrahamin Jumala, Isaakin Jumala ja Jakobin Jumala.	4:5 Sentähden pitä heidän uscoman/ että HERra on näkynyt sinulle/ heidän Isäins Jumala/ Abrahamin Jumala/ Isaachin Jumala ja Jacobin Jumala.
4:6 Ja Herra sanoi vielä hänelle: "Pistä kätesi poveesi." Ja hän pisti kätensä poveensa. Ja kun hän veti sen ulos, niin katso, hänen kätensä oli pitalista valkoinen niinkuin lumi.	6. Ja Herra sanoi vielä hänelle: pistä nyt kätes povees. Ja hän pisti sen poveensa. Ja koska hän veti sen ulos, katso, hänen kätensä oli spitalinen niinkuin lumi.	4:6 Ja HERra sanoi wielä hänelle: pistä kätes sinun powees. Ja cosca hän weti sen ulos/ cadzo/ hänen kätens oli spitalinen nijncuin lumi.

4:7 Ja hän sanoi: "Pistä kätesi takaisin poveesi." Ja hän pisti kätensä takaisin poveensa. Ja kun hän veti sen ulos povestansa, niin katso, se oli taas niinkuin hänen muukin ihonsa.	7. Ja hän sanoi: pistä kätes jällensä povees, ja hän pisti kätensä jälleen poveensa, ja veti jällensä sen ulos povestansa, ja katso, se tuli niinkuin hänen ihonsa.	4:7 Ja hän sanoi: pistä kätes jällens powees/ ja hän pisti kätens jällens poweens/ ja weti jällens sen ulos powestans/ ja cadzo/ se tuli nijncuin muukin hänen ihons.
4:8 Herra sanoi: "Jos he eivät usko sinua eivätkä tottele ensimmäistä tunnustekoa, niin he uskovat toisen tunnusteon.	8. Ja on tapahtuva, jollei he sinua usko, eikä ole kuuliaiset sinun äänelles yhden ihmeen tähden, niin he uskovat sinun äänes toisen ihmeen tähden.	4:8 Jollei he sinua usco/ eikä ole cuuliaiset sinun änelles yhden ihmien tähden/ nijn he uscowat sinun änes toisen ihmien tähden.
4:9 Mutta jos he eivät usko näitäkään kahta tunnustekoa eivätkä kuule sinua, niin ota vettä Niilivirrasta ja kaada kuivalle maalle, niin se vesi, jonka virrasta otat, on muuttuva vereksi kuivalla maalla."	9. Jollei he usko niitä kahta ihmettä, eikä ole kuuliaiset sinun äänelles, niin ota vettä virrasta, ja kaada kuivalle maalle, niin se vesi, jonkas olet ottanut virrasta, tulee vereksi kuivalla maalla.	4:9 Jollei he usco nijtä cahta ihmettä/ eikä ole cuuliaiset sinun änelles/ nijn ota wettä wirrasta/ ja caada cuiwalle maalle/ nijn se wesi/ jongas olet ottanut wirrasta/ tule werexi cuiwalla maalla.
4:10 Niin Mooses sanoi Herralle: "Oi Herra, minä en ole puhetaiainen mies; en ole ollut ennen enkä senkään jälkeen, kuin sinä puhuit palvelijallesi; sillä minulla on hidas puhe ja kankea kieli."	10. Niin sanoi Moses Herralle: Ah Herra, en ole minä tähän asti puhelias mies ollut, enkä myös sitte kuin sinä palvelias kanssa puhunut olet; sillä minulla on hidas puhe ja kankia kieli.	4:10 NIin sanoi Moses HERralle: ah HERra/ en ole minä tähän asti puheljas mies ollut/ sitten cuins sinun palwelias cansa puhunut olet: sillä minulla on hidas puhe ja cangia kieli.
4:11 Ja Herra sanoi hänelle: "Kuka on antanut ihmiselle suun, tahi kuka tekee mykän tai kuuron, näkevän tai sokean? Enkö minä, Herra?"	11. Ja Herra sanoi hänelle: kuka on luonut ihmisen suun? Eli kuka on tehnyt mykän taikka kuuron, eli näkevän taikka sokian? Enkö minä Herra (ole niitä tehnyt)?	4:11 Ja HERra sanoi hänelle: cuca on luonut ihmisen suun? eli cuca on tehnyt mykän taicka cuuroin/ eli näkewän taicka sokian? engö minä HERra ole nijtä tehnyt.
4:12 Mene siis nyt, minä olen sinun suusi apuna ja opetan sinulle, mitä sinun on puhuttava."	12. Mene siis nyt, minä olen sinun suussas, ja opetan sinua, mitä sinun puhuman pitää.	4:12 Mene sijs nyt/ minä olen sinun suusas/ ja opetan sinua mitä sinun puhuman pitä.
4:13 Mutta hän sanoi: "Oi Herra, lähetä kuka muu tahansa!"	13. Moses sanoi: Ah Herra, lähetä, jonkas tahdot lähettää.	4:13 Moses sanoi: minun HERran/ lähetä jongas tahdot lähettä.
4:14 Niin Herra vihastui Moosekseen ja sanoi: "Eikö sinulla ole veljesi Aaron, leeviläinen? Minä tiedän, että hän osaa puhua. Ja katso, hän tulee sinua vastaan; ja kun hän näkee sinut, iloitsee hän sydämestänsä.	14. Niin Herra vihastui suuresti Moseksen päälle, ja sanoi: enkö minä tunne Aaronia sinun veljeäs, Levin suvusta, että hän on puhelias? Ja katso, hän tulee sinua vastaan, ja koska hän näkee sinun, niin hän iloitsee sydämestänsä.	4:14 Nijn HERra wihastui suurest Mosexen päälle/ ja sanoi: engö minä tiedä että Aaron sinun weljes/ Lewin sugusta/ on puheljas? ja cadzo/ hän tule sinua wastan/ ja cosca hän näke sinun/ nijn hän iloidze sydämestäns.

4:15 Ja puhu sinä hänelle ja pane sanat hänen suuhunsa. Ja minä olen sinun suusi apuna ja hänen suunsa apuna ja opetan teille, mitä teidän on tehtävä.	15. Sinun pitää puhuman hänelle, ja paneman sanat hänen suuhunsa; ja minä olen sinun ja hänen suunsa kanssa, ja opetan teitä, mitä teidän pitää tekemän.	4:15 Sinun pitä puhuman hänelle/ ja paneman sanat hänen suuhuns/ ja minä olen sinun ja hänen suuns cansa/ ja opetan teitä mitä teidän pitä tekemän.
4:16 Ja hän on puhuva sinun puolestasi kansalle; niin hän on oleva sinulla suuna, ja sinä olet oleva hänellä Jumalana.	16. Ja hänen pitää puhuman sinun puolestas kansalle. Hänen pitää oleman sinun suunas, ja sinun pitää oleman hänelle Jumalana.	4:16 Ja hänen pitä puhuman sinun puolestas Canssalle. Hänen pitä oleman sinun suunas/ ja sinun pitä oleman hänelle Jumalana.
4:17 Ja ota käteesi tämä sauva, jolla olet tekevä nuo tunnusteot."	17. Ja ota tämä sauva kätees, jolla sinun pitää tekemän ihmeitä.	4:17 Ja ota tämä sauwa kätees/ jolla sinun pitä tekemän ihmeitä.
4:18 Niin Mooses tuli takaisin appensa Jetron luo ja sanoi hänelle: "Anna minun mennä takaisin veljieni tykö Egyptiin, katsomaan, ovatko he vielä elossa." Jetro sanoi Moosekselle: "Mene rauhassa."	18. Niin Moses läksi sieltä, ja tuli jälleensä appensa Jetron tykö, ja sanoi hänelle: annas minun mennä, että minä palajaisin veljeini tykö, jotka ovat Egyptissä, ja näkisin heitä, jos he vielä elävät. Ja Jetro sanoi Mosekselle: mene rauhassa.	4:18 NIin Moses läxi sieldä/ ja tuli jälleens Jethron hänen Appens tygö/ ja sanoi hänelle: annas minun mennä/ että minä palajaisin weljeini tygö jotca owat Egyptis/ ja näkisin heitä jos he wielä elävät. Ja Jethro sanoi Mosexelle: mene rauhan.
4:19 Ja Herra sanoi Moosekselle Midianissa: "Mene takaisin Egyptiin, sillä kaikki ne ovat kuolleet, jotka väijyivät sinun henkeäsi."	19. Ja Herra sanoi Mosekselle Midianissa: mene ja palaja Egyptiin; sillä ne kaikki ovat kuolleet, jotka sinun henkes perään seisoivat.	4:19 Ja HERra sanoi Mosexelle Midianis: mene ja palaja Egyptijn: sillä ne caicki owat cuollet/ jotca sinun henges perän seisoit.
4:20 Niin Mooses otti vaimonsa ja poikansa ja pani heidät aasin selkään ja palasi Egyptin maahan; ja Mooses otti käteensä Jumalan sauvan.	20. Ja Moses otti emäntänsä ja poikansa, ja pani ne aasin päälle, ja palasi Egyptiin; ja otti Jumalan sauvan käteensä.	4:20 Ja Moses otti emändäns ja poicans/ ja pani Asin päälle/ ja palais Egyptijn/ ja otti Jumalan sauwan käteens.
4:21 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Kun tulet takaisin Egyptiin, niin katso, että teet faraon edessä kaikki ne ihmeet, jotka minä olen pannut sinun käteesi. Mutta minä paadutan hänen sydämensä, niin että hän ei päästä kansaa.	21. Ja Herra sanoi Mosekselle: katso, koska tulet Egyptiin jälleensä, että teet kaikki ne ihmeet Pharaon edessä, jotka minä olen antanut sinun kätees. Ja minä paadutan hänen sydämensä, ja ei hän päästä kansaa.	4:21 Ja HERra sanoi Mosexelle: cadzo/ coscas tulet Egyptijn jälleens/ että teet caicki ne ihmet Pharaon edes/ jotca minä olen andanut sinun kätes ala. Ja minä paadutan hänen sydämens/ nijn ettei hän päästä Canssa.
4:22 Sano silloin faraolle: 'Näin sanoo Herra: Israel on minun esikoispoikani;	22. Ja sinun pitää sanoman Pharaolle: näin sanoo Herra: Israel on minun poikani, minun esikoiseni.	4:22 Ja sinun pitä sanoman hänelle/ näin sano HERra: Israel on minun esicoisen.

4:23 sentähden minä sanon sinulle: Päästä minun poikani palvelemaan minua. Mutta jos kieltäydyt päästämästä häntä, niin katso, minä tapan sinun esikoispoikasi."	23. Ja minä käsken sinulle: päästä minun poikani palvelemaan minua, ja jos et sinä tahdo häntä päästää, katso, minä tapan sinun poikas, sinun esikoises.	4:23 Ja minä käsken sinulle: päästä minun poican palweleman minua/ ja jos sinä sitä estät/ nijn minä surman sinun esicoises.
4:24 Ja matkan varrella yöpaikassa tapahtui, että Herra kävi hänen kimppuunsa ja tahtoi surmata hänet.	24. Ja koska hän oli tiellä majassa, tuli Herra häntä vastaan, ja tahtoi hänen tappa.	4:24 Ja cosca hän oli tiellä majasa/ cohdaish ERra hänen ja tahtoi tappa.
4:25 Silloin Sippora otti terävän kiven ja leikkasi pois poikansa esinahan, kosketti sillä Moosesta alhaalta ja sanoi: "Sinä olet minun veriylkäni."	25. Niin Zippora otti kiven, ja ympärileikkasi poikansa esinahan, ja rupesi hänen jalkoihinsa, ja sanoi: sinä olet minulle veriylkä.	4:25 Nijn Zipora otti kiwen/ ja ymbärinsleickais poicans esinahan/ ja rupeish hänen jalcoins/ ja sanoi: sinä olet minulle weriylkä.
4:26 Niin hän jätti hänet rauhaan. Silloin Sippora sanoi: "Veriylkä ympärileikkauksen kautta."	26. Niin hän luopui hänestä. Mutta sanoi: veriylkä ympärileikkauksen tähden.	4:26 Nijn luopui hän hänestä. Mutta hän sanoi: weriylkä/ ymbärinsleickauxen tähden.
4:27 Ja Herra sanoi Aaronille: "Mene Moosesta vastaan erämaahan." Ja hän meni ja kohtasi hänet Jumalan vuorella ja suuteli häntä.	27. Ja Herra sanoi Aaronille: mene Mosesta vastaan korpeen. Ja hän meni, ja tuli häntä vastaan Jumalan vuorella, ja antoi hänen suuta.	4:27 JA HERra sanoi Aaronille: mene Mosesta wastan corpeen. Ja hän meni/ ja tuli händä wastan Jumalan vuorella/ ja andoi suuta.
4:28 Ja Mooses kertoi Aaronille kaikki, mitä Herra oli puhunut lähettäessään hänet, ja kaikki ne tunnusteet, jotka hän oli käsenyt hänen tehdä.	28. Ja Moses ilmoitti Aaronille kaikki Herran sanat, jotka hänen lähetti, ja kaikki ihmeet, jotka hän hänet käsenyt oli.	4:28 Ja Moses ilmoitti Aaronille caicki HERran sanat/ joca hänen lähetti/ ja caicki ihmet cuin hän hänelle käsenyt oli.
4:29 Niin Mooses ja Aaron menivät ja kokosivat kaikki israelilaisten vanhimmat.	29. Niin meni Moses ja Aaron, ja kokosivat kaikki Israelin lasten vanhimmat.	4:29 Nijn he menit ja cocoisit caicki Israelin lasten wanhemmat.
4:30 Ja Aaron puhui kaikki, mitä Herra oli Moosekselle sanonut, ja Mooses teki tunnusteet kansan silmien edessä.	30. Ja Aaron puhui kaikki ne sanat, jotka Herra Mosekselle puhunut oli, ja teki ihmeitä kansan edessä.	4:30 Ja Aaron puhui caicki ne sanat cuin HERra Mosexelle puhunut oli/ ja teki ihmeitä Canssan edes.
4:31 Ja kansa uskoi. Ja kun he kuulivat, että Herra oli pitänyt huolta israelilaisista ja nähnyt heidän kurjuutensa, kumartuivat he maahan ja rukoilivat.	31. Ja kansa uskoi. Ja kuin he kuulivat, että Herra oli etsinyt Israelin lapsia, nähnyt myös heidän ahdistuksensa, lankesivat he maahan ja rukoilivat.	4:32 Ja Canssa uscoi. Ja cuin he cuulit että HERra oli edzinyt Israelin lapsia/ nähnyt myös heidän surkeudens/ langeisit he maahan ja rucoilit.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu

5:1 Senjälkeen Mooses ja Aaron menivät ja sanoivat faraolle: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Päästä minun kansani viettämään minulle juhlaa erämaassa."	1. Sitte menivät Moses ja Aaron Pharaon tykö, ja sanoivat: näin sanoo Herra Israelin Jumala: päästä minun kansani pitämään minulle juhlaa korvessa.	5:1 SIitte menit Moses ja Aaron Pharaon tygö/ ja sanoit: näin sano HERra Israelin Jumala: päästä minun Canssan/ pitämän minulle juhla corwesa.
5:2 Mutta farao vastasi: "Kuka on Herra, jota minun pitäisi kuulla ja päästää Israel? Minä en tunne Herraa enkä päästä Israelia."	2. Pharao vastasi: kuka on Herra, jonka ääntä minun pitäis kuuleman, ja päästämän Israelin? En minä siitä Herrasta mitään tiedä, enkä päästä Israelia.	5:2 Pharao wastais: cuca on HERra/ jonga ändä minun pidäis cuuleman/ ja päästämän Israelin? en minä sijtä HERrasta mitän tiedä/ engä päästä Israeli.
5:3 Niin he sanoivat: "Hebrealaisten Jumala on kohdannut meitä. Anna siis meidän mennä kolmen päivän matka erämaahan uhraamaan Herralle, Jumalallemme, ettei hän rankaisi meitä rutolla tai miekalla."	3. Ja he sanoivat: Heprealaiisten Jumala on kohdannut meitä; anna siis nyt meidän mennä kolmen päivän matka korpeen uhraamaan Herralle meidän Jumalallemme, ettei hän rutolla miekalla meidän päällemme tulis.	5:3 Ja he sanoit: Hebrerein Jumala on cudzunut meitä/ anna sijs nyt meidän mennä colmen päiwän matca corpeen/ uhraman HERralle meidän Jumalallem/ ettei rutto eli miecka meidän päällem tulis.
5:4 Mutta Egyptin kuningas vastasi heille: "Miksi te, Mooses ja Aaron, pidätätte kansaa työnteosta? Menkää töihinne."	4. Niin Egyptin kuningas sanoi heille: miksi te, Moses ja Aaron, pidätte kansan heidän työstänsä? Menkää teidän työhönne.	5:4 Nijn Egyptin Cuningas sanoi heille: mixi te nijn teette/ sinä Moses ja Aaron/ että tämä Canssa jättä heidän työns? mengät teidän työhön.
5:5 Ja farao sanoi vielä: "Katsokaa, liian paljon on muutenkin joutoväkeä maassa, ja te tahdotte saattaa heidät kulkemaan työttöminä."	5. Pharao sanoi vielä: katso, ilmankin on kansaa paljo maalla, ja te vielä nyt tahdotte heitä joutilaaksi saattaa heidän töistänsä.	5:5 Pharao sanoi wielä: cadzo/ ilmangin on Canssa paljo maalla/ ja te wielä nyt tahdotta heitä joutilaxi saatta heidän töistäns.
5:6 Ja farao antoi sinä päivänä käskyn kansan työnteettäjille ja päällysmiehille, sanoen:	6. Sentähden käski Pharao sinä päivänä kansan teettäjille ja heidän haltioillensa, sanoen:	5:6 SEntähden käski Pharao sinä päiwänä Canssan teettäille ja heidän haldioillens sanoden:
5:7 "Älkää enää antako kansalle olkia tiilien tekemistä varten niinkuin ennen; he menkööt itse ja kootkoot itselleen oljet.	7. Ei teidän pidä tästälähin olkia antaman kansalle tiilejä tehdä niinkuin ennen; menkään he itse ja kootkaan itsellensä olkia.	5:7 Ei teidän pidä tästälähin olkia cocoman ja andaman Canssalle tijlejä polta/ nijncuin ennen/ andacat heidän idze mennä/ ja coota heillens olkia.
5:8 Pankaa kuitenkin heidän tehtäväkseen sama tiilimäärä, jonka he ennenkin ovat tehneet, siitä mitään vähentämättä; sillä he ovat laiskoja, sentähden he huutavat näin: 'Menkäämme uhraamaan Jumalallemme!'	8. Kuitenkin se tiililuku, jonka he tekivät tähän asti, laskekaat heidän päällensä, ja älkää siitä vähentäkö; sillä he ovat joutilasna, sentähden he huutavat, sanoen: me tahdomme mennä uhraamaan meidän Jumalallemme.	5:8 Cuitengin se tijlilucu cuin he teit tähän asti/ laskecat heidän päällens/ ja älkät sijtä vähendäkö: sillä he owat joutilassa/ sentähden he huutawat/ sanoden: mengäm uhraman meidän Jumalallem.

5:9 Pantakoon miehille raskasta työtä, että heillä olisi siinä tekemistä ja että he eivät kuuntelisi valhepuheita."	9. Rasitettakoon kansa työllä, että heillä olis kyllä tekemistä, eikä luottaisi valhepuheisiin.	5:9 Rascuuttacam Canssa työllä/ että heillä olis kyllä tekemist/ ja ei luottais heitäns walhepuheisijn.
5:10 Niin kansan työnteettäjät ja päällysmiehet menivät ja sanoivat kansalle: "Näin sanoo farao: 'Minä en anna teille enää olkia.	10. Niin kansan teettäjät ja heidän haltiansa menivät ja puhuivat kansalle, sanoen: näin sanoo Pharaon: en minä tahdo teille olkia antaa.	5:10 Nijn Canssan teettäjät ja heidän haldians menit ja puhuit Canssalle/ sanoden: näin sano Pharaon: ei teille pidä olkia annettaman.
5:11 Menkää itse ja hankkikaa itsellenne olkia, mistä vain löydätte, mutta työstänne ei vähennetä mitään."	11. Menkää itse kokoomaan teille olkia kusta ikänänsä te löydätte; mutta teidän työstänne ei pidä mitään vähennettämän.	5:11 Mengät idze cocoman teillen olkia custaikänän te löydätte/ mutta teidän työstän ei pidä mitän vähettämän.
5:12 Niin kansa hajosi pitkin Egyptin maata keräämään pehkuja olkien asemesta.	12. Niin kansa hajotti itsensä koko Egyptin maan ympärinsä hakemaan heillensä sänkiä, että heillä olkia olisi.	5:12 Nijn canssa hajotti idzens coco Egyptin maan ymbärins hakeman heillens sāngiä/ että heillä olkia olis.
5:13 Ja työnteettäjät ahdistivat heitä sanoen: "Tehkää työnne valmiiksi, kunkin päivän määrä päivälleen, niinkuin silloinkin, kun saitte olkia."	13. Ja teettäjät vaativat heitä, sanoen: täyttäkää teidän päivätyönne, niinkuin silloinkin, koska teillä olkia oli.	5:13 Ja teettäjät waadeit heitä/ sanoden: täyttäkät teidän päiwätyön/ nijncuin silloingin/ cosca teillä olkia oli.
5:14 Ja israelilaisten päällysmiehiä, joita faraon työnteettäjät olivat heille asettaneet, piestiin, ja heille sanottiin: "Miksi ette ole eilen ettekä tänään suorittaneet tähänastista määränne tiilien teossa?"	14. Ja Israelin lasten haltiat, jotka Pharaon teettäjät heidän päällensä asettaneet olivat, piestiin ja sanottiin heille: miksi ette eilen eikä tänäpäpä täyttäneet teidän määrättyä päivätyötänne tiilein tekemisessä, niinkuin ennenkin.	5:14 Ja Israelin lasten haldiat/ jotca Pharaon teettäjät heidän päällens asettanet olit/ piestin ja sanottin heille: mixet te eilän eikä tänäpäpä täyttānet teidän määrättyä päiwätyötän/ nijncuin ennengin?
5:15 Niin israelilaisten päällysmiehet menivät ja valittivat faraolle, sanoen: "Minkätähden teet näin palvelijoillesi?"	15. Niin Israelin lasten haltiat menivät ja huusivat Pharaon tykö, sanoen: miksis näin teet palvelioilles?	5:15 Niin Israelin lasten haldiat menit/ ja huusit Pharaon tygö/ sanoden: mixis näin teet palwelioilles?
5:16 Olkia palvelijoillesi ei anneta, mutta kuitenkin sanotaan meille: 'Tehkää tiilet.' Ja katso, palvelijoitasi piestään, vaikka vika on sinun oman väkesi."	16. Ei anneta sinun palvelioilles olkia, ja he sanovat meille: tehkää tiilit, ja katso, sinun palvelias piestään, ja sinun kansalles nuhde on.	5:16 Ei anneta sinun palwelioilles olkia/ ja pitä cuitengin tekemän tijlit cuin meille määrätty on/ ja cadzo/ sinun palwelias piestän/ ja sinun Canssas wäärintekiäxi soimatan.
5:17 Mutta hän sanoi: "Te olette laiskoja, laiskoja olette; sentähden te sanotte: 'Menkäämme uhraamaan Herralle.'	17. Ja hän sanoi: te olette joutilaat, joutilaat te olette, sentähden te sanotte: menkäämme ja uhratkaamme Herralle.	5:17 Pharaon sanoi: te oletta joutilat/ joutilat te oletta/ sentähden te sanotta: mengäm ja uhratcam HERralle.

5:18 Menkää vain työhönne. Olkia ei teille anneta, mutta määrätty luku tiiliä on teidän hankittava."	18. Niin menkää nyt, ja tehkää työtä. Olkia ei pidä teille annettaman; mutta tiililuvun pitää teidän kuitenkin antaman.	5:18 Nijn mengät nyt/ ja tehkät teidän päiwätyön/ olkia ei pidä teille annettaman/ mutta tijlilugun pitä teidän cuitengin andaman.
5:19 Niin israelilaisten päällysmiehet huomasiivat joutuneensa ahtaalle, kun heille sanottiin: "Ette saa mitään tiililuvun vähennystä kunkin päivän määrästä."	19. Niin Israelin lasten haltiat näkivät itsensä olevan ahdistuksessa, sillä (heille) sanottiin: ei teidän pidä vähentämän teidän tiileistänne, kunkin päivän määrästä.	5:19 Nijn Israelin lasten haldiat näit/ että se pahemmaxi tuli/ sillä heille sanottin: ei teidän pidä vähendämän teidän tijleistän/ cungin päiwän määrästä.
5:20 Ja kun he lähtivät faraon luota, kohtasivat he Mooseksen ja Aaronin, jotka odottivat heitä,	20. Ja he kohtasivat Moseksen ja Aaronin, jotka seisoivat heitä vastassa, kuin he läksivät Pharaon tyköä.	5:20 Ja cosca he läxit Pharaon tykö/ cohtaisit heidän Moses ja Aaron/ jotca seisoit heidän edesäns tiellä.
5:21 ja he sanoivat näille: "Herra kostakoon teille ja tuomitkoon teidät; sillä te olette saattaneet meidät faraon ja hänen palvelijainsa vihoihin ja antaneet heidän käteensä miekan, meille surmaksi."	21. Joille he sanoivat: Herra nähköön teitä ja tuomitkoon; sillä te olette tehneet meidän haisevaiseksi Pharaon edessä, ja hänen palveliainsa edessä, että te olette miekan antaneet heidän käteensä, surmata meitä.	5:21 Joille he sanoit: HERra nähkön teitä ja costacon: sillä te oletta tehnet meidän haisewaisexi Pharaon edes/ ja hänen palwelians edes/ että te oletta miecan andanet heidän käteens/ surmata meitä.
5:22 Silloin Mooses palasi Herran tykö ja sanoi: "Herra, miksi olet tehnyt niin pahoin tälle kansalle? Miksi olet lähettänyt minut?"	22. Moses palasi Herran tykö, ja sanoi: Herra miksis niin pahasti teet tätä kansaa vastaan? Miksis olet minut tänne lähettänyt?	5:22 Moses palais HERran tygö/ ja sanoi: HERra/ mixis njn pahasti teet tätä Canssa watan? mixis olet minun lähettänyt?
5:23 Sillä siitä asti, kun minä menin faraon tykö puhumaan sinun nimessäsi, hän on tehnyt pahaa tälle kansalle, etkä sinä suinkaan ole kansaasi vapahtanut."	23. Sillä sitte kuin minä menin Pharaon tykö, puhuttelemaan häntä sinun nimees, on hän pahoin tehnyt tälle kansalle; ja et sinä ollenkaan ole pelastanut sinun kansaas.	5:23 Sillä sijtte cuin minä menin Pharaon tygö/ puhutteleman händä sinun nimesäs/ on hän wielä cowemmin waiwannut Canssa/ ja et sinä ole pelastanut sinun Canssas.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Mutta Herra vastasi Moosekselle: "Nyt saat nähdä, mitä minä faraolle teen; sillä väkevän käden pakottamana hän on päästävä heidät, ja väkevän käden pakottamana hän on ajava heidät maastansa."	1. Niin sanoi myös Herra Moosekselle: nyt pitää sinun näkemän, mitä minä Pharaolle teen; sillä hänen pitää heitä päästämän väkevän käden kautta, ja hänen myös pitää väkevän käden kautta heitä ajaman ulos maaltansa.	6:1 Nijn sanoi HERra Mosexelle: nyt sinä näet/ mitä minä Pharaolle teen: sillä hänen pitä heitä päästämän wäkwän käden cautta/ ja hänen myös pitä wäkwän käden cautta heitä ajaman maaldans.
6:2 Ja Jumala puhui Moosekselle ja sanoi hänelle: "Minä olen Herra.	2. Ja Jumala puhui Moosekselle, ja sanoi hänelle: Minä (olen) Herra,	6:2 JA Jumala puhui Mosexelle/ ja sanoi hänelle: Minä olen HERRA.

6:3 Ja minä olen ilmestynyt Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille 'Jumalana Kaikkivaltiaana', mutta nimelläni 'Herra' en minä ole tehnyt itseäni heille tunnetuksi.	3. Ja olen näkynyt Abrahamille, Isaakille ja Jakobille kaikkivaltiasna Jumalana. Mutta minun nimessäni HERRA, en ole minä tuttu heiltä.	6:3 Ja olen näkynyt Abrahamille/ Isaachille ja Jacobille/ että minä olen heidän caickiwaldias Jumalans. Mutta minun nimen/ HERRA/ ei ole heille ilmoitettu.
6:4 Ja minä tein myös liittoni heidän kanssansa, antaakseni heille Kanaanin maan, sen maan, jossa he muukalaisina asuivat.	4. Ja minä tein myös minun liittoni heidän kanssansa, antaakseni heille Kanaanin maan, heidän vaelluksensa maan, jossa he ovat muukalaiset olleet.	6:4 Ja minä tein myös minun lijttoni heidän cansans/ andaxeni heille Canaan maan/ josa he owat waeldanet ja muucalaiset ollet.
6:5 Ja nyt minä olen kuullut israelilaisten vaikeroimisen, kun egyptiläiset pitävät heitä orjantyössä, ja olen muistanut liittoni.	5. Ja minä olen myös kuullut Israelin lasten huokauksen, joita Egyptiläiset orjuudella vaivaavat, ja olen minun liittoni muistanut.	6:5 Ja minä olen myös cuullut Israelin lasten surkian walituxen/ joita Egyptiläiset työllä waiwawat/ ja olen minun lijttoni muistanut.
6:6 Sano sentähden israelilaisille: 'Minä olen Herra, ja minä vien teidät pois egyptiläisten sorron alta ja vapautan teidät orjuudesta ja pelastan teidät ojennetulla käsivarrella ja suurilla rangaistustuomioilla.	6. Sentähden sano Israelin lapsille: minä olen Herra, ja minä johdatan teitä Egyptin kuorman alta, ja pelastan teitä orjuudestanne, ja vapahdan teitä ojetulla käsivarrella ja suurella oikeudella.	6:6 Sentähden sano Israelin lapsille: Minä olen HERra/ ja minä johdatan teitä Egyptin cuorman alda/ ja pelastan teitä teidän orjudestan/ ja wapahdan teitä ojetulla käsiwarrella ja suurella oikeudella.
6:7 Niin minä otan teidät kansakseni ja olen teidän Jumalanne; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra, teidän Jumalanne, joka vien teidät pois egyptiläisten sorron alta.	7. Ja otan teitä minun kansakseni, ja olen teidän Jumalanne, että te tietäisitte, että minä olen teidän Jumalanne, joka teitä johdatan ulos Egyptin orjuudesta.	6:7 Ja otan teitä minun Canssaxeni/ ja olen teidän Jumalan/ että te tiedäisitte että minä olen teidän HERran Jumalan/ joca teitä jodatan Egyptin orjudesta.
6:8 Ja minä johdatan teidät siihen maahan, jonka minä olen kättä kohottaen luvannut antaa Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille; ja sen minä annan teille omaksi. Minä olen Herra."	8. Ja vien teitä sille maalle, jonka ylitse minä nostin minun käteni antaakseni sen Abrahamille, Isaakille ja Jakobille; sen minä tahdon antaa teille omaksi: minä Herra.	6:8 Ja wien teitä sille maalle/ jonga ylidzen minä nostin minun käteni/ andaxeni sen Abrahamille/ Isaachille ja Jacobille/ sen minä nyt annan teille omaxen: Minä HERra.
6:9 Ja Mooses puhui näin israelilaisille; mutta he eivät kuulleet Moosesta tuskaantumisensa ja raskaan orjuutensa tähden.	9. Näin puhui Moses Israelin lapsille; vaan ei he kuulleet Mosesta henkensä ahdistuksen ja raskaan orjuutensa tähden.	6:9 Näitä caickia puhui Moses Israelin lapsille: waan ei he cuullet Mosesta heidän hengens ahdistuxen ja rascan työns tähden.
6:10 Sitten Herra puhui Moosekselle ja sanoi:	10. Silloin puhui Herra Mosekselle, sanoen:	6:10 Silloin puhui HERra Mosexelle/ sanoden:
6:11 "Mene ja sano faraolle, Egyptin kuninkaalle, että hän päästää israelilaiset maastansa."	11. Mene ja puhu Pharaolle Egyptin kuninkaalle, että hän päästäis Israelin lapset hänen maaltansa.	6:11 Mene ja puhu Pharaolle Egyptin Cuningalle/ että hän päästäis Israelin lapset hänen maaldans.

6:12 Mutta Mooses puhui Herran edessä ja sanoi: "Katso, israelilaiset eivät kuulleet minua; kuinka sitten farao kuulisi minua, joka olen huuliltani ympärileikkaamaton?"	12. Mutta Moses puhui Herran edessä, sanoen: katso Israelin lapset ei kuulleet minua, kuinkasta Pharao kuulis minua, ja minulla on myös ympärileikkaamattomat huulet?	6:12 Mutta Moses puhui HERran edes sanoden: cadzo/ Israelin lapset ei ole cuulet minua/ cuingasta Pharao cuulis minua/ siihen myös minulla owat ymbärinsleickamattomat huulet.
6:13 Mutta Herra puhui Moosekselle ja Aaronille ja käski heitä menemään israelilaisten ja faraon, Egyptin kuninkaan, tykö ja viemään israelilaiset pois Egyptin maasta.	13. Niin puhui Herra Mosekselle ja Aaronille, ja käski heitä Israelin lasten ja Pharaon Egyptin kuninkaan tykö, johdattamaan Israelin lapsia ulos Egyptin maalta.	6:13 Nijn puhui HERra Mosexelle ja Aaronille/ ja käski heitä Israelin lasten ja Pharaon Egyptin Cuningan tygö/ johdattaman Israelin lapsia Egyptin maalda.
6:14 Nämä ovat heidän perhekuntainsa päämiehet: Ruubenin, Israelin esikoisen, pojat olivat Hanok ja Pallu, Hesron ja Karmi. Nämä ovat Ruubenin sukukunnat.	14. Nämät olivat heidän isäinsä huonetten päät. Rubenin Israelin esikoisen lapset: Hanok ja Pallu, Hetsron ja Karmi: nämät ovat Rubenin sukukunnat.	6:14 NÄmät owat heidän Isäins huonetten päät. Rubenin Israelin esicoisen lapset owat nämät: Hanoch ja Pallu/ Hezron ja Charmi/ nämät owat Rubenin sucucunnat.
6:15 Simeonin pojat olivat Jemuel, Jaamin, Oohad, Jaakin, Soohar ja Saul, kanaanilaisen vaimon poika. Nämä ovat Simeonin sukukunnat.	15. Ja Simeonin lapset: Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Zoar ja Saul, sen Kanaanean vaimon poika: nämät ovat Simeonin sukukunnat.	6:15 Simeonin lapset owat: Jemuel/ Jamin/ Ohad/ Jachin/ Zoar ja Saul/ sen Cananean waimon poica/ nämät owat Simeonin sucucunnat.
6:16 Ja nämä ovat Leevin poikien nimet heidän polveutumisensa mukaan: Geerson, Kehat ja Merari. Ja Leevin elinaika oli sata kolmekymmentä seitsemän vuotta.	16. Ja nämät ovat Levin lasten nimet heidän sukukunnissansa: Gerson, Kahat ja Merari: Mutta Levin elämän vuodet olivat sata ja seitsemänneljätkymmentä ajastaikaa.	6:16 Ja nämät owat Lewin lasten nimet heidän suguisans: Gerson/ Kahath ja Merari. Mutta Lewi oli sadan colmenkymmenen ja seidzemen ajastaicainen.
6:17 Geersonin pojat olivat Libni ja Siimei, sukujensa mukaan.	17. Gersonin lapset: Libni ja Simei heidän sukukunnissansa.	6:17 Gersonin lapset: Libni ja Simei heidän suguisans.
6:18 Kehatin pojat olivat Amram, Jishar, Hebron ja Ussiel. Ja Kehatin elinaika oli sata kolmekymmentä kolme vuotta.	18. Kahatin lapset: Amram, Jesear, Hebro ja Usiel. Mutta Kahatin elämän vuodet olivat sata ja kolmeneljätkymmentä ajastaikaa.	6:18 Kahathin lapset owat: Amram/ Jezear/ Hebron ja Usiel. Mutta Kahath oli sadan colmenkymmenen ja colmen ajastaicainen.
6:19 Merarin pojat olivat Mahli ja Muusi. Nämä ovat Leevin suvut polveutumisensa mukaan.	19. Ja Merarin pojat: Maheli ja Musi: nämät ovat Levin sukukunnat heidän polvisuvussansa.	6:19 Merarin pojat: Maheli ja Musi/ nämät owat Lewin sugut heidän lapsisans.
6:20 Mutta Amram otti isänsä sisaren Jookebedin vaimokseen, ja tämä synnytti hänelle Aaronin ja Mooseksen. Ja Amramin elinaika oli sata kolmekymmentä seitsemän vuotta.	20. Ja Amram otti isänsä sisaren Jokebetin emännäksensä, joka synnytti hänelle Aaronin ja Moseksen. Ja Amramin elämän vuodet olivat sata ja seitsemänneljätkymmentä ajastaikaa.	6:20 Ja Amram otti Jochebethin hänen Isäns sisaren emännäxens/ joca synnytti hänelle Aaronin ja Mosexen. Ja Amram oli sadan colmenkymmenen ja seidzemen ajastaicainen.

6:21 Jisharin pojat olivat Koorah, Nefeg ja Sikri.	21. Ja Jetsearin lapset:Kora, Nepheg ja Sikri.	6:21 Zeearin lapset owat: Korah/ Nepheg ja Sichri.
6:22 Ussielin pojat olivat Miisael, Elsafan ja Sitri.	22. Ja Usielin lapset: Misael, Eltsaphan ja Sitri.	6:22 Usielin lapset owat: Misael/ Elzaphan/ Sithri.
6:23 Ja Aaron otti vaimoksensa Eliseban, Amminadabin tyttären, Nahsonin sisaren, ja tämä synnytti hänelle Naadabin, Abihun, Eleasarin ja Iitamarin.	23. Aaron otti itsellensä emännän Elitseban, Aminadabin tyttären, Nahassonin sisaren, joka hänelle synnytti Nadabin, Abihun, Eleatsarin ja Itamarin.	6:23 Aaron otti hänellens emännän: Elizeban/ Aminadabin tyttären/ Nahassonin sisaren joca hänelle synnytti Nadabin/ Abihun/ Eleazarin ja Itamarin.
6:24 Koorahin pojat olivat Assir, Elkana ja Abiasaf. Nämä ovat koorahilaisten suvut.	24. Ja Koran lapset: Assir, Elkana ja Abiasaph: nämät ovat Koralaisten sukukunnat.	6:24 Korahn lapset owat: Assir/ Elcana ja Abiassaph. Nämä owat Koritherein sucucunnat.
6:25 Ja Eleasar, Aaronin poika, otti itsellensä vaimon Puutielin tyttäristä, ja tämä synnytti hänelle Piinehaan. Nämä ovat leeviläisten perhekuntien päämiehet heidän sukujensa mukaan.	25. Mutta Eleatsar Aaronin poika otti itsellensä Putielin tyttäristä emännän, joka synnytti hänelle Pinehaan. Nämä ovat Leviläisten isäin päät heidän sukukunnissansa.	6:25 Mutta Eleazar Aaronin poica otti hänellens Putielin tyttärist emännän/ joca synnytti Pinehan. Nämä owat Lewitain Isäin päät heidän sucucunnisans.
6:26 Nämä olivat Aaron ja Mooses, joille Herra sanoi: "Viekää israelilaiset joukkoinensa pois Egyptin maasta."	26. Nämä ovat Aaron ja Moses, joille Herra sanoi: johdattakaat ulos Israelin lapset Egyptin maalta joukkoinensa.	6:26 Nämä owat Aaron ja Moses/ joille HERra sanoi: johdattacat Israelin lapset Egyptin maalda jouckoinens.
6:27 Nämä puhuivat faraolle, Egyptin kuninkaalle, että he aikoivat viedä israelilaiset pois Egyptistä, nimittäin Mooses ja Aaron.	27. Nämä ovat ne, jotka puhuivat Pharaon Egyptin kuninkaan kanssa, että heidän piti johdattaman ulos Israelin lapset Egyptistä: nämät ovat Moses ja Aaron.	6:27 Nämä owat ne jotca puhuit Pharaon Egyptin Cuningan cansa/ että heidän piti johdattaman Israelin lapset Egyptistä/ nimittäin/ Moses ja Aaron.
6:28 Ja niihin aikoihin, kun Herra puhui Moosekselle Egyptin maassa,	28. Ja sinä päivänä puhui Herra Moseksen kanssa Egyptin maalla,	6:28 Ja sinä päiwänä puhui HERra Mosexen cansa Egyptin maalla.
6:29 puhui Herra Moosekselle näin: "Minä olen Herra. Sano faraolle, Egyptin kuninkaalle, kaikki, mitä minä sinulle puhun."	29. Ja sanoi hänelle: Minä olen Herra: puhu Pharaolle Egyptin kuninkaalle kaikki, mitä minä sinulle puhun.	6:29 Ja sanoi: Minä olen HERra/ puhu Pharaolle Egyptin Cuningalle/ caicki mitä minä sinulle puhun.
6:30 Mutta Mooses vastasi Herran edessä: "Katso, minä olen huuliltani ympärileikkaamaton, kuinka siis farao kuulisi minua?"	30. Niin vastasi Moses Herralle: katso, minä olen ympärileikkaamaton huulilta, kuinkasta Pharao minua kuulee?	6:30 Nijn wastais Moses HERralle: cadzo/ minä olen ymbärinsleickamaton huulilda/ cuingasta Pharao minua cuule?
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu

7:1 Mutta Herra sanoi Moosekselle: "Katso, minä asetan sinut jumalaksi faraolle, ja veljesi Aaron on oleva sinun profeettasi.	1. Ja Herra sanoi Mosekselle: katso, minä olen asettanut sinun Pharaon Jumalaksi. Ja veljes Aaron pitää oleman sinun prophetas.	7:1 HERra sanoi Mosexelle: cadzo/ Minä olen asettanut sinun Pharaon jumalaxi. Ja Aaron sinun weljes pitä oleman sinun Prophetas.
7:2 Puhu kaikki, mitä minä sinun käsken puhua; ja Aaron, sinun veljesi, puhukoon faraolle, että hän päästää israelilaiset maastansa.	2. Sinun pitää puhuman kaikki, mitä minä käsken sinulle, vaan Aaron sinun veljes pitää sen puhuman Faraolle: että hän päästäis Israelin lapset maaltansa.	7:2 Sinun pitä puhuman caicki cuin minä käsken sinulle/ waan Aaron sinun weljes pitä sen puhuman Faraolle/ että hän päästäis Israelin lapset hänen maaldans.
7:3 Mutta minä paadutan faraon sydämen ja teen monta tunnustekoa ja ihmettä Egyptin maassa.	3. Mutta minä tahdon paaduttaa Pharaon sydämen, ja tehdä monta minun ihmettäni ja tunnustähteäni Egyptin maalla.	7:3 Mutta minä paadutan Pharaon sydämen tehdäxen monda ihmettäni ja tunnustähteni Egyptin maalla.
7:4 Ja farao ei kuule teitä, mutta minä asetan käteni Egyptiä vastaan ja vien pois joukkoni, kansani, israelilaiset, Egyptin maasta, toimittaen suuret rangaistustuomiot.	4. Ja ei Pharao kuule teitä; ja minä tahdon osoittaa minun käteni Egyptissä, ja johdatan ulos minun joukkoni, minun kansani Israelin lapset Egyptin maalta suurella oikeudella.	7:4 Ja ei Pharao teitä cuule: sillä minä osotan minun käteni Egyptis/ ja johdatan minun jouckoni/ minun Canssani Israelin lapset Egyptin maalda suurella oikeudella.
7:5 Ja egyptiläiset tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä ojennan käteni Egyptin yli ja vien pois israelilaiset heidän keskeltänsä."	5. Ja Egyptiläisten pitää tietämän, että minä olen Herra, ojetessani kättäni Egyptin ylitse, ja johdattaissani ulos Israelin lapset heidän keskeltänsä.	7:5 Ja Egyptiläiset pitä ymmärtämän että minä olen HERra/ ojetesani kättäni Egyptin ylidzen/ ja johdattaisan Israelin lapset heidän tyköns.
7:6 Ja Mooses ja Aaron tekivät, niinkuin Herra oli heitä käsenyt; niin he tekivät.	6. Moses ja Aaron tekivät niinkuin Herra oli heille käsenyt.	7:6 Moses ja Aaron teit nijncuin HERra oli heille käsenyt.
7:7 Mutta Mooses oli kahdeksankymmenen vuoden vanha ja Aaron kahdeksankymmenen kolmen vuoden vanha, kun he puhuivat faraon kanssa.	7. Ja Moses oli kahdeksankymmenen ajastaikainen, ja Aaron kolmen ajastaikainen yhdeksättäkymmentä, koska he puhuivat Pharaon kanssa.	7:7 Ja Moses oli cahdexankymmenen ajastaicainen/ ja Aaron yhdexänkymmenen ja colmen ajastaicainen/ cosca he puhuit Pharaon cansa.
7:8 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille ja sanoi:	8. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:	7:8 Ja HERra puhui Mosexelle ja Aaronille/ sanoden:
7:9 "Kun farao puhuu teille ja sanoo: 'Tehkää jokin ihmetyö', niin sano sinä Aaronille: 'Ota sauvasi ja heitä se faraon eteen, niin se muuttuu käärmeeksi'."	9. Koska Pharao puhuu teille, sanoen: osoittakaat teidän ihmeenne. Niin sinun pitää sanoman Aaronille: ota sauvas, ja heitä Pharaon eteen, ja se tulee kärmeeksi.	7:9 Cosca Pharao puhu teille/ sanoden: osottacat teidän ihmen. Nijn sinun pitä sanoman Aaronille: ota sauwas/ ja heitä Pharaon eteen ja se tule kärmexi.

7:10 Niin Mooses ja Aaron menivät faraon tykö ja tekivät, niinkuin Herra oli käskenyt. Aaron heitti sauvansa faraon ja hänen palvelijainsa eteen, ja se muuttui käärmeeksi.	10. Niin Moses ja Aaron menivät Pharaon tykö, ja tekivät niinkuin Herra oli käskenyt. Ja Aaron heitti sauvansa Pharaon ja hänen palveliainsa eteen, ja se tuli käärmeeksi.	7:10 NIjn Moses ja Aaron menit Pharaon tygö/ ja teit nijncuin HERra oli käskenyt. Ja Aaron heitti sauwans Pharaon ja hänen palwelioittens eteen/ ja se tuli kärmexi.
7:11 Ja faraokin kutsui maansa viisaat ja velhot; ja nämä Egyptin tietäjät tekivät samoin taioillansa:	11. Niin Pharao myös kutsui tietäjät ja noidat, ja Egyptin noidat tekivät myös niin noitumisillansa.	7:11 Nijn Pharao myös cudzui tietäjät ja noidat/ ja Egyptin noidat teit myös nijn heidän noitumisillans.
7:12 he heittivät kukin sauvansa maahan, ja ne muuttuivat käärmeiksi. Mutta Aaronin sauva nieli heidän sauvansa.	12. Ja itsekukin heistä heitti sauvansa maahan, ja ne tulivat käärmeiksi. Mutta Aaronin sauva nieli heidän sauvansa.	7:12 Ja idzecukin heistä heitti sauwans maahan/ ja ne tulit kärmexi. Mutta Aaronin sauwa nieli heidän sauwans.
7:13 Ja faraon sydän paatui, eikä hän kuullut heitä, niinkuin Herra oli sanonutkin.	13. Niin Pharaon sydän paatui, eikä myös kuullut heitä: niinkuin Herra oli sanonut.	7:13 Nijn Pharaon sydän paatui/ eikä myös cuullut heitä/ nijncuin HERra oli sanonut.
7:14 Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Faraon sydän on kovettunut, hän kieltäytyy päästämästä kansaa.	14. Ja Herra sanoi Mosekselle: Pharaon sydän on kovettunut, ja ei tahdo päästää kansaa.	7:14 JA HERra sanoi Mosexelle: Pharaon sydän on cowettunut/ ja ei tahdo päästä Canssa.
7:15 Mene faraon tykö huomenaamuna, kun hän menee veden luo, ja seisahdu hänen tielleen Niilivirran partaalle. Ja ota käteesi se sauva, joka oli muuttunut käärmeeksi,	15. Mene Pharaon tykö varhain aamulla, katso, hän kävelee vetten tykönä, ja seis häntä vastassa virran reunalla, ja se sauva, joka oli käärmeeksi muuttunut, ota sinun kätees.	7:15 Mene Pharaon tygö warhain amulla/ cadzo/ hän käwele wetten tykönä/ ja mene händä wastian wirran reunalle/ ja se sauwa/ joca oli kärmexi muuttunut/ ota sinun kätees.
7:16 ja sano hänelle: 'Herra, hebrealaisten Jumala, on lähettänyt minut sinun luoksesi ja käskenyt sanoa: Päästä minun kansani palvelemaan minua erämaassa. Mutta katso, sinä et ole totellut tähän asti.	16. Ja sano hänelle: Herra Hebrealaisten Jumala on minun lähettänyt sinun tykö, sanoen: laske minun kansani palvelemaan minua korvessa; ja katso, et ole sinä kuullut tähän asti.	7:16 Ja sano hänelle: HERra Hebrerein Jumala on minun lähettänyt sinun tygös/ ja käski sinulle sanoa: laske minun Canssan/ palweleman minua corwesa/ ja et ole sinä cuullut tähän päiwän asti.
7:17 Sentähden Herra sanoo näin: Tästä olet tunteva, että minä olen Herra: katso, minä lyön sauvalla, joka on kädessäni, virran veteen, ja se muuttuu vereksi.	17. Sentähden sanoo Herra näin: tästä pitää sinun tunteman minun olevan Herran: katso, minä lyön tällä sauvalla, joka on minun kädessäni, veteen, joka virrassa on, ja sen pitää muuttuman vereksi,	7:17 Sentähden sanoi HERra näin: tästä pitä sinun tundeman minun olewan HERran/ cadzo/ minä lyön tällä sauwalla/ joca on minun kädessäni weteen/ joca wirrasa on/ ja sen pitä muuttuman werexi.
7:18 Ja kalat virrassa kuolevat, ja virta rupeaa haisemaan, niin että egyptiläisiä inhottaa juoda vettä virrasta."	18. Niin että kalat, jotka virrassa ovat, pitää kuoleman, ja virran pitää haiseman, ja Egyptiläiset pitää kyylymän, koska he juovat vettä virrasta.	7:18 Nijn että calat/ jotca wirrasa owat/ pitä cuoleman/ ja wirran pitä haiseman/ ja Egyptiläiset pitä kyylymän/ cosca he juowat wettä wirrasta.

7:19 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Sano Aaronille: 'Ota sauvasi ja ojenna kätesi Egyptin vetten yli, sen jokien, kanavien ja lammikkojen yli ja kaikkien niiden paikkojen yli, joihin on vettä kokoontunut, niin ne muuttuvat vereksi. Ja verta on oleva Egyptin maassa kaikkialla, sekä puuastioissa että kiviastioissa.'"	19. Ja Herra sanoi Mosekselle: sano Aaronille: ota sauvas, ja ojenna kätes Egyptin vetten ylitse, ja heidän virtainsa ylitse, ja heidän jokeinsa ylitse, ja heidän järveinsä ylitse, ja kaikkein heidän vesilammikkoinsa ylitse, ja ne pitää tuleman vereksi, ja pitää oleman veri koko Egyptin maassa, sekä puuastioissa että myös kiviastioissa.	7:19 Ja HERra sanoi Mosexelle: sano Aaronille: ota sauvas ja ojenna kätes Egyptin wetten ylidzen/ ja heidän wirtains ylidzen/ ja heidän jokeins ylidzen/ ja heidän alhoins ylidzen/ ja caickein heidän culjuins ylidzen/ että ne tulisit werexi/ ja olcon weri coco Egyptin maasa/ sekä puuastioisa/ että myös kiwiastioisa.
7:20 Ja Mooses ja Aaron tekivät, niinkuin Herra oli käskenyt. Hän kohotti sauvan ja löi Niilivirran veteen faraon ja hänen palvelijainsa nähden; ja kaikki vesi, joka virrassa oli, muuttui vereksi.	20. Niin Moses ja Aaron tekivät niinkuin Herra oli käskenyt, ja hän nosti sauvan ja löi veteen, joka virrassa oli, Pharaon ja hänen palveliainsa edessä: ja kaikki vedet, jotka olivat virrassa, muuttuivat vereksi.	7:20 Nijn Moses ja Aaron teit nijncuin HERra oli käskenyt/ ja nosti sauwans ja löi weteen/ joca wirrasa oli/ Pharaon ja hänen palwelioittens edes/ ja caicki wedet/ jotca olit wirrasa/ muutuit werexi.
7:21 Ja kalat virrassa kuolivat, ja virta haisi, niin että egyptiläiset eivät saattaneet juoda vettä virrasta; ja verta oli kaikkialla Egyptin maassa.	21. Ja kala, jotka olivat virrassa, kuolivat, ja virta haisi, niin ettei Egyptiläiset saaneet juoda vettä virrasta. Ja veri oli koko Egyptin maalla.	7:21 Ja calat/ jotca olit wirrasa/ cuolit/ ja wirta haisi/ nijn ettei Egyptiläiset saanet juoda wettä wirrasta. Ja weri oli coco Egyptin maalla.
7:22 Mutta Egyptin tietäjät tekivät samoin taioillansa. Ja faraon sydän paatui, eikä hän kuullut heitä, niinkuin Herra oli sanonutkin.	22. Egyptin noidat tekivät myös niin noituuksillansa. Mutta Pharaon sydän paatui, ja ei kuullut heitä: niinkuin Herra sanonut oli.	7:22 Egyptin noidat teit myös nijn heidän noituuxillans. Mutta Pharaon sydän paatui ja ei cuullut heitä/ nijncuin HERra sanonut oli.
7:23 Ja farao kääntyi ja palasi kotiinsa eikä välittänyt tästäkään.	23. Ja Pharao käänsi itsensä ja palasi kotiansa, ja ei pannut sitäkään sydämeensä.	7:23 Ja Pharao käänsi hänens ja palais cotians/ ja ei lucua pitänyt.
7:24 Mutta kaikki egyptiläiset kaivoivat Niilivirran ympäriltä vettä juodaksensa; sillä he eivät voineet juoda virran vettä.	24. Mutta kaikki Egyptiläiset kaivoivat virran ympärillä vettä juodaksensa; sillä ei he saaneet juoda virran vesistä.	7:24 Mutta caicki Egyptiläiset caiwoit wirran ymbärillä/ ja edzeit wettä juodaxens/ sillä ei he saanet juoda wirran wesistä.
7:25 Ja näin oli kulunut seitsemän päivää siitä, kun Herra oli lyönyt Niilivirtaa.	25. Ja se oli täyttä seitsemän päivää, sittenkuin Herra oli lyönyt virran.	7:25 Ja se oli seidzemen päiwä/ sijttecuin HERra oli lyönyt wirran.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Mene faraon luo ja sano hänelle: 'Näin sanoo Herra: Päästä minun kansani palvelemaan minua.	1. Ja Herra sanoi Mosekselle: mene Pharaon tykö, ja sano hänelle: näin sanoo Herra: päästä minun kansani palvelemaan minua.	8:1 JA HERra sanoi Mosexelle: mene Pharaon tygö/ ja sano hänelle: näin sano HERra: päästä minun Canssan palweleman minua.

8:2 Mutta jos kieltäydyt päästämästä heitä, niin katso, minä rankaisen koko sinun maatasi sammakoilla.	2. Vaan jos et sinä tahdo päästää; katso, niin minä rankaisen kaikki sinun maas ääret sammakoilla.	8:2 Waan jos et sinä tahdo päästä/ cadzo/ nijn minä rangaisen caicki sinun maasäret sammacoilla.
8:3 Ja Niilivirta on vilisevä sammakoita, ja ne nousevat maalle ja tulevat sinun taloosi ja makuuhuoneeseesi ja vuoteeseesi, sekä sinun palvelijaisi taloihin ja kansasi sekaan, sinun leivinuuneihisi ja taikinakaukaloihisi.	3. Niin että virran pitää kuohuman sammakoista, ja ne pitää astuman ylös, ja tuleman sinun huoneesees, ja sinun lepokammioos, ja sinun vuoteesees, niin myös sinun palveliais huoneesen, ja sinun kansas sekaan, ja sinun pätsiis, sinun taikina-astioihis;	8:3 Nijn että wirta cuohu sammacoista/ ja ne pitä astuman ylös ja tuleman sinun huoneesees/ ja sinun lepocammioos/ ja sinun wuotesees/ ja sinun palwelioittes huoneeseen/ ja sinun Canssas sekaan/ ja sinun pädzijs/ ja sinun taikinaas.
8:4 Jopa sinun ja sinun kansasi ja kaikkien sinun palvelijaisi päälle hyppii sammakoita."	4. Ja sinun päälles, ja sinun kansas ja kaikkein sinun palveliais päälle, pitää sammakot hyppelemän.	8:4 Ja sinun/ ja sinun Canssas/ ja caickein sinun palwelioittes päälle/ pitä sammacot hyppelemän.
8:5 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Sano Aaronille: 'Ojenna kätesi sauvoinsensa jokien, kanavien ja lammikkojen yli ja nostata sammakoita Egyptin maahan'."	5. Ja Herra sanoi Mosekselle: sanos Aaronille: ojenna kätes sauvoinsensa virtain, jokein ja järvein ylitse, ja anna sammakot nousta ylitse koko Egyptin maan.	8:5 Ja HERra sanoi Mosexelle: sanos Aaronille: ojenna kätes sauvoinsens/ wirtain/ jokein ja järwein ylidze/ ja anna sammacot tulla ylidzen coco Egyptin maan.
8:6 Niin Aaron ojensi kätensä Egyptin vetten yli, ja sammakoita nousi, ja ne peittivät Egyptin maan.	6. Ja Aaron ojensi kätensä Egyptin vetten ylitse; ja sammakot tulivat sieltä ylös, ja peittivät koko Egyptin maan.	8:6 Ja Aaron ojensi kätens Egyptin wetten ylidze/ ja sammacot tulit sieldä ylös/ nijn että coco Egyptin maa peitettin.
8:7 Ja tietäjät tekivät samoin taioillansa ja nostattivat sammakoita Egyptin maahan.	7. Tekivät myös noidat niin noituuksillansa: ja antoivat sammakot tulla Egyptin maan ylitse.	8:7 Teit myös noidat nijn heidän noituuxillans/ ja annoit sammacot tulla Egyptin maan ylidzen.
8:8 Niin farao kutsui Mooseksen ja Aaronin ja sanoi: "Rukoilkaa Herraa, että hän ottaisi pois sammakot vaivaamasta minua ja minun kansani, niin minä päästän kansan uhraamaan Herralle."	8. Niin Pharao kutsui Moseksen ja Aaronin, ja sanoi: rukoilkaat Herraa, että hän ottaisi pois sammakot minulta ja minun kansaltani; niin minä päästän kansan uhraamaan Herralle.	8:8 NIin Pharao cudzui Mosexen ja Aaronin/ ja sanoi: rucoilcat HERra että hän ottaisi pois sammacot minulda/ ja minun Canssaldani/ nijn minä päästän Canssan/ uhraman HERRalle.
8:9 Mooses sanoi faraoille: "Suvaitse määrätä minulle aika, jonka kuluessa minun on rukoiltava, sinun itsesi, sinun palvelijaisi ja kansasi puolesta, sammakot hävitettäväksi luotasi ja taloistasi, niin että niitä jää ainoastaan Niilivirtaan."	9. Moses sanoi: pidä sinä se kunnia, (että määrää) koska minun pitää rukoileman edestä, ja palveliais ja kansas edestä, että sammakot pitäis hukutettaman sinulta, ja sinun huoneistas, ainoastansa virtaan jäämän.	8:9 Moses sanoi: pidä sinä se cunnia/ että määrät/ cosca minun pitä rucoileman edestä/ ja palwelioittes ja Canssas edestä/ että sammacot pitäis otettaman sinulda ja sinun huonestas/ ainoastans wirtaan jäämän.

8:10 Hän vastasi: "Huomiseksi." Niin Mooses sanoi: "Tapahtukoon, niinkuin sanoit, tietääksesi, ettei kukaan ole niinkuin Herra, meidän Jumalamme.	10. Hän sanoi: huomenna. Hän vastasi: olkoon sanas jälkeen, ettäs tietäisit, ettei yksikään ole niinkuin Herra, meidän Jumalamme.	8:10 Hän sanoi huomena. Hän wastais: olcon sanas jälken/ ettäs tiedäisit ettei yxikän ole nijncuin HERra meidän Jumalam.
8:11 Sammakot katoavat luotasi ja taloistasi ja sinun palvelijaisi ja kansasi luota, ja niitä jää ainoastaan Niilivirtaan."	11. Silloin sammakot pitää otettaman pois sinulta, ja sinun huoneistas, ja sinun palvelioiltas, ja sinun kansaltas, ainoastansa virtaan jäämän.	8:11 Silloin sammacot pitä pakeneman sinulda/ ja sinun huoneistas/ ja sinun palwelioildas/ ja sinun Canssaldas/ ainoastans wirtaan jäämän.
8:12 Niin Mooses ja Aaron lähtivät faraon luota. Ja Mooses huusi Herran puoleen sammakkojen tähden, jotka hän oli pannut faraon vaivaksi.	12. Niin Moses ja Aaron läksivät Pharaon tyköä: ja Moses huusi Herran tykö sammakkoin tähden, jotka hän Pharaon päälle pannut oli.	8:12 Nijn Moses ja Aaron läxit Pharaon tykö/ ja Moses huusi HERran tygö sammackoin tähden nijncuin hän Pharaolle luwannut oli.
8:13 Ja Herra teki Mooseksen sanan mukaan: sammakot kuolivat huoneista, pihoilta ja kedoilta.	13. Ja Herra teki Moseksen sanan jälkeen: ja sammakot kuolivat huoneista, kylistä ja kedoilta.	8:13 Ja HERra teki Mosexen sanan jälkeen/ ja sammacot cuolit huoneista/ kylistä ja kedoilda.
8:14 Ja he kokosivat niitä läjittäin, ja maa rupesi haisemaan.	14. Ja he heittivät ne suuriin roukkioihin, ja maa haisi siitä.	8:14 Ja he heitit heitä rouckioihijn/ tähän yhden/ siihen toisen joucon/ ja maa haisi sijtä.
8:15 Mutta kun farao näki päässeensä hengähtämään, kovensi hän sydämensä eikä kuullut heitä, niinkuin Herra oli sanonutkin.	15. Kun Pharao näki lewon saaneensa, paadutti hän sydämensä, ja ei kuullut heitä: niinkuin Herra sanonut oli.	8:15 Cuin Pharao näki lewon saansens/ paadutti hän sydämens/ ja ei cuullut heitä nijncuin HERra sanonut oli.
8:16 Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Sano Aaronille: 'Ojenna sauvasi ja lyö maan tomua, niin siitä tulee sääskiä koko Egyptin maahan'."	16. Ja Herra sanoi Mosekselle: sano Aaronille: ojenna sauvas, ja lyö maan tomuun, että se tulis täiksi koko Egyptin maassa.	8:16 Ja HERra sanoi Mosexelle: sano Aaronille: ojenna sauwas ja lyö maan tomuun/ että se tulis täixi coco Egyptin maasa.
8:17 Ja he tekivät niin: Aaron ojensi kätensä ja sauvansa ja löi maan tomua; niin sääsket ahdistivat ihmisiä ja karjaa. Kaikki maan tomu muuttui sääskiksi koko Egyptin maassa.	17. Ja he tekivät niin: ja Aaron ojensi kätensä sauvoinsensa, ja löi maan tomua, ja täit tulivat ihmisiin ja eläimiin: ja kaikki maan tomu muuttui täiksi koko Egyptin maassa.	8:17 Ja he teit nijn. Aaron ojensi kätens sauwoinsens ja löi maan tomua/ ja täit tulit/ ihmisijn ja eläimijn: caicki maan tomu muuttui täixi coco Egyptin maasa.
8:18 Ja tietäjät tekivät samoin taitoillansa saadakseen sääskiä syntymään, mutta he eivät voineet. Ja sääsket ahdistivat ihmisiä ja karjaa.	18. Tekivät myös noidat noituuksillansa niin, täitä matkaan saattaaksensa; vaan ei he taitaneet. Ja täit olivat ihmisissä ja eläimissä.	8:18 Teit myös noidat noituuxillans nijn/ täitä matcan saattaxens/ waan ei he woinet. Ja täit olit ihmisissä ja eläimis.

8:19 Niin tietäjät sanoivat faraolle: "Tämä on Jumalan sormi." Mutta faraon sydän paatui, eikä hän kuullut heitä, niinkuin Herra oli sanonutkin.	19. Niin sanoivat noidat Pharaolle: tämä on Jumalan sormi. Mutta Pharaon sydän paatui, ja ei kuullut heitä: niinkuin Herra sanonut oli.	8:19 Nijn sanoit noidat Pharaolle: tämä on Jumalan sormi. Mutta Pharaon paadutti sydämens/ ja ei cuullut heitä nijncuin HERra sanonut oli.
8:20 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Astu huomenaamuna varhain faraon eteen, kun hän menee veden luo, ja sano hänelle: 'Näin sanoo Herra: Päästä minun kansani palvelemaan minua.	20. Ja Herra sanoi Mosekselle: nouse huomenna varhain, ja seiso Pharaon edessä; katso, hän menee vetten tykö, ja sano hänelle: näin sanoo Herra: päästä minun kansani palvelemaan minua.	8:20 JA HERra sanoi Mosexelle: nouse huomena warhain ja seiso Pharaon edes/ Cadzo/ hän mene wetten tygö/ ja sano hänelle: Näin sano HERra: päästä minun Canssan palweleman minua.
8:21 Sillä jos et päästä minun kansaani, niin katso, minä lähetän paarmoja sinun, sinun palvelijaisi ja sinun kansasi kimppuun ja sinun taloihisi, niin että egyptiläisten talot, jopa se maa, jonka päällä ne ovat, tulevat paarmoja täyteen.	21. Sillä jos et sinä päästä minun kansaani; katso, niin minä tahdon lähettää sinulle, ja sinun palvelioilles, ja sinun kansalles, ja sinun huoneisiis kaikkinaiset turilaat, niin että kaikki huoneet Egyptissä täytetään turilaista, niin myös se maa jonka päällä he ovat.	8:21 Jos ei/ Cadzo/ njn minä annan tulla sinulle ja sinun palwelioilles/ ja sinun Canssalles/ ja sinun huoneisijs caickinaiset turilat/ njn että caicki huonet Egyptis täytetän caickinaisista turilaista/ njn myös se maa jonga päällä he owat.
8:22 Mutta minä erotan sinä päivänä Goosenin maan, jossa minun kansani asuu, ettei sinne paarmoja tule, tietääksesi, että minä olen maan Herra.	22. Ja minä tahdon eroittaa sinä päivänä Gosenin maan, jossa minun kansani asuu, ettei siinä yhtään turilasta pidä oleman: ettäs tietäisit minun olevan Herran koko maan keskellä.	8:22 Ja minä teen sinä päiwänä jotakin erinomaista Gosenin maalle/ cusa minun Canssan asu/ ettei sijnä yhtän turilasta pidä oleman/ ettäs tiedäisit minun olevan HERran coco maan ylidzen.
8:23 Näin minä panen pelastuksen erottamaan oman kansani sinun kansastasi. Huomenna on tämä ihme tapahtuva."	23. Ja minä panen lunastuksen minun ja sinun kansas välille. Huomenna pitää tämän ihmeen tapahtuman.	8:23 Ja minä panen lunastuxen minun ja sinun Canssas wälille. Huomena pitää tämän ihmen tapahtuman.
8:24 Ja Herra teki niin: paarmoja tuli suuret parvet faraon ja hänen palvelijainsa taloihin; ja paarmat tulivat maan turmioksi koko Egyptin maassa.	24. Ja Herra teki niin. Ja tuli paljo turilaita Pharaon huoneesen, ja hänen palveliainsa huoneisiin, ja koko Egyptin maalle; ja maa turmeltiin turilailta.	8:24 Ja HERra teki njn. Ja tuli paljo turilaita Pharaon huoneseen/ ja hänen palweliains huoneisijn/ ja coco Egyptin maalle/ ja maa turmeldin turilailda.
8:25 Niin farao kutsutti Mooseksen ja Aaronin ja sanoi: "Menkää ja uhratkaa Jumalallenne tässä maassa."	25. Niin kutsui Pharaon Moseksen ja Aaronin, ja sanoi: menkää ja uhratkaa teidän Jumalallenne tällä maalla.	8:25 Nijn cudzui Pharaon Mosexen ja Aaronin/ ja sanoi: mengät ja uhratcat teidän Jumalallen tällä maalla.

8:26 Mutta Mooses sanoi: "Ei sovi niin tehdä; sillä me uhraamme Herralle, Jumalallemme, sellaista, joka on egyptiläisille kauhistus. Jos me nyt uhraamme egyptiläisten nähden sellaista, joka on heille kauhistus, niin eivätkö he kivitä meitä?"	26. Moses sanoi: ei sovi niin tehdä; sillä me uhraisimme Herralle meidän Jumalallemme Egyptiläisten kauhistuksen: katso, jos me Egyptin maan kauhistukset uhraisimme heidän edessäsä, eikö he meitä kivittäisi?	8:26 Moses sanoi: Ei se nijn sowi/ että me nijn teemme: Sillä me uhraisimme HERralle meidän Jumalallem Egyptiläisten cauhistuxen: Cadzo/ jos me Egyptin maan cauhistuxet uhraisimme heidän edesäns/ eikö he meitä kiwitäis?
8:27 Salli meidän mennä kolmen päivän matka erämaahan uhraamaan Herralle, Jumalallemme, niinkuin hän on meille sanonut."	27. Kolmen päiväkunnan matkan menemme me korpeen, ja uhraamme Herralle meidän Jumalallemme, niinkuin hän on meille sanonut.	8:27 Colmen päiwäcunnan matcan menem me corpeen/ ja uhramme HERralle meidän Jumalallem/ nijncuin hän on meille sanonut.
8:28 Farao sanoi: "Minä päästän teidät uhraamaan Herralle, Jumalalenne, erämaassa; älkää vain menkö kovin kauas. Rukoilkaa minun puolestani."	28. Pharao sanoi: minä päästän teidät, että te uhraisitte Herralle teidän Jumalalenne korvessa, ainoastansa ettette kauvas menisi; rukoilkaat minun edestäni.	8:28 Pharao sanoi: minä päästän teidän/ että te uhraisitte HERralle teidän Jumalallen corwesa/ ainoastans/ ettei te cauwas menis/ ja rucoilcat minun edestäni.
8:29 Niin Mooses sanoi: "Katso, kun olen lähtenyt sinun luotasi, rukoilen minä Herraa, ja paarmat häviävät pois huomenna faraolta, hänen palvelijoiltansa ja hänen kansaltaan. Älköön vain faraon enää pettäkö, niin ettei hän päästäkään kansaa uhraamaan Herralle."	29. Moses sanoi: Katso, kuin minä menen sinun tyköäs, niin minä rukoilen Herraa, että turilaat otettaisiin pois Pharaolta, ja hänen palvelioiltansa, ja hänen kansaltansa huomenna: ainoastansa älä minua enää viettele, niin ettes päästä kansaa uhraamaan Herralle.	8:29 Moses sanoi: Cadzo/ cuin minä menen sinun tykös/ nijn minä rucoilen HERra/ että turilat otetaisin pois Pharaolda ja hänen palwelioidans/ ja hänen Canssaldans huomena/ ainoastans älä minua enä wiettele/ nijn ettes päästä Canssa uhraman.
8:30 Ja Mooses lähti faraon luota ja rukoili Herraa.	30. Ja Moses läksi Pharaon tyköä, ja rukoili Herraa.	8:30 Ja Moses läxi Pharaon tykö/ ja rucoili HERra.
8:31 Ja Herra teki, niinkuin Mooses oli sanonut: hän vapautti faraon, hänen palvelijansa ja hänen kansansa paarmoista, niin ettei niitä jäänyt ainoatakaan.	31. Ja Herra teki niinkuin Moses sanonut oli: ja otti turilaat Pharaolta ja hänen palvelioiltansa, ja hänen kansaltansa pois, niin ettei yhtäkään jäänyt.	8:31 Ja HERra teki nijncuin Moses sanonut oli/ ja otti turilat Pharaolda/ ja hänen palwelioidans/ ja hänen Canssaldans pois/ nijn ettei yhtäkän jäänyt.
8:32 Mutta faraon kovensi sydämensä tälläkin kerralla eikä päästänyt kansaa.	32. Mutta Pharaon paadutti sydämensä vielä nyt tälläkin haavaa ja ei päästänyt kansaa.	Mutta Pharaon paadutti sydämens wielä nyt tälläkin haawa/ ja ei päästänyt Canssa.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu

9:1 Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Mene faraon tykö ja puhu hänelle: 'Näin sanoo Herra, hebrealaisten Jumala: Päästä minun kansani palvelemaan minua.	1. Niin Herra sanoi Mosekselle mene Pharaon tykö, ja sano hänelle: näin sanoo Herra Hebrealaisten Jumala: päästä minun kansani palvelemaan minua.	9:1 HERRA sanoi Mosexelle: mene Pharaon tygö/ ja sano hänelle: näin sano HERra Hebrerein Jumala: päästä minun Canssan palweleman minua:
9:2 Sillä jos kieltäytyt päästämästä heitä ja vielä pidätät heitä,	2. Vaan jolles päästä, mutta vielä pidätät heitä:	9:2 waan jolles päästä/ mutta wielä pidätät heitä:
9:3 niin katso, Herran käsi on lyövä sinun karjaasi, joka on kedolla, hevostia, aaseja, kameleita, nautoja ja lampaita ylen ankaralla ruttotaudilla.	3. Katso, Herran käsi on sinun karjas päällä, jotka ovat kedolla, hevosten päällä, aasein päällä, kamelein päällä, härkäin päällä, lammasten päällä, sangen raskaan ruttotaudin kanssa.	9:3 Cadzo/ HERran käsi on sinun carjas päällä/ jotca owat kedolla/ hewoisten päällä/ Asein päällä/ Camelein päällä/ härkäin päällä/ lammasten päällä/ sangen rascan ruttotaudin cansa.
9:4 Mutta Herra on tekevä erotuksen israelilaisten karjan ja egyptiläisten karjan välillä, niin ettei mitään kuole siitä, mikä on israelilaisten omaa."	4. Ja Herra on eroittava Israelin karjan Egyptin karjasta, niin ettei mitään kuole kaikesta kuin Israelin lapsilla on.	9:4 Ja HERra teke jotakin erinomaist Israelin ja Egyptiläisten wälillä/ nijn ettei mitän cuole caikesta cuin Israelin lapsilla on.
9:5 Ja Herra asetti määrätyn ajan ja sanoi: "Huomenna on Herra tekevä niin tässä maassa."	5. Ja Herra määräsi ajan, sanoen: tämän Herra tekee huomenna maassa.	9:5 Ja HERra määräis ajan/ sanoden: tämän HERra teke huomena maasa.
9:6 Ja seuraavana päivänä Herra teki niin, ja kaikki Egyptin karja kuoli; mutta israelilaisten karjasta ei kuollut ainoatakaan.	6. Ja Herra teki niin toisna päivänä, ja kaikki Egyptin karja kuoli: vaan Israelin lasten karjasta ei yhtäkään kuollut.	9:6 ja HERra teki nijn amulla/ ja caicki carja cuoli Egyptiläisildä/ waan Israelin lasten carjast ei yhtäkän cuollut.
9:7 Ja kun farao lähetti tiedustelemaan, niin katso, israelilaisten karjasta ei ollut kuollut ainoatakaan. Mutta faraon sydän kovettui, eikä hän päästänyt kansaa.	7. Niin Pharao lähetti (tiedustelemaan) ja katso, ei ollut Israelin karjasta yhtäkään kuollut. Mutta Pharaon sydän paatui, ja ei päästänyt kansaa.	9:7 Nijn Pharao lähetti tiedusteleman/ ja cadzo/ ei ollut Israelin carjast yhtäkän cuollut. Mutta Pharaon sydän paatui/ ja ei päästänyt Canssa.
9:8 Sitten Herra sanoi Moosekselle ja Aaronille: "Ottakaa kahmalonne täyteen pätsin nokea, ja Mooses viskatkoon sen taivasta kohti faraon silmien edessä,	8. Ja Herra sanoi Mosekselle ja Aaronille: ottakaat kätenne täyteen toton nokea, ja Moses paiskatkaan sen taivaasen päin Pharaon edessä.	9:8 JA HERra sanoi Mosexelle ja Aaronille: ottacat kätenne täyten toton noke/ ja Moses paiscatcan sen taiwasen päin Pharaon edes.
9:9 niin se muuttuu tomuksi, joka peittää koko Egyptin maan, ja siitä tulee ihmisiin ja karjaan märkäpaiseita kaikkialla Egyptin maassa."	9. Ja pitää tuleman tomuksi koko Egyptin maan päälle, ja pitää oleman ihmisten ja karjan päällä märkäpäistä punottavaiset paisumat koko Egyptin maalla.	9:9 Ja pitä tuleman tomuxi coco Egyptin maan päällä/ ja pitä oleman ihmisten ja carjan päällä pahat paisumat coco Egyptin maalla.

9:10 Ja he ottivat pätsin nokea ja astuivat faraon eteen, ja Mooses viskasi sen taivasta kohti; niin märkämpaiseita tuli ihmisiin ja karjaan.	10. Ja he ottivat nokeatotosta, ja seisoivat Pharaon edessä, ja Moses paiskasi sen taivaasen päin: niin tulivat märkämpaista punottavaiset paisumat ihmisiin ja karjaan.	9:10 Ja he otit noke totoista/ ja seisoit Pharaon edes/ ja Moses paiscais sen taiwasen päin/ nijn tulit pahat paisumat ihmisiijn ja carjaan.
9:11 Eivätkä tietäjätäkään voineet pitää puoliaan Moosesta vastaan paiseiden tähden, sillä paiseita oli tietäjissä samoin kuin kaikissa muissakin egyptiläisissä.	11. Niin ettei noidatkaan saaneet seisoa Moseksen edessä paisumain tähden: sillä paisumat olivat niin noitain päällä, kuin kaikkien Egyptiläisten.	9:11 Nijn ettei noidatcan saanet seiso Mosexen edes paisumain tähden: Sillä paisumat olit nijn noitain päällä/ cuin Egyptiläistengin.
9:12 Mutta Herra paadutti faraon sydämen, niin ettei hän kuullut heitä, niinkuin Herra oli sanonutkin Moosekselle.	12. Mutta Herra paadutti Pharaon sydämen, ja ei hän kuullut heitä: niinkuin Herra Mosekselle sanonut oli.	9:12 Mutta HERra paadutti Pharaon sydämen/ nijn ettei hän cuullut heitä/ nijncuin HERra Mosexelle sanonut oli.
9:13 Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Astu huomenaamuna varhain faraon eteen ja sano hänelle: 'Näin sanoo Herra, hebrealaisten Jumala: Päästä minun kansani palvelemaan minua.	13. Niin sanoi Herra Mosekselle: nouse huomenna varhain, ja seiso Pharaon edessä, ja sano hänelle: Näin sanoo Herra Hebrealaisten Jumala: päästä minun kansani palvelemaan minua.	9:13 NIin sanoi HERra Mosexelle: nouse huomena warhain/ ja mene Pharaon eteen/ ja sano hänelle: Näin sano HERra Hebrerein Jumala: päästä minun Canssan palweleman minua.
9:14 Muutoin minä tällä kertaa lähetän kaikki vitsaukseni vaivaamaan sinua itseäsi, sinun palvelijoitasi ja kansaasi, tietääksesi, ettei ketään ole minun vertaistani koko maan päällä.	14. Muutoin minä tällä haavaa lähetän kaikki minun rangaistukseni sinun sydämees, ja sinun palveliaisi, ja sinun kansas päälle, tietääkses, ettei kaikessa maassa ole minun vertaani;	9:14 Muutoin minä tällä haawalla lähetän caicki minun rangaistuxeni sinun päälles/ ja sinun palweliais/ ja sinun Canssas päälLEN/ tietäxes ettei caikesa maasa ole minun wertani:
9:15 Sillä minä olisin jo ojentanut käteni ja lyönyt sinua ja sinun kansaasi ruttotaudilla, niin että olisit kokonaan hävinnyt maan päältä,	15. Sillä minä olisin nyt jo ojentanut käteni, ja lyönyt sinun ja sinun kansas ruttotaudilla: että sinun olis täytynyt hukkuu maan päältä.	9:15 Sillä nyt minä ojennan käteni ja lyön sinun ja sinun Canssas ruttotaudilla/ että sinun pitä huckuman maan pääldä.
9:16 mutta juuri sitä varten minä olen antanut sinun säilyä, että näyttäisin sinulle voimani ja että minun nimeni julistettaisiin kaiken maan päällä.	16. Mutta tosin sentähden olen minä sinun antanut seisoa, että minä osoittaisin sinulle minun voimani, ja että minun nimeni julistettaisiin kaikessa maassa.	9:16 Ja tosin sentähden olen minä herättänyt sinun/ osottaxeni minun Woimani sinun päälles/ ja että minun nimeni julistettaisin caikesa maacunnasa.
9:17 Jos sinä vielä estät minun kansaani etkä päästä heitä,	17. Ja vieläkos nyt ylennät itses minun kansani päälle, etkä päästä heitä:	9:17 JA sinä wielä nyt poljet minun Canssani sinun alas/ ja et päästä heitä:
9:18 niin katso, huomenna tähän aikaan minä annan tulla ylen ankaran raesateen, jonka kaltaista ei ole Egyptissä ollut siitä päivästä saakka, jona sen perustus pantiin, aina tähän asti.	18. Katso, huomenna tällä ajalla annan minä sangen suuria rakeita sataa, jonka kaltaisia ei ole ollut Egyptissä, hamasta siitä päivästä kuin se perustettu on, niin tähän asti.	9:18 Cadzo/ huomena tällä ajalla annan minä sangen suuria rakehita sata/ jonga caltaisita ei ole ollut Egyptis/ hamasta sijtä päiwästä cuin se perustettu on/ nijn tähän asti.

9:19 Lähetä siis nyt saattamaan suojaan karjasi ja kaikki, mitä sinulla on kedolla. Sillä kaikki ihmiset ja karja, jotka ovat kedolla ja joita ei ole korjattu kotiin, joutuvat raesateen alle ja kuolevat."	19. Lähetä siis nyt ja korjaa sinun karjas ja kaikki mitä sinulla on kedolla; sillä kaikki ihmiset ja karja kuin kedolla löydetään, ja ei ole korjatut huoneesen, niiden päälle lankeevat rakeet ja heidän pitää kuoleman.	9:19 Lähetä siis nyt ja corja sinun carjas ja caicki mitä sinulla on kedolla: sillä caicki ihmiset ja carja/ cuin kedolla löytän/ ja ei ole corjatut huoneeseen/ ja raket langewat heidän päällens/ ne cuolewat.
9:20 Se faraon palvelijoista, joka pelkäsi Herran sanaa, toimitti silloin palvelijansa ja karjansa huoneiden suojaan;	20. Joka Pharaon palvelioista pelkäsi Herran sanaa, se palveliansa ja karjansa huoneesen korjasi,	9:20 Joca Pharaon palwelioista pelkäis HERran sana/ hän palwelians ja carjans huoneeseen corjais.
9:21 mutta joka ei välittänyt Herran sanasta, se jätti palvelijansa ja karjansa kedolle.	21. Vaan jonka sydän ei totellut Herran sanaa, se jätti kedolle palveliansa ja karjansa.	9:21 Waan joidenga sydän ei totellut HERran sana/ ne jätit kedolle palwelians ja carjans.
9:22 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Ojenna kätesi taivasta kohti, niin raesade kohtaa koko Egyptin maata, ihmisiä, karjaa ja kaikkia kedon kasveja Egyptin maassa."	22. Niin sanoi Herra Mosekselle: ojenna kätes taivaasen päin, että rakeita satais koko Egyptin maan päälle: ihmisten päälle, karjan päälle, ja kaikkein päälle, mitä kedolla vihottaa Egyptin maalla.	9:22 Nijn sanoi HERra Mosexelle: ojenna sinun kätes taiwasen päin/ että rakehita satais coco Egyptin maan päälle/ ihmisten päälle/ carjan päälle ja caickein päälle mitä kedolla wihotta Egyptin maalla.
9:23 Niin Mooses ojensi sauvansa taivasta kohti, ja Herra antoi jylistä ja lähetti rakeita, ja tulta iski maahan. Näin Herra antoi sataa rakeita yli Egyptin maan.	23. Niin ojensi Moses sauvansa taivaasen päin, että Herra antais jylistä ja rakeita sataa, ja että pitkäisen tuli leimahtelis maan päälle; ja Herra antoi sataa rakeita Egyptin maan päälle,	9:23 Nijn ojensi Moses sauwans taiwasen päin/ ja HERra andoi jylistä ja rakehita sata/ nijn että tuli leimahti maan päälle/ ja nijn andoi HERra sata rakehita Egyptin maan päälle.
9:24 Ja rakeita tuli, ja tulta leimahteli rakeiden keskellä. Raesade oli ylen ankara, niin ettei sellainen ollut kohdannut koko Egyptin maata siitä ajasta saakka, jolloin se tuli asutuksi.	24. Että rakeet ja tuli sekaisin maahan lankesivat, niin raskaasti, ettei ikänänsä senkaltaista kaikessa Egyptin maassa tapahtunut ollut, siitä ajasta kuin kansa siinä asumaan rupesi.	9:24 Että raket ja tuli secaisin maahan langeisit nijn hirmuisest/ ettei ikänäns sencaltaista Egyptin maasa tapahtunut ollut/ sijtä ajasta cuin Canssa sijnä asuman rupeis.
9:25 Ja rakeet löivät maahan kaikkialla Egyptin maassa kaiken, mitä kedolla oli, sekä ihmiset että karjan; ja rakeet tuhosivat kaikki maan kasvit ja pirstoivat kaikki kedon puut.	25. Ja rakeet löivät koko Egyptin maalla kaikki kuin kedolla olivat, sekä ihmiset että karjan: niin myös koko maan vihannan löivät rakeet kaikki, myös puut kedolla särkivät rikki.	9:25 Ja raket löit coco Egyptin maalla caicki cuin kedolla olit/ sekä ihmiset että carjan/ caicki mitä maan päällä wihotti/ caicki myös puut medzäs ricki särki.
9:26 Ainoastaan Goosenin maata, jossa israelilaiset olivat, ei raesade kohdannut.	26. Ainoasti Gosenin maakunnassa, jossa Israelin lapset olivat, ei rakeita ollut.	9:26 Ainoast Gosenin maacunnas/ josa Israelin lapset olit/ ei rakehita satanut.

9:27 Niin farao kutsutti Mooseksen ja Aaronin ja sanoi heille: "Minä olen tehnyt syntiä tällä kertaa. Herra on oikeassa, mutta minä ja minun kansani olemme väärässä.	27. Niin lähetti Pharaao ja kutsui Moseksen ja Aaronin, ja sanoi heille: minä olen tällä haavalla pahoin tehnyt; Herra on vanhurskas, vaan minä ja minun kansani olemme jumalattomat.	9:27 Niin lähetti Pharaao ja cudzui Mosexen ja Aaronin/ ja sanoi heille: minä olen tällä haawalla pahoin tehnyt/ HERra on wanhurscas/ waan minä ja minun Canssan olemma jumalattomat.
9:28 Rukoilkaa Herraa, sillä jo on meillä kyllin Jumalan jylinää ja rakeita. Minä päästän teidät, eikä teidän tarvitse enää viipyä."	28. Sentähden rukoilkaat Herraa, että jo kyllä olis, ja että Jumalan jylinä ja rakeet lakkaisivat: niin minä päästän teidät, eikä teidän pidä enempi täällä viipymän.	9:28 Sentähden rucoilcat HERra/ että Jumalan jylinä ja raket lackaisit/ nijn minä päästän teidän ja en enämbi pidätä teitä.
9:29 Mooses vastasi hänelle: "Kun lähden kaupungista, niin minä ojennan käteni Herran puoleen, ja jylinä lakkaa eikä rakeita enää tule, tietääksesi, että maa on Herran.	29. Ja Moses sanoi hänelle: koska minä lähden kaupungista, niin minä ojennan käteni Herran tykö: niin jylinä lakkaa ja rakeita ei pidä enempi oleman, että tietäisit maan olevan Herran.	9:29 Ja Moses sanoi hänelle: cosca minä menen Caupungista/ nijn minä ojennan käteni HERran tygö/ nijn jylinä lacka ja rakehita ei pidä enämbi oleman/ että tietäisit maan olevan HERran.
9:30 Mutta et sinä eivätkä sinun palvelijasi, sen kyllä tiedän, vielä nytkään pelkää Herraa Jumalaa."	30. Mutta et sinä ja sinun palvelias, minä kyllä tiedän, vielä nytkään pelkää Herraa Jumalaa.	9:30 Mutta minä sen kyllä tiedän/ ettet sinä eikä sinun palwelias vielä nytkän pelkä HERra Jumalata.
9:31 Niin pellava ja ohra tuhoutuivat, sillä ohra oli tähkällä ja pellava kukalla;	31. Niin pellavat ja ohrat maahan lyötiin; sillä ohra oli tähkäpäällä ja pellava oli kulkulla.	9:31 Nijn pellawat ja ohrat maahan lyötin: sillä ohra oli tähkäpäällä ja pellawa oli culculla.
9:32 mutta nisu ja kolmitahkoinen vehnä eivät turmeltuneet, sillä ne tuleentuvat myöhemmin.	32. Mutta nisu ja kaura (a) ei turmeltuneet, sillä ne olivat hiljakylvöt. (a) Spelta eli Turkin kaura.	9:32 Mutta nisu ja ruis eiwät turmeldunet/ sillä ne olit hiljakylvöt.
9:33 Ja Mooses lähti faraon luota, ulos kaupungista, ja ojensi kätensä Herran puoleen; ja jylinä ja rakeet lakkasivat, eikä sade enää vuotanut maahan.	33. Niin Moses meni ulos kaupungista Pharaon tyköä, ja ojensi kätensä Herran tykö: ja jylinä ja rakeet lakkasivat, ja sade ei enempi vuodatettu maan päälle.	9:33 Nijn Moses meni Caupungista/ Pharaon tykö/ ja ojensi kätens HERran tygö/ ja jylinä ja raket lackaisit/ ja sade ei enämbi tiuckunut maan päälle.
9:34 Kun farao näki, että sade, rakeet ja jylinä lakkasivat, teki hän yhä edelleen syntiä ja kovensi sydämensä, sekä hän että hänen palvelijansa.	34. Koska Pharaao näki, että sade, ja rakeet, ja jylinät lakkasivat, teki hän vielä enemmin paha, ja paadutti sydämensä, sekä hän että hänen palveliansa.	9:34 Cosca Pharaao näki/ että sade/ ja raket/ ja jylinät lackaisit/ teki hän vielä enemmän paha ja paadutti sydämens/ sekä hän että hänen palwelians.
9:35 Niin faraon sydän paatui, eikä hän päästänyt israelilaisia, niinkuin Herra oli Mooseksen kautta sanonutkin.	35. Niin paatui Pharaon sydän, ja ei päästänyt Israelin lapsia: niinkuin Herra Moseksen kautta sanonut oli.	9:35 Nijn paadui Pharaon sydän/ ettei hän päästänyt Israelin lapsia/ nijncuin HERra Mosexen cautta sanonut oli.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu

10:1 Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Mene faraon tykö, sillä minä olen koventanut hänen sydämensä ja hänen palvelijainsa sydämet, että tekisin nämä tunnustekoni heidän keskellensä	1. Ja Herra sanoi Mosekselle: mene Pharaon tykö; sillä minä paadutin hänen ja hänen palveliainsa sydämet, tehdäkseni nämät minun ihmeeni heidän seassansa.	10:1 JA HERra sanoi Mosexelle: mene Pharaon tygö/ sillä minä paadutin hänen ja hänen palwelioittens sydämet/ tehdäxeni nämät minun ihmeni heidän seasans.
10:2 ja että sinä kertoisit lapsillesi ja lastesi lapsille, mitä minä olen tehnyt egyptiläisille, ja minun tunnustekoni, jotka olen tehnyt heidän keskellensä, tietääksenne, että minä olen Herra."	2. Ja että sinä ilmoittaisit sinun lastes, ja sinun lastes lasten korviin, mitä minä tehnyt olen Egyptissä, ja minun ihmeeni, jotka minä tein heidän seassansa, että te tietäisitte, että minä olen Herra.	10:2 Ja että sinä ilmoitaisit sinun lastes/ ja lasteslasten corwijn/ mitä minä tehnyt olen Egyptis/ ja minun ihmeni/ jotca minä tein heidän seasans/ että te tietäisit että minä HERra olen.
10:3 Niin Mooses ja Aaron menivät faraon tykö ja sanoivat hänelle: "Näin sanoo Herra, hebrealaisten Jumala: Kuinka kauan sinä kieltäydyt nöyrymästä minun edessäni? Päästä minun kansani palvelemaan minua.	3. Niin menivät Moses ja Aaron Pharaon tykö, ja sanoivat hänelle: näin sanoo Herra Hebrealaisten Jumala: kuinka kauan et sinä tahdo nöyryyttää itsiäs minun edessäni? Päästä minun kansani palvelemaan minua;	10:3 Nijn menit Moses ja Aaron Pharaon tygö/ ja sanoit hänelle: näin sano HERRa Hebrerein Jumala/ cuinga cauwan et sinä nöyrytä idzes minun edesäni? päästä minun Canssan palweleman minua.
10:4 Sillä jos sinä kieltäydyt päästämästä minun kansaani, niin katso, minä annan huomenna tulla sinun maahasi heinäsiirkkoja.	4. Sillä jos sinä estelet päästää minun kansani; katso, niin minä huomenna tuotan heinäsiirkat kaikkiin sinun maas ääriin,	10:4 Waan jos sinä estelet päästä minun Canssani/ Cadzo/ nijn minä huomena tuotan heinäsiircat caickijn sinun maas äriijn.
10:5 Ja ne peittävät maan pinnan, niin ettei maata näy, ja ne syövät tähteet siitä, mikä teille rakeilta pelastui ja jäi, ja ne syövät kaikki teidän puunne, jotka kedolla kasvavat.	5. Niin että heidän pitää peittämän maan, niin ettei maa pidä näkymän; ja heidän pitää syömän tähteet, mitkä teille on jääneet rakeilta, ja pitää syömän kaikki vihottavaiset puut teidän kedollanne,	10:5 Nijn että heidän pitä peittämän maan/ nijn ettei maa pidä näkymän/ ja heidän pitä syömän tähtet/ cuin teille on jäänet rakehilda/ ja pitä syömän caicki wihottawaiset puut medzäs.
10:6 Ja ne täyttävät sinun talosi ja kaikkien sinun palvelijaisi talot ja kaikkien egyptiläisten talot, niin ettei sinun isäsi eivätkä esi-isäsi ole sellaista nähneet siitä päivästä, jona tulivat maailmaan, hamaan tähän päivään asti." Ja hän kääntyi ja lähti pois faraon luota.	6. Ja täyttämän sinun huonees, ja kaikkein sinun palveliais huoneet, ja koko Egyptin huoneet; jonka kaltaisia sinun isäs ja isäis-isät ei nähneet ole, siitä päivästä kuin he maan päällä olleet ovat tähän päivään asti. Ja hän käänsi itsensä ja meni ulos Pharaon tyköä.	10:6 Ja pitä täyttämän sinun huones/ ja caickein sinun palweliais huonet/ ja caickein Egyptiläisten huonet/ jongacaltaista sinun Isäs ja Isäsisät ei nähnet ole/ sijtä päiwäst cuin he maan päälle tulit/ tähän päiwän asti. Ja hän käänsi idzens ja meni Pharaon tykö.

<p>10:7 Mutta faraon palvelijat sanoivat hänelle: "Kuinka kauan tämä mies on oleva meille paulaksi? Päästä miehet palvelemaan Herraa, heidän Jumalaansa. Etkö vieläkään ymmärrä, että Egypti joutuu perikatoon?"</p>	<p>7. Niin sanoivat Pharaon palveliat hänelle: kuinka kauan pitää hänen oleman meille paulaksi? Päästä kansa palvelemaan Herraa Jumalaansa: etkös vielä tiedä Egyptiä hävitetyksi?</p>	<p>10:7 Nijn sanoit Pharaon palweliat hänelle: cuinga cauwan me kärsimme näitä widzauxia? päästä Canssa palweleman HERra heidän Jumalatans: edkös wielä tiedä Egypti häwitetyxi?</p>
<p>10:8 Niin Mooses ja Aaron tuotiin takaisin faraon eteen. Ja tämä sanoi heille: "Menkää ja palvelkaa Herraa, Jumalaanne. Vaan ketkä menevät?"</p>	<p>8. Niin Moses ja Aaron palautettiin jälleensä Pharaon tykö, joka sanoi heille: menkää ja palvelkaat Herraa teidän Jumalaanne; vaan kutka ne ovat jotka menevät?</p>	<p>10:8 Nijn Moses ja Aaron cudzuttin jälleensä Pharaon tygö/ joca sanoi heille: mengät ja palwelcat HERra teidän Jumalatan: Waan cutca ne owat cuin menewät?</p>
<p>10:9 Mooses vastasi: "Me menemme, nuoret ja vanhat, me menemme poikinemme ja tyttärinemme, lampainemme ja karjoinemme; sillä meillä on Herran juhla."</p>	<p>9. Ja Moses sanoi: me menemme meidän nuorten ja vanhain kanssa, poikinemme ja tyttärinemme, lammastemme ja karjamme kanssa; sillä meillä on Herran juhla.</p>	<p>10:9 Ja Moses sanoi: me menem meidän nuorten ja wanhain cansa/ poikinem ja tyttärinem/ lammastem ja carjam cansa/ sillä meillä on HERran juhla.</p>
<p>10:10 Niin hän sanoi heille: "Olkoon vain Herra teidän kanssanne, kunhan minä ensin päästän teidät ja teidän vaimonne ja lapsenne. Katsokaa, teillä on paha mielessä."</p>	<p>10. Ja hän sanoi heille: ikään niin, olkoon Herra teidän kanssanne. Pitäiskö minun päästämän teidät ja teidän lapsenne? Katsokaat, jollei teillä jotakin paha sydämässänne ole?</p>	<p>10:10 Ja hän sanoi heille: ikän nijn/ olcon HERra teidän cansan. Pidäiskö minun päästämän teidän ja teidän lapsen? cadzocat jollei teillä jotakin paha sydämes ole?</p>
<p>10:11 Siitä ei tule mitään. Mutta menkää te, miehet, ja palvelkaa Herraa, sillä sitähän te olette pyytäneetkin." Ja heidät ajettiin pois faraon edestä.</p>	<p>11. Ei niin, mutta menkää te miehet ja palvelkaat Herraa; sillä sitä te olette pyytäneetkin. Ja he ajoivat heidät pois Pharaon edestä.</p>	<p>10:11 Ei nijn/ mutta mengät te miehet ja palwelcat HERra/ sillä sitä te oletta pyytänetkin. Ja he ajoit heidän pois Pharaon edest.</p>
<p>10:12 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Ojenna kätesi Egyptin maan yli ja tuo tänne heinäsiirakat; tulkoon niitä Egyptin maahan, ja syökööt ne kaikki maan kasvit, kaikki, mitä rakeilta on jäänyt."</p>	<p>12. Niin sanoi Herra Mosekselle: ojenna kätes Egyptin maan ylitse heinäsiirkkain tähden, että he tulisivat Egyptin maan päälle, ja söisivät kaiken maan vihannon, kaikki mitä rakeilta jäänyt on.</p>	<p>10:12 NIin sanoi HERra Mosexelle: ojenna sinun kätes Egyptin maan ylidze heinäsiirckain tähden/ että he tulisit Egyptin maan päälle/ ja söisit caiken maan wihannon/ cuin on rakehilda jäänyt.</p>
<p>10:13 Niin Mooses ojensi sauvansa Egyptin maan yli, ja Herra antoi itätuulen puhaltaa yli maan koko sen päivän ja koko yön; kun aamu tuli, toi itätuuli heinäsiirakat mukanaan.</p>	<p>13. Moses ojensi sauvansa Egyptin maan ylitse, ja Herra antoi tulla itätuulen sille maalle kaiken sen päivän ja kaiken sen yön; ja aamulla nosti itätuuli heinäsiirakat.</p>	<p>10:13 Moses ojensi sauwans Egyptin maan ylidze/ ja HERra andoi tulla itätuulen sille maalle caiken sen päiwän ja caiken sen yön/ ja amulla nosti itätuuli heinäsiircat.</p>

10:14 Ja heinäsiirkoja tuli koko Egyptin maahan, ja ne laskeutuivat ylen suurina laumoina koko Egyptin alueelle; niin paljon ei heinäsiirkoja ollut koskaan sitä ennen tullut eikä sen jälkeen tule.	14. Ja tulivat heinäsiirkoja koko Egyptin maan päälle, laskivat itsensä joka paikkaan Egyptin maalle, niin epäluokiset, ettei heidän kaltaisiansa heinäsiirkoja ennen ollut, eikä tästedes tule.	10:14 Ja tulit coco Egyptin maan päälle/ laskit idzens jocapaickaan Egyptin maalle sangen epäluoguin/ ettei heidän caltaisitans ennen ollut/ eikä tästedes tule.
10:15 Ne peittivät koko maan pinnan, niin että maa tuli mustaksi; ja ne söivät kaikki maan kasvit ja kaikki puiden hedelmät, jotka olivat rakeilta säilyneet. Niin ei jäänyt mitään vihantaa jäljelle puihin eikä kedon kasveihin koko Egyptin maassa.	15. Ja he peittivät kaiken maan, ja maa tuli mustaksi. Ja söivät kaikki maan vihannon, ja kaikki puiden hedelmät kuin jääneet olivat rakeilta, ja ei jäänyt ensinkään viheriäistä puihin ja kedon ruohoihin koko Egyptin maalla.	10:15 Sillä he peitit caiken maan/ ja teit sen mustaxi. Ja he söit caicki maan vihannon/ ja caicki puiden hedelmät cuin jäänet olit rakehilda/ ja ei jäänyt ensingän wiherjäistä puihijn ja kedon ruohoin coco Egyptin maalla.
10:16 Silloin farao kutsutti kiiruusti Mooseksen ja Aaronin ja sanoi: "Minä olen rikkonut Herraa, teidän Jumalaanne, ja teitä vastaan.	16. Niin kutsui Pharao kiiruusti Moseksen ja Aaronin, ja sanoi: minä olen paha tehnyt Herraa teidän Jumalaanne, ja teitä vastaan.	10:16 Nijn cudzui Pharao kijrust Mosexen ja Aaronin/ ja sanoi: minä olen paha tehnyt HERra teidän Jumalatan/ ja teitä wastan:
10:17 Anna nyt anteeksi minun rikkomukseni vielä tämä kerta, ja rukoilkaa Herraa, Jumalaanne, että hän poistaisi minulta ainakin tämän surman."	17. Niin anna nyt minulle anteeksi minun rikokseni vielä tällä erällä, ja rukoilkaat Herraa teidän Jumalaanne, että hän ottais minulta pois vielä tämän kuoleman.	10:17 Andacat minulle andexi minun ricoxen wielä tällä erällä/ ja rucoilcat HERra teidän Jumalatan/ että hän ottais minulda pois weilä tämän cuoleman.
10:18 Niin hän lähti pois faraon luota ja rukoili Herraa.	18. Ja hän meni pois Pharaon tyköä, ja rukoili Herraa.	10:18 Ja hän meni pois Pharaon tykö ja rucoili HERra.
10:19 Ja Herra käänsi tuulen hyvin kovaksi länsituuleksi; se vei heinäsiirkoja mukanaan ja painoi ne Kaislamereen, niin ettei yhtäkään heinäsiirkoja jäänyt koko Egyptin alueelle.	19. Niin Herra käänsi tuulen aivan tuimaksi länsituuleksi, ja nostatti heinäsiirkoja ja heitti heidät Punaiseen mereen, niin ettei yhtäkään heinäsiirkoja jäänyt koko Egyptin maan ääriin.	10:19 Nijn HERra käänsi tuulen jaloxi länsituulexi ja nosti heinäsiircoja ja heitti heidän punaiseen mereen/ nijn ettei yhtäkän heinäsiircka jäänyt coco Egyptin maan ärijn.
10:20 Mutta Herra paadutti faraon sydämen, niin ettei hän päästänyt israelilaisia.	20. Mutta Herra paadutti Pharaon sydämen, ja ei hän päästänyt Israelin lapsia.	10:20 Mutta HERra paadutti Pharaon sydämen/ ettei hän päästänyt Israelin lapsia.
10:21 Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Ojenna kätesi taivasta kohti, niin Egyptin maahan tulee sellainen pimeys, että siihen voi käsin tarttua."	21. Ja Herra sanoi Moosekselle: ojenna kätes taivaaseen päin, että pimeys tulis Egyptin maan päälle, niin että pimeyteen ruveta taidettaisiin.	10:21 JA HERra sanoi Mosexelle: ojenna kätes taiwasen päin/ että pimeys tuis Egyptin maan päälle/ nijn että ruwetta taitaisin.
10:22 Ja Mooses ojensi kätensä taivasta kohti, ja koko Egyptin maahan tuli synkeä pimeys kolmeksi päiväksi.	22. Ja Moses ojensi kätensä taivaaseen päin, niin tuli synkiä pimeys koko Egyptin maan päälle kolmeksi päiväksi.	10:22 Ja Moses ojensi kätens taiwasen päin/ nijn tuli syngiä pimeys coco Egyptin maan päälle colmexi päiwäxi.

10:23 Ei kukaan voinut nähdä toistansa, eikä kukaan voinut liikkua paikaltansa kolmeen päivään. Mutta kaikilla israelilaisilla oli valoisata asuinpaikoissansa.	23. Niin ettei toinen toistansa nähnyt, eikä myös noussut paikastansa kolmena päivänä. Mutta kaikilla Israelin lapsilla oli walkeus heidän asuinsioissansa.	10:23 Nijn ettei yxikän toinen toistans nähnyt/ eikä myös nosnut sijtä paicast/ colmena päiwänä josa he olit. Mutta caikilla Israelin lapsilla oli walkeus/ cusa he asuit.
10:24 Niin farao kutsui Mooseksen ja sanoi: "Menkää ja palvelkaa Herraa; ainoastaan lampaanne ja karjanne jääkööt tänne. Myöskin vaimonne ja lapsenne menkööt teidän mukanne."	24. Niin kutsui Pharao Moseksen, ja sanoi: menkää ja palvelkaat Herraa; ainoastansa teidän lampaanne ja karjanne jääkään tänne: teidän lapsenne menkään myös teidän kanssanne.	10:24 Nijn cudzui Pharao Mosexen/ ja sanoi: mengät ja palwelcat HERra/ ainoastans teidän lamban ja carjan jääkän tänne/ teidän lapsen mengän myös teidän cansan.
10:25 Mutta Mooses sanoi: "Sinun on annettava mukaamme myös teurasuhrit ja polttouhrit, uhrataksemme niitä Herralle, Jumalallemme.	25. Moses sanoi: sinun pitää myös salliman minun käsiini uhrini, ja polttouhrin, jota meidän pitää tekemän Herralle meidän Jumalallemme.	10:25 Moses sanoi: sinun pitä myös salliman minun käsijn uhrin/ ja poltouhrin/ jota meidän pitä tekemän HERralle meidän Jumalallem.
10:26 Karjammekin täytyy tulla meidän kanssamme, ei sorkkaakaan saa jäädä, sillä siitä meidän on otettava uhrin palvellaksemme Herraa, Jumalaamme, emmekä itsekään tiedä, ennenkuin tulemme sinne, mitä meidän on uhrattava palvellessamme Herraa."	26. Meidän karjamme pitää myös menemän meidän kanssamme, ja ei yhtäkään sorkkaa jäämän; sillä siitä meidän pitää ottaman ja tekemän palveluksen Herralle meidän Jumalallemme: ja emme tiedä, millä me palvelemme Herraa, siihenasti kuin me sinne tulemme.	10:26 Meidän carjam pitä myös menemän meidän cansam/ ja ei yhtäkän sorcka jäämän: Sillä sijtä meidhän pitä ottaman ja tekemän palweluxen HERralle meidän Jumalallem: sillä en me tiedä millä me palwelem HERra/ siihenasti cuin me sinne tulemma.
10:27 Mutta Herra paadutti faraon sydämen, niin että hän ei tahtonut päästää heitä.	27. Mutta Herra paadutti Pharaon sydämen, ja ei hän tahtonut päästää heitä.	10:27 Mutta HERra paadutti Pharaon sydämen/ ettei hän päästänyt heitä.
10:28 Ja farao sanoi hänelle: "Mene pois luotani ja varo, ettet enää tule minun kasvojeni eteen; sillä sinä päivänä, jona tulet minun kasvojeni eteen, sinä olet kuoleva."	28. Ja Pharao sanoi hänelle: mene pois minun tyköäni, ja karta ettes enempi silleen tule minun kasvoieni eteen; sillä jona päivänä sinä tulet minun eteeni, pitää sinun kuoleman.	10:28 Ja Pharao sanoi hänelle: mene pois minun tyköni/ ja carta ettes enämbi sillen tule minun eteeni: sillä jona päiwänä sinä tulet minun eteeni/ pitä sinun cuoleman.
10:29 Mooses vastasi: "Oikein sinä puhuit; minä en tule tämän jälkeen sinun kasvojesi eteen."	29. Moses vastasi: niinkuin sinä sanonut olet, en tule minä enempi sinun kasvois eteen.	10:29 Moses wastais: nijncuin sinä sanonut olet/ en tule minä enämbi sinun etees.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu

11:1 Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Vielä yhden vitsauksen minä annan tulla faraolle ja Egyptiin; sen jälkeen hän päästää teidät täältä. Ja kun hän todella päästää teidät, niin hän ajamalla ajaa teidät täältä.	1. Ja Herra oli sanonut Mosekselle: vielä minä annan tulla yhden rangaistuksen Pharaolle ja Egyptiin, sitte hän päästää teidät täältä, ja koska hän teidät kokonansa päästää, niin hän ajain ajaa teidät täältä ulos.	11:1 JA HERra sanoi Mosexelle: vielä minä annan tulla yhden rangaistuxen Pharaolle ja Egyptijn sijtte hän päästä teidän täädä/ eikä ainoastans päästä teitä/ mutta myös aja teidän täädä ulos.
11:2 Puhu siis nyt kansalle, että he, jokainen mies ja jokainen vaimo, pyytävät lähimmäisiltänsä hopea- ja kultakaluja."	2. Niin sano siis nyt kansalle: että joka mies anois lähimmäiseltänsä, ja jokainen vaimo lähimmäiseltänsä, hopia- ja kulta-astioita.	11:2 Nijn sano sijs nyt Canssalle: että jocamies anois lähimmäiseldäns/ ja jocainen vaimo hänen lähimmäiseldäns hopia ja culdocalua.
11:3 Ja Herra antoi kansan päästä egyptiläisten suosioon. Myöskin Mooses oli hyvin arvossapidetty mies Egyptin maassa, sekä faraon palvelijain että kansan silmissä.	3. Sillä Herra oli antanut armon kansalle Egyptiläisten edessä. Ja Moses oli sangen kuuluisa mies Egyptin maalla, Pharaon palveliain ja kansan edessä.	11:3 Sillä HERra anda armon Canssalle Egyptiläisten edes. Ja Moses oli sangen cuuluisa mies Egyptin maalla/ Pharaon palwelioitten ja Canssan edes.
11:4 Ja Mooses sanoi: "Näin sanoo Herra: Puoliyön aikana minä lähden kulkemaan kautta Egyptin maan.	4. Ja Moses sanoi: näin sanoo Herra: puoliyön aikaan minä vaellan Egyptin maan lävitse,	11:4 JA Moses sanoi: näin sano HERra: puoliyön aican minä waellan Egyptin maan läpidze.
11:5 Ja kaikki esikoiset Egyptin maassa kuolevat, valtaistuimellansa istuvan faraon esikoisesta käsikiveä vääntävän orjattaren esikoiseen asti, ynnä kaikki karjan esikoiset.	5. Ja jokainen esikoinen Egyptin maalla pitää kuoleman, Pharaon esikoisesta, joka hänen istuimellansa piti istuman, piian esikoiseen asti, joka myllyssä on, niin myös kaikkein eläinten esikoiset.	11:5 Ja jocainen esikoinen Egyptin maalla pitä cuoleman/ Pharaon esicoisest/ joca hänen istuimellans istu/ haman pijcan esicoisen asti/ joca jauha/ ja caikein eläinden esicoiseen.
11:6 Ja koko Egyptin maassa on oleva kova valitus, jonka kaltaista ei ole ollut eikä koskaan tule.	6. Ja suuren parun pitää oleman koko Egyptin maalla, jonkakaltaista ei ole ollut, eikä tuleman pidä.	11:6 Ja suuren pargun pitä oleman Egyptin maalla/ jonga caltaista ei ole ollut/ eikä tuleman pidä.
11:7 Mutta kenellekään israelilaiselle ei koirakaan ole muriseva, ei ihmiselle eikä eläimelle, tietääksesi, että Herra tekee erotuksen egyptiläisten ja Israelin välillä.	7. Mutta kaikkein Israelin lasten seassa ei koirakaan kieltänsä värvättämän pidä ihmisiä taikka eläimiä vastaan: että te tietäisitte, kuinka Herra eroittaa Egyptin ja Israelin.	11:7 Mutta caickein Israelin lasten seas ei coiracan kieldäns wärwättämän pidä hamast ihmisist/ nijn eläimihin asti/ että te tiedäisitte/ cuinga HERra eroitta Egyptin ja Israelin.
11:8 Ja kaikki nämä sinun palvelijasi tulevat minun luokseni, kumartavat minua ja sanovat: 'Mene pois, sinä ja kaikki kansa, joka sinua seuraa.' Ja sen jälkeen minä menen." Ja niin hän lähti faraon luota vihasta hehkuen.	8. Silloin kaikki nämät sinun palvelias pitää tuleman minun tyköni, ja kumartaman minua, sanoen: lähde ulos, sinä ja kaikki kansa, jotka sinun allas ovat, ja sitte minä lähden. Ja hän läksi Pharaon tyköä sangen vihoissansa.	11:8 Silloin caicki nämät sinun palwelias/ pitä tuleman minun tygöni/ ja cumartaman minua/ sanoden: lähde ulos sinä ja caicki Canssa jotca sinun allas owat/ ja sijtte minä lähden. Ja hän läxi Pharaon tykö sangen wihoisans.

11:9 Mutta Herra sanoi Moosekselle: "Farao ei kuule teitä, että paljon minun ihmeitäni tapahtuisi Egyptin maassa."	9. Mutta Herra oli sanonut Mosekselle: ei Pharao kuule teitä, että paljo minun ihmeitäni tapahtuis Egyptin maalla.	11:9 Mutta HERra sanoi Mosexelle: ei Pharao cuule teitä/ että paljo ihmeitä tapahduis Egyptin maalla.
11:10 Ja Mooses ja Aaron tekivät kaikki nämä ihmeet faraon edessä; mutta Herra paadutti faraon sydämen, niin ettei hän päästänyt israelilaisia maastansa.	10. Ja Moses ja Aaron tekivät kaikki nämä ihmeet Pharaon edessä, vaan Herra paadutti hänen sydämensä, ja ei hän päästänyt Israelin lapsia maaltansa.	11:10 Ja Moses ja Aaron teit caicki nämät ihmet Pharaon edes/ waan HERra paadutti hänen sydämens/ ettei hän päästänyt Israelin lapsia hänen maaldans.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille Egyptin maassa sanoen:	1. Herra oli puhunut Mosekselle ja Aaronille Egyptin maalla, sanoen:	12:1 HERra sanoi Mosexelle ja Aaronille Egyptin maalla:
12:2 "Tämä kuukausi olkoon teillä kuukausista ensimmäinen; siitä alottakaa vuoden kuukaudet.	2. Tämä kuukausi pitää oleman teidän tykönänne ensimmäinen kuu; hänestä pitää teidän alkaman ajastajan kuukaudet.	12:2 Tämä cuucausi pitä oleman teidän tykönän ensimmäinen Cuu/ hänestä pitä teidän alcaman ajastajan cuucaudet.
12:3 Puhukaa koko Israelin kansalle ja sanokaa: Tämän kuun kymmenentenä päivänä ottakoon kukin perheenisäntä itsellensä karitsan, yhden karitsan joka perhekuntaa kohti.	3. Puhukaat koko Israelin seurakunnalle, sanoen: kymmenentenä päivänä tällä kuulla ottakaan itsekukin itsellensä karitsan, se joka perheen isäntä on, karitsan joka huoneelle;	12:3 Puhucat coco Israelin Seuracunnalle/ sanoden: kymmendenä päiwänä tällä cuulla/ ottacan idzecukin hänellens caridzan/ se joca perhenisändä on/ caridzan joca huonelle:
12:4 Mutta jos perhe on liian pieni koko karitsaa syömään, niin ottakoon lähimmän naapurinsa kanssa yhteisen karitsan, henkilöluvun mukaan. Karitsaa kohti laskekaa niin monta, että voivat sen syödä.	4. Vaan jos yksi huone vähä on karitsaa syömään, niin ottakaan kylänsä miehen kansansa, joka likin hänen huonettansa on, että niin monta tulis, kuin voisivat karitsan syödä.	12:4 Waan jos yxi huone vähä on caridzata syömän/ nijn ottacan kylänsmiehen cansans/ joca likin händä asu/ että nijn monda tulis/ cuin woisit caridzan syödä.
12:5 Ja karitsanne olkoon virheetön, vuoden vanha urospuoli; lampaista tai vuohista se ottakaa.	5. Ja sen karitsan pitää teille oleman virheettömän ajastaikaisen oinaan. Karitsoista eli vohlista pitää teidän sen ottaman.	12:5 Ja sen caridzan pitä oleman wirhittömän/ ajastaicaisen oinan. Caridzoist ja wohlist pitä teidän sen walidzeman.
12:6 Ja pitäkää se tallella neljänteentoista päivään tätä kuuta; silloin Israelin koko seurakunta teurastakoon sen iltahämärässä.	6. Ja sen teidän pitää tallella pitämän neljänteentoistakymmenenteen päivään asti tätä kuuta, ja koko Israelin kansan kokous pitää sen teurastaman kahden ehtoon välillä.	12:6 Ja sen teidän pitä tallella pitämän neljändentoistakymmenden päiwän asti tätä cuuta/ ja coco Israelin Canssan cocous pitä sen teurastaman ehtona.
12:7 Ja he ottakoot sen verta ja sivelkööt sillä molemmat pihtipielet ja ovenpäällisen niissä taloissa, joissa he sitä syövät.	7. Ja heidän pitää ottaman verestä, ja sivuman molemmat pihtipielet ja huonetten ovenpäällisen, joissa he sitä syövät.	12:7 Ja teidän pitä ottaman weren/ ja siwuman molemmat pihtipielet/ ja huonetten owenpäälisen/ joisa he sitä syöwät.

12:8 Ja he syökööt lihan samana yönä; tulella paistettuna, happamattoman leivän ja katkerain yrttien kanssa he sen syökööt.	8. Ja heidän pitää sinä yönä syömän lihaa tulella paistettua ja happamainta leipää; katkerain ruohoin kanssa pitää heidän sen syömän.	12:8 Ja pitää sinä yönä syömän liha tulella paistettua/ ja happamatoinda leipä/ catkerain ruohoin cansa.
12:9 Älkää syökö siitä mitään raakana tai vedessä keitettynä, vaan tulella paistettuna päineen, jalkoineen ja sisälmyksineen.	9. Ei teidän pidä sitä syömän uutena eikä vedellä keitettynä, mutta tulella paistettuna, pään, jalkain ja sisällysten kanssa.	12:9 Ei teidän pidä sitä syömän unna/ eikä wedellä keitettynä/ mutta tulella paistettuna/ pään/ jalcain ja sisällysten cansa.
12:10 Älkää jättäkö siitä mitään huomenaamuksi; mutta jos jotakin siitä jäisi huomenaamuksi, niin polttakaa se tulella.	10. Eikä teidän pidä jättämän mitään huomeneksi; ja jos jotakin jää huomeneksi, se tulella poltettakaan.	12:10 Eikä teidän pidä jättämän mitän huomenexi/ ja jos jotakin jää huomenexi/ se tulella poltettacan.
12:11 Ja syökää se näin: kupeet vyötettyinä, kengät jalassanne ja sauva kädessänne; ja syökää se kiiruusti. Tämä on pääsiäinen Herran kunniaksi.	11. Mutta näin pitää teidän syömän sitä: teidän pitää oleman vyötetyt kupeista, ja kengät jalassanne, ja sauva kädessänne, ja pitää sen syömän niinkuin matkaan kiiruhtavaiset: se on Herran pääsiäinen.	12:11 Mutta näin pitää teidän syömän sitä: teidän pitää oleman wyötetyt cupeista/ ja kengät jalasan/ ja sauwan kädessä/ ja pitää sen syömän nijncuin matcaan kijruttawaiset/ sillä se on HERran Pääsiäinen.
12:12 Sillä minä kuljen sinä yönä kautta Egyptin maan ja surmaan kaikki esikoiset Egyptin maassa, sekä ihmiset että eläimet, ja panen toimeen rangaistustuomion, jonka minä olen langettanut kaikista Egyptin jumalista. Minä olen Herra.	12. Sillä minä käyn sinä yönä Egyptin maan lävitse, ja lyön kaikki esikoiset Egyptin maalla, ihmisistä karjaan asti, ja annan tulla minun rangaistukseni kaikkein Egyptiläisten epäjumalain päälle: Minä Herra.	12:12 Sillä minä käyn sinä yönä Egyptin maan läpidze/ ja lyön caicki esicoiset Egyptin maalla/ ihmisist haman carjan asti/ ja annan tulla minun rangaistuxen caickein Egyptiläisten epäjumalitten päälle: Minä HERra.
12:13 Ja veri on oleva merkki, teille suojelukseksi, taloissa, joissa olette; sillä kun minä näen veren, niin minä menen teidän ohitsenne, eikä rangaistus ole tuhoava teitä, kun minä rankaisen Egyptin maata.	13. Ja veren pitää oleman teille merkiksi huoneissanne, kussa te olette, että koska minä veren näen, niin minä menen teidän ohitsenne: ja ei pidä teille tuleman se rangaistus kadottamaan teitä, koska minä lyön Egyptin maata.	12:13 Ja weren pitää oleman teille merkixi huoneisan cusa te oletta/ että cosca minä weren näen/ nijn minä menen teidän ohidzen/ ja ei pidä teille tuleman se rangaistus cadottaman teitä/ cosca minä lyön Egyptin maata.
12:14 Ja tämä päivä olkoon teille muistopäivä, ja viettäköä sitä Herran juhlanä; sukupolvesta sukupolveen viettäköä sitä ikuisena säädöksenä.	14. Ja tämä päivä pitää oleman teille muistoksi, ja teidän pitää sen pyhittämän juhlaaksi Herralle: ijankaikkiseksi säädöksi teidän sukukunnissanne teidän sen pyhittämän pitää.	12:14 JA teidän pitää tämän päiwän muistos pitämän/ ja pyhittämän juhlaxi HERralle/ ja teidän lapsen ijancaickisexi säädöyxi.

<p>12:15 Seitsemän päivää syökää happamatonta leipää; jo ensimmäisenä päivänä korjatkaa pois hapan taikina taloistanne. Sillä jokainen, joka hapanta syö, ensimmäisestä päivästä seitsemänteen päivään asti, hävitettäköön Israelista.</p>	<p>15. Seitsemän päivää pitää teidän syömän happamatointa leipää, nimittäin ensimmäisenä päivänä pitää teidän paneman pois happaman leivän teidän huoneissanne: sillä jokainen kuin hapointa leipää syö ensimmäisestä päivästä niin seitsemänteen päivään asti, hänen sielunsa pitää hukutettaman Israelista.</p>	<p>12:15 Seidzemen päiwä pitä teidän syömän syömän happamatoinda leipä/ nimittäin/ ensimmäisnä päiwänä/ ei pidä ensingän oleman hapoinda leipä teidän huoneisan. Sillä jocainen cuin hapoinda leipä syö ensimmäisestä päivästä/ nijn seidzemenden päiwän asti/ hänen sieluns pitä hucutettaman Israelist.</p>
<p>12:16 Ensimmäisenä päivänä pitäkää pyhä kokous ja samoin myös seitsemäntenä päivänä pyhä kokous. Mitään työtä älköön tehtäkö niinä päivinä; ainoastaan se, mitä kukin tarvitsee ruuaksi, ainoastaan se valmistettakoon.</p>	<p>16. Ensimmäisenä päivänä on teillä pyhä kokous, ja myös seitsemäntenä päivänä on teillä pyhä kokous. Ei yhtäkään työtä pidä tehtämän niinä päivinä, mutta vaivoin mitä ruuksi tarvitaan jokaiselle hengelle, se ainoastansa tehkää.</p>	<p>12:16 Ensimmäisnä päiwänä on teille pyhä cocous/ ja myös seidzemendenä päiwänä on teille pyhä cocous. Ei yhtäkän työtä pidä tehtämän nijnä päiwinä/ mutta waiwoin mitä ruuxi tarwitan jocaidzelle hengelle/ se ainoastans tehkät.</p>
<p>12:17 Ja pitäkää tätä happamattoman leivän juhlaa, sillä juuri sinä päivänä minä vein teidän joukkonne pois Egyptin maasta; sentähden pitäkää tätä päivää, sukupolvesta sukupolveen, ikuisena säädöksenä.</p>	<p>17. Ja pitäkää happamaton leipä; sillä sinä päivänä olen minä teidän joukkonne johdattanut Egyptin maalta: ja teidän pitää pitämän tämän päivän teidän sukukunnissanne ijankaikkiseksi säädöksi.</p>	<p>12:17 Ja tytykät happamattoman leipän: Sillä sinä päiwänä olen minä teidän jouckon johdattanut Egyptin maalda sentähden pitä myös teidän ja caicki teidän lapsen pitämän tämän päiwän/ ijancaickisexi säädöyxi.</p>
<p>12:18 Ensimmäisessä kuussa, kuukauden neljäntenätoista päivänä, ehtoolla, syökää happamatonta leipää, ja niin tehkää aina saman kuun yhdennenkolmatta päivän ehtooseen asti.</p>	<p>18. Neljäntenätoistakymmenentenä päivänä ensimmäisestä kuusta ehtona pitää teidän syödä happamatointa leipää, hamaan ensimmäiseen päivään asti kolmattakymmentä siitä kuusta, ehtona.</p>	<p>12:18 Neljändenätoistakymmendenä päiwänä ensimmäisestä cuusta ehtona/ pitä teidän syömän happamatoinda leipä/ haman ensimmäisen päiwän asti colmattakymmendä sijtä cuusta ehtona.</p>
<p>12:19 Seitsemään päivään älköön hapanta taikinaa olko teidän taloissanne; sillä jokainen, joka hapanta leipää syö, hävitettäköön Israelin kansasta, olipa hän muukalainen tai maassa syntynyt.</p>	<p>19. Niin ettei seitsemänä päivänä löydetä hapointa leipää teidän huoneissanne; sillä jokainen joka hapointa leipää syö, hänen sielunsa pitää hukutettaman Israelin joukosta, joko hän muukalainen on eli omainen.</p>	<p>12:19 Nijn ettei seidzemenä päiwänä löytä hapoinda leipä teidän huoneisan: sillä jocainen cuin hapoinda leipä syö/ hänen sieluns pitä hucutettaman Israelin joucosta/ joco hän muucalainen on eli omainen.</p>
<p>12:20 Älkää syökö mitään hapanta, vaan syökää happamatonta leipää, missä asuttekin."</p>	<p>20. Sentähden älkää ensinkään syökö hapointa leipää; vaan happamatointa leipää syökää kaikissa teidän asuinsioissanne.</p>	<p>12:20 Sentähden älkät ensingän syökö hapoinda leipä: waan happamatoinda leipä syökät caikisa teidän asuinsioisan.</p>

12:21 Ja Mooses kutsui kaikki Israelin vanhimmats ja sanoi heille: "Menkää ja ottakaa lammats kutakin perhekuntaanne kohti ja teurastakaa pääsiäislammats.	21. Ja Moses kutsui kaikki Israelin vanhimmats, ja sanoi heille: menkääts ja ottakaaits teillenne lampaita kukin perhekuntansa jälkeen, ja teurastakaaits pääsiäiseksi.	12:21 JA Moses cudzui caicki Israelin wanhimmats/ ja sanoi heille: walitcat ja ottacats teillen lambaita cukin perhecundans jälkeen/ ja teurastacats Pääsiäiseksi.
12:22 Ja ottakaa isoppikimppu, kastakaa se vereen, joka on maljassa, ja sivelkää ovenpäällinen ja molemmats pihtipielet sillä verellä, joka on maljassa. Älköönkää kukaan menkö ulos talonsa ovesta ennen aamua.	22. Ja ottakaaits side isoppia, ja kastakaaits vereen, joka on maljassa, ja sivukaats sillä oven päällinen, ja molemmats pihtipielet: ja ei yksikään ihminen pidä menemän ulos huoneensa ovesta huomeniseen asti.	12:22 Ja ottacats side Isoppia/ ja castacats wereen joca on waskimaljas/ ja siwucats sillä owenpäällinen/ ja molemmats pihtipielet: ja ei yxikän ihminen pidä menemän ulos huonens owesta huomenisen asti.
12:23 Sillä Herra kulkee rankaisemassa egyptiläisiä; mutta kun Herra näkee veren ovenpäällisessä ja molemmissa pihtipielissä, menee hän sen oven ohi eikä salli tuhoojan tulla teidän taloihinne teitä vitsauksella lyömään.	23. Sillä Herra tahtoo käydä ohitse lyömään Egyptiläisiä: ja koska hän saa nähdä veren ovenpäällisessä ja molemmissa pihtipielissä, menee Herra sen oven ohitse, ja ei salli hukuttajan tulla teidän huoneisiinne rankaisemaan.	12:23 Sillä HERra käy ja waiwa Egyptiläisiä/ ja cosca hän saa nähdä weren owenpäällises/ ja molemmisa pihtipielis/ mene HERra sen owen ohidze/ ja ei salli hucuttajan tulla teidän huoneisijn rangaiseman.
12:24 Noudattakaa tätä; se olkoon ikuinen säädös sinulle ja sinun lapsillesi.	24. Sentähden pidä tämä sääty sinulle ja sinun lapsilles ijancaikkisesti.	12:24 Sentähden pidä tämä sääty sinulle ja sinun lapsilles ijancaickisesta.
12:25 Ja kun te tulette siihen maahan, jonka Herra on teille antava, niinkuin hän on sanonut, niin noudattakaa näitä menoja.	25. Ja koska te tulette siihen maahan, jonka Herra teille antava on, niinkuin hän sanonut on, niin pitäkääts tämä palvelus.	12:25 Ja cosca te tuletta siihen maahan/ jonga HERRra teille andawa on/ nijncuin hän sanonut on/ nijn pitäkät tämä palwelus.
12:26 Kun sitten lapsenne kysyvät teiltä: 'Mitä nämä menot merkitsevät?'	26. Ja koska teidän lapsenne sanovat teille: mikä palvelus tämä teillä on?	12:26 Ja cosca teidän lapsen sanowats teille: mikä palwelus tämä teillä on? Nijn teidän pitä sanoman:
12:27 niin vastatkaa: 'Tämä on pääsiäisuhri Herralle, joka meni israelilaisten talojen ohi Egyptissä, kun hän rankaisi egyptiläisiä, mutta säästi meidän kotimme.'" Silloin kansa kumartui maahan ja rukoili.	27. Niin teidän pitää sanoman: tämä on Herran pääsiäisuhri, joka ohitse meni Israelin lasten huoneet Egyptissä, koska hän rankaisi Egyptiläisiä, ja meidän huoneemme vapahti: niin kansa maahan kumartain rukoili.	12:27 tämä on HERran Pääsiäis uhri/ joca ohidzen meni Israelin lasten huonet Egyptis/ cosca hän rangais Egyptiläisiä/ ja meidän huonem wapahti: nijn Canssa maahan cumartain rucoilit.
12:28 Ja israelilaiset menivät ja tekivät, niinkuin Herra oli Moosekselle ja Aaronille käskyn antanut; niin he tekivät.	28. Ja Israelin lapset menivät ja tekivät niinkuin Herra Mosekselle ja Aaronille käskenyts oli.	12:28 Ja Israelin lapset menit/ ja teit nijncuin HERra Mosexelle ja Aaronille käskenyts oli.

12:29 Ja puoliyön aikana tapahtui, että Herra surmasi kaikki Egyptin maan esikoiset, valtaistuimellaan istuvan faraon esikoisesta vankikuopassa olevan vangin esikoiseen asti, ynnä kaikki karjan esikoiset.	29. Ja tapahtui puoliyön aikana, että Herra löi kaikki esikoiset Egyptin maalla, Pharaon esikoisesta, joka hänen istuimellansa istuman piti, niin vangin esikoiseen asti, joka oli vankihuoneessa, ja kaikki eläinten esikoiset.	12:29 JA puoliyön aikana/ löi HERra caicki esikoiset Egyptin maalla/ Pharaon esikoisest/ joca hänen istuimellans istui/ nijn fangin esicoisen asti/ joca oli fangihuones/ ja eläinden esicoiset.
12:30 Niin farao nousi sinä yönä ja kaikki hänen palvelijansa ynnä kaikki egyptiläiset, ja kova valitus oli Egyptissä; sillä ei ollut yhtään taloa, jossa ei ollut kuollutta.	30. Sinä yönä nousi Pharao ja kaikki hänen palveliansa, ja kaikki Egyptiläiset, ja suuri parku oli Egyptissä; sillä ei siellä ollut huonetta, jossa ei kuollutta ollut.	12:30 Sinä yönä nousi Pharao ja caicki hänen palwelians/ ja caicki Egyptiläiset/ ja suuri parcu oli Egyptis: sillä ei siellä ollut huonetta/ josa ei cuollut ollut.
12:31 Ja hän kutsutti yöllä Mooseksen ja Aaronin ja sanoi: "Nouskaa ja menkää pois minun kansani joukosta, sekä te että israeliläiset; menkää ja palvelkaa Herraa, niinkuin olette puhuneet.	31. Ja hän kutsui Moseksen ja Aaronin yöllä, ja sanoi: nouskaat ja menkää pois minun kansastani, sekä te että Israelin lapset: ja menkää matkaanne ja palvelkaat Herraa, niinkuin te sanoneet olette.	12:31 Ja hän cudzui Mosexen ja Aaronin yöllä/ ja sanoi: walmistacat teitän ja mengät pois minun Canssastani/ sekä te että Israelin lapset/ ja mengät matcaan ja palwelcat HERra/ nijncuin te sanonet oletta.
12:32 Ottakaa myös lampaanne ja karjanne mukaanne, niinkuin olette puhuneet, ja menkää ja rukoilkaa minullekin siunausta."	32. Ottakaat myös myötänne teidän lampaanne ja teidän karjanne, niinkuin te sanoneet olette, menkää matkaanne; ja siunatkaa myös minua.	12:32 Ottacat myös myötän teidän lamban ja carjan/ nijncuin te sanonet oletta/ mengät matcaan ja siunatcat myös minua.
12:33 Ja egyptiläiset ahdistivat kansaa jouduttaaksensa heidän lähtöänsä maasta pois, sillä he ajattelivat: "Me kuolemme kaikki."	33. Ja Egyptiläiset vaativat kansaa, ja hoputtaen ajoivat heitä pois maalta; sillä he sanoivat: me kuolemme jokainen.	12:33 Ja Egyptiläiset waadeit Canssa/ ja hoputtaden ajoit heitä pois maalda: sillä he sanoit: me cuolemma jocainen.
12:34 Ja kansa otti taikinansa, ennenkuin se oli hapannut, ja kantoi taikinakaukalonsa vaippoihin käärittynä olkapäillään.	34. Ja kansa kantoi taikinansa, ennenkuin se happani, nimittäin tähteensä, sidottuna vaatteisiin olallansa.	12:34 JA Canssa cannoit olallans uden taikinän/ ennencuin se happani/ ruaxens sidottuna waatteisijn.
12:35 Ja israeliläiset olivat tehneet Mooseksen sanan mukaan: he olivat pyytäneet egyptiläisiltä hopea- ja kultakaluja sekä vaatteita.	35. Ja Israelin lapset olivat tehneet Mooseksen sanan jälkeen, ja olivat anoneet Egyptiläisiltä hopia- ja kulta-astioita ja vaatteita.	12:35 Ja Israelin lapset olit tehnet Mosexen sanan jälken: ja olit anonet Egyptiläisildä hopia ja culdocaluja ja waatteita.
12:36 Ja Herra oli antanut kansan päästä egyptiläisten suosioon, niin että nämä suostuivat heidän pyyntöönsä; ja niin he veivät saalista egyptiläisiltä.	36. Ja Herra oli antanut kansalle armon Egyptiläisten edessä, että he lainasivat, ja niin he paljastivat Egyptiläiset.	12:36 Ja HERra oli andanut Canssalle armon Egyptiläisten edes/ että he annoit heille/ ja nijn he tyhjäsit Egyptiläiset.

12:37 Ja israelilaiset lähtivät liikkeelle ja kulkivat Ramseksestä Sukkotiin; heitä oli noin kuusisataa tuhatta jalkamiestä, paitsi vaimoja ja lapsia.	37. Niin matkustivat Israelin lapset Rameksesta Sukkotiin, lähes kuusisataa tuhatta jalkamiestä, paitsi lapsia.	12:37 NIin matcustit Israelin lapset Ramesexest Suchothijn cuusisatatuhatta jalcamiestä/ paidzi lapsia.
12:38 Ja myös paljon sekakansaa meni heidän kanssansa, sekä lampaista ja raavaskarjaa suuret laumat.	38. Ja paljo kaikkinaista kansaa meni heidän kanssansa, ja lampaista, ja karjaa, ja sangen paljon eläimiä.	12:38 Ja myös paljo yhteistä Canssa meni heidän cansans/ ja lambait/ ja carja/ ja sangen paljo eläimitä.
12:39 Ja he leipoivat siitä taikinasta, jonka olivat tuoneet Egyptistä, happamattomia leipiä; sillä se ei ollut hapannut, kun heidät karkoitettiin Egyptistä. He eivät olleet saaneet viipyä, eivätkä he myöskään olleet valmistaneet itsellensä evästä.	39. Ja he leipoivat siitä uudesta taikinasta, jonka he olivat tuoneet Egyptistä, happamattomia leipiä; sillä ei se ollut hapannut, sentähden että he ajettiin Egyptistä pois, eikä myös saaneet viipyä, ja ei semminkään saaneet heillensä evästä valmistaa.	12:39 Ja he leiwoit sijtä udesta taikinasta/ jonga he olit tuonet Egyptistä/ happamattomia leipiä/ sillä ei se ollut hapannut/ sentähden että he ajettin Egyptistä pois/ eikä myös saanet wijpyä/ ja ei semmengän saanet heillens ewästä walmista.
12:40 Mutta aika, jonka israelilaiset olivat asuneet Egyptissä, oli neljäsataa kolmekymmentä vuotta.	40. Se aika kuin Israelin lapset asuivat Egyptissä, oli neljäsataa ja kolmekymmentä ajastaikaa.	12:40 Se aica cuin Israelin lapset asuit Egyptis/ oli neljäsata ja colmekymmendä ajastaica.
12:41 Kun ne neljäsataa kolmekymmentä vuotta olivat kuluneet, niin juuri sinä päivänä kaikki Herran joukot lähtivät Egyptin maasta.	41. Ja koska ne olivat kuluneet, läksi koko Herran joukko yhtenä päivänä Egyptin maalta.	12:41 Ja cosca ne olit culunet läxi coco HERran joucko yhtenä päiwänä Egyptin maalda.
12:42 Valvontayö Herran kunniaksi on tämä yö, koska hän silloin vei heidät pois Egyptin maasta; tämän yön kaikki israelilaiset valvokoot Herran kunniaksi, sukupolvesta sukupolveen.	42. Sentähden tämä yö pidetään Herralle, että hän vei heidät ulos Egyptin maalta: tämä on se yö, joka pidettämän pitää Herralle kaikilta Israelin lapsilta heidän sukukunnissansa.	12:42 Sentähden tämä yö pidetän HERralle/ että hän wei heidän ulos Egyptin maalda/ ja Israelin lapset pitä sen pitämän HERralle/ he ja heidän lapsens.
12:43 Ja Herra sanoi Moosekselle ja Aaronille: "Tämä on säädös pääsiäislampaasta: Kukaan muukalainen älköön siitä syökö;	43. Ja Herra sanoi Mosekselle ja Aaronille: tämä on sääty pitää pääsiäistä: ei yksikään muukalainen pidä siitä syömän.	12:43 Ja HERra sanoi Mosexelle ja Aaronille: tämä on tapa pitä Pääsiäistä/ ei yxikän muucalainen pidä sijtä syömän.
12:44 mutta jokainen rahalla ostettu orja syököön siitä, kunhan olet ympärileikannut hänet.	44. Jokainen ostettu orja pitää ympärileikattaman, ja sitten syökään siitä.	12:44 Jocainen ostettu orja pitä ymbärinsleicattaman/ ja sijtte syökän sijtä.
12:45 Loinen ja päiväpalkkalainen älkööt siitä syökö.	45. Muukalainen ja päivämiehen ei pidä syömän sitä.	12:45 Huonecunnan ja päiwämiehen ei pidä syömän sijtä.

12:46 Samassa talossa se syötäköön; älköön mitään siitä lihasta vietäkö talosta ulos, älkääkä siitä luuta rikkoko.	46. Yhdessä huoneessa pitää se syötämän. Ei teidän pidä huoneesta viemän ulos sitä lihaa, eikä teidän pidä luuta rikkoman siitä.	12:46 Yhdessä huonesta pitää se syötämän. Ei teidän pidä huonesta viemän ulos siitä lihasta/ eikä teidän pidä luuta rikkoman siitä.
12:47 Koko Israelin seurakunta viettäköön sitä ateriaa.	47. Koko Israelin seurakunta pitää näin tekemän.	12:47 Coko Israelin seuracunda pitää näin tekemän.
12:48 Ja jos joku muukalainen asuu sinun luonasi ja tahtoo viettää pääsiäistä Herran kunniaksi, niin ympärileikkauttakoon kaikki miehenpuolensa ja sitten käyköön sitä viettämään ja olkoon silloin niinkuin maassasyntynyt. Mutta yksikään ympärileikkaamaton älköön siitä syökö.	48. Jos joku muukalainen asuu sinun tykönäs, ja tahtoo pitää Herralle pääsiäistä, niin ympärileikkattakaan kaikki miehenpuolet, ja sitten käykään sitä tekemään, ja olkaan niinkuin maan omainen; sillä ei yhdenkään ympärileikkaamattoman pidä sitä syömän.	12:48 Jos joku muucalainen asu sinun tykönäs/ ja tahto pitää HERralle Pääsiäistä/ nijn ymbärinsleicattacan caicki miehenpuolet ja sijtte käykän sitä tekemän/ ja olcan nijncuin maan omainen: sillä ei yhdengän ymbärinsleickamattoman pidä siitä syömän.
12:49 Sama laki olkoon maassasyntyneellä ja muukalaisella, joka asuu teidän keskuudessanne."	49. Yksi sääty pitää oleman omaisella ja muukalaisella, joka asuu teidän seassanne.	12:49 Yxi sääty pitää oleman omaidzella ja muucalaisella/ joca asu teidän seasan.
12:50 Ja kaikki israelilaiset tekivät, niinkuin Herra oli Moosekselle ja Aaronille käskyn antanut; niin he tekivät. Ja juuri sinä päivänä Herra vei israelilaiset joukkoinensa pois Egyptin maasta.	50. Ja kaikki Israelin lapset tekivät niinkuin Herra oli Mosekselle ja Aaronille käsenyt. 51. Niin Herra yhtenä päivänä johdatti Israelin lapset ulos Egyptin maalta, heidän joukoissansa.	12:50 Ja caicki Israelin lapset teit/ nijncuin HERra oli Mosexelle ja Aaronille käsenyt. 12:51 Nijn HERra yhtenä päivänä johdatti Israelin lapset Egyptin maalda/ heidän joucoisans.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu
13:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle ja sanoi:	13:1 JA HERra puhui Mosexelle ja sanoi:
13:2 "Pyhitä minulle jokainen esikoinen, jokainen, joka israelilaisten seassa, sekä ihmisistä että karjasta, avaa äidinkohdun; se on minun."	2. Pyhitä minulle jokainen esikoinen, kuka ikänänsä äitinsä kohdun avaa Israelin lasten seassa, sekä ihmisistä että eläimistä: ne ovat minun.	13:2 Pyhitä minulle jocainen esicoinen/ cucaikänäns ensin äitins cohdu awa Israelin lasten seas/ sekä ihmisistä että eläimistä/ sillä ne ovat minun.
13:3 Ja Mooses sanoi kansalle: "Muistakaa tämä päivä, jona te lähditte Egyptistä, orjuuden pesästä; sillä Herra vei teidät sieltä pois väkevällä kädellä. Sentähden älköön mitään hapanta syötäkö.	3. Niin sanoi Moses kansalle: muistakaa tämä päivä, jona te olette lähteneet Egyptistä, orjuuden huoneesta, että Herra on teidät täältä johdattanut väkevällä kädellä. Sentähden ei pidä syötämän hapointa.	13:3 Nijn sanoi Moses Canssalle: muistacat tämä päiwä/ jona te oletta lähtenet Egyptist/ orjuden huonesta/ että HERra on teidän täaldä johdattanut wäkwellä kädellä. Sentähden ei sinun pidä syömän hapoinda.
13:4 Tänä päivänä aabib-kuussa te lähditte.	4. Tänäpäpä olette lähteneet, sillä kuulla Abib.	13:4 Tänäpäpä oletta te lähtenet/ sillä cuulla Abib.

13:5 Ja kun Herra vie sinut kanaanilaisten, heettiläisten, amorilaisten, hivviläisten ja jebusilaisten maahan, jonka hän sinun isillesi vannotulla valalla on luvannut antaa sinulle, siihen maahan, joka vuotaa maitoa ja mettä, niin vietä tämä jumalanpalvelus tässä kuussa.	5. Ja on tapahtuva, koska Herra sinun tulla antaa Kanaanealaisten, Hetiläisten, Amorilaisten, Heviläisten ja Jebusilaisten maalle, jonka hän sinun isilles on vannonut antaaksensa sinulle: sen maan, jossa rieskaa ja hunajaa vuotaa, niin sinun pitää tämän palveluksen tekemän tällä kuulla:	13:5 Cosca HERra anda tulla sinun Cananerein/ Hetherein/ Amorrerein/ Hewerein ja Jebuserein maalle/ jonga hän sinun Isilles on wannonut/ andaxens sinulle sen maan/ josa riesca ja hunajata wuota/ nijn sinun pitä tämän palweluxen tekemän tällä cuulla:
13:6 Syö seitsemänä päivänä happamatonta leipää, ja seitsemäntenä päivänä olkoon Herran juhla.	6. Seitsemän päivää pitää sinun syömän happamatointa leipää, ja seitsemäntenä päivänä on Herran juhla.	13:6 Seidzemen päiwä pitä sinun syömän happamatoinda leipä/ ja seidzemendenä päiwänä on HERran juhla.
13:7 Happamatonta leipää syötäköön näinä seitsemänä päivänä; älköön mitään hapanta olko, älköön olko hapanta taikinaa koko sinun maassasi.	7. Sentähden pitää seitsemän päivää syötämän happamatointa leipää, ja ei pidä sinun tykönäs yhtään hapointa taikinaa nähtämän; eikä hapointa leipää pidä nähtämän kaikissa sinun maas äärissä.	13:7 Sentähden pitä sinun seidzemen päiwä syömän happamatoinda leipä/ ettei sinun tykönäs yhtän hapoinda taikinata/ eikä hapoinda leipä pidä nähtämän/ caikisa sinun maas ärisä.
13:8 Ja kerro pojallesi sinä päivänä ja sano: 'Näin tehdään sen johdosta, mitä Herra minulle teki, kun minä lähdin Egyptistä.'	8. Ja sinun pitää ilmoittaman sinun pojalles sinä päivänä, sanoen: (tämän minä pidän) sentähden että Herra teki näin minun kanssani, koska minä läksin Egyptistä.	13:8 Ja sinun pitä sanoman sinun pojalles sinä päiwänä/ sanoden: tämän me pidämme sentähden/ että HERra teki näin meidän cansam/ cosca me läxim Egyptistä.
13:9 Ja se olkoon merkinä sinun kädessäsi ja muistutuksena sinun otsallasi, että Herran laki olisi sinun suussasi; sillä Herra vei sinut väkevällä kädellä pois Egyptistä.	9. Sentähden pitää tämä oleman sinulle merkiksi sinun kädessäs, ja muistoksi sinun edessäs, että Herran käsky pitää oleman sinun suussas; sillä Herra on väkevällä kädellä sinun johdattanut Egyptistä.	13:9 Sentähden tämän pitä oleman sinulle merkixi sinun kädesäs/ ja muistoxi sinun edesäs/ että HERran käsky pitää oleman sinun suusas/ että HERra on wäkwellä kädellä sinun johdattanut Egyptistä.
13:10 Sentähden noudata tätä säädöstä määräaikaansa vuodesta vuoteen.	10. Sentähden pidä tämä sääty ajallansa vuosi vuodelta.	13:10 Sentähden pidä tämä sääty ajallans wuosiwuodelda.
13:11 Ja kun Herra on vienyt sinut kanaanilaisten maahan, niinkuin hän on sinulle ja sinun isillesi vannonut, ja kun hän on sen sinulle antanut,	11. Ja koska Herra on sinun vienyt Kanaanealaisten maalle, niinkuin hän sinulle ja sinun isilles vannonut on, ja antanut sen sinulle,	13:11 COsca HERra on sinun wienyt Cananerein maalle/ nijncuin hän sinulle ja sinun Isilles wannonut on/ ja andanut sen sinulle.
13:12 niin luovuta Herralle kaikki, mikä avaa äidinkohdun; ja kaikki ensiksyntyneet karjastasi, urospuolet, olkoot Herran.	12. Niin pitää sinun eroittaman Herralle jokaisen kuin avaa äitinsä kohdun, ja jokaisen esikoisen eläinten seassa, kuin sinulla on: kaikki miehenpuoli on Herran.	13:12 Nijn pitä sinun eroittaman HERralle jocaidzen cuin awa äitins cohdun/ ja esicoisen eläinden seas/ cuin sinulla on/ caicki miehenpuoli on HERran.

13:13 Mutta jokainen aasin ensiksisynnyttämä lunasta lampaalla; mutta jos et sitä lunasta, niin taita siltä niska. Ja lunasta jokainen ihmisen esikoinen poikiesi seassa.	13. Mutta kaikki aasin esikoiset pitää sinun lunastaman karitsalla; jollet sinä lunasta sitä, niin väännä niscat rikki. Mutta jokaisen esikoisen ihmisistä sinun lastes seassa pitää sinun lunastaman.	13:13 Mutta caicki Asin esicoiset pitä sinun lunastaman lamballa: Jollet sinä lunasta sitä/ nijn väännä niscat rikki. Mutta jocaidzen esicoisen ihmisistä sinun lastes seas pitä sinun lunastaman.
13:14 Ja kun sinun poikasi vastaisuudessa kysyy sinulta ja sanoo: 'Mitä tämä merkitsee?' niin vastaa hänelle: 'Herra vei meidät väkevällä kädellä pois Egyptistä, orjuuden pesästä.'	14. Ja koska sinun poikas kysyy sinulta tästedes: mikä tämä on? pitää sinun sanoman hänelle: Herra on johdattanut meitä väkevällä kädellä Egyptistä, orjuuden huoneesta.	13:14 Ja cosca sinun poicas kysy sinulle tänäpäni eli huomena: mikä tämä on? sinun pitä sanoman hänelle: HERra on johdattanut meidän wäkwellä kädellä Egyptistä orjuden huonesta.
13:15 Sillä kun farao paatui ja kieltäytyi päästämästä meitä, surmasi Herra kaikki esikoiset Egyptin maassa, ihmisten esikoisista karjan esikoisiin asti. Sentähden minä uhraan Herralle jokaisen urospuolen, joka avaa äidinkohdun, ja jokaisen esikoisen pojistani minä lunastan.'	15. Sillä se tapahtui, koska Pharao kovuutti itsensä ja ei tahtonut meitä päästää, että Herra löi kuoliaaksi jokaisen esikoisen Egyptin maalla, ihmisen esikoisesta niin eläinten esikoiseen asti: sentähden uhraan minä Herralle jokaisen kuin äitinsä kohdun avaa, joka miehenpuoli on, ja jokaisen, esikoisen minun lapsistani lunastan minä.	13:15 Sillä cosca Pharao ei tahtonut meitä päästä/ löi HERra cuoliaksi jocaidzen esicoisen Egyptin maalla/ ihmisen esicoisesta nijn eläinten esicoisen asti: sentähden uhran minä HERralle jocaidzen cuin ensin äitins cohdun awa/ joca miehenpuoli on/ ja jocaidzen esicoisen minun lapsistani lunastan minä.
13:16 Ja se olkoon merkkinä sinun kädessäsi ja muistolauseena sinun otsallasi; sillä Herra vei meidät väkevällä kädellä pois Egyptistä."	16. Ja tämän pitää oleman merkiksi sinun kädessäs, ja muistoksi sinun edessäs: että Herra on johdattanut meidät väkevällä kädellä Egyptistä.	13:16 Ja tämän pitä oleman merkixi sinun kädesäs/ ja muistoxi sinun edesäs/ että HERra on johdattanut meidän wäkwellä kädellä Egyptistä.
13:17 Mutta kun farao oli päästänyt kansan, ei Jumala johdattanut heitä sitä tietä, joka kulki filistealaisten maan kautta, vaikka se oli suorin, sillä Jumala ajatteli, että kansa ehkä katuisi nähdessänsä sodan syttyvän ja palaisi Egyptiin;	17. Ja tapahtui, koska Pharao oli päästänyt kansan, niin ei Jumala johdattanut heitä tietä Philistealaisten maan lävitse, joka tärkein oli; sillä Jumala sanoi, ettei kansa joskus katuisi, koska he näkisivät sodan heitänsä vastaan, ja palajaisi Egyptiin.	13:17 COsca Pharao oli päästänyt Canssan/ ei Jumala johdattanut heitä sitä teitä Philisterein maan läpidze/ joca tärkein oli: sillä Jumala ajatteli että Canssa joscus catuis/ cosca he näkisit sodan heitäns wastan/ ja palajaisit Egyptijn.
13:18 vaan Jumala antoi kansan poiketa erämaan tietä myöten Kaislamerta kohti. Ja taisteluun valmiina israelilaiset lähtivät Egyptin maasta.	18. Sentähden hän johdatti kansan ympärinsä, korven lävitse Punaista merta kohden. Ja Israelin lapset läksivät viisin joukoin Egyptin maalta.	13:18 Sentähden hän johdatti Canssan ymbärins corwen läpidze punaista merta cohden. Ja Israelin lapset läxit warustettuna Egyptin maalda.

13:19 Ja Mooses otti mukaansa Joosefin luut; sillä tämä oli vannottanut israelilaisia ja sanonut: "Kun Jumala pitää huolen teistä, viekää silloin minun luuni täältä mukanne."	19. Ja Moses otti myötänsä Josephin luut: sillä hän oli kovasti vannottanut Israelin lapset, sanoen: Jumala on tosin teitä etsivä, niin viekää minun luuni täältä myötänne.	13:19 Ja Moses otti myötäns Josephin luut: sillä hän oli wannottanut Israelin lapset/ sanoden: Jumala on teitä edziwä/ nijn wiekät minun luuni täaldä myötän.
13:20 Ja he lähtivät liikkeelle Sukkotista ja leirytyivät Eetamiin, erämaan reunaan.	20. Niin he läksivät Sukkotista, ja sioittivat heitänsä Etamiin, joka on korven ääressä.	13:20 Nijn he läxit Suchothista/ ja sioitit heidäns Etamin corpe likemmä.
13:21 Ja Herra kulki heidän edellensä, päivällä pilvenpatsaassa johdattaaksensa heitä tietä myöten ja yöllä tulenpatsaassa valaistaksensa heidän kulkunsa, niin että he voivat vaeltaa sekä päivällä että yöllä.	21. Ja Herra kävi heidän edellensä päivällä pilven patsaassa, johdattaaksensa heitä tiellä, ja yöllä tulen patsaassa, valistaaksensa heitä vaeltamaan, sekä yöllä että päivällä.	13:21 Ja HERra käwi heidän edelläns päivällä pilwen padzas/ johdataxens heitä oikiata tietä: ja yöllä tulen padzas/ walistaxens heitä waeldaman sekä yöllä että päiwällä.
13:22 Pilvenpatsas ei poistunut päivällä eikä tulenpatsas yöllä kansan edestä.	22. Pilven patsas ei erinnyt päivällä, eikä tulen patsas yöllä kansan edestä.	13:22 Pilwen padzas ei erinnyt Canssasta päiwällä/ eikä tulen padzas yöllä.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle sanoen:	14:1 JA HERra puhui Mosexelle sanoden:
14:2 "Sano israelilaisille, että he kääntyvät takaisin ja leirytyvät Pii-Hahirotin kohdalle Migdolin ja meren välille; leirytykää vastapäätä Baal-Sefonia meren rannalle.	2. Puhu Israelin lapsille, että he palajaisivat ja sioittaisivat heitänsä Hiirotin laakson kohdalle, Migdolin ja meren vaiheelle, BaalZephonin eteen ja sen kohdalle sioittaen heitänsä meren tykö.	14:2 Puhu Israelin lapsille ja sano: että he palajaisit ja sioitaisit heitäns Hijrothin laxon cohdalle/ Migdolin ja meren waihelle/ BaalZephonin eteen/ ja sen cohdalle/ sioittaden heidäns meren tygö.
14:3 Ja farao on ajatteleva, että israelilaiset ovat eksyneet maassa ja että erämaa on saartanut heidät.	3. Ja Pharao sanoo Israelin lapsista: he käyvät eksyksissä maalla, korpi on heidät sulkenut.	14:3 Sillä Pharao sano Israelin lapsista: he käywät exyxis maalla/ corpi on heidän sulkenut.
14:4 Ja minä paadutan faraon sydämen, niin että hän ajaa heitä takaa; mutta minä näytän kunniani tuhoamalla faraon ja koko hänen sotajoukkonsa; ja niin egyptiläiset tulevat tietämään, että minä olen Herra." Ja he tekivät niin.	4. Ja minä paadutan Pharaon sydämen, ja hän ajaa heitä takaa; ja minä voitan kunnian Pharaosta ja kaikesta hänen sotaväestänsä. Ja Egyptiläisten pitää tietämän, että minä olen Herra. Ja he tekivät niin.	14:4 Ja minä paadutan Pharaon sydämen/ että hän aja heitä taca/ ja woitan cunnian Pharaosta ja caikesta hänen sotawäestäns. Ja Egyptiläisten pitä ymmärtämän/ että minä olen HERra. Ja he teit nijn.
14:5 Kun Egyptin kuninkaalle ilmoitettiin, että kansa oli paennut, muuttui faraon ja hänen palvelijainsa mieli kansaa kohtaan, ja he sanoivat: "Mitä teimmekään, kun päästimme Israelin meitä palvelemasta!"	5. Ja kuin sanottiin Egyptin kuninkaalle, että kansa pakeni, tuli hänen ja hänen palveliainsa sydän käännetyksi kansaa vastaan, ja he sanoivat: miksi me olemme niin tehneet, että me päästimme Israelin palvelemasta meitä?	14:5 JA cuin se sanottin Egyptin Cuningalle/ että Canssa pakeni: tuli hänen ja hänen palweliains sydän käätyxi Canssa wastan/ ja he sanoit: mixi me olemme nijn tehnet/ että me päästimme Israelin palwelemast meitä?

14:6 Ja hän valjastutti hevoset sotavaunujensa eteen ja otti väkensä mukaansa;	6. Ja hän valmisti vaununsa, ja otti väkensä myötänsä.	14:6 Ja hän walmisti waununs/ ja otti sotawäkens myötäns.
14:7 ja hän otti kuudetsadat valitut sotavaunut sekä kaikki muut Egyptin sotavaunut ynnä vaunusoturit niihin kaikkiin.	7. Ja otti kuusisataa parasta vaunua, niin myös kaikki muut Egyptin vaunut, ja päämiehet niiden kaikkein päälle.	14:7 Ja otti cuusisata parasta waunua/ nijn myös caicki muut Egyptin waunut/ ja caicki hänen sotajouckons päämiehet.
14:8 Sillä Herra paadutti faraon, Egyptin kuninkaan, sydämen, niin että hän lähti ajamaan takaa israelilaisia, vaikka israelilaiset olivat lähteneet matkaan voimallisen käden suojassa.	8. Ja Herra paadutti Pharaon Egyptin kuninkaan sydämen, ja hän ajoi takaa Israelin lapsia, jotka kuitenkin olivat korkian käden kautta lähteneet.	14:8 Silloin HERra paadutti Pharaon Egyptin Cuningan sydämen/ ja hän ajoi taca Israelin lapsia/ jotca cuitengin olit corkian käden cautta lähtenet.
14:9 Ja egyptiläiset, kaikki faraon hevoset, sotavaunut ja ratsumiehet ja koko hänen sotajoukkonsa, ajoivat heitä takaa ja saavuttivat heidät leirytyneinä meren rannalle, Pii-Hahirotin kohdalle, vastapäätä Baal-Sefonina.	9. Niin Egyptiläiset ajoivat heitä takaa, ja saavuttivat heidät meren tykönä, kussa he itsensä sioittaneet olivat, kaikki Pharaon vaunuhevoset, hänen ratsasmiehensä, ja hänen sotajoukkonsa: Hirotin laaksossa, BaalZephtonin kohdalla.	14:9 Nijn Egyptiläiset ajoit heitä taca/ ja saawutit heidän meren tykönä/ cusa he idzens sioittanet olit/ hewoisten/ waunuin/ radzasmiesten/ ja coco Pharaon sotawäen cansa/ Hijrothin laxos/ BaalZephtonin cohdalla.
14:10 Ja kun farao oli lähellä, nostivat israelilaiset silmänsä ja näkivät, että egyptiläiset olivat tulossa heidän jäljessänsä. Silloin israelilaiset peljästyivät kovin ja huusivat Herraa.	10. Ja kuin Pharao lähestyi heitä, nostivat Israelin lapset silmänsä, ja katso, Egyptiläiset tulivat heidän perässänsä; ja Israelin lapset peljästyivät sangen suuresti, ja huusivat Herran tykö.	14:10 Ja cuin Pharao lähestyi heitä/ nostit Israelin lapset silmäns/ ja cadzo/ Egyptiläiset tulit heidän peräsäns/ ja he peljästyit sangen suurest/ ja huusit HERran tygö.
14:11 Ja he sanoivat Moosekselle: "Eikö Egyptissä ollut hautoja, kun toit meidät tänne erämaahan kuolemaan? Mitä teit meille, kun johdatit meidät pois Egyptistä!"	11. Ja sanoivat Mosekselle: Eikö hautoja ollut Egyptissä, että rupeisit meitä johdattamaan korpeen kuolemaan? Miksis meille niin olet tehnyt: että meitä johdatit Egyptistä?	14:11 Ja he sanoit Mosexelle: eikö hautoja ollut Egyptis/ että rupeisit meitä johdattaman corpeen cuoleman? mixis meille nijn olet tehnyt/ että meitä johdatit Egyptist?
14:12 Emmekö sanoneet tätä sinulle Egyptissä? Sanoimmehan: Anna meidän olla rauhassa, että palvelisimme egyptiläisiä. Sillä parempi olisi ollut palwella egyptiläisiä kuin kuolla erämaahan."	12. Eikö tämä se ole, kuin me puhuimme Egyptissä, sanoen: anna meidän olla, että me palvelisimme Egyptiläisiä; sillä meidän olisi parempi palwella Egyptiläisiä, kuin kuolla korwessa.	14:12 Eikö tämä se ole cuin me sanoimme sinulle Egyptisä? anna meidän olla/ että me palwelisim Egyptiläisiä: sillä meidän olisi parambi palwella Egyptiläisiä/ cuin cuolla corwesa.

14:13 Moses vastasi kansalle: Älkää peljätkö; pysykää paikoillanne, niin te näette, minkä pelastuksen Herra tänä päivänä antaa teille; sillä sellaista, minkä näette egyptiläisille tapahtuvan tänä päivänä, ette koskaan enää tule näkemään.	13. Moses sanoi kansalle: älkää peljätkö, seisokaat ja katsokaat minkä autuuden Herra tänäpäpä tekee teille; sillä näitä Egyptiläisiä, jotka te tänäpäpä näette, ei teidän pidä ikänänsä enempi näkemän ijankaikkisesti,	14:13 Moses sanoi Canssalle: älkät peljätkö/ seisocat ja cadzocat/ mingä autuuden HERra tänäpäpä teke teille: sillä näitä Egyptiläisiä/ jotca te tänäpäpä näitte/ ei teidän pidä ikänäns enämbi näkemän ijancaickisest.
14:14 Herra sotii teidän puolestanne, ja te olkaa hiljaa."	14. Herra sotii teidän puolestanne, ja teidän pitää alallanne oleman.	14:14 HERra soti teidän puolestan/ ja teidän pitä alallans oleman.
14:15 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Miksi huudat minulle? Sano israelilaisille, että he lähtevät liikkeelle.	15. Ja Herra sanoi Mosekselle: mitä huudat minun tyköni? Sano Israelin lapsille, että he vaeltaisivat.	14:15 HERra sanoi Mosexelle: mitä huudat minun tygöni? sano Israelin lapsille/ että he waellaisit.
14:16 Mutta sinä nosta sauvasi ja ojenna kätesi meren yli ja halkaise se, niin että israelilaiset voivat käydä meren poikki kuivaa myöten.	16. Mutta nosta sinä sauvas, ja ojenna kätes meren ylitse, ja eroita se yhdestä, että Israelin lapset kävisivät keskeltä merta kuivaa myöten.	14:16 Mutta nosta sinun sauwas/ ja ojenna kätes meren ylidzen/ ja eroita se yhdest/ että Israelin lapset käwisit keskeldä merta cuiwa myöden.
14:17 Ja katso, minä paadutan egyptiläisten sydämet, niin että he tulevat heidän perässänsä; minä näytän kunniani tuhoamalla faraon ja koko hänen sotajoukkonsa, hänen sotavaununsa ja ratsumiehensä.	17. Ja katso, minä paadutan Egyptiläisten sydämet, ja he seuraavat teidän jälissänne; niin minä voitan kunnian Pharaosta ja kaikesta hänen sotajoukostansa, hänen vaunuistansa ja ratsasmiehistänsä.	14:17 Cadzo/ minä paadutan Egyptiläisten sydämet/ että he seurawat teidän jälisän/ nijn minä voitan cunnian Pharaosta ja caikesta hänen sotawäestäns/ hänen waunuistans ja radzasmiehistäns.
14:18 Ja egyptiläiset tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä näytän kunniani tuhoamalla faraon, hänen sotavaununsa ja ratsumiehensä."	18. Ja Egyptiläisten pitää tietämän, että minä olen Herra, koska minä olen kunnian voittanut Pharaosta, ja hänen vaunuistansa ja ratsasmiehistänsä.	14:18 Ja Egyptiläiset pitä tietämän/ että minä olen HERra/ cosca minä olen cunnian woittanut Pharaosta/ ja hänen waunuistans ja radzasmiehistäns.
14:19 Niin Jumalan enkeli, joka oli kulkenut Israelin joukon edellä, siirtyi kulkemaan heidän takanansa; ja pilvenpatsas siirtyi heidän edeltänsä ja asettui heidän taaksensa	19. Niin Jumalan enkeli nousi, joka Israelin joukon edellä kävi, ja meni heidän takansa: ja pilven patsas siirsi itsensä heidän kasvoinsa edestä, ja seisoi heidän takanansa,	14:19 NIin Jumalan Engeli nousi/ joca Israelin joucon edellä käwi/ ja meni heidän taans: ja pilwen padzas sijrsi idzens heidän caswons edestä/ ja käwi heidän tacanans.
14:20 ja tuli egyptiläisten joukon ja Israelin joukon väliin; ja pilvi oli pimeä noille ja valaisi yön näille. Näin koko yönä toinen joukko ei voinut lähestyä toista.	20. Ja tuli Egyptiläisten ja Israelin joukkoin vaiheelle, ja oli pimiä pilvi, ja valaisi (näille) yön: niin ettei he koko yönä toinen toistansa taitaneet lähestyä.	14:20 Ja tuli Egyptiläisten ja Israelin jouckoin waihelle/ ja oli pimiä pilwi/ ja walais yön/ nijn ettei he coco yönä toinen toistans tainnet lähestyä.

14:21 Ja Mooses ojensi kätensä meren yli. Niin Herra saattoi vahvalla itätuulella, joka puhalsi koko yön, meren väistymään ja muutti meren kuivaksi maaksi; ja vesi jakautui kahtia.	21. Koska Moses ojensi kätensä meren ylitse, antoi Herra vedet juosta pois vahvalla itätuulella koko sen yön; ja teki meren kuiville, ja vedet erkanivat.	14:21 Cosca Moses ojensi kätens meren ylidze/ andoi HERra wedet juosta pois jalolla itä tuulella coco sen yön/ ja teki meren cuiwille/ ja wedet ercanit.
14:22 Ja israelilaiset kulkivat meren poikki kuivaa myöten, ja vesi oli heillä muurina sekä oikealla että vasemmalla puolella.	22. Ja Israelin lapset kävivät keskeltä merta kuivaa myöten, ja vedet olivat heille niinkuin muuri heidän oikialla ja vasemmalla puolellansa.	14:22 Ja Israelin lapset käwit keskeldä merta cuiwa myöden/ ja wedet olit heille nijncuin muuri/ oikialla ja wasemalla puolella.
14:23 Ja egyptiläiset, kaikki faraon hevoset, hänen sotavaununsa ja ratsumiehensä, ajoivat heitä takaa ja tulivat heidän perässänsä keskelle merta.	23. Ja Egyptiläiset ajoivat heitä takaa ja seurasivat heidän perässänsä, ja kaikki Pharaon hevoset, hänen vaununsa ja ratsasmiehensä keskelle merta.	14:23 Ja Egyptiläiset ajoit taca ja seuraisit heidän peräsäns/ caicki Pharaon hewoiset/ waunut ja radzasmiehet keskelle merta.
14:24 Kun aamuvartio tuli, katsahti Herra egyptiläisten joukkoa tulenpatsaasta ja pilvestä ja saattoi hämminkiin egyptiläisten joukon.	24. Koska aamuvartio tuli, katsahti Herra Egyptiläisten joukon päälle tulen patsaasta ja pilvestä hukuttaaksensa Egyptiläisten joukon,	14:24 Cosca amuwartio tuli/ cadzatti HERra Egyptiläisten joucon päälle tulen padzasta ja pilwestä/ ja saatti pelgon heidän jouckoons.
14:25 Ja hän antoi heidän vaunujensa pyöräin irtautua, niin että heille kävi vaikeaksi päästä eteenpäin. Niin egyptiläiset sanoivat: "Paetkaamme Israelia, sillä Herra sotii heidän puolestansa egyptiläisiä vastaan."	25. Ja hän syöksi pyörät erinänsä heidän vaunuistansa, niin että he työläästi vetivät niitä. Niin sanoivat Egyptiläiset: paetkaamme Israelia, sillä Herra sotii heidän puolestansa Egyptiläisiä vastaan.	14:25 Ja hän syöxi rattat erinäns heidän waunuistans/ ja cukisti heidän woimalisest ylösalaisin. Nijn sanoit Egyptiläiset: paetcam Israeli: sillä HERra soti heidän edestäns Egyptiläisiä wastan.
14:26 Mutta Herra sanoi Moosekselle: "Ojenna kätesi meren yli, että vedet palautuisivat ja peittäisivät egyptiläiset, heidän sotavaununsa ja ratsumiehensä."	26. Mutta Herra sanoi Mosekselle: ojenna kätes meren ylitse, että vedet juoksisivat Egyptiläisten ylitse, heidän vaunuinsa ja ratsasmiestensä ylitse.	14:26 Mutta HERra sanoi Mosexelle: ojennä kätes meren ylidze/ että wedet juoxisit Egyptiläisten ylidzen heidän waunuins ja radzasmiestens ylidzen.
14:27 Niin Mooses ojensi kätensä meren yli, ja aamun koittaessa meri palasi paikoillensa, egyptiläisten paetessa sitä vastaan; ja Herra syöksi egyptiläiset keskelle merta.	27. Niin ojensi Moses kätensä meren ylitse, ja meri palasi ennen huomenta voimaansa. Ja koska Egyptiläiset pakenivat, kohtasi heitä vesi, ja Herra syöksi heidät keskelle merta.	14:27 Nijn ojensi Moses kätens meren ylidze/ ia meri palais ennen huomenda hänen wirtaans. Ja cosca Egyptiläiset pakenit/ cohtais heidän wesi/ ja HERra pijritti heidän käskelle merta.
14:28 Ja vedet palasivat ja peittivät sotavaunut ja ratsumiehet, koko faraon sotajoukon, joka oli seurannut heitä mereen; ei yksikään heistä pelastunut.	28. Ja vedet palasivat ja kävivät vaunuin, ja ratsasmiesten, ja koko Pharaon sotajoukon ylitse, jotka heitä olivat seuranneet mereen: niin ettei yksikään heistä päässyt.	14:28 Nijn että wesi palais ja käwi waunuin/ ja radzasmiesten/ ja coco Pharaon sotawäen ylidzen/ jotca heitä olit seurannet mereen: nijn ettei yxikän heistä pääsnytt.

14:29 Mutta israelilaiset kulkivat kuivaa myöten meren poikki, ja vesi oli heillä muurina sekä oikealla että vasemmalla puolella.	29. Mutta Israelin lapset kävivät kuivaa myöten keskeltä merta, ja vedet olivat heille niinkuin muuri heidän oikialla ja vasemmalla puolellansa.	14:29 Mutta Israelin lapset käwit cuiwana käskeldä merta/ ja wedet olit heille nijncuin muuri oikialla ja wasemalla puolella.
14:30 Niin Herra pelasti Israelin sinä päivänä egyptiläisten käsistä, ja Israel näki egyptiläiset kuolleina meren rannalla.	30. Ja niin Herra vapahti Israelin sinä päivänä Egyptiläisten kädestä: ja Israel näki Egyptiläiset kuolleina meren reunalla.	14:30 Ja nijn HERra wapahti Israelin sinä päiwänä Egyptiläisten kädest. 14:31 Ja he näit Egyptiläiset cuolluna meren reunalla.
14:31 Ja Israel näki sen suuren teon, jonka Herra teki tuhotessaan egyptiläiset. Silloin kansa pelkäsi Herraa ja uskoi Herraan ja uskoi hänen palvelijaansa Moosesta.	31. Ja Israel näki myös sen suuren voiman, jonka Herra oli osottanut Egyptiläisten päälle. Ja kansa pelkäsi Herraa, ja he uskoivat Herran ja hänen palveliansa Moseksen.	14:32 Ja sen suuren käden/ jonga HERra oli osottanut Egyptiläisten päälle. Ja Canssa pelkäisit HERra/ ja uscoit hänen ja hänen palwelians Mosexen.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu
15:1 Silloin Mooses ja israelilaiset veisasivat Herralle tämän virren; he sanoivat näin: "Minä veisaan Herralle, sillä hän on ylen korkea; hevoset ja miehet hän mereen syöksi.	1. Silloin veisasi Moses ja Israelin lapset Herralle tämän virren, ja sanoivat: Minä veisaan Herralle, sillä hän on sangen jalon työn tehnyt, hevosen ja miehen hän mereen syöksi.	15:1 Silloin weisais Moses ja Israelin lapset HERralle tämän wirren/ ja sanoit: Minä weisan HERralle/ sillä hän on sangen jalon työn tehnyt/ hewoisen ja waunun hän mereen syöxi.
15:2 Herra on minun väkevyyteni ja ylistysvirteni, ja hänestä tuli minulle pelastus. Hän on minun Jumalani, ja minä ylistän häntä, hän on minun isäni Jumala, ja minä kunnioitan häntä.	2. Herra on minun väkevyyteni ja kiitosvirteni, ja on minun autuuteni. Hän on minun Jumalani, ja minä rakennan hänelle majan, hän on minun Isäni Jumala, ja minä ylistän häntä.	15:2 HERra on minun wäkeyyten ja kijtoswirten/ ja on minun autuuden. Hän on minun Jumalan/ ja minä cunnioitan händä/ hän on minun Isäni Jumala/ ja minä ylistän händä.
15:3 Herra on sotasankari, Herra on hänen nimensä.	3. Herra on äsken sotamies: Herra on hänen nimensä.	15:3 HERra on äsken sotamies/ HERra on hänen nimens.
15:4 Faraon vaunut ja hänen sotajoukkonsa hän suisti mereen, hänen valitut vaunusoturinsa hukkuivat Kaislamereen.	4. Pharaon vaunut ja hänen sotaväkensä syöksi hän mereen. Hänen valitut päämiehensä ovat upotetut Punaiseen mereen.	15:4 Pharaon waunut ja hänen sotawäkensä syöxi hän mereen. Hänen walitut päämiehensä owat upotetut punaiseen mereen.
15:5 Syvyys peitti heidät; he vajosivat pohjaan niinkuin kivi.	5. Syvyys on heitä peittänyt, ja vajosivat pohjaan, niinkuin kivi.	15:5 Sywyys on heitä peittänyt/ ja wajoisit pohjaan/ nijncuin kiwi.
15:6 Sinun oikea kätesi, Herra, sinä voimassa jalo, sinun oikea kätesi, Herra, murskaa vihollisen.	6. Herra, sinun oikia kätes osotti hänensä voimalliseksi väkevyydessä: Herra, sinun oikia kätes on lyönyt vihollisen.	15:6 HERra sinun oikia kätes teke suuren ihmien/ HERra sinun oikia kätes on lyönyt wihollisen.

15:7 Valtasuuruudessa sinä kukistat vastustajasi. Sinä päästät vihasi valloilleen, ja se kuluttaa heidät niinkuin korret.	7. Ja sinun suurella kunniallas olet sinä sinun vihollises kukistanut, sillä koska sinä lähetit hirmuisuutes, kulutti se heidät niinkuin korren.	15:7 Ja sinun suurella cunniallas olet sinä sinun wiholises cukistanut/ Sillä cosca sinä lähetit hirmuisudes/ culutti se heidän nijncuin corren.
15:8 Ja sinun vihasi puhalluksesta kasaantuivat vedet, laineet seisahtuivat roukkioiksi, syvyyden aallot hyytyivät keskelle merta.	8. Ja sinun vihas puhalluksen kautta kokoontuivat vedet; ja virrat seisoivat niinkuin roukkioissa, syvyydet niinkuin hyytyivät keskelle merta.	15:8 Sinun puhaldamises cautta cocounsit wedet/ ja wirrat seisoit rouckioisa: sywydet cocounsit keskellä merta.
15:9 Vihollinen sanoi: 'Minä ajan takaa, minä saavutan heidät, minä jaan saaliin ja tyydytän heissä kostonhimoni; minä paljastan miekkani, minun käteni hävittää heidät.'	9. Vihollinen sanoi: minä ajan takaa ja saavutan heitä, ja saalista jaan, ja heihin minun mieleni jäähdytän: minä vedän ulos miekkani, ja minun käteni pitää heitä hukuttaman.	15:9 Wiholinen sanoi: minä ajan taca ja saawutan heitä/ ja saalista jaan/ ja heihin minun mieleni jähdytän: minä wedän ulos minun mieckani/ ja minun käteni pitä heitä hucuttaman.
15:10 Sinun tuulesi puhalsi, ja meri peitti heidät; he upposivat valtavesiin niinkuin lyijy.	10. Silloin sinun tuules puhalsi, ja meri peitti heidät, ja he pohjaan vajosivat, niinkuin lyijy, väkevissä vesissä.	15:10 Silloin sinun tuules puhalsi/ ja meri heitä peitti/ ja he pohjaan wajoisit/ nijncuin Blyjy wäkewis wesis.
15:11 Herra, kuka on sinun vertaisesi jumalien joukossa! Kuka on sinun vertaisesi, sinä pyhydessä jalo; sinä ylistettävissä teoissa peljättävä, sinä ihmeitten tekijä!	11. Herra, kuka on sinun vertas jumalten seassa? Kuka on sinun kaltaises, joka olet niin korkia ja pyhä, hirmullinen, kiitettävä ja ihmetten tekiä?	15:11 HERra/ cuca on sinun wertas jumalten seas? cuca on sinun caltaises/ joca olet nijn jalo ja pyhä: hirmullinen/ kijtettäpä ja ihmetten tekiä.
15:12 Sinä ojensit oikean kätesi, maa nielaisi heidät.	12. Koskas oikian kätes ojensit, niin maa heidät nieli.	15:12 Coscas oikian kätes ojensit/ nijn maa heitä nieli.
15:13 Mutta armossasi sinä johdatit lunastamaasi kansaa, sinä veit sen voimallasi pyhään asuntoosi.	13. Sinä olet johdattanut laupiudessa tämän kansan, jonkas pelastit, ja olet vienyt heidän väkevyydessäs sinun pyhään asumisees.	15:13 Sinä olet johdattanut laupiudesas tämän Canssan jongas pelastit/ ja olet wienyt heidän wäkewydesäs sinun pyhän asumisees.
15:14 Kansat kuulivat sen ja vapisivat, tuska valtasi Filistean asukkaat.	14. Koska kansat sen kuulevat, vapisevat he: ahdistus käsittää Philistealaiset.	15:14 Cosca Canssat sen cuulewat/ wapisewat he: ahdistus käsittä Philisterit.
15:15 Silloin peljästyivät Edomin ruhtinaat, Mooabin sankarit valtasi vavistus, kaikki Kanaanin asukkaat menehtyivät pelkoon.	15. Silloin hämmästyvät Edomin ruhtinaat, ja vapistus tarttuu Moabin sankareihin: kaikki kanaanin maan asuwait raukeavat.	15:15 Silloin hämmästywät Edomin Ruhtinat/ ja wapistus tarttu Moabin sangareihin/ caicki Canaan maan asuwait raukewat.

15:16 Kahu ja väristys valtasi heidät; sinun käsivartesi väkevyyden tähden he kävivät mykiksi niinkuin kivi. Niin sinun kansasi, Herra, kulkee perille, kulkee perille se kansa, jonka olet itsellesi hankkinut.	16. Tulloon hämmästys heidän päällensä, ja pelko sinun väkevän käsivartes kautta, he vaijatkoon niinkuin kivi, siihenasti että sinun kansas, Herra, lävitse käy, jonka sinä saanut olet.	15:16 Tulcon hämmästys heidän päällens/ ja pelco sinun wäkewän käsiwartes cautta/ että he puunduisit nijncuin kiwi: siihenasti/ että sinun Canssas HERra läpidzen käy/ siihenasti että Canssa läpidze käy/ jonga sinä saanut olet.
15:17 Sinä viet heidät perille ja istutat heidät vuorelle, joka on sinun perintöosasi, paikkaan, jonka sinä, Herra, olet asunnoksesi valmistanut, pyhäkköösi, Herra, jonka sinun kätesi ovat tehneet.	17. Johdata heitä ja istuta heitä sinun perimises vuorelle, jonka sinä Herra asumisexes tehnyt olet: sinun pyhyytes tykö, Herra, jonka sinun kätes vahvistaneet ovat.	15:17 Johdata heitä ja istuta heitä sinun perimises vuorelle/ jonga sinä HERra asumisexes tehnyt olet/ sinun pyhydes tygö HERra/ ionga sinun kätes walmistanet owat.
15:18 Herra on kuningas aina ja iankaikkisesti."	18. Herra hallitsee alati ja ijankaikkisesti.	15:18 HERra hallidze ijancaickisest ja ilman loputa.
15:19 Sillä kun faraon hevoset ja hänen sotavaununsa ja ratsumiehensä menivät mereen, palautti Herra meren vedet heidän päällensä; mutta israelilaiset kulkivat kuivaa myöten meren poikki.	19. Sillä Pharaon hevoset menivät mereen, vaunuinensa ja ratsasmiehinensä, ja Herra palautti meren vedet heidän päällensä. Mutta Israelin lapset kävivät kuivaa myöten keskeltä merta.	15:19 Sillä Phrao meni mereen hewoisinens/ waunuinens ja radzasmiehinens/ ja HERra palautti meren wedet heidän päällens. Mutta Israelin lapset käwit cuiwana keskeldä merta.
15:20 Ja naisprofeetta Mirjam, Aaronin sisar, otti vaskirummun käteensä, ja kaikki naiset seurasivat häntä vaskirumpuja lyöden ja karkeloiden.	20. Ja MirJam prophetissa, Aaronin sisar, otti kanteleen käteensä, ja kaikki vaimot seurasivat häntä kanteleilla ja hypyllä.	15:20 JA MirJam Prophetissa Aaronin sisar otti candelen käteens/ ja caicki waimot seuraisit händä candeleilla ja hypyllä.
15:21 Ja Mirjam viritti heille virren: "Veisatkaa Herralle, sillä hän on ylen korkea, hevoset ja miehet hän mereen syöksi."	21. Ja MirJam vastasi heitä: Veisatkaa Herralle: sillä hän on sangen jalon työn tehnyt, hevosen ja miehen hän mereen syöksi.	15:21 Ja MirJam weisais heidän edelläns: Weisatcam HERralle/ sillä hän on sangen jalon työn tehnyt/ miehen ja hewoisen hän mereen syöxi.
15:22 Sitten Mooses antoi israelilaisten lähteä liikkeelle Kaislameren luota, ja he menivät Suurin erämaahan. Ja he vaelsivat kolme päivää erämaassa löytämättä vettä.	22. Niin Moses antoi Israelin lasten vaelttaa Punaisen meren tyköä, ja he menivät Suurin korpeen: ja matkustivat kolme päivää korvessa, ja ei löytäneet vettä.	15:22 NIin Moses andoi waelda Israelin lapset punaisen meren tykö Surrin corpe cohden/ ja he matcustit colme päiwä corwes ja ei löytänet wettä.
15:23 Sitten he tulivat Maaraan; mutta he eivät voineet juoda Maaran vettä; sillä se oli karvasta. Sentähden paikka sai nimen Maara.	23. Niin he tulivat Maraan, vaan eivät saaneet juoda sitä vettä Marassa, sillä se oli ylen karvas; josta se paikka kutsutaan Mara.	15:23 Nijn he tulit Maraan/ waan ei he saanet juoda sitä wettä Maras/ sillä se oli ylön carwas/ josta se paicka cudzutan Mara.
15:24 Niin kansa napisi Moosesta vastaan ja sanoi: "Mitä me juomme?"	24. Siinä napisi kansa Mosesta vastaan, sanoen: mitä me juomme?	15:24 Sijnä napolisit Canssa Mosesta wastan/ sanoden: mitä me juomme?

15:25 Mutta hän huusi Herran puoleen; ja Herra osoitti hänelle puun, jonka hän heitti veteen, ja vesi tuli makeaksi. Siellä hän antoi kansalle lain ja oikeuden, ja siellä hän koetteli sitä.	25. Mutta hän huusi Herran tykö, ja Herra osotti hänelle puun, jonka hän heitti veteen, ja vedet tulivat makeiksi. Siinä pani hän heidän eteensä käskyn ja oikeuden, ja kiusasi siinä heitä.	15:25 Mutta hän huusi HERran tygö: Ja HERra osotti hänelle puun/ jonga hän heitti weteen/ ja wedet tulit makeaxi. 15:26 Sijnä pani hän heidän eteens käskyn ja oikeuden ja kiusais sijnä heitä/
15:26 Hän sanoi: "Jos sinä kuulet Herraa, Jumalaasi, ja teet, mikä on oikein hänen silmissänsä, tarkkaat hänen käskyjensä ja noudatat kaikkea hänen lakiansa, niin minä en pane sinun kärsittäväksesi yhtäkään niistä vaivoista, jotka olen pannut egyptiläisten kärsittäviksi, sillä minä olen Herra, sinun parantajasi."	26. Ja sanoi: jos sinä kuulet sinun Herras Jumalas äänen, ja teet mikä oikeus on hänen edessänsä, ja panet hänen käskynsä sinun korviis, ja pidät kaikki hänen säätynsä: niin en minä pane sinun päälles yhtäkään vitsausta niistä, jotka minä Egyptiläisten päälle pannut olen; sillä minä olen Herra sinun parantajas.	ja sanoi: jos sinä cuulet sinun HERras Jumalas änen/ ja teet mikä oikeus on hänen edesäns/ ja panet hänen käskyns sinun corwijs/ ja pidät caicki hänen säätyns/ nijn en minä pane sinun päälles yhtäkän widzausta nijstä/ jotca minä Egyptiläisten päälle pannut olen/ sillä minä olen HERra sinun parandajas.
15:27 Sitten he tulivat Eelimiin; siellä oli kaksitoista vesilähdettä ja seitsemänkymmentä palmupuuta. Ja he leiriytyivät siellä veden ääreen.	27. Ja he tulivat Elimiin, siellä on kaksitoistakymmentä lähdettä, ja seitsemänkymmentä palmupuuta: siellä he sioittivat itsensä vetten tykö.	15:27 JA he tulit Elimijn/ siellä oli caxitoistakymmendä lähdettä/ ja seidzemenkymmendä palmupuuta/ siellä he sioitit idzens wetten tygö.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 Sitten he lähtivät, koko Israelin kansa, liikkeelle Eelimistä ja tulivat Siinin erämaahan, joka on Eelimin ja Siinain välillä, toisen kuun viidentenätoista päivänä siitä, kun he olivat lähteneet Egyptin maasta.	1. Niin he matkustivat Elimistä, ja koko Israelin lasten joukko tuli Sinnin korpeen, joka on Elimin ja Sinain välillä: viidentenätoistakymmenentenä päivänä toisella kuulla sittenkuin he Egyptin maalta lähteneet olivat.	16:1 Nijn he matcustit Elimist ja tuli coco Israelin lasten joukko Sinnin corpeen (joca on Elimin ja Sinain wälillä) wijdendenä toistakymmendenä päiwänä toisella cuulla/ sijttecuin he Egyptin maalda lähtenet olit.
16:2 Ja koko Israelin kansa napisi Moosesta ja Aaronia vastaan erämaassa;	2. Ja koko Israelin lasten joukko napisi Mosesta ja Aaronia vastaan korvessa.	16:2 Ja coco Israelin lasten joukko napsit Mosesta ja Aaronita wastan/ corwesa.
16:3 ja israelilaiset sanoivat heille: "Jospa olisimme saaneet surmamme Herran kädestä Egyptin maassa, jossa istuimme lihapatain ääressä ja leipää oli kyllin syödäksemme! Mutta te olette tuoneet meidät tähän erämaahan antaaksenne koko tämän joukon kuolla nälkään."	3. Ja Israelin lapset sanoivat heille: joska me olisimme Egyptin maalla Herran käden kautta kuolleet, koska me istuimme lihapatain tykönä, ja oli leipää yltäkyllä syödä; sillä te olette sentähden meidän johdattaneet tähän korpeen kuolettaaksenne näljällä kaikkea tätä joukkoa.	16:3 Ja sanoit heille: josca Jumala että me olisim Egyptin maalla HERran käden cautta cuollet cosca me istuim lihapatain tykönä/ ja oli leipä yldäkyllä syötä: sillä te oletta sentähden meidän johdattanet tähän corpeen cuolettaxen näljällä caicke tätä joucko.

16:4 Niin Herra sanoi Moosekselle: "Katso, minä annan sataa teille leipää taivaasta. Ja kansa menköön ja kootkoon kunakin päivänä sen päivän tarpeen. Näin minä koettelen heitä, vaeltavatko he minun lakini mukaan vai eivät.	4. Niin sanoi Herra Mosekselle: katso, minä annan sataa teille leipää taivaasta: ja kansan pitää menemän ulos ja kokooman joka päivä niin paljo kuin he tarvitsevat, koetellakseni heitä, jos he vaeltavat minun käskyssäni elikkä ei.	16:4 Nijn sanoi HERra Mosexelle: Cadzo/ minä annan sata teille leipä taiwast/ ja Canssan pitä cocoman jocapäiwä nijn paljo cuin he tarwidzewat/ coetellaxeni heitä/ jos he waeldawat minun käskyisäni elickä ei.
16:5 Ja kun he kuudentena päivänä valmistavat sen, mitä ovat tuoneet kotiin, niin sitä on oleva kaksi kertaa niin paljon, kuin mitä he muutoin joka päivä kokoavat."	5. Ja pitää tapahtuman, että he kuudentena päivänä valmistavat sen kuin he tuovat (kotia) ja kaksikertaisesti sen suhteen, minkä he muutoin joka päivä kokoavat.	16:5 Cuudendena päiwänä pitä heidän idzens walmistaman cocoman caxikertaisesti sen ehton/ cuin he muutoin jocapäiwä cocowat.
16:6 Ja Mooses ja Aaron sanoivat kaikille israelilaisille: "Tänä iltana te tulette tietämään, että Herra on vienyt teidät pois Egyptin maasta,	6. Moses ja Aaron sanoivat kaikille Israelin lapsille: ehtona pitää teidän tietämän Herran johdattaneen teidät Egyptin maalta.	16:6 Moses ja Aaron sanoit Israelin lapsille: ehtona pitä teidän ymmärtämän/ HERran johdattanen teidän Egyptin maalda.
16:7 ja huomenaamuna te tulette näkemään Herran kunnian, koska Herra on kuullut teidän napinanne häntä vastaan. Sillä mitä olemme me, että te meitä vastaan napisette?"	7. Ja huomenna pitää teidän näkemän Herran kunnian; sillä hän on kuullut teidän napistuksenne Herraa vastaan. Ja mitkä me olemme, että te napisette meitä vastaan?	16:7 Ja huomena pitä teidän näkemän HERran cunnian: sillä hän on cuullut teidän napistuxen HERra wastan. Ja mitkä me olemme/ että te napisetta meitä wastan?
16:8 Ja Mooses sanoi vielä: "Herra antaa teille tänä iltana lihaa syödäksenne ja huomenna leipää yltäkyllin ravinnoksenne, koska Herra on kuullut teidän napinanne, kun olette napisseet häntä vastaan. Sillä mitä olemme me? Ette ole napisseet meitä vastaan, vaan Herraa vastaan."	8. Vielä sanoi Moses: Herra antaa teille ehtona lihaa syödäksenne, ja huomenna leipää teidän ravinnoksenne, että Herra on kuullut teidän napistuksenne, jolla te olette napisseet häntä vastaan. Sillä mitkä me olemme? Teidän napistuksenne ei ole meitä, vaan Herraa vastaan.	16:8 Wielä sanoi Moses: HERra anda teille ehtona liha syödäxen/ ja huomena leipä yldäkyllä/ että HERra on cuullut teidän napistuxen/ jolla te olette napisnet händä wastan. Sillä mitkä me olemme? teidän napistuxen ei ole meitä/ mutta HERra wastan.
16:9 Ja Mooses sanoi Aaronille: "Sano koko Israelin kansalle: Astukaa Herran eteen, sillä hän on kuullut teidän napinanne."	9. Ja Moses sanoi Aaronille: sano koko Israelin lasten joukolle: tulkaat Herran eteen, sillä hän on kuullut teidän napistuksenne.	16:9 Ja Moses sanoi Aaronille: sano coco Israelin lasten joucolle: tulcat HERran eteen/ sillä hän on cuullut teidän napistuxen.
16:10 Ja kun Aaron oli puhunut tämän koko Israelin seurakunnalle, kääntyivät he erämaahan päin, ja katso, Herran kunnia näkyi pilvessä.	10. Ja tapahtui, kun Aaron näitä puhunut oli kaikelle Israelin lasten joukolle, käänsivät he itsensä korpeen päin, ja katso, Herran kunnia näkyi pilvessä.	16:10 Ja cuin Aaron näitä puhunut oli caikelle Israelin lasten joucolle: käänsit he idzens corpen päin/ ja cadzo/ HERran cunnia näyi pilwes.
16:11 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	11. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	16:11 Ja HERra sanoi Mosexelle:

16:12 "Minä olen kuullut israelilaisten napinan. Puhu heille ja sano: Iltahämärässä teillä on oleva lihaa syödäksenne, ja huomenna on teillä leipää yltäkyllin; niin te tulette tietämään, että minä olen Herra, teidän Jumalanne."	12. Minä olen kuullut Israelin lasten napistuksen, puhu heille sanoen: kahden ehtoon välillä pitää teillä oleman lihaa syödäksenne, ja aamulla pitää teidän ravituksi tuleman leivästä: ja teidän pitää tietämän, että minä olen Herra teidän Jumalanne.	16:12 Minä olen cuullut Israelin lasten napistuxen/ puhu heille: ehtona pitä teillä oleman liha syödäxen/ ja amulla rawituxi tuleman leiwästä/ ja teidän pitä ymmärtämän/ että minä olen HERra teidän Jumalan.
16:13 Ja illalla tuli viiriäisiä, ja ne peittivät leirin, ja aamulla laskeutui kastesumu leirin ympärille.	13. Ja tapahtui ehtona, että peltokanat tulivat ja peittivät leirin, ja aamulla oli kaste leirin ympärinsä.	16:13 Ja ehtona tulit peldocanat ja peitit leirin/ ja amulla oli caste leirin ymbärins.
16:14 Ja kun kastesumu oli haihtunut, katso, erämaassa oli maan pinnalla jotakin hienoa, suomujen tapaista, jotakin hienoa niinkuin härmä.	14. Ja kuin kaste nousi, katso, niin oli korvessa jotakin ymmyrjäistä ja pientä, niin kuin härmää maan päällä.	16:14 Ja cuin caste tuli pois: cadzo/ nijn oli corwes jotakin ymmyrjäistä ja piendä/ nijncuin härmä maan päällä.
16:15 Kun israelilaiset näkivät sen, kyselivät he toisiltansa: "Mitä tämä on?" Sillä he eivät tienneet, mitä se oli. Ja Mooses sanoi heille: "Tämä on se leipä, jonka Herra on antanut teille syötäväksi.	15. Ja kuin Israelin lapset sen näkivät, sanoivat he toinen toisellensa: Man tämä on; sillä he ei tietäneet mitä se oli. Mutta Mooses sanoi heille: tämä on se leipä, jonka Herra teille on antanut syödäksenne.	16:15 Ja cuin Israelin lapset sen näit/ sanoit he toinen toisellens: Man tämä on/ sillä ei he tiennet mikä se oli. Mutta Mooses sanoi heille: tämä on se leipä/ jonga HERra teille on andanut syödäxen.
16:16 Ja näin on Herra käsenyt: Kootkaa sitä, jokainen tarpeen mukaan; ottakaa goomer-mitta mieheen perheenne pääluvun mukaan, kukin niin monelle, kuin kullakin majassansa on."	16. Tämä on se, josta Herra käsenyt on. Jokainen kootkaan sitä niin paljo kuin hän itse syö, ja ottakaan gomor joka pääluvulle, henkiluvun jälkeen joka on hänen majassansa.	16:16 Tämä on se josta HERra käsenyt on. Jocainen cootcan sijtä nijn paljo cuin hän idze syö/ ja ottacat Gomor joca päälugulle/ hengilugun jälken cuin on hänen majasans.
16:17 Ja israelilaiset tekivät niin, ja he kokosivat, yksi enemmän, toinen vähemmän.	17. Ja Israelin lapset tekivät niin, ja kokosivat muutamat enemmän ja muutamat vähemmän.	16:17 Ja Israelin lapset teit nijn/ ja cocoisit muutamat enämmän ja muutamat vähemmän.
16:18 Mutta kun he mittasivat sen goomer-mitalla, niin ei sille jäänyt liikaa, joka oli koonnut enemmän, eikä siltä puuttunut, joka oli koonnut vähemmän; jokainen oli koonnut niin paljon, kuin hän tarvitsi.	18. Ja kuin he mittasivat sen gomorilla, niin ei sillä mitään liiaksi ollut, joka paljo koonnut oli, eikä siltä mitään puuttunut, joka vähemmän kokosi, mutta jokainen oli koonnut niin paljo kuin he syödäksensä tarvitsivat.	16:18 Waan cuin he mittasit sen Gomorilla/ nijn ei hänellä mitän lijaxi ollut/ joca paljo coonnut oli/ eikä sildä mitän puuttunut/ joca vähemmän cocois: mutta jocainen oli coonnut nijn paljo cuin he syödäxens tarwidzit.
16:19 Ja Mooses sanoi heille: "Älköön kukaan jättäkö siitä mitään huomiseksi."	19. Ja Mooses sanoi heille: ei kenenkään pidä siitä huomeneksi mitään jättämän.	16:19 Ja Mooses sanoi heille: ei kenengän pidä sijtä huomenexi mitän jättämän.

16:20 Mutta he eivät kuulleet Moosesta, vaan muutamat jättivät siitä jotakin huomiseksi. Niin siihen kasvoi matoja, ja se rupesi haisemaan; ja Mooses vihastui heihin.	20. Mutta ei he kuulleet Mosesta, monikahdat jättivät siitä jotakin huomiseksi. Niin madot kasvoivat siihen, ja tuli haisemaan. Ja Moses vihastui heidän päällensä.	16:20 Mutta ei he cuullet Mosesta/ waan monicahdat jätit sijtä jotakin huomenexi. Nijn madot caswoit sijhen ja tuli haiseman. Ja Moses wihastui heidän päällens.
16:21 Ja he kokosivat sitä joka aamu sen verran, kuin kukin tarvitsi; mutta kun aurinko alkoi paahtaa, niin se sulii.	21. Niin he kokosivat siitä joka aamu, niin paljon kuin jokainen syödäksensä tarvitsi. Mutta koska päivä tuli palavaksi, niin se sulii.	16:21 Nijn he cocoisit sijtä joca aamu/ njin paljo cuin jocainen syödäxens tarwidzi. Mutta cosca päiwä tuli palawaxi/ njin se sulii.
16:22 Mutta kuudentena päivänä he kokosivat sitä leipää kaksinkertaisesti, kaksi goomeria kullekin. Ja kaikki kansan päämiehet tulivat ja ilmoittivat sen Moosekselle.	22. Ja tapahtui kuudentena päivänä, että he kokosivat kaksikertaisesti sitä leipää, kaksi gomoria kullekin. Ja kaikki päämiehet kansan seasta tulivat ja ilmoittivat sen Mosekselle.	16:22 JA cuudendena päiwänä cocoisit he caxikertaisesti sijtä leiwästä/ caxi Gomoria cullengin. Ja caicki päämiehet Canssan seast tulit ja ilmoitit sen Mosexelle.
16:23 Niin hän sanoi heille: "Tämä tapahtuu Herran sanan mukaan; huomenna on levon päivä, Herralle pyhitetty sapatti. Mitä leivotte, se leipokaa, ja mitä keitätte, se keittäkää; mutta kaikki, mitä tähteeksi jää, pankaa talteen huomiseksi."	23. Ja hän sanoi heille: tämä on se minkä Herra sanonut on: huomenna on sabbati, pyhä lepo Herralle: mitä te leivotte, se leipokaat, ja mitä te keitätte, se keittäkää; mutta mitä liiaksi on, jättäkää se tähteelle pantaa huomiseksi.	16:23 Ja hän sanoi heille: tämä on se cuin HERra sanonut on: huomena on Sabbathi/ se pyhä lepo HERralle/ mitä te leiwotte se leipocat/ ja mitä te keitätte se keittäkät/ mutta mitä lijaxi on jättäkät se/ tähdelle panda huomexi.
16:24 Ja he panivat sen talteen huomiseksi, niinkuin Mooses oli käskenyt, eikä se ruvennut haisemaan, eikä siihen tullut matoja.	24. Ja he jättivät sitä huomiseksi, niinkuin Moses käskenyt oli: ja ei tullut se haisemaan, eikä matoa tullut siihen.	16:24 Ja he jätit sijtä huomexi/ nijncuin Moses käskenyt oli: ja ei tullut se haiseman/ eikä matoa tullut sijhen.
16:25 Ja Mooses sanoi: "Syökää se tänä päivänä, sillä tänä päivänä on Herran sapatti; tänään ette löydä kedolta mitään."	25. Niin sanoi Moses: syökää se tänäpäpä, sillä tätäpäpä on Herran sabbati: tänäpäpä ette sitä löydä kedolta.	16:25 Nijn sanoi Moses: syökät se tänäpäpä/ sillä tänäpäpä on HERran Sabbathi/ tänäpäpä et te sitä löydä kedolda.
16:26 Kuutena päivänä on teidän sitä koottava, mutta seitsemäntenä päivänä on sapatti; silloin ei sitä ole."	26. Kuusi päivää pitää teidän kokooman; mutta seitsemäntenä päivänä on sabbati, ja ei löydetä sitä.	16:26 Cuusi päiwä pitä teidän cocoman/ mutta sedzemendenä päiwänä on Sabbathi/ ja sinä päiwänä ei löytä sitä.
16:27 Kuitenkin muutamat kansasta lähtivät seitsemäntenä päivänä kokoamaan sitä, mutta he eivät löytäneet mitään.	27. Ja tapahtui, että seitsemäntenä päivänä läksivät muutamat kansan seasta kokoomaan, ja ei he löytäneet mitään.	16:27 Mutta seidzemendenä päiwänä läxit muutamat Canssan seast cocoman/ ja ei he löynnet mitän.

16:28 Niin Herra sanoi Moosekselle: "Kuinka kauan aiotte kieltäytyä noudattamasta minun käskyjäni ja lakejani?"	28. Niin Herra sanoi Mosekselle: kuinka kauan ette tahdo pitää minun käskyjäni ja lakiani?	16:28 Nijn sanoi HERra Mosexelle: cuinga cauwan et te pidä minun kākäskyjäni ja säätyjäni?
16:29 Katsokaa, Herra on antanut teille sapatin; sentähden hän antaa teille kuudentena päivänä kahden päivän leivän. Olkoon jokainen alallaan, älköönkä kukaan lähtekö paikaltansa seitsemäntenä päivänä."	29. Katsokaat, Herra on teille antanut sabbatin, ja sen tähden on hän antanut teille kuudentena päivänä kahden päivän leivän: niin olkaan siis jokainen kotonansa, ja älkään yksikään lähtekö siastansa seitsemäntenä päivänä.	16:29 Cadzocat/ HERra on teille andanut Sabbathin/ ja sentähden on hän andanut teille cuudentena päiwänä cahden päiwän leiwän/ nijn olcan sijs jocainen cotona idzellens/ ja älkän yxikän lähtekö siastans seidzemendenä päiwänä.
16:30 Ja kansa lepäsi seitsemäntenä päivänä.	30. Niin lepäsi kansa seitsemäntenä päivänä.	16:30 Nijn lewäisit Canssa seidzemendenä päiwänä.
16:31 Ja Israelin heimo antoi sille nimen manna. Ja se oli valkean korianderinsiemenen kaltaista ja maistui hunajakakulta.	31. Ja Israelin huone kutsui hänen nimensä man: ja se oli niinkuin korianderin siemen, valkia, ja maisti niinkuin sämpylä hunajan kanssa.	16:31 Ja Israelin huone cudzui hänen nimens Man/ ja se oli nijncuin Corianderin siemen walkia/ ja maisti nijncuin sämbylä hunajan cansa.
16:32 Ja Mooses sanoi: "Näin on Herra käsenyt: Ota sitä goomerin täysi säilytettäväksi sukupolvesta sukupolveen, että he näkisivät sen leivän, jolla minä olen ravinnut teitä erämaassa, johdattaessani teitä Egyptin maasta."	32. Ja Moses sanoi: tämä on se minkä Herra käsenyt on: täytä gomor siitä, kätkettä teidän jälkeentulevaisillenne: että he näkisivät sen leivän, jolla minä olen teitä ruokkinut korvessa, koska minä johdatin teitä ulos Egyptin maalta.	16:32 JA Moses sanoi: tämä on se cuin HERra käsenyt on: täytä Gomor sijtä/ kätkettä teidän lapsillen/ että se leipä nähtäisin jolla minä olen teitä ruockinut corwesa/ cosca minä johdatin teitä Egyptin maalda.
16:33 Ja Mooses sanoi Aaronille: "Ota astia ja pane siihen goomerin täysi mannaa ja aseta se Herran eteen säilytettäväksi sukupolvesta sukupolveen."	33. Ja Moses sanoi Aaronille: ota astia, ja pane siihen gomorin täysi mannaa: ja pane se Herran eteen, tallella pidettää teidän jälkeen tulevaisillenne.	16:33 Ja Moses sanoi Aaronille: ota astia/ ja pane sijhen Gomorin täysi Manna/ ja pane HERran eteen/ tallella pidettä lapsillen.
16:34 Ja Aaron asetti sen talteen lain arkin eteen, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.	34. Niinkuin Herra käsenyt oli Mosekselle, niin Aaron pani sen todistuksen eteen tallella pidettäväksi.	16:34 Nijncuin HERra käsenyt oli Mosexelle. Nijn Aaron pani sen todistuxen eteen tallella pidettäwäxi.
16:35 Ja israelilaiset söivät mannaa neljäkymmentä vuotta, kunnes he tulivat asuttuun maahan; he söivät mannaa siihen asti, kunnes tulivat Kanaanin maan rajalle. -	35. Ja Israelin lapset söivät mannaa neljäkymmentä ajastaikaa, siihenasti kuin he tulivat sille maalle jossa heidän asuman piti: siihenasti kuin he tulivat Kanaanin maan rajoille, söivät he mannaa.	16:35 Ja Israelin lapset söit Manna neljäkymmendä ajastaica/ siihen asti cuin he tulit sille maalle cuin heidän asuman piti/ cuin he tulit Canaan maan rajoille/ söit he Manna.
16:36 Goomer on kymmenesosa eefaa.	36. Ja gomor on kymmenes osa ephaa.	16:36 Ja Gomor on kymmenes osa Ephast.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu

17:1 Sitten kaikki israelilaisten seurakunta lähti liikkeelle Siinin erämaasta ja matkusti levähdyspaikasta toiseen Herran käskyn mukaan. Ja he leirytyivät Refidimiin; siellä ei ollut vettä kansan juoda.	1. Ja koko Israelin lasten joukko matkusti Sinnin korvesta, vaelluksissansa Herran käskyn jälkeen, ja sioittivat itsensä Raphidimiin, ja ei ollut vettä kansalle juoda.	17:1 JA coco Israelin lasten joukko matcustit Sinnin corwesta/ heidän päiwäcunnisans HERran käskyn jälken/ ja sioitit idzens Raphidimijn. 17:2 Siellä ei ollut wettä Canssalla juoda.
17:2 Niin kansa riiteli Moosesta vastaan ja sanoi: "Antakaa meille vettä juoda!" Mooses vastasi heille: "Miksi riitelette minua vastaan? Miksi kiusaatte Herraa?"	2. Ja kansa riiteli Moseksen kanssa, ja sanoi: antakaat meille vettä juodaksemme. Moses sanoi heille: mitä te riitelette minun kanssani? Miksi kiusaatte Herraa?	Ja Canssa napolisit Mosesta wastian ja sanoit: andacat meille wettä juodaxem. Moses sanoi heille: mitä te torutte minun cansani? Mixi te kiusaatte HERra?
17:3 Mutta kansalla oli siellä jano, ja he napolisivat yhä Moosesta vastaan ja sanoivat: "Minkätähden olet tuonut meidät Egyptistä, antaaksesi meidän ja meidän lastemme ja karjamme kuolla janoon?"	3. Ja kansa janosi juoda siellä vettä, ja he napolisivat Mosesta vastaan, ja sanoivat: mitä vasten sinä olet meidät johdattanut Egyptistä tänne kuolettaakses minua ja minun lapsiani, ja minun eläimiäni janolla?	17:3 Cosca Canssa siellä janoisit wettä/ napolisit he Mosesta wastian/ ja sanoit: mitä wasten sinä olet meidän johdattanut Egyptist/ cuolettaxes meitä ja meidän lapsiam/ ja meidän eläimitäm janolla?
17:4 Niin Mooses huusi Herraa ja sanoi: "Mitä minä teen tälle kansalle? Ei paljon puutu, että he kivittävät minut."	4. Niin Moses huusi Herran tykö, sanoen: mitä minä teen tälle kansalle? Vähä puuttuu, ettei he kivitä minua.	17:4 MOses huusi HERran tygö/ sanoden: mitä minä teen tälle Canssalle? wähä puuttu ettei he kiwitä minua.
17:5 Herra vastasi Moosekselle: "Mene kansan edellä ja ota mukaasi muutamia Israelin vanhimpia. Ja ota käteesi sauva, jolla löit Niilivirtaa, ja mene.	5. Ja Herra sanoi Mosekselle: mene kansan edellä, ja ota kanssas muutamia Israelin vanhimmista, ja sinun sauvas, jolla sinä löit virtaa, ota sinun kätees ja mene.	17:5 Sanoi HERra Mosexelle: mene Canssan edellä/ ja ota cansas muumat Israelin wanhimmista/ ja sinun sauwas jolla sinä löit wettä/ ota sinun kätees ja mene.
17:6 Katso, minä seison siellä sinun edessäsi kalliolla Hoorebin luona; lyö kalliioon, ja siitä on vuotava vettä, niin että kansa saa juoda." Ja Mooses teki niin Israelin vanhimpain nähden.	6. Katso, minä seison siellä sinun edessä kalliolla Horebissa: ja sinun pitää lyömän kalliota, ja siinä pitää vedet juokseman, niin että kansa siitä juoda saa. Ja Moses teki niin Israelin vanhimpain edessä.	17:6 Cadzo/ minä seison siellä sinun edesäs calliolla Horebis/ siellä sinun pitää calliota lyömän/ ja sijtä pitää wedet juoxeman/ nijn että Canssa sijtä juoda saa. Ja Moses teki nijn Israelin wanhimmitten edes.
17:7 Ja hän antoi sille paikalle nimen Massa ja Meriba sentähden, että israelilaiset siellä riitelivät ja kiusasivat Herraa, sanoen: "Onko Herra meidän keskellämme vai ei?"	7. Ja kutsui sen paikan nimen Massa ja Meriba, Israelin lasten riidan tähden, ja että he kiusasivat Herraa, sanoen: olleeko Herra meidän seassamme elikkä ei?	17:7 Sentähden cudzui hän sen paican Massa Meriba Israelin lasten toran tähden/ ja sentähden että he kiusaisit HERra/ sanoden: olleco HERra meidän seasam elickä ei?
17:8 Sitten tulivat amalekilaiset ja taistelivat Israelia vastaan Refidimissä.	8. Niin Amalek tuli: ja soti Israelia vastaan Raphidimissa.	17:8 NIin Amalech tuli: ja sodei Israeli wastian Raphidimis.

17:9 Niin Mooses sanoi Joosualle: "Valitse meille miehiä, mene ja taistele huomenna amalekilaisia vastaan. Minä asetun vuoren huipulle, Jumalan sauva kädessäni."	9. Ja Moses sanoi Josuualle: valitse meille miehiä, mene ja sodi Amalekia vastaan: huomenna minä seison mäen kukkulalla, ja pidän Jumalan sauvan kädessäni.	17:9 Ja Moses sanoi Josuualle: walidze meille miehiä/ mene ja sodi Amalechiä wastan: huomenna minä seison mäen cuckulalla/ ja pidän Jumalan sauwan kädessäni.
17:10 Ja Joosua teki, niinkuin Mooses oli hänelle sanonut, ja taisteli amalekilaisia vastaan. Mutta Mooses, Aaron ja Huur nousivat vuoren huipulle.	10. Ja Josua teki niinkuin Moses sanoi hänelle, ja soti Amalekia vastaan. Mutta Moses, Aaron ja Hur astuivat mäen kukkulalle.	17:10 Ja Josua teki niinuin Moses sanoi hänelle/ ja sodei Amalechia wastan. Mutta Moses/ Aaron ja Hur astuit mäen cuckulalle.
17:11 Ja niin kauan kuin Mooses piti kätensä ylhäällä, oli Israel voitolla; mutta kun hän antoi kätensä vaipua, olivat amalekilaiset voitolla.	11. Ja tapahtui, että koska Moses piti kätensä ylhäällä, voitti Israel; mutta koska hän kätensä laski alas, voitti Amalek.	17:11 Ja niincauwan cuin Moses piti kätens ylhällä/ woitti Israel/ mutta cosca hän kätens laski alas/ woitti Amalech.
17:12 Mutta kun Mooseksen kädet väsyivät, ottivat he kiven ja asettivat sen hänen allensa, ja hän istui sille, ja Aaron ja Huur kannattivat hänen käsiänsä kumpikin puoleltansa. Näin hänen kätensä kestivät vahvoina auringon laskuun asti.	12. Mutta Moseksen kädet olivat raskaat, sentähden ottivat he kiven ja asettivat hänen alansa ja hän istui sen päällä; vaan Aaron ja Hur pitivät ylhäällä hänen käsiänsä kumpikin puoleltansa, niin pysyi hänen kätensä juuri vahvana auringon laskemaan asti.	17:12 Mutta Mosexen kädet olit rascat/ sentähden otit he kiwen ja asetit hänen alans/ että hän istuis sen päällä. Waan Aaron ja Hur pidit ylhällä hänen käsiäns cumbikin puoleldans/ niijn wahwistuit hänen kätens auringon laskeman asti.
17:13 Ja Joosua voitti amalekilaiset ja heidän sotaväkinsä miekan terällä.	13. Ja Josua heikonsi Amalekin ja hänen kansansa miekan terällä.	17:13 Ja Josua hucutti Amalechin ja hänen Canssans/ miecan terällä.
17:14 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Kirjoita tämä kirjaan muistoksi ja teroita se Joosuan mieleen: Minä pyyhin pois amalekilaisten muiston taivaan alta."	14. Ja Herra sanoi Mosekselle: kirjoita tämä muistoksi kirjaan, ja muistuta Josuan korvissa; sillä minä pyyhin kokonansa pois Amalekin muiston taivaan alta.	17:14 Ja HERra sanoi Mosexelle: kirjoita nämät muistoxi kirjaan/ ja muistuta Josuan corwisa/ sillä minä pyhin Amalechin muiston taiwan alda.
17:15 Ja Mooses rakensi alttarin ja pani sille nimeksi: "Herra on minun lippuni."	15. Ja Moses rakensi alttarin, ja kutsui sen nimen: Herra on minun lippuni.	17:15 Ja Moses rakensi Altarin/ ja cudzui hänen nimens: HERra Nissi.
17:16 Ja hän sanoi: "Minä nostan käteni Herran istuinta kohden: Herra sotii amalekilaisia vastaan sukupolvesta sukupolveen."	16. Ja hän sanoi: koska käsi oli Herran istuinta päin, oli Herralla sota Amalekia vastaan: (niin se on tästäkin lähin) suvusta sukuun.	17:16 Sillä hän sanoi: se on muisto HERran istuimen tykönä/ että HERran sota pitä oleman Amalechiä wastan sugusta niijn sucuun.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu

18:1 Ja Midianin pappi Jetro, Mooseksen appi, sai kuulla kaikki, mitä Jumala oli tehnyt Moosekselle ja kansalleen Israelille, kuinka Herra oli vienyt Israelin pois Egyptistä.	1. Ja Jetro Midianin pappi, Moseksen appi kuuli kaikki, mitä Jumala Mosekselle ja Israelin kansalle oli tehnyt: että Herra oli johdattanut Israelin pois Egyptistä.	18:1 JA cosca Jethro Midianin pappi Mosexen appi/ cuuli caicki mitä Jumala Mosexen ja Israelin Canssan cansa oli tehnyt: että HERra oli johdattanut Israelin Egyptistä.
18:2 Ja Jetro, Mooseksen appi, otti mukaansa Sipporan, Mooseksen vaimon, jonka tämä oli lähettänyt kotiin,	2. Ja Jetro Moseksen appi otti Ziporan Moseksen emännän, jonka hän oli takaperin lähettänyt,	18:2 Otti hän Ziporan Mosexen emännän/ jonga hän oli tacaperin lähettänyt.
18:3 ja hänen kaksi poikaansa; näistä oli toisen nimi Geersom, koska Mooses oli sanonut: "Minä olen muukalainen vieraalla maalla",	3. Ja kaksi hänen poikaansa, joista yhden nimi oli Gersom, sillä hän sanoi: minä olin muukalainen vieraalla maalla.	18:3 Ja caxi hänen poicans/ joista toisen nimi oli Gerson/ sillä hän sanoi: minä olen tullut muucalaisexi wieralla maalla.
18:4 ja toisen nimi Elieser, koska hän oli sanonut: "Isäni Jumala oli minun apuni ja pelasti minut faraon miekasta."	4. Ja toisen nimi oli Elieser, sillä (hän sanoi) minun isäni Jumala on ollut minun apuni, ja on pelastanut minun Pharaon miekasta.	18:4 Ja toisen nimi Eliezer/ sillä hän sanoi: minun Isäni Jumala on ollut minun apun/ ja on pelastanut minun Pharaon miecasta.
18:5 Ja Jetro, Mooseksen appi, tuli hänen poikiensa ja hänen vaimonsa kanssa Mooseksen luo erämaahan, jossa tämä oli leiriytynyt Jumalan vuoren juurelle.	5. Niin Jetro Moseksen appi, ja hänen poikansa, ja hänen emäntänsä tulivat Moseksen tykö siihen korpeen, kussa hän itsensä sioittanut oli Jumalan vuorella.	18:5 COsca JETHro Mosexen appi ja hänen poicans ja hänen emändäns tulit Mosexen tygö corpeen/ cusa hän idzens sioittanut oli Jumalan wuorelle.
18:6 Ja hän käski sanoa Moosekselle: "Minä Jetro, sinun appesi, ynnä vaimosi kahden poikansa kanssa olemme tulleet luoksesi."	6. Ja antoi sanoa Mosekselle: minä Jetro sinun appes olen tullut sinun tykös, ja sinun emäntäs, ja molemmat hänen poikansa hänen kanssansa.	18:6 Käski hän sano Mosexelle: minä Jethro sinun appes olen tullut sinun tygös ja sinun emändäs/ ja molemmat hänen poicans hänen cansans.
18:7 Niin Mooses meni appeansa vastaan, kumarsi ja suuteli häntä. Ja kun he olivat tervehtineet toisiansa, menivät he teltaan.	7. Niin meni Moses appeansa vastaan, kumarsi itsensä, ja suuta antoi hänen; ja koska he olivat tervehtineet toinen toistansa, menivät he majaan.	18:7 Nijn meni Moses appens wastan/ ja cumarsi idzens hänen edesäns ja suuta andoi hänen. Ja cosca he olit tervehtänet toinen toistans/ menit he majaan.
18:8 Ja Mooses kertoi apellensa kaikki, mitä Herra oli tehnyt faraoille ja egyptiläisille Israelin tähden, ja kaikki ne vaikeudet, jotka heitä olivat kohdanneet matkalla, ja kuinka Herra oli pelastanut heidät.	8. Niin jutteli Moses apellensa kaikki, mitä Herra tehnyt oli Pharaolle, ja Egyptiläisille Israelin tähden, ja kaiken sen vaivan joka heillä tiellä oli ollut, ja että Herra oli auttanut heitä.	18:8 Nijn jutteli Moses apellens caicki mitä HERra tehnyt oli Pharaolle ja Egyptiläisille Israelin tähden/ ja caiken sen waiwan cuin heillä tiellä oli ollut/ ja että HERra oli auttanut heitä.

18:9 Ja Jetro iloitsi kaikesta siitä hyvästä, mitä Herra oli tehnyt Israelille, pelastaessaan heidät egyptiläisten kädestä.	9. Ja Jetro riemuitsi kaiken sen hyvyyden ylitse, jonka Herra oli tehnyt Israelille, että hän oli pelastanut heitä Egyptiläisten kädestä.	18:9 Ja Jethro riemuidzi kaikesta hyvästä/ cuin HERra oli tehnyt Israelille/ että hän oli pelastanut heitä Egyptiläisten kädest.
18:10 Ja Jetro sanoi: "Kiitetty olkoon Herra, joka on pelastanut teidät egyptiläisten ja faraon kädestä, Herra, joka on pelastanut kansansa egyptiläisten vallasta.	10. Ja Jetro sanoi: kiitetty olkoon Herra, joka teidät pelastanut on Egyptiläisten ja Pharaon kädestä: joka on vapahtanut kansansa Egyptiläisten käden alta.	18:10 Ja Jethro sanoi: kijtetty olcon HERra/ joca teidän pelastanut on Egyptiläisten ja Pharaon kädest/ joca myös taita wapahta Canssans Egyptiläisten kädestä.
18:11 Nyt minä tiedän, että Herra on suurempi kaikkia jumalia; sillä sentähden, että egyptiläiset ylpeilivät, on heidän näin käynyt."	11. Nyt minä tiedän, että Herra on suurempi kuin kaikki Jumalat; sillä siinä asiassa, jossa ylpeilivät, oli hän heidän ylitsensä (valtiias).	18:11 Nyt minä tiedän että HERra on suurempi cuin caicki jumalat/ sentähden että he ylpiäst heitä wastan tehnet olit.
18:12 Ja Jetro, Mooseksen appi, toimitti polttouhrin ja teurasuhreja Jumalalle; ja Aaron ja kaikki Israelin vanhimmat tulivat aterioimaan Mooseksen apen kanssa Jumalan eteen.	12. Ja Jetro Moseksen appi otti polttouhria ja muuta uhria Jumalalle. Niin tuli Aaron ja kaikki vanhimmat Israelista syömään leipää Moseksen apen kanssa Jumalan edessä.	18:12 Ja Jethro Mosexen appi otti polttouhria ja uhrais Jumalalle. Nijn tuli Aaron ja caicki wanhimmat Israelist syömän leipä Mosexen apen cansa Jumalan edes.
18:13 Seuraavana päivänä Mooses istui tuomitsemaan kansaa, ja kansa seiso i Mooseksen ympärillä aamusta iltaan asti.	13. Ja tapahtui toisena päivänä, että Moses istui oikeutta tekemään kansalle; ja kansa seiso i Moseksen ympärillä aamusta niin ehtooseen asti.	18:13 JA toisna päiwänä istui Moses oikeutta tekemän Canssalle/ ja Canssa seiso i Mosexen ymbärillä amusta njn ehtosen asti.
18:14 Kun Mooseksen appi näki kaiken, mitä hän teki kansalle, sanoi hän: "Mitä tämä puuha on, jota sinulla on kansan kanssa? Miksi sinä istut yksin ja kaikki kansa seisoo ympärilläsi aamusta iltaan asti?"	14. Koska Moseksen appi näki kaikki, mitä hän teki kansalle, sanoi hän: mikä tämä on kuin sinä teet kansalle? Miksis sinä istut yksinäs, ja kaikki kansa seisoo sinun edessä, hamasta aamusta niin ehtooseen?"	18:14 Cosca hänen appens näki caicki mitä hän teki wäen cansa/ sanoi hän: mikä tämä on cuin sinä teet tälle wäelle? mixi sinä istut yxinäns/ ja caicki Canssa sinun ymbärilläs seisowat/ hamast amusta njn ehtoseen?"
18:15 Mooses vastasi apellensa: "Kansa tulee minun luokseni kysymään Jumalalta neuvoa.	15. Moses vastasi appeansa: sillä kansa tulee minun tyköni, ja kysyy Jumalalta neuvoa.	18:15 Moses wastais händä: Canssa tule minun tygöni/ ja kysy Jumalalda neuwo.
18:16 Kun heillä on jokin riita-asia, tulevat he minun luokseni, ja minä ratkaisen heidän riitansa ja ilmoitan heille Jumalan säädökset ja lait."	16. Koska heillä on jotakin asiaa, tulevat he minun tyköni, että minun pitää oikeutta tekemän jokaisen välillä ja hänen lähimmäisensä välillä, ja osottaman heille Jumalan oikeudet ja käskyt.	18:16 Sillä cosca heillä on jotakin asiata/ tulewat he minun tygöni/ että minun pitä oikeutta tekemän jocaidzen välillä/ ja hänen lähimmäisensä/ ja osottaman heille Jumalan oikeudet ja käskyt.

18:17 Niin Mooseksen appi sanoi hänelle: "Siinä sinä et menettele viisaasti.	17. Ja Moseksen appi sanoi hänelle: ei se ole hyvä kuin sinä teet.	18:17 Hänen appens sanoi hänelle: et sinä oikein tee.
18:18 Sinä uuvutat sekä itsesi että tämän kansan, joka on kanssasi; sillä tämä tehtävä on sinulle liian raskas, etkä sinä voi sitä yksinäsi toimittaa.	18. Sinä väsyttät peräti sekä itses että tämän kansan joka sinun kanssas on; sillä tämä asia on sinulle ylen raskas, et taida sinä sitä yksinäs toimittaa.	18:18 Sinä väsyttät peräti idzes sekä tämän Canssan cuin sinun cansas on: sillä tämä asia on sinulle ylön rascas/ et taida sinä sitä yxinäs toimitta.
18:19 Kuule nyt, mitä minä sanon. Minä neuvon sinua, ja Jumala on oleva sinun kanssasi. Ole sinä kansan edusmies Jumalan edessä, ja saata sinä sen asiat Jumalan eteen. Ja opeta heille säädökset ja lait,	19. Nyt kuule minun ääneni, minä neuvon sinua, ja Jumala on sinun kanssas. Ole sinä kansan puolesta Jumalan edessä, ja tuota heidän asiansa Jumalan eteen. 20. Ja muistuta heille oikeudet ja käskyt:	18:19 Mutta cuule minun äneni/ minä neuwon sinua/ ja Jumala on sinun cansas. 18:20 Holho sinä Canssa Jumalan edes/ ja tuota heidän asians Jumalan eteen/ ja muistuta heille oikeudet ja käskyt/
18:20 ja neuvo heille tie, jota heidän on kuljettava, ja mitä heidän on tehtävä.	osota heille tie, jota heidän vaeltaman pitää, ja ne työt mitkä heidän tekemän pitää.	ja osota heille tie/ jota heidän waeldaman pitä/ ia ne työt cuin heidän tekemän pitä.
18:21 Mutta valitse koko kansasta kelpollisia ja Jumalaa pelkääväisiä, luotettavia ja väärää voittoa vihaavia miehiä, ja aseta ne heille tuhannen, sadan, viidenkymmenen ja kymmenen päämiehiksi.	21. Niin etsi sinä kaiken kansan seasta vaat miehet, Jumalaa pelkääväiset, totuuden miehet, ne jotka ahneutta vihaavat: ja aseta ne heille päämiehiksi, tuhanten päälle, sadan päälle, viidenkymmenen päälle, ja kymmenen päälle,	18:21 Mutta edzi sinulles caiken Canssan seast wogat miehet/ Jumalata pelkääväiset/ totiset/ ja jotca ahneutta wihawat/ ja aseta ne heille päämiehixi/ monicahdat tuhannen päälle/ monicahdat sadan päälle/ monicahdat wijdenkymmenen päälle/ ja monicahdat kymmenen päälle.
18:22 Nämä tuomitkoot kansaa joka aika. Kaikki suuret asiat he saattakoot sinun tietoosi, mutta kaikki vähäiset asiat ratkaiskoot itse. Huojenna näin jotakin itseltäsi, ja kantakoot he kuormaa sinun kanssasi.	22. Että ne aina kansalle oikeuden tekisivät: mutta kuin joku raskas asia tulee, että he sen tuovat sinun eteesi mutta kaikki pienet asiat he itse ratkaiskaan: niin huojenna jotakin itseltäs, ja he kantavat kuormaa sinun kanssas.	18:22 Että ne aina Canssalle oikeuden tekisit. Mutta cosca jocu rascas asia tule/ että he sen tuowat sinun etees/ mutta caicki pienet asiat he idze ratcaiscan: ja nijn se sinulle on huokiambi/ ja he candawat cuorma sinun cansas.
18:23 Jos näin teet ja Jumala itse sinua näin käsklee, niin sinä jaksat sen kestää; ja kaikki tämä kansa saa mennä rauhassa kotiinsa."	23. Jos sinä sen teet, ja Jumala sen sinulle käsklee, niin sinä taidat voimassa pysyä, niin myös kaikki tämä kansa saa mennä kotiansa rauhassa.	18:23 Jos sinä sen teet/ nijns taidat Jumalan käskyn toimitta/ ja caicki Canssa mene cotians rauhas.
18:24 Ja Mooses noudatti appensa puhetta ja teki kaiken, mitä tämä oli sanonut.	24. Ja Moses kuuli appensa äänen, ja teki kaikki mitä hän sanoi.	18:24 Moses cuuli appens änen/ ja teki caicki cuin hän sanoi hänelle.

18:25 Mooses valitsi kelvollisia miehiä koko Israelista ja asetti heidät kansan johtoon, tuhannen, sadan, viidenkymmenen ja kymmenen päämiehiksi.	25. Ja valitsi vaat miehet kaikesta Israelista, ja asetti heidät kansan päämiehiksi, tuhanten päälle, sadan päälle, viidenkymmenen päälle, ja kymmenen päälle,	18:25 Ja walidzi wagat miehet caikest Israelist/ ja asetti heidän Canssan päämiehixi/ monicahdat tuhannen päälle/ monicahdat sadan päälle/ monicahdat wijdenkymmenen päälle/ ja monicahdat kymmenen päälle.
18:26 Nämä tuomitsivat kansaa joka aika. Vaikeat asiat he lykkäsivät Moosekselle, mutta vähäiset asiat he ratkaisivat itse.	26. Jotka tekivät kansalle oikeuden joka aika. Mutta jotka raskaat asiat olivat, lykkäsivät he Moseksen alle; vaan kaikki pienet asiat he itse ratkasivat.	18:26 Että heidän aina piti Cansan asiat ratcaiseman. Mutta jotca rascat asiat olit/ lyckäisit he Mosexen ala/ waan caicki pienet asiat he idze ratcaisit.
18:27 Sitten Mooses saattoi appensa matkaan, ja tämä meni omaan maahansa.	27. Niin Moses antoi appensa mennä ja hän meni omalle maallensa.	18:27 Ja nijn Moses andoi appens mennä cotia omalle maallens.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu
19:1 Kolmantena kuukautena siitä, kun israelilaiset olivat lähteneet Egyptin maasta, juuri samana kuukauden päivänä, he tulivat Siinain erämaahan.	1. Kolmantena kuukautena Israelin lasten lähtemisestä Egyptin maalta, tulivat he sinä päivänä Sinain korpeen.	19:1 COLmandena Cuucautena Israelin lasten lähtemisest Egyptin maalda tulit he sinä päiwänä Sinain corpeen.
19:2 Sillä he olivat lähteneet Refidimistä, tulleet Siinain erämaahan ja leirytyneet erämaahan; ja Israel oli siellä leirissä vuoren kohdalla.	2. Sillä he olivat lähteneet Raphidimista, ja tulivat Sinain korpeen, ja sioittivat itsensä korpeen: ja Israel sioitti itsensä siihen, vuoren kohdalle.	19:2 Sillä he olit lähtenet Raphidimist/ ja tahdoit Sinain corpeen/ ja sioitit idzens sijhen corpeen: wuoren cohdalle.
19:3 Ja Mooses nousi Jumalan tykö, ja Herra huusi häntä vuorelta ja sanoi: "Sano näin Jaakobin heimolle ja ilmoita israelilaisille:	3. Ja Moses astui ylös Jumalan tykö. Ja Herra huusi häntä vuorelta, ja sanoi: näin sinun pitää sanoman Jakobin huoneelle, ja Israelin lapsille ilmoittaman.	19:3 JA Moses astui ylös Jumalan tygö. Ja HERra huusi händä wuorelda/ ja sanoi: tätä sinun pitä sanoman Jacobin huonelle: ja Israelin lapsille ilmoittaman.
19:4 'Te olette nähneet, mitä minä olen tehnyt egyptiläisille ja kuinka minä olen kantanut teitä kotkan siivillä ja tuonut teidät luokseni.	4. Te olette nähneet, mitä minä Egyptiläisille tehnyt olen: ja kuinka minä olen teitä kantanut kotkan siivillä, ja olen saattanut teidät minun tyköni.	19:4 Te oletta nähnet mitä minä Egyptiläisille tehnyt olen/ ja cuinga minä olen teitä candanut cotcain sijwillä/ ja olen saattanut teidän minun tygöni.
19:5 Jos te nyt kuulette minun ääntäni ja pidätte minun liittoni, niin te olette minun omaisuuteni ennen kaikkia muita kansoja; sillä koko maa on minun.	5. Jos te siis minun ääneni ahkerasti kuulette, ja pidätte minun liittoni, niin teidän pitää oleman minulle kallis omaisuus kaikista kansoista, vaikka muutoin koko maa on minun.	19:5 Jos te sijs minun äneni cuuletta ja pidätte minun lijtttoni/ nijn teidän pitä oleman minun omani caikist Canssoist/ sillä coco maa on minun.

19:6 Ja te olette minulle pappisvaltakunta ja pyhä kansa.' Sano nämä sanat israelilaisille."	6. Ja teidän pitää oleman minulle papillinen valtakunta ja pyhä kansa. Nämä ovat ne sanat, jotka sinun pitää Israelin lapsille, sanoman.	19:6 Ja teidän pitää oleman minullen papillinen waldacunda ja pyhä Canssa. Nämät owat ne sanat/ jotca sinun pitää Israelin lapsille sanoman.
19:7 Kun Mooses tuli takaisin, kutsui hän kokoon kansan vanhimmat ja puhui heille kaikki ne sanat, jotka Herra oli hänen käsenyt puhua.	7. Niin Moses tuli ja kutsui kokoon vanhimmat kansan seasta, ja jutteli heille kaikki sanat, jotka Herra hänen käsenyt oli.	19:7 Moses tuli ja cudzui cocoon wanhimmat Canssan seast/ ja jutteli heille caicki sanat jotca HERra käsenyt oli.
19:8 Niin koko kansa vastasi yhtenä miehenä ja sanoi: "Kaiken, mitä Herra on puhunut, me teemme." Ja Mooses vei kansan vastauksen Herralle.	8. Ja kaikki kansa vastasi yhtä haavaa, ja sanoi: kaikki mitä Herra puhunut on, me tahdomme tehdä. Ja Moses sanoi jällensä kansan sanat Herralle.	19:8 Ja caicki Canssa wastais/ ja sanoi: caicki mitä HERra puhunut on/ me teemme. Ja Moses sanoi jällens Canssan sanat HERralle.
19:9 Niin Herra sanoi Moosekselle: "Katso, minä tulen sinun tykösi paksussa pilvessä, että kansa kuulis, kun minä puhun sinun kanssasi, ja uskoisi myös sinua ainiaan." Ja Mooses ilmoitti Herralle kansan vastauksen.	9. Niin Herra sanoi Mosekselle: katso, minä tulen sinun tykös paksussa pilvessä, että kansa kuulee minun puhuvan sinun kanssas, ja uskoo sinua ijankaikkisesti. Ja Moses ilmoitti Herralle kansan puheen.	19:9 Nijn HERra sanoi Mosexelle: cadzo/ minä tulen sinun tygös paxus pilwes/ että Canssa cuule minun sanani/ jotca minä sinun cansas puhun/ ja usco sinun ijancaickisest. Ja Moses ilmoitti HERralle Canssan puhen.
19:10 Niin Herra sanoi Moosekselle: "Mene kansan luo ja pyhitä heidät tänä päivänä ja huomenna, ja peskoot he vaatteensa.	10. Ja Herra sanoi Mosekselle: mene kansan tykö, ja pyhitä heitä tänäpäpä ja huomenna: että he vaatteensa pesisivät.	19:10 JA HERra sanoi Mosexelle: mene Canssan tygö ja pyhitä heitä tänäpäpä ja huomena/ että he waattens pesisit.
19:11 Ja olkoot valmiit kolmanneksi päiväksi; sillä kolmantena päivänä Herra astuu koko kansan nähden alas Siinain vuorelle.	11. Ja olisivat kolmantena päivänä valmiit; sillä kolmantena päivänä Herra on astuwa alas kaiken kansan eteen Sinain vuorelle.	19:11 Ja olisit colmandena päiwänä walmit/ sillä colmandena päiwänä HERra on astuwa alas caiken Canssan eteen Sinain vuorelle.
19:12 Ja merkitse raja kansalle yltympäri ja sano: 'Varokaa nousemasta vuorelle tahi koskettamasta sen juureen. Jokainen, joka vuoreen koskee, rangaistakoon kuolemalla.	12. Ja sinun pitää paneman rajan kansan ympärille, sanoen: karttakaat teitänne, ettette vuorelle astu taikka tartu sen rajaan: joka siihen vuoreen sattuu, sen pitää totisesti kuoleman.	19:12 Ja pane raja Canssan ymbärille/ sanoden heille: carttacat teitän ettet te vuorelle astu taicka satu sijhen: Sillä joca sijhen vuoreen sattuu/ sen pitää totisest cuoleman.
19:13 Älköön kenenkään käsi häneen koskeko, vaan hänet kivitettäköön tahi ammuttakoon kuoliaaksi. Olipa eläin tai ihminen, ei se saa jäädä eloon.' Vasta kun pitkä torven puhallus kuuluu, he nouskoot vuorelle."	13. Ei yksikään käsi pidä häneen rupeeman, vaan hän pitää täydellisesti kivitettämän, eli kohdastansa ammuttaman lävitse, joko se eläin taikka ihminen olis, ei pidä sen elämän. Koska ääni rupee pitkään kajahtamaan, silloin he vuorelle astukaan.	19:13 Ei yxikän käsi pidä häneen rupeman/ waan hänen pitää kiwillä kiwitettämän/ eli nuolilla ammuttaman läpidze/ joco se eläin taicka ihminen olis/ ei pidä sen elämän. Cosca äni rupee pitkän cajahtaman/ silloin he vuorelle astucan.

19:14 Ja Mooses astui alas vuorelta kansan luo; ja hän pyhitti kansan, ja he pesivät vaatteensa.	14. Moses astui vuorelta kansan tykö, ja pyhitti heitä: ja he pesivät vaatteensa.	19:14 Moses astui vuorelta Canssan tygö/ ja pyhitti heitä/ ja he pesit waattens.
19:15 Ja hän sanoi kansalle: "Olkaa kolmanneksi päiväksi valmiit; älköön kukaan ryhtykö naiseen."	15. Ja hän sanoi heille: olkaat kolmanteen päivään valmiit, ja älkää lähestykö vaimoja.	19:15 Ja hän sanoi heille: olcat colmandena päiwänä walmit/ ja älkät ryhtykö waimoin.
19:16 Ja kolmantena päivänä, kun aamu oli tullut, alkoi jylistä ja salamoida, ja paksu pilvi laskeutui vuoren ylle, ja kuului ylen kova pasunan ääni, niin että koko kansa, joka oli leirissä, vapisi pelosta.	16. Kuin kolmas päivä tuli, ja aamu oli, niin tuli pitkäisen jylinä ja leimaus, ja paksu pilvi vuoren päälle, ja sangen väkevä basunan ääni: niin kaikki kansa, jotka leirissä olivat, pelvosta vapisivat.	19:16 CUin colmas päiwä tuli/ nijn amulla rupeis pitkäinen cuuluman/ paxun pilwen cansa vuorella/ ja sangen wäkewä Basunan äni/ nijn caicki Canssa/ jotca leiris olit/ peljästyit.
19:17 Silloin Mooses vei kansan leiristä Jumalaa vastaan, ja he asettuivat vuoren juurelle.	17. Ja Moses johdatti kansan leiristä Jumalaa vastaan, ja he seisahtivat vuoren alle.	19:17 Ja Moses johdatti Canssan leirist Jumalata wastan: nijn he astuit vuoren ala.
19:18 Ja koko Siinain vuori peittyi savuun, kun Herra astui sille alas tulessa, ja siitä nousi savu niinkuin pätsin savu, ja koko vuori vapisi kovasti.	18. Mutta koko Sinain vuori suitsi, siitä että Herra astui alas sen päälle tulessa, ja sen savu kävi ylös niinkuin pätsin savu, niin että koko vuori sangen kovaan vapisi.	19:18 Mutta coco Sinain vuori suidzi/ sijtä että HERra astui alas sen päälle tules/ ja sen sawu käwi ylös nijncuin pädzistä/ nijn että coco vuori sangen cowan wapisi.
19:19 Ja pasunan ääni koveni kovenemistaan. Mooses puhui, ja Jumala vastasi hänelle jylinällä.	19. Ja sen basunan helinä enemmän ja enemmän eneni. Moses puhui ja Jumala vastasi häntä kuultavasti.	19:19 Ja sen Basunan helinä enämmin ja enämmin enäni. Moses puhui ja Jumala wastais händä cuulttawast.
19:20 Ja Herra astui alas Siinain vuorelle, vuoren kukkulalle, ja Herra kutsui Mooseksen vuoren kukkulalle; ja Mooses nousi sinne ylös.	20. Kuin nyt Herra oli tullut alas Sinain vuoren kukkulalle, niin Herra kutsui Moseksen vuoren kukkulalle. Ja Moses astui sinne ylös.	19:20 Cuin nyt HERra oli tullut alas Sinain vuoren cuckulalle/ nijn hän cudzui Mosexen vuoren cuckulalle. Ja Moses astui sinne ylös.
19:21 Niin Herra sanoi Moosekselle: "Astu alas ja varoita kansaa tunkeutumasta lähelle Herraa, häntä nähdäkseen, sillä silloin heistä monta kaatuu.	21. Niin sanoi Herra hänelle: astu alas ja varoita kansaa, ettei he kävisi rajan ylitse Herran tykö, häntä näkemään, ja monta heistä lankeaisi.	19:21 Nijn sanoi HERra hänelle: astu alas ja sano Canssalle/ ettei he käwis rajan ylidze HERran tygö/ händä näkemän/ ja monda heistä langeis.
19:22 Papitkin, jotka saavat lähestyä Herraa, pyhittäkööt itsensä, ettei Herra heitä tuhoaisi."	22. Niin myös papit, jotka Herraa lähestyvät, pitää heitänsä pyhittämän, ettei Herra heitä hukuttaisi.	19:22 Nijn myös Papit jotca HERra lähestyiwät pitä heitäns pyhittämän/ ettei HERra heitä hucutais.
19:23 Mutta Mooses vastasi Herralle: "Kansa ei voi nousta Siinain vuorelle, sillä sinä olet varoittanut meitä ja sanonut: 'Merkitse raja vuoren ympäri ja pyhitä se.'"	23. Ja Moses sanoi Herralle: eipä kansa saa astua ylös Sinain vuorelle; sillä sinä olet meille todistanut ja sanonut: pane rajat vuoren ympärille, ja pyhitä se.	19:23 Moses sanoi HERralle: eipä Canssa saa astua ylös Sinain vuorelle: sillä sinä olet meille todistanut ja sanonut: pane rajat vuoren ymbärille/ ja pyhitä se.

19:24 Niin Herra sanoi hänelle: Astu alas ja tule taas ylös, sinä ja Aaron sinun kanssasi. Mutta papit ja kansa älkööt tunkeutuko ylös, Herra lähelle, ettei hän heitä tuhoaisi."	24. Ja Herra sanoi hänelle: mene ja astu alas, ja astu ylös (jällensä) sinä ja Aaron sinun kanssas; mutta papit ja kansa älkään lähestykö astumaan ylös Herran tykö, ettei hän heitä hukuttaisi.	19:24 Ja HERra sanoi hänelle: mene ja astu alas/ sinä/ ja Aaron pitä sinun cansas astuman ylös. Mutta Papit ja Canssa älkän lähestykö/ astuman ylös HERran tygö/ ettei hän heitä hucutais.
19:25 Ja Mooses astui alas kansan luo ja sanoi heille tämän.	25. Ja Moses astui alas kansan tykö ja sanoi nämät heille.	19:25 Ja Moses astui alas Canssan tygö/ ja sanoi nämät heille.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu
20:1 Ja Jumala puhui kaikki nämä sanat ja sanoi:	1. Ja Jumala puhui kaikki nämät sanat, sanoen:	20:1 JA Jumala puhui caicki nämät sanat/ sanoden:
20:2 "Minä olen Herra, sinun Jumalasi, joka vein sinut pois Egyptin maasta, orjuuden pesästä.	2. (1) Minä (olen) Herra sinun Jumalas; joka sinun Egyptin maalta orjuuden huoneesta ulos vienyt olen.	20:2 Minä olen HERra sinun Jumalas/ joca sinun Egyptin maalda orjuden huonesta ulos wienyt on.
20:3 Älä pidä muita jumalia minun rinnallani.	3. Ei sinun pidä muita jumalia pitämän minun edessäni.	20:3 Ei sinun pidä muita Jumalita pitämän minun edesäni.
20:4 Älä tee itsellesi jumalankuvaa äläkä mitään kuvaa, älä niistä, jotka ovat ylhäällä taivaassa, älä niistä, jotka ovat alhaalla maan päällä, äläkä niistä, jotka ovat vesissä maan alla.	4. Ei sinun pidä tekemän sinulles kuvaa eikä jonkun muotoa, niiden jotka ylhäällä taivaassa ovat, eli niiden, jotka alhaalla ovat maan päällä, eikä niiden, jotka vesissä maan alla ovat.	20:4 Ei sinun pidä yhtäkän cuwa/ eikä jongun muoto sinulles tekemän/ taica nijden muotoista cuin ylhällä taiwas owat/ eli nijden muotoista jotca alhalla owat maan päällä/ eikä nijden muotoista jotca wesis maan alla owat.
20:5 Älä kumarra niitä äläkä palvele niitä. Sillä minä, Herra, sinun Jumalasi, olen kiivas Jumala, joka kosten isien pahat teot lapsille kolmanteen ja neljänteen polveen, niille, jotka minua vihaavat;	5. Ei sinun pidä kumartaman niitä, eikä myös palveleman niitä: Sillä minä, Herra sinun Jumalas, olen kiivas Jumala, joka etsiskelen isäin pahat teot lasten päälle, kolmanteen ja neljänteen polveen, jotka minua vihaavat;	20:5 Ei sinun pidä cumartaman nijtä/ eikä myös palweleman heitä: Sillä minä HERRA sinun Jumalas/ olen kijwas Jumala/ joca edziskelen Isäin pahat tegot lasten päälle/ colmandeen ja neljändeen polveen/ jotca minua wihawat.
20:6 mutta teen laupeuden tuhansille, jotka minua rakastavat ja pitävät minun käskyni.	6. Ja teen laupiuden monelle tuhannelle, jotka minua rakastavat, ja pitävät minun käskyni.	20:6 Ja teen laupiuden monelle tuhannelle/ jotca minua racastawat/ ja pitawät minun käskyni.
20:7 Älä turhaan lausu Herran, sinun Jumalasi, nimeä, sillä Herra ei jätä rankaisematta sitä, joka hänen nimensä turhaan lausuu.	7. (2) Ei sinun pidä turhaan lausuman sinun Herras Jumalas nimeä; sillä ei Herra pidä sitä rankaisemata, joka hänen nimensä turhaan lausuu.	20:7 Ei sinun pidä turhan lausuman sinun HERras Jumalas nime: sillä ei HERra pidä sitä rangaisemata/ joca hänen nimens turhan lausu.
20:8 Muista pyhittää lepopäivä.	8. (3) Muista sabbatin päivää, ettäs sen pyhittäisit.	20:8 Muista Sabbathin päiwä/ pyhittä.

20:9 Kuusi päivää tee työtä ja toimita kaikki askareesi;	9. Kuusi päivää pitää sinun työtä tekemän ja kaikki askarees toimittaman.	20:9 Cuusi päiwä pitä sinun työtä tekemän/ ja caicki asias ajaman.
20:10 mutta seitsemäs päivä on Herran, sinun Jumalasi, sapatti; silloin älä mitään askareta toimita, älä sinä älköönkä sinun poikasi tai tyttäresi, sinun palvelijasi tai palvelijattaresi tai juhtasi älköönkä muukalaisesi, joka sinun porteissasi on.	10. Mutta seitsemäntenä päivänä on Herra sinun Jumalasi sabbati: silloin ei sinun pidä yhtään työtä tekemän, eikä sinun, eikä sinun poikas, eikä sinun tyttäres, eikä sinun palvelias, eikä sinun piikas, eikä sinun juhtas, eikä sinun muukalaises, joka sinun portissas on.	20:10 Mutta seidzemendenä päivänä on HERran sinun Jumalasi/ Sabbathi: Silloin ei sinun pidä työtä tekemän/ eikä sinun poicas/ eikä sinun tyttäres/ eikä sinun palwelias/ eikä sinun pijcas/ eikä sinun juhtas/ eikä sinun muucalaises/ joca sinun portisas on.
20:11 Sillä kuutena päivänä Herra teki taivaan ja maan ja meren ja kaikki, mitä niissä on, mutta seitsemäntenä päivänä hän lepäsi; sentähden Herra siunasi lepopäivän ja pyhitti sen.	11. Sillä kuutena päivänä on Herra, taivaan ja maan ja meren tehnyt, ja kaikki mitä niissä ovat, ja lepäsi seitsemäntenä päivänä. Sentähden siunasi Herra sabbatin päivän, ja pyhitti sen.	20:11 Sillä cuutena päiwänä on HERra taiwan/ maan ja meren tehnyt/ ja caicki mitä nijsä owat/ ja lewäis seidzemendenä päiwänä. Sentähden siunais HERra Sabbathin päiwän ja pyhitti sen.
20:12 Kunnioita isääsi ja äitiäsi, että kauan eläisit siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa.	12. (4) Sinun pitää kunnioittaman isääs ja äitiäs, että kauvan eläisit maan päällä, jonka Herra sinun Jumalasi antaa sinulle.	20:12 Siunun pitä cunnioittaman Isäs ja äitiäs: että cauwan eläisit maan päällä/ jonga HERra sinun Jumalasi anda sinulle.
20:13 Älä tapa.	13. (5) Ei sinun pidä tappaman.	20:13 Ei sinun pidä tappaman.
20:14 Älä tee huorin.	14. (6) Ei sinun pidä huorin tekemän.	20:14 Ei sinun pidä huorin tekemän.
20:15 Älä varasta.	15. (7) Ei sinun pidä varastaman.	20:15 Ei sinun pidä warastaman.
20:16 Älä sano väärää todistusta lähimmäisestäsi.	16. (8) Ei sinun pidä väärää todistusta sanoman sinun lähimmäistäs vastaan.	20:16 Ei sinun pidä wäärä todistust sanoman sinun lähimmäistäs wastan.
20:17 Älä himoitse lähimmäisesi huonetta. Älä himoitse lähimmäisesi vaimoa äläkä hänen palvelijaansa, palvelijatartaan, härkäänsä, aasiansa äläkä mitään, mikä on lähimmäisesi omaa."	17. (9) Ei sinun pidä pyytämän sinun lähimmäises huonetta. (10) Ei sinun pidä himoitseman sinun lähimmäises emäntää, eikä hänen palveliaansa, eikä piikaansa, eikä hänen härkäänsä, eikä mitään mikä sinun lähimmäises on.	20:17 Ei sinun pidä pyytämän sinun lähimmäises huonetta. Ei sinun pidä himoidzeman sinun lähimmäises emändätä/ eikä hänen palweliatans/ eikä pijcans/ eikä hänen härkäns/ eikä hänen Asians/ eikä mitän cuin sinun lähimmäises on.
20:18 Ja kaikki kansa havaitsi jylinän, tulen leimaukset, pasunan äänen ja vuoren suitsuamisen; ja kun he sen havaitsivat, vapisivat he ja pysyivät taampana.	18. Ja kaikki kansa näki pitkäisen jylinän, ja tulen leimaukset, ja basunan helinän, ja vuoren suitsevan: ja koska he sen näkivät, niin he pakenivat ja seisahtuivat taamma.	20:18 JA caicki Canssa näit pitkäisen jylinän/ ja tulen leimaukset/ ja Basunan helinän/ ja vuoren suidzewan: ja pelkäisit ja pakenit astuden taamma.

20:19 Ja he sanoivat Moosekselle: "Puhu sinä meidän kanssamme, niin me kuulemme. Älköön Jumala puhuko meidän kanssamme, ettemme kuolisi."	19. Niin he sanoivat Mosekselle: puhu sinä meidän kanssamme, ja me kuulemme: ja älkään Jumala meidän kanssamme puhuko, ettemme kuolisi.	20:19 Ja sanoit Mosexelle: puhu sinä meidän cansam/ me cuulemme/ ja älkän Jumala meidän cansam puhuco/ etten me cuolis.
20:20 Mutta Mooses vastasi kansalle: "Älkää peljätkö, sillä Jumala on tullut koettelemaan teitä, että Herran pelko olisi teidän silmäinne edessä ja ettette syntiä tekisi."	20. Ja Moses sanoi kansalle: älkäät peljätkö; sillä Jumala on tullut teitä koettelemaan, ja että hänen pelkonsa olisi teidän edessänne, ettette syntiä tekisi.	20:20 Moses puhui Canssalle: älkät peljätkö/ sillä Jumala on tullut teitä coetteleman/ ja että hänen pelcons olisi teidän edesän/ ettet te paha tekis.
20:21 Ja kansa pysyi taampana, mutta Mooses lähestyi pimeyttä, jossa Jumala oli.	21. Ja kansa seisahtui taamma; mutta Moses meni sen pimeyden tykö, jossa Jumala oli.	20:21 Ja Canssa astui taamma: mutta Moses meni sen pimeyden tygö/ josa Jumala oli.
20:22 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Sano israelilaisille näin: Te olette nähneet, että minä olen puhunut teille taivaasta.	22. Ja Herra sanoi Mosekselle: niin sinun pitää Israelin lapsille sanoman: te olette nähneet, että minä olen taivaasta teidän kanssanne puhunut.	20:22 Ja HERra sanoi Mosexelle: nijn sinun pitä Israelin lapsille sanoman: te oletta nähnet/ että minä olen taiwasta teidän cansan puhunut.
20:23 Älkää tehkö jumalia minun rinnalleni; hopeaisia tai kultaisia jumalia älkää tehkö itsellenne.	23. Ei teidän pidä tekemän epäjumalia minun sivuuni: hopiaisia jumalia, ja kultaisia jumalia ei teidän pidä teillenne tekemän.	20:23 Sentähden ei teidän pidä yhtän cappaletta minun wertanani pitämän. Hopiaisia ja cullaisia jumalita ei teidän pidä teillen tekemän.
20:24 Tee minulle alttari maasta, ja uhraa sen päällä polttouhrisi ja yhteysuhrisi, lampaasi ja raavaasi. Joka paikassa, mihin minä säädän nimeni muiston, minä tulen sinun tykösi ja siunaan sinua.	24. Tee alttari maasta minulle, jonka päälle sinun pitää polttouhris ja kiitosuhris, sinun lampaas ja karjas uhraaman: mihinkä paikkaan ikänänsä minä säädän minun nimeni muiston, sinne minä tulen sinun tykös, ja siunaan sinua.	20:24 Tee Altari maasta minulle/ jonga päällä sinun poltouhris ja kijtosuhris/ sinun lambas ja carjas uhrat: sillä mihingä paickaan minä säädän minun nimeni muiston/ sinne minä tulen sinun tygös ja siunan sinua.
20:25 Mutta jos sinä teet minulle kivialttarin, niin älä rakenna sitä hakatusta kivistä; sillä jos sinä kosket taltallasi kiveen, niin sinä saastutat sen.	25. Ja jos sinä teet minulle kivisen alttarin, niin älä tee sitä vuoltuista kivistä: jos sinä siihen veitses satutat, niin sinä sen saastutat.	20:25 Ja jos sinä teet minulle kiwisen Altarin/ nijn älä tee sitä wuolduista kiwistä: sillä jos sinä rupet siihen weidzelläs/ nijn sinä sen turmelet.
20:26 Äläkä nouse portaita myöten minun alttarilleni, ettei häpysi sen päällä paljastuisi."	26. Ei myös sinun pidä astumilla minun alttarilleni astuman, ettei sinun häpiäs sen päällä paljastettaisi.	20:26 Ei myös sinun pidä astuimilla minun Altarilleni astuman/ ettei sinun häpiäs siellä paljastettais.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 "Nämä ovat ne oikeudet, jotka sinun tulee asettaa heidän eteensä:	1. Nämät ovat ne oikeudet, jotka sinun pitää paneman heidän eteensä:	21:1 NÄmät owat ne oikeudet/ jotca sinun pitä paneman heidän eteens.

21:2 Jos sinä ostat hebrealaisen orjan, niin hän palvelkoon kuusi vuotta, mutta seitsemäntenä hän pääsköön vapaaksi maksutta.	2. Jos sinä ostat Hebrealaisen orjan, hänen pitää sinua palveleman kuusi vuotta; vaan seitsemäntenä pitää hänen lähtemän vapaana lunastamatta;	21:2 Jos sinä ostat Hebrerin orjan/ hänen pitä sinua palveleman cuusi vuotta/ vaan seidzemendenä pitä hänen lähtemän wapana ehdollans.
21:3 Jos hän on tullut yksinäisenä, niin yksinäisenä lähteköönkin; mutta jos hän oli nainut, niin lähteköön vaimo hänen kanssaan.	3. Jos hän naimatoinna on ollut, naimatoinna pitää hänen myös lähtemän; vaan jos hän nainunna tuli, lähtekään emäntinensä.	21:3 Jos hän naimatoina on tullut/ naimatoina pitä hänen myös lähtemän/ vaan jos hän nainuna tuli/ nijn lähtekän emändinens.
21:4 Jos hänen isäntänsä on antanut hänelle vaimon, ja tämä on synnyttänyt hänelle poikia tai tyttäriä, niin vaimo lapsinensa jääköön isännän omaksi, ja hän lähteköön yksinään.	4. Jos hänen isäntänsä antoi hänelle emännän, jos se on synnyttänyt hänelle poikia tai tyttäriä, niin hänen emäntänsä ja lapsensa pitää oleman hänen isäntänsä omat, vaan itse hänen pitää lähtemän yksinänsä.	21:4 Jos hänen Isändäns andoi hänelle emännän/ ja hän on synnyttänyt hänelle poikia ja tyttäritä/ nijn hänen emändäns ja lapsens pitä oleman hänen Isändäns omat/ vaan idze hänen pitä lähtemän yxinäns.
21:5 Mutta jos orja vakuuttaa: 'Minä rakastan isäntääni, vaimoani ja lapsiani enkä tahdo päästä vapaaksi',	5. Mutta jos orja julkisesti sanoo: minä rakastan minun isäntääni, vaimoani ja lapsiani: en tahdo tulla minä vapaaksi,	21:5 Mutta jos orja sano: minä racastan minun Isändäni/ emändäni ja lapsiani/ en tahdo minä tulla wapaxi.
21:6 niin hänen isäntänsä vieköön hänet Jumalan eteen ja asettakoon hänet ovea tai pihtipieltä vasten, ja hänen isäntänsä lävistäköön hänen korvansa naskalilla, ja hän olkoon hänen orjansa ainiaan.	6. Niin hänen isäntänsä viekään hänen tuomarien tykö, ja seisauttakaan hänet oveen, taikka pihtipieleen, ja lävistäkään isäntä hänen korvansa naskalilla, ja olkaan ijäti hänen orjansa.	21:6 Nijn hänen Isändäns wiekän hänen jumalten tygö/ taicka seisautacan hänen oween/ taicka pihtipieleen/ ja lävistäkän Isändä hänen corwans nascalilla/ ja olcan ijäns hänen orjans.
21:7 Jos joku myy tyttärensä orjaksi, älköön tämä pääskö vapaaksi, niinkuin miesorjat pääsevät.	7. Jos joku myy tyttärensä orjaksi, ei hänen pidä lähtemän niinkuin orjat lähtevät.	21:7 JOs jocu myy tyttärens orjaxi/ ei hänen pidä lähtemän nijncuin orja.
21:8 Jos hän ei miellytä isäntäänsä, sittenkuin tämä jo on määrännyt hänet itsellensä, niin tämä sallikoon lunastaa hänet pois. Vieraaseen kansaan älköön hänellä olko valtaa häntä myydä, kun hän hänet hylkää.	8. Jollei hän kelpaa isännällensä, joka ei tahdo häntä kihlata, niin hänen pitää antaman hänen lunastettaa; mutta muukalaiselle kansalle ei pidä oleman hänelle voimaa häntä myydä, tehden petollisesti hänen kanssansa.	21:8 Jollei hän kelpa Isännällens/ ja ei tahdo händä awioxi otta/ nijn hänen pitä andaman hänen lunastetta/ mutta muucalaiselle Canssalle ei pidä oleman hänellä woima händä myydä/ sillä hän on cadzonut hänen ylön.
21:9 Mutta jos hän määrää hänet pojallensa, niin antakoon hänen nauttia tyttärien oikeutta.	9. Mutta jos hän sen kihlaa pojallensa, niin antakaan hänen nautita tytärten oikeutta.	21:9 Mutta jos hän naitta pojallens hänen/ nijn andacan hänen nautita tyttären oikeutta.

21:10 Jos hän ottaa itselleen toisen vaimon, niin älköön vähentäkö ensimmäiseltä tämän ravintoa, vaateista ja aviollista oikeutta.	10. Jos hän pojallensa ottaa toisen, niin ei hänen pidä kieltämän häneltä hänen ravintoansa, vaatteitansa, ja asunto-oikeuttansa.	21:10 Jos hän pojallens otta toisen/ nijn ei hänen pidä kieltämän häneldä hänen rawindotans/ waatteitans/ ja Awioskäskyn oikeutta.
21:11 Jos hän ei tee hänelle näitä kolmea, niin lähteköön vaimo pois maksutta ja rahakorvauksetta.	11. Jollei hän tee hänelle näitä kolmea, niin sen pitää vapaana lähtemän lunastamatta.	21:11 Jollei hän tee hänelle näitä colme: nijn hänen pitä wapana lähtemän lunastamata.
21:12 Joka lyö ihmistä, niin että tämä kuolee, se rangaistakoon kuolemalla.	12. Joka lyö ihmisen niin että hän kuolee, hänen pitää totisesti kuoleman.	21:12 Joca lyö ihmisen nijn että hän cuole/ hänen pitä totisest cuoleman.
21:13 Mutta jos hän ei ole tehnyt sitä murha-aikeessa, vaan Jumala on sallinut sen vahingon tapahtua hänen kätensä kautta, niin minä määrään sinulle paikan, johon hän voi paeta.	13. Vaan jollei hän ole häntä väijynyt, mutta Jumala on antanut hänen langeta hänen käsiinsä, niin minä määrään sinulle paikan, johonka hänen pakeneman pitää.	21:13 Waan jollei hän ole hänen hengens jälken wäjynnyt/ mutta Jumala on andanut hänen tapaturmast langeta hänen käsijns/ nijn minä määrän sinulle paican/ johonga hänen pakeneman pitä.
21:14 Mutta jos joku menettelee niin rikollisesti lähimmäistensä kohtaan, että tappaa hänet kavalasti, on sinun otettava hänet minun alttarinikin luota surmattavaksi.	14. Mutta jos joku ylpeydestä tappaa lähimmäisensä kavaluudella; sen sinun pitää ottaman minun alttariltanikin pois, kuolettaa.	21:14 Mutta jos jocu ylpeydest tappa lähimmäisens cawaludella/ sen sinun pitä ottaman minun Altarildanikin pois/ cuoletetta.
21:15 Joka lyö isäänsä tai äitiänsä, se rangaistakoon kuolemalla.	15. Joka lyö isäänsä taikka äitiänsä, sen pitää totisesti kuoleman.	21:15 JOca lyö Isäns taicka äitiäns/ hänen pitä totisest cuoleman.
21:16 Joka varastaa ihmisen ja joko myy hänet tahi pitää häntä hallussansa, se rangaistakoon kuolemalla.	16. Joka varastaa ihmisen ja myy hänen, eli löydetään hänen tykönänsä, sen pitää totisesti kuoleman.	21:16 Joca warasta ihmisen ja myy hänen/ ja löytän hänen tykönäns/ hänen pitä totisest cuoleman.
21:17 Joka kiroaa isäänsä tai äitiänsä, se rangaistakoon kuolemalla.	17. Ja joka kiroilee isäänsä ja äitiänsä, sen pitää totisesti kuoleman.	21:17 Ja joca kiroile Isäns ja äitiäns/ hänen pitä toisest cuoleman.
21:18 Jos miehet riitelevät keskenänsä ja toinen lyö toista kivellä tai nyrkillä, mutta tämä ei kuole, vaan joutuu vuoteen omaksi,	18. Koska miehet keskenänsä riitelevät, ja toinen lyö toistansa kivellä eli rusikalla, ja hän ei kuole vaan makaa vuoteessansa:	21:18 COsca miehet keskenäns rijtelewät/ ja toinen lyö toista kiwellä eli rusicalla/ ja ei cuole/ waan maca wuotesans/
21:19 niin olkoon, jos hän tointuu ja voi mennä ulos sauvaansa nojaten, lyöjä vapaa rangaistuksesta; korvatkoon ainoastaan hänen sairastamisaikansa ja pitäköön huolta hänen paranemisestaan.	19. Jos hän paranee, niin että hän käy ulos sauvaansa nojalla, niin sen pitää syyttömän oleman joka löi: ainoastaan maksakaan hänen työnsä vahingon, josta hän on estetyksi tullut, ja hänen pitää kaiketi hänen terveeksi laittaman.	21:19 Jos hän parane/ nijn että hän käy ulos sauwans nojalla/ nijn sen pitä syyttömän oleman joca löi/ ainoastans maxacan hänen työns wahingon/ josta hän on estetyxi tullut/ ja andacan Lääkärin palcan.

21:20 Jos joku lyö orjaansa tai orjatartaan sauvalla, niin että tämä kuolee hänen käsiinsä, niin häntä rangaistakoon.	20. Kun joku lyö palveliaansa eli palkkapiikaansa sauvalla, niin että hän kuolee hänen käsiinsä: hän pitää kaiketi kostettaman.	21:20 COsca jocu lyö palkollistans sauvalla/ niijn että hän cuole hänen käsijns/ hänen pitä rangaistuxen kärsimän.
21:21 Mutta jos se elää päivän tai kaksi, niin älköön lyöjää rangaistako, sillä se on hänen omaa rahaansa.	21. Vaan jos hän päivän taikka kaksi elää, ei pidä häntä kostettaman, sillä se on hänen rahansa.	21:21 Waan jos hän päiwän taicka caxi elä/ ei pidä händä costettaman/ sillä se on hänen rahans.
21:22 Jos miehet tappelevat keskenänsä ja loukkaavat raskasta vaimoa, niin että hän synnyttää kesken, mutta vahinkoa ei tapahdu, niin sakotettakoon syyllistä vaimon miehen vaatimuksen ja riidanratkaisijan harkinnan mukaan.	22. Jos miehet tappelevat keskenänsä, ja loukkaavat raskaan vaimon, niin että hänen täytyy hedelmänsä kesken synnyttää; ja ei kuoleman vahinko tapahdu: niin hän pitää rahalla rangaistaman, sen jälkeen kuin vaimon mies häneltä anoo, ja se pitää annettaman arviomiesten ehdosta;	21:22 JOs miehet rijtelewät keskenäns/ ja louckawat rascan waimon/ niijn että häneldä lapsi huckan tule/ ja ei wahingo tapahdu/ niijn hänen pitä rahalla rangaistaman/ senjälken cuin waimon mies häneldä ano/ ja se pitä annettaman arwiomiesten ehdost.
21:23 Mutta jos vahinko tapahtuu, niin annettakoon henki hengestä,	23. Mutta jos kuoleman vahinko tulee, niin pitää hänen antaman hengen hengestä.	21:23 Mutta jos jotacuta wahingota tule/ niijn pitä hänen andaman hengen hengest.
21:24 silmä silmästä, hammas hampaasta, käsi kädestä, jalka jalasta,	24. Silmän silmästä, hampaan hampaasta, käden kädestä, jalan jalasta.	21:24 Silmän silmäst/ hamban hambast: käden kädest/ jalan jalast.
21:25 palovamma palovammasta, haava haavasta, mustelma mustelmasta.	25. Polton poltosta, haavan haavasta, sinimarjan sinimarjasta.	21:25 Polton poltost/ haawan haawast/ sinimarjan sinimarjast.
21:26 Jos joku lyö orjaansa tai orjatartansa silmään ja turmelee sen, niin päästäköön hänet vapaaksi silmän tähde	26. Joka lyö palveliansa eli palkkapiikansa silmän, ja turmeles sen, hänen pitää päästämän sen vapaaksi silmän tähden.	21:26 JOca lyö palkollisens silmän ja turmele sen/ hänen pitä päästämän hänen wapaxi silmän tähden.
21:27 Ja jos hän lyö orjaltaan tai orjattareltaan hampaan suusta, niin päästäköön hänet vapaaksi hampaan tähden.	27. Niin myös jos hän lyö palvelialtansa taikka palkkapiialtansa hampaan suusta, niin pitää hänen päästämän sen vapaaksi hampaan tähden.	21:27 Nijn myös jos hän lyö hänen palkolliseldans hamban suusta/ niijn pitä hänen päästämän händä wapaxi hamban tähden.
21:28 Jos härkä puskee miehen tai naisen kuoliaaksi, niin härkä kivitettäköön, älköönkä sen lihaa syötäkö; mutta härän omistaja olkoon vapaa rangaistuksesta.	28. Jos härkä kuokaisee miehen eli vaimon, niin että hän kuolee: se härkä pitää kaiketi kivitettämän, ja ei pidä hänen lihaansa syötämän; ja niin on härjän isäntä viatoin.	21:28 JOs härkä cuocaise miehen eli waimon/ niijn että hän cuole/ se härkä pitä kiwitettämän/ ja ei pidä hänen lihans syötämän/ ja niijn on härjän Isändä wiatoin.

21:29 Mutta jos härkä on ennenkin puskenut ja sen isäntää on varoitettu eikä hän ole sitä vartioinut, ja jos se tappaa miehen tai naisen, niin härkä kivitettäköön, ja myös sen isäntä rangaistakoon kuolemalla.	29. Mutta jos härkä ennen oli harjaantunut kuokkimaan, ja sen isännälle oli todistusten kanssa ilmoitettu, ja ei hän korjannut häntä; jos hän sitte tappaa miehen eli vaimon, niin pitää härkä kivitettämän, ja hänen isäntänsä kuoleman.	21:29 Mutta jos härkä ennen oli harjandunut cuockiman/ ja hänen Isännällens oli sanottu/ ja ei hän corjannut händä/ jos hän sijtte tappa miehen eli waimon/ nijn pitä härkä kiwitettämän ja hänen Isändäns cuoleman.
21:30 Mutta jos hänelle määrätään lunastusmaksu, niin maksakoon henkensä lunnaiksi niin paljon, kuin hänelle määrätään.	30. Mutta jos hän rahalla pääsee, niin pitää hänen antaman henkensä lunastukseksi niin paljo kuin määrätään.	21:30 Mutta jos hän rahalla pääsee/ nijn pitä hänen andaman hengens lunastuxexi/ nijn paljo cuin määrätän.
21:31 Jos se puskee pojan tai tytön, niin meneteltäköön saman lain mukaan.	31. Jos hän pojan eli tyttären kuokaisee, niin pitää yhdellä tavalla hänen kanssansa tehtämän.	21:31 Sillä tawalla pitä myös hänen cansans tehtämän/ jos hän pojan eli tyttären cuocaise.
21:32 Jos härkä puskee orjan tai orjattaren, niin maksakoon sen omistaja pusketun isännälle kolmekymmentä hopeasekeliä, ja härkä kivitettäköön.	32. Jos joku härkä kuokaisee palvelian eli palkkapiian, niin pitää hänen antaman heidän isännällensä kolmekymmentä hopiasikliä, ja härkä pitää kivitettämän.	21:32 Jos jocu härkä cuocaise palcollisen/ nijn pitä hänen andaman heidän Isännällens colmekymmendä hopia sicli/ ja härkä pitä kiwitettämän.
21:33 Jos joku jättää kaivon auki tahi kaivaa kaivon eikä peitä sitä, ja härkä tai aasi putoaa siihen,	33. Jos joku avaa kuopan, taikka kaivaa kuopan, jos ei hän sitä peitä, ja härkä eli aasi siihen putoo:	21:33 JOs jocu awa cuopan/ taicka caiwa cuopan/ jos ei hän sitä jällens peitä/ ja härkä eli Asi sijhen puto.
21:34 niin kaivon omistaja korvatkoon isännälle sen rahassa; mutta kuollut eläin olkoon hänen.	34. Niin pitää sen kuopan isäntä maksaman rahalla sen isännälle; mutta sen kuolleen pitää hänen oleman.	21:34 Nijn pitä sen cuopan Isändä maxaman rahalla toiselle/ mutta sen cuolluen pitä hänen oleman.
21:35 Jos jonkun härkä puskee toisen härän kuoliaaksi, niin myykööt elävän härän ja jakakoot sen hinnan, ja myös kuolleen jakakoot keskenään.	35. Jos jonkun härkä kuokkii toisen miehen härjän, että se kuolee, niin pitää heidän myymän sen elävän härjän, ja jakaman rahan, niin myös sen kuolleen härjän pitää heidän jakaman.	21:35 JOs jongun härkä cuocki toisen miehen härjän/ että se cuole/ nijn pitä heidän myymän sen elävän härjän/ ja jacaman rahan/ nijn myös cuollen härjän jacaman.
21:36 Jos taas oli tunnettua, että se härkä ennenkin oli puskenut eikä sen isäntä ollut sitä vartioinut, niin antakoon härän härästä, mutta kuollut olkoon hänen."	36. Elickä jos se oli tiettävä, että härkä on ennen tottunut kuokkimaan, ja hänen isäntänsä ei korjannut häntä, niin hänen pitää antaman härjän härjästä, ja se kuollut pitää hänen oleman.	21:36 Elickä jos se oli tiettävä/ että se härkä on ennen tottunut cuockiman/ ja hänen Isändäns ei corjannut händä/ nijn hänen pitä andaman härjän härjästä/ ja se cuollut pitä hänen oleman.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu

22:1 "Jos joku varastaa härän tai lampaan ja teurastaa tahi myy sen, antakoon viisi raavasta yhdestä härästä ja neljä lammasta yhdestä lampaasta.	1. Jos joku varastaa härjän taikka lampaan ja teurastaa eli myy sen; hänen pitää antaman viisi härkää yhdestä härjästä, ja neljä lammasta yhdestä lampaasta.	22:1 JOs jocu warasta härjän taicka lamban/ ja teurasta eli myy sen/ hänen pitä andaman wijsi härkä yhdestä härjästä/ ja neljä lammast yhdestä lambasta.
22:2 Jos varas tavataan murtautumasta sisälle ja lyödään kuoliaaksi, ei tappaja ole vereen vikapää.	2. Jos varas käsitetään, koska hän itsensä sisälle kangottaa, ja hän lyödään kuoliaaksi, niin ei pidä tappajan vereen vikapään oleman.	22:2 JOs waras käsitetän/ cosca hän idzens sisälle cangotta/ ja hän lyödän cuoliaxi: nijn ei pidä tappajan wereen wicapään oleman.
22:3 Mutta jos aurinko jo oli noussut, niin tappaja on vereen vikapää. Varas maksakoon korvauksen; mutta jos hänellä ei ole mitään, niin myytäkään hänet varastamansa tavaran korvaukseksi.	3. Vaan jos aurinko on noussut hänen ylitsensä, niin pitää tappajan kuolemaan vikapään oleman: kaiketi pitää hänen jällensä maksaman; jollei hänellä ole varaa, niin myytäkään hän varkautensa tähden.	22:3 Waan jos auringo on nosnut/ nijn pitä tappajan cuolemaan wicapään oleman. 22:4 Warcan pitä jällens maxaman/ jollei hänellä ole wara/ nijn myytäkän hän warcaudens tähden.
22:4 Jos varastettu eläin, olipa se härkä, aasi tai lammas, tavataan hänen hallustaan elävänä, niin korvatkoon sen kaksinkertaisesti.	4. Jos varkaan kappale löydetään täydellisesti hänen tykönsä, härkä, aasi, eli lammas; niin pitää hänen jällensä kaksikertaisesti maksaman.	Jos warcan cappale löytän elävänä hänen tyköns/ härkä/ Asi eli lammas/ nijn pitä hänen jällens caxikertaisest maxaman.
22:5 Jos joku turmelee toiselta pellon tai viinitarhan päästämällä siihen karjansa ja syöttämällä sitä toisen pellossa, antakoon korvaukseksi peltonsa tai viinitarhansa parhaimman kasvun.	5. Jos joku syöttää toisen pellon eli viinamäen, niin että hän päästää sisälle karjansa, ja syöttää toisen pellossa, hänen pitää siitä parhaasta, kuin hänen omassa pellossansa eli viinamäessänsä löydetään maksaman.	22:5 JOs jocu wahingon teke toisen pellos eli wijnamäes/ nijn että hän päästä carjans ja wahingota teke toisen pellos/ hänen pitä sijtä parhasta/ cuin hänen omasa pellosans eli wijnamäesäns löytän/ maxaman.
22:6 Jos tuli pääsee irti ja tarttuu orjantappuroihin ja jos kuhilaat tai vilja tai pelto palaa, niin korvatkoon vahingon se, joka on kulovalkean sytyttänyt.	6. Jos valkia vallallensa pääsee, ja orjantappuroihin syttyy, niin että kykäät eli laiho, eli pelto poltetaan, niin sen pitää maksaman, kuin valkian päästi.	22:6 JOs walkia wallallens pääse/ ja orjantappuroihin sytty/ nijn että kykät eli laiho/ joca wielä ottamata on/ eli peldo poldetan/ nijn sen pitä maxaman cuin walkian päästi.
22:7 Jos joku antaa toiselle rahaa tai tavaraa säilytettäväksi ja se varastetaan tämän talosta, niin varas, jos hänet tavataan, korvatkoon sen kaksinkertaisesti.	7. Jos joku antaa lähimmäisellensä rahaa, eli muuta kalua kätköön, ja se varastetaan hänen huoneestansa: jos se varas löydetään, niin hänen pitää sen kaksikertaisesti maksaman.	22:7 JOs jocu anda lähimmäisellens raha eli muuta calua kätköön/ ja se warastetan hänen huonestans: jos se waras löytän/ nijn hänen pitä sen caxikertaisest maxaman.

22:8 Mutta jos varasta ei tavata, astukoon talon omistaja Jumalan eteen ja vannokoon, ettei hän ole kädellensä kajonnut toisen omaan.	8. Ja jos ei varas löydetä, niin pitää huoneen isäntä tuotaman tuomarien eteen vannotettaa, jos ei hän ole käsiänsä satuttanut lähimmäisensä kaluun.	22:8 Ja jos ei waras löytä/ nijn pitä huonen isännän tuotaman jumalitten eteen/ jos ei hän ole käsiäns satuttanut lähimmäisens caluun.
22:9 Jokaisessa anastusasiassa, koskipa se härkää tai aasia tai lammasta tai vaatetta tai mitä tahansa kadonnutta, josta joku sanoo: 'Tämä se on', tulkoon kummankin asia Jumalan eteen; ja se, jonka Jumala tuomitsee syylliseksi, korvatkoon toiselle kaksinkertaisesti.	9. Kaiken väärän asian tähden härjästä eli aasista, taikka lampaasta, eli vaatteesta ja kaiken sen tähden kuin pois tullut on, josta joku sanoo: tämä se on, niin pitää heidän molempain asiansa tuleman tuomarien eteen; jonka tuomarit vikapääksi löytävät, sen pitää lähimmäisellensä kaksikertaisesti maksaman.	22:9 JOs jocu soimu on härjästä/ eli Asist/ taicka lambast/ eli waattest/ eli jongun muun tähden cuin on tullut pois/ nijn pitä heidän molembain asians tuleman jumalitten eteen/ cumman jumalat wicapääxi löytävät/ sen pitä lähimmäisellens caxikertaisest maxaman.
22:10 Jos joku antaa toiselle aasin tai härän tai lampaan tai minkä eläimen tahansa säilytettäväksi ja se kuolee tai vahingoittuu tai ryöstetään pois kenenkään näkemättä,	10. Jos joku antaa lähimmäisellensä aasin, eli härjän, eli lampaan, taikka mikä eläin se olis, tähteelle, ja se kuolee, taikka saa muutoin vamman, taikka ajetaan pois, ettei yksikään sitä näe:	22:10 JOs jocu anda lähimmäisellens Asin eli härjän/ eli lamban/ taicka mikä eläin se olis/ tähdelle/ ja se cuole taicka saa muutoin wamman/ taicka ajetan pois/ ettei yxikän sitä näe/
22:11 niin vala Herran edessä ratkaiskoon heidän välillään, onko toinen kädellensä kajonnut toisen omaan; omistaja hyväksyköön valan, ja toinen olkoon korvauksesta vapaa.	11. Niin pitää valan heidän molempain välillänsä käymän Herran kautta, ettei hän ole satuttanut kättänsä lähimmäisensä kaluun; ja sen jonka kalu oma oli, pitää siihen tyytymän, ja toisen ei pidä sitä maksaman.	22:11 Nijn pitä walan heidän molembain wälilläns käymän HERran cautta/ ettei hän ole satuttanut kättäns lähimmäisens caluun. Ja sen jonga calu oma oli/ pitä siihen walaan tytymän. Ja toisen ei pidä sitä maxaman.
22:12 Mutta jos se on häneltä varastettu, korvatkoon sen omistajalle.	12. Jos varas sen varastaa häneltä, niin pitää hänen sen maksaman sen isännälle.	22:12 Jos waras sen warasta häneldä/ nijn pitä hänen sen maxaman Isännälle.
22:13 Jos se on raadeltu, tuokoon sen esiin todistukseksi, eikä hänen tarvitse raadeltua korvata.	13. Mutta jos se raadeltu on, niin pitää hänen todistajat tuoman, ja ei mitään jälleen antaman.	22:13 Mutta jos se raadeldu on/ nijn pitä hänen todistajat tuoman/ ja ei mitän jäl lens andaman.
22:14 Jos joku lainaa toiselta elukan ja se vahingoittuu tai kuolee eikä sen omistaja ole saapuvilla, korvatkoon sen.	14. Jos joku ottaa lainaksi lähimmäiseltänsä, ja se tulee rivinomaksi eli kuolee, niin ettei sen isäntä ole läsnä, niin hänen pitää sen kokonansa maksaman.	22:14 JOs jocu otta lainaxi lähimmäiseldäns/ ja se tule riwinomaxi eli cuole/ nijn ettei sen Isändä ole läsnä/ nijn hänen pitä sen maxaman.
22:15 Jos sen omistaja on saapuvilla, ei tarvitse korvausta maksaa; jos se oli vuokralla, olkoon vuokra korvauksena.	15. Mutta jos sen isäntä on siihen tykönä, niin ei hänen pidä sitä maksaman; jos se palkalla oli, niin saakoon palkkansa.	22:15 Mutta jos sen Isändä on sijnä tykönä/ nijn ei hänen pidä sitä maxaman: että hän sen rahallans palcannut on.

22:16 Jos joku viettelee neitsyen, joka ei ole kihlattu, ja makaa hänet, maksakoon hänestä morsiamenhinnan ja ottakoon hänet vaimokseen.	16. Jos joku viettelee neitseen, joka ei vielä ole kihlattu, ja makaa hänen, sen pitää kaiketi hänelle antaman huomenlahjan, ja ottaman hänen emännäksensä.	22:16 JOs jocu wiettelee neidzen/ joca ei wielä ole kihlattu/ ja maca hänen/ sen pitä hänelle andaman huomenlahjan/ ja ottaman hänen emännäxens.
22:17 Jos isä kieltäytyy antamasta häntä hänelle, maksakoon mies rahassa morsiamenhinnan niinkuin neitsyestä.	17. Jos hänen isänsä ei tahdo häntä antaa hänelle, niin hänen pitää antaman rahaa, niin paljo kuin neitseen huomenlahja on.	22:17 Jos hänen Isäns ei suo händä hänelle/ nijn hänen pitä andaman raha/ nijn paljo cuin neidzen huomenlahja on.
22:18 Velhonaisen älä salli elää.	18. Velhonaista ei sinun pidä salliman elää.	22:18 WElhonaisia ei sinun pidä salliman elä.
22:19 Jokainen, joka sekaantuu eläimeen, rangaistakoon kuolemalla.	19. Joka järjettömäin luontokappalten kanssa yhteyntyy, sen pitää totisesti kuoleman.	22:19 Joca järjettömäin luondocappalden cansa yhteyndy/ hänen pitä totisest cuoleman.
22:20 Joka uhraa muille jumalille kuin Herralle, ainoalle, olkoon vihitty tuhon omaksi.	20. Se joka uhraa jumalille, ja ei ainoalle Herralle, hänen pitää kirottu oleman.	22:20 Se joca uhra jumalille/ ja ei ainoalle HERralle/ hänen pitä kirottu oleman.
22:21 Älä sorra äläkä ahdista muukalaista, sillä te olette itse olleet muukalaisina Egyptin maassa.	21. Muukalaisia ei sinun pidä ahdistaman, eikä myös polkuna pitämän: sillä te olette myös olleet muukalaisna Egyptin maalla.	22:21 MUucalaisia ei sinun pidä ryöstämän/ eikä myös polcuna pitämän/ sillä te oletta myös ollet muucalaisna Egyptin maalla.
22:22 Älkää sortako leskeä tai orpoa.	22. Ei teidän pidä yhtään leskeä eli orpolasta murheelliseksi saattaman.	22:22 EI teidän pidä yhtän leske eli orwoilasta murhelisexi saattaman.
22:23 Sillä jos sinä serrat heitä ja he huutavat minua avuksensa, niin minä totisesti kuulen heidän huutonsa,	23. Koska sinä jonkun heistä murheelliseksi saatat: jos hän hartaasti huutaa minun tyköni, niin minä tahdon totisesti kuulla hänen huutonsa.	22:23 Jos sinä heitä murhelisexi saatat/ nijn he huutawat minun tygöni/ ja minä cuulen heidän huutons.
22:24 ja minun vihani syttyy, ja minä surmaan teidät miekalla, niin että teidän vaimonne joutuvat leskiksi ja lapsenne orvoiksi.	24. Ja minun vihani julmistuu, niin että minä tapan heidät miekalla; ja teidän emäntänne pitää tuleman leskiksi, ja teidän lapsenne orvoiksi.	22:24 Ja minun wihan julmistu/ nijn että minä tapan teidän miecalla/ ja teidän emändän pitä tuleman leskixi/ ja teidän lapsen orwoixi.
22:25 Jos lainaat rahaa jollekin minun kansastani, jollekin köyhälle, joka on sinun luonasi, niin älä menettele koronkiskurin tavoin häntä kohtaan. Älkää panko korkoa hänen maksettavakseen.	25. Koska sinä lainaat minun kansalleni rahaa, köyhälle kuin sinun tykönäs on, ei sinun pidä oleman häntä vastaan niinkuin kasvon ottaja, eli korkoa hänen päällensä paneman.	22:25 COsca sinä lainat minun Canssalleni raha/ köyhälle cuin sinun tykönäs on/ ei sinun pidä angaran oleman händä wastan hänelle wahingoxi/ eli caswoja waatiman.

22:26 Jos sinä olet lähimmäiseltäsi ottanut pantiksi vaipan, anna se hänelle takaisin, ennenkuin aurinko laskee;	26. Koska sinä lähimmäiseltäs vaattees otat pantiksi, niin sinun pitää antaman sen hänelle jällensä, ennen kuin aurinko laskee.	22:26 COsca sinä lähimmäiseldäs waatten otat pandixi/ nijn sinun pitä andaman sen hänelle jällens/ ennen kuin auringo laske.
22:27 sillä se on hänen ainoa peitteensä, johon hän käärii ruumiinsa. Missä hän muutoin makaisi? Ja jos hän huutaa minua avukseen, kuulen minä häntä, sillä minä olen laupias.	27. Sillä se on hänen ainoa verhonsa, ja vaate hänen ihollansa: missästä hän makais? Ja tapahtuu, että hän huutaa minun tyköni, niin minä kuulen häntä; sillä minä olen laupias.	22:27 Sillä hänen waattens on hänen ihons ainoa werho/ josa hän lepä. Jos hän huuta minun tygöni/ nijn minä cuulen händä/ sillä minä olen laupias.
22:28 Jumalaa älä herjaa, ja kansasi ruhtinasta älä kiroa.	28. Tuomareita ei sinun pidä kiroileman, ja ylimmäistä sinun kansassas ei sinun pidä sadatteleman.	22:28 JUmalita ei sinun pidä kiroileman/ ja sitä ylimmäistä sinun Canssasas ei sinun pidä häwäisemän.
22:29 Älä viivyttelä antamasta antia vilja- ja mehusatosi runsaudesta. Esikoinen pojistasi anna minulle.	29. Sinun uutistas ja pisarias ei sinun pidä viivyttelämän. Esikoisen sinun pojistas pitää sinun antaman minulle.	22:29 SInun utistas ja pisaroitas ei sinun pidä wijwyttelämän. Esicoisen sinun pojistas pitä sinun andaman minulle.
22:30 Samoin tee raavaittesi ja lampaittesi ensiksisyntyneelle. Seitsemän päivää se olkoon emänsä kanssa; kahdeksantena päivänä anna se minulle.	30. Niin pitää myös sinun tekemän härkäis ja lammastes kanssa. Seitsemän päivää anna heidän olla emäinsä tykönä, kahdeksantena päivänä pitää sinun sen antaman minulle.	22:30 Nijn pitä myös sinun tekemän härkäis ja lammastes cansa. Seidzemen päiwä anna heidän olla emäins tykönä/ cahdexandena päiwänä pitä sinun sen andaman minulle.
22:31 Ja te olkaa minulle pyhä kansa. Älkää syökö kedolla raadellun eläimen lihaa, vaan heittäkää se koirille."	31. Teidän pitää oleman pyhä kansa minulle. Sentähden ei teidän pidä syömän lihaa, joka metsän pedoilta raadeltu on, mutta heittämän sen koirille.	22:31 Teidän pitä oleman pyhä Canssa minulle. Sentähden ei teidän pidä syömän liha/ joca medzän pedoilda raadeldu on/ mutta heittämän sen coirille.
23 LUKU	23 LUKU	XXIII. Lucu
23:1 "Älä levitä valheellista huhua, äläkä anna apuasi syylliselle rupeamalla vääräksi todistajaksi.	1. Ei sinun pidä uskoman valheita; että auttaisit jumalatointa, ja tulisit vääräksi todistajaksi.	23:1 EI sinun pidä uscoman walheita/ että auttaisit jumalatoinda ja tulisit wääräxi todistajaxi.
23:2 Älä ole joukon mukana tekemässä pahaa, äläkä todista riita-asiassa niin, että taivut joukon mukaan ja väännät oikean vääräksi.	2. Ei sinun pidä joukkoa seuraaman pahuteen, eikä myös vastaaman oikeuden edessä niin että sinä poikkeat joukon jälkeen pois oikeutta vääntämään.	23:2 Ei sinun pidä joucko seuraman pahuteen: eikä myös wastaman oikiuden edes/ nijn että sinä poicket joucon jälkeen pois oikeudesta.
23:3 Älä ole puolueellinen alhaisen hyväksi hänen asiassansa.	3. Ei sinun pidä kaunisteleman köyhää, hänen asiassansa.	23:3 Ei sinun pidä caunisteleman köyhä hänen asiasans.
23:4 Jos tapaat vihollisesi härän tai aasin eksyksissä, niin saata se hänelle takaisin.	4. Koska sinä kohtaat vihollises härjän eli aasin eksyksissä niin sinun pitää johdattaman sen hänelle jällensä.	23:4 COsca sinä cohtat wiholises härjän eli Asin exyxis: nijn sinun pitä johdattaman sen hänelle jällens.

23:5 Jos näet vihamieheni asin makaavan kuormansa alla, niin älä jätä häntä auttamatta, vaan auta häntä sitä päästämään.	5. Koskas näet vihollises asin makaavan kuorman alla, kavahda, ettes häntä jättäisi; vaan sinun pitää kaiketi auttaman häntä.	23:5 Coscas näet wiholises Asin olewan cuorman alla/ cawata ettes händä jättäis/ waan unhotta omas hänen tähtens.
23:6 Älä väännä vääräksi keskuudessanne asuvan köyhän oikeutta hänen riita-asiassansa.	6. Ei sinun pidä kääntelemän sinun köyhäs oikeutta hänen asiassansa.	23:6 EI sinun pidä sortaman sinun köyhäs oikeutta hänen asiassans.
23:7 Pysy erilläsi väärästä asiasta, äläkä surmaa viatonta ja syytöntä, sillä minä en julista syyllistä syyttömäksi.	7. Ja ole kaukana vääristä asioista. Viatointa ja hurskasta ei sinun pidä tappaman; sillä en minä pidä jumalatointa hurskaana.	23:7 Ja ole caucana wääristä asioista. Wiatoinda ja hurscasta ei sinun pidä tappaman/ sillä en minä anna jumalattomalle oikeutta.
23:8 Äläkä ota lahjusta, sillä lahjus sokaisee näkevät ja vääristää syyttömien asiat.	8. Ei sinun pidä lahjoja ottaman; sillä lahjat sokaisevat näkeväiset, ja kääntävät hurskasten asiat.	23:8 EI sinun pidä lahjoja ottaman: sillä lahjat socaisewat näkewät/ ja käändäwät hurscasten asiat.
23:9 Muukalaista älä sorra, sillä te tiedätte muukalaisen mielialan, koska itsekin olette olleet muukalaisina Egyptin maassa.	9. Ei teidän pidä solvaiseman muukalaisia; sillä te tiedätte muukalaisen sydämen, että te myös itse olette olleet muukalaiset Egyptin maalla.	23:9 EI teidän pidä solvaiseman muucalaisia/ sillä te tiedätte muucalaisten sydämet/ että te myös idze oletta ollet muucalaiset Egyptin maalla.
23:10 Kuutena vuotena kylvä maasi ja korjaa sen sato.	10. Kuusi vuotta pitää sinun kylvämän sinun maas, ja kokooman sen tulon.	23:10 Cuusi vuotta pitä sinun kylwämän sinun maas: ja cocoman sen tulon.
23:11 Mutta seitsemäntenä vuotena jätä se korjaamatta ja lepäämään, että kansasi köyhät saisivat siitä syödä; ja mitä jäljelle jää, sen metsän eläimet syökööt. Samoin tee viinitarhallesi ja öljytarhallesi.	11. Vaan seitsemäntenä vuonna pitää sinun sen levolle jättämän, että köyhät sinun kansastas siitä syödä saisivat. Ja mitä jää, sen metsän pedot syökään. Niin pitää myös sinun tekemän viinamäkes ja öljymäkes kanssa.	23:11 Waan seidzemendenä vuonna/ pitä sinun sen lewolle ja kyndämätä jättämän/ että kyöhät sinun Canssastas sijtä syödä saisit. Ja mitä jää/ sen medzän pedot syökän. Nijn pitä myös sinun tekemän wijnamäkes ja öljymäkes cansa.
23:12 Kuusi päivää tee työtäsi, mutta lepää seitsemäs päivä, että härkäsi ja aasis saisivat hengähtää ja orjattaresi poika ynnä muukalainen saisivat virkistyä.	12. Kuusi päivää pitää sinun työtäs tekemän, mutta seitsemäntenä päivänä pitää sinun lepäämän: että sinun härkäs ja aasis saisivat levätä, ja sinun piikas poika ja muukalainen sais itsensä virvottaa.	23:12 CUusi päiwä pitä sinun työtäs tekemän/ mutta seidzemendenä päiwänä pitä sinun lepämän: että sinun härkäs ja Asis saisit lewätä/ ja sinun pijcas poica ja muucalainen sais idzens wirwotta.
23:13 Kaikkea, mitä minä olen sanonut teille, noudattakaa. Vierasten jumalien nimiä älkää mainitko, älköön niitä kuuluko teidän huuliltanne.	13. Kaikki ne mitkä minä olen teille sanonut, pitää teidän pitämän. Ja vierasten jumalain nimeä ei pidä teidän muistaman, ja sinun suustas ei pidä ne kuuluman.	23:13 Caicki ne cuin minä olen teille sanonut/ pitä teidän pitämän. Ja wierasten jumalitten nime ei pidä teidän muistaman/ ja teidän suustan ei pidä ne cuuluman.

23:14 Kolme kertaa vuodessa vietä juhlaa minun kunniakseni.	14. Kolmasti vuodessa pitää sinun minulle juhlaa pitämän.	23:14 COLmasti wuodes pitä teidän minulle juhla pitämän.
23:15 Pidä happamattoman leivän juhla: seitsemänä päivänä syö happamatonta leipää, niinkuin minä olen sinua käskenyt, määrättynä aikana aabib-kuussa, sillä siinä kuussa sinä olet lähtenyt Egyptistä; mutta tyhjin käsin älköön tultako minun kasvojeni eteen.	15. Happamattoman leivän juhlan pitää sinun pitämän, niin että sinä seitsemän päivää syöt happamatointa leipää, niinkuin minä sinulle käskenyt olen, määrättynä aikana sillä kuulla Abib. Sillä että sillä ajalla olet sinä lähtenyt Egyptistä; mutta älä tule tyhjin käsin minun eteeni.	23:15 Nimittäin/ happamattoman leivän juhlan pitää sinun pitämän/ niijn että sinä seidzemen päiwä syöt happamatoinda leipä (nijncuin minä sinulle käskenyt olen) siihen aican sillä cuulla Abib. Sillä että sillä ajalla olet sinä lähtenyt Egyptistä: mutta älä tule tyhjin käsin minun eteeni.
23:16 Ja vietä leikkuujuhla, kun leikkaat uutiset viljastasi, jonka olet kylvänyt vainioon, ja korjuujuhla vuoden lopussa, kun korjaat satosi vainiolta.	16. Ja sen juhlan, koskas ensin rupeet pelloilta korjaamaan, mitäs siihen kylvänyt olet. Ja korjaamisen juhlan, vuoden lopussa, koska sinä työs kedolta korjannut olet.	23:16 Ja sen juhlan coscas ensin rupet pellolda corjaman/ mitäs siihen kylvänyt olet. Ja corjamisen juhlan/ vuoden lopus/ cosca sinä työs kedolda corjannut olet.
23:17 Kolme kertaa vuodessa tulkoon kaikki sinun miesväkesi Herran, Herran, kasvojen eteen.	17. Kolmasti vuodessa pitää kaikki sinun miesväkes tuleman Herran Jumalan eteen.	23:17 COLmasti wuodes pitä caicki sinun mieswäkes tuelman HERran Jumalan eteen.
23:18 Älä uhraa minun teurasuhrini verta happaman leivän ohella. Ja minun juhlahuhrini rasvaa älköön jääkö yön yli seuraavaan aamuun.	18. Ei sinun pidä uhraaman minun uhrini verta happaman taikinan kanssa; ja minun juhlani lihavuus ei pidä ylitse yön jäämän huomeneksi.	23:18 Ei sinun pidä uhraman minun uhrini werta happaman taikinan cansa. Ja minun juhlani lihawus ei pidä ylidze yön jäämän huomenexi.
23:19 Parhaat maasi uutisesta tuo Herran, Jumalasi, huoneeseen. Älä keitä vohlaa emänsä maidossa.	19. Uutista ensimmäisestä sinun maas hedelmästä pitää sinun tuoman sinun Herras Jumalas huoneesen. Ei sinun pidä keittämän vohlaa emänsä rieskassa.	23:19 Utista ensimmäisest sinun maas hedelmästä/ pitä sinun tuoman sinun HERras Jumalas huoneeseen. Ja ei sinun pidä keittämän wohla nijncauwan cuin hän emäns ime.
23:20 Katso, minä lähetän enkelin sinun edellesi varjelemaan sinua tiellä ja johdattamaan sinua siihen paikkaan, jonka minä olen valmistanut.	20. Katso, minä lähetän enkelin sinun edelles varjelemaan sinua tiellä, ja johdattamaan sinun siihen paikkaan, jonka minä olen valmistanut.	23:20 CADzo/ minä lähetän Engelini sinun edelles warjeleman sinua tiellä/ ja johdattaman sinun siihen paikkaan/ cuin minä olen sinulle walmistanut.
23:21 Ole varuillasi hänen edessään ja kuule häntä äläkä pahoita hänen mieltänsä. Hän ei jätä teidän rikoksianne rankaisematta, sillä minun nimeni on hänessä.	21. Pidä vaari itsestäs hänen kasvoinsa edessä ja kuule hänen äänensä, älä hänen mieltänsä pahoita; sillä ei hän jätä rankaisemata teidän ylitsekäymistänne: sillä minun nimeni on hänessä.	23:21 Sentähden carta hänen caswons/ ja cuule hänen änens/ älä hänen mieldäns pahoita: sillä ei hän jätä rangaisemata teidän ylidzekäymistän/ Ja minun nimen on hänes.

23:22 Mutta jos sinä kuulet häntä ja teet kaikki, mitä minä käsken, niin minä olen sinun vihollistesi vihollinen ja vastustajaisi vastustaja.	22. Vaan jos sinä ahkerasti kuulet hänen äänensä, ja teet kaikki mitä minä sinulle käsken, niin minä olen sinun vihollistes vihollinen, ja sinun vainoojais vainooja.	23:22 Waan jos sinä cuulet hänen änen/ ja teet caicki cuin minä sinulle käsken/ nijn minä olen sinun wiholistes wiholinen/ ja sinun wainoittes wainoja.
23:23 Sillä minun enkelini käy sinun edelläsi ja johdattaa sinut amorilaisten, heettiläisten, perissiläisten, kanaanilaisten, hivviläisten ja jebusilaisten maahan, ja minä hävitän heidät.	23. Sillä minun enkelini käy sinun edelläs, ja johdattaa sinun Amorilaisten, Hetiläisten, Pheresiläisten, Kanaanealaisten, Heviläisten, ja Jebusilaisten tykö, ja minä hävitän heitä.	23:23 Cosca minun Engelin käy sinun edelläs/ ja johdatta sinun Amorrerein/ Hetherein/ Phereserein/ Cananerein/ Hewerein ja Jebuserein tygö: ja minä hävitän heitä.
23:24 Älä kumarra heidän jumaliansa, älä palvele niitä äläkä tee, niinkuin he tekevät, vaan kukista ne maahan ja murskaa niiden patsaat.	24. Niin ei sinun pidä kumartaman heidän jumaliansa, eikä myös heitä palveleman, eikä heidän tekoinsa jälkeen tekemän; mutta sinun pitää heidän epäjumalansa heittämän pois, ja lyömän heidän kuvansa rikki.	23:24 Nijn ei sinun pidä cumartaman heidän jumalitats/ eikä myös heitä palweleman/ ja älä tee heidän tecoins jälken/ mutta sinun pitä heidän epäjumalans heittämän pois/ ja lyömän ricki.
23:25 Palvelkaa Herraa, Jumalaanne, niin hän siunaa sinun ruokasi ja juomasi, ja minä pidän puutteen sinusta kaukana.	25. Mutta Herraa teidän Jumalaanne pitää teidän palveleman, niin hän siunaa sinun leipäs ja sinun vetes: ja minä otan sinulta pois kaikki sairaudet.	23:25 Mutta HERra teidän Jumalatan pitä teidän palweleman/ nijn hän siuna sinun leipäs ja sinun wetes/ ja minä otan sinulda pois caicki sairaudet.
23:26 Ei keskensynnyttäjää eikä hedelmätöntä ole sinun maassasi oleva. Ja sinun päiviesi luvun minä teen täydeksi.	26. Ei yksikään kesken synnyttäväinen eikä hedelmätöin pidä oleman sinun maassas; ja minä tahdon täyttää sinun päiväs luvun.	23:26 Ei yxikän kesken synnyttäväinen eikä hedelmätöin pidä oleman sinun maasas/ ja minä annan sinun wanhaxi tulla.
23:27 Minä lähetän kauhuni sinun edelläsi ja saatan hämminkiin kaikki kansat, joiden luo sinä tulet, ja ajan kaikki vihollisesi pakoon sinun edestäsi.	27. Minä lähetän minun pelkoni sinun edelles, ja hukutan kaiken kansan, jonka tykö sinä menet: ja saatan kaikki sinun vihollises pakoon sinun edestäs.	23:27 Minä lähetän minun pelconi sinun edelles/ ja teen caiken Canssan epäilewäisexi/ cungas tulet: ja saatan caicki sinun wiholises pacoon sinun edestäs.
23:28 Ja minä lähetän herhiläisiä sinun edelläsi karkoittamaan hivviläiset, kanaanilaiset ja heettiläiset sinun tieltäsi.	28. Minä lähetän hörhöläiset sinun edelles, jotka pitää ajaman pois sinun edestäs Heviläiset, Kanaanealaiset ja Hetiläiset.	23:28 Minä lähetän hörhöläiset/ sinun edelles/ jotca pitä ajaman pois sinun edestäs/ Hewerit/ Cananerit ja Hetherit.
23:29 Mutta minä en karkoita heitä sinun tieltäsi yhtenä vuotena, ettei maa tulisi autioksi eivätkä metsän pedot lisääntyisi sinun vahingoksesi;	29. En minä heitä aja ulos yhtenä vuonna sinun edestäs, ettei maa autiaksi tulisi, eikä metsän pedot enenisi sinua vastaan.	23:29 En minä heitä aja ulos yhtenä vuonna sinun edestäs/ ettei maa autiaksi tulis/ eikä medzän pedot enänis sinua wastan.

23:30 vähitellen minä karkoitan sinun tieltäsi, kunnes olet tullut kyllin lukuisaksi ottamaan haltuusi maan.	30. Vähittäin minä heitä ajan ulos sinun edestäs, siihenasti että kasvat ja omistat maan.	23:30 Wähittäin minä heitä ajan ulos sinun edestäs siihenasti että caswat ja omistat maan.
23:31 Ja minä asetan sinun rajasi Kaislamerestä filistealaisten mereen ja erämaasta Euftrat-virtaan asti; sillä minä annan maan asukkaat teidän valtaanne, ja sinä karkoitat heidät tieltäsi.	31. Ja minä panen sinun maas rajat Punaisesta merestä niin Philistealaisten mereen asti, ja korvesta niin virtaan asti: sillä minä annan maan asuwait sinun kätees, ajaakses heitä ulos edestäs.	23:31 Ja minä panen sinun maas rajat punaisesta merestä nijn Philisterein meren asti/ ja corwesta nijn wirtan asti: sillä minä annan maan asuwait sinun kätees/ ajaxes heitä ulos edestäs.
23:32 Älä tee liittoa heidän äläkä heidän jumaliensa kanssa.	32. Ei sinun pidä liittoa tekemän heidän kanssansa, eikä heidän jumalainsa kanssa.	23:32 Ei sinun pidä lijtto tekemän heidän cansans/ eikä heidän jumalittens cansa.
23:33 Älkööt he jääkö asumaan sinun maahasi, etteivät saattaisi sinua tekemään syntiä minua vastaan; sillä jos sinä palvelet heidän jumaliansa, on se sinulle paulaksi."	33. Ei heidän pidä asuman sinun maassas, ettei he kehoittaisi sinua syntiä tekemään minua vastaan, niin että palvelet heidän jumaliansa, sillä se on sinulle paulaksi.	23:33 Waan älä salli heidän asua sinun maasas/ ettei he kehotais sinun syndiä tekemän minua wastan: sillä jos sinä palwelet heidän jumalitans/ nijn se on sinulle pahennoxexi.
24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu
24:1 Ja hän sanoi Moosekselle: "Nouse Herran tykö, sinä ja Aaron, Naadab ja Abihu ynnä seitsemänkymmentä Israelin vanhinta; ja kumartukaa ja rukoilkaa taampana.	1. Ja hän sanoi Mosekselle: astu Herran tykö, sinä ja Aaron, Nadab ja Abihu, ja seitsemänkymmentä vanhinta Israelista: ja kumartakaat itsenne taampana.	24:1 JA hän sanoi Mosexelle: astu HERran tygö/ sinä ja Aaron/ Nadab ja Abihu/ ja seidzemenkymmendä wanhinda Israelistä/ ja cumartaca taambana.
24:2 Mooses yksinään lähestyköön Herraa; muut älkööt lähestykö, ja kansa älköön nousko sinne hänen kanssansa."	2. Mutta Moses lähestyköön yksinänsä Herran tykö, ja älkööt muut lähestykö: älköön myös kansa astuko ylös hänen kanssansa.	24:2 Mutta Moses lähestykön yxinäns HERran tygö/ ja älkön muut lähestykö/ älkön myös Canssa astuco ylös hänen cansans.
24:3 Ja Mooses tuli ja kertoi kansalle kaikki Herran sanat ja kaikki hänen säädöksensä. Niin koko kansa vastasi yhteen ääneen ja sanoi: "Kaiken, mitä Herra on puhunut, me teemme."	3. Ja Moses tuli ja jutteli kansalle kaikki Herran sanat, ja oikeudet. Niin vastasi kaikki kansa yhdellä äänellä, ja sanoi: kaikki ne sanat, mitkä Herra puhunut on, tahdomme me tehdä.	24:3 JA Moses tuli ja jutteli Canssalle caicki oikeudet. NIjn wastais caicki Canssa yhdellä änellä/ ja sanoit: caicki ne sanat cuin HERra puhunut on/ tahdom me tehdä.
24:4 Sitten Mooses kirjoitti kaikki Herran sanat. Ja hän nousi varhain seuraavana aamuna ja rakensi alttarin vuoren juurelle sekä pystytti kaksitoista patsasta Israelin kahdentoista sukukunnan mukaan.	4. Niin kirjoitti Moses kaikki Herran sanat, ja nousi varhain aamulla, ja rakensi alttarin vuoren paltaan, kahdentoistakymmenen patsaan kanssa, kahdentoistakymmenen Israelin sukukunnan jälkeen.	24:4 NIin kirjoitti Moses caicki HERran sanat/ ja nousi warhain amulla/ ja rakensi altarin vuoren paltaan/ cahdentoistakymmenen padzan cansa/ cahdentoistakymmenen Israelin sucucunnan jälken:

24:5 Ja hän lähetti israelilaisten joukosta nuoria miehiä uhraamaan polttouhreja ja teurastamaan härkiä yhteysuhriksi Herralle.	5. Ja lähetti sinne nuoria miehiä Israelin lapsista, jotka uhrasivat polttouhria, ja kiitosuhria Herralle, mulleista.	24:5 Ja lähetti sinne nuoria miehiä Israelin lapsista/ uhraman polttouhria ja kijtousuhria/ HERralle mulleista.
24:6 Ja Mooses otti verestä puolet ja pani uhrimaljoihin, ja toisen puolen hän vihmoi alttarille.	6. Ja Moses otti puolen verestä ja pani maljoihin; mutta toisen puolen verestä priiskotti hän alttarille.	24:6 JA Moses otti puolen werestä ja pani maljaan/ mutta toisen puolen werestä prijscotti hän altarille.
24:7 Ja hän otti liiton kirjan ja luki sen kansan kuullen. Ja he sanoivat: "Kaikkea, mitä Herra on puhunut, me noudatamme ja tottelemme."	7. Ja otti liitonkirjan, ja luki sen kansan korvain kuullen, ja he sanoivat: kaikki mitä Herra puhunut on tahdomme me tehdä ja olla hänelle kuuliaiset.	24:7 Ja otti lijton kirjan/ ja luki sen Canssan corwain cuulden. Ja cuin he sanoit: caicki cuin HERra puhunut on/ tahdom me tehdä ja olla hänelle cuuliaiset.
24:8 Niin Mooses otti veren ja vihmoi sitä kansan päälle ja sanoi: "Katso, tämä on sen liiton veri, jonka Herra on tehnyt teidän kanssanne kaikkien näiden sanojen perusteella."	8. Niin Moses otti veren ja priiskotti kansan päälle, ja sanoi: katso, tämä on liiton veri, jonka Herra teki teidän kanssanne kaikkein näiden sanain päälle.	24:8 NIin Moses otti weren ja prijscotti Canssan päälle/ ja sanoi: cadzo/ tämä on lijton weri/ jonga HERra teke teidän cansan caickein näiden sanain päälle.
24:9 Ja Mooses ja Aaron, Naadab ja Abihu ynnä seitsemänkymmentä Israelin vanhinta nousivat vuorelle.	9. Niin astui Moses ja Aaron, Nadab ja Abihu ylös, ja seitsemänkymmentä Israelin vanhinta.	24:9 NIin astui Moses/ Aaron/ Nadab ja Abihu ylös/ ja seidzemenkymmendä Israelin wanhinda.
24:10 Ja he näkivät Israelin Jumalan; ja hänen jalkainsa alla oli alusta, niinkuin safiirikivistä, kirkas kuin itse taivas.	10. Ja näkivät Israelin Jumalan: hänen jalkainsa alla oli niinkuin teko saphirin kivistä, ja kuin itse taivas, koska seijes on;	24:10 JA näit Israelin Jumalan: hänen jalcains alla oli nijncuin caunis Saphijri ja cuin taiwas/ cosca sejäs on.
24:11 Eikä hän kajonnut kädellensä israelilaisten valittuihin, ja he katselivat Jumalaa, söivät ja joivat.	11. Eikä ojentanut kättänsä Israelin lasten päämiesten tykö: ja kuin he olivat nähneet Jumalan, niin he söivät ja joivat.	24:11 Eikä satuttanut kättäns Israelin lasten päämiehijn/ Ja cuin he olit nähnet Jumalan/ nijn he söit ja joit.
24:12 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Nouse minun tyköni vuorelle ja ole siellä, niin minä annan sinulle kivitaulut ynnä lain ja käskyt, jotka minä olen kirjoittanut heille opetuksesi."	12. Ja Herra sanoi Mosekselle: astu ylös minun tyköni vuorelle, ja ole siellä: ja minä annan sinulle kiviset taulut, ja lain, ja käskyt, jotka minä kirjoittanut olen, jotka sinun pitää heille opettaman.	24:12 JA HERra sanoi Mosexelle: astu ylös minun tygöni vuorelle/ ja ole siellä/ että minä annan sinulle kiwiset taulut/ lait/ ja käskyt/ cuin minä kirjoittanut olen/ jotca sinun pitä heille opettaman.
24:13 Silloin Mooses ja hänen palvelijansa Joosua lähtivät; ja Mooses nousi Jumalan vuorelle.	13. Silloin nousi Moses ja hänen palveliansa Josua: ja Moses astui ylös Jumalan vuorelle.	24:13 Silloin nousi Moses ja hänen palwelians Josua/ ja Moses astui ylös Jumalan vuorelle.

24:14 Mutta vanhimmille hän sanoi: "Odottakaa meitä täällä, kunnes palaamme teidän tykönnne. Ja katso, Aaron ja Huur ovat teidän kanssanne; jolla on jotakin asiaa, kääntykoon heidän puoleensa."	14. Ja sanoi vanhimmille: olkaat tässä siihen asti, kuin me palajamme teidän tykönnne: katso, Aaron ja Hur ovat teidän tykönnne: jolla joku asia on, se tulkaan heidän eteensä.	24:14 JA sanoi wanhimmille: olcat täsä siihenasti cuin me palajamme teidän tygön: cadzo/ Aaron ja Hur owat teidän tykönnän/ jos jocu asia tule/ se saattacat heidän eteens.
24:15 Kun Mooses oli noussut vuorelle, peitti pilvi vuoren.	15. Koska Moses tuli vuorelle, niin pilvi peitti vuoren,	24:15 Cosca Moses tuli vuorelle/ nijn pilwi peitti vuoren.
24:16 Ja Herran kirkkaus laskeutui Siinain vuorelle, ja pilvi peitti sen kuusi päivää; ja seitsemäntenä päivänä hän huusi Moosesta pilven keskeltä.	16. Ja Herran kunnia asui Sinain vuorella, ja pilvi peitti sen kuusi päivää: ja hän kutsui Moseksen pilven keskeltä seitsemäntenä päivänä.	24:16 Ja HERran cunnia asui Sinain vuorella ja peitti sen pilwellä/ cuusi päiwä: ja hän cudzui Mosexen pilwest seidzemendenä päiwänä.
24:17 Ja Herran kirkkaus vuoren kukkulalla näytti israelilaisten silmissä kuluttavalta tulelta.	17. Ja Herran kunnia oli nähdä niinkuin kuluttavainen tuli, vuoren kukkulalla, Israelin lasten edessä.	24:17 JA HERran cunnia oli nähdä nijncuin culuttawainen tuli vuoren cuckulalla/ Israelin lasten edes.
24:18 Ja Mooses meni pilven keskelle ja nousi vuorelle. Ja Mooses oli vuorella neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä.	18. Ja Moses meni keskelle pilveä, ja astui ylös vuorelle: ja Moses oli vuorella neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä.	24:18 Ja Moses meni keskelle pilwe/ ja astui ylös vuorelle: ja Moses oli vuorella neljäkymmendä päiwä ja neljäkymmendä yötä.
25 LUKU	25 LUKU	XXV. Lucu
25:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	25:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
25:2 "Sano israelilaisille, että he kokoavat anteja minulle; jokaiselta, jonka sydän on siihen altis, ottakaa vastaan anti minulle.	2. Puhu Israelin lapsille, että he tuovat minulle ylennysuhrin: joka mieheltä, jonka sydän hyvästä tahdosta sen antaa, pitää teidän minun ylennysuhrini ottaman.	25:2 Puhu Israelin lapsille/ että he tuowat minulle ylönnyshurin jocamieheldä/ jonga sydän hywästä tahdosta anda sen.
25:3 Ja nämä ovat ne annit, joita teidän on otettava vastaan heiltä: kultaa, hopeata ja vaskea,	3. Ja tämä on ylennysuhri, jonka teidän pitää ottaman heiltä: kultaa ja hopiaa ja vaskea.	25:3 Ja tämä on ylönnyshuri/ jonga teidän pitä ottaman heildä: culda/ hopiata/ waske.
25:4 punasinisiä, purppuranpunaisia ja helakanpunaisia lankoja ja valkoisia pellavalankoja sekä vuohenkarvoja,	4. Sinisiä villoja, purpuraa, ja tulipunaisia villoja, niin myös kallista liinaa ja vuohen karvoja.	25:4 Kellaista silckiä/ skarlacani rosinpunaista/ walkiata silckiä/ wuohen carwoja.
25:5 punaisia oinaannahkoja, sireeninahkoja, akasiapuuta,	5. Punaisia oinaan nahkoja, tekasjim-nahkoja, ja sittimipuita,	25:5 Punaisita oinan nahcoja/ Thechaschim nahcoja/ hongia.
25:6 öljyä seitsenhaaraista lamppua varten, hajuaineita voiteluöljyä ja hyvänhajuista suitsutusta varten,	6. Öljyä lamppuihin, yrttejä voide-öljyksi, ja hyvän hajullisia kaluja savuttamiseksi.	25:6 Öljyä lampuin/ yrttejä woitexi/ ja hywänhajulisexi sawuittamisexi.

25:7 onyks-kiviä ja muita jalokiviä kasukkaa ja rintakilpeä varten.	7. Onikinkiviä, ja sisälle sovitettuja kiviä päällisvaatteeseen ja kilpeen.	25:7 Onichinkiwiä ja sisälle sowitettuja kiwiä pääliswaateseen ja kilpeen.
25:8 Ja tehköt he minulle pyhäkön asuakseni heidän keskellään.	8. Ja heidän pitää tekemän minulle pyhän, että minä asuisin heidän seassansa.	25:8 Ja heidän pitä tekemän minulle Pyhän: että minä asuisin heidän seasans.
25:9 Tehkää asumus ja kaikki sen kalusto tarkoin sen kaavan mukaan, jonka minä sinulle näytän.	9. Kaiken sen jälkeen kuin minä osotan sinulle Tabernaklin muodon, ja kaikkein sen astiain muodon: niin pitää teidän sen tekemän.	25:9 Nijn cuin minä osotan sinulle Tabernaclin muodon/ ja caicken calun mitä sijhen tarwitan: nijn pitä teidän sen tekemän.
25:10 Tehköt he arkin akasiapuusta, puolenkolmatta kyynärän pituisen, puolentoista kyynärän levyisen ja puolentoista kyynärän korkuisen.	10. Tehkät arkki sittimipuusta, jonka pituus pitää oleman puolikolmatta kyynärää, ja leveys puolitoista kyynärää, ja korkeus puolitoista kyynärää.	25:10 TEhkät Arcki hongasta: jonga pituus pitä oleman puolicolmatta kynärätä/ ja leweys puolitoista kynärätä/ ja corkeus puolitoista kynärätä.
25:11 Ja päällystä se puhtaalla kullalla, päällystä se sisältä ja ulkoa; ja tee siihen kultareunus yltympäri.	11. Ja sinun pitää sen silaaman puhtaalla kullalla, sisältä ja ulkoa pitää sinun sen silaaman; ja sinun pitää tekemän kultaisen vanteen sen ympäri.	25:11 Ja sinun pitä sen silaman puhtalla cullalla/ sisäldä ja ulco ja sinun pitä tekemän culdaisen wanden sen ymbärins.
25:12 Ja vala siihen neljä kultarengasta ja kiinnitä ne sen neljään jalkaan, niin että kaksi rengasta tulee sen toiselle puolelle ja kaksi rengasta sen toiselle puolelle.	12. Ja pitää myös valaman neljä kultaista rengasta, jotka sinun pitää paneman neljään kulmaan, niin että kaksi rengasta ovat hänen yhdellä puolellansa, ja toiset kaksi rengasta toisella puolellansa.	25:12 Ja pitä myös walaman neljä cullaista rengasta/ jotca sinun pitä paneman neljään culmaan/ nijn että caxi rengast owat hänen yhdellä puolellans/ ja toiset caxi rengast toisella puolellans.
25:13 Ja tee korennot akasiapuusta ja päällystä ne kullalla.	13. Ja sinun pitää tekemän korennot sittimipuusta, ja silaaman ne kullalla.	25:13 Ja sinun pitä tekemän corennot hongasta ja silaman ne cullalla.
25:14 Ja pistä renkaisiin arkin sivuille korennot, joilla arkki on kannettava.	14. Ja pitää pistämän korennot renkaisiin, arkin sivulle; että niillä arkki kannettaisiin.	25:14 Ja pitä pistämän corennot regaisijn/ jotca owat Arkin siwulla/ että nijllä Arcki cannetaisin.
25:15 Korennot jääkööt arkin renkaisiin, älköönkä niitä vedettäkö pois.	15. Sen arkin renkaissa pitää oleman korennot; ja ei pidä niistä vedettämän ulos.	25:15 Sen Arkin rengaisa pitä oleman corennot/ ja ei pidä nijstä wedettämän ulos.
25:16 Ja pane arkkiin laki, jonka minä sinulle annan.	16. Ja sinun pitää paneman arkkiin sen todistuksen, jonka minä sinulle annan.	25:16 Ja sinun pitä paneman Arckijn sen Todistuxen/ jonga minä sinulle annan.
25:17 Tee myös armoistuim puhtaasta kullasta, puolenkolmatta kyynärän pituinen ja puolentoista kyynärän levyinen.	17. Sinun pitää myös tekemän armoistuimen, puhtaasta kullasta, puolikolmatta kyynärää pitkän, ja puolitoista kyynärää leviän.	25:17 SInun pitä myös tekemän Armonistuimen puhtasta cullasta/ puoldacolmatta kynärätä pitkän/ ja puoldatoista kynärätä lewiän.

25:18 Ja tee kaksi kultakerubia, tee ne kohotakoista tekoa, armoistuimen molempiin päihin.	18. Ja sinun pitää tekemän kaksi Kerubimiä kullasta: valetusta kullasta pitää sinun ne tekemän, molempiin päihin armo-istuinta.	25:18 Ja sinun pitää tekemän caxi Cherubimi lujasta cullasta/ molembijn päihijn armonistuinda.
25:19 Tee toinen kerubi toiseen päähän ja toinen kerubi toiseen päähän. Tehkää kerubit armoistuimesta kohoaviksi, sen kumpaankin päähän.	19. Ja tee yksi Kerubimi tähän päähän ja toinen toiseen päähän: molempiin päihin armoistuinta pitää teidän Kerubimit tekemän.	25:19 Että yxi Cherub on täsä pääsä/ ja toinen toises pääsä: ja näin owat caxi Cherubimi Armonistuimen päisä.
25:20 Ja kerubit levittäkööt siipensä ylöspäin, niin että ne peittävät siivillänsä armoistuimen, ja niiden kasvot olkoot vastakkain; armoistuinta kohti olkoot kerubien kasvot käännettyt.	20. Ja ne Kerubimit pitää hajottaman siipensä sen ylitse, niin että he peittävät armo-istuimen siivillänsä, ja heidän kasvonsa pitää oleman toinen toisensa puoleen: ja Kerubimin kasvot pitää oleman armo-istuinta päin.	25:20 Ja ne Cherubimit pitää hajottaman sijpens sen ylidzen/ nijn että he peittäwät Armonistuimen sijwilläns/ ja heidän caswons pitää oleman toinen toisens puoleen: ja heidän pitää cadzoman Armonistuimen päälle.
25:21 Ja aseta armoistuin arkin päälle ja pane arkkiin laki, jonka minä sinulle annan.	21. Ja sinun pitää asettaman armo-istuimen arkin päälle, ja paneman arkkiin sen todistuksen, jonka minä sinulle annan.	25:21 Ja sinun pitää asettaman Armonistuimen Arkin päälle/ ja paneman Arckijn sen Todistuxen/ jonga minä sinulle annan.
25:22 Ja siinä minä ilmestyn sinulle ja puhun sinulle armoistuimelta, niiden kahden kerubin välistä, jotka ovat lain arkin päällä, kaiken sen, minkä minä sinun kauttasi israelilaisille säädän.	22. Ja siinä minä sinulle olen saapuvilla, ja puhuttelen sinua armo-istuimelta, kahden Kerubimin väliltä, jotka ovat todistuksen arkin päällä, kaikista mitä minä sinun käsken sanoa Israelin lapsille.	25:22 Ja siellä minä sinulle todistan ja puhuttelen sinua/ nimittäin Armonistuimesta/ cahden Cherubimin wälildä/ jotca owat todistuxen Arkin päällä: caikista mitä minä sinun käsken sanoa Israelin lapsille.
25:23 Ja tee pöytä akasiapuusta, kahden kyynärän pituinen, kyynärän levyinen ja puolentoista kyynärän korkuinen.	23. Ja sinun pitää tekemän pöydän sittimipuusta: kaksi kyynärää pitää oleman hänen pituutensa, ja kyynärä hänen leveytensä, ja puolitoista kyynärää hänen korkeutensa.	25:23 JA sinun pitää tekemän pöydän hongasta: cahta kynärätä pitää oleman hänen pituudens/ ja kynärätä hänen leweydens/ ja puoldatoista kynärätä hänen corkeudens.
25:24 Ja päällystä se puhtaalla kullalla ja tee siihen kultareunus yltympäri.	24. Ja sinun pitää silaaman sen puhtaalla kullalla, ja tekemän ympärinsä sen päälle kultaisen vanteen.	25:24 Ja sinun pitää silaman sen puhtalla cullalla/ ja tekemän ymbärins sen päälle cullaisen wanden:
25:25 Ja tee sen ympäri kämmenen korkuinen lista ja listan ympäri kultareunus.	25. Ja sinun pitää tekemän vanteen sen ympäri kämmettä korkian, ja tekemän kultaisen palteen vanteen ympäri.	25:25 Ja sinun pitää tekemän wanden sen ymbärins kämmendä corkian ja cullaisen palden wanden ymbärins.

25:26 Ja tee siihen neljä kultarengasta ja kiinnitä renkaat sen neljään kulmaan, kunkin neljän jalan kohdalle.	26. Ja sinun pitää siihen tekemän neljä kultaista rengasta, ja paneman renkaat neljään kulmaan, jotka ovat neljän jalan päällä.	25:26 Ja sinun pitää tekemän neljä cullaista rengasta neljään culmaan/ jotca owat neljän jalan päällä.
25:27 Renkaat olkoot juuri listan alla niiden korentojen pitiminä, joilla pöytä on kannettava.	27. Juuri vanteen kohdalla pitää ne renkaat oleman, että niihin taidettaisiin pistää korennot, joilla pöytä kannettaisiin.	25:27 Juuri wanden cohdalla pitä ne rengat oleman/ että nijhin taittaisiin pistä corennot/ joilla pöytä cannetaisiin.
25:28 Ja tee ne korennot akasiapuusta ja päällystä ne kullalla, ja niillä on pöytä kannettava.	28. Ja sinun pitää tekemän ne korennot sittimipuusta ja silaaman kullalla: ja pöytä niillä kannettaman.	25:28 Ja sinun pitää tekemän ne corennot hongasta/ ja silaman cullalla: että pöytä nijllä cannetaisiin.
25:29 Tee myös siihen vadit ja kupit, kannut ja maljat, joista juomauhrit vuodatetaan; tee ne puhtaasta kullasta.	29. Ja sinun pitää siihen myös tekemän sen vadit, ja lusikat, ja maljat ja pikarit, joilla ulos ja sisälle kaadetaan: puhtaasta kullasta pitää sinun ne tekemän.	25:29 Ja sinun pitää sijhen myös tekemän fatit/ lusicat/ kannut ja maljat/ puhtast cullast: että nijllä pöytä peitetäisiin.
25:30 Ja pidä aina minun edessäni pöydällä näkyleivät.	30. Ja sinun pitää paneman aina pöydälle minun eteeni katumusleivät.	25:30 Ja sinun pitää paneman aina pöydälle minun eteeni cadzomus leiwät.
25:31 Ja tee myös seitsenhaarainen lamppu puhtaasta kullasta. Tee lamppu jalkoineen ja varsineen kohotakoista tekoa; sen kukkakuvut, nuput kukkalehtineen, olkoot samaa kappaletta kuin se.	31. Sinun pitää myös tekemän kynttiläjalan puhtaasta kullasta: valetusta kullasta pitää se kynttiläjalka tehtämän, jonka varsi haarainsa, maljainsa, nuppeinsa ja kukkaistensa kanssa pitää siitä samasta oleman.	25:31 SInun pitää myös tekemän kynttiläjalan lujast puhtaimmast cullast: jonga warsi pitää oleman haarains/ maljains/ cnupeins ja cuckaistens cansa.
25:32 Kuusi haaraa lähteköön lampun sivuista, kolme haaraa toisesta sivusta ja kolme haaraa toisesta sivusta.	32. Kuusi haaraa pitää käymän ulos hänen kyljistänsä: kolme kynttiläjalan haaraa hänen yhdestä kyljestänsä, ja kolme kynttiläjalan haaraa hänen toisesta kyljestänsä.	25:32 Cuusi haara pitää käymän ulos hänen kyljistäns: colme haara cummastakin kyljest.
25:33 Toisessa haarassa olkoon kolme mantelinkukan muotoista kukkakupua, nuppua kukkalehtineen, ja toisessa haarassa samoin kolme mantelinkukan muotoista kukkakupua, nuppua kukkalehtineen; näin olkoon jokaisessa kuudessa haarassa, jotka lampusta lähtevät.	33. Ja pitää oleman kolme maljaa niinkuin mandelpähkinät, yhdessä haarassa, niin myös nuppi ja kukkainen, ja kolme mandelpähkinän muotoista maljaa toisessa haarassa, ja nuppi ja kukkainen: niin pitää oleman niissä kuudessa haarassa, jotka kynttiläjalasta ulos käyvät.	25:33 Ja jocaidzes haaras pitää oleman colme malja/ nijncuin mandel pähkinät/ cnuvit ja cuckaiset. Nämät pitää oleman ne cuusi haara/ jotca kyntiläjalasta käywät.

25:34 Mutta lampussa itsessään olkoon neljä mantelinkukan muotoista kukkakupua, nuppua kukkalehtineen.	34. Mutta kynttiläjalassa pitää oleman neljä maljaa mandelin muotoista, ja siihen nupit ja kukkaiset.	25:34 Mutta kynttiläjalan warres pitää oleman neljä malja/ ja siihen cnuvit ja cuckaiset.
25:35 Yksi nuppu olkoon aina jokaisen haaraparin alla niistä kuudesta haarasta, jotka lampusta lähtevät.	35. Nimittäin yksi nuppi kahden haaran alla, ja taas yksi nuppi toisen haaran alla, ja vielä yksi nuppi kahden (jälkimäisen) haaran alla: niissä kuudessa haarassa, jotka kynttiläjalasta ulos käyvät.	25:35 Ja yxi cnuppi pitää oleman idzecungin cahden haaran alla/ niistä cuudesta/ jotca kyntiläjalast käyvät.
25:36 Nuput ja haarat olkoot samaa kappaletta kuin se; olkoon se kauttaaltaan samaa kohotakoista tekoa, puhdasta kultaa.	36. Niiden nupit ja niiden haarat pitää siitä oleman: ja kaikki tyyni pitää oleman valetusta kullasta.	25:36 Sillä molemmat/ sekä cnuvit että haarat/ pitää sijtä käymän: ja caickityynni pitää oleman lujast puhtaimmast cullast.
25:37 Ja tee siihen seitsemän lamppua, ja lamput asetettakoon niin, että seitsenhaarainen lamppu heittää valonsa etupuolelle.	37. Ja sinun pitää tekemän seitsemän lamppua sen päälle, jotka lamput pitää sytyttämän, niin että ne valistaisivat toinen toisensa kohdalla.	25:37 Ja sinun pitää tekemän seidzemen lampua sen päälle: nijn että ne walistaisit toinen toisens cohalla.
25:38 Ja sen lamppusakset ja karstakupit olkoot puhdasta kultaa.	38. Ja kynttilän niistimet ja sammutuskalut puhtaasta kullasta.	25:38 Ja kyntilän nijstimet ja sammutos calut puhtast cullast.
25:39 Yhdestä talentista puhdasta kultaa tehtäköön sekä se että kaikki nämä kalut.	39. Yhdestä leiviskästä puhdasta kultaa pitää sinun sen tekemän, kaikkein näiden astiain kanssa.	25:39 Yhdestä Centneristä puhdast culda pitää sinun sen tekemän: caickein hänen caluins cansa.
25:40 Ja katso, että teet ne sen kaavan mukaan, joka sinulle niistä vuorella näytettiin."	40. Niin katso, ja tee sen muodon jälkeen, kuin sinä näit vuorella.	25:40 Ja cadzo/ että sinä caicki teet sen muoden jälken/ jonga sinä näit vuorella.
26 LUKU	26 LUKU	XXVI. Lucu
26:1 "Ja tee asumus kymmenestä telttakankaan kaistasta, jotka ovat valmistetut kerratuista valkoisista pellavalangoista ja punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista, ja tee niihin taidokkaasti kudottuja kerubeja.	1. Ja Tabernaklin pitää sinun tekemän kymmenestä vaatteesta: kalliista kerratuista liinalangoista, sinisistä, purpuraisista, ja tulipunaisista villoista. Gerubimin sinun pitää tekemän taitavasti sen päälle.	26:1 TAbernaclin pitää sinun tekemän kymmenest waattest/ walkiast kerratust silkist/ kellaisest silkist/ skarlacanast ja rosinpunaisest. Cherubimin sinun pitää tekemän taitawast sen päälle.

26:2 Kunkin kaistan pituus olkoon kaksikymmentäkahdeksan kyynärää ja leveys neljä kyynärää; kaikilla kaistoilla olkoon sama mitta.	2. Kunkin vaatten pituus pitää oleman kahdeksan kyynärää kolmattakymmentä, ja leveys pitää oleman neljä kyynärää: ja niillä kaikilla vaatteilla pitää yksi mitta oleman.	26:2 Cungin waatten pituus pitä oleman cahdexan kynärätä colmattakymmendä/ ja leweys pitä oleman neljä kynärätä/ ja nijllä caickilla waatteilla pitä yxi mitta oleman.
26:3 Viisi kaistaa yhdistettäköön toisiinsa, ja samoin toiset viisi kaistaa yhdistettäköön toisiinsa.	3. Viisi vaatetta pitää yhdistettämän toinen toiseensa, ja taas viisi yhdistettämän toinen toiseensa.	26:3 Ja wijsi pitä yhdistettämän toinen toiseens/ ja taas wijsi yhdistettämän toinen toiseens.
26:4 Ja tee silmukat punasinisestä langasta ensimmäisen kaistan reunaan, yhdistetyn kappaleen laitaan, ja samoin toisen yhdistetyn kappaleen viimeisen kaistan reunaan.	4. Sinun pitää myös tekemän silmukset sinisistä villoista ensimmäisen vaatten reunaan, äärimäiset kulmat yhteen sidottaa: ja niin sinun pitää tekemän äärimäisen vaatten reunaan, sen kulmat yhteenpantaa toistamiseen.	26:4 Sinun pitä myös tekemän silmuxet kellaisest silkist ymbärins waatten reunoja/ liki toinen toistans/ joillas caxittain ja caxittain toinen toiseens culmista sidot kijnni.
26:5 Tee viisikymmentä silmukkaa ensimmäiseen kaistaan, ja tee viisikymmentä silmukkaa vastaavan kaistan laitaan, toiseen yhdistettyyn kappaleeseen, niin että silmukat ovat kohdakkain.	5. Sinun pitää tekemän viisikymmentä silmusta ensimmäiseen vaatteeseen, niin myös viisikymmentä silmusta äärelle vaatetta, joka toisessa yhdistyksessä on; ja silmukset pitää oleman toinen toisensa kohdalla.	26:5 Nijn sinun pitä tekemän wijsikymmendä silmusta jocaidzeen waatteseen/ yhdistettä toinen toiseens/ ja silmuxet pitä oleman toinen toisens cohalla.
26:6 Ja tee viisikymmentä kultahakasta ja yhdistä kaistat toisiinsa näillä hakasilla, niin että siitä tulee yhtenäinen asumus.	6. Ja sinun pitää tekemän viisikymmentä kultaista koukkua, ja ne vaatteet yhdistämän toinen toiseensa niillä koukuilla, niin että se tulis yhdeksi Tabernakliksi.	26:6 Ja sinun pitä tekemän wijsikymmendä cullaista couckua: joillas ne waattet yhdistät toinen toiseens/ nijn että se tulis Tabernaclixi.
26:7 Tee vielä kaistoista, jotka ovat kudotut vuohenkarvoista, telttä asumuksen suojaksi; tee niitä kaistoja yksitoista.	7. Ja sinun pitää tekemän yksitoistakymmentä vaatetta vuohen karvoista, peitteeksi Tabernaklin päälle.	26:7 JA sinun pitä tekemän yxitoistakymmendä vaatetta wuohen carwoist peittexi Tabernaclin päälle.
26:8 Kunkin kaistan pituus olkoon kolmekymmentä kyynärää ja leveys neljä kyynärää; niillä yhdellätoista kaistalla olkoon sama mitta.	8. Jokaisen vaatten pituuden pitää oleman kolmekymmentä kyynärää, ja leveyden neljä kyynärää, ja leveyden neljä kyynärää. Ja kaikki yksitoistakymmentä pitää oleman yhdensuuruiset.	26:8 Jocaidzen waatten pituuden pitä oleman colmekymmendä kynärätä/ ja leweyden neljä kynärätä. Ja caicki yxitoistakymmendä pitä oleman yhden suurudet.

26:9 Liitä yhteen viisi kaistaa erikseen ja kuusi kaistaa erikseen, ja aseta kuudes niistä kaksin kerroin teltan etupuolelle.	9. Viisi vaatetta pitää sinun toinen toiseensa yhdistämän erinänsä, ja myös kuusi vaatetta erinänsä; niin ettäs teet sen kuudennen vaatteen kaksikertaiseksi etiseltä puolen Tabernaklia.	26:9 Wijsi vaatetta pitä sinun toinen toiseens yhdistämän/ ja myös cuusi vaatetta toinen toiseens: nijn ettäs teet sen cuudennen waatten caxikertaisexi etiseldä puolen Tabernacli.
26:10 Ja tee viisikymmentä silmukkaa toisen yhdistetyn kappaleen viimeisen kaistan reunaan ja viisikymmentä silmukkaa toisen yhdistetyn kappaleen vastaavan kaistan reunaan.	10. Ja sinun pitää tekemän viisikymmentä silmusta ensimmäisen vaatteen reunaan, äärelle, josta se yhdistetään ja myös viisikymmentä silmusta siihen vaatteen reunaan, josta se toinen kerta yhdistetään.	26:10 Ja sinun pitä tekemän wijsikymmendä silmusta cugin waatten reunoijn/ yhdistäxes ärist toinen toisijns.
26:11 Tee myös viisikymmentä vaskihakasta ja pistä hakaset silmukoihin ja liitä teltta yhteen, niin että siitä tulee yhtenäinen.	11. Niin myös pitää sinun tekemän viisikymmentä vaskikoukkua, ja paneman koukut silmuksiin ja yhdistämän majan, että se olis yksi maja.	26:11 Nijn myös pitä sinun tekemän wijsikymmendä waskicouckua: ja paneman coucut silmuxijn/ nijn että waattet ydistettäisin ja tulisit yhdezi peitoxexi.
26:12 Siitä telttakaistojen liiasta osasta, joka jää riippumaan, jääköön puolet riippumaan asumuksen takasivulle.	12. Vaan se liika joka ylitse jää Tabernaklin vaatteesta: nimittäin puolen siitä liiksi jääneestä vaatteesta, pitää sinun antaman riippua ylitse Tabernaklin, perän puolella.	26:12 Waan se cuin lijaxi jää Tabernaclin waatten pituudesta/ sinun pitä puolen andaman rippua Tabernaclin ylidze molemmin puolin kynärän pituudelda.
26:13 Ja siitä, mikä telttakaistoissa on liikaa pituutta, riippukoon kyynärän verran asumuksen kummallakin sivulla sitä peittämässä.	13. Ja yksi kyynärä pitää oleman yhdellä ja yksi kyynärä toisella puolen, sen ylitse jääneen majan vaatteen pituudesta: sen pitää riippuman Tabernaklin sivuilla siellä ja täällä, sitä peittämässä.	26:13 Nijn että se cuin lijaxi on waatten pituudelda/ jää Tabernaclin siwulle/ ja peittä sen molemmilda puolin.
26:14 Ja tee teltalle peite punaisista oinaannahoista ja sen päälle vielä toinen peite sireeninnahoista.	14. Mutta tämän ensimmäisen peitteen päälle sinun pitää tekemän toisen peitteen punaisista oinaan nahoista, ja vielä sitten ylimmäisen peitteen tekasjim-nahoista.	26:14 Mutta tämän ensimmäisen peitten päälle/ sinun pitä tekemän toisen peitten punaisist oinan nahgoist/ ja wielä sitten ylimmäisen peitten Techaschim nahgoist.
26:15 Asumuksen laudat tee akasiapuusta, pystyyn asetettaviksi.	15. Sinun pitää myös tekemän Tabernaklin laudat sittimipuusta, pystyällä olemaan.	26:15 SInun pitä myös tekemän Tabernaclin laudat hongast/ jotca pystyällä oleman pitä.
26:16 Jokainen lauta olkoon kymmentä kyynärää pitkä ja puoltatoista kyynärää leveä.	16. Jokaisen laudan pituus pitää oleman kymmenen kyynärää, vaan leveys puolitoista kyynärää.	26:16 Jocaidzen laudan pituus pitä oleman kymmenen kynärätä: waan leweys puoli toista kynärätä.

26:17 Jokaisessa laudassa olkoon kaksi tappia, jotka ovat poikkilistalla yhdistetyt keskenään; tee näin kaikki asumuksen laudat.	17. Kaksi vaarna pitää jokaisessa laudassa oleman, niin että he taittaisiin yhdistettä toinen toiseensa. Näin pitää sinun tekemän kaikki Tabernaklin laudat.	26:17 Caxi waarna pitä jocaidzes laudas oleman/ nijn että he taittaisiin yhdistettä toinen toiseens. Näin pitä sinun tekemän caicki Tabernaclin laudat.
26:18 Ja asumuksen lautoja tee kaksikymmentä lautaa eteläpuolta varten.	18. Ja sinun pitää tekemän Tabernaklin laudat, niin että kaksikymmentä lautaa pitää oleman etelän puolella.	26:18 Ja sinun pitä tekemän Tabernaclin laudat/ nijn että caxikymmendä lauta pitää oleman pystyällä etelän puolella.
26:19 Ja tee neljäkymmentä hopeajalustaa kahdenkymmenen laudan alle, aina kaksi jalustaa kunkin laudan alle sen kahta tappia varten.	19. Ja neljäkymmentä hopiajalkaa pitää sinun tekemän kahdenkymmenen laudan alle, niin että jokaisen laudan alla pitää oleman kaksi jalkaa, kahden vaarnansa päällä.	26:19 Ja neljäkymmendä hopiajalca pitää sinun tekemän cahdenkymmenen laudan ala: nijn että jocaidzen laudan alla pitää oleman caxi jalca/ hänen cahden waarnans päällä.
26:20 Samoin asumuksen toista sivua, pohjoispuolta, varten kaksikymmentä lautaa,	20. Niin myös majan toisella sivulla pohjan puolella pitää oleman kaksikymmentä lautaa.	26:20 Nijn myös toisella siwulla pohjan puolella pitä pystyällä oleman caxikymmendä lauta.
26:21 ja neljäkymmentä hopeajalustaa, aina kaksi jalustaa kunkin laudan alle.	21. Ja neljäkymmentä hopiajalkaa: aina kaksi jalkaa kunkin laudan alla.	26:21 Ja neljäkymmendä hopia jalca: aina caxi jalca cungin laudan alla.
26:22 Mutta asumuksen takasivua, länsipuolta, varten tee kuusi lautaa.	22. Mutta perällä Tabernaklia länteen päin pitää sinun tekemän kuusi lautaa.	26:22 Mutta perälle Tabernacli länden päin/ pitä sinun tekemän cuusi lauta.
26:23 Ja tee kaksi lautaa asumuksen peränurkkia varten.	23. Ja kaksi lautaa pitää sinun tekemän Tabernaklin perälle, niihin kahteen kulmaan.	26:23 Ja caxi lauta pitä sinun tekemän Tabernaclin perälle nijhin cahteen culmaan.
26:24 Ja ne olkoot yhteenliitetyjä kaksoislautoja ja alhaalta alkaen kiinni toisissaan ylös saakka, ensimmäiseen renkaaseen asti; näin tehtäköön ne molemmat ja asetettakoon kumpaankin nurkkaan.	24. Niin että kumpikin niistä taittaisiin yhdistettä silmuksella sekä alhaalta että ylhäältä: yhdellä tavalla pitää he molemmista kulmista yhdistettämän kulmakiskoilla,	26:24 Nijn että cumbikin nijstä taittaisiin yhdistettä culmalaudalla sekä alhaldä että ylhäldä: yhdellä tawalla pitää heidän molemmist culmist yhdistettämän culmakiscoilla.
26:25 Näin tulee olemaan yhteensä kahdeksan lautaa ja niihin kuusitoista hopeajalustaa, aina kaksi jalustaa kunkin laudan alla.	25. Niin että yhteen olis kahdeksan lautaa, ja heidän hopiajalkansa kuusitoistakymmentä: aina kaksi jalkaa kunkin laudan alla.	26:25 Nijn että yhteen olis cahdexan lauta/ ja heidän hopiajalkans cuusitoistakymmendä: aina caxi jalca cungin laudan alla.
26:26 Tee myös viisi poikkitankoa akasiapuusta asumuksen toisen sivun lautoja varten,	26. Sinun pitää myös tekemän korennot sittimipuusta: viisi niihin lautoihin, jotka yhdellä Tabernaklin sivulla ovat;	26:26 SInun pitä myös tekemän corennot hongast: wijsi nijhin lautoin/ jotca yhdellä Tabernaclin siwulla owat.

26:27 ja viisi poikkitankoa asumuksen toisen sivun lautoja varten, ja viisi poikkitankoa asumuksen takasivun, länsipuolen, lautoja varten.	27. Ja viisi korentoa niihin lautoihin, kuin toisella Tabernaklin sivulla ovat: ja viisi korentoa myös niihin lautoihin, jotka perällä Tabernaklia ovat, länteen päin.	26:27 Ja wijsi corendo njihin lautoin/ kuin toisella Tabernaclin siwulla owat: ja wijsi myös njihin lautoin/ jotca perällä Tabernacli owat länden päin.
26:28 Ja keskimäinen poikkitanko asetettakoon keskelle lautoja, ja kulkekoon se reunasta reunaan.	28. Ja keskimäinen korento pitää keskeltä lautoja käymän yhdestä kulmasta niin toiseen.	26:28 Ja corennot pitä keskeldä lautoja käymän/ yhdest culmast nijn toiseen/ ja caicki yhteen yhdistämän.
26:29 Ja päällystä laudat kullalla ja tee kullasta niiden renkaat poikkitankojen pitimiksi ja päällystä poikkitangot kullalla.	29. Ja sinun pitää laudat kullalla silaaman, ja kullasta renkaat niihin tekemän, joihinka korennot pistetään, ja sinun pitää myös korennot kullalla silaaman.	26:29 Ja sinun pitä laudat cullalla silaman/ ja cullasta rengat njihin tekemän: joihinga corennot pistetän. Ja sinun pitä myös corennot cullalla silaman.
26:30 Ja aseta asumus pystyyn sen muotoiseksi, kuin sinulle vuorella näytettiin.	30. Ja niin pitää sinun Tabernaklin pystyälle paneman, sen muodon jälkeen, kuin sinä näit vuorella.	26:30 Ja näin pitä sinun Tabernaclin tekemän/ sen muodon jälkeen/ cuins näit vuorella.
26:31 Tee vielä esirippu punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista; ja tehtäköön siihen taidokkaasti kudottuja kerubeja.	31. Esiripun pitää myös sinun tekemän sinisistä, purpuraisista ja tulipunaisista villoista, niin myös kalliista kerratuista liinalangoista, ja tekemään Kerubimit sen päälle taitavasti.	26:31 ESiripun pitä myös sinun tekemän kellaisest silkist/ skarlacanast/ ja rosinpunaisest/ ja walkiast kerratust silkist: ja sinun pitä tekemän Cherubimin sen päälle taitawast.
26:32 Ja ripusta se neljään akasiapuiseen, kullalla päällystettyyn pylvääseen, joissa on kultakoukut ja jotka seisovat neljällä hopeajalustalla.	32. Ja sinun pitää ripustaman sen neljän sittimipuisen, kullalla silatun patsaan päälle, ja niiden kultaiset koukut, neljän hopiajalan päälle.	26:32 Ja sinun pitä ripustaman sen neljän hongaisen cullalla silatun padzan päälle/ cullaisten cnupeins cansa: ja neljän hopiajalcans cansa.
26:33 Ja ripusta esirippu hakasten alle ja vie sinne esiripun sisäpuolelle lain arkki. Ja niin olkoon esirippu teille väliseinä pyhän ja kaikkeinpyhimmän välillä.	33. Ja sinun pitää ripustaman esiripun koukuille, ja paneman todistusarkin sisälliselle puolen esirippua, niin että esirippu olis teille erotus pyhän ja kaikkein pyhimmän vaiheella.	26:33 Ja sinun pitä yhdistämän siihen esiripun coucuilla/ ja todistusArkin sisälliselle puolen esirippua paneman: nijn että se olis teille eroitus/ Pyhän ja caickein Pyhimmän waihella.
26:34 Ja aseta armoistuin lain arkin päälle, joka on kaikkeinpyhimmässä.	34. Armo-istuimen pitää sinun myös paneman todistusarkin päälle, kaikkein pyhimpään.	26:34 Armonistuimen pitä sinun myös paneman todistusArkin päälle: Sijhen caickein pyhimbän siaan.
26:35 Mutta pöytä sijoita esiripun ulkopuolelle ja seitsenhaarainen lamppu vastapäätä pöytää, asumuksen eteläsivulle; aseta siis pöytä pohjoissivulle.	35. Ja paneman pöydän ulkoiselle puolen esirippua, ja kynttiläjalan pöydän kohdalle, päivän puolelle Tabernaklia, niin että pöytä seisoo pohjaan päin.	26:35 Waan pöydän pitä sinun paneman ulkoiselle puolen esirippua/ ja kyntiläjalan pöydän cohdalle/ päiwän puolelle Tabernacli: nijn että pöytä seiso pohjan päin.

26:36 Tee myös teltan oveen uudin, kirjaellen kudottu punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista.	36. Ja sinun pitää tekemän peittovaatteen Tabernaklin oveen, sinisistä, purpuraisista ja tulipunaisista villoista, niin myös kalliista kerratusta liinalangasta, taitavasti ommellun.	26:36 Ja sinun pitää tekemän waatten Tabernaclin oween/ cudotun kellaisest silkist/ rosinpunaisest/ skarlacanast ja walkiast kerratust silkist.
26:37 Ja tee uudinta varten viisi pylvästä akasiapuusta ja päällystä ne kullalla, mutta niiden koukut olkoot kultaa; ja vala niille viisi vaskijalustaa."	37. Tätä peittovaatetta varten pitää sinun tekemän viisi patsasta sittimipuusta ja ne kullalla silaaman, ja koukut pitää oleman kullasta: ja sinun pitää valaman niille viisi vaskista jalkaa.	26:37 Tätä peittowaatetta warten/ pitä sinun tekemän wijsi hongaista cullalla silattua padzasta/ culdacnuppeinens: ja sinun pitää walaman nijlle wijsi waskista jalca.
27 LUKU	27 LUKU	XXVII. Lucu
27:1 "Ja tee alttari akasiapuusta; se olkoon neliskulmainen, viittä kyynärää pitkä ja viittä kyynärää leveä sekä kolmea kyynärää korkea.	1. Ja sinun pitää tekemän myös alttarin sittimipuusta: viisi kyynärää pitää oleman pituuden, ja viisi kyynärää leveyden: neljäkulmaisen pitää sen alttarin oleman, ja kolme kyynärää hänen korkeutensa.	27:1 JA sinun pitää tekemän myös Altarin hongasta/ wijttä kynärätä pitä oleman pituuden/ ja wijttä kynärätä leweyden/ neljäculmaisen pitä sen oleman/ ja colme kynärätä hänen corkeudens.
27:2 Tee siihen sarvet, sen neljään kulmaan, niin että sarvet ovat samaa kappaletta kuin se. Ja päällystä se vaskella.	2. Sarvet sinun pitää myös tekemän hänen neljään kulmaansa: siitä pitää hänen sarvensa oleman; ja sinun pitää sen vaskella silaaman.	27:2 Sarwet sinun pitää myös tekemän hänen neljän culmaans: ja pitä sen waskella silaman.
27:3 Tee siihen kuuluvat kattilat tuhan poisviemistä varten sekä lapiot, maljat, haarukat ja hiilipannut. Kaikki sen kalusto tee vaskesta.	3. Tee myös hänen patansa, joihin tuhka korjataan, ja lapionsa, ja maljansa, ja tadikkonsa ja hiilikattilansa: kaikki hänen kalunsa pitää sinun vaskesta tekemän.	27:3 Tee myös hänen tuhcaastians/ ja lapions/ ja maljans/ ja courirautans/ ja hijlicattilans: caicki hänen caluns pitä sinun waskesta tekemän.
27:4 Ja tee siihen myös verkonkaltainen ristikkokehys vaskesta ja tee verkkoon neljä vaskirengasta, ristikon neljään kulmaan.	4. Ja sinun pitää myös tekemän hänelle häkin, niinkuin verkon vaskesta, ja tekemän sen verkon päälle neljä vaskirengasta hänen neljään kulmaansa.	27:4 Ja sinun pitää myös tekemän hänelle waskihäkin/ nijncuin wercon: neljä waskirengasta hänen näljän culmaans.
27:5 Ja aseta se alttarin välireunuksen alle, maahan kiinni, niin että verkko ulottuu puolitiehen alttaria.	5. Sinun pitää sen paneman alhaalta alttarin ympäri, niin että se häkki ulottuu keskelle alttaria.	27:5 Sinun pitää sen paneman alhaldaltarin ymbärins nijn ylöspäin: nijn että se häcki ulottu keskelle Altarita
27:6 Ja tee alttariin korennot akasiapuusta ja päällystä ne vaskella.	6. Ja sinun pitää tekemän sittimipuiset korennot alttarille, ja silaaman ne vaskella;	27:6 Ja sinun pitää tekemän hongast corennot Altarille/ ja silaman waskella

27:7 Ja korennot pistettäköön renkaisiin, niin että korennot ovat kahden puolen alttaria, sitä kannettaessa.	7. Ja pitää pistämän korennot renkaisiin, niin että korennot ovat kahden puolen alttaria, joilla se kannettaisiin.	27:7 Ja pitää pistämän korennot rengaisijn: niin että korennot ovat kahden puolen Altarita/ joilla se kannetaisiin.
27:8 Tee se laudoista, ontoksi. Niinkuin sinulle näytettiin vuorella, niin se tehtäköön.	8. Ja laudoista pitää sinun sen tekemän, niin että se on tyhjä sisältä: niinkuin sinulle osoitettiin vuorella, niin se tehtämän pitää.	27:8 Ja laudoista pitää sinun sen tekemän/ niin että se on tyhjä sisältä: niinkuin sinulle osoitettiin vuorella.
27:9 Tee myös asumukselle esipiha. Etelän puolella olkoot esipihan ympärysverhot kerratuista valkoisista pellavalangoista, sadan kyynärän pituiset tätä yhtä sivua varten;	9. Sinun pitää myös tekemän Tabernaklin pihan meren puolelle; ja pihan vaatteet pitää oleman kalliista kerratusta liinasta, sata kyynärää pitää oleman yhden sivun pituus.	27:9 Sinun pitää myös tekemän pihan meren puoleen: ja pihan vaatteet pitää oleman walkiast kerratust silkist/ sata kynärätä pitää oleman yhden sivun pituus.
27:10 ja olkoon niiden pylväitä kaksikymmentä ja näiden vaskijalustoja kaksikymmentä, mutta pylväiden koukut ja niiden koristepienat olkoot hopeata.	10. Ja hänen patsaitansa pitää oleman kaksikymmentä, kahdenkymmenen vaskijalan päällä, ja patsasten koukut ja heidän vyönsä hopiasta.	27:10 Ja hänen patsaitans pitää oleman kaksikymmentä/ kahdenkymmenen vaskijalan päällä/ heidän cnupeins ja wöidens cansa hopiasta.
27:11 Samoin myös pohjoisen puolella olkoot ympärysverhot sadan kyynärän pituiset; ja olkoon niiden pylväitä kaksikymmentä ja näiden vaskijalustoja kaksikymmentä, mutta pylväiden koukut ja niiden koristepienat olkoot hopeata.	11. Niin myös pohjan puoleen, pituudelle pitää oleman esiwaatteet sata kyynärää pitkät, ja kaksikymmentä sen patsasta kahdenkymmenen vaskijalan päällä, patsasten koukut wöinensä hopiasta.	27:11 Niin myös pohjan puoleen pituudelle pitää oleman esiwaatteet sata kynärätä pitkät/ ja kaksikymmentä patsasta kahdenkymmenen vaskijalan päällä/ ja cnuvit wöinens hopiasta.
27:12 Ja esipihan lännenpuoleisella sivulla olkoot ympärysverhot viidenkymmenen kyynärän pituiset, ja olkoon niiden pylväitä kymmenen ja näiden jalustoja kymmenen.	12. Mutta pihan laveudelle lännen puoleen pitää oleman vaatteet, viisikymmentä kyynärää pitkät, ja kymmenen patsasta kymmenen jalan päällä.	27:12 Mutta pihan lawiudelle lännen puoleen/ pitää oleman waattet/ wiisikymmentä kynärätä pitkät ja kymmenen patsasta kymmenen jalan päällä.
27:13 Ja esipihan leveys etupuolella, itään päin, olkoon viisikymmentä kyynärää.	13. Ja itään päin, pihan laveuden pitää oleman viisikymmentä kyynärää.	27:13 Ja itän päin pihan lawiuden pitää oleman wiisikymmentä kynärätä.
27:14 Ja olkoot ympärysverhot portin toisella puolella viidentoista kyynärän pituiset, ja olkoon niiden pylväitä kolme ja näiden jalustoja kolme.	14. Niin että vaatteella yhdellä puolella on viisitoistakymmentä kyynärää: ja kolme patsasta kolmen jalan päällä.	27:14 Niin että waattella yhdellä puolella on wiisitoistakymmentä kynärätä ja kolme patsasta kolmen jalan päällä.
27:15 Samoin olkoot ympärysverhot toisella puolella viidentoista kyynärän pituiset, ja olkoon niiden pylväitä kolme ja näiden jalustoja kolme.	15. Ja viisitoistakymmentä kyynärää toisella puolella, siihen myös kolme patsasta kolmen jalan päällä.	27:15 Ja wiisitoistakymmentä kynärätä toisella puolella/ siihen myös kolme patsasta kolmen jalan päällä.

<p>27:16 Ja esipihan portissa olkoon kahdenkymmenen kyynärän pituinen uudin, kirjaellen kudottu punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista, ja olkoon sen pylväitä neljä ja näiden jalustoja neljä.</p>	<p>16. Mutta pihan läpikäytävässä pitää oleman yksi vaate kaksikymmentä kyynärää leviä, sinisistä, purpuraisista ja tulipunaisista villoista, ja kalliista liinalangasta taitavasti ommellun: siihen myös neljä patsasta ja neljän jalan päällä.</p>	<p>27:16 MUTta pihan läpikäytävässä pitää oleman yksi vaate/ cahtakymmendä kynärätä leviä/ cudottu kellaisest silkist/ skarlacanast/ rosinpunaisest/ ja walkiast kerratust silkist/ siihen myös neljä padzasta neljän jalan päällä.</p>
<p>27:17 Kaikissa pylväissä esipihan ympärillä olkoot koristepienat hopeata ja koudut hopeata, mutta jalustat vaskea.</p>	<p>17. Kaikilla patsailla ympärinsä pihan pitää oleman hopiavanteet, hopiahoukut, ja vaskiset jalat.</p>	<p>27:17 Caikilla padzailla ymbärins pihan/ pitä oleman hopia wandet/ hopia cnuvit ja waskiset jalat.</p>
<p>27:18 Esipihan pituus olkoon sata kyynärää ja leveys viisikymmentä kyynärää; ympärysverho olkoon viittä kyynärää korkea ja kudottu kerratuista valkoisista pellavalangoista, ja jalustat olkoot vaskea.</p>	<p>18. Ja pihan pituus pitää oleman sata kyynärää, ja leveys kaikelta kohtaa viisikymmentä, ja korkeus viisi kyynärää, kalliista kerratusta liinasta: ja heidän jalkansa vaskesta.</p>	<p>27:18 Ja pihan pituus pitää oleman sata kynärätä/ leveys wiisikymmendä/ corkeus wiisi kynärätä/ walkiast kerratust silkist: heidän jalcans myös pitää oleman waskesta.</p>
<p>27:19 Koko asumuksen kalusto kaikkia siinä tehtäviä töitä varten, samoin kuin kaikki sen vaarnat ja kaikki esipihan vaarnat, olkoot vaskea.</p>	<p>19. Kaikki Tabernaklin astiat, jotka kaikkinaiseen palvelukseen tarvitaan, kaikki hänen vaarnansa ja kaikki pihan vaarnat pitää oleman vaskesta.</p>	<p>27:19 Ja caicki Tabernaclin calut/ cuin caickinaiseen palweluxeen tarwitan: caicki hänen waarnans ja caicki pihan waarnat pitää oleman waskesta.</p>
<p>27:20 Ja käske israelilaisten tuoda sinulle puhdasta, survomalla saatua öljyvuun öljyä seitsenhaaraista lamppua varten, että lamput aina voidaan nostaa paikoilleen.</p>	<p>20. Ja käske Israelin lapsille, että he toisivat sinulle kaikkein selkiämpää öljyvuun öljyä puserrettua, valkeudeksi: että lamppu aina palais.</p>	<p>27:20 JA käske Israelin lapsille/ että he toisit sinulle caickein selkiämbä öljyä öljyvuusta puserdettua/ walistuxexi/ että lampu aina palais.</p>
<p>27:21 Ilmestysmajassa, ulkopuolella esirippua, joka on lain arkin edessä, hoitakoon Aaron poikineen niitä illasta aamuun asti Herran edessä. Tämä olkoon ikuinen säädös, jota israelilaiset noudattakoot sukupolvesta sukupolveen."</p>	<p>21. Seurakunnan majassa ulkoisella puolella esirippua, joka on todistuksen edessä, pitää Aaron poikinensa sen toimittaman, (valistamaan) ehtoosta niin aamuun asti, Herran edessä. Se pitää teille oleman ijankaikkinen sääty heidän sukukunnissansa, Israelin lasten seassa.</p>	<p>27:21 Todistuxen Tabernaclis ulcoisella puolella esirippua/ joca rippu Todistuxen edes. 27:22 Ja Aaron poikinens pitää sen toimittaman amusta nijn ehtosen asti HERran edes. Se pitää teille oleman ijancaickinen tapa teidän suguisan/ Israelin lasten seas.</p>
<p>28 LUKU</p>	<p>28 LUKU</p>	<p>XXVIII. Lucu</p>

<p>28:1 "Ja kutsu eteesi israelilaisten joukosta veljesi Aaron poikineen, että he pappeina palvelisivat minua, Aaron ja hänen poikansa Naadab ja Abihu, Eleasar ja Iitamar.</p>	<p>1. Ja sinun pitää ottaman tykös sinun veljes Aaronin poikinensa Israelin lasten seasta, että hän olis minun pappini: Aaron ja hänen poikansa Nadab, Abihu, Eleatsar ja Itamar.</p>	<p>28:1 JA sinun pitä ottaman tygös sinun veljes Aaronin poikinens Israelin lasten seast/ että hän olis minun pappin/ nimittäin/ Aaron ja hänen poicans Nadab/ Abihu/ Eleazar ja Ithamar.</p>
<p>28:2 Ja teetä veljellesi Aaronille pyhät vaatteet, kunniaksi ja kaunistukseksi.</p>	<p>2. Ja sinun pitää tekemän veljelles Aaronille pyhät vaatteet, kunniaksi ja kaunistukseksi.</p>	<p>28:2 Ja sinun pitä tekemän sinun veljelles Aaronille pyhät waattet/ jotca cunnialiset ja caunit owat.</p>
<p>28:3 Ja puhuttele kaikkia taidollisia miehiä, jotka minä olen täyttänyt taidollisuuden hengellä, että he tekevät vaatteet Aaronille, jotta hänet pyhitettäisiin pappina palvelemaan minua.</p>	<p>3. Ja sinun pitää myös puhuman kaikkein niiden kanssa, joilla taitava sydän on, jotka minä taidon hengellä täyttänyt olen, että he tekevät vaatteita Aaronille hänen pyhittämiseksensä, että hän olis minun pappini.</p>	<p>28:3 Sinun pitä myös puhuman caickein nijden cansa/ joilla taitawa sydän on/ jotca minä taidon hengellä täyttänyt olen/ että he tekewät vaatteita Aaronille hänen wihkimisexens/ että hän olis minun pappin.</p>
<p>28:4 Ja nämä ovat ne vaatteet, jotka heidän on tehtävä: rintakilpi, kasukka, viitta, ruutuinen ihokas, käärelakki ja vyö. Ja he tehkööt sinun veljellesi Aaronille ja hänen pojilleen pyhät vaatteet, että he pappeina palvelisivat minua.</p>	<p>4. Ja nämät ovat vaatteet, jotka heidän tekemän pitää: kilpi, päällisvaate, hame, ahdashame, hiippa ja vyö. Ja näin pitää heidän tekemän sinun veljelles Aaronille ja hänen pojillensa pyhät vaatteet, että hän minun pappini olis.</p>	<p>28:4 Ja nämät owat waattet/ jotca heidän tekemän pitä/ kilpi/ pääliswaate/ silckihame/ ahdashame/ hijppa ja wyö. Ja näin pitä heidän tekemän sinun veljelles Aaronille ja hänen pojillens pyhät waattet/ että hän minun pappin olis.</p>
<p>28:5 Ja he ottakoot tätä varten kultaa sekä punasinisiä, purppuranpunaisia ja helakanpunaisia lankoja ja valkoisia pellavalankoja.</p>	<p>5. Siihen pitää heidän ottaman kultaa, sinisiä, purpuraisia ja tulipunaisia villoja, ja kallista liinaa.</p>	<p>28:5 Sijhen pitä heidän ottaman/ culda/ kellaista silckiä/ skarlacanata/ rosinpunaista/ ja walkiata silckiä.</p>
<p>28:6 Kasukan he tehkööt kullasta sekä punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista, taidokkaasti kutomalla.</p>	<p>6. Päällisvaatteen pitää heidän tekemän kullasta, ja sinisistä, purpuraisista ja tulipunaisista villoista, ja kalliisti kerratusta liinasta, taitavasti.</p>	<p>28:6 PÄäliswaatten pitä heidän tekemän cullast/ kellaisest silkist/ skarlacanast/ rosinpunaisest/ ja kerratust walkiast silkist/ taitawast.</p>
<p>28:7 Siinä olkoon kaksi yhdistettävää olkakappaletta, ja se kiinnitettäköön niihin molemmista päistään.</p>	<p>7. Että se yhdistettäisiin molempain olkain päältä ja sidottaisiin yhteen molemmilta puolilta.</p>	<p>28:7 Että se yhdistettäisin molembain olcain pääldä/ ja sidotaisin yhteen molemmilda puolilda.</p>

28:8 Ja vyö, jolla kasukka kiinnitetään, olkoon tehty samalla tavalla ja samasta kappaleesta kuin se: kullasta sekä punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista.	8. Ja hänen päällisvaatteensa vyö, kuin sen päällä on, pitää oleman yhdellä tavalla tehty, kullasta, sinivilloista, purpurasta ja tulipunaisista villoista, ja kalliista kerratusta liinalangasta.	28:8 Ja hänen wyöns sen päällä pitää oleman yhdellä tawalla tehty/ cullast/ kellaisest silkist/ skarlacanast/ rosinpunaisest/ ja kerratust walkiast silkist.
28:9 Ota sitten kaksi onyks-kiveä ja kaiverra niihin Israelin poikien nimet,	9. Ja sinun pitää ottaman kaksi onikin kiveä, ja kaivaman niihin Israelin poikain nimet.	28:9 Ja sinun pitä ottaman caxi Onichin kiwe/ ja caiwaman nijhin Israelin poicain nimet.
28:10 kuusi heidän nimeään toiseen kiveen ja toiset kuusi nimeä toiseen kiveen siinä järjestyksessä, kuin he ovat syntyneet.	10. Heidän kuusi nimeänsä yhteen kiveen, ja toiset kuusi nimeä toiseen kiveen, sen jälkeen kuin he syntyneet ovat.	28:10 Cuusi nime yhteen kiween/ ja cuusi nime toiseen kiween/ sen jälkeen cuin he owat wanhat.
28:11 Niinkuin taidokkaasti hiotaan kiveä, kaiverretaan sinettisormuksia, niin kaiverra Israelin poikien nimet niihin kahteen kiveen. Ja kehystettäköön ne kultapalmikoimilla.	11. Niinkuin kivenvuolia sinetin kaivaa, pitää sinun taitavasti kaivaman niihin kahteen kiveen Israelin lasten nimet, ja ne kultaan sisälle sulkeman.	28:11 Sen sinun pitä toimittaman kiwenwuoliain cautta/ jotca caiwawat sinettiä/ nijn että ne suljetaisin culdaan.
28:12 Ja pane molemmat kivet kasukan olkakappaleihin kiviksi, jotka johdattavat muistoon israelilaiset; näin Aaron kantakoon heidän nimiänsä molemmilla olkapäillään Herran kasvojen edessä, että heitä muistettaisiin.	12. Ja sinun pitää ne molemmat kivet paneman hartioille päällisvaatteeseen, että ne ovat muistokivet Israelin lapsille: ja Aaronin pitää kantaman heidän nimensä Herran edessä molemmilla olillansa muistoksi.	28:12 Ja sinun pitä ne kijnnittämän hartioille pääliswaatteseen/ että ne owat muiston kiwet Israelin lapsille/ että Aaron canda heidän nimens molemmilla olillans/ muistoxi HERralle.
28:13 Ja tee kultapalmikoimia	13. Ja sinun pitää tekemän kultaiset nastat.	28:13 Ja sinun pitä tekemän cullaiset nastat.
28:14 ja kahdet käädyt puhtaasta kullasta; tee ne punomalla, niinkuin punonnaista tehdään, ja kiinnitä punotut käädyt palmikoimiin.	14. Ja kahdet vitjat puhtaasta kullasta, joilla päät ovat, pitää sinun tekemän, taitavasti väätyt: ne väätyt vitjat pitää sinun yhdistämän nastoihin.	28:14 Ja cahdet widjat puhtasta cullasta/ cahden pään cansa/ nijn että rengat toinen toisisans rippuwat/ ne pitä sinun yhdistämän nastoin.
28:15 Ja jumalanvastausten rintakilpi tee taidokkaasti kutomalla; tee sekin samalla tavalla, kuin kasukka on tehty: tee se kullasta sekä punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista.	15. Virankilven pitää sinun myös tekemän taitavasti, niinkuin päällisvaatteenkin pitää sinun sen tekemän: kullasta, sinisistä ja purpuraisista, ja tulipunaisista villoista, ja kerratusta kalliin liinan langasta sinun sen tekemän pitää.	28:15 WIrankilwen pitä sinun tekemän taitawast/ nijncuin pääliswaattengin pitä sinun sen tekemän/ cullasta/ kellaisest silkist/ skarlacanast/ rosinpunaisest/ kerratust walkiast silkist.

28:16 Se olkoon neliskulmainen ja taskun muotoon tehty, vaaksan pituinen ja vaaksan levyinen.	16. Neljäkulmaisen pitää sen oleman ja kaksinkertaisen, kämmenen leveys hänen pituutensa, ja kämmenen leveytensä.	28:16 Neljäkulmaisen pitää sen oleman ja caxikertaisen/ kämmenen leveys pitää oleman hänen pituudens/ hänen leweydens kämmenen leweys.
28:17 Ja kiinnitä sen pintaan kiviä ylyltään, neljään riviin: ensimmäiseen riviin karneoli, topaasi ja smaragdi;	17. Ja sinun pitää täyttämän sen täyttymys kivillä, neljällä kivirivillä. Ensimmäinen rivi pitää oleman sardius, topats, smaragdi.	28:17 Ja sinun pitää täyttämän sen neljällä kiwiriwillä. Ensimmäinen riwi pitää oleman Sardius/ Topatz/ Smaragdi.
28:18 toiseen riviin rubiini, safiiri ja jaspis;	18. Toinen rivi: rubiin, saphiir, demanti.	28:18 Toinen pitää oleman Rubijn/ Saphiir/ Dimant.
28:19 kolmanteen riviin hyasintti, akaatti ja ametisti;	19. Kolmas rivi: linkurius, akat ja ametisti.	28:19 Colmas/ Lincurius/ Achat ja Amethist.
28:20 ja neljänteen riviin krysoliitti, onyks ja berylli. Kultapalmikoimilla kehystettyinä kiinnitettäköön ne paikoilleen.	20. Neljäs rivi: turkos, oniks ja jaspis: kultaan pitää ne istutettaman kaikilta riveiltä.	28:20 Neljäs Turchos/ Onix ja Jaspis/ culdaan pitää ne istutettaman caikilda riweildä.
28:21 Kiviä olkoon Israelin poikain nimien mukaan kaksitoista, yksi kutakin nimeä kohti; kussakin kivessä olkoon yksi kahdentoista sukukunnan nimistä, kaiverrettuna samalla tavalla, kuin kaiverretaan sinettisormuksia.	21. Ja ne kivet pitää oleman kahdentoistakymmenen Israelin lasten nimen jälkeen, kaivetut kivenvuolialta jokainen nimeltänsä, kahdentoistakymmenen sukukunnan jälkeen.	28:21 Ja ne kiwet pitää oleman cahdentoistakymmenen Israelin lasten nimen jälkeen caiwetut kiwenwuolialda jocainen nimeldäns/ cahdentoistakymmenen sucucunnan jälkeen
28:22 Ja tee rintakilpeen puhtaasta kullasta käädyt, punotut, niinkuin punonnaista tehdään.	22. Ja sinun pitää tekemän vitjat kilpeen, yhden pituiset, taitavasti väätyt, puhtaasta kullasta.	28:22 Ja sinun pitää tekemän widjat kilpeen cahden pään cansa/ nijn että rengat toinen toisisans rippuwat puhtasta cullasta.
28:23 Ja tee rintakilpeen kaksi kultarengasta ja kiinnitä molemmat renkaat rintakilven kahteen yläkulmaan.	23. Ja sinun pitää tekemän kilpeen kaksi kultarengasta, ja paneman ne molemmat renkaat kahteen kilven kulmaan.	28:23 Ja caxi culdarengasta/ nijn että sinä yhdistät caxi rengast/ cahteen kilwen culmaan.
28:24 Ja kiinnitä ne molemmat kultapunonnaiset kahteen renkaaseen rintakilven yläkulmiin.	24. Ja pistämään ne kaksi kultavitjaa kahteen renkaaseen kilven kulmiin.	28:24 Ja anna tulla ne caxi culdawidja cahteen rengaseen molembain kilpein culmijn.
28:25 Ja kiinnitä molempien punonnaisten toiset kaksi päätä kahteen palmikoimaan ja kiinnitä nämä kasukan olkakappaleihin, sen etupuolelle.	25. Mutta ne kaksi päätä niistä kahdesta vitjasta pitää sinun antaman tulla kahteen nastaan, ja paneman päällisvaatteeseen hartioille, toinen toisensa kohdalle.	28:25 Mutta ne caxi päätä nijstä cahdesta widjasta/ pitää sinun andaman tulla cahteen nastaan/ ja kijnnitä päälisvaatteeseen hartioille toinen toisens cohdalle.

28:26 Ja tee vielä kaksi kultarengasta ja pane ne rintakilven molempiin alakulmiin, sen sisäpuoliseen, kasukkaa vasten olevaan reunaan.	26. Ja sinun pitää tekemän kaksi kultaista rengasta, ja paneman ne molempiin kilven kulmiin: sen reunaan sisälliselle puolelle päällisvaatetta.	28:26 Ja sinun pitää tekemän caxi muuta cullaista rengasta/ ja kijnnittämän ne njihin toisijn cahteen kilwen culmijn: cugin siallens sisälliselle puolelle päälisvaatetta.
28:27 Ja tee vieläkin kaksi kultarengasta ja kiinnitä ne kasukan molempiin olkakappaleihin, niiden alareunaan, etupuolelle, sauman kohdalle, kasukan vyön yläpuolelle.	27. Ja sinun pitää tekemän kaksi kultarengasta, ja paneman ne päällisvaatteen molemmille olkapäille toinen toisensa kohdalle, alaspäin, sen saumaa vasten, vaatteen vyön päälle.	28:27 Ja sinun pitää taas tekemän caxi culdarengasta/ ja kijnnittämän ne toinen toisens cohдалle/ ulcoiselle puolelle alaspäin cahden päälisvaatteen culman päälle taitawast.
28:28 Ja rintakilpi solmittakoon renkaistaan punasinisellä nauhalla kasukan renkasiin, niin että se on kasukan vyön yläpuolella; näin rintakilpi ei irtaudu kasukasta.	28. Ja rintavaate pitää yhdistettämän renkaillansa sinisellä siteellä päällisvaatteen renkasiin, niin että se olis päällisvaatetta liki, ettei rintavaate eriäis päällisvaatteesta.	28:28 Ja rindawaate pitää yhdistettämän rengastens cansa kellaisella sitellä päälisvaatteen rengaisijn/ nijn että se olis päälisvaatetta liki/ ettei rindawaate eriäis päälisvaattest.
28:29 Ja niin Aaron kantakoon jumalanvastausten rintakilvessä sydämensä päällä, astuessaan pyhäkköön, Israelin poikain nimet, että heidät alati johdatettaisiin muistoon Herran edessä.	29. Ja niin pitää Aaronin kantaman Israelin lasten nimet virankilvessä sydämensä päällä, koska hän pyhään sisälle menee, muistoksi Herran edessä alinomaisesti.	28:29 Ja nijn pitää Aaronin candaman Israelin lasten nimet wirankilwes sydämens päällä/ cosca hän Pyhään mene muistoxi HERran edes alinomaisest.
28:30 Ja pane jumalanvastausten rintakilpeen uurim ja tummim, niin että ne ovat Aaronin sydämen päällä, hänen astuessaan Herran eteen. Ja niin kantakoon Aaron Jumalan vastaukset israelilaisille sydämensä päällä aina Herran edessä ollessaan.	30. Ja sinun pitää paneman virankilpeen walkeudet ja täydellisyydet, jotka pitää oleman Aaronin sydämen päällä, koska hän menee Herran eteen. Ja niin pitää Aaronin kantaman Israelin lasten oikeuden sydämensä päällä aina Herran edessä.	28:30 Ja sinun pitää paneman wirankilpeen walkeuden/ ja täydellisyyden/ jotca pitää oleman Aaronin sydämen päällä/ cosca hän mene HERRAN eteen. Ja nijn pitää Aaronin candaman Israelin lasten wiran/ hänen sydämens päällä aina HERran edes.
28:31 Kasukan viitta tee kokonaan punasinisistä langoista;	31. Sinun pitää myös tekemän päällisvaatteen alle hameen, kaiken sinisistä villoista.	28:31 SInun pitää myös tekemän päälisvaatteen ala silckihamen caiken kellaisest silkist.
28:32 ja sen keskellä olkoon pääntie, ja tämä pääntie ympäröitäköön kudotulla pääremeellä niinkuin haarniskan aukko, ettei se repeäisi.	32. Ja ylinnä siinä pitää keskellä oleman pään läpi, ja sepalus sen läven ympärillä, pallistettu yhteen niinkuin pantsarin läpi, ettei se kehkiäisi.	28:32 Ja ylinnä sijnä pitää keskellä oleman pään läpi/ ja sepalus sen läwen ymbärins/ pallistettu yhteen nijncuin pantzarin läpi/ ettei se kehkiäis.

28:33 Ja tee sen helmaan granaattiomenia punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista, ja kiinnitä ne helmaan ympärinsä ja niiden väliin kultatiukuja yltympäri,	33. Ja alhalle hänen liepeisiinsä pitää sinun tekemän niinkuin granatin omenat sinisistä, purpuraisista ja tulipunaisista villoista ympärinsä: ja niiden keskelle kultaiset kulkuiset ympärinsä.	28:33 Ja alhalle hänen liepeisinsä pitää sinun tekemän nijncuin Granatin omenat kellaisest silkist/ skarlacanast/ ja rosinpunaisest/ caicki ymbärins/ ja nijden keskelle cullaiset culcuiset caicki ymbärins.
28:34 vuorotellen kultatiuku ja granaattiomena, viitan helmaan ympärinsä.	34. Niin että siinä on kultainen kulkuinen, ja sitälikin granatin omena: ja taas kultainen kulkuinen granatin omenan kanssa, ympärinsä hameen liepeitä.	28:34 Nijn että sijnä on cullainen culcuinen/ ja sitälikin Granatin omena/ ja taas cullainen culcuinen Granatin omenan cansa/ caicki ymbärins silckihamen liepeitä.
28:35 Ja Aaron pitäköön sen yllään toimittaessaan virkaansa, niin että kuuluu, kun hän menee pyhäkköön Herran eteen ja tulee sieltä ulos, ettei hän kuolisi.	35. Ja Aaron pitää sen päällensä pitämän, koska hän palveluksen tekee, niin että siitä kuullaan kulina, koska hän menee pyhään, Herran eteen, ja hän käy ulos, ettei hän kuolisi.	28:35 Ja Aaron pitä sen päälläns pitämän/ cosca hän palweluxen teke/ nijn että sijtä cuuldan culina/ cosca hän mene Pyhään/ HERran eteen/ ja cosca hän käy ulos/ ettei hän cuolis.
28:36 Tee myös otsakoriste puhtaasta kullasta ja kaiverra siihen, niinkuin sinettisormusta kaiverretaan, sanat: 'Herralle pyhitetty.'	36. Sinun pitää myös tekemän otsalehden puhtaasta kullasta, ja kaivaman siihen, niinkuin sinetti kaivetaan, HERRAN PYHYYS.	28:36 SInun pitä myös tekemän odzaladin puhtasta cullasta/ ja caiwaman sijhen/ nijncuin sinetti caiwetan/ HERran Pyhyys.
28:37 Ja sido se punasinisellä nauhalla, niin että se on kiinni käärelakissa; etupuolella käärelakkia se olkoon.	37. Ja sinun pitää sen sitoman sinisellä langalla, niin että se on hiipan päällä: etisellä puolella hiippaa sen pitää oleman.	28:37 Ja sinun pitä sen sitoman kellaisella langalla/ nijn että se on hijpan päällä etisellä puolella.
28:38 Ja se olkoon Aaronin otsalla, niin että Aaron kantaa kaiken sen, mitä israelilaiset rikkovat uhratessaan pyhiä uhrejansa ja antaessaan pyhiä lahjojansa; ja se olkoon alati hänen otsallaan, että Herran mielisuosio tulisi heidän osaksensa.	38. Ja sen pitää oleman Aaronin otsalla, niin että Aaron kantaa pyhain vääryyden, kuin Israelin lapset pyhittivät, kaikissa heidän pyhyytensä lahjoissa. Ja se pitää alinomati oleman hänen otsassansa, heille mielisuosioksi Herran edessä.	28:38 Ja sen pitä oleman Aaronin odzalla/ nijn että Aaron canda pyhain wääryden/ cuin Israelin lapset pyhittäwät/ caikisa heidän pyhydens lahjoisa. Ja se pitää alinoma oleman hänen odzasans/ että hän heitä sowitais HERran edes.
28:39 Kudo myös ruutuinen ihokas valkoisista pellavalangoista, ja tee käärelakki valkoisista pellavalangoista, ja tee vyö kirjokudoksesta.	39. Sinun pitää myös tekemän ahtaan hameen kalliista liinasta, ja hiipan kalliista liinasta: ja taitavasti ommellun vyön pitää myös tekemän.	28:39 SInun pitä myös tekemän ahtan hamen walkiast silkist/ ja hijpan walkiast silkist ja taitawast ommellun wyön.
28:40 Ja Aaronin pojille tee ihokkaat ja vyöt; ja tee heille päähineet kunniaksi ja kaunistukseksi.	40. Ja Aaronin pojille pitää sinun tekemän hameita, vöitä ja hiippoja, kunniaksi ja kaunistukseksi.	28:40 Ja Aaronin pojille pitä sinun tekemän hameita/ wöitä ja hijpoja/ jotca owat cunnialiset ja caunit.

28:41 Ja pue ne veljesi Aaronin ja hänen poikiensa ylle; ja voitele heidät ja vihi heidät virkaansa ja pyhitä heidät pappeina palvelemaan minua.	41. Ja sinun pitää ne puettaman veljes Aaronin ja hänen poikainsa ylle, ja pitää voiteleman heitä, ja täyttämän heidän kätensä, ja pyhittämän heitä, että he olisivat minun pappini.	28:41 Ja sinun pitä ne puettaman sinun veljes Aaronin ja hänen poicains päälle/ ja pitä voiteleman heitä/ ja täyttämän heidän kätens/ ja wihkimän heitä/ että he olisit minun pappin.
28:42 Ja tee heille pellavakaatiot hävyn peitteeksi; ulottukoot ne lanteilta reisiin asti.	42. Ja pitää tekemän heille liinaiset alusvaatteet, peittääksensä häpylihansa: kupeista niin reisiin asti pitää ne oleman.	28:42 Ja pitä tekemän heille lijnaiset alaswaattet/ peittäxens heidän häpylihans/ cupeista nijn reisin asti.
28:43 Ja Aaron ja hänen poikansa pitäkööt ne yllään mennessänsä ilmestysmajaan, tahi kun he lähestyvät alttaria tehdäkseen palvelusta pyhäkössä, etteivät he joutuisi syyنالaisiksi ja kuolisi. Tämä olkoon ikuinen säädös hänelle ja hänen jälkeläisilleen."	43. Ja Aaron poikinensa pitää ne yllänsä pitämän, koska he menevät seurakunnan majaan, eli koska he lähestyvät alttaria palvelusta tekemään pyhässä, ettei heille kostettaisi heidän vääryyttänsä, ja he kuolisi. Se pitää oleman hänelle ja hänen siemenellensä hänen jälkeensä ijankaikkinen sääty.	28:43 Ja Aaron poikinens pitä ne päällänsä pitämän/ cosca he menewät seuracunnan Majaan/ taicka Altarin eteen palwelusta tekemän PyhäS/ ettei heille costetais heidän vääryttäns/ ja cuolis. Se pitä oleman hänelle ja hänen siemenellens hänen jälkens ijancaickinen tapa.
29 LUKU	29 LUKU	XXIX. Lucu
29:1 "Tee heille näin, pyhittääksesi heidät pappeina palvelemaan minua: Ota mullikka ja kaksi virheetöntä oinasta	1. Ja tämä on se kuin sinun pitää tekemän heille, pyhittääkses heitä, että he olisivat minun pappini: ota yksi nuori mulli, ja kaksi virheetöntä oinasta.	29:1 TÄmän pitä sinun myös tekemän heille/ wihkimän heitä/ että he olisit minun pappini. Ota nuori mulli/ ja caxi wirhitöindä oinasta.
29:2 ja happamatonta leipää ja öljyyn leivottuja happamattomia kakkuja ja öljyllä voideltuja happamattomia ohukaisia; leivo ne lestyistä nisujauhoista.	2. Ja happamattomia leipiä ja happamattomia kyrsiä sekoitettuja öljyllä, ja happamattomia ohuita kyrsiä voidelluita öljyllä: nisuisista jauhoista pitää sinun ne tekemän.	29:2 Ja happamatoinda leipä/ ja happamattomat kyrsät secoitetut öljyllä/ ja happamattomat ohuet kyrsät woidellut öljyllä/ nisuisista jauhoista pitä sinun caicki ne tekemän.
29:3 Ja pane ne samaan koriin ja tuo ne korissa, samalla kertaa kuin tuot mullikan ja kaksi oinasta.	3. Ja sinun pitää paneman ne koriin, ja korissa ne kantaman edes, niin myös mullin ja ne kaksi oinasta.	29:3 Ja sinun pitä paneman ne corijn/ ja corisa candaman sen edes/ mullin ja cahden oinan cansa.
29:4 Tuo sitten Aaron poikinensa ilmestysmajan ovelle ja pese heidät vedellä.	4. Ja sinun pitää tuoman Aaronin poikinensa seurakunnan majan oven eteen, ja pesemän heitä vedellä.	29:4 Ja sinun pitä tuoman Aaronin poikinens seuracunnan majan owen eteen/ ja pesemän heitä wedellä.

29:5 Ja ota vaatteet ja pue Aaronin ylle ihokas ja kasukan viitta ja kasukka ja rintakilpi; ja sido hänen ympärilleen kasukan vyö.	5. Ja sinun pitää ottaman vaatteet ja puettaman Aaronin ylle, ahtaan hameen, ja päällisvaate-hameen, ja vyöttämän hänen päällisvaatteen vyöllä.	29:5 Ja sinun pitää ottaman waattet/ ja puettaman Aaronin päälle/ sen ahtan hamen ja silckisen hamen/ ja pääliswatten ja rindawaatten/ ja pitää ymbärins wyöttämän hänen ulcoiselda puolelda.
29:6 Pane myös käärelakki hänen päähänsä ja kiinnitä pyhä otsalehti käärelakkiin.	6. Sinun pitää myös paneman hiipan hänen päähänsä, ja laskeman pyhän kruunun hiipan päälle;	29:6 Sinun pitää myös paneman hijpan hänen päähäns/ ja pyhän Cruunun hijpan päälle.
29:7 Ja ota voiteluöljyä ja vuodata hänen päähänsä ja voitele hänet.	7. Ja ottaman voidellusöljyn, ja vuodattaman hänen päänsä päälle, ja voiteleman häntä.	29:7 Ja sinun pitää ottaman woidellusöljyn/ ja vuodattaman hänen pääns päälle ja woiteleman händä.
29:8 Ja tuo hänen poikansa esille ja pue heidän ylleen ihokkaat.	8. Ja hänen poikainsa anna tulla edes, ja pueta heidän yllensä ahtaat hameet.	29:8 Ja hänen poicans anna tulla edes/ ja pueta heidän päällens ahtat hamet.
29:9 Ja vyötä heidät vyöllä, sekä Aaron että hänen poikansa, ja sido päähineet heidän päähänsä, että pappeus olisi heille ikuisena säätynä. Vihi näin virkaansa Aaron ja hänen poikansa.	9. Ja sinun pitää vyöttämän heidän vyöllä, sekä Aaronin että hänen poikansa, ja paneman hiipat heidän päähänsä, että heillä olisi pappeus ijankaikkiseksi säädiksi: ja sinun pitää täyttämän Aaronin käden ja hänen poikainsa käden.	29:9 Ja sinun pitää wyöttämän heidän wyöllä ymbärins/ sekä Aaronin että hänen poicans/ ja paneman hijpat heidän päähäns/ että heillä olisi pappeus ijancaickisexi säädixi. Ja sinun pitää täyttämän Aaronin käden/ ja hänen poicains käden.
29:10 Ja tuo mullikka ilmestysmajan eteen, ja Aaron poikineen laskekoon kätensä mullikan pään päälle.	10. Ja sinun pitää tuoman mullin seurakunnan majan eteen: ja Aaronin poikinensa pitää paneman kätensä mullin päälle.	29:10 Ja sinun pitää tuoman mullin seuracunnan majan eteen. Ja Aaronin poikinens pitää paneman kätens mullin päälle.
29:11 Ja teurasta sitten mullikka Herran edessä, ilmestysmajan ovella.	11. Niin sinun pitää teurastaman mullin Herran edessä, seurakunnan majan oven tykönä.	29:11 Nijn sinun pitää teurastaman mullin HERran edes/ seuracunnan majan owen tykönä.
29:12 Ja ota mullikan verta ja sivele sitä sormellasi alttarin sarviin; mutta kaikki muu veri vuodata alttarin juurelle.	12. Ja sinun pitää ottaman mullin verestä, ja sivuman sormellas alttarin sarviin; mutta kaikki sen muu veri vuodata alttarin pohjaan.	29:12 Ja sinun pitää ottaman mullin werestä/ ja siwuman Altarin culmille sormellas/ mutta caicki se muu weri vuodata Altarin pohjaan.
29:13 Ja ota kaikki sisälmyksiä peittävä rasva ja maksanlisäke ja molemmat munuaiset ynnä niiden päällä oleva rasva, ja polta ne alttarilla.	13. Ja sinun pitää ottaman kaiken lihavuuden kuin sisällykset peittää, ja maksan kalvon, ja molemmat munaskuut, ja lihavuuden, joka on niiden päällä, ja polttaman alttarilla.	29:13 Ja sinun pitää ottaman caiken lihawuden cuin sisällyxet peittä/ ja maxan calwon/ ja molemmat munascuut/ ja lihawuden joca on nijden päällä/ ja polttaman Altarilla.

29:14 Mutta mullikan liha, nahka ja rapa polta tulesa leirin ulkopuolella. Se on syntiuhri.	14. Mutta mullin lihan ja hänen vuotansa ja rapansa pitää sinun polttaman tulella ulkona leiristä; sillä se on rikosuhri	29:14 Mutta mullin lihan ja hänen vuotans ja rapans pitää sinun polttaman tulella ulkona leiristä/ sillä se on rikosuhri.
29:15 Ja ota toinen oinaista, ja Aaron poikinensa laskekoon kätensä sen oinaan pään päälle.	15. Yhden oinaan pitää sinun myös ottaman: ja Aaronin poikinensa pitää paneman kätensä sen oinaan pään päälle.	29:15 MUTta sen ensimmäisen oinan pitää sinun ottaman/ ja Aaronin poikinens pitää paneman heidän kätens hänen pääns päälle.
29:16 Teurasta sitten oinas ja ota sen veri ja vihmo se alttarille ympäriinsä;	16. Ja sinun pitää teurastaman oinaan, ja ottaman hänen verensä, ja priiskottaman alttarille ympärinsä.	29:16 Sijtte pitää sinun teurastaman hänen ja ottaman hänen werens/ ja prijscottaman Altarille ymbärins.
29:17 ja leikkele oinas määräkappaleiksi ja pese sen sisälmykset ja jalat ja pane ne kappaleiden ja pään päälle.	17. Mutta oinaan pitää sinun leikkaaman kappaleiksi, ja pesemän hänen sisällyksensä ja jalkansa, ja paneman sen hänen kappaltensa ja päänsä päälle.	29:17 Mutta oinan pitää sinun leikkaaman cappaleiksi/ ja pesemän hänen sisällyxens ja jalcans/ ja pitää paneman sen hänen cappaldens ja pääns päälle.
29:18 Ja polta koko oinas alttarilla. Se on polttouhri Herralle, se on suloisesti tuoksuva uhri Herralle.	18. Ja polttaman koko oinaan alttarilla; sillä se on polttouhri Herralle: makia haju ja tuli Herralle.	29:18 Ja sinun pitää polttaman Altarilla coco oinan: sillä se on polttouhri HERralle/ makia haju ja HERran tuli.
29:19 Ota sitten toinen oinas, ja Aaron poikinensa laskekoon kätensä oinaan pään päälle.	19. Toisen oinaan pitää sinun myös ottaman, ja Aaron poikinensa pitää paneman kätensä oinaan pään päälle.	29:19 SEN toisen oinan pitää sinun ottaman/ ja Aaron poikinens pitää paneman kätens oinan pään päälle.
29:20 Ja teurasta oinas ja ota sen verta ja sivele Aaronin ja hänen poikiensa oikean korvan lehteen ja oikean käden peukaloon ja heidän oikean jalkansa isoonvarpaaseen, mutta vihmo muu veri alttarille ympärinsä.	20. Ja sinun pitää teurastaman oinaan ja ottaman hänen verestänsä, ja sivuman Aaronin ja hänen poikainsa oikian korvan lehteen, ja oikian käden peukaloon, ja heidän oikian jalkansa isoon varpaaseen: ja priiskottaman veren alttarille ympärinsä.	29:20 Ja teurastaman oinan ja ottaman hänen werestäns/ ja siwuman Aaronin ja hänen poicains oikian corwan lehteen ja oikian käden peucaloon/ ja heidän oikian jalcans isoin warpaseen/ ja pitää prijscottaman weren Altarille ymbärins.
29:21 Ja ota alttarilla olevaa verta ja voiteluöljyä ja pirskoita Aaronin ja hänen vaatteidensa päälle, ja samoin hänen poikiensa ja heidän vaatteidensa päälle. Näin hän tulee pyhäkölle pyhitetyksi, sekä hän itse että hänen vaatteensa, ja samoin hänen poikansa ja hänen poikiensa vaatteet.	21. Ja sinun pitää ottaman verestä, kuin alttarilla on, ja voidellusöljystä, ja priiskottaman Aaronin ja hänen vaatettensa päälle, ja hänen poikainsa ja heidän vaatettensa päälle: niin hän tulee pyhäksi itse vaatteinensa, ja hänen poikansa vaatteinensa.	29:21 Ja pitää ottaman Altarilda weren/ ja woidellusöljyn/ ja prijscottaman Aaronin ja hänen vaatettens päälle/ ja hänen poicains ja heidän vaatettens päälle/ nijn tule hän idze wihityxi/ vaatteinens/ ja hänen poicans vaatteinens.

29:22 Ota sitten oinaasta rasva ja rasvahäntä ja sisälmyksiä peittävä rasva ja maksanlisäke ja molemmat munuaiset ynnä niiden päällä oleva rasva ja oikea reisi, sillä tämä on vihkiäisoinas.	22. Sitte pitää sinun ottaman oinaasta lihavuuden, ja saparon, ja sen lihavuuden kuin sisällykset peittää, ja maksan kalvon, ja molemmat munaskuut, niin myös sen lihavuuden kuin niiden päällä on, ja oikian lavan; sillä se on täyttämisen oinas.	29:22 Sijtte pitä ottaman oinasta lihawuden/ saparon/ ja sen lihawuden cuin sisällyxet peittä/ ja maxan calwon/ ja molemmat munascuut/ sen lihawuden cansa cuin nijden päällä on/ ja oikian lawan (Sillä se on täyttämisen oinas.)
29:23 Ja ota pyöreä leipä ja öljyyn leivottu kakku ja ohukainen happamattomien leipien korista, joka on Herran edessä.	23. Ja yhden kyrsän leipää, ja yhden öljykyrsän, ja ohuen kyrsän korista, jossa happamattomat leivät ovat Herran edessä.	29:23 Ja yhden leiwän ja yhden öljykyrsän/ ja ohuen kyrsän corista/ sen happamattoman leiwän cansa/ cuin HERran edes on.
29:24 Ja pane kaikki nämä Aaronin käsiin ja hänen poikiensa käsiin, että toimitettaisiin niiden heilutus Herran edessä.	24. Ja sinun pitää paneman kaikki nämät Aaronin ja hänen poikainsa kätten päälle, ja häälyttämän ne häälytykseksi Herralle.	29:24 Ja sinun pitä paneman caicki nämät Aaronin ja hänen poicains kätten päälle/ ja ylönä ne HERralle.
29:25 Ota ne sitten heidän käsistään ja polta alttarilla, polttouhrin päällä, suloiseksi tuoksuksi Herran edessä. Se on Herran uhri.	25. Ja niin pitää sinun ne ottaman heidän käsistänsä, ja polttaman alttarilla polttouhriksi ja makiaksi hajuksi Herralle; sillä se on Herran tuli.	29:25 Ja nijn pitä sinun ne ottaman heidän käsistäns/ ja polttaman Altarilla polttouhrixi ja makiaxi hajuxi HERralle: sillä se on HERran tuli.
29:26 Ja ota rintaliha Aaronin vihkiäisoinaasta ja toimituta sen heilutus Herran edessä; ja se olkoon sinun osasi.	26. Ja sinun pitää ottaman rinnan Aaronin täyttämisen oinaasta, ja pitää sen häälyttämän häälytysuhriksi Herran eteen: ja se pitää oleman sinun osas.	29:26 Ja sinun pitä ottaman rindapuolen/ Aaronin täyttämisen oinasta/ ja pitä sen häälyttämän häälytysuhrixi HERran eteen/ se pitä oleman sinun osas.
29:27 Näin sinun on pyhitettävä heilutettu rintaliha ja anniksi annettu reisi, se, mitä on heilutettu ja anniksi annettu Aaronin ja hänen poikiensa vihkiäisoinaasta.	27. Ja sinun pitää pyhittämän häälytysrinnan ja ylennyslavan, joka häälytetty on ja ylennetty on, Aaronin ja hänen poikainsa täyttämisen oinaasta.	29:27 Ja pitä pyhittämän häälytysrinnan ja ylönnyslawan/ joca häälytetty ja ylötty on/ Aaronin ja hänen poicains täyttämisen oinasta.
29:28 Ja ne olkoot Aaronin ja hänen poikiensa ikuinen osuus, israelilaisilta saatu, sillä se on anti. Se olkoon israelilaisten anti heidän yhteysuhreistaan, heidän antinsa Herralle.	28. Ja sen pitää oleman Aaronille ja hänen pojillensa ijankaikkiseksi säädyksi Israelin lapsilta; sillä se on ylennysuhri: ja ylennysuhrin pitää oleman Herran oman Israelin lapsilta, heidän kiitosuhrissansa ja ylennysuhrissansa.	29:28 Ja sen pitä oleman Aaronille ja hänen pojillens ijancaickisexi säädyxi Israelin lapsilda: sillä se on ylönnyshuri/ ja ylönnyshurin pitä oleman HERran oman Israelin lapsilda/ heidän kijtosuhrisans ja ylönnyshurisans.
29:29 Aaronin pyhät vaatteet tulkoot hänen pojillensa hänen jälkeensä, että heidät niissä voideltaisiin ja vihittäisiin virkaansa.	29. Mutta Aaronin pyhät vaatteet pitää oleman hänen pojillansa hänen jälkeensä, että heidät pitää niissä voideltaman, ja heidän kätensä täytettämän.	29:29 MUtta Aaronin pyhät waattet pitä oleman hänen pojillans hänen jälkens/ että heidän pitä nijsä woideldaman/ ja heidän kätens täytettämän.

29:30 Seitsemänä päivänä on sen hänen pojistaan, joka tulee papiksi hänen sijaansa, puettava ne ylleen, kun hän menee ilmestysmajaan toimittamaan virkaansa pyhäkössä.	30. Joka hänen pojistansa tulee papiksi hänen siaansa, sen pitää pukeman ne yllensä seitsemän päivää; jonka pitää käymän seurakunnan majaan palvelemaan pyhässä.	29:30 Joca hänen pojistans tule papixi hänen siaans/ hänen pitä pukeman ne päällens seidzemen päiwä/ että hänen pitäis käymän seuracunnan majaan palweleman Pyhä.
29:31 Ja ota vihkiäisoinas ja keitä sen liha pyhässä paikassa.	31. Sinun pitää myös ottaman täyttämisen oinaan, ja keittämän sen lihan pyhässä siassa.	29:31 Sinun pitä myös ottaman täyttämisen oinan/ ja keittämän hänen lihans pyhä sias.
29:32 Ja Aaron poikinensa syököön ilmestysmajan ovella oinaan lihan ynnä leivän, joka on korissa.	32. Ja Aaronin poikinensa pitää syömän sen oinaan lihan, ja leivän, joka on korissa, seurakunnan majan oven edessä.	29:32 Ja Aaronin poikinens pitä syömän sen oinan lihasta/ ja leiwän joca on coris/ seuracunnan majan owen edes.
29:33 He syökööt sen, mitä käytettiin heidän sovittamiseksi, kun heidät vihittiin virkaansa ja pyhitettiin, mutta syrjäinen älköön sitä syökö, sillä se on pyhää.	33. Ja niiden pitää ne syömän, jotka niiden kautta sovitetut ovat, täytettää heidän käsiänsä, ja pyhitettää heitä. Ei muukalaisen pidä sitä syömän; sillä se on pyhä.	29:33 Sillä sen cansa on sowindo tehty täyttämän heidän käsiäns/ että he wihitäisin. Ei yhdengän muucalaisen pidä sitä syömän/ sillä se on pyhä.
29:34 Jos jotakin jää tähteeksi vihkiäislihasta tai leivästä seuraavaan aamuun, polta tähteeksi jäänyt tulesa; älköön sitä syötäkö, sillä se on pyhää.	34. Jos jotakin tähteeksi jää täyttymisen lihasta ja leivästä aamuun asti, sen pitää sinun polttaman tulesa: ei sitä pidä syötämän, sillä se on pyhä.	29:34 Jos jotakin tähtexi jää/ täyttämisen lihasta ja leiwistä amun asti/ sen pitä sinun polttaman tules/ ja ei andaman syötä: sillä se on pyhä.
29:35 Tee näin Aaronille ja hänen pojillensa, aivan niinkuin minä olen sinua käsenyt. Seitsemän päivää kestäköön heidän vihkimisensä.	35. Ja näin pitää sinun tekemän Aaronille ja hänen pojillensa, kaiken sen jälkeen kuin minä sinulle käsenyt olen: seitsemän päivää pitää sinun heidän kätensä täyttämän;	29:35 Ja näin pitä sinun tekemän Aaronille ja hänen pojillens/ nijncuin minä sinulle olen käsenyt. Seidzemen päiwä pitä sinun heidän kätens täyttämän.
29:36 Ja uhraa joka päivä syntiuhrimullikka sovituksesi, ja puhdistaa alttari toimittamalla sen sovitus ja voitele se pyhittäksesi sen.	36. Ja joka päivä teurastaman mullin rikosuhrin sovinnoksi. Ja sinun pitää puhdistaman alttarin, koskas sovintoa uhraat sen päällä, ja voiteleman sen, että se pyhittäisit.	29:36 Ja jocapäiwä teurastaman mullin ricosuhrin sowinnox. Ja sinun pitää puhdistaman Altarin/ coscas uhrat sen päälle/ ja pitä voiteleman sen/ että se wihitäisin.
29:37 Seitsemänä päivänä toimita alttarin sovitus ja pyhitä se. Näin tulee alttarista korkeasti-pyhä; jokainen, joka alttariin koskee, on pyhäkölle pyhitetty.	37. Ja seitsemän päivää pitää sinun puhdistaman alttarin, ja pyhittämän sen; ja se alttari pitää oleman kaikkein pyhin. Mitä ikänänsä siihen alttariin tarttuu, se on pyhitetty.	29:37 Ja seidzemen päiwä pitä sinun puhdistaman ja wihkimän Altarin/ että se olis caickein pyhin Altari/ cucaikänäns sijhen Altarijn tarttu/ hän on pyhitetty.

29:38 Ja uhraa alttarilla tämä: kaksi vuodenvanhaa karitsaa joka päivä, ainiaan.	38. Ja tämä on se kuin sinun pitää tekemän alttarilla: kaksi vuosikuntaista karitsaa pitää sinun uhraaman joka päivä sen päällä.	29:38 JA näin sinun pitää tekemän Altarin cansa: Caxi vuosicunnaista caridza pitää sinun uhraman jocapäiwä sen päällä.
29:39 Uhraa toinen karitsa aamulla ja toinen karitsa iltahämärässä,	39. Yhden karitsan aamulla, ja toisen karitsan pitää sinun uhraaman kahden ehtoon välillä.	29:39 Yhden caridzan amulla/ toisen caridzan ehtona.
29:40 ja kumpaakin karitsaa kohti kymmenennes lestyjä jauhoja, sekoitettuna neljännekseen hiin-mittaa survomalla saatua öljyä, ja juomauhriksi neljännes hiin-mittaa viiniä.	40. Ja kymmenennen osan jauhoja, sekoitettu neljännekseen hinniä puserretun öljyn kanssa; ja neljänneksen hinniä viinaa juomauhriksi, yhdelle karitsalle.	29:40 Ja kymmenennen osan sämbylä jauhoja/ sekoitettu neljännexeen Hin/ puserretun öljyn cansa. Ja neljännexen Hin wijna juomauhriksi/ yhdelle caridzalle.
29:41 Ja uhraa toinen karitsa iltahämärässä; uhrattakoon se toimittamalla samankaltainen ruokauhri ja juomauhri kuin aamullakin, suloisesti tuoksuvaksi uhriksi Herralle.	41. Ja toisen karitsan pitää sinun uhraaman kahden ehtoon välillä: niinkuin aamullisenkin ruokauhrin ja juomauhrin pitää sinun sen uhraaman Herralle makiaksi hajuksi ja tuleksi.	29:41 Sen toisen caridzan cansa ehtona/ pitää sinun nijn tekemän cuin amullisengin ruocauhrin ja juomauhrin cansa/ HERralle makiaksi hajuksi ja tuleksi.
29:42 Tämä olkoon teillä jokapäiväinen polttouhri sukupolvesta sukupolveen ilmestysmajan ovella Herran edessä, jossa minä ilmestyn teille puhuakseni sinun kanssasi.	42. Tämä on alinomainen polttouhri teidän sukukunnillenne seurakunnan majan oven tykönä Herran edessä, kussa minä olen saapuvilla teille, ja puhun sinulle.	29:42 Tämä on jocapäiwäinen polttouhri teidän lapsillen todistuxen majan owen edes HERralle/ cusa minä todistan ja puhun sinulle.
29:43 Siinä minä ilmestyn israelilaisille, ja se on oleva minun kirkkauteni pyhittäjä.	43. Siellä minä Israelin lapsille olen saapuvilla: ja se pyhitetään minun kunniassani.	29:43 Siellä minä Israelin lapsille ilmoitetan ja pyhitetän minun cunniasani.
29:44 Ja minä pyhitän ilmestysmajan ja alttarin; ja minä pyhitän Aaronin poikinensa pappeina palvelemaan minua.	44. Ja minä pyhitän todistuksen majan alttareinensa, ja pyhitän Aaronin poikinensa minulle papiksi.	29:44 Ja pyhitän todistuxen majan Altareinens/ ja wihin Aaronin poikinens minulle papexi.
29:45 Ja minä asun israelilaisten keskellä ja olen heidän Jumalansa.	45. Ja asun Israelin lasten seassa, ja olen heidän Jumalansa.	29:45 Ja asun Israelin lasten seas/ ja olen heidän Jumalans.
29:46 Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, heidän Jumalansa, joka vein heidät pois Egyptin maasta, asuakseni heidän keskellään. Minä olen Herra, heidän Jumalansa."	46. Ja heidän pitää tietämän, että minä olen Herra heidän Jumalansa, joka heidät johdatin Egyptin maalta, että minä asuisin heidän seassansa. Minä olen Herra heidän Jumalansa.	29:46 Ja heidän pitää tietämän/ että minä olen HERra heidän Jumalans/ joca heidän johdatin Egyptin maalda/ että minä asuisin heidän seasans. Minä HERra heidän Jumalans.
30 LUKU	30 LUKU	XXX. Lucu

30:1 "Tee myös alttari suitsutuksen polttamista varten; tee se akasiapuusta.	1. Sinun pitää myös tekemän suitsutusalttarin suitsutettaa: sittimipuusta sinun sen tekemän pitää.	30:1 Sinun pitää myös tekemän suidzutusAltarin hongasta suidzutetta.
30:2 Olkoon se kyynärän pituinen ja kyynärän levyinen, siis neliskulmainen, ja kahta kyynärää korkea; sen sarvet olkoot samaa kappaletta kuin sekini.	2. Kyynärä pitää oleman hänen pituutensa ja kyynärä leveytensä: nelikulmaisen pitää sen oleman, ja kaksi kyynärää hänen korkeutensa; siitä myös pitää oleman hänen sarvensa.	30:2 Kynärätä pitää oleman hänen pituudens ja kynärätä leweydens/ nelikulmaisen pitää sen oleman/ ja caxi kynärätä hänen corkeudens: sijtä myös pitää oleman hänen sarwens.
30:3 Ja päällystä se puhtaalla kullalla, sekä sen levy että sivut ympärinsä ja sen sarvet; ja tee kultareunus sen ympäri.	3. Ja sinun pitää silaaman sen puhtaalla kullalla, hänen lakensa ja seinänsä ympärinsä, ja sen sarvet. Ja sinun pitää tekemän kultaisen vanteen sen ympärinsä.	30:3 Ja sinun pitää silaman sen puhtalla cullalla/ hänen lakens ja seinäns ymbärins/ ja sen sarwet. Ja sinun pitää tekemän cullaisen wanden sen ymbärins.
30:4 Ja tee siihen kaksi kultarengasta; pane ne reunuksen alle, kummallekin sivulle, molempiin sivukappaleihin. Ne olkoot niiden korentojen pitiminä, joilla alttari on kannettava.	4. Ja kaksi kultaista rengasta pitää sinun tekemän, molemmille tahoille kahteen hänen kulmaansa vanteen alle, että korennot niihin pistettäisiin, joilla se kannettaisiin.	30:4 Ja caxi cullaista rengasta molemmille tahwoille cahteen hänen culmaans wanden ala/ että corennot pistettäisiin ja nijillä cannetaisiin.
30:5 Ja tee korennotkin akasiapuusta ja päällystä ne kullalla.	5. Sinun pitää myös tekemän korennot sittimipuusta, ja silaaman ne kullalla.	30:5 Sinun pitää myös tekemän corennot hongasta: ja silaman cullalla.
30:6 Ja aseta se lain arkin edessä olevan esiripun eteen, niin että se tulee armoistuimen kohdalle, joka on lain arkin päällä ja jossa minä sinulle ilmestyn.	6. Ja asettaman se esiripun eteen, joka on todistusarkin edessä; armo-istuimen edessä, joka on todistuksen päällä, siellä minä tulen sinun tykö.	30:6 Ja aseta se esiripun eteen/ joca todistusArkin edes rippu/ Armonistuimen edes/ joca on Todistuxen päällä: siellä minä sinulle todistan.
30:7 Ja Aaron polttakoon sen päällä hyvänhajuista suitsutusta; joka aamu, kun hän laittaa lamput kuntoon, hän polttakoon sitä.	7. Ja Aaronin pitää sen päällä polttaman hyvänhajullista suitsutusta: joka aamu koska hän valmistaa kynttilät, pitää hänen sen suitsuttaman.	30:7 Ja Aaron pitää sen päällä sawuittaman hyvänhajullisia suidzutuxia joca huomeneldain/ cosca hän walmista kynttilät.
30:8 Samoin myös, kun Aaron iltahämärässä nostaa lamput paikoilleen, hän polttakoon sitä. Tämä olkoon teillä jokapäiväinen suitsutusuhri Herran edessä sukupolvesta sukupolveen.	8. Niin myös koska Aaron sytyttää kynttilät kahden ehtoon välillä, pitää hänen sen suitsuttaman: sen suitsutuksen pitää oleman alinomaisen Herran edessä, teidän sukukunnissanne.	30:8 Nijn myös cosca Aaron sytyttä ehtona kynttilät/ pitää hänen sawuittaman sencaltaisen suidzutuxen: sen pitää oleman alinomaisen suidzutuxen HERran edes/ teidän suguisan.
30:9 Älkää uhratko sen päällä vierasta suitsutusta älkääkään polttouhria tai ruokauhria; älkää myöskään vuodattako juomauhria sen päällä.	9. Ei teidän pidä yhtään muukalaista suitsutusta tekemän sen päällä, eli polttouhria, eli ruokauhria, eikä myös juomauhria uhraaman sen päällä.	30:9 Ei teidän pidä yhtän muucalaista suidzutusta tekemän sen päälle/ eikä polttouhria/ eikä ruocauhria/ eikä myös juomauhria uhraman sen päälle.

30:10 Ja Aaron toimittakoon kerran vuodessa sen sarvien sovituksen; sovituksesi uhratun syntiuhriin verellä hän toimittakoon kerran vuodessa sen sovituksen, sukupolvesta sukupolveen. Se on korkeasti-pyhä Herralle."	10. Ja Aaron pitää sen sarvein päällä sovittaman kerran vuodessa: rikosuhrin verestä pitää hänen sen päällä kerran vuodessa sovittaman teidän sukukunnissanne: se on kaikkein pyhin Herralle.	30:10 Ja Aaronin pitää Altarin sarvein päällä lepyttämän wihdoin vuodessa/ rikosuhrin werellä/ lepyttämiseksi. Tämä lepytys pitää tapahtuman wihdoin joca vuosi teidän suguisan: sillä se on HERralle caickein pyhin.
30:11 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	11. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	30:11 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
30:12 "Kun sinä lasket israelilaisten lukumäärän - niiden, joiden on oltava katselmuksessa - niin jokainen heistä suoritakoon, heistä katselmusta pidettäessä, hengestään sovituskassun Herralle, ettei mikään rangaistus heitä kohtaisi, heistä katselmusta pidettäessä.	12. Koska Israelin lapset luettelet, niin heidän pitää itsekunkin sielunsa edestä antaman sovinnon Herralle, koska he luetteleat: ettei heidän päällensä joku rangaistus tulisi, koska he luetteleat.	30:12 Coscas Israelin lapset luettelet/ niin heidän idzecungin hänen sielunsa edestä pitää antaman sovinnoksi HERralle/ ettei heidän päällensä joku rangaistus tulisi/ cosca he luetteleat.
30:13 Jokainen katselmuksessa oleva antakoon puoli sekeliä, pyhäkkösekelin painon mukaan, kaksikymmentä geeraa laskettuna sekeliin; puoli sekeliä olkoon anti Herralle.	13. Ja pitää jokaisen, joka luvussa on, antaman puolen sikliä, pyhän siklin jälkeen: sikli maksaa kaksikymmentä geeraa: puoli sikliä pitää oleman Herran ylennysuhri.	30:13 Ja pitää jocaidzen andaman/ joca lugusa on/ puolen Sicli/ Pyhän Siclin jälkeen: Sicli maxa caxikymmentä Geraht: sencaltainen puoli Sicli pitää oleman HERran ylennysuhri.
30:14 Kaikki katselmuksessa olevat, kaksikymmenvuotiaat ja sitä vanhemmat, antakoot tämän annin Herralle.	14. Joka kahdenkymmenen vuotisen luvussa löydetään ja sen ylitse: sen pitää antaman Herralle ylennysuhriin.	30:14 Joca kahdenkymmenen vuotisen lugus löytän ja sen ylidzen/ sen pitää andaman HERralle ylennysuhriin.
30:15 Rikas älköön antako enemmän älköönkö köyhä vähemmän kuin puoli sekeliä, antina Herralle, maksaaksenne sovituksen hengestänne.	15. Varallisen ei pidä siihen lisäämään, ja köyhän ei pidä vähentämään puolesta siklistä, koska he antavat Herralle ylennysuhriin teidän sieluinne sovinnoksi.	30:15 Warallisen ei pidä siihen lisäämään/ ja köyhän ei pidä vähentämään puolesta Siclistä/ cosca he andawat HERralle ylennysuhriin heidän sieluins lepytyxexi.
30:16 Ja ota sovituskassat israelilaisilta ja käytä ne palvelukseen ilmestysmajassa, että israelilaiset johdatettaisiin muistoon Herran edessä teidän henkenne sovituksesi."	16. Ja sinun pitää sovituskassan ottaman Israelin lapsilta, ja antaman sen seurakunnan majan palvelukseksi: ja sen pitää Israelin lapsille muistoksi oleman Herran edessä, että teidän sielunne sovitettaisiin.	30:16 Ja sinun pitää sencaltaiseen Jumalan palvelukseen sowindorahan ottaman Israelin lapsilta/ ja andaman sen todistuksen majaan: Israelin lapsille muistoksi HERran edessä/ että hän leppy teidän sieluillan.
30:17 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	17. Niin Herra taas puhui Mosekselle, sanoen:	30:17 NIin HERra taas puhui Mosexelle/ sanoden:

30:18 "Tee myös vaskiallas vaskijalustoineen peseytymistä varten ja aseta se ilmestysmajan ja alttarin välille ja kaada siihen vettä;	18. Sinun pitää myös tekemän vaskisen pesoastian, vaskijalan kanssa, pesemistä varten: ja sen pitää sinun asettaman seurakunnan majan ja alttarin vaiheelle, ja paneman siihen vettä.	30:18 Sinun pitä myös tekemän vaskisen pesoastian vaskijalan cansa/ ja sen pitää sinun asettaman/ seuracunnan majan ja Altarin waihelle/ ja paneman sijhen wettä.
30:19 ja Aaron ja hänen poikansa peskööt siinä kätensä ja jalkansa.	19. Että Aaron ja hänen poikansa pesisivät siitä kätensä ja jalkansa.	30:19 Että Aaron ja hänen poicans pesisit sijtä heidän kätens ja jalcans.
30:20 Kun he menevät ilmestysmajaan, peseytykööt vedessä, etteivät kuolisi; samoin myös, kun he lähestyvät alttaria ja käyvät toimittamaan virkaansa polttamalla uhrin Herralle.	20. Koska he menevät seurakunnan majaan, pitää heidän itsensä pesemän vedellä, ettei he kuolisi, taikka koska he lähestyvät alttarin tykö palvelemaan Herraa savu-uhrilla.	30:20 Cosca he menewät todistuxen majaan/ pitä heidän idzens pesemän wedellä/ ettei he cuolis: taicka cosca he lähestyiwät Altarin tygö palweleman HERra sawuuhrilla.
30:21 He peskööt kätensä ja jalkansa, etteivät kuolisi. Ja tämä olkoon heille ikuinen säädös, hänelle itselleen ja hänen jälkeläisillensä, sukupolvesta sukupolveen."	21. Ja heidän pitää pesemän kätensä ja jalkansa, ettei he kuolisi ja se pitää heille oleman ijankaikkiseksi säädyksi, hänelle ja hänen siemenellensä heidän sukukunnissansa.	30:21 Pitä heidän pesemän kätens ja jalcans/ ettei he cuolis/ se pitä heille oleman ijancaickisexi säädyxi/ hänelle ja hänen siemenellens heidän suguisans.
30:22 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	22. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	30:22 Ja HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
30:23 "Ota itsellesi hajuaineita parasta lajia: sulavaa mirhaa viisisataa sekeliä, hyvänhajuista kanelia puolet siitä eli kaksisataa viisikymmentä sekeliä ja hyvänhajuista kalmoruokoa samoin kaksisataa viisikymmentä sekeliä,	23. Ota sinulles parhaista kaluista: kaikkein kalliimmasta mirhamista viisisataa sikliä, ja puoli sen vertaa kanelia, kaksisataa ja viisikymmentä, ja myös kalmusta kaksisataa ja viisikymmentä.	30:23 Ota sinulles parhaita yrtejä/ caickein callimbata Mirrhamita/ wijsisata Sicli/ ja puoli sen werta Caneliä/ caxisata ja wijsikymmendä: ja myös Calmust caxisata ja wijsikymmendä.
30:24 sitten vielä kassiaa viisisataa sekeliä, pyhäkkösekelin painon mukaan, ja hiin-mitta öljypuun öljyä.	24. Mutta kasiaa viisisataa pyhän siklin jälkeen, ja öljyä öljypuusta yksi hin,	30:24 Mutta Casiat wijsisata/ Pyhän Siclin jälken/ ja öljyä öljypuusta yxi Hin.
30:25 Ja tee siitä pyhä voiteluöljy, höystetty voide, jollaista voiteensekoittaja valmistaa; se olkoon pyhä voiteluöljy.	25. Ja sinun pitää siitä tekemän pyhän voidellusöljyn, parhaan voiteen apotekarin tavalla: sen pitää pyhän voiteen-öljyn oleman.	30:25 Ja sinun pitä sijtä tekemän pyhän woidellusöljyn/ yrttein walmistajan tawan jälken.
30:26 Voitele sillä ilmestysmaja, lain arkki	26. Sillä sinun pitää voiteleman seurakunnan majan, niin myös todistusarkin.	30:26 Sen cansa sinun pitä woiteleman todistuxen majan ja todistus Arkin.
30:27 ja pöytä kaikkine kaluineen, seitsenhaarainen lamppu kaluineen, niin myös suitsutusalttari,	27. Ja pöydän ja kaikki hänen astiansa, ja kynttiläjalan ja sen astiat, niin myös suitsutusalttarin,	30:27 Ja pöydän ja caicki hänen astians/ ja kynttiläjalan caluinens/ ja suidzutusAltarin.

30:28 polttouhrialttari kaikkine kaluineen ynnä allas jalustoineen.	28. Polttouhrin alttarin ja kaikki sen astiat, niin myös pesoastian jalkoinensa.	30:28 Polttouhrin Altarin myös caluineen/ ja pesoastian jalcoinens.
30:29 Ja pyhitä ne, niin että ne tulevat korkeasti-pyhiksi. Jokainen, joka niihin koskee, tulee pyhäksi.	29. Ja sinun pitää ne pyhittämän, ja ne pitää kaikkein pyhimmät oleman: mitä ikänänsä niihin tarttuu, se pitää pyhitetty oleman.	30:29 Näin sinun ne pitä wihkimän/ että he tulisit caickein pyhimmäxi/ cucaikänäns njihin tarttu/ hän on pyhitetty.
30:30 Voitele myös Aaron ja hänen poikansa ja pyhitä heidät pappeina palvelemaan minua.	30. Aaronin ja hänen poikansa pitää sinun myös voiteleman ja pyhittämän heitä minulle papiksi.	30:30 Aaronin ja hänen poicans sinun myös pitä woiteleman ja wihkimän minulle papeixi.
30:31 Puhu myös israelilaisille ja sano: Tämä olkoon teillä minun pyhä voiteluöljyni sukupolvesta sukupolveen.	31. Sinun pitää myös puhuman Israelin lapsille, sanoen: tämä öljy pitää oleman minulle pyhä voidellus teidän sukukunnissanne.	30:31 Sinun pitä myös puhuman Israelin lapsille/ sanoden: tämä öljy pitä oleman minulle pyhä woidellus teidän suguisan.
30:32 Kenenkään muun ihmisen ruumiille älköön sitä vuodatettako, älkääkä sen sekoitusta jäljitelkö. Pyhä se on, ja pyhänä se pitäkää.	32. Ihmisen ruumiin päälle ei pidä se voidellus vuodatettaman, ja ei teidän pidä myös senkaltaista tekemän; sillä se on pyhä, sentähden pitää myös se teiltä pyhitettämän.	30:32 Ihmisen rumin päälle ei pidä se woidellus vuodatettaman/ ia ei teidän pidä myös sencaltaista tekemän: sillä se on pyhä/ sentähden pitä myös sen teildä pyhitettämän.
30:33 Jokainen, joka valmistaa sellaisen voiteen, ja jokainen, joka sivelee sitä syrjäiseen, hävitettäköön kansastansa."	33. Se joka tekee senkaltaista voidetta, eli joka panee sitä muukalaisen päälle, se pitää hävitettämän kansoistansa.	30:33 Se joca teke sencaltaista woidetta/ eli joca pane sijtä muucalaisen päälle/ hän pitä häwitettämän hänen Canssastans.
30:34 Ja Herra sanoi Moosekselle vielä: "Ota itsellesi hyvänhajuisia aineita, hajupihkaa, simpukankuorta, tuoksukumia, näitä hyvänhajuisia aineita, ja puhdasta suitsuketta, yhtä paljon kutakin lajia,	34. Ja Herra sanoi Mosekselle: ota sinulle hyvänhajullisia kaluja, staktea ja galbania (a); näistä hajavista kaluista, puhtaan pyhän savun (b) kanssa, pitää yhden verran oleman. (a) Bdelium. (b) Ollibanum purum.	30:34 JA HERra sanoi Mosexelle: ota sinulles parhaita yrttejä/ Balsamia/ Stacten/ Galbanum/ puhdasta pyhä sawua/ yhden werta custakin.
30:35 ja tee niistä suitsutus, höytestekoitus, jollaista voiteensekoittaja valmistaa, suolansekainen, puhdas ja pyhä.	35. Sinun pitää siitä tekemän suitsutuksen, apotekarin tavalla: suolatun, puhtaan ja pyhän.	30:35 Sinun pitä sijtä tekemän suidzutuxen/ yrttein walmistajain tawan jälkeen secoitettu/ että se puhdas ja pyhä olis.
30:36 Ja hienonna osa siitä jauhoksi ja pane sitä lain arkin eteen ilmestymajaan, jossa minä ilmestyn sinulle. Korkeasti-pyhänä se pitäkää.	36. Ja sinun pitää sen pieneksi survoman, ja paneman siitä todistuksen eteen seurakunnan majaan, kussa minä olen sinua läsnä: sen pitää teille oleman kaikkein pyhimmän.	30:36 Ja sullo se pienexi/ ja sinun pitä sen paneman Todistuxen eteen/ todistuxen majaan/ custa minä idzeni ilmoitan sinulle: sen pitä teille oleman caickein pyhimmän.

30:37 Älkää valmistako itsellenne mitään muuta suitsutusta tämän sekoituksen mukaan. Pidä tämä Herralle pyhitettynä.	37. Ja senkaltaista suitsutusta ei teidän pidä itsellenne tekemän; mutta tämä pitää oleman sinulle pyhä, Herran edessä.	30:37 Ja sencaltaista suidzutusta/ ei teidän pidä idzellen tekemän: mutta tämän pitä oleman sinulle pyhän HERran edes.
30:38 Jokainen, joka sellaista tekee nauttiaksensa sen tuoksusta, hävitettäköön kansastansa."	38. Joka senkaltaista tekee suitsuttaaksensa, se pitää hävitettämän kansoistansa.	30:38 Joca sencaltaista teke suidzuttaxens/ hän pitä häwitettämän hänen Canssastans.
31 LUKU	31 LUKU	XXXI. Lucu
31:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	31:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
31:2 "Katso, minä olen nimeltään kutsunut Besalelin, Uurin pojan, Huurin pojanpojan, Juudan sukukunnasta;	2. Katso, minä kutsuin nimeltänsä Betsaleelin Urin pojan, Hurin pojanpojan, Juudan suvusta.	31:2 Cadzo/ minä cudzuin nimeldäns Urin pojanpojan Bezaleelin Hurin pojan/ Judan sugusta.
31:3 ja minä olen täyttänyt hänet Jumalan hengellä, taidollisuudella, ymmärryksellä, tiedolla ja kaikkinaisella kätevyydellä	3. Ja täytin hänen Jumalan hengellä: viisaudella ja kaikkinaisella taidolla:	31:3 Ja täytin hänen Jumalan hengellä/ tiedolla ja ymmärryksellä/ toimella ja caickinaisella työllä.
31:4 sommittelemaan taidokkaita teoksia ja valmistamaan niitä kullasta, hopeasta ja vaskesta,	4. Taitoja ylösajattelemaan, ja tekemään kullasta, ja hopiasta, ja vaskesta,	31:4 Taitawast tekemän cullasta/ hopiasta/ ja waskesta.
31:5 hiomaan ja kiinnittämään kiviä ja veistämään puuta, tekemään kaikkinaisia töitä.	5. Taitavasti leikkaamaan ja sisälle panemaan kivet, ja taitavasti tekemään puusta kaikkinaista työtä.	31:5 Taitawast leickaman ja sisälle paneman kiwet/ ja taitawast tekemän puusta caickinaista calua.
31:6 Ja katso, minä olen antanut hänelle apulaiseksi Oholiabin, Ahisamakin pojan, Daanin sukukunnasta, ja olen antanut kaikkien taidollisten sydämeen taidollisuuden tehdä kaikki, mitä minä olen sinun käsenyt teettää:	6. Ja katso, minä annoin myös hänelle avuksi Oholiabin Ahisamakin pojan, Danin suvusta, ja itsekunkin taitavan sydämeen annoin minä taidon tekemään kaikkia, mitä minä olen sinulle käsenyt:	31:6 Ja cadzo/ minä annoin myös hänelle awuxi Ahaliabin Ahisamachin pojan Danin sugusta: ja idzecungin taitawan sydämeen annoin minä taidon tekemän caickia mitä minä olen sinulle käsenyt.
31:7 ilmestysmajan, lain arkin, armoistuimen sen päälle, kaiken majan kaluston,	7. Seurakunnan majan ja liiton arkin, ja armo-istuimen, joka sen päällä on, ja kaikki majan astiat,	31:7 Nimittäin todistuxen majan ja lijton Arkin/ ja Armonistuimen/ joca sen päällä on/ ja caicki majan calut.
31:8 pöydän kaluinensa, aitokultaisen seitsenhaaraisen lampun kaikkine kaluinensa, suitsutusalttarin,	8. Pöydän ja sen astiat, ja puhtaan kynttilänjalan, ja kaikki sen kalut, ja myös savu-alttarin.	31:8 Pöydän ja sen calut/ ja sen caunin kyntiläjalan/ ja caicki sen calut/ ja sawuAltarin.
31:9 polttouhrialttarin kaikkine kaluinensa, altaan jalustoineen,	9. Polttouhri-alttarin ja kaikki sen kalut, ja myös pesoastian jalkoinensa,	31:9 PolttouhriAltarin ja caicki sen calut/ ja pesoastiat jalcoinens.

31:10 virkapuvut ja pappi Aaronin muut pyhät vaatteet sekä hänen poikiensa pappispuvut,	10. Ja virkavaatteet, ja papin Aaronin pyhät vaatteet, ja hänen poikainsa vaatteet, papin virkaan,	31:10 Ja wircawaattet/ ja pyhät waattet/ Papin Aaronin ja hänen poicains waattet/ Papin wircaan.
31:11 voiteluöljyn ja hyvänhajuisen suitsukkeen pyhäkköä varten. He tehkööt kaiken niin, kuin minä olen sinulle käskyn antanut."	11. Voidellusöljyn ja suitsutuksen hajavista kaluista, pyhään: kaiken sen jälkeen, kuin minä olen sinulle käskenyt, pitää heidän tekemän.	31:11 Woidellusöljyn ja suidzutuxen yrteistä Pyhään. Caiken senjälken cuin minä olen sinulle käskenyt/ pitä heidän tekemän.
31:12 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	12. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	31:12 JA HERra puhui Mosexelle sanoden:
31:13 "Puhu israelilaisille ja sano: Pitäkää minun sapattini, sillä se on merkkinä meidän välillämme, minun ja teidän, sukupolvesta sukupolveen, tietääksenne, että minä olen Herra, joka pyhitän teidät.	13. Puhu Israelin lapsille, sanoen: teidän pitää kaiketi pitämän minun sabbatini; sillä se on merkki minun välilläni ja teidän, teidän suvuissanne, että te tietäisitte minun olevan Herran, joka teitä pyhitän.	31:13 Puhus Israelin lapsille/ sanoden: pitäkät minun Sabbathin: sillä se on muisto minun wälilläni ja teidän/ teidän suguisan: että te tiedäisitte minun olewan HERran/ joca teitä pyhitän.
31:14 Siis pitäkää sapatti, sillä se on teille pyhä. Joka sen rikkoo, rangaistakoon kuolemalla; sillä kuka ikinä silloin työtä tekee, hävitettäköön kansastansa.	14. Sentähden pitäkää sabbati; sillä se on teillä pyhä. Joka sen rikkoo, hänen pitää totisesti kuoleman; sillä kuka ikänänsä silloin työtä tekee, sen sielu pitää hävitettämän kansansa seasta.	31:14 Sentähden pitäkät minun Sabbathin: sillä se pitä teille pyhä oleman: Joca sen ricko/ hänen pitä totisest cuoleman. Joca silloin työtä teke/ sen sielu pitä häwitettämän Canssans seast.
31:15 Kuusi päivää tehtäköön työtä, mutta seitsemäntenä päivänä on sapatti, levon päivä, Herralle pyhitetty. Kuka ikinä tekee työtä sapatinpäivänä, rangaistakoon kuolemalla.	15. Kuusi päivää pitää työtä tehtämän, mutta seitsemäntenä päivänä on sabbatin lepo, pyhä Herralle: kuka ikänänsä työtä tekee sabbatin päivänä, hänen pitää totisesti kuoleman.	31:15 Cuusi päiwä pitä työtä tehtämän/ mutta seidzemendenä päiwänä on Sabbathi/ pyhä lepo HERralle. Cucaikänäns työte teke Sabbathin päiwänä/ hänen pitä totisest cuoleman.
31:16 Ja pitäkööt israelilaiset sapatin, niin että he viettävät sapattia sukupolvesta sukupolveen ikuisena liittona.	16. Sentähden pitäkään Israelin lapset sabbatin, että he sen pyhittäisivät, sukukunnissansa ijankaikkiseksi liitoksi.	31:16 Sentähden pitäkän Israelin lapset Sabbathin/ että he sen pidäisit heidän suguisans ijancaickisexi lijtoxi.
31:17 Se on oleva ikuinen merkki minun ja israelilaisten välillä; sillä kuutena päivänä Herra teki taivaan ja maan, mutta seitsemäntenä päivänä hän lepäsi ja hengähti."	17. Minun ja Israelin lasten välillä on se ijankaikkinen merkki; sillä kuutena päivänä teki Herra taivaan ja maan, mutta seitsemäntenä päivänä hän lepäsi, ja virvoitti itsensä.	31:17 Minun ja Israelin lasten wälillä on se ijancaickinen muisto: Sillä cuutena päiwänä teki HERra taiwan ja maan/ mutta seidzemendenä päiwänä hän lepäis/ ja wirwotti idzens.
31:18 Ja kun hän oli lakannut puhumasta Mooseksen kanssa Siinain vuorella, antoi hän hänelle kaksi laintaulua, kivitaulua, joitten kirjoitus oli Jumalan sormella kirjoitettu.	18. Ja sitte kuin Herra oli lopettanut puheensa Mooseksen kanssa Sinain vuorella, antoi hän hänelle kaksi todistuksen taulua, jotka olivat kivistä, Jumalan sormella kirjoitetut.	31:18 Ja sijttecuin HERra oli lopettanut puhens Mosexen cansa Sinain vuorella/ andoi hän hänelle caxi todistuxen taulua/ jotca olit kiwestä/ ja Jumalan sormella kirjoitetut.

32 LUKU	32 LUKU	XXXII. Lucu
32:1 Mutta kun kansa näki, että Mooses viipyi eikä tullut alas vuorelta, kokoontui kansa Aaronin ympärille ja sanoi hänelle: "Nouse, tee meille Jumala, joka käy meidän edellämme. Sillä me emme tiedä, mitä on tapahtunut Moosekselle, tälle miehelle, joka johdatti meidät Egyptin maasta."	1. Mutta koska kansa näki, että Moses viipyi tulemasta alas vuorelta, niin he kokoontuivat Aaronia vastaan, ja sanoivat hänelle: nouse, tee meille jumalia, jotka meidän edellämme kävisivät; sillä emme tiedä, mitä tälle miehelle Mosekselle tapahtunut on, joka meidät Egyptin maalta johdatti.	32:1 MUTta cosca Canssa näki/ että Moses wijwyi tulemast alas wuorelda/ nijn he cocounsit Aaronita wastan/ ja sanoit hänelle: nouse/ tee meille jumalita/ jotca meidän edelläm käywät: sillä en me tiedä/ mitä tälle miehelle Mosexelle tapahtunut on/ joca meidän Egyptin maalda johdatti.
32:2 Niin Aaron sanoi heille: "Irroitakaa kultarenkaat, jotka ovat vaimojenne, poikienne ja tyttärienne korvissa, ja tuokaa ne minulle."	2. Niin sanoi Aaron heille: reväiskäät kultaiset korvarenkaat, jotka ovat emäntienne korvissa, ja teidän poikainne, ja teidän tyttärenne: ja tuokaat minun tyköni.	32:2 Nijn sanoi Aaron heille: rewäiskät ne cullaiset corwarengat/ jotca owat teidän emännitten corwisa/ ja teidän poicain/ ja teidän tytärten/ ja tuocat minun tygöni.
32:3 Ja kaikki kansa irroitti kultarenkaat, jotka heillä oli korvissaan, ja he toivat ne Aaronille;	3. Niin kaikki kansa repäisi ne kultaiset korvarenkaat, jotka olivat heidän korvissansa: ja toivat Aaronin tykö.	32:3 Nijn caicki Canssa rewäisit heidän cullaiset corwarengans heidän corwistans/ ja toit Aaronin tygö.
32:4 ja hän otti vastaan kullan heidän käsistään, kaavaili sitä piirtimellä ja teki siitä valetun vasikan. Ja he sanoivat: "Tämä on sinun jumalasi, Israel, se, joka on johdattanut sinut Egyptin maasta."	4. Jonka hän otti heidän kädestänsä, ja kuvasi sen kaivinraudalla, ja teki siitä valetun vasikan; ja he sanoivat: nämät ovat sinun jumalasi, Israel, jotka sinun Egyptin maalta johdattivat ulos.	32:4 Jotca hän otti heidän kädestäns ja krijpusteli sen caiwinraudalla/ ja teki sijtä waletun wasican: ja he sanoit: nämät owat sinun jumalasi Israel/ jotca sinun Egyptin maalda johdatit.
32:5 Kun Aaron tämän näki, rakensi hän sille alttarin; ja Aaron julisti ja sanoi: "Huomenna on Herran juhla."	5. Ja koska Aaron sen näki, rakensi hän alttarin heidän eteensä; ja Aaron huusi ja sanoi: huomenna on Herran juhlapäivä.	32:5 Cosca Aaron sen näki/ rakensi hän Altarin heidän eteens/ huusi ja sanoi: huomena on HERran juhlapäiwä.
32:6 Ja he nousivat varhain seuraavana päivänä ja uhrasivat polttouhreja ja toivat yhteysuhreja; ja kansa istui syömään ja juomaan, ja sitten he nousivat iloa pitämään.	6. Ja he varhain aamulla nousivat toisena päivänä, ja he uhrasivat polttouhria, ja kantoivat edes kiitosuhria. Ja kansa istui syömään ja juomaan, ja nousivat mässämään.	32:6 JA he warhain amulla nousit toisna päiwänä/ ja uhraisit polttouhria/ ja cannoit edes kijtosuhria. Ja Canssa istuit syömän ja juoman/ ja nousit mässämän.
32:7 Silloin Herra sanoi Moosekselle: "Mene, astu alas, sillä sinun kansasi, jonka johdatit Egyptin maasta, on turmion tehnyt.	7. Mutta Herra puhui Mosekselle: mene, astu alas; sillä sinun kansasi, jonka sinä Egyptin maalta johdatit ulos, turmeli itsensä.	32:7 MUTta HERra puhui Mosexelle: mene/ astu alas: sillä sinun Canssasi/ jonga sinä Egyptin maalda johdatit/ turmeli idzens.

<p>32:8 Pian he poikkesivat siltä tieltä, jota minä käsinkin heidän kulkea; he tekivät itselleen valetun vasikan. Sitä he ovat kumartaneet, ja sille he ovat uhranneet ja sanoneet: 'Tämä on sinun jumalasi, Israel, se, joka on johdattanut sinut Egyptin maasta.'</p>	<p>8. He äkisti poikkesivat pois siltä tieltä, jonka minä heille käsinkin. He tekivät itsellensä valetun vasikan, ja kumarsivat sitä, ja uhrasivat sille, ja sanoivat: nämät ovat sinun jumalasi, Israel, jotka sinun Egyptin maalta johdattivat ulos.</p>	<p>32:8 He äkist poickeisit pois sildä tiellä/ jonga minä heille käsinkin. He teit heillens waletun wasican/ ja cumarsit sitä/ ja uhrasit sille/ ja sanoit: Nämät owat sinun jumalasi Israel/ jotca sinun Egyptin maalda johdatit.</p>
<p>32:9 Ja Herra sanoi vielä Moosekselle: "Minä näen, että tämä kansa on niskurikansa.</p>	<p>9. Ja Herra sanoi Mosekselle: minä näin tämän kansan; ja katso, se on niskurikansa.</p>	<p>32:9 Ja HERra sanoi Mosexelle: minä näen tämän Canssan/ ja cadzo/ se on niscuri Canssa.</p>
<p>32:10 Anna minun olla, että vihani leimahtaisi heitä vastaan, hukuttaakseni heidät; mutta sinusta minä teen suuren kansan."</p>	<p>10. Sentähden salli nyt minun vihani julmistua heidän päällensä, että minä hukutan heidät: niin minä teen sinun suureksi kansaksi.</p>	<p>32:10 Sentähden salli nyt minun wihan julmistua heidän päällens/ ja niellä heitä: nijn minä teen sinun suurexi Canssaxi.</p>
<p>32:11 Mutta Mooses rukoili armoa Herralta, Jumalaltansa, ja sanoi: "Herra, miksi sinun vihasi syttyy omaa kansaasi vastaan, jonka olet vienyt pois Egyptin maasta suurella voimalla ja väkevällä kädellä?</p>	<p>11. Mutta Moses rukoili hartaasti Herran Jumalansa edessä, ja sanoi: Herra, miksi sinun vihas julmistuu sinun kansan päälle, jonka Egyptin maalta johdatit ulos, suurella voimalla ja väkevällä kädellä?</p>	<p>32:11 Mutta Moses hartast rucoili hänen HERrans Jumalans edes/ ja sanoi: HERra/ mixi sinun wihasi julmistu sinun Canssas päälle/ jongas Egyptin maalda johdatit suurella woimalla ja wäkwellä kädellä?</p>
<p>32:12 Miksi egyptiläiset saivat sanoa: 'Heidän onnettomuudekseen hän vei heidät pois, tappaaksensa heidät vuorilla ja hävittääksensä heidät maan päältä?' Käänny vihasi hehkusta ja kadu sitä turmiota, jonka aiot tuottaa kansallesi.</p>	<p>12. Miksi Egyptiläiset pitäis puhuman ja sanoman: heidän vahingoksensa hän heitä johdatti ulos, tappaaksensa heitä vuorella, ja hävittääksensä heitä maan päältä? Käänny pois sinun vihas hirmuisuudesta, ja kadu sitä paha sinun kansaas vastaan.</p>	<p>32:12 Mixi Egyptiläiset pidäis puhuman ja sanoman: heidän wahingoxens hän heitä johdatti ulos/ tappaxens heitä wuorella/ ja häwittäxens heitä maan päaldä? käännä pois sinun wihasi hirmuisudesta/ ja ole armollinen sinun Canssas pahudelle.</p>
<p>32:13 Muista palvelijoitasi Aabrahamia, Iisakia ja Israelia, joille olet itse kauttasi vannonut ja sanonut: 'Minä teen teidän jälkeläistenne luvun paljoksi kuin taivaan tähdet; ja koko tämän maan, josta olen puhunut, minä annan teidän jälkeläisillenne, ja he saavat sen ikuisiksi perinnöksi.'</p>	<p>13. Muista sinun palvelioitas Aabrahamia, Isaakia ja Israelia, joille sinä itse kauttasi vannot, ja sanoit heille: minä enennän teidän siemenenne niinkuin taivaan tähdet: ja kaiken tämän maan, josta minä sanoin, annan teidän siemenellenne, ja heidän pitää sen perimän ijankaikkisesti.</p>	<p>32:13 Muistele sinun palwelias Abrahamin/ Isaachin ja Israelin päälle/ joille sinä idze cauttasi wannoit/ ja sanoit heille: Minä enännän teidän siemenen nijncuin taiwan tähdet/ ja caiken tämän maan/ josta minä sanoin: annan teidän siemenellen/ ja heidän pitä sen perimän ijancaickisest.</p>
<p>32:14 Niin Herra katui sitä turmiota, jonka hän oli uhannut tuottaa kansallensa.</p>	<p>14. Niin Herra katui sitä paha, jonka hän uhkasi tehdä kansallensa.</p>	<p>32:14 Nijn HERra catui sitä pahutta/ jonga hän uhcais tehdäxens Canssallens.</p>

32:15 Ja Mooses kääntyi ja astui alas vuorelta, ja hänen kädessään oli kaksi laintaulua. Ja tauluihin oli kirjoitettu molemmille puolille; etupuolelle ja takapuolelle oli niihin kirjoitettu.	15. Ja Moses käänsi itsensä, ja astui alas vuorelta, ja hänen kädessänsä oli kaksi todistuksen taulua: ja taulut olivat kirjoitetut molemmilta puolilta.	32:15 JA Moses käänsi idzens ja astui alas vuorelda/ ja hänen kädesäns oli caxi todistuxen taulua/ ja taulut olit kirjoitetut molemmilda puolilda.
32:16 Ja taulut olivat Jumalan tekemät, ja kirjoitus oli Jumalan kirjoitusta, joka oli tauluihin kaiverrettu.	16. Ja taulut olivat Jumalan teko: ja kirjoitus oli myös Jumalan kirjoitus, kaivettu tauluihin.	32:16 Ja taulut olit Jumalan teco/ ja kirjoitus oli myös Jumalan kirjoitus/ caiwettu tauluin.
32:17 Kun Joosua kuuli kansan huudon, sen melutessa, sanoi hän Moosekselle: "Sotahuuto kuuluu leiristä."	17. Koska Josua kuuli kansan huudon, sanoi hän Mosekselle: sodan ääni leirissä.	32:17 Cosca Josua cuuli Canssan huudon/ että he riemuidzit/ sanoi hän Mosexelle: Sodan meteli on leiris.
32:18 Mutta tämä vastasi: "Se ei ole voittajien huutoa, eikä se ole voitettujen huutoa; minä kuulen laulua."	18. Hän vastasi: ei se ole voittajain, eikä voitettuiden huuto: minä kuulen veisaajain äänen.	32:18 Hän wastais: ei se ole woittaitten eikä woitettuiden huuto/ mutta minä cuulen hyppäwäisten weisun änen.
32:19 Ja kun Mooses lähestyi leiriä ja näki vasikan ja karkelon, niin hänen vihansa syttyi, ja hän heitti taulut käsistänsä ja murskasi ne vuoren juurella.	19. Ja koska hän lähestyi leiriä, näki hän vasikan ja hypyn. Ja Moksen viha julmistui, ja heitti pois käsistänsä taulut, ja löi ne rikki vuoren alla.	32:19 Ja cosca hän lähestyi leiriä/ näki hän wasican ja hypyn. Ja Mosexen wiha julmistui/ ja heitti pois käsistäns taulut/ ja löi ricki vuoren alla.
32:20 Senjälkeen hän otti vasikan, jonka he olivat tehneet, poltti sen tulessa ja rouhensi sen hienoksi ja hajotti veteen ja juotti sen israelilaisille.	20. Hän otti myös vasikan, jonka he tehneet olivat, ja poltti tulella, ja musersi sen tuhaksi; sitte hajotti hän sen veteen, ja antoi sen Israelin lasten juoda.	32:20 Hän otti myös wasican/ jonga he tehnet olit/ ja poltti tulella ja musersi sen tuhwaxi/ sijtte hän secoitti sen weteen/ ja andoi sen Israelin lasten juoda.
32:21 Ja Mooses sanoi Aaronille: "Mitä tämä kansa on tehnyt sinulle, kun olet saattanut heidät näin suureen syntiin?"	21. Ja Moses sanoi Aaronille: mitä tämä kansa on sinulle tehnyt, ettäs niin suuren rikoksen saatit heidän päällensä?	32:21 Ja Moses sanoi Aaronille: mitä tämä Canssa on sinun tehnyt/ ettäs nijn suuren rioxen saatit heidän päällens?
32:22 Aaron vastasi: "Älköön herrani viha syttykö; sinä tiedät itse, että tämä kansa on paha."	22. Ja Aaron sanoi: älköön minun herrani viha julmistuko: sinä tiedät, että tämä kansa on pahuudessa.	32:22 Aaron sanoi: älkön minun herrani wiha julmistuco/ sinä tiedät/ että tämä Canssa on paha.
32:23 He sanoivat minulle: 'Tee meille jumala, joka käy meidän edellämme; sillä emme tiedä, mitä on tapahtunut Moosekselle, tälle miehelle, joka johdatti meidät Egyptin maasta.'	23. He sanoivat minulle: tee meille jumalia, jotka meidän edellemme kävisivät; sillä emme tiedä, mitä tälle miehelle Mosekselle tapahtunut on, joka meidän Egyptin maalta johdatti.	32:23 He sanoit minulle: tee meille jumalita/ jotca meidän edelläm käywät: sillä en me tiedä/ mitä tälle miehelle Mosexelle tapahtunut on/ joca meidän Egyptin maalda johdatti.
32:24 Niin minä sanoin heille: 'Jolla on kultaa, irroittakoon sen yltänsä'; ja he antoivat sen minulle. Ja minä heitin sen tuleen, ja siitä tuli tämä vasikka.'	24. Joille minä sanoin: jolla on kultaa, reväiskään sen pois; ja he antoivat sen minulle, ja minä heitin sen tuleen, ja siitä tuli tämä vasikka.	32:24 Joille minä sanoin: jolla on culda/ rewäiskän sen pois/ ja andacan minulle/ ja minä heitin sen tuleen/ ja sijtä tuli tämä wasicka.

32:25 Kun Mooses näki, että kansa oli kurittomuuden vallassa, koska Aaron oli päästänyt heidät kurittomuuden valtaan, vahingoniloksi heidän vihollisillensa,	25. Kun Moses näki, että kansa oli paljastettu; sillä Aaron oli heidän paljastanut häväistykseksi heidän vihollisillensa,	32:25 COsca Moses näki että Canssa oli paljas (sillä Aaron oli heidän paljastanut häväistyxexi heidän wiholisillens)
32:26 niin Mooses seisahtui leirin portille ja huusi: "Joka on Herran oma, se tulkoon minun luokseni." Silloin kokoontuivat hänen luoksensa kaikki leeviläiset.	26. Niin Moses seisoi leirin portissa ja sanoi: joka on Herran oma, se tulkaan minun tyköni; niin kokoontuivat hänen tykönsä kaikki Levin pojat,	32:26 Nijn Moses astui leirin porttijn ja sanoi: joca on HERran oma/ se tulcan minun tygöni: njjn cocounsit hänen tygöns caicki Lewin pojat.
32:27 Ja hän sanoi heille: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: 'Jokainen sitokoon miekkansa vyölleen. Käykää sitten edestakaisin leirin halki portista porttiin ja tappakaa jokainen, olkoon vaikka oma veli, ystävä tai sukulainen.'"	27. Joille hän sanoi: näin sanoo Herra Israelin Jumala: jokainen sitokaan miekan kupeillensa: vaeltakaat lävitse, ja palaitkaat portista niin porttiin leirissä, ja tappakaa itsekukin veljensä, ja kukin ystävänsä, ja kukin lähimmäisensä.	32:27 Joille hän sanoi: näin sano HERra Israelin Jumala: jocainen sitocan miecan cupeillens/ waeldacat läpidze ja palaitcat portist njjn porttijn leirisä/ ja tappacan idzecukin weljens/ ja idzecukin ystäväns/ ja idzecukin lähimmäisens.
32:28 Niin leeviläiset tekivät Mooseksen käskyn mukaan; ja sinä päivänä kaatui kansaa noin kolmetuhatta miestä.	28. Niin Levin pojat tekivät Moseksen käskyn jälkeen: ja sinä päivänä lankesi kansasta liki kolmetuhatta miestä.	32:28 Nijn Lewin pojat teit Mosexen käskyn jälken. Ja sinä päiwänä langeis Canssasta liki colmetuhatta miestä.
32:29 Ja Mooses sanoi: "Koska te nyt olette olleet omia poikianne ja veljiänne vastaan, niin vihkiytykää tänä päivänä Herran palvelukseen, että hän tänä päivänä antaisi siunauksen teille."	29. Moses sanoi: pyhittäkää tänäpäpä teidän kätenne Herralle, itsekukin pojassansa ja veljessänsä, että hän tänäpäpä antais teille siunauksen.	32:29 Moses sanoi: Täyttäkät tänäpäpä teidän käten HERralle idzecukin pojasans ja weljesäns/ että hän tänäpäpä andais teille siunauxen.
32:30 Seuraavana päivänä Mooses sanoi kansalle: "Te olette tehneet suuren synnin. Minä nousen nyt Herran tykö - jos ehkä voisin sovittaa teidän rikoksenne."	30. Toisna päivänä sanoi Moses kansalle: te olette tehneet suuren synnin; ja nyt minä astun ylös Herran tykö, jos minä mitämaks taidan sovittaa teidän rikoksenne.	32:30 TOisna päiwänä sanoi Moses Canssalle: te oletta tehnet suuren pahan: nyt minä astun ylös HERran tygö/ jos minä lepytän teidän ricoxen.
32:31 Ja Mooses palasi Herran tykö ja sanoi: "Voi, tämä kansa on tehnyt suuren synnin! He ovat tehneet itselleen jumalan kullasta.	31. Niin Moses palasi Herran tykö, ja sanoi: minä rukoilen; tämä kansa teki suuren synnin, ja he tekivät itsellensä kultaisia jumalia.	32:31 Nijn Moses palais HERran tygö/ ja sanoi: minä rucoilen/ tämä Canssa teki suuren synnin: sillä he teit idzellens cullaisita jumalita.
32:32 Jospa nyt antaisit heidän rikoksensa anteeksi! Mutta jos et, niin pyyhi minut pois kirjastasi, johon kirjoitat."	32. Nyt siis anna heidän rikoksensa anteeksi; mutta jollei, niin pyyhi minut nyt pois sinun kirjastas, jonkas kirjoittanut olet.	32:32 Nyt sijs anna heidän ricoxens andexi/ mutta jolleica/ njjn pyhi minua pois sinun kirjastas jongas kirjoittanut olet.

32:33 Mutta Herra vastasi Moosekselle: "Joka on tehnyt syntiä minua vastaan, sen minä pyyhin pois kirjastani.	33. Ja Herra sanoi Mosekselle: joka minua vastaan syntiä tekee, sen minä pyyhin minun kirjastani.	32:33 Ja HERra sanoi Mosexelle: Cuinga? Joca minua wastian ricko/ sen minä pyhin minun kirjastani.
32:34 Mene nyt ja johdata kansa siihen paikkaan, josta minä olen sinulle puhunut; katso, minun enkelini käy sinun edelläsi. Mutta kostoni päivänä minä kosten heille heidän rikoksensa."	34. Niin mene sinä nyt, ja johdata kansa sille sialle, josta minä olen sinulle puhunut: Katsos, minun enkelini käy sinun edelläs. Mutta minun etsikkopäivänäni kosten minä heidän rikoksensa.	32:34 Nijn mene sijs nyt/ ja johdata Canssa sille sialle/ josta minä olen sinulle puhunut: Cadzos/ minun Engelin käy sinun edelläs. Mutta sinä minun edzickopäiwäni/ costan minä heidän ricoxens.
32:35 Niin Herra rankaisi kansaa, koska he olivat teettäneet vasikan, jonka Aaron teki.	35. Ja niin löi Herra kansaa; että he olivat tehneet vasikan, jonka Aaron teki.	32:35 Ja nijn rangais HERra Canssa/ että he olit tehnet wasican/ jonga Aaron heille teki.
33 LUKU	33 LUKU	XXXIII. Lucu
33:1 Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Lähde täältä ja vaella, sinä ja kansa, jonka olet johdattanut Egyptin maasta, siihen maahan, jonka minä olen vannon luvannut Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille, sanoen: 'Sinun jälkeläisillesi minä annan sen.'	1. Ja Herra puhui Mosekselle: mene täältä, sinä ja kansa, jonkas johdatit Egyptin maalta, sille maalle, kuin minä vannon Abrahamille, Isaakille ja Jakobille, sanoen: sinun siemenelles minä sen annan,	33:1 JA HERra puhui Mosexelle: mene tääldä/ sinä ja Canssa/ jongas johdatit Egyptin maalda/ sille maalle/ cuin minä wannoin Abrahamille/ Isaachille ja Jacobille/ sanoden: sinun siemenelles minä sen annan.
33:2 Ja minä lähetän enkelin sinun edelläsi ja karkoitan pois kanaanilaiset, amorilaiset, heettiläiset, perissiläiset, hivviläiset ja jebusilaiset,	2. Ja lähetän sinun edelläs enkelin, ja ajan pois Kanaanealaiset, Amorilaiset, ja Hetiläiset, ja Pheresiläiset, Heviläiset, ja Jebusilaiset,	33:2 Ja lähetän sinun edelles Engelin/ ja ajan pois Cananerin/ Amorrerin/ Hetherin/ Phereserin/ Hewerin/ ja Jebuserin.
33:3 että tulisit siihen maahan, joka vuotaa maitoa ja mettä. Sillä minä en itse vaella sinun kanssasi, koska olet niskurikansa, etten minä sinua tiellä hukuttaisi."	3. Sille maalle, jossa rieskaa ja hunajaa vuotaa; sillä en minä mene sinun kanssas, sillä sinä olet niskuri kansa, etten minä sinua joskus tieltä hukuttaisi.	33:3 Sille maalle josa riesca ja hunaja vuota: sillä en minä mene sinun cansas/ sillä sinä olet niscuri Canssa/ etten minä teitä joskus tiellä hucutais.
33:4 Kun kansa kuuli tämän kovan puheen, tulivat he murheellisiksi, eikä yksikään pukenut koristuksiaan yllensä.	4. Koska kansa kuuli tämän pahan puheen, tulivat he surulliseksi, ja ei yksikään pukenut kaunistusta yllensä.	33:4 Cosca Canssa cuuli tämän pahan puhen/ tulit he surullisexi/ ja ei yxikän pukenut caunistusta päällens.

<p>33:5 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Sano israelilaisille: Te olette niskurikansa. Jos minä silmänräpäyksenkään vaeltaisin sinun keskelläsi, minä hukuttaisin sinut. Riisu nyt koristuksesi yltäsi, niin minä ajattelen, mitä sinulle tekisin."</p>	<p>5. Ja Herra sanoi Mosekselle: sano Israelin lapsille: te olette niskurikansa, minä tulen äkisti sinun päälles, ja hukutan sinun; riisu siis nyt kaunistukses sinultas, että minä tietäisin, mitä minä sinulle tekisin.</p>	<p>33:5 HERra sanoi Mosexelle: sanos Israelin lapsille: te oletta niscuri Canssa/ minä äkistä tulen sinun päälles/ ja hucutan sinun/ rijsu sijs nyt caunistuxes sinuldas/ että minä tiedäisin mitä minä sinulle tekisin.</p>
<p>33:6 Niin israelilaiset riisuivat koristuksensa ja olivat Hoorebin vuoren luota lähtien ilman niitä.</p>	<p>6. Niin riisuivat Israelin lapset kaunistuksensa Horebin vuoren tykönä.</p>	<p>33:6 Nijn rijsuit Israelin lapset caunistuxens Horebin vuoren tykönä.</p>
<p>33:7 Mutta Mooses otti majan ja pystytti sen leirin ulkopuolelle, jonkun matkan päähän leiristä, ja kutsui sen ilmestysmajaksi; ja jokaisen, jolla oli kysyttävää Herralta, oli mentävä ilmestysmajalle, leirin ulkopuolelle.</p>	<p>7. Moses myös otti majan ja pani sen ylös kauvas leiristä, ja kutsui sen seurakunnan majaksi: ja kuka ikänänsä tahtoi kysyä Herralta, hänen piti menemän seurakunnan majan tykö, joka oli ulkona leiristä.</p>	<p>33:7 Mutta Moses otti majan ja pani sen ylös cauwas leiristä/ ja cudzui sen seuracunnan majaxi. Ja cucaikänäns tahtoi kysyä HERralle/ hänen piti menemän seuracunnan majan tygö/ joca oli ulcona leiristä.</p>
<p>33:8 Ja kun Mooses lähti majalle, nousi koko kansa, ja kukin asettui majansa ovelle ja katseli Mooseksen jälkeen, kunnes hän oli mennyt majaan.</p>	<p>8. Ja tapahtui, koska Moses meni majan tykö, niin nousi kaikki kansa, ja itsekukin seisoi majansa ovelle, ja he katselivat Mooseksen jälkeen siihen asti, että hän tuli majaan.</p>	<p>33:8 Ja tapahtui cosca Moses meni majan tygö/ njjn nousi caicki Canssa/ ja idzecukin seisoi majans owella/ ja cadzelit Mosexen jälken sijhen asti/ että hän tuli majaan.</p>
<p>33:9 Ja aina kun Mooses meni majaan, laskeutui pilvenpatsas ja seisahtui majan ovelle; ja Herra puhutteli Moosesta.</p>	<p>9. Ja tapahtui, koska Moses tuli majaan, tuli pilven patsas alas, ja seisoi majan ovelle: ja puhutteli Mosesta.</p>	<p>33:9 Ja cosca Moses tuli majaan/ tuli pilwen padzas alas/ ja seisoi majan owella/ ja puhutteli Mosesta.</p>
<p>33:10 Ja kaikki kansa näki pilvenpatsaan seisovan majan ovelle; niin kaikki kansa nousi, ja he kumartuivat itsekukin majansa ovelle.</p>	<p>10. Ja koska kaikki kansa näki pilven patsaan seisovan majan oven edessä, niin kaikki kansa nousi ja itsekukin kumarsi itsensä majan ovelle.</p>	<p>33:10 Ja caicki Canssa näki pilwen padzan seisowan majan owen edes/ njjn caicki Canssa nousit ja idzecukin cumarsi majan owella.</p>
<p>33:11 Ja Herra puhutteli Moosesta kasvoista kasvoihin, niinkuin mies puhuttelee toista. Sitten Mooses palasi takaisin leiriin; mutta Joosua, Nuunin poika, hänen apumiehensä ja palvelijansa, ei poistunut majasta.</p>	<p>11. Ja Herra puhutteli Mosesta kasvosta niin kasvoon, niinkuin joku ystävätänsä puhuttelee. Ja koska hän palasi leiriin, niin hänen palveliansa Josua Nunin poika, nuorukainen ei lähtenyt majasta.</p>	<p>33:11 Ja HERra puhutteli Mosesta caswosta njjn caswoon/ njjncuin jocu ystävätäns puhuttele. Ja cosca hän palais leirijn/ njjn hänen palwelians Josua Nunin poica se nuorucainen ei lähtenyt majasta.</p>

<p>33:12 Ja Mooses sanoi Herralle: 'Katso, sinä sanot minulle: 'Johdata tämä kansa sinne', mutta et ole ilmoittanut minulle, kenen sinä lähetät minun kanssani. Ja kuitenkin sinä sanoit: 'Minä tunnen sinut nimeltäsi, ja sinä olet myös saanut armon minun silmieni edessä.'</p>	<p>12. Ja Moses sanoi Herralle: katso, sinä sanot minulle: johdata tämä kansa, ja et sinä ilmoittanut, kenenkä sinä lähetät minun kanssani; ja kuitenkin sinä sanoit minulle: minä tunnen sinun nimeltäs, ja sinä olet myös armon löytänyt minun edessäni.</p>	<p>33:12 JA Moses sanoi HERralle: cadzo/ sinä sanot minulle: johdata tämä Canssa/ ja et sinä ilmoittanut minulle/ kenengä sinä lähetät minun cansani. Ja cuitengin sinä sanoit minulle: minä tunnen sinun nimeldäs ja sinä olet myös armon löytänyt minun edesäni.</p>
<p>33:13 Jos siis olen saanut armon sinun silmiesi edessä, niin ilmoita minulle tiesi, että tulisin tuntemaan sinut ja tietäisin saaneeni armon sinun silmiesi edessä; ja katso: tämä kansa on sinun kansasi."</p>	<p>13. Nyt siis, jos minä muutoin olen armon löytänyt sinun edessäs, niin osota nyt minulle sinun ties, että minä sinut tuntisin ja löytäisin armon sinun edessäs: ja katso kuitenkin, että tämä väki on sinun kansas.</p>	<p>33:13 Nyt sijs jos minä muutoin olen armon löytänyt sinun edesäs/ nijn osota nyt minulle sinun ties/ että minä sinun tundisin ja löytäisin armon sinun edesäs. Ja cadzo cuitengin/ että tämä väki on sinun Canssas.</p>
<p>33:14 Hän sanoi: "Pitäisikö minun kasvojeni käymän sinun kanssasi ja minun viemän sinut lepoon?"</p>	<p>14. Ja hän sanoi: minun kasvoni käy sinun edelläs, ja minä annan sinulle levon.</p>	<p>33:14 Ja hän sanoi: minun caswoni käy sinun edelläs/ sillä minä johdatan sinun.</p>
<p>33:15 Hän vastasi hänelle: "Elleivät sinun kasvosi käy meidän kanssamme, niin älä johdata meitä täältä pois.</p>	<p>15. Ja hän sanoi hänelle: jollei sinun kasvosi käy edellä, niin älä vie meitä tästä pois.</p>	<p>33:15 Ja hän sanoi hänelle: jollei sinun caswos käy edellä/ nijn älä wie meitä tästä pois.</p>
<p>33:16 Sillä mistä muutoin tiedetään, että minä olen saanut armon sinun silmiesi edessä, minä ja sinun kansasi, ellei siitä, että sinä käyt meidän kanssamme, niin että me, minä ja sinun kansasi, olemme erikoiset kaikkien kansojen joukossa, jotka maan päällä ovat?"</p>	<p>16. Ja mistä se tässä tietää saadaan, että minä ja sinun kansas olemme löytäneet armon sinun edessäs? Eikö, koskas vaellat meidän kanssamme? että me erotettaisiin, minä ja sinun kansas, kaikista kansoista, jotka ovat maan piirin päällä.</p>	<p>33:16 Ja mistä se tätä tietä saadan/ että minä ja sinun kanssas olen löytänyt armon sinun edesäs? eikö/ coscas waellat meidän cansam? Ja minä ja sinun Canssas ylistetän caikista Canssoista/ jotca owat maan pijrin päällä.</p>
<p>33:17 Herra vastasi Moosekselle: "Mitä sinä nyt pyydät, sen minä myös teen; sillä sinä olet saanut armon minun silmieni edessä, ja minä tunnen sinut nimeltäsi."</p>	<p>17. Ja Herra sanoi Mosekselle: Ja minä myös tämän teen, niinkuin sinä sanoit; sillä sinä olet löytänyt armon minun edessäni, ja minä tunnen sinun nimeltäs.</p>	<p>33:17 Ja HERra sanoi Mosexelle: Ja minä myös tämän teen/ cuin sinä sanoit: sillä sinä olet löytänyt armon minun edesäni/ ja minä tunnen sinun nimeldäs.</p>
<p>33:18 Silloin hän sanoi: "Anna siis minun nähdä sinun kirkkautesi."</p>	<p>18. Mutta hän sanoi: osota siis minulle sinun kunnias.</p>	<p>33:18 Mutta hän sanoi: osota sijs minulle sinun cunnias.</p>

33:19 Hän vastasi: "Minä annan kaiken ihanuuteni käydä sinun ohitsesi ja huudan nimen 'Herra' sinun edessäsi. Ja minä olen armollinen, kenelle olen armollinen, armahdan, ketä armahdan."	19. Ja hän vastasi: minä annan kaikki minun hyvyteni käydä sinun kasvois edellä, ja tahdon saarnata Herran nimeä sinun edessäs. Ja minä armaitsen, ja olen laupias, jolle minä laupias olen.	33:19 Joca wastais: minä annan caicki minun hywyden käydä sinun caswos edellä/ ja saarnatta HERran nime sinun edesäs. Ja minä armaidzen ketä minä armaidzen/ ja olen laupias jolle minä laupias olen.
33:20 Ja hän sanoi vielä: "Sinä et voi nähdä minun kasvojani; sillä ei kukaan, joka näkee minut, jää eloon."	20. Ja sanoi taas: et sinä taida nähdä minun kasvojani; sillä ei yksikään ihminen, joka minun näkee, taida elää.	33:20 Ja sanoi taas: et sinä taida nähdä minun caswoni: sillä ei yxikän ihminen/ joca minun näke/ taida elä.
33:21 Sitten Herra sanoi: "Katso, tässä on paikka minun läheisyydessäni; astu tuohon kalliolle.	21. Vielä sanoi Herra: katsos, sia on minun tykönäni: siellä pitää sinun seisoman kalliolla.	33:21 Wielä sanoi HERra: cadzos/ sia on minun tykönäni: siellä pitä sinun seisoman calliolla.
33:22 Ja kun minun kirkkauteni kulkee ohitse, asetan minä sinut kallion rotkoon ja peitän sinut kädelläni, kunnes olen kulkenut ohi.	22. Ja pitää tapahtuman, koska minun kunniani vaeltaa ohitse, niin minä panen sinun kallion rotkoon, ja minä peitän sinun minun kädelläni niinkauvan kuin minä vaellan ohitse.	33:22 Ja pitä tapahtuman/ cosca minun cunnian sinun edelläs waelda/ nijn minä panen sinun callion rotcoon. Ja minä peitän sinun minun kädellän nijncauwan cuin minä waellan ohidze.
33:23 Kun minä sitten siirrän pois käteni, näet sinä minun selkäpuoleni; mutta minun kasvojani ei voi kenkään katsoa."	23. Sitte koska minä otan pois minun käteni, saat sinä nähdä minun takaa; vaan minun kasvojani ei taideta nähdä.	33:23 Sijtte cosca minä otan pois minun käteni/ saat sinä nähdä minun taca/ waan minun caswon ei taita nähtä.
34 LUKU	34 LUKU	XXXIV. Lucu
34:1 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Veistä itsellesi kaksi kivitaulua, entisten kaltaista, niin minä kirjoitan niihin tauluihin ne sanat, jotka olivat entisissä tauluissa, jotka sinä murskasit.	1. Ja Herra sanoi Mosekselle: vuole sinulles kaksi kivistä taulua entisten kaltaista: ja minä kirjoitan niihin tauluihin ne sanat, jotka ensimmäisissä tauluissa olivat, jotkas löit rikki.	34:1 JA HERra sanoi Mosexelle: vuole sinulles caxi kiwistä taulua endisten caltaista/ ja minä kirjoitan nijhin tauluin ne sanat jotca endisis tauluis olit/ jotcas löit ricki.
34:2 Ole siis huomenaamuksi valmis; ja nouse huomenaamuna Siinain vuorelle ja seiso siellä minua vastassa vuoren huipulla.	2. Ole siis huomenna valmis, ja astu varhain Sinain vuorelle, ja seiso siellä minun edessäni vuoren kukkulalla.	34:2 Ole sijs huomena walmis/ ja astu warhain Sinain vuorelle/ ja seiso siellä minun edesäni vuoren cuckulalla.
34:3 Mutta älköön kukaan nousko sinne sinun kanssasi, älköönkä ketään näkykö koko vuorella; lampaitakaan ja karjaa älköön käykö laitumella vuoren vaiheilla."	3. Vaan älkään yksikään astuko ylös sinun kanssas, älkään myös yksikään koko sillä vuorella näkykö; ja eikä lampaita eikä karjaa pidä kaittaman sen vuoren kohdalla.	34:3 Waan älkän yxikän astuco ylös sinun cansas/ älkän myös yxikän coco sillä vuorella näkykö/ ja eikä lambaita eikä carja pidä caittaman sen vuoren cohdalla.

34:4 Ja Mooses veisti kaksi kivitaulua, entisten kaltaista. Ja varhain seuraavana aamuna Mooses nousi Siinain vuorelle, niinkuin Herra oli häntä käsenyt, ja otti ne kaksi kivitaulua käteensä.	4. Ja Moses teki kaksi kivistä taulua entisten kaltaista, ja nousi aamulla varhain, ja astui ylös Sinain vuorelle, niinkuin Herra hänen käsenyt oli, ja otti ne kaksi kivistä taulua käteensä.	34:4 Ja Moses teki caxi kiwistä taulua endisten caltaista/ ja nousi amulla ja astui ylös Sinain vuorelle/ nijncuin HERra hänen käsenyt oli. Ja otti ne caxi kiwistä taulua käteens.
34:5 Niin Herra astui alas pilvessä, ja Mooses asettui siellä hänen läheisyyteensä ja huusi Herran nimeä.	5. Ja Herra astui alas pilvessä, ja seiso hänen kanssansa siellä, ja saarnasi Herran nimestä.	34:5 Silloin HERra astui alas pilwesä/ ja seiso hänen cansans siellä/ ja saarnais HERran nimestä.
34:6 Ja Herra kulki hänen ohitsensa ja huusi: "Herra, Herra on laupias ja armahtavainen Jumala, pitkämielinen ja suuri armossa ja uskollisuudessa,	6. Ja Herra vaelsi hänen kasvoinensa edessä, ja huusi: Herra, Herra Jumala (on) laupias ja armollinen, ja pitkämielinen, suuresta armosta ja totuudesta;	34:6 Ja cosca HERra hänen caswons edestä waelsi/ huusi hän: HERra/ HERra/ Jumala laupias ja armollinen pitkämielinen suuresta armosta ja totuudesta.
34:7 joka pysyy armollisena tuhansille, joka antaa anteeksi pahat teot, rikokset ja synnit, mutta ei kuitenkaan jätä rankaisematta, vaan kostaa isien pahat teot lapsille ja lasten lapsille kolmanteen ja neljänteen polveen."	7. Joka pitää laupiuden tuhanteen polveen, ja ottaa pois vääryyden, ylitsekäymisen ja synnin: jonka edessä ei yksikään ole viatoin, joka etsii isäin vääryyden ja lasten ja lastenlasten päälle, hamaan kolmanteen ja neljänteen polveen.	34:7 Sinä osotat laupiuden tuhanteen polween/ ja otat pois wääryden/ ylidzekäymisen ja wian/ jonga edes ei yxikän ole wiatoin/ sinä joca edzit Isäin wääryden lasten ja lastenlasten päälle/ haman colmanden ja neljänden polwen.
34:8 Niin Mooses kumartui nopeasti maahan ja rukoili ja sanoi:	8. Ja Moses kiiruusti kumarsi itsensä maahan ja rukoili.	34:8 Ja Moses kijrust cumarsi idzens maahan/ ja rucoili händä.
34:9 "Herra, jos olen saanut armon sinun silmiesi edessä, niin käyköön Herra meidän keskellämme. Sillä tämä on tosin niskurikansa, mutta anna anteeksi meidän pahat tekomme ja syntimme ja ota meidät perintöosaksesi."	9. Ja sanoi: Herra, jos minä olen löytänyt armon sinun edessä, niin käykään siis Herra meidän kanssamme: sillä tämä on niskuri kansa; että olisit meidän väärydellemme ja synnillemme armollinen, ja omistaisit meitä sinulles perimiseksi.	34:9 Ja sanoi: HERra/ jos minä olen löytänyt armon sinun edesäs/ nijn käykän sijs HERra meidän cansam: sillä tämä on niscuri Canssa/ että sinä olisit meidän wäärydellem ja ricoxellem armollinen/ ja omistaisit meitä sinulles.
34:10 Hän vastasi: "Katso, minä teen liiton, minä teen kaiken sinun kansasi nähden ihmeellisiä tekoja, joiden kaltaisia ei ole tehty yhdessäkään maassa, ei minkään kansan keskuudessa. Niin koko kansa, jonka keskellä sinä olet, on näkevä Herran teot, sillä peljättävää on se, mitä minä sinulle teen.	10. Ja hän sanoi: katso, minä teen liiton kaiken sinun kansas edessä, ja minä myös teen ihmeellisiä tekoja, joidenka kaltaisia ei ikänänsä ennen tehty ole jossakussa maassa, eikä yhdenkään kansan seassa: ja kaiken kansan, joiden seassa sinä olet, pitää näkemän Herran teot; sillä se pitää oleman peljättävä, minkä minä sinun kansas teen.	34:10 JA hän sanoi: cadzo/ minä teen lijton caiken sinun Canssas edes/ ja minä myös teen ihmellisiä tekoja/ joidenga caldaisia ei ikänäns josacusa maasa ennen tehty ole/ ja caiken Canssan seas/ ja caicki Canssa/ joinen seas sinä olet/ näke HERran tegot: sillä se pitä oleman peljättäpä/ cuin minä sinun cansas teen.

34:11 Noudata, mitä minä tänä päivänä käsken sinun noudattaa. Katso, minä karkoitan sinun tieltäsi amorilaiset, kanaanilaiset, heettiläiset, perissiläiset, hivviläiset ja jebusilaiset.	11. Pidä se, kuin minä sinulle tänäpäpä käsken: katso, minä ajan ulos sinun edestä Amorilaisen, Kanaanealaisen, Hetiläisen, Pheresiläisen, Heviläisen ja Jebusilaisen.	34:11 Pidä ne caicki/ cuin minä sinulle tänäpäpä käsken: cadzo/ minä ajan ulos sinun edestä Amorrerit/ Cananerit/ Hetherit/ Phereserit/ Hwerit ja Jebuserit.
34:12 Kavahda, ettet tee liittoa sen maan asukasten kanssa, johon tulet, etteivät he tulisi teidän keskuudessanne ansaksi;	12. Kavahda sinuas, ettet sinä tee liittoa sen maan asuvaisten kanssa, johonkas tulet: ettei se olisi sinulle paulaksi teidän keskelläne.	34:12 Cawata sinuas/ ettet sinä tee liitto sen maan asuwaisten cansa/ johongas tulet/ ettei se olisi sinulle pahennuxexi teidän keskelläne.
34:13 vaan kukistakaa heidän alttarinsa ja murskatkaa heidän patsaansa ja hakatkaa maahan heidän asera-karsikkonsa.	13. Vaa heidän alttarinsa pitää teidän kukistaman, ja heidän kuvansa rikkoman: ja heidän metsistönsä maahan lyömän.	34:13 Waan heidän Altarins pitää teidän cukistaman/ ja heidän cuwans rikkoman/ ja heidän medzistöns maahan lyömän.
34:14 Älä kumarra muuta jumalaa; sillä Herra on nimeltänsä Kiivas, hän on kiivas Jumala.	14. Sillä ei sinun pidä rukoileman muita jumalia: sillä Herran nimi on kiivoittelia, että hän on kiivas Jumala.	34:14 Sillä ei sinun pidä rucoileman muita jumalita: Sillä HERran nimi on kijwoittelja/ että hän on kijwas Jumala.
34:15 Älä siis tee liittoa maan asukasten kanssa, ettet, kun he kulkevat haureudessa jumaliensa jäljessä ja uhraavat jumalillensa ja kutsuvat sinua, sinä söisi heidän uhristaan,	15. Ei sinun pidä joskus tekemän liittoa sen maan asuvaisten kanssa: sillä koska he hauristelevat jumalainsa kanssa, ja uhraavat jumalillensa, ja kutsuvat sinun, että söisit heidän uhristaan,	34:15 Ei sinun pidä joskus tekemän liitto sen maan asuwaisten cansa: sillä/ cosca he hauristelewat heidän jumalittens cansa/ ja uhrawat jumalillens/ ja cudzuwat sinun sisälle/ että söisit heidän uhristaan.
34:16 ja etteivät heidän tyttärensä, kun sinä otat heitä pojillesi vaimoiksi ja kun he kulkevat haureudessa jumaliensa jäljessä, viettelisi sinun poikiasikin haureudessa kulkemaan heidän jumaliensa jäljessä.	16. Ja ottaisit heidän tyttäristönsä sinun pojilles emäntiä; jotka hauristelevat jumalainsa kanssa, ja saattavat sinun poikas myös heidän jumalainsa kanssa hauristelemaan.	34:16 Ja otat heidän tyttäristönsä sinun pojilles emänditä/ jotca hauristelewat heidän jumalittens cansa/ ja saattawat sinun poicas myös heidän jumalittens cansa hauristeleman.
34:17 Älä tee itsellesi valettuja jumalankuvia.	17. Ei sinun pidä valetuita jumalia tekemän sinulles.	34:17 EI sinun pidä waletuita jumalita tekemän sinulles.
34:18 Vietä happamattoman leivän juhlaa: seitsemänä päivänä syö happamatonta leipää, niinkuin minä olen sinua käskenyt, määrättyinä aikana, aabib-kuussa, sillä aabib-kuussa sinä olet lähtenyt Egyptistä.	18. Happamattoman leivän juhlan sinun pitää pitämän. Seitsemän päivää pitää sinun happamatointa leipää syömän, niinkuin minä sinulle käskenyt olen, määrättyllä ajalla Abibin kuulla; sillä sinä olet lähtenyt Egyptistä Abibin kuulla.	34:18 Happamattoman leiwän juhlan sinun pitää pitämän. Seidzemen päiwä pitää sinun happamatoinda leipä syömän/ nijncuin minä sinulle käskenyt olen/ Abibin cuulla: sillä sinä olet lähtenyt Egyptistä Abibin cuulla.
34:19 Kaikki, mikä avaa äidinkohdun, on minun; samoin myös kaikki sinun karjasi urospuolet, raavaittesi ja lampaittesi ensiksisynnyttämät.	19. Kaikki, jotka ensin awaavat äitinsä kohdun, ovat minun: kaikki härkyiset karjasta, ja oinaat lampaista, jotka esikoiset ovat.	34:19 CAicki jotca ensin awawat äitins cohdun/ owat minun/ caicki härkyiset carjast/ ja oinat lambaist/ jotca esicoiset owat.

34:20 Mutta aasin ensiksisynnyttämä lunasta lampaalla, mutta jos et sitä lunasta, niin taita siltä niska. Jokainen esikoinen pojistasi lunasta. Ja tyhjin käsin älköön tultako minun kasvojeni eteen.	20. Mutta aasin esikoisen pitää sinun lunastaman lampaalla; jos et sinä lunasta, niin väännä hänen niskansa poikki. Jokaisen esikoisen sinun pojistas pitää sinun lunastaman, ja ei yksikään pidä tyhjin käsin minun eteeni tuleman.	34:20 Mutta Asin esikoisen pitää sinun lunastaman lamballa/ jos et sinä lunasta/ nijn väännä hänen niscans poikki. Jocaidzen esikoisen sinun pojistas pitää sinun lunastaman. Ja ei yxikän pidä tyhjin käsin minun eteeni tuleman.
34:21 Kuusi päivää tee työtä, mutta lepää seitsemäs päivä; kyntö- ja elonleikkuaikaanakin sinun on levättävä.	21. Kuusi päivää pitää sinun työtä tekemän, ja seitsemäntenä päivänä pitää sinun lepäämän: sekä pellon kyntämisestä että niittämisestä pitää sinun lepäämän.	34:21 CUusi päiwä pitä sinun työtä tekemän. Seidzemendenä päiwänä pitä sinun lepämän/ sekä pellon kyndämisest että nijttämisest.
34:22 Ja vietä viikkojuhla, kun leikkaat nisusi uutisen, ja korjuujuhla vuoden vaihteessa.	22. Viikkojuhlan sinun pitää pitämän, ensimmäisestä nisun elon uutisesta: ja korjaamisen juhlan, vuoden lopulla.	34:22 Wijckojuhlan sinun pitä pitämän/ ensimmäisestä nisun elon utisesta/ ja corjamisen juhlan/ vuoden lopulla.
34:23 Kolme kertaa vuodessa kaikki sinun miesväkesi tulkoon Herran, sinun Herrasi, Israelin Jumalan, kasvojen eteen.	23. Kolmasti vuodessa pitää kaikki miehen puoles näkymän kaikkivaltiaan Herran Israelin Jumalan edessä.	34:23 Colmasti wuodes pitä caicki miehenpuoli näkymän sen caickiwaldian HERran Israelin Jumalan edes.
34:24 Sillä minä karkoitin kansat sinun tieltäsi ja laajennan sinun alueesi; eikä kukaan ole himoitseva sinun maatasi, kun sinä kolme kertaa vuodessa vaellat tullaksesi Herran, sinun Jumalasi, kasvojen eteen.	24. Sillä minä ajan ulos pakanat sinun edestäs ja levitän sinun maas ääret; ja ei pidä yhdenkään himoitseman sinun maatas, koska sinä menet ylös näyttämään itses Herralle sinun Jumalalles, kolmasti vuodessa.	34:24 Sillä minä ajan ulos pacanat sinun edestäs/ ja lewitän sinun maas äret. Ja ei pidä yhdengän himoidzeman sinun maatas/ cosca sinä menet ylös/ näyttämän idzes HERralle sinun Jumalalles/ colmasti wuodesa.
34:25 Älä uhraa minun teurasuhrini verta happamen leivän ohella. Ja pääsiäisjuhlan uhrista älköön mitään jääkö yli yön seuraavaan aamuun.	25. Ei sinun pidä uhraaman minun uhrini verta happaman leivän ohessa. Ja pääsiäisjuhlan uhrista ei pidä mitään jäämän yön yli huomeneksi.	34:25 EI sinun pidä uhraman minun uhrini werta happamattoman leiwän päälle. Ja pääsiäis juhlan uhrista ei pidä mitän jäämän yön ylidze huomenexi.
34:26 Parhaat maasi uutisesta tuo Herran, sinun Jumalasi, huoneeseen. Älä keitä vohlaa emänsä maidossa."	26. Ensimmäisestä sinun maas kasvon uutisesta pitää sinun tuoman sinun Herras Jumalas huoneesen. Ei sinun pidä keittämän vohlaa hänen emäntänsä rieskassa.	34:26 Ensimmäisestä sinun maas caswon utisesta/ pitä sinun tuoman sinun HERras Jumalas huoneesen: Ei sinun pidä keittämän wohla/ nijncauwan cuin hän emäns ime.
34:27 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Kirjoita itsellesi nämä sanat, sillä näiden sanojen mukaisesti minä olen tehnyt liiton sinun ja Israelin kanssa."	27. Ja Herra sanoi Mosekselle: kirjoita sinulles nämät sanat: sillä näiden sanain jälkeen olen minä liiton tehnyt sinun ja Israelin kanssa.	34:27 Ja HERra sanoi Mosexelle: kirjoita nämät sanat/ sillä näiden sanain jälkeen olen minä lijton tehnyt sinun ja Israelin cansa.

34:28 Ja hän oli siellä Herran tykönä neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä syömättä ja juomatta. Ja hän kirjoitti tauluihin liiton sanat, ne kymmenen sanaa.	28. Ja hän oli siellä Herran tykönä neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, ja ei syönyt leipää, eikä juonut vettä: ja hän kirjoitti tauluihin liiton sanat, ne kymmenet sanat.	34:28 Ja hän oli siellä HERran tykönä neljäkymmendä päiwä ja neljäkymmendä yötä/ ja ei syönyt leipä/ eikä juonut wettä. Ja hän kirjoitti tauluin lijton sanat/ kymmenen sana.
34:29 Ja kun Mooses astui alas Siinain vuorelta ja hänellä vuorelta alas astuessaan oli kädessänsä kaksi laintaulua, ei hän tiennyt, että hänen kasvojensa iho oli tullut säteileväksi hänen puhuessaan Herran kanssa.	29. Koska Moses astui Sinain vuorelta alas, oli hänellä kaksi todistustaulua kädessänsä, astuissansa alas vuorelta: ja ei Moses tietänyt, että hänen kasvonsa nahka paisti siitä, että Herra oli puhutellut häntä.	34:29 Cosca Moses astui Sinain wuorelda alas/ oli hänellä caxi todistus taulua kädesäns/ ja ei tietänyt että hänen caswons nahca paisti/ sijtä/ että HERra oli puhutellut händä.
34:30 Ja kun Aaron ja kaikki israelilaiset näkivät Mooseksen kasvojen ihon säteilevän, pelkäsivät he lähestyä häntä.	30. Ja koska Aaron ja kaikki Israelin lapset näkivät hänen kasvonsa nahan paistavan, pelkäsivät he häntä lähestyä.	34:30 JA cosca Aaron ja caicki Israelin lapset/ näit hänen caswons nahan paistawan/ pelkäisit he händä lähestyä.
34:31 Mutta Mooses huusi heitä; niin Aaron ja kaikki kansanpäämiehet kääntyivät takaisin hänen luokseen, ja Mooses puhui heille.	31. Niin kutsui Moses heitänsä hänen puoleensa, sekä Aaron että kaikki ylimmäiset kansan seasta, ja Moses puhutteli heitä.	34:31 Nijn cudzui Moses heitä/ ja he käänsit heidäns hänen puoleens/ sekä Aaron että caicki ylimmäiset Canssan seast/ ja Moses puhutteli heitä.
34:32 Sitten kaikki israelilaiset lähestyivät häntä, ja hän käski heidän noudattaa kaikkea, mitä Herra oli puhunut hänelle Siinain vuorella.	32. Sitte lähestyivät kaikki Israelin lapset häntä, ja hän käski heille kaikki ne, mitkä Herra puhui hänen kanssansa Sinain vuorella.	34:32 Sijtte lähestyit caicki Israelin lapset händä/ ja hän käski heille caicki ne/ cuin HERra puhui hänen cansans Sinain wuorella.
34:33 Ja kun Mooses oli lakannut puhumasta heidän kanssaan, pani hän peitteen kasvoillensa.	33. Ja että Moses olis tainnut päättää puheensa heidän kanssansa, pani hän peitteen kasvoinsa eteen.	34:33 Ja cosca hän oli nämät caicki puhunut heidän cansans/ pani hän peitten caswons eteen.
34:34 Mutta niin usein kuin hän meni Herran eteen puhuttelemaan häntä, poisti hän peitteen, siksi kunnes tuli ulos. Ja tultuaan ulos hän puhui israelilaisille, mitä hänen oli käsketty puhua.	34. Mutta koska hän meni sisälle Herran eteen puhuttelemaan häntä, pani hän peitteen pois, niin kauvaksi kuin hän läksi jällensä ulos. Ja koska hän läksi ulos, puhui hän Israelin lapsille, mitä hänelle käsketty oli.	34:34 Ja cosca hän meni sisälle HERran eteen puhutteleman händä/ pani hän peitten pois nijncawaxi/ cuin hän läxi jällens ulos. Ja cosca hän läxi ulos/ puhui hän Israelin lapsille/ mitä hänelle käsketty oli.
34:35 Ja israelilaiset näkivät joka kerta Mooseksen kasvojen ihon säteilevän; ja Mooses veti peitteen kasvoillensa, siksi kunnes hän jälleen meni puhuttelemaan häntä.	35. Niin katsoivat Israelin lapset hänen kasvoihinsa, kuinka hänen kasvoinsa nahka paisti: niin veti jällensä peitteen kasvoinsa päälle, niinkauvaksi kuin hän jällensä meni puhuttelemaan häntä.	34:35 Nijn cadzoit Israelin lapset hänen caswoins/ cuinga hänen caswons nahca paisti: nijn weti hän jällens peitten caswons päälle/ nijncawaxi/ cuin hän jällens läxi ulos puhutteleman händä.

35 LUKU	35 LUKU	XXXV. Lucu
35:1 Ja Mooses kokosi kaiken Israelin kansan ja sanoi heille: "Näin on Herra käskenyt teidän tehdä:	1. Ja Moses kokosi kaiken Israelin seurakunnan, ja sanoi heille: nämät ovat ne, mitä Herra käskenyt on teidän tehdä.	35:1 JA Moses cocois caiken Israelin lasten seuracunnan/ ja sanoi heille: nämät owat ne/ cuin HERra käskenyt on teidän tehdä.
35:2 Kuusi päivää tehtäköön työtä, mutta seitsemäs päivä olkoon teille pyhä sapatin, levon päivä, Herralle pyhitetty. Kuka ikinä silloin työtä tekee, se surmattakoon.	2. Kuusi päivää pitää työtä tehtämän, mutta seitsemannen päivän pitää teille pyhä oleman, sabbatin lepo Herralle: kuka ikänänsä silloin työtä tekee, sen pitää kuoleman.	35:2 Cuusi päiwä teidän pitä työtä tekemän/ mutta seidzemennen päiwän pitä teidän pyhittämän HERran lepo Sabbathin. Joca jotacuta työtä silloin teke/ hänen pitä cuoleman.
35:3 Älkää sytyttäkö tulta sapatin päivänä, missä asuttekin."	3. Ei teidän pidä tulta sytyttämän kaikissa teidän asuinsioissanne sabbatin päivänä.	35:3 Ei teidän pidä tulda sytyttämän Sabbathin päiwänä/ caikisa teidän asuinsioisan.
35:4 Ja Mooses sanoi koko Israelin kansalle näin: "Näin on Herra käskenyt ja sanonut:	4. Ja Moses sanoi kaikille Israelin lasten seurakunnalle: tämä on se, jota Herra käskenyt on, sanoen:	35:4 JA Moses sanoi caikelle Israelin lasten seuracunnalle: tämä on se jota HERra käskenyt on.
35:5 Ottakaa siitä, mitä teillä on, anti Herralle; jokainen, jonka sydän on siihen altis, tuokoon anniksi Herralle kultaa, hopeata ja vaskea,	5. Ottakaat teidän seastanne ylennysuhria Herralle: jokainen, jolla hyväntahtoinen sydän on, tuokaan ylennysuhrin Herralle: kultaa, hopiaa ja vaskea.	35:5 Tuocat teidän seastan ylönnyshria HERralle/ nijn että jocainen jolla hyväntahtoinen sydän on/ tuocan ylönnyshrin HERralle/ culda/ hopiata ja waske.
35:6 punasinisiä, purppuranpunaisia ja helakanpunaisia lankoja ja valkoisia pellavalankoja sekä vuohenkarvoja,	6. Sinisiä, purpuraisia ja tulipunaisia villoja, kallista liinaa ja vuohen karvoja,	35:6 Kellaista silckiä/ skarlacanat/ rosinpunaista/ walkiata silckiä ja wuohen carwoja.
35:7 punaisia oinaannahkoja, sireeninnahkoja, akasiapuuta,	7. Punalla painetuita, oinaan nahkoja, ja tekasjim-nahkoja, sittimipuita,	35:7 Punalla painetuita oinan nahcoja/ ja Thechaschim nahcoja/ ja hongia.
35:8 öljyä seitsenhaaraista lamppua varten, hajuaineita voiteluöljyä ja hyvänhajuista suitsutusta varten,	8. Öljyä lamppuihin, ja hyvänhajuisia kaluja voidellusöljyyn ja hyvään suitsutukseen,	35:8 Öljyä lampuin/ ja hyvänhajuisita yrtejä woidellusöljyyn/ ja hyvän suidzutuxeen.
35:9 onyks-kiviä ja muita jalokiviä kasukkaa ja rintakilpeä varten.	9. Onikin kiviä ja sisälle suljetuita kiviä päällisvaatteesen ja rintavaatteesen.	35:9 Onichin kiwiä ja sisällesuljetuita kiwiä Pääliswaatteseen ja rindawaatteseen.
35:10 Ja kaikki taidolliset teidän keskuudessanne tulkoot ja tehköt kaikki, mitä Herra on käskenyt:	10. Ja jokainen taitava teidän seassanne tulkaan ja tehkään kaikki mitä Herra käskenyt on:	35:10 Ja jocainen taitawa teidän seasan/ tulcan ja tehkän caicki mitä HERra käskenyt on.
35:11 asumuksen telttoineen ja peitteineen, hakasineen, lautoineen, poikkitankoineen, pylväineen ja jalustoineen,	11. Majan vaatteinensa, peitteinensä, renkainensa, lautoinensa, korentoinensa, patsainensa ja jalkoinensa;	35:11 Nimittäin majan vaatteinens/ peitteinens/ rengainens/ lautoinens/ corendoinens/ padzainens ja jalcoinens.

35:12 arkin korentoineen, armoistuimen ja sitä verhoavan esiripun,	12. Arkin korentoinensa, armo-istuimen ja esiripun;	35:12 Arkin corendoinens/ Armonistuimen ja esiripun.
35:13 pöydän korentoineen ja kaikkine kaluineen sekä näkyleivät,	13. Pöydän korentoinensa ja kaikki sen kalut, niin myös katsomusleivän;	35:13 Pöydän corendoinens ja caluinens/ ja cadzomusleiwän.
35:14 seitsenhaaraisen lampun kaluineen ja lamppuineen, öljyä seitsenhaaraista lampua varten,	14. Kynttiläjalan kaluinensa valistamaan, ja hänen lamppunsa ja öljyä valkeudeksi.	35:14 Kynttiläjalan caluinens walistaman/ ja hänen lampuns ja öljyä walistuxexi.
35:15 suitsutusalttarin korentoineen, voiteluöljyn ja hyvänhajuisen suitsukkeen, oviuutimen asumuksen ovelle,	15. Ja savu-alttarin korentoinensa, voidellusöljyn ja hyvänhajavia kaluja suitsutukseen, ja vaatteen majan oven eteen.	35:15 Ja sawuAltarin corendoinens/ woidellusöljyn ja hywänhajuiset yrtit suidzutuxeen/ ja waatten majan owen eteen.
35:16 polttouhrialttarin vaskiristikkoineen, korentoineen ja kaikkine kaluineen, altaan jalustoineen,	16. Polttouhrin alttarin vaskihäkin kanssa, korennot ja kaikki sen astiat: pesoastian jalkoinensa.	35:16 Polttouhrin Altarin waskihäkin cansa/ corennot ja caicki sen calut/ pesoastian jalcoinens.
35:17 esipihan ympärysverhot pylväineen ja jalustoineen sekä esipihan porttiin uutimen,	17. Pihan vaatteet patsainensa ja jalkoinensa, niin myös vaatteen pihan oven eteen;	35:17 Pihan waatten padzainens ja jalcoinens/ waatten pihan owen eteen.
35:18 asumuksen vaarnat ja esipihan vaarnat köysineen,	18. Majan ja pihan vaarnat köysinensä;	35:18 Majan ja pihan waarnat köysinens.
35:19 virkapuvut pyhäkköpalvelusta varten ja pappi Aaronin muut pyhät vaatteet sekä hänen poikiensa pappispuvut."	19. Virkavaatteet pyhän palvelukseen: pyhät vaatteet papille Aaronille, hänen poikainsa vaatteen kanssa, papin virkaan.	35:19 Wircawaattet Pyhän palweluxeen/ pyhät waattet papille Aaronille/ hänen poicains waatetten cansa/ papin wircaan.
35:20 Ja kaikki israelilaisten seurakunta meni pois Mooseksen luota.	20. Silloin meni koko Israelin lasten seurakunta ulos Moseksen kasvoin edestä.	35:20 Silloin meni coco Israelin lasten seuracunda ulos Mosexen caswon edestä.
35:21 Sitten he tulivat takaisin, jokainen, jonka sydän häntä siihen vaati, ja jokainen, jonka henki oli siihen altis, ja toivat antinsa Herralle ilmestysmajan valmistamista varten ja kaikkea siinä vietettävää jumalanpalvelusta varten ja pyhiä vaatteita varten.	21. Ja tuli jokainen, jonka sydän kehoitettiin, ja jolla oli hyvänsuopainen henki, ja toivat ylennysuhrin Herralle, seurakunnan majan tarpeeksi, ja kaikkeen sen palvelukseen, ja pyhiin vaatteisiin.	35:21 Ja tulit jocainen jonga sydän kehoitettin/ ja jolla oli hywänsuopainen hengi/ ja toit ylönnyshrin HERralle/ seuracunnan majan tarpexi/ ja caiken sen palweluxen/ ja njihin pyhijn waatteisijn.

<p>35:22 He tulivat, sekä miehet että naiset, jokainen, jonka sydän oli siihen altis, ja toivat solkia, korvarenkaita, sormuksia ja kaulakoristeita, kaikkinaisia kultakaluja - jokainen, joka toi Herralle kultaa heilutusuhriksi.</p>	<p>22. Ja tulivat sekä miehet että vaimot, kaikki, joilla oli hyvänsuopainen sydän, ja toivat rannerenkaita, korvarenkaita, sormuksia ja solkia, ja kaikkinaisia kultaisia astioita; toi myös joka mies kultaa häilytysuhriksi Herralle.</p>	<p>35:22 Ja tulit sekä miehet että waimot/ caicki joilla oli hyvänsuopainen sydän/ ja toit rannerengaita/ corwarengaita/ sormuxita ja solkia/ ja caickinaisia cullaisia caluja/ toi myös jocamies culda häilytysuhrixi HERralle.</p>
<p>35:23 Ja jokainen, jolla oli punasinisiä, purppuranpunaisia ja helakanpunaisia lankoja, valkoisia pellavalankoja, vuohenkarvoja, punaisia oinaannahkoja tai sireeninahkoja, toi niitä.</p>	<p>23. Ja jokainen toi, joka tyköänsä löysi sinisiä, ja purpuraisia, ja tulipunaisia villoja, ja kallista liinaa, ja vuohenkarvoja, punalla painetuita oinaan nahkoja, ja tekasjim-nahkoja.</p>	<p>35:23 Ja jocainen joca tyköns löysi kellaista silckiä/ skarlacanata/ rosinpunaista/ walkiata silckiä/ vuohen carwoja/ punalla painetuita oinan nahcoja/ ja Thechaschim nahcoja/ hän ne toi.</p>
<p>35:24 Ja jokainen, joka voi antaa anniksi hopeata ja vaskea, toi annin Herralle. Ja jokainen, jolla oli akasiapuuta, toi sitä kaikkinaisten töiden valmistamista varten.</p>	<p>24. Jokainen joka hopiaa ja vaskea ylensi, hän sen toi ylennysuhriksi Herralle. Ja jokainen, joka tyköänsä löysi sittimipuita, hän toi niitä kaikkinaiseksi Jumalan palveluksen tarpeeksi.</p>	<p>35:24 Ja jocainen joca hopiata ja waske ylönsi/ hän sen toi ylönnyshrixi HERralle. Ja jocainen joca tyköns löysi hongaa/ hän toi sen/ caickinaisexi Jumalan palweluxen tarpexi.</p>
<p>35:25 Ja kaikki taitavat naiset kehräsivät omin käsin ja toivat kehräämänsä punasiniset, purppuranpunaiset ja helakanpunaiset langat ja valkoiset pellavalangat;</p>	<p>25. Ja kaikki taitavat vaimot kehräsivät käsillänsä, ja toivat kehräyksensä sinisistä, ja purpuraisista ja tulipunaisista villoista, ja kalliista liinasta.</p>	<p>35:25 Ja caicki taitawat waimot/ kehräisit käsilläns ja toit heidän käsialans/ kellaisesta silkistä/ skarlacanasta/ rosinpunaisesta ja walkiasta silkistä.</p>
<p>35:26 ja kaikki naiset, joiden taidollinen sydän heitä siihen vaati, kehräsivät vuohenkarvoja.</p>	<p>26. Ja ne vaimot, jotka senkaltaisia töitä taisivat ja siihen olivat hyväntahtoiset, kehräsivät vuohen karvoja.</p>	<p>35:26 Ja ne waimot jotca sencaltaisita töitä taisit/ ja sijhen olit hyväntahtoiset/ ne kehräisit vuohen carwoja.</p>
<p>35:27 Mutta päämiehet toivat onyks-kiviä ja muita jalokiviä kasukkaa ja rintakilpeä varten,</p>	<p>27. Mutta päämiehet toivat onikin kiviä, ja kiinnitettyjä kiviä, päällisvaatteesen ja rintavaatteesen.</p>	<p>35:27 Mutta päämiehet toit Onichin kiwiä/ ja kijnnitettyä kiwiä päälliswaatteseen ja rindawatteseen.</p>
<p>35:28 ja hajuaineita ja öljyä seitsenhaaraista lamppua varten sekä voiteluöljyksi ja hyvänhajuseksi suitsutukseksi.</p>	<p>28. Ja hyvänhajullisia yrttejä, ja öljyä valkeudeksi, ja voidellusöljyksi, ja yrttein suitsutukseksi.</p>	<p>35:28 Ja hyvänhajullisisa yrttejä/ ja öljyä walistuxexi/ ja woidellusöljyxi/ ja hywäxi suidzutuxexi.</p>
<p>35:29 Kaikki israelilaiset, miehet ja naiset, joiden sydän oli altis ja vaati heitä tuomaan jotakin niitä töitä varten, joita Herra Mooseksen kautta oli käskenyt tehdä, toivat vapaaehtoisen lahjan Herralle.</p>	<p>29. Ja niin Israelin lapset toivat hyvällä mielellä, sekä miehet että vaimot kaikkinaiseen tarpeesen, niinkuin Herra Mosekselle käskenyt oli että tehtämän piti.</p>	<p>35:29 Ja nijn Israelin lapset toit hyvällä mielellä/ sekä miehet että waimot caickinaiseen tarpeseen/ nijncuin HERra Mosexelle käskenyt oli/ että tehtämän piti.</p>

35:30 Ja Mooses sanoi israelilaisille: "Katsokaa, Herra on nimeltään kutsunut Besalelin, Uurin pojan, Huurin pojanpojan, Juudan sukukunnasta,	30. Ja Moses sanoi Israelin lapsille: katsokaat, Herra on kutsunut Betsaleelin nimeltä, Urin pojan, Hurin pojanpojan, Juudan suvusta,	35:30 JA Moses sanoi Israelin lapsille: cadzocat/ HERra on cudzunut Bezaleelin nimeldä Urin pojan/ Hurrin pojanpojan/ Judan sugusta.
35:31 ja on täyttänyt hänet Jumalan hengellä, taidollisuudella, ymmärryksellä, tiedolla ja kaikkinaisella kätevyydellä	31. Ja täyttänyt hänen Jumalan hengellä: taidolla, ymmärryksellä ja tiedolla kaikkinaiseen työhön,	35:31 Ja on täyttänyt hänen Jumalan hengellä/ taidolla/ ymmärryksellä ja tiedolla caickinaiseen työhön.
35:32 sommittelemaan taidokkaita teoksia ja valmistamaan niitä kullasta, hopeasta ja vaskesta,	32. Ja taitavasti ylösajattelemaan sitä, mitä tehdä taidetaan kullasta, hopiasta ja vaskesta,	35:32 Ja taitawast tekemän cullasta/ hopiasta ja waskesta.
35:33 hiomaan ja kiinnittämään kiviä ja veistämään puuta, tekemään kaikkinaisia taidokkaita töitä.	33. Taitavasti kaivamaan ja sisälle kiinnittämään kalliita kiviä, veistämään puuta, ja tekemään taitavasti kaikkinaista visua työtä;	35:33 Caiwaman ja sisälle kijnnittämän callita kiwiä/ weistämän puuta/ ja tekemän taitawast caickinaista wisua työtä.
35:34 Hänelle ja Oholiabille, Ahisamakin pojalle, Daanin sukukunnasta, hän on myös antanut kyvyn opettaa muita.	34. Ja on antanut taidon hänen sydämeensä opettaa: ynnä Oholiabin Ahisamakin pojan kanssa Danin suvusta.	35:34 Ja on andanut taidon hänen sydämeensä/ ynnä Ahaliabin Ahisamachin pojan cansa Danin sugusta.
35:35 Nämä hän on täyttänyt taidollisuudella tekemään kaikkinaisia töitä, jommoisia tekevät seppä, kuvakudosten tekijä, kirjokankaiden kutoja, joka valmistaa punasinisiä, purppuranpunaisia ja helakanpunaisia kankaita ja valkoisia pellavakankaita, sekä muu kankuri, ne, jotka valmistavat kaikkinaisia töitä ja sommittelevat taidokkaita teoksia."	35. Ja on täyttänyt heidän sydämensä taidolla, tekemään kaikkinaista visua työtä, kaivamaan, kutomaan ja neulomaan sinisiä, ja purpuraisia ja tulipunaisia villoja, ja kallista liinaa, niin että he tekevät ja ylösajattelevat kaikkinaisia, taitavasti.	35:35 Ja on täyttänyt heidän sydämens taidolla/ tekemän caickinaista wisua työtä/ caiwaman/ cutoman ja neuloman/ kellaista silckiä/ skarlacanata/ rosinpunaista/ ja walkiata silckiä/ nijn että he tekewät ja ajattelewat caickinaiset wisut työt.
36 LUKU	36 LUKU	XXXVI. Lucu
36:1 "Ja Besalel ja Oholiab ynnä kaikki taidolliset, joille Herra on antanut taidollisuuden ja ymmärryksen tietää, miten mikin pyhäkössä tehtävä työ on suoritettava, tehköt kaikissa kohdin, niinkuin Herra on käskenyt."	1. Niin Betsaleel ja Oholiab tekivät työtä, ja jokainen taitava mies, joille Herra oli antanut taidon ja ymmärryksen, tietämään tehdä kaikkea pyhän palveluksen työtä: kaiken sen jälkeen kuin Herra käskenyt oli.	36:1 NIin Bezaleel ja Ahaliab teit työtä/ ja jocainen taitawa mies/ joille HERra oli andanut taidon ja ymmärryksen tietämän/ cuinga heidän piti caickinaisia rakendaman/ jotca Pyhän palwelukseen tarwittin/ caicki nijncuin HERra käskenyt oli.

<p>36:2 Niin Mooses kutsui luoksensa Besaleelin ja Oholiabin ja kaikki taidolliset, joiden sydämeen Herra oli antanut taidollisuuden, kaikki, joiden sydän vaati heitä ryhtymään työhön suorittaaksensa sen.</p>	<p>2. Ja Moses kutsui Betsaleelin ja Oholiabin, ja kaikki taitavat miehet, joiden sydämiin Herra oli taidon antanut: kaikki ne, jotka mielellänsä itsensä taritsivat ja menivät sitä työtä tekemään;</p>	<p>36:2 Ja Moses cudzui Bezaleelin ja Ahaliabin/ ja caicki taitawat miehet/ joiden sydämijn HERra oli taidon andanut/ caicki ne jotca mielelläns idzens taridzit ja menit sitä työtä tekemän.</p>
<p>36:3 Ja he ottivat Moosekselta kaikki annit, jotka israelilaiset olivat tuoneet pyhäkössä tehtävien töiden suorittamista varten. Mutta he toivat hänelle vielä joka aamu vapaaehtoisia lahjoja.</p>	<p>3. Ja he ottivat Mosekselta kaikkinaiset ylennykset, jotka Israelin lapset toivat pyhän palveluksen tarpeeksi, että sen piti tehdyksi tuleman: ja he toivat joka aamu hyvämielisen lahjansa hänelle.</p>	<p>36:3 Ja he otit Mosexelda caickinaiset ylönnyxet/ jotca Israelin lapset toit Pyhän palweluxen tarpexi/ että sen piti tehdyxi tuleman: sillä he toit joca amu hywänmielisen lahjans hänelle.</p>
<p>36:4 Niin tulivat kaikki taidolliset, jotka tekivät kaikkinaista työtä pyhäkössä, mies toisensa jälkeen, siitä työstä, jota kukin oli tekemässä,</p>	<p>4. Niin he tulivat kaikki taitavat miehet, jotka kaikkea työtä tekivät pyhän rakennuksessa, itsekukin työstänsä kuin hän teki.</p>	<p>36:4 Nijn tulit caicki taitawat miehet/ jotca työtä teit Pyhän rakennuxes/ idzecukin työstäns cuin hän teki.</p>
<p>36:5 ja sanoivat Moosekselle näin: "Kansa tuo enemmän, kuin mitä tarvitaan sen työn valmistamiseksi, jonka Herra on käskenyt tehdä."</p>	<p>5. Ja he puhuivat Mosekselle, sanoen: kansa tuo ylen paljon: enemmän kuin tämän palveluksen rakennukseen tarvitaan, jonka Herra on käskenyt tehdä.</p>	<p>36:5 Ja he puhuit Mosexelle/ sanoden: Canssa tuo ylönpaljo/ enäcuin tämän palweluxen rakennuxeen tarwitan/ jonga HERra on käskenyt tehtä.</p>
<p>36:6 Niin Mooses käski kuuluttaa leirissä ja sanoa: "Älköön kukaan, mies tai nainen, enää valmistako mitään anniksi pyhäkköä varten." Ja niin kansa lakkasi tuomasta lahjoja.</p>	<p>6. Niin Moses käski kaikille kuuluttaa leirissä, sanoen: älkään yksikään mies elikkä vaimo enempi tuoko ylennykseksi. Ja niin kansa estettiin tuomasta.</p>	<p>36:6 Nijn Moses käski caikille cuulutta leirisä/ sanoden: Älkän yxikän mies elickä waimo enämbi tuoco Pyhän ylönnyxexi. Ja nijn Canssa lackais tuomast:</p>
<p>36:7 Sillä kaikkea työtä varten, mikä oli tehtävä, oli jo koottu riittävästi, jopa liiaksikin.</p>	<p>7. Sillä jo oli kalua kyllä kaikkinaiseen tarpeesen kuin tehtämän piti, ja vielä sittekin liiaksi.</p>	<p>36:7 Sillä jo oli calua kyllä caickinaiseen tarpeseen cuin tehtämän piti/ ja wielä sijttekin lijaxi.</p>
<p>36:8 Ja niin kaikki taidolliset, jotka siinä työssä olivat, tekivät asumuksen kymmenestä telttakankaan kaistasta, jotka olivat valmistetut kerratuista valkoisista pellavalangoista ja punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista; ja niihin tehtiin taidokkaasti kudottuja kerubeja.</p>	<p>8. Ja niin kaikki taitavat miehet, jotka siinä työssä olivat, tekivät majan kymmenen vaatetta: kalliista kerratusta liinasta, sinisistä, purpuraisista ja tulipunaisista villoista; ynnä Kerubimein kanssa tekivät he ne, taitavasti.</p>	<p>36:8 JA nijn caicki taitawat miehet/ jotca sijnä työsä olit/ teit Majan kymmenen vaatetta/ walkiasta kerratusta silkistä/ kellaisesta silkistä/ skarlacanasta/ rosinpunaisesta ja Cherubimit taitawast.</p>

36:9 Kunkin kaistan pituus oli kaksikymmentä kahdeksan kyynärää ja leveys neljä kyynärää; kaikilla kaistoilla oli sama mitta.	9. Ja kunkin vaatteen pituus oli kahdeksankolmattakymmentä kyynärää, ja joka vaatteen leveys neljä kyynärää: yksi mitta oli kaikilla vaatteilla.	36:9 Ja cungen waatten pituus oli cahdexancolmattakymmendä kynärätä/ ja leweys neljä kynärätä/ yxi mitta oli caikilla waatteilla.
36:10 Ja viisi kaistaa yhdistettiin toisiinsa, ja samoin toiset viisi kaistaa yhdistettiin toisiinsa.	10. Ja hän yhdisti viisi vaatetta toinen toiseensa, ja taas viisi vaatetta toinen toiseensa.	36:10 Ja hän yhdisti wijsi vaatetta toinen toiseens/ ja taas wijsi vaatetta toinen toiseens.
36:11 Sitten tehtiin silmukat punasinisestä langasta ensimmäisen kaistan reunaan, yhdistetyn kappaleen laitaan, ja samoin toisen yhdistetyn kappaleen viimeisen kaistan reunaan.	11. Ja teki myös silmukset sinisistä villoista sen ensimmäisen vaatteen palteesen sauman kohdalle: ja niin hän myös teki sen äärimäisen vaatteen reunaan toisen sauman kohdalle.	36:11 Ja teki myös silmuxet kellaisesta silkistä/ joca waatten reunaan/ joillä he yhdistettin.
36:12 Viisikymmentä silmukkaa tehtiin ensimmäiseen kaistaan ja viisikymmentä silmukkaa vastaavan kaistan laitaan, toiseen yhdistettyyn kappaleeseen, niin että silmukat olivat kohdakkain.	12. Viisikymmentä silmusta hän teki ensimmäiseen vaatteeseen, ja viisikymmentä silmusta toisen vaatteen reunaan, joilla ne toinen toisiinsa yhdistettiin: ja silmukset olivat toinen toisensa kohdalla.	36:12 Wijsikymmendä silmusta hän teki waatteseen/ ja wijsikymmendä silmusta toisen waatten reunaan/ joilla he toinen toisijns yhdistettin/ ja silmuxet olit toinen toisens cohdalla.
36:13 Ja sitten tehtiin viisikymmentä kultahakasta, ja kaistat yhdistettiin toisiinsa näillä hakasilla, niin että siitä tuli yhtenäinen asumus.	13. Ja hän teki myös viisikymmentä kultaista koukkua, joilla hän vaatteet toinen toiseensa yhdisti, niin että se tuli yhdeksi majaksi.	36:13 Ja hän teki myös wijsikymmendä cullaista couckua/ joilla hän waattet toinen toiseens yhdisti/ nijn että se tuli majaxi.
36:14 Vielä tehtiin vuohenkarvoista telttakankaan kaistoja asumusta suojaavaksi teltaksi; niitä kaistoja tehtiin yksitoista.	14. Ja hän teki vaatteet vuohen karvoista, peitteeksi majan päälle: yksitoistakymmentä vaatetta hän niistä teki.	36:14 JA hän teki yxitoistakymmendä vaatetta vuohen carwoist/ peittexi majan päälle.
36:15 Kunkin kaistan pituus oli kolmekymmentä kyynärää ja leveys neljä kyynärää; niillä yhdellätoista kaistalla oli sama mitta.	15. Ja jokaisen vaatteen pituus oli kolmekymmentä kyynärää, ja leveys neljä kyynärää: yksi mitta oli kaikilla yhdellätoistakymmenellä vaatteella.	36:15 Jocaidzen waatten pituus oli colmekymmendä kynärätä/ ja leweys neljä kynärätä/ yxi mitta oli caikilla waatteilla.
36:16 Kaistat liitettiin yhteen, viisi kaistaa erikseen ja kuusi kaistaa erikseen.	16. Ja yhdisti viisi vaatetta erinänsä, ja kuusi vaatetta erinänsä.	36:16 Ja yhdisti wijsi vaatetta yhdelle puolelle/ ja cuusi toiselle puolelle.
36:17 Ja viisikymmentä silmukkaa tehtiin toisen yhdistetyn kappaleen viimeisen kaistan reunaan ja viisikymmentä silmukkaa toisen yhdistetyn kappaleen vastaavan kaistan reunaan.	17. Ja teki viisikymmentä silmusta äärimäisen vaatteen reunalle, sauman kohdalle, ja teki myös viisikymmentä silmusta toisen vaatteen reunaan, sauman kohdalle.	36:17 Ja teki wijsikymmendä silmusta joca waatten reunalle/ joilla ne yhdistettin.

36:18 Sitten tehtiin viisikymmentä vaskihakasta, joilla teltta liitettiin yhteen, niin että siitä tuli yhtenäinen.	18. Ja hän teki viisikymmentä vaskikoukkua, joilla maja yhdistettiin, että se yksi olis.	36:18 Ja hän teki wijsikymmendä waskicouckua/ joilla maja yhdistettin.
36:19 Vielä tehtiin teltalle peite punaisista oinaannahoista ja sen päälle vielä toinen peite sireeninnahoista.	19. Ja teki peitteen majan päälle, punalla painetuista oinaan nahoista, ja vielä peitteen sen päälle tekasjim-nahoista.	36:19 Ja teki peitteen majan päälle/ punalla painetuista oinan nahgoista/ ja wielä peitteen sen päälle Thechaschim nahgoista.
36:20 Asumuksen laudat tehtiin akasiapuusta, pystyyn asetettaviksi.	20. Ja teki majan laudat sittimipuista, pystyälle olemaan.	36:20 JA teki majan laudat hongast/ pystyällä oleman.
36:21 Jokainen lauta oli kymmentä kyynärää pitkä ja puoltatoista kyynärää leveä.	21. Jokaisen laudan pituus oli kymmenen kyynärää, ja leveys puolitoista kyynärää.	36:21 Jocaidzen laudan pituus oli kymmenen kynärätä/ ja leweys puolitoista kynärätä.
36:22 Jokaisessa laudassa oli kaksi tappia, jotka olivat poikkilistalla yhdistetyt keskenään; näin tehtiin kaikki asumuksen laudat.	22. Jokaiseen lautaan teki hän kaksi vaarnaa, joilla ne toinen toiseensa liitettiin: niin teki hän kaikki majan laudat.	36:22 Jocaidzeen lautaan/ teki hän caxi waarna/ joilla he toinen toiseens lijtettin. Nijn teki hän caicki majan laudat.
36:23 Ja asumuksen lautoja tehtiin kaksikymmentä lautaa eteläpuolta varten.	23. Ja hän teki ne majan laudat, niin että kaksikymmentä lautaa seiso i etelään päin.	36:23 Ja hän teki majan laudat/ nijn että caxikymmendä nijstä seiso i etelän päin.
36:24 Ja tehtiin neljäkymmentä hopeajalustaa kahdenkymmenen laudan alle, aina kaksi jalustaa kunkin laudan alle, sen kahta tappia varten.	24. Ja teki neljäkymmentä hopiajalkaa kahdenkymmenen laudan alle: joka laudan alle kaksi jalkaa, aina kahden vaarnan kanssa.	36:24 Ja teki neljäkymmendä hopiajalca heidän alans/ joca laudan ala caxi jalca/ aina cahden waarnan cansa.
36:25 Samoin asumuksen toista sivua, pohjoispuolta, varten tehtiin kaksikymmentä lautaa,	25. Hän teki myös toiselle sivulle majaa, pohjan puolelle, kaksikymmentä lautaa,	36:25 Hän teki myös toiselle siwulle maja/ cuin oli pohjan puolella/ caxikymmendä lauta.
36:26 ja neljäkymmentä hopeajalustaa, aina kaksi jalustaa kunkin laudan alle.	26. Neljänkymmenen hopiajalan kanssa: aina kaksi jalkaa kunkin laudan alle.	36:26 Neljänkymmenen hopiajalan cansa/ aina caxi jalca cungin laudan ala.
36:27 Mutta asumuksen takasivua, länsipuolta, varten tehtiin kuusi lautaa.	27. Mutta perälle majaa, länteen päin, teki hän kuusi lautaa,	36:27 Mutta perälle maja länden päin/ teki hän cuusi lauta.
36:28 Ja kaksi lautaa tehtiin asumuksen peränurkkia varten,	28. Ja teki kaksi muuta lautaa majan kulmille, molemmille sivuille.	36:28 Ja teki caxi muuta lauta nijlle cahdelle culmalle majasta molemmille siwuille.
36:29 ja ne olivat yhteenliitetyjä kaksoislautoja ja alhaalta alkaen kiinni toisissaan ylös saakka, ensimmäiseen renkaaseen asti; näin ne molemmat tehtiin kumpaakin nurkkaa varten.	29. Niin että kumpikin niistä tuli yhteen alhaalta; niin myös ylhäältä yhdistettiin ne yhdellä renkaalla: niin hän teki niille molemmille kulmille.	36:29 Nijn että cumbikin nijstä tulit yhteen alhald a nijn ylöspäin/ ja ylhäldä yhdistettin pienalla.

36:30 Näin tuli olemaan yhteensä kahdeksan lautaa ja niihin kuusitoista hopeajalustaa, aina kaksi jalustaa kunkin laudan alla.	30. Ja oli kahdeksan lautaa, ja kuusitoistakymmentä hopiajalkaa: aina kaksi jalkaa yhden laudan alla.	36:30 Nijn että cahdexan lauta oli/ ja cuusitoistakymmendä hopiajalca/ caxi jalca jocaidzen alla.
36:31 Sitten tehtiin myös viisi poikkitankoa akasiapuusta asumuksen toisen sivun lautoja varten	31. Niin teki hän myös korennot sittimipuusta: viisi niihin lautoihin, jotka olivat yhdellä puolella majaa.	36:31 NIin teki hän myös corennot hongasta: wijsi nijhin lautoin/ jotca olit yhdellä puolella maja.
36:32 ja viisi poikkitankoa asumuksen toisen sivun lautoja varten ja viisi poikkitankoa asumuksen takasivun, länsipuolen, lautoja varten.	32. Ja viisi korentoa niihin lautoihin, jotka olivat toisella puolella majaa, ja taas viisi korentoa niihin lautoihin, jotka olivat kahden puolen majaa länteen päin.	36:32 Ja toiset wijsi corendo toiselle puolelle maja/ ja wijsi perälle länden päin.
36:33 Ja keskimäinen poikkitanko tehtiin kulkemaan lautojen keskikohdalta, reunasta reunaan.	33. Ja teki keskimäisen korennon, niin että se piti lautain keskeltä sisälle sysättämän, yhdestä kulmasta toiseen.	36:33 Ja teki corennon/ nijn että se lautain päälidzen sisälle sysättämän piti/ yhdestä culmasta nijn toiseen.
36:34 Ja laudat päällystettiin kullalla, ja niiden renkaat tehtiin kullasta poikkitankojen pitimiksi, ja poikkitangotkin päällystettiin kullalla.	34. Ja silasi laudat päältä kullalla, mutta heidän renkaansa teki hän kullasta, joihinka korennot pistettiin: ja silasi myös korennot kullalla.	36:34 Ja silais laudat päädä cullalla/ mutta heidän rengans teki hän cullasta/ joihinga corennot pistettin/ ja silais corennot cullalla.
36:35 Vielä tehtiin esirippu punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista; ja siihen tehtiin taidokkaasti kudottuja kerubeja.	35. Hän teki myös esiripun, sinisistä, purpuraisista ja tulipunaisista villoista ja kalliista kerratusta liinasta: hän teki myös Kerubimin sen päälle taitavasti.	36:35 HÄn teki myös esiripun/ ja Cherubimim sen päälle taitawast/ kellaisesta silkistä/ skarlacanasta/ rosinpunaisesta ja walkiasta kerratusta silkistä.
36:36 Ja siihen tehtiin neljä pylvästä akasiapuusta, ja ne päällystettiin kullalla, ja niiden koukut olivat kultaa; ja niitä varten valettiin neljä hopeajalustaa.	36. Ja teki siihen neljä patsasta sittimipuusta, ja silasi ne kullalla, ja niiden koukut kullasta, ja valoi niille neljä hopiajalkaa.	36:36 Ja teki sijhen neljä padzasta hongasta/ ja silais ne cullalla/ ja nijden cnutit cullasta/ ja waloi nijlle neljä hopiajalca.
36:37 Sitten tehtiin myös teltan oveen uudin, kirjaellen kudottu punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista,	37. Ja teki vaatteen majan oven eteen, sinisistä, ja purpuraisista, ja tulipunaisista villoista, ja valkiasta kerratusta liinasta: taitavasti neulotun.	36:37 Ja teki waatten majan owen eteen/ taitawast neulotun kellaisesta silkistä/ skarlacanasta/ rosinpunaisesta/ ja walkiasta kerratusta silkistä.
36:38 ja siihen viisi pylvästä koukkuineen; ja niiden päät ja niiden koristepienat päällystettiin kullalla, ja niiden viisi jalustaa tehtiin vaskesta.	38. Ja viisi patsasta heidän koukkuinsa kanssa, ja silasi niiden päät, ja heidän vanteensa kullalla: ja niiden viisi vaskijalkaa.	36:38 Ja wijsi padzasta heidän cnupeins cansa/ ja silais cnutit/ ja heidän wandens cullalla/ ja wijsi waskijalca.

37 LUKU	37 LUKU	XXXVII. Lucu
37:1 Ja Besalel teki arkin akasiapuusta, puolenkolmatta kyynärän pituisen, puolentoista kyynärän levyisen ja puolentoista kyynärän korkuisen.	1. Ja Betsaleel teki arkin sittimipuusta: puolikolmatta kyynärää pitkän, puolitoista kyynärää leviän, ja puolitoista kyynärää korkian.	37:1 JA Bezaleel teki Arkin hongasta/ puoldacolmatta kynärätä pitkän/ puoldatoista kynärätä lewiän ja corkian.
37:2 Ja hän päälysti sen puhtaalla kullalla sisältä ja ulkoa ja teki siihen kultareunuksen yltympäri.	2. Ja silasi sen puhtaalla kullalla, sekä sisältä että ulkoa, ja teki sen ympärille kultaisen vanteen.	37:2 Ja silais sen puhtalla cullalla/ sekä sisäldä että ulco/ ja teki sen ymbärille cullaisen wanden.
37:3 Ja hän valoi siihen neljä kultarengasta, sen neljään kulmaan, niin että kaksi rengasta tuli sen toiselle puolelle ja kaksi rengasta sen toiselle puolelle.	3. Ja valoi neljä kultarengasta hänen neljään kulmaansa: kaksi rengasta yhdelle puolelle, ja myös kaksi rengasta toiselle puolelle.	37:3 Ja waloi neljä culdarengasta hänen neljään culmaans/ caxi cummallengin puolelle.
37:4 Ja hän teki korennot akasiapuusta ja päälysti ne kullalla.	4. Ja teki korennot sittimipuusta, ja silasi ne kullalla.	37:4 Ja teki corennot hongasta/ ja silais ne cullalla.
37:5 Ja hän pisti arkin sivuilla oleviin renkasiin korennot, joilla arkki oli kannettava.	5. Ja pisti ne korennot renkasiin arkin sivulle, niin että arkki taidettiin kannettaa.	37:5 Ja pisti ne rengaisijn Arkin siwulle/ nijn että se taittin cannetta.
37:6 Ja hän teki armoistuimen puhtaasta kullasta, puoltakolmatta kyynärää pitkän ja puoltatoista kyynärää leveän.	6. Ja hän teki armo-istuimen puhtaasta kullasta, puolikolmatta kyynärää pitkän ja puolitoista kyynärää leviän.	37:6 JA hän teki Armonistuimen puhtasta cullasta/ puoldacolmatta kynärätä pitkän ja puoldatoista kynärätä lewiän.
37:7 Ja hän teki kaksi kultakerubia, kohotakoista tekoa, armoistuimen molempiin päihin,	7. Ja teki kaksi Kerubimia kullasta: vahvaa tekoa, molempiin päihin armo-istuinta.	37:7 Ja teki caxi Cherubimi lujasta cullasta/ molembijn päihijn Armonistuinda.
37:8 toisen kerubin toiseen päähän ja toisen kerubin toiseen päähän. Armoistuimesta kohoaviksi hän teki kerubit, sen kumpaankin päähän.	8. Yhden Kerubimin tähän päähän, ja toisen Kerubimin toiseen päähän: molempiin päihin armo-istuinta hän teki Kerubimit.	37:8 Yhden Cherubim tähän päähän/ ja toisen Cherubim toiseen päähän.
37:9 Ja kerubit levittivät siipensä ylöspäin, niin että ne peittivät siivillänsä armoistuimen, ja niiden kasvot olivat vastakkain; kerubien kasvot olivat käännettyt armoistuinta kohti.	9. Ja Kerubimit levittivät siipensä sen ylitse, ja peittivät armo-istuimen siivillänsä, ja heidän kasvonsa olivat toinen toisensa puoleen: armo-istuimeen päin olivat Kerubimien kasvot.	37:9 Ja Cherubimit lewitit sijpens sen ylidzen/ ja peitit Armonistuimen/ ja heidän caswons olit toinen toisens puoleen/ ja cadzoit Armonistuimen päälle.
37:10 Hän teki myös pöydän akasiapuusta, kahta kyynärää pitkän, kyynärää leveän ja puoltatoista kyynärää korkean.	10. Hän teki myös pöydän sittimipuusta, kaksi kyynärää pitkäksi, kyynärää leviäksi, ja puolitoista kyynärää korkiaksi.	37:10 HÄn teki myös pöydän hongasta cahta kynärätä pitkäxi/ kynärätä lewiäxi/ ja puoldatoista kynärätä corkiäxi.

37:11 Ja hän päällysti sen puhtaalla kullalla ja teki siihen kultareunuksen yltympäri.	11. Ja silasi sen puhtaalla kullalla, ja teki kultaisen vanteen sen ympärille.	37:11 Ja silais sen puhtalla cullalla/ ja teki cullaisen wanden sen ymbärille.
37:12 Ja hän teki sen ympäri kämmenen korkuisen listan, ja listan ympäri kultareunuksen.	12. Ja teki partaan sen ympärille kämmentä leviän: teki myös kultaisen vanteen partaan ympärille.	37:12 Ja teki partan sen ymbärins kämmentä lewiän/ ja cullaisen wanden partan ymbärille.
37:13 Ja hän valoi siihen neljä kultarengasta ja kiinnitti renkaat neljään kulmaan, sen neljän jalan kohdalle.	13. Ja valoi siihen neljä kultaista rengasta, ja pani ne renkaat neljälle kulmalle heidän neljän jalkansa päälle.	37:13 Ja waloij siihen neljä cullaista rengasta/ ja pani ne neljälle culmalle heidän neljän jalcans päälle.
37:14 Renkaat olivat juuri listan alla niiden korentojen pitiminä, joilla pöytä oli kannettava.	14. Juuri partaan kohdalla olivat renkaat, joissa korennot olivat sisällä, joilla pöytä kannettiin.	37:14 Juuri liki parrasta/ nijn että corennot pysyit sijnä sisällä/ joilla pöytä cannettin.
37:15 Ja hän teki korennot akasiapuusta ja päällysti ne kullalla; ja niillä oli pöytä kannettava.	15. Ja hän teki myös korennot sittimipuusta, ja silasi ne kullalla, että pöytä niillä kannettaa taidettiin.	37:15 Ja hän teki myös corennot hongasta/ ja silais ne cullalla/ että pöytä nijllä cannetta taittin.
37:16 Hän teki puhtaasta kullasta pöydällä pidettävät astiat: vadit ja kupit, maljat ja kannut, joista juomauhri vuodatetaan.	16. Hän teki myös pöytäastiat, vadit, lusikat, ja maljat, ja pikarit, joilla ulos ja sisälle kaadettiin, puhtaasta kullasta.	37:16 Hän teki myös pöydän calut puhtasta cullasta/ fatit/ lusicat/ cannut ja maljat/ joilla pöytä peitetän.
37:17 Hän teki myös seitsenhaaraisen lampun puhtaasta kullasta. Kohotakoista tekoa hän teki seitsenhaaraisen lampun jalkoineen ja varsineen; sen kukkakuvut, nuput kukkalehtineen, olivat samaa kappaletta kuin se.	17. Hän teki myös kynttiläjalan puhtaasta kullasta: vahvan tekoiseksi hän kynttiläjalan teki ja hänen vartensa, haaransa, maljansa, nuppinsa ja kukkaisensa olivat siitä samasta.	37:17 HÄN teki myös kynttiläjalan puhtasta ja lujasta cullasta/ jonga warres olit haarat/ maljat/ cnupit ja cuckaiset.
37:18 Kuusi haaraa lähti lampun sivuista, kolme haaraa toisesta sivusta ja kolme haaraa toisesta sivusta.	18. Kuusi haaraa kävi hänen kyljestänsä: kolme haaraa kynttiläjalan yhdeltä sivulta, ja myös kolme haaraa sen toiselta sivulta.	37:18 Cuusihaara käwit hänen kyljestäns/ colme haara cummaldakin siwulda/
37:19 Toisessa haarassa oli kolme mantelinkukan muotoista kukkakupua, nuppua kukkalehtineen, ja toisessa haarassa samoin kolme mantelinkukan muotoista kukkakupua, nuppua kukkalehtineen; näin oli jokaisessa kuudessa haarassa, jotka lampusta lähtivät.	19. Kolme mandelin-muotoista maljaa oli sen yhdessä haarassa, ja yksi nuppi ja kukkainen, niin myös kolme mandelinkaltaista maljaa toisessa haarassa, yksi nuppi ja kukkainen: niin oli niissä kuudessa haarassa, jotka kynttiläjalasta uloskävivät.	37:19 Colme malja mandelpähkinän muotoista oli cungin haaran päällä/ cnuppein ja cuckaisten cansa.

37:20 Mutta itse seitsenhaarisessa lampussa oli neljä mantelinkukan muotoista kukkakupua, nuppua kukkalehtineen.	20. Mutta kynttiläjälässä oli neljä mandelinmuotoista maljaa toisessa haarassa, nuppeinsa ja kukkaistensa kanssa,	37:20 Mutta kynttiläjäläs oli neljä malja cnupein ja cuckaisten cansa.
37:21 Yksi nappu oli aina jokaisen haaraparin alla niistä kuudesta haarasta, jotka lampusta lähtivät.	21. Niin että nuppi oli siinä kahden haaran alla, ja taas nuppi (toisen) kahden haaran alla, ja vielä nuppi kahden jälkimmäisen haaran alla: nimittäin niissä kuudessa haarassa, jotka siitä uloskävivät,	37:21 Jocaidzen cahden haaran wälillä cnuppi/ nijn että cuusi haara käwit hänestä.
37:22 Nuput ja haarat olivat samaa kappaletta kuin se; se oli kokonaan samaa kohotakoista tekoa, puhdasta kultaa.	22. Ja hänen nuppinsa ja haaransa sen päällä, ja se kaikki oli puhtaasta lujasta kullasta.	37:22 Ja hänen cnuppins ja haarans sen päällä/ ja olit caicki puhtasta lujasta cullasta.
37:23 Ja hän teki siihen seitsemän lamppua ja siihen kuuluvat lamppusakset ja karstakupit puhtaasta kullasta.	23. Ja hän teki myös seitsemän lamppua: ja heidän niistimensä ja sammutuskalunsa olivat puhtaasta kullasta.	37:23 Ja hän teki myös seidzemen lampua heidän nijstimeins ja samutuscaluins cansa/ puhtasta cullasta.
37:24 Yhdestä talentista puhdasta kultaa hän teki sekä sen että kaikki sen kalut.	24. Ja hän teki sen, kaikkein astiainsa kanssa, yhdestä leiviskästä puhdasta kultaa.	37:24 Ja hän teki sen caickein caluins cansa yhdestä Centneristä puhdast culda.
37:25 Hän teki myös suitsutusalttarin akasiapuusta, kyynärän pituisen ja kyynärän levyisen, siis neliskulmaisen, ja kahta kyynärää korkean; sen sarvet olivat samaa kappaletta kuin se.	25. Hän teki myös suitsutusalttarin sittimipuusta: yhtä kyynärää pitkän ja yhtä kyynärää leviän, juuri nelikulmaiseksi, ja kaksi kyynärää korkian; siitä uloskävivät hänen sarvensa.	37:25 HÄn teki myös suidzutusAltarin hongasta/ yhtä kynärätä pitkän ja lewiän/ juuri neliculmaisexi/ ja cahta kynärätä corkian/ sarwinens.
37:26 Ja hän päällysti sen puhtaalla kullalla, sekä sen levyn että sivut ympärinsä ja sen sarvet; ja hän teki kultareunuksen sen ympäri.	26. Ja silasi sen puhtaalla kullalla, sen katon ja seinät ympärinsä, ja sen sarvet: ja teki sen ympärille vanteen kullasta,	37:26 Ja silais puhtalla cullalla/ sen caton ja seinät ymbärins/ ja sen sarwet/ ja teki sen ymbärille wanden puhtasta cullasta.
37:27 Ja hän teki siihen kaksi kultarengasta reunuksen alle molemmin puolin, molempiin sivuihin, niiden korentojen pitimiksi, joilla alttari oli kannettava.	27. Ja kaksi kultaista rengasta vanteen alle molemmin puolin, niin että korennot siihen sysättiin, kannettaa niillä.	37:27 Ja caxi cullaista rengasta wanden ala molemmin puolin/ nijn että corennot sijhen sysättin/ cannetta nijllä.
37:28 Ja korennotkin hän teki akasiapuusta ja päällysti ne kullalla.	28. Ja korennot hän teki sittimipuusta, ja silasi ne kullalla.	37:28 Ja corennot hän teki hongasta/ ja silais ne cullalla.
37:29 Ja hän teki pyhän voiteluöljyn ja puhtaan, hyvänhajuisen suitsukkeen, jollaista voiteensekoittaja valmistaa.	29. Ja teki pyhän voidellusöljyn ja puhtaan suitsutuksen, hyvänhajullisista yrteistä, apotekarin tavan jälkeen.	37:29 Ja teki sen pyhän woidellusöljyn ja suidzutuxen/ hywänhajulisista yrteistä/ yrtteiwalmistajain tawan jälken.

38 LUKU	38 LUKU	XXXVIII. Luku
38:1 Ja hän teki polttouhrialttarin akasiapuusta, neliskulmaisen, viittä kyynärää pitkän, viittä kyynärää leveän ja kolmea kyynärää korkean.	1. Ja teki myös polttouhrin alttarin sittimipuusta, viisi kyynärää pitkän ja viisi kyynärää leveän, juuri nelikulmaiseksi, ja kolme kyynärää korkiaksi.	38:1 JA teki myös polttouhrin Altarin hongasta wijttä kynärätä pitkän/ ja lewiän/ juuri neliculmaiseksi: ja colme kynärätä corkiaksi.
38:2 Ja hän teki siihen sarvet, sen neljään kulmaan, niin että sarvet olivat samaa kappaletta kuin se. Ja hän päällysti sen vaskella.	2. Ja teki neljä sarvea sen neljän kulman päälle: siitä olivat hänen sarvensa; ja silasi sen vaskella.	38:2 Ja teki neljä sarwe/ jotca käwit ulos sen neljästä culmasta/ ja silais ne waskella.
38:3 Ja hän teki kaikki alttarin kalut: kattilat, lapiot, maljat, haarukat ja hiilipannut. Kaikki sen kalut hän teki vaskesta.	3. Ja teki kaikkinaiset alttarin astiat, tuhka-astiat, lapiot, maljat, hangot, hiiliastiat: kaikki astiat teki hän vaskesta.	38:3 Ja teki caickinaiset Altarin calut/ tuhcaastiat/ lapiot/ maljat/ hangot/ hijliastiat/ caicki waskesta.
38:4 Ja hän teki alttariin verkonkaltaisen ristikkokehyksen vaskesta, alttarin välireunuksen alle, maahan kiinni, niin että se ulottui puolitiehen alttaria.	4. Ja teki alttarin ympärille vaskihäkin niinkuin verkon, maasta niin puoliaalttariin.	38:4 Ja teki Altarin ymbärins waskihäkin nijncuin wercon/ maasta nijn puoli Altarijn.
38:5 Ja hän valoi neljä rengasta vaskiristikon neljään kulmaan, korentojen pitimiksi.	5. Ja valoi neljä rengasta neljään vaskihäkin kulmiin, että korennot niihin pistettiin.	38:5 Ja waloι neljä rengasta nijden neljän waskihäkin culmijn/ että corennot nijhin pistettin.
38:6 Ja korennot hän teki akasiapuusta ja päällysti ne vaskella.	6. Ja teki korennot sittimipuusta, ja silasi ne vaskella,	38:6 Ja teki corennot hongasta/ ja silais ne waskella.
38:7 Ja hän pisti alttarin sivuilla oleviin renkaisiin korennot, joilla se oli kannettava. Ja hän teki sen laudoista, ontoksi.	7. Ja pani renkaisiin alttarin sivulle, joilla se kannettiin. Ja teki laudoista, avojammaksi sisältä.	38:7 Ja pani rengaisijn Altarin siwulle/ joilla se cannettin. Ja teki sen awojomaxi sisäldä.
38:8 Ja hän teki vaskialtaan vaskijalustoineen niiden naisten kuvastimista, jotka toimittivat palvelusta ilmestysmajan ovella.	8. Ja hän teki pesoastian vaskesta, ja sen jalan myös vaskesta, niiden vaimoin peileistä, jotka palvelivat seurakunnan majan oven edessä.	38:8 Ja hän teki pesoastian waskesta/ ja jalat sijhen myös waskesta/ waimoin speilistä/ jotca palwelit seuracunnan majan owen edes.
38:9 Sitten hän teki esipihan. Etelän puolella olivat esipihan ympärysverhot kerratuista valkoisista pellavalangoista, sadan kyynärän pituiset;	9. Ja hän teki pihan etelään päin, ja pihan vaatteet valkiasta kerratusta liinasta, sata kyynärää pitkäksi,	38:9 JA hän teki pihan etelän päin/ ja pihan waattet walkiasta kerratusta silkistä/ sata kynärätä pitkäxi.

38:10 niiden pylvältä oli kaksikymmentä ja näiden vaskijalustoja kaksikymmentä, mutta pylväiden koukut ja niiden koristepienat olivat hopeata.	10. Hänen kahdenkymmenen patsastensa ja kahdenkymmenen jalkainsa kanssa vaskesta, mutta heidän koukkunsa ja vyönsä hopiasta.	38:10 Hänen kahdenkymmenen padzastens/ ja kahdenkymmenen jalcains cansa waskesta: mutta heidän cnuppins ja wyöns hopiasta.
38:11 Samoin olivat ympärysverhot myös pohjoisen puolella sadan kyynärän pituiset; niiden pylvältä oli kaksikymmentä ja näiden vaskijalustoja kaksikymmentä, mutta pylväiden koukut ja niiden koristepienat olivat hopeata.	11. Niin myös pohjaa päin sata kyynärää, kahdenkymmenen patsaan ja kahdenkymmenen jalan kanssa vaskesta, mutta heidän koukkunsa ja vyönsä hopiasta.	38:11 Nijn myös pohjan päin sata kynärätä/ kahdenkymmenen padzan ja kahdenkymmenen jalan cansa waskesta: mutta heidän cnuppins ja wyöns hopiasta.
38:12 Mutta lännen puolella olivat ympärysverhot viidenkymmenen kyynärän pituiset; niiden pylvältä oli kymmenen ja näiden jalustoja kymmenen, ja pylväiden koukut ja niiden koristepienat olivat hopeata.	12. Mutta lännen puolella olivat vaatteet viisikymmentä kyynärää, kymmenen patsaansa ja kymmenen jalkansa kanssa, mutta heidän koukkunsa ja vyönsä hopiasta;	38:12 Mutta lännen puolelle wijsikymmendä kynärätä/ kymmenen padzans ja kymmenen jalcans cansa: mutta heidän cnuppins ja wyöns hopiasta.
38:13 Ja etupuolella, itään päin, olivat ympärysverhot viidenkymmenen kyynärän pituiset.	13. Mutta itää päin viisikymmentä kyynärää:	38:13 Mutta itän päin wijsikymmendä kynärätä:
38:14 Ympärysverhot olivat portin toisella sivulla viidentoista kyynärän pituiset, ja niiden pylvältä oli kolme ja näiden jalustoja kolme.	14. Vaatteet viisitoistakymmentä kyynärää sivulla: kolmen patsaan ja kolmen jalan kanssa.	38:14 Wijsitoistakymmendä kynärätä cullakin puolelle/ colmen padzan ja colmen jalan cansa
38:15 Samoin olivat ympärysverhot toisellakin sivulla, siis esipihan portin kummallakin puolella, viidentoista kyynärän pituiset; niiden pylvältä oli kolme ja näiden jalustoja kolme.	15. Ja toisella sivulla molemmin puolin, pihan läpikäytävän tykönä, olivat vaatteet viisitoistakymmentä kyynärää: heidän kolmen patsaansa ja jalkansa kanssa.	/ pihan läpikäytävä.
38:16 Kaikki esipihan ympärysverhot yltäpäri olivat kerratuista valkoisista pellavalangoista,	16. Ja kaikki pihan vaatteet ympärinsä olivat valkiasta kerratusta liinasta,	38:15 Ja caicki pihan waattet olit walkiasta kerratusta silkistä.
38:17 ja pylväiden jalustat olivat vaskea, mutta pylväiden koukut ja niiden koristepienat olivat hopeata, ja niiden päiden päällystys oli hopeata; kaikki esipihan pylvääät olivat ympäröidyt hopeaisilla koristepienoilla.	17. Ja patsasten jalat vaskesta, ja heidän koukkunsa ja vyönsä hopiasta, niin että heidän nuppinsa olivat silatut hopialla: ja kaikki myös ne pihan patsaat olivat vyötetyt hopiavyöllä.	38:16 Ja padzasten jalat waskesta/ ja heidän cnuppins ja wyöns hopiasta/ nijn että heidän cnuppins olit silatut hopialla. 38:17 Mutta heidän wyöns olit hopiasta caickein pihan padzasten cansa.

<p>38:18 Ja esipihan portin uudin oli kirjaellen kudottu punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista, kahdenkymmenen kyynärän pituinen ja niinkuin esipihan ympärysverhotkin viiden kyynärän korkuinen, vaatteen leveyden mukaan;</p>	<p>18. Ja peitevaatteet pihan sisällekäytävään teki hän sinisistä ja purpuraisista ja tulipunaisista villoista, ja valkiasta kerratusta liinasta, taitavasti neulotut, kaksikymmentä kyynärää pitkäksi, ja viisi kyynärää korkiaksi leveydessä pihan vaatteiden kohdalla,</p>	<p>38:18 JA waattet pihan sisällekäytäväs/ teki hän kellaisesta silkistä/ skarlacanasta/ rosinpunaisesta/ walkiasta kerratusta silkistä/ taitawast neulotun: cahtakymmendä kynärätä pitkäxi/ ja wijttä kynärätä corkiäxi/ sen mitan jälkeen/ cuin pihan waate oli.</p>
<p>38:19 ja sen pylväitä oli neljä ja näiden vaskijalustoja neljä, mutta niiden koukut olivat hopeata, ja niiden päiden päällystys ja niiden koristepienat olivat hopeata.</p>	<p>19. Niin myös niiden neljä patsasta ja niiden neljä jalkaa vaskesta, ja heidän koukkunsa hopiasta, ja heidän päänsä silatut ja vyötetyt hopiavöillä.</p>	<p>38:19 Nijn myös neljä padzasta ja neljä jalca waskesta/ ja heidän cnuppins hopiasta/ heidän pääns peittet/ ja heidän wyöns hopiasta.</p>
<p>38:20 Ja kaikki asumuksen ja ympärillä olevan esipihan vaarnat olivat vaskea.</p>	<p>20. Ja kaikki vaarnat majassa, ja koko piha ympärinsä, olivat vaskesta.</p>	<p>38:20 Ja caicki waarnat majasa/ ja coco pihan ymbärins olit waskesta.</p>
<p>38:21 Näin paljon lasketaan menneen asumuksen, lain asumuksen, kustannuksiin, joka lasku tehtiin Mooseksen käskyn mukaan leeviläisten toimesta, Iitamarin, pappi Aaronin pojan, johdolla.</p>	<p>21. Tämä on kaluin luku joka todistuksen majaan tarvittiin, jotka ovat luetut Moseksen käskyn jälkeen: Leviläisten palveluksen kautta, Itamarin papin Aaronin pojan käden alla.</p>	<p>38:21 TÄmä on caluin lucu/ cuin todistuxen majaan tarwittin/ jotca owat luetut Mosexen käskyn jälkeen Jumalan palweluxexi/ jonga Lewitat teit Ithamarin Aaronin papin pojan käden alla.</p>
<p>38:22 Ja Besalel, Uurin poika, Huurin pojanpoika, Juudan sukukunnasta, oli tehnyt kaikki, mistä Herra oli Moosekselle käskyn antanut,</p>	<p>22. Ja Betsaleel Urin poika, Hurin pojanpoika Juudan suvusta, teki kaikki kuin Herra Moosekselle oli käsenyt,</p>	<p>38:22 Ja Bezaleel Urin poica/ Hurin pojanpoica Judan sugusta/ teki caicki cuin HERra Mosexelle oli käsenyt.</p>
<p>38:23 ja hänellä oli apulaisena Oholiab, Ahisamakin poika, Daanin sukukunnasta, seppä ja kuvakudosten tekijä; tämä valmisti kirjokankaita punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja valkoisista pellavalangoista.</p>	<p>23. Ja hänen kanssansa Oholiab Ahisamakin poika Danin suvusta; sillä hän oli taitava ja ymmärtäväinen neulomaan sinisillä, ja purpuraisilla, ja tulipunaisilla villoilla, ja valkialla liinalla.</p>	<p>38:23 Ja hänen cansans Ahaliab Ahisamachin poica Danin sugusta: sillä hän oli taitawa caiwaman/ neuloman ja cutoman/ kellaisella silkillä/ skarlacanalla/ rosinpunaisella ja walkialla kerratulla silkillä.</p>
<p>38:24 Kultaa, joka käytettiin siihen työhön, kaikkeen työhön pyhäkössä, oli heilutusuhrina tuotu kaikkiaan kaksikymmentä yhdeksän talenttia, seitsemänsataa kolmekymmentä sekeliä, pyhäkkösekelin painon mukaan.</p>	<p>24. Kaikki se kulta mikä tehtiin kaiken tämän pyhän tarpeeksi, se kuin annettu oli ylennykseksi, oli yhdeksänkolmattakymmentä leiviskää, seitsemänsataa ja kolmekymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen.</p>	<p>38:24 CAicki se culda cuin tehtin caiken tämän Pyhän tarpexi/ se cuin annettu oli häälytyxexi/ oli yhdexän colmattakymmendä Centneriä/ seidzemensata ja colmekymmendä Sicli/ Pyhän Siclin jälkeen.</p>

38:25 Ja hopeata, joka kansalta katselmusta pidettäessä kerääntyi, oli sata talenttia ja tuhat seitsemänsataa seitsemänkymmentä viisi sekeliä, pyhäkkösekelin painon mukaan,	25. Mutta hopia, joka siihen yhteiseltä kansalta annettiin, oli sata leiviskää, tuhannen seitsemänsataa viisikahdeksattakymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen:	38:25 Mutta hopia/ joca siihen yhteiseldä Canssaldä annettin/ oli sata Centneriä/ tuhannen seidzemensata wijsicahdexattakymmendä Sicliä/ Pyhän Siclin jälken.
38:26 puolikas, puoli sekeliä, henkeä kohti, pyhäkkösekelin painon mukaan, jokaiselta katselmuksessa olleelta kaksikymmenvuotiaalta ja sitä vanhemmalta, kaikkiaan kuudeltasadalta kolmelta tuhannelta viideltäsadalta viideltäkymmeneltä.	26. Niin monta puolta sikliä, kuin monta henkeä, pyhän siklin jälkeen: kaikilta niiltä, jotka luetut olivat kahdestakymmenestä ajastajasta ja sen ylitse, kuusisataa tuhatta, kolmetuhatta, viisisataa ja viisikymmentä.	38:26 Nijn monda puolda Sicli/ cuin monda henge/ Pyhän Siclin jälken/ caikilda nijldä/ jotca luetut olit cahdestakymmenestä ajastajasta ja sen ylidzen/ cuusisatatuhatta colmetuhatta wijsisata ja wijsikymmendä.
38:27 Ja ne sata talenttia hopeata käytettiin pyhäkön jalustain ja esiripun jalustain valamiseen; sata talenttia sataan jalustaan, talentti jalustaa kohti.	27. Sadasta leiviskästä hopiaa valettiin pyhät jalat, ja esiripun jalat: sata jalkaa sadasta leiviskästä, leiviskä kullekin jalalle.	38:27 Sadasta Centneristä hopiata/ walettin Pyhän jalat/ ja esiripun jalat/ sata jalca sadasta Centneristä/ juuri Centner cullengin jalalle.
38:28 Ja niistä tuhannesta seitsemästäsadasta seitsemästäkymmenestä viidestä sekelistä tehtiin koukut pylväisiin ja päällystettiin hopealla niiden päät ja tehtiin niihin koristepienat.	28. Mutta tuhannesta seitsemästäsadasta ja viidestäkahdeksattakymmenestä siklistä tehtiin koukut patsaisiin: ja heidän päänsä silattiin, ja vyöllä vyötettiin.	38:28 Mutta tuhannesta/ seidzemestäsadasta ja wijdestäcahdexattakymmenestä Siclistä/ tehtin cnuvit padzaisijn/ ja heidän cnuppins silattin/ ja heidän wyöns.
38:29 Ja heilutusuhri-vaskea oli seitsemänkymmentä talenttia, kaksituhatta neljäsataa sekeliä.	29. Mutta vaski, joka annettiin ylennysuhriksi, oli seitsemänkymmentä leiviskää, kaksituhatta ja neljäsataa sikliä.	38:29 Mutta waski cuin annettin häälytyxexi/ oli seidzemenkymmendä Centneriä/ caxituhatta ja neljäsata Sicli.
38:30 Siitä tehtiin jalustat ilmestysmajan oveen, vaskialttari ja siihen kuuluva vaskinen ristikkokehys ja kaikki alttarin kalut	30. Siitä tehtiin jalat seurakunnan majan oveen, ja vaski-alttari ja vaskihäkki kuin siinä oli, ja myös kaikki alttarin astiat,	38:30 Sijtä tehtin jalat seuracunnan majan oween ja waskiAltarijn ja waskihäcki sen päälle/ ja caicki Altarin calut.
38:31 sekä jalustat ympärillä olevaan esipihaan ja jalustat esipihan porttiin ja kaikki asumuksen vaarnat ja kaikki vaarnat ympärillä olevaan esipihaan.	31. Niin myös jalat ympärinsä pihaa, ja jalat pihan sisällekäytävään, ja kaikki majan vaarnat, ja kaikki pihan vaarnat ympärinsä.	38:31 Nijn myös jalat ymbärins piha/ ja jalat pihan sisällekäytävään/ caicki majan waarnat/ ja caicki waarnat ymbärins piha.
39 LUKU	39 LUKU	XXXIX. Lucu

<p>39:1 Ja punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista tehtiin virkapuvut pyhäkköpalvelusta varten; ja samoin tehtiin muut pyhät vaatteet Aaronille, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.</p>	<p>1. Mutta sinisistä, ja purpuraisista, ja tulipunaisista villoista tekivät he virkavaatteita palvelukseen pyhässä: ja he tekivät pyhiä vaatteita Aaronille, niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.</p>	<p>39:1 MUTTA kellaisesta silkistä/ skarlacanasta ja rosinpunaisesta/ teit he wircawaatteita palwelukseen/ Pyhäs. Ja he teit pyhiä vaatteita Aaronille/ nijncuin HERra oli käskenyt Mosexelle.</p>
<p>39:2 Kasukat tehtiin kullasta sekä punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista.</p>	<p>2. Ja hän teki päällisvaatteen kullasta, sinisistä, ja purpuraisista, ja tulipunaisista villoista ja valkiasta kerratusta liinasta.</p>	<p>39:2 Ja hän teki päällisvaatteen cullasta/ kellaisesta silkistä/ skarlacanasta/ rosinpunaisesta/ ja walkiasta kerratusta silkistä.</p>
<p>39:3 Kultalevyt taottiin ohuiksi ja leikattiin säikeiksi, taidokkaasti kudottaviksi punasinisten, purppuranpunaisten ja helakanpunaisten lankojen ja valkoisten pellavalankojen sekaan.</p>	<p>3. Ja he takoivat kullan kiskoksi, jonka hän leikkasi langaksi, että se taittiin taitavasti kudottaa sinisten, purpuraisten ja tulipunaisten villain ja valkian liinan seassa.</p>	<p>39:3 Ja tacoi cullan/ ja leickais sen langoixi/ että se taittin taitawast cudotta kellaisen silkin/ skarlacanan/ rosinpunaisen ja walkian silkin seas/</p>
<p>39:4 Siihen tehtiin yhdistettävät olkakappaleet; molemmista päistensä se kiinnitettiin niihin.</p>	<p>4. He tekivät hänelle olkavaatteet, yhteensidotut: kahdelta kulmalta se yhdistettiin.</p>	<p>39:4 yhdistettä molemmille olcapäille/ ja sidotta yhteen molemmille siwuille.</p>
<p>39:5 Ja vyö, joka oli oleva kasukassa sen kiinnittämiseksi, oli tehty samasta kappaleesta kuin se, samalla tavalla kullasta sekä punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.</p>	<p>5. Ja vyö sen päällä oli myös tehty sillä tavalla taitavasti kullasta, sinisistä, purpuraisista, ja tulipunaisista villoista ja valkiasta kerratusta liinasta: niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.</p>	<p>39:5 Ja wyö oli myös tehty sillä tawalla taitawast/ cullasta/ kellaisesta silkistä/ skarlacanasta/ rosinpunaisesta/ ja walkiasta kerratusta silkistä/ nijncuin HERra oli käskenyt Mosexelle.</p>
<p>39:6 Sitten valmistettiin kultapalmikoimilla kehystetyt onyks-kivet, joihin oli kaiverrettu Israelin poikien nimet, niinkuin kaiverretaan sinettisormuksia.</p>	<p>6. Ja he tekivät onikin kivet, kiinnitetyt kultaan: kaivetut sinetin tavalla Israelin lasten nimein jälkeen.</p>	<p>39:6 Ja he teit caxi Onichin kiwe/ kijnnitettyä culdaan/ caiwetut kiwen wuolialda/ Israelin lasten nimein cansa.</p>
<p>39:7 Ja ne pantiin kasukan olkakappaleihin, että ne kivet johdattaisivat muistoon israelilaiset, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.</p>	<p>7. Ja istuttivat ne olkapäille päällisvaatteesen, että ne kivet piti oleman Israelin lapsille muistoksi: niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.</p>	<p>39:7 Ja istutit ne olcapäille päällisvaatteesen/ että ne kiwet piti oleman Israelin lapsille muistoxi/ nijncuin HERra oli käskenyt Mosexelle.</p>

39:8 Rintakilpi tehtiin taidokkaasti kutomalla, samalla tavalla kuin kasukkakin oli tehty, kullasta sekä punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista.	8. Ja he tekivät rintavaatteen sillä tavalla taitavasti, kuin päällisvaatekin oli tehty: kullasta, sinisistä, ja purpuraisista villoista, ja kalliista kerratusta liinasta,	39:8 JA he teit Rindawaatten sillä tawalla taitawast/ cuin päälliswaateckin oli tehty/ cullasta/ kellaisesta silkistä/ skarlacanasta/ rosinpunaisesta/ ja walkiasta kerratusta silkistä.
39:9 Se oli neliskulmainen ja taskun muotoon tehty; rintakilpi tehtiin vaaksan pituinen ja vaaksan levyinen, taskun muotoon.	9. Niin että se oli nelitahkoinen ja kaksikertainen: vaaksa pituudelta ja vaaksa leveydeltä, aina kaksikertaisesti.	39:9 Nijn että se oli nelitahcoinen ja caxikertainen/ waaxa pituudelda ja waaxa leweydeldä.
39:10 Ja sen pintaan kiinnitettiin kiviä ylyltään, neljään riviin: ensimmäiseen riviin karneoli, topaasi ja smaragdi;	10. Ja täytti sen neljällä kivistä: ensimmäinen rivi oli sardius, topazius ja smaragdi;	39:10 Ja täytti sen neljällä kiwiriwillä: Ensimmäinen riwi oli Sardius/ Topazius ja Smaragd.
39:11 toiseen riviin rubiini, safiiri ja jaspis;	11. Toinen rivi: rubin, saphiir ja demanti;	39:11 Toinen/ Rubijn/ Saphijr ja Dimant.
39:12 kolmanteen riviin hyasintti, akaatti ja ametisti;	12. Kolmas rivi: lynkurius, akat ja ametisti;	39:12 Colmas/ Lyncurius/ Achat ja Amethist.
39:13 ja neljänteen riviin krysoliitti, onyks ja berylli. Kultapalmikoimilla kehystettyinä ne kiinnitettiin paikoilleen.	13. Ja neljäs rivi: turkos, oniks ja jaspis: kiinnitettyt ympäriltä kullalla joka riviltä.	39:13 Neljäs/ Turchos/ Onyx ja Jaspis/ kijnnitettyt ymbärildä cullalla joca riwildä.
39:14 Kiviä oli Israelin poikien nimien mukaan kaksitoista, yksi kutakin nimeä kohti; kussakin kivessä oli yksi kahdentoista sukukunnan nimistä, kaiverrettuna samalla tavalla, kuin kaiverretaan sinettisormuksia.	14. Ja nämät kivet olivat Israelin lasten nimein jälkeen kaksitoistakymmentä, kaivetut sinetin tavalla, itsekukin nimeltänsä, kahdentoistakymmentä sukukunnan jälkeen.	39:14 Ja kiwet olit cahdentoistakymmenen Israelin lasten nimein jälken/ caiwetut kiwenwuolialda/ idzecukin nimeldäns/ cahdentoistakymmenen sucucunnan jälken.
39:15 Ja rintakilpeen tehtiin puhtaasta kullasta käädyt, punotut, niinkuin punonnaista tehdään.	15. He tekivät myös rintavaatteen päälle vitjat kahden pään kanssa, vääten puhtaasta kullasta.	39:15 He teit myös Rindawaatten päälle widjat cahden pään cansa puhtasta cullasta.
39:16 Vielä tehtiin kaksi kultapalmikoimaa ja kaksi kultarengasta, ja molemmat renkaat kiinnitettiin rintakilven molempiin yläkulmiin.	16. Ja he tekivät kaksi kultanastaa, ja kaksi kultarengasta, ja yhdistivät ne kaksi rengasta kahteen rintavaatteen palteesen.	39:16 Ja caxi culdanasta/ ja caxi culdarengasta/ ja yhdistit ne caxi rengasta/ njihin cahteen äreen rindawaatteseen.
39:17 Ja molemmat kultapunonnaiset kiinnitettiin kahteen renkaaseen rintakilven yläkulmiin.	17. Ja pistivät ne kaksi kultavitjaa niihin kahteen renkaaseen, rintavaatteen kulmiin.	39:17 Ja pistit ne caxi culdawidja njihin cahteen rengaseen/ rindawaatten culmijn.

39:18 Ja molempien punonnaisten toiset kaksi päätä kiinnitettiin kahteen palmikoimaan, ja nämä kiinnitettiin kasukan olkakappaleihin, sen etupuolelle.	18. Mutta ne kaksi päätä vitjoista panivat he ylös niihin kahteen nastaan, ja yhdistivät ne päällisvaatteen kulmilta, juuri toinen toisensa kohdalle.	39:18 Mutta ne caxi päätä widjoista panit he ylös njihin cahteen nastaan/ ja ne yhdistit päälisvaatteen culmilda/ juuri toinen toisens cohdalle.
39:19 Vielä tehtiin kaksi kultarengasta, ja ne pantiin rintakilven molempiin alakulmiin, sen sisäpuoliseen, kasukkaa vasten olevaan reunaan.	19. Niin he tekivät kaksi muuta kultarengasta, ja yhdistivät ne niihin toisiin kahteen rintavaatteen kulmaan, sen palteesen joka on päällisvaatteen sivussa sisällisellä puolella.	39:19 Nijn teit he caxi muuta culdarengasta/ ja yhdistit ne njihin toisijn cahteen rindawaatteen culmijn sisälliselle puolelle/ että ne olit caunist pääliswaattes.
39:20 Ja vieläkin tehtiin kaksi kultarengasta, ja ne kiinnitettiin kasukan molempiin olkakappaleihin, niiden alareunaan, etupuolelle, sauman kohdalle, kasukan vyön yläpuolelle.	20. Ja he tekivät kaksi muuta kultarengasta: ne panivat he kahteen kulmaan alhaallepäin päällisvaatteesen, toinen toisensa kohdalle, sitä saumaa kohden, päällisvaatteen vyön ylimmäiselle puolelle,	39:20 Ja he teit caxi muuta culdarengasta/ ne panit he njihin cahteen culmaan alhaallepäin pääliswaatteseen/ juuri päälle toinen toisens cohdalle/ siellä cuin päälisvaatteen wyö alhaldapäin yhteen wyötettin.
39:21 Sitten rintakilpi solmittiin renkaistaan punasinisellä nauhalla kasukan renkasiin, niin että se oli kasukan vyön yläpuolella, eikä siis rintakilpi irtautunut kasukasta - kaikki, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.	21. Niin että rintavaate yhdistettiin renkainensa niihin renkasiin, kuin oli päällisvaatteessa, sinisellä nuoralla, niin että se olis liki päällisvaatetta, ja ei eriäis päällisvaatteesta: niinkuin Herra käski Mosekselle.	39:21 Nijn että rindawaate yhdistettin rengainens/ njihin rengaisijn/ cuin oli pääliswaattes kellaisella nuoralla/ njn että se olis liki pääliswaatetta/ ja ei eriäis pääliswaatteesta/ nijncuin HERra käski Mosexelle.
39:22 Kasukan viitta tehtiin kokonaan kutomalla punasinisistä langoista.	22. Hän teki myös hameen päällisvaatteen alle, kokonansa kudotun sinisistä villoista.	39:22 HÄn teki myös silckihamen päälisvaatteen ala/ coconans cudotun kellaisesta silkistä.
39:23 Ja pääntie viitan keskellä oli niinkuin haarniskan aukko, ja pääntie ympäröitiin päärmeellä, ettei se repeäisi.	23. Ja päänläven keskelle, niinkuin pantsarin päänläven; sepaluksen päänläven ympärille pallistetun, ettei se kehkiäisi.	39:23 Ja pään läwen keskelle/ sepaluxen cansa pallistetun/ ettei se kehkiäis.
39:24 Ja viitan helmaan tehtiin granaattiomenia punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista kerratuista langoista.	24. Ja he tekivät granaatin omenat alhaalle hameen liepeisiin sinisistä, ja purpuraisista ja tulipunaisista villoista, jotka kerratut olivat.	39:24 Ja he teit Granatin omenat alhalle hänen liepeisijns kellaisesta silkistä/ skarlacanasta/ rosinpunaisesta ja kerratusta walkiasta silkistä.
39:25 Sitten tehtiin tiukuja puhtaasta kullasta, ja nämä tiuvut kiinnitettiin granaattiomenien väliin viitan helmaan ympärinsä, granaattiomenien väliin:	25. Ja tekivät kulkuiset puhtaasta kullasta, ja panivat ne kulkuiset granaatin omenain välille ympärille, hameen liepeisiin.	39:25 Ja teit culcuiset puhtasta cullasta/ ja panit ne Granatin omenain wälille liepeisijn/ aina ymbärins silckihametta.

39:26 vuorotellen tiuku ja granaattimena viitan helmaan ympärinsä, käytettäväksi virantoimituksessa, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.	26. Niin että kulkuinen ja granaatin omena oli vuoroin ympärinsä hameen liepeitä: palvelemaan sillä, niinkuin Herra käskenyt oli Mosekselle.	39:26 Nijn että siellä oli Granatin omena ja culcuinen aina ymbärins liepeitä/ palweleman sillä/ nijncuin HERra oli käskenyt Mosexelle.
39:27 Sitten tehtiin Aaronille ja hänen pojilleen ihokkaat, kudotut valkoisista pellavalangoista,	27. Ja he tekivät myös ahtaat hameet, kudotut valkiasta kalliista liinasta, Aaronille ja hänen pojillensa,	39:27 JA he teit myös ahtat hamet/ cudotut walkiasta kerratusta silkistä/ Aaronille ja hänen pojillens.
39:28 käärelakki valkoisista pellavalangoista, koristepähineet valkoisista pellavalangoista ja pellavakaatiot kerratuista valkoisista pellavalangoista,	28. Ja hiipan valkiasta kalliista liinasta, ja kauniit lakit valkiasta kalliista liinasta, ja alusvaatteet valkiasta kerratusta liinasta,	39:28 Ja hijpan walkiasta silkistä/ ja caunit lakit walkiasta silkistä/ ja alaswaattet/ walkiasta kerratusta lijnasta.
39:29 ja vihdoin vyö kerratuista valkoisista pellavalangoista ja punasinistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista, kirjaellen kudottu, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.	29. Ja taitavasti neulotun vyön valkiasta kerratusta kalliista liinasta, sinisistä, ja purpuraisista, ja tulipunaisista villoista: niinkuin Herra käskenyt oli Mosekselle:	39:29 Ja sen taitawast neulotun wyön/ walkiasta kerratusta silkistä/ kellaisesta silkistä/ skarlacanasta/ rosinpunaisesta/ nijncuin HERra oli käskenyt Mosexelle.
39:30 Vielä tehtiin otsakoriste, pyhä otsalehti, puhtaasta kullasta ja siihen piirrettiin, niinkuin sinettisormusta kaiverretaan, kirjoitus: "Herralle pyhitetty."	30. He tekivät myös otsalehden, pyhän kruunun päälle, puhtaasta kullasta, ja kaivoivat kirjoituksen siihen, niinkuin sinetti kaivetaan: HERRAN PYHYYS.	39:30 HE teit myös odzladin/ joca oli se pyhä Cruunu puhtasta cullasta/ ja caiwoit kirjoituxen siihen: HERRAN pyhyys.
39:31 Ja siihen kiinnitettiin punasininen nauha sidottavaksi käärelakin yläreunaan, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.	31. Ja sitoivat sen päälle sinisen nuoran, että sen piti yhdistämän hiipan ylhäältä: niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.	39:31 Ja sidoit sen päälle kellaisen nuoran/ että sen piti yhdistämän hijpan ylhäldä/ nijncuin HERra oli käskenyt Mosexelle.
39:32 Ja niin valmistui koko työ: asumus, ilmestysmaja. Ja israelilaiset tekivät kaiken, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut; niin he tekivät.	32. Ja niin kaikki seurakunnan majan rakennus päätettiin. Ja Israelin lapset tekivät kaikki sen jälkeen, kuin Herra oli käskenyt Mosekselle; niin he tekivät.	39:32 JA nijn caicki seuracunnan majan rakennus päätettin. Ja Israelin lapset teit caicki sen jälken/ cuin HERra oli käskenyt Mosexelle.
39:33 Ja he toivat Mooseksen eteen asumuksen, majan kaikkine kaluineen, hakasineen, lautoineen, poikkitankoineen, pylväineen ja jalustoineen,	33. Ja he kantoivat majan Mooseksen tykö kaluinensa: sen koukut, laudat, korennot, patsaat ja jalat.	39:33 Ja he cannoit majan Mosexen tygö caluinens: coucut/ laudat/ corennot/ padzat ja jalat.
39:34 punaisista oinaannoista tehdyn peitteen ja sireeninnahoista tehdyn peitteen ja verhona olevan esiripun,	34. Ja peitteen punalla painetuista oinaan nahoista, peitteen tekasjim-nahoista: ja peitteen esiripun,	39:34 Ja peitoxen punalla painetuista oinan nahgoista/ peitoxen Thechaschim nahgoista/ ja esiripun.

39:35 lain arkin korentoineen, armoistuimen,	35. Todistusarkin korentoinensa, ja myös armo-istuimen,	39:35 TodistusArkin corendoinens/ ja Armonistuimen.
39:36 pöydän kaikkine kaluineen ja näkyleivät,	36. Pöydän kaikkein astiainsa kanssa, ja katsomusleivät,	39:36 Pöydän caluineens/ ja cadzomusleiwät.
39:37 aitokultaisen seitsenhaaraisen lampun riviin pantavine lamppuineen ja kaikkine kaluineen sekä öljyä seitsenhaaraista lamppua varten,	37. Puhtaan kynttiläjalan valmistetun lamppuineensa, kaiken sen kanssa kuin siihen tarvittiin, ja öljyä valkeudeksi,	39:37 Sen caunin kynttiläjalan walmistetun lampuineens/ caiken sen cansa cuin siihen tarwittin/ ja öljyä walistuxexi.
39:38 kultaisen alttarin, voiteluöljyn ja hyvänhajuisen suitsukkeen, majan oven uutimen,	38. Kulta-alttarin ja voidellusöljyn, ja yrtein suitsutuksen, ja majan ovivaatteen,	39:38 CuldaAltarin ja woidellusöljyn ja hywän suidzutuxen/ ja majan owiwaatten.
39:39 vaskialttarin vaskisine ristikkokehysineen, sen korennot ja kaikki kalut, altaan jalustoineen,	39. Vaskisen alttarin ja vaskisen häkin korentoinensa, ja kaikkein kaluinsa kanssa, ja pesoastian jalkoinensa,	39:39 Waskisen Altarin ja waskisen häkin/ corendoinens/ ja caickein caluins cansa/ pesoastian jalcoineens.
39:40 esipihan ympärysverhot pylväineen ja jalustoineen, esipihan portin uutimen sekä sen köydet ja vaarnat, ja kaikki kalut, joita tarvitaan asumuksen, ilmestysmajan, tehtävissä,	40. Pihan vaatteet patsainensa ja jalkoinensa, vaatteen pihan sisällekäytävän eteen, köysinensä ja vaajoinensa, ja kaikki seurakunnan majan palveluksen astiat,	39:40 Pihan waattet padzainens ja jalcoineens/ waatten pihan sisällekäytävän eteen/ köysinens ja waajoinens/ ja caiken sen cuin seuracunnan majan palweluxeen tarwittin.
39:41 virkapuvut pyhäkköpalvelusta varten ja pappi Aaronin muut pyhät vaatteet sekä hänen poikiensa pappispuvut.	41. Virkavaatteet palveltaa pyhässä, papin Aaronin pyhät vaatteet, ja hänen poikainsa vaatteet, joilla heidän piti tekemän papin viran palveluksen:	39:41 Wircawaatteet palwelta Pyhäsä: Aaronin papin pyhät waattet/ ja hänen poicains waattet/ joilla heidän piti tekemän papin wiran palweluxen.
39:42 Aivan niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut, niin olivat israelilaiset tehneet kaiken sen työn.	42. Kaikkein niiden jälkeen mitkä Herra oli käskenyt Mosekselle: niin tekivät Israelin lapset kaiken sen työn.	39:42 Ja Israelin lapset teit caiken sen cuin HERra oli käskenyt Mosexelle/ caickeen tähän palweluxeen.
39:43 Ja Mooses katseli kaikkea työtä, ja katso, he olivat tehneet sen niin, kuin Herra oli käskenyt; niin he olivat tehneet. Silloin Mooses siunasi heidät.	43. Ja Moses näki kaiken tämän rakennuksen, että he olivat tehneet sen, niinkuin Herra oli käskenyt; ja Moses siunasi heitä.	39:43 Ja Moses näki caiken tämän rakennuxen/ että he olit tehnet sen nijncuin HERra oli käskenyt/ ja siunais heitä.
40 LUKU	40 LUKU	XL. Lucu
40:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	40:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
40:2 "Ensimmäisen kuukauden ensimmäisenä päivänä pystytä asumus, ilmestysmaja.	2. Ensimmäisenä päivänä ensimmäisestä kuusta pitää sinun paneman ylös seurakunnan majan.	40:2 Ensimmäisnä päiwänä ensimmäisestä cuusta/ pitä sinun paneman ylös seuracunnan majan.

40:3 Ja aseta sinne lain arkki ja ripusta esirippu arkin eteen.	3. Ja sinun pitää siihen paneman sisälle todistuksen arkin, ja sinun pitää peittämän arkin esiripulla.	40:3 Ja sinun pitää siihen paneman sisälle todistuksen Arkin/ ja ripustaman esiripun Arkin eteen.
40:4 Ja tuo sinne pöytä ja lado sille näkyleivät päälletysten; ja tuo sinne seitsenhaarainen lamppu ja nosta sen lamput paikoilleen.	4. Ja sinun pitää myös sinne sisälle tuoman pöydän, ja valmistaman sen, ja asettaman siihen kynttiläjalan, ja paneman lamput sen päälle.	40:4 Ja sinun pitää myös sinne tuoman sisälle pöydän/ ja valmistaman sen: ja asettaman siihen kynttiläjalan/ ja lamput paneman sen päälle.
40:5 Ja sijoita kultainen suitsutusalttari lain arkin eteen ja ripusta uudin majan oveen.	5. Ja sinun pitää asettaman kultaisen savuaalttarin todistusarkin eteen, ja ripustaman vaatteen majan eteen.	40:5 Ja sinun pitää asettaman sen cullaisen sawuaalttarin/ Todistusarkin eteen/ ja ripustaman waatten majan eteen.
40:6 Ja polttouhrialttari sijoita asumuksen, ilmestysmajan, oven eteen.	6. Mutta polttouhrin alttarin pitää sinun asettaman seurakunnan majan oven eteen,	40:6 Mutta sinun pitää asettaman polttouhrin Altarin ulcoiselle puolelle/ seuracunnan majan owen eteen.
40:7 Ja allas sijoita ilmestysmajan ja alttarin välille ja kaada siihen vettä.	7. Ja paneman pesoastian seurakunnan majan ja alttarin välille, ja paneman siihen vettä,	40:7 Ja pesoastian seuracunnan majan ja Altarin wälille/ ja paneman siihen wettä.
40:8 Ja tee esipiha yltympäri ja pane uudin esipihan porttiin.	8. Ja tekemän pihan sen ympärille, ja ripustaman vaatteen pihan portin eteen,	40:8 Ja tekemän pihan sen ymbärille/ ja ripustaman waatten pihalle/ sisällekäytävän eteen.
40:9 Ota sitten voiteluöljyä ja voitele asumus ja kaikki, mitä siinä on, ja pyhitä se kalustoineen, että se tulisi pyhäksi.	9. Ja ottaman voidellusöljyn, ja voiteleman majan ja kaikki ne mitkä siinä ovat, ja pyhittämän sen kaluinensa, että ne olisivat pyhät,	40:9 Ja pitää ottaman woidellusöljyn/ ja voiteleman majan ja caicki ne cuin siinä owat/ ja pitää pyhittämän sen caluinens/ että ne olisit pyhät.
40:10 Ja voitele polttouhrialttari kaikkine kaluineen ja pyhitä alttari, että alttari tulisi korkeasti-pyhäksi.	10. Ja voiteleman polttouhrin alttarin kaluinensa, ja pyhittämän alttarin: ja se alttari pitää oleman kaikkein pyhin.	40:10 Ja pitää voiteleman polttouhrin Altarin caluinens/ ja pyhittämän sen/ caickein pyhimmäxi.
40:11 Voitele myös allas jalustoineen ja pyhitä se.	11. Sinun pitää myös voiteleman pesinastian jalkoinensa, ja sen pyhittämän.	40:11 Sinun pitää myös voiteleman pesinastian jalcoinens/ ja sen pyhittämän.
40:12 Tuo sitten Aaron poikineen ilmestysmajan ovelle ja pese heidät vedellä.	12. Ja sinun pitää tuoman Aaronin poikinensa seurakunnan majan oven eteen, ja pesemän heidät vedellä,	40:12 Ja sinun pitää tuoman Aaronin poikinens seuracunnan majan owen eteen/ ja pesemän heidän wedellä.
40:13 Ja pue Aaron pyhiin vaatteisiin ja voitele hänet ja pyhitä hänet, että hän pappina palvelisi minua.	13. Ja puettaman Aaronin pyhiin vaatteisiin, ja voiteleman ja pyhittämän hänen, minun papikseni.	40:13 Ja puettaman Aaronin pyhijn waatteisijn/ ja voiteleman ja wihkimän hänen/ minun papixeni.
40:14 Ja tuo myös hänen poikansa ja pue heidän ylleen ihokkaat.	14. Ja sinun pitää myös tuoman hänen poikansa ja puettaman heidän yllensä ahtaat hameet,	40:14 Ja sinun pitää myös tuoman hänen poicans/ ja puettaman heidän päällens ne ahtat hamet.

40:15 Ja voitele heidät, niinkuin sinä voitelit heidän isänsäkin, että he pappeina palvelisivat minua. Niin tämä on oleva heille voitelu ikuiseen pappeuteen, sukupolvesta sukupolveen."	15. Ja voiteleman heidät, niinkuin sinä heidän isänsä voitelit, minun papikseni. Ja tämän voidelluksen pitää oleman heille ijankaikkiseksi pappeudeksi, heidän sukukunnissansa.	40:15 Ja woiteleman heidän/ nijncuin sinä heidän Isänsäckin woitelit minun papixeni. Ja tämän woidelluxen pitä oleman heille ijancaickisexi pappeudexi/ heidän suguisans.
40:16 Ja Mooses teki kaiken, niinkuin Herra oli häntä käsenyt; niin hän teki.	16. Ja Moses teki kaikki kuin Herra oli hänelle käsenyt.	40:16 Ja Moses teki caicki/ cuin HERra oli hänelle käsenyt.
40:17 Ja asumus pystytettiin toisen vuoden ensimmäisessä kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä.	17. Niin tapahtui toisena vuonna, ensimmäisenä päivänä ensimmäisestä kuusta, että maja pantiin ylös.	40:17 NIin maja pandin ylös toisna vuonna/ ensimmäisnä päiwänä ensimmäisestä cuusta.
40:18 Silloin Mooses pystytti asumuksen. Hän asetti paikoilleen sen jalustat, kiinnitti sen laudat, sovitti paikoilleen sen poikkitangot ja pystytti sen pylväät.	18. Ja koska Moses pani ylös majan, niin hän asetti jalat ja laudat ja korennot, ja nosti patsaat pystyälle,	40:18 Ja cosca Moses pani ylös majan/ nijn hän asetti jalat ja laudat ja corennot/ ja nosti padzat pystyälle.
40:19 Ja hän levitti asumuksen ylle teltan ja asetti ylimmäksi sen päälle telttapeitteen, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.	19. Ja levitti peitteen majan ylitse, ja pani katon sen päälle: niinkuin Herra oli käsenyt Mosekselle.	40:19 Ja lewitti peitoxen majan ylidzen/ ja pani caton sen päälle/ nijncuin HERra oli hänelle käsenyt.
40:20 Sitten hän otti lain, pani sen arkkiin ja kiinnitti arkkiin korennot ja asetti armoistuimen arkin päälle.	20. Ja otti todistuksen ja pani arkkiin, ja asetti korennot arkin päälle, ja pani myös armoistuimen arkin päälle.	40:20 Ja otti Todistuxen ja pani Arckijn/ ja asetti corennot Arkin päälle/ ja pani Armonistuimen Arkin päälle.
40:21 Ja hän toi arkin asumukseen ja sijoitti paikoilleen sitä verhoavan esiripun, ripustaen sen lain arkin eteen, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.	21. Ja toi arkin majaan, ja ripusti esiripun todistusarkin eteen: niinkuin Herra oli käsenyt Mosekselle.	40:21 Ja toi Arkin majaan/ ja ripusti esiripun todistus Arkin eteen/ nijncuin HERra oli hänelle käsenyt.
40:22 Ja hän asetti pöydän ilmestysmajaan, asumuksen pohjoissivulle, esiripun ulkopuolelle	22. Niin asetti hän myös pöydän seurakunnan majaan, pohjan puoliselle sivulle, ulkoiselle puolelle esirippua.	40:22 Nijn asetti hän myös pöydän seuracunnan majaan/ pohjan puoliselle siwulle/ ulcoiselle puolelle esirippua.
40:23 ja latoi sille näkyleivät päälletysten Herran eteen, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.	23. Ja asetti leivät sen päälle järjestykseen, Herran eteen: niinkuin Herra oli käsenyt Mosekselle.	40:23 Ja asetti leiwän sen päälle HERran eteen/ nijncuin HERra oli hänelle käsenyt.
40:24 Ja hän asetti seitsenhaaraisen lampun ilmestysmajaan, vastapäätä pöytää, asumuksen eteläsivulle,	24. Niin pani hän myös kynttiläjalan seurakunnan majaan, juuri pöydän kohdalle, etelän sivulle majaa.	40:24 Nijn pani hän myös kyntiläjalan seuracunnan majaan/ juuri pöydän cohdalle etelän siwulle maja/ louckaseen.
40:25 ja nosti lamput paikoilleen Herran eteen, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.	25. Ja pani lamput niiden päälle Herran eteen: niinkuin Herra oli käsenyt Mosekselle.	40:25 Ja pani lambut nijden päälle HERran eteen/ nijncuin HERra hänelle oli käsenyt.

40:26 Ja hän asetti kultaisen alttarin ilmestysmajaan esiripun eteen	26. Ja pani myös kultaisen alttarin seurakunnan majaan, esiripun eteen.	40:26 Ja pani myös cullaisen Altarin seuracunnan majaan/ esiripun eteen.
40:27 ja poltti siinä hyvähajuista suitsuketta, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.	27. Ja suitsutti yrtein suitsutuksen sen päällä: niinkuin Herra oli käsenyt Mosekselle.	40:27 Ja suidzutti hyvän suidzutuxen senpäällä/ nijncuin HERra oli käsenyt Mosexelle.
40:28 Ja hän ripusti uutimen asumuksen oveen.	28. Ja ripusti vaatteen majan oven eteen.	40:28 Ja ripusti waatten/ majan oween.
40:29 Ja polttouhrialttarin hän asetti asumuksen, ilmestysmajan, oven eteen ja uhrasi sen päällä polttouhrin ja ruokauhrin, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.	29. Vaan polttouhrin alttarin pani hän seurakunnan majan oven eteen, ja uhrasi sen päällä polttouhrin ja ruokauhrin: niinkuin Herra oli käsenyt Mosekselle.	40:29 Waan polttouhrin Altarin pani hän seuracunnan majan owen eteen/ ja uhrais sen päälle polttouhrin ja ruocauhrin/ nijncuin HERra hänelle oli käsenyt.
40:30 Ja altaan hän asetti ilmestysmajan ja alttarin välille ja kaatoi siihen vettä peseytymistä varten.	30. Ja pesoastian pani hän seurakunnan majan ja alttarin välille, ja pani siihen vettä pestä heitänsä.	40:30 Ja pesoastian pani hän todistus majan ja Altarin wälille/ ja pani sijhen wettä pestä heitäns.
40:31 Ja Mooses ja Aaron ja hänen poikansa pesivät siinä kätensä ja jalkansa;	31. Ja Moses ja Aaron ja hänen poikansa pesivät kätensä ja jalkansa siitä.	40:31 Ja Moses ja Aaron poikinens/ pesit kätens ja jalcans sijtä.
40:32 kun he menivät ilmestysmajaan tahi lähestyivät alttaria, niin he aina peseytyivät, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.	32. Sillä heidän piti pesemän itsensä, koska he menivät seurakunnan majaan eli kävivät alttarin tykö; niinkuin Herra oli käsenyt Mosekselle.	40:32 Sillä heidän piti pesemän idzens/ cosca he menit seuracunnan majaan/ eli käwit Altarin tygö/ nijncuin HERra oli hänelle käsenyt.
40:33 Ja asumuksen ja alttarin ympärille hän laittoi esipihan ja ripusti uutimen esipihan porttiin. Ja niin Mooses päätti sen työn.	33. Ja hän pani pihan ylös, majan ja alttarin ympärille, ja ripusti vaatteen pihan sisällekäytävään. Ja niin Moses päätti sen työn.	40:33 Ja hän pani pihan ylös majan ja Altarin ymbärins/ ja ripusti waatten pihan sisällekäytävään. Ja nijn Moses päätti caiken sen työn.
40:34 Sitten pilvi peitti ilmestysmajan, ja Herran kirkkaus täytti asumuksen;	34. Ja pilvi peitti seurakunnan majan, ja Herran kunnia täytti majan.	40:34 Ja pilwi peitti seuracunnan majan/ ja HERran cunnia täytti majan.
40:35 eikä Mooses voinut mennä ilmestysmajaan, sillä pilvi oli laskeutunut sen päälle, ja Herran kirkkaus täytti asumuksen.	35. Ja ei Moses taitanut käydä seurakunnan majaan; sillä pilvi oli sen päällä, ja Herran kunnia täytti majan.	40:35 Ja ei Moses taitanut käydä seuracunnan majaan/ nijncauwan cuin pilwi sen päällä oli/ ja HERran cunnia täytti majan.
40:36 Ja joka kerta, kun pilvi kohosi asumuksen päältä, lähtivät israelilaiset liikkeelle; näin oli koko heidän vaelluksensa ajan.	36. Ja koska pilvi meni ylös majan päältä niin Israelin lapset vaelsivat, kaikissa matkoissansa.	40:36 Ja cosca pilwi meni ylös majan pääldä/ nijn Israelin lapset waelsit/ nijn usein cuin he matcustit.

<p>40:37 Mutta milloin pilvi ei kohonnut, he eivät lähteneet liikkeelle, ennenkuin sinä päivänä, jona se taas kohosi.</p>	<p>37. Vaan koska ei pilvi mennyt ylös, silloin ei he vaeltaneet, siihen päivään asti, että se meni ylös.</p>	<p>40:37 Waan cosca ei pilwi mennyt ylös/ silloin ei he waeldanet siihen päiwän asti/ että se meni ylös.</p>
<p>40:38 Sillä Herran pilvi oli päivällä asumuksen päällä, ja yöllä oli pilvessä tulen hohde kaikkien israelilaisten silmien edessä; näin oli koko heidän vaelluksensa ajan.</p>	<p>38. Sillä Herran pilvi oli päivällä majan ylitse, ja yöllä oli tuli siinä, koko Israelin huoneen silmäin edessä, kaikissa heidän vaelluksissansa.</p>	<p>40:38 Sillä HERran pilwi oli päiwällä majan ylidze/ ja yöllä oli tuli sijnä/ coco Israelin huonen silmäin edes/ nijncauwan cuin he waelsit.</p>

KOLMAS MOOSEKSEN KIRJA	3 MOOSEKSEN KIRJA	Colmas Mosexen Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Ja Herra kutsui Mooseksen ja puhui hänelle sisältä ilmestysmajasta sanoen:	Ja Herra kutsui Moseksen, ja puhui hänelle seurakunnan majasta, sanoen:	1:1 JA HERra cudzui Mosexen/ ja puhui hänelle seuracunnan majasa/ sanoden:
1:2 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Jos joku teistä tahtoo tuoda uhrilahjan Herralle, niin tuokaa uhrilahjanne karjasta, joko raavaista tai lampaista.	2. Puhu Israelin lapsille, ja sano heille: joka teistä tahtoo uhrata Herralle, niin tehkää teidän uhrinne eläimistä, karjasta ja lampaista.	1:2 Puhu Israelin lapsille ja sano heille: cuca teistä tahto uhrata HERralle/ hän tehkän sen eläimistä/ carjasta ja lambaista.
1:3 Jos hänen uhrilahjansa on raavapolttouhri, tuokoon virheettömän urospuolen; ilmestysmajan ovelle hän tuokoon sen, että Herran mielisuosio tulisi hänen osaksensa.	3. Jos hän tahtoo Herralle polttouhria karjasta tehdä, niin uhratkaan virheettömän härkyisen: seurakunnan majan oven edessä hän sen uhratkaan, että se olis Herralle otollinen häneltä.	1:3 JA jos hän tahto HERralle polttouhria carjasta tehdä/ niyn hän uhratcan wirhittömän härkyisen seuracunnan majan owen edes: että se olis HERralle otolinen häneldä.
1:4 Ja hän laskekoon kätensä polttouhriteuraan pään päälle; niin se on oleva otollinen ja tuottava hänelle sovituksen.	4. Ja pankaan kätensä sen polttouhrin pään päälle, niin se on otollinen häntä sovittamaan.	1:4 Ja pangan kätens sen polttouhrin pään päälle/ niyn se on otolinen ja sowitta hänen.
1:5 Ja hän teurastakoon mullikan Herran kasvojen edessä, ja papit, Aaronin pojat, tuokoot veren ja vihmokoot veren ympärinsä alttarille, joka on ilmestysmajan ovella.	5. Ja hänen pitää teurastaman mullin Herran edessä; ja papit, Aaronin pojat, pitää tuoman veren ja priiskottaman alttarille ympärinsä, joka on seurakunnan majan oven edessä.	1:5 Ja hänen pitä teurastaman mullin HERran edes/ ja papin Aaronin pojat pitä hänen werens tuoman/ ja prijscottaman Altarille ymbärins/ joca on seuracunnan majan owen edes.
1:6 Ja hän nylkeköön polttouhriteuraan ja leikelköön sen määräkappaleiksi.	6. Ja vuota pitää polttouhrista nyljettämän ja pitää kappaleiksi hakattaman.	1:6 Ja wuodan pitä polttouhrista nyljettämän/ ja se pitä cappaleixi hacattaman.
1:7 Ja pappi Aaronin pojat tehkööt tulen alttarille ja pankoot halkoja tuleen.	7. Ja papin Aaronin pojat pitää tekemän tulen alttarille ja halvot tulen päälle paneman.	1:7 Ja papin Aaronin pojat pitä tekemän tulen Altarille/ ja halgot sen päälle paneman.
1:8 Ja papit, Aaronin pojat, asettakoot kappaleet ynnä pään ja rasvan halkojen päälle, jotka ovat tuleessa alttarilla.	8. Ja papit Aaronin pojat pitää sovittaman kappaleet, pään ja lihavuuden, halkoin päälle, jotka ovat alttarilla tulen päällä.	1:8 Ja Aaronin pojat pitä sowittaman cappalet/ pään ja lihawuden halcoin päälle/ jotca owat Altarilla tulen päällä.
1:9 Mutta sisälmykset ja jalat hän pesköön vedessä, ja pappi polttakoon kaiken alttarilla; se on polttouhri, suloisesti tuoksuva uhri Herralle.	9. Mutta sisällykset ja jalat pitää vedellä pestämän, ja papin pitää kaikki nämät polttaman alttarilla: polttouhriksi, ja lepytyshajun tuleksi Herralle.	1:9 Mutta sisällyxet ja jalat pitä wedellä pestämän/ ja papin pitä caicki nämät polttaman Altarilla/ polttouhrixi. Tämä on makian hajun tuli HERralle.

1:10 Ja jos hänen uhrilahjansa, joka on tarkoitettu polttouhriksi, on otettu pikkukarjasta, lampaista tai vuohista, tuokoon virheettömän urospuolen.	10. Ja jos hän tahtoo tehdä polttouhria pienistä eläimistä, lampaista eli vuohista, niin uhratkaan virheettömän oinaan eli kauriin.	1:10 JA jos hän tahto tehdä polttouhria pienist eläimist/ nimittäin/ lampaista ja wuohista/ nijn uhratcan wirhittömän oinan eli caurin.
1:11 Ja teurastakoon sen alttarin pohjoissivulla, Herran edessä; ja papit, Aaronin pojat, vihmokoot sen veren alttarille ympärinsä.	11. Ja teurastakaan sen Herran edessä pohjan puolella alttaria, ja papit, Aaronin pojat, pitää priiskottaman hänen verensä alttarille ympärinsä.	1:11 Ja teurastacan sen HERralle pohjan puolella Altarita. Ja papin Aaronin pojat pitä prijscottaman hänen werens Altarille ymbärins.
1:12 Ja hän leikelkoon sen määräkappaleiksi, ja pappi asettakoon ne ynnä pään ja rasvan halkojen päälle, jotka ovat tulessa alttarilla.	12. Ja se pitää hakattaman kappaleiksi, sekä pää että lihavuus, ja papin pitää ne sovittaman halkoin päälle, jotka ovat alttarilla tulen päällä.	1:12 Ja se pitä hacattaman cappaleixi/ ja papin pitä sowittaman sekä pään että lihawuden halcoin päälle/ jotca owat Altarilla tulen päällä.
1:13 Mutta sisälmykset ja jalat hän peskoon vedessä, ja pappi tuokoon sen kaiken ja polttakoon alttarilla; se on polttouhri, suloisesti tuoksuva uhri Herralle.	13. Mutta sisällykset ja jalat pitää vedellä pestämän, ja papin pitää sen kaiken uhraaman ja polttaman alttarilla: se on polttouhri, tuliuhri ja lepytyshaju Herralle.	1:13 Mutta sisällyxet ja jalat pitä wedellä pestämän/ ja papin pitä sen caiken uhraman ja polttaman Altarilla polttouhrixi. Tämä on makian hajun tuli HERralle.
1:14 Ja jos hänen uhrilahjansa Herralle on lintupolttouhri, tuokoon uhrilahjanaan metsäkyyhkyksiä tai kyyhkysenpoikia.	14. Jos hän tahtoo taas tehdä polttouhria Herralle linnuista, niin tehkään sen mettisistä, elikkä kyhkyläisten pojista.	1:14 JOs hän tahto taas tehdä polttouhria HERralle linnuista/ nijn tehkän sen mettisistä/ elickä kyhkyläisten pojista.
1:15 Ja pappi tuokoon sen alttarille, vääntäkoon siltä niskat poikki ja polttakoon sen alttarilla, ja puserrettakoon sen veri alttarin seinään.	15. Ja papin pitää sen alttarille tuoman, ja niskan poikki vääntämän, ja alttarilla polttaman, ja antaman veren vuotaa alttarin seinään.	1:5 Ja papin pitä sen Altarille tuoman/ ja niscan poicki wäändämän/ ja Altarilla polttaman/ ja andaman Altarin seinille weren wuota.
1:16 Ja hän ottakoon sen kuvun rapoineen pois ja heittäkoon sen alttarin viereen itäpuolelle, tuhkaläjälle.	16. Ja ottakaan hänen kupunsa höyheninensä ulos, ja heittäkään ne alttarin viereen itään päin, tuhka-ko'on päälle.	1:16 Ja hänen cupuns höyheminens heittämän Altarin wiereen itän päin/ tuhcacogon päälle.
1:17 Sitten hän reväisköön sen auki siipien kohdalta, niitä kuitenkin irroittamatta, ja pappi polttakoon sen alttarilla halkojen päällä, jotka ovat tulessa; se on polttouhri, suloisesti tuoksuva uhri Herralle."	17. Ja pitää sen siipinensä halkaiseman, mutta ei erinänsä repäisemän. Ja niin papin pitää sillänsä sen polttaman halkoin päällä, jotka ovat alttarilla tulen päällä: tämä on polttouhri, tuliuhri ja lepytyshaju Herralle.	1:17 Ja pitä sen sijpinens halcaiseman/ mutta ei erinäns rewäisemän. Ja nijn papin pitä silläns sen polttaman halcoin päällä/ jotca owat Altarilla tulen päällä. Tämä on makian hajun tuli HERralle.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu

2:1 "Jos joku tahtoo tuoda Herralle lahjaksi ruokauhrin, olkoon hänen uhrilahjanaan lestyjä jauhoja; ja hän vuodattakoon siihen öljyä ja pankoon sen päälle suitsuketta	1. Ja jos joku henki tahtoo tehdä Herralle ruokauhria, niin sen pitää oleman sämpyläjauhoista, ja hänen pitää öljyä sen päälle vuodattaman ja pyhää savua sen päälle paneman,	2:1 JOs jocu hengi tahto tehdä HERralle ruocauhria/ nijn sen pitä oleman sämbyläjauhoista/ ja hänen pitä öljyä sen päälle vuodattaman/ ja pyhä sawua sen päälle paneman.
2:2 ja viekoon sen papeille, Aaronin pojille, ja pappi ottakoon kourallisen niitä jauhoja ja sitä öljyä ynnä kaiken suitsukkeen ja polttakoon tämän alttariuhriosan alttarilla suloisesti tuoksuvana uhrina Herralle.	2. Ja sitte sen papeille Aaronin pojille viemän: niin pitää papin ottaman pivonsa täyden niistä sämpyläjauhoista, ja öljyä kaiken pyhän savun kanssa, ja sen polttaman alttarilla muistoksi. Tämä on tuliuhri ja lepytyshaju Herralle.	2:2 Ja sijtte sen papeille Aaronin pojille wiemän: nijn pitä papin ottaman pions täyden nijstä sämbyläjauhoista/ ja öljyä caiken pyhän sawun cansa/ ja sen polttaman Altarilla muistoxi. Tämä on makian hajun tuli HERralle.
2:3 Mutta se, mikä jää tähteeksi ruokauhrista, olkoon Aaronin ja hänen poikiensa oma; se on korkeasti-pyhää, Herran uhria.	3. Se kuin jää ruokauhrista, pitää oleman Aaronin ja hänen poikainsa oman: sen pitää oleman kaikkein pyhimmän Herran tulista.	2:3 Se cuin jää ruocauhrista/ pitä oleman Aaronin ja hänen poicains oman. Sen pitä oleman caickein pyhimmän HERran tulista.
2:4 Mutta jos tahdot tuoda ruokauhrilahjan uunissa paistetusta, olkoon uhrinasi lestyistä jauhoista valmistetut, öljyyn leivotut happamattomat kakut tai öljyllä voidellut happamattomat ohukaiset.	4. Mutta jos sinä tahdot tehdä ruokauhria pätsissä kypsytetystä, niin ota happamattomia kyrsiä sämpyläjauhoista öljyyn sekoitettuna, ja happamattomia ohukaisia kyrsiä öljyllä voideltuita.	2:4 MUtta jos hän tahto tehdä ruocauhria pädzis kypsetystä/ nijn ottacan happamattomia kyrsiä sämbyläjauhoista secoitettuna öljyn cansa/ ja happamattomia ohucaisia kyrsiä woideltuita öljyllä.
2:5 Jos taas uhrilahjasi on ruokauhri, joka leivinlevyllä paistetaan, olkoon se valmistettu lestyistä jauhoista, öljyyn leivottu ja happamaton.	5. Vaan jos sinun ruokauhris on pannussa kypsytystä, niin sen pitää oleman happamattomista sämpyläjauhoista öljyyn sekoitettuna.	2:5 Waan jos sinun ruocauhris on pannusa kypsetystä/ nijn sen pitä oleman happamattomista sämbyläjauhoista/ secoitettuna öljyllä.
2:6 Paloittele se palasiksi ja vuodata öljyä sen päälle; se on ruokauhri.	6. Sen sinun pitää jakaman kappaleiksi, ja vuodattaman öljyä sen päälle: niin se on ruokauhri.	2:6 Ja sen sinun pitä jacaman cappaleixi/ ja vuodattaman öljyä sen päälle/ nijn se on ruocauhri.
2:7 Ja jos uhrilahjasi on ruokauhri, joka paistetaan pannussa, valmistettakoon se lestyistä jauhoista ynnä öljystä.	7. Ja jos sinun ruokauhris on halstarilla kypsytystä, niin sinun pitää tekemän sen sämpyläjauhoista öljyn kanssa.	2:7 Ja jos sinun ruocauhris on haastarilla kypsetystä/ nijn sinun pitä tekemän sen sämbyläjauhoista öljyn cansa.
2:8 Ja vie ruokauhri, joka näin on valmistettu, Herralle; se vietäkoon papille, ja hän tuokoon sen alttarin ääreen.	8. Ja sen ruokauhrin, jonka sinä tahdot senkaltaisista tehdä Herralle, pitää sinun tuoman papille, ja kantaman sen alttarin tykö.	2:8 Ja sen ruocauhrin/ jonga sinä tahdot sencaltaisista tehdä HERralle/ pitä sinun tuoman papille/ ja hänen pitä sen candaman Altarille.

2:9 Ja pappi erottakoon ruokauhrista alttariuhriosan ja polttakoon sen alttarilla suloisesti tuoksuvana uhrina Herralle.	9. Ja papin pitää ylentämän sen ruokauhrin muistoksi ja polttaman alttarilla. Se on tuliuhri ja lepytyshaju Herralle.	2:9 Ja ylöndämän sen ruocauhrin muistoxi/ ja polttaman sen Altarilla. Se on makian hajun tuli HERralle.
2:10 Mutta se, mikä jää tähteeksi ruokauhrista, olkoon Aaronin ja hänen poikiensa oma; se on korkeasti-pyhää, Herran uhria.	10. Tähteet ruokauhrista tulee oleman Aaronin ja hänen poikainsa omat: sen pitää oleman kaikkein pyhimmän Herran tulista.	2:10 Tähtet pitä oleman Aaronin ja hänen poicains omat. Sen pitä oleman caickein pyhimmän HERran tulista.
2:11 Mitään ruokauhria, jonka te tuotte Herralle, älköön valmistettako happamesta; älkää polttako uhria Herralle mistään happamesta taikinasta tai hunajasta.	11. Kaiken ruokauhrin, kuin te uhratte Herralle, pitää teidän tekemän ilman hapatusta: sillä ei yhtään hapatusta eli hunajaa pidä siinä poltettaman uhriksi Herralle.	2:11 CAicki ruocauhri cuin te uhratte HERralle/ pitä teidän tekemän ilman hapatosta: sillä ei yhtän hapatosta eli hunajata pidä sijnä poltettaman uhrixi HERralle.
2:12 Uutisuhrilahjana saatte tuoda niitä Herralle, mutta älkööt ne tulko alttarille suloiseksi tuoksuksi.	12. Mutta uutisten uhrissa pitää teidän ne uhraaman Herralle; vaan ei ne pidä tuleman alttarille makiaksi hajuksi.	2:12 Mutta utisten uhrisa pitä teidän ne uhraman HERralle. Waan ei ne pidä tuleman Altarille makiaxi hajuxi.
2:13 Ja jokainen ruokauhrilahjasi suolaa suolalla, äläkä anna Jumalasi liitonsuolan puuttua ruokauhristasi; jokaiseen uhrilahjaasi sinun on tuotava suolaa.	13. Kaiken sinun ruokauhris pitää sinun suolaaman, ja sinun ruokauhris ei pidä ikänänsä ilman sinun Jumalasi liittosuolata oleman; sillä kaikissa sinun uhreissas pitää sinun suolaa uhraaman.	2:13 Caicki sinun ruocauhris pitä sinun suolaman/ ja sinun ruocauhris ei pidä ikänäns ilman sinun Jumalasi liittosuolata oleman: sillä caikisa sinun uhreissas pitä sinun suola uhraman.
2:14 Mutta jos tahdot tuoda uutisesta ruokauhrin Herralle, niin tuo uutisruokauhrinasi tulessa paahdettuja tähkäpäitä tai survottuja jyviä tuleentumattomasta viljasta.	14. Mutta jos sinä tahdot tehdä uutisesta ruokauhrin Herralle, niin sinun pitää kuivaaman viheriäiset tähkäpäät tulella, ja survoman ne pieniksi, ja sitten uhraaman ruokauhrin sinun uutisestas.	2:14 MUTta jos sinä tahdot tehdä utisesta ruocauhrin HERralle/ nijn sinun pitä cuiwaman wiherjäiset tähkäpäät tulella/ ja surwoman ne pienexi/ ja sijtte uhraman ruocauhrin sinun utisestas.
2:15 Ja vuodata siihen öljyä ja pane siihen suitsuketta; se on ruokauhri.	15. Ja sinun pitää paneman öljyä siihen ja pyhää savua, niin on se ruokauhri.	2:15 Ja sinun pitä paneman öljyä sijhen ja pyhä sawua/ nijn on se ruocauhri.
2:16 Ja pappi polttakoon alttariuhriosan survotuista jyvistä ja öljystä ynnä kaiken suitsukkeen uhrina Herralle."	16. Ja papin pitää ottaman niistä survotuista jyvistä ja öljystä, ynnä kaiken pyhän savun kanssa, ja polttaman sen muistoksi. Se on tuliuhri Herralle.	2:16 Ja papin pitä ottaman nijstä survotuista jywistä ja öljystä/ ynnä caiken pyhän sawun cansa/ ja polttaman sen muistoxi. Se on tuli HERralle.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu

3:1 "Jos hänen uhrilahjansa on yhteysuhri, tuokoon hän, jos hän tuo raavaskarjasta härän tai lehmän, virheettömän eläimen Herran eteen.	1. Ja jos hänen uhrinsa on kiitosuhri karjasta, niin pitää hänen uhraaman härjän eli lehmän, ja virheettömän uhrin tuoman Herran eteen.	3:1 JOs hänen uhrins on kijosuhri carjasta/ nijn pitä hänen uhraman härjän eli lehmän/ ja wirhittömän uhrin tuoman HERran eteen.
3:2 Ja hän laskekoon kätensä uhriteuraansa pään päälle ja teurastakoon sen ilmestysmajan ovella; ja papit, Aaronin pojat, vihmokoot veren alttarille ympärinsä.	2. Ja pitää laskeman kätensä uhrinsa pään päälle, ja teurastaman seurakunnan majan oven edessä: ja papit Aaronin pojat pitää priiskottaman veren alttarille ympärinsä.	3:2 Ja pitä laskeman kätens sen pään päälle/ ja teurastaman seuracunnan majan owen edes. Ja papit Aaronin pojat/ pitä prijscottaman weren Altarille/ ymbärins.
3:3 Ja hän tuokoon yhteysuhrista uhrina Herralle sisälmyksiä peittävän rasvan ja kaiken sisälmysten rasvan	3. Ja pitää uhraaman siitä kiitosuhrista polttouhrin Herralle: lihavuuden, kuin sisällykset peittää, ja kaiken sisällysten lihavuuden,	3:3 Ja pitä uhraman sijtä kijosuhrist polttouhrin HERralle/ nimittäin/ caiken sisällysten lihawuden.
3:4 ja molemmat munuaiset ynnä niiden päällä lantioliaksissa olevan rasvan ja maksanlisäkkeen, joka on irroitettava munuaisten luota.	4. Ja kaksi munaskuuta sen lihavuuden kanssa, kuin niiden päällä on lanteissa, ja maksan kalvon munaskuiden kanssa eroittaman.	3:4 Ja ottaman caxi munascuuta sen lihawuden cansa/ cuin nijden päällä on landeisa/ ja maxan calwon munascuiden cansa.
3:5 Ja Aaronin pojat polttakoot sen alttarilla polttouhrin päällä, joka on halkojen päällä tulella, suloisesti tuoksuvana uhrina Herralle.	5. Aaronin pojat pitää polttaman sen alttarilla polttouhriksi puiden päällä, jotka ovat tulella, tuliuhriksi ja lepytyshajuksi Herralle.	3:5 Ja Aaronin pojat pitä polttaman sen Altarilla polttouhriksi puiden päällä/ jotca owat tulesa. Se on makian hajun tuli HERralle.
3:6 Mutta jos hän tuo uhrilahjanaan Herralle yhteysuhriksi pikkukarjasta urospuolen tai naaraspuolen, niin tuokoon virheettömän eläimen.	6. Mutta jos hän tekee Herralle kiitosuhria pienistä eläimistä, oinaista eli uuhista, niin sen pitää oleman ilman virheetä.	3:6 MUTta jos hän teke HERralle kijosuhria pienist eläimist/ oinaista eli uhista/ nijn sen pitä oleman ilman wirhitä.
3:7 Jos hän tuo uhrilahjanaan lampaan, niin tuokoon sen Herran eteen	7. Jos hän uhraa karitsan, niin hänen pitää sen tuoman Herran eteen,	3:7 Jos hän uhra caridzan/ nijn hänen pitä sen tuoman HERran eteen.
3:8 ja laskekoon kätensä uhriteuraansa pään päälle ja teurastakoon sen ilmestysmajan ovella, ja Aaronin pojat vihmokoot sen veren alttarille ympärinsä.	8. Ja pitää laskeman kätensä uhrinsa pään päälle, ja teurastaman sen seurakunnan majan oven edessä. Ja Aaronin pojat pitää priiskottaman sen veren alttarille ympärinsä,	3:8 Ja pitä laskeman kätens sen pään päälle/ ja teurastaman sen seuracunnan majan owen edes. Ja Aaronin pojat pitä prijscottaman sen weren Altarille/ ymbärins.
3:9 Ja hän tuokoon yhteysuhrista uhrina Herralle sen rasvan, koko rasvahännän, joka on irroitettava häntänikamista, sisälmyksiä peittävän rasvan ja kaiken sisälmysten rasvan	9. Ja kiitosuhrista uhraaman Herralle polttouhrin, sen lihavuuden: koko saron eroitettun selkäpiistä: lihavuuden, kuin sisällykset peittää, ja kaiken sisällysten lihavuuden,	3:9 Ja kijosuhrista uhraman HERralle polttouhrin/ nimittäin/ lihawuden/ coco saron eroitettun selkäpijst/ ja caiken sisällysten lihawuden.

3:10 ja molemmat munuaiset ynnä niiden päällä lantiolihaksissa olevan rasvan ja maksanlisäkkeen, joka on irroitettava munuaisten luota.	10. Ja kaksi munaskuuta sen lihavuuden kanssa kuin lanteissa niiden päällä on, ja eroittaman maksan kalvon munaskuiden kanssa.	3:10 Ja ottaman caxi munascuuta sen lihawuden cansa cuin landeisa nijden päällä on/ ja maxan calwon munascuiden cansa.
3:11 Ja pappi polttakoon sen alttarilla uhriruokana Herralle.	11. Ja papin pitää sen polttaman alttarilla, tulen ruaksi Herralle.	3:11 Ja papin pitä sen polttaman Altarilla/ tulen ruaxi HERralle.
3:12 Ja jos hänen uhrilahjansa on vuohi, tuokoon sen Herran eteen	12. Jos hänen uhrinsa on vuohi ja hän tuo sen Herran eteen,	3:12 JOs hänen uhrins on wuohi/ ja hän tuo sen HERran eteen.
3:13 ja laskekoon kätensä sen pään päälle ja teurastakoon sen ilmestysmajan ovella; ja Aaronin pojat vihmokoot sen veren alttarille ympärinsä.	13. Niin hänen pitää laskeman kätensä sen pään päälle, ja teurastaman seurakunnan majan oven edessä. Ja Aaronin pojat pitää priiskottaman hänen verensä alttarille ympärinsä,	3:13 Nijn hänen pitä laskeman kätens sen pään päälle/ ja teurastaman seuracunnan majan owen edes. Ja Aaronin pojat pitä prijscottaman hänen werens Altarille/ ymbärins.
3:14 Ja hän tuokoon siitä uhrilahjanaan Herralle uhriksi sisälmyksiä peittävän rasvan ja kaiken sisälmysten rasvan	14. Ja pitää siitä uhraaman polttouhrin Herralle: lihavuuden, kuin sisällykset peittää, ja kaiken sisällysten lihavuuden.	3:14 Ja pitä sijtä uhraman polttouhrin HERralle/ nimittäin/ caiken sisällysten lihawuden.
3:15 ja molemmat munuaiset ynnä niiden päällä lantiolihaksissa olevan rasvan ja maksanlisäkkeen, joka on irroitettava munuaisten luota.	15. Ja kaksi munaskuuta lihavuuden kanssa, joka niiden päällä on lanteissa, ja maksan kalvon munaskuiden kanssa eroittaman.	3:15 Ja ottaman caxi munascuuta lihawuden cansa/ cuin nijden päällä on landeisa/ ja maxan calwon munascuiden cansa.
3:16 Ja pappi polttakoon ne alttarilla uhriruokana, suloisesti tuoksuvana uhrina; kaikki rasva olkoon Herran oma.	16. Ja papin pitää polttaman sen alttarilla, tulen ruaksi, makiaksi hajuksi. Kaikki lihavuus on Herran oma.	3:16 Ja papin pitä polttaman sen Altarilla/ tulen ruaxi makiaxi hajuxi. Caicki lihawus on HERran oma.
3:17 Tämä olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen, missä asuttekin: mitään rasvaa tai verta älkää syökö."	17. Sen pitää oleman ijankaikkisen säädyn teidän sukukunnissanne, kaikissa tiedän asuinsioissanne: ettette yhtään lihavuutta eli mitään verta söisi.	3:17 SEn pitä oleman ijancaickisen säädyn teidän suguisan/ caikisa teidän asuinsioisan/ ettei te lihawutta eli werta söis.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	4:1 JA HERra puhui Mosexelle sanoden:
4:2 "Puhu israelilaisille ja sano: Jos joku erehdyksestä rikkoo jotakuta Herran käskyä vastaan ja tekee jotakin, mitä ei saa tehdä,	2. Puhu Israelin lapsille, ja sano: jos joku sielu rikkoo tietämätä jotakuta Herran käskyä vastaan, jota ei hänen pitäis tekemän, niin että hän tekis yhtäkin vastaan niistä:	4:2 Puhus Israelin lapsille/ ja sano: jos jocu sielu ricko tietämätä jotacuta HERran käskyä wastan/ jota ei hänen pidäis tekemän:

4:3 niin, jos voideltu pappi tekee rikkomuksen ja saattaa kansan vikapääksi, tuokoon rikkomuksensa tähden, jonka hän on tehnyt, virheettömän mullikan Herralle syntiuhriksi.	3. Jos pappi, joka voideltu on, rikkoo kansan pahennukseksi, niin hänen pitää rikoksensa edestä, kuin hän tehnyt on, tuoman virheettömän nuoren mullin Herralle rikosuhriksi,	4:3 Nimittäin/ jos pappi/ joca woideldu on/ ricko Canssan pahennoxexi/ hänen pitä rioxens edest/ cuin hän tehnyt on/ tuoman wirhittömän mullin HERralle ricosuhrixi.
4:4 Ja viekään mullikan ilmestysmajan ovelle Herran eteen ja laskekoon kätensä mullikan pään päälle ja teurastakoon mullikan Herran edessä.	4. Ja pitää tuoman mullin Herran eteen, seurakunnan majan oven tykö, ja laskeman kätensä mullin pään päälle, ja teurastaman mullin Herran edessä.	4:4 Ja pitä tuoman sen mullin HERran eteen/ seuracunnan majan owen tygö/ ja laskeman kätens mullin pään päälle/ ja teurastaman mullin HERran edes.
4:5 Ja ottakoon se voideltu pappi mullikan verta ja viekään sen ilmestysmajaan,	5. Ja pappi kuin voideltu on, pitää ottaman mullin verestä, ja kantaman seurakunnan majaan.	4:5 Ja pappi cuin woideldu on/ pitä ottaman mullin werestä/ ja candaman seuracunnan majaan.
4:6 ja pappi kastakoon sormensa vereen ja pirskoittakoon verta seitsemän kertaa Herran edessä, pyhäkön esiripun edessä.	6. Ja papin pitää kastaman sormensa vereen ja priiskottaman sitä verta seitsemän kertaa Herran ja pyhän esiripun edessä.	4:6 Ja pitä castaman sormens wereen/ ja prijscottaman sitä werta seidzemän kerta HERran ja Pyhän Esiripun edes.
4:7 Ja pappi sivelkään sitä verta alttarin sarviin, jolla poltetaan hyvänhajuista suitsutusta Herran edessä ja joka on ilmestysmajassa; mullikan kaiken muun veren hän vuodattakoon ilmestysmajan oven edessä olevan polttouhrialttarin juurelle.	7. Ja papin pitää siitä verestä paneman suitsutusalttarin sarvein päälle, joka on Herran edessä seurakunnan majassa, ja kaiken muun veren kaataman polttouhrin alttarin pohjalle, joka on seurakunnan majan oven edessä.	4:7 Ja pitä sijtä werestä paneman suidzutusAltarin sarwein päälle/ joca on HERran edes seuracunnan majas: Ja caiken muun weren caataman polttouhrin Altarin pohjalle/ joca on seuracunnan majan owen edes.
4:8 Ja kaiken syntiuhrimullikan rasvan hän erottakoon siitä pois, sekä sisälmyksiä peittävän rasvan että kaiken sisälmysten rasvan,	8. Ja kaiken rikosuhriin mullin lihavuuden pitää hänen ylentämän: nimittäin sen lihavuuden joka sisällykset peittää, ja kaiken sisällysten lihavuuden,	4:8 Ja caiken mullin lihawuden ricosuhrista/ pitä hänen ylöndämän/ nimittäin/ sisällysten lihawuden.
4:9 ja molemmat munuaiset ynnä niiden päällä lantiolihaksissa olevan rasvan ja maksanlisäkkeen, joka on irroitettava munuaisten luota,	9. Ja kaksi munaskuuta sen lihavuuden kanssa, joka niiden päällä on lanteissa, ja maksan kalvon munaskuiden kanssa eroittaman,	4:9 Ja ottaman caxi munascuuta sen lihawuden cansa/ cuin nijden päällä on landeisa/ ja maxan calwon munasuicen cansa.
4:10 samalla tavalla kuin se erotetaan pois yhteysuhrihärästä; ja pappi polttakoon ne polttouhrialttarilla.	10. Niinkuin ylennetään kiitosuhri härjästä: ja papin pitää sen polttaman polttouhrialttarilla.	4:10 Nijn cuin ylötän kijtosuhri härjästä/ ja papin pitä sen polttaman polttouhrin Altarilla.
4:11 Mutta mullikan nahan ja kaiken lihan ynnä pään ja jalat, sisälmykset ja ravan,	11. Mutta mullin vuodan, kaiken lihan, pään ja jalkain kanssa, ja sisällykset ja ravan,	4:11 Mutta mullin wuodan/ caiken lihan/ pään ja jalcain cansa/ ja sisällyxet ja rawan.

4:12 koko mullikan, hän viekoon leirin ulkopuolelle puhtaaseen paikkaan, johon tuhka heitetään, ja polttakoon sen halkojen päällä tulella; siinä paikassa, johon tuhka heitetään, se poltettakoon.	12. Niin myös koko mullin pitää hänen leiristä viemän ulos puhtaaseen paikkaan, johonka tuhkat heitetään, ja se pitää poltettaman puiden päällä tulella: juuri siinä paikassa, johon tuhka heitetään, pitää se poltettaman.	4:12 Caiken sen pitä hänen leiristä viemän ulos puhtaaseen paikkaan/ johonga tuhka heitetän/ ja se pitää poltettaman puiden päällä tules.
4:13 Ja jos koko Israelin seurakunta erehdyksestä tekee rikkomuksen ja seurakunta ei siitä tiedä ja he rikkomalla jotakuta Herran käskyä vastaan ovat tehneet sellaista, mitä ei saa tehdä, ja niin joutuneet vikapäiksi,	13. Jos koko Israelin seurakunta eksyis, ja se olis heidän silmänsä edessä peitetty, niin että he olisivat tehneet jotakuta Herran käskyä vastaan, jota ei heidän tulisi tehdä, ja niin tulisivat vikapäiksi,	4:13 JOs coco Israelin seuracunda exyis/ ja se olis heidän silmäns edes peitetty/ nijn että he olisit tehnet jotacuta HERran käskyä wastan/ jota ei heidän tulis tehdä/ ja nijn tulisit wicapääxi.
4:14 ja jos sitten rikkomus, jonka he ovat tehneet sitä vastaan, tulee tunnetuksi, niin tuokoon seurakunta mullikan syntiuhriksi ja viekoon sen ilmestysmajan eteen.	14. Ja sitte ymmärtäisivät rikoksensa, jonka he olivat tehneet, niin pitää heidän tuoman nuoren mullin rikosuhriksi, ja asettaman sen seurakunnan majan eteen.	4:14 Ja sijtte ymmärräisit heidän ricoxens/ cuin he olit tehnet/ nijn pitää heidän tuoman mullin ricosuhrixi/ ja asettaman sen seuracunnan majan eteen.
4:15 Ja seurakunnan vanhimmat laskekoot kätensä mullikan pään päälle Herran edessä, ja mullikka teurastettakoon Herran edessä.	15. Ja seurakunnan vanhimmat pitää laskeman kätensä mullin pään päälle Herran edessä, ja teurastaman mullin Herran edessä.	4:15 Ja wanhimmat seuracunnasta pitää laskeman kätens mullin pään päälle HERran edes/ ja teurastaman sen mullin HERran edes.
4:16 Ja voideltu pappi viekoon mullikan verta ilmestysmajaan.	16. Ja pappi, joka voideltu on, pitää kantaman mullin veren seurakunnan majaan.	4:16 Ja pappi joca woideldu on/ pitää candaman mullin weren seuracunnan majaan.
4:17 Ja pappi kastakoon sormensa vereen ja pirskoittakoon sitä seitsemän kertaa Herran edessä, esiripun edessä.	17. Ja papin pitää kastaman sormensa vereen ja seitsemän kertaa priiskottaman Herran eteen, esiripun edessä,	4:17 JA pitää castaman sormens wereen/ ja seidzemen kerta prijscottaman HERran eteen Esiripun edes.
4:18 Ja hän sivelkoon sitä verta alttarin sarviin, joka on Herran edessä ilmestysmajassa; kaiken muun veren hän vuodattakoon ilmestysmajan oven edessä olevan polttouhrialttarin juurelle.	18. Ja pitää siitä verestä paneman alttarin sarvein päälle, joka on Herran edessä seurakunnan majassa, ja kaiken sen muun veren kaataman polttouhrin alttarin pohjaan, joka on seurakunnan majan edessä.	4:18 Ja pitää sijtä werestä paneman Altarin sarwein päälle/ joca on HERran edes seuracunnan majas/ ja caiken sen muun weren caataman polttouhrin Altarin pohjalle/ joca on seuracunnan majan edes.
4:19 Ja hän erottakoon siitä pois kaiken rasvan ja polttakoon sen alttarilla	19. Kaiken hänen lihavuutensa pitää hänen ylentämän ja polttaman alttarilla,	4:19 Caiken hänen lihawudens pitää hänen ylöndämän ja polttaman Altarilla.

4:20 ja tehkään tälle mullikalle, niinkuin hän teki syntiuhrimullikalle; samalla tavalla hän sille tehkään. Kun pappi näin on toimittanut heille sovituksen, annetaan heille anteeksi.	20. Ja pitää tekemän tämän mullin kanssa niinkuin hän teki rikosuhrin mullin kanssa: ja niin pitää papin heidät sovittaman, ja se heille annetaan anteeksi.	4:20 Ja pitä tekemän tämän mullin cansa/ nijncuin hän teki ricosuhrin mullin cansa/ ja nijn pitä papin heidän sowittaman ja se heille annetan andexi.
4:21 Ja mullikan hän viekään leirin ulkopuolelle ja polttakoon sen, niinkuin hän poltti edellisen mullikan; se on seurakunnan syntiuhri.	21. Ja hänen pitää viemän mullin leiristä ulos, ja polttaman hänen, niinkuin hän poltti sen entisen mullin: sen pitää oleman rikosuhri seurakunnan edestä.	4:21 Ja hänen pitä viemän mullin leiristä ulos/ ja polttaman hänen/ nijncuin hän poltti sen endisen mullin/ se pitä oleman ricosuhri seuracunnan edestä.
4:22 Jos päämies tekee rikkomuksen ja erehdyksestä rikkomalla jotakuta Herran, Jumalansa, käskyä vastaan tekee sellaista, mitä ei saa tehdä, ja niin joutuu vikapääksi,	22. Mutta jos päämies rikkoo ja tekee jotakuta Herran Jumalansa käskyä vastaan, jota ei hänen tekemän pitäisi, ja tulee tietämätä vikapääksi,	4:22 MUtta jos jocu Försti ricko ja teke jotacuta hänen HERrans Jumalans käskyä wastan/ jotca hänen tekemän pitäis/ ja tule tietämätä wicapääxi.
4:23 ja hän sitten saa tietää rikkomuksensa, jonka hän on tehnyt, niin tuokoon uhrilahjanaan kauriin, virheettömän urospuolen,	23. Ja osotetaan hänelle sitte hänen rikoksensa, jolla hän on rikkonut: hänen pitää tuoman uhriksi virheettömän kauriin.	4:23 Ja ymmärtä sijtte hänen rioxens/ cuin hän on rickonut: hänen pitä tuoman uhrixi wirhittömän caurin.
4:24 ja laskekoon kätensä kauriin pään päälle ja teurastakoon sen siinä paikassa, jossa polttouhriteuraat Herran edessä teurastetaan; se on hänen syntiuhriensa.	24. Ja laskeman kätensä kauriin pään päälle, ja teurastaman siinä paikassa, kussa Herralle polttouhria teurastetaan: se pitää oleman hänen rikosuhriensa.	4:24 Ja laskeman kätens sen caurin pään päälle/ ja teurastaman sijnä paicas/ cusa HERralle polttouhria teurastetan/ se pitä oleman hänen ricosuhrins.
4:25 Ja pappi ottakoon syntiuhriin verta sormeensa ja sivelkään sitä polttouhrialttarin sarviin; muun veren hän vuodattakoon polttouhrialttarin juurelle.	25. Sitte pitää papin ottaman rikosuhrin verta sormellansa, ja paneman sen polttouhrin alttarin sarvein päälle, ja sen muun veren kaataman polttouhrin alttarin pohjalle.	4:25 Sijtte pitä papin ottaman ricosuhrin werestä sormellans/ ja paneman sen polttouhrin Altarin sarwein päälle/ ja sen muun weren caataman polttouhrin Altarin pohjalle.
4:26 Mutta kaiken sen rasvan hän polttakoon alttarilla, niinkuin yhteysuhrin rasvan. Kun pappi näin on toimittanut hänelle sovituksen hänen rikkomuksestansa, annetaan hänelle anteeksi.	26. Mutta kaiken hänen lihavuutensa pitää hänen polttaman alttarilla, niinkuin sen lihavuuden kiitosuhrista. Ja niin papin pitää sovittaman hänen rikoksensa, ja se hänelle annetaan anteeksi.	4:26 Mutta caiken hänen lihawudens/ pitä hänen polttaman Altarilla/ nijncuin sen lihawuden kijtosuhrista. Ja nijn papin pitä sowittaman hänen rioxens/ ja se hänelle annetan andexi.

4:27 Jos joku rahvaasta erehdyksestä rikkoo jotakuta Herran käskyä vastaan tekemällä sellaista, mitä ei saa tehdä, ja niin joutuu vikapääksi,	27. Jos joku sielu yhteisestä kansasta rikkoo tietämättä, niin että hän tekee jotakuta Herran käskyä vastaan, jota ei hänen tekemän pitäis, ja tulee niin vikapääksi,	4:27 JOs jocu sielu yhteisestä Canssasta ricko tietämättä/ nijn että hän teke jotacuta HERran käskyä wastan/ jota ei hänen tekemän pidäis/ ja tule nijn wicapääxi.
4:28 ja hän sitten saa tietää rikkomuksensa, jonka hän on tehnyt, niin tuokoon rikkomuksensa tähden, jonka hän on tehnyt, uhrilahjanaan vuohen, virheettömän naaraspuolen,	28. Ja sitte saatetaan ymmärtämään rikoksensa, jolla hän on rikkonut: hänen pitää tuoman uhriksi virheettömän vuohen, sen rikoksen edestä, jolla hän rikkonut on,	4:28 Ja sijtte ymmärtä hänen ricoxens/ cuin hän on rickonut/ hänen pitä tuoman uhrixi wirhittömän wuohen/ sen ricoxen edestä/ cuin hän rickonut on.
4:29 ja laskekoon kätensä tämän syntiuhriteuraan pään päälle ja teurastakoon sen polttouhripaikalla.	29. Ja pitää laskeman kätensä rikosuhrin pään päälle ja teurastaman sen rikosuhrin polttouhrin paikalla.	4:29 Ja pitä laskeman kätens ricosuhrin pään päälle/ ja teurastaman sen polttouhrin paicalla.
4:30 Ja pappi ottakoon sen verta sormeensa ja sivelkööön sitä polttouhrialttarin sarviin; kaiken muun veren hän vuodattakoon alttarin juurelle.	30. Ja papin pitää sormellansa ottaman sen verta, ja paneman sen polttouhrin alttarin sarvein päälle, ja kaiken veren kaataman alttarin pohjaan.	4:30 Ja papin pitä sormellans ottaman werestä/ ja paneman polttouhrin Altarin sarwein päälle/ ja caiken weren caataman Altarin pohjalle.
4:31 Ja hän irroitakoon kaiken sen rasvan, niinkuin rasva irroitetaan yhteysuhrista, ja pappi polttakoon sen alttarilla suloisena tuoksuna Herralle. Kun pappi näin on toimittanut hänelle sovituksen, annetaan hänelle anteeksi.	31. Ja kaiken hänen lihavuutensa pitää hänen eroittaman, niinkuin hän eroitti kiitosuhrin lihavuuden: ja papin pitää sen polttaman alttarilla makiaksi hajuksi Herralle. Ja niin pitää papin häntä sovittaman, ja se annetaan anteeksi hänelle.	4:31 Ja caiken hänen lihawudens pitä hänen ottaman/ nijncuin hän otti kijtosuhrin lihawuden/ ja polttaman Altarilla makiaxi hajuxi HERralle. Ja nijn pitä Papin händä sowittaman/ ja hänelle se annetan andexi.
4:32 Mutta jos hän tuo uhrilahjanaan karitsan syntiuhriksi, niin tuokoon virheettömän uuhien	32. Mutta jos hän tuo lampaansa rikosuhriksi, niin tuokaan virheettömän uuhien.	4:32 MUtta jos hän tuo lamban ricosuhrixi/ nijn tuocan wirhittömän uhen.
4:33 ja laskekoon kätensä tämän syntiuhriteuraan pään päälle ja teurastakoon sen syntiuhriksi siinä paikassa, jossa polttouhrieläin teurastetaan.	33. Ja laskekaan kätensä rikosuhrin pään päälle ja teurastakaan sen rikosuhriksi siinä paikassa, missä polttouhri teurastetaan.	4:33 Ja laskecan kätens ricosuhrin pään päälle/ ja teurastacan sen ricosuhrixi sijnä paicas/ cuin polttouhri teurastetan.
4:34 Ja pappi ottakoon syntiuhrin verta sormeensa ja sivelkööön polttouhrialttarin sarviin; kaiken muun veren hän vuodattakoon alttarin juurelle.	34. Ja papin pitää sormellansa ottaman rikosuhrin verta, ja paneman polttouhrin alttarin sarvein päälle, ja kaataman kaiken muun veren alttarin pohjaan.	4:34 Ja Papin pitä sormellans ottaman werestä/ ja paneman polttouhrin Altarin sarwein päällä/ ja caataman caiken muun weren Altarin pohjalle.

<p>4:35 Ja kaiken sen rasvan hän irrottakoon, niinkuin yhteysuhrilampaan rasva irroitetaan, ja pappi polttakoon sen alttarilla Herran uhrin päällä. Kun pappi on toimittanut hänelle sovituksen hänen rikkomuksestansa, jonka hän on tehnyt, annetaan hänelle anteeksi."</p>	<p>35. Mutta kaiken lihavuuden pitää hänen eroittaman niinkuin kiitosuhrin lampaan lihavuus erotettiin, ja papin pitää polttaman sen alttarilla Herran tuleksi. Ja niin pitää papin hänen rikoksensa sovittaman, jolla hän on rikkonut, ja se hänelle annetaan anteeksi.</p>	<p>4:35 Mutta caiken lihawuden pitä hänen ottaman/ nijncuin hän kijtosuhrin lamban lihawuden otti/ ja pitää polttaman sen Altarilla HERran tulexi. Ja nijn pitää Papin hänen ricoxens sowittaman/ cuin hän on rickonut/ ja se hänelle annetan andexi.</p>
<p>5 LUKU</p>	<p>5 LUKU</p>	<p>V. Lucu</p>
<p>5:1 "Jos joku rikkoo siten, että hän, vaikka kuulee vannotuksen ja voisi olla todistajana, joko hän on ollut silminnäkijänä tahi muuten saanut asiasta tietää, ei kuitenkaan ilmoita sitä ja niin joutuu syynalaiseksi;</p>	<p>1. Jos joku sielu rikkoo, niin että hän kuulee jonkun kiroilevan, ja hän on sen todistaja, eli on sen nähnyt taikka tietänyt, ja ei ilmoita siitä, hän on vikapää vääryyteen.</p>	<p>5:1 JOs jocu sielu ricko ja cuule jongun kiroilewan/ ja hän on sen todistaja/ eli sen nähnyt ja tiennyt on/ ja ei ilmoita sitä/ hän on wicapää wäryteen.</p>
<p>5:2 tahi jos joku tietämättään koskee johonkin saastaiseen, mihin tahansa, joko saastaisen metsäeläimen raatoon tai saastaisen kotieläimen raatoon tai saastaisen matelijan raatoon, ja on siten tullut saastaiseksi ja vikapääksi;</p>	<p>2. Eli jos joku sielu rupee johonkuhun saastaiseen kappaleeseen, taikka saastaisen metsän eläimen raatoon, eli saastaisen karjan raatoon eli saastaisen madon raatoon, ja se olis hänelle tietämätöin: hän on saastainen ja vikapää.</p>	<p>5:2 Eli jos jocu sielu rupee johongun saastaiseen cappaleen/ taicka saastaiseen medzän eläinden raaton/ eli carjain/ eli matoin/ tietämät/ hän on saastainen ja wicapää.</p>
<p>5:3 tahi jos hän tietämättään koskee ihmisen saastaan, olipa se mitä saastaa tahansa, josta tulee saastaiseksi, mutta sitten huomaa sen ja joutuu vikapääksi;</p>	<p>3. Eli jos hän rupee saastaiseen ihmiseen, millä ikänänsä saastaisuudella ihminen taitaa saastaiseksi tulla, tietämätä, ja sen sitte ymmärtää, se on vikapää.</p>	<p>5:3 Eli jos hän rupee saastaiseen ihmiseen/ millä ikänäns saastaisudella ihminen taita saastaisexi tulla/ tietämät/ ja sen sijtte ymmärtä/ se on wicapää.</p>
<p>5:4 tahi jos joku, ajattelemattomasti puhuen huulillansa, tietämättään vannoo tekevänsä jotakin, pahaa tai hyvää - vannaipa mitä hyvänsä, mitä ihminen saattaa ajattelemattomasti vannoa - mutta sitten huomaa sen ja joutuu johonkin sellaiseen vikapääksi,</p>	<p>4. Eli jos joku sielu vannoo, niin että hänen suustansa käy ajattelemata pahoin eli hyvin tehdä, kaikki kuin ihminen vannoo huomaitsemata, ja sen sitte ymmärtää: hän on vikapää yhteen näistä.</p>	<p>5:4 Eli jos jocu sielu wanno/ nijn että hänen suustans käy ulos tietämät/ pahoin eli hywin tehdä (nijncuin ihminen kyllä wanno/ ennencuin hän sitä ajattele) ja sen sijtte ymmärtä/ hän on wicapää yhten näistä.</p>
<p>5:5 niin, jos hän on vikapää johonkin sellaiseen, tunnustakoon sen, mitä on rikkonut,</p>	<p>5. Koska hän on vikapää johonkuhun näistä, ja tunnustaa, että hän siinä rikkonut on:</p>	<p>5:5 Cosca hän on wicapää johongun näistä/ ja tunnusta/ että hän signä rickonut on.</p>

<p>5:6 ja tuokoon hyvityksenä Herralle rikkomuksesta, jonka hän on tehnyt, naaraspuolen pikkukarjasta, uuhien tai vuohen, syntiuhriksi; ja pappi toimittakoon hänelle sovituksen hänen rikkomuksestaan.</p>	<p>6. Niin pitää hänen tämän rikoksensa vian edestä, kuin hän rikkonut on, tuoman laumasta Herralle uuhien eli vuohen rikosuhriksi: niin pitää papin sovittaman hänen rikoksensa.</p>	<p>5:6 Nijn pitä hänen tämän rioxens wian edest/ cuin hän rickonut on/ tuoman laumasta HERralle lamban eli wuohen ricosuhrixi/ nijn pitä Papin sowittaman hänen rioxens.</p>
<p>5:7 Mutta jollei hän saa hankituksi sellaista eläintä, niin tuokoon Herralle hyvitykseksi siitä, mitä on rikkonut, kaksi metsäkyyhkystä tai kaksi kyyhkysenpoikaa, toisen syntiuhriksi ja toisen polttouhriksi,</p>	<p>7. Jollei hänellä ole lammasta, niin tuokaan Herralle rikoksensa edestä, jolla hän rikkonut on, kaksi mettistä eli kaksi kyhkyläisen poikaa: yhden rikosuhriksi, ja toisen polttouhriksi.</p>	<p>5:7 Joldeica hänellä ole lammasta/ nijn tuocan HERralle rioxens edestä/ cuin hän rickonut on/ caxi kyhkyläistä/ eli caxi mettisen poica/ yhden ricosuhrixi ja toisen polttouhrixi.</p>
<p>5:8 ja viekään ne papille. Tämä uhratkoon ensiksi sen, joka on määrätty syntiuhriksi, vääntäkään siltä niskat poikki, päättä kuitenkin irroittamatta,</p>	<p>8. Ja viekään ne papille: hänen pitää sen ensimmäisen uhraaman rikosuhriksi ja vääntämän sen niskat ja ei kuitenkaan päättä erinänsä repäisemän,</p>	<p>5:8 Ja wiekän ne papille/ hänen pitä sen ensimmäisen uhraman ricosuhrixi/ ja wäändämän niscat häneldä/ ja ei cuitengan päättä erinäns repäisemän.</p>
<p>5:9 ja pirskoittakoon syntiuhrin verta alttarin seinään, ja puserrettakoon se veri, joka jää jäljelle, alttarin juurelle; se on syntiuhri.</p>	<p>9. Ja pitää priiskottaman alttarin seinän rikosuhrin verellä, ja antaman sen veren, joka jää, vuotaa alttarin pohjaan. Se on rikosuhrin.</p>	<p>5:9 Ja pitä prijscottaman Altarin seinän ricosuhrin werellä/ ja andaman sen weren cuin jää/ wuota Altarin pohjalle. Se on ricosuhri.</p>
<p>5:10 Ja toisen hän säädetyllä tavalla valmistakoon polttouhriksi. Kun pappi näin on toimittanut hänelle sovituksen hänen rikkomuksestaan, jonka hän on tehnyt, annetaan hänelle anteeksi.</p>	<p>10. Toisen pitää hänen uhraaman polttouhriksi tavan jälkeen. Ja niin pitää papin sovittaman hänen rikoksensa, jolla hän rikkonut on, ja se annetaan hänelle anteeksi.</p>	<p>5:10 Toisen pitä hänen uhraman polttouhrixi tawans jälken. Ja nijn pitä papin sowittaman hänen rioxens/ cuin hän rickonut on/ ja se hänelle annetan andexi.</p>
<p>5:11 Jollei hän saa hankituksi kahta metsäkyyhkystä tai kahta kyyhkysenpoikaa, niin tuokoon uhrilahjanaan sen sovittamiseksi, mitä on rikkonut, kymmenennen osan eefamittaa lestyjä jauhoja syntiuhriksi, mutta älköön vuodattako siihen öljyä älköönkä panko sen päälle suitsuketta, sillä se on syntiuhri.</p>	<p>11. Jollei hänelle ole kahta mettistä eli kahta kyhkyläisen poikaa, niin tuokaan uhrinsa, rikoksensa edestä, kymmenennen osan ephaa sämpyläjauhoja rikosuhriksi. Mutta ei hänen pidä öljyä sen päälle paneman, eikä pyhää savua; sillä se on rikosuhrin.</p>	<p>5:11 Joldeica hänellä ole cahta kyhkyläistä eli cahta mettisen poica/ nijn tuocan uhrins/ rioxens edest/ kymmenennen osan Ephast sämbyläjauhoja ricosuhrixi. Mutta ei hänen pidä öljyä sen päälle paneman/ eikä pyhä sawua: sillä se on ricosuhri.</p>
<p>5:12 Ja viekään sen papille, ja pappi ottakoon siitä kourallisen, alttariuhriosan, ja polttakoon sen alttarilla Herran uhrin päällä; se on syntiuhri.</p>	<p>12. Ja hänen pitää sen viemän papille, ja papin pitää siitä ottaman pivon täyden muistoksi, ja polttaman sen alttarilla Herralle tuliuhriksi: tämä on rikosuhrin.</p>	<p>5:12 Ja hänen pitä sen wiemän papille/ ja papin pitä sijtä ottaman pion täyden muistoxi/ ja polttaman sen Altarilla HERralle uhrixi: Tämä on ricosuhri.</p>

5:13 Kun pappi näin on toimittanut hänelle sovituksen jostakin sellaisesta hänen tekemästään rikkomuksesta, annetaan hänelle anteeksi. Ja papille tulcoon se, mikä ruokauhristakin."	13. Ja papin pitää niin sovittaman hänelle hänen rikoksensa, jolla hän rikkonut on, ja se annetaan anteeksi hänelle. Ja sen pitää oleman papin oman niinkuin ruokauhrinkin.	5:13 Ja papin pitää niijn sovittaman hänelle hänen ricoxens/ cuin hän rickonut on/ ja se hänelle annetan andexi. Ja sen pitää oleman papin oman nijncuin ruocauhringin.
5:14 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	14. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	5:14 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
5:15 "Jos joku lankeaa uskottomuuteen ja erehdyksestä rikkoo anastamalla sitä, mikä on Herralle pyhitetty, tuokoon hyvityksenä Herralle vikauhriksi virheettömän oinaan pikkukarjasta, niin monen hopeasekelin arvoisen, pyhäkkösekelin painon mukaan, kuin sinä arvioit.	15. Jos joku sielu kovasti rikkoo ja erehdyksestä syntiä tekee jossakussa joka Herralle pyhitetty on, hänen pitää Herralle tuoman vikauhrin, virheettömän oinaan laumasta, sinun arvios jälkeen hopia painoon, pyhän siklin jälkee, vikauhriksi.	5:15 Jos jocu sielu tietämätä ricko josacusa cuin HERralle pyhitetty on/ hänen pitää HERralle tuoman wicauhrin/ wirhittömän oinan laumasta/ joca caxi hopia Sicliä maxa/ Pyhän Siclin jälken wicauhrixi.
5:16 Ja mitä hän on pyhitetystä anastanut itselleen, sen hän korvatkoon ja pankoon siihen lisäksi vielä viidennen osan sen arvosta ja antakoon sen papille. Kun pappi näin on toimittanut hänelle sovituksen uhraamalla vikauhriinaan, annetaan hänelle anteeksi.	16. Siihen myös, mitä hän on rikkonut pyhitetyssä, pitää hänen sen antaman jällensä, ja pitää sen tykö antaman viidennen osan, ja antaman sen papille: ja papin pitää sovittaman hänen vikauhrin oinaalla, niin se hänelle annetaan anteeksi.	5:16 Sijhen myös mitä hän on rickonut pyhitetys/ pitää hänen sen andaman jällens/ ja wielä sijtte andaman wijdennen osan päälisexi. Ja pitää sen andaman papille/ hänen pitää sowittaman hänen wicauhrins oinalla/ nijn se hänelle annetan andexi.
5:17 Jos joku rikkoo jotakuta Herran käskyä vastaan ja tekee tietämättään sellaista, mitä ei saa tehdä, ja tulee vikapääksi ja joutuu syynalaiseksi,	17. Ja jos joku sielu rikkoo ja tekee vastoin jotakuta Herran käskyä, jota ei hänen pitänyt tekemän, ja ei sitä tietänyt: hän on vikapää vääryteen,	5:17 Jos jocu sielu ricko ja teke wastoin jotacuta HERran käskyä/ jota ei hänen pitänyt tekemän/ tietämät/ hän on wicapää wääryteen.
5:18 niin tuokoon papille vikauhriksi pikkukarjasta sinun arviosi mukaisen, virheettömän oinaan. Kun pappi on toimittanut hänelle sovituksen siitä erehdyksestä, jonka hän on tietämättään tehnyt, annetaan hänelle anteeksi.	18. Ja pitää tuoman papille virheettömän oinaan laumasta, sinun arvios jälkeen vikauhriksi: ja papin pitää sovittaman hänelle hänen tietämättömyytensä, kun hän tehnyt on tietämätä, niin se hänelle annetaan anteeksi.	5:18 Ja pitää tuoman papille wirhittömän oinan laumasta/ wicauhrin hinnalla: hänen pitää sowittaman hänelle hänen tietämättömydens/ cuin hän tehnyt on/ tietämät/ nijn se hänelle annetan andexi.
5:19 Se on vikauhri; sillä hän on tullut vikapääksi Herran edessä."	19. Se on vikauhri: sillä vikaan hän kaiketikin Herran edessä joutunut on.	5:19 Se on wicauhri/ johonga hän HERran edes joutunut on.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	6:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:

<p>6:2 "Jos joku tekee rikkomuksen ja on uskoton Herraa kohtaan kieltämällä saaneensa lähimmäiseltään, mitä tämä on hänen haltuunsa antanut tai hänen hoitoonsa uskonut, tahi mitä hän itse on väkisin ottanut tai vääryydellä anastanut lähimmäiseltään,</p>	<p>2. Jos joku sielu tekee syntiä ja rikkoo kovasti Herraa vastaan, kieltäen lähimmäiseltänsä sen, minkä hän hänen haltuunsa antanut on, eli sen, jonka hän hänelle (muutoin) käteen antanut on, taikka jonka hän väkivallalla ottanut on, eli vääryydellä on saattanut allensa:</p>	<p>6:2 Jos joku sielu ricko ja teke HERra wastan/ kielden lähimmäiseldäns sen/ cuin hän hänen halduns andanut on/ eli sen/ jonga hän hänelle wahwalla uscalluxella käteen andanut on/ taicka jonga hän wäkiwallalla ottanut on/ eli wäärydellä on saattanut alans.</p>
<p>6:3 tahi jos hän on löytänyt kadotetun esineen ja kieltää sen, tahi vannoo väärin missä asiassa tahansa, jossa ihminen helposti rikkoo,</p>	<p>3. Eli sen joka kadotettu oli, löytänyt on, ja kieltää sen väärällä valalla, eli mikä ikänänsä se olis, jossa ihminen lähimmäistänsä vastaan rikkoo;</p>	<p>6:3 Eli sen cuin cadotettu oli/ löytänyt on/ ja kiellä sen wäärällä walalla/ eli mikä ikänäns se olis/ josa ihminen lähimmäistäns wastan ricko.</p>
<p>6:4 niin hän, jos hän näin on rikkonut ja tullut vikapääksi, antakoon takaisin, mitä hän väkisin on ottanut tai vääryydellä anastanut, tahi mitä hänen haltuunsa oli uskottu, tahi kadotetun esineen, jonka hän oli löytänyt,</p>	<p>4. Koska hän niin rikkoo ja tulee vikapääksi, niin pitää hänen antaman jälleensä, mitä hän väkivallalla ottanut on ja vääryydellä on saattanut allensa eli sen mikä hänen haltuunsa annettu oli, eli kadotetun kuin hän löytänyt on,</p>	<p>6:4 Cosca hän nijn ricko ja tule wicapääxi: Nijn pitä hänen andaman jälleens mitä hän wäkiwallalla ottanut on/ ja wäärydellä on saattanut alans/ eli sen cuin hänen halduns annettu oli/ eli sen cuin hän löynnyt on.</p>
<p>6:5 kaiken, jonka tähden hän oli väärin vannonut; ja korvatkoon sen täyteen määräänsä ja pankoon siihen vielä lisäksi viidennen osan sen arvosta. Sille, jonka oma se on, hän antakoon sen sinä päivänä, jona hän vikauhrinsa toimittaa.</p>	<p>5. Eli jonka tähden hän väärän valan tehnyt on, sen pitää hänen kaikki tyynni antaman jälleensä ja vielä sitte viidennen osan päälliseksi: sille, jonka se oma oli, pitää hänen sen antaman vikauhrinsa päivänä.</p>	<p>6:5 Eli jonga tähden hän wäärän walan tehnyt on/ sen pitä hänen caicki tyynni andaman jälleens/ ja wielä sijtte wijdennen osan päälisexi/ sille jonga oma oli/ sinä päiwänä cuin hän wicauhrins anda.</p>
<p>6:6 Mutta hyvityksenä Herralle hän tuokoon papille vikauhriksi sinun arviosi mukaisen, virheettömän oinaan pikkukarjasta.</p>	<p>6. Mutta vikauhrinsa pitää hänen tuoman Herralle: virheettömän oinaan laumasta, sinun arvios jälkeen vikauhriksi, papin tykö.</p>	<p>6:6 Mutta oman wicans tähden pitä hänen tuoman HERralle/ papin tygö wirhittömän oinan laumasta/ wicauhrin hinnalla.</p>
<p>6:7 Kun pappi näin on toimittanut hänelle sovituksen Herran edessä, annetaan hänelle anteeksi kaikki, mitä hän on tehnyt sellaista, josta hän on tullut vikapääksi."</p>	<p>7. Ja papin pitää sovittaman hänen Herran edessä, niin hänelle annetaan anteeksi, mitä ikänänsä se olis, kaikista niistä mitä hän tehnyt on, jossa hän itsensä vikapääksi saatti.</p>	<p>6:7 Nijn pitä papin sowittaman hänen HERran edes/ nijn hänelle caicki annetan andexi/ mitä hän tehnyt on/ josa hän idzens wicapääxi saatti.</p>
<p>6:8 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:</p>	<p>8. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:</p>	<p>6:8 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:</p>

6:9 "Käske Aaronia ja hänen poikiensa ja sano: Tämä on laki polttouhrista. Polttouhri olkoon alttarin liedellä koko yön aamuun asti, ja tulta pidettäköön siten vireillä alttarilla.	9. Käske Aaronille ja hänen pojillensa sanoen: tämä on polttouhrin sääty: polttouhrin pitää palaman alttarilla kaiken yötä aamuun asti. Ja alttarilla tulen pitää sen päällä palaman.	6:9 Käske Aronille ja hänen pojillens sanoden: tämä on polttouhrin sääty: polttouhrin pitä palaman Altarilla caiken yösen amun asti. Ja ainoastans Altarin tulen pitä sen päällä palaman.
6:10 Ja pappi pukeutukoon pellavapukuunsa ja pukeutukoon pellavakaatioihin peittääkseen häpynsä, ja korjatkoon pois tuhan, joksi tuli on kuluttanut polttouhrin alttarilla, ja pankoon sen alttarin viereen.	10. Ja papin pitää yllensä pukeman liinahameen, ja vetämän liinaisen alusvaatteen ihonsa päälle, ja korjaaman tuhan alttarilta, sitte kuin tuli polttouhrin kuluttanut on, ja paneman sen alttarin viereen.	6:10 Ja papin pitä päällens pukeman lijnahamen/ ja wetämän lijnaisen alasvaatteen hänen rumins päälle/ ja pitä sen tuhwan ottaman/ cuin polttouhrin Altarin tulesta sen päälle jäänyt on/ ja paneman sen alas Altarin wiereen.
6:11 Ja sitten hän riisukoon vaatteensa ja pukeutukoon toisiin vaatteisiin, ja vieköön tuhan leirin ulkopuolelle puhtaaseen paikkaan.	11. Ja sitte pitää riisuman vaatteensa, ja toisiin vaatteisiin itsensä pukeman, ja sitte tuhan viemän ulos leiristä puhtaaseen paikkaan.	6:11 Ja sijtte pitä rijsuman waattens/ ja toisijn waatteisin idzens pukeman/ ja sijtte tuhwan wiemän ulos leirist ja puhtaseen paickaan paneman.
6:12 Ja tulta pidettäköön siten vireillä alttarilla älköönkä se koskaan sammuko; ja pappi sytyttäköön alttarilla halot joka aamu ja asettakoon sen päälle polttouhrin ja polttakoon sen päällä yhteysuhrin rasvat.	12. Tuli pitää palaman alttarilla, ja ei koskaan sammuman. Ja papin pitää halot sen päällä joka aamu sytyttämän, ja hänen pitää asettaman polttouhrin sen päälle, ja polttaman kiitosuhrin lihavuuden sen päällä.	6:12 Tuli pitä palaman Altarilla/ ja ei coscan samuman. Ja papin pitä halgot sen päällä joca amu sytyttämän/ ja asettaman pulttouhrin sen päälle/ ja polttaman kijtosuhrin lihawuden sen päällä.
6:13 Tuli palakoon aina alttarilla älköönkä koskaan sammuko.	13. Tuli pitää alinomaa palaman alttarilla, ja ei koskaan sammutettaman.	6:13 Tuli pitä alinoma palaman Altarilla/ ja ei coscan samutettaman.
6:14 Ja tämä on laki ruokauhrista: Aaronin pojat tuokoot sen Herran eteen, alttarin ääreen.	14. Ja tämä on ruokauhrin sääty, jonka Aaronin pojat uhraaman pitää alttarilla, Herran eteen:	6:14 JA tämä on ruocauhrin sääty/ jonga Aaronin pojat uhraman pitä Altarilla HERran eteen.
6:15 Ja pappi erottakoon ruokauhrista kourallisen lestyjä jauhoja ja öljyä ja kaiken suitsukkeen, joka on ruokauhrin päällä, ja polttakoon alttarilla alttariuhriosan suloiseksi tuoksuksi Herralle.	15. Papin pitää ottaman pivon täyden sämpyläjauhoja ruokauhrista, ja öljystä, ja kaiken pyhän savun, joka ruokauhrin päällä on, ja sen polttaman alttarilla lepytyshajuksi ja muistoksi Herralle.	6:15 Papin pitä ottaman pion täyden sämbyläjauhoja ruocauhris/ ja öljyst/ caiken pyhän sawun/ joca ruocauhrin päällä on/ ja pitä sen polttaman Altarilla makiaxi hajuxi ja muistoxi HERralle.
6:16 Ja mikä siitä jää tähteeksi, sen syököön Aaron poikinensa; happamatonna se syötäköön pyhässä paikassa, ilmestysmajan esipihalla he sen syökööt.	16. Ja sen tähteet pitää Aaronin poikinensa syömän: happamatoinna pitää se syötämän, pyhässä siassa, seurakunnan majan pihassa pitää heidän sen syömän.	6:16 Ja sen tähtet pitä Aaronin poikinens syömän/ ja pitä syömän happamatoinna pyhäsä siasa/ seuracunnan majan pihas.

6:17 Älköön sitä leivottako hapatettuna. Heidän osakseen minä olen sen uhreistani antanut; se on korkeasti-pyhää niinkuin syntiuhri ja vikauhrikin.	17. Ja ei heidän pidä leipoman sitä hapatuksen kanssa; sillä se on heidän osansa, jonka minä heille minun tuliuhreistani antanut olen: se pitää oleman kaikkein pyhin, niinkuin rikosuhrin ja niinkuin vikauhri.	6:17 Ja ei heidän pidä leipoman sitä hapatoxen cansa: sillä se on heidän osans/ jonga minä heille minun uhreistani andanut olen/ se heille pitää oleman caickein pyhin/ nijncuin ricosuhri ja nijncuin wicauhri.
6:18 Jokainen miehenpuoli Aaronin jälkeläisistä syököön siitä. Tämä olkoon heidän ikuinen osuutensa Herran uhreista sukupolvesta sukupolveen. Jokainen, joka niihin koskee, on pyhäkölle pyhitetty."	18. Jokainen miehenpuoli Aaronin lapsista pitää sen syömän. Se olkoon alinomainen sääty teidän sukukunnissanne Herran tuliuhreista. Jokainen kuin niihin rupee, se pitää pyhitetty oleman.	6:18 Jocainen miehenpuoli Aaronin lapsista pitää sen syömän. Se olcon alinomainen sääty teidän suguisan HERran uhreista. Jocainen cuin njihin rupee/ se pitää pyhitetty oleman.
6:19 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	19. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	6:19 Ja HERra puhui Mosexelle sanoden:
6:20 "Tämä olkoon Aaronin ja hänen poikiensa uhrilahja, joka heidän on tuotava Herralle voitellupäivänensä: kymmenesosa eefa-mittaa lestyjä jauhoja jokapäiväiseksi ruokauhriksi, puolet aamulla ja puolet illalla.	20. Tämän pitää oleman Aaronin ja hänen poikainsa uhri, jonka heidän pitää uhraaman Herralle voidelluspäivänensä: kymmenennen osan ephaa sämpyläjauhoja alinomaiseksi ruokauhriksi, puolen aamulla ja puolen ehtoolla.	6:20 Tämä pitää oleman Aaronin ja hänen poicains uhri/ jonga heidän pitää uhraman HERralle heidän wihkimisens päiwänä: kymmenennen osan Ephast sämbyläjauhoja alinomaiseksi ruocauhriksi/ puolen amulla ja puolen ehtona.
6:21 Leivinlevyillä se valmistettakoon öljyyn leivottuna; tuo se hyvin sotkettuna ja uhraa se palasiksi paloitetuna ruokauhrina suloiseksi tuoksuksi Herralle.	21. Pannussa sinun sen tekemän pitää öljyn kanssa, ja sen kypsettynä tuoman: ja leivottuina kappaleina sinun sen uhraaman pitää, lepytyshajuksi Herralle.	6:21 Ja pannus sinun sen tekemän pitää öljyn cansa/ ja sen kypsettynä tuoman/ ja cappaleina sinun sen uhraman pitää makiaxi hajuxi HERralle.
6:22 Ja pappi, joka hänen pojistaan on hänen sijaansa voideltu, toimittakoon sen. Se on Herran ikuinen osuus; se poltettakoon kokonaisuhrina.	22. Ja papin, joka hänen pojistansa hänen siaansa voideltu on, pitää sen tekemän. Tämä on ijankaikkinen sääty Herralle, se pitää kaikki poltettaman.	6:22 Ja papin/ joca hänen pojistans hänen sians woideltu on/ pitää sen tekemän. Tämä on ijancaickinen sääty HERralle/ se pitää caicki poltettaman.
6:23 Jokainen papin ruokauhri on kokonaisuhrin; älköön sitä syötäkö."	23. Sillä kaikki papin ruokauhri pitää kokonansa poltettaman, ei sitä pidä syötämän.	6:23 Sillä caicki papin ruocauhri pitää tulella poltettaman/ ja ei syötämän.
6:24 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	24. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	6:24 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
6:25 "Puhu Aaronille ja hänen pojillensa ja sano: Tämä on laki syntiuhreista. Siinä paikassa, missä polttouhri teurastetaan, teurastettakoon myös syntiuhri Herran edessä; ja se on korkeasti-pyhä.	25. Puhu Aaronille ja hänen pojillensa, ja sano: tämä on rikosuhrin sääty: kussa paikassa polttouhri teurastetaan, siinä pitää myös rikosuhrin teurastettaman Herran edessä, ja se on kaikkein pyhin.	6:25 Sanos Aaronille ja hänen pojillens/ tämä on ricosuhrin sääty/ cusa paicas sinä teurastat polttouhrin HERralle/ sijnä pitää myös sinun teurastaman ricosuhrin HERran edes/ ja se on caickein pyhin.

6:26 Pappi, joka syntiuhrin uhraa, syököön sen; pyhässä paikassa se syötäköön, ilmestysmajan esipihalla.	26. Pappi, joka rikosuhria uhraa, pitää sen syömän: pyhällä sialla sen syötämän pitää, seurakunnan majan pihalla.	6:26 Pappi joca ricosuhria uhra/ pitä sen syömän pyhällä sialla seuracunnan majan pihalla.
6:27 Jokainen, joka sen lihaan koskee, on pyhäkölle pyhitetty, ja jos sen verta on pirskunut vaatteille, niin pese pyhässä paikassa se, mihin sitä on pirskunut.	27. Kuka ikänänsä hänen lihaansa rupee, se pitää pyhitetty oleman, ja vaatteen, jonka päälle se veri priiskotetaan, pitää sinun pesemän pyhässä siassa.	6:27 Cucaikänäns hänen lihaans rupee/ se pitä wihitty oleman/ ja waate jonga päälle se weri prijscotetan/ sinun pitä hänen pesemän pyhäsä siasa.
6:28 Ja saviastia, jossa se keitetään, rikottakoon; jos se on keitetty vaskiastiassa, hangattakoon astia puhtaaksi ja huuhdottakoon vedellä.	28. Ja se saviastia, jossa se keitetään, pitää rikottaman. Jos se on vaskisessa padassa keitetty, niin se pitää hivutettaman, ja vedellä virutettaman.	6:28 Ja se sawiastia/ josa se keitetän/ pitä ricottaman. Jos se on waskises padas keitetty/ nijn se pitä pestämän/ ja wedellä wirutettaman.
6:29 Jokainen miehenpuoli papeista saakoon sitä syödä; se on korkeasti-pyhää.	29. Kaikki miehenpuolet papeista pitää syömän sen; sillä se on kaikkein pyhin.	6:29 Caicki miehenpuolet papeista/ pitä syömän sen: sillä se on caickein pyhin.
6:30 Mutta mitään syntiuhria, jonka verta viedään ilmestysmajaan sovituksen toimittamista varten pyhäkössä, älköön syötäkö, vaan se poltettakoon tulessa."	30. Mutta kaikki se rikosuhri, jonka veri viedään seurakunnan majaan, sovinnoksi pyhään siaan, sitä ei pidä syötämän, vaan tulella poltettaman.	6:30 Mutta caicki se ricosuhri/ jonga weri wiedän seuracunnan majaan pyhään siaan sowinnox/ sitä ej pidä syötämän/ waan tulella poltettaman.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 "Ja tämä on laki vikauhrista. Se on korkeasti-pyhää.	1. Ja tämä on vikauhrin sääty: se on kaikkein pyhin.	7:1 JA tämä on wicauhrin sääty ja se on caickein pyhin.
7:2 Siinä paikassa, missä polttouhri teurastetaan, teurastettakoon myös vikauhri, ja sen veri vihmottakoon alttarille ympärinsä.	2. Siinä paikassa, kussa polttouhri teurastetaan, pitää myös teurastettaman vikauhri, ja sen veri pitää priiskotettaman alttarille ympärinsä.	7:2 Sijnä paicas/ cusa polttouhri teurastetan/ pitä myös teurastettaman wicauhri/ ja hänen werens pitä prijscotettaman Altarille ymbärins.
7:3 Ja kaikki sen rasva uhrattakoon, sekä rasvahäntä että sisälmyksiä peittävä rasva,	3. Ja kaikki sen lihavuus pitää uhrattaman, sekä häntä että lihavuus, joka sisällykset peittää.	7:3 Ja caicki lihawus pitä sijtä uhrattaman/ händä ja sisällysten lihawus.
7:4 ja molemmat munuaiset ynnä niiden päällä lantiolihaksissa oleva rasva ja maksanlisäke, joka on irroitettava munuaisten luota.	4. Ja ne kaksi munaskuuta sen lihavuuden kanssa, joka niiden päällä on lanteissa: ja maksan kalvon munaskuiden kanssa pitää hänen eroittaman.	7:4 Ja ottaman caxi munascuuta sen lihawuden cansa/ cuin nijden päällä on landeisa/ ja maxan calwon munascuiden cansa.
7:5 Ja pappi polttakoon ne alttarilla uhrina Herralle; se on vikauhri.	5. Niin pitää papin sen polttaman alttarilla tuliuhriksi Herralle; se on vikauhri.	7:5 Nijn pitä papin sen polttaman Altarilla uhrixi HERralle/ ja se on wicauhri.
7:6 Jokainen miehenpuoli papeista saakoon sitä syödä. Se syötäköön pyhässä paikassa; se on korkeasti-pyhää.	6. Jokainen miehenpuoli papeista pitää syömän sen; pyhässä siassa pitää se syötämän; sillä se on kaikkein pyhin.	7:6 Jocainen miehenpuoli papeista/ pitä syömän sen pyhäsä siasa: sillä se on caickein pyhin.

7:7 Mitä on säädetty syntiuhrista, koskee vikauhriakin; laki on sama molemmista. Se olkoon sen papin oma, joka sillä sovituksen toimittaa.	7. Niinkuin rikosuhri on, niin pitää myös vikauhrin oleman; sillä yhtäläinen pitää heidän molempain säätynsä oleman: ja se pitää sen papin oma oleman, joka sillä sovittaa.	7:7 Nijncuin ricosuhri on/ nijn pitä myös wicauhrin oleman: sillä yhtäläinen pitää heidän molembain säätyns oleman/ ja se pitä papin oma oleman/ joca sillä sowitta.
7:8 Ja pappi, joka toimittaa jonkun puolesta polttouhrin, saakoon uhraamansa polttouhriteuraan nahan.	8. Sen papin, joka polttouhrin uhraa, pitää polttouhrin vuota oma oleman, jonka hän uhrannut on.	7:8 Sen papin/ joca polttouhrin uhra/ pitä polttouhrin vuota oma oleman/ jonga hän uhrannut on.
7:9 Ja jokainen ruokauhri, joka paistetaan uunissa, ja jokainen pannussa tai leivinlevyllä valmistettu, olkoon sen papin oma, joka uhrin toimittaa.	9. Ja kaikkalainen ruokauhri, joka pätsissä kypsetty on, ja kaikki kuin pannussa eli halstarilla valmistettu on, sen pitää papin oman oleman, joka sen uhraa.	7:9 Ja caickalainen ruocauhri/ joca Pädzis haastarilla eli pannusa kypsetty on/ sen pitä papin oman oleman/ joca sen uhra.
7:10 Mutta jokainen muu ruokauhri, olipa siihen sekoitettu öljyä tai olipa se kuiva, olkoon kaikkien Aaronin poikien oma, yhden niinkuin toisenkin.	10. Ja kaikkalainen ruokauhri, joka öljyllä sekoitettu, taikka kuiva on, sen pitää kaikkein Aaronin lasten oman oleman, yhden niinkuin toisenkin.	7:10 Ja caickalainen ruocauhri/ joca öljyllä secoitettu taicka cuiwa on/ sen caiken pitä Aaronin lasten oman oleman/ yhden nijncuin toisengin.
7:11 Ja tämä on laki yhteysuhrista, joka Herralle tuodaan:	11. Ja tämä on kiitosuhrin sääty, joka Herralle uhrataan:	7:11 JA tämä on kijtosuhrin sääty/ joca HERralle uhratan.
7:12 Jos joku tuo sen kiitokseksi, niin tuokoon kiitosuhriteuraan lisäksi öljyyn leivottuja happamattomia kakkuja, öljyllä voideltuja happamattomia ohukaisia ja sekoitettuja lestyjä jauhoja öljyyn leivottuina kakuina.	12. Jos he tahtovat tehdä ylistysuhria, niin heidän pitää uhraaman ylistysuhrin sivussa happamattomia leipiä, sekoitettuja öljyllä, ja happamattomia ohukaisia kyrsiä, voidelluita öljyllä, ja pannussa kypsetyitä sämpyläleipiä sekoitettuja öljyllä.	7:12 Jos he tahtowat tehdä ylistysuhria/ nijn heidän pitä uhraman happamattomia leipiä/ secoitettuja öljyllä/ ja happamattomia ohucaisia kyrsiä/ woidelluita öljyllä/ ja pannusa kypsetyitä sämbyläleipiä secoitettuja öljyllä.
7:13 Hapatetusta taikinasta leivottujen kakkujen ohella hän tuokoon tämän uhrilahjansa kiitosuhrina uhratun yhteysuhriteuraan lisäksi.	13. Mutta senkaltaisia uhreja pitää heidän tekemän hapanneen kyrsän päälle, heidän kiitosuhrinsa ylistysuhriksi.	7:13 Mutta sencaltaisit uhreja pitä heidän tekemän hapannen kyrsän päälle/ heiden kijtosuhrins ylistysuhrixi.
7:14 Ja hän tuokoon siitä yhden kutakin uhrilahja-lajia anniksi Herralle; se olkoon sen papin oma, joka vihmoo yhteysuhrin veren.	14. Ja yksi kaikista niistä pitää uhrattaman Herralle ylennysuhriksi, ja sen pitää papin oman oleman, joka priiskottaa kiitosuhrin vereen.	7:14 Ja yxi caikista nijstä pitä uhrattaman HERralle ylönnyshrixi/ ja sen pitä papin oman oleman/ joca prijscotta kijtosuhrin weren.
7:15 Ja kiitosuhrina uhratun yhteysuhriteuraan liha syötäköön sinä päivänä, jona se on uhrattu, älköönkä mitään siitä jätettävä seuraavaan aamuun.	15. Ja ylistysuhrin liha hänen kiitosuhrissansa pitää sinä päivänä syötämän, jona se uhrattu on, ja ei mitään pidä tähteksi jätettämän huomeneksi.	7:15 Ja ylistysuhrin liha hänen kijtosuhrisans pitä sinä päiwänä syötämän/ jona se uhrattu on/ ja ei mitän pidä tähtexi jätettämän huomenexi.

7:16 Mutta jos uhrilahjana tuotu teuras on lupausuhri tai vapaaehtoinen uhri, syötäköön se sinä päivänä, jona se on tuotu; jos kuitenkin jotakin siitä jää tähteksi, saatakoon se syödä seuraavana päivänä.	16. Mutta jos joku lupauksesta taikka hyvästä tahdosta uhraa, niin se pitää sinä päivänä syötämän, jona se uhrattu on; mutta jos jotakin tähteksi jää uhrista toiseksi päiväksi, niin pitää se myös syötämän.	7:16 Mutta jos joku lupauksesta/ taikka hyvästä tahdosta uhra/ niin se pitää sinä päivänä syötämän/ jona se uhrattu on/ mutta jos jotakin tähteksi jää uhrista toiseksi päiväksi/ niin pitää se myös syötämän.
7:17 Mutta mitä uhrilihasta on tähteenä kolmantena päivänä, se poltettakoon tulesa.	17. Mutta se mikä tähteksi jää siitä uhrin lihasta, niin se kolmantena päivänä pitää poltettaman tulesa.	7:17 Mutta jos jotakin tähteksi jää siitä uhratusta lihasta kolmantena päivänä asti/ niin se pitää poltettaman tulesa.
7:18 Jos yhteysuhriteuraan lihaa syödään kolmantena päivänä, ei se ole otollinen eikä sitä lueta tuojan hyväksi, vaan se on saastaista; jokainen, joka sitä syö, joutuu syyntalaiseksi.	18. Mutta jos joku syö kolmantena päivänä siitä uhratusta lihasta, joka on hänen kiitosuhristansa, niin ei ole hän otollinen, joka sen on uhrannut, eikä se hänelle pidä luettaman, mutta se on kauhistus; ja jokainen sielu, joka sitä syö, on vikapää pahaan tekoon.	7:18 Mutta jos joku syö kolmantena päivänä siitä uhratusta lihasta/ joka on hänen kiitosuhristansa/ niin ei ole hän otollinen/ joka sen on uhrannut/ eikä se hänelle pidä luettaman/ mutta se on kauhistus. Ja jokainen sielu/ joka siitä syö/ hän on vikapää pahan tekoon.
7:19 Sitä lihaa, joka on sattunut saastaiseen, mihin tahansa, älköön syötäkö, vaan se poltettakoon tulesa; muuten saakoon jokainen, joka on puhdas, syödä yhteysuhriteuraan lihaa.	19. Mutta se liha, joka sattuu johonkuhun saastaisuuteen, ei pidä syötämän, mutta tulesa poltettaman. Joka puhdas on, se pitää syömän lihasta.	7:19 JA se liha joka sattuu johonkin saastaisuuteen/ ei pidä syötämän/ mutta tulesa poltettaman. Se kuin puhdas on rumistansa/ se pitää syömän lihasta.
7:20 Mutta jokainen, joka saastaisena ollessaan syö yhteysuhriteuraan lihaa, joka on Herran oma, hävitettäköön kansastansa.	20. Ja se sielu, joka syö kiitosuhrin lihasta, siitä mikä Herran oma on, ja hänen saastaisuutensa on hänen päällänsä, se sielu pitää hävitettämän kansoistansa.	7:20 Ja se sielu/ joka syö kiitosuhrin lihasta/ siitä kuin HERRAN oma on/ ja hänen saastaisuutensa on hänen päällänsä/ se pitää hävitettämän hänen kansoistansa.
7:21 Jos joku koskee johonkin saastaiseen, mihin tahansa, joko ihmisen saastaan tahi saastaiseen karjaeläimeen tai mihin inhottavaan saastaan tahansa, ja syö yhteysuhriteuraan lihaa, joka on Herran oma, hänet hävitettäköön kansastansa."	21. Jos joku sielu rupee johonkuhun saastaisuuteen, olkoon se saastainen ihminen eli saastainen eläin eli joku muu saastainen kauhistus, ja syö kiitosuhrin lihasta siitä mikä Herran oma on, se pitää hävitettämän kansoistansa.	7:21 Jos joku sielu rupee johonkuhun saastaisuuteen/ olkoon se saastainen ihminen/ eläin eli joku muu saastainen: eli jos hän syö kiitosuhrin lihasta/ siitä kuin HERRAN oma on/ se pitää hävitettämän kansoistansa.
7:22 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	22. Ja Herra puhui Moosekselle, sanoen:	7:22 JA HERRA puhui Moosekselle/ sanoden:
7:23 "Puhu israelilaisille ja sano: Älkää syökö mitään härän, lampaan tai vuohen rasvaa.	23. Puhu Israelin lapsille, sanoen: ei teidän pidä mitään lihavuutta syömän härjistä, lampaista ja vuohista.	7:23 Puhu Israelin lapsille/ sanoden: ei teidän pidä mitään lihavuutta syömän härjistä/ lampaista ja vuohista.

7:24 Itsestään kuolleen tai kuoliaaksi raadellun eläimen rasva käytettäkään kaikkinaisiin tarpeisiin; mutta älkää sitä syökö.	24. Raadon eli haaskan lihavuus pantakoon kaikkinaisiin tarpeisiin: mutta ei teidän pidä sitä kaiketikaan syömän.	7:24 Raadon eli haascan lihawus pangat caickinaisijn tarpeisijn/ mutta ei teidän pidä sitä syömän.
7:25 Sillä jokainen, joka syö sen eläimen rasvaa, josta tuodaan Herralle uhri, hävitettäkään kansastansa.	25. Sillä joka syö lihavuutta siitä eläimestä, joka Herralle tuliuhriksi annettu on, se sielu pitää hävitettämän kansoistansa.	7:25 Sillä joca syö lihawutta sijtä eläimest/ cuin HERralle uhrixi annettu on/ se sielu pitä häwitettämän Canssastans.
7:26 Älkää myöskään, missä asuttekin, syökö mitään verta, ei lintujen eikä karjaeläinten.	26. Ei teidän pidä myös verta syömän kaikissa teidän asumasioissanne, ei linnuista, eikä eläimistä.	7:26 Ei teidän pidä myös werta syömän caikisa teidän asumasioisan/ ei linnuista/ eikä eläimistä.
7:27 Jokainen, joka syö verta, minkälaista hyvänsä, hävitettäkään kansastansa."	27. Jokainen sielu, joka syö jotain verta, se pitää hävitettämän kansoistansa.	7:27 Jocainen sielu joca syö jotain werta/ se pitä häwitettämän Canssastans.
7:28 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	28. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	7:28 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
7:29 "Puhu israelilaisille ja sano: Joka tuo Herralle yhteysuhrinsa, tuokoon Herralle uhrilahjan tästä yhteysuhristaan.	29. Puhu Israelin lapsille, sanoen: se joka Herralle kiitosuhrinsa uhraa, hänen pitää tuoman, mikä Herralle kiitosuhriksi tulee.	7:29 Puhu Israelin lapsille/ sanoden: se cuin HERralle hänen kijtosuhrins uhra/ hänen pitä tuoman/ mitä HERralle kijtosuhrixi tule.
7:30 Omin käsin hän tuokoon Herran uhrin; tuokoon rasvan ynnä rintalihan, ja toimitettakoon niiden heilutus Herran edessä.	30. Mutta hänen pitää sen kantaman kädessänsä Herran tuliuhriksi: rinnan lihavuuden pitää hänen tuoman rinnan kanssa, että ne pitää oleman häälytysuhriksi Herralle.	7:30 Mutta hänen pitä sen candaman kädessäns HERran uhrixi/ nimittäin/ rinnan lihawuden pitä hänen tuoman rinnan cansa/ että ne pitä oleman häälytysuhri HERralle.
7:31 Ja pappi polttakoon rasvan alttarilla, mutta rintaliha olkoon Aaronin ja hänen poikiensa oma.	31. Mutta papin pitää polttaman lihavuuden alttarilla, ja rinnan pitää Aaronin ja hänen poikainsa oleman.	7:31 Mutta papin pitä polttaman lihawuden Altarilla/ ja rinnan pitä Aaronin ja hänen poicains oman oleman.
7:32 Ja oikea reisi antakaa papille anniksi yhteysuhriteuraistanne.	32. Ja oikian lavan pitää teidän antaman papille ylennysuhriksi, teidän kiitosuhristanne.	7:32 Ja sen oikian lawan/ pitä heidän andaman papille ylönnyshrixi/ heidän kijtosuhristsans.
7:33 Se Aaronin pojista, joka uhraa yhteysuhrin veren ja rasvan, saakoon oikean reiden osaksensa.	33. Ja joka uhraa kiitosuhrin verta ja lihavuutta Aaronin pojista, hänen pitää saaman oikian lavan osaksensa.	7:33 Ja joca uhra kijtosuhrin werta/ ja lihawutta Aaronin pojista/ hänen pitä saaman oikian lawan osaxens.
7:34 Sillä minä olen ottanut heilutusrintalihan ja anniksi annetun reiden israelilaisilta heidän yhteysuhriteuraistansa ja antanut ne pappi Aaronille ja hänen pojillensa ikuiseksi osuudeksi israelilaisilta."	34. Sillä häälytysrinnan ja ylennyslavan olen minä ottanut Israelin lapsilta heidän kiitosuhristansa, ja olen sen antanut papille Aaronille ja hänen pojillensa ijankaikkiseksi säädyksi, Israelin lapsilta.	7:34 Sillä häälytys rinnan ja ylönnyshrixi lawan/ olen minä ottanut Israelin lapsilta heidän kijtosuhristsans/ ja olen sen andanut papille Aaronille/ ja hänen pojillens ijancaickisexi säädyxi.

7:35 Tämä on Aaronin ja hänen poikiensa osa Herran uhreista, joka heille määrättiin sinä päivänä, jona hän toi heidät pappeina palvelemaan Herraa;	35. Tämä on Aaronin ja hänen poikainsa voitelus Herran tuliuhrista, siitä päivästä, jona he Herralle papiksi annettiin.	7:35 Tämä on Aaronin ja hänen poicains woitelemus HERran uhrista/ sijtä päiwästä/ jona he HERralle papixi annettin.
7:36 sen osan Herra käski sinä päivänä, jona hän heidät voiteli, israelilaisten antaa heille ikuiseksi osuudeksi sukupolvesta sukupolveen.	36. Jotka Herra käski sinä päivänä, jona hän heidän voiteli, annettaa heille Israelin lapsilta, ijankaikkiseksi säädyksi heidän sukukunnissansa.	7:36 Jotca HERra käski sinä päiwänä/ jona hän heidän voiteli/ annetta heille Israelin lapsilda ijancaikkisexi säädyxi/ caikille heidän suguillens.
7:37 Tämä on se laki polttouhrista, ruokauhrista, syntiuhrista, vikauhrista, vihkiäisuhrista ja yhteysuhrista,	37. Ja tämä on sääty polttouhrista, ruokauhrista, rikosuhrista, vikauhrista, niin myös täytösuhrista ja kiitosuhrista.	7:37 Ja tämä on sääty polttouhrist/ ruocauhrist/ ricosuhrist/ wicauhrist/ täytösuhrist ja kijtosuhrist.
7:38 jonka lain Herra antoi Moosekselle Siinain vuorella sinä päivänä, jona hän antoi israelilaisille käskyn tuoda uhrilahjansa Herralle Siinain erämaassa.	38. Jonka Herra Mosekselle käski Sinain vuorella; sinä päivänä, jona hän käskyn antoi hänelle Israelin lasten tykö, että heidän pitää uhraaman uhrinsa Herralle Sinain korvessa.	7:38 Jonga HERra Mosexelle käski Sinain vuorella/ sinä päiwänä/ jona hän käskyn andoi hänelle Israelin lasten tygö/ että heidän piti uhraman heidän uhrins HERralle Sinain corwesa.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	8:1 JA HERra puhui Mosexelle sanoden:
8:2 "Ota Aaron ja hänen poikansa ynnä heidän vaatteensa ja voiteluöljy sekä syntiuhrimullikka ja ne kaksi oinasta ja kori, jossa happamattomat leivät ovat,	2. Ota Aaron poikinensa ja vaatteet, ja voidellusöljy: niin myös mulli rikosuhriksi, ja kaksi oinasta, ja myös kori happamattomia leipiä.	8:2 ota Aaron poikinens ynnä heidän waatettens cansa/ ja myös woidellusöljy/ ja mulli ricosuhrixi/ caxi oinasta ja myös cori happamattomia leipä.
8:3 ja kokoa kaikki seurakunta ilmestysmajan oven eteen."	3. Ja kokoo kaikki kansa, seurakunnan majan oven eteen.	8:3 Ja coco caicki Canssa/ seuracunnan majan owen eteen.
8:4 Ja Mooses teki, niinkuin Herra oli häntä käsenyt, ja seurakunta kokoontui ilmestysmajan oven eteen.	4. Moses teki niinkuin Herra hänelle käsenyt oli: ja kokosi kansan seurakunnan majan oven eteen.	8:4 Moses teki nijncuin HERra hänelle käsenyt oli/ ja cocois Canssan seuracunnan majan owen eteen.
8:5 Ja Mooses sanoi seurakunnalle: "Näin on Herra käsenyt tehdä."	5. Ja Moses sanoi kansalle: tämä on se minkä Herra on käsenyt tehdä.	8:5 Ja canoi caikille heille: tämä on se cuin HERra on käsenyt tehdä.
8:6 Ja Mooses toi Aaronin ja hänen poikansa esille ja pesi heidät vedellä.	6. Ja Moses otti Aaronin poikinensa, ja pesi heidät vedellä.	8:6 JA otti Aaronin poikinens/ ja pesi heidän wedellä.

8:7 Sitten hän pani hänen yllensä ihokkaan ja vyötti hänet vyöllä ja puki hänet viittaaan ja pani kasukan hänen päälle ja vyötti hänet kasukan vyöllä ja satoi sen hänen ympärilleen	7. Ja puetti hänen yllensä hameen, ja vyötti hänen vyöllä ja puetti hänen ylishameella, ja pani päällisvaatteen hänen päällensä: niin myös vyötti hänen päällisvaatteen vyöllä, ja vaatetti hänen sillä.	8:7 Ja puetti hänen päällensä lijnahamen/ ja vyötti hänen wyöllä/ ja puetti hänen silckihamalla/ ja pani päälisvaatteen hänen päällensä ja vyötti hänen päälisvaatteen wyöllä.
8:8 ja asetti hänen rintaansa rintakilven ja pani kilpeen uurimin ja tummimin	8. Ja pani hänen päällensä rintavaatteen: ja pani rintavaatteen päälle valkeudet ja täydellisyydet.	8:8 Ja pani hänen päällensä rindawaatteen/ ja pani rindawaatteen päälle walkeuden ja täydellisyyden.
8:9 ja pani käärelakin hänen päähänsä ja pani käärelakkiin, sen etupuolelle, kultaisen otsakoristeen, pyhän otsalehden, niinkuin Herra oli Moosesta käskenyt.	9. Ja pani hiipan hänen päähänsä: ja pani hiipan päälle hänen otsallensa kultaisen otsalehden, pyhän kruunun, niinkuin Herra Mosekselle käskenyt oli.	8:9 Ja pani hijpan hänen päähänsä/ ja pani hijpan päälle odzawaatteen/ cullaisen odzaladin/ sen pyhän cruunun päälle/ nijncuin HERra Mosexelle käskenyt oli.
8:10 Ja Mooses otti voiteluöljyn ja voiteli asumuksen ja kaikki, mitä siinä oli, ja pyhitti ne;	10. Ja Moses otti voidellusöljyn, ja voiteli majan ja kaikki mitä siinä oli: ja pyhitti ne.	8:10 Ja Moses otti woidellusöljyn ja voiteli majan caluinens ja pyhitti ne.
8:11 ja hän pirskoitti sitä seitsemän kertaa alttarille ja voiteli alttarin kaikkine kaluineen ynnä altaan jalustoineen pyhittääkseen ne.	11. Ja priiskotti sitä seitsemän kertaa alttarille, ja voiteli alttarin ja kaikki sen astiat, ja pesoastian jalkoinensa, ja pyhitti ne.	8:11 Ja prijscotti sijtä seidzemen kerta Altarille/ ja voiteli Altarin caluinens ja pesoastian jalcoinens/ että se wihittäisin.
8:12 Ja hän vuodatti voiteluöljyä Aaronin päähän ja voiteli hänet pyhittääkseen hänet.	12. Ja kaasi voidellusöljyä Aaronin pään päälle, ja voiteli hänen ja pyhitti.	8:12 Ja caasi woidellusöljyst Aaronin pään päälle/ ja voiteli hänen/ wihittä.
8:13 Ja Mooses toi esille Aaronin pojat ja puki heidän yllensä ihokkaat ja vyötti heidät vyöllä ja satoi päähineet heidän päähänsä, niinkuin Herra oli Moosesta käskenyt.	13. Ja Moses toi aaronin pojat, ja puetti heidän yllensä hameet, vyötti heidät vyöllä, ja satoi lakit heidän päähänsä: niin kuin Herra hänelle käskenyt oli.	8:13 Ja toi Aaronin pojat/ ja puetti heidän päällensä lijnaiset hamet/ wyötti heidän wyöllä/ ja satoi hijpat heidän päällensä/ nijncuin HERra hänelle käskenyt oli.
8:14 Ja hän toi esille syntiuhrimullikan, ja Aaron ja hänen poikansa laskivat kätensä syntiuhrimullikan pään päälle.	14. Ja antoi tuoda mullin rikosuhriksi ja Aaron poikinensa pani kätensä rikosuhrin mullin pään päälle,	8:14 JA andoi tuoda mullin ricosuhrixi. Ja Aaron poikinens pani kätens hänen pääns päälle.
8:15 Sitten Mooses teurasti sen ja otti sen verta ja siveli sitä sormellansa alttarin sarviin yltympäri ja puhdisti alttarin; ja muun veren hän vuodatti alttarin juurelle ja pyhitti sen toimittamalla sen sovituksen.	15. Ja teurasti sen. Ja Moses otti verestä, ja pani sormellansa alttarin sarviin ympärinsä, ja puhdisti alttarin, ja kaasi veren alttarin pohjalle, ja pyhitti sen, sovittaaksensa (kansaa) sen päällä.	8:15 Sijtte hän teurastettin. Ja Moses otti werestä/ ja pani sormellans Altarin sarwijn ymbärins Altarita/ ja puhdisti Altarin/ ja caasi weren Altarin pohjalle/ ja wihei sen/ sowittaxens.

8:16 Ja Mooses otti kaiken sisälmysten päällä olevan rasvan ja maksanlisäkkeen ja molemmat munuaiset rasvoineen ja poltti ne alttarilla.	16. Ja otti kaiken sisällysten lihavuuden, ja maksan kalvon, ja molemmat munaskuut, ynnä lihavuuden kanssa, ja Moses suitsutti ne alttarilla.	8:16 Ja otti caiken sisällysten lihawuden/ ja maxan calwon/ ja molemmat munascuut/ ynnä lihawuden cansa/ ja poltti Altarilla.
8:17 Mutta mullikan nahkoinensa, lihoinsa ja rapoinensa hän poltti tulessa leirin ulkopuolella, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.	17. Mutta mullin vuotinensa, lihoinsa ja sontinensa poltti hän tulessa ulkona leiristä, niinkuin Herra Mosekselle käsenyt oli.	8:17 Mutta mullin/ vuotinens/ lihoins ja sondinens poltti hän tules ulkona leiristä/ nijncuin HERra hänelle käsenyt oli.
8:18 Ja hän toi esille polttouhriinaan, ja Aaron ja hänen poikansa laskivat kätensä oinaan pään päälle.	18. Ja hän toi oinaan polttouhriksi, ja Aaron poikinensa panivat kätensä oinaan pään päälle.	8:18 Ja hän toi oinan polttouhrixi/ ja Aaron poikinens/ panit kätens hänen pääns päälle.
8:19 Ja Mooses teurasti sen ja vihmoi veren alttarille ympärinsä	19. Ja se teurastettiin, ja Moses priiskotti hänen verensä alttarille ympäri.	8:19 Sijtte hän teurastettin/ ja Moses prijscotti hänen werens Altarille ymbärins.
8:20 ja leikkeli oinaan määräkappaleiksi; sitten Mooses poltti pään ynnä kappaleet ja rasvan.	20. Ja leikkasi oinaan kappaleiksi, ja Moses suitsutti pään ja kappaleet ja lihavuuden,	8:20 Ja leickais oinan cappaleixi/ ja poltti pään ja cappalet lihoins.
8:21 Mutta sisälmykset ja jalat hän pesi vedessä; ja niin Mooses poltti koko oinaan alttarilla. Se oli polttouhri suloiseksi tuoksuksi, uhri Herralle, niinkuin Herra oli Mosekselle käskyn antanut.	21. Ja pesi sisällykset ja jalat vedellä; ja Moses suitsutti koko oinaan alttarilla: se on polttouhri makiaksi hajuksi, se on tuliuhri Herralle, niinkuin Herra hänelle käsenyt oli.	8:21 Ja pesi sisällyxet ja jalat wedellä/ ja poltti sijtte coco oinan Altarilla/ Se on polttouhri makiaxi hajuxi tuli HERralle/ nijncuin HERra hänelle käsenyt oli.
8:22 Ja hän toi esille toisen oinaan, vihkiäisinaan, ja Aaron ja hänen poikansa laskivat kätensä oinaan pään päälle.	22. Ja toi myös toisen oinaan, täytösuhrin oinaan, ja Aaron poikinensa pani kätensä oinaan pään päälle.	8:22 JA toi myös toisen oinan/ joca on täytösuhri. Ja Aaron poikinens panit kätens oinan pään päälle.
8:23 Ja Mooses teurasti sen ja otti sen verta ja siveli sitä Aaronin oikean korvan lehteen ja oikean käden peukaloon ja oikean jalan isoonvarpaaseen.	23. Ja Moses teurasti sen ja otti hänen vertansa, ja sivui Aaronin oikian korvan lehteen, niin myös oikian käden peukaloon, ja oikian jalan isoon varpaaseen.	8:23 Sijtte hän teurastettin. Ja Moses otti hänen werestäns/ ja sivui Aaronin oikian corwan lehteen/ ja myös oikian käden peucaloon/ ja oikian jalan isoin warpaseen.
8:24 Ja Mooses toi Aaronin pojat esille ja siveli verta heidän oikean korvansa lehteen ja oikean kätensä peukaloon ja heidän oikean jalkansa isoonvarpaaseen, mutta vihmoi muun veren alttarille ympärinsä.	24. Ja Moses toi myös Aaronin pojat, ja sivui verellä heidän oikian korvansa lehden, ja heidän oikian kätensä peukaloon, ja heidän oikian jalkansa isoon varpaaseen, ja Moses priiskotti veren alttarille ympäri.	8:24 Ja toi myös Aaronin pojat/ ja sivui werellä heidän oikian corwans lehteen/ ja heidän oikian kädens peucaloon/ ja heidän oikian jalcans isoin tarpaseen/ ja prijscotti weren Altarille ymbärins.

8:25 Ja hän otti rasvan ja rasvahännän ja kaiken sisälmysten päällä olevan rasvan ja maksanlisäkkeen ja molemmat munuaiset rasvoineen ja oikean reiden.	25. Ja otti lihavuuden ja saparon ja kaiken sisällysten lihavuuden, ja maksan kalvon ja molemmat munaskuut heidän lihavuutensa kanssa, niin myös oikian lavan.	8:25 Ja otti lihawuden/ ja saparon/ ja caiken sisällysten lihawuden/ ja maxan calwon/ ja molemmat munascuut heidän lihawudens cansa/ ja oikian lawan.
8:26 Sitten hän otti happamattomien leipien korista, joka oli Herran edessä, yhden happamattoman kakun ja yhden öljyyn leivotun kakun ja yhden ohukaisen ja pani ne rasvojen ja oikean reiden päälle	26. Hän otti myös korista, jossa happamattomat leivät olivat Herran edessä, yhden happamattoman kyrsän, ja öljyllä voidellun kyrsän, ja ohukaisen kyrsän, ja pani ne lihavuuden ja oikian lavan päälle,	8:26 Hän otti myös corista/ josa happamattomat leivät olit HERran edes/ yhden happamattoman kyrsän/ ja öljyllä woidellun kyrsän/ ja ohucaisen kyrsän/ ja pani ne lihawuden/ ja oikian lawan päälle.
8:27 ja pani kaikki nämä Aaronin käsiin ja hänen poikiensa käsiin, ja toimitutti niiden heilutuksen Herran edessä.	27. Ja antoi kaikki nämät Aaronin käsiin, ja hänen poikainsa käsiin, ja häälytti ne häälytykseksi Herran edessä.	8:27 Ja andoi caicki nämät Aaronin ja hänen poicans käsijn/ ja hän häälytti he häälytyxexi HERralle.
8:28 Sitten Mooses otti ne heidän käsistänsä ja poltti ne alttarilla polttouhrin päällä; tämä oli vihkiäisuhri suloiseksi tuoksuksi, uhri Herralle.	28. Ja sitte otti Moses ne heidän käsistänsä ja poltti alttarilla polttouhrin päällä: se on täytösuhri lepytyshajuksi, se on tuliuhri Herralle.	8:28 Ja sijtte otti Moses caicki nämät heidän käsistäns/ ja poltti Altarilla polttouhrin päällä: sillä se on täytösuhri makiaxi hajuxi tuli HERralle.
8:29 Ja Mooses otti rintalihan ja toimitti sen heilutuksen Herran edessä; vihkiäisoinaasta tuli tämä Mooseksen osaksi, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.	29. Ja Moses otti rinnan ja häälytti sen häälytykseksi Herran edessä: täytösuhrin oinaasta sai Moses osan, niinkuin Herra hänelle käsenyt oli.	8:29 Ja Moses otti rinnan ja häälyttyti sen häälytyxexi HERralle/ täytösuhrin oinasta/ sen Moses sai osaxens/ nijncuin HERra hänelle käsenyt oli.
8:30 Ja Mooses otti voiteluöljyä ja verta, jota oli alttarilla, ja pirskoitti sitä Aaronin ja hänen vaatteidensa päälle ja samoin hänen poikiensa ja heidän vaatteidensa päälle ja pyhitti niin Aaronin ja hänen vaatteensa ynnä hänen poikansa ja heidän vaatteensa.	30. Ja Moses otti voidellusöljyä ja verta, joka oli alttarilla, ja priiskotti Aaronin ja hänen vaatettensa päälle, niin myös hänen poikainsa ja heidän vaatettensa päälle, ja pyhitti niin Aaronin ja hänen vaatteensa, niin myös hänen poikansa ja heidän vaatteensa hänen kanssansa.	8:30 JA Moses otti woidellusöljyystä ja werestä/ joca oli Altarilla/ ja prijscotti Aaronin ja hänen vaatettens päälle/ hänen poicans ja heidän vaatettens päälle/ ja wihei nijn Aaronin ja hänen waattens/ hänen poicans ja heidän waattens hänen cansans.
8:31 Ja Mooses sanoi Aaronille ja hänen pojillensa: "Keittäkää liha ilmestysmajan ovella ja syökää se siinä ynnä leipä, joka on vihkiäisuhriin kuuluvassa korissa, niinkuin minä olen käsenyt ja sanonut: Aaron poikinensa syököön sen.	31. Ja Moses sanoi Aaronille ja hänen pojillensa: keittäkää liha seurakunnan majan oven edessä, ja syökää se siinä paikassa, niin myös leipää, joka täytösuhrin korissa on, niinkuin minä käskin sanoen: Aaron poikinensa pitää ne syömän.	8:31 Ja sanoi Aaronille ja hänen pojillens: keittäkät liha seuracunnan majan owen edes/ ja syökät se sijnä paicas/ nijn myös leipä/ cuin täytösuhrin corisa on/ nijncuin minulle käsketty ja sanottu on: että Aaron poikinens pitä ne syömän.

8:32 Mutta mitä jää tähteeksi lihasta ja leivästä, se polttakaa tulesa.	32. Vaan mitä jää tähteeksi lihasta ja leivästä, sen teidän pitää polttaman tulesa.	8:32 Waan mitä jää tähtexi lihasta ja leiwästä/ sen teidän pitä polttaman tules.
8:33 Seitsemään päivään älkää lähtekö ilmestysmajan ovelta, älkää ennenkuin teidän vihkimispäivänne ovat kuluneet umpeen, sillä seitsemän päivää kestää teidän vihkimisenne.	33. Ja ei teidän pidä lähtemän seitsemänä päivänä seurakunnan majan ovesta, siihenasti, koska tiedän täytösuhrinne päivät täytetään; sillä seitsemänä päivänä teidän kätenne täytetään.	8:33 Ja ei teidän pidä lähtemän seidzemenä päiwänä seuracunnan majan owesta/ siihenasti/ cosca teidän täytösuhrin päiwät täytetään: sillä seidzemenä päiwänä owat teidän käten täytetyt.
8:34 Niinkuin on tehty tänä päivänä, niin on Herra käsenyt vastakin tehdä toimittaakseen teille sovituksen.	34. Niinkuin se tänäpäpä tapahtunut on, niin Herra on käsenyt tehtää, että te sovitettaisiin.	8:34 Nijn cuin se tänäpäpä tapahtunut on/ HERra on käsenyt tehtä/ että se sowitettaisiin.
8:35 Ja olkaa seitsemän päivää ilmestysmajan ovella, päivät ja yöt, ja toimittakaa Herran palvelustehtävät, ettette kuolisi; sillä niin on minulle käsky annettu."	35. Ja teidän pitää oleman seitsemän päivää seurakunnan majan oven edessä, yli päivää ja yötä, ja teidän pitää ottaman vaarin Herran vartioista, ettette kuolisi; sillä niin on minulle käsketty.	8:35 Ja teidän pitä oleman seidzemen päiwä seuracunnan majan owen edes/ yli päiwä ja yötä. Ja teidän pitä ottaman waarin wartioista HERran edes/ ettet te cuolis: sillä nijn on minulle käsketty.
8:36 Ja Aaron ja hänen poikansa tekivät kaiken, mitä Herra oli Mooseksen kautta käsenyt.	36. Ja Aaron poikinensa teki kaiken sen, kuin Herra Moseksen kautta käsenyt oli.	8:36 Ja Aaron poikinens teki caiken sen/ cuin HERra Mosexen cautta käsenyt oli.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Ja kahdeksantena päivänä Mooses kutsui Aaronin ja hänen poikansa ja Israelin vanhimmat	1. Ja tapahtui kahdeksantena päivänä, että Moses kutsui Aaronin ja hänen poikansa, niin myös vanhimmat Israelista.	9:1 JA cahdexandena päiwänä cudzui Moses Aaronin poikinens/ ja wanhimmat Israelista.
9:2 ja sanoi Aaronille: "Ota itsellesi härkävasikka syntiuhriksi ja oinas polttouhriksi, molemmat virheettömiä, ja tuo ne Herran eteen.	2. Ja sanoi Aaronille: ota sinulles nuori vasikka rikosuuhriksi, ja oinas polttouhriksi, molemmat virheettömät, ja tuo Herran eteen.	9:2 Ja sanoi Aaronille: ota sinulles nuori wasicka ricosuhrixi/ ja oinas polttouhrixi/ molemmat wirhittömät/ ja tuo HERran eteen.
9:3 Ja puhu israelilaisille ja sano: 'Ottakaa kauris syntiuhriksi ja vasikka ja karitsa, molemmat vuoden vanhoja ja virheettömiä, polttouhriksi	3. Ja puhu Israelin lapsille, sanoen: ottakaat kauris rikosuuhriksi, ja vasikka ja karitsa, molemmat vuosikuntaiset ja virheettömät, polttouhriksi.	9:3 Ja puhu Israelin lapsille/ sanoden: ottacat cauris ricosuhrixi/ ja wasicka ja caridza molemmat vuosicunnaiset/ ja wirhittömät/ polttouhrixi.
9:4 ja härkä ja oinas yhteysuhriksi, uhrattaviksi Herran edessä, ynnä ruokauhri, johon on öljyä sekoitettu, sillä tänä päivänä ilmestyy teille Herra."	4. Ja myös härkä ja oinas uhrattaa kiitosuhriksi Herran edessä, ja ruokauhri sekoitettu öljyllä; sillä tänäpäpä ilmestyy Herra teille.	9:4 Ja myös härkä ja oinas uhrataxemme kijtosuhrixi HERran edes/ ja ruocauhrixi secoitettu öljyllä: sillä tänäpäpä ilmesty HERra teille.

9:5 Ja he toivat, mitä Mooses oli käskenyt, ilmestysmajan edustalle, ja koko seurakunta astui esiin ja asettui Herran eteen.	5. Ja he toivat ne kuin Moses käskenyt oli, seurakunnan majan oven eteen: ja kaikki kansa kävi edes, ja seisoi Herran edessä.	9:5 Ja he toit caicki/ mitä Moses käskenyt oli/ seuracunnan majan owen eteen: ja caicki Canssa käwit edes/ ja seisoit HERran edes.
9:6 Ja Mooses sanoi: "Näin Herra on käskenyt teidän tehdä, että Herran kirkkaus ilmestyisi teille."	6. Niin sanoi Moses: tämä on se, minkä Herra käskenyt on teidän tehdä, ja Herran kunnia ilmestyy teille.	9:6 Nijn sanoi Moses: tämä on se/ cuin HERra käskenyt on teidän tehdä/ nijn HERran cunnia ilmesty teille.
9:7 Ja Mooses sanoi Aaronille: "Astu alttarin ääreen ja uhraa syntiuhrisi ja polttouhrisi ja toimita itsellesi ja kansalle sovitus ja uhraa sitten kansan uhrilahja ja toimita heille sovitus, niinkuin Herra on käskenyt."	7. Ja Moses sanoi Aaronille: astu alttarin tykö, ja tee rikosuhris, ja polttouhris ja sovita sinuas ja kansaa, ja tee sitte kansan uhri ja sovita heitä, niinkuin Herra käskenyt on.	9:7 Ja Moses sanoi Aaronille: astu Altarin tygö/ ja tee ricosuhris/ ja polttouhris/ ja sowita sinuas ja Canssa/ ja tee sijtte Canssan uhri/ ja sowita heitä/ nijncuin HERra käskenyt on.
9:8 Niin Aaron astui alttarin ääreen ja teurasti oman syntiuhrivasikkansa.	8. Ja Aaron astui alttarin tykö ja teurasti vasikan rikosuhriksensa.	9:8 JA Aaron astui Altarin tygö/ ja teurasti wasican ricosuhrixens.
9:9 Ja Aaronin pojat toivat hänelle veren, ja hän kastoi sormensa vereen ja siveli sitä alttarin sarviin, mutta muun veren hän vuodatti alttarin juurelle.	9. Ja Aaronin pojat kantoivat veren hänen tykönsä, ja hän casti sormensa vereen, ja sivui alttarin sarviin, ja veren kaasi hän alttarin pohjalle.	9:9 Ja hänen poicans cannoit weren hänen tygöns/ ja hän casti sormens wereen/ ja siwui Altarin sarwijn/ waan weren caasi hän Altarin pohjalle.
9:10 Mutta syntiuhriteuraan rasvan ja munuaiset ja maksanlisäkkeen hän poltti alttarilla, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.	10. Ja lihavuuden, ja munaskuut, ja maksan kalvon rikosuhrista, poltti hän alttarilla, niinkuin Herra oli Mosekselle käskenyt.	9:10 Mutta lihawuden/ ja munascuut/ ja maxan calwon ricosuhrista/ poltti hän Altarilla/ nijncuin HERra oli Mosexelle käskenyt.
9:11 Ja lihan ja nahan hän poltti tulessa leirin ulkopuolella.	11. Mutta lihan ja nahan poltti hän tulessa ulkona leiristä.	9:11 Mutta lihan ja nahan poltti hän tules ulcona leirist.
9:12 Sitten hän teurasti polttouhrin, ja Aaronin pojat ojensivat hänelle veren, ja hän vihmoi sen alttarille ympärinsä.	12. Sitte hän teurasti polttouhrin, ja Aaronin pojat kantoivat veren hänen tykönsä, ja hän priiskotti sen alttarille ympäri.	9:12 Sijtte teurasti hän polttouhrin/ Ja Aaronin pojat cannoit weren hänen tygöns/ ja hän prijscotti sen Altarille ymbärins.
9:13 Ja he ojensivat hänelle polttouhrin kappaleittain ynnä pään, ja hän poltti ne alttarilla.	13. Ja he toivat myös polttouhrin hänelle, kappaleiksi leikatun, ja pään, ja hän poltti ne alttarilla.	9:13 Ja he toit myös polttouhrin hänelle/ cappaleixi leicatun/ ja pään/ ja hän poltti ne Altarilla.
9:14 Ja hän pesi sisälmykset ja jalat ja poltti ne polttouhrin päällä alttarilla.	14. Ja hän pesi sisällykset ja jalat, ja poltti ne polttouhrin päällä, alttarilla.	9:14 Ja hän pesi sisällyxet ja jalat/ ja poltti ne polttouhrin päällä/ Altarilla.

9:15 Sitten hän toi kansan uhrilahjan ja otti kansan syntiuhrikauriin, teurasti sen ja uhrasi sen syntiuhrina samalla tavalla kuin edellisen.	15. Sitte kantoi hän kansan uhrin edes, ja otti kauriin, joka oli kansan rikosuhri, ja teurasti sen, ja teki siitä rikosuhrin, niinkuin sen entisenkin.	9:15 Sijtte candoi hän Canssan uhrin edes/ ja otti caurin/ joca oli Canssan ricosuhri/ ja teurasti sen/ ja teki sijtä ricosuhrin/ nijncuin sen endisengin.
9:16 Ja hän toi myös polttouhrin ja uhrasi sen säädetyllä tavalla.	16. Ja hän toi myös polttouhrin, ja valmisti sen tavan jälkeen.	9:16 Ja hän toi myös polttouhrin/ ja walmisti sen tawans jälken.
9:17 Ja hän toi ruokauhrin ja otti siitä kouransa täyden ja poltti sen alttarilla aamu-polttouhrin lisäksi.	17. Ja toi ruokauhrin, ja otti siitä pivonsa täyden, ja poltti ne alttarilla, paitsi aamullista polttouhria.	9:17 Ja toi ruocauhrin/ ja otti sijtä pions täyden/ ja poltti ne Altarilla/ paidzi amullista polttouhria.
9:18 Sitten hän teurasti härän ja oinaan kansan yhteysuhriksi, ja Aaronin pojat ojensivat hänelle veren, ja hän vihmoi sen alttarille ympärinsä.	18. Sitte teurasti hän härjän ja oinaan kansan kiitosuhriksi, ja Aaronin pojat kantoivat veren hänelle, ja hän priiskotti sen alttarin ympäri.	9:18 Sijtte teurasti hän härjän ja oinan Canssan kijtousuhrixi/ ja hänen poicans cannoit weren hänelle/ ja hän prijscotti sen Altarille ymbärins.
9:19 Mutta härän ja oinaan rasvat, rasvahännän, rasvakalvon, munuaiset ja maksanlisäkkeen,	19. Mutta härjän lihavuuden, ja oinaan saparon, ja sisällysten lihavuuden, ja munaskuut, ja maksan kalvon:	9:19 Mutta sen härjän lihawuden ja oinan saparon/ ja sisällysten lihawuden/ ja munascuut/ ja maxan calwon.
9:20 nämä rasvat he panivat rintalihojen päälle, ja hän poltti rasvat alttarilla.	20. Kaiken tämän lihavuuden panivat he rintain päälle, ja polttivat lihavuuden alttarilla.	9:20 Caiken tämän lihawuden panit he rinnan päälle/ ja poltit lihawuden Altarilla.
9:21 Mutta rintalihain ja oikean reiden heilutuksen Aaron toimitti Herran edessä, niinkuin Mooses oli käskenyt.	21. Mutta rinnat ja oikian lavan häälytti Aaron häälytykseksi Herran edessä, niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.	9:21 Mutta rinnan ja oikian lawan/ häälytti Aaron häälytyxexi HERran edes/ nijncuin HERra oli käskenyt Mosexelle.
9:22 Ja Aaron kohotti kätensä kansaa kohti ja siunasi heidät, ja kun hän oli toimittanut syntiuhrin, polttouhrin ja yhteysuhrin, astui hän alas.	22. Ja Aaron nosti kätensä kansan puoleen, ja siunasi heitä: ja sittekuin hän rikosuhrin, polttouhrin ja kiitosuhrin tehnyt oli, meni hän alas.	9:22 JA Aaron nosti kätens Canssan puoleen/ ja siunais heitä/ ja sijttecuin hän ricosuhrin/ polttouhrin/ ja kijtousuhrin tehnyt oli/ meni hän alas.
9:23 Ja Mooses ja Aaron menivät ilmestysmajaan, ja kun he tulivat sieltä ulos, siunasivat he kansan. Silloin Herran kirkkaus ilmestyi kaikelle kansalle.	23. Niin Moses ja Aaron menivät seurakunnan majaan, ja koska he jälleen sieltä läksivät, siunasivat he kansan. Niin Herran kunnia ilmestyi kaiken kansan edessä:	9:23 Nijn Moses ja Aaron menit seuracunnan majaan/ ja cosca he jällens sieldä läxit/ siunaisit he Canssan. Nijn HERran cunnia ilmestyi caiken Canssan edes.
9:24 Ja tuli lähti Herran tyköä ja kulutti polttouhrin ja rasvat alttarilta. Ja kaikki kansa näki sen, ja he riemuitsivat ja lankesivat kasvoillensa.	24. Sillä tuli tuli Herralta alas, ja kulutti polttouhrin, ja sen lihavuuden, alttarilta: ja koska kaikki kansa sen näki, riemuitsivat he sangen suuresti, ja lankesivat maahan kasvoillensa.	9:24 Sillä tuli tuli HERalda alas/ ja culutti polttouhrin/ ja sen lihawuden/ Altarilda/ ja cosca caicki Canssa sen näit/ riemuidzit he sangen suurest/ ja langeisit maahan caswoillens.

10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Ja Aaronin pojat Naadab ja Abihu ottivat kumpikin hiilipannunsa ja virittivät niihin tulen ja panivat suitsuketta sen päälle ja toivat vierasta tulta Herran eteen, vastoin hänen käskyänsä.	1. Ja Aaronin pojat Nadab ja Abihu ottivat kumpikin suitsutusastiansa, ja panivat tulta niihin, ja panivat suitsutusta sen päälle: ja kantoivat vierasta tulta Herran eteen, jota ei hän heille ollut käskenyt.	10:1 JA Aaronin pojat Nadab ja Abihu otit cumbikin suidzutusastians/ ja panit tulta nijhin/ ja suidzutust sen päälle/ ja cannoit wierasta tulta HERran eteen/ jota ei hän heille ollut käskenyt.
10:2 Silloin lähti tuli Herran tyköä ja kulutti heidät, niin että he kuolivat Herran edessä.	2. Silloin läksi tuli Herralta, ja kulutti heidät; niin että he kuolivat Herran edessä.	10:2 Silloin läxi tuli HERralda/ ja culutti heidän/ nijn että he cuolit HERran edes.
10:3 Niin Mooses sanoi Aaronille: "Tämä tapahtuu Herran sanan mukaan: Niissä, jotka ovat minua lähellä, minä osoitan pyhyiteni ja kaiken kansan edessä kirkkauteni." - Mutta Aaron oli ääneti.	3. Niin sanoi Moses Aaronille: tämä on se kuin Herra puhunut on, sanoen: Minä pyhitetään niissä, jotka minua lähestyvät, ja kaiken kansan edessä minä kunnioitetaan. Ja Aaron oli ääneti.	10: Nijn sanoi Moses Aaronille: tämä on se kuin HERra puhunut on/ sanoden: minä pyhitetän nijsä/ jotca minua lähestywät/ ja caiken Canssan edes minua cunnioitetan. Ja Aaron oli äneti.
10:4 Ja Mooses kutsui Miisaelin ja Elsafanin, Aaronin sedän Ussielin pojat, ja sanoi heille: "Astukaa esiin ja kantakaa sukulaisenne pyhäkön läheisyydestä leirin ulkopuolelle."	4. Mutta Moses kutsui Misaelin, ja Eltsaphanin, Usielin, Aaronin sedän pojat ja sanoi heille, tulkaat ja kantakaat teidän veljenne pyhän edestä: ulos leiristä.	10:4 Mutta Moses cudzui Misaelin/ ja Elzaphanin Usielin/ Aaronin sedän pojat/ ja sanoi heille: tulcat ja candacat teidän weljen Pyhästä ja leiristä ulos.
10:5 Ja he astuivat esiin ja kantoivat heidät ihokkaineen leirin ulkopuolelle, niinkuin Mooses oli sanonut.	5. Ja he tulivat ja kantoivat heidät hameinensa leiristä, niinkuin Moses oli sanonut.	10:5 Ja he tulit ja cannoit heidän lijnahameinens leiristä/ nijncuin Moses oli sanonut.
Eleasarille ja Iitamarille: "Älkää päästäkö tukkaanne hajalle älkääkö repikö vaatteitanne, ettette kuolisi ja ettei hänen vihansa kohtaisi koko seurakuntaa; mutta teidän veljenne, koko Israelin heimo, itkekööt tätä paloa, jonka Herra on sytyttänyt.	6. Niin sanoi Moses Aaronille, ja hänen pojillensa Eleasarille ja Itamarille: ei teidän pidä paljastaman teidän päätänne, eikä myös repimän teidän vaatteitanne, ettette kuolisi, ja ettei viha tulisi kaiken kansan päälle: mutta teidän veljenne koko Israelin huoneesta itkekään tätä paloa, jonka Herra sytyttänyt on.	10:6 Nijn sanoi Moses Aaronille/ ja hänen pojillens Eleazarille ja Ithamarille: ei teidän pidä paljastaman teidän päätän/ eikä myös repimän teidän waatteitan/ ettet te cuolis/ ja ettei wiha tulis caiken Canssan päälle. Mutta teidän weljen/ coco Israelin huonesta itkekän tätä palo/ jonga HERra sytyttänyt on.
10:7 Älkääkö poistuko ilmestysmajan ovelta, ettette kuolisi, sillä Herran voideluöljy on teissä." Ja he tekivät, niinkuin Mooses oli sanonut.	7. Vaan ei teidän pidä menemän seurakunnan majan ovesta ulos, ettette kuolisi; sillä Herran voidellusöljy on teidän päällänne. Ja he tekivät Moseksen sanan jälkeen.	10:7 Waan ei teidän pidä menemän seuracunnan majan owesta ulos/ ettet te cuolis: sillä HERran woidellusöljy on teidän päällän. Ja he teit Mosexen sanan jälken.
10:8 Ja Herra puhui Aaronille sanoen:	8. Ja Herra puhui Aaronille, sanoen:	10:8 JA HERra puhui Aaronille/ sanoden:

10:9 "Viiniä ja väkijuomaa älkää juoko, älä sinä älköötäkä sinun poikasi sinun kanssasi, kun menette ilmestysmajaan, ettette kuolisi. Tämä olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen,	9. Viinaa ja väkevää juomaa ei pidä sinun juoman, eikä sinun poikas sinun kanssa, koska te menette seurakunnan majaan, ettette kuolisi: se pitää oleman ijankaikkinen sääty teidän sukukunnillenne,	10:9 sinä ja sinun poicas sinun cansas/ ei pidä juoman wijna eli wäkewätä juoma/ cosca te menette seuracunnan majaan/ ettet te cuolis. Se pitää oleman ijancaickinen sääty teidän suguillen.
10:10 tehdäksenne erotuksen pyhän ja epäpyhän, saastaisen ja puhtaan välillä,	10. Että te eroitatte mikä pyhä ja ei pyhä, mikä saastainen ja puhdas on.	10:10 Että te eroitatte mikä pyhä ja ei pyhä/ mikä puhdas ja saastainen on.
10:11 ja opettaaksenne israelilaisille kaikki ne käskyt, jotka Herra on heille Mooseksen kautta puhunut."	11. Ja että te opettaisitte Israelin lapsille kaikki oikeudet, kuin Herra heille Moseksen kautta puhunut on.	10:11 Ja että te opetaisitte Israelin lapsille caicki oikeudet cuin HERra teille Mosexen cautta puhunut on.
10:12 Ja Mooses puhui Aaronille ja hänen eloon jääneille pojillensa Eleasarille ja Iitamarille: "Ottakaa se ruokauhri, joka on jäänyt tähteeksi Herran uhreista, ja syökää se happamattomana alttarin ääressä; sillä se on korkeasti-pyhä.	12. Ja Moses puhui Aaronille ja hänen jääneille pojillensa Eleatsarille ja Itamarille: ottakaat se, joka tähteeksi jäänyt on ruokauhrista, Herran tuliuhrista, ja syökää se happamattomana alttarin tykönä; sillä se on kaikkein pyhin.	10:12 JA Moses puhui Aaronille ja hänen jäänyille pojillens Eleazarille ja Ithamarille/ ottacat se/ cuin tähtexi jäänyt on ruocauhrista/ HERran uhrista/ ja syökät se happamattomana Altarin tykönä: sillä se on caickein pyhin.
10:13 Ja syökää se pyhässä paikassa, sillä se on sinun osuutesi ja sinun poikiesi osuus Herran uhreista; niin on minulle käsky annettu.	13. Ja teidän pitää sen syömän pyhällä sialla: sillä se on sinun oikeutes ja sinun poikais oikeus Herran tuliuhrista; sillä se on minulle niin käsketty.	10:13 Ja teidän pitä sen syömän pyhällä sialla: sillä se on sinun oikeudes/ ja sinun poicais oikeus HERran uhrista: sillä se on minulle nijn käsketty.
10:14 Mutta heilutus-rintaliha ja anniksi annettu reisi syökää puhtaassa paikassa, sinä ja sinun poikasi ja tyttäresi sinun kanssasi; sillä ne ovat sinun osuudeksesi ja sinun poikiesi osuudeksi annetut israelilaisten yhteysuhriteuraista.	14. Mutta häälytysrinnan ja ylennyslavan pitää sinun ja sinun poikas ja tyttäres sinun kanssas syömän puhtaalla paikalla; sillä tämä oikeus on sinulle ja sinun pojilles annettu Israelin lasten kiitosuhrista;	10:14 Mutta häälytysrinnan ja ylönnyslawan pitä sinun ja sinun poicas ja tyttäres/ sinun cansas syömän puhtalla paicalla: sillä tämä oikeus on sinun pojilles annettu Israelin lasten kijtosuhrista:
10:15 Anniksi annettu reisi ja heilutus-rintaliha tuotakoon uhrirasvojen kanssa ja toimitettakoon niiden heilutus Herran edessä; ne olkoot sinun ja sinun poikiesi ikuinen osuus, niinkuin Herra on käskenyt."	15. Sillä ylennyslapa ja häälytysrinta, lihavuus tuliuhrein kanssa, pitää kannettaman sisälle häälytettää häälytykseksi Herran edessä: sentähden pitää sen oleman sinulle ja sinun lapsilles ijankaikkiseksi säädyksi, niinkuin Herra käskenyt on.	10:15 Sillä ylönnyslapa ja häälytysrinda/ lihawus uhrein cansa/ pitä cannettaman sisälle häälytettä häälytyxexi HERralle/ sentähden pitä sen oleman sinulle/ ja sinun lapsilles ijancaickisexi säädyxi/ nijncuin HERra käskenyt on.
10:16 Ja Mooses tiedusteli syntiuhrikaurista, ja katso, se oli poltettu. Silloin hän vihastui Eleasariin ja Iitamariin, Aaronin eloon jääneihin poikiin, ja sanoi:	16. Ja Moses etsi ahkerasti rikosuhrin kaurista, ja katso, se oli poltettu: ja vihastui Eleatsarin ja Itamarin Aaronin jääneiden poikain päälle, sanoen:	10:16 JA Moses edzei ricosuhrin caurista/ ja löysi sen poltetuxi. Ja hän wihastui Eleazarin ja Ithamarin Aaronin jäänyitten poicain päälle/ sanoden:

10:17 "Miksi ette ole syöneet syntiuhria pyhässä paikassa? Sehän on korkeasti-pyhä, ja hän on antanut sen teille, että poistaisitte kansan syntivelan ja toimittaisitte heille sovituksen Herran edessä.	17. Miksi ette ole syöneet rikosuhria pyhällä paikalla? sillä se on kaikkein pyhin, ja hän on antanut teille sen, että teidän pitää kantaman kansan rikokset, ja sovittaman heitä Herran edessä.	10:17 Mixette ole syönet ricosuhria pyhällä paicalla? sillä se on caickein pyhin/ ja hän on andanut teille sen/ että teidän pitää candaman Canssan rioxet/ ja sowittaman heitä HERran edes.
10:18 Katso, ei ole sen verta tuotu pyhäkköön sisälle; teidän olisi tullut syödä se pyhäkössä, niinkuin minä olen käskenyt."	18. Katso, hänen verensä ei ole tuotu pyhään: teidän olisi pitänyt kaiketi syömän sen pyhässä, niinkuin minulle käsketty on.	10:18 Cadzo hänen werens ei ole tullut Pyhään/ teidän pitä syömän sen PyhäS/ nijncuin minulle käsketty on.
10:19 Mutta Aaron sanoi Moosekselle: "Katso, he ovat tänä päivänä tuoneet syntiuhrintsa ja polttouhrinsa Herran eteen, ja kuitenkin on tämä minua kohdannut; jos minä tänä päivänä söisin syntiuhria, olisikohan se Herralle otollista?"	19. Mutta Aaron sanoi Mosekselle: katso, tänäpäpä ovat he uhranneet rikosuhrintsa ja polttouhrinsa Herran edessä. Ja minulle on senkaltainen asia tapahtunut: ja pitäiskö minun tänäpäpä syömän rikosuhrista, olisko se Herralle otollinen?	10:19 Mutta Aaron sanoi Mosexelle: cadzo/ tänäpäpä owat he uhrannet heidän ricosuhrinsa/ ja heidän polttouhrinsa HERran edes. Ja minun on nijn käynyt cuins näet. Ja pidäiskö minun tänäpäpä syömän ricosuhrista/ olisco se HERralle otollinen?
10:20 Kun Mooses sen kuuli, tyytyi hän siihen.	20. Kun Moses sen kuuli, tyytyi hän siihen	10:20 Cuin Moses sen cuuli/ tytyi hän siihen.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen heille:	1. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen heille:	11:1 JA HERra puhui Mosexelle ja Aaronille/ sanoden heille:
11:2 "Puhukaa israelilaisille ja sanokaa: Nämä ovat ne eläimet, joita te saatte syödä kaikista nelijalkaisista eläimistä maan päällä:	2. Puhukaat Israelin lapsille, sanoen: nämät ovat eläimet, joita te saatte syödä, kaikkein eläinten seassa maan päällä.	puhucat Israelin lapsille/ sanoden: 11:2 nämät owat eläimet joita te saatte syödä/ caickein eläinden seas maan päällä.
11:3 Kaikkia nelijalkaisia eläimiä, joilla on kokonansa halkinaiset sorkat ja jotka märehivät, te saatte syödä.	3. Kaikista kaksisorkkaisista eläimistä, jotka sorkkansa kokonansa hajoittavat ja märhettivät, saatte te syödä.	11:3 Caikist caxisorckaisist ja märhettiwäisit eläimist saatte te syödä.
11:4 Näitä älkää kuitenkaan syökö niistä, jotka märehivät, ja niistä, joilla on sorkat: kamelia, joka kyllä märehitii, mutta jolla ei ole sorkkia: se olkoon teille saastainen;	4. Kuitenkin tätä ette mahda syödä niistä, jotka märhettivät ja ovat kaksisorkkaiset, nimittäin: kameli, joka kyllä märhettii, vaan ei hajota sorkkiansa, se on teille saastainen;	11:4 Mutta se cuin märhetti/ ja jolla sorcat on/ ja ei nijtä hajota/ nijncuin Cameli/ se on teille saastainen/ ja ei teidän pidä sitä syömän.
11:5 tamaania, joka kyllä märehitii, mutta jolla ei ole sorkkia: se olkoon teille saastainen;	5. Kaninit märhettivät, mutta ei ole kaksisorkkaiset, sentähden ne ovat teille saastaiset;	11:5 Caninit märhettiwät/ mutta ei ole caxisorckaiset/ sentähden ne owat teille saastaiset.

11:6 jänistä, joka kyllä märehdii, mutta jolla ei ole sorkkia: se olkoon teille saastainen;	6. Ja jänis myös märehtii, vaan ei ole kaksisorkkainen, sentähden se on teille saastainen;	11:6 Ja Jänes myös märehtii/ vaan ei oli caxisorckainen/ sentähden se on teille saastainen.
11:7 sikaa, jolla tosin on kokonansa halkinaiset sorkat, mutta joka ei märehdi; se olkoon teille saastainen.	7. Ja sika on kaksisorkkainen, joka kokonansa hajottaa sorkkansa, mutta ei märehti, sentähden se on teille saastainen.	11:7 Ja sica on caxisorckainen/ mutta ei märehti/ sentähden se on teille saastainen.
11:8 Näiden lihaa älkää syökö ja näiden raatoihin älkää koskeko, ne olkoot teille saastaiset.	8. Näiden lihaa ei teidän pidä syömän, eikä heidän raatoihinsa tarttuman; sillä ne ovat teille saastaiset.	11:8 Näiden liha ei teidän pidä syömän/ eikä heidän raatoins tarttuman: sillä ne owat teille saastaiset.
11:9 Näitä te saatte syödä kaikista vesieläimistä: kaikkia, joilla on evät ja suomukset ja jotka elävät vedessä, niin hyvin merissä kuin joissa, te saatte syödä.	9. Näitä te saatte syödä kaikista niistä jotka vesissä ovat: kaikki, joilla on uimukset ja suomukset vesissä, meressä ja virroissa, niitä teidän pitää syömän.	11:9 Näitä teidän pitää syömän nijstä jotca wesisä owat/ caicki joilla on uimuxet ja suomuxet merisä ja wirroisa/ nijtä teidän pitää syömän.
11:10 Mutta kaikista niistä, joita vedet vilisevät, kaikista elollisista, jotka elävät vedessä, inhotkaa kaikkia niitä, joilla ei ole eviä eikä suomuksia, elivätpä merissä tai joissa.	10. Mutta kaikki, joilla ei ole uimuksia ja suomuksia meressä ja virroissa, kaikkein niiden seassa, jotka liikkuvat ja elävät vesissä, ne pitää oleman teille kauhistus.	11:10 Mutta caicki joilla ei ole uimuxita ja suomuxita meresä ja wirroisa/ caickein nijden seas/ jotca lijckuwat ja eläwät wesis/ ne pitää oleman teille cauhistus.
11:11 Niitä inhotkaa; niiden lihaa älkää syökö, ja niiden raadot inhottakoot teitä.	11. Ne ovat teitä kauhistavat: niiden lihaa ei teidän pidä syömän, kauhistukaat heidän raatoansa.	11:11 Ne owat teitä cauhistawat/ ja nijden liha ei teidän pidä syömän/ cauhistucat heidän raatons.
11:12 Kaikkia niitä vesieläimiä, joilla ei ole eviä eikä suomuksia, inhotkaa.	12. Sillä kaikki, joilla ei ole uimuksia ja suomuksia vesissä, ne ovat teille kauhistus.	11:12 Sillä caicki joilla ei ole uimuxita ja suomuxita wesisä/ ne owat teille cauhistus.
11:13 Linnuista taas inhotkaa näitä; älköön niitä syötäkö, vaan olkoot inhottavia: kotka, partakorppikotka ja harmaa korppikotka,	13. Näitä te kauhistukaat linnuista, eikä teidän niitä pidä syömän, sillä ne ovat kauhistus: Kotka, ja luukotka ja kalakotka;	11:13 Nämät owat linnuista cuin owat cauhistus teille/ ja ei teidän pidä syömän/ cuin owat: 11:14 Cotca/ Haucka/ ja Linduhaucka/
11:14 haarahaukka ja suohaukkalajit,	14. Kokkolintu, ja harakka lainensa,	Cockolindu/ ja Corpihaucka lainens.
11:15 kaikki kaarnelajit,	15. Ja kaikki kaarneet lainensa;	11:15 Ja caicki Carneh lainens.
11:16 kamelikurki, pääskyinen, kalalokki ja jalohaukkalajit,	16. Strutsi, pääskyinen, louve ja haukka lainensa;	11:16 Sruzti/ Tarhapöllöi/ Käki ja Hijrihaucka lainens.
11:17 huuhkaja, kalasääksi ja kissapöllö,	17. Huhkaja, merimetsäs ja hyypiä;	11:17 Kiwiraugia/ Luicoi/ Hyypiä.
11:18 sarvipöllö, pelikaani ja likakorppikotka,	18. Yökkö, ruovonpäristäjä ja storkki;	11:18 Yöcköi/ Ruogon päristäjä ja Storcki.
11:19 haikara ja sirriäislajit, harjalintu ja yölepakko.	19. Haikara ja mäkihaukka lainensa, puputtaja ja nahkasiipi.	11:19 Haicara ja Hahca lainens. Suowares ja Pääskyinen.

11:20 Ja kaikkia siivellisiä pikkueläimiä, jotka liikkuvat neljällä jalalla, inhotkaa.	20. Ja kaikki, jotka liikkuvat lintuin seassa ja käyvät neljällä jalalla, pitää oleman teille kauhistus.	11:20 Ja caicki jotca lijccuwat linduin seas/ ja käywät neljällä jalalla/ pitä oleman teille cauhistus.
11:21 Kuitenkin saatte siivellisistä pikkueläimistä, jotka liikkuvat neljällä jalalla, syödä niitä, joilla jalkojen yläpuolella on kaksi säärtä hypelläksensä niillä maassa.	21. Kuitenkin näitä saatte te syödä linnuista, jotka liikkuvat ja käyvät neljällä jalalla: joilla ovat sääret jalkain päällä, hypellä maan päällä.	11:21 Cuitengin näitä saatte te syödä linnuista/ jotca lijckuwat ja käywät neljällä jalalla/ ja ei cahdella säärellä hyppele maan päällä.
11:22 Niistä te saatte syödä seuraavia: heinäsirkkalajeja, solam-sirkkalajeja, hargol-sirkkalajeja ja haagab-sirkkalajeja.	22. Ja näitä te saatte syödä heistä kuin on: arbe lainensa, ja selaam lainensa, ja hargol lainensa, ja haagab lainensa.	11:22 Ja näitä te saatte syödä heistä/ cuin on Arbe lainens/ ja Selaam/ ja Hargol lainens/ ja Hagab lainens.
11:23 Mutta kaikkia muita siivellisiä pikkueläimiä, joilla on neljä jalkaa, inhotkaa.	23. Vaan kaikki, jotka paitsi niitä ovat nelijalkaiset lintuin seassa, ne ovat teille kauhistus.	11:23 Waan caicki jotca paidzi nijtä owat nelijalcaiset linduin seas/ ne owat tielle cauhistus.
11:24 Seuraavista eläimistä te tulette saastaisiksi; jokainen, joka niiden raatoihin koskee, olkoon saastainen iltaan asti.	24. Ja ne pitää teidän saastaisena pitämän; ja jokainen kuin tarttuu heidän raatoihinsa, sen pitää oleman saastaisen ehtoosen asti.	Ja ne pitä teidän saastaisna pitämän. 11:24 Ja se joca tarttu heidän raatoins/ sen pitä oleman saastaisen ehtosen asti.
11:25 Ja jokainen, joka niiden raatoja kantaa, pesköön vaatteensa ja olkoon saastainen iltaan asti.	25. Ja jos joku heidän raatojansa kantaa, sen pitää pesemän vaatteensa ja oleman saastaisen ehtoosen asti.	11:25 Ja jos jocu heidän raatojans canda/ hänen pitä pesemän waattens/ ja pitä oleman saastaisen ehtosen asti.
11:26 Kaikki nelijalkaiset eläimet, joilla on sorkat, mutta ei kokonaan halkinaiset, ja jotka eivät märehdi, olkoot teille saastaiset; jokainen, joka niihin koskee, olkoon saastainen.	26. Ja jokainen eläin, joka on sorkallinen, vaan ei kaksisorkkainen, eikä märheti, ne ovat teille saastaiset; ja jokainen, kuin niihin tarttuu, pitää oleman saastainen.	11:26 JA jocainen eläin joca on sorkillinen/ waan ei caxisorckainen/ eikä märheti/ ne owat teille saastaiset. Ja jocainen cuin nijhin tarttu/ pitä oleman saastainen.
11:27 Ja kaikki nelijalkaiset eläimet, jotka käyvät käpälillä, olkoot teille saastaiset; jokainen, joka niiden raatoihin koskee, olkoon saastainen iltaan asti.	27. Ja jokainen kuin käy kämmenellänsä kaikkein petoin seassa, jotka käyvät neljällä jalalla, ne ovat teille saastaiset; jokainen, kuin rupee heidän raatoihinsa, sen pitää oleman saastaisen ehtoosen asti.	11:27 Ja jocainen cuin käy kämmenelläns caickein petoin seas/ jotca käywät neljällä jalalla/ ne owat teille saastaiset. Jocainen joca rupee heidän raatoins/ sen pitä oleman saastaisen ehtosen asti.
11:28 Ja joka kantaa niiden raatoja, pesköön vaatteensa ja olkoon saastainen iltaan asti; ne olkoot teille saastaiset.	28. Ja joka kantaa heidän raatojansa, se peskään vaatteensa, ja pitää oleman saastaisen ehtoosen asti; sillä kaikki nämät ovat saastaiset teille.	11:28 Ja joca canda heidän raatojans/ hän peskän waattens/ ja pitä oleman saastaisen ehtosen asti: sillä caicki nämät owat saastaiset teille.

11:29 Ja nämä olkoot teille saastaiset niistä pikkueläimistä, jotka liikkuvat maassa: myyrä, hiiri ja sisiliskolajit,	29. Ja nämät pitää oleman myös teille saastaiset niiden eläinten seassa, jotka matelevat maalla: myyrä, hiiri, maakrokodili, jokainen lainensa.	11:29 Ja nämät pitä oleman myös teille saastaiset/ nijden eläinden seas/ jotca matelewat maalla/ cuin on: Kärppä/ Hijri/ Sammacko/ jocainen lainens.
11:30 anaka-eläin, kooah-eläin, leeta-eläin, hoomet-eläin ja kameleontti.	30. Stellio, kameleon, sisilisko, sinisisilisko ja salamandra.	11:30 Ijlicotti/ Tuonencoira/ Sisälisco/ Waskikärme ja Myyriäinen.
11:31 Ne olkoot teille saastaiset kaikista pikkueläimistä; jokainen, joka niihin koskee, sittenkuin ne ovat kuolleet, olkoon saastainen iltaan asti.	31. Nämät ovat teille saastaiset kaikkein niiden seassa, kuin matelevat; ja jokainen kuin rupee heihin sittekuin he kuolleet ovat, pitää oleman saastainen ehtoosen asti.	11:31 Nämät owat teille saastaiset caickein nijden seas/ cuin matelewat. Ja joca rupee heihin sijttecuin he cuollet owat/ hänen pitä oleman saastaisen ehtosen asti.
11:32 Ja kaikki, minkä päälle joku niistä kuolleena putoaa, on saastaista, olipa se sitten puuastia tai vaatekappale tai nahka tai säkki tai mikä tahansa kalu, jota johonkin tarpeeseen käytetään. Se pantakoon veteen ja olkoon saastainen iltaan asti; sitten se on puhdas.	32. Ja kaikki, kuin senkaltainen raato päälle putoo pitää oleman saastainen, olis se kaikkalainen puuastia, eli vaate, eli nahka, eli säkki; ja kaikkalainen ase, jolla jotakin tehdään, pitää pantaman veteen, ja sen pitää oleman saastaisen ehtoosen asti, niin se tulee puhtaaksi.	11:32 Ja caicki cuin sencaltainen raato päälle puto/ se on saastainen/ olis se caickalainen puuastia/ eli waate/ eli nahca/ eli säcki. Ja paickalainen se jolla jotakin tehdän/ pitä candaman weteen/ ja sen pitä oleman saastaisen ehtosen asti/ nijn se on puhdas.
11:33 Ja jos joku niistä putoaa saviastiaan, on kaikki, mitä siinä on, saastaista, ja astia rikottakoon.	33. Ja kaikkinaiset savi-astiat, joihinka senkaltainen raato putoo, ovat kaikki saastaiset, ja mitä niissä on, ja pitää rikottaman.	11:33 Ja caickinaiset sawiastiat/ joihinga sencaltainen raato puto/ owat caicki saastaiset/ ja mitä nijsä on/ ja pitä ricottaman.
11:34 Kaikki ruoka, jota syödään, on saastaista, jos sen astian vettä tulee siihen; ja kaikki juoma, jota juodaan, on jokaisessa sellaisessa astiassa saastaista.	34. Kaikki ruoka, jota syödään, jos se vesi tulee sen päälle, se on saastainen, ja kaikki juoma, jota juodaan senkaltaisista astioista, on saastainen.	11:34 Caicki ruoca jota syödän/ jos se wesi tule sen päälle// se on saastainen: Ja caicki juoma jota juodan/ sencaltaisista astioista/ on saastainen.
11:35 Ja kaikki, minkä päälle niiden raato putoaa, tulee saastaiseksi; olkoon se leivinuuni tai liesi, niin se revittäköön maahan; sillä saastaisia ne ovat ja saastaisia ne teille olkoot.	35. Ja kaikki, kuin senkaltainen raato päälle putoo, se tulee saastaiseksi, olis se pätsi eli kattila, se pitää rikottaman; sillä se on saastainen, ja sen pitää oleman teille saastaisen.	11:35 Ja caicki cuin sencaltainen raato päälle puto/ se tule saastaiseksi/ olis se totoi eli cattila/ se pitä ricottaman: sillä se on saastainen/ ja sen pitä oleman teille saastaisen.
11:36 Kuitenkin lähde tai kaivo, paikka, johon vettä on kokoontunut, pysyy puhtaana. Mutta joka niiden raatoon koskee, olkoon saastainen.	36. Kuitenkin lähteet, kaivot ja lammikot ovat puhtaat; vaan jokainen, joka tarttuu heidän raatoonsa, sen pitää oleman saastaisen.	11:36 Cuitengin lähtet/ caiwot ja lammicot owat puhtat/ ja jocainen joca tarttu heidän raatons/ sen pitä oleman saastaisen.

11:37 Ja jos niiden raato putoaa kylvösiemenen päälle, minkä hyvänsä, joka kylvetään, pysyy tämä puhtaana.	37. Ja jos senkaltainen raato lankee siemenen päälle, joka kylvetty on, niin on se kuitenkin puhdas.	11:37 Ja jos sencaltainen raato lange siemenen päälle/ joca kylwetty on/ nijn on se cuitengin puhdas.
11:38 Mutta jos siemen on vedellä kasteltu ja niiden raato putoaa sen päälle, tulee siemen teille saastaiseksi.	38. Ja jos vettä kaadetaan siemenen päälle, ja lankee joku senkaltainen raato niiden päälle, niin se tulee teille saastaiseksi.	11:38 Ja jos wettä caatan siemenen päälle/ ja lange jocu sencaltainen raato nijden päälle/ nijn se tule teille saastaisexi.
11:39 Ja jos joku eläin, joka on teille ravinnoksi, kuolee, olkoon se, joka sen raatoon koskee, saastainen iltaan asti.	39. Ja jos joku eläin kuolee, jota teidän sopii syödä, se joka sen raatoon tarttuu, se on saastainen ehtoosen asti.	11:39 Ja jos jocu eläin cuole jota teidän sopi syödä/ se cuin sen raaton tarttu/ se on saastainen ehtosen asti.
11:40 Ja joka syö sen raatoa, peskään vaatteensa ja olkoon saastainen iltaan asti; ja joka kantaa sen raatoa, peskään vaatteensa ja olkoon saastainen iltaan asti.	40. Se joka syö senkaltaista raatoa, hänen pitää pesemän vaatteensa ja oleman saastaisen ehtoosen asti, niin myös se, joka kantaa senkaltasia raatoja, pitää pesemän vaatteensa ja oleman saastaisen ehtoosen asti.	11:40 Se joca syö sencaltaisesta raadosta/ hänen pitä pesemän waattens/ ja oleman saastaisen ehtosen asti. Nijn myös se joca canda sencaltaisita raatoja/ hänen pitä pesemän waattens/ ja oleman saastaisen ehtosen asti.
11:41 Kaikki pikkueläimet, jotka liikkuvat maassa, olkoot inhottavia; älköön niitä syötäkö.	41. Kaikki maalla matelevainen pitää oleman teille kauhistava, ja ei pidä sitä syötämän.	11:41 Caicki matelewainen maalla/ pitä oleman teille cauhistapa/ ja ei pidä sitä syötämän.
11:42 Kaikista niistä, jotka käyvät vatsallansa, ja kaikista pikkueläimistä, jotka liikkuvat maassa, käyden neljällä tai useammalla jalalla, niistä älkää mitään syökö, sillä ne ovat inhottavia.	42. Ja jokainen kuin vatsallansa käy, ja jotka käyvät neljällä eli useammalla jalalla, kaikista, jotka matelevat maalla, ei pidä teidän niitä syömän; sillä ne ovat kauhistus.	11:42 Ja jocainen cuin wadzallans käy/ ja jotca käywät neljällä eli useammalla jalalla/ caickista jotca matelewat maalla/ ei pidä teidän nijtä syömän: sillä ne owat teille cauhistus.
11:43 Älkää saattako itseänne inhottaviksi koskemalla matelemaan pikkueläimeen, mihin tahansa, älkääkä saastuttako itseänne niillä, niin että tulette niistä saastaisiksi.	43. Älkäät sielujanne kauhistavaiseksi tehkö kaikissa matelevaisissa, ja älkäät saastuttako teitänne niissä, niin että te tulette saastaiseksi.	11:43 Älkät teidän sieluan cauhistawaisexi tehkö/ ja älkät saastuttaco teitän nijsä/ nijn että te tuletta saastaisexi.
11:44 Sillä minä olen Herra, teidän Jumalanne; pyhittäkää siis itsenne ja olkaa pyhät, sillä minä olen pyhä. Niin älkää saastuttako itseänne koskemalla mihinkään pikkueläimeen, joka liikkuu maassa.	44. Sillä minä olen Herra teidän Jumalanne, sentähden teidän pitää pyhittämän teitänne, että te tulisitte pyhäksi; sillä minäkin olen pyhä. Ei teidän pidä saastuttaman teidän sielujanne jollakin matelevaisella eläimellä, joka matelee maalla.	11:44 Sillä minä olen HERra teidän Jumalan/ sentähden teidän pitä pyhittämän teitän/ että te tulisitta pyhäxi: sillä minäkin olen pyhä. Ja ei teidän pidä saastuttaman teidän sieluan jollakin matelewaisella eläimellä/ joca matele maalla.

11:45 Sillä minä olen Herra, joka olen johdattanut teidät Egyptin maasta, ja joka olen teidän Jumalanne; olkaa siis pyhät, sillä minä olen pyhä.	45. Sillä minä olen Herra, joka teidät johdatin Egyptin maalta, että minä olisin teidän Jumalanne, sentähden teidän pitää oleman pyhät; sillä minä olen pyhä.	11:45 Sillä minä olen HERra joca teidän johdatin Egyptin maalda/ että minä olisin teidän Jumalan/ sentähden teidän pitää oleman pyhät: sillä minä olen pyhä.
11:46 Tämä on laki nelijalkaisista eläimistä ja linnuista ja kaikista elollisista, joita vedessä vilisee, ja kaikista olennoista, joita maassa liikkuu,	46. Ja tämä on sääty kaikista eläimistä ja linnuista, ja kaikista, jotka vesissä liikkuvat, ja kaikkinaisista eläimistä, jotka maalla matelevat,	11:46 Ja tämä on sääty caikista eläimistä ja linnuista/ ja caikista matelewaisista/ ja wesis eläwäisist/ ja caickinaisist eläimist/ jotca maalla matelewat.
11:47 että tietäisitte erottaa puhtaat saastaisista ja syötävät eläimet niistä eläimistä, joita ei saa syödä."	47. Että tietäisitte erottaa puhtaat saastaisista: ja mitä eläimiä syödä saadaan, ja mitä eläimiä ei sovi syödä.	11:47 Että te tiedäisitte eroitta puhtat nijstä saastaisist/ ja mitä eläimitä syötämän pitä/ ja mitä eläimitä ei sowi syödä.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	12:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
12:2 "Puhu israelilaisille ja sano: Kun vaimo tulee hedelmälliseksi ja synnyttää poikalapsen, olkoon hän saastainen seitsemän päivää; yhtä monta päivää kuin hänen kuukautisensa kestävät, hän olkoon saastainen.	2. Puhu Israelin lapsille, ja sano: koska vaimo siittää ja synnyttää poikalapsen, niin hänen pitää seitsemän päivää oleman saastaisen, niinkauvan kuin hän kärsii sairauttansa.	12:2 Puhu Israelin lapsille/ ja sanos heille: Cosca waimo sijttä/ ja synnyttää poicalapsen/ nijn hänen pitä seidzemen päiwä oleman saastaisen/ nijncauwan cuin hän kärsi hänen sairauttans.
12:3 Ja kahdeksantena päivänä ympärileikattakoon pojan esinahan liha.	3. Ja kahdeksantena päivänä pitää ympärileikattaman hänen esinahkansa liha.	12:3 Ja cahdexandena päiwänä pitä ymbärinsleicattaman hänen esinahcans liha.
12:4 Mutta vaimo pysyköön kotona kolmekymmentä kolme päivää puhdistavan verenvuotonsa aikana; älköön hän koskeko mihinkään, mikä on pyhää, älköönkä tulko pyhäkköön, ennenkuin hänen puhdistuspäivänsä ovat kuluneet umpeen.	4. Mutta hänen pitää oleman kotona kolmeneljättäkymmentä päivää puhdistuksensa veressä; ei hänen pidä rupeeman yhteenkään, mikä pyhä on, eikä hänen pidä pyhään tuleman, siihenasti kuin hänen puhdistuspäivänsä täytetään.	12:4 Mutta hänen pitä oleman cotona colmeneljättäkymmendä päiwä hänen puhdistuxens weresä: ei hänen pidä rupeman yhtengän/ cuin pyhä on/ eikä hänen pidä Pyhään tuleman/ siihenasti cuin hänen puhdistus päiwäns täytetän.
12:5 Mutta jos hän synnyttää tyttölapsen, olkoon hän saastainen kaksi viikkoa, samoin kuin kuukautisissaan, ja pysyköön kotona kuusikymmentä kuusi päivää puhdistavan verenvuotonsa aikana.	5. Mutta jos hän synnyttää piikalapsen, niin hänen pitää saastaisen oleman kaksi viikkoa, niinkauvan kuin hän kärsii sairauttansa, ja kuusiseitsemättäkymmentä päivää pitää hänen kotona oleman puhdistuksensa	12:5 Mutta jos hän synnyttää pijcalapsen/ nijn hänen pitä saastaisen oleman caxi wijcko/ nijncauwan cuin hän kärsi sairauttans/ ja cuusiseidzemettäkymmendä päiwä pitä hänen cotona oleman hänen puhdistuxens

	veressä.	weresä.
12:6 Mutta kun hänen puhdistuspäivänsä pojan tai tyttären jälkeen ovat kuluneet umpeen, viekään hän vuoden vanhan karitsan polttouhriksi ja kyyhkysenpojan tai metsäkyyhkysen syntiuhriksi ilmestysmajan oven eteen papille.	6. Mutta koska hänen puhdistuspäivänsä pojan eli tyttären jälkeen ovat täytetyt, niin tuokaan vuosikuntaisen karitsan polttouhriksi, ja kyhkyläisen pojan eli mettisen rikosuhriksi, papille seurakunnan majan oven eteen,	12:6 MUTta cosca hänen puhdistus päiwäns pojan eli tyttären jälken owat täytetyt/ nijn tuocan vuosicunnaisen caridzan polttouhrixi/ ja mettisen pojan eli kyhkyläisen ricosuhrixi/ papille seuracunnan majan owen eteen.
12:7 Ja tämä tuokoon ne Herran eteen ja toimittakoon hänelle sovituksen, niin hän on puhdas verenvuodostansa. Tämä on laki lapsensynnyttäjistä, olipa hän synnyttänyt poika- tai tyttölapsen.	7. Jonka ne pitää uhraaman Herran edessä, ja sovittaman hänen, niin hän puhdistuu verensä juoksusta. Tämä on sääty pojan eli tyttären synnyttämisestä.	12:7 Joca ne pitä uhraman HERran edes/ ja sowittaman hänen/ nijn hän puhdistu hänen werens juoxusta. Tämä on sääty pojan eli tyttären synnyttämisest.
12:8 Mutta jos hän ei saa hankituksi lammasta, ottakoon kaksi metsäkyyhkystä tai kaksi kyyhkysenpoikaa, toisen polttouhriksi ja toisen syntiuhriksi; ja pappi toimittakoon hänelle sovituksen, niin hän on puhdas."	8. Jos ei hänellä ole varaa karitsaan, niin ottakaan kaksi mettistä, eli kaksi kyhkyläisen poikaa, toisen polttouhriksi ja toisen rikosuhriksi. Ja niin papin pitää sovittaman hänen, että hän puhdistettaisiin.	12:8 Jos ei hänellä ole wara uhrata caridzata/ nijn ottacan caxi kyhkyläistä/ eli caxi mettisen poica/ toisen polttouhrixi ja toisen ricosuhrixi. Ja nijn papin pitä sowittaman hänen/ että hän puhdistettaisiin.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu
13:1 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:	13:1 JA HERra puhui Mosexelle ja Aaronille/ sanoden:
13:2 "Jos jonkun ihoon tulee nystyrä tai ihottuma tai vaalea pilkku, niinkuin pitalitauti olisi tulemassa hänen ihoonsa, vietäkään hänet pappi Aaronin tai jonkun hänen poikansa, pappien, eteen.	2. Jos ihmisen ihoon tulee ajos, eli rupi, eli syhelmä, niinkuin spitalitauti tahtois tulla hänen ihoonsa, niin pitää hän vietämän papin Aaronin tykö, eli yhden hänen pojistansa pappein seasta.	13:2 Jos ihmisen ihoon tule ajos/ eli rupi/ eli putkenpolttama/ nijncuin spitali tahdois tulla häneen/ nijn pitä hän wietämän papin Aaronin tygö/ eli yhden hänen pojistans pappein seasta.
13:3 Ja jos pappi tarkastaessaan sairasta paikkaa ihossa huomaa, että karvat sairaassa paikassa ovat muuttuneet valkoisiksi ja että se paikka näyttää muuta ihoa matalammalta, on se pitalitautia; ja niin pian kuin pappi on sen huomannut, julistakoon hän hänet saastaiseksi.	3. Ja sitte kuin pappi näkee merkin ihossa, ja jos karvat merkissä ovat muuttuneet valkiaksi, ja haavan paikka on nähdä matalampi kuin muu iho hänen ruumiissansa, niin se on spitalitauti, sentähden pitää papin katseleman häntä ja tuomitseman hänen saastaiseksi.	13:3 Ja sijttecuin pappi näke merkin hänen ihosans/ ja jos carwat owat muuttunet walkiaksi/ ja haawan paicka on nähdä matalambi cuin muu iho hänen ruumisans/ se on totisest spitali/ sentähden papin pitä cadzeleman händä ja duomidzeman hänen saastaisexi.

<p>13:4 Ja jos hänen ihossansa on valkea pilkku, mutta se ei näytä muuta ihoa matalammalta eivätkä karvat ole muuttuneet valkoisiksi, sulkekoon pappi sairaan sisälle seitsemäksi päiväksi.</p>	<p>4. Mutta jos hänen ihossansa on valkea syhelmä, eikä kuitenkaan näy olevan syvemmillä muuta ihoa, ja karvat ei ole muuttuneet valkiaksi, niin pitää papin hänen sulkeman sisälle seitsemäksi päiväksi.</p>	<p>13:4 Mutta jos hänen ihosans on putkenpolttama/ ja ei cuitengan näy olevan sywemmällä muuta iho/ ja carwat ei ole muuttunet walkiaksi/ nijn pitä papin hänen sulkeman sisälle seidzemexi päiwäxi.</p>
<p>13:5 Ja seitsemäntenä päivänä pappi tarkastakoon häntä, ja jos sairas paikka hänestä näyttää pysyneen entisellään sairauden leviämättä ihossa, sulkekoon pappi hänet sisälle vielä seitsemäksi päiväksi.</p>	<p>5. Ja seitsemäntenä päivänä katselkaan pappi häntä, jos haavat näkyvät hänessä olevan niinkuin ennekin, ja ei ole levinneet hänen ihossansa, niin papin pitää hänen jälleen toiseksi seitsemäksi päiväksi sulkeman sisälle.</p>	<p>13:5 Ja seidzemendenä päiwänä pappi cadzelcan/ jos haawat näkywät hänes olevan nijncuin ennengin/ ja ei ole lewinnet hänen ihosans/ nijn papin pitä hänen jällens toisexi seidzemexi päiwäxi sulkeman sisälle.</p>
<p>13:6 Ja seitsemäntenä päivänä pappi uudestaan tarkastakoon häntä, ja jos hän huomaa, että sairas paikka on käynyt vaaleaksi ja että sairaus ei ole ihossa levinnyt, julistakoon pappi hänet puhtaaksi, sillä se on ihottumaa; hän peskään vaatteensa, ja niin hän on puhdas.</p>	<p>6. Ja koska pappi taas katselee hänen toisena seitsemäntenä päivänä ja löytää haavat rauvenneeksi, eikä levinneeksi hänen ihossansa, niin pitää papin tuomitseman hänen puhtaaksi; sillä se on syhelmä: ja pitää pesemän vaatteensa, ja niin on hän puhdas.</p>	<p>13:6 Ja cosca hän taas cadzele hänen toisna seidzemendä päiwänä/ ja löytä haawat rauwennexi/ ja ei lewinnexi hänen ihosans/ nijn pitä hänen duomidzeman hänen puhtaxi: sillä se on syhelmä/ ja pitä pesemän hänen waattens/ ja nijn on hän puhdas.</p>
<p>13:7 Mutta jos ihottuma leviää leviämistään hänen ihossansa, sen jälkeen kuin hän oli näyttäytynyt papille tullakseen puhtaaksi julistetuksi, näyttäytyköön uudestaan papille;</p>	<p>7. Mutta jos rupi leviää hänen ihossansa, sitte kuin hän on papilta katsottu ja puhtaaksi sanottu, niin hän pitää katsottaman toisen kerran papilta.</p>	<p>13:7 Mutta jos rupi lewiä hänen ihosans/ sijte cuin hän on papilda cadzottu ja puhtaxi sanottu/ nijn hän pitä cadzottaman toisen kerran papilda.</p>
<p>13:8 ja jos pappi huomaa ihottuman levinneen ihossa, julistakoon pappi hänet saastaiseksi; se on pitalia.</p>	<p>8. Jos siis pappi näkee, että ruvet ovat levinneet hänen ihossansa, niin pitää papin tuomitseman hänen saastaiseksi: se on spitali.</p>	<p>13:8 Jos sijs pappi näke/ että ruwet owat lewinnet hänen ihosans/ nijn pitä hänen duomidzeman hänen saastaisexi: sillä se on totisest spitali.</p>
<p>13:9 Jos pitalitauti ilmestyy ihmiseen, vietäköön hänet papin luo.</p>	<p>9. Mutta koska spitalin haava tulee ihmiseen, niin hän pitää vietämän papin tykö.</p>	<p>13:9 Mutta cosca spitalin haawa tule ihmiseen/ hän pitä wietämän papin tygö.</p>
<p>13:10 Ja jos pappi tarkastaessaan huomaa ihossa valkoisen nystyrän, jonka kohdalta karvat ovat muuttuneet valkoisiksi, ja liikaa lihaa kasvavan nystyrään,</p>	<p>10. Ja koska pappi näke valkian ajoksen tulleeeksi hänen ihoonsa, ja karvat vaalistuneeksi, ja elävän lihan olevan ajoksessa.</p>	<p>13:10 Ja cosca pappi näke ja löytä walkian ajoxen tullexi hänen ihoons/ ja carwat walistunexi/ ja uden lihan olevan ajoxes.</p>

13:11 on hänen ihossaan jo vanha pitali, ja sentähden pappi julistakoon hänet saastaiseksi älköönkä enää sulkeko häntä sisälle, sillä hän on saastainen.	11. Niin on vanha spitali hänen ihossansa, ja sentähden pitää papin tuomitseman häntä saastaiseksi, ja ei silleen sulkeman sisälle, sillä hän on jo saastainen.	13:11 Nijn on totisest wanha spitali hänen ihosans/ ja sentähden pitä papin duomidzeman händä saastaisexi/ ja ei sillen sulkeman sisälle: sillä hän on jo saastainen.
13:12 Ja jos pitali puhkeaa ihossa, niin että se peittää sairaan koko ihon päästä jalkoihin asti, mihin pappi katsokoonkin,	12. Ja jos spitali kovin leviää hänen ihossansa, ja täyttää koko ihonsa, päästä niin jalkoihin, kaiken sen jälkeen, mitä pappi näkee silmäinsä edessä.	13:12 Ja jos spitali lewiä hänen ihosans/ ja täyttä coco ihon/ päästä njn jalcoijn/ caiken senjälken/ mitä pappi näke silmäins edes.
13:13 ja jos pappi tarkastaessaan huomaa pitalin peittävän koko ihon, niin julistakoon hän sairaan puhtaaksi; hän on kokonansa muuttunut valkoiseksi ja on puhdas.	13. Koska pappi katsoo ja näkee spitalin peittäneeksi koko hänen ihona, niin pitää hän tuomitseman hänen puhtaaksi, sentähden että kaikki on hänessä muuttunut valkiaksi; sillä hän on puhdas.	13:13 Cosca pappi cadzo ja löytä spitalin täyttänexi coco hänen ihons/ njn pitä hänen duomidzeman hänen puhtaxi: sentähden/ että caicki on hänesä muuttunut walkiaxi: sillä hän on puhdas.
13:14 Mutta niin pian kuin häneen ilmestyy liikaa lihaa, on hän saastainen.	14. Mutta jona päivänä elävä liha hänessä näkyy, niin hän tuomitaan saastaiseksi,	13:14 Mutta jona päiwänä usi liha hänes näky/ njn hän duomitan saastaisexi.
13:15 Ja kun pappi huomaa liian lihan, julistakoon hän hänet saastaiseksi; liika liha on saastaista, se on pitalia.	15. Ja pappi nähtyänsä elävän lihan, pitää hänen tuomitseman saastaiseksi; sillä elävä liha on saastainen, ja se on spitali.	13:15 Ja pappi nähtyäns uden lihan/ pitä hänen duomidzeman saastaisexi: sillä hän on saastainen/ ja on totisest spitali.
13:16 Mutta jos liika liha häviää ja sairas paikka muuttuu valkoiseksi, menköön hän papin luo.	16. Mutta jos se elävä liha muuttuu jälleen valkiaksi, niin pitää hänen tuleman papin tykö,	13:16 Mutta jos se usi liha muuttu jälleens walkiaxi/ njn pitä hänen tuleman papin tygö.
13:17 Ja jos pappi huomaa, että sairas paikka on muuttunut valkoiseksi, julistakoon pappi sairaan puhtaaksi; hän on puhdas.	17. Ja koska pappi näkee haavat muuttuneen valkiaksi, niin papin pitää tuomitseman hänen puhtaaksi; sillä hän on puhdas.	13:17 Ja cosca pappi näke ja löytä haawat muuttunen walkiaxi/ hänen pitä duomidzeman hänen puhtaxi: sillä hän on puhdas.
13:18 Ja jos jonkun ihoon tulee paise, joka paranee jälleen,	18. Ja jos jonkun ihoon tulee paisuma, ja paranee jälleen,	13:18 Ja jos jongun ihoon tule paisuma/ ja parane jälleens.
13:19 ja paiseen sijalle tulee valkoinen nystyrä tai vaaleanpunainen pilkku, näyttäytyköön hän papille.	19. Ja sitte siihen siaan tulee jotakin valkiaa eli punaista rakkoa, se pitää katsottaman papilta.	13:19 Ja sijtte sijhen siaan tule jotakin walkiata eli punaista racko. Hän pitä cadzottaman papilda.
13:20 Ja jos pappi tarkastaessaan huomaa, että se paikka näyttää muuta ihoa matalammalta ja että karvat siinä ovat muuttuneet valkoisiksi, julistakoon pappi hänet saastaiseksi; paiseeseen on puhjennut pitalitauti.	20. Koska pappi näkee sen paikan matalammaksi muuta ihoa, ja karvat ovat muuttuneet valkiaksi, niin papin pitää hänen tuomitseman saastaiseksi; sillä siitä paisumasta on spitali tullut.	13:20 Cosca pappi näke sen paican matalammaksi muuta iho/ ja carwat owat muuttunet walkiaxi/ njn hänen pitä händä duomidzeman saastaisexi: sillä sijtä paisumasta on totisest spitali tullut.

13:21 Mutta jos pappi tarkastaessaan huomaa, ettei siinä ole valkoisia karvoja ja ettei se paikka ole muuta ihoa matalampi ja että se on käynyt vaaleaksi, sulkekoon pappi hänet sisälle seitsemäksi päiväksi.	21. Mutta jos pappi näkee, ettei karvat ole siinä muuttuneet valkiaksi, ja ei ole matalampi kuin muukaan iho, ja se on kadonnut, niin papin pitää sulkeman hänen sisälle seitsemäksi päiväksi.	13:21 Mutta jos pappinäke ja löytä/ ettei carwat ole muuttunet walkiaksi/ ja ei ole matalambi cuin muucan iho/ ja walkia on cadonnut/ nijn hänen pitä sulkeman sisälle hänen seidzemexi päiwäxi.
13:22 Ja jos se leviää leviämistään hänen ihossaan, julistakoon pappi hänet saastaiseksi; se on pitalia.	22. Mutta jos se paljo levenee hänen ihossansa, niin pitää papin tuomitseman hänen saastaiseksi; sillä se on spitalin haava.	13:22 Mutta jos hän lewene hänen ihosans/ nijn pitä papin duomidzeman hänen saastaisexi: sillä se on totisest spitalin haawa.
13:23 Mutta jos pilkku pysyy alallansa eikä leviä, on se paiseen arpi, ja pappi julistakoon hänet puhtaaksi.	23. Mutta jos se syhelmä pysyy siällansa, ja ei levitä itseensä, niin se on paisuman arpi, ja papin pitää tuomitseman hänen puhtaaksi.	13:23 Mutta jos se putkenpolttama pysy siällans/ ja ei lewitä idzens/ nijn se on paisuman arpi/ ja papin pitä duomidzeman hänen puhtaxi.
13:24 Tahi jos joku saa palohaavan ihoonsa ja palohaavaan kasvavaan lihaan ilmestyy vaaleanpunainen tai valkoinen pilkku,	24. Ja jos jonkun iho tulee rupiin tulen poltteesta ja polton haavat ovat punaiset taikka valkiat,	13:24 Ja jos jongun iho tule rupijn tulen poltteesta/ ja polton haawat owat punaiset taicka walkiat.
13:25 ja jos pappi tarkastaessaan huomaa karvojen muuttuneen valkoisiksi siinä pilkussa ja sen paikan näyttävän muuta ihoa matalammalta, niin on palohaavaan puhjennut pitali, ja pappi julistakoon hänet saastaiseksi; se on pitalitautia.	25. Ja pappi näkee sen karvat muuttuneeksi valkiaksi, siitä kuin palanut on, ja matalammaksi muuta ihoa, niin on spitali tullut siitä poltteesta: sentähden pitää papin tuomitseman hänen saastaiseksi; sillä se on spitalin haava.	13:25 Ja pappi näke hänen ja löytä carwat muuttunexi walkiaksi sijtä/ cuin palanut on ja matalammaksi muuta iho/ nijn on totisest spitali tullut sijtä poltteesta: sentähden pitä papin duomidzeman hänen saastaisexi: sillä se on spitalin haawa.
13:26 Mutta jos pappi tarkastaessaan huomaa, ettei pilkussa ole valkoisia karvoja ja ettei se ole muuta ihoa matalampi ja että se on käynyt vaaleaksi, niin sulkekoon pappi hänet sisälle seitsemäksi päiväksi.	26. Mutta jos pappi näkee, ettei karvat palaneessa ole muuttuneet valkiaksi, eikä matalammaksi ole tullut muuta ihoa, ja on siitä kadonnut, niin pitää papin sulkeman hänen sisälle seitsemäksi päiväksi.	13:26 Mutta jos pappi näke ja löytä/ ettei carwat palanesa ole muuttunet walkiaksi/ eikä matalammaksi ole tullut muuta iho/ ja on sijtä cadonnut/ nijn pitä papin sulkeman hänen sisälle seidzemexi päiwäxi.
13:27 Ja seitsemäntenä päivänä pappi tarkastakoon häntä; jos se on yhä levinnyt ihossa, julistakoon pappi hänet saastaiseksi; se on pitalitautia.	27. Ja seitsemäntenä päivänä pitää papin katseleman häntä: jos se on paljo levinnyt hänessä, niin papin pitää tuomitseman hänen saastaiseksi; sillä se on spitali.	13:27 Ja seidzemendenä päiwänä pitä papin cadzeleman händä/ jos hän on lewinnyt hänesä/ nijn papin pitä duomidzeman hänen saastaisexi: sillä se on spitali.

<p>13:28 Mutta jos pilkku on pysynyt alallansa eikä ole levinnyt ihossa ja on edelleen vaalennut, on se palohaavasta syntynyt nystyrä, ja pappi julistakoon hänet puhtaaksi; se on palohaavan arpi.</p>	<p>28. Mutta jos se on alallansa pysynyt palaneessa, eikä ole levinnyt hänen ihossansa, mutta on kadonnut, niin se on arpi palaneen jälkeen, ja papin pitää tuomitseman hänen puhtaaksi; sillä se on arpi palaneen jälkeen.</p>	<p>13:28 Mutta jos se on alallans pysynyt palanesa/ ja ei ole lewinnyt hänen ihosans/ mutta on cadonnut/ nijn se on arpi palanen jälken/ ja papin pitä duomidzeman hänen puhtaxi: sillä se on arpi palanen jälken.</p>
<p>13:29 Jos mieheen tai naiseen tulee sairas paikka päähän tai partaan,</p>	<p>29. Jos mieheen eli vaimoon tulee syhelmä, päähän eli partaan,</p>	<p>13:29 Jos mieheen eli vaimoon tule syhelmä/ päähän eli leucaan.</p>
<p>13:30 ja jos pappi tarkastaessaan sairasta paikkaa huomaa, että se näyttää muuta ihoa matalammalta ja että siinä on ohuita, kellertäviä karvoja, niin julistakoon pappi hänet saastaiseksi; se on pitalisyhelmää, se on pää- eli partapitalia.</p>	<p>30. Ja pappi katsoo sen ruven ja näkee sen matalammaksi muuta ihoa, ja karvat tulevat siitä paikasta keltaiseksi ja harvemmaksi, niin papin pitää tuomitseman sen saastaiseksi; sillä se on rupi, se on spitali päässä eli parrassa.</p>	<p>13:30 Ja pappi cadzo sen ruwen/ ja löytä sen matalammaksi muuta iho/ ja carwat tulewat sijtä paicast kellaisexi ja harwemmaxi/ nijn hänen pidä duomidzeman sen saastaisexi: sillä se on spitali pääsä eli parrassa.</p>
<p>13:31 Ja jos pappi tarkastaessaan sairasta paikkaa huomaa, ettei se näytä muuta ihoa matalammalta, mutta ettei siinä ole mustia karvoja, sulkekoon pappi syyhelmää sairastavan sisälle seitsemäksi päiväksi.</p>	<p>31. Mutta jos pappi näkee, ettei se rupi ole matalampi muuta ihoa, ja karvat ei ole hänessä mustat, niin pitää papin sulkeman hänen, jolla rupihaava on, sisälle seitsemäksi päiväksi.</p>	<p>13:31 Mutta jos pappi näke/ ettei se rupi ole matalambi muuta iho/ ja carwat ei ole hänes hallawat/ nijn pitä papin sulkeman hänen sisälle seidzemexi päiwäxi.</p>
<p>13:32 Ja jos pappi seitsemäntenä päivänä tarkastaessaan sairasta paikkaa huomaa, ettei syyhelmä ole levinnyt ja ettei siinä ole kellertäviä karvoja ja ettei syyhelmä näytä muuta ihoa matalammalta,</p>	<p>32. Ja koska pappi seitsemäntenä päivänä näkee, ettei rupi ole levinnyt ihossa, eikä ole keltaisia karvoja, ja ei ole rupi matalampi nähdä muuta ihoa,</p>	<p>13:32 Ja cosca hän seidzemendenä päiwänä näke ja löytä ettei rupi ole lewinnyt ihosa/ ja ei ole kellaisia carwoja/ ja ei ole rupi matalambi nähdä muuta iho.</p>
<p>13:33 niin ajakoon sairas hiuksensa tai partansa, kuitenkin ajamatta sairasta paikkaa, ja pappi sulkekoon syyhelmää sairastavan sisälle vielä seitsemäksi päiväksi.</p>	<p>33. Pitää hänen ajeleman itsensä, kuitenkin ettei hän ajele rupea ja papin pitää hänen, jolla rupi on, sulkeman sisälle toiseksi seitsemäksi päiväksi;</p>	<p>13:33 Pitä hänen ajeleman idzens/ cuitengin/ ettei hän ajele rupe/ ja papin pitä hänen sulkeman sisälle seidzemexi päiwäxi.</p>
<p>13:34 Ja jos pappi seitsemäntenä päivänä tarkastaessaan sairasta paikkaa huomaa, ettei syyhelmä ole levinnyt ihossa ja ettei se näytä muuta ihoa matalammalta, julistakoon pappi hänet puhtaaksi; hän peskään vaatteensa, ja niin hän on puhdas.</p>	<p>34. Ja koska pappi seitsemäntenä päivänä näkee ruven, ja löytää, ettei rupi ole levinnyt ihossa, ja ei ole matalampi muuta ihoa, niin papin pitää tuomitseman hänen puhtaaksi, ja hänen pitää pesemän vaatteensa, ja niin puhdas oleman.</p>	<p>13:34 Ja cosca hän seidzemendenä päiwänä näke hänen/ ja löytä ettei rupi ole lewinnyt ihosa/ ja ei ole matalambi muuta iho/ nijn papin pitä duomidzeman hänen puhtaxi/ ja hänen pitä pesemän waattens: sillä hän on puhdas.</p>

13:35 Mutta jos syyhelmä leviää leviämistään ihossa, sen jälkeen kuin hänet julistettiin puhtaaksi,	35. Mutta jos rupi kovin levittää itsensä ihoon hänen puhdistuksensa jälkeen,	13:35 Mutta jos rupi lewittä idzens ihoon/ sijttecuin hän puhtaxi sanottin.
13:36 ja jos pappi tarkastaessaan häntä huomaa, että syyhelmä on levinnyt ihossa, älköön pappi enää etsikö kellertäviä karvoja; hän on saastainen.	36. Ja pappi näkee ruven levinneeksi ihossa, niin ei pidä papin silleen kysymän, jos karvat ovat keltaiset; sillä hän on saastainen.	13:36 Ja pappi näke ja löytä ruven lewinnexi ihosa/ nijn eij pidä hänen silleen kysymän/ jos carwat owat kellaiset: sillä hän on saastainen.
13:37 Mutta jos syyhelmä hänestä näyttää pysyneen entisellään ja jos siihen on kasvanut mustia karvoja, on syyhelmä parantunut; hän on puhdas, ja pappi julistakoon hänet puhtaaksi.	37. Jos se on silmäin edessä nähdä, että rupi on yhdellänsä ollut, ja siitä ovat mustat karvat käyneet ulos, niin rupi on parantunut, ja hän on puhdas: sentähden pitää papin hänen puhtaaksi sanoman.	13:37 Jos se on silmäin edes nähdä/ että rupi on yhdellänsä ollut/ ja sijtä owat hallawat carwat käynet ulos/ nijn haawa on parannut/ ja hän on puhdas: sentähden pitä papin hänen puhtaxi sanoman.
13:38 Jos miehen tai naisen ihoon tulee pilkkuja, valkoisia pilkkuja,	38. Ja jos miehen eli vaimon ihoon tulee valkia syhelmä,	13:38 Jos miehen eli waimon ihoon tule putkenpolttama.
13:39 ja jos pappi tarkastaessaan huomaa vaalenevia, valkoisia pilkkuja heidän ihossaan, on se vaaratonta valkoista ihottumaa, joka on puhjennut ihoon; hän on puhdas.	39. Ja pappi näkee sen rauvenneeksi, niin on valkia rupi tullut hänen ihoonsa, ja hän on puhdas.	13:39 Ja pappi näke sen rauwennexi/ nijn se on walkea rupi tullut hänen ihoons/ ja hän on puhdas.
13:40 Jos hiukset lähtevät miehen päästä, takaraivosta, on hän takakalju; hän on puhdas.	40. Jos miehen hiukset päästä lähtevät, niin että hän tulee paljaspääksi, hän on puhdas.	13:40 Jos miehen eli waimon hiuxet päästä lähtewät/ nijn että hän tule paliaspääxi/ hän on puhdas.
13:41 Ja jos hiukset lähtevät päästä, ohimoista, on hän otsakalju; hän on puhdas.	41. Ja jos ne etiseltä puolelta päätä lähtevät, niin hän on otsalta paljas, ja on puhdas.	13:41 Waan jos etiseldä puolelda päätä lähte/ nijn hän on puhdas.
13:42 Mutta jos vaaleanpunainen pilkku ilmestyy takaraivon tai otsapuolen paljaaseen paikkaan, on se pitalia, joka on puhkeamassa takaraivon tai otsapuolen paljaaseen paikkaan.	42. Mutta jos joku valkea taikka punainen haava tulee paljaan päälle, niin on siihen spitali tullut paljaan pään eli otsan päälle;	13:42 Mutta jos jocu walke taicka punainen haawa tule sen paljan päälle/ nijn on sijhen spitali tullut paljan päälle/ eli odzan paljan päälle.
13:43 Ja jos pappi tarkastaessaan häntä huomaa, että nystyrä takaraivon tai otsapuolen paljaassa paikassa on vaaleanpunainen näyttäen samanlaiselta kuin pitali muussa ihossa,	43. Sentähden pitää papin katsoman häntä, ja koska hän näkee valkian eli punaisen haavan tulleen paljaan pään eli otsan päälle, että se näkyy niinkuin muukin spitali ihossa,	13:43 Sentähden pitä papin cadzoman hänen/ ja cosca hän löytä sen walkean eli punaisen haawan tullen sen paljan päälle/ eli odzan paljan päälle/ että se näky nijncuin muukin spitali ihosa.

13:44 niin mies on pitalinen ja saastainen; pappi julistakoon hänet heti saastaiseksi hänen päässänsä olevan sairauden tähden.	44. Niin hän on spitalinen ja saastainen mies, ja papin pitää kaiketi tuomitseman hänen saastaiseksi, senkaltaisen haavan tähden hänen päässänsä.	13:44 Nijn hän on spitalinen ja saastainen/ ja papin pitä duomidzeman hänen saastaiseksi/ sencaltaisen haawan tähden hänen pääsänsä.
13:45 Joka sairastaa pitalia, hän käyköön rikkirevityissä vaatteissa, tukka hajallaan ja parta peitettyinä ja huutakoon: 'Saastainen, saastainen!'	45. Joka spitalinen on, hänen vaatteensa pitää revityt oleman, ja pää avoin, suu peitetty, ja hänen pitää huutaman: saastainen! saastainen!	13:45 Joca spitalinen on/ hänen waattens pitä rewityt oleman/ ja pää awoi/ suu peitetty ja pitä huutaman: Saastainen/ saastainen.
13:46 Niin kauan kuin sairaus hänessä on, olkoon hän saastainen; saastaisena hän asukoon yksinänsä, hänen asuinsijansa olkoon leirin ulkopuolella.	46. Niinkauvan kuin haava hänessä on, pitää hänen saastainen oleman, yksinänsä asuman ja hänen asuinsiansa ulkona leiristä oleman.	13:46 Nijncauwan cuin se haawa hänesä on/ pitä hänen saastaisen oleman/ yxinäns asuman/ ja hänen asuinsians pitä ulcona leiristä oleman.
13:47 Jos pitalitartuntaa tulee vaatekappaleeseen, olipa vaatekappale villainen tai pellavainen,	47. Jos jonkun vaatteeseen tulee tulee spitalin haava, olkoon se lankainen eli liinainen,	13:47 Jos jongun waatteseen tule spitalin haawa/ olcon se langainen eli lijnainen.
13:48 tai kudottuun tai solmustettuun kankaaseen, olipa se pellavaista tai villaista, tai nahkaan tai mihin nahasta tehtyyn esineeseen tahansa,	48. Loimeen eli kuteesen, olkoon se liinainen eli villainen, elikkä nahkaan, elikkä kaikkinaiseen nahkawaatteeseen:	13:48 Loimeen eli cuteseen/ olcon se lijnainen eli willainen/ elickä nahcaan/ elickä caickinaiseen nahcawaatteseen.
13:49 ja jos tartunnan paikka näyttää vihertävältä tai punertavalta vaatekappaleessa tai nahassa tai kudotussa tai solmustetussa kankaassa tai missä nahasta tehdyssä esineessä tahansa, niin se on pitalia, ja se on näytettävä papille.	49. Ja jos se haava kovin vihertyy, eli paljo punertuu vaatteessa, eli nahassa, eli loimessa, eli kuteessa, eli jossakussa kappaleessa, joka nahasta tehty on, se on spitalin haava; sentähden pitää papin häntä katsoman.	13:49 Ja jos se haawa walistu eli punistu/ waattesa/ eli nahasa/ eli loimesa/ eli cutesa/ eli josacusa cappalesa cuin nahasta tehty on/ se on tosin spitalin haawa/ sentähden pitä papin händä cadzoman.
13:50 Ja kun pappi on tarkastanut tartunnan paikan, sulkekoon hän tartutetun sisälle seitsemäksi päiväksi.	50. Ja koska pappi senkaltaisen haavan näkee, niin hänen pitää sen sulkeman sisälle seitsemäksi päiväksi;	13:50 Ja cosca pappi sencaltaisen haawan näke/ nijn papin pitä hänen sulkeman sisälle seidzemexi päiwäxi.
13:51 Ja jos hän seitsemäntenä päivänä tarkastaessaan tartunnan paikkaa huomaa, että tarttuma on levinnyt vaatekappaleessa tai kudotussa tai solmustetussa kankaassa tai nahassa tai missä nahasta tehdyssä esineessä tahansa, on tarttuma pahanlaatuista pitalia; ne ovat saastaiset.	51. Ja jos hän seitsemäntenä päivänä näkee että haava on levinnyt vaatteessa, loimessa eli kuteessa, nahassa, eli jossakussa kappaleessa joka nahasta tehty on, niin on se kuluttavainen spitali, ja se haava on saastainen.	13:51 Ja jos hän seidzemendenä päiwänä näke/ että haawa on lewinnyt waattesa/ loimesa/ eli cutesa/ nahasa/ eli josocusa cappalesa cuin nahasta on/ nijn on se lewinnen spitalin haawa/ ja se on saastainen.

<p>13:52 Ja hän polttakoon vaatekappaleen tai kudotun tai solmustetun kankaan, olipa se villainen tai pellavainen, tai nahasta tehdyn esineen, olipa se mikä tahansa, jossa tarttuma on, sillä se on pahanlaatuista pitalia; kaikki sellainen poltettakoon tulessa.</p>	<p>52. Ja hänen pitää vaatteet polttaman, loimen ja kuteen, eli mikä se olis, liinainen eli lankainen, eli kaikkalainen joka nahasta tehty on, jossa senkaltainen haava on; sillä se on kuluttavainen spitali, ja pitää tulessa poltettaman.</p>	<p>13:52 Ja waattet pitä poltettaman/ loimi ja cude/ eli mikä se olis/ lijnainen eli langainen/ eli caickinainen cuin nahasta tehty on/ josa sencaltainen haawa on: sillä se on spitalin haawa/ ja pitä tules poltettaman.</p>
<p>13:53 Mutta jos pappi tarkastaessaan huomaa, ettei tarttuma ole levinnyt vaatekappaleessa tai kudotussa tai solmustetussa kankaassa tai nahasta tehdyssä esineessä, olipa se mikä tahansa,</p>	<p>53. Ja jos pappi näkee, ettei haava ole levinnyt vaatteessa, loimessa eli kuteessa, eli kaikkinaisessa kappaleessa joka nahasta on,</p>	<p>13:53 Jos pappi näke/ ettei haawa ole lewinnyt waattes/ loimesa eli cutesa eli caickinaisesa cappalesa cuin nahasta on.</p>
<p>13:54 käskeköön pappi pestä esineen, jossa tarttuma on, ja sulkekoon sen sisälle vielä seitsemäksi päiväksi.</p>	<p>54. Niin pitää papin käskemän pestä sen, jossa haava on, ja pitää hänen sulkeman sisälle jällensä toiseksi seitsemäksi päiväksi.</p>	<p>13:54 Nijn pitä papin käskemän pestä sen josa haawa on/ ja pitä hänen sulkeman sisälle jällens toisexi seidzemexi päiwäxi.</p>
<p>13:55 Ja jos pappi tarkastaessaan tartunnan saanutta esinettä, sen jälkeen kuin se on pesty, huomaa, ettei tarttuma ole muuttunut näöltään, on esine, vaikka tarttuma ei olekaan levinnyt, saastainen, ja se poltettakoon tulessa; se on pitalin syömä, olkoon sitten nurjalta tai oikealta puolelta.</p>	<p>55. Ja koska pappi näkee haavan, sittekuin se pesty on, ettei haava ole muuttunut hänen silmäinsä edessä, eikä myös ole levinnyt, niin se on saastainen, ja pitää tulessa poltettaman; sillä se on syvälle itsensä laskenut, ja on sen paljaaksi kuluttanut.</p>	<p>13:55 Ja cosca pappi näke haawan sijttecuin se pesty on/ ettei haawa ole muuttunut hänen silmäins edes/ eikä myös ole lewinnyt/ nijn se on saastainen/ ja pitä tules poltettaman/ sillä se on sywälle idzens laskenut/ ja on sen paljaxi culuttanut.</p>
<p>13:56 Mutta jos pappi tarkastaessaan huomaa, että tartunnan paikka on pesemisen jälkeen vaalennut, reväisköön hän sen pois vaatekappaleesta tai nahasta tai kudotusta tai solmustetusta kankaasta.</p>	<p>56. Jos pappi näkee, ette haava kadonnut on sittekuin se pestiin, niin hänen pitää sen repäisemän pois vaatteesta, nahasta, loimesta eli kuteesta.</p>	<p>13:56 Jos pappi näke että haawa cadonnut on sijttecuin se pestin/ nijn hänen pitä sen repäisemän pois waatteesta/ nahasta/ loimesta eli cutesta.</p>
<p>13:57 Ja jos sitten vielä tarttumaa ilmestyy vaatekappaleeseen tai kudottuun tai solmustettuun kankaaseen tai mihin nahasta tehtyyn esineeseen tahansa, on se puhkeavaa pitalia; se esine, jossa tarttuma on, poltettakoon tulessa.</p>	<p>57. Ja jos se vielä sitte näkyy vaatteessa, loimessa, kuteessa eli kaikkinaisessa nahkavaatteessa, niin se on pisama, ja se pitää poltettaman tulessa ynnä sen kanssa, jossa se haava on.</p>	<p>13:57 Jos se wielä sijtte näky waattes/ loimes/ cutes eli caickinaises nahcawaattes/ nijn on se pisama/ ja se pitä poltettaman tules/ josa se haawa on.</p>

13:58 Mutta vaatekappale tai kudottu tai solmustettu kangas tai mikä nahasta tehty esine tahansa, josta tarttuma on pesemällä kadonnut, pestäköön vielä kerran, ja niin se on puhdas."	58. Mutta vaate, loimi, kude, eli kaikkalainen nahkakalu, kuin pesty on, joista haava kadonnut on; se pitää vastuudesta pestämän ja puhdas oleman.	13:58 Mutta vaate/ loimi/ cude/ eli caickinainen nahcacalu/ cuin pesty on/ josta haawa cadonnut on/ se pitä wastudesta pestämän/ ja se on puhdas.
13:59 Tämä on laki pitalitarttumasta vaatekappaleessa, villaisessa tai pellavaisessa, tai kudotussa tai solmustetussa kankaassa tai missä nahasta tehdyssä esineessä tahansa, laki niiden puhtaiksi tai saastaisiksi julistamisesta.	59. Tämä on sääty spitalisesta ruvesta vaatteessa, liinaisessa, lankaisessa loimessa eli kuteessa, ja kaikkinaisessa nahkavaatteessa: niitä puhtaaksi eli saastaiseksi sanoa.	13:59 Tämä on sääty/ spitalisest ruwest waattesä/ lijnaisēs/ langaisēs/ loimes eli cutes/ ja caickinaises nahcawaattes/ sanowa heitä puhtaxi eli saastaisexi.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	14:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
14:2 "Tämä olkoon laki pitalitautisen puhdistamispäivästä. Hänet tuotakoon papin eteen,	2. Ja tämä on spitalisen sääty: koska hän puhdistetaan, hän pitää tuotaman papin tykö.	14:2 Tämä on spitalisen sääty/ cosca hän puhdistetan: hän pitä tuotaman papin tygö.
14:3 ja pappi menkөөn leirin ulkopuolelle; ja jos pappi tarkastaessaan pitalista huomaa, että hän on parantunut pitalitaudista,	3. Ja papin pitää käymän ulos leiristä, katselemaan häntä, jos spitalin haava on parantunut spitalisesta.	14:3 Ja papin pitä käymän ulos leiristä/ cadzeleman händä/ jos spitalin haawa on parannut spitalisesta.
14:4 käskeköön pappi puhdistettavaa varten ottaa kaksi elävää, puhdasta lintua, setripuuta, helakanpunaista lankaa ja isoppikorren.	4. Ja pappi käskekään sen, joka puhdistetaan, ottaa kaksi elävää puhdasta lintua, ja sedripuuta, ja tulipunaiseksi painettua villaa, ja isoppia.	14:4 Ja käskekän puhdistettawan otta caxi eläwätä puhdasta lindua/ ja Cedripuuta/ ja rosinpunalla painettua willa/ ja Isoppi/
14:5 Ja pappi käskeköön teurastaa toisen linnun saviastian päällä, jossa on raikasta vettä.	5. Ja pappi käskekään sen teurastaa yhden linnun saviastiassa, vuotavan veden tykönä.	14:5 Ja käskekän teurasta sen yhden linnun sawiastias/ wuotawan weden tykönä.
14:6 Sitten hän ottakoon sen elävän linnun ynnä setripuun, helakanpunaisen langan ja isoppikorren ja kastakoon ne ynnä elävän linnun sen linnun vereen, joka teurastettiin raikkaan veden päällä,	6. Ja ottakaan elävän linnun sedripuun kanssa, tulipunalla painetun villan ja isopin, ja kastakaan tapetun linnun vereen, vuotavan veden tykönä.	14:6 Ja ottacan sen eläwän linnun Cedripuun cansa/ rosinpunalla painetun willan ja Isopin/ ja castacan sen tapetun linnun wereen/ wuotawan weden tykönä.

14:7 ja pirskoittakoon sitä seitsemän kertaa siihen, joka on pitalista puhdistettava; ja puhdistettuun hänet hän päästäköön sen elävän linnun lentämään kedolle.	7. Ja priiskottakaan spitalista puhdistettavan päälle seitsemän kertaa: ja niin puhdistakaan hänen, ja antakaan elävän linnun lentää kedolle.	14:7 Ja prijscottacan spitalista puhdistettawan päälle/ seidzemen kerta/ ja nijn silläns puhdistacan hänen/ ja andacan sen elävän linnun wapana lendä kedolle.
14:8 Ja puhdistettava peskään vaatteensa, ajakoon kaikki hiuksensa ja peseytyköön vedessä, niin hän on puhdas. Sen jälkeen hän saa mennä leiriin; asukoon kuitenkin ulkona teltastansa seitsemän päivää.	8. Mutta puhdistettu peskään vaatteensa, ja ajelkaan kaikki hiuksensa, ja peskään itsensä vedessä ja niin on hän puhdas. Menkään sitte leiriin, kuitenkin asukaan ulkona majastansa seitsemän päivää.	14:8 Mutta se puhdistettu peskän waattens/ ja ajelcan caicki hiuxens/ ja peskän idzens wedes/ ja nijn on hän puhdas. Mengän sijtte leirijn/ cuitengin asucan ulcona majastans seidzemen päiwä.
14:9 Seitsemäntenä päivänä hän ajakoon kaikki hiukset päästänsä, partansa ja kulmakarvansa: kaikki karvat hän ajakoon; peskään sitten vaatteensa ja peskään ruumiinsa vedessä, niin hän on puhdas.	9. Ja seitsemäntenä päivänä pitää hänen ajeleman kaikki hiukset päästänsä, ja partansa ja karvat silmäkulmistansa, niin että kaikki karvat ovat ajellut, ja pitää pesemän vaatteensa, ja pesemän ihonsa vedellä, niin on hän puhdas.	14:9 Ja seidzemendenä päiwänä pitä hänen ajeleman caicki hiuxet päästäns/ ja carwat parrastans ja silmäculmistans/ nijn että caicki carwat owat ajellut/ ja pitä pesemän waattens/ sijttecuin hän on pesnyt ihons wedellä/ nijn on hän puhdas.
14:10 Ja kahdeksantena päivänä hän ottakoon kaksi virheetöntä karitsaa ja virheettömän, vuoden vanhan uuhikaritsan sekä kolme kymmenennestä lestyjä jauhoja, joihin on sekoitettu öljyä, ruokauhriksi, ja yhden loog-mitan öljyä.	10. Ja kahdeksantena päivänä pitää hänen ottaman kaksi virheetöntä karitsaa, ja virheettömän vuosikuntaisen lampaan, niin myös kolme kymmenestä sämpyläjauhoja ruokauhriksi, öljyllä sekoitettuja, ja yhden login öljyä.	14:10 JA cahdexandena päiwänä pitä hänen ottaman caxi wirhitöindä caridzata/ ja wirhittömän vuosicunnaisen lamban ja colme kymmenestä sämbyläjauhoja/ ruocauhrixi öljyllä secoitetun/ ja yhden Login öljyä.
14:11 Ja puhdistusta toimittava pappi asettakoon puhdistettavan henkilön ja nämä esineet Herran eteen ilmestysmajan ovelle.	11. Niin pitää papin, joka puhdisti, asettaman puhdistetun ja tämän kalun, Herran eteen seurakunnan majan oven edessä.	14:11 Nijn pitä papin asettaman sen puhdistetun ja tämän calun HERran eteen/ seuracunnan majan owen edes.
14:12 Sitten pappi ottakoon toisen karitsan ja tuokoon sen vikauhriksi ynnä loog-mitan öljyä, ja toimittakoon niiden heilutuksen Herran edessä.	12. Ja papin pitää ottaman yhden karitsan, ja uhraaman vikauhriksi, öljylogin kanssa, ja pitää ne häälyttämäm häälytykseksi Herran edessä.	14:12 Ja papin pitä ottaman sen yhden caridzan/ ja uhraman wicauhrixi sen öljy Login cansa/ ja pitää ne häälyttämäm HERran edes.
14:13 Ja niin hän teurastakoon karitsan siinä paikassa, jossa syntiuhri- ja polttouhriteuraat teurastetaan, pyhässä paikassa; sillä vikauhri on, niinkuin syntiuhrikin, papin oma, se on korkeasti-pyhä.	13. Ja sitte teurastaman karitsan sillä paikalla, kussa rikosuhri ja polttouhri teurastetaan, pyhässä siassa; sillä niinkuin rikosuhri, niin myös vikauhrikin on papin oma; sillä se on kaikkein pyhin.	14:13 Ja sijtte teurastaman caridzan/ sillä paicalla/ cusa ricosuhri ja polttouhri teurastetan/ pyhäs sias: Sillä nijncuin ricosuhri nijn myös wicauhrikin on papin oma: sillä se on caickein pyhin.

14:14 Ja pappi ottakoon vikauhrin verta ja sivelkoon sitä puhdistettavan oikeaan korvanlehteen sekä oikean käden peukaloon ja oikean jalan isoonvarpaaseen.	14. Ja papin pitää ottaman vikauhrin verta ja sivuman puhdistetun oikian korvan lehteen, niin myös oikian käden peukaloon, ja oikian jalan isoon varpaaseen.	14:14 Ja papin pitää ottaman wicauhrin werestä/ ja siwuman puhdistetun oikian corwan lehteen/ ja oikian käden peucaloon/ ja oikian jalan isoin warpaseen.
14:15 Senjälkeen pappi ottakoon öljyä loog-mitasta ja kaatakoon sitä vasempaan käteensä,	15. Ja papin pitää ottaman öljylogista ja vuodattaman papin vasempaan käteen.	14:15 Sijtte pitää hänen ottaman öljyä Logista vuodattaxens hänen (papin) wasemban käteens.
14:16 ja pappi kastakoon oikean kätensä etusormen öljyyn, jota on hänen vasemmassa kädessään, ja pirskoittakoon öljyä sormellansa seitsemän kertaa Herran edessä.	16. Ja papin pitää kastaman oikian kätensä sormen öljyyn, joka hänen vasemmassa kädessänsä on, ja priiskottaman öljyä sormellansa seitsemän kertaa Herran edessä.	14:16 Ja pitää castaman oikian kätens sormet öljyyn/ cuin hänen wasemmas kädessäns on/ ja prijscottaman öljyä sormellans seidzemen kerta HErran edes.
14:17 Ja käteensä jäänyttä öljyä pappi sivelkoon puhdistettavan oikeaan korvanlehteen sekä oikean käden peukaloon ja oikean jalan isoonvarpaaseen vikauhrin veren päälle.	17. Vaan käteensä jääneestä öljystä pitää papin paneman puhdistetun oikian korvan lehteen, ja oikiaan peukaloon, ja oikian jalan isoon varpaaseen, vikauhrin veren päälle.	14:17 Waan tähtexi jäänen öljyn hänen käteens/ pitää hänen paneman puhdistetun oikian corwan lehteen/ ja oikiaan peucaloon/ ja oikian jalan isoin warpaseen/ wicauhrin weren päälle.
14:18 Ja käteensä vielä jääneen öljyn pappi sivelkoon puhdistettavan päähän; näin pappi toimittakoon hänelle sovituksen Herran edessä.	18. Käteensä jääneen öljyn, pitää papin paneman puhdistetun pään päälle, ja papin pitää sovittaman häntä Herran edessä.	14:18 Tähtexi jäänen öljystä hänen käteens/ pitää hänen paneman puhdistetun pään päälle/ ja papin pitää sowittaman händä HERran edes.
14:19 Sitten pappi uhratkoon syntiuhrin ja toimittakoon puhdistettavalle sovituksen hänen saastaisuudestansa, ja senjälkeen hän teurastakoon polttouhriteuraan.	19. Ja papin pitää tekemän rikosuhrin, ja sovittaman puhdistetun hänen saastaisuudestansa, ja sen jälkeen teurastaman polttouhrin.	14:19 Ja pitää tekemän ricosuhrin/ ja sowittaman puhdistetun hänen saastaisuudestans. 14:20 Ja pitää sijtte teurastaman polttouhrin/
14:20 Ja pappi uhratkoon polttouhrin ja ruokauhrin alttarilla, ja kun pappi näin on toimittanut hänelle sovituksen, on hän puhdas.	20. Ja papin pitää uhraaman polttouhrin ja ruokauhrin alttarilla, ja papin pitää sovittaman häntä, niin hän on puhdas.	ja pitää sen uhraman Altarilla ruocauhrin cansa/ ja sowittaman händä/ nijn hän on puhdas.
14:21 Mutta jos hän on köyhä eikä saa hankituksi niin paljoa, ottakoon vain yhden karitsan vikauhriksi, heilutettavaksi, toimittaakseen itsellensä sovituksen, sekä vain yhden kymmenenneksen lestyjä jauhoja, joihin on sekoitettu öljyä, ruokauhriksi, ja loog-mitan öljyä,	21. Jos hän on köyhä eikä ole hänellä varaa, niin ottakaan karitsan vikauhrinsa edestä häälytykseksi, sovittaakseen häntä, ja yhden kymmenenneksen sämpyläjauhoja, sekoitetun öljyllä, ruokauhriksi, ja login öljyä,	14:21 JOs hän on köyhä/ ja ei woi nijn paljo kädelläns saada cocoon/ nijn ottacan yhden caridzan wicauhrins edestä häälytyxexi/ sowittaxens händä/ ja yhden kymmenexen sämbyläjauhoja/ secoitetun öljyllä ruocauhrixi/ ja yhden Login öljyä.

14:22 sekä kaksi metsäkyyhkystä tai kaksi kyyhkysenpoikaa, mikäli hän on saanut ne hankituksi; toinen olkoon syntiuhriksi ja toinen polttouhriksi.	22. Ja kaksi mettistä eli kaksi kyyhkyläisen poikaa, jotka hän voi saada: toinen olkoon rikosuhriksi, ja toinen polttouhriksi.	14:22 Ja caxi kyhkyläistä eli caxi mettisen poica/ jotca hän kädelläns woi saada/ toinen olcon ricosuhrixi/ ja toinen polttouhrixi.
14:23 Ja hän viekään ne papille puhdistustaan varten kahdeksantena päivänä, ilmestysmajan ovelle Herran eteen.	23. Ja kantakaan sen papille kahdeksantena päivänä puhdistukseksensa, seurakunnan majan oven eteen, Herran edessä.	14:23 Ja candacan sen papille cahdexandena päiwänä puhdistuxens jälken/ seuracunnan majan owen edes/ HERran eteen.
14:24 Ja pappi ottakoon vikauhrikaritsan ja loog-mitan öljyä, ja pappi toimittakoon niiden heilutuksen Herran edessä,	24. Niin pitää papin ottaman vikauhrin karitsan, ja login öljyä, ja papin pitää ne häälyttämän häälytykseksi Herran edessä,	14:24 Nijn pitä papin ottaman wicauhrin caridzan/ ja sen Login öljyä/ ja papin pitä ne häälyttämän HERralle.
14:25 ja vikauhrikaritsa teurastettakoon, ja pappi ottakoon vikauhrin verta ja sivelkään sitä puhdistettavan oikeaan korvanlehteen sekä oikean käden peukaloon ja oikean jalan isoonvarpaaseen.	25. Ja teurastaman vikauhrin karitsan, ja papin pitää ottaman vikauhrin verta, ja sivuman puhdistetun oikian korvan lehteen, niin myös oikian käden peukaloon, ja oikian jalan isoon varpaaseen.	14:25 Ja teurastaman wicauhrin caridzan/ ja ottaman sijtä wicauhrin werestä/ ja siwuman puhdistetun oikian corwan lehteen/ ja oikian käden peucaloon/ ja oikian jalan isoin warpaseen.
14:26 Sitten pappi kaatakoon öljyä vasempaan käteensä,	26. Ja papin pitää vuodattaman öljyä papin vasempaan käteen.	14:26 Ja wuodattaman öljyn hänen (papin) wasemban käteens.
14:27 ja pappi pirskoittakoon oikealla etusormellaan öljyä, jota on hänen vasemmassa kädessään, seitsemän kertaa Herran edessä.	27. Ja papin pitää priiskottaman oikian käden sormella öljyä, joka on hänen vasemmassa kädessänsä, seitsemän kertaa Herran edessä.	14:27 Ja pitä prijscottaman oikian käden sormella öljystä/ cuin on hänen wasemmas kädesäns/ seidzemen kerta HERran edes.
14:28 Ja käteensä jäänyttä öljyä pappi sivelkään puhdistettavan oikeaan korvanlehteen sekä oikean käden peukaloon ja oikean jalan isoonvarpaaseen, siihen paikkaan, missä on vikauhrin verta.	28. Käteensä jääneestä öljystä pitää papin panenman puhdistetun oikian korvan lehteen, ja oikian käden peukaloon, ja oikian jalan isoon varpaaseen, vikauhrin veren päälle.	14:28 Tähtexi jäänen öljyn hänen käteens/ pitä hänen paneman puhdistetun oikian corwan lehteen/ ja oikian käden peucaloon/ ja oikian jalan isoin warpaseen wicauhrin weren päälle.
14:29 Ja käteensä vielä jääneen öljyn pappi sivelkään puhdistettavan päähän toimittaakseen hänelle sovituksen Herran edessä.	29. Ja käteensä jääneen öljyn pankaan papin puhdistetun pään päälle, ja sovittakoon häntä Herran edessä.	14:29 Tähtexi jäänen öljyn hänen käteens pangan puhdistetun pään päälle/ ja sowittacan händä HERran edes.
14:30 Ja hän uhratkoon toisen niistä metsäkyyhkysistä tai kyyhkysenpojista, jotka hän on hankkinut,	30. Ja valmistakaan mettisiä, taikka kyhkyläisen poikia, jotka hän on voinut saada,	14:30 Ja sijtte tehkän ricosuhrin sijtä toisesta kyhkyläisestä/ eli mettisen pojasta/ nijstä cuin hän kädelläns on saanut.

14:31 mikäli on saanut ne hankituiksi, toisen syntiuhriksi ja toisen polttouhriksi ruokauhrin ohella. Näin pappi toimittakoon puhdistettavalle sovituksen Herran edessä."	31. Nimittäin niitä, joita hän on voinut saada: yhden rikosuhriksi ja toisen polttouhriksi, ynnä ruokauhrin kanssa; ja niin pitää papin sovittaman puhdistetun Herran edessä,	14:31 Sijtä toisesta polttouhrin/ ynnä ruocauhrin cansa/ ja nijn silläns pitä papin sowittaman puhdistetun HERralle.
14:32 Tämä on laki pitalitautia sairastavasta, joka ei saa hankituksi puhdistukseensa sitä, mikä on säädetty.	32. Tämä on sääty spitalisesta, joka ei voi saada sitä, mikä hänen puhdistukseensa tarvitaan.	14:32 Tämä on sääty spitalisest/ joca ei saa kädelläns sitä cuin hänen puhdistuxeens tarwitan.
14:33 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:	33. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:	14:33 JA HERra puhui Mosexelle ja Aaronille/ sanoden:
14:34 "Kun te tulette Kanaanin maahan, jonka minä annan teille perintömaaksi, ja minä sallin pitalin tarttua johonkin taloon siinä maassa, jonka te saatte perintömaaksenne,	34. Koska te tulette Kanaanin maalle, jonka minä annan teille omaisuudeksi, ja minä sen maan huoneesen spitalin haavan annan,	14:34 Cosca te tuletta Canaan maalle/ jonga minä annan teille asuinsiaxi/ ja minä siellä jongun huoneseen spitalin haawan annan.
14:35 niin talon omistaja menköön ja ilmoittakoon sen papille sanoen: 'Minun talooni näyttää ilmestyneen jotakin pitalitarttuman tapaista.'	35. Niin pitää sen tuleman, jonka huone on, ja ilmoittaman papille, sanoen: minun huoneessani näkyy niinkuin (spitalin) haava;	14:35 Nijn pitä hänen tuleman/ jonga huone on/ ja ilmoittaman papille/ sanoden: minun huonesani näky nijncuin spitalin haawa.
14:36 Ja pappi käskeköön tyhjentää talon, ennenkuin menee tarkastamaan tarttumaa, ettei kaikki, mitä talossa on, tulisi saastaiseksi; sitten pappi menköön tarkastamaan taloa.	36. Niin pitää papin käskemän heidän lakaista huoneen, ennenkuin pappi siihen menee katsomaan haavaa, ettei kaikki, jotka huoneessa ovat, saastutettaisi: sitte pitää papin menemän katselemaan huonetta.	14:36 Nijn pitä papin käskemän heitä percaman caicki huonest/ ennencuin pappi sijhen mene cadzoman haawa/ ettei caicki cuin huones owat/ saastutettais. Sijtte pitä papin menemän cadzeleman huonetta.
14:37 Ja jos hän tarkastaessaan tarttumaa näkee tartunnan paikassa talon seinissä vihertäviä tai punertavia syvennyksiä, jotka näyttävät muuta seinää matalammilta,	37. Koska hän näkee haavan, ja löytää, että huoneen seinissä viheriäiset ja punahtavat onnet ovat, ja ovat nähä matalammat muuta seinää;	14:37 Cosca hän näke haawan/ ja löytä että huonen seinäs kellaiset ja punahtawat onnet owat/ ja owat nähä matalammat muuta seinä.
14:38 menköön pappi talosta ulos talon ovelle ja sulkekaan talon seitsemäksi päiväksi.	38. Niin lähtekään pappi huoneen ovesta, ja sulkekaan huoneen kiinni seitsemäksi päiväksi.	14:38 Nijn lähtekän pappi huonen owesta/ ja sulkecan huonen kijnni seidzemexi päiwäxi.
14:39 Ja jos pappi palattuaan seitsemäntenä päivänä tarkastaessaan huomaa tarttuman levinneen talon seinissä,	39. Ja koska pappi seitsemäntenä päivänä palajaa ja näkee haavan itsensä levittäneeksi huoneen seiiniin;	14:39 Ja cosca hän seidzemendenä päiwänä palaja/ ja näke haawan laskenexi idzens sywemmälle huonen seinään.

14:40 käskeköön hän murtaa pois ne kivet, joissa tarttuma on, ja heittää ne ulos kaupungista saastaiseen paikkaan.	40. Niin pitää papin käskemän heidän kangottaa ulos kiviä, joissa haava on, ja heittää niitä kaupungista ulos, saastaiseen paikkaan.	14:40 Nijn pitä hänen käskemän heidän cangotta ulos kiwiä/ joisa haawa on/ ja heittä nijtä Caupungista ulos saastaiseen paikkaan.
14:41 Ja talo kaavittakoon sisältä ympärinsä puhtaaksi, ja kaavittu savi heitettäköön ulos kaupungista saastaiseen paikkaan.	41. Ja huone pitää sisältä kaikki ympärinsä puhtaaksi kaavittaman, ja kaavittu savi heitettämän kaupungista ulos, saastaiseen paikkaan.	14:41 Ja huone pitä sisäldä caicki ymbärins puhtaxi caapittaman/ ja caapittu sawi heitettämän Caupungist ulos saastaiseen paikkaan.
14:42 Ja otettakoon toisia kiviä ja pantakoon entisten kivien sijaan, ja otettakoon toista savea ja savettakoon talo sillä.	42. Ja heidän pitää ottaman toiset kivet, ja paneman niiden kivein siaan, ja ottaman toisen saven, ja sivuman huoneen.	14:42 Ja ottaman toiset kiwet/ ja paneman siaan/ ja ottaman toisen sawen ja siwuman huonen.
14:43 Jos tarttuma taas ilmestyy taloon, sen jälkeen kuin kivet ovat murretut pois ja talo on puhtaaksi kaavittu ja uudestaan savettu,	43. Jos siis haava jälleensä tulee, ja pakahtuu ulos huoneessa sittekuin kivet ovat kangotetut ulos, ja huone vastuudesta sivuttu;	14:43 Jos sijs haawa jälleensä tule/ ja pacahtu ulos huonesä/ sijttecuin kiwet owat cangotetut ulos/ ja wastudest siwuwat huonen:
14:44 menköön pappi sisälle, ja jos hän tarkastaessaan huomaa tarttuman levinneen talossa, niin on talossa pahanlaatuinen pitali; se on saastainen.	44. Niin pitää papin menemän sen sisälle, ja koska hän näkee haavan laskeneeksi itsensä leviämmälle huoneessa, niin on tosin kuluttuvainen spitali siinä huoneessa, ja se on saastainen.	nijn pitä papin menemän sen sisälle. 14:44 Ja cosca hän näke haawan laskenexi idzens lewiämmälle huonesä/ njjn on tosin culuttawainen spitali sijnä huones/ ja on saastainen.
14:45 Sentähden se talo revittäköön, sekä sen kivet että puuaineet ja kaikki sen savi, ja vietäköön ne ulos kaupungista saastaiseen paikkaan.	45. Sentähden pitää se huone särjettämän, sekä kivet että puut, ja kaikki savi huoneesta, ja vietävä kaupungista ulos, saastaiseen paikkaan.	14:45 Sentähden pitä se huone särjettämän/ sekä kiwet että puut/ ja caicki sawi huonesta wietämän Caupungist ulos saastaiseen paikkaan.
14:46 Ja se, joka on käynyt talossa sinä aikana, jona sen oli oltava suljettuna, olkoon saastainen iltaan asti.	46. Ja se joka käy huoneessa niinkauvan kuin se teljetty on, hänen pitää oleman saastainen ehtoosen asti.	14:46 Ja se cuin käy huonesä njjncauwan/ cuin se teljetty on/ hänen pitä oleman saastaisen ehtosen asti.
14:47 Ja se, joka siinä talossa on maannut, pesköön vaatteensa, ja se, joka siinä talossa on syönyt, pesköön vaatteensa.	47. Ja sen joka siinä huoneessa makaa, pitää vaatteensa pesemän, ja se joka syö siinä huoneessa, pitää vaatteensa pesemän.	14:47 Ja se cuin sijnä huonesä maca/ eli syö sijnä/ hänen pitä waattens pesemän.
14:48 Mutta jos pappi menee sisälle ja tarkastaessaan huomaa, ettei tarttuma ole levinnyt talossa, sen jälkeen kuin talo on savettu, niin julistakoon pappi talon puhtaaksi, sillä tarttuma on hävinnyt.	48. Jos myös pappi menee ja näkee, ettei haava ole laskenut itseänsä leviämmälle huoneessa, sittekuin se sivuttu on, niin sanokaan sen puhtaaksi; sillä haava on parannut.	14:48 Jos myös pappi mene ja näke ettei haawa ole laskenut idzens lewiämmälle huonesä/ sijttecuin se caapittu on/ njjn sanocan hän sen puhtaxi: sillä haawa on parannut.

14:49 Ja hän ottakoon talon puhdistamiseksi kaksi lintua, setripuuta, helakanpunaista lankaa ja isoppikorren.	49. Ja pitää ottaman huoneen puhdistamiseksi kaksi lintua, niin myös sedripuuta, ja tulipunalla painetuita villoja, ja isoppia,	14:49 Ja pitä ottaman ricosuhrixi huonen edest caxi lindua/ Cedripuuta/ ja rosinpunalla painetuita willoja ja Isoppi.
14:50 Ja teurastakoon toisen linnun saviastian päällä, jossa on raikasta vettä.	50. Ja teurastaman toisen linnun savisessa astiassa, vuotavan veden tykönä.	14:50 Ja tappaman toisen linnun sawises astias/ vuotawan weden tykönä.
14:51 Ja ottakoon setripuun, isoppikorren ja helakanpunaisen langan ja elävän linnun, kastakoon ne teurastetun linnun vereen ja raikkaaseen veteen ja pirskoittakoon sitä taloon seitsemän kertaa.	51. Ja pitää ottaman sedripuun, ja isopin, ja tulipunalla painetuita villoja, ja elävän linnun, ja kastaman ne sen vereen, ja vuotavaan veteen, ja priiskottaman huoneen seitsemän kertaa,	14:51 Ja pitä ottaman Cedripuun/ ja rosinpunalla painetuita willoja/ Isopin/ ja sen elävän linnun/ ja castaman ne sen tapetun linnun wereen/ vuotawan weden tykönä/ ja prijscottaman huonen seidzemen kerta.
14:52 Näin hän puhdistakoon talon linnun verellä ja raikkaalla vedellä, elävällä linnulla, setripuulla, isoppikorrella ja helakanpunaisella langalla.	52. Ja puhdistaman huoneen linnun verellä, ja vuotavalla vedellä, niin myös elävällä linnulla, sedripuulla, isopilla ja tulipunalla painetulla villalla.	14:52 Ja pitä nijn silläns puhdistaman huonen linnun werellä/ ja vuotawalla wedellä/ ja elävällä linnulla/ Cedripuulla/ Isopilla ja rosinpunalla painetulla willalla.
14:53 Ja sitten hän päästäkään elävän linnun lentämään ulkopuolelle kaupunkia kedolle. Kun hän näin on toimittanut talolle sovituksen, on se puhdas."	53. Ja sitte päästäkään elävän linnun lentämään kaupungista kedolle, ja sovittakaan huoneen, niin se on puhdas.	14:53 Ja sijtte päästäkän sen elävän linnun lendämän wapana caupungist kedolle/ ja sowittaman huonen/ nijn se on puhdas.
14:54 Tämä on laki kaikkinaisesta pitalitaudista ja syyhelmästä,	54. Tämä on kaikkinaisen spitalin ja syhelmän haavain sääty:	14:54 Tämä on caickinaisen spitalin ja syhelmän haawain sääty.
14:55 pitalista vaatteissa ja taloissa,	55. Vaatteen ja huoneen spitalin,	14:55 Waatten ja huonen spitalin.
14:56 nystyröistä, ihottumista ja vaaleista pilkuista,	56. Paisumain, pisamain ja putkenpolttamien,	14:56 Paisumain/ pisamain ja putkenpolttamitten.
14:57 neuvoksi siitä, milloin mikin on saastainen, milloin puhdas. Tämä on laki pitalista.	57. Että pitää tiedettämän, mikä puhdas eli saastainen kunakin päivänä oleman pitää. Tämä on sääty spitalista.	14:57 Että pitä tiettämän/ mikä puhdas eli saastainen on. Tämä on sääty spitalist.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu
15:1 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:	15:1 JA HERra puhui Mosexelle ja Aaronille/ sanoden:
15:2 "Puhukaa israelilaisille ja sanokaa heille: Jos jollakin, kenellä tahansa, on elimestään liman vuoto, on hänen vuotonsa saastainen.	2. Puhukaat Israelin lapsille, ja sanokaat heille: koska miehellä on lihansa juoksu, on hän saastainen.	15:2 Puhucat Israelin lapsille/ ja sanocat heille: cosca miehellä on hänen lihans juoxu/ on hän saastainen.

15:3 Hänen vuotonsa saastaisuus on sellainen, että hän, niin hyvin silloin, kun hänen elimestään vuotaa, kuin silloin, kun hänen elimensä pidättää vuodon, on saastainen.	3. Ja silloin on hän saastainen siitä juoksusta, koska hänen lihansa juoksee taikka tulee tukituksi siitä vuotamisesta; niin se on saastaisuus.	15:3 Ja silloin on hän saastainen sijtä juoxusta/ cosca hänen lihans mätäne/ ja tuli tukituxi sijtä vuotamisest.
15:4 Jokainen vuode, jossa vuotoa sairastava lepää, tulee saastaiseksi, ja jokainen istuin, jolla hän istuu, tulee saastaiseksi.	4. Jokainen vuode, jossa hän lepää, jolla on juoksu, on saastainen, ja kaikki se, jonka päällä hän istuu, saastutetaan.	15:4 Jocainen vuode josa hän lepä/ ja caicki se josa hän istu/ saastutetan.
15:5 Ja se, joka koskee hänen vuoteeseensa, peskөөn vaatteensa ja peseytykөөn vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.	5. Ja se, joka sattuu hänen vuoteesensa, pitää pesemän vaatteensa, ja viruttaman hänensä vedellä, ja pitää oleman saastaisen ehtoosen asti.	15:5 Ja se joca sattu hänen vuoteseens/ pitä pesemän waattens/ ja wiruttaman hänens wedellä/ ja pitä oleman saastainen ehtosen asti.
15:6 Ja se, joka istuu istuimelle, jolla vuotoa sairastava on istunut, peskөөn vaatteensa ja peseytykөөn vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.	6. Se joka istuu sillä istuimella millä hän on istunut, jolla juoksu on, hänen pitää pesemän vaatteensa, ja viruttaman itsensä vedellä, ja oleman saastaisen ehtoosen asti.	15:6 Se joca istu cusa hän on istunut/ hänen pitä pesemän waattens/ ja wiruttaman idzens wedellä/ ja oleman saastaisen ehtosen asti.
15:7 Ja se, joka koskee vuotoa sairastavan ruumiiseen, peskөөn vaatteensa ja peseytykөөn vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.	7. Se joka sattuu hänen lihaansa, hän peskään vaatteensa, ja viruttakaan hänensä vedellä, ja olkaan saastainen ehtoosen asti.	15:7 Se joca sattu hänen lihaans/ hän peskän waattens/ ja wiruttacan hänens wedellä ja olcan saastainen ehtosen asti.
15:8 Ja jos vuotoa sairastava sylkee puhtaan ihmisen päälle, niin tämä peskөөn vaatteensa ja peseytykөөn vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.	8. Jos hän sylkee puhtaan päälle, niin se pitää pesemän vaatteensa, ja viruttaman hänensä vedellä, ja oleman saastainen ehtoosen asti.	15:8 Jos hän sylke puhtan päälle/ nijn se pitä pesemän waattens/ ja wiruttaman hänens wedellä/ ja oleman saastainen ehtosen asti.
15:9 Ja jokainen satula, jossa vuotoa sairastava ratsastaa, tulee saastaiseksi.	9. Ja koko se satula, jolla hän ajaa, pitää oleman saastainen.	15:9 Ja satula jolla hän aja/ pitä oleman saastainen.
15:10 Ja jokainen, joka koskee mihin hyvänsä, mikä on ollut hänen allaan, olkoon saastainen iltaan asti; ja joka sellaista kantaa, peskөөn vaatteensa ja peseytykөөn vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.	10. Ja se joka sattuu johonkuhun siihen, joka hänen allansa on ollut, pitää saastaisen oleman ehtoosen asti, ja joka niitä kantaa, pitää pesemän vaatteensa, ja viruttaman itsensä vedellä, ja oleman saastaisen ehtoosen asti.	15:10 Ja se joca sattu johongun sijhen/ joca hänen allans on ollut/ hänen pitä saastaisen oleman ehtosen asti/ ja joca nijtä canda/ pitä pesemän waattens/ ja wiruttaman hänens wedellä/ ja oleman saastaisen ehtosen asti.

15:11 Ja jokainen, johon vuotoa sairastava koskee, ennenkuin on huuhtonut kätensä vedessä, peskään vaatteensa ja peseytykseen vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.	11. Ja johonka hän, jolla juoksu on, tarttuu, ennen kuin hän kätensä pesee vedellä, sen pitää vaatteensa pesemän ja viruttaman itsensä vedellä, ja oleman saastaisen ehtoosen asti.	15:11 Ja johonga hän tarttu/ ennencuin hän kätens pese wedellä/ sen pitä waattens pesemän ja wiruttaman idzens wedellä/ ja oleman saastaisen ehtosen asti.
15:12 Ja saviastia, johon vuotoa sairastava koskee, rikottakoon; mutta jokainen puuastia huuhdottakoon vedessä.	12. Jos hän tarttuu saviseen astiaan, se pitää rikottaman; mutta puu-astia pitää vedellä virutettaman.	15:12 Tarttu hän sawiseen astiaan/ se pitä ricottaman/ mutta puuastia pitä wedellä wirutettaman.
15:13 Ja kun vuotoa sairastava tulee puhtaaksi vuodostansa, niin hän laskekoon puhtaaksi-tulemisestaan seitsemän päivää ja sitten peskään vaatteensa ja peskään ruumiinsa raikkaassa vedessä, niin hän on puhdas.	13. Ja tultuansa puhtaaksi lihansa juoksusta, pitää hänen lukeman seitsemän päivää puhdistuksestansa, ja pitää pesemän vaatteensa, niin myös viruttaman itsensä juoksevalla vedellä, niin hän on puhdas.	15:13 Ja tulduans puhtaxi lihans juoxusta/ pitä hänen lukeman seidzemen päiwä puhdistuxestans/ ja pitä pesemän waattens/ ja wiruttaman idzens juoxewalla wedellä/ nijn hän on puhdas.
15:14 Ja kahdeksantena päivänä hän ottakoon kaksi metsäkyyhkystä tai kaksi kyyhkysenpoikaa ja tulkoon Herran eteen ilmestysmajan ovelle ja antakoon ne papille.	14. Ja kahdeksantena päivänä pitää hänen ottaman parin mettisiä, eli kaksi kyhkyläisen poikaa, ja pitää tuoman Herran eteen seurakunnan majan ovella, ja antaman ne papille.	15:14 Ja cahdexandena päiwänä pitä hänen ottaman parin mettisiä/ eli caxi kyhkyläisen poica/ ja pitä tuoman HERran eteen seuracunnan majan owen edes/ ja andaman ne papille.
15:15 Ja pappi uhratkoon ne, toisen syntiuhriksi ja toisen polttouhriksi. Näin pappi toimittakoon Herran edessä hänelle sovituksen hänen vuodostansa.	15. Ja papin pitää ne uhraaman, yhden rikosuuhriksi, ja toisen polttouhriksi, ja sovittaman hänen Herran edessä hänen juoksustansa.	15:15 Ja papin pitä ne uhraman/ yhden ricosuhrixi/ ja toisen polttouhrixi/ ja sowittaman hänen HERran edes hänen juoxustans.
15:16 Kun miehellä on ollut siemenvuoto, peskään hän koko ruumiinsa vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.	16. Koska miehestä siemen vuotoa unessa, hänen pitää pesemän koko ruumiinsa vedellä, ja oleman saastaisen ehtoosen asti.	15:16 Cosca miehest siemen wuota unesa/ hänen pitä pesemän coco ruumins wedellä ja oleman saastaisen ehtosen asti.
15:17 Ja jokainen vaatekappale ja jokainen nahka, johon siemenvuotoa on tullut, pestäkään vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.	17. Ja kaikki vaate, ja kaikki nahka, joka senkaltaisella siemenellä tahrattu on, pitää pestämän vedellä, ja oleman saastainen ehtoosen asti.	15:17 Ja caicki waate/ ja caicki nahca/ joca sencaltaisella siemenellä tahrattu on/ pitä pestämän wedellä/ ja oleman saastainen ehtosen asti.
15:18 Ja kun mies on maannut naisen kanssa ja vuodattanut siemenensä, peseytyköt he vedessä ja olkoot saastaiset iltaan asti.	18. Ja vaimo, jonka tykönä senkaltainen mies makaa, jolla on siemenen juoksu, heidän pitää pesemän itsensä vedellä, ja oleman saastaiset ehtoosen asti.	15:18 Ja waimo/ jonga tykönä sencaltainen mies maca/ jolla on siemenen juoxu/ heidän pitä pesemän idzens wedellä/ ja oleman saastaiset ehtosen asti.

15:19 Ja kun naisella on vuoto, niin että verta vuotaa hänen ruumiistansa, olkoon hän kuukautistilassaan seitsemän päivää, ja jokainen, joka häneen koskee, olkoon saastainen iltaan asti.	19. Koska vaimolla on lihansa veren juoksu, pitää hänen erinänsä oleman seitsemän päivää, ja joka häneen sattuu, sen pitää saastaisen oleman ehtoosen asti.	15:19 COsca waimolla on hänen lihans weren juoxu/ pitä hänen erinäns oleman seidzemen päiwä. Ja joca häneen sattuu/ hänen pitä saastaisen oleman ehtosen asti.
15:20 Ja kaikki, minkä päällä hän lepää kuukautistilansa aikana, tulee saastaiseksi, ja kaikki, minkä päällä hän istuu, tulee saastaiseksi.	20. Ja kaikki jonka päällä hän lepää, niinkauvan kuin hän erinänsä on, pitää oleman saastainen, ja kaikki, jonka päällä hän istuu, pitää oleman saastainen.	15:20 Ja caicki jonga päällä hän lewäjä/ nijncawwan cuin hän erinäns on/ pitä oleman saastainen/ ja caicki jonga päällä hän istu/ pitä oleman saastainen.
15:21 Ja jokainen, joka hänen vuoteeseensa koskee, peskään vaatteensa ja peseytykään vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.	21. Ja se, joka hänen vuoteesensa sattuu, pitää pesemän vaatteensa, ja viruttaman itsensä vedellä, ja oleman saastaisen ehtoosen asti.	15:21 Ja se joca hänen vuoteseens sattuu/ hänen pitä pesemän waattens/ ja wiruttaman hänens wedellä/ ja pitä oleman saastaisen ehtosen asti.
15:22 Ja jokainen, joka koskee istuimeen, mihin hyvänsä, jolla hän on istunut, peskään vaatteensa ja peseytykään vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.	22. Ja joka tarttuu johonkuhun, jonka päällä hän on istunut, hänen pitää pesemän vaatteensa, ja viruttaman itsensä vedellä, ja oleman saastaisen ehtoosen asti.	15:22 Ja joca tarttu johongun/ jonga päällä hän on istunut/ hänen pitä pesemän waattens/ ja wiruttaman hänens wedellä/ ja oleman saastaisen ehtosen asti.
15:23 Ja jos joku koskee esineeseen, joka on hänen vuoteellaan tai istuimella, jolla hän on istunut, olkoon saastainen iltaan asti.	23. Jos jotakin osaa olla sen vuoteessa, eli istuimella, kussa hän istuu, ja joku siihen tarttuu, hänen pitää oleman saastaisen ehtoosen asti.	15:23 Jos jotakin osa olla sen wuotes/ eli istuimella cusa hän istu/ jos jocu siihen tarttu/ hänen pitä oleman saastaisen ehtosen asti.
15:24 Ja jos mies makaa hänen kanssaan ja hänen kuukautistansa tulee hänen päällensä, olkoon hän saastainen seitsemän päivää, ja jokainen vuode, jossa hän lepää, tulee saastaiseksi.	24. Ja jos joku mies leväten lepää hänen tykönänsä, siihen aikaa kuin hänen aikansa tulee, hänen pitää oleman saastaisen seitsemän päivää, ja koko hänen vuoteensa, jossa hän levännyt on, pitää oleman saastaisen.	15:24 Ja jos jocu mies lewäjä hänen tykönäns/ siihen aican cuin hänen aicans tule/ hänen pitä oleman saastaisen seidzemen päiwä/ ja hänen wuotens/ josa hän lewännyt on/ pitä oleman saastaisen.
15:25 Jos naisen verenvuoto kestää kauan aikaa, vaikka ei ole hänen kuukautisaikansa, tahi jos se jatkuu hänen kuukautisaikansa ohitse, pidettäkään hänet koko vuotonsa ajan saastaisena, niinkuin hänen kuukautisaikanaankin; hän on saastainen.	25. Jos jonkun vaimon veren juoksu vuotaa kauvan aikaa, ei vaivoin niinkauvan kuin aika on, mutta myös ylitse sen ajan, hänen pitää oleman saastaisen niinkauvan kuin se vuotaa, niinkuin hänen oikialla vuotonsa ajalla.	15:25 Jos jongun waimon weren juoxu wuota cauwan aica/ ei waiwoin nijncawwan cuin aica on/ mutta myös ylidze sen ajan/ hänen pitä oleman saastaisen nijncawwan cuin se wuota/ nijncuin hän on hänen oikialla wuotons ajalla/ nijn hänen pitä oleman siihen aican saastaisen.

15:26 Jokaisesta vuoteesta, jossa hän lepää vuotonsa aikana, olkoon voimassa, mitä on säädetty hänen kuukautisaikana käyttämästään vuoteesta; ja jokainen istuin, jolla hän istuu, tulee saastaiseksi niinkuin hänen kuukautisaikanaankin.	26. Kaikki vuode, kussa hän lepää, niinkauvan kuin hän vuotaa, pitää oleman niinkuin oikian vuotonsa ajan vuode. Ja kaikki istuin, jonka päällä hän istuu, pitää oleman saastainen, niinkuin se hänen oikiana vuotamisensa aikana on saastainen.	15:26 Caicki vuode cusa hän lewäjä/ nijncauwan cuin hän vuota/ pitä oleman nijncuin oikian vuotons ajan vuode. Ja caicki jonga päällä hän istu/ pitä oleman saastainen nijncuin hänen oikiana vuotamisens aicana.
15:27 Ja jokainen, joka niihin koskee, tulee saastaiseksi; hän peskään vaatteensa ja peseytyköön vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.	27. Se joka rupee johonkuhun niihin, hänen pitää oleman saastaisen, ja pitää pesemän vaatteensa, ja viruttaman itsensä vedellä, ja oleman saastaisen ehtoosen asti.	15:27 Se joca rupe johongun nijhin/ hänen pitä oleman saastaisen/ ja pitä pesemän waattens/ ja wiruttaman hänens wedellä/ ja oleman saastaisen ehtosen asti.
15:28 Mutta kun hän tulee puhtaaksi vuodostansa, laskekoon seitsemän päivää, ja sitten hän on puhdas.	28. Koska hän on puhdas vuotamisesta, niin hänen pitää lukeman seitsemän päivää, ja sitte hänen pitää oleman puhtaan.	15:28 Cosca hän on puhdas vuotamisestans/ nijn hänen pitä lukeman seidzemen päiwä/ sijtte hänen pitä oleman puhtan.
15:29 Ja kahdeksantena päivänä hän ottakoon kaksi metsäkyyhkystä tai kaksi kyyhkysenpoikaa ja tuokoon ne papille, ilmestysmajan ovelle.	29. Mutta kahdeksantena päivänä pitää hänen ottaman parin mettisiä eli kaksi kyhkyläisen poikaa, ja viemän papille, seurakunnan majan oven edessä.	15:29 Mutta cahdexandena päiwänä pitä hänen ottaman parin mettisiä eli caxi kyhkyläisen poica wiedäxens papille/ seuracunnan majan owen edesä.
15:30 Ja pappi uhratkoon toisen syntiuhriksi ja toisen polttouhriksi. Näin pappi toimittakoon Herran edessä hänelle sovituksen hänen saastaisesta vuodostaan.	30. Ja papin pitää uhraaman yhden rikosuhriksi, ja toisen polttouhriksi, ja sovittaman hänen Herran edessä saastaisuutensa juoksusta.	15:30 Ja papin pitä uhraman yhden ricosuhrixi/ ja toisen polttouhrixi/ ja sowittaman hänen HERran edes/ hänen saastaisudens juoxusta.
15:31 Näin teidän on varoitettava israelilaisia saastaisuudesta, etteivät he saastaisuudessansa kuolisi, jos saastuttavat minun asumukseni, joka on heidän keskellänsä."	31. Niin teidän pitää eroittaman Israelin lapsia heidän saastaisuudestansa, ettei he kuolisi saastaisuudessa, koska he minun majani saastuttavat, joka heidän seassansa on.	15:31 Nijn teidän pitä eroittaman Israelin lapsia heidän saastaisudens tähden/ ettei he cuolis heidän saastaisudesans/ cosca he minun majani saastuttawat joca teidän seasan on.
15:32 Tämä on laki miehestä, joka sairastaa vuotoa, ja miehestä, jolla on siemenvuoto ja joka tulee siitä saastaiseksi,	32. Tämä on sääty vuotamisesta, ja siitä, jolta (unessa) siemen vuotaa, niin että hän siitä tulee saastaiseksi,	15:32 Tämä on sääty vuotamisest ja sijtä jolda unesa siemen vuota/ nijn että hän sijtä tule saastaisexi.
15:33 ja naisesta, jolla on kuukautisensa, ja miehestä ja naisesta, jotka sairastavat jotakin vuotoa, sekä miehestä, joka makaa saastaisen naisen kanssa.	33. Ja siitä, jolla on veren juoksu, ja siitä, jolla joku vuotaminen on, miehestä eli vaimosta: ja koska mies lepää saastaisen tykönä.	Ja sijtä jolla on weren juoxu/ ja sijtä jolla jocu vuotaminen on/ miehest eli waimost/ ja cosca mies lewäjä saastaisen tykönä.

16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 Ja Herra puhui Moosekselle, sen jälkeen kuin kaksi Aaronin poikaa oli kuollut, joita kuolema kohtasi, kun he astuivat Herran eteen.	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sittekuin ne kaksi Aaronin poikaa kuolleet olivat; sillä uhratessansa Herran edessä kuolivat he.	16:1 JA HERra puhui Mosexelle (sijttecuin ne caxi Aaronin poica cuollet olit/ uhratesans HERran edes)
16:2 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Sano veljellesi Aaronille: älköön hän joka aika menkö pyhimpään, esiripun sisäpuolelle, armoistuimen eteen, joka on arkin päällä, ettei hän kuolisi; sillä minä ilmestyn pilvessä armoistuimen kohdalla.	2. Ja Herra sanoi Mosekselle: sano veljelles Aaronille, ettei hän joka aika mene sisimäiseen pyhään, sisälliselle puolelle esirippua armo-istuimen eteen, joka arkin päällä on, ettei hän kuolisi; sillä minä näytän minun pilvessä armo-istuimen päällä.	ja sanoi: 16:2 Sano weljelles Aaronille/ ettei hän joca aika mene sisälmäisen Pyhään/ sisälliselle puolelle Esirippua/ Armonistuimen eteen/ cuin Arkin päällä on/ ettei hän cuolis: sillä minä näytän minuni pilwesä/ Armonistuimen päällä.
16:3 Mutta näin Aaron menköön pyhimpään: hänellä olkoon mukanaan mullikka syntiuhriksi ja oinas polttouhriksi;	3. Mutta näiden kanssa pitää Aaronin käymän pyhään sisälle: hänen pitää ottaman nuoren mullin rikosuhriksi, ja oinaan polttouhriksi,	16:3 Mutta näiden cansa Aaronin pitä käymän Pyhän sisälle/ ottacan nuoren mullin ricosuhrixi/ ja oinan polttouhrixi.
16:4 ja hän pukekoon pyhän pellava-ihokkaan yllensä, peittäköön häpynsä pellavakaatioilla, vyöttäköön itsensä pellavavyöllä ja pankoon pellavaisen käärelakin päähänsä. Nämä ovat pyhät vaatteet; ja hän pesköön ruumiinsa vedessä ja pukekoon ne yllensä.	4. Ja pitää pukeman pyhän liinahameen yllensä ja liinaisen alusvaatteen ihonsa päälle, ja vyöttämään itsensä liinaisella vyöllä, ja paneman liinahiipan päähänsä; sillä ne ovat pyhät vaatteet, ja pitää viruttaman ihonsa vedellä, ja ne pukeman päällensä.	16:4 Ja pitä pukeman pyhän lijnahamen päällens/ ja lijnaisen alaswaatten hänen ihons päälle/ ja wyöttämän idzens lijnaisella wyöllä/ ja paneman lijnahijpan päähäns: sillä ne owat pyhät waattet/ ja pitä wiruttaman ihons wedellä/ ja ne pukeman päällens.
16:5 Ja hän ottakoon israelilaisten seurakunnalta kaksi kaurista syntiuhriksi ja yhden oinaan polttouhriksi.	5. Ja pitää ottaman Israelin lasten joukolta kaksi kaurista rikosuhriksi ja yhden oinaan polttouhriksi.	16:5 Ja pitä ottaman Israelin lasten joucolda caxi caurista ricosuhrixi/ ja oinan polttouhrixi.
16:6 Ja Aaron tuokoon oman syntiuhrimullikkansa ja toimittakoon sovituksen itsellensä ja perheellensä.	6. Ja Aaronin pitää tuoman mullin rikosuhriksensa ja sovittaman itsensä huoneinensa,	16:6 Ja Aaronin pitä tuoman mullin ricosuhrixens/ ja sowittaman idzens huoneinens.
16:7 Sitten hän ottakoon ne kaksi kaurista ja asettakoon ne Herran eteen ilmestysmajan ovelle.	7. Ja sitte ottaman ne kaksi kaurista asettaaksensa Herran eteen, seurakunnan majan ovella.	16:7 Ja sijtte ottaman caxi caurista asettaxens HERran eteen/ seuracunnan majan owella.
16:8 Ja Aaron heittäköön arpaa niistä kahdesta kauriista: toisen arvan Herralle ja toisen Asaselille.	8. Ja Aaronin pitää heittämän arvan kahdesta kauriista: toisen arvan Herralle, ja toisen vapaalle kauriille.	16:8 Ja pitä heittämän arwan cahdesta caurista/ toisen arwan HERralle/ ja toisen wapalle caurille.

16:9 Ja Aaron tuokoon sen kauriin, jonka arpa määräsi Herralle, ja uhratkoon sen syntiuhriksi.	9. Ja Aaronin pitää uhraaman sen kauriin, jonka päälle Herran arpa lankei, ja valmistaman sen rikosuhriksi.	16:9 Ja pitää uhraaman sen caurin ricasuhrixi/ jonga päälle HERran arpa langeis.
16:10 Mutta se kauris, jonka arpa määräsi Asaselille, asetettakoon elävänä Herran eteen, että sille toimitettaisiin sovitus ja se sitten päästettäisiin erämaahan Asaselille.	10. Mutta sen kauriin, jonka päälle vapauden arpa lankei, pitää hänen asettaman elävänä Herran eteen, että hänen pitää sovittaman sen ja päästämisen sen vapaan kauriin korpeen.	16:10 Mutta sen caurin/ jonga päälle vapauden arpa langeis/ pitää hänen asettaman elävänä HERran eteen/ että hänen pitää sovittaman sen/ ja päästämisen sen wapan caurin corpeen.
16:11 Senjälkeen Aaron tuokoon oman syntiuhrimullikkansa ja toimittakoon sovituksen itsellensä ja perheellensä ja teurastakoon oman syntiuhrimullikkansa.	11. Ja niin pitää Aaronin tuoman rikosuhrinsa mullin, ja sovittaman itsensä ja huoneensa, ja teurastaman sen rikosuhriin mullin edestänsä,	16:11 Ja niijn pitää hänen tuoman ricasuhrins mullin/ ja sovittaman idzens ja huonens/ ja pitää teurastaman sen.
16:12 Ja hän ottakoon hiilipannun täyteen tulisista hiiliä alttarilta, joka on Herran edessä, ja kahmalonsa täyteen survottua hyvänhajuista suitsuketta ja viekään ne esiripun sisäpuolelle.	12. Ja ottaman astian täynnänsä tulisista hiiliä alttarilta, joka on Herran edessä, ja pivonsa täyden survottua Pyhää savua ja kantaman sisälliselle puolelle esirippua,	16:12 Ja pitää ottaman astian täynnänsä tulisista hiiliä Altarilda/ joka on HERran edes/ ja pivons täyden survottuta pyhä savua/ ja candaman Esiripun sisälliselle puolelle.
16:13 Ja hän pankoon suitsukkeen tulen päälle Herran eteen, niin että suitsutus pilvenä peittää lain arkin päällä olevan armoistuimen, ettei hän kuolisi.	13. Ja paneman sitä tulen päälle Herran eteen, niin että pyhän savun suitsu armoistuimen peittäisi, joka on todistuksen päällä, ettei hän kuolisi,	16:13 Ja paneman sijtä tulen päälle HERran eteen/ niijn että pyhän savun suidzu Armonistuimen peittäisi/ joka on Todistuxen päällä/ ettei hän cuolis.
16:14 Ja hän ottakoon mullikan verta ja pirskoittakoon sitä sormellansa armoistuimen etupuolelle; ja armoistuimen eteen hän pirskoittakoon sormellansa verta seitsemän kertaa.	14. Ja ottaman mullin verta, priiskottaaksensa sormellansa armoistuimen puolelle, etiselle puolelle itään päin: seitsemän kertaa pitää hänen näin sormellansa armo-istuimen edessä verta priiskottaman.	16:14 Ja pitää ottaman mullin werestä/ prijscottaxens sormellans Armonistuimen puolelle etiselle puolelle. Seidzemen kerta pitää hänen näin sormellans Armonistuimen edes werta prijscottaman.
16:15 Sitten hän teurastakoon kansan syntiuhrikauriin ja viekään sen verta esiripun sisäpuolelle ja tehkään sen verellä, niinkuin hän teki mullikan verellä: pirskoittakoon sitä armoistuimelle ja armoistuimen eteen.	15. Sitte pitää hänen teurastaman kansan rikosuhriin kauriin ja kantaman hänen verestänsä esiripun sisälliselle puolelle, ja pitää tekemisen sen veren kanssa, niinkuin hän teki mullin veren kanssa, ja priiskottaman sitä armo-istuimen päälle, ja armo-istuimen edessä,	16:15 Sijtte pitää hänen teurastaman Canssan ricasuhrin caurin/ ja pitää candaman hänen werestänsä Esirippuun/ ja pitää tekemisen sen veren kanssa/ niijn cuin hän teki mullin weren cansa/ ja prijscottaman sitä Armonistuimen päälle/ ja Armonistuimen edes.

<p>16:16 Ja näin hän toimittakoon pyhäkölle sovituksen israelilaisten saastaisuudesta ja heidän rikoksistaan, olivatpa heidän syntinsä minkälaiset tahansa; näin hän tehkoon myös ilmestysmajalle, joka on heidän tykönänsä, keskellä heidän saastaisuuttansa.</p>	<p>16. Ja niin sovittaman pyhän, Israelin lasten riettaudesta ja heidän väärydestänsä, kaikissa heidän synneissänsä: niin pitää myös hänen tekemän seurakunnan majalle, joka on heidän tykönänsä, keskellä heidän saastaisuuttansa.</p>	<p>16:16 Ja pitää niijn sowittaman Pyhän Israelin lasten riettaudest ja heidän wäärydestäns/ caikisa heidän synneisäns. Niijn myös pitää hänen tekemän seuracunnan majalle/ joca on heidän tykönäns/ keskellä heidän saastaisuttans.</p>
<p>16:17 Älköön yhtään ihmistä olko ilmestysmajassa, kun hän tulee toimittamaan sovitusta pyhimässä, siihen saakka kunnes hän sieltä lähtee ja on toimittanut itsellensä ja perheellensä ja koko Israelin seurakunnalle sovituksen.</p>	<p>17. Ei pidä yhdenkään ihmisen oleman seurakunnan majassa, koska hän käy sovittamaan pyhässä, siihenasti että hän sieltä käy ulos: ja pitää niin sovittaman itsensä, ja huoneensa, ja koko Israelin kansan.</p>	<p>16:17 Ei pidä yhdengän ihmisen oleman seuracunnan majas/ cosca hän käy sowittaman Pyhäsi/ siihenasti/ että hän sieldä käy ulos/ ja pitää niijn sowittaman idzens/ ja huonens/ ja coco Israelin Canssan.</p>
<p>16:18 Sitten hän lähteköön sieltä alttarin ääreen, joka on Herran edessä, ja toimittakoon sille sovituksen; ja hän ottakoon mullikan verta ja kauriin verta ja sivelköön sitä alttarin sarviin yltympäri.</p>	<p>18. Ja koska hän menee ulos alttarin tykö, joka on Herran edessä, pitää hänen sovittaman sen ja ottaman mullin verta, ja kauriin verta, ja sivuman alttarin sarvein päälle ympärinsä.</p>	<p>16:18 Ja cosca hän menee ulos Altarin tykö/ joca on HERran edes/ pitää hänen sowittaman sen/ ja ottaman mullin ja caurin werest/ ja sivuman Altarin sarwein päälle ymbärins.</p>
<p>16:19 Ja hän pirskoittakoon sormellansa sen päälle verta seitsemän kertaa ja puhdistakoon ja pyhittäköön sen israelilaisten saastaisuudesta.</p>	<p>19. Ja priiskottaman sormellansa verta seitsemän kertaa sen päälle ja puhdistaman ja pyhittämän sen Israelin lasten saastaisuudesta.</p>	<p>16:19 Ja pitää prijscottaman sormellans werestä seidzemen kerta sen päälle/ ja puhdistaman ja pyhittämän sen/ Israelin lasten saastaisuudest.</p>
<p>16:20 Ja kun hän on loppuun toimittanut pyhäkön ja ilmestysmajan ja alttarin sovittamisen, tuokoon hän sen elävän kauriin.</p>	<p>20. Ja koska hän on täyttänyt pyhän ja seurakunnan majan ja alttarin sovinnon, niin pitää hänen tuoman elävän kauriin.</p>	<p>16:20 Ja cosca hän on täyttänyt Pyhän ja seuracunnan majan ja Altarin sowinnon/ niijn pitää hänen tuoman sen elävän caurin.</p>
<p>16:21 Ja Aaron laskekoon molemmat kätensä elävän kauriin pään päälle ja tunnustakoon siinä kaikki israelilaisten pahat teot ja kaikki heidän rikkomuksensa, olipa heillä mitä syntejä tahansa, ja pankoon ne kauriin pään päälle ja lähettäköön sen, sitä varten varatun miehen viemänä, erämaahan.</p>	<p>21. Ja Aaronin pitää paneman molemmat kätensä elävän kauriin pään päälle, ja tunnustaman sen päällä kaikki Israelin rikokset ja heidän pahat tekonsa kaikissa heidän synneissänsä, ja ne paneman kauriin pään päälle, ja lähettämän sen jonkun soveliaan miehen kanssa korpeen:</p>	<p>16:21 Ja Aaronin pitää paneman molemmat kätens sen caurin pään päälle/ ja tunnustaman hänen päällens caicki Israelin ricoxet ja heidän pahat tecons caikisa heidän synneisäns. Ja pitää ne paneman caurin pään päälle/ ja lähettämän sen jongun sowelian miehen cansa corpeen menemän.</p>
<p>16:22 Näin kauris kantakoon kaikki heidän pahat tekonsa autioon seutuun; ja kauris päästettäköön erämaahan.</p>	<p>22. Että kauriin pitää kantaman kaikki heidän pahat tekonsa erämaahan, ja hänen pitää jättämän kauriin korpeen.</p>	<p>16:22 Että caurin pitää candaman caicki heidän pahat tecons erimaahan/ ja pitää caurin jättämän medzän corpeen.</p>

16:23 Ja Aaron menkoon ilmestysmajaan ja riisukoon yltänsä pellavavaatteet, jotka hän oli pukenut päälle mennessänsä pyhäkköön, ja jättäköön ne sinne.	23. Ja Aaronin pitää käymän seurakunnan majaan, ja riisuman liinavaatteet yltänsä, jotka hän ennen pukenut oli käydessänsä pyhään, ja jättämän ne sinne.	16:23 JA Aaronin pitä käymän seuracunnan majaan/ ja rijsuman lijnawaattet päaldäns/ jotca hän ennen pukenut oli käydesäns pyhään ja jättämän ne sinne.
16:24 Ja hän peskoon pyhässä paikassa ruumiinsa vedessä ja pukekoon ylleen omat vaatteensa; sitten hän lähteköön sieltä ja uhratkoon sekä oman polttouhrinsa että kansan polttouhrin ja toimittakoon niin sekä itsellensä että kansalle sovituksen.	24. Ja pitää pesemän ihonsa vedellä pyhässä siassa, ja pukeman yllensä omat vaatteensa, ja menemän ulos, ja tekemän sekä oman että kansan polttouhrin, ja niin sovittaman sekä itsensä että kansan,	16:24 Ja pitä pesemän ihons wedellä pyhäsä sias/ ja pukeman päällens omat waattens/ menemän ja tekemän sekä omans että Canssan polttouhrin/ ja nijn sowittaman sekä idzens/ että Canssan.
16:25 Ja syntiuhrin rasvan hän polttakoon alttarilla.	25. Ja polttaman rikosuhrin lihavuuden alttarilla.	16:25 Ja polttaman ricosuhrin lihawuden Altarilla.
16:26 Ja se, joka päästi kauriin Asaselille, peskoon vaatteensa ja peskoon ruumiinsa vedessä, ja sitten hän tulkoon leiriin.	26. Vaan se, joka vei sen vapaan kauriin ulos, pitää viruttaman vaatteensa, ja pesemän ihonsa vedellä, ja sitte tuleman jälleensä leiriin.	16:26 Waan se joca wei sen wapan caurin ulos/ pitä wiruttaman waattens/ ja pesemän ihons wedellä/ ja sijtte tuleman jälleens leirijn.
16:27 Ja syntiuhrimullikka ja syntiuhrikauris, joiden veri tuotiin sovituksiksi pyhäkköön, vietäköön leirin ulkopuolelle, ja niiden nahka, liha ja rapa poltettakoon tulesa.	27. Ja rikosuhrin mullin ja rikosuhrin kauriin, joidenka veri kannettiin sovinnoksi pyhään, pitää vietämän leiristä ulos, tulesa poltettaa, sekä heidän nahkansa, lihansa ja rapansa.	16:27 Ricosuhrin mullin ja ricosuhrin caurin/ joinenga weri cannettin sowinnoxi Pyhään/ pitä wietämän leiristä ulos tules poltetta/ sekä heidän nahcans/ lihans ja rapans.
16:28 Ja se, joka ne polttaa, peskoon vaatteensa ja peskoon ruumiinsa vedessä, ja sitten hän tulkoon leiriin.	28. Ja se joka niitä polttaa, pitää viruttaman vaatteensa, ja pesemän ihonsa vedellä, ja sitte tuleman leiriin.	16:28 Ja se cuin nijtä poltta/ hänen pitä wiruttaman waattens/ ja pesemän ihons wedellä ja sijtte tuleman leirijn.
16:29 Tämä olkoon teille ikuinen säädös: seitsemännessä kuussa, kuukauden kymmenentenä päivänä, kurittakaa itseänne paastolla älkääkä yhtäkään askareta toimittako, älköön maassa syntynyt älköönkä muukalainen, joka asuu teidän keskellänne.	29. Tämän pitää oleman teille ijankaikkisen säädyn: kymmenentenä päivänä seitsemäntenä kuukautena pitää teidän sielujanne vaivaaman, ja ei mitäkään työtä tekemän: olkoon se omainen, eli vieras, joka teidän seassanne muukalainen on.	16:29 Tämän pitä oleman teille ijancaickisen säädyn/ kymmenendenä päiwänä seidzemendenä Cuucautena/ pitä teidän ruumistan waiwaman/ ja ei mitäkän tekemän/ olcon se omainen/ eli muucalainen teidän seasan.
16:30 Sillä sinä päivänä toimitetaan teille sovitus teidän puhdistamiseksi; kaikista synneistänne te tulette puhtaiksi Herran edessä.	30. Sillä sinä päivänä te sovitetaan, niin että tulette puhtaaksi: kaikista teidän synneistänne Herran edessä tulette te puhtaaksi.	16:30 Sillä sinä päiwänä te sowitetan/ nijn että te tuletta puhtaxi caikista teidän synneistä/ HERran edes te puhtaxi tuletta.

16:31 Se olkoon teille levon päivä, kurittakaa silloin itseänne paastolla; se olkoon ikuinen säädös.	31. Sentähden pitää sen oleman teille suurimman sabbatin, ja teidän pitää vaivaaman teidän sielujanne: se olkoon teille alinomainen sääty.	16:31 Sentähden sen pitä oleman teille suurimman Sabbathin/ ja teidän pitää waiwaman teidän ruumitan. Olcon se teille ijancaickinen sääty.
16:32 Ja sovituksen toimittakoon se pappi, joka on voideltu ja joka on vihitty papinvirkaan isänsä sijaan; hän pukekoon yllensä pellavavaatteet, pyhät vaatteet,	32. Mutta sovinnon pitää papin tekemän, joka voideltu on, ja jonka käsi täytetty on papin virkaan hänen isänsä siaan: ja pitää pukeman yllensä liinaiset vaatteet, jotka ovat pyhät vaatteet.	16:32 Mutta sen sowinnon pitä papin tekemän joca pyhitetty on/ ja jonga käsi täytetty on papin wircaan hänen Isäns jälkeen. Ja pitä pukeman päällens lijnaiset waattet/ cuin owat ne pyhät waattet.
16:33 ja toimittakoon sovituksen kaikkeinpyhimmälle ja sovituksen ilmestysmajalle ja alttarille sekä sovituksen myös papeille ja kaikelle seurakunnan kansalle.	33. Ja niin pitää hänen sovittaman kaikkein pyhimmän ja seurakunnan majan ja alttarin, niin myös papit, ja kaiken kansan pitää hänen sovittaman.	16:33 Ja nijn pitä hänen sowittaman Pyhän/ ja seuracunnan majan/ ja Altarit ja papit/ ja coco seuracunnan.
16:34 Tämä olkoon teille ikuinen säädös, että toimitatte israelilaisille sovituksen kaikista heidän synneistänsä kerran vuodessa." Ja hän teki, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.	34. Tämän pitää oleman teille alinomaisen säädyn, että sovitatte Israelin lapset kaikista heidän synneistänsä, kerran vuodessa. Ja hän teki niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.	16:34 Tämän pitä oleman teille ijancaickisen säädyn/ että te sowitatte Israelin lapset caikista heidän synneistäns wihdoin wuodesa. Ja Moses teki nijncuin HERra oli käskenyt.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu
17:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	17:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
17:2 "Puhu Aaronille ja hänen pojillensa ja kaikille israelilaisille ja sano heille: Näin on Herra käskenyt sanoen:	2. Puhu Aaronille ja hänen pojillensa, ja kaikille Israelin lapsille, ja sano heille: tämä on se, minkä Herra käskenyt on, sanoen:	17:2 Puhu Aaronille ja hänen pojillens/ ja caikille Israelin lapsille/ ja sano heille: tämä on se cuin HERra käskenyt on/ sanoden:
17:3 Kuka ikinä Israelin heimosta teurastaa härän tai karitsan tai vuohen leirissä tai leirin ulkopuolella	3. Kuka ikänänsä Israelin huoneesta teurastaa härjän, eli karitsan, eli vuohen leirissä, taikka joka teurastaa ulkona leiristä,	17:3 Cucaikänäns Israelin huonesta leirisä taicka ulcona leiristä/ teurasta härjän/ eli caridzan/ eli vuohen.
17:4 eikä tuo sitä ilmestysmajan ovelle antaaksensa sen uhrilahjana Herralle Herran asumuksen edessä, hänet pidettäköön vereen vikapäänä; hän on vuodattanut verta, ja se mies hävitettäköön kansastansa.	4. Ja ei kannu seurakunnan majan oven eteen sitä, mikä Herralle uhriksi pitää tuotaman, Herran majan eteen, hänen pitää vereen vikapää oleman, niinkuin se, jonka veren vuodattanut on, ja se ihminen pitää hävitettämän kansastansa.	17:4 Ja ei canna sitä cuin HERralle uhrixi pitä tuotaman/ HERran majan eteen/ hänen pitä wereen wicapää oleman/ nijncuin se joca weren wuodattanut on/ ja sencaltainen ihminen pitä häwitettämän hänen Canssastans.

17:5 Sentähden israelilaiset tuokoot uhriteuraansa, jotka he ovat teurastaneet kedolla, Herran eteen ilmestysmajan ovelle, papille, ja siellä uhratkoot ne yhteysuhriksi Herralle.	5. Sentähden pitää Israelin lapset uhrinsa, jonka he kedolla uhrata tahtovat, Herran eteen kantaman seurakunnan majan ovella papille, ja siellä uhraaman ne kiitosuhriksi Herralle.	17:5 Sentähden pitää Israelin lapset heidän uhrins/ jonga he kedolla uhrata tahtovat/ HERran eteen candaman seuracunnan majan owes/ papille/ ja siellä uhraman heidän kijtosuhrins HERralle.
17:6 Ja pappi vihmokoon veren Herran alttarille ilmestysmajan oven edessä ja polttakoon rasvan suloiseksi tuoksuksi Herralle.	6. Ja papin pitää priiskottaman veren Herran alttarille seurakunnan majan oven edessä, ja polttaman lihavuuden Herralle lepytyshajuksi,	17:6 Ja papin pitää prijscottaman weren HERran Altarille/ seuracunnan majan owen edes/ ja polttaman lihawuden HERralle makiaxi hajuxi.
17:7 Ja älkööt he enää uhratko uhrejansa metsänpeikoille, joiden jäljessä he haureudessa kulkevat. Tämä olkoon heille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen.	7. Ja ei millään muotoa enää uhriansa uhraaman ajattaroille, joiden kanssa he huorin tehneet ovat. Se pitää oleman heille heidän sukukunnissansa ijankaikkinen sääty.	17:7 Ja ei millänmuoto enämbi heidän uhrians uhraman perkeleille/ joiden cansa he huorin tehnet owat. Se pitää oleman heille ja heidän sugullens ijancaickinen sääty.
17:8 Ja sano heille: Kuka ikinä Israelin heimosta tai muukalaisista, jotka asuvat teidän keskellänne, uhraa polttouhrin tai teurasuhrin	8. Sentähden pitää sinun sanoman heille: kuka ikänänsä ihminen Israelin huoneesta, eli vieras, joka teidän seassanne on muukalainen, teki uhrin eli polttouhrin,	17:8 Sentähden pitää sinun sanoman heille: cucaikänäns ihminen Israelin huonesta/ eli muucalainen joca teidän seasan on/ teke uhrin eli polttouhrin/
17:9 eikä tuo sitä ilmestysmajan ovelle, Herralle uhrattavaksi, se mies hävitettäköön kansastansa.	9. Eikä sitä kannan seurakunnan majan oven eteen, että hänen Herralle sen tekemän pitäis, se ihminen pitää hävitettämän kansastansa.	17:9 Ja ei sitä canna seuracunnan majan owen eteen/ että hänen HERralle sen tekemän pidäis/ se pitää hävitettämän hänen Canssastans.
17:10 Kuka ikinä Israelin heimosta tai muukalaisista, jotka asuvat teidän keskellänne, syö verta, mitä tahansa, sitä ihmistä vastaan, joka verta syö, minä käännän kasvoni ja hävitän hänet kansastansa.	10. Ja kuka ikänänsä ihminen Israelin huoneesta, eli muukalaisista, jotka teidän seassanne asuvat, syö jotakin verta, häntä vastoin minä panen minun kasvoni, ja hävitän hänen kansastansa	17:10 JA cucaikänäns ihminen Israelin huonest/ eli muucalaisist joca teidän seasan on/ syö jotakin werta/ händä wastoin minä panen minun caswoni/ ja minä häwitän hänen Canssastans:
17:11 Sillä lihan sielu on veressä, ja minä olen sen teille antanut alttarille, että se tuottaisi teille sovituksen; sillä veri tuottaa sovituksen, koska sielu on siinä.	11. Sillä lihan sielu on veressä, ja minä olen sen teille antanut alttarille, että teidän sielunne pitäis sen kautta sovitettaman; sillä veri on sielun sovinto.	17:11 Sillä ruumin elämä on weresä/ ja minä olen sen teille andanut Altarille/ että teidän sielun pidäis sen cautta sowitettaman: sillä weri on elämän sowindo.

17:12 Sentähden minä olen sanonut israelilaisille: Älköön kukaan teistä syökö verta; älköön myöskään muukalainen, joka asuu teidän keskellänne, syökö verta.	12. Sentähden minä olen sanonut Israelin lapsille: ei yksikään henki teidän seassanne pidä verta syömän: eikä yksikään muukalainen, joka teidän seassanne asuu, pidä verta syömän.	17:12 Sentähden minä olen sanonut Israelin lapsille: ei yxikän hengi teidän seasan pidä werta syömän/ eikä yxikän muucalainen joca teidän seasan asu/ pidä werta syömän.
17:13 Ja kuka ikinä Israelin heimosta tai muukalaisista, jotka asuvat teidän keskellänne, saa pyydystetyksi syötävän metsäeläimen tai linnun, hän vuodattakoon sen veren maahan ja peittäköön multa.	13. Ja kuka ikänä ihminen Israelin lapsista, taikka muukalainen teidän seassanne, joka saa metsän eläimen eli linnun pyydyksellä, jota syödään, hänen pitää vuodattaman sen veren, ja peittämän sen multa.	17:13 Ja cucaikänäns ihminen Israelin huonesta/ taicka muucalainen teidän seasan/ joca saa eläimen eli linnun pyydyxest/ jota syödän/ hänen pitää wuodattaman sen weren/ ja peittämän sen maalla.
17:14 Sillä kaiken lihan sielu on sen veri, jossa sen sielu on; sentähden minä sanon israelilaisille: Älkää syökö minkään lihan verta. Sillä kaiken lihan sielu on sen veri; jokainen, joka sitä syö, hävitettäköön.	14. Sillä kaiken lihan henki on hänen verensä niinkauvan kuin se elää. Ja minä olen sanonut Israelin lapsille: ei teidän pidä yhdenkään lihan verta syömän; sillä kaiken lihan henki on hänen verensä: kuka ikänänsä sen syö, se pitää hukutettaman.	17:14 Sillä ruumin elämä on hänen weresäns nijncawwan cuin se elä. Ja minä olen sanonut Israelin lapsille/ ei teidän pidä yhtäkän ruumin werta syömän: sillä ruumin elämä on hänen weresäns/ se joca sen syö/ hän pitää häwitettämän.
17:15 Ja jokainen, olipa hän maassa syntynyt tai muukalainen, joka syö itsestään kuollutta tai kuoliaaksi raadeltua eläintä, peskөөn vaatteensa ja peseytyköön vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti; niin hän tulee puhtaaksi.	15. Ja kuka ikänä henki syö raatoa, taikka sitä, joka revitty on, olkoon hän kotolainen eli muukalainen, hänen pitää pesemän vaatteensa, ja viruttaman hänensä vedellä, ja oleman saastaisen ehtoosen asti: niin hän tulee puhtaaksi.	17:15 Ja cucaikänäns hengi syö raato/ taicka sitä joca medzän pedolda rewitty on/ olcon hän cotelainen eli muucalainen/ hänen pitää pesemän waattens/ ja wiruttaman hänens wedellä/ ja oleman saastaisen ehtosen asti/ nijn hän tule puhtaxi.
17:16 Mutta jos hän ei pese vaatteitansa eikä pese ruumistansa, joutuu hän synnalaiseksi."	16. Jollei hän pese itseänsä ja ihoansa viruta, niin hänen pitää itse kantaman vääryytensä.	17:16 Jollei hän pese waatteitans ja idzens wiruta/ hänen pitää idze candaman wäärydens.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu
18:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	18:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
18:2 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Minä olen Herra, teidän Jumalanne.	2. Puhu Israelin lapsille, ja sano heille. Minä olen Herra teidän Jumalanne.	18:2 Puhu Israelin lapsille/ ja sano heille: Minä olen HERra teidän Jumalan.

18:3 Älkää tehkö, niinkuin tehdään Egyptin maassa, jossa te asuitte, älkääkää tehkö, niinkuin tehdään Kanaanin maassa, johon minä teidät vien; älkää vaeltako heidän tapojensa mukaan.	3. Ei teidän pidä tekemän Egyptin maan työn jälkeen, jossa te asuitte, ei myös teidän pidä tekemän Kanaanin maan työn jälkeen, johonka minä tiedän vien, ei teidän myös pidä heidän säädyissänsä vaeltaman.	18:3 Ei teidän pidä tekemän Egyptin maan töiden jälkeen josa te asuitte/ eikä myös Canaan maan tegon jälkeen/ johonga minä teitä wien/ ei teidän myös pidä heidän menoisans waeldaman.
18:4 Vaan seuratkaa minun säädöksiäni ja noudattakaa minun käskyjäni vaeltaaksenne niiden mukaan. Minä olen Herra, teidän Jumalanne.	4. Vaan tehkää minun oikeuteni, ja pitäkää minun säätyini, vaeltaaksenne niissä; (sillä) minä olen Herra teidän Jumalanne.	18:4 Waan tehkät minun oikeuteni/ ja käskyini jälkeen/ waeldaxenne nijsä/ sillä minä olen HERra teidän Jumalan.
18:5 Noudattakaa minun käskyjäni ja säädöksiäni, sillä se ihminen, joka ne pitää, on niistä elävä. Minä olen Herra.	5. Sentähden pitää teidän minun säätyini pitämän ja minun oikeuteni: se ihminen, joka niitä tekee, hän elää niissä; sillä minä olen Herra.	18:5 Sentähden pitä teidän minun säätyini pitämän ja minun oikeuteni: sillä se ihminen/ joca nijtä teke/ hän nijden cautta elä: sillä minä olen HERra.
18:6 Älköön kukaan teistä ryhtykö veriheimolaiseensa paljastaakseen hänen häpyänsä. Minä olen Herra.	6. Ei kenenkään pidä lähimmäistä lankoansa lähestymän, hänen häpyänsä paljastaman; sillä minä olen Herra.	18:6 EI kengän pidä lähimmäistä langoans lähestymän/ hänen häpyäns paljastaman: Sillä minä olen HERra.
18:7 Isäsi häpyä ja äitisi häpyä älä paljasta. Hän on sinun äitisi, älä hänen häpyänsä paljasta.	7. Sinun isäs häpyä, ja äitis häpyä ei sinun pidä paljastaman. Se on sinun äitis, älä siis hänen häpyänsä paljasta.	18:7 Sinun Isäs häpyä ja äitis häpyä ei sinun pidä paljastaman. Se on sinun äitis/ älä sijs hänen häpyäns paljasta.
18:8 Älä paljasta äitipuolesi häpyä, se on sinun isäsi häpy.	8. Ei sinun pidä paljastaman isäs emännän häpyä; sillä se on isäs häpy.	18:8 Ei sinun pidä paljastaman sinun Isäs emännän häpyä: sillä se on sinun Isäs häpy.
18:9 Älä paljasta sisaresi häpyä, olipa hän isäsi tytär tai äitisi tytär, kotona tai ulkona syntynyt; älä paljasta heidän häpyänsä.	9. Sinun sisares häpyä, isäs tyttären, eli äitis tyttären, kotona taikka ulkona syntyneen, ei sinun pidä paljastaman heidän häpyänsä.	18:9 Sinun sisares häpyä/ taicka Isästäs eli äitistäs/ cotona taicka ulcona syndynyt/ älä paljasta heidän häpyäns.
18:10 Älä paljasta poikasi tyttären tai tyttäresi tyttären häpyä, sillä se on sinun oma häpysi.	10. Ei sinun pidä paljastaman poikas tyttären , eli tyttäres tyttären häpyä; sillä se on sinun häpys.	18:10 Ei sinun pidä paljastaman sinun poicas tyttären/ eli sinun tyttäres tyttären häpyä: sillä se on sinun häpys.
18:11 Älä paljasta äitipuolesi tyttären häpyä, tyttären, joka on sinun isällesi syntynyt; hän on sinun sisaresi.	11. Ei sinun pidä paljastaman äitipuoles tyttären häpyä, joka isälles syntynyt on; sillä se on sinun sisares.	18:11 Ei sinun pidä paljastaman sinun Isäs emännän tyttären häpyä/ joca Isälles syndynyt on: sillä se on sinun sisares.
18:12 Älä paljasta isäsi sisaren häpyä; hän on sinun isäsi veriheimolainen.	12. Ei sinun pidä paljastaman isäs sisaren häpyä; sillä se on isäs lähimmäinen.	18:12 Ei sinun pidä paljastaman sinun Isäs sisaren häpyä: sillä se on Isäs lähimmäinen lango.

18:13 Älä paljasta äitisi sisaren häpyä, sillä hän on sinun äitisi veriheimolainen.	13. Ei sinun pidä paljastaman äitis sisaren häpyä, sillä se on sinun äitis lähimmäinen.	18:13 Ei sinun pidä paljastaman äitis sisaren häpyä: sillä se on sinun äitis lähimmäinen lango.
18:14 Älä paljasta setäsi häpyä, älä ryhdy hänen vaimoonsa; hän on sinun tätisi.	14. Ei sinun pidä paljastaman setäs häpyä, niin ettäs lähestyt hänen emäntäänsä; sillä se on sinun setäs emäntä.	18:14 EI sinun pidä paljastaman sinun setäs häpyä/ nijn ettäs nait hänen emändäns/ joca sinun heimos on.
18:15 Älä paljasta miniäsi häpyä; hän on sinun poikasi vaimo, älä paljasta hänen häpyänsä.	15. Ei sinun pidä paljastaman miniäs häpyä; sillä hän on poikas emäntä, sentähden ei sinun pidä hänen häpyänsä paljastaman.	18:15 Ei sinun pidä paljastaman sinun miniäs häpyä: sillä hän on sinun poicas emändä/ sentähden ei sinun pidä hänen häpyäns paljastaman.
18:16 Älä paljasta veljesi vaimon häpyä; se on sinun veljesi häpy.	16. Ei sinun pidä paljastaman veljes emännän häpyä; sillä se on sinun veljes häpy.	18:16 Ei sinun pidä paljastaman sinun veljes emännän häpyä: sillä se on sinun veljes häpy.
18:17 Älä paljasta vaimon ja hänen tyttärensä häpyä, äläkä ota vaimoksi hänen poikansa tytärtä tai tyttärensä tytärtä paljastaaksesi hänen häpynsä, sillä he ovat veriheimolaisia; se on sukurutsausta.	17. Ei sinun pidä sinun emäntäs ynnä hänen tyttärensä häpyä paljastaman, eikä hänen poikansa tytärtä, eli tyttären tytärtä ottaman, heidän häpyänsä paljastamaan; sillä ne ovat hänen lähimmäisensä, ja se on kauhistus.	18:17 Ei sinun pidä sinun emändäs ynnä hänen tyttärens häpyä paljastaman: eikä hänen poicans tytärtä/ eli tyttären tytärtä ottaman/ heidän häpyäns paljastaman: sillä hän on lähimmäinen lango/ ja se on häpiäinen.
18:18 Älä ota vaimosi eläessä hänen sisartansa vaimoksesi ja paljasta hänen häpyänsä, sillä se tuo riidan.	18. Ei sinun pidä myös ottaman sinun emäntäs sisarta, häntä vaivaamaan, hänen häpyänsä paljastamaan, vielä hänen eläissänsä.	18:18 Ei sinun pidä myös ottaman sinun emändäs sisarta/ hänen häpyäns paljastaman/ händä waiwaman vielä hänen eläisäns.
18:19 Älä ryhdy vaimoon paljastaaksesi hänen häpyänsä, kun hän on saastainen kuukautisaikanansa.	19. Vaimon tykö, niin kauvan kuin hän saastaisuutensa sairautta kärsii, ei sinun pidä lähestymän, hänen häpynsä paljastamaan.	18:19 Ei sinun pidä lähestymän waimon tygö/ nijncauwan/ cuin hän sairauttans kärsi/ hänen häpyäns paljastaman hänen saastaisudesans.
18:20 Älä makaa lähimmäisesi vaimon kanssa, ettet siten itseäsi saastuttaisi.	20. Ei sinun pidä myös makaaman lähimmäises emännän tykönä, häneen ryhtymän, jolla itses häneen saastutat.	18:20 Ei sinun pidä myös macaman sinun lähimmäises emännän tykönä/ häneen ryhtymän/ jollas idzes häneen saastutat.
18:21 Älä anna lapsiasi poltettaviksi uhrina Molokille, ettet häpäisisi Jumalasi nimeä. Minä olen Herra.	21. Ei sinun pidä siemenestä antaman Molekille poltettaa, ettes häpäisisi sinun Jumalasi nimeä; sillä minä olen Herra.	18:21 Ei sinun pidä siemenestä andaman Molechille poltetta/ ettes häwäisis sinun Jumalasi nime: sillä minä olen HERra.
18:22 Älä makaa miehenpuolen kanssa, niinkuin naisen kanssa maataan; se on kauhistus.	22. Ei sinun pidä miehenpuolen kanssa makaaman, niinkuin vaimon kanssa; sillä se on kauhistus.	18:22 Ei sinun pidä miehenpuolen cansa macaman/ nijncuin waimon cansa: sillä se on cauhistus.

18:23 Älä sekaannu mihinkään eläimeen, ettet siten itseäsi saastuttaisi. Älköönkä nainen tarjoutuko eläimelle pariutuaksensa sen kanssa; se on iljettävyys.	23. Ei sinun pidä myös eläimen kanssa makaaman, ettes itsiäs sen kanssa saastuttaisi. Ja ei yksikään vaimo pidä eläimeen ryhtymän, yhdistymään sen kanssa; sillä se on kauhistus.	18:23 Ei sinun pidä myös eläimen cansa macaman/ ettes idzes sen cansa saastutais. Ja ei yxikän vaimo pidä eläimeen ryhtymän: sillä se on cauhistus.
18:24 Älkää saastuttako itseänne millään näistä, sillä näillä kaikilla ovat itsensä saastuttaneet ne kansat, jotka minä karkoitan teidän tieltänne.	24. Ei teidän pidä yhdessäkään näissä itsiänne saastuttaman; sillä näissä kaikissa ovat pakanat heitäsä saastuttaneet, jotka minä ajan pois teidän edestänne.	18:24 EI teidän pidä yhdesäkän näisä idzen saastuttaman: sillä näisä caikisa ovat pacanat heitäs saastuttanet/ jotca minä ajan pois teidän edestän.
18:25 Ja maa tuli saastaiseksi, ja minä kostin sille sen pahat teot, niin että maa oksensi ulos asujamensa.	25. Ja maa on sillä saastutettu, ja minä etsiskelen sen pahat teot, niin että sen maan pitää asujansa oksentaman.	18:25 Ja maa on sillä saastutettu/ ja minä edziskelen heidän pahat tecons/ nijn että sen maan pitä heidän asujans oxendaman.
18:26 Sentähden noudattakaa minun käskyjäni ja säädöksiäni älkääkä mitään näistä kauhistuksista tehkö, älköön maassa syntynyt älköönkä muukalainen, joka asuu teidän keskellänne -	26. Sentähden pitäkät minun säätyni ja oikeuteni, ja älkää näistä kauhistuksista yhtäkään tehkö: ei omainen, eikä vieras, joka teidän seassanne muukalainen on.	18:26 Sentähden pitäkät minun säätyni ja oikeuteni/ ja älkät näistä cauhistuxista yhtäkän tehkö/ eikä omainen/ eikä muucalainen teidän seasan.
18:27 sillä kaikkia näitä kauhistuksia ovat tehneet tämän maan asukkaat, jotka olivat ennen teitä, niin että maa tuli saastaiseksi -	27. Sillä kaikkia näitä kauhistuksia ovat tämän maan kansat tehneet, jotka teidän edellänne olivat, ja ovat maan saastuttaneet,	18:27 Sillä caicki sencaltaiset cauhistuxet ovat tämän maan Canssat tehnet/ jotca teidän edellän olit/ ja ovat maan saastuttanet:
18:28 ettei maa teitäkin oksentaisi, jos te sen saastutatte, niinkuin se on oksentanut ulos sen kansan, joka oli ennen teitä.	28. Ettei se maa myös teitä oksentaisi, jos te sitä saastutatte, niinkuin se on oksentanut kansan, joka teidän edellänne oli.	18:28 Ettei se maa myös teitä oxennais/ jos te sen saastutat/ nijncuin se on pacanat/ jotca teidän edellän olit/ oxendanut.
18:29 Sillä jokainen, joka tekee minkä tahansa näistä kauhistuksista, hävitettäköön kansastansa, kaikki, jotka semmoista tekevät.	29. Sillä kuka ikänänsä näitä kauhistuksia tekee, sen sielu pitää hävitettämän kansastansa.	18:29 Sillä jotca nämät cauhistuxet tekewät/ heidän sieluns pitä hävitettämän Canssastans.
18:30 Sentähden noudattakaa minun määräyksiäni, ettette seuraisi niitä kauhistavia tapoja, joita on seurattu ennen teitä, ettekä saastuttaisi itseänne niillä. Minä olen Herra, teidän Jumalanne."	30. Sentähden pitäkät minun käskyni, ettette tekisi kauhistavaisten tapain jälkeen, joita ne tekivät, jotka teidän edellänne olivat: ettette itsiänne niillä saastuttaisi; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.	18:30 Sentähden pitäkät minun säätyni/ ettet te tekis cauhistawaisten tapain jälkeen/ jotca teidän edellän olit/ ettet te nijllä saastutetais: Sillä minä olen HERra teidän Jumalan.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu

19:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	19:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
19:2 "Puhu kaikelle israelilaisten seurakunnalle ja sano heille: Olkaa pyhät, sillä minä, Herra, teidän Jumalanne, olen pyhä.	2. Puhu koko Israelin lasten joukolle, ja sano heille: teidän pitää oleman pyhät; sillä minä olen pyhä, Herra teidän Jumalanne.	19:2 Puhu coco Israelin lasten joucolle/ ja sano heille: teidän pitä oleman pyhät/ sillä minä olen pyhä/ HERra teidän Jumalan.
19:3 Jokainen teistä peljätköön äitiänsä ja isäänsä, ja pitäkää minun sapattini. Minä olen Herra, teidän Jumalanne.	3. Jokainen peljätköön äitiänsä ja isäänsä, ja pitäkää minun sabbatini; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.	19:3 Jocainen peljätkän äitiäns ja Isäns/ ja pitäkät minun Sabbathini: sillä minä olen HERra teidän Jumalan.
19:4 Älkää kääntykö epäjumalien puoleen älkääkään tehkö itsellenne valettuja jumalankuvia. Minä olen Herra, teidän Jumalanne.	4. Ei teidän pidä teitänne kääntämän epäjumalain tykö, ja ei pidä teidän tekemän teillenne valetuita jumalia; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.	19:4 Ei teidän pidä teitän kääntämän epäjumalitten tygö/ ja ei pidä teidän tekemän teillen waletuita jumalita: sillä minä olen HERra teidän Jumalan.
19:5 Ja kun te uhraatte yhteysuhria Herralle, uhratkaa se niin, että hänen mielisuosionsa tulee teidän osaksenne.	5. Ja koska te Herralle teette kiitosuhria, niin teidän pitää uhraaman, että se teiltä otollinen olis.	19:5 JA cosca te HERralle teette kijtosuhria/ nijn teidän pitä uhraman sitä cuin hänelle otollinen olis.
19:6 Syökää se samana päivänä, jona te uhraatte, tai seuraavana päivänä; mutta mitä tähteeksi jää kolmanteen päivään, se poltettakoon tulessa.	6. Ja se pitää syötämän sinä päivänä, jona te uhraatte, ja toisena päivänä; mutta mitä tähteeksi jää kolmanneksi päiväksi, pitää tulella poltettaman.	19:6 Ja syökät se sinä päiwänä jona te uhratte/ ja toisna päiwänä. Mutta mitä tähtexi jää colmannexi päiwäxi/ pitä tulella poltettaman.
19:7 Jos sitä syödään kolmantena päivänä, niin se on saastaista, ei otollista.	7. Jos joku sitä kuitenkin syö kolmantena päivänä, niin on se kauhistus, eikä ole otollinen.	19:7 Jos jocu sijtä syö colmandena päiwänä/ nijn on se cauhistus/ ja ei ole otollinen.
19:8 Ja joka sitä syö, joutuu syynalaiseksi, sillä hän on häväissyt Herran pyhän, ja hänet hävitettköön kansastansa.	8. Ja joka siitä syö, sen pitää kantaman vääräytensä; sillä hän on Herran pyhän riivannut, ja se sielu pitää hävitettämän kansastansa.	19:8 Ja joca sijtä syö/ hänen pitä candaman pahat tecons: sillä hän on HERran Pyhän rijwannut/ ja se sielu pitä häwitettämän hänen Canssastans.
19:9 Kun te korjaatte eloa maastanne, niin älä leikkaa viljaa pelloltasi reunoja myöten äläkä poimi tähkähäitä leikkuun jälkeen.	9. Koska te elon leikkaatte maastanne, ei sinun pidä tyynni peltos kulmia leikkaaman, ja ei elos päitä noukkiman.	19:9 COscas elos leickat maastas/ ei sinun pidä tyynni peldoas leickaman/ ja ei ylön tyynni elos nouckiman.
19:10 Älä myöskään korjaa tyhjäksi viinitarhaasi äläkä poimi varisseita marjoja, vaan jätä ne köyhälle ja muukalaiselle. Minä olen Herra, teidän Jumalanne.	10. Ei pidä sinun myös tyynni korjaaman viinamäkiäs, eli noukkiman varisseita marjoja, vaan jättämän ne vaivaisille ja muukalaisille; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.	19:10 Ei pidä sinun myös tyynni corjaman wijnamäkiäs/ eli nouckiman nijtä warisneita marjoja/ waan jättämän ne waiwaisille ja muucalaisille: sillä minä olen HERra teidän Jumalan.

19:11 Älkää varastako, älkää valhetelko älkääkään lähimmäistänne pettäkö.	11. Ei teidän pidä varastaman, eli valehtelevan, eli pettämisen toinen toistanne.	19:11 Ei teidän pidä varastaman eli valehtelevan/ eli pettämisen toinen toistan.
19:12 Älkää vannoko väärin minun nimeeni, ettet häpäisisi Jumalasi nimeä. Minä olen Herra.	12. Ei teidän pidä väärin vannoman minun nimeeni, ja häpäisemisen sinun Jumalasi nimeä; sillä minä olen Herra.	19:12 Ei teidän pidä väärin vannoman minun nimeni/ ja häpäisemisen sinun Jumalasi nime: sillä minä olen HERra.
19:13 Älä tee lähimmäisesellesi vääryyttä äläkä ota mitään väkisin. Päivämieheni palkka älköön olko sinun takanasi huomiseen asti.	13. Ei sinun pidä tekemisen lähimmäisesellesi vääryyttä, eli ryöväämisen häntä. Sinun päivämieheni palkka ei pidä oleman sinun tykönäs huomiseen asti.	19:13 Ei sinun pidä tekemisen lähimmäisesellesi vääryyttä/ eli ryöväämisen händä. Sinun päivämieheni palkan/ ei pidä oleman sinun tykönäs huomisen asti.
19:14 Älä kiroa kuuroa äläkä pane kompastusta sokean eteen, vaan pelkää Jumalasi. Minä olen Herra.	14. Ei sinun pidä kuuroja kirooman, ei sinun pidä myös paneman sokian eteen jotakin, johonka hän kompastuis. Vaan sinun pitää pelkäämisen sinun Jumalasi; sillä minä olen Herra.	19:14 Ei sinun pidä cuuroja kiroman: Ei sinun pidä myös paneman sokian eteen jotakin/ johonga hän combastuis. Waan sinun pitää pelkäämisen sinun Jumalasi: sillä minä olen HERra.
19:15 Älkää tehkö vääryyttä tuomitessanne; älä ole puolueellinen köyhän hyväksi äläkä pidä ylhäisen puolta, vaan tuomitse lähimmäisesi oikein.	15. Ei teidän pidä vääryyttä tekemisen tuomiossa, ei armaitseman köyhää, eikä kunnioitseman voimallista, mutta tuomitseman lähimmäisesi oikein.	19:15 Ei teidän pidä vääryyttä tekemisen duomios/ ja ei armaitseman sitä köyhä/ ja ei cunnioitsemisen sitä voimallista/ mutta duomitsemisen sinun lähimmäisesellesi oikein.
19:16 Älä liiku panettelijana kansasi keskellä äläkä vaani lähimmäisesi verta. Minä olen Herra.	16. Ei sinun pidä oleman panettelian sinun kansasi seassa. Ei sinun pidä myös asettaman sinuas lähimmäisesi verta vastaan; sillä minä olen Herra.	19:16 Ei sinun pidä oleman panettelian sinun Canssasi seas. Ei sinun pidä myös seisoman sinun lähimmäisesi werta watan: sillä minä olen HERra.
19:17 Älä vihaa veljeäsi sydämässäsi, vaan nuhtelee lähimmäistäsi, ettet joutuisi hänen tähtensä syynalaiseksi.	17. Ei sinun pidä vihaaman veljeäs sinun sydämässäsi; vaan sinun pitää kaiketi nuhtelevan lähimmäistäsi, ettes wikapääksi tulis hänen tähtensä.	19:17 Ei sinun pidä wihaman weljes sinun sydämässäsi/ waan sinun pitää rangaiseman sinun lähimmäistäsi/ ettes wicapääxi tulis hänen tähtensä.
19:18 Älä kosta äläkä pidä vihaa kansasi lapsia vastaan, vaan rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi. Minä olen Herra.	18. Ei sinun pidä kostaman, eikä vihaaman kansasi lapsia. Sinun pitää rakastaman lähimmäistäsi, niinkuin itse sinuas; sillä minä olen Herra.	19:18 Ei sinun pidä costaman/ eikä wihaman sinun Canssasi lapsia. Sinun pitää racastaman sinun lähimmäistäsi/ nijncuin idze sinuas: sillä minä olen HERra.
19:19 Noudattakaa minun käskyjäni. Älä anna karjassasi kahden erilaisen eläimen pariutua, älä kylvä peltoosi kahdenlaisista siementä, älköönkään kahdenlaisista langoista kudottua vaatetta tulko yllesi.	19. Minun säätyäni pitää teidän pitämisen. Ei sinun pidä antaman karjasi sekoittaa heitänsä muiden eläinten laihin. Ja älä kylvä peltoasi sekoitetulla siemenellä. Ja ei yksikään vaate pidä tuleman sinun ylles, joka villaisesta ja liiniaisesta kudottu on.	19:19 Minun säätyäni pitää teidän pitämisen/ ettes anna sinun carjasi secoitta heitänsä muihin eläinten lain. Ja älä kylwä sinun peldos sekoitetulla siemenellä. Ja ettei yxikään vaate tule sinun päälles/ joca langaisest ja lijnaisest cudottu on.

19:20 Jos mies makaa naisen, joka on orjatar ja toisen miehen oma eikä ole lunastettu eikä vapaaksi laskettu, rangaistakoon heitä, ei kuitenkaan kuolemalla, koska nainen ei ollut vapaa.	20. Jos mies makaa vaimon tykönä ja ryhtyy häneen, ja se on orja, ja jo on toiselta maattu, kuitenkin ei ole irrallensa eli vapaaksi laskettu, se pitää suomittaman, vaan ei pidä heidän kuoleman, sillä ei hän ollut vapaa.	19:20 JOs mies maca waimon tykönä ja ryhty häneen/ ja se on orja/ ja jo on toiselda raiscattu/ cuitengan ei ole wapa/ se pitä rangaistaman/ waan ei pidä heidän cuoleman/ sillä ei hän ollut wapa.
19:21 Ja mies tuokoon hyvityksensä Herralle vikauhri-oinaan ilmestysmajan ovelle.	21. Mutta miehen pitää tuoman Herralle vikansa edestä oinaan vikauhriksi, seurakunnan majan oven eteen.	19:21 Mutta miehen pitä tuoman HERralle wians edest oinan wicauhrixi/ seuracunnan majan owen eteen.
19:22 Ja kun pappi on toimittanut hänelle vikauhri-oinaalla Herran edessä sovituksen siitä synnistä, jonka hän on tehnyt, annetaan hänelle hänen tekemänsä synti anteeksi.	22. Ja papin pitää sovittaman hänen vikauhrinsa oinaalla Herran edessä siitä rikoksesta, jolla hän on rikkonut; niin hänelle (Jumalalta) armo tapahtuu hänen rikoksestansa, jolla hän rikkonut on.	19:22 Ja papin pitä sowittaman hänen wicauhrins oinalla HERran edes/ sijtä rioxest cuin hän on rickonut/ nijn hänelle Jumalalda armo tapahtu hänen rioxesans.
19:23 Kun te tulette siihen maahan ja istutate kaikkinaisia hedelmäpuita, niin jättäkää niiden hedelmä, niiden esinahka, koskemattomaksi; kolmena vuotena pitäkää ne ympärileikkaamattomina, älkää niitä syökö.	23. Koska te tulette siihen maahan ja istutate kaikkinaisia puita, joita syödään, pitää teidän leikkaaman pois niiden hedelmän esinahan: kolme vuotta pitää teidän pitämän heitä ympärileikkaamattoina, niin ettette syö niistä;	19:23 Cosca te tuletta sijhen maahan/ ja istutate caickinaisia puita joista syödän/ pitä teidän leickaman pois hänen hedelmäns esinahan/ Colme vuotta teidän pitä pitämän heitä ymbärinsleickamattoinna/ nijn ettet te syö nijstä.
19:24 Mutta neljäntenä vuotena pyhitettäköön kaikki niiden hedelmät ilojuhlissa Herralle,	24. Vaan neljäntenä vuonna pitää kaikki heidän hedelmänsä pyhitettämän kiitokseksi Herralle.	19:24 Waan neljändenä vuonna pitä caiken heidän hedelmäns pyhitettämän kijtoxexi HERRALLE.
19:25 ja vasta viidentenä vuotena syökää niiden hedelmää; näin te lisäätte niiden tuottoa. Minä olen Herra, teidän Jumalanne.	25. Viidentenä vuonna pitää teidän hedelmän syömän, ja kokooman sisälle tulon; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.	19:25 Wijdendenä vuonna pitä teidän hedelmän syömän/ ja cocoman sisälle: sillä minä olen HERra teidän Jumalan.
19:26 Älkää syökö mitään verinensä. Älkää merkeistä ennustelko älkääkä harjoittako noituutta.	26. Ei teidän pidä mitään syömän veren kanssa. Ei teidän pidä totteleman aavistuksia eli taikauksia.	19:26 Ei teidän pidä syömän weren cansa. Ei teidän pidä totteleman linduin huuto eli walidzeman päiwiä.
19:27 Älkää keritkö tukkaanne pääläen ympäriltä, äläkä leikkaamalla turmele partasi reunaa.	27. Ei teidän pidä keritsemän paljaaksi päänne lakea ympärinsä, ja ei tyynni ajeleman partaanne.	19:27 Ei teidän pidä keridzemän paljast päännä laelle/ ja ei tyynni ajeleman teidän partan.

19:28 Älkää viileskelkö ihoanne vainajan tähden älkääkä koristelko itseänne ihopiirroksilla. Minä olen Herra.	28. Ei teidän pidä leikkaaman ihoanne kuolleen tähden, eli piirusteleman kirjoituksia päällenne; sillä minä olen Herra.	19:28 Ei teidän pidä krijpustaman merckiä rumisenne jongun cuolluen tähden/ eli tekemän kirjoituxia teidän päällen: sillä minä olen HERra.
19:29 Älä häpäise tyttärsi antamalla hänen tulla portoksi, ettei maa harjoittaisi haureutta ja tulisi täyteen iljettävyyttä.	29. Ei sinun pidä salliman tyttärs porttona olla, ettei maa tottuisi haureuteen ja tulisi täyteen kauhistusta.	19:29 Ei sinun pidä salliman tyttärs porttona olla/ ettei maa totuis haureuteen/ ja tulis täyten cauhistust.
19:30 Pitäkää minun sapattini ja peljätkää minun pyhäkköäni. Minä olen Herra.	30. Pitäkää minun pyhäpäiväni, ja peljätkää minun pyhäni; sillä minä olen Herra.	19:30 Pitäkät minun pyhäpäiwäni/ ja peljätkä minun Pyhäni: sillä minä olen HERra.
19:31 Älkää kääntykö vainaja- ja tietäjähenkien puoleen; älkää etsikö heitä, ettette tulisi heistä saastutetuiksi. Minä olen Herra, teidän Jumalanne.	31. Ei teidän pidä kääntämän teitänne tietäjain tykö, ja älkää kysykö welhoilta, ettette saastuisi heistä; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.	19:31 Ei teidän pidä käändämän teitän tietäitten tygö/ ja älkät kysykö welhoilda/ ettei te saastuis heistä: sillä minä olen HERra teidän Jumalan.
19:32 Nouse harmaapään edessä ja kunnioita vanhusta sekä pelkää Jumalaasi. Minä olen Herra.	32. Harmaapään edessä pitää sinun nouseman, ja kunnioittaman vanhaa, ja pelkäämän Jumalaas; sillä minä olen Herra.	19:32 Harmapään edes pitä sinun nouseman/ ja cunnioittaman wanha: sillä sinun pitä pelkämän sinun Jumalatas: sillä minä olen HERra.
19:33 Kun muukalainen asuu luonasi teidän maassanne, älkää sortako häntä.	33. Jos joku muukalainen on sinun tykönäs teidän maallanne asuva, ei teidän pidä sitä ryöstämän.	19:33 Jos jocu muucalainen on teidän maallan asuwa/ ei teidän pidä sitä sorttaman.
19:34 Muukalainen, joka asuu teidän luonanne, olkoon niinkuin maassa syntynyt teikäläinen. Rakasta häntä niinkuin itseäsi, sillä tekin olitte muukalaisina Egyptin maassa. Minä olen Herra, teidän Jumalanne.	34. Hänen pitää asuman teidän tykönänne, niinkuin omainen teidän seassanne. Ja sinun pitää rakastaman häntä, niinkuin itse sinuas; sillä te olitte myös muukalaiset Egyptin maalla. Minä olen Herra teidän Jumalanne.	19:34 Hänen pitä asuman teidän tykönän/ nijncuin omainen teidän seasan. Ja sinun pitä racastaman händä/ nijncuin idze sinuas: sillä te olitta myös muucalaiset Egyptin maalla. Minä olen HERra teidän Jumalan.
19:35 Älkää tehkö vääryyttä tuomitessanne älkääkä käyttäessänne pituus-, paino- tai astiamittaa.	35. Ei pidä teidän vääryyttä tekemän tuomiolla: kyynärällä, vaalla ja mitalla.	19:35 Ei pidä teidän wääryttä tekemän duomiolla/ kynärällä/ waagalla ja mitalla.
19:36 Olkoon teillä oikea vaaka, oikeat punnukset, oikea eefa-mitta ja oikea hiin-mitta. Minä olen Herra, teidän Jumalanne, joka vein teidät pois Egyptin maasta.	36. Oikia vaaka, oikia leiviskä, oikia vakka, oikia kannu pitää oleman teidän tykönänne; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne, joka teitä olen johdattanut Egyptin maalta:	19:36 Oikia waaca/ oikia leiwiskä/ oikia wacka/ oikia kannu pitä oleman teidän tykönän: sillä minä olen HERra teidän Jumalan/ joca teitä olen johdattanut Egyptin maalda:

19:37 Noudattakaa kaikkia minun käskyjäni ja kaikkia minun säädöksiäni ja pitäkää ne. Minä olen Herra."	37. Että teidän pitää pitämän ja tekemän kaikki minun säätyni, ja kaikki minun oikeuteni; sillä minä olen Herra.	19:37 Että teidän pitä pitämän ja tekemän caicki minun säätyni ja caicki minun oikeuteni: Sillä minä olen HERra.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu
20:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle; sanoen:	20:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
20:2 "Sano israelilaisille: Jos joku, kuka tahansa israelilainen tai muukalainen, joka asuu Israelissa, antaa lapsiansa Molokille, hänet rangaistakoon kuolemalla; maan kansa kivittäkään hänet.	2. Sano myös Israelin lapsille: kuka ikänänsä Israelin lapsista, eli muukalaisista, joka Israelin lasten seassa asuu, siemenestänsä Molekille antaa, sen pitää totisesti kuoleman: maan kansan pitää häntä kivittämän kuoliaaksi.	20:2 Sano Israelin lapsille: joca Israelin lapsist/ eli jocu muucalainen/ cuin Israelin lasten seas asu/ hänen siemenestäns Molechille anda/ sen pitää totisest cuoleman/ ja maan Canssan pitää händä kiwittämän.
20:3 Ja minä käännän kasvoni sitä miestä vastaan ja hävitän hänet hänen kansastansa, koska hän on antanut Molokille lapsiansa saastuttaen minun pyhäkköni ja häväisten minun pyhän nimeni.	3. Ja minä asetan minun kasvoni sitä ihmistä vastaan, ja hävitän hänen kansastansa, että hän Molekille siemenestänsä antanut ja minun pyhäni saastuttanut on, ja minun pyhää nimeäni häväissyt.	20:3 JA minä asetan minun caswoni sencaltaista ihmistä wastan/ ja häwitän sen hänen Canssastans/ että hän Molechille hänen siemenestäns andanut/ ja minun Pyhäni saastuttanut on/ ja minun pyhän nimeni häwäisnyt.
20:4 Ja jos maan kansa säästää sitä miestä, joka antaa lapsiansa Molokille, niin etteivät he häntä surmaa,	4. Ja jos maan kansa sitä ihmistä säästää, joka siemenestänsä Molekille antanut on, niin ettei he sitä surmaa,	20:4 Ja jos maan Canssa sitä ihmistä säästä/ joca siemenestäns Molechille andanut on/ nijn ettei he sitä surma.
20:5 niin minä itse käännän kasvoni sitä miestä vastaan ja hänen sukuansa vastaan; hänet ja kaikki, jotka häntä seuraten ovat lähteneet haureudessa kulkemaan Molokin jäljessä, minä hävitän heidän kansastansa.	5. Niin minä kuitenkin sitä ihmistä vastaan minun kasvoni asetan, ja hänen sukuansa vastaan, ja hävitän sen ja kaikki jotka hänen perässänsä Molekin kanssa huorin tehneet ovat, heidän kansastansa.	20:5 Nijn minä cuitengin sitä ihmistä wastan minun caswoni asetan/ ja hänen sucuans wastan/ ja häwitän sen ja caicki cuin Molechin cansa huorin tehnet owat/ heidän Canssastans.
20:6 Ja jos joku kääntyy vainaja- tai tietäjähenkien puoleen, lähtien haureudessa kulkemaan heidän jäljesssänsä, sitä ihmistä vastaan minä käännän kasvoni ja hävitän hänet hänen kansastansa.	6. Jos joku sielu hänensä noitain ja tietäjäin tykö kääntää, huorin tekemään heidän kanssansa, niin minä kasvoni asetan sitä sielua vastaan, ja hävitän sen kansastansa.	20:6 JOs jocu sielu hänens noitain ja welhoin tygö käändä huorin tekemän heidän cansans/ nijn minä caswoni asetan sitä sielua wastan/ ja häwitän sen Canssastans.
20:7 Pyhittäkää siis itsenne ja olkaa pyhät; sillä minä olen Herra, teidän Jumalanne.	7. Sentähden pyhittäkää teitänne, ja olkaat pyhät; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.	20:7 Sentähden pyhittäkät teitän ja olcat pyhät: sillä minä olen HERra teidän Jumalan.

20:8 Ja noudattakaa minun käskyjäni ja pitäkää ne. Minä olen Herra, joka pyhitän teidät.	8. Ja pitäkää minun säätyäni, ja tehkää ne; sillä minä olen Herra, joka teitä pyhitän.	20:8 Ja pitäkät minun säätyäni/ ja tehkät niytä: sillä minä olen HERRa/ joca teitä pyhitän.
20:9 Kuka ikinä kiroaa isäänsä tai äitiänsä, hänet rangaistakoon kuolemalla; isäänsä ja äitiänsä hän on kironnut, hän on verivelan alainen.	9. Kuka ikänänsä isäänsä ja äitiänsä kiroo, sen pitää totisesti kuoleman, että hän isäänsä ja äitiänsä kironnut on: hänen verensä olkoon hänen päällänsä.	20:9 Joca Isäns ja äitiäns kiro/ sen pitä totisest cuoleman/ hänen werens olcon hänen päälläns/ että hän Isäns eli äitiäns kironnut on.
20:10 Jos joku tekee aviorikoksen toisen miehen vaimon kanssa, jos hän tekee aviorikoksen lähimmäisensä vaimon kanssa, niin heidät, sekä aviorikkojamies että -nainen, rangaistakoon kuolemalla.	10. Joka huorin tekee jonkun miehen aviopuolison kanssa, se joka lähimmäisensä emännän kanssa huorin tekee, pitää totisesti kuolettaman, sekä huorintekiä, että huora.	20:10 Joca huorin teke jongun puolisan cansa/ sen pitä totisest cuoleman/ sekä huorin tekiä että huora: että hän lähimmäisens emännän cansa huorin tehnyt on.
20:11 Jos joku makaa äitipuolensa kanssa, paljastaa hän isänsä hävyn; heidät molemmat rangaistakoon kuolemalla, he ovat verivelan alaiset.	11. Jos joku isänsä emännän tykönä makaa, niin että hän isänsä hävyn paljastanut on, he molemmat pitää totisesti kuoleman: heidän verensä olkoon heidän päällänsä.	20:11 Jos jocu Isäns emännän tykönä maca/ nijn että hän Isäns häpiän paljastanut on/ he molemmat pitää totisest cuoleman/ heidän werens olcon heidän päälläns.
20:12 Jos joku makaa miniänsä kanssa, rangaistakoon heidät molemmat kuolemalla; he ovat tehneet iljettävyyden, he ovat verivelan alaiset.	12. Jos joku miniänsä tykönä makaa, niin he molemmat pitää totisesti kuoleman; sillä he ovat kauhistuksen tehneet: heidän verensä olkoon heidän päällänsä.	20:12 Jos jocu hänen miniäns tykönä maca/ nijn he molemmat pitää totisest cuoleman: sillä he owat cauhistuxen tehnet/ heidän werens olcon heidän päälläns.
20:13 Jos joku makaa miehenpuolen kanssa, niinkuin naisen kanssa maataan, tekevät he molemmat kauhistuksen; heidät rangaistakoon kuolemalla, he ovat verivelan alaiset.	13. Jos joku miehenpuolen kanssa makaa, niinkuin jonkun vaimon kanssa, he ovat kauhistuksen tehneet, heidän pitää molemmat totisesti kuoleman: heidän verensä olkoon heidän päällänsä.	20:13 Jos jocu miehen puolen cansa maca/ nijncuin jongun waimon cansa/ he owat cauhistuxen tehnet/ heidän pitää molemmat totisest cuoleman/ heidän werens olcon heidän päälläns.
20:14 Jos joku ottaa vaimoksi naisen ja hänen äitinsä, on se iljettävyyden; sekä hänet että ne molemmat poltettakoon tulessa, ettei mitään iljettävyyttä olisi teidän seassanne.	14. Jos joku nai vaimon ja sen äidin, hän on kauhistuksen tehnyt: se pitää tulella poltettaman, ja ne ynnä molemmat, ettei yhtään kauhistusta olisi teidän seassanne.	20:14 Jos jocu nai waimon/ ja sen äitin/ hän on cauhistuxen tehnyt/ sen pitä tulella poltettaman ja ne ynnä molemmat/ ettei yhtän cauhistust olis teidän seasan.
20:15 Jos joku sekaantuu eläimeen, rangaistakoon hänet kuolemalla, ja se eläin tappakaa.	15. Jos joku eläimen kanssa makaa, sen pitää totisesti kuoleman, ja se eläin pitää tapettaman.	20:15 JOs jocu eläimen cansa maca/ sen pitä totisest cuoleman/ ja se eläin pitää tapettaman.

<p>20:16 Ja jos nainen ryhtyy eläimeen, mihin tahansa, pariutuaksensa sen kanssa, niin surmaa sekä nainen että eläin; heidät rangaistakoon kuolemalla, he ovat verivelan alaiset.</p>	<p>16. Jos joku vaimo johonkuhun eläimeen ryhtyy, makaamaan sen kanssa, niin sinun pitää tappaman sekä vaimon, että eläimen; heidän pitää totisesti kuoleman: heidän verensä olkoon heidän päällänsä.</p>	<p>20:16 Jos joku vaimo johongun eläimeen ryhtyy/ että hänellä on jotakin tekemist sen cansa/ ne molemmat pitä tapettaman/ heidän werens olcon heidän päällänsä.</p>
<p>20:17 Jos joku ottaa vaimoksi sisarensa, isänsä tyttären tai äitinsä tyttären, ja näkee hänen häpynsä ja tämä näkee hänen häpynsä, niin se on häpeä, ja heidät hävitettäköön kansalaistensa silmien edessä; hän on paljastanut sisarensa hävyn, hän on joutunut syynalaiseksi.</p>	<p>17. Jos joku sisarensa nai, isänsä eli äitinsä tyttären, ja hänen häpynsä näkee, ja se näkee hänen häpynsä, se on kauhistus: ne pitää hävitettämän sukunsa kansan edessä: sillä hän on sisarensa hävyn paljastanut, hänen pitää pahuutensa kantaman.</p>	<p>20:17 JOs joku sisarens nai/ hänen Isäns eli äitins tyttären/ ja hänen häpiäns näke/ ja se taas hänen häpiäns/ se on weren häpiä/ ne pitä häwitettämän heidän sucuns Canssan edes: sillä hän on sisarens häpiän paljastanut/ hänen pitä hänen pahat tecons candaman.</p>
<p>20:18 Jos joku makaa kuukautistilassa olevan naisen kanssa ja paljastaa hänen häpynsä, avaa hänen lähteensä, ja nainen paljastaa verensä lähteen, niin heidät molemmat hävitettäköön kansastansa.</p>	<p>18. Jos joku mies jonkun vaimon tykönä makaa hänen sairautensa aikana, ja paljastaa hänen häpynsä, ja avaa hänen lähteensä, ja vaimo paljastaa verensä lähteen: ne molemmat pitää hävitettämän heidän kansastansa.</p>	<p>20:18 Jos joku mies jongun vaimon tykönä maca hänen sairaudens aicana/ ja paljasta hänen häpiäns/ ja awa hänen lehtens ja vaimo paljasta hänen werens lähten/ ne molemmat pitä häwitettämän heidän Canssastans.</p>
<p>20:19 Älä paljasta äitisi sisaren tai isäsi sisaren häpyä; sillä se, joka niin tekee, on paljastanut veriheimolaisensa; he joutuvat syynalaisiksi.</p>	<p>19. Sinun äitis sisaren häpyä ja sinun isäs sisaren häpyä ei sinun pidä paljastaman; sillä se on lähimmäisensä paljastanut, ja ne pitää pahuutensa kantaman.</p>	<p>20:19 Sinun äitis sisaren häpiätä/ ja sinun Isäs sisaren häpiätä ei sinun pidä paljastaman: sillä sencaltainen on hänen lähimmäisen langons paljastanut/ ja ne pitä heidän pahat tecons candaman.</p>
<p>20:20 Jos joku makaa setänsä vaimon kanssa, on hän paljastanut setänsä hävyn; he joutuvat syynalaisiksi, lapsettomina he kuolkoot.</p>	<p>20. Jos joku setänsä emännän kanssa makaa, hän on setänsä hävyn paljastanut: ne pitää rikoksensa kantaman. Lapsetonna heidän pitää kuoleman.</p>	<p>20:20 Jos joku setäns emännän cansa maca/ hän on setäns häpiän paljastanut/ ne pitä heidän pahat tecons candaman. Lapsitoina heidän pitä oleman.</p>
<p>20:21 Jos joku ottaa vaimoksi veljensä vaimon, on se saastaisuus; hän on paljastanut veljensä hävyn, lapsettomiksi he jääkööt.</p>	<p>21. Jos joku veljensä emännän ottaa, se on häpiällinen työ: heidän pitää lapsetonna oleman, että hän on veljensä hävyn paljastanut.</p>	<p>20:21 Jos joku hänen weljens emännän otta/ se on häpiäinen työ/ heidän pitä lapsitoina oleman/ että hän on weljens häpiän paljastanut.</p>
<p>20:22 Noudattakaa siis kaikkia minun käskyjäni ja kaikkia minun säädöksiäni ja pitäkää ne, ettei teitä oksentaisi ulos se maa, johon minä vien teidät asumaan.</p>	<p>22. Niin pitäkää nyt kaikki minun säätyni, ja kaikki minun oikeuteni, ja tehkää ne, ettei maa teitä oksentaisi, johon minä teidät vien asumaan.</p>	<p>20:22 NIin pitäkät nyt caicki minun säätyni ja minun oikeuteni/ ja tehkät ne/ ettei maa teitä oxennais/ johon minä teidän wien asuman.</p>

20:23 Ja älkää vaeltako sen kansan tapojen mukaan, jonka minä karkoitan teidän tieltänne; sillä kaikkia näitä he ovat tehneet ja nostaneet minun inhoni.	23. Ja älkää vaeltako pakanain säädyissä, jotka minä teidän edeltänne olen ajava ulos; sillä kaikkia näitä he ovat tehneet, ja minä olen kauhistunut heitä.	20:23 Ja älkät waeldaco pacanain säädyisä/ jotca minä teidän edeldän olen ajawa ulos: sillä caickia sencaltaisita he owat tehnet/ ja minä olen cauhistunut heitä.
20:24 Mutta minä sanon teille: Te saatte ottaa omaksenne heidän maansa, sillä minä annan sen teille omaksi, maan, joka vuotaa maitoa ja mettä. Minä olen Herra, teidän Jumalanne, joka olen teidät erottanut muista kansoista.	24. Mutta teille sanon minä: teidän pitää omistaman heidän maansa; sillä minä annan teille sen perimiseksi, sen maan, jossa rieskaa ja hunajaa vuotaa. Minä olen Herra teidän Jumalanne, joka olen teitä erottanut muista kansoista.	20:24 Mutta teille sanon minä: teidän pitä asuman heidän maasans: sillä minä annan teille sen maan perimisexi/ josa riesca ja hunaja wuota. Minä olen HERra teidän Jumalan/ joca olen teitä erottanut muista Canssoista.
20:25 Erottakaa myös puhtaat eläimet saastaisista ja saastaiset linnut puhtaista, ettette saattaisi itseänne inhottaviksi koskemalla nelijalkaisiin eläimiin, lintuihin tai maan matelijoihin, mihin tahansa, jotka minä olen erottanut, että te pitäisitte ne saastaisina.	25. Että teidän pitää myös erottaman puhtaat eläimet saastaisista, ja saastaiset linnut puhtaista, ja ei saastuttaman teidän sielujanne eläimissä, linnuissa ja kaikissa, mitkä maalla matelevat, jotka minä teille erottanut olen, että ne ovat saastaiset.	20:25 Että teidän pitä myös erottaman/ puhtat eläimet saastaisist/ ja saastaiset linnut puhtaista/ ja ei saastuttaman teidän sieluan/ eläimillä/ linnuilla/ ja caikilla cuin maalla matelewat/ jotca minä teille erottanut olen/ että ne owat saastaiset.
20:26 Olkaa siis minulle pyhät, sillä minä, Herra, olen pyhä, ja minä olen teidät erottanut muista kansoista olemaan minun omani.	26. Sentähden pitää teidän oleman minulle pyhät, sillä minä Herra olen pyhä, ja olen teitä erottanut muista kansoista, että teidän pitäis oleman minun omani.	20:26 Sentähden pitä teidän oleman minulle pyhät: sillä minä HERra olen pyhä/ joca olen teitä erottanut muista Canssoista/ että teidän pitäis oleman minun omani.
20:27 Jos jossakin miehessä tai naisessa on vainaja- tai tietäjähengi, niin heidät rangaistakoon kuolemalla; heidät kivitettäköön, he ovat verivelan alaiset."	27. Jos joku mies eli vaimo noidaksi eli tietäjäksi löydetään, ne pitää totisesti kuoleman, heidän pitää ne kivittämän, heidän verensä olkoon heidän päällensä.	20:27 Jos jocu mies eli waimo noidaxi eli welhoxi löytän/ ne pitä totisest cuoleman/ heidän pitä kiwitettämän/ heidän werens olcon heidän päälläns.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Puhu papeille, Aaronin pojille, ja sano heille: Pappi älköön saattako itseänsä saastaiseksi kenestäkään kuolleesta sukulaisestansa,	1. Ja Herra sanoi Mosekselle: puhu papeille Aaronin pojille ja sano heille: papin ei pidä itsiänsä saastuttaman yhdessäkään kuolleessa kansastansa;	21:1 JA HERra sanoi Mosexelle: puhu papeille Aaronin pojille ja sano heille: Papin ei pidä idzens saastuttaman yhdessäkän cuollues hänen Canssastans.
21:2 paitsi lähimmästä veriheimolaisestaan: äidistänsä, isästänsä, pojastansa, tyttärestänsä ja veljestänsä,	2. Vaan hänen suvussansa, joka on hänen lähimmäisensä: niinkuin hänen äitinsä, isänsä, poikansa, tyttärensä ja veljensä,	21:2 Waan hänen sugusans/ joca on hänen lähimmäisensä/ nijncuin hänen äitins/ Isäns/ poicans/ tyttärens ja weljens.

21:3 sekä sisarestansa, jos tämä oli neitsyt ja eli hänen luonaan eikä ollut naitu; hänestä hän saa saastua.	3. Ja sisarensa, joka neitsy on, joka hänen tykönänsä on, ja ei yhdenkään miehen emäntänä ollut ole: niissä mahtaa hän saastuttaa itsensä.	21:3 Ja sisarens/ joca vielä neidzy on/ joca vielä hänen tykönäns on/ ja ei yhdengän miehen emändänä ollut ole/ nijsä mahta hän saastutta idzens.
21:4 Älköön hän, sukunsa päämies, saattako itseään saastaiseksi, ettei hän itseänsä häpäisisi.	4. Ei hänen pidä saastuttaman itsiänsä, että hän on esimies kansassansa, ettei hän itsiänsä halventaisi.	21:4 Muutoin ei pidä hänen idzens saastuttaman misäkän/ joca hänen omans on hänen Canssans seas.
21:5 Älkööt he ajako paljaaksi päälakeansa älköötikä leikatko partansa reunaa älköötikä koristelko itseänsä ihopiirroksilla.	5. Ei heidän pidä paljaaksi ajeleman päälakiansa, eli keritsemään partansa vieriiä, eikä ihoonsa merkkejä leikkaaman.	21:5 Ei heidän myös pidä paljaxi ajeleman heidän päälakians/ eli keridzemän partans/ eikä ruumiseens merckiä leickaman.
21:6 He olkoot Jumalallensa pyhät älköötikä häväiskö Jumalansa nimeä, sillä he uhraavat Herran uhreja, Jumalansa leipää; sentähden he olkoot pyhät.	6. Heidän pitää Jumalallensa pyhät oleman, ja ei häpäisemän Jumalansa nimeä; sillä he uhraavat Herran tuliuhria, Jumalansa leipää; sentähden pitää heidän oleman pyhät.	21:6 Heidän pitä heidän Jumalallens pyhät oleman/ ja ei saastuttaman heidän Jumalans nime: sillä he uhrawat HERran uhria heidän Jumalans leipä: sentähden pitä heidän oleman pyhät.
21:7 Älkööt he ottako vaimoksi porttoa tai häväistyä naista älköötikä ottako miehensä hylkäämää vaimoa, sillä pappi on pyhä Jumalallensa.	7. Ei heidän pidä naiman porttoa, eli muilta maattua, eli mieheltänsä hyljättyä ottaman; sillä hän on pyhä Jumalallensa.	21:7 Ei heidän pidä naiman portto/ eli raiscattua/ eli joca mieheldäns hyljätty on: sillä hän on pyhä Jumalallens.
21:8 Sinun on pidettävä häntä pyhänä, koska hän uhraa sinun Jumalasi leipää; hän olkoon sinulle pyhä, sillä minä, Herra, joka pyhitän teidät, olen pyhä.	8. Sentähden pitää sinun pyhittämän hänen, että hän uhraa sinun Jumalas leipää: hänen pitää oleman sinulle pyhän; sillä minä Herra olen pyhä, joka teidät pyhitän.	21:8 Sentähden pitä sinun pitämän hänen pyhänä/ että hän uhraa sinun Jumalas leipä/ hänen pitä oleman sinulle pyhän: sillä minä olen pyhä HERra/ joca teidän pyhitän.
21:9 Jos papin tytär häpäisee itsensä haureudella, niin hän häpäisee isänsä; hänet poltettakoon tulesa.	9. Jos papin tytär rupee salavuoteiseksi, se pitää tulesa poltettaman; sillä hän on häväisnyt isänsä.	21:9 Jos papin tytär rupee salavuoteisexi/ se pitä tules poltettaman: sillä hän on häväisnyt Isäns.
21:10 Se pappi, joka on ylimmäinen veljiensä seassa, jonka pään päälle voiteluöljy on vuodatettu ja joka pyhiin vaatteisiin pukemalla on vihitty virkaansa, älköön päästökö tukkaansa hajalle älköönkä reväiskö vaatteitansa.	10. Joka ylimmäinen pappi on veljeinsä seassa, jonka pään päälle voidellusöljy vuodatettu, ja käsi täytetty on, että hän vaatteesen puetetaan: ei pidä sen paljastaman päätänsä, ja ei leikkaaman rikki vaatettansa.	21:10 JOca ylimmäinen pappi on weljeins seas/ jonga pään päälle woideöljy vuodatettu/ ja käsi täytetty on/ että hän waattesen puetetan/ ei pidä sen awaman päätäns/ ja ei leickaman ricki waatettans.

21:11 Älköön hän myöskään menkö minkään kuolleen luo; isästänsäkään tai äidistänsä hän älköön saattako itseänsä saastaiseksi.	11. Ja ei yhdenkään kuolleen tykö tuleman, ja ei saastuttaman itsiänsä isässänsä eli äidissänsä.	21:11 Ja ei yhdengän cuolluen tygö tuleman/ ja ei saastuttaman idzens/ Isäsäns eli äitisäns.
21:12 Älköön hän lähtekö pyhäköstä, ettei hän häpäisisi Jumalansa pyhäkköä, sillä hänessä on hänen Jumalansa voiteluöljyn vihkimys. Minä olen Herra.	12. Ei hänen pidä lähtemän pyhästä, ettei hän saastuttaisi Jumalansa pyhää; sillä hänen Jumalansa voidellusöljyn kruunu on hänen päällänsä. Minä olen Herra.	21:12 Ei hänen pidä lähtemän Pyhästä/ ettei hän saastutais Jumalans Pyhä: sillä pyhä Cruunu/ ja hänen Jumalans woideöljy on hänen päälläns. Minä HERra olen.
21:13 Hän ottakoon vaimoksensa neitsyen.	13. Hänen pitää ottaman neitseemännäksensä,	21:13 Neidzen pitä hänen ottaman emännäxsens.
21:14 Leskeä tai hyljättyä vaimoa tai häväistyä naista tai porttoa hän älköön ottako, vaan neitsyen omasta suvustaan hän ottakoon vaimoksensa,	14. Ja ei leskeä, eli hyljättyä, eli maattua, taikka porttoa pidä hänen ottaman. Mutta neitosen omasta kansastansa pitää hänen ottaman emännäksensä,	21:14 Ja ei leskiä eli hyljättyä/ eli raiscattua/ taicka portto/ mutta neidzen omasta Canssastans/ pitä hänen ottaman emännäxsens.
21:15 ettei hän häpäisisi jälkeläisiään suvussansa; sillä minä olen Herra, joka hänet pyhitän."	15. Ettei hän saastuttaisi siementänsä kansansa seassa; sillä minä olen Herra, joka hänen pyhitän.	21:15 Ettei hän saastutais hänen siemendäns Canssans seas: sillä minä olen HERra/ joca hänen pyhitän.
21:16 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	16. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	21:16 JA HERra puhui Mosexelle sanoden:
21:17 "Puhu Aaronille ja sano: jos jossakin sinun jälkeläisistäsi, tulevissa sukupolvissa, on joku vamma, älköön hän lähestykö uhraamaan Jumalansa leipää.	17. Puhu Aaronille ja sano: jos joku virhe on jossakussa sinun siemenessäs teidän suvussanne, ei pidä sen lähestymän uhraamaan Jumalansa leipää.	21:17 Puhu Aaronille ja sano: jos jocu wirhi on josacusa sinun siemenesäs teidän sugusan/ ei pidä sen uhraman hänen Jumalans leipä.
21:18 Älköön lähestykö kukaan, jossa on joku vamma, älköön kukaan sokea tai ontuva, kukaan kasvoiltaan tahi jäseniltään muodoton,	18. Sillä ei kenenkään, jossa joku virhe on, pidä käymän edes: jos hän on sokia, eli ontuva, vajava eli liiallinen jäsenistä,	21:18 Sillä ei kenengän josa jocu wirhi on pidä käymän edes/ olcon sokia/ rajaricko/ ruma nenästä/ taicka muista jäsenistä.
21:19 jalkansa tai kätensä taittanut,	19. Eli virheellinen jalasta eli kädestä,	21:19 Eli wirhillinen jalast eli kädest.
21:20 kyttyräselkäinen tai surkastunut, silmävikainen tai ihotautinen tai rupinen tai kuohittu.	20. Taikka ryhäselkä, eli pienukainen, eli karsoi, eli pisamainen, taikka rupinen, eli rivinoma rauhaisista:	21:20 Taicka ryhäselkä/ eli caihisilmä/ eli carsoi eli pisamainen/ taicka rupinen/ eli riwinoma.
21:21 Pappi Aaronin jälkeläisistä älköön kukaan, jossa on joku vamma, lähestykö uhraamaan Herran uhreja; hänessä on vamma, sentähden hän älköön lähestykö uhraamaan Jumalansa leipää.	21. Jos jossakin papin Aaronin siemenessä virhe on, ei sen pidä lähestymän uhraamaan Herran tuliuhria; sillä hänellä on virhe, sentähden ei pidä hänen lähestymän Jumalansa leipää uhraamaan.	21:21 Jos josakin Aaronin siemenes wirhi on/ ei hänen pidä uhraman HERran uhria: sillä hänellä on wirhi/ sentähden ei pidä hänän lähestymän hänen Jumalans leipä uhraman.

21:22 Kuitenkin hän syököön Jumalansa leipää, sekä korkeasti-pyhää että pyhää.	22. Kuitenkin pitää hänen syömän Jumalansa leivästä, sekä siitä pyhästä, että kaikkein pyhimmästä.	21:22 Cuitengin pitä hänen syömän Jumalans leiwästä/ sekä sijtä pyhästä/ että caikein pyhimmäst.
21:23 Mutta älköön hän tulko esiripun luo älköönkä lähestykö alttaria, koska hänessä on vamma, ettei hän häpäisisi minun pyhäkköäni; sillä minä olen Herra, joka pyhitän heidät."	23. Mutta ei hänen pidä kuitenkaan tuleman esiripun tykö, eikä lähestymän alttaria, että hänessä on virhe, ettei hän saastuttaisi minun pyhääni; sillä minä olen Herra, joka heidät pyhitän.	21:23 Mutta ei hänen pidä cuitengan tuleman Esiripun tygö/ eikä lähestymän Altarita/ että sencaltainen wirhi hänesä on/ ettei hän saastutais minun Pyhäni: sillä minä olen HERra joca heidän pyhitän.
21:24 Ja Mooses sanoi tämän Aaronille ja hänen pojillensa ja kaikille israelilaisille.	24. Ja Moses sanoi (nämät) Aaronille, ja hänen pojillensa, ja kaikille Israelin lapsille.	21:24 Ja Moses sanoi nämät Aaronille/ ja hänen pojillens/ ja caikille Israelin lapsille.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu
22:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	22:1 JA HERra puhui Mosexelle sanoden:
22:2 "Käske Aaronia ja hänen poikiansa pyhästi pitelemään israelilaisten pyhiä lahjoja, heidän minulle pyhittämiänsä, etteivät he häpäisisi minun pyhää nimeäni. Minä olen Herra.	2. Puhu Aaronille ja hänen pojillensa, että he karttaisivat Israelin lasten pyhitettyä, joita he pyhittävät minulle, ja ettei he häpäisisi minun pyhää nimeäni; sillä minä olen Herra.	22:2 Puhu Aaronille ja hänen pojillens/ että he wältäisit/ Israelin lasten pyhitettyjä/ joita he pyhittäwät minulle/ ja ettei he häwäisis minun pyhä nimeni: sillä minä olen HERra.
22:3 Sano heille polvesta polveen: Jos kuka tahansa teidän jälkeläisistänne saastuneena ollessaan lähestyy niitä pyhiä lahjoja, joita israelilaiset pyhittävät Herralle, hänet hävitettäköön minun kasvojeni edestä.	3. Sano siis heille ja heidän sukuillensa: jokainen kuin teidän siemenestänne menee pyhitetyn tykö, jonka Israelin lapset pyhittävät Herralle, ja hänen saastaisuutensa on hänessä, hänen sielunsa pitää hävitettämän minun kasvoini edestä; sillä minä olen Herra.	22:3 Sano sijs heille/ ja heidän suguillens/ jocainen cuin teidän siemenestän mene pyhitetyn tygö/ cuin Israelin lapset pyhittäwät HERralle/ ja hänen saastaisuudens on hänesä/ hänen sieluns pitä häwitettämän minun caswoni edestä: sillä minä olen HERra.
22:4 Minä olen Herra. Älköön kukaan Aaronin jälkeläinen, joka on pitalinen tai jolla on vuoto, syökö pyhistä lahjoista, ennenkuin hän on tullut puhtaaksi; ja joka koskee johonkin kuolleesta saastuneeseen tahi jolla on siemenvuoto,	4. Kuka ikänä Aaronin siemenestä on spitalinen eli vuotavainen, sen ei pidä syömän pyhitetyistä, ennen kuin hän puhdistetaan. Ja jos joku rupee johonkuhun saastaiseen ruumiiseen, taikka siihen, joka siemenensä vuodattaa unessa,	22:4 Cucaikänäns Aaronin siemenestä on spitalinen eli vuotawainen/ sen ei pidä syömän pyhitetyistä/ ennen cuin hän puhdistetan. Ja jos jocu rupe johongun saastaisen ruumisen/ taicka sijhen joca siemenens wuodatta unes.
22:5 tahi joka koskee pikkueläimeen, mihin tahansa, josta saastuu, tai ihmiseen, josta saastuu, olipa sen saastaisuus mitä laatua tahansa,	5. Taikka se, joka rupee johonkuhun matelewiseen, joka hänelle saastainen on, taikka ihmiseen, joka hänelle saastainen on, ja kaikkinaiseen, joka hänen saastuttaa:	22:5 Taicka se joca rupe johongun matelewiseen joca hänelle saastainen on/ taicka ihmiseen joca hänelle saastainen on/ ja caickinaisen joca hänen saastutta.

22:6 niin jokainen, joka koskee johonkin sellaiseen, olkoon saastainen iltaan asti älköönkä syökö pyhistä lahjoista, ellei hän ole pessyt ruumistaan vedessä.	6. Se sielu joka rupee johonkuhun niistä, pitää oleman saastainen ehtoosen asti, ja ei pidä syömän pyhitetyistä, vaan hänen pitää ensin viruttaman ruumiinsa vedellä.	Jocainen sielu cuin rupe johongun nijstä/ se on saastainen ehtosen asti. 22:6 Ja ei pidä syömän nijstä pyhitetyistä/ waan hänen pitä ensin wiruttaman ruumins wedellä.
22:7 Mutta kun aurinko on laskenut, on hän puhdas, ja sitten hän syököön pyhistä lahjoista, sillä se on hänen ruokansa.	7. Ja koska aurinko laskenut on, ja hän on puhdistettu, niin syökään sitte pyhitetyistä; sillä se on hänen ruokansa.	22:7 Ja cosca auringo laskenut on/ ja hän on puhdistettu/ nijn syökän nijstä: sillä se on hänen ruocans.
22:8 Itsestään kuollutta tai kuoliaaksi raadeltua eläintä hän älköön syökö, ettei hän siten saastuisi. Minä olen Herra.	8. Raatoa ja mitä pedolta raadeltu on, ei hänen pidä syömän, ettei hän siitä saastutettaisi; sillä minä olen Herra.	22:8 Raato ja mitä pedolda raadeldu on/ ei hänen pidä syömän/ ettei hän sijtä saastutetais: Sillä minä olen HERRa.
22:9 He noudattakoot minun määräyksiäni, etteivät joutuisi syynalaisiksi pyhitetyn tähden ja kuolisi, sentähden että häpäisevät pyhitetyn. Minä olen Herra, joka pyhitän heidät.	9. Sentähden heidän pitää pitämän minun säätyäni, ettei heidän pitäisi syntiä saattaman päällensä, ja kuoleman siitä, koska he saastuttavat itsensä; sillä minä olen Herra, joka heitä pyhitän.	22:9 Sentähden heidän pitä pitämän minun säätyäni/ ettei heidän pitäis syndi saattaman päällensä/ ja cuoleman sijtä/ cosca he saastuttawat idzens: sillä minä olen HERRa/ joca heitä pyhitän.
22:10 Yksikään syrjäinen älköön syökö pyhästä lahjasta; papin loinen tai päiväpalkkalainen älköön syökö pyhästä lahjasta.	10. Mutta ei yksikään muukalainen pidä syömän pyhitetyistä, eikä papin perhe, eikä myös joku palkollinen pidä syömän pyhitettyä.	22:10 Mutta ei yxikän muucalainen pidä nautidzeman nijstä pyhitetyistä/ eikä papin perhe/ eikä myös jocu palcollinen.
22:11 Mutta kun pappi ostaa rahallansa orjan, saakoon tämä siitä syödä; samoin hänen kodissaan syntyneet orjat syökööt hänen ruokaansa.	11. Vaan koska pappi ostaa jonkun hengen rahallansa, se syökään siitä, ja se joka hänen huoneessansa syntynyt on, se myös syökään hänen leivästensä.	22:11 Waan cosca pappi osta jongun hengen rahallans/ se syökän sijtä/ Ja se cuin hänen huonesans syndynyt on/ se myös syökän hänen leiwästäns.
22:12 Jos papin tytär tulee syrjäisen miehen vaimoksi, älköön hän syökö pyhistä antilahjoista.	12. Ja jos papin tytär tulee jonkun muukalaisen emännäksi, niin ei hänen pidä syömän pyhitetystä ylennyksestä.	22:12 Ja jos papin tytär tule jongun muucalaisen emännäxi/ ei hänen pidä syömän sijtä pyhitetystä ylönnyxest.
22:13 Mutta jos papin tytär tulee leskeksi tai hyljätyksi ja on lapseton ja hän tulee takaisin isänsä taloon ja asuu siellä niinkuin nuoruudessaan, niin hän syököön isänsä ruokaa; mutta kukaan syrjäinen älköön sitä syökö.	13. Mutta jos papin tytär tulee leskeksi, eli hyljätyksi ja ei hänellä ole siementä, ja hän tulee jälleen kotia isänsä huoneeseen, niin hänen pitää syömän isänsä leivästä, niinkuin silloinkin, koska hän neitsenä oli. Mutta ei yksikään muukalainen pidä siitä syömän.	22:13 Mutta jos papin tytär tule leskexi eli hyljätyxi/ ja ei hänellä ole yhtäkän siemendä/ ja hän tule jällens cotia Isäns huoneseen/ nijn hänen pitä syömän Isäns leiwästä/ nijncuin silloingin/ cosca hän neidzenä oli. Mutta ei yxikän muucalainen pidä sijtä syömän.

22:14 Ja jos joku erehdyksessä syö pyhästä lahjasta, korvatkoon papille pyhän lahjan ja pankoon siihen vielä lisäksi viidennen osan sen arvosta.	14. Ja jos joku syö pyhitetyistä tietämättä, hänen pitää lisämän siihen viidennen osan, ja antaman papille pyhitetyn,	22:14 Ja jos joku syö niistä pyhitetyistä tietämättä/ hänen pitää lisämän siihen viidennen osan/ ja antaman papille pyhitettyden cansa.
22:15 Älkööt papit häväiskö israelilaisten pyhiä lahjoja, joita nämä antavat Herralle,	15. Ettei heidän pitäisi saastuttaman Israelin lasten pyhitettyjä, joita he ylentävät Herralle,	22:15 Ettei heidän pitäisi saastuttaman Israelin lasten pyhitettyjä/ joita he ylöndäwät HERralle.
22:16 älköötkä saattako heitä syynalaisiksi ja vikapäiksi sallimalla heidän syödä pyhiä lahjojansa; sillä minä olen Herra, joka pyhitän heidät."	16. Ettei he saattaisi rikosta ja vikaa päällensä, syödessänsä heidän pyhitetyistänsä; sillä minä olen Herra, joka heitä pyhitän.	22:16 Ettei he saattais rikosta ja wica päällens/ syödesäns heidän pyhitetyistäns: sillä minä olen HERra/ joca heitä pyhitän.
22:17 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	17. Ja Herra puhui Moosekselle, sanoen:	22:17 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
22:18 "Puhu Aaronille ja hänen pojillensa ja kaikille israelilaisille ja sano heille: Kuka ikänä Israelin heimosta tai muukalaisista Israelissa tuo polttouhriksi uhrilahjansa, olipa se mikä hyvänsä lupausuhri tai vapaaehtoinen uhri, jonka he tuovat Herralle,	18. Puhu Aaronille ja hänen pojillensa, ja kaikille Israelin lapsille, ja sano heille: kuka ikänä Israelin huoneesta, eli muukalainen Israelissa, tahtoo uhrata, olkoon se lupauksesta, taikka vapaasta ehdosta, jota he tahtovat uhrata Herralle polttouhriksi,	22:18 Puhu Aaronille ja hänen pojillens/ ja caikille Israelin lapsille: Cucaikänäns Israelin huonesta/ eli muucalainen Israelis/ tahto uhrata/ olcon se lupauxest/ taicka wapast ehdost/ että he tahtowat uhrata HERralle polttouhria/ jonga hänelle pitäisi oleman otollisen teidä.
22:19 niin tuokaa sellainen uhri, että hänen mielisuosionsa tulee teidän osaksenne: virheetön urospuoli raavaista, lampaista tai vuohista.	19. Että se hänelle olis otollinen teiltä, niin pitää sen oleman virheettömän härkyisen karjasta, oinaan karitsoista, eli kauriin vuohista.	22:19 Sen pitää oleman wirhittömän härkyisen carjast/ oinan caridzoist/ eli caurin wuohista.
22:20 Mutta yhtään eläintä, jossa on vamma, älkää tuoko, sillä siitä hänen mielisuosionsa ei tule teidän osaksenne.	20. Mutta ei yhtäkään, jossa virhe on, pidä teidän uhraaman; sillä ei se ole hänelle otollinen teiltä.	22:20 Mutta caicke josa wirhi on/ ei teidän pidä uhraman: sillä ei se ole hänelle otollinen teidä.
22:21 Jos joku tuo Herralle yhteysuhrin raavaista tai lampaista, joko lupausta täyttääkseen tai vapaaehtoisena uhrina, olkoon eläin virheetön ollakseen otollinen; älköön siinä olko mitään vammaa.	21. Jos joku tahtoo uhrata Herralle kiitosuhria, eli erinomaisesta lupauksesta, taikka vapaasta ehdosta, karjasta eli lampaista, sen pitää oleman virheettömän, että se olis otollinen: ei siinä pidä yhtään virhettä oleman.	22:21 Jos joku tahto uhrata HERralle kijtosuhria/ eli erinomaisest lupauxest/ taicka wapast ehdostans/ carjast eli lambaist/ sen pitää oleman wirhittömän/ että se olis otollinen/ Ei sijnä pidä oleman yhtän wirhiä.

22:22 Sokeata tai raajarikkoa tai silvottua tai paiseista tai ihotautista tai rupista älkää Herralle tuoko, älkääkään sellaisia asettako alttarille, uhriksi Herralle.	22. Jos se on sokia, taikka raajarikko, taikka jäsenpuoli, taikka kuivettu, taikka rupinen, taikka köhnäinen, niin ei pidä teidän senkaltaisia Herralle uhraaman, ja ei pidä teidän tuliuhria niistä antaman Herran alttarille.	22:22 Jos se on sokia/ taikka raajarikko/ taikka haavoitettu/ taikka cuiwettu/ taikka rupinen/ taikka kehnäinen/ niijn ei pidä teidän sencaltaisia HERralle uhraman/ ja ei uhria pidä teidän nijstä andaman HERran Altarille.
22:23 Härän tai lampaan, joka on jäseniltään muodoton tai vaivainen, sinä saat uhrata vapaaehtoisena uhrina, mutta lupausuhriksi se ei ole otollinen.	23. Härjän eli lampaan, liiallisen eli puuttuvaisen jäsenistä, saat sinä uhrata vapaasta ehdostas; mutta ei se ole otollinen lupauksen edestä.	22:23 Härjän eli lamban/ ruman eli wirhillsen jäsenist/ saat sinä uhrata wapast ehdostas/ mutta ei se ole otollinen lupauxes edest.
22:24 Älkää uhratko Herralle eläintä, joka on kuohittu puristamalla tai musertamalla tai repimällä tai leikkaamalla; älkää tehkö maassanne sellaista.	24. Eikä myös sinun pidä sitä Herralle uhraaman, mikä muserrettu, eli runneltu, eli revitty, eli haavoitettu on; ei teidän pidä sitä teidän maassanne tekemän.	22:24 Eikä myös sinun pidä sitä HERralle uhraman/ cuin muserttu/ eli runneldu/ eli rewitty/ eli haavoitettu on/ ei teidän pidä sencaltaisia teidän maasan tekemän.
22:25 Älkää myöskään muukalaiselta ostako mitään sellaisia eläimiä tuodaksenne niitä Jumalanne ruuaksi, sillä ne ovat turmeltuja, niissä on vamma; niistä ei tule teidän osaksenne mielisuosio."	25. Ei myös teidän pidä uhraaman jonkun muukalaisen kädestä teidän Jumalanne leipää kaikista niistä; sillä ne ovat turmellut ja virheelliset: ei ne ole otolliset teiltä.	22:25 Eikä myös sinun pidä uhraman jotakin sencaltaista jongun muucalaisen kädest/ teidän Jumalan leiwän cansa: sillä ei se mitän kelpa/ ja on wirhillinen/ sentähden ei se ole otollinen teidän edestän.
22:26 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	26. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	22:26 Ja HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
22:27 "Kun vasikka tai karitsa tai vohla on syntynyt, olkoon se emänsä luona seitsemän päivää; mutta kahdeksannesta päivästä alkaen se on otollinen uhrilahjaksi Herralle.	27. Koska vasikka, eli karitsa, eli vohla pojittu on, niin olkaan emänsä tykönä seitsemän päivää; mutta kahdeksantena päivänä, ja sen jälkeen, on se otollinen tuliuhriksi Herralle.	22:27 Cosca wasicka/ eli caridza/ eli wohla pojittu on/ niijn olcan emäns tykönä seidzemen päiwä/ mutta cahdexandena päiwänä ja sen jälkeen/ uhrattacan se HERralle/ niijn se on otollinen.
22:28 Älkää raavaseläintä tai lammasta ja sen sikiötä teurastako samana päivänä.	28. Olkoon se nauta, eli lammas, niin ei pidä se teurastettaman sikiöinensä yhtenä päivänä.	22:28 Olcon se nauta/ eli lammas/ niijn ei pidä se teurastettaman sikiöinens yhtenä päiwänä.
22:29 Kun te uhraatte Herralle kiitosuhrin, uhratkaa se niin, että hänen mielisuosionsa tulee teidän osaksenne.	29. Koska te uhraatte Herralle kiitosuhria, teidän pitää sen niin uhraaman, että se teiltä otollinen olis.	22:29 Cosca te uhratte HERralle kijtosuhria/ joca teidän edestän pitää otollinen oleman.
22:30 Se syötäköön samana päivänä; älkää jättäkö siitä mitään seuraavaan aamuun. Minä olen Herra.	30. Se pitää syötämän sinä päivänä, ja ei pidä mitään tähteksi huomeneksi jätettämän; sillä minä olen Herra.	22:30 Nijn syökät se sinä päiwänä/ ja ei pidä mitän tähtexi huomenexi jätettämän: sillä minä olen HERra.
22:31 Noudattakaa siis minun käskyjäni ja pitäkää ne. Minä olen Herra.	31. Sentähden pitäkää minun käskyni ja tehkää ne, sillä minä olen Herra.	22:31 Sentähden pitäkät minun käskyni ja tehkät ne: sillä minä olen HERra.

22:32 Älkää häväiskö minun pyhää nimeäni: minä tahdon olla pyhä israelilaisten keskellä. Minä olen Herra, joka pyhitän teidät	32. Ettette häpeäisi minun pyhää nimeäni, ja että minä pyhitettäisiin Israelin lasten keskellä; sillä minä olen Herra, joka teitä pyhitän,	22:32 Ettet te häväisis minun pyhä nimeni/ ja että minä pyhitettäisiin Israelin lasten keskellä: sillä minä olen HERRa/ joka teitä pyhitän.
22:33 ja joka vein teidät pois Egyptin maasta, ollakseni teidän Jumalanne. Minä olen Herra."	33. Ja joka olen teidät johdattanut Egyptin maalta, että minä olisin teidän Jumalanne: minä Herra.	22:33 Ja joka olen teidän johdattanut Egyptin maalta/ että minä olisin teidän Jumalan/ minä HERRa.
23 LUKU	23 LUKU	XXIII. Lucu
23:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	23:1 JA HERRa puhui Mosexelle/ sanoden:
23:2 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Herran juhla-ajat, joiksi teidän on kuulutettava pyhät kokoukset, minun juhla-aikani, ovat nämä.	2. Puhu Israelin lapsille ja sano heille: nämät ovat Herran juhlat, jotka teidän pitää kutsuman pyhiksi kokouksiksi: ne ovat minun juhiani.	23:2 Puhu Israelin lapsille ja sano heille: nämät ovat HERRan juhlat/ jotca teidän pitä cudzuman pyhixi/ ja minun juhlixeni/ cosca te cocon tuletta.
23:3 Kuusi päivää tehtäköön työtä, mutta seitsemäntenä päivänä on sapatti, levon päivä, pyhä kokous; silloin älkää yhtäkään askareta toimittako, se on Herran sapatti, missä asuttekin.	3. Kuusi päivää pitää sinun työtä tekemän, vaan seitsemäntenä päivänä on se suuri sabbati, pyhä kokous, jona ei teidän pidä yhtään työtä tekemän; sillä se on Herran sabbati kaikissa teidän asuinsioissanne.	23:3 Cuusi päiwä pitä sinun työtäs tekemän/ waan seidzemendenä päiwänä on se suuri Sabbathi/ pyhä cocous/ ei teidän pidä yhtän työtä tekemän: sillä se on HERRan Sabbathi caikisa teidän asuinsioisan.
23:4 Nämä ovat Herran juhla-ajat, pyhät kokoukset, jotka teidän on kuulutettava määrääjallansa:	4. Nämä ovat Herran juhlapäivät, pyhät kokoukset, jotka teidän pitää pitämän määrätyillä ajallansa:	23:4 NÄmät owat HERRan juhlapäiwät/ jotca teidän pitä cudzuman pyhixi juhlixi cosca te cocon tuletta.
23:5 Ensimmäisessä kuussa, kuukauden neljäntenätoista päivänä, iltahämärässä, on pääsiäinen Herran kunniaksi.	5. Neljäntenätoistakymmenentenä päivänä ensimmäisenä kuukautena, kahden ehtoon välillä, on Herran pääsiäinen.	23:5 Neljännen toistakymmenen päiwän ehtona ensimmäisnä cuucautena/ on HERRan Pääsiäinen.
23:6 Ja saman kuukauden viidentenätoista päivänä on happamattoman leivän juhla Herran kunniaksi; syökää happamatonta leipää seitsemän päivää.	6. Ja viidentenätoistakymmenentenä päivänä sinä kuukautena on Herran happamattoman leivän juhla: silloin pitää teidän syömän happamatointa leipää seitsemän päivää.	23:6 Ja wijdendenätoistakymmendenä päiwänä sinä cuucaunna/ on HERRan happamattoman leiwän juhla: Silloin pitä teidän syömän happamatoinda leipä seidzemen päiwä.
23:7 Ensimmäisenä päivänä olkoon teillä pyhä kokous, silloin älkää yhtäkään arkiaskareta toimittako.	7. Ensimmäisenä päivänä olkoon teillä pyhä kokous, eikä yhtään raskasta työtä pidä teidän silloin tekemän.	23:7 Ensimmäinen päiwä olcon teille pyhä cocous/ eikä yhtän rascasta työtä pidä teidän silloin tekemän.

<p>23:8 Tuokaa Herralle uhri seitsemänä päivänä. Seitsemäntenä päivänä on pyhä kokous; silloin älkää yhtäkään arkiaskareta toimittako."</p>	<p>8. Ja teidän pitää uhraaman Herralle tuliuhria seitsemän päivää. Seitsemäntenä päivänä on pyhä kokous. (Ja silloin myös) ei pidä teidän yhtäkään raskasta työtä tekemän.</p>	<p>23:8 Ja teidän pitä uhraaman HERralle seidzemen päiwä. Ja seidzemendenä päiwänä on pyhä cocous. Ja silloin myös ei pidä teidän yhtäkän rascasta työtä tekemän.</p>
<p>23:9 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:</p>	<p>9. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:</p>	<p>23:9 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:</p>
<p>23:10 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Kun te tulette siihen maahan, jonka minä teille annan, ja leikkaatte sen viljaa, niin viekää papille viljastanne uutislyhde.</p>	<p>10. Puhu Israelin lapsille, ja sano heille: koska te tulette sille maalle, jonka minä annan teille, ja te leikkaatte sen elon, niin teidän pitää viemän papille lyhteen teidän elostanne uutiseksi.</p>	<p>23:10 Puhu Israelin lapsille/ ja sano heille: cosca te tuletta maalle/ jonga minä annan teille/ ja te leicatta elon: nijn teidän pitä wiemän papille yhden lyhten teidän elostan utisexi.</p>
<p>23:11 Ja hän toimittakoon sen lyhteen heilutuksen Herran edessä, että hänen mielisuosionsa tulisi teidän osaksenne; sapatin jälkeisenä päivänä pappi toimittakoon sen heilutuksen.</p>	<p>11. Ja sen lyhteen pitää hänen häälyttämän Herran edessä, että se olis otollinen teiltä: päivää jälkeen sabbatin pitää papin sen häälyttämän.</p>	<p>23:11 Ja sen lyhten pitä hänen häälyttämän HERran edes/ että se olis otollinen teildä. Ja sen pitä papin tekemän toisna päiwänä Sabbathin jälkeen.</p>
<p>23:12 Ja sinä päivänä, jona teidän lyhteenne heilutus toimitetaan, uhratkaa virheetön, vuoden vanha karitsa polttouhriksi Herralle,</p>	<p>12. Ja teidän pitää sinä päivänä, jona teidän lyhteenne häälytetään, uhraaman virheettömän vuosikuntaisen karitsan polttouhriksi Herralle.</p>	<p>23:12 Ja teidän pitä sinä päiwänä/ jona teidän lyhten häälytetän/ uhraaman HERralle polttouhrixi/ wirhittömän wuosicunnaisen caridzan.</p>
<p>23:13 ja siihen kuuluvaksi ruokauhriksi kaksi kymmenennestä lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, uhriksi, suloiseksi tuoksuksi Herralle, sekä siihen kuuluvaksi juomauhriksi neljännes hiin-mittaa viiniä.</p>	<p>13. Ja ruokauhriksi kaksi kymmenestä sämpyläjauhoja, sekoitetut öljyllä, tuliuhriksi ja lepytyshajuksi Herralle, niin myös juomauhriksi neljännes hinni viinaa.</p>	<p>23:13 Ruocauhrin cansa caxi kymmenest sämbyläjauhoja/ secoitetut öljyllä makian hajun tulexi HERralle/ nijn myös juomauhrixi neljännes Hin wijna.</p>
<p>23:14 Älkääkä syökö uutisleipää, paahdettuja jyviä tai tuleentumatonta viljaa ennen sitä päivää, jona tuotte Jumalallenne uhrilahjan. Se olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen, missä asuttekin.</p>	<p>14. Ja ei pidä teidän syömän uudisleipää, kuivattua tähkäpäätä eli jyviä, siihen päivään asti, jona te kannatte teidän Jumalallenne uhrin. Sen pitää oleman ijankaikkisen säädyn teidän sukukunnillenne kaikissa teidän asuinsioissanne.</p>	<p>23:14 Ja ei pidä teidän syömän utis leipä/ cuiwattua tähkäpäätä eli jywiä/ siihen päiwän asti/ cuin te cannatte teidän Jumalallen uhrin. Sen pitä oleman ijancaickisen säädyn teidän suguisan/ caikisa teidän asuinsioisan.</p>
<p>23:15 Sitten laskekaa sapatin jälkeisestä päivästä, siitä päivästä, jona toitte heilutuslyhteen, seitsemän täyttä viikkoa,</p>	<p>15. Sitte pitää teidän lukeman toisesta sabbatin päivästä, koska te kannoitte häälytyslyhteen edes: seitsemän täysinäistä viikkoa ne pitää oleman,</p>	<p>23:15 SIitte pitä teidän lukeman sijtä toisesta Sabbathin päiwästä/ cosca te cannoitta häälytys lyhten edhes/ seidzemen coco Sabbathia.</p>

23:16 laskekaa viisikymmentä päivää seitsemännen sapatin jälkeiseen päivään asti; sitten tuokaa Herralle uusi ruokauhri.	16. Toiseen päivään asti, seitsemännen viikon jälkeen, (se on) viisikymmentä päivää pitää teidän lukeman, ja sitte uhraaman Herralle uutta ruokauhria.	23:16 Sijhen toisen päivän asti/ sen seidzemennen Sabbathin jälkeen/ se on/ wijsikymmendä päiwä teidän pitä lukeman ja sijtte uhraman HERralle utta ruocauhria.
23:17 Sieltä, missä asutte, tuokaa heilutusleiväksi kaksi kakkua, jotka on leivottava happamana kahdesta kymmenenneksestä lestyjä jauhoja, Herralle uutislahjaksi.	17. Ja uhraaman kaikista teidän asumasioistanne kaksi häälytysleipää, kahdesta kymmeneksestä sämpyläjauhoja, hapatettuina pitää ne kypsettämän, Herranne uutiseksi.	23:17 Ja pitä uhraman sen caikista teidän asumasioistan/ nimittäin: caxi häälytys leipä cahdest kymmenexest symbyläjauhoja/ hapatetut ja leiwortut HERralle utisexi.
23:18 Ja tuokaa leipänne ohella seitsemän virheetöntä, vuoden vanhaa karitsaa ja mullikka sekä kaksi oinasta; ruoka- ja juomauhreneen ne olkoot polttouhri Herralle, suloisesti tuoksuva uhri Herralle.	18. Ja pitää tuoman teidän leipänne kanssa seitsemän vuosikuntaista ja virheetöntä karitsaa, ja yhden nuoren mullin, ja kaksi oinasta: sen pitää oleman Herran polttouhrin, ja heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa, se on makian hajun tuli Herralle.	23:18 Ja pitä tuoman teidän leipän cansa/ seidzemen vuosicunnaista ja wirhitöindä caridza/ ja nuoren mullin/ ja caxi oinasta/ sen pitä oleman HERran polttouhrin/ ruocauhrin ja juomauhrin/ se on makian hajun tuli HERralle.
23:19 Ja uhratkaa kauris syntiuhriksi sekä kaksi vuoden vanhaa karitsaa yhteysuhriksi.	19. Niin myös pitää teidän valmistaman kauriin rikosuhriksi, niin myös kaksi vuosikuntaista karitsaa kiitosuhriksi.	23:19 Nijn myös pitä teidän tekemän caurin syndiuhrixi/ ja caxi vuosicunnaista caridzata kijtosuhrixi.
23:20 Ja pappi toimittakoon niiden ja uutisleivän ynnä kahden karitsan heilutuksen Herran edessä. Ne olkoot Herralle pyhät ja papin omat.	20. Ja papin pitää häälyttämän ne uudisleivän kanssa häälytykseksi Herran edessä, kahden karitsan kanssa. Ja pitää oleman Herralle pyhät, ja papin omat.	23:20 Ja papin pitä häälyttämän ne utis leiwän cansa HERran edes/ cahden caridzan cansa. Ja pitää oleman HERralle pyhät ja papin omat.
23:21 Ja kuuluttakaa pyhä kokous juuri siksi päiväksi; silloin älkää yhtäkään arkiaskareta toimittako. Se olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen, missä asuttekin.	21. Ja teidän pitää kuuluttaman tämän päivän: tämä pitää teille pyhä kokous oleman. Ei teidän pidä (silloin) yhtäkään raskasta työtä tekemän: ijankaikkisen säädyn pitää sen oleman teidän sukukunnissanne, kaikissa teidän asuinsioissanne.	23:21 Ja teidän pitä cuuluttaman tämän päivän/ jona te cocon tulette/ ja se pitä pyhäxi cudzuttaman. Ei teidän pidä yhtäkän rascasta työtä tekemän: ijancaickisen säädyn pitä sen oleman teidän suguillen caikis teidän asuinsioisan.
23:22 Kun te korjaatte eloa maastanne, niin älä leikkaa viljaa pelloltasi reunoja myöten äläkä poimi tähkäpäitä leikkuun jälkeen, vaan jätä ne köyhälle ja muukalaiselle. Minä olen Herra, teidän Jumalanne."	22. Koska te leikkaatte elon teidän maastanne, ei sinun pidä ylen tyynni peltos kulmia leikkaaman, eikä elon päitä noukkiman, vaan jättämän ne vaivaisille ja muukalaisille. Minä olen Herra teidän Jumalanne.	23:22 Cosca te leicatte elon teidän maastan/ ei teidän pidä ylön tyynni leickaman/ eikä tyynni cocoman/ waan jättämän waiwaisille ja muucalaisille. Minä olen HERra teidän Jumalan.
23:23 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	23. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	23:23 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:

23:24 "Puhu israelilaisille ja sano: Seitsemännessä kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä, pitäkää sapatinlepo, muistojuhla pasunaa soittaen, pyhä kokous.	24. Puhu Israelin lapsille, ja sano: ensimmäisenä päivänä seitsemäntenä kuukautena pitää teidän pitämän sabbatin, soittamisen muistoksi: se on pyhä kokous.	23:24 Puhu Israelin lapsille/ ja sano: ensimmäisnä päivänä seidzemendenä Cuucautena pitä teidän pitämän soittamisen pyhän Sabbathin muistoksi/ cosca te cocon tuletta.
23:25 Älkää silloin yhtäkään arkiaskareta toimittako, vaan tuokaa uhri Herralle."	25. Silloin ei pidä teidän yhtään raskasta työtä tekemän, ja teidän pitää uhraaman tuliuhri Herralle.	23:25 Silloin ei pidä teidän yhtän rascasta työtä tekemän/ ja pitä uhraman HERralle.
23:26 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	26. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	23:26 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
23:27 "Tämän seitsemännen kuun kymmenentenä päivänä on sovituspäivä; pitäkää silloin pyhä kokous, kurittakaa itseänne paastolla ja tuokaa Herralle uhri.	27. Kymmenentenä päivänä tänä seitsemäntenä kuuna on sovintopäivä, se pitää oleman teille pyhä kokous: silloin vaivatkaat sielujanne, ja uhratkaat Herralle tuliuhri.	23:27 kymmendenä päivänä tänä seidzemennä Cuunna on sowindo päiwä/ se teidän seasan cudzuttacan pyhäxi/ että te cocon tuletta. Silloin waiwatcat teidän ruumitan/ ja uhratcat HERralle.
23:28 Älkää toimittako yhtäkään askareta sinä päivänä, sillä se on sovituspäivä, jolloin teille toimitetaan sovitus Herran, teidän Jumalanne, edessä.	28. Ja ei pidä teidän yhtään työtä tekemän sinä päivänä; sillä se on sovintopäivä, että te sovitettaisiin Herran teidän Jumalanne edessä.	23:28 Ja ei pidä teidän työtä sinä päivänä tekemän: sillä se on sowindo päiwä/ että te sowitettaisin HERralle teidän Jumalallen.
23:29 Sillä jokainen, joka ei sinä päivänä kurita itseänsä paastolla, hävitettäköön kansastansa.	29. Sillä jokainen sielu, jota ei sinä päivänä vaivata, pitää hävitettämän kansastansa.	23:29 Sillä joca ei sinä päivänä waiwa ruumistans/ hän pitä hävitettämän Canssastans.
23:30 Ja jokainen, joka sinä päivänä toimittaa jotakin askareta, minä hävitän hänen kansastansa.	30. Ja jokainen sielu, joka sinä päivänä jotakin työtä tekee, sen minä hukutan kansastansa.	23:30 Ja jocainen sielu joca sinä päivänä jotakin työtä teke/ sen minä hucutan hänen Canssastans.
23:31 Älkää silloin yhtäkään askareta toimittako. Se olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen, missä asuttekin.	31. Sentähden ei pidä teidän (silloin) mitään työtä tekemän: sen pitää oleman ijankaikkisen säädyn teidän sukukunnillenne kaikissa teidän asuinsioissanne.	23:31 Sentähden ei pidä teidän mitän työtä tekemän. Sen pitä oleman ijancaickisen säädyn teidän suguillen/ caikis teidän asuinsioisan.
23:32 Se on oleva teille levon päivä, kurittakaa itseänne paastolla. Kuukauden yhdeksäntenä päivänä illalla, illasta iltaan, pitäkää tämä sapatti."	32. Se on teidän suuri sabbatinne, ja teidän pitää vaivaaman sielujanne: yhdeksäntenä päivänä kuusta ehtona pitää teidän pitämän tämän sabbatin, ehtoosta niin ehtoosen.	23:32 Se on teidän suuri Sabbathin/ että teidän pitä waiwaman teidän ruumitan/ yhdexändenä päivänä cuusta ehtona pitä teidän pitämän tämän Sabbathin/ ehtosta nijn ehtoseen.
23:33 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	33. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	23:33 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:

<p>23:34 "Puhu israelilaisille ja sano: Tämän seitsemännen kuun viidentenätoista päivänä on lehtimajanjuhla Herran kunniaksi; se kestää seitsemän päivää.</p>	<p>34. Puhu Israelin lapsille, sanoen: viidentenätoistakymmenentenä päivänä tänä seitsemäntenä kuukautena on lehtimajan juhla, seitsemän päivää Herralle.</p>	<p>23:34 Puhu Israelin lapsille/ sanoden: wijdendenä toistakymmenenä päivänä tänä seidzemendenä cuucautena on lehtimajan juhla seidzemen päiwä HERralle.</p>
<p>23:35 Ensimmäisenä päivänä pidettäköön pyhä kokous; älkää silloin yhtäkään arkiaskareta toimittako.</p>	<p>35. Ensimmäisenä päivänä pitää oleman pyhä kokous: ei teidän pidä yhtään raskasta työtä (silloin) tekemän.</p>	<p>23:35 Ensimmäinen päiwä pitä cudzuttaman pyhäxi cocon tullaxen/ ei teidän pidä yhtän rascasta työtä tekemän.</p>
<p>23:36 Seitsemänä päivänä tuokaa uhri Herralle. Kahdeksantena päivänä olkoon teillä pyhä kokous, ja tuokaa uhri Herralle; se on juhlakokous, älkää silloin yhtäkään arkiaskareta toimittako.</p>	<p>36. Seitsemän päivää pitää teidän uhraaman tuliuhria Herralle, kahdeksantena päivänä pitää teillä pyhä kokous oleman, ja teidän pitää tekemän tuliuhri Herralle; sillä se on päätöspäivä: ei pidä teidän yhtään raskasta työtä (silloin) tekemän.</p>	<p>23:36 Seidzemendenä päivänä pitä teidän uhraman HERralle. Cahdexas päiwä pitä myös cudzuttaman pyhäxi/ että te cocon tuletta. Ja teidän pitä tekemän teidän uhrin HERralle: sillä se on cocouxen päiwä/ ei pidä teidän yhtän rascasta työtä tekemän.</p>
<p>23:37 Nämä ovat Herran juhla-ajat, joiksi teidän on kuulutettava pyhät kokoukset, tuodaksenne Herralle uhreja: polttouhreja ja ruokauhreja, teurasuhreja ja juomauhreja, kunakin päivänä sen päivän uhrin;</p>	<p>37. Nämä ovat Herran juhlapäivät, jotka teidän pitää kutsuman pyhäksi kokoukseksi, ja uhraaman Herralle tuliuhria, polttouhria, ruokauhria, juomauhria, ja muita uhreja, jokaisen päivänänsä.</p>	<p>23:37 Nämä ovat HERran juhlapäivät/ jotca teidän pitä pyhittämän/ että te cocon tuletta/ ja teette HERralle uhrin/ polttouhria/ ruocauhria/ juomauhria/ ja muita uhreja/ jocaidzen päiwälläns.</p>
<p>23:38 ja sitäpaitsi Herran sapatit ja teidän muut lahjanne ja kaikki lupausuhrinne ja kaikki vapaaehtoiset uhrinne, joita te Herralle annatte.</p>	<p>38. Ilman Herran sabbatia, ja ilman teidän lahjojanne ja ilman kaikkia lupauksianne, ja ilman kaikkia mielellisiä antimianne, joita teidän pitää antaman Herralle.</p>	<p>23:38 Ilman HERran Sabbathita ja teidän lahjojan/ ja lupauxian ja mielellisiä andimitan/ joita te annatte HERralle.</p>
<p>23:39 Mutta seitsemännen kuukauden viidentenätoista päivänä, kun te olette korjanneet maan sadon, viettäkää Herran juhlaa seitsemän päivää; ensimmäinen päivä on levon päivä, ja kahdeksas päivä on myös levon päivä.</p>	<p>39. Niin pitää nyt teidän viidentenätoistakymmenentenä päivänä seitsemäntenä kuukautena, koottuanne vuoden tulon maalta, juhlallisesti viettämän Herran riemujuhlaa, seitsemän päivää: ensimmäisenä päivänä on sabbati, ja kahdeksantena päivänä on myös sabbati.</p>	<p>23:39 Nijn pitä nyt teidän wijdendenätoistakymmenenä päivänä seidzemendenä Cuucautena/ coottuanne vuoden tulon huoneseen maalda/ pitämän HERran juhla/ seidzemen päiwä. Ensimmäisnä päivänä on Sabbathi/ ja cahdexandena päivänä on myös Sabbathi.</p>

23:40 Ensimmäisenä päivänä ottakaa ihania hedelmiä puista, palmunoksia ja tuuheiden puiden lehviä sekä pajuja purojen varsilta, ja pitäkää iloa seitsemän päivää Herran, Jumalanne edessä.	40. Ja teidän pitää ensimmäisenä päivänä ottaman teillenne hedelmiä ihanasta puusta, palmun versoja, ja oksia paksu-oksaisista puista ja pajuja ojista, ja oleman riemuiset seitsemän päivää, Herran teidän Jumalanne edessä.	23:40 Ja teidän pitää ensimmäisnä päivänä ottaman hedelmitä ihanista puista/ palmun wesoja ja oxia paxuoxaisista puista/ ja pajuja ojista/ ja oleman riemuiset seidzemen päiwä/ HERran teidän Jumalan edes.
23:41 Ja viettäkää sitä juhlanan Herran kunniaksi seitsemän päivää vuodessa. Se olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen; viettäkää se seitsemännessä kuussa.	41. Ja pitää niin pitämän Herralle sitä riemujuhlaa vuodessa seitsemän päivää: sen pitää oleman ijankaikkisen säädyn teidän sukukunnissanne, että teidän niin pitää pyhää riemujuhlaa pitämän seitsemäntenä kuukautena.	23:41 Ja pitä njn silläns pitämän HERralle sen juhlan wuodesa seidzemen päiwä/ sen pitä oleman ijancaikkisen säädyn teidän suguillen/ että heidän njn pitä pyhä pitämän seidzemennä Cuucautena.
23:42 Seitsemän päivää asukaa lehtimajoissa; kaikki Israelissa syntyneet asukoot lehtimajoissa,	42. Seitsemän päivää pitää teidän asuman lehtimajoissa: joka omainen on Israelissa, hänen pitää asuman lehtimajoissa,	23:42 Seidzemen päiwä pitä teidän asuman lehtimajoisa. 23:43 Joca omainen on Israelis/ hänen pitä asuman lehtimajois.
23:43 että teidän jälkeläisenne tietäisivät, kuinka minä annoin israelilaisten asua lehtimajoissa, kun vein heidät pois Egyptin maasta. Minä olen Herra, teidän Jumalanne."	43. Että teidän sukunne tietäisivät, kuinka minä olen antanut Israelin lapset asua majoissa, koska minä johdatin heitä Egyptin maalta: Minä Herra teidän Jumalanne.	Että teidän sucun tietäisit/ cuinga minä olen andanut Israelin lapset asua majois/ cosca minä johdatin heitä Egyptin maalda. Minä olen HERra teidän Jumalan.
23:44 Ja Mooses puhui näistä Herran juhla-ajoista israelilaisille.	44. Ja Moses sanoi nämät Herran juhlapäivät Israelin lapsille.	23:44 Ja Moses sanoi Israelin lapsille nämät HERran juhlat.
24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu
24:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	24:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
24:2 "Käske israelilaisten tuoda sinulle puhdasta, survomalla saatua öljyvuun öljyä seitsenhaaraista lamppua varten, että lamput aina voidaan nostaa paikoilleen.	2. Käske Israelin lasten tuoda sinulle selkiää öljyvuun öljyä, puserrettua ulos, valaistukseksi, joka aina pitää lampuissa sytytettyinä oleman.	24:2 käske Israelin lasten/ tuoda sinulle selkiätä öljyvuun öljyä puserrettua ulos kyntiläxi/ joca jocapäiwä pitä lampuin pandaman.
24:3 Ulkopuolella esirippua, joka on lain arkin edessä ilmestysmajassa, Aaron hoitakoon sitä niin, että se aina, ehtoosta aamuun asti, palaa Herran edessä. Se olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen.	3. Ulkoiselle puolelle todistuksen esirippua seurakunnan majassa pitää Aaronin sen alati valmistaman, ehtoosta niin aamuun asti Herran edessä. Sen pitää oleman ijankaikkisen säädyn teidän sukukunnissanne.	24:3 Ulcoiselle puolelle todistuxen esirippua seuracunnan majas. Ja Aaronin pitä ne jocapäiwä walmistaman ehtosta njn amuun HERran edes. Sen pitä oleman ijancaikkisen säädyn teidän suguillen.

24:4 Aitokultaisen seitsenhaaraisen lampun lamppuja hän hoitakoon niin, että ne aina palavat Herran edessä.	4. Ja hänen pitää valmistaman lampun puhtaasen kynttiläjalkaan, aina Herran edessä.	24:4 Ja hänen pitää valmistaman lampun siihen cauniseen kyntiläljalkaan/ jocapäiwä HERran edes.
24:5 Ja ota lestyjä jauhoja ja leivo niistä kaksitoista kakkua; joka kakussa olkoon niitä kaksi kymmenennestä.	5. Ja sinun pitää ottaman sämpyläjauhoja ja leipoman niistä kaksitoistakymmentä kyrsää: kaksi kymmenestä pitää oleman joka kyrsässä.	24:5 JA sinun pitää ottaman sämbyläjauhoja ja leipoman niistä caxitoistakymmendä kyrsä caxi kymmenest joca kyrsään.
24:6 Ja lado ne päälletysten kahteen pinoon, kuusi pinoonsa, aitokultaiselle pöydälle Herran eteen.	6. Ja sinun pitää heidän paneman kahteen läjään, kuusi kumpaankin läjään, puhtaalle pöydälle Herran eteen.	24:6 Ja sinun pitää heidän paneman kahteen läjään/ cuusi cumbangin läjään/ sille puhtalle pöydälle HERran eteen.
24:7 Ja pane pinojen päälle puhdasta suitsuketta leipien alttariuhriosana uhriksi Herralle.	7. Ja sinun pitää paneman niiden päälle puhdasta pyhää savua, että ne pitää oleman muistoleivät: se on tuliuhri Herralle.	24:7 Ja sinun pitää paneman niiden päälle puhdasta pyhä savua/ että ne pitää oleman muistonleiwän uhriksi HERralle.
24:8 Sapatti sapatilta hän aina asettakoon ne Herran eteen israelilaisten antina; se on ikuinen liitto.	8. Joka sabbatin päivänä pitää hänen aina valmistaman ne Herran edessä, Israelin lapsilta ijankaikkiseksi liitoksi.	24:8 Joca Sabbathin päiwänä pitää hänen aina valmistaman ne HERralle/ Israelin lapsilda ijancaickisexi lijtoxi.
24:9 Ne olkoot Aaronin ja hänen poikiensa omat, ja he syökööt ne pyhässä paikassa, sillä ne ovat korkeasti-pyhät; ne ovat hänen ikuinen osuutensa Herran uhreista."	9. Ja ne pitää Aaronin ja hänen poikainsa omat oleman, heidän pitää ne syömän pyhässä siassa; sillä se on hänelle kaikkein pyhin Herran tuliuhreista ijankaikkiseksi säädyksi.	24:9 Ja ne pitää Aaronin ja hänen poicains omat oleman/ heidän pitää ne syömän pyhäs sias: sillä se on hänelle caickein pyhin uhri HERralda ijancaickisexi säädyxi.
24:10 Erään israelilaisen vaimon poika, jonka isä oli egyptiläinen mies, oli lähtenyt maasta israelilaisten mukana; ja tämän israelilaisen vaimon poika ja muuan israelilainen mies riitelivät keskenänsä leirissä.	10. Ja yhden Israelilaisen vaimon poika läksi ulos, joka Egyptiläisen miehen poika oli Israelin lasten seassa, ja se Israelilaisen vaimon poika riiteli toisen Israelilaisen kanssa leirissä,	24:10 Ja yhden Israelitan vaimon poica läxi ulos/ joca Egyptiläisen miehen poica oli Israelin lasten seas/ ja rijteli toisen Israelitan cansa leiris.
24:11 Ja israelilaisen vaimon poika pilkkasi Herran nimeä ja kirosi sitä. Silloin he toivat hänet Mooseksen eteen. Ja hänen äitinsä nimi oli Selomit, Dibrin tytär, Daanin sukukunnasta.	11. Ja se Israelilaisen vaimon poika pilkkasi nimeä ja kirosi. Niin toivat he hänen Mooseksen eteen, (ja hänen äitinsä nimi oli Selomit Dibrin tytär, Danin sukukunnasta).	24:11 Ja se Israelitan vaimon poica pilckais ja kirois. Nijn toit he hänen Mosexen eteen (ja hänen äitins nimi oli Selomith Dibrin tytär Danin sucucunnasta)
24:12 Ja he panivat hänet vankeuteen, kunnes heille ilmoitettaisiin Herran vastaus.	12. Ja panivat hänen vankeuteen niinkauvaksi, että heille olis selkiä päätös annettu Herran suusta.	24:12 Ja panit hänen fangeuteen nijncawaxi/ että heille olis selkiä wastaus annettu HERran suusta.
24:13 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	13. Ja Herra puhui Moosekselle, sanoen:	24:12 Ja HERra puhui Mosexelle/ sanoden:

24:14 "Vie kirooja leirin ulkopuolelle, ja kaikki, jotka kuulivat sen, laskekoot kätensä hänen päänsä päälle, ja koko kansa kivittäkään hänet.	14. Vie häntä leiristä ulos, joka kiroillut on, ja anna kaikkein, jotka sen kuulivat, laskea kätensä hänen päänsä päälle, ja kaikki kansa kivittäkään häntä.	24:13 Wie händä leirist ulos joca kiroillut on/ ja anna caickein/ jotca sen cuulit/ laske kätens hänen pääns päälle/ ja caicki Canssa kiwittäkän händä.
24:15 Ja puhu israelilaisille ja sano: Kuka ikinä Jumalaansa kiroaa, se joutuu syynalaiseksi.	15. Ja puhu Israelin lapsille, sanoen: kuka ikänä Jumalaansa kiroilee, hänen pitää kantaman syntinsä.	24:14 Ja sano Israelin lapsille: joca Jumalatans kiroile/ hänen pitä candaman syndis.
24:16 Ja joka Herran nimeä pilkkaa, rangaistakoon kuolemalla; koko kansa kivittäkään hänet kuoliaaksi. Olipa se muukalainen tai maassa syntynyt, joka pilkkaa Herran nimeä, hänet surmattakoon.	16. Ja joka Herran nimeä pilkkaa, sen pitää totisesti kuoleman, kaiken kansan pitää häntä kuoliaaksi kivittämän. Niinkuin muukalaisen, niin pitää myös omaisen oleman: jos hän pilkkaa sitä nimeä, niin hänen pitää kuoleman.	24:15 Ja se/ cuin HERran nime pilcka/ hänen pitä totisest cuoleman/ caiken Canssan pitä händä kiwittämän. Nijn cuin muucalaisen/ nijn pitä myös omaisen oleman. Jos hän pilcka sitä nime/ nijn hänen pitä cuoleman.
24:17 Jos joku lyö kuoliaaksi ihmisen, kenen hyvänsä, hänet rangaistakoon kuolemalla.	17. Jos joku lyö jonkun ihmisen kuoliaaksi, hänen pitää totisesti kuoleman.	24:16 JOs jocu lyö jongun ihmisen/ hänen pitä totisest cuoleman.
24:18 Mutta joka lyö kuoliaaksi kotieläimen, korvatkoon sen: henki hengestä.	18. Vaan joka jonkunAUDAN lyö, hänen pitää maksaman hengen hengestä.	24:17 Waan joca jongunAUDAN lyö/ hänen pitä maxaman hengen hengest.
24:19 Ja joka tuottaa lähimmäisellensä vamman, sille tehtäkään, niinkuin hänkin on tehnyt:	19. Ja joka tekee jonkun lähimmäisensä virheelliseksi, hänelle pitää niin tehtämän, kuin hänkin tehnyt on:	24:18 Ja joca teke jongun lähimmäisellens wirhillisexi/ hänelle pitä nijn tehtämän/ cuin hängin tehnyt on.
24:20 ruhje ruhjeesta, silmä silmästä, hammas hampaasta; saman vamman, jonka hän on toiselle tuottanut, saakoon hän itsekin.	20. Haava haavasta, silmä silmästä, hammas hampaasta; niinkuin hän on jonkun ihmisen virheelliseksi tehnyt, niin pitää myös hänelle jälleen tehtämän.	24:19 Wahingo wahingosta/ silmä silmästä/ hammas hambasta/ nijncuin hän on jongun wirhillisexi tehnyt/ nijn pitä myös hänelle jäl lens tehtämän.
24:21 Joka lyö kuoliaaksi kotieläimen, korvatkoon sen; mutta joka lyö kuoliaaksi ihmisen, se surmattakoon.	21. Niin että joka lyöAUDAN, hänen pitää sen maksaman, vaan joka lyö ihmisen, sen pitää kuoleman.	24:20 Nijn että joca lyö jotacuta nauta/ hänen pitä sen maxaman/ waan joca lyö ihmistä/ hänen pitä cuoleman.
24:22 Sama laki olkoon teillä, niin muukalaisella kuin maassa syntyneelläkin; sillä minä olen Herra, teidän Jumalanne."	22. Yhden oikeuden pitää oleman teidän seassanne, niin muukalaisella kuin omaisellakin; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.	24:21 Yhden oikeuden pitä oleman teidän seasan/ nijn muucalaisella cuin omaisellakin: sillä minä olen HERra teidän Jumalan.

24:23 Ja Mooses puhui näin israelilaisille; ja he veivät kiroijan leirin ulkopuolelle ja kivittivät hänet kuoliaaksi. Näin israelilaiset tekivät, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.	23. Koska Moses oli näitä puhunut Israelin lapsille, niin veivät he sen leiristä ulos, joka kiroillut oli, ja kivittivät hänen kuoliaaksi: ja Israelin lapset tekivät niinkuin Herra Moosekselle käskenyt oli.	24:22 Ja Moses sanoi näitä Israelin lapsille. Ja he weit sen leirist ulos/ joca kiroillut oli/ ja kiwiti hänen. Ja näit teit Israelin lapset/ nijncuin HERra Mosexelle käskenyt oli.
25 LUKU	25 LUKU	XXV. Lucu
25:1 Ja Herra puhui Moosekselle Siinain vuorella sanoen:	1. Ja Herra puhui Moosekselle Sinain vuorella, sanoen:	25:1 JA HERra puhui Mosexelle Sinain vuorella/ sanoden:
25:2 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Kun te tulette siihen maahan, jonka minä teille annan, niin maa pitääköön sapattia Herran kunniaksi.	2. Puhu Israelin lapsille ja sano heille: koska te tulette siihen maahan, jonka minä teille annan, niin maan pitää pitämän Herralle lepoa.	25:2 Puhu Israelin lapsille/ ja sano heille: cosca te tuletta sijhen maahan/ jonga minä teille annan/ nijn maan pitä pitämän HERralle lepo.
25:3 Kuutena vuotena kylvä peltosi ja kuutena vuotena leikkaa viinitarhasi ja korjaa niiden sato,	3. Kuusi vuotta pitää sinun peltos kylvämän, ja kuusi vuotta viinamäkes leikkaaman, ja sen hedelmät kokooman;	25:3 Nijn ettäs kylwät cuusi vuotta sinun peldos/ ja cuusi vuotta sinä leickat sinun wijnapuitas/ ja cocot hedelmät.
25:4 mutta seitsemäntenä vuotena olkoon maalla levon aika, sapatti Herran kunniaksi; silloin älä kylvä peltoasi äläkä leikkaa viinitarhaasi.	4. Mutta seitsemäntenä vuonna pitää maan pitämän Herralle suuren pyhän, jona ei sinun pidä kylvämän sinun peltoas taikka leikkaaman sinun viinamäkeäs.	25:4 Mutta seidzemendenä vuonna/ pitä maan pitämän HERralle sen suuren pyhän/ jona ei sinun pidä kylwämän sinun peldoas/ taicka leickaman sinun wijnapuitas.
25:5 Leikatun viljasi jälkikasvua älä leikkaa, äläkä poimi viinirypäleitä, jotka ovat kasvaneet leikkaamattomissa viinipuissasi. Silloin olkoon maalla levon vuosi.	5. Ja mitä itsestänsä kasvaa laihostas, ei sinun pidä leikkaaman, ja viinamarjoja, jotka ilman sinun työtäs ovat kasvaneet, ei sinun pidä noukkiman; sillä se on maan lepovuosi.	25:5 Ja mitä idzestäns caswa sinun laihostas/ ei sinun pidä leickaman/ ja wijnamarjoja/ jotca ilman sinun työtäs owat caswanet/ ei sinun pidä nouckiman: sillä se on maan lepovuosi.
25:6 Mutta mitä itsestänsä kasvaa maan levätessä, olkoon teille ruuaksi, sinulle itsellesi, sinun palvelijallesi ja palvelijattarellesi, päiväpalkkalaisellesi ja loisesi, jotka luonasi asuvat.	6. Mutta maan lepoa sinun pitää sentähdn pitämän, että sinun pitää siitä syömän, sinun palvelias ja piikas, niin myös päivämiehes, huonekuntaises, ja muukalaiset sinun tykönäs.	25:6 Mutta maan lepo sinun pitä sentähden pitämän/ että sinun pitä sijtä syömän sinun palwelias/ pijcas/ päiwämiehes/ huonecunnaises ja muucalaiset sinun tykönäs.
25:7 Ja karjallesi ja metsäeläimille sinun maassasi olkoon kaikki sen sato ruuaksi.	7. Ja sinun karjalles ja eläimilles sinun maallas kaikki, mitä siinä kasvaa, pitää oleman ruaksi.	25:7 Sinun carjalles ja eläimilles sinun maallas/ caicki mitä sijnä caswa/ pitä oleman ruaxi.

<p>25:8 Ja laske seitsemän vuosiviikkoa: seitsemän kertaa seitsemän vuotta, niin että seitsemän vuosiviikon aika on neljäkymmentä yhdeksän vuotta.</p>	<p>8. Ja sinun pitää lukeman sinulles seitsemän lepovuotta, niin että seitsemän vuotta pitää seitsemän kertaa luettaman: ja ne seitsemän lepovuoden aikaa tekee yhdeksän vuotta viidettäkymmentä.</p>	<p>25:8 JA sinun pitää lukeman sinulles seidzemen sencaltaista lepovuotta/ nijn että seidzemen vuotta pitää seidzemen kerta luettaman/ ja ne seidzemen lepovuoden aica/ teke yhdexän vuotta wijdettäkymmendä.</p>
<p>25:9 Ja seitsemännessä kuussa, kuukauden kymmenentenä päivänä anna pasunan raikuen soida; sovituspäivänä antakaa pasunan soida koko maassanne.</p>	<p>9. Niin sinun pitää antaman soittaa basunalla ylitse koko teidän maakuntanne, kymmenentenä päivänä seitsemäntenä kuukautena: juuri sovintopäivänä pitää teidän antaman basunan käydä yli koko teidän maakuntanne.</p>	<p>25:9 Nijn sinun pitää andaman soitta Basunalla ylidze coco teidän maacundan/ kymmendenä päiwänä seidzemendenä cuucautena/ juuri sowindo päiwänä.</p>
<p>25:10 Ja pyhittäkää viideskymmenes vuosi ja julistakaa vapautus maassa kaikille sen asukkaille. Se olkoon teille riemuvuosi; jokainen teistä saa silloin palata perintömaallensa ja sukunsa luo.</p>	<p>10. Ja teidän pitää sen viidennenkymmenennen vuoden pyhittämän, ja pitää kuuluttaman vapauden maassa kaikille niille, jotka siinä asuvat; sillä se on teidän riemuvuotenne: silloin pitää itsekunkin pääsemän jälleen omaan saamaansa, itsekukin omaan sukuunsa.</p>	<p>25:10 Ja teidän pitää sen wijdennenkymmenennen vuoden pyhittämän/ ja pitää cudzuman wapaxi wuodexi maalle/ caikille nijlle/ jotca signä asuwat: sillä se on teidän riemuvuoten. Silloin pitää idzecungin pääsemän hänen oman saamaans/ idzecungin hänen oman sucuuns.</p>
<p>25:11 Riemuvuosi olkoon teille viideskymmenes vuosi; älkää silloin kylväkö älkääkä jälkikasvua leikatko, älkääkä poimiko, mitä leikkaamattomissa viinipuissa on kasvanut.</p>	<p>11. Sillä viideskymmenes vuosi on teidän riemuvuotenne: ei teidän pidä kylvämän, eikä leikkaaman itsestänsä kasvanutta, eikä myös hakeman niitä, mitkä ilman työtä kasvaneet ovat.</p>	<p>25:11 Sillä se wijdeskymmenes vuosi/ on teidän riemuvuoten/ ei teidän pidä kylvämän/ eikä leickaman idzestäns caswanut/ eikä myös wijnamäest hakeman nijtä/ kuin ilman työtä caswanet owat.</p>
<p>25:12 Sillä se on riemuvuosi, se olkoon teille pyhä; pellolta syökää sen sato.</p>	<p>12. Sillä se on riemuvuosi, se pitää pyhitettämän teiltä. Mutta teidän pitää syömän niitä kaikkia, mitä maa kantaa.</p>	<p>25:12 Sillä se on riemuwuosi/ se pitää pyhitettämän teildä. Mutta teidän pitää syömän nijtä caickia/ kuin maa canda.</p>
<p>25:13 Riemuvuotena saa jokainen teistä palata perintömaallensa.</p>	<p>13. Tämä on riemuvuosi, jona itsekunkin teistä pitää omaan saamaansa pääsemän jälleensä.</p>	<p>25:13 Tämä on riemuwuosi/ jona idzecungin pitää oman saamaans pääsemän jälleensä.</p>
<p>25:14 Jos myyt jotakin lähimmäisellesi tai ostat jotakin lähimmäiseltäsi, niin älkää tehkö vääryyttä toinen toisellenne.</p>	<p>14. Jos sinä jotakin myyt lähimmäiselles, taikka ostat jotakin häneltä, niin ei yhdenkään pidä pettämän veljeänsä.</p>	<p>25:14 JOs sinä jotakin myyt sinun lähimmäiselles/ taicka ostat jotain häneldä/ ei yhdengän pitää pettämän hänen weljens.</p>

25:15 Vaan maksa lähimmäisellesi riemuvuoden jälkeisten vuosien luvun mukaan, satovuosien luvun mukaan hän saakoon maksun sinulta.	15. Vaan riemuvuoden luvun jälkeen pitää sinun ostaman lähimmäiseltäs, ja vuoden tulon jälkeen pitää hänen sinulle myymän.	25:15 Waan riemuvuoden lugun jälkeen/ pitää sinun ostaman häneldä/ ja vuoden tulon jälkeen/ pitää hänen sinulle myymän.
25:16 Kuta useampia vuosia on, maksa sitä suurempi hinta, ja kuta vähemmän vuosia on, maksa sitä pienempi hinta; sillä satomäärän hän myy sinulle.	16. Sitä usiammat kuin vuodet ovat, pitää sinun korottaman hinnan, ja sen harvemmat kuin vuodet ovat, pitää sinun alentaman hinnan; sillä vuoden tulon luvun jälkeen pitää hänen myymän sinulle.	25:16 Sitä usiammat kuin vuodet ovat/ pitää sinun korottaman hinnan/ ja sen harvemmat kuin vuodet ovat/ pitää sinun alentaman hinnan: sillä vuoden tulon lugun jälkeen pitää hänen myymän sinulle.
25:17 Älköön teistä kukaan tehkö vääryyttä lähimmäisellensä, vaan pelkää Jumalaasi; sillä minä olen Herra, teidän Jumalanne.	17. Älkään kenkään pettäkö lähimmäistensä, mutta pelkää sinun Jumalaasi; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.	25:17 Älkän kengän pettäkö hänen lähimmäistensä/ mutta pelkää HERra sinun Jumalatas: minä olen HERra teidän Jumalan.
25:18 Sentähden pitäkää minun käskyni ja noudattakaa minun säädöksiäni ja pitäkää ne, niin te saatte turvallisesti asua maassa.	18. Sentähden tehkää minun säätyni ja pitäkää minun oikeuteni, että te ne teette, ja turvallisesti asutte maassa.	25:18 Sentähden tehkät minun säätyni jälkeen ja pitäkät minun oikeuteni/ että te teette ja pelkämät asutte maasan.
25:19 Ja maa on antava hedelmänsä, ja teillä on kyllin syötävää, ja te saatte turvallisesti asua siinä.	19. Ja maan pitää antaman teille hedelmänsä, ja teillä pitää oleman kyllä syötävää, ja asuman pelkämätä siinä.	25:19 Sillä maan pitää andaman teille hedelmäns/ ja teillä pitää oleman kyllä syötäväätä/ ja asuman pelkämätä sijnä.
25:20 Ja jos te sanotte: 'Mitä me syömme seitsemäntenä vuotena, kun meidän ei ole lupa kylvää eikä korjata satoamme?'	20. Ja jos te sanotte: mitä meidän pitää syömän seitsemäntenä vuonna? katso, ei meidän pidä kylvämän, eikä vuoden tuloa kokooman.	25:20 Ja jos te sanotte: mitä meidän pitää syömän seidzemendenä vuonna? sillä en me mitän kylvänet ja coonnet vuoden tulo.
25:21 niin minä käsken siunaukseni kuudentena vuotena tulemaan teille, niin että se tuottaa teille kolmen vuoden sadon.	21. Niin minä käsken minun siunaukseni tulla kuudentena vuotena teidän ylitsenne, niin että sen pitää tekemän teille kolmen vuoden tulon.	25:21 Ja minä käsken minun siunaukseni tulla cuudentena vuotena teidän ylidzen/ nijn että sen pitää tekemän teille colmen vuoden tulon.
25:22 Ja kun te kylvätte kahdeksantena vuotena, on teillä vielä vanhaa satoa syödä; siihen asti, kunnes yhdeksäntenä vuotena sen sato on saatu, on teillä vanhaa syödä.	22. Ja teidän pitää kylvämän kahdeksantena vuonna, ja vanhasta vuoden kasvusta syömän yhdeksänten vuoteen asti, niin että te syötte vanhasta uutiseen asti.	25:22 Ja teidän pitää kylvämän cahdexandena vuonna/ ja wanhast vuoden caswost syömän yhdexänden vuoten asti/ nijn että te syötte sijtä wanhasta utisen asti.
25:23 Älköön maata ainaiseksi myytäkö, sillä maa on minun ja te olette muukalaisia ja vieraita minun luonani.	23. Sentähden ei teidän pidä maata peräti myymän; sillä maan on minun, ja te olette muukalaiset ja vieraat minun edessäni.	25:23 Sentähden/ ei teidän pidä maata peräti myymän: Sillä maa on minun/ ja te oletta muucalaiset ja wierat minun edesäni.

25:24 Ja kaikessa siinä maassa, jonka te saatte perintömaaksenne, antakaa oikeus maan sukulunastamiseen.	24. Ja teidän pitää koko teidän omassa maassanne antaman maan lunastettaa.	25:24 Ja teidän pitää coco teidän maasan andaman maan lunastetta.
25:25 Jos veljesi köyhtyy ja myy perintömaatansa, niin hänen lähin sukulunastajansa tulkoon ja lunastakoon sen, mitä hänen veljensä on myynyt.	25. Jos sinun veljes köyhtyy, ja myy sinulle omaisuudestansa, ja hänen lähimmäinen lankonsa tulee hänen tykönsä, ja tahtoo lunastaa, niin pitää hänen lunastaman sen, minkä hänen veljensä myynyt on.	25:25 JOs sinun weljes köyhty/ ja myy sinulle hänen saamans/ ja tule hänen lähimmäinen langons hänen tygöns/ ja tahto lunasta/ nijn pitä hänen lunastaman sen/ cuin hänen weljens myynyt on.
25:26 Mutta jos jollakin ei ole sukulunastajaa, mutta hän itse voi hankkia niin paljon, kuin lunastukseen tarvitaan,	26. Ja jos joku on, jolla ei yhtään lunastajaa ole, ja taitaa niin paljo matkaan saada, kuin sen lunastukseksi tarvitaan.	25:26 Ja jos jocu on/ jolla ei yhtän lunastaja ole/ ja taita kädelläns nijnpaljo matcan saatta/ että hän lunasta yhden osan.
25:27 niin laskekoon, kuinka monta vuotta on kulunut myymisestä, ja maksakoon jäljellä olevasta ajasta miehelle, jolle hän myi, ja palatkoon perintömaallensa.	27. Niin pitää luettaman vuosiluku sittenkuin hän myi, ja annettaman hänelle, joka myi, mitä liiaksi on, että hän tulis omaisuuteensa jälleen.	25:27 Nijn pitä luettaman vuosilucu sijttecuin hän myi/ ja annettaman hänelle joca myi mitä lijaxi on/ että hän sais omans jäl lens.
25:28 Mutta jos hän ei voi hankkia niin paljoa, kuin maksamiseen tarvitaan, niin jääköön se, mitä hän on myynyt, ostajan haltuun riemuvuoteen asti. Mutta riemuvuotena se on vapaa, ja hän palatkoon perintömaallensa.	28. Mutta jos ei hän takaansa löydä niin paljo että hän sais sen jälleen, niin pitää sen, minkä hän myynyt on, oleman ostajan kädessä riemuvuoteen asti; niin hänen pitää oleman vapaan ja saaman omansa jälleen.	25:28 Mutta jos ei hän tacaans löydä nijnpaljo että hän sais sen jäl lens/ nijn pitä sen cuin hän myynyt on/ oleman ostajan kädes riemuvuoten asti/ nijn hänen pitä oleman wapan/ ja saaman omans jäl lens.
25:29 Jos joku myy asuinrakennuksen muureilla varustetussa kaupungissa, olkoon hänellä oikeus lunastaa se vuoden kuluessa siitä, kun hän sen myi; sen ajan kestää hänen sukulunastusoikeutensa.	29. Se joka myy asuttavan huoneen kaupungin muurin sisältä, hänellä on vapaa ehto ajastajassa, sitä lunastaa jäl lensä: ja sen pitää oleman ajan, jolla hän lunastaa sen.	25:29 Se cuin myy asuttawan huonen Caupungin muurin sisäldä/ hänellä on wapa ehto ajastajas sitä lunasta jäl lens. Ja sen pitä oleman ajan jolla hän lunasta sen.
25:30 Mutta jollei sitä lunasteta, ennenkuin vuosi on kulunut umpeen, niin jääköön talo muureilla varustetussa kaupungissa ainaiseksi ostajalle ja hänen suvullensa, riemuvuotena vapaaksi tulematta.	30. Ja jos ei hän lunasta sitä koko ajastajassa, niin pitää ostajan sen huoneen kaupungin muurin sisältä pitämän ijankaikkisesti ja hänen sukunsa, ja ei pidä vapaaksi tuleman ilovuotena.	25:30 Ja jos ei hän lunasta sitä ajastajas/ nijn pitä ostajan pitämän ijancaickisest ja hänen sucuns ja ei pidä wapaxi tuleman ilovuotena.

25:31 Mutta talot kylissä, joiden ympärillä ei ole muuria, luettakoon peltomaahan; ne olkoot lunastettavissa, ja riemuvuotena ne tulevat vapaiksi.	31. Mutta jos huone on maan kylässä, kussa ei yhtään muuria ympärillä ole, niin se pitää luettaman peltomaaksi: se lunastetaan ja tulee ilovuotena vapaaksi.	25:31 Mutta jos huone on maan kyläs/ cusa ei yhtän muuria ymbärins ole/ nijn se pitä luettaman peldomaaxi/ se lunastetan ilowuotena ja tule wapaxi.
25:32 Kuitenkin olkoon leeviläisillä niissä kaupungeissa, jotka ovat heidän perintöomaisuuttaan, ikuinen oikeus talojen lunastamiseen.	32. Leviläisten kaupungit ja huoneet kaupungeissa, joissa heidän tavaransa ovat, saavat he aina lunastaa.	25:32 Lewitain Caupungit ja huonet Caupungeis/ joisa heidän tawarans owat/ taitan aina lunastetta.
25:33 Jos joku leeviläinen käyttää lunastusoikeutta, niin myyty talo kaupungissa, joka on leeviläistä perintöomaisuutta, palautuu riemuvuotena vapaaksi; sillä talot leeviläiskaupungeissa ovat heidän perintöomaisuuttaan israelilaisten seassa.	33. Se joka jotakin lunastaa Leviläisiltä, hänen pitää siitä luopuman ilovuonna, olkoon se ostettu huone eli omaisuus kaupungissa, jossa hän asunut on; sillä huoneet Leviläisten kaupungeissa ovat heidän omaisuutensa Israelin lasten seassa.	25:33 Se joca jotakin lunasta Lewitailda/ hänen pitä sijtä luopuman ilowuonna/ olcon se huone eli Caupungi/ josa hän asunut on: sillä huonet Lewitain Caupungeista/ owat heidän saamans Israelin lasten seas.
25:34 Ja heidän kaupunkeihinsa kuuluvaa laidunmaata älköön myytäkö, sillä se on heidän ikuista perintöomaisuuttansa.	34. Mutta maata heidän kaupunkeinsa ympäriltä ei pidä myytämän; sillä se on heidän saamansa ijankaikkisesti.	25:34 Mutta maata heidän Caupungeins ymbärildä ei pidä myytämän: sillä se on heidän saamans ijancaickisest.
25:35 Jos veljesi sinun luonasi köyhtyy eikä jaksa pysyä pystyssä, tue häntä samoin kuin muukalaista tai loista; hän eläköön luonasi.	35. Jos veljes köyhtyy ja tulee voimattomaksi tykönäs, niin sinun pitää pitämän hänen ylös, niinkuin muukalaisen, taikka huonekunntaisen, että hän eläis sinun kanssas.	25:35 JOs sinun weljes köyhty ja tule woimattomaxi tykönäs/ nijn sinun pitä ottaman händä tygös/ nijncuin muucalaisen/ taicka huonecunnaisen/ että hän eläis sinun cansas.
25:36 Älä ota korkoa tai voittoa häneltä, vaan pelkää Jumalaasi ja anna veljesi elää luonasi.	36. Ja ei sinun pidä ottaman korkoa eli voittoa häneltä; vaan pelkää sinun Jumalaas, että sinun veljes sais elää sinun kanssas.	25:36 Ja ei sinun pidä ottaman corco eli woitto häneldä/ waan pelkä sinun HERras Jumalatas/ että sinun weljes sais elä sinun wieresäs.
25:37 Älä anna hänelle rahaasi korolle äläkä ota elintarpeista voittoa.	37. Ei sinun pidä antaman rahaas hänelle korolle, eikä antaman viljaas kasvulle.	25:37 Ei sinun pidä andaman rahas hänelle corgolle/ eikä andaman wiljas caswolle:
25:38 Minä olen Herra, teidän Jumalanne, joka vein teidät pois Egyptin maasta antaakseni teille Kanaanin maan ja ollakseni teidän Jumalanne.	38. Sillä minä olen Herra teidän Jumalanne, joka teidän johdatin Egyptin maalta, antaakseni teille Kanaanin maan, ja ollakseni teidän Jumalanne.	25:38 Sillä minä olen HERra teidän Jumalan/ joca teidän johdatin Egyptin maalda/ andaxen teille Canaan maan/ ja ollaxen teidän Jumalan.

25:39 Jos veljesi sinun luonasi köyhtyy ja myy itsensä sinulle, älä pane häntä orjan työhön,	39. Jos veljes köyhtyy sinun tykönäs, ja myy itsensä sinulle, niin ei sinun pidä häntä pitämän niinkuin orjaa.	25:39 JOs sinun weljes köyhty sinun tykönäs/ ja myy idzens sinulle/ nijn ei sinun pidä händä pitämän nijncuin alinomaist orja.
25:40 vaan hän olkoon päiväpalkkalaisena ja loisena sinun luonasi; riemuvuoteen asti hän palvelkoon sinua.	40. Mutta hänen pitää oleman sinun tykönäs niinkuin päivämiehen, eli huonekuntaisen, palvellen sinua riemuvuoteen asti.	25:40 Mutta hänen pitä oleman sinun tykönäs nijncuin päiwämiehen/ eli huonecunnaisen/ palwellen sinua wapaus wuoten asti.
25:41 Silloin hän lähteköön luotasi vapaana, hän ja hänen lapsensa hänen kanssaan, ja palatkoon sukunsa luo ja isiensä perintömaalle.	41. Silloin pitää hänen käymän ulos vapaana sinun tyköäs lapsinensa, ja pitää tuleman sukunsa tykö jälleen, ja isäinsä saaman päälle.	25:41 Silloin pitä hänen käymän ulos wapana sinun tyköäs lapsinens/ ja pitä tuleman sucuns tygö jäl lens ja hänen Isäns saaman päälle.
25:42 Sillä he ovat minun palvelijoitani, jotka minä vein pois Egyptin maasta; sentähden älköön heitä orjan tavalla myytäkö.	42. Sillä he ovat minun palveliani, jotka minä Egyptin maalta johdattanut olen: sentähden ei pidä heitä orjan tavalla myytämän.	25:42 Sillä he owat minun palweliani/ jotca minä Egyptin maalda johdattanut olen: sentähden ei pidä heitä orjan tawalla myytämän.
25:43 Älä hallitse heitä kovuudella, vaan pelkää Jumalaasi.	43. Ei sinun pidä ankarasti heitä hallitseman, vaan pelkäämän sinun Jumalaas.	25:43 Ei sinun pidä angarast heitä hallidzeman/ waan pelkämän sinun Jumalatas.
25:44 Mutta orjasi ja orjattaresi, jotka hankit itsellesi, ostakaa kansoista, jotka asuvat teidän ympärillänne.	44. Jos tahdot pitää orjaa ja piikaa, niin sinun pitää ostaman ne pakanoilta, jotka teidän ympärillänne ovat.	25:44 Jos sinä tahdot pitä orja ja pijca/ nijn sinun pitä ostaman ne pacanoilda/ jotca teidän ymbärillän owat.
25:45 Tahi ostakaa ne teidän luonanne asuvien loisten lapsista ja heidän sukulaisistaan, jotka ovat teidän luonanne ja jotka ovat heille syntyneet teidän maassanne; ja ne olkoot teidän perintöomaisuuttanne.	45. Ja huonekuntalaisilta, jotka muukalaiset ovat teidän seassanne, pitää teidän ne ostaman, ja heidän suvuiltansa, jotka he teidän tykönänne teidän maassanne synnyttäneet ovat: ja ne pitää teidän omanne oleman.	25:45 Huonecundaisilda jotca muucalaiset owat teidän seasan/ ja heidän suguistans/ jotca he teidän tykönän teidän maasan synnyttänet owat/ ne pitä teidän omistaman.
25:46 Ja jättäkää ne jälkeenne perinnöksi lapsillenne, pysyväksi perintöomaisuudeksi; niitä saatte pitää ainaisesti orjinanne. Mutta veljistänne, israelilaisista, älä ketään kovuudella hallitse.	46. Ja pitäkää heitä omananne, ja teidän lapsillenne teidän jälkeenne ijankaikkiseksi perimiseksi, ja niiden pitää oleman teidän orjanne; mutta veljenne Israelin lapset ei pidä toinen toistansa ankarasti hallitseman.	25:46 Ja pitäkät heitä omanan/ ja teidän lapsen teidän jälken ijancaickisexi perimisexi/ ja nijden pitä oleman teidän orjan. Mutta teidän weljiän Israelin lapsia/ ei teidän pidä toinen toistan angarast hallidzeman.

<p>25:47 Jos sinun luonasi asuva muukalainen tai loinen tulee varoihin, veljesi köyhtyessä hänen luonaan, niin että hän myy itsensä sinun luonasi asuvalle muukalaiselle tai loiselle tai jollekin muukalaisen suvun jäsenelle,</p>	<p>47. Jos muukalainen eli huonekuntainen hyötyy sinun tykönäs, ja sinun veljes köyhtyy hänen tykönänsä, niin että hän myy itsensä muukalaiselle, joka huonekuntainen sinun tykönäs on, eli jollekulle muukalaisen suvusta,</p>	<p>25:47 JOs muucalainen eli huonecundainen hyöty sinun tykönäs/ ja sinun veljes köyhty hänen tykönäns/ nijn että hän myy idzens muucalaiselle eli huonecundaiselle sinun tykönäs/ eli jolleculle hänen sugustans.</p>
<p>25:48 niin olkoon hän, sen jälkeen kuin hän myi itsensä, lunastettavissa; joku hänen veljistään lunastakoon hänet.</p>	<p>48. Niin pitää hänellä oikeus oleman lunastettaa jälleen sittekuin hän myyty on, että joku hänen veljistänsä pitäis hänen lunastaman jälleensä;</p>	<p>25:48 Nijn pitä hänellä oikeus oleman lunasta jälleens sijttecuin hän myyty on/ että jocu hänen veljistäns pitäis hänen lunastaman jälleens.</p>
<p>25:49 Tahi lunastakoon hänet hänen setänsä tai setänsä poika tai joku veriheimolainen hänen suvustansa; tahi jos hän tulee varoihin, lunastakoon hän itse itsensä.</p>	<p>49. Eli hänen setänsä eli setänsä poika lunastakaan hänen, taikka joku hänen lähimmäisestä suvustansa, eli jos hän itse taitaa niin paljo matkaan saada, niin pitää hänen lunastaman itsensä.</p>	<p>25:49 Eli hänen setäns/ setäns poica/ taicka jocu hänen lähimmäisestä sugustans/ eli jos hänen oma kätens taita nijn paljo matcan saatta/ nijn pitä hänen lunastaman idzens.</p>
<p>25:50 Ja hänen on laskettava yhdessä ostajansa kanssa, kuinka pitkä aika on riemuvuoteen siitä vuodesta, jolloin hän myi itsensä hänelle; ja hänen myyntihintansa jaettakoon vuosien luvulla; hänen palvelusaikansa laskettakoon saman arvoiseksi kuin päiväpalkkalaisen.</p>	<p>50. Ja hänen pitää lukua laskeman ostajansa kanssa, siitä vuodesta kuin hän myi itsensä ilovuoteen asti, ja raha pitää luettaman vuoden luvun jälkeen, sittekuin hän myytiin, ja kaiken sen ajan palkka pitää siihen luettaman:</p>	<p>25:50 Ja hänen pitä lucua laskeman ostajans cansa/ sijtä vuodesta/ cuin hän myi idzens ilovuoten asti/ ja raha pitää luettaman vuoden lugun jälken/ sijttecuin hän myytin/ ja caiken sen ajan palcka pitää sijhen luettaman.</p>
<p>25:51 Jos vielä on monta vuotta jäljellä, maksakoon hän takaisin lunastushintanaan niitä vastaavan osan siitä summasta, jolla hänet ostettiin.</p>	<p>51. Ja jos vielä monta vuotta on ilovuoteen, niin hänen pitää sitä enemmän antaman lunastuksestansa, senjälkeen kuin hän ostettu on.</p>	<p>25:51 Ja jos vielä monda vuotta on ilovuoteen/ nijn hänen pitä sitä enemmän andaman hänen lunastuxestans/ senjälken cuin hän ostettu on.</p>
<p>25:52 Mutta jos vain vähän vuosia on jäljellä riemuvuoteen, laskekoon ostaja nekin hänelle, ja hän maksakoon lunastushintansa sen mukaan, kuin hänellä on vuosia jäljellä.</p>	<p>52. Mutta jos harvat vuodet ovat ilovuoteen, niin laskekaan lukua hänen kanssansa ja hänen pitää vuotten jälkeen antaman lunastuksensa.</p>	<p>25:52 Mutta jos harwat vuodet owat ilovuoteen/ nijn hänen pitä sen jälken andaman hänen lunastuxens.</p>
<p>25:53 Vuosikaupalla otetun päiväpalkkalaisen tavalla hän palvelkoon häntä, mutta älköön tämä kovuudella hallitko häntä sinun silmiesi edessä.</p>	<p>53. Ja pitää hänen palkkansa myös siihen luettaman vuosi vuodelta, ja ei hänen pidä ankaruudella häntä hallitseman sinun edessäs.</p>	<p>25:53 Ja pitä hänen palckans myös sijhen luettaman vuosi vuodelda/ ja ei sinun pidä salliman angarudella händä hallita sinun edesäs.</p>

25:54 Mutta jos häntä ei näin lunasteta, tulkoon hän riemuvuotena vapaaksi, hän itse ja hänen lapsensa hänen kanssaan.	54. Jos ei hän näin lunasta itsiänsä, niin hänen pitää ilovuonna vapaana käymän ulos lapsinensa.	25:54 Jos ei hän näin lunasta idzens/ niin hänen pitä ilovuonna wapana käymän ulos lapsinens:
25:55 Sillä israelilaiset ovat minun palvelijoitani; he ovat minun palvelijani, jotka minä vein pois Egyptin maasta. Minä olen Herra, teidän Jumalanne."	55. Sillä Israelin lapset ovat minun palveliani; he ovat minun palveliani, jotka minä olen Egyptin maalta johdattanut ulos: Minä olen Herra teidän Jumalanne.	25:55 Sillä Israelin lapset owat minun palweliani/ jotca minä olen Egyptin maalda johdattanut: Minä olen HERra teidän Jumalan.
26 LUKU	26 LUKU	XXVI. Lucu
26:1 "Älkää tehkö itsellenne epäjumalia älkääkä pystyttäkö itsellenne jumalankuvia tai patsaita, älkää myöskään asettako maahanne kiviä, joissa on kuvia, kumartaaksenne niitä, sillä minä olen Herra, teidän Jumalanne.	1. Ei teidän pidä tekemän teillenne epäjumalia, ei kuvia, eikä myös patsaita pystyttämän teillenne, eikä myös yhtään merkkikiveä paneman teidän maallanne, kumartaaksenne niitä; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.	26:1 Ei teidän pidä tekemän teillen epäjumalita eli cuwia/ eikä myös padzaita/ eikä mös yhtän merckikiwe paneman teidän maallan/ cumartaxen nijtä: sillä minä olen HERra teidän Jumalan.
26:2 Pitäkää minun sapattini ja peljätkää minun pyhäkköäni. Minä olen Herra.	2. Pitäkää minun sabbatini, ja peljätkää minun pyhyttäni: Minä olen Herra.	26:2 Pitäkät minun Sabbathini/ ja peljätkät minun pyhyttäni: Minä olen HERra.
26:3 Jos te vaellatte minun säädöksieni mukaan ja noudatatte minun käskyjäni ja pidätte ne,	3. Jos te säädyissäni vaellatte, ja minun käskyni kätkette, ja teette ne,	26:3 JOs te minun säädyissäni waellatte/ ja minun käskyn kätkette/ ja teette ne.
26:4 annan minä teille sateen ajallansa, niin että maa antaa satonsa ja kedon puut kantavat hedelmänsä.	4. Niin minä annan teille sateen ajallansa, ja maa antaa kasvunsa, ja kedon puut antavat hedelmänsä.	26:4 Nijn minä annan teille saten ajallans/ ja maa anda caswons/ ja kedon puut andawat hedelmäns.
26:5 Ja puiminen kestää teillä viininkorjuuseen asti, ja viininkorjuu kestää kylvöön asti, ja teillä on kyllin leipää syödäksenne, ja te saatte turvallisesti asua maassanne.	5. Ja riihen aika ulottuu viinan uutiseen asti, ja viinan uutinen ulottuu touko aikaan asti, ja teillä pitää oleman leipää viljalta, ja saatte asua levollisesti teidän maassanne.	26:5 Ja rijhen aica ulottu wijnan utisen asti/ ja wijnan utinen ulottu toucoaicen asti/ ja teillä pitä oleman leipä wiljalda/ ja saatte asua lewollisest teidän maasan.
26:6 Ja minä annan rauhan teidän maallenne, ja te saatte levätä, kenenkään peljättämättä; ja minä hävitän pahat pedot teidän maastanne, eikä miekka käy teidän maanne ylitse.	6. Ja minä annan rauhan teidän maallenne, ja te saatte levätä, ja ei kenkään teitä peljätä, ja minä ajan pahat pedot teidän maaltanne pois, ja miekan ei pidä käymän teidän maanne lävitse.	26:6 Ja minä annan rauhan teidän maallen/ ja te saatte lewätä/ ja ei kengän teitä peljätä. Ja minä ajan pedot teidän maaldan pois/ ja miecan ei pidä käymän teidän maan läpidze.
26:7 Te ajatte pakoon vihollisenne, ja he kaatuvat miekkaan teidän edessänne.	7. Teidän pitää vihollisianne ajaman takaa, ja heidän pitää kaatuman miekkaan teidän edessänne.	26:7 Ja wiholisia ajaisan taca pitä heidän caatuman miecalla teidän edesän.

26:8 Viisi teistä ajaa pakoon sata, ja sata teistä ajaa pakoon kymmenentuhatta, ja teidän vihollisenne kaatuvat miekkaan teidän edessänne.	8. Viisi teistä karkottaa sata, ja sata teistä karkottaa kymmenentuhatta, ja teidän vihollisenne pitää kaatumen teidän edessänne miekkaan.	26:8 Wijsi teistä carcotta sata/ ja sata teistä carcotta kymmenen tuhatta: Ja teidän wiholisen pitä caatumen teidän edesän miecalla.
26:9 Ja minä käännyn teidän puoleenne ja teen teidät hedelmälliseksi ja annan teidän lisääntyä ja pidän liittoni teidän kanssanne.	9. Ja minä käännän minuni teidän puoleenne, ja teen teidät hedelmälliseksi ja lisään teitä, ja vahvistan minun liittoni teidän kanssanne.	26:9 Ja minä käännän minuni teidän puoleen/ ja caswatan ja lisän teitä/ ja wahwistan minun lijtttoni teidän cansan.
26:10 Ja te saatte syödä vanhaa, viime vuoden satoa, ja te joudutte viemään vanhan pois uuden tieltä.	10. Ja te saatte syödä sitä vanhaa, joka vanhenee, ja vanhat te hylkääte uuden tähden.	26:10 Ja te saatte syödä sitä wanha/ joca wanhene/ ja wanhat te hyljät uden tähden.
26:11 Ja minä panen asumukseni teidän keskellenne enkä viero teitä.	11. Ja minä panen asumasiani teidän keskellenne, ja minun sieluni ei hyljää teitä.	26:11 Minä panen asumasiani teidän keskellen/ ja minun sielun ei hyljä teitä.
26:12 Ja minä vaellan teidän keskellänne ja olen teidän Jumalanne, ja te olette minun kansani.	12. Ja minä vaellan teidän keskellänne ja olen teidän Jumalanne, ja teidän pitää oleman minun kanssani.	26:12 Ja minä waellan teidän keskellän ja olen teidän Jumalan/ ja teidän pitä oleman minun Canssan:
26:13 Minä olen Herra, teidän Jumalanne, joka vein teidät pois Egyptin maasta, olemasta heidän orjinansa; ja minä mursin rikki teidän ikeenne puut ja annoin teidän kulkea pää pystyssä.	13. Sillä minä olen Herra teidän Jumalanne, joka johdatin teidät ulos Egyptin maalta, ettei teidän pitänyt oleman heidän orjansa. Minä olen taittanut poikki ikeenne vehmerän, ja olen antanut tiedän käydä pystyällä.	26:13 Sillä minä olen HERra teidän Jumalan/ joca johdatin teidän Egyptin maalda/ ettei teidän pitänyt oleman heidän orjans. Minä olen taittanut poicki teidän iken/ ja olen andanut teidän käydä pystyällä.
26:14 Mutta jos te ette kuule minua ettekä pidä kaikkia näitä käskyjä,	14. Mutta jos ette kuule minua, ettekä tee kaikkia näitä käskyjä,	26:14 MUTta jos ette te cuule minua/ ettengä tee caicki nijtä käskyjä:
26:15 vaan hylkääte halpana minun ohjeeni ja teidän sielunne vieroo minun säädöksiäni, niin ettette pidä kaikkia minun käskyjäni, vaan rikotte minun liittoni,	15. Vaan suututte säätyihini, ja teidän sielunne hyljää minun oikeuteni, ettekä tee kaikkia minun käskyjäni, ja rikotte minun liittoni,	26:15 Waan suututte minun säätyini/ ja teidän sielun hyljä minun oikeuteni/ ettengä tee caickia minun käskyjäni ja hyljätte minun lijtttoni.
26:16 niin minäkin teen teille samoin ja rankaisen teitä hirmuisilla onnettomuuksilla, hivutustaudilla ja kuumeella, jotka sammuttavat teidän silmänne ja näännyttävät sielunne; ja te kylvätte siemenenne turhaan, sillä teidän vihollisenne syövät sen.	16. Niin minä teen teille nämät: minä rankaisen teitä vavistuksella, kuivataudilla, ja poltetaudilla, josta kasvonne raukeevat ja ruumiinne nääntyvät: ja teidän pitää siemenenne kylvämän turhaan, ja teidän vihollistenne pitää syömän sen.	26:16 Nijn minä teen teille nämät: Minä rangaisen teitä wapistuxella/ ajoxilla ja wilutaudilla/ nijn että teidän caswon raukewat/ ja teidän ruumin näändywät/ ja teidän pitä siemenen kylvämän turhan/ ja teidän wiholisten pitä syömän sen.

26:17 Ja minä käännän kasvoni teitä vastaan, ja teidän vihollisenne voittavat teidät; teidän vihamiehenne hallitsevat teitä, ja te pakenette, vaikka ei kukaan aja teitä takaa.	17. Ja minä asetan kasvoni teitä vastaan, ja te lyödään vihamiehiltänne, ja ne pitää hallitseman teitä, jotka teitä vihaavat, teidän pitää myös pakeneman, koska ei kenkään teitä aja takaa.	26:17 Ja minä asetan minun caswoni teitä wastan/ ja te lyödän teidän vihamiehildän/ ja jotca teitä wihawat/ pitä teitä hallidzeman/ teidän pitä myös pakeneman/ cosca ei kengän teitä aja taca.
26:18 Jos ette sittenkään kuule minua, niin minä vielä kuritan teitä seitsenkertaisesti teidän syntienne tähden.	18. Jollette vielä sittekään kuule minua, niin minä lisään sen seitsemän kertaa, rangaistakseni teitä synteinne tähden.	26:18 Jollette wielä sijttekän cuule minua/ nijn minä lisän sen seidzemen kerta rangaistaxeni teitä teidän syndein tähden.
26:19 Ja minä murran teidän ylpeän uhmanne; minä teen teidän taivaanne raudankovaksi ja maanne vasken kaltaiseksi.	19. Ja minä särjen teidän ylpeytenne uppiskaisuuden, minä teen teidän toivonne niinkuin raudan, ja teidän maanne niinkuin vasken.	26:19 Ja minä särjen teidän ylpeyden ja uppiscaisuuden: minä teen teidän taiwan/ nijncuin raudan/ ja teidän maan nijncuin wasken.
26:20 Ja teidän voimanne kuluu hukkaan, sillä teidän maanne ei anna satoansa eivätkä maan puut anna hedelmäänsä.	20. Ja teidän voimanne pitää hukkaan kulutettaman, niin ettei teidän maanne kasvoansa anna, eikä puut maalla hedelmäänsä anna.	26:20 Ja teidän waiwan ja työn pitä huckan tuleman/ nijn ettei teidän maan caswons anna/ eikä puut maalla hedelmätäns anna.
26:21 Ja jos te sittenkin käytte minua vastaan ettekä tahdo kuulla minua, niin minä lyön teitä vielä seitsenkertaisesti, teidän syntienne mukaan.	21. Ja jos te vielä minua vastaan vaellatte, ettekä tahdo kuulla minua, niin minä vielä sitte lisään rangaistuksen teidän päällenne seitsemän kertaa, teidän synteinne tähden.	26:21 Ja jos te wielä minua wastan waellatte/ ettengä cuule minua/ nijn minä wielä sijtte seidzemen kerta lisän/ lyödäxen teitä teidän syndein tähden.
26:22 Minä lähetän teidän sekaanne metsän pedot riistämään teiltä lapsenne, raatelemaan karjaanne ja vähentämään teidän lukuanne, niin että teidän tienne tulevat autioiksi.	22. Ja lähetän teidän sekaanne metsän pedot syömään lapsianne, ja karjaanne raatelemaan, ja vähentämään teitä, ja teidän tienne pitää autioksi tuleman.	26:22 Ja lähetän teidän secaan medzän pedot/ syömän teidän lapsian/ ja teidän carjan raateleman/ ja wähendämän teitä/ ja teidän tien pitä autiaxi tuleman.
26:23 Jos te ette vielä tästäkään minun kurituksestani ota ojentuaksenne, vaan yhä käytte minua vastaan,	23. Jollette vielä niillä anna kuritettaa teitänne, mutta käytte minua vastaan,	26:23 Jollette wielä nijllä anna curitetta teitän/ mutta käytte minua wastan.
26:24 niin minäkin käyn teitä vastaan ja lyön teitä seitsenkertaisesti teidän syntienne tähden.	24. Niin minä myös käyn teitä vastaan, ja lyön teitä vielä seitsemän kertaa enemmin, teidän synteinne tähden.	26:24 Nijn minä myös käyn teitä wastan/ ja lyön teitä wielä seidzemen kerta enämmin/ teidän syndein tähden.
26:25 Minä saatan teidän kimppuunne miekan, joka kostaa rikotun liiton; ja kun te kokoontutte kaupunkeihinne, niin minä lähetän teidän sekaanne ruttotaudin, ja teidän on antautuminen vihollisen valtaan.	25. Ja saatan päällenne kostomiekan, joka minun liittoni pitää kostaman, että te kokootte teitänne teidän kaupunkeihinne: sitte minä lähetän teidän sekaanne ruttotaudin, ja annan teitä vihamiestenne käteen.	26:25 Ja saatan teidän päällen costomiecan/ joca minun lijtttoni pitää costaman. Ja jos te cocotte teitän teidän Caupungein/ nijn minä lähetän teidän secaan ruttotaudin/ ja annan teitä teidän wihamiesten käteen.

26:26 Kun minä murran teiltä leivän tuen, niin kymmenen vaimoa paistaa teidän leipänne yhdessä uunissa, ja he tuovat kotiin teidän leipänne vaa'alla punnittuna; ja kun te syötte, ette tule ravituiksi.	26. Ja minä hukutan teiltä leivän aineen, niin että yhdessä pätsissä kymmenen vaimoa leipänne kypsentyvät, ja punnitsevat leipänne vaalla: ja syötyänne ette tule ravituksi.	26:26 Ja minä hucutan teidän leiwän ainen/ nijn että yhdes pädzis kymmenen waimo teidän leipän kypsendäwät/ ja punnidzewat teidän leipän wagalla. Ja syötyänne et te tule rawituxi.
26:27 Ja jos te ette vielä sittenkään kuule minua, vaan yhä käytte minua vastaan,	27. Ja jollette vielä sitte kuule minua, mutta vaellatte minua vastaan,	26:27 Ja jollei te wielä sijtte cuule minua/ mutta waellatte minua wastan/
26:28 niin minäkin kiivastuksessani käyn teitä vastaan ja kuritan teitä seitsenkertaisesti teidän syntienne tähden.	28. Niin minä myös hirmuisuudessa vaellan teitä vastaan, ja minä rankaisen teitä seitsemän kertaa enemmän, teidän synteinne tähden,	26:28 Nijn minä myös hirmuisudes waellan teitä wastan/ ja minä teitä rangaisen seidzemen kerta enämmin/ teidän syndein tähden.
26:29 Ja te syötte poikienne lihaa, ja tyttärienne lihaa te syötte.	29. Että teidän pitää syömän poikainne ja tytärtenne lihaa,	26:29 Että teidän pitä syömän teidän poican ja tyttären liha.
26:30 Ja minä kukistan teidän uhrikukkulanne ja hävitän teidän auringonpatsaanne ja panen teidän ruumiinne teidän kivijumalienne ruumiiden päälle, ja minun sieluni inhoaa teitä.	30. Ja minä kukistan teidän kukkulanne ja hävitän teidän kuvanne, ja panen teidän raatonne epäjumalainne raatoin päälle, ja minun sieluni kuoittaa teitä.	26:30 Ja minä cukistan teidän cuckulan/ ja häwitän teidän cuwan/ ja panen teidän raaton teidän epäjumalten päälle/ ja minun sielun cuoitta teitä.
26:31 Ja minä muutan teidän kaupunkinne raunioiksi ja hävitän teidän pyhäkkönne enkä mielisty teidän uhrienne tuoksuun.	31. Ja teen kaupunkinne autioiksi ja kirkkonne hävitän, enkä myös teidän lepytyshajuanne haista.	26:31 Ja teen teidän Caupungin autiaksi/ ja teidän kirckon häwitän/ engä myös teidän makiat hajuan haista.
26:32 Ja minä hävitän maan, niin että teidän vihollisenne, jotka siinä asuvat, siitä tyrmistyvät.	32. Ja minä tahdon hävittää maan, niin että vihollisenne, jotka siinä asuvat, pitää siitä hämmästyvän.	26:32 Ja minä häwitän teidän maan/ nijn että teidän wiholisenne/ jotca sijnä asuwat/ pitä sitä hämmästyvän.
26:33 Mutta teidät minä hajotan kansojen sekaan ja ajan teitä takaa paljastetulla miekalla, ja teidän maanne tulee autioksi ja kaupunkinne raunioiksi.	33. Ja hajoitan teitä pakanain sekaan, ja vedän ulos miekan teidän jälkeenne, ja maanne pitää tuleman kylmille ja kaupunkinne kukistetuksi.	26:33 Ja hajotan teitä pacanoitten sekaan/ ja wedän ulos miecan teidän jälken. Ja teidän maan tule kylmille/ ja teidän Caupungin cukistetuxi.
26:34 Silloin maa saa hyvityksen sapateistaan, niin kauan kuin se on autiona ja te olette vihollistenne maassa. Silloin maa lepää ja saa hyvityksen sapateistaan.	34. Silloin kelpaa maalle hänen leponsa, niinkauvan kuin hän autiona on, ja te olette vihollisten maalla. Ja silloin vasta maa lepää ja pyhää pitää.	26:34 Silloin kelpa maalle hänen lepons/ nijn cauwan cuin hän autian on/ ja te oletta wiholisten maalla. Ja silloin äsken maa lepä/ ja pyhä pitä.
26:35 Niin kauan kuin se on autiona, saa se levätä nauttien sitä lepoa, jota se ei saanut teidän sapatteinnan, asuessanne siinä.	35. Niinkauvan kuin se autiona on, saa hän levätä, ettei hän saanut pyhää pitää, silloin koska teidän piti hänen pyhänsä antaman pitää, koska te asuite siellä.	26:35 Nijncauwan cuin se autian on/ saa hän lewätä/ ettei hän saanut pyhä pitä/ silloin cosca teidän piti hänen pyhäns andaman pitä/ ja te asuite siellä.

26:36 Ja niille teistä, jotka jäävät jäljelle, minä annan pelokkaan sydämen heidän vihollistensa maassa, niin että lentävän lehden kahina ajaa heidät pakoon, ja he pakenevat, niinkuin pakenisivat miekkaa, ja kaatuvat, vaikka ei kukaan heitä aja takaa.	36. Ja niille, jotka jäävät teistä, teen minä vapisevan sydämen heidän vihollistensa maalla, niin että kapisevan lehden ääni karkottaa heitä, ja pitää pakeneman sitä niinkuin miekkaa, ja pitää kaatuman siinä, kussa ei kenkään heitä aja takaa.	26:36 Ja nijlle/ jotca jäävät teistä/ teen minä wapisewan sydämmen heidän wiholistens maalla/ nijn että capisewan lehden äni carcotta heitä/ ja pitä pakeneman sitä nijncuin miecka/ ja pitä caatuman sijnä/ cusa ei kengän heitä aja taca.
26:37 Ja he kompastuvat toinen toiseensa niinkuin miekkaa paeten, vaikka ei kukaan aja heitä takaa; ja te ette voi pitää puolianne vihollisianne vastaan.	37. Ja heidän pitää lankeeman toinen toisensa päälle, niinkuin miekan edestä, vaikka ei yksikään karkota heitä, ja ette tohdi nousta vihamiehiänne vastaan.	26:37 Ja heidän pitä langeman toinen toisens päälle/ nijncuin miecan edestä/ ja ei yxikän carcota heitä/ ja et te tohdi nosta teidän wihamiehiän wastan.
26:38 Ja te häviätte kansojen sekaan, ja vihollistenne maa nielee teidät.	38. Ja teidän pitää hukkuman pakanain seassa, ja vihollisten maa pitää teitä syömän.	26:38 Ja teidän pitä huckuman pacanain seas/ ja wiholisten maa pitä teidän syömän.
26:39 Ja ne teistä, jotka jäävät jäljelle, riutuvat teidän vihollistenne maassa syntivelkansa tähden; ja myös isiensä syntivelan tähden he riutuvat niinkuin nekin.	39. Ne kuin jäävät teistä, pitää vaipuman pahuudessaansa, teidän vihollistenne maalla. Ja isäinsä pahoissa teoissa pitää teidän vaipuman.	26:39 NE cuin jäävät teistä/ pitä waipuman heidän pahois tegoisans/ teidän wiholisten maalla. Ja heidän Isäins pahois tegois/ pitä heidän waipuman.
26:40 Silloin he tunnustavat syntivelkansa ja isiensä syntivelan, sen että ovat olleet minulle uskottomat ja käyneet minua vastaan,	40. Silloin pitää heidän tunnustaman pahat tekonsa ja isäinsä pahat teot, joilla he ovat minun mieleni rikkoneet, ja vaeltaneet minua vastaan.	26:40 Silloin heidän pitä tunnustaman pahat tecons/ ja heidän wanhemmittens pahat tegot/ joilla he owat minun mieleni rickonet/ ja waeldanet minua wastan.
26:41 jonka tähden minäkin kävin heitä vastaan ja vein heidät heidän vihollistensa maahan. Silloin heidän ympärileikkaamaton sydämensä nöyrtyy, ja silloin he sovittavat syntivelkansa.	41. Sentähden minä myös vaellan heitä vastaan ja vien heitä vihollistensa maalle, että edes silloin heidän ympärileikkaamaton sydämensä nöyryttäis itsensä; silloin myös heidän pahan tekonsa rangaistus heille kelpaa.	26:41 Sentähden minä myös waellan heitä wastan/ ja wien heitä wiholistens maalle: että edes silloin heidän ymbärinsleickamaton sydämmens nöyrytäis idzens/ silloin myös heidän pahan tecons rangaistus heille kelpa.
26:42 Ja silloin minä muistan liittoni Jaakobin kanssa ja muistan liittoni Iisakin kanssa ja liittoni Aabrahamin kanssa, ja minä muistan myös maan.	42. Ja minä muistan minun liittoni Jakobin kanssa, niin myös minun liittoni Isaakin kanssa, ja myös minun liittoni Abrahamin kanssa muistan minä, muistan myös maan,	26:42 Ja minä muistan minun lijtttoni Jacobin cansa/ ja minun lijtttoni Isaachin cansa/ ja minun lijtttoni Abrahamin cansa/ muistan myös Maan.

26:43 Mutta ensin tulkoon maa tyhjäksi heistä ja saakoon hyvityksen sapateistansa olemalla autiona, niin kauan kuin he ovat poissa; ja he sovittakoot syntivelkansa sentähden, juuri sentähden, että he hylkäsivät minun säädökseni ja että heidän sielunsa vieroi minun käskyjäni.	43. Joka heiltä jätetty on, ja sille kelpaa lepopäivänsä, niinkauvan kuin se autiona on heiltä, ja heidän pahan tekonsa rangaistus heille kelpaa, että he hylkäsivät minun oikeuteni, ja heidän sielunsa on kuoittanut minun säätyjäni.	26:43 Joca heildä jätetty on/ ja hänelle kelpa hänen lepopäiwäns/ nijncauwan cuin hän autian on heildä/ ja heidän pahan tecons rangaistus heille kelpa: että he hyljäisit minun oikeuteni/ ja heidän sieluns on cuoittanut minun säätyjäni.
26:44 Mutta sittenkään, vaikka he ovat vihollistensa maassa, en minä heitä hylkää enkä viero heitä niin, että lopettaisin heidät ja rikkoisin liittoni heidän kanssansa; sillä minä olen Herra, heidän Jumalansa.	44. Ja vaikka he vielä vihollistensa maalla ovat, en minä kuitenkaan ole heitä hyljännyt, ja en heitä niin kurittanut, että minä olisin heidän peräti hukuttanut, ja minun liittoni heidän kanssansa tyhjäksi tehnyt; sillä minä olen Herra heidän Jumalansa.	26:44 Ja waicka he vielä wiholistens maalla owat/ en minä cuitengan ole heitä hyljännyt/ ja en heitä nijn cuoittanut/ että minä olisin heidän peräti hucuttanut/ ja minun lijtttoni heidän cansans tyhjäksi tehnyt: sillä minä olen HERra heidän Jumalans.
26:45 Ja minä muistan heidän hyväksensä liiton heidän isiensä kanssa, jotka minä vein pois Egyptin maasta kansojen silmien edessä, ollakseni heidän Jumalansa. Minä olen Herra."	45. Ja minä muistan ensimmäisen liittoni heistä, koska minä johdatin heidät Egyptin maalta pakanain silmäin edestä, ollakseni heidän Jumalansa: minä Herra.	26:45 Ja minä muistan minun ensimmäisen lijtttoni heistä/ cosca minä johdatin heidän Egyptin maalda pacanaitten silmäin edestä/ ollaxen heidän Jumalans. Minä HERra.
26:46 Nämä ovat ne käskyt, säädökset ja lait, jotka Herra asetti itsensä ja israelilaisten välille Siinain vuorella, Mooseksen kautta.	46. Nämä ovat ne säädyt ja oikeudet ja käskyt, jotka Herra antoi itsensä ja Israelin lasten vaiheelle, Sinain vuorella, Moseksen käden kautta.	26:46 Nämät owat ne säädyt/ ja oikeudet/ ja käskyt/ jotca HERra andoi hänen idzens ja Israelin lasten waihelle Sinain vuorella/ Mosexen käden cautta.
27 LUKU	27 LUKU	XXVII. Lucu
27:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	27:1 JA HERra puhui Mosexelle sanoden:
27:2 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Jos jollakin on täytettävänä lupaus Herralle ja sinun on arvioitava luvatus ihmisen arvo,	2. Puhu Israelin lapsille ja sano heille: Jos joku tekee jonkun erinomaisen lupauksen, niin pitää ne sinun arvios jälkeen oleman Herran omat.	27:2 Puhu Israelin lapsille/ ja sano heille: Jos jocu teke HERralle jongun erinomaisen lupauxen/ nijn että hän arwautta idzens.
27:3 niin arvioitse mies, joka on kahdenkymmenen ja kuudenkymmenen vuoden välillä, viiteenkymmeneen hopeasekeliin pyhäkkösekelin painon mukaan;	3. Niin pitää tämän oleman sinun arvios: Kahdenkymmenen vuotisen miehenpuolen kuuteenkymmeneen vuoteen asti, pitää sinun arvaaman viiteenkymmeneen hopeasikliin, pyhän siklin jälkeen.	27:3 Nijn tämän pitä oleman sinun arwaxes. Cahdenkymmenen vuotisen miehenpuolen/ cuutenkymmenen wuoten asti/ pitä sinun arwaman wijtenkymmenen hopia Siclijn/ Pyhän Siclin jälken.

27:4 mutta jos se on nainen, arvioitse hänet kolmeen kymmeneen sekeliin.	4. Mutta vaimonpuolen pitää sinun arvaaman kolmeen kymmeneen sikliin.	27:4 Mutta vaimonpuolen colmen kymmeneen Siclijn.
27:5 Viisivuotisesta kaksikymmenvuotiseen asti arvioitse miehenpuoli kahteen kymmeneen sekeliin ja vaimonpuoli kymmeneen sekeliin.	5. Mutta viiden vuotisesta kahdenkymmeneen vuotiseen asti, jos se on miehenpuoli, niin pitää sinun arvaaman kahteen kymmeneen sikliin, vaan vaimonpuolen kymmeneen sikliin.	27:5 Mutta wijdennest wuodest cahtenkymmenden wuoten asti/ jos se on miehenpuoli/ nijn pitä sinun arwaman cahtenkymmen Siclijn/ waan waimonpuolen kymmeneen Siclijn.
27:6 Kuukauden vanhasta viisivuotiseen asti arvioitse miehenpuoli viiteen hopeasekeliin ja vaimonpuoli kolmeen hopeasekeliin.	6. Jos se on kuukautinen viidenteen vuoteen asti, ja on miehenpuoli, pitää sinun sen arvaaman viiteen hopeasikliin, mutta vaimonpuolen kolmeen hopeasikliin.	27:6 Jos se on cuucautinen wijdenden wuoten asti/ ja on miehenpuoli/ pitä sinun sen arwaman wijten hopia Siclijn/ mutta waimonpuolen colmen hopia Siclijn.
27:7 Kuusikymmenvuotinen ja sitä vanhempi miehenpuoli arvioitse viiteentoista sekeliin ja vaimonpuoli kymmeneen sekeliin.	7. Mutta jos se on kuudenkymmeneen vuotinen eli sen päälle, ja miehenpuoli, pitää sinun arvaaman hänen viiteentoistakymmeneen sikliin, mutta vaimonpuolen kymmeneen sikliin.	27:7 Mutta jos se on cuudenkymmeneen vuotinen eli sen päälle/ ja on miehenpuoli/ pitä sinun arwaman hänen wijten toistakymmenden Siclijn/ mutta waimonpuolen kymmenden Siclijn.
27:8 Jos joku on liian köyhä maksamaan arviohintaa, vietäköön hänet papin eteen, ja pappi arvioikoon hänet; lupauksen tekijän varojen mukaan arvioikoon pappi hänet.	8. Ja jos hän on ylen köyhä senkaltaiseen arvioon, niin pitää hänen menemän papin eteen, ja papin pitää arvaaman hänen. Sen jälkeen, kuin se, joka lupauksen tehnyt on, voi matkaan saada, pitää papin hänen arvaaman.	27:8 Ja jos hän on ylön köyhä sencaltaiseen arwioon/ nijn pitä hänen menemän papin eteen/ ja papin pitä arwaman hänen. Ja hänen pitä arwaman hänen senjälken/ cuin hänen kätens/ joca lupauxen tehnyt on/ woi matcan saatta.
27:9 Mutta jos lupaus koskee karjaa, josta voidaan tuoda uhrilahja Herralle, olkoon kaikki, mikä siitä annetaan Herralle, pyhää.	9. Jos se on karjasta, jota Herralle uhrataan, kaikki mitä Herralle annetaan, se on pyhä.	27:9 JOs se on carjasta/ jota HERralle uhratan/ caicki mitä HERralle annetan/ se on pyhä.
27:10 Sitä älköön vaihdettako älköönkä muutettako; ei hyvää huonoon eikä huonoa hyvään. Jos joku kuitenkin vaihtaa eläimen toiseen, olkoon sekä se että siihen vaihdettu pyhä.	10. Ei pidä sitä vaihetettaman eli muutettaman hyvä pahaan, eli paha hyvään. Jos joku kumminkin vaihettaa yhden eläimen toiseen, niin pitää he molemmat oleman pyhät.	27:10 Ei pidä sitä waehetettaman/ eli muutettaman/ hywä pahaan/ eli paha hywän. Jos jocu waehetta yhden eläimen toiseen/ nijn pitä ne molemmat oleman HERralle pyhät.
27:11 Mutta jos se on saastainen eläin, mikä tahansa, joita ei saa tuoda uhrilahjaksi Herralle, niin vietäköön eläin papin eteen;	11. Jos se eläin on saastainen, jota ei saada uhrata Herralle, niin pitää se vietämän papin eteen,	27:11 Jos se eläin on saastainen/ jota ei saada uhrata HERralle/ nijn pitä se wietämän papin eteen.
27:12 ja pappi arvioikoon sen tarkastaen, onko se hyvä vai huono. Olkoon sillä se arviohinta, jonka pappi määrää.	12. Ja papin pitää arvaaman sen, jos se on hyvä eli paha: sen pitää pysymän sinun arviossas, joka pappi olet.	27:12 Ja papin pitä arwaman sen/ jos se on hywä eli paha/ sen pitä oleman papin arwion jälken.

27:13 Jos omistaja tahtoo sen lunastaa, antakoon arviohinnan lisäksi viidennen osan siitä.	13. Jos joku kuitenkin tahtoo lunastaa sen, hänen pitää antaman viidennen osan sinun arvios päälle.	27:13 Jos jocu tahto lunasta sen/ hänen pitä andaman wijdennen osan sen arwion päälle.
27:14 Ja jos joku pyhittää talonsa pyhäksi lahjaksi Herralle, niin pappi arvioikoon sen tarkastaen, onko se hyvä vai huono. Olkoon sillä se arviohinta, jonka pappi määrää.	14. Ja jos joku pyhittää huoneensa Herralle pyhäksi, niin pitää papin arvaaman sen, jos se on hyvä eli paha: ja papin arviossa pitää sen pysymän.	27:14 JA jos jocu pyhittä huonens HERralle pyhäxi/ nijn pitä papin arwaman sen/ jos se on hywä eli paha/ ja papin arwion jälkeen pitä sen oleman.
27:15 Mutta jos se, joka on talonsa pyhittänyt, tahtoo lunastaa sen, niin antakoon arviosumman lisäksi viidennen osan siitä; ja niin se on hänen omansa.	15. Mutta jos pyhittänyt tahtoo lunastaa huoneensa, niin pitää hänen antaman viidennen osan enemmän rahaa, kuin sinun arvios on, ja niin pitää se hänen oleman.	27:15 Mutta jos pyhittäny tahto lunasta sen/ nijn pitä hänen andaman wijdennen osan enemmän raha/ cuin se arwattu on/ ja nijn pitä se hänen oleman.
27:16 Jos joku pyhittää Herralle kappaleen perintömaatansa, niin arvioi se kylvön suuruuden mukaan; hoomer-mitta ohria vastatkoon viittäkymmentä hopeasekeliä.	16. Jos joku pyhittää Herralle kappaleen peltoa perintömaastansa, niin pitää sinun se arvaaman sen jälkeen, kuin siihen kylvetään; jos siihen kylvetään homer ohria, niin pitää sen maksaman viisikymmentä hopeasikliä.	27:16 JOs jocu pyhittä HERralle cappalen peldo hänen perindömaastans/ nijn pitä se arwattaman sen jälkeen/ cuin siihen kylwetän. Jos siihen kylwetän Homor ohria/ nijn pitä sen maxaman wijsikymmendä hopia Sicli.
27:17 Jos hän pyhittää peltonsa riemuvuodesta alkaen, jääköön sille arvioimasi täysi hinta.	17. Vaan jos hän pyhittää peltonsa ilovuodesta alkain, niin pitää sen maksaman sinun arvios jälkeen.	27:17 Waan jos hän pyhittä peldons cohta jälkeen ilovuoden/ nijn pitä sen maxaman arwatun hindans jälkeen.
27:18 Mutta jos hän pyhittää peltonsa riemuvuoden jälkeen, laskekoon pappi hänelle rahasumman niiden vuosien luvun mukaan, jotka ovat jäljellä seuraavaan riemuvuoteen; ja se vähennettäköön sinun arvioimastasi hinnasta.	18. Jos hän on pyhittänyt peltonsa ilovuoden jälkeen, niin papin pitää lukeman hänelle rahan vuoden luvun jälkeen, kuin takaperin on ilovuoteen asti, ja se pitää sinun arviostas vähennettämän.	27:18 Jos hän on pyhittänyt sen ilovuoden/ jälkeen nijn papin pitä lukeman hänelle rahan vuoden lugun jälkeen/ cuin tacaperin on ilovuoten asti/ ja arwaman sen sitä halwemmaxi.
27:19 Ja jos se, joka pellon on pyhittänyt, tahtoo lunastaa sen, niin antakoon arvioimasi hinnan lisäksi viidennen osan siitä; ja niin se jää hänen omakseen.	19. Jos se joka pellon pyhittänyt on, tahtoo sen todella lunastaa jälleen, niin pitää hänen antaman viidettä osaa enemmän rahaa, kuin se sinulta arvattu on, ja niin pitää se hänen oleman.	27:19 Jos se cuin pellon pyhittänyt on/ tahto sen lunasta jäl lens/ nijn pitä hänen andaman wijdet osa enemmän raha/ cuin se arwattu on/ ja nijn pitä se hänen oleman.
27:20 Mutta jos hän ei lunasta peltoa, vaan myy sen toiselle, ei se enää ole lunastettavissa;	20. Jos ei hän tahdo lunastaa peltoa, mutta myy sen toiselle, niin ei pidä sitä enää lunastettaman.	27:20 Jos ei hän tahdo lunasta peldo/ mutta myy sen toiselle/ nijn ei pidä hänen sitä enä lunastaman.

27:21 vaan kun pelto riemuvuotena tulee vapaaksi, olkoon se Herralle pyhitetty, niinkuin vihitty pelto; se joutuu papin omaisuudeksi.	21. Vaan se pelto, koska se ilovuonna tulee vapaaksi, pitää oleman pyhä Herralle, niinkuin valallisella lupauksella eroitettu pelto, ja pitää oleman papin perintösaama.	27:21 Waan se peldo/ cosca hän ilovuonna tule wapaxi pitä oleman pyhä HERralle/ nijncuin kirouxeen annettu peldo/ ja pitä oleman papin perindö saama.
27:22 Jos joku Herralle pyhittää ostamansa pellon, joka ei ole hänen perintömaatansa,	22. Jos joku sen pellon, jonka hän ostanut on, joka ei ole hänen perintömaansa, pyhittää Herralle,	27:22 Jos jocu pyhittä HERralle pellon jonga hän ostanut on/ ja ei ole hänen perindö saamans.
27:23 laskekoon pappi hänelle arviohinnan riemuvuoteen asti; ja hän suorittakoon samana päivänä arvioimasi hinnan pyhänä lahjana Herralle.	23. Niin pitää papin laskeman hänen edessänsä sen hinnan sinun arvios jälkeen, ilovuoteen asti, ja hänen pitää sen samana päivänä antaman ulos, sinun arvios jälkeen, että se Herralle pyhä olis;	27:23 Nijn papin pitä lukeman hänelle sen cuin se maxa/ ilovuoten asti ja hänen pitä sinä päiwänä andaman ulos sen arwion/ että sen pitä oleman pyhän HERralle.
27:24 Riemuvuotena pelto palautukoon sille, jolta se on ostettu ja jonka perintömaata se on.	24. Mutta ilovuonna pitää sen tuleman hänen omaksensa jälleen, jolta hän sen ostanut on, että se oli hänen perintösaamansa maalla.	27:24 Mutta ilovuonna pitä sen tuleman hänen omaxens jällens/ joca sen ostanut on/ että se olis hänen perindö saamans maalla.
27:25 Ja kaikki sinun arvioimisesi tapahtukoon pyhäkkösekelin painon mukaan; sekelissä olkoon kaksikymmentä geeraa.	25. Kaikki sinun arvios pitää tapahtuman pyhän siklin jälkeen; mutta sikli tekee kaksikymmentä geraa.	27:25 Caicki arwio pitä tapahtuman Pyhän Siclin jälken/ mutta Sicli teke caxikymmendä Gerah.
27:26 Mutta karjan esikoista, joka ensiksi syntyneenä jo on Herran oma, älköön kukaan pyhittäkö; olipa se härkä tai lammas, se on jo Herran oma.	26. Mutta eläinten esikoista, joka esikko-oikeuden jälkeen Herran oma muutoinkin on, ei pidä kenenkään pyhittämän, olkoon härkä eli lammas; sillä se on Herran.	27:26 Eläinden esicoista joca HErran oma muutoingin on/ ei pidä kenengän pyhittämän HERralle/ olcon härkä eli lammas: sillä se on HERran.
27:27 Jos se on saastaisia eläimiä, lunastakoon omistaja sen sinun arvioimastasi hinnasta ja pankoon lisäksi viidennen osan sen arvosta; jos sitä ei lunasteta, myytäköön se arvioimaasi hintaan.	27. Jos jotakin saastaista on eläinten seassa, niin se pitää lunastettaman sinun arvios jälkeen, ja siihen lisäksi annettaman viides osa; jos ei sitä lunasteta, niin se myytäkään sinun arvios jälkeen.	27:27 Jos jotakin saastaist on eläinden seas/ nijn se pitä lunastettaman hänen hindans jälken/ ja siihen lisäxi annettaman wijdes osa Jos ei hän tahdo lunasta/ nijn se myytäkän hänen arwions jälken.
27:28 Mitään vihittyä, mitä hyvänsä, jonka joku on vihkinnyt Herralle omaisuudestansa, olipa se ihminen tai eläin tai perintömaa, älköön myytäkö älköönkä lunastettako; sillä kaikki vihitty on korkeasti-pyhää, Herran omaa.	28. Kuitenkin kaikkea valallisella lupauksella eroitettua, jota joku valallisesti lupaa Herralle kaikesta mitä hänellä on, joko se olis ihminen, eläin eli perintöpelto, ei sitä pidä myytämän eli lunastettaman; sillä kaikki valallisella lupauksella eroitettu on kaikkein pyhin Herralle.	27:28 WAan caicke kirouxeen annettua jota jocu kiro HERralle/ caikesta cuin hänellä on/ olcon se ihminen/ eläin elickä perindö peldo/ ei pidä myytämän eli lunastettaman: Sillä caicki kirottu on caickein pyhin HERralle.

27:29 Ihmistä, ketä hyvänsä, joka on tuhon omaksi vihitty, älköön lunastettako, vaan hänet surmattakoon.	29. Kaikkeaa kirottua, joka kiroukseen annetaan ihmisistä, ei pidä lunastettaman, vaan hän pitää totisesti kuoletettaman.	27:29 Caicki kiroukseen annettu Ihmisist ei pidä lunastettaman/ waan hänen pitää totisest cuoleman.
27:30 Kaikki maan kymmenykset, sekä pellon viljasta että puiden hedelmistä, ovat Herran omat, pyhä lahja Herralle.	30. Kaikki maan kymmenykset, sekä maan siemenestä että puiden hedelmistä, ovat Herran, ja pitää oleman pyhät Herralle.	27:30 Caicki maan kymmenexet/ sekä maan siemenest/ että puitten hedelmist/ owat HERran/ ja pitää olemän pyhät HERralle.
27:31 Jos joku tahtoo lunastaa jotakin kymmenyksistänsä, antakoon hän siihen lisäksi viidennen osan.	31. Jos joku tahtoo lunastaa kymmenyksensä, hänen pitää antaman viidennen osan lisäksi.	27:31 Jos jocu tahto lunasta kymmenexens/ hänen pitää andaman wijdennen osan lisäxi.
27:32 Ja kaikki kymmenykset raavaskarjasta ja pikkukarjasta, joka kymmenes eläin kaikesta, mikä kulkee paimenen sauvan alitse, olkoot pyhä lahja Herralle.	32. Ja kaikki kymmenykset karjasta, ja lampaista, ja kaikista kuin vitsan alla käy, ne ovat pyhät kymmenykset Herralle.	27:32 Ja caicki kymmenexet carjasta/ ja lampaista/ ja caikista cuin widzan alla käy/ ne owat pyhät kymmenexet HERralle.
27:33 Älköön kysyttäkö, onko se hyvä vai huono, älköönkä sitä vaihdettako. Jos joku kuitenkin vaihtaa sen, niin olkoon sekä se että siihen vaihdettu pyhä; älköön niitä lunastettako."	33. Ei pidä kysyttämän, jos se on hyvä eli paha, eikä myös pidä sitä vaihetettaman. Jos joku vaihettaa sen, niin pitää ne molemmat oleman pyhät, ja ei lunastettaman.	27:33 Ei pidä kysyttämän/ jos se on hywä eli paha eikä myös pidä sitä waehtettaman. Jos jocu waehetta sen/ nijn pitää ne molemmat oleman pyhät/ ja ei lunastettaman.
27:34 Nämä ovat ne käskyt, jotka Herra Siinain vuorella antoi Moosekselle israelilaisia varten.	34. Nämät ovat ne käskyt, jotka Herra antoi Moseksen kautta Israelin lapsille, Sinain vuorella.	27:34 Nämät owat ne käskyt/ jotca HERra andoi Mosexen cautta Israelin lapsille Sinain vuorella.

NELJÄS MOOSEKSEN KIRJA	4. MOOSEKSEN KIRJA	Neljäs Mosexen Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Ja Herra puhui Moosekselle Siinain erämaassa ilmestysmajassa toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, toisena vuotena siitä, kun he olivat lähteneet Egyptin maasta, sanoen:	Ja Herra puhui Mosekselle Sinain korvessa, seurakunnan majassa, ensimmäisenä päivänä toisena kuukautena, toisena vuonna jälkeen, sittekuin he olivat lähteneet Egyptin maalta, ja sanoi:	1:1 JA HERra puhui Mosexelle Sinain corwes seuracunnan majas ensimmäisnä päiwänä toisna cuucautena/ toisna vuonna jälken/ sijttecuin he olit lähtenet Egyptin maalda/ ja sanoi:
1:2 "Laskekaa koko Israelin kansan väkiluku suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaikki miehenpuolet, pääluvun mukaan.	2. Lukekaat koko Israelin lasten joukko, heidän sukunsa, ja heidän isäinsä huonetten jälkeen, ja heidän nimeinsä luvun jälkeen, kaikki miehenpuoli, mies mieheltä,	1:2 Lukecat coco Israelin lasten joucko/ heidän sucuns/ ja heidän Isäins huonetten/ ja nimeins lugun jälken/ caicki miehenpuolet mies mieheldä.
1:3 Pitäkää katselmus, sinä ja Aaron, kaikista Israelin sotakelpoisista miehistä, kaksikymmenvuotisista ja sitä vanhemmista, osastoittain.	3. Kahdenkymmenen vuotiset ja sen ylitse, kaikki jotka kelpaavat lähtemään sotaan Israelissa: lukekaat heitä heidän joukkonsa jälkeen, sinä ja Aaron.	1:3 Cahdenkymmenen vuotiset ja sen ylidzen/ caicki cuin kelpawat lähtemän sotaan Israelis. Ja pitä lukeman heitä heidän jouckons jälken/ sinun ja Aaronin.
1:4 Ja teidän apunanne olkoon yksi mies jokaisesta sukukunnasta, sen perhekuntien päämies.	4. Ja teidän kanssanne pitää oleman yksi mies jokaisesta sukukunnasta, joka on isänsä huoneen päämies.	1:4 Ja teidän pitä ottaman tygön jocaidezst sucucunnast hänen Isäns huonen päämiehen.
1:5 Ja nämä ovat niiden miesten nimet, jotka teitä avustakoot: Ruubenista Elisur, Sedeurin poika;	5. Ja nämät ovat niiden päämiesten nimet, jotka teidän kanssanne seisoman pitää: Rubenista, Elitsur Zedeurin poika;	1:5 NÄmät owat nijden päämiesten nimet/ jotca teidän cansan seisoman pitä. Rubenist Elizur Zedeurin poica.
1:6 Simeonista Selumiel, Suurisaddain poika;	6. Simeonista, Selumiel Suri-Saddain poika;	1:6 Simeonist Zelumiel ZuriSadain poica.
1:7 Juudasta Nahson, Amminadabin poika;	7. Juudasta, Nahesson Amminadabin poika;	1:7 Judast Nahesson Aminadabin poica.
1:8 Isaskarista Netanel, Suuarin poika;	8. Isaskarista, Netaneel Suarin poika;	1:8 Isascharist Nethaneel Zuarin poica.
1:9 Sebulonista Eliab, Heelonin poika;	9. Sebulonista, Eliab Helonin poika;	1:9 Sebulonist Eliab Helonin poica.
1:10 Joosefin pojista: Ephraimista Elisama, Ammihudin poika ja Manassesta Gamliel, Pedasurin poika;	10. Josephin pojista: Ephraimista, Elisama Ammihudin poika; Manassesta, Gamliel Pedatsurin poika;	1:10 Josephin pojista: Ephraimist Elisama Amihudin poica/ Manassest Gamliel Pedazurin poica.
1:11 Benjaminista Abidan, Gideonin poika;	11. BenJaminista, Abidan Gideonin poika;	1:11 BenJaminist Abidan Gideonin poica.
1:12 Daanista Ahieser, Ammisaddain poika;	12. Danista, Ahieser Ammi Saddain poika;	1:12 Danist Ahieser AmmiSadain poica.
1:13 Asserista Pagiel, Okranin poika;	13. Asserista, Pagiel Okranin poika;	1:13 Asserist Pagiel Ochrainin poica.

1:14 Gaadista Eljasaf, Deguelin poika;	14. Gadista, Eliasaph Deguelin poika;	1:14 Gadist Eliasaph Deguelin poica.
1:15 Naftalista Ahira, Eenanin poika.	15. Naphtalista, Ahira Enan poika.	1:15 Nephtalist Ahira Enan poica.
1:16 Nämä olkoot kansan edusmiehet, heidän isiensä sukukuntien ruhtinaat, Israelin heimojen päämiehet."	16. Nämät olivat kutsutut kansan seasta, isäinsä sukuin esimiehet, jotka olivat Israelin tuhanten päät.	1:16 Nämät owat cuuluisat Canssasta päämiehet heidän Isäins sugusta/ jotca olit päät ja Ruhtinat israelis.
1:17 Ja Mooses ja Aaron ottivat luoksensa nämä nimeltä mainitut miehet	17. Niin Moses ja Aaron ottivat miehet tykönsä, jotka nimeltänsä nimitetyt olivat,	1:17 Ja Moses ja Aaron otit heitä tygöns/ nijncuin he nimeldäns nimitetyt olit.
1:18 ja kokosivat kaiken kansan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, ja kansa pantiin luetteloihin suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotiset ja sitä vanhemmat, pääluvun mukaan,	18. Ja he kokosivat kaiken kansan, ensimmäisenä päivänä toisella kuulla, jotka luettelivat polvilukunsa, sukukuntainsa, ja isäinsä huonetten jälkeen: nimenomattain, kahdenkymmenen vuotisesta ja sen ylitse, mies mieheltä.	1:18 Ja cocoisit myös caiken Canssan/ ensimmäisnä päiwänä toisella cuucaudella/ ja luit heidän sucuns ja syndyns/ ja Isäins huonetten/ ja nimeins lugun jälken/ cahdenkymmenen vuotiset/ ja sen ylidzen mies miehettä.
1:19 niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut. Niin hän piti heistä katselmuksen Siinain erämaassa.	19. Niinkuin Herra oli käsenyt Mosekselle, niin luki hän heitä Sinain korvessa.	1:19 Nijnrcuin HERra oli käsenyt Mosexelle/ ja luki heitä Sinain corwes.
1:20 Ruubenin, Israelin esikoisen, jälkeläisiä oli polveutumisensa mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän, pääluvun mukaan, kaikkiaan miehenpuolia, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,	20. Rubenin Israelin esikoisen lapset olivat heidän polviluvuissansa, sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain, mies mieheltä kaikki miehenpuoli, kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki kelvolliset sotaan menemään,	1:20 RUBenin Israelin esicoisen lapset heidän sucuns/ syndyns/ Isäins huonetten ja nimeins jälken/ mies miehettä/ caicki miehenpuolet/ cahdestkymmenest wuodest/ ja sen ylidzen/ ja ne cuin kelwolliset owat sotaan menemän.
1:21 näitä Ruubenin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli neljäkymmentäkuusi tuhatta viisisataa.	21. Luetut Rubenin sukukuntaan, kuusiviidettäkymmentä tuhatta ja viisisataa.	1:21 Luettin Rubenin sucucundaan/ cuusi wijdettäkymmendä tuhatta ja wijsi sata.
1:22 Simeonin jälkeläisiä, katselmuksessa olleita, oli polveutumisensa mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän, pääluvun mukaan, kaikkiaan miehenpuolia, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,	22. Simeonin lapset ja heidän polvilukunsa, sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, luetut nimenomattain mies mieheltä, kaikki miehenpuoli kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki sotaan menemään kelvolliset,	1:22 Simeonin lapset heidän sucuns/ syndyns/ Isäins huonetten/ luguns ja nimeins jälken mies miehettä caicki miehenpuolet cahdestkymmenest wuodest ja sen ylidzen/ jotca sotaan menemän kelwolliset owat.
1:23 näitä Simeonin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli viisikymmentäyhdeksän tuhatta kolmesataa.	23. Luetut Simeonin sukukuntaan, yhdeksänkuudettäkymmentä tuhatta ja kolmesataa.	1:23 Luettin Simeonin sucucundaan yhdexän cuudettäkymmendä tuhatta ja colme sata.

1:24 Gaadin jälkeläisiä oli polveutumisensa mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,	24. Gadin lapset ja heidän polvilukunsa, sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki sotaan menemään kelpolliset,	1:24 Gadin lapset heidän sucunsa/ syndynsa/ Isäins huonetten/ ja nimeins jälkeen/ cahdestkymmenest wuodest/ ja sen ylidzen/ cuin sotaan meneman kelpolliset owat.
1:25 näitä Gaadin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli neljäkymmentäviisi tuhatta kuusisataa viisikymmentä.	25. Luetut Gadin sukukuntaan, viisiviidettäkymmentä tuhatta, kuusisataa ja viisikymmentä.	1:25 Luettiin Gadin sucucundaan/ wijsi wijdettäkymmentä tuhatta/ cuusi sata ja wijsikymmentä.
1:26 Juudan jälkeläisiä oli polveutumisensa mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,	26. Juudan lasten polviluku, heidän sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki sotaan menemään kelpolliset,	1:26 Judan lapset heidän sucunsa/ syndynsa/ Isäins huonetten ja nimeins jälkeen/ cahdestkymmenest wuodest ja sen ylidzen/ caicki cuin sotaan kelpolliset owat.
1:27 näitä Juudan sukukunnasta katselmuksessa olleita oli seitsemänkymmentäneljä tuhatta kuusisataa.	27. Luetut Juudan sukukuntaan, neljäkahdeksattakymmentä tuhatta ja kuusisataa.	1:27 Luettiin Judan sucucundaan/ neljä cahdexattakymmentä tuhatta ja cuusi sata.
1:28 Isaskarin jälkeläisiä oli polveutumisensa mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,	28. Isaskarin lasten polviluku, heidän sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki sotaan menemään kelpolliset,	1:28 Isascharin lapset heidän sucunsa/ syndynsa/ Isäins huonetten ja nimeins jälkeen/ cahdestkymmenest wuodest ja sen ylidzen/ caicki cuin sotaan kelpolliset owat.
1:29 näitä Isaskarin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli viisikymmentäneljä tuhatta neljäsataa.	29. Luetut Isaskarin sukukuntaan, neljäkuudettäkymmentä tuhatta ja neljäsataa.	1:29 Luettiin Isascharin sucucundaan/ neljä cuudettäkymmentä tuhatta ja neljä sata.
1:30 Sebulonin jälkeläisiä oli polveutumisensa mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,	30. Sebulonin lasten polviluku, heidän sukuinsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki sotaan menemään kelpolliset,	1:30 Sebulonin lapset heidän sucunsa/ syndynsa/ Isäins huonetten ja nimeins jälkeen/ cahdestkymmenest wuodest ja sen ylidzen/ caicki cuin sotaan kelpolliset owat.
1:31 näitä Sebulonin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli viisikymmentäseitsemän tuhatta neljäsataa.	31. Luetut Sebulonin sukukuntaan, seitsemänkuudettäkymmentä tuhatta ja neljäsataa.	1:31 Luettiin Sebulonin sucucundaan/ seidzemen cuudettäkymmentä tuhatta ja neljä sata.

1:32 Joosefin jälkeläisiä, Efraimin jälkeläisiä, oli polveutumisensa mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,	32. Josephin lapset: Ephraimin lapsista polvilukunsa, sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki sotaan menemään kelpoiset,	1:32 Josephin lapset Ephraimist sucuns/ syndyns/ Isäins huonetten ja nimeins jälken/ cahdestkymmenest wuodest ja sen ylidzen/ caicki cuin sotaan kelwolliset owat.
1:33 näitä Efraimin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli neljäkymmentätuhatta viisisataa.	33. Luetut Ephraimin sukukuntaan olivat neljäkymmentätuhatta ja viisisataa.	1:33 Luettin Ephraimin sucucundaan neljäkymmendä tuhatta ja wijsi sata.
1:34 Manassen jälkeläisiä oli polveutumisensa mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,	34. Manassen lapset polvilukunsa, sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki jotka sotaan menemään kelpasivat,	1:34 Manassen lapset heidän sucuns/ syndyns/ Isäins huonetten ja nimeins jälken/ cahdestkymmenest wuodest ja sen ylidzen/ caicki jotca sotaan kelpaisit.
1:35 näitä Manassen sukukunnasta katselmuksessa olleita oli kolmekymmentäkaksi tuhatta kaksisataa.	35. Luetut Manassen sukukuntaan, kaksineljäntäkymmentä tuhatta ja kaksisataa.	1:35 Luettin Manassen sucucundaan caxi neljäntäkymmendä tuhatta ja caxi sata.
1:36 Benjaminin jälkeläisiä oli polveutumisensa mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,	36. Benjaminin lasten polviluku, heidän sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki jotka sotaan menemään kelpasivat,	1:36 Benjaminin lapset heidän sucuns/ syndyns/ isäins huonetten ja nimeins jälken/ cahdestkymmenest wuodest ja sen ylidzen/ caicki jotca sotaan kelpaisit.
1:37 näitä Benjaminin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli kolmekymmentäviisi tuhatta neljäsataa.	37. Luetut Benjaminin sukukuntaan, viisineljäntäkymmentä tuhatta ja neljäsataa.	1:37 Luettin Benjaminin sucucundaan wijsi neljäntäkymmendä tuhatta ja neljä sata.
1:38 Daanin jälkeläisiä oli polveutumisensa mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,	38. Daanin lasten polviluku, heidän sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki ne jotka sotaan menemään kelpasivat,	1:38 Daanin lapset heidän sucuns/ syndyns/ Isäins huonetten ja nimeins jälken/ cahdestkymmenest wuodest ja sen ylidzen/ caicki ne cuin sotaan kelpaisit.
1:39 näitä Daanin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli kuusikymmentäkaksi tuhatta seitsemänsataa.	39. Luetut Daanin sukukuntaan, kaksiseitsemättäkymmentä tuhatta ja seitsemänsataa.	1:39 Luettin Daanin sucucundaan caxi seidzemettäkymmendä tuhatta ja seidzemen sata.

1:40 Asserin jälkeläisiä oli polveutumisensa mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,	40. Asserin lasten polviluku, heidän sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki jotka sotaan kelpasivat,	1:40 Asserin lapset heidän sucuns/ syndyns/ Isäins huonetten ja nimeins jälken/ cahdestkymmenest wuodest ja sen ylidzen/ caicki cuin sotaan kelpaisit.
1:41 näitä Asserin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli neljäkymmentäyksi tuhatta viisisataa.	41. Luetut Asserin sukukuntaan, yksiviidettäkymmentä tuhatta ja viisisataa.	1:41 Luettin Asserin sucucundaan/ yxi wijdettäkymmendä tuhatta ja wijsi sata.
1:42 Naftalin jälkeläisiä oli polveutumisensa mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,	42. Naphtalin lasten polviluku, heidän sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki jotka sotaan kelpasivat,	1:42 Nephtalin lapset heidän sucuns/ syndyns/ Isäins huonetten ja nimeins jälken/ cahdestkymmenest wuodest ja sen ylidzen/ caicki cuin sotaan kelpaisit.
1:43 näitä Naftalin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli viisikymmentäkolme tuhatta neljäsataa.	43. Luetut Naphtalin sukukuntaan, kolmekuudettäkymmentä tuhatta ja neljäsataa.	1:43 Luettin Nephtalin sucucundaan colme cuudettäkymmendä tuhatta ja neljä sata.
1:44 Nämä ovat ne katselmuksessa olleet, joista Mooses ja Aaron ja Israelin ruhtinaat, nuo kaksitoista miestä, perhekuntiansa edustaen, pitivät katselmuksen.	44. Nämät ovat ne luetut, jotka Moses ja Aaron ja kaksitoista kymmentä Israelin päämiestä lukivat, joista aina yksi oli jokaisen heidän isänsä huoneen ylitse.	1:44 Nämät owat ne jotca Moses ja Aaron ynnä cahden toistakymmenen Israelin Ruhtinan cansa luit/ joista aina yxi oli jocaidzen heidän Isäns huonen ylidzen.
1:45 Ja kaikkiaan katselmuksessa olleita israelilaisia oli perhekunnittain, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia Israelin sotakelpoisia miehiä,	45. Ja olivat kaikki yhteen luetut Israelin lapset, heidän isäinsä huonetten jälkeen, kahdestakymmenestä vuodesta ja sen ylitse, kaikki jotka olivat sotaan kelvolliset Israelissa,	1:45 Ja olit caicki yhteen luetut Israelin lapset heidän Isäins huonetten jälken/ cahdestkymmenest wuodest ja sen ylidzen/ jotca olit sotaan kelwolliset Israelis.
1:46 näitä katselmuksessa olleita oli yhteensä kuusisataakolme tuhatta viisisataa viisikymmentä.	46. Ja olivat kaikki luetut, kuusi kertaa satatuhatta ja kolmetuhatta ja viisisataa ja viisikymmentä.	1:46 Cuusi kerta satatuhatta ja colmetuhatta/ wijsisata ja wijsikymmendä.
1:47 Mutta leeviläisistä, heidän isiensä sukukunnasta, ei pidetty katselmusta yhdessä muiden kanssa.	47. Mutta Leviläiset heidän isäinsä sukukunnan jälkeen ei olleet heidän lukuunsa luetut.	1:47 Mutta Lewitat heidän Isäins sucucunnan jälken/ ei ollet heidän secaans luetut.
1:48 Sillä Herra puhui Moosekselle sanoen:	48. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	1:48 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
1:49 "Ainoastaan Leevin sukukunnasta älä pidä katselmusta äläkä laske heidän väkilukuansa yhdessä muiden israelilaisten kanssa,	49. Ei kuitenkaan pidä sinun lukeman Levin sukukuntaa, eli ottaman heistä päälukua, Israelin lasten seassa;	1:49 Lewin sucucunda ei sinun pidä lukeman/ eli ottaman heistä luku Israelin lasten seasta.

1:50 vaan pane leeviläiset hoitamaan lain asumusta ja sen kaikkea kalustoa ja kaikkea, mitä siihen kuuluu. He kantakoot asumusta ja sen kaikkea kalustoa, ja he toimittakoot siinä palvelusta sekä leiriytykööt asumuksen ympärille.	50. Mutta sinun pitää asettaman Leviläiset todistuksen majan palvelukseen, ja kaikkein sen astiain päälle, ja kaikkein mitkä sen omat ovat. Heidän pitää kantaman majan, ja kaikki sen astiat, ja heidän pitää ottaman vaarin siitä, ja sioittaman itsensä majan ympärille.	1:50 Mutta sinun pitää asettaman heitä todistuxen majan palweluxeen/ ja caickein sen caluin päälle/ ja caickein cuin sen omat owat. Ja heidän pitä candaman majan/ ja caicki sen calut/ ja heidän pitää ottaman waarin sijtä/ ja sioittaman idzens majan ymbärins.
1:51 Kun asumus lähtee liikkeelle, purkakoot leeviläiset sen; ja kun asumus pysähtyy leiripaikkaan, pystyttäkoot leeviläiset sen. Syrjäinen, joka siihen ryhtyy, surmattakoon.	51. Ja kuin matkustetaan, silloin pitää Leviläisten ottaman majan alas, ja koska joukko itsensä sioittaa, pitää heidän paneman sen ylös. Jos joku muukalainen lähestyy sitä, sen pitää kuoleman.	1:51 Ja cosca matcustetan/ silloin pitää Lewitat ottaman majan alas/ ja cosca joucko idzens sioittawat/ pitä heidän paneman majan ylös. Jos jocu muucalainen lähesty sitä/ nijn hänen pitä cuoleman.
1:52 Muut israelilaiset asettukoot kukin omaan leiriinsä ja kukin lippunsa luo, osastoittain.	52. Israelin lapset pitää sioittaman itsensä kukin leirinsä ja joukkonsa lipun tykö.	1:52 Israelin lapset pitä sioittaman idzens idzecukin hänen leirins ja jouckons lipun tygö.
1:53 Mutta leeviläiset leiriytykööt lain asumuksen ympärille, ettei Herran viha kohtaisi Israelin kansaa, ja leeviläiset hoitakoot tehtäviä lain asumuksessa."	53. Mutta Leviläiset pitää sioittaman itsensä todistuksen majan ympärille, ettei viha tulisi Israelin lasten joukon päälle. Sentähden pitää Leviläisten pitämän vaarin todistuksen majan vartiosta.	1:53 Mutta Lewitat pitä sioittaman idzens todistuxen majan ymbärins/ ettei wiha tulis Israelin lasten joucon päälle. Sentähden pitä Lewitat pitämän waarin todistuxen majan tykönä.
1:54 Ja israelilaiset tekivät kaiken, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut; niin he tekivät.	54. Ja Israelin lapset tekivät sen: kaikki mitä Herra Mosekselle käsenyt oli, niin he tekivät.	1:54 Ja Israelin lapset tei caicki/ mitä HERra Mosexelle käsenyt oli.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:	2:1 JA HERra puhui Mosexelle ja Aaronille/ sanoden:
2:2 "Israelilaiset leiriytykööt kukin lippunsa luo, perhekuntiansa sotamerkkien kohdalle; he leiriytykööt taammas ilmestysmajan ympärille.	2. Israelin lapset pitää itsensä sioittaman, jokainen lippunsa ja merkkinsä alle, isäinsä huoneen jälkeen: sille kohdalle ympäri seurakunnan majaa pitää heidän itsensä sioittaman.	2:2 Israelin lapset pitä idzens sioittaman ymbärins seuracunnan maja/ jocainen lippuns ja merckins alla/ heidän Isäins huonen jälkeen.
2:3 Etupuolelle, itään päin, leiriytyköön Juudan leirin lippukunta osastoittain, ja Juudan jälkeläisten päämiehenä olkoon Nahson, Amminadabin poika;	3. Etiselle puolelle itään päin pitää Juudan lippunsa ja joukkonsa kanssa itsensä sioittaman: heidän päämiehensä Nahesson Amminadabin poika,	2:3 Idän puolelle pitä Judan lippuns ja jouckons cansa idens sioittaman/ heidän päämiehens Nahesson Aminadabin poica.

2:4 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on seitsemänkymmentäneljä tuhatta kuusisataa miestä.	4. Ja hänen joukkonsa luetut, neljäkahdeksattakymmentä tuhatta ja kuusisataa.	2:4 Ja hänen jouckons luetut neljä cahdexattakymmendä tuhatta/ ja cuusi sata.
2:5 Hänen viereensä leirytyköön Isaskarin sukukunta, ja Isaskarin jälkeläisten päämiehenä olkoon Netanel, Suuarin poika;	5. Hänen viereensä pitää Isaskarin sukukunnan itsensä sioittaman: heidän päämiehensä Netaneel Zuarin poika,	2:5 Hänen wiereens pitä Isascharin sucucunnan idzens sioittaman/ heidän päämiehens Nethaneel Zuarin poica.
2:6 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on viisikymmentäneljä tuhatta neljäsataa miestä.	6. Ja hänen joukkonsa luetut, neljäkuudettakymmentä tuhatta ja neljäsataa.	2:6 Ja hänen jouckons luetut neljä cuudettakymmendä tuhatta ja neljä sata.
2:7 Sitten Sebulonin sukukunta, ja Sebulonin jälkeläisten päämiehenä olkoon Eliab, Heelonin poika;	7. Senjälkeen Sebulonin sukukunta ja heidän päämiehensä Eliab Helonin poika,	2:7 Senjälken Sebulonin sucucunda/ heidän päämiehens Eljab Helonin poica.
2:8 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on viisikymmentäseitsemän tuhatta neljäsataa miestä.	8. Ja hänen joukkonsa luetut, seitsemänkuudettakymmentä tuhatta ja neljäsataa.	2:8 Ja hänen jouckons luetut/ seidzemen cuudettakymmendä tuhatta ja neljä sata.
2:9 Juudan leirin katselmuksessa olleita on siis kaikkiaan sata kahdeksankymmentäkuusi tuhatta neljäsataa miestä, osastoittain; he lähtekööt liikkeelle ensimmäisenä joukkona.	9. Kaikki Juudan leirissä luetut, satatuhatta ja kuusiyhdeksättäkymmentä tuhatta ja neljäsataa, heidän joukoissansa: heidän pitää ensinnä vaeltaman.	2:9 Nijn että caicki Judan leiris luetut/ owat sata ja cuusi yhdexättäkymmendä tuhatta/ ja neljä sata heidän joucosans. Ja heidän pitä esin waeldaman.
2:10 Ruubenin leirin lippukunta leirytyköön etelään päin osastoittain, ja Ruubenin jälkeläisten päämiehenä olkoon Elisur, Sedeurin poika;	10. Etelän puolelle pitää Rubenin itsensä sioittaman lippunsa ja joukkonsa kanssa, heidän päämiehensä Elitsur Sedeurin poika,	2:10 ETelän puolelle pitä Rubenin idzens sioittaman lippuns ja jouckons cansa/ heidän päämiehens Elizur Sedeurin poica.
2:11 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on neljäkymmentäkuusi tuhatta viisisataa miestä.	11. Ja hänen joukkonsa luetut, kuusiviidettäkymmentä tuhatta ja viisisataa.	2:11 Ja hänen jouckons luetut/ cuusi wijdettäkymmendä tuhatta ja wijsi sata.
2:12 Hänen viereensä leirytyköön Simeonin sukukunta, ja Simeonin jälkeläisten päämiehenä olkoon Selumiel, Suurisaddain poika;	12. Hänen viereensä pitää Simeonin sukukunnan itsensä sioittaman: heidän päämiehensä Selumiel Suri Saddain poika,	2:12 Hänen wierellens pitä Simeonin sucucunnan idzens sioittaman/ heidän päämiehens Selumiel ZuriSadain poica.
2:13 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on viisikymmentäyhdeksän tuhatta kolmesataa miestä.	13. Ja hänen joukkonsa luetut, yhdeksänkuudettakymmentä tuhatta ja kolmesataa.	2:13 Ja hänen jouckons luetut/ yhdexän cuudettakymmendä tuhatta ja colme sata.

2:14 Sitten Gaadin sukukunta, ja Gaadin jälkeläisten päämiehenä olkoon Eljasaf, Reguelin poika;	14. Sitälähin Gadin sukukunta, heidän päämiehensä Eliasaph Reguelin poika,	2:14 Sitälähin Gadin sucucunda/ heidän päämiehensä Eliasaph Reguelin poica.
2:15 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on neljäkymmentäviisi tuhatta kuusisataa viisikymmentä miestä.	15. Ja heidän joukkonsa luetut, viisiviidettäkymmentä tuhatta, kuusisataa ja viisikymmentä.	2:15 Ja heidän jouckons luetut/ wijsi wijdettäkymmendä tuhatta/ cuusi sata ja wijsikymmendä.
2:16 Ruubenin leirin katselmuksessa olleita on siis kaikkiaan sata viisikymmentäyksi tuhatta neljäsataa viisikymmentä miestä, osastoittain. He lähtekööt liikkeelle toisena joukkona.	16. Kaikki Rubenin leirissä luetut, satatuhatta, yksikuudettäkymmentä tuhatta, neljäsataa ja viisikymmentä heidän joukoissansa. Ja heidän pitää toisena vaeltaman.	2:16 Nijn että caicki Rubenin leiris luetut owat sata yxi cuudettäkymmendä tuhatta/ neljä sata ja wijsikymmendä heidän joucosans. Ja heidän pitä toisna waeldaman.
2:17 Sitten lähtee liikkeelle ilmestysmaja ja leeviläisten leiri toisten leirien keskellä. Niinkuin olivat leirytyneet, niin lähteköötkin, kukin kohdallansa, lippukunnittain.	17. Sitte pitää seurakunnan majan vaeltaman Leviläisten leirin kanssa keskileirissä, ja niinkuin he teitänsä sioittawat, niin pitää myös heidän vaeltaman, jokaisen paikassansa, lippuinsa alla.	2:17 Sijtte pitä seuracunnan majan waeldaman Lewitain leirin cansa keski leiris/ ja nijncuin he heidäns sioittawat/ nijn pitä myös heidän waeldaman/ jocaidzen paicasans heidän lippuns alla.
2:18 Efraimin leirin lippukunta leirytyköön länteen päin osastoittain, ja Efraimin jälkeläisten päämiehenä olkoon Elisama, Ammihudin poika;	18. Lännen puolelle pitää Ephraimin itsensä sioittaman lippunsa ja joukkonsa kanssa, heidän päämiehensä Elisama Ammihudin poika,	2:18 LÄnnen puolelle pitä Ephraimin idzens sioittaman lippuns ja jouckons cansa/ heidän päämiehensä Elisama Amihudin poica.
2:19 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on neljäkymmentä tuhatta viisisataa miestä.	19. Ja hänen joukkonsa luetut, neljäkymmentä tuhatta ja viisisataa.	2:19 Ja hänen jouckons luetut/ neljäkymmendä tuhatta ja wijsi sata.
2:20 Hänen viereensä leirytyköön Manassen sukukunta, ja Manassen jälkeläisten päämiehenä olkoon Gamliel, Pedasurin poika;	20. Lähin häntä pitää Manassen sukukunnan itsensä sioittaman: heidän päämiehensä Gamliel Pedatsurin poika,	2:20 Lähin händä pitä Manassen sucucunnan idzens sioittaman/ heidän päämiehensä Gamliel Pedazurin poica.
2:21 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on kolmekymmentäkaksi tuhatta kaksisataa miestä.	21. Ja hänen joukkonsa luetut, kaksineljättäkymmentä tuhatta ja kaksisataa.	2:21 Ja hänen jouckons luetut caxi neljättäkymmendä tuhatta ja caxi sata.
2:22 Sitten Benjaminin sukukunta, ja Benjaminin jälkeläisten päämiehenä olkoon Abidan, Gideonin poika;	22. Senjälkeen Benjaminin sukukunta: heidän päämiehensä Abidan Gideonin poika,	2:22 Senjälken Benjaminin sucucunda/ heidän päämiehensä Abidan Gideonin poica.
2:23 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on kolmekymmentäviisi tuhatta neljäsataa miestä.	23. Ja hänen joukkonsa luetut, viisineljättäkymmentä tuhatta ja neljäsataa.	2:23 Ja hänen jouckons luetut/ wijsi neljättäkymmendä tuhatta ja neljä sata.

2:24 Efraimin leirin katselmuksessa olleita on siis kaikkiaan satakahdeksan tuhatta ja sata miestä, osastoittain. He lähtekööt liikkeelle kolmantena joukkona.	24. Kaikki Ephraimin leirissä luetut, satatuhatta, ja kahdeksantuhatta, ja sata, heidän joukoissansa. Ja heidän pitää kolmantena vaeltaman.	2:24 Nijn että caicki Ephraimin leiris luetut owat sata ja cahdexan tuhatta/ ja sata heidän joucosans. Ja heidän pitää colmandena waeldaman.
2:25 Daanin leirin lippukunta leirytykseen pohjoiseen päin osastoittain, ja Daanin jälkeläisten päämiehenä olkoon Ahieser, Ammisaddain poika;	25. Pohjan puolella pitää Danin sioituslippu oleman heidän joukkoinsa jälkeen, ja Danin lasten päämies Ahieser AmmiSaddain poika,	2:25 POhjan puolelle pitä Danin idzens sioittaman lippuns ja jouckons cansa/ heidän päämiehens Ahieser Ammi Saddain poica.
2:26 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on kuusikymmentäkaksi tuhatta seitsemänsataa miestä.	26. Ja hänen joukkonsa luetut, kaksiseitsemättäkymmentä tuhatta ja seitsemänsataa.	2:26 Ja hänen jouckons luetut caxi seidzemettäkymmendä tuhatta ja seidzemen sata.
2:27 Hänen viereensä leirytykseen Asserin sukukunta, ja Asserin jälkeläisten päämiehenä olkoon Pagiel, Okranin poika;	27. Hänen viereensä pitää Asserin sukukunnan heitensä sioittaman, ja Asserin lasten päämies Pagiel Okranin poika,	2:27 Hänen wierellens pitä Asserin sucucunnan heidäns sioittaman/ heidän päämiehens Pagiel Ochron poica.
2:28 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on neljäkymmentäyksi tuhatta viisisataa miestä.	28. Ja hänen joukkonsa luetut, yksiviidettäkymmentä tuhatta ja viisisataa.	2:28 Ja hänen jouckons luetut yxi wijdettäkymmendä tuhatta ja wijsi sata.
2:29 Sitten Naftalin sukukunta, ja Naftalin jälkeläisten päämiehenä olkoon Ahira, Eenanin poika;	29. Sitälikin Naphtalin sukukunta, ja Naphtalin lasten päämies Ahira Enanin poika,	2:29 Sitälikin Nephtalin sucucunda heidän päämiehens Ahira Enanin poica.
2:30 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on viisikymmentäkolme tuhatta neljäsataa miestä.	30. Ja hänen joukkonsa luetut, kolmekuudettäkymmentä tuhatta ja neljäsataa.	2:30 Ja hänen jouckons luetut colme cuudettäkymmendä tuhatta ja neljä sata.
2:31 Daanin leirin katselmuksessa olleita on siis kaikkiaan sata viisikymmentäseitsemän tuhatta kuusisataa miestä. He lähtekööt liikkeelle viimeisenä joukkona, lippukuntinensa."	31. Niin että kaikki Danin leirissä luetut ovat satatuhatta, seitsemänkuudettäkymmentä tuhatta ja kuusisataa. Ja heidän pitää viimeisenä vaeltaman lippunsa alla.	2:31 Nijn että caicki Danin leiris luetut/ owat sata seidzemen cuudettäkymmendä tuhatta ja cuusi sata. Ja heidän pitää wijmeisnä waeldaman heidän lippuns alla.
2:32 Nämä olivat israelilaisten katselmuksessa olleet, perhekunnittain; eri leirien katselmuksessa olleita oli osastoittain kaikkiaan kuusisataakolme tuhatta viisisataa viisikymmentä miestä.	32. Tämä on Israelin lasten luku heidän isäinsä huonetten jälkeen, kaikkein heidän leirinsä luetuin ja joukkoinsa kanssa: kuusisataa tuhatta ja kolmetuhatta, viisisataa ja viisikymmentä.	2:32 Tämä on Israelin lasten lucu heidän Isäins huonetten ja leirein jälken/ ja jouckons cansa/ cuusisata tuhatta ja colmetuhatta/ wijsisata ja wijsikymmendä.

2:33 Mutta leeviläisten katselmusta ei pidetty samalla kuin muiden israelilaisten, sillä niin oli Herra Moosekselle käskyn antanut.	33. Mutta Leviläiset ei ole luetut Israelin lasten lukuun, niinkuin Herra Mosekselle oli käskenyt.	2:33 Mutta Lewitat ei ole luetut Israelin lasten lucuun/ nijncuin HERra Mosexelle oli käskenyt.
2:34 Ja israelilaiset tekivät kaiken, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut. Niin he leirytyivät lippukunnittain, ja niin he lähtivät liikkeelle kukin suvuittain ja perhekunnittain.	34. Ja Israelin lapset tekivät sen: kaiken sen jälkeen, kuin Herra oli Mosekselle käskenyt, siottivat he heitensä lippuinsa alle ja matkustivat itsekukin sukukunnassansa, isäinsä huoneen jälkeen.	2:34 Ja Israelin lapset teit caicki mitä HERra oli Mosexelle käskenyt. Ja he sioitit heidäns heidän lippuins ala/ ja matcustit idzecukin sucucunnasans heidän Isäins huonen jälken.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Tämä on kertomus Aaronin ja Mooseksen suvusta, siihen aikaan kun Herra puhui Moosekselle Siinain vuorella.	1. Nämät ovat Aaronin ja Moseksen sukukunnat siihen aikaan koska Herra puhui Moosekselle Sinain vuorella.	3:1 NÄMät owat Aaronin ja Mosexen sugut/ sijhen aican cosca HERra puhui Mosexelle Sinain vuorella.
3:2 Nämä ovat Aaronin poikien nimet: Naadab, esikoinen, Abihu, Eleasar ja Iitamar.	2. Ja nämät ovat Aaronin poikain nimet: Nadab esikoinen, sitälikin Abihu, Eleatsar ja Itamar.	3:2 Ja nämät owat Aaronin poicain nimet: Nadab esicoinen/ sitälikin Abihu/ Eleazar ja Ithamar.
3:3 Nämä ovat Aaronin poikien, voideltujen pappien, nimet, niiden, jotka olivat vihityt papinvirkkaa toimittamaan.	3. Nämät ovat Aaronin poikain nimet, jotka olivat papiksi voidellut, ja heidän kätensä täytetyt papin virkaan.	3:3 Nämät owat Aaronin poicain nimet/ jotca olit papixi woidellut/ ja heidän kätens täytetyt papin wircaan.
3:4 Mutta Naadab ja Abihu kuolivat Herran edessä tuodessaan vierasta tulta Herran eteen Siinain erämaassa; ja heillä ei ollut poikia. Niin Eleasar ja Iitamar toimittivat papinvirkkaa isänsä Aaronin edessä.	4. Mutta Nadab ja Abihu kuolivat Herran edessä, koska he uhrasivat vierasta tulta Herran edessä Sinain korvessa, ja ei ollut heillä poikia; mutta Eleatsar ja Itamar tekivät papin virkaa isänsä Aaronin edessä.	3:4 Mutta Nadab ja Abihu cuolit HERran edes/ cosca he uhrasit Sinain corwes wierasta tulta HERran edes/ ja ei ollut heillä poikia. Mutta Eleazar ja Ithamar teit papin wirca heidän Isäns Aaronin edes.
3:5 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	5. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	3:5 JA HERRA puhui Mosexelle/ sanoden:
3:6 "Tuo Leevin sukukunta esille ja aseta se pappi Aaronin eteen palvelemaan häntä.	6. Tuo edes Levin sukukunta ja aseta heitä papin Aaronin eteen, palvelemaan häntä,	3:6 tuo edes Lewin sucucunda/ ja aseta heitä papin Aaronin eteen palweleman händä.
3:7 Ja he hoitakoot sekä hänen että koko kansan tehtäviä ilmestysmajan edustalla, toimittakoot	7. Ja pitämään vaarin hänen vartiostansa ja koko seurakunnan vartiosta, seurakunnan majan edessä, ja palvelemaan majan palveluksessa,	3:7 Ja pitämän waarin hänest ja coco seuracunnast/ seuracunnan majan edes/ ja palweleman majan palweluxes.
3:8 Ja he hoitakoot kaikkea ilmestysmajan kalustoa ja israelilaisten tehtäviä, toimittakoot palvelusta asumuksessa.	8. Ja tallella pitämään kaikki seurakunnan majan astiat, ja ottamaan vaarin Israelin lasten vartioitsemisesta, palvelemaan majan palveluksessa.	3:8 Ja tallella pitämän caicki seuracunnan majan calut/ ja ottaman waarin Israelin lasten wartioidzemisest/ palweleman majan palweluxes.

3:9 Niin on sinun annettava leeviläiset Aaronille ja hänen pojilleen; antakoot israelilaiset heidät hänen haltuunsa, hänelle palvelijoiksi.	9. Ja sinun pitää antaman Aaronille ja hänen pojillensa Leviläiset; he ovat niille lahjaksi annetut Israelin lapsista.	3:9 Ja sinun pitää andaman Aaronille ja hänen pojillens Lewitat lahjaksi Israelin lapsista.
3:10 Mutta Aaronin ja hänen poikiensa käske hoitaa papinvirkansa. Syrjäinen, joka siihen ryhtyy, surmattakoon."	10. Mutta Aaronin poikinensa pitää sinun asettaman pitämään vaaria pappeudestansa. Ja jos joku muukalainen siihen lähestyy, sen pitää kuoleman.	3:10 Mutta Aaronin poikinens pitää sinun asettaman pitämän waari heidän pappiudestans. Ja jos joku muucalainen siihen lähesty/ hänen pitää cuoleman.
3:11 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	11. Ja Herra puhui Mosekselle sanoen:	3:11 Ja HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
3:12 "Katso, minä itse olen ottanut leeviläiset israelilaisten keskuudesta israelilaisten kaikkien esikoisten sijaan, kaiken sijaan, joka avaa äidinkohdun; leeviläiset ovat siis tulleet minun omikseni.	12. Katso, minä otin Leviläiset Israelin lapsista kaikkein esikoisten edestä, jotka ensisti äitinsä kohdun avaavat Israelin lasten seassa, niin että Leviläisten pitää oleman minun.	3:12 Cadzo/ minä otin Lewitat Israelin lapsista caickein esicoisten edestä/ joca ensist äitins cohdon awa Israelin lasten seas/ nijn että Lewitat pitää oleman minun.
3:13 Sillä minun omani on jokainen esikoinen. Sinä päivänä, jona minä surmasin kaikki Egyptin maan esikoiset, minä pyhitin itselleni kaikki Israelin esikoiset, sekä ihmisten että karjan; minun omani ne ovat. Minä olen Herra."	13. Sillä kaikki esikoiset ovat minun: sinä päivänä, kuin minä löin kaikki esikoiset Egyptin maalla, pyhitin minä itselleni kaikki esikoiset Israelissa, ihmisistä niin karjaan asti, että ne olisivat minun: Minä Herra.	3:13 Sillä caicki esicoiset owat minun/ sijtä päiwästä cuin minä löin caicki esicoiset Egyptin maalla/ silloin pyhitin minä minulleni caicki esicoiset israelis/ ihmisist nijn carjan asti/ että ne olisit minun/ Minä HERra.
3:14 Ja Herra puhui Moosekselle Siinain erämaassa sanoen:	14. Ja Herra puhui Mosekselle Sinain korvessa, sanoen:	3:14 JA HERra puhui Mosexelle Sinain corwesa/ sanoden:
3:15 "Pidä leeviläisten katselmus perhekunnittain ja suvuittain; kaikista miehenpuolista, kuukauden ikäisistä ja sitä vanhemmista, pidä katselmus."	15. Lue Levin pojat heidän isäinsä huoneen ja sukukuntainsa jälkeen: kaiken miehenpuolen, kuukauden vanhan ja sen ylitse, pitää sinun lukeman.	3:15 Lue Lewin pojat heidän Isäins huonen ja sucucundans jälken/ caicki miehenpuoli cuucauden wanha ja sen ylidze.
3:16 Ja Mooses piti heistä katselmuksen Herran käskyn mukaan, niinkuin hänelle oli määrätty.	16. Ja Moses luki heitä Herran sanan jälkeen, niinkuin hänelle oli käsketty.	3:16 Ja Moses luki heitä HERran sanan jälken/ nijncuin hänelle oli käsketty.
3:17 Ja nämä olivat Leevin poikien nimet: Geerson, Kehat ja Merari.	17. Ja nämät olivat Levin pojat nimeinsä jälkeen: Gerson, Kahat ja Merari.	3:17 Ja nämät olit Lewin pojat heidän nimeins jälken/ Gerson/ Cahath ja Merari.
3:18 Ja nämä olivat Geersonin poikien nimet, suvuittain: Libni ja Siimei.	18. Mutta Gersonin poikain nimet heidän sukukunnissansa olivat Libni ja Simein.	3:18 Mutta Gersonin poicain nimet heidän suguisans olit: Libni ja Simein.
3:19 Ja Kehatin pojat olivat, suvuittain, Amram, Jishar, Hebron ja Ussieli.	19. Kahatin pojat heidän sukukunnissansa: Amram, Jetsehar, Hebron ja Usieli.	3:19 Cahathin pojat heidän suguisans olit: Amram/ Jezehar/ Hebron ja Usiel.

3:20 Ja Merarin pojat olivat, suvuittain, Mahli ja Muusi. Nämä olivat Leevin suvut perhekunnittain.	20. Merarin pojat heidän sukukunnissansa: Maheli ja Musi. Nämät ovat Levin sukukunnat heidän isäinsä huoneen jälkeen.	3:20 Merarin pojat heidän suguisans olit: Maheli ja Musi. Nämät owat Lewin sucucunnat heidän Isäins huonen jälkeen.
3:21 Geersonista polveutuivat libniläisten suku ja siimeiläisten suku. Nämä olivat geersonilaisten suvut.	21. Nämät ovat Gersonin sukukunnat: Libniläiset ja Simeiläiset.	3:21 Nämät owat Gersonin sucucunnat: Libniterit ja ja Simeiterit.
3:22 Katselmuksessa olleita oli heitä, kaikkien miehenpuolten, kuukauden ikäisten ja sitä vanhempien, lukumäärän mukaan - näitä katselmuksessa olleita oli seitsemäntuhatta viisisataa miestä.	22. Heidän lukunsa, kaikki miehenpuoli kuukauden vanha ja sen ylitse, ne olivat seitsemäntuhatta ja viisisataa.	3:22 Heidän lucuns/ caicki jotca miehenpuolet olit/ löyttin seidzementuhatta ja wijsisata/ cuucauden wanha ja sen ylidze.
3:23 Geersonilaisten suvut leiriytyivät asumuksen taakse länteen päin.	23. Ja Gersonilaisten sukukunnat pitää heitäsä sioittaman takapuolelle majaa, länteen päin.	3:23 Ja Gersoniterein sucucunnat pitä heidän sioittaman tacapuolelle maja länden päin.
3:24 Ja geersonilaisten perhekunta-päämies oli Eljasaf, Laelin poika.	24. Heidän päämiehensä, pitää oleman Eljasaph Laelin poika.	3:24 Heidän päämiehensä pitä oleman Eliasaph Laelin poica.
3:25 Geersonin poikien hoidettavana ilmestysmajassa oli asumus ja telttä, sen peite, ilmestysmajan oven uudin	25. Ja Gersonin lasten pitää vartioitseman seurakunnan majassa Tabernaklia, ja majaa, peitteitä, ja seurakunnan majan oven vaatteita,	3:25 Ja heidän pitä wartioidzeman seuracunnan maja/ nimittäin/ asuinsia/ maja/ peitteitä/ ja waatteita.
3:26 ja asumusta ja alttaria ympäröivän esipihan ympärysverhot ja sen portin uudin sekä sen köydet - kaikkine palvelustehtävineen.	26. Ja pihan vaatteita, ja pihan oven peitettä, joka on Tabernaklin ja alttarin päällä ympäri, ja köysiä ja kaikkia, mitä sen palvelukseen tarvitaan.	3:26 Ja pihan waatteita/ ja peitosta pihan sisällekäytäwäs joca käy asuinsia ja Altarita ymbärins/ ja köysiä/ ja caicki cuin sen palweluxeen tarwitan.
3:27 Kehatista polveutuivat amramilaisten suku, jisharilaisten suku, hebronilaisten suku ja ussielilaisten suku. Nämä olivat kehatilaisten suvut.	27. Nämät ovat Kahatin sukukunnat: Amramilaiset, Jetseharilaiset, Hebronilaiset ja Usielilaiset:	3:27 Nämät owat Cahathin sugut/ cuin owat Amramiterit/ Jezehariterit/ Hebroniterit ja Usieliterit.
3:28 Miehenpuolten, kuukauden ikäisten ja sitä vanhempien, lukumäärän mukaan oli heitä kaikkiaan kahdeksantuhatta kuusisataa, jotka hoitivat pyhäkössä suoritettavia tehtäviä.	28. Kaikki miehenpuoli kuukauden vanhasta ja sen ylitse, lukuansa kahdeksantuhatta ja kuusisataa, joiden pitää pitämän vaarin pyhän vartioitsemisesta,	3:28 Caicki joca miehenpuoli oli cuucauden wanha ja sitä wanhembilucuans cahdexan tuhatta ja cuusisata/ joiden pitä pitämän vaarin Pyhän wartioidzemisest.
3:29 Kehatilaisten suvut leiriytyivät asumuksen sivulle etelään päin.	29. Ja pitää heitäsä sioittaman etelän puolelle, sivulle majaa.	3:29 Ja pitä heidäns sioittaman etelän puolelle siwulle maja.

3:30 Ja kehatilaisten sukujen perhekunta-päämies oli Elisafan, Ussielin poika.	30. Ja heidän päämiehensä pitää oleman Elitsaphan Usielin poika.	3:30 Ja heidän päämiehensä pitää oleman Elizaphan Usielin pojan/
3:31 Heidän hoidettavanaan oli arkki, pöytä, seitsenhaarainen lamppu, alttarit ja pyhä kalusto, jota jumalanpalveluksessa käytettiin, ynnä esirippu - kaikkine palvelustehtävineen.	31. Ja heidän pitää vartioitseman arkkia, pöytää, kynttiläjalkaa, alttareita ja kaikkia pyhän astioita, joilla palvelusta tehdään, ja peitteitä ja kaikkia, mitä palvelukseen tarvitaan.	3:31 Ja heidän pitää wartioidzeman Arckia/ pöytä/ kynttiläjalca/ Altareita ja caickia Pyhän caluja/ joilla palwelusta tehdän ja peitteitä/ ja caickia mitä palwelukseen tarwitan.
3:32 Ja leeviläisten päämiesten esimies oli Eleasar, pappi Aaronin poika; hän oli niiden päällysmies, jotka hoitivat tehtäviä pyhäkössä.	32. Mutta kaikkein Levin päämiesten ylimmäinen pitää oleman Eleatsarin papin Aaronin pojan, ylitse niiden, jotka pitävät vaarin pyhän vartioitsemisesta.	3:32 Mutta Ruhtinat caickein Lewitain päämiesten ylidze/ pitä oleman Eleazarin papin Aaronin pojan/ ylidzen asetettuun/ pitämän waaria Pyhän wartioidzemisest.
3:33 Merarista polveutuivat mahlilaisten suku ja muusilaisten suku. Nämä olivat Merarin suvut.	33. Nämät ovat Merarin sukukunnat: Mahelilaiset ja Musilaiset,	3:33 NÄmät owat Merarin sugut: Maheliterit ja Musiterit.
3:34 Katselmuksessa olleita oli heitä kaikkien miehenpuolten, kuukauden ikäisten ja sitä vanhempien, lukumäärän mukaan kuusituhatta kaksisataa.	34. Joiden luku oli kuusituhatta ja kaksisataa, kaikki miehenpuoli, kuukauden vanha ja sen ylitse.	3:34 Joiden luku oli cuusituhatta ja caxisata/ caicki se cuin miehenpuoli oli/ cuucauden wanha ja sen ylidze.
3:35 Ja Merarin sukujen perhekunta-päämies oli Suuriel, Abihailin poika. He leirytyivät asumuksen sivulle pohjoiseen päin.	35. Heidän päämiehensä pitää oleman Suriel Abihailin poika, ja pitää sioittaman heitänsä sivulle majaa, pohjan puolelle.	3:35 Heidän päämiehensä pitää oleman Suriel Abihailin poica/ ja pitää sioittaman heitänsiwulle maja pohjan puolelle.
3:36 Ja Merarin poikien hoidettavaksi oli uskottu asumuksen laudat, poikkitangot, pylvää ja jalustat sekä kaikki sen kalusto - kaikkine palvelustehtävineen;	36. Ja heidän virkansa pitää oleman, vartioida majan lautoja, korennoita, patsaita ja majan jalcoja, ja kaikkia astioita, jotka sen palvelukseen tarvitaan,	3:36 Ja heidän wircans pitää oleman/ wartioita majan lautoja/ corennoita/ padzaita ja majan jalcoja/ ja caickia caluja jotca sen palwelukseen tarwitan.
3:37 niinikään ympärillä olevan esipihan pylvää ja jalustoinensa, vaarnoinensa ja köysinensä.	37. Niin myös patsaita pihan ympärillä, ja sen jalcoja, ynnä paanuin ja köytten kanssa.	3:37 Nijn myös padzaita pihan ymbärins/ ja sen jalcoja/ ynnä paanuin ja köytten cansa.
3:38 Mutta asumuksen eteen, itään päin, ilmestysmajan eteen, auringonnousuun päin, leirytyivät Mooses ja Aaron ynnä hänen poikansa; heidän hoidettavanaan oli pyhäkkö, se, mikä oli israelilaisten hoidettavana. Mutta syrjäinen, joka ryhtyi siihen, oli surmattava.	38. Mutta seurakunnan majan etiselle puolelle itään päin pitää Moses ja Aaron ja hänen poikansa heitänsä sioittaman, ja vartioitseman pyhän vartioita Israelin lasten puolesta. Jos joku muukalainen siihen lähestyy, sen pitää kuoleman.	3:38 MUtta seuracunnan majan etiselle puolen itän päin/ pitää Moses ja Aaron heidänsi sioittaman poikinens/ wartioidzeman Pyhän ja Israelin lapsia. Jos jocu muucalainen sijhen lähesty/ hänen pitää cuoleman.

<p>3:39 Katselmuksessa olleita leeviläisiä, joista Mooses ja Aaron Herran käskyn mukaan pitivät katselmuksen suvuittain, kaikkia miehenpuolia, kuukauden ikäisiä ja sitä vanhempia, oli kaikkiaan kaksikymmentäkaksi tuhatta.</p>	<p>39. Kaikkein Leviläisten luku, jotka Moses ja Aaron lukivat, heidän sukukunnissansa Herran sanan jälkeen, kaikki miehenpuoli, kuukauden vanha ja sen ylitse, oli kaksikolmattakymmentä tuhatta.</p>	<p>3:39 Caickein Lewitain luku/ cuin Moses ja Aaron luit/ heidän sucucunnisans HERran sanan jälkeen/ caicki miehenpuoli/ cuucauden wanha ja sitä vanhemmat/ oli caxi colmattakymmendä tuhatta.</p>
<p>3:40 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Katsasta kaikki israelilaisten miehenpuoliset esikoiset, kuukauden ikäisistä ja sitä vanhemmista, ja laske heidän nimiensä lukumäärä.</p>	<p>40. Ja Herra puhui Mosekselle: lue kaikki esikoiset, jotka miehenpuolet ovat Israelin lasten seassa, kuukauden vanhat ja sen ylitse, ja ota heidän nimeinsä luku.</p>	<p>3:40 JA HERra puhui Mosexelle: lue caicki esicoiset jotca miehenpuolet owat Israelin lasten seas/ cuucauden wanhat/ ja sitä vanhemmat/ ja ota heidän nimeinsä luku.</p>
<p>3:41 Ja ota minulle - minä olen Herra - leeviläiset israelilaisten kaikkien esikoisten sijaan sekä myös leeviläisten karja israelilaisten karjan kaikkien esikoisten sijaan."</p>	<p>41. Ja sinun pitää ottaman Leviläiset minulle, minä Herra, kaikkein Israelin lasten esikoisten edestä, ja Leviläisten karjat, kaikkein Israelin lasten karjan esikoisten edestä.</p>	<p>3:41 Ja sinun pitä ottaman Lewitait minulle (minä olen HERra) caickein Israelin lasten esicoisten edestä/ ja Lewitain carjat/ caickein Israelin lasten carjan esicoisten edestä.</p>
<p>3:42 Ja Mooses katsasti, niinkuin Herra oli häntä käsenyt, kaikki israelilaisten esikoiset.</p>	<p>42. Ja Moses luki, niinkuin Herra hänelle käsenyt oli, kaikki Israelin lasten esikoiset.</p>	<p>3:42 Ja Moses luki nijncuin HERra hänelle käsenyt oli/ caicki Israelin lasten esicoiset.</p>
<p>3:43 Ja katselmuksessa olleita oli heitä, kaikkia miehenpuolisia esikoisia, nimien lukumäärän mukaan, kuukauden ikäisiä ja sitä vanhempia, kaikkiaan kaksikymmentä kaksituhatta kaksisataa seitsemänkymmentä kolme.</p>	<p>43. Ja olivat kaikki miehiset esikoiset, heidän nimeinsä luvun jälkeen, kuukauden vanhat ja sen ylitse luetut, kaksikolmattakymmentä tuhatta, kaksisataa ja kolmekahdeksattakymmentä.</p>	<p>3:43 Ja löyttin caicki miehenpuolest esicoiset/ heidän nimeinsä lugun jälkeen/ cuucauden wanhat ja sen ylidzen/ heidän lucuns jälkeen/ caxi colmattakymmendä tuhatta/ caxi sata ja colme cahdexattakymmendä.</p>
<p>3:44 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:</p>	<p>44. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:</p>	<p>3:44 Ja HERra puhui Mosexelle/ sanoden:</p>
<p>3:45 "Ota leeviläiset israelilaisten kaikkien esikoisten sijaan ja leeviläisten karja heidän karjansa sijaan, ja niin leeviläiset tulevat minun omikseni. Minä olen Herra.</p>	<p>45. Ota Leviläiset kaikkein Israelin lasten esikoisten edestä, ja Leviläisten karja heidän karjansa edestä: ja Leviläisten pitää oleman minun, minä olen Herra.</p>	<p>3:45 Ota Lewitait caickein Israelin lasten esicoisten edestä/ ja Lewitain carja heidän carjans edestä/ että Lewitait olisit minun/ joca olen HERra.</p>
<p>3:46 Mutta lunastukseksi noista kahdestasadasta seitsemästakymmenestä kolmesta, jonka verran israelilaisten esikoisia on yli leeviläisten määrän,</p>	<p>46. Mutta lunastuksen niiden kahdensadan ja kolmenkahdeksattakymmenen edestä, jotka jäävät Israelin lasten esikoisista Leviläisten luvun ylitse,</p>	<p>3:46 Mutta ne lunastusrahat/ niiden cahden sadan/ ja colmen cahdexattakymmenen edestä/ jotca jäävät Israelin lasten esicoisista Lewitain lugun ylidze.</p>

3:47 ota miestä kohti viisi sekeliä, ota ne pyhäkkösekelin painon mukaan, kaksikymmentä geeraa laskettuna sekeliin.	47. Pitää sinun ottaman viisi sikliä joka hengeltä: pyhän siklin jälkeen pitää sinun sen ottaman; sikli maksaa kaksikymmentä geraa.	3:47 Pitä sinun ottaman wijsi Sicli mies miehellä Pyhän Siclin jälken/ Sicli maxa caxikymmendä/ Gerah.
3:48 Ja anna se raha Aaronille ja hänen pojillensa lunastukseksi niistä, joita on yli leeviläisten määrän."	48. Ja sinun pitää antaman rahan Aaronille ja hänen pojillensa, lunastettuun edestä, jotka ylitse olivat.	3:48 Ja sinun pitä andaman Aaronille ja hänen pojillens niiden jäänyitten heidän lugustans lunastusrahan.
3:49 Ja Mooses otti lunastushinnan niistä, joita oli yli leeviläisillä lunastettujen määrän.	49. Niin otti Moses lunastusrahan niiltä, jotka ylitse olivat Leviläisten lunastetuista.	3:50 Nijn otti Moses niiden ylidzejänyitten Lewitain lunastusrahan.
3:50 Israelilaisten esikoisista hän otti tämän rahan, tuhat kolmesataa kuusikymmentä viisi sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan.	50. Israelin lasten esikoisilta otti hän rahan, tuhannen kolmesataa ja viisiseitsemättäkymmentä sikliä: pyhän siklin jälkeen.	3:51 Israelin lasten esicoisilda otti hän rahan/ tuhannen colmesata ja wijsi seidzemettäkymmendä Sicli/ Pyhän Siclin jälken.
3:51 Ja Mooses antoi sen lunastushinnan Aaronille ja hänen pojillensa Herran käskyn mukaan, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.	51. Ja Moses antoi lunastusrahan Aaronille ja hänen pojillensa Herran sanan jälkeen, niinkuin Herra oli Mosekselle käsenyt.	3:52 Ja andoi ne Aaronille/ ja hänen pojillens HERran sanan jälken/ nijncuin HERra oli Mosexelle käsenyt.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:	4:1 JA HERra puhui Mosexelle ja Aaronille/ sanoden:
4:2 "Laske Leevin jälkeläisten joukosta Kehatin jälkeläisten lukumäärä suvuittain ja perhekunnittain,	2. Lue Kahatin lapset Levin poikain seasta, heidän sukukuntainsa ja isäinsä huoneen jälkeen,	4:2 Lue Cahathin lapset Lewin poicain seast/ heidän sucucundains ja Isäins huonetten jälken.
4:3 kolmikymmenvuotiset ja sitä vanhemmat aina viisikymmenvuotisiin saakka, kaikki, joiden on palveltava toimittamalla askareita ilmestysmajassa.	3. Kolmenkymmenen vuotisesta ja sen ylitse, viidenkymmenen vuotiseen asti: kaikki ne jotka kelvolliset ovat sotaan menemään, seurakunnan majassa palvelusta tekemään.	4:3 Colmestkymmenest wuodest nijn wijdenkymmenen wuoten asti/ caicki ne jotca kelwolliset owat sotaan menemän/ seuracunnan majas palwelusta tekemän.
4:4 Kehatin poikien palvelustehtävänä ilmestysmajassa olkoon tämä: huolenpito korkeasti-pyhistä.	4. Ja tämä pitää oleman Kahatin poikain virka todistuksen majassa, joka kaikkein pyhin on:	4:4 Ja tämä pitä oleman Cahathin poicain wirca todistuxen majas/ cuin caickein pyhin on.
4:5 Ja leirin liikkeelle lähtiessä menkööt Aaron ja hänen poikansa ja päästäkööt alas esiripun sekä peittäkööt sillä lain arkin;	5. Koska leiriä siirretään, niin pitää Aaronin poikinensa tuleman ja ottaman esiripun alas, ja käärimän todistuksen arkin siihen,	4:5 COsca leiriä sijrtän/ nijn pitä Aaron poikinens menemän sisälle/ ja ottaman esiripun alas/ ja käärimän todistuxen Arkin siihen.

<p>4:6 sitten he pankoot sen päälle sireeninnahkapeitteen ja levittäkööt päällimmäiseksi vaatteen, kokonaan punasinistä langoista tehdyn, ja asettakoot paikoilleen sen korennot.</p>	<p>6. Ja paneman peitteen sen päälle tekasjim-nahoista, ja hajoittamaan kokonansa sinisen vaatteen sen ylitse, ja paneman sen korennot siallensa.</p>	<p>4:6 Ja paneman peiton Thechaschim nahgoista sen päälle/ ja hajottaman aiwa kellaisen waatten sen ylidze/ ja paneman corennons siihen tygö.</p>
<p>4:7 Ja näkyleipäpöydälle he levittäkööt punasinisen vaatteen ja pankoot sen päälle vadit ja kupit, maljat ja juomauhrikannut; ja ainainen leipä olkoon myös sen päällä.</p>	<p>7. Niin myös pitää heidän hajoittaman näkypöydälle sinisen vaatteen, ja paneman sen päälle vadit, lusikat, maljat ja kannut, joilla ulos ja sisälle kaadetaan, ja ne alinomaiset leivät pitää sen päällä oleman.</p>	<p>4:7 Nijn myös pitä heidän hajottaman näkypöydän ylidze kellaisen waatten/ ja paneman sen päälle fatit/ lusicat/ maljat ja cannut/ joilla se peitetän/ ja ne jocapäiwäiset leiwät pitä sen päällä oleman.</p>
<p>4:8 Sitten he levittäkööt näiden päälle helakanpunaisen vaatteen ja peittäkööt sen sireeninnahkapeitteellä ja asettakoot paikoilleen sen korennot.</p>	<p>8. Ja heidän pitää hajoittaman niiden päälle tulipunaisen vaatteen, ja peittämän tekasjim-nahkaisella peitteellä, ja paneman sen korennot siallensa.</p>	<p>4:8 Ja heidän pitä hajottaman nijden päälle rosinpunaisen waatten/ ja peittämän Thechaschim nahcaisella peitoxella/ ja paneman hänen corendons siihen tygö.</p>
<p>4:9 Ja he ottakoot punasinisen vaatteen ja peittäkööt seitsenhaaraisen lampun lamppuineen, lamppusaksineen, karstakuppeineen ja kaikkine öljyastioineen, joita sen hoitamisessa käytetään.</p>	<p>9. Ja heidän pitää ottaman sinisen vaatteen, ja käärimän valkeuden kynttiläjalan sen sisälle, ja sen lamput, niistimet ja sammutusastiat, ja kaikki öljyastiat, joilla palvelusta siinä tehdään.</p>	<p>4:9 Ja heidän pitä ottaman kellaisen waatten/ ja käärimän kynttiläjalan sen sisälle/ ja hänen lampuns/ ynnä nijstimen ja sammutus astian cansa/ ja caicki öljyastiat/ jotca siihen wircaan owat tarpelliset.</p>
<p>4:10 Ja he käärikööt sen ja kaiken sen kaluston sireeninnahkapeitteeseen ja pankoot kantopaareille.</p>	<p>10. Ja tämän ja kaikkein näiden kaluin ympäri pitää heidän paneman peitteen tekasjim-nahasta, ja paneman ne korentoin päälle.</p>	<p>4:10 Ja näiden caickein päälle pitä paneman peitoxen Thechaschim nahasta/ ja paneman corendoin päälle.</p>
<p>4:11 Ja kultaiselle alttarille he levittäkööt punasinisen vaatteen ja peittäkööt sen sireeninnahkapeitteellä ja asettakoot paikoilleen sen korennot.</p>	<p>11. Niin myös pitää heidän hajoittaman kultaisen alttarin päälle sinisen vaatteen, ja peittämän sen tekasjim-nahkaisella peitteellä, ja paneman sen korennot siallensa.</p>	<p>4:11 Nijn myös pitä heidän hajottaman sen cullaisen Altarin ylidze kellaisen waatten/ ja heidän pitä hajottaman sen ylidze Thechaschim nahcaisen peitoxen/ ja paneman hänen corendons siihen tygö.</p>
<p>4:12 Ja he ottakoot kaiken jumalanpalveluskaluston, jota pyhäkössä käytetään, ja käärikööt sen punasiniseen vaatteeseen ja peittäkööt sen sireeninnahkapeitteellä ja pankoot kantopaareille.</p>	<p>12. Kaikki astiat, joilla he palvelevat pyhässä, pitää heidän ottaman ja levittämän niiden ylitse sinisen vaatteen, ja peittämän sen tekasjim-nahkaisella peitteellä, ja paneman ne korentoin päälle.</p>	<p>4:12 Caicki calut/ joilla he palwelewat Pyhäs/ pitä heidän ottaman ja lewittämän nijden ylidzen kellaisen waatten/ ja peittämän sen Thechaschim nahcaisella peitoxella/ ja paneman ne corendoin päälle.</p>

4:13 Ja he puhdistakoot tuhasta alttarin sekä levittäkoot sen päälle purppuranpunaisen vaatteen	13. Heidän pitää myös käväisemän tuhan alttarilta ja hajoittaman purppuraisen vaatteen sen päälle,	4:13 Heidän pitää myös käväisemän tuhan Altarilda/ ja hajottaman skarlacanaisen waatten sen ylidzen.
4:14 ja pankoot sen päälle kaiken kaluston, jota alttarilla käytetään: hiilipannut, haarukat, lapiot ja maljat, kaiken alttarikaluston; ja levittäkoot sen päälle sireeninnahkapeitteen ja asettakoot paikoilleen sen korennot.	14. Ja paneman sen päälle kaikki astiat, joilla he siinä palvelevat, hiilipannut, hangot, lapiot ja maljat, ja kaikki alttarin astiat; heidän pitää myös hajoittaman sen ylitse tekasjim-nahkaisen peitteen, ja paneman korennot siallensa.	4:14 Ja paneman sen päälle caicki hänen caluns/ joita he siinä tarwidzewat/ hijlipannut/ couriraudat/ lapiot ja maljat/ ja caicki Altarin calut/ ja heidän pitää hajottaman sen ylidzen Thechaschim nahcaisen peitoxen/ ja paneman hänen corendons siihen tygö.
4:15 Ja kun leirin lähtiessä liikkeelle Aaron ja hänen poikansa ovat valmiiksi peittäneet pyhäkön ja pyhäkön kaiken kaluston, niin tulkoot Kehatin pojat kantamaan, mutta älkööt koskeko pyhäkköön, etteivät kuolisi. Tämä on ilmestysmajasta se, mikä on Kehatin poikien kannettava.	15. Koska Aaron ja hänen poikansa nämät toimittaneet ovat ja peittäneet pyhän ja kaikki pyhät astiat, ja leiriä siirretään, niin pitää sitte Kahatin lapset menemän ja kantaman niitä, ja ei pidä rupeeman pyhään, ettei he kuolisi. Nämät pitää oleman Kahatin lasten taakat seurakunnan majassa.	4:15 COsca Aaron ja hänen poicans nämät toimittanet owat/ ja peittänet Pyhän/ ja caicki sen calut/ ja leiriä sijrtän: Nijn pitää sijtte Cahathin lapset menemän ja candaman nijtä/ ja ei pidä rupeman Pyhään/ ettei he cuolis. Nämät pitää oleman Cahathin lasten tacat Todistuxen majas.
4:16 Ja Eleasar, pappi Aaronin poika, pitäköön huolen seitsenhaaraisen lampun öljystä, hyvänhajuisesta suitsukkeesta, jokapäiväisestä ruokauhrista ja voiteluöljystä; hän pitäköön huolen koko asumuksesta ja kaikesta, mitä siinä on, pyhäköstä ja sen kalustosta."	16. Ja Eleatsarilla, papin Aaronin pojalla, pitää oleman tämä virka: toimittaa öljyä valaistukseksi, ja yrttejä suitsutukseksi, ja alinomaista ruokauhria, ja voidellusöljyä, niin että hän toimittaa koko Tabernaklin ja kaikki, mitä siinä on, pyhän ja hänen astiansa.	4:16 Ja Eleazarilla papin Aaronin pojalla pitää oleman tämä wirca/ toimitta öljyä walistuxexi/ ja yrttejä suidzutuxexi/ ja jocapäiwäisiä ruocauhreja/ ja woidellusöljyä/ nijn että hän toimitta coco Tabernaclin/ ja caicki mitä siinä on/ Pyhän ja hänen caluns.
4:17 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:	17. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille sanoen:	4:17 Ja HERra puhui Mosexelle ja Aaronille/ sanoden:
4:18 "Älkää päästäkö kehatilaisten sukuhaaraa häviämään leeviläisten joukosta.	18. Ei teidän pidä Kahatilaisten sukukuntain sikiöitä hävittämän Leviläisten seasta.	4:18 Ei teidän pidä Cahathiterein sucucundain sikiöit hävittämän Lewitain seast.
4:19 Näin siis tehkää heille, että he saisivat elää eivätkä kuolisi lähestyessään kaikkeinpyhintä: Aaron ja hänen poikansa menkööt ja asettakoot heidät jokaisen tekemään palvelustehtävänsä ja kantamaan kannettavaansa;	19. Vaan sen teidän pitää heidän kanssansa tekemän, että he eläisivät ja ei kuolisi: jos he lähestyvät sitä kaikkein pyhimpää, niin pitää Aaronin poikinensa menemän sisälle ja asettaman itsekunkin heidän virkaansa ja taakkaansa.	4:19 Waan sen teidän pitää heidän cansans tekemän/ että he eläisit ja ei cuolis/ jos he rupewat siihen caickein Pyhimbään: Aaronin poikinens pitää menemän sisälle ja asettaman idzecungin heidän wircaans ja tackaans.

4:20 mutta älkööt nämä menkö katsomaan pyhiä esineitä, älkööt silmänräpäyksesikään, etteivät kuolisi."	20. Vaan ei heidän pidä menemän sinne sisälle, katsomaan pyhää, koska se peitetään, ettei he kuolisi.	4:20 Waan ei heidän pidä menemän sinne sisälle/ cadzoman Pyhä/ cosca se peitetän/ ettei he cuolis.
4:21 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	21. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	4:21 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
4:22 "Laske myöskin Geersonin jälkeläisten lukumäärä perhekunnittain ja suvuittain;	22. Lue Gersonin lapset, heidän isäinsä huoneen ja sukukuntainsa jälkeen:	4:22 Lue Gersonin lapset/ heidän Isäins huonen ja sucucundains jälken.
4:23 pidä kolmikymmenvuotisten katselmus ja sitä vanhempien, viisikymmenvuotisiin asti, kaikkien, joiden on palveltava toimittamalla palvelusta ilmestysmajassa.	23. Kolmenkymmenen vuotisesta ja sen ylitse viidenkymmenen vuotiseen asti, pitää sinun ne lukeman, kaikki ne, jotka sotaan menemään kelvolliset ovat, että heillä olis virka seurakunnan majassa.	4:23 Colmestkymmenest wuodest nijn wijtenkymmenen asti. Ja aseta caicki ne/ jotca sotaan menemän kelwolliset owat/ että heillä olis wirca seuracunnan majas.
4:24 Geersonilaissukujen tehtävänä palveltaessa ja kannettaessa olkoon tämä:	24. Ja tämä pitää oleman Gersonilaisten sukukunnan virka, jota heidän pitää tekemän ja kantaman:	4:24 Ja tämä pitä oleman Gersoniterein sucucunnan wirca/ jota heidän pitä tekemän ja candaman.
4:25 he kantakoot asumuksen telttakankaan kaistat ja ilmestysmajan, sen peitteen ja sireeninnahkapeitteen, joka on sen päällä päällimmäisenä, sekä ilmestysmajan oven uutimen	25. Ja heidän pitää kantaman Tabernaklin vaatteet, ja seurakunnan majan, ja hänen peitteensä, ja tekasjim-nahkaisen peitteen, joka on sen päällä, ja myös seurakunnan majan ovivaatteen,	4:25 Ja heidän pitä candaman Tabernaclin waattet/ ja seuracunnan majan/ ja hänen peitoxens/ ja Thechaschim nahkaisen peitoxen/ joca on sen päällä/ ja seuracunnan majan owiwaatten.
4:26 ja asumusta ja alttaria ympäröivän esipihan ympärysverhot ja sen portin uutimen sekä niiden köydet ja kaiken niiden hoitamiseen tarvittavan kaluston; he toimittakoot kaiken, mitä siinä on tehtävä.	26. Ja pihan vaatteet, ja läpikäytävän oven vaatteen pihassa, joka käy sekä Tabernaklin että myös alttarin ympäri, ja hänen köytensä ja kaikki virkansa astiat, ja kaikki mitä heidän virassansa tarvitaan ja heidän tekemän pitää.	4:26 Ja pihan waattet ja läpikäytävän owen waattet pihas/ joca käy sekä Tabernaclin että myös Altarin ymbärins/ ja hänen köytens ja caicki heidän wircans calut/ ja caicki mitä heidän wirasans tarwitan.
4:27 Aaronin ja hänen poikiensa käskyn mukaisesti tapahtukoon kaikki geersonilaisten palvelus, mitä hyvänsä he kantavat ja toimittavatkin, ja antakaa heidän hoitoonsa kaikki heidän kannettavansa.	27. Aaronin ja hänen poikainsa sanan jälkeen pitää kaikkein Gersonin poikain virka tehtämän, kaikki mitä heidän kantaman ja korjaaman pitää; ja teidän pitää katsoman, että he ottaisivat vaarin kaikista kuormistansa.	4:27 Aaronin ja hänen poicains sanain jälken pitä caickein Gersonin poicain wirca tehtämän/ caicki mitä heidän candaman ja corjaman pitä/ ja teidän pitä cadzoman/ että he ottaisit waarin caikista heidän cuormistans.
4:28 Tämä on geersonilaissukujen palvelustehtävä ilmestysmajassa; ja he hoitakoot toimensa Iitamarin, pappi Aaronin pojan, johdolla.	28. Tämän pitää Gersonin lasten ja sukuin virka oleman seurakunnan majassa: ja heidän vartionsa pitää oleman Itamarin, papin Aaronin pojan käden alla.	4:28 Tämä pitä Gersonin lasten ja sukuin wirca oleman seuracunnan majas/ Ja heidän wartions pitä oleman Ithamarin papin Aaronin pojan käden alla.

4:29 Pidä Merarin jälkeläisten katselmus suvuittain ja perhekunnittain;	29. Merarin lapset, heidän sukukuntainsa ja isäinsä huoneen jälkeen, pitää sinun myös lukeman:	4:29 Merarin lapset heidän sucucundains ja Isäins huonetten jälken/ pitä sinun myös asettaman.
4:30 pidä kolmikymmenvuotisten katselmus ja sitä vanhempien, viisikymmenvuotisiin asti, kaikkien, joiden on palveltava toimittamalla palvelusta ilmestysmajassa.	30. Kolmenkymmenen vuotisesta ja sen ylitse, viidenkymmenen vuotiseen asti, pitää sinun ne lukeman, kaikki sotaan menemään kelpolliset, palvelemaan seurakunnan majassa.	4:30 Colmestkymmenest wuodest nijn wijtenkymmenen wuoten asti/ caicki ne jotca sotaan menemän kelpawat/ että heillä olis wirca seuracunnan majas.
4:31 Ja nämä ovat uskotut heille kannettaviksi heidän toimittaessaan palvelusta ilmestysmajassa: asumuksen laudat, sen poikkitangot, pylväät ja jalustat	31. Tästä kuormasta pitää heidän pitämän vaarin, kaiken virkansa jälkeen seurakunnan majassa, kuin ovat majan laudat, ja korennot, ja patsaat, ja jalat,	4:31 Tästä cuormast pitä heidän pitämän waarin heidän wircans jälken seuracunnan majas/ että he candawat Tabernaclin laudat/ ja corennot/ ja padzat/ ja jalat.
4:32 sekä ympärillä olevan esipihan pylväät jalustoineen, vaarnoineen ja köysineen, kaikki niiden kalusto ja kaikki, mitä tarvitaan niiden hoitamiseen. Ja antakaa heidän hoitoonsa nimeltä mainittuina ne kalut, joiden kantaminen on heidän tehtävänä.	32. Niin myös patsaat pihan ympärillä, ja jalat, ja naulat, ja köydet, kaikkein heidän astiainsa kanssa, kaiken heidän virkansa perästä: jokaiselle pitää teidän nimenomattain asettaman kuormat astioista, joista heidän pitää pitämän vaarin.	4:32 Nijn myös padzat pihan ymbärins/ ja jalat/ ja pannut/ ja köydet/ caickein heidän caluins cansa/ caiken heidän wircans peräst/ jocaidzelle pitä teidän nimenomattain asettaman cuormat caluista/ joista heidän pitä pitämän waarin.
4:33 Tämä on merarilaissukujen palvelustehtävä, mitä hyvänsä he toimittavatkin ilmestysmajassa Iitamarin, pappi Aaronin pojan, johdolla."	33. Ja tämä pitää oleman Merarin lasten sukuin virka kaikissa, joista heidän pitää ottaman vaarin seurakunnan majassa, Itamarin papin Aaronin pojan käden alla.	4:33 Ja tämän pitä oleman Merarin lasten sucuin wirca/ caikista joista heidän pitä ottaman waarin seuracunnan majas/ Ithamarin papin Aaronin pojan käden alla.
4:34 Ja Mooses ja Aaron sekä kansan päämiehet pitivät Kehatin jälkeläisten katselmuksen suvuittain ja perhekunnittain,	34. Ja Moses ja Aaron, ynnä kaiken kansan päämiesten kanssa, lukivat Kahatilaisten lapset, heidän sukuinsa ja isäinsä huoneen jälkeen,	4:34 JA Moses ja Aaron ynnä caiken Canssan päämiesten cansa luit Cahathiterein lapset/ heidän sucuins ja Isäins huonetten jälken.
4:35 kolmikymmenvuotisten ja sitä vanhempien, aina viisikymmenvuotisiin asti, kaikkien, joiden oli palveltava toimittamalla palvelusta ilmestysmajassa.	35. Kolmenkymmenen vuotisesta ja sen ylitse viidenkymmenen vuotiseen asti, kaikki sotaan menemään kelpolliset, palvelusta tekemään seurakunnan majassa.	4:35 Colmestkymmenest wuodest nijn wijtenkymmenen wuoten asti/ caicki ne jotca sotaan menemän kelpolliset owat/ palwelusta tekemän seuracunnan majas.
4:36 Ja heitä, suvuittain katselmuksessa olleita, oli kaksituhatta seitsemänsataa viisikymmentä.	36. Ja heidän lukunsa oli heidän sukuinsa jälkeen, kaksituhatta, seitsemänsataa ja viisikymmentä.	4:36 Ja heidän lucuns oli heidän sucuins jälken/ caxituhatta/ seidzemensata ja wijsikymmendä.

4:37 Näin paljon oli kehatilaisuuksista katselmuksessa olleita, kaikkia ilmestysmajassa palvelevia, joiden katselmuksen Mooses ja Aaron pitivät sen käskyn mukaisesti, jonka Herra oli Mooseksen kautta antanut.	37. Tämä on Kahatilaisten sukukuntain luku, joilla kaikilla oli toimittamista seurakunnan majassa, jotka Mooses ja Aaron lukivat, Herran sanan jälkeen, Mooseksen kautta.	4:37 Tämä on Cahathiterein sucucundain luku/ joilla kaikilla oli toimittamista seurakunnan majas/ jotca Mooses ja Aaron luit HERRan sanan jälkeen Moseksen kautta.
4:38 Ja Geersonin jälkeläisiä, joiden katselmus pidettiin suvuittain ja perhekunnittain,	38. Niin luettiin myös Gersonin lapset, sukukuntainsa ja isäinsä huoneen jälkeen,	4:38 Nijn luettiin myös Gersonin lapset heidän sucucundains ja Isäins huonetten jälkeen.
4:39 kolmikymmenvuotisia ja sitä vanhempia viisikymmenvuotisiin asti, kaikkia, joiden oli palveltava toimittamalla palvelusta ilmestysmajassa,	39. Kolmekymmenen vuotisista ja sen ylitse viidkymmenen vuotisiin asti, kaikki sotaan menemään kelpoiset, palvelusta tekemään seurakunnan majassa.	4:39 Colmestkymmenest wuodest/ nijn wijtenkymmenen wuoten asti/ caicki ne jotca sotaan menemän kelpoiset olit/ palvelusta tekemän seurakunnan majas.
4:40 näitä katselmuksessa olleita oli suvuittain ja perhekunnittain kaksituhatta kuusisataa kolmekymmentä.	40. Ja heidän lukunsa, heidän sukuinsa ja isäinsä huoneen jälkeen, oli kaksituhatta kuusisataa ja kolmekymmentä.	4:40 Ja heidän lucuns heidän sucuins ja Isäins huonetten jälkeen oli caxi tuhatta cuusisata ja colmekymmentä.
4:41 Näin paljon oli geersonilaisten suvuista katselmuksessa olleita, kaikkia ilmestysmajassa palvelevia, joiden katselmuksen Mooses ja Aaron pitivät Herran käskyn mukaisesti.	41. Tämä on Gersonin lasten suvun luku, joilla kaikilla oli tekemistä seurakunnan majassa, jotka Mooses ja Aaron lukivat, Herran sanan jälkeen.	4:41 Tämä on Gersonin lasten sugun luku/ joilla kaikilla oli tekemistä seurakunnan majas/ jotca Mooses ja Aaron luit HERRan sanan jälkeen.
4:42 Ja merarilaisten suvuista oli niitä, joiden katselmus pidettiin suvuittain ja perhekunnittain,	42. Luettiin myös Merarin lapset, sukuinsa ja isäinsä huoneen jälkeen,	4:42 Luettiin myös Merarin lapset heidän sucuins ja Isäins huonetten jälkeen.
4:43 kolmikymmenvuotisia ja sitä vanhempia viisikymmenvuotisiin asti, kaikkia, joiden oli palveltava toimittamalla palvelusta ilmestysmajassa,	43. Kolmekymmenen vuotisista ja sen ylitse viidkymmenen vuotisiin asti, kaikki sotaan menemään kelpoiset, palvelusta tekemään seurakunnan majassa.	4:43 Colmestkymmenest wuodest nijn wijtenkymmenen wuoten asti/ caicki jotca sotaan menemän kelpoiset olit/ palvelusta tekemän seurakunnan majas.
4:44 näitä, suvuittain katselmuksessa olleita, oli kolmetuhatta kaksisataa.	44. Ja heidän lukunsa oli, heidän sukuinsa jälkeen, kolmetuhatta ja kaksisataa.	4:44 Ja heidän lucuns oli/ heidän sucuins ja Isäins huonetten jälkeen/ colmetuhatta ja caxisata.

4:45 Näin paljon oli merarilaisten suvuista katselmuksessa olleita, joista Mooses ja Aaron pitivät katselmuksen sen käskyn mukaisesti, jonka Herra oli Mooseksen kautta antanut.	45. Tämä on Merarin lasten suvun luku, jotka Moses ja Aaron lukivat, Herran sanan jälkeen Moseksen kautta.	4:45 Tämä on Merarin lasten sugun luku/ jotca Moses ja Aaron luit HERran sanan jälken Mosexen cautta.
4:46 Kaikkia katselmuksessa olleita leeviläisiä, joiden katselmuksen Mooses ja Aaron ja Israelin päämiehet pitivät suvuittain ja perhekunnittain,	46. Kaikkein Leviläisten luku, kuin Moses ja Aaron ynnä Israelin päämiesten kanssa lukivat, heidän sukuinsa ja isäinsä huoneen jälkeen,	4:46 Caickein Lewitain luku/ jota Moses ja Aaron ynnä Israelin päämiesten cansa luit/ heidän sucuins ja Isäins huonetten jälken.
4:47 kolmikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, viisikymmenvuotisiin asti, kaikkia, joiden oli palveltava toimittamalla palvelusta ja kantamistyötä ilmestysmajassa,	47. Kolmenkymmenen vuotisesta ja sen ylitse, viidenkymmenen vuotiseen asti, kaikki ne jotka menivät sisälle palvelusta tekemään virassansa, ja kuormaa kantamaan seurakunnan majaan,	4:47 Colmestkymmenest wuodest nijn wijtenkymmenen wuoten asti/ caicki ne jotca menit sisälle palwelusta tekemän wirasans/ ja cuorma candaman seuracunnan majaan.
4:48 näitä katselmuksessa olleita oli kahdeksantuhatta viisisataa kahdeksankymmentä.	48. Heidän luettunsa olivat kahdeksantuhatta, viisisataa ja kahdeksankymmentä.	4:48 Oli cahdexantuhatta/ wijsisata ja cahdexankymmendä.
4:49 Sen käskyn mukaisesti, jonka Herra oli Mooseksen kautta antanut, määrättiin jokaiselle heistä oma palvelustehtävänsä ja kantamistyönsä. Tämän katselmuksen Mooses piti, niinkuin Herra oli häntä käsenyt.	49. Ja hän luki heidät Herran sanan jälkeen Moseksen kautta, itsekunkin hänen virkaansa ja kuormaansa, ja ne, mitkä hän luki, olivat niinkuin Herra Mosekselle käsenyt oli.	4:49 Jotca luetut olit HErran sanan jälken Mosexen cautta/ idzecukin hänen wircaans ja cuormaans/ nijncuin HERra Mosexelle käsenyt oli.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	5:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
5:2 "Käske israelilaisten karkoittaa leiristä jokainen pitalinen ja jokainen vuotoa sairastava ja jokainen kuolleesta saastunut.	2. Käske Israelin lapset ajaa kaikki spitaliset leiristä ulos, ja kaikki, joiden siemen vuotaa, ja kaikki ne, jotka ovat johonkuhun kuolleen itsensä saastuttaneet.	5:2 käske Israelin lapset aja caicki spitaliset leiristä ulos/ ja caicki joidenga siemen wuota/ ja ne jotca owat johongun cuolluen idzens saastuttanet.
5:3 Karkoittakaa sellaiset, sekä miehet että naiset, leirin ulkopuolelle, etteivät he saastuttaisi leiriään, jossa minä asun heidän keskellänsä."	3. Sekä miehet että vaimot pitää teidän ajaman ulos: leiristä ne pitää teidän ajaman ulos, ettei he leiriänsä saastuttaisi, kussa minä heidän keskellänsä asun.	5:3 Sekä miehet että waimot pitä teidän ajaman leiristä ulos/ ettei he leiriäns saastutais/ cusa minä heidän keskelläns asun.

5:4 Ja israelilaiset tekivät niin ja karkoittivat heidät leirin ulkopuolelle; niinkuin Herra oli puhunut Moosekselle, niin israelilaiset tekivät.	4. Ja Israelin lapset tekivät niin, ja ajoivat ne leiristä ulos: niinkuin Herra oli Mosekselle sanonut, niin he tekivät.	5:4 Ja Israelin lapset teit nijn/ ja ajoit heidän leiristä ulos/ nijncuin HERra oli Mosexelle sanonut.
5:5 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	5:5 Ja HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
5:6 "Puhu israelilaisille: Jos mies tai nainen tekee rikkomuksen minkä tahansa, jonka ihminen tekee menettelemällä uskottomasti Herraa kohtaan, ja niin joutuu vikapääksi,	6. Puhu Israelin lapsille: jos joku mies eli vaimo tekee jotakin syntiä ihmistä vastaan, niin että hän raskaasti rikkoo Herraa vastaan, se sielu on vianalaiseksi itsensä saattanut.	5:6 Puhu Israelin lapsille: jos mies eli vaimo ricko ihmisten tawalla HERra wastan/ nijn on se sielu syypää.
5:7 tunnustakoon hän rikkomuksensa, jonka on tehnyt, ja maksakoon velkansa täyteen määrään sekä pankoon siihen lisäksi viidennen osan sen arvosta ja antakoon sen sille, jolle hän on velkaa.	7. Heidän pitää tunnustaman rikoksensa, jonka he tehneet ovat, ja pitää päänänsä sovittaman vikansa, ja vielä lisäämän viidennen osan, ja antaman sille, jota vastaan he rikkoneet ovat.	5:7 Ja heidän pitä tunnustaman ricoxens/ cuin he tehnet owat/ ja pitä päänäns sowittaman wicans/ ja wielä lisäämän wijdennen osan/ ja andaman sille/ jota wastan he rickonet owat.
5:8 Mutta jos hänellä ei ole sukulunastajaa, jolle velka olisi maksettava, maksettakoon velka Herralle, se on papille, ja sitä paitsi sovitus-oinas, jolla toimitetaan syynalaiselle sovitus.	8. Jos ei sillä ihmisellä ole sitä, jolla omaisen oikeus on, jolle se rikos maksettaa taittasiin, niin pitää se Herralle annettaman, ja oleman papin oman, paitsi sovinto-oinasta, jolla hän sovitetaan.	5:8 Jos ei sitä ole/ jolle se maxetaisin/ nijn pitä se annettaman HERralle papin edes/ paidzi sowindo oinasta/ jolla hän sowitetan.
5:9 Ja jokainen anti, mikä hyvänsä israelilaisten papille tuomista pyhistä lahjoista, olkoon papin oma.	9. Niin pitää myös kaikki ylennys kaikista, minkä Israelin lapset pyhittävät ja uhraavat papille, oleman hänen omansa.	5:9 Nijn pitä myös caicki ylönnys/ caikista cuin Israelin lapset pyhittäwät ja uhrawat papille/ oleman hänen omans.
5:10 Ja jokaisen pyhät lahjat olkoot papin omat; mitä joku antaa papille, se olkoon papin oma."	10. Jos joku jotain pyhittää, sen pitää oleman papin omana, ja mitä joku antaa papille, sen pitää oleman myös hänen omansa.	5:10 Jos jocu jotain pyhittä/ sen pitä oleman hänen omans/ ja mitä jocu anda papille/ sen pitä myös oleman hänen omans.
5:11 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	11. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	5:11 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
5:12 "Puhu israelilaisille ja sano heille: jos jonkun miehen vaimo on pettänyt miehensä ja ollut hänelle uskoton	12. Puhu Israelin lapsille ja sano heille: jos jonkun miehen vaimo tulee ynsiäksi ja rikkoo kovasti häntä vastaan;	5:12 Puhu Israelin lapsille/ ja sano heille: jos jongun miehen waimo carca hänen tyköäns ja ricko händä wastan.
5:13 ja joku on maannut hänen kanssaan eikä hänen miehensä ole saanut sitä tietää ja vaimo on saanut sen salatuksi, vaikka hän on saastuttanut itsensä, eikä ole todistajaa häntä vastaan eikä häntä ole teosta tavattu,	13. Ja jos joku makaa hänen, ja se on hänen miehensä silmäin edestä salattu ja peitetty, että hän on itsensä saastuttanut, ja ei ole todistusta häntä vastaan, eikä hän ole siinä löydetty,	5:13 Ja jos jocu maca händä/ ja se on hänen oman miehens silmäin edest salattu ja peitetty/ että hän on idzens saastuttanut/ ja ei taita sitä täyttä todistuxella/ sillä ettei hän ole sijnä löytty.

<p>5:14 mutta luulevaisuuden henki on vallannut miehen ja hän luulee vaimoansa, joka onkin saastuttanut itsensä, tahi jos luulevaisuuden henki on vallannut miehen ja hän luulee vaimoansa, vaikka tämä ei ole saastuttanut itseänsä,</p>	<p>14. Ja kiivaushenki kehoittaa hänen, että hän kiivoittelee vaimostansa, että hän on saastuttanut itsensä, eli epäluulon henki on tullut hänen päällensä, että hän on epäluulossa vaimostansa, vaikka ei hän ole saastuttanut itsiänsä,</p>	<p>5:14 Ja kijwaus hengi kehoitta hänen/ että hän kijwoittele waimostans/ ongo hän saastuttanut idzens taicka ei.</p>
<p>5:15 niin tuokoon mies vaimonsa papin eteen ja uhrilahjana hänen puolestaan kymmenennen osan eefa-mittaa ohrajauhoja, mutta älköön hän sen päälle vuodattako öljyä älköönkä panko suitsuketta, sillä se on luulevaisuusuhri, muistutusuhri, joka johdattaa muistoon pahan teon.</p>	<p>15. Niin pitää miehen viemän vaimonsa papin eteen, ja viemän uhrin hänen edestänsä, kymmenennen osan ephaa ohraisia jauhoja, ja ei sen päälle öljyä vuodattaman, eikä myös pyhää savua sen päälle paneman; sillä se on kiivausuhri ja muistouhri, joka pahan teon muistuttaa.</p>	<p>5:15 Nijn pitä miehen waimons papin eteen wiemän/ ja wiemän uhrin hänen edestäns kymmenennen osan Ephast ohran jauhoja/ ja ei sen päälle öljyä vuodattaman/ eikä myös pyhä sawua sen päälle paneman: sillä se on kijwausuhri/ ja muistouhri/ joca pahan tegon muistutta.</p>
<p>5:16 Ja pappi tuokoon vaimon ja asettakoon hänet Herran eteen.</p>	<p>16. Niin pitää papin tuoman hänen edes, ja asettaman Herran eteen.</p>	<p>5:16 Nijn pitä papin tuoman hänen edes/ ja asettaman HERran eteen.</p>
<p>5:17 Ja pappi ottakoon pyhää vettä saviastiaan, ja sitten pappi ottakoon tomua asumuksen lattialta ja pankoon veteen.</p>	<p>17. Ja papin pitää ottaman pyhää vettä saviastiaan, ja tomua Tabernaklin permannosta pitää papin myös ottaman ja paneman veteen.</p>	<p>5:17 Ja papin pitä ottaman pyhä wettä sawiastiaan/ ja tomua majan permannosta paneman siihen weteen.</p>
<p>5:18 Ja pappi asettakoon vaimon Herran eteen, päästäköön vaimon tukan hajalle ja asettakoon hänen käsiinsä muistutusuhrin, se on luulevaisuusuhrin, ja papin kädessä olkoon katkera kirovesi.</p>	<p>18. Ja papin pitää asettaman vaimon Herran eteen, ja paljastaman vaimon pään, ja paneman sen kännen päälle muistouhrin, joka on kiivausuhri, ja papin kädessä pitää oleman ne katkerat kirousvedet.</p>	<p>5:18 Ja pitä asettaman waimon HERran eteen/ ja awaman hänen pääns/ ja paneman hänen kätens muistouhrin päälle/ joca on kijwausuhri/ ja papin kädes pitä oleman ne catkerat kirouxen wedet.</p>
<p>5:19 Ja pappi vannottakoon vaimoa ja sanokoon hänelle: 'Jos ei kukaan ole maannut sinun kanssasi etkä ole pettänyt miestäsi saastuttamalla itseäsi, niin älköön tämä katkera kirovesi sinua vahingoittako.</p>	<p>19. Ja papin pitää vannottaman vaimoa, ja sanoman hänelle: jos ei yksikään mies ole maannut sinun kanssas, ja jos et sinä ole poikennut sinun miehes tyköä, niin ettet sinä ole itsiäs saastuttanut, niin sinun pitää vapaa oleman tästä karvaasta vedestä.</p>	<p>5:19 Ja pitä wannottaman waimo/ ja sanoman hänelle: Jos ei yxikän mies ole maannut sinun cansas/ ja jos et sinä ole juosnut sinun miehes tykö/ nijn ettet sinä ole idzes saastuttanut/ nijn tämä catkera kirottu wesi ei pidä sinulle mitän wahingota tekemän.</p>
<p>5:20 Mutta jos olet pettänyt miehesi ja saastuttanut itsesi ja joku muu kuin miehesi on maannut sinun kanssasi,</p>	<p>20. Mutta jos sinä olet poikennut miehes tyköä, niin että sinä olet saastuttanut itses, ja joku on sinun maannut, paitsi sinun omaa miestä,</p>	<p>5:20 Mutta jos sinä ole juosnut sinun miehes tykö/ nijn että sinä olet saastuttanut idzes/ ja jocu on sinun maannut/ paidzi sinun oma miestä.</p>

<p>5:21 niin' - pappi vannottakoon vaimoa kirovalalla ja pappi sanokoon vaimolle - 'tehköön Herra sinun nimesi kiroukseksi ja sadatukseksi sinun kansasi keskuudessa, kuihduttakoon Herra sinun lanteesi ja paisuttakoon vatsasi;</p>	<p>21. Niin pitää papin vannottaman vaimoa kirouksen valalla, ja sanoman hänelle: Herra antakoon sinun kiroukseksi ja sadatukseksi kansas keskelle, niin että Herra sallii lakastua lantees ja vatsas ajettua.</p>	<p>5:21 Nijn pitä papin wannottaman waimo kirouxen sadatuxella/ ja sanoman hänelle: HERra andacon sinun kirouxexi ja sadatuxexi sinun Canssas keskelle/ nijn että HERra sallii mädätä sinun landes: ja sinun wadzas ajettua.</p>
<p>5:22 menköön tämä kirovesi sinun sisuksiisi, niin että vatsasi paisuu ja lanteesi kuihtuvat.' Ja vaimo sanokoon: 'Amen, Amen.'</p>	<p>22. Niin menkään nyt tämä kirousvesi sinun sisällyksiisi, niin että sinun vatsas ajettuu, ja sinun lantees lakastuvat. Ja vaimon pitää sanoman: amen, amen!</p>	<p>5:22 Nijn mengän nyt tämä kirottu wesi sinun sisällyxijs/ nijn että sinun wadzas ajettu/ ja sinun landes mätänewät/ ja waimon pitä sanoman: Amen/ Amen.</p>
<p>5:23 Ja pappi kirjoittakoon nämä kiroukset ja huuhtokoon kirjoituksen kiroveteen.</p>	<p>23. Ja niin pitää papin kirjoittaman nämä kiroukset kirjaan, ja pitää taas pyyhkimän ne ulos siihen katkeraan veteen,</p>	<p>5:23 Ja nijn pitä papin kirjoittaman nämät kirouxet kirjaan/ ja pitä wiruttaman catkeralla wedellä.</p>
<p>5:24 Sitten hän juottakoon vaimolla sen katkeran kiroveden, ja menköön kirovesi häneen, tuskaksi hänelle.</p>	<p>24. Ja pitää antaman vaimon juoda siitä katkerasta kirousvedestä, ja se kirousvesi pitää menemän hänen sisällensä katkeruudeksi.</p>	<p>5:24 Ja pitä andaman waimon juoda sijtä catkerasta kirotusta wedestä. Ja cosca se catkera kirottu wesi on mennyt hänen sisällens.</p>
<p>5:25 Ja pappi ottakoon vaimon kädestä luulevaisuusuhrin ja toimittakoon uhrin heilutuksen Herran edessä ja tuokoon sen alttarille.</p>	<p>25. Ja papin pitää ottaman kiivausuhrin vaimon kädestä, ja ylentämän sen Herran eteen ruokauhriksi, ja uhraaman sen alttarilla.</p>	<p>5:25 Pitä papin ottaman sen kijwausuhrin hänen kädestäns/ ja pitä ylöndämän sen HERran eteen ruocauhrixi/ ja uhraman sen Altarilla.</p>
<p>5:26 Ja pappi ottakoon uhrista kourallisen alttariuhriosaksi ja polttakoon sen alttarilla ja juottakoon sitten vaimolla veden.</p>	<p>26. Ja papin pitää ottaman pivon täyden ruokauhrista hänen muistouhriksensa, ja polttaman sen alttarilla, ja sitte antaman sitä vettä vaimon juoda.</p>	<p>5:26 Nimittäin/ hänen pitä ottaman pion täyden ruocauhrista waimon muistouhrixi/ ja polttaman sen Altarilla/ ja sijtte andaman wettä waimon juoda.</p>
<p>5:27 Ja kun hän on juottanut vaimolla veden, niin, jos hän on saastuttanut itsensä ja ollut miehelleen uskoton, menee kirovesi häneen, hänelle tuskaksi, ja hänen vatsansa paisuu ja lanteensa kuihtuvat, ja vaimon nimi tulee kiroukseksi hänen kansansa keskuudessa.</p>	<p>27. Ja koska hän on juottanut hänen sillä vedellä, niin tapahtuu, jos hän on itsensä saastuttanut ja kaiketikin rikkonut miestänsä vastaan, että kirousvesi tulee hänen sisällensä katkeraksi, ja hänen vatsansa ajettuu ja hänen lanteensa lakastuvat: ja sen vaimon pitää oleman kirotun kansansa seassa.</p>	<p>5:27 Ja cosca hän weden on juonut/ ja hän on saastuttanut idzens/ ja rickonut hänen miestäns wastan/ nijn pitä sen catkeran kirotun weden menemän hänen sisällens ja oleman hänelle catkeran: nijn että hänen wadzans ajettu/ ja hänen landens mätänewät/ ja sen waimon pitä oleman kirotun hänen Canssans seas.</p>

5:28 Mutta jos vaimo ei ole saastuttanut itseänsä, vaan on puhdas, ei hän vahingoitu, vaan pysyy hedelmällisenä.	28. Vaan jos se vaimo ei ole saastuttanut itsiänsä, vaan on puhdas, niin ei pidä sen mitään hänelle vahinkoa tekemän, vaan hänen pitää hedelmälliseksi tuleman.	5:28 Waan jos se vaimo ei ole saastuttanut idzens/ waan on puhdas/ nijn ei pidä sen mitän hänelle wahingota tekemän/ nijn että hän sijttekin hedelmälisexi tule.
5:29 Tämä on laki luulevaisuudesta. Jos vaimo pettää miehensä ja saastuttaa itsensä,	29. Tämä on kiivauslaki: koska joku vaimo poikkeee pois miehensä tyköä ja saastuttaa itsensä,	5:29 Tämä on kijwauslaki/ cosca jocu waimo carca miehens tykö/ ja on saastuttanut idzens.
5:30 tai jos jonkun valtaa luulevaisuuden henki ja hän luulee vaimoansa, niin hän asettakoon vaimonsa Herran eteen, ja pappi tehkoon vaimolle kaiken tämän lain mukaan.	30. Eli koska epäluulon henki kehoittaa miehen kiivoittelemaan vaimostansa, että hän asettaa hänen Herran eteen, niin papin pitää tekemän hänelle kaiken tämän lain jälkeen.	5:30 Eli cosca kijwaus hengi kehoitta miehen kijwoitteleman waimostans/ että hän asetta hänen HERran eteen/ nijn papin pitä tekemän hänelle caiken tämän lain jälken.
5:31 Niin mies olkoon syyllisyydestä vapaa, mutta vaimo kantakoon syyllisyytensä."	31. Ja miehen pitää oleman viattoman siitä pahasta teosta, vaan vaimon pitää kantaman pahuutensa.	5:31 Ja miehen pitä oleman wiattoman sijtä pahast tegost/ waan waimon pitä candaman hänen pahat tecons.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	6:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
6:2 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Kun mies tai nainen tekee nasiirilupauksen vihkiytyäksensä Herralle,	2. Puhu Israelin lapsille ja sano heille: jos mies eli vaimo lupaa erinomaisen lupauksen, eroittaaksensa itsensä Herralle,	6:2 Puhu Israelin lapsille/ ja sano heille: jos mies eli waimo lupa erinomaisen lupauxen/ eroittaxens idzens HERralle.
6:3 niin pidättyköön hän viinistä ja väkijuomasta; älköön juoko hapanviiniä tai hapanta juomaa älköönkä mitään viinirypäleen mehua; älköön syökö tuoreita älköönkä kuivia rypäleitä.	3. Hänen pitää eroittaman itsensä viinasta ja väkevästä juomasta: viinan etikkaa ja väkevän juoman etikkaa ei pidä hänen myös juoman, eikä myös kaikkea sitä, mikä on viinamarjoista vuotanut, pidä hänen juoman, eikä myös pidä hänen syömän tuoreita eikä kuivia viinamarjoja.	6:3 Hänen pitä eroittaman idzens wijnast ja wäkwäst juomast/ wijnan eticka ja wäkwän juoman eticka ei pidä hänen myös juoman/ eikä myös caicki sitä/ cuin on wijnamarjoista tehty pidä hänen juoman/ eikä myös pidä hänen syömän tuoreita eikä cuiwia wijnamarjoja.
6:4 Niin kauan kuin hänen nasiirilupauksensa kestää, älköön hän syökö mitään, mikä viiniköynnöksestä saadaan, älköön edes raakileita tai köynnösten versoja.	4. Kaikella eroituksensa ajalla ei pidä hänen mitään, kuin viinapuusta tehty on, eikä viinamarjan tuumia eli kuoria syömän.	6:4 Caikella lupauxens ajalla/ ei pidä hänen mitän/ cuin wijnapuusta tehty on/ eikä wijnamarjan tuumia eli cuoria syömän.

<p>6:5 Niin kauan kuin hänen nasiirilupauksensa kestää, älköön partaveitsi koskettako hänen päätänsä. Kunnes kuluu umpeen aika, joksi hän on vihkiytynyt Herralle, hän olkoon pyhä ja kasvattakoon päänsä hiukset pitkiksi.</p>	<p>5. Kaikella eroituksensa lupauksen ajalla ei pidä partaveitsen tuleman hänen päänsä päälle: siihenasti kuin hänen päivänsä täytetään, kuin hän oli Herralle itsensä eroittanut, pitää hänen pyhän oleman, ja antaman päänsä hiukset vapaasti kasvaa.</p>	<p>6:5 Caikella lupauxens ajalla ei pidä partaweidzen tuleman hänen pääns päälle/ siihenasti cuin hänen päiwäns täytetän/ cuin hän oli HERralle idzens eroittanut/ hänen pitä pyhän oleman/ ja andaman hänen pääns hiuxet wapast caswa.</p>
<p>6:6 Niin kauan kuin hän on Herralle vihkiytynyt, älköön hän menkö kuolleen luo.</p>	<p>6. Kaikella ajalla, kuin hän Herralle itsensä eroittanut on, ei pidä hänen menemän yhdenkään kuolleen ruumiin tykö,</p>	<p>6:6 Caikella lupauxens ajalla/ cuin hän HERralle idzens eroittanut on/ ei pidä hänen menemän yhdengän cuolluen tygö.</p>
<p>6:7 Älköön hän saastuko edes isästänsä tai äidistänsä, veljestänsä tai sisarestansa heidän kuoltuaan, sillä hänen päässä on Jumalalle-vihkiytymisen merkki.</p>	<p>7. Eikä saastuttaman itsiänsä isänsä taikka äitinsä, eikä veljensä eli sisarensa kuolleen ruumiin; sillä hänen Jumalansa eroitus on hänen päänsä päällä.</p>	<p>6:7 Eikä myös pidä hänen saastuttaman idzens/ hänen Isäns taicka äitins/ eikä hänen weljens eli sisarens cuollueen ruumiseen: sillä hänen Jumalans lupaus on hänen pääns päällä.</p>
<p>6:8 Niin kauan kuin hänen nasiirilupauksensa kestää, hän on pyhä Herralle.</p>	<p>8. Ja kaikella eroituksensa ajalla pitää hänen Herralle pyhän oleman.</p>	<p>6:8 Ja caikella hänen lupauxens ajalla/ pitä hänen HERralle pyhän oleman.</p>
<p>6:9 Jos joku odottamatta, äkkiarvaamatta kuolee hänen läheisyydessään ja hän niin saastuttaa vihityn päänsä, niin hän ajattakoon hiuksensa puhdistuspäivänään, seitsemäntenä päivänä hän ajattakoon ne.</p>	<p>9. Jos joku äkisti ja tapaturmaisesti kuolee hänen tykönänsä, niin tulee hänen eroituksensa pää saastutetuksi, ja hänen pitää ajeleman päänsä paljaaksi puhdistuspäivänänsä, seitsemäntenä päivänä pitää hänen sen ajeleman.</p>	<p>6:9 Jos jocu äkist ja tapaturmast cuole hänen tykönäns/ nijn tule hänen lupauxens pää saastutetuxi. Sentähden pitä hänen ajeleman pääns paljaxi hänen puhdistuspäiwänäns/ se on/ seidzemendenä päiwänä pitä hänen sen ajeleman.</p>
<p>6:10 Ja kahdeksantena päivänä hän tuokoon kaksi metsäkyyhkystä tai kaksi kyyhkysenpoikaa papille ilmestysmajan ovelle.</p>	<p>10. Ja kahdeksantena päivänä pitää hänen tuoman kaksi mettistä eli kaksi kyhkyläisen poikaa papin tykö, seurakunnan majan oven eteen.</p>	<p>6:10 Ja cahdexandena päiwänä pitä hänen tuoman caxi kyhkyläistä/ eli caxi mettisen poica papin tygö/ seuracunnan majan owen eteen.</p>
<p>6:11 Ja pappi uhratkoon toisen syntiuhriksi ja toisen polttouhriksi ja toimittakoon hänelle sovituksen kuolleen tähden tulleesta rikkomuksesta ja pyhittäköön uudelleen hänen päänsä sinä päivänä.</p>	<p>11. Ja papin pitää uhraaman yhden syntiuhriksi, ja toisen polttouhriksi, ja sovittaman hänen, että hän saastutti itsensä kuolleen ruumiilla, ja niin pitää hänen pyhittämän päänsä sinä päivänä.</p>	<p>6:11 Ja papin pitä sen yhden uhraman syndiuhrixi/ ja toisen polttouhrixi/ ja sowittaman hänen/ että hän saastutti idzens cuolluen ruumilla/ ja nijn pitä pyhittämän pääns sinä päiwänä.</p>

<p>6:12 Ja hän vihkiytyköön uudelleen Herralle nasiirilupauksensa ajaksi ja tuokoon vuoden vanhan karitsan vikauhriksi. Mutta kulunut aika jääköön lukuunottamatta, koska hän saastutti vihkimyksensä.</p>	<p>12. Ja hänen pitää Herralle pitämän eroituksensa päivät, ja tuoman vuosikuntaisen karitsan vikauhriksi. Ja niin pitää ne entiset päivät tyhjään raukeeman, sentähden että hänen eroituksensa tuli saastutetuksi.</p>	<p>6:12 Ja hänen pitää HERralle pitämän hänen lupauxens päivät/ ja pitää tuoman vuosicunnaisen caridzan wicauhrixi. Ja nijn pitää ne endiset päivät tyhjät oleman/ sentähden että hän tuli saastutetuxi.</p>
<p>6:13 Ja tämä on nasiirilaki: Sinä päivänä, jona hänen nasiirilupauksensa aika on kulunut umpeen, tuotakoon hänet ilmestysmajan ovelle,</p>	<p>13. Tämä on eroitetun laki, koska hänen lupauksensa aika täytetty on: hän pitää tuotaman seurakunnan majan oven eteen.</p>	<p>6:13 Tämä on eroitetun laki/ cosca hänen lupauxens aica täytetty on/ nijn pitää hän tuotaman seuracunnan majan owen eteen.</p>
<p>6:14 ja hän tuokoon uhrilahjanansa Herralle vuoden vanhan virheettömän karitsan polttouhriksi ja vuoden vanhan virheettömän uuhikaritsan syntiuhriksi sekä virheettömän oinaan yhteysuhriksi</p>	<p>14. Ja hänen pitää tuoman uhrinsa Herralle: vuosikuntaisen virheettömän karitsan polttouhriksi, vuosikuntaisen virheettömän uuhen syntiuhriksi ja vuosikuntaisen virheettömän oinaan kiitosuhriksi,</p>	<p>6:14 Nijn pitää hänen tuoman uhrins HERralle/ vuosicunnaisen wirhittömän caridzan polttouhrixi/ vuosicunnaisen wirhittömän uhen syndiuhrixi/ ja vuosicunnaisen wirhittömän oinan kijtosuhrixi.</p>
<p>6:15 ynnä korillisen lestyistä jauhoista leivottuja happamattomia leipiä, öljyyn leivottuja kakkuja ja öljyllä voideltuja happamattomia ohukaisia sekä niihin kuuluvan ruoka- ja juomauhrin.</p>	<p>15. Ja korin happamattomia kyrsiä sämpyläjauhoista, sekoitettuja öljyyn, ja ohukaisia happamattomia kyrsiä, öljyllä voidelluita, ja heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa:</p>	<p>6:15 Ja corin happamattomia kyrsiä sämbyläjauhoista secoitetut öljyyn/ ja ohucaisia happamattomia kyrsiä öljyllä woidelluita/ ja heidän ruocauhrins ja juomauhrins.</p>
<p>6:16 Ja pappi tuokoon ne Herran eteen ja toimittakoon hänen syntiuhhrinsa ja polttouhrinsa.</p>	<p>16. Ja papin pitää ne tuoman Herran eteen ja pitää uhraaman hänen syntiuhriksensa ja polttouhriksensa.</p>	<p>6:16 Ja papin pitää ne tuoman HERran eteen/ ja pitää uhraman hänen syndiuhrixens ja polttouhrixens.</p>
<p>6:17 Mutta oinaan hän uhratkoon yhteysuhriksi Herralle ynnä korillisen happamattomia leipiä; ja pappi toimittakoon myös hänen ruoka- ja juomauhrinsa.</p>	<p>17. Mutta oinaan hänen pitää uhraaman Herralle kiitosuhriksi, ja happamattomat leivät korissa; ja papin pitää myös hänen ruokauhrinsa ja juomauhrinsa tekemän.</p>	<p>6:17 Mutta oinan hänen pitää uhraman HERralle kijtosuhrixi/ ja happamattomat leiwät corisa/ ja pitää myös hänen ruocauhrins ja juomauhrins tekemän.</p>
<p>6:18 Ja nasiiri ajattakoon hiuksensa, vihkiytymisensä merkin, ilmestysmajan ovella ja ottakoon päänsä hiukset, vihkiytymisensä merkin, ja pankoon ne tuleen, joka palaa yhteysuhrin alla.</p>	<p>18. Ja se, joka luvannut on, pitää lupauksensa pään ajeleman paljaaksi, seurakunnan majan oven edessä, ja ottaman lupauksensa pään hiukset ja heittämän ne tuleen, joka kiitosuhrin alla on.</p>	<p>6:18 Ja se joca luwannut on/ pitää lupauxens pään ajeleman paljaxi/ seuracunnan majan owen edes/ ja ottaman hänen lupauxens pään hiuxet ja heittämän tuleen/ joca kijtosuhrin alla on.</p>

6:19 Ja pappi ottakoon oinaan keitetyn lavan ja korista happamattoman kakun sekä happamattoman ohukaisen ja pankoon ne nasiirin käsiin, sen jälkeen kuin tämä on ajattanut pois vihkiytymisensä merkin.	19. Ja papin pitää ottaman oinaan keitetyn lavan, ja yhden happamattoman kyrsän korista, ja yhden ohukaisen happamattoman kyrsän, ja paneman ne eroitettun käden päälle, sittekuin hän ajellut on eroituksensa hiukset;	6:19 Ja pitää ottaman oinan keitetyn lavan/ ja happamattoman kyrsän corista/ ja ohucaisen happamattoman kyrsän/ ja pitää paneman ne sen eroitettun käden päälle/ sijttecuin hän lupauxens ajellut on.
6:20 Ja pappi toimittakoon niiden heilutuksen Herran edessä. Se olkoon pyhä lahja papille, annettava heilutetun rintalihan ja anniksi annetun reiden lisäksi. Sen jälkeen nasiiri saakoon juoda viiniä.	20. Ja papin pitää ne häälyttämän häälytykseksi Herran edessä. Ja se on pyhä papille, ynnä häälytyrinnan ja ylennyslavan kanssa, ja sitte eroitettu juokaan viinaa.	6:20 Ja papin pitää ne häälyttämän häälytyxexi HERralle/ ja se on pyhä papille/ ynnä häälytyrinnan ja ylönnyslawan cansa/ ja sijtte eroitettu juocan wijna.
6:21 Tämä on laki nasiirista, joka tekee lupauksen, ja hänen uhrilahjastaan, jonka hän uhraa Herralle vihkiytymisensä tähden, sen lisäksi, mitä hän muuten saa hankituksi. Tekemänsä lupauksen mukaan hän menetelkään näin, noudattaen vihkiytymistään koskevaa lakia."	21. Tämä on eroitettun laki, joka uhrinsa lupaa Herralle eroituksensa puolesta, paitsi mitä hän muutoin taisi matkaan saattaa: niinkuin hän on luvannut, niin pitää myös hänen tekemän lupauslakinsa jälkeen.	6:21 Tämä on eroitettun laki/ joca uhrins lupa HERralle hänen eroituxens puolest/ paidzi sitä cuin hän muutoin taisi matcan saatta. Nijn cuin hän on luwannut/ nijl pitää myös hänen tekemän/ hänen lupaus lakins jälken.
6:22 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	22. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	6:22 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
6:23 "Puhu Aaronille ja hänen pojillensa ja sano: Siunatessanne israelilaisia sanokaa heille:	23. Puhu Aaronille ja hänen pojillensa, ja sano: näin pitää teidän siunaaman Israelin lapsia, ja sanoman heille:	6:23 Puhu Aaronille ja hänen pojillens/ ja sano: näin pitää teidän siunaman Israelin lapsia/ ja sanoman heille:
6:24 Herra siunatkoon sinua ja varjelkoon sinua;	24. Herra siunatkoon sinua, ja varjelkoon sinua.	6:24 HERRA siunatcon sinua/ ja warjelcon sinua.
6:25 Herra valistakoon kasvonsa sinulle ja olkoon sinulle armollinen;	25. Herra valistakoon kasvonsa sinun päälles, ja olkoon sinulle armollinen.	6:25 HERra walistacon caswons sinun päälles/ ja olcon sinulle armollinen.
6:26 Herra kääntäkään kasvonsa sinun puoleesi ja antakoon sinulle rauhan.	26. Herra ylentäkään kasvonsa sinun puolees, ja antakoon sinulle rauha	6:26 HERra ylöndäkön caswons sinun päälles/ ja andacon sinulle rauhan.
6:27 Näin he laskekoot minun nimeni israelilaisten ylitse, ja minä siunaan heitä."	27. Ja heidän pitää paneman minun nimeni Israelin lasten päälle, ja minä tahdon siunata heitä.	6:27 Sillä heidän pitää paneman minun nimeni Israelin lasten päälle/ siunataxeni heitä.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu

7:1 Kun nyt Mooses oli saanut pystytetyksi asumuksen ja oli voidellut sen ja pyhittänyt sen kaikkine kalustoineen ynnä alttarin kaikkine kalustoineen sekä voidellut ja pyhittänyt ne,	1. Ja tapahtui sinä päivänä, koska Moses oli pannut Tabernaklin ylös, voiteli hän sen ja pyhitti sen, ja kaikki sen astiat, niin myös alttarin ja kaikki sen astiat: ja voiteli ne, ja pyhitti ne.	7:1 JA tapahtui sinä päivänä cosca Moses oli pannut majan ylös/ voiteli hän sen ja wihei caluinens/ hän voiteli myös ja wihei Altarin caluinens.
7:2 niin Israelin ruhtinaat, perhekuntien päämiehet, nimittäin heimoruhtinaat, katselmuksessa olleiden esimiehet,	2. Niin uhrasivat Israelin päämiehet, jotka ylimmäiset olivat isäinsä huoneessa; sillä he olivat päämiehet sukukuntain ylitse, ja seisovat ylimmäisessä siassa heidän seassansa, jotka luetut olivat,	7:2 NIjn uhraisit Israelin Ruhtinat/ jotca ylimmäiset olit heidän Isäins huonesä: sillä he olit päämiehet sucucundain ylidze/ ja seisoit ylimmäises sias heidän seasans/ jotca luetut olit.
7:3 toivat lahjanansa Herran eteen kuudet katetut vaunut ja kaksitoista raavasta, kaksi ruhtinasta aina yhdet vaunut ja kukin ruhtinas härän; ne he toivat asumuksen eteen.	3. Ja toivat uhrinsa Herran eteen: kuusi peitettyä vaunua ja kaksitoistakymmentä härkää, aina vaunun kahden päämiehen edestä; mutta härjän itsekunkin edestä, ja toivat ne majan eteen.	7:3 Ja toit heidän uhrins HERran eteen/ cuusi peitettyä waunua/ ja caxitoistakymmendä härkä/ aina waunu cahden Ruhtinan edest/ mutta härkä idzecungin edest/ ja toit ne majan eteen.
7:4 Ja Herra sanoi Moosekselle näin:	4. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	7:4 Ja HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
7:5 "Ota ne heiltä ilmestysmajan palveluksessa käytettäväksi ja anna ne leeviläisille, kullekin hänen palvelustehtävänsä mukaisesti."	5. Ota heiltä, että ne palvelisivat seurakunnan majan palveluksessa ja anna ne Leviläisille, itsekullekin virkansa jälkeen.	7:5 Ota heildä/ että he palwelewat seuracunnan majan palweluxes/ ja anna Lewitaille/ idzecullengin wircans jälken.
7:6 Ja Mooses otti vastaan vaunut ja raavaat ja antoi ne leeviläisille.	6. Niin otti Moses vaunut ja härjät, ja antoi ne Leviläisille.	7:6 Nijn otti Moses waunut ja härjät/ ja andoi ne Lewitaille.
7:7 Kahdet vaunut ja neljä raavasta hän antoi Geersonin pojille heidän palvelustehtävänsä mukaisesti.	7. Kaksi vaunua ja neljä härkää antoi hän Gersonin lapsille, heidän virkansa jälkeen.	7:7 Caxi waunua ja neljä härkä andoi hän Gersonin lapsille heidän wircans jälken.
7:8 Ja neljät vaunut sekä kahdeksan raavasta hän antoi Merarin pojille sen palvelustehtävän mukaisesti, joka heidän oli suoritettava Iitamarin, pappi Aaronin pojan, johdolla.	8. Neljä vaunua ja kahdeksan härkää antoi hän Merarin lapsille, heidän virkansa jälkeen, Itamarin, papin Aaronin pojan käden alla.	7:8 Neljä waunua ja cahdexan härkä/ andoi hän Merarin lapsille heidän wircans jälken/ Ithamarin papin Aaronin pojan käden alla.
7:9 Mutta Kehatin pojille hän ei antanut mitään, koska heidän hoidettavinaan oli pyhät esineet, joita heidän oli olallaan kannettava.	9. Mutta Kahatin lapsille ei hän mitään antanut; sillä heillä oli pyhän virka, ja piti kantaman olallansa.	7:9 Mutta Cahathin lasten ei hän mitän andanut: sillä heillä oli Pyhän wirca/ ja piti candaman olallans.

7:10 Ja ruhtinaat toivat vihkiäislahjoja alttaria varten sinä päivänä, jona se voideltiin; ja ruhtinaat toivat lahjansa alttarin eteen.	10. Ja päämiehet uhrasivat alttarin vihkimiseksi, sinä päivänä koska se voideltu oli, ja uhrasivat lahjansa alttarin eteen.	7:10 Ja Ruhtinat uhrasit Altarin vihkimisexi/ sinä päivänä koska se wihitty oli/ ja uhrasit lahjans Altarin eteen.
7:11 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Ruhtinaat tuokoot yksitellen, kukin päivänänsä, uhrilahjansa alttarin vihkiäisiin."	11. Ja Herra sanoi Mosekselle: anna jokaisen päämiehen tuoda uhrinsa, itsekunkin päivänänsä alttarin vihkimiseksi.	7:11 Ja HERra sanoi Mosexelle: annan jocaidzen Ruhtinan tuoda uhrins idzecungin päivänäns Altarin wihkimisexi.
7:12 Ensimmäisenä päivänä toi uhrilahjansa Nahson, Amminadabin poika, Juudan sukukunnasta.	12. Ensimmäisenä päivänä uhrasi lahjansa Nahesson, Amminadabin poika, Juudan sukukunnasta.	7:12 ENSimäisnä päivänä uhras lahjans Nahesson Aminadabin poica/ Judan sucucunnasta.
7:13 Ja hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, ja hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,	13. Ja hänen lahjansa oli yksi hopiavati, joka painoi sata ja kolmekymmentä sikliä, yksi hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: ne molemmat täynnänsä öljyllä sekoitettuja sämpyläjauhoja, ruokauhriksi;	7:13 Ja hänen lahjans oli hopiafati/ joca maxoi sata ja colmekymmendä Sicli: hopiamalja/ joca maxoi seidzemenkymmendä Sicli/ Pyhän Siclin jälken/ molemmat täynäns sämbyläjauhoja/ öljyllä secoitetut ruocauhrixi.
7:14 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,	14. Siihen kultainen lusikka, jossa oli kymmenen sikliä kultaa, täynnänsä suitsutusta,	7:14 Sijhen culdainen lusicka/ joca maxoi kymmenen Sicli culda/ pyhäsawua täynäns.
7:15 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,	15. Yksi nuori mulli, yksi oinas, yksi vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,	7:15 Calpei carjast/ oinas/ wuosicunnainen caridza polttouhrixi.
7:16 kauris syntiuhriksi	16. Yksi kauris syntiuhriksi,	7:16 Cauris syndiuhrixi.
7:17 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Nahsonin, Amminadabin pojan, uhrilahja.	17. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Nahessonin Amminadabin pojan lahja.	7:17 Ja kijtosuhrixi caxi härkä/ wijsi oinast/ wijsi caurist ja wijsi wuosicunnaist caridzata. Tämä on Nahessonin Aminadabin pojan lahja.
7:18 Toisena päivänä Netanel, Suuarin poika, Isaskarin ruhtinas, toi uhrilahjansa.	18. Toisena päivänä uhrasi Netaneel, Suuarin poika, Isaskarin päämies.	7:18 Toisna päivänä uhras Nethaneel Suarin poica Isascharin Ruhtinas.
7:19 Hän toi uhrilahjanansa hopeavadin, sadan kolmenkymmenen sekelin painoisen, hopeamaljan, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,	19. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitetuita öljyllä, ruokauhriksi;	7:19 Hänen lahjans oli hopiafati/ joca maxoi sata ja colmekymmendä Sicli: hopiamalja/ joca maxoi seidzemenkymmendä Sicli/ Pyhän Siclin jälken/ molemmat täynäns sämbyläjauhoja/ secoitetut öljyllä ruocauhrixi.

7:20 kymmenen sekelin painoisen kultakupin, täynnä suitsuketta,	20. Siihen kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnänsä suitsutusta,	7:20 Sijhen culdainen lusicka/ joca maxoi kymmenen Sicli culda/ pyhäsawua täynnäns.
7:21 mullikan, oinaan ja vuoden vanhan karitsan polttouhriksi,	21. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,	7:21 Calpei carjast/ oinas/ vuosicunnainen caridza polttouhrixi.
7:22 kauriin syntiuhriksi	22. Kauris syntiuhriksi,	7:22 Cauris syndiuhrixi.
7:23 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Netanelin, Suuarin pojan, uhrilahja.	23. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Netaneelin Suarin pojan lahja.	7:23 Ja kijtosuhrixi caxi härkä/ wijsi oinast/ wijsi caurist ja wijsi vuosicunnaista caridzata. Tämä on Nethaneelin Suarin pojan lahja.
7:24 Kolmantena päivänä Sebulonin jälkeläisten ruhtinas Eliab, Heelonin poika:	24. Kolmantena päivänä Sebulonin lasten päämies, Eliab Helonin poika.	7:24 Colmandena päiwänä Sebulonin lasten Ruhtinas/ Eliab Helonin poica.
7:25 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,	25. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitetuita öljyllä, ruokauhriksi,	7:25 Hänen lahjans oli hopiafati/ joca maxoi sata ja colmekymmendä Sicli: hopiamalja joca maxoi seidzemenkymmendä Sicli/ Pyhän Siclin jälken/ molemmat täynnäns sämbyläjauhoja/ secoitetut öljyllä ruocauhrixi.
7:26 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,	26. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnä suitsutusta,	7:26 Culdainen lusicka/ joca maxoi kymmenen Sicli culda/ pyhäsawua täynnäns.
7:27 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,	27. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,	7:27 Calpei carjast/ oinas/ vuosicunnainen caridza polttouhrixi.
7:28 kauris syntiuhriksi	28. Kauris syntiuhriksi,	7:28 Cauris syndiuhrixi.
7:29 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Eliabin, Heelonin pojan, uhrilahja.	29. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Eliabin Helonin pojan lahja.	7:29 Ja kijtosuhrixi caxi härkä/ wijsi oinast/ wijsi caurist/ ja wijsi vuosicunnaista caridzata. Tämä on Eliabin Helonin pojan lahja.
7:30 Neljäntenä päivänä Ruubenin jälkeläisten ruhtinas Elisur, Sedeurin poika:	30. Neljäntenä päivänä Rubenin lasten päämies, Elisur Sedeurin poika.	7:30 Neljändenä päiwänä Rubenin lasten Ruhtinas Elisur Sedeurin poica.

7:31 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,	31. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitetuita öljyllä, ruokauhriksi,	7:31 Hänen lahjans oli hopiafati/ joca maxoi sata ja colmekymmendä Sicli: hopiamalja/ joca maxoi seidzemenkymmendä Sicli/ Pyhän Siclin jälken/ molemmat täynnäs sämbyläjauhoja/ secoitetut öljyllä ruocauhrixi.
7:32 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,	32. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa täynnänsä suitsutusta,	7:32 Culdainen lusicka/ joca maxoi kymmenen Sicli culda/ pyhäsawua täynnäs.
7:33 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,	33. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,	7:33 Calpei carjast/ oinas/ vuosicunnainen caridza polttouhrixi.
7:34 kauris syntiuhriksi	34. Kauris syntiuhriksi,	Cauris syndiuhrixi.
7:35 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Elisurin, Sedeurin pojan, uhrilahja.	35. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Elisurin Sedeurin pojan lahja.	7:34 Ja kijtosuhrixi caxi härkä/ wijsi oinast/ wijsi caurist/ ja wijsi vuosicunnaista caridzata. 7:35 Tämä on Elisurin Sedeurin pojan lahja.
7:36 Viidentenä päivänä Simeonin jälkeläisten ruhtinas Selumiel, Suurisaddain poika:	36. Viidentenä päivänä Simeonin lasten päämies, Selumiel SuriSaddain poika.	7:36 Wijdendenä päiwänä Simeonin lasten Ruhtinas/ Selumiel Suri Sadain poica.
7:37 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,	37. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitetuita öljyllä, ruokauhriksi,	7:37 Hänen lahjans oli hopiafati/ joca maxoi sata ja colmekymmendä Sicli: hopiamalja/ joca maxoi seidzemenkymmendä Sicli/ Pyhän Siclin jälken/ molemmat täynnäs sämbyläjauhoja/ secoitetut öljyllä ruocauhrixi.
7:38 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,	38. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnänsä suitsutusta,	7:38 Culdainen lusicka/ joca maxoi kymmenen Sicli culda/ pyhäsawua täynnäs.
7:39 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,	39. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,	7:39 Calpei carjast/ oinas/ vuosicunnainen caridza polttouhrixi.
7:40 kauris syntiuhriksi	40. Kauris syntiuhriksi,	7:40 Cauris syndiuhrixi.

7:41 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Selumielin, Suurisaddain pojan, uhrilahja.	41. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Selumielin SuriSaddain pojan lahja.	7:41 Ja kijtosuhrixi caxi härkä/ wijsi oinast/ wijsi caurist ja wijsi vuosicunnaist caridzata. Tämä on Selumielin SuriSadain pojan lahja.
7:42 Kuudentena päivänä Gaadin jälkeläisten ruhtinas Eljasaf, Deguelin poika:	42. Kuudentena päivänä Gadin lasten päämies, Eliasaph Deguelin poika.	7:42 Cuudentena päiwänä Gadin lasten Ruhtinas/ Eliasaph Deguelin poica.
7:43 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,	43. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitetuita öljyllä, ruokauhriksi,	7:43 Hänen lahjans oli hopiafati/ joca maxoi sata ja colmekymmendä Sicli: hopiamalja/ joca maxoi seidzemenkymmendä Sicli/ Pyhän Siclin jälken/ molemmat täynäns sämbyläjauhoja/ secoitetut öljyllä ruocauhrixi.
7:44 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,	44. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnänsä suitsutusta,	7:44 Culdainen lusicka/ joca maxoi kymmenen Sicli culda/ pyhäsawua täynäns.
7:45 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,	45. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,	7:45 Calpei carjast/ oinas/ vuosicunnainen caridza polttouhrixi.
7:46 kauris syntiuhriksi	46. Kauris syntiuhriksi,	7:46 Cauris syndiuhrixi.
7:47 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Eljasafin, Deguelin pojan, uhrilahja.	47. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Eliasaphin Deguelin pojan lahja.	7:47 Ja kijtosuhrixi caxi härkä/ wijsi oinast/ wijsi caurist/ ja wijsi vuosicunnaist caridzata. Tämä on Eliasaphin Deguelin pojan lahja.
7:48 Seitsemäntenä päivänä Efraimin jälkeläisten ruhtinas Elisama, Ammihudin poika:	48. Seitsemäntenä päivänä Ephraimin lasten päämies, Elisama Ammihudin poika.	7:48 Seidzemendenä päiwänä Ephraimin lasten Ruhtinas/ Elisama Amihudin poica.
7:49 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,	49. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitetuita öljyllä, ruokauhriksi,	7:49 Hänen lahjans oli hopiafati/ joca maxoi sata ja colmekymmendä Sicli: hopiamalja/ joca maxoi seidzemenkymmendä Sicli/ Pyhän Siclin jälken/ molemmat täynäns sämbyläjauhoja/ secoitetut öljyllä ruocauhrixi.
7:50 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,	50. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnänsä suitsutusta,	7:50 Culdainen lusicka/ joca maxoi kymmenen Sicli culda/ pyhäsawua täynäns.

7:51 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,	51. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa polttouhriksi,	7:51 Calpei carjast/ oinas/ vuosicunnainen caridza polttouhrixi.
7:52 kauris syntiuhriksi	52. Kauris syntiuhriksi,	7:52 Cauris syndiuhrixi.
7:53 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Elisaman, Ammihudin pojan, uhrilahja.	53. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Elisaman Ammihudin pojan lahja.	7:53 Ja kijtosuhrixi caxi härkä/ wijsi oinast/ wijsi caurist/ ja wijsi vuosicunnaista caridzata. Tämä on Elisaman Amihudin pojan lahja.
7:54 Kahdeksantena päivänä Manassen jälkeläisten ruhtinas Gamliel, Pedasurin poika:	54. Kahdeksantena päivänä Manassen lasten päämies, Gamliel Pedatsurin poika.	7:54 Cahdexandena päiwänä Manassen lasten Ruhtinas Gamliel Pedazurin poica.
7:55 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,	55. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitetuita öljyllä, ruokauhriksi,	7:55 Hänen lahjans oli hopiafati/ joca maxoi sata ja colmekymmendä Sicli: hopiamalja/ joca maxoi seidzemenkymmendä Sicli/ Pyhän Siclin jälken/ molemmat täynäns sämbyläjauhoja/ secoitetut öljyllä ruocauhrixi.
7:56 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,	56. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnä suitsutusta,	7:56 Culdainen lusicka/ joca maxoi kymmenen Sicli culda/ pyhäsawua täynäns.
7:57 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,	57. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,	7:57 Calpei carjast/ oinas/ vuosicunnainen caridza polttouhrixi.
7:58 kauris syntiuhriksi	58. Kauris syntiuhriksi,	7:58 Cauris syndiuhrixi.
7:59 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Gamlielin, Pedasurin pojan, uhrilahja.	59. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Gamlielin Pedatsurin pojan lahja.	Ja kijtosuhrixi caxi härkä/ wijsi oinast/ wijsi caurist/ ja wijsi vuosicunnaist caridzata. 7:59 Tämä on Gamlielin Pedazurin pojan lahja.
7:60 Yhdeksäntenä päivänä Benjaminin jälkeläisten ruhtinas Abidan, Gideonin poika:	60. Yhdeksäntenä päivänä BenJaminin lasten päämies, Abidan Gideonin poika.	7:60 Yhdexändenä päiwänä BenJaminin lasten Ruhtinas/ Abidan Gideonin poica.

7:61 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,	61. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitettuja öljyllä, ruokauhriksi,	7:61 Hänen lahjans oli hopiafati/ joca maxoi sata ja colmekymmendä Sicli: hopiamalja/ joca maxoi seidzemenkymmendä Sicli/ Pyhän Siclin jälken/ molemmat täynäns sämbyläjauhoja/ secoitetut öljyllä ruocauhrixi.
7:62 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,	62. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnä suitsutusta,	7:62 Culdainen lusicka/ joca maxoi kymmenen Sicli culda/ pyhäsavua täynäns.
7:63 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,	63. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,	7:63 Calpei carjast/ oinas/ vuosicunnainen caridza polttouhrixi.
7:64 kauris syntiuhriksi	64. Kauris syntiuhriksi,	7:64 Cauris syndiuhrixi.
7:65 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Abidanin, Gideonin pojan, uhrilahja.	65. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Abidan Gideonin pojan lahja.	7:65 Ja kijtosuhrixi caxi härkä/ wijsi oinast/ wijsi caurist/ ja wijsi vuosicunnaista caridzata. Tämä on Abidan Gideonin pojan lahja.
7:66 Kymmenentenä päivänä Daanin jälkeläisten ruhtinas Ahieser, Ammisaddain poika:	66. Kymmenentenä päivänä Danin lasten päämies, AhiEser AmmiSaddain poika.	7:66 Kymmendenä päiwänä Danin lasten Ruhtinas/ AhiEser AmmiSadain poica.
7:67 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,	67. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitettuja öljyllä, ruokauhriksi,	7:67 Hänen lahjans oli hopiafati/ joca maxoi sata ja colmekymmendä Sicli: hopiamalja/ joca maxoi seidzemenkymmendä Sicli/ Pyhän Siclin jälken/ molemmat täynäns sämbyläjauhoja/ secoitetut öljyllä ruocauhrixi.
7:68 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,	68. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnä suitsutusta,	7:68 Culdainen lusicka/ joca maxoi kymmenen Sicli culda/ pyhäsavua täynäns.
7:69 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,	69. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,	7:69 Calpei carjast/ oinas/ vuosicunnainen caridza polttouhrixi.
7:70 kauris syntiuhriksi	70. Kauris syntiuhriksi,	7:70 Cauris syndiuhrixi.
7:71 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Ahieserin, Ammisaddain pojan, uhrilahja.	71. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on AhiEserin AmmiSaddain pojan lahja.	7:71 Ja kijtosuhrixi caxi härkä/ wijsi oinast/ wijsi caurist ja wijsi vuosicunnaista caridzata. Tämä on AhiEserin AmmiSadain pojan lahja.

7:72 Yhdentenätoista päivänä Asserin jälkeläisten ruhtinas Pagieli, Okranin poika:	72. Ensimmäisenätoistakymmenentenä päivänä Asserin lasten päämies, Pagieli Okranin poika.	7:72 Ensimmäisenätoistakymmenentenä päivänä/ Assurin lasten Ruhtinas/ Pagieli Okranin poika.
7:73 hänen uhrilahjansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,	73. Hänen lahjansa oli hopeavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopeamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja sämpyläjauhoja, ruokauhriksi,	7:73 Hänen lahjans oli hopeafati/ joca maxoi sata ja colmekymmentä Sicli: hopeamalja/ joca maxoi seidzemenkymmentä Sicli/ Pyhän Siclin jälkeen/ molemmat täynnäs sämbyläjauhoja/ secoitetut öljyllä ruocauhrixi.
7:74 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,	74. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnä suitsutusta,	7:74 Culdainen lusicka/ joca maxoi kymmenen Sicli cilda/ pyhäsawua täynnäs.
7:75 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,	75. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,	7:75 Calpei carjast/ oinas/ vuosicunnainen caridza polttouhrixi.
7:76 kauris syntiuhriksi	76. Kauris syntiuhriksi,	7:76 Cauris syndiuhrixi.
7:77 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Pagielin, Okranin pojan, uhrilahja.	77. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Pagielin Okranin pojan lahja.	7:77 Ja kijtosuhrixi caxi härkä/ wijsi oinast/ wijsi caurist/ ja wijsi vuosicunnaista caridzata. Tämä on Pagielin Ochrainin pojan lahja.
7:78 Kahdentenaatoista päivänä Naftalin jälkeläisten ruhtinas Ahira, Eenanin poika:	78. Toisenätoistakymmenentenä päivänä Naphtalin lasten päämies, Ahira Eenanin poika.	7:78 Toisenaatoistakymmenendenä päivänä Nephtalin lasten Ruhtinas/ Ahira Eenanin poika.
7:79 hänen uhrilahjansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,	79. Hänen lahjansa oli hopeavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopeamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja sämpyläjauhoja, ruokauhriksi,	7:79 Hänen lahjans oli hopeafati/ joca maxoi sata ja colmekymmentä Sicli: hopeamalja/ joca maxoi seidzemenkymmentä Sicli/ Pyhän Siclin jälkeen/ molemmat täynnäs sämbyläjauhoja/ secoitetut öljyllä ruocauhrixi.
7:80 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,	80. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnä suitsutusta,	7:80 Culdainen lusicka/ joca maxoi kymmenen Sicli cilda/ pyhäsawua täynnäs.
7:81 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,	81. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,	7:81 Calpei carjast/ oinas/ vuosicunnainen caridza polttouhrixi.
7:82 kauris syntiuhriksi	82. Kauris syntiuhriksi,	7:82 Cauris syndiuhrixi.

<p>7:83 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Ahiran, Eenanin pojan, uhrilahja.</p>	<p>83. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Ahiran Eenanin pojan lahja.</p>	<p>7:83 Ja kijtosuhrixi caxi härkä/ wijsi oinast/ wijsi caurist/ ja wisi vuosicunnaista caridzata. Tämä on Ahiran Eenanin pojan lahja.</p>
<p>7:84 Nämä olivat ne vihkiäislahjat, jotka Israelin ruhtinaat antoivat alttaria varten sinä päivänä, jona se voideltiin: kaksitoista hopeavatia, kaksitoista maljaa, kaksitoista kultakuppia,</p>	<p>84. Tämä on alttarin vihkimys sinä päivänä, jona se voideltiin, johonka Israelin lasten ruhtinaat uhrasivat: kaksitoistakymmentä hopiavatia, kaksitoistakymmentä hopiamaljaa, kaksitoistakymmentä kultaista lusikkaa,</p>	<p>7:84 Tämä on Altarin vihkimys sinä päivänä koska se wihittin/ johonga ne Israelin lasten Ruhtinat uhrasivat nämät caxitoistakymmentä hopiafatia/ caxitoistakymmentä hopiamalja/ caxitoistakymmentä cullaista lusicka.</p>
<p>7:85 kukin hopeavati sadan kolmenkymmenen sekelin ja kukin malja seitsemänkymmenen sekelin painoinen; näissä astioissa oli siis hopeata yhteensä kaksituhatta neljäsataa sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan.</p>	<p>85. Niin että jokainen vati painoi sata ja kolmekymmentä sikliä hopiaa, ja jokainen malja seitsemänkymmentä sikliä, niin että kaikkein astiain hopian luku juoksi kaksituhatta ja neljäsataa sikliä, pyhän siklin jälkeen.</p>	<p>7:85 Nijn että jocainen fati painoi/ sata ja colmekymmentä Sicli hopiata/ ja jocainen malja seidzemenkymmentä Sicli/ njn että caickein astiain hopian lucu juoxi caxituhatta ja neljäsata Sicli/ Pyhän Siclin jälken.</p>
<p>7:86 Kultakuppeja oli kaksitoista, täynnä suitsuketta, kukin kuppi kymmenen sekelin painoinen pyhäkkösekelin painon mukaan; kupeissa oli siis kultaa yhteensä sata kaksikymmentä sekeliä.</p>	<p>86. Ja ne kaksitoistakymmentä kultaista lusikkaa, jotka suitsutusta täynnä olivat, jokainen painoi kymmenen sikliä, pyhän siklin jälkeen, niin että luku lusikkain kullasta juoksi sata ja kaksikymmentä sikliä.</p>	<p>7:86 Ja ne caxitoistakymmentä cullaista lusickata/ jotca pyhäsaawua täynäns olit/ jocainen painoi kymmenen Sicli/ Pyhän Siclin jälken/ njn että lucu sijtä lusickain cullasta juoxi sata ja caxikymmentä Sicli.</p>
<p>7:87 Polttouhrieläimiä oli yhteensä: kaksitoista härkää, kaksitoista oinasta, kaksitoista vuoden vanhaa karitsaa ynnä niihin kuuluva ruokauhri; ja syntiuhrikauriita oli kaksitoista.</p>	<p>87. Eläinten luku polttouhriksi, kaksitoistakymmentä mullia, kaksitoistakymmentä oinasta, kaksitoistakymmentä vuosikuntaista karitsaa, ja heidän ruokauhrinsa, ja kaksitoistakymmentä kaurista syntiuhriksi.</p>	<p>7:87 Eläinden lucu polttouhrixi/ caxitoistakymmentä calpeja/ caxitoistakymmentä oinast/ caxitoistakymmentä vuosicunnaist caridzata/ heidän ruocauhrins cansa. Ja caxitoistakymmentä caurista syndiuhrixi.</p>
<p>7:88 Yhteysuhrieläimiä oli yhteensä: kaksikymmentä neljä härkää, kuusikymmentä oinasta, kuusikymmentä kaurista ja kuusikymmentä vuoden vanhaa karitsaa. Nämä olivat ne vihkiäislahjat, jotka annettiin alttaria varten, sen jälkeen kuin se oli voideltu.</p>	<p>88. Ja karjan luku kiitosuhriksi oli neljä härkää kolmattakymmentä, kuusikymmentä oinasta, kuusikymmentä kaurista, kuusikymmentä vuosikuntaista karitsaa. Tämä on alttarin vihkimys koska se voideltiin.</p>	<p>7:88 Ja carjan lucu kijtosuhrixi oli neljä härkä colmattakymmentä/ cuusikymmentä oinast/ cuusikymmentä caurist/ cuusikymmentä vuosicunnaista caridzata. Tämä on Altarin vihkimys koska se wihittin.</p>

7:89 Ja kun Mooses meni ilmestysmajaan puhumaan Herran kanssa, kuuli hän äänen, joka puhutteli häntä lain arkin päällä olevalta armoistuilta, molempien kerubien väliltä; ja Herra puhui hänelle.	89. Ja koska Moses meni seurakunnan majaan, että häntä siellä puhuteltaiiin, niin kuuli hän äänen puhuvan kanssansa armoistuilta, joka oli todistuksen arkin päällä, kahden Kerubimin vaiheella, ja sieltä puhuteltiin häntä.	7:89 Ja koska Moses meni seurakunnan majan/ että hänen cansans piti siellä puhuttaman/ nijn cuuli hän änen puhuwan cansans Armonistuilta/ joca oli tunnustuxen Arkin päällä/ cahden Cherubimin waihella/ ja siellä puhuteltin händä.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle sanoen:	8:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
8:2 "Puhu Aaronille ja sano hänelle: kun nostat lamput paikoilleen, niin valaiskoot ne seitsemän lamppua seitsenhaaraisen lampun edustaa."	2. Puhu Aaronille, ja sano hänelle: koskas lamput panet ylös, niin pitää ne seitsemän lamppua valaiseman juuri kynttiläjalan kohdalla.	8:2 Puhu Aaronille/ ja sano hänelle: coscas lamput sytytät/ nijn sinun pitä paneman näin/ että ne caicki seidzemen walaisewat kyntiläjalas.
8:3 Ja Aaron teki niin; hän nosti lamput valaisemaan seitsenhaaraisen lampun edustaa, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.	3. Ja Aaron teki niin, ja asetti lamput kynttiläjalan kohdalle, niinkuin Herra Mosekselle käsenyt oli.	8:3 Ja Aaron teki nijn/ ja asetti lamput walaiseman kyntiläjalcaan/ nijncuin HERra Mosexelle käsenyt oli.
8:4 Ja näin oli seitsenhaarainen lamppu tehty: se oli kullasta, kohotakoista tekoa; sen jalka ja kukkalehdetkin olivat kohotakoista tekoa. Aivan sen kaavan mukaan, jonka Herra oli Moosekselle näyttänyt, hän teki seitsenhaaraisen lampun.	4. Mutta kynttiläjalka oli tehty lujasta kullasta, varresta niin kukkaisiin asti oli se vahvaa tekoa: sen muodon jälkeen kuin Herra oli Mosekselle näyttänyt, niin teki hän kynttiläjalan.	8:4 Mutta kyntiläjalca oli tehty lujast cullast/ hamast warrest nijn cuckaisin asti/ sen muodon jälken cuin HERra oli Mosexelle näyttänyt/ nijn teki hän kyntiläjalan.
8:5 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	5. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	8:5 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
8:6 "Ota leeviläiset israelilaisten keskuudesta ja puhdistat heidät.	6. Ota Leviläiset Israelin lapsista ja puhdistat heitä.	ota Lewitat Israelin lapsist ja puhdistat heitä.
8:7 Ja puhdistaksesi heidät tee näin: Pirskoita heihin synnistä puhdistavaa vettä, ja ajattakoot he koko ruumiinsa partaveitsellä ja peskoot vaatteensa ja puhdistakoot itsensä.	7. Ja näin pitää sinun tekemän heille, puhdistakses heitä. Sinun pitää priiskottaman syntivettä heidän päällensä: ja heidän pitää kaiken lihansa päältä karvat ajeleman, ja vaatteensa pesemän, niin he ovat puhtaat.	8:6 Ja näin pitä sinun tekemän heille puhdistaxes heitä. 8:7 Sinun pitä synnin wettä prijscottaman heidän päällens/ ja caicki tyynni carwat ajeleman/ ja heidän pitä waattens pesemän/ nijn he owat puhtat.

8:8 Ja sitten he ottakoot mullikan sekä siihen kuuluvana ruokauhrina öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja; ja ota toinen mullikka syntiuhriksi.	8. Ja sitte pitää heidän ottaman nuoren mullin, ja sen ruokauhriksi öljyllä sekoitettuja sämpyläjauhoja, ja toisen nuoren mullin pitää sinun ottaman syntiuhriksi.	8:8 Ja sijtte pitä heidän ottaman nuoren calpein/ ja hänen ruocauhrins/ sämbyläjauhot secoitetut öljyllä/ ja toisen nuoren calpein pitä sinun ottaman syndiuhrixi.
8:9 Tuo sitten leeviläiset ilmestysmajan eteen sekä kokoa kaikki Israelin kansa.	9. Ja sinun pitää tuoman Leviläiset seurakunnan majan eteen, ja kaiken Israelin lasten kansan kokooman.	8:9 Ja sinun pitä Lewitat seuracunnan majan eteen tuoman/ ja caiken Canssan Israelin lapsist cocoman.
8:10 Ja kun olet tuonut leeviläiset Herran eteen, laskekoot israelilaiset kätensä leeviläisten päälle,	10. Ja tuoman Leviläiset Herran eteen: ja Israelin lapset pitää paneman kätensä Leviläisten päälle.	8:10 Ja sinun pitä tuoman Lewitat HERran eteen/ ja Israelin lapset pitää paneman kätens Lewitain pään päälle.
8:11 ja Aaron toimittakoon leeviläisille israelilaisten puolesta heilutuksen Herran edessä, että he kelpaisivat Herran palvelukseen.	11. Ja Aaronin pitää häälyttämän Leviläiset Israelin lapsilta Herran eteen, Herran palvelusta palvelemaan.	8:11 Ja Aaron pitä Lewitat Israelin lapsist HERralle häälyttämän/ että heidän pitä HERran wiras palweleman.
8:12 Mutta leeviläiset laskekoot kätensä mullikkain pään päälle, ja valmista toinen syntiuhriksi ja toinen polttouhriksi Herralle, toimittaaksesi sovituksen leeviläisille.	12. Ja Leviläisten pitää laskeman kätensä mullin päälle, ja toinen mulli pitää Herralle syntiuhriksi tehtämän, ja toinen polttouhriksi, Leviläisiä sovittamaan.	8:12 Ja Lewitat pitä laskeman kätens calpein pään päälle/ ja yxi calpei pitä HERralle syndiuhrixi tehtämän/ ja se toinen polttouhrixi Lewitaita sowittaman.
8:13 Aseta sitten leeviläiset Aaronin ja hänen poikiensa eteen ja toimita heille heilutus Herran edessä.	13. Ja sinun pitää asettaman Leviläiset Aaronin ja hänen poikainsa eteen, ja häälyttämän heitä häälytykseksi Herralle.	8:13 Ja sinun pitä Lewitat asettaman Aaronin/ ja hänen poicains eteen ja häälyttämän heitä häälytyxexi HERralle.
8:14 Erotta leeviläiset israelilaisten keskuudesta, että leeviläiset olisivat minun omani.	14. Ja sinun pitää eroittaman Leviläiset Israelin lapsista, niin että Leviläiset pitää oleman minun.	8:14 Ja näin pitä sinun Lewitat eroittaman Israelin lapsist/ niijn että Lewitat pitä oleman minun.
8:15 Ja senjälkeen leeviläiset menkööt palvelemaan ilmestysmajaa, kun sinä olet puhdistanut heidät ja toimittanut heille heilutuksen.	15. Ja sitte pitää heidän käymän sisälle palvelemaan seurakunnan majassa, ja pitää sinun heitä puhdistaman, ja häälyttämän heitä häälytykseksi.	8:15 Ja sijtte pitä heidän käymän sisälle palweleman seuracunnan majas. Ja tällä tawalla pitä sinun heitä puhdistaman/ ja häälyttämän heitä häälytyxexi.
8:16 Sillä he ovat kokonaan annetut minun omiksi israelilaisten keskuudesta; kaiken sen sijaan, joka avaa äidinkohdun, israelilaisten kaikkien esikoisten sijaan, minä olen heidät ottanut omiksi.	16. Sillä he ovat minulle peräti annetut Israelin lasten seasta, ja minä olen heidät ottanut minulleni kaikkein edestä, jotka ensisti avaavat äitinsä kohdun, nimittäin, kaikkein esikoisten edestä Israelin lapsista.	8:16 Sillä he owat minulle peräti annetut Israelin lapsista/ ja minä olen heidän ottanut minulleni caickein edest/ jotca ensist awawat äitins cohdon/ nimittäin/ caickein esicoisten edest Israelin lapsist.

8:17 Sillä jokainen esikoinen israelilaisten keskuudessa, niin ihmisten kuin karjankin, on minun omani; sinä päivänä, jona minä surmasin kaikki Egyptin maan esikoiset, minä pyhitin heidät itselleni.	17. Sillä kaikki esikoiset Israelin lapsista ovat minun, sekä ihmisistä että eläimistä: sinä päivänä, kuin minä löin kaikki esikoiset Egyptin maalla, pyhitin minä ne minulleni,	8:17 Sillä caicki esicoiset Israelin lapsist owat minun/ sekä ihmisistä että eläimist sijtä päiwäst/ cuin minä löin caicki esicoiset Egyptin maalla/ ja pyhitin ne minulleni.
8:18 Ja minä otin leeviläiset israelilaisten kaikkien esikoisten sijaan.	18. Ja otin minulleni Leviläiset, kaikkein esikoisten edestä Israelin lapsista,	8:18 Ja otin minulleni Lewitat caickein esicoisten edest Israelin lapsista.
8:19 Ja minä annoin leeviläiset Aaronille ja hänen pojillensa palvelijoiksi, israelilaisten keskuudesta, suorittamaan israelilaisten puolesta palvelusta ilmestysmajassa ja toimittamaan israelilaisille sovitusta; ja niin israelilaisia ei kohtaa rangaistus siitä, että lähestyvät pyhäkköä.	19. Ja annoin Leviläiset Aaronille ja hänen pojillensa lahjaksi Israelin lapsista, että heidän pitää seurakunnan majassa Israelin lasten virassa palveleman, ja sovittaman Israelin lapset, ettei rangaistus tulisi Israelin lasten päälle, jos he lähestyisivät pyhää.	8:19 Ja annoin heidän Aaronille ja hänen pojillens lahjaksi Israelin lapsist/ että heidän pitä seuracunnan majas Israelin lasten wiras palweleman/ ja sowittaman Israelin lapset/ ettei rangaistus tulis Israelin lasten päälle/ jos he lähestyisit Pyhä.
8:20 Mooses ja Aaron ja koko Israelin kansa tekivät leeviläisille kaiken, niinkuin Herra oli Moosekselle leeviläisistä käskyn antanut; niin israelilaiset heille tekivät.	20. Ja Moses ynnä Aaronin kanssa, ja koko Israelin seurakunta tekivät Leviläisille kaikki niinkuin Herra oli Mosekselle käskenyt; niin tekivät Israelin lapset heille.	8:20 Ja Moses ynnä Aaronin cansa/ ja coco Israelin seuracunda teit Lewitaille caicki nijncuin HERra oli Mosexelle käskenyt/ nijn teit Israelin lapset heille.
8:21 Ja leeviläiset puhdistautuivat synnistä ja pesivät vaatteensa. Ja Aaron toimitti heille heilutuksen Herran edessä, ja Aaron toimitti heille sovituksen heidän puhdistamiseksi.	21. Ja Leviläiset puhdistivat itsensä, ja pesivät vaatteensa, ja niin Aaron häälytti heidät häälytykseksi Herran edessä, ja sovitti heitä niin että he puhdistettiin.	8:21 Ja Lewitat puhdistit idzens/ ja pesit heidän waattens/ ja nijn Aaron häälytti heidän häälytyxexi HERralle/ ja sowitti heitä/ nijn että he puhdistettin.
8:22 Ja senjälkeen leeviläiset menivät toimittamaan palvelustansa ilmestysmajassa Aaronin ja hänen poikiensa edessä. Niinkuin Herra oli Moosekselle leeviläisistä käskyn antanut, niin heille tehtiin.	22. Ja sitte Leviläiset menivät seurakunnan majaan, virkaansa tekemään Aaronin ja hänen poikainsa eteen: niinkuin Herra oli Mosekselle käskenyt Leviläisistä, niin tekivät he heille.	8:22 Ja sijtte Lewitat menit seuracunnan majaan/ heidän wircans tekemän Aaronin ja hänen poicains eteen/ nijncuin HERra oli Mosexelle käskenyt Lewitaista/ nijn teit he heille.
8:23 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	23. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	8:23 Ja HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
8:24 "Tämä olkoon voimassa leeviläisistä: Kahdenkymmenen viiden vuoden ikäiset ja sitä vanhemmat menkööt palvelemaan ja toimittamaan palvelusta ilmestysmajassa.	24. Tämä on se minkä Leviläisten pitää pitämän: viidennestä vuodesta kolmattakymmentä ja sen ylitse, ovat he kelvolliset sotaan menemään ja palvelemaan seurakunnan majassa.	8:24 Tämä on se cuin Lewitat pitää pitämän: wijdennestä vuodesta colmattakymmendä ja sen ylidze/ owat he sotaan menemän kelwolliset/ ja palweleman seuracunnan majas.

8:25 Mutta viidennestäkymmenenestä ikävuodesta alkaen leeviläinen olkoon palveluksesta vapaa älköönkä enää palvelko,	25. Mutta viidennestäkymmenenestä vuodesta pitää heidän vapaat oleman palveluksensa virasta, ja ei pidä enää palveleman.	8:25 Mutta wijdennestäkymmenenest wuodest/ pitä heidän wapat oleman heidän palweluxens wirasta/ ja ei pidä enämbi palweleman.
8:26 vaan auttakoon veljiään ilmestysmajassa heidän tehtäviensä hoitamisessa, mutta palvelusta hän älköön enää toimittako. Järjestä näin leeviläisille heidän tehtävänsä."	26. Mutta heidän pitää veljeinsä palveluksesta seurakunnan majassa ottaman vaarin; mutta viran töitä ei heidän pidä tekemän. Näin sinun pitää tekemän Leviläisille heidän vartiossansa.	8:26 Mutta heidän pitä weljeins palweluxesta seuracunnan majas ottaman waarin/ mutta wiran töitä ei heidän pidä tekemän. Näin sinun pitä tekemän Lewitaille/ että jocainen pitäis waarin wartiostans.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Ja Herra puhui Moosekselle Siinain erämaassa toisena vuotena siitä, kun he olivat lähteneet Egyptin maasta, sen vuoden ensimmäisessä kuussa, sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle Sinain korvessa, toisena vuonna sittekuin he olivat lähteneet Egyptin maalta, ensimmäisenä kuukautena, sanoen:	9:1 JA HERra puhui Mosexelle Sinain corwes/ toisna wuonna sijttecuin he olit lähtenet Egyptin maalda/ ensimmäisnä cuucautena/ sanoden:
9:2 "Israelilaiset viettäkööt pääsiäisen määräaikaansa.	2. Israelin lasten pitää pääsiäistä pitämän määrätyllä ajallansa:	9:2 Anna Israelin lasten pitä Pääsiäistä aicanans.
9:3 Tämän kuukauden neljäntenätoista päivänä, iltahämärässä, viettäkää se määräaikaansa; kaikkien sitä koskevien käskyjen ja säädösten mukaan se viettäkää."	3. Neljäntenätoistakymmenentenä päivänä tällä kuulla kahden ehtoon välillä, pitää heidän sen pitämän, ajallansa: kaikkein säätyinsä ja kaikkein oikeuttensa jälkeen pitää teidän sen tekemän.	9:3 Neljändenätoistakymmendenä päiwänä tällä cuulla/ ehtona pitä heidän sen pitämän aicanans/ caickein säätyins ja oikeuttens jälkeen.
9:4 Ja Mooses käski israelilaisten viettää pääsiäistä.	4. Ja Moses puhui Israelin lapsille, että heidän piti pääsiäistä pitämän.	9:4 Ja Moses puhui Israelin lapsille/ että heidän piti Pääsiäistä pitämän.
9:5 Niin he viettivät pääsiäisen ensimmäisessä kuussa, kuukauden neljäntenätoista päivänä, iltahämärässä, Siinain erämaassa; israelilaiset tekivät kaiken, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.	5. Ja he pitivät pääsiäistä neljäntenä päivänä toistakymmentä ensimmäisellä kuulla, kahden ehtoon välillä, Sinain korvessa: kaiken sen jälkeen minkä Herra oli Moosekselle käskenyt, niin tekivät Israelin lapset.	9:5 Ja he pidit Pääsiäistä neljändenä päiwänä toistakymmendä ensimmäisellä Cuulla ehtona Sinain corwes/ caiken sen jälkeen cuin HERra oli Mosexelle käskenyt/ nijn teit Israelin lapset.
9:6 Mutta siellä oli miehiä, jotka olivat saastuneet kuolleesta eivätkä voineet viettää pääsiäistä sinä päivänä. Niin he astuivat sinä päivänä Mooseksen ja Aaronin eteen.	6. Niin siellä oli muutamia miehiä, jotka olivat saastaantuneet kuolleessa ihmisessä, niin ettei he saaneet pitää pääsiäistä sinä päivänä, ja he menivät sinä päivänä Moseksen ja Aaronin eteen.	9:6 NIin oli siellä muutamia miehiä/ jotca heidäns olit saastuttanet cuolles ihmises/ nijn ettei he saanet pitä Pääsiäistä sinä päiwänä/ ja he menit sinä päiwänä Mosexen ja Aaronin eteen.

9:7 Ja miehet sanoivat hänelle: "Me olemme saastuneet kuolleesta; miksi meidät estetään tuomasta Herralle uhrilahjaa määräaikaansa israelilaisten keskuudessa?"	7. Ja ne miehet sanoivat hänelle: me olemme saastaantuneet kuolleesta ihmisestä: miksi me niin ylönkatsottuna pidetään, ettemme saa uhrata lahjojamme aikaansa Israelin lasten seassa?	9:7 Ja sanoit hänelle: me olemme saastunet cuolles ihmises/ mixi me nijn ylöncazzottuna pidetän/ eten me uhra meidän lahjojam aicanans Israelin lasten seas.
9:8 Ja Mooses sanoi heille: "Jääkää tähän, minä menen kuulemaan, mitä Herra teistä säätää."	8. Ja Moses sanoi heille: seisokaat, minä tahdon kuulla, mitä Herra kääsee teille.	9:8 Ja Moses sanoi heille: seisocat/ minä cuulen mitä HERra käske teille.
9:9 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	9. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	9:9 Ja HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
9:10 "Puhu israelilaisille näin: Jos joku teistä tai teidän jälkeläisistänne on saastunut kuolleesta tai on kaukana matkalla, viettäköön kuitenkin pääsiäistä Herran kunniaksi;	10. Puhu Israelin lapsille, sanoen: kuka ikänä saastuttaa itsensä kuolleessa, elikkä on taampana kaukaisella matkalla teistä, taikka teidän lankoinne seassa, hänen pitää kuitenkin pitämän pääsiäistä Herralle.	9:10 Puhu Israelin lapsilla/ sanoden: Jos jocu saastutta idzens cuolles/ elickä on taambana caucaisella maalla teistä/ taicka teidän langoin seas/ hänen pitä cuitengin pitämän Pääsiäistä HERralle.
9:11 viettäkööt sitä toisen kuukauden neljäntenätoista päivänä, iltahämärässä. Happamattoman leivän ja katkerain yrttien kanssa he syökööt pääsiäislampaan.	11. Vaan toisella kuulla, neljäntenä päivänä toistakymmentä, kahden ehtoon välillä, pitää heidän sen tekemän, ja heidän pitää sen syömän happamattoman leivän ja karvasten ruohoin kanssa.	9:11 Waan toisella cuulla neljändenä päiwänä toistakymmendä ehtona/ ja heidän pitä sen syömän happamattoman leiwän ja carwasten ruohoin cansa.
9:12 Älkööt he jättäkö siitä mitään seuraavaan aamuun älköötäkä siitä luuta rikkoko. Kaikkien pääsiäistä koskevien käskyjen mukaan he viettäkööt sitä.	12. Ei pidä heidän siitä mitäkään tähteeksi jättämän huomeneksi, eikä luuta siitä rikkoman: kaikkein pääsiäissäytyin jälkeen pitää heidän sen tekemän.	9:12 Ja ei pidä heidän nijstä mitäkän tähtexi jättämän huomenexi/ eikä yhtän luuta rickoman. Ja pitä sen caikella muoto pitämän/ caickein Pääsiäisen säätyin jälkeen.
9:13 Mutta se mies, joka on puhdas eikä ole matkoilla ja kuitenkin jättää pääsiäisen viettämättä, hävitettäköön kansastansa, koska hän ei tuonut uhrilahjaa Herralle määräaikaansa; se mies joutuu syynalaiseksi.	13. Mutta joka puhdas on, ja ei ole matkalla, ja unhottaa pitää pääsiäistä, hänen sielunsa pitää hävitettämän kansoistansa. Sentähden ettei hän ole kantanut uhrinansa Herralle määrätüllä ajallansa, sen pitää itse syntinsä kantaman.	9:13 Mutta joca puhdas on/ ja ei ole matcasans/ ja unhotta pitä Pääsiäistä/ hänen sieluns pitä häwitettämän hänen Canssastans. Sentähden ettei hän ole candanut hänen uhrians HERralle aicanans/ hänen pitä idze syndins candaman.
9:14 Ja jos muukalainen asuu teidän luonanne ja tahtoo viettää pääsiäistä Herran kunniaksi, viettäköön sen pääsiäistä koskevien käskyjen ja säädösten mukaan; samat käskyt olkoot teillä, niin muukalaisella kuin maassa	14. Ja jos joku muukalainen asuu teidän seassanne, ja pitää myös Herralle pääsiäistä: pääsiäisen säätyin ja oikeutten jälkeen hänen sen pitämän pitää. Tämä sääty pitää teille yhtäläinen oleman, niin muukalaiselle kuin omaisellekin maassa.	9:14 Ja jos jocu muucalainen asu teidän seasan/ hänen pitä myös pitämän HERralle Pääsiäistä/ caickein säätyin ja oikeutten jälkeen/ cuin Pääsiäinen waati. Tämä sääty pitä teille caikille yhtäläinen oleman/ nijn muucalaiselle cuin omaisellengin.

syntyneelläkin."		
9:15 Mutta sinä päivänä, jona asumus pystytettiin, peitti pilvi asumuksen, lain majan, ja illalla näkyi asumuksen päällä niinkuin tulenhohde, ja aina aamuun asti.	15. Ja sinä päivänä kuin Tabernakli pantiin ylös, varjosi pilvi todistuksen majan, ja oli ehtoosta niin aamuun asti majan päällä, niinkuin tuli.	9:15 JA sinä päivänä kuin maja pandin ylös/ varjois pilwi todistuxen majan/ ja oli ehtost nijn amun asti majan päällä nijncuin tuli.
9:16 Niin oli aina: pilvi peitti sen päivällä ja tulenhohde yöllä.	16. Niin tapahtui alati, että pilvi varjosi sen ja näkyi yöllä niinkuin tuli.	9:16 Ja nijn tapahtui alati että pilwi warjois sen/ yöllä näkyi nijncuin tuli.
9:17 Ja niin usein kuin pilvi kohosi majan päältä, lähtivät israelilaiset liikkeelle; ja mihin pilvi laskeutui, siihen israelilaiset leiriytyivät.	17. Ja kuin pilvi nousi majan päältä, niin vaelsivat Israelin lapset, ja kuhunka paikkaan pilvi seisautti, siinä myös Israelin lapset heitäsensä sioittivat.	9:17 Ja kuin pilwi nousi majan päältä/ nijn waelsit Israelin lapset/ ja cuhunga paickan pilwi seisatti/ sijnä myös Israelin lapset heidäns sioitit.
9:18 Herran käskyn mukaan israelilaiset lähtivät liikkeelle, ja Herran käskyn mukaan israelilaiset leiriytyivät. He olivat leiriytyneinä, niin kauan kuin pilvi pysyi asumuksen päällä.	18. Herran sanan jälkeen vaelsivat Israelin lapset, ja Herran sanan jälkeen he myös heitäsensä sioittivat: aina niinkauvan kuin pilvi pysyi majan päällä, pysyivät he myös siallansa.	9:18 HERran sanan jälken waelsit Israelin lapset/ ja hänen sanans jälken he myös heidäns sioitit: Nijncauwan kuin pilwi pysyi majan päällä/ nijncauwan pysyit he myös siallans.
9:19 Ja kun pilvi viipyi asumuksen päällä useampia päiviä, noudattivat israelilaiset, mitä Herra oli käskennyt heidän noudattaa, eivätkä lähteneet liikkeelle.	19. Ja koska pilvi usiammat päivät pysyi majan päällä, niin ottivat Israelin lapset vaarin Herran vartiosta, ja ei vaeltaneet.	9:19 Ja cosca pilwi usiammat päiwät pysyi majan päällä/ nijn otit Israelin lapset waarin HERran wartiast/ ja ei cuhungan waeldanet.
9:20 Mutta joskus pilvi viipyi asumuksen päällä vain muutamia päiviä; silloinkin he Herran käskyn mukaan olivat leiriytyneinä ja lähtivät Herran käskyn mukaan liikkeelle.	20. Ja koska niin tapahtui, että pilvi oli järjestänsä monikahdat päivät majan päällä, niin he sioittivat heitäsensä Herran sanan jälkeen, ja Herran sanan jälkeen he myös vaelsivat.	9:20 Ja cosca nijn tapahtui/ että pilwi oli järjestäns monicahdat päiwät majan päällä/ nijn he myös sioitit heidäns HERran sanan jälken.
9:21 Ja joskus pilvi pysyi paikallaan vain illasta aamuun ja kohosi aamulla; silloinkin he lähtivät liikkeelle. Tahi jos pilvi pysyi päivän ja yön ja sitten kohosi, niin he lähtivät liikkeelle.	21. Ja jos se niin tapahtui, että pilvi aina ehtoosta niin huomeneen asti oli majan päällä, ja sitte aamulla nousi, niin he vaelsivat, eli koska pilvi päivällä taikka yöllä nousi, niin he myös vaelsivat.	9:21 Ja jos se nijn tapahtui/ että pilwi aina ehtosta nijn huomeneen asti oli majan päällä/ ja sijtte nousi/ nijn he waelsit/ eli cosca pilwi päiwällä taicka yöllä nousi/ nijn he myös waelsit.
9:22 Tahi kun pilvi viipyi pysyen asumuksen päällä pari päivää tai kuukauden tai vielä pitemmän ajan, niin olivat israelilaiset leiriytyneinä eivätkä lähteneet liikkeelle; mutta kun se kohosi, lähtivät he liikkeelle.	22. Eli koska pilvi kaksi päivää eli kuukauden taikka muutoin kauvan aikaa pysyi majan päällä, niin Israelin lapset sioittivat heitäsensä, ja ei matkustaneet, ja koska se nousi, niin he matkustivat.	9:22 Mutta cosca se caxi päiwä eli cuucauden/ taicka muutoin cauwan aica pysyi majan päällä/ nijn Israelin lapset heidäns sioitit/ ja ei matcustanet/ ja cosca se nousi/ nijn he matcustit. Sillä HERran käskyn jälken olit he siallans/

9:23 Herran käskyn mukaan he leiriytyivät ja Herran käskyn mukaan he lähtivät liikkeelle. He noudattivat, mitä Herra Mooseksen kautta oli käsenyt heidän noudattaa.	23. Herran käskyn jälkeen olivat he siallansa, ja Herran käskyn jälkeen he matkustivat, ja ottivat vaarin Herran vartiosta, Herran sanan jälkeen Mooseksen kautta.	ja HERran käskyn jälkeen he matcustit. 9:23 Ja otit waarin HERran wartioista HERran sanan jälkeen/ Mosexen kautta.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Moosekselle, sanoen:	10:1 JA HERRA puhui Mosexelle/ sanoden:
10:2 "Tee itsellesi kaksi hopeatorvea, tee ne kohotakoista tekoa, käyttäksesi niitä kansan kokoonkutsumiseen ja leirien liikkeelle-panemiseen.	2. Tee sinulles hopiasta kaksi torvea, vahvaksi sinun ne tekemän pitää, niillä kutsuakses seurakuntaa kokoon, ja koska joukon pitää matkustaman.	10:2 Tee sinulles lujasta hopiasta caxi trometi/ nijllä cudzuaxes seuracunda cocoon/ ja cosca joucon pitä matcustaman
10:3 Kun niihin molempiin puhalletaan, kokoontukoon sinun luoksesi koko kansa ilmestysmajan oven eteen.	3. Koska niillä molemmilla hiljaksensa soitetaan, silloin pitää koko seurakunnan kokoontuman seurakunnan majan oven eteen.	10:3 Cosca nijllä molemmilla hiljaxens soitetan/ silloin pitä coco seuracunnan coconduman seuracunnan majan owen eteen.
10:4 Mutta kun ainoastaan toiseen puhalletaan, kokoontukoot sinun luoksesi ruhtinaat, Israelin heimojen päämiehet.	4. Vaan koska ainoastaan yhdellä hiljaksensa soitetaan, silloin pitää päämiehet ja tuhanten esimiehet Israelissa tuleman kokoon.	10:4 Waan cosca ainoastans yhdellä hiljaxens soitetan/ silloin pitä Ruhtinat ja tuhannen päämiehet Israelis tuleman cocoon.
10:5 Mutta kun puhallatte hälytyssoiton, silloin lähtekööt itään päin leiriytyneet leirit liikkeelle.	5. Mutta koska te vahvasti soitatte, silloin pitää ne leirit lähtemän matkaan, jotka itään päin ovat.	10:5 Mutta cosca te wahwast soitatte/ silloin pitä ne leirit lähtemän matcaan/ cuin itän päin owat.
10:6 Ja kun toistamiseen puhallatte hälytyssoiton, lähtekööt etelään päin leiriytyneet leirit liikkeelle. Hälytyssoitto puhallettakoon liikkeelle lähdeittäessä.	6. Mutta koska te toisen kerran vahvasti soitatte, silloin pitää ne leirit lähtemän matkaan, jotka etelään päin ovat; sillä koska he lähtevät matkaan, niin pitää teidän vahvasti soittaman.	10:6 Mutta cosca te toisen kerran wahwast soitatte/ silloin pitä ne leirit lähtemän matcaan/ cuin etelän päin owat: sillä cosca he lähtewät matcaan/ nijn pitä teidän wahwast soittaman.
10:7 Mutta seurakuntaa kokoonkutsuttaessa puhaltakaa torveen, hälytyssoittoa soittamatta.	7. Mutta koska seurakunnan pitää kokoontuman, silloin teidän pitää ainoastansa hiljaksensa, ja ei vahvasti soittaman.	10:7 Mutta cosca seuracunnan pitä coconduman/ silloin teidän pitä ainoastans hiljaxens/ ja ei wahwast soittaman.
10:8 Ja Aaronin pojat, papit, puhaltakoot näitä torvia. Tämä olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen.	8. Ja papit Aaronin pojat pitää näillä torvilla soittaman: ja tämä pitää teille ja teidän sukukunnillenne oleman ijankaikkinen sääty.	10:8 Ja papit Aaronin pojat pitä trometillä soittaman: ja tämä pitä teille ja teidän suguillen oleman ijancaickinen sääty.

10:9 Ja kun te maassanne lähdette taisteluun vihollista vastaan, joka teitä ahdistaa, niin soittakaa torvilla hälytys; silloin te muistutte Herran, teidän Jumalanne, mieleen ja pelastutte vihollisistanne.	9. Ja koska te lähdette sotaan teidän maallanne vihollisianne vastaan, jotka teitä vainoovat, silloin pitää teidän vahvasti torvilla soittaman, että teitä muistettaisiin Herran teidän Jumalanne edessä, ja te pelastettaisiin vihollisistanne.	10:9 Ja cosca te lähdette sotaan teidän maallan vihollisian wastan/ jotca teitä wainowat/ silloin pitä teidän wahwast trometillä soittaman/ että teidhän päällen muistetaisin HERran teidän Jumalan edes/ ja te pelastettaisiin teidän wihollisistan.
10:10 Ja ilopäivinänne sekä juhlinanne ynnä uudenkuun päivinä puhaltakaa torviin uhratessanne poltto- ja yhteysuhrejanne, niin ne saattavat teidän Jumalanne muistamaan teitä. Minä olen Herra, teidän Jumalanne."	10. Niin myös teidän ilopäivinänne, ja teidän juhlapäivinänne, ja teidän uusissa kuissanne, pitää teidän torvilla soittaman, teidän polttouhrienne ja kiitosuhrienne uhratessanne, että ne olisivat teille muistoksi teidän Jumalanne edessä. Minä Herra teidän Jumalanne.	10:10 Nijn myös teidän ilopäiwänän/ ja teidän juhlapäiwinän/ ja teidän usis cuisan/ pitä teidän trometillä soittaman/ teidän polttouhrian ja kijtosuhrian uhratesan/ että ne olisit teille muistoxi teidän Jumalan edes. Minä olen HERra teidän Jumalan.
10:11 Toisen vuoden toisen kuukauden kahdentenäkymmenentenä päivänä pilvi kohosi lain asumuksen päältä.	11. Ja tapahtui kahdentenäkymmenentenä päivänä, toisena kuukautena toisena vuonna, että pilvi nostettiin todistuksen majan tyköä,	10:11 JA tapahtui cahtenäkymmendänä päiwänä/ toisna Cuucautena toisna vuonna/ nousi pilwi todistuxen majan tykö.
10:12 Silloin israelilaiset lähtivät liikkeelle, leiri leirin jälkeen, Siinain erämaasta; ja pilvi pysähtyi Paaranin erämaassa.	12. Ja Israelin lapset läksivät matkaansa järjestyksessä Sinain korvesta, ja pilvi seisautti Paaranin korvessa.	10:12 Ja Israelin lapset läxit ja waelsit Sinain corwest/ ja pilwi seisatti Paranin corpeen.
10:13 Niin he ensi kerran lähtivät liikkeelle sillä tavoin, kuin Herra oli Mooseksen kautta käsenyt.	13. Ja he läksivät ensimmäisen kerran Herran sanan jälkeen Moseksen kautta.	10:13 Ja ne ensimmäiset läxit HERran sanan jälken Mosexen cautta.
10:14 Juudan jälkeläisten leirin lippukunta lähti ensimmäisenä joukkona liikkeelle osastoittain, ja tätä osastoa johti Nahson, Amminadabin poika.	14. Nimittäin Juudan lasten leirin lippu läksi ensin matkaan joukkoinensa, ja heidän joukkonsa päällä oli Nahesson Amminadabin poika.	10:14 Judan lasten leirin lippu läxi ensin matcaan jouckoinens/ ja heidän jouckons päällä oli Nahesson Aminadabin poica.
10:15 Ja Isaskarin jälkeläisten sukukuntaosastoa johti Netanel, Suuarin poika.	15. Ja Isaskarin lasten suvun joukon päällä oli Netaneel Suarin poika.	10:15 Ja Isascharin lasten sugun joucon päällä oli Nethaneel Suarin poica.
10:16 Ja Sebulonin jälkeläisten sukukuntaosastoa johti Eliab, Heelonin poika.	16. Ja Sebulonin lasten suvun joukon päällä oli Eliab Helonin poika.	10:16 Ja Sebulonin lasten sugun joucon päällä oli Eliab Helonin poica.
10:17 Ja kun asumus oli purettu, niin lähtivät liikkeelle Geersonin pojat ja Merarin pojat, jotka kantoivat asumusta.	17. Silloin maja otettiin maahan: ja Gersonin ja Merarin lapset läksivät matkaan ja kantoivat majaa.	10:17 Silloin maja otettin maahan/ ja Gersonin ja Merarin lapset läxit matcaan ja cannoit maja.

10:18 Sitten lähti Ruubenin leirin lippukunta liikkeelle osastoittain, ja tätä osastoa johti Elisur, Sedeurin poika.	18. Sitälähin läksi Rubenin leirin lippu joukkoinensa, ja hänen joukkonsa päällä oli Elisur Sedeurin poika.	10:18 Sitälähin läxi Rubenin leirin lippu jouckoinens/ ja heidän jouckons päällä oli Elisur Sedeurin poica.
10:19 Ja Simeonin jälkeläisten sukukuntaosastoa johti Selumiel, Suurisaddain poika.	19. Ja Simeonin lasten suvun joukon päällä oli Selumiel SuriSaddain poika.	10:19 Ja Simeonin lasten sugun joucon päällä oli Selumiel SuriSadain poica.
10:20 Ja Gaadin jälkeläisten sukukuntaosastoa johti Eljasaf, Deguelin poika.	20. Ja Gadin lasten suvun joukon päällä oli Eliasaph Deguelin poika.	10:20 Ja Gadin lasten sugun joucon päällä oli Eliasaph Deguelin poica.
10:21 Sitten lähtivät kehatilaiset liikkeelle kantaen pyhiä esineitä. Ja asumus pantiin pystyyn, ennenkuin he saapuivat perille.	21. Niin matkustivat myös Kahatilaiset ja kantoivat pyhää, ja toiset panivat majan ylös, siihenasti että nämät tulivat.	10:21 Nijn matcustit myös Cahatiterit ja cannoit Pyhä/ ja toiset panit majan ylös/ siihenasti että nämät tulit jälistä.
10:22 Sitten lähti Efraimin jälkeläisten leirin lippukunta liikkeelle osastoittain, ja tätä osastoa johti Elisama, Ammihudin poika.	22. Sitälikin läksi Ephraimin lasten leirin lippu joukkoinensa, ja hänen joukkonsa päällä oli Elisama Ammihudin poika.	10:22 Sitälikin läxi Ephraimin lasten leirin lippu jouckoinens/ ja heidän päälläns oli Elisama Amihudin poica.
10:23 Manassen jälkeläisten sukukuntaosastoa johti Gamliel, Pedasurin poika.	23. Ja Manassen lasten sukukunnan joukon päällä oli Gamliel Pedatsurin poika.	10:23 Ja Gamliel Pedazurin poica oli Manassen lasten sucucunnan joucon päällä.
10:24 Benjaminin jälkeläisten sukukuntaosastoa johti Abidan, Gideonin poika.	24. Ja BenJaminin lasten sukukunnan joukon päällä oli Abidan Gideonin poika.	10:24 Ja Abidan Gideonin poica oli BenJaminin lasten sucucunnan joucon päällä.
10:25 Sitten lähti Daanin jälkeläisten leirin lippukunta liikkeelle kaikkien leirien jälkijoukkona, osastoittain, ja tätä osastoa johti Ahieser, Ammisaddain poika.	25. Sitälikin läksi Danin lasten leirin lippu joukkoinensa. Ja niin kaikki leirit matkassansa olivat. Ja hänen joukkonsa päällä oli AhiEser AmmiSaddain poika.	10:25 Sitälikin läxi Danin lasten leirin lippu jouckoinens. Ja nijn caicki leirit matcasans olit. Ja AhiEser AmmiSadain poica oli heidän jouckons päällä.
10:26 Asserin jälkeläisten sukukuntaosastoa johti Pagieli, Okranin poika.	26. Ja Asserin lasten sukukunnan joukon päällä oli Pagieli Okranin poika.	10:26 Ja Pagieli Ocranin poica oli Asserin lasten sucucunnan joucon päällä.
10:27 Ja Naftalin jälkeläisten sukukuntaosastoa johti Ahira, Eenanin poika.	27. Ja Naphtalin lasten sukukunnan joukon päällä oli Ahira Enanin poika.	10:27 Ja Ahira Enanin poica oli Nephtalin sucucunnan lasten päällä.
10:28 Tällainen oli israelilaisten liikkeellelähtö osastoittain; niin he lähtivät liikkeelle.	28. Nämät ovat Israelin lasten vaellukset joukkoinensa, koska he matkustivat.	10:28 Nijn matcustit Israelin lapset jouckoinens.

10:29 Ja Mooses puhui Hoobabile, midianilaisen Reguelin, Mooseksen apen, pojalle: "Me lähdemme siihen paikkaan, josta Herra on sanonut: 'Sen minä annan teille.' Lähde meidän kanssamme, niin me palkitsemme sinut hyvin, sillä Herra on luvannut hyvää Israelille."	29. Ja Moses puhui näälämiehellensä Hobabile Reguelin Midianilaisen pojalle: me menemme siihen paikkaan, josta Herra sanonut on: minä annan sen teille. Tule meidän kanssamme, me teemme sinulle hyvää, sillä Herra on hyvää luvannut Israelille.	10:29 JA Moses puhui hänen näälämiehens Hobabin Reguelin Midianitin pojan tygö: me menemme siihen paikkaan/ josta HERra sanonut on: minä annan sen teille. Tule nyt meidän cansam/ me teem sinulle hywä: sillä HERra on hywä luvannut Israelille.
10:30 Mutta hän vastasi hänelle: "En lähde, vaan minä menen omaan maahani ja sukuni luo."	30. Hän vastasi häntä: en minä tule teidän kanssanne, vaan minä menen omalle maalleni sukuni tykö.	10:30 Hän wastais hänelle: en minä tule teidän cansan/ waan minä menen omalle maalleni sucuini tygö.
10:31 Niin Mooses sanoi: "Älä jätä meitä, sillä sinähän tiedät, mihin meidän sopii leirytyä erämaassa; rupea siis meille oppaaksi."	31. Hän sanoi: älä meistä luovu, sillä sinä tiedät, kussa meidän pitää itsemme sioittaman korvessa, ja sinä olet meidän silmämme.	10:31 Hän sanoi: älä meistä luowu/ sillä sinä tiedät/ cusa meidän pitä idzem sioittaman corwes: Ja sinä olet meidän silmäm.
10:32 Jos lähdet meidän kanssamme, niin me annamme sinun saada osasi siitä hyvästä, minkä Herra meille suo."	32. Ja jos sinä tulet meidän kanssamme, niin se hyvä, minkä Herra meille tekee, sen me teemme sinulle.	10:32 Ja jos sinä tulet meidän cansam/ nijn se hywä cuin HERra meille teke/ sen me teemme sinulle.
10:33 Niin he lähtivät liikkeelle Herran vuoren luota ja vaelsivat kolme päivänmatkaa. Ja Herran liitonarkki kulki heidän edellänsä kolme päivänmatkaa etsimässä heille levähdyspaikkaa.	33. Niin he matkustivat kolme päiväkuntaa Herran vuoren tyköä, ja Herran liiton arkki vaelsi heidän edellänsä kolme päiväkuntaa, katsomaan heille, kussa heidän lepäämän piti.	10:33 Nijn he matcustit colme päiwäcunda HERran mäen tykö/ ja HERran lijton Arcki waelsi heidän edelläns colme päiwäcunda/ osottaden heille/ cusa heidän lewämän piti.
10:34 Ja Herran pilvi oli heidän päällänsä päivällä, kun he lähtivät leiristä liikkeelle.	34. Ja Herran pilvi oli heidän päällänsä päivällä, koska he leiristä matkustivat.	10:34 Ja HERran pilwi oli heidän päälläns päiwällä/ cosca he leiristä matcustit.
10:35 Ja kun arkki lähti liikkeelle, niin Mooses lausui: "Nouse, Herra, hajaantukoot sinun vihollisesi, ja sinun vihamiehesi paetkoot sinua."	35. Ja koska arkki läksi matkaan, sanoi Moses: Herra nouse, että vihollises hajotettaisiin, ja ne, jotka sinua vainoovat, pakenisivat sinun edestäs.	10:35 Ja cosca Arcki matcusti/ sanoi Moses: HERra nouse/ että sinun wiholises hajotettaisin/ ja ne jotca sinua wainowat/ pakenisit sinun edestäs.
10:36 Ja kun arkki laskettiin maahan, lausui hän: "Palaja, Herra, Israelin heimojen kymmentuhansien tykö."	36. Koska arkki lepäsi, sanoi hän: Palaja, Herra, niiden monen kymmenen tuhannen tykö Israelissa.	10:36 Cosca Arcki lewäis/ sanoi hän: Palaja HERra/ nijden monen kymmenen tuhannen tygö Israelis
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu

11:1 Mutta kansa tuskitteli, ja se oli paha Herran korvissa. Kun Herra sen kuuli, vihastui hän, ja Herran tuli syttyi heidän keskellään, ja se kulutti ulommaisensa osan leiriä.	1. Ja tapahtui, koska kansa kärsimättömyydestä napisi, oli se paha Herran korvissa, ja koska Herra sen kuuli, julmistui hänen vihansa, ja Herran tuli syttyi heidän seassansa, joka äärimäiset heidän leirissänsä poltti.	11:1 JA tapahtui cosca Canssa kärsimättömydest napisit/ oli se paha HERran corwis: Ja cosca HERra sen cuuli/ julmistui hänen wihans/ ja HERran tuli syttyi heidän seasans/ joca ärimmäiset heidän leirisäns poltti.
11:2 Silloin kansa huusi Moosesta, ja Mooses rukoili Herraa; niin tuli alkoi sammua.	2. Silloin huusi kansa Moseksen tykö, ja Moses rukoili Herraa, niin tuli asettui.	11:2 Silloin huusi Canssa Mosexen tygö: Ja Moses rucoili HERra/ nijn tuli samui.
11:3 Ja sen paikan nimeksi pantiin Tabera, koska Herran tuli oli siellä syttynyt heidän keskellään.	3. Ja se paikka kutsuttiin Tabera, että Herran tuli oli syttynyt heidän keskellänsä.	11:3 Ja se paicka cudzuttin Tabera/ että HERran tuli oli syttynyt heidän keskelläns.
11:4 Mutta heidän keskuuteensa kerääntyneessä hylkyväessä heräsivät himot, ja niin israelilaisetkin rupesivat jälleen itkemään, sanoen: "Voi jospa meillä olisi lihaa syödäksemme!"	4. Mutta sekalainen kansa heidän seassansa oli syttynyt himoon, ja Israelin lapset myös rupesivat taas itkemään ja sanoivat: kuka antaa meille lihaa syödäksemme?	11:4 Sillä yhteinen Canssa heidän seasans oli saanut lihan himon/ istuit ja itkit ynnä Israelin lasten cansa/ ja sanoit: cuca anda meille liha syödäxem?
11:5 Me muistelemme kaloja, joita söimme Egyptissä ilmaiseksi, kurkkuja, melooneja, ruoholaukkaa, sipulia ja kynsilaukkaa.	5. Me muistamme ne kalat, joita me söimme ilman maksota Egyptissä, ja ne agurkit, ja melonit, ja puurlaukat, ja sipulit, ja kynsilaukat.	11:5 Me muistamme ne calat cuin me söimme ilman Egyptis/ ja Curbidzat/ ja melonit/ ja puurlaucat/ ja sipulit/ ja kynsilaucat.
11:6 Mutta nyt me näännyimme, sillä eihän täällä ole mitään; emme saa nähdäkään muuta kuin tuota mannaa."	6. Mutta nyt on sielumme kuivettunut, ja ei ole ikänä mitään, paitsi tämä manna on meidän silmäimme edessä.	11:6 Mutta nyt on meidän sielum cuiwettunut/ ja ei muuta näe cuin Manna.
11:7 Ja manna oli korianderin siemenen kaltaista ja bedellion-pihkan näköistä.	7. Ja man oli niinkuin korianderin siemen, ja nähdä niinkuin bedellion.	11:7 Ja Man oli nijncuin Corianderin siemen/ ja nähdä nijncuin Bedellion.
11:8 Kansa samoili sitä kokoamassa ja jauhoi sitä käsikivillä tai survoi huhmaressa; sitten he keittivät sitä padassa ja valmistivat siitä kaltiaisia. Ja sen maku oli samanlainen kuin öljyleivoksen.	8. Ja kansa juoksi sinne ja tänne, ja kokosi sitä, ja jauhoi myllyllä eli survoi rikki huhmaressa, ja keitti padassa, ja teki itsellensä siitä paistinkakkuja, ja ne maistivat niinkuin öljyleivät.	11:8 Ja Canssa juoxi sinne ja tänne/ ja cocoisit sitä/ ja jauhoit myllyllä eli surwoit ricki huhmares/ ja keitit padas/ ja teit idzellens sijtä paistincacuja/ ja ne maistit nijncuin öljyleiwät.
11:9 Ja kasteen laskeutuessa yöllä leiriin laskeutui mannakin siihen.	9. Ja koska kaste yöllä laskeusi leiriin, niin laskeusi myös manna sen päälle.	11:9 Ja cosca caste ijöllä langeis leirijn/ nijn langeis myös Manna sen päälle.

11:10 Ja Mooses kuuli, kuinka kansa, joka suku, itki, kukin majansa ovella; niin Herra vihastui kovin, ja myös Mooseksen silmissä se oli paha.	10. Ja Moses kuuli kansan itkevän sukukunnissansa, itsekunkin majansa ovella, ja Herran viha julmistui suuresti, ja Moses myös pani sen pahaksi.	11:10 COsca Moses cuuli Canssan itkewän heidän sucucunnisans/ idzecukin hänen majans owella/ silloin julmistui HERran wiha suuresta/ ja Moses myös pani sen pahaxi.
11:11 Ja Mooses sanoi Herralle: "Miksi olet tehnyt niin pahoin palvelijallesi, ja miksi en ole saanut armoa sinun silmiesi edessä, koska olet pannut kaiken tämän kansan minun taakakseni?"	11. Ja Moses sanoi Herralle: miksi sinä niin ahdistat palveliaas? ja miksi en minä löydä armoa sinun edessä, ettäs panet kaiken tämän kansan kuorman minun päälleni?	11:11 Ja Moses sanoi HERralle: Mixi sinä nijn ahdistat sinun palwelias? ja mixen minä löydä armo sinun edesäs/ että sinä nijn panet minun päälleni caiken tämän Canssan cuorman?
11:12 Olenko minä kaiken tämän kansan äiti tai isä, koska käsket minua kantamaan sitä sylissäni, niinkuin hoitaja kantaa imeväistä lasta, siihen maahan, jonka olet valalla vannoen luvannut heidän isillensä?	12. Olenko minä kaiken tämän kansan siittänyt? olenko minä synnyttänyt hänen? ettäs niin sanoit minulle: kannä heitä helmassas, niinkuin elatusisä kantaa imevän lapsen, siihen maahan, jonka sinä heidän isillensä vannoit?	11:12 Olengo minä caiken tämän Canssan sijttänyt? olengo minä synnyttänyt hänen? ettäs nijn sanoisit minulle: cannä heitä sinun helmasas (nijncuin imettäjä canda lapsen) sijhen maahan/ jonga sinä heidän Isillens wannoit?
11:13 Mistä minulla on lihaa antaa kaikelle tälle kansalle, kun he ahdistavat minua itkullaan sanoen: 'Anna meille lihaa syödäksemme'?	13. Mistä minä otan lihaa kaikelle tälle kansalle antaakseni? sillä he itkevät minun edessäni ja sanovat: anna meille lihaa syödäksemme.	11:13 Custa minä otan liha/ caikelle tälle Canssalle andaxeni? sillä he itkewät minun edesäni/ ja sanowat: anna meille liha syödäxem.
11:14 En minä jaksa yksinäni kantaa koko tätä kansaa, sillä se on minulle liian raskas.	14. En minä yksinäni voi kaikkea tätä kansaa kantaa; sillä se on minulle ylen raskas.	11:14 EN minä yxinäni woi caicke tätä Canssa canda: sillä se on minulle ylönrascas.
11:15 Ja jos näin aiot kohdella minua, niin surmaa minut mieluummin, jos olen saanut armon sinun silmiesi edessä, ja päästä minut näkemästä tätä kurjuutta."	15. Ja jos sinä niin teet minulle, niin lyö minut kohta kuoliaaksi, jos minä muutoin olen armon löytänyt sinun edessä, ettei minun niin täytyisi onnettomuuttani nähdä.	11:15 Ja jos sinä nijn teet minulle/ nijn ennen tapa minua/ jos minä muutoin olen armon löytänyt sinun edesäs/ etten minä nijn waiwani näkis.
11:16 Silloin Herra puhui Moosekselle: "Kutsu kokoon minua varten seitsemänkymmentä miestä Israelin vanhimpia, jotka tiedät kansan vanhimmiksi ja päällysmiehiksi; tuo heidät ilmestysmajalle, ja he asettukoot sinne sinun kanssasi.	16. Ja Herra sanoi Mosekselle: kokoa minulle seitsemänkymmentä miestä Israelin vanhimmista, jotkas tiedät vanhimmiksi ja päämiehiksi kansan seassa, ja tuo heitä seurakunnan majan oven eteen, ja seisokaat siinä sinun kanssas.	11:16 JA HERra sanoi Mosexelle: coco minulle seidzemenkymmendä miestä Israelin wanhimmista/ jotcas tiedät wanhimmixi ja päämiehixi Canssan seas/ ja tuo heitä seuracunnan majan owen eteen/ ja seisocan sijnä sinun cansas.

<p>11:17 Minä sitten astun alas ja puhun siellä sinun kanssasi ja otan henkeä, joka sinussa on, ja annan heille; siten he voivat auttaa sinua tuon kansataakan kantamisessa, ettei sinun tarvitse sitä yksinäsi kantaa.</p>	<p>17. Ja minä tulen alas, ja puhun siellä sinun kanssas, ja otan siitä hengestä joka sinun ylitses on ja annan heille, että he ynnä sinun kanssas kantaisivat kansan kuorman, ettet sinä yksinäsi sitä kantaisi.</p>	<p>11:17 Ja nijn minä tulen alas/ ja puhun siellä sinun cansas/ ja otan sinun hengestäs/ ja annan heille/ että he ynnä sinun cansas candaisit Canssan cuorman/ ettet sinä yxinäs sitä candais.</p>
<p>11:18 Mutta kansalle sano: Pyhittäytykää huomiseksi, niin saatte syödä lihaa, koska itkitte Herran kuullen, sanoen: 'Voi, jospa meillä olisi lihaa syödäksemme! Egyptissä meidän oli hyvä olla.' Herra antaa nyt teille lihaa syödäksenne.</p>	<p>18. Ja sano kansalle: pyhittäkää teitä huomeneksi, että te lihaa söisitte; sillä teidän itkunne on tullut Herran korviin ja te sanoitte: kuka antaa meille lihaa syödäksemme? sillä hyvin me elimme Egyptissä; ja Herra antaa teille lihaa syödäksenne.</p>	<p>11:18 Ja sano canssalle: pyhittäkät teitä huomenexi/ että te liha söisitte: sillä teidän itcun on tullut HERran corwijn/ ja te sanoitte: cuca anda meille liha syödäxem? Sillä hywin me elimme Egyptis? Sentähden anda HERra teille liha syödäxen/</p>
<p>11:19 Eikä siinä ole teille syömistä ainoastaan päiväksi tai kahdeksi, tai viideksi tai kymmeneksi tai kahdeksikymmeneksi päiväksi,</p>	<p>19. Ei vaivoin päiväksi, eikä kahdeksi syödäksenne, eikä viideksi, eikä kymmeneksi, eikä kahdeksikymmeneksi päiväksi;</p>	<p>11:19 Ei waiwoin päiwäxi/ eikä cahdexi/ eikä wijdexi/ eikä kymmenexi/ eikä cahdexikymmenexi päiwäxi.</p>
<p>11:20 vaan kuukauden päiviksi, kunnes ette enää siedä sen hajua ja se iljettää teitä. Sillä te olette pitäneet halpana Herran, joka on teidän keskellänne, ja itkeneet hänen edessänne sanoen: 'Miksi lähdimmekään Egyptistä!'"</p>	<p>20. Mutta koko kuukaudeksi, siihen asti että se käy teidän sieramistanne ulos, ja tulee teille kyylytykseksi; sillä te olette Herran hyljänneet, joka on teidän seassanne, ja itkitte hänen edessänne, ja sanoitte: miksi me olemme tänne lähteneet Egyptistä?</p>	<p>11:20 Mutta coco Cuucaudexi/ siihen asti että se käy teidän sieramistan ulos/ ja tule teille kyylytyxexi: sillä te oletta HERran hyljännet/ joca on teidän seasan/ ja itkitte hänen edesäns/ ja sanoitte: mixi me olemma tänne lähtenet Egyptist?</p>
<p>11:21 Mooses vastasi: "Kuusisataa tuhatta jalkamiestä on sitä kansaa, jonka keskuudessa minä elän, ja kuitenkin sinä sanot: 'Minä annan heille lihaa, niin että heillä on sitä syödä kuukauden päivät.'</p>	<p>21. Ja Moses sanoi: tämä kansa on kuusisataa tuhatta jalkamiestä, joidenka seassa minä olen, ja sinä sanot: minä annan heille lihaa syödäksensä koko kuukaudeksi.</p>	<p>11:21 Ja Moses sanoi: cuusisatatuhatta on jalcamiestä/ joidenga seas minä olen/ ja sinä sanot: minä annan teille liha syödäxen coco Cuucaudexi.</p>
<p>11:22 Onko lampaista ja raavainta teurastettaviksi heille, niin että heille riittää, vai kootaanko heille kaikki meren kalat, niin että heille riittää?"</p>	<p>22. Tapetaanko lampaat ja karja, että he ravittaisiin? taikka kootaanko kaikki kalat merestä heille, että he ravittaisiin?</p>	<p>11:22 Tapetango lambat ja carja/ että he rawitaisin? taicka cootango caicki calat merestä heille/ että he rawitaisin?</p>
<p>11:23 Mutta Herra sanoi Moosekselle: "Onko Herran käsi lyhyt? Nyt saat nähdä, toteutuuko sinulle minun sanani vai eikö."</p>	<p>23. Herra sanoi Mosekselle: onko Herran käsi lyhennetty? Nyt sinun pitää näkemän, jos minun sanani jälkeen tapahtuu sinulle elikkä ei.</p>	<p>11:23 HERra sanoi Mosexelle: ongo HERran käsi lyhetty? nyt sinun pitä näkemän/ jos minun sanani jälken tapahtu sinulle elickä ei.</p>

11:24 Niin Mooses meni ulos ja kertoi kansalle Herran sanat. Sitten hän kutsui kokoon seitsemänkymmentä miestä kansan vanhimpia ja asetti heidät majan ympärille.	24. Ja Moses meni ulos ja sanoi kansalle Herran sanat, ja kokosi seitsemänkymmentä miestä kansan vanhimmista ja asetti heidät ympäri majaa.	11:24 JA Moses meni ulos ja sanoi Canssalle HERran sanat/ ja cocois seidzemenkymmendä miestä Canssan wanhimmista/ ja asetti heidän ymbärins maja.
11:25 Silloin Herra astui alas pilvessä ja puhutteli häntä, otti henkeä, joka hänessä oli, ja antoi sitä niille seitsemällekympmenelle vanhimmalle. Kun henki laskeutui heihin, niin he joutuivat hurmoksiin, mutta sen jälkeen he eivät enää siihen joutuneet.	25. Niin tuli Herra alas pilvessä, ja puhui hänen kanssansa, ja otti siitä hengestä, joka oli hänen päällänsä, ja antoi seitsemällekympmenelle vanhimmalle miehelle. Ja tapahtui, koska henki lepäsi heidän päällänsä, niin he ennustivat; vaan ei sitte enää kertoneet.	11:25 Nijn tuli HERra alas pilwes/ ja puhui hänen cansans/ ja otti sijtä hengestä/ joca oli Mosexes/ ja andoi seidzemellekympmenelle wanhimmalle miehelle. Ja cosca hengi lepäis heisä/ nijn he ennustit/ ja ei enä.
11:26 Mutta leiriin oli heitä jäänyt kaksi miestä, toisen nimi oli Eldad ja toisen nimi Meedad. Heihinkin henki laskeutui, sillä hekin olivat luetteloön merkityt, vaikka eivät olleet lähteneet majalle; nämä joutuivat leirissä hurmoksiin.	26. Mutta kaksi miestä jäi vielä leiriin, yhden nimi oli Eldad ja toisen nimi Medad, joiden päällä myös henki lepäsi; sillä he olivat myös kirjoitetut, vaan ei he vielä olleet käyneet ulos majan tykö, ja he ennustivat leirissä.	11:26 Mutta caxi miestä jäit wielä leirijn/ yhden nimi oli Eldad ja toisen Medad/ joisa myös hengi lepäis: sillä he olit myös kirjoitetut/ waan ei he wielä ollet käynet ulos majan tygö/ ja he ennustit leirisä.
11:27 Silloin riensi muuan nuorukainen ja ilmoitti Moosekselle sanoen: "Eldad ja Meedad ovat joutuneet hurmoksiin leirissä."	27. Niin juoksi nuorukainen ja ilmoitti Mosekselle, ja sanoi: Eldad ja Medad ennustavat leirissä.	11:27 Nijn juoxi yxi nuorucainen ja ilmoitti Mosexelle/ ja sanoi: Eldad ja Medad ennustawat leirisä.
11:28 Mutta Joosua, Nuunin poika, joka oli ollut Mooseksen palvelija nuoruudestaan asti, puuttui puheeseen sanoen: "Oi, herrani Mooses, kiellä heitä!"	28. Niin vastasi Josua Nunin poika, Moseksen palvelia, jonka hän valinnut oli, ja sanoi: minun herrani Moses! kiellä heitä.	11:28 Nijn wastais Josua Nunin poica Mosexen palwelia/ jonga hän walinnut oli/ ja sanoi: minun herran Moses/ kiellä heitä.
11:29 Mutta Mooses vastasi hänelle: "Oletko kateellinen minun puolestani? Oi, jospa koko Herran kansa olisi profeettoja, niin että Herra antaisi henkensä heihin!"	29. Mutta Moses sanoi hänelle: oletko sinä minun edessäni kiivas? Jospa kaikki Herran kansa ennustaisi! Ja Herra antais henkensä tulla heihin.	11:29 Mutta Moses sanoi hänelle: oletco sinä minun edesäni kijwas? Josca Jumala/ että caicki HERran Canssa ennustaisit. Ja andais HERra hengens tulla heihin.
11:30 Sitten Mooses siirtyi takaisin leiriin ja hänen kanssaan Israelin vanhimmat.	30. Ja niin Moses ja Israelin vanhimmat palasivat leiriin.	11:30 Ja nijn cocounsit Moses ja wanhimmat Israelist leirijn.

11:31 Mutta Herran lähettämä tuuli nousi ja ajoi edellään viiriäisiä mereltä päin ja painoi niitä leiriin päivänmatkan laajuudelta joka suunnalle leiristä, lähes kahden kyynärän korkeuteen maasta.	31. Niin tuli tuuli Herralta ja ajoi peltokanat merestä, ja hajoitti ne leiriin, täältäpäin päiväkunnan matkan, ja sieltäpäin päiväkunnan matkan leirin ympärille, liki kahta kyynärää korkialle maan päälle.	11:31 NIin tuli tuuli HERralda/ ja andoi tulla peldocanat mereldä/ ja hajotti ne leirijn/ tääldäpäin päiwäcunnan matcan pituudelle/ ja sieldäpäin päiwäcunnan matcan pituudelle leirin ymbärins/ liki cahta kynärätä corkialle maan päälle.
11:32 Silloin kansa ryhtyi kokoamaan viiriäisiä ja kokosi niitä koko sen päivän ja koko yön ja koko seuraavan päivän. Vähin määrä, jonka joku sai kootuksi, oli kymmenen hoomer-mittaa. Ja he levittivät niitä pitkin leiriä kuivamaan.	32. Niin nousi kansa koko sinä päivänä, ja koko sinä yönä, ja koko toisena päivänä, ja kokosi peltokanoja, ja se, joka vähemmän kokosi, hän kokosi kymmenen homeria, ja he leivittivät ne kohta ympäri leiriä.	11:32 Nijn nousi Canssa coco sinä päiwänä/ ja coco sinä yönä/ ja coco toisna päiwänä/ ja cocoisit peldocanoja/ ja se joca vähemmän cocois/ hän cocois kymmenen Homorita/ ja he ripustit heitä leirins ymbärins.
11:33 Mutta lihan vielä ollessa heidän hampaissaan, ennenkuin se oli syöty loppuun, syttyi Herran viha kansaa kohtaan, ja Herra tuotti kansalle hyvin suuren surman.	33. Koska liha oli vielä heidän hammastensa välillä, ja ennenkuin se tuli kuluneeksi, julmistui Herran viha kansan päälle, ja Herra löi heitä sangen suurella rangaistuksella,	11:33 Ja cosca liha oli wielä heidän hammastens wälillä/ ja ennencuin se tuli culunexi/ julmistui HERran wiha Canssan päälle/ ja löi heidän sangen suurella rangaistuxella.
11:34 Ja sen paikan nimeksi pantiin Kibrot-Hattaava, koska sinne haudattiin kansasta ne, jotka olivat antautuneet halunsa valtaan.	34. Josta se paikka kutsutaan Himohaudaksi; sillä siihen on haudattu himoitseva kansa.	11:34 Josta se paicka cudzutan himohaudaxi: sillä sijhen on haudattu himoidzewa Canssa.
11:35 Kibrot-Hattaavasta kansa lähti liikkeelle Haserotia kohti ja pysähtyi Haserotiin.	35. Ja kansa matkusti Himohautoilta Hatserotiin ja pysähtyi Hatserotissa.	11:35 Ja Canssa matcustit himohautoilda Hazerothiijn/ ja pysännyit Hazerothis.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Mutta Mirjam ja Aaron parjasivat Moosesta etiopialaisen naisen tähden, jonka hän oli ottanut vaimokseen; sillä hän oli ottanut vaimokseen etiopialaisen naisen.	1. Ja MirJam ja Aaron puhuivat Mosesta vastaan hänen Etiopilaisen emäntänsä tähden, jonka hän nainut oli, että hän Etiopilaisen nainut oli,	12:1 JA MirJam ja Aaron puhuit Mosesta wastan hänen emändäns Ethiopialaisen tähden/ jonga hän nainut oli: että hän Ethiopialaisen nainut oli.
12:2 Ja he sanoivat: "Ainoastaan Mooseksen kauttako Herra puhuu? Eikö hän puhu myös meidän kauttamme?" Ja Herra kuuli sen.	2. Ja sanoivat: puhuuko Jumala ainoastaan Mooseksen kautta? eikö hän myös puhu meidän kauttamme? Ja Herra kuuli sen.	12:2 Ja sanoit: puhuco Jumala ainoastans Mosexen cautta? eikö hän myös puhu meidän cauttam? Ja HERra cuuli sen.

12:3 Mutta Mooses oli sangen nöyrä mies, nöyrempi kuin kukaan muu ihminen maan päällä.	3. Mutta Moses oli sangen siviä mies, enempi kuin kaikki muut ihmiset maan päällä.	12:3 Mutta Moses oli sangen siwiä mies/ enäcuin caicki muut ihmiset maan päällä.
12:4 Niin Herra sanoi äkisti Moosekselle ja Aaronille ja Mirjamille: "Menkää te kaikki kolme ilmestysmajalle." Ja he menivät kaikki kolme sinne.	4. Ja Herra sanoi äkisti Mosekselle, Aaronille ja MirJamille: menkää te kolme seurakunnan majaan. Ja he kaikki kolme menivät.	12:4 JA HERra sanoi äkist Mosexelle/ Aaronille/ ja MirJamille: mengät te colme seuracunnan majaan. Ja he caikin colmen menit.
12:5 Silloin Herra astui alas pilvenpatsaassa, asettui majan ovelle ja kutsui Aaronia ja Mirjamia; molemmat menivät sinne.	5. Niin Herra tuli alas pilven patsaassa, ja seiso majan ovella, ja kutsui Aaronin ja MirJamin, ja he molemmat menivät ulos.	12:5 Nijn HERra tuli alas pilwen padzas/ ja seiso majan owen edes/ ja cudzui Aaronin ja MirJamin/ ja he molemmat menit ulos.
12:6 Ja Herra sanoi: "Kuulkaa minun sanani. Jos keskuudessanne on profeetta, niin minä ilmestyn hänelle näyssä, puhun hänen kanssaan unessa.	6. Ja hän sanoi: kuulkaat nyt minun sanojani: jos joku on teidän seassanne propheta, minä Herra ilmestyn hänelle näyssä, ja unessa puhuttelen häntä.	12:6 Ja hän sanoi: cuulcat minun sanojani: Jos jocu on teidän seasan HERran Propheta/ minä HERra ilmoitan minuni hänelle näysä/ ja unesa puhuttelen händä.
12:7 Niin ei ole minun palvelijani Mooses, hän on uskollinen koko minun talossani;	7. Vaan ei niin palveliani Moses, joka koko minun huoneessani uskollinen on.	12:7 Waan ei nijncuin minun palwelian Moses/ joca coco minun huonesan uscolinen on.
12:8 hänen kanssaan minä puhun suusta suuhun, avoimesti enkä peitetyin sanoin, ja hän saa katsella Herran muotoa. Miksi ette siis peljänneet puhua minun palvelijaani Moosesta vastaan?"	8. Hänen kanssansa minä puhun suusta suuhun ja näkyväisesti, ja ei tapauksilla, ja hän näkee Herran muodon. Miksi ette te siis peljänneet puhua palveliaani Moesta vastaan?	12:8 Mutta hänen cansans minä puhun suusta suuhun ja näkyväisest/ ja ei tapauxilla/ ja hän näke HERran muodon. Mixettä te sijs peljännet puhuisan minun palweliani Moesta wastan?
12:9 Ja Herran viha syttyi heitä kohtaan, ja hän meni pois.	9. Ja Herran viha julmistui heidän päällensä, ja hän meni pois.	12:9 Ja HERran wiha julmistui heitä wastan/ ja hän meni pois.
12:10 Kun pilvi oli poistunut majan päältä, niin katso, Mirjam oli lumivalkea pitalista; ja Aaron kääntyi Mirjamiin päin, ja katso, tämä oli pitalinen.	10. Niin myös pilvi meni pois majan päältä. Ja katso, niin MirJam tuli kohta spitaliin niinkuin lumi: niin Aaron käänsi itsensä MirJamia päin, ja katso, hän oli spitalissa.	12:10 Nijn myös pilwi meni pois majan tykö. Ja cadzo/ nijn MirJam tuli cohta spitalijn nijncuin lumi/ nijn Aaron käänsi idzens MirJamin päin/ ja cadzo/ hän oli spitalis.
12:11 Silloin Aaron sanoi Moosekselle: "Oi, herrani! Älä pane meidän päällemme syntiä, jonka olemme tyhmydessä tehneet.	11. Sanoi siis Aaron Mosekselle: Ah minun herrani! älä pane tätä syntiä meidän päällemme: sillä me olemme tyhmästi tehneet, ja me olemme syntiä tehneet.	12:11 Sanoi sijs Aaron Mosexelle: Ah minun herran/ älä pane tätä syndiä meidän päällem: sillä me olemma tyhmäst tehnet/ ja me olemme syndi tehnet.

12:12 Älä anna hänen jäädä kuolleen sikiön kaltaiseksi, jonka ruumis on puoleksi mädännyt, kun se äitinsä kohdusta tulee."	12. Ettei tämä nyt tulisi niinkuin kuollut, jonka puoli lihaa on kulunut lähteissänsä äitinsä kohdusta.	12:12 Ettei tämä tulis niinkuin kuollut/ jopa puoli hänen lihans on kulunut.
12:13 Silloin Mooses huusi Herran puoleen sanoen: "Oi, Jumala! Paranna hänet!"	13. Niin Moses huusi Herralle ja sanoi: Ah Jumala, paranna häntä!	12:13 Nijn Moses huusi HERran tygö/ ja sanoi: ah Jumala/ paranna händä.
12:14 Herra vastasi Moosekselle: "Jos hänen isänsä olisi sylkenyt häntä silmille, eikö hänen olisi ollut hävettävä seitsemän päivää? Olkoon hän nyt suljettuna ulos leiristä seitsemän päivää, ja sitten hän pääsköön takaisin."	14. Ja Herra sanoi Mosekselle: jos hänen isänsä olisi hänen kasvoillensa sylkenyt, eikö hänen olisi pitänyt häpeemän seitsemän päivää? Anna sulkea hänen seitsemäksi päiväksi leiristä ulos, ja sitte hän jälleen otettakaan sisälle.	12:14 Ja HERra sanoi Mosexelle: jos hänen Isäns olisi hänen caswoillens sylkenyt/ eikö hänen olisi pitänyt häpemän seidzemen päiwä? anna händä sulke kijnni seidzemexi päiwäxi leiristä ulos/ ja sijtte hän jällens otettacan sisälle.
12:15 Niin Mirjam oli suljettuna ulos leiristä seitsemän päivää, eikä kansa lähtenyt liikkeelle, ennenkuin Mirjam oli tuotu takaisin.	15. Niin MirJam suljettiin seitsemäksi päiväksi leiristä, ja ei kansa matkustanut, ennenkuin MirJam otettiin takaisin.	12:15 Nijn MirJam suljettin seidzemexi päiwäxi leiristä/ ja ei Canssa matcustanut cuhungan päin/ sijhenasti että MirJam otettin jällens.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu
13:1 Sen jälkeen kansa lähti liikkeelle Hazerotista ja leirytyi Paaranin erämaahan.	1. Ja sitte kansa matkusti Hazerotista ja sioitti itsensä Paranin korpeen.	13:1 Ja sijtte Canssa matcustit Hazerothist/ ja sioitit idzens Paranin corpeen.
13:2 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	2. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	13:2 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
13:3 "Lähetä miehiä vakoilemaan Kanaanin maata, jonka minä annan israelilaisille; lähettäkää mies kustakin isien sukukunnasta, ainoastaan niitä, jotka ovat ruhtinaita heidän keskuudessaan."	3. Lähetä miehet edellä vakoimaan Kanaanin maata, jonka minä Israelin lapsille annan: yksi mies itsekustakin isänsä suvusta pitää lähetettämän, kukin päämies heidän seassansa.	13:3 Lähetä miehet jotca wacoisit Canaan maan/ jonga minä Israelin lapsille anna/ idzecustakin heidän Isäns sugusta yxi cuuluisa mies.
13:4 Niin Mooses lähetti heidät Paaranin erämaasta Herran käskyn mukaan; kaikki ne miehet olivat israelilaisten päämiehiä.	4. Ja Moses lähetti heidät Paranin korvesta Herran sanan jälkeen: kaikki ne olivat Israelin lasten päämiehet.	13:4 Ja Moses lähetti heidän Paranin corwesta HERran sanan jälken/ ja ne olit caicki päämiehet Israelin lasten seas.
13:5 Ja nämä olivat heidän nimensä: Ruubenin sukukunnasta Sammua, Sakkurin poika,	5. Ja nämät ovat heidän nimensä: Rubenin sukukunnasta, Sammua Sakkurin poika,	13:5 Ja nämät owat heidän nimens: Sammua Sacurin poica/ Rubenin sucucunnast.
13:6 Simeonin sukukunnasta Saafat, Hoorin poika,	6. Simeonin sukukunnasta, Saphat Horin poika,	13:6 Saphat Horin poica/ Simeonin sucucunnast.
13:7 Juudan sukukunnasta Kaaleb, Jefunnen poika,	7. Juudan sukukunnasta, Kaleb Jephunnen poika,	13:7 Caleb Jephunnin poica/ Judan sucucunnast.

13:8 Isaskarin sukukunnasta Jigal, Joosefin poika,	8. Isaskarin sukukunnasta, Igeal Josephin poika,	13:8 Igeal Josephin poica/ Isascharin sucucunnast.
13:9 Efraimin sukukunnasta Hoosea, Nuunin poika,	9. Ephraimin sukukunnasta, Hosea Nunin poika,	13:9 Hosea Nunin poica/ Ephraimin sucucunnast.
13:10 Benjaminin sukukunnasta Palti, Raafun poika,	10. BenJaminin sukukunnasta, Palti Raphun poika,	13:10 Palthi Raphun poica/ BenJaminin sucucunnast.
13:11 Sebulonin sukukunnasta Gaddiel, Soodin poika,	11. Sebulonin sukukunnasta, Gaddiel Sodin poika,	13:11 Gadiel Sodin poica/ Sebulonin sucucunnast.
13:12 Manassen sukukunnasta Joosefin sukukuntaa Gaddi, Suusin poika,	12. Josephin sukukunnasta, Manassesta, Gaddi Susin poika,	13:12 Gadi Susin poica/ Josephin sucucunnast/ Manassest.
13:13 Daanin sukukunnasta Ammiel, Gemallin poika,	13. Danin sukukunnasta, Ammiel Gemallin poika,	13:13 Ammiel Gemallin poica/ Danin sucucunnast.
13:14 Asserin sukukunnasta Setur, Miikaelin poika,	14. Asserin sukukunnasta, Setur Mikaelin poika,	13:14 Sethur Michaelin poica/ Asserin sucucunnast.
13:15 Naftalin sukukunnasta Nahbi, Vofsin poika,	15. Naphtalin sukukunnasta, Nakbi Vopsin poika,	13:15 Nahebi Waphsin poica/ Nephtalin sucucunnast.
13:16 Gaadin sukukunnasta Genuel, Maakin poika.	16. Gadin sukukunnasta, Guel Makin poika.	13:16 Guel Machin poica/ Gadin sucucunnast.
13:17 Nämä olivat niiden miesten nimet, jotka Mooses lähetti maata vakoilemaan. Mutta Mooses kutsui Hoosean, Nuunin pojan, Joosuaksi.	17. Nämät ovat niiden miesten nimet, jotka Moses lähetti vakoimaan maata, ja Hoosean Nunin pojan nimitti Moses Josuaksi.	13:17 Nämät ovat miesten nimet/ jotca Moses lähetti wacoiman maata: Ja Hoosean Nunin pojan nimitti Moses Josuaxi.
13:18 Ja lähettäessään heidät vakoilemaan Kanaanin maata Mooses sanoi heille: "Lähtekää nyt Etelämaahan ja nouskaa vuoristoon	18. Koska Moses lähetti heidät vakoimaan Kanaanin maata, sanoi hän heille: menkää etelän puoleen, ja astukaat vuorelle,	13:18 COsca Moses lähetti heidän wacoiman Canaan maata/ sanoi hän heille: mengät etelän puoleen/ ja astucat wuorelle.
13:19 ja katselkaa, minkälainen maa on ja minkälainen kansa, joka siinä asuu, onko se voimakas vai heikko, onko sitä vähän vai paljon,	19. Katselkaat maata, millainen se on, ja kansaa, joka siinä asuu, onko se väkevä eli heikko, vähä eli paljon.	13:19 Cadzelcat maata millinen se on/ ja Canssa joca siinä asu/ ongo se wäkewä eli heicko/ wähä eli paljo.
13:20 ja minkälainen maa on, jossa se asuu, onko se hyvä vai huono, ja minkälaiset ne kaupungit ovat, joissa se asuu, avonaisia kyliäkö vai varustettuja kaupunkeja,	20. Ja millainen maa se on, jossa he asuvat, onko se hyvä eli paha, ja minkäkaltaiset kaupungit ovat, joissa he asuvat, asuvatko he majoissa eli linnoissa,	13:20 Ja millinen maa se on/ josa he asuwat/ ongo se hywä eli paha/ ja mingäcaltaiset Caupungit owat/ joisa he asuwat/ asuwatco he majois/ eli linnois.

13:21 ja minkälaista on maa, lihavaa vai laihaa, onko siinä puita vai ei. Ja olkaa rohkealla mielellä ja ottakaa mukaanne sen maan hedelmiä." Oli näet se aika, jolloin ensimmäiset rypäleet kypsyivät.	21. Ja millainen maa on, lihava eli laiha, ja onko puita sillä maalla, taikka ei. Olkaat vahvassa turvassa, ja ottakaat maan hedelmää. Ja se oli siihen aikaan jona viinamarjat ensisti kypsyneet olivat.	13:21 Ja millinen maa on/ lihava eli laiha/ ja ongo puita sillä maalla/ taikka ei. Olcat wahwas turwas/ ja ottacat maan hedelmästä. Ja se oli siihen aican/ jona wijnamarjat ensist kypsyneet olit.
13:22 Niin he lähtivät sinne ja vakoilivat maata Siinin erämaasta Rehobiin asti, josta mennään Hamatiin.	22. Ja he menivät ja vakoivat maan Zinin korvesta Rehobiin asti, jonka kautta Hamatiin mennään.	13:22 Ja he menit ja wagoit maan/ Zinnin corwesta Rehobin asti/ jonga cautta Hamathijn mennän.
13:23 Ja he lähtivät Etelämaahan ja tulivat Hebroniin, jossa asuivat Ahiman, Seesai ja Talmai, Anakin jälkeläiset. Mutta Hebron oli rakennettu seitsemän vuotta ennen Egyptin Soonia.	23. He menivät myös etelään päin ja tulivat Hebroniin: siellä oli Abkiman, Sesai ja Talmai, Enakin lapset. Ja Hebron oli rakennettu seitsemän ajastaikaa ennen kuin Zoan Egyptissä.	13:23 He menit myös etelän päin ja tulit Hebronijn/ siellä oli Ahiman/ Sesai ja Talmai Enakin lapset. Ja Hebron oli rakettu seidzemen ajastaica ennencuin Zoan Egyptis.
13:24 Ja he tulivat Rypälelaaksoon; sieltä he leikkasivat viiniköynnöksen, jossa oli rypäleterttu, ja kahden miehen täytyi kantaa sitä korennolla; samoin he ottivat granaattiomenia ja viikunoita.	24. Ja tulivat hamaan Eskolin ojan tykö, ja leikkasivat sieltä viinapuun oksan viinamarjarypäleen kanssa, ja kaksi kantoi sitä korennolla, niin myös granatin omenia ja fikunia.	13:24 Ja tulit haman Escolin wirran tygö/ ja leickaisit sijtä wijnapuun oxan wijnamarja rypälen cansa/ ja he annoit cahden canda corennolla/ nijn myös granatin omenita ja ficunita.
13:25 Se paikka nimitettiin Rypälelaaksoksi, rypäleen tähden, jonka israelilaiset sieltä leikkasivat.	25. Ja se paikka kutsuttiin Eskolin virraksi, sen viinamarjarypäleen tähden, jonka Israelin lapset sieltä leikkasivat.	13:25 Ja se paicka cudzuttin Escolin wirraci/ sen wijnamarja rypälen tähden/ jonga Israelin lapset sijtä leickaisit.
13:26 Ja he palasivat maata vakoilemasta neljäkymmenen päivän kuluttua.	26. Ja he palasivat maata vakoomasta neljäkymmenen päivän perästä.	13:26 JA cosca he maan wacoinet olit/ palaisit he neljäkymmenen päiwän peräst.
13:27 He vaelsivat ja tulivat Mooseksen, Aaronin ja kaiken Israelin kansan luo Paaranin erämaahan Kaadekseen. Ja he tekivät heille ja kaikelle kansalle selkoa matkastaan ja näyttivät heille sen maan hedelmiä.	27. Ja he kävivät, ja tulivat Mooseksen ja Aaronin tykö, ja kaiken Israelin lasten seurakunnan tykö, Paranin korpeen Kadeksessa, ja ilmoittivat heille asian ja koko joukolle, millainen se oli, ja osoittivat heille maan hedelmät.	13:27 Ja he käwit/ ja tulit Mosexen ja Aaronin tygö/ ja caiken Israelin lasten seuracunnan tygö/ Paranin corwes/ Cadexen tykönä/ ja ilmoitit heille asian ja coco joucolle/ millinen se oli/ ja osotit heille maan hedelmät.
13:28 Ja he kertoivat hänelle sanoen: "Me menimme siihen maahan, jonne meidät lähetit. Ja se tosiaankin vuotaa maitoa ja mettä, ja tällaisia ovat sen hedelmät.	28. Ja he juttelivat hänelle, ja sanoivat: me tulimme sille maalle, johonka sinä meitä lähetit, jossa myös rieskaa ja hunajaa vuotaa, ja tämä on hänen hedelmänsä.	13:28 Ja he juttelit heille/ ja sanoit: me tulimme sille maalle/ johonga te meitä lähetit/ josa riesca ja hunajata wuota/ ja tämä on hänen hedelmänsä.

13:29 Mutta kansa, joka siinä maassa asuu, on voimallista, ja kaupungit ovat lujasti varustettuja ja hyvin suuria; näimmepä siellä Anakin jälkeläisiäkin.	29. Paitsi sitä, että siinä maakunnassa asuu väkevä kansa, ovat siellä juuri vahvat ja suuret kaupungit, ja me näimme siellä myös Enakin pojat.	13:29 Paidzi sitä/ että siinä maacunnas asu wäkevä Canssa/ siellä owat juuri wahwat/ ja suuret Caupungit: Ja me näimme siellä myös Enakin lapset.
13:30 Amalekilaiset asuvat Etelämaassa ja heettiläiset, jebusilaiset ja amorilaiset asuvat vuoristossa, ja kanaanilaiset asuvat meren rannalla ja Jordanin varsilla."	30. Amalekilaiset asuvat etelän puolella maata, Hetiläiset ja Jebusilaiset ja Amorilaiset asuvat vuorilla. Kanaanealaiset asuvat meren tykönä ja Jordanin vierellä.	13:30 Amalechiterit asuwat etelän puolella maata/ Hetherit ja Jebuserit ja Amorrerit asuwat vuorilla. Cananerit asuwat meren tykönä/ ja Jordanin wierellä.
13:31 Ja Kaaleb koitti tyynnyttää kansaa napolisemasta Moosesta vastaan ja sanoi: "Menkäämme sittenkin sinne ja ottakaamme se haltuumme, sillä varmasti me sen voitamme."	31. Mutta Kaleb vaikitti kansaa Moseksen edessä, ja sanoi: käykäämme rohkiasti ja omistakaamme maa; sillä kyllä me sen voitamme.	13:31 Mutta Caleb waikitti Canssan Mosexen edes/ ja sanoi: käykäm ja omistacam maa: sillä kyllä me sen woitam.
13:32 Mutta ne miehet, jotka olivat käyneet hänen kanssaan siellä, sanoivat: "Emme me kykene käymään sen kansan kimppuun, sillä se on meitä voimakkaampi."	32. Mutta ne miehet, jotka hänen kanssansa olivat menneet, sanoivat: emme taida mennä sitä kansaa vastaan; sillä he ovat meitä väkevämmät.	13:32 Mutta ne miehet/ jotca hänen cansans olit mennet/ sanoit: en me taida mennä sitä Canssa wastan: sillä he owat meitä wäkewämmät.
13:33 Niin he saattoivat israelilaisten keskuudessa pahaan huutoon sen maan, jota olivat olleet vakoilemassa, sanoessaan: "Se maa, jota olemme kierrelleet ja vakoilleet, on maa, joka syö omat asukkaansa; ja kaikki kansa, jota me siellä näimme, oli kookasta väkeä.	33. Ja he saattivat maan, jonka he katselleet olivat, pahaan huutoon Israelin lasten seassa, sanoen: maa, jonka lävitse me kävimme vakoomassa sitä, syö asujansa, ja kaikki kansa, jonka me siellä näimme, ovat juuri pitkät ihmiset.	13:33 Ja he saatit sen maan pahaan huuton/ jonga he cadzelleet olit/ Israelin lasten seas/ sanoden: maa/ jonga läpidze me käwimme wacoimas/ syö hänen asujans/ ja caicki Canssa/ jonga me siellä näimme owat juuri pitkät ihmiset.
13:34 Näimmepä siellä jättiläisiäkin, Anakin jättiläisheimon jälkeläisiä, ja me olimme mielestämme kuin heinäsirkoja; sellaisia me heistäkin olimme."	34. Me näimme siellä myös hirmuiset Enakin pojat, jättiläisiä: ja me olimme meidän silmäimme edessä (nähdä) niinkuin heinäsirkat, ja niin olimme myös me heidän silmäinsä edessä.	13:34 Me näimme siellä myös uljat Enakin lapset/ nijstä uljaista/ ja me olimma meidän silmäimme edes nähdä nijncuin heinäsircat/ ja nijn olimme myös me nähdä heidän silmäins edes
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 Silloin koko kansa alkoi huutaa ja parkua, ja kansa itki sen yön.	1. Niin kaikki seurakunta nousi ja rupesi parkumaan, ja kansa itki sen yön.	14:1 Nijn caicki seuracunda nousi ja rupeis parcuman/ ja Canssa itkit sen yösen.

14:2 Ja kaikki israelilaiset napisivat Moosesta ja Aaronia vastaan, ja koko kansa sanoi heille: "Jospa olisimme kuolleet Egyptin maahan tai tähän erämaahan! Jospa olisimme kuolleet!	2. Ja kaikki Israelin lapset napisivat Mosesta ja Aaronia vastaan, ja koko joukko sanoi heille: jospa olisimme kuolleet Egyptin maalla! taikka jospa tässä korvessa vielä kuolisimme!	14:2 Ja caicki Israelin lapset napisit Mosesta ja Aaronita wastan/ ja coco joucko sanoi heille: jos me olisimme cuollet Egyptin maalla/ taicka täsä corwes wielä cuolisim?
14:3 Ja miksi viekään Herra meitä tuohon maahan, jossa me kaadumme miekkaan ja vaimomme ja lapsemme joutuvat vihollisen saaliiksi! Eikö meidän olisi parempi palata Egyptiin?"	3. Miksi Herra vie meitä tälle maalle miekalla surmattaa! Meidän vaimomme ja lapsemme tulevat saaliiksi! Eikö parempi ole, että palajamme Egyptiin?	14:3 Mixi HERra wie meitä tälle maalle miecalla surmatta/ meidän waimom ja lapsem tulewat saalixi? Eikö parembi ole/ että me palajam Egyptijn.
14:4 Ja he puhuivat toinen toiselleen: "Valitkaamme johtaja ja palatkaamme Egyptiin."	4. Ja he sanoivat toinen toisellensa: asettakaamme päämies ja palatkaamme Egyptiin.	14:4 Ja he sanoit toinen toisellens: asettacam päämies ja palatcam Egyptijn.
14:5 Silloin Mooses ja Aaron lankesivat kasvoilleen Israelin kansan koko seurakunnan eteen.	5. Niin Moses ja Aaron lankesivat kasvoillensa, koko Israelin lasten seurakunnan edessä.	14:5 Mutta Moses ja Aaron langeisit caswoillens coco Israelin lasten seuracunnan edes.
14:6 Mutta Joosua, Nuunin poika, ja Kaaleb, Jefunnen poika, jotka olivat olleet mukana maata vakoilemassa, repäisivät vaatteensa	6. Ja Josua Nunin poika, ja Kaleb Jephunnen poika, jotka myös maan olivat vaonneet, repäisivät vaatteensa.	14:6 Ja Josua Nunin poica/ ja Caleb Jephunnen poica/ jotca myös maan olit wacoinet/ rewäisit waattens.
14:7 ja puhuivat kaikelle israelilaisten seurakunnalle näin: "Maa, jota kävimme vakoilemassa, on ylen ihana maa.	7. Ja puhuivat kaikelle Israelin kokoukselle, sanoen: maa, jonka lävitse me vaeltaneet olemme vakoomassa sitä, on juuri hyvä maa.	14:7 Ja sanoit caikelle Israelin cocouxelle: maa/ jonga läpidzen me waeldanet olem wacoimas sitä/ on juuri hywä maa.
14:8 Jos Herra on meille suosiollinen, niin hän vie meidät siihen maahan ja antaa sen meille, maan, joka vuotaa maitoa ja mettä.	8. Jos Herralla on hyvä suosio meihin, niin hän vie meidät sille maalle, ja antaa sen meille: se on maa, jossa rieskaa ja hunajaa vuotaa.	14:8 Jos HERralla on hywä suosio meihin/ nijn hän wie meidän sille maalle andaxens sen meille/ josa maasa riesca ja hunajata wuota.
14:9 Älkää vain kapinoiko Herraa vastaan älkääkä peljätkö sen maan kansaa, sillä heitä ei ole meille kuin suupalaksi. Heidän varjelijansa on väistynyt heistä, mutta meidän kanssamme on Herra. Älkää te heitä peljätkö."	9. Ainoastansa älkäät olko Herraa vastaan niskurit, ja älkäät te peljätkö tämän maan kansaa; sillä me syömme heitä niinkuin leipää: heidän turvansa on erinnyt heistä, ja Herra on meidän kanssamme: älkäät peljätkö heitä.	14:9 Ainoastans älkät olco HERra wastan niscurit/ ja älkät peljätkö tämän maan Canssa: sillä me syömme heitä nijncuin leipä/ heidän turwans on erainnut heistä/ ja HERra on meidän cansam/ älkät sijs peljätkö heitä.

14:10 Silloin koko seurakunta vaati heitä kivitettäväksi, mutta Herran kirkkaus ilmestyi kaikille israelilaisille ilmestysmajassa.	10. Niin sanoi koko kansan joukko, että he piti kivitettämän kuoliaaksi, ja Herran kunnia näkyi seurakunnan majassa kaikille Israelin lapsille.	14:10 Niin sanoi koko Canssan joukko että he piti kiwitettämän. 14:11 Ja HERran cunnia näkyi seuracunnan majas/ caikille Israelin lapsille.
14:11 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Kuinka kauan tämä kansa pitää minua pilkkanaan eikä usko minuun, huolimatta kaikista tunnusteista, jotka minä olen tehnyt sen keskuudessa?"	11. Ja Herra sanoi Mosekselle: kuinka kauvan tämä kansa pilkkaa minua? ja kuinka kauvan ei he usko minun päälleni, kaikkein tunnustähtein kautta, jotka minä heidän seassansa tehnyt olen?	Ja HERra sanoi Mosexelle: cuinga cauwan tämä Canssa pilcka minua? ja cuinga cauwan ei he usco minun päälleni/ caickein tunnustähtein cautta/ jotca minä heidän seasans tehnyt olen?
14:12 Minä tuhoan sen rutolla ja hävitän sen perinjuurin, mutta sinusta minä teen suuremman ja väkevämmän kansan, kuin se on."	12. Minä lyön heitä ruttotaudilla, ja hävitän heitä, ja minä teen sinun suuremmaksi ja väkevämmäksi kansaksi, kuin tämän.	14:12 Minä lyön heitä ruttotaudilla/ ja hävitän heitä/ ja minä teen sinun suuremmaksi/ ja wäkwämmäxi Canssaxi/ cuin tämän.
14:13 Mutta Mooses sanoi Herralle: "Ovathan egyptiläiset kuulleet, että sinä voimallasi olet vienyt tämän kansan heidän keskeltänsä.	13. Ja Moses sanoi Herralle: jos Egyptiläiset saavat sen kuulla, joiden keskeltä sinä olet johdattanut tämän kansan sinun voimallas,	14:13 Ja Moses sanoi HERralle: jos Egyptiläiset saawat sen cuulla: sillä sinä olet johdattanut tämän Canssan heidän keskeldäns sinun woimallas.
14:14 Ja he ovat puhuneet siitä sen maan asukkaille; hekin siis ovat kuulleet, että sinä, Herra, olet tämän kansan keskellä, sinä Herra, joka olet sille ilmestynyt silmästä silmään, ja että sinun pilvesi pysyy heidän päällensä ja että sinä kuljet heidän edellensä pilvenpatsaassa päivin ja tulenpatsaassa öin.	14. Ja ne sanovat tämän maan asuvasille, jotka kuulleet ovat, että sinä Herra olet tämän kansan seassa, ja että sinä Herra nähdään kasvoista niin kasvoihin, ja sinun pilves seisoo heidän päällensä, ja sinä käyt heidän edellensä, päivällä pilven patsaassa ja yöllä tulen patsaassa;	14:14 Ja sanotan tämän maan asuwasille/ jotca cuullet owat/ että sinä HERra olet tämän Canssan seas/ ja että sinä nähdän caswosta nijn caswoon/ ja sinun pilwes seiso heidän päälläns/ ja sinä HERra käyt heidän edelläns päiwällä pilwen padzas ja yöllä tulen padzas.
14:15 Mutta jos sinä nyt surmaat tämän kansan, niinkuin yhden miehen, niin kansat, jotka saavat kuulla sitä kerrottavan sinusta, sanovat näin:	15. Jos sinä tapat tämän kansan, niinkuin yhden miehen, niin pakanat, jotka sanoman sinusta kuulleet ovat, puhuvat ja sanovat:	14:15 Jos sinä tapat tämän Canssan/ nijncuin yhden miehen/ nijn pacanat/ jotca sencaltaisen sanoman sinusta cuullet owat/ puhuwat ja sanowat:
14:16 'Koska Herra ei kyennyt viemään tätä kansaa siihen maahan, jonka hän oli heille valalla vannoen luvannut, tappoi hän heidät erämaahan.'	16. Ei Herra voinut johdattaa tätä kansaa siihen maahan, jonka hän heille vannoi; sentähden on hän heidät surmannut korvessa.	14:16 Ettei HERra woinut johdatta tätä Canssa sijhen maahan/ josta hän heille wannoi/ sentähden on hän murhannut heitä corwes.
14:17 Osoittautukoon nyt sinun suuri voimasi, Herra, niinkuin olet puhunut sanoen:	17. Nyt siis enentäkään Herra voimansa, niinkuin sinä puhunut olet, sanoen:	14:17 Mingätähden enändäkän HERra woimans/ nijncuin sinä puhunut olet/ sanoden:

14:18 'Herra on pitkämielinen ja suuri armossa, hän antaa anteeksi pahat teot ja rikokset, mutta ei jätä niitä rankaisematta, vaan kostaa isien pahat teot lapsille kolmanteen ja neljanteen polveen.'	18. Herra on pitkämielinen ja sangen laupias, ja antaa anteeksi vääryydet ja rikokset, ja ei yhtään viallista pidä viatoinna, mutta kostaa isäin vääryydet lapsille kolmanteen ja neljanteen polveen.	14:18 HERra on pitkämielinen ja sangen laupias/ ja anda andexi wäärydet ja ricoxet/ ja ei yhtän anna olla ilman rangaistusta/ mutta costa Isäin wäärydet lapsille/ colmandeen ja neljändeen polween.
14:19 Anna siis anteeksi tämän kansan pahat teot suuressa armossasi, niinkuin sinä ennenkin olet anteeksi antanut tälle kansalle, Egyptistä tänne saakka."	19. Niin ole armollinen tämän kansan rikokselle, sinun suuresta laupiudestas, niinkuin sinä tälle kansalle annoit anteeksi hamasta Egyptistä tähän asti.	14:19 Nijn ole armollinen tämän Canssan ricoxille/ sinun suurest laupiudestas/ nijncuin sinä tälle Canssalle annoit andexi hamast Egyptist tähän asti.
14:20 Ja Herra vastasi: "Minä annan anteeksi, niinkuin sinä olet anonut.	20. Ja Herra sanoi: minä annoin sen heille anteeksi, sinun sanas jälkeen.	14:20 JA HERra sanoi: minä annoi sen heille andexi sinun sanas jälken.
14:21 Mutta niin totta kuin minä elän, ja niin totta kuin Herran kirkkaus on täyttävä kaiken maan:	21. Mutta niin totta kuin minä elän, niin koko maailma täytetään Herran kunnialla.	14:21 Mutta njn totta/ cuin minä elän/ njn coco mailma täytetän HERran cunnialla:
14:22 ei kukaan niistä miehistä, jotka ovat nähneet minun kirkkauteni ja minun tunnustekoni, jotka minä olen tehnyt Egyptissä ja tässä erämaassa, mutta kuitenkin nyt jo kymmenen kertaa ovat minua kiusanneet eivätkä ole kuulleet minun ääntäni,	22. Sillä kaikki miehet, jotka näkivät minun kunniani ja ihmeeni, jotka minä tein Egyptissä ja korvessa, ja nyt kymmenen kertaa ovat minua kiusanneet, eikä kuulleet minun ääntäni:	14:22 Sillä caicki miehet/ jotca näit minun cunniani ja ihmeni/ jotca minä tein Egyptis ja corwes/ ja nyt kymmenen kerta owat minua kiusannet eikä cuullet minun äändäni.
14:23 ei yksikään heistä ole näkevä sitä maata, jonka minä valalla vannoen lupasin heidän isillensä; ei yksikään minun pilkkaajistani ole sitä näkevä.	23. Ei heidän pidä näkemän sitä maata, jonka minä heidän isillensä vannoin, eikä yksikään, joka minua pilkannut on, pidä näkemän sitä.	14:23 Ei heidän pidä näkemän sitä maata/ jonga minä heidän Isillens wannoin/ eikä yxikän/ joca minua pilcannut on/ pidä näkemän sitä.
14:24 Mutta koska minun palvelijassani Kaalebissa on toinen henki, niin että hän on minua uskollisesti seurannut, niin hänet minä vien siihen maahan, jossa hän kävi, ja hänen jälkeläisensä saavat sen omakseen.	24. Vaan palveliani Kalebin, että toinen henki on hänen kanssansa ja hän uskollisesti seurasi minua, vien minä siihen maahan, jossa hän ennen oli, ja hänen siemenensä pitää sen perimän.	14:24 Waan minun palwelian Caleb (että toinen hengi on hänellä ja uscollisest seurais minua) hänen minä wien sijhen maahan/ josa hän ennen oli/ ja hänen siemenens pitä sen perimän.
14:25 Mutta koska amalekilaiset ja kanaanilaiset asuvat laaksoissa, niin kääntykää huomenna toisaanne päin ja painukaa erämaahan, Kaislameren tietä."	25. Nyt siis että Amalekilaiset ja Kanaanealaiset väjyvät laaksoissa, niin palatkaat huomenna ja matkustakaat korpeen, Punaisen meren tietä myöten.	14:25 Nijn myös Amalechiterit ja Cananerit/ jotca laxois asuwat: Huomena palaitca ja matcustaca corpeen/ punaisen meren tietä.

14:26 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:	26. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:	14:26 JA HERra puhui Mosexelle ja Aaronille/ sanoden:
14:27 "Kuinka kauan tämä häijy joukko napisee minua vastaan? Minä olen kuullut, kuinka israelilaiset napisevat minua vastaan.	27. Kuinka kauvan tämä paha joukko napisee minua vastaan? Sillä minä kuulin Israelin lasten napinan, jolla he minua vastaan napisivat.	14:27 Cuinga cauwan tämä paha joukko napise minua wastan? Sillä minä cuulin Israelin lasten napinan/ jolla he minua wastan napsit.
14:28 Sano heille: Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, aivan niinkuin te olette minulle puhuneet, niin minä teille teen.	28. Sentähden sano heille: niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, minä teen teille, niinkuin te minun korvaini kuullen puhuitte:	14:28 Sentähden sano heille: nijn totta/ cuin minä elän/ sano HERra/ minä teen teille/ nijncuin te minun corwaini cuullen puhuitte.
14:29 Tähän erämaahan kaatuvat teidän ruumiinne, teidän kaikkien, jotka olette katselmuksessa olleet, niin monta kuin teitä on kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, jotka olette napsisseet minua vastaan.	29. Teidän ruumiinne pitää lankeeman tässä korvessa ja kaikki teidän luettunne, jotka luettiin kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, jotka napsitte minua vastaan.	14:29 Teidän ruumin pitä langeman täsä corwes/ ja caicki/ jotca luettin cahdestkymmenenest wuodest/ ja sen ylidzen/ jotca napsitta minua wastan.
14:30 Totisesti, te ette pääse siihen maahan, jonka minä olen kättä kohottaen luvannut antaa teille asumasijaksi, ei kukaan teistä, paitsi Kaaleb, Jefunnen poika, ja Joosua, Nuunin poika.	30. Ei teidän pidä tuleman siihen maahan, jonka ylitse minä käteni nostin, salliakseni teidän siellä asua, paitsi Kalebia Jephunnen poikaa, ja Josuaa Nunin poikaa.	14:30 Ei teidän pidä tuleman sijhen maahan/ jonga ylidze minä käteni nostin/ salliaxeni teidän siellä asua/ paidzi Calebi Jephunnen poica ja Josua Nunin poica.
14:31 Mutta teidän lapsenne, joiden sanoitte joutuvan vihollisen saaliiksi, heidät minä vien sinne, ja he saavat tulla tuntemaan sen maan, jota te halveksitte.	31. Vaan teidän lapsenne, jotka te sanoitte tulevan saaliiksi, minä sinne johdatan, että he tuntisivat sen maan, jonka te hylkäsitte.	14:31 Waan teidän lapsen/ jotca te sanoitta tulewan saalixi/ ne minä sinne johdatan/ että he tundisit sen maan/ jonga te hyljäisit.
14:32 Mutta teidän ruumiinne kaatuvat tähän erämaahan,	32. Mutta te ja teidän ruumiinne pitää lankeeman tässä korvessa;	14:32 Mutta te ja teidän ruumin/ pitä langeman täsä corwesa/
14:33 ja teidän lastenne täytyy harhailla paimentolaisina tässä erämaassa neljäkymmentä vuotta ja kärsiä teidän uskottomuutenne tähden, kunnes teidän ruumiinne ovat maatuneet tähän erämaahan.	33. Ja teidän lapsenne pitää oleman paimenina tässä korvessa, neljäkymmentä ajastaikaa, kantaen teidän huoruuttanne, siihenasti että ruumiinne kuluvat korvessa.	14:33 Ja teidän lapsen pitä oleman paimenna täsä corwes neljäkymmendä ajastaica candaden teidän huoruttan/ siihenasti/ että teidän ruumin culuwat corwesa.

14:34 Niinkuin te neljäkymmentä päivää vakoilitte maata, niin saatte nyt, päivä vuodeksi luettuna, neljäkymmentä vuotta kärsiä pahoista teoistanne ja tulla tuntemaan, mitä se on, että minä käännyin teistä pois.	34. Niiden neljänkymmenen päiväluvun jälkeen, joina te maan vaonneet olette, aina ajastaika päivästä pitää luettaman, että teidän pitää kantaman pahat tekonne neljäkymmentä ajastaikaa, että te ymmärtäisitte minun pois luopumiseni.	14:34 Nijden neljänkymmenen päivälugun jälken/ joina te maan wacoinet oletta: aina ajastaica päivästä pitä luettaman/ että he candawat teidän pahat tecon neljäkymmendä ajastaica/ että te ymmärräisitte mikä se on/ cosca minä otan pois minun käteni.
14:35 Minä, Herra, olen puhunut. Totisesti, niin minä teen tälle häijylle kansalle, joka on käynyt kapinoimaan minua vastaan: he hukkuvat tähän erämaahan, tänne he kuolevat."	35. Minä Herra olen sen puhunut, sen minä myös teen kaikelle tälle pahalle joukolle, joka on itsensä asettanut minua vastaan: tässä korvessa pitää heidän kuluman ja siinä kuoleman.	14:35 Minä HERra olen sen puhunut/ sen minä myös teen caikelle tälle pahalle joucolle/ joca on idzens asettanut minua wastan/ täsä corwesa pitä heidän culuman ja cuoleman.
14:36 Mutta ne miehet, jotka Mooses oli lähettänyt maata vakoilemaan ja jotka palattuaan olivat saattaneet koko kansan napisemaan häntä vastaan, saattamalla sen maan pahaan huutoon,	36. Ja ne miehet, jotka Moses lähetti maata vakoimaan ja palasivat, saattaen kaiken kansan napisemaan häntä vastaan, ja olivat tuottaneet pahan sanoman maasta,	14:36 Ja nijn cuolit HERran rangaistuxesta ne miehet/ jotca Moses lähetti maata wacoiman/ ja palaisit/ saattain caiken seuracunnan napiseman händä wastan/
14:37 ne miehet, jotka olivat saattaneet sen maan pahaan huutoon, kuolivat äkkikuolemalla Herran edessä.	37. Ne miehet kuolivat Herran rangaistuksesta, jotka toivat pahan sanoman maasta,	14:37 Että he laitit maata/ ja sanoit sen pahaxi.
14:38 Mutta Joosua, Nuunin poika, ja Kaaleb, Jefunnen poika, jäivät eloon niistä miehistä, jotka olivat käyneet maata vakoilemassa.	38. Mutta Josua Nunin poika ja Kaleb Jephunnen poika jäivät elämään kaikista niistä miehistä, jotka menneet olivat maata vakoimaan.	14:38 Mutta Josua Nunin poica/ ja Caleb Jephunnen poica/ jäit elämän caikista nijstä miehistä/ jotca mennet olit maata wacoiman.
14:39 Ja Mooses puhui tämän kaikille israelilaisille. Niin kansa tuli kovin murheelliseksi.	39. Ja Moses puhui kaikki nämät sanat kaikille Israelin lapsille: silloin kansa murehti suuresti.	14:39 JA Moses puhui caicki nämät sanat caikille Israelin lapsille: silloin Canssa murhetti suurest.
14:40 Ja he nousivat varhain seuraavana aamuna lähteäkseen ylös vuoristoon ja sanoivat: "Katso, tässä me olemme; me lähdemme siihen paikkaan, josta Herra on puhunut, sillä me olemme syntiä tehneet."	40. Ja he nousivat varhain huomeneltain ja menivät vuoren kukkulalle, ja sanoivat: katso, tässä me olemme, ja menemme siihen paikkaan, josta Herra on puhunut; sillä me olemme syntiä tehneet.	14:40 Ja he nousit warhain huomeneldain ja menit wuoren cuckulalle/ ja sanoit: cadzo/ täsä me olem ja menem siihen siaan/ josta HERra on meille puhunut: sillä me olem syndiä tehnet.
14:41 Mutta Mooses sanoi: "Minkätähden te nyt käytte rikkomaan Herran käskyä? Ei se onnistu.	41. Mutta Moses sanoi: miksi te niin rikotte Herran sanan? ei se teille menesty.	14:41 Mutta Moses sanoi: mixi te nijn ricotte HERran sanan? ei se teille menesty.

14:42 Älkää lähtekö sinne, sillä Herra ei ole teidän keskellänne; älkää lähtekö, etteivät vihollisenne voittaisi teitä.	42. Älkää menkö, sillä ei ole Herra teidän kanssanne, ettette lyötäisi teidän vihollisiltanne.	14:42 Älkät mengö/ sillä ei ole HERra teidän cansan/ ettei te lyödäis teidän wiholisildan.
14:43 Sillä amalekilaiset ja kanaanilaiset ovat siellä teitä vastassa, ja niin te kaadutte miekkaan; sillä te olette kääntyneet pois Herrasta, eikä Herra ole teidän kanssanne."	43. Sillä Amalekilaiset ja Kanaanealaiset ovat siellä teidän edessänne, ja miekalla surmatahan, että te itsenne käänsitte pois Herrasta: ja ei ole Herra teidän kanssanne.	14:43 Sillä Amalechiterit ja Cananerit owat siellä teidän edesän/ ja te miecalla surmatan/ että te idzen käänsitte pois HERrasta. Ja ei ole HERra teidän cansan.
14:44 Yhtäkaikki he lähtivät uppiniskaisuudessaan kulkemaan ylös vuoristoon; mutta ei Herran liitonarkki eikä Mooseskaan siirtynyt leiristä.	44. Mutta he rohkaisivat itsensä menemään vuoren kukkulalle, vaan Herran liitonarkki ja Moses ei menneet leiristä ulos.	14:44 Mutta he rohwaisit idzens menemän vuoren cuckulalle. Mutta HERran lijton Arcki ja Moses ei mennet leiristä ulos.
14:45 Silloin amalekilaiset ja kanaanilaiset, jotka siinä vuoristossa asuivat, syöksyivät alas ja voittivat heidät ja hajottivat heidät, ajaen heitä aina Hormaan asti.	45. Niin tulivat Amalekilaiset ja Kanaanealaiset, jotka vuorella asuivat, ja löivät heidät ja runtelivat heitä hamaan Hormaan asti.	14:45 Nijn tulit Amalechiterit ja Cananerit/ jotca vuorella asuit/ ja löit heidän ja rundelit heitä haman Horman asti.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu
15:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	15:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
15:2 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Kun te tulette siihen maahan, jonka minä annan teille asuinsijaksi,	2. Puhu Israelin lapsille ja sano heille: koska te tulette siihen maahan, jossa teidän asuman pitää, jonka minä teille annan,	15:2 Puhu Israelin lapsille/ ja sano heille: cosca te tuletta sijhen maahan josa teidän asuman pitä/ jonga minä teille annan.
15:3 ja uhraatte Herralle uhrin, poltto- tai teurasuhrin, joko lupausta täyttääksenne tai vapaaehtoisena lahjana tai juhlistanne, valmistaaksenne Herralle suloisen tuoksun raavaista tai lampaista,	3. Ja te uhraatte Herralle tuliuhria, polttouhria, elikkä erinomaisen lupauksen uhria, eli oman hyvän tahdon, eli teidän juhlanne uhria, tehdäksenne Herralle makiaa hajua karjasta eli lampaista:	15:3 Ja te uhratte HERralle polttouhria/ elickä erinomaisen lupauxen uhria/ eli oman hywän tahdon eli teidän juhlan uhria/ tehdäxen HERralle makia hajua carjasta eli lambaista.
15:4 niin se, joka tuo uhrin, tuokoon lahjanansa Herralle ruokauhriksi kymmenenneksen lestyjä jauhoja, sekoitettuna neljännekseen hiin-mittaa öljyä;	4. Joka siis Herralle tahtoo mieluisesti uhrata lahjansa, hänen pitää tekemän ruokauhriksi kymmeneksen sämpyläjauhoja, sekoitettuja neljänneksellä hinniä öljyä.	15:4 joca sijs HERralle tahto uhrata lahjans/ hänen pitä tekemän ruocauhrixi kymmenexen sämbyläjauhoja/ secoitetut öljyyn neljännexel Hinnist.

15:5 ja juomauhriksi, polttouhrin tai teurasuhrin lisäksi, uhraa neljännes hiinmittaa viiniä kutakin karitsaa kohti.	5. Ja viinaa juomauhriksi myös neljänneksen hinniä: sen pitää sinun tekemän polttouhriksi eli muuksi uhriksi, koska karitsa uhrataan.	15:5 Ja wijna juomauhrixi myös neljännexen Hinnist/ sen pitä sinun tekemän polttouhrixi eli muuxi uhrixi/ cosca caridza uhratan.
15:6 Mutta oinaan lisäksi uhraa ruokauhrina kaksi kymmenennestä lestyjä jauhoja, sekoitettuna kolmannekseen hiinmittaa öljyä,	6. Eli koska oinas uhrataan, niin pitää sinun tekemän ruokauhriksi kaksi kymmenestä sämpyläjauhoja, sekoitettuja kolmanneksella hinniä öljyä.	15:6 Mutta cosca oinas uhratan/ nijn pitä sinun tekemän ruocauhrixi caxi kymmenestä sämbyläjauhoja/ secoitetut öljyyn colmannexel Hinnist.
15:7 ja juomauhriksi tuo kolmannes hiinmittaa viiniä suloiseksi tuoksuksi Herralle.	7. Ja viinaa juomauhriksi myös kolmas osa hinniä: sen sinun pitää uhraaman Herralle lepytyshajuksi.	15:7 Ja wijna juomauhrixi myös colmas osa Hinnist/ sen sinun pitä uhraman HERralle makiaxi hajuxi.
15:8 Mutta kun uhraat mullikan poltto- tai teurasuhriksi, joko lupausta täyttääksesi tai yhteysuhriksi Herralle,	8. Mutta jos sinä teet mullin polttouhriksi taikka teurasuhriksi tahi erinomaisen lupauksen uhriksi, tahi kiitosuhriksi Herralle,	15:8 Mutta jos sinä teet calpein polttouhrixi/ eli erinomaisen lupauxen uhrixi/ eli kijtosuhrixi HERralle.
15:9 niin tuotakoon mullikan lisäksi ruokauhrina kolme kymmenennestä lestyjä jauhoja, sekoitettuna puoleen hiinmittaa öljyä,	9. Niin sinun pitää mullin kanssa tekemän ruokauhriksi kolme kymmenestä sämpyläjauhoja, sekoitettuja puoleen hinniin öljyä,	15:9 Nijn sinun pitä calpein cansa tekemän ruocauhrixi colme kymmenestä sämbyläjauhoja/ secoitetut öljyyn/ puoli Hinni.
15:10 ja juomauhriksi tuo puoli hiinmittaa viiniä suloisesti tuoksuvaksi uhriksi Herralle.	10. Ja viinaa juomauhriksi myös puoli hinniä: tämä on tuliuhri makiaksi hajuksi Herralle.	15:10 Ja wijna juomauhrixi myös puoli Hinni. Tämä on makiaxi hajuxi tuli HERralle.
15:11 Näin tehtäköön kutakin härkää tai oinasta tai karitsaa tai vohlaa uhrattaessa.	11. Niin sinun pitää tekemän kunkin mullin kanssa, oinaan, lampaan, karitsan ja vohlan kanssa.	15:11 Nijn sinun pitä tekemän cungen calpein cansa/ oinan/ lamban/ caridzan ja wohlan cansa.
15:12 Niin monta kuin uhrieläimiä on, niin tehkää näin kullekin, niin monta kuin niitä on.	12. Sen luvun jälkeen kuin te yhdelle teette, niin pitää teidän tekemän kullekin heidän lukunsa jälkeen.	15:12 Ruocauhrin ja juomauhrin pitä myös oleman uhrein lugun jälkeen.
15:13 Jokainen maassa syntynyt tehkään näin, tuodessaan suloisesti tuoksuvan uhrin Herralle.	13. Jokainen omainen pitää tämän näin tekemän, uhrataksensa ne Herralle lepytyshajun tuleksi.	15:13 Jocainen omainen pitä tämän näin tekemän/ tehdäxens ne HERralle makian hajun tulexi.
15:14 Ja jos muukalainen, joka asuu teidän luonanne tai on ainiaaksi asettunut teidän keskuuteenne, tahtoo uhrata suloisesti tuoksuvan uhrin Herralle, niin hän tehkään, niinkuin tekin teette.	14. Ja jos joku muukalainen asuu teidän tykönänne, eli on teidän sukuinne seassa, ja tahtoo tehdä Herralle tuliuhria makiaksi hajuksi, hän tehkään niinkuin teidän tekemän pitää.	15:14 Ja jos jocu muucalainen asu teidän tykönän/ eli on teidän sucuin seas/ ja tahto tehdä HERralle uhria makiaxi hajuxi/ hän tehkän nijncuin hekin.

15:15 Seurakunnassa olkoon laki sama teillä kuin muukalaisellakin, joka asuu teidän luonanne. Tämä olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen. Se, mikä koskee teitä, koskekoön myös muukalaista Herran edessä.	15. Kaikella kansalla pitää oleman yksi sääty, sekä teillä että muukalaisilla. Ijankaikkinen sääty pitää se oleman teidän sukukunnillenne, niin että Herran edessä pitää muukalaisen oleman niinkuin tekin.	15:15 Caikella Canssalla pitä oleman yxi sääty/ sekä teillä että muucalaisilla. Ijancaickinen sääty pitä se oleman teidän suguillen/ nijn että HERran edes pitä muucalaisen oleman nijncuin tekin.
15:16 Sama laki ja sama oikeus olkoon sekä teillä että muukalaisella, joka asuu teidän luonanne."	16. Yksi laki ja yksi oikeus pitää oleman teillä ja muukalaisilla, jotka asuvat teidän tykönänne.	15:16 Yxi laki ja oikeus pitä oleman teillä ja muucalaisilla/ jotca asuwat teidän tykönän.
15:17 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	17. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	15:17 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
15:18 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Kun tulette siihen maahan, johon minä teidät vien,	18. Puhu Israelin lapsille, ja sano heille: tultuanne siihen maahan, johon minä teidät johdatan,	15:18 Puhu Israelin lapsille/ ja sano heille: tulduan sijhen maahan/ johon minä teidän johdatan/
15:19 niin syödessänne sen maan leipää antakaa Herralle anti.	19. Ja syötyänne sen maan leipää, pitää teidän antaman ylennysuhrin Herralle.	15:19 Ja syötyän sen maan leipä/ pitä teidän andaman ylönnyshrin HERralle.
15:20 Ensimmäisistä jyväröuheistanne antakaa kakku anniksi; antakaa se, niinkuin puimatantereelta annatte annin.	20. Taikinanne alkeista pitää teidän antaman yhden kyrsän ylennykseksi: niinkuin te annatte Herralle ylennyksen teidän rihestänne, niin pitää teidän myös tämän ylennyksen tekemän.	15:20 Nimittäin teidän taikinan alkeista pitä teidän andaman yhden kyrsän ylönnyxexi/ nijncuin te myös annatta HERralle ylönnyxen teidän rijhestän.
15:21 Ensimmäisistä jyväröuheistanne antakaa Herralle anti sukupolvesta sukupolveen.	21. Niin pitää teidän myös antaman Herralle taikinanne alkeista ylennykseksi, teidän sukukunnissanne.	15:21 Nijn pitä teidän myös andaman HERralle teidän taikinan alket ylönnyxexi/ teidän suguisan.
15:22 Mutta jos erehdyksestä jätätte täyttämättä jonkun näistä käskyistä, jotka Herra on Moosekselle puhunut,	22. Ja jos te tietämättä eksytte, ja ette tee kaikkia näitä käskyjä, joita Herra Moosekselle käsenyt on,	15:22 JA jos te tietämät exytte ja ette tee caickia näitä käskyjä/ joita HERra Mosexelle käsenyt on/
15:23 mitä hyvänsä, mistä Herra Mooseksen kautta on teille käskyn antanut, siitä päivästä lähtien, jolloin Herra antoi käskynsä, ja edelleen sukupolvesta sukupolveen,	23. Kaikki mitä Herra Moseksen kautta teille käsenyt on, siitä päivästä, jona hän rupesi käskemään, niin teidän lapsiinne asti:	15:23 Ja caicki cuin HERra Mosexen cautta teille käsenyt on/ sijtä päiwästä/ jona hän rupeis käskemän/ nijn teidän lapsin asti.

15:24 niin, jos rikkomus tapahtui seurakunnan tietämättä, erehdyksestä, uhratkoon koko seurakunta mullikan polttouhriksi, suloiseksi tuoksuksi Herralle, ynnä siihen kuuluvan ruoka- ja juomauhrin, niinkuin säädetty on, sekä kauriin syntiuhriksi.	24. Jos siis koko kansajossakin tietämättömydestä erehtyy, niin pitää kaiken kansan tekemän polttouhriksi nuoren mullin karjasta, makiaksi hajuksi Herralle heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa kanssa, kuin se tulee heidän tehdäksensä, ja yhden kauriin syntiuhriksi.	15:24 Jos siis coco Canssa teke jotain tietämättömydest/ niijn pitä caiken Canssan tekemän polttouhrixi nuoren calpein carjast/ makiaxi hajuxi HERralle heidän ruocauhrins ja juomauhrins cansa/ cuin se tule heidän tehdäxensäckin/ ja heidän pitä tekemän caurin syndiuhrixi.
15:25 Kun pappi sitten on toimittanut sovituksen kaikelle israelilaisten seurakunnalle, niin rikkomus annetaan heille anteeksi; sillä se on ollut erehdys ja he ovat tuoneet lahjansa uhriksi Herralle sekä syntiuhhrinsa Herran eteen erehdyksensä vuoksi.	25. Ja papin pitää näin sovittaman koko joukon Israelin lapsista, ja se heille annetaan anteeksi; sillä se on tietämättömyys. Ja heidän pitää kantaman lahjansa tuliuhriksi Herralle, ja syntiuhhrinsa Herran eteen tietämättömyytensä tähden,	15:25 Ja papin pitä näin sowittaman coco joucon Israelin lapsist/ ja se heille annetan andexi: sillä se on tietämättömyys. Ja heidän pitä candaman sencaltaisia heidän lahjojans uhrixi HERralle/ ja heidän syndiuhhrins HERran eteen/ heidän tietämättömydens tähden.
15:26 Se annetaan silloin anteeksi kaikelle israelilaisten seurakunnalle samoin kuin muukalaiselle, joka asuu heidän keskellänsä; sillä koko kansa on vastuunalainen erehdyksestä.	26. Niin se annetaan anteeksi koko Israelin lasten joukolle, niin myös muukalaisille, jotka asuvat heidän seassansa; sillä kaikki kansa on siinä tietämättömydessä.	15:26 Niijn se annetan andexi coco Israelin lasten joucolle/ niijn myös muucalaisille/ jotca asuwat teidän seasan: sillä caicki Canssa on sijnä tietämättömydes.
15:27 Mutta jos joku yksityinen rikkoo erehdyksestä, tuokoon vuoden vanhan vuohen syntiuhriksi.	27. Mutta kuin yksi sielu tietämätä syntiä tekee, hänen pitää tuoman vuosikuntaisen vuohen syntiuhriksi.	15:27 Mutta cosca yxi sielu tietämät syndi teke/ hänen pitä tuoman vuosicunnaisen vuohen syndiuhrixi.
15:28 Kun pappi on toimittanut sovituksen sille, joka on erehdyksestä, tahtomattaan, rikkonut Herraa vastaan, kun hän on toimittanut hänelle sovituksen, niin hänelle annetaan anteeksi.	28. Ja papin pitää eksyneen sielun sovittaman, koska hän tietämättömydestä syntiä tekee Herran edessä, niin että hän sovittaa hänen, ja se annetaan hänelle anteeksi.	15:28 Ja papin pitä sencaltaisen exynen sielun sowittaman/ cosca hän tietämättömydest syndiä teke HERran edes/ niijn että hän sowitta hänen/ ja se annetan hänelle andexi.
15:29 Sama laki olkoon sekä maassa syntyneillä israelilaisilla että muukalaisella, joka asuu heidän keskellänsä, kun joku rikkoo erehdyksestä.	29. Ja sekä omaisille Israelin lasten seassa että muukalaisille, jotka heidän seassansa asuvat, pitää yhden lain oleman kuin teidän pitää tekemän tietämättömyden edestä.	15:29 Ja yhden lain pitä oleman cuin teidän pitä tekemän tietämättömyden edest/ sekä omaisille Israelin lasten seas/ että muucalaisille/ jotca teidän seasan asuwat.
15:30 Mutta se, joka tahallisesti tekee syntiä, olipa hän maassa syntynyt tai muukalainen, pilkkaa Herraa, ja hänet hävitettäköön kansastansa.	30. Mutta jos joku sielu ilkeilyllänsä jotakin tekee, olkoon omainen eli muukalainen, se pilkkaa Herraa: ja se sielu pitää hävitettämän kansastansa.	15:30 Mutta jos joku sielu elkiwallaisudest jotakin teke/ olcon se omainen eli muucalainen/ se on pilcannut HERra/ se pitä häwitettämän Canssastans.

15:31 Sillä hän on pitänyt halpana Herran sanan ja rikkonut hänen käskynsä; hänet tuhottakoon, syntivelka painaa häntä."	31. Sillä hän on Herran sanan katsonut ylö, ja hänen käskynsä tyhjäksi tehnyt: se sielu pitää peräti hävitettämän, ja olkoon oma nuhteensa.	15:31 Sillä hän on HERran sanan cadzonut ylö/ ja hänen käskyns tyhjäksi tehnyt/ se pitä peräti hävitettämän/ ja olcon oma nuhtens.
15:32 Israelilaisten oleskellessa erämaassa tavattiin mies kokoamassa puita sapatinpäivänä.	32. Ja tapahtui, että Israelin lapset korvessa ollessansa löysivät miehen puita hakemasta sabbatina.	15:32 JA tapahtui/ että Israelin lapset corwes ollesans/ löysit yhden miehen puita hakemast Sabbathina.
15:33 Niin ne, jotka hänet tapasivat puita kokoamasta, toivat hänet Mooseksen ja Aaronin ja koko seurakunnan eteen.	33. Ja ne jotka hänen olivat löytäneet puita hakemasta, veivät hänen Moseksen ja Aaronin eteen, ja kaiken kansan eteen.	15:33 Ja ne jotca hänen olit löynnet puita hakemast/ johdatit hänen Mosexen ja Aaronin eteen/ ja caiken Canssan eteen.
15:34 Ja he panivat hänet vankeuteen, koska ei ollut vielä määrätty, mitä hänelle oli tehtävä.	34. Ja he panivat hänen kiinni; sillä ei se ollut vielä päätetty, mitä hänelle piti tehtämän.	15:34 Ja he panit hänen kijnni/ sillä ei se ollut wielä selkiäst ilmoitettu/ mitä hänelle piti tehtämän.
15:35 Mutta Herra sanoi Moosekselle: "Se mies rangaistakoon kuolemalla, koko seurakunta kivittäköön hänet leirin ulkopuolella."	35. Mutta Herra sanoi Mosekselle: sen miehen pitää totisesti kuoleman: kaiken kansan pitää häntä kivittämän kuoliaaksi, ulkona leiristä.	15:35 mutta HERra sanoi Mosexelle: sen miehen pitä totisest cuoleman/ caiken Canssan pitä händä kiwittämän ulcona leiristä.
15:36 Silloin koko seurakunta vei hänet leirin ulkopuolelle, ja he kivittivät hänet kuoliaaksi, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.	36. Niin kaikki kansa vei hänen leiristä ulos, ja kivitti hänen kuoliaaksi, niinkuin Herra Mosekselle käskenyt oli.	15:36 Nijn caicki Canssa weit hänen leiristä ulos/ ja kiwirit hänen cuoliaxi/ nijncuin HERra Mosexelle käskenyt oli.
15:37 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	37. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	15:37 JA HERra sanoi Mosexelle:
15:38 "Puhu israelilaisille ja sano heille, että heidän on sukupolvesta sukupolveen tehtävä itsellensä tupsut viittojensa kulmiin ja sidottava kulmien tupsuihin punasininen lanka.	38. Puhu Israelin lapsille, ja sano heille: että heidän pitää tekemän tilkoja vaatettensa liepeisiin, sukukunnillensa, ja heidän pitää paneman sinisen langan niiden tilkain päälle, jotka ovat heidän vaatettensa liepeissä,	15:38 Puhu Israelin lapsille/ ja sano heille: että heidän pitä tekemän tilcoja vaatettens liepeisijn/ caikille heidän lapsillens/ ja heidän pitä paneman kellaiset nuorat nijden tilcain päälle/ jotca owat heidän vaatettens liepeis.
15:39 Ne tupsut olkoon teillä, että te, kun ne näette, muistaisitte kaikki Herran käskyt ja ne täyttäisitte ettekä seuraisi sydämenne ettekä silmienne himoja, jotka houkuttelevat teitä haureuteen;	39. Ja ne tilkat pitää oleman teille merkiksi, ja katsoissanne niiden päälle pitää teidän kaikki Herran käskyt muistaman ja tekemän ne, ettette tekisi teidän sydämenne ajatuksen jälkeen, ettekä myös huorin tekisi teidän silmäinne näyn jälkeen.	15:39 Ja ne tilgat pitä oleman teille merkixi/ ja cadzoisan nijden päälle pitä teidän caicki HERran käskyt muistaman ja tekemän ne/ ettet te tekis teidän sydämen ajatuxen jälkeen/ elickä myös huorin tekis teidän silmäin näyn jälken.

15:40 niin muistakaa ja täyttäkää kaikki minun käskyni ja olkaa pyhät Jumalallenne.	40. Sentähden pitää teidän muistaman ja tekemän kaikki minun käskyni, ja oleman pyhät teidän Jumalallenne.	15:40 Sentähden pitää teidän muistaman ja tekemän kaikki minun käskyni/ ja oleman pyhät teidän Jumalallen.
15:41 Minä olen Herra, teidän Jumalanne, joka vein teidät pois Egyptin maasta ollakseni teidän Jumalanne. Minä olen Herra, teidän Jumalanne."	41. Minä olen Herra teidän Jumalanne, joka teidät Egyptin maalta ulos johdatin, ollakseni teidän Jumalanne: Minä Herra teidän Jumalanne.	15:41 Minä olen HERra teidän Jumalan/ joca teidän Egyptin maalda johdatin ollaxeni teidän Jumalan. Minä HERra teidän Jumalan.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 Mutta Koorah, Jisharin poika, joka oli Leevin pojan Kehatin poika, otti Daatanin ja Abiramin, Eliabin pojat, ja Oonin, joka oli Ruubenin pojan Peletin poika,	1. Ja Kora Jetseharin poika, joka oli Levin pojan Kahatin poika, otti kanssansa Datanin ja Abiramin Eliabin pojat, ja Onin Peletin pojan Rubenin pojista,	16:1 JA Corah Jezeharin poica/ joca oli Cahatin Lewin pojan poica/ ynnä Dathanin ja Abiramin Eliabin poicain cansa/ ja On Pelethin poica/ joca oli Rubenin pojista:
16:2 ja he nousivat kapinaan Moosesta vastaan, ja heihin yhtyi israelilaisista kaksisataa viisikymmentä miestä, kansan päämiehiä, kansankokouksen jäseniä, arvokkaita miehiä.	2. Ja he nousivat Mosesta vastaan: niin myös Israelin lapsista kaksisataa ja viisikymmentä miestä ylimmäisistä, kansalta kutsuttua, kuuluisaa miestä,	16:2 Capinoidzit Mosesta wastan/ monicahtain miesten cansa Israelin lapsist/ caxisata ja wijsikymmendä ylimmäist Canssan seast/ Raadiherra ja cuuluisata miestä.
16:3 Ja he kokoontuivat Moosesta ja Aaronia vastaan ja sanoivat heille: "Jo riittää! Koko seurakunta, he kaikki, ovat pyhät, ja Herra on heidän keskellensä. Miksi te siis korotatte itsenne Herran seurakunnan yli?"	3. Ja he kokoontuivat Mosesta ja Aaronia vastaan, ja sanoivat heille: se on teille ylen paljo; sillä kansa on kaikki pyhä, ja Herra on heidän kanssansa, ja miksi te korotatte teitänne Herran kansan päälle?	16:3 Ja he cocoisit heidäns Mosesta ja Aaronita wastan/ ja sanoit heille: te teitte ylönpaljo: sillä Canssa on caicki pyhä/ ja HERra on heidän cansans/ mixi te corgotatte teitän HERran Canssan päälle?
16:4 Kun Mooses sen kuuli, lankesi hän kasvoillensa.	4. Koska Moses sen kuuli, lankesi hän kasvoillensa,	16:4 Cosca Moses sen cuuli/ langeis hän caswoillens/
16:5 Sitten hän puhui Koorahille ja kaikelle hänen joukolleen sanoen: "Huomenna Herra ilmoittaa, kuka on hänen omansa ja kuka on pyhä ja kenen hän sallii käydä tykönsä. Kenen hän valitsee, sen hän sallii käydä tykönsä.	5. Ja puhui Koralle ja koko hänen seurallensa sanoen: huomenna Herra ilmoittaa kuka hänen omansa on, ja kuka pyhä on ja saa hänelle uhrata: jonka hän valitsee, se uhratkaan hänelle.	16:5 Ja sanoi Corahille ja coco hänen seurallens: huomenna HERra ilmoitta cuca hänen omans on/ ja cuca pyhä on/ ja hänelle uhraman pitä/ jonga hän walidze/ se uhratcan.
16:6 Tehkää näin: Ottakaa itsellenne hiilipannut, sinä Koorah ja kaikki sinun joukkosi,	6. Tehkää näin: ottakaat teillenne savuastiat, Kora ja kaikki hänen seuransa,	16:6 Tehkät nijn/ ottacat teillen sawuastiat/ Corah ja caicki hänen seurans.

16:7 ja virittäkää niihin tuli ja pankaa niihin huomenna suitsuketta Herran edessä, niin se mies, jonka Herra silloin valitsee, on pyhä. Riittäköön se teille, te leeviläiset!"	7. Ja pankaat niihin tulta, ja heittäkää niihin suitsutusta Herran eteen huomenna, ja se mies, jonka Herra valitsee, olkoon pyhä: se on teille paljo, Levin lapset.	16:7 Ja pangat nijhin tulda/ ja heittäkät nijhin pyhäsuwua/ HERran eteen huomena: jonga HERra walidze se olcon pyhä: te teette paljo Lewin lapset.
16:8 Ja Mooses puhui Koorahille: "Kuulkaa, te leeviläiset!"	8. Ja Moses sanoi Koralle: kuulkaat nyt Levin lapset!	16:8 Ja Moses sanoi Corahlle: kuulcat Lewin lapset/
16:9 Eikö teille jo riitä se, että Israelin Jumala on erottanut teidät Israelin seurakunnasta, sallinut teidän käydä hänen tykönsä toimittamaan palvelusta Herran asumuksessa ja seisomaan seurakunnan edessä palvelemissa heitä?	9. Vähäkö se teille on, että Israelin Jumala on teidät erottanut Israelin kansasta ja antanut tulla tykönsä palvelusta tekemään Herran Tabernaklin virassa, ja seisomaan seurakunnan edessä, ja heitä palvelemaan?	16:9 Wähäkö se teille on/ että Israelin Jumala on teidän erottanut Israelin Canssast hänellens uhraman/ ja palweleman HERran Tabernaclin wirasa/ ja seisoman seuracunnan edes/ ja händä palweleman?
16:10 Hän salli käydä tykönsä sinun ja kaikkien veljesi, leeviläisten, sinun kansasi; ja nyt te tavoittelette pappettakin.	10. Hän on ottanut sinun ja kaikki sinun veljes Levin lapset tykönsä: ja te pyydätte myös pappetta?	16:10 Hän on ottanut sinun ja caicki sinun weljes Lewin lapset hänen tygöns/ ja te pyydätte myös pappetta?
16:11 Niin siis sinä ja koko sinun joukkosi käytkä kapinoimaan Herraa vastaan; sillä mikä on Aaron, että te häntä vastaan napisette!"	11. Sinä ja kaikki sinun joukkos nostatte kapinan Herraa vastaan. Mikä Aaron on, että te napisette häntä vastaan?	16:11 Sinä ja caicki sinun jouckos nostat capinan HERra wastan. Mikä Aaron on/ että te napisette händä wastan?
16:12 Ja Mooses kutsutti Daatanin ja Abiramin, Eliabin pojat. Mutta he sanoivat: "Emme tule.	12. Ja Moses lähetti kutsumaan Datania ja Abiramia Eliabin poikia; mutta he sanoivat: emme sinne tule ylös.	16:12 JA Moses lähetti cudzuman Dathani ja Abirami Heliabin poikia. Mutta he sanoit: emme sinne tule ylös.
16:13 Eikö jo riitä, että olet tuonut meidät tänne maasta, joka vuotaa maitoa ja mettä, hukuttaaksesi meidät erämaahan? Pyritkö vielä meidän valtiaaksemme?	13. Vähäkö se on, että sinä olet meidät maalta tuonut ulos, jossa rieskaa ja hunajaa vuotaa, tappaakses meitä korvessa, vaan teet sinus vielä päämieheksi meidän ylitsemme, ja tahdot myös hallita meitä?	16:13 Wähäkö se on/ että sinä olet meidän maalda tuonut ulos/ josa hunajata ja riesca wuota/ että meitä tahdot tappa corwes/ ja wielä päälisexi hallita meitä.
16:14 Oletpa totisesti tuonut meidät maahan, joka vuotaa maitoa ja mettä, ja antanut meille perintöosaksi vainioita ja viinitarhoja! Luuletko voivasi sokaista silmät näiltä ihmisiltä? Me emme tule."	14. Jalosti sinä olet meidät johdattanut siihen maahan, jossa rieskaa ja hunajaa vuotaa, ja annoit pellot ja viinamäet perinnöksi. Tahdotkos vielä näiltä miehiltä silmät puhkaista? emme tule sinne.	16:14 Jalosti sinä olet meidän johdattanut sijhen maahan/ josa riesca ja hunajata wuota/ ja annoit pellot ja wijnamäet perinnöxi. Tahdotcos wielä myös Canssalda silmät puhwaista? en me tule sinne.

16:15 Silloin Mooses vihastui kovin ja sanoi Herralle: "Älä katso heidän uhrilahjansa puoleen. En ole keneltäkään heistä aasiakaan anastanut enkä kenellekään heistä mitään vääryyttä tehnyt."	15. Silloin vihastui Moses sangen kovin, ja sanoi Herralle: älä käännä sinuas heidän ruokauhrinsa puoleen! En minä heiltä ottanut aasiakaan, ja en ole heidän yhdenkään paha tehnyt.	16:15 Silloin wihastui Moses sangen cowin/ ja sanoi HERralle: älä käännä sinuas heidän ruocauhrins puoleen. En minä heildä ottanut Asiacan/ ja en heidän yhdengän paha tehnyt.
16:16 Silloin Mooses sanoi Koorahille: "Astukaa huomenna Herran eteen, sinä itse ja koko sinun joukkosi, sekä myöskin Aaron,	16. Ja Moses sanoi Koralle: sinä ja koko sinun joukkos pitää huomenna oleman Herran edessä, sinä ja he, ja Aaron,	16:16 Ja Moses sanoi Corahille: sinä ja coco sinun jouckos/ pitä huomena oleman HERran edes/ sinä/ ja he myös/ ja Aaron.
16:17 ja ottakoon kukin teistä hiilipannunsa ja pankoon siihen suitsuketta sekä tuokoon Herran eteen hiilipannunsa, kaksisataa viisikymmentä hiilipannua; niinikään sinä ja Aaron tuokaa kumpikin hiilipannunne."	17. Ja jokainen ottakoon savuastiansa, ja pankaan suitsutusta siihen, ja tuokaan Herran eteen, kukin savuastiansa, kaksisataa ja viisikymmentä savuastiaa, niin myös sinä ja Aaron kukin savuastianne.	16:17 Ja jocainen ottacan sawuastians/ ja pangan pyhä sawua siihen/ cukin sawuastians cansa/ se on/ caxisata ja wijsikymmendä astiata.
16:18 Niin he ottivat kukin hiilipannunsa, virittivät niihin tulen ja panivat niihin suitsuketta ja asettuivat ilmestysmajan ovelle; samoin myöskin Mooses ja Aaron.	18. Ja kukin otti savuastiansa, ja pani siihen tulen, ja heittivät siihen suitsutusta, ja seisoivat seurakunnan majan ovenssa, Moses ja Aaron myös.	16:18 Ja cukin otti sawuastians/ ja panit siihen tulen/ ja heitit siihen pyhä sawua/ ja menit seuracunnan majan owen eteen/ Moses ja Aaron myös
16:19 Mutta Koorah kokosi heitä vastaan koko seurakunnan ilmestysmajan ovelle. Silloin Herran kirkkaus näkyi koko seurakunnalle.	19. Ja Kora kokosi heitä vastaan kaiken kansan, seurakunnan majan oven eteen: silloin Herran kunnia näkyi kaikelle kansalle.	16:19 Ja Corah cocois heitä wastan caiken Canssan/ seuracunnan majan owen eteen. Ja HERran cunnia näyi caikelle Canssalle.
16:20 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:	20. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:	16:20 JA HERra puhui Mosexelle ja Aaronille/ sanoden:
16:21 "Erottautukaa te tästä joukosta, niin minä tuokiossa heidät tuhoan."	21. Eroittakaat teidänne tästä joukosta, niin minä äkisti heidät hukutan.	16:21 Eroittacat teitän tästä joucost/ että minä äkist heitä hucutan.
16:22 Mutta he lankesivat kasvoillensa ja sanoivat: "Oi Jumala, sinä Jumala, jonka vallassa on kaiken lihan henki: jos yksi mies rikkoo, vihastutko silloin koko seurakuntaan?"	22. Mutta he lankesivat kasvoillensa ja sanoivat: Jumala, kaiken lihan henkein Jumala! jos yksi mies on syntiä tehnyt, tahdotkos antaa vihas julmistua kaiken kansan päälle?	16:22 Mutta he langeisit caswoillens/ ja sanoit: Jumala/ caiken lihan hengein Jumala/ jos yxi mies on syndi tehnyt/ tahdotcos sen costa caikelle Canssalle.
16:23 Niin Herra puhui Moosekselle sanoen:	23. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	16:23 Ja HERra puhui Mosexelle/ sanoden:

16:24 "Puhu seurakunnalle näin: Lähtekää pois Koorahin, Daatanin ja Abiramin asumuksen ympäriltä."	24. Puhu kansalle ja sano: paetkaat Koran, Datanin ja Abiramin majain ympäriltä.	16:24 Puhu Canssalle/ ja sano: paetca Corahn/ Dathanin ja Abiramin majain ymbärildä.
16:25 Sitten Mooses nousi ja meni Daatanin ja Abiramin luo, ja Israelin vanhimmat seurasivat häntä.	25. Ja Moses nousi ja meni Datanin ja Abiramin tykö, ja vanhimmat Israelista seurasivat häntä,	16:25 Ja Moses nousi/ ja meni Dathanin ja Abiramin tygö/ ja wanhimmat Israelist seuraisit händä.
16:26 Ja hän puhui seurakunnalle sanoen: "Siirtykää pois näiden jumalattomien miesten majoilta älkääkä koskeko mihinkään, mikä on heidän, ettette tuhoutuisi kaikkien heidän syntiensä tähden."	26. Ja puhui kansalle, sanoen: paetkaat näiden jumalattomain ihmisten majain ympäriltä, ja älkäätkä ruvetko mihinkään heidän omaansa, ettette myös hukkuisi kaikissa heidän synneissänsä.	16:26 Ja puhui Canssalle/ sanoden: paetca näiden jumalattomitten ihmisten majain ymbärildä/ ja älkät ruwetco mihingän heidän omans/ ettet te myös huckuis caikis heidän synneisänsä.
16:27 Niin he lähtivät pois Koorahin, Daatanin ja Abiramin asumuksen ympäriltä. Mutta Daatan ja Abiram olivat tulleet ulos ja asettuneet majojensa ovelle vaimoinensa ja suurine ja pienine lapsinensa.	27. Ja he pakenivat Koran, Datanin ja Abiramin majain ympäriltä; mutta Datan ja Abiram kävivät ulos, ja seisovivat majainsa ovella emäntinensä, poikinensa ja lapsinensa.	16:27 Ja he eraunsit Corahn/ Dathanin ja Abiramin majain ymbärildä. Mutta Dathan ja Abiram käwit ulos/ ja seisoi majains owella emändinens/ poikinens/ ja lapsinens.
16:28 Ja Mooses puhui: "Tästä te tietäkää, että Herra on minut lähettänyt tekemään kaikki nämä teot ja etteivät ne ole tapahtuneet minun omasta tahdostani:	28. Ja Moses sanoi: siitä teidän pitää tietämän Herran minua lähettäneeksi, kaikkia näitä töitä tekemään, niin ettei se ole minun omasta sydämeistäni:	16:28 Ja Moses sanoi: sijtä teidän pitää ymmärtämän HERran minua lähettänexi/ että minun pitäis caicki nämät työt tekemän/ ei minun sydämeistäni.
16:29 jos nämä kuolevat samalla tavalla, kuin muut ihmiset kuolevat, ja heidän käy, niinkuin kaikkien muiden ihmisten käy, niin ei Herra ole minua lähettänyt.	29. Jos he kuolevat niinkuin kaikki ihmiset kuolevat, eli kostetaan, niinkuin kaikille ihmisille kostetaan, niin ei Herra ole minua lähettänyt.	16:29 Jos he cuolewat nijncuin caicki ihmiset cuolewat/ eli costetan/ nijncuin caikille ihmisille costetan/ nijn ei HERra minua lähettänyt.
16:30 Mutta jos Herra antaa jotakin erikoista tapahtua ja maa avaa kitansa ja nielaisee heidät kaikkienensa, niin että he elävältä suistuvat tuonelaan, niin siitä tietäkää, että nämä miehet ovat pilkanneet Herraa."	30. Mutta jos Herra tässä jotakin uutta tekee, niin että maa avaa suunsa ja nielee heidät kaikkein kanssa, mitä heillä on, niin että he elävinä menevät helvettiin, niin teidän pitää tietämän, että nämät miehet pilkkasivat Herraa.	16:30 Mutta jos HERra tässä jotakin utta teke/ nijn että maa awa suuns/ ja niele heidän/ caickein cansa/ cuin heillä on/ nijn että he elävänä menewät helwettijn/ nijn teidän pitää ymmärtämän että nämät miehet pilckaisit HERra.
16:31 Tuskin oli hän saanut kaiken tämän sanotuksi, niin maa halkesi heidän altansa	31. Ja tapahtui, koska hän kaikki nämät sanat puhunut oli, halkesi maa heidän altansa.	16:31 Ja cosca hän caicki nämät sanat puhui/ halkeis maa heidän aldans.

16:32 ja maa avasi kitansa ja nielaisi heidät, heidän asuntonsa, kaiken Koorahin väen ja kaikki heidän tavaransa.	32. Ja maa avasi suunsa ja nieli heidät, ja heidän huoneensa, ja kaikki ne ihmiset, jotka Koran tykönä olivat, ja kaiken heidän tavaransa.	16:32 Ja maa awais suuns ja nieli heidän/ ja heidän huonens/ ja caicki ne ihmiset cuin Corahn tykönä olit/ ja caiken heidän tawarans.
16:33 Ja he suistuivat kaikkienensa elävältä tuonelaan, ja maa peitti heidät; ja niin heidät hävitettiin seurakunnan keskeltä.	33. Ja he menivät elävänä helvettiin, kaikkienensa kuin heillä oli, ja maa peitti heidät, ja he hukkuivat kansan seasta.	16:33 Ja he menit elävänä helwettijn/ caickinens cuin heillä oli. Ja maa peitti heidän/ ja he hucuit Canssan seast.
16:34 Ja koko Israel, joka oli heidän ympärillänsä, pakeni kuullessaan heidän huutonsa, sillä he pelkäsivät maan nielaisevan heidätkin.	34. Ja koko Israel, joka heidän ympärillänsä oli, pakeni heidän parkunsa tähden. Sillä he sanoivat: ettei maa meitäkin nielisi.	16:34 Ja coco Israel joca heidän ymbärilläns oli/ pakeni heidän parcuns tähden. Sillä he sanoit: ettei myös maa meitäkän nielis.
16:35 Mutta tuli lähti Herran tyköä ja kulutti ne kaksisataa viisikymmentä miestä, jotka olivat tuoneet suitsutusta.	35. Ja tuli läksi Herralta, ja poltti ne kaksisataa ja viisikymmentä miestä, jotka suitsutusta uhrasivat.	16:35 Ja wielä sijtte läxi tuli HERralda/ ja poltti ne caxisata ja wijsikymmendä miestä/ cuin pyhä sawua uhraisit.
16:36 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	36. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	16:36 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
16:37 "Käske Eleasaria, pappi Aaronin poikaa, korjaamaan nuo hiilipannut palosta, mutta puhdistamaan tuli niistä kauas,	37. Sano Eleatsarille papin Aaronin pojalle, että hän ottaa savuastiat tulipalosta, ja hajoittaa tulen sinne ja tänne; sillä ne ovat pyhät.	16:37 Sano Eleazarille papin Aaronin pojalle/ että hän otta sawuastiat tulipalosta/ ja hajotta tulen sinne ja tänne:
16:38 sillä ne ovat tulleet pyhäkön omiksi. Noiden henkensä menettäneiden syntisten hiilipannuista takokaa ohuita levyjä alttarin päällystämiseksi; sillä he toivat ne Herran eteen, ja niin ne tulivat pyhäkön omiksi ja merkiksi israelilaisille."	38. Näiden savuastiat, jotka syntiä tekivät sielujansa vastaan, ne takokaat leveiksi, ohukaisiksi kiskoiksi, joilla alttari peitetään; sillä ne ovat Herran eteen uhratut ja pyhitetyt. Ja ne pitää oleman merkiksi Israelin lapsille.	16:38 Sillä ne synnisten sawuastiat pyhitetän heidän sieluns cautta/ että he tawotan lewiöixi ohucaisixi cappaleixi/ joilla Altari peitetän: sillä ne owat HERran eteen uhratut ja pyhitetyt. Ja ne pitä oleman merkixi Israelin lapsille.
16:39 Niin pappi Eleasar otti ne vaskiset hiilipannut, jotka nuo tulen polttamat miehet olivat tuoneet, ja ne taottiin alttarin päällystykseksi,	39. Ja Eleatsar pappi otti ne vaskiastiat, joissa palaneet miehet olivat uhranneet, ja taotti ne leveiksi, ohukaisiksi kiskoiksi, alttarin peitteeksi,	16:39 Ja Eleazar pappi otti ne waskiastiat/ joisa palanet miehet olit uhrannet/ ja tawotti ne lewiöixi ohucaisixi cappaleixi/ Altarin peittexi.
16:40 muistuttamaan israelilaisille, ettei kukaan syrjäinen, joka ei ole Aaronin sukua, lähestyisi polttamaan suitsuketta Herran edessä, niin ettei hänen kävisi samoin kuin Koorahin ja hänen joukkonsa, niinkuin Herra oli hänelle Mooseksen kautta puhunut.	40. Israelin lapsille muistoksi, ettei yksikään muukalainen, joka ei ole Aaronin siemenestä, lähestyisi uhraamaan suitsutusta Herran eteen, ettei hänelle tapahtuisi, niinkuin Koralle ja hänen joukollensa, niinkuin Herra hänelle sanoi Mooseksen kautta.	16:40 Israelin lapsille muistoxi/ ettei yxikän muucalainen lähestyis/ joca ei ole Aaronin siemenest/ uhraman pyhä sawua HERran eteen/ ettei hänelle tapahduis/ nijncuin Corahlle ja hänen joucollens/ nijncuin HERra hänelle sanoi Mosexen cautta.

16:41 Mutta seuraavana päivänä kaikki israelilaisten seurakunta napisi Moosesta ja Aaronia vastaan sanoen: "Te olette surmanneet Herran kansaa."	41. Toisena päivänä taas napisivat koko Israelin lasten joukko Mosesta ja Aaronia vastaan, ja sanoivat: te olette tappaneet Herran kansan.	16:41 TOisna päiwänä taas napsit coco Israelin lasten joucko Mosesta ja Aaronita wastan/ ja sanoit: te oletta tappanet HERran Canssan.
16:42 Mutta kun kansa kokoontui Moosesta ja Aaronia vastaan, niin he kääntyivät ilmestysmajaan päin, ja katso, pilvi peitti sen, ja Herran kirkkaus näkyi.	42. Ja koska kansa kokoontui Mosesta ja Aaronia vastaan, ja kuin he käänsivät heitänsä seurakunnan majaan päin, katso, pilvi peitti sen ja Herran kunnia näkyi.	16:42 Ja cosca Canssa cocounsit Mosesta ja Aaronita wastan/ ja käänsit heitäns seuracunnan maja päin/ cadzo/ pilwi peitti sen/ ja HERran cunnia näyi.
16:43 Silloin Mooses ja Aaron menivät ilmestysmajan edustalle.	43. Ja Moses ja Aaron menivät seurakunnan majan eteen.	16:43 Ja Moses ja Aaron menit seuracunnan majan eteen.
16:44 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	44. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	16:44 Ja HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
16:45 "Poistukaa tämän joukon luota, niin minä tuokiossa heidät tuhoan." Silloin he lankeivat kasvoilleen.	45. Paetkaat tästä kansasta; sillä minä surmaan äkisti heidät, ja he lankeivat kasvoilleen.	16:45 Paetca nopiast tästä Cansast/ minä surman äkist heidän/ ja he langeisit caswoillens.
16:46 Ja Mooses sanoi Aaronille: "Ota hiilipannu ja viritä siihen tuli alttarilta, pane siihen suitsuketta ja vie se nopeasti seurakunnan luo ja toimita heille sovitus, sillä viha on lähtenyt liikkeelle Herran tyköä, vitsaus on jo alkanut."	46. Ja Moses sanoi Aaronille: ota savuastia, ja pane tulta siihen alttarilta, ja heitä suitsutusta siihen. Ja mene nopiasti kansan tykö ja sovita heitä: sillä vihan julmuus on Herralta käynyt ulos, ja rangaistus on jo alkanut.	16:46 Ja Moses sanoi Aaronille: ota sawuastia/ ja pane sijhen tuli Altarilda/ ja heitä pyhäsawua sijhen. Ja mene nopiast Canssan tygö ja sowita heitä/ sillä wihan julmuus on HERralda käynyt ulos/ ja rangaistus on jo ruwennut.
16:47 Ja Aaron teki, niinkuin Mooses oli käsenyt, ja riensi seurakunnan keskelle, ja katso, vitsaus oli jo alkanut kansan keskuudessa. Silloin hän suitsutti ja toimitti kansalle sovituksen.	47. Ja Aaron otti niinkuin Moses hänelle sanoi, ja juoksi kansan keskelle, ja katso, rangaistus oli jo ruwennut kansan seassa: ja hän suitsutti savutusta, ja sovitti kansan.	16:47 Ja Aaron otti nijncuin Moses hänelle sanoi/ ja juoxi Canssan keskeldä. Ja cadzo/ rangaistus oli jo ruwennut Canssan seas/ ja hän suidzutti pyhäsawu/ ja sowitti Canssan.
16:48 Ja hänen siinä seisoessaan kuolleitten ja elävien vaiheella vitsaus taukosi.	48. Ja seiso kuolleitten ja elävitten välillä; niin rangaistus asettui.	16:48 Ja seiso cuolutten ja eläwitten wälillä/ nijn rangaistus asetui.
16:49 Mutta niitä, jotka vitsauksesta kuolivat, oli neljätoista tuhatta seitsemänsataa henkeä, paitsi niitä, jotka saivat surmansa Koorahin tähden.	49. Mutta ne kuin rangaistuksesta kuolivat, oli neljätoistakymmentä tuhatta ja seitsemänsataa; paitsi niitä, jotka Koran kapinassa hukkuivat.	16:49 Mutta ne cuin rangaistuxest cuolit/ oli neljätoistakymmendä tuhatta ja seidzemen sata/ paidzi nijtä/ cuin Corahn capinas hucuit.
16:50 Sitten Aaron palasi takaisin Mooseksen luo ilmestysmajan ovelle, ja vitsaus oli tauonnut	50. Ja Aaron palasi Moseksen tykö, seurakunnan majan oveen ja rangaistus asettui.	16:50 Ja Aaron palais Mosexen tygö seuracunnan majan oween/ ja rangaistus asetui.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu

17:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	17:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
17:2 "Puhu israelilaisille ja ota heiltä, kaikilta heidän ruhtinaitansa, sauva kutakin sukukuntaa kohti, heidän sukukuntiensa mukaan, kaksitoista sauvaa. Kirjoita kunkin nimi hänen sauvaansa,	2. Puhu Israelin lapsille, ja ota heiltä itsekultakin sauva isänsä huoneen jälkeen, kaikilta heidän päämiehiltänsä heidän isäinsä huoneen jälkeen, kaksitoistakymmentä sauvaa: kirjoita kunkin nimi hänen sauvaansa.	17:2 Puhu Israelin lapsille/ ja ota heildä caxitoistakymmendä sauwa/ idzeculdakin hänen Isäns huonen päämieheldä yxi. Ja kirjoita idzecungin nimi sauwaans.
17:3 mutta Leevin sauvaan kirjoita Aaronin nimi, sillä tämänkin sukukunnan päämiehellä olkoon sauvansa.	3. Mutta Aaronin nimi kirjoita Levin sauvaan; sillä itsekullakin isänsä huoneen päämiehellä olkoon sauva.	17:3 Mutta Aaronin nimi kirjoita Lewin sauvaan: sillä idzecullakin Isäns huonen päämiehellä olcon yxi sauwa.
17:4 Pane ne sitten ilmestysmajaan lain arkin eteen, missä minä teille ilmestyn.	4. Ja pane ne seurakunnan majaan, todistuksen eteen, jossa minä olen teillä saapuvilla.	17:4 Ja pane ne seuracunnan majaan/ Todistuxen eteen/ custa minä teille todistan.
17:5 Ja tapahtuu, että kenen minä valitsen, sen sauva versoo. Siten minä lopetan israelilaisten napinan, niin että pääsen kuulemasta heidän napinaansa teitä vastaan."	5. Ja jonka minä heistä valitsen, sen sauva pitää viheriöitsemän, että minä asettaisin Israelin lasten moninaisen napinan minun päältäni, jolla he teitä vastaan napisevat.	17:5 Ja jonga minä heistä walidzen/ hänen sauwans wiherjöitze asettaxen sen napinan/ cuin Israelin lapset napisewat teitä wastan.
17:6 Ja Mooses puhui tämän israelilaisille, ja kaikki heidän ruhtinaansa antoivat hänelle kukin sauvansa sukukunnittain, yhteensä kaksitoista sauvaa, ja Aaronin sauva oli heidän sauvainsa joukossa.	6. Niin Moses puhui Israelin lapsille: ja kaikki heidän päämiehensä antoivat hänelle kaksitoistakymmentä sauvaa, itsekukin päämies isänsä huoneesta yhden sauvan: ja Aaronin sauva oli heidän sauvainsa keskellä.	17:6 Nijn Moses puhui Israelin lapsille: ja caicki heidän päämiehensä annoit hänelle caxitoistakymmendä sauwa/ idzecukin päämies hänen Isäns huonest yhden sauvan. Nijn oli myös Aaronin sauwa heidän sauwains seas.
17:7 Ja Mooses pani sauvat lain majaan, Herran eteen.	7. Ja Moses pani sauvat Herran eteen todistuksen majaan.	17:7 Ja Moses pani sauvat Todistuxen majaan HERran eteen.
17:8 Kun Mooses seuraavana päivänä meni lain majaan, niin katso, Aaronin sauva, joka oli siinä Leevin sukukunnan puolesta, oli alkanut versoa, siihen oli ilmestynyt silmuja, puhjennut kukkia ja kasvanut kypsiä manteleita.	8. Ja tapahtui toisena päivänä, että Moses meni todistuksen majaan: ja katso, Aaronin sauva levin huoneesta viheriöitsi: ja kukoistus puhkesi ja kukkainen tuli täydelliseksi ja kasvoi kypsiä mandelia.	17:8 Ja toisna päiwänä huomeneltain Moses mendyäns Todistuxen majaan/ löysi Aaronin sauvan Lewin huonest wiherdjöitzewän/ ja cucoistuxen puhjennen ja mandelita caswawan.
17:9 Ja Mooses vei ulos kaikki sauvat Herran kasvojen edestä kaikkien israelilaisten tykö; ja he katselivat niitä ja ottivat kukin sauvansa.	9. Ja Moses kantoi kaikki sauvat ulos Herran edestä kaikkein Israelin lasten eteen: ja he näkivät sen, ja itsekukin otti sauvansa.	17:9 Ja Moses cannoi caicki sauvat ulos HERran edestä Israelin lasten eteen/ njn että he caicki sen näit/ ja idzecukin otti sauwans.

17:10 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Vie Aaronin sauva takaisin lain arkin eteen säilytettäväksi merkinä uppiniskaisille, ja lopeta heidän napinansa, niin että minä pääsen sitä kuulemasta, jotta he eivät kuolisi."	10. Ja Herra sanoi Mosekselle: kannaa Aaronin sauva jälleen todistuksen eteen tallella pidettää, merkiksi niskurille lapsille; että heidän napinansa minua vastaan lakkais, ettei he kuolisi.	17:10 Ja HERra sanoi Mosexelle: kannaa Aaronin sauva jälleens Todistuxen eteen/ siellä tallella pidettä/ merkixi niscurille lapsille/ että heidän napinans minua wastan lackais/ ettei he cuolis.
17:11 Ja Mooses teki sen; niinkuin Herra häntä käski, niin hän teki.	11. Ja Moses teki sen; niinkuin Herra hänelle käsenyt oli, niin hän teki.	17:11 Moses teki nijncuin HERra hänelle käsenyt oli.
17:12 Mutta israelilaiset sanoivat Moosekselle näin: "Katso, me menehdymme, me hukumme, kaikki me hukumme!"	12. Ja Israelin lapset puhuivat Mosekselle, sanoen: katso, me olemme riutumallamme! me hukumme, kaikki me hukumme!	17:12 Ja Israelin lapset sanoit Mosexelle: cadzo/ me hucum ja tulem pois/ me wähenem ja caicki hucum.
17:13 Kuka vain lähestyy, kuka ikinä lähestyy Herran asumusta, se kuolee! Onko meidän kaikkien hukkuminen?"	13. Kuka ikänä lähestyy Herran majaa, se kuolee. Hävitetäänkö meitä peräti?	17:13 Cuca ikänäns lähesty HERran maja/ hän cuole. Häwitetängöst me peräti?
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu
18:1 Ja Herra sanoi Aaronille: "Sinun ja sinun poikiesi, isäsi suvun sinun kanssasi, on kannettava pyhäkköä vastaan tehdyt rikkomukset; samoin sinun ja poikiesi sinun kanssasi on kannettava pappeutta vastaan tehdyt rikkomukset.	1. Ja Herra sanoi Aaronille: sinä ja sinun poikas, ja sinun isäs huone sinun kanssas, kantakaat pyhän viat: ja sinä ja sinun poikas sinun kanssas, kantakaat pappeutenne viat.	18:1 JA HERra sanoi Aaronille: sinä ja sinun poicas/ ja sinun Isäs huone sinun cansas candacat Pyhän wiat/ ja sinä ja sinun poicas sinun cansas candacat teidän pappeuden wiat.
18:2 Mutta salli myös veljiesi, Leevin sukukunnan, isäsi heimon, käydä sinun kanssasi sinne. He liittyköt sinuun ja palvelkoot sinua, kun sinä ja poikasi sinun kanssasi toimitatte palvelusta lain majan edessä.	2. Mutta veljes isäs Levin suvusta ota kanssas, heidän pitää pysymän sinun tykönäs ja palveleman sinua: mutta sinä ja poikas sinun kanssas, palvelkaat todistuksen majassa.	18:2 Mutta sinun weljes sinun Isäs Lewin sugusta ota oleman tygös/ palweleman sinua tykönäs. Mutta sinä ja sinun poicas sinun cansas/ palwelcat todistuxen majasa.
18:3 Ja he hoitakoot sekä sinun tehtäviäsi että kaikkia majan tehtäviä, mutta älkööt lähestykö pyhiä esineitä tai alttaria, etteivät kuolisi, niin he kuin tekin.	3. Ja he ottakaan vaarin sinun vartioistas, ja koko majan vartiosta: älkööt kuitenkaan lähestykö pyhän astioita ja alttaria, ettei sekä he ja te kuolisi.	18:3 Ja ottacan waarin sinun palweluxestas/ ja coco majan wartiosta. Älkön cuitengan lähestykö Pyhän caluja ja Altarita/ ettei sekä he ja te cuole.

<p>18:4 Liittykööt he sinuun ja hoitakoot ilmestysmajan tehtävät, majan kaikki palvelustehtävät; mutta syrjäinen älköön teitä lähestykö.</p>	<p>4. Mutta heidän pitää pysymän sinun tykönäs ottamassa vaarin seurakunnan majan vartioista kaikessa majan palveluksessa, eikä yhdenkään muukalaisen pidä teitä lähestymän.</p>	<p>18:4 Mutta heidän pitää oleman sinun tykönäs ottamas vaarin seuracunnan majan palweluxest/ caickinaises majan wiras. Ja ei yhdengän muucalaisen pidä teitä lähestymän.</p>
<p>18:5 Ja teidän on hoidettava tehtävät pyhäkössä ja alttarilla, ettei Herran viha enää kohtaisi israelilaisia.</p>	<p>5. Niin ottakaat siis vaari pyhän vartiosta ja alttarin vartiosta, ettei enää vihan julmuus Israelin lasten päälle tulisi.</p>	<p>18:5 Nijn ottacat sijs waari Pyhän palweluxest/ ettei wihan julmuus Israelin lasten päälle tulis.</p>
<p>18:6 Ja katso, minä olen ottanut teidän veljenne, leeviläiset, israelilaisten keskuudesta teille lahjaksi, Herralle annettuina toimittamaan palvelusta ilmestysmajassa.</p>	<p>6. Ja katso, minä otin teidän veljenne Leviläiset Israelin lasten seasta, ja annoin teille lahjaksi, jotka ovat Herran omat, ja pitää palveleman seurakunnan majan palveluksessa.</p>	<p>18:6 Sillä cadzo/ minä otin teidän weljen Lewitat Israelin lapsist/ ja annoin teille/ HERralle lahjaxi palweleman seuracunnan majan wiras.</p>
<p>18:7 Mutta sinä ja poikasi sinun kanssasi hoitakaa papinvirkaanne, pitäen huolta kaikista alttarilla ja esiripun sisäpuolella suoritettavista tehtävistä, ja toimittakaa palvelusta siellä. Lahjana minä annan teille papinvirkanne; mutta syrjäinen, joka siihen ryhtyy, surmattakoon."</p>	<p>7. Mutta sinä ja poikas sinun kanssas ottakaat pappeudestanne vaari, ja palvelkaat kaikissa alttarin asioissa ja sisällisellä puolella esirippua: sillä pappeutenne annan minä teille viran lahjaksi. Jos joku muukalainen lähestyy siihen, sen pitää kuoleman.</p>	<p>18:7 Mutta sinä ja sinun poicas sinun cansas/ ottacan teidän pappeudestan waarin/ että te palweletta caikis Altarin asiois/ ja sisälliselle puolen esirippua: sillä teidän pappeuden wiran/ annan minä teille lahjaxi. Jos jocu muucalainen lähesty sijhen/ hänen pitä cuoleman.</p>
<p>18:8 Ja Herra puhui Aaronille: "Katso, minä annan sinulle sen, mikä saamistani anneista on talteen otettava; kaikista israelilaisten pyhistä lahjoista minä annan sen sinulle osuudeksi ja sinun pojillesi ikuisiksi oikeudeksi.</p>	<p>8. Ja Herra sanoi Aaronille: katso, minä annoin sinun haltuus minun ylennysuhrini vartion: kaikki mitä Israelin lapset pyhittävät, annoin minä sinulle ja pojilles, lahjaksi, ijankaikkiseksi oikeudeksi.</p>	<p>18:8 JA HERra sanoi Aaronille: cadzo/ minä annoin sinulle minun ylönnyshurini caikesta sijtä/ cuin Israelin lapset pyhittäwät sinun papin wircas tähden/ ja sinun pojilles ijancaickisexi oikeudexi.</p>
<p>18:9 Korkeasti-pyhistä lahjoista olkoon sinun omasi tämä, jota ei tulessa polteta: kaikki ne heidän uhrilahjansa, jotka kuuluvat kaikkiin heidän ruokauhreihiinsa, syntiuhreihiinsa ja vikauhreihiinsa, joita he suorittavat minulle korvauksena; se on korkeasti-pyhää ja olkoon sinun ja sinun poikiesi oma.</p>	<p>9. Nämät sinä saat siitä kaikkein pyhimmästä, tuliuhrista: kaikki heidän lahjansa, ynnä kaiken heidän ruokauhrinsa, ja kaiken heidän syntiuhhrinsa, ja myös kaiken heidän vikauhrinsa kanssa, mitkä he sinulle antavat, se on sinulle ja sinun pojilles kaikkein pyhin.</p>	<p>18:9 Nämät sinä saat sijtä caickein pyhimmästä cuin he uhrawat. Caicki heidän lahjans/ ynnä caiken heidän ruocauhrins/ ja caiken heidän syndiuhhrins/ ja myös caiken heidän wicauhrins cansa/ cuin he minulle andawat/ se on sinulle ja sinun pojilles caickein pyhin.</p>
<p>18:10 Syökää se korkeasti-pyhässä paikassa; jokainen miehenpuoli saakoon syödä sitä. Olkoon se sinulle pyhä.</p>	<p>10. Ja kaikkein pyhimmällä sialla pitää sinun sen syömän. Kaikki miehenpuoli syökään sitä: sen pitää oleman sinulle pyhä.</p>	<p>18:10 Ja caickein pyhimmällä sialla pitä sinun sen syömän. Se cuin miehenpuoli on/ syökän sijtä: sillä se on sinulle pyhä.</p>

<p>18:11 Ja antina heidän lahjoistansa olkoon sinun omasi tämä: kaiken sen, minkä israelilaiset uhraavat heilutusmenoin, minä annan sinulle, sinun pojillesi ja tyttärillesi ikuiseksi oikeudeksi; jokainen, joka on puhdas sinun perheessäsi, saakoon syödä sitä.</p>	<p>11. Minä annoin myös sinulle ja sinun pojilles ja tyttärilles sinun kanssa heidän lahjansa ylennysuhrin, kaikissa Israelin lasten häilytysuhreissa, ijankaikkiseksi oikeudeksi. Jokainen puhdas sinun huoneessas syökään sitä.</p>	<p>18:11 Minä annoin myös sinulle ja sinun pojilles ja tyttärilles sinun cansas/ heidän lahjans ylönnyshurin/ caikis Israelin lasten häilytysuhris/ ijancaickisexi oikeudexi. Joca puhdas on sinun huonesas/ syökän sijtä.</p>
<p>18:12 Kaiken parhaan öljyn ja kaiken parhaan viinin ja viljan, minkä he uutisena antavat Herralle, sen minä annan sinulle.</p>	<p>12. Kaikkein parhaan öljyn ja kaikkein parhaan vierteen, ja jyvät ja niiden uutisen, jotka he antavat Herralle, annoin minä sinulle.</p>	<p>18:12 Caickein parhan öljyn ja caickein parhan wierten/ ja heidän jywäns utisen/ cuin he andawat HERralle/ annoin minä sinulle.</p>
<p>18:13 Uutiset kaikesta, mitä heidän maassansa kasvaa ja minkä he tuovat Herralle, olkoot sinun omasi; jokainen, joka on puhdas sinun perheessäsi, saakoon syödä niitä.</p>	<p>13. Ensimmäinen hedelmä kaikesta kuin heidän maallansa kasvaa, jonka he antavat Herralle, pitää oleman sinun. Jokainen puhdas sinun huoneessas syökään sitä.</p>	<p>18:13 Ensimmäinen hedelmä caikesta cuin heidän maallans caswa cuin he andawat HERralle/ pitä oleman sinun. Se cuin puhdas on sinun huonesas/ syökän sijtä.</p>
<p>18:14 Kaikki, mitä Israelissa vihittyä on, olkoon sinun omaasi.</p>	<p>14. Kaikki valallisella lupauksella eroitettu Israelissa olkaan sinun.</p>	<p>18:14 Caicki kirottu Israelis/ olcan sinun.</p>
<p>18:15 Kaikki, mikä avaa äidinkohdun, mikä elollinen hyvänsä, joka tuodaan Herralle, ihmisistä tai karjasta, olkoon sinun omasi; lunastuta kuitenkin ihmisen esikoinen samoin kuin saastaisen eläimen esikoinen.</p>	<p>15. Kaikki mikä äitinsä kohdun avaa, kaiken lihan seassa, jotka he kantavat Herralle, olis se ihmisistä elikkä eläimistä, pitää oleman sinun. Kuitenkin, että ihmisien esikoiset annat kaiketikin lunastettaa, ja myös saastaisten eläinten esikoiset annat lunastettaa.</p>	<p>18:15 Caicki cuin äitins cohdu awa/ caiken lihan seas cuin he candawat HERralle/ olis se ihmisist elickä eläimist/ olcan sinun. Cuitengin/ että ihmisten esicoiset annat lunastetta/ ja myös saastaisten eläinten esicoiset annat lunastetta.</p>
<p>18:16 Ja mitä heidän lunastamiseensa tulee, niin lunastuta heidät kuukauden ikäisistä alkaen sinun asettamastasi viiden sekelin arviohinnasta pyhäkkösekelin painon mukaan, sekeli kaksikymmentä geeraa.</p>	<p>16. Ja kuukautisena pitää heidän sen lunastaman, ja annettakaan lunastettaa sinun arvios jälkeen rahalla, viidellä siklillä, pyhän siklin jälkeen, joka maksaa kaksikymmentä geraa.</p>	<p>18:16 Ja cuucautisna pitä heidän sen lunastaman/ ja annettacan lunastetta rahalla wijdellä Siclillä/ Pyhän Siclin jälken/ joca maxa caxikymmendä Geraht.</p>
<p>18:17 Mutta raavaan tai lampaan tai vuohen esikoista älä lunastuta; ne ovat pyhiä. Vihmo niiden veri alttarille ja polta niiden rasva uhriksi, suloiseksi tuoksuksi Herralle.</p>	<p>17. Mutta esikoisia karjasta, taikka lampaista, taikka vuohista, ei sinun pidä antaman lunastettaa; sillä ne ovat pyhät: heidän verensä pitää sinun priiskottaman alttarille, ja lihavuutensa pitää sinun polttaman makian hajun tuleksi Herralle.</p>	<p>18:17 Mutta esicoisia carjasta/ taicka lampaista/ taicka wuohista/ ei sinun pidä andaman lunastetta: sillä ne owat pyhät/ heidän werens pitä sinun prijscottaman Altarille/ ja heidän lihawudens pitä sinun polttaman makian hajun tulexi HERralle.</p>

18:18 Mutta niiden liha olkoon sinun omasi; niinkuin heilutettu rintalihakin ja oikea reisi olkoon se sinun omasi.	18. Ja heidän lihansa pitää oleman sinun, niinkuin häältyysrinta ja oikia lapa sinun ovat.	18:18 Heidän lihans olcon sinun/ nijncuin häältyys rinda ja oikia lapa sinun owat.
18:19 Kaikki pyhät annit, joita israelilaiset antavat Herralle, minä annan sinulle, sinun pojillesi ja tyttärillesi ikuiseksi oikeudeksi. Se olkoon ikuinen suolaliitto Herran edessä sinulle ja sinun jälkeläisillesi."	19. Kaikki ylennysuhrit, jotka ovat pyhitetyt, jotka Israelin lapset ylentävät Herralle, annoin minä sinulle ja pojilles, ja tyttärilles sinun kanssa ijankaikkiseksi oikeudeksi. Se on katoomaton ijankaikkinen liitto Herran edessä sinulle ja sinun siemenelles sinun kanssa.	18:19 Caicki ylönnyshrit/ cuin Israelin lapset pyhittäwät HERralle/ annoin minä sinulle ja sinun pojilles/ ja sinun tyttärilles sinun cansas ijancaickisexi oikeudexi. Se on catomaton ja ijancaickinen liitto HERran edes/ sinulle ja sinun siemenelles sinun cansas.
18:20 Ja Herra puhui Aaronille: "Sinulla älköön olko perintöosaa heidän maassansa älköönkä osuutta heidän keskellensä; minä itse olen sinun osuutesi ja perintöosasi israelilaisten keskellä.	20. Ja Herra sanoi Aaronille: ei sinulle pidä perintöä oleman heidän maallansa eikä osaa heidän seassansa; sillä minä olen sinun osas ja sinun perintös Israelin lasten seassa.	18:20 JA HERra sanoi Aaronille: ei sinulla pidä perindötä oleman heidän maallans/ ja ei osa heidän seasans: sillä minä olen sinun osas/ ja sinun perindös Israelin lasten seas.
18:21 Mutta leeviläisille minä annan kaikki kymmenykset Israelissa perintöosaksi, palkkana siitä palveluksesta, jonka he toimittavat ilmestysmajassa.	21. Mutta Levin lapsille, katso, minä annoin kaikki kymmenykset perinnöksi Israelissa, heidän virkansa edestä, jolla he palvelusta seurakunnan majassa tekevät.	18:21 Mutta Lewin lapsille annoin minä caicki kymmenexet perinnöxi Israelis/ heidän wircans edest/ cuin he minulle seuracunnan majas tekewät.
18:22 Älköötäkä muut israelilaiset enää lähestykö ilmestysmajaa, että he eivät joutuisi synalaisiksi ja kuolisi.	22. Niin ettei tästälähin Israelin lasten pidä lähestymän seurakunnan majaa, syntiä saattamaan päällensä, ja kuolemaan;	18:22 Nijn ettei tästälähin Israelin lasten pidä lähestymän seuracunnan maja/ syndiä saattaman päällens ja cuoleman.
18:23 Ainoastaan leeviläiset toimittakoot palvelusta ilmestysmajassa ja kantakoot tehdyt rikkomukset; se olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen. Mutta heillä älköön olko perintöosaa israelilaisten keskellä.	23. Vaan Leviläisten pitää ottaman vaarin seurakunnan majan palveluksesta, ja heidän pitää kantaman syntinsä; se on ijankaikkinen oikeus teidän sukukunnissanne, ja ei pidä heidän perimistä saaman Israelin lasten seassa.	18:23 Waan Lewitat pitä ottaman waarin seuracunnan majan wirasta/ ja heidän pitä candaman heidän syndins ijancaickisexi oikeudexi teidän suguisan/ ja ei pidä heidän perimist saaman Israelin lasten seas.
18:24 Sillä israelilaisten kymmenykset, jotka he antavat Herralle anniksi, minä annan leeviläisille perintöosaksi; sentähden minä kiellän heiltä perintöosan israelilaisten keskuudessa."	24. Sillä Israelin lasten kymmenykset, jotka he antavat ylennykseksi Herralle, annoin minä Leviläisille perinnöksi; sentähden sanoin minä heille: ettei heillä Israelin lasten seassa pidä perintöä oleman.	18:24 Sillä Israelin lasten kymmenexet/ cuin he andawat ylönnyxexi HERralle/ annoin minä Lewitaille perinnöxi: sentähden sanoin minä heille: ettei heillä Israelin lasten seas pidä perindötä oleman.
18:25 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	25. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	18:25 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:

18:26 "Puhu leeviläisille ja sano: Kun te israelilaisilta otatte ne kymmenykset, jotka minä olen määrännyt heidän teille annettavaksi perintöosaksenne, niin antakaa siitä Herralle anti, kymmenykset kymmenyksistä,	26. Puhu Leviläisille ja sano heille: koska te otatte kymmenykset Israelin lapsilta, jotka minä teille annoin heiltä, teidän perinnöksenne, niin tehkää Herralle siitä ylennysuhriksi aina kymmenysten kymmenykset.	18:26 Puhu Lewitaille/ ja sano heille: cosca te otatte kymmenexet Israelin lapsilda/ jotca minä teille annoin heildä perinnöxi/ nijn tehkät HERralle sijtä ylönnysuhrixi aina kymmenesten kymmenexet.
18:27 ja se katsotaan teidän anniksenne, niinkuin puimatantereelta annetut jyvät tai kuurnasta tullut mehu.	27. Ja teidän ylennysuhrinne pitää luettaman teille, niinkuin te antasitte jyviä riihestä ja nestettä kuurnasta.	18:27 Ja teidän ylönnysuhrin pitä luettaman teille/ nijncuin te andaisitte jyiwiä rijhestä ja wierrettä cuurnasta.
18:28 Niin antakaa tekin Herralle anti kaikista kymmenyksistä, jotka te saatte israelilaisilta, ja tämä Herralle niistä tuleva anti antakaa pappi Aaronille.	28. Niin antakaat myös Herralle ylennysuhriksi kaikista teidän kymmenyksistäne, joita te Israelin lapsilta otatte, niin että te Herran ylennysuhrin niistä annatte papille Aaronille.	18:28 Nijn andacat myös HERralle ylönnysuhri caikista teidän kymmenexistän/ cuin te Israelin lapsilda otatte/ nijn että te sencaltaisen HERran ylönnysuhrin annatte papille Aaronille.
18:29 Kaikista saamistanne lahjoista antakaa Herralle täysi anti; kaikesta, mikä parasta on, antakaa pyhä lahja.	29. Kaikista teille annetuista antakaat Herralle kaikkinaiset ylennysuhrit, kaikista parhaista, pyhitettävän osan.	18:29 Caikista teille annetuista/ andacat HERralle caickinaiset ylönnysuhrit/ caikista parhaista pyhitetyistä.
18:30 Ja sano heille: Kun te siitä annatte parhaimman osan, niin se katsotaan leeviläisten anniksi niinkuin puimatantereen tai kuurnan sato.	30. Ja sano heille: koska te parhaan siitä ylennätte, niin luettakaan se Leviläisille niinkuin tulo riihestä ja viinakuurnasta.	18:30 Ja sanoi heille: cosca te nijn parhan sijtä ylönnätte/ nijn luettacan Lewitaille rijhest ja wijnacuurnast annetuxi.
18:31 Ja sen saatte te ja teidän perheenne syödä missä hyvänsä, sillä se on teille palkka palveluksestanne ilmestysmajassa.	31. Ja syökää siitä kaikissa paikoissa, te ja teidän huoneenne, sillä se on teidän palkkanne teidän palveluksestanne seurakunnan majassa,	18:31 Ja syökät sitä caikis paicois lapsinen/ sillä se on teidän palckan/ teidän palweluxen edest seuracunnan majas.
18:32 Kun te näin annatte siitä anniksi parhaimman osan, ette joudu syynalaisiksi ettekä saastuta israelilaisten pyhiä lahjoja ettekä kuole."	32. Niin ettette synnillä raskauta teitäne, koska te sen parhaan ylennätte, ja ettekä saastuta niitä, mitkä Israelin lapset pyhittäneet ovat, ettette kuolisi.	18:32 Nijn ettet te sijtä synnillä rascauta teitän/ cosca te sen parhan ylönnätte/ ja ettekä saaastuta nijtä/ cuin Israelin lapset pyhittänet owat/ ettet te cuolis.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu
19:1 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:	19:1 JA HERra puhui Mosexelle ja Aaronille/ sanoden:

19:2 "Tämä on lakimääräys, jonka Herra sääsi sanoen: Käske israelilaisia tuomaan sinulle ruskeanpunainen, virheetön hieho, jossa ei ole mitään vammaa ja jonka päälle iestä ei vielä ole pantu.	2. Tämä tapa olkoon teille säädyksi, jonka Herra käski, sanoen: sanos Israelin lapsille, että he tuovat sinulle ruskian terveen lehmän, jossa ei yhtään virhettä ole, ja joka ei vielä ole ikeen alainen ollut.	19:2 Tämä tapa olcon teille säädyxi/ jonga HERra käski/ sanoden: Sanos Israelin lapsille/ että he tuovat sinun tygös ruskian wirhittömän lehmän/ josa ei yhtän wirhiä ole/ ja joca ei vielä ole iken alainen ollut.
19:3 Antakaa se pappi Eleasarin haltuun, ja vietäköön se leiristä ulos ja teurastettakoon hänen edessänsä.	3. Ja antakaat se papille Eleatsarille: hänen pitää sen viemän leiristä ulos, siellä teurastettavaksi edessänsä.	19:3 Ja anna se papille Eleazarille/ hänen pitä sen wiemän leiristä ulos andaxens siellä teurastetta edesäns.
19:4 Sitten pappi Eleasar ottakoon sen verta sormeensa ja pirskoittakoon sen verta ilmestysmajan etupuolta kohti seitsemän kertaa.	4. Ja papin Eleatsarin pitää ottaman sen verta sormellansa ja priiskottaman juuri seurakunnan majaa kohden sen verta seitsemän kertaa,	19:4 Ja papin Eleazarin pitä ottaman hänen werestäns sormellans prijscottaxens juuri seuracunnan maja cohden seidzemen kerta.
19:5 Ja hieho poltettakoon hänen nähtensä; nahkoinensa, lihoinsa ja verinensä ynnä rapoinensa se poltettakoon.	5. Ja antaman polttaa lehmän edessänsä, sekä hänen vuotansa että lihansa ja myös hänen verensä: ynnä sonnan kanssa se pitää poltettaman.	19:5 Ja andaman lehmän poltta edesäns/ sekä hänen vuotans että lihans/ ja myös hänen werens ynnä sonnan cansa.
19:6 Mutta pappi ottakoon setripuuta, isoppikorren ja helakanpunaista lankaa ja viskatkoon ne tuleen, missä hieho palaa.	6. Ja papin pitää ottaman sedripuun, ja isopin, ja tulipunaisen villan, ja heittämän sen palaneen lehmän päälle.	19:6 Ja papin pitä ottaman Cedripuun/ ja Isopin/ ja Rosinpunaisen willan/ ja heittämän sen palanen lehmän päälle.
19:7 Sitten pappi peskööön vaatteensa ja peskööön ruumiinsa vedessä; sitten menköön leiriin. Mutta pappi olkoon saastainen iltaan asti.	7. Ja papin pitää pesemän vaatteensa ja viruttaman ruumiinsa vedellä, ja sitte tuleman leiriin: ja papin pitää oleman saastaisen ehtoosen asti.	19:7 Ja papin pitä pesemän waattens/ ja wiruttaman ruumins wedellä/ ja sijtte menemän leirijn/ ja oleman saastaisen ehtosen asti.
19:8 Sekin, joka hiehon poltti, peskööön vaatteensa vedessä ja peskööön ruumiinsa vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.	8. Ja se, joka sen poltti, pitää myös pesemän vaatteensa ja viruttaman ruumiinsa vedellä ja oleman saastaisen ehtoosen asti.	19:8 Ja se joca hänen poltti/ pitä myös pesemän waattens/ ja wiruttaman ruumins wedellä/ ja oleman saastaisen ehtosen asti.
19:9 Sitten joku, joka on puhdas, kootkoon hiehon tuhan ja pankoon sen talteen leirin ulkopuolelle puhtaaseen paikkaan. Ja säilytettäköön se israelilaisten seurakunnalle puhdistusvettä varten. Tämä on syntiuhri.	9. Ja puhdas mies pitää kokooman tuhan lehmästä, ja paneman sen puhtaaseen paikkaan leiristä ulos, tallella pidettää, kaikelle kansalle Israelin lapsista puhdistusvedeksi: se on syntiuhri.	19:9 Ja puhdas mies pitä cocoman tuhwan lehmästä/ ja paneman sen puhtaseen paickaan leiristä ulos tallella pidettä caikelle Canssalle Israelin lapsista prijscotuswedexi/ sillä se on syndiuhri.

19:10 Ja joka hiehon tuhan kokosi, peskoon vaatteensa ja olkoon saastainen iltaan asti. Tämä olkoon israelilaisille ja muukalaiselle, joka asuu heidän keskellänsä, ikuinen säädös.	10. Ja se, joka lehmän tuhan kokosi, pitää pesemän vaatteensa ja oleman saastainen ehtoosen asti. Tämä pitää oleman ijankaikkinen sääty Israelin lapsille, ja muukalaisille, jotka heidän seassansa asuvat.	19:10 Ja se joca lehmän tuhan cocois/ pitää pesemän waattens ja oleman saastainen ehtosen asti. Tämä pitää oleman ijancaickinen sääty Israelin lapsille/ ja muucalaisille/ jotca teidän seasan asuwat.
19:11 Joka koskee kuolleen ihmisen ruumiiseen, kenen hyvänsä, olkoon saastainen seitsemän päivää.	11. Joka tarttuu johonkuhun kuolleen ihmiseen, sen pitää saastaisen oleman seitsemän päivää.	19:11 JOca joscus tarttu johongun cuollueen ihmiseen/ hänen pitää saastaisen oleman seidzemen päiwä.
19:12 Hän puhdistakoon itsensä tällä vedellä kolmantena ja seitsemäntenä päivänä, niin hän tulee puhtaaksi. Mutta jos hän ei puhdistaudu kolmantena ja seitsemäntenä päivänä, niin hän ei tule puhtaaksi.	12. Hänen pitää tällä puhdistaman itsensä kolmantena ja seitsemäntenä päivänä, ja niin hän tulee puhtaaksi. Ja jollei hän puhdistasi itsiänsä kolmantena ja seitsemäntenä päivänä, niin ei ole hän puhdas.	19:12 Hänen pitää puhdistaman idzens colmandena ja seidzemendenä päiwänä tämän cansa/ ja nijn hän tule puhtaxi. Ja jollei hän puhdistasi idzens colmandena eli seidzemendenä päiwänä/ nijn ei ole hän puhdas.
19:13 Jokainen, joka koskee kuolleen, kuolleen ihmisen ruumiiseen, eikä puhdistaudu, hän saastuttaa Herran asumuksen, ja hänet hävitettäkään Israelista, koska puhdistusvetä ei ole vihmottu häneen; hän on saastainen, hänen saastaisuutensa pysyy hänessä yhä.	13. Mutta jos joku tarttuu kuolleen ihmisen ruumiiseen, ja ei puhdistasi itsiänsä, se saastuttaa Herran majan, ja se sielu pitää hävitettämän Israelista; ettei puhdistusvesi ole priiskotettu hänen päällensä, niin on hän saastainen: hänen saastaisuutensa on vielä hänen päällensä.	19:13 Mutta jos jocu tarttu cuollueen ihmiseen ja ei puhdistasi idzens/ hän saastuttaa HERran majan/ ja sencaltainen sielu pitää hävitettämän Israelist: ettei puhdistuswesi prijscotettu hänen päällens/ nijn on hän saastainen sijhen asti cuin hän anda idzens puhdistasi.
19:14 Tämä on laki: Kun joku kuolee telttamajassa, niin jokainen, joka menee siihen majaan, ja jokainen, joka on siinä majassa, olkoon saastainen seitsemän päivää.	14. Tämä on laki, koska joku ihminen majassa kuolee: se joka siihen majaan menee, ja kaikki mitä majassa on, pitää oleman saastainen seitsemän päivää.	19:14 Tämä on Laki cosca jocu ihminen majas cuole/ se joca sijhen majaan mene/ ja caicki mitä majasa on/ pitää oleman saastainen seidzemen päiwä.
19:15 Ja jokainen avoin astia, johon ei ole peitettä sidottu, olkoon saastainen.	15. Ja jokainen avoin astia, joka on kannetoin ja peittämätä, se on saastainen.	19:15 Ja jocainen awojoin astia/ joca on cannetoin eli wandetoin/ ne owat saastaiset.
19:16 Ja jokainen, joka ulkona kedolla koskee miekalla surmattuun tai muulla tavoin kuolleen tai ihmisluihun tai hautaan, olkoon saastainen seitsemän päivää.	16. Ja jos joku tarttuu kedolla johonkuhun miekalla lyötyyn, elikkä muutoin kuolleen, elikkä ihmisen luuhun, taikka hautaan, se on saastainen seitsemän päivää.	19:16 Ja jos jocu tarttu kedolla johongun miecalla lyötyn/ elickä muutoin cuolleeseen/ elickä cuollen luuhun/ taicka hautaan/ hän on saastainen seidzemen päiwä.

19:17 Mutta näin saastunutta varten otettakoon poltetun syntiuhrin tuhkaa ja kaadettakoon sen päälle astiaan raikasta vettä.	17. Niin ottakaat he saastaiselle, tätä poltetun syntiuhrin tuhkaa, ja pankaan sen päälle juoksevaa vettä astiaan.	19:17 Nijn ottacan he saastaiselle tästä poltetusta syndiuhrin tuhwasta/ ja pangan sen päälle juoxewata wettä astiaan.
19:18 Ottakoon sitten joku, joka on puhdas, isoppikorren ja kastakoon sen siihen veteen ja pirskoittakoon sitä tuohon majaan ja kaikkiin sen esineihin ja ihmisiin, jotka siellä olivat, samoin kuin siihen, joka on koskenut luuhun tai surmattuun tai muulla tavoin kuolleetseen tai hautaan.	18. Ja puhdas mies ottakaan isoppia, ja kastakaan veteen ja priiskottakaan majan, ja kaikki astiat, ja kaikki sielut, jotka siellä ovat, niin myös sen päälle, joka on tarttunut (kuolleen) luuhun, eli tapettuun, taikka kuolleetseen eli hautaan.	19:18 Ja puhdas mies ottacan Isopin ja castacan weteen ja prijscottacan majan/ ja caicki calut/ ja caicki sielut/ jotca siellä owat. Nijn myös sen/ joca on tarttunut cuollen luuhun eli tapettun/ taicka cuollueen/ eli johongun hautaan.
19:19 Ja se puhdas pirskoittakoon sitä saastuneeseen kolmantena ja seitsemäntenä päivänä ja puhdistakoon hänet seitsemäntenä päivänä. Sitten hän peskään vaatteensa ja peseytykseen vedessä, niin hän tulee illalla puhtaaksi.	19. Niin puhdas priiskottakaan saastaista kolmantena ja seitsemäntenä päivänä, ja puhdistakaan hänen seitsemäntenä päivänä: hän peskään vaatteensa ja viruttakaan itsensä vedellä, niin hän ehtona puhtaaksi tulee.	19:19 Nijn se puhdas prijscottacan sen saastaisen colmandena ja seidzemendenä päiwänä/ ja puhdistacan hänen seidzemendenä päiwänä/ hän wiruttacan waattens ja peskän idzens wedellä/ nijn hän ehtona puhtaxi tule.
19:20 Mutta joka on saastunut eikä puhdistaudu, se hävitettäkseen seurakunnasta, koska hän on saastuttanut Herran pyhäkön eikä puhdistusvettä ole vihmottu häneen; hän on saastainen.	20. Mutta joka saastaiseksi tulee, ja ei puhdistasiänsä, se sielu pitää hävitettämän seurakunnasta, että hän on saastuttanut Herran pyhän, ja ei ole priiskotettu puhdistusvedellä, sentähden on hän saastainen.	19:20 Mutta joca saastaisexi tule/ ja ei puhdistasiänsä/ hänen sieluns pitää hävitettämän Canssastans: että hän on saastuttanut HERran Pyhän/ ja ei prijscotettu prijscotuswedellä/ sentähden on hän saastainen.
19:21 Ja tämä olkoon heille ikuinen säädös. Mutta puhdistusveden pirskoittaja peskään vaatteensa, ja se, joka koskee puhdistusveteen, olkoon saastainen iltaan asti.	21. Ja tämä on heille ijankaikkinen sääty. Ja joka puhdistusvedellä priiskotteli, se peskään myös vaatteensa. Ja se joka tarttuu puhdistusveteen, pitää oleman saastainen ehtoosen asti.	19:21 Ja tämä on heille ijancaickinen sääty. Joca prijscotuswedellä prijscotteli/ peskän myös waattens. Ja se cuin tarttu prijscotusweteen/ hän olcan saastainen ehtosen asti.
19:22 Ja kaikki, mihin saastunut koskee, olkoon saastaista, ja se, joka koskee häneen, olkoon saastainen iltaan asti."	22. Ja kaikki, johonka saastainen rupee, pitää oleman saastainen ehtoosen asti.	19:22 Ja caicki johonga hän rupee/ pitää oleman saastainen/ ja se sielu joca häneen sattu/ pitää oleman saastainen ehtosen asti.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu

20:1 Senjälkeen israelilaiset, koko seurakunta, tulivat Siinin erämaahan ensimmäisenä kuukautena, ja kansa asettui Kaadekseen. Siellä Mirjam kuoli, ja hänet haudattiin sinne.	1. Ja Israelin lapset tulivat kaiken seurakunnan kanssa Sinin korpeen, ensimmäisellä kuulla, ja kansa viipyi Kadeksessa. Ja MirJam kuoli siellä, ja myös haudattiin sinne.	20:1 JA Israelin lapset tulit caiken seuracunnan cansa Zinnin corpeen/ ensimmäisellä cuulla/ ja Canssa wijwyi Cadexes. Ja MirJam cuoli siellä/ ja sinne myös haudattin.
20:2 Mutta kansalla ei ollut vettä; niin he kokoontuivat Moosesta ja Aaronia vastaan.	2. Ja kansalla ei ollut vettä, ja he kokoontuivat Mosesta ja Aaronia vastaan.	20:2 JA Canssalla ei ollut wettä/ ja he cocoisit heidäns Mosesta ja Aaronita wastan.
20:3 Ja kansa riiteli Moosesta vastaan ja sanoi näin: "Jospa mekin olisimme hukkuneet silloin, kun veljemme hukkuivat Herran edessä!	3. Ja kansa riiteli Moseksen kanssa, ja sanoivat: jospa olisimme hukkuneet siellä, kussa meidän veljemme hukkuivat Herran edessä.	20:3 Ja Canssa rijtelit Mosexen cansa/ ja sanoit: josca me olisim huckunet siellä/ cusa meidän weljem hucuit HERran edes
20:4 Minkätähden toitte Herran seurakunnan tähän erämaahan, kuollaksemme karjoinemme tänne?	4. Miksi olette vieneet tämän Herran Herran kansan tähän korpeen, kuolemaan täällä, sekä meitä että karjaamme.	.20:4 Mixi te oletta wienet tämän HERran Canssan tähän corpeen/ cuoleman täällä meidän carjam cansa?
20:5 Ja minkätähden johdatitte meidät pois Egyptistä tuodaksenne meidät tähän pahaan paikkaan, jossa ei kasva viljaa eikä viikunoita, ei viiniköynnöksiä eikä granaattiomenia, ja jossa ei ole vettä juoda?"	5. Ja miksi olette johdattaneet meidät Egyptistä, tuodaksenne meitä tähän pahaan paikkaan, jossa emme taida kylvää, jossa ei myös ole fikunia, taikka viinapuita, ei myös granatin omenia, eipä ole vettäkään juodaksemme?	20:5 Ja mixi te oletta tuonet meidän Egyptist tähän pahaan paickaan/ josa en me taida kylwä/ josa ei myös ole ficunita/ taicka wijnapuita/ ei myös Granatin omenita/ eipä ole myös wettäkän juodaxem.
20:6 Mutta Mooses ja Aaron menivät seurakunnan luota ilmestysmajan ovelle ja lankesivat kasvoilleen. Silloin näkyi Herran kirkkaus heille.	6. Niin Moses ja Aaron menivät kansan tyköä seurakunnan majan ovelle ja lankesivat kasvoillensa, ja Herran kunnia näkyi heille.	20:6 Nijn Moses ja Aaron menit Canssan tykö seuracunnan majan owelle/ ja langeisit caswoillens/ ja HERran cunnia näyi heille.
20:7 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	7. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	20:7 Ja HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
20:8 "Ota sauva ja kokoa seurakunta, sinä ja veljes Aaron, ja puhukaa heidän silmiensä edessä kalliolle, niin se antaa vettä, ja sinä saat vettä tulemaan heille kalliosta ja juotat joukon ja sen karjan."	8. Ota sauva, ja kokoa kansa, sinä ja veljes Aaron, ja puhukaat kalliolle heidän silmäinsä edessä, ja se antaa vetensä. Ja näin sinun pitää saattaman heille vettä kalliosta, ja juottaman kansan ja heidän karjansa.	20:8 Ota sauwa ja coco Canssa/ sinä ja sinun weljes Aaron/ ja puhucat calliolle heidän silmäins edes/ ja se anda wetens. Ja näin sinä saatat calliosta heille wettä/ ja juotat Canssan/ ja heidän carjans.
20:9 Niin Mooses otti sauvan Herran kasvojen edestä, niinkuin hän oli häntä käsenyt.	9. Niin otti Moses sauvan Herran edestä, niinkuin hän käski hänelle.	20:9 Nijn otti Moses sauwan HERran edest/ nijncuin hän käski hänelle.

20:10 Ja Mooses ja Aaron kokosivat seurakunnan kallion eteen, ja hän sanoi heille: "Kuulkaa nyt, te niskurit! Onko meidän saatava teille vettä tästä kalliosta?"	10. Ja Moses ja Aaron kokosivat kansan kallion eteen, ja sanoivat heille: kuulkaat nyt te niskurit: pitääkö meidän tästä kalliosta teille vettä saaman?	20:10 Ja Moses ja Aaron cocoisit Canssa callion eteen/ ja sanoit heille: cuulcat te niscurit: pitääkö meidän teille tästä calliosta wettä saattaman?
20:11 Niin Mooses nosti kätensä ja iski kalliota kahdesti sauvallansa, ja siitä lähti runsaasti vettä, niin että kansa ja sen karja saivat juoda.	11. Ja Moses nosti kätensä ja löi kahdesti sauvallansa kallioon, niin juoksi siitä paljo vettä, ja kansa ja heidän karjansa saivat juoda.	20:11 Ja Moses nosti kätens/ ja löi cahdesti sauwallans callioon/ nijn juoxi sijtä paljo wettä/ nijn että Canssa ja heidän carjans sait juoda.
20:12 Mutta Herra sanoi Moosekselle ja Aaronille: "Koska ette uskoneet minuun etkä pitäneet minua pyhänä israelilaisten silmien edessä, niin te ette saa viedä tätä seurakuntaa siihen maahan, jonka minä heille annan."	12. Ja Herra sanoi Mosekselle ja Aaronille: ettette uskoneet minun päälleni, pyhittääksenne minua Israelin lasten edessä, ei teidän pidä johdattaman tätä joukkoa siihen maahan, jonka minä heille annan.	20:12 Ja HERra sanoi Mosexelle ja Aaronille: ettet te usconet minua/ pyhittäxen minua Israelin lasten edes/ ei teidän pidä johdattaman tätä Canssa sijhen maahan/ jonga minä heille annan.
20:13 Tämä oli Meriban vesi, jonka luona israelilaiset riitelivät Herraa vastaan ja hän näytti heille pyhyytensä.	13. Tämä on se riitavesi, josta Israelin lapset riitelivät Herran kanssa: ja hän pyhitettiin heidän seassansa.	20:13 Tämä on se rijtawesi/ josta Israelin lapset rijtelit HERran cansa/ ja hän pyhitettin heisä.
20:14 Mutta Mooses lähetti Kaadexesta sanansaattajat Edomin kuninkaan tykö sanomaan: "Näin sanoo veljesi Israel: Sinä tunnet kaiken vaivan, joka on meitä kohdannut,	14. Ja Moses lähetti sanansaattajat Kadexesta Edomin kuninkaan tykö, (sanoen:) näin sanoo veljes Israel: sinä tiedät kaiken vaivan, joka meille on tapahtunut,	20:14 JA Moses lähetti sanan Cadexest Edomerein Cuningalle/ sanoden: näin sano sinun weljes Israel sinulle: Sinä tiedät caiken waewan meille tapahtunen/
20:15 kuinka isämme lähtivät Egyptiin, kuinka olemme asuneet Egyptissä kauan aikaa ja kuinka egyptiläiset kohtelivat pahoin meitä ja meidän isiämme.	15. Että meidän isämme menivät alas Egyptiin ja me asuimme Egyptissä pitkän ajan, ja Egyptiläiset vaivasivat meitä ja meidän isiämme,	20:15 Että meidän Isäm menit Egyptijn/ ja me pitkän ajan asuim Egyptis/ ja Egyptiläiset waiwaisit meitä ja meidän Isiam.
20:16 Mutta me huusimme Herran puoleen, ja hän kuuli meidän huutomme ja lähetti enkelin, joka vei meidät pois Egyptistä. Ja katso, me olemme nyt Kaadexessa, kaupungissa, joka on sinun maasi rajalla.	16. Ja me huusimme Herran tykö, ja hän kuuli äänemme, ja lähetti Enkelin, ja vei meidät Egyptistä ulos. Ja katso, me olemme Kadexessa, siinä kaupungissa, joka on sinun äärimäisillä rajoillas.	20:16 Ja me huusim HERran tygö/ ja hän cuuli meidän änem/ ja lähetti hänen Engelins/ ja wei meidän Egyptist ulos. Ja cadzo/ me olem Cadexes/ sijnä caupungis/ joca on sinun rajoillas.

20:17 Salli meidän kulkea maasi läpi. Me emme kulje peltojen emmekä viinitarhojen poikki emmekä juo vettä kaivoista. Poikkeamatta oikealle tai vasemmalle me kuljemme valtatieä, kunnes olemme päässeet alueesi läpi."	17. Anna meidän vaelttaa maas lävitse: emme poikke peltoihin eli viinamäkiin, emme myös juo vettä kaivoista; me vaellamme oikiaa maantietä, ei poiketen oikialle eikä vasemmalle puolelle, siihenasti kuin tulemme sinun rajas ylitse.	20:17 Anna meidän waelda sinun maas läpidze/ en me tule peldois eli wijnamäkijs/ en me myös juo wettä caiwoista/ me waellam oikiata maan tietä/ ei poiketen oikialle eikä wasemalle puolelle/ siihenasti/ cuin me tulemme sinun rajas ylidze.
20:18 Mutta Edom vastasi hänelle: "Älä kulje minun maani läpi; muutoin minä käyn miekka kädessä sinua vastaan."	18. Edom sanoi hänelle: ei sinun pidä minun kauttani vaeltaman, taikka minä kohtaan sinua miekalla.	20:18 Edomerit sanoit heille: ei sinun pidä minun cauttani waeldaman/ taicka minä cohtan sinua miecalla.
20:19 Mutta israelilaiset sanoivat hänelle: "Maantietä me kuljemme, ja jos juomme vettäsi, me tai meidän karjamme, niin me maksamme sen, kun vain saamme jalkaisin kulkea sinun maasi läpi."	19. Ja Israelin lapset sanoivat hänelle: me vaellamme yhteistä maantietä, ja jos me ja meidän karjamme juovat sinun vettäsi, niin me sen maksamme, emme ilman mitään tahdo; ainoastansa jalkaisin vaellamme sen lävitse.	20:19 Ja Israelin lapset sanoit heille: me waellam yhteistä maan tietä/ ja jos me ja meidän carjam juowat sinun wedestäs/ nijn me sen maxam/ en me ilman mitän tahdo/ ainoastans jalcaisin waellam sen läpidze.
20:20 Mutta hän vastasi: "Tästä et kulje!" Ja Edom lähti häntä vastaan suurella sotajoukolla ja vahvasti varustettuna.	20. Mutta hän sanoi: ei sinun pidä vaeltaman tästä lävitse. Ja Edomilaiset läksivät heitä vastaan paljolla väellä ja väkevällä kädellä.	20:20 Mutta hän sanoi: ei sinun pidä waeldaman tästä läpidze. Ja Edomerit läxit heitä wastan paljolla wäellä ja wäkwällä kädellä.
20:21 Kun siis Edom kielsi Israelia kulkemasta maansa läpi, niin Israel väistyi sieltä pois.	21. Ja näin estivät Edomilaiset Israelin vaeltamasta maansa äären lävitse. Ja Israel käänsi itsensä heistä pois.	20:21 Ja näin estit Edomerit Israelin waeldamast heidän maans ären läpidze. Ja Israel käänsi idzens heistä pois.
20:22 Ja he lähtivät liikkeelle Kaadexesta. Ja israelilaiset, koko kansa, tulivat Hoorin vuorelle.	22. Ja Israelin lapset läksivät Kadexesta ja tulivat kaiken joukon kanssa Horin vuoren tykö.	20:22 JA Israelin lapset läxit Cadexest ja tulit coco Canssan cansa Horin wuoren tygö.
20:23 Mutta Herra sanoi Moosekselle ja Aaronille Hoorin vuorella, Edomin maan rajalla, näin:	23. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille Horin vuorella, Edomin maan rajalla, ja sanoi:	20:23 Ja HERra puhui Mosexelle ja Aaronille Horin vuorella/ Edomerein maan rajalla/ ja sanoi:
20:24 "Aaron otetaan nyt pois heimonsa tykö, sillä hän ei pääse siihen maahan, jonka minä annan israelilaisille, koska te niskoittelitte minun käskyäni vastaan Meriban veden luona.	24. Kokoontukaan Aaron kansansa tykö; sillä ei hänen pidä tuleman siihen maahan, jonka minä Israelin lapsille antanut olen, että te olitte minun suulleni kovakorvaiset riitaveden tykönä.	20:24 Coconducun Aaron Canssans tygö/ sillä ei hänen pidä tuleman siihen maahan/ jonga minä Israelin lasten andanut olen/ että te olitta minun suulleni cowacorwaiset rijtaweden tykönä.
20:25 Ota Aaron ja hänen poikansa Eleasar ja vie heidät Hoorin vuorelle.	25. Niin ota siis Aaron ja hänen poikansa Eleatsar, ja vie heidät Horin vuorelle.	20:25 Nijn ota sijs Aaron ja hänen poicans Eleazar/ ja wie heitä Horin wuorelle.

20:26 Ja riisu Aaronilta vaatteet ja pue ne hänen poikansa Eleasarin ylle. Aaron otetaan pois ja kuolee siellä."	26. Ja riisu Aaronin yltä vaatteet, puettaakses hänen poikansa Eleatsarin ylle: ja Aaron pitää siellä koottaman ja kuoleman.	20:26 Ja riisu Aaronin päädä waattet puettaxes hänen poicans Eleazarin päälle/ ja Aaron pitä siellä coottaman ja cuoleman.
20:27 Ja Mooses teki, niinkuin Herra oli käsenyt; ja he nousivat Hoorin vuorelle koko kansan silmien edessä.	27. Ja Moses teki niinkuin Herra hänen käski, ja he astuivat Horin vuorelle kaiken kansan nähden.	20:27 Ja Moses teki cuin HERra hänen käski/ ja he astuit Horin vuorelle caiken Canssan nähden.
20:28 Ja Mooses riisui Aaronilta vaatteet ja puki ne hänen poikansa Eleasarin ylle. Niin Aaron kuoli siellä vuoren huipulla, mutta Mooses ja Eleasar astuivat alas vuorelta.	28. Ja Moses riisui Aaronilta hänen vaatteensa, ja puetti hänen poikansa Eleatsarin ylle. Ja Aaron kuoli siellä, vuoren kukkulalla, mutta Moses ja Eleatsar astuivat vuorelta alas.	20:28 Ja Moses rijsui Aaronilda hänen waattens/ ja puetti hänen poicans Eleazarin päälle. Ja Aaron cuoli vuoren cuckulalla. Mutta Moses ja Eleazar astuit wuorelda alas.
20:29 Ja kun koko kansa sai tietää, että Aaron oli kuollut, niin he itkivät Aaronia kolmekymmentä päivää, koko Israelin heimo.	29. Ja koska kaikki kansa näki Aaronin kuolleeksi, itki koko Israelin huone häntä kolmekymmentä päivää.	20:29 Ja cosca caicki Canssa näki Aaronin cuollexi/ itki coco Israelin huone händä colmekymmendä päiwä.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 Mutta kun Aradin kuningas, kanaanilainen, joka asui Etelämaassa, kuuli, että Israel oli tulossa Atarimin tietä, ryhtyi hän sotimaan Israelia vastaan ja otti muutamia heistä vangiksi.	1. Ja koska Arad Kanaanealaisten kuningas, joka asui etelän puolessa, kuuli Israelin tulleeaksi vakoojain tien kautta, soti hän Israelia vastaan ja vei heistä monikahtoja vangiksi.	21:1 JA cosca Arad Cananerein Cuningas/ joca asui etelän puoles/ cuuli Israelin tullexi/ wacoitten tien cautta/ sodei hän israeli wastan/ ja wei heistä monicahtoja fangixi.
21:2 Silloin Israel teki lupauksen Herralle ja sanoi: "Jos sinä annat tämän kansan minun käsiini, niin minä vihin sen kaupungit tuhon omiksi."	2. Niin lupasi Israel Herralle lupauksen ja sanoi: jos sinä annat tämän kansan minun käteni alle, niin minä kiroon heidän kaupunkinsa.	21:2 Nijn lupais Israel HERralle lupauxen/ ja sanoi: jos sinä annat tämän Canssan minun käteni ala/ nijn minä kiron heidän Caupungins.
21:3 Ja Herra kuuli, mitä Israel lausui, ja jätti kanaanilaiset hänen käsiinsä. Niin Israel vihki heidät ja heidän kaupunkinsa tuhon omiksi. Ja sen paikan nimeksi pantiin Horma.	3. Ja Herra kuuli Israelin rukouksen: ja antoi heille Kanaanealaiset, ja he kirosivat heitä ja heidän kaupungeitansa. Ja kutsui sen paikan Horma.	21:3 Ja HERra cuuli Israelin rucouxen ja andoi heille Cananerit/ ja he kiroisit heitä ja heidän caupungeitans. Ja cudzui sen paican Horma.
21:4 Senjälkeen he lähtivät liikkeelle Hoorin vuorelta Kaislameren tietä kiertääksensä Edomin maan. Mutta matkalla kansa kävi kärsimättömäksi.	4. Sitte menivät he pois Horin vuoren tyköä, Punaisen meren tietä, vaeltamaan Edomilaisten maata ympäri. Ja kansa suuttui matkasta.	21:4 Sijtte menit he pois Horin vuoren tykö sitä tietä punaisen meren päin/ waeldaman Edomerein maata ymbärins. Ja Canssa suuttui matcast.

<p>21:5 Ja kansa puhui Jumalaa ja Moosesta vastaan: "Minkätähden te johdatitte meidät pois Egyptistä kuolemaan erämaahan? Eihän täällä ole leipää eikä vettä, ja me olemme kyllästyneet tähän huonoon ruokaan."</p>	<p>5. Ja kansa puhui Jumalaa ja Mosesta vastaan: miksi sinä toit meitä Egyptistä korpeen kuolemaan? Sillä ei tässä ole leipää eikä vettä, ja meidän sielumme suuttuu tähän huonoon ruokaan.</p>	<p>21:5 Ja puhui Jumalata ja Mosesta wastian: mixi sinä toit meitä Egyptist corpeen cuoleman? Sillä ei täsä ole leipä eikä wettä/ ja meidän sielum suuttu tähän huonon ruocan.</p>
<p>21:6 Silloin Herra lähetti kansan sekaan myrkkykäärmeitä, jotka purivat kansaa, niin että paljon kansaa Israelista kuoli.</p>	<p>6. Niin Herra lähetti kansan sekaan tuliset kärmeet, jotka kansaa purivat, niin että paljo kansaa Israelista kuoli.</p>	<p>21:6 Nijn HERra lähetti Canssan sekaan tuliset kärmet/ jotca Canssa purit/ nijn että paljo Canssa israelist cuoli.</p>
<p>21:7 Niin kansa tuli Mooseksen luo, ja he sanoivat: "Me teimme syntiä, kun puhuimme Herraa ja sinua vastaan. Rukoile Herraa, että hän poistaa kärmeet meidän kimpustamme." Ja Mooses rukoili kansan puolesta.</p>	<p>7. Niin tuli kansa Moseksen tykö, ja sanoivat: me teimme syntiä, puhuen Herraa ja sinua vastaan. Rukoile Herraa nämät kärmeet meidän seastamme ottamaan pois: ja Moses rukoili kansan edestä.</p>	<p>21:7 Nijn tulit he Mosexen tygö/ ja sanoit: me syndiä teim puhuden sinua ja HERra wastian. Rucoile HERra nämät kärmet meidän seastam ottaman pois. Moses rucoili Canssan edest.</p>
<p>21:8 Silloin Herra sanoi Moosekselle: "Tee itsellesi käärme ja pane se tangon päähän, niin jokainen purtu, joka siihen katsoo, jää eloon."</p>	<p>8. Niin sanoi Herra Mosekselle: tee sinulles tulinen käärme, ja nosta se merkiksi ylös: ja tapahtuu, että se joka purtu on, kuin hän katsoo sen päälle, niin hän elää.</p>	<p>21:8 Nijn sanoi HERra Mosexelle: tee sinulles käärme/ ja nosta se merkixi ylös: ja tapahtu että se joka purtu on/ ja cadzo sen päälle/ nijn hän elä.</p>
<p>21:9 Niin Mooses teki vaskikäärmeen ja pani sen tangon päähän; jos ketä kärmeet sitten purivat ja tämä katsoi vaskikäärmeeseen, niin hän jäi eloon.</p>	<p>9. Ja Moses teki vaskikäärmeen, ja nosti sen merkiksi ylös: ja tapahtui, että jos joku kärmeeltä purtiin, ja katsahti vaskikäärmeen päälle, niin hän jäi elämään.</p>	<p>21:9 Ja Moses teki waskikärmen/ ja nosti sen merkixi ylös/ että jos jocu kärmeildä purtin/ ja cadzatti sen waskikärmen päälle/ nijn hän jäi elämän.</p>
<p>21:10 Sitten israelilaiset lähtivät liikkeelle ja leiriytyivät Oobotiin.</p>	<p>10. Ja Israelin lapset läksivät, ja sioittivat heitänsä Obotiin.</p>	<p>21:10 JA Israelin lapset läxit ja sioitit heidäns Obothijn.</p>
<p>21:11 Ja he lähtivät liikkeelle Oobotista ja leiriytyivät Iije-Abarimiin siinä erämaassa, joka on Mooabista itään, auringon nousun puolella.</p>	<p>11. Ja läksivät Obotista, ja sioittivat itsensä Abarimin mäen tykö, siihen korpeen, joka Moabin kohdalla on, auringon nousemiseen päin.</p>	<p>21:11 Ja läxit Obothist/ ja sioitit heidäns Jimijn/ Abarimin mäen tygö/ sijhen corpeen joca Moabin cohdalla on itän päin.</p>
<p>21:12 Sieltä he lähtivät liikkeelle ja leiriytyivät Seredin laaksoon.</p>	<p>12. Sieltä läksivät he, ja sioittivat heitänsä Saredin ojan tykö.</p>	<p>21:12 Sieldä läxit he/ ja sioitit heidäns Saredin ojan tygö.</p>
<p>21:13 Sieltä he lähtivät liikkeelle ja leiriytyivät erämaahan tuolle puolelle Arnon-jokea, joka lähtee amorilaisten alueelta; sillä Arnon on Mooabin rajana Mooabin ja amorilaisten maan välillä.</p>	<p>13. Niin he sieltä menivät ulos, ja sioittivat heitänsä tälle puolen Arnonia, joka korvessa on, ja tulee Amorilaisten maan ääristä; sillä Arnon on Moabin ja Amorin välillä.</p>	<p>21:13 Nijn he sieldä menit ulos/ ja sioitit heidäns tälle puolen Arnonita/ joca corwes on/ ja tule Amorrerein maan ärist. Sillä Arnon on Moabin maan raja/ Moabin ja Amorin wälillä.</p>

21:14 Sentähden sanotaan "Herran sotien kirjassa": "Vaaheb Suufassa ja Arnonin laaksot	14. Siitä sanotaan Herran sotain kirjassa: Vaheb Suphassa, ja Arnonin ojat.	21:14 Sijtä sanotan HERran sotain kirjas: Wahebi Supha ja Arnonin oja.
21:15 ja laaksojen rinteet, jotka ulottuvat Aarin tienoille ja kallistuvat Mooabin rajaan."	15. Ja sen ojan juoksu, joka poikkeee Arin asumiseen, ja ulottuu Moabin rajaan.	21:15 Ja sen ojan lähde/ joca ulottu Arin asumiseen/ ja ulottu Moabiterein maan rajoin.
21:16 Ja sieltä he kulkivat Beeriin. Se oli se kaivo, josta Herra oli sanonut Moosekselle: "Kokoa kansa, niin minä annan heille vettä."	16. Ja sieltä läksivät he Beraan, se on se kaivo, josta Herra sanoi Mosekselle: kokoa kansa, ja minä annan heille vettä.	21:16 Ja sieldä läxit he caiwolle/ se on se caiwo/ josta HERra sanoi Mosexelle: coco Canssa/ minä annan heille wettä.
21:17 Silloin lauloi Israel tämän laulun: "Kuohu, kaivo! - laulakaa sille laulu -	17. Silloin veisasi Israel tämän virren: Nouse, kaivo, veisatkaat hänestä toinen toisellenne.	21:17 Silloin weisais Israel tämän wirren: Nouse caiwo/ weisatca hänelle.
21:18 kaivo, jonka ruhtinaat kaivoivat, kansan parhaat koversivat valtikallaan, sauvoillansa!" Ja siitä erämaasta he kulkivat Mattanaan	18. Tämä on se kaivo, jonka päämiehet kaivoivat, kansan johdattajat kaivoivat, lain opettajan kautta sauvallansa. Tästä korvesta matkustivat he Mattanaan.	21:18 Tämä on se caiwo/ jonga päämiehet caiwoit/ ja jonga Canssan Ruhtinat caiwoit/ opettajain ja heidän sauwains cautta. Tästä corwesta matcustit he Mathanaan.
21:19 ja Mattanasta Nahalieliin ja Nahalielista Baamotiin	19. Ja Mattanasta niin Nahalieliin, Ja Nahalielistä niin Bamotiin,	21:19 Ja Mathanast nijn Nahalielijn: ja Nahalielist nijn Bamothhijn.
21:20 ja Baamotista siihen laaksoon, joka on Mooabin maassa, Pisgan huipun juurella, joka kohoa yli erämaan.	20. Ja Bamotista siihen laaksoon, joka on Moabin kedolla, Pisgan kukkulaa kohden, joka katsahtaa korpeen päin.	21:20 Ja Bamothist nijn sijhen laxoon/ joca on Moabiterein maalla sen corkean wuoren tykönä Pisga/ joca cadzatta corpen päin.
21:21 Ja Israel lähetti sanansaattajat Siihonin, amorilaisten kuninkaan, tykö sanomaan:	21. Ja Israel lähetti sanansaattajat Sihonin Amorilaisten kuninkaan tykö, ja käski sanoa hänelle:	21:21 JA Israel lähetti sanan Sihonille/ Amorrerein Cuningalle/ ja käski sano hänelle:
21:22 "Salli minun kulkea maasi läpi. Me emme poikkea pelloille emmekä viinitarhoihin emmekä juo vettä kaivoista. Valtatietä me kuljemme, kunnes olemme päässeet sinun alueesi läpi."	22. Salli minun vaeltaa maakuntas lävitse: emme poikkee peltoihin, emmekä viinämäkiin, emmekä juo vettä kaivosta; maantietä myöten me vaellamme, siihenasti kuin me tulemme sinun maas ääristä ulos.	21:22 Salli minun waelda sinun maacundas läpidze/ en minä poicke sinun peldoijis/ engä wijnamäkijs/ engä me myös juo wettä sinun caiwostas/ maantietä myöden me waellam/ siihenasti cuin me tulem sinun maas äristä ulos.

21:23 Mutta Siihon ei sallinut Israelin kulkea alueensa läpi, vaan kokosi kaiken väkensä ja lähti Israelia vastaan erämaahan. Ja kun hän oli tullut Jahaaseen, ryhtyi hän taisteluun Israelia vastaan.	23. Mutta Sihon ei sallinut Israelin vaeltaa maakuntansa lävitse, vaan Sihon kokosi kaiken väkensä, ja meni Israelia vastaan korpeen, ja tuli Jaksaan, ja soti Israelia vastaan.	21:23 Mutta Sihon ei sallinut Israelin lasten waelda hänen maacundans läpidze/ waan cocois caiken wäkens/ ja meni Israeli wastan corpeen/ ja cuin hän tuli Jachsaan/ sodei hän Israeli wastan.
21:24 Mutta Israel voitti hänet miekan terällä ja valloitti hänen maansa Arnonista Jabbokiin, aina ammonilaisten maahan asti, sillä ammonilaisten raja oli varustettu.	24. Mutta Israel löi hänen miekan terällä, ja omisti hänen maansa Arnonista Jabbokiin asti, ja vielä Ammonin lapsiin saakka; sillä Ammonin maan ääret olivat vahvat.	21:24 Mutta Israel löi hänen miecan terällä/ ja omisti hänen maans Arnonist Jabokin asti/ ja wielä Ammonin lapsin saacka: sillä Ammonin maan äret olit wahwat.
21:25 Ja Israel valtasi sieltä kaikki kaupungit; ja Israel asettui kaikkiin amorilaisten kaupunkiin, Hesboniin ja kaikkiin sen tytärkaupunkeihin.	25. Ja näin Israel sai kaikki nämät kaupungit, ja Israel asui kaikissa Amorilaisten kaupungeissa, Hesbonissa ja kaikissa sen tyttärissä.	21:25 Ja näin Israel sai caicki nämät Caupungit/ ja asui caikis Amorrerein Caupungeis/ Hesbonis ja caikis hänen tyttärisäns.
21:26 Sillä Hesbon oli amorilaisten kuninkaan Siihonin kaupunki; hän oli näet käynyt sotaa entistä Mooabin kuningasta vastaan sekä vallannut häneltä kaiken hänen maansa Arnoniin asti.	26. Sillä Hesbonin kaupunki oli Sihonin Amorilaisten kuninkaan oma, ja hän soti ennen Moabilaisten kuninkaan kanssa, ja otti häneltä kaiken hänen maansa Arnoniin asti.	21:26 Sillä Hesbonin caupungi oli Sihonin Amorrerein Cuningan oma/ ja hän sodei ennen Moabiterein Cuningan cansa/ ja otti caiken hänen maans Arnonin asti.
21:27 Sentähden runosepät sanovat: "Tulkaa Hesboniin! Rakennettakoon ja varustettakoon Siihonin kaupunki.	27. Siitä sananlaskussa sanotaan: tulkaat Hesboniin: rakennettakoon ja valmistettakoon Sihonin kaupunki;	21:27 Sijtä sanan lascus sanotan: tulcat Hesbonijn/ rakendamän ja wahwistaman Sihonin Caupungi:
21:28 Sillä tuli lähti Hesbonista, liekki Siihonin kaupungista; se kulutti Aar-Mooabin, Arnonin kukkulain valtiaat.	28. Sillä tuli on käynyt Hesbonista ulos, ja liekki Sihonin kaupungista: se on kuluttanut Moabin Arin, ja Arnonin korkeuden asuwait.	21:28 Sillä tuli on käynyt Hesbonist ulos/ ja liecki Sihonin Caupungist. Hän on culuttanut Moabiterein Arin/ ja Arnonin corkeuden asuwait.
21:29 Voi sinua, Mooab! Sinä hukuit, Kemoksen kansa! Poikiensa hän salli tulla pakolaisiksi, tyttärensä amorilaisten kuninkaan Siihonin vangeiksi.	29. Voi sinuas Moab! sinä Kamosin kansa olet hukkunut! Hän saatti poikansa pakolaiseksi ja hänen tyttärensä vangiksi, Sihonille Amorilaisten kuninkaalle.	21:29 Woi sinuas Moab/ sinä Camonin Canssa olet huckunut. Hänen poicans lyötin paosa/ ja hänen tyttärens wietin fangina Sihonin Amorrerein Cuningan tygö.
21:30 Me ammuimme heidät, Hesbon kukistui Dibonia myöten; me hävitimme Noofahiin asti, aina Meedebaan saakka."	30. Me olemme heitä ampuneet, Hesbon on kukistettu Diboniin asti: me hävitimme heitä hamaan Nophaan, joka Medebaan ulottuu.	21:30 Heidän cunnians tuli tyhjäxi/ Hesbonist nijn Dibonijn/ ja hän häwitettin Nophan asti/ joca Medbahan ulottu.
21:31 Niin Israel asettui amorilaisten maahan.	31. Ja niin Israel asui Amorilaisten maakunnassa.	21:31 Ja nijn Israel asui Amorrerein maacunnas.

21:32 Ja Mooses lähetti vakoilemaan Jaeseria, ja he valloittivat sen tytärikaupungit; ja hän karkoitti amorilaiset, jotka siellä olivat.	32. Sitte lähetti Moses vakoimaan Jaeseria, ja he voittivat sen tyttärinensä, ja omistivat ne Amorilaiset, jotka siinä asuivat.	21:32 Ja Moses lähetti wacojat Jaeserin/ ja woitit sen tyttärinens ja omisti ne Amorrerit jotca signä asuit.
21:33 Sitten he kääntyivät toisaalle ja kulkivat Baasanin tietä. Silloin lähti Oog, Baasanin kuningas, heitä vastaan, hän ja kaikki hänen väkensä, Edreihin taistelemaan.	33. Ja he palasivat ja menivät ylöspäin tietä Basaniin. Niin Og, Basanin kuningas, meni heitä vastaan, hän ja kaikki hänen väkensä, sotimaan Edreissä.	21:33 Ja he palaisit ja menit ylöspäin sitä tietä Basanin. Nijn Og Cuningas Basanijst meni heitä wastan wäkinens/ sotiman Edreis.
21:34 Mutta Herra sanoi Moosekselle: "Älä pelkää häntä, sillä minä annan sinun käteesi hänet ja kaiken hänen kansansa ja maansa. Ja tee hänelle, niinkuin teit Siihonille, amorilaisten kuninkaalle, joka asui Hesbonissa."	34. Ja Herra sanoi Mosekselle: älä pelkää häntä, sillä minä annoin hänen sinun käsiis, sekä kaiken hänen väkensä, että hänen maansa: ja sinun pitää tekemän hänelle niinkuin sinä Siihonille Amorilaisten kuninkaalle teit, joka Hesbonissa asui.	21:34 Ja HERra sanoi Mosexelle: älä pelkä händä: sillä minä annoin hänen sinun käsijs/ sekä hänen maacundans ja caiken Canssan/ tee hänelle nijncuin sinä Siihonille Amorrerein Cuningalle teit/ joca Hesbonis asui.
21:35 Ja he voittivat hänet ja hänen poikansa ja kaiken hänen väkensä, päästämättä pakoon ainoatakaan. Niin he valloittivat hänen maansa	35. Ja he löivät hänen ja hänen poikansa ja hänen väkensä, siihenasti ettei yksikään elämään jäänyt, ja he valloittivat hänen maansa.	21:35 Ja he löit hänen ja hänen poicans/ ja caiken hänen wäkens/ siihenasti/ ettei yxikän eläwänä löytyt/ ja omisti hänellens maacunnan.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu
22:1 Sitten israelilaiset lähtivät liikkeelle ja leirytyivät Mooabin arolle, Jordanin tuolle puolelle, Jerikon kohdalle.	1. Sitte menivät Israelin lapset sieltä, ja sioittivat heitänsä Moabin kedoille, toiselle puolelle Jordania, Jerihon kohdalla.	22:1 Sijtte menit Israelin lapset sieldä/ ja sioitit heidäns Moabitin kedoille/ toiselle puolelle Jordanin/ joca on Jerihon cohdalla.
22:2 Mutta Baalak, Sipporin poika, näki kaiken, mitä Israel oli tehnyt amorilaisille.	2. Ja koska Balak Zipporin poika näki kaikki, mitä Israel teki Amorilaisille,	22:2 JA cosca Balac Ziporin poica näki caicki mitä Israel teki Amorrereille.
22:3 Ja Mooab pelkäsi tätä kansaa suuresti, kun sitä oli niin paljon; ja Mooab kauhistui israelilaisia.	3. Ja että Moabilaiset sangen suuresti pelkäsivät sitä kansaa heidän paljoutensa tähden, ja että Moabilaiset kauhistuivat Israelin lapsia,	22:3 Ja että Moabiterit sangen suurest pelkäisit sitä Canssa heidän paljoudens tähden/ ja että Moabiterit hämmästyit Israelin lapsia.
22:4 Mooab sanoi Midianin vanhimmille: "Nyt tuo lauma syö puhtaaksi kaiken meidän ympäriltämme, niinkuin härkä syö kedon vihannuuden." Ja Baalak, Sipporin poika, oli Mooabin kuninkaana siihen aikaan.	4. Niin sanoivat he Midianilaisten vanhimmille: Tämä kansa syö puhtaaksi kaikki, mitä ympäristöllämme on, niinkuin härkä syö vihannon laitumelta. Ja Balak Zipporin poika oli siihen aikaan Moabilaisten kuningas.	22:4 Ja sanoit Midianiterein wanhimmille: tämä Canssa syö caicki mitä meidän ymbäristölläm on/ nijncuin härkä syö ruohot laituumelda. Ja Balac Ziporin poica oli sijhen aican Moabiterein Cuningas.

22:5 Hän lähetti sanansaattajat Bileamin, Beorin pojan, tykö Petoriin, joka on Eufraatvirran varrella, heimolaistensa maahan, kutsumaan häntä ja käski sanoa hänelle: "Katso, Egyptistä on lähtenyt liikkeelle kansa; katso, se on tulvinut yli maan ja asettunut minua lähelle.	5. Ja hän lähetti sanan Petoriin, Bileamille Beorin pojalle, joka asui virran tykönä, kansansa lasten maalla, kutsumaan häntä, sanoen: katso, kansa on lähtenyt Egyptistä, katso, se peittää maan piirin, ja asettaa leirinsä minua vastaan.	22:5 Ja hän lähetti sanan Bileamille Beorin pojalle/ Pethorijn/ joca asui virran tykönä/ hänen Canssans lasten maalla/ että he cudzuisit händä/ ja sanoisit hänelle: cadzo/ Canssa on lähtenyt Egyptist/ se peittä maan pijrin ja asetta leirins minua wastan.
22:6 Tule siis ja kiroa minun puolestani tämä kansa, sillä se on minua väkevämpi; ehkä minä sitten saan sen voitetuksi ja karkoitetuksi maasta. Sillä minä tiedän, että jonka sinä siunaat, se on siunattu, ja jonka sinä kiroot, se on kirottu."	6. Tule siis nyt ja kiroo minulle tämä kansa; sillä se on minua väkevämpi, että minä löisin häntä, ja hänen maaltani karkottaisin ulos; sillä minä tiedän, ketä sinä siunaat, se on siunattu, ja jota sinä kiroot, se on kirottu.	22:6 Tule siis ja kiroa minulle tämä Canssa: sillä se on minua wäkewämpi/ että minä löisin händä ja maaldani carcotaisin: sillä minä tiedän/ ketä sinä siunat/ se on siunattu/ ja jota sinä kiroot/ se on kirottu.
22:7 Niin Mooabin vanhimmat ja Midianin vanhimmat lähtivät matkaan, tietäjänpalkka mukanaan. Ja kun he saapuivat Bileamin luo, puhuivat he hänelle Baalakin sanat.	7. Ja Moabilaisten vanhimmat ynnä Midianilaisten vanhimpain kanssa menivät sinne, ja heillä oli noitumisen palkka kädessänsä. Ja koska he tulivat Bileamin tykö, sanoivat he hänelle Balakin sanat.	22:7 JA Moabiterein wanhimmat ynnä Midianiterein wanhimmitten cansa menit sinne: ja heillä oli noitumisen palcka kädesäns. Ja he menit Bileamin tygö/ ja sanoit hänelle Balakin sanat.
22:8 Hän vastasi heille: "Viipykää täällä tämä yö, niin minä annan teille vastauksen sen mukaan, kuin Herra minulle puhuu." Silloin jäivät moabilaisten päämiehet Bileamin luo.	8. Ja hän sanoi heille: olkaat tässä yö, niin minä sanon teille vastauksen, mitä Herra minulle sanova on. Niin olivat Moabilaisten päämiehet Bileamin tykönä.	22:8 Ja hän sanoi hänelle: olcat täsä yö/ nijn minä sanon teille wastauxen/ mitä HERra minulle sanowa on. Nijn olit Moabiterein päämiehet Bileamin tykönä.
22:9 Niin Jumala tuli Bileamin tykö ja kysyi: "Keitä ovat ne miehet, jotka ovat sinun luonasi?"	9. Ja Jumala tuli Bileamin tykö ja sanoi: mitkä miehet ne sinun tykönäs ovat?	22:9 Ja Jumala tuli Bileamin tygö/ ja sanoi: mitkä miehet ne owat/ jotca sinun tykönäs owat.
22:10 Bileam vastasi Jumalalle: Baalak, Sipporin poika, Mooabin kuningas, on lähettänyt heidät tuomaan minulle tämän sanan:	10. Ja Bileam sanoi Jumalalle: Balak Zipporin poika, Moabilaisten kuningas, lähetti minun tyköni:	22:10 Ja Bileam sanoi Jumalalle: Balac Ziporin poica Moabiterein Cuningas lähetti heidän minun tygöni.
22:11 'Katso, kansa on lähtenyt Egyptistä ja on tulvinut yli maan; tule siis, kiroa se minun puolestani, ehkä sitten voin ryhtyä taisteluun sitä vastaan ja karkoittaa sen'."	11. Katso, kansa läksi Egyptistä ja peittää maan piirin: tule siis ja kiroo heitä minulle, että minä voisin sotia heitä vastaan ja karkottaisin heitä pois.	22:11 Cadzo/ Canssa läxi Egyptist ja peittä maan. Tule siis ja kiroa heitä minulle/ että minä voisin sotia heitä wastan ja carcotaisin heitä.
22:12 Mutta Jumala sanoi Bileamille: "Älä mene heidän kanssaan äläkä kiroa sitä kansaa, sillä se on siunattu."	12. Mutta Jumala sanoi Bileamille: älä mene heidän kanssansa, äläkä kiroo kansaa, sillä se on siunattu.	22:12 Mutta Jumala sanoi Bileamille: älä mene heidän cansans/ älä myös kiroa sitä Canssa/ sillä se on siunattu.

22:13 Niin Bileam nousi aamulla ja sanoi Baalakin päämiehille: "Menkää takaisin maahanne, sillä Herra ei ole sallinut minun lähteä teidän kanssanne."	13. Silloin Bileam nousi varhain aamulla ja sanoi Balakin päämiehille: menkää maallenne; sillä ei Herra salli minun teidän kanssanne mennä.	22:13 Silloin Bileam nousi warhain amulla/ ja sanoi Balakin päämiehille: mengät teidän maallen: sillä ei HERra salli minua teidän cansan menemän.
22:14 Silloin nousivat Mooabin päämiehet ja tulivat Baalakin luo ja sanoivat: "Bileam ei suostunut lähtemään meidän kanssamme."	14. Ja Moabilaisten päämiehet nousivat ja tulivat Balakin tykö, ja sanoivat: ei Bileam tahdo tulla meidän kanssamme.	22:14 JA Moabiterein päämiehet nousit ja tulit Balakin tygö/ ja sanoit: ei Bileam mene meidän cansam.
22:15 Mutta Baalak lähetti uudestaan päämiehiä matkaan, vielä useampia ja arvokkaampia kuin edelliset.	15. Niin lähetti Balak päämiehet, vielä usiammat ja jalommat entisiä,	22:15 Nijn lähetti Balac wielä usiammat ja jalommat päämiehet endisitä.
22:16 Ja he saapuivat Bileamin luo ja sanoivat hänelle: "Näin sanoo Baalak, Sipporin poika: 'Älä kieltäydy tulemasta minun luokseni."	16. Jotka tultuansa Bileamin tykö sanoivat hänelle: Näin Balak Zipporin poika sanoo sinulle: älä estele tulemasta minun tyköni;	22:16 Jotca tulduans Bileamin tygö/ sanoit hänelle: näin Balac Ziporin poica sano sinulle: älä estele tulemastas minun tygöni:
22:17 Sillä minä palkitsen sinut ylenpalttisesti ja teen kaiken, mitä minulta vaadit; tule siis ja kiroa minun puolestani tämä kansa."	17. Sillä minä teen sinulle suuren kunnian, ja mitä sanot minulle, sen minä myös teen: tule siis ja kiroo minulle tämä kansa.	22:17 Sillä minä teen sinulle suuren cunnian/ ja mitä sanot minulle/ sen minä myös teen/ tule sijs ja kiroa minulle tämä Canssa.
22:18 Mutta Bileam vastasi ja sanoi Baalakin palvelijoille: "Vaikka Baalak antaisi minulle talonsa täyden hopeata ja kultaa, en sittenkään voisi, en pienessä enkä suuressa, rikkoa Herran, minun Jumalani, käskyä.	18. Niin vastasi Bileam, ja sanoi Balakin palvelioille: jos Balak antais minulle huoneensa täyden hopiaa ja kultaa, niin en minä sittenkään taida Herran minun Jumalani sanaa käydä ylitse tekemään vähää elikkä paljoa.	22:18 Nijn wastais Bileam/ ja sanoi Balakin palwelioille: jos Balac andais minulle huonens täyden hopiata ja culda en minä cuitengan HERran minun Jumalani sana käy ylidze tekemän wähä elickä paljo.
22:19 Mutta jääkää nyt tänne tekin täksi yöksi, saadakseni tietää, mitä Herra vielä minulle sanoo."	19. Vaan olkaat kuitenkin tekin tämä yö tässä, niin minä tahdon tiedustaa, mitä Herra vielä minun kanssani puhuva on.	22:19 Waan olcat wielä tämä yö täsä tietäxeni mitä HERra wielä minun cansani puhuwa on.
22:20 Niin Jumala tuli Bileamin tykö yöllä ja sanoi hänelle: "Jos nämä miehet ovat tulleet kutsumaan sinua, niin nouse ja lähde heidän kanssaan, mutta tee vain se, mitä minä sinulle sanon."	20. Silloin Jumala tuli yöllä Bileamin tykö ja sanoi hänelle: jos ne miehet ovat tulleet kutsumaan sinua, niin nouse ja mene heidän kanssansa, vaan kuitenkin, mitä minä sinulle sanon, sen pitää sinun tekemän.	22:20 Silloin Jumala tuli yöllä Bileamin tygö/ ja sanoi hänelle: ongo ne miehet tullet cudzuman sinua? nijn nouse ja mene heidän cansans: waan cuitengin mitä minä sinulle sanon/ sen pitä sinun tekemän.
22:21 Ja Bileam nousi aamulla, satuloi aasintammansa ja lähti matkaan Mooabin päämiesten kanssa.	21. Niin Bileam nousi varhain aamulla, valjasti aasinsa ja seurasi Moabilaisten päämiehiä.	22:21 Nijn Bileam nousi warhain amulla/ radsasti Asins/ ja seurais Moabiterein päämiehiä.

22:22 Mutta kun hän lähti, syttyi Jumalan viha, ja Herran enkeli asettui tielle estämään häntä, hänen ratsastaessaan aasintammallaan, kaksi palvelijaa mukanaan.	22. Mutta Jumalan viha julmistui, että hän sinne meni. Ja Herran enkeli seiso tiellä häntä vastassa, mutta hän ajoi aasillansa ja kaksi hänen palveliaansa oli hänen kanssansa.	22:22 Mutta Jumalan wiha julmistui/ että hän sinne meni. Ja HERran Engeli astui tielle seisoman händä wastan. Mutta hän ajoi Asillans ja caxi nuorucaista hänen cansans.
22:23 Kun aasintamma näki Herran enkelin seisovan tiellä, paljastettu miekka kädessänsä, niin se poikkesi tieltä ja meni peltoon. Mutta Bileam löi aasintammaa palauttaaksensa sen tielle.	23. Ja aasi näki Herran enkelin seisovan tiellä ja hänen miekkansa vedetyn ulos hänen kädessänsä, niin aasi poikkesi tieltä ja meni kedolle: vaan Bileam löi aasia ohjataksensa häntä tielle.	22:23 Ja Asi näki HERran Engelin seisowan tiellä ja awojoman miecan hänen kädesäns/ nijn Asi poickeis tieldä kedolle: waan Bileam löi händä tietä myöden käymän.
22:24 Sitten Herran enkeli asettui solaan viinitarhojen välille, jossa oli kiviaita kummallakin puolella.	24. Niin Herran enkeli astui ahtaasen tanhuaan, viinamäen vaiheelle, jossa aidat molemmin puolin olivat.	22:24 Nijn HERran Engeli astui ahtaseen tanhuaan/ winamäen aitain waihelle/ josa aidat molemmin puolin olit.
22:25 Kun aasintamma näki Herran enkelin, niin se painautui aitaan ja likisti Bileamin jalkaa aitaan vasten. Ja hän löi sitä vielä kerran.	25. Ja koska aasi näki Herran enkelin, ahdisti hän itsensä aitaan vastaan, ja likisti Bileamin jalan aitaan vastaan, ja sitte hän kovemmin löi häntä.	22:25 Ja cosca Asi näki HERran Engelin/ ahdisti hän idzens aita wasten/ ja likisti Bileamin jalan aita wasten/ ja sijtte hän cowemmin löi händä.
22:26 Silloin Herran enkeli taas meni edemmäs ja asettui ahtaaseen paikkaan, jossa ei ollut tilaa väistyä oikealle eikä vasemmalle.	26. Niin Herran enkeli meni edespäin ja seiso ahtaassa paikassa, kussa ei ollut varaa poiketa oikialle eli vasemmalle puolelle.	22:26 Nijn HERran Engeli meni edespäin caickein ahtaimbaan paikkaan/ cusa ei ollut wara poiketa oikialle eli wasemalle puolelle.
22:27 Kun aasintamma näki Herran enkelin, laskeutui se maahan Bileamin alla. Silloin Bileamin viha syttyi, ja hän löi aasintammaa sauvalla.	27. Ja kuin aasi näki Herran enkelin, laski hän Bileamin alla polvillensa; niin Bileam sangen suuresti vihastui ja löi aasia sauvallansa.	22:27 Ja cuin Asi näki HERran Engelin/ laski hän Bileamin ala polwillens. Nijn Bileam sangen suurest wihastui ja löi Asia sauwallans.
22:28 Niin Herra avasi aasintamman suun, ja se sanoi Bileamille: "Mitä minä olen sinulle tehnyt, koska lyöt minua jo kolmannen kerran?"	28. Silloin Herra avasi aasin suun, ja se sanoi Bileamille: mitä minä olen rikkonut sinua vastaan, ettäs minua kolmasti hosunut olet?"	22:28 SIlloin HERra awais Asin suun/ ja hän sanoi Bileamille: mitä minä olen rickonut sinua wastan/ ettäs minua colmasti hosunut olet?"
22:29 Bileam vastasi aasintammalle: "Sinä olet pitänyt minua pilkkanasi. Olisipa minulla miekka kädessäni, niin nyt minä sinut tappaisin."	29. Bileam sanoi aasille: ettäs pilkkasit minua. Jos minun kädessäni miekka olis, niin minä sinun tappaisin.	22:29 Bileam sanoi Asille: ettäs pilckasit minua: josca minun kädesäni miecka olis/ nijn minä sinun tappaisin.

22:30 Mutta aasintamma sanoi Bileamille: "Enkö minä ole sinun aasintammasi, jolla olet ratsastanut kaiken aikasi tähän päivään asti? Onko minun ollut tapana tehdä sinulle näin?" Hän vastasi: "Ei."	30. Sanoi aasi Bileamille: enkö minä ole sinun aasis, jolla sinä tähän asti ajanut olet? olenko siis minä ikänä ennen niin tehnyt sinua vastaan ? Hän vastasi: et.	22:30 Sanoi Asi Bileamille: engöstä minä sinun Asis ole/ jolla sinä tähän asti ajoit? olengo siis minä ikänäns ennen nijn tehnyt sinua wastian? Hän wastais: et.
22:31 Niin Herra avasi Bileamin silmät, niin että hän näki Herran enkelin seisovan tiellä, paljastettu miekka kädessänsä. Silloin hän kumartui ja heittäytyi kasvoilleen.	31. Silloin avasi Herra Bileamin silmät, että hän näki Herran enkelin seisovan tiellä, ja avoimen miekan hänen kädessänsä; ja hän kumarsi, ja lankeksi kasvoillensa.	22:31 Silloin awais HERra Bileamin silmät/ että hän näki HERran Engelin seisowan tiellä/ ja awojoman miecan hänen kädessäns/ ja hän cumarsi händä ja langeis caswoillens.
22:32 Niin Herran enkeli sanoi hänelle: "Minkätähden olet lyönyt aasintammaasi jo kolme kertaa? Katso, minä olen tullut sinua estämään, sillä ajattelemattomasti sinä olet lähtenyt tälle matkalle vastoin minun tahtoani.	32. Niin sanoi Herran enkeli hänelle: miksi sinä jo kolmasti sinun aasias hosuit? katsos, minä läksin sinua vastoin seisomaan; sillä tämä tie on nurja minun edessäni.	22:32 Nijn sanoi HERran Engeli hänelle: mixi sinä jo colmasti sinun Asias hosuit? cadzos/ minä läxin sinua wastoin seisoman: sillä tämä tie on minua wastoin.
22:33 Mutta aasintamma näki minut ja on väistynyt minun edestäni jo kolme kertaa. Ja jos se ei olisi väistynyt minun edestäni, niin minä olisin surmannut sinut, mutta jättänyt sen elämään."	33. Ja aasi näki minun, ja poikkesi jo kolme erää minun edestäni; vaan jollei hän olisi minun edestäni poikennut, niin minä nyt sinun tappaisin ja jättäisin aasin elämään.	22:33 Ja Asi näki minun ja poickeis jo colme erä minun edestäni/ waan jollei hän olis minun edestäni poikennut/ nijn minä nyt sinun tappaisin/ ja Asi jäis elämän.
22:34 Niin Bileam vastasi Herran enkelille: "Minä olen tehnyt syntiä; sillä minä en tiennyt, että sinä olit asettunut minua vastaan tielle. Mutta jos tämä ei ole sinulle mieleen, niin minä nyt palaan takaisin."	34. Niin Bileam sanoi Herran enkelille: minä olen syntiä tehnyt; sillä en minä tietänyt, että sinä seisoit minun vastassani tiellä. Nyt siis, jollei se sinulle kelpaa, niin minä palajan takaperin.	22:34 Nijn Bileam sanoi HERran Engelille: minä olen syndiä tehnyt: sillä en minä tiennyt/ että seisoit minun wastasani tiellä/ ja jollei se sinulle kelpa/ nijn minä palajan tacaperin.
22:35 Mutta Herran enkeli sanoi Bileamille: "Mene näiden miesten kanssa, mutta puhu ainoastaan se, minkä minä sinulle puhun." Niin Bileam lähti Baalakin päämiesten kanssa.	35. Ja Herran enkeli sanoi Bileamille: mene miesten kanssa, vaan ei sinun pidä puhuman muuta, kuin minä sinulle sanon: ja Bileam seurasi Balakin päämiehiä.	22:35 Ja HERran Engeli sanoi hänelle: mene nijden miesten cansa/ waan ei sinun muuta pidä puhuman/ cuin minä sinulle sanon/ ja nijn Bileam seurais Balakin päämiehiä.
22:36 Kun Baalak kuuli, että Bileam oli tulossa, meni hän häntä vastaan Iir-Mooabiin, joka on Arnonia pitkin kulkevalla rajalla, uloimmalla rajalla.	36. Koska Balak kuuli Bileamin tulevan, läksi hän häntä vastaan Moabilaisten kaupunkiin, joka Arnonin rajoissa on, juuri rajan äärellä.	22:36 COsca Balac cuuli Bileamin tulewan/ läxi hän händä wastian Moabiterein Caupungijn/ joca Arnonin rajois on/ heidän ärimmäisis rajoisans.

22:37 Ja Baalak sanoi Bileamille: "Enkö minä vartavasten lähettänyt kutsumaan sinua? Minkätähden et tahtonut tulla minun luokseni? Enkö minä muka voi sinua palkita?"	37. Ja Balak sanoi Bileamille: enkö minä sanaa lähettänyt sinun perääs, kutsumaan sinua? miksi siis et sinä tullut minun tyköni? vai luulitkos, etten minä olisi sen edestä sinua taitanut kunnioittaa?	22:37 Ja sanoi hänelle: engö minä sana lähettänyt sinun peräs/ cudzuman sinua? mixi sijs et sinä tullut minun tygöni? wai luulitcos/ etten minä olis sen edest sinua taitanut cunnioitta?
22:38 Mutta Bileam vastasi Baalakille: "Olenhan minä nyt tullut sinun luoksesi. Mutta onko minun vallassani puhua mitään? Minkä Jumala panee minun suuhuni, sen minä puhun."	38. Ja Bileam vastasi häntä: katso, minä tulin nyt sinun tykö; vaan onko minulla voimaa mitään puhua? Sen minkä Jumala minun suuhuni antaa, sen minä puhun.	22:38 Ja Bileam wastais händä: cadzo/ minä tulin sinun tygös/ vaan cuinga minä muuta puhun/ waan sen cuin Jumala minun suuhuni anda? sen minä puhun.
22:39 Niin Bileam lähti Baalakin kanssa, ja he saapuivat Kirjat-Husotiin.	39. Ja niin Bileam meni Balakin kanssa, ja he tulivat Kujakaupunkiin,	22:39 Ja nijn Bileam meni Balakin cansa/ ja he tulit cujaCaupungijn.
22:40 Ja Baalak teurasti raavaita ja lampaita ja lähetti ne Bileamille ja päämiehille, jotka olivat hänen luonansa.	40. Ja Balak uhrasi karjaa ja lampaita, ja lähetti Bileamin ja päämiesten perään, jotka hänen kanssansa olivat.	22:40 Waan Balac uhrais carja ja lambaita/ ja lähetti Bileamin ja päämiesten perään/ jotca hänen cansans olit.
22:41 Mutta seuraavana aamuna Baalak otti Bileamin mukaansa ja vei hänet Baamot-Baalin kukkulalle, josta hän näki reunimmaisena osan tuota kansaa.	41. Mutta huomeneltain tapahtui, että Balak otti Bileamin, ja vei hänen Baalin kukkulalle, näkemään sieltä kansan ääreen.	22:41 MUTta huomeneltain otti Balac Bileamin/ ja wie hänen Baalin cuckulalle näkemän sieldä Canssan äreen/
23 LUKU	23 LUKU	XXIII. Lucu
23:1 Ja Bileam sanoi Baalakille: "Rakenna minulle tähän seitsemän alttaria ja hanki minulle tänne seitsemän härkää ja seitsemän oinasta."	1. Ja Bileam sanoi Balakille: rakenna minulle tähän seitsemän alttaria, ja valmista minulle tässä seitsemän mullia, ja seitsemän oinasta.	23:1 Ja Bileam sanoi Balakille: rakenna minulle tähän seidzemen Altarita/ ja anna minulle seidzemen calpeja/ ja seidzemen oinasta.
23:2 Niin Baalak teki, niinkuin Bileam käski. Ja Baalak ja Bileam uhrasivat härän ja oinaan kullakin alttarilla.	2. Balak teki niinkuin Bileam sanoi, ja Balak ja Bileam uhrasivat (kullakin) alttarilla mullin ja oinaan.	23:2 Balac teki nijncuin Bileam hänelle sanoi. Ja he molemmin Balac ja Bileam uhraisit cullakin Altarilla calpein ja oinan.
23:3 Niin Bileam sanoi Baalakille: "Asetu tähän polttouhrisi ääreen, minä menen tuonne; ehkä minä saan kohdata Herran. Minkä hän minulle näyttää, sen minä ilmoitan sinulle." Ja hän meni eräälle autiolle kukkulalle.	3. Ja Bileam sanoi Balakille: seiso polttouhris tykönä, ja minä menen tuonne. Kukaties Herra tulee minua kohtaamaan, ja mitä hän minulle tietää antaa, sen minä tahdon sinulle ilmoittaa. Ja hän meni pois korkialle paikalle.	23:3 Ja Bileam sanoi Balakille: seiso polttouhris tykönä/ ja minä menen tuonne/ jos HERra cohta minun ja minulle tietä anda/ mitä minun sinulle sanoman pitä. Ja hän meni nopiast.

23:4 Ja Jumala tuli ja kohtasi Bileamin. Silloin tämä sanoi hänelle: "Seitsemän alttaria minä olen pannut kuntoon ja olen uhrannut härän ja oinaan kullakin alttarilla."	4. Ja Jumala kohtasi Bileamin; mutta hän sanoi hänelle: seitsemän alttaria minä valmistin, ja olen uhrannut mullin ja oinaan (joka) alttarilla.	23:4 Ja HERra cohtais Bileamin: mutta hän sanoi hänelle: Seidzemen Altarita minä walmistin/ ja olen jocaidzella Altarilla calpein ja oinan uhrannut.
23:5 Ja Herra pani sanat Bileamin suuhun ja sanoi: "Palaja Baalakin luo ja puhu hänelle näin."	5. Ja Herra pani Bileamin suuhun sanat, ja sanoi: palaja Balakin tykö ja puhu näin.	23:5 Ja HERra pani Bileamin suuhun sanat/ ja sanoi: palaja Balakin tygö/ ja puhu näin.
23:6 Niin hän palasi hänen luoksensa, ja hän seisoj siinä polttouhrinsa ääressä, hän ja kaikki Mooabin päämiehet.	6. Ja koska hän tuli jälleen hänen tykönsä, katso, niin hän seisoj polttouhrinsa tykönä, kaikkein Moabin päämiesten kanssa.	23:6 Ja cosca hän tuli jällens hänen tygöns/ cadzo/ nijn hän seisoj polttouhrins tykönä caickein Moabiterein päämiesten cansa.
23:7 Niin hän puhkesi lausumaan ja sanoi: "Aramista nouti minut Baalak, idän vuorilta Mooabin kuningas: 'Tule, kiroa minun puolestani Jaakob, tule ja sadattele Israelia.'	7. Niin alkoi hän puheensa ja sanoi: Syriasta on Balak Moabilaisten kuningas minua tuottanut, idän puolisilta vuorilta: tule ja kiroo minulle Jakob, tule sadattele Israelia.	23:7 Nijn alcoi hänen puhens/ ja sanoi: Syriast on Balac Moabiterein Cuningas minua tuottanut idän puolisilda vuorilda. 23:8 Tule ja kiro minulle Jacob/ tule sadattele Israeli.
23:8 Kuinka minä kiroaisin sen, jota ei Jumala kiroa, kuinka sadattelin sitä, jota ei Herra sadattele?	8. Kuinka minun pitää kirooman sitä, jota ei Jumalakaan kiroo? kuinka minä sitä sadattelen, jota ei Herrakaan sadattele?	Cuinga minun pitä kiroman sitä/ jota ei Jumalacan kiroa? cuinga minä sitä sadattelen/ cuin ei HERracan sadattele?
23:9 Minä näen sen kallioiden huipulta, minä katselen sitä kukkuloilta: katso, se on erillään asuva kansa, se ei lukeudu pakanakansojen joukkoon.	9. Sillä vuorten kukkuloilta minä hänen näen, ja korkeuksista minä häntä katselen. Katso, se kansa pitää asuman yksinänsä, ja ei pidä pakanain sekaan luettaman.	23:9 Sillä wuortein cuckuloilda minä hänen kyllä curkistelen/ ja corkeuxista minä händä kyllä cadzelen/ cadzo/ se Canssa pitä asuman yxinäns/ ja ei pidä pacanain secaa luettaman.
23:10 Kuka mittaa Jaakobin hiekkajyväset, kuka Israelin tomuhiukkasten luvun? Suotakoon minun kuolla oikeamielisten kuolema, olkoon minun loppuni niinkuin heidän."	10. Kuka lukee Jakobin tomus, ja neljännen osan Israelin lapsista? Minun sieluni kuolkoon vanhurskasten kuolemalla, ja minun loppuni olkoon niinkuin heidän loppunsa.	23:10 Cuca luke Jacobin tomun/ ja neljännen osan Israelin lapista? minun sielun cuolcan wanhurscasten cuolemalla/ ja minun luppun olcon nijncuin heidän loppuns.
23:11 Silloin Baalak sanoi Bileamille: "Mitä oletkaan minulle tehnyt! Minä toin sinut tänne vihollisiani kiroamaan, ja katso, nyt sinä heidät siunaat!"	11. Niin sanoi Balak Bileamille: mitä minun teet? Minä tuotin sinun kiroilemaan vihollisiani, ja katso, sinä täydellisesti siunaat heitä.	23:11 NIin sanoi Balac Bileamille: mitä minun teet? minä tuotin sinun kiroileman minun wiholistani/ ja cadzo/ sinä siunat heitä.
23:12 Mutta hän vastasi ja sanoi: "Eikö minun ole tarkoin puhuttava se, minkä Herra panee minun suuhuni?"	12. Hän vastasi, ja sanoi: eikö minun pidä sitä pitämän ja puhuman, mitä Herra minun suuhuni antaa?	23:12 Hän wastais/ ja sanoi: eikö minun pidä sitä pitämän ja puhuman/ cuin HERra minun suuhuni anda?

23:13 Niin Baalak sanoi hänelle: "Tule minun kanssani toiseen paikkaan, josta voit nähdä sen kansan, kuitenkin ainoastaan sen äärimmäisen reunan, et sitä kokonaisuudessaan, ja kiroa se minun puolestani sieltä."	13. Balak sanoi hänelle: tule siis minun kanssani toiseen paikkaan, jostas hänen saat nähdä. Ainoastaan hänen äärimäisensä sinä taidat nähdä, vaan et näe kaikkia: kiroo häntä minulle sieltä.	23:13 Balac sanoi hänelle: tulest siis minun cansan toiseen paikkaan/ jostas hänen ärimmäisensä/ ja et caickia näe/ kiro häntä siellä.
23:14 Ja hän vei hänet Vartijakedolle Pisga-vuoren huipulle ja rakensi siihen seitsemän alttaria ja uhrasi härän ja oinaan kullakin alttarilla.	14. Ja hän vei hänen Vartialakeudelle, Pisgan kukkulalle, ja rakensi seitsemän alttaria, ja uhrasi (joka) alttarilla mullin ja oinaan.	23:14 Ja hän wei hänen lakialle paicalle Pisgan vuoren cuckulalle/ ja rakensi seidzemen Altarita/ ja uhrais jocaidezella Altarilla calpein ja oinan.
23:15 Sitten Bileam sanoi Baalakille: "Asetu tähän polttouhrisi ääreen, ehkä hän kohtaa minua tuolla."	15. Ja hän sanoi Balakille: seiso tässä polttouhris tykönä, ja minä tahdon kohdata (häntä) tuolla.	23:15 Ja hän sanoi Balakille: seiso täsä polttouhris tykönä/ ja minä odotan tuolla.
23:16 Niin Herra tuli kohtaamaan Bileamia, pani sanat hänen suuhunsa ja sanoi: "Palaja Baalakin luo ja puhu hänelle näin."	16. Ja Herra tuli Bileamia vastaan, ja antoi sanat hänen suuhunsa, ja sanoi: mene jälleen Balakin tykö ja sano näin.	23:16 Ja HERra tuli Bileami wastan/ ja andoi hänen sanat suuhuns ja sanoi: mene jällens Balakin tygö/ ja sano näin.
23:17 Niin hän tuli hänen luoksensa, ja hän seiso siinä polttouhrinsa ääressä, Mooabin päämiehet kanssansa. Baalak kysyi häneltä: "Mitä Herra puhui?"	17. Ja kuin hän tuli hänen tykönsä jälleen, katso, hän seiso polttouhrinsa tykönä Moabin päämiesten kanssa. Ja Balak sanoi hänelle: mitä Herra sanoi?	23:17 Ja cuin hän tuli hänen tygöns jällens/ cadzo/ silloin seiso hän polttouhrins tykönä Moabiterein päämiesten cansa. Ja Balac sanoi hänelle: mitä HERra sanoi?
23:18 Niin hän puhkesi lausumaan ja sanoi: "Nouse, Baalak, ja kuule! Kuuntele minua, sinä Sipporin poika!	18. Ja hän toi puheensa edes, ja sanoi: nouse, Balak ja kuule, kuuntele minua, Zipporin poika:	23:18 Ja hän toi puhens edes/ ja sanoi: nouse Balac ja cuule/ käsitä corwijs mitä minä sanon/ sinä Ziporin poica.
23:19 Ei Jumala ole ihminen, niin että hän valhettelisi, eikä ihmislapsi, että hän katuisi. Sanoisiko hän jotakin eikä sitä tekisi, puhuisiko jotakin eikä sitä täyttäisi?	19. Ei ole Jumala ihminen, että hän valhettelis, taikka ihmisen lapsi, että hän jotakin katuis. Pitäiskö hänen jotakin sanoman, ja ei tekemän? Pitäiskö hänen jotakin puhuman, ja ei täyttämän?	23:19 Ei ole Jumala ihminen/ että hän walhettelis/ taicka ihmisen lapsi/ että hän jotakin catuis. Pidäiskö hänen jotakin sanoman ja ei tekemän? Pidäiskö hänen jotakin puhuman ja ei täyttämän?
23:20 Katso, minä olen saanut tehtäväkseni siunata: hän on siunannut, enkä minä voi sitä peruuttaa.	20. Katso, siunauksen olen minä saanut: hän myös siunasi, ja en minä taida sitä muuttaa.	23:20 Cadzo/ siunaman minä tänne tuotin/ minä myös siunan/ ja en taida sitä muutta.
23:21 Ei havaita vaivaa Jaakobissa eikä nähdä onnettomuutta Israelissa; Herra, hänen Jumalansa, on hänen kanssansa, riemuhuuto kuninkaalle kaikuu siellä.	21. Ei nähdä vääryyttä Jakobissa, eikä havaita pahuutta Israelissa. Herra hänen Jumalansa on hänen tykönänsä, ja Kuninkaan basuna on hänen seassansa.	23:21 Ei nähdä waewa Jacobis/ eikä työtä Israelis. HERra hänen Jumalans on hänen tykönäns/ ja Cuningan Basuna on hänen seasans.

23:22 Jumala vei sen pois Egyptistä; sen sarvet ovat kuin villihärän.	22. Jumala on hänen johdattanut Egyptistä: hänen väkevyytensä on niinkuin yksisarvisen väkevyytensä.	23:22 Jumala on hänen johdattanut Egyptistä/ hänen rohkeudens on nijncuin yxisarwillisen.
23:23 Sillä ei ole noituutta Jaakobissa eikä tavata taikuutta Israelissa. Aikanansa ilmoitetaan Jaakobille ja Israelille, mitä Jumala on tekvä.	23. Sillä ei yhtään velhoa ole Jakobissa eikä noitaa Israelissa: ajallansa pitää sanottaman Jakobille ja Israelille, mitä Jumala tehnyt on.	23:23 Sillä ei yhtän welho ole Jacobis/ eikä noita Israelis: ajallans pitä sanottaman Jacobist ja Israelist: milliset ihmets Jumala teke.
23:24 Katso, se on kansa, joka nousee kuin naarasleijona, joka kohoaa kuin leijona. Ei se paneudu levolle, ennenkuin on saalista syönyt ja juonut surmattujen verta."	24. Katso sen kansan pitää nouseman niinkuin syömäri jalopeura, ja karkaaman niinkuin tarkka jalopeura, ja ei pidä hänen maata paneman siihenasti että hän saaliin syö, ja juo niiden verta, jotka tapetut ovat.	23:24 Cadzo/ sen Canssan pitä nouseman nijncuin nuoren Lejonin/ ja carcaman nijncuin Lejonin/ ja ei pidä hänen maata paneman siihenasti että hän saalin syö/ ja juo nijden werta/ jotca tapetut owat.
23:25 Mutta Baalak sanoi Bileamille: "Älä kiroa sitä äläkä siunaa sitä."	25. Niin sanoi Balak Bileamille: ellet ollenkaan tahdo kirota heitä, niin älä suinkaan siunaakaan heitä.	23:25 NIin sanoi Balac Bileamille: ei sinun pidä kiroman eli siunaman heitä.
23:26 Mutta Bileam vastasi ja sanoi Baalakille: "Enkö minä puhunut sinulle näin: 'Kaikki, mitä Herra sanoo, on minun tehtävä'?"	26. Bileam vastasi, ja sanoi Balakille: enkö minä puhunut sinulle, sanoen: kaikki mitä Herra puhuva on, pitää minun tekemän?	23:26 Bileam wastais/ ja sanoi Balakille: engö minä sanonut sinulle? caicki mitä HERra minulle puhuva on/ pitä minun tekemän.
23:27 Niin Baalak sanoi Bileamille: "Tule, minä vien sinut toiseen paikkaan; ehkäpä on Jumalan silmissä otollista, että kiroat kansan minun puolestani sieltä."	27. Ja Balak sanoi Bileamille: tule, minä vien sinun toiseen paikkaan: mitämaks Jumalalle kelpaa, että häntä sieltä kirolisit minulle.	23:27 Balac sanoi hänelle: tule/ minä wien sinun toiseen paikkaan/ jos Jumalalle kelpa/ että häntä kirolisit minulle.
23:28 Ja Baalak vei Bileamin Peor-vuoren huipulle, joka kohoaa yli erämaan.	28. Ja Balak vei Bileamin Peorin vuoren kukkulalle, joka korpeen päin on.	23:28 Ja hän wei hänen Peorin vuoren cuckulalle/ joca corpen päin on.
23:29 Sitten Bileam sanoi Baalakille: "Rakenna minulle tähän seitsemän alttaria ja hanki minulle tänne seitsemän härkää ja seitsemän oinasta."	29. Ja Bileam sanoi Balakille: rakenna tähän minulle seitsemän alttaria, ja valmista minulle tässä seitsemän mullia ja seitsemän oinasta.	23:29 Ja Bileam sanoi Balakille: rakenna tähän minulle seidzemen Altarita/ ja tuo seidzemen calpeia/ ja seidzemen oinasta.
23:30 Ja Baalak teki, niinkuin Bileam käski, ja uhrasi härän ja oinaan kullakin alttarilla.	30. Balak teki niinkuin Bileam sanoi, ja uhrasi (kullakin) alttarilla mullin ja oinaan.	23:30 Balac teki nijncuin Bileam sanoi/ ja uhrais idzecullakin Altarilla calpein ja oinan.
24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu

24:1 Kun Bileam näki, että Israelin siunaaminen oli Herralle otollista, ei hän enää mennyt niinkuin aina ennen ennusmerkkejä etsimään, vaan käänsi kasvonsa erämaahan.	1. Koska Bileam näki kelpaavan Herralle, hän siunasi Israelia, ei mennyt hän pois, niinkuin ennen, etsimään ilmoitusta, vaan käänsi kasvonsa korpeen päin.	24:1 COsca Bileam näki kelpawan HERralle/ että hän siunais Israeli/ ei mennyt hän pois nijncuin ennen edzimän welhoutta/ waan käänsi caswons corpen päin.
24:2 Ja kun Bileam nosti silmänsä ja näki Israelin leiriytyneenä heimokunnittain, niin Jumalan Henki tuli häneen.	2. Ja Bileam nosti silmänsä ja näki Israelin sioittaneen itsensä sukukuntainsa jälkeen, ja Jumalan henki tuli hänen päällensä.	24:2 Nosti silmäns ja näki Israelin sioittanen heidän sucucundans jälkeen: Ja Jumalan hengi tuli hänen päällens.
24:3 Ja hän puhkesi lausumaan ja sanoi: "Näin puhuu Bileam, Beorin poika, näin puhuu mies, jonka silmä on avattu.	3. Ja hän toi edes puheensa, ja sanoi: näitä sanoo Bileam Beorin poika, näitä sanoo se mies, jonka silmät avatut ovat.	24:3 Ja hän alcoi puhens/ ja sanoi: näitä sano Bileam Beorin poica/ näitä sano se mies/ jonga silmät awatut owat:
24:4 Näin puhuu hän, joka kuulee Jumalan puheen, joka näkee Kaikkivaltiaan näkyjä, joka lankeaa loveen ja jonka silmät avataan.	4. Näitä sanoo se, joka kuulee Jumalan puheet, se, joka Kaikkivaltiaan ilmoitukset näkee, joka lankeaa maahan, ja hänen silmänsä avataan.	24:4 Näitä sano se/ joca cuule Jumalan puhet/ se joca sen caickiwaldian ilmoituxet näke/ joca lange ja hänen silmäns awatan.
24:5 Kuinka ihanat ovat sinun majasi, Jaakob, sinun asuinsijasi, Israel!	5. Kuinka kauniit ovat sinun majas, Jakob, ja sinun asumas, Israel?	24:5 Cuinga caunit owat sinun majas Jacob ja sinun asumas Israel?
24:6 Niinkuin laajat purolaaksot, niinkuin puutarhat virran varrella, niinkuin aloepuut, Herran istuttamat, niinkuin setripuut vesien vierillä!	6. Niinkuin ojat levitetään, niinkuin yrttitarha virran vieressä, niinkuin aloes, jonka Herra istuttaa, niinkuin sedripuu veden tykönä.	24:6 Nijncuin ojat lewitetän/ nijncuin Krydimaat wirran wieres/ nijncuin majat jotca HErra pane ylös/ nijncuin Cedripuu weden tykönä.
24:7 Vettä läikkyy sen vesisangoista, ja sen laihot saavat runsaasti vettä. Agagia mahtavampi on sen kuningas, ylhäinen sen kuningasvalta.	7. Veden pitää vuotaman hänen ämpäristänsä, ja hänen siemenensä on paljoissa vesissä. Hänen kuninkaansa pitää oleman korkiamman Agagia, ja hänen valtakuntansa pitää korotettaman.	24:7 Weden pitä wuotaman hänen ämbäristäns/ ja hänen siemenens tule suurexi wedexi. Hänen Cuningans pitä oleman corkiamman Agagi/ ja hänen waldacundans pitä corgotettaman.
24:8 Jumala vei sen pois Egyptistä; sen sarvet ovat kuin villihärän. Se syö suuhunsa viholliskansat, heidän luunsa se murskaa ja lävistää heidät nuolillansa.	8. Jumala johdatti hänen Egyptistä, hänen väkevyytensä on niinkuin yksisarvisen väkevyys: hänen pitää nielemän pakanat vihollisensa, ja heidän luunsa murentaman, ja nuolillansa ampuman lävitse.	24:8 Jumala johdatti hänen Egyptist/ hänen rohkeudens on nijncuin yxisarwillisen/ hänen pitä nielemän pacanat hänen wiholisens/ ja heidän luuns murendaman/ ja nuolillans ambuman läpidze.
24:9 Se on kyyristynyt, se on laskeutunut maahan kuin leijona, niinkuin naarasleijona - kuka uskaltaa sitä häiritä? Siunattu olkoon, joka sinua siunaa, kirottu, joka sinua kiroaa!"	9. Hän pani maata niinkuin tarkka jalopeura, ja niinkuin syömäri jalopeura: kuka tohtii herättää häntä? Siunattu olkoon se, joka sinua siunaa, kirottu olkoon se, joka sinua kiroo.	24:9 Hän pani maata nijncuin Lejoni ja nijncuin nuori Lejoni. Cuca tohti herättä händä? Siunattu olcon se/ joca sinua siuna/ kirottu olcon se/ joca sinua kiroa.

24:10 Silloin Baalak vihastui Bileamiin ja löi kätensä yhteen. Ja Baalak sanoi Bileamille: "Minä kutsuin sinut vihollisiani kiroamaan, ja nyt sinä olet siunannut heidät jo kolme kertaa.	10. Silloin Balakin viha julmistui Bileamia vastaan, ja löi käsiänsä yhteen, ja sanoi hänelle: minä kutsuin sinua kiroamaan vihollisiani, ja katso, sinä jo kolmasti täydellisesti siunasit heitä.	24:10 Silloin Balakin viha julmistui Bileami vastaan/ ja löi käsiäns yhten/ ja sanoi hänelle: minä cudzuin sinun kiroman minun wiholisiani. Ja cadzo/ sinä jo colmasti siunaisit heitä.
24:11 Mene tiehesi! Minä aioin sinua runsaasti palkita, mutta katso, Herra on sinulta palkan kieltänyt."	11. Pakene kohta sialles. Minä ajattelin kunnioittaa sinua suuresti, ja katso, Herra on sen kunnian estänyt sinulta.	24:11 Mene matcas/ sinne custas tullut olet. Minä ajattelin cunnioitta sinua/ waan HERra on sen cunnian estänyt sinulda.
24:12 Bileam vastasi Baalakille: "Enkö minä jo sanonut sinun sanansaattajillesi, jotka lähetit luokseni:	12. Ja Bileam puhui Balakille: enkö minä puhunut sanansaattajilles, kuin sinä lähetit minun tyköni, sanoen:	24:12 Bileam sanoi hänelle: engö minä sanonut sinun sanansaattailles/ cuins lähetit minun tygöni?
24:13 'Vaikka Baalak antaisi minulle talonsa täyden hopeata ja kultaa, en sittenkään voisi rikkoa Herran käskyä, en tehdä mitään oman mieleni mukaan, en hyvää, en paha.' Minkä Herra puhuu, sen minäkin puhun.	13. Jos Balak antais minulle huoneensa täyden hopiaa ja kultaa, en minä taida senvuoksi Herran sanaa käydä ylitse, tekemään hyvää eli paha minun mieleni jälkeen; vaan mitä Herra sanoo, sen pitää myös minun sanoman.	24:13 Jos Balac andais minun huonens täyden hopena ja culda/ en minä cuitengan HERran sana käy ylidze tekemän hywä eli paha minun mielen jälken. Waan mitä HERra sanoi/ sen pitää minun myös sanoman.
24:14 Ja nyt minä lähden kansani tykö, mutta sitä ennen minä ilmoitan sinulle, mitä tämä kansa on tekevä sinun kansallesi aikojen lopulla."	14. Ja nyt katso, koska minä menen kansani tykö, niin tule, minä neuvon sinua, mitä tämä kansa sinun kansalles tekevä on, viimeisellä ajalla.	24:14 Ja cadzo/ cosca minä menen Canssani tygö/ nijn tule minä neuwon sinua/ mitä tämä Canssa sinun Canssalles tekewä on wijmeisellä ajalla.
24:15 Ja hän puhkesi lausumaan ja sanoi: "Näin puhuu Bileam, Beorin poika, näin puhuu mies, jonka silmä on avattu.	15. Ja hän piti puheen, ja sanoi: näin sanoo Bileam Beorin poika, näin sanoo se mies, jonka silmät avatut ovat.	24:15 JA hän alcoi puhens/ ja sanoi: näin sano Bileam Beorin poica/ näin sano se mies/ jonga silmät awatut owat.
24:16 Näin puhuu hän, joka kuulee Jumalan puheen ja saa tietonsa Korkeimmalta, joka näkee Kaikkivaltiaan näkyjä, joka lankeaa loveen ja jonka silmät avataan:	16. Sen sanoo se, joka kuulee Jumalan puheen, ja se, jolla Ylimmäisen tieto on, joka näkee Kaikkivaltiaan ilmestyksen, joka lankeaa maahan, ja hänen silmänsä avataan:	24:16 Sen sano se joca cuule Jumalan puhen/ ja se jolla ylimmäisen tieto on/ joca näke caickiwaldian ilmestyxen/ joca lange ja hänen silmäns awatan.
24:17 Minä näen hänet, en kuitenkaan nyt, minä katselen häntä, en kuitenkaan läheltä. Tähti nousee Jaakobista, ja valtikka kohoaa Israelista. Se ruhjoo Mooabilta ohimot, pääläen kaikilta Seetin pojilta.	17. Minä saan nähdä hänen, mutta en nyt: minä katselen häntä, vaan en läheltä. Tähti nousee Jakobista, ja valtikka tulee Israelista, ja musertaa Moabin ruhtinaat, ja hävittää kaikki Setin lapset.	24:17 Minä saan nähdä hänen/ mutta en nyt/ minä curkistelen händä/ waan en läsnä. Tähti nouse Jacobist/ ja waltica tule Israelist. Ja muserta Moabin Ruhtinat/ ja häwittä caicki Sethin lapset.

24:18 Ja Edomista tulee alusmaa, Seir joutuu vihollistensa omaksi; mutta Israel tekee väkeviä tekoja.	18. Hän omistaa Edomin, ja Seir tulee vihollistensa vallan alle, vaan Israel tekee voimallisia töitä.	24:18 Hän woittaa Edomin/ ja Seir tule wiholistens wallan ala/ waan Israel saa woiton.
24:19 Ja Jaakobista tulee valtias, hän hävittää kaupungeista niihin pelastuneet."	19. Jakobista tulee hallitsia, ja hävittää mitä tähteeksi jäänyt on kaupungeista.	24:19 Jacobist tule hallidzia/ ja häwittä mitä tähteixi jäänyt on Caupungeist.
24:20 Ja kun hän näki Amalekin, niin hän puhkesi lausumaan ja sanoi: "Kansakunnista ensimmäinen on Amalek, mutta sen loppu on perikato."	20. Ja kuin hän näki Amalekilaiset, piti hän puheen ja sanoi: Amalek ensimmäinen pakanain seassa, vaan viimeiseltä sinä peräti hävitetään.	24:20 Ja cuin hän näki Amalechiterit/ alcoi hän puhens ja sanoi: Amalech ensimmäinen pacanain seas/ waan wijmeiseldä sinä peräti häwitetän.
24:21 Ja kun hän näki keeniläiset, niin hän puhkesi lausumaan ja sanoi: "Järkkymätön on sinun asumuksesi, ja kalliolle on pesäsi pantu.	21. Ja kuin hän näki Keniläiset, piti hän puheen, ja sanoi: sinun asumises on vahva, ja sinä teit pesäs kallioon,	24:21 Ja cosca hän näki Keniterit/ alcoi hän puhens/ ja sanoi: sinun asumises on wahwa/ ja sinä teit sinun pesäs callioon.
24:22 Mutta sittenkin Kain hävitetään: ei aikaakaan, niin Assur vie sinut vangiksi."	22. Vaan sinä Kain poltetaan, siihenasti kuin Assur vie sinun vankina pois.	24:22 Waan sinä Cain poltetan/ cosca Assur wie sinun fangina pois.
24:23 Ja hän puhkesi lausumaan ja sanoi: "Voi! Kuka jää enää elämään, kun Jumala tämän tekee!	23. Vihdoin piti hän puheen, ja sanoi: voi! kuka elää silloin, kuin väkevä Jumala näitä on tekevä?	24:23 Ja hän alcoi taas puhens/ ja sanoi: Ah cuca elä silloin/ cosca Jumala näitä teke?
24:24 Laivoja saapuu kittiläisten suunnalta, ja ne kurittavat Assurin ja kurittavat Eeberin. Hänkin on perikadon oma."	24. Ja haahdet Kittimin rannoilta kukistavat Assurin ja kukistavat Eeberin, vaan hän itse myös hukkuu.	24:24 Ja hahdet Chitimist hucuttawat Assurin ja Eeberin. Waan hän idze myös hucku.
24:25 Senjälkeen Bileam nousi, lähti matkaan ja palasi kotiinsa; ja myöskin Baalak lähti tiehensä	25. Ja Bileam nousi ja meni matkaansa, ja tuli jälleen siallensa, ja Balak myös meni tietänsä myöten.	24:25 Ja Bileam nousi ja meni matcaans/ ja tuli siallens jällens/ ja Balac myös meni maatcaans.
25 LUKU	25 LUKU	XXV. Lucu
25:1 Niin Israel asettui Sittimiin. Ja kansa rupesi irstailemaan Mooabin tyttärien kanssa.	1. Ja Israel asui Sittimissä, ja kansa rupesi tekemään huorin Moabilaisten tyttärien kanssa,	25:1 JA Israel asui Sittimis/ ja Canssa rupeis tekemän huorin Moabiteritten tyttärien cansa:
25:2 Nämä kutsuivat kansaa jumaliensa uhreille, ja kansa söi ja kumarsi heidän jumaliensa.	2. Jotka kutsuivat kansan epäjumalainsa uhrille: ja kansa söi, ja kumarsi heidän epäjumaliensa.	25:2 Jotca cudzuit Canssan epäjumalittens uhrille/ ja Canssa söit ja cumarsit epäjumalitans.
25:3 Kun Israel näin antautui palvelemaan Baal-Peoria, syttyi Herran viha Israelia kohtaan.	3. Ja Israel yhdisti itsensä BaalPeorin kanssa: niin Herran viha julmistui Israelia vastaan.	25:3 Ja Israel yhdisti idzens BaalPeorin cansa: nijn HERran wiha julmistui Israelis.

25:4 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Ota kansan kaikki päämiehet ja lävistä heidät paaluihin Herralle, vasten aurinkoa, että Herran vihan hehku kääntyisi pois Israelista."	4. Ja Herra sanoi Mosekselle: ota kaikki kansan päämiehet, ja hirtä heidät Herralle aurinkoa vastaan, että Herran vihan julmuus käännettäisiin Israelista pois.	25:4 Ja HERra sanoi Mosexelle: ota caicki Canssan päämiehet/ ja hirtä heitä HERralle Auringota wastan/ että HERran vihan julmuus käättäisin Israelist pois.
25:5 Niin Mooses sanoi Israelin tuomareille: "Surmatkoon jokainen miehistään ne, jotka ovat antautuneet palvelemaan Baal-Peoria."	5. Ja Moses sanoi Israelin tuomareille: jokainen tappakoon väkensä, jotka BaalPeorin kanssa ovat itsensä yhdistäneet.	25:5 Ja Moses sanoi Israelin Duomareille: jocainen tappacon hänen väkensä/ jotca BaalPeorin cansa owat idzens yhdistänet.
25:6 Ja katso, muuan mies israelilaisista tuli ja toi veljiensä luo midianilaisen naisen, Mooseksen ja kaiken israelilaisten seurakunnan nähden, kun nämä olivat itkemässä ilmestysmajan ovella.	6. Ja katso, mies Israelin lapsista tuli ja toi veljeinsä sekaan Midianilaisen vaimon, Mooseksen ja kaikkein Israelin lasten joukon nähden, jotka itkivät seurakunnan majan ovesa.	25:6 JA cadzo/ yxi mies Israelin lapsist tuli/ ja toi weljeins secaan Midianiterin waimon Mosexen ja caiken Canssan nähden/ jotca itkit seuracunnan majan owen edes.
25:7 Kun Piinehas, pappi Aaronin pojan Eleasarin poika, näki sen, nousi hän kansan keskeltä ja otti keihään käteensä	7. Kuin Pinehas Eleatsarin poika, papin Aaronin pojanpoika sen näki, nousi hän kansan keskeltä ja otti keihään käteensä,	25:7 Cosca Pinehas Eleazarin poica sen näki/ papin Aaronin pojan poica/ nousi hän Canssan keskeldä/ ja otti keihän käteens.
25:8 ja seurasi tuota Israelin miestä makuusuojaan ja lävisti heidät molemmat, Israelin miehen ja sen naisen, vatsan kohdalta. Silloin taukosi israelilaisilta vitsaus.	8. Ja meni Israelin miehen jälkeen makausmajaan, ja pisti heidät molemmat sekä Israelin miehen, että vaimon vatsasta lävitse: niin rangaistus lakkasi jälleen Israelin lapsista.	25:8 Ja meni sen Israelin miehen jälken huorahuoneseen/ ja pisti heidän molemmat sekä Israelin miehen/ että waimon wadzasta läpidzen/ nijn rangaistus lackais jällens Israelin lapsilda.
25:9 Ja niitä, jotka kuolivat tässä vitsauksessa, oli kaksikymmentäneljä tuhatta.	9. Ja siinä rangaistuksessa surmattiin neljäkolmattakymmentä tuhatta.	25:9 Ja sijnä rangaistuxes surmattin nejläcolmattakymmendä tuhatta.
25:10 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	10. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	25:10 Ja HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
25:11 "Piinehas, pappi Aaronin pojan Eleasarin poika, on kääntänyt minun vihani pois israelilaisista, kun hän on kiivaillut minun puolestani heidän keskuudessaan, niin ettei minun ole tarvinnut kiivaudessani tehdä loppua israelilaisista.	11. Pinehas Eleatsarin poika, papin Aaronin pojanpoika, on kääntänyt julmuuteni pois Israelin lasten päältä, siinä että hän oli kiivas minun kiivauteni tähden heidän keskellänsä, etten minä kiivaudessani hukuttanut Israelin lapsia.	25:11 Pinehas Eleazarin poica/ papin Aaronin pojan poica/ on kääändänyt minun julmudeni pois Israelin lasten päaldä/ hänen kijwaudesans minun tähteni/ etten minä minun kijwaudesani hucuttanut Israelin lapsia.
25:12 Sano siis: Katso, minä teen hänen kanssansa liiton hänen menestymiseksensä.	12. Sentähden sano: katso, minä annan hänelle minun rauhani liiton.	25:12 Sentähden sano: cadzo/ minä annan hänelle minun rauhani lijton.

25:13 Ja se tulee hänelle ja hänen jälkeläisillensä ikuiseksi pappeuden liitoksi, koska hän kiivaili Jumalansa puolesta ja toimitti sovituksen israelilaisille."	13. Ja hänellä ja hänen siemenellänsä hänen jälkeensä pitää oleman ijancaikkisen pappeuden liiton, että hän oli kiivas Jumalallensa ja sovitti Israelin lapset.	25:13 Ja hänellä ja hänen siemenellänsä pitää oleman ijancaikkisen pappeuden liiton/ että hän oli kijwas Jumalan tähden/ ja sowitti Israelin lapset.
25:14 Ja surmatun Israelin miehen nimi, sen, joka surmattiin midianilaisen naisen kanssa, oli Simri, simeonilaisen perhekunta-päämiehen Saalun poika.	14. Ja lyödyn Israelin miehen nimi, joka Midianilaisen vaimon kanssa lyötiin, oli Simri Salun poika, isän Simeonin huoneen päämies.	25:14 Ja sen Israelin miehen nimi/ joca sen Midianiterin vaimon cansa lyötiin/ oli Simri Salun poica/ Simeonin Isäin huonen päämies.
25:15 Ja surmatun midianilais-naisen nimi oli Kosbi, Suurin, midianilaisen perhekunnan heimopäällikön, tytär.	15. Mutta Midianilaisen vaimon nimi, joka myös lyötiin, oli Kosbi, Zurin, Midianin kansan huoneen päämiehen, tytär.	25:15 Mutta Midianiterin vaimon nimi/ joca myös lyötiin/ oli Casbi Zurin tytär/ joca sucucunnan päämies oli/ Midianiterein seas.
25:16 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	16. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	25:16 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
25:17 "Ahdistakaa midianilaisia ja tuhotkaa heidät.	17. Ahdistakaat Midianilaisia, ja lyökäät heitä.	25:17 Wahingoitcat Midianitereitä ja lyökät heitä:
25:18 Sillä he ahdistivat teitä viekkailla juonillansa, joilla he houkuttelivat teidät Peorin ja sisarensa Kosbin, midianilaisen päämiehen tyttären, ansaan, hänen, joka surmattiin Peorin vuoksi tapahtuneen vitsauksen päivänä."	18. Sillä he ovat teitä ahdistaneeet kavaluuksillansa, joilla he teidät pettäneet ovat Peorin kautta, ja sisarensa Kosbin kautta, Midianilaisten päämiehen tyttären, joka lyötiin rangaistuksen päivänä, Peorin tähden.	25:18 Sillä he owat teille wahingota tehnet heidän cawaluxillans/ jonga he teille tehnet owat Peorin cautta/ ja heidän sisarens Casbin cansa/ sen Midianiterin päämiehen tyttären/ joca lyötiin rangaistuxen päiwänä Peorin tähden.
26 LUKU	26 LUKU	XXVI. Lucu
26:1 Tämän vitsauksen jälkeen Herra puhui Moosekselle ja Eleasarille, pappi Aaronin pojalle, sanoen:	1. Ja tapahtui, rangaistuksen jälkeen, että Herra puhui Mosekselle ja Eleatsarille, papin Aaronin pojalle, sanoen:	26:1 JA rangaistuxen jälken/ puhui HERra Mosexelle ja Eleazarille/ papin Aaronin pojalle/ sanoden:
26:2 "Laskekaa koko israelilaisten seurakunnan väkiluku, kaksikymmenvuotiset ja sitä vanhemmat, perhekunnittain, kaikki Israelin sotakelpoiset miehet."	2. Lue koko Israelin lasten joukko kahdenkymmenen vuotiset ja sen ylitse, heidän isäinsä huoneen jälkeen, kaikki jotka sotaan Israelissa kelpaavat.	26:2 Lue coco Israelin lasten joucko cahdestkymmenest wuodest ja sen ylidze/ heidän Isäns huonesta/ caicki cuin sotaan Israelis kelpawat.
26:3 Ja Mooses ja pappi Eleasar puhuivat heille Mooabin arolla Jordanin luona, Jerikon kohdalla, sanoen:	3. Ja Moses ja pappi Eleatsar puhuivat heidän kanssansa, Moabin kedoilla, Jordanin tykönä, Jerihon kohdalla, sanoen:	26:3 Ja Moses ja pappi Eleazar puhuit heidän cansans Moabin kedoilla Jordanin tykönä Jerihota wastan/ sanoden:

26:4 "Kaksikymmenvuotiset ja sitä vanhemmat laskettakoon", niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut. Ja israelilaiset, jotka olivat lähteneet Egyptin maasta, olivat:	4. Ne jotka ovat kahdenkymmenen vuotiset ja sen ylitse, niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle ja Israelin lapsille, jotka Egyptistä lähteneet olivat.	26:4 Ne jotka ovat kahdenkymmenen vuotiset ja sen ylitse/ niinkuin HERRA oli käskenyt Mosekselle ja Israelin lapsille/ jotka Egyptistä lähteneet olivat.
26:5 Ruuben, Israelin esikoinen; Ruubenin jälkeläisiä olivat: Hanokista hanokilaisten suku, Pallusta pallulaisten suku,	5. Ruben Israelin esikoinen: Rubenin lapset: Hanok, josta on Hanokilaisten sukukunta: Pallu, siitä Pallulaisten sukukunta:	26:5 RUBEN Israelin esikoinen. Nämät olivat Rubenin lapset: Hanoch/ josta Hanochiterin sukucunda tulee: Pallu/ josta Palluiterin sukucunda tulee:
26:6 Hesronista hesronilaisten suku, Karmista karmilaisten suku.	6. Hetsron, hänestä Hetsronilaisten sukukunta: Karmi, josta Karmilaisten sukukunta:	26:6 Hezron/ josta Hezroniterin sukucunda tulee: Charmi/ josta Charmiterin sukucunda tulee.
26:7 Nämä olivat ruubenilaisten suvut. Ja katselmuksessa olleita oli heitä neljäkymmentäkolme tuhatta seitsemänsataa kolmekymmentä.	7. Nämät ovat Rubenilaisten sukukunnat. Ja heidän lukunsa oli kolmeviidettäkymmentä tuhatta seitsemänsataa ja kolmekymmentä.	26:7 Nämät ovat Rubenin sukucunnat. Ja heidän lukunsa kolmeviidettäkymmentä tuhatta/ seitsemänsataa ja kolmekymmentä.
26:8 Ja Pallun poika oli Eliab.	8. Mutta Pallun poika oli Eliab.	26:8 Mutta Pallun poika oli Eliab.
26:9 Ja Eliabin pojat olivat Nemuel ja Daatan ja Abiram. Nämä olivat ne kansan edusmiehet Daatan ja Abiram, jotka taistelivat Moosesta ja Aaronia vastaan Koorahin joukossa ja taistelivat Herraa vastaan,	9. Ja Eliabin pojat, Nemuel ja Datan ja Abiram. Nämät ovat Datan ja Abiram, jotka kutsuttiin kansasta, jotka asettivat heitänsä Moosesta ja Aaronia vastaan Koran eriseurassa, koska he asettivat heitänsä Herraa vastaan,	26:9 Ja Eliabin poika oli Nemuel Dathan ja Abiram. Nämät ovat Dathan ja Abiram/ jotka kutsuttiin kansasta/ jotka asettivat heitänsä Moosesta ja Aaronia vastaan Koran eriseuras/ koska he asettivat heitänsä HERRA vastaan.
26:10 jolloin maa avasi kitansa ja nieläisi heidät ja Koorahin, silloin kun hänen joukkonsa kuoli ja tuli kulutti kaksisataa viisikymmentä miestä; ja heistä tuli varoitusmerkki.	10. Ja maa avasi suunsa ja nieläisi heidät ja Koran, koska se eriseura kuoli, ja koska myös tuli söi viisikymmentä miestä kolmäsataa, ja tulivat merkiksi.	26:10 Ja maa avasi suunsa/ ja nieläisi heidän Koran cansa/ koska se eriseura kuoli/ ja koska myös tuli söi viisikymmentä miestä kolmäsataa/ ja tulivat merkiksi.
26:11 Mutta Koorahin pojat eivät kuolleet.	11. Vaan Koran lapset ei kuolleet.	26:11 Vaan Koran lapset ei kuolleet.
26:12 Simeonin jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat: Nemuelista nemuelilaisten suku, Jaaminista jaaminilaisten suku, Jaakinista jaakinilaisten suku,	12. Simeonin lapset heidän sukukunnassansa: Nemuel, hänestä Nemuelilaisten sukukunta: Jamin, hänestä Jaminilaisten sukukunta: Jakin, hänestä Jakinilaisten sukukunta:	26:12 SIMEONIN lapset heidän sukukunnassansa. Nemuel/ hänestä Nemueliterin sukucunda tulee: Jamin/ hänestä Jaminiterin sukucunda tulee: Jachin/ hänestä Jachiniterin sukucunda tulee:

26:13 Serahista serahilaisten suku, Saulista saulilaisten suku.	13. Sera, hänestä Seralaisten sukukunta: Saul, hänestä Saulilaisten sukukunta.	26:13 Serah/ hänestä Serahiterin sucucunda tule: Saul/ hänestä Sauliterin sucucunda tule:
26:14 Nämä olivat simeonilaisten suvut, kaksikymmentäkaksi tuhatta kaksisataa.	14. Nämä ovat Simeonilaisten sukukunnat, kaksikolmattakymmentä tuhatta ja kaksisataa.	26:14 Nämä ovat Simeonin sucucunnat/ caxicolmattakymmendä tuhatta ja caxisata.
26:15 Gaadin jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat: Sefonista sefoniilaisten suku, Haggista haggilaisten suku, Suunista suunilaisten suku,	15. Gadin lapset heidän sukukunnissansa: Sephon, hänestä Sephoniilaisten sukukunta: Haggi, hänestä Haggilaisten sukukunta: Suni, hänestä Sunilaisten sukukunta:	26:15 GAdin lapset heidän sucucunnissans. Siphon/ hänestä Siphoniterin sucucunda tule: Haggi/ hänestä Haggiterin sucucunda tule: Suni/ hänestä Suniterin sucucunda tule:
26:16 Osnista osnilaisten suku, Eeristä eeriläisten suku,	16. Osni, hänestä Osnilaisten sukukunta: Eri, hänestä Eeriläisten sukukunta:	26:16 Osni/ hänestä Osniterin sucucunda tule: Eri/ hänestä Eeriterin sucucunda tule:
26:17 Arodista arodilaisten suku, Arelista arelilaisten suku.	17. Arod, hänestä Arodilaisten sukukunta: Ariel, hänestä Arielilaisten sukukunta:	26:17 Arod/ hänestä Aroditerin sucucunda tule: Ariel/ hänestä Arieliterin sucucunda tule:
26:18 Nämä olivat Gaadin jälkeläisten suvut; katselmuksessa olleita oli heitä neljäkymmentä tuhatta viisisataa.	18. Nämä ovat Gadin lasten sukukunnat, heidän lukunsa jälkeen: neljäkymmentä tuhatta ja viisisataa.	26:18 Nämä ovat Gadin lasten sucucunnat/ heidän lucuns neljäkymmendä tuhatta ja wijsisata.
26:19 Juudan poikia olivat Eer ja Oonan, mutta Eer ja Oonan kuolivat Kanaanin maassa.	19. Juudan lapset, Ger ja Onan: ja Ger ja Onan kuolivat Kanaanin maalla.	26:19 JUdan lapset Ger ja Onan/ jotca molemmat cuolit Canaan maalla.
26:20 Ja Juudan jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat: Seelasta seelalaisten suku, Pereksestä perekseläisten suku, Serahista serahilaisten suku.	20. Ja Juudan lapset heidän sukukunnissansa olivat: Sela, hänestä Selanilaisten sukukunta: Perets, hänestä Peretsiläisten sukukunta: Sera, hänestä Seralaisten sukukunta:	26:20 Ja Judan lapset heidän sucucunnissans olit nämät: Sela/ häestä Selaniterin sucucunda tule: Perez/ hänestä Pereziterin sucucunda tule. Serah/ hänestä Serahiterin sucucunda tule:
26:21 Ja Pereksen jälkeläisiä olivat: Hesronista hesronilaisten suku, Haamulista haamulilaisten suku.	21. Mutta Peretsin lapset olivat, Hetsron, hänestä Hetsronilaisten sukukunta: Hamul, hänestä Hamulilaisten sukukunta.	26:21 Mutta Perezin lapset olit/ Hezron/ hänestä Hezroniterin sucucunda tule: Hamul/ häestä Hamuliterin sucucunda tule:
26:22 Nämä olivat Juudan suvut; katselmuksessa olleita oli heitä seitsemänkymmentäkuusi tuhatta viisisataa.	22. Nämä ovat Juudan sukukunnat, heidän lukunsa jälkeen: kuusikahdeksattakymmentä tuhatta ja viisisataa.	26:22 Nämä ovat Judan sucucunnat/ heidän lucuns cuusicahdexattakymmendä tuhatta ja wijsisata.

26:23 Isaskarin jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat: Toolasta toolalaisten suku, Puvvasta puunilaisten suku,	23. Isaskarin lapset heidän sukukunnissansa: Tola, hänestä Tolalaisten sukukunta: Phua, hänestä Phualaisten sukukunta.	26:23 ISascharin lapset heidän sucucunnisans/ Thola/ hänestä Tholaiterin sucucunda tule: Phua/ hänestä Phuaiterin sucucunda tule:
26:24 Jaasubista jaasubilaisten suku, Simronista simronilaisten suku.	24. Jasub, hänestä Jasubilaisten sukukunta: Simron, hänestä Simronilaisten sukukunta.	26:24 Jasub/ hänestä Jasubiterin sucucunda tule: Simron/ hänestä Simroniterin sucucunda tule.
26:25 Nämä olivat Isaskarin suvut; katselmuksessa olleita oli heitä kuusikymmentäneljätuhatta kolmesataa.	25. Nämät ovat Isaskarin sukukunnat, heidän lukunsa jälkeen: neljäseitsemättäkymmentä tuhatta ja kolmesataa.	26:25 Nämät owat Isascharin sucucunnat/ heidän lucuns neljäseidzemettäkymmendä tuhatta ja colmesata.
26:26 Sebulonin jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat: Seredistä serediläisten suku, Eelonista eelonilaisten suku, Jahlelista jahlelilaisten suku.	26. Sebulonin lapset heidän sukukunnissansa: Sered, hänestä Serediläisten sukukunta: Elon, hänestä Elonilaisten sukukunta: Jahlel, hänestä Jahlelilaisten sukukunta.	26:26 SEbulonin lapset heidän sucucunnisans/ Sered/ hänestä Serediterin sucucunda tule: Elon/ hänestä Eloniterin sucucunda tule: Jahel/ hänestä Jaheliterin sucucunda tule.
26:27 Nämä olivat sebulonilaisten suvut; katselmuksessa olleita oli heitä kuusikymmentä tuhatta viisisataa.	27. Nämät ovat Sebulonin sukukunnat, lukunsa jälkeen: kuusikymmentä tuhatta ja viisisataa.	26:27 Nämät owat Sebulonin sucucunnat/ heidän lucuns/ cuusikymmendä tuhatta ja wijsisata.
26:28 Joosefin jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat Manasse ja Ephraim.	28. Josephin lapset sukukunnissansa: Manasse ja Ephraim.	26:28 JOsephin lapset heidän sucucunnisans/ Manasse ja Ephraim.
26:29 Manassen jälkeläisiä olivat: Maakirista maakirilaisten suku. Ja Maakirille syntyi Gilead; Gileadista on gileadilaisten suku.	29. Manassen lapset: Makir, hänestä Makirilaisten sukukunta. Makir siitti Gileadin, hänestä Gileadilaisten sukukunta.	26:29 Manassen lapset olit Machir/ hänestä tule Machiriterin sucucunda. Machir sijtti Gileadin/ hänestä tule Gileaditerin sucucunda.
26:30 Nämä olivat Gileadin jälkeläisiä; Iieseristä iieseriläisten suku, Helekistä helekiläisten suku;	30. Nämät ovat Gileadin lapset: Jeser, hänestä Jeseriläisten sukukunta: Helek, hänestä Helekiläisten sukukunta:	26:30 Nämät owat Gileadin lapset/ Hieser/ hänestä tule Hieseriterin sucucunda: Helek/ hänestä tule Helekiterin sucucunda.
26:31 Asrielista asrielilaisten suku, Sekemistä sekemiläisten suku;	31. Asriel, hänestä Asrielilaisten sukukunta: Sikem, hänestä Sikemiläisten sukukunta.	26:31 Asriel/ hänestä tule Asrieliterin sucucunda: Sichem/ hänestä tule Sichemiterin sucucunda.
26:32 Semidasta semidalaisten suku, Heferistä heferiläisten suku.	32. Semida, hänestä Semidalaisten sukukunta: Hepher, hänestä Hepheriläisten sukukunta.	26:32 Smida/ hänestä tule Smiditerin sucucunda: Hepher/ hänestä tule Hepheriterin sucucunda.

26:33 Mutta Selofhadilla, Heeferin pojalla, ei ollut poikia, vaan ainoastaan tyttäriä. Ja Selofhadin tyttärien nimet olivat: Mahla, Nooga, Hogla, Milka ja Tirtsa.	33. Mutta Zelophkad oli Hepherin poika, ja ei hänellä ollut poikia, mutta ainoastaan tyttäriä, ja Zelophkadin tyttärien nimet: Makla, Noa, Hogla, Milka ja Tirtsa.	26:33 Mutta Zelaphehad oli Hepherin poica/ ja ei hänellä ollut poikia/ mutta ainoastans tyttäriä/ joiden nimet owat: Mahela/ Noa/ Hagla/ Milcha ja Thirza.
26:34 Nämä olivat Manassen suvut; katselmuksessa olleita oli heitä viisikymmentäkaksi tuhatta seitsemänsataa.	34. Nämät ovat Manassen sukukunnat, heidän lukunsa oli kaksikuudettäkymmentä tuhatta ja seitsemänsataa.	26:34 Nämät owat Manassen sucucunnat/ heidän lucuns oli caxicuudettäkymmendä tuhatta ja seidzemen sata.
26:35 Ja nämä olivat Efraimin jälkeläisiä, sukujensa mukaan: Suutelahista suutelahilaisten suku, Bekeristä bekeriläisten suku, Tahanista tahananilaisten suku.	35. Nämät ovat Ephraimin lapset heidän sukukunnissansa: Suthelak, hänestä Sutalkilaisten sukukunta: Beker, hänestä Bakrilaisten sukukunta: Tahan, hänestä Tahananilaisten sukukunta.	26:35 Ephraimin lapset heidän sucucunnisans/ Suthelah/ hänestä tule Suthelahiterin sucucunda: Becher/ hänestä tule Becheriterin sucucunda: Thahan/ hänestä tule Thahaniterin sucucunda.
26:36 Nämä olivat Suutelahin jälkeläisiä: Eeranista eeranilaisten suku.	36. Vaan Suthelakin lapset olivat Eran, hänestä Eranilaisten sukukunta.	26:36 Waan Suthelan lapset olit Eran/ hänestä tule Eraniterin sucucunda.
26:37 Nämä olivat efraimilaisten suvut; katselmuksessa olleita oli heitä kolmekymmentäkaksi tuhatta viisisataa. Nämä olivat Joosefin jälkeläiset sukujensa mukaan.	37. Nämät ovat Ephraimin lasten sukukunnat: heidän lukunsa oli kaksineljättäkymmentä tuhatta ja viisisataa. Nämät ovat Josephin lapset heidän sukukunnissansa.	26:37 Nämät owat Ephraimin lasten sucucunnat/ heidän lucuns oli caxineljättäkymmendä tuhatta ja wijsisata. Nämät owat Josephin lapset heidän sucucunnisans.
26:38 Benjaminin jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat: Belasta belalaisten suku, Asbelista asbelilaisten suku, Ahiramista ahiramilaisten suku,	38. BenJaminin lapset heidän sukukunnissansa: Bela, hänestä Belalaisten sukukunta: Asbel hänestä Asbelilaisten sukukunta: Ahiram, hänestä Ahiramilaisten sukukunta.	26:38 BENJaminin lapset heidän sucucunnisans/ Bela/ hänestä Belaiterin sucucunda tule: Asbel/ hänestä Asbeliterin sucucunda tule: Ahiram/ hänestä tule Ahiramiterin sucucunda.
26:39 Sefufamista suufamilaisten suku, Huufamista huufamilaisten suku.	39. Sephupham, hänestä Sephuphamilaisten sukukunta: Hupham, hänestä Huphamilaisten sukukunta.	26:39 Supham/ hänestä tule Suphamiterin sucucunda: Hupham/ hänestä tule Huphamiterin sucucunda.
26:40 Mutta Belan jälkeläisiä olivat Ard ja Naaman: Ardista ardilaisten suku, Naamanista naamilaisten suku.	40. Mutta Belan lapset olivat Ard ja Naaman, näistä Ardilaisten ja Naamanilaisten sukukunta.	26:40 Mutta Belan lapset olit Ard ja Naaman/ näistä tule Arditerin ja Naamaniterin sucucunda.
26:41 Nämä olivat Benjaminin jälkeläiset sukujensa mukaan; ja katselmuksessa olleita oli heitä neljäkymmentäviisi tuhatta kuusisataa.	41. Nämät ovat BenJaminin lapset heidän sukukunnissansa: heidän lukunsa oli viisiviidettäkymmentä tuhatta ja kuusisataa.	26:41 Nämät owat BenJamin lapset heidän sucucunnisans/ heidän lucuns wijsiwijdettäkymmendä tuhatta ja cuusisata.

26:42 Nämä olivat Daanin jälkeläisiä, sukujensa mukaan: Suuhamista suuhamilaisten suku. Nämä ovat Daanin suvut sukujensa mukaan.	42. Nämät ovat Danin lapset heidän sukukunnissansa: Suham, hänestä Suhamilaisten sukukunta. Nämät ovat Danin lapset heidän sukukunnissansa.	26:42 DANin lapset heidän sucucunnisans/ Suham/ hänestä tule Suhamiterin sucucunda. Nämät ovat Danin lapset heidän sucucunnisans.
26:43 Kaikista suuhamilaisten suvuista oli katselmuksessa olleita kuusikymmentäneljätuhatta neljäsataa.	43. Ja olivat kaikki yhteen Suhamilaisten sukukunta, neljäseitsemättäkymmentä tuhatta ja neljäsataa.	26:43 Ja olit caicki yhten Suhamiterin sucucunda/ neljäseidzemettäkymmendä tuhatta ja neljäsata.
26:44 Asserin jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat: Jimnasta jimnalaisten suku, Jisvistä jisviläisten suku, Beriasta berialaisten suku.	44. Asserin lapset heidän sukukunnissansa: Jemna, hänestä Jemnalaisten sukukunta: Jesvi, hänestä Jesviläisten sukukunta: Brija, hänestä Brijalaisten sukukunta.	26:44 ASserin lapset heidän sucucunnisans/ Jemna/ hänestä tule Jemniterin sucucunda: Jeswi/ hänestä tule Jeswiterin sucucunda: Brija/ hänestä tule Brijterin sucucunda.
26:45 Berian jälkeläisiä olivat: Heeberistä heeberiläisten suku, Malkielista malkielilaisten suku.	45. Mutta Brijan lapset olivat Heber, hänestä Hebriläisten sukukunta: Melkiel, hänestä Melkieliläisten sukukunta.	26:45 Mutta Brijan lapset olit Heber/ hänestä tule Hebriterin sucucunda: 26:46 Melchiel/ hänestä tule Melchieliterin sucucunda.
26:46 Mutta Asserin tyttären nimi oli Serah.	46. Ja Asserin tytär kutsuttiin Sara.	26:47 Ja Asserin tytär cudzuttin Sarah.
26:47 Nämä olivat asserilaisten suvut; katselmuksessa olleita oli heitä viisikymmentäkolme tuhatta neljäsataa.	47. Nämät ovat Asserin lasten sukukunnat, ja heidän lukunsa kolmekuudettäkymmentä tuhatta ja neljäsataa.	Nämät ovat Asserin lasten sucucunnat/ heidän lucuns colmecuudettäkymmendä tuhatta ja neljäsata.
26:48 Naftalin jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat: Jahselista jahselilaisten suku, Guunista guunilaisten suku;	48. Naphtalin lapset heidän sukukunnissansa: Jahtseel, hänestä Jahtseelilaisten sukukunta: Guni, hänestä Gunilaisten sukukunta.	26:48 Nephtalin lapset heidän sucucunnisans/ Jaheziel/ hänestä tule Jahezieliterin sucucunda: 26:49 Guni/ hänestä tule Guniterin sucucunda.
26:49 Jeesteristä jeeseriläisten suku, Sillemistä sillemiläisten suku.	49. Jetser, hänestä Jetsriläisten sukukunta: Sillem, hänestä Sillemiläisten sukukunta.	Jezer/ hänestä tule Jezeriterin sucucunda: Sillem/ hänestä tule Sillemiterin sucucunda.
26:50 Nämä olivat Naftalin suvut sukujensa mukaan; ja katselmuksessa olleita oli heitä neljäkymmentäviisi tuhatta neljäsataa.	50. Nämät ovat Naphtalin sukukunnat, heidän heimokuntainsa jälkeen: heidän lukunsa oli viisiviidettäkymmentä tuhatta ja neljäsataa.	26:50 Nämät ovat Nephtalin sucucunnat/ heidän lucuns wijsiwijdettäkymmendä tuhatta ja neljäsata.
26:51 Nämä olivat katselmuksessa olleet israelilaiset: kuusisataayksi tuhatta seitsemänsataa kolmekymmentä.	51. Tämä on Israelin lasten luku: kuusi kertaa satatuhatta ja yksituhatta, seitsemänsataa ja kolmekymmentä.	26:51 Tämä on Israelin lasten lucu/ cuusikerta satatuhatta ja yxi tuhat/ seidzemensata ja colmekymmendä.

26:52 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	52. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	26:52 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
26:53 "Näille jaettakoon maa perintöosiksi nimien lukumäärän mukaan.	53. Näille sinun pitää jakaman maan perinnöksi, nimein lukuin jälkeen.	26:53 Näille sinun pitä maan jacaman perimyxexi/ nimein lugun jälkeen.
26:54 Isommalle suvulle anna isompi perintöosa ja pienemmälle pienempi perintöosa; kullekin annettakoon perintöosa katselmuksessa olleiden määrän mukaan.	54. Monelle pitää sinun paljo antaman perinnöksensä, ja harvemmille antaman vähemmän perinnöksensä: jokaiselle pitää annettaman perimys heidän lukunsa jälkeen.	26:54 Monelle pitä sinun paljo andaman perimisexi/ ja harwemmille wähemmän/ jocaidzelle pitä annettaman perimys heidän lucuns jälkeen.
26:55 Mutta maa jaettakoon arvalla. Isiensä heimojen nimien mukaan he saakoot perintöosansa.	55. Kuitenkin arvalla pitää maa jaettaman ja isäinsä sukukuntain nimein jälkeen pitää heidän perimän.	26:55 Cuitengin arwalla pitä teidän maan jacaman/ ja heidän Isäins sucucundain nimein jälkeen pitä heidän perimän.
26:56 Arvan määräyksen mukaan jaettakoon perintöosat suurilukuisten ja vähälukuisten heimojen kesken."	56. Arvalla sinun pitää jakaman heidän perimisensä, sen jälkeen kuin heitä monta ja harvat ovat.	26:56 Arwalla sinun pitä jacaman heidän perimisens/ sen jälkeen cuin heitä monda ja harwat owat.
26:57 Ja nämä olivat Leevin katselmuksessa olleet, sukujensa mukaan: Geersonista geersonilaisten suku, Kehatista kehatilaisten suku, Merarista merarilaisten suku.	57. Ja tämä myös on Leviläisten luku heidän sukukunnissansa: Gerson, hänestä Gersonilaisten sukukunta: Kahat, hänestä Kahatilaisten sukukunta; Merari, hänestä Merarilaisten sukukunta.	26:57 JA tämä myös on Lewitain lucu heidän sucucunnissans/ Gerson/ hänestä Gersoniterin sucucunda: tule Cahat/ hänestä Cahatiterin sucucunda tule: Merari/ hänestä Merariterin sucucunda tule.
26:58 Nämä olivat leeviläisten suvut: libniläisten suku, hebronilaisten suku, mahlilaisten suku, muusilaisten suku, koorahilaisten suku. Ja Kehatille oli syntynyt Amram.	58. Nämät ovat Levin sukukunnat: Libniläisten sukukunnat, Hebronilaisten sukukunnat, Maklilaisten sukukunnat, Musilaisten sukukunnat, Koralaisten sukukunnat. Kahat siitti Amramin,	26:58 Nämät owat Lewin sucucunnat/ Libniterin sucucunnat/ Hebroniterin sucucunnat/ Maheliterin sucucunnat/ Musiterin sucucunnat/ Corahtiterin sucucunnat. Cahat sijtti Amramin.
26:59 Ja Amramin vaimon nimi oli Jookebed, Leevin tytär, joka oli Leeville syntynyt Egyptissä. Ja hän synnytti Amramille Aaronin ja Mooseksen sekä heidän sisarensa Mirjamin.	59. Ja Amramin emännän nimi oli Jokebed Levin tytär, joka Leville oli syntynyt Egyptissä: ja hän synnytti Amramille Aaronin ja Moseksen, ja heidän sisarensa MirJamin.	26:59 Ja Amramin emändä cudzuttin Jochebedixi Lewin tytär/ joca hänelle oli syndynyt Egyptis/ ja hän synnytti Amramille hänen miehellens pojat/ Aaronin ja Mosexen/ ja heidän sisarens MirJamin.
26:60 Ja Aaronille syntyi Naadab ja Abihu, Eleasar ja Iitamar.	60. Mutta Aaronille oli syntynyt Nadab ja Abihu: Eleatsar ja Itamar.	26:60 Mutta Aaronille oli syndynyt Nadab/ Abihu/ Eleazar ja Ithamar.
26:61 Mutta Naadab ja Abihu kuolivat, kun toivat vierasta tulta Herran eteen.	61. Ja Nadab ja Abihu kuolivat, koska he uhrasivat vierasta tulta Herran edessä.	26:61 Joista Nadab ja Abihu cuolit/ cosca he uhraisit muucalaista tulda HErran edes.

26:62 Ja katselmuksessa olleita oli heitä kaksikymmentäkolme tuhatta, kaikki miehenpuolia, kuukauden vanhoja ja sitä vanhempia. Sillä heistä ei pidetty katselmusta yhdessä muiden israelilaisten kanssa, koska heille ei annettu perintöosaa israelilaisten keskuudessa.	62. Ja heidän lukunsa oli kolmekolmattakymmentä tuhatta, kaikki miehenpuoli, kuukauden vanha ja sen ylitse, jotka ei olleet luetut Israelin lasten sekaan; sillä ei heille annettu perimistä Israelin lasten seassa.	26:62 Ja heidän lucuns oli colmecolmattakymmendä tuhatta/ caicki miehenpuolet/ cuucauden wanhast ja sen ylidzen/ jotca ei ollet luetut Israelin lasten secan: sillä ei heille annettu perimista Israelin lasten seas.
26:63 Nämä olivat siinä israelilaisten katselmuksessa, jonka Mooses ja pappi Eleasar pitivät Mooabin arolla lähellä Jordania, Jerikon kohdalla.	63. Tämä on Israelin lasten luku, jotka Moses ja pappi Eleasar lukivat Moabin kedoilla, Jordanin tykönä, Jerihon kohdalla,	26:63 Tämä on Israelin lasten luku/ jotca Moses ja Pappi Eleazar luit Moabin kedoilla/ Jordanin tykönä Jerihota wastian.
26:64 Eikä heidän joukossaan ollut ketään siinä israelilaisten katselmuksessa ollutta, jonka Mooses ja pappi Aaron olivat pitäneet Siinain erämaassa.	64. Joiden luvussa ei yhtään ollut siitä luvusta, kuin Moses ja pappi Aaron lukivat Israelin lapset Sinain korvessa;	26:64 Joiden seas ei yhtän ollut sijtä lugusta/ cosca Moses ja Pappi Aaron luit Israelin lapset Sinain corwes:
26:65 Sillä Herra oli heille sanonut, että heidän oli kuoltava erämaassa. Eikä heistä jäänyt ketään, paitsi Kaaleb, Jefunnen poika, ja Joosua, Nuunin poika.	65. Sillä Herra oli sanonut heille, että heidän piti totisesti kuoleman korvessa; ja ei yksikään jäänyt heistä elämään, ainoastansa Kaleb Jephunnen poika ja Josua Nunin poika.	26:65 Sillä HERra oli sanonut heille: että heidän piti totisest cuoleman corwes/ ja ei yxikän jäänyt heistä elämän/ waan Caleb Jephunnen poica/ ja Josua Nunin poica.
27 LUKU	27 LUKU	XXVII. Lucu
27:1 Niin astuivat esiin Selofhadin tyttäret - Selofhadin, Heeferin pojan, Gileadin pojan, Maakirin pojan, Manassen pojan, tyttäret - jotka olivat Manassen, Joosefin pojan, suvuista ja joiden nimet olivat Mahla, Nooga, Hogla, Milka ja Tirtsa,	1. Niin tulivat edes Zelophkadin tyttäret, Hephirin pojan, Gileadin pojan, Makirin pojan, Manassen pojan, Manassen Josephin pojan suvusta, ja nämät olivat hänen tytärtensä nimet: Makla, Noa, Hogla, Milka ja Tirtsa.	27:1 Niin Zelaphehadin tyttäret tulit edes Hephirin pojan/ Gileadin pojan/ Machirin pojan/ Manassen pojan/ Manasse sugust/ Josephin pojan/ ja nämät olit hänen tytärtens nimet: Mahela/ Noa/ Hagla/ Milcha ja Tirza.
27:2 ja he asettuivat Mooseksen ja pappi Eleasarin ja päämiesten ja kaiken kansan eteen ilmestysmajan ovelle ja sanoivat:	2. Ja he astuivat Moseksen ja papin Eleatsarin, ja päämiesten, ja kaiken kansan eteen, seurakunnan majan ovelle, ja sanoivat:	27:2 Ja he astuit Mosexen ja papin Eleazarin/ ja päämiesten/ ja caiken Canssan eteen/ seuracunnan majan owen edes/ ja sanoit:
27:3 "Meidän isämme kuoli erämaassa, mutta hän ei ollut siinä joukossa, joka kävi kapinoimaan Herraa vastaan, Koorahin joukossa, vaan hän kuoli oman syntinsä tähden, eikä hänellä ollut poikia.	3. Meidän isämme kuoli korvessa, eikä hän ollut siinä joukossa, jotka metelin nostivat Herraa vastaan Koran kapinassa, mutta on synnissänsä kuollut: ja ei ollut hänellä poikia.	27:3 Meidän Isäm cuoli corwes/ ja ei hän ollut sijnä joucos/ jotca metelin nostit Corahn capinas HERra wastian/ mutta on synnisäns cuollut. Ja ei ollut hänellä poikia.

27:4 Miksi häviäisi nyt meidän isämme nimi hänen sukunsa keskuudesta sentähden, että hänellä ei ollut poikaa? Anna meille perintöosuus isämme veljien keskuudessa."	4. Miksi meidän isämme nimen pitää tuleman suvustansa pois, sentähden ettei hänellä ollut yhtään poikaa? antakaat meille osa isämme veljein seassa.	27:4 Mixi meidän Isäm nimen pitä tuleman sugustans pois/ waicka ei hänellä ollut yhtän poica? andacat myös meille osa meidän Isäm weljein seas.
27:5 Ja Mooses saattoi heidän asiansa Herran eteen.	5. Ja Moses tuotti heidän asiansa Herran eteen.	27:5 Ja Moses tuotti heidän asiansa HERran eteen.
27:6 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	6. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	27:6 Ja HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
27:7 "Selofhadin tyttäret puhuvat oikein. Anna heille perintöosuus heidän isänsä veljien keskuudessa ja siirrä heidän isänsä perintöosa heille.	7. Zelophkadin tyttäret ovat oikein puhuneet: sinun pitää kaiketi antaman perintöosan heille heidän isänsä veljein seassa, ja saattaman heidän isänsä perimisen heille.	27:7 Zelaphehadin tyttäret ovat oikein puhunet: sinun pitä myös perindöosan heille andaman/ heidän Isäns weljein seas/ ja saattaman heidän Isäins perimisen heille.
27:8 Ja puhu israelilaisille sanoen: jos joku kuolee pojatonna, niin siirtäkää hänen perintöosansa hänen tyttärellensä.	8. Ja puhu Israelin lapsille, sanoen: jos joku kuolee ilman pojata, niin teidän pitää antaman hänen perimisensä hänen tyttärellensä.	27:8 Ja puhu Israelin lapsille/ sanoden: jos jocu cuole ilman pojata/ nijn teidän pitä hänen perimisens andaman hänen tyttärillens.
27:9 Mutta jos hänellä ei ole tytärtä, niin antakaa hänen perintöosansa hänen veljillensä.	9. Jollei hänellä ole tytärtä, niin teidän pitää sen perimisen hänen veljillensä antaman.	27:9 Jollei hänellä ole tyttäritä/ nijn teidän pitä sen perimisen hänen weljeillens andaman.
27:10 Mutta jos hänellä ei ole veljiä, niin antakaa hänen perintöosansa hänen isänsä veljille.	10. Ja jollei hänellä ole veljiä; niin teidän pitää sen antaman hänen sedillensä.	27:10 Ja jollei hänellä ole weljiä/ nijn teidän pitä sen andaman hänen sedillens.
27:11 Mutta jos hänen isällensä ei ole veljiä, niin antakaa hänen perintöosansa sille hänen veriheimolaisellensa, joka hänen suvussansa on häntä lähin; tämä ottakoon sen haltuunsa. Ja tämä olkoon oikeussäädöksenä israelilaisilla, niinkuin Herra on Moosekselle käskyn antanut."	11. Jollei hänellä ole setiä, niin teidän pitää sen antaman hänen lähimmäiselle sukulaisellensa, joka hänen lähimmäinen lankonsa on hänen suvustansa, että hän sen omistaa. Tämä pitää oleman Israelin lapsille sääty ja oikeus, niinkuin Herra on Mosekselle käsenyt.	27:11 Jollei hänellä ole setiä/ nijn teidän pitä sen andaman hänen lähimmäiselle sugullens/ joca hänen lähimmäinen langons on hänen sugustans/ että hän sen omista. Tämä pitä oleman Israelin lapsille sääty ja oikeus/ nijncuin HERra on Mosexelle käsenyt.
27:12 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Nouse tälle Abarimin vuorelle ja katsele sitä maata, jonka minä annan israelilaisille.	12. Ja Herra sanoi Mosekselle: astu ylös tälle Abarimin vuorelle, ja katsele sitä maata, jonka minä Israelin lapsille annan.	27:12 JA HERra sanoi Mosexelle: astu Abarimin vuorelle/ ja cadzo siellä sitä maata/ cuin minä Israelin lasten annan.
27:13 Ja kun olet sitä katsellut, niin sinutkin otetaan pois heimosi tykö, niinkuin veljesi Aaron otettiin,	13. Ja kuin sen nähnyt olet, niin sinäkin kootaan kansas tykö, niinkuin sinun veljes Aaron koottu on.	27:13 Ja cosca sinä sen nähnyt olet/ nijn pitä sinun coconduman Canssas tygö/ nijncuin sinun weljeskin Aaron coottu on:

27:14 sentähden että te Siinin erämaassa, kansan riidellessä, niskoittelitte minun käskyjäni vastaan ettekä pitäneet minua pyhänä heidän silmiensä edessä, silloin kun vettä hankitte." Se oli Meriban vesi Kaadeksessa Siinin erämaassa.	14. Sillä te olitte minun sanalleni kovakorvaiset Sinin korvessa kansan toruessa, kuin teidän piti minua pyhittämän veden kautta heidän edessänsä. Se on se riitavesi Kadeksessa, Sinin korvessa.	27:14 Sillä ettet te ollet minun sanalleni cuuliaiset Zinnin corwes Canssan torues/ cosca teidän minua pyhittämän piti weden cautta heidän edesäns. Se on rijtawesi Cadexes/ Zinnin corwes.
27:15 Ja Mooses puhui Herralle sanoen:	15. Ja Moses puhui Herralle, sanoen:	27:15 Ja Moses puhui HERralle sanoden:
27:16 "Asettakoon Herra, Jumala, jonka vallassa on kaiken lihan henki, tämän seurakunnan johtoon miehen,	16. Herra, kaiken lihan henkein Jumala asettakaan miehen kansan päälle,	27:16 HERra/ caiken hengen lihan Jumala/ asettacan yhden miehen Canssan päälle.
27:17 joka heidän edellänsä lähtee ja joka heidän edellänsä tulee, joka saattaa heidät lähtemään ja tulemaan, ettei Herran seurakunta olisi niinkuin lamma slauma, jolla ei ole paimenta."	17. Joka heidän edessänsä kävis ulos ja sisälle, ja veis heitä ulos ja sisälle, ettei Herran kansa olisi niinkuin lampaat ilman paimenta.	27:17 Joca heidän edelläns käwis ulos ja sisälle/ ja weis heitä ulos ja sisälle/ ettei HERran Canssa olis nijncuin lambat ilman paimenda.
27:18 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Ota Joosua, Nuunin poika, mies, jossa on Henki, ja pane kätesi hänen päällensä.	18. Ja Herra sanoi Mosekselle: ota Josua Nunin poika sinun tykös, joka on mies, jossa henki on, ja pane sinun kätes hänen päällensä,	27:18 JA HERra sanoi Mosexelle: ota Josua Nunin poica sinun tygös/ joca on mies josa hengi on/ ja pane sinun kätes hänen päällens.
27:19 Ja aseta hänet pappi Eleasarin ja kaiken kansan eteen ja aseta hänet virkaan heidän nähtensä.	19. Ja aseta hänet papin Eleatsarin ja kaiken kansan eteen, ja kärke hänelle heidän silmäinsä edessä.	27:19 Ja aseta händä papin Eleazarin ja coco Canssan eteen/ ja kärke hänelle heidän silmäins edes.
27:20 Ja siirrä hänelle osa omaa arvoasi, että kaikki israelilaisten seurakunta häntä tottelisi.	20. Ja pane sinun kunniastas hänen päällensä, että kaikki kansa Israelin lapsista olisivat hänelle kuuliaiset.	27:20 Ja pane sinun cunnias hänen päällens/ että caicki Canssa Israelin lapsist olisit hänelle cuuliaiset.
27:21 Ja hän astukoon pappi Eleasarin eteen, ja tämä kysyköön hänen puolestaan uurimin kautta Jumalan vastausta Herran edessä. Hänen käskystänsä he lähtekööt ja hänen käskystänsä he tulkoot, hän ja kaikki israelilaiset hänen kanssansa, koko seurakunta."	21. Ja hänen pitää papin Eleatsarin eteen astuman, hänen pitää kysymän neuvoa hänen edestänsä walkeuden säädüllä Herran edessä, ja hänen suunsa jälkeen pitää hänen käymän ulos ja sisälle, sekä hänen että Israelin lasten hänen kanssansa, ja koko seurakunnan.	27:21 Ja hänen pitä papin Eleazarin eteen astuman/ hänen pitä kysymän neuwo hänen edestäns walkeuden säädüllä HERran edes: ja hänen suuns jälken pitä käymän ulos ja sisälle/ sekä hänen että Israelin lapset hänen cansans/ ja coco seuracunda.
27:22 Ja Mooses teki, niinkuin Herra oli häntä käsenyt, ja otti Joosuan ja asetti hänet pappi Eleasarin ja kaiken seurakunnan eteen.	22. Ja Moses teki niinkuin Herra hänelle käski, ja otti Josuan ja asetti hänen papin Eleatsarin ja koko seurakunnan eteen,	27:22 Moses teki nijncuin HERra hänelle käski/ ja otti Josuan ja asetti hänen papin Eleazarin ja coco seuracunnan eteen:

27:23 Ja hän pani kätensä hänen päällensä ja asetti hänet virkaan, niinkuin Herra oli puhunut Mooseksen kautta.	23. Ja laski kätensä hänen päällensä, ja käski hänelle, niinkuin Herra oli Mosekselle puhunut.	27:23 Ja laski kätensä hänen päällensä/ ja käski hänelle niinkuin HERra oli Mosexelle puhunut.
28 LUKU	28 LUKU	XXVIII. Lucu
28:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	28:1 JA HERa puhui Mosexelle/ sanoden:
28:2 "Käske israelilaisia ja sano heille: Pitäkää vaari siitä, että tuotte minulle minun uhrilahjani, ruokani, suloisesti tuoksuvat uhrini, määrääikanaan.	2. Käske Israelin lapsille, ja sano heille: minun uhristani, joka minun leipäni on, tuliuhriksi ja lepytyshajuksi minulle, pitää teidän vaarinottaman, niin että te sen ajallansa minulle uhraatte.	28:2 Käske Israelin lapsille/ ja sano heille: minun leipäuhrin/ joca minun uhrin on makiaksi hajuxi/ pitä teidän pitämän ajoillans/ nijn että te sen minulle uhratte.
28:3 Ja sano heille: Tämä on se uhri, joka teidän on tuotava joka päivä Herralle: kaksi vuoden vanhaa virheetöntä karitsaa jokapäiväiseksi polttouhriksi.	3. Ja sano heille: tämä on tuliuhri, jonka teidän pitää uhraaman Herralle: kaksi virheetöntä vuosikuntaista karitsaa jokapäivä, alinomaiseksi polttouhriksi.	28:3 Ja sano heille: nämät owat ne uhrit cuin teidän pitä uhraman HERralle: wirhittömät vuosicunnaiset caridzat/ jocapäiwä caxi/ jocapäiwäisexi polttouhrixi.
28:4 Uhraa toinen karitsa aamulla, ja toinen karitsa uhraa iltahämärässä	4. Yhden karitsan pitää sinun valmistaman aamulla, ja toisen pitää sinun valmistaman kahden ehtoon välillä.	28:4 Yxi caridza amulla ja toinen ehtona.
28:5 ja ruokauhriksi kymmenesosa eefamittaa lestyjä jauhoja, sekoitettuna neljännekseen hiin-mittaa survomalla saatua öljyä.	5. Siihen kymmenesosa ephaa sämpyläjauhoja ruokauhriksi, sekoitettuna puserretulla öljyllä, neljännellä osalla hinniä.	28:5 Sijhen kymmenes osa Ephast sämbyläjauhoja ruocauhrixi secoitetut surwotulla öljyllä neljäs osa Hinnist.
28:6 Tämä on jokapäiväinen polttouhri, joka toimitettiin Siinain vuorelle suloisesti tuoksuvaksi uhriksi Herralle.	6. Se on alinomainen polttouhri, joka Sinain vuorella asetettu on makiaksi hajuksi: se on tuliuhri Herralle.	28:6 Se on jocapäiwäinen polttouhri/ jota te Sinain vuorella uhraisitte/ makian hajun tulexi HERralle.
28:7 Ja siihen kuulukoon juomauhrina neljännes hiin-mittaa viiniä kumpaakin karitsaa kohti. Pyhäkössä vuodata Herralle höysteviiniuhri.	7. Niin myös sen juomauhrin, yhdelle karitsalle neljännes osan hinniä. Ja juomauhri pitää uhrattaman pyhässä, väkevästä viinasta, Herralle.	28:7 Nijn myös sen juomauhrin jocaidzelle caridzalle neljännes osan Hinnist. Ja se pitä uhrattaman Pyhäs/ wäkewästä wijnasta HERralle.
28:8 Ja toinen karitsa uhraa iltahämärässä ja toimita siihen kuuluva ruoka- ja juomauhri samalla tavoin kuin aamullakin, suloisesti tuoksuvaksi uhriksi Herralle.	8. Toisen karitsan pitää sinun valmistaman kahden ehtoon välillä: niinkuin aamullisen ruokauhrin ja juomauhrin pitää sinun sen valmistaman, makian hajun tuleksi Herralle.	28:8 Sen toisen caridzan pitä sinun walmistaman ehtona/ nijncuin amullisen ruocauhrin ja juomauhrin/ makian hajun tulexi HERralle.

28:9 Mutta sapatinpäivänä uhraa kaksi vuoden vanhaa virheetöntä karitsaa ynnä kaksi kymmenennestä lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, ruokauhriksi, sekä siihen kuuluva juomauhri.	9. Mutta sabbatin päivänä kaksi virheetöntä vuosikuntaista karitsaa, ja kaksi kymmenestä sämpyläjauhoja, sekoitettuna öljyllä, ruokauhriksi ja sen juomauhrin.	28:9 Mutta Sabbathin päivänä caxi wirhitöindä vuosicunnaista caridzata/ ja caxi kymmenestä sämbyläjauhoja/ sekoitettuna löjyllä ruocauhrixi/ ja sen juomauhri.
28:10 Tämä on sapatin polttouhri, joka uhrattakoon kunakin sapatina jokapäiväisen polttouhrin ja siihen kuuluvan juomauhrin ohella.	10. Tämä on joka sabbatin polttouhri, paitsi alinomaista polttouhria juomauhrinensa.	28:10 Tämä on joca Sabbathin polttouhri/ paidzi sitä jopäiwäistä polttouhria juomauhrinens.
28:11 Ja kuukausienne ensimmäisenä päivänä tuokaa polttouhriksi Herralle kaksi mullikkaa, oinas ja seitsemän virheetöntä vuoden vanhaa karitsaa	11. Vaan ensimmäisenä päivänä joka kuusta pitää teidän uhraaman Herralle polttouhriksi: kaksi nuorta mullia, yhden oinaan, seitsemän vuosikuntaista karitsaa, virheetöntä,	28:11 Waan ensimmäisnä päivänä teidän Cuustanna/ pitä teidän uhraman HErralle polttouhrixi/ caxi nuorta calpeja/ yhden oinan/ seidzemen vuosicunnaista wirhitöindä caridzata.
28:12 sekä kolme kymmenennestä lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, ruokauhriksi kutakin mullikkaa kohti ynnä kaksi kymmenennestä lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, ruokauhriksi oinasta kohti,	12. Ja kolme kymmenestä sämpyläjauhoja ruokauhriksi, sekoitettuina öljyllä jokaiselle mullille, ja kaksi kymmenestä sämpyläjauhoja ruokauhriksi, öljyllä sekoitettuina, jokaiselle oinaalle,	28:12 Ja aina colme kymmenestä sämbyläjauhoja ruocauhrixi/ sekoitettu öljyllä jocaidzelle calpeille/ ja caxi kymmenestä sämbyläjauhoja ruocauhrixi/ öljyllä sekoitettu jocaidzelle oinalle.
28:13 sekä yksi kymmenenes lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, ruokauhriksi kutakin karitsaa kohti. Tämä on polttouhri, suloisesti tuoksuva uhri Herralle.	13. Ja aina kymmenes sämpyläjauhoja ruokauhriksi, öljyllä sekoitettuja, jokaiselle karitsalle: se on lepytyshajun tuli Herralle.	28:13 Ja aina kymmenes sämbyläjauhoja ruocauhrixi öljyllä sekoitettu jocaidzelle caridzalle/ se on makian hajun tuli HERralle.
28:14 Ja niihin kuulukoon juomauhrina puoli hiin-mittaa viiniä kutakin mullikkaa kohti ja kolmannes hiin-mittaa oinasta kohti ja neljännes hiin-mittaa karitsaa kohti. Tämä on uudenkuun polttouhri, joka uhrattakoon kunakin uutenakuuna, vuoden kaikkina kuukausina.	14. Ja heidän juomauhrinsa pitää oleman puoli hinniä viinaa mullille, kolmannes hinniä oinaalle, neljännes hinniä karitsalle. Se on kuukautinen polttouhri, joka kuukaudella ympäri ajastajan.	28:14 Ja heidän juomauhrins pitä oleman puoli Hinnist wijna/ calpeille/ colmannes Hinnist oinalle/ neljännes Hinnist caridzalle. Se on polttouhri joca Cuucaudella ymbäri ajastajan.
28:15 Ja sitäpaitsi uhratkaa yksi kauris syntiuhriksi Herralle. Se uhrattakoon jokapäiväisen polttouhrin ynnä siihen kuuluvan juomauhrin ohella.	15. Ja yksi kauris syntiuhriksi Herralle: paitsi alinomaista polttouhria, juomauhrinensa pitää se valmistettaman.	28:15 Tähän pitä möys walmistettaman cauris syndiuhrixi HERralle/ paidzi jocapäiwäistä polttouhria juomauhrinens.
28:16 Ja ensimmäisessä kuussa, kuukauden neljäntenätoista päivänä, on pääsiäinen Herran kunniaksi.	16. Mutta neljäntenätoistakymmenentenä päivänä ensimmäisellä kuulla, on pääsiäinen Herralle.	28:16 MUtta neljändenä toistakymmendenä päivänä ensimmäisellä Cuulla on Pääsiäinen HERralle.

28:17 Ja saman kuukauden viidentenätoista päivänä on juhla; seitsemän päivää syötäköön happamatonta leipää.	17. Ja viidentenätoistakymmenentenä päivänä sitä kuuta on juhla. Seitsemän päivää pitää syötämän happamatonta leipää.	28:17 Ja wijdendenä toistakymmenenä päivänä sijtä Cuusta on juhla. Seidzemen päiwä pitä syötämän happamatoinda leipä.
28:18 Ensimmäisenä päivänä on pyhä kokous; älkää silloin yhtäkään arkiaskareta toimittako.	18. Ensimmäisenä päivänä on pyhä kokous: ei yhtään orjan työtä pidä teidän (silloin) tekemän.	28:18 Ensimmäinen päiwä pitä cudzuttaman pyhäxi/ että te tuletta cocoon/ ei yhtän orjan työtä pidä teidän silloin tekemän.
28:19 Ja tuokaa polttouhriksi Herralle kaksi mullikkaa, oinas ja seitsemän vuodenvanhaa karitsaa; ne olkoot virheettömät.	19. Ja teidän pitää uhraaman tuliuhria Herralle polttouhriksi: kaksi nuorta mullia, ja yhden oinaan, niin myös seitsemän vuosikuntaista karitsaa: virheettömät ne pitää teillä oleman.	28:19 Ja teidän pitä uhraman HERralle polttouhria caxi nuorta calpeja/ yhden oinan/ seidzemen vuosicunnaista wirhitöindä caridzata.
28:20 Ja niihin kuuluvana ruokauhrina uhratkaa lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, kolme kymmenennestä mullikkaa kohti ja kaksi kymmenennestä oinasta kohti.	20. Ja heidän ruokauhrinsa, öljyllä sekoitettuja sämpyläjauhoja, kolme kymmenestä mullille, ja kaksi kymmenestä oinaalle pitää teidän tekemän,	28:20 Heidän ruocauhrins cansa colme kymmenestä sämbyläjauhoja/ oljyllä secoitettua jocaidzelle calpeille/ ja caxi kymmenestä oinalle.
28:21 Kutakin kohti niistä seitsemästä karitsasta uhratkaa kymmenennes.	21. Ja aina yhden kymmeneksen jokaiselle niistä seitsemästä karitsasta,	28:21 Ja aina yhden kymmenexen jocaidzelle nijstä seidzemestä caridzasta.
28:22 Ja vielä uhratkaa kauris syntiuhriksi, joka tuottaa teille sovituksen.	22. Siihen myös yhden kauriin syntiuhriksi, teitä sovittamaan.	28:22 Sijhen myös caurin syndiuhrixi/ teitä sowittaman.
28:23 Paitsi aamupolttouhria, joka on jokapäiväinen polttouhri, uhratkaa nämä.	23. Paitsi aamuista polttouhria, joka alinomainen polttouhri on, pitää teidän ne tekemän.	28:23 Ja teidän pitä sen tekemän huomeneltain ilman sitä polttouhrita/ joca jocapäiwäinen polttouhri on.
28:24 Samoin uhratkaa Herralle joka päivä seitsemän päivän aikana leipää suloisesti tuoksuvaksi uhriksi; uhratkaa tämä jokapäiväisen polttouhrin ynnä siihen kuuluvan juomauhrin ohella.	24. Tällä tavalla pitää teidän jokaisena seitsemänä päivänä uhraaman leipää makian hajun tuleksi Herralle: paitsi alinomaista polttouhria, pitää se valmistettaman juomauhrinensa.	28:24 Tällä tawalla pitä teidän nijnä jocaidzena seidzemenä päiwänä uhraman leipä makian hajun tulexi HERralle/ paidzi jocapäiwäistä polttouhria juomauhrinens.
28:25 Ja seitsemäntenä päivänä olkoon teillä pyhä kokous; älkää silloin yhtäkään arkiaskareta toimittako.	25. Ja seitsemäntenä päivänä pitää teillä oleman pyhä kokous: ei yhtäkään orjan työtä pidä teidän (silloin) tekemän.	28:25 Ja seidzemes päiwä pitä cudzuttaman pyhäxi teidän seasan/ että te tuletta cocoon/ ei yhtäkän orjan työtä pidä teidän silloin tekemän.

28:26 Mutta uutisen päivänä, kun tuotte uuden ruokauhrin Herralle viikkojuhlananne, olkoon teillä pyhä kokous; älkää silloin yhtäkään arkiaskareta toimittako.	26. Ja uutisten päivänä, kuin te uhraatte uutta ruokauhria Herralle, kuin teidän viikkonne ovat kuluneet, pitää teillä pyhä kokous oleman: ei yhtäkään orjan työtä pidä teidän (silloin) tekemän.	28:26 Ja utisen päivänä/ cosca te uhratte sitä utta ruocauhria HERralle/ cosca teidän wijckon owat culunet/ pitä pyhäxi cudzuttaman/ että te tulette cocoon/ ei yhtäkän orjan työtä pidä teidän silloin tekemän.
28:27 Ja tuokaa suloisesti tuoksuvaksi polttouhriksi Herralle kaksi mullikkaa, oinas ja seitsemän vuodenvanhaa karitsaa	27. Ja teidän pitää uhraaman polttouhria, otolliseksi hajuksi Herralle: kaksi mullia, yhden oinaan ja seitsemän vuosikuntaista karitsaa,	28:27 Ja teidän pitä uhraman makian hajun tulexi HERralle caxi calpeja/ yhden oinan ja seidzemen vuosicunnaista caridzata/
28:28 ja niihin kuuluvana ruokauhrina lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, kolme kymmenennestä kutakin mullikkaa kohti, kaksi kymmenennestä oinasta kohti	28. Ja heidän ruokauhrinsa: sämpyläjauhoja sekoitettuja öljyllä, kolme kymmenestä kummallekin mullille, kaksi kymmenestä yhdelle oinaalle,	28:28 Heidän ruocauhrinens/ colme kymmenestä sämbyläjauhoja secoitettu öljyllä/ jocaidzelle calpeille/ caxi kymmenestä oinalle.
28:29 ja yksi kymmenennes kutakin kohti niistä seitsemästä karitsasta;	29. Ja aina kymmeneksen kullekin karitsalle, niistä seitsemästä karitsasta,	28:29 Ja aina kymmenexen cullakin caridzalle nijstä seidzemestä caridzast.
28:30 ja yksi kauris sovittamiseksenne.	30. Ja yhden kauriin, teitä sovittamaan.	28:30 Ja caurin teitä sowittaman.
28:31 Paitsi jokapäiväistä polttouhria ja siihen kuuluvaa ruokauhria uhratkaa nämä ynnä niihin kuuluvat juomauhrit; eläimet olkoot virheettömät."	31. Tämän pitää teidän tekemän, paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa: virheettömät pitää ne teillä oleman, niin myös heidän juomauhrinsa.	28:31 Tämän pitä teidän tekemän/ paidzi jocapäiväistä polttouhria/ ruocauhrinens/ wirhittömät pitä ne oleman. Nijn myös heidän juomauhrins.
29 LUKU	29 LUKU	XXIX. Lucu
29:1 "Ja seitsemännessä kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä, olkoon teillä pyhä kokous; älkää silloin yhtäkään arkiaskareta toimittako. Olkoon se teille pasunansoiton päivä.	1. Ensimmäisenä päivänä seitsemännellä kuukaudella pitää teillä pyhä kokous oleman: ei yhtään orjan työtä pidä teidän (silloin) tekemän: se pitää oleman soittamisen juhlapäivä.	29:1 ENSimäinen päivä seidzemennellä cuucaudella pitä teidän seasan cudzuttaman pyhäxi/ että te tuletta cocoon/ ei yhtän orjan työtä pidä teidän silloin tekemän/ se on teidän Basunan päivä.
29:2 Ja uhratkaa suloisesti tuoksuvaksi polttouhriksi Herralle mullikka, oinas ja seitsemän vuodenvanhaa virheetöntä karitsaa	2. Ja teidän pitää uhraaman polttouhria makiaksi hajuksi Herralle: yhden nuoren mullin, yhden oinaan, seitsemän vuosikuntaista karitsaa, virheetöinnä,	29:2 Ja teidän pitä uhraman polttouhria makiaksi hajuxi HERralle/ nuoren calpein/ oinan ja seidzemen vuosicunnaista wirhitöindä caridzata.
29:3 ja niihin kuuluvana ruokauhrina lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, kolme kymmenennestä mullikkaa kohti, kaksi kymmenennestä oinasta kohti	3. Niin myös heidän ruokauhrinsa: öljyllä sekoitettuja sämpyläjauhoja, kolme kymmenestä mullille, kaksi kymmenestä oinaalle,	29:3 Nijn myös heidän ruocauhrins colme kymmenestä sämbyläjauhoja/ öljyllä secoitettua calpeille/ caxi kymmenestä oinalle.

29:4 ja yksi kymmenennes kutakin kohti niistä seitsemästä karitsasta;	4. Ja yhden kymmeneksen jokaiselle karitsalle, niistä seitsemästä karitsasta,	29:4 Ja yhden kymmenexen jocaidzelle caridzalle nijstä seidzemest caridzast.
29:5 ja kauris syntiuhriksi, teidän sovittamiseksi.	5. Ja yhden kauriin syntiuhriksi, teitä sovittamaan,	29:5 Ja caurin syndiuhrixi teitä sowittaman.
29:6 Paitsi uudenkuun polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruokauhria ja jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruokauhria ja niihin kuuluvia juomauhreja, niinkuin niistä on säädetty, uhratkaa kaikki tämä suloisesti tuoksuvaksi uhriksi Herralle.	6. Paitsi saman kuukauden polttouhria ja ruokauhria, ja paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa, heidän säätynsä jälkeen makian hajun tuleksi Herralle.	29:6 Paidzi sen Cuucauden polttouhria ja ruocauhria/ ja paidzi jocapäiväistä polttouhria/ ruocaurinens ja juomauhrinens/ heidän säätyns jälkeen makian hajun tulexi HERralle.
29:7 Ja saman seitsemännen kuun kymmenentenä päivänä olkoon teillä pyhä kokous, ja silloin kurittakaa itseänne paastolla, älkääkään yhtäkään askareta toimittako.	7. Kymmenentenä päivänä tällä seitsemännellä kuukaudella pitää myös teillä pyhä kokous oleman ja teidän pitää vaivaaman teidän sielujanne, ja ei yhtään työtä (silloin) tekemän.	29:7 KYmmenes päiwä tällä seidzemennellä Cuucaudella/ pitä myös teidän seasan cudzuttaman pyhäxi/ että te tuletta cocoon/ ja teidän pitää waiwaman teidän ruumistan/ ja ei yhtän työtä silloin tekemän.
29:8 Ja tuokaa suloisesti tuoksuvaksi polttouhriksi Herralle mullikka, oinas ja seitsemän vuodenvanhaa karitsaa; ne olkoot virheettömät.	8. Vaan teidän pitää uhraaman polttouhria makiaksi hajuksi Herralle: yhden nuoren mullin, ja yhden oinaan, ja seitsemän vuosikuntaista karitsaa: virheettömät ne pitää oleman teillä,	29:8 Waan teidän pitä uhraman polttouhria makiaxi hajuxi HERralle nuoren calpein/ oinan ja seidzemen wuosicunnaista wirhitöindä caridzata/
29:9 Ja niihin kuulukoon ruokauhrina lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, kolme kymmenennestä mullikkaa kohti, kaksi kymmenennestä oinasta kohti	9. Ynnä heidän ruokauhrinsa kanssa: sämpyläjauhoja, sekoitettuja öljyllä, kolme kymmenestä mullille, kaksi kymmenestä oinaalle,	29:9 Ynnä heidän ruocauhrins cansa/ colme kymmenestä sämbyläjauhoja/ secoitettua öljyllä/ calpeille/ caxi kymmenestä oinalle.
29:10 ja yksi kymmenennes kutakin kohti niistä seitsemästä karitsasta;	10. Ja aina kymmeneksen jokaiselle karitsalle, niistä seitsemästä karitsasta,	29:10 Ja kymmenen jocaidzelle caridzalle nijstä seidzemest caridzast.
29:11 ja kauris syntiuhriksi, paitsi sovitusuhria ja jokapäiväistä polttouhria ynnä niihin kuuluvia ruoka- ja juomauhreja.	11. Yhden kauriin syntiuhriksi, paitsi sovittamisen syntiuhria ja alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.	29:11 Sijhen caurin syndiuhrixi/ paidzi sowittamisen syndiuhria ja jocapäiväistä polttouhria/ ruocauhrinens ja juomauhrinens.

29:12 Ja seitsemännen kuukauden viidentenätoista päivänä olkoon teillä pyhä kokous; älkää silloin yhtäkään arkiaskareta toimittako, vaan viettäkää juhlaa Herran kunniaksi seitsemän päivää.	12. Viidentenätoistakymmenentenä päivänä seitsemännellä kuukaudella pitää teillä pyhä kokous oleman: ei mitään orjan työtä pidä teidän (silloin) tekemän, ja teidän pitää juhlaa pitämän Herralle ne seitsemän päivää.	29:12 WIidestoistakymmenes päivä seidzemennellä Cuucaudella pitää cudzuttaman pyhäxi teidän seasan/ että te tuletta cocoon/ ei mitän orjan työtä pidä teidän silloin tekemän/ ja teidän pitää pyhä pitämän HERralle ne seidzemen päivä.
29:13 Ja tuokaa polttouhriksi, suloisesti tuoksuvaksi uhriksi Herralle, kolmetoista mullikkaa, kaksi oinasta ja neljätoista vuodenvanhaa karitsaa; olkoot ne virheettömät.	13. Ja teidän pitää uhraaman polttouhria ja tuliuhria, makiaksi hajuksi Herralle: kolmetoistakymmentä nuorta mullia, kaksi oinasta, neljätoistakymmentä vuosikuntaista karitsaa: virheettömät ne pitää oleman,	29:13 Ja teidän pitää uhraman polttouhria makian hajun tulexi HERralle/ colmetoistakymmendä nuorta calpeja/ caxi oinasta neljätoistakymmendä vuosicunnaista wirhitöindä caridzata.
29:14 Ja kuulukoon niihin ruokauhrina lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, kolme kymmenennestä kutakin kohti niistä kolmestatoista mullikasta, kaksi kymmenennestä kumpaakin kohti niistä kahdesta oinaasta	14. Heidän ruokauhrinsa kanssa, sämpyläjauhoja, sekoitettuja öljyllä, kolme kymmenestä jokaiselle kolmestatoistakymmenestä mullista, kaksi kymmenestä kumpaisellekin oinaalle.	29:14 Heidän ruocauhreins cansa/ colmekymmenestä sämbyläjauhoja/ secoitetut öljyllä/ jocaidzelle niistä colmesttoistakymmenest calpeista/ caxi kymmenestä cullengin niistä cahdesta oinasta.
29:15 ja yksi kymmenennes kutakin kohti niistä neljästätoista karitsasta;	15. Ja kymmeneksen itsekullekin neljästätoistakymmenestä karitsasta,	29:15 Ja kymmenexen idzecullengin/ nijstä neljästtoistakymmenest caridzast.
29:16 ja kauris syntiuhriksi, paitsi jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruoka- ja juomauhria.	16. Siihen myös kauriin syntiuhriksi: paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.	29:16 Sijhen myös cauris syndiuhrixi/ paidzi jocapäiväistä polttouhria/ ruocauhrinens ja juomauhrinens.
29:17 Ja toisena päivänä: kaksitoista mullikkaa, kaksi oinasta ja neljätoista vuodenvanhaa, virheetöntä karitsaa	17. Ja toisena päivänä kaksitoistakymmentä nuorta mullia, kaksi oinasta, neljätoistakymmentä vuosikuntaista karitsaa, virheetöinnä,	29:17 TOisna päivänä/ caxitoistakymmendä nuorta calpeja/ caxi oinasta/ neljätoistakymmendä vuosicunnaista wirhitöindä caridzata/
29:18 ja niihin kuuluvat ruoka- ja juomauhrit mullikkain, oinaiden ja karitsain luvun mukaan, niinkuin säädetty on,	18. Ja heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa mulleille, oinaille ja karitsoille, heidän lukunsa ja säätynsä perästä.	29:18 Ruocauhrinens ja juomauhrinens/ calpeille/ oinaille ja caridzoille/ heidän lucuns ja säätyns perästä.
29:19 sekä kauris syntiuhriksi, paitsi jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruoka- ja juomauhria.	19. Siihen myös kauriin syntiuhriksi: paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.	29:19 Sijhen myös caurin syndiuhrixi/ paidzi jocapäiväistä polttouhria/ ruocauhrinens ja juomauhrinens.

29:20 Ja kolmantena päivänä: yksitoista mullikkaa, kaksi oinasta ja neljätoista vuodenvanhaa, virheetöntä karitsaa	20. Kolmantena päivänä yksitoistakymmentä mullia, kaksi oinasta, neljätoistakymmentä vuosikuntaista karitsaa, virheetöinnä.	29:20 Colmandena päivänä/ yxitoistakymmendä calpeja/ caxi oinasta/ neljätoistakymmendä vuosicunnaista wirhitöindä caridzata/
29:21 ja niihin kuuluvat ruoka- ja juomauhrit mullikkain, oinaiden ja karitsain luvun mukaan, niinkuin säädetty on,	21. Ja heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa mulleille, oinaille ja karitsoille, heidän lukunsa ja säätynsä jälkeen.	29:21 Ruocauhrinens ja juomouhrinens/ calpeille/ oinaille ja caridzoille/ jocaidzelle heidän lucuns ja säätyns jälkeen.
29:22 sekä kauris syntiuhriksi, paitsi jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruoka- ja juomauhria.	22. Siihen myös kauriin syntiuhriksi: paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.	29:22 Sijhen myös caurin syndiuhrixi/ paidzi jocopäiväistä polttouhria/ ruocauhrinens ja juomauhrinens.
29:23 Ja neljäntenä päivänä: kymmenen mullikkaa, kaksi oinasta ja neljätoista vuodenvanhaa, virheetöntä karitsaa	23. Neljäntenä päivänä kymmenen mullia, kaksi oinasta, neljätoistakymmentä vuosikuntaista karitsaa, virheetöinnä,	29:23 Neljändenä päiwänä/ kymmenen calpeja/ caxi oinasta/ neljätoistakymmendä vuosicunnaista wirhitöindä caridzata/
29:24 ja niihin kuuluvat ruoka- ja juomauhrit mullikkain, oinaiden ja karitsain luvun mukaan, niinkuin säädetty on,	24. Heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa mulleille, oinaille ja karitsoille, heidän lukunsa ja säätynsä jälkeen.	29:24 Ruocauhrinens ja juomauhrinens/ calpeille/ oinaille ja caridzoille/ heidän lucuns ja säätyns jälkeen.
29:25 sekä kauris syntiuhriksi, paitsi jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruoka- ja juomauhria.	25. Siihen kauriin syntiuhriksi; paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.	29:25 Sijhen caurin syndiuhrixi/ paidzi jocopäiväistä polttouhria/ ruocauhrinens ja juomauhrinens.
29:26 Ja viidentenä päivänä: yhdeksän mullikkaa, kaksi oinasta ja neljätoista vuodenvanhaa, virheetöntä karitsaa	26. Ja viidentenä päivänä yhdeksän mullia, kaksi oinasta, neljätoistakymmentä vuosikuntaista karitsaa, ilman virhettä.	29:26 Wijdendenä päiwänä/ yhdexän calpeja/ caxi oinasta/ neljätoistakymmendä vuosicunnaista wirhitöindä caridzata/
29:27 ja niihin kuuluvat ruoka- ja juomauhrit mullikkain, oinaiden ja karitsain luvun mukaan, niinkuin säädetty on,	27. Ja heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa mulleille, oinaille ja karitsoille, heidän lukunsa ja säätynsä jälkeen.	29:27 Ruocauhrinens ja juomauhrinens/ calpeille/ oinaille ja caridzoille/ heidän lucuns ja säätyns jälkeen.
29:28 sekä kauris syntiuhriksi, paitsi jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruoka- ja juomauhria.	28. Siihen myös kauriin syntiuhriksi; paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.	29:28 Sijhen myös caurin syndiuhrixi/ paidzi jocopäiväistä polttouhria/ ruocauhrinens ja juomauhrinens.
29:29 Ja kuudentena päivänä: kahdeksan mullikkaa, kaksi oinasta ja neljätoista vuodenvanhaa, virheetöntä karitsaa	29. Ja kuudentena päivänä kahdeksan mullia, kaksi oinasta, neljätoistakymmentä vuosikuntaista karitsaa, virheetöinnä.	29:29 Cuudendena päiwänä/ cahdexan calpeja/ caxi oinasta/ neljätoistakymmendä vuosicunnaista wirhitöindä caridzata/

29:30 ja niihin kuuluvat ruoka- ja juomauhrit mullikkain, oinaiden ja karitsain luvun mukaan, niinkuin säädetty on,	30. Ja heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa mulleille, oinaille ja karitsoille, heidän lukunsa ja säätynsä jälkeen.	29:30 Ruocauhrinens ja juomauhrinens/ calpeille/ oinaille ja caridzoille/ heidän lucuns ja säätyns jälkeen.
29:31 sekä kauris syntiuhriksi, paitsi jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruoka- ja juomauhria.	31. Siihen myös kauriin syntiuhriksi; paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.	29:31 Sijhen myös caurin syndiuhrixi/ paidzi jocopäiväistä polttouhria/ ruocauhrinens ja juomauhrinens.
29:32 Ja seitsemäntenä päivänä: seitsemän mullikkaa, kaksi oinasta ja neljätoista vuodenvanhaa, virheetöntä karitsaa	32. Ja seitsemäntenä päivänä seitsemän mullia, kaksi oinasta, neljätoistakymmmentä vuosikuntaista karitsaa, virheetöinnä.	29:32 Seidzemendenä päivänä/ seidzeman calpeja/ caxi oinasta/ neljätoistakymmendä vuosicunnaista wirhitöindä caridzata/
29:33 ja niihin kuuluvat ruoka- ja juomauhrit mullikkain, oinaiden ja karitsain luvun mukaan, niinkuin säädetty on,	33. Ja heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa mulleille, oinaille ja karitsoille, heidän lukunsa ja säätynsä jälkeen.	29:33 Ruocauhrinens ja juomauhrinens/ calpeille/ oinaille ja caridzoille/ heidän lucuns ja säätyns jälkeen.
29:34 sekä kauris syntiuhriksi, paitsi jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruoka- ja juomauhria.	34. Siihen myös kauriin syntiuhriksi; paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.	29:34 Sijhen myös caurin syndiuhrixi/ paidzi jocopäiväistä polttouhria/ ruocauhrinens ja juomauhrinens.
29:35 Ja kahdeksantena päivänä olkoon teillä juhla kokous; älkää silloin yhtäkään arkiaskareta toimittako,	35. Kahdeksas päivä pitää oleman teille päätösjuhla: ei yhtään orjan työtä teidän pidä (silloin) tekemän.	29:35 Cahdexas päivä pitä oleman seuracunnan cocouspäivä/ ei yhtän orjan työtä teidän pidä silloin tekemän.
29:36 vaan tuokaa suloisesti tuoksuvaksi polttouhriksi Herralle mullikka, oinas ja seitsemän vuodenvanhaa, virheetöntä karitsaa	36. Ja teidän pitää uhraaman polttouhria makian hajun tuleksi Herralle: yhden mullin, yhden oinaan ja seitsemän vuosikuntaista karitsaa, virheetöinnä,	29:36 Ja teidän pitä uhraaman polttouhria/ makian hajun tulexi HERralle/ calpein/ oinan ja seidzemen vuosicunnaista wirhitöindä caridzata/
29:37 ja niihin kuuluvat ruoka- ja juomauhrit mullikan, oinaan ja karitsain luvun mukaan, niinkuin säädetty on,	37. Heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa mulleille, oinaille ja karitsoille, heidän lukunsa ja säätynsä jälkeen.	29:37 Ruocauhrinens ja juomauhrinens/ calpeille/ oinaille ja caridzoille/ heidän lucuns ja säätyns jälkeen.
29:38 sekä kauris syntiuhriksi, paitsi jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruoka- ja juomauhria.	38. Siihen myös kauriin syntiuhriksi; paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.	29:38 Sijhen myös caurin syndiuhrixi/ paidzi jocopäiväistä polttouhria/ ruocauhrinens ja juomauhrinens.
29:39 Nämä uhratkaa Herralle juhla-aikoinanne, paitsi mitä lupausuhreinanne ja vapaaehtoisina lahjoinanne tuotte polttouhreiksi, ruokauhreiksi, juomauhreiksi ja yhteysuhreiksi."	39. Nämä pitää teidän tekemän Herralle juhlapäivinänne, paitsi mitä te mielellänne lupaatte ja hyvällä tahdollanne annatte polttouhriksenne, ruokauhriksenne, juomauhriksenne ja kiitosuhriksenne.	29:39 Nämä teidän pitä tekemän HERralle teidän juhlapäivinän/ paidzi sitä cuin te mielellän lupatte/ ja hyvällä tahdollan annatte polttouhrixi/ ruocauhrixi/ juomauhrixi/ ja kijtosuhrixi.

30 LUKU	30 LUKU	XXX. Lucu
30:1 Ja Mooses puhui israelilaisille kaiken, mitä Herra oli Mooseksen käsenyt puhua.	1. Ja Moses sanoi Israelin lapsille kaikki ne, mitä Herra hänelle käsenyt oli.	30:1 JA Moses sanoi Israelin lapsille/ caikki ne mitä HERra hänelle käsenyt oli.
30:2 Ja Mooses puhui Israelin sukukuntien päämiehille sanoen: "Näin on Herra käsenyt:	2. Ja Moses puhui Israelin sukukuntain päämiehille, sanoen: tämä on se minkä Herra käski:	30:2 JA Moses puhui Israelin sucucundain päämiehille/ sanoden: tämä on se cuin HERra käski.
30:3 Jos joku tekee lupauksen Herralle tahi valalla vannoen sitoutuu kieltäytymään jostakin, älköön hän rikkoko sanaansa, vaan tehköön kaiken, mitä hänen suunsa on sanonut.	3. Jos mies lupaa lupauksen Herralle eli vannoo valan, sitoen sillä sielunsa, ei pidä hänen tekemän sanaansa turhaksi, vaan kaiken sen täyttämän, mikä hänen suustansa lähtenyt on.	30:3 Jos mies HERralle lupa eli wanno walan/ sitoden hänen sieluns/ ei pidä hänen tekemän sanans turhaxi/ waan caiken sen täyttämän/ cuin hänen suustans lähtenyt on.
30:4 Ja jos nainen ollessaan nuorena tyttönä isänsä kodissa tekee lupauksen Herralle tahi sitoutuu kieltäytymään jostakin	4. Ja jos vaimo lupaa lupauksen Herralle, sitoen itsensä, ollessansa vielä isänsä huoneessa nuoruudessansa,	30:4 Jos waimo lupa HERralle sitoden idzens/ ollesans wielä hänen Isäns huones hänen nuorudesans.
30:5 ja hänen isänsä kuulee hänen lupauksensa tai sitoumuksensa eikä hänen isänsä hänelle siitä mitään puhu, niin kaikki hänen lupauksensa ja kaikki hänen sitoumuksensa, joilla hän kieltäytyy jostakin, olkoot pätevät.	5. Ja hänen isänsä kuulee hänen lupauksensa ja valasiteensä, jolla hän on sielunsa sitonut, ja hänen isänsä on ääneti siihen: niin kaikki hänen lupauksensa on vahva, niin myös koko hänen valasiteensä, jolla hän on sielunsa sitonut, pitää vahvan oleman.	30:5 Ja hänen Isäns cuule hänen lupauxens/ ja hänen sieluns sitomuxen/ ja hänen Isäns on äneti sijhen/ nijn hänen lupauxens ja sieluns sitomuxen pitä wahwan oleman.
30:6 Mutta jos hänen isänsä kieltää häntä sinä päivänä, jona hän ne kuulee, niin hänen lupauksensa ja sitoumuksensa, joilla hän kieltäytyy jostakin, älkööt olko pätevät, olivatpa ne mitkä hyvänsä, ja Herra antaa hänelle anteeksi, sentähden että hänen isänsä on häntä kieltänyt.	6. Mutta jos hänen isänsä kieltää sen sinä päivänä, jona hän sen kuulee, niin hänen lupauksensa ja valasiteensä, jolla hän on sielunsa sitonut, ei pidä vahva oleman, ja Herra on hänelle armollinen, että hänen isänsä on sen häneltä kieltänyt.	30:6 Mutta jos hänen Isäns kieldä sen sinä päiwänä/ jona hän sen cuule/ nijn hänen lupauxens ja sieluns sitomuxen ei pidä wahwan oleman: Ja HERra on hänelle armollinen/ että hänen Isäns on kieldänyt.
30:7 Ja jos hän joutuu miehelle ja hänellä on täytettävänä lupauksia tai ajattelemattomasti lausuttu sana, jolla hän on kieltäytynyt jostakin,	7. Ja jos hänellä on mies, ja hän on luvannut, taikka hänen suustansa lähtee jotakin, jolla hän on sielunsa sitonut,	30:7 Jos hänellä on mies/ ja hän on luwannut/ taicka hänen suustans lähte/ jolla hänen sieluns sidotan.

<p>30:8 ja hänen miehensä saa sen kuulla, mutta ei puhu hänelle siitä mitään sinä päivänä, jona hän sen kuulee, niin hänen lupauksensa ja hänen sitoumuksensa, joilla hän on kieltäytynyt jostakin, olkoot pätevät.</p>	<p>8. Ja hänen miehensä kuulee sen, ja on ääneti siihen sinä päivänä, jona hän sen kuulee, niin pitää hänen lupauksensa vahvan oleman; ja hänen valasiteensä, jolla hän on sielunsa sitonut, pitää myös vahvan oleman.</p>	<p>30:8 Ja hänen miehens cuule sen/ ja on äneti sijhen sinä päiwänä/ nijn pitä hänen lupauxens ja sieluns sitomuxen oleman wahwan.</p>
<p>30:9 Mutta jos hänen miehensä sinä päivänä, jona hän sen kuulee, kieltää häntä, niin hän purkaa hänen lupauksensa, jonka täyttämiseen hän on sitoutunut, ja sen ajattelemattomasti lausutun sanan, jolla hän on kieltäytynyt jostakin, ja Herra antaa hänelle anteeksi.</p>	<p>9. Mutta jos hänen miehensä sen kieltää sinä päivänä, jona hän sen kuulee, niin hän pääsee lupauksestansa, ja siitä mikä hänen suustansa lähtenyt on, jolla hän sielunsa sitoi, ja Herra on hänelle armollinen.</p>	<p>30:9 Mutta jos hänen miehens sen kieldä hänelä/ sinä päiwänä jona hän sen cuule/ nijn hän pääse lupauxestans/ ja sijtä cuin hänen suustans lähtenyt on/ jolla hän sieluns sitoi/ ja HERra on hänelle armolinen.</p>
<p>30:10 Mutta lesken tai hyljätyn lupaus, mihin hyvänsä hän onkin sitoutunut, olkoon pätevä.</p>	<p>10. Lesken ja hyljätyn lupaus ja kaikki, jolla hän on sielunsa sitonut, pitää häneltä vahvana pidettämän.</p>	<p>30:10 LEsken ja hyljätyn lupaus/ ja caicki jolla he sieluns sitowat/ pitä heildä täytettämän/</p>
<p>30:11 Ja jos vaimo on miehensä kodissa tehnyt lupauksen tahi valalla sitoutunut kieltäytymään jostakin</p>	<p>11. Mutta jos hän lupaa miehensä huoneessa, eli sielunsa sitoo valallansa,</p>	<p>30:11 Mutta jos hän lupa eli sieluns sito walallans miehens huones/</p>
<p>30:12 ja hänen miehensä saa sen kuulla, mutta ei puhu hänelle siitä mitään eikä kiellä häntä, niin kaikki hänen lupauksensa ja kaikki sitoumukset, joilla hän on kieltäytynyt jostakin, olkoot pätevät.</p>	<p>12. Ja mies kuulee sen, ja on ääneti siihen, ja ei kiellä sitä, niin pitää kaiken sen lupauksen ja valasiteen, jolla hän on sielunsa sitonut, oleman vahvan.</p>	<p>30:12 Ja mies cuule sen/ ja on äneti sijhen/ ja ei kiellä sitä/ nijn pitä caiken sen lupauxen ja sielun sitomuxen oleman wahwan.</p>
<p>30:13 Mutta jos hänen miehensä ne purkaa sinä päivänä, jona hän niistä kuulee, älköön yksikään hänen huuiltaan lähtenyt lupaus tai sitoumus olko pätevä. Hänen miehensä on ne purkanut, ja Herra antaa hänelle anteeksi.</p>	<p>13. Jos hänen miehensä tekee sen kokonansa tyhjäksi sinä päivänä, jona hän sen kuulee, niin kaikki mikä hänen suustansa on lähtenyt, lupaamaan ja sitomaan sieluansa, ei pidä oleman vahvan; sillä hänen miehensä on sen tehnyt tyhjäksi, ja Herra on hänelle armollinen.</p>	<p>30:13 Jos hänen miehens teke sen tyhjäxi/ sinä päiwänä jona hän sen cuule/ nijn caicki cuin hänen suustans on lähtenyt/ lupaman ja sitoman hänen sieluans/ ei pidä oleman wahwan: sillä hänen miehens on sen tehnyt tyhjäxi/ ja HERra on hänelle armolinen.</p>
<p>30:14 Jokaisen lupauksen ja jokaisen valallisen sitoumuksen, jonka vaimo itsensä kurittamiseksi tekee, saakoon hänen miehensä joko vahvistaa tahi purkaa.</p>	<p>14. Ja kaikki lupaukset ja valat, jotka sitovat vaivaamaan sielua, pitää hänen miehensä taikka vahvistaman, taikka tekemän tyhjäksi.</p>	<p>30:14 Ja caicki lupauxet ja walat jotca sitowat waiwaman ruumista/ pitä hänen miehens elickä wahwistaman/ elickä tekemän tyhjäxi.</p>

30:15 Mutta jos hänen miehensä ei puhu hänelle niistä mitään sen päivän kuluessa, niin hän on vahvistanut kaikki hänen lupauksensa ja kaikki hänen sitoumuksensa, jotka hänellä on täytettävänä. Hän on ne vahvistanut, koska hän ei niistä hänelle mitään puhunut sinä päivänä, jona hän niistä kuuli.	15. Mutta jos hänen miehensä on juuri ääneti siihen, päivästä päivään, niin hän vahvistaa kaikki hänen lupauksensa ja kaikki hänen valasiteensä: että hän on ääneti ollut sinä päivänä, jona hän sen kuuli, niin hän vahvistaa ne.	30:15 Mutta jos hänen miehensä on äneti siihen/ päivästä nijn päivään/ nijn hän vahvista kaikki hänen lupauksensa ja hänen sielunsa sotimukset/ että hän on äneti ollut sinä päivänä/ jona hän sen kuuli.
30:16 Mutta jos hän ne purkaa vasta jonkun aikaa sen jälkeen, kuin on niistä kuullut, joutuu hän kantamaan vaimonsa syyllisyyden."	16. Ja jos hän jälstä sen ottaa takaperin, sittekuin hän sen kuuli, niin pitää hänen kantaman vääryytensä.	30:16 Ja jos hän jälstä sen ottaa takaperin/ sittekuin hän sen kuuli/ nijn pitää hänen kantaman hänen vääryytensä.
30:17 Nämä ovat ne säädökset, jotka Herra antoi Moosekselle, olemaan voimassa miehen ja hänen vaimonsa välillä sekä isän ja hänen tyttärensä välillä, tämän ollessa nuorena tyttönä isänsä kodissa.	17. Nämä ovat ne säädöt, jotka Herra on käskennyt Moosekselle miehen ja vaimon välillä, isän ja tyttären välillä, kuin hän on vielä nuorena isänsä huoneessa.	30:17 Nämä ovat ne säädöt cuin HERra on käskennyt Mosekselle/ miehen ja vaimon välillä/ Isän ja tyttären välillä/ koska hän on vielä nuori hänen Isänsä huoneessa.
31 LUKU	31 LUKU	XXXI. Luku
31:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	31:1 JA HERra puhui Mosekselle/ sanoden:
31:2 "Kosta israelilaisten puolesta midianilaisille. Senjälkeen sinut otetaan pois heimosi tykö."	2. Kosta täydellisesti Midianilaisille Israelin lasten puolesta, sitte kootaan sinä kansas tykö.	31:2 Costa Midianitereille Israelin lasten puolesta/ ja koko sijnne idzes sinun Canssas tygö.
31:3 Niin Mooses puhui kansalle sanoen: "Varustakaa joukostanne miehiä sotaan, ja lähtekööt he Midiania vastaan toimittamaan Herran koston Midianille.	3. Niin Moses puhui kansalle sanoen: hankitkaa teistänne miehet sotaan Midianilaisia vastaan, että he kostaisivat Midianilaisia, Herran puolesta.	31:3 Nijn Moses puhui Canssalle/ sanoden: hankitcat teistän miehet sotaan Midianitereitä vastaan/ että he costaisit Midianitereille HERran puolest.
31:4 Tuhat miestä jokaisesta sukukunnasta, kaikista Israelin sukukunnista, lähettäkää sotaan."	4. Jokaisesta sukukunnasta pitää teidän lähettämän tuhannen sotaan, kaikista Israelin sukukunnista.	31:4 Jocaidzest sucucunnast tuhannen/ nijn että te lähetät sotaan caikista Israelin sucucunnista.
31:5 Silloin annettiin Israelin heimoista tuhat miestä jokaisesta sukukunnasta, yhteensä kaksitoista tuhatta sotaan varustettua miestä.	5. Niin otettiin Israelin sukukunnista joka sukukunnasta tuhannen, niin että he varustivat sotaan kaksitoistakymmentä tuhatta.	31:5 Ja he otit Israelin tuhannist/ joka sucucunnast tuhannen/ nijn että he hangidzit sotaan caxitoistakymmendä tuhatta.

31:6 Ja Mooses lähetti heidät, tuhat miestä jokaisesta sukukunnasta, sotaan sekä heidän kanssaan Piinehaan, pappi Eleasarin pojan; tällä oli mukanaan pyhät esineet ja hälytystorvet.	6. Ja Moses lähetti heidät sotaan, tuhannen jokaisesta sukukunnasta, ynnä Pinehaan papin Eleatsarin pojan kanssa, ja pyhät aseet, ja myös ilotorvet hänen kädessänsä.	31:6 Ja Moses lähetti heidän sotaan tuhannen jocaidezest sucucunnast/ ynnä Pinehan papin Eleazarin pojan cansa/ ja pyhät aset/ ja myös riemu Basunat heidän kädesäns.
31:7 Niin he lähtivät sotimaan Midiania vastaan, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut, ja surmasivat kaikki miehenpuolet.	7. Ja he sotivat Midianilaisia vastaan, niinkuin Herra oli Mosekselle käsenyt, ja löivät kuoliaaksi kaiken miehenpuolen.	31:7 Ja he sodit Midianitereitä wastan/ nijncuin HERra oli Mosexelle käsenyt/ ja löit cuoliaxi caiken miehenpuolen.
31:8 Muiden mukana, jotka kaatuivat, he surmasivat Midianin kuninkaat Evin, Rekemin, Suurin, Huurin ja Reban, Midianin viisi kuningasta. Myös Bileamin, Beorin pojan, he surmasivat miekalla.	8. Niin tappoivat he myös Midianilaisten kuninkaat heidän lyötyjensä päälle; Evin, Rekemin, Zurin, Hurin ja Reban, ne viisi Midianilaisten kuningasta; Bileamin Beorin pojan löivät he myös miekalla.	31:8 Nijn löit he myös Midianiterein Cuningat lyötyden cansa/ nimittäin: Ewin/ Rekemin/ Zurin/ Hurin/ ja Reban/ wijsi Midianiterein Cuningast. Bileamin Beorin pojan löit he myös miecalla.
31:9 Mutta israelilaiset ottivat vangiksi midianilaisten vaimot ja lapset ja ryöstivät kaikki heidän juhtansa ja kaiken heidän karjansa ja kaiken heidän tavaransa.	9. Mutta Israelin lapset ottivat vangiksi Midianilaisten vaimot ja heidän lapsensa, ja kaikki heidän eläimensä ja kaikki heidän kalunsa ja kaiken heidän hyvyytensä ryöstivät he.	31:9 Mutta Israelin lapset otit fangixi Midianiterein waimot/ heidän lapsens ja caicki heidän eläimens/ ja caicki heidän carjans/ ja ryöstit caiken heidän hywydens.
31:10 Ja kaikki heidän asumansa kaupungit ja kaikki heidän leiripaikkansa he polttivat tulella.	10. Ja kaikki heidän kaupunkinsa ja asumisensa ja kaikki heidän linnansa he polttivat.	31:10 Ja poltit caicki heidän Caupungins ja asumisens/ ja caicki heidän linnans.
31:11 Ja he ottivat kaiken ryöstettävän ja kaiken otettavan, sekä ihmiset että karjan.	11. Ja ottivat kaiken saaliin ja kaikki mikä otettava oli, sekä ihmiset että eläimet,	31:11 Ja he otit heidän saalins/ ja caicki cuin otettapa oli/ sekä ihmiset että eläimet.
31:12 Ja he toivat Moosekselle ja pappi Eleasarille sekä Israelin kansalle vangit ja ottamansa ja ryöstämänsä saaliin leiriin Mooabin arolle, joka on Jordanin luona, Jerikon kohdalla.	12. Ja veivät ne Moseksen ja papin Eleatsarin eteen, ja kaiken Israelin lasten seurakunnan eteen; vangit ja otetut eläimet, ja saaliin, leiriin Moabin kedolle, joka on Jordanin tykönä Jerihon kohdalla.	31:12 Ja weit ne Mosexen ja papin Eleazarin eteen/ ja caiken Israelin lasten seuracunnan eteen/ nimittäin/ fangit ja otetut eläimet/ ja ryöwätyt calut/ leirijn Moabiterein kedolle/ joca on Jordanin tykönä Jerihon cohdalla.
31:13 Silloin Mooses ja pappi Eleasar ja kaikki kansan päämiehet lähtivät heitä vastaan leirin ulkopuolelle.	13. Ja Moses ja pappi Eleatsar ja kaikki seurakunnan päämiehet menivät heitä vastaan, ulos leiristä.	31:13 Ja Moses/ ja pappi Eleazar/ ja caicki seuracunnan päämiehet menit heitä wastan leiristä.
31:14 Ja Mooses vihastui sotajoukon johtajiin, tuhannen- ja sadanpäämiehiin, kun he palasivat sotaretkeltä.	14. Ja Moses vihastui sodan päämiesten päälle, jotka olivat päämiehet tuhannen ja sadan päällä, kuin siitä sodan joukosta tulivat.	31:14 JA Moses wihastui sodan päämiestän päälle/ jotca olit sadan ja tuhannen päällä/ jotca sijtä sodan joucosta tulit.

31:15 Ja Mooses sanoi heille: "Oletteko siis jättäneet henkiin kaikki naiset?"	15. Ja Moses sanoi heille: ettekö te ole kaikki vaimot jättäneet elämään?	31:15 Ja Moses sanoi heille: ettekö te ole caickia waimoja jättänet elämän?
31:16 Katso, nehän ne olivat, jotka Bileamin neuvosta saivat israelilaiset antautumaan uskottomuuteen Herraa vastaan Peorin vuoksi, niin että vitsaus kohtasi Herran seurakuntaa.	16. Katso, eikö ne Bileamin neuvosta kääntäneet Israelin lapsia syntiä tekemään Herraa vastaan Peorin asiassa, ja rangaistus tuli Herran kansan päälle.	31:16 Cadzo/ eikö ne kääändänet Israelin lapsia Bileamin neuwost syndiä tekemän HERra wastan Peorin asias/ ja rangaistus tuli HERran Canssan päälle.
31:17 Niin surmatkaa siis kaikki poikalapset ja surmatkaa myös jokainen vaimo, joka on yhtynyt mieheen.	17. Niin lyökää nyt kuoliaaksi kaikki miehenpuoli lasten seassa, ja kaikki vaimot, jotka miehen tunteneet ja miehen kanssa maanneet ovat, lyökää myös kuoliaaksi.	31:17 Nijn sijs cuoliaxi lyökät caicki miehenpuoli lasten seas/ ja caicki waimot/ cuin miehen tundenet owat/ ja maannet tykönä.
31:18 Mutta jokainen tyttö, joka ei ole yhtynyt mieheen, jättäkää itsellenne henkiin.	18. Mutta lapsista kaikki vaimonpuoli, jotka ei ole miestä tunteneet eikä maanneet miehen tykönä, sallikaat elää teidän edessänne.	31:18 Mutta caicki waimonpuoli/ jotca ei ole miestä tundenet/ eikä maannet miesten tykönä/ sallicat elä teidän edesän.
31:19 Mutta itse oleskelkaa leirin ulkopuolella seitsemän päivää. Jokainen teistä, joka on jonkun surmannut, ja jokainen teistä, joka on koskenut surmattuun, puhdistautukoon kolmantena ja seitsemäntenä päivänä, sekä te että teidän vankinne.	19. Ja pysykää ulkona leiristä seitsemän päivää kaikki, jokainen, joka hengen tappanut on eli tapettuun sattunut, että te puhdistatte teitänne kolmantena ja seitsemäntenä päivänä, ynnä niiden kanssa, jotka te vangiksi otitte.	31:19 Ja maatca ulcona leiristä seidzemen päiwä/ caicki joca jongun lyönyt on/ eli lyötyn sattunut/ että te puhdistatte teitän colmandena ja seidzemendenä päiwänä/ ynnä nijden cansa/ jotca te fangixi otitte.
31:20 Ja puhdistettakoon jokainen vaate ja jokainen nahkaesine ja kaikki, mikä on tehty vuohen karvoista, ja jokainen puuesine."	20. Ja kaikki vaatteet, ja kaikki nahkakalut, ja kaikki, mikä vuohen karvoista tehdyt ovat, ja kaikki puuastiat pitää teidän puhdistaman.	31:20 Ja caicki waattet/ ja caicki nahcacalut/ ja caicki jotca wuohen carwoista tehdyt owat/ ja caicki puuastiat pitä teidän puhdistaman.
31:21 Ja pappi Eleasar sanoi sotamiehille, jotka olivat menneet sotaan: "Tämä on lakisäädös, jonka Herra antoi Moosekselle:	21. Ja pappi Eleatsar sanoi sotajoukolle, jotka sodassa olleet olivat: tämä on lain sääty, jonka Herra on käskenyt Mosekselle:	31:21 Ja pappi Eleazar sanoi sotajoucolle/ jotca sodas ollet olit: tämä on laki/ jonga HERra on käskenyt Mosexelle.
31:22 Vain kulta, hopea, vaski, rauta, tina ja lyijy,	22. Ainoastansa kullan, hopian, vasken, raudan, tinan ja lyijyn,	31:22 Cullan/ hopian/ wasken/ raudan/ tinan ja blyjyn/

31:23 kaikki, mikä tulta kestää, käyttäkää tullessa, niin se puhdistuu; puhdistettakoon se kuitenkin vielä puhdistusvedellä. Mutta mikä ei tulta kestä, käyttäkää se vedessä.	23. Ja kaikki mikä tulen kärsii, pitää teidän tullessa käyttämän, ja ne ovat puhtaat; kuitenkin pitää ne puhdistusvedellä puhtaaksi tehtämän. Mutta kaikki se, mikä ei tulta kärsi, pitää teidän vedessä käyttämän.	31:23 Ja caicki/ cuin tulen kärsi/ pitä teidän käyttämän tulen läpidze/ ja puhdistaman ne/ että se prijscotuswedellä kirckaxi tule. Mutta caicki se joca ei tulta kärsi/ pitä teidän käyttämän weden läpidze.
31:24 Ja peskää vaatteenne seitsemäntenä päivänä, niin te puhdistutte; ja sitten tulkaa leiriin."	24. Ja teidän pitää pesemän vaatteenne seitsemäntenä päivänä, niin te tulette puhtaaksi, sitte teidän pitää tuleman leiriin.	31:24 Ja teidän pitä pesemän waatteenne seidzemendenä päiwänä/ nijn te tulletta puhtaxi/ sijtte teidän pitä tuleman leirijn.
31:25 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	25. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	31:25 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
31:26 "Laskekaa, sinä ja pappi Eleasar ja kansan perhekuntien päämiehet, otetun saaliin määrä, ihmiset ja karja.	26. Lue vangittuin saalis sekä ihmiset että eläimet: sinä ja pappi Eleatsar, ja ylimmäiset kansan isät.	31:26 Lue fangittuiden saalis sekä ihmisist että eläimist/ sinä ja pappi Eleazar/ ja ylimmäiset Isät Canssast.
31:27 Ja pane saalis kahtia soturien, sotaan lähteneiden, ja kaiken muun kansan kesken.	27. Ja anna puoli saalista niille, jotka sotaan menivät ja sotineet ovat, ja toinen puoli kaikelle kansalle.	31:27 Ja anna heille puoli/ jotca sotaan menit ja sotinet owat/ ja toinen puoli coco seuracunnalle.
31:28 Ja ota Herralle verona sotamiehiltä, sotaan lähteneiltä, yksi viidestäsadasta, ihmisiä, raavaita, aaseja ja lampaista.	28. Ja sinun pitää ylentämän Herralle sotamiehiltä, jotka sodassa olivat, aina viidestäsadasta yhden sielun, ihmisistä, eläimistä, aaseista ja lampaista.	31:28 Ja sinun pitä ylöndämän HERralle sotamiehistä jotca sodas olit/ aina wijdestä sadasta yhden sielun/ ihmisist/ eläimist/ Aseist ja lambaist.
31:29 Ota se heille tulevasta puoliskosta ja anna se pappi Eleasarille antina Herralle.	29. Siitä puolesta osasta, joka heille tuli, pitää sinun ottaman ja antaman papille Eleatsarille, ylennykseksi Herralle.	31:29 Sijtä puolest osast/ cuin heidän tuli/ pitä sinun sen ottaman ja andaman papille Eleazarille/ ylönnyxexi HERralle.
31:30 Ja israelilaisille tulevasta puoliskosta ota yksi viidestäkymmenestä, ihmisiä, raavaita, aaseja, lampaista ja kaikkia karjaeläimiä, ja anna ne leeviläisille, joiden on hoidettava tehtävät Herran asumuksessa."	30. Vaan siitä puolesta, joka Israelin lapsille tuli, pitää sinun aina viidestäkymmenestä ottaman yhden niistä otetuista, ihmisistä, karjasta, aaseista ja lampaista, ja kaikista eläimistä, ja sinun pitää ne antaman Leviläisille, jotka vartioitsevat Herran majaa.	31:30 Waan sijtä puolest/ cuin Israelin lasten tuli/ pitä sinun aina wijdestäkymmenest ottaman yhden cappalen/ ihmisist/ carjast/ Aseist ja lambaist/ ja caikist eläimist/ ja sinun pitä ne andaman Lewitaille/ jotca wartioidzewat HErran maja.
31:31 Ja Mooses ja pappi Eleasar tekivät, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.	31. Ja Moses ja pappi Eleatsar tekivät niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.	31:31 Ja Moses ja pappi Eleazar teit/ nijncuin HERra oli käskenyt Mosexelle.

31:32 Ja saalis, jäännös siitä, mitä sotajoukko oli ryöstänyt, oli: lampaita kuusisataa seitsemänkymmentäviisi tuhatta	32. Ja se saalisluku mikä jäänyt oli siitä minkä sotaväki ryöstänyt oli, oli kuusisataa tuhatta, ja viisikahdeksattakymmentä tuhatta lammasta.	31:32 Ja se saalisluku cuin jäänyt oli/ sijtä cuin sotaväki ryöstänyt oli/ oli cuusisata tuhatta/ ja wijsi cahdexattakymmendä tuhatta lammasta.
31:33 ja raavaita seitsemänkymmentäkaksi tuhatta	33. Kaksikahdeksattakymmentä tuhatta nautaa,	31:33 Caxi cahdexattakymmendä tuhatta nauta.
31:34 ja aaseja kuusikymmentäyksi tuhatta	34. Yksiseitsemättäkymmentä tuhatta aasia,	31:34 Yxi seidzemettäkymmendä tuhatta Asia.
31:35 ja ihmisiä, tyttöjä, jotka eivät olleet yhtyneet mieheen, kaikkiaan kolmekymmentäkaksi tuhatta.	35. Vaimoväkeä, jotka ei olleet miehen kanssa maanneet, oli kaksineljättäkymmentä tuhatta sielua.	31:35 Waimowäke jotca ei ole miestä tundenet/ eikä maannet tykönä/ oli caxi neljättäkymmendä tuhatta sielua.
31:36 Ja puolet siitä eli se osa, joka tuli sotaan lähteneille, oli: lampaita kolmesataa kolmekymmentäseitsemän tuhatta viisisataa,	36. Ja se puoli, joka heille tuli, jotka sodassa olleet olivat, oli lukuansa kolmesataa tuhatta, seitsemänneljättäkymmentä tuhatta ja viisisataa lammasta.	31:36 Ja sen puolen joca heidän tuli/ jotca sodas ollet olit/ lucu oli: colmesata tuhatta/ seidzemen neljättäkymmendä tuhatta/ ja wijsisata lammasta.
31:37 ja Herralle tuleva vero lampaista oli kuusisataa seitsemänkymmentä viisi;	37. Siitä tuli Herralle kuusisataa ja viisikahdeksattakymmentä lammasta,	31:37 Sijtä tuli HERralle cuusisata/ wijsi cahdexattakymmendä lammasta.
31:38 ja raavaita kolmekymmentäkuusi tuhatta sekä niistä Herralle tuleva vero seitsemänkymmentä kaksi;	38. Niin myös kuusineljättäkymmentä tuhatta nautaa, ja siitä Herralle kaksikahdeksattakymmentä,	31:38 Nijn myös cuusi neljättäkymmendä tuhatta nauta/ ja sijtä HERralle caxi cahdexattakymmendä.
31:39 ja aaseja kolmekymmentä tuhatta viisisataa sekä niistä Herralle tuleva vero kuusikymmentä yksi;	39. Niin myös kolmekymmentä tuhatta ja viisisataa aasia, ja siitä tuli Herralle yksiseitsemättäkymmentä,	31:39 Nijn myös colmekymmendä tuhatta/ ja wijsisata Asia/ ja sijtä tuli HERralle yxi seidzemettäkymmendä.
31:40 ja ihmisiä kuusitoista tuhatta sekä niistä Herralle tuleva vero kolmekymmentä kaksi.	40. Niin myös ihmisten sieluja kuusitoistakymmentä tuhatta, ja niistä tuli Herralle kaksineljättäkymmentä sielua.	31:40 Nijn myös ihmisten sieluja/ cuusitoistakymmendä tuhatta sielua/ ja nijstä tuli Herralle caxi neljättäkymmendä.
31:41 Ja Mooses antoi Herran antiveron pappi Eleasarille, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.	41. Ja Moses antoi Herran ylennysuhrin osan papille Eleatsarille, niinkuin Herra oli hänelle käskenyt.	31:41 Ja Moses andoi sen HERran ylönnyshurin papille Eleazarille/ nijncuin HERra oli hänelle käskenyt.
31:42 Ja israelilaisille tuleva puolisko, jonka Mooses oli erottanut sotamiesten osasta,	42. Mutta toisesta puolesta, jonka Moses Israelin lapsille jakanut oli sotamiehiltä,	31:42 Mutta sijtä toisesta puolesta/ cuin Moses Israelin lapsille jakanut oli sotamiehildä/

31:43 tämä seurakunnalle tuleva puolisko oli: lampaita kolmesataa kolmekymmentäseitsemän tuhatta viisisataa	43. Se puoli, mikä kansalle tuli, oli kolmesataa tuhatta, seitsemänjättäkymmentä tuhatta ja viisisataa lammasta,	31:43 Nimittäin/ sen puolen kuin seuracunnalle tuli/ oli colmesata tuhatta/ seidzemen neljättäkymmendä tuhatta/ ja wijsisata lammasta.
31:44 ja raavaita kolmekymmentäkuusi tuhatta	44. Kuusineljättäkymmentä tuhatta nautaa,	31:44 Cuusi neljättäkymmendä tuhatta nauta.
31:45 ja aaseja kolmekymmentä tuhatta viisisataa	45. Kolmekymmentä tuhatta ja viisisataa aasia,	31:45 Colmekymmendä tuhatta ja wijsisata Asia.
31:46 sekä ihmisiä kuusitoista tuhatta.	46. Ja kuusitoistakymmentä tuhatta ihmisten sielua.	31:46 Ja cuusitoistakymmendä tuhatta ihmisten sielua.
31:47 Tästä israelilaisille tulevasta puoliskosta Mooses otti yhden viidestäkymmenestä, ihmisiä ja karjaa, sekä antoi ne leeviläisille, joiden oli hoidettava tehtävät Herran asumuksessa, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.	47. Ja Moses otti siitä puolesta osasta, joka Israelin lasten oli, aina yhden viidestäkymmenestä, sekä ihmisistä että eläimistä, ja antoi sen Leviläisille, jotka vartioitsivat Herran majaa, niinkuin Herra oli Mosekselle käsenyt.	31:47 Ja Moses otti sijtä puolest osast/ joca Israelin oli/ aina yhden cappalen wijdestkymmenest/ sekä eläimist että ihmisist/ ja andoi sen Lewitaille/ jotca wartioidzit HERRAN maja/ nijncuin HERra oli Mosexelle käsenyt.
31:48 Silloin tulivat sotajoukon osastojen johtajat, tuhannen- ja sadanpäämiehet, Mooseksen luo	48. Ja ne, jotka asetetut olivat sotaväestä tuhanten päälle, tuhanten ja satain päämiehet, ne menivät Moseksen tykö,	31:48 JA ne jotca päämiehet olit sotawäestä tuhandein päällä/ nimittäin/ tuhannen ja sadan päällä/ ne menit Mosexen tygö.
31:49 ja sanoivat Moosekselle: "Palvelijasi ovat laskeneet niiden sotamiesten luvun, jotka ovat olleet hallussamme, eikä meistä puutu yhtäkään.	49. Ja he sanoivat hänelle: sinun palvelias ovat lukeneet sotajoukon, jotka meidän allamme olivat, ja ei siitä yhtäkään puutu.	31:49 Ja he sanoit hänelle: sinun palwelias owat lukenet sotajoucon/ jotca meidän allam olit/ ja ei sijtä yhtäkän puutu.
31:50 Sentähden me tuomme nyt Herralle lahjaksi, mitä kukin on saanut kultakaluja: käätyjä, rannerenkaita, sormuksia, korvarenkaita ja kaulakoristeita, saadaksemme itsellemme sovituksen Herran edessä."	50. Ja me tuomme Herralle lahjoja, senjälkeen kuin kukin löytänyt on, kultaisia kaluja, käsirenkaita, rannerenkaita, sormuksia, korvarenkaita, sepeleitä, että meidän sielumme sovitettaisiin Herran edessä.	31:50 Sentähden me tuomme HERralle lahjoja/ senjälken kuin cukin löynnyt on/ cullaisia caluja/ käädyjä/ rannerengaita/ sormuxia/ corwarengaita/ sepeleitä/ että meidän sielum sowitettaisin HERran edes.
31:51 Niin Mooses ja pappi Eleasar ottivat heiltä kullan, kaikkinaiset taidokkaasti valmistetut esineet.	51. Niin Moses ja pappi Eleatsar ottivat heiltä kullan kaikkinaisissa kappaleissa.	31:51 Nijn Moses ja pappi Eleazar otit heildä cullan caickinaisisa cappaleisa.

31:52 Ja anniksi annettua kultaa, jonka he antoivat Herralle tuhannen- ja sadanpäämiesten puolesta, oli kaikkiaan kuusitoista tuhatta seitsemänsataa viisikymmentä sekeliä.	52. Ja kaikki ylennysuhrin kulta, jonka he Herralle uhrasivat, oli kuusitoistakymmentä tuhatta seitsemänsataa ja viisikymmentä sikliä, tuhanten ja satain päämiehiltä;	31:52 Ja caicki ylönnysuhrin culda/ jonga he HERralle uhrasit/ oli cuusitoistakymmentä tuhatta/ seidzemensata ja wijsikymmentä Sicli/ päämiehildä tuhannen ja sadan päällä.
31:53 Sotamiehet olivat ottaneet saalista kukin itselleen.	53. Sillä sotaväki oli ryövännyt itsekukin edestänsä,	31:53 Sillä sotaväki oli ryövännyt idzecukin edestäns.
31:54 Ja Mooses ja pappi Eleasar ottivat kullan tuhannen- ja sadanpäämiehiltä ja veivät sen ilmestysmajaan, että se johdattaisi israelilaiset Herran muistoon.	54. Ja Moses ja pappi Eleatsar ottivat kullan tuhanten ja satain päämiehiltä, ja he veivät sen seurakunnan majaan, Israelin lapsille muistoksi Herran eteen.	31:54 Ja Moses ja pappi Eleazar otit cullan päämiehildä jotca olit tuhannen ja sadan päällä/ ja he weit sen seuracunnan majaan/ Israelin lapsille muistoxi HERran eteen.
32 LUKU	32 LUKU	XXXII. Lucu
32:1 Mutta ruubenilaisilla ja gaadilaisilla oli paljon, ylen runsaasti, karjaa. Kun he nyt katselivat Jaeserin maata ja Gileadin maata, niin he huomasivat, että seutu oli karjanhoitoon sopiva.	1. Rubenin lapsilla oli sangen paljo karjaa, ja Gadin lapsilla oli myös aivan suuri joukko karjaa, ja he näkivät Jaeserin ja Gileadin maan, että se olis sovelias karjan laiduin.	32:1 RUBenin ja Gadin lapsilla oli sangen paljo carja/ ja cosca he näit Jaesarin ja Gileadin maan/ että se oli sowelias carjan laiduin.
32:2 Niin gaadilaiset ja ruubenilaiset tulivat ja puhuivat Moosekselle ja pappi Eleasarille ja seurakunnan päämiehille sanoen:	2. Sentähden tulivat Gadin lapset ja Rubenin lapset ja puhuivat Mosekselle, ja papille Eleatsarille, ja kansan päämiehille, sanoen:	32:2 Nijn he tulit ja puhuit Mosexelle/ ja papille Eleazarille/ ja Canssan päämiehille/ sanoden:
32:3 "Atarot, Diibon, Jaeser, Nimra, Hesbon, Elale, Sebam, Nebo ja Beon,	3. Atarot, Dibon, Jaeser, Nimra, Hesbon, Eleale, Sebam, Nebo ja Beon,	32:3 Se maa Atroth/ Dibon/ Jaeser/ Nimra/ Hesbon/ Eleale/ Sebam/ Nebo ja Beon.
32:4 tämä maa, jonka Herra on vallannut Israelin seurakunnalle, on karjanhoitoon sopivaa maata, ja sinun palvelijoillasi on karjaa."	4. Se maa, jonka Herra on lyönyt Israelin kansan edessä, on sovelias maa karjalle, ja meillä sinun palvelioillas on karjaa.	32:4 Jonga HERra oli lyönyt Israelin Canssan edes/ on sowelias carjalle/ ja meillä sinun palwelioillas on carja.
32:5 Ja he sanoivat vielä: "Jos olemme saaneet armon sinun silmiesi edessä, niin annettakoon tämä maa palvelijoillesi omaksi, äläkä vie meitä Jordanin yli."	5. Ja he (vielä) sanoivat: jos me olemme armon löytäneet sinun edessä, niin anna sinun palvelioilles tämä maa omaksi, ettes meidän antaisi mennä Jordanin ylitse.	32:5 Ja he wielä sanoit: jos me olemme armon löytänet sinun edesäs/ nijn anna sinun palwelioilles tämä maa omaksi/ ja nijn en me mene Jordanin ylidze.
32:6 Mutta Mooses vastasi gaadilaisille ja ruubenilaisille: "Onko teidän veljienne lähdeittävä sotaan, ja te jäisitte tänne?"	6. Moses sanoi Gadin ja Rubenin lapsille: pitäiskö veljenne menemän sotaan ja teidän tänne jäämän?	32:6 Moses sanoi Rubenin ja Gadin lapsille: pidäiskö teidän weljen menemän sotaan/ ja teidän pidäis tähän jäämän?

32:7 Miksi viette israelilaisilta halun mennä siihen maahan, jonka Herra on heille antanut?	7. Miksi käänätte Israelin lasten sydämet, ettei heidän pitäisi menemän ylitse siihen maahan, jonka Herra heille antoi.	32:7 Mixi te käännätte Israelin lasten sydämet/ ettei heidän pitäis menemän ylidze/ siihen maahan/ jonga HERra heille anda.
32:8 Niin teidän isännekin tekivät, kun minä lähetin heidät Kaades-Barneasta katselemaan sitä maata.	8. Niin tekivät teidän isännekin, koska minä lähetin heidät KadesBarneasta katsomaan tätä maata,	32:8 Nijn teit myös teidän Isän/ cosca minä lähetin heidän Cades Barneast wacoiman tätä maata.
32:9 Kun he olivat saapuneet Rypälelaaksoon asti ja katselleet sitä maata, veivät he israelilaisilta halun lähteä siihen maahan, jonka Herra oli heille antanut.	9. Ja kuin he tulivat Eskolin ojalle ja näkivät maan, käänivät he Israelin lasten sydämen, niin ettei he siihen maahan tahtoneet mennä, jonka Herra heille tahtoi antaa.	32:9 Ja cuin he tulit Escolin wirran tygö/ ja näit maan/ käänit he Israelin lasten sydämet/ nijn ettei he siihen maahan tahtonet mennä/ jonga HERra heille tahdoi anda.
32:10 Ja sinä päivänä syttyi Herran viha, ja hän vannoi sanoen:	10. Ja Herran viha julmistui sinä päivänä ja hän vannoi, sanoen:	32:10 Ja HERran wiha julmistui sinä päiwänä/ ja hän wannoi/ sanoden:
32:11 'Ne miehet, jotka lähtivät Egyptistä, kaksikymmenvuotiset ja sitä vanhemmat, eivät saa nähdä sitä maata, jonka minä vannon lupasin Abrahamille, Iisakille ja Jaakobille, sillä he eivät ole minua uskollisesti seuranneet,	11. Tämä kansa, joka Egyptistä lähtenyt on, kahdenkymmenen vuoden vanhasta ja sen ylitse, ei suinkaan pidä näkemän sitä maata, jonka minä Abrahamille, Isaakille ja Jakobille vannonut olen, ettei he minua uskollisesti seuranneet,	32:11 Tämä Canssa joca Egyptist lähtenyt on/ cahdenkymmenen vuoden wanhast ja sen ylidze/ ei suingan pidä näkemän sitä maata/ ionga minä Abrahamille/ Isaachille ja Jacobille wannonut olen/ ettei he minua uscollisest seurannet.
32:12 paitsi Kaaleb, kenissiläisen Jefunnen poika, ja Joosua, Nuunin poika; sillä nämä ovat uskollisesti seuranneet Herraa.'	12. Paitsi Kalebia Jephunnen Kenisiläisen poikaa, ja Josuaa Nunin poikaa; sillä he uskollisesti seurasivat Herraa.	32:12 Paidzi Calebi Jephunnen Kesiniterin poica/ ja Josua Nunin poica: sillä he uscollisest seuraisit HERra.
32:13 Ja Herran viha syttyi Israelia kohtaan, ja hän antoi heidän harhailla erämaassa neljäkymmentä vuotta, kunnes koko se sukupolvi hävisi, joka oli tehnyt sitä, mikä oli paha Herran silmissä.	13. Niin Herran viha julmistui Israelissa, ja laski heidät menemään korpeen sinne ja tänne neljäksikymmeneksi vuodeksi, siihenasti kuin kaikki se sukukunta hukkui, joka Herran edessä paha tehnyt oli.	32:13 Nijn HERran wiha julmistui Israelis/ ja laski heidän menemän corpeen sinne ja tänne/ neljäxikymmenexi wuodexi/ siihenasti cuin caicki se sucucunda huckui/ joca HERra wastan paha tehnyt oli.
32:14 Mutta katso, te olette nyt astuneet isienne sijaan, te syntisten sikiöt, lisätäkseenne vielä Herran vihan kiivautta Israelia kohtaan.	14. Ja katso, te olette nousseet isäinne siaan, syntisten joukko, lisäämään vielä Herran vihan julmuutta Israelia vastaan;	32:14 Ja cadzo/ te olette nosnet teidän Isäin siaan/ syndisten joucko/ lisämän wielä HERran wihan julmutta Israeli wastan.
32:15 Jos te nyt käännytte pois hänestä, niin hän jättää kansan vielä kauemmaksi aikaa tähän erämaahan, ja niin te tuotate tuhon kaikelle tälle kansalle."	15. Sillä jos te käännytte hänestä pois, niin hän antaa teidän enemmän aikaa viipyä korvessa, ja niin te turmelette kaiken tämän kansan.	32:15 Sillä jos te teitän käänätte hänestä pois/ nijn hän anda teidän enämmän aica wijpyä corwesa/ ja nijn te hucutatte caiken tämän Canssan.

32:16 Niin he lähestyivät häntä ja sanoivat: "Karjatarhoja me vain rakentaisimme tänne laumoillemme ja kaupunkeja vaimojamme ja lapsiamme varten,	16. Niin he kävivät edes ja sanoivat: me rakennamme ainoastansa tähän pihatoita karjallemme, ja kaupungeita lapsillemme.	32:16 Nijn he käwit edes/ ja sanoit: me rakennam ainoastans tähän pihatoita meidän carjallem/ ja Caupungeita meidän lapsillem.
32:17 mutta itse me varustautuisimme ja rientäisimme israelilaisten etunenässä, kunnes saisimme viedyksi heidät määräpaikkoihinsa, mutta meidän vaimomme ja lapsemme asuisivat sillä aikaa varustetuissa kaupungeissa maan asukkailta rauhassa.	17. Mutta me tahdomme olla joudukkaat varustettuina käymään Israelin lasten edellä, siihenasti että me johdatamme heitä siollensa; vaan lapsemme ovat näissä vahvoissa kaupungeissa maan asuvaisten tähden.	32:17 Mutta me hangidzem käymän Israelin lasten edellä/ siihenasti että me johdatam heitä siollens/ waan meidän lapsem owat nijsä wahwois Caupungeis maan asuwaisten tähden.
32:18 Emme me palaisi kotiimme, ennenkuin israelilaiset ovat saaneet haltuunsa kukin perintöosansa,	18. Emme myös palaja huoneisiimme, siihenasti että Israelin lapset itsekukin saavat perintönsä.	32:18 En me myös palaja cotia päin/ siihenasti että Israelin lapset idzecukin saawat perindöns.
32:19 sillä me emme tahdo perintöosaa heidän kanssansa tuolta puolen Jordanin emmekä kauempaa, vaan meidän perintöosamme on joutunut meille tältä puolelta Jordanin, itään päin."	19. Sillä emme tahdo heidän kanssa periä toisella puolella Jordania eli etempää; vaan meidän perintömme olkoon tällä puolella Jordania itään päin.	32:19 Sillä en me tahdo heidän cansans periä sillä puolen Jordanin/ waan meidän perindöm olcon tällä puolella Jordania itän päin.
32:20 Niin Mooses vastasi heille: "Jos näin teette, jos Herran edessä varustaudutte sotaan	20. Ja Moses sanoi heille: jos tämän teette, että hankitsette teitänne sotaan Herran edessä,	32:20 Moses sanoi heille: jos te tämän teette/ että te hangidzet teitän sotaan HERran edes.
32:21 ja teistä jokainen, sotaan varustettuna, menee Jordanin yli Herran edessä niin pitkäksi aikaa, kunnes on karkoittanut vihollisensa edestään,	21. Niin menkää Herran edessä Jordanin ylitse, jokainen kuin teistä hankittu on, siihenasti että hän ajaa kaikki vihollisensa pois kasvoinsa edestä,	32:21 Nijn mengät HERran edellä Jordanin ylidze/ jocainen cuin teistä hangittu on/ siihenasti että te ajatte caicki wiholiset pois hänen caswons edestä.
32:22 ja te palaatte vasta senjälkeen, kuin se maa on tehty alamaiseksi Herralle, niin te olette vastuusta vapaat Herran ja Israelin edessä, ja tämä maa tulee teidän omaksenne Herran edessä.	22. Ja maa tulee Herran edessä alamaiseksi; sitte pitää teidän palajaman jälleensä ja oleman viattomat Herran ja Israelin edessä, ja niin tämä maa on teidän omanne Herran edessä.	32:22 Ja maa tule HERran edes alemmaisexi/ sijtte pitä teidän palajaman jälleensä/ ja oleman wiattomat HERran ja Israelin edes/ ja nijn tämä maa on teidän oman HERran edes.
32:23 Mutta jos ette näin tee, niin katso, te rikotte Herraa vastaan ja saatte tuntea syntinne palkan, joka kohtaa teitä.	23. Mutta jos ette niin tee, katso, niin te rikotte Herraa vastaan, ja teidän pitää tietämän teidän rikoksenne, että se käsittää teidät.	32:23 Mutta jos et te nijn tee/ cadzo/ nijn te ricotte HERra wastan/ ja teidän pitää tundeman teidän ricoxen/ josa hän käsittää teidän.

32:24 Rakentakaa siis itsellenne kaupunkeja vaimojanne ja lapsianne varten ja tarhoja karjallenne ja tehkää se, mitä suunne on sanonut."	24. Niin rakentakaa siis kaupungeita lapsillenne, ja pihatoita karjallenne, ja tehkää niinkuin te sanoitte.	32:24 Nijn rakendacat siis Caupungeita teidän lapsillen/ ja pihatoita teidän carjallen/ ja tehkät nijncuin te sanoitte.
32:25 Niin gaadilaiset ja ruubenilaiset vastasivat Moosekselle sanoen: "Sinun palvelijasi tekevät, niinkuin herramme käskee.	25. Gadin ja Rubenin lapset sanoivat Moosekselle: sinun palvelias tekevät niinkuin minun Herrani on käsenyt.	32:25 Gadin ja Rubenin lapset sanoit Mosexelle: sinun palwelias tekewät nijncuin minun Herran on käsenyt.
32:26 Lapsemme, vaimomme, laumamme ja kaikki juhtamme jääköt tänne Gileadin kaupunkeihin,	26. Meidän lapsemme, emäntämme, tavaramme ja kaikki meidän karjamme pitää jäämän Gileadin kaupunkeihin.	32:26 Meidän lapsem/ emändäm/ tawaram ja caicki meidän carjam pitää jäämän Gileadin Caupungijn.
32:27 mutta sinun palvelijasi lähtevät, jokainen sotaan varustettuna, sinne taisteluun Herran edessä, niinkuin herramme sanoi."	27. Mutta me sinun palvelias lähdemme kaikki yhdessä joukossa hankittuina sotaan Herran edessä, niinkuin minun Herrani sanonut on.	32:27 Mutta me sinun palwelias lähdem caicki yhdes joucos hangittuna sotaan HERran edes/ nijncuin minun Herran sanonut on.
32:28 Niin Mooses antoi heistä käskyn pappi Eleasarille ja Joosualle, Nuunin pojalle, ja Israelin sukukuntien perhekuntain päämiehille,	28. Niin Moses käski heidän puolestansa pappia Eleatsaria, ja Josuaa Nunin poikaa, ja Israelin lasten sukukuntain ylimmäisiä isiä,	32:28 NIin Moses käski heidän puolestans pappia Eleazarit/ ja Josua Nunin poica/ ja Israelin lasten sucucundain ylimmäisiä Isiä.
32:29 ja Mooses sanoi heille: "Jos gaadilaiset ja ruubenilaiset teidän kanssanne lähtevät Jordanin yli, jokainen varustettuna taisteluun Herran edessä, ja se maa tulee teille alamaiseksi, niin antakaa heille Gileadin maa omaksi.	29. Ja sanoi heille: jos Gadin ja Rubenin lapset menevät teidän kanssanne Jordanin ylitse, kaikki hankittuina sotaan Herran edessä, ja te saatte kaikki maan allenne, niin antakaa heille Gileadin maa omaksi.	32:29 Ja sanoi heille: jos Gadin ja Rubenin lapset menewät teidän cansan Jordanin ylidze/ caicki hangittuna sotaan HERran edes/ ja te saatte caiken maan alan/ nijn andacat heille Gileadin maa omaksi.
32:30 Mutta jolleivät he varustaudu ja lähde teidän kanssanne sinne, niin asettukoot teidän keskuuteenne Kanaanin maahan."	30. Vaan jos ei he mene hankittuina teidän kanssanne, niin pitää heidän perimän teidän kanssanne Kanaanin maalla.	32:30 Waan josei he mene hangittuna teidän cansan/ nijn pitää heidän perimän teidän cansan Canaan maalla.
32:31 Silloin gaadilaiset ja ruubenilaiset vastasivat sanoen: "Mitä Herra on puhunut sinun palvelijoillesi, sen me teemme.	31. Gadin ja Rubenin lapset vastasivat, ja sanoivat: niinkuin Herra on puhunut sinun palvelioilles, niin me teemme:	32:31 Gadin ja Rubenin lapset wastaisit/ ja sanoit: nijncuin HERra on puhunut sinun palwelioilles/ nijn me teem.
32:32 Me lähdemme varustettuina Herran edessä Kanaanin maahan, että saisimme omaksemme perintöosan tällä puolella Jordanin."	32. Me menemme hankittuina Herran eteen Kanaanin maalle, ja omistamme perintöosamme tällä puolella Jordania.	32:32 Me menem hangittuna HERran edes Canaan maalle/ ja omistam meidän perindöosam tällä puolella Jordanin.

32:33 Ja Mooses antoi heille, gaadilaisille ja ruubenilaisille sekä toiselle puolelle Manassen, Joosefin pojan, sukukuntaa, amoriilaisten kuninkaan Sihonin valtakunnan ja Baasanin kuninkaan Oogin valtakunnan, maan ja sen kaupungit alueinensa, sen maan kaupungit yltympäri.	33. Niin Moses antoi Gadin ja Rubenin lapsille ja puolelle Manassen Josephin pojan sukukunnalle Sihonin Amoriilaisten kuninkaan valtakunnan ja Oogin Basanin kuninkaan valtakunnan: maan kaupunkeinensa, jotka niissä maan äärissä ympärillä olivat.	32:33 Nijn Moses andoi Gadin ja Rubenin lapsille/ ja puolelle Manassen sucucunnalle Josephin pojan/ Sihonin Amorrerein waldacunnan/ Ja Oggin Basanin Cuningan waldacunnan/ caiken heidän maans Caupungeinens/ jotca nijsä maan äris ymbärillä olit.
32:34 Ja gaadilaiset rakensivat Diibonin, Atarotin, Aroerin,	34. Ja Gadin lapset rakensivat Dibonin, Atarotin, Aroerin,	32:34 Ja Gadin lapset rakensit Dibonin/ Atharothin/ Aroerin.
32:35 Atrot-Soofanin, Jaeserin, Jogbehan,	35. Atarot-Sophanin, Jaeserin, Jogbehanin,	32:35 Atrothin/ Sophanin/ Jaesarin/ Jegabehanin.
32:36 Beet-Nimran ja Beet-Haaranin varustetuiksi kaupungeiksi sekä karjatarhoja.	36. Betnimran ja Betaranin, vahvat kaupungit ja pihatot.	32:36 Bethnimran ja Betharan/ wahwat Caupungit ja pihatot.
32:37 Ja ruubenilaiset rakensivat Hesbonin, Elalen ja Kirjataimin,	37. Rubenin lapset rakensivat Hesbonin, Elealen, Kirjataimin,	32:37 Rubenin lapset rakensit Hesbonin/ Elealenin/ Kiriathaimin.
32:38 Nebon ja Baal-Meonin, joiden nimet muutettiin, sekä Sibman. Ja he panivat nimet niille kaupungeille, jotka he rakensivat.	38. Ja Nebon, BaalMeonin, MusabotSemin ja Sibman, ja antoivat nimet niille kaupungeille, jotka he rakensivat.	32:38 Nebon/ BaalMeonin/ ja muutti nimet/ ja Sibaman/ ja annoit nijlle Caupungeille nimet/ cuin he rakensit.
32:39 Mutta Maakir, Manassen poika, lähti Gileadiin ja valloitti sen ja karkoitti amorilaiset, jotka asuivat siellä.	39. Ja Makirin Manassen pojan lapset menivät Gileadiin ja voittivat sen, ja ajoivat ulos Amoriilaiset, jotka siellä asuivat.	32:39 Ja Machirin Manassen pojan lapset menit Gileadijn ja voitit sen/ ja ajoit ulos caicki Amorrerit/ jotca siellä asuit.
32:40 Ja Mooses antoi Gileadin Maakirille, Manassen pojalle, ja hän asettui sinne.	40. Niin Moses antoi Makirille Manassen pojalle Gileadin, ja hän asui siellä.	32:40 Nijn Moses andoi Machirille Manassen pojalle Gileadin/ ja hän asui siellä.
32:41 Ja Jaair, Manassen poika, meni ja valloitti heidän leirikylänsä ja kutsui ne Jaairin leirikyliksi.	41. Mutta Jair Manassen poika meni, ja voitti heidän maakylänsä, jotka hän kutsui Jairin kyliksi,	32:41 Mutta Jair Manassen poica meni/ ja voitti heidän maan kyläns/ jotca hän cudzui Jairin kylixi.
32:42 Ja Noobah meni ja valloitti Kenatin ynnä sen alueella olevat kylät ja kutsui sen, nimensä mukaan, Noobahiksi.	42. Meni myös Noba, ja voitti Kenatin tyttärinensä, ja hän kutsui sen Nobaksi nimestänsä.	32:42 Meni myös Nobah/ ja voitti Knathin tyttärinens/ ja hän cudzui sen Nobahxi/ nimestäns.
33 LUKU	33 LUKU	XXXIII. Lucu

33:1 Nämä olivat israelilaisten matkat, jotka he kulkivat Egyptistä osastoittain Mooseksen ja Aaronin johdolla.	1. Nämät ovat Israelin lasten matkustukset, kuin he läksivät Egyptin maalta, joukkoinsa jälkeen, Moseksen ja Aaronin kautta.	33:1 NÄmät owat Israelin lasten matcustuxet/ jotca läxit Egyptin maalda/ jouckoinens Mosexen ja Aaronin cautta.
33:2 Ja Mooses kirjoitti Herran käskyn mukaan muistiin ne paikat, joista he lähtivät liikkeelle matkoillansa. Ja nämä ovat heidän matkansa heidän lähtöpaikkojensa mukaan.	2. Ja Moses kirjoitti heidän matkustuksensa, niinkuin he matkustivat Herran käskyn jälkeen. Ja nämät ovat heidän matkustuksensa heidän lähdentönsä jälkeen:	33:2 Ja Moses kirjotti heidän matcustuxens/ nijncuin he matcustit HERran käskyn jälken. Ja nämät owat heidän matcustuxens cuin he matcustit.
33:3 He lähtivät liikkeelle Ramsekselta ensimmäisessä kuussa, ensimmäisen kuukauden viidentenätoista päivänä; pääsiäisen jälkeisenä päivänä israelilaiset lähtivät matkaan voimallisen käden suojassa, kaikkien egyptiläisten nähden,	3. Ja he matkustivat Ramesesta viidentenätoistakymmenentenä päivänä ensimmäisenä kuukautena: toisena päivänä pääsiäisestä, läksivät Israelin lapset ulos korkian käden kautta, kaikkein Egyptiläisten nähden.	33:3 Ja matcustit Ramesest wijdendenätoistakymmenendenä päiwänä ensimmäisnä Cuucautena toisna päiwänä Pääsiäisestä/ corkian käden cautta/ caickein Egyptiläisten nähden.
33:4 egyptiläisten haudatessa kaikkia esikoisiansa, jotka Herra heidän keskuudestaan oli surmannut, ja Herran antaessa tuomion kohdata heidän jumaliansa.	4. Ja Egyptiläiset hautasivat kaikki esikoisensa, jotka Herra heidän seassansa lyönyt oli, ja Herra oli myös antanut tuomion käydä heidän jumalainsa ylitse.	33:4 Ja Egyptiläiset hautaisit esicoisens/ jotca HERra heidän seasans lyönyt oli: sillä HERra oli myös rangaisnut heidän jumalitans.
33:5 Niin israelilaiset lähtivät Ramsekselta ja leiriytyivät Sukkotiin.	5. Koska Israelin lapset olivat vaeltaneet Ramesesta, niin he siottivat itsensä Sukkotiin.	33:5 Cosca Israelin lapset olit waeldanet Ramesest/ nijn he sioitit idzens Suchotthijn.
33:6 Sitten he lähtivät Sukkotista ja leiriytyivät Eetamiin, joka on erämaan reunassa.	6. Ja matkustivat Sukkotista, ja siottivat itsensä Etamiin, joka on korven äärellä.	33:6 Ja matcustit Suchothist/ ja sioitit idzens Ethamijn/ joca on corwen ärellä.
33:7 Ja he lähtivät Eetamista ja kääntyivät takaisin Pii-Hahirotiin päin, joka on vastapäätä Baal-Sefonia, ja leiriytyivät Migdolin kohdalle.	7. Ja he matkustivat Etamista ja palasivat PiiHahirotiin, joka on BaalZephoniin päin, ja siottivat itsensä Migdolin kohdalle.	33:7 Ja he matcustit Ethamist/ ja pysännyit Hahirothin laxoon/ joca on BaalZephonin päin/ ja sioitit idzens Migdolin cohalle.
33:8 Ja he lähtivät Pii-Hahirotilta ja kulkivat meren keskittse erämaahan ja vaelsivat kolmen päivän matkan Eetamin erämaassa ja leiriytyivät Maaraan.	8. Ja he matkustivat Hahirotin editse ja kävivät keskeltä merta korpeen, ja matkustivat kolme päiväkuuntaa Etamin korvessa, ja siottivat itsensä Maraan.	33:8 Ja he matcustit Hahirothist/ ja käwit meren läpidze haman corpen/ ja matcustit colme päiwäcunda Ethamin corwes/ ja sioitit idzens Maraahn.

33:9 Sitten he lähtivät Maarasta ja tulivat Eelimiin. Eelimissä oli kaksitoista vesilähdettä ja seitsemänkymmentä palmupuuta, ja he leiriytyivät sinne.	9. Ja he matkustivat Marasta ja tulivat Eelimiin: ja Elimissä oli kaksitoistakymmentä lähdettä, ja seitsemänkymmentä palmupuuta, ja sioittivat itsensä siellä.	33:9 Ja he matcustit Marahst ja tulit Elimijn/ siellä oli caxitoistakymmendä lähdettä ja seidzemenkymmendä palmupuuta/ ja sioitit idzens siellä.
33:10 Ja he lähtivät Eelimistä ja leiriytyivät Kaislameren rannalle.	10. Ja he matkustivat Elimistä, ja sioittivat itsensä Punaisen meren tykö.	33:10 Ja he matcustit Elimist/ ja sioitit idzens punaisen meren tygö/
33:11 Ja he lähtivät Kaislameren rannalta ja leiriytyivät Siinin erämaahan.	11. Ja matkustivat Punaisen meren tyköä, ja sioittivat itsensä Sinin korpeen.	33:11 Ja he matcustit punaisen meren tykö/ ja sioitit idzens Sinnin corpeen.
33:12 Ja he lähtivät Siinin erämaasta ja leiriytyivät Dofkaan.	12. Ja he matkustivat Sinin korvesta, ja sioittivat itsensä Dophkaan.	33:12 Ja he matcustit Sinnin corwest/ ja sioitit idzens Daphcaan.
33:13 Ja he lähtivät Dofkasta ja leiriytyivät Aalukseen.	13. Ja he matkustivat Dophkasta, ja sioittivat itsensä Alusiin.	33:13 Ja he matcustit Daphcast/ ja sioitit idzens Alus.
33:14 Ja he lähtivät Aaluksesta ja leiriytyivät Refidimiin; siellä ei ollut vettä kansan juoda.	14. Ja he matkustivat Alusista, ja sioittivat itsensä Raphidimiin, ja siinä ei ollut kansalle vettä juoda.	33:14 Ja he matcustit Alust/ ja sioitit idzens Raphidimijn/ ja sijnä ei ollut Canssalla wettä juoda.
33:15 Ja he lähtivät Refidimistä ja leiriytyivät Siinain erämaahan.	15. Ja he matkustivat Raphidimista, ja sioittivat itsensä Sinain korpeen.	33:15 Ja he matcustit Raphidimist/ ja sioitit idzens Sinain corpeen.
33:16 Ja he lähtivät Siinain erämaasta ja leiriytyivät Kibrot-Hattaavaan.	16. Ja he matkustivat Sinain korvesta, ja sioittivat itsensä Himohautoille.	33:16 Ja he matcustit Sinain corwest/ ja sioitit idzens himohautoille.
33:17 Ja he lähtivät Kibrot-Hattaavasta ja leiriytyivät Haserotiin.	17. Ja he matkustivat Himohautoilta, ja sioittivat itsensä Hatserotiin.	33:17 Ja he matcustit himohautoilda/ ja sioitit idzens Hazerothijn.
33:18 Ja he lähtivät Haserotista ja leiriytyivät Ritmaan.	18. Ja he matkustivat Hatserotista, ja sioittivat itsensä Ritmaan.	33:18 Ja he matcustit Hazerothist/ ja sioitit idzens Rithmaan.
33:19 Ja he lähtivät Ritmasta ja leiriytyivät Rimmon-Perekseen.	19. Ja he matkustivat Ritmasta, ja sioittivat itsensä Rimmon Paretsiin.	33:19 Ja he matcustit Rithmast/ ja sioitit idzens Rimon Parezijin.
33:20 Ja he lähtivät Rimmon-Pereksestä ja leiriytyivät Libnaan.	20. Ja he matkustivat Rimmon Paretsista, ja sioittivat itsensä Libnaan.	33:20 Ja he matcustit Rimon Parezest/ ja sioitit idzens Libnaan.
33:21 Ja he lähtivät Libnasta ja leiriytyivät Rissaan.	21. Ja he matkustivat Libnasta, ja sioittivat itsensä Rissaan.	33:21 Ja he matcustit Libnast/ ja sioitit idzens Rissaan.
33:22 Ja he lähtivät Rissasta ja leiriytyivät Kehelataan.	22. Ja he matkustivat Rissasta, ja sioittivat itsensä Kehelaan.	33:22 Ja he matcustit Rissast/ ja sioitit idzens Kehelathan.
33:23 Ja he lähtivät Kehelatasta ja leiriytyivät Seferin vuoren juurelle.	23. Ja he matkustivat Kehelasta, ja sioittivat itsensä Sapherin vuorelle.	33:23 Ja he matcustit Kehelathast/ ja sioitit idzens Sapherin vuorelle.
33:24 Ja he lähtivät Seferin vuoren juurelta ja leiriytyivät Haradaan.	24. Ja he matkustivat Sapherin vuorelta, ja sioittivat itsensä Haradaan.	33:24 Ja he matcustit Sapherin wuorelda/ ja sioitit idzens Haradaan.

33:25 Ja he lähtivät Haradasta ja leirytyivät Makhelotiin.	25. Ja he matkustivat Haradasta ja sioittivat itsensä Makhelotiin.	33:25 Ja he matcustit Haradast/ ja sioitit idzens Makehelothijn.
33:26 Ja he lähtivät Makhelotista ja leirytyivät Tahatiin.	26. Ja he matkustivat Makhelotista, ja sioittivat itsensä Tahatiin.	33:26 Ja he matcustit Makehelothist/ ja sioitit idzens Tahathijn.
33:27 Ja he lähtivät Tahatista ja leirytyivät Tarahiin.	27. Ja he matkustivat Tahatista, ja sioittivat itsensä Taraan.	33:27 Ja he matcustit Tahathist/ ja sioitit idzens Tarahn.
33:28 Ja he lähtivät Tarahista ja leirytyivät Mitkaan.	28. Ja he matkustivat Tarasta, ja sioittivat itsensä Mitkaan.	33:28 Ja he matcustit Tarahst/ ja sioitit idzens Mitcaan.
33:29 Ja he lähtivät Mitkasta ja leirytyivät Hasmonaan.	29. Ja he matkustivat Mitkasta, ja sioittivat itsensä Hasmonaan.	33:29 Ja he matcustit Mitcast/ ja sioitit idzens Hasmonaan.
33:30 Ja he lähtivät Hasmonasta ja leirytyivät Mooserotiin.	30. Ja he matkustivat Hasmonasta, ja sioittivat itsensä Moserotiin.	33:30 Ja he matcustit Hasmonast/ ja sioitit idzens Moserothijn.
33:31 Ja he lähtivät Mooserotista ja leirytyivät Bene-Jaakaniin.	31. Ja he matkustivat Moserotista, ja sioittivat itsensä BeneJaekaniin.	33:31 Ja he matcustit Moserohist/ ja sioitit idzens BneJaeconijn.
33:32 Ja he lähtivät Bene-Jaakanista ja leirytyivät Hoor-Gidgadiin.	32. Ja he matkustivat BeneJaekanista, ja sioittivat itsensä Horgidgadiin.	33:32 Ja he matcustit BneJaeconist/ ja sioitit idzens Horgidgadijn.
33:33 Ja he lähtivät Hoor-Gidgadista ja leirytyivät Jotbataan.	33. Ja he matkustivat Horgidgadista, ja sioittivat itsensä Jotbataan.	33:33 Ja he matcustit Horgidgast/ ja sioitit idzens Jathbathaan.
33:34 Ja he lähtivät Jotbatasta ja leirytyivät Abronaan.	34. Ja he matkustivat Jotbatasta, ja sioittivat itsensä Abronaan.	33:34 Ja he matcustit Jathbathast/ ja sioitit idzens Abronaan.
33:35 Ja he lähtivät Abronasta ja leirytyivät Esjon-Geberiin.	35. Ja he matkustivat Abronasta, ja sioittivat itsensä Etseongeberiin.	33:35 Ja he matcustit Abronast/ ja sioitit idzens Ezeongaberijn.
33:36 Ja he lähtivät Esjon-Geberistä ja leirytyivät Siinin erämaahan, se on Kaadekseen.	36. Ja he matkustivat Etseongeberistä, ja sioittivat itsensä Sinin korpeen, se on Kades.	33:36 Ja he matcustit Ezeongaberist/ ja sioitit idzens Zinnin corpeen/ se on/ Cades.
33:37 Ja he lähtivät Kaadeksesta ja leirytyivät Hoorin vuoren juurelle, Edomin maan rajalle.	37. Ja he matkustivat Kadeksesta, ja sioittivat itsensä Horin vuorelle, joka on Edomin maan rajoilla.	33:37 Ja he matcustit Cadexest/ ja sioitit idzens Horin vuorelle/ joca on Edomin maan rajoilla.
33:38 Ja pappi Aaron nousi Hoorin vuorelle Herran käskyn mukaan ja kuoli siellä neljäntenäkymmenentenä vuotena siitä, kun israelilaiset olivat lähteneet Egyptin maasta, viidennessä kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä.	38. Siinä meni pappi Aaron Horin vuorelle, Herran käskyn jälkeen, ja kuoli siellä neljäntenäkymmenentenä vuotena, sittekuin Israelin lapset olivat lähteneet Egyptin maalta, ensimmäisenä päivänä viidennestä kuusta.	33:38 Sijnä meni pappi Aaron Horin vuorelle/ HERran käskyn jälken/ ja cuoli siellä neljändenäkymmendenä vuotena/ sijttecuin Israelin lapset olit lähtenet Egyptin maalda/ ensimmäisnä päiwänä wijdennestä Cuusta/

33:39 Ja Aaron oli sadan kahdenkymmenen kolmen vuoden vanha kuollessaan Hoorin vuorella.	39. Ja Aaron oli sadan ja kolmenkolmattakymmentä vuotinen kuollessansa Horin vuorella.	33:39 Sadan ja colmencolmattakymmendä wuotisna.
33:40 Mutta Aradin kuningas, kanaanilainen, joka asui Kanaanin maan eteläosassa, sai kuulla israelilaisten tulosta.	40. Silloin kuuli Arad Kanaanealaisten kuningas, joka asui etelään päin Kanaanin maalla, että Israelin lapset tulleet olivat.	33:40 Ja Arad Cananerein Cuningas/ joca asui etelän päin Canaan maalla/ cuuli että Israelin lapset tullet olit.
33:41 Ja he lähtivät Hoorin vuorelta ja leirytyivät Salmonaan.	41. Ja he matkustivat Horin vuorelta, ja sioittivat itsensä Salmonaan.	33:41 Ja he matcustit Horin wuorelda/ ja sioitit idzens Salmonaan.
33:42 Ja he lähtivät Salmonasta ja leirytyivät Puunoniin.	42. Ja he matkustivat Salmonasta, ja sioittivat itsensä Phunoniin.	33:42 Ja he matcustit Salmonast/ ja sioitit idzens Phunonijn.
33:43 Ja he lähtivät Puunonista ja leirytyivät Oobotiin.	43. Ja he matkustivat Phunonista, ja sioittivat itsensä Obotiin.	33:43 Ja he matcustit Phunonist/ ja sioitit idzens Obotthijn.
33:44 Ja he lähtivät Oobotista ja leirytyivät Iije-Abarimiin Moabin rajalle.	44. Ja he matkustivat Obotista, ja sioittivat itsensä Iije Abarimiin, Moabin rajoille.	33:44 Ja he matcustit Obothist/ ja sioitit idzens Igemijn/ lähes Abarimi/ Moabiterein rajoille.
33:45 Ja he lähtivät Iijimistä ja leirytyivät Diibon-Gaadiin.	45. Ja he matkustivat Iijestä, ja sioittivat itsensä DibonGadiin.	33:45 Ja he matcustit Igemist/ ja sioitit idzens Dibon Gadijn.
33:46 Ja he lähtivät Diibon-Gaadista ja leirytyivät Almon-Diblataimiin.	46. Ja he matkustivat DibonGadista, ja sioittivat itsensä AlmonDiblataimiin.	33:46 Ja he matcustit Dibon Gadist/ ja sioitit idzens Almon Diblataimijn.
33:47 Ja he lähtivät Almon-Diblataimista ja leirytyivät Abarimin vuoristoon vastapäätä Neboa.	47. Ja he matkustivat AlmonDiblataimista, ja sioittivat itsensä Abarimin vuorille Nebon kohdalle.	33:47 Ja he matcustit Almon Diblataimist/ ja sioitit idzens Abarimin wuorelle Nebon cohdalle.
33:48 Ja he lähtivät Abarimin vuoristosta ja leirytyivät Mooabin arolle Jordanin rantaan, Jerikon kohdalle.	48. Ja he matkustivat Abarimin vuorilta, ja sioittivat itsensä Moabin kedoille, Jordanin tykö, Jerihon kohdalle.	33:48 Ja he matcustit Abarimin wuorelda/ ja sioitit idzens Moabiterein kedolle/ Jordanin tygö Jerihota wastan.
33:49 Ja Jordanin rannalla heidän leirinsä ulottui Beet-Jesimotista aina Abel-Sittimiin asti Mooabin arolle.	49. Ja he sioittivat itsensä Jordanin tykö hamasta BetJesimotista, niin AbelSittimiin Moabin kedoille.	33:49 Ja he sioitit idzens Jordanin tygö hamast BethJesimothist nijn AbelSittimijn Moabiterein kedolle.
33:50 Ja Herra puhui Moosekselle Mooabin arolla Jordanin rannalla, Jerikon kohdalla, sanoen:	50. Ja Herra puhui Mosekselle, Moabin kedoilla, Jordanin tykönä Jerihon kohdalla, sanoen:	33:50 JA HERra puhui Mosexelle/ Moabiterein kedolla/ Jordanin tykönä/ Jerihon cohdalla/ sanoden:
33:51 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Kun olette kulkeneet Jordanin yli Kanaanin maahan,	51. Puhu Israelin lapsille, ja sano heille: kuin te olette tulleet Jordanin ylitse Kanaanin maalle,	33:51 Puhu Israelin lapsille/ ja sano heille: cosca te oletta tullet Jordanin ylidze Canaan maalle/

33:52 niin karkoittakaa tieltänne kaikki maan asukkaat ja hävittäkää kaikki heidän jumalankuvansa, hävittäkää kaikki heidän valetut kuvansa ja kukistakaa kaikki heidän uhrikukkulansa.	52. Niin teidän pitää kaikki sen maan asuwaitset teidän edestänne ajaman pois, ja kaikki heidän maalauksensa ja valetut kuvansa hukuttaman, ja kaikki heidän korkeutensa hävittämän,	33:52 Nijn teidän pitä caicki sen maan asuwaitset teidän edestän ajaman pois/ ja caicki heidän padzans/ ja waletut cuwans hucuttaman/ ja caicki heidän corkeudens häwittämän.
33:53 Ottakaa sitten maa haltuunne ja asukaa siinä, sillä teille minä annan omaksi sen maan.	53. Ja niin teidän pitää maan omistaman ja asuman siinä; sillä teille olen minä maan antanut omistaaksenne sen.	33:53 Ja nijn teidän pitä maan asuwaitset ajaman ulos/ ja asuman siellä: sillä teille olen minä maan andanut omistaxen sen.
33:54 Ja jakakaa maa keskenänne arvalla sukujenne mukaan; suuremmalle antakaa suurempi perintöosa ja pienemmälle pienempi perintöosa. Kukin saakoon perintöosansa siinä, mihin arpa sen hänelle määrää; isienne sukukuntien mukaan jakakaa maa keskenänne.	54. Ja teidän pitää maan jakaman arvalla teidän sukukunnillenne. Joita usiampi on, niille pitää teidän enempi antaman perinnöksensä, ja joita vähempi on, niille vähemmän perinnöksensä; kuin arpa lankee kullekin, niin pitää hänen sen ottaman: teidän isäinne sukukuntain jälkeen pitää teidän perimän.	33:54 Ja teidän pitä maan jacaman arwalla sucuin keskenä/ joita usiambi on/ nijlle pitä teidän enämbi andaman/ joita wähembi on/ nijlle wähemmän/ cuin arpa lange cullengin/ nijn pitä hänen sen ottaman/ teidän Isäin sucucundain jälkeen pitä teidän perimän.
33:55 Mutta jos ette karkoita maan asukkaita tieltänne, niin ne, jotka te heistä jätätte jäljelle, tulevat teille okaiksi silmiinne ja tutkaimiksi kylkiinne, ja he ahdistavat teitä siinä maassa, jossa te asutte.	55. Mutta jollette maan asuwaitset aja ulos teidän edestänne, niin pitää ne, jotka te heistä jätätte, oleman teille niinkuin orjantappurat silmissänne, ja keihäs kyljessänne; sillä heidän pitää ahdistaman teitä sillä maalla, kussa te asutte.	33:55 Mutta joldeica te maan auswaisia aja ulos teidän edestän/ nijn pitä ne jäänet oleman teille nijncuin orjantappurat teidän silmisän/ ja keihäs teidän kyljesän/ ja pitä ahdistaman teitä sillä maalla cusa te asutta.
33:56 Ja silloin minä teen teille, niinkuin aioin tehdä heille."	56. Niin tapahtuu, että minä teen niin teille, kuin minä aioin heille tehdä.	33:56 Nijn tapahtu/ että minä teen nijn teille/ cuin minä aiwain heille tehdä.
34 LUKU	34 LUKU	XXXIV. Lucu
34:1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	34:1 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
34:2 "Käske israelilaisia ja sano heille: Kun te tulette Kanaanin maahan - se on se maa, jonka te saatte perintöosaksenne, Kanaanin maa äärestä ääreen -	2. Käske Israelin lapsille, ja sano heille: kuin te tulette Kanaanin maalle, niin pitää se maa oleman se, joka teille perimiseksi lankee, Kanaanin maa rajainsa jälkeen.	34:2 käske Israelin lapsille/ ja sano heille: Canaan maalle tulduan pitä sillä maalla/ joca teille perimisexi lange Canaan maalla/ oleman hänen rajans.
34:3 niin teidän eteläinen rajanne kulkekoon Siinin erämaasta Edomia pitkin; eteläinen raja alkakoon idässä Suolameren päästä	3. Etelän puoli pitää rupeeman Sinin korvesta Edomin tyköä, niin että teidän rajanne etelään päin pitää käymän Suolaisen meren äärestä, joka itään päin on.	34:3 Etelän puoli pitä rupeman Zinnin corwesta Edomin tykö/ nijn että teidän rajan etelän päin/ pitä oleman suolaisen meren ärestä/ joca itän päin on.

34:4 ja kääntyköön Skorpionisolasta etelään ja kulkekoon Siiniin, ja se päättyköön Kaades-Barneasta etelään. Sieltä raja lähteköön Hasar-Addariin, kulkekoon Asmoniin	4. Ja se raja pitää teille käymän ympäri etelästä Akrabimin palttaa myöten ja menemän Siniin, niin että sen uloskäyminen eteläpuolelta on KadesBarneaan päin, että se ulottuu Hatsar Adariin, ja menee Asmoniin.	34:4 Ja että raja pitä ulottuman eteläst haman Acrabimin/ ja käymän Zinnin läpidze/ ja rajat merest haman Cades Barneaan/ ja ulottuman Adarin kylään/ ja käymän Asmonin läpidze.
34:5 ja kääntyköön Asmonista Egyptin purolle ja päättyköön mereen.	5. Sitte pitää rajan menemän ympäri Asmonista Egyptin virtaan asti, niin että sen loppu on meressä.	34:5 Ja ojendaman idzens Asmost Egyptin wirtan asti/ ja sen loppu olcan meresä.
34:6 Ja teidän läntisenä rajananne olkoon Suuri meri; tämä olkoon läntisenä rajananne.	6. Mutta raja länteen päin pitää oleman teille suuri meri: se pitää oleman teidän maanne ääri länteen päin.	34:6 Mutta raja länden päin/ pitä oleman tämä: nimittäin/ suuri meri pitä oleman teidän maan äri länden päin.
34:7 Ja teidän pohjoinen rajanne olkoon tämä: Suuresta merestä vetäkää raja Hoorin vuoreen;	7. Ja tämä pitää raja pohjaa päin oleman: teidän pitää määräämän sen suuresta merestä hamaan Horin vuoreen asti,	34:7 Raja pohjan päin pitä oleman tämä: teidän pitä mittaman suurest merest haman Horin vuoren asti.
34:8 Hoorin vuoresta vetäkää raja siihen, mistä mennään Hamatiin, ja raja päättyköön Sedadiin.	8. Ja Horin vuoresta määräämän siihenasti että Hamatiin tullaan, niin että rajan loppu on Zedassa.	34:8 Ja Horin vuoresta mittaman/ siihenasti että Hamatthijn tullan/ nijn että hänen loppuns on Zebadan rajas.
34:9 Sieltä raja lähteköön Sifroniin ja päättyköön Hasar-Eenaniin. Tämä olkoon pohjoisena rajananne.	9. Ja raja menköön Ziphroniin ja sen loppu olkoon HatsarEnanissa. Se olkoon rajanne pohjoista päin.	34:9 Ja sen rajan loppu nijn Ziphron/ ja sen loppu olcon Enanin kylän tykönä. Se olcon teidän rajan pohjan päin.
34:10 Ja itäinen rajanne vetäkää Hasar-Eenanista Sefamiin;	10. Ja pitää myös määräämän rajanne itään päin, Enanista niin Sephamiin.	34:10 Ja pitä myös mittaman teidän rajan itän päin Enanist nijn Zephamaahan.
34:11 Sefamista raja painukoon Riblaan, Ainista itään, ja sieltä raja edelleen painukoon, kunnes se sattuu vuoriselänteeseen Kinneretin järven itäpuolella.	11. Ja raja menkään alas Sephamista Riblaan, Ainin itäpuolella; sitte juoskaan alaspäin, ja menkään Kinneretin meren sivutse idän puolella,	34:11 Ja se raja mengän alaspäin Zephamast Ribla Ainin asti idän puoleen. Sijtte juoscan alaspäin/ ja mengän Cinerethin meren siwua idän puoleen.
34:12 Sitten raja yhtyköön Jordaniin ja päättyköön Suolamereen. Tämä on oleva teidän maanne rajoineen yltympäri."	12. Ja tulkaan raja alas Jordaniin päin ja sen loppu olkoon Suolainen meri. Sen pitää oleman teidän maanne, rajoinensa joka taholta.	34:12 Ja tulcan Jordanin päin/ nijn että sen loppu olcon suolainen meri. Sen pitä oleman teidän maan rajoinens/ ymbärins.
34:13 Ja Mooses käski israelilaisia sanoen: "Tämä on se maa, joka teidän on jaettava arvalla keskenänne ja jonka Herra määräsi annettavaksi yhdeksälle ja puolelle sukukunnalle.	13. Ja Moses käski Israelin lapsille ja sanoi: tämä on maa, jonka teidän pitää jakaman keskenänne arvalla, jonka Herra käski antaa niille yhdeksälle sukukunnalle, ja sille puolelle sukukunnalle;	34:13 JA Moses käski Israelin lapsille/ ja sanoi: tämä on maa/ jonga teidän pitä jacaman keskenän arwalla/ jonga HERra käski anda nijlle yhdexälle sucucunnalle/ ja sille puolelle sucucunnalle:

34:14 Sillä ruubenilaisten sukukunta perhekunnittain ja gaadilaisten sukukunta perhekunnittain ja toinen puoli Manassen sukukuntaa ovat jo saaneet perintöosansa.	14. Sillä Rubenin lasten sukukunta, heidän isänsä huoneen jälkeen, ja Gadin lasten sukukunta heidän isänsä huoneen jälkeen, ja puoli Manassen sukukuntaa ovat jo ottaneet osansa.	34:14 Sillä Rubenin lasten sucucunda/ heidän Isäns huonen jälken/ ja se puoli Manassen sucucunda/ owat jo ottanet heidän osans.
34:15 Nämä kaksi ja puoli sukukuntaa ovat jo saaneet perintöosansa tällä puolella Jordania Jerikon kohdalla, itään päin, auringon nousuun päin."	15. Niin ovat ne kaksi sukukuntaa, ja se puoli sukukuntaa saaneet perintöosansa tällä puolella Jordania, Jerihon kohdalle itää päin.	34:15 Nijn owat ne caxi sucucunda/ ja se puoli sucucunda saanet heidän perindöosans/ tällä puolen Jordanin Jerihon cohdalle/ itän päin.
34:16 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	16. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	34:16 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
34:17 "Nämä ovat niiden miesten nimet, joiden on jaettava teille se maa: pappi Eleasar ja Joosua, Nuunin poika;	17. Nämät ovat miesten nimet, joiden pitää jakaman maan teille: pappi Eleatsar ja Josua Nunin poika.	34:17 Nämät owat miesten nimet/ jotca maan pitä jacaman teidän keskellän/ pappi Eleazar ja Josua Nunin poica.
34:18 ja näiden lisäksi valitkaa päämies kustakin sukukunnasta maata jakamaan.	18. Siihen pitää myös teidän ottaman yhden päämiehen jokaisesta sukukunnasta, maata jakamaan.	34:18 Sijhen pitä myös teidän ottaman päämiehet jocaidzest sucucunnast maata jacaman.
34:19 Nämä ovat niiden miesten nimet: Juudan sukukunnasta Kaaleb, Jefunnen poika;	19. Ja nämät ovat miesten nimet: Juudan sukukunnasta, Kaleb Jephunnen poika;	34:19 Ja nämät owat miesten nimet/ Caleb Jephunnen poica Judan sucucunnast.
34:20 simeonilaisten sukukunnasta Semuel, Ammihudin poika;	20. Simeonin lasten sukukunnasta, Semuel Ammihudin poika;	34:20 Semuel Amihudin poica/ Simeonin sucucunnasta.
34:21 Benjaminin sukukunnasta Elidad, Kislonin poika;	21. BenJaminin sukukunnasta, Elidad Kislonin poika;	34:21 Elidad Chislon poica/ BenJaminin sucucunnast.
34:22 daanilaisten sukukunnasta päämies Bukki, Joglin poika;	22. Danin lasten sukukunnan päämies, Bukki Joglin poika;	34:22 Buchi Jaglin poica/ Danin lasten sucucunnan päämies.
34:23 joosefilaisista, manasselaisten sukukunnasta, päämies Hanniel, Eefodin poika;	23. Josephin lapsista, Manassen sukukunnan päämies, Haniel Ephodin poika;	34:23 Haniel Ephodin poica/ Josephin lapsist/ Manassen sucucunnan päämies.
34:24 efraimilaisten sukukunnasta päämies Kemuel, Siftanin poika;	24. Ephraimin lasten sukukunnan päämies, Kemuel Siphtanin poika;	34:24 Kemuel Siphtan poica/ Ephraimin lasten sucucunnan päämies.
34:25 sebulonilaisten sukukunnasta päämies Elisafan, Parnakin poika;	25. Sebulonin lasten sukukunnan päämies, Elitsaphan Parnakin poika;	34:25 Elizaphan Parnachin poica/ Sebulonin lasten sucucunnan päämies.
34:26 isaskarilaisten sukukunnasta päämies Paltiel, Assanin poika;	26. Isaskarin lasten sukukunnan päämies, Patiel Assan poika;	34:26 Palthiel Asan poica/ Isascharin lasten sucucunnan päämies.
34:27 asserilaisten sukukunnasta päämies Ahihud, Selomin poika,	27. Asserin lasten sukukunnan päämies, Ahihud Selomin poika;	34:27 Ahihud Selomin poica/ Asserin lasten sucucunnan päämies.

34:28 ja naftalilaisten sukukunnasta Pedahel, Ammihudin poika."	28. Naphtalin lasten sukukunnan päämies, Pedahel Ammihudin poika.	34:28 Pedahel Amihudin poica/ Nephtalin lasten sucucunnan päämies.
34:29 Nämä olivat ne, jotka Herra määräsi jakamaan israelilaisille Kanaanin maan.	29. Nämät ovat ne jotka Herra käsenyt on Israelin lasten perintöosaa jakamaan Kanaanin maalla.	34:29 Nämät owat ne cuin HERra käsenyt on/ Israelin lasten perindöosa jacaman Canaan maalla.
35 LUKU	35 LUKU	XXXV. Lucu
35:1 Ja Herra puhui Moosekselle Moabin arolla Jordanin rannalla, Jerikon kohdalla, sanoen:	1. Ja Herra puhui Mosekselle, Moabin kedoilla, läsnä Jordania Jerihon kohdalla, sanoen:	35:1 JA HERra puhui Mosexelle/ Moabiterein kedoilla/ läsnä Jordania Jerihon cohdalla/ sanoden:
35:2 "Käske israelilaisia antamaan omistamistaan perintöosista leeviläisille kaupungeja heidän asuaksensa ja antamaan leeviläisille myöskin laidunmaata näiden kaupunkien ympäriltä.	2. Käske Israelin lasten perimisestänsä antaa Leviläisille kaupungeita heidän asuaksensa, antakaat myös esikaupungit niiden ympärille Leviläisille,	35:2 käske Israelin lasten anda Lewitaille Caupungeita asuaxens heidän perimisestäns/ nijn myös esicaupungit ymbärins Caupungeita andacat Lewitaille.
35:3 Nämä kaupungit olkoot heillä asuntoina, ja niiden laidunmaat olkoot heidän juhtiansa, karjaansa ja kaikkia muita elukoitansa varten.	3. Että he asuisivat kaupungeissa, ja pitäisivät karjansa, tavaransa ja kaikkinaiset eläimensä esikaupungeissa.	35:3 Että he asuisit Caupungeis/ ja pitäisit heidän carjans/ tawarans ja caickinaiset eläimens esicaupungeis.
35:4 Ja näiden kaupunkien laidunmaat, jotka teidän on annettava leeviläisille, ulottukoot kaupungin muurista ulospäin tuhat kyynärää joka taholle.	4. Esikaupunkein laveus, jotka teidän pitää antaman Leviläisille, pitää oleman tuhannen kyynärää kaupungin muurista ulos, kaikki ympärinsä.	35:4 Esicaupungein lawius cuin teidän pitä andaman Lewitaille/ pitä oleman tuhannen kynärät Caupungin muurist ulos caicki ymbärins.
35:5 Ja mitatkaa kaupungin ulkopuolella itään päin kaksituhatta kyynärää ja etelään päin kaksituhatta kyynärää ja länteen päin kaksituhatta kyynärää ja pohjoiseen päin kaksituhatta kyynärää, ja kaupunki olkoon siinä keskellä. Tämä olkoon heillä kaupunkien laidunmaa.	5. Niin teidän pitää mittaaman ulkopuolelle kaupunkia idän puolelle kaksituhatta kyynärää, ja etelän puolelle kaksituhatta kyynärää, ja lännen puolelle kaksituhatta kyynärää, ja pohjan puolelle kaksituhatta kyynärää, että kaupunki keskellä olis: se pitää oleman heidän esikaupunkinsa.	35:5 Nijn teidän pitä mittaman Caupungista idän puolel caxi tuhatta kynärätä: ja etelän puolel caxi tuhatta kynärätä/ ja lännen puolel caxi tuhatta kynärätä/ ja pohjan puolel caxi tuhatta kynärätä/ että Caupungi keskellä olis. Se pitä oleman heidän esicaupungins.
35:6 Ja niistä kaupungeista, jotka teidän on annettava leeviläisille, olkoon kuusi turvakaupunkia, jotka teidän on annettava pakopaikaksi sille, joka on jonkun tappanut; ja niiden lisäksi antakaa neljäkymmentä kaksi kaupunkia.	6. Ja niiden kaupunkien seassa, mitkä te annatte Leviläisille, pitää teidän antaman kuusi vapaakaupunkia, että se joka jonkun kuoliaaksi lyö, pakenis niihin. Vielä päälliseksi pitää teidän antaman heille kaksiviidettäkymmentä kaupunkia,	35:6 JA nijden Caupungein seas cuin te annatte Lewitaille/ pitä teidän andaman cuusi wapat Caupungit/ että se joca jongun cuoliaxi lyö/ pakenis nijhin. Wielä päälisexi pitä teidän andaman/ heille caxiwijdettäkymmendä Caupungita.

35:7 Kaikkiaan olkoon kaupunkeja ja niiden laidunmaita, jotka teidän on annettava leeviläisille, neljäkymmentä kahdeksan.	7. Niin että kaikkiansa kaupungeita, jotka annatte Leviläisille, tulee kahdeksanviidettäkymmentä, esikaupunkeinensa.	35:7 Nijn että caickians Caupungeita cuin te annatte Lewitaille/ tule cahdexan wijdettäkymmendä/ esicaupungeinens.
35:8 Ja niitä israelilaisten omistamia kaupunkeja, jotka teidän on annettava, otettakoon useampia siltä sukukunnalta, jolla niitä on paljon, ja vähemmän siltä, jolla niitä on vähemmän. Kukin sukukunta antakoon leeviläisille kaupunkejaan saamansa perintöosan mukaan."	8. Ja ne kaupungit, jotka te annatte Israelin lasten omaisuudesta, pitää heille annettaman enempi siltä, jolla paljon on, ja vähempi siltä, jolla vähempi on: itsekukin perimisensä jälkeen, joka hänelle jaettu on, pitää antaman Leviläisille kaupungeita.	35:8 Ja pitä heille annettaman enämbi nijldä/ joilla paljo on Israelin lasten seas/ ja vähembi nijldä/ joilla vähembi on/ idzecukin hänen perimisens jälkeen/ joca hänelle jaettu on/ pitä andaman Lewitaille Caupungit.
35:9 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:	9. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:	35:9 JA HERra puhui Mosexelle/ sanoden:
35:10 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Kun te olette menneet Jordanin yli Kanaanin maahan,	10. Puhu Israelin lapsille ja sano heille: tultuanne Jordanin ylitse Kanaanin maalle	35:10 Puhu Israelin lapsille/ ja sano heille: tulduan Jordanin ylidze Canaan maalle/
35:11 niin valitkaa itsellenne kaupunkeja turvakaupungeiksenne. Niihin paetkoon tappaja, joka tapaturmaisesti on jonkun surmannut.	11. Pitää teidän valitseman teillenne kaupungeita, jotka teille vapaat kaupungit oleman pitää, joihin tappaja paetkaan, se kuin tapaturmasta jonkun kuoliaaksi lyö.	35:11 Pitä teidän walidzeman Caupungeita/ jotca wapat Caupungit oleman pitä/ joihinga se paetcan/ cuin jongun tapaturmast cuoliaksi lyö.
35:12 Ja nämä kaupungit olkoot teillä turvapaikkoina verenkostajalta, niin ettei tappajan tarvitse kuolla, ennenkuin hän on ollut seurakunnan tuomittavana.	12. Ja pitää senkaltaiset vapaakaupungit oleman teidän seassanne, verenkostajan tähden, ettei tappajan pidä kuoleman, siihenasti että hän koko seurakunnan oikeuden edessä on seisonut.	35:12 Ja pitä sencaltaiset wapat Caupungit oleman teidän seasan/ weren costaitten tähden ettei tappajan pidä cuoleman/ siihenasti/ että hän coco seuracunnan oikeuden edes on seisonut.
35:13 Ja kaupunkeja, jotka teidän on määrättävä turvakaupungeiksi, olkoon teillä kuusi.	13. Ja ne kaupungit, jotka teidän antaman pitää, pitää oleman teille kuusi vapaakaupunkia.	35:13 Ja ne Caupungit/ cuin teidän andaman pitä/ pitä oleman cuusi wapata Caupungita.
35:14 Kolme kaupunkia teidän on määrättävä tältä puolelta Jordanin, ja kolme kaupunkia teidän on määrättävä Kanaanin maasta; ne olkoot turvakaupunkeja.	14. Kolme kaupunkia pitää teidän antaman tällä puolella Jordania, ja kolme Kanaanin maalla: ne pitää oleman vapauskaupungit.	35:14 Colme pitä teidän andaman tälle puolen Jordanin/ ja colme Canaan maalle. Ne owat ne cuusi wapat caupungita.

35:15 Israelilaisille ja teidän keskuudessanne asuvalle muukalaiselle ja loiselle olkoot ne kuusi kaupunkia turvapaikkoina, joihin voi paeta jokainen, joka tapaturmaisesti jonkun surmaa.	15. Sekä Israelin lapsille, että muukalaisille ja huonekuntalaisille heidän seassansa, pitää ne kuusi kaupunkia oleman pakoa varten, että sinne pakenis kuka ikänä jonkun sielun tapaturmaisesti lyö.	35:15 Sekä Israelin lapsille/ että muucalaisille ja huonecundaisille teidän seasan/ että sinne pakenis/ cucaikänäns jongun sielun tapaturmast lyö.
35:16 Mutta jos joku rauta-aseella lyö toista, niin että tämä kuolee, on hän tahallinen tappaja; sellainen tappaja rangaistakoon kuolemalla.	16. Joka jonkun lyö rautaisella aseella, niin että hän kuolee, hän on miehentappaja: sen miestappajan pitää totisesti kuoleman.	35:16 JOca jongun cuoliaxi lyö raudalla/ nijn että hän cuole/ hän on miehen tappaja/ Ja pitä totisest cuoleman.
35:17 Jos joku ottaa käteensä kiven, jolla voi lyödä kuoliaaksi, ja lyö toista, niin että tämä kuolee, on hän tahallinen tappaja; sellainen tappaja rangaistakoon kuolemalla.	17. Jos hän paiskaa jonkun kivellä, joka hänen kädessänsä on, josta kuolla taidetaan, ja se kuolee, niin hän on miehentappaja, ja pitää totisesti kuoleman.	35:17 Paisca hän jongun kiwellä (jolla cuoletetta taitan) nijn että hän sijtä cuole/ nijn hän on miehen tappaja/ ja pitä totisest cuoleman.
35:18 Tahi jos joku ottaa käteensä puuaseen, jolla voi lyödä kuoliaaksi, ja lyö toista, niin että tämä kuolee, on hän tahallinen tappaja; sellainen tappaja rangaistakoon kuolemalla.	18. Jos hän lyö häntä jollakulla puuaseella, josta taidetaan kuolla, ja se kuolee, hän on miehentappaja, ja pitää totisesti kuoleman.	35:18 Lyö hän händä puulla (jolla taitan cuoletetta) nijn että hän cuole/ hän on miehen tappaja ja pitä totisest cuoleman.
35:19 Verenkostaja ottakoon sellaisen tappajan hengiltä; hän ottakoon hänet hengiltä, milloin vain hänet tapaa.	19. Verenkostajan pitää itse tappaman miehentappajan: kohdatessansa häntä, pitää hänen sen kuolettaman.	35:19 Weren costajan pitä miehen tappajan andaman cuoletta/ cohdatesans hänen.
35:20 Ja jos joku vihassa iskee toista tahi heittää häntä jollakin murhaamisen tarkoituksessa, niin että tämä kuolee,	20. Jos hän syöksee hänen vihasta taikka paiskaa häntä väijymisessä, niin että hän kuolee,	35:20 Jos hän syövä hänen wihast/ taicka paisca hänen päällens jotakin petoxella/ nijn että hän cuole.
35:21 tahi vihaa kantaen lyö häntä kädellään, niin että hän kuolee, rangaistakoon lyöjä kuolemalla, sillä hän on tahallinen tappaja; verenkostaja ottakoon sellaisen tappajan hengiltä, milloin vain hänet tapaa.	21. Taikka vihasta lyö häntä kädellänsä, niin että hän kuolee, niin pitää sen totisesti kuoleman, joka hänen löi; sillä hän on miehentappaja. Veren lähimmäinen lanko pitää tappaman hänen kohdatessansa häntä.	35:21 Taicka wihast lyö händä kädelläns/ nijn että hän cuole/ nijn pitä hänen totisest cuoleman/ joca hänen löi: sillä hän on miehen tappaja. Weren costaja pitä tappaman hänen cohdatesans hänen.
35:22 Mutta jos joku vahingossa, vaan ei vihassa, satuttaa toista tai heittää häntä jollakin esineellä, millä hyvänsä, ilman murhaamisen tarkoitusta,	22. Mutta jos hän syöksee hänen tapaturmasta ilman vihata, taikka heittää jotakin hänen päällensä ilman väijymystä,	35:22 Mutta jos hän syövä hänen tapaturmast ilman wihata/ taicka heittä jotakin hänen päällens tapaturmast/

35:23 tahi jos hän kivellä, jolla voi lyödä kuoliaaksi, huomaamattansa satuttaa toista, niin että tämä kuolee, eikä hän ollut hänen vihamiehensä eikä tarkoittanut häntä vahingoittaa,	23. Taikka heittää häntä kivellä, josta kuolla taidetaan, ja ei sitä nähnyt, niin että hän kuolee, ja ei ole hänen vihamiehensä, ei myös hänelle mitäkään pahaa aikonut:	35:23 Taicka heittä kiwellä händä tietämätä (josta mies cuole/ ja ei sitä nähnyt) nijn että hän cuole/ ja ei ole hän hänen wihamiehensä/ ja hänelle myös ei mitäkän paha suonut/
35:24 niin seurakunta ratkaiskoon tappajan ja verenkostajan välin näiden säädösten mukaan.	24. Niin pitää kansan tuomitseman lyöjän ja verenkostajan välillä, näiden oikeutten jälkeen.	35:24 Nijn pitä Canssan duomidzeman täsä asias lyöjän ja weren costajan wälillä.
35:25 Ja seurakunta päästäköön tappajan verenkostajan kädestä, ja seurakunta antakoon hänen palata turvakaupunkiin, johon hän oli paennut, ja siellä hän asukoon pyhällä öljyllä voidellun ylimmäisen papin kuolemaan asti.	25. Ja kansan pitää vapahtaman miehentappajan verenkostajan käsistä, antaen hänen tulla vapaakaupunkiin jälleen, johon hän pakeni; ja siellä pitää hänen oleman ylimmäisen papin kuolemaan asti, joka pyhällä öljyllä voideltu on.	35:25 Ja Canssan pitä wapahtaman miehen tappajan weren costajan käsistä andaden hänen tulla wapaan Caupungijn jällens/ johonga hän pakeni/ ja siellä pitä hänen oleman ylimmäisen papin cuoleman asti/ joca pyhällä öljyllä woideldu on.
35:26 Mutta jos tappaja menee sen turvakaupungin alueen ulkopuolelle, johon hän on paennut,	26. Mutta jos miehentappaja rohkiasti menee vapaakaupunkinsa rajain ylitse, johon hän paennut on	35:26 Jos miehen tappaja mene hänen wapan Caupungins rajain ylidze/ johonga hän paennut on/
35:27 ja verenkostaja tapaa hänet ulkopuolella hänen turvakaupunkinsa aluetta ja verenkostaja surmaa tappajan, niin ei hän joudu verenvikaan;	27. Ja verenkostaja löytää hänen ulkona vapaakaupunkinsa rajoista, ja lyö hänen kuoliaaksi, niin ei pidä hänen sen vereen syypää oleman;	35:27 Ja weren costaja löytä hänen ulcona wapan Caupungins rajoista/ ja lyö hänen cuoliaksi/ nijn ei pidä hänen sen wereen syypää oleman:
35:28 sillä hänen on asuttava turvakaupungissaan ylimmäisen papin kuolemaan asti. Mutta ylimmäisen papin kuoltua tappaja saa palata perintömaallensa.	28. Sillä hänen piti vapaakaupungissansa oleman ylimmäisen papin kuolemaan asti ja ylimmäisen papin kuoleman jälkeen tuleman perintömaallensa jälleen.	35:28 Sillä hänen piti wapas Caupungisans oleman ylimmäisen papin cuoleman asti/ ja ylimmäisen papin cuoleman jälken tuleman perindö maallens jällens.
35:29 Ja tämä olkoon teillä oikeussäädöksenä sukupolvesta sukupolveen, missä asuttekin.	29. Nämät pitää oleman teille ja teidän lapsillenne oikeuden säädiksi, kaikissa teidän asumasioissanne.	35:29 Nämät pitä oleman teille ja teidän lapsillen oikeudexi/ caikisa teidän asumasioisan.
35:30 Jos joku lyö toisen kuoliaaksi, surmattakoon tappaja todistajien antaman todistuksen nojalla; mutta yhden todistajan todistuksen nojalla älköön ketään kuolemalla rangaistako.	30. Joka lyö jonkun kuoliaaksi, se miehentappaja pitää tapettaman todistajain suun jälkeen, ja yksi todistaja ei pidä sielua vastaan täysi todistus oleman kuolemaan.	35:30 MIehen tappaja pitä tapettaman cahden suun todistuxest/ yxi todistaja ei pidä sielua wastan todistaman cuolemaan.

35:31 Älkää ottako lunastusmaksua sellaisen tappajan hengestä, joka on tehnyt hengenrikoksen, vaan rangaistakoon hänet kuoleamalla.	31. Ja ei teidän pidä ottaman yhtäkään hintaa miehentappajan hengen edestä, joka itse pahuudesta on kuoleman matkaan saattanut; sillä hänen pitää totisesti kuoleman.	35:31 Ja ei teidän pidä ottaman yhtäkään hinda miehen tappajan hengen edest: sillä hän on wicapää cuolemaan/ mutta hänen pitä totisest cuoleman.
35:32 Älkääkä ottako lunastusmaksua siltä, joka on paennut turvakaupunkiin, ettei hän ennen papin kuolemaa saisi palata asumaan omalle maallensa.	32. Ja ei pidä teidän yhtäkään hintaa ottaman siltä, joka vapaakaupunkiinsa paennut oli, niin että hän tulis jälleen asumaan maalle ennen papin kuolemaa.	35:32 Ja ei pidä teidän yhtäkään hinda ottaman sildä/ cuin wapan Caupungijn paennut oli/ nijn että hän tule jällens asuman maallens/ siihenasti että pappi cuole.
35:33 Älkääkä saastuttako sitä maata, jossa te olette, sillä veri saastuttaa maan. Ja maalle ei voi toimittaa sovitusta verestä, joka siihen on vuodatettu, muulla kuin sen verellä, joka sen on vuodattanut.	33. Ja älkää saastuttako maata, jossa te asutte; sillä se joka vereen vikapää on, hän saastuttaa maan, ja maa ei taida puhdistettaa verestä, joka siihen vuodatettu on, muutoin kuin sen veren kautta, joka sen vuodattanut on.	35:33 Ja älkät saastuttaco maata/ josa te asutte/ sillä se joca wereen wicapää on/ hän saastutta maan/ ja maa ei taita puhdistetta werestä siihen wuodatetusta/ muutoin mutta hänen werens cautta/ joca sen wuodattanut on.
35:34 Älkää siis saastuttako sitä maata, jossa te asutte ja jossa minäkin asun teidän keskellänne, sillä minä, Herra, asun israelilaisten keskellä."	34. Älkää te saastuttako maata, jossa te asutte, jossa myös minä asun; sillä minä olen Herra, joka asun Israelin lasten seassa.	35:34 Älkätte saastuttaco maata/ josa te asutte/ josa myös minä asun: sillä minä olen HERra/ joca asun Israelin lasten seas.
36 LUKU	36 LUKU	XXXVI. Lucu
36:1 Silloin Gileadin, Maakirin pojan, Manassen pojanpojan, suvun perhekuntapäämiehet, jotka olivat Joosefin poikien sukua, astuivat esiin ja puhuivat Moosekselle ja ruhtinaille, israelilaisten perhekunta-päämiehille,	1. Ja ylimmäiset isät, Gileadin lasten suvusta, Makirin pojan, joka oli Manassen poika, Josephin lasten suvusta, kävivät edes, ja puhuivat Moseksen ja Israelin lasten ylimmäisten edessä,	36:1 JA ylimmäiset Isät/ Gileadin lasten sugust/ Machirin pojan/ joca oli Manassen poica/ Josephin lasten sugusta/ käwit edes/ ja puhuit Mosexen ja Israelin lasten ylimmäisten Isäin päämiesten edes/
36:2 ja sanoivat: "Herra käski herrani jakaa sen maan arvalla israelilaisille perintöosaksi, ja herrani sai käskyn Herralta antaa Selofhadin, meidän veljemme, perintöosan hänen tyttärillensä.	2. Ja sanoivat: Herra käski minun Herrani jakaa maan arvalla Israelin lapsille perittäväksi. Ja sinä minun Herrani olet käskenyt Herran kautta, meidän veljemme Zelophkadin perimyksen antaa hänen tyttärillensä:	36:2 Ja sanoit: Herra/ HERra käski jacaman maan Israelin lapsille arwalla/ perittäwäxi. Ja sinä minun Herran olet käskenyt HERran cautta/ meidän weljem Zelaphehadin perimyxen anda hänen tyttärillens.

<p>36:3 Mutta jos he joutuvat vaimoiksi joillekin israelilaisten muiden heimojen pojista, niin heidän perintöosansa siirtyy pois meidän isiemme perintöosasta ja liitetään sen sukukunnan perintöosaan, johon he tulevat kuulumaan, mutta meidän perintöosamme vähenee.</p>	<p>3. Jos joku Israelin suvusta ottaa heitä emännäksensä, niin tulee heidän perintönsä vähemmäksi, meidän isäimme perinnöstä, ja tulee sen suvun perimyksen tykö, kuhunka he tulevat, ja niin tulee meidän perimyksemme arpa vähennetyksi.</p>	<p>36:3 Jos joku Israelin sugusta otta heitä emännäxensä/ niijn tule meidän Isäin perimys vähemmäxi/ ja niijn paljon cuin he saawat/ tule sen sugun perimyxen tygö/ cuhunga he tulewat/ ja niijn tule meidän perimyxem arpa wähetysi.</p>
<p>36:4 Ja kun israelilaisten riemuvuosi tulee, niin heidän perintöosansa lisätään sen sukukunnan perintöosaan, johon he tulevat kuulumaan, mutta meidän isiemme sukukunnan perintöosasta vähentyy heidän perintöosansa."</p>	<p>4. Kuin Israelin lasten ilovuosi tulee, niin tulee heidän perintöosansa sen suvun perimyksen, johonka he tulevat, niin tulee meidän isäimme perimys vähennetyksi, heidän perinnöksestensä.</p>	<p>36:4 Cosca Israelin lasten ilovuosi tule/ niijn tule heidän perindöösans sen sugun perimyxeen/ johonga he tulewat/ niijn tule meidän Isäim perimys wähetysi/ niijn paljo cuin he saawat.</p>
<p>36:5 Silloin Mooses sääti israelilaisille Herran käskyn mukaan, sanoen: "Joosefilaisten sukukunta puhuu oikein.</p>	<p>5. Niin käski Moses Israelin lapsille Herran käskyn jälkeen, ja sanoi: Josephin lasten suku on oikein puhunut.</p>	<p>36:5 NIin käski Moses Israelin lapsille HERran käskyn jälken/ ja sanoi: Josephin lasten sucu on oikein puhunut.</p>
<p>36:6 Näin Herra säättää Selofhadin tyttärinä: Menkööt he vaimoiksi kenelle tahtovat, kunhan vain menevät vaimoiksi johonkin isänsä sukukunnan sukuun.</p>	<p>6. Tämä on se minkä Herra käski Zelophkadin tyttärille ja sanoi: huolkaan kellenkä tahtovat, kuitenkin niin, että he huolevat isäinsä sukukunnan langoille,</p>	<p>36:6 Tämä on se cuin HERra käske Zelaphehadin tyttärille/ ja sano: huolcan kellengä he tahtowat/ cuitengin niijn/ että he huolewat Isäns sucucunnan langoudesta.</p>
<p>36:7 Sillä älköön israelilaisilla perintöosa siirtykö sukukunnasta toiseen, vaan israelilaiset säilyttäkööt kukin isiensä sukukunnan perintöosan.</p>	<p>7. Ettei Israelin lasten perimys menisi yhdestä suvusta niin toiseen; sillä jokainen Israelin lasten seassa pitää riippuman kiinni isäinsä sukukunnan perimyksessä.</p>	<p>36:7 Ettei Israelin lasten perimys langeis yhdestä sugusta niijn toiseen: sillä jocainen Israelin lasten seas pitä rippuman kijnni heidän Isäins sucucunnan perimyxes.</p>
<p>36:8 Mutta jokainen tytär, joka saa perintöosan israelilaisten sukukunnissa, menköön vaimoksi johonkin isänsä sukukunnan sukuun, että israelilaiset saisivat periä kukin isiensä perintöosan</p>	<p>8. Ja kaikki tyttäret, joilla perimys on Israelin lasten suvussa, pitää huoleman jollekulle isänsä suvun langolle, että jokainen Israelin lasten seassa pitäis isänsä perimyksen,</p>	<p>36:8 Ja caicki tyttäret/ joilla perimys on Israelin lasten sugus/ pitä huoleman hänen Isäns sugun langolle/ että jocainen Israelin lasten seas pidäis Isäns perimyxen.</p>
<p>36:9 ja ettei perintöosa siirtyisi sukukunnasta toiseen, vaan israelilaisten sukukunnat säilyttäisivät kukin perintöosansa."</p>	<p>9. Ja ettei perintöosa menisi yhdestä sukukunnasta toiseen; vaan jokainen riippukaan omassa perimyksesssä Israelin lasten sukuin seassa.</p>	<p>36:9 Ja ettei yxi perindöosa langeis yhdestä sucucunnasta toiseen/ mutta jocainen pysykön omas perimyxesäns/ Israelin lasten sucuin seas.</p>
<p>36:10 Niinkuin Herra Moosekselle käskyn antoi, niin Selofhadin tyttäret tekivät.</p>	<p>10. Niinkuin Herra käski Mosekselle, niin tekivät Zelophkadin tyttäret:</p>	<p>36:10 Nijncuin HERra käski Mosexelle/ niijn teit Zelaphehadin tyttäret.</p>

36:11 Ja Mahla, Tirsa, Hogla, Milka ja Nooga, Selofhadin tyttäret, menivät vaimoiksi setiensä pojille.	11. Makla, Tirtsa, Hogla, Milka, Noa, Zelophkadin tyttäret, huolivat setäinsä pojille.	36:11 Mahela/ Tirza/ Haghla/ Milca/ Noa/ ja huolit oman Isäns weljein lapsille.
36:12 Joosefin pojan Manassen poikien sukuihin he menivät vaimoiksi; ja niin heidän perintöosansa jäi heidän isänsä suvun sukukuntaan.	12. Ja tulivat emänniksi niille, jotka olivat Manassen Josephin pojan suvusta; niin pysyi heidän perimyksensä sillänsä lankoudessansa, heidän isänsä sukukunnassa.	36:12 Manassen lasten sugusta/ Josephin pojan/ nijn pysyi heidän perimyxsens silläns langoudesans/ ja heidän Isäns sucucunnas.
36:13 Nämä ovat ne käskyt ja säädökset, jotka Herra Mooseksen kautta antoi israelilaisille Mooabin arolla Jordanin rannalla, Jerikon kohdalla.	13. Nämät ovat ne käskyt ja oikeudet, joita Herra Moseksen kautta käski Israelin lapsille, Moabin kedoilla, Jordanin tykönä, Jerihon kohdalla.	36:13 Nämät ovat ne käskyt ja oikeudet/ joita HERra Mosexen cautta käski Israelin lapsille Moabiterein kedoilla/ Jordanin tykönä/ Jerihon cohdalla.

VIIDES MOOSEKSEN KIRJA	5. MOOSEKSEN KIRJA	Wijdes Mosexen Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Nämä ovat ne sanat, jotka Mooses puhui kaikelle Israelille, tuolla puolella Jordanin, erämaassa, Aromaassa, vastapäätä Suufia, Paaranin, Toofelin, Laabanin, Haserotin ja Dii-Saahabin välillä.	Nämät ovat ne sanat, mitkä Moses puhui koko Israelille, tällä puolella Jordania korvessa, sillä kedolla Punaisen meren kohdalla, Paranin, ja Tophelin, ja Labanin, ja Hatserotin ja Disahabin vaiheella,	1:1 NÄMät owat ne sanat/ cuin Moses puhui coco Israelille/ tuolla puolen Jordanin corwes/ sillä kedolla punaisen meren cohdalla/ Paranin/ Tophelin/ Labanin/ Hazerothin ja Disahabin waihel.
1:2 Hoorebista on yksitoista päivänmatkaa, Seirin vuoriston tietä, Kaades-Barneaan.	2. Yksitoistakymmentä päiväkuuntaa Horebista, sitä tietä Seirin vuoren kautta niin KadesBarneaan asti.	1:2 Yxitoistakymmendä päiwäcunda Horebist/ sitä tietä Seirin vuoren cautta/ nijn Cades Barnean asti.
1:3 Neljäntenäkymmenentenä vuotena, yhdennessätoista kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä, Mooses puhui israelilaisille kaiken, mitä Herra oli käsenyt hänen heille puhua.	3. Ja tapahtui neljäntenäkymmenentenä vuonna, ensimmäisenä päivänä, ensimmäisellä kuukaudella toistakymmentä, että Moses puhui Israelin lapsille kaikki, mitä Herra hänen käski heille puhua.	1:3 Ja se tapahtui neljändenäkymmendenä vuonna/ ensimmäisnä päiwänä/ yhdellä toistakymmenellä Cuccaudella/ nijn puhui Moses Israelin lapsille/ caicki cuin HERra hänen käski heille puhua.
1:4 Tämä tapahtui sen jälkeen, kuin hän oli voittanut Sihonin, amorilaisten kuninkaan, joka asui Hesbonissa, ja Oogin, Baasanin kuninkaan, joka asui Astarotissa, Edrein luona.	4. Sittekuin hän oli lyönyt Sihonin Amorilaisten kuninkaan, joka Hesbonissa asui, niin myös Ogin, Basanin kuninkaan, joka Astarotissa Edreissä asui,	1:4 Sijttecuin he olit lyönet Sihonin Amorrerein Cuningan/ joca Hesbonis asui/ nijn myös Oggin Basanin Cuningan joca Astarothis ja Edreis asui.
1:5 Tuolla puolella Jordanin, Moabin maassa, Mooses alkoi selittää tätä lakia, sanoen:	5. Tällä puolella Jordania, Moabin maalla, rupesi Moses selittämään tätä lakia ja sanoi:	1:5 SIillä puolen Jordanin/ Moabiterein maalla/ rupeis Moses selittämän tätä lakia/ ja sanoi:
1:6 "Herra, meidän Jumalamme, puhui meille Hoorebilla näin: 'Te olette jo tarpeeksi kauan olleet tämän vuoren vaiheilla;	6. Herra meidän Jumalamme puhui meille Horebissa, sanoen: te olette jo kyllä kauan olleet tällä vuorella;	1:6 HERra meidän Jumalam puhui meille Horebin wuorella/ sanoden: te oletta jo kyllä cauwan ollet tällä wuorella.
1:7 kääntykää toisaalle, lähtekää liikkeelle ja menkää amorilaisten vuoristoon ja kaikkien heidän naapuriensa tykö Aromaahan, Vuoristoon, Alankomaahan, Etelämaahan ja Merenrannikolle, kanaanilaisten maahan ja Libanoniin, aina suureen virtaan, Eufrat-virtaan, saakka.	7. Kääntäkää teitäne ja menkää matkaan Amorilaisten vuorelle, ja kaikkein heidän läsnä asuvaistensa tykö, kedoilla, vuorella ja laaksossa, etelämaalle, ja meren satamissa, Kanaanin maalle ja Libanoniin, hamaan suuren Phratin virran tykö.	1:7 Käändäkät teitän ja mengät matcan Amorrerein wuorelle/ ja caickein heidän läsnä asuwaistens tygö/ kedoilla/ wuorella ja laxos etelän päin/ ja meren satamoin päin/ Canaan maalle ja Libanon wuorelle/ haman sen suuren Phratin wirran tygö.

1:8 Katso, minä annan maan teidän valtaanne; menkää ja ottakaa omaksenne se maa, jonka Herra teidän isillenne, Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille, vannotulla valalla on luvannut antaa heille ja heidän jälkeläisillensä.'	8. Katso, minä annoin teille maan, joka on teidän edessänne: menkää ja omistakaa se maa, niinkuin Herra teidän isillenne Abrahamille, Isaakille ja Jakobille vannoi, antaaksensa sen heille ja heidän siemenellensä heidän jälkeensä.	1:8 Cadzo/ minä annoin teille maan/ joca on teidän edesän/ mengät ja omistacat se/ nijncuin HERra teidän Isillen/ Abrahamille/ Isaachille ja Jacobille wannoi/ andaxens sen heille ja heidän siemenellens heidän jälkens.
1:9 Ja minä puhuin teille silloin sanoen: 'Minä en jaksa yksin kantaa teitä.	9. Ja minä puhuin teille silloin, sanoen: en minä voi yksinäni kantaa teitä.	1:9 NIin minä sanoin teille silloin: en minä woi yxinäni canda teitä.
1:10 Herra, teidän Jumalanne, on antanut teidän lisääntyä, ja katso, teidän lukunne on tänä päivänä niinkuin taivaan tähtien.	10. Sillä Herra teidän Jumalanne on lisännyt teitä, niin että te tänäpäpä olette niin monta, kuin tähdet taivaassa.	1:10 Sillä HERra teidän Jumalan on lisännyt teitä/ nijn että te tänäpäpä oletta nijn monda/ cuin tähdet taiwas
1:11 Lisätköön Herra, teidän isienne Jumala, teitä vielä tuhatkertaisesti ja siunatkoon teitä, niinkuin hän on teille puhunut.	11. Herra teidän isäinne Jumala lisätköön teitä vielä monta tuhatta kertaa enempi, ja siunatkoon teitä, niinkuin hän teille sanonut on.	1:11 (HERra teidän Isäin Jumala lisätkön teitä wielä monda tuhatta kerta enä/ ja siunatcon teitä/ nijncuin hän teille sanonut on)
1:12 Mutta kuinka minä voin yksin kantaa sitä kuormaa ja taakkaa, joka minulla on teistä ja teidän riitelemisistänne?	12. Kuinka minä yksinäni voin kantaa senkaltaisen vaivan, kuorman ja riidan teiltä?	1:12 Cuinga minä yxinäni woin canda sencaltaisen waiwan/ cuorman ja rijdan teildä.
1:13 Tuokaa tänne viisaita, ymmärtäväisiä ja tunnettuja miehiä jokaisesta sukukunnastanne, niin minä asetan heidät teidän päämiehiksenne.'	13. Valitkaat teistänne toimelliset ja ymmärtäväiset miehet, jotka teidän suvustanne tunnetut ovat, ja minä asetan heitä teidän päämiehiksenne.	1:13 Walitca teistän toimelliset ja ymmärtäväiset miehet/ jotca teidän sugustan tutut owat/ ja minä asetan heitä teidän päämiehixen.
1:14 Te vastasitte minulle ja sanoitte: 'Se on hyvä, mitä sinä ehdotat tehtäväksi.'	14. Niin te vastasitte minua, sanoen: se on hyvä asia, josta puhut tehdäkses.	1:14 Nijn te wastasitte minulle/ sanoden: se on hywä asia/ jostas puhut tehdäxes.
1:15 Silloin minä otin teidän sukukuntienne päämiehet, jotka olivat viisaita ja tunnettuja miehiä, ja asetin heidät teidän päämiehiksenne, tuhannen-, sadan-, viidenkymmenen- ja kymmenenjohtajiksi, ja päällysmiehiksi sukukuntianne.	15. Niin minä otin ylimmäiset teidän suvuistanne, toimelliset ja tunnetut miehet, ja asetin teille päämiehiksi, tuhannen, sadan, viidenkymmenen ja kymmenen päälle, ja esimiehiksi sukukunnissanne.	1:15 Nijn otin minä ne ylimmäiset teidän sugustan/ toimelliset ja tutut miehet/ ja asetin teille päämiehixi/ tuhannen/ sadan/ wijdenkymmenen ja kymmenen päälle/ ja wircamiehixi teidän sucucunnisan.
1:16 Ja silloin minä käskin teidän tuomareitanne sanoen: 'Kuulustelkaa veljiänne ja tuomitkaa oikein, jos jollakulla on riita-asia veljensä tai luonaan asuvan muukalaisen kanssa.	16. Ja minä käskin tuomareille silloin, sanoen: kuulkaat teiden veljiänne, ja tuomitkaa oikein jokaisen miehen ja hänen veljensä vaiheella, ja hänen muukalaisensa vaiheella.	1:16 Ja minä käskin teidän duomareillen silloin/ sanoden: cuulcat teidän weljejän/ ja duomitca oikein jocaidzen miehen/ ja hänen weljens ja muucalaisten waiheella.

1:17 Älkää katsoko henkilöön tuomitessanne, vaan kuulkaa pientä yhtä hyvin kuin suurtaakin; älkää peljätkö ketään ihmistä, sillä tuomio on Jumalan. Mutta asia, joka on teistä liian vaikea, lykätäkää minulle, kuullakseni sen.'	17. Ei teidän pidä katsomaan kenenkään muotoa tuomiossa, vaan kuulkaat niin pientä, kuin suurtaakin: älkää peljätkö kenenkään muotoa; sillä tuomio on Jumalan: vaan se asia, mikä teille on raskas, antakaat tulla minun eteeni, kuullakseni sitä.	1:17 Ei teidän pidä cadzoman yhdengän muodon jälkeen duomios/ vaan cuulcat nijn sitä piendä/ cuin suurtaakin/ ja älkät peljätkö kenengän muoto: sillä duomio on Jumalan. Vaa jos jocu asia on teille rascas/ nijn andacat minulle tiettäväxi sitä cuullaxeni.
1:18 Ja silloin minä annoin teille käskyt kaikesta, mitä teidän oli tehtävä.	18. Ja minä käskin teitä siihen aikaan kaikista, mitä teidän tekemän piti.	1:18 Näin käskin minä teitä siihen aican/ caikist cuin teidän tekemän piti.
1:19 Niin me lähdimme liikkeelle Hoorebilta ja kuljimme koko sen suuren ja peljättävän erämaan kautta, jonka te olette nähneet, amorilaisten vuoriston tietä, niinkuin Herra, meidän Jumalamme, oli käsenyt meitä, ja tulimme Kaades-Barneaan.	19. Niin me läksimme Horebista, ja vaelsimme kaiken sen suuren ja hirmuisen korven lävitse, jonka te nähneet olette Amorilaisten vuoren tiellä, niinkuin Herra meidän Jumalamme meille käski. Ja tulimme KadesBarneaan.	1:19 NIin me läxim Horebista/ ja waelsimme caiken se corwen läpidze (joca on suuri/ ja hirmuinen/ nijncuin te nähnet oletta) sillä tiellä Amorrerein vuoren tygö/ nijncuin HERra meidän Jumalan meille käsenyt oli/ ja tulimme CadesBarneaan.
1:20 Silloin minä sanoin teille: 'Te olette tulleet amorilaisten vuoristoon, jonka Herra, meidän Jumalamme, meille antaa.	20. Niin sanoin minä teille: te olette tulleet Amorilaisten vuoreen asti, jonka Herra meidän Jumalamme antaa meille.	1:20 Nijn sanoin minä teille: te olette tullet Amorrerein vuorelle/ jonga HERra meidän Jumalan anda meille.
1:21 Katso, Herra, sinun Jumalasi, antaa maan sinun valtaasi. Mene ja ota se omaksesi, niinkuin Herra, sinun isiesi Jumala, on sinulle puhunut; älä pelkää äläkä arkaile.'	21. Katso sitä maata sinun edessäs, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antanut on, mene, ja omista se niinkuin Herra sinun isäis Jumala sinulle sanonut on: älä pelkää, älä myös hämmästy.	1:21 Cadzo sitä maata sinun edesäs/ jonga HERra sinun Jumalas sinulle andanut on/ mene ja omista se sinulles/ nijncuin HERra sinun Isäis Jumala sinulle sanonut on/ älä pelkä/ älä myös hämmästy.
1:22 Silloin te astuitte kaikki minun eteeni ja sanoitte: 'Lähetäkäämme miehiä edellämme tutkimaan maata ja antamaan meille tietoja tiestä, jota meidän on sinne mentävä, ja kaupungeista, joihin me tulemme.'	22. Ja te tulitte kaikki minun tyköni, ja sanoitte: lähettäkäämme miehet meidän edellämme vakoomaan maata, ja meille asiaa ilmoittamaan, ja tietä, jota meidän sinne menemän pitää, ja kaupungeita, joihin meidän tuleman pitää.	1:22 Ja te tulitta caicki minun tygöni/ ja sanoitte: lähettäkäm miehet meidän edelläm wacoiman maata/ ja meille sana saattaman/ cuta tietä me sinne menem/ ja ne Caupungit/ joihinga meidän menemän pitä.
1:23 Tämä puhe oli minun silmissäni hyvä, ja minä otin kaksitoista miestä teidän keskuudestanne, yhden jokaisesta sukukunnasta.	23. Ja se asia kelpasi minulle: niin otin minä kaksitoistakymmentä miestä teidän seastanne, jokaisesta sukukunnasta yhden.	1:23 Se minulle kelpais/ nijn otin minä caxitoistakymmendä miestä teidän seastan/ jocaidzesta sucucunnasta yhden.
1:24 Nämä lähtivät ja nousivat vuoristoon ja tulivat Rypälelaaksoon ja vakoilivat maata.	24. Ne menivät matkaansa, ja astuivat vuorelle, ja tulivat Eskolin ojaan asti, ja vakosivat sen.	1:24 Cosca ne menit matcaans/ ja waelsit mäille/ ja tulit Escolin wirran tygö/ nijn wagoit he sen.

1:25 Ja he ottivat mukaansa maan hedelmiä ja toivat meille ja antoivat meille tietoja ja sanoivat: 'Maa, jonka Herra, meidän Jumalamme, antaa meille, on hyvä.'	25. Ja ottivat maan hedelmästä myötänsä ja toivat meille, ja ilmoittivat meille asian, ja sanoivat: maa on hyvä, jonka Herra meidän Jumalamme meille antaa.	1:25 Ja otit maan hedelmästä cansans/ ja toit meille andaden meille wastauxen jälle/ ja sanoit: maa on hyvä/ jonka HERra meidän Jumalamme meille anda.
1:26 Mutta te ette tahtoneet mennä sinne, vaan niskoittelitte Herran, teidän Jumalanne, käskyä vastaan.	26. Mutta ette tahtoneet mennä sinne, vaan olitte vastahakoiset Herran teidän Jumalanne sanalle,	1:26 Mutta et te tahtonet mennä sinne/ vaan olitte wastahacoiset HERRAN teidän Jumalan sanalle.
1:27 Ja te napsitte teltoissanne ja sanoitte: 'Sentähden että Herra vihaa meitä, vei hän meidät pois Egyptin maasta, antaakseen meidät amorilaisten käsiin ja tuhotakseen meidät.	27. Ja napsitte majoissanne ja sanoitte: Herra on meille vihainen, ja on tuonut meitä ulos Egyptin maalta, antaaksensa meitä Amorilaisten käsiin, hukutettaa.	1:27 Ja napsitte teidän majoisan/ ja sanoitte: HERra on meille wihainen/ ja on tuonut Egyptin maalda andaxens meitä Amorrerein käsijn/ hucutetta.
1:28 Mihin me menemme? Veljemme ovat saattaneet meidän rohkeutemme raukeamaan, sillä he sanovat: Siellä on meitä suurempi ja kookkaampi kansa, siellä on suuria, taivaan tasalle varustettuja kaupunkeja; näimmepä siellä anakilaisiakin.'	28. Kuhunka me menemme? Meidän veljemme ovat peljättäneet meidän sydämemme, sanoen: se kansa on suurempi ja pitempi meitä, ja ne kaupungit ovat suuret ja varustetut taivaasen asti: olemme myös nähneet siellä Enakin pojat.	1:28 Cuhunga me menem? meidän weljem owat peljättänet meidän sydämem/ sanoden: se Canssa on suurempi ja corkeambi meitä/ ja ne Caupungit owat suuret ja wahwat/ ulottuwaiset taiwaseen/ olemma me myös nähnet siellä Enakin lapset.
1:29 Niin minä vastasin teille: 'Älkää säikähtykö älkääkö peljätkö heitä.	29. Ja minä sanoin teille: älkää hämmästykö, älkääkö myös peljästykö heitä;	1:29 Ja minä sanoin teille: älkät peljästykö/ älkät myös hämmästykö heitä:
1:30 Herra, teidän Jumalanne, joka käy teidän edellänne, taistelee itse teidän puolestanne, aivan niinkuin hän teki teille Egyptissä teidän silmiinne edessä	30. Sillä Herra teidän Jumalanne käy teidän edellänne, ja sotii teidän edestänne, niin kuin hän myös tehnyt on Egyptissä teille teidän silmäinne edessä,	1:30 Sillä HERra teidän Jumalan käy teidän edellän/ ja soti teidän edestän/ nijncuin hän myös tehnyt on Egyptis teille teidän silmäin edes.
1:31 ja erämaassa, jossa sinä olet nähnyt, kuinka Herra, sinun Jumalasi, on kantanut sinua, niinkuin mies kantaa poikaansa, koko sen matkan, jonka te olette kulkeneet, kunnes tulitte tähän paikkaan.'	31. Ja korvessa, jossa sinä olet nähnyt, kuinka Herra sinun Jumalasi on sinun kantanut, niinkuin mies kantaa poikansa, kaikella sillä tiellä, jota te vaeltaneet olette, siihenasti kuin te tälle paikalle tulitte.	1:31 Ja corwes/ josa sinä olet nähnyt/ cuinga HERra sinun Jumalasi on sinun candanut/ nijncuin Isä canda poicans/ caikella sillä tiellä/ jota te waeldanet oletta/ siihenasti cuin te tälle paicalle tulitte.
1:32 Mutta sittenkään te ette uskoneet Herraan, teidän Jumalanne,	32. Vaan ette siitä lukua pitäneet, uskoa Herran teidän Jumalanne päälle,	1:32 Waan et te sijtä lucua pitänet/ uscoa HERran teidän Jumalan päälle.

1:33 joka kävi teidän edellänne tiellä katsoakseen teille leiripaikat: yöllä tulessa, valaistakseen teille tien, jota teidän oli kuljettava, ja päivällä pilvessä.	33. Joka kävi tiellä teidän edellänne, tiedustamaan leirin paikkaa, yöllä tulessa, osoittaen teille tietä jota te kävitte, ja päivällä pilvessä.	1:33 Joca käwi teidän edellän/ osottaman leirin paicka/ yöllä tulesa/ osottaden teille tietä cuin te käwitte/ ja päiwällä pilwes.
1:34 Kun Herra kuuli teidän puheenne, vihastui hän ja vannoi sanoen:	34. Koska Herra kuuli teidän huutonne, vihastui hän ja vannoi, sanoen:	1:34 Cosca HERra cuuli teidän huuton/ wihastui hän ja wannoi/ sanoden:
1:35 'Totisesti, ei kukaan näistä miehistä, tästä pahasta sukupolvesta, saa nähdä sitä hyvää maata, jonka minä valalla vannoen olen luvannut antaa teidän isillenne,	35. Ei yksikään tästä pahasta sukukunnasta pidä näkemän sitä hyvää maata, jonka minä olen vannonut, antaakseni teidän isillänne,	1:35 Ei yxikän tästä pahasta sucucunnasta pidä näkemän sitä hywä maata/ josta minä olen wannonut/ andaxeni heidän Isillens.
1:36 ei kukaan, paitsi Kaaleb, Jefunnen poika; hän saa sen nähdä, ja hänelle ja hänen lapsillensa minä annan sen maan, johon hän on astunut, sentähden että hän on uskollisesti seurannut Herraa.'	36. Paitsi Kalebia Jephunnen poikaa, hän näkee sen, hänelle minä annan sen maan, jonka päälle hän astunut on, ja myös hänen lapsillensa, että hän uskollisesti seurasi Herraa.	1:36 Paidzi Calebi Jephunnen poica/ hän näke sen/ hänelle minä annan sen maan/ jonga päällä hän astunut on/ ja myös hänen lapsillens/ että hän uscollisest seurais HERra.
1:37 Myöskin minuun Herra vihastui teidän tähtenne ja sanoi: 'Et sinäkään sinne pääse.	37. Ja Herra vihastui myös minulle teidän tähtenne, et sinäkään sinne tule;	1:37 Ja HERra wihastui myös minulle teidän tähten/ ja sanoi: et sinäkän sinne tule.
1:38 Joosua, Nuunin poika, joka sinua palvelee, hän pääsee sinne; vahvista häntä, sillä hän on jakava maan Israelille perinnöksi.	38. Vaan Josua Nunin poika, sinun palvelias, hän tulee sinne: vahvista häntä; sillä hänen pitää asettaman Israelin perimykseensä.	1:38 Waan Josua Nunin poica sinun palwelias hän tule/ wahwista händä: sillä hänen pitä jacaman Israelin perimyxen.
1:39 Ja teidän lapsenne, joiden sanoitte joutuvan vihollisen saaliiksi, ja teidän poikanne, jotka eivät vielä tiedä, mikä on hyvä, mikä paha, ne pääsevät sinne; heille minä annan maan, ja he ottavat sen omaksensa.	39. Ja teidän lapsenne, jotka te sanoitte saaliiksi tulevan, ja teidän poikanne, jotka ei tänäpänä tiedä hyvää eli paha, he tulevat sinne, ja minä annan sen heille, ja heidän pitää sen omistaman.	1:39 Ja teidän lapsen/ jotca te sanoitte saalixi tulewan/ ja teidän poican/ jotca ei tänäpänä tiedä hywä eli paha/ he sinne tulewat/ ja minä annan sen heidän omistetta.
1:40 Mutta te kääntykää takaisin ja lähtekää liikkeelle erämaahan, Kaislameren tietä.'	40. Vaan palatkaat te ja menkää korpeen, Punaisen meren tietä.	1:40 Waan teitin palaitcat ja mengät corpeen/ sitä tietä punaisen meren päin.

1:41 Silloin te vastasitte ja sanoitte minulle: 'Me olemme tehneet syntiä Herraa vastaan. Me menemme ja taistelemme, aivan niinkuin Herra, meidän Jumalamme, on meitä käsenyt.' Ja te vyöttäydyitte kaikki sota-aseisiin ja lähditte kevytmielisesti nousemaan vuoristoon.	41. Niin te vastasitte ja sanoitte minulle: me olemme rikkoneet Herraa vastaan: me menemme ja sodimme, niinkuin Herra meidän Jumalamme meille käsenyt on. Kuin te siis valmiit olitte, jokainen sota-aseinensa, ja ynseydessä menitte vuorelle,	1:41 NIin te wastaisit ja sanoitta minulle: me olem rikkonet HERra wastan/ me menem ja sodim/ nijncuin HERra meidän Jumalam meille käsenyt on. Cosca te sijs walmit olitta/ jocainen sotaaseinens/ ja pyydittä mennä vuorelle.
1:42 Mutta Herra sanoi minulle: 'Sano heille: Älkää nousko sinne älkääkä antautuko taisteluun, sillä minä en ole teidän keskellänne; älkää tehkö niin, etteivät vihollisenne voittaisi teitä.'	42. Sanoi Herra minulle: sano heille: ei teidän pidä sinne menemän, eikä myös sotiman, sillä en minä ole teidän kanssanne, ettette lyötäisi teidän vihollistenne edessä.	1:42 Sanoi HERra minulle: sano heille/ ettei he mene sinne/ eikä myös sodi: sillä en minä ole teidän cansan/ ettet te lyödais teidän wiholisildan.
1:43 Ja minä puhuin teille, mutta te ette kuulleet, vaan niskoittelitte Herran käskyä vastaan ja lähditte ylimielisesti vuoristoon.	43. Koska minä näin teille sanoin, niin ette kuulleet minua, vaan olitte Herran sanalle vastahakoiset, ja olitte röyhkeät menemään vuorelle.	1:43 Cosca minä näitä teille sanoin/ nijn et te cuullet minua/ waan olitta HERran sanalle wastahacoiset/ ja rohkeisitte mennä vuorelle.
1:44 Ja amorilaiset, jotka asuvat siinä vuoristossa, lähtivät teitä vastaan ja ajoivat teitä takaa, niinkuin mehiläiset tekevät, ja hajottivat teidät Seirissä, ja aina Hormaan asti.	44. Niin läksivät Amorilaiset, jotka vuorella asuivat, teitä vastaan, ja ajoivat teitä takaa niinkuin kimalaiset tekevät, ja löivät teitä maahan Seirissä Hormaan asti.	1:44 Nijn läxit Amorrerit jotca vuorella asuit teitä wastan/ ja ajoit teitä taca nijncuin kimalaiset tekewät/ ja löit teitä maahan Seiris Horman asti.
1:45 Niin te palasitte ja itkitte Herran edessä. Mutta Herra ei kuullut teidän huutoanne, ei kuunnellut teitä.	45. Kuin te sieltä palasitte ja itkitte Herran edessä, niin ei Herra tahtonut kuulla teidän ääntänne, eikä korviinsa ottanut.	1:45 Cuin te sieldä palaisitte ja itkitte HERran edes/ nijn ei HERra tahtonut cuulla teidän ändan/ eikä corwins ottanut.
1:46 Ja teidän täytyi viipyä Kaadeksessa se pitkä aika, minkä siellä viivytte."	46. Niin olette te olleet Kadeksessa kauvan aikaa, niiden päivän luvun jälkeen, kuin te viivytte siellä (odottain vakoojia).	1:46 Nijn olitta te Cadexes cauwan.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 "Sitten me käännyimme toisaalle ja lähdimme liikkeelle erämaahan, Kaislameren tietä, niinkuin Herra oli minulle puhunut, ja kiertelimme kauan aikaa Seirin vuoristossa.	1. Silloin me palasimme ja matkustimme korpeen Punaisen meren tietä, niinkuin Herra minulle sanonut oli, ja vaelsimme Seirin vuorta ympäri kauvan aikaa.	2:1 Silloin me palaisim ja matcustim corpeen/ sitä tietä punaisen meren päin: nijncuin HERra minulle sanonut oli/ ja waelsim Seirin vuorta ymbärins suuren aica.
2:2 Ja Herra sanoi minulle näin:	2. Ja Herra puhui minulle, sanoen:	2:2 Ja HERra puhui minulle/ sanoden:

<p>2:3 'Te olette jo tarpeeksi kauan kierrelleet tässä vuoristossa; kääntykää nyt pohjoista kohti.</p>	<p>3. Jo te olette kyllä vaeltaneet tätä vuorta ympäri, palatkaat pohjoiseen päin.</p>	<p>2:3 Jo te olette kyllä waeldanet tätä vuorta ymbärins/ palaitcat pohjan päin.</p>
<p>2:4 Ja káske kansaa sanoen: Te tulette kulkemaan Seirissä asuvien veljienne, Eesaun jälkeläisten, alueen kautta. He pelkäävät teitä, mutta te pitäkää itsestänne tarkka vaari:</p>	<p>4. Ja käski kansalle, sanoen: teidän pitää vaeltaman teidän veljenne Esaun lasten rajain ylitse, jotka Seirissä asuvat, ja he pelkäävät teitä; mutta karttakaat teitänne sangen visusti.</p>	<p>2:4 Ja káske Canssalle/ sanoden: teidän pitä waeldaman teidän weljein Esaun lasten rajain läpidze/ jotca Seiris asuwat/ ja heidän pitä pelkämän teitä.</p>
<p>2:5 älkää ryhtykö taisteluun heidän kanssansa, sillä minä en anna teille jalanleveyttäkään heidän maastansa, koska minä olen antanut Seirin vuoriston Eesaun omaksi.</p>	<p>5. Älkäätkä alkako sotaan heitä vastaan; sillä en minä anna teille jalankaan leveyttä heidän maastansa; sillä Esaun lapsille olen minä antanut Seirin vuoren perimiseksi.</p>	<p>2:5 Waan carttaccat teitän sangen wisust/ ettet te sodi heitä wastian: sillä en minä anna teille jalangan leweyttä heidän maastans: sillä Esaun lapsille olen minä andanut Seirin vuoren perimisexi.</p>
<p>2:6 Rahalla te ostakaa heiltä ruokaa syödäksenne; vesikin hankkikaa heiltä rahalla juodaksenne.</p>	<p>6. Rahalla pitää teidän heiltä ruuan ostaman, jonka te syötte, niin myös veden pitää teidän heiltä rahalla ostaman, jota te juotte:</p>	<p>2:6 Rahallan pitä teidän heildä ruan ostaman/ jonga te syötte/ nijn myös weden pitä teidän heildä rahalla ostaman/ jota te juotte:</p>
<p>2:7 Sillä Herra, sinun Jumalasi, on siunannut sinua kaikissa kättesi töissä. Hän on pitänyt huolen sinun vaelluksestasi tässä suuressa erämaassa. Jo neljäkymmentä vuotta on Herra, sinun Jumalasi, ollut sinun kanssasi, eikä sinulta ole mitään puuttunut.'</p>	<p>7. Sillä Herra sinun Jumalas on siunannut sinun, kaikissa sinun kättes töissä, hän tietää sinun matkustukses tässä suuressa korvessa. Jo neljäkymmentä ajastaikaa on Herra sinun Jumalas ollut sinun kanssas, niin ettei sinulta mitäkään ole puuttunut.</p>	<p>2:7 Sillä HERra sinun Jumalas on siunannut sinun/ caikisa sinun kättes töisä/ ja hän on pannut mieleens sinun matcustuxes/ täsä suuresa corwesa. Ja neljäkymmentä ajastaica HERra sinun Jumalas on ollut sinun cansas/ nijn ettei sinulda mitäkän ole puuttunut.</p>
<p>2:8 Niin me lähdimme pois veljienne, Eesaun jälkeläisten, luota, jotka asuvat Seirissä, poiketen Aromaani tieltä, joka tulee Elatista ja Esjon-Geberistä. Me käännyimme toisaalle ja lähdimme kulkemaan Mooabin erämaan tietä.</p>	<p>8. Kuin me veljemme Esaun lasten tyköä vaeltaneet olimme, jotka Seirin vuorella asuivat, sitä kedon tietä Elatista ja Etseongeberistä, niin palasimme me, ja menimme Moabin korven tietä.</p>	<p>2:8 COsca me meidän weljeim Esaun lasten tykö waeldanet olim/ jotca Seirin vuorella asuit/ sitä kedon tietä Elathist ja Ezeongaberist/ nijn palasimme me/ ja menim sitä Moabitereitten corwen tietä.</p>
<p>2:9 Ja Herra sanoi minulle: 'Älä käy Mooabin kimppuun äläkä ryhdy taisteluun heidän kanssaan, sillä minä en anna heidän maastaan mitään sinun omaksesi, koska minä olen antanut Aarin Lootin jälkeläisten omaksi.'</p>	<p>9. Ja Herra sanoi minulle: älä vahingoitse Moabilaisia, älä myös sekoita itsiäs sotaan heidän kanssansa; sillä en minä anna sinulle mitäkään hänen maastansa perimiseksi; sillä Lotin lapsille olen minä antanut Arin perimiseksi.</p>	<p>2:9 Ja HERra sanoi minulle: älä wahingoidze Moabitereitä/ älä myös sodi heitä wastian: sillä en minä anna sinulle mitäkän hänen maastans perimisexi: sillä Lothin lapsille olen minä Arin andanut perimisexi.</p>

2:10 Eemiläiset asuivat muinoin siellä, suuri, lukuisa ja kookas kansa niinkuin anakilaiset.	10. Emiläiset ovat muinen sillä paikalla asuneet, jotka olivat suuri, väkevä ja pitkä kansa, niinkuin Enakilaiset;	2:10 Emimit owat muinen sillä paicalla asunet/ jotca olit suuret/ wäkwät ja corkia Canssa/ nijncuin Enakim.
2:11 Ja samoin kuin anakilaiset luettiin heidätkin refalaisiin; mutta moobilaiset kutsuivat heitä eemiläisiksi.	11. He luultiin myös Refalaisiksi, niinkuin Enakilaiset, ja Moobilaiset kutsuivat heitä Emiläisiksi.	2:11 He luultin myös sangarixi/ nijncuin Enakim/ ja Moabiterit cudzuit heitä Emim.
2:12 Hoorilaiset sitävastoin asuivat muinoin Seirissä, mutta Eesaun jälkeläiset karkoittivat heidät tieltään ja tuhosivat heidät ja asettuivat heidän sijaansa, samoin kuin Israel teki siinä maassa, jonka Herra oli antanut heidän omaksensa.	12. Asuivat myös muinen Horilaiset Seirissä, ja Esaun lapset ajoivat pois ja hukuttivat ne edestänsä, ja asuivat heidän siassansa: niinkuin Israel teki perintömaassansa, jonka Herra heille antoi.	2:12 Asuit myös muinen Horiterit Seiris/ ja Esaun lapset ajoit pois ja hucutit ne edestäns/ ja asuit heidän siasans/ nijncuin Israel teki hänen perindömaasans/ jonga HERra heille andoi.
2:13 'Nouskaa siis ja kulkekaa Seredin puron poikki.' Ja me kuljimme Seredin puron poikki.	13. Niin nouskaat nyt, ja matkustakaat Saredin ojan ylitse. Ja me vaelsimme Saredin ojan ylitse.	2:13 Nijn matcustacat Saredin ojan ylidze. Ja me waelsim sen ylidze.
2:14 Ja aika, joka kului vaellukseemme Kaades-Barneasta siihen asti, että kuljimme Seredin puron yli, oli kolmekymmentä kahdeksan vuotta, kunnes hävisi koko se sukupolvi, kaikki sotakuntoiset miehet, leiristä, niinkuin Herra oli heille vannonut.	14. Vaan aika, kuin me matkustimme KadesBarneasta, siihen asti kuin me tulimme Saredin ojan ylitse, oli kahdeksan vuotta neljättäkymmentä, siihenasti kuin kaikki sotamiehet leirissä olivat hukkuneet, niinkuin Herra heille vannonut oli.	2:14 Waan aica cuin me matcustim Cades Barneast/ sijhenasti cuin me tulimma Saredin ojan ylidze/ oli cahdexan vuotta neljättä kymmendä/ sijhenasti cuin caicki sotamiehet leiris cuolit/ nijncuin HERra heille wannonut oli.
2:15 Myös oli Herran käsi heitä vastaan hävittämässä heitä leiristä, viimeiseen mieheen asti.	15. Sillä Herran käsi oli heitä vastaan, hukuttamaan heitä leirissä, siihenasti kuin hän peräti lopetti heidät.	2:15 Sillä HERran käsi oli heitä wastian hucuttaman heitä leiris/ sijhenasti cuin hän peräti lopetti heidän.
2:16 Kun kaikki sotakuntoiset miehet olivat kuolleet pois kansasta,	16. Kuin kaikki sotamiehet olivat loppuneet ja kuolleet kansan seasta,	2:16 COsca caicki sotamiehet olit loppunet ja cuollet Canssan seast/
2:17 puhui Herra minulle sanoen:	17. Puhui Herra minulle, ja sanoi:	2:17 Puhui HERra minulle/ ja sanoi:
2:18 'Sinä kuljet nyt Mooabin alueen kautta, Aarin kautta,	18. Tänäpäni pitää sinun matkustaman Moabin rajain yli, lähellä Aria.	2:18 Tänäpäni pitä sinun matcustaman Moabiterein maan ären läpidze lästä Ari.
2:19 ja lähestyt ammonilaisia; mutta älä käy heidän kimppuunsa äläkä ryhdy taisteluun heidän kanssansa, sillä minä en anna ammonilaisten maasta mitään omaksesi, koska minä olen antanut sen Lootin jälkeläisten omaksi.'	19. Ja kuin lähestyt Ammonin lapsia, älä heitä vahingoitse, älä myös sekoita itsiäs sotaan heidän kanssansa; sillä en minä anna sinulle Ammonin lasten maata perimiseksi; vaan Lotin lapsille olen minä sen antanut perimiseksi.	2:19 Ja coscas lähestyt Ammonin lapsia/ älä heitä wahingoidze/ älä myös sodi heitä wastian: sillä en minä anna sinulle Ammonin lasten maata perimisexi/ waan Lothin lapsille olen minä sen andanut perimisexi.

2:20 Tämäkin on luettu refalaisten maaksi; refalaiset asuivat muinoin siellä, mutta ammonilaiset kutsuivat heitä samsumilaisiksi.	20. Se on myös luettu Refalaisten maaksi; sillä Refalaiset ovat muinen siinä asuneet. Ja Ammonilaiset kutsuvat heidät Samsumilaisiksi.	2:20 Se on myös luettu sangaritten maaksi: sillä sangarit owat muinen siinä asunet. Ja Ammoniterit nimittäwät heitä ZamZummim.
2:21 Ne olivat niinkuin anakilaiset suuri, lukuisa ja kookas kansa. Mutta Herra tuhosi ne heidän tieltänsä; he karkoittivat ne ja asettuivat niiden sijaan.	21. Sillä he olivat suuri, väkevä ja pitkä kansa, niinkuin Enakilaiset. Ja Herra hävitti heitä heidän edestänsä, niin että he ajoivat heidät ulos, ja asuivat heidän siassansa.	2:21 Sillä he olit suuri/ corkia ja wäkevä Canssa/ nijncuin Enakim. Ja HERra hävitti heitä heidän edestäns/ nijn että he asuit heidän asumasioisans.
2:22 Samoin hän on tehnyt Eesaun jälkeläisille, jotka asuvat Seirissä, kun hän tuhosi hoorilaiset heidän tieltänsä; he karkoittivat nämä ja asettuivat heidän sijaansa, ja siellä he asuvat vielä tänäkin päivänä.	22. Niinkuin hän oli tehnyt Esaun lapsille Seirin vuorella asuvalle, hävittäissänsä Horilaiset heidän edestänsä, niin että he ovat heidät ajaneet ulos, ja asuneet heidän siassansa tähän päivään asti.	2:22 Nijncuin hän oli tehnyt Esaun lapsilla Seirin vuorella asuvalle heidän edestäns hävittäissäns Horiterit/ nijn että he owat asunet heidän siasans tähän päivän asti.
2:23 Mutta avvilaisille, jotka asuivat maakylissä aina Gassaan asti, tuottivat tuhon kaftorilaiset, jotka olivat lähteneet Kaftorista, ja asettuivat heidän sijaansa.	23. Availaiset asuivat maakylissä Gatsaan asti; mutta Kaphtorilaiset läksivät Kaphtorista ja hävittivät ne, ja asuivat heidän siassansa.	2:23 Ja Caphtorim läxit Eaphtorist/ ja häwitit Awimit cuin Hazerimis asuit/ Gazan asti/ ja asuit heidän siasans.
2:24 'Nouskaa ja lähtekää liikkeelle ja kulkekaa Arnon-joen yli. Katso, minä annan sinun käsiisi amorilaisen Siihonin, Hesbonin kuninkaan, ja hänen maansa. Käy sitä valloittamaan ja ryhdy taisteluun häntä vastaan.	24. Nouskaat ja lähtekää, ja matkustakaat Arnonin ojan ylitse: katso, minä annoin sinun käsiis Sihonin Amorilaisten kuninkaan Hesbonissa, mainensa, rupee siis omistamaan, ja sotimaan häntä vastaan.	2:24 Walmistacat teitän ja lähtekät/ ja matcustacat Arnonin wirran ylidze: Cadzo/ minä annoin sinun käsijs Sihonin Amorrerein Cuningan Hesbonis maainens/ rupee sijs omistaman ja sotiman händä wastan.
2:25 Tästä päivästä alkaen minä saatan kauhuun ja pelkoon sinun edessäsi kansat kaiken taivaan alla, niin että, kun ne kuulevat sinusta kerrottavan, ne pelkäävät ja vapisevat sinun edessäsi.'	25. Tänäpäni minä alan tuottamaan kaiken kansan päälle koko taivaan alla pelvon ja vapisemisen sinun edessä, niin että he, sanoman sinusta kuultuansa, pitää värisemän, ja surulliset oleman sinun edessä.	2:25 Tänäpäni minä alan/ että caicki Canssa coco taiwan alla pitä pelkämän ja wapiseman sinun edessä/ nijn että he sinusta cuulttuans pitä värisemän/ ja surulliset oleman sinun tulemisestas.
2:26 Ja minä lähetin sanansaattajat Kedemotin erämaasta Siihonille, Hesbonin kuninkaalle, viemään rauhan tervehdyksen ja sanomaan:	26. Niin minä lähetin sanansaattajat Kedemotin korvesta Sihonille Hesbonin kuninkaalle rauhallisilla sanoilla, sanoen:	2:26 Nijn minä lähetin sanan corwesta idän puolesta Sihonille Hesbonin Cuningalle/ rauhallisilla sanoilla/ ja annoin sanoa hänelle:

2:27 'Salli minun kulkea maasi kautta. Aina tiellä pysyen minä kuljen, poikkeamatta oikealle tai vasemmalle.	27. Minä tahdon vaeltaa sinun maakuntais lävitse, ja niinkuin tie antaa, niin minä vaellan: en minä oikialle puolelle enkä vasemmalle poikkee.	2:27 Minä tahdon waelda sinun maacundas läpidze/ ja nijncuin tie anda/ nijn minä waellan/ en minä oikialle puolelle engä wasemalle poicke.
2:28 Anna minun rahalla ostaa ruokaa syödäkseni ja anna minulle rahalla vettä juodakseni; salli vain minun jalkaisin kulkea maasi kautta -	28. Ruokaa pitää sinun rahan edestä antaman minulle syödä, ja vettä rahan edestä juoda: minä käyn vaivoin joudukkaasti sen lävitse,	2:28 Ruoca sinä myyt rahan edest syötä/ ja wettä rahan edest juota/ minä käyn waiwoin jalcaisin sen läpidze.
2:29 minkä minulle myönsivät Eesaun jälkeläiset, jotka asuvat Seirissä, ja mooabilaiset, jotka asuvat Aarissa - kunnes menen Jordanin yli siihen maahan, jonka Herra, meidän Jumalamme, meille antaa.'	29. Niinkuin Esaun lapset, jotka Seirissä asuvat, minulle tehneet ovat, ja Moabilaiset, jotka Arissa asuvat, siihenasti että minä tulen Jordanin ylitse, siihen maahan, jonka Herra meidän Jumalamme antaa meille.	2:29 Nijncuin Esaun lapset Seiris asujat minulle tehnet owat/ ja Moabiterit Aris asuwaiset/ siihenasti että minä tulen Jordanin ylidze/ siihen maahan/ jonga HERra meidän Jumalam anda meille.
2:30 Mutta Siihon, Hesbonin kuningas, ei tahtonut antaa meidän kulkea maansa kautta, sillä Herra, sinun Jumalasi, paadutti hänen mielensä ja kovensi hänen sydämensä, antaakseen hänet sinun käsiisi, niinkuin nyt onkin tapahtunut.	30. Vaan ei Sihon Hesbonin kuningas tahtonut meidän antaa vaeltaa sen lävitse; sillä Herra sinun Jumalas kovetti hänen mielensä ja paadutti hänen sydämensä, että Herra tahtoi antaa hänen sinun käsiis, niinkuin tänäpäivänä on.	2:30 Waan ei Sihon Hesbonin Cuningas tahtonut meidän anda waelda sen läpidze: sillä HERra sinun Jumalas cowetti hänen mielens/ ja paadutti hänen sydämens/ että HERra tahdoi anda hänen sinun käsijs/ nijncuin tänäpäiwän on.
2:31 Ja Herra sanoi minulle: 'Katso, minä annan nyt Siihonin ja hänen maansa sinun valtaasi. Ryhdy sitä valloittamaan ja ota hänen maansa omaksesi.'	31. Ja Herra sanoi minulle: katso, minä olen ruvennut antamaan Sihonin kuninkaan ja hänen maansa sinun etees: rupee omistamaan ja perintönäs pitämään hänen maatansa.	2:31 Ja HERra sanoi minulle: cadzo/ minä olen ruwennut andaman Sihonin Cuningan/ ja hänen maans sinun edesäs/ rupee omistaman ja perindönäs pitämän hänen maatans.
2:32 Niin Siihon ja kaikki hänen sotaväkinsä lähti Jahaaseen taistelemaan meitä vastaan.	32. Ja Sihon läksi sotimaan meitä vastaan, hän ja kaikki hänen väkinsä Jaksassa.	2:32 Ja Sihon läxi sotiman meitä wastan sotawäkinens Jahzaas.
2:33 Mutta Herra, meidän Jumalamme, antoi hänet meidän valtaamme, ja me voitimme hänet ja hänen poikansa ja kaiken hänen sotaväkinsä.	33. Mutta Herra meidän Jumalamme antoi hänen meidän eteemme, ja me löimme hänen ja hänen lapsensa ja kaikki hänen väkinsä.	2:33 Mutta HERra meidän Jumalan andoi hänen meidän eteem/ lyödäxem händä ja hänen lapsians/ ja caicke hänen sotawäkins.
2:34 Ja me valloitimme silloin kaikki hänen kaupunkinsa ja vihimme tuhon omiksi jokaisessa kaupungissa miehet, naiset ja lapset, päästämättä pakoon ainoatakaan.	34. Ja me otimme silloin kaikki hänen kaupunkinsa, ja hukutimme kaikki kaupungit, miehet ja vaimot ja lapset, niin ettemme yhtäkään jättäneet,	2:34 Nijn me silloin voitim caicki hänen Caupungins/ ja kiroisim caicki Cupungit/ sekä miehet/ waimot ja lapset nijn etten me yhtäkän jättänet.

2:35 Ainoastaan karjan me ryöstimme itsellemme ynnä saaliin valloittamistamme kaupungeista.	35. Paitsi eläimiä jotka me meillemme otimme, ja kaupunkein saaliin, jotka me voitimme,	2:35 Paidzi eläimitä cuin me meillem otim/ ja Caupungin saalist/ cuin me woitim.
2:36 Aroerista, joka on Arnon-joen rannalla, ja jokilaaksossa olevasta kaupungista Gileadiin saakka ei ollut ainoatakaan kaupunkia, joka olisi ollut meille liian korkealla; Herra, meidän Jumalamme, antoi kaikki meidän valtaamme.	36. Hamasta Aroerista Arnonin ojan reunalla, ja siitä kaupungista ojan vieressä, niin Gileadiin asti. Ei yhtäkään kaupunkia ollut, joka taisi olla meitä väkevempi: Herra meidän Jumalamme antoi kaikki meidän allemme.	2:36 Hamast Aroerist Arnonin wirran reunalla/ ja sijtä Caupungist ojan wieres/ nijn Gileadin asti. Ei yhtäkän Caupungita ollut/ joca taisi händäns meildä warjella/ HERra meidän Jumalam andoi caicki meidän alam.
2:37 Ainoastaan ammonilaisten maahan sinä et astunut, et mihinkään, mikä on Jabbok-joen varrella, et vuoriston kaupunkeihin etkä mihinkään muuhun, josta Herra, meidän Jumalamme, oli niin määrännyt."	37. Vaan Ammonin lasten maahan et sinä tullut, etkä mihinkään, joka oli Jabbokin ojan tykönä, eikä niihin kaupunkeihin vuorella, taikka johonkuhun muuhun, josta Herra meidän Jumalamme meitä kieltänyt on.	2:37 Waan Ammonin lasten maahan et sinä tullut/ etkä mihingän joca oli Jabokin wirran tykönä/ etkä nijhin Caupungeihin wuorella/ taicka johongun muuhun/ josta HERra meidän Jumalam meitä käskenynt on.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 "Sitten me käännyimme toisaalle ja kuljimme Baasanin tietä. Silloin lähti Oog, Baasanin kuningas, hän ja kaikki hänen sotaväkensä, Edreihin taistelemaan meitä vastaan.	1. Ja me palasimme ja menimme Basanin tietä: niin Og Basanin kuningas läksi kaiken väkensä kanssa meitä vastaan sotimaan Edrein tykönä.	3:1 JA me palaisim ja menim Basanin tietä/ nijn Og Basanin Cuningas läxi caiken sotawäkens cansa meitä wastan sotiman Edrein tykönä.
3:2 Mutta Herra sanoi minulle: 'Älä pelkää häntä, sillä minä annan sinun käsiisi hänet ja kaiken hänen kansansa ja hänen maansa. Tee hänelle, niinkuin teit Siihonille, amorilaisten kuninkaalle, joka asui Hesbonissa.'	2. Mutta Herra sanoi minulle: älä pelkää häntä; sillä minä olen antanut hänen sinun käsiis ja kaiken hänen väkensä ja hänen maansa, ja sinun pitää tekemän hänelle, niinkuin sinä teit Sihonille Amorilaisten kuninkaalle, joka Hesbonissa asui.	3:2 Mutta HERra sanoi minulle: älä pelkä händä: sillä minä olen andanut hänen sinun käsijs/ ja caiken hänen sotawäkens/ ja hänen maans/ ja sinun pitä tekemän hänen cansans/ nijncuin sinä teit Sihonin Amorrerein Cuningan cansa/ joca Hesbonis asui.
3:3 Ja niin Herra, meidän Jumalamme, antoi meidän käsiimme myöskin Oogin, Baasanin kuninkaan, ja kaiken hänen sotaväkensä, ja me voitimme hänet, päästämättä pakoon ainoatakaan.	3. Ja niin Herra meidän Jumalamme antoi kuningas Ogin Basanista meidän käsiimme, ynnä kaiken hänen väkensä kanssa, ja me löimme hänen siihenasti ettei hänelle yhtäkään jäänyt.	3:3 Ja nijn HERra meidän Jumalam andoi Cuningas Oggin Basanist meidän käsijm/ ynnä caiken hänen sotawäkens cansa/ nijn että me löimme hänen/ sijhenasti ettei hänelle yhtäkän jäänyt.

<p>3:4 Ja me valloitimme silloin kaikki hänen kaupunkinsa - ei ollut ainoatakaan kaupunkia, jota emme olisi heiltä ottaneet - kuusikymmentä kaupunkia, koko Argobin seudun, Oogin valtakunnan Baasanissa,</p>	<p>4. Ja silloin me otimme kaikki hänen kaupunkinsa, ja ei ollut hänellä yhtään kaupunkia, jota emme häneltä ottaneet pois: kuusikymmentä kaupunkia, ja koko Argobin maakunnan, joka oli Oogin valtakunnassa Basanissa.</p>	<p>3:4 Ja silloin me voitimme caicki hänen Caupungins/ ja ei ollut hänellä yhtän Caupungita/ jota em me häneldä ottanet pois/ cuusikymmendä Caupungita/ ja coco Argobin maacunnan/ joca oli Basanis Oogin waldacunnas.</p>
<p>3:5 kaikki nämä kaupungit korkeilla muureilla, porteilla ja salvoilla varustettuja, ja sen lisäksi vielä suuren joukon linnoittamattomia pikkukaupunkeja.</p>	<p>5. Ja kaikki nämät kaupungit olivat vahvistetut korkeilla muureilla, porteilla ja teljillä, paitsi monta muuta kaupunkia, jotka olivat erinäiset maakylät,</p>	<p>3:5 Ja caicki nämät Caupungit olit wahwistetut corkeilla muureilla/ porteilla/ telijillä/ ilman monda muuta wähä Caupungita/ joisa ei muuri ollut.</p>
<p>3:6 Ja me vihimme ne tuhon omiksi, niinkuin olimme tehneet Siihonille, Hesbonin kuninkaalle; me vihimme tuhon omiksi jokaisessa kaupungissa miehet, naiset ja lapset.</p>	<p>6. Jotka me kaikki maahan kukistimme, niinkuin me Siihonille Hesbonin kuninkaalle teimme: me hävitimme kaiken kaupungin miehet, vaimot ja myös lapset;</p>	<p>3:6 Jotca me caicki kiroisim/ nijncuin me Siihonille Hesbonin Cuningalle teimme/ caiken Caupungin miehet me kiroisim/ lapset ja myös waimot.</p>
<p>3:7 Mutta kaiken karjan ynnä saaliin kaupungeista me ryöstimme itsellemme.</p>	<p>7. Vaan kaikki eläimet, ja kaiken saaliin kaupungeista, otimme me meillemme.</p>	<p>3:7 Waan caicki eläimet/ ja caiken saalin caupungeista/ otim me meillem.</p>
<p>3:8 Niin me otimme silloin kahdelta amorilaisten kuninkaalta, jotka hallitsivat tuolla puolella Jordanin, heidän maansa Arnon-joesta aina Hermonin vuoreen asti -</p>	<p>8. Ja niin me otimme siihen aikaan sen maan kahden Amorilaisten kuninkaan kädestä, sillä puolella Jordania, Arnonin ojasta niin Hermonin vuoreen asti.</p>	<p>3:8 JA nijn me otim sijhen aican sen maan/ cahden Amorrerein Cuningan kädest/ sillä puolen Jordanin/ Arnonin wirrasta nijn Hermonin wuoren asti.</p>
<p>3:9 siidonilaiset kutsuvat Hermonia Sirjoniksi, mutta amorilaiset kutsuvat sitä Seniriksi -</p>	<p>9. Sidonilaiset kutsuivat Hermonin Sirioniksi, mutta Amorilaiset kutsuivat sen Seniriksi,</p>	<p>3:9 Jonga Sidoniterit Sirionixi cudzuit/ mutta Amorrerit cudzuit sen Senirixi.</p>
<p>3:10 kaikki ylätasangon kaupungit ja koko Gileadin ja koko Baasanin aina Salkaan ja Edreihin, Baasanissa oleviin Oogin valtakunnan kaupunkeihin, saakka.</p>	<p>10. Ja kaikki kaupungit lakialla, ja koko Gileadin, ja koko Basanin, Salkaan ja Edreihin asti, Oogin valtakunnassa Basanin kaupungit.</p>	<p>3:10 Ja caicki ne Caupungit lakialla/ ja coco Gileadin/ ja coco Basanin/ Salchan ja Edrein asti/ Oogin waldacunnas Basanin Caupungit.</p>
<p>3:11 Sillä Baasanin kuningas Oog oli yksin enää jäljellä viimeisistä refalaisista. Hänen basaltista tehty ruumisarkkunsu on vieläkin ammonilaisten kaupungissa Rabbassa; se on yhdeksää kyynärää pitkä ja neljää kyynärää leveä, mitattuna tavallisella kyynärämitalla.</p>	<p>11. Sillä ainoastansa kuningas Og Basanissa oli jäänyt Refalaisista: katso, hänen vuoteensa, rautainen vuode, eikö se ole Ammonin lasten Rabbatissa? joka on yhdeksän kyynärää pitkä, ja neljä kyynärää lavia, miehen kyynärpään pituudelta.</p>	<p>3:11 Sillä Cuningas Og Basanist oli ainoastans jäänyt sangareista. Cadzo/ hänen wuotens on raudasta/ joca on täsä Rabbathis Ammonin lasten tykönä/ yhdexän kynärätä pitkä/ ja neljä kynärätä lawia/ miehen kynärpään pituudella.</p>

<p>3:12 Kun me silloin olimme ottaneet omaksemme tämän maan, annoin minä sen osan siitä, joka alkaa Aroerista, Arnonjoen varrelta, sekä puolet Gileadin vuoristoa kaupunkineen ruubenilaisille ja gaadilaisille.</p>	<p>12. Ja niin me siihen aikaan sen maan meillemme omistimme: Aroerista Arnonin ojan tyköä, ja puolen Gileadin mäkeä, ja sen kaupungit, annoin minä Rubenilaisille ja Gadilaisille.</p>	<p>3:12 JA nijn me siihen aican sen maan meillem omistim Aroerist Arnonin wirran tykö/ ja puolen Gileadin mäke/ ynnä nijden Caupungein cansa/ annoin minä Rubenitereille ja Gaditereille.</p>
<p>3:13 Loput Gileadista ja koko Baasanin, Oogin valtakunnan, minä annoin toiselle puolelle Manassen sukukuntaa, koko Argobin seudun; koko tätä Baasania kutsutaan refalaisten maaksi.</p>	<p>13. Mutta mitä Gileadista jäi ja koko Basanin Ogin valtakunnan annoin minä puolelle Manassen sukukunnalle, kaiken Argobin maakunnan, koko Basanin kanssa, joka kutsutaan Refalaisten maaksi.</p>	<p>3:13 Mutta se cuin Gileadist oli ylidze/ ja coco Basanin Oggin waldacunnan annoin minä puolelle Manassen sucucunnalle/ ja caiken Argobin maacunnan/ coco Basanin cansa/ joca cudzutan Sangarein maaxi.</p>
<p>3:14 Jaair, Manassen poika, valtasi koko Argobin seudun aina gesurilaisten ja maakatilaisten alueeseen saakka, ja hän kutsui nämä seudut, se on Baasanin, oman nimensä mukaan Jaairin leirikyliksi, niinkuin niitä kutsutaan vielä tänäkin päivänä.</p>	<p>14. Jair Manassen poika sai koko Argobin maakunnan Gessurin ja Makatin maan ääriin, ja kutsui Basanin oman nimensä jälkeen Jairin kyliksi, tähän päivään asti.</p>	<p>3:14 Jair Manassen poica sai coco Argobin maacunnan Gessurin ja Machathin maan ärijn/ ja cudzui Basanin oman nimens jälkeen Jairin kylixi/ tähän päiwän asti.</p>
<p>3:15 Ja Maakirille minä annoin Gileadin.</p>	<p>15. Mutta Makirille minä annoin Gileadin.</p>	<p>3:15 Mutta Machirille minä annoin Gileadin.</p>
<p>3:16 Ja ruubenilaisille ja gaadilaisille minä annoin maan Gileadista aina Arnonjokeen, jokilaakson keskikohtaan saakka, joka on rajana, ja Jabbok-jokeen saakka, joka on ammonilaisten rajana;</p>	<p>16. Ja Rubenilaisille ja Gadilaisille annoin minä osan Gileadista, Arnonin ojaan asti, keskelle ojaa, kussa raja on, niin Jabbokin ojaan asti, jossa Ammonin lasten raja on,</p>	<p>3:16 Ja Rubenitereille ja Gaditereille annoin minä osan Gileadist/ Arnonin wirtan asti/ keskellä sitä wirta cusa raja on/ nijn Jabokin wirtan Ammonin lasten rajan asti.</p>
<p>3:17 niin myös Aromaan, Jordan rajana, Kinneretistä aina Aromaan mereen, Suolamereen, saakka, Pisgan rinteiden juurelle, itään päin.</p>	<p>17. Niin myös Araban kedon ja Jordanin ja rajamaat Kinneretistä niin kedon mereen asti, se on Suolainen meri, Pisgan vuoren alaisella puolella itää kohden.</p>	<p>3:17 Nijn myös sen kedon ja Jordanin (joca maan raja on) Einerethist nijn meren asti kedon tykönä/ nimittäin/ suolaiseen mereen/ Pisgan vuoren wierellä itä cohden.</p>
<p>3:18 Ja silloin minä käskin teitä ja sanoin: 'Herra, teidän Jumalanne, on antanut teille tämän maan omaksenne. Mutta te, kaikki sotakuntoiset miehet, lähtekää asestettuina veljienne, israelilaisten, etunenässä.</p>	<p>18. Ja minä käskin teitä sillä ajalla, ja sanoin: Herra teidän Jumalanne on antanut teille tämän maan omaksenne: menkää aseinenne veljeinne Israelin lasten edellä, kaikki te, jotka väkevät olette sotaan menemään.</p>	<p>3:18 Ja minä käskin teitä/ ja sanoin: HERra teidän Jumalan on andanut teille tämän maan omistaxen/ mengät aseinen teidän weljein Israelin lasten edellä/ caicki te cuin wahwat oletta sotaan menemän.</p>

3:19 Ainoastaan vaimonne, lapsenne ja karjanne - sillä minä tiedän teillä olevan paljon karjaa - jääkööt kaupunkeihinne, jotka minä olen teille antanut,	19. Paitsi emäntiänne, lapsianne ja myös karjaanne, (sillä minä tiedän teillä olevan paljo karjaa) antakaat niiden olla kaupungeissanne, jotka minä teille antanut olen,	3:19 Paidzi teidän emännitän/ lapsian ja myös carjan (sillä minä tiedän teillä olewan paljo carja) andacat nijden olla teidän Caupungeisan/ jotca minä teille andanut olen.
3:20 kunnes Herra suo veljienne, samoin kuin teidänkin, päästä rauhaan, kun hekin ovat ottaneet omaksensa sen maan, jonka Herra, teidän Jumalanne, antaa teille Jordanin tuolta puolelta; sitten saatte palata takaisin, kukin omistamallensa maalle, jonka minä olen teille antanut.'	20. Siihenasti että Herra teidän veljennekin saattaa lepoon, niinkuin teidätkin, että hekin omistaisivat sen maan, jonka Herra teidän Jumalanne heille antava on tuolla puolella Jordania: sitte te palajatte kukin omaisuuteenne, jonka minä teille antanut olen.	3:20 Siihenasti/ että HERra myös teidän weljennekin saatta lepoon/ nijncuin teidängin/ että hekin omistaisit sen maan/ jonga HERra heidän Jumalans heille andawa on tuolla puolen Jordanin/ sijtte te palajatte teidän asuinsioiden/ cuin minä teille andanut olen.
3:21 Ja silloin minä käskin Joosuaa ja sanoin: 'Sinä olet omin silmin nähnyt kaiken, mitä Herra, teidän Jumalanne, on tehnyt näille kahdelle kuninkaalle. Samalla tavalla Herra on tekevä kaikille valtakunnille, joihin sinä menet.	21. Ja minä käskin Josualle sillä ajalla, sanoen: sinun silmäs ovat nähneet kaikki, mitä Herra teidän Jumalanne näille kahdelle kuninkaalle on tehnyt, niin hän on myös tekevä kaikille valtakunnille, kuhunka sinä menet.	3:21 JA minä käskin Josualle sillä ajalla/ sanoden: sinä olet nähnyt caicki/ mitä HERra sinun Jumalas näille cahdelle Cuningalle on tehnyt/ nijn hän myös caikille waldacunnille on tekewä/ cuhunga sinä menet.
3:22 Älkää niitä peljätkö, sillä Herra, teidän Jumalanne, sotii itse teidän puolestanne.'	22. Älkäät heitä peljätkö; sillä Herra teidän Jumalanne itse sotii teidän edestänne.	3:22 Älkät heitä peljätkö/ sillä HERra teidän Jumalan soti teidän edestän.
3:23 Ja silloin minä anoin Herralta armoa sanoen:	23. Ja minä rukoilin Herraa siihen aikaan, sanoen:	3:23 Ja minä rucoilin HERra sijhen aican/ sanoden:
3:24 'Herra, Herra, sinä olet alkanut näyttää palvelijallesi valtasuuruuttasi ja väkevää kättäsi; sillä kuka on se jumala taivaassa tai maassa, joka voi tehdä sellaisia töitä ja niin voimallisia tekoja kuin sinä?	24. Herra, Heraa, sinä olet ruvennut ilmoittamaan palvelialles sinun kunnias ja sinun vahvan kätes; sillä kuka on Jumala taivaassa eli maassa, joka taitaa sinun tekos ja väkes perään tehdä?	3:24 HERra/ HERra/ sinä olet ruwennut ilmoittaman sinun palwelialles sinun cunnias/ ja sinun wahwan kätes: sillä cuca on Jumala Taiwas eli maas/ joca taita sinun tecos ja wäkes perän tehdä?
3:25 Niin salli minun nyt mennä katsomaan sitä hyvää maata, joka on tuolla puolella Jordanin, tuota ihanaa vuoristoa ja Libanonia.'	25. Anna nyt minun mennä katsomaan sitä hyvää maata tuolla puolella Jordania, hyviä vuoria ja Libanonia.	3:25 Anna nyt minun mennä cadzoman sitä hywä maata sille puolen Jordanin/ nijtä hywiä wuoria ja Libanonit.

3:26 Mutta Herra oli julmistunut minuun teidän tähtenne eikä kuullut minua, vaan sanoi minulle: 'Riittää! Älä puhu minulle enempää tästä asiasta.	26. Mutta Herra vihastui minun päälleni teidän tähtenne, eikä kuullut minun rukoustani; mutta sanoi minulle: sinulla on kyllä, älä minulle siitä asiasta enempää puhu.	3:26 Mutta HERra vihastui minun päälleni teidän tähten/ ja ei cuullut minun rucoustani/ mutta sanoi minulle: tydy/ älä minulle sijtä asiast enämbi puhu.
3:27 Nouse Pisgan huipulle ja kohota katseesi länteen ja pohjoiseen, etelään ja itään ja katsele silmilläsi; sillä tämän Jordanin yli sinä et mene.	27. Astu Pisgan kukkulalle, ja nosta silmäs länteen päin, pohjaan päin, lounaan päin ja itään päin, ja katso silmilläs; sillä ei sinun pidä menemän tämän Jordanin ylitse.	3:27 Astu Pisgan wuoren cuckulalle/ ja nosta silmäs länden/ pohjan/ lounasen ja itän päin/ ja cadzo silmilläs: sillä ei sinun pidä menemän tämän Jordanin ylidze.
3:28 Ja anna määräyksiä Joosualle, vahvista ja rohkaise häntä. Sillä hän menee sinne tämän kansan edellä, ja hän jakaa heille perinnöksi sen maan, jonka sinä näet.'	28. Mutta käske Josualle ja vahvista häntä, ja rohkaise häntä; sillä hänen pitää menemän ylitse, tämän kansan edellä, ja pitää heille omistaman perinnöksi sen maan, jonka sinä näet.	3:28 Mutta käske Josualle ja wahwista händä/ ja rohwise händä: sillä hänen pitää menemän Jordanin ylidze Canssan edellä/ ja pitä heille jacaman sen maan/ jonga sinä näet.
3:29 Ja me jäimme laaksoon, vastapäätä Beet-Peoria."	29. Ja me olimme siinä laaksossa, joka on BetPeorin kohdalla.	3:29 Ja me olim sijnä laxos/ joca on Peorin huonen cohdalla.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 "Ja nyt, Israel, kuule ne käskyt ja säädökset, jotka minä teille opetan, että seuraisitte niitä, eläisitte ja ottaisitte omaksenne sen maan, jonka Herra, teidän isienne Jumala, teille antaa.	1. Ja kuule nyt, Israel, ne säädyt ja oikeudet, jotka minä teille opetan tehdäksenne, että te eläisitte ja tulisitte ja omistaisitte maan jonka Herra teidän isäinne Jumala teille on antava.	4:1 JA cuule nyt Israel käskyt ja oikeudet/ cuin minä teille opetan tehdäxen/ että te eläisitte/ ja tulisitte ja omistaisitte maan/ jonga HERra teidän Isäin Jumala teille on andawa.
4:2 Älkää lisätkö mitään siihen, mitä minä teille määrään, älkääkä ottako siitä mitään pois, vaan noudattakaa Herran, teidän Jumalanne, käskyjä, jotka minä teille annan.	2. Ei teidän pidä mitään lisäämän siihen sanaan minkä minä teille käsken, eikä pidä myös teidän mitään siitä ottaman pois, kätkeäksenne Herran teidän Jumalanne käskyjä, jotka minä teille käsken.	4:2 Ei teidän pidä mitän lisämän sijhen sanaan/ cuin minä teille käsken/ ja ei pidä myös teidän mitän sijtä ottaman pois/ kätkexen HERran teidän Jumalan käskyjä/ cuin minä teille käsken.
4:3 Te olette omin silmin nähneet, mitä Herra teki Baal-Peorin asiassa, kuinka Herra, sinun Jumalasi, hävitti sinun keskuudestasi jokaisen, joka lähti kulkemaan Baal-Peorin perässä.	3. Teidän silmänne ovat nähneet, mitä Herra tehnyt on BaalPeorille; sillä kaikki, jotka seurasivat BaalPeoria, on Herra sinun Jumalas hukuttanut teidän seastanne.	4:3 Teidän silmän owat nähnet mitä HERra tehnyt on BaalPeorille: sillä caicki jotca seuraisit BaalPeorita/ on HERra sinun Jumalas hucuttanut teidän seastan.
4:4 Mutta te, jotka riipuitte kiinni Herrassa, teidän Jumalassanne, te kaikki olette elossa vielä tänä päivänä.	4. Vaan te, jotka riiputte kiinni Herrassa teidän Jumalassanne, te elätte kaikki tänäpäpä.	4:4 Waan te jotca pysytte HERras teidän Jumalasan/ te elätte caicki tänäpäpä.

<p>4:5 Katso, minä olen opettanut teille käskyt ja säädökset, niinkuin Herra, minun Jumalani, on minua käskenyt, että seuraisitte niitä siinä maassa, jota te menette ottamaan omaksenne.</p>	<p>5. Katso, minä opetin teille käskyt ja oikeudet, niinkuin Herra minun Jumalani minulle käskenyt on, niin tehdäksenne maalla, johonka te tulette, omistamaan sitä.</p>	<p>4:5 Cadzo/ minä opetin teille käskyt ja oikeudet/ nijncuin HERra minun Jumalan minulle käskenyt olit/ nijn tehdäksenne maalla johonga te tulewat olitte/ omistaman sitä.</p>
<p>4:6 Noudattakaa ja seuratkaa niitä, sillä se on oleva teidän viisautenne ja ymmärryksenne kansojen silmissä. Kun he kuulevat kaikki nämä käskyt, sanovat he: 'Totisesti, viisas ja ymmärtäväinen kansa on tämä suuri kansa.'</p>	<p>6. Niin pitäkäätsiis ja tehkäätsene; sillä tämä on teidän ymmärryksenne ja toimellisuutenne kaikkein kansain edessä, koska he kuulevat nämä käskyt, niin he sanovat: tämä suuri kansa ainoastaan on toimellinen ja kuuluisa kansa.</p>	<p>4:6 Nijn pitäkät sijs ja tehkät ne/ sillä tämä on teidän ymmärryksen ja toimellisuden caickein Canssain seas/ cosca he cuulewat caicki nämät käskyt/ nijn he sanowat: cadzo/ tämä suuri Canssa ainoast on toimellinen ja kuuluisa Canssa.</p>
<p>4:7 Sillä onko toista suurta kansaa, jonka jumalat ovat sitä niin lähellä, kuin Herra, meidän Jumalamme, on lähellä meitä, niin usein kuin me häntä rukoilemme?</p>	<p>7. Sillä mikä kansa on niin suuri, jota Jumala niin lähestyy, niinkuin Herra meidän Jumalamme, niin usein kuin me häntä rukoilemme?</p>	<p>4:7 Sillä cuca Canssa on nijn ylistettävä/ jolle Jumalat nijn lähestywät/ nijncuin HERra meidän Jumalam/ nijn usein cuin me händä rucoilem.</p>
<p>4:8 Ja onko toista suurta kansaa, jolla on niin vanhurskaat käskyt ja säädökset, kuin on koko tämä laki, jonka minä tänä päivänä teille annan?</p>	<p>8. Ja mikä on niin ylistettävä kansa jolla niin hurskaat säädyt ja käskyt ovat, niinkuin kaikki tämä laki on, jonka minä teille tänäpäpä annan?</p>	<p>4:8 Ja cuca on nijn ylistettävä Canssa/ jolla nijn hurscat tawat ja käskyt owat/ nijncuin caicki tämä Laki on/ jonga minä teille tänäpäpä annan?</p>
<p>4:9 Ole vain varuillasi ja ota itsestäsi tarkka vaari, ettet unhotat, mitä omin silmin olet nähnyt, ja ettei se lähde sinun sydämestäsi koko elinaikanasi, vaan että ilmoitat sen lapsillesi ja lastesi lapsille:</p>	<p>9. Niin karta ja warjele sinun sielus sangen wisusti, ettet sinä unhotaisi niitä asioita, jotka sinun silmäs ovat nähneet, ja ettei ne läksisi sinun sydämestäs kaikkena sinun elinaikanas: ja sinun pitää niitä julistaman lapsilles ja lastes lapsille.</p>	<p>4:9 NIin carta sinuas/ ja warjele sinun sielus sangen wisust/ ettet sinä unhotaisi nijtä asioita/ jotca sinun silmäs owat nähnet/ ja ettei ne läxis sinun sydämestäs caickena sinun elinaicanas/ ja sinun pitää nijtä julistaman lapsilles ja lastes lapsille.</p>
<p>4:10 mitä tapahtui sinä päivänä, jona seisoi Herran, sinun Jumalasi, edessä Hoorebilla, kun Herra sanoi minulle: 'Kokoa kansa, niin minä julistan heille sanani, että he oppisivat pelkäämään minua, niin kauan kuin elävät maan päällä, ja opettaisivat lapsiansakin siihen.'</p>	<p>10. Sitä päivää, jona seisoi Herran sinun Jumalas edessä Horebissa, kuin Herra sanoi minulle: kokoa minulle kansa, antaakseni heidän kuulla minun sanojani, jotka heidän pitää oppiman, että he pelkäisivät minua kaikkena elinaikanansa maan päällä, ja opettaisivat lapsiansa.</p>	<p>4:10 Ja myös sitä päiwä/ coscas seisoi HERran sinun Jumalas edes Horebis/ cosca HERra sanoi minulle: coco minulle Canssa/ andaxeni heidän cuulla minun sanojani/ jotca heidän pitää oppiman/ että he pelkäisit minua maan päällä caickenä heidän elinaicanans/ ja opetaisit heidän lapsians.</p>
<p>4:11 Ja te astuitte esille ja jätitte seisomaan vuoren juurelle, ja vuori paloi tulena, joka loimusi sisimpään taivaaseen asti pimeyden ja synkkien pilvien keskellä.</p>	<p>11. Ja te astuitte edes, ja seisotte alhaalla vuoren tykönä, ja vuori paloi taivaaseen asti, ja siellä oli pimeys, pilvi ja synkeys.</p>	<p>4:11 Ja te astuitte edes ja seisotte alhalla vuoren tykönä/ ja wuori paloi puoliwälijn taiwast/ ja siellä oli pimeys/ pilwi ja sumu.</p>

4:12 Ja Herra puhui teille tulen keskeltä. Sanat te kuulitte, mutta ette nähneet hänen muotoansa, kuulitte vain äänen.	12. Ja Herra puhui teille keskeltä tulta: puheen äänen te kuulitte, mutta ette yhtäkään kuvaa nähneet, vaan äänen kuulitte.	4:12 Ja HERra puhui teille keskeldä tulda/ hänen puhens änen te cuulitte/ mutta et te yhtäkän cuwa nähnet/ waan änen.
4:13 Ja hän ilmoitti teille liittonsa, jonka hän käski teidän pitää, nimittäin ne kymmenen käskysanaa; ja hän kirjoitti ne kahteen kivitaluun.	13. Ja hän ilmoitti teille liittonsa, jonka hän teidän tehdä käski: ne kymmenet sanat, ja kirjoitti ne kahteen kiviseen tauluun.	4:13 Ja hän ilmoitti teille lijttons/ jonga hän teidän tehdä käski/ nimittäin/ ne kymmenen sana/ ja kirjoitti cahteen kiwiseen tauluun.
4:14 Ja minun Herra silloin käski opettaa teille käskyt ja säädökset, että te seuraisitte niitä siinä maassa, jota te menette ottamaan omaksenne.	14. Ja Herra käski minun silloin opettaa teille säädyt ja oikeudet, teidän niitä tehdäksenne siinä maassa, johon te menette omistamaan sitä.	4:14 Ja HERra käski minun silloin opetta teille käskyt ja oikeudet/ teidän nijtä tehdäxen/ sijnä maasa/ johon te menette omistaman sitä.
4:15 Ottakaa siis itsestänne tarkka vaari - sillä te ette sinä päivänä, jona Herra puhui teille tulen keskeltä Hoorebilla, nähneet hänestä minkäänkaltaista muotoa -	15. Varjelkaat siis sielujanne sangen visusti; sillä ette ole yhtäkään kuvaa nähneet sinä päivänä, jona Herra puhui teille, keskeltä tulta, Horebissa,	4:15 WARjelcat sijs teidän sieluan sangen wisust: sillä et te ole yhtäkän cuwa nähnet/ sinä päiwänä jona HERra puhui teille keskeldä tulda Horebis.
4:16 ettette menettele kelvottomasti ettekä tee itsellenne jumalankuvaa, ette minkään muotoista patsasta, ette miehen tai naisen kuvaa,	16. Ettette turmelisi teitänne, ja tekisi teillenne kuvaa, jonkun muotoista, miehen eli vaimon kaltaista,	4:16 Ettet te turmelis teitän/ ja tekis teillen cuwa/ joca olis miehen eli waimon caltainen.
4:17 ette maan päällä liikkuvan nelijalkaisen eläimen kuvaa, ette taivaan alla lentävän siivekkään linnun kuvaa,	17. Jonkun eläimen kaltaista, joka on maan päällä, jonkun linnun kaltaista, joka lentää taivaan alla;	4:17 Eli eläimen maan päällä/ eli linduin taiwan alla.
4:18 ette maassa matelevaisen kuvaa ettekä vesissä maan alla olevan kalan kuvaa;	18. Eli jonkun madon muotoa maan päällä, eli jonkun kalan muotoa, joka on vedessä maan alla,	4:18 Eli matoin maan päällä/ eli calain wedes/ maan alla.
4:19 ja ettet, kun nostat silmäsi taivasta kohti ja katset aurinkoa ja kuuta ja tähtiä, kaikkea taivaan joukkoa, anna vietellä itseäsi kumartamaan ja palvelemaan niitä, sillä Herra, sinun Jumalasi, on jakanut ne kaikille muille kansoille koko taivaan alla.	19. Ja ettet sinä myös nostaisi silmiäs taivaasen päin, ja katselisi aurinkoa, ja kuuta, ja tähtiä, ja kaikkea taivaan sotajoukkoa, ja tulisi kehoitetuksi kumartamaan ja palvelemaan heitä, jotka Herra sinun Jumalasi jakanut on kaikille kansoille koko taivaan alla.	4:19 Ja ettet sinä myös nostais silmiäs taiwasen päin/ ja cadzelis auringot/ cuuta/ tähdejä ja caicke taiwan sotajoucko/ ja luopuis minusta/ cumarraisit ja palwelisit heitä/ jotca HERra sinun Jumalasi jakanut on caikille Canssoille coco taiwan alla.
4:20 Onhan Herra ottanut teidät ja vienyt pois rautapätsistä, Egyptistä, että teistä tulisi hänen perintökansansa, niinkuin nyt on tapahtunut.	20. Mutta teidät on Herra ottanut ja johdattanut ulos rautapätsistä Egyptistä, että olisitte hänelle perintökansa, niinkuin se myös on tänäpäpä.	4:20 Mutta teidän on HERra corjannut/ ja johdattanut rautapädzist/ nimittäin/ Egyptist/ perindö Canssaxens/ nijncuin se myös on tänäpäpä.

4:21 Mutta Herra vihastui minuun teidän tähtenne ja vannoi, etten minä saa mennä Jordanin yli enkä tulla siihen hyvään maahan, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perintöosaksi,	21. Ja Herra vihastui minun päälleni teidän puheenne tähden, niin että hän vannoi, ettei minun pitänyt menemän Jordanin ylitse, eli tuleman siihen hyvään maahan, jonka Herra sinun Jumalasi antaa sinulle perinnöksi.	4:21 Ja HERra vihastui minun päälleni/ teidän töiden tähden/ niijn että hän vannoi/ ettei minun pitänyt tuleman Jordanin ylidze/ eli sijhen hywän maahan/ jonga HERra sinun Jumalasi anda sinulle perinnöxi.
4:22 vaan että minä kuolen tässä maassa enkä mene Jordanin yli. Mutta te menette sen yli ja otatte tuon hyvän maan omaksenne.	22. Vaan minun pitää kuoleman tässä maassa, ja ei minun pidä käymän Jordanin ylitse; mutta te käytte sen ylitse ja omistatte hyvän maan.	4:22 Waan minun pitä cuoleman täsä maasa/ ja ei käymän Jordanin ylidze/ mutta te käytte sen ylidze ja omistatte sen hywän maan.
4:23 Niin varokaa, ettette unhotta Herran, teidän Jumalanne, liittoa, jonka hän on tehnyt teidän kanssanne, ettekä tee itsellenne jumalankuvaa, mitään sen muotoista kuvaa, jota Herra, sinun Jumalasi, on kieltänyt sinua tekemästä.	23. Niin kavahtakaat, ettette Herran teidän Jumalanne liittoa unhottaisi, jonka hän teidän kanssanne on tehnyt: ja älkäätkä tehkö kuvaa jonkun muotoista niinkuin Herra sinun Jumalasi sinulta kieltänyt on.	4:23 Niijn cawattacat idziän/ ettet te HERran teidän Jumalan lijtto unhotais/ jonga hän teidän cansan on tehnyt/ ja älkät tehkö cuwa jongun muotoisexi/ niijn cuin HERra sinun Jumalasi sinulle käskenyt on.
4:24 Sillä Herra, sinun Jumalasi, on kuluttava tuli, kiivas Jumala.	24. Sillä Herra sinun Jumalasi on kuluttavainen tuli, ja kiivas Jumala.	4:24 Sillä HERra sinun Jumalasi on culuttawainen tuli/ ja kijwas Jumala.
4:25 Kun sitten sinulle on syntynyt lapsia ja lasten lapsia ja te olette vanhentuneet maassa, ja jos te silloin menettelette kelvottomasti ja teette itsellenne jumalankuvan, minkämuotoisen kuvan hyvänsä, ja siten teette sitä, mikä on paha Herran, sinun Jumalasi, silmissä, ja vihoitatte hänet,	25. Kuin sinä siität lapsia, ja lasten lapsia, ja te vanhenette maassa ja turmelette itsenne, ja teette itsellenne kuvia jonkun muotoisia, niin että te teette paha Herran teidän Jumalanne edessä, ja vihoitatte hänen,	4:25 COsca te sijtätte lapsia/ ja lasten lapsia/ ja asutte maasa/ ja turmelette idzen/ ja teette idzellen cuwia jongun muotoisexi/ niijn että te teette pahoin HERra teidän Jumalatan wastan/ ja vihoitatte hänen.
4:26 niin minä otan tänä päivänä taivaan ja maan todistajiksi teitä vastaan, että teidät äkkiä hävitetään siitä maasta, johon te menette Jordanin yli ottamaan sen omaksenne; te ette saa kauan elää siellä, vaan teidät tuhotaan kokonaan.	26. Niin minä tänäpäpä kutsun taivaat ja maan todistajiksi teitä vastaan, että teidän pitää äkisti peräti hukkuman siitä maasta, johon te menette Jordanin ylitse, omistamaan sitä. Ei teidän pidä kauvan elämän siinä, vaan te pitää peräti hukutettaman.	4:26 Niijn minä tänäpäpä cudzun taiwat ja maan todistuxexi teistä/ että teidän pitää äkist huckuman sijtä maasta/ johonga te menette Jordanin ylidze/ omistaman sitä/ ei teidän pidä cauwan elämän sijnä/ waan pitä peräti hucutettaman.
4:27 Ja Herra hajottaa teidät kansojen sekaan, ja ainoastaan vähäinen joukko teitä on jäävä niiden pakanakansojen keskelle, joiden tykö Herra teidät kuljettaa.	27. Ja Herra hajottaa teitä kansain sekaan, ja te tulette vähäksi kansaksi, jätetyksi pakanain sekaan, kuhunka Herra vie teidät.	4:27 Ja HERra hajotta teitä Canssain sekaan/ ja te tulletta wähäxi Canssaxi/ jätetyxi pacanain sekaan/ cuhunga HERra wie teidän.

4:28 Ja siellä te palvelette jumalia, jotka ovat ihmiskätten tekoa, puuta ja kiveä, jotka eivät näe eivätkä kuule, eivät syö eivätkä hajua tunne.	28. Siellä pitää teidän palveleman epäjumalia, jotka ihmisten käsialat ovat: puuta ja kiviä, jotka ei näe, eikä kuule, eikä syö, eikä haista.	4:28 Siellä pitä sinun palveleman epäjumalica/ jotca ihmisten käsialat owat/ puut ja kiwet/ jotca eikä näe/ eikä cuule/ eikä syö/ eikä haista.
4:29 Mutta sitten sinä siellä etsit Herraa, sinun Jumalaasi, ja sinä löydät hänet, kun kysyt häntä kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi.	29. Jos sinä silloin siellä etsit Herraa sinun Jumalaas, niin sinä löydät hänen, koska sinä etsit häntä kaikesta sydämestäs, ja kaikesta sielustas.	4:29 Jos sinä silloin siellä edzit HERra sinun Jumalatas/ nijn sinä löydät hänen/ jos sinä edzit händä caikesta sydämestäs/ ja caikesta sielustas.
4:30 Kun olet ahdistuksessa ja kaikki tämä kohtaa sinua aikojen lopussa, niin sinä palajat Herran, sinun Jumalasi, tykö ja kuulet hänen ääntänsä.	30. Koskas ahdistetaan, ja nämät kaikki sinun päälles tulevat, niin sinä viimeisinä päivinä palajat Herran sinun Jumalasykö ja kuulet hänen ääntänsä.	4:30 Coscas ahdistetan/ ja nämät caicki sinun päälles tulewat wijmeisnä päiwänä/ nijn palaja HERran sinun Jumalasygö/ ja cuule hänen änen:
4:31 Sillä Herra, sinun Jumalasi, on laupias Jumala. Hän ei jätä sinua eikä hukuta sinua; hän ei unhotta sinun isiesi kanssa tekemäänsä liittoa, jonka hän on heille valalla vahvistanut.	31. Sillä Herra sinun Jumalasy on armollinen Jumala: ei hän sinua hylkää, eikä kadota sinua, ja ei hän unhotta sinun isäisy liittoa, jonka hän heille wannonut on.	4:31 Sillä HERra sinun Jumalasy on armollinen Jumala/ ei hän sinua hyljä eikä cadota sinua/ ja ei hän unhotta sinun Isäisy lijtto/ jonga hän heille wannonut on.
4:32 Sillä kysy menneiltä ajoilta, jotka ovat olleet ennen sinua, alkaen siitä päivästä, jona Jumala loi ihmiset maan päälle, kysy taivaan äärestä toiseen: onko koskaan mitään näin suurta tapahtunut, tai onko mitään tällaista ikinä kuultu?	32. Kysele entisiä aikoja, jotka ovat olleet sinun edelläs, siitä päivästä, jona Jumala loi ihmisen maan päälle, ja yhdestä taivaan äärestä niin toiseen ääreen: jos ikänä niin suuri asia tapahtunut on, eli senkaltaista on ikänä kuultu?	4:32 KYsele endisy aicoi/ jotca owat ollet sinun edelläs/ sijtä päivästä/ cosca Jumala loi ihmisen maan päälle/ ja sijtä yhdestä taiwan ärestä nijn toiseen äreen/ jos ikänäns nijn suuri asia tapahtunut on/ eli sencaltainen on ikänäns cuultu.
4:33 Onko mikään kansa kuullut Jumalan äänen puhuvan tulen keskeltä, niinkuin sinä olet kuullut, ja kuitenkin jäänyt elämään?	33. Onko joku kansa kuullut Jumalan äänen puhuvan tulen keskeltä, niinkuin sinä kuullut olet, ja on elänyt?	4:33 Että jocu Canssa on cuullut Jumalan änen puhuvan tulen keskeldä/ nijncuin sinä cuullut olet/ ja cuitengin elät.
4:34 Tahi onko mikään jumala koettanut mennä ottamaan itsellensä kansaa toisen kansan keskuudesta koettelemuksilla, tunnusteoilla ja ihmeillä, sodalla, väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella ja suurilla, peljättävillä teoilla, minkä kaiken Herra, teidän Jumalanne, on tehnyt teille Egyptissä, sinun silmiesi edessä?	34. Eli onko Jumala koetellut mennäksensä ottamaan itsellensä kansaa kansan seasta, kiusauksilla, ja tunnustähdeillä, ja ihmeillä, ja sodalla, ja väkevällä kädellä, ja ojetulla käsivarrella ja suurilla peljästyksillä, niinkuin Herra teidän Jumalanne kaikki nämät tehnyt on teille Egyptistä sinun silmäisy edessä.	4:34 Eli ongo Jumala coetellut mennäxens ottaman hänellens Canssa/ Canssalla/ kiusauxella/ tunnustähdellä/ ihmeillä/ sodalla/ wäkwellä kädellä/ ojetulla käsiwarrella ja hirmuisilla tegoilla/ nijncuin HERra teidän Jumalany caicki nämät tehnyt on teille/ sinun edesäs Egyptin maalla.

4:35 Sinun on annettu se nähdä, tietääksesi, että Herra on Jumala, eikä muuta jumalaa ole kuin hän.	35. Nämät olet sinä nähnyt, tietääkses, että Herra on ainoastaan Jumala; ja paitsi häntä ei yksikään muu.	4:35 Nämät olet sinä nähnyt/ tietäxes että HERra on ainoastans Jumala/ ja ei yxikän muu.
4:36 Taivaasta hän antoi sinun kuulla äänensä opettaaksensa sinua, ja maan päällä hän antoi sinun nähdä suuren tulensa, ja sinä kuulit hänen sanansa tulen keskeltä.	36. Taivaasta on hän antanut sinun kuulla äänensä, opettaaksensa sinua, ja maalla on hän antanut sinun nähdä suuren tulensa, ja tulen keskeltä olet sinä kuullut hänen sanansa.	4:36 Taiwast on hän andanut sinun cuulla änen/ opettaxens sinua/ ja maalla on hän andanut sinun nähdä suuren tulens/ ja tulen keskeldä olet sinä cuullut hänen sanans.
4:37 Koska hän siis rakasti sinun isiäsi ja valitsi heidän jälkeläisensä itselleen ja itse suurella voimallaan vei sinut pois Egyptistä	37. Että hän sinun isiäs on rakastanut, ja heidän siemenensä on valinnut heidän jälkeensä, ja vienyt ulos sinun Egyptin maasta kasvoillansa, ja suurela voimallansa,	4:37 Että hän sinun Isiäs on racastanut/ ja heidän siemenitäs on walinnut heidän jälkens. Ja wienyt sinun Egyptin maasta caswoillans/ ja hänen suurella woimallans.
4:38 karkoittaen sinun tieltäsi kansoja, suurempia ja väkevämpiä kuin sinä, ja tuoden sinut heidän maahansa antaakseen sen sinulle perintöosaksi, niinkuin nyt on tapahtunut,	38. Ajamaan ulos sinun edestäs suuret kansat, väkevämmät sinua, johdattaaksensa sinun siihen, ja antaaksensa sinulle heidän maansa perinnöksi, niinkuin se tänäpänä tapahtunut on.	4:38 Ajaman ulos sinun edestäs suuret Canssat wäkwämmät sinua/ johdattaxens sinua sijhen/ ja andaxens sinulle heidän maans perinnöxi/ cuin se tänäpänä on.
4:39 niin tiedä siis tänä päivänä ja paina se sydämeesi, että Herra on Jumala ylhäällä taivaassa ja alhaalla maan päällä, eikä muuta jumalaa ole.	39. Niin tiedä siis tänäpänä, ja pane mielees, että Herra on Jumala ylhäällä taivaassa, ja alhaalla maassa, ja ei yksikään muu,	4:39 Nijn tiedä sijs tänäpänä/ ja pane mielees/ että HERra on Jumala ylhällä taiwas/ ja alhalla maasa/ ja ei yxikän muu
4:40 Noudata hänen säädöksiänsä ja käskyjänsä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, että sinä ja sinun lapsesi sinun jälkeesi menestyisitte ja että eläisit kauan siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle ainiaaksi."	40. Ettäs pidät hänen säätynsä ja käskynsä, jotka minä tänäpänä sinulle käsken, että sinun ja sinun lapsilles sinun jälkees hyvin kävis, ja että olisit pitkä-ijällinen maassa, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa ikäpäivikses.	4:40 Ettäs pidät hänen käskyns ja oikeudens. cuin minä tänäpänä sinulle käsken/ nijn että sinun ja sinun lapsilles sinun jälkes menestyis/ ja että olisit pitkijällinen maasa/ jonga HERra sinun Jumalas sinulle anda/ ikäpäiwixes.
4:41 Silloin Mooses erotti kolme kaupunkia tuolta puolelta Jordanin, auringon nousun puolelta,	41. Silloin eroitti Moses kolme kaupunkia, sillä puolella Jordania auringon nousemisen puoleen,	4:41 Silloin eroitti Moses colme Caupungita sillä puolen Jordanin itän päin.
4:42 että niihin voisi paeta tappaja, joka on tappanut toisen tahtomattaan ja häntä ennestään vihaamatta; paetkoon hän johonkin näistä kaupungeista, niin hän saa elää.	42. Että sinne pakenis, tietämätä lähimmäisensä kuoliaaksi löis ja ei ennen ole ollut hänen vihamiehensä; että hän pakenis yhteen niistä kaupungeista, ja eläis,	4:42 Että sinne pakenis joca tietämät hänen lähimmäisens cuoliaksi löis/ ja ei ennen ole ollut hänen wihamiehens/ että hän pakenis yhteen nijstä Caupungeista/ ja eläis.

4:43 Ne olivat: ruubenilaisille Beser erämaassa, ylätasangolla; gaadilaisille Raamot Gileadissa ja manasselaisille Goolan Baasanissa.	43. Kuin oli Betser korvessa, lakialla maalla Rubenilaisten seassa, ja Ramot Gileadissa Gadilaisten seassa, ja Goan Basanissa Manasselaisten seassa.	4:43 Cuin oli Bezer corwes/ lakialla maalla Rubeniterein seas/ ja Ramoth Gileadis Gaditerein seas/ ja Golan Basanis Manassiterein seas.
4:44 Tämä on se laki, jonka Mooses antoi israelilaisille,	44. Tämä on se laki, jonka Moses Israelin lasten eteen pani.	4:44 TÄmä on se Laki jonga Moses Israelin lapsille sanoi.
4:45 ja nämä ovat ne todistukset, käskyt ja oikeudet, jotka Mooses julisti israelilaisille, heidän lähdettyään Egyptistä,	45. Ja nämät ovat todistukset, säädyt ja oikeudet, jotka Moses sanoi Israelin lapsille, lähdettyänsä Egyptistä,	4:45 Ja nämät owat todistuxet/ käskyt ja oikeudet/ cuin Moses sanoi Israelin lapsille lähdettyäns Egyptist.
4:46 tuolla puolella Jordanin, laaksossa, vastapäätä Beet-Peoria, Siihonin, amorilaisten kuninkaan, maassa, hänen, joka asui Hesbonissa ja jonka Mooses ja israelilaiset voittivat, lähdettyänsä Egyptistä.	46. Sillä puolella Jordania, laaksossa BetPeorin kohdalla, Sihorin Amorilaisten kuninkaan maalla joka Hesbonissa asui, jonka Moses ja Israelin lapset löivät lähdettyänsä Egyptistä,	4:46 Sillä puolen Jordanin sijnä laxos Peorin huonetta cohden/ Sihonin Amorrerein Cuningan maalla/ joca Hesbonis asui/ jonga Moses ja Israelin lapset löit lähdettyäns Egyptist.
4:47 Ja he ottivat omakseen hänen maansa ja Oogin, Baasanin kuninkaan, maan, kahden amorilaisten kuninkaan maat, jotka ovat tuolla puolella Jordanin, auringon nousuun päin,	47. Ja omistivat hänen maansa, niin myös Ogin Basanin kuninkaan maan, kahden Amorilaisten kuninkaan, jotka sillä puolella Jordania asuivat, auringon ylenemistä päin,	4:47 Ja omistit hänen maans/ nijn myös Oggin Basanin Cuningan maan/ cahden Amorrerein Cuningasten/ jotca sillä puolen Jordanin asuit itän päin.
4:48 alkaen Aroerista, joka on Arnon-joen rannalla, aina Sirjonin vuoreen, se on Hermoniin, saakka,	48. Aroerista Arnonin ojan reunalla, Sionin vuoreen asti, se on Hermon.	4:48 Aroerist Arnonin wirran reunalla/ Sionin wuoren asti/ se on Hermon.
4:49 sekä koko Aromaan, tuolla puolella Jordanin, idän puolella, aina Aromaan mereen saakka, Pisgan rinteiden juurelle.	49. Ja kaiken lakian maan sillä puolella Jordania itään päin, lakeuden mereen asti, Pisgan vuoren alaisella puolella.	4:49 Ja caiken lakean maan sillä puolen Jordanin itän päin lakeuden meren asti/ Pisgan wuoren tykönä.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Ja Mooses kutsui kokoon kaiken Israelin ja sanoi heille: "Kuule, Israel, nämä käskyt ja oikeudet, jotka minä tänä päivänä julistan teidän korvienne kuullen. Oppikaa ne ja noudattakaa niitä tarkoin.	1. Ja Moses kutsui koko Israelin, ja sanoi heille: kuule Israel näitä sääytyjä ja oikeuksia, jotka minä tänäpäinä puhun teidän korvainne kuullen, ja oppikaat ne, ja pitäkää ne, tehdäkseen niiden jälkeen.	5:1 JA Moses cudzui coco Israelin/ ja sanoi heille: cuule Israel näitä käskyjä ja oikeuxia/ jotca minä tänäpäinä puhun teidän corwain cuulden/ ja oppicat ne/ ja pitäkät ne tehdäxen nijden jälken.
5:2 Herra, meidän Jumalamme, teki liiton meidän kanssamme Hoorebilla.	2. Herra meidän Jumalamme teki liiton meidän kanssamme Horebissa.	5:2 HERra meidän Jumalam teki lijton meidän cansam Horebis.

5:3 Herra ei tehnyt tätä liittoa meidän isiemme kanssa, vaan meidän kanssamme, jotka olemme tässä tänä päivänä, kaikkien meidän kanssamme, jotka nyt elämme.	3. Ei tehnyt Herra tätä liittoa meidän isäimme kanssa, vaan meidän kanssamme, jotka nyt tässä olemme tänäpäpä, ja kaikki elämme.	5:3 Ja ei tehnyt tätä liitto meidän Isäim cansa/ mutta meidän cansam/ jotca nyt täsä olem tänäpäpä/ ja caicki eläm.
5:4 Kasvoista kasvoihin Herra puhui teidän kanssanne vuorelta, tulen keskeltä.	4. Herra puhui kasvoista kasvoihin teidän kanssanne vuorella, tulen keskeltä.	5:4 Ja puhui caswosta caswoon teidän cansan vuorella tulesta.
5:5 Minä seisoin silloin Herran ja teidän välillänne ja ilmoitin teille Herran sanan, sillä te pelkäsitte tulta ettekä nousseet vuorelle. Hän sanoi:	5. Silloin minä seisoin Herran ja teidän vaiheellänne, ilmoittamassa teille Herran sanaa; sillä te pelkäsitte tulta, ja ette nousseet vuorelle, ja hän sanoi:	5:5 Silloin minä seisoin HERran ja teidän waihellan ilmoittamas teille HErran sana/ sillä te pelkäsitte tulda/ ja ette nosnet vuorelle/ ja hän sanoi.
5:6 'Minä olen Herra, sinun Jumalasi, joka vein sinut pois Egyptin maasta, orjuuden pesästä.	6. Minä (olen) Herra sinun Jumalas, joka sinun Egyptin maalta orjuuden huoneesta ulos vienyt olen.	5:6 MInä olen HERra sinun Jumalas/ joca sinun Egyptist johdatin/ oriuden huonesta.
5:7 Älä pidä muita jumalia minun rinnallani.	7. Ei sinun pidä pitämän muita Jumalia minun edessäni.	5:7 Ei sinun pidä pitämän muita jumalita minun edesäni.
5:8 Älä tee itsellesi jumalankuvaa, älä mitään kuvaa, älä niistä, jotka ovat ylhäällä taivaassa, älä niistä, jotka ovat alhaalla maan päällä, äläkä niistä, jotka ovat vesissä maan alla.	8. Ei sinun pidä kuvaa tekemän sinulles jonkun muotoiseksi, joka ylhäällä taivaassa on, eli alhaalla maassa, elikkä vesissä maan alla.	5:8 Ei sinun pidä cuwa tekemän sinulles jongun muotoisexi/ taicka sen cuin ylhällä taiwas on/ eli alhalla maasa/ elickä wesisä maan alla.
5:9 Älä kumarra niitä äläkä palvele niitä. Sillä minä, Herra, sinun Jumalasi, olen kiivas Jumala, joka kosten isien pahat teot lapsille kolmanteen ja neljänteen polveen, niille, jotka minua vihaavat;	9. Ei sinun pidä niitä kumartaman, eikä palveleman niitä; sillä minä olen Herra sinun Jumalas, kiivas Jumala, joka kosten lapsille isäin rikokset, kolmanteen ja neljänteen polveen niille, jotka minua vihaavat,	5:9 Ei sinun pidä nijtä cumartaman/ eikä palweleman heitä: sillä minä olen HERra sinun Jumalas/ kijwas Jumala/ joca costan lapsille Isäin ricoxet/ colmandeen ja neljändeen polween/ nijlle jotca minua wihawat/
5:10 mutta teen laupeuden tuhansille, jotka minua rakastavat ja pitävät minun käskyni.	10. Ja teen laupiuden monelle tuhannelle, jotka minua rakastavat, ja minun käskyni pitävät.	5:10 Ja osotan laupiuden monelle tuhannelle/ jotca minua racastawat/ ja minun käskyni pitävät.
5:11 Älä turhaan lausu Herran, sinun Jumalasi, nimeä, sillä Herra ei jätä rankaisematta sitä, joka hänen nimensä turhaan lausuu.	11. Ei sinun pidä turhaan lausuman Herran sinun Jumalas nimeä; sillä ei Herra pidä sitä rankaisemata, joka hänen nimensä turhaan lausuu,	5:11 Ei sinun pidä lausuman turhan sinun HERras Jumalas nime: sillä ei HERra pidä händä nuhtelemat/ joca hänen nimens lausu turhan.
5:12 Ota vaari lepopäivästä, niin että sen pyhität, niinkuin Herra, sinun Jumalasi, on sinua käsenyt.	12. Sinun pitää lepopäivän pitämän, että sen pyhittäisit, niinkuin Herra sinun Jumalas sinun käski:	5:12 Sinun pitä lepopäiwän pitämän/ että hänen pyhitäisit: nijncuin HERra sinun Jumalas sinun käski.

5:13 Kuusi päivää tee työtä ja toimita kaikki askareesi;	13. Kuusi päivää pitää sinun työtä tekemän, ja kaikki sinun asias toimittaman;	5:13 Cuusi päiwä pitä sinun työtä tekemän/ ja caicki sinun asias toimittaman.
5:14 mutta seitsemäs päivä on Herran, sinun Jumalasi, sapatti; silloin älä mitään askareta toimita, älä sinä älköönkä sinun poikasi tai tyttäresi, sinun palvelijasi tai palvelijattaresi, sinun härkäsi, aasisi tai muu juhtasi älköönkä muukalaisesi, joka sinun porteissasi on, että palvelijasi ja palvelijattaresi saisivat levätä niinkuin sinäkin.	14. Mutta seitsemäs päivä on Herran sinun Jumalas lepopäivä: silloin ei sinun pidä mitään työtä tekemän, eikä sinun poikas, eikä sinun tyttäres, eikä sinun palvelias, eikä sinun piikas, eikä sinun härkäs, eikä aasis, eikä yksikään sinun karjas, eikä sinun muukalaises, joka sinun portteis sisällä on, että sinun palvelias ja piikas levossa olisivat niinkuin sinäkin.	5:14 Mutta seidzemes päiwä on sinun HERras Jumalas lepopäiwä: silloin ei sinun pidä mitän työtä tekemän/ eikä sinun poicas/ eikä sinun tyttäres/ eikä sinun palwelias/ eli pijcas/ eikä sinun härkäs/ eikä Asis/ eikä yxikän sinun carjas/ taicka muucalainen joca sinun porttis sisällä on/ että sinun palwelias ja pijcas lewos olis nijncuin sinäkin.
5:15 Ja muista, että itse olit orjana Egyptin maassa ja että Herra, sinun Jumalasi, vei sinut sieltä pois väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella. Sentähden Herra, sinun Jumalasi, käski sinun viettää lepopäivän.	15. Ja muista, että sinäkin olit orja Egyptin maalla, ja Herra sinun Jumalas johdatti sinun sieltä väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella. Sentähden Herra sinun Jumalas käski sinun pitää lepopäivän.	5:15 Ja muista että sinäkin olit orja Egyptin maalla/ ja HERra sinun Jumalas johdatti sinun sieldä wäkwellä kädellä/ ja ojetulla käsiwarrella. Sentähden HERra sinun Jumalas käski sinun pitämän lepopäiwä.
5:16 Kunnioita isääsi ja äitiäsi, niinkuin Herra, sinun Jumalasi, on sinua käskenyt, että kauan eläisit ja menestyisit siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa.	16. Sinun pitää kunnioittaman isääs ja äitiäs, niinkuin Herra sinun Jumalas on sinun käskenyt, että kauan eläisit, ja menestyisit siinä maassa, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa.	5:16 Sinun pitä cunnioittaman sinun Isäs ja Äitiäs: nijncuin HERra sinun Jumalas on sinun käskenyt/ että cauwan eläisit/ ja menestyisit sijnä maasa/ jonga HERra sinun Jumalas sinulle anda.
5:17 Älä tapa.	17. Ei sinun pidä tappaman.	5:17 Ei sinun pidä tappaman.
5:18 Älä tee huorin.	18. Ei sinun pidä huorin tekemän.	5:18 Ei sinun pidä huorintekemän.
5:19 Älä varasta.	19. Ei sinun pidä varastaman.	5:19 Ei sinun pidä warastaman.
5:20 Älä sano väärää todistusta lähimmäisestäsi.	20. Ei sinun pidä väärää todistusta sanoman sinun lähimmäistäs vastaan.	5:20 Ei sinun pidä wäärä todistust sanoman lähimmäistäs wastan.
5:21 Älä himoitse lähimmäisesi vaimoa. Älä halaja lähimmäisesi huonetta, älä hänen peltoansa, älä hänen palvelijaansa, palvelijatartansa, härkäänsä, aasiansa, äläkä mitään, mikä on lähimmäisesi omaa.	21. Ei sinun pidä himoitseman sinun lähimmäises emäntää. Ei sinun pidä himoitseman sinun lähimmäises huonetta, hänen peltoansa, palveliaansa, piikaansa, härkäänsä, aasiansa, ja mitä ikänä sinun lähimmäises on.	5:21 Ei sinun pidä himoidzeman lähimmäises emändätä. Ei sinun pidä himoidzeman lähimmäises huonetta/ peldo/ palwelia/ pijca/ härkä/ Asia/ taicka mitä ikänäns hänen omans on.

<p>5:22 Nämä sanat Herra puhui koko teidän seurakunnallenne vuorelta, tulen ja synkkien pilvien keskeltä, suurella äänellä, eikä siihen enempää lisännyt. Ja hän kirjoitti ne kahteen kivitaluun ja antoi ne minulle.</p>	<p>22. Nämät ovat ne sanat, jotka Herra puhui kaikelle teidän seurakunnallenne vuorella, tulesta, pilvestä ja synkeydestä suurella äänellä, ja ei siihen enempää lisännyt, ja kirjoitti ne kahteen kiviseen tauluun, ja antoi ne minulle.</p>	<p>5:22 Nämät ovat ne sanat/ jotca HERra puhui caikelle teidän cocouxellen/ vuorella tulesta/ pilwestä ja sumusta suurella änellä/ ja ei siihen enä lisännyt/ ja kirjoitti ne cahteen kiwiseen tauluun/ ja andoi ne minulle.</p>
<p>5:23 Kun te kuulitte äänen pimeyden keskeltä, vuoren palaessa tulena, niin te astuitte minun luokseni, kaikki teidän sukukuntienne päämiehet, niin myös teidän vanhimpanne.</p>	<p>23. Ja tapahtui, kuin te äänen kuulitte pimeyden keskeltä, ja vuori paloi tulesta, niin te tulitte minun tyköni, kaikki päämiehet ja vanhimmat teidän suvustanne,</p>	<p>5:23 COsca te änen cuulitta pimeyden käskeldä/ ja näitte vuoren palawan tulesta/ nijn te caicki tulitte minun tygöni/ caicki päämiehet ja wanhimmat teidän sugustan.</p>
<p>5:24 Ja te sanoitte: 'Katso, Herra, meidän Jumalamme, on antanut meidän nähdä kirkkautensa ja valtasuuruutensa, ja me olemme kuulleet hänen äänensä tulen keskeltä. Tänä päivänä me olemme nähneet, että Jumala voi puhua ihmisen kanssa, ja tämä jää kuitenkin henkiin.</p>	<p>24. Ja te sanoitte: katso, Herra meidän Jumalamme on osottanut meille kunniansa ja suuruutensa, ja me kuulumme hänen äänensä tulesta. Tänäpäpä me näimme Jumalan puhuvan ihmisille, ja heidän elämään jäävän.</p>	<p>5:24 Ja sanoitte: Cadzo/ HERra meidän Jumalam on osottanut meille hänen cunnians ja jaloudens suuruden/ ja me cuulim hänen änen tulesta. Tänäpäpä me näimme Jumalan puhuvan ihmisille/ ja heidän elämän jäävän.</p>
<p>5:25 Miksi on meidän siis kuoleminen? Sillä tämä suuri tuli kuluttaa meidät. Jos me vielä kuulemme Herran, meidän Jumalamme, äänen, niin me kuulemme.</p>	<p>25. Ja miksi meidän nyt pitää kuoleman, että tämä suuri tuli pitää kuluttaman meidät? Jos me useammin kuulemme Herran meidän Jumalamme äänen, niin me kuulemme.</p>	<p>5:25 Ja mixi meidän nyt pitä cuoleman/ että tämä suuri tuli pitä culuttaman meidän. Jos me usemmin cuulem HERras meidän Jumalam änen/ nijn me cuulemme.</p>
<p>5:26 Sillä kuka kaikesta lihasta on koskaan niinkuin me kuullut elävän Jumalan äänen puhuvan tulen keskeltä ja jäänyt henkiin?</p>	<p>26. Sillä mikä on kaikki liha, että se kuulis elävän Jumalan äänen tulesta puhuvan, niinkuin me, ja jäis elämään?</p>	<p>5:26 Sillä mikä on caicki liha/ että se cuulis elävän Jumalan änen tulesta puhuvan/ nijncuin me/ ja elä?</p>
<p>5:27 Astu siis esiin ja kuule kaikki, mitä Herra, meidän Jumalamme, sanoo; ja puhu sinä meille kaikki, mitä Herra, meidän Jumalamme, sinulle puhuu, niin me kuulemme ja teemme.'</p>	<p>27. Lähesty sinä ja kuule kaikki, mitä Herra meidän Jumalamme sanoo, ja sano sinä meille kaikki, mitä Herra meidän Jumalamme sinun kanssas puhuu, niin me tahdomme kuulla ja tehdä niitä.</p>	<p>5:27 Lähesty sinä ja cuule caicki mitä HERra meidän Jumalam sano sinulle/ ja sano se meille caicki mitä HERra meidän Jumalam sinun cansas puhu/ nijtä me cuulem ja teemme.</p>

5:28 Ja Herra kuuli teidän puheenne, kun te puhuitte minulle, ja Herra sanoi minulle: 'Minä olen kuullut, mitä tämä kansa on puhunut sinulle. Kaikki, mitä he ovat puhuneet, on oikein puhuttu.	28. Ja Herra kuuli teidän sanainne äänen, kuin te puhuitte minun kanssani, ja Herra sanoi minulle: minä kuulin tämän kansan puheen äänen, kuin he puhuivat sinun kanssas: se on kaikki hyvä, minkä he puhuivat.	5:28 Cosca HERra cuuli teidän sanain änen cuin te puhuitte minun cansani/ sanoi HERra minulle: minä cuulin tämän Canssan puhen/ cuin he puhuit sinun cansas/ se on caicki hywä cuin he puhuit.
5:29 Jospa heillä olisi sellainen sydän, että he alati pelkäisivät minua ja noudattaisivat kaikkia minun käskyjäni, niin että he ja heidän lapsensa menestyisivät iankaikkisesti!	29. Joska heille olis senkaltainen sydän, pelkäämään minua ja kätkemään kaikki minun käskyni kaikkena heidän elinaikanansa, että heille menestyis ja heidän lapsillensa iankaikkisesti!	5:29 Ah/ että heillä olis sencaltainen sydän/ pelkämän minua/ ja kätkemän caicki minun käskyni heidän elinaicanans/ että heille menestyis ja heidän lapsillens ijancaickisest.
5:30 Mene siis ja sano heille: Palatkaa majoillenne.	30. Mene siis ja sano heille: palatkaat kotianne teidän majoihinne.	5:30 Mene sijs/ ja sano heille: palaitcait cotian teidän majoin.
5:31 Mutta jää sinä tähän minun eteeni, niin minä puhun sinulle kaikki ne käskyt, säädökset ja oikeudet, jotka sinun on opetettava heille, että he seuraisivat niitä siinä maassa, jonka minä annan heille omaksi.'	31. Mutta sinun pitää seisoman tässä minun edessäni, että minä puhun sinun kanssas kaikki käskyt, säädyt ja oikeudet, jotka sinun pitää heille opettaman, että he tekisivät niiden jälkeen, siinä maassa, jonka minä heille annan heidän omistaaksensa.	5:31 Mutta sinun pitä seisoman täsä minun edesäni/ että minä puhun sinun cansas caicki minun lakini/ käskyni ja oikeuteni/ jotca sinun pitä heille opettaman/ että he tekisit nijden jälken/ sijnä maasa/ jonga minä heille annan heidän asumasiaxens.
5:32 Niin noudattakaa siis tarkoin niitä, niinkuin Herra, teidän Jumalanne, on teitä käskenyt; älkää poiketko oikealle älkääkä vasemmalle,	32. Niin pitäkääät nämät ja tehkääät niinkuin Herra teidän Jumalanne teidän käski, ja älkääät poiketko oikialle eikä vasemmalle puolelle;	5:32 Nijn pitäkät nämät ja tehkät nijncuin HERra teidän Jumalan teidän käski/ ja älkät poiketco eikä oikialle eikä wasemalle puolelle.
5:33 vaan vaeltakaa aina sitä tietä, jota Herra, teidän Jumalanne, käski teidän vaeltaa, että eläisitte, menestyisitte ja elinpäivänne olisivat pitkät siinä maassa, jonka otatte omaksenne."	33. Vaan vaeltakaat kaikkia niitä teitä, jotka Herra teidän Jumalanne teille käski, että eläisitte, menestyisitte ja olisitte pitkä-ijälliset siinä maassa, jonka te omistatte.	5:33 Waan waeldacat caickia nijtä teitä/ cuin HERra teidän Jumalan teille käski/ että te eläisitte/ ja menestyisitte/ ja olisitte pitkäijälliset sijnä maasa/ jonga te omistatte.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 "Ja nämä ovat ne käskyt, säädökset ja oikeudet, jotka Herra, teidän Jumalanne, on käskenyt teille opettaa, että seuraisitte niitä siinä maassa, jota te menette ottamaan omaksenne	1. Nämät ovat ne käskyt, säädyt ja oikeudet, jotka Herra teidän Jumalanne käski opettaa teille tehdäksenne siinä maassa, kuhunka te menette omistamaan sitä.	6:1 NÄmät owat ne käskyt/ lait ja oikeudet/ jotca HERra teidän Jumalan teidän käski oppiman/ ja tekemän sijnä maasa/ cunga te menette omistaman sitä.

6:2 - että sinä pelkäisit Herra, sinun Jumalaasi, ja noudattaisit kaikkia hänen säädöksiänsä ja käskyjäänsä, jotka minä sinulle annan, sekä sinä että sinun poikasi ja poikasi poika, kaikkena elinaikanasi, ja että saisit kauan elää.	2. Ettäs pelkäisit Herra sinun Jumalaas, ja pitäisit kaikki hänen säätynsä ja käskynsä, jotka minä käsken sinulle, sinä ja sinun lapses ja sinun lastes lapset, kaikkena sinun elinaikanas, että kauvan eläisit.	6:2 Ettäs pelkät HERra sinun Jumalatas/ ja pidät caicki hänen oikeudens ja käskyns/ cuin minä käsken sinulle/ sinä ja sinun lapses ja sinun lastes lapset/ caickena teidän elinaicanan/ että te cauwan eläisitte.
6:3 Niin kuule siis, Israel, ja noudata tarkoin niitä, että, niinkuin Herra, sinun isiesi Jumala, on sinulle luvannut, menestyisit ja te lisääntyisitte suuresti siinä maassa, joka vuotaa maitoa ja mettä.	3. Israel, sinun pitää kuuleman ja pitämän, niin että sinä myös teet sen jälkeen, että sinulle hyvin kävis, ja te tulisitte paljon lisätyksi; niinkuin Herra sinun isäis Jumala sinulle on luvannut maan, joka rieskaa ja hunajaa vuotaa.	6:3 Israel/ sinun pitä cuuleman ja pitämän/ nijn että sinä myös teet sen jälkeen/ että sinun hywin käwis/ ja tulisit paljon lisätyxi/ nijncuin HERra sinun Isäis Jumala sinulle on luvannut/ maan josa riesca ja hunajata vuota
6:4 Kuule, Israel! Herra, meidän Jumalamme, Herra on yksi.	4. Kuule Israel, Herra meidän Jumalamme on yksi (ainoa) Herra,	6:4 CUule Israel/ HERra meidän Jumalan/ on yxi ainoa HERra.
6:5 Ja rakasta Herra, sinun Jumalaasi, kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta voimastasi.	5. Ja sinun pitää rakastaman Herra sinun Jumalaas, kaikesta sydämestäs, ja kaikesta sielustas ja kaikesta voimastas.	6:5 Ja sinun pitä racastaman HERra sinun Jumalatas/ caikesta sydämestäs/ caikesta sielustas/ ja caikesta woimastas.
6:6 Nämä sanat, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, painukoot sydämeesi.	6. Ja nämät sanat, jotka minä käsken sinulle tänäpäpä, pitää sinun paneman sydämees,	6:6 Ja nämät sanat/ jotca minä käsken sinulle tänäpäpä/ pitä sinun sydämees paneman.
6:7 Ja teroita niitä lastesi mieleen ja puhu niistä kotona istuessasi ja tietä käydessäsi, maata pannessasi ja ylös noustessasi.	7. Ja teroittaman ne sinun lapsilles, ja niistä puhuman, huoneessa istuissas ja tiellä käydessäs, maata pannessas ja noustessas.	6:7 Ja teroittaman ne sinun lapsilles/ ja nijstä puhuman huones istuissas/ ja tiellä käydesäs/ maata pannesas ja nostesas.
6:8 Ja sido ne merkiksi käteesi, ja ne olkoot muistolauseena sinun otsallasi.	8. Ja sinun pitää sitoman ne merkiksi kätees, ja ne pitää oleman sinulle muistoksi sinun silmäis edessä.	6:8 Ja sinun pitä sitoman ne merkixi kätees/ ja pitä oleman sinulle muistoxi sinun silmäis edes.
6:9 Ja kirjoita ne talosi pihtipieliin ja portteihisi.	9. Ja sinun pitää kirjoittaman ne huonees pihtipieliin ja portteihis,	6:9 Ja pitä kirjoittaman sinun huones pihtipielijn ja porteis.
6:10 Kun Herra, sinun Jumalasi, on vienyt sinut siihen maahan, jonka hän isillesi, Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille, vannotulla valalla on luvannut antaa sinulle - suuret ja kauniit kaupungit, joita sinä et ole rakentanut,	10. Kuin Herra sinun Jumalas johdattaa sinun sille maalle, jonka hän sinun isilles, Abrahamille, Isaakille ja Jakobille on vannonut sinulle antaaksensa, suuret ja jalot kaupungit, joita et sinä rakentanut,	6:10 COsca HERra sinun Jumalas anda sinun tulla sille maalle/ cuin hän sinun Isilles/ Abrahamille/ Isaachille ja Jacobille on wannonut sinulle andaxens/ suuret ja jalot Caupungit/ joita et sinä rakendanut.

6:11 ja talot, täynnä kaikkea hyvää, joita sinä et ole täyttänyt, ja kallioon hakatut vesisäiliöt, joita sinä et ole hakannut, viinitarhat ja öljypuut, joita sinä et ole istuttanut - ja kun sinä olet syönyt ja olet ravittu,	11. Ja huoneet täynnä kaikkea hyvyyttä, joita et sinä itse täyttänyt, ja vuojonkiviset kaivot, joita et sinä itse kaivanut, ja viinamäet ja öljymäet, joita et sinä itse istuttanut, että sinä syöt ja ravitaan.	6:11 Ja huonet täynnä caicke hyvyttä/ joita et sinä idze täyttänyt/ ja vuojonkiwiset caiwot/ joita et sinä idze caiwanut/ ja wijnamäet/ ja oljymäet/ joita et sinä idze istuttanut/ että sinä syöt ja rawitan.
6:12 niin varo, ettet unhota Herraa, joka vei sinut pois Egyptin maasta, orjuuden pesästä.	12. Niin ota vaari, ettet sinä unhota Herraa, joka sinun Egyptin maalta, orjuuden huoneesta on johdattanut ulos.	6:12 Nijn ota waari/ ettet sinä unhota HERra/ joca sinun Egyptin maalda orjuden huonesta johdattanut on.
6:13 Pelkää Herraa, sinun Jumalaasi, ja palvele häntä ja vannoo hänen nimeensä.	13. Mutta sinun pitää pelkäämään Herraa sinun Jumalaas ja palveleman häntä, ja hänen nimensä kautta pitää sinun vannoman.	6:13 Mutta sinun pitä pelkämän HERra sinun Jumalatas/ ja palweleman händä/ ja wannoman hänen nimens cautta.
6:14 Älkää kulkeko muiden jumalien perässä, niiden kansain jumalien, jotka asuvat teidän ympärillänne -	14. Ei teidän pidä seuraaman muukalaisia jumalia, niiden kansain jumalia, jotka teidän ympärillänne ovat.	6:14 Ja ei sinun pidä seuraman nijden Canssain muucalaisia jumalita/ cuin teidän ymbäristöllän asuwat:
6:15 sillä Herra, sinun Jumalasi, on kiivas Jumala sinun keskelläsi - ettei Herran, sinun Jumalasi, viha syttyisi sinua vastaan ja hän hävittäisi sinua maasta.	15. Sillä Herra sinun Jumalas on kiivas Jumala teidän keskellänne, ettei Herran sinun Jumalas viha julmistuisi sinun päälles, ja hukuttaisi sinua maasta.	6:15 Sillä HERra sinun Jumalas on kijwas Jumala teidän käskellän/ ettei HERran sinun Jumalas wiha julmistuis sinun päälles: ja hucutais sinua maasta.
6:16 Älkää kiusatko Herraa, teidän Jumalaanne, niinkuin kiusasitte häntä Massassa,	16. Ei teidän pidä kiusaaman Herraa teidän Jumalaanne, niinkuin te häntä kiusasitte Massassa;	6:16 Ei teidän pidä kiusaman HERra teidän Jumalatan/ nijncuin te händä kiusaisitte Massas.
6:17 vaan noudattakaa Herran, teidän Jumalanne, käskyjä ja niitä todistuksia ja säädöksiä, jotka hän on sinulle antanut.	17. Mutta pitämän uskollisesti Herran teidän Jumalanne käskyt, niin myös hänen todistuksensa ja hänen säätynsä, jotka hän sinulle käsenyt on,	6:17 Mutta pitämän HERran teidän Jumalan käskyt/ ja hänen todistuxens ja hänen oikeudens/ cuin hän käsenyt on.
6:18 Ja tee, mikä on oikeata ja hyvää Herran silmissä, että menestyisit ja pääsisit siihen hyvään maahan, jonka Herra valalla vannoen on luvannut sinun isillesi, ja ottaisit sen omaksesi	18. Ettäs teet sitä mikä oikia ja hyvä on Herran edessä, että sinulle hyvin kävis, ja tulisit sisälle ja omistaisit sen hyvän maan, josta Herra vannoi sinun isilles,	6:18 Ettäs teet sitä cuin oikia ja hywä on HERran edes/ että sinun hywin käwis/ ja tulisitte sisälle ja omistaisitte sen hywän maan/ josta HERra wannoi sinun Isilles.
6:19 ja karkoittaisit tieltäsi kaikki vihollisesi, niinkuin Herra on puhunut.	19. Että hän karkottais kaikki viholliset sinun edestäs, niinkuin Herra sanonut on.	6:19 Että hän carcotais caicki wiholiset sinun edestäs/ nijncuin HERra sanonut on.

6:20 Kun poikasi vastaisuudessa kysyy sinulta ja sanoo: 'Mitä merkitsevät ne todistukset, säädökset ja oikeudet, jotka Herra, meidän Jumalamme, on teille antanut?'	20. Kuin poikas tästälähin kysyy sinulta, sanoen: mitkä todistukset ja säädyt ja oikeudet nämät ovat, jotka Herra meidän Jumalamme teille käsenyt on?	6:20 COsca poicas tänäpänä taicka huomena kysy sinulle/ sanoden: mitkä todistuxet/ käskyt ja oikeudet nämät owat/ jotca HERra meidän Jumalam teille käsenyt on?
6:21 niin vastaa pojalles: 'Me olimme faraon orjia Egyptissä, mutta väkevällä kädellä Herra vei meidät pois Egyptistä.	21. Niin sinun pitää sanoman pojalles: me olimme Pharaon orjat Egyptissä; mutta Herra johdatti meidät ulos Egyptistä väkevällä kädellä.	6:21 Nijn sinun pitä sanoman pojalles: me olim Pharaon orjat Egyptis/ ja HERra johdatti meidän Egyptist wäkwellä kädellä.
6:22 Ja Herra teki suuria ja tuhoisia tunnustekoja ja ihmeitä Egyptissä faraolle ja kaikelle hänen hoviväellensä meidän silmiemme edessä,	22. Ja Herra teki suuria ja pahoja tunnustähtejä, ja ilmeitä Egyptille, Pharaolle, ja kaikelle hänen huoneellensa, meidän silmäimme edessä.	6:22 Ja HERra teki suuria ja pahoja tunnustähtejä ja ihmeitä Egyptille/ Pharaolle/ ja caikelle hänen huonellens/ meidän silmäim edes.
6:23 mutta meidät hän vei sieltä pois ja johdatti meidät siihen maahan, jonka hän valalla vannot oli luvannut meidän isillemme, ja antoi sen meille.	23. Ja johdatti meidät sieltä, että hän veis meitä, ja antais meille sen maan, josta hän vannoi meidän isillemme.	6:23 Ja johdatti meidän siellä/ että hän weis meitä ja andais meille sen maan/ cuin hän wannoi meidän Isillem.
6:24 Ja Herra käski meidän pitää kaikki nämä säädökset ja peljätä Herraa, meidän Jumalaamme, että me aina menestyisimme ja hän pitäisi meitä elossa, niinkuin tähän päivään saakka on tapahtunut.	24. Ja Herra käski meitä tekemään kaikkein näiden säätyin jälkeen, peljäten Herraa meidän Jumalaamme, että meille hyvin kävis kaikkena meidän elinaikanamme, niinkuin myös tänäpänä käy.	6:24 Ja HERra käski meitä tekemän caickein näiden oikeutten jälken/ pelkämän HERra meidän Jumalatam/ että meidän hywin käwis caickena meidän elinaicanam/ nijncuin myös tänäpänä käy.
6:25 Ja se on koitua meille vanhurskaudeksi, että tarkoin noudatamme kaikkia näitä käskyjä Herran, meidän Jumalamme, edessä, niinkuin hän on meitä käsenyt."	25. Ja sen pitää oleman meille vanhurskaudeksi, jos me pidämme ja teemme kaikki nämät käskyt Herran meidän Jumalamme edessä, niinkuin hän meille on käsenyt.	6:25 Ja sen pitä oleman meille wanhurscaudexi/ HERran meidän Jumalam edes/ jos me pidämme ja teemme caicki nämät käskyt/ nijncuin hän meille on käsenyt.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 "Kun Herra, sinun Jumalasi, vie sinut siihen maahan, jota menet ottamaan omaksesi, ja kun hän sinun tieltäsi karkoittaa suuret kansat, heetiläiset, girgasilaiset, amorilaiset, kanaanilaiset, perissiläiset, hivviläiset ja jebusilaiset, nuo seitsemän kansaa, jotka ovat sinua	1. Kuin Herra sinun Jumalas vie sinun siihen maahan, johon sinä tulet omistamaan sitä, ja ajaa paljon kansaa ulos sinun edestä: Hetiläiset, Girgasilaiset, Amorilaiset, Kanaanilaiset, Pheresiläiset, Heviläiset ja Jebusilaiset, seitsemän kansaa, jotka sinua suuremmat	7:1 COsca HERra sinun Jumalas wie sinun sijhen maahan/ johon sinä tulet omistaman sitä/ ja aja paljon Canssa ulos sinun edestä/ Hetherit/ Girgoserit/ Amorrerit/ Cananerit/ Pheserit/ Hewerit ja Jebuserit/ seidzemen Canssa/ jotca sinun suuremmat ja wäkwemmät owat.

suuremmat ja väkevämmät,	ja väkevämmät ovat;	
7:2 ja kun Herra, sinun Jumalasi, antaa ne sinulle alttiiksi ja sinä voitat ne, niin vihi heidät tuhon omiksi; älä tee liittoa heidän kanssansa äläkä osoita heille armoa.	2. Ja kuin Herra sinun Jumalas antaa heidät sinun etees, ja sinä lyöt heitä, niin sinun pitää peräti hukuttaman heitä, niinkuin kirotuita, ja ei tekemän yhtäkään liittoa heidän kanssansa, eikä armahtaman heitä.	7:2 Ja cosca HERra sinun Jumalas anda heidän sinun etees/ lyödäxes heitä/ nijn sinun pitä kiroman heitä/ ja ei tekemän yhtäkän lijtto heidän cansans/ taicka armahtaman heitä.
7:3 Älä lankoudu heidän kanssansa; älä anna tyttäriäsi heidän pojillensa äläkä ota heidän tyttäriänsä pojillesi vaimoiksi.	3. Ja ei sinun pidä heimolaisuuteen antaman sinuas heidän kanssansa: sinun tyttäriäs ei sinun pidä antaman heidän pojillensa, ja heidän tyttäriänsä ei pidä sinun ottaman pojilles.	7:3 Ja ei sinun pidä yhdistämän sinuas heidän cansans: sinun tyttäritäs ei sinun pidä andaman heidän pojillens/ ja heidän tyttäritäns ei teidän pidä ottaman teidän pojillen.
7:4 Sillä he viettelevät sinun poikasi luopumaan minusta ja palvelemaan muita jumalia; ja silloin Herran viha syttyy teitä kohtaan, ja hän hävittää sinut nopeasti.	4. Sillä he viettelevät sinun poikas minun tyköäni, palvelemaan muukalaisia jumalia; niin julmistuu Herran viha teidän päällenne ja nopiasti hukuttaa teidät.	7:4 Sillä he wiettelewät teidän poican minun tyköni/ palweleman muucalaisia jumalita/ nijn julmistu HERran wiha teidän päällen/ ja nopiast hucutta teidän.
7:5 Vaan tehkää heille näin: kukistakaa heidän alttarinsa, murskatkaa heidän patsaansa, hakatkaa maahan heidän aserakarsikkonsa ja polttakaa tulesa heidän jumalankuvansa.	5. Mutta näin pitää teidän tekemän heille: heidän alttarinsa pitää teidän kukistaman ja heidän patsaansa rikkoman, niin myös heidän metsistönsä hakkaaman, ja heidän epäjumalansa kuvat tulella polttaman.	7:5 Mutta näin pitä teidän tekemän heille/ heidän Altarins pitä teidän cukistaman/ heidän padzans rickoman/ heidän medzistöns hackaman/ ja heidän epäjumalans tulella polttaman.
7:6 Sillä sinä olet Herralle, Jumalallesi, pyhitetty kansa; Herra, sinun Jumalasi, on valinnut sinut omaisuuskansakseen ennen kaikkia muita kansoja, mitä maan päällä on.	6. Sillä sinä olet pyhä kansa Herralle sinun Jumalalles: sinun on Herra sinun Jumalas valinnut omaksi kansaksensa kaikista kansoista, jotka asuvat maan päällä.	7:6 Sillä sinä olet pyhä Canssa HERralle sinun Jumalalles/ sinun on HERra sinun Jumalas walinnut omaksi Canssaxens/ caikista Canssoista cuin asuwat maan päällä.
7:7 Ei Herra sentähden ole mielistynyt teihin ja valinnut teitä, että olisitte lukuisimmat kaikkia muita kansoja, sillä tähän olette kaikkia muita kansoja vähälukuisemmat,	7. Ei ole Herra mielistynyt teihin ja valinnut teitä sentähden, että teidän lukunne on suurempi kuin kaikkein muiden kansain; sillä sinä olet vähin kaikista kansoista.	7:7 Ei ole HERra mielistynyt teihin ja walinnut teitä/ että teidän lucun on suurembi cuin caickein muiden Canssain: sillä sinä olet wähin caikista Canssoista.
7:8 vaan sen tähden, että Herra rakasti teitä ja tahtoi pitää valan, jonka hän oli vannonut teidän isillenne; niin Herra vei teidät pois väkevällä kädellä ja vapahti sinut orjuuden pesästä, faraon, Egyptin kuninkaan, käsistä.	8. Mutta että Herra rakasti teitä ja pitää valansa, jonka hän vannoi teidän isillenne, johdatti hän teidät ulos väkevällä kädellä ja vapahti teidät orjuuden huoneesta, Pharaon Egyptin kuninkaan kädestä.	7:8 Mutta että HERra racasti teitä ja pitä walans/ jonga hän wannoi teidän Isillen/ hän johdatti teidän wäkwellä kädellä/ ja wapahti teidän orjuden huonestä/ Pharaon Egyptin Cuningan kädest.

<p>7:9 Ja tiedä siis, että Herra, sinun Jumalasi, on Jumala, uskollinen Jumala, joka pitää liiton ja on laupias tuhansiin polviin asti niille, jotka häntä rakastavat ja pitävät hänen käskynsä,</p>	<p>9. Niin sinun pitää tietämän, että Herra sinun Jumalas on Jumala, uskollinen Jumala, pitäväinen liiton ja laupiuden niiden kanssa, jotka häntä rakastavat ja pitävät hänen käskynsä, tuhanteen polveen,</p>	<p>7:9 Niin sinun pitää nyt tietämän/ että HERra sinun Jumalas on Jumala/ uscollinen Jumala/ pitäväinen lijttons ja laupiudens/ niiden kanssa jotca händä racastawat/ ja pitävät hänen käskyns tuhanteen polween.</p>
<p>7:10 mutta kostaa sille, joka häntä vihaa, ja hukuttaa hänet. Hän ei vitkastele, vaan kostaa sille, joka häntä vihaa.</p>	<p>10. Ja kostaa niille, jotka häntä vihaavat, kasvoinsa edessä, niin että hän hukuttaa heitä, ja ei viivy kostamasta niille kasvoinsa edessä, jotka häntä vihaavat.</p>	<p>7:10 Ja costa nijlle jotca händä wihawat/ hänen caswons edes/ nijnettä hän hucutta heitä/ ja ei wijwy costamast nijlle hänen caswons edes/ jotca händä wihawat.</p>
<p>7:11 Noudata siis niitä käskyjä, säädöksiä ja oikeuksia, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, ja pidä ne.</p>	<p>11. Niin pidä ne käskyt, säädyt ja oikeudet, jotka minä sinulle käsken tänäpäpä tehdäkses niitä.</p>	<p>7:11 Nijn pidä ne käskyt/ säädyt ja oikeudet/ jotca minä sinulle käsken tänäpäpä tehdäxes.</p>
<p>7:12 Jos te tottelette näitä säädöksiä, noudatatte ja seuraatte niitä, niin Herra, sinun Jumalasi, pitää liittonsa ja on laupias sinulle, niinkuin hän valalla vannon on sinun isillesi luvannut.</p>	<p>12. Ja kuin te nämät oikeudet kuulette, ja pidätte, ja teette ne, niin myös Herra sinun Jumalas pitää sinulle sen liiton ja laupiuden, jonka hän vannoi sinun isilles,</p>	<p>7:12 Ja cosca te nämät oikeudet cuuletta/ ja pidätte/ ja teette ne/ nijn myös HERra sinun Jumalas pitä sen lijton ja laupiuden/ jonga hän wannoi sinun Isilles.</p>
<p>7:13 Ja hän rakastaa sinua, siunaa sinua ja antaa sinun lisääntyä; hän siunaa sinun kohtusi hedelmän ja maasi hedelmän, siunaa sinun viljasi, viinisi ja öljysi, sinun raavaittesi vasikat ja lampaittesi karitsat siinä maassa, jonka hän isillesi vannotulla valalla on luvannut antaa sinulle.</p>	<p>13. Ja rakastaa sinua, ja siunaa sinun, ja enentää sinun, ja siunaa sinun ruumiis hedelmän , ja sinun maas hedelmän, sinun jyväs, viinas ja öljys, sikiät karjastas, ja laumat lampaistas, siinä maassa, jonka hän sinun isilles vannoi sinulle antaaksensa.</p>	<p>7:13 Ja racasta/ siuna ja enändä sinun/ ja siuna sinun ruumis hedelmän/ ja sinun maas hedelmän/ sinun jywäs/ wijnas ja öljys/ hedelmän sinun carjastas/ ja hedelmän sinun lambaistas/ sijnä maasa/ jonga hän sinun Isilles wannoi sinulle andaxens.</p>
<p>7:14 Siunattu olet sinä oleva yli kaikkien muitten kansojen. Hedelmätöntä miestä tai naista ei ole sinun keskuudessasi oleva, ei myöskään sinun karjassasi yhtään hedelmätöntä.</p>	<p>14. Sinun pitää oleman siunatun kaikista kansoista. Ei yksikään hedelmätöin pidä sinun seassas oleman, eikä karjas seassa.</p>	<p>7:14 Sinun pitä oleman siunatun caikist Canssoist. Ei yxikän hedelmätöin pidä sinun seassas oleman/ eikä sinun carjas seas.</p>
<p>7:15 Ja Herra on poistava sinusta kaikki sairaudet; ei ainoatakaan Egyptin kovista taudeista, jotka sinä tunnet, hän ole paneva sinun kärsittäväksesi, vaan hän antaa niiden tulla kaikkiin niihin, jotka sinua vihaavat.</p>	<p>15. Ja Herra ottaa sinulta pois kaikki sairaudet: ei hän yhtäkään Egyptin paha tautia, jotka sinä tiedät, pane sinun päälles; mutta heittää ne kaikkein niiden päälle, jotka sinua vihaavat.</p>	<p>7:15 HERra otta sinulda pois caicki sairaudet/ ja ei heitä sinun päälles yhtän Egyptin paha tautia/ jotca sinä hywin ymmärtänyt olet/ mutta hän heittää ne caickein niiden päälle/ jotca sinua wihawat.</p>

7:16 Tuoja kaikki kansat, jotka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle; älä heitä sääli. Älä myöskään palvele heidän jumaliansa, sillä se tulee sinulle paulaksi.	16. Sinun pitää nielemän kaikki ne kansat, jotka Herra sinun Jumalas sinulle antava on: ei sinun silmäs pidä säästämän heitä, eikä sinun pidä palveleman heidän jumaliansa; sillä se tulis sinulle paulaksi.	7:16 Sinun pitää nielemän caicki ne Canssat/ cuin HERra sinun Jumalas sinulle andawa on. Ei sinun pidä säästämän heitä/ eikä palweleman heidän jumalitants: sillä se tulis sinulle paulaxi.
7:17 Vaikka ajatteletkin sydämässäsi: 'Nämä kansat ovat minua suuremmat, kuinka minä voisin ne karkoittaa?'	17. Jos sinä sanot sydämässäsi: nämät kansat ovat usiammat kuin minä; kuinka taidan minä heidät ajaa ulos?	7:17 Jos sinä sanot sinun sydämesäs: nämät Canssat owat usiammat cuin minä/ cuinga taidan minä heidän aja ulos.
7:18 niin älä kuitenkaan pelkää niitä; muista, mitä Herra, sinun Jumalasi, teki faraolle ja kaikille egyptiläisille,	18. Niin älä pelkää heitä: muista visusti, mitä Herra sinun Jumalas teki Pharaolle ja kaikille Egyptiläisille,	7:18 Nijn älä pelkä heitä/ muista wisust mitä HERra sinun Jumalas teki Pharaolle ja caikille Egyptiläisille.
7:19 niitä suuria koettelemuksia, jotka sinä näit omin silmin, ja niitä tunnustekoja ja ihmeitä ja sitä väkevätä kättä ja ojennettua käsivartta, joilla Herra, sinun Jumalasi, vei sinut pois. Samoin on Herra, sinun Jumalasi, tekevä kaikille niille kansoille, joita sinä pelkää.	19. Ja ne suuret kiusaukset, jotka silmät nähneet ovat, ja tunnustähdet ja ihmeet, ja väkevä käsi, ja ojettu käsivarsi, jolla Herra sinun Jumalas johdatti sinun. Niin Herra sinun Jumalas tekee kaikille niille kansoille, joita sinä pelkää.	7:19 Ja ne suuret kiusauxet/ cuin sinun silmäs nähnet owat/ tunnustädet ja ihmet/ ja wäkevä käsi/ ja ojettu käsiwarsi/ jolla HERra sinun Jumalas johdatti sinun. Nijn HERra sinun Jumalas teke caikille nijlle Canssoille joita sinä pelkät.
7:20 Niin, Herra, sinun Jumalasi, lähettää heidän kimppuunsa herhiläisiä, kunnes ne, jotka ovat jäljellä ja ovat sinulta piiloutuneet, ovat hävitetyt.	20. Niin myös Herra sinun Jumalas lähettää heidän sekaansa hörhöläiset siihen asti että kaikki hukutetaan, jotka jääneet ja heitäsä lymyttäneet ovat sinun edestäs.	7:20 Nijn myäs HERra sinun Jumalas lähettä heidän secaans hörhöläiset/ että caicki hucutettaisin/ jotca jäänet/ ja heitäs sinun edestäs lymyttänet owat.
7:21 Älä heitä säikähdä, sillä Herra, sinun Jumalasi, on sinun keskelläsi, suuri ja peljättävä Jumala.	21. Älä hämmästy heidän edessänsä; sillä Herra sinun Jumalas on sinun keskelläs, suuri ja peljättävä Jumala.	7:21 Älä hämmästy heitä: sillä HERRa sinun Jumalas on sinun keskelläs/ se suuri ja peljättäpä Jumala.
7:22 Ja Herra, sinun Jumalasi, karkoittaa nämä kansat sinun tieltäsi vähitellen. Älä lopeta heitä yhtäkkiä, etteivät metsän pedot lisääntyisi sinun vahingoksesi.	22. Ja Herra sinun Jumalas karkottaa nämät kansat sinun edestäs, vähitellen toisen toisensa jälkeen: et sinä saa äkisti hukuttaa heitä, ettei metsän pedot lisääntyisi sinua vastaan maan päällä.	7:22 HERra sinun Jumalas häwittä nämät Canssat sinun edesäs/ wähinwähin toinen toisens jälken: et sinä saa äkist hucutta heitä/ ettei medzän pedot lisännyis sinua wastan maan päällä.
7:23 Herra, sinun Jumalasi, antaa heidät sinulle alttiiksi ja saattaa heidät suureen hämminkiin, kunnes he tuhoutuvat,	23. Ja Herra sinun Jumalas antaa heitä sinun etees, ja häiritsee heitä suurella sekaseuraisuudella, siihenasti että hän hukuttaa heidät.	7:23 HERra sinun Jumalas anda heitä sinun etees/ ja lyö heitä suurella lyömisellä/ siihenasti että hän hucutta heidän.

<p>7:24 ja hän antaa heidän kuninkaansa sinun käsiisi, ja sinä hävität heidän nimensä taivaan alta. Ei kukaan kestä sinun edessäsi, vaan sinä tuhoat heidät.</p>	<p>24. Ja antaa heidän kuninkaansa sinun käsiisi, ja sinun pitää hukuttaman heidän nimensä taivaan alta: ei pidä yhdenkään seisoman sinua vastaan siihenasti että heidät hukutat.</p>	<p>7:24 Ja anda heidän Cuningans sinun käsijs/ ja sinun pitä hucuttaman heidän nimens taiwan alda: Ei pidä yhdengän seisoman sinua wastan/ siihenasti että heidän hucutat.</p>
<p>7:25 Heidän jumaliensa kuvat polttakaa tulessa. Älä himoitse hopeata ja kultaa, joka niissä on, äläkä ota siitä itsellesi mitään, ettet joutuisi sen paulaan, sillä se on Herralle, sinun Jumalallesi, kauhistus.</p>	<p>25. Heidän epäjumalainsa kuvat pitää sinun tulella polttaman: ei sinun pidä himoitseman sitä hopiaa ja kultaa, joka niiden päällä on ollut, taikka ottaman siitä jotain sinulles, ettei se olisi sinulle paulaksi; sillä se on Herralle sinun Jumalalles kauhistus.</p>	<p>7:25 Heidän epäjumalittens cuwat pitää sinun tulella polttaman/ ja ei sinun pidä himoidzeman sitä hopiata ja culda/ cuin nijden päällä on ollut/ taicka ottaman sijtä jotain sinulles/ ettei se olis sinulle paulaxi: sillä se on HERralle sinun Jumalalles cauhistus.</p>
<p>7:26 Äläkä vie sitä kauhistusta taloosi, ettet sinäkin samoin kuin se joutuisi vihittäväksi tuhon omaksi. Katso se inhottavaksi ja kauhistavaksi, sillä se on vihitty tuhon omaksi."</p>	<p>26. Sentähden ei sinun pidä sitä kauhistusta huoneeses viemän, ettei tulisi kirotuksi niinkuin se, mutta sinun pitää ilvoituksella ilvoittaman ja kauhistuksella kauhistuman sitä; sillä se on kirottu.</p>	<p>7:26 Sentähden/ ei sinun pidä sitä cauhistusta huoneeses wiemän/ ettet sinä kirotais/ nijncuin myös se on/ mutta sinun pitä cauhistuxella cauhistuman sijtä.</p>
<p>8 LUKU</p>	<p>8 LUKU</p>	<p>VIII. Lucu</p>
<p>8:1 "Pitäkää tarkoin kaikki käskyt, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, että eläisitte ja lisääntyisitte ja pääsisitte ottamaan omaksenne sen maan, jonka Herra valalla vannon on luvannut teidän isillenne.</p>	<p>1. Kaikki käskyt, jotka minä käsken sinulle tänäpäpä, pitäkää ja tehkää, että eläisitte ja lisääntyisitte, tulisitte ja omistaisitte maan, josta Herra vannon teidän isillenne.</p>	<p>8:1 CAicki käskyt cuin minä käsken sinulle tänäpäpä/ pitäkät ja tehkät/ että te eläisitte ja lisännyisitte/ tulisitte ja omistaisitte maan/ cuin HERra vannon teidän Isillen.</p>
<p>8:2 Ja muista kaikki, mitä on tapahtunut sillä tiellä, jota Herra, sinun Jumalasi, näinä neljänäkymmenenä vuotena on sinua kuljettanut erämaassa nöyryttäksensä sinua ja koetellaksensa sinua ja tietääksensä, mitä sinun sydämessäsi on: tahdotko noudattaa hänen käskyjensä vai etkö.</p>	<p>2. Ja muista kaikkea sitä matkaa, jonka kautta Herra sinun Jumalas johdatti sinun näinä neljänäkymmenenä vuotena korvessa, vaivataksensa sinua ja koetellaksensa sinua, tietääksensä mitä sinun sydämessäs oli, pitäisitkö hänen käskynsä, vai etkö.</p>	<p>8:2 Ja muista caicke sitä matca/ jonga cautta HERra sinun Jumalas johdatti sinun näinä neljänäkymmenenä vuonna corwes/ nöyryttäxens ja coetellaxens sinua/ tietäxens mitä sinun sydämesäs oli/ jos sinä pitäisit hänen käskyngs/ taicka et.</p>

8:3 Hän nöyryytti sinua ja antoi sinun nähdä nälkää, ja hän antoi sinulle mannaa syödä, jota et ennen tuntenut ja jota eivät isäsikään tunteneet, opettaaksensa sinut ymmärtämään, että ihminen ei elä ainoastaan leivästä, vaan että hän elää jokaisesta sanasta, joka Herran suusta lähtee.	3. Ja hän vaivasi sinua ja antoi sinun isota, ja ravitsi sinun mannalla, jota et sinä eikä sinun isäs tunteneet, antaaksensa sinun tietää, ettei ihminen elä ainoastansa leivästä; vaan kaikesta mikä Herran suusta lähtee, elää ihminen.	8:3 Hän nöyryytti sinun ja andoi sinun isota/ ja rawidzi sinun Mannalla/ jota sinä ja sinun Isäs ei tundenet/ että hän annais sinun tietä/ ettei ihminen elä ainoastans leiwäst/ waan caikista cuin HERran suusta lähte.
8:4 Sinun vaatteesi eivät kuluneet yltäsi, eivätkä sinun jalkasi ajettuneet näinä neljänäkymmenenä vuotena.	4. Ei sinun vaattees vanhuudesta kuluneet yltäs ja sinun jalkas ei kuulettuneet, näinä neljänäkymmenenä vuotena.	8:4 Ei sinun waattes wanhudest culunet sinun päälläs/ ja sinun jalcas ei paisunet näinä neljänäkymmenenä vuonna.
8:5 Tiedä siis sydämessäsi, että Herra, sinun Jumalasi, kasvattaa sinua, niinkuin isä kasvattaa poikaansa.	5. Niin tiedä sydämessäs, että Herra sinun Jumalas on kurittanut sinua, niinkuin mies kurittaa poikaansa.	8:5 Nijn tiedä sinun sydämesäs/ että HERra sinun Jumalas on neuwonut sinua nijncuin mies neuwo poicans.
8:6 Ja noudata Herran, sinun Jumalasi, käskyjä, vaella hänen teitensä ja pelkää häntä.	6. Ja pidä Herran sinun Jumalas käskyt vaeltaakses hänen tiellänsä ja peljätäkses häntä.	8:6 Nijn pidä nyt HErran sinun Jumalas käskyt waeldaxes hänen teilläns/ ja peljätäxes händä.
8:7 Sillä Herra, sinun Jumalasi, vie sinut hyvään maahan, laaksoissa ja vuorilla vuotavien purojen, lähteiden ja syvien vesien maahan,	7. Sillä Herra sinun Jumalas vie sinun hyvälle maalle: sille maalle, jossa vesiojat, lähteet ja järvet ovat, jotka laaksoihin ja vuorten sivuille vuotavat,	8:7 Sillä HERra sinun Jumalas wie sinun hywälle maalle/ sille maalle josa ojat/ caiwot/ ja järwet owat/ jotca wuorten siwuille ja laxoille wuotawat.
8:8 nisun ja ohran, viiniköynnöksen, viikunapuun ja granaattiomenapuun maahan, jalostetun öljypuun ja hunajan maahan,	8. Maalle, jossa nisu, ohra, viinapuut, fikunapuut ja granatin omenat ovat; maalle, jossa on öljypuita ja hunajaa;	8:8 Maalle josa nisu/ ohra/ wijnapuut/ ficunapuut/ ja granatin omenat owat: maalle josa öljypuut ja hunaja caswawat.
8:9 maahan, jossa sinun ei tarvitse puutteessa leipääsi syödä eikä mitään puutetta nähdä, maahan, jonka kivet ovat rautaa ja jonka vuorista voit louhia vaskea.	9. Maalle, jossa ei sinun pidä vajavaisuudessa syömän leipää jossa ei mitään puutu; maalle, jonka kivet ovat rautaa, jossa sinä myös vasken vuorista lohkaiset.	8:9 Maalle josa sinulla pitä kyllä oleman leipä syödäxes/ josa ei mitän puutu: maalle jonga kivet owat rauta/ josa sinä myös wasken wuoresta lohcaiset.
8:10 Kun sinä syöt ja tulet ravituksi, niin ylistä Herraa, sinun Jumalaasi, siitä hyvästä maasta, jonka hän on antanut sinulle.	10. Ja koska sinä syönyt ja ravittu olet, ettäs silloin kiität Herraa sinun Jumalaas hyvän maan edestä, jonka hän antoi sinulle,	8:10 Ja cosca sinä syönyt ja rawittu olet/ ettäs silloin kijtät HERra sinun Jumalatas/ sen hywän maan edest/ cuin hän annoi sinulle.

8:11 Varo, ettet unhotat Herraa, sinun Jumalaasi, ja muista noudattaa hänen käskyjäänsä, oikeuksiansa ja säädöksiänsä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan.	11. Niin ota siis vaari, ettet unhotat Herraa sinun Jumalaasi siinä, ettet sinä pidä hänen käskyjäänsä, oikeuksiansa ja säätyjäänsä, jotka minä tänäpäpä sinulle käsken.	8:11 Niin ota siis vaari/ ettet sinä unhotat sinun Herras Jumalatas/ siinä ettet sinä pidä hänen käskyjäänsä/ säätyjäänsä ja oikeuttans/ cuin minä tänäpäpä sinulle käsken.
8:12 Kun sinä syöt ja tulet ravituksi, kun rakennat kauniita taloja ja asut niissä,	12. Koskas syönyt ja ravittu olet, ja rakennat kauniit huoneet ja asut niissä,	8:12 Coscas syönyt ja rawittu olet/ ja rakennat caunit huonet ja asut nijsä.
8:13 kun karjasi ja lampaasi lisääntyvät ja kun hopeasi ja kultasi lisääntyy ja kaikki, mitä sinulla on, lisääntyy,	13. Ja sinun karjas ja lampaas, hopias ja kultas, ja kaikki mitä sinulla on, lisääntyvät,	8:13 Ja sinun carjas ja lambas/ hopias ja culdas/ ja caicki cuin sinulla on/ lisändywät.
8:14 niin älköön sydämesi ylpistykö, äläkä unhotat Herraa, sinun Jumalaasi, joka vei sinut pois Egyptin maasta, orjuuden pesästä,	14. Ettei sinun sydämes silloin tulisi ylpiäksi, ja unhottaisit Herran sinun Jumalas, joka sinun johdatti Egyptin maalta, orjuuden huoneesta,	8:14 Ettei sinun sydämes silloin tulisi ylpiäxi/ ja unhotaisit HERran sinun Jumalas/ joca sinun Egyptin maalda johdatti/ orjuden huonesta.
8:15 kuljetti sinua suuressa ja hirmuisessa, myrkyllisten käärmeiden ja skorpionien ja kuivien, vedettömien maiden erämaassa, vuodatti sinulle vettä kovasta kalliosta	15. Ja on sinun johdattanut suuren ja hirmuisen korven lävitse, jossa tuliset kärmeet, ja skorpionit, ja kuivuus oli, ja ei ensinkään vettä ollut, ja hän antoi veden vuotaa sinulle kovasta kalliosta.	8:15 Ja on sinun johdattanut sen suuren ja hirmuisen corwen läpidze/ josa tuliset kärmet/ Scorpionit ja cuiwus oli/ ja ei ensingän wettä ollut/ ja andoi sinulle weden wuota cowasta calliosta.
8:16 ja antoi erämaassa sinulle mannaa syödä, jota sinun isäsi eivät tunteneet - nöyryyttääksensä ja koetellaksensa sinua ja lopuksi sinulle hyvää tehdäksensä.	16. Ja ravitsi sinun mannalla korvessa, josta ei sinun isäs tietäneet, vaivataksensa ja koetellaksensa sinua, ja viimeiseltä hyvää tehdäksensä sinulle.	8:16 Ja rawidzi sinun Mannalla corwes/ josta ei teidän Isän mitän tiennet/ nöyryttäxens ja coetellaxens sinua/ ja sijtte hywä tehdäxens sinulle.
8:17 Älä ajattele sydämessäsi: 'Oma voimani ja oman käteni väkevyys on hankkinut minulle tämän rikkauden',	17. Muutoin sinä sanoisit sydämessäsi: minun voimani ja käteni väkevyys on minulle näin voimalliset työt tehnyt.	8:17 Muutoin sinä sanoisit sydämesäs: minun woiman ja kätteni wäkwewys/ on minulle näin woimalliset tegot tehnyt.
8:18 vaan muista, että Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle voiman hankkia rikkautta pitääkseen liittonsa, jonka hän valalla vannoen teki sinun isiesi kanssa, niinkuin tähän päivään saakka on tapahtunut.	18. Vaaän muista Herraa Jumalaas; sillä hän on se, joka sinulle voiman antaa, tekemään senkaltaisia voimallisia tekoja, että hän vahvistais liittonsa, jonka hän vannoi sinun isilles, niinkuin se tänäkin päivänä tapahtuu.	8:18 Waan muista HERran sinun Jumalas päälle: sillä hän on se/ joca sinulle woiman anda/ tehdäxes sencaltaisia woimallisia tecoja/ että hän wahwistais lijttons/ cuin hän wannoi sinun Isilles/ nijncuin se tänäkin päiwänä tapahtu.
8:19 Mutta jos sinä unhotat Herran, sinun Jumalasi, ja seuraat muita jumalia, palvelet niitä ja kumarrat niitä, niin minä vakuutan teille tänä päivänä, että te peräti hukutte.	19. Mutta jos sinä niin unhotat Herran sinun Jumalas, ja noudatat muita jumalia, palvelet ja kumarrat niitä, niin minä tänäpäpä todistan teille, että teidän pitää peräti hukkuman.	8:19 WAan jos sinä unhotat sinun HERras Jumalas ja noudatat muita jumalita/ palwelet ja cumarrat nijtä/ nijn minä tänäpäpä todistan teille/ että teidän pitää peräti huckuman.

8:20 Niinkuin ne kansat, jotka Herra hukuttaa teidän tieltänne, niin tekin hukutte, kun ette kuulleet Herraa, teidän Jumalaanne."	20. Juuri niinkuin pakanat, jotka Herra hukuttaa teidän edestänne, niin teidän pitää hukkuman, ettette ole Herran teidän Jumalanne äänelle kuuliaiset.	8:20 Juuri nijncuin pacanat/ jotca HERra hucutta teidän edestän/ ettet te ole HERran teidän Jumalan änelle cuuliaiset.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 "Kuule, Israel! Sinä menet nyt Jordanin yli laskeaksesi valtasi alle kansoja, jotka ovat sinua suuremmat ja väkevämmät, ja suuria, taivaan tasalle varustettuja kaupungeja,	1. Kuule Israel: tänäpäpä sinä menet Jordanin yli, että tulet omistamaan sitä kansaa, joka on sinua suurempi ja väkevempi, suuria kaupungeita rakennettuita taivaaseen asti,	9:1 CUule Israel/ tänäpäpä sinä menet Jordanin ylidze/ että tulet omistaman sitä Canssa/ joca on sinua suurempi ja wäkewämbi/ suuria Caupungeita raketuita taiwasen asti.
9:2 anakilaisten suuren ja kookkaan kansan, jonka sinä tunnet ja josta olet kuullut sanottavan: 'Kuka kestää anakilaisten edessä?'	2. Suurta ja pitkää kansaa, Enakin poikia, jotka sinä tunnet, joista sinä myös kuullut olet sanottavan: kuka voi seisoa Enakin poikia vastaan?	9:2 Suurta ja corkiat Canssa Enakin lapsia/ jotca sinä tunnet/ joista sinä myös cuullut olet: Cuca woi seiso Enakin lapsia wastan?
9:3 Niin tiedä nyt, että Herra, sinun Jumalasi, käy sinun edelläsi niinkuin kuluttava tuli; hän hävittää heidät ja nöyryyttää heidät sinun edessäsi, ja sinä karkoitat heidät ja hukutat heidät nopeasti, niinkuin Herra on sinulle puhunut.	3. Niin sinun pitää tänäpäpä tietämän, että Herra sinun Jumalas käy sinun edelläs niinkuin kuluttavainen tuli; hän hukuttaa heitä, ja hän alentaa heitä sinun edessäs, että ajat heitä ulos ja hukutat nopiasti, niinkuin Herra sanoi sinulle.	9:3 Nijn sinun pitä tänäpäpä tietämän/ että HERra sinun Jumalas käy sinun edelläs nijncuin culuttawainen tuli/ hän hucutta heitä ja lyö sinun edesäs/ ja aja heitä ulos ja nopiast hucutta/ nijncuin HERra sanoi sinulle.
9:4 Kun Herra, sinun Jumalasi, työntää heidät sinun tieltäsi, niin älä ajattele sydämässäsi näin: 'Minun vanhurskauteni tähden Herra on tuonut minut ottamaan tämän maan omakseni.' Sillä näiden kansojen jumalattomuuden tähden Herra karkoittaa heidät sinun tieltäsi.	4. Kuin Herra sinun Jumalas on heidät ajanut sinun edestäs ulos, niin älä sano sydämässäs: Herra on minun tähän tuonut omistamaan tätä maata minun vanhurskauteni tähden; sillä Herra ajaa nämät pakanat sinun edestäs ulos heidän jumalattomuutensa tähden.	9:4 Cosca HERra sinun Jumalas on heitä ajanut sinun edestäs ulos/ nijn älä sano sydämesäs: HERra on minun tähän tuonut omistaman tätä maata minun wanhurscaudeni tähden/ waicka HERra nämät pacanat aja sinun edestäs ulos/ heidän jumalattomudens tähden.
9:5 Et sinä vanhurskautesi ja oikeamielisyytesi tähden pääse ottamaan heidän maatansa omaksesi, vaan näiden kansojen jumalattomuuden tähden Herra, sinun Jumalasi, karkoittaa heidät sinun tieltäsi ja täyttääksensä, mitä Herra valalla vannon on luvannut sinun isillesi, Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille.	5. Et sinä tule omistamaan heidän maatansa vanhurskautes eli sydämes vakuuden tähden; vaan Herra sinun Jumalas ajaa pakanat ulos heidän jumalattomuutensa tähden, että Herra vahvistais sanansa, jonka Herra sinun isilles Abrahamille, Isaakille ja Jakobille vannoni.	9:5 Sillä et sinä tule omistaman heidän maatans sinun wanhurscaudes eli sydämes wacuuden tähden/ waan HERRa sinun Jumalas/ aja pacanat ulos heidän jumalattomudens tähden/ että HERra täytäis sanans/ jonga HERra sinun Isilles Abrahamille/ Isaachille ja Jacobille wannoni.

9:6 Tiedä siis, ettei Herra, sinun Jumalasi, sinun vanhurskautesi tähden anna sinulle tätä hyvää maata omaksesi; sillä sinä olet niskurikansa.	6. Niin tiedä nyt, ettei Herra sinun Jumalas anna sinulle tätä hyvää maata, omistaakses sitä sinun vanhurskautes tähden; sillä sinä olet niskurikansa.	9:6 Nijn tiedä nyt/ ettei HERra sinun Jumalas anna sinulle tätä hywä maata/ omistaxes sinun wanhurscaudes tähden: sillä sinä olet niscuri Canssa.
9:7 Muista äläkä unhota, kuinka sinä erämaassa vihoitit Herran, sinun Jumalasi. Siitä päivästä alkaen, jona sinä lähdit Egyptin maasta, aina siihen saakka, kun te tulitte tähän paikkaan, te olette niskoitelleet Herraa vastaan.	7. Muista ja älä unhota, kuinka sinä Herran sinun Jumalas vihoitit korvessa: siitä päivästä kuin sinä läksit Egyptin maalta, siihenasti kuin te tulleet olette tähän paikkaan, olette te olleet Herralle vastahakoiset.	9:7 Muista ja älä unhota/ cuinga sinä sinun HERras Jumalas wihoitit corwes/ sijtä päiwästä cuin sinä läxit Egyptin maalda/ siihenasti cuin te tullet oletta tähän paickaan/ te oletta ollet HERralle wastahacoiset.
9:8 Myöskin Hoorebilla te vihoititte Herran, ja Herra vihastui teihin, niin että hän aikoi tuhota teidät.	8. Sillä Horebissa te vihoititte Herran, ja Herra vihastui teille, niin että hän tahtoi teidät hukuttaa.	9:8 Sillä Horebis te myös wihoititte HERran/ nijn että hän tahdoi wihasans teidän hucutta.
9:9 Kun minä olin noussut vuorelle vastaanottamaan kivitaulut, sen liiton taulut, jonka Herra oli tehnyt teidän kanssanne, olin minä vuorella neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä syömättä ja juomatta.	9. Kuin minä vuorelle astuin ottamaan kivisiä tauluja vastaan, liiton tauluja, jonka Herra teki teidän kanssanne, ja minä olin vuorella neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, ja en syönyt leipää, enkä juonut vettä,	9:9 Cosca minä vuorelle astuin ottaman kiwisiä tauluja wastan/ lijton tauluja/ cuin HERra teki teidän cansan: Ja minä olin vuorella neljäkymmendä päiwä ja neljäkymmendä yötä/ ja en syönyt leipä/ engä juonut wettä.
9:10 Ja Herra antoi minulle ne kaksi kivitaulua, joihin oli kirjoitettu Jumalan sormella, ja niissä oli kaikki ne sanat, jotka Herra oli puhunut teille vuorelta, tulen keskeltä, silloin kun seurakunta oli koolla.	10. Ja Herra antoi minulle kaksi kivistä taulua, kirjoitettu Jumalan sormella, ja niissä olivat kaikki sanat, jotka Herra teille tulesta vuorella puhui, kokouksen päivänä,	9:10 Ja HERra andoi minulle caxi kiwistä taulua/ kirjoitetut Jumalan sormella. Ja nijsä olit caicki sanat/ cuin HERra teille tulesta vuorella puhui/ cocouxen päiwänä.
9:11 Ja niiden neljäkymmenen päivän ja neljäkymmenen yön kuluttua Herra antoi minulle ne kaksi kivitaulua, liitontaulut.	11. Ja tapahtui neljäkymmenen päivän ja neljäkymmenen yön perästä, että Herra antoi minulle kaksi kivistä liiton taulua,	9:11 Ja nijden neljäkymmenen päiwän ja neljäkymmenen yön perästä/ andoi HERra minulle caxi kiwistä lijton taulua.
9:12 Ja Herra sanoi minulle: 'Nouse ja astu nopeasti täältä alas, sillä sinun kansasi, jonka sinä veit pois Egyptistä, on turmion tehnyt. Pian he poikkesivat siltä tieltä, jota minä käskin heidän vaeltaa; he tekivät itselleen valetun kuvan.'	12. Ja Herra sanoi minulle: nouse ja mene nopiasti täältä alas; sillä sinun kansas, jonka Egyptistä olet johdattanut ulos, on turmellut itsensä, he ovat pikaisesti tieltä menneet pois, jonka minä käskin heille, ja ovat tehneet heillensä valetun kuvan.	9:12 Ja sanoi HERra minulle/ nouse ja mene nopiast tääldä alas: sillä sinun Canssas/ jongas Egyptist johdattanut olet/ owat turmellet idzens/ ja owat nopiast sildä tiellä mennet pois/ jonga minä käskin heille/ ja owat tehnet heillens waletun cuwan.

9:13 Ja Herra puhui minulle sanoen: 'Minä olen nähnyt, että tämä kansa on niskurikansa.	13. Ja Herra puhui minulle, sanoen: minä näin tämän kansan, ja katso, se on niskurikansa.	9:13 Ja Herra puhui minulle/ sanoden: minä näen että tämä Canssa on niskuri Canssa.
9:14 Anna minun olla, minä tuhoan heidät ja pyyhin pois heidän nimensä taivaan alta. Mutta sinusta minä teen väkevemmän ja lukuisamman kansan, kuin se on.'	14. Salli, että minä hukutan heidät, ja pyyhin heidän nimensä taivaan alta: ja minä tahdon sinun tehdä väkevämmäksi ja suuremmaksi kansaksi kuin tämä on.	9:14 Salli että minä hucutan heidän/ ja pyhin heidän nimensä taiwan alda/ minä tahdon sinun tehdä wäkewämmäxi ja suuremmaxi Canssaxi/ cuin tämä on.
9:15 Silloin minä käännyin ja astuin alas vuorelta, vuoren palaessa tulena; ja minulla oli käsissäni ne kaksi liitontaulua.	15. Ja kuin minä käännyin ja astuin vuorelta alas, joka tulesta paloi, ja pidin kaksi liiton taulua molemmissa käsissäni;	9:15 Ja cuin minä käännsin minuni/ ja astuin wuorelda alas/ joca tulesta paloi/ ja pidin caxi lijton taulua molemmisa käsissäni.
9:16 Ja niin minä näin, että te olitte rikkoneet Herraa, teidän Jumalaanne, vastaan: olitte tehneet itsellenne valetun vasikankuvan, pian poikenneet siltä tieltä, jota Herra oli käsenyt teidän vaeltaa.	16. Niin näin minä, ja katso, te olitte tehneet syntiä Herraa teidän Jumalaanne vastaan: te olitte tehneet teille valetun vasikan, ja nopiasti menitte pois siltä tieltä, jonka Herra käski teille.	9:16 Nijn näin minä/ ja cadzo/ njn te olitta tehnet syndiä HERra teidän Jumalatan wastan/ että te teitte waletun wasican/ ja nopiast menitte pois sildä tieldä/ jonga HERra käski teille.
9:17 Silloin minä tartuin molempiin tauluihin ja heitin ne käsistäni ja murskasin ne teidän silmienne edessä.	17. Niin otin minä ne molemmat taulut ja heitin molemmista käsistäni, ja löin ne rikki teidän silmäinne edessä,	9:17 Nijn otin minä ne molemmat taulut ja heitin minun molemmista käsistäni/ ja löin ne ricki teidän silmäin edes.
9:18 Ja minä heittäydyin Herran eteen ja olin, niinkuin edelliselläkin kerralla, neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä syömättä ja juomatta, kaiken sen synnin tähden, jota te olitte tehneet, kun teitte sitä, mikä on paha Herran silmissä, ja vihoititte hänet.	18. Ja lankesin maahan Herran eteen, Niinkuin ennenkin, niinä neljänäkymmenenä päivänä ja neljänäkymmenenä yönä, ja en syönyt leipää, enkä juonut vettä, kaikkein teidän synteinne tähden, jotka te tehneet olitte, että te teitte paha Herran edessä ja vihoititte hänen.	9:18 Ja langeisin maahan HERran eteen/ njncuin ennengin njnä neljänäkymmenenä päiwänä ja neljänäkymmenenä yönä/ ja en syönyt leipä/ engä juonut wettä/ caickein teidän syndein tähden/ cuin te tehnet olitta/ sijnä että te teitte sencaltaista pahutta HERran edes ja vihoititte hänen.
9:19 Sillä minä pelkäsin sitä vihaa ja kiivautta teitä vastaan, joka oli vallannut Herran, niin että hän aikoi tuhota teidät. Ja Herra kuuli minua vielä silläkin kertaa.	19. Sillä minä pelkäsin sitä vihaa ja hirmuisuutta, jolla Herra teidän päällenne vihastunut oli, niin että hän tahtoi hukuttaa teidät: ja Herra kuuli minun rukoukseni vielä silläkin erällä.	9:19 Sillä minä pelkäisin sitä wiha ja hirmuisutta/ jolla HERra teidän päällen wihastunut oli/ njn että hän tahtoi hucutta teidän. Ja HERra cuuli minun rucouxeni wielä silläkin haawa.
9:20 Myöskin Aaroniin Herra vihastui niin suuresti, että hän aikoi tuhota hänet, ja minä rukoilin silloin myöskin Aaronin puolesta.	20. Herra oli myös suuresti vihainen Aaronin päälle, niin että hän tahtoi hänen hukuttaa; vaan minä rukoilin silloin Aaroninkin edestä.	9:20 HERRA oli myös suurest wihainen Aaronin päälle/ njn että hän tahtoi hänen hucutta/ waan minä rucoilin silloin Aaroningin edestä.

<p>9:21 Sitten minä otin teidän tekemänne syntikuvatuksen, vasikan, ja poltin sen tules, löin sen palasiksi ja rouhensin sen hienoksi, aivan kuin tuhaksi, ja sen tuhan minä heitin puroon, joka juoksi vuorelta.</p>	<p>21. Mutta teidän syntinne, vasikan, jonka te tehneet olitte, otin minä ja poltin tules, ja löin sen rikki ja survoin hyvästi, siihenasti että se mureni tomuksi, ja heitin tomun ojaan, joka siitä vuoresta vuosi.</p>	<p>9:21 Mutta teidän syndin/ sen wasican cuin te tehnet olitta/ otin minä ja poldin tules/ ja löin hänen ricki ja survoin hänen siihenasti/ että se tuhwaxi tuli/ ja heitin sen tuhwan siihen ojaan/ joca sijtä vuoresta vuosi.</p>
<p>9:22 Tabeerassa, Massassa ja Kibrot-Hattavassa te vielä vihoititte Herran.</p>	<p>22. Niin myös Tabeerassa, ja Massassa, ja Himohaudoillas te vihoititte Herran.</p>	<p>9:22 NIin myös te wihoititte HERran Thabeeras/ ja Massas/ ja himohaudoilla.</p>
<p>9:23 Ja kun Herra tahtoi lähettää teidät Kaades-Barneasta ja sanoi: 'Menkää ja ottakaa omaksenne se maa, jonka minä teille annan', niin te niskoittelitte Herran, teidän Jumalanne, käskyä vastaan ettekä uskoneet häneen ettekä kuulleet hänen ääntänsä.</p>	<p>23. Ja kuin Herra lähetti teidät KadesBarneasta, ja sanoi: menkää ja omistakaat maa, jonka minä annoin teille, niin te olitte Herran teidän Jumalanne suulle vastahakoiset, ja ette uskoneet häntä, ette myös olleet kuuliaiset hänen äänellensä.</p>	<p>9:23 Ja cosca hän lähetti teidän Cades Barneast/ ja sanoi: mengät ja omistacat maa/ jonga minä annoin teille/ nijn te olitte HERran teidän Jumalan suulle wastahacoiset/ ja ette usconet hänen päällens/ ette myös ollet cuuliaiset hänen änellens.</p>
<p>9:24 Te olette niskoitelleet Herraa, teidän Jumalaanne, vastaan aina siitä päivästä alkaen, jona minä opin teidät tuntemaan.</p>	<p>24. Te olette olleet Herralle tottelemattomat, siitä päivästä kuin minä teidän tuntenut olen.</p>	<p>9:24 Sillä te oletta ollet HERralle tottelemattomat/ sijtä päiwästä cuin minä teidän tundenut olen.</p>
<p>9:25 Silloin minä heittäydyin Herran eteen ja olin siinä neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä; sillä Herra oli sanonut aikovansa tuhota teidät.</p>	<p>25. Niin minä lankesin maahan Herran eteen, neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, kuin minä siinä makasin; sillä Herra sanoi, että hän tahtoi hukuttaa teidät.</p>	<p>9:25 Nijn minä langeisin maahan HERran eteen/ neljäkymmendä päiwä ja neljäkymmendä yötä/ cuin minä sijnä macaisin: sillä HERra sanoi/ että hän tahdoi hucutta teidän.</p>
<p>9:26 Ja minä rukoilin Herraa ja sanoin: Herra, Herra, älä tuhoa kansaasi ja perintöosaasi, jonka sinä suuruudessasi vapahdit ja jonka sinä veit pois Egyptistä väkevällä kädellä.</p>	<p>26. Ja minä rukoilin Herraa, sanoen: Herra, Herra, älä hukuta kansaas ja perikuntaas, jonka suurella voimallas pelastanut ja väkevällä kädellä Egyptistä olet johdattanut ulos,</p>	<p>9:26 Waan minä rucoilin HERra/ sanoden: HERRA/ HERra/ älä hucuta sinun Canssas ja pericundas/ jongas suurella voimallas pelastanut/ ja wäkwellä kädellä Egyptist johdattanut olet.</p>
<p>9:27 Muista palvelijoitasi Aabrahamia, Iisakia ja Jaakobia, älä katso tämän kansan uppiskaisuutta, jumalattomuutta ja syntiä,</p>	<p>27. Muista palvelioitas Abrahamia, Isaakia ja Jakobia: älä katso tämän kansan kovuutta, jumalattomuutta ja syntiä,</p>	<p>9:27 Muista sinun palwelias Abrahamin/ Isaachin ja Jacobin päälle/ älä cadzo tämän Canssan cowuden/ jumalattomuden ja synnin puoleen.</p>

9:28 ettei sanottaisi siinä maassa, josta sinä veit meidät pois: 'Koska Herra ei kyennyt viemään heitä siihen maahan, jonka hän oli heille luvannut, ja koska hän vihasi heitä, vei hän heidät täältä pois surmataksaan heidät erämaassa.'	28. Ettei sen maan asuvaset, jostas meidät johdattanut olet, sanoisi: sentähden, ettei Herra voinut heitä viedä siihen maahan, jonka hän heille luvannut oli, ja että hän on vihannut heitä, johdatti hän heidät ulos, tappaaksensa heitä korvessa.	9:28 Ettei sen maan asuvaset/ jostas meidän johdattanut olet/ sanois: Ei HERRa voinut heitä viedä siihen maahan/ jonga hän heille luvannut oli/ ja on sentähden heidän johdattanut/ että hän vihasi heitä ja tappais heidän corwes.
9:29 Ovathan he sinun kansasi ja perintöosasi, jonka sinä veit sieltä pois suurella voimallasi ja ojennetulla käsivarrellasi."	29. Sillä he ovat sinun kansas ja perimykses, jonka suurella voimallas ja ojennetulla käsivarrellas johdattanut olet.	9:29 Sillä he ovat sinun Canssas ja perimyxes/ jongas suurella voimallas ja ojetulla käsiwarrellas johdattanut olet.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 "Silloin Herra sanoi minulle: 'Veistä itsellesi kaksi kivitaulua, entisten kaltaista, ja nouse vuorelle minun tyköni; tee myös itsellesi puusta arkki.	1. Silloin sanoi Herra minulle: vuole sinulles kaksi kivistä taulua entisten kaltaista, ja astu minun tyköni vuorelle, ja tee sinulles puuarkki,	10:1 Silloin sanoi HERra minulle: vuole sinulles caxi kiwistä taulua endisten caltaista/ ja astu minun tygöni vuorelle/ ja tee sinulles puuArcki.
10:2 Minä kirjoitan niihin tauluihin ne sanat, jotka olivat entisissä tauluissa, niissä, jotka sinä murskasit; pane ne arkkiin.'	2. Niin minä kirjoitan niihin tauluihin ne sanat, jotka ensimmäisissä tauluissa olivat, jotka särkenyt olet: ja pane ne arkkiin.	10:2 Nijn minä kirjoitan njihin tauluin ne sanat cuin nijsä ensimmäisis olit/ jotcas särkenyt olet/ ja pane ne Arckijn.
10:3 Niin minä tein arkin akasiapuusta ja veistin kaksi kivitaulua, entisten kaltaista. Ja minä nousin vuorelle, kädessäni ne kaksi taulua.	3. Niin minä tein arkin sittimipuusta, ja vuolin kaksi kivistä taulua entisten kaltaista, ja astuin vuorelle, pitäen kaksi taulua kädessäni.	10:3 Nijn minä tein Arkin hongasta/ ja vuolin caxi kiwistä taulua endisten caltaista/ ja astuin vuorelle pitäden caxi taulua kädessäni.
10:4 Ja hän kirjoitti tauluihin saman, minkä edellisellä kerralla, ne kymmenen sanaa, jotka Herra oli puhunut teille vuorelta, tulen keskeltä, seurakunnan kokouspäivänä. Ja Herra antoi ne minulle.	4. Niin hän kirjoitti ensimmäisen kirjoituksen jälkeen, niihin tauluihin ne kymmenet sanat, jotka Herra teille puhui vuorella tulesta, kokouksen päivänä: ja Herra antoi ne minulle.	10:4 Nijn kirjoitti hän sen ensimmäisen kirjoituxen jälkeen njihin tauluin kymmenen sana/ jotca HERra teille puhui tulesta vuorella cocouxen päiwänä. Ja HERra andoi ne minulle.
10:5 Sitten minä käännyin ja astuin alas vuorelta ja panin taulut tekemääni arkkiin, niinkuin Herra oli minua käskenyt, ja siinä ne ovat.	5. Niin minä käännyin ja astuin vuorelta alas, ja panin taulut arkkiin, jonka minä tein, että heidän piti siellä oleman, niinkuin Herra minulle käskenyt oli.	10:5 Nijn minä käänsin idzeni ja astuin vuorelda alas/ ja panin taulut Arckijn/ jonga minä tein/ että heidän piti siellä oleman/ nijncuin HERra minulle käskenyt oli.

10:6 Ja israelilaiset lähtivät liikkeelle Bene-Jaakanin kaivoilta ja vaelsivat Mooseraan. Siellä kuoli Aaron, ja hänet haudattiin sinne; ja hänen poikansa Eleasar tuli papiksi hänen sijaansa.	6. Ja Israelin lapset menivät BerotBeneJaakanista Moseraan: siellä kuoli Aaron ja haudattiin, ja hänen poikansa Eleatsar toimitti papin virkaa hänen siassansa.	10:6 Ja Israelin lapset menit Beroth BneJacanist Moseri cohden (siellä Aaron cuoli ja haudattin/ ja hänen poicans Eleazar oli pappi hänen siasans)
10:7 Sieltä he lähtivät liikkeelle Gudgodaan, ja Gudgodasta Jotbataan, seutuun, jossa on vesipuroja.	7. Sieltä menivät he Gudgodaan: Gudgodasta Jodbatiin, siihen maahan, jossa vesi-ojat ovat.	10:7 Sieldä menit he Gudegodaan/ Gudegodast Jathbathijn/ siihen maahan josa ojat owat.
10:8 Siihen aikaan Herra erotti Leevin sukukunnan kantamaan Herran liitonarkkia, seisomaan Herran edessä, palvelemaan häntä ja siunaamaan hänen nimeensä, niinkuin tähän päivään saakka on tapahtunut.	8. Silloin eroitti Herra Levin suvun, kantamaan Herran liitonarkkia, seisomaan Herran edessä, palvelemaan häntä ja kiittämään hänen nimeänsä tähän päivään asti.	10:8 Silloin eroitti HERRa Lewin sugun candaman HERRan lijton Arckia/ ja seisoman HERRan edes/ palwellen händä ja kijttäden hänen nimens/ tähän päiwän asti.
10:9 Sentähden Leevi ei saanut osuutta eikä perintöosaa veljiensä rinnalla, sillä Herra on hänen perintöosansa, niinkuin Herra, sinun Jumalasi, on hänelle puhunut.	9. Sentähden ei ollut Leviläisillä yhtään osaa eli perimystä veljeinsä kanssa; sillä Herra on heidän perimyksensä, niinkuin Herra sinun Jumalas sanoi heille.	10:9 Sentähden ei ole Lewitailla yhtän osa eli perimystä heidän weljeins cansa: sillä HERRa on heidän perimyxsens/ nijncuin HERRa sinun Jumalas sanoi heille.
10:10 Ja minä viivysin vuorella, niinkuin edelliselläkin kerralla, neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä; ja Herra kuuli minua vielä silläkin kertaa, sillä Herra ei tahtonut tuhota sinua.	10. Ja minä seisoin vuorella niinkuin ennenkin, neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, ja vielä silloinkin kuuli Herra minun rukoukseni, eikä Herra tahtonut hukuttaa sinua.	10:10 Ja minä seisoin vuorella nijncuin ennengin/ neljäkymmendä päiwä ja neljäkymmendä yötä/ ja wielä silloingin cuuli HERRa minun rucouxeni/ eikä hucuttanut sinua.
10:11 Ja Herra sanoi minulle: 'Nouse ja lähde, kulje kansan edellä, että he menevät ja ottavat omakseen maan, jonka minä heidän isillensä vannotulla valalla olen luvannut antaa heille.'	11. Vaan Herra sanoi minulle: nouse, ja mene matkaas, niin että kansan edellä vaellat, että he tulisivat ja omistaisivat sen maan, jonka minä vannoin heidän isillensä antaakseni heille.	10:11 Waan hän sanoi minulle: nouse ja mene matcaas/ nijn että Canssan edellä waellat/ että hän tulis ja omistais sen maan/ jonga minä wannoin heidän Isillens andaxeni.
10:12 Ja nyt, Israel, mitä Herra, sinun Jumalasi, sinulta muuta vaatii, kuin että pelkäät Herraa, sinun Jumalaasi, että aina vaellat hänen teitensä ja rakastat häntä, ja että palvelet Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydäimestäsi ja kaikesta sielustasi,	12. Nyt siis Israel, mitä Herra sinun Jumalas sinulta muuta anoo; vaan että pelkäisit Herraa sinun Jumalaas, ja vaeltaisit kaikissa hänen teissänsä ja rakastaisit häntä, ja palvelisit Herraa sinun Jumalaas kaikesta sinun sydäimestäs ja kaikesta sinun sielustas:	10:12 NYt sijs Israel/ mitä HERRa sinun Jumalas sinulda muuta ano? Waan että pelkäisit HERRa sinun Jumalatas/ ja waellaisit caikis hänen teisäns/ ja racastaisit händä/ ja palwelisit HERRa sinun Jumalatas/ caikesta sinun sydäimestäs/ ja caikesta sinun sielustas:

10:13 noudattaen Herran käskyjä ja säädöksiä, jotka minä sinulle tänä päivänä annan, että menestyisit.	13. Ettäs myös pitäisit Herran käskyt ja hänen säätynsä, jotka minä käsken sinulle tänäpäpä, että sinulle hyvin kävis.	10:13 Ettäs myös pidäisit HERran käskyt ja hänen oikeudens/ jotca minä käsken sinulle tänäpäpä/ sinun hywäxes.
10:14 Katso, taivaat ja taivasten taivaat, maa ja kaikki, mitä siinä on, ovat Herran, sinun Jumalasi.	14. Katso, taivaat ja taivasten taivaat ovat Herran sinun Jumalas, ja maa ja kaikki, mitä hänessä on.	10:14 Cadzo/ taiwat ja caicki taiwasten taiwat/ maa ja caicki mitä hänes on/ owat HERran sinun Jumalas.
10:15 Mutta ainoastaan sinun isiisi Herra mielistyi ja rakasti heitä; ja hän valitsi omikseen heidän jälkeläisensä, hän valitsi teidät kaikista kansoista, niinkuin yhä vielä on.	15. Kuitenkin Herralla on ollut hyvä suosio sinun isäis tykö rakastaaksensa heitä, ja on valinnut heidän siemenensä heidän jälkeensä, nimittäin teidät kaikista kansoista, niinkuin tänäpäpäpäpäpäkin on.	10:15 Cuitengin HERralle on ollut hywä suosio sinun Isäis tygö racastaxens heitä/ ja on walinnut heidän siemenens heidän jälkens/ nimittäin/ teidän caikist Canssoist/ nijncuin tänäpäpäpäpäpäkin on.
10:16 Ympärileikatkaa sentähden sydämenne älkääk olko enää niskureita.	16. Niin ympärileikatkaa teidän sydämenne esinahka, ja älkää enää niskurit olko!	10:16 Sentähden ymbärinsleicatcat nyt teidän sydämen esinahca/ ja älkät enämbi niscurit olco:
10:17 Sillä Herra, teidän Jumalanne, on jumalain Jumala ja herrain Herra, suuri, voimallinen ja peljättävä Jumala, joka ei katso henkilöön eikä ota lahjusta,	17. Sillä Herra teidän Jumalanne on kaikkein jumalain Jumala, voimallinen ja peljättävä, joka ei katso muotoa, eikä lahjoja ota,	10:17 Sillä HERra teidän Jumalan on caickein Jumalain Jumala/ ja caickein Herrain HERra/ suuri Jumala/ woimallinen/ ja peljättäpä/ joca ei cadzo yhdengän muodon jälkeen/ eikä yhdeldäkän lahjoja ota.
10:18 joka hankkii orvolle ja leskelle oikeuden ja joka rakastaa muukalaista ja antaa hänelle ruuan ja vaatteen.	18. Joka orvoille ja leskille oikeuden tekee, ja rakastaa muukalaisia, niin että hän heille leivän ja vaatteen antaa.	10:18 Joca orvoille ja leskille oikeuden teke/ ja racasta muucalaisia/ nijn että hän heille leiwän ja waatten anda.
10:19 Sentähden rakastakaa muukalaista, sillä te olette itse olleet muukalaisina Egyptin maassa.	19. Sentähden pitää teidänkin rakastaman muukalaista; sillä te myös olitte muukalaiset Egyptin maalla.	10:19 Sentähden pitä myös teidän racastaman muucalaisia: sillä te myös olitta muucalaiset Egyptin maalla.
10:20 Herraa, sinun Jumalaasi, pelkää, häntä palvele, hänessä riipu kiinni ja vannu hänen nimeensä.	20. Sinun pitää pelkäämän Herraa sinun Jumalaas, häntä pitää sinun palveleman, hänessä pitää sinun kiinni riippuman, ja hänen nimensä kautta vannoman.	10:20 Sinun pitä pelkämän HERra sinun Jumalatas/ händä pitä sinun palweleman/ hänes pitä sinun rippuman kijnni/ ja hänen nimens cautta wannoman.
10:21 Hän on sinun ylistyksesi, ja hän on sinun Jumalasi, joka on tehnyt sinulle ne suuret ja peljättävät teot, jotka sinun silmäsi ovat nähneet.	21. Hän on sinun ylistyses ja sinun Jumalas, joka sinulle teki suuria ja hirmuisia töitä, joita silmäs nähneet ovat.	10:21 Hän on sinun ylistykses ja sinun Jumalas/ joca sinun tykönäs teki hirmuisita töitä/ joita sinun silmäs nähnet owat.

10:22 Seitsemänkymmentä henkeä oli sinun isiesi joukkoa, kun he menivät Egyptiin, mutta nyt Herra, sinun Jumalasi, on tehnyt sinun lukusi paljoksi niinkuin taivaan tähdet."	22. Sinun isäs menivät alas Egyptiin seitsemänkymmenen sielun kanssa; mutta nyt Herra sinun Jumalasi on enentänyt sinun niinkuin taivaan tähdet.	10:22 Sinun Isäs menit Egyptijn seidzenkymmenen sielun cansa/ mutta nyt sinun HERras Jumalasi on enändänyt sinun/ nijncuin taiwan tähdet.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 "Rakasta siis Herraa, sinun Jumalaasi, ja noudata alati hänen määräyksiänsä, säädöksiänsä, oikeuksiansa ja käskyjänsä.	1. Niin rakasta nyt Herraa sinun Jumalaasi, ja pidä hänen lakinsa, säätönsä, oikeutensa ja käskynsä alinomaan.	11:1 Niin racasta nyt HERra sinun Jumalatas/ ja pidä hänen lakinsa/ säätöns/ oikeudensa ja käskyns/ nijncuwan cuin sinä elät.
11:2 Ja huomataksesi tänä päivänä, etten minä nyt puhu teidän lapsillenne, jotka eivät ole kokeneet eivätkä nähneet Herran, teidän Jumalanne, kuritusta, hänen suuruuttansa, väkevää kättänsä ja ojennettua käsivarttansa,	2. Ja tuntekaa te tänäpäivänä; sillä en minä teidän lastenne kanssa puhu, jotka ei tiedä, eikä ole nähneet Herran teidän Jumalanne kuritusta, hänen jalouttansa, voimallista kättänsä ja ojennettua käsivarttansa,	11:2 Ja tietkää te tänäpäivänä niittä joita teidän lapsen ei tietänet eikä nähnet ole/ nimittäin/ HERran teidän Jumalan curitust/ hänen jalouttansa/ woimallista kättäns/ ja ojettua käsiwarttansa.
11:3 eivät hänen tunnustekojoaan ja töitään, jotka hän teki Egyptissä faraolle, Egyptin kuninkaalle, ja koko hänen maalleen,	3. Ja hänen ihmeitänsä, ja tekojansa jotka hän teki Egyptiläisten seassa, Pharaolle Egyptin kuninkaalle, ja kaikelle hänen maakunnallensa,	11:3 Ja hänen ihmeitäns ja tecojansa/ cuin hän teki Egyptiläisten seas/ Pharaolle Egyptin Cuningalle/ ja caikelle hänen maacunnallensa.
11:4 eivätkä, mitä hän teki egyptiläisten sotajoukolle, heidän hevosillensa ja vaunuillensa, joiden päälle hän vyörytti Kaislameren vedet, kun he ajoivat teitä takaa, ja jotka Herra hukutti, niin ettei heitä enää ole,	4. Ja mitä hän teki Egyptiläisten sotaväelle, heidän hevosillensa ja vaunuillensa, kuin hän antoi Punaisen meren vedet juosta heidän päällensä, kuin he teitä ajoivat takaa, ja Herra hukutti heidät hamaan tähän päivään asti,	11:4 Ja mitä hän teki Egyptiläisten sotaväelle/ heidän hewoisillensa ja waunuillensa/ cosca hän punaisen meren wedet tuotti heidän päällensa/ cosca he teitä ajoit taca/ ja HERra hucutti heidän haman tähän päiwän asti.
11:5 eivätkä, mitä hän teki teille erämaassa, aina siihen saakka, kunnes te tulitte tähän paikkaan,	5. Ja mitä hän teille korvessa tehnyt on, siihenasti kuin te tähän paikkaan tulitte,	11:5 Ja mitä hän teille corwes tehnyt on/ sijhen asti cuin te tähän paikkaan tulitta.
11:6 eivätkä, mitä hän teki Daatanille ja Abiramille, Eliabin, Ruubenin pojan, pojille, kun maa avasi kitansa ja koko Israelin keskeltä nielaisi heidät ja heidän perheensä ja majansa ja kaiken, mitä heillä oli mukanaan;	6. Ja mitä hän teki Datanille ja Abiramille Eliabin Rubenin pojan pojille, koska maa avasi suunsa ja nieli heidät, ja heidän perheensä ja majansa; niin myös kaikki heidän tavaransa, joka oli heidän hallussansa koko Israelin keskellä;	11:6 Ja mitä hän teki Dathanille ja Abiramille Eliabin Rubenin pojan pojille/ cosca maa awais suunsa ja nieli heidän/ ja heidän perhensa ja majansa/ ja caicki heidän tawaransa/ cuin oli heidän hallussansa coca Israelin keskellä.

11:7 vaan minä puhun teille, jotka olette omin silmin nähneet kaikki Herran suuret teot, jotka hän on tehnyt.	7. Sillä teidän silmänne ovat nähneet kaikki ne suuret Herran teot, jotka hän tehnyt on.	11:7 Sillä teidän silmän owat nähnet ne suuret HERran tegot/ cuin hän tehnyt on.
11:8 Niin pitäkää kaikki käskyt, jotka minä tänä päivänä teille annan, että te tulisitte voimakkaiksi, menisitte ja ottaisitte omaksenne sen maan, jota nyt menette omaksenne ottamaan,	8. Sentähden pitäkää kaikki ne käskyt, jotka minä teille tänäpäpä käsken, että te vahvistuisitte tulemaan ja omistamaan sitä maata, jota te menette omistamaan.	11:8 Sentähden pitäkät caicki ne käskyt/ cuin minä teille tänäpäpä käsken/ että te wahwistuisitte/ tuleman ja omistaman sitä maata/ cuin te menette omistaman.
11:9 ja että te kauan eläisitte siinä maassa, jonka Herra teidän isillenne vannotulla valalla on luvannut antaa heille ja heidän jälkeläisillensä, maan, joka vuotaa maitoa ja mettä.	9. Että te kauvan siinä maassa eläisitte, jonka Herra sinun Jumalas vannoi teidän isillenne, heille antaaksensa ja heidän siemenellensä: sen maan, joka rieskaa ja hunajaa vuotaa.	11:9 Että te cauwan sijnä maasa eläisitte/ cuin HERra sinun Jumalas wannoi sinun Isilles/ heille andaxens ja heidän siemenellens/ sen maan/ josa riesca ja hunajata wuota.
11:10 Sillä se maa, jota sinä menet omaksesi ottamaan, ei ole niinkuin Egyptin maa, josta te olette lähteneet ja jota sinä, siemenesi siihen kylvettyäsi, jalalla polkien kastelit niinkuin vihannestarhaa.	10. Sillä se maa, johonkas menet omistamaan sitä, ei ole niinkuin Egyptin maa, josta te lähteneet olette; jossa sinä siemenes kylvit, ja kastoit sen jaloillas niinkuin kaalimaan.	11:10 Sillä se maa johongas menet omistaman sitä/ ei ole nijncuin Egyptin maa/ josta te lähtenet oletta/ josa sinä siemenes kylwit/ ja cannoit wettä nijncuin caalimaahan.
11:11 Vaan se maa, jota te menette omaksenne ottamaan, on maa, jossa on vuoria ja laaksoja ja joka juo vettä taivaan sateesta,	11. Vaan se maa, johonka te menette omistamaan sitä, on vuorinen ja laaksoinen maa, jonka sade taivaasta kastaa;	11:11 Waan se maa johonga te menettä omistaman sitä/ on wuorinen ja laxoinen maa/ jonga sade taiwast casta.
11:12 maa, josta Herra, sinun Jumalasi, pitää huolen ja jota Herran, sinun Jumalasi, silmät aina katsovat, vuoden alusta sen loppuun saakka.	12. Josta maasta Herra sinun Jumalas pitää vaarin; ja Herran sinun Jumalas silmät aina näkevät sen, vuoden alusta niin vuoden loppuun asti.	11:12 Josta maasta HERra sinun Jumalas pitä waarin/ ja sinun HERras Jumalas silmät aina näkewät sen/ wuoden algusta nijn wuoden loppuun.
11:13 Ja jos nyt tottelette minun käskyjäni, jotka minä tänä päivänä teille annan, niin että rakastatte Herraa, teidän Jumalaanne, ja palvelette häntä kaikesta sydämestänne ja kaikesta sielustanne,	13. Ja pitää tapahtuman, jos te hyvin kuuliaisit olette minun käskyilleni, jotka minä tänäpäpä teille käsken; niin että te rakastatte Herraa teidän Jumalaanne, ja palvelette häntä kaikesta teidän sydämestänne ja kaikesta sielustanne,	11:13 Jos te cuuliaiset oletta minun käskylleni/ cuin minä tänäpäpä teille käsken/ nijn että te racastatte HERra teidän Jumalatan/ ja palwelette händä caikest teidän sydämestän ja caikest sielustan.
11:14 niin minä annan teidän maallenne sateen ajallansa, syyssateen ja kevätsateen, ja sinä saat korjata viljasi ja viinisi ja öljysi.	14. Että minä annan teidän maallenne sateen ajallansa, varhain ja hiljain; että sinä korjaat jywäs, viinas ja öljys.	11:14 Nijn minä annan teidän maallen saten ajallans/ warhain ja hiljain/ että sinä corjat sinun jywäs/ wijnas ja öljys.

11:15 Ja minä annan sinun karjallesi ruohoa kedoillasi; ja sinä syöt ja tulet ravituksi.	15. Ja minä annan sinun karjalles ruohoa sinun kedoillas; että te syötte ja ravitaan.	11:15 Ja minä annan sinun carjalles ruoho sinun kedoillas/ että te syötte ja rawitan.
11:16 Varokaa, ettei teidän sydämenne antaudu vieteltäväksi, niin että poikkeatte pois ja palvelette muita jumalia ja niitä kumarratte;	16. Varokaat ettei teidän sydämenne vieteltäisi, niin että poikkeatte palvelemaan vieraita jumalia ja kumartamaan heitä.	11:16 Waan carttacet teidän/ ettei teidän sydämen wietelläis teisä/ nijn että te exytte palweleman wieraita jumalita/ ja cumartaman heitä.
11:17 muutoin Herran viha syttyy teitä kohtaan, ja hän sulkee taivaan, niin ettei tule sadetta eikä maa anna satoansa, ja te häviätte pian siitä hyvästä maasta, jonka Herra teille antaa.	17. Ja Herran viha julmistuis teidän päällenne, ja sulkis taivaan, ettei sadetta tulisi, ja maa ei antaisi hedelmäänsä: ja te kiiruusti hukkuisitte siitä hyvästä maasta, jonka Herra on teille antanut.	11:17 Ja HERran wiha julmistuis teidän päällen/ ja sulkis taiwan/ ettei sadetta tulis/ ja maa ei andais hedelmätäns/ ja te kijrust hukkuisitte/ sijtä hywästä maasta cuin HERra on teille andanut.
11:18 Painakaa siis nämä minun sanani sydämeenne ja mieleenne ja sitokaa ne merkiksi käteenne, ja ne olkoot muistolauseena otsallanne;	18. Niin pankaat nyt nämät minun sanani teidän sydämeenne, ja teidän mieleenne, ja sitokaat niitä merkiksi teidän käsiinne, että ne olisivat muistoksi teidän silmäinne edessä,	11:18 NIin pangat nyt nämät sanat teidän sydämijn/ ja teidän sieluin/ ja sitocat heitä merkixi teidän käsijn/ että he olisit muistoxi teidän silmäin edes.
11:19 ja opettakaa ne lapsillenne, niin että puhut niistä kotona istuessasi ja tietä käydessäsi, maata pannessasi ja ylös noustessasi.	19. Ja opettakaat niitä teidän lapsillenne, niin että sinä puhut niistä, huoneessa istuissas, tiellä käydessäs, levätä pannessas ja noustessas.	11:19 Ja opettacet nijtä teidän lapsillen/ nijn että sinä puhut nijstä huones istuissas/ tiellä käydesäs/ lewätä pannesas/ ja nostesas.
11:20 Ja kirjoita ne talosi pihtipieliin ja portteihisi,	20. Ja kirjoita ne sinun huonees pihtipieliin, ja sinun portteihis.	11:20 Ja kirjoita ne sinun huones pihtipieleen/ ja sinun porttijs.
11:21 että te ja teidän lapsenne kauan eläisitte siinä maassa, jonka Herra teidän isillenne vannotulla valalla lupasi antaa heille, niin kauan kuin taivas maan yli kaareutuu.	21. Että sinä ja sinun lapses kauvan eläisitte maan päällä, jonka Herra teidän isillenne vannoi antaaksensa heille, niinkauvan kuin päivät taivaasta maan päällä ovat.	11:21 Että sinä ja sinun lapses cauwan eläisit maan päällä/ cuin HERra teidän Isillen wannoi andaxens heille/ nijncauwan cuin päiwät taiwast maan päälle owat.
11:22 Sillä jos te pidätte kaikki nämä käskyt, jotka minä teille annan, ja seuraatte niitä, niin että rakastatte Herraa, teidän Jumalaanne, ja aina vaellatte hänen teitensä ja riiputte hänessä kiinni,	22. Sillä te kaikki nämät käskyt pidätte, jotka minä teille käsken, että te sen jälkeen teette; niin että te rakastatte Herraa teidän Jumalaanne, ja vaellatte kaikissa hänen teissänsä, ja riiputte hänessä kiinni;	11:22 Sillä jos te caicki nämät käskyt pidätte/ cuin minä teille käsken/ että te senjälken teette/ nijn että te racastatte HERra teidän Jumalatan/ ja waellatte caikis hänen teisäns/ ja riputta hänes kijnni.

11:23 niin Herra karkoittaa kaikki nämä kansat teidän tieltänne, ja te laskette valtanne alle kansoja, jotka ovat teitä suuremmat ja väkevämmät.	23. Niin Herra ajaa kaikki nämät kansat pois teidän kasvoinne edestä; niin että te omistatte suuremmat ja voimallisemmat kansat, kuin te olette.	11:23 Nijn HERra aja caicki nämät Canssat pois teidän caswon edest/ nijn että te omistatte suuremmat ja voimallisemmat Canssat/ cuin te oletta.
11:24 Mihin paikkaan te jalkanne astutte, se on oleva teidän. Erämaasta ja Libanonista, virrasta, Eufrat-virrasta, aina Länsimereen saakka on teidän alueenne ulottuva.	24. Kaikki paikat, mihin teidän jalkanne astuu, pitää teidän oleman: korvesta ja Libanonista ja Phrathin virrasta, äärimäiseen mereen asti, pitää teidän rajanne oleman.	11:24 Caicki paicat cuin teidän jalcan astu/ pitä teidän oleman/ corwesta ja Libanonin wuoresta/ ja Phrathin wirrasta ärimmäisen meren asti/ on sinun rajas.
11:25 Ei kukaan kestä teidän edessänne. Kahuun ja peljästykseen teidän edessänne on Herra saattava koko sen maan, johon te astutte, niinkuin hän on teille puhunut.	25. Ei yksikään voi olla teitä vastaan: teidän pelkonne ja vavistuksenne antaa Herra tulla kaikkein niiden maiden päälle, kussa te vaellatte; niinkuin hän teille on sanonut.	11:25 Ei yxikän woi olla teitä wastan/ teidän pelcon ja wapistuxen anda HERra tulla caickein nijden maiden päälle/ cusa te waellatte/ nijncuin hän teille on sanonut.
11:26 Katso, minä asetan tänä päivänä teidän eteenne siunauksen ja kirouksen:	26. Katso, minä asetan tänäpäpä teidän eteenne, sekä siunauksen että kirouksen.	11:26 CAdzo/ minä asetan tänäpäpä teidän eteen/ sekä siunauxen että kirouxen.
11:27 siunauksen, jos te tottelette Herran, teidän Jumalanne, käskyjä, jotka minä tänä päivänä teille annan,	27. Siunauksen, jos te kuuliaisit olette Herran teidän Jumalanne käskylle, jonka minä tänäpäpä teille käsken.	11:27 Siunauxen/ jos te cuuliaisit oletta HERran teidän Jumalan käskylle/ cuin minä tänäpäpä teille käsken.
11:28 mutta kirouksen, jos te ette tottele Herran, teidän Jumalanne, käskyjä, vaan poikkeatte siltä tieltä, jota minä tänä päivänä käsken teidän vaeltaa, ja seuraatte muita jumalia, joita te ette tunne.	28. Kirouksen, jos ette tottele Herran teidän Jumalanne käskyjä, ja poikkeatte siitä tiestä, jonka minä teille tänäpäpä käsken; niin että te vaellatte muiden jumalain jälkeen, joita ette tunne.	11:28 Kirouxen/ jos et te cuule HERran teidän Jumalan käskyjä/ ja exytte sijtä tiestä/ cuin minä teille tänäpäpä käsken/ nijn että te waellatte muiden jumalain jälken/ joita et te tunne.
11:29 Ja kun Herra, sinun Jumalasi, on vienyt sinut siihen maahan, jota sinä nyt menet omaksesi ottamaan, niin tee Garissimin wuoresta siunauksen paikka ja Eebalin wuoresta kirouksen paikka."	29. Koska Herra sinun Jumalas johdattaa sinun siihen maahan, johonkas tulet omistamaan sitä; niin anna siunaus sanottaa Grisimin wuorella, ja kirous Eebalin wuorella.	11:29 Cosca HERra sinun Jumalas johdatta sinun sijhen maahan/ johongas tulet omistaman sitä/ nijn anna siunaus Grisimin wuorella/ ja kirous Eebalin wuorella.
11:30 Ne ovat toisella puolella Jordanin, länteen päin auringonlaskun tiestä, kanaanilaisten maassa, niiden, jotka asuvat Aromaassa, vastapäätä Gilgalia, Mooren tammiston luona.	30. Eikö he ole tuolla puolella Jordania tien perällä, auringon laskemiseen päin Kanaanealaisten maalla, jotka asuvat lakeudella, Gilgalin kohdalla, Moren tammiston tykönä?	11:30 Jotca sillä puolen Jordanin owat/ tiellä länden päin Cananerein maalla/ cuin asuwat sillä lakiolla maalla Gilgalis/ Moren lakeuden tykönä.

11:31 "Sillä te kuljette Jordanin yli ja menette ottamaan omaksenne sen maan, jonka Herra, teidän Jumalanne, teille antaa. Kun sitten olette ottaneet sen omaksenne ja asettuneet siihen,	31. Sillä teidän pitää menemän Jordanin yli, tuleman ja omistaman maan, jonka Herra teidän Jumalanne teille antaa, sen omistaaksenne, ja asuaksenne siinä.	11:31 Sillä sinun pitää menemän Jordanin ylidze/ tuleman ja omistaman maan/ cuin HERra teidän Jumalan teille andanut on/ omistaxen ja asuaxen sijnä.
11:32 niin noudattakaa tarkoin kaikkia niitä käskyjä ja oikeuksia, jotka minä tänä päivänä teille annan."	32. Niin pitäkää ja tehkää kaikki ne säädyt ja oikeudet, jotka minä tänäpäni panen teidän eteenne.	11:32 Nijn pitäkät sijs nyt ja tehkät caickein käskyin ja oikeutten jälken/ cuin minä tänäpäni panen teidän eteen.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 "Nämä ovat ne käskyt ja oikeudet, joita teidän on tarkoin noudatettava siinä maassa, jonka Herra, sinun isiesi Jumala, sinulle antaa, että ottaisit sen omaksesi - noudatettava niin kauan kuin elätte maan päällä.	1. Nämät ovat säädyt ja oikeudet, joita teidän pitämään pitää, että te niiden jälkeen tekisitte, sillä maalla, jonka Herra sinun isäis Jumala antoi sinulle omistaakses; niinkauvan kuin te maan päällä elätte.	12:1 Nämät owat ne käskyt ja oikeudet/ joita teidän pitämän pitä/ että te sen jälken tekisitte sillä maalla/ jonga HERra sinun Isäis Jumala andoi sinulle omistaxes/ nijncauwan cuin te maan päällä elätte.
12:2 Hävittäkää perin pohjin kaikki ne paikat, missä karkoittamanne kansat ovat jumaliansa palvelleet, korkeilla vuorilla, kukkuloilla tai viheriäin puiden alla.	2. Teidän pitää peräti hävittämän kaikki ne paikat, joissa pakanat, jotka te omistatte, jumaliansa palvelleet ovat; joko se olis korkeilla vuorilla, taikka mäillä, eli kaikkein viheriäisten puiden alla.	12:2 HÄwittäkät caicki ne paicat (jotca te omistatte) joisa pacanat heidän jumalitans palwellet owat/ joco se olis corkiain wuortein cuckuloilla/ taicka mäjillä/ eli caickein wiherjäisten puitten alla.
12:3 Kukistakaa heidän alttarinsa, murskatkaa heidän patsaansa, polttakaa tulesa heidän asera-karsikkonsa ja hakatkaa maahan heidän jumaliensa kuvat, ja hävittäkää heidän nimensä niistä paikoista.	3. Ja kukistakaat heiden alttarinsa, ja särkekää heidän patsaansa, heidän metsistönsä tulella polttakaat, ja heidän epäjumalansa kuvat rikki hakatkaat; ja hukuttakaat heidän nimensä siitä paikasta.	12:3 Ja cukistacat heidän Altarins ja särkekät heidän padzans/ heidän medzistöns tulella polttacat/ ja heidän epäjumalans cuwat heittäkät pois/ ja hucuttacat heidän nimens sijtä paicasta.
12:4 Palvellessanne Herraa, teidän Jumalanne, älkää tehkö niinkuin he,	4. Ei teidän pidä niin tekemän Herralle teidän Jumalallenne:	12:4 EI teidän pidä nijn tekemän HERralle teidän Jumalallen/
12:5 vaan se paikka, jonka Herra, teidän Jumalanne, valitsee teidän sukukuntienne alueelta ja johon hän asettaa nimensä asuaksensa siellä, se etsikää, ja mene sinne.	5. Vaan siinä paikassa, minkä Herra teidän Jumalanne valitsee kaikista teidän sukukunnistanne, asettaaksensa siihen nimensä: siinä missä hän asuu, pitää teidän etsimän häntä ja sinne pitää sinun tuleman.	12:5 Waan sijnä paicas cuin HERra teidän Jumalan walidze caikista teidän sucucunnistan/ että hän sijnä anda asua hänen nimens/ sijnä teidän pitä kysymän ja sinne tuleman.

<p>12:6 Ja sinne viekää polttouhrinne ja teurasuhrinne, kymmenyksenne, kätenne anti, lupausuhrinne ja vapaaehtoiset uhrinne sekä raavaittenne ja lampaittenne esikoiset.</p>	<p>6. Ja siellä pitää teidän uhraaman polttouhrinne, ja muut uhrinne, ja kymmenyksenne, ja kätenne ylennysuhrin; ja lupauksenne, ja vapaaehtoiset uhrinne, niin myös esikoiset karjastanne ja lampaistanne.</p>	<p>12:6 Ja siellä pitä teidän uhraman teidän polttouhrin/ ja teidän muut uhrin/ ja teidän kymmenexen/ ja teidän käten ylönnyshurit/ ja teidän lupauxen/ ja teidän wapaehdoiset uhrin/ niijn myös esicoiset teidän carjastan ja lambaistan.</p>
<p>12:7 Ja siellä syökää Herran, teidän Jumalanne, edessä, ja iloitkaa perheinenne kaikesta, mitä kätenne on hankkinut, millä Herra, sinun Jumalasi, on sinua siunannut.</p>	<p>7. Ja siellä teidän pitää syömän Herran teidän Jumalanne edessä, ja iloitseman kaikissa, mitä te ja teidän huoneenne kannatte edes, joilla Herra sinun Jumalas sinun on siunannut.</p>	<p>12:7 Ja siellä teidän pitä syömän HERran teidän Jumalan edes/ ja iloidzeman caikisa nijsä cuin te ja teidän huonen cannatte edes/ joilla HERra sinun Jumalas sinun on siunannut.</p>
<p>12:8 Älkää tehkö, niinkuin me tässä tänä päivänä teemme, jokainen sitä, mikä hänen omasta mielestään on oikein,</p>	<p>8. Ei teidän pidä tekemän kaikkein niiden jälkeen, kuin me tässä tänäpäpä teemme, jokainen niinkuin hänelle itse näkyis oikiaksi.</p>	<p>12:8 EI teidän pidä mitän nijstä tekemän/ cuin me täsä tänäpäpä teemme/ jocainen cuin hänelle idze näkyis oikiaksi.</p>
<p>12:9 sillä te ette vielä ole päässeet lepoon ettekä siihen perintömaahan, jonka Herra, sinun Jumalasi, on sinulle antava.</p>	<p>9. Sillä ette vielä ole tähänasti tulleet lepoon ja perimyksen, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa.</p>	<p>12:9 Sillä et te wielä ole tähänasti tullet lepoon ja perimyxeen/ jonga HERra sinun Jumalas sinulle andawa on.</p>
<p>12:10 Mutta kun olette menneet Jordanin yli ja asettuneet siihen maahan, jonka Herra, teidän Jumalanne, jakaa teille perinnöksi, ja kun hän on suonut teidän päästä rauhaan kaikista vihollisistanne joka taholta, niin että asutte turvassa,</p>	<p>10. Vaan teidän pitää menemän Jordanin yli, ja asuman siinä maassa, jonka Herra teidän Jumalanne antaa teidän periä: ja hän antaa teille levon kaikilta vihamiehiltänne ympäriltänne, teidän pitää myös turvallisesti asuman.</p>	<p>12:10 Waan teidän pitä menemän Jordanin ylidze/ ja asuman nijsä maisa/ jotca HERra teidän Jumalan teille perimyxexi jacawa on/ ja hän anda teille lewon/ caickein teidän wihamiesten edes teidän ymbärillän/ teidän pitä myös pelkämätä asuman.</p>
<p>12:11 silloin viekää siihen paikkaan, jonka Herra, teidän Jumalanne, valitsee nimensä asuinsijaksi, kaikki, mitä minä käsken teidän viedä: polttouhrinne ja teurasuhrinne, kymmenyksenne, kätenne anti, niin myös kaikki parhaat lupausuhrinne, jotka te lupaatte Herralle.</p>	<p>11. Ja siinä pitää oleman se paikka, jonka Herra sinun Jumalas valitsee, että hänen nimensä siinä asuis; sinne pitää teidän viemän kaikki ne mitkä minä teille käsken: polttouhrinne, ja muut uhrinne, kymmenyksenne, kätenne ylennysuhrin, ja kaikki vapaat lupauksenne, jotka te Herralle lupaatte.</p>	<p>12:11 Cosca HERra sinun Jumalas walidze paican/ että hänen nimens sijnä asuis/ sinne pitä teidän wiemän caicki ne cuin minä teille käsken/ teidän polttouhrin ja teidän muut uhrin/ teidän kymmenexen/ teidän käten ylönnyshurit/ ja caicki teidän wapat lupauxen/ jotca te HERralle lupatte.</p>

<p>12:12 Ja iloitkaa Herran, teidän Jumalanne, edessä, sekä te että teidän poikanne ja tyttärenne, palvelijanne ja palvelijattarenne, ja leeviläiset, jotka asuvat teidän porttienne sisäpuolella, sillä heillä ei ole osuutta eikä perintöosaa teidän rinnallanne.</p>	<p>12. Ja teidän pitää iloitseman Herran teidän Jumalanne edessä, sekä te että poikanne, ja tyttärenne, palvelijan ja piikanne; ja myös Leviläiset, jotka teidän porteissanne ovat: sillä ei heillä ole osaa eli perimystä teidän kanssanne.</p>	<p>12:12 Ja teidän pitä iloidzeman HERran teidän Jumalan edes/ sekä te että teidän poican/ teidän tyttären/ teidän palwelian ja pijcan/ ja myös Lewitat jotca teidän porteisan owat/ sillä ei heillä ole osa eli perimystä teidän cansan.</p>
<p>12:13 Varo, ettet uhraa polttouhrejasi missä mieleisessäsi paikassa hyvänsä.</p>	<p>13. Karta uhraamasta polttouhrias joka paikassa, minkäs näet:</p>	<p>12:13 CARTa sinuas ettes uhra sinun polttouhrias caikis paicois cuin sinä näet/</p>
<p>12:14 Vaan siinä paikassa, jonka Herra valitsee jonkun sinun sukukuntasi alueelta, siinä uhraa polttouhrisi ja tee kaikki, mitä minä käsken sinun tehdä.</p>	<p>14. Vaan siinä paikassa, jonka Herra valitsee jossakussa sinun sukukunnassas, siellä pitää sinun polttouhris uhraaman; ja tekemän kaikki, mitä minä sinulle käsken.</p>	<p>12:14 Waan sijnä paicas/ jonga HERra walidze josacusa sinun sucucunnasas/ siellä pitä sinun polttouhris uhraman/ ja tekemän caicki mitä minä sinun käsken.</p>
<p>12:15 Kuitenkin saat kaikkialla porttiesi sisäpuolella teurastaa mielinmäärin ja syödä lihaa, sen mukaan kuin Herra, sinun Jumalasi, sinulle siunaa. Sekä saastainen että puhdas saakoon syödä sitä, niinkuin syödään gasellia tai peuraa.</p>	<p>15. Kuitenkin teurasta ja syö lihaa kaiken sinun sielus himon jälkeen, Herran sinun Jumalas siunauksen jälkeen, jonka hän sinulle on antanut, kaikissa sinun porteissas: sekä saastainen että puhdas siitä syökään, niinkuin metsävuohen ja peuran lihaa.</p>	<p>12:15 Cuitengin teurasta ja syö liha caikis sinun porteisas/ caiken sinun sielus himon jälken/ HERran sinun Jumalas siunauxen jälken/ jonga hän sinun on andanut/ sekä puhdas että saastainen sijtä syökän/ nijncuin medzävuohen eli peuran.</p>
<p>12:16 Vain verta älkää syökö, vuodattakaa se maahan niinkuin vesi.</p>	<p>16. Mutta ei teidän pidä verta syömän; vaan kaataman sen maahan niinkuin veden.</p>	<p>12:16 Mutta ei teidän pidä werta syömän/ waan caataman maahan nijncuin weden.</p>
<p>12:17 Sinä et saa omien porttiesi sisäpuolella syödä jyviesi, viinisi ja öljysi kymmenyksiä etkä myöskään raavaittesi ja lampaaitesi esikoisia etkä mitään lupaamaasi lupausuhria tai vapaaehtoisia uhreja tai kätesi antia,</p>	<p>17. Et sinä saa suinkaan syödä porteissas jyväis, viinas, ja öljys kymmenyksiä, eikä myös esikoisia karjastas ja lampaistas; taikka yhtäkään lupausuhria, jonka sinä luvannut olet, taikka sinun vapaan ehtos uhria, eli kättes ylennysuhria;</p>	<p>12:17 Waan älä syö sinun portisas sinun jywäis kymmenexiä/ sinun wijnas/ ja sinun öljyäs/ eikä myös esicoisia sinun carjastas ja lambaistas/ taicka yhdestäkän sinun lupauxestas cuin sinä luwannut olet/ taicka sinun wapan ehdos uhrista/ eli sinun kättes ylönnyshrista/</p>
<p>12:18 vaan syö niitä Herran, sinun Jumalasi, edessä siinä paikassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee, sekä sinä että sinun poikasi ja tyttäresi, sinun palvelijasi ja palvelijattaresi ja leeviläinen, joka asuu sinun porttiesi sisäpuolella; ja iloitse näin Herran, sinun Jumalasi, edessä kaikesta, mitä kätesi on hankkinut.</p>	<p>18. Vaan Herran sinun Jumalas edessä, pitää sinun niitä syömän siinä paikassa, jonka Herra sinun Jumalas valitsee, sinä ja poikas, ja tyttäres, ja palvelias ja piikas, ja Leviläinen joka sinun porteissas on, ja iloitse Herran sinun Jumalas edessä kaikissa, mitä sinun kätes suo.</p>	<p>12:18 Waan HERran sinun Jumalas edes pitä sinun nijtä syömän/ sijnä paicas jonga HERra sinun Jumalas sinulle walidze/ sinä ja sinun poicas/ sinun tyttäres ja sinun palwelias ja pijcas/ ja Lewitas joca sinun portisas on/ ja iloidze HERran sinun Jumalas edes/ caikis mitä sinun kätes tuo.</p>

12:19 Varo, ettet jätä osattomaksi leeviläistä, niin kauan kuin sinä elät maassasi.	19. Ja ota vaari, ettes hyljää Leviläistä, niin kauan kuin sinä elät maan päällä,	12:19 Ja ota waari/ ettes hyljä Lewitait/ nijncawwan cuins elät maan päällä.
12:20 Kun Herra, sinun Jumalasi, on laajentanut sinun alueesi, niinkuin hän on sinulle luvannut, ja sinä ajattelet: 'Minä tahdon syödä lihaa' - koska haluat syödä lihaa - niin syö lihaa mielinmäärin.	20. Kuin Herra sinun Jumalas, levittää sinun maas rajat, niinkuin hän sanoi sinulle, ja sinä sanot: minä syön lihaa: että sinun sielus himoitsee lihaa syödä; niin syö lihaa kaiken sinun sielus himon jälkeen.	12:20 COsca HERra sinun Jumalas lewittä sinun maas rajat/ nijncuin hän sanoi sinulle/ ja sinä sanot: minä syön liha/ että sinun sielus himoidze liha syödä/ nijn syö liha caiken sinun sielus himon jälkeen.
12:21 Jos se paikka, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee asettaakseen siihen nimensä, on liian kaukana sinusta, niin teurasta, niinkuin minä olen sinua käsenyt, raavaitasi ja lampaitasi, joita Herra on sinulle antanut, ja syö niitä porttiesi sisäpuolella mielinmäärin.	21. Jos se sia sinusta kaukana on, jonka Herra sinun Jumalas valitsi, että hän siellä antaa nimensä asua, niin teurasta karjastas ja lampaistas, jotka Herra sinulle antanut on, niinkuin minä sinulle käskin, ja syö porteissas kaiken sinun sielus himon jälkeen.	12:21 Jos se sia caucan on/ jonga HERra sinun Jumalas walidzi/ että hän siellä anda nimens asua/ nijn teurasta sinun carjastas ja lampaistas/ jotca HERra sinulle andanut on/ senjälken cuin minä sinulle käskin/ ja syö sinun portisas caiken sinun sielus himon jälkeen.
12:22 Mutta syö niitä, niinkuin syödään gasellia ja peuraa; niinhyvin saastainen kuin puhdas saakoon syödä niitä.	22. Kaiketikin niinkuin metsävuohi ja peura syödään, niin pitää sinun sen syömän: sekä saastainen että puhdas siitä syökään.	12:22 Nijncuin medzäwuohi ja peura syödän/ sekä puhtat että saastaiset ynnä syökän.
12:23 Ole vain luja siinä, ettet syö verta; sillä veri on sielu, ja sielua sinun ei pidä syömän lihan kanssa	23. Vaan ainoasti kavahda, ettes verta syö; sillä veri on henki, sentähden ei sinun pidä syömän henkeä lihan kanssa.	12:23 Waan ainoastans cawata ettes werta syö: sillä weri on hengi/ sentähden ei sinun pidä syömän henge lihan cansa.
12:24 Älä syö sitä; vuodata se maahan niinkuin vesi.	24. Ei sinun pidä sitä syömän, mutta kaataman maahan niinkuin veden.	12:24 Ei sinun pidä sitä syömän/ mutta caataman maahan nijncuin weden/ sentähden ei pidä sinun syömän sitä.
12:25 Älä syö sitä, että menestyisit, sinä ja sinun lapsesi sinun jälkeesi, kun teet, mikä oikeata on Herran silmissä.	25. Ei pidä sinun syömän sitä, että menestyisit, ja sinun lapses sinun jälkees, että oikein tehnyt olet Herran edessä.	12:25 Ettäs menestyisit/ ja sinun lapses sinun jälkes/ että oikein tehnyt olet HERran edes.
12:26 Mutta pyhät lahjasi, jotka sinä tuot, sekä lupausuhri, ota ja vie siihen paikkaan, jonka Herra on valinnut.	26. Mutta jos sinä pyhität jotain joka sinun omas on, taikka teet lupauksen, niin sinun pitää sen viemän, ja sinun pitää tuleman siihen siaan, jonka Herra valinnut on,	12:26 Mutta cosca sinä pyhität jotain cuin sinun omas on/ taicka teet lupauxen/ nijn sinun pitä ottaman ja wiemän siihen siaan/ jonga HERra walinnut on.

12:27 Ja uhraa polttouhrisi, sekä liha että veri, Herran, sinun Jumalasi, alttarilla. Teurasuhreistasi vuodatettakoon veri Herran, sinun Jumalasi, alttarille, mutta lihan sinä saat syödä.	27. Ja tee siellä lihasta ja verestä polttouhris, Herran sinun Jumalasi alttarilla; mutta uhris veri kaada Herran sinun Jumalasi alttarille, ja syö liha.	12:27 Ja tee siellä lihasta ja verestä sinun polttouhris/ HERran sinun Jumalasi Altarilla: mutta sinun uhris veri kaada HERran sinun Jumalasi Altarille/ ja syö liha.
12:28 Nouda ja tottele kaikkia näitä sanoja, jotka minä sinulle annan, että menestyisit, sinä ja sinun lapsesi sinun jälkeesi, ikuisesti, kun teet sitä, mikä on hyvää ja oikeata Herran, sinun Jumalasi, silmissä.	28. Ota vaari, ja kuule kaikki nämät sanat, jotka minä käsken sinulle, että menestyisit, ja sinun lapsesi sinun jälkeesi ijankaikkisesti, että olet oikein ja kelvollisesti Herran sinun Jumalasi edessä tehnyt.	12:28 Ota vaari/ ja kuule kaikki nämät sanat/ kuin minä käsken sinun/ että menestyisit/ ja sinun lapsesi sinun jälkeesi ijankaikkisesti/ että olet oikein ja kelvollisesti HERran sinun Jumalasi edessä tehnyt.
12:29 Kun Herra, sinun Jumalasi, on hävittänyt ne kansat, joita sinä menet karkoittamaan tieltäsi, ja kun olet karkoittanut heidät ja asettanut heidän maahansa,	29. Kuin Herra sinun Jumalasi hävittää pakanat edestäsi, kuhunka sinä tulet heitä omistamaan, ja olet heitä omistanut ja asut heidän maallansa,	12:29 COSCA HERra sinun Jumalasi hävittää pakanat sinun edestäsi/ kuhunka sinä tulet heitä omistamaan. Ja cosca sinä olet heitä omistanut ja asut heidän maallansa/
12:30 niin varo, sittenkuin he ovat hävitetyt sinun tieltäsi, ettet kietoudu heidän pauloihinsa, heitä seuraamaan, ja ettet etsi heidän jumaliansa ja kysy: 'Miten oli näiden kansojen tapana palvella jumaliansa, että minäkin tekisin niin?'	30. Niin ota vaari, ettes heidän perässänsä paulaan lankee, sittekuin he ovat hukutetut sinun edestäsi, ja ettes etsisi heidän jumaliansa, sanoen: niinkuin tämäkin kansa on palvellut epäjumaliansa, niin tahdon myös minä tehdä.	12:30 Nijn ota vaari/ ettes heidän cansans paulaan lange/ sijttecuin he ovat hucutetut sinun edestäsi/ ja ettes edzis heidän jumaliansa/ sanoden: nijncuin tämäkin Canssa on palvellut heidän epäjumaliansa/ nijn tahdon myös minä tehdä.
12:31 Älä tee niin Herraa, sinun Jumalasi, kohtaan, sillä kaikkea, mikä on Herralle kauhistus ja mitä hän vihaa, he ovat tehneet palvellessaan jumaliansa: omia poikiansakin ja tyttäriänsä he ovat jumalillensa polttaneet.	31. Ei sinun pidä niin tekemän Herralle sinun Jumalalles; sillä he ovat tehneet jumalillensa kaikkea niitä, mitä Herralle kauhistus on, jota hän vihaa; sillä he ovat poikiansakin ja tyttärensä tulella polttaneet jumalillensa.	12:31 Ei sinun pidä nijn tekemän HERralle sinun Jumalalles: sillä he ovat tehneet heidän jumalillensa caickia nijtä kuin HERralle cauhistus on/ ja kuin hän wiha: sillä he ovat myös heidän poicans ja tyttärensä tulella polttaneet heidän jumalillensa.
12:32 Kaikkea, mitä minä käsken, noudattakaa tarkoin. Älkää siihen mitään lisätkö älkääkään siitä mitään ottako pois."	32. Kaikki mitä minä käsken teille, pitää teidän pitämän, tehdäksenne sen jälkeen: ei teidän pidä siihen mitään lisäämään, eikä myös siitä mitään vähentämään.	12:32 Caicki kuin minä käsken teille pitää teidän pitämän tehdäksenne sen jälkeen: ei teidän pidä sijhen mitään lisäämään/ eikä myös sijtä mitään vähentämään.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu

13:1 "Jos teidän keskuuteenne ilmestyy profeetta tai unennäkijä ja lupaa sinulle jonkun tunnusteon tai ihmeen,	1. Jos propheta eli unennäkiä nousee teidän seassanne, ja antaa teille merkin eli ihmeen,	13:1 JOs Propheta eli unennäkiä nouse teidän seasan/ ja anda teille merkin eli ihmien.
13:2 ja jos sitten todellakin tapahtuu se tunnusteko tai ihme, josta hän puhui sinulle sanoen: 'Lähtekäämme seuraamaan muita jumalia, joita te ette tunne, ja palvelkaamme niitä',	2. Ja se merkki eli ihme tapahtuu niin, josta hän puhui sinulle, sanoen: käykäämme ja noudattakaamme vieraita jumalia, joita et sinä tunne, ja palvelkaamme heitä;	13:2 Ja se mercki eli ihme tapahtu nijn/ josta hän puhui sinulle/ sanoden: käykäm ja noudattacam wieraita jumalita/ joita et te tunne/ ja palwelcam heitä.
13:3 niin älä kuuntele sen profeetan puhetta tai sitä unennäkijää, sillä Herra, teidän Jumalanne, ainoastaan koettelee teitä tietääksensä, rakastatteko Herraa, teidän Jumalaanne, kaikesta sydämestänne ja kaikesta sielustanne.	3. Niin ei sinun pidä kuuleman sen prophetan eli unennäkiän sanoja, sillä Herra teidän Jumalanne koettelee teitä, tietääksensä, rakastatteko Herraa teidän Jumalaanne kaikesta sydämestänne ja kaikesta sielustanne.	13:3 Nijn ei sinun pidä cuuleman sen Prophetan eli unennäkiän sanoja: sillä HERra teidän Jumalan coettele teitä/ tietäxens jos te caikesta teidän sydämestän ja caikesta teidän sielustan racastatte händä.
13:4 Seuratkaa Herraa, teidän Jumalaanne, häntä peljätäkää ja pitäkää hänen käskynsä, häntä kuulkaa, häntä palvelkaa ja hänessä kiinni riippukaa.	4. Herraa, teidän Jumalaanne pitää teidän noudattaman ja häntä pelkäämän, ja hänen käskynsä pitämän ja hänen ääntänsä kuuleman, häntä palveleman ja hänessä kiinni riippuman.	13:4 Sillä HERra teidän Jumalatan pitä teidän noudattaman/ ja händä pelkämän/ ja hänen käskyns pitämän/ ja hänen ändäns cuuleman/ händä palweleman ja hänes rippuman kijnni.
13:5 Mutta se profeetta tai unennäkijä surmattakoon, sillä hän on julistanut luopumusta Herrasta, teidän Jumalastanne, joka vei teidät pois Egyptin maasta ja vapahti sinut orjuuden pesästä, ja on tahtonut vietellä sinut siltä tieltä, jota Herra, sinun Jumalasi, käski sinun vaeltaa. Poista paha keskuudestasi.	5. Vaan sen prophetan eli unennäkiän pitää kuoleman; sillä se opetti teitä luopumaan Herrasta teidän Jumalastanne, joka teidät Egyptin maalta johdatti ulos ja sinun orjuuden huoneesta pelasti, ja se vietteli sinun siltä tieltä, jota Herra sinun Jumalas käski sinun käymään: ja sinun pitää eroittaman pois pahan seastas.	13:5 Waan sen Prophetan eli unennäkiän pitä cuoleman: sillä hän opetti teitä luopuman HERrasta teidän Jumalastan (joca teidän Egyptin maalda johdatti/ ja sinun orjuden huonesta pelasti) ja wietteli sinun sildä tiellä/ jota HERra sinun Jumalas käski sinun käymän/ että eroitaisit pahan seastas.
13:6 Jos sinun veljesi, sinun äitisi poika, tai sinun poikasi tai tyttäresi tai vaimo, joka on sylissäsi, tai ystäväsi, joka on sinulle kuin oma sielusi, salaa houkuttelisi sinua ja sanoisi: 'Käykäämme palvelemaan muita jumalia', joita et sinä tunne eivätkä sinun isäsi tunteneet -	6. Jos veljes, äitis poika, eli sinun poikas, eli tyttäres, eli emäntäs, joka sinun sylissä on, eli ystävä, joka on kuin oma sydämes, viettelis sinua salaa, ja sanois: käykäämme ja palvelkaamme muita jumalia, joita et sinä tunne eikä sinun isäskään,	13:6 JOs sinun weljes sinun äitis poica/ eli sinun poicas/ eli tyttäres/ eli emändäs/ joca sinun sylisäs on/ eli sinun ystäwäs/ joca on cuin oma sydämes/ neuwois sinua sala/ ja sanois: käykäm ja palwelcam muita jumalita (joita et sinä tunne eikä sinun Isäskän)
13:7 niiden kansojen jumalia, jotka asuvat teidän ympärillänne, lähellä sinua tai kaukana sinusta, maan äärestä toiseen -	7. Kansain jumalia teidän ympäristöllänne, joko he läsnä eli kaukana ovat, yhdestä maan äärestä niin toiseen;	13:7 Cuin owat: caickinaisten Canssain jumalita teidän ymbäristöllän/ joco he läsnä eli caucana owat/ yhdestä maan ärestä nijn toiseen.

13:8 niin älä noudata hänen mieltään äläkä kuule häntä; älä sääli äläkä armahda häntä äläkä salaa hänen rikostansa,	8. Niin älä siihen mielisty, älä myös ole hänelle kuuliainen, ja ei sinun silmäs pidä säästämän häntä: ei ensinkään pidä sinun armaitseman eli salaaman häntä.	13:8 Nijn älä sijhen mielisty/ älä myös ole hänelle cuuliainen/ ja ei sinun pidä säästämän händä/ ei ensingän pidä sinun armaidzeman händä/ eli salaman händä.
13:9 vaan tapa hänet: oma kätesi kohotkoon ensimmäisenä häntä vastaan surmataksen hänet, ja sitten koko kansan käsi.	9. Mutta sinun pitää kaiketikin surmaaman hänen, sinun kätes pitää ensin hänen päällensä oleman, että hän surmattaisiin, ja sen perästä kaiken kansan käsi.	13:9 Mutta sinun pitä surmaman hänen/ sinun kätes pitää ensin hänen päällens oleman/ että hän surmataisin/ ja sen perästä caiken Canssan käsi.
13:10 Kivitä hänet kuoliaaksi, sillä hän koetti saada sinut luopumaan Herrasta, sinun Jumalastasi, joka vei sinut pois Egyptin maasta, orjuuden pesästä.	10. Hän pitää kivillä surmattaman, ja hänen pitää kuoleman, sillä hän ahkeroitzi luovuttaa sinua Herrasta sinun Jumalastas, joka sinun Egyptin maalta, orjuuden huoneesta on johdattanut ulos,	13:10 Hän pitä kiwillä surmattaman/ sillä hän ahkeroidzi luowutta sinun HERrasta sinun Jumalastas/ joca sinun Egyptin maalda orjuden huonesta johdattanut on/
13:11 Ja koko Israel kuulkoon sen ja peljätköön, ettei kukaan enää tekisi senkaltaista pahaa sinun keskuudessasi.	11. Että koko Israel sen kuulis ja pelkäis, eikä silleen sen muotoista pahuutta teidän seassanne tekisi.	13:11 Että coco Israel sen cuulis ja pelkäis/ eikä sillen semmuotoista pahutta teidän seasan tekis.
13:12 Jos sinä kuulet sanottavan, että jossakin kaupungeistasi, jotka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinun asuttaviksesi,	12. Jos saat kuulla jossakussa kaupungissas, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa asuakses, sanottavan:	13:12 JOs sinä saat cuulla josacusa Caupungisas/ jonga HERra sinun Jumalas sinulle on andanut asuaxes/ sanottawan:
13:13 sinun keskuudestasi on lähtenyt kelvottomia miehiä, jotka viettelevät kaupunkinsa asukkaita sanoen: 'Käykäämme palvelemaan muita jumalia', joita te ette tunne,	13. Muutamat Belialin lapset ovat lähteneet sinun seastas, ja kääntäneet kaupunkinsa asujat pois, ja sanoneet: käykäämme ja palvelkaamme muita jumalia, joita ette tunne,	13:13 Muutamat Belialin lapset owat lähtenet sinun seastas ja käändänet heidän Caupungins asujat pois/ ja sanonet: käykäm ja palwelcam muita jumalita/ joita et te tunne.
13:14 niin tutki, tiedustele ja kysele tarkoin; ja jos on totta ja varmaa, että sellaista kauhistusta on harjoitettu sinun keskuudessasi,	14. Niin pitää sinun etsimän, tutkiman, ja kyselemän visusti, ja jos todeksi löydetään, että se niin on tosi, että se kauhistus teidän seassanne tapahtunut on;	13:14 Nijn pitä sinun wisust edzimän/ tutkiman ja kyselemän jos todexi löytän/ että se nijn on tosi/ että se cauhistus teidän seasan tapahtunut on.
13:15 niin surmaa sen kaupungin asukkaat miekan terällä ja vihi tuhon omaksi se ja kaikki, mitä siinä on, ja tapa sen karjakin miekan terällä.	15. Niin pitää sinun lyömän sen kaupungin asujat miekan terällä, ja hukuttaman heitä, ja kaikki mitä ikänä siinä on, ja heidän karjansa miekan terällä.	13:15 Nijn pitä sinun lyömän hänen Caupungins asujat miecan terällä/ ja kiroman heitä/ caickein cansa mitä ikänäns sijnä on/ ja heidän carjans miecan terällä.

13:16 Ja kokoa kaikki siitä otettu saalis keskelle sen toria ja polta tulella sekä kaupunki että kaikki siitä otettu saalis kokonaisuhrina Herralle, sinun Jumalallesi; ja jääköön se rauniokummuksi iankaikkisesti, älköönkä sitä koskaan enää rakennettako.	16. Ja kaikki hänen saaliinsa pitää sinun kokooman keskelle sen katua, ja polttaman tulesa, sekä kaupungin että kaikki hänen saaliinsa, Herralle sinun Jumalalles, että se autiona pysyy ijankaikkisesti, ja ei ikänä enään pidä rakettaman.	13:16 Ja caicki heidän saalins pitä sinun cocoman keskelle catua/ ja polttaman tules/ sekä Caupungin että hänen saalins/ yhden toisens cansa/ HERralle sinun Jumalalles/ että se autiana pysy ijancaickisest/ ja ei ikänäns pidä rakettaman.
13:17 Älköön siitä tuhon omaksi vihitystä mitään tarttuko sinun käsiisi, että Herra kääntyisi pois vihansa hehkusta, antaisi sinulle armon ja armahtaisi sinua ja sallisi sinun lisääntyä, niinkuin hän on vannonut sinun isillesi,	17. Ja älä mitään sinun käsiis jätä siitä kirotusta, että Herra kääntyis vihansa julmuudesta, ja antais sinulle laupiuden, ja armahtais sinun päälles, ja enentäis sinun, niinkuin hän vannoi sinun isilles,	13:17 Ja älä mitän sinun käsijs jätä sijtä kirotusta/ että HERra käändyis hänen vihans julmudest/ ja andais sinulle laupiuden/ ja armadais sinun päälles ja enännäis sinun/ nijncuin hän sinun Isilles wannoi.
13:18 jos sinä vain kuulet Herran, sinun Jumalasi ääntä ja pidät kaikki hänen käskynsä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, ja teet sitä, mikä on oikein Herran, sinun Jumalasi, silmissä."	18. Että sinä Herran sinun Jumalas äänelle kuuliainen ollut olet, ja pitänyt kaikki hänen käskynsä, jotka minä sinulle tänäpäpä käsken, oikein tehdäkses Herran sinun Jumalas silmäin edessä.	13:18 Että sinä HERran sinun Jumalas änelle cuuliainen ollut olet/ ja pitänyt caicki hänen käskyns/ jotca minä sinulle tänäpäpä käsken/ oikein tehdäxes HERran sinun Jumalas silmäin edes.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 "Te olette Herran, teidän Jumalanne, lapsia. Älkää viileskelkö ihoanne älkääkä ajako paljaaksi päätänne otsapuolelta vainajan tähden,	1. Te olette Herran teidän Jumalanne lapset: älkäät piirustelko itsiänne, ja älkäät keritkö itsiänne paljaaksi otsaltanne, jonkun kuolleen tähden.	14:1 TE oletta HERran teidän Jumalan lapset/ älkät pijrustelco teitän/ ja älkät teitän keritkö paljaxi teidän odzaldan jongun cuolluen tähden.
14:2 sillä sinä olet Herralle, sinun Jumalallesi, pyhitetty kansa, ja Herra on valinnut sinut omaisuuskansakseen ennen kaikkia muita kansoja, mitä maan päällä on.	2. Sillä sinä olet pyhä kansa Herralle sinun Jumalalles, ja Herra on sinun valinnut erinomaiseksi kansaksi, kaikista kansoista, jotka maan päällä ovat.	14:2 Sillä sinä olet pyhä Canssa HERralle sinun Jumalalles/ ja HERra on sinun walinnut erinomaisexi Canssaxi/ caikista Canssoista cuin maan päällä owat.
14:3 Älä syö mitään, mikä on kauhistus.	3. Ei sinun pidä mitäkään kauhistavaista syömän.	14:3 EI sinun pidä mitäkän cauhistawaista syömän.
14:4 Nämä ovat ne nelijalkaiset eläimet, joita saatte syödä: raavas, lammas ja vuohi,	4. Mutta nämät ovat ne eläimet, joita saatte syödä: härkä, lammas, ja vuohi,	14:4 Mutta nämät owat ne eläimet/ joita te saatte syödä: Härkä/ Lammas/ Wuohi/
14:5 peura, gaselli, metsäkauris, vuorikauris, musta antilooppi, keihäsantilooppi ja betsoari-vuohi,	5. Peura, metsävuohi, ruskia peura, akko, dison, teo, mäkikauris.	14:5 Peura/ Medzävuohi/ Medzähärkä/ Medzäcauris/ Disohn/ Medzänauta ja Hirwi.

14:6 kaikki ne nelijalkaiset eläimet, joilla on kokonansa halkinaiset, kaksivarpaiset sorkat ja jotka märehivät; niitä saatte syödä.	6. Ja kaikkalainen eläin, jolla on kaksihaarainen sorkka, hajoitettu kahtia, ja märehii, niitä te saatte syödä.	14:6 Ja caickinainen eläin/ jolla on caxihaarainen sorcka/ ja märhetti/ niittä teidän pitää syömän.
14:7 Näitä älkää kuitenkaan syökö niistä, jotka märehivät, ja niistä, joilla on kokonansa halkinaiset sorkat: kamelia, jänistä ja tamaania, jotka kyllä märehivät, mutta joilla ei ole sorkkia: ne olkoot teille saastaiset;	7. Ette kuitenkaan saa näitä syödä niistä, jotka märehivät, ja halaistun sorkkansa jakavat, kuin on: kameli, jänis, kanini; sillä he märehivät, mutta ei ole kuitenkaan kokonansa kaksisorkkaiset: ne pitää oleman teille saastaiset.	14:7 Mutta cuitengin niittä ei teidän pitää syömän jotca märhettiwät/ ja sorckans ei hajota cahtia/ cuin on: Cameli/ Jänes/ Canini/ ne jotca märhettiwät ja ei ole caxisorckaiset/ pitää oleman teille saastaiset.
14:8 sikaa, jolla kyllä on sorkat, mutta joka ei märehdi: se olkoon teille saastainen. Näiden lihaa älkää syökö, ja niiden raatoihin älkää koskeko.	8. Sika, vaikka hänellä on kaksihaaraiset sorkat, ei hän kuitenkaan märehdi, se pitää teille oleman saastainen: hänen lihaansa ei teidän pitää syömän, eikä sen raatoon sattuman.	14:8 Sica waicka hänellä on caxihaaraiset sorcat/ ei hän cuitengan märhedi/ se pitää teille oleman saastainen/ hänen lihans ei teidän pitää syömän/ eikä sen raatoon sattuman.
14:9 Näitä te saatte syödä kaikista vesieläimistä: kaikkia, joilla on evät ja suomukset, te saatte syödä.	9. Nämät ovat ne, joita te saatte syödä kaikista niistä jotka vedessä ovat: kaikkalainen, jolla uimus ja suomus on, sitä te saatte syödä.	14:9 Nämät owat ne joita teidän pitää syömän caikista niistä cuin wedes owat: caickinainen jolla uimus ja suomus on/ sitä teidän pitää syömän.
14:10 Mutta kaikista niistä, joilla ei ole eviä eikä suomuksia, älkää syökö mitään: ne olkoot teille saastaiset.	10. Mutta se, jolla ei ole uimuksia eikä suomuksia, sitä ei teidän pitää syömän: se on teille saastainen.	14:10 Mutta se jolla ei ole uimuxia eikä suomuxia/ sitä ei teidän pitää syömän: sillä se on teille saastainen.
14:11 Kaikkia puhtaita lintuja te saatte syödä.	11. Kaikkia puhtaita lintuja syökäät:	14:11 Caicki puhtat linnut syökät:
14:12 Mutta nämä ovat linnuista ne, joita älkää syökö: kotka, partakorppikotka, harmaa korppikotka,	12. Nämät heistä ovat ne, joita ei teidän syömän pitää: kotka, luukotka ja kalakotka,	14:12 Nämät heistä owat ne joita ei teidän syömän pitää: Cotca/ Canahaucka ja Linduhaucka.
14:13 haarahaukka ja suohaukkalajit,	13. Varis, harakka ja kokkolintu lainensa,	14:13 Louwe/ Poutahaucka/ Cockolindu lainens.
14:14 kaikki kaarnelajit,	14. Ja kaikki kaarneet lainensa,	14:14 Ja caicki Carneht lainens.
14:15 kamelikurki, pääskynen, kalalokki, jalohaukkalajit,	15. Strutsi, pääskyinen, louve ja haukka lainensa,	14:15 Strutzi/ Tarhapöllöi/ Käki/ Hijrihaucka lainens.
14:16 huuhkaja, kissapöllö, sarvipöllö,	16. Huhkaja, hyypiö, ja yökkö,	14:16 Hyypiö/ Riutahyypiö/ Yöcköi.
14:17 pelikaani, lihakorppikotka, kalasääksi,	17. Ruovon päristäjä, storkki, merimetsäs,	14:17 Ruogonpäristäjä/ Storcki/ Joudzen.
14:18 haikara, sirriäislajit, harjalintu ja yölepakko.	18. Haikara, mäkihaucka lainensa, puputtaja ja nahkasiipi.	14:18 Haicara/ Hahca lainens/ Suowares ja Pääskyinen.

14:19 Myöskin kaikki siivelliset pikkueläimet olkoot teille saastaiset, niitä älköön syötäkö.	19. Ja kaikki, jotka matelevat ja lentävät, pitää oleman teille saastaiset: ei pidä niitä syötämän.	14:19 Ja caicki linnut jotca matelewat/ pitä oleman teille saastaiset/ ja ei teidän pidä heitä syömän.
14:20 Kaikkia puhtaita siivellisiä te saatte syödä.	20. Kaikkia puhtaita lintuja saatte te syödä.	14:20 Nijtä puhtaita linduja saatte te syödä.
14:21 Älkää syökö mitään itsestään kuollutta. Muukalaiselle, joka sinun porteissasi on, sinä saat antaa sitä syötäväksi, tahi myy se vieraalle; sillä sinä olet Herralle, sinun Jumalallesi, pyhitetty kansa. Älä keitä vohlaa emänsä maidossa.	21. Ei teidän pidä syömän yhtään raatoa: muukalaiselle, joka sinun porteissas on, anna sa syödä, eli myy muukalaiselle: sillä sinä olet pyhä kansa Herralle sinun Jumalalles. Ei sinun pidä keittämän vohlaa emänsä rieskassa.	14:21 Ei teidän pidä syömän raatoa/ muucalaisille jotca sinun portisas owat anna se/ eli myy muucalaiselle syödä: sillä sinä olet pyhä Canssa HERralle sinun Jumalalles. Ei sinun pidä keittämän imewätä wohla.
14:22 Kaikesta kylvösi sadosta, joka kasvaa pellollasi, anna joka vuosi kymmenykset,	22. Sinun pitää vilpittömästi eroittaman kymmenykset kaikesta sinun jyvätulostas, joka pellostas tulee, vuosi vuodelta.	14:22 SINun pitä vuosivuodelda kymmenexet eroittaman caikista sinun jywistäs ja wuodes tulosta/ joca sinun pellostas tule.
14:23 ja syö ne Herran, sinun Jumalasi, edessä, siinä paikassa, jonka hän valitsee nimensä asuinsijaksi: kymmenykset jyvistäsi, viinistäsi ja öljystäsi, niin myös raavaittesi ja lampaittesi esikoiset, että oppisit pelkäämään Herraa, sinun Jumalaasi, kaikkena elinaikanasi.	23. Ja sinun pitää syömän Herran sinun Jumalas edessä, siinä paikassa, jonka hän valitsee, että hänen nimensä siinä asuis, sinun jyväs, viinas ja öljys kymmenykset, esikoiset karjastas ja lampaistas, että sinä oppisit pelkäämään Herraa sinun Jumalaas kaikkena elinaikanas.	14:23 Ja sinun pitä sen syömän HERran sinun Jumalas edes/ sijnä paicas jonga hän sinulle walidze/ että hänen nimens sijna asuis/ nimittäin/ sinun jywäs/ wijnas ja öljys kymmenexet/ esicoisen sinun carjastas ja sinun lambaistas/ että sinä oppisit pelkämän HERra sinun Jumalatas caickena sinun elinaicanas.
14:24 Mutta jos tie on sinulle liian pitkä, niin ettet voi kantaa kannettavaasi, koska se paikka, jonka Herra, sinun Jumalasi, on valinnut asettaakseen siihen nimensä, on sinulle liian kaukana, - sillä Herra, sinun Jumalasi, on sinua siunaava -	24. Mutta jos tie on sinulle ylen pitkä, niin ettet sinä taida sitä viedä sinne, että se paikka on kaukana sinusta, jonka Herra sinun Jumalas on valinnut, että hänen nimensä siellä asuis; koska Herra sinun Jumalas on siunannut sinun,	14:24 Mutta jos tie on sinulle ylön pitkä/ nijn ettet sinä taida sitä wiedä sinne/ että se paicka on caucana sinusta/ jonga HERra sinun Jumalas on walinnut/ että hänen nimens siellä asuis (sillä HERra sinun Jumalas on siunannut sinun)
14:25 niin muuta se rahaksi, pane raha kääröön, ota käteesi ja mene siihen paikkaan, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee,	25. Niin myy se rahaan, ja ota raha kätees, ja mene siihen paikkaan, jonka Herra sinun Jumalas on valinnut.	14:25 Nijn myy se rahaan/ ja ota raha sinun kätees/ ja mene siihen paickaan/ jonga HERra sinun Jumalas on walinnut.

14:26 ja osta sillä rahalla kaikkea, mitä haluat, joko raavaita tai lampaita, viiniä tai väkijuomaa, kaikkea, mitä mielesi tekee, ja syö siellä Herran, sinun Jumalasi, edessä ja iloitse, sinä ja perheesi.	26. Ja osta sillä rahalla kaikkia, mitä sinun sielus himoitsee, joko se on nauta eli lammas, viina, väkevä juoma, taikka mitä ikänä sinun sielus himoitsee, ja syö se Herran sinun Jumalas edessä, ja ole iloinen, sinä ja sinun huonees.	14:26 Ja osta nijllä rahoilla caickia mitä sinun sielus himoidze/ joco se on nauta eli lammas/ wijna/ wäkevä juoma/ taicka caickia mitä sinun sielus himoidze/ ja syö se HERran sinun Jumalas edes/ ja ole iloinen sinä ja sinun huones.
14:27 Äläkä jätä osattomaksi leeviläistä, joka asuu sinun porttiesi sisäpuolella, sillä hänellä ei ole osuutta eikä perintöosaa sinun rinnallasi.	27. Ja Leviläistä , joka sinun porteissas on, ei sinun pidä hylkäämän, sillä ei hänellä ole osaa eli perimystä sinun kanssas.	14:27 Ja Lewitat joca sinun portisas on/ ei sinun pidä hyljämän: sillä ei hänellä ole yhtän osa eli perimystä sinun cansas.
14:28 Joka kolmas vuosi tuo kaikki kymmenykset sinä vuonna saamastasi sadosta ja pane ne talteen porttiesi sisäpuolelle.	28. Joka kolmannen vuoden lopulla pitää sinun eroittaman kaikki kymmenykset sinun vuotes tulosta sinä vuonna, ja viemän sinun portteihis.	14:28 JOca colmas vuosi pitä sinun eroittaman caicki kymmenexet sinun wuodes tulosta sinä vuonna/ ja sinun pitä sen paneman sinun porttijs.
14:29 Ja sitten tulkoon leeviläinen, jolla ei ole osuutta eikä perintöosaa sinun rinnallasi, niin myös muukalainen, orpo ja leski, jotka asuvat sinun porttiesi sisäpuolella, ja he syökööt ja tulkoot ravituiksi, että Herra, sinun Jumalasi, siunaisi sinua kaikissa kättesi töissä, joita teet."	29. Niin pitää Leviläisen tuleman, jolla ei yhtään osaa eli perimystä ole sinun kanssas, ja muukalainen, ja orpo, ja leski, jotka sinun porteissas ovat, ja heidän pitää syömän ja ravittaman, että Herra sinun Jumalas sinua siunais kaikissa sinun kättes töissä, jotka sinä teet.	14:29 Nijn pitä Lewitan tuleman/ jolla ei yhtän osa eli perimystä ole sinun cansas/ ja muucalainen/ ja orwoi/ ja leski/ jotca sinun portisas owat/ ja heidän pitä syömän ja rawittaman/ että HERra sinun Jumalas sinua siunais/ caikisa sinun kättes töisä/ cuin sinä teet.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu
15:1 "Joka seitsemäs vuosi pane toimeen vapautus.	1. Seitsemän vuoden perästä pitää sinun pitämän vapaavuoden.	15:1 SEidzemen vuoden peräst pitä sinun pitämän wapaus vuoden.
15:2 Ja näin on vapautuksesta määrätty: jokainen saamamies luopukoon siitä, minkä hän on lähimmäiselleen lainannut, älköönkä velkoko lähimmäistänsä ja veljeänsä, sillä silloin on Herran kunniaksi vapautus julistettu.	2. Ja näin pitää vapaavuosi pidettämän: joka jotakin kädestänsä lähimmäisellensä lainannut on, sen hänen pitää hänelle antaman anteeksi, ja ei velkoman lähimmäistänsä ja veljeänsä; sillä se kutsutaan Herran vapaavuodeksi.	15:2 Ja näin pitä se wapa vuosi pidettämän: joca jotakin hänen kädestäns lähimmäisellensä lainannut on/ sen hänen pitä hänelle andaman andexi/ ja ei welcoiman hänen lähimmäistäns taicka weljiäns: sillä se cudzutan HERran wapaxi wuodexi.
15:3 Vierasta saat velkoa, mutta luovu siitä, mitä sinulla on saamista veljeltäsi.	3. Muukalaista mahdat sinä velkoa; mutta veljelles pitää sinun sen antaman anteeksi.	15:3 Muucalaiselda mahdat sinä sitä welcoja/ mutta sinun weljelles pitä sinun sen andaman andexi.

<p>15:4 Tosin ei köyhää sinun keskuudessasi tulisi ollakaan, sillä Herra on runsaasti siunaava sinua siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perintöosaksi ja jonka saat ottaa omaksesi,</p>	<p>4. Ja ei pidä yksikään kerjääjä teidän seassanne oleman; sillä Herra on siunaava sinua sillä maalla, jonka Herra sinun Jumalasi sinulle perimiseksi antaa, omistettavakses.</p>	<p>15:4 JA ei pidä yxikän kerjää teidän seasan oleman: sillä HERra on siunawa sinua sinun maallas/ jonga HERra sinun Jumalasi sinulle perimiseksi andawa on/ omistaxes sitä.</p>
<p>15:5 jos vain kuulet Herran, sinun Jumalasi, ääntä ja tarkoin noudatat kaikkia näitä käskyjä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan.</p>	<p>5. Jos vaan sinä ahkerasti kuulet Herran sinun Jumalasi äänen, ja pidät ja teet kaikki nämät käskyt, jotka minä sinulle tänäpäpä käsken,</p>	<p>15:5 Waan ainoastans että sinä cuulet sinun HERras Jumalasi änen/ ja pidät caicki nämät käskyt/ jotca minä sinulle tänäpäpä käsken/ että sinä sen jälkeen tekisit.</p>
<p>15:6 Sillä Herra, sinun Jumalasi, on siunaava sinua, niinkuin hän on sinulle puhunut; ja sinä lainaat monelle kansalle, mutta sinun ei tarvitse lainaa ottaa, ja sinä vallitset monia kansoja, mutta he eivät vallitse sinua.</p>	<p>6. Niin Herra sinun Jumalasi on siunaava sinua, niinkuin hän sinulle on sanonut, niin että sinä lainaat monelle kansalle, mutta ei sinun pidä lainaksi ottaman: sinun pitää hallitseman paljo kansaa, mutta sinun ei pidä kenenkään vallitseman.</p>	<p>15:6 Sillä HERra sinun Jumalasi siuna sinua/ nijncuin hän sinulle on sanonut: nijn että sinä lainat monelle Canssalle/ mutta ei yhdeldäkän lainaksi pidä sinun ottaman. Sinun pitää hallidzeman paljo Canssa/ mutta sinua ei pidä yxikän wallidzeman.</p>
<p>15:7 Jos sinun keskuudessasi on joku köyhä, joku veljesi jossakin porttiasi sisäpuolella siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, niin älä kovenna sydäntäsi äläkä sulje kättäsi köyhältä veljeltäsi,</p>	<p>7. Jos joku veljistäs on joutunut köyhäksi jossakussa kaupungissa sinun maallas, jonka Herra sinun Jumalasi sinulle antaa, niin ei pidä sinun koventaman sydäntäs eikä käsiäs köyhältä veljeltäs sulkeman;</p>	<p>15:7 JOs joku sinun weljistäs on joutunut köyhäxi josacusa Caupungis sinun maallas/ jonga HERra sinun Jumalasi sinulle andawa on/ nijn ei pidä sinun cowendaman sydändäs/ eikä käsiäs sinun köyhän weljes edest sulkeman.</p>
<p>15:8 vaan avaa auliisti kätesi hänelle ja lainaa mielelläsi, mitä hän puutteessansa tarvitsee.</p>	<p>8. Mutta pitää kaiketi avaaman kätes hänelle ja mieluisesti lainaaman, senjälkeen minkä hän puutteessansa tarvitsee.</p>	<p>15:8 Mutta pitää awaman kätes hänelle ja lainaman/ senjälken cuin hän tarwidze.</p>
<p>15:9 Varo, ettei sydämessäsi synny tämä paha ajatus: 'Seitsemäs vuosi, vapautusvuosi, on lähellä', ja ettet sen tähden katso karsaasti köyhää veljeäsi etkä anna hänelle mitään. Jos hän silloin huutaa sinun tähtesi Herran puoleen, niin sinä joudut syyhyn.</p>	<p>9. Ota vaari, ettei sinun sydämees tulisi Belialin ajatus, että sanoisit: nyt tulee pian seitsemäs vuosi, joka on vapaavuosi, ja sinä armottomasti katsot sinun köyhän veljes puoleen, etkä mitäkään anna hänelle: niin hän huutaa sinun ylitses Herran tykö, ja se tulee sinulle synniksi.</p>	<p>15:9 Ota waari/ ettei sinun sydämees tulis Belialin ajatus/ että sanoisit: nyt tule pian seidzemes vuosi/ joca on wapa vuosi/ ja sinä armottomast cadzot sinun köyhän weljes puoleen/ ja et mitäkän anna hänelle/ nijn hän huuta sinun tähtes HERran tygö/ ja se tule sinulle synnixi.</p>

15:10 Anna mielelläsi hänelle, älköönkä sydämesi olko vastahakoinen antaessasi, sillä lahjasi tähden on Herra, sinun Jumalasi, siunaava sinua kaikissa töissäsi, kaikessa, mihin ryhdyt.	10. Sinun pitää antaman hänelle hyvällä mielellä, ja sinun sydämes ei pidä paheksuman, koskas hänelle annat; sillä sentähden on Herra sinun Jumalas siunaava sinua kaikissa sinun töissäs, ja sinun kättes teissa.	15:10 Mutta sinun pitä andaman hänelle hywällä mielellä/ ja sinun sydämes ei pidä pahaxuman/ coscas hänelle sen annat: sillä sentähden on HERra sinun Jumalas siunawa sinua caikisa sinun töisäs ja sinun aiwoituxisas.
15:11 Koska köyhiä ei koskaan puutu maasta, sen tähden käsken minä sinua näin: Avaa auliisti kätesi veljellesi, kurjalle ja köyhälle, joita sinun maassasi on.	11. Sillä ei köyhät pidä puuttuman maalta, sentähden käsken minä sinua ja sanon: avaa aina kätes veljelles, joka tarvitseva ja köyhä on sinun maallas.	15:11 Sillä köyhät owat aina maalla/ sentähden käsken minä sinua/ ja sanon: ettäs awat kätes weljelles/ joca tarwidzepa ja köyhä on sinun maallas.
15:12 Jos joku veljesi, hebrealainen mies tai nainen, on myynyt itsensä sinulle ja palvellut sinua kuusi vuotta, niin päästä hänet seitsemäntenä vuotena luotasi vapaaksi,	12. Jos veljes, Hebrealainen mies eli vaimo, myy itsensä sinulle, niin hänen pitää palveleman sinua kuusi vuotta; mutta seitsemäntenä vuotena pitää sinun hänen vapaaksi päästämän.	15:12 JOs sinun weljes Hebrerin mies eli waimo myy idzens sinulle/ nijn hänen pitä palweleman sinua cuusi vuotta/ seidzemendenä wuonna pitä sinun hänen wapaxi päästämän.
15:13 ja kun päästät hänet luotasi vapaaksi, niin älä lähetä häntä tyhjin käsin.	13. Ja kuin sinä hänen vapaaksi päästät, ei sinun pidä antaman hänen mennä tyhjin käsin sinun tyköäs;	15:13 Ja cosca sinä hänen wapaxi päästät/ nijn ei sinun pidä andaman hänen mennä tyhjin käsin sinun tykös.
15:14 Vaan sälytä hänen selkäänsä runsaasti lahjoja laumastasi, puimatantereeltasi ja kuurnastasi; anna hänellekin siitä, millä Herra, sinun Jumalasi, on sinua siunannut.	14. Vaan sinun pitää hänelle mieluisesti lahjoittaman lampaistas ja riihestäs ja viinakuurnastas, niin että sinä annat hänelle sitä, jolla Herra sinun Jumalas sinunkin on siunannut.	15:14 Mutta sinun pitä andaman hänelle sinun lambaistas/ sinun rijhestäs/ sinun wijnacuurnastas/ nijn että sinä annat hänelle sijtä cuin HERra sinun Jumalas sinulle myös on siunannut.
15:15 Muista, että itse olit orjana Egyptin maassa ja että Herra, sinun Jumalasi, vapahti sinut. Sentähden minä tänä päivänä annan sinulle tämän käskyn.	15. Ja muista, että sinäkin olit orja Egyptin maalla, ja Herra sinun Jumalas pelasti sinun; sentähden minä näitä sinulle tänäpäpäkä käsken.	15:15 Ja muista ettäs myös olit orja Egyptin maalla/ ja HERra sinun Jumalas pelasti sinun/ sentähden minä näitä sinulle tänäpäpäkä käsken.
15:16 Mutta jos hän sanoo sinulle: 'En tahdo lähteä luotasi', koska hän rakastaa sinua ja sinun perhettäsi ja koska hänen on ollut sinun luonasi hyvä olla,	16. Jos hän sanoo sinulle: en minä lähde sinun tyköäs; sillä hän rakastaa sinua ja sinun huonettas, sillä hänen on hyvä olla sinun tykönäs;	15:16 Jos hän sano sinulle: en minä lähde sinun tykös/ sillä minä racastan sinua ja sinun huonettas (sillä hän ajattele hywin eläwäns sinun tykönäs.)
15:17 niin ota naskali ja pistä se hänen korvansa läpi oveen; olkoon hän sitten sinun orjasi ainiaan. Samoin tee myös orjattarellesi.	17. Niin ota naskali ja pistä hänen korvaansa niin myös oveen, ja anna hänen olla sinun orjas ijäisesti: niin pitää myös sinun tekemän piikas kanssa.	15:17 Nijn ota nascali ja pistä hänen corwans läpidze sinun huones owes/ ja anna hänen olla sinun orjas ijancaickisest: nijn pitä myös sinun tekemän pijcas cansa.

15:18 Älköön sinusta olko vaikeata päästää häntä luotasi vapaaksi: onhan hänestä kuutena vuotena ollut sinulle kahta vertaa suurempi hyöty kuin palkkalaisesta. Ja Herra, sinun Jumalasi, on siunaava sinua kaikessa, mitä teet.	18. Ja älä työlääksi lue sitä sinulles, ettäs hänen tyköäs vapaaksi päästät; sillä hän on palvellut sinua, niinkuin kaksinkertainen palkollinen, kuusi vuotta: niin Herra sinun Jumalasi siunaa sinua kaikissa niissä mitä sinä teet.	15:18 Ja älä työläxi lue sitä sinulles ettäs hänen wapaxi päästät: sillä hän on palwellut sinua/ nijncuin caxikertainen palcolinen/ cuusi vuotta: Nijn HERra sinun Jumalasi siuna sinua caikisa nijsä cuins teet.
15:19 Kaikki urospuoliset esikoiset, jotka syntyvät raavaskarjassasi ja pikkukarjassasi, pyhitä Herralle, Jumalallesi; raavaasi esikoisella älä työtä tee, älä myöskään keritse lampaasi esikoista.	19. Kaikki härkyiset karjan, ja oinaat lammasten esikoisista, pitää sinun pyhittämän Herralle sinun Jumalalles: ei sinun pidä työtä tekemän karjas esikoisella eikä pidä sinun keritsemän lammastes esikoista.	15:19 CAicki härkyiset carjan/ ja oinat lammasten esicoisist/ pitä pyhitettämän HERralle sinun Jumalalles: ei sinun pidä työtä tekemän sinun carjas esicoisen cansa/ ja ei pidä sinun keridzemän lammastes esicoista.
15:20 Herran, sinun Jumalasi, edessä syö perheinesi se joka vuosi siinä paikassa, jonka Herra valitsee.	20. Herra sinun Jumalasi edessä pitää sinun ne syömän vuosi vuodelta, siinä paikassa minkä Herra valinnut on, sinä ja sinun huonees.	15:20 Sinun HERras Jumalasi edes pitää sinun ne syömän vuosivuodelda/ siinä paicas cuin HERra walinnut on/ sinä ja sinun huones.
15:21 Jos siinä on joku vamma, jos se ontuu tai on sokea tai jos sillä on joku muu paha vamma, mikä tahansa, niin älä uhraa sitä Herralle, sinun Jumalallesi.	21. Jos sillä on joku virhe, niin että hän ontuu taikka on sokia, taikka muutoin joku paha virhe hänessä, niin ei sinun pidä uhraaman sitä Herralle sinun Jumalalles.	15:21 Jos hänellä on jocu wirhi/ nijn että hän ondu taicka on sokia/ taicka on muutoin jocu paha wirhi hänes/ nijn ei sinun pidä uhraman sitä HERralle sinun Jumalalles.
15:22 Syö se porttiesi sisäpuolella; niin hyvin saastainen kuin puhdas saakoon syödä sitä, niinkuin syödään gasellia tai peuraa.	22. Sinun porteissas pitää sinun sen syömän, saastainen ja puhdas yhdessä, niinkuin metsävuohen ja peuran.	15:22 Mutta sinun portisas pitää sinun sen syömän (olisit sinä puhdas taicka saastainen) nijncuin medzävuohen ja peuran.
15:23 Vain verta älä syö; vuodata se maahan niinkuin vesi."	23. Ainoasti ei sinun pidä syömän sen verta, mutta vuodattaman maahan niinkuin veden.	15:23 Ainoastans ota waari ettes syö hänen wertans/ mutta vuodata maahan/ nijncuin wesi.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 "Ota vaari aabib-kuusta ja vietä pääsiäinen Herran, sinun Jumalasi, kunniaksi, sillä aabib-kuussa Herra, sinun Jumalasi, vei sinut pois Egyptistä, yöllä.	1. Pidä vaari siitä kuusta Abib, ettäs pidät Herralle sinun Jumalalles pääsiäistä: että sillä kuulla Abib on Herra sinun Jumalasi johdattanut sinun Egyptistä, yöllä.	16:1 PIDä waari sijtä cuusta Abib/ ettäs pidät HERralle sinun Jumalalles Pääsiäistä/ että sillä cuulla Abib on HERra sinun Jumalasi johdattanut sinun Egyptist/ yöllä.

16:2 Ja teurasta Herralle, sinun Jumalallesi, pääsiäisuhri, lampaista ja raavaista, siinä paikassa, jonka Herra valitsee nimensä asuinsijaksi.	2. Ja teurasta Herralle sinun Jumalalles pääsiäislampaista ja karjaa, siinä paikassa minkä Herra valitseva on nimensä asumasiaksi.	16:2 Ja teurasta HERralle sinun Jumalalles Pääsiäis lampaista ja carja/ siinä paicas cuin HERra walidzepa on/ hänen nimens asumasiaksi.
16:3 Älä syö sen ohella hapanta. Syö seitsemänä päivänä sen ohella happamatonta leipää, kurjuuden leipää - sillä kiiruusti sinä lähdit pois Egyptin maasta - että alati muistaisit sitä päivää, jona lähdit Egyptin maasta.	3. Älä syö hapanta leipää sinä juhlanan. Seitsemän päivää pitää sinun syömän happamatointa murheen leipää; sillä sinä läksit kiiruusti Egyptin maalta, että sen päivän, jona läksit Egyptin maalta, muistaisit kaikkena sinun elinaikanas.	16:3 Älä syö hapanda leipä sinä juhlanan. Seidzemen päivä pitää sinun syömän happamatoinda suru leipä/ sillä sinä läxit kijrust Egyptist/ että sen päivän muistaisit caickena sinun elinaicanas/ jonas läxit Egyptist.
16:4 Seitsemään päivään älköön hapanta taikinaa olko koko sinun maassasi; ja siitä, mitä teurastat ensimmäisen päivän ehtoon, älköön mitään lihaa jääkö yön yli seuraavaan aamuun.	4. Seitsemänä päivänä ei pidä sinulla hapantunutta nähtämän kaikissa sinun maas äärissä, ja lihasta joka ensimmäisenä päivänä ehtoon teurastetaan, ei pidä mitäkään jäämän yli yön huomeneksi.	16:4 Seidzemenä päivänä ei pidä hapannutta nähtämän caikis sinun maas äris/ ja lihasta cuin ensimmäisnä päivänä ehtona teurastetan/ ei pidä mitäkän jäämän huomenexi.
16:5 Sinä et saa teurastaa pääsiäisuhria niiden kaupunkiesi porttien sisäpuolella, jotka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa,	5. Et sinä saa teurastaa pääsiäiseksi missäkään sinun portissas, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa;	16:5 Et sinä saa teurasta Pääsiäisexi cusacan sinun portissas/ cuin HERra sinun Jumalas sinulle andanut on.
16:6 vaan siinä paikassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee nimensä asuinsijaksi, teurasta pääsiäisuhri, ehtoolla, auringon laskeutessa, sinä määrähetkenä, jona Egyptistä lähdit.	6. Vaan siinä paikassa, jonka Herran sinun Jumalas valitseva on nimensä asumasiaksi, siinä teurasta pääsiäiseksi ehtoolla, kun aurinko laskenut on, sillä ajalla, kuin sinä Egyptistä läksit.	16:6 Mutta siinä paicas cuin HERra sinun Jumalas walidzepa on hänen nimens asumasiaksi/ siinä teurasta Pääsiäisexi/ cosca auringo laskenut on/ sillä ajalla cuin sinä Egyptist läxit.
16:7 Ja keitä ja syö se siinä paikassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee; aamulla saat sitten lähteä paluumatkalle ja mennä kotiisi.	7. Ja kypsennä ja syö siinä paikassa, jonka Herra sinun Jumalas valitseva on, ja sitte huomeneltain palaja ja mene majaas.	16:7 Ja kypsennä ja syö siinä paicas/ cuin HERra sinun Jumalas walidzepa on/ ja sijtte huomeneltain palaja/ ja mene cotias majaas.
16:8 Kuutena päivänä syö happamatonta leipää, ja seitsemäntenä päivänä olkoon juhla Herran, sinun Jumalasi, kunniaksi; älä silloin yhtäkään askareita toimita.	8. Kuutena päivänä syö happamatointa; mutta seitsemäntenä päivänä on Herran sinun Jumalas päätösjuhla, älä silloin mitäkään työtä tee.	16:8 Cuutena päivänä syö happamatoinda/ ja seidzemendenä on HERran sinun Jumalas cocous/ älä silloin mitäkän työtä tee.
16:9 Laske seitsemän viikkoa; siitä alkaen, kun sirppi ensi kerran olkeen pannaan, laske seitsemän viikkoa	9. Lue sinulles seitsemän viikkoa: siitä kuin sirppi eloon viedään, pitää sinun rupeeman ne seitsemän viikkoa lukemaan.	16:9 LUE seidzemen wijcko sinulles/ ruweten sijtä päivästä/ cosca sirppi eloon wiedän.

<p>16:10 ja vietä viikkojuhla Herran, sinun Jumalasi, kunniaksi kätesi vapaaehtoisin lahjoin, joita sinä annat sen mukaan, kuin Herra, sinun Jumalasi, on sinulle siunausta antanut.</p>	<p>10. Ja pidä viikkojuhla Herralle sinun Jumalalles, ettäs annat sinun hyväntahtoiset lahjas sinun kädestäs, senjälkeen kuin Herra sinun Jumalas sinulle siunannut on.</p>	<p>16:10 Ja pidä wijckojuhla HERralle sinun Jumalalles/ ettäs annat sinun hywän tahtoiset lahjas sinun kädestäs/ senjälken cuin HERra sinun Jumalas sinulle siunannut on.</p>
<p>16:11 Ja iloitse Herran, sinun Jumalasi, edessä, sinä ja sinun poikasi ja tyttäresi, palvelijasi ja palvelijattaresi, leeviläinen, joka asuu sinun porttiesi sisäpuolella, muukalainen, orpo ja leski, jotka sinun keskuudessasi ovat, siinä paikassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee nimensä asuinsijaksi.</p>	<p>11. Ja iloitse Herran sinun Jumalas edessä, sinä ja poikas, tyttäres, palvelias, piikas, ja Leviläinen, joka on sinun porteissas, ja muukalainen, ja orpo ja leski, jotka ovat sinun seassas, siinä paikassa jonka Herra sinun Jumalas valitseva on nimensä asumasiaksi.</p>	<p>16:11 Ja iloidze HERran sinun Jumalas edes/ sinä ja sinun poicas/ sinun tyttäres/ sinun palwelias/ sinun pijcas/ ja Lewita cuin on sinun portisas/ muucalainen/ orwoi ja leski/ cuin owat sinun seassas/ sijnä paicas cuin HERra sinun Jumalas walidzepa on hänen nimens asumasiaksi.</p>
<p>16:12 Ja muista, että itse olit orjana Egyptissä, ja noudata tarkoin näitä käskyjä.</p>	<p>12. Ja muista, että sinä olet ollut orja Egyptissä, ettäs pidät ja teet nämät säädyt.</p>	<p>16:12 Ja muista että sinä olet ollut orja Egyptis/ ettäs pidät ja teet nämät käskyt.</p>
<p>16:13 Lehtimajanjuhlaa vietä seitsemän päivää, korjatessasi satoa puimatantereeltasi ja kuurnastasi.</p>	<p>13. Lehtimajan juhlaa pidä seitsemän päivää, koskas olet sisälle koonnut riihestäs ja viinakuurnastas.</p>	<p>16:13 LEhtimajan juhla pidä coco seidzemen päiwä/ coscas olet sisälle coonnut rijhestäs/ ja wijnacuurnastas.</p>
<p>16:14 Ja iloitse tänä juhlanasi, sinä ja sinun poikasi ja tyttäresi, palvelijasi ja palvelijattaresi, leeviläinen, muukalainen, orpo ja leski, jotka asuvat sinun porttiesi sisäpuolella.</p>	<p>14. Ja iloitse juhlanas, sinä ja poikas ja tyttäres, palvelias, piikas, Leviläinen, muukalainen, orpo ja leski, jotka ovat porteissas.</p>	<p>16:14 Ja iloidze sinun juhlinas/ sinä ja sinun poicas/ sinun tyttäres/ sinun palwelias/ sinun pijcas/ Lewita/ muucalainen/ orwoi ja leski/ cuin owat sinun portisas.</p>
<p>16:15 Seitsemän päivää juhli Herran, sinun Jumalasi, kunniaksi siinä paikassa, jonka Herra valitsee; sillä Herra, sinun Jumalasi, on siunaava sinua kaikessa, minkä satona saat, ja kaikissa kättesi töissä; sentähden ole iloinen.</p>	<p>15. Seitsemän päivää pidä juhlaa Herralle sinun Jumalalles, siinä paikassa jonka Herra valitseva on; sillä Herra sinun Jumalas siunaa sinua kaikessa, kuin sinä sisälle kokoat, kaikessa sinun kättes työssä; sentähden iloitse.</p>	<p>16:15 Seidzemen päiwä pidä juhla HERralle sinun Jumalalles/ sijnä paicas cuin HERra sinun Jumalas walidzepa on: sillä HERra sinun Jumalas siuna sinua caikis cuins sisälle cocoat/ ja caikesa sinun kätes työsä/ sentähden iloidze.</p>
<p>16:16 Kolme kertaa vuodessa tulkoon kaikki sinun miesväkesi Herran, sinun Jumalasi, kasvojen eteen siihen paikkaan, jonka hän valitsee: happamattoman leivän juhlanä, viikkojuhlanä ja lehtimajanjuhlanä. Mutta tyhjin käsin älköön tultako Herran kasvojen eteen;</p>	<p>16. Kolmasti vuodessa pitää näkymän kaikki sinun miehenpuoles Herran sinun Jumalas edessä, siinä paikassa jonka hän valitseva on, happamattoman leivän juhlanä, viikkojuhlanä, ja lehtimajan juhlanä: ei yhdenkään pidä näkymän tyhjin käsin Herran edessä,</p>	<p>16:16 COLmasti wuodes näkykön caicki sinun miehenpuoles HERran sinun Jumalas edes/ sijnä paicas cuin HERra walidzepa on/ happamattoman leiwän juhlanä/ wijcko ja lehtimajan juhlanä. Ei yhdengän pidä näkymän tyhjin käsin HERran edes.</p>

16:17 kukin tuokoon lahjana sen, minkä voi, sen siunauksen mukaan, minkä Herra, sinun Jumalasi, on sinulle antanut.	17. Itsekukin kätensä lahjan jälkeen, Herran sinun Jumalas siunauksen jälkeen, jonka hän sinulle antanut on.	16:17 Idzecukin kätensä lahjan jälkeen/ HERran sinun Jumalas siunauxen jälkeen/ cuin hän sinulle andanut on.
16:18 Aseta tuomarit ja päällysmiehet eri sukukuntiasi varten kaikkien niiden kaupunkiesi portteihin, jotka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa; he tuomitkoot kansaa oikein.	18. Tuomarit ja käskyläiset aseta sinulles kaikkiin sinun portteihis, jotka Herra sinun Jumalas sinulle antaa sukukunnassas, tuomitsemaan kansaa oikialla tuomiolla.	16:18 DUomarit ja käskyläiset aseta sinulles/ caickijn sinun porteis/ cuin HERra sinun Jumalas sinulle andawa on sucucunnasas/ duomidzeman Canssa oikialla duomiolla.
16:19 Älä vääristä oikeutta, älä katso henkilöön äläkä ota lahjusta, sillä lahjus sokaisee viisaiden silmät ja vääristää syyttömien asiat.	19. Älä käännä oikeutta, älä muotoa katso, ja älä lahjoja ota; sillä lahjat sokaisevat toimellisten silmät ja kääntävät hurskasten asiat.	16:19 Älä käännä oikeutta/ älä muodon perän cadzo/ ja älä lahjoja ota: sillä lahjat socaisewat toimellisten silmät/ ja käändäwät hurscasten asiat.
16:20 Vanhurskautta, ainoastaan vanhurskautta harrasta, että eläisit ja ottaisit omaksesi sen maan, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa.	20. Etsi ahkerasti oikeutta, ettäs eläisit ja omistaisit sen maan, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa.	16:20 Edzi oikeutta/ ettäs eläisit ja omistaisit sen maan/ cuin HERra sinun Jumalas sinulle andawa on.
16:21 Älä pystytä itsellesi asera-karsikoita, älä mitään puuta, Herran, sinun Jumalasi, alttarin viereen, jonka itsellesi teet;	21. Älä istuta sinulles metsistöä, jonkun kaltaista puuta Herran sinun Jumalas alttarin juureen, jonka sinä teet sinulles.	16:21 Älä istuta jonguncaltaista puuta sinun HERras Jumalas Altarin juureen/ jonga sinä teet sinulles.
16:22 älä myöskään pystytä itsellesi patsasta, sillä niitä Herra, sinun Jumalasi, vihaa."	22. Älä nosta sinulles patsasta, jota Herra sinun Jumalas vihaa.	16:22 Älä pane padzasta/ jota HERra sinun Jumalas wiha.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu
17:1 "Älä uhraa Herralle, sinun Jumalallesi, raavasta tai lammasta, jossa on joku vamma, mikä paha vika tahansa, sillä se on kauhistus Herralle, sinun Jumalallesi.	1. Älä uhraa Herralle sinun Jumalalles mitään nautaa eli lammasta, jossa joku virhe taikka puutos on: sillä se on Herralle sinun Jumalalles kauhistus.	17:1 Älä uhra HERralle sinun Jumalalles jotacuta nauta eli lammasta/ josa jocu wirhi taicka puutos on: sillä se on HERralle sinun Jumalalles cauhistus.
17:2 Jos sinun keskuudessasi, niiden kaupunkiesi porttien sisäpuolella, jotka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, on mies tai nainen, joka tekee sitä, mikä on paha Herran, sinun Jumalasi, silmissä, rikkoo hänen liittonsa,	2. Jos löydetään jossakussa sinun porteistas, jotka Herra sinun Jumalas antaa sinulle, joku mies eli vaimo, joka paha tekee Herran sinun Jumalas silmäin edessä, rikkoen hänen liittonsa,	17:2 JOs jocu löytän josacusa sinun porteistas/ cuin HERra sinun Jumalas andawa on sinulle/ mies eli waimo/ joca paha teke HERran sinun Jumalas silmäin edes/ rickoden hänen lijttons.

17:3 ja menee ja palvelee muita jumalia ja kumartaa niitä: aurinkoa, kuuta tai kaikkea taivaan joukkoa, minkä minä olen kieltänyt,	3. Ja menee palvelemaan vieraita jumalia, ja kumartaa niitä, aurinkoa, kuuta tahi jotakuta taivaan joukosta, jota en minä käskenyt ole,	17:3 Ja mene palveleman wieraita jumalita/ ja cumarta niitã/ olcon se Auringo/ Cuu/ eli jocu taiwan joucosta/ jota en minã käskenyt ole.
17:4 ja siitä ilmoitetaan sinulle, niin että saat sen kuulla, niin tutki asia tarkoin, ja jos on totta ja varmaa, että sellaista kauhistusta on harjoitettu Israelissa,	4. Ja se sanotaan sinulle, ja sinä kuulet sen, niin tiedustele visusti, ja koskas löydät totiseksi todeksi, että senkaltainen kauhistus Israelissa tehty on;	17:4 Ja se sanotan sinulle/ ja sinã cuulet sen/ nijn tiedustele wisust/ ja coscas löydät totisexi todexi että sencaltainen cauhistus Israelis tapahtunut on.
17:5 niin vie se mies tai se nainen, joka on sellaisen pahan tehnyt, porttiesi edustalle - se mies tai se nainen - ja kivitã heidät kuoliaaksi.	5. Niin vie se mies tahi vaimo ulos joka senkaltaisen pahuuden on tehnyt, sinun portteihis, ja kivitã hänet kuoliaaksi.	17:5 Nijn wie se mies eli waimo ulos/ joca sencaltaisen pahuden sinun porteisas on tehnyt/ ja kiwitã hãndã cuoliaxi.
17:6 Kahden tai kolmen todistajan todistuksen nojalla kuolemaan tuomittu surmattakoon; yhden ainoan todistajan todistuksen nojalla älköön häntã surmattako.	6. Kahden eli kolmen suun todistuksesta pitää sen kuoleman, joka kuoleman on ansainnut; mutta yhden suun todistuksesta ei pidã hänen kuoleman.	17:6 Cahden eli colmen suun todistuxest pitã hänen cuoleman/ joca cuoleman on ansainnut: mutta yhden suun todistuxest ei pidã hänen cuoleman.
17:7 Todistajien käsi kohotkoon ensimmäisenã häntã vastaan surmatakseen hänet, ja sitten koko kansan käsi. Poista paha keskuudestasi.	7. Todistajain käsi pitää ensin oleman hänen päällensã tappamaan häntã ja sitte kaiken kansan käsi: sinun pitää eroittaman pahan sinun seastas.	17:7 Todistajan käsi pitã esin oleman hänen päällensã tappaman hãndã ja sijtte caiken Canssan käsi/ eroittaman paha sinun seastas.
17:8 Jos joku murhaa tai omaisuusriitaa tai pahoinpitelyã koskeva asia tai mikä muu asia hyvänsã, josta sinun porteissasi riidellãn, näyttã sinusta liian vaikealta ratkaista, niin nouse ja lähde siihen paikkaan, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee,	8. Jos joku asia tuomiossa näkyy sinulle pimiãksi, veren ja veren wãlillã, asian ja asian wãlillã, vahingon ja vahingon wãlillã, ja kuin eripuraiset asiat ovat sinun porteissas, niin nouse ja mene siihen paikkaan jonka Herra sinun Jumalas valitseva on,	17:8 JOs jocu asia duomios näky sinulle pimiãxi/ weren ja weren wãlillã/ asian ja asian wãlillã/ wahingon ja wahingon wãlillã/ ja cuin eripuraiset asiat ovat sinun porteisas/ nijn nouse ja mene sijhen paikkaan cuin HERra sinun Jumalas sinulle walidzepa on.
17:9 ja mene leevilãisten pappien luo ja sen luo, joka siihen aikaan on tuomarina; kysy heiltã, ja he ilmoittavat sinulle tuomion.	9. Ja tule pappein, Levilãisten ja tuomarin tykö, jotka siihen aikaan ovat, ja kysy heiltã: he sanovat sinulle tuomion sanan,	17:9 Ja tule Pappein/ Lewitain ja Duomarein tygõ/ jotca sijhen aican owat/ ja kysy heildã/ he sanowat sinulle duomion sanan.
17:10 Ja tee sen sanan mukaan, minkã he sinulle ilmoittavat siinã paikassa, jonka Herra valitsee; ja noudata tarkoin kaikkea, mitä he sinulle opettavat.	10. Ja tee sen sanan jälkeen, jonka he sinulle julistavat, siinã paikassa minkã Herra valitseva on, ja ota vaari, ettãs teet kaikki mitä he sinulle opettavat.	17:10 Ja tee nijn cuin he sinulle sanowat/ sijnã paicas cuin HERra walidzepa on/ ja ota waari ettãs teet caicki cuin he sinulle opettawat.

<p>17:11 Tee sen lain mukaan, minkä he sinulle opettavat, ja sen tuomion mukaan, minkä he sinulle julistavat, poikkeamatta oikealle tai vasemmalle siitä, mitä he sinulle ilmoittavat.</p>	<p>11. Sen lain jälkeen jonka he opettavat sinulle, ja sen tuomion jälkeen jonka he sanovat sinun etees, pitää sinun tekemän, niin ettes siitä sanasta, kuin he sanovat sinulle, vilpistele et oikialle etkä vasemmalle.</p>	<p>17:11 Sen lain jälkeen kuin he opettavat sinulle/ ja sen tuomion jälkeen kuin he sanovat sinun etees/ pitä sinun tekemän/ niijn ettes sijtä wilpistele etkä oikialle puolle etkä wasemalle.</p>
<p>17:12 Mutta jos joku menettelisi niin julkeasti, ettei kuulisi pappia, joka siellä seisoo palvelemassa Herraa, sinun Jumalaasi, tai tuomaria, niin se mies kuolkoon.</p>	<p>12. Ja jos joku olis ollut ylpiä, niin ettei hän ole kuuliainen papille, joka siellä Herran sinun Jumalas palvelusta tekemässä seisoo, eli tuomarille, hänen pitää kuoleman:</p>	<p>17:12 Ja jos joku olis ollut ylpiä/ niijn ettei hän ole cuuliainen papeille/ kuin siellä HERran sinun Jumalas wiras owat/ eli duomarille/ hänen pitä cuoleman.</p>
<p>17:13 Poista paha Israelista. Ja kaikki kansa kuolkoon sen ja peljätköön, niin ettei kukaan enää olisi niin julkea.</p>	<p>ja ota sinä paha Israelista pois, 13. Että kaikki kansa sen kuulevat ja pelkäävät, ja ei enää ylpiästi tee.</p>	<p>Ja ota sinä se paha Israelist pois. 17:13 Että caicki Canssa sen cuulewat ja pelkävät/ ja ei enämbi ylpiästä tee.</p>
<p>17:14 Kun tulet siihen maahan, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, ja otat sen omaksesi ja asetut siihen ja ajattelet: 'Minä asetan itselleni kuninkaan, niinkuin on kaikilla kansoilla, jotka minun ympärilläni asuvat.'</p>	<p>14. Koska tulet siihen maahan, kuin Herra sinun Jumalas sinulle antaa, omistaaksesi sitä ja asuaksesi siinä, ja sanot: minä asetan kuninkaan minulleni, niinkuin kaikki kansat jotka minun ympärilläni ovat;</p>	<p>17:14 COscas tulet sijhen maahan kuin HERra sinun Jumalas sinulle andawa on/ omistaxes ja sauaxes sijnä/ ja sanot: minä asetan Cuningan minulleni/ niijnkuin caicki Canssat kuin minun ymbärilläni owat.</p>
<p>17:15 niin aseta itsellesi kuninkaaksi se, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee. Aseta joku veljistäsi kuninkaaksesi; älä korota hallitsijaksesi muukalaista miestä, joka ei ole sinun veljesi.</p>	<p>15. Niin aseta se kuninkaaksi sinulles, jonka Herra sinun Jumalas valitsee. Aseta veljistä kuningas sinulles: et sinä saa muukalaista asetta sinulles, joka ei sinun veljes ole,</p>	<p>17:15 Niijn aseta se Cuningaxi sinulles/ jonga HERra sinun Jumalas walidze: aseta sinun weljistä Cuningas sinulles/ et sinä saa muucalaista asetta sinulles/ joca ei sinun weljes ole.</p>
<p>17:16 Mutta älköön hän hankkiko itselleen paljon hevosia älköönkä viekö kansaa takaisin Egyptiin hankkiakseen paljon hevosia, sillä Herra on teille sanonut: 'Älkää enää palatko tätä tietä.'</p>	<p>16. Ainoastaan ettei hän pidä monta hevosta, ja vie kansaa jälleen Egyptiin niiden monien hevosten tähden, ja että Herra teille sanoi: ettette enää tätä tietä tule.</p>	<p>17:16 Ainoastans ettei hän pidä monda hewoista/ ja wie Canssa jällens Egyptijn niijden monein hewoisten tähden/ ja että HERra teille sanoi: ettet te enämbi tätä tietä tule.</p>
<p>17:17 Älköönkä hän ottako itsellensä monta vaimoa, ettei hänen sydämensä luopuisi pois; älköönkä hän kootko itsellensä ylen paljon hopeata ja kultaa.</p>	<p>17. Ei hänen myös pidä ottaman itsellensä monta emäntää, ettei hänen sydämensä kääntyisi pois, ja ei hänen pidä myös itsellensä aivan paljo hopiaa ja kultaa kokooman.</p>	<p>17:17 Ei hänen myös pidä ottaman hänellens monda emändätä ettei hänen sydämmens käändyis pois. Ja ei hänen pidä myös idzellens paljo hopiata ja culda cocoman.</p>

17:18 Ja kun hän on noussut valtaistuimellensa, kirjoituttakoon hän itsellensä kirjaan jäljennöksen tästä laista, joka on leeviläisten pappien huostassa.	18. Ja kuin hän istuu valtakuntansa istuimella, niin ottakaan tämän lain papeilta Leviläisiltä, ja antakaan kirjoittaa toisen kappaleen siihen kirjaan.	17:18 Ja cosca hän istu hänen waldacundans istuimella/ nijn ottacan tämän toisen lain papeilda Lewitailda/ ja andacan sen kirjoitta kirjaan.
17:19 Ja hän pitäköön sen luonaan ja lukekoon sitä, niin kauan kuin elää, oppiaksensa pelkäämään Herraa, Jumalaansa, ja noudattamaan tarkoin kaikkia tämän lain sanoja ja näitä käskyjä,	19. Se olkoon hänen tykönänsä, ja lukekaan sitä kaiken elinaikansa, että hän oppis pelkäämään Herraa Jumalaansa, ja pitämään kaiken tämän lain sanat ja nämät säädyt, ja että hän tekis niiden jälkeen.	17:19 Se olcan hänen tykönäns/ ja lukecan sitä caiken hänen elinaicans/ että hän oppis pelkämän HERra hänen Jumalatans/ ja pidäis caiken tämän lain sanat/ ja nämät oikeudet/ ja että hän tekis sen jälkeen.
17:20 ettei hänen sydämensä ylpistyisi hänen veljiänsä kohtaan ja ettei hän poikkeaisi käskyistä, ei oikealle eikä vasemmalle - niin että hän ja hänen poikansa kauan hallitsisivat Israelin keskuudessa."	20. Niin ettei hän korottaisi sydäntänsä veljeinsä ylitse, eikä myös käskyistä vilpistelisi, oikialle eikä vasemmalle puolelle, että hän päivänsä pitentäisi valtakunnassansa, hän ja hänen poikansa Israelissa.	17:20 Ei hänen pidä corgottaman sydändäns hänen weljeins ylidzen/ eikä myös käskyist wilpistelemän/ eikä oikialle/ eikä wasemalle puolelle/ että hän päiwäns pidennäis hänen waldacunnasans/ hän ja hänen lapsens Israelis.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu
18:1 "Leeviläisillä papeilla, Leevin koko sukukunnalla, älköön olko osuutta tai perintöosaa muun Israelin rinnalla; Herran uhreista ja siitä, mikä hänen osakseen tulee, he saakoot elatuksensa.	1. Papilla, Leviläisillä ja kaikella Levin sukukunnalla ei pidä osaa eli perintöä Israelissa oleman. Herran uhria ja hänen perintöänsä pitää heidän syömän.	18:1 PApeilla/ Lewitailla ja caikella Lewin sucucunnalla ei pidä osa eli perindötä Israelis oleman. HERRAn uhria ja hänen perindöns pitä heidän syömän.
18:2 Heillä ei ole oleva perintöosaa veljiensä keskuudessa; Herra itse on heidän perintöosansa, niinkuin hän on heille puhunut.	2. Sentähden ei pidä hänellä perimistä oleman veljeinsä keskellä; sillä Herra on hänen perimisensä, niinkuin hän on hänelle sanonut.	18:2 Sentähden ei pidä heillä perimist oleman/ heidän weljeins keskellä: Sillä HERra on heidän perimisens/ nijncuin hän heille on sanonut.
18:3 Ja tämä olkoon papeilla oikeus saada kansalta, niiltä, jotka uhraavat teurasuhrin, raavaan tai lampaan: papille annettakoon lapa, leukaluut ja maha.	3. Ja tämä on pappein oikeus kansalta ja niiltä, jotka uhraavat härjän tahi lampaan: Papille annettakaan lapa, leukaluut ja sisällykset,	18:3 Ja tämä on pappein oikeus Canssaldä/ ja nijldä jotca uhrawat: olcon se härkä eli lammas/ Papeille annettacan lapa/ molemmat leucaluut/ ja sisällyxet.
18:4 Uutiset jyvistäsi, viinistäsi ja öljystäsi ja lammastesi ensimmäiset kerityt villat anna hänelle.	4. Ja uutisen jyvistäsi, viinastasi, öljystäsi, ja liemenet lampaistas pitää sinun antaman hänelle.	18:4 Ja utisen sinun jywistäsi/ wijnastas/ öljystäsi/ ja lieminät lambaistas.

18:5 Sillä hänet Herra, sinun Jumalasi, on valinnut kaikista sukukunnistasi, että hän ja hänen poikansa alati seisoisivat ja palvelisivat Herran nimessä.	5. Sillä Herra sinun Jumalasi on hänen valinnut kaikista sinun sukukunnistas, seisomaan ja palvelemaan Herran nimeen, hän ja hänen poikansa jokapäivä.	18:5 Sillä HERra sinun Jumalasi on hänen valinnut caikista sinun sucucunnistas/ seisoman ja palweleman HERran nimeen/ hän ja hänen poicans jocapäiwä.
18:6 Ja jos leeviläinen tahtoo tulla jostakin sinun kaupungistasi, jonka porttien sisäpuolella hän muukalaisena asuu, missä hyvänsä Israelissa, niin tulkoon vapaasti, niinkuin hänen mielensä tekee, siihen paikkaan, jonka Herra valitsee,	6. Koska Leviläinen tulee jostakusta sinun portistas, koko Israelista, kussa hän vieras on, ja hän tulee kaikesta sielunsa himosta siihen paikkaan, jonka Herra valinnut on;	18:6 Cosca jocu Lewita tule jostacusta sinun portistas/ eli mualda jostacusta paicast Israelist/ cusa hän wieras on/ ja hän tule caiken hänen sieluns himost sijhen paikkaan/ jonga HERra walinnut on.
18:7 ja saakoon palvella Herran, Jumalansa, nimessä, niinkuin kaikki muutkin hänen veljensä, leeviläiset, jotka seisovat siellä Herran edessä.	7. Niin palvelkaan hän Herran Jumalansa nimeen, niinkuin kaikki muutkin Leviläiset hänen veljensä, jotka siellä seisovat Herran edessä.	18:7 Nijn palwelcan hän HERran hänen Jumalans nimeen/ nijncuin caicki muutkin Lewitat hänen weljens tekewät/ jotca siellä myös seisowat HERran edes.
18:8 He kaikki saakoot elatukseksensa yhtäläisen osuuden, lukuunottamatta sitä, mitä joku on saanut myymällä perheomaisuuttaan.	8. Ja heidän pitää yhden verran osaa saaman syödäksensä, paitsi sitä mitä hänellä on vanhempainsa myydystä hyvyydestä.	18:8 Ja heidän pitä yhden werran osa saaman syödäxens/ paidzi sitä cuin hänellä on wanhembains myydyst hywydest.
18:9 Kun tulet siihen maahan, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, niin älä opettele jäljittelemään niiden kansojen kauhistavia tekoja.	9. Koskas tulet siihen maahan, jonka Herra sinun Jumalasi sinulle antaa, niin älä opi tekemään sen kansan kauhistusten jälkeen.	18:9 COscas tulet sijhen maahan/ cuin HERra sinun Jumalasi sinulle anda/ njn älä ope tekemän sen Canssan cauhistuxia.
18:10 Älköön keskuudessasi olko ketään, joka panee poikansa tai tyttärensä kulkemaan tulen läpi, tahi joka tekee taikoja, ennustelee merkeistä, harjoittaa noituutta tai velhoutta,	10. Ei yksikään pidä sinun seassas löyttämän, joka poikansa eli tyttärensä käyttää tulesa, eli joka on ennustaja, päivän valitsija, tietäjä, tahi welho,	18:10 Ei yxikän pidä sinun seastas löyttämän/ joca hänen poicans eli tyttärens käyttä tulen läpidzen/ eli joca on ennustaja/ päiwän walidzia/ eli tietäjä/ eli welho.
18:11 joka lukee loitsuja, kysyy vainaja- tai tietäjähengiltä tahi kääntyy vainajien puoleen.	11. Tahi lumooja, tahi noita, tahi merkkein tulkitsija, tahi joka kuolleita kysyy.	18:11 Eli lumoja/ eli noita/ eli kätten cadzoja/ eli joca jotakin cuolluilda kysy.
18:12 Sillä jokainen, joka senkaltaista tekee, on kauhistus Herralle, ja sellaisten kauhistusten tähden Herra, sinun Jumalasi, karkoittaa heidät sinun tieltäsi.	12. Sillä joka senkaltaisia tekee, on Herralle kauhistus, ja senkaltaisten kauhistusten tähden ajaa Herra sinun Jumalasi heidät ulos sinun edestäs.	18:12 Sillä se joca sencaltaisia teke/ hän on HERralle cauhistus/ ja sencaltaisten cauhhistusten tähden/ aja HERra sinun Jumalasi heidän sinun edestäs.
18:13 Ole siis nuhteeton Herran, sinun Jumalasi, edessä.	13. Sinun pitää oleman vakaa Herran sinun Jumalasi edessä.	18:13 Ole waca HERran sinun Jumalasi edes.

18:14 Sillä nämä kansat, jotka sinä nyt karkoitat, kuuntelevat kyllä merkeistäennustajia ja taikureita, mutta sinulle ei Herra, sinun Jumalasi, sitä salli.	14. Sillä nämät kansat, joiden maan sinä omistat, kuulevat päivän valitsioita ja ennustajia: mutta sinulle ei ole niin Herra sinun Jumalas sallinut.	18:14 Sillä tämä Canssa/ joiden maan sinä omistat/ cuulewat nijtä päiwän walidzioita ja ennustaita/ mutta älä sinä nijn tee HERran sinun Jumalas edes.
18:15 Sinun keskuudestasi, veljiesi joukosta, Herra, sinun Jumalasi, herättää sinulle profeetan, minun kaltaiseni; häntä kuulkaa.	15. Vaan Prophetan sinun seastas, sinun veljistäs, minun kaltaiseni, herättää sinulle Herra sinun Jumalas: häntä kuulkaat.	18:15 HERra sinun Jumalas herättä sinulle sinun seastas ja sinun weljistäs Prophetan nijncuin minun/ cuulcat händä.
18:16 On tapahtuva aivan niin, kuin sinä Herralta, sinun Jumalaltasi, anoit Hoorebilla, silloin kun seurakunta oli koolla ja sanoit: 'Älköön minun enää suotako kuulla Herran, minun Jumalani, ääntä älköönkä nähdä tätä suurta tulta, etten kuolisi.'	16. Kaiken se jälkeen kuin sinä anoit Herralta sinun Jumalaltas Horebissa kokouksen päivänä, sanoen: en minä voi enää kuulla Herran minun Jumalani ääntä, enkä silleen voi suurta tulta nähdä, etten minä kuolisi,	18:16 Nijncuin sinä anoit HERralda sinun Jumalaldas Horebis cocouxen päiwänä/ sanoden: en minä woi enämbi cuulla HERran minun Jumalani ändä/ engä sillen woi sitä suurta tulta nähdä/ etten minä cuolis.
18:17 Ja Herra sanoi minulle: 'Mitä he ovat puhuneet, on oikein puhuttu.'	17. Ja Herra sanoi minulle: he ovat oikein puhuneet,	18:17 Ja HERra sanoi minulle: he owat oikein puhunet.
18:18 Profeetan minä olen herättävä heille heidän veljiensä keskuudesta, sinun kaltaisesi, ja minä panen sanani hänen suuhunsa, ja hän puhuu heille kaikki, mitä minä käsken hänen puhua.	18. Minä herätän heille Prophetan heidän veljistänsä niinkuin sinä olet, ja minä panen minun sanani hänen suuhunsa: hän puhuu heille kaikkia mitä minä hänelle käsken.	18:8 Minä herätän heille Prophetan heidän weljistäns nijncuin sinä olet/ ja minä panen minun sanani hänen suuhuns/ hän puhu heille caickia mitä minä hänelle käsken.
18:19 Ja joka ei kuule minun sanojani, joita hän minun nimessäni puhuu, hänet minä itse vaadin tilille.	19. Ja tapahtuu, että joka ei minun sanaani kuule, jonka hän minun nimeeni puhuu, häneltä minä sen vaadin.	18:19 Ja se joca ei minun sanani cuule/ cuin hän minun nimeeni puhu/ hänelä minä sen waadin.
18:20 Mutta profeetta, joka julkeaa puhua minun nimessäni jotakin, jota minä en ole käskenyt hänen puhua, tahi puhuu muiden jumalien nimessä, sellainen profeetta kuolkoon.'	20. Mutta jos joku propheta ylpeydestä puhuu minun nimeeni sitä mitä en minä hänen käskenyt puhua, ja se joka puhuu muiden jumalain nimeen, sen prophetan pitää kuoleman.	18:20 JOs jocu Propheta ylpeydest puhu minun nimeeni/ nijtä joita en minä hänen käskenyt puhua/ ja se cuin puhu muiden jumalitten nimeen/ sen Prophetan pitä cuoleman.
18:21 Ja jos sinä ajattelet sydämässäsi: 'Mistä me tiedämme, mikä sana ei ole Herran puhetta?' niin huomaa:	21. Jos sanot sydämässä: kuinka me tiedämme, mitä sanoja ei Herra ole puhunut?	18:21 Jos sinä sanot sinun sydämesäs: cuinga minä tiedän cuita sanoja ei HERra puhunut?

<p>18:22 kun profeetta puhuu Herran nimessä, ja kun se, mitä hän on puhunut, ei tapahdu eikä käy toteen, niin sitä sanaa Herra ei ole puhunut; julkeuttaan se profeetta on niin puhunut; älä pelkää häntä."</p>	<p>22. Kuin propheta puhuu Herran nimeen, ja ei siitä mitään ole, eikä niin tapahdu, niin ne ovat ne sanat, joita ei Herra ole puhunut: se propheta on sen puhunut ylpeydestänsä, älä pelkää häntä.</p>	<p>18:22 Cosca se Propheta puhu HERran nimeen/ ja ei sijtä mitän ole/ eikä nijn tapahdu: nijn ne owat ne sanat/ joita ei HERra puhunut. Se Propheta on sen puhunut ylpeydestäns/ sentähden älä pelkä händä.</p>
<p>19 LUKU</p>	<p>19 LUKU</p>	<p>XIX. Lucu</p>
<p>19:1 "Kun Herra, sinun Jumalasi, on hävittänyt ne kansat, joiden maan Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle, ja kun sinä olet karkoittanut heidät ja asettunut heidän kaupunkeihinsa ja heidän taloihinsa,</p>	<p>1. Kuin Herra sinun Jumalas on hävittänyt pakanat, joiden maan Herra sinun Jumalas sinulle antaa, niitä omistaakses ja asuakses heidän kaupungeissansa ja huoneissansa,</p>	<p>19:1 COsca HERra sinun Jumalas on hävittänyt Canssat/ joiden maan HERra sinun Jumalas sinulle anda/ omistaxes/ ja asuaxes heidän Caupungeisans ja huoneisans.</p>
<p>19:2 niin erota itsellesi kolme kaupunkia siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, että ottaisit sen omaksesi.</p>	<p>2. Niin eroita sinulles kolme kaupunkia sen maan keskellä, jonka Herra sinun Jumalas antaa sinun omistaakses,</p>	<p>19:2 Nijn eroita sinulles colme Caupungita/ sijnä maasa/ jonga HERra sinun Jumalas anda sinun omistaxes.</p>
<p>19:3 Mittaa matkat ja jaa kolmeen osaan sen maan alue, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perinnöksi, että niihin voisi paeta jokainen tappaja.</p>	<p>3. Ja valmista sinulles tie, ja jaa maas rajat, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa perinnöksi, kolmeen osaan, sen paeta, joka miesvahinkoon tullut on.</p>	<p>19:3 JA walmista tie heidän tygöns/ ja jaa maan rajat sijnä maasa/ cuin HERra sinun Jumalas sinulle anda perinnöxi/ colmen osan/ sen paeta joca mieswahingoon tullut on.</p>
<p>19:4 Ja näin on määrätty tappajasta, joka pakenee niihin saadukseen elää: kun joku tappaa lähimmäisensä tahtomattaan ja häntä ennestään vihaamatta -</p>	<p>4. Ja se olkaan miehentappajan meno, joka sinne paeta ja elää saa: joka tappaa lähimmäisensä tietämätä, ja ei ennen vihannut häntä,</p>	<p>19:4 Ja se olcan miehentappajan meno/ joca sinne paeta ja elä saa. Jos jocu tappa lähimmäisens tietämätä/ ja ei ennen wihannut händä:</p>
<p>19:5 niinkuin jos joku menee lähimmäisensä kanssa metsään puita hakkaamaan ja hänen kätensä heiluttaa kirvestä kaataakseen puun ja rauta lentää varresta ja sattuu toiseen, niin että tämä kuolee - niin paetkoon sellainen johonkin näistä kaupungeista saadukseen elää,</p>	<p>5. Vaan niinkuin joku menis metsään lähimmäisensä kanssa puita hakkaamaan, ja nostais käsin kirveensä hakkaamaan puuta maahan, ja kirves lähtis varresta, ja osais loukata lähimmäisensä niin että hän siitä kuolis: sen pitää yhteen näistä kaupungeista pakeneman ja saaman elää,</p>	<p>19:5 Waan nijncuin jocu menis medzään lähimmäisens cansa puita hackaman/ ja nostais käsin kirwens hackaman puuta maahan/ ja kirwes putois warresta/ ja osais loucata lähimmäisens/ nijn että hän sijtä cuolis. Sen pitää yhteen näistä Caupungeista pakeneman ja saaman elä.</p>

19:6 ettei verenkostaja, sydämensä kiihkossa tappajaa takaa ajaessaan, saavuttaisi häntä, jos tie on pitkä, ja surmaisi häntä, vaikka hän ei ole ansainnut kuolemaa, koska ei ennestään toista vihannut.	6. Ettei verenkostaja ajaisi miehentappajaa niinkauvan kuin hänen sydämensä on katkera, ja saavuttaisi häntä että matka pitkä on, ja löis hänen kuoliaaksi, vaikka ei hän kuoleman syytä ole tehnyt; sillä ei hän ennen vihannut häntä.	19:6 Ettei werencostaja saawutais miehentappajata/ nijncauwan kuin hänen sydämens on catkera/ että matca pitkä on/ ja löis hänen cuoliaksi/ waicka ei hän cuoleman syytä ole tehnyt: sillä ei hän ennen wihannut händä.
19:7 Sentähden minä käsken sinua sanoen: 'Erota itsellesi kolme kaupunkia.'	7. Sentähden käsken minä sinua, sanoen: eroita sinulles kolme kaupunkia.	19:7 Sentähden käsken minä sinua/ ettäs eroitaisit sinulles colme Caupungita.
19:8 Ja jos Herra, sinun Jumalasi, laajentaa sinun aluettasi, niinkuin hän on vannonut sinun isillesi, ja antaa sinulle kaiken sen maan, jonka hän on sinun isillesi sanonut antavansa,	8. Ja jos Herra sinun Jumalas sinun maas rajat levittää, niinkuin hän vannoi isilles, ja antaa sinulle kaiken sen maan, jonka hän lupasi isilles antaa,	19:8 Ja jos HERra sinun Jumalas sinun maas rajat lewittää/ nijncuin hän vannoi sinun Isilles/ ja anda sinulle caiken sen maan/ jonga hän lupais sinun Isilles anda
19:9 jos sinä noudatat tarkoin kaikkia näitä käskyjä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, niin että alati rakastat Herraa, sinun Jumalaasi, ja vaellat hänen teitänsä, lisää silloin vielä kolme kaupunkia näihin kolmeen,	9. Jos muutoin pidät kaikki nämät käskyt, ja teet sen jälkeen kuin minä sinulle tänäpäpä käsken, ettäs rakastat Herraa sinun Jumalaas ja vaellat hänen teissänsä kaikkena elinaikanas: niin lisää vielä kolme kaupunkia näihin kolmeen,	19:9 (Jos sinä muutoin pidät caicki nämät käskyt/ ja teet sen jälken kuin minä sinun tänäpäpä käsken/ ettäs racastat HERra sinun Jumalatas/ ja waellat hänen teisäns caickena sinun elinaicanas) nijn lisä wielä colme Caupungita näihin colmeen.
19:10 ettei viatonta verta vuodatettaisi sinun maassasi, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perintöosaksi, ja ettet joutuisi verivelan alaiseksi.	10. Ettei viatointa verta vuodatettaisi sinun maassas, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa perinnöksi, ja veren vika tulisi sinun päälles.	19:10 Ettei wiatoin weri vuodatetais sinun maasas/ jonga HERra sinun Jumalas sinulle anda perinnöxi/ ettes tulis wiallisexi sencaltaisest werest.
19:11 Mutta jos joku vihaa lähimmäistään ja asettuu häntä väijymään ja karkaa hänen kimppuunsa ja lyö hänet kuoliaaksi ja sitten pakenee johonkin näistä kaupungeista,	11. Mutta jos joku vihaa lähimmäistänsä ja väijyy häntä ja karkaa hänen päällensä ja tappaa hänen, ja se pakenee yhteen niistä kaupungeista;	19:11 MUTta jos jocu wiha lähimmäistäns ja wäyji händä/ ja carca hänen päällens/ tappa hänen ja pakene sijtte yhteen nijstä Caupungeist.
19:12 niin lähettäkööt hänen kaupunkinsa vanhimmat noutamaan hänet sieltä ja antakoot hänet verenkostajan käsiin, ja hän kuolkoon.	12. Niin vanhimmat hänen kaupungistansa lähettäkään sinne sanan, ja tuokaan hänen sieltä, ja antakaan hänen verenkostajan käsiin, että hän kuolis.	19:12 Nijn wanhimmat hänen Caupungistans/ lähettäkän sinne sanan/ ja tuocan hänen sieldä/ ja andacan hänen weren costajan käsijn/ että hän cuolis.
19:13 Älä sääli häntä, vaan poista viattoman veren velka Israelista, että menestyisit.	13. Ei sinun silmäs pidä armaitseman häntä, ja sinun pitää ottaman pois viattoman veren Israelista, ettäs menestyisit.	19:13 Ei sinun silmäs pidä armaidzeman händä/ ja sinun pitä ottaman pois wiattoman weren Israelist/ ettäs menestyisit.

19:14 Älä siirrä lähimmäisesi rajaa, jonka entiset polvet ovat määränneet sinun perintöosallesi siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, että ottaisit sen omaksesi.	14. Ei sinun pidä siirtämän lähimmäises rajaa, jonka entiset panneet ovat sinun perintöös, kuin sinä perit siinä maassa, jonka Herra sinun Jumalasi sinulle antaa omistaakses.	19:14 ÄLä lähimmäises rajoja sijrrä/ jotca endiset pannet owat sinun perindös/ cuins perit sijnä maasa/ jonga HERra sinun Jumalasi sinulle anda omistaxes.
19:15 Yksi ainoa todistaja älköön olko pätevä ketään vastaan, olkoonpa mikä pahanteko tai rikkomus, mikä synty tahansa, jonka joku tekee. Kahden tai kolmen todistajan sanalla on asia vahva.	15. Ei pidä todistajan yksinänsä astuman edes ketäkään vastaan, jostakusta pahasta teosta ja synnistä, mikä ikänä paha teko se olis joka tehdään; mutta kahden eli kolmen todistajan suussa ovat kaikki asiat vahvat.	19:15 EI pidä todistajan yxinäns astuman edes ketäkän wastan/ jostacusta pahast tegost ja synnist mikäikänäns paha teco se olis cuin tehdän: mutta cahden eli colmen suusa owat caicki asiat wahwat.
19:16 Jos väärä todistaja nousee jotakuta vastaan ja syyttää häntä jostakin rikkomuksesta,	16. Jos väärä todistaja tulee ja todistaa jotakuta vastaan ja soimaa hänelle jotain syntiä,	19:16 Jos väärä todistaja tule ja todista jotacuta wastan/ ja soima hänelle jotain syndiä/
19:17 niin astukoot molemmat riitapuolet Herran eteen, pappien eteen ja niiden eteen, jotka siihen aikaan ovat tuomareina.	17. Niin molemmat ne miehet, jotka riitelevät, seisokaan Herran edessä, pappein ja tuomarein edessä, jotka siihen aikaan ovat,	19:17 Nijn molemmat ne miehet jotca rijtelewät/ seisocan HERran edes/ Pappein ja Duomarein edes/ jotca sijhen aican owat.
19:18 Ja tuomarit tutkikoot tarkoin asian, ja jos todistaja on väärä todistaja, joka on tehnyt väärän syytöksen veljeänsä vastaan,	18. Ja tuomarit visusti tutkistelkaan sitä, ja katso, jos todistaja on väärä todistaja, ja todistaa väärin veljeänsä vastaan;	19:18 Ja Duomarit wisust tutkistelcan sijtä/ jos väärä todistaja on candanut wäärän todistuxen weljens wastan.
19:19 niin tehkää hänelle samoin, kuin hän aikoi tehdä veljellensä. Poista paha keskuudestasi.	19. Niin tehkää hänelle niinkuin hän aikoi tehdä veljellensä, ettäs erottaisit pahan sinustas,	19:19 Nijn tehkät hänelle nijncuin hän aicoi tehdä weljellens/ ettäs eroitaisit pahan sinustas.
19:20 Ja muut kuulkoot sen ja peljätäkoot, niin ettei kukaan enää tekisi sellaista paha sinun keskuudessasi.	20. Ja muut sen kuulisivat ja pelkäisivät, ja ei tekisi enää senkaltaista paha teidän seassanne.	19:20 Ja muut sen cuulisit ja pelkäisit/ ja ei tekis enämbi sencaltaista paha teidän seasan.
19:21 Älä sääli häntä: henki hengestä, silmä silmästä, hammas hampaasta, käsi kädestä, jalka jalasta."	21. Sinun silmäs ei pidä säästämän häntä: henki hengestä, silmä silmästä, hammas hampaasta, käsi kädestä, jalka jalasta.	19:21 Sinun silmäs ei pidä säästämän händä/ hengi hengest/ silmä silmäst/ hammas hambast/ käsi kädest/ jalca jalast.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu

20:1 "Jos lähdet sotaan vihollistasi vastaan ja näet hevosia ja sotavaunuja ja sotajoukon, joka on sinua suurempi, niin älä pelkää heitä, sillä Herra, sinun Jumalasi, on sinun kanssasi, hän, joka johdatti sinut Egyptin maasta.	1. Koskas menet sotaan vihollisias vastaan, ja näet hevoseet ja vaunut, ja kansan joka on suurempi sinua, niin älä pelkää heitä; sillä Herra sinun Jumalas, joka sinun johdatti ulos Egyptin maalta, on sinun kanssas.	20:1 COscas menet sotaan sinun wiholisias wastan/ ja näet hewoiset ja waunut/ ja Canssan cuin on suurempi sinua/ niijn älä pelkä heitä: sillä HERra sinun Jumalas/ joca sinun johdatti Egyptin maalda/ on sinun cansas.
20:2 Kun olette ryhtymässä taisteluun, astukoon pappi esiin puhumaan kansalle	2. Ja kuin te lähestytte sota, niin astukaan pappi edes ja puhukaan kansalle,	20:2 Ja cosca te lähestytte sota/ niijn astucan edes Pappi ja puhucan Canssalle/
20:3 ja sanokoon heille: 'Kuule, Israel! Te ryhdytte nyt taisteluun vihollisianne vastaan. Älkää arkailko, älkää peljätkö älkääkään hätääntykö, älkää säikähtykö heitä;	3. Ja sanokaan heille: kuule Israel, te menette tänäpäpä sotaan vihollisianne vastaan: älkään sydämenne pehmetkö, älkää peljätkö, älkää vavisko, älkää myös hämmästykö heidän edessän.	20:3 Ja sanocan heille: cuule Israel/ te menette tänäpäpä sotaan teidän wiholisian wastan/ älkän teidän sydämmen pehmitkä/ älkät peljätkö/ älkät wapisco/ älkät myös hämmästykö heidän edesän.
20:4 sillä Herra, teidän Jumalanne, käy teidän kansanne, sotii teidän puolestanne vihollisianne vastaan ja antaa teille voiton.'	4. Sillä Herra teidän Jumalanne käy kansanne, sotimaan edestänne vihollisianne vastaan, ja auttaa teitä.	20:4 Sillä HERra teidän Jumalan käy teidän cansan/ sotiman teidän edestän/ teidän wiholisian wastan/ ja autta teitä.
20:5 Ja päällysmiehet puhukoot kansalle ja sanokoot: 'Joka on rakentanut uuden talon, mutta ei vielä ole sitä vihkinyt, menköön ja palatkoon kotiinsa, ettei hän kaatuisi taistelussa ja joku toinen vihkisi sitä.	5. Vaan sodan päämiehet puhutelkaan kansaa ja sanokaan: joka uuden huoneen on rakentanut, ja ei siinä vielä ruvennut asumaan, hän menkään pois ja palatkaan kotiansa, ettei hän kuolisi sodassa, ja joku toinen omistais sen.	20:5 WAan sodan päämiehet puhutelcan Canssa/ ja sanocan: joca uden huonen on rakendanut/ ja ei sijhen wielä ruwennut asuman/ hän palaitcan tacaperin/ ja olcan cotonans/ ettei hän cuolis sodas/ ja jocu toinen omistais sen.
20:6 Joka on istuttanut viinitarhan, mutta ei vielä ole korjannut sen ensi hedelmää, menköön ja palatkoon kotiinsa, ettei hän kaatuisi taistelussa ja joku toinen korjaisi sen ensi hedelmää.	6. Ja se joka istutti viinamäen, ja ei vielä sitä tehnyt yhteiseksi, hän menkään pois ja palatkaan kotiansa, ettei hän kuolisi sodassa ja toinen tekis sen yhteiseksi.	20:6 Se cuin istutti wijnapuita/ ja ei wielä nijtä tehnyt yhteisexi/ hän palaitcan tacaperin/ ja pysykän cotonans/ ettei hän cuolis sodas/ ja toinen tekis sen yhteisexi.
20:7 Joka on kihlannut naisen, mutta ei vielä ole ottanut häntä vaimoksensa, menköön ja palatkoon kotiinsa, ettei hän kaatuisi taistelussa ja joku toinen ottaisi hänen morsiantaan vaimoksensa.'	7. Jos joku on hänellensä vaimon kihlannut, ja ei ottanut häntä tykönsä, hän menkään pois ja palatkaan kotiansa, ettei hän kuolisi sodassa, ja toinen nais häntä.	20:7 Jos jocu on hänellens waimon kihlannut/ ja ei tuonut händä cotians/ hän palaitcan tacaperin/ ja olcan cotonans/ ettei hän cuolis sodas/ ja toinen nais hänen.

20:8 Vielä puhukoot päällysmiehet kansalle ja sanokoot: 'Joka pelkää ja arkailee, menkoon ja palatkoon kotiinsa, etteivät hänen veljensäkin menettäisi rohkeuttaan niinkuin hän.'	8. Ja sodan päämiehet vielä puhukaan kansalle ja sanokaan: joka pelkuri on ja vapisevaisella sydämellä, hän menkään pois ja palatkaan kotiansa, ettei hän saattaisi veljeinsä sydämiä pelkuriksi, niinkuin hänen sydämensä on.	20:8 Ja sodan päämiehet vielä puhucan Canssalle/ ja sanocan: joca pelcuri on ja wapisewaisella sydämmellä/ hän palaitcan tacaperin ja olcan cotonans/ ettei hän saatais hänen weljeins sydämmitä pelcurixi/ nijncuin hänen sydämmens on.
20:9 Ja kun päällysmiehet ovat tämän kaiken kansalle puhuneet, asettakoot he osastopäälliköt väen johtoon.	9. Ja sittekuin sodan päämiehet lopettaneet ovat kansalle puheensa, niin he asettakaan sotajoukon ylimmäiset ensimmäiseksi kansan sekaan.	20:9 Ja sijttecuin sodan päämiehet puhunet owat Canssalle heidän puhens/ nijn he asettacan sotajoucon ylimmäiset/ ensimmäisixi Canssan secaan.
20:10 Kun lähestyt jotakin kaupunkia sotiaksesi sitä vastaan, tarjoa sille ensin rauhaa.	10. Kuin mene jonkun kaupungin eteen, sotimaan sitä vastaan, niin taritse heille rauhaa.	20:10 COscas menet jongun Caupungin eteen sotiman händä wastan/ nijn taridze heille ensin rauha.
20:11 Ja jos se suostuu tarjoamaasi rauhaan ja avaa sinulle porttinsa, suorittakoon kaikki siellä oleva kansa sinulle työveroa ja palvelkoon sinua.	11. Ja jos he sinua rauhallisesti vastaavat ja avaavat etees, niin olkaan kaikki kansa joka siinä on, sinulle verollinen ja palvelkaan sinua.	20:11 Ja jos he sinua rauhallisest wastawat ja awawat sinun etees/ nijn olcan caicki Canssa cuin sijnä on sinulle werollinen ja alemmainen.
20:12 Mutta jos se ei tee rauhaa sinun kanssasi, vaan valmistautuu taistelemaan sinua vastaan, niin piiritä sitä.	12. Vaan jos ei he tee rauhaa sinun kanssas, vaan sotivat sinua vastaan, niin ahdista heitä.	20:12 Waan jos ei he tee rauha sinun cansas/ waan sotiwat sinua wastan/ nijn saarra heitä.
20:13 Ja jos Herra, sinun Jumalasi, antaa sen sinun käsiisi, niin surmaa kaikki sen miesväki miekan terällä.	13. Ja kuin Herra sinun Jumalas antaa heidät sinun käsiis, niin lyö kuoliaaksi kaikki miehenpuoli miekan terällä.	20:13 Ja cosca HERra sinun Jumalas anda heidän sinun käsijs/ nijn lyö cuoliaxi caicki miehenpuolet miecan terällä.
20:14 Mutta naiset, lapset ja karja ja kaikki, mitä kaupungissa on, kaikki, mitä sieltä on saatavana saalista, ryöstä itsellesi, ja nauti vihollisiltasi saatu saalis, minkä Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa.	14. Mutta vaimot, lapset ja eläimet, ja kaikki ne jotka kaupungissa ovat, ja kaikki saalis ota itselles, ja syö vihollistes saalista, kuin Herra sinun Jumalas antaa sinulle.	20:14 Paidzi waimoja/ lapsia ja eläimitä/ ja caicki ne cuin Caupungis owat/ ja caicki saalis jacacat teidän keskenän/ ja syökät wiholisten jaosta/ cuin HERra sinun Jumalas annoi sinulle.
20:15 Tee näin kaikille niille kaupungeille, jotka ovat sinusta hyvin kaukana, jotka eivät ole näiden kansojen kaupunkeja.	15. Ja tee niin jokaiselle kaupungille, joka sinusta aivan kaukana on, ja ei ole näiden kansain kaupunkia.	20:15 Ja tee nijn jocaidzelle Caupungille/ cuin sinusta caucana owat/ ja ei ole tämän Canssan Caupungeista.
20:16 Mutta näiden kansojen kaupungeissa, jotka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perintöosaksi, älä jätä ainoatakaan henkeä eloon,	16. Mutta näiden kansain kaupungeissa, jotka Herra sinun Jumalas sinulle perimiseksi antaa, älä jätä elämään yhtäkään henkeä;	20:16 Mutta tämän Canssan Caupungeista/ cuin HERra sinun Jumalas sinulle perimisexi anda/ älä jätä elämän yhtäkän henge.

20:17 vaan vihi ne tuhon omiksi: heettiläiset ja amorilaiset, kanaanilaiset ja perissiläiset, hivviläiset ja jebusilaiset, niinkuin Herra, sinun Jumalasi, on sinua käsenyt,	17. Vaan hukuta ne peräti: nimittäin Hetiläiset, Amorilaiset, Kanaanealaiset, Pheresiläiset, Heviläiset ja Jebusilaiset, niinkuin Herran sinun Jumalas sinulle on käsenyt,	20:17 Mutta kiro ne peräti/ cuin owat: Hetherit/ Amorrerit/ Cananerit/ Phereserit/ Hewerit ja Jebuserit/ nijncuin HERra sinun Jumalas sinulle on käsenyt.
20:18 etteivät he opettaisi teitä tekemään kaikkia niitä kauhistavia tekoja, joita he ovat tehneet palvellessaan jumaliansa, ja ettette te rikkoisi Herraa, teidän Jumalaanne, vastaan.	18. Ettei he opettaisi teitä tekemään kaikkia niitä kauhistuksia, joita he tekivät jumalillensa, ettette myös tekisi syntiä Herraa teidän Jumalaanne vastaan.	20:18 Ettei hän opetaisi teidän tekemän caickia niitä cauhistuxia cuin he teit heidän jumalillens/ ettet te myös tekisi syndiä HERra teidän Jumalatan watan.
20:19 Jos joudut kauan piirittämään kaupunkia ja sotimaan sitä vastaan valloittaaksesi sen, niin älä hävitä sen puita äläkä heiluta kirvestäsi niitä vastaan. Niiden hedelmiä saat nauttia, mutta älä hakkaa niitä maahan, sillä eivät kedon puut ole ihmisiä joutuakseen sinun piiritettäviksesi.	19. Jos sinä kauvan olet jonkun kaupungin edessä, jota vastaan sinä sodit omistaaksesi sitä, niin älä hävitä sen puita, älä myös kirveellä raiskaa niitä; sillä sinä saat niistä syödä, sentähden älä hakkaa niitä maahan; sillä ihmisellä on metsäpuitakin, tulemaan varustukseksi sinun etees.	20:19 JOs sinä cauwan olet jongun Caupungin edes/ jota watan sinä sodit omistaxes sitä/ nijn älä hävitä puita/ älä myös kirwellä raisca heitä: sillä sinä saat nijstä syödä/ sentähden älä hacka heitä maahan tehdäxes nijstä scantzi/ sillä maan puu on ihmisen elatus.
20:20 Ainoastaan ne puut, joista tiedät, että niissä ei ole mitään syötävää, saat hävittää ja hakata maahan, rakentaaksesi niistä varustuksia sinun kanssasi sotivaa kaupunkia vastaan, kunnes se kukistuu."	20. Vaan ne puut, joista tiedät, ettei ne ole syötäviä, hävitä ja hakkaa maahan, ja rakenna varustus kaupunkia vastaan, jonka kanssa sinä sodit, siksi kuin sinä voitat sen.	20:20 Waan puut/ joista ei syödä/ hävitä ja hacka maahan/ ja tee nijstä puista Caupungin eteen scantzi/ jonga cansa sinä sodit nijncauwan cuins voitat hänen.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 "Jos siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, että ottaisit sen omaksesi, löydetään murhattu virumassa kedolla, eikä tiedetä, kuka hänet tappoi,	1. Jos joku tapettu löydetään siinä maassa, jonka Herra sinun Jumalas sinun omakses antaa, ja se makaa kedolla, ja tietämätöntä on, kuka hänen tappoi;	21:1 JOs jocu tapettu löytän sijnä maasa/ jonga HERra sinun Jumalas sinun anda/ ja on tietämätöin/ cuca hänen tappoi.
21:2 niin lähettäkööt sinun vanhimpasi ja tuomarisi mittaamaan välimatkan niihin kaupunkeihin, jotka ovat murhatun ympärillä.	2. Niin käykään ulos vanhimpas ja tuomaris, ja mitatkaan sen tapetun tyköä kaupunkeihin, jotka tapetun ympärillä ovat.	21:2 Nijn käykän ulos sinun Wanhimmas ja Duomaris/ ja mitackan sen tapetun tykö Caupungeihin cuin sen tapetun ymbärillä owat:
21:3 Sen kaupungin vanhimmat, joka on murhattua lähinnä, ottakoot hiehon, jolla ei ole työtä tehty ja joka ei ole ollut vetojuhtana ikeen alla,	3. Joka kaupunki tapettua lähin on, sen vanhimmat ottakaan nuoren lehmän karjasta, jolla ei ole työtä tehty ja joka ei ikeen alla ole ollut,	21:3 Joca Caupungi sinä lähin on/ sen wanhimmat ottacan nuoren lehmän carjasta/ jolla ei ole työtä tehty/ eikä iken alla ollut.

21:4 ja sen kaupungin vanhimmat vieköt hiehon alas ehtymättömän puron notkoon, jossa ei ole kynnetty eikä kylvetty; ja he taittakoot hieholta niskan siinä notkossa.	4. Ja kaupungin vanhimmat taluttakaan nuoren lehmän kovaan laaksoon, jota ei kynnetä eikä kylvetä, ja leikatkaan lehmän kaulan siinä laaksossa.	21:4 Ja sen Caupungin wanhimmat taluttacan sen nuoren lehmän colckaan laxoon/ joca ei ole kynnetty/ eikä kylwetty/ ja leicackan siellä hänen caulans.
21:5 Ja papit, leeviläiset, astukoot esiin, sillä heidät on Herra, sinun Jumalasi, valinnut palvelemaan häntä ja Herran nimeen siunaamaan, ja heidän sanansa mukaan ratkaistakoon jokainen riita ja pahoinpitely.	5. Niin pitää papit, Levin pojat käymän edes; sillä Herra sinun Jumalas on heidät valinnut palvelemaan itseänsä, ja Herran nimeä ylistämään: ja heidän suunsa jälkeen pitää kaikki riidat ja kaikki vahingot selitettämän.	21:5 Nijn pitä Papit Lewin pojat käymän edes (sillä HERra sinun Jumalas on heidän walinnut palweleman händäns ja hänen nimens ylistämän/ ja heidän suuns jälken pitä caicki rijdat ja wahingot toimitettaman)
21:6 Ja kaikki sen kaupungin vanhimmat, he kun asuvat murhattua lähinnä, peskööt kätensä pitäen niitä hiehon päällä, jolta niska taitettiin siinä notkossa;	6. Ja kaikki vanhimmat siitä kaupungista, joka tapettua lähinnä on, peskään kätensä nuoren lehmän päällä, jonka kaula laaksossa leikattiin,	21:6 Ja caicki wanhimmat sijtä Caupungist cuin lähin on/ käykän sen tapetun tygö/ ja peskän kätens sen nuoren lehmän päällä/ jonga caula sijnä laxos leicattin.
21:7 ja he lausukoot sanoen: 'Meidän kätemme eivät ole tätä verta vuodattaneet, eivätkä silmämme tapausta nähneet.	7. Ja he vastatkaan ja sanokaan: ei meidän kätemme tätä verta vuodattaneet, eikä meidän silmämme sitä nähneet.	21:7 Ja he wastackan ja sanocan: ei meidän kätem tätä werta wuodattanut/ eikä myös meidän silmän sitä nähnyt.
21:8 Anna anteeksi, Herra, kansallesi Israelille, jonka vapahdit, äläkä lue viatonta verta kansallesi Israelille.' Ja niin se verivelka annetaan heille anteeksi.	8. Ole armollinen kansallesi Israelille, jonka sinä Herra pelastit, ja älä tätä viatointa verta anna tulla kansas Israelin päälle; ja niin he ovat sovitetut siitä verestä.	21:8 Ole armollinen Canssalles Israelille/ jonga sinä HERra pelastit. Älä tätä wiatoinda werta anna tulla sinun Canssas Israelin päälle. Ja nijn he owat sowitetut sijtä werestä.
21:9 Poista keskuudestasi viattoman veren velka, sillä sinun on tehtävä se, mikä on oikeata Herran silmissä.	9. Ja niin sinä eroitat tyköäs viattoman veren, ettäs teet sen mikä oikia on Herran silmän edessä.	21:9 Ja nijn sinä eroitat sinun tykös wiattoman weren/ ettäs teet sen cuin oikia on HERran silmäin edes.
21:10 Kun lähdet sotaan vihollisiasi vastaan ja Herra, sinun Jumalasi, antaa heidät sinun käsiisi ja sinä otat heistä vankeja	10. Kuin menet sotaan vihollisias vastaan, ja Herra sinun Jumalas antaa heidät sinun käsiis, ja sinä viet heitä vankina pois.	21:10 Coscas menet sotaan wiholiasias wastan/ ja HERra sinun Jumalas anda heidän sinun käsijs/ wiedzäxes heidän fangina pois.
21:11 ja vankien joukossa näet kaunisvartaloisen naisen ja mielistyt häneen ja tahdot ottaa hänet vaimoksesi,	11. Ja näet vankein seassa kauniin vaimon, ja himoitset häntä ottaa emännäkses:	21:11 Ja sinä näet fangein seas caunin waimon/ ja sinä himoidzet händä otta emännäxes.
21:12 niin vie hänet kotiisi, ja hän ajattakoon hiuksensa ja leikatkoon kyntensä.	12. Niin vie häntä huoneeses ja anna hänen keritä hiuksensa ja leikata kyntensä,	21:12 Nijn wie händä sinun huoneses/ ja anna hänen keritä hiuxens ja leicata kyndens.

21:13 Ja hän riisukoon vaatteensa, joissa hänet vangittiin, ja asukoon sinun kodissasi ja saakoon itkeä kuukauden päivät isäänsä ja äitiänsä; sitten saat yhtyä häneen ja naida hänet, niin että hän tulee vaimoksesi.	13. Ja riisua vaatteensa, joissa hän vangittiin, ja anna hänen istua huoneessa, ja itkeä kuukauden isänsä ja äitiänsä: mene sitte hänen tykönsä ja ole hänen miehensä, ja hän olkoon sinun emäntäs.	21:13 Ja rijsua waattens/ joisa hän fangittin/ ja anna hänen istua sinun huonesas/ ja itke Cuucauden Isäns ja äitiäns/ maca sijtte hänen cansans/ ja ole hänen miehens/ ja hän olcon sinun emändäs.
21:14 Mutta jos hän ei sitten enää sinua miellytä, niin päästä hänet menemään vapaana äläkä myy häntä rahasta. Älä kohtele häntä tylästi, koska olet häntä alentavasti kohdellut.	14. Ja jos tapahtuu, ettei hän sinulle kelpaa, niin anna hänen mennä kuhunka hän tahtoo, ja älä suinkaan myy häntä rahaan: älä myös pyydä itselles jotakin voittoa hänen kauttansa; sillä sinä alensit hänen.	21:14 Ja jos tapahtu ettei hän sinulle kelpa/ nijn anna hänen mennä cunga hän tahto/ ja älä myy händä rahaan/ älä myös muolle pane orjasi: sillä sinä alensit hänen.
21:15 Jos jollakin miehellä on kaksi vaimoa, toinen, jota hän rakastaa, ja toinen, jota hän hylkii, ja he synnyttävät hänelle lapsia, sekä se, jota hän rakastaa, että se, jota hän hylkii, ja esikoinen on hyljityn poika,	15. Jos jollakin miehellä on kaksi emäntää, yksi, jota hän rakastaa, ja toinen, jota hän vihaa, ja ne synnyttävät hänelle lapsia, sekä se jota hän rakastaa, että se jota hän vihaa, niin että esikoinen on sen, jota hän vihaa;	21:15 JOs jollakin miehellä on caxi emändätä/ yxi jota hän racasta/ ja toinen jota hän wiha/ ja ne synnyttawät hänelle lapsia/ sekä se cuin hän racasta/ että se cuin hän wiha/ nijn että esicoinen on sen jota hän wiha.
21:16 älköön hän, kun jakaa pojilleen omaisuutensa perinnöksi, antako esikoisoikeutta rakastetun pojalle syrjäyttämällä hyljityn vaimon pojan, joka on esikoinen;	16. Ja aika tulee, että hän lastensa välillä perimisen jakaa, niin ei hän taida tehdä rakkaamman poikaa esikoiseksensa vihattavan esikoisen edestä;	21:16 Ja aica tule että hän lastens wälillä perimisen jaca/ nijn ei hän taida tehdä sen rackamman poica esicoisexens sen wihattawan esicoisen edest.
21:17 vaan hän tunnustakoon esikoisekseen hyljityn vaimon pojan ja antakoon hänelle kaksinkertaisen osan kaikesta, minkä omistaa. Sillä hän on hänen miehuutensa parhain; hänen on esikoisoikeus.	17. Vaan hänen pitää tuntemaan vihattavan pojan esikoiseksensa, niin että hän antaa hänelle kaksinkertaisesti kaikista niistä, mitä häneltä löydetään; sillä se on hänen ensimmäinen voimansa, ja hänelle tulee esikoisen oikeus.	21:17 Waan hänen pitä tundeman sen wihattawan pojan hänen esicoisexens/ nijn että hän anda hänen caxikertaisest/ caikista nijstä mitä häneldä löytän: sillä se on hänen ensimmäinen woimans/ ja hänelle tule esicoisen oikeus.
21:18 Jos jollakin on uppiniskainen ja kovakorvainen poika, joka ei ota kuullakseen, mitä hänen isänsä ja äitinsä sanovat, eikä tottele heitä, vaikka he kurittavat häntä,	18. Jos jollakin on itsevaltainen ja kovakorvainen poika, joka ei kuule isänsä ja äitinsä ääntä, ja kuin he kurittavat häntä, ei heitä tottele;	21:18 Jos jollakin on idzewallainen ja cowacorwainen poica/ joca ei cuule Isäns ja äitins ändä/ ja cosca he curittawat händä/ jos ei hän heitä tottele/
21:19 niin hänen isänsä ja äitinsä ottakoot hänet ja viekööt kaupunkinsa vanhinten eteen, asuinpaikkansa porttiin,	19. Niin pitää hänen isänsä ja äitinsä hänen ottaman kiinni, ja viemän kaupunkinsa vanhimpain ja portin eteen,	21:19 Nijn pitä hänen Isäns ja äitins hänen ottaman kijnni/ ja wiemän Caupungins wanhemmitten ja portin tygö.

21:20 ja sanokoot kaupunkinsa vanhimille: 'Tämä meidän poikamme on uppiskainen ja kovakorvainen, hän ei ota kuullakseen, mitä me sanomme, vaan on irstailija ja juomari.'	20. Ja sanokaan kaupunkinsa vanhimille: tämä meidän poikamme on itsevaltainen ja kovakorvainen, ei tottele meidän ääntämme, ja on syömäri ja juomari;	21:20 Ja sanocan Caupungin wanhemille: tämä meidän poicam on idzewallainen ja cowacorwainen/ ei tottele meidän ändäm/ ja on syömäri ja juomari.
21:21 Silloin kaikki hänen kaupunkinsa miehet kivittäkoot hänet kuoliaaksi. Poista paha keskuudestasi, ja koko Israel kuulkoon sen ja peljätköön.	21. Niin pitää kaiken kaupungin kansan hänen kuoliaaksi kivittämän: ja niin sinä eroitat pahan sinustas, että koko Israel sen kuulis ja pelkäis.	21:21 Nijn pitä caiken Caupungin Canssan hänen cuoliaksi kiwittämän: Ja nijn sinä eroitat sen pahan sinustas/ että coco Israel sen cuulis ja pelkäis.
21:22 Jos joku on tehnyt itsensä syypääksi rikkomukseen, josta rangaistaan kuolemalla, ja hänet surmataa, ja sinä ripustat hänet hirteen,	22. Jos joku on tehnyt jonkun synnin, joka kuoleman on ansainnut, ja hirsipuussa kuuletetaan,	21:22 Jos jocu on tehnyt jongun synnin/ joca cuoleman on ansainnut/ ja hirsipuus cuoletetan.
21:23 niin älköön hänen ruumiinsa jääkö hirteen yöksi, vaan hautaa hänet samana päivänä, sillä Jumalan kiroama on se, joka on hirteen ripustettu; älä saastuta sitä maata, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perintöosaksi."	23. Niin ei pidä hänen ruumiinsa yötä puussa pidettämän, mutta haudatkaat häntä kohta sinä päivänä; sillä se on kirottu Jumalalta, joka hirtetty on, ettet sinä saastuttaisi sinun maatas, jonka Herra sinun Jumalasi sinulle perimiseksi antaa.	21:23 Nijn ei pidä hänen ruumins yötä puusa pidettämän/ mutta haudatcat händä sinä päiwänä: sillä se on kirottu Jumalalta/ joca hirtetty on/ ettet sinä saastutais sinun maatas/ cuin HERra sinun Jumalasi sinulle perimiseksi anda.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu
22:1 "Jos näet veljesi härän tai lampaan eksyneen, älä jätä sitä siihen; vie se takaisin veljellesi.	1. Kuin näet veljesi härjän taikka lampaan eksyneen, niin ei sinun pidä kääntämän itsiäs pois, vaan viemän se kaiketikin jälleen sinun veljelles.	22:1 COscas näet weljesi härjän taikka lamban exynexi/ nijn älä lymytä idzes/ waan wie se jällens sinun weljelles.
22:2 Jos veljesi ei asu sinua lähellä tai jos et tiedä, kuka hän on, niin korjaa eksynyt taloosi, ja olkoon se sinun huostassasi, kunnes veljesi tiedustelee sitä; anna se silloin hänelle takaisin.	2. Jollei veljes ole sinua läsnä etkä häntä tunne, niin ota se huoneeses, ja olkoon se tykönäs, siihenasti kuin veljes etsii sitä, ja niin anna se hänelle jällensä.	22:2 Jollei sinun weljes ole sinua läsnä/ ja et sinä händä tunne/ nijn ota ne sinun huoneeses/ että he pysywät tykönäs/ siihenasti cuin weljes edzi heitä/ ja nijn anna ne hänelle jällens.
22:3 Tee samoin, jos veljeltäsi on kadonnut aasi, samoin, jos vaate, samoin, jos mitä muuta hyvänsä, jonka löydät; älä jätä sitä siihen.	3. Niin tee myös hänen aasinsa kanssa, hänen vaatteensa ja kaikkinaisen kadonneen kanssa, mikä veljeltäs kadonnut on, ja sinä sen löysit: ei sinun pidä itsiäs siitä pois kääntämän.	22:3 Nijn tee myös hänen Asins cansa/ hänen waattens/ ja caickein cansa/ cuin weljes cadottanut on/ ja sinä löydät: älä idzes lymytä.

22:4 Jos näet veljesi aasin tai härän kaatuneen tielle, älä jätä sitä siihen; auta häntä nostamaan se jaloilleen.	4. Jos näet veljes aasin eli härjän langenneena tiellä, älä käänny pois niistä; vaan sinun pitää joudukkaasti auttaman niitä ylös hänen kanssansa.	22:4 JOs sinä näet sinun veljes Asin eli härjän langennen tiellä/ nijn älä lymytä idzes heildä/ waan auta heitä sijtä ylös.
22:5 Nainen älköön käyttäkö miehen tamineita, älköönkä mies pukeutuko naisen vaatteisiin; sillä jokainen, joka niin tekee, on kauhistus Herralle, sinun Jumalallesi.	5. Vaimon ei pidä miehen asetta kantaman, eikä myös miehen pukeman yllensä vaimon vaatteita; sillä jokainen, joka sen tekee, on Herralle sinun Jumalalles kauhistus.	22:5 Waimon ei pidä miehen asetta candaman/ eikä myös miehen pukeman waimon vaatteita: sillä joca sen teke/ se on HERralle sinun Jumalalles cauhistus.
22:6 Jos kulkiessasi tapaat puusta tai maasta linnun pesän, jossa on pojat tai munat ja emo makaamassa poikien tai munien päällä, niin älä ota emoa poikineen,	6. Ja jos löydät linnun pesän tiellä puusta tahi maasta, jossa on pojat tahi munat, ja emä istuu poikansa eli munain päällä, niin älä ota emää poikinensa;	22:6 JA jos sinä löydät linnun pesän puusta eli maasta/ josa on pojat eli munat/ ja emä istu poicains eli munain päällä/ nijn älä ota emä poikinens.
22:7 vaan päästä emo lentämään ja ota vain pojat, että menestyisit ja kauan eläisit.	7. Mutta päästä kaiketikin emä pois, ja ota pojat sinulles, että menestyisit ja kauan eläisit.	22:7 Mutta päästä emä ja ota pojat sinulles/ että menestyisit ja cauwan eläisit.
22:8 Kun rakennat uuden talon, tee kaide kattosi ympärille, ettet saattaisi verenvikaa taloosi, jos joku sieltä putoaisi.	8. Kuin rakennat uutta huonetta, niin tee käsipuut kattos ympäri, ettes veren vikaa saattaisi huonees, jos joku sieltä putois.	22:8 COscas rakennat utta huonetta/ nijn tee käsipuut ymbärins ylimmäiselle puolelle cattos päälle/ ettes werta saattais huonesees/ jos jocu sieldä putois.
22:9 Älä kylvä viinitarhaasi kahdenlaista siementä, muutoin kaikki, mitä siinä on, sekä siemen, jonka kylvit, että viinitarhan sato, on oleva pyhäkölle pyhitetty.	9. Älä kylvä viinamäkeäs moniniaisilla siemenillä, ettes saastuttaisi sekä siemenes kokousta, jonka kylvänyt olet, ja myös viinamäen tuloa.	22:9 ÄLä kylvä wijnamäkes moniniaisilla siemenillä/ ettes pyhitäis sekä siemendä täydellisydexi/ jongas kylwänyt olet/ cosca hän kypsendy/ ja myös wijnamäen tulo.
22:10 Älä kynnä yhtäaikaa härällä ja aasilla.	10. Älä ynnä härjällä ja aasilla kynnä.	22:10 Älä ynnä härjällä ja Asilla kynnä.
22:11 Älä pue yllesi vaatetta, joka on kudottu kahdenlaisista langoista, villaisista ja pellavaisista sekaisin.	11. Älä pue sitä vaatetta ylles, joka villaisesta ja liiniaisesta yhdessä kudottu on.	22:11 Älä pue sitä vaatetta päälles/ joca willoista ja pellawista cudottu on.
22:12 Tee itsellesi tupsut viittasi neljään kulmaan, johon verhoudut.	12. Tee sinulles rihmoja vaattees neljään kulmaan, jollas puetetään.	22:12 Tee sinulles neljä tilca/ sinun waattes neljään culmaan/ jollas puetetän.
22:13 Jos joku on ottanut vaimon ja yhtynyt häneen, mutta sitten hylkii häntä	13. Jos joku mies on nainut emännän, ja on mennyt hänen tykönsä, ja rupee vihaamaan häntä,	22:13 JOs jocu nai emännän/ ja sijttecuin hän hänen maannut on rupee wihaman händä.

22:14 ja esittää häntä vastaan perättömiä syytöksiä ja saattaa hänet pahaan maineeseen ja sanoo: 'Minä otin tämän naisen vaimokseni, mutta kun ryhdyin häneen, en tavannut hänessä neitsyyden merkkiä',	14. Ja soimaa häntä johonkuhun häpiään vikapääksi, ja saattaa hänestä pahan sanoman, sanoen: minä otin tämän emännäkseni, ja menin hänen tykönsä, ja löysin, ettei hän ollut neitsyt;	22:14 Ja soima händä johongun häpiän wicapääxi/ ja saatta hänen päällens jongun pahan sanoman/ sanoden: minä otin tämän emännäxeni/ ja menin hänen tygöns/ ja löysin ettei hän ollut neidzy.
22:15 niin tytön isä ja äiti ottakoot ja tuokoot tytön neitsyyden merkin kaupungin vanhimmille, porttiin.	15. Niin ottakaan vaimon isä ja äiti hänen, ja tuokaan vaimon neitsyyden merkit edes, ja näyttäkään vanhimmille, jotka kaupungin portissa istuvat,	22:15 Nijn ottacan waimon Isä ja äiti hänen/ ja tuocan waimon neidzyden merkit edes/ ja näyttäkän wanhimmille cuin Caupungin portis istuwat.
22:16 Ja tytön isä sanokoon vanhimmille: 'Minä annoin tyttäreni vaimoksi tälle miehelle, mutta hän hylkii häntä.	16. Ja vaimon isä sanokaan vanhimmille: minä annoin tälle miehelle minun tyttäreni emännäksi, ja nyt hän vihaa häntä.	22:16 Ja waimon Isä sanocan Caupungin wanhimmille: minä annoin tälle miehelle minun tyttäreni emännäxi/ ja nyt hän wiha händä.
22:17 Ja katso, hän esittää häntä vastaan perättömiä syytöksiä sanoen: Minä en tavannut tyttäressäsi neitsyyden merkkiä. Mutta tässä on tyttäreni neitsyyden merkki.' Ja he levittäkööt vaatteen kaupungin vanhinten eteen.	17. Ja katso, hän soimaa häntä häpiällisiin asioihin vikapääksi, ja sanoo: en minä löytänyt sinun tytärtäs neitseeksi. Ja katso, tämä on minun tyttäreni neitsyyden merkki. Ja heidän pitää levittämän vaatteen kaupungin vanhimpain eteen;	22:17 Ja cadzo/ hän soima händä häpiälisijn asioin wicapääxi/ ja sano: en minä löytänyt sinun tytärtäs neidzexi. Ja cadzo/ tämä on minun tyttäreni neidzyden mercki. Ja heidän pitä lewittämän waatten Caupungin wanhemmitten eteen.
22:18 Silloin kaupungin vanhimmat ottakoot sen miehen ja kurittakoot häntä. Ja he määrätkööt hänelle sakkoa sata hopeasekeliä annettavaksi tytön isälle, sentähden että hän saattoi Israelin neitsyen pahaan maineeseen.	18. Niin kaupungin vanhimmat ottakaan sen miehen, ja rangaiskaan häntä. 19. Ja sakoittakaan hänen sataan hopiasikliin ja antakaan ne nuoren vaimon isälle, että hän häpäisi neitseeseen Israelissa,	22:18 Nijn Caupungin wanhimmat ottacan sen miehen ja rangaiscan händä. 22:19 Ja sacoittacan hänen sataan hopia Siclijn/ ja andacan ne sen nuoren waimon Isälle/ että hän häwäis neidzen Israelis/
22:19 Ja hän olkoon hänen vaimonsa; hän älköön hyljätkö häntä koko elinaikanansa.	ja hänen pitää pitämän hänen emäntänänsä, eikä saa häntä hyljätä kaikkena elinaikanansa.	ja hänen pitä pitämän hänen emändänäns/ eikä saa händä hyljätä caickena elinaicanans.
22:20 Mutta jos syytös on tosi, jos työssä ei tavattu neitsyyden merkkiä,	20. Ja jos se tosi on, ettei vaimo löydetty neitseeksi;	22:20 Ja jos se tosi on/ ettei waimo löytyt neidzexi.
22:21 silloin vietäköön tyttö isänsä talon ovelle, ja kaupungin miehet kivittäkööt hänet kuoliaaksi, koska hän teki häpeällisen teon Israelissa, harjoittaen haureutta isänsä kodissa. Poista paha keskuudestasi.	21. Niin vietäkään vaimo isänsä huoneen ovelle, ja kaupungin kansa kivittäkään hänen kuoliaaksi, että hän teki tyhmyyden Israelissa, ja että hän salavuoteudessa makasi isänsä huoneessa: ja niin sinä otat pahan pois tyköäs.	22:21 Nijn wietäkän waimo hänen Isäns huonen owen eteen/ ja Caupungin Canssa kiwittäkän hänen cuoliaxi/ että hän teki tyhmyden Israelis/ ja että hän salawuoteudes macais hänen Isäns huones: ja nijn sinä otat pahan pois tykös.

22:22 Jos joku tavataan makaamasta naisen kanssa, joka on toisen miehen aviovaimo, niin kuolkoot molemmat, sekä mies, joka makasi vaimon kanssa, että vaimo. Poista paha Israelista.	22. Jos joku löydetään maanneeksi vaimon tykönä, jolla aviomies on, niin pitää molempain kuoleman, sekä miehen, että vaimon, jonka tykönä hän makasi; ja niin pahuus otetaan pois Israelista.	22:22 JOs jocu löytän maannen vaimon tykönä/ jolla awio mies on/ nijn pitä ne molemmat tapettaman/ sekä mies että waimo jonga tykönä hän macais/ ja nijn pahus otetan pois Israelist.
22:23 Jos joku neitsyt on kihloissa miehen kanssa ja toinen tapaa hänet kaupungissa ja makaa hänen kanssaan,	23. Jos joku piika on mieheltä kihlattu, ja joku häneen ryhtyy kaupungissa, ja makaa hänen;	22:23 JOs jocu pijca on miehellä kihlattu/ ja jocu häneen ryhty Caupungis/ ja maca hänen.
22:24 niin viekää molemmat sen kaupungin portille ja kivittäkää heidät kuoliaaksi, tyttö siksi, että hän ei huutanut apua kaupungissa, ja mies siksi, että hän teki väkivaltaa lähimmäisensä morsiamelle. Poista paha keskuudestasi.	24. Niin pitää ne molemmat vietämän kaupungin porttiin, ja molemmat kivitettämän kuoliaaksi, piika, ettei hän huutanut, sillä hän oli kaupungissa, mies, että hän lähimmäisensä vaimon häpäisi; ja niin sinä eroitat pahan tyköäs.	22:24 Nijn pitä ne molemmat wietämän Caupungin porttijn/ ja molemmat kiwitettämän cuoliaxi. Pijca/ ettei hän huutanut/ sillä hän oli Caupungis. Mies/ että hän hänen lähimmäisens waimon häwäis/ ja nijn sinä eroitat pahan tykös.
22:25 Mutta jos mies tapaa kihlatun tytön kedolla, käy häneen käsiksi ja makaa hänen kanssaan, niin mies, joka makasi hänen kanssaan, kuolkoon yksin.	25. Jos joku löytää kihlatun piian kedolla, ryövää ja makaa hänen, niin mies pitää yksin tapettaman, joka makasi hänen;	22:25 Jos jocu löytä kihlatun pijcan kedolda/ ryöwä ja maca hänen/ nijn mies pitä yxinäns tapettaman/ joca macais hänen.
22:26 Mutta tytölle älä tee mitään, sillä tyttö ei ole tehnyt kuoleman rikosta; tässä on samanlainen tapaus, kuin jos mies karkaa toisen kimppuun ja tappaa hänet.	26. Vaan piialle ei sinun pidä mitään tekemän; sillä ei piika yhtään kuoleman syntiä tehnyt, vaan niinkuin joku karkais lähimmäistänsä vastaan, ja löis hänen kuoliaaksi, niin on myös tämä asia.	22:26 Waan pijcalle ei sinun pidä mitän tekemän: sillä ei hän yhtän syndiä tehnyt/ joca cuoleman syy olis: Waan nijncuin jocu carcais hänen lähimmäistäns wastan/ ja löis hänen sieluns cuoliaxi/ nijn on myös tämä asia.
22:27 Sillä hän tapasi hänet kedolla; kihlattu tyttö huusi, mutta hänellä ei ollut auttajaa.	27. Sillä hän löysi hänen kedolla: se kihlattu piika huusi, mutta ei ollut hänellä auttajaa.	22:27 Sillä hän löysi kedolda hänen/ ja se kihlattu pijca huusi/ waan ei ollut hänellä auttajata.
22:28 Jos joku tapaa neitsyen, joka ei ole kihlattu, ja ottaa hänet kiinni ja makaa hänen kanssaan ja heidät siitä tavataan,	28. Jos joku löytää neitseeseen, joka ei ole kihlattu, ja ottaa hänen kiinni, ja makaa hänen, ja he löydetään;	22:28 JOs jocu löytä neidzen/ joca ei wielä ole kihlattu/ ja otta hänen kijnni/ ja maca hänen/ ja he löytän.
22:29 niin mies, joka makasi hänen kanssaan, antakoon tytön isälle viisikymmentä hopeasekeliä, ja tyttö tulkoon hänen vaimokseen, koska hän raiskasi hänet; hän älköön hyljätkö häntä koko elinaikanansa.	29. Niin se joka hänen makasi, antakaan piian isälle viisikymmentä hopiasikliä, ja ottakaan piian emännäksensä, että hän on alentanut hänen: ei hän saa hyljätä häntä kaikkena elinaikanansa.	22:29 Nijn se joca hänen macais/ andacan pijcan Isälle wijsitoistakymmendä Sicli hopiata/ ja ottacan sen pijcan emännäxens/ että hän on alendanut hänen. Ei saa hän hyljätä händä caickena elinaicanans.

22:30 Älköön kukaan ottako vaimoksi äitipuoltaan älköönkä nostako isänsä peitettä."	30. Ei yhdenkään pidä ottaman isänsä emäntää, eikä myös paljastaman isänsä peitettä.	22:30 Ei yhdengän pidä ottaman hänen Isäns emändä/ eikä myös paljastaman hänen Isäns peitost.
23 LUKU	23 LUKU	XXIII. Lucu
23:1 "Älköön kukaan, joka on kuohittu musertamalla tai leikkaamalla, pääskö Herran seurakuntaan.	1. Ei kuohitun ja raajarikon pidä tuleman Herran seurakuntaan.	23:1 EI cuohitun ja raajaricon pidä tuleman HERran seuracundaan.
23:2 Älköön kukaan sekasikiö pääskö Herran seurakuntaan; älköön sellaisen jälkeläinen edes kymmenennessä polvessa pääskö Herran seurakuntaan.	2. Eikä pidä myös äpärän tuleman Herran seurakuntaan, eipä vielä kymmenenteen polveenkaan asti pidä jonkun heistä Herran seurakuntaan tuleman.	23:2 Eikä pidä myös äpärän tuleman HERran seuracundaan/ eipä vielä kymmenendengän polwen asti/ ja ei ensingän pidä HERran seuracundaan tuleman.
23:3 Älköön ammonilainen ja moabilainen pääskö Herran seurakuntaan; älkööt heidän jälkeläisensä edes kymmenennessä polvessa koskaan pääskö Herran seurakuntaan,	3. Ammonilaiset ja Moabilaiset ei pidä tuleman Herran seurakuntaan, ei kymmenenteenkään polveen asti, ja ei ikänä tuleman Herran seurakuntaan,	23:3 AMmoniterit ja Moabiterit ei pidä tuleman HERran seuracundaan/ eipä vielä kymmenendengän polwen asti/ ja ei ikänäns tuleman HERran seuracundaan.
23:4 sentähden että he eivät tulleet leipää ja vettä tuoden teitä vastaan matkalla, kun olitte lähteneet Egyptistä, ja sentähden että hän palkkasi sinua vastaan Bileamin, Beorin pojan, Mesopotamian Petorista, sinua kiroamaan.	4. Sentähden ettei he kohdanneet teitä tiellä leivällä ja vedellä, kuin te läksitte Egyptistä, ja että he palkkasivat teitä vastaan Bileamin Beorin pojan Mesopotamian Petorista, kiroomaan sinua.	23:4 Sentähden ettei he cohdannet teitä tiellä leiwällä ja wedellä/ cosca te läxittä Egyptist/ ja että he palckasit teitä wastian Bileamin Peorin pojan Mesopotamian Bethorist/ kiroman sinua.
23:5 Mutta Herra, sinun Jumalasi, ei tahtonut kuulla Bileamia, vaan Herra, sinun Jumalasi, muutti kirouksen sinulle siunaukseksi, sillä Herra, sinun Jumalasi, rakasti sinua.	5. Mutta Herra sinun Jumalas ei kuullut Bileamia, vaan Herra sinun Jumalas muutti sinulle kirouksen siunaukseksi; sillä Herra sinun Jumalas rakasti sinua.	23:5 Mutta HERra sinun Jumalas ei cuullut Bileami/ waan muutti hänen kirouxens siunauxexi: sillä HERra sinun Jumalas racasti sinua.
23:6 Älä koskaan, älä koko elinaikanasi, harrasta heidän menestystään ja onneaan.	6. Älä toivota heille rauhaa eli jotakin hyvää, kaikkena elinaikanas ijankaikkisesti.	23:6 Älä toiwota heille rauha eli jotakin hywä caickena elinaicanas ijancaickisest.
23:7 Edomilaista älä inhoa, sillä hän on sinun veljesi. Älä inhoa egyptiläistä, sillä sinä olet asunut muukalaisena hänen maassaan.	7. Edomilaista älä kauhistu; sillä hän on sinun veljes. Älä myös Egyptiläistä kauhistu; sillä sinä olit muukalainen hänen maassansa.	23:7 EDomeriä älä cauhistu: sillä hän on sinun weljes. Älä myös Egyptiläistä cauhistu: sillä sinä olit muucalainen hänen maasans.

23:8 Lapset, jotka heille syntyvät kolmannessa polvessa, pääskööt Herran seurakuntaan.	8. Ne lapset, jotka heistä syntyvät kolmannessa polvessa, tulkaan Herran seurakuntaan.	23:8 Ne lapset jotca heistä syndywät colmannes polwes/ tulcan HERran seuracundaan.
23:9 Kun lähdettyäsi vihollisiasi vastaan asetut leiriin, karta kaikkea siivotonta.	9. Kuin lähdet leiristä vihollisiasi vastaan, kavahda itsiäs kaikkinaisesta pahuudesta.	23:9 Coscas lähdet leiristä wiholistas wastan/ cawata idzes caickinaisest pahudest.
23:10 Jos sinun keskuudessasi on joku, joka ei ole puhdas sen johdosta, mitä hänelle yöllä on tapahtunut, menköön hän leirin ulkopuolelle; hän älköön tulko leiriin.	10. Jos joku on teidän seassanne, joka ei ole puhdas, että hänelle yöllä jotakin tapahtunut on; hänen pitää menemän pois leiristä, ja ei leiriin sisälle tuleman.	23:10 Jos jocu on teidän seasan joca ei ole puhdas/ että hänellä yöllä jotakin tapahtunut on/ hänen pitä menemän pois leirist/ ja ei palajaman.
23:11 Illan suussa hän peseytyköön vedessä, ja auringon laskettua hän tulkoon leiriin.	11. Ja hänen pitää ehtona itsensä vedellä pesemän, ja sittekuin aurinko laskenut on, palatkaan leiriin.	23:11 Ennencuin hän ehtona idzens wedellä pesnyt on/ ja sijttecuin Auringo laskenyt on/ palaitcan leirijn.
23:12 Leirin ulkopuolella olkoon sinulla syrjäinen paikka, johon sinun on mentävä tarpeellesi.	12. Ulkona leiristä olkoon sinulla paikka, johonkas menet tarpeilles.	23:12 ULcona leirist olcan sinulla johongas menet tarpeilles.
23:13 Ja sinulla olkoon aseittesi lisänä pieni lapio, ja kun siellä ulkona istut tarpeellesi, kaiva sillä kuoppa ja peitä sitten ulostuksesi.	13. Ja sinulla pitää oleman vähä kalikka vyölläs, ja kuin menet tarpeilles, kaiva sillä, ja istuttuas, peitä saastaisuutes.	23:13 Ja sinulla pitä oleman wähä cadicka wyölläs/ ja coscas sinne istua tahdot/ caiwa sillä/ coscas tarpes olet tehnyt/ peitä se cuin on käynyt sinusta ulos.
23:14 Sillä Herra, sinun Jumalasi, vaeltaa leirissä auttaaksensa sinua ja antaakseen vihollisesi sinulle alttiiksi; sentähden olkoon sinun leirisi pyhä, ettei hän näkisi sinun keskuudessasi mitään häpeällistä ja kääntyisi pois sinusta.	14. Sillä Herra sinun Jumalas vaeltaa sinun leiris lävitse pelastamaan sinua ja antamaan sinun vihollises sinun etees, sentähden pitää sinun leiris pyhä oleman, ettei häpiää näkyisi sinun seassas ja hän kääntäis itsensä sinusta pois.	23:14 Sillä HERra sinun Jumalas waelda sinun leiris läpidze pelastaman sinua ja andaman sinun wiholises sinun etees/ sentähden pitä sinun leiris pyhä oleman/ ettei häpiätä näyis sinun seassas/ ja hän käändäis idzens sinusta pois.
23:15 Älä luovuta orjaa, joka on paennut isäntänsä luota sinun luoksesi, hänen isännällensä.	15. Älä isännän haltuun anna orjaa, joka häneltä sinun tykös karannut on.	23:15 ÄLä isännän haldun anna sitä orja cuin häneldä sinulle carannut on.
23:16 Hän asukoon sinun luonasi, sinun keskuudessasi, valitsemassaan paikassa, jonkun kaupunkisi porttien sisäpuolella, missä hän viihtyy; älä sorra häntä.	16. Hän olkaan sinun tykönäs, sinun keskelläs siinä paikassa, joka hänelle kelpaa, jossakussa sinun portissas, itsellensä hyväksi, älä sorra häntä.	23:16 Hän olcan sinun tykönäs sijnä paicas cuin hänelle kelpa/ josacusa sinun portisas idzellens hywäxi/ ja älä sorra händä.
23:17 Älköön pyhäkköporttoa olko Israelin tyttäreni joukossa älköönkä haureellista pyhäkköpoikaa Israelin poikien joukossa.	17. Ei pidä yhtäkään porttoa oleman Israelin lasten tyttärien seassa, eikä yhtään huorintekiää Israelin poikain seassa.	23:17 EI pidä yhtäkän portto oleman Israelin lasten tyttärien seas/ eikä yhtän huorintekiätä Israelin poicain seas.

23:18 Älä tuo portonpalkkaa äläkä koiranpalkkaa Herran, sinun Jumalasi, huoneeseen lupauksen suoritukseksi, sillä molemmat ovat kauhistus Herralle, sinun Jumalallesi.	18. Älä kanna porton palkkaa eikä koiran hintaa Herran sinun Jumalasi huoneeseen, jonkun lupauksen edestä; sillä ne molemmat ovat Herralle sinun Jumalalles kauhistus.	23:18 Älä canna porton palcka/ eli coiran hinda HERran sinun Jumalasi huoneeseen/ jonkun lupauxen edestä: sillä ne molemmat owat HERralle sinun Jumalalles cauhistus.
23:19 Älä pane veljeäsi maksamaan korkoa rahasta tai elintarpeista tai muusta, mitä korkoa vastaan lainataan.	19. Älä korkoa ota veljeltäs rahasta, syötävästä tahi muusta, josta korko otetaan.	23:19 ÄLä corco ota weljeldäs/ rahasta/ syötävästä eli muusta/ josta corco otetan.
23:20 Muukalaisen saat panna korkoa maksamaan, mutta et veljeäsi, että Herra, sinun Jumalasi, siunaisi sinua kaikessa, mihin ryhdyt, siinä maassa, jota menet ottamaan omaksesi.	20. Muukalaiselta ota korko, mutta älä veljeltäs, että Herra sinun Jumalasi siunaisi sinua kaikessa aivoituksessas siinä maassa, johonkas tulet omistamaan sitä.	23:20 Muucalaiselda ota corco/ mutta älä weljeldäs/ että HERra sinun Jumalasi siunaisi sinua caikesa aiwoituxesas/ sijnä maasa johongas tulet omistaman sitä.
23:21 Kun teet lupauksen Herralle, sinun Jumalallesi, niin täytyy se viivyttämättä, sillä totisesti on Herra, sinun Jumalasi, sen vaativa sinulta, ja sinä joudut syyhyn.	21. Kuin Herralle sinun Jumalalles lupauksen lupaat, niin älä viivyttä maksaa sitä; sillä Herra sinun Jumalasi on sen totisesti vaativa sinulta, ja se on sinulle synty.	23:21 COscas HERralle sinun Jumalalles jotakin lupat/ nijn älä wijwytä maxa sitä/ sillä HERra sinun Jumalasi sen welcoi sinulda/ ja se on sinulle syndi.
23:22 Mutta jos jätät lupauksen tekemättä, et joudu syyhyn.	22. Vaan jollet sinä lupaa, niin ei ole sinulla syntiä.	23:22 Waan jollet sinä jotakan lupa/ nijn ei ole sinulla syndiä.
23:23 Pidä se, mikä on huuliltasi lähtenyt, ja tee, niinkuin vapaaehtoisesti olet luvannut Herralle, sinun Jumalallesi, niinkuin olet suullasi puhunut.	23. Pidä se, mikä sinun huulistas on käynyt ulos, ja tee, niinkuin sinä Herralle sinun Jumalalles hyvällä ehdolla luvannut olet sitä, minkä sinä suullas puhunut olet.	23:23 Mitä sinun huulistas on käynyt ulos/ senjälken pidä ja tee/ nijncuins HERralle sinun Jumalalles hyvällä ehdolla luwannut olet/ sitä cuins suullas puhunut olet.
23:24 Kun tulet lähimmäisesi viinitarhaan, niin saat syödä rypäleitä, minkä mielesi tekee, kunnes olet saanut kylläsi, mutta älä pane mitään astiaasi.	24. Kuin menet lähimmäisesi viinamäkeen, niin sinä saat syödä viinamarjoja himos jälkeen, ettäs ravitaan; mutta älä pane mitäkään astiaas.	23:24 COscas menet lähimmäisesi wijnamäkeen/ nijn syö wijnamarjoja himos jälken/ ettäs rawitan: mutta älä pane mitäkän astiaas.
23:25 Kun tulet lähimmäisesi viljapellolle, niin saat kädelläsi katkoa tähkäreitä, mutta sirppiä älä heiluta lähimmäisesi viljapellolla."	25. Koskas menet lähimmäisesi laihoon, niin sinä saat katkoa tähkäreitä kädelläsi, mutta älä sirpillä lähimmäisesi laihoa niitä.	23:25 Coscas menet lähimmäisesi laihoon/ nijn catcoi tähkäreitä/ mutta älä sirpillä lähimmäisesi laiho nijtä.
24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu

<p>24:1 "Jos joku ottaa vaimon ja nai hänet ja vaimo ei häntä enää miellytä, sentähden että mies on tavannut hänessä jotakin häpeällistä, ja hän kirjoittaa hänelle erokirjan ja antaa sen hänen käteensä ja lähettää hänet pois talostaan,</p>	<p>1. Jos joku ottaa vaimon avioksensa, ja tapahtuu, ettei hän sitte löydä armoa hänen silmäinsä edessä, että on löytänyt jonkun häpiän hänessä; niin kirjoittaa hän hänelle erokirjan, ja antaa sen hänen käteensä, ja antaa hänen mennä huoneestansa pois.</p>	<p>24:1 JOs jocu otta waimon awioxens/ ja tapahtu ettei hän sijtte löydä armo hänen silmäins edes/ että hän on löytänyt jongun häpiän hänen cansans/ nijn kirjoittacan hänelle erokirjan/ ja andacan hänen käteens/ ja ajacan hänen huonestan pois.</p>
<p>24:2 ja jos nainen sitten, lähdettyään hänen talostaan, menee ja joutuu toisen miehen vaimoksi,</p>	<p>2. Kuin se hänen huoneestansa lähtenyt on, menee pois ja tulee jonkun toisen miehen emännäksi,</p>	<p>24:2 Cosca se hänen huonestans lähtenyt on/ mene pois ja tule jongun toisen miehen emännäxi.</p>
<p>24:3 ja myöskin tämä toinen mies hylkii häntä ja kirjoittaa hänelle erokirjan ja antaa sen hänen käteensä ja lähettää hänet pois talostaan, tai jos tämä toinen mies, joka on ottanut hänet vaimokseen, kuolee,</p>	<p>3. Ja taas toinen mies rupee häntä vihaamaan, ja kirjoittaa hänelle erokirjan, ja antaa hänen käteensä ja laskee hänen huoneestansa pois: eli jos toinen mies, joka hänen emännäksensä otti, kuolee:</p>	<p>24:3 Ja taas se toinen mies rupia händä wihaman/ ja hän kirjoitta hänelle erokirjan/ ja anda hänen käteens ja aja hänen huonestans pois/ eli jos se toinen mies/ cuin hänen emännäxens otti/ cuole.</p>
<p>24:4 älköön hänen ensimmäinen miehensä, joka lähetti hänet pois, ottako häntä uudestaan vaimokseen, sittenkuin tämä on tullut saastutetuksi, sillä se olisi kauhistus Herran edessä. Älä saata syynalaiseksi maata, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perintöosaksi.</p>	<p>4. Niin hänen ensimmäinen miehensä, joka hänen antoi mennä pois, ei pidä häntä ottaman jälleen emännäksensä, sittekuin hän tuli saastaiseksi; sillä se on kauhistus Herran edessä, ettes maata saastuttaisi, jonka Herra sinun Jumalasi antaa sinulle perimiseksi.</p>	<p>24:4 Nijn hänen ensimmäinen miehens joca hänen ajoi pois/ ei pidä händä ottaman jällens emännäxens/ sijttecuin hän tuli saastaisexi: sillä hän on cauhistus HERran edes/ ettes maata saastuta/ jonga HERra sinun Jumalasi perimisexi sinulle anda.</p>
<p>24:5 Jos joku äsken on ottanut vaimon, ei hänen tarvitse lähteä sotaan, älköönkä hänen päälleen pantako muutakaan rasitusta; olkoon hän vuoden ajan vapaa perhettään varten ja iloksi vaimolleen, jonka on ottanut.</p>	<p>5. Jos joku on äsken emännän nainut, ei sen pidä menemän sotaan, eikä pidä hänen päällensä mitään rasitusta pantaman; vaan olkaan vapaana huoneessansa ajastajan päivät, että hän sais iloita emäntänsä kanssa, jonka hän nainut on.</p>	<p>24:5 Jos jocu on hänellens äsken emännän nainut/ ei hänen pidä menemän sotaan/ eikä pidä hänelle ulosteco pandaman/ waan olcan wapana huonesans ajastajan päiwät/ että hän sais iloita emändäns cansa/ jonga hän nainut on.</p>
<p>24:6 Älköön pantiksi otettako käsikiviä, ei päällimmäistäkään kiveä, sillä se olisi hengen ottamista pantiksi.</p>	<p>6. Ei pidä molempia myllynkiviä, eli päällyskiveäkään keltään pantiksi otettaman; sillä se olis ottaa hengen pantiksi.</p>	<p>24:6 ÄLä myllyn päällistä eli alaista kiwe keneldäkän pandixi ota: sillä hän pani sinulle sieluns pandixi.</p>

24:7 Jos joku tavataan siitä, että hän on varastanut jonkun veljistään, israelilaisista, ja kohdellut häntä tylysti tai myynyt hänet, niin varas kuolkoon. Poista paha keskuudestasi.	7. Jos joku löydetään, joka sielun varastaa veljistänsä, Israelin lapsista, ja etsii sillä voittoa taikka myy hänen, sen varkaan pitää kuoleman, ettäs eroittaisit pahan sinustas.	24:7 JOs jocu löytän joca sielun warasta hänen weljeistäns/ Israelin lapsist/ ja pane sen pandixi taicka myy/ sen warcan pitää cuoleman/ ettäs eroitaisit pahan sinustas.
24:8 Ole varuillasi pitalitautia vastaan, niin että tarkoin noudatat kaikkea, mitä leeviläiset papit teille neuvovat. Noudattakaa tarkoin käskyjä, jotka minä olen heille antanut.	8. Karta spitalitautia, ettäs visusti teet ja pidät kaikki, mitä Leviläiset ja papit opettavat sinulle: niinkuin minä heille käskin, ne pitäkää ja niiden jälkeen tehkät.	24:8 OTa wisust waari spitalisten rangaistuxest/ ettäs sen wisust teet ja pidät/ caicki mitä Lewitat ja papit opettawat sinulle/ ja mitä minä heille käskin/ ne pitäkät ja nijden jälken tehkät.
24:9 Muista, mitä Herra, sinun Jumalasi, teki Mirjamille matkalla, kun te olitte lähteneet Egyptistä.	9. Muista, mitä Herra sinun Jumalas teki MirJamille, tiellä, kuin te Egyptistä läksitte.	24:9 Muista mitä HERra sinun Jumalas teki tiellä MirJamille/ cosca te Egyptist läxitte.
24:10 Jos lainaat jotakin lähimmäisellesi, älä mene hänen taloonsa ottamaan häneltä panttia.	10. Ja kuin jotain lainaat lähimmäiselles, älä mene hänen huoneesensa panttia ottamaan,	24:10 JA coscas jotain lainat lähimmäiselles/ älä mene hänen huonestans panttia ottaman.
24:11 Jää ulos, ja se mies, jolle lainasit, tuokoon pantin sinulle ulos.	11. Vaan seiso ulkona, ja se, jolle lainasit, kantakaan itse pantin sinulle ulos.	24:11 Waan seiso ulcona/ ja se jolles lainaisit/ candacan idze panttins sinun kätees.
24:12 Ja jos hän on köyhä mies, niin älä mene maata, pitäen hänen panttiansa,	12. Vaan jos hän köyhä on, älä mene levätä hänen pantillansa,	24:12 Waan jos hän hätäynnyt on/ älä mene lewätä hänen pandillans.
24:13 vaan anna hänelle takaisin hänen panttinsa auringon laskiessa, että hän voisi maata vaipassaan ja siunaisi sinua; se koituu sinulle vanhurskaudeksi Herran, sinun Jumalasi, edessä.	13. Vaan anna hänen panttinsa kaiketikin jälleen ennen auringon laskemata, että hän makais vaatteissansa ja siunaisi sinua: ja se luetaan sinulle vanhurskaudeksi Herran sinun Jumalas edessä.	24:13 Waan anna hänen panttins jäljens ennen auringon laskemata/ että hän macais waatteisans ja siunais sinua/ ja se luetan sinulle wanhurscaudexi HERran sinun Jumalas edes.
24:14 Älä tee vääryyttä kurjalle ja köyhälle palkkalaiselle, olipa hän veljiäsi tai muukalaisia, joita asuu maassasi, sinun porttiesi sisäpuolella.	14. Älä tee vääryyttä köyhälle ja tarvitsevalle päivämiehelle, joko hän olis sinun veljistäs, eli muukalaisista, joka on sinun maallas sinun porteissas.	24:14 Älä pidätä palcka sildä köyhäldä ja tarwidzewalda sinun weljeis seas/ eli muucalaiselda joca on sinun maallas sinun porteisas.
24:15 Maksa hänelle hänen palkkansa samana päivänä, ennenkuin aurinko laskee, sillä hän on kurja ja halajaa palkkaansa - ettei hän huutaisi sinun tähtesi Herran puoleen ja ettet sinä joutuisi syyhyn.	15. Vaan maksa hänelle hänen palkkansa sinä päivänä, ennen auringon laskemata; sillä hän on hätäytynyt ja siitä hän elää, ettei hän huutaisi Herran tykö sinun tähtes, ja se luettaisiin sinulle synniksi.	24:15 Waan maxa hänelle hänen palckans sinä päiwänä/ ennen auringon laskemata: sillä hän on hätäynnyt ja sijtä hän elä/ ettei hän huudais HERran tygö sinun tähtes/ ja se luetaisin sinulle synnixi.

24:16 Älköön isiä rangaistako kuolemalla lasten tähden älköönkä lapsia isien tähden; kukin rangaistakoon kuolemalla oman syntinsä tähden.	16. Ei pidä isäin kuoleman lasten tähden, eikä myös lasten isäinsä tähden; mutta kunkin pitää kuoleman oman syntinsä tähden.	24:16 EI pidä Isät cuoleman lasten edest/ eikä myös lapset Isäins edest/ mutta cukin cuolcan oman syndins edest.
24:17 Älä vääristä muukalaisen äläkä orvon oikeutta, äläkä ota lesken vaatteita pantiksi.	17. Älä käännä muukalaisen eli orvon oikeutta, älä myös leskeltä ota vaatteita pantiksi;	24:17 Älä käännä muucalaisen eli orwoin oikeutta/ älä myös leskeldä ota vaatteita pandixi.
24:18 Muista, että itse olit orjana Egyptissä ja että Herra, sinun Jumalasi, sinut sieltä vapahti; sentähden minä käsken sinua näin tekemään.	18. Vaan muista, että sinäkin olit orja Egyptissä, ja Herra sinun Jumalasi sieltä sinun johdatti; sentähden minä sinua käsken, että nämät tekisit.	24:18 Waan muista että sinäkin olit orja Egyptis/ ja HERra sinun Jumalasi sieltä sinun johdatti/ sentähden minä sinua käsken että nämät tekisit.
24:19 Jos korjatessasi eloa pelloltasi unhotat pellolle lyhteen, älä palaa sitä hakemaan; se olkoon muukalaisen, orvon ja lesken oma, että Herra, sinun Jumalasi, siunaisi sinua kaikissa kättesi töissä.	19. Kuin pellostas elon leikkaat, ja lyhde sinulta sinne unohtuu, älä palaja sitä ottamaan, vaan olkoon se muukalaisen, orvon ja lesken oma, että Herra sinun Jumalasi siunaisi sinua kaikissa sinun kättes töissä.	24:19 JA coscas pellostas elon leickat/ ja lyhde sinulda sinne unhottu/ älä palaja sitä ottaman/ vaan muucalaisen/ orwoin ja lesken olcan se oma/ että HERra sinun Jumalasi siunaisi sinua caikisa sinun kättes töisä.
24:20 Kun olet pudistanut öljyjuustasi hedelmät, älä enää jäännöstä oksilta poimi; se olkoon muukalaisen, orvon ja lesken oma.	20. Kuin olet poiminut öljyjuustasi hedelmät, niin älä vastuudesta sitä varista; vaan sen pitää muukalaisen, orvon ja lesken oman oleman.	24:20 Coscas poiminut olet öljyjuustasi hedelmät/ nijn älä wastudest sitä warista/ vaan sen pitä muucalaisen/ orwoin ja lesken oman oleman.
24:21 Kun olet korjannut sadon viinitarhastasi, älä enää jälkikorjuuta pidä; se jääköön muukalaiselle, orvolle ja leskelle.	21. Kuin viinämäkes korjannut olet, älä vastuudesta jääneitä hae; vaan ne pitää muukalaisen, orvon ja lesken omat oleman.	24:21 Ja coscas wijnamäkes corjannut olet/ älä wastudest nijtä jäänniytä hae/ vaan ne pitä muucalaisen/ orwoin ja lesken omat oleman.
24:22 Muista, että itse olit orjana Egyptin maassa; sentähden minä käsken sinua näin tekemään."	22. Ja muista, että sinä olet orja ollut Egyptin maalla, sentähden käsken minä sinua näitä tekemään.	24:22 Ja muista että sinäkin olet orja ollut Egyptin maalla/ sentähden käsken minä sinua näitä caickia tekemän.
25 LUKU	25 LUKU	XXV. Lucu
25:1 "Jos syntyy riita miesten välillä ja he astuvat oikeuden eteen ja heidät tuomitaan, syytön syyttömäksi ja syyllinen syylliseksi,	1. Jos riita on miesten välillä, niin tulkaan ne oikeuden eteen, ja tuomittakaan niiden välillä: ja tuomittakaan hurskas hurskaaksi, ja jumalatoimittajaksi.	25:1 JOs rijta on miesten wälillä/ nijn tuotacan ne oikeuden eteen/ ja duomittacan nijden wälillä/ ja duomittacan hurscas hurscaxi/ ja jumalatoimittajaksi.

<p>25:2 ja jos syyllinen tuomitaan raippoihin, niin käskeköön tuomari hänen laskeutua maahan ja annattakoon läsnä ollessaan hänelle hänen rikostaan vastaavan määräluvun raippoja.</p>	<p>2. Ja jos jumalatoim on ansainnut haavoja, niin käskekään tuomari hänen langeta maahan, ja antakaan nähtensä lyödä häntä, senjälkeen kuin hänen pahatekonsa on, luvun jälkeen.</p>	<p>25:2 Ja jos jumalatoim on ansainnut haavoja/ nijn käskekän duomari hänen langeta maahan/ ja andacan händä nähdens lyödä/ senjälken cuin hänen pahatecons on suuri/ lugun jälken.</p>
<p>25:3 Neljäkymmentä raippaa saa hän hänelle antaa, ei enempää, ettei veljeäsi häväistäisi sinun silmiesi edessä antamalla hänelle vielä useampia lyöntejä.</p>	<p>3. Neljäkymmentä kertaa pitää häntä lyötämän, ja ei enempää, ettei häntä ylönpalttisesti lyötäisi, ja sinun veljes tulis huonoksi sinun silmäis edessä.</p>	<p>25:3 Ja cosca hän on saanut neljäkymmentä haawa/ nijn ei pidä händä enämbi lyötämän/ ettei händä ylönpalttisesti lyödäis/ nijn että sinun veljes cadzois cauhiast sinun silmäis edes.</p>
<p>25:4 Älä sido puivan härän suuta.</p>	<p>4. Ei sinun pidä rihtä tappavan härjän suuta sitoman kiinni.</p>	<p>25:4 Älä sido rihtätappawan härjän suuta kijnni.</p>
<p>25:5 Kun veljeksiä asuu yhdessä ja joku heistä kuolee eikä hänellä ole poikaa, niin älköön vainajan leski menkö naimisiin muuhun sukuun, syrjäisen miehen kanssa. Hänen lankonsa yhtyköön häneen, ottakoon hänet vaimokseen ja täyttäköön häntä kohtaan langon velvollisuuden.</p>	<p>5. Koska veljekset asuvat ynnä, ja yksi heistä kuolee pojatoimna, niin ei pidä kuolleen veljen vaimon ottaman muukalaista miestä toisesta suvusta; mutta hänen miehensä veli menkään hänen tykönsä, ja ottakaan veljensä siassa häntä avioksensa.</p>	<p>25:5 COsca weljexet asuwat ynnä/ ja yxi heistä cuole lapsitoimna/ nijn ei pidä sen cuolluen veljen vaimon ottaman jotacuta muucalaista miestä toisesta sugusta/ mutta hänen miehensä weli mengän hänen tygöns/ ja ottacan händä awioxens.</p>
<p>25:6 Ja esikoinen, jonka vaimo synnyttää, katsottakoon kuolleen veljen omaksi, ettei hänen nimeänsä pyyhittäisi pois Israelista.</p>	<p>6. Ja ensimmäinen poika, jonka hän synnyttää, pitää nimitettämän kuolleen veljen nimeltä, ettei hänen nimensä peräti hävitettäisi Israelista.</p>	<p>25:6 Ja ensimmäinen poica jonga hän synnyttä/ pitä nimitettämän sen cuolluen veljen nimeldä/ ettei hänen nimens peräti häwitettäis Israelist.</p>
<p>25:7 Mutta jos mies ei suostu ottamaan kälyänsä vaimoksi, niin menköön käly porttiin vanhinten eteen ja sanokoon: 'Minun lankoni kieltäytyy pysyttämästä veljensä nimeä Israelissa; hän ei tahdo täyttää langon velvollisuutta.'</p>	<p>7. Jos ei mies tahdo ottaa veljensä vaimoa, niin menkään hänen veljensä vaimo porttiin vanhimpain eteen, ja sanokaan: ei kytyni tahdo herättää veljellensä nimeä Israelissa ja ei tahdo minua kytylain jälkeen naida.</p>	<p>25:7 Jos ei se mies ota hänen weljens waimo/ nijn mengän sen cuolluen veljen waimo porttijn wanhemmitten eteen/ ja sanocan: minun mieheni weli ei tahdo herättä weljens nime Israelis/ ja ei tahdo otta minua emännäxens.</p>
<p>25:8 Silloin hänen kaupunkinsa vanhimmat kutsukoot hänet ja puhutelkoot häntä. Ja jos hän pysyy päätöksessään ja sanoo: 'En suostu ottamaan häntä vaimokseni',</p>	<p>8. Niin kaupungin vanhimmat antakaan hänen kutsuttaa edes, ja puhukaan hänen kanssansa. Ja jos hän seisoo ja sanoo: en minä tahdo ottaa häntä;</p>	<p>25:8 Nijn Caupungin wanhimmat andacan cudzutta hänen edes/ ja puhucan hänen cansans: Ja jos hän seiso/ ja sano: en minä ota händä.</p>

25:9 niin hänen kälynsä astukoon hänen luoksensa vanhinten silmien eteen ja vetäköön kengän hänen jalastaan, sylkeköön häntä silmille ja lausukoon sanoen: 'Näin tehtäköön jokaiselle, joka ei veljensä huonetta rakenna.'	9. Niin hänen natonsa astukaan hänen tykönsä vanhimpain nähden, ja riisukaan kengän hänen jalastansa, ja sylkekään hänen kasvoillensa, ja vastatkaan häntä sanoen: näin jokaiselle pitää tehtämän, joka ei veljensä huonetta rakenna,	25:9 Nijn hänen natons astucan hänen tygöns wanhemmitten nähden/ ja rijsucan kengän jalastans/ ja sylkekän hänen caswoillens/ sanoden: Näin jocaidzelle tehdän/ joca ei weljens huonetta rakenna.
25:10 Ja hänen perhettänsä nimitettäköön sitten Israelissa 'paljasjalan perheeksi.'	10. Ja hänen nimensä kutsuttakaan Israelissa paljasjalan huoneeksi.	25:10 Ja hänen nimens cudzuttacan Israelis paljas jalan huonexi.
25:11 Jos kaksi miestä tappelee keskenään ja toisen vaimo tulee auttamaan miestänsä sen käsistä, joka häntä lyö, ja ojentaa kätensä ja tarttuu tämän häpyyn,	11. Jos kaksi miestä keskenänsä tappelevat ja toisen vaimo tulee pelastamaan miestänsä sen kädestä joka häntä lyö, ja kurottaa kätensä ja tarttuu hänen häpyynsä;	25:11 JOs caxi miestä keskenäns rijtelewät/ ja toisen vaimo juoxe hänen tygöns/ ja tahto pelasta miestä hänen kädestäns cuin händä lyö/ ja kädelläns tarttu hänen häpyyns.
25:12 niin hakkaa poikki hänen kätensä säälimättä.	12. Niin hakkaa hänen kätensä poikki; sinun silmäs ei pidä säästämän häntä.	25:12 Nijn hacka hänen kätens poicki/ ja sinun silmäs ei pidä säästämän händä.
25:13 Älä pidä kukkarossasi kahdenlaisia punnuksia, suurempia ja pienempiä.	13. Älä pidä kahtalaista vaakaa säkissä, suurempaa ja vähempää.	25:13 ÄLä pidä cahtalaista waaca sinun säkisäs/ suurembata ja vähembätä.
25:14 Älä pidä talossasi kahdenlaista eefamittaa, suurempaa ja pienempää.	14. Eikä myös pidä huoneessas oleman kahtalainen mitta, suurempi ja vähempi.	25:14 Eikä myös pidä sinun huonesas oleman cahtalainen mitta/ suurempi ja vähempi.
25:15 Olkoon sinulla täydet ja oikeat punnukset; olkoon sinulla täysi ja oikea eefa-mitta, että eläisit kauan siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa.	15. Mutta sinulla pitää oleman täysi ja oikia waaka, ja täysi ja oikia mitta, että olisit pitkäijällinen siinä maassa, jonka Herra sinun Jumalasi sinulle antaa.	25:15 Mutta sinulla pitä oleman täysi ja oikia waaca/ ja täysi oikia mitta: että olisit pitkäijällinen siinä maasa/ jonga HERra sinun Jumalasi sinulle anda.
25:16 Sillä jokainen, joka näitä tekee, on kauhistus Herralle, jokainen, joka vääryyttä tekee.	16. Sillä jokainen, joka näitä tekee, on Herralle sinun Jumalalles kauhistus: kaikki jotka vääryyttä tekevät.	25:16 Sillä jocainen joca näitä teke/ hän on HERralle sinun Jumalalles cauhistus/ nijncuin myös ne caicki jotca wääryttä tekewät.
25:17 Muista, mitä Amalek teki sinulle matkalla, kun olit lähtenyt Egyptistä,	17. Muista mitä Amalekilaiset tekivät sinua vastaan tiellä, kuin Egyptistä läksit:	25:17 Mutta mitä Amalekiterit tiellä teit sinua wastan/ coscas Egyptist läxit.
25:18 kuinka hän, Jumalaa pelkäämättä, tuli sinua vastaan tiellä, kun sinä olit väsynyt ja uuvuksissa, ja eristi sinun yhteydestäsi kaikki heikot, jotka kulkivat jälkipäässä.	18. Kuinka he kohtasivat sinua tiellä, ja löivät sinun jälkimäises, kaikki ne jotka heikot olivat ja jälinnä kävivät, koskas väsyksissä ja hervotoin olit, ja ei he Jumalaa peljänneet.	25:18 Cuinga he cohtaisit sinua tiellä/ ja löit sinun jälkimäises/ caicki ne jotca heicommat olit ja jälkinnä käwit/ coscas wäsyxis ja hervotoin olit/ ja ei he Jumalata peljännet.

<p>25:19 Sentähden, kun Herra, sinun Jumalasi, antaa sinun päästä rauhaan kaikista ympärillä olevista vihollisistasi siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perintöosaksi, ottaaksesi sen omaksesi, niin pyyhi pois Amalekin muisto taivaan alta. Älä tätä unhota."</p>	<p>19. Ja pitää tapahtuman, kuin Herra sinun Jumalas antaa sinun saada levon kaikilta vihamiehiltäs, jotka ympärilläs ovat siinä maassa, jonka Herra sinun Jumalas antaa perinnöksi sinulle, ettäs sen omistat, ja sinun pitää peräti hävittämän Amalekilaisten muiston taivaan alta. Älä sitä unohda.</p>	<p>25:19 Cosca HERra sinun Jumalas anda sinun lewon saada caikilda wihamiehildäs/ jotca ymbärilläs owat sijnä maasa/ jonga HERra sinun Jumalas anda perinnöxi sinulle/ ettäs sen omistat/ nijn häwitä peräti Amalekiterein muisto taiwan alda. Älä sitä unhota.</p>
<p>26 LUKU</p>	<p>26 LUKU</p>	<p>XXVI. Lucu</p>
<p>26:1 "Kun tulet siihen maahan, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perintöosaksi, ja sinä otat sen omaksesi ja asetut siihen,</p>	<p>1. Kuin tulet siihen maahan jonka Herra sinun Jumalas sinulle perinnöksi antaa, ja sinä sen omistat, ja asut siinä,</p>	<p>26:1 COscas tulet sijhen maahan/ jonga HERra sinun Jumalas sinulle perimisexi anda/ ja sinä sen omistat ja asut sijnä.</p>
<p>26:2 niin ota uutiset kaikista maasi hedelmistä, mitä saat satona maastasi, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, ja pane ne koriin ja lähde siihen paikkaan, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee nimensä asuinsijaksi.</p>	<p>2. Niin ota kaikkinaisista sinun maas kasvuista ensimmäiset hedelmät, jotka maasta kasvavat, jotka Herra sinun Jumalas sinulle antaa, pane ne koriin, ja mene siihen siaan, jonka Herra sinun Jumalas valitsee nimensä asumasiaksi,</p>	<p>26:2 Nijn ota caickinaisist sinun maas caswoist ensimmäiset hedelmät cuin maasta caswa/ cuin HERra sinun Jumalas sinulle anda/ ja pane corijn/ ja mene sijhen siaan/ cuin HERra sinun Jumalas sinulle walidze hänen nimens asumasiaxi.</p>
<p>26:3 Ja mene sen tykö, joka siihen aikaan on pappina, ja sano hänelle: 'Minä tunnustan tänä päivänä Herralle, sinun Jumalallesi, että minä olen tullut siihen maahan, jonka Herra meidän isillemme vannotulla valalla on luvannut antaa meille.'</p>	<p>3. Ja mene papin tykö, joka siihen aikaan on, ja sano hänelle: minä tunnustan tänäpäpä Herran sinun Jumalas edessä, että minä olen tullut siihen maahan, jonka Herra meidän isillemme vannoi, meille antaaksensa.</p>	<p>26:3 Ja mene Papin tygö/ joca sijhen ajcan on/ ja sano hänelle: minä tunnustan tänäpäpä HERran sinun Jumalas edes/ että minä olen tullut sijhen maahan/ jonga HERra meidän Isillem wannoi/ meille andaxens.</p>
<p>26:4 Ja pappi ottakoon korin sinun kädestäsi ja asettakoon sen Herran, sinun Jumalasi, alttarin eteen.</p>	<p>4. Ja pappi ottakoon korin kädestäs ja laskekaan sen maahan, Herran sinun Jumalas alttarin eteen.</p>	<p>26:4 Ja Pappi ottacan corin sinun kädestäs ja laskecan sen maahan/ HERran sinun Jumalas Altarin eteen.</p>
<p>26:5 Niin lausu Herran, Jumalasi, edessä sanoen: 'Minun isäni oli harhaileva aramilainen, joka meni Egyptiin, vähäinen joukko mukanaan, ja asui siellä muukalaisena ja tuli siellä suureksi, väkeväksi ja lukuisaksi kansaksi.</p>	<p>5. Niin lausu sinä, ja sano Herran sinun Jumalas edessä: minun raadollinen isäni oli Syrialainen, ja meni Egyptiin vähällä joukolla, ja oli siellä muukalainen, ja hän tuli siellä suureksi, väkeväksi ja monilukuiseksi kansaksi.</p>	<p>26:5 Nijn wasta sinä/ ja sano HERran sinun Jumalas edes: minun Isän oli radollinen Syrialainen ja meni Egyptijn vähällä joucolla/ että hän siellä olis muucalainen/ ja tuli siellä suurexi/ wäkewäxi ja monexi Canssaxi.</p>

26:6 Mutta egyptiläiset kohtelivat meitä pahoin ja rasittivat meitä ja teettivät meillä kovaa työtä.	6. Mutta Egyptiläiset ahdistivat ja vaivasivat meitä, ja panivat kovan orjuuden meidän päallemme.	26:6 Mutta Egyptiläiset ahdistit ja waiwaisit meitä/ ja panit cowan orjuden meidän päallem.
26:7 Silloin me huusimme Herran, isiemme Jumalan, puoleen, ja Herra kuuli meidän huutomme ja näki meidän kurjuutemme, vaivamme ja kärsimämme sorron.	7. Niin me huusimme Herran meidän isäimme Jumalan tykö, ja Herra kuuli meidän äänemme, ja katsoi meidän tuskaamme, työtämme ja ahdistustamme.	26:7 NIjn me huusim HERran meidän Isäim Jumalan tygö/ ja HERra cuuli meidän änem/ ja cadzoi meidän tuscam/ työm ja ahdistuxem päälle.
26:8 Ja Herra vei meidät pois Egyptistä väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella, suurella peljätyksellä, tehden tunnustekoja ja ihmeitä.	8. Ja Herra vei meidät ulos Egyptistä voimallisella kädellä, ja ojennetulla käsivarrella, suurella peljästyksellä, merkeillä ja ihmeillä.	26:8 Ja HERra wei meidän Egyptist woimallisella kädellä/ ja ojetulla käsiwarrella/ suuren peljätyxen/ merckein ja ihmetten cansa.
26:9 Ja hän toi meidät tähän paikkaan ja antoi meille tämän maan, maan, joka vuotaa maitoa ja mettä.	9. Ja johdatti meidät tähän paikkaan ja antoi meille tämän maan, maan, joka rieskaa ja hunajaa vuotaa.	26:9 Ja johdatti meidän tähän paikkaan/ ja andoi myös meille tämän maan/ josa riesca ja hunajata vuota.
26:10 Ja katso, nyt minä tuon uutiset sen maan hedelmistä, jonka sinä, Herra, minulle annoit.' Niin aseta ne Herran, sinun Jumalasi, eteen ja kumartaen rukoile Herran, sinun Jumalasi, edessä	10. Ja nyt katso, minä kannan tässä maan ensimmäisiä hedelmiä, jonka sinä Herra minulle annoit. Ja niin pane ne Herran sinun Jumalas eteen, ja kumarra Herran sinun Jumalas edessä,	26:10 Cadzo/ nyt minä täsä kannan maan ensimmäisiä hedelmitä/ cuin sinä HERra minulle annoit. Ja nijn pane ne HERran sinun Jumalas eteen/ ja cumarra HERran sinun Jumalas edes.
26:11 ja iloitse kaikesta hyvästä, minkä Herra, sinun Jumalasi, on antanut sinulle ja sinun perheellesi, sinä ja leeviläinen ja muukalainen, joka asuu sinun keskuudessasi.	11. Ja ole iloinen kaikesta hyvyydestä, minkä Herra sinun Jumalas sinulle antoi, ja sinun huoneelles: sinä ja Leviläinen ja muukalainen, joka sinun keskelläs on.	26:11 Ja ole iloiskas caikest sijtä hywydest/ cuin HERra sinun Jumalas sinulle andoi/ ja sinun huonelles/ sinä ja Lewita ja muucalainen joca sinun keskelläs on.
26:12 Kun kolmantena vuotena, kymmenysten vuotena, olet suorittanut loppuun kaikki kymmenykset saamastasi sadosta ja antanut ne leeviläiselle, muukalaiselle, orvolle ja leskelle, ja he ovat syöneet sinun porttiesi sisäpuolella ja tulleet ravituiksi,	12. Kuin olet koonnut kaikki kymmenykset sinun vuotes kasvusta kolmantena vuonna, joka on kymmenysten vuosi, niin anna Leviläisille, muukalaisille, orvoille ja leskille, että he söisivät sinun porteissas ja ravittaisiin,	26:12 COscas olet coonnut caicki kymmenexet sinun wuodes caswosta colmandena vuonna/ joca on kymmenesten vuosi/ nijn anna Lewitaille/ muucalaisille/ orwoille ja leskille/ että he söisit sinun portisas ja rawitaisin.

<p>26:13 niin sano Herran, Jumalasi, edessä: 'Minä olen vienyt pois talostani sen, mikä on pyhäkölle pyhitettyä, ja olen antanut sen leeviläiselle ja muukalaiselle, orvolle ja leskelle, aivan sinun käskysi mukaan, jonka olet minulle antanut; en ole rikkonut sinun käskyjäsi enkä niitä unhottanut.</p>	<p>13. Ja sano Herran sinun Jumalas edessä: minä olen tuonut huoneestani sen, mikä pyhitetty on, ja annoin Leviläisille, muukalaisille, orvoille ja leskille, kaiken sinun käskys jälkeen jonka olet minulle käsenyt: en minä harhaillut sinun käskyistäs, enkä niitä unhottanut.</p>	<p>26:13 Ja sano HERran sinun Jumalas edes: minä olen tuonut huonestani sen cuin pyhitetty on/ ja annoin Lewitaille/ muucalaisille/ orvoille ja leskille/ caiken sinun käskys jälken/ cuin sinä minulle käsenyt olet/ en minä harhaillut sinun käskystäs/ engä sitä unhottanut.</p>
<p>26:14 Minä en syönyt siitä mitään silloin, kun minulla oli suru, enkä vienyt siitä mitään pois silloin, kun olin saastunut, enkä antanut siitä mitään vainajalle. Olen kuullut Herran, minun Jumalani, ääntä; olen tehnyt aivan niin, kuin olet minun käsenyt tehdä.</p>	<p>14. En minä siitä ole syönyt minun surussani, enkä ottanut siitä saastaisuudesta, en myös niistä mitään antanut kuolleille: minä olen ollut Herran minun Jumalani äänelle kuuliainen, ja tehnyt kaiken sen jälkeen, minkä sinä minulle käsenyt olet.</p>	<p>26:14 En minä sijtä syönyt minun surusani/ engä ottanut sijtä minun saastaisudesani/ en minä nijstä mitän andanut cuolluille/ minä olin HERran minun Jumalani änelle cuuliainen/ ja tein caicki ne cuins minulle käsenyt olet.</p>
<p>26:15 Katso pyhästä asunnostasi, taivaasta, ja siunaa kansaasi Israelia ja sitä maata, jonka olet meille antanut, niinkuin valalla vanhojen lupasit isillemme, maata, joka vuotaa maitoa ja mettä.'</p>	<p>15. Katsahda tänne pyhästä asumasiastas taivaasta, ja siunaa sinun kansaasi Israelia ja maata, jonka sinä meille antanut olet, niinkuin sinä vanhoit isillemme, maata, joka rieskaa ja hunajaa vuotaa.</p>	<p>26:15 Cadzata tänne sinun pyhästä asumasiastas taiwast/ ja siuna sinun Canssas Israeli/ ja se maa cuin sinä meille andanut olet/ nijncuins wannoit meidän Isillem/ sen maan josa riesca ja hunajata vuota.</p>
<p>26:16 Tänä päivänä Herra, sinun Jumalasi, käskyy sinun seurata näitä käskyjä ja oikeuksia; noudata ja seuraa niitä kaikista sydämestäsi ja kaikista sielustasi.</p>	<p>16. Tänäpäpä Herra sinun Jumalas käskyy sinua tekemään näiden säätyin ja oikeutten jälkeen, niin ettäs pidät ne ja teet niiden jälkeen kaikista sydämestäs ja kaikista sielustas.</p>	<p>26:16 Tänäpäpä HERra sinun Jumalas käskyy sinun tehdä caickein näiden käskyin ja oikeutten jälken/ nijn ettäs pidät ne ja teet nijden jälken caickeist sydämestäs/ ja caickeist sielustas.</p>
<p>26:17 Sinä olet tänään kuullut Herran, sinun Jumalasi, julistavan, että hän tahtoo olla sinun Jumalasi ja että sinun on vaellettava hänen teitensä ja noudatettava hänen käskyjensä, säädöksiensä ja oikeuksiansa sekä kuultava häntä.</p>	<p>17. Herran edessä olet sinä sen luvannut tänäpäpä, että hän pitää oleman sinun Jumalas, ja sinä tahdot vaeltaa hänen teissänsä, ja pitää hänen säätyinsä, käskynsä ja oikeutensa, ja olla kuuliainen hänen änellensä.</p>	<p>26:17 HERran edes olet sinä sen puhunut tänäpäpä/ että hän on sinun Jumalas/ ja sinä waellat caikis hänen teisäns/ ja pidät hänen lakins/ käskyns ja oikeudens ja olet cuuliainen hänen änellens.</p>
<p>26:18 Ja Herra on kuullut sinun tänä päivänä julistavan, että sinä tahdot olla hänen omaisuuskansansa, niinkuin hän on sinulle puhunut, ja noudattaa kaikkia hänen käskyjensä,</p>	<p>18. Ja Herra on sinulle tänäpäpä luvannut, että sinun pitää oleman hänen kansansa, niinkuin hän sinulle on puhunut, että sinun pitää kaikki hänen käskynsä pitämän.</p>	<p>26:18 Ja HERra on sinulle tänäpäpä sanonut ettäs olet hänen oma Canssans/ nijncuin hän sinulle on puhunut/ että sinun pitä caicki hänen käskyns pitämän.</p>

26:19 että hän asettaisi sinut korkeammaksi kaikkia luomiansa kansoja, ylistykseksi, kunniaksi ja kiitokseksi, ja että olisit Herralle, sinun Jumalallesi, pyhitetty kansa, niinkuin hän on puhunut."	19. Ja hän korottaa sinua kaikkein kansain ylitse, minkä hän tekee ylistykseksi, kiitokseksi ja kunniaksi, että olisit Herralle sinun Jumalalles pyhä kansa, niinkuin hän sanonut on.	26:19 Ja hän corgotta sinua caickein Canssain ylidzen/ cuin hän tehnyt on ylistöxexi/ kijtoxexi ja cunniaxi/ että olet HERralle sinun Jumalalles pyhä Canssa/ nijncuin hän sanonut on.
27 LUKU	27 LUKU	XXVII. Lucu
27:1 Niin Mooses ja Israelin vanhimmat käskivät kansaa sanoen: "Noudattakaa kaikkia niitä käskyjä, jotka minä tänä päivänä teille annan.	1. Sitte Moses ja Israelin vanhimmat käskivät kansalle ja sanoivat: pitäkäätkä kaikki ne käskyt, jotka minä tänäpäpä teille käsken.	27:1 MOses ja wanhimmat Israelist käskit Canssalle/ ja sanoit: pitäkät caicki käskyt/ cuin minä tänäpäpä teille käsken.
27:2 Ja kun menette Jordanin yli siihen maahan, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, pystytä itsellesi suuria kiviä ja sivele ne kalkilla.	2. Ja sinä päivänä, jona te menette Jordanin yli siihen maahan, jonka Herra sinun Jumalasi sinulle antaa, pitää sinun pystyttämän suuret kivet ja sivuuman ne kalkilla.	27:2 Ja sinä päiwänä cosca te menette Jordanin ylidze/ siihen maahan/ jonga HERra sinun Jumalasi sinulle anda/ nijn nosta suuret kiwet/ ja siwu ne calcilla.
27:3 Ja kirjoita niihin kaikki tämän lain sanat, kun menet joen yli siihen maahan, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, maahan, joka vuotaa maitoa ja mettä, niinkuin Herra, sinun isiesi Jumala, on sinulle puhunut.	3. Ja kirjoita niihin kaikki nämät lain sanat, kuin tulet ylitse, että tulisit sille maalle, jonka Herra sinun Jumalasi sinulle antaa, sille maalle joka rieskaa ja hunajaa vuotaa, niinkuin Herra isäis Jumala sanoi sinulle.	27:3 Ja kirjoita nijhin caicki nämät lain sanat coscas tulet ylidze/ että sinä tulet sille maalle/ cuin HERra sinun Jumalasi sinulle anda/ sen maan josa riesca ja hunajata wuota/ nijncuin HERra sinun Isäis Jumala sanoi sinulle.
27:4 Ja kun olette menneet Jordanin yli, niin pystyttäkää Eebalin vuorelle ne kivet, joista minä tänä päivänä annan teille käskyn, ja sivele ne kalkilla.	4. Kuin te siis menette Jordanin yli, niin pystyttäkäätkä ne kivet, joista minä tänäpäpä käsken, Ebalin vuorella, ja sivutkaat ne kalkilla,	27:4 Cosca te sijs menette Jordanin ylidze/ nijn nostacat ne kiwet Ebalin vuorella (cuin minä teille tänäpäpä käsken) ja siwucat ne calcilla.
27:5 Ja rakenna siihen alttari Herralle, sinun Jumalallesi, alttari kivistä, joihin et saa rauta-aseella koskea.	5. Ja rakenna siinä Herralle sinun Jumalalles alttari kivistä, joihin ei sinun pidä rautaa satuttaman.	27:5 Ja rakendacat sijnä HERralle sinun Jumalalles Altari kiwistä/ joihinga ei yxikän rauta ole sattunut.
27:6 Hakkaamattomista kivistä rakenna Herran, Jumalasi, alttari; uhraa sen päällä polttouhreja Herralle, Jumalallesi,	6. Rakenna siellä alttari Herralle sinun Jumalalles kokonaisista kivistä, ja uhraa Herralle sinun Jumalalles polttouhria sen päällä.	27:6 Rakenna siellä se Altari HERralle sinun Jumalalles coconaisista kiwistä/ ja uhra HERralle sinun Jumalalles polttouhri sen päälle.
27:7 ja teurasta teuraita yhteysuhriksi ja syö siellä ja iloitse Herran, Jumalasi, edessä.	7. Uhraa myös kiitosuhria, ja syö siellä, ja ole iloinen Herran sinun Jumalasi edessä.	27:7 Uhra myös kijtosuhri/ ja syö siellä/ ja ole iloinen HERran sinun Jumalasi edes.

27:8 Ja kirjoita kiviin kaikki tämän lain sanat hyvin selkeästi."	8. Ja kirjoita kaikki tämän lain sanat selkiästi ja ymmärtäväisesti niihin kiviin.	27:8 Ja kirjoita caicki tämän lain sanat selkiäst ja ymmärtäväisest nihin kiwiijn.
27:9 Ja Mooses ja leeviläiset papit puhuivat kaikelle Israelille sanoen: "Ole hiljaa ja kuule, Israel! Tänä päivänä on sinusta tullut Herran, Jumalasi, kansa.	9. Ja Moses ynnä pappein ja Leviläisten kanssa puhui kaikelle Israelin kansalle, sanoen: ota vaari ja kuule Israel. Tänäpäpä sinä tuli Herran sinun Jumalas kansaksi,	27:9 JA Moses ynnä pappein Lewitain cansa puhuit caikelle Israelin Canssalle/ sanoden: Ota waari ja cuule Israel: tänäpäpä sinä tulit HERran sinun Jumalas Canssaxi.
27:10 Kuule siis Herra, Jumalaasi, ja noudata hänen käskyjensä ja ohjeitansa, jotka minä tänä päivänä sinulle annan."	10. Ettäs kuuliainen olisit Herran sinun Jumalas äänelle ja tekisit hänen käskyinsä ja säätyinsä jälkeen, jotka minä tänäpäpä sinulle käsken.	27:10 Ettäs cuuliainen olisit HERran sinun Jumalas änelle/ ja tekisit hänen käskyins ja oikeuttens jälken/ cuin minä tänäpäpä sinun käsken.
27:11 Ja Mooses käski kansaa sinä päivänä sanoen:	11. Ja Moses käski kansalle sinä päivänä, ja sanoi:	27:11 JA Moses käski Canssalle sinä päiwänä/ ja sanoi:
27:12 "Kun te olette menneet Jordanin yli, asettukoot nämä Garissimin vuorelle siunaamaan kansaa: Simeon, Leevi, Juuda, Isaskar, Joosef ja Benjamin.	12. Nämät seisokaan Gerisimin vuorella, ja siunatkaan kansaa, kuin olette käyneet Jordanin ylitse: Simeon, Levi, Juuda, Isaskar, Joseph ja BenJamin.	27:12 Nämät seisocan Grisimin vuorella/ ja siunatcan Canssa/ cosca te oletta käynet Jordanin ylidzen. Simeon/ Lewi/ Juda/ Isaschar/ Joseph ja BenJamin.
27:13 Nämä taas asettukoot Eebalin vuorelle lausumaan kirouksen: Ruuben, Gaad, Asser, Sebulon, Daan ja Naftali.	13. Ja nämät seisokaan Ebalin vuorella kiroomassa: Ruben, Gad, Asser, Sebulon, Dan ja Naphtali.	27:13 Ja nämät seisocan Ebalin vuorella kiroman/ Ruben/ Gad/ Asser/ Sebulon/ Dan ja Nephtali.
27:14 Ja leeviläiset lausukoot ja sanokoot kovalla äänellä kaikille Israelin miehille:	14. Ja Leviläiset alkakaan ja sanokaan jokaiselle Israelissa korkialla äänellä:	27:14 Ja Lewitat alcacan/ ja sanocan jocaidzelle Israelist corkialla änellä.
27:15 'Kirottu olkoon se, joka tekee jumalankuvan, veistetyn tai valetun, taitajan käden tekemän, kauhistukseksi Herralle, ja joka salaa sen pystyttää.' Ja kaikki kansa vastatkoon ja sanokoon: 'Amen.'	15. Kirottu olkoon, joka tekee kaivetun tahi valetun epäjumalan kuvan Herralle kauhistukseksi, virkamiesten käsialaisen, ja pitää sen salaa, ja kaikki kansa vastatkaan ja sanokaan: amen.	27:15 Kirottu olcon joca epäjumalan eli waletun cuwan teke HERralle cauhistuxexi/ wircamiesten käsialaisen/ ja pitä sen sala. Ja caicki Canssa wastackan ja sanocan/ Amen.
27:16 Kirottu olkoon se, joka häpäisee isäänsä tai äitiänsä. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen.'	16. Kirottu olkoon, joka isänsä eli äitinsä ylönkatsoo, ja kaikki kansa sanokaan: amen.	27:16 Kirottu olcon joca Isäns eli äitiäns kiroile/ ja caicki Canssa sanocan/ Amen.
27:17 Kirottu olkoon se, joka siirtää lähimmäisensä rajan. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen.'	17. Kirottu olkoon, joka lähimmäisensä rajan siirtää, ja kaikki kansa sanokaan: amen.	27:17 Kirottu olcon joca lähimmäisens rajan sijrtä/ ja caicki Canssa sanocan/ Amen.
27:18 Kirottu olkoon se, joka vie sokean harhaan tieltä. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen.'	18. Kirottu olkoon, joka laskee sokian eksymään tiellä, ja kaikki kansa sanokaan: amen.	27:18 Kirottu olcon joca laske sokian exymän tiellä/ ja caicki Canssa sanocan/ Amen.

27:19 Kirottu olkoon se, joka vääristää muukalaisen, orvon tai lesken oikeuden. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen.'	19. Kirottu olkoon, joka muukalaisen, orvon ja lesken oikeuden vääntää, ja kaikki kansa sanokaan: amen.	27:19 Kirottu olcon joca muucalaisen/ orwoin ja leskein oikeuden wäändä/ ja caicki Canssa sanocan/ Amen.
27:20 Kirottu olkoon se, joka makaa äitipuolensa kanssa, sillä hän nostaa isänsä peitteen. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen.'	20. Kirottu olkoon, joka isänsä emännän tykönä makaa, että hän paljasti isänsä peitteen, ja kaikki kansa sanokaan: amen.	27:20 Kirottu olcon joca Isäns emännän tykönä maca/ että hän paljasti Isäns peittämisen/ ja caicki Canssa sanocan/ Amen.
27:21 Kirottu olkoon se, joka sekaantuu eläimeen. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen.'	21. Kirottu olkoon, joka johonkuhun eläimeen ryhtyy, ja kaikki kansa sanokaan: amen.	27:21 Kirottu olcon joca eläimeen ryhty/ ja caicki Canssa sanocan/ Amen.
27:22 Kirottu olkoon se, joka makaa sisarensa, isänsä tyttären tai äitinsä tyttären, kanssa. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen.'	22. Kirottu olkoon, joka sisarensa makaa, joka hänen isänsä eli äitinsä tytär on, ja kaikki kansa sanokaan: amen.	27:22 Kirottu olcon joca sisarens maca/ joca hänen Isäns eli äitins tytär on/ ja caicki Canssa sanocan/ Amen.
27:23 Kirottu olkoon se, joka makaa anoppinsa kanssa. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen.'	23. Kirottu olkoon, joka anoppinsa makaa, ja kaikki kansa sanokaan: amen.	27:23 Kirottu olcon joca Anoppins maca/ ja caicki Canssa sanocan/ Amen.
27:24 Kirottu olkoon se, joka salaa murhaa lähimmäisensä. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen.'	24. Kirottu olkoon, joka lähimmäisensä salaisesti lyö, ja kaikki kansa sanokaan: amen.	27:24 Kirottu olcon joca lähimmäisens salaisest lyö/ ja caicki Canssa sanocan/ Amen.
27:25 Kirottu olkoon se, joka ottaa lahjuksen surmatakseen viattoman. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen.'	25. Kirottu olkoon, joka lahjoja ottaa, lyödäksensä viatointa verta, ja kaikki kansa sanokaan: amen.	27:25 Kirottu olcon joca lahjoja otta/ lyödäxens wiatoinda werta/ ja caicki Canssa sanocan/ Amen.
27:26 Kirottu olkoon se, joka ei pidä tämän lain sanoja eikä täytä niitä. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen.'"	26. Kirottu olkoon, joka ei kaikkia näitä lain sanoja täytä, että hän niiden jälkeen tekis, ja kaikki kansa sanokaan: amen.	27:26 Kirottu olcon joca ei caickia näitä lain sanoja täytä/ että hän sen jälkeen teke/ ja caicki Canssa sanocan/ Amen.
28 LUKU	28 LUKU	XXVIII. Lucu
28:1 "Jos kuulet Herran, sinun Jumalasi, ääntä ja pidät tarkoin kaikki hänen käskynsä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, niin Herra, sinun Jumalasi, asettaa sinut korkeammaksi kaikkia kansoja maan päällä.	1. Ja jos sinä olet Herran sinun Jumalasi äänelle ahkerasti kuuliainen, ettäs pidät ja teet kaikki hänen käskynsä, jotka minä tänäpäpä sinulle käsken, niin Herra sinun Jumalasi tekee sinun korkiammaksi kaikkia kansoja maan päällä.	28:1 JA jos sinä olet sinun HERras Jumalasi änelle cuuliainen/ ettäs pidät ja teet caicki hänen käskyns/ jotca minä tänäpäpä sinulle käsken/ nijn HERra sinun Jumalasi teke sinun corkiammaxi caicke Canssa maan päällä.

28:2 Ja kaikki nämä siunaukset tulevat sinun osaksesi ja saavuttavat sinut, jos kuulet Herran, sinun Jumalasi, ääntä.	2. Ja kaikki nämät siunaukset tulevat sinun päälles, saavuttavat sinun, ettäs Herran sinun Jumalas äänelle kuuliainen olit.	28:2 Ja caicki nämät siunauxet tulewat sinun päälles ja sattuwat sinuun/ ettäs HERran sinun Jumalas änelle cuuliainen olit.
28:3 Siunattu olet sinä kaupungissa ja siunattu olet kedolla.	3. Siunattu olet sinä kaupungissa, siunattu pellolla.	28:3 Siunattu olet sinä Caupungis/ siunattu pellolla.
28:4 Siunattu on sinun kohtusi hedelmä ja maasi hedelmä ja sinun karjasi hedelmä, raavaittesi vasikat ja lampaittesi karitsat.	4. Siunattu on ruumiis hedelmä, ja maas hedelmä, ja karjas hedelmä, eläintes hedelmä, ja lammašlaumas hedelmät.	28:4 Siunattu on sinun ruumis hedelmä/ sinun maas hedelmä/ sinun carjas hedelmä/ sinun eläindes hedelmä/ ja sinun lammašlaumas hedelmät.
28:5 Siunattu on sinun korisi ja sinun taikinakaukalosi.	5. Siunattu on koris ja tähtees.	28:5 Siunattu on sinun coris ja sinun tähtes.
28:6 Siunattu olet tullessasi ja siunattu olet lähtiessäsi.	6. Siunattu olet sinä käydessäs sisälle, ja siunattu käydessäs ulos.	28:6 Siunattu olet sinä käydesäs sisälle ja käydesäs ulos.
28:7 Herra antaa sinun voittaa vihollisesi, jotka nousevat sinua vastaan; yhtä tietä he lähtevät sinua vastaan, mutta seitsemää tietä he sinua pakenevat.	7. Ja Herra langettaa vihollises sinun edessäs, jotka sinua vastaan nousevat; yhtä tietä he tulevat sinua vastaan, ja seitsemää tietä pitää heidän pakeneman sinun edestäs.	28:7 Ja HERra langetta sinun wiholises sinun edesäs/ jotca sinua wastan nousewat. Yhtä tietä he tulewat sinua wastan/ ja seidzemetä tietä myöden pitä heidän pakeneman sinun edesäs.
28:8 Herra käskee siunauksen seurata sinua jyvääitoissasi ja kaikessa, mihin ryhdyt; hän siunaa sinua siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa.	8. Herra käskee siunauksen olla sinun kanssas sinun riinessäs ja kaikissa mitä sinä aiot, ja siunaa sinun siinä maassa, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa.	28:8 HERra kāske siunauxen olla sinun cansas/ sinun rijhesäs/ ja caikisa cuins aiwoit. Ja siuna sinun sijnä maasa/ jonga HERra sinun Jumalas sinulle anda.
28:9 Herra korottaa sinut hänelle pyhitetyksi kansaksi, niinkuin hän valalla vannonen on sinulle luvannut, jos sinä noudatat Herran, sinun Jumalasi, käskyjä ja vaellat hänen teitänsä.	9. Herra asettaa sinun itsellensä pyhäksi kansaksi, niinkuin hän vannoi sinulle, koskas pidät Herran sinun Jumalas käskyt ja hänen teissänsä vaellat,	28:9 HERra corgotta sinun idzellens pyhäxi Canssaxi/ nijncuin hän wannoi sinulle/ ettäs pidät HERran sinun Jumalas käskyt/ ja hänen teisäns waellat.
28:10 Ja kaikki kansat maan päällä näkevät, että Herra on ottanut sinut nimiinsä; ja he pelkäävät sinua.	10. Että kaikki kansat maan päällä näkevät sinun olevan Herran nimeen nimitetyn, ja pitää sinua pelkäämän.	28:10 Että caicki Canssat maan päällä näkewät olewan sinun HERran nimeen nimitetyn/ ja pitä sinua pelkämän.
28:11 Ja Herra antaa sinulle ylen runsaasti hyvää, tekee sinun kohtusi hedelmän, karjasi hedelmän ja maasi hedelmän ylen runsaaksi siinä maassa, jonka Herra sinun isillesi vannotulla valalla on luvannut antaa sinulle.	11. Ja Herra lahjoittaa sinun runsaasti hyvydellä, sekä kohtus hedelmällä, karjas hedelmällä, ja maas hedelmällä, siinä maassa, jonka Herra vannoi sinun isilles, sinulle antaaksensa,	28:11 Ja HERra lahjoitta sinun runsast hywydellä/ sekä cohduš hedelmällä/ carjas hedelmällä/ sijnä maasa/ jonga HERra wannoi sinun Isilles/ sinulle andaxens.

28:12 Herra avaa sinulle rikkaan aarrekkamionsa, taivaan, antaakseen sinun maallesi sateen aikansa ja siunataksesi kaikki sinun kättesi työt; ja sinä lainaat monelle kansalle, mutta sinun itsesi ei tarvitse lainaa ottaa.	12. Herra avaa sinulle hyvän tavaransa, taivaan, antaaksensa maalles sateen ajallansa ja siunataksensa kaikki sinun käsialas; ja sinä lainaat monelle kansalle, mutta et sinä keneltäkään lainaksi ota.	28:12 Ja HERra awa sinulle hänen hyvän tavarans/ taiwan/ andaxens sinun maalles saten ajallans/ ja siunataxens caicki sinun käsialas: Ja sinä lainat monelle Canssalle/ mutta et sinä keldäkän lainan ota.
28:13 Ja Herra tekee sinut pääksi eikä hännäksi; sinä aina vain ylenet etkä koskaan alene, jos tottelet Herran, sinun Jumalasi, käskyjä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, että ne tarkoin pitäisit,	13. Ja Herra asettaa sinun pääksi, eikä hännäksi: sinä olet aina ylimmäinen etkä alimmainen, koska olet Herran sinun Jumalasi käskyille kuuliainen, jotka minä tänäpäpä sinun käsken pitää ja tehdä,	28:13 Ja HERra asetta sinun pääxi/ ja ei hännäxi: sinä aina ylimmäinen olet ja et alimmainen/ että olet HERran sinun Jumalasi käskyille cuuliainen/ jotca minä tänäpäpä sinun käsken pitää ja tehdä.
28:14 etkä poikkea oikealle etkä vasemmalle yhdestäkään niistä sanoista, jotka minä tänä päivänä teille annan, et seuraa muita jumalia etkä palvele niitä.	14. Ja et luovu niistä sanoista, jotka minä tänäpäpä teille käsken, ei oikialle eikä vasemmalle puolelle, muiden jumalain jälkeen vaeltaakses ja heitä palvellakses.	28:14 Ja et luowu nijstä sanoista/ jotca minä tänäpäpä sinulle käsken/ eikä oikialle eli wasemalle puolelle/ muitten jumalitten jälken waeldaxes ja heitä palwellaxes.
28:15 Mutta jos sinä et kuule Herran, sinun Jumalasi, ääntä etkä tarkoin pidä kaikkia hänen käskyjensä ja säädöksiensä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, niin kaikki nämä kiroukset tulevat sinun päällesi ja saavuttavat sinut.	15. Mutta ellet sinä kuule Herran sinun Jumalasi ääntä, pitääkses ja tehdäkses kaikki hänen käskyjensä ja säätyjensä, jotka minä tänäpäpä sinulle käsken, niin kaikki nämä kiroukset tulevat sinun päälles ja sattuvat sinuun.	28:15 MUTta ellet sinä cuule HERran sinun Jumalasi äändä/ pitäxes ja tehdäxes caicki hänen käskyns ja oikeudens/ jotca minä tänäpäpä sinulle käsken/ nijn caicki nämät kirouxet tulewat sinun päälles ja sattuwat.
28:16 Kirottu olet sinä kaupungissa ja kirottu olet kedolla.	16. Kirottu olet sinä kaupungissa, kirottu pellolla.	28:16 Kirottu olet sinä Caupungis/ kirottu pellolla.
28:17 Kirottu on sinun korisi ja sinun taikinakaukalosi.	17. Kirottu on koris ja tähteet.	28:17 Kirottu on sinun coris ja tähtes.
28:18 Kirottu on sinun kohtusi hedelmä ja maasi hedelmä, kirotut sinun raavaittesi vasikat ja lampaittesi karitsat.	18. Kirottu on ruumiis hedelmä, maas hedelmä, karjas hedelmä, lammaulaumas hedelmä.	28:18 Kirottu on sinun ruumis hedelmä/ sinun carjas hedelmä/ sinun lammaulaumas hedelmä.
28:19 Kirottu olet tullessasi ja kirottu olet lähtiessäsi.	19. Kirottu olet sinä käydessäs sisälle, kirottu käydessäs ulos.	28:19 Kirottu olet sinä käydesäs sisälle/ kirottu käydesäs ulos.
28:20 Herra lähettää sinun sekaasi kirousta, hämminkiä ja uhkaa, mihin tahansa ryhdyt, kunnes äkisti tuhoudut ja hukut töitteesi pahuuden tähden, kun olet minut hyljännyt.	20. Herra lähettää sinun sekaas kirouksen, tyhmyyden ja rangaistuksen kaikissa sinun aivoituksissas, siihenasti että hukut ja pian katoat pahain tekois tähden, että minun hylkäsit.	28:20 HERra lähettä sinun secaas onnettomuden/ tyhmyden ja wahingon/ caikisa sinun aivoituxisas/ siihenasti että hucut ja pian catoat sinun pahain tecois tähden/ että minun hyljäisit.

28:21 Herra antaa ruttotaudin tärttua sinuun, kunnes se sukupuuttoon hävittää sinut siitä maasta, jota menet ottamaan omaksesi.	21. Herra antaa ruttotaudin riippua sinussa, siihenasti että hän sinun hukuttais siitä maasta, jotas tulet omistamaan.	28:21 HERra ryhdyttä sinuun ruttotaudin/ siihenasti että hän sinun hucutais sijtä maasta/ jotas tulet omistaman.
28:22 Herra lyö sinua hivutustaudilla, kuumeella, polttelella ja tulehduksella, kuivuudella, nokitähkillä ja viljan ruosteella, ja ne vainoavat sinua, kunnes menehdyt.	22. Herra lyö sinua kuivataudilla, lämpimällä taudilla, polttelella, palavuudella, kuivuudella, kuumuudella ja keltataudilla, ja vainoo sinua, siihenasti että hän sinun kadottaa.	28:22 HERra lyö sinua paisumilla/ wilutaudilla/ polttella/ palolla/ poudalla/ myrkyllisellä ilmalla/ kellaisella taudilla/ ja waino sinua siihenasti että hän sinun hucutta.
28:23 Ja taivaasi, joka on sinun pääsi päällä, on niinkuin vaski, ja maa, joka on allasi, on niinkuin rauta.	23. Ja sinun taivaas, joka sinun pääs päällä on, pitää niinkuin vasken oleman, ja maan, joka sinun allas on, niinkuin raudan.	28:23 Taiwan cuin sinun pääs päällä on/ pitä nijncuin wasken oleman/ ja maan sinun allas nijncuin raudan.
28:24 Herra muuttaa sinun maasi sateen tomuksi ja tuhaksi; taivaasta se tulee sinun päällesi, kunnes tuhoudut.	24. Herra antaa maalles tomun ja tuhan sateen edestä taivaasta sinun päälles, siihenasti että hukutetaan.	28:24 HERra anda sinun maalles tomun ja tuhan saten edest taiwast sinun päälles/ siihenasti että hän sinun hucutta.
28:25 Herra antaa sinun vihollistesi voittaa sinut; yhtä tietä sinä menet heitä vastaan, mutta seitsemää tietä sinä heitä pakenet; ja sinä tulet kauhistukseksi kaikille valtakunnille maan päällä.	25. Herra lyö sinun vihollistes edessä. Yhtä tietä sinä menet heidän tykönsä, mutta seitsemän tien kautta sinä heidän edellänsä pakenet, ja sinä hajoitetaan kaikkein valtakuntain sekaan maan päällä.	28:25 HERra lyö sinua sinun wiholistes edes/ yhtä tietä myöden sinä menet heidän tygöns/ mutta seidzemen tien cautta sinä heidän edelläns pakenet/ ja sinä hajotetan caickein waldacundain sekaan maan päällä.
28:26 Ja ruumiisi joutuvat ruuaksi kaikille taivaan linnuille ja maan eläimille, eikä kukaan karkoita niitä.	26. Sinun ruumiis on ravinnoksi kaikille taivaan linnuille ja kaikille maan pedoille, ja ei kenkään heitä karkota.	28:26 Sinun ruumis on rawinnoxu caikille taiwan linnuille/ ja caikille maan pedoille/ ja ei kengän heitä carcota.
28:27 Herra lyö sinua Egyptin paiseilla ja ajoksilla, ihottumalla ja ruvella, joista et parannu.	27. Herra lyö sinun Egyptin paisumilla, häpiällisillä veripahkoilla, ruvilla ja syyhelmällä, niin ettes taida parantua.	28:27 HERra lyö sinun Egyptin paisumilla/ häpiällisillä weripahgoilla/ ruvilla ja syhelmällä/ nijn ettes parane.
28:28 Herra lyö sinua hulluudella, sokeudella ja mielisairaudella.	28. Herra lyö sinun hourauksella, sokeudella ja sydämen tyhmyydellä,	28:28 HERra lyö sinun tyhmydellä/ sokeudella ja sydämen kiuculla.
28:29 Sinä haparoit keskellä päivää, niinkuin sokea haparoi pimeässä; sinä et menesty teilläsi, vaan kaiken elinaikasi sinä olet oleva sorretty ja ryöstetty, eikä ole auttajaa.	29. Ja sinä koperoitset puolipäivänä niinkuin sokia pimiässä koperoitsee, ja et menesty teissäs, ja sinä kärsit väkivaltaa ja vääryyttä, niinkauvan kuin elät, ja ei kenkään sinua auta.	28:29 Ja sinä coperoidzet puoli päiwänä/ nijncuin sokia pimiäs coperoidze/ ja et menesty sinun teisäs. Ja sinä kärsit wäkiwalda ja wääryttä/ nijncauwan cuins elät/ ja ei kengän sinua auta.

28:30 Sinä kihlaat naisen, mutta toinen makaa hänet; sinä rakennat talon, mutta et siinä asu; sinä istutat viinitarhan, mutta et korjaa sen hedelmää.	30. Vaimon sinä kihlaat, mutta toinen sen makaa; huoneen sinä rakennat, mutta et sinä saa hänessä asua; viinamäen sinä istutat, mutta et sinä saa sitä yhteiseksi tehdä.	28:30 Waimon sinä kihlat/ mutta toinen sen maca: huonen sinä rakennat/ mutta et sinä saa hänes asua: wijnapuita sinä istutat/ mutta et sinä saa nijtä yhteisexi tehdä.
28:31 Härkäsi teurastetaan sinun silmiesi edessä, mutta sinä et sitä syö; aasisi ryöstetään sinulta sinun nähtesi eikä sitä anneta sinulle takaisin; lampaasi joutuvat sinun vihollistesi valtaan, eikä sinulla ole auttajaa.	31. Sinun härkäs teurastetaan silmäis nähden, mutta et sinä saa hänestä syödä. Aasis otetaan väkivallalla sinun nähtes, ja ei sinulle anneta sitä jälleen. Lampaas annetaan vihollisilles, ja ei kenkään sinua auta.	28:31 Sinun härkäs teurastetan sinun silmäis nähden/ mutta et sinä saa hänestä syödä. Sinun Aasis otetan wäkiwallalla sinun nähdes/ ja ei sinulle anneta jällens. Sinun lambas annetan sinun wiholisilles/ ja ei kengän sinua auta.
28:32 Sinun poikasi ja tyttäresi joutuvat vieraan kansan valtaan, ja sinun silmäsi näkevät sen ja raukeavat heitä alinomaa ikävöidessäsi, mutta sinä et voi sille mitään.	32. Sinun poikas ja tyttäres annetaan toiselle kansalle, niin että sinun silmäsi sen näkevät, ja hiveltyvät heistä joka päivä, ja ei yhtään väkevyyttä pidä sinun käsissäsi oleman.	28:32 Sinun poicas ja tyttäres annetan toiselle Canssalle/ nijn että sinun silmäsi sen näkewät/ ja hiweldywät heistä jocapäiwä/ ja ei yhtän wäkewyttä pidä sinun käsissäsi oleman.
28:33 Sinun maasi hedelmän ja kaiken sinun vaivannäkösi kuluttaa kansa, jota sinä et tunne; kaiken elinaikasi sinä olet oleva sorretty ja runneltu.	33. Sinun maasi hedelmän ja kaikki sinun työs se kansa syö, jota et tunne, ja sinun täytyy ainoastansa wääryyttä kärsiä ja sorrettuna olla koko sinun elinaikanas.	28:33 Sinun maasi hedelmän ja caicki sinun työs se Canssa syöwät/ jotas et tunne/ ja sinun täyty wääryyttä kärsiä/ ja sortuna olla coco sinun elin aicanas.
28:34 Ja sinä tulet hulluksi siitä, mitä sinun silmäsi näkevät.	34. Ja sinä tulet mielettömäksi niistä, mitä silmäsi näkevät.	28:34 Ja sinä tulet mielettömäxi nijstä cuin sinun silmäsi näkewät.
28:35 Herra lyö sinuun, sinun polviisi ja pohkeisiisi, pahoja paiseita, joista et parannu, kantapäätästä kiireeseen asti.	35. Herra lyö sinua pahoilla paisumilla polwissas ja pohkeissas, niin ettes taida parantua jalkapöydästä niin pääs lakeen asti.	28:35 HERra lyö sinun pahalla paisumalla polwissas ja pohkeissas/ nijn ettes taida parata pöytäjalast nijn päänlaken asti.
28:36 Herra vie sinut ja kuninkaan, jonka sinä itsellesi asetat, kansan luo, jota sinä et tunne ja jota sinun isäsi eivät tunteneet; ja siellä sinä palvelet muita jumalia, puu- ja kivijumalia.	36. Herra antaa sinun ja sinun kuninkaan, jonka itsellesi asettanut olet, vaeltaa sen kansan tykö, jota et sinä tunne, eikä sinun isäsi, ja siellä sinä palvelet muukalaisia jumalia, puita ja kiviä.	28:36 HERra sinun Cuningas/ jongas idzelles asettanut olet/ aja sen Canssan tygö/ jotas et tunne/ eikä sinun Isäs/ ja siellä sinä palwelet muucalaisia jumalita/ puita ja kiwiä.
28:37 Ja sinä tulet kauhistukseksi, sananparreksi ja pistopuheeksi kaikille niille kansoille, joiden keskuuteen Herra sinut kuljettaa.	37. Ja sinun pitää tuleman kauhistukseksi, sananlaskuksi ja jutuksi kaikkein kansain seassa, joihin Herra ajaa sinun.	28:37 Ja sinä olet cauhistus/ sananlascu ja pilcka caickein Canssain seas/ joihinga HERra aja sinun.

28:38 Paljon siementä sinä viet pellollesi, mutta vähän sinä korjaat, sillä heinäsiirakat hävittävät sen.	38. Sinä kylvät paljo siementä peltoon, mutta tuot vähän sisälle; sillä heinäsiirakat syövät sen.	28:38 Sinä kylvät paljo siemendä/ waan vähän tuot sisälle/ sillä heinäsiirakat syöwät ne.
28:39 Viinitarhoja sinä istutat ja hoidat, mutta viiniä et saa juodaksesi etkä tallettaaksesi, sillä madot syövät sen.	39. Viinamäen sinä istutat ja ruokkoat, mutta et saa siitä juoda viinaa, et myös koota; sillä madot sen syövät.	28:39 Wijnapuuta sinä istutat ja työtä teet/ mutta et saa nijstä wijna juoda eli coota: sillä madot ne syöwät.
28:40 Öljypuita sinulla on kaikkialla alueellasi, mutta öljyllä et sinä itseäsi voitele, sillä sinun öljymarjasi varisevat maahan.	40. Öljypuita on sinulla kaikissa sinun maas paikoissa, mutta ei sinun pidä voiteleman sinuas öljyllä; sillä öljypuus revitään ylös.	28:40 Öljypuita on sinun caikis maas paicoisa/ mutta ei sinun pidä woiteleman sinuas öljyllä: sillä sinun öljypuus rewitän ylös.
28:41 Poikia ja tyttäriä sinulle syntyy, mutta et saa niitä pitää, sillä he vaeltavat vankeuteen.	41. Poikia ja tyttäriä sinä siität, ja et kuitenkaan niitä nautitse; sillä ne viedään vangittuna pois.	28:41 Poikia ja tyttäritä sinä sijtät/ ja et cuitengaan nijtä nautidze: sillä ne wiedän fangittuna pois.
28:42 Tuhohyönteiset valtaavat kaikki sinun puusi ja sinun maasi hedelmän.	42. Kaikki sinun puus ja maas hedelmän omistavat siirakat.	28:42 Caicki sinun puus ja maas hedelmän syöwät turilat.
28:43 Muukalainen, joka asuu keskuudessasi, kohoaa sinun ylitsesi yhä ylemmäksi, mutta sinä painut aina alemmaksi.	43. Muukalainen, joka sinun tykönäs on, ylennetään sinun ylitses, ja on alati ylinnä; mutta sinä alennetaan ja alati alinna olet.	28:43 Muucalainen cuin sinun tykönäs on/ yletän/ ja on alati ylinnä/ mutta sinä aletan ja alati alinna olet.
28:44 Hän lainaa sinulle, mutta sinä et voi lainata hänelle. Hän tulee pääksi, mutta sinä hännäksi.	44. Hän lainaa sinulle, mutta ei sinä voi hänelle lainata. Hän on pää, ja sinun pitää hännän oleman.	28:44 Hän laina sinulle/ mutta et sinä woi hänelle lainata. Hän on pää/ ja sinun pitä hännän oleman.
28:45 Kaikki nämä kiroukset tulevat sinun päällesi, vainoavat sinua ja saavuttavat sinut, kunnes tuhoudut, koska et kuullut Herran, sinun Jumalasi, ääntä etkä noudattanut hänen käskyjänsä ja säädöksiänsä, jotka hän on sinulle antanut.	45. Ja kaikki nämät kiroukset tulevat sinun päälles ja sinua vainoovat, ja sinuun sattuvat, siihenasti ettäs hukut; ettes Herran sinun Jumalas ääntä kuullut, pitääkses hänen käskynsä ja säätynsä, jotka hän sinulle on käsenyt.	28:45 Ja caicki nämät kirouxet tulewat sinun päälles/ ja sinua wainowat/ ja sinuun sattuwat/ siihenasti ettäs hucutetan/ ettes HERran sinun Jumalas ändä cuullut/ ja ettäs hänen käskyns ja oikeudens pitäisit/ jotca hän sinulle on käsenyt.
28:46 Ne jäävät merkkeinä ja ihmeinä sinuun ja sinun jälkeläisiisi iankaikkisesti.	46. Sentähden ovat ne sinussa merkiksi ja ihmeiksi ja sinun siemenessäs ijankaikkisesti,	28:46 Sentähden owat ne sinus merkeixi ja ihmeixi/ ja sinun siemenesäs ijancaickisest.
28:47 Koska et palvellut Herraa, sinun Jumalaasi, ilolla ja sydämen halulla, kun sinulla oli yltäkyllin kaikkea,	47. Ettes palvellut Herraa sinun Jumalaas iloisella ja riemuisella sydämellä, koska sinulla kaikkinaista kyllä oli.	28:47 Ettes palwellut HERra sinun Jumalatas iloisella ja riemuisella sydämellä/ cosca sinulla caickinaista kyllä oli.

<p>28:48 on sinun palveltava vihollisasi, jotka Herra sinun kimppuusi lähettää, nälässä ja janossa ja alastomuudessa ja kaiken puutteessa. Ja hän panee sinun kaulallesi rautaisen ikeen, kunnes hän sinut tuhoaa.</p>	<p>48. Ja sinun pitää palveleman vihollisias, jotka Herra lähettää sinun päälles, nälässä ja janossa, alastomuudessa ja kaikkinaisessa puutteessa. Ja hän panee sinun kaulaas rautaisen ikeen, siihenasti että hän sinun hukuttaa.</p>	<p>28:48 Ja sinä palwelet wiholiasias/ jotca sinulle HERra lähettä/ näljäs ja janos/ alastomudes ja caickinaises puuttumises. Ja hän pane sinun caulaas rautaisen iken siihenasti että hän sinun hucutta.</p>
<p>28:49 Herra nostaa sinua vastaan kaukaisen kansan, joka tulee maan äärestä lentäen niinkuin kotka, kansan, jonka kieltä sinä et ymmärrä;</p>	<p>49. Herra lähettää kansan sinun päälles taampaa maailman äärestä, niinkuin kotka lentäis, kansan, jonka puhetta et sinä ymmärrä,</p>	<p>28:49 HERra lähettä Canssas sinun päälles taamba mailman ärestä/ nijncuin cotcan/ jonga puhetta et sinä ymmärrä.</p>
<p>28:50 tuimakatseisen kansan, joka ei armahda vanhaa eikä sääli nuorta.</p>	<p>50. Häpeemättömän kansan, joka ei karta vanhaa eikä armaitse nuorukaista,</p>	<p>28:50 Häpiämättömän Canssan/ joca ei carta wanha/ eikä armaidze nuorucaista.</p>
<p>28:51 Se syö sinun karjasi hedelmän ja maasi hedelmän, kunnes sinä tuhoudut; se ei jätä sinulle mitään, ei jyviä ei viiniä eikä öljyä, ei raavaittesi vasikoita eikä lampaittesi karitsoita, kunnes on tehnyt sinusta lopun.</p>	<p>51. Ja syö karjas hedelmän ja maas hedelmän, siihenasti että hukut, eikä jätä sinulle mitäkään jyvistä, viinasta, öljystä, karjan eli lammasten hedelmästä, siihenasti että hän sinun kadottaa,</p>	<p>28:51 Ja syö sinun carjas hedelmän ja sinun maas hedelmän/ siihenasti että hucutetan. Ja ei hän sinulle jätä mitäkän jywist/ wijnast/ öljyst/ carjan eli lammasten hedelmästä/ siihenasti että hän sinun cadotta.</p>
<p>28:52 Ja se ahdistaa sinua kaikissa porteissasi, kunnes korkeat ja lujat muurisi, joihin sinä luotit, kukistuvat kaikkialla maassasi. Se ahdistaa sinua kaikissa porteissasi kaikkialla sinun maassasi, jonka Herra, sinun Jumalasi, on sinulle antanut.</p>	<p>52. Ja ahdistaa sinua kaikissa porteissas, siihenasti että hän kukistaa maahan korkiat ja vahvat muuris, joihin sinä luotat, kaikissa maakunnissas; ja sinä ahdistetaan kaikissa porteissas, koko sinun maassas, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antanut on.</p>	<p>28:52 Ja ahdistaa sinua caikisa sinun porteissas/ siihenasti että hän cukista maahan sinun corkiat ja wahwat muuris/ joihins idzes luotat/ caikisa sinun maacunnissas. Ja sinä ahdistetan caikisa sinun porteissas/ sinun coco maassas/ jonga HERra sinun Jumalas sinulle andanut on.</p>
<p>28:53 Siinä hädässä ja ahdistuksessa, johon sinun vihollisesi saattaa sinut, sinä syöt oman kohtusi hedelmän, syöt poikiesi ja tyttäriesi lihaa, jotka Herra, sinun Jumalasi, on sinulle antanut.</p>	<p>53. Sinun täytyy syödä ruumiis hedelmän, poikais ja tyttäres lihan, jotka Herra sinun Jumalas sinulle antanut on, siinä ahdistuksessa ja vaivassa, jolla sinun vihollises sinua ahdistavat.</p>	<p>28:53 SiInun täyty syödä sinun ruumis hedelmän/ sinun poicas ja tyttäres lihan/ jotca HERra sinun Jumalas sinulle andanut on/ sijnä ahdistuxes ja waiwas/ jolla sinun wiholises sinua ahdistawat.</p>
<p>28:54 Hemeästi ja hekumallisesti elänyt mies sinun keskuudessasi katselee silloin karsaasti veljeänsä ja vaimoan, joka hänen sylissänsä on, ja jäljellä olevia lapsiaan, jotka hän on jättänyt henkiin;</p>	<p>54. Se mies, joka ennen sangen herkullisesti ja hekumassa teidän seassanne eli, ei pidä suomen veljellensä ja vaimollensa, joka on hänen sylissänsä, ja sille joka on vielä jäänyt hänen pojistansa, jääneitä tähteitänsä,</p>	<p>28:54 Nijn että jocu mies cuin ennen sangen hercullisest ja hecumas teidän seasan eli/ ei pidä hänen weljellens/ ja waimollens cuin on hänen sylisäns/ ja pojallens joca on wielä jäänyt hänen pojistans/</p>

28:55 kenellekään heistä hän ei anna lastensa lihaa, jota hän itse syö, kun hänellä ei ole mitään muuta jäljellä, siinä hädässä ja ahdistuksessa, johon vihollisesi saattaa sinut kaikissa sinun porteissasi.	55. Annettaa jonkun niistä hänen poikainsa lihasta, jota hän syö; ettei hänellä mitäkään muuta ole kaikesta hyvydestänsä siinä ahdistuksessa ja vaivassa, jolla vihollises ahdistaa sinua kaikissa porteissas.	28:55 Suomen annetta jongun nijstä hänen poicains lihasta/ jota hän syö/ ettei hänellä mitäkän muuta ole caikesta hyvydestäns/ siinä ahdistuxes ja waiwas/ jolla sinun wiholises ahdistaa sinua caikisa sinun porteisas.
28:56 Hempeästi ja hekumallisesti elänyt nainen sinun keskuudessasi, joka hekumassaan ja hempeydessään ei edes yrittänyt laskea jalkaansa maahan, katselee silloin karsaasti miestä, joka hänen sylissänsä on, ja poikaansa ja tyttärensä	56. Vaimo teidän seassanne, joka ennen herkullisesti ja hekumassa elänyt on, niin ettei hän malttanut jalkaansa laskea maan päälle herkun ja hekuman tähden, ei pidä suoman miehellensä, joka hänen sylissänsä lepää, ja pojallensa ja tyttärellensä	28:56 Waimo teidän seasan cuin ennen hercullisest ja hecumas elänyt on/ nijn ettei hän malttanut jalcans laske maan päälle hercun ja hecuman tähden/ ei suo hänen miehellens/ joca hänen sylisäns lepä/ ja hänen pojallens ja tyttärellens/
28:57 eikä suo heille jälkeläisiä, jotka tulevat hänen kohdustansa, eikä lapsia, joita hän synnyttää, sillä kaiken muun puutteessa syö hän ne salaa itse siinä hädässä ja ahdistuksessa, johon vihollisesi saattaa sinut sinun porteissasi.	57. Jälkimmäisiä, jotka hänen kohdustansa lähteneet ovat, eikä myös poikiansa joita hän synnyttää; sillä hän syö ne kaikkein tarvetten puuttumisessa salaisesti, siinä ahdistuksessa ja vaivassa, jolla vihollises ahdistavat sinua porteissas.	28:57 Jälkimmäisiä jotca hänen omasta cohdustans lähtenet owat/ eikä myös poicans cuin hän synnytti: sillä he syöwät ne salaisest/ siinä ahdistuxes ja waiwas/ jolla sinun wiholises sinua ahdistawat sinun porteisas.
28:58 Jos et tarkoin noudata kaikkia tämän lain sanoja, jotka ovat kirjoitetut tähän kirjaan, niin että pelkäät tätä kunniallista ja peljättävää nimeä, Herraa, sinun Jumalaasi,	58. Elles pidä ja tee kaikkia näitä lain sanoja, jotka tässä kirjassa ovat kirjoitetut, niin että pelkäät tätä kunniallista ja peljättävää nimeä, Herraa sinun Jumalaas;	28:58 ELles pidä ja te caickia näitä Lain sanoja/ jotca täsä kirjas owat kirjoitetut/ nijn ettäs pelkät tätä cunnialista ja peljättäpä nime/ HERra sinun Jumalas.
28:59 niin Herra panee sinun ja sinun jälkeläistesi kärsittäväksi erinomaisia vaivoja, suuria ja pitkällisiä vaivoja, pahoja ja pitkällisiä sairauksia.	59. Niin Herra ihmeelliseksi tekee sinun ja sinun siemenes rangaistukset, suurilla ja pitkällisillä vitsauksilla, pahoilla ja pitkällisillä taudeilla,	28:59 Nijn HERra ihmellisexi teke sinun ja sinun siemenes rangaistuxet/ suurilla ja pitkällisillä widzauksilla/ pahoilla ja pitkällisillä taudeilla.
28:60 Hän kääntää sinua vastaan kaikki Egyptin taudit, joita sinä pelkäät, ja ne tarttuvat sinuun.	60. Ja kääntää sinun päälles kaikkinaiset Egyptin taudit, joita pelkäsit, ja ne pitää sinuun tarttuman.	28:60 Ja käändä sinun päälles caickinaiset Egyptin taudit/ joitas pelkäisit/ ja ne pitä sinuun tarttuman.
28:61 Ja kaikkinaisia muita sairauksia ja vaivoja, joista ei ole kirjoitettu tässä lakikirjassa, Herra nostattaa sinua vastaan, kunnes sinä tuhoudut.	61. Siihen myös kaikki sairaudet ja kaikki rangaistukset, jotka ei kirjoitetut ole tässä lakiraamatussa, laskee Herra sinun päälles, siihenasti ettäs hukut.	28:61 Sijhen myös caicki sairaudet ja caicki rangaistuxet/ jotca ei kirjoitetut ole täsä lakiraamatus/ laske HERra sinun päälles/ siihenasti ettäs hucutetan.

28:62 Ja teistä, jotka ennen olitte monilukuiset kuin taivaan tähdet, jää jäljelle ainoastaan vähäinen joukko, koska et kuullut Herran, sinun Jumalasi, ääntä.	62. Ja teistä, jotka ennen olitte niinkuin tähdet taivaassa paljouden tähden, jää vähäinen kansa, ettes kuullut Herran sinun Jumalas ääntä.	28:62 Ja teistä jää vähäinen Canssa/ jotca ennen olitta nijncuin tähdet taiwas paljouden tähden/ ettes cuullut HERran sinun Jumalas ändä.
28:63 Ja niinkuin Herra ennen iloitsi teistä, siitä, että teki teille hyvää ja antoi teidän lisääntyä, niin Herra silloin iloitsee teistä, siitä, että hävittää ja tuhoaa teidät. Ja teidät temmataan irti siitä maasta, jota sinä menet ottamaan omaksesi.	63. Ja tapahtuu, että niinkuin Herra ennen iloitsi teistä, teille hyvää tehdessänsä ja enentäissänsä teitä, niin Herra on iloitseva teistä, hukuttaissansa ja kadottaissansa teitä; ja te syöstään siitä maasta pois, jota te menette omistamaan.	28:63 Ja cuin HERra ennen iloidzi teistä/ teille hywä tehdesäns ja enändäisäns teitä/ nijn hän iloidze teitä hucuttaisans ja cadottaisans/ ja te syöstän sijtä maasta pois/ jota te menette omistaman.
28:64 Ja Herra hajottaa sinut kaikkien kansojen sekaan maan äärestä toiseen, ja sinä palvelet siellä muita jumalia, joita sinä et tunne ja joita sinun isäsi eivät tunteneet, puuta ja kiveä.	64. Ja Herra hajoittaa sinun kaikkein kansain sekaan, yhdestä maan äärestä toiseen; ja siellä sinä palvelet muukalaisia jumalia, joita et sinä tunne, eikä isäskään, kantoja ja kiviä.	28:64 Sillä HERra hajotta teitä caickein Canssain secaa/ yhdest maan ärest toiseen. Ja siellä sinä palwelet muucalaisia jumalita/ joita et sinä tunne/ eikä Isäs/ candoja ja kiwiä.
28:65 Ja niiden kansojen seassa sinä et saa rauhaa, eikä jalkasi löydä lepopaikkaa. Herra antaa sinulle siellä vapisevan sydämen, rauenneet silmät ja nääntyvän sielun.	65. Siihen myös ei pidä sinulla sen kansan seassa yhtään vahvaa kotoa oleman, eikä jalkais pöytä yhtään lepoa saaman; sillä Herra antaa sinulle siellä vapisevaisen sydämen, hiveltyneet silmät ja murheellisen mielen,	28:65 Sijhen myös/ ei pidä sinulla sen Canssan seas yhtän wahwa coto oleman/ ja jalcais pöytä yhtän lepo saaman: sillä HERra anda sinulle siellä wapisewaisen sydämen/ hiweldynet silmät/ ja cuiwetun sielun.
28:66 Ja sinun elämäsi näyttää sinusta olevan hiuskarvan varassa, yöt ja päivät sinä olet pelon vallassa etkä ole varma hengestäsi.	66. Niin että sinun elämäs riippuu sinun edessä: yöllä ja päivällä sinun pitää pelkäämän ja elämästäs tietämätöin oleman.	28:66 Nijn että sinun elämäs rippu sinun edesäs yöllä ja päiwällä/ sinun pitä pelkämän ja elämästäs tietämätöin oleman.
28:67 Aamulla sinä sanot: 'Jospa olisi ilta!' ja illalla sanot: 'Jospa olisi aamu!' - sellaista pelkoa sinä tunnet sydämessäsi, ja sellaisia näkyjä sinä näet silmissäsi.	67. Aamulla sinä sanot: ah, jospa minä ehtoosen eläisin! ehtona sinä sanot: ah, jospa minä aamuun eläisin! sinun sydämes suuren pelvon tähden, joka sinua peljättää, ja sen tähden, jota sinun silmäs näkemän pitää.	28:67 Amulla sinä sanot: Ah/ josca minä ehtoseen eläisin? ehtona sinä sanot: Ah/ josca minä amuun eläisin? sinun sydämes suuren pelgon tähden/ joca sinua peljättä/ ja sentähden jota sinun silmäs näkemän pitä.
28:68 Ja Herra vie sinut laivoilla takaisin Egyptiin samaa tietä, josta minä sanoin sinulle: 'Et ole sitä enää näkevä.' Ja siellä teitä kaupitaan vihollisillenne orjiksi ja orjattariksi, mutta ostajaa ei ole."	68. Ja Herra vie sinua taas haaksilla Egyptiin sitä tietä, josta minä sanoin sinulle: ei sinun pidä häntä silleen näkemän. Ja te myytte itsenne siellä vihollisillenne palvelioiksi ja piioiksi, ja ei yhtäkään ostajaa siellä oleman pidä.	28:68 Ja HERra wie sinua taas haaxilla Egyptijn/ sitä tietä/ josta minä sanoin sinulle: Ei sinun pidä händä silleen näkemän. Ja teitä myydän teidän wiholisillen palwelioixi ja pijcoixi/ ja ei yhtäkän ostaja siellä oleman pidä.

29 LUKU	29 LUKU	XXIX. Lucu
29:1 Nämä ovat sen liiton sanat, jonka Herra käski Mooseksen tehdä israelilaisten kanssa Moabin maassa, sen liiton lisäksi, jonka hän oli tehnyt heidän kanssaan Hoorebilla.	1. Nämät ovat liiton sanat, jonka Herra käski Moseksen tehdä Israelin lasten kanssa Moabin maassa, paitsi sitä liittoa, jonka hän heidän kanssansa teki Horebissa.	29:1 NÄmät owat lijton sanat/ cuin HERra käski Mosexen tehdä Israelin lasten cansa Moabiterein maasa/ paidzi sitä lijtto/ cuin hän heidän cansans teki Horebis.
29:2 Ja Mooses kutsui kokoon kaiken Israelin ja sanoi heille: "Te olette nähneet kaiken, minkä Herra teki teidän silmienne edessä Egyptin maassa faraolle ja kaikille hänen palvelijoilleen ja koko hänen maalleen,	2. Ja Moses kutsui koko Israelin ja sanoi heille: te näitte kaikki, mitä Herra teidän silmäinne edessä teki Egyptissä Pharaolle, kaikille hänen palvelioillensa ja koko hänen maallensa:	29:2 Ja Moses cudzui coco Israelin/ ja sanoi heille: te näitte caicki mitä HERra teidän silmäin edes teki Egyptis Pharaolle/ caikille hänen palwelioillens ja coco hänen maallens.
29:3 ne suuret koettelemukset, jotka sinun silmäsi näkivät, ne suuret tunnusteot ja ihmeet.	3. Ne suuren kiusaukset, jotka sinun silmäsi näkivät, ja ne suuret merkit ja ihmeelliset teot.	29:3 Ne suuret kiusauxet/ cuin sinun silmäsi näit/ ja ne suuret merkit ja ihmelliset tegot.
29:4 Mutta tähän päivään asti Herra ei vielä ole antanut teille sydäntä ymmärtääksenne ja silmiä nähdäksenne ja korvia kuullaksenne.	4. Ja ei Herra vielä nytkään tähän päivään asti antanut teille sydäntä ymmärtämään ja silmiä näkemään ja korvia kuulemaan.	29:4 Ja ei HERra vielä nytkän tähän päiwän asti andanut teille ymmärtäwäist sydändä/ ja silmiä näkemän ja corwia cuuleman.
29:5 Ja minä kuljetin teitä erämaassa neljäkymmentä vuotta: teidän vaatteenne eivät kuluneet yltänne, eivätkä kenkäsi kuluneet jalassasi.	5. Ja minä annoin teidän vaeltaa korvessa neljäkymmentä vuotta; ei teidän vaatteenne vanhenneet yltänne, eikä kenkäs kuluneet jaloissas,	29:5 Hän andoi teidän waelda corwes neljäkymmendä vuotta/ teidän waatten ei wanhennet teidän päällän/ ja sinun kengäs ei culunet jalwoisas.
29:6 Leipää ette saaneet syödäksenne ettekä viiniä ja väkijuomaa juodaksenne, jotta tietäisitte, että minä olen Herra, teidän Jumalanne.	6. Ette syöneet leipää, ettekä myös juoneet viinaa elikkä väkevää juomaa, että te tietäisitte minun olevan Herran teidän Jumalanne.	29:6 Et te syönet leipä/ etkä myös juonet wijna/ elickä wäkwätä juoma/ että tietäisit minun olevan HERran teidän Jumalan.
29:7 Ja kun te tulitte tähän paikkaan, niin lähtivät Siihon, Hesbonin kuningas, ja Oog, Baasanin kuningas, sotimaan meitä vastaan, mutta me voitimme heidät.	7. Ja kuin te tulitte tähän paikkaan, niin tuli Sihon Hesbonin kuningas ja Og Basanin kuningas sotimaan meitä vastaan, ja me löimme heidät,	29:7 Ja cosca te tulitte tähän paickaan/ tuli Sihon Hesbonin Cuningas/ ja Og Basanin Cuningas sotiman meitä wastan/ ja me löimme heidän.
29:8 Ja me valloitimme heidän maansa ja annoimme sen perintöosaksi ruubenilaisille ja gaadilaisille ja toiselle puolelle Manassen sukukuntaa.	8. Ja omistimme heidän maansa, ja annoimme sen Rubenilaisille ja Gadilaisille, niin myös puolelle Manassen sukukunnalle, perimiseksi.	29:8 Ja omistimme heidän maans/ ja annoimme Rubenitereille ja Gaditereille/ ja puolelle Manassen sucucunnalle perimisexi.

29:9 Noudattakaa siis tämän liiton sanoja ja täyttäkää ne menestyäkseenne kaikessa, mitä teette.	9. Niin pitäkää nyt nämät liiton sanat, ja tehkää niiden jälkeen, että toimillisesti tekisitte kaikki mitä te teette.	29:9 Nijn pitäkät nyt nämät lijton sanat/ ja tehkät sen jälken/ että te toimellisest tekisitte/ caicki cuin te teette.
29:10 Te seisotte tänä päivänä kaikki Herran, teidän Jumalanne, edessä: teidän päämiehenne, sukukuntanne, vanhimpinne ja päällysmiehenne, kaikki Israelin miehet,	10. Te seisotte kaikki tänäpäpä Herran teidän Jumalanne edessä: ylimmäiset teidän suvuistanne, teidän vanhimpinne, ja teidän esimiehenne, joka mies Israelissa,	29:10 TE seisotte caicki tänäpäpä HERran teidän Jumalan edes/ ylimmäiset teidän sugustan/ teidän wanhimban/ teidän esimiehen/ ja jocamies Israelis.
29:11 teidän lapsenne ja vaimonne sekä muukalainen, joka on leirissäsi, jopa puunhakkaajasi ja vedenkantajasikin,	11. Teidän lapsenne, teidän vaimonne, ja muukalaises joka sinun leirissäs on, sinun puus hakkaajasta niin vetes ammundajaan asti.	29:11 Teidän lapsen/ teidän waimon/ ja teidän muucalaisen cuin sinun leirisäs on/ sinun puus haccajasta/ nijn wetes ammundajan asti.
29:12 käydäkseenne Herran, teidän Jumalanne, liittoon, siihen valaliittoon, jonka Herra, sinun Jumalasi, tänä päivänä tekee sinun kanssasi,	12. Että sinä käyt Herran sinun Jumalas liittoon ja siihen valaan, minkä Herra sinun Jumalas teki sinun kanssas tänäpäpä.	29:12 Että sinä käyt HERran sinun Jumalas lijttoon ja sijhen walaan/ cuin HERra sinun Jumalas teke sinun cansas tänäpäpä.
29:13 että hän tänä päivänä korottaisi sinut kansaksensa ja tulisi sinun Jumalaksesi, niinkuin hän on sinulle puhunut ja niinkuin hän on vannonut sinun isillesi, Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille.	13. Että hän tänäpäpä korottaa sinun itsellensä kansaksi, ja hän on sinun Jumalas niinkuin hän sanoi sinulle, ja niinkuin hän vannoi isilles, Abrahamille, Isaakille ja Jakobille.	29:13 Että hän tänäpäpä sinun hänellens corgotta Canssaxi/ ja hän on sinun Jumalas/ nijncuin hän sanoi sinulle/ ja nijncuin hän wannoi sinun Isilles/ Abrahamille/ Isaachille ja Jacobille.
29:14 Enkä minä tee tätä liittoa, tätä valaliittoa, ainoastaan teidän kanssanne,	14. Sillä en minä tee tätä liittoa ja tätä valaa ainoastaan teidän kanssanne,	29:14 Sillä em me tee näitä lijttoja ja tätä wala ainoastans teidän cansan.
29:15 vaan niinhysin niiden kanssa, jotka tänä päivänä ovat tässä meidän kanssamme seisomassa Herran, meidän Jumalamme, edessä, kuin niidenkin kanssa, jotka eivät ole tänä päivänä tässä meidän kanssamme.	15. Mutta sekä teidän, jotka tässä läsnä tänäpäpä olette ja seisotte meidän kanssamme Herran meidän Jumalamme edessä, että myös niiden kanssa, jotka ei tässä tänäpäpä meidän kanssamme ole.	29:15 Mutta sekä teidän cansan/ cuin täsä läsnä tänäpäpä olette ja seisotte meidän cansam HERran meidän Jumalam edes/ että myös nijden cansa/ cuin täsä tänäpäpä meidän cansam ei ole.
29:16 Sillä te tiedätte, kuinka me asuimme Egyptin maassa ja kuinka me kuljimme niiden kansojen keskitse, joiden kautta te olette kulkeneet.	16. Sillä te tiedätte, kuinka me asuimme Egyptin maalla, ja kuinka me vaelsimme pakanain lävitse, joiden kautta te vaelsitte,	29:16 Sillä te tiedätte/ cuinga me asuimme Egyptin maalla/ ja waelsimme pacanain läpidzen/ joiden cautta te waelsitte.
29:17 Ja te näitte heidän iljetyksensä, ne puu-, kivi-, hopea- ja kultajumalat, jotka heillä on.	17. Ja näitte heidän kauhistuksensa ja epäjumalansa, kannot ja kivet, hopiat ja kullat, jotka heidän tykönänsä olivat.	29:17 Ja näitte heidän cauhistuxens ja epäjumalans/ cannot ja kiwet/ hopiat ja cullat/ cuin heidän tykönäns olit.

<p>29:18 Älköön siis teidän joukossanne olko ainoatakaan miestä tai naista, sukua tai sukukuntaa, jonka sydän tänä päivänä kääntyisi pois Herrasta, meidän Jumalastamme, mennäkseen palvelemaan noiden kansojen jumalia; älköön teidän keskuudessanne olko juurta, josta kasvaa koiruohoa ja marunaa,</p>	<p>18. Ettei joku olisi teidän seassanne mies eli vaimo, elikkä perhe taikka sukukunta, jotka sydämensä tänäpäpä kääntäis pois Herrasta meidän Jumalastamme, mennäksensä pois palvelemaan tämän kansan jumalia, ja tulis teille juureksi, joka kasvaa sappea ja koiruohoa.</p>	<p>29:18 Ettei joku olisi teidän seasan mies eli vaimo/ elikkä joku langoista taikka perhestä cuin sydämensä tänäpäpä käännäis pois HERrast meidän Jumalastam/ palwellaxens tämän Canssan jumalita/ ja tulis teille juurexi joca caswa sappe ja coiruoho.</p>
<p>29:19 niin että, se joka kuulee tämän valan sanat, siunaisi itseänsä sydämessään sanoen: 'Minun käy hyvin, vaikka vaellankin sydämeni paatumuksessa.' Siten hän hukuttaisi kaikki, sekä kostean että kuivan maan.</p>	<p>19. Ja tapahtuisi, kuin hän kuulee nämät kirouksen sanat, että hän siunaa itsiänsä sydämestänsä, ja sanoo: rauha on minulla oleva, ehkä minä vaellan sydämeni ajatuksen jälkeen, sentähden että juopuneet janoovain kanssa hukutetaan.</p>	<p>29:19 Ja waicka hän cuule nämät kirouxen sanat/ siuna hän idzens cuitengin sydämesäns/ ja sano rauha minulla cuitengin on/ minä waellan minun sydämeni ajatuxen jälkeen/ että juopunet janowitten cansa hucutettaisin.</p>
<p>29:20 Herra ei tahdo antaa hänelle anteeksi, vaan silloin suitsuaa Herran viha ja kiivaus sitä miestä vastaan, ja kaikki se kirous, joka on kirjoitettu tähän kirjaan, laskeutuu hänen päällensä, ja Herra pyyhkii pois hänen nimensä taivaan alta.</p>	<p>20. Ei Herra ole hänelle armollinen, sillä silloin tulee suuri Herran viha ja kiivaus sen miehen päälle, ja kaikki nämät kiroukset, jotka tässä kirjassa ovat kirjoitetut, joutuvat hänen päällensä; ja Herra pyyhkii pois hänen nimensä taivaan alta.</p>	<p>29:20 Silloin ei HERra ole hänelle armollinen/ silloin tule suuri HERRAN viha ja costo sen miehen päälle/ ja caicki nämät kirouxet cuin täsä kirjas owat kirjoitetut/ joutuwat hänen päällens. Ja HERra pyhki hänen nimens taiwan alda.</p>
<p>29:21 Ja Herra erottaa hänet kaikista Israelin sukukunnista, tuottaakseen hänelle onnettomuuden, kaikki ne kiroukset, jotka sisältyvät tähän lainkirjaan kirjoitettuun liittoon.</p>	<p>21. Ja Herra eroittaa hänen pahuuteen kaikesta Israelin suvusta, koko tämän liiton kirousten jälkeen, joka tässä lakikirjassa on kirjoitettu.</p>	<p>29:21 Ja HERra eroitta hänen pahuteen caikesta Israelin sugusta/ coco tämän lijton sanain kirouxen jälkeen/ cuin täsä lakikirjas on kirjoitettu.</p>
<p>29:22 Ja tuleva sukupolvi, teidän lapsenne, jotka nousevat teidän jälkeenne, ja vieras, joka tulee kaukaisesta maasta, kysyvät, kun näkevät sen maan vaivat ja ne sairaudet, joilla Herra sitä rasittaa,</p>	<p>22. Niin jälkeentulevaiset sanovat, teidän lapsenne, jotka jälkeenne tulevat, ja vieraat, jotka kaukaiselta maalta tulevat, kuin he näkevät tämän maan rangaistukset ja sairaudet, joilla Herra lyö heitä siinä,</p>	<p>29:22 NIin pitä teidän sucun sanoman/ ja teidän lapsen cuin teistä syndywät/ ja wierat cuin taamba pitkän matcan taca tulewat/ cosca he näkewät tämän maan rangaistuxet/ ja sairaudet/ joilla HERra lyö heitä.</p>

29:23 tulikiven ja suolan, kun koko maa on poltettu, niin ettei siihen kylvetä eikä se kasva eikä siitä ruohonkortta nouse - niinkuin oli silloin, kun Sodoma ja Gomorra, Adma ja Seboim hävitettiin, kun Herra vihassaan ja kiivastuksessaan ne hävitti -	23. Että hän on polttanut koko heidän maansa tulikivellä ja suolalla, niin ettei sitä kylvetä eikä se vihota, eikä myös yhtäkään ruohoa käy hänestä ylös, niinkuin Sodoma, Gomorra, Adama ja Zeboim olivat kukistetut maahan, jotka Herra vihassansa ja hirmuisuudessaan ylösalaisin kukisti;	29:23 Että hän coco heidän maans tulikiwellä ja suolalla on polttanut/ nijn ettei se kylwetä eikä wihota/ eikä myös yhtäkän ruoho käy hänestä ylös. Nijn cuin Sodoma/ Gomorra/ Adama ja Zeboim olit cukistetut maahan/ jotca HERra hänen wihasans ja hirmuisudesans cukisti ylösalaisin.
29:24 silloin kaikki kansat kysyvät: 'Minkätähden Herra on näin tehnyt tälle maalle? Mistä tämä hänen suuri vihansa hehku?'	24. Niin kaikki kansat sanovat: miksi Herra niin teki tälle maakunnalle? mikä on tämä suuri hänen julmuutensa wiha?	29:24 Nijn caicki Canssat sanowat: mixi HERra nijn teki tälle maacunnalle? mikä on tämä hänen suuri julmudens wiha?
29:25 Silloin vastataan: 'Siitä, että he hylkäsivät Herran, isiensä Jumalan, liiton, jonka hän teki heidän kanssansa viedessään heidät pois Egyptin maasta,	25. Silloin sanotaan: että he hylkäsivät Herran isäinsä Jumalan liiton, jonka hän teki heidän kanssansa, kuin hän heidät johdatti Egyptin maalta,	29:25 Silloin sanotan: että he hyljäisit HERran heidän Isäins Jumalan lijton/ cuin hän teki heidän cansans/ cosca hän heidän johdatti Egyptin maalda.
29:26 ja menivät palvelemaan muita jumalia ja kumarsivat niitä, jumalia, joita he eivät tunteneet ja joita hän ei ollut heidän osalleen jakanut -	26. Ja ovat menneet ja muita jumalia palvelleet, ja kumartaneet niitä, senkaltaisia jumalia, joita ei he tunteneet, ja jotka ei heille mitään antaneet.	29:26 Ja owat mennet ja muita jumalita palwellet/ ja cumartanet nijtä/ sencaltaisita jumalita/ cuin he ei ensingän tundenet/ ja jotca ei heille mitän andanet.
29:27 siitä syttyi Herran wiha tätä maata kohtaan, niin että hän antoi kohdata sitä kaiken sen kirouksen, joka on kirjoitettu tähän kirjaan.	27. Sentähden on Herran wiha julmistunut tämän maan päälle, niin että hän antoi tulla heidän päällensä kaikki kiroukset, jotka tässä kirjassa kirjoitetut ovat.	29:27 Sentähden on HERran wiha julmistunut tämän maan päälle/ nijn että hän andoi tulla heidän päällens caicki kirouxet/ cuin täsä kirjas kirjoitetut owat.
29:28 Ja Herra tempasi heidät irti heidän maastaan vihassa ja kiivastuksessa ja suuressa suuttumuksessa ja heitti heidät toiseen maahan, niinkuin nyt on tapahtunut.'	28. Ja Herra on heidät hävittänyt heidän maastansa suuressa vihassa, julmuudessa ja narkästyksessä, ja on heidät heittänyt vieraasen maahan, niinkuin hän tänäpänä tehnyt on.	29:28 Ja HERra on heidän häwittänyt heidän maastans/ suures wihans/ julmudes ja narkästyxes/ ja on heidän heittänyt wieraseen maahan/ nijncuin tänäpänä on.
29:29 Se, mikä on salassa, se on Herran, meidän Jumalamme; mutta mikä on ilmoitettu, se on meitä ja meidän lapsiamme varten ikuisesti, että me pitäisimme kaikki tämän lain sanat."	29. Niin salaiset asiat ovat Herran meidän Jumalamme edessä; mutta ne ilmoitetut ovat meillä ja meidän lapsillamme alati, että meidän kaikki nämät lain sanat tekemän pitää.	29:29 HERran meidän Jumalam salaus ilmestyi meille ja meidän lapsillem ijancaickisest/ että meidän caicki nämät lain sanat tekemän pitä.
30 LUKU	30 LUKU	XXX. Lucu

<p>30:1 "Jos sinä silloin, kun tämä kaikki sinua kohtaa, siunaus tai kirous, jotka minä olen asettanut sinun valittavaksesi, painat sen sydämeesi kaikkien kansojen keskellä, joiden luo Herra, sinun Jumalasi, on sinut karkoittanut,</p>	<p>1. Ja pitää tapahtuman, kuin kaikki nämät tulevat sinun päälles, siunaus eli kirous, jotka minä panin sinun etees, ja sinä rupeet ne panemaan sydämees, kaikkein pakanain keskellä, kuhunka Herra sinun Jumalasi sinun on ajanut;</p>	<p>30:1 COsca caicki nämät tulewat sinun päälles/ taicka siunauxet elickä kirouxet/ cuin minä panin etees/ ja sinä rupet paneman sydämees/ cuingas olet pacanaitten keskellä/ siellä cuhunga HERra sinun Jumalasi sinun on ajanut.</p>
<p>30:2 ja palajat Herran, sinun Jumalasi, tykö ja kuulet hänen ääntänsä kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi, sinä itse ja sinun lapsesi, kaikessa, niinkuin minä tänä päivänä sinua käsken,</p>	<p>2. Ja sinä käännyt Herran sinun Jumalasi tykö, olemaan kuuliainen hänen äänellensä kaikissa niissä, mitkä minä sinulle tänäpäpä käsken, sinä ja sinun lapses, kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi;</p>	<p>30:2 Ja sinä käännät idzes HERran sinun Jumalasi tygö/ oleman cuuliainen hänen änellensä/ sinä ja sinun lapses/ caikesta sydämestäsi/ ja caikesta sielustasi/ caikisa nijsä cuin minä sinulle tänäpäpä käsken.</p>
<p>30:3 niin Herra, sinun Jumalasi, kääntää sinun kohtalosi ja armahtaa sinua; Herra, sinun Jumalasi, kokoaa sinut jälleen kaikista kansoista, joiden sekaan hän on sinut hajottanut.</p>	<p>3. Niin Herra sinun Jumalasi kääntää sinun vankiutes, ja armahtaa sinua, ja tuo jälleen ja kokoo sinun kaikista kansoista, joihin Herra sinun Jumalasi sinun hajottanut on.</p>	<p>30:3 Nijn HERra sinun Jumalasi käändä sinun fangiudes ja armahta sinun päälles/ ja jällens coco sinun caikista Canssoista/ joihinga HERra sinun Jumalasi sinun hajottanut on.</p>
<p>30:4 Vaikka sinun karkoitettusi olisivat taivaan äärissä, niin Herra, sinun Jumalasi, kokoaa ja noutaa sinut sieltäkin.</p>	<p>4. Jos sinä olisit ajettu taivaan ääriin, niin Herra sinun Jumalasi kokoo sinun, ja tuo sinun sieltä,</p>	<p>30:4 Ja jos sinä wielä olisit ajettu taiwan ärijn/ nijn cuitengin HERra sinun Jumalasi coco sinun ja tuo sinun sieldä.</p>
<p>30:5 Ja Herra, sinun Jumalasi, tuo sinut siihen maahan, jonka sinun isäsi ovat omistaneet, ja niin sinä otat sen omaksesi; ja hän tekee sinulle hyvää ja antaa sinun lisääntyä enemmän kuin isiesi.</p>	<p>5. Ja Herra sinun Jumalasi johdattaa sinun siihen maahan, jonka isäs omistaneet ovat, ja sinä se omistat; ja hän tekee hyvää sinulle, ja enentää sinun enempi kuin sinun isäs.</p>	<p>30:5 Ja johdatta sinun sijhen maahan/ cuin sinun Isäs omistanet owat/ ja sinä sen omistat/ ja hän teke hywä sinulle/ ja enändä sinun enä cuin sinun Isäs.</p>
<p>30:6 Ja Herra, sinun Jumalasi, ympärileikkaa sinun sydämesi ja sinun jälkeläistesi sydämet, niin että rakastat Herraa, sinun Jumalasi, kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi, että eläisit.</p>	<p>6. Ja Herra sinun Jumalasi ympärileikkaa sinun sydämes ja siemenes sydämen, rakastamaan Herraa sinun Jumalasi kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi, että eläisit.</p>	<p>30:6 Ja HERra sinun Jumalasi ymbärinsleicka sinun sydämes/ ja sinun siemenes sydämen/ racastaman HERra sinun Jumalasi kaikesta sinun sydämestäsi/ ja caikesta sinun sielustasi/ että eläisit.</p>
<p>30:7 Ja Herra, sinun Jumalasi, antaa kaikkien näiden kirousten kohdata sinun vihollisiasi ja vihamiehiäsi, jotka sinua vainosivat.</p>	<p>7. Mutta kaikki nämät kiroukset antaa Herra sinun Jumalasi tulla sinun vihollistes päälle, ja kaikkein niiden päälle, jotka sinua vihaavat ja vainoovat.</p>	<p>30:7 Mutta caicki nämät kirouxet anda HERra sinun Jumalasi tulla sinun wiholistes päälle/ ja caickein nijden päälle/ cuin sinua wihawat ja wainowat.</p>

30:8 Ja sinä kuulet jälleen Herran ääntä ja pidät kaikki hänen käskynsä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan.	8. Ja sinä käännyt ja kuulet Herran äänen, tehdäkses kaikki hänen käskynsä, jotka minä sinulle tänäpäpä käsken.	30:8 Mutta sinä käännät sinus ja cuulet HERran änen/ tehdäxes caicki hänen käskyns/ cuin minä sinulle tänäpäpä käsken.
30:9 Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle ylen runsaasti hyvää kaikissa sinun kättesi töissä, hän tekee sinun kohtusi hedelmän, karjasi hedelmän ja maasi hedelmän ylen runsaaksi. Sillä niinkuin Herra iloitsi sinun isistäsi, hän jälleen iloitsee sinusta, siitä, että tekee sinulle hyvää,	9. Ja Herra sinun Jumalas antaa sinulle onnen kaikissa kättes töissä, kohtus hedelmässä, karjas hedelmässä, ja maas hedelmässä, että ne sinulle menestyisivät; sillä Herra kääntää itsensä riemuitsemaan sinusta sinulle hyväksi, niinkuin hän isistäs iloitsi.	30:9 Ja HERra sinun Jumalas anda sinulle onnen caikisa sinun kättes töisä/ sinun cohtus hedelmäs/ sinun carjas hedelmäs/ ja caikesa sinun maas hedelmäs/ että ne sinulle menestyisit: sillä HERra kääändä idzens riemuidzeman sinun ylidzes sinulle hywäxi/ nijncuin hän sinun Isistäs iloidzi.
30:10 kun sinä kuulet Herran, sinun Jumalasi, ääntä ja noudatat hänen käskyjänsä ja säädöksiänsä, jotka ovat kirjoitetut tähän lain kirjaan, ja kun sinä palajat Herran, sinun Jumalasi, tykö kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi.	10. Ettäs Herran sinun Jumalas äänelle kuuliainen olet, ja pidät hänen käskynsä ja säätynsä, jotka ovat kirjoitetut tässä lakikirjassa, koskas palajat Herran sinun Jumalas tykö kaikesta sydämestäs ja kaikesta sielustas.	30:10 Ettäs HERran sinun Jumalas änelle cuuliainen olet/ ja pidät hänen käskyns ja lakins/ cuin on kirjoitettu täsä lakikirjas/ jos sinä muutoin palajat HERran sinun Jumalas tygö/ caikesta sinun sydämestäs ja caikesta sielustas.
30:11 Sillä tämä käsky, jonka minä tänä päivänä sinulle annan, ei ole sinulle vaikea täyttää eikä liian kaukana.	11. Sillä tämä käsky, kuin minä sinulle tänäpäpä käsken, ei ole sinulta salattu, eikä myös kaukana,	30:11 Sillä tämä käsky cuin minä sinulle tänäpäpä käsken/ ei ole sinulda salattu/ eikä myös caucana.
30:12 Se ei ole taivaassa, eikä sinun tarvitse sanoa: 'Kuka nousisi meidän puolestamme taivaaseen noutamaan sen meille ja julistaisi sen meille, että me sen täyttäisimme?'	12. Eikä myös taivaassa, että sanoisit: kuka astuu ylös taivaasen, ja tuo meille sen, kuullaksemme sitä ja tehdäksemme sen jälkeen?	30:12 Eikä myös taiwas/ että sanoisit: cuca mene taiwaseen/ ja tuo meille sen cuullaxem/ ja tehdäxem sen jälken?
30:13 Se ei ole meren takana, eikä sinun tarvitse sanoa: 'Kuka menisi meidän puolestamme meren taakse noutamaan sen meille ja julistaisi sen meille, että me sen täyttäisimme?'	13. Eikä myös ole tuolla puolella merta, että sanoisit: kuka menis meren ylitse noutamaan meille sen, kuullaksemme sitä, ja tehdäksemme sen jälkeen?	30:13 Eikä myös ole tuolla puolen meren/ että sanoisit: Cuca menis meren ylidzen noutaman meille sen/ cuullaxem ja tehdäxem sen jälken?
30:14 Vaan sana on sinua aivan lähellä, sinun suussasi ja sydämässäsi, niin että voit sen täyttää.	14. Sillä se sana on sangen läsnä sinun tykönäs, sinun suussas, ja sinun sydämässäs, että sen tekisit.	30:14 Sillä se sana on sangen läsnä sinun tykönäs/ ja sinun suusas/ ja sinun sydämesäs/ että sen tekisit.
30:15 Katso, minä panen tänä päivänä sinun eteesi elämän ja hyvän, kuoleman ja pahan,	15. Katso, minä panin tänäpäpä sinun etees elämän ja hyvän, niin myös kuoleman ja pahan,	30:15 CADzo/ minä panin tänäpäpä sinun etees elämän ja hywän: cuoleman ja pahan.

30:16 kun minä tänä päivänä käsken sinua rakastamaan Herraa, sinun Jumalaasi, ja vaeltamaan hänen teitensä ja noudattamaan hänen käskyjensä, säädöksiänsä ja oikeuksiansa, että eläisit ja lisääntyisit ja että Herra, sinun Jumalasi, siunaisi sinua siinä maassa, jota menet ottamaan omaksesi.	16. Siinä kuin minä tänäpäpä käsken, että rakastat Herraa sinun Jumalaas, ja vaellat hänen teissänsä, ja pidät hänen käskynsä, säätynsä ja oikeutensa; että saisit elää ja enettäisiin, ja Herra sinun Jumalas siunais sinua siinä maassa, kuhunkas menet, sitä omistamaan.	30:16 Sijnä cuin minä sinulle tänäpäpä käsken/ että racastat HERra sinun Jumalatas/ ja waellat hänen teisäns/ ja pidät hänen käskyns/ lakins ja oikeudens/ että saisit elä ja enätäisiin/ ja HERra sinun Jumalas siunais sinua/ sijnä maasa cuhungas menet sitä omistaman.
30:17 Mutta jos sinun sydämesi kääntyy pois etkä tottele, vaan annat vietellä itsesi kumartamaan muita jumalia ja palvelemaan niitä,	17. Mutta jos sinä käännät sydämes, ja et ole kuuliainen, vaan annat vietellä sinus, niin että kumarrat vieraita jumalia ja palvelet heitä;	30:17 Mutta jos sinä käännät sinun sydämes/ ja et ole näille cuuliainen/ mutta annat wietellä sinus/ nijn että cumarrat wieraita jumalita/ ja palwelet heitä.
30:18 niin minä julistan teille tänä päivänä, että te totisesti hukutte; te ette kauan elä siinä maassa, johon sinä menet Jordanin yli, ottamaan sen omaksesi.	18. Niin teen minä teille tänäpäpä tietäväksi, että teidän pitää peräti hukkaantumän, ja ei kauvan pysymän siinä maassa, johonkas menet Jordanin ylitse, sitä omistamaan.	30:18 Nijn teen minä teille tänäpäpä tietäväxi/ että teidän pitä huckanduman/ ja ei cauwan pysymän sijnä maasa/ johongas menet Jordanin ylidze/ sitä omistaman.
30:19 Minä otan tänä päivänä taivaan ja maan todistajiksi teitä vastaan, että minä olen pannut sinun eteesi elämän ja kuoleman, siunauksen ja kirouksen. Niin valitse siis elämä, että sinä ja sinun jälkeläisesi eläisitte.	19. Minä otan tänäpäpä taivaan ja maan todistajaksi teistä, että minä panin teidän eteenne elämän ja kuoleman, siunauksen ja kirouksen; niin valitse elämä, että sinä ja sinun siemenes eläisit,	30:19 Minä otan tänäpäpä taiwan ja maan todistuxexi teistä/ että minä panin teidän eteen/ elämän ja cuoleman/ siunuauxen ja kirouxen/ että walidzisit elämän/ että sinä ja sinun siemenes eläisit.
30:20 Rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kuule hänen ääntänsä ja riipu hänessä kiinni, sillä siinä on sinun elämäsi ja pitkä ikäsi, ja niin sinä saat asua siinä maassa, jonka Herra sinun isillesi, Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille, vannotulla valalla on luvannut heille antaa."	20. Että rakastaisit Herraa sinun Jumalaas ja kuulisit hänen ääntänsä, ja riippuisit hänessä kiinni; sillä hän on sinun elämäs ja sinun pitkä ikäs, että pysyisit siinä maassa, jonka Herra isilles, Abrahamille, Isaakille ja Jakobille vannoi, heille antaaksensa.	30:20 Että te racastatte HERra teidän Jumalatan ja cuulette hänen ändäns/ ja pysytte hänes kijnni: Sillä hän on sinun elämäs ja sinun pitkä ikäs/ että asuisit sijnä maasa/ cuin HERra sinun Isilles/ Abrahamille/ Isaachille ja Jacobille wannoi/ heille andaxens.
31 LUKU	31 LUKU	XXXI. Lucu
31:1 Ja Mooses meni ja puhui kaikelle Israelille nämä sanat;	1. Ja Moses meni ja puhui nämät sanat koko Israelin kanssa,	31:1 JA Moses meni ja puhui nämät sanat coco Israelin cansa/

<p>31:2 hän sanoi heille: "Minä olen nyt sadan kahdenkymmenen vuoden vanha; en voi enää mennä ja tulla, ja Herra on sanonut minulle: 'Sinä et mene tämän Jordanin yli.'</p>	<p>2. Ja sanoi heille: minä olen tänäpäpä sadan ja kahdenkymmenen ajastaikainen, en minä voi enää käydä ulos ja sisälle; siihen on Herra myös sanonut minulle: ei sinun pidä menemän tämän Jordanin ylitse.</p>	<p>31:2 Ja sanoi heille: minä olen tänäpäpä sadan ja kahdenkymmenen ajastaikainen/ en minä voi enää käydä ulos ja sisälle: siihen on HERra myös sanonut minulle: ei sinun pidä menemän tämän Jordanin ylidzen.</p>
<p>31:3 Mutta Herra, sinun Jumalasi, kulkee sinun edelläsi. Hän tuhoaa nämä kansat sinun tieltäsi, ja sinä lasket heidät valtasi alle. Joosua kulkee sinun edelläsi, niinkuin Herra on puhunut.</p>	<p>3. Herra sinun Jumalasi käy itse sinun edelläsi, hän itse hukuttaa nämät pakanat sinun edestäsi, niin että sinä omistat heitä. Josua käy sinun edelläsi sen ylitse, niinkuin Herra on sanonut.</p>	<p>31:3 HERra sinun Jumalasi käy idze sinun edelläsi/ hän idze hukutta tämän Canssan sinun edestäsi/ niijn että sinä omistat heitä/ Josua käy sinun edestäsi sen ylidzen/ niijn cuin HERra on sanonut.</p>
<p>31:4 Ja Herra tekee heille, niinkuin hän teki Siihonille ja Oogille, tuhoamillensa amorilaisten kuninkaille, ja heidän maallensa.</p>	<p>4. Ja Herra tekee heille, niinkuin hän teki Siihonille ja Oogille Amorilaisten kuninkaille ja heidän maallensa, jotka hän on hukuttanut.</p>	<p>31:4 Ja HERra teke heille/ niijn cuin hän teki Siihonille ja Oogille Amorrerein Cuningalle/ ja heidän maallens/ jotca hän on hucuttanut.</p>
<p>31:5 Herra antaa heidät teille alttiiksi; tehkää heille aivan sen käskyn mukaan, jonka minä olen teille antanut.</p>	<p>5. Koska Herra antaa heidät teidän käteenne, niin tehkää heidän kanssansa kaikkein käskyn jälkeen, jotka minä teille olen käskenyt.</p>	<p>31:5 Cosca HERra anda heidän teidän käteen/ niijn tehkät heidän cansans caickein käskyn jälken/ cuin minä teille olen käskenyt.</p>
<p>31:6 Olkaa lujat ja rohkeat, älkää peljätkö älkääkää säikähtykö heitä, sillä Herra, sinun Jumalasi, käy itse sinun kanssasi; hän ei jätä eikä hylkää sinua."</p>	<p>6. Olkaat vahvat ja hyvässä turvassa, älkää peljästykö ja kauhistuko heidän edessänsä; sillä Herra sinun Jumalasi itse vaelttaa sinun kanssasi; ei hän jätä sinua, eikä hylkää sinua.</p>	<p>31:6 Olcat wahwat ja hywäs turwas/ älkät peljästykö ja cauhistuco heidän edesäns: sillä HERra sinun Jumalasi idze waelda sinun cansas/ ja ei ota sinulda pois kättäns/ eikä myös hyljä sinua.</p>
<p>31:7 Ja Mooses kutsui Joosuan ja sanoi hänelle koko Israelin läsnä ollessa: "Ole luja ja rohkea, sillä sinä viet tämän kansan siihen maahan, jonka Herra heidän isillensä vannottulla valalla on luvannut antaa heille, ja sinä jaat sen heille perinnöksi.</p>	<p>7. Ja Moses kutsui Josuan, ja sanoi hänelle koko Israelin silmäin edessä: ole vahva ja hyvässä turvassa, sillä sinä johdatat tämän kansan siihen maahan, jonka Herra heidän isillensä vannonut on heille antaaksensa, ja sinä jaat tämän heille perimiseksi heidän keskellänsä.</p>	<p>31:7 JA Moses cudzui Josuan/ ja sanoi hänelle coco Israelin silmäin edes: ole wahwa ja hywäs turwas: sillä sinä johdatat tämän Canssan siihen maahan/ jonga HERra heidän Isillens wannonut on heille andaxens/ ja jaat tämän heille perimisexi heidän keskellänsä.</p>
<p>31:8 Ja Herra itse käy sinun edelläsi, hän on sinun kanssasi, hän ei jätä sinua eikä hylkää sinua; älä pelkää, älä myöskin hämmästy.</p>	<p>8. Mutta Herra, joka itse käy sinun edelläsi, on sinun kanssasi; ei hän jätä sinua, eikä myös hylkää sinua: älä pelkää, älä myöskin hämmästy.</p>	<p>31:8 Mutta HERra joca idze käy teidän edelläsi/ hän on sinun cansas/ ja ei ota sinulda pois kättäns/ eikä myös hyljä sinua/ älä pelkä älä myös cauhistu.</p>

31:9 Ja Mooses kirjoitti tämän lain ja antoi sen papeille, leeviläisille, jotka kantoivat Herran liitonarkkia, ja kaikille Israelin vanhimmille.	9. Ja Moses kirjoitti tämän lain ja antoi sen papeille, Levin pojille, jotka kantoivat Herran liitonarkkia, ja kaikille Israelin vanhimmille.	31:9 Ja Moses kirjoitti tämän lain/ ja andoi papeille Lewin pojille/ jotca cannoit HERran liiton Arcki/ ja caikille Israelin vanhimmille.
31:10 Ja Mooses käski heitä sanoen: "Joka seitsemäs vuosi, määrättynä aikana vapautusvuonna, lehtimajanjuhlassa,	10. Ja Moses käski heille ja sanoi: aina joka seitsemän vuoden perästä, kun vapaa vuosi alkaa, lehtimajan juhlanä,	31:10 Ja hän käski heille/ ja sanoi: aina joca seidzemen vuoden perästä/ cosca wapausvuosi alca Lehtimajan juhlanä.
31:11 kun koko Israel tulee Herran, sinun Jumalasi, kasvojen eteen siinä paikassa, jonka hän valitsee, lue tämä laki koko Israelin läsnäollessa, heidän kuultensa.	11. Kuin koko Israel tulee osoittamaan itsensä Herran sinun Jumalas eteen, siihen paikkaan, minkä hän valitsee, pitää sinun kuuluttaman tämän lain koko Israelin edessä heidän korvainsa kuullen.	31:11 Cosca coco Israel tule osottaman händäns/ HERran sinun Jumalas eteen/ sijhen paickaan cuin hän walidze/ pitä sinun tämän lain andaman cuulutta coco Israelin edes/ heidän corwains cuulden.
31:12 Kokoa kansa, miehet, naiset ja lapset sekä muukalaiset, jotka asuvat porttiesi sisäpuolella, että he kuulisivat sen ja oppisivat pelkäämään Herraa, teidän Jumalaanne, ja tarkoin pitämään kaikki tämän lain sanat,	12. Kokoo kansa sekä miehet että vaimot, lapset ja muukalaiset, jotka sinun porteissas ovat, kuulemaan ja oppimaan ja pelkäämään Herraa teidän Jumalaanne, pitämään ja tekemään kaikki tämän lain sanat.	31:12 Coco Canssa sekä miehet että waimot/ lapset ja muucalaiset/ jotca sinun portisas owat/ cuuleman ja oppiman/ cuinga heidän pitä pelkämän HERra heidän Jumalats/ pitämän ja tekemän caicki tämän lain sanat.
31:13 ja että heidän lapsensa, jotka eivät vielä sitä tunne, kuulisivat sen ja oppisivat pelkäämään Herraa, teidän Jumalaanne, niin kauan kuin elätte siinä maassa, johon menette Jordanin yli, ottamaan sen omaksenne."	13. Ja että heidän lapsensa, jotka ei sitä tiedä, kuulisivat myös ja oppisivat pelkäämään Herraa teidän Jumalaanne kaikkena teidän elinaikananne, kuin te elätte siinä maassa, johon te menette Jordanin ylitse sitä omistamaan.	31:13 Ja että heidän lapsens/ jotca ei sitä tiedä/ cuulisit myös ja oppisit/ cuinga heidän pitä pelkämän HERra teidän Jumalats caickena teidän elinaicanan/ cuin te elätte maan päällä/ johonga te menette Jordanin ylidzen/ sitä omistaman.
31:14 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Katso, lähestyy aika, jolloin sinun on kuoltava. Kutsu Joosua, ja asettukaa ilmestysmajaan, niin minä asetan hänet virkaansa." Niin Mooses ja Joosua menivät ja asettuivat ilmestysmajaan.	14. Ja Herra sanoi Mosekselle: katso, sinun aicas, jona sinä kuolet, on juuri läsnä; kutsu Josua, ja seisokaat seurakunnan majassa, että minä antaisin hänelle käskyn. Ja Moses meni Josuan kanssa, ja he seisoivat seurakunnan majassa.	31:14 JA HERra sanoi Mosexelle: Cadzo/ sinun aicas on juuri läsnä/ cuin sinä cuolet/ cudzu Josua/ ja mene seuracunnan majaan/ että minä andaisin hänelle käskyn. Ja Moses meni Josuan cansa/ ja astui seuracunnan majaan.
31:15 Niin Herra ilmestyi majassa pilvenpatsaassa, ja pilvenpatsas seisautui majan ovelle.	15. Ja Herra ilmestyi majassa, pilven patsaassa, ja pilven patsas seisoi majan ovelle.	31:15 Ja HERra ilmestyi majas pilwen padzaas/ ja pilwen padzas seisoi majan owes.

<p>31:16 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Katso, sinä käyt lepäämään isiesi tykö; silloin tämä kansa nousee ja lähtee haureudessa kulkemaan vieraiden jumalien jäljessä, joita palvellaan siinä maassa, johon se menee, ja hylkää minut ja rikkoo liiton, jonka minä olen tehnyt sen kanssa.</p>	<p>16. Ja Herra sanoi Mosekselle: katso, sinun pitää lepäämään isäis kanssa; ja tämä kansa nousee ja juoksee huoruuteen maan epäjumalain jälkeen, kuhun he menevät, hylkäävät minun, ja rikkovat sen liiton, jonka minä tein heidän kanssansa.</p>	<p>31:16 Ja HERra sanoi Mosexelle: Cadzo/ sinun pitä lewämän sinun Isäis cansa. Ja tämä Canssa nouse ja juoxe huoruteen/ maan epäjumalitten jälken/ sinne cuin he menewät/ hyljäwät minun/ ja rickowat sen lijton jonga minä tein heidän cansans.</p>
<p>31:17 Sinä päivänä minun vihani syttyy sitä vastaan, ja minä hylkään heidät ja peitän kasvoni heiltä, niin että he joutuvat tuhon omiksi, ja suuret onnettomuudet ja ahdistukset kohtaavat sitä. Sinä päivänä se sanoo: 'Eivätkö nämä onnettomuudet ole kohdanneet minua sen tähden, ettei minun Jumalani ole minun keskelläni?'</p>	<p>17. Niin minun vihani silloin julmistuu heidän päällensä, ja minä hylkään heitä ja peitän kasvoni heidän edestänsä, että he hukutetaan, ja paljo pahuutta ja ahdistusta käy heidän päällensä; ja he sanovat sinä päivänä: eikö nämät pahuudet ole tapahtuneet minulle, ettei minun Jumalani ole minun kanssani?</p>	<p>31:17 Nijn minun wihan silloin julmistu heidän päällens/ ja minä hyljän heitä/ ja peitän minun caswon heidän edestäns/ että he hucutetan. Ja cosca nijn paljo pahutta ja ahdistusta käy heidän päällens/ sanowat he: eikö caicki nämät pahudet ole tapahtunet minulle? sillä ei minun Jumalan ole minun cansan?</p>
<p>31:18 Mutta sinä päivänä minä kokonaan peitän kasvoni kaiken sen pahan tähden, mitä he ovat tehneet, kun ovat kääntyneet muiden jumalien puoleen.</p>	<p>18. Mutta minä peräti peitän kasvoni kasvoni sillä ajalla, kaiken sen pahuuden tähden, jonka he tehneet ovat, että he ovat itsensä kääntäneet muiden jumalain tykö.</p>	<p>31:18 Mutta minä peräti peitän minun caswon sillä ajalla/ caiken sen pahuden tähden cuin he tehnet owat/ että he owat idzens kääändänet muiden jumalitten tygö.</p>
<p>31:19 Ja nyt kirjoittakaa itsellenne tämä virsi. Opeta se israelilaisille ja pane se heidän suuhunsa, että tämä laulu olisi minulle todistajana israelilaisia vastaan.</p>	<p>19. Niin kirjoittakaa nyt teillenne tämä virsi, ja opettakaa se Israelin lapsille, asettakaa se heidän suuhunsa, että tämä virsi olisi minulle todistajaksi Israelin lapsia vastaan.</p>	<p>31:19 NIin kirjoittacat nyt teillen tämä wirsi/ ja opettacat se Israelin lapsille/ ja asettacat se heidän suuhuns/ että tämä wirsi olisi minulle todistuxexi Israelin lapsia wastan.</p>
<p>31:20 Sillä minä vien heidät siihen maahan, jonka minä valalla vannoen olen luvannut heidän isillensä, maahan, joka vuotaa maitoa ja mettä, ja he syövät ja tulevat ravituiksi ja lihaviksi; mutta he kääntyvät muiden jumalien puoleen ja palvelevat niitä ja pitävät minua pilkkanaan ja rikkovat minun liittoni.</p>	<p>20. Sillä minä johdata heidät siihen maahan, jonka minä vannoin heidän isillensä, joka rieskaa ja hunajaa vuotaa. Ja kuin he syövät ja tulevat ravituiksi ja lihavaksi, kääntävät he teitänsä muiden jumalain tykö, ja palvelevat niitä, ja pilkkaavat minua ja rikkovat minun liittoni.</p>	<p>31:20 Sillä minä johdatan heidän sijhen maahan/ jonga minä wannoin heidän Isillens/ josa riesca ja hunajata wuota. Ja cosca he syöwät ja tulewat rawituxi ja lihawaxi/ käändäwät he heitäns muiden jumalitten tygö/ ja palwelewat nijtä/ ja pilckawat minua/ ja rickowat minun lijttoni.</p>

31:21 Ja kun suuret onnettomuudet ja ahdistukset kohtaavat heitä, niin tämä laulu on oleva todistajana heitä vastaan, eikä se ole unhottuva heidän jälkeläistensä suusta. Sillä minä tiedän heidän aikeensa, joita he hautovat jo ennenkuin minä olen vienyt heidät siihen maahan, josta minä olen valan vannonut."	21. Ja kuin suuri pahuus ja ahdistus käsittää heidät, niin tämä virsi vastaa heitä todistukseksi, sillä ei sitä pidä unhotettaman heidän siemenensä suussa; sillä minä tiedän heidän ajatuksensa, joita he tänäpäinä ajattelevat, ennen kuin minä johdatan heitä siihen maahan, josta minä vannonut olen.	31:21 Ja cosca heidän nijn suuri pahus ja ahdistus käsittää/ nijn tämä wirsi wasta heitä todistuxexi: sillä ei sitä pidä unhotettaman heidän siemenens suusa: Sillä minä tiedän heidän ajatuxens/ joita he jo nyt ajattelewat/ ennencuin minä johdatan heitä sijhen maahan cuin minä wannonut olen.
31:22 Ja Mooses kirjoitti tämän laulun sinä päivänä ja opetti sen israelilaisille.	22. Ja Moses kirjoitti tämän virren sinä päivänä, ja opetti sen Israelin lapsille.	31:22 Nijn kirjoitti Moses tämän wirren silloin/ ja opetti sen Israelin lapsille.
31:23 Ja hän asetti virkaan Joosuan, Nuunin pojan, ja sanoi: "Ole luja ja rohkea, sillä sinä viet israelilaiset siihen maahan, jonka minä valalla vannoen olen heille luvannut, ja minä olen sinun kanssasi."	23. Ja käski Josualle Nunin pojalle, ja sanoi: ole vahva ja urhoollinen, sillä sinä johdatat Israelin lapset siihen maahan, josta minä vannoin heille: ja minä olen sinun kanssa.	31:23 Ja käski Josualle Nunin pojalle/ ja sanoi: ole wahwa ja urhollinen: sillä sinä johdatat Israelin lapset sijhen maahan/ cuin minä wannoin heille/ ja minä olen sinun cansas.
31:24 Ja kun Mooses oli kirjoittanut kirjaan tämän lain sanat, alusta loppuun asti,	24. Kuin Moses oli nämät lain sanat kirjoittanut kirjaan, ja ne lopettanut,	31:24 COsca Moses oli nämät lain sanat kirjoittanut kirjaan/ ja lopettanut.
31:25 käski hän leeviläisiä, jotka kantoivat Herran liitonarkkia, sanoen:	25. Käski hän Leviläisille, jotka Herran liitonarkkia kantoivat, sanoen:	31:25 Käski hän Lewitaille jotca HERran todistuxen Arckia cannoit/ sanoden:
31:26 "Ottakaa tämä lain kirja ja pankaa se Herran, teidän Jumalanne, liitonarkin sivulle, olemaan siellä todistajana sinua vastaan.	26. Ottakaat tämä lakikirja ja laskekaat Herran teidän Jumalanne liitonarkin sivulle, että se olis siinä todistukseksi sinua vastaan.	31:26 Ottacat tämä Lakikirja ja laskecat HERran teidän Jumalan lijton Arkin siwulle/ että hän olis sijnä todistuxexi sinua wastan.
31:27 Sillä minä tunnen sinun tottelemattomuutesi ja uppiniskaisuutesi. Katso, minun vielä eläessäni teidän kanssanne te olette niskoitelleet Herraa vastaan; saati sitten minun kuoltuani!	27. Sillä minä tunnen sinun tottelemattomuutes ja niskuruutes: katso, tänäpäinä minun vielä eläissäni teidän kanssanne, olette te tottelemattomat Herraa vastaan, kuinka paljon enemmän minun kuolemani jälkeen?	31:27 Sillä minä tunnen sinun tottelemattomudes ja niscurudes/ cadzo/ cosca minä wielä nyt tänäpäinä elän teidän cansan/ oletta te tottelemattomat HERra wastan/ cuinga paljon enemmän minun cuolemani jälken?
31:28 Kootkaa minun luokseni kaikki sukukuntienne vanhimmat sekä päällysmiehenne, että minä heidän kuultensa puhuisin nämä sanat ja ottaisın taivaan ja maan todistajiksi heitä vastaan.	28. Niin kootkaat minun eteeni kaikki vanhimmat teidän sukukunnissanne ja teidän esimiehenne, että minä puhuisin nämät sanat heidän korvainsa kuullen ja ottaisın taivaan ja maan todistajaksi heitä vastaan.	31:28 Nijn cootcat nyt minun eteeni caicki wanhimmat teidän sucucunnisan/ ja teidän esimiehen/ että minä puhuisin nämät sanat heidän corwains cuullen/ ja ottaisın taiwan ja maan todistuxexi heitä wastan.

31:29 Sillä minä tiedän, että te minun kuoltuani vaellatte kelvottomasti ja poikkeatte siltä tieltä, jota minä käskin teidän vaeltaa. Sentähden on onnettomuus kohtaava teitä aikojen lopulla, kun te teette sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, ja vihoitatte hänet kättenne teoilla."	29. Sillä minä tiedän, että te minun kuolemani jälkeen peräti turmellaan, ja poikkeatte siltä tieltä, jonka minä teille käskenynt olen; niin teille tapahtuu onnettomuus viimeisillä ajoilla, että teitte pahaa Herran silmäin edessä ja vihoititte hänen teidän kättenne töiden kautta.	31:29 Sillä minä tiedän että te minun cuolemani jälkeen peräti turmellan/ ja poickiatte sildä tielä cuin minä teille käskenynt olen/ nijn teille tapahtu onnettomus wijmeisillä ajoilla: että te pahasti teitte HERran silmäin edes/ ja wihoititte hänen teidän kätten töiden cautta.
31:30 Ja Mooses lausui koko Israelin seurakunnan kuullen tämän virren sanat, alusta loppuun asti:	30. Niin Moses puhui koko Israelin seurakunnan kuullen tämän veisun sanat hamaan loppuun asti.	31:30 Nijn Moses puhui coco Israelin sucucunnan cuulden tämän weisun sanat/ haman loppun asti.
32 LUKU	32 LUKU	XXXII. Lucu
32:1 "Kuunnelkaa, te taivaat, kun minä puhun, ja kuulkoon maa minun suuni sanat!	1. Kuulkaat te taivaat, minä puhun, ja maa kuulkaan minun suuni sanoja.	32:1 CULcatte taiwat/ minä puhun/ ja maa cuulcan minun suuni sanat.
32:2 Sateena pisaroikoon minun opetukseni, kasteena valukoon puheeni niinkuin vihma vihannalle, niinkuin sadekuuro ruohikolle.	2. Minun oppini tiukkukaan niinkuin sade, minun puheeni vuotakaan niinkuin kaste, niinkuin sade vihannon päälle ja niinkuin pisarat ruohon päälle.	32:2 Minun oppin tiuckucan nijncuin sade/ ja minun puhen wuotacan/ Nijncuin caste/ nijncuin sade wihannon päälle/ ja nijncuin pisarat ruohon päälle.
32:3 Sillä minä julistan Herran nimeä; antakaa kunnia meidän Jumalallemme.	3. Sillä minä ylistän Herran nimeä: antakaat meidän Jumalallemme suuri kunnia.	32:3 Sillä minä ylistän HERran nime/ andacat ainoalle meidän Jumalallem cunnia.
32:4 Hän on kallio; täydelliset ovat hänen tekonsa, sillä kaikki hänen tiensä ovat oikeat. Uskollinen Jumala ja ilman vääryyttä, vanhurskas ja vakaa hän on.	4. Hän on kallio, hänen työnsä ovat laittamattomat, sillä kaikki hänen tiensä ovat oikiat; vakaa on Jumala, ilman kaikkea vääryyttä, hän on vanhurskas ja oikia.	32:4 Hän on callio/ hänen työns owat laittamattomat: sillä caicki hänen tecons owat oikiat. Waca on Jumala/ ilman caickia wääryyttä/ hän on oikia ja hurscas.
32:5 Heidän menonsa oli paha häntä kohtaan, he eivät olleet hänen lapsiansa, vaan häpeäpilkku - tuo nurja ja kiero sukupolvi!	5. Onko hän hänen turmellut? Ei, vaan hänen lapsensa ovat heidän häpiäpilkkunsa; se on nurja ja sekaseurainen suku.	32:5 Se nurja ja paha sucu hänestä lange pois/ he owat ilkiät/ ja ei hänen lapsens.
32:6 Niinkö sinä maksat Herralle, sinä houkka ja tyhmä kansa? Eikö hän ole sinun isäsi, joka sinut loi? Hän sinut teki ja valmisti.	6. Niinköstä te Herralle maksatte, hullu ja tyhmä kansa? Eikö hän ole sinun Isäs ja sinun Lunastajas, joka sinun luonut ja valmistanut on?	32:6 Nijngös sinun HERras Jumalatas kijtät/ sinä hullu ja tyhmä Canssa? Eikö hän ole sinun Isäs ja sinun HERras? Eikö hän ole se ainoa/ joca sinun luonut ja walmistanut on?

32:7 Muistele muinaisia päiviä, ajattele menneiden sukupolvien vuosia. Kysy isältäsi, niin hän sen sinulle ilmoittaa, vanhimmiltasi, niin he sen sinulle sanovat.	7. Muista muinaisia aikoja, ymmärrä vuosikaudet suvusta sukuun; kysy isältäsi, ja hän ilmoittaa sinulle, ja vanhimmiltasi, niin he sinulle sanovat.	32:7 Muista endisen ajan päälle/ ymmärrä vuosicaudet sugusta nijn sucuun. Kysy Isäldäs/ ja hän ilmoitta sinulle/ ja sinun wanhemmildas/ nijn he sinulle sanowat.
32:8 Kun Korkein jakoi perinnöt kansoille, kun hän erotteli ihmisten lapset, silloin hän määräsi kansojen rajat israelilaisten luvun mukaan.	8. Kuin kaikkein korkein jakoi pakanat ja hajoitti ihmisten lapset, silloin hän laski kansain maan rajat, Israelin lasten luvun jälkeen.	32:8 Cosca se corkein nijn arwalla pacanat jacoi/ ja hajotti ihmisten lapset: Silloin hän laski Canssain maan rajat/ Israelin lasten lugun jälken.
32:9 Sillä Herran kansa on hänen osuutensa, Jaakob on hänen perintöosansa.	9. Sillä Herran osa on hänen oma kansansa, Jakob on hänen perimisensä nuora.	32:9 Sillä HERran osa on hänen oma Canssans/ Jacob on hänen perimisens nuora.
32:10 Erämaasta hän löysi hänet, autiosta, ulvovasta korvesta; hän otti hänet suojaansa ja hoitoonsa, varjeli häntä kuin silmäteräänsä.	10. Hän löysi hänen erämaassa ja hirmuisessa suuressa itkukorvessa. Hän vei hänen ympäri, hän opetti hänen ymmärtämään ja varjeli häntä niinkuin silmäteräänsä,	32:10 Hän löysi hänen corwes cuiwas/ cusa cauhistus on erämaas. Hän wei hänen ymbäri/ hän opetti hänelle lakins/ ja warjeli hänen nijncuin silmäin terän.
32:11 Niinkuin kotka kiihoittaa pesuettaan lentoon ja liitelee poikastensa suojana, niin hän levitti siipensä, otti hänet ja kantoi häntä sulillansa.	11. Niinkuin kotka kehoittelee pesäänsä ja laukuilee poikainsa päällä, levittää siipensä, ottaa kunkin heistä ja kantaa siipeinsä päällä,	32:11 Nijncuin cotca poicans wie ulos/ ja heidän päälläns laucuile/ ja lewittä sijpens/ ja otta heitä/ ja canda sijpeins päällä.
32:12 Herra yksin johdatti häntä, eikä hänen kanssansa ollut ketään vierasta jumalaa.	12. Niin Herra yksinänsä talutti häntä, ja ei ollut hänen kanssansa muuta Jumalaa.	32:12 Yxinäns HERra talutti händä/ ja ei ollut hänellä muuta Jumala.
32:13 Hän kuljetti hänet maan kukkuloiden yli ja ruokki häntä pellon antimilla; hän antoi hänen imeä hunajaa kalliosta ja öljyä kovasta kivistä.	13. Hän vei hänen hamaan maan korkeuteen, ja ruokki hänen pellon hedelmällä, ja antoi hänen imeä hunajaa kalliosta ja öljyä kovasta kivistä,	32:13 Hän wei hänen haman maan corkeuteen/ ja ruocki hänen pellon hedelmällä/ ja andoi hänen ime hunajata calliosta/ ja öljyä cowasta kiwestä.
32:14 Hän antoi voita lehmistä ja maitoa lampaista sekä karitsain ja oinasten rasvaa, Baasanin härkiä ja kauriita ja parasta vehnän ydintä; ja sinä sait juoda rypäleen verta, tulista viiniä.	14. Voita lehmistä, ja rieskaa lampaista, ynnä karitsain lihavuuden kanssa, ja Basanin oinaat, ja lihavat kauriit, ja parhaan nisun, ja juotti hänen parhaalla viinamarjan verellä.	32:14 Woita lehmistä/ ja riesca lampaista/ ynnä caridzain lihawuden cansa. Ja lihawimmat oinat ja caurit/ ja parhan nisun/ ja juotti hänen parhalla wijnamarjan werellä.
32:15 Ja Jesurun lihoi ja alkoi potkia, sinä tulit lihavaksi, paksuksi ja aloit äksyillä. Niin hän hylkäsi Jumalan, joka oli tehnyt hänet, ja halveksui pelastuksensa kalliota.	15. Ja Israel lihoi, tuli vikuriksi, lihavaksi, paksuksi ja väkeväksi, ja hylkäsi Jumalan, joka hänen teki, ja katsoi autuutensa kallion ylön.	32:15 COsca Israel lihoi ja rawittin/ tuli hän carjaxi/ hän on lihawaxi/ paxuxi ja wäkewäxi tullut/ ja hyljäis Jumalan/ joca hänen teki. Ja hän cadzoi hänen autuudens callion ylön.

32:16 He herättivät hänen kiivautensa vierailta jumalillaan, he vihoittivat hänet kauhistuksillansa.	16. He yllyttivät hänen kiivautteen muukalaisten kautta, kauhistusten kautta vihoittivat he hänen.	32:16 Hän yllytti hänen kijwauteen muucalaisten kautta. Cauhistuxen kautta vihoitit he hänen.
32:17 He uhrasivat riivaajille, epäjumalille, jumalille, joita he eivät tunteneet, uusille, äsken tulleille, joista teidän isänne eivät tienneet.	17. He uhrasivat perkeleille, eikä Jumalalle, jumalille, joita ei he tunteneet, vasta-uutisille, jotka ei ennen olleet, joita isänne ei peljänneet.	32:17 He uhraisit perkeleille/ ja ei heidän Jumalallens. Nijlle jumalille joita ei he tundenet/ nijlle usille jotca ei ennen ollet/ joita teidän Isän ei peljännet.
32:18 Kalliota, joka sinut synnytti, sinä et muistanut; sinä unhotit Jumalan, joka sinulle elämän antoi.	18. Kallion, joka sinun siitti, sinä hyljäsit, ja unhotit Jumalan, joka sinun loi.	32:18 Sinun callios joca sinun synnytti/ sen sinä hyljäisit/ ja unhotit sen Jumalan joca sinun loi.
32:19 Herra näki sen ja hylkäsi heidät, sillä hän vihastui poikiinsa ja tyttäriinsä.	19. Ja Herra näki sen, ja vihastui, poikainsa ja tyttäriensä kehoituksen tähden,	32:19 Ja cosca HERra sen näki/ wihastui hän poicains ja tyttäriittens päälle/ ja hylkäis heidän.
32:20 Hän sanoi: 'Minä peitän heiltä kasvoni, minä katson, mikä heidän loppunsa on; sillä he ovat nurja suku, lapsia, joissa ei ole uskollisuutta.	20. Ja sanoi: minä peitän kasvoni heidän edestänsä, ja katson mitä heidän viimeiseltä tapahtuu; sillä se on nurja suku ja senkaltaiset lapset, joissa ei ole uskoa.	32:20 Ja hän sanoi: minä peitän minun caswon heidän edestäns/ ja cadzon mitä heidän wijmeiseldä tapahtu: sillä se on nurja sucu/ ja sencaltaiset lapset joisa ei ole usco.
32:21 He ovat herättäneet minun kiivauteni jumalilla, jotka eivät jumalia ole, ovat vihoittaneet minut turhilla jumalillansa; niin minäkin herätän heidän kiivautensa kansalla, joka ei ole kansa, vihoitan heidät houkalla pakanakansalla.	21. He härsyttelivät minua sen kautta, joka ei ole jumala, epäjumaluutensa kautta ovat he minun vihoittaneet ja minä vihoitan heitä jälleen sen kautta, joka ei ole kansa, tyhmällä kansalla minä heitä vihoitan.	32:21 He härsyttelit minua sen kautta/ joca ei ole jumala/ heidän epäjumaludens kautta owat he minun wihoittanet. Ja minä wihoitän heitä jällens sen kautta joca ei ole Canssa/ tyhmällä Canssalla minä heitä wihoitän.
32:22 Sillä minun vihani tuli on syttynyt, ja se leimuaa tuonelan syvyyksiin saakka; se kuluttaa maan kasvuinensa ja polttaa vuorten perustukset.	22. Sillä tuli on syttynyt minun vihassani, ja polttaa hamaan alimaiseen helvettiin, ja kuluttaa maan, ynnä hänen hedelmänsä kanssa, ja polttaa vuorten perustukset.	32:22 Sillä tuli on syttynyt minun wihasani/ ja poltta haman alemmaiseen helwettijn: Ja culutta maan/ ynnä hänen hedelmäns cansa/ ja poltta wuortein perustuxet.
32:23 Minä kasaan onnettomuuksia heidän päällensä, kaikki nuoleni minä heihin ammun.	23. Minä kokoon kaiken onnettomuuden heidän päällensä, minä ammun kaikki nuoleni heihin.	32:23 Minä cocon caiken onnettomuden heidän päällens/ minä ambun caicki minun nuoleni heihin.
32:24 He nääntyvät nälkään ja menehtyvät ruttoon, kulkutautien poltteeseen; minä lähetän heidän kimppuunsa petojen hampaat ja tomussa matelevaisten myrkyn.	24. Nälästä heidän pitää hiukahtuman ja poltetaudilla kulutettaman, ja äkillisellä kuolemalla; minä lähetän metsän petoin hampaat heidän keskellensä, ja kyykärmeen myrkyn.	32:24 Näljästä heidän pitä hiucahtuman/ ja wilutaudilla culutettaman/ ja äkillisellä cuolemalla. Minä lähetän medzän petoin hambat heidän keskellens/ ja kyykärmen myrkyn.

32:25 Ulkona surmaa miekka ja sisällä kauhu sekä nuorukaisen että neitosen, sekä imeväisen että harmaapään.	25. Ulkona pitää miekan heitä hävittämän ja sisällä huoneessa pelvon, sekä nuorukaiset että neitseet, imeväiset ja harmaapäät.	32:25 Ulkona pitää miecan heitä raateleman/ ja sisällä cauhistaman. Sekä nuorucaiset ja neidzet/ imewäiset ja harmapäät.
32:26 Minä sanoisin: 'Minä puhallan heidät pois, hävitän heidän muistonsa ihmisten seasta',	26. Minä sanoin: minä hävittäisin heitä, minä lakkauttaisin heidän muistonsa ihmisistä,	32:26 Minä sanoin: minä hävitän heitä/ minä lacatan heidän muistons ihmisist.
32:27 jollen varoisi, että vihollinen tuottaisi minulle mielipahaa, että heidän vastustajansa selittäisivät sen väärin, että he sanoisivat: 'Meidän kätemme oli korotettu, eikä Herra ole tästä kaikesta mitään tehnyt.'	27. Ellen minä vihollisteni vihaa karttaisi, ettei heidän vainollisensa ylpeilisi, ja lähes sanoisi: meidän oikia kätemme on kaikki nämät tehnyt, eikä Herra.	32:27 Ellen minä wiholisteni wiha carttaisi/ ettei heidän wainollisens ylpenny/ ja lähes sanoisit: meidän oikia kätem on caicki nämät tehnyt/ ja ei HERra.
32:28 Sillä he ovat neuvoton kansa, eikä heissä ole ymmärrystä.	28. Sillä se on kansa, jossa ei mitään neuvoa ole, eikä ymmärrystä.	32:28 Sillä se on Canssa/ josa ei mitän neuwo ole/ eikä ymmärrystä.
32:29 Jos he viisaita olisivat, niin he käsittäisivät tämän, he ymmärtäisivät, mikä heidän loppunsa on.	29. Jospa he taitavaiset olisivat, niin he ymmärtäisivät ja huomaitisivat, mitä heille viimeiseltä tapahtuu.	32:29 Josca he taitawaiiset olisit/ ymmärräisit ja huomaidzisit/ mitä heille tästälähin tapahtu.
32:30 Kuinka yksi ajaisi tuhatta takaa, kuinka kaksi ajaisi pakoon kymmentuhatta, jollei heidän kallionsa olisi heitä myynyt ja Herra luovuttanut heitä!	30. Kuinka yksi ajaisi tuhatta takaa ja kaksi karkottaisi kymmentuhatta heistä? Eikö sentähden, että heidän kallionsa on heidät myynyt? ja Herra on heidät sulkenut?	32:30 Cuinga yxi ajaisi tuhatta taca/ ja caxi carcotaisit kymmenen tuhatta heistä? Eikö sentähden että heidän callions on heidän myynyt? ja HERra on hyljännyt heitä?
32:31 Sillä heidän kallionsa ei ole niinkuin meidän kalliomme; niin vihollisemmekin päättelevät.	31. Sillä ei ole meidän kalliomme niinkuin heidän kallionsa, ja meidän vihollisemme ovat meidän tuomarimme.	32:31 Sillä meidän calliom ei ole nijncuin heidän callions/ jota meidän wiholisem idze taitawat duomita.
32:32 Sillä Sodoman viinipuita on heidän viinipuunsa, se on kotoisin Gomorran viinitarhoista; heidän rypäleensä ovat myrkkyrypäleitä, heidän viinerttujensa maku on karvas.	32. Sillä heidän viinapuunsa on Sodoman viinapuusta ja Gomorran pelloista, heidän viinamarjansa myrkylliset viinamarjat, heillä ovat karvahimmat marjat.	32:32 Sillä heidän wijnapuuns on Sodoman wijnapuust/ ja Gomorran pellost. Heidän wijnamarjans owat sappi/ ja carwahimmat marjat.
32:33 Heidän viininsä on lohikäärmeitten kähyä, kyykäärmeitten kauheata myrkyä.	33. Heidän viinansa on lohikärmeen kiukkuvahito, ja kyykärmetten hirmullinen myrky.	32:33 Heidän wijnans on kärmen myrcky/ ja hirmullisten kyykärmetten sappi.
32:34 Eikö sitä ole talletettuna minun takanani, sinetillä lukittuna minun aitoissani?	34. Eikö se liene kätkeyty minun tykönäni? ja sinetillä lukittu minun tavaroissani?	32:34 Eikö sencaltaiset liene kätkeyty minun tykönäni? ja insiglatut minun tawarosani?

32:35 Minun on kosto ja rankaiseminen, säästetty siksi ajaksi, jolloin heidän jalkansa horjuu. Sillä heidän onnettomuutensa päivä on lähellä, ja mikä heitä odottaa, se tulee rientäen.	35. Minun on kosto, minä kosten, heidän jalkansa pitää ajallansa kompastuman; sillä heidän kadotuksensa aika on läsnä, ja mikä heille tarjontele, se rientää.	32:35 Minun on costo/ minä costan/ heidän jalcans pitä ajallans combistuman. Sillä heidän cadotuxens aica on läsnä/ ja mikä heille tarjendele/ se riendä.
32:36 Sillä Herra hankkii oikeuden kansallensa ja armahtaa palvelijoihansa, koska hän näkee, että heidän voimansa on poissa ja että kaikki tyynni on lopussa.	36. Sillä Herra tuomitsee kansansa, ja armahtaa palveliaansa; sillä hän näkee, että käsi on poissa, ja ei ole mitään tallella pidetty eikä jätetty.	32:36 Sillä HERra duomidze hänen Canssans/ ja hän armahta palwelians päälle. Sillä hän cadzahta/ että he owat juuri huckunet/ ja eikä ne suljetut eikä jocu jäänyt ole.
32:37 Silloin hän kysyy: 'Missä ovat nyt niiden jumalat, missä kallio, johon he turvasivat,	37. Ja pitää sanottaman: kussa heidän Jumalansa ovat? heidän kallionsa, johonka he uskalsivat?	32:37 Ja pitä sanottaman: Cusa heidän Jumalans owat? heidän callions johonga he uscalsit?
32:38 missä ne, jotka söivät heidän teurasuhriensa rasvan ja joivat heidän juomauhriensa viinin?' Nouskoot ne auttamaan teitä, olkoot ne teidän suojananne.	38. Joiden lihavimmat uhrit he söivät, ja joivat viinan heidän juomauhristansa, nouskaan ne ja auttakaan teitä ja varjelkaan teitä.	32:38 Joiden lihawimmat uhrit he söit/ ja joit wijnan heidän juomauhristans. Noscan ne ja auttacan teitä ja warjelcan teitä.
32:39 Katsokaa nyt, että minä, minä olen, eikä yhtäkään jumalaa ole minun rinnallani. Minä kuoletan ja minä teen eläväksi, minä lyön ja minä parannan; eikä ole sitä, joka pelastaisi minun käsistäni.	39. Nähkäät nyt, että minä itse olen, ja ei ole jumalia minun kanssani. Minä kuoletan ja teen eläväksi, minä lyön ja minä parannan, ja ei kenkään ole, joka minun käsistäni vapahtaa.	32:39 Ettekö te näe nyt/ että minä se yxinäns olen/ ja ei ole toinen Jumala paidzi minua? Minä woin tappa ja wirwotta/ minä lyön ja parannan/ ja ei kengän ole joca minun käsistäni wapahta.
32:40 Minä nostan käteni taivasta kohti ja sanon: Niin totta kuin minä elän iankaikkisesti, kun minä teroitan miekkani salaman,	40. Sillä minä nostan käteni taivaasen ja sanon: minä elän ijancaikkisesti.	32:40 Sillä minä nostan käteni taiwaseen/ ja sanon: minä elän ijancaickisest.
32:41 kun minun käteni ryhtyy tuomiota pitämään, niin minä kosten vastustajilleni ja maksan vihamiehilleni. Minä annan nuolteni juopua verestä -	41. Kuin minä hion miekkani niinkuin pitkäisen leimauksen, ja minun käteni rupee rangaistukseen, niin minä koston maksan minun vihollisilleni, ja niille palkitsen, jotka minua vihaavat.	32:41 Cosca minä hiwon minun mieckani nijncuin pitkäisen leimauxen/ ja minun käteni rangaistuxeen rupe: Nijn minä coston maxan minun wiholisteni/ ja nijlle palkidzen/ jotca minua wihawat.
32:42 ja minun miekkani syö lihaa - surmattujen ja vangittujen verestä, vihollispäällikköjen päistä.	42. Minä juotan nuoleni verellä, ja miekkani pitää lihaa syömän tapettuiden verestä, ja vangittuiden ja vihollisten paljastetusta päästä.	32:42 Minä juotan minun nuoleni werellä/ ja minun mieckani pitä liha syömän: Ja tapettuiden werest/ ja fangittuiden/ ja wiholisten paljastetust päästä.

32:43 Riemuiten ylistäkää, te pakanakansat, hänen kansaansa, sillä hän kostaa palvelijoittensa veren; hän antaa koston kohdata vastustajiansa ja toimittaa sovituksen maallensa, kansallensa."	43. Riemuitkaat te kaikki, jotka olette hänen kansansa; sillä hän kostaa palveliainsa veren. Ja kostaa vihollisillensa, ja sovittaa maansa ja kansansa.	32:43 Riemuitcat te caicki jotca olette hänen Canssans: sillä hän costa palweliains weren. Ja hän costa hänen wiholisillens/ ja hän armahta hänen Canssans maan päällä.
32:44 Ja Mooses tuli ja lausui kaikki tämän virren sanat kansan kuullen, hän itse ja Joosua, Nuunin poika.	44. Ja Moses tuli ja puhui kaikki nämät weisun sanat tämän kansan kuullen, hän ja Josua Nunin poika.	32:44 JA Moses tuli ja puhui Canssan cuulden caicki nämät weisun sanat/ hän ja Josua Nunin poica.
32:45 Ja kun Mooses oli puhunut loppuun kaikki nämä sanat koko Israelille,	45. Ja Moses päätti kaikki nämät sanat koko Israelille,	32:45 Cosca Moses nämät oli caicki lopettanut coco Israelille.
32:46 sanoi hän heille: "Painakaa sydämiinne kaikki ne sanat, jotka minä tänä päivänä teen todistajiksi teitä vastaan, niin että käskette lapsianne tarkoin täyttämään kaikki tämän lain sanat.	46. Ja sanoi heille: pankaat sydämeenne kaikki ne sanat, jotka minä teille tänäpäpä todistin, että te käskisitte teidän lapsianne, tekemään ja pitämään kaikki tämän lain sanat.	32:46 Sanoi hän heille: pangat sydämeen caicki ne sanat/ cuin minä teille tänäpäpä todistan/ että te käskisitte teidän lapsillen/ että he tekisit ja pidäisit caicki nämät lain sanat.
32:47 Sillä ei ole se turha sana, joka ei koskisi teitä, vaan siinä on teidän elämänne; ja sen sanan varassa te elätte kauan siinä maassa, johon te menette Jordanin yli, ottamaan sen omaksenne."	47. Sillä ei siinä ole teille yhtään turhaa sanaa, vaan se on teidän elämänne; ja ne sanat pitentävät teidän ikänne maan päällä, johon te menette Jordanin ylitse, omistamaan sitä.	32:47 Sillä ei siinä ole teille yhtän turha sana/ waan se on teidän elämän/ ja ne sanat pidendävät teidän ikän maan päällä/ sinne cuin te menette Jordanin ylidze sitä omistaman.
32:48 Ja Herra puhui Moosekselle sinä samana päivänä sanoen:	48. Ja Herra puhui Mosekselle sinä päivänä, ja sanoi:	32:48 JA HERra puhui Mosexelle sinä päiwänä/ ja sanoi:
32:49 "Nouse tänne Abarimin vuoristoon, Nebon vuorelle, joka on Mooabin maassa vastapäätä Jerikoa, ja katsele Kanaanin maata, jonka minä annan israelilaisten omaksi.	49. Mene tälle Abarimin vuorelle, Nebon vuorelle, joka on Moabin maalla Jerihon kohdalla, ja katsele Kanaanin maata, jonka minä Israelin lapsille omaksi annan.	32:49 Mene Abarin vuorelle/ Nebon vuorelle/ cuin on Moabiterein maalla Jerihon cohdalla/ ja cadzele Canaan maata/ jonga minä Israelin lapsille omaxi annan.
32:50 Ja sinä kuolet sillä vuorella, jolle nouset, ja tulet otetuksi heimosi tykö, niinkuin sinun veljesi Aaron kuoli Hoorin vuorella ja tuli otetuksi heimonsa tykö,	50. Sinun pitää kuoleman vuorella, johonkas menet, ja koottaman kansas tykö, niinkuin veljeskin Aaron kuoli Horin vuorella, ja koottiin kansan tykö,	32:50 Ja cuole vuorella/ johongas menet/ ja coco sinuas Canssas tygö/ nijncuin sinun weljeskin Aaron cuoli Horin vuorella/ ja cocois idzens Canssans tygö.
32:51 koska te lankesitte uskottomuuteen minua kohtaan israelilaisten keskellä Meriban veden ääressä Kaadeksessa, Siinin erämaassa, kun ette pitäneet minua pyhänä israelilaisten keskellä.	51. Että te olette rikkoneet minua vastaan Israelin lasten seassa, riitaveden tykönä Kadeksessa Sinin korvessa: ettette minua pyhittäneet Israelin lasten seassa.	32:51 Että te olette rickonet minua wastan Israelin lasten seas/ rijtaweden tykönä Cadexes Zinnin corwes/ ettet te minua pyhittänet Israelin lasten seas.

32:52 Niin, sinä saat katsella sita maata matkan päästä, mutta sinne sinä et pääse, siihen maahan, jonka minä annan israelilaisille."	52. Sillä sinä näet maan kohdastansa; vaan ei sinun pidä siihen maahan tuleman, jonka minä Israelin lapsille annan.	32:52 Sillä sinä näet maan cohdastans sinun tykö/ cuin minä Israelin lapsille annan/ waan ei sinun pidä sijhen tuleman.
33 LUKU	33 LUKU	XXXIII. Lucu
33:1 Tämä on se siunaus, jolla Jumalan mies Mooses siunasi israelilaiset ennen kuolemaansa;	1. Ja tämä on siunaus, jolla Moses Jumalan mies siunasi Israelin lapsia ennen kuolemaansa,	33:1 TÄmä on siunaus jolla Moses Jumalan mies siunais Israelin lapset ennen cuolematans.
33:2 hän sanoi: "Herra tuli Siinailta, Seiristä hän nousi loistaen heille; hän ilmestyi kirkkaudessa Paaranin vuoristosta, hän tuli kymmentuhantisesta pyhien joukosta; hänen oikealla puolellansa liekitsi lain tuli.	2. Ja sanoi: Herra on tullut Sinaista, ja noussut heille Seiristä, ja ilmestynyt Paranin vuorelta, ja on tullut kymmenentuhannen pyhän kanssa, ja tulinen laki hänen oikiassa kädesssä heidän tykönsä.	33:2 Ja sanoi: HERra on tullut Sinaista/ ja nosnut heille Seiristä/ ja ilmestynyt Paranin wuorelda/ ja hän on tullut monen tuhannen pyhän cansa/ ja tulinen laki hänen oikias kädesäns/ heidän tygöns.
33:3 Hän rakastaa kansoja; kaikki niiden pyhät ovat sinun kädessäsi. He asettuvat sinun jalkojesi juureen, ottavat oppia sinun sanoistasi.	3. Hän myös rakastaa kansoja; kaikki hänen pyhänsä ovat sinun kädessäs, ja he asettavat itsensä sinun jalkais juureen, ja ottavat opin sinun sanoistas.	33:3 Ja cuinga suurest hän racasti Canssoja/ caicki hänen pyhäns owat sinun kädesäs/ ja he asettawat idzens sinun jalcais juureen/ ja ottawat opin sinun sanoistas.
33:4 Mooses antoi meille lain, perintönä Jaakobin seurakunnalle.	4. Moses on meille käsenyt lain, Jakobin sukukunnalle perimisen.	33:4 Moses on meille käsenyt Jacobin sucucunnan perimisen.
33:5 Ja Herra tuli kuninkaaksi Jesurunissa, kun kansan päämiehet kokoontuivat, kaikki Israelin sukukunnat.	5. Ja hän oli Kuningas oikeudessa; kansan päämiehet hän kokosi yhteen, ynnä Israelin sukukuntain kanssa.	33:5 Ja hän oli Cuningas Israelis/ ja Canssan päämiehet hän cocois yhteen ynnä Israelin sucucunnan cansa.
33:6 Ruuben eläköön, älköön hän kuolko; mutta vähäiseksi jääköön hänen miestensä joukko."	6. Ruben eläkään, ja älkään kuolko, ja hänen kansansa olkoon luettava.	33:6 RUben eläkän ja älkön cuolco ja hänen Canssans olcon luettapa.
33:7 Ja tämän hän sanoi Juudasta: "Kuule, Herra, Juudan huuto ja tuo hänet kansansa luo. Hän sen puolesta käsillänsä taisteli; ole sinä apuna hänen vihollisiansa vastaan."	7. Tämä on Juudalle siunaus: ja hän sanoi: kuule Herra Juudan ääntä, ja johdata häntä kansansa tykö; ja hänen kätensä sotii puolestansa, sinä olet apu vastoin hänen vihollisiansa.	33:7 Tämä on Judan siunaus: Ja hän sanoi: cuule HERra Judan ändä/ ja aseta händä Canssans hallidziaxi/ ja hänen woimans olcon suuri/ ja auttacon händä wastoin hänen wiholisians.

33:8 Ja Leevistä hän sanoi: "Sinun tummimisi ja uurimisi olkoot sinun hurskaasi omat, sen miehen, jota sinä Massassa koettelit, jonka kanssa sinä riitelit Meriban veden luona,	8. Ja hän sanoi Leville: sinun täydellisyytes ja sinun walkeutes olkoon sinun pyhän miehes tykönä, jota sinä kiusasit Massassa, ja saatit hänen riitelemään riitaveden tykönä.	33:8 Ja hän sanoi Lewille: sinun täydellisydes ja sinun walkeudes/ olcon sinun pyhän miehes tykönä/ jota sinä kiusaisit Massas/ ja annoit hänen rijdellä rijtaweden tykönä.
33:9 joka sanoi isästänsä ja äidistänsä: 'Minä en heitä nähnyt', ja joka ei tunnustanut veljiään omiksensa eikä tuntenut omia lapsiansa. Sillä he noudattivat sinun sanaasi ja pysyivät sinun liittossasi.	9. Joka sanoo isällensä ja äidillensä: en minä nähnyt heitä, ja ei tunne veljiänsä, eikä tiedä pojistansa; ne pitävät sinun sanas, ja kätkevät sinun liittos.	33:9 Se joca sano hänen Isästäns ja äitistäns: en minä näe heitä/ ja hänen poicans/ en minä hänestä mitän tiedä/ ne pitävät sinun sanas/ ja kätkevät sinun lijttos.
33:10 He opettavat sinun säädöksiäsi Jaakobille ja Israelille sinun lakiasi; he panevat suitsutusta sinun eteesi ja kokonaisuhreja sinun alttarillesi.	10. He opettavat sinun oikeuksias Jakobille ja Israelille sinun lakis, he kantavat suitsutusta sinun nenäs eteen, ja kaikkinaiset uhrin uhraavat sinun alttarillas.	33:10 He opettawat sinun oikeuxias Jacobille/ ja Israelille sinun lakis/ he candawat suidzutust sinun nenäs edes/ ja caickinaiset uhrin uhrawat sinun Altarilles.
33:11 Siunaa, Herra, hänen voimansa, ja olkoon hänen kättensä työ sinulle otollinen. Ruhjo hänen vastustajiensa lanteet ja hänen vihamiehensä niin, että eivät enää nouse."	11. Siunaa Herra hänen voimansa ja anna hänen kättensä työ sinulle kelvata; riko heidän lanteensa, jotka karkaavat häntä vastaan ja häntä vihaavat, niin ettei he voisi ojentaa heitänsä.	33:11 Siuna HERra hänen warans/ ja anna hänen kättensä työt sinulle kelwata/ ja rico heidän landens jotca carcawat händä wastan/ ja händä wihawat/ nijn ettei he wois ojeta heitäns.
33:12 Benjaminista hän sanoi: "Herran rakkaana hän asuu hänen turvissansa; Herra suojelee häntä aina ja asuu hänen kukkulainsa välissä."	12. Ja BenJaminille sanoi hän: Herran rakkaat pitää asuman turvallisesti hänen tykönänsä; hän suojelee heitä kaiken päivän, ja hän asuu heidän hartioidensa välillä.	33:12 Ja BenJaminille sanoi hän: HERran rackat pitä asuman suruttomast hänen tykönäns/ sillä hän aina händä suojele ja hän asu hänen hartioidens wälillä.
33:13 Ja Joosefista hän sanoi: "Herra siunatkoon hänen maansa kalleimmalla, kasteella, joka tulee taivaasta, kalleimmalla, mikä tulee syvyydestä alhaalta,	13. Ja hän sanoi Josephille: hänen maansa olkoon siunattu Herralta, parhaista taivaan hedelmistä, kasteesta, ja syvyydestä, joka makaa alla.	33:13 Ja hän sanoi Josephille: hänen maans olcon siunattu HERralda/ ja sijnä olcon ihanimmat hedelmät taiwast/ ja castest/ ja sywyydestä/ joca maca alla.
33:14 kalleimmalla, minkä aurinko antaa, kalleimmalla, minkä kuun vaiheet tuottavat,	14. Siinä olkoon ihanimmat hedelmät auringosta, ja ihanimmat kypsät hedelmät kuusta,	33:14 Sijnä olcon ihanimmat hedelmät Auringost/ ja ihanimmat kypset hedelmät Cuusta.
33:15 kalleimmalla, mikä tulee ikuisten vuorien huipuilta, kalleimmalla, mikä tulee ikikukkuloilta,	15. Ja itäisten vuorten kukkuloilta, ja ijäisiltä kukkuloilta parhaat hedelmät,	33:15 Ja idäisten wuorten cuckuloilda/ ja wanhoilda cuckuloilda parhat hedelmät.

33:16 kalleimmalla, minkä maa kasvaa, ja kaikella, mitä siinä on, ja mielisuosiollaan, hän, joka pensaassa asui. Ne laskeutukoot Joosefin pään päälle, hänen pääläellensa, hänen, joka on ruhtinas veljiensä joukossa.	16. Ja ne kalliimmat maan hedelmät, ja mitä siinä on. Hänen suosionsa, joka asuu pensaassa, tulkoon Josephin päähän, ja Natsirin pääläelle veljeinsä keskellä.	33:16 Ja ne callimmat maan hedelmät/ ja mitä sijnä on/ hänen armons joca asu pensas/ tulcon Josephin päähän/ ja Nazirin pään läelle weljesten keskellä.
33:17 Uljas on hänen härkiensä esikoinen, sen sarvet ovat kuin villihärän sarvet; niillä se puskee kumoon kansat, kaikki tyynni maan ääriin saakka. Sellaisia ovat Efraimin kymmenet tuhannet, sellaisia Manassen tuhannet."	17. Ja hänen kauneutensa olkoon niinkuin esikoisen härjän, ja hänen sarvensa olkoon niinkuin yksisarvisen sarvet, joilla hän kansaa kuokkii yhteen, hamaan maailman ääriin asti; nämät ovat Ephraimin kymmenentuhatta, ja nämät Manassen tuhannet.	33:17 Ja hänen cauneudens olcon nijncuin esicandoisen härjän/ ja hänen sarwens olcon nijncuin yxisarwillisen sarwet/ jolla hän Canssa cuocki yhteen/ haman mailman ärin asti: Nämät owat Ephraimin tuhannet/ ja nämät Manassen tuhannet.
33:18 Ja Sebulonista hän sanoi: "Iloitse, Sebulon, kun liikkeelle lähdet, ja sinä, Isaskar, majoissasi.	18. Ja hän sanoi Sebulonille: iloitse Sebulon uloskäymisessä, mutta sinä Isaskar iloitse majoissas.	33:18 Ja hän sanoi Sebulonille: iloidze Sebulon sinun uloskäymisestä/ mutta sinä Isaschar iloidze sinun majoistas.
33:19 He kutsuvat kansoja vuorellensa, siellä he uhraavat oikeita uhreja. Sillä he imevät merten rikkauden ja hiekkaan kätketyt aarteet."	19. Heidän pitää kutsuman kansaa vuorelle ja siellä vanhurskauden uhria uhraaman; sillä he imevät meren kyllyyden ja sanaan kätketyt tavarat.	33:19 Heidän pitä cudzuman Canssa vuorelle/ ja siellä wanhurscauden uhria uhraman: sillä he imewät meren saalin/ ja sandaan kätketyt tawarat.
33:20 Ja Gaadista hän sanoi: "Kiitetty olkoon hän, joka on niin laajentanut Gaadin. Niinkuin naarasleijona hän asettuu leposijaansa ja raatelee sekä käsivarren että pääläen.	20. Ja hän sanoi Gadille: siunattu olkoon se, joka levittää Gadin, hän asuu niinkuin hotka jalopeura, ja ryöstää sekä käsivarren että päänlaen.	33:20 Ja hän sanoi Gadille: siunattu olcon se joca lewittä Gadi/ hän asu nijncuin Lejoni/ ja ryöstä sekä käsiwarret että päänlaen.
33:21 Hän katsoi itsellensä parhaan osan maata, sillä siellä oli hänelle johtajan osa varattu. Mutta hän tuli kansan päämiesten kanssa, pani toimeen Herran vanhurskauden ja hänen tuomionsa yhdessä muun Israelin kanssa."	21. Ja hän katsoi itsellensä ensimmäisen osan maasta, että hän siinä lainopettajalta annetussa osassa olis surutoin; kuitenkin tuli hän kansan päämiesten kanssa, ja teki Herran vanhurskautta, ja hänen oikiutensa Israelin kanssa.	33:21 Ja hän cadzoi edellens algusta/ että siellä oli lain opettajan osa salattu/ ja hän tuli Canssan päämiesten cansa/ ja teki HERran wanhurscautta/ ja hänen oikeudens Israelin cansa.
33:22 Ja Daanista hän sanoi: "Daan on nuori leijona, joka syöksyy esiin Baasanista."	22. Ja Danille sanoi hän: Dan niinkuin jalopeuran penikka, joka karkaa Basanista.	33:22 Ja Danille sanoi hän: Dan nijncuin Lejonin poica/ joca carca Basanist.
33:23 Ja Naftalista hän sanoi: "Naftali on kylläinen mielisuosiosta ja täynnä Herran siunausta. Lännen ja etelän hän omaksensa ottakoon."	23. Ja Naphtalille sanoi hän: Naphtalilla on yltäkyllä, mitä hänen mielensä tekee, ja hän täytetään Herran siunauksella, lännen ja etelän pitää hänen omistaman.	33:23 Ja Nephtalille sanoi hän: Nephtalilla on yldäküllä mitä hänen mielens teke/ ja hän täytetän HERran siunauxella/ etelän ja länden päin on hänen asumisens.

33:24 Ja Asserista hän sanoi: "Siunattu olkoon Asser poikien joukossa. Olkoon hän veljiensä lemmikki, ja kastakoon hän jalkansa öljyyn.	24. Ja Asserille sanoi hän: Asser olkoon siunattu pojissa, hän olkoon veljillensä otollinen, ja kastakaan jalkansa öljyyn.	33:24 Ja Asserille sanoi hän: Asser olcon siunattu pojisa/ ja olcon weljillens otollinen/ ja castacan jalcans öljyyn.
33:25 Rautaa ja vaskea olkoot sinun salpasi; ja niinkuin sinun päiväsi, niin olkoon sinun voimasikin.	25. Rauta ja vaski olkoon sinun kenkäs; ja niinkuin sinun ikäs, niin myös sinun väkevyytes lisääntyy.	33:25 Rauta ja waski olcon hänen kengäns/ sinun wanhudes olcon nijncuin sinun nuorudes.
33:26 Ei kukaan ole niinkuin Jesurunin Jumala, joka kulkee taivasten yli sinun apunasi ja korkeudessaan pilvien päällitse.	26. Ei yhtään ole niinkuin oikeuden Jumala, joka istuu taivaassa, hän olkoon sinun auttajas, ja hänen kunniansa on pilvissä.	33:26 EI yhtän Jumalata ole nijncuin oikeuden Jumala/ joca istu taiwas/ hän olcon sinun auttajas/ ja hänen cunnians on pilwisä.
33:27 Sinun turvasi on ikiaikojen Jumala, sinua kannattavat iankaikkiset käsivarret. Hän karkoitti viholliset sinun tieltäsi, hän sanoi: 'Hävitä!'	27. Jumalan asuinsia on alusta, ijankaikkisten käsivartten alla. Ja hän ajaa ulos sinun vihollises sinun edestäs ja sanoo: ole hukutettu.	33:27 Jumalan asuinsia on algusta/ ja hänen käsiwartens owat täällä alhalla ijancaickisest. Ja hän aja sinun wiholises sinun edestäs/ ja sano: ole hucutettu.
33:28 Näin Israel asuu turvassa, Jaakobin lähde erillänsä viljan ja viinin maassa, jonka taivaskin tiukkuu kastetta.	28. Israel asuu levollisesti yksinänsä, ja Jakobin silmä katsoo sen maan päälle, jossa jyviä ja viinaa on, siihen myös taivaat kastetta vuodattavat.	33:28 Israel asu lewollisest/ ja Jacobin lähde on sillä maalla/ josa jywä ja wijna on/ sijhen myös taiwat castetta wuodattawat.
33:29 Autuas olet sinä, Israel; kuka on sinun vertaisesi! Sinä olet kansa, jota Herra auttaa, hän, joka on sinun kilpesi ja suojas, sinun miekkasi ja korkeutesi. Vihollisesi mielitelevät sinua, ja sinä astut heidän kukkuloillansa."	29. Autuas olet sinä Israel: kuka on sinun kaltaises? O sinä kansa, joka Herrassa autuaaksi tulet, joka sinun apus kilpi ja sinun kunnias miekka on. Vihollises valhettelevat sinulle, ja sinä astelet heidän kukkulainsa päällä.	33:29 Autuas olet sinä Israel/ cuca on sinun caltaises? O sinä Canssa joca HERran cautta autuaxi tulet/ joca sinun awus kilpi/ ja sinun woittos miecka on. Sinun wiholises painetan alas/ ja sinä astelet heidän cuckulains päällä.
34 LUKU	34 LUKU	XXXIV. Lucu
34:1 Ja Mooses nousi Mooabin arolta Nebon vuorelle, Pisgan huipulle, vastapäätä Jerikoa. Ja Herra näytti hänelle koko maan: Gileadin Daaniin asti,	1. Ja Moses meni Moabin kedoilta ja astui Nebon vuorelle, Pisgan kukkulalle, joka on Jerihon kohdalla; ja Herra osoitti hänelle kaiken Gileadin maan Daniin asti,	34:1 JA Moses meni Moabiterein kedoilta/ ja astui Nebon vuorelle/ Pisgan wuoren cuckulalle/ joca oli Jerihon cohdalla. Ja HERRA osotti hänelle caiken Gileadin maan Danin asti.
34:2 koko Naftalin, Efraimin ja Manassen maan, koko Juudan maan aina Länsimereen asti,	2. Ja koko Naphtalin ja Ephraimin ja Manassen maan, ja kaiken Juudan maan viimeiseen mereen asti,	34:2 Ja coco Nephtalin ja Ephraimin ja Manassen maan/ ja caiken Judan maan wijmeisen meren asti.

34:3 Etelämaan sekä Lakeuden, se on Jerikon, Palmukaupungin, laakson, aina Sooariin asti.	3. Ja etelämaan, ja aukian kedon Palmukaupungin Jerihon tykönä, hamaan Zoariin asti.	34:3 Ja etelän päin/ ja sen aukian kedon Jerihon tykönä/ Palmu Caupungin haman Zoarin asti.
34:4 Ja Herra sanoi hänelle: "Tämä on se maa, jonka minä valalla vannoen olen luvannut Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille, sanoen: 'Sinun jälkeläisillesi minä annan sen.' Minä olen nyt antanut sinun omin silmin nähdä sen, mutta sinne sinä et mene."	4. Ja Herra sanoi hänelle: tämä on se maa, jonka minä Abrahamille, Isaakille ja Jakobille vannoin ja sanoin: minä annan sen sinun siemenelles; sinä näit sen nyt silmilläs, vaan et sinä sinne tule.	34:4 JA HERra sanoi hänelle: tämä on se maa/ jonga minä Abrahamille/ Isaachille ja Jacobille wannoin/ ja sanoin: minä annan sen sinun siemenelles/ sinä sen nyt näit silmilläs/ waan et sinä sinne tule.
34:5 Ja Herran palvelija Mooses kuoli siellä Mooabin maassa, Herran sanan mukaan.	5. Ja Moses Herran palvelia kuoli siellä Moabin maalla, Herran sanan jälkeen.	34:5 Ja nijn Moses HERran palwelia cuoli siellä Moabiterein maalla/ HERran sanan jälken.
34:6 Ja hän hautasi hänet laaksoon Mooabin maahan, vastapäätä Beet-Peoria, mutta ei kukaan ole saanut tietää hänen hautaansa tähän päivään asti.	6. Ja hän hautasi hänen laaksoon, Moabin maalla, Peorin huoneen kohdalla. Ja ei ole yksikään saanut tietää hänen hautaansa tähän päivään asti.	34:6 Ja hän hautais hänen laxoon/ Moabiterein maalle/ Peorin huonen cohdalla/ ja ei ole yxikän saanut tietä hänen hautans tähän päiwän asti.
34:7 Ja Mooses oli kuollessaan sadan kahdenkymmenen vuoden vanha, mutta hänen silmänsä eivät olleet hämärtyneet, eikä hänen elinvoimansa ollut kadonnut.	7. Ja Moses oli sadan ja kahdenkymmenen ajastaikainen, kuin hän kuoli; ei hänen silmänsä olleet pimenneet, ja hänen elämänsä neste ei ollut lakastunut.	34:7 Ja Moses oli sadan ja cahdenkymmenen ajastaicainen cosca hän cuoli. Ei hänen silmäns ollet pimennet/ ja hänen poskens ei ollet rypyis.
34:8 Ja israelilaiset itkivät Moosesta Mooabin arolla kolmekymmentä päivää; sitten päättyi Mooseksen muistoksi vietetty itku- ja suruaika.	8. Ja Israelin lapset itkivät Mosesta Moabin kedoilla kolmekymmentä päivää; ja itku- ja valituspäivät Moseksesta täytettiin.	34:8 Ja Israelin lapset itkit Mosest Moabiterein kedoilla colmekymmendä päiwä/ ja itcu ja walitus päiwät Mosexest täytettin.
34:9 Ja Joosua, Nuunin poika, oli täynnä viisauden henkeä, sillä Mooses oli pannut kätensä hänen päällensä; ja israelilaiset tottelivat häntä ja tekivät, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.	9. Mutta Josua Nunin poika oli täytetty taidon hengellä, sillä Moses oli kätensä laskenut hänen päällensä; ja Israelin lapset olivat kuuliaiset hänelle ja tekivät niinkuin Herra oli Mosekselle käsenyt.	34:9 Mutta Josua Nunin poica oli täytetty taidon hengellä: sillä Moses oli kätens laskenut hänen päällens. Ja Israelin lapset olit cuuliaiset hänelle/ ja teit nijncuin HERra oli Mosexelle käsenyt.
34:10 Mutta Israelissa ei enää noussut yhtäkään sellaista profeettaa kuin Mooses, jonka kanssa Herra seurusteli kasvoista kasvoihin;	10. Ja sitte ei yhtään prophetaa noussut Israelissa niinkuin Moses, jonka Herra tunki kasvoista niin kasvoihin,	34:10 Ja sijtte ei yhtän Prophetat nosnut Israelis nijncuin Moses/ jonga HERra tunki caswosta nijn caswoon.

<p>34:11 ei ketään, joka olisi tehnyt sellaisia tunnustekoja ja ihmeitä, kuin hän Herran lähettämänä teki Egyptin maassa faraolle ja kaikille hänen palvelijoillensa, koko hänen maallensa;</p>	<p>11. Kaikkinaisissa tunnustähdeissa ja ihmeissä, joita Herra hänen lähetti tekemään Egyptin maalla Pharaolle ja kaikille hänen palvelioillensa, koko hänen maallensa,</p>	<p>34:11 Ja caickinasis tunnustähdeis ja ihmeis/ joihinga HERra hänen lähetti/ että hänen piti tekemän nijtä Egyptin maalla/ Pharaolle ja caikille hänen palwelioillens/ ja coco hänen maallens.</p>
<p>34:12 ei ketään, jolla olisi ollut niin väkevä käsi ja joka olisi tehnyt niin suuria, peljättäviä tekoja, kuin hän teki koko Israelin silmien edessä.</p>	<p>12. Ja kaikessa väkevässä kädessä, ja kaikissa suurissa peljättävissä töissä, jotka Moses teki koko Israelin silmäin edessä.</p>	<p>34:12 Ja caikes wäkwäs kädes/ ja suuris ihmeis/ jotca Moses teki coco Israelin silmäin edes.</p>

JOOSUAN KIRJA	JOSUA	Josuan Kirja
1938	1776	1642
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Herran palvelijan Mooseksen kuoltua sanoi Herra Joosualle, Nuunin pojalle, Mooseksen palvelijalle, näin:	Ja tapahtui Moseksen Herran palvelian kuoleman jälkeen, että Herra puhui Josualle Nunin pojalle, Moseksen palvelialle, sanoen:	1:1 MOsexen HERran palwelian cuoleman jälken/ puhui HERra Josualle Nunin pojalle/ Mosexen palwelialle/ sanoden:
1:2 "Minun palvelijani Mooses on kuollut; nouse siis ja mene tämän Jordanin yli, sinä ja kaikki tämä kansa, siihen maahan, jonka minä annan heille, israelilaisille.	2. Minun palveliani Moses on kuollut; niin nouse nyt ja matkusta tämän Jordanin ylitse, sinä ja kaikki tämä kansa, siihen maahan, kuin minä annan Israelin lapsille.	1:2 Minun palwelian Moses on cuollut/ walmista sijs idzes/ ja matcusta tämän Jordanin ylidze/ sinä ja caicki tämä Canssa/ sijhen maahan cuin minä annan Israelin lapsille.
1:3 Jokaisen paikan, johon te jalkanne astutte, minä annan teille, niinkuin olen Moosekselle puhunut.	3. Kaiken sian minä annan teille, kussa teidän jalkanne käyvät, niinkuin minä Moosekselle sanonut olen.	1:3 Caiken sian minä annan teille/ cusa teidän jalcan käywät/ nijncuin minä Mosexelle sanonut olen.
1:4 Maa erämaasta ja tuolta Libanonista aina suureen virtaan, Eufrat-virtaan, saakka - koko heettiläisten maa - ja aina Suureen mereen asti, auringonlaskuun päin, on oleva teidän aluettanne.	4. Korvesta ja tästä Libanonista suuren Phratin virtaan asti, koko Hetiläisten maan, niin isoon mereen länteen päin, pitää teidän maanne rajat oleman.	1:4 Corwesta ja tästä Libanonista/ suureen Phratin wirtaan/ coco Hetherin maan nijn isoin mereen länden päin pitä teidän maanne rajat oleman.
1:5 Ei kukaan kestä sinun edessäsi kaikkena elinaikanasi. Niinkuin minä olin Mooseksen kanssa, niin minä olen sinunkin kanssasi; minä en jätä sinua enkä hylkää sinua.	5. Ei kenkään voi sinua vastaan seisoa koko elinaikanas: niinkuin minä olin Moseksen kanssa, niin olen minä myös sinun kanssas; en minä hylkää sinua enkä luovu sinusta.	1:5 Ei kengän woi sinua wastan seiso coco elinaicanas: nijncuin minä olin Mosexen cansa/ nijn olen minä myös sinun cansas/ en minä hyljä sinua/ engä luowu sinusta.
1:6 Ole luja ja rohkea; sillä sinä jaat tälle kansalle perinnöksi sen maan, jonka minä heidän isillensä vannotulla valalla olen luvannut antaa heille.	6. Ole rohkia ja wuhvista sinuas, sillä sinun pitää tälle kansalle maan jakaman, josta minä vannoin heidän isillensä, sen heille antaakseni.	1:6 Ole rohkia ja wuhwista sinuas/ sillä sinun pitä tälle Canssalle maan jacaman/ nijncuin minä wannoin heidän Isillens/ sen heille andaxeni.

<p>1:7 Ole vain luja ja aivan rohkea ja noudata tarkoin kaikessa sitä lakia, jonka minun palvelijani Mooses on sinulle antanut; älä poikkea siitä oikealle äläkä vasemmalle, että menestyisit, missä ikinä kuljetkin.</p>	<p>7. Ainoastaan ole rohkeä ja vahvistä sinuas juuri hyvin, että pitäisit kaiken lain ja tekisit sen jälkeen, kuin Moses minun palveliani sinulle käski; älä siitä harhaile oikialle eikä vasemmalle puolelle, että toimellisesti tekisit kaikissa missä sinä vaellat.</p>	<p>1:7 Nijn ole sijs hywäs turwas ja wahwista sinus/ pitäden caiken Lain/ ja tehden sen jälken/ cuin Moses minun palwelian sinulle käskenyt oli: älä sijtä harhaile/ oikialle eli wasemalle puolelle/ että toimellisest caikisa nijsä waellaisit/ cuin sinun tekemän pitä.</p>
<p>1:8 Älköön tämä lain kirja sinun suustasi poistuko, vaan tutkiskele sitä päivät ja yöt, että tarkoin noudattaisit kaikkea, mitä siihen on kirjoitettu, sillä silloin sinä onnistut teilläsi ja silloin sinä menestyt.</p>	<p>8. Ei pidä tämän lakiraamatun tuleman sinun suustas pois, vaan ajattele sitä yötä ja päivää, että kaikki sen jälkeen pitäisit ja tekisit, kuin siinä on kirjoitettu; sillä niin sinä menestyt kaikissa sinun teissä ja kaikki työs toimellisesti päätät.</p>	<p>1:8 Ei pidä tämän Lakiramatun tuleman sinun suustans pois/ waan ajattele sitä yötä ja päiwä/ että caicki sen jälken pitäisit ja tekisit/ cuin sijnä on kirjoitettu/ nijs menestyt caikis aiwoituxisas/ ja caicki työs toimellisest päätät.</p>
<p>1:9 Olenhan minä sinua käskenyt: Ole luja ja rohkea; älä säikähdä äläkä arkaile, sillä Herra, sinun Jumalasi, on sinun kanssasi, missä ikinä kuljetkin."</p>	<p>9. Enkö minä käskenyt sinun olla rohkian ja vahvistaa itses? Älä pelkää, älä myös hämmästy, sillä Herra sinun Jumalasi on sinun kanssasi kaikissa sinun aivoituksissasi.</p>	<p>1:9 Engö minä käskenyt sinun olla rohkian/ ja wahwista idzes: älä pelkä älä myös hämmästy: sillä sinun HERras Jumalasi on sinun cansasi/ caikis sinun aiwoituxisas.</p>
<p>1:10 Silloin Joosua käski kansan päällysmiehiä sanoen:</p>	<p>10. Silloin käski Josua kansan päämiehiä ja sanoi:</p>	<p>1:10 Silloin käski Josua Canssan Päämiehiä/ ja sanoi:</p>
<p>1:11 "Kulkekaa halki leirin ja käskekää kansaa sanoen: 'Valmistakaa itsellenne evästä, sillä kolmen päivän kuluttua te kuljette tämän Jordanin yli mennäksenne ottamaan omaksenne sen maan, jonka Herra, teidän Jumalanne, teidän omaksenne antaa'."</p>	<p>11. Käykää leirin lävitse ja käskekää kansaa, sanoen: valmistakaa teille evästä, sillä kolmannen päivän perästä pitää teidän käymän tämän Jordanin ylitse, että te joutuisitte maata omistamaan, jonka Herra teidän Jumalanne teille antaa omistaaksenne sitä.</p>	<p>1:11 Käykät leirin läpidze/ ja käskekät Canssa/ sanoden: walmistacat teillen ewästä: sillä colmannen päiwän perästä pitä teidän käymän tämän Jordanin ylidze/ että te jouduisitte maata omistaman/ jonga HERra teidän Jumalan teille anda perimisexi.</p>
<p>1:12 Mutta ruubenilaisille, gaadilaisille ja toiselle puolelle Manassen sukukuntaa Joosua sanoi näin:</p>	<p>12. Ja Josua puhui Rubenilaisille, Gadilaisille ja puolelle Manassen sukukunnalle, sanoen;</p>	<p>1:12 JA Josua sanoi Rubenitereille/ Gaditereille/ ja puolelle Manassen sucucunnalle:</p>
<p>1:13 "Muistakaa sitä käskyä, jonka Herran palvelija Mooses teille antoi sanoen: 'Herra, teidän Jumalanne, suo teidän päästä rauhaan ja antaa teille tämän maan.'</p>	<p>13. Muistakaa se sana, jonka Moses Herran palvelia teille käski, sanoen: Herra teidän Jumalanne saatti teidät lepoon ja antoi teille tämän maan.</p>	<p>1:13 Muistacat se sana/ cuin Moses HERran palwelia teille käski/ sanoden: HERra teidän Jumalan saatti teidän lepoon/ ja andoi teille tämän maan.</p>

1:14 Vaimonne, lapsenne ja karjanne jääkööt siihen maahan, jonka Mooses antoi teille tältä puolelta Jordanin. Mutta teidän itsenne, kaikkien sotaurhojen, on taisteluun valmiina lähdettävä veljienne etunenässä ja autettava heitä,	14. Teidän emäntänne, lapsenne, ja karjanne jättäkääት siihen maahan, minkä Mooses teille antoi, tällä puolella Jordania. Vaan teidän pitää käymän veljeinne edellä varustettuina, kaikki ne jotka vahvat miehet ovat, ja auttaman heitä,	1:14 Teidän emändän/ lapsen ja carjan jättäkät siihen maahan/ tälle puolelle Jordanin/ jonga Mooses teille andoi. Waan teidän pitä käymän veljeinne edellä warustettuna/ caicki ne cuin wahwat miehet owat/ ja auttaman heitä.
1:15 kunnes Herra suo teidän veljienne päästä rauhaan niinkuin teidänkin, ja hekin ottavat omakseen sen maan, jonka Herra, teidän Jumalanne, heille antaa. Sitten saatte palata takaisin siihen maahan, joka on teidän omanne, ja ottaa omaksenne sen maan, jonka Herran palvelija Mooses antoi teille tältä puolelta Jordanin, auringonnousun puolelta."	15. Siihenasti että Herra teidän veljillenne antaa levon, niinkuin teillekin, että hekin omistaisivat sen maan, jonka Herra teidän Jumalanne heille antaa; sitte pitää teidän palajaman omalle maallenne ja omistaman sen, minkä Mooses Herran palvelia teille antoi, tällä puolella Jordania auringon nousemiseen päin.	1:15 Siihenasti että HERra teidän veljillennekin anda lewon/ nijncuin teillengin/ että hekin omistaisit sen maan cuin HERra teidän Jumalan heille anda: sijtte pitä teidän palajaman omalle maallen/ omistaman sitä/ cuin Mooses HERran palwelia teillen anda/ tällä puolella Jordanin itän päin.
1:16 Niin he vastasivat Joosualle sanoen: "Kaiken, minkä olet meidän käskenyt tehdä, me teemme, ja mihin ikinä meidät lähetät, sinne me menemme.	16. Ja he vastasivat Josualle ja sanoivat: kaikki mitä meille käskenyt olet, sen me teemme, ja kuhunkas ikänä lähetät meidät, sinne me menemme.	1:16 JA he wastaisit Josualle/ ja sanoit: caicki mitäs meille käskenyt olet/ sen me teemme/ ja cuhungas lähetät meidän/ sinne me menem.
1:17 Niinkuin me olemme kaikessa totelleet Moosesta, niin me tottelemme sinuakin. Olkoon vain Herra, sinun Jumalasi, sinun kanssasi, niinkuin hän oli Mooseksen kanssa.	17. Niinkuin me olemme olleet Mosekselle kaikissa kuuliaiset, niin olemme sinullekin kuuliaiset; ainoastaan olkoon Herra sinun Jumalasi sinun kanssasi, niinkuin hän oli Moseksen kanssa.	1:17 Nijncuin me olemma ollet Mosexelle caikis cuuliaiset/ nijn me myös olemme sinulle cuuliaiset/ ainoastans olcon sinun HERras Jumalasi sinun cansasi/ nijncuin hän oli Mosexen cansa.
1:18 Jokainen, joka niskoittelee sinun käskyäsi vastaan eikä tottele sanojasi kaikessa, mitä hänelle käsket, surmattakoon. Ole vain luja ja rohkea."	18. Jokainen, joka asettaa itsensä sinun suutas vastaan ja ei ole kuuliainen sinun sanoilles kaikissa mitä käsket, hänen pitää kuoleman; ainoastansa ole rohkea ja vahvasta sinuas.	1:18 Joca asetta idzens sinun suutas wastan/ ja ei ole cuuliainen caikille sinun käskyilles/ hänen pitä cuoleman: ainoastans ole hywäs turwas ja wahwista sinus.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Niin Joosua, Nuunin poika, lähetti salaa Sittimistä kaksi vakoojaa, sanoen: "Menkää, katselkaa maata ja Jerikoa." Ja he menivät ja tulivat Raahab nimisen porton taloon ja laskeutuivat siellä levolle.	1. Ja Josua Nunin poika lähetti salaisesti kaksi vakoojaa Sittimistä, sanoen: menkää ja katselkaat maata ja Jerihoa. Niin he läksivät matkaan ja tulivat porton huoneeseen, jonka nimi oli Rahab, ja lepäsivät siellä.	2:1 JOsua Nunin poica lähetti salaisest caxi wacojata Sittimist/ sanoden: mengät ja cadzelcat maata ja Jerihota. Nijn he läxit matcan ja tulit porton huoneseen/ jonga nimi oli Rahab/ ja lewäisit siellä.

2:2 Mutta Jerikon kuninkaalle kerrottiin näin: "Katso, tänne on yöllä tullut miehiä israelilaisten joukosta vakoilemaan maata."	2. Mutta se ilmoitettiin Jerihon kuninkaalle, sanoen: katso, tänä yönä tulivat tänne miehet Israelin lapsista, vakoimaan maata.	2:2 Mutta se ilmoitettiin Jerihon Cuningalle: cadzo/ tänä yönä tulit tänne miehet Israelin lapsist/ wacoileman maata.
2:3 Silloin Jerikon kuningas lähetti sanan Raahabile: "Tuo ulos ne miehet, jotka ovat tulleet luoksesi, jotka ovat tulleet sinun taloosi, sillä he ovat tulleet koko maata vakoilemaan."	3. Niin lähetti Jerihon kuningas Rahabin tykö, sanoen: tuo ne miehet ulos, jotka sinun tykö, sinun huoneeseen tulivat, sillä he ovat tulleet vakoimaan kaikkea maata.	2:3 Nijn lähetti Jerihon Cuningas Rahabin tygö/ sanoden: tuo ne miehet ulos/ jotca sinun huoneses tulit/ sillä he owat tullet wacoiman caickea maata.
2:4 Mutta vaimo otti molemmat miehet, piilotti heidät ja sanoi: "Miehet kyllä tulivat minun luokseni, mutta en tiennyt, mistä he olivat."	4. Mutta vaimo otti molemmat miehet ja kätki heidät, ja sanoi näin: miehet tulivat minun tyköni, vaan en minä tietänyt, kusta he olivat.	2:4 Mutta waimo oli lymyttänyt molemmat miehet/ ja sanoi: tosin miehet tulit minun tygöni/ waan en minä tietänyt custa he olit.
2:5 Ja kun kaupungin portti pimeään tullen oli suljettava, niin miehet lähtivät ulos. En tiedä, minne miehet menivät; ajakaa nopeasti heitä takaa, niin te saavutatte heidät."	5. Ja kuin portti pimeässä pantiin kiinni, niin ne miehet läksivät ulos; enkä minä tiedä, kuhunka he menivät. Ajakaat nopiasti heitä takaa, niin heidät saatte kiinni.	2:5 Ja cosca portti pimeis pandin kijnni/ nijn ne miehet läxit ulos/ engän tiedä cuhunga he menit. Ajacat nopiast heitä taca/ nijn te heidän saatte kijnni.
2:6 Mutta hän oli vienyt heidät katolle ja kätkenyt heidät pellavanvarsien alle, joita oli asetellut katolle.	6. Mutta hän oli käskenyt heidän astua katon päälle ja oli peittänyt heidät pellavain varsilla, jotka hän oli hajoittanut katolle.	2:6 Mutta hän oli käskenyt heidän astua caton päälle/ ja oli peittänyt heidän pellawain warsilla/ jotca hän oli hajottanut caton päälle.
2:7 Niin miehet ajoivat heitä takaa Jordanin tietä kahlauspaikoille saakka, ja kaupungin portti suljettiin, niin pian kuin heidän takaa-ajajansa olivat menneet.	7. Ja miehet ajoivat heitä takaa, Jordanin tietä hamaan luotuspaikkaan; ja portti pantiin kiinni, sitte kohta kuin he läksivät, jotka heitä ajoivat takaa.	2:7 Ja miehet ajoit heitä taca/ Jordanin tietä haman luotus paickan. Ja portti pandin kijnni/ sijtte cohta cuin he läxit jotca heitä ajoit taca.
2:8 Mutta ennenkuin he olivat laskeutuneet levolle, nousi hän heidän luoksensa katolle ja sanoi miehille:	8. Mutta ennen kuin miehet panivat levätä, meni hän katolle heidän tykönsä,	2:8 MUtta ennen cuin miehet panit lewätä/ meni hän caton päälle heidän tygöns/
2:9 "Minä tiedän, että Herra antaa teille tämän maan ja että kauhu teitä kohtaan on vallannut meidät ja että kaikki maan asukkaat menehtyvät pelkoon teidän edessänne."	9. Ja sanoi miehille: minä tiedän, että Herra antaa teille tämän maan; sillä teidän pelkonne on langennut meidän päällemme, ja koko maan asuwait ovat hämmästyneet teidän kasvoinne edessä.	2:9 Ja sanoi heille: minä tiedän HERran andanexi teille tämän maan/ ja teidän pelcon langennexi meidän päällem/ ja coco maan asuwaitet hämmästy nexi teidän caswon edes:

<p>2:10 Sillä me olemme kuulleet, kuinka Herra kuivasi Kaislameren vedet teidän tieltänne, kun lähditte Egyptistä, ja mitä te teitte niille kahdelle amorilaisten kuninkaalle tuolla puolella Jordanin, Sihonille ja Oogille, jotka te vihitte tuhon omiksi.</p>	<p>10. Sillä me olemme kuulleet, kuinka Herra kuivasi Punaisen meren vedet teidän edestänne lähteissänne Egyptistä, ja mitä te olette tehneet niille kahdelle Amorilaisten kuninkaalle, jotka olivat tuolla puolella Jordania, Sihonille ja Ogille, jotka te tapoitte.</p>	<p>2:10 Sillä me olemme kuulleet/ cuinga HERra cuiwais punaisen meren wedet teidän edestän lähteisän Egyptist. Ja mitä te oletta tehnet nijlle cahdelle Amorrerein Cuningalle Sihonille ja Oggille tuolla puolen Jordanin/ cuinga te heidän kiroisitte.</p>
<p>2:11 Kun me sen kuulimme, raukesi meidän sydämemme, eikä kenessäkään ole enää rohkeutta asettua teitä vastaan; sillä Herra, teidän Jumalanne, on Jumala ylhäällä taivaassa ja alhaalla maan päällä.</p>	<p>11. Kuin me sen kuulimme, niin meidän sydämemme raukesi, ja ei ole yhdelläkään rohkeutta teidän edessänne; sillä Herra teidän Jumalanne on Jumala ylhäällä taivaissa ja alhaalla maassa.</p>	<p>2:11 Cosca me sen cuulim/ nijn meidän sydämem raukeis/ ja ei ole yhdelläkään rohkeutta teidän edesän: sillä HERra teidän Jumalan/ on Jumala ylhällä taiwas ja alhalla maasa.</p>
<p>2:12 Niin vannokaa nyt minulle Herran kautta, että niinkuin minä olen tehnyt teille laupeuden, tekin teette laupeuden minun isäni perheelle; ja antakaa minulle varma merkki siitä,</p>	<p>12. Niin vannokaat nyt minulle Herran kautta, sillä minä tein armon teidän kohtaanne, että te myös teette armon minun isäni huoneelle ja annatte minulle totuuden merkin,</p>	<p>2:12 Nijn wannocat sijs minulle HERran cautta (sillä minä tein armon teidän cohtan) että te teette armon minun Isäni huonelle/ ja annatte minulle wahwan merkin/</p>
<p>2:13 että jätätte eloon minun isäni, äitini, veljeni, sisareni ja kaikki heidän omaisensa ja pelastatte meidät kuolemasta."</p>	<p>13. Että te jätätte elämään minun isäni, ja äitini, ja veljeni, ja sisareni, ja kaikki jotka heidän omansa ovat ja vapahdatte meidän sielumme kuolemasta.</p>	<p>2:13 Että te elämän jätätte minun Isäni/ ja äitini/ ja veljeni/ ja sisareni/ ja caicki cuin heidän omans owat/ ja wapahdatte meidän sielum cuolemast.</p>
<p>2:14 Niin miehet sanoivat hänelle: "Me vastaamme hengellämme teidän hengestänne, jos vain ette ilmaise tätä meidän asiaamme. Kun Herra antaa meille tämän maan, niin me osoitamme sinulle laupeutta ja uskollisuutta."</p>	<p>14. Ja miehet sanoivat hänelle: meidän sielumme kuolkaan teidän edestänne, jolles vaan petä tätä meidän asiaamme, jollemme tee armoa ja totuutta sinua kohtaan, kuin Herra tämän maan meille antaa.</p>	<p>2:14 Ja miehet sanoit hänelle: meidän sielum cuolcan teidän edestän/ jollen me tee armo ja totutta sinun cohtas/ cosca HERra tämän maan meille anda/ jolles waiwon petä tätä meidän asiatam.</p>
<p>2:15 Ja hän laski heidät köydellä alas ikkunasta, sillä hänen talonsa oli kiinni kaupungin muurissa, niin että hän asui muurissa kiinni.</p>	<p>15. Ja hän laski heidät köydellä akkunasta alas; sillä hänen huoneensa oli kaupungin muurissa, ja hän asui juuri muurissa.</p>	<p>2:15 Ja hän laski heidän köydellä ackunast: sillä hänen huonens oli Caupungin muuris/ ja asui juuri muuris.</p>
<p>2:16 Ja hän sanoi heille: "Menkää vuoristoon, etteivät takaa-ajajat kohtaisi teitä, ja olkaa siellä piilossa kolme päivää, kunnes takaa-ajajat ovat palanneet; sitten voitte lähteä matkaanne."</p>	<p>16. Ja hän sanoi heille: menkää vuorelle, ettei ne teitä kohtaisi, jotka ajavat teitä takaa, ja olkaat siellä lymyssä kolme päivää, niinkauvan että takaa-ajajat palajavat, ja menkää sitte tietänne.</p>	<p>2:16 Ja hän sanoi heille: mengät vuorelle/ ettei ne teitä cohdaish/ jotca ajawat teitä taca/ ja olcat siellä lymys colme päiwä/ nijncauwan että tacaajajat palajawat/ ja mengät sijtte teidän tietän.</p>

2:17 Niin miehet sanoivat hänelle: "Me olemme vapaat siitä valasta, jonka meillä vannotit,	17. Ja miehet sanoivat hänelle: vapaat me olemme tästä valastas, jolla meitä vannotit.	2:17 JA miehet sanoit hänelle: wapat me olemma tästä walasta/ jollas meitä wannotit.
2:18 jollet sinä, kun me tulemme tähän maahan, sido tätä punaista nauhaa siihen ikkunaan, josta laskit meidät alas, ja kokoa isääsi, äitiäsi, veljiäsi ja isäsi koko perhettä luoksesi taloon.	18. Katso, kuin maahan sisälle tulemme, niin sinun pitää ripustaman tämän punaisen köyden akkunaan, josta meidät laskit alas, ja sinun pitää kokooman tykös huoneeseen isäs ja äitis ja veljes ja koko isäs huoneen.	2:18 Cosca me maalle tulemme/ ja et sinä ripusta tätä punaista köyttä ackunaan/ jostas meidän laskit/ ja cocoa tygös huoneeseen sinun Isäs/ äitiäs/ weljiäs/ ja coco sinun Isäs huonetta.
2:19 Ja kuka vain menee talosi ovesta ulos, sen veri tulkoon hänen oman päänsä päälle, ja me olemme vastuusta vapaat; mutta kuka vain on sinun kanssasi talossa, sen veri tulkoon meidän päämme päälle, jos kenen käsi sattuu häneen.	19. Mutta jos joku käy huonees ovesta ulos, hänen verensä olkoon oman päänsä päällä, ja me olemme viattomat; ja joka ikänä sinun kanssas huoneessa on, hänen verensä olkoon meidän päämme päällä, jos jonkun käsi häneen sattuu.	2:19 Mutta jos joku käy huones owesta ulos/ hänen werens olcon oman pääns päällä/ ja me olemma wiattomat. Ja jotca ikänäns sinun cansas huones owat/ heidän werens olcon meidän pääm päällä/ jos jongun käsi heihin sattuu.
2:20 Mutta jos sinä ilmaiset tämän meidän asiamme, niin me olemme vapaat valasta, jonka meillä vannotit."	20. Vaan jos sinä petät tämän meidän asiamme, niin me olemme vapaat sinun valastas, jolla meitä vannottanut olet.	2:20 Waan jos sinä petät tämän meidän asiam/ nijn me olem wapat sijtä walasta/ jonga me sinulle wannonet olemma.
2:21 Ja hän sanoi: "Olkoon, niinkuin sanotte", ja päästi heidät menemään, ja he lähtivät. Ja hän sitoi sen punaisen nauhan ikkunaan.	21. Hän vastasi: olkoon niinkuin te sanotte; ja päästi heidät menemään, ja he menivät pois; ja hän ripusti punaisen köyden akkunaan.	2:21 Hän wastais: olcon nijncuin te sanotte. Ja päästi heidän menemän/ ja he menit pois. Ja hän ripusti sen punaisen köyden ackunaan.
2:22 Niin he lähtivät ja tulivat vuoristoon ja viipyivät siellä kolme päivää, kunnes takaa-ajajat olivat palanneet. Ja takaa-ajajat etsivät heitä kaikkialta tien varrelta, mutta eivät löytäneet.	22. Ja he menivät pois, ja tulivat vuorelle ja olivat siellä kolme päivää, niinkauvan että ne palasivat, jotka heitä ajoivat takaa, jotka etsivät heitä kaikilla teillä, ja ei löytäneet.	2:22 Ja he menit pois/ ja tulit vuorelle/ ja olit siellä colme päiwä/ nijncauwan että ne palaisit jotca heitä ajoit taca/ jotca edzeit heitä caikille teille/ ja eiwät löytänet.
2:23 Sitten nuo kaksi miestä kääntyivät paluumatkalle. He laskeutuivat alas vuoristosta, menivät virran yli ja tulivat Joosuan, Nuunin pojan, luo ja kertoivat hänelle kaikki, mitä heille oli tapahtunut.	23. Niin ne molemmat miehet palasivat, sittekuin he olivat astuneet vuorelta alas, menivät ylitse, ja tulivat Josuan Nunin pojan tykö ja juttelivat hänelle kaikki, mitä heille tapahtunut oli.	2:23 Nijn ne caxi miestä palaisit/ ja sijttecuin he olit astunet vuorelda alas/ menit he ylidze/ ja tulit Josuan Nunin pojan tygö/ ja juttelit hänelle caicki mitä heille tapahtunut oli.
2:24 Ja he sanoivat Joosualle: "Herra on antanut koko maan meidän käsiimme, ja kaikki maan asukkaat menehtyvät pelkoon meidän edessämme."	24. Ja he sanoivat Josualle: Herra on antanut meidän käsiimme koko maan, sillä kaikki maan asuwait ovat hämmästyneet meidän edessämme.	2:24 Ja he sanoit Josualle: HERra on andanut meidän käsijm coco maan/ sillä caicki maan asuwait owat hämmästynet meidän edesäm.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu

3:1 Niin Joosua nousi varhain seuraavana aamuna, ja he lähtivät liikkeelle Sittimistä ja tulivat Jordanille, hän ja kaikki israelilaiset; ja he olivat siellä yötä, ennenkuin menivät virran yli.	1. Ja Josua nousi aamulla varhain, ja he matkustivat Sittimistä ja tulivat Jordaniin asti, hän ja kaikki Israelin lapset ja he olivat siinä yötä ennenkuin he matkustivat ylitse.	3:1 JA Josua nousi warhain/ ja he matcustit Sittimist ja tulit Jordanijn/ hän ja caicki Israelin lapset/ ja olit siellä yösen/ ennencuin he matcustit ylidzen.
3:2 Mutta kolmen päivän kuluttua kulkivat päällysmiehet halki leirin	2. Ja tapahtui kolmen päivän perästä, että päämiehet menivät leirin lävitse,	3:2 Mutta colmen päiwän perästä menit Päämiehet leirin läpidze.
3:3 ja käskivät kansaa sanoen: "Kun te näette Herran, teidän Jumalanne, liitonarkin ja leeviläiset papit sitä kantamassa, niin lähtekää tekin liikkeelle paikoiltanne ja seuratkaa sitä.	3. Ja käskivät kansalle, sanoen: kuin te näette Herran teidän Jumalanne liitonarkin, ja papit Leviläiset kantavat sitä, niin matkustakaat te myös siastanne ja seuratkaat sitä,	3:3 Ja käskit Canssalle/ sanoden: cosca te näette HERran teidän Jumalan lijton Arkin/ ja Papit Lewitaist candawan sitä/ nijn matcustacat te myös siastan/ ja seuratcat händä.
3:4 Kuitenkin olkoon noin kahdentuhannen kyynärän välimatka teidän ja sen välillä - älkää menkö sitä lähelle - että tietäisitte tien, jota teidän on käytävä, sillä te ette ole ennen kulkeneet sitä tietä."	4. Kuitenkin niin että teidän välillänne ja hänen on liki kahdentuhannen kyynärän pituus siaa; eikä teidän pidä tuleman häntä juuri lähes, että te tietäisitte tien, jota teidän pitää matkustaman; sillä ette ennen ole sitä tietä vaeltaneet:	3:4 Cuitengin nijn että teidän wälillän ja hänen on cahden tuhannen kynärän pituus sia/ eikä teidän pidä tuleman händä juuri lähes/ että te tiedäisitte/ cunga tien cautta pitä matcustaman: sillä et te ennen ole sitä tietä waeldanet.
3:5 Ja Joosua sanoi kansalle: "Pyhittäytykää, sillä huomenna Herra on tekevä ihmeellisiä tekoja teidän keskuudessanne."	5. Ja Josua sanoi kansalle: pyhittäkää teitä, sillä huomenna tekee Herra ihmeellisen työn teidän keskellänne.	3:5 JA Josua sanoi Canssalle: pyhittäkät teitä: sillä huomena teke HERra ihmellisen työn teidän keskellän.
3:6 Mutta papeille Joosua sanoi näin: "Ottakaa liitonarkki ja kulkekaa kansan edellä." Niin he ottivat liitonarkin ja kulkivat kansan edellä.	6. Ja Josua puhui papeille, sanoen: ottakaat liitonarkki ja menkää kansan edellä; niin he ottivat liitonarkin ja menivät kansan edellä.	3:6 Ja hän sanoi Papeille: ottacat lijton Arcki/ ja mengät Canssan edellä. Nijn he otit lijton Arkin/ ja menit Canssan edellä.
3:7 Silloin Herra sanoi Joosualle: "Tästä päivästä alkaen minä teen sinut suureksi koko Israelin silmissä, jotta he tietäisivät, että niinkuin minä olin Mooseksen kanssa, niin minä olen sinunkin kanssasi.	7. Ja Herra sanoi Josualle: tänäpäpä rupeen minä tekemään sinun suureksi koko Israelin edessä, että he tietäisivät, että niinkuin minä olin Moseksen kanssa, niin minä olen myös sinun kanssas.	3:7 Ja HERra sanoi Josualle: tänäpäpä rupen minä sinun suurexi tekemän coco Israelin edes/ että he tietäisit/ että nijncuin minä olin Mosexen cansa/ nijn minä olen myös sinun cansas.
3:8 Käske pappeja, jotka kantavat liitonarkkia, ja sano: 'Kun tulette Jordanin veden ääreen, niin pysähtykää Jordanin rantaan.'"	8. Ja käske pappeja, jotka kantavat liitonarkkia, ja sano: kuin te tulette Jordanin vetten ääreen, niin seisahtukaat Jordanissa.	3:8 Ja käske Pappein/ jotca candawat lijton Arckia/ ja sano: cuin te tuletta ensin Jordanin weden äreen/ nijn seisattacat sijnä.
3:9 Sitten Joosua sanoi israelilaisille: "Tulkaa tänne ja kuulkaa Herran, teidän Jumalanne, sanat."	9. Ja Josua sanoi Israelin lapsille: astukaat tänne ja kuulkaat Herran teidän Jumalanne sanaa.	3:9 Ja Josua sanoi Israelin lapsille: astucat tänne ja cuulcat HERran teidän Jumalan sana.

<p>3:10 Ja Joosua sanoi: "Tästä saatte tietää, että elävä Jumala on teidän keskellänne ja karkoittaa teidän tieltänne kanaaniolaiset, heettiläiset, hivviläiset, perissiläiset, girgasiläiset, amoriläiset ja jebusiläiset:</p>	<p>10. Ja Josua sanoi: siitä tietäkää elävän Jumalan olevan teidän seassanne, ja että hän kaiketi ajaa pois teidän edestänne Kanaaniläiset, Hetiläiset, Heviläiset, Pheresiläiset, Gergesiläiset, Amoriläiset ja Jebusiläiset:</p>	<p>3:10 Ja hän sanoi: sijtä tietkät elävä Jumala olevan teidän seasan/ ja hänen caiketi ajawan teidän edestän Cananerit/ Hetherit/ Hewerit/ Pheserit/ Gergeserit/ Amorrerit ja Jebuserit.</p>
<p>3:11 katso, kaiken maan Herran liitonarkki kulkee teidän edellänne Jordanin poikki.</p>	<p>11. Katso, kaiken maailman hallitsian liitonarkki menee Jordanissa teidän edellänne.</p>	<p>3:11 Cadzo/ joca on caiken mailman hallidzian lijton Arcki/ mene Jordanis teidän edellän.</p>
<p>3:12 Ottakaa siis kaksitoista miestä Israelin sukukunnista, kustakin sukukunnasta yksi mies.</p>	<p>12. Niin ottakaat nyt teille kaksitoistakymmentä miestä Israelin sukukunnista, jokaisesta sukukunnasta yksi mies.</p>	<p>3:12 Nijn ottacat nyt caxitoistakymmendä miestä Israelin sucucunnista/ jocaidzest sucucunnast yxi.</p>
<p>3:13 Niin pian kuin papit, jotka kantavat Herran, kaiken maan Herran, liitonarkkia, laskevat jalkansa Jordanin veteen, katkeaa Jordanin vesi, ylhäältä päin virtaava vesi, juoksussaan ja pysähtyy roukkioksi."</p>	<p>13. Ja pitää tapahtuman, että kuin papit, jotka kantavat Herran, kaiken maailman hallitsian arkkia, laskevat jalkansa Jordanin veteen, niin se vesi, joka Jordanissa ylimmäiseltä puolelta juoksee, eroittaa itsensä, niin että se seisoo yhdessä läjässä.</p>	<p>3:13 Ja cosca Pappain pöytäjalca/ jotca candawat HERRAN caiken mailman hallidzian Arckia/ tule Jordanin weteen/ nijn se wesi joca Jordanis ylimmäiseldä puolelda juoxe/ eroitta idzens/ nijn että se seisoo yhdessä cogos.</p>
<p>3:14 Kun kansa sitten lähti liikkeelle teltoistaan mennäksensä Jordanin poikki, liitonarkkia kantavien pappien käydessä kansan edellä,</p>	<p>14. Ja koska kansa läksi majoistansa menemään Jordanin yli, ja papit kantoivat liitonarkkia kansan edellä,</p>	<p>3:14 JA cosca Canssa läxi heidän majoistans menemän Jordanin ylidze/ ja Papit cannoit lijton Arckia Canssan edellä/</p>
<p>3:15 ja niin pian kuin liitonarkin kantajat tulivat Jordanille ja liitonarkkia kantavien pappien jalat painuivat rantaveteen, niin vaikka Jordan koko elonleikkuuajan on tulvillaan yli kaikkien äyräidensä,</p>	<p>15. Ja kuin arkin kantajat tulivat Jordaniin, ja pappain, arkin kantajain jalat kastuivat veden syrjään, (ja Jordan oli täynnä partaaseen saakka kaiken elonajan).</p>	<p>3:15 Ja Arkin candajat tulit Jordanijn/ ja heidän jalcans ensin castuit weteen (ja Jordan oli täynäns partasen saacka caiken sen syyscauden)</p>
<p>3:16 pysähtyi ylhäältä päin virtaava vesi ja seiso i yhtenä roukkiona hyvin kaukana Aadamin luona, sen kaupungin, joka on Saaretanin vieressä; ja se vesi, joka virtasi alaspäin Aromereen, Suolamereen, hävisi kokonaan. Niin kansa kulki virran yli Jerikon kohdalta.</p>	<p>16. Niin seiso i se vesi, joka ylimmäiseltä puolelta juoksee, koottuna yhdessä läjässä, sangen kaukana Adamin kaupungin puolessa, joka on Zartanin tykönä; mutta se vesi, joka juoksi alas korven mereen, nimittäin Suolaiseen mereen, väheni ja juoksi pois; niin meni kansa yli Jerihon kohdalla.</p>	<p>3:16 Nijn seiso i se wesi/ joca ylimmäiseldä puolelda juoxe coottuna yhdessä coosa sangen caucana Adamin Caupungin puolest/ joca on Zarthanin tykönä. Mutta se wesi joca juoxi alas suolaisen meren käsin väheni ja juoxi pois. Nijn meni Canssa ylidzen Jerihota cohden.</p>

<p>3:17 Ja Herran liitonarkkia kantavat papit seisoivat alallaan kuivalla pohjalla keskellä Jordania, kaiken Israelin kulkiessa kuivaa myöten, kunnes koko kansa oli ehtinyt kulkea Jordanin yli.</p>	<p>17. Ja papit, jotka kantoivat Herran liitonarkkia, seisoivat kuivan päällä, asetetut Jordanin keskellä ja koko Israel kävi kuivan päällä sen lävitse, siihenasti että kaikki kansa tuli Jordanin ylitse.</p>	<p>3:17 Ja Papit jotca cannoit HERran lijton Arckia/ seisatit cuiwana keskellä Jordanin/ ja coco Israel käwi cuiwin jalgoin sen läpidze/ sijhenasti että caicki Canssa tuli Jordanin ylidze.</p>
<p>4 LUKU</p>	<p>4 LUKU</p>	<p>IV. Lucu</p>
<p>4:1 Ja kun koko kansa oli ehtinyt kulkea Jordanin yli, sanoi Herra Joosualle näin:</p>	<p>1. Ja kun kaikki kansa oli tullut Jordanin yli, puhui Herra Josualle, sanoen:</p>	<p>4:1 JA cosca caicki Canssa oli tullut Jordanin ylidze/ puhui HERra Josualle/ sanoden:</p>
<p>4:2 "Ottakaa kansasta kaksitoista miestä, kustakin sukukunnasta yksi mies,</p>	<p>2. Ottakaat teillenne kansasta kaksitoistakymmentä miestä, jokaisesta sukukunnasta yksi mies,</p>	<p>4:2 Ottacat teillen caxitoistakymmendä miestä/ jocaidzest sucucunnast yxi.</p>
<p>4:3 ja käskekää heitä sanoen: 'Ottakaa itsellenne tästä, keskeltä Jordania, siltä kohdalta, missä papit seisovat alallaan, kaksitoista kiveä ja viekää ne mukanaan ja asettakaa ne siihen paikkaan, mihin jätte ensi yöksi'."</p>	<p>3. Ja käskekäät heitä, sanoen: ottakaat teille keskeltä tätä Jordania, siitä paikasta, jossa pappein jalat seisovat alallansa, kaksitoistakymmentä kiveä, ja viekää ne kansanne ylitse ja jättäkää ne siihen majaan, jossa te tätä yötä pidätte.</p>	<p>4:3 Ja käskekät heille/ sanoden: ottacat teillen keskeldä tätä Jordanita/ sijtä paicast/ josa Pappein jalat seisowat alallans/ caxitoistakymmendä kiwe/ ja wiekät teidän cansan ylidze/ ja jättäkät sijhen paickaan cuin te tätä yötä pidätte.</p>
<p>4:4 Niin Joosua kutsui ne kaksitoista miestä, jotka hän oli määrännyt otettaviksi israelilaisista, yhden miehen kustakin sukukunnasta,</p>	<p>4. Niin kutsui Josua kaksitoistakymmentä miestä, jotka hän oli valmistanut Israelin lapsista, jokaisesta sukukunnasta yhden miehen.</p>	<p>4:4 Nijn cudzui Josua caxitoistakymmendä asetettua miestä Israelin lapsist/ jocaidzest sucucunnast yhden.</p>
<p>4:5 ja Joosua sanoi heille: "Menkää Herran, Jumalanne, arkin eteen keskelle Jordania, ja nostakoon kukin kiven olalleen israelilaisten sukukuntien luvun mukaan,</p>	<p>5. Ja Josua sanoi heille: menkää Herran teidän Jumalanne arkin edellä keskelle Jordania, ja jokainen nostakaan yhden kiven olallensa, Israelin lasten sukukuntain luvun jälkeen,</p>	<p>4:5 Ja sanoi heille: mengät HERran teidän Jumalan Arkin edellä keskelle Jordanita/ ja jocainen nostacan yhden kiwen olallens Israelen lasten sucucunnan lugun jälken.</p>
<p>4:6 että ne olisivat merkkinä teidän keskellänne. Kun lapsenne vastaisuudessa kysyvät ja sanovat: 'Mitä nämä kivet merkitsevät?'</p>	<p>6. Että ne olisivat merkiksi teidän seassanne, kuin teidän lapsenne tästedes kysyvät ja sanovat: mihinkä nämät kivet teille?</p>	<p>4:6 Että ne olisit merkixi teidän seasan/ cosca teidän lapsen tästedes kysywät heidän Isillens ja sanowat: mitä nämät kiwet täsä tietäwät?</p>
<p>4:7 niin vastatkaa heille: 'Sitä, että Jordanin vesi katkesi juoksussaan Herran liitonarkin edessä, kun se kulki Jordanin poikki; Jordanin vesi katkesi juoksussaan, ja siitä ovat nämä kivet muistona israelilaisille ikuisiksi ajoiksi.'"</p>	<p>7. Että silloin sanoisitte heille: Jordanin vesi jakausi Herran liitonarkin edestä; sen mennessä Jordanin ylitse jakausi Jordanin vesi; ja nämät kivet pitää oleman Israelin lapsille ijankaikkiseksi muistoksi.</p>	<p>4:7 Että te silloin sanoisitte heille: Cuinga Jordanin wesi eroitti hänens HERran lijton Arkin mennes Jordanin läpidze/ nijn että nämät kiwet owat Israelin lapsille ijancaickisexi muistoxi.</p>

4:8 Ja israelilaiset tekivät, niinkuin Joosua oli käsenyt, ja ottivat israelilaisten sukukuntien luvun mukaan kaksitoista kiveä keskeltä Jordania, niinkuin Herra oli puhunut Joosualle, ja veivät ne mukanaan yöpaikkaan ja asettivat ne sinne.	8. Niin Israelin lapset tekivät niinkuin Josua heitä käski, ja kantoivat kaksitoistakymmentä kiveä keskeltä Jordania, niinkuin Herra oli Josualle sanonut, Israelin lasten sukukuntain luvun jälkeen, ja he veivät ne yli myötänsä yösiaan asti ja panivat ne siihen.	4:8 Nijn teit Israelin lapset cuin Josua heitä käski/ ja cannoit caxitoistakymmendä kiwe keskeldä Jordani/ nijncuin HERra oli Josualle sanonut: Israelin lasten sucucunnan lugun jälken/ ja cannoit ne heidän cansans yösian asti/ ja panit ne sijhen.
4:9 Ja Joosua pystytti kaksitoista kiveä keskelle Jordania sille kohdalle, jossa liitonarkkia kantavat papit seisoivat; ja ne ovat siellä vielä tänäkin päivänä.	9. Ja Josua pystytti myös kaksitoistakymmentä kiveä keskellä Jordania, kussa pappein jalat seisoivat olivat, jotka liitonarkkia kantoivat; ja ne ovat siellä tähän päivään asti	4:9 Ja Josua nosti myös caxitoistakymmendä kiwe keskeldä Jordanita/ cusa Pappein jalat seisonet olit/ cuin lijton Arckia cannoit/ ja ne owat siellä wielä tähän päiwän asti.
4:10 Ja papit, jotka kantoivat arkkia, seisoivat keskellä Jordania, kunnes oli suoritettu kaikki, mitä Herra oli käsenyt Joosuan puhua kansalle, kaikki tyynni, mistä Mooses oli Joosualle käskyn antanut, ja kansa kulki nopeasti virran yli.	10. Ja papit, jotka arkkia kantoivat, seisoivat keskellä Jordania, siihenasti kuin kaikki toimitettiin, mitä Herra käski Josuan kansalle sanoa, kaiken sen jälkeen minkä Moses Josualle käsenyt oli; ja kansa kiiruhti itsensä ja kävi ylitse.	4:10 Sillä papit jotca Arckia cannoit/ seisoit keskellä Jordanita/ siihenasti cuin caicki toimitettin/ cuin HERra käski Josuan Canssalle sanoa/ ja Moses Josualle käsenyt oli/ ja Canssa kijrutti idzens ja käwi läpidze.
4:11 Ja kun koko kansa oli ehtinyt kulkea virran yli, menivät Herran arkki ja papit yli, kansan eteen.	11. Kuin kaikki kansa oli käynyt ylitse, meni myös Herran arkki ylitse, ja papit kansan eteen.	4:11 Cosca caicki Canssa oli käynyt läpidze/ meni myös HERran Arcki läpidze/ ja Papit Canssan edellä.
4:12 Ja rubenilaiset, gaadilaiset ja toinen puoli Manassen sukukuntaa kulkivat taisteluun valmiina israelilaisten etunenässä, niinkuin Mooses oli heille puhunut.	12. Ja Rubenilaiset ja Gadilaiset ja puoli Manassen sukukuntaa kävivät aseinsä Israelin lasten edellä, niinkuin Moses heille sanonut oli.	4:12 Ja Rubeniterit ja Gaditerit/ ja puoli Manassen sucucunda käwit aseinsä Israelin lasten edellä/ cuin Moses heille sanonut oli.
4:13 Noin nelikymmentuhantinen sotaan varustettu joukko heitä kulki Herran edellä taisteluun Jerikon arolle.	13. Liki neljäkymmentä tuhatta sotaan hankittua kävivät Herran edellä sotaan Jerihon kedolle.	4:13 Liki neljäkymmendä tuhatta sotaan hangittua käwit HERran edellä sotaan Jerihon kedolle.
4:14 Sinä päivänä Herra teki Joosuan suureksi koko Israelin silmissä, ja he pelkäsivät häntä kaikkena hänen elinaikanansa, niinkuin olivat Moosesta peljänneet.	14. Sinä päivänä teki Herra Josuan suureksi koko Israelin edessä; ja he pelkäsivät häntä, niinkuin he pelkäsivät Mosesta, kaikkena hänen elinaikanansa.	4:14 Sinä päiwänä teki HERra Josuan suurexi coco Israelin edes/ ja he pelkäisit händä/ nijncuin he pelkäisit Mosest caickena hänen elinaicanans.
4:15 Ja Herra puhui Joosualle sanoen:	15. Ja Herra puhui Josualle, sanoen:	4:15 JA HERra sanoi Josualle:
4:16 "Käske pappeja, jotka kantavat lain arkkia, astumaan ylös Jordanista."	16. Käske pappein, jotka kantavat todistuksen arkkia, astua Jordanista ylös.	4:16 käske Pappein cuin candawat todistuxen Arckia astua Jordanista ylös.

4:17 Niin Joosua käski pappeja sanoen: "Astukaa ylös Jordanista."	17. Niin käski Josua pappeja, ja sanoi: astukaat ylös Jordanista.	4:17 Nijn käski Josua Pappeia/ ja sanoi: astucat ylös Jordanista.
4:18 Kun nyt Herran liitonarkkia kantavat papit astuivat ylös Jordanista, niin tuskin olivat pappien jalat nousseet kuivalle maalle, kun Jordanin vesi palasi paikoilleen ja juoksi niinkuin ennenkin yli kaikkien äyräidensä.	18. Ja kuin papit, jotka Herran liitonarkkia kantoivat, astuivat Jordanista ylös, ja pappein jalat kävivät ylös kuivalle maalle, niin tulivat Jordanin vedet siallensa ja juoksivat niinkuin ennenkin parrastensa yli.	4:18 Ja cosca papit/ jotca HERran lijton Arckia cannoit/ astuit Jordanista ylös/ ja polgit heidän jalgoillans cuiwa maata/ tuli Jordanin wesi siallens/ ja juoxi nijncuin ennengin täynäns/ caickin hänen reunoins asti.
4:19 Kansa astui ylös Jordanista ensimmäisen kuun kymmenentenä päivänä. Ja he leirytyivät Gilgaliin, Jerikon itäiselle rajalle.	19. Ja se oli kymmenes päivä ensimmäisessä kuussa, kuin kansa astui Jordanista ylös, ja siottivat itsensä Gilgalissa idän puolella Jeriho.	4:19 Ja se oli kymmenes päiwä ensimmäises cuusa/ cosca Canssa astui Jordanista ylös ja sioitit heidäns Gilgalis idän puolella Jerihota.
4:20 Ja ne kaksitoista kiveä, jotka he olivat ottaneet Jordanista, Joosua pystytti Gilgaliin.	20. Ja ne kaksitoistakymmentä kiveä, jotka he ottivat Jordanista, pani Josua Gilgalissa pystyälle.	4:20 Ja ne caxitoistakymmendä kiwe/ cuin he otit Jordanist/ pani Josua Gilgalis ylös.
4:21 Ja hän sanoi israelilaisille näin: "Kun lapsenne vastaisuudessa kysyvät isiltään ja sanovat: 'Mitä nämä kivet merkitsevät?'"	21. Ja hän puhui Israelin lapsille, sanoen: kuin teidän lapsenne tästedes kysyvät isiltänsä, ja sanovat: mihinkä nämät kivet?	4:21 Ja hän sanoi Israelin lapsille: cosca teidän lapsen tästedes kysywät heidän Isillens/ ja sanowat: mihingä nämät kiwet?
4:22 niin ilmoittakaa se lapsillenne ja sanokaa: 'Israel kulki tämän Jordanin poikki kuivaa myöten,	22. Niin antakaat lastenne tietää, sanoen: Israel kävi kuivalla tämän Jordanin yli.	4:22 Nijn ilmoittacat heille/ ja sanocat: Israel käwi cuiwin jalgoin Jordanin läpidze.
4:23 koska Herra, teidän Jumalanne, kuivasi Jordanin veden teidän tieltänne, kunnes olitte kulkeneet virran poikki, samoin kuin Herra, teidän Jumalanne, teki Kaislamerelle, jonka hän kuivasi meidän tieltämme, kunnes olimme kulkeneet sen poikki,	23. Kuin Herra teidän Jumalanne kuivasi Jordanin vedet teidän edestänne, niinkauvan kuin te kävitte sen ylitse, niinkuin Herra teidän Jumalanne teki Punaisessa meressä, jonka hän kuivasi meidän edestämme, siihenasti että me kävimme sen ylitse;	4:23 Cosca HERra teidän Jumalan cuiwais Jordanin weden teidän edesän/ nijncauwan cuin te käwittä sen läpidze/ nijncuin HERra teidän Jumalan teki punaisis meres/ jonga hän cuiwais meidän edesäm/ nijn että me käwimme sen läpidze.
4:24 jotta kaikki maan kansat tulisivat tietämään, että Herran käsi on väkevä, ja jotta te pelkäisitte Herraa, teidän Jumalaanne, ainiaan'."	24. Että kaikki kansat maan päällä tuntisivat Herran käden, kuinka väkevä se on, että te pelkäisitte aina Herraa teidän Jumalaanne.	4:24 Että caicki Canssa maan päällä tunde HERran käden/ cuinga wäkwä hän on/ että te pelkäisit aina HERra teidän Jumalatan.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu

<p>5:1 Kun kaikki amorilaisten kuninkaat, jotka asuivat tällä puolella Jordanin, lännen puolella, ja kaikki kanaanilaisten kuninkaat, jotka asuivat meren rannalla, kuuluivat, kuinka Herra oli kuivannut Jordanin veden israelilaisten tieltä, kunnes he olivat kulkeneet yli, niin raukesi heidän sydämensä, eikä heissä enää ollut rohkeutta asettua israelilaisia vastaan.</p>	<p>1. Kun kaikki Amorilaisten kuninkaat, jotka toisella puolella Jordania länteen päin asuivat, ja kaikki Kanaanealaisten kuninkaat meren tykönä kuuluivat, että Herra kuivasi Jordanin vedet Israelin lasten eteen, niinkauvan kuin he kävivät sen ylitse, niin heidän sydämensä raukesi ja ei ollut heissä enään yhtään miehuutta Israelin lasten edessä.</p>	<p>5:1 COsca caicki Amorrerein Cuningat/ jotca tuolla puolen Jordani länden päin asuit/ ja caicki Cananerein Cuningat meren tykönä cuulit/ cuinga HERra cuiwais Jordanin wedet Israelin lasten eteen/ nijncawuan cuin he käwit sen läpidze/ nijn heidän sydämens raukeis/ ja ei ollut heisä yhtän miehutta Israelin lapsia watan.</p>
<p>5:2 Siihen aikaan Herra sanoi Joosualle: "Tee itsellesi kiviveitsiä ja ympärileikkaa taas israelilaiset toistamiseen."</p>	<p>2. Siihen aikaan sanoi Herra Josualle: tee sinulles kiviveitset ja ympärileikkaa taas Israelin lapset toisen kerran.</p>	<p>5:2 SIihen aican sanoi HERra Josualle: tee sinulles kiwiweidzet/ ja ymbärinsleicka Israelin lapset toisen kerran.</p>
<p>5:3 Niin Joosua teki itselleen kiviveitsiä ja ympärileikkasi israelilaiset Esinahkakukkulan luona.</p>	<p>3. Niin teki Josua itsellensä kiviveitset ja ympärileikkasi Israelin lapset Aralotin kukkulalla.</p>	<p>5:3 Aijn teki Josua hänellens kiwiweidzet/ ja ymbärinsleickais Israelin lapset/ Aralothin cuckulalla.</p>
<p>5:4 Ja syy siihen, että Joosua toimitti ympärileikkauksen, oli tämä: koko kansa, joka oli lähtenyt Egyptistä, miehenpuolet, kaikki sotakuntoiset miehet, olivat kuolleet matkalla erämaassa, heidän lähdettyään Egyptistä.</p>	<p>4. Ja tämä on syy, jonkatähden Josua heidät siinä ympärileikkasi: kaikki se kansa joka läksi ulos Egyptistä, miehenpuoli, kaikki sotamiehet kuolivat tiellä korvessa, sitte kuin he läksivät Egyptistä.</p>	<p>5:4 Ja tämä on syy/ jongatähden Josua ymbärinsleickais caiken Canssan/ jotca Egyptist läxit/ miehenpuolet: sillä caicki sotawäki cuolit tiellä corwes/ sijttecuin he läxit Egyptist.</p>
<p>5:5 Sillä kaikki se kansa, joka oli lähtenyt, oli ollut ympärileikattu, mutta sitä kansaa, joka oli syntynyt matkalla erämaassa, heidän lähdettyään Egyptistä, ei oltu ympärileikattu.</p>	<p>5. Sillä kaikki kansa, joka läksi ulos, oli ympärileikattu: mutta kaikki se kansa, joka korvessa syntyi matkalla, sittekuin he läksivät ulos Egyptistä, ei ollut ympärileikattu.</p>	<p>5:5 Sillä caicki Canssa jotca läxit olit ymbärinsleicatut/ mutta caicki se Canssa/ joca corwes syndyi matcalla/ sijttecuin he läxit Egyptist/ ei ollut ymbärinsleicattu.</p>
<p>5:6 Sillä neljäkymmentä vuotta olivat israelilaiset vaeltaneet erämaassa, kunnes oli hävinnyt koko se kansa, ne sotakuntoiset miehet, jotka olivat Egyptistä lähteneet, ne, jotka eivät olleet totelleet Herran ääntä ja joille Herra sentähden oli vannonut, ettei hän ollut salliva heidän nähdä sitä maata, jonka Herra heidän isillensä vannotulla valalla oli luvannut antaa meille, sitä maata, joka vuotaa maitoa ja mettä.</p>	<p>6. Sillä Israelin lapset vaelsivat neljäkymmentä ajastaikaa korvessa, siihenasti että kaikki kansa sotamiehiä, jotka Egyptistä lähteneet olivat, loppuivat, jotka ei kuolleet Herran ääntä; niinkuin Herra heille vannonut oli, ettei heidän pitänyt näkemän sitä maata, jonka Herra heidän isillensä vannonut oli, antaaksensa meille maan, rieskaa ja hunajaa vuotavan.</p>	<p>5:6 Sillä Israelin lapset waelsit neljäkymmendä ajastaica corwes/ sijhenasti/ että caicki Canssa sotamiehist/ jotca Egyptist lähtenet olit/ lopuit/ ettei he cuullet HERran ändä/ nijncuin HERra heille wannonut oli/ ettei heidän pitänyt näkemän sitä maata/ jonga HERra heidän Isillens wannonut oli/ andaxens meille maan riesca ja hunaja wuotawan.</p>

5:7 Mutta hän herätti heidän poikansa heidän sijaansa; ne Joosua ympärileikkasi, sillä he olivat ympärileikkaamattomia, koska ei heitä oltu ympärileikattu matkalla.	7. Heidän lapsensa, jotka heidän siaansa tulivat, ympärileikkasi Josua; sillä heillä oli esinahka, ja ei olleet ympärileikatut matkalla.	5:7 Heidän lapsensa/ jotka heidän siaansa tulit ymbärinsleickais Josua/ sillä heillä oli esinahca/ ja ei ollet ymbärinsleicatu matcalla.
5:8 Kun koko kansa oli saatu ympärileikatuksi, pysyivät he paikallaan leirissä, kunnes olivat toipuneet.	8. Ja kuin kaikki kansa ympärileikattu oli, pysyivät he siallansa leirissä siihenasti että he paranivat.	5:8 Ja cosca caicki Canssa ymbärinsleicattu oli/ pysyit he siallans leiris/ siihenasti/ että he paranit.
5:9 Niin Herra sanoi Joosualle: "Tänä päivänä minä olen vierittänyt teidän päältäne Egyptin häväistyksen." Sentähden kutsutaan paikkaa vielä tänäkin päivänä Gilgaliksi.	9. Ja Herra sanoi Josualle: tänäpäpäni olen minä teiltä kääntänyt pois Egyptin häväistyksen; ja se paikka kutsutaan Gilgal, tähän päivään asti.	5:10 Ja HERra sanoi Josualle: tänäpäpäni olen minä teildä käändänyt pois Egyptin häwäistyksen/ ja se paicka cudzutan Gilgal/ tähän päiwän asti.
5:10 Kun israelilaiset olivat leirytyneet Gilgaliin, viettivät he sen kuukauden neljäntenätoista päivänä, ehtoolla, pääsiäistä Jerikon arolla.	10. Ja kuin Israelin lapset niin siottivat itsensä Gilgalissa, pitivät he pääsiäistä neljäntenätoistakymmenentenä päivänä sinä kuukautena, ehtona, Jerihon kedolla,	5:11 JA cuin Israelin lapset nijn sioitit heidäns Gilgalis/ pidit he Pääsiäistä neljändenä toistakymmenendenä päiwänä sinä Cuutautena/ ehtona Jerihon kedolla.
5:11 Ja pääsiäisen jälkeisenä päivänä he söivät sen maan tuotteista happamatonta leipää ja paahdettuja jyviä, juuri sinä päivänä.	11. Ja söivät sen maan jyvistä toisena pääsiäispäivänä, happamattomia leipiä ja paistetuita tähkäpäitä, juuri sinä päivänä.	5:12 Ja söit sen maan jywistä toisna päiwänä Pääsiäisestä/ nimittäin/ happamattomia leipiä/ ja paistetuita tähkäpäitä/ juuri sinä päiwänä.
5:12 Mutta seuraavana päivänä lakkasi manna, koska he söivät sen maan tuotteita; eivätkä israelilaiset enää saaneet mannaa, vaan he söivät sinä vuonna Kanaanin maan satoa.	12. Ja manna lakkasi toisena päivänä, sittekuin he syöneet olivat maan jyvistä, niin ettei Israelin lapsilla enää ollut mannaa, vaan he söivät Kanaanin maan hedelmää sinä vuonna.	5:13 Ja Man lackais toisna päiwänä/ sijttecuin he syönet olit maan jywistä/ nijn ettei Israelin lapsilla enämbi ollut Manna/ waan söit Canaan maan jywistä/ sijtä ajastajast.
5:13 Ja tapahtui Joosuan ollessa Jerikon luona, että hän nosti silmänsä ja näki miehen seisovan edessään, paljastettu miekka kädessä. Ja Joosua meni hänen luokseen ja sanoi hänelle: "Oletko sinä meikäläisiä vai vihollisiamme?"	13. Ja tapahtui kuin Josua oli lähellä Jerihoa, nosti hän silmänsä ja näki: ja katso, mies seiso siellä hänen edessänsä, ja oli avoin miekka hänen kädessänsä; ja Josua meni hänen tykönsä ja sanoi hänelle: oletko sinä meidän vai vihamiestemme puolella?	5:14 Ja tapahtui cosca Josua oli läsnä Jerihota/ nosti hän silmäns ja näki miehen seisowan siellä hänen edesäns/ ja oli awoin miecka hänen kädesäns/ ja Josua meni hänen tygöns/ ja sanoi hänelle: olecko sinä meidän eli wihamiesten puolella?
5:14 Niin hän sanoi: "En, vaan minä olen Herran sotajoukon päämies ja olen juuri nyt tullut." Niin Joosua heittäytyi kasvoilleen maahan, kumarsi ja sanoi hänelle: "Mitä herrallani on sanottavana palvelijalleen?"	14. Hän sanoi: en, vaan minä olen Herran sotajoukon päämies, ja olen nyt tullut; niin Josua lanke si maahan kasvoillensa ja kumarsi häntä, ja sanoi hänelle: mitä Herrani sanoo palveliallensa?	5:15 Hän sanoi: en/ waan minä olen HERran sotajoucon päämies/ ja olen juuri nyt tullut. Nijn Josua maahan langeis caswoillens ja cumarsi händä/ ja sanoi hänelle: mitä minun HERran sano palweliallens?

5:15 Ja Herran sotajoukon päämies sanoi Joosualle: "Riisu kengät jalastasi, sillä paikka, jossa seisot, on pyhä." Ja Joosua teki niin.	15. Ja Herran sotajoukon päämies sanoi Josualle: riisu kengät jaloistasi, sillä paikka, jossa seisot, on pyhä; ja Josua teki niin.	5:16 Ja HERran sotajoukon päämies sanoi Josualle: riisu kengät jalgoistasi: sillä paikka jossa seisot on pyhä/ ja Josua teki niijn.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Mutta Jeriko sulki porttinsa ja oli suljettuna israelilaisilta: ei kukaan käynyt ulos, eikä kukaan käynyt sisälle.	1. Ja Jeriho oli suljettu ja visusti varustettu Israelin lasten edestä, niin ettei yksikään taitanut tulla ulos eli sisälle.	6:1 JA Jeriho oli suljettu ja wisust warustettu Israelin lasten pelgon tähden/ niijn ettei yxikän taitanut tulla ulos eli sisälle.
6:2 Niin Herra sanoi Joosualle: "Katso, minä annan sinun käsiisi Jerikon sekä sen kuninkaan ja sotaurhot.	2. Mutta Herra sanoi Josualle: katso, minä olen antanut Jerihon, ja hänen kuninkaansa, väkevät sotajoukot, sinun kätees.	6:2 Mutta HERra sanoi Josualle: Cadzo/ minä olen andanut Jerihon/ hänen Cuningans ja sotawäkens sinun kätees.
6:3 Kulkekaa siis, kaikki sotakuntoiset miehet, kaupungin ympäri, kiertäkää kerta kaupunki; tee niin kuutena päivänä.	3. Käykää ympäri kaupunkia kaikki sotamiehet, ja piirittäkää kaupunki kerta ympäri; ja tee niin kuusi päivää.	6:3 Anna caiken sotawäen kerta käydä Caupungin ymbärins/ ja tee niijn cuusi päiwä.
6:4 Ja seitsemän pappia kantakoon seitsemää oinaansarvista pasunaa arkin edellä. Seitsemäntenä päivänä kulkekaa kaupungin ympäri seitsemän kertaa, ja papit puhaltakoot pasunoihin.	4. Ja seitsemän pappia ottakaan seitsemän riemuvuoden basunaa arkin eteen, ja seitsemäntenä päivänä käykää seitsemän kertaa kaupungin ympäri, ja papit soittakaan basunilla.	6:4 Ja seidzemen Pappia ottacan seidzemen cajahdoswuoden Basunata Arkin eteen. Ja seidzemendenä päiwänä käykät seidzemen kerta Caupungin ymbärins/ ja Papit soittacan Basunalla.
6:5 Ja kun pitkä oinaansarven puhallus kuuluu, kun kuulette pasunan äänen, niin nostakoon koko kansa kovan sotahuudon; silloin kaupungin muuri kukistuu siihen paikkaansa, ja kansa voi rynnätä sinne ylös, kukin suoraan eteensä."	5. Ja kuin he soittavat riemuvuoden basunaa pitkään, ja te kuulette basunan äänen, niin nostakaan kaikki kansa suuren äänen ja huutakaan; ja niin kaupungin muuri hajoo itsestensä, ja kansa astuu sinne sisälle itsekin kohdastansa.	6:5 Ja cosca he soittawat cajahdoswuoden Basunata pitkän/ ja te cuulette Basunan änen/ niijn nostacan caicki Canssa suuren sodan änen ja huutacan/ ja niijn Caupungin muurit jacowat/ ja Canssa astu sinne sisälle/ idzecukin cohdistans.
6:6 Silloin Joosua, Nuunin poika, kutsui papit ja sanoi heille: "Ottakaa liitonarkki, ja seitsemän pappia kantakoon seitsemää oinaansarvista pasunaa Herran arkin edellä."	6. Niin kutsui Josua Nunin poika papit ja sanoi heille: kantakaat liitonarkki, ja seitsemän pappia kantakaan seitsemän riemuvuoden basunaa Herran arkin edellä.	6:6 Niijn cudzui Josua Nunin poica Papit/ ja sanoi heille: candacat lijton Arcki/ ja andacat seidzemen Pappia canda seidzemen cajahdoswuoden Basunata HERran Arkin edellä.
6:7 Sitten hän sanoi kansalle: "Lähtekää ja kulkekaa kaupungin ympäri, ja aseväki käyköön Herran arkin edellä."	7. Mutta kansalle sanoi hän: menkää matkaan ja käykää kaupungin ympäri, ja se, joka sota-aseilla varustettu on, käykään Herran arkin edellä.	6:7 Mutta Canssalle sanoi hän: mengät matcaan ja käykät Caupungin ymbärins/ ja se joca sotaaseilla warustettu on/ hän käykän HERran Arkin edellä.

6:8 Ja tapahtui, niinkuin Joosua ol kansalle sanonut. Ne seitsemän pappia, jotka kantoivat niitä seitsemää oinaansarvista pasunaa Herran edellä, lähtivät ja puhalsivat pasunoihin, ja Herran liitonarkki kulki heidän jäljessään.	8. Ja kuin Josua nämät kansalle sanonut oli, niin ottivat ne seitsemän pappia seitsemän riemuvuoden basunaa, ja kävivät Herran arkin edellä, ja soittivat basunilla, ja Herran liitonarkki seurasi heitä heidän jälissänsä.	6:8 Ja cosca Josua nämät Canssalle sanonut oli/ nijn otit ne seidzemen Pappia seidzemän cajahdoswuoden Basunata/ ja käwit HERran Arkin edellä/ soittaden nijtä Basunoita. Ja HERran lijton Arcki seurais heitä heidän jäljistäns.
6:9 Ja aseväki kulki pasunaa puhaltavien pappien edellä, mutta muu väki kulki arkin jäljessä, samalla kuin pasunoihin yhtenäen puhallettiin.	9. Ja ne, jotka sota-aseilla hankitut olivat, kävivät pappein edellä ja soittivat basunilla; vaan yhteinen kansa seurasi arkkia, ja soitettiin basunilla.	6:9 Ja ne jotca sotaaseilla hangitut olit käwit Pappein edellä/ jotca soitit Basunoita/ waan yhteinen Canssa seurais Arckia soittonoden Basunata.
6:10 Ja Joosua käski kansaa sanoen: "Älkää nostako sotahuutoa älkääkä antako äänenne kuulua, älköönkä sanaakaan pääskö teidän suustanne ennenkuin sinä päivänä, jona minä teille sanon: 'Nostakaa sotahuuto', silloin se nostakaa."	10. Mutta Josua käski kansaa ja sanoi: ei teidän pidä huutaman eikä antaman teidän ääntänne kuulla eli sanaa lausuman suustanne, siihen päivään asti kuin minä sanon teille: huutakaat, niin antakaat kuulla sodan ääni.	6:10 Mutta Josua käski Canssalle/ ja sanoi: ei teidän pidä sodan riekinit pitämän/ taicka jotkain ändä andaman cuultta/ eli sana lausuman teidän suustan/ siihen päiwän asti/ cuin minä sanon teille: huutacat/ nijn andacat cuulla sodan äni.
6:11 Ja hän antoi Herran arkin kulkea yhden kierroksen kaupungin ympäri; sitten he menivät leiriin ja jäivät yöksi leiriin.	11. Niin kävi Herran arkki kaupungin ympäri, piirittäen sen yhden kerran; ja he tulivat leiriin ja pitivät yötä leirissä,	6:11 Nijn käwi HErran Arcki kerran Caupungin ymbärins/ ja tulit sijtte leirijns jäl lens/ ja yödyit sinne.
6:12 Joosua nousi varhain seuraavana aamuna, ja papit ottivat Herran arkin.	12. Ja Josua nousi huomeneltain varhain, ja papit kantoivat Herran arkkia,	6:12 Ja Josua warhain huomeneltain nousi/ ja Papit cannoit HERran Arckia
6:13 Ja ne seitsemän pappia, jotka kantoivat niitä seitsemää oinaansarvista pasunaa Herran arkin edellä, kulkivat puhaltaen yhtenäen pasunoihin, ja aseväki kulki heidän edellään, mutta muu väki kulki Herran arkin jäljessä, samalla kuin pasunoihin yhtenäen puhallettiin.	13. ne seitsemän pappia kantoivat ne seitsemän riemuvuoden basunaa Herran arkin edellä, ja käyden alati soittivat basunaa; ja jokainen, joka sota-aseilla hankittu oli, kävi heidän edellänsä, vaan yhteinen kansa kävi Herran arkin jälissä, basunain soidessa.	6:13 Nijn cannoit sijs ne seidzemen Pappia ne seidzemen cajahdoswuoden Basunata HERran Arkin edellä/ ja käyden soitit Basunata. Ja jocainen cuin sotaaseilla hangittu oli/ käwi heidän edelläns/ waan yhteinen Canssa käwit HERran Arkin jäljis soittonoden Basunata.
6:14 Ja tänä toisenakin päivänä he kulkivat kerran kaupungin ympäri ja palasivat sitten leiriin. Niin he tekivät kuutena päivänä.	14. Kävivät he myös toisena päivänä kerran kaupungin ympäri ja tulivat leiriin jälleen; ja sitä he tekivät kuusi päivää.	6:14 Käwit he myös toisna päiwänä kerran Caupungin ymbärins/ ja tulit leirijns jäl lens/ ja sitä ha teit cuusi päiwä.
6:15 Mutta seitsemäntenä päivänä he nousivat varhain aamun sarastaessa ja kulkivat kaupungin ympäri samalla tavalla seitsemän kertaa. Ainoastaan sinä päivänä he kulkivat kaupungin ympäri seitsemän kertaa.	15. Ja tapahtui seitsemäntenä päivänä, kuin huomenrusko kävi ylös, nousivat he varhain ja kävivät entisellä tavalla seitsemän kertaa kaupungin ympäri; ja sinä päivänä ainoastaan kävivät he seitsemän kertaa kaupungin ympäri.	6:15 JA tapahtui seidzemendenä päiwänä/ cosca huomen rusco käwi ylös/ nousit he warhain ja käwit endisellä tawalla Caupungin ymbärins/ nijn että he seidzemendenä päiwänä käwit seidzemen kerta Caupungin ymbärins.

6:16 Ja kun papit seitsemännellä kerralla puhalsivat pasunoihin, sanoi Joosua kansalle: "Nostakaa sotahuuto, sillä Herra antaa teille kaupungin.	16. Ja seitsemännellä kerralla, kuin papit soittivat basunaa, sanoi Josua kansalle: huutakaat, sillä Herra antoi teille kaupungin.	6:16 Ja sillä seidzemennellä kerralla/ cosca Papit soitit Basunata/ sanoi Josua Cansalle: riecucat/ sillä HERRa andoi teille Caupungin.
6:17 Kaupunki ja kaikki, mitä siinä on, vihittäköön tuhon omaksi Herran kunniaksi; ainoastaan portto Raahab jääköön henkiin, hän ja kaikki, jotka ovat hänen kanssaan hänen talossansa, sillä hän piilotti tiedustelijat, jotka me lähetimme.	17. Mutta kaupunki ja kaikki mitä siinä on, pitää oleman kirottu Herralle; ainoastaan portto Rahab pitää elämään jäämän, hän ja kaikki, jotka hänen kanssansa huoneessa ovat; sillä hän kätki sanansaattajat, jotka me lähetimme.	6:17 Mutta Caupungi ja caicki mitä siinä on/ pitä kirottaman HERRalle/ ainoastans portto Rahab pitä elämän jäämän/ ja caicki jotca hänen cansans huones owat: sillä hän kätki sanansaattajat cuin me lähetimme.
6:18 Mutta karttakaa tuhon omaksi vihittyä, ettette vihi jotakin tuhon omaksi ja kuitenkin ota tuhon omaksi vihittyä ja niin tule vihkineiksi Israelin leiriä tuhon omaksi ja syökse sitä onnettomuuteen.	18. Ainostaan karttakaat kirottua, ettette itsiänne saattaisi kiroukseen, jos jotakin kirotusta otatte, te saatatte Israelin leirin kirouksen ja onnettomuuden alle.	6:18 Ainoastans carttacaat teitän kirotuista HERRalle/ ettet te idziän saattais kirouxeen/ jos te jotakin sijtä kirotusta otatte/ ja saatatte Israelin leirin kirouxen ja onnettomuden ala.
6:19 Ja kaikki hopea ja kulta sekä vaski- ja rautakalut olkoot pyhitetyt Herralle; ne joutukoot Herran aartehistoon."	19. Mutta kaikki hopia ja kulta, vaski- ja rautakalu olkaan Herralle pyhitetyt ja tulkaan Herran tavarahuoneeseen.	6:19 Mutta caicki hopia ja cula/ waski ja rauta calu/ olcan HERRalle pyhitetyt/ ja tuotacan HERRalle tawaraxi.
6:20 Silloin kansa nosti sotahuudon ja pasunoihin puhallettiin. Kun kansa kuuli pasunan äänen, niin se nosti kovan sotahuudon; silloin kukistui muuri siihen paikkaansa, ja kansa ryntäsi ylös kaupunkiin, kukin suoraan eteensä. Niin he valloittivat kaupungin.	20. Ja kansa huusi ja soitettiin basunaa; sillä kaikki kansa, jotka kuulivat basunan äänen, huusivat suurella äänellä, ja muuri hajosi itsestänsä; ja kaikki kansa itsekukin kohdastansa astui kaupunkiin, ja he voittivat kaupungin.	6:20 Ja nijn Canssa rieguit ja soitit Basunata: sillä caicki Canssa jotca cuulit Basunan änen/ rieguit suurella änellä/ ja muurit jacoisit ja caicki Canssa idzecukin cohdastans astuit Caupungijn.
6:21 Ja he vihkivät miekan terällä tuhon omaksi kaiken, mitä kaupungissa oli, miehet ja naiset, nuoret ja vanhat, vieläpä härät, lampaat ja aasit.	21. Ja hukuttivat kaikki jotka kaupungissa olivat miekan terällä, sekä miehet että vaimot, nuoret ja vanhat, karjan, ja lampaat ja aasit.	6:21 Nijn he woitit Caupungin/ ja kiroisit caicki cuin Caupungis olit miecan terällä/ sekä miehet että waimot/ nuoret ja wanhat/ caiken carjan/ lambat ja Asit.
6:22 Mutta niille kahdelle miehelle, jotka olivat olleet vakoilemassa maata, Joosua sanoi: "Menkää sen porton taloon ja tuokaa nainen ja kaikki hänen omaisensa sieltä ulos, niinkuin olette hänelle vannoneet."	22. Ja Josua sanoi niille kahdelle miehelle, jotka maata vaonneet olivat: menkää porton huoneeseen ja johdattakaat vaimo sieltä ulos, ja kaikki mitä hänellä on, niinkuin te olette hänelle vannoneet.	6:22 JA Josua sanoi nijlle cahdelle miehelle/ jotca maata wacoinet olit: mengät sen porton huoneseen/ ja johdattacaat waimo ulos caluinens/ nijncuin te oletta hänelle wannonet.

6:23 Silloin ne nuoret miehet, jotka olivat olleet vakoilemassa, menivät ja toivat ulos Raahabin sekä hänen isänsä, äitinsä, veljensä ja kaikki hänen omaisensa; kaikki hänen sukulaisensa he toivat ulos ja jättivät heidät Israelin leirin ulkopuolelle.	23. Niin nuoret miehet, jotka maata vaonneet olivat, menivät sinne ja toivat Rahabin ulos, ja hänen isänsä, ja äitinsä, ja veljensä, ja kaikki mitä hänellä oli; niin myös kaiken hänen sukunsa toivat he ulos ja sioittivat heidät ulkoiselle puolelle Israelin leiriä.	6:23 Nijn menit nuoret miehet/ jotca maata wacoinet olit/ sinne/ ja toit Rahahabin/ hänen Isäns/ Äitins/ weljens/ ja caicki mitä hänellä oli/ ja caiken hänen sucuns/ ja sioitit heidän ulkoiselle puolelle Israelin lasten leiriä.
6:24 Mutta kaupungin ja kaikki, mitä siinä oli, he polttivat tulella; ainoastaan hopean, kullan sekä vaski- ja rautakalut he panivat Herran huoneen aartehistoon.	24. Mutta kaupungin he polttivat tulella ja kaikki mitä siellä oli; ainoastaan hopian, kullan, vasken ja rautakalun panivat he tavaraksi Herran huoneeseen.	6:24 Mutta Caapungin he poltit tulella ja caicki mitä siellä oli/ ainoastans hopian/ cullan/ wasken ja rauta calun panit he tawaraxi HERran huoneseen/
6:25 Mutta portto Raahabin sekä hänen isänsä perheen ja kaikki hänen omaisensa Joosua jätti henkiin; ja hän jäi asumaan Israelin keskuuteen, aina tähän päivään asti, koska hän oli piilottanut ne tiedustelijat, jotka Joosua oli lähettänyt vakoilemaan Jerikoa.	25. Mutta porton Rahabin, ja hänen isänsä huoneen ja kaikki mitä hänellä oli, antoi Josua elää; ja hän asui Israelin seassa tähän päivään asti, että hän kätki sanansaattajat, jotka Josua Jerihoa vakoimaan lähetti.	Mutta porton Rahabin/ ja hänen Isäns huonen/ ja caicki cuin hänellä oli andoi Josua elä. 6:25 Ja hän asui Israelin Canssan seas tähän päiwän asti: että hän kätki wacojat/ jotca Josua Jerihota wacoiman lähetti.
6:26 Siihen aikaan Joosua vannotti tämän valan: "Kirottu olkoon Herran edessä se mies, joka ryhtyy rakentamaan tätä Jerikon kaupunkia. Sen perustuksen laskemisesta hän menettäköön esikoisensa ja sen porttien pystyttämistä nuorimpansa."	26. Silloin vannoi Josua ja sanoi: kirottu olkoon se mies Herran edessä, joka nousee ja rakentaa tämän Jerihon kaupungin; koska hän laskee siihen perustuksen, niin kadottakoon esikoisensa, ja koska hän rakentaa sen portit, niin kadottakoon nuorimman poikansa.	6:26 Silloin wannoi Josua/ ja sanoi: kirottu olcon se mies HERran edes/ joca rakenda tämän Jerihon Caupungin/ cosca hän laske sijhen perustuxen/ nijn cadottacon esicoisens/ ja cosca hän pane häneen portin/ nijn cadottacon nuorimman poicans.
6:27 Ja Herra oli Joosuan kanssa, ja hänen maineensa levisi kautta maan.	27. Ja Herra oli Josuan kanssa, ja hän tuli kuuluisaksi kaikissa maakunnissa.	6:27 Ja HERra oli Josuan cansa/ ja hän tuli cuuluisaxi caikes maacunnas.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Mutta israelilaiset menettelivät uskottomasti anastamalla itselleen tuhon omaksi vihittyä; sillä Aakan, Karmin poika, joka oli Sabdin poika, joka Serahin poika, Juudan sukukuntaa, otti itselleen tuhon omaksi vihittyä. Silloin syttyi Herran viha israelilaisia kohtaan.	1. Mutta Israelin lapset horjahtivat kovin kiroitussa kalussa; sillä Akan Karmin poika, Saddin pojan, Seran pojan, Juudan sukukunnasta, otti jotakin kirottua, niin julmistui Herran viha Israelin lasten päälle.	7:1 MUtta Israelin lapset horjahdit kirotus calus: sillä Achan Charmin poica/ Sabdin pojan Judan sucucunnast/ otti jotakin kirotusta/ nijn julmistui HERran wiha Israelin lasten päälle.

<p>7:2 Ja Joosua lähetti miehiä Jerikosta Aihin, joka on lähellä Beet-Aavenia, itään päin Beetelistä, ja sanoi heille näin: "Menkää vakoilemaan maata." Niin miehet menivät ja vakoilivat Aita.</p>	<p>2. Ja Josua lähetti miehiä Jerihosta Aihin päin, joka on BetAvenin tykönä itäänpäin Betelistä, ja puhui heille, sanoen: menkää ja vaotkaat maata; niin he menivät ja vakosivat Ain.</p>	<p>7:2 JA Josua lähetti Jerihosta muutamia miehiä Ain päin/ joca on BethAwen tykönä itän päin Bethlistä/ ja sanoi heille: mengät ja wacoicat maata. 7:3 Ja cosca he olit mennet ja wacoinet Ain/</p>
<p>7:3 Kun he palasivat Joosuan luo, sanoivat he hänelle: "Älköön koko kansa menkö, vaan menköön noin kaksi tai kolme tuhatta miestä Aita valloittamaan; älä vaivaa koko kansaa sinne, sillä niitä on vähän."</p>	<p>3. Sitte palasivat he jälleen Josuan tykö ja sanoivat hänelle: älä anna kaikkea kansaa sinne mennä, mutta vaivoin kaksi eli kolmetuhatta miestä menkään ja lyökään Ain, ettei kaikkea kansaa hukkaan sinne vaivattaisi; sillä he ovat harvat.</p>	<p>palaisit he jällens Josuan tygö/ ja sanoit hänelle: älä anna caickia Canssa sinne mennä/ mutta waiwon caxi eli colme tuhatta miestä mengän ja lyökän Ain/ ettei caicki Canssa huckan sinne waiwatais: sillä he owat harwat.</p>
<p>7:4 Niin meni sinne kansasta noin kolme tuhatta miestä, mutta he kääntyivät pakoon Ain miesten edestä.</p>	<p>4. Niin meni sinne kansasta liki kolmetuhatta miestä, ja he pakenivat Ain kaupungin miesten edestä.</p>	<p>7:4 Nijn menit sinne Canssasta liki colmetuhatta miestä/ ja he pakenit Ain Caupungin miesten edestä.</p>
<p>7:5 Ja Ain miehet löivät heitä kuoliaaksi noin kolmekymmentä kuusi miestä, ajoivat heitä takaa kaupungin portilta Sebarimiin asti ja voittivat heidät rinteessä. Silloin kansan sydän raukesi ja tuli kuin vedeksi.</p>	<p>5. Ja ne miehet Aista löivät heistä liki kuusineljätkymmentä miestä, ja ajoivat heitä portista takaa Sabarimiin asti, ja löivät heitä tiellä paetessa; niin kansan sydän hämmästyti ja tuli niinkuin vesi.</p>	<p>7:5 Ja ne miehet Aista löit heistä liki cuusineljätkymmendä miestä/ ja ajoit heitä portista taca/ Sabarimin asti/ ja he löit heitä tiellä paetes. Nijn Canssan sydän hämmästyti ja tuli nijncuin wesi.</p>
<p>7:6 Niin Joosua repäisi vaatteensa ja lankesi kasvoilleen maahan Herran arkin eteen ja oli siinä iltaan saakka, hän ja Israelin vanhimmat; ja he heittivät tomua päänsä päälle.</p>	<p>6. Ja Josua repäisi vaatteensa ja hän lankesi maahan kasvoillensa Herran arkin eteen hamaan ehtooseen asti, hän ja Israelin vanhimmat; ja he heittivät tomua päänsä päälle.</p>	<p>7:6 Ja Josua repeli waatens ja langeis maahan caswoillens HERran Arkin eteen/ haman ehtosen asti/ wanhimmitten cansa Israelist/ ja he heitit tomua pääns päälle.</p>
<p>7:7 Ja Joosua sanoi: "Voi, Herra, Herra, minkätähden toit tämän kansan Jordanin yli antaaksesi meidät amorilaisten käsiin ja tuhotaksesi meidät? Oi, jospa olisimme päättäneet jäädä tuolle puolelle Jordanin!"</p>	<p>7. Ja Josua sanoi: Ah Herra, Herra, miksis tämän kansan annoit olleenkaan tulla Jordanin ylitse, antaakses meitä Amorilaisten käsiin, hukuttaakses meitä? jospa me olisimme tyytyneet ja pysähtyneet sille puolelle Jordania!</p>	<p>7:7 Ja Josua sanoi: Ah HERra/ HERra/ mixis tämän Canssan weit Jordanin ylidze/ andaxes Amorrerein käsijn ja hucuttaxes: josca me olisim tytynet ja pysynet sillen puolen Jordanit/</p>
<p>7:8 Oi, Herra, mitä sanoisinkaan, kun Israel on kääntynyt pakoon vihollistensa edestä!</p>	<p>8. Voi minun Herrani, mitä minun pitää sanoman, että Israel selkänsä kääntää vihollistensa puoleen?</p>	<p>7:8 Woi minun HERran/ mitä minä sanon/ että Israel selkäns käändä wiholistens puoleen?</p>

<p>7:9 Kun kanaanilaiset ja kaikki muut maan asukkaat sen kuulevat, niin he saartavat meidät ja hävittävät meidän nimeimme maan päältä. Mitä aiot tehdä suuren nimesi puolesta?"</p>	<p>9. Kuin Kanaanilaiset ja kaikki muut maan asukkaat sen kuulevat, niin he piirittävät meidät ja hävittävät meidän nimeimme maan päältä; mitä siis teet sinun suurella nimellä?"</p>	<p>7:9 Cosca Cananerit ja kaikki maan asukkaat sen kuulevat/ niin he piirittävät meidän/ ja hävittävät meidän nimen maan päältä/ mitä siis teet sinun suurella nimellä?"</p>
<p>7:10 Mutta Herra sanoi Joosualle: "Nouse! Miksi makaat kasvoillasi?"</p>	<p>10. Niin sanoi Herra Josualle: nouse, miksi niin makaat kasvoillasi?"</p>	<p>7:10 Niin sanoi HERra Josualle: nuose/ mixi sinä niin macat casvoillasi?"</p>
<p>7:11 Israel on tehnyt syntiä, he ovat rikkoneet minun liittoni, jonka minä olen heille säättänyt; he ovat ottaneet sitä, mikä oli vihitty tuhon omaksi, he ovat varastaneet ja valhetelleet, he ovat panneet sen omain tavarainsa joukkoon.</p>	<p>11. Israel on syntiä tehnyt ja rikkonut minun liittoni, jonka minä käskin heille, ja ottivat kirottua, ja varastivat, ja valhettelivat, ja panivat kaluinsa sekaan.</p>	<p>7:11 Israel horjahti ja rikkoi minun liittoni/ kuin minä käskin heille/ ja otit sitä kirotusta ja varastit/ valhettelit ja panit heidän kaluins sekaan.</p>
<p>7:12 Sentähden israelilaiset eivät voi kestää vihollistensa edessä, vaan heidän täytyy kääntyä pakoon vihollistensa edestä, sillä he itse ovat vihityt tuhon omiksi. En minä enää ole teidän kanssanne, ellette hävitä keskuudestanne tuhon omaksi vihittyä.</p>	<p>12. Ei Israelin lapset voi seisoa vihamiestensä edessä, vaan kääntävät selkensä vihollistensa puoleen; sillä he ovat kirouksessa. En minä enää ole teidän kanssanne, jollette hukuta kirottua teidän keskeltänne.</p>	<p>7:12 Ei Israelin lapset voi seisoa heidän vihamiestens edes/ mutta kääntä selkän vihollistensa puoleen/ sillä he ovat kirouksessa/ en minä silleen ole teidän kanssanne/ jollet te hukuta sitä kirottua teidän keskeltänne.</p>
<p>7:13 Nouse, pyhitä kansa ja sano: Pyhittäytykää huomiseksi, sillä näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Sinun keskuudessasi, Israel, on jotakin tuhon omaksi vihittyä; sinä et voi kestää vihollistesi edessä, ennenkuin olette poistaneet keskuudestanne tuhon omaksi vihityn.</p>	<p>13. Nouse, ja pyhitä kansa ja sano: pyhittäkää teitä huomiseksi; sillä näin sanoo Herra Israelin Jumala: kirous on sinun keskellä Israel, sentähden et sinä ole seisovainen vihamiestes edessä, siihenasti kuin te kirouksen siirätte pois teidän seastanne.</p>	<p>7:13 Nouse ja pyhitä kansa/ ja sano: pyhittäkää teitä huomiseksi/ sillä niin sano HERra Israelin Jumala: kirous on sinun keskellä Israel/ sentähden et sinä ole seisovainen sinun vihamiestes edes/ siihenasti/ kuin te sen kirouksen siirätte teidän seastanne.</p>
<p>7:14 Astukaa siis huomenaamuna sukukunnittain esiin, ja se sukukunta, johon Herran arpa osuu, astukoon esiin suvuittain, ja se suku, johon Herran arpa osuu, astukoon esiin perhekunnittain, ja se perhekunta, johon Herran arpa osuu, astukoon esiin mies mieheltä.</p>	<p>14. Ja teidän pitää varhain huomeneltain käymän edes teidän sukukuntainne jälkeen: ja jonka sukukunnan päälle Herran arpa lankee, sen pitää käymän edes perhekuntainsa jälkeen: ja jonka perhekunnan päälle Herran arpa lankee, sen pitää käymän edes huonettensa jälkeen: ja jonka huoneen päälle Herran arpa lankee, pitää käymän edes kukin perheenisäntä toinen toisensa jälkeen.</p>	<p>7:14 Ja teidän pitää varhain huomeneltain käymän edes teidän sukukuntainne jälkeen/ ja jonka sukukunnan päälle HERran arpa lankee/ hänen pitää käymän huonettensa jälkeen/ ja jonka huoneen päälle HERran arpa lankee/ pitää käymän edes kukin perheenisäntä toinen toisensa jälkeen.</p>

<p>7:15 Mutta se, jolta tavataan tuhon omaksi vihittyä, poltettakoon tulessa, hän ja kaikki, mitä hänellä on, sillä hän on rikkonut Herran liiton ja tehnyt häpeällisen teon Israelissa."</p>	<p>15. Ja pitää tapahtuman, että joka löydetään ryhtyneeksi johonkuhun kirottuun kaluun, se pitää tulella poltettaman ja kaikki mitä hänellä on, että hän Herran liiton on rikkonut ja tehnyt hulluuden Israelissa.</p>	<p>7:15 Ja joca löytän ryhtynexi jongun kirottun caluun/ hän pitää tulella poltettaman/ ja caicki mitä hänellä on/ että hän HERran liiton on rickonut/ ja tehnyt hulluuden Israelis.</p>
<p>7:16 Niin Joosua antoi varhain seuraavana aamuna Israelin sukukunnittain astua esiin; ja arpa osui Juudan sukukuntaan.</p>	<p>16. Niin nousi Josua varhain huomeneltain ja toi Israelin edes, yhden sukukunnan toisen jälkeen; ja arpa lankesi Juudan sukukunnan päälle.</p>	<p>7:16 NIin nuosi Josua warhain huomeneldain/ ja toi Israelin edes/ yhden sucucunnan toisen jälken/ ja arpa langeis Judan sucucunnan päälle.</p>
<p>7:17 Silloin hän antoi Juudan sukukunnan astua esiin, ja arpa osui serahilaisten sukuun. Sitten hän antoi serahilaisten suvun astua esiin mies mieheltä, ja arpa osui Sabdiin.</p>	<p>17. Ja kuin hän Juudan sukukunnan toi edes, lankesi arpa Serahilaisten perhekunnalle, ja kuin hän toi Serahilaisten perhekunnan edes, yhden perheenisännän toisen jälkeen, lankesi arpa Saddille.</p>	<p>7:17 Ja cosca hän Judan sucucunnan toi edes/ langeis arpa Serahiterein perhecunnan päälle/ ja cosca hän toi Serahiterein perhecunnan edes/ yhden perheenisännän toisen jälken/ langeis arpa Sabdin päälle.</p>
<p>7:18 Niin hän antoi hänen perhekuntansa mies mieheltä astua esiin, ja arpa osui Aakaniin, Karmin poikaan, joka oli Sabdin poika, joka Serahin poika, Juudan sukukuntaa.</p>	<p>18. Ja kuin hän toi edes hänen huoneensa mieslunun jälkeen, niin lankesi arpa Akanille, Karmin pojalle, Saddin pojan, Seran pojan, Juudan sukukunnasta.</p>	<p>7:18 Ja cosca hän toi edes hänen huonens mieslugun jälken/ nijn langeis arpa Achanin Carmin pojan päälle/ Sabdin pojan/ Serahn pojan Judan sucucunnasta.</p>
<p>7:19 Silloin Joosua sanoi Aakanille: "Poikani, anna Herralle, Israelin Jumalalle, kunnia ja anna hänelle ylistys: tunnusta minulle, mitä olet tehnyt, äläkä salaa sitä minulta."</p>	<p>19. Ja Josua sanoi Akanille: minun poikani, anna Herralle Israelin Jumalalle kunnia ja anna hänelle ylistys, ja ilmoita minulle mitäs teit, ja älä salaa sitä minulta.</p>	<p>7:19 Ja Josua sanoi Achanille: minun poican/ anna HERralle Israelin Jumalalle cunnia/ ja anna hänelle ylistys/ ja tunnusta hänen edesäns/ ja sano minulle mitäs teit/ ja älä sala sitä minulda.</p>
<p>7:20 Niin Aakan vastasi Joosualle ja sanoi: "Minä todella olen tehnyt syntiä Herraa, Israelin Jumalaa, vastaan, sillä näin minä tein:</p>	<p>20. Silloin vastasi Akan Josualle ja sanoi: totisesti olen minä syntiä tehnyt Herraa Israelin Jumalaa vastaan: niin ja niin minä tein.</p>	<p>7:20 Silloin wastais Achan Josualle/ ja sanoi: totisesta olen minä horjahtanut HERra Israelin Jumalata wastian/ nijn ja nijn minä tein.</p>
<p>7:21 kun minä näin saaliin joukossa kauniin sinearilaisen vaipan, kaksisataa sekeliä hopeata ja kultalevyn, viidenkymmenen sekelin painoisen niin minussa syttyi niihin himo, ja minä otin ne; ne ovat kätkeytyinä maahan keskelle minun teltaani, hopea alimpana."</p>	<p>21. Minä näin saaliissa yhden kalliin Babelin hameen, ja kaksisataa sikliä hopiaa, ja kultaisen kielen, joka painoi viisikymmentä sikliä, joita minun mieleni teki, ja minä otin ne; ja katso, se on kaivettu maahan keskellä minun majaani ja hopia sen alla.</p>	<p>7:21 Sillä minä näin saalisa yhden callin Babelin hamen/ ja caxi sata Sicli hopiata/ ja yhden cullaisen kielen/ joca painoi wijsikymmndä Sicli/ jota minun mielen teki/ ja otin ne/ ja cadzo/ se on caiwettu maahan keskellä minun majani/ ja hopia sen alla.</p>

7:22 Niin Joosua lähetti miehiä ottamaan selkoa, ja ne juoksivat telttaan. Siellä oli kätkö hänen teltassaan, hopea alimpana.	22. Niin Josua lähetti sinne sanansaattajat, ja ne juoksivat majaan; ja katso, se oli kaivettu hänen majaan ja hopia sen alla.	7:22 Nijn Josua lähetti sinne sanan/ ja ne juoxit majaan/ ja cadzo/ siellä oli se caiwettu maahan hänen majaan/ ja hopia sen alla.
7:23 Ja he ottivat ne teltasta, veivät ne Joosuan ja kaikkien israelilaisten luo ja panivat Herran eteen.	23. Ja he ottivat ne majasta, ja veivät ne Josuan ja kaikkein Israelin lasten tykö, ja panivat ne Herran eteen.	7:23 Ja he otit sen majasta ja weit Josuan ja caickein Israelin lasten tygö/ ja panit sen HERran eteen.
7:24 Niin Joosua yhdessä koko Israelin kanssa otti Aakanin, Serahin pojan, ja hopean, vaipan ja kultalevyn, sekä hänen poikansa, tyttärensä, härkensä, aasinsa, lampaansa, telttansa ynnä kaikki, mitä hänellä oli, ja he veivät ne Aakorin laaksoon.	24. Niin otti Josua ja koko Israel hänen kansansa Akanin Seran pojan, ja hopian, ja hameen, ja kultaisen kielen, hänen poikansa ja tyttärensä, hänen härkensä, aasinsa ja lampaansa, hänen majansa ja kaikki mitä hänen omansa oli, ja veivät ne Akorin laaksoon.	7:24 Nijn otti Josua ja coco Israel hänen cansans Achanin Serahn pojan/ ja hopian/ hamen ja cullaisen kielen/ hänen poicans ja tyttärens/ hänen härkensä/ Asins ja lambans/ hänen majans ja caicki mitä hänen omans oli/ ja weit ne Achorin laxoon.
7:25 Ja Joosua sanoi: "Miksi olet syössyt meidät onnettomuuteen? Herra syöksee sinut onnettomuuteen tänä päivänä." Silloin koko Israel kivitti hänet kuoliaaksi. He polttivat heidät tulella ja kivittivät heidät.	25. Ja Josua sanoi: miksis meitä murheelliseksi saatit? saattakoon Herra sinun murheelliseksi tänäpäivänä. Ja koko Israel kivitti heitä kuoliaaksi, ja polttivat heidät tulella sitte kuin he olivat heidän kivittäneet.	7:25 Ja Josua sanoi: ettäs me murhellisexi saatit/ saattacon HERra sinun murhellisexi tänäpäiwänä/ ja coco Israel kiwitti heitä/ ja poltit heidän tulella.
7:26 Ja he kasasivat hänen päällensä suuren kiviroukkion, joka vielä tänäkin päivänä on olemassa; ja niin Herra lauhtui vihansa hehkusta. Sentähden kutsutaan sitä paikkaa vielä tänäkin päivänä Aakorin laaksoksi.	26. Ja sitte tekivät he suuren kiviroukkion heidän päällensä, joka vielä on tähän päivään asti. Niin lakkasi Herran vihan julmuus. Siitä kutsutaan se paikka Akorin laaksoksi tähän päivään asti.	7:26 Ja cosca he kiwirit heidän/ teit he suuren kiwirouckion heidän päällens/ joca wielä on tähän päiwän asti. Nijn lackais HERran wihan julmuus. Sijtä cudzutan se paicka Achorin laxoxi/ tähän päiwän asti.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Ja Herra sanoi Joosualle: "Älä pelkää äläkä arkaile. Ota mukaasi kaikki sotaväki ja lähde ja mene Aihin. Katso, minä annan sinun käsiisi Ain kuninkaan ja hänen kansansa, hänen kaupunkinsa ja maansa.	1. Ja Herra sanoi Josualle: älä pelkää, älä myös vapise: ota kansas kaikki sotaväki, ja nouse ja mene ylös Aihin; katso, minä annan Ain kuninkaan kansoinensa, kaupunkinensa ja mainensa sinun kätees.	8:1 JA HERRa sanoi Josualle: älä pelkä/ älä myös wapise/ ota cansas caicki sotawäki/ ja walmista/ ja mene Aijn. Cadzo/ minä annoin Ain Cuningan Canssoinens/ Caupunginens ja mainens sinun kätees.
8:2 Ja tee Aille ja sen kuninkaalle, niinkuin teit Jerikolle ja sen kuninkaalle; kuitenkin saatte ryöstää itsellenne, mitä sieltä on saatavana saalista ja karjaa. Aseta väijytys kaupungin taa."	2. Ja sinun pitää tekemän Aille ja sen kuninkaalle niinkuin sinä teit Jeriholle ja sen kuninkaalle; ainoasti hänen saaliinsa ja karjansa jakakaat keskenänne, ja pane väijyjät kaupungin taa.	8:2 Ja tee Aille ja hänen Cuningallens/ nijncuins teit Jeriholle ja hänen Cuningallens/ ainoastans hänen saalins ja carjans jacacat keskenän/ ja pane wäjyjät Caupungin taa.

<p>8:3 Niin Joosua ynnä kaikki sotaväki lähti liikkeelle mennäkseen Aihin. Ja Joosua valitsi kolmekymmentä tuhatta miestä, sotaurhoa, ja lähetti heidät menemään yöllä.</p>	<p>3. Niin Josua nousi kaiken sotaväen kanssa menemään ylös Aihin, ja Josua valitsi kolmekymmentä tuhatta väkevää sotamiestä ja lähetti heidät yöllä ulos,</p>	<p>8:3 NIin Josua walmisti idzens caiken sotawäen cansa menemän Aijn/ ja Josua walidzi colmekymmendä tuhatta sotamiestä/ ja lähetti heidän yöllä ulos.</p>
<p>8:4 Ja hän käski heitä sanoen: "Asettukaa väijyksiin kaupungin taa, ei aivan kauas kaupungista; ja olkaa kaikki valmiina.</p>	<p>4. Ja käski heitä ja sanoi: katsokaat te, jotka väijytte kaupunkia kaupungin takana, ettette kauvas mene kaupungista, mutta olkaat kaikki valmiit.</p>	<p>8:4 Ja käski heitä/ ja sanoi: cadzocat te jotca wäjyttä Caupungin tacana/ ettet te ylöen taamma mene Caupungista/ mutta olcat caicki walmit.</p>
<p>8:5 Mutta minä ynnä kaikki se väki, joka on minun kanssani, lähenemme kaupunkia. Kun he sitten tulevat ulos meitä vastaan niinkuin ensi kerrallakin, niin me käännyimme pakoon heidän edestänsä.</p>	<p>5. Ja minä ja kaikki kansa, joka minun kanssani on, lähestymme kaupunkia. Ja kuin he tulevat ulos meitä vastaan niinkuin ennenkin, niin me pakenemme heidän edellänsä,</p>	<p>8:5 Minä ja caicki Canssa/ joca minun cansani on/ lähestym Caupungita/ ja cosca he tulewat meitä wastan nijncuin ennengin/ nijn me pakenem heidän edelläns.</p>
<p>8:6 Ja he seuraavat meitä niin kauas, että eristämme heidät kaupungista, sillä he sanovat: 'He pakenevat meitä niinkuin ensi kerrallakin.' Kun me näin pakenemme heitä,</p>	<p>6. Että he tulisivat meidän jälkeemme niinkauvan, että me saisimme heidät eroitetuksi kaupungista; sillä he sanovat: he pakenevat meidän edellämme niinkuin ennenkin; ja me pakenemme heidän edellänsä.</p>	<p>8:6 Että he tulisit meidän jälkem/ nijncauwan/ että me saisim heidän eroitetuxi Caupungist: sillä he sanowat: he pakewat meidän edelläm nijncuin ennengin/ ja me pakenem heidän edelläns.</p>
<p>8:7 silloin nouskaa te väijytyksestä ja ottakaa kaupunki haltuunne, sillä Herra, teidän Jumalanne, antaa sen teidän käsiinne.</p>	<p>7. Silloin te nouskaat väijymästä ja ottakaa kaupunki; sillä Herra teidän Jumalanne antaa sen teidän käteenne.</p>	<p>8:7 Silloin noscat wäjymäst ja ottacat Caupungi: sillä HERra teidän Jumalan anda sen teidän käteen.</p>
<p>8:8 Ja kun olette saaneet kaupungin valtaanne, sytyttäkää kaupunki palamaan; tehkää Herran sanan mukaan. Huomatkaa, että minä käsken teidän tehdä sen."</p>	<p>8. Ja kuin te olette saaneet kaupungin, sytyttäkää siihen tuli ja tehkää Herran sanan jälkeen; katsokaat, minä olen sen käskenyt teille.</p>	<p>8:8 Ja cosca te oletta saanet Caupungin/ sytyttäkät häneen tuli/ ja tehkät HERran sanan jälken/ cadzo/ minä olen sen käskenyt teille.</p>
<p>8:9 Sitten Joosua lähetti heidät menemään, ja he menivät ja asettuivat väijytyspaikkaan Beetelin ja Ain välille, länteen päin Aista. Mutta Joosua oli sen yön kansan kanssa.</p>	<p>9. Niin Josua lähetti heidät, ja he menivät sinne väijymään ja pidättivät BethElin ja Ain välillä, lännen puolella Aista; mutta Josua yötyi kansan keskellä.</p>	<p>8:9 Nijn Josua lähetti heidän/ ja he menit sinne wäjymän/ ja pidätit BethElin ja Ain wälillä lännen puolella Aist/ mutta Josua yödyi Canssan keskellä.</p>
<p>8:10 Varhain seuraavana aamuna Joosua piti kansan katselmuksen ja lähti, hän ja Israelin vanhimmat, kansan etunenässä nousemaan Aihin.</p>	<p>10. Ja Josua nousi varhain ja asetti kansan, ja hän meni ylös ja Israelin vanhimmat Aihin kansan edellä.</p>	<p>8:10 Ja nousi warhain/ ja asetti Canssan/ ja meni wanhimbain cansa Israelist Aijn Canssan edellä.</p>

8:11 Ja kaikki se sotaväki, joka oli hänen kanssaan, nousi, lähestyi ja tuli kaupungin edustalle; ja he leiriytyivät Ain pohjoispuolelle, niin että laakso oli heidän ja Ain välillä.	11. Ja kaikki sotaväki, jotka hänen tykönänsä olivat, menivät, kävivät edes ja tulivat kaupungin kohdalle ja sioittivat itsensä pohjan puolelle Aista; ja laakso oli heidän ja Ain välillä.	8:11 Ja kaikki sotaväki jotca hänen tykönänsä olit/ menit/ käwit edes ja tulit Caupungin cohdalle/ ja sioitit idzens pohjan puolelle Aist/ ja laxo oli heidän ja Ain välillä.
8:12 Sitten hän otti noin viisituhatta miestä ja asetti heidät väijyksiin Beetelin ja Ain välille, länteen päin kaupungista.	12. Mutta hän otti liki viisituhatta miestä ja pani ne väijymään BethElin ja Ain välillä, lännen puolella kaupunkia.	8:12 Mutta hän otti liki wijsi tuhatta miestä/ ja pani ne wäjymän BethElin ja Ain välillä lännen puolelle Caupungita.
8:13 Niin kansa, koko leiri, joka oli kaupungin pohjoispuolella, ja kaupungin länsipuolella oleva jälkijoukko asetettiin asemiinsa. Mutta Joosua meni sinä yönä keskelle laaksoa.	13. Ja he asettivat koko leirin kansan, joka pohjan puolella kaupunkia oli, niin että ne viimeiset ulottuivat lännen puolelta kaupunkiin; niin Josua meni sinä yönä keskelle sitä laaksoa.	8:13 Ja he asetit coco leirin Canssan/ joca pohjan puolella Caupungita oli/ nijn että ne wijmeiset ulotuit lännen puolelda Caupungijn/ nijn Josua meni sinä yönä keskelle sitä laxo.
8:14 Kun Ain kuningas näki sen, niin kaupungin miehet, kuningas ja kaikki hänen väkensä, lähtivät varhain aamulla nopeasti taisteluun Israelia vastaan määrättyyn paikkaan aromaan puolelle; hän ei näet tiennyt, että oli väijytys häntä vastaan kaupungin takana.	14. Kuin Ain kuningas sen näki, kiiruhti hän, ja varhain huomeneltain valmisti itsensä ja kaupungin miehet menivät ulos Israelia vastaan sotaan, kuningas itse kaiken väkensä kanssa, määrättyllä ajalla, lakialle kedolle; mutta ei hän tietänyt itsiänsä väijyttävän kaupungin takana.	8:14 COsca Ain Cuningas sen näki/ kijrutti hän ja warhain huomeneltain walmisti idzens/ ja Caupungin miehet menit Israeli cohtaman sodalla/ Cuningas idze caiken wäkens cansa/ määrättyllä ajalla/ lakialle kedolle/ mutta ei hän tiennyt händäns wäijyttävän Caupungin tacana.
8:15 Niin Joosua ja koko Israel olivat joutuvinaan tappiolle ja pakenivat erämaahan päin.	15. Mutta Josua ja kaikki Israel teeskelivät heidän edessänsä niinkuin he olisivat lyödyt ja pakenivat tietä myöten korpeen päin.	8:15 Mutta Josua ja caicki Israel teeskelit heidän edesäns/ nijncuin he olisit lyödyt/ ja pakenit tietä myöden corpen päin.
8:16 Silloin kaupungin koko väki kutsuttiin ajamaan heitä takaa; ja he ajoivat Joosuaa takaa, ja niin heidät eristettiin kaupungista.	16. Niin kaikki kansa, joka kaupungissa oli, huusi että heitä piti ajettaman takaa, ja he myös ajoivat Josuaa takaa ja eroitettiin kaupungista.	8:16 Nijn caicki Canssa huusi Caupungist/ että heitä piti ajettaman taca/ ja he myös ajoit Josuata taca/ ja eroitettin Caupungist/
8:17 Eikä Aihin eikä Beeteliin jäänyt ainoatakaan miestä, joka ei lähtenyt Israelin jälkeen, vaan he jättivät kaupungin avoimeksi ja ajoivat takaa Israelia.	17. Niin ettei yhtäkään miestä jäänyt Aihin ja BethEliin, joka ei mennyt ulos Israelin perässä: ja he jättivät kaupungin avoin ja ajoivat Israelia takaa.	8:17 Nijn ettei yhtän miestä jäänyt Ain ja BethElin/ joca ei mennyt ja Israeli ajanut taca/ ja jätit Caupungin awoi/ ja ajoit Israeli taca.
8:18 Niin Herra sanoi Joosualle: "Ojenna keihäs, joka on kädessäsi, Aita kohti, sillä minä annan sen sinun käsiisi." Ja Joosua ojensi keihänsä, joka oli hänen kädessään, kaupunkia kohti.	18. Niin sanoi Herra Josualle: ojenna keihänsä, joka on kädessäs Ain puoleen, sillä minä annan sen sinun kätees. Ja Josua ojensi keihänsä, joka oli hänen kädessänsä, kaupungin puoleen.	8:18 Nijn sanoi HERra Josualle: ojenna keihäs/ cuin kädesäs on Ain puoleen: sillä minä annan sen sinun kätees. Ja cosca Josua ojensi keihäns/ joca oli hänen kädesäns/ Caupungin puoleen/

<p>8:19 Silloin väijyksissä oleva joukko nousi kiiruusti paikaltaan ja riensi, niin pian kuin hän ojensi kätensä, ja tunkeutui kaupunkiin ja valloitti sen ja sytytti heti kaupungin palamaan.</p>	<p>19. Silloin väijyjät kiiruusti nousivat siastansa ja juoksivat, sittekuin hän ojensi kätensä, ja tulivat kaupunkiin ja voittivat sen; ja kiiruhtivat heitänsä ja sytyttivät kaupungin palamaan.</p>	<p>8:19 Silloin wäijyjät kijrust nousit heidän siastans/ ja juoxit/ sijttecuin hän ojensi kätens/ ja tulit Caupungijn ja woitit sen/ ja kijrutit heitäns ja sytytit palaman.</p>
<p>8:20 Kun Ain miehet kääntyivät ja katsoivat taaksensa, niin he näkivät kaupungista savun nousevan taivasta kohti; eivätkä he kyenneet pakenemaan, ei sinne eikä tänne, sillä se väki, joka pakeni erämaahan, kääntyi takaa-ajajia vastaan.</p>	<p>20. Ja Ain miehet kääntyivät ja katsoivat taaksensa, ja näkivät savun nousevan kaupungista taivaaseen. Ja ei ollut heillä sias paeta ei sinne eikä tänne; ja se kansa, joka pakeni korpeen päin, palasi niitä vastaan, jotka heitä takaa ajoivat.</p>	<p>8:20 Ja Ain miehet käänsit heitäns ja cadzoit tacans/ ja näit sawun nousewan Caupungist taiwaseen. Ja ei ollut heillä sia paeta eikä sinne eikä tänne/ ja se Canssa joca pakeni corpen päin/ palaisit heitä ajaman taca.</p>
<p>8:21 Kun Joosua ja koko Israel näki, että väijyksissä ollut joukko oli valloittanut kaupungin ja että kaupungista nousi savu, niin he palasivat takaisin ja voittivat Ain miehet.</p>	<p>21. Kuin Josua ja koko Israel näkivät, että väijyjät voittivat kaupungin ja että savu nousi kaupungista, palasivat he ja löivät Ain miehet.</p>	<p>8:21 Cosca Josua ja coco Israel näit/ että wäijyjät woitit Caupungin: sillä sawu nousi Caupungist/ palaisit he ja löit Ain miehet.</p>
<p>8:22 Ja myöskin ne toiset lähtivät kaupungista heitä vastaan, joten he joutuivat israelilaisten väliin, toisten ollessa edessä, toisten takana. Ja he voittivat heidät, päästämättä pakoon ja pelastumaan ainoatakaan heistä.</p>	<p>22. Ja jotka kaupungissa olivat, menivät ulos heitä vastaan, niin he tulivat keskelle Israelia molemmilta puolilta; ja he löivät heitä siihenasti ettei yhtään heistä elämään jäänyt, eikä myös päässyt pois.</p>	<p>8:22 Ja jotca Caupungis olit/ menit heitä wastan/ nijn he tulit keskellä Israeli molemmilda puolilda/ ja he löit heitä siihenasti ettei yhtän elämän jäänyt/ eikä myös pääsnyt pois.</p>
<p>8:23 Mutta Ain kuninkaan he ottivat kiinni elävänä ja toivat hänet Joosuan eteen.</p>	<p>23. Ja Ain kuninkaan ottivat he elävänä kiinni ja veivät hänen Josuan tykö.</p>	<p>8:23 Ja elävänä otit Ain Cuningan kijnni/ ja weit hänen Josuan tygö.</p>
<p>8:24 Kun Israel oli surmannut kaikki Ain asukkaat kedolla, erämaassa, jonne he olivat heitä ajaneet takaa, ja he kaikki viimeiseen mieheen olivat kaatuneet miekan terään, palasi koko Israel Aihin, ja siellä olevat tapettiin miekan terällä.</p>	<p>24. Ja kuin Israel oli lyönyt kuoliaaksi kaikki Ain asujat kedolla ja korvessa, johonka he heitä ajoivat takaa, ja he lankesivat kaikki miekan terällä, siihenasti että he loppuivat; niin koko Israel palasi Aihin ja löi kaiken sen miekan terällä.</p>	<p>8:24 Ja cosca Israel löi cuoliaxi caicki Ain asujat kedolla ja corwes/ jotca heitä ajoit taca/ ja he langeisit caicki miecan terällä/ siihenasti että he lopuit/ nijn coco Israel palais Aijn/ ja löit caiken sen miecan terällä.</p>
<p>8:25 Ja niitä, jotka sinä päivänä kaatuivat, miehiä ja naisia, oli kaikkiaan kaksitoista tuhatta, kaikki Ain asukkaat.</p>	<p>25. Ja kaikki ne, jotka lankesivat sinä päivänä sekä miehistä että vaimoista, heitä oli kaksitoistakymmentä tuhatta, kaikki Ain kansa.</p>	<p>8:25 Ja caicki ne jotca langeisit sinä päiwänä sekä miehist että waimoist/ heitä oli caxitoistakymmendä tuhatta caicki Ain Canssa.</p>

8:26 Joosua ei vetänyt takaisin kättänsä, jossa hänellä oli keihäs ojennettuna, ennenkuin oli vihkinyt tuhon omiksi kaikki Ain asukkaat.	26. Ja ei Josua kättänsä vetänyt puoleensa, jolla hän oli ojentanut keihään, siihenasti kuin hän oli tappanut kaikki Ain asuvaiset.	8:26 Ja ei Josua kättänsä vetänyt puoleens/ jolla hän oli ojendanut keihän/ siihenasti kuin hän oli kironnut kaikki Ain asuvaiset.
8:27 Ainoastaan karjan, ja mitä kaupungista oli saatavana saalista, Israel ryösti itselleen sen määräyksen mukaan, jonka Herra oli Josuulle antanut.	27. Mutta kaupungin karjan ja saaliin jakoi Israel keskenänsä, Herran sanan jälkeen, niinkuin hän oli käskenyt Josuulle.	8:27 Mutta Caupungin carjan ja saalin jacoi Israel keskenäns HERran sanan jälken/ nijncuin hän oli käskenyt Josuulle.
8:28 Ja Joosua poltti Ain ja teki siitä ikiajoiksi rauniokummun, aution aina tähän päivään asti.	28. Ja Josua poltti Ain ja teki siitä kiviraunion ijankaikkiseksi, joka vielä autiona on tähän päivään asti.	8:28 Ja Josua poltti Ain ja teki sijtä kiwiraunion ijancaickiseen/ joca vielä autiona on tähän päiwän asti.
8:29 Mutta Ain kuninkaan hän ripusti hirteen, jossa hän riippui iltaan asti. Mutta auringon laskiessa Joosua käski ottaa hänen ruumiinsa alas hirrestä, ja he heittivät sen kaupungin portin edustalle ja kasasivat sen päälle suuren kiviroukkion, joka on siellä vielä tänäkin päivänä.	29. Ja antoi hirttää Ain kuninkaan puuhun ehtooseen asti; ja kuin päivä oli laskenut, käski hän ottaa hänen ruumiinsa puusta pois, ja he heittivät sen kaupungin portin eteen ja kokosivat suuren kiviraunion hänen päällensä, joka siellä on vielä nyt tähän päivään asti.	8:29 Ja andoi Ain Cuningan hirttä puuhun ehtosen asti/ ja cosca päiwä oli laskenut/ käski hän hänen ruumins otta puusta pois/ ja he heitit sen Caupungin portin eteen/ ja cocoisit suuren kiwiraunion hänen päällens joca siellä on vielä nyt tähän päiwän asti.
8:30 Silloin Joosua rakensi Eebalin vuorelle alttarin Herralle, Israelin Jumalalle,	30. Silloin rakensi Josua Herralle Israelin Jumalalle alttarin Ebalin vuorella,	8:30 NIin rakensi Josua HERralle Israelin Jumalalle Altarin/ Ebalin vuorelle.
8:31 niinkuin Herran palvelija Mooses oli käskenyt israelilaisten tehdä ja niinkuin on kirjoitettuna Mooseksen lain kirjassa: alttarin hakkaamattomista kivistä, joihin ei oltu rauta-aseella koskettu. Ja he uhrasivat sen päällä polttouhreja Herralle ja teurastivat teuraita yhteysuhriksi.	31. Niinkuin Moses Herran palvelia Israelin lapsille käskenyt oli, niinkuin Moseksen lakikirjassa kirjoitettu on: alttarin kokonaisista kivistä, joihinka ei ole rauta sattunut. Ja he uhrasivat Herralle sen päällä polttouhria ja kiitosuhria.	8:31 Nijncuin Moses HERran palwelia Israelin lapsille käskenyt oli/ nijncuin Mosexen Lais kirjoitettu on/ Altarin coconaisist kiwist/ jotca ei ollet raudalla silatut/ ja uhraisit HERralle sen päälle polttouhria ja kijtosuhria.
8:32 Ja hän kirjoitti siellä kiviin jäljennöksen Mooseksen laista, jonka tämä oli kirjoittanut israelilaisille.	32. Ja hän kirjoitti siellä kiviin sen lain muodon, jonka Moses Israelin lapsille kirjoittanut oli.	8:32 Ja kirjoittit siellä kiwijn sen toisen lain/ jonga Moses Israelin lapsille kirjoittanut oli.
8:33 Ja koko Israel vanhimpineen, päällysmiehineen ja tuomareineen seiso kummallakin puolella arkkia, päin leeviläisiä pappeja, jotka kantoivat Herran liitonarkkia, niin muukalaiset kuin maassasyntyneetkin, toinen puoli kääntyneenä Garissimin vuorta kohti, toinen puoli Eebalin vuorta kohti. Niin	33. Ja koko Israel vanhimpainsa, päämiestensä ja tuomareinsa kanssa seisoivat molemmilla puolilla arkkia pappein Leviläisten edessä, jotka kantoivat Herran liitonarkkia, niin muukalaiset kuin kotonakin syntyneet, puoli heitä Grisimin vuoren kohdalla ja toinen puoli Ebalin vuoren kohdalla, niinkuin Moses Herran	8:33 Ja coco Israel heidän wanhembains/ päämiestens ja duomareins cansa seisoit molemmilda puolin Arkin tykönä/ Pappain Lewitain edes/ jotca cannoit HERran lijton Arckia/ nijn muucalaiset kuin cotonakin syndynet/ puoli heistä Grisimin vuoren cohdalla/ ja toinen puoli Ebalin vuoren cohdalla/ nijncuin Moses HERran palwelia

Israelin kansa ensiksi siunattiin, niin kuin Herran palvelija Mooses oli käsenyt,	palvelia käsenyt oli ensisti siunaamaan Israelin kansaa.	käsenyt oli/ ensist siunaman Israelin Canssa.
8:34 ja sen jälkeen hän luki kaikki lain sanat, siunauksen ja kirouksen, aivan niinkuin lain kirjassa on kirjoitettuna.	34. Sitte kuulutti hän kaikki lain sanat, siunauksen ja kirouksen, kaiken sen jälkeen kuin kirjoitettu on lakikirjassa.	8:34 Sijtte cuulutti hän caicki lain sanat/ siunauxen ja kirouxen/ nijncuin kirjoitettu on lakikirjas.
8:35 Ei mitään siitä, mitä Mooses oli käsenyt, Joosua jättänyt lukematta kaiken Israelin seurakunnan läsnäollessa, niin myös naisten, lasten ja mukana kulkevien muukalaisten läsnäollessa.	35. Ei ollut yhtäkään sanaa kaikista mitä Moses käsenyt oli, jota ei Josua kuuluttanut koko Israelin seurakunnan edessä, vaimoin ja lasten ja muukalaisten, jotka olivat heidän seassansa.	8:35 Ei ollut yhtäkän sana caikista cuin Moses käsenyt oli/ jota ei Josua cuuluttanut coco Israelin seuracunnan edes vaimoin ja lasten/ ja muucalaisten/ jotca olit heidän seasans.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Kun kaikki kuninkaat, jotka asuivat tällä puolella Jordanin, Vuoristossa, Alankomaassa ja pitkin Suuren meren koko rannikkoa Libanoniin päin, heettiläiset, amorilaiset, kanaanilaiset, perissiläiset, hivviläiset ja jebusilaiset, kuuluivat, mitä oli tapahtunut,	1. Ja kuin kaikki kuninkaat sen kuuluivat, jotka sillä puolella Jordania olivat vuorilla ja laaksoissa ja kaikissa ison meren satamissa, Libanonin vuoren kohdalla: Hetiläiset, ja Amorilaiset, Kanaanilaiset, Pheresiläiset, Heviläiset ja Jebusilaiset,	9:1 COsca caicki Cuningat/ jotca sillä puolen Jordanit olit/ wuorilla ja laxois/ isoin meren satamis/ ja jotca olit Libanonin wuoren tykönä/ nimittäin/ Hetherit/ Amorrerit Cananerit/ Phereserit/ Hewerit/ ja Jebuserit/ nämät cuulit:
9:2 niin he kokoontuivat yhteen sotiakseen yksimielisesti Joosuaa ja Israelia vastaan.	2. Kokoontuivat he yhteet, sotimaan Josuaa ja Israelia vastaan yksimielisesti.	9:2 Cocoisit he yximielisest sotiman Josuat ja Israeli wastan.
9:3 Mutta kun Gibeonin asukkaat kuuluivat, mitä Joosua oli tehnyt Jerikolle ja Aille,	3. Kuin Gibeonin asuwaitet kuuluivat, mitä Josua teki Jeriholle ja Aille,	9:3 MUtta Gibeonin asuwaiset/ cosca he cuulit mitä Josua teki Jeriholle ja Aille/
9:4 niin hekin menettelivät viekkaasti: he menivät ja tekeytyivät lähettiläiksi, ottivat kuluneita säkkejä aasiensa selkään sekä kuluneita, repeytyneitä ja kiinnisolmeiltuja viinileilejä	4. Niin ajattelivat he petoksen, menivät ja teeskelivät itsensä sanansaatajiksi, ja ottivat vanhat säkit aaseinsa päälle, ja vanhat kuluneet ja ravistuneet viinaleilit,	9:4 Ajattelit he petoxen/ menit ja lähetit sanoman/ ja otit wanhat säkit Aseins päälle/ ja wanhat culunet ja rawistunet wijnaleilit.
9:5 ja panivat kuluneet, paikatut kengät jalkaansa ja kuluneet vaatteet päällensä; ja kaikki heidän eväsleipänsä olivat kuivia ja murentuneita.	5. Ja vanhat paikatut kengät jalkoihinsa ja vanhat ja rikkinäiset vaatteet yllensä, ja kaikki leivät, jotka he ottivat myötänsä, olivat kovat ja homehtuneet;	9:5 Ja wanhat paicatut kengät jalcoins/ ja panit wanhat ja rickiömät waattet päällens/ ja caicki leiwät cuin he otit myötäns olit/ cowat ja homehtunet.

9:6 Niin he menivät Joosuan luo Gilgalin leiriin ja sanoivat hänelle sekä Israelin miehille: "Me olemme tulleet kaukaisesta maasta; tehkää siis liitto meidän kanssamme."	6. Ja menivät leiriin Josuan tykö Gilgaliin ja sanoivat hänelle ja kaikelle Israelille: me olemme kaukaiselta maalta tulleet, tehkää nyt liitto meidän kanssamme.	9:6 Ja menit leirijn Josuan tygö Gilgalijn/ ja sanoit hänelle/ ja caikelle Israelille: 9:7 me olemme cauca muucalaiselda maalda tullet/ tehkät lijtto meidän cansam.
9:7 Mutta Israelin miehet vastasivat hivviläisille: "Kenties te asutte täällä meidän keskellämme; kuinka me tekisimme liiton teidän kanssanne?"	7. Niin sanoi koko Israel Heviläisille, mitämaks sinä asut meidän seassamme, kuinka me teemme liiton sinun kanssas?	Nijn sanoi coco Israel Hewereille/ mitä max sinä asut meidän seasam/ cuinga me teemme lijton sinun cansas?
9:8 Niin he sanoivat Joosualle: "Me olemme sinun palvelijoitasi." Josua sanoi heille: "Keitä te olette ja mistä tulette?"	8. He sanoivat Josualle: me olemme sinun palvelias. Ja Josua sanoi heille: kutka te olette ja kusta te tulette?	9:8 He sanoit Josualle: me olemme sinun palwelias. Josua sanoi heille: cutca te oletta/ ja custa te tuletta?
9:9 Niin he vastasivat hänelle: "Palvelijasi tulevat hyvin kaukaisesta maasta Herran, sinun Jumalasi, nimen tähden. Sillä me olemme kuulleet hänestä kaiken, mitä hän teki Egyptissä,	9. He sanoivat hänelle: palvelias ovat sangen kaukaiselta maalta tulleet Herran sinun Jumalas nimen tähden; sillä me olemme kuulleet hänen sanomansa ja kaikki mitä hän Egyptissä on tehnyt,	9:9 He sanoit hänelle: sinun palwelias owat sangen caucaiselda maalda tullet sinun HERras Jumalas nimen tähden: sillä me olem cuullet hänen sanomans/ ja caicki mitä hän Egyptis on tehnyt.
9:10 ja kaiken, mitä hän teki niille kahdelle amorilaisten kuninkaalle, jotka asuivat tuolla puolella Jordanin, Siihonille, Hesbonin kuninkaalle, ja Oogille, Baasanin kuninkaalle, joka asui Astarotissa.	10. Ja kaikki mitä hän on tehnyt kahdelle Amorilaisten kuninkaalle, jotka olivat sillä puolella Jordania: Siihonille Hesbonin kuninkaalle ja Ogille Basanin kuninkaalle, joka asui Astarotissa;	9:10 Ja caicki mitä hän sillä puolen Jordanin cahdelle Amorrerein Cuningalle on tehnyt/ Siihonille Hesbonin Cuningalle/ ja Oggille Basanin Cuningalle/ jotca asuit Astarothis.
9:11 Sentähden sanoivat meille meidän vanhimpamme ja kaikki maamme asukkaat näin: 'Ottakaa evästä mukaanne matkalle ja menkää heitä vastaan ja sanokaa heille: Me olemme teidän palvelijanne, tehkää siis liitto meidän kanssamme.'	11. Sentähden sanoivat meille meidän vanhimmat ja kaikki meidän maan asuwait: ottakaa evästä myötänne, ja menkää heitä vastaan ja sanokaat heille: me olemme teidän palvelianne, tehkää liitto kanssamme.	9:11 Sentähden sanoit meille meidän wanhimmat ja caicki maan asuwait: ottacat ewästä teidän myötän/ ja mengät heitä wastan/ ja sanocat heille: me olem teidän palwelian/ tähkät lijtto meidän cansam.
9:12 Tämä leipämme oli vielä lämmintä, kun kotoa otimme sen evääksi lähtiessämme matkalle teidän luoksenne, ja katso, nyt se on kuivaa ja murentunutta.	12. Tämä leipämme, jonka me myötämme evääksi otimme kotoamme, oli vielä tuore, kuin me läksimme tulemaan teidän tykönne, mutta katso, tämä on nyt kova ja homehtunut.	9:12 Tämä meidän leipäm/ jonga me myötäm ewäxi otimme meidän cotoamme/ oli wielä tuore/ cosca me läxim teitä wastan/ mutta cadzo/ tämä on cowa ja homehtunut.

9:13 Ja nämä viinileilit, jotka uusina täytimme, ovat nyt repeytyneitä; ja nämä vaatteemme ja kenkämme ovat kovin pitkällä matkalla kuluneet."	13. Ja nämät viinaleilit me täytimme uusina, ja katso, ne ovat kuluneet, ja nämät vaatteemme ja kenkämme ovat vanhaksi tulleet, aivan pitkän matkan tähden.	9:13 Ja nämät wijnaleilit me täytimme utena/ ja cadzo/ ne owat culunet/ ja nämät meidän waattem/ ja kengäm owat wanhaxi tullet pitkän matcan tähden.
9:14 Niin miehet ottivat heidän evästänsä, mutta eivät kysyneet Herran mieltä.	14. Niin ottivat päämiehet heidän evästänsä ja ei kysyneet Heran suuta.	9:14 Nijn otit päämiehet heidän ewästans ja ei kysynet HERran suulle.
9:15 Niin Joosua takasi heille rauhan ja teki heidän kanssaan liiton, luvaten jättää heidät henkiin; ja kansan päämiehet vannoivat heille valan.	15. Ja Josua teki rauhan heidän kanssansa ja teki liiton heidän kanssansa, että he saisivat elää; ja kansan päämiehet vannoivat heille.	9:15 Ja Josua teki rauhan heidän cansans/ ja teki lijton heidän cansans/ että he saisit elä/ ja päämiehet Canssan seas wannoit heille.
9:16 Mutta kolmen päivän kuluttua, sen jälkeen kuin liitto heidän kanssaan oli tehty, saatiin kuulla, että he olivat lähiseuduilta ja asuivat heidän keskellänsä.	16. Mutta kolmen päivän jälkeen, sitte kuin he tekivät liiton heidän kanssansa, kuulivat he, että he olivat läsnä heitä ja asuivat heidän keskellänsä.	9:16 Mutta colmen päiwän jälken/ sijttecuin he teit lijton heidän cansans/ cuulit he että he olit läsnä heitä/ ja asuit heidän cansans.
9:17 Niin israelilaiset lähtivät liikkeelle ja tulivat kolmantena päivänä heidän kaupunkeihinsa; ja heidän kaupunkinsa olivat Gibeon, Kefira, Beerot ja Kirjat-Jearim.	17. Kuin Israelin lapset matkustivat, tulivat he kolmantena päivänä heidän kaupunkeihinsa, jotka kutsutaan Gibeon, Kephira, Beerot ja KirjatJearim.	9:17 Cosca Israelin lapset menit edes/ tulit he colmandena päiwänä heidän Caupungeins jotca cudzutan Gibeon/ Caphira/ Beeroth/ ja KiriatJearim.
9:18 Mutta israelilaiset eivät surmanneet heitä, sillä kansan päämiehet olivat vannoneet heille valan Herran, Israelin Jumalan, kautta. Ja koko seurakunta napisi päämiehiä vastaan.	18. Ja ei Israelin lapset lyöneet heitä; sillä kansan päämiehet olivat vannoneet heille Herran Israelin Jumalan kautta. Ja kaikki kansa napisi päämiehiä vastaan.	9:18 Ja ei lyönet heitä: sillä ylimmäiset Canssan seas olit wannonet heille HERran Israelin Jumalan cautta. Ja silloin caicki Canssa napsit päämiehiä wastan.
9:19 Silloin kaikki päämiehet sanoivat koko seurakunnalle: "Me olemme vannoneet heille valan Herran, Israelin Jumalan, kautta; sentähden me emme voi koskea heihin.	19. Niin sanoivat kaikki kansan päämiehet kaikelle joukolle: me olemme vannoneet heille Herran Israelin Jumalan kautta, ja sentähden emme heihin taida ruveta.	9:19 Nijn sanoit caicki ylimmäiset Canssan seas: me olem wannonet heille HERran Israelin Jumalan cautta/ ja sentähden en me heihin rupe.
9:20 Mutta tämän me teemme heille, jättäessämme heidät henkiin, ettei viha kohtaisi meitä valan tähden, jonka olemme heille vannoneet."	20. Mutta sen me teemme heille: antakaamme heidän elää, ettei viha tulis valan tähden meidän päällemme, jonka me heille vannoneet olemme.	9:20 Mutta sen me teemme heille: andacam heidän elä/ ettei wiha tulis walan tähden meidän päällem/ jonga me heille wannonet olemma.

9:21 Ja päämiehet sanoivat heistä: "Jääkööt henkiin, mutta tulkoon heistä halonhakkaajia ja vedenkantajia kaikelle kansalle." Näin päämiehet antoivat käskyn heistä.	21. Ja päämiehet sanoivat heille: antakaamme heidän elää, että he olisivat halkoin hakkaajat ja veden kantajat kaikelle kansalle, niinkuin päämiehet heille sanoneet ovat.	9:21 Ja päämiehet sanoit heille: andacam heidän elä/ että he olisit halcain hackajat ja weden candajat caikelle Canssalle/ nijncuin päämiehet heille sanonet owat.
9:22 Silloin Joosua kutsui heidät ja puhui heille sanoen: "Miksi olette pettäneet meidät ja sanoneet: 'Me asumme hyvin kaukana teistä', vaikka asutte täällä meidän keskellämme?"	22. Niin Josua kutsui heitä ja puhui heille, ja sanoi: miksi te olette pettäneet meidät ja sanoneet: me asumme aivan kaukana teistä; ja kuitenkin te asutte meidän seassamme?	9:22 NIin Josua cudzui heitä ja puhui heille/ ja sanoi: mixi te olette pettänet meidän/ ja sanonet teidän asuwan caucana meistä/ ja cuitengin te asutte meidän seasam?
9:23 Sentähden olkaa kirotut! Älköön ikinä ketään teistä päästettäkö olemasta minun Jumalani huoneen palvelijana, halonhakkaajana ja vedenkantajana."	23. Sentähden pitää teidän kirotut oleman, niin ettei teiltä pidä orjat puuttuman, jotka halkoja hakkaaman ja vettä kantaman pitää minun Jumalani huoneeseen.	9:23 Sentähden pitä teidän kirotut oleman/ nijn että te alat oletta orjana/ jotca halcoja hackaman ja wettä candaman pitä minun Jumalani huoneeseen.
9:24 He vastasivat Joosualle ja sanoivat: "Sinun palvelijoillesi oli kerrottu, että Herra, sinun Jumalasi, oli käskenyt palvelijaansa Moosesta antamaan teille koko tämän maan ja tuhoamaan kaikki maan asukkaat teidän tieltänne. Sentähden me suuresti pelkäsimme henkeämme teidän edessänne ja teimme tämän.	24. He vastasivat Josuaa ja sanoivat: se on todella sanottu sinun palvelioilles, että Herra sinun Jumalas on käskenyt palveliansa Moseksen antaa teille kaiken tämän maan ja hävittää teidän edestänne kaikki maan asuwait; niin me suuresti pelkäsimme henkeämme teidän edessänne ja teimme tämän.	9:24 He wastaisit Josualle ja sanoit: se on sanottu sinun palwelioilles/ että sinun HERras Jumalas on käskenyt hänen palwelians Mosexen anda teille caiken tämän maan/ ja häwittä teidän edestän caicki maan asuwait/ nijn me suurest pelkäisim hengem teidän tähden/ ja teimme tämän.
9:25 Mutta katso, nyt me olemme sinun käsissäsi: tee meille, mikä mielestäsi on hyvin ja oikein."	25. Mutta katso, me olemme nyt sinun kädessäs: mikä sinulle näkyy oikiaksi eli hyväksi meille tehdäkses, se tee.	9:25 Mutta cadzo/ me olemma nyt sinun kädesäs/ mikä sinulle näky oikiaxi eli hywäxi meille tehdäzes/ se tee.
9:26 Silloin hän teki heille näin: hän pelasti heidät israelilaisten käsistä, niin etteivät he heitä surmanneet.	26. Ja hän teki heille niin ja vapahti heitä Israelin lasten kädestä, ettei he lyöneet heitä kuoliaaksi.	9:26 Ja hän teki heille nijn/ ja wapahti heitä Israelin lasten kädest/ ettei he lyönet heitä cuoliaxi.
9:27 Niin Joosua sinä päivänä määräsi heidät seurakunnan ja Herran alttarin halonhakkaajiksi ja vedenkantajiksi, aina tähän päivään asti, sitä paikkaa varten, jonka Herra oli valitseva.	27. Niin teki Josua heidät sinä päivänä halkoin hakkaajiksi ja veden kantajiksi seurakunnalle ja Herran alttarille tähän päivään asti, siihen paikkaan jonka hän valitsi.	9:27 Nijn teki Josua heidän sinä päiwänä halcain hackajaxi ja weden candajaxi seuracunnalle/ ja HERran Altarille/ tähän päiwän asti/ siihen paikkaan jonga hän walidzi.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu

10:1 Kun Adonisedek, Jerusalemin kuningas, kuuli, että Joosua oli valloittanut Ain ja vihkinyt sen tuhon omaksi, tehden Aille ja sen kuninkaalle, niinkuin oli tehnyt Jerikolle ja sen kuninkaalle, ja että Gibeonin asukkaat olivat tehneet rauhan Israelin kanssa ja jääneet heidän keskuuteensa,	1. Kun Jerusalemin kuningas AdoniZedek kuuli Josuan voittaneeksi Ain ja hävittäneeksi sen, ja niin tehneeksi Aille ja hänen kuninkaallensa, kuin hän teki Jeriholle ja hänen kuninkaallensa, ja että Gibeonin asuvaiset olivat tehneet rauhan Israelin kanssa ja asuivat heidän seassansa,	10:1 COsca Jerusalemin Cuningas AdomZedek cuuli Josuan woittanexi Ain ja kironnexi sen/ ja tehnexi Aille ja hänen Cuningallens/ nijncuin hän Jeriholle ja heidän Cuningallens teki/ ja että Gibeoniterit olit tehnet rauhan Israelin cansa/ ja asuit heidän seasans.
10:2 niin he peljästyivät suuresti, sillä Gibeon oli suuri kaupunki, niinkuin joku kuninkaankaupunki, ja suurempi kuin Ai, ja kaikki sen miehet olivat urhoollisia.	2. Pelkäsivät he sangen suuresti; sillä Gibeon oli suuri kaupunki, niinkuin joku kuninkaallinen kaupunki ja suurempi kuin Ai, ja kaikki hänen asuvaisensa olivat vahvat sotamiehet.	10:2 Pelkäisit he sangen suurest (sillä Gibeon oli suuri Caupungi/ nijncuin jocu Cuningalinen Caupungi/ ja suurempi cuin Ai/ ja caicki hänen asuwaisens olit wahwat sotamiehet)
10:3 Ja Adonisedek, Jerusalemin kuningas, lähetti sanan Hoohamille, Hebronin kuninkaalle, Piramille, Jarmutin kuninkaalle, Jaafialle, Laakiin kuninkaalle, ja Debirille, Eglonin kuninkaalle:	3. Niin lähetti AdoniZedek Jerusalemin kuningas Hohamin Hebronin kuninkaan tykö, ja Pireamin Jarmutin kuninkaan tykö, ja Japhian Lakiksen kuninkaan tykö ja Deberin Eglonin kuninkaan tykö, ja sanoi:	10:3 Lähetti hän Hohamin Hebronin Cuningan tygö/ ja Pireamin Jarmuthin Cuningan tygö/ ja Japhian Lachixen Cuningan tygö/ ja Debirin Eglonin Cuningan tygö/ ja sanoi:
10:4 "Tulkaa minun luokseni ja auttaka minua, ja kukistakaamme Gibeon, koska se on tehnyt rauhan Joosuan ja israelilaisten kanssa."	4. Tulkaat ylös minun tyköni ja auttakaat minua ja lyökäämme Gibeon; sillä he tekivät rauhan Josuan ja Israelin lasten kanssa.	10:4 Tulcat minun tygöni ja auttacat minua lyömän Gibeoni: sillä he teit rauhan Josuan ja Israelin lasten cansa.
10:5 Niin nuo viisi amorilaisten kuningasta, Jerusalemin kuningas, Hebronin kuningas, Jarmutin kuningas, Laakiin kuningas ja Eglonin kuningas, kokoontuivat ja lähtivät liikkeelle kaikkine joukkoineen; ja he asettuivat leiriin Gibeonin edustalle ja ryhtyivät taisteluun sitä vastaan.	5. Silloin kokoontuivat ja menivät ylös viisi Amorilaisten kuningasta, Jerusalemin kuningas, Hebronin kuningas, Jarmutin kuningas, Lakiksen kuningas, Eglonin kuningas, he ja kaikki heidän leirinsä ja piirittivät Gibeonin ja sotivat sitä vastaan.	10:5 Silloin cocounsit ja menit ne wijsi Amorrerein Cuningast/ Jerusalemin Cuningas/ Hebronin Cuningas/ Jarmuthin Cuningas/ Lachixen Cuningas/ Eglonin Cuningas/ caiken heidän leirins cansa/ ja pijritit Gibeonin/ ja sodeit sitä wastan.
10:6 Silloin Gibeonin miehet lähettivät sanan Joosualle Gilgalin leiriin: "Älköön sinun kätesi vetäytykö auttamasta palvelijoitasi. Tule nopeasti luoksemme, pelasta meidät ja auta meitä, sillä kaikki vuoristossa asuvien amorilaisten kuninkaat ovat kokoontuneet meitä vastaan."	6. Mutta Gibeonin miehet lähettivät Josuan tykö leiriin Gilgaliin, sanoen: älä ota kättäs pois palvelioiltas, tule nopiasti ylös meidän tykömme, ja vapahda meitä ja auta meitä; sillä kaikki Amorilaisten kuninkaat, jotka asuvat vuorilla, ovat kokoontuneet meitä vastaan.	10:6 MUTta Gibeonin asuwaiset lähetit Josuan tygö leirijn Gilgalijn/ sanoden: älä ota kättäs pois palwelioidas/ tule nopiast meidän auxem/ ja wapada meitä: sillä caicki Amorrerein Cuningat/ jotca asuwat vuorilla/ owat connet heidäns meitä wastan.

10:7 Niin Joosua lähti Gilgalista, hän ja kaikki sotaväki hänen kanssaan ja kaikki sotaurhot.	7. Ja Josua meni ylös Gilgalista, ja kaikki sotaväki hänen kanssansa, ja kaikki vahvat sotamiehet.	10:7 JA Josua meni sinne Gilgalist/ ja caicki sotawäki hänen cansans/ ja caicki wahwat sotamiehet.
10:8 Silloin Herra sanoi Joosualle: "Älä pelkää heitä, sillä minä annan heidät sinun käsiisi; ei kukaan heistä kestä sinun edessäsi."	8. Ja Herra sanoi Josualle: älä heitä mitään pelkää; sillä minä annan heidät sinun käsiis: ei yksikään heistä ole seisovainen sinun edessäs.	10:8 ja HERra sanoi Josualle: älä heitä mitän pelkä: sillä minä annoin heidän sinun käsijs/ ei yxikän heistä ole seisowainen sinun edesäs.
10:9 Niin Joosua yllätti heidät, kuljettuaan kaiken yötä Gilgalista.	9. Niin Josua tuli äkisti heidän päällensä; sillä hän matkusti kaiken yötä Gilgalista.	10:9 Nijn Josua äkist tuli heidän päällens: sillä hän matcusti caiken yösen Gilgalist.
10:10 Ja Herra saattoi heidät hämminkiin israelilaisten edessä, niin että nämä tuottivat heille suuren tappion Gibeonissa ja ajoivat heitä takaa Beet-Hooronin solatietä, surmaten heitä aina Asekaan ja Makkedaan asti.	10. Ja Herra peljätti heitä Israelin edessä, ja löi heitä suurella lyömisellä Gibeonissa, ja ajoi heitä takaa sitä tietä jota ylös BethHaroniin mennään, ja löi heitä Asekaan ja Makkedaan asti.	10:10 Ja HERra peljätti heitä Israelin edes/ ja suuri joucko heistä surmattin Gibeonis/ ja ajettin heitä taca BethHoronin päin/ ja tapettin heitä Asecan ja Makedan asti.
10:11 Ja kun he paetessaan Israelia olivat Beet-Hooronin rinteessä, heitti Herra taivaasta heidän päällensä isoja kiviä, koko matkan Asekaan asti, niin että he kuolivat; niitä, jotka kuolivat raekivistä, oli useampia kuin niitä, jotka israelilaiset surmasivat miekalla.	11. Ja kuin he Israelin edellä pakenivat alas BethHoronin tietä, antoi Herra taivaasta tulla suuret kivet heidän päällensä Asekaan asti, niin että he kuolivat; ja paljo enempi heistä kuoli raekivien kautta, kuin Israelin lapset miekalla löivät.	10:11 Ja cosca he Israelin edellä pakenit BethHoronin tietä/ andoi HERra taiwasta tulla suuret kiwet heidän päällens Asecan asti/ nijn että he cuolit: ja paljo enä heistä tuli pois kiwein cautta/ cuin Israelin lapset miecalla löit.
10:12 Silloin puhui Joosua Herralle, sinä päivänä, jona Herra antoi amorilaiset israelilaisten valtaan, ja sanoi Israelin silmien edessä: "Aurinko, seiso alallasi Gibeonissa, ja kuu Ajalonin laaksossa."	12. Silloin puhui Josua Herralle sinä päivänä, jona hän antoi Amorilaiset Israelin lasten eteen, ja sanoi Israelin läsnä ollessa: aurinko, seiso alallas Gibeonissa ja kuu Ajalonin laaksossa.	10:12 Silloin puhui Josua HERralle/ sinä päiwäna jona HERra andoi Amorrerit Israelin lasten edes/ ja sanoi Israelin läsnä olles: Auringo seiso alallans Gibeonis/ ja Cuu Ajalonin laxos.
10:13 Niin aurinko seiso alallansa, ja kuu pysyi paikallansa, kunnes kansa oli kostanut vihollisilleen. Niinhän on kirjoitettuna "Oikeamielisen kirjassa." Niin aurinko pysyi paikallansa keskitaivaalla päiväkauden, kiirehtimättä laskemaan.	13. Ja aurinko ja kuu seisahtivat, siihenasti kuin kansa kosti vihamiehensä. Eikö tämä ole kirjoitettu hurskaan kirjassa? Niin seiso aurinko keskellä taivasta ilman laskemata koko päivän.	10:13 Silloin Auringo ja Cuu seisatti/ siihenasti cuin he costit vihamiehillens. Eikö nämät ole kirjoitetut hurscan kirjas? Nijn seiso Auringo keskellä taiwast ilman laskemat coco päiwän.
10:14 Eikä ole ollut sen päivän vertaista, ei ennen eikä jälkeen, jona Herra näin kuuli ihmisen ääntä; sillä Herra soti Israelin puolesta.	14. Ja ei ole yksikään päivä ollut senkaltainen ei ennen eikä sitte, kuin Herra miehen äänen kuuli; sillä Herra soti Israelin puolesta.	10:14 Ja ei ole yxikän päiwä ollut sencaltainen eikä ennen eikä sijtte/ cosca HERra yhden miehen änen cuuli: sillä HERra soti Israelin edest.

10:15 Sen jälkeen Joosua ja koko Israel hänen kanssaan palasi Gilgalin leiriin.	15. Ja Josua meni jälleen leiriin Gigaliin ja koko Israel hänen kanssansa.	10:15 JA Josua meni jällens leirijn Gilgalijn/ ja coco Israel hänen cansans.
10:16 Mutta nuo viisi kuningasta pakenivat ja piiloutuivat Makkedan luolaan.	16. Mutta ne viisi kuningasta pakenivat ja lymyivät luolaan Makkedassa.	10:16 Mutta ne wijsi Cuningast pakenit/ ja lymyit luolaan Makedas.
10:17 Niin Joosualle ilmoitettiin: "Ne viisi kuningasta on löydetty piiloutuneina Makkedan luolaan."	17. Niin Josualle ilmoitettiin sanoen: ne viisi kuningasta ovat löydetyt, kätketyt luolaan Makkedassa.	10:17 Nijn sanottin Josualle: me olem löytänet wijsi Cuningast/ kätketyt luolaan Makedas.
10:18 Silloin Joosua sanoi: "Vierittäkää isoja kiviä luolan suulle ja asettakaa sen eteen miehiä vartioimaan heitä.	18. Ja Josua sanoi: vierittäkää suuret kivet luolan suulle ja asettakaat miehet heitä vartioitsemaan.	10:18 Ja Josua sanoi: wierittäkät suuret kiwet luolan suulle/ ja asettacat miehet heitä wartioidzeman.
10:19 Mutta te muut, älkää pysähtykö, vaan ajakaa takaa vihollisianne ja hakatkaa maahan heidän jälkijoukkonsa älkääkä päästäkö heitä menemään kaupunkeihinsa, sillä Herra, teidän Jumalanne, on antanut heidät teidän käsiinne."	19. Mutta älkää te alallanne seisoko, vaan ajakaat teidän vihamiehiänne takaa ja lyökää heidän viimeisiänsä; älkää salliko heitä tulla kaupunkeihinsa, sillä Herra teidän Jumalanne on antanut heidät teidän käsiinne.	10:19 Mutta älkät alallan seisoco/ waan ajacat teidän wihamiehiän taca/ ja lyökät heidän wijmeisiäns/ ja älkät sallico heitä tulla heidän Caupungeihins: sillä HERra teidän Jumalan on andanut heidän teidän käsijn.
10:20 Kun sitten Joosua ja israelilaiset olivat tuottaneet heille hyvin suuren, perinpohjaisen tappion ja ne harvat, jotka olivat pelastuneet, olivat päässeet varustettuihin kaupunkeihin,	20. Ja kuin Josua ja Israelin lapset lopettivat sen ylen suuren tapon ja peräti olivat heidät surmanneet, ja jääneet pääsivät heistä ja tulivat vahvoihin kaupunkeihin,	10:20 Ja cosca Josua ja Israelin lapset lopetit sen ylön suuren tapon/ ja peräti olit heidän surmannet/ ja jäänet pääsit nijhin wahwoin Caupungeihin.
10:21 niin koko kansa palasi vahingoittumaton takaisin Joosuan luolaan leiriin Makkedaan, eikä kukaan uskaltanut enää hiiskua sanaakaan israelilaisia vastaan.	21. Niin tuli kaikki kansa jälleen leiriin Josuan tykö Makkedaan rauhassa, ja ei kenkään rohjennut Israelin lasten edessä hiiskuakaan.	10:21 NIin tuli caicki Canssa jällens leirijn Josuan tygö Makedaan rauhas/ ja ei kengän rohjennut Israelin lasten edes hijscuackan.
10:22 Silloin Joosua sanoi: "Avatkaa luolan suu ja tuokaa ne viisi kuningasta minun eteeni luolasta."	22. Mutta Josua sanoi: avatkaat luolan suu ja tuokaat ne viisi kuningasta luolasta minun tyköni.	10:22 Mutta Josua sanoi: awatcat luolan suu/ ja tuocat ne wijsi Cuningast minun tygöni.
10:23 Ja he tekivät niin ja toivat hänen eteensä ne viisi kuningasta luolasta: Jerusalemin kuninkaan, Hebronin kuninkaan, Jarmutin kuninkaan, Laakiin kuninkaan ja Eglonin kuninkaan.	23. He tekivät niin ja toivat ulos ne viisi kuningasta hänen tykönsä luolasta: Jerusalemin kuninkaan, Hebronin kuninkaan, Jarmutin kuninkaan, Lakiksen kuninkaan, Eglonin kuninkaan.	10:23 He teit nijn ja toit ne wijsi Cuningast hänen tygöns luolast/ Jerusalemin Cuningan/ Hebronin Cuningan/ Jarmuthin Cuningan/ Lachixen Cuningan ja Eglonin Cuningan.

10:24 Ja kun he olivat tuoneet nämä kuninkaat Joosuan eteen, niin Joosua kutsui kaikki Israelin miehet ja sanoi sotaväen päälliköille, jotka olivat seuranneet häntä: "Astukaa esiin ja pankaa jalkanne näiden kuninkaiden niskalle." Niin he astuivat esiin ja panivat jalkansa heidän niskallensa.	24. Ja kuin nämät kuninkaat olivat tuodut Josuan eteen, kutsui Josua kaikki Israelin miehet ja sanoi sotajoukon päämiehille, jotka hänen kanssansa matkustivat: tulkaat tänne ja tallatkaat näiden kuningasten kaulat; ja he tulivat, ja tallasivat heidän kaulansa jaloillansa.	10:24 Cosca nämät wijsi Cuningast olit tuodut hänen eteens/ cudzui Josua coco Israelin/ ja sanoi sotajoucon Päämiehille/ jotca hänen cansans matcustit: tulcat tänne/ ja tallatcat näiden Cuningaiden caulat/ ja he tulit/ ja tallaisit heidän caulans jalgoillans.
10:25 Silloin Joosua sanoi heille: "Älkää peljätkö älkääkä arkailko, vaan olkaa lujat ja rohkeat, sillä näin on Herra tekevä kaikille teidän vihollisillenne, joita vastaan te joudutte sotimaan."	25. Ja Josua sanoi heille: älkäät peljätkö, älkäät myös vavisko, vahvistakaat itsenne ja olkaat rohkiat; sillä näin tekee Herra kaikille vihamiehillenne, joita vastaan te soditte.	10:25 Ja Josua sanoi heille: älkät peljätkö/ älkät myös wapisco/ wahwistacat idzen ja olcat rohkiat: sillä näin teke HERra caikille teidän wihamiehillen/ joita wastian te soditte.
10:26 Sen jälkeen Joosua löi heidät kuoliaaksi ja ripusti heidät viiteen hirsipuuhun. Ja he riippuivat hirressä iltaan asti.	26. Ja Josua löi heidät sitte, ja surmasi heidät, ja ripusti viiteen puuhun; ja he riippuivat puissa hamaan ehtooseen asti.	10:26 Ja Josua löi heidän sijtte/ ja surmais heidän/ ja ripusti wijteen puuhun/ ja he ripuit puissa haman ehtosen asti.
10:27 Mutta auringonlaskun aikaan Joosua käski ottaa heidät alas hirrestä ja heittää luolaan, johon he olivat piiloutuneet. Ja he panivat luolan suulle isoja kiviä, jotka ovat siinä vielä tänäkin päivänä.	27. Ja kuin aurinko laski, käski Josua heitä, ja he ottivat heidät puista alas ja heittivät luolaan, johonka he itsensä lymyttivät, ja panivat suuret kivet luolan suulle, jotka siellä vielä tänäpäpä ovat.	10:27 Cosca Auringo laskenut oli/ käski hän heidän puista otta pois/ ja heittä luolaan/ johonga he idzens lymytit/ ja he panit suuret kiwet sen suulle/ jotca siellä wielä tänäpäpä owat.
10:28 Samana päivänä Joosua valloitti Makedan ja surmasi miekan terällä sen asukkaat ja sen kuninkaan; hän vihki tuhon omiksi heidät ja jokaisen, joka siellä oli, päästämättä pakoon ainoatakaan. Ja hän teki Makedan kuninkaalle, niinkuin oli tehnyt Jerikon kuninkaalle.	28. Sinä päivänä voitti myös Josua Makedan, ja löi sen miekan terällä, ja hänen kuninkaansa tappoi, ja kaikki ne sielut, jotka hänessä olivat, eikä yhtäkään jättänyt, ja teki Makedan kuninkaalle niinkuin hän teki Jerihon kuninkaalle.	10:28 SInä päiwänä woitti myös Josua Makedan/ ja löi sen ja hänen Cuningans miecan terällä/ ja kirois/ ja caicki ne sielut jotca hänes olit/ eikä yhtäkän jättänyt/ ja teki Makedan Cuningalle nijncuin Jerihon Cuningallengin.
10:29 Sitten Joosua ja koko Israel hänen kanssaan lähti Makedasta Libnaan ja ryhtyi taisteluun Libnaa vastaan.	29. Niin vaelsi Josua ja koko Israel hänen kanssansa Makedasta Libnaan ja soti Libnaa vastaan.	10:29 Nijn waelsi Josua ja coco Israel hänen cansans Makedast Libnaan/ ja sodeit sitä wastian.

10:30 Ja Herra antoi senkin ja sen kuninkaan Israelin käsiin. Ja Joosua surmasi miekan terällä sen asukkaat, jokaisen, joka siellä oli, päästämättä sieltä pakoon ainoatakaan; ja hän teki sen kuninkaalle saman, minkä oli tehnyt Jerikon kuninkaalle.	30. Ja Herra antoi myös sen Israelin käsiin heidän kuninkaansa kanssa, ja hän löi sen miekan terällä ja kaikki ne sielut, jotka siellä olivat, eikä ketään elämään jättänyt, ja teki heidän kuninkaallensa niinkuin hän teki Jerihon kuninkaalle.	10:30 Ja HERra andoi myös sen Israelin käsijn heidän Cuningans cansa/ ja hän löi sen miecan terällä/ ja caicki ne sielut jotca siellä olit/ eikä ketän elämän jättänyt/ ja teki heidän Cuningallens nijncuin Jerihon Cuningallengin.
10:31 Sitten Joosua ja koko Israel hänen kanssaan lähti Libnasta Laakiiseen ja asettui leiriin sen edustalle ja ryhtyi taisteluun sitä vastaan.	31. Sitte matkusti Josua ja koko Israel hänen kanssansa Libnasta Lakikseen, ja piiritti sen ja soti sitä vastaan.	10:31 Sijtte matcusti Josua ja coco Israel hänen cansans/ Libnast Lachixeen/ ja pijritit sen ja sodeit sitä wastan.
10:32 Ja Herra antoi Laakiin Israelin käsiin, niin että hän valloitti sen toisena päivänä; ja hän surmasi miekan terällä sen asukkaat, jokaisen, joka siellä oli, samoin kuin oli tehnyt Libnalle.	32. Ja Herra antoi myös Lakiksen Israelin käsiin, niin että hän voitti sen toisena päivänä ja löi sen miekan terällä ja kaikki ne sielut jotka siinä olivat, juuri niinkuin hän oli Libnalle tehnyt.	10:32 Ja HERra andoi myös Lachixen Israelin käsijn/ nijn että he voitit sen toisna päiwänä/ ja löit sen miecan terällä/ ja caicki sen asuwaiset peräti/ nijncuin hän oli Libnalle tehnyt.
10:33 Silloin Hooram, Geserin kuningas, tuli auttamaan Laakista; mutta Joosua voitti hänet ja hänen väkensä, päästämättä pakoon ainoatakaan heistä.	33. Siihen aikaan meni Horam Jeserin kuningas auttamaan Lakista; mutta Josua löi hänen kaiken joukkonsa kanssa, siihenasti ettei yhtäkään jäänyt.	10:33 Sijhen aican meni Horam Geserin Cuningas auttaman Lachist/ mutta Josua löi hänengin caiken jouckons cansa/ sijhenasti ettei yhtäkän jäänyt.
10:34 Ja Laakiista Joosua ja koko Israel hänen kanssaan lähti Egloniin, ja he asettuivat leiriin sen edustalle ja ryhtyivät taisteluun sitä vastaan.	34. Ja Josua meni Lakiksesta ja koko Israel hänen kanssansa Egloniin, ja piirittivät sen ja sotivat sitä vastaan,	10:34 Ja Josua meni Lachixest coco Israelin cansa Eglonijn ja pijritit ja sodeit sitä wastan.
10:35 Ja he valloittivat sen samana päivänä ja surmasivat miekan terällä sen asukkaat, ja hän vihki sinä päivänä tuhon omaksi jokaisen, joka siellä oli, samoin kuin oli tehnyt Laakiille.	35. Ja voittivat sen sinä päivänä, ja löivät miekan terällä, ja surmasivat kaikki sielut, jotka siellä olivat, sinä päivänä, juuri niinkuin hän oli tehnyt Lakikselle.	10:35 Ja voitit sinä päiwänä/ ja löit miecan terällä/ ja surmaisit caicki sielut jotca siellä olit/ sinä päiwänä peräti/ nijncuin hän oli tehnyt Lachixelle.
10:36 Sen jälkeen Joosua ja koko Israel hänen kanssaan lähti Eglonista Hebroniin, ja he ryhtyivät taisteluun sitä vastaan.	36. Sitte meni Josua ja koko Israel hänen kanssansa Eglonista ylös Hebroniin, ja he sotivat sitä vastaan,	10:36 Sijtte meni Josua coco Israelin cansa Eglonist Hebronijn/ ja sodeit sitä wastan.

10:37 Ja he valloittivat sen ja surmasivat miekan terällä sen asukkaat ja sen kuninkaan, ja samoin kaikki sen alaiset kaupungit ja jokaisen, joka siellä oli, päästämättä pakoon ainoatakaan, samoin kuin hän oli tehnyt Eglonille. Hän vihki tuhon omaksi sen ja jokaisen, joka siellä oli.	37. Ja voittivat sen ja löivät sen miekanterällä, ja hänen kuninkaansa kaikkein kaupunkeinsa kanssa ja kaikki sielut, jotka siellä olivat, eikä yhtäkään jättänyt, juuri niinkuin hän oli tehnyt Eglonille; ja tappoi sen ja kaikki sielut, jotka siellä olivat.	10:37 Ja voitit sen ja löit sen miecan terällä/ ja heidän Cuningans caickein Caupungeins cansa/ ja caicki sielut jotca siellä olit/ eikä hengekän jättänyt/ juuri nijncuin hän oli tehnyt Eglonille/ ja kirois sen ja caicki sielut jotca siellä olit.
10:38 Sitten Joosua ja koko Israel hänen kanssaan kääntyi Debiriin ja ryhtyi taisteluun sitä vastaan.	38. Silloin palasi Josua ja koko Israel hänen kanssansa Debiriin ja soti sitä vastaan,	10:38 Silloin palais Josua coco Israelin cansa Debirijn/ ja sodei sitä watan.
10:39 Ja hän sai valtaansa sen ja sen kuninkaan ja kaikki sen alaiset kaupungit, ja he surmasivat miekan terällä niiden asukkaat ja vihkivät tuhon omaksi jokaisen, joka siellä oli, päästämättä pakoon ainoatakaan. Hän teki Debirille ja sen kuninkaalle saman, minkä oli tehnyt Hebronille ja minkä oli tehnyt Libnalle ja sen kuninkaalle.	39. Ja voitti sen kuninkainensa ja kaikki hänen kaupunkinsa, ja löi ne miekan terällä, ja tappoi kaikki sielut, jotka siellä olivat, ja ei ketäkään jättänyt; niinkuin hän oli Hebronille tehnyt, niin teki hän myös Debirille ja hänen kuninkaallensa, ja niinkuin hän oli tehnyt Libnalle ja hänen kuninkaallensa.	10:39 Ja woitti sen Cuningoinens/ ja caicki hänen Caupungins/ ja löi ne miecan terällä/ ja kirois caicki sielut jotca siellä asuit/ ja ei ketäkän päästänyt/ juuri nijncuin hän oli Hebronille tehnyt/ nijn teki hän myös Debirille/ ja hänen Cuningallens/ ja nijncuin hän oli tehnyt Libnalle ja hänen Cuningallens.
10:40 Sitten Joosua valtasi koko maan, Vuoriston, Etelämaan, Alankomaan ja Rinnemaat, ja surmasi kaikki niiden kuninkaat, päästämättä pakoon ainoatakaan, ja vihki tuhon omaksi joka hengen, niinkuin Herra, Israelin Jumala, oli käsenyt.	40. Niin Josua löi kaikki maan asuwaitet vuorilta, ja lounamaasta, ja laaksoista, ja ojain tyköä, ja kaikki heidän kuninkaansa, eikä yhtäkään jättänyt, vaan tappoi kaikki, joilla henki oli, niinkuin Herra Israelin Jumala oli käsenyt.	10:40 NIin Josua löi caicki maan asuwaitet wuorilda/ ja lounan puolesta/ ja laxoista/ ja ojain tykö/ Cuningoinens/ eikä yhtäkän säästänyt/ waan kirois caicki joilla hengi oli/ nijncuin HERra Israelin Jumala oli käsenyt.
10:41 Ja Joosua valtasi heidän alueensa Kaades-Barneasta Gasaan saakka ja koko Goosenin maakunnan Gibeoniin saakka.	41. Ja Josua tappoi heidät, ruveten KadesBarneasta Gasaan asti, ja koko Gosenin maakunnan Gibeoniin asti.	10:41 Ja tappoi heidän/ ruveten CadesBarneast Gasan asti/ ja coco Gosenin maacunnan Gibeonin asti.
10:42 Kaikki nämä kuninkaat ja heidän maansa Joosua sai valtaansa yhdellä otteella; sillä Herra, Israelin Jumala, soti Israelin puolesta.	42. Ja Josua voitti kaikki nämät kuninkaat maakuntinensa yhdellä rupeemisella; sillä Herra Israelin Jumala soti Israelin puolesta.	10:42 Ja woitti caicki nämät Cuningat maacundinens/ yhdellä rupemisella: sillä HERra Israelin Jumala sodei Israelin edest.
10:43 Sitten Joosua ja koko Israel hänen kanssaan palasi Gilgalin leiriin.	43. Ja Josua palasi leiriin Gilgaliin ja koko Israel hänen kanssansa.	Ja Josua palais leirijn Gilgalijn coco Israelin cansa.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu

11:1 Kun Jaabin, Haasorin kuningas, sen kuuli, lähetti hän sanan Joobabile, Maadonin kuninkaalle, ja Simronin kuninkaalle ja Aksafin kuninkaalle	1. Ja tapahtui, että kuin Jobin Hatsorin kuningas sen kuuli, lähetti hän Jobabin Madonin kuninkaan tykö, ja Simronin kuninkaan, ja Akasaphin kuninkaan tykö,	11:1 COsca Jabin Hazorin Cuningas sen cuuli/ lähetti hän Jobabin Madonin Cuningan tygö/ ja Simronin Cuningan tygö/ ja Achsaphin Cuningan tygö.
11:2 ja niille kuninkaille, jotka asuivat pohjoisessa, Vuoristossa, Aromaassa Kinarotista etelään päin, Alankomaassa ja Doorin kukkuloilla lännessä,	2. Ja niiden kuningasten tykö, jotka asuivat pohjan puolella vuorella, ja lakeudella, meren puolella Kinerotista, ja laaksoissa, ja Dorin Naphotissa meren puolella,	11:2 Ja nijden Cuningasten tygö/ jotca asuit pohjan puolella wuorilla/ ja lakialla/ meren puolella Cinerotheris/ ja jotca asuit alhalla laxois/ ja Dorin Naphotheris meren puolella.
11:3 kanaanolaisille itään ja länteen, amorilaisille, heetiläisille, perissiläisille ja jebusilaisille vuoristoon ja hivviläisille Hermonin juurelle Mispan maahan.	3. Kanaanealaisten tykö idän ja lännen puoleen, Amorilaisten, Hetiläisten, Pheresiläisten ja Jebusilaisten tykö vuorelle, niin hyös Heviläisten tykö alapuolella Hermonin vuorta Mitspan maakunnassa.	11:3 Cananerein tygö idän ja lännen puoleen/ Amorrerein/ Hetherein/ Pheserein ja Jebuserein tygö wuorelle/ nijn myös Hewerein/ alemban Hermonin wuorta Mizpan maacunnas.
11:4 Nämä lähtivät liikkeelle kaikkine joukkoineen; väkeä oli niin paljon kuin hiekkaa meren rannalla ja hevosia ja sotavaunuja ylen paljon.	4. Ja nämät läksivät kaiken sotajoukkonsa kanssa, joka oli sangen suuri kansan paljous, niinkuin sanda meren rannalla paljouden tähden, ja sangen monta hevosta ja waunua.	11:4 Nämät läxit caiken sotajouckons cansa/ joca oli sangen suuri Canssan paljous/ nijncuin sanda meren reunas/ ja sangen monda hewoista ja waunua.
11:5 Ja kaikki nämä kuninkaat liittyivät yhteen, tulivat ja leirytyivät yhdessä Meeromin veden rannalle sotiaksensa Israelia vastaan.	5. Kaikki nämät kuninkaat kokoontuivat ja he tulivat ja sioittivat heitänsä yhteen Meromin vetten tykönä, sotimaan Israelia vastaan.	11:5 Caicki nämät Cuningat cocoisit idzens/ ja sioitit heidäns Meromin weden tygö/ sotiman Israeli wastan.
11:6 Silloin Herra sanoi Joosualle: "Älä pelkää heitä, sillä huomenna tähän aikaan minä annan heidät kaikki voitettuihin Israelin valtaan; heidän ratsujensa vuohisjanteet sinä katkot, ja heidän waununsa sinä poltat tulella."	6. Ja Herra sanoi Josuualle: älä heitä ensinkään pelkää, sillä huomenna tällä ajalla minä annan heidät kaikki lyötynä Israelin kansan eteen; heidän hevosensa pitää sinun rivinomaksi tekemän ja heidän waununsa tulella polttaman.	11:6 JA HERra sanoi Josuualle: älä heitä ensingän pelkä/ sillä huomena tällä ajalla minä annan heitä caickia lyötynä Israelin Canssan eteen/ ja heidän hewoisens pitä sinun riwinomaxi tekemän/ ja heidän waununs tulella polttaman.
11:7 Niin Joosua ja kaikki sotaväki hänen kanssaan yllätti heidät Meeromin veden rannalla ja hyökkäsi heidän kimppuunsa.	7. Ja Josua tuli ja kaikki sotajoukko hänen kanssansa äkisti heidän päällensä, Meromin vetten tykönä, ja karkasivat heidän päällensä.	11:7 Ja Josua tuli äkist heidän päällens/ ja caicki sotajoucko heidän cansans Meromin weden tykönä/ ja carcais heidän päällens.

11:8 Ja Herra antoi heidät Israelin käsiin, niin että he voittivat heidät ja ajoivat heitä takaa aina suureen Siidoniin, Misrefot-Majimiin ja itään päin Mispan laaksoon asti; ja he voittivat heidät, päästämättä pakoon ainoatakaan heistä.	8. Ja Herra antoi heidä israelin käsiin, ja he löivät heitä, ja ajoivat heitä takaa isoon Zidoniin asti, ja lämpimään veteen asti, ja Mitspan ketoon asti, itään päin, ja löivät heitä siihenasti, ettei yksikään heistä jäänyt.	11:8 Ja HERra andoi heitä Israelin käsijn/ ja he löit heitä/ ja ajoit taca isoin Zidonin asti/ ja siihen lämbymän weten asti/ ja Mizpan keton asti joca itään lange/ ja löi heitä siihenasti ettei yxikän heistä jäänyt.
11:9 Ja Joosua teki heille, niinkuin Herra oli hänelle sanonut: heidän ratsujensa vuohisjänteet hän katkoi, ja heidän vaununsa hän poltti tulella.	9. Niin teki myös Josua heille, niinkuin Herra oli hänelle käsenyt, ja teki rivinomaksi heidän hevosen ja poltti heidän vaununsa tulella.	11:9 Nijn teki myös Josua heille/ cuin HERra oli hänelle käsenyt/ ja teki riwinomaxi heidän hewoisens/ ja poltti heidän waununs tulella.
11:10 Sitten Joosua kääntyi takaisin ja valloitti Haasorin ja surmasi miekalla sen kuninkaan; Haasor oli näet muinoin kaikkien näiden kuningaskuntien pääkaupunki.	10. Ja Josua palasi sillä ajalla ja voitti Hatsorin ja löi hänen kuninkaansa miekalla; sillä Hatsor oli ennen kaikkein näiden valtakuntain pääkaupunki.	11:10 Ja palais sillä ajalla/ ja voitti Hazorin/ ja löi hänen Cuningans miecalla: sillä Hazor oli ennen caiken tämän Cuningan waldacunnan pääcaupungi.
11:11 Ja he surmasivat miekan terällä ja vihkivät tuhon omaksi jokaisen, joka siellä oli, niin ettei jäänyt jäljelle ainoatakaan henkeä; ja Haasorin hän poltti tulella.	11. Ja he löivät kaikki ne sielut, jotka siellä olivat, miekan terällä, ja tappoivat, niin ettei yhtäkään jäänyt, jolla henki oli, ja poltti Hatsorin tulella.	11:11 Ja löit caicki ne sielut jotca siellä olit miecan terällä/ ja kirois heidän/ nijn ettei yhtäkän jäänyt jolla hengi oli/ ja poltti Hazorin tulella.
11:12 Kaikki nämä kuninkaankaupungit ja niiden kuninkaat Joosua sai valtaansa, ja hän surmasi miekan terällä niiden asukkaat, vihkien heidät tuhon omiksi, niinkuin Herran palvelija Mooses oli käsenyt.	12. Ja kaikkein niiden kuningasten kaupungit voitti Josua, kaikkein heidän kuningastensa kanssa, ja löi heitä miekan terällä, ja tappoi heidät, niinkuin Moses Herran palvelia käsenyt oli.	11:12 Ja caickein nijden Cuningasten Caupungit voitti Josua caickein heidän Cuningastens cansa/ ja löi heitä miecan terällä/ ja kirois heitä/ nijncuin Moses HERran palwelia käsenyt oli.
11:13 Mutta kukkuloilla olevista kaupungeista Israel ei polttanut ainoatakaan, paitsi Haasorin, jonka Joosua poltti.	13. Mutta Israelin lapset ei polttaneet yhtäkään kaupunkia, jotka seisoivat töyräillänsä, paitsi ainoaa Hatsoria, jonka Josua poltti.	11:13 Mutta Israelin lapset ei polttanet yhtäkän Caupungit tulella/ jotca olit wuorilla/ paidzi ainoa Hazori/ jonga Josua poltti.
11:14 Ja kaiken, mitä näistä kaupungeista oli saatavana saalista, ynnä karjan israelilaiset ryöstivät itselleen; mutta kaikki ihmiset he surmasivat miekan terällä ja tuhosivat heidät, jättämättä eloon ainoatakaan henkeä.	14. Ja kaiken saaliin ja eläimet, jotka he näistä kaupungeista olivat ottaneet, jakoivat Israelin lapset keskenänsä. Ainoasti kaikki ihmiset tappoivat he miekan terällä, siihenasti että he hukuttivat heidät, niin ettei yhtäkään elävää henkeä jäänyt,	11:14 Ja caiken saalin ja eläimet/ jotca he näistä Caupungeist olit ottanet/ jagoit Israelin lapset keskenäns. Ainoast ihmiset tapoit he miecan terällä/ siihenasti että he häwitit heidän/ nijn ettei yhtäkän eläwätä henge jäänyt.

<p>11:15 Niinkuin Herra oli käskenyt palvelijaansa Moosesta, niin oli Mooses käskenyt Joosuaa, ja niin Joosua teki; eikä hän jättänyt tekemättä mitään kaikesta siitä, mistä Herra oli Moosekselle käskyn antanut.</p>	<p>15. Niinkuin Herra palveliallensa Mosekselle käskenyt oli, ja Moses oli Josualle käskenyt. Ja niin Josua teki, ettei niistä yhtäkään tekemätä jäänyt, mitä Herra Mosekselle käskenyt oli.</p>	<p>11:15 Nijn cuin HERra hänen palweliallens Mosexelle käskenyt oli/ ja Moses oli Josualle käskenyt. Ja nijn Josua teki ettei nijstä yhtäkän tekemätä jäänyt/ cuin HERra Mosexelle käskenyt oli.</p>
<p>11:16 Niin Joosua valloitti koko tämän maan, Vuoriston, koko Etelämaan ja koko Goosenin maakunnan, Alankomaan ja Aromaan, niin myös Israelin vuoriston ja sen alankomaan -</p>	<p>16. Ja Josua otti kaiken tämän maakunnan, vuorimaan, ja kaiken Etelämaan, ja kaiken Gosenin maan ja kedot sekä myös laaksot, ja Israelin vuoret laaksoinensa,</p>	<p>11:16 JA nijn Josua otti caiken tämän maacunnan wuorelda/ ja caicki ne cuin meren päin owat/ ja caiken Gosenin maan ja kedot sekä myös laxot/ ja Israelin vuoret laxoinens.</p>
<p>11:17 maan Seiriin päin kohoavasta Sileästä vuoresta aina Baal-Gaadiin saakka, Libanonin laaksoon, Hermonin vuoren juurelle; kaikki heidän kuninkaansa hän sai valtaansa ja löi heidät kuoliaaksi.</p>	<p>17. Siitä sileästä vuoresta, joka menee ylös Seiriin päin BaalGadiin asti Libanonin laaksossa, Hermonin vuoren alapuolella: kaikki heidän kuninkaansa voitti hän, löi ja tappoi heidät.</p>	<p>11:17 Sijtä siliästä wuorest/ joca mene Zeirin päin ja ulottu BaalGadijn/ ja Libanonin vuoren leweyteen/ ja Hermonin vuoren alaidzen: Caicki heidän Cuningans woitti hän/ löi ja tappoi heitä.</p>
<p>11:18 Kauan aikaa Joosua kävi sotaa kaikkia näitä kuninkaita vastaan.</p>	<p>18. Kauvan aikaa soti Josua kaikkein näiden kuningasten kanssa.</p>	<p>11:18 Mutta hän sodei cauwan näiden Cuningasten cansa.</p>
<p>11:19 Eikä ollut ainoatakaan kaupunkia, joka olisi tehnyt rauhan Israelin kanssa, paitsi ne hivviläiset, jotka asuivat Gibeonissa; vaan kaikki valloitettiin asevoimalla.</p>	<p>19. Ei ollut yhtäkään kaupunkia, joka rauhalla itsensä antoi Israelin lasten alle, paitsi Heviläisiä, jotka asuivat Gibeonissa; mutta kaikki he ottivat sodalla.</p>	<p>11:19 Ja ei ollut yhtäkän Caupungita joca rauhalla idzens andoi Israelin lasten ala/ paidzi Hewerejä cuin asuit Gibeonis/ mutta caicki he woitit sodalla.</p>
<p>11:20 Sillä Herralta tämä tuli; hän paadutti heidän sydämensä, niin että he kävivät taisteluun Israelia vastaan, jotta heidät armotta vihittäisiin tuhon omiksi ja hävitettäisiin, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.</p>	<p>20. Ja se tapahtui niin Herralta, että heidän sydämensä oli niin paatunut, että he kohtasivat Israelin sodalla, että hän heidät tappais, ja ei yhtäkään armoa heille tapahtuisi, vaan että hän hukuttais heidät, niinkuin Herra Mosekselle käskenyt oli.</p>	<p>11:20 Ja se tapahtui nijn HERralda/ että heidän sydämens oli nijn paatunut/ että he cohdaisit Israelin lapsia sodalla/ että he kirotaisin/ ja ei yhtäkän armo tapahduis/ mutta kirotaisin/ nijncuin HERra Mosexelle käskenyt oli.</p>
<p>11:21 Siihen aikaan Joosua tuli ja hävitti anakilaiset vuoristosta, Hebronista, Debiristä ja Anabista, koko Juudan vuoristosta ja koko Israelin vuoristosta; Joosua vihki heidät kaupunkeineen tuhon omiksi.</p>	<p>21. Siihen aikaan tuli Josua ja hävitti Enakilaiset vuorelta, Hebronista, Debiristä, Anabista ja kaikilta Juudan vuorilta ja kaikilta Israelin vuorilta, ja tappoi heidät kaupunkeinensa,</p>	<p>11:21 SIihen aican tuli Josua ja häwitti Enakim wuorilda/ Hebronist/ Debirist/ Anabist/ ja caikilda Judan wuorilda/ ja caikilda Israelin wuorilda/ ja kirois heitä Caupungeinens.</p>

11:22 Israelilaisten maahan ei jäänyt anakilaisia; ainoastaan Gassaan, Gatiin ja Asdodiin niitä jäi.	22. Ja ei antanut yhtäkään Enakilaista jäädä Israelin lasten maalle, paitsi Gasassa, Gatissa ja Asdodissa, joihin he jäivät.	11:22 Ja ei andanut yhtäkään Enakim jäädä Israelin lasten maalle/ paidzi Gasas/ Gathas ja Asdodis/ nijstä muutamat jäit.
11:23 Näin Joosua valloitti koko maan, aivan niinkuin Herra oli Moosekselle puhunut; ja Joosua antoi sen perintöosaksi Israelille, heidän sukukunnilleen heidän osastojensa mukaan. Ja maa pääsi rauhaan sodasta.	23. Ja niin Josua otti kaiken maakunnan, peräti niin kuin Herra Mosekselle oli sanonut, ja antoi Israelille perinnöksi, kullekin sukukunnalle osansa; ja maakunta lakkasi sotimasta.	11:23 Ja nijn Josua otti caiken maacunnan/ peräti nijncuin HERra Mosexelle oli sanonut/ ja andoi Israelille perinnöxi/ cullengin sucucunnalle osans/ ja maacunda lackais sotimast.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Nämä olivat ne maan kuninkaat, jotka israelilaiset voittivat ja joiden maan he ottivat omakseen tuolla puolella Jordanin, auringonnousun puolella, maan Arnon-joesta aina Hermonin vuoreen saakka ja koko itäpuolisen Aromaani:	1. Ja nämät ovat maan kuninkaat, jotka Israelin lapset löivät, ja ottivat heidän maansa tuolla puolella Jordania, auringon nousemista päin, Arnonin ojasta Hermonin vuoreen asti, ja kaikki lakeudet itään päin:	12:1 Nämät owat maan Cuningat jotca Israelin lapset löit/ ja otit heidän maans tuolla puolen Jordanin itän päin/ Arnonin wirrasta Hermonin vuoren asti/ ja caicki lakeudet itän päin.
12:2 Siihon, amorilaisten kuningas, joka asui Hesbonissa ja hallitsi maata Arnon-joen rannalla olevasta Aroerista ja jokilaakson keskikohdalta, ja puolta Gileadia, Jabbok-jokeen saakka, joka on ammonilaisten rajana,	2. Siihon Amorilaisten kuningas, joka asui Hesbonissa ja hallitsi Aroerista, joka on Arnonin ojan reunalla, ja keskellä ojaa, ja puolen Gileadia Jabbokin ojaan asti, joka on Ammonin lasten raja,	12:2 Siihon Amorrerein Cuningas joca asui Hesbonis/ ja hallidzi Aroerist/ cuin on Arnonin wirran reunalla/ ja keskellä oja/ ja Gileadin puolest Jabokin wirran tygö/ joca on Ammonin lasten raja:
12:3 ja Aromaata aina Kinerotin järveen, sen itärantaan, saakka ja Aromaani mereen, Suolamereen, sen itärantaan, saakka, Beet-Jesimotin tienoille, ja etelään päin Pisgan rinteiden juurelle saakka.	3. Ja lakeutta Kinneretin mereen asti itään päin, ja korven mereen, Suolaiseen mereen itään päin, BetJesimotin tietä myöten, ja lounaasta alaspäin lähelle Asdot Pisgaa;	12:3 Ja sitä lakeutta Cinerethin meren asti itän päin/ ja erimaan mereen/ nimittäin sen suolaisen meren itän päin/ sitä tietä myöden BethJesimoth/ ja lounast alaspäin läsnä Asdot Pisga.
12:4 Ja he ottivat omakseen Oogin, Baasanin kuninkaan, alueen, hänen, joka oli viimeisiä refalaisia ja asui Astarotissa ja Edreissä	4. Siihen myös Oogin Basanin kuninkaan maan rajat, joka vielä jäänyt oli uljaista, ja asui Astarotissa ja Edreissä,	12:4 Siihen myös Cuningas Oogin maan rajat Basanis/ joca vielä jäänyt oli uljaist/ ja asui Astharotis ja Edreis.
12:5 ja hallitsi Hermonin vuorta, Salkaa ja koko Baasania gesurilaisten ja maakatilaisten alueeseen saakka ja toista puolta Gileadia, Hesbonin kuninkaan Siihonin alueeseen saakka.	5. Ja hallitsi Hermonin vuorella, Salkassa ja koko Basanissa, Gessurin ja Maakatin maan rajoihin, ja puolen Gileadia, joka Siihonin Hesbonin kuninkaan maan raja oli.	12:5 Ja hallidzi Hermonin vuoren/ Salchan ja coco Basanin/ Gesurin ja Machatin maan rajoihin/ ja puoli Gileadi/ joca Siihonin Hesbonin Cuningan maan raja oli.

12:6 Herran palvelija Mooses ja israelilaiset olivat voittaneet heidät; ja Herran palvelija Mooses oli antanut maan omaksi ruubenilaisille ja gaadilaisille ja toiselle puolelle Manassen sukukuntaa.	6. Moses Herran palvelia ja Israelin lapset löivät heitä; ja Moses Herran palvelia antoi sen Rubenilaisille, Gadilaisille ja puolelle Manassen sukukunnalle omaisuudeksi.	12:6 Moses HERran palwelia ja Israelin lapset löit heitä/ ja Moses HERran palwelia andoi heidän Rubenitereille/ Gaditereille ja puolelle Manassen sucucunnalle/ omaisudexi.
12:7 Ja nämä olivat ne maan kuninkaat, jotka Joosua ja israelilaiset voittivat tällä puolella Jordanin, länsipuolella, Libanonin laaksossa olevasta Baal-Gaadista aina Seiriin päin kohoavaan Sileään vuoreen saakka, ja joiden maan Joosua antoi Israelin sukukuntien omaksi, heidän osastojensa mukaan,	7. Nämät ovat maan kuninkaat, jotka Josua löi ja Israelin lapset tällä puolella Jordania länteen päin, BaalGadista Libanonin vuorenlakeudella, sileään vuoreen, joka ulottuu Seiriin, jonka Josua Israelin sukukunnille antoi omaisuudeksi itsekullekin osansa jälkeen,	12:7 NÄmät owat maan Cuningat/ jotca Josua löi ja Israelin lapset tällä puolen Jordanin lähden päin/ BaalGadist Libanonin wuoren lakeudelle/ sijhen paljaseen wuoreen/ cuin ulottu Seirijn/ ja sen Josua israelin sucucunnillen andoi omista/ idzecullengin osans/
12:8 Vuoristossa, Alankomaassa, Aromaassa, Rinnemaissa, Erämaassa ja Etelämaassa, heettiläisten, amorilaisten, kanaanilaisten, perissiläisten, hivviläisten ja jebusilaisten maan:	8. Vuorilla, laaksoissa, lakeudella, vetten tykönä, korvessa, ja lounaan puolessa: Hetiläiset, Amorilaiset, Kanaanealaiset, Pheresiläiset, Heviläiset ja Jebusilaiset;	12:8 Wuorilla/ laxoisa/ lakeudella/ wetten tykönä/ corwesa/ ja lounan puoles/ Hetherit/ Amorrerit/ Cananerit/ Phereserit/ Hewerit ja Jebuserit.
12:9 Jerikon kuningas yksi, lähellä Beeteliä olevan Ain kuningas yksi,	9. Jerihon kuningas, yksi; Ain kuningas, joka BetElin sivussa on, yksi;	12:9 Jerihon Cuningas/ Ain Cuningas/ cuin BethElin siwus on.
12:10 Jerusalemin kuningas yksi, Hebronin kuningas yksi,	10. Jerusalemin kuningas, yksi; Hebronin kuningas, yksi;	12:10 Jerusalemin Cuningas/ Hebronin Cuningas.
12:11 Jarmutin kuningas yksi, Laakiin kuningas yksi,	11. Jarmutin kuningas, yksi; Lakiksen kuningas, yksi;	12:11 Jarmuthin Cuningas/ Lachixen Cuningas.
12:12 Eglonin kuningas yksi, Geserin kuningas yksi,	12. Eglonin kuningas, yksi; Geserin kuningas, yksi;	12:12 Eglonin Cuningas/ Geserin Cuningas.
12:13 Debirin kuningas yksi, Gederin kuningas yksi,	13. Debirin kuningas, yksi; Gederin kuningas, yksi;	12:13 Debirin Cuningas/ Gederin Cuningas.
12:14 Horman kuningas yksi, Aradin kuningas yksi,	14. Horman kuningas, yksi; Aradin kuningas, yksi;	12:14 Harman Cuningas/ Aradin Cuningas.
12:15 Libnan kuningas yksi, Adullamin kuningas yksi,	15. Libnan kuningas, yksi; Adullamin kuningas, yksi;	12:15 Libnan Cuningas/ Adullamin Cuningas.
12:16 Makkedan kuningas yksi, Beetelin kuningas yksi,	16. Makkedan kuningas, yksi; BetElin kuningas, yksi;	12:16 Makedan Cuningas/ BethElin Cuningas.
12:17 Tappuahin kuningas yksi, Heeferin kuningas yksi,	17. Tapuan kuningas, yksi; Hepherin kuningas, yksi;	12:17 Thapuahn Cuningas/ Hepherin Cuningas.

12:18 Afekin kuningas yksi, Lassaronin kuningas yksi,	18. Aphekin kuningas, yksi; Lassaronin kuningas, yksi;	12:18 Aphekin Cuningas/ Lazaronin Cuningas.
12:19 Maadonin kuningas yksi, Haasorin kuningas yksi,	19. Madonin kuningas, yksi; Hatsorin kuningas, yksi;	12:19 Madonin Cuningas/ Hazorin Cuningas.
12:20 Simron-Meronin kuningas yksi, Aksafin kuningas yksi,	20. SimronMeronin kuningas, yksi; Aksaphin kuningas, yksi;	12:20 Simron Meronin Cuningas/ Achsaphin Cuningas.
12:21 Taanakin kuningas yksi, Megiddon kuningas yksi,	21. Taanakin kuningas, yksi; Megiddon kuningas, yksi;	12:21 Thaenachin Cuningas/ Megiddon Cuningas.
12:22 Kedeksen kuningas yksi, Karmelin juurella olevan Jokneamin kuningas yksi,	22. Kedeksen kuningas, yksi; Jokneamin kuningas Karmelin tykönä, yksi;	12:22 Kedexen Cuningas/ Jacneamin Cuningas Carmelin tykönä.
12:23 Doorin kukkuloilla olevan Doorin kuningas yksi, Gilgalin seudun pakanain kuningas yksi,	23. DornaphatDorin kuningas, yksi, ja pakanain kuningas Gilgalissa, yksi;	12:23 Naphoth Dorin Cuningas/ ja pacanoitten Cuningas Gilgalis.
12:24 Tirsan kuningas yksi. Kaikkiaan kolmekymmentä yksi kuningasta.	24. Tirtsan kuningas, yksi. Ne kaikki ovat yksineljättäkymmentä kuningasta.	12:24 Thirzamin Cuningas. Ne owat yxineljättäkymmendä Cuningasta.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu
13:1 Kun Joosua oli käynyt vanhaksi ja iäkkääksi, sanoi Herra hänelle: "Sinä olet käynyt vanhaksi ja iäkkääksi, mutta vielä on hyvin paljon maata valtaamatta.	1. Kuin Josua vanheni ja ijälliseksi tuli, sanoi Herra hänelle: sinä olet vanhentunut ja ijälliseksi tullut, ja maata on vielä aivan paljo jäänyt omistamata.	13:1 COsca Josua wanheni ja ijällisexi tuli/ sanoi HERra hänelle: sinä wanhenit ja ijällisexi tulit/ ja maata on wielä paljo jäänyt omistamata.
13:2 Tämä on se maa, mikä vielä on jäljellä: kaikki filistealaisten alueet ja koko gesurilaisten maa	2. Tämä on se jälellä oleva maa: kaikki Philistealaisten maan ääret ja koko Gessuri,	13:2 Nimittäin/ caicki Philisterin maan äret/ ja coco Gessuri/
13:3 Siihorista alkaen, joka on itään päin Egyptistä, aina Ekronin alueeseen saakka pohjoiseen päin - se luetaan kanaanilaisten alueeseen - ne viisi filistealaista ruhtinasta, nimittäin Gassan, Asdodin, Askelonin, Gatin ja Ekronin ruhtinaat, niin myöskin avvilaiset	3. Sihorista, joka juoksee Egyptin editse, Ekronin maan ääriin asti, pohjan puoleen, jotka luetaan Kanaanealaisille; ne viisi Philistealaisten päämiestä ovat: Gasilainen, Asdonilainen, Asklonilainen, Gatilainen, Ekronilainen ja Avilainen.	13:3 Sihorist asti/ joca juoxe Egyptin edidze/ Ekronin maan ärin asti pohjan puoleen/ jotca owat Cananean maacunda/ ja jaetan wijdelle Philisterin päämiehelle/ cuin owat: Gasiterit/ Asdoditerit/ Ascloniterit/ Gethiterit/ Ekroniterit ja Awiterit.
13:4 etelässä päin; koko kanaanilaisten maa ja Meara, joka on siidonilaisten, Afekiin saakka, amorilaisten alueeseen saakka;	4. Mutta eteläänpäin ovat kaikki Kanaanealaisten maat ja Meara, joka on Zidonilaisten, Aphekiin saakka ja hamaan Amorilaisten maan ääriin asti,	13:4 Mutta etelän päin owat caicki Cananerein maat/ ja Meara/ joca on Zidonerein/ Aphekin ja Amorrerein maan ärin asti.

13:5 ja gebalilaisten maa ja koko Libanon, auringonnousun puolella, Hermonin vuoren juurella olevasta Baal-Gaadista siihen saakka, mistä mennään Hamatiin.	5. Ja myös Gibiläisten maa, ja koko Libanon auringon nousemiseen päin, BaalGadista Hermonin vuoren alta, siihenasti kuin Hamatiin tullaan.	13:5 Ja myös Gibiliterein maa/ ja coco Libanon itän päin BaalGadist Hermonin vuoren alda/ siihenasti cuin Hamathijn tullan.
13:6 Kaikki vuoriston asukkaat Libanonista Misrefot-Majimiin saakka, kaikki siidonilaiset, minä karkoitan israelilaisten tieltä; arvo vain niiden maa Israelin kesken perintöosaksi, niinkuin minä olen sinulle käskyn antanut.	6. Kaikki jotka vuorella asuvat, Libanonista lämpimään veteen asti, ja kaikki Zidonilaiset: minä ajan ne Israelin lasten edestä pois; ainoasti jaa ne Israelille perimiseksi, niinkuin minä olen sinulle käsenyt.	13:6 Caicki jotca vuorella asuwat/ Libanonist lämbymän weten asti/ ja caicki Zidonerejä/ minä ajan Israelin lasten edest pois/ ainoast jaa Israelille perimisexi/ nijncuin minä olen sinulle käsenyt.
13:7 Jaa siis tämä maa perintöosana yhdeksälle sukukunnalle ja toiselle puolelle Manassen sukukuntaa."	7. Niin jaa nyt tämä maa yhdeksän sukukunnan välillä perimiseksi, ja puolelle Manassen sukukunnalle.	13:7 NIin jaa nyt tämä maa yhdeksän sucucundain välillä perimisexi/ ja puolelle Manassen sucucunnalle.
13:8 Samalla kuin sen toinen puoli olivat näet myöskin ruubenilaiset ja gaadilaiset saaneet perintöosansa, jonka Mooses antoi heille tuolta puolelta Jordanin, idän puolelta, niinkuin Herran palvelija Mooses sen heille antoi,	8. Sillä Rubenilaiset ja Gadilaiset ovat toisen puolen Manassen sukukunnan kanssa saaneet perimisensä, jonka Mooses heille oli antanut sillä puolella Jordania itään päin, niinkuin Herran palvelia Mooses heille sen antanut oli:	13:8 Sillä Rubeniterit ja Gaditerit owat saanet sen toisen puolen Manassen sucucunnan cansa heidän perimyxsens cuin Mooses heille oli andanut/ sillä puolen Jordanin itän päin/ nijncuin HERran palwelia Mooses heille sen andanut oli.
13:9 maan Arnon-joen rannalla olevasta Aroerista ja jokilaakson keskikohdalla olevasta kaupungista alkaen ja koko Meedeban ylätasangon Diiboniin saakka;	9. Aroerista, joka on Arnonin ojan reunalla, ja siitä kaupungista, joka on ojan keskellä, ja koko Medeban lakeuden Diboniin asti,	13:9 Aroerist/ joca on Arnonin wirran reunalla/ ja sijtä Caupungist joca wetten keskellä asu/ ja coco Medbanin lakeudest Dibonin asti.
13:10 ja kaikki Sihonin, amorilaisten kuninkaan, kaupungit, hänen, joka hallitsi Hesbonissa, aina ammonilaisten alueeseen saakka,	10. Ja kaikki Sihonin Amorilaisten kuninkaan kaupungit, joka hallitsi Hesbonissa, Ammonin lasten maan rajoihin asti,	13:10 Ja caicki Sihonin Amorrerein Cuningan Caupungit/ joca hallidzi Hesbonis/ Ammonin lasten maan rajoin asti.
13:11 ja Gileadin sekä gesurilaisten ja maakatilaisten alueet ja koko Hermonin vuoren ja koko Baasanin Salkaan saakka,	11. Ja Gileadin ja Gessurin ja Maakatin maan ääret, ja koko Hermonin vuoren, ja koko Basanin Salkaan asti;	13:11 Ja myös Gilead ja caicki maan äret/ Gessurin ja Machatin tykönä/ ja coco Hermonin vuoren/ ja coco Basanin/ Salchan asti.
13:12 koko Oogin valtakunnan Baasanissa, hänen, joka hallitsi Astarotissa ja Edreissä ja oli viimeisiä refalaisia; nämä Mooses voitti ja karkoitti.	12. Koko Ogin Basanin kuninkaan valtakunnan, joka hallitsi Astarotissa ja Edreissä, joka vielä jäänyt oli uljaista, ja Mooses löi heitä ja ajoi heitä pois.	13:12 Coco Oggin Basanin Cuningan waldacunda/ joca hallidzi Astharothis ja Edreis/ joca wielä jäänyt oli uljaist/ ja Mooses löi ja ajoi heitä pois.

13:13 Mutta israelilaiset eivät karkoittaneet gesurilaisia ja maakatilaista, vaan gesurilaiset ja maakatilaiset jäivät asumaan Israelin keskeen aina tähän päivään asti.	13. Mutta Israelin lapset ei ajaneet Gessurilaisia ja Maakatilaista ulos, vaan Gessurilainen ja Maakatilainen asuu Israelin lasten seassa tähän päivään asti.	13:13 Mutta Israelin lapset ei ajaneet Gessuritereit ja Machathitereit ulos/ vaan he asuit sekä Gessuris että Machatis Israelin lasten seas tähän päivään asti.
13:14 Ainoastaan Leevin sukukunnalle hän ei antanut perintöosaa. Herran, Israelin Jumalan, uhrit ovat sen perintöosa, niinkuin hän on sille puhunut.	14. Mutta Leviläisten sukukunnalle ei hän antanut yhtään perimistä; sillä Herran Israelin Jumalan polttouhri on heidän perintönsä, niinkuin hän heille sanonut oli.	13:14 Mutta Lewitain sucucunnalle/ ei hän andanut yhtän perimystä: sillä HERran Israelin Jumalan uhri on heidän perimyxsens/ nijncuin hän heille sanonut oli.
13:15 Mooses antoi ruubenilaisten sukukunnalle, heidän suvuilleen, maata:	15. Ja Moses antoi Rubenin lasten suvulle, heidän sukukuntainsa jälkeen:	13:15 JA Moses andoi Rubenin lasten sugulle heidän sucucundains jälkeen/
13:16 heille tuli alue Arnon-joen rannalla olevasta Aroerista ja jokilaakson keskikohdalla olevasta kaupungista alkaen ja koko ylätasanko Meedeban luona;	16. Että heidän rajansa oli Aroerista, joka on Arnonin ojan reunalla, ja se kaupunki ojan keskellä kaiken sen tasaisen kedon kanssa Medeban tykönä;	13:16 Että heidän maans rajat olit Aroerist/ joca on Arnonin wirran reunalla/ ja se Caupungi wetten keskellä/ caiken sen tasaisen kedon cansa Medban asti.
13:17 Hesbon ynnä kaikki sen alaiset kaupungit, jotka ovat ylätasangolla, Diibon, Baamot-Baal, Beet-Baal-Meon,	17. Hesbonin kaupunkeinensa, jotka ovat tasaisella kedolla: Dibonin, BamotBaalin ja BetBaalMeonin,	13:17 Hesbon Caupungeinens/ jotca owat sillä tasaisella kedolla/ Dibon/ Bamoth/ Baal ja BethBaal Meon.
13:18 Jahas, Kedemot, Meefaat,	18. Jaksan, Kedemotin, Mephaotin,	13:18 Jahza/ Kedemoth/ Mephaoth.
13:19 Kirjataim, Sibma, Seret-Sahar Laaksovuorella,	19. Kirjataimin, Sibman, Zeretin, Saharin laakson, vuorilla,	13:19 Kiriathaim/ Sibma/ Zereth/ Sahar laxon wuorilla.
13:20 Beet-Peor ja Pisgan rinteet ja Beet-Jesimot;	20. Ja BetPeorin, ne ojat Pisgan tykönä ja BetJesimotin,	13:20 Ja BethPeor/ ne ojat Pisgan tykönä ja BethJesimoth.
13:21 ja kaikki ylätasangon kaupungit ja Siihonin, amorilaisten kuninkaan, koko valtakunta, hänen, joka hallitsi Hesbonissa ja jonka Mooses voitti samalla kuin Midianin ruhtinaat Evin, Rekemin, Suurin, Huurin ja Reban, jotka olivat Siihonin aliruhtinaita ja asuivat siinä maassa.	21. Ja kaikki lakeuden kaupungit, ja koko Siihonin, Amorilaisten kuninkaan valtakunnan, joka hallitsi Hesbonissa, jonka Moses löi, niin myös Midianin päämiehet: Evin, Rekemin, Zurin, Hurin ja Reban, Siihonin päämiehet, jotka maassa asuivat.	13:21 Ja caicki lakeuden Caupungit/ ja coco Siihonin/ Amorrerein Cuningan waldacunnan/ joca asui Hesbonis/ jonga Moses löi/ nijn myös Midianein päämiehet Ewin/ Rechemim/ Zurin/ Hurin ja Reban/ Siihonin Cuningan päämiehet/ jotca maassa asuit.
13:22 Muiden mukana, jotka kaatuivat, israelilaiset surmasivat miekalla myöskin Bileamin, Beorin pojan, tietäjän.	22. Ja Bileamin Beorin pojan, tietäjän, Israelin lapset miekalla kuoliaaksi löivät muita tapettaessa.	13:22 Ja Bileamin Beorin pojan/ sen noidan/ jonga Israelin lapset miecalla cuoliaxi löit/ muita tapettais.
13:23 Ruubenilaisten raja on Jordan; se on rajana. Tämä on ruubenilaisten, heidän sukujensa, perintöosa, kaupungit kyllineen.	23. Ja Rubenin lasten raja oli Jordani rajoinensa. Tämä on Rubenin lasten perimys heidän sukukuntainsa, kaupunkeinsa ja kyläinsä jälkeen.	13:23 Ja Rubenin lasten raja oli Jordanin wirta. Tämä on Rubenin lasten perimys/ heidän suguisans/ Caupungeisans ja kylisäns.

13:24 Mooses antoi Gaadin sukukunnalle, gaadilaisille, heidän suvuilleen, maata:	24. Ja Moses antoi Gadin lasten sukukunnalle heidän sukukuntainsa jälkeen,	13:24 GAdin lasten sugulle/ heidän sucucundains jälkeen andoi Moses.
13:25 heidän alueekseen tuli Jaeser ja kaikki Gileadin kaupungit ja puolet ammonilaisten maata Aroeriin asti, joka on itään päin Rabbasta,	25. Että heidän rajansa oli Jaeser, ja kaikki Gileadin kaupungit, ja puoli Ammonin lasten maata, Aroeriin asti, joka on Rabban kohdalla,	13:25 Että heidän maans äret olit/ Jaeser/ ja caicki Gileadin Caupungit/ ja puoli Ammonin lasten maata/ Aroerin asti/ joca on Rabbahn cohdalla.
13:26 ja maa Hesbonista Raamat-Mispeen ja Betonimiin saakka, ja Mahanaimista Lidebirin alueeseen saakka;	26. Ja Hesbonista RamatMitspeen ja Betoniimiin asti, ja Mahanaimista Debirin rajaan asti,	13:26 Ja Hesbonist Ramath Mitzpen ja Betonin asti/ ja Mahanaimist Deberin maan rajoin asti.
13:27 ja laaksossa: Beet-Raam, Beet-Nimra, Sukkot ja Saafon, loput Siihonin, Hesbonin kuninkaan, valtakunnasta, rajana Jordan Kinneretin järven päähän saakka, tuolla puolella Jordanin, idän puolella.	27. Ja laaksossa Betaram ja BetNimra, Sukkot ja Zaphon, joka jäi Sihonin Hesbonin kuninkaan valtakunnasta; joiden raja oli Jordani Kinneretin meren ääreen asti, toisella puolella Jordania itään päin.	13:27 Ja laxos Betharamin ja BethNimran/ Sucothin ja Zaphonin/ joca jäi Sihonin Hesbonin Cuningan waldacunnasta/ joiden raja oli Jordani Cinerethin meren ären asti/ tällä puolella Jordanin itän päin.
13:28 Tämä on gaadilaisten, heidän sukujensa, perintöosa, kaupungit kylineen.	28. Tämä on Gadin lasten perimys heidän sukukunnissansa, kaupungeissansa ja kylissänsä.	13:28 Tämä on Gadin lasten perimys/ heidän suguisans/ Caupungeisans ja kylisäns.
13:29 Mooses antoi toiselle puolelle Manassen sukukuntaa maata, ja se tuli toiselle puolelle Manassen sukukuntaa, heidän suvuilleen:	29. Ja Moses antoi puolelle Manassen lasten suvulle sen mikä puolelle Manassen sukukunnalle tuli, heidän sukukuntainsa jälkeen,	13:29 PUolelle Manassen lasten sugulle heidän sucucundains jälkeen andoi Moses:
13:30 heidän alueekseen tuli Mahanaimista alkaen koko Baasan, Oogin, Baasanin kuninkaan, koko valtakunta, kaikki Jaairin leirikylät Baasanissa, kuusikymmentä kaupunkia,	30. Että heidän rajansa oli Mahanaimista koko Basan, koko Ogin Basanin kuninkaan valtakunta ja kaikki Jairin kylät, jotka ovat Basanissa, kuusikymmentä kaupunkia,	13:30 Että heidän maans rajat olit Mahanaimist/ coco Basan/ coco Oggin Basanin Cuningan waldacunda/ ja caicki Jairin kylät/ jotca owat Basanis/ nimittäin/ cuusikymmendä Caupungita.
13:31 ja puolet Gileadia sekä Astarot ja Edrei, Oogin valtakunnan pääkaupungit Baasanissa; tämä tuli Maakirin, Manassen pojan, jälkeläisille, toiselle puolelle Maakirin jälkeläisiä, heidän suvuilleen.	31. Ja puolen Gileadia ja Astarotia, Edreiä Ogin valtakunnan kaupungit Basanissa (antoi hän) Makirin Manassen pojan lapsille, toiselle puolelle Makirin lapsia heidän sukukuntainsa jälkeen.	13:31 Ja puolen Gileadi ja Astarothi/ Edrei/ Oggin waldacunnan Caupungit Basanis andoi hän Machirin Manassen pojan lapsille/ se on toisella puolelle Machirin lapsist/ heidän sucucundains jälkeen.
13:32 Nämä ovat ne alueet, jotka Mooses jakoi perintöosiksi Mooabin arolla, tuolla puolella Jordanin, Jerikon kohdalla, idän puolella.	32. Tämä on se minkä Moses antoi Moabin kedoilla, sillä puolella Jordania, Jerihon kohdalla itään päin.	13:32 Tämä on se cuin Moses jacoï Moabin kedolla/ sillä puolen Jordanin Jerihon puoleen itän päin.

13:33 Mutta Leevin sukukunnalle Mooses ei antanut perintöosaa. Herra, Israelin Jumala, on heidän perintöosansa, niinkuin hän on heille puhunut.	33. Mutta Levin sukukunnalle ei antanut Moses yhtään perimystä; Herra Israelin Jumala on heidän perimisensä, niinkuin hän heille sanonut oli.	13:33 Mutta Lewin sucucunnalle/ ei andanut Moses yhtän perimyst: sillä HERra Israelin Jumala on heidän perimisens/ nijncuin hän heille sanonut oli.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 Nämä ovat ne alueet, jotka israelilaiset saivat perintöosiksi Kanaanin maassa, ne, jotka pappi Eleasar ja Joosua, Nuunin poika, ja israelilaisten sukukuntien perhekunta-päämiehet jakoivat heille	1. Ja nämät ovat ne mitkä Israelin lapset ovat perimiseksi saaneet Kanaanin maalla, jonka heille perinnöksi jakoi pappi Eleasar ja Josua Nunin poika ja Israelin lasten sukukuntain ylimmäiset isät.	14:1 NÄmät owat ne cuin Israelin lapset owat perimisexi saanet Canaan maalla/ jonga heille jacoi Pappi Eleazar/ ja Josua Nunin poica/ ja Israelin lasten sucucundain ylimmäiset Isät.
14:2 arvalla perintöosiksi sen käskyn mukaisesti, jonka Herra oli yhdeksästä ja puolesta sukukunnasta antanut Mooseksen kautta.	2. Ja he jakoivat sen heillensä arvalla, niinkuin Herra oli käskenyt Moseksen käden kautta, yhdeksälle sukukunnalle ja puolelle sukukunnalle.	14:2 Ja he jaoit sen heillens arwalla/ nijncuin HERra oli käskenyt Mosexelle: puolelle kymmendä sucucunnalle.
14:3 Sillä Mooses oli antanut kahdelle ja puolelle sukukunnalle perintöosat tuolta puolelta Jordanin, mutta leeviläisille hän ei antanut perintöosaa heidän keskellänsä.	3. Sillä Moses oli antanut puolelle kolmatta sukukunnalle perimisen tuolla puolella Jordania. Mutta Leviläisille ei hän antanut yhtään perimistä heidän seassansa.	14:3 Sillä Moses oli andanut puolelle colmatta sucucunnalle perimyxen tuolla puolen Jordanin. Mutta Lewitaille ei hän andanut yhtän perimystä heidän seasans.
14:4 Sillä joosefilaisia oli kaksi sukukuntaa, Manasse ja Efraim; ja leeviläisille ei annettu osuutta maahan, vaan ainoastaan kaupunkeja heidän asuaksensa sekä niiden laidunmaat heidän karjaansa ja omaisuuttansa varten.	4. Sillä Josephin lasten oli kaksi sukukuntaa, Manasse ja Ephraim; sentähden ei he Leviläisille yhtään osaa antaneet maakunnassa, vaan kaupungit heidän asuaksensa, ja esikaupungit, joissa heidän karjansa ja kalunsa oleman piti.	14:4 Sillä Josephin lasten oli caxi sucucunda/ Manasse ja Ephraim: sentähden ei he Lewitaille yhtän osa andanet maacunnas/ mutta Caupungit joisa he asuit/ ja esicaupungit joisa heidän carjans ja caluns oleman piti.
14:5 Niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut, niin israelilaiset tekivät ja jakoivat maan.	5. Niinkuin Herra oli Mosekselle käskenyt, niin tekivät Israelin lapset, ja jakoivat maakunnan.	14:5 Nijncuin HERra oli Mosexelle käskenyt/ nijn teit Israelin lapset/ ja jaoit maacunnan.
14:6 Silloin juudalaiset astuivat Joosuan eteen Gilgalissa, ja kenissiläinen Kaaleb, Jefunnen poika, sanoi hänelle: "Sinä tunnet sen sanan, jonka Herra puhui Jumalan miehelle Moosekselle minusta ja sinusta Kaades-Barneassa.	6. Silloin menivät Juudan lapset Josuan tykö Gilgalissa, ja Kaleb Jephunnen poika Kenisiläinen sanoi hänelle: sinä tiedät, mitä Herra sanoi Jumalan miehelle Moosekselle minun ja sinun puolestas KadesBarneassa.	14:6 Silloin menit Judan lapset Josuan tygö Gilgalis/ ja Caleb Jephunnen poica Kenesiteri sanoi hänelle: sinä tiedät mitä HERra sanoi Jumalan miehelle Mosexelle/ minun ja sinun puolestas CadesBarneas.

14:7 Minä olin neljäkymmenen vuoden vanha, kun Herran palvelija Mooses lähetti minut Kaades-Barneasta vakoilemaan maata, ja minä annoin hänelle tietoja parhaan ymmärryksen mukaan.	7. Minä olin neljäkymmenen ajastaikainen, kuin Moses Herran palvelia minun lähetti KadesBarneasta vakoimaan maata, ja minä sanoin hänelle jälleen vastauksen sydämeni jälkeen.	14:7 Ja minä olin neljäkymmenen ajastaicainen/ cosca Moses HERran palwelia minun lähetti CadesBarneast wacoiman maata/ ja minä sanoin hänelle jällens wastauxen minun tundoni jälken.
14:8 Mutta veljeni, jotka olivat käyneet siellä minun kanssani, saivat kansan sydämen raukeamaan, kun taas minä uskollisesti seurasin Herraa, Jumalaani.	8. Mutta veljeni, jotka minun kanssani menneet olivat, saattivat kansalle vapisevaisen sydämen; mutta minä seurasin Herraa minun Jumalaani uskollisesti.	14:8 Mutta minun weljen jotca minun cansan mennet olit/ saatit Canssalle wapisewaisen sydämen/ mutta minä seuraisin HERra minun Jumalatani uscolliset.
14:9 Sinä päivänä Mooses vannoi sanoen: 'Totisesti, se maa, johon sinä olet jalkasi astunut, on tuleva sinulle ja sinun lapsillesi perintöosaksi ikiaikoihin asti, koska sinä olet uskollisesti seurannut Herraa, minun Jumalaani.'	9. Ja Moses vannoi sinä päivänä ja sanoi: se maa, jonka päälle sinä jaloillas olet astunut, on sinun ja sinun lastes perittävä ijankaikkisesti, ettäs Herraa minun Jumalaani uskollisesti seurannut olet.	14:9 Ja Moses wannoi sinä päiwänä/ ja sanoi: se maa cuins jalgoillas olet astunut päälle/ on sinun ja sinun lastes perittäpä ijancaickisest: ettäs HERra minun Jumalatani uscollisest seurannut olet.
14:10 Ja nyt, katso, Herra on antanut minun elää, niinkuin hän oli sanonut, vielä neljäkymmentä viisi vuotta sen jälkeen, kuin Herra puhui tämän sanan Moosekselle, Israelin vaeltaessa erämaassa. Ja katso, minä olen nyt kahdeksänkymmenen viiden vuoden vanha	10. Ja nyt katso, Herra on antanut minun elää, niinkuin hän sanonut oli. Tämä on viides ajastaika viidettäkymmentä sittekuin Herra näitä sanoi Mosekselle, kuin Israel waelsi korvessa. Ja katso, minä olen tänäpäivänä viiden ajastajan vanha yhdeksättäkymmentä,	14:10 Ja cadzo/ HERra on andanut minun elä/ nijncuin hän sanonut oli. Tämä on wijdes ajastaica widettäkymmendä/ sijttecuin HERra näitä sanoi Mosexelle/ cosca Israeli waelsi corwes. Ja cadzo/ minä olen tänäpäiwän wijsi yhdexättäkymmendä ajastaica wanha.
14:11 ja olen vielä tänä päivänä yhtä voimakas, kuin olin sinä päivänä, jona Mooses minut lähetti; niinkuin voimani oli silloin, niin se on vielä nytkin: minä kykenen sotimaan, lähtemään ja tulemaan.	11. Ja olen vielä tänäpäivänä niin väkevä, kuin minä sinä päivänä olin, jona Mosen minun lähetti; niinkuin väkevyyteni oli siihen aikaan, niin on se vielä nyt vahva sotimaan, käymään ulos ja sisälle.	14:11 Ja olen wielä tänäpäiwän nijn wäkewä/ cuin minä sinä päiwän olin/ cosca Moses minun lähetti/ nijncuin minun wäkewydeni oli sijhen aican/ nijn on hän wielä nyt wahwa sotiman/ käymän ulos ja sisälle.
14:12 Anna minulle siis tämä vuoristo, josta Herra puhui sinä päivänä. Sinähän kuulit sinä päivänä, että siellä asuu anakilaisia ja että siellä on suuria, varustettuja kaupunkeja. Kenties Herra on minun kanssani, niin että minä saan heidät karkoitetuksi, niinkuin Herra on puhunut."	12. Niin anna nyt minulle tämä vuori, josta Herra sanoi sinä päivänä, sillä sinä kuulit sen siihen aikaan. Ja Enakilaiset asuvat siellä, ja siellä ovat suuret ja vahvat kaupungit; jos Herra on minun kanssani, että minä ajaisin heidät pois, niinkuin Herra on sanonut.	14:12 Nijn anna sijs minulle tämä wuori/ josta HERra oli sanonut sinä päiwänä: sillä sinä cuulit sen sijhen aican. Ja Enakim asuwat siellä/ ja owat suuret ja wahwat Caupungit. Jos HERra on minun cansan/ että minä ajaisin heidän pois/ nijncuin HERra on sanonut.

14:13 Silloin Joosua siunasi Kaalebin, Jefunnen pojan, ja antoi hänelle perintöosaksi Hebronin.	13. Ja Josua siunasi häntä ja antoi Kalebille Jephunnen pojalle Hebronin perimiseksi.	14:13 Ja Josua siunais hänen/ ja andoi Calebille Jephunnen pojalle Hebronin perimiseksi.
14:14 Niin Hebron tuli kenissiläisen Kaalebin, Jefunnen pojan, perintöosaksi, niinkuin se on tänäkin päivänä, sentähden että hän oli uskollisesti seurannut Herraa, Israelin Jumalaa.	14. Siitä oli Hebron Kalebin Jephunnen pojan Kenissiläisen perimys tähän päivään asti, että hän on uskollisesti seurannut Herraa Israelin Jumalaa.	14:14 Sijtä oli Hebron Calebin Jephunnen pojan sen Kenesiterin perimys/ tähän päivään asti: että hän on uskollisesti seurannut HERRA Israelin Jumalata.
14:15 Mutta Hebronin nimi oli muinoin Kirjat-Arba, Arban mukaan, joka oli mahtavin mies anakilaisten joukossa. Ja maa pääsi rauhaan sodasta.	15. Mutta Hebron kutsuttiin muinaiseen aikaan KirjatArba, joka oli suurin mies Enakilaisten seassa; ja maakunta lakkasi sotimasta.	14:15 Mutta Hebron cudzuttin muinaisen aican Kiriath Arba/ joka oli suuri mies Enakim seas/ ja maacunda lackais sotimast.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu
15:1 Juudan jälkeläisten sukukunta, heidän sukunsa, saivat arpaosansa etelästä, Edomin rajaan ja Siinin erämaahan päin, etäisintä etelää myöten.	1. Juudan lasten suvun arpa heidän huonettensa jälkeen oli Edomin maan rajaan, Sinin korven puoleen, joka etelän puoleen on, lounaan maan äärestä asti;	15:1 JUdan lasten sugun arpa heidän huoneins jälkeen/ oli Edomin maan raja Zinnin corwen puoleen/ joka etelän puoleen on/ lounan maan ärest.
15:2 Heidän eteläinen rajansa alkaa Suolameren päästä, sen eteläisimmästä pohjukasta,	2. Niin että heidän lounainen maan rajansa oli Suolameren äärestä, se on, siitä lahdesta, joka menee etelään päin,	15:2 Nijn että heidän lounan maan rajans/ oli suolameren ärestä/ se on/ sijtä lahdest joka mene etelän päin.
15:3 jatkuu Skorpionisolän eteläpuolitse, kulkee Siiniin, nousee Kaades-Barnean eteläpuolitse, kulkee Hesroniin, nousee Addariin ja kääntyy Karkaan päin.	3. Ja käy sieltä ylöspäin Akrabiin, ja käy Sinin lävitse, ja menee ylöspäin merestä KadesBarneaan, ja menee Hetsronin lävitse, ja käy ylös Adariin päin, ja kääntyy ympäri Karkaan,	15:3 Ja käy sieltä ylöspäin Acrabijn/ ja käy Zinnin läpidze/ ja mene ylöspäin merestä CadesBarneaan/ ja mene Hetzronin läpidze/ ja käy Adarin päin/ ja notkista hänens Carca ymbärins.
15:4 Edelleen se kulkee Asmoniin ja jatkuu Egyptin puroon; sitten raja päättyy mereen. Tämä olkoon teidän eteläinen rajanne.	4. Ja menee Atsmonin ohitse, ja tulee Egyptin ojaan, niin että sen maan rajan ääri on meri. Tämä pitää oleman teille maan raja lounaaseen päin.	15:4 Ja mene Azmonin läpidze/ ja tule Egyptin wirtaan/ njn että sen maan rajan äri on meri. Tämä pitä oleman teille maan raja lounasen päin.
15:5 Itäisenä rajana on Suolameri Jordanin suuhun saakka. Pohjoinen raja alkaa siitä meren pohjukasta, jossa on Jordanin suu.	5. Vaan raja itään päin on Suolainen meri Jordanin suuhun asti; vaan raja pohjan puoleen on siitä meren lahdesta, joka on Jordanin ääressä,	15:5 Waan raja itän päin on suolainen meri Jordanin ären asti. Waan raja pohjan puoleen/ on sijtä meren lahdest/ joka on Jordanin wierellä.

15:6 Sieltä raja nousee Beet-Hoglaan ja kulkee Beet-Araban pohjoispuolitse; edelleen raja nousee Boohanin, Ruubenin pojan, kiveen.	6. Ja menee ylös BethHoglaan, ja vetäytyy pohjasta BetAraban puoleen, ja menee ylös Rubenin pojan Bohenin kiven tykö.	15:6 Ja mene BethHaglan tygö/ ja wetä hänens pohjast BethAraban puoleen/ ja mene Rubenin pojan Bohenin kiwen tygö.
15:7 Sitten raja nousee Debiriin Aakorin laaksosta ja kääntyy pohjoiseen päin Gilgalia kohti, joka on vastapäätä puron eteläpuolella olevaa Adummimin solaa; sitten raja kulkee Een-Semeksen veteen ja päättyy Roogelin lähteeseen.	7. Ja raja käy ylös Debirin tykö Akorin laaksosta, ja pohjan puoleen Gilgaliin päin, joka on Adumimin paltan kohdalla, joka etelän puoleen on ojan vieressä; sitte se menee EnSemeksen vedelle, ja menee Rogelin lähteelle.	15:7 Ja käy Debirin tygö Achorin laxost/ ja pohjan puolelda Gilgalin päin/ joca on Adumin cohdalla/ joca etelän puoleen on ojan wieres/ sijtte hän mene EnSemexen weden tygö/ ja mene Rogelin lahteen.
15:8 Edelleen raja nousee Ben-Hinnomin laaksoon, Jebusilaiskukkulan, se on Jerusalemin, eteläpuolitse. Sitten raja nousee sen vuoren laelle, joka on vastapäätä Hinnomin laaksoa, lännessä päin, Refaimin tasangon pohjoisessa laidassa.	8. Sitte menee raja Hinnomin pojan laaksoon, Jebusilaisen ohitse lounaan päin, se on Jerusalem; ja raja menee vuoren kukkulan ylitse, joka on Hinnomin laakson edessä, meren tykö, joka on Rephaimin laakson äärellä pohjaan päin.	15:8 Sijtte hän mene Hinnamin pojan laxoon sen Jebuserin ohella joca asu lounan päin/ se on Jerusalem/ ja mene vuoren cuckulan ylidze/ joca on Hinnamin laxon edes länden päin/ Raphaimin laxon ärelle/ pohjan päin.
15:9 Tämän vuoren laelta raja kaartuu Neftoahin veden lähteelle ja jatkuu Efronin vuoren kaupunkeihin, ja sitten raja kaartuu Baalaan, se on Kirjat-Jearimiin.	9. Sitte käy se siitä vuoren kukkulasta Nephtoan lähteen tykö, ja menee Ephronin vuoren kaupunkein tykö, ja kääntyy Baalaan päin, joka on KirjatJearim.	15:9 Sijtte hän käy sijtä vuoren cuckulast Nephtoahn lähten tygö/ ja mene nijden Caupungein tygö Ephronin vuoren Caupungein/ ja käändä hänens Baalan päin/ se on Kiriath Jearim.
15:10 Baalasta raja kääntyy länteen päin Seirin vuoreen, kulkee Jearimin vuoren kukkulan, se on Kesalonin, pohjoispuolitse, laskeutuu Beet-Semekseen ja kulkee sitten Timnaan.	10. Ja menee Baalasta ympäri länteen päin Seirin vuoren tykö, ja menee ulos pohjan puolesta Jearin vuoren vieritse, se on Kessalon, ja tulee alas BetSemeksen tykö, ja menee Timnaan,	15:10 Ja mene Baalast ymbärins länden päin Seirin vuoren tygö/ ja mene ulos pohjan puolest Jearin vuoren wieridze/ se on Chessalon/ ja tule BethSemexen tygö/ ja mene Thimnan läpidze.
15:11 Edelleen raja jatkuu Ekronin kukkulaan, pohjoiseen päin; sitten raja kaartuu Sikkeroniin, kulkee Baala-vuoreen ja jatkuu Jabneeliin; sitten raja päättyy mereen.	11. Ja tulee ulos Ekronin vieritse pohjan puolelle, ja vetää hänensä Sikroniin asti, ja menee Baalan vuoren ylitse, ja tulee Jabneeliin, että hänen äärensä loppu on meri.	15:11 Ja tule Ecronin wieridze pohjan puolelle/ ja wetä hänens Sichronin asti/ ja mene Baalan vuoren ylidze/ ja tule Jabnelin ohidzen/ että hänen ärens on meri.
15:12 Ja läntisenä rajana on Suuri meri; se on rajana. Nämä ovat Juudan jälkeläisten, heidän sukukuntiensa, rajat yltympäri.	12. Mutta raja länteen päin on suuri meri. Tämä on Juudan lasten maan raja, joka taholta ympäri heidän sukukunnissansa.	15:12 Se maan raja länden päin on se suuri meri. Nämät owat Judan lasten maan rajat caicki ymbärins heidän suguisans.

15:13 Mutta Kaalebille, Jefunnen pojalle, Joosua antoi, niinkuin Herra oli häntä käskenyt, osuuden Juudan jälkeläisten keskuudessa, Kirjat-Arban, anakilaisten isän Arban kaupungin, se on Hebronin.	13. Mutta Kalebille Jephunnen pojalle annettiin osa Juudan lasten keskellä, niinkuin Herra oli käskenyt Josualle, nimittäin KirjatArba, Enakilaisten isän kaupunki, se on Hebron.	15:13 MUTTA Calebille Jephunnen pojalle annettiin hänen osans Judan lasten secaa/ nijncuin HERra oli käskenyt Josualle/ nimittäin/ Kiriath Arba Enakim Isän/ se on Hebron.
15:14 Ja Kaaleb karkoitti sieltä kolme anakilaista, Anakin jälkeläiset Seesain, Ahimanin ja Talmain,	14. Ja Kaleb ajoi sieltä pois kolme Enakin poikaa, Sesain, Akimananin ja Talmain, Enakin sikiät,	15:14 Ja Caleb ajoi sieltä pois kolme Enakim poica/ Cesain/ Ahimanan ja Thalmain Enakim sikiät.
15:15 ja lähti sieltä Debirin asukkaita vastaan; mutta Debirin nimi oli muinoin Kirjat-Seefer.	15. Ja meni sieltä ylös Debirin asuvaisten tykö; vaan Debir kutsuttiin muinen KirjatSepher.	15:15 Ja meni sieltä Debirin asuwaisten tygö/ waan Debir cudzuttin muinen KiriathSepher.
15:16 Silloin Kaaleb sanoi: "Joka voittaa ja valloittaa Kirjat-Seeferin, sille minä annan tyttäreni Aksan vaimoksi."	16. Ja Kaleb sanoi: joka lyö KirjatSepherin ja voittaa sen, hänelle annan minä tyttäreni Aksan emännäksi.	15:16 Ja Caleb sanoi: joca lyö KiriathSepherin ja woitta sen/ hänelle annan minä tyttäreni Achsan emännäxi.
15:17 Niin Otniel, Kenaan, Kaalebin veljen, poika, valloitti sen; ja hän antoi tälle tyttärensä Aksan vaimoksi.	17. Niin voitti sen Otniel, Kenaksen Kalebin veljen poika; ja hän antoi tyttärensä Aksan hänelle emännäksi.	15:17 Nijn woitti Athniel/ Kenaxen Calebin weljen poica/ ja hän andoi tyttärens Achsan hänelle emännäxi.
15:18 Ja kun Aksa tuli, niin hän yllytti miestänsä, että tämä pyytäisi hänen isältänsä peltomaata; ja Aksa pudottautui aasin selästä maahan. Silloin Kaaleb sanoi hänelle: "Mikä sinun on?"	18. Ja tapahtui, kuin hän tuli, että hän neuvoi miestänsä anomaan peltoa isältänsä, ja hän astui aasin päältä alas; niin sanoi Kaleb hänelle: mikä sinun on?	15:18 Ja cosca hän meni sisälle/ oli hänelle neuwottu anoman peldo hänen Isäldäns/ ja hän astui Asin päaldä alas/ nijn sanoi Caleb hänelle: mikä sinun on?
15:19 Niin hän vastasi: "Anna minulle jäähyväislahja, sillä sinä olet naittanut minut kuivaan maahan; anna siis minulle vesilähteitä." Silloin hän antoi hänelle Ylälähteet ja Alalähteet.	19. Ja hän sanoi: anna minulle siunaus, sillä sinä olet antanut minulle kuivan maan, anna minulle myös vesilähteitä; niin antoi hän hänelle lähteitä sekä ylhäältä että alhaalta.	15:19 Hän sanoi: anna minulle siunaus/ sillä sinä olet andanut minulle cuiwan maan/ anna minulle myös lähteitä/ nijn andoi hän hänelle lähteitä/ sekä ylhäldä että alhalda.
15:20 Tämä on Juudan jälkeläisten sukukunnan, heidän sukujensa, perintöosa.	20. Tämä on Juudan lasten sukukunnan perimys, heidän sukuinsa jälkeen.	15:20 Tämä on Judan lasten sucucunnan perimys heidän sucuins jälken.
15:21 Juudan jälkeläisten sukukunnan etäisimmät kaupungit Edomin rajalla Etelämaassa ovat: Kabseel, Eeder, Jaagur,	21. Ja kaupungit Juudan lasten sukukunnan äärestä, Edomin rajan tykönä, lounaaseen käsin olivat: Kabseel, Eder, Jagur,	15:21 JA Judan lasten sugun Caupungit yhdest culmast nijn toiseen/ Edomerein maan rajain tykönä lounasen käsin olit nämät: Capzeel/ Eder/ Jagur.
15:22 Kiina, Diimona, Adada,	22. Kina, Dimona, Adada;	15:22 Kina/ Dimona/ AdAda.
15:23 Kedes, Haasor, Jitnan,	23. Kedes, Hatsor, Jitnan;	15:23 Kedes/ Hazor/ Jethnan.
15:24 Siif, Telem, Bealot,	24. Siph, Telem, Bealot;	15:24 Siph/ Thelem/ Bealoth.

15:25 Haasor-Hadatta, Kerijot-Hesron, se on Haasor,	25. HatsorHadata, Kerijot, Hetsron, se on Hatsor;	15:25 HazorHadatha/ Kiriioth Hezron/ se on Hazor.
15:26 Amam, Sema, Moolada,	26. Amam, Sema, Molada;	15:26 Amam/ Sema/ Molada.
15:27 Hasar-Gadda, Hesmon, Beet-Pelet,	27. HatsarGadda, Hesmon, BetPalet;	15:27 Hazar/ Gadda/ Hesmon/ BethPalet.
15:28 Hasar-Suual, Beerseba ja Bisjotja,	28. HatsarSual, BeerSeba, BisJotja;	15:28 Hazar Sual/ BeerSeba/ BisJothia.
15:29 Baala, Ijjim, Esem,	29. Baala, Ijim, Atsem;	15:29 Baala/ Jim/ Azem.
15:30 Eltolad, Kesil, Horma,	30. Eltolad, Kesil, Horma;	15:30 Eltolad/ Chesil/ Harma.
15:31 Siklag, Madmanna, Sansanna,	31. Ziglag, Madmanna, Sansanna;	15:31 Ziclag/ Madmanna/ SanSanna.
15:32 Lebaot, Silhim, Ain ja Rimmon - kaikkiaan kaksikymmentä yhdeksän kaupunkia kylineen.	32. Lebaot, Silhim, Ain, Rimmon; yhdeksänkolmattakymmentä kaupunkia kylinensä.	15:32 Lebaoth/ Silhim/ Ain/ Rimon/ se on yhdexän colmattakymmendä Caupungita/ kylinens.
15:33 Alankomaassa: Estaol, Sora, Asna,	33. Vaan lakiolla maalla oli Estaol, Zora, Asna;	15:33 Waan lakiolla oli Estoal/ Zarea/ Asna.
15:34 Saanoah, Een-Gannim, Tappuah, Eenam,	34. Sanoa, EnGannim, Tappua, Enam;	15:34 Sanoah/ EnGanim/ Tapuah/ Enam.
15:35 Jarmut, Adullam, Sooko, Aseka,	35. Jarmut, Adullam, Soko, Aseka;	15:35 Jarmuth/ Adullam/ Socho/ Asecha.
15:36 Saaraim, Aditaim, Gedera ja Gederotaim - neljätoista kaupunkia kylineen;	36. Saaraim, Aditaim, Gedera, Gederotaim: neljätoistakymmentä kaupunkia ja heidän kylänsä;	15:36 Saaraim/ Adithaim/ Gedera/ Giderothaim/ se on/ neljätoistakymmendä Caupungita ja heidän kyläns.
15:37 Senan, Hadasa, Migdal-Gaad	37. Zenan, Hadasa, Migdalgad;	15:37 Zenan/ Hadasa/ MigdalGad.
15:38 Dilan, Mispe, Jokteel,	38. Dilean, Mitspe, Jokteel;	15:38 Dilean/ Mizpe/ Jacthiel.
15:39 Laakis, Boskat, Eglon,	39. Lakis, Botskat, Eglon;	15:39 Lachis/ Bazecath/ Eglon/
15:40 Kabbon, Lahmas, Kitlis,	40. Kabbon, Lakmas, Kitlis;	Chabon/ Lahmam/ Cithlis.
15:41 Gederot, Beet-Daagon, Naema ja Makkeda - kuusitoista kaupunkia kylineen;	41. Gederot, BetDagon, Naama, Makkeda: kuusitoistakymmentä kaupunkia ja heidän kylänsä;	15:40 Gederoth/ BethDagon/ Naema/ Makeda/ 15:41 se on/ kuusitoistakymmendä Caupungita/ ja heidän kyläns.
15:42 Libna, Eter, Asan,	42. Libna, Eter, Asan;	15:42 Libna/ Ether/ Asan.
15:43 Jiftah, Asna, Nesib,	43. Jephta, Asna, Nesib;	15:43 Jephtah/ Asna/ Nesib.
15:44 Kegila, Aksib ja Maaresa - yhdeksän kaupunkia kylineen;	44. Kegila, Aksib, Maresa: yhdeksän kaupunkia ja heidän kylänsä;	15:44 Kegila/ Ahsib/ Maresa/ se on/ yhdexän Caupungita ja heidän kyläns.
15:45 Ekron ja sen tytärkaupungit ja kylät;	45. Ekron tyttärinensä ja kylinensä;	15:45 Ekron tyttärinens ja kylinens.
15:46 koko se alue kylineen, joka on Asdodin puolella Ekronista mereen kulkevaa rajaa;	46. Ekronista mereen asti, kaikki mikä ulottuu Asdodiin, ja heidän kylänsä;	15:46 Ekronist meren asti/ caicki joca ulottu Asdodijn ja heidän kyläns.

15:47 Asdod ja sen tytärkaupungit ja kylät; Gassa ja sen tytärkaupungit ja kylät Egyptin puroon asti. Ja Suuri meri on rajana.	47. Asdod tyttärinensä ja kylinensä; Gasa tyttärinensä ja kylinensä, Egyptin veteen asti; ja se suuri meri on hänen rajansa.	15:47 Asdod tyttärinensä ja kylinensä/ Gasa tyttärinensä ja kylinensä Egyptin weten asti/ ja se suuri meri on hänen rajansa.
15:48 Ja vuoristossa: Saamir, Jattir, Sooko,	48. Mutta vuorella oli: Samir, Jatir, Soko;	15:48 Mutta vuorella oli Samir/ Jathir/ Socho.
15:49 Danna, Kirjat-Sanna, se on Debir;	49. Danna, KirjatSanna, se on Debir;	15:49 Danna/ Kiriath Sanna/ se on Debir.
15:50 Anab, Estemo, Aanim;	50. Anab, Estemo, Anim;	15:50 Anab/ Estemo/ Anim.
15:51 Goosen, Hoolon ja Giilo - yksitoista kaupunkia kylineen;	51. Gosen, Holon, Gilo: yksitoistakymmettä kaupunkia ja heidän kylänsä;	15:51 Gosen/ Holon/ Gilo/ se on/ yxitoistakymmendä Caupungita ja heidän kylänsä.
15:52 Arab, Duuma, Esan,	52. Arab, Duma, Esean;	15:52 Arab/ Duma/ Esean.
15:53 Jaanum, Beet-Tappuah, Afeka,	53. Janum, BetTapua, Apeka;	15:53 Janum/ BethTapuah/ Apeca.
15:54 Humta, Kirjat-Arba, se on Hebron, ja Siior - yhdeksän kaupunkia kylineen;	54. Humta, KirjatArba, se on Hebron, Zior: yhdeksän kaupunkia ja heidän kylänsä;	15:54 Humta/ KiriathArba/ se on Hebron/ Zior/ se on yhdexän Caupungita/ ja heidän kylänsä.
15:55 Maaon, Karmel, Siif, Jutta,	55. Maon, Karmel, Siph, Juta;	15:55 Maon/ Carmel/ Siph/ Juta.
15:56 Jisreel, Jokdeam ja Saanoah,	56. Jisreel, Jokdeam, Sanoa;	15:56 Jesreel/ Jacdeam/ Sanoah.
15:57 Kain, Gibeaa, Timna - kymmenen kaupunkia kylineen;	57. Kain, Kibea, Timna: kymmenen kaupunkia ja heidän kylänsä;	15:57 Cain/ Gibeaa/ Thimna/ kymmenen Caupungita ja heidän kylänsä.
15:58 Halhul, Beet-Suur, Gedor,	58. Halhul, Betsur, Gedor;	15:58 Halhul/ Bethzur/ Gedor.
15:59 Maarat, Beet-Anot ja Eltekon - kuusi kaupunkia kylineen;	59. Maarat, BetAnot, Eltekon: kuusi kaupunkia ja heidän kylänsä;	15:59 Marath/ BethAnoth/ Eltecom/ ne owat cuusi Caupungita ja heidän kylänsä.
15:60 Kirjat-Baal, se on Kirjat-Jearim, ja Rabba - kaksi kaupunkia kylineen.	60. KirjatBaal, se on KirjatJearim, Harabba: kaksi kaupunkia ja heidän kylänsä.	15:60 Kiriath Baal/ se on KiriathJearim/ Harabba/ caxi Caupungita ja heidän kylänsä.
15:61 Ja erämaassa: Beet-Araba, Middin, Sekaka,	61. Mutta korvessa oli BetAraba, Middin, Sekaka;	15:61 Mutta corwes oli Beth Araba/ Middin/ Sechacha.
15:62 Nibsan, Iir-Melah ja Een-Gedi - kuusi kaupunkia kylineen.	62. Nibsan, ja Suolakaupunki, Engedi; kuusi kaupunkia ja heidän kylänsä.	15:62 Nibsan/ ja suola Caupungi/ Engeddi/ cuusi Caupungita ja heidän kylänsä.
15:63 Mutta jebusilaisia, jotka asuivat Jerusalemissa, eivät Juudan jälkeläiset kyenneet karkoittamaan, ja niin jebusilaiset jäivät asumaan Juudan jälkeläisten sekaan, Jerusalemiin, aina tähän päivään asti.	63. Mutta Jebusilaiset asuivat Jerusalemissa, ja Juudan lapset ei voineet heitä ajaa ulos. Ja silloin jäivät Jebusilaiset asumaan Juudan lasten kanssa Jerusalemissa tähän päivään asti.	15:63 Mutta Jebuserit asuit Jerusalemissa/ ja Judan lapset ei woinet heitä aja ulos. Ja silloin jäit Jebuserit asuman Judan lasten cansa Jerusalemissa tähän päiwän asti.

16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 Joosefilaisille määräsi arpa rajan kulkemaan idästä päin, Jerikon Jordanista, Jerikon veteen ja sieltä erämaahan, joka kohoaa Jerikosta vuoristoon Beeteliä kohti.	1. Josephin lasten arpa lankesi Jordanista Jerihoon päin, Jerihon veden tykö, itään käsin, siihen korpeen, joka menee Jerihosta ylös BetElin mäkeen,	16:1 JOsephin lasten arpa langeis Jordanist Jerihon päin/ sen Jerihon weden tygö/ idästä nijn corpeen/ joca mene Jerihost ylös/ BethElin mäen cautta.
16:2 Beetelistä raja jatkuu Luusiin ja kulkee arkilaisten alueeseen, Atarotiin.	2. Ja tulee BetElistä Lusiin, ja menee ArkkiAtarotin rajan lävitse,	16:2 Ja tule BethElist Lusaan/ ja mene Archi Atharothin rajan läpidze.
16:3 Sitten se laskeutuu länteen päin jafletilaisten alueeseen, aina alisen Beet-Hooronin alueeseen ja Geseriin asti ja päättyy mereen.	3. Ja antaa itsensä alas länteen päin Japhletin rajan tykö, alimmaisena BethHoronin rajaan, ja Gaseriin asti; ja sen ääri on meren tykönä.	16:3 Ja anda idzens alas länden päin Japhletin rajan tygö/ alemmaisena BethHoronin rajan asti/ nijn Gaserijn/ ja sen äri on meren tykönä.
16:4 Joosefilaiset, Manasse ja Efraim, saivat perintöosakseen tämän:	4. Nämät saivat Josephin lapset, Manasse ja Ephraim perinnöksi.	16:4 Nämät sait Josephin lapset/ Manasse ja Ephraim perinnöxi.
16:5 Efraimilaisille, heidän suvuilleen, tuli seuraava alue: heidän perintöosansa itäinen raja kulkee Aterot-Addarista yliseen Beet-Hooroniin.	5. Ephraimin lasten raja heidän suvuissansa ja heidän perimisissänsä itään päin oli AtharotAddar, ylimmäiseen BethHoroniin asti,	16:5 Ephraimin lasten rajat heidän suguisans ja perimisissänsä/ idästä oli Atharoth Adar/ ylimmäisen BethHoronin asti.
16:6 Sitten raja päättyy mereen. Pohjoisessa on Mikmetat rajana. Sieltä raja kääntyy itään päin Taanat-Siiloon ja menee sen itäpuolitse Janohaani.	6. Joka antaa itsensä länteen päin Mikmethatiin, joka pohjoisessa on; sieltä kääntyy se itään, TaenatSilon puoleen, ja menee idästä Janoani,	16:6 Joca anda idzens länden päin Mihmethathin tygö/ joca pohjaises on/ siellä käändä se hänens itään/ sitä Caupungita wastaan Thaenath Silo/ ja mene lännest Janoani.
16:7 Janohasta se laskeutuu Atarotiin ja Naaraan, koskettaa Jerikoa ja päättyy Jordaniin.	7. Ja tulee Janoasta Atarotiin ja Naarataan, ja antaa itsensä Jerihoa vastaan ja menee Jordaniin.	16:7 Ja tule Janoasta Atharothijn ja Narathan/ ja anda idzens Jeriho wastaan/ ja mene Jordaniijn.
16:8 Tappuahista raja kulkee länteen päin Kaana-puroon ja päättyy mereen. Tämä on efraimilaisten sukukunnan, heidän sukujensa, perintöosa,	8. Tapuasta menee se länteen päin Nahalkanaan, ja hänen äärensä on meressä. Tämä on Ephraimin lasten sukukunnan perimys heidän suvuissansa.	16:8 Tapuast mene hän länden päin NahalCanaan/ ja hänen ärens on meres. Tämä on Ephraimin lasten perimys heidän suguisans.
16:9 ja lisäksi ne kaupungit, jotka erotettiin efraimilaisille keskeltä manasselaisten perintöosaa, kaikki ne kaupungit kyllineen.	9. Ephraimin lasten sukukunnalle olivat myös annetut kaikki kaupungit ja kylät keskellä Manassen lasten perintöä.	16:9 Ja caicki Epraimin lasten rajaCaupungit kyllinens/ olit secaisin Manassen lasten perimises.

16:10 Mutta he eivät karkoittaneet kanaanilaisia, jotka asuivat Geserissä; niin kanaanilaiset jäivät asumaan Efraimin keskeen aina tähän päivään asti, mutta joutuivat työveron alaisiksi.	10. Ja ei he ajaneet Kanaanealaisia pois, jotka asuivat Geserissä. Niin pysyvät Kanaanealaiset Ephraimin seassa tähän päivään asti ja tulivat verollisiksi.	16:10 Ja ei he ajanet Cananerejä pois jotca asuit Gaseris. Nijn pysyt Cananerit Ephraimin seas tähän päiwän asti/ ja tulit werollisexi.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu
17:1 Manassen sukukunta sai sekin arpaosansa, sillä hän oli Joosefin esikoinen. Maakir, Manassen esikoinen, Gileadin isä, sai Gileadin ja Baasanin, sillä hän oli sotilas.	1. Ja arpa lankesi Manassen sukukunnalle, sillä hän oli Josephin esikoinen, ja se lankesi Makirille Manassen esikoiselle, Gileadin isälle; sillä hän oli jalo sotamies, sentähden sai hän Gileadin ja Basanin.	17:1 JA arpa langeis Manassen sugulle/ Josephin esikoiselle/ ja se langeis Macherille Manassen esikoiselle Gileadin Isälle/ sillä hän oli jalo sotamies/ sentähden sai hän Gileadin ja Basan.
17:2 Muutkin manasselaiset saivat osuutensa, suvuittain: abieserilaiset, heelekiläiset, asrielilaiset, sekemiläiset, heeferiläiset ja semidalaiset. Nämä ovat Manassen, Joosefin pojan, miespuoliset jälkeläiset, suvuittain.	2. Muille Manassen lapsille myös lankesi arpa heidän sukukuntainsa jälkeen: Abieserin lapsille, Helekin lapsille, Asrielin lapsille, Sekemin lapsille, Hepherin lapsille ja Semidan lapsille. Nämät ovat Manassen Josephin pojan lapset, jotka olivat miehenpuolet heidän suvuissansa.	17:2 Muille Manassen lapsille myös langeis arpa/ nimittäin Abieserin lapsille/ Helekin lapsille/ Asrielin lapsille/ Sechemin lapsille/ Hepehrin lapsille/ ja Semidan lapsille. Nämät owat Manassen Josephin pojan lapset/ jotca olit miehenpuolet heidän suguisans.
17:3 Mutta Selofhadilla, Heeferin pojalla, joka oli Gileadin poika, joka Maakirin poika, joka Manassen poika, ei ollut poikia, vaan ainoastaan tyttäriä; ja nämä olivat hänen tyttäriensä nimet: Mahla, Nooga, Hogla, Milka ja Tirsa.	3. Mutta Zelophkadilla Hepherin pojalla, Gileadin pojan, Makirin pojan, Manassen pojan, ei ollut yhtään poikaa, vaan tyttäriä; ja nämät ovat hänen tytärtensä nimet: Makla ja Noa, Hogla, Milka ja Tirtsa.	17:3 Mutta Zelaphehadilla/ joca oli Hepherin/ joca oli Gileadin/ joca oli Machirin poica/ Manassen poica/ ei ollut yhtän poica/ mutta tyttäritä. Ja nämät owat heidän nimens: Mahala/ Noa/ Hagla/ Milca/ Thirza.
17:4 Nämä astuivat pappi Eleasarin ja Joosuan, Nuunin pojan, ja päämiesten eteen ja sanoivat: "Herra käski Mooseksen antaa meille perintöosan veljimmme keskuudessa." Silloin Joosua antoi heille Herran käskyn mukaisesti perintöosan heidän isänsä veljien keskuudessa.	4. Ja he menivät papin Eleatsarin ja Josuan Nunin pojan ja ylimmäisten tykö, ja sanoivat: Herra käski Moseksen antaa meille perinnön meidän veljeimme sekaan; ja hän antoi myös heille perinnön heidän isänsä veljein sekaan, Herran käskyn jälkeen.	17:4 Ja he menit Papin Eleazarin/ ja Josuan Nunin pojan/ ja ylimmäisten tygö/ ja sanoit: HERra käski Mosexen anda meille perinnön meidän weljeim sekaan/ njn hän andoi myös heille perinnön heidän Isäins weljein sekaan/ HERran käskyn jälken.
17:5 Niin tuli Manasselle, paitsi Gileadin maata ja Baasania tuolla puolella Jordanin, kymmenen osaa,	5. Mutta Manasselle tuli kymmenen osaa, paitsi Gileadin ja Basanin maata, jotka ovat tuolla puolella Jordania;	17:5 Mutta Manasselle tuli kymmenen osa/ ilman Gileadin ja Basanin maata/ tuolla puolen Jordanin:

17:6 koska Manassen tyttäret saivat perintöosan hänen poikiensa keskuudessa; mutta Gileadin maa joutui Manassen muille jälkeläisille.	6. Sillä Manassen tyttäret saivat perinnön hänen poikainsa seassa; ja Gileadin maa oli annettu muille Manassen pojille.	17:6 Sillä Manassen tyttäret saivat perinnön poikainsa seassa/ ja Gileadin maa oli annettu muille Manassen pojille.
17:7 Manassen raja kulkee Asserista Mikmetatiin, joka on Sikemin itäpuolella; sitten raja menee oikealle Een-Tappuahin asukkaiden tienoille.	7. Ja Manassen raja oli Asserista Mihmetatiin asti, joka on Sikemin edessä, ja menee ulos oikean käden puoleen niihin asti, kuin asuivat EnTapuassa.	17:7 Ja Manassen rajat olivat Asserista Mihmethatin asti/ Sechemin edessä/ ja mene ulos oikean käden puoleen niihin asti/ kuin asuivat EnTapuassa:
17:8 Tappuahin maa joutui Manasselle, mutta Tappuah, Manassen rajalla, efraimilaisille.	8. Tapuan maa tuli Manasselle, mutta Tapua Manassen rajalla Ephraimin lapsille.	17:8 Sillä Tapuahn maa tuli Manassen puoleen/ ja on Manassen maan raja Ephraimin lapsiin asti.
17:9 Sitten raja laskeutuu Kaana-puroon, puron eteläpuolelle; mutta siellä, Manassen kaupunkien keskellä, ovat kaupungit joutuivat Efraimille. Sitten Manassen raja kulkee puron pohjoispuolelle ja päättyy mereen.	9. Sitte tulee se alas Nahalkanaan asti etelään päin velikaupungeita, jotka Ephraimin omat ovat, Manassen kaupunkien seassa. Mutta pohjan puolesta ovat Manassen rajat ojaan asti, ja niiden ääret ovat meren tykönä,	17:9 Sitte tule hän NahalCanan asti/ etelän päin wesi Caupungeit/ jotka Ephraimin omat ovat/ Manassen Caupungitten seassa. Mutta pohjan puolesta Manassen rajat ovat ojan asti/ ja äri mereen.
17:10 Eteläpuolella oleva maa joutui Efraimille, mutta pohjoispuolella oleva maa joutui Manasselle, ja meri on sen rajana. Ja pohjoisessa sen raja koskettaa Asseria ja idässä Isaskaria.	10. Sillä Ephraimin maa on etelän puolella ja Manassen pohjan puolella, niin että meri on heidän rajansa, ja ulottuu Asseriin saakka pohjan puolesta, ja Isaskariin asti idän puolesta.	17:10 Sillä Ephraimin oma on etelän puolella/ ja Manassen pohjan puolella/ niin että meri on heidän rajansa/ ja ulottuu Asserin saakka pohjan puolesta/ ja Isascharin asti idän puolesta.
17:11 Isaskarista ja Asserista joutui Manasselle Beet-Sean ja sen tytärkaupungit, Jibleam ja sen tytärkaupungit, Een-Doorin asukkaat ja sen tytärkaupungit, Taanakin asukkaat ja sen tytärkaupungit, Megiddon asukkaat ja sen tytärkaupungit, kolme kukkulaa.	11. Niin oli Manassella Isaskarin ja Asserin seassa BetSean ja hänen tyttärensä, Jiblaam ja hänen tyttärensä, ja Dorin asuwait tyttärinensä, ja EnDorin asuwait tyttärinensä, ja Taanan asuwait tyttärinensä, Megiddon asuwait tyttärinensä, ja kolmas osa Naphetista.	17:11 Niin oli Manassella Isascharin ja Asserin seassa BethSean/ ja hänen tyttärensä/ Jiblaam ja hänen tyttärensä/ ja Dorin asuwait tyttärinensä/ ja EnDorin asuwait tyttärinensä/ ja Thanachin asuwait tyttärinensä/ Megiddon asuwait tyttärinensä/ ja kolmas osa Naphetista.
17:12 Mutta manasselaiset eivät kyenneet ottamaan haltuunsa näitä kaupunkeja, vaan kanaanilaisten onnistui jäädä asumaan siihen maahan.	12. Ja Manassen lapset ei voineet ajaa niiden kaupunkien asuwaita ulos, vaan Kanaanealaiset rupesivat asumaan siinä maassa.	17:12 Ja Manassen lapset ei woinet ajaa niiden Caupungein asuwaita ulos/ vaan Cananerit rupeisit asuman siinä maassa.
17:13 Kun israelilaiset sitten voimistuivat, saattoivat he kanaanilaiset työveron alaisiksi, mutta eivät karkoittaneet heitä.	13. Mutta kuin Israelin lapset vahvistuivat, tekivät he Kanaanealaiset verollisiksi, ja ei ajaneet heitä ollenkaan pois.	17:13 Mutta sittecuin Israelin lapset wawhwestuivat/ teivät he Cananerit werollisiksi/ ja ei ajaneet heitä pois.

17:14 Joosefilaiset puhuivat Joosualle sanoen: "Miksi sinä olet antanut minulle perintöosaksi vain yhden arvan ja yhden osan, vaikka minä olen lukuisa kansa, kun Herra aina tähän asti on minua siunannut?"	14. Silloin puhuivat Josephin lapset Josualle ja sanoivat: miksi et minulle enempää antanut, kuin yhden arvan ja osan, perinnöksi, ja minä olen kuitenkin suuri kansa, niinkuin Herra on minun tähän asti siunannut?	17:14 Silloin puhuit Josephin lapset Josualle/ ja sanoit: mixes minun enämbä andanut/ waan yhden arwan ja osan perinnöxi/ ja minä olen cuitengin suuri Canssa/ nijncuin HERra on minun siunannut?
17:15 Silloin Joosua sanoi heille: "Jos sinä olet niin lukuisa kansa, niin mene metsäseutuun ja raivaa itsellesi maata sieltä, perissiläisten ja refalaisten maasta, kun kerran Efraimin vuoristo on sinulle liian ahdas."	15. Niin Josua sanoi heille: ettäs olet suuri kansa, niin mene metsään ja perkaa siellä sinulles siaan, Pheresiläisten ja uljasten maalla, jos Ephraimin vuori on sinulle ahtaimmaksi.	17:15 Nijn Josua sanoi heille: ettäs olet suuri Canssa/ nijn mene medzään ja perca siellä sinulles sia/ Phereserein ja uljasten maalla/ jos Ephraimin wuori on sinulle ahtaimmaxi.
17:16 Mutta joosefilaiset vastasivat: "Ei vuoristo riitä meille; ja kaikilla kanaanilaisilla, jotka asuvat tasangoilla, on raudoitettuja sotavaunuja, sekä niillä, jotka asuvat Beet-Seanissa ja sen tytärkaupungeissa, että niillä, jotka asuvat Jisreelin tasangolla."	16. Niin sanoivat Josephin lapset: ei ne vuoret meille täydy, sillä kaikilla Kanaanealaisilla, jotka asuvat maan laaksoissa, ovat rautavaunut, ja BetSeanin asuvaisilla ja hänen tyttärillänsä, ja Jisreelin laaksossa asuvaisilla.	17:16 Nijn sanoit Josephin lapset hänelle: ei ne vuoret meille täydy: sillä caikilla Cananereillä/ jotca asuwat maan laxois/ owat rauta waunut/ ja BethSeanin asuwaisilla ja hänen tyttärilläns/ ja Jesreelin laxos asuwaisilla.
17:17 Silloin Joosua sanoi Joosefin heimolle, Efraimille ja Manasselle, näin: "Sinä olet lukuisa kansa ja sinun voimasi on suuri; sinua ei ole jätettävä yhdelle ainoalle arpaosalle,	17. Josua puhui Josephin huoneelle, Ephraimille ja Manasselle, sanoen: sinä olet suuri ja väkevä kansa, ei sinulla pidä oleman yksi arpa.	17:17 Josua sanoi Josephin huonelle/ Ephraimille ja Manasselle: sinä olet suuri Canssa/ ja ettäs nijn suuri olet/ ei sinulla pidä oleman yxi arpa.
17:18 vaan vuoristo on tuleva sinun omaksesi. Koska se on metsäseutua, on sinun raivattava se, ja sen laitapuoletkin tulevat sinun omiksesi. Sillä sinun on karkoitettava kanaanilaiset, vaikka heillä on raudoitettuja sotavaunuja ja vaikka he ovat voimakkaat."	18. Sillä vuori pitää myös sinun omas oleman, jossa metsää on, siellä perkaa ympärilläs, ja sinulla pitää oleman sen ääret; sillä sinä ajat Kanaanealaiset pois, vaikka heillä rautavaunut ovat, ja vaikka he väkevät ovat.	17:18 Mutta wuori pitä myös sinun omas oleman/ josa medzä on/ siellä perca ymbärildäs/ nijn on se sinun arpas raja/ coscas ajat Cananerit pois/ joilla rauta waunut owat/ ja owat wäkwät.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu
18:1 Ja kaikki israelilaisten seurakunta kokoontui Siiloon, ja he pystyttivät sinne ilmestysmajan, sittenkuin maa oli tullut heille alamaiseksi.	1. Ja kaikki Israelin lasten kansa kokoontui Siloon ja pani siellä ylös seurakunnan majan; ja maa oli heille alamainen.	18:1 JA caicki Israelin lasten Canssa cocoisit idzens Siloon/ ja panit seuracunnan majan/ ja maa oli heille annettu.

18:2 Mutta vielä oli israelilaisista jäljellä seitsemän sukukuntaa, joiden perintöosa oli jakamatta.	2. Ja oli vielä Israelin lapsista seitsemän sukukuntaa, joiden perintö ei ollut jaettu.	18:2 Ja oli vielä seidzemen sucucunda Israelin lapsist/ joinen perindö ei ollut jaettu.
18:3 Niin Joosua sanoi israelilaisille: "Kuinka kauan hidastelette ettekä mene ottamaan omaksenne maata, jonka Herra, teidän isienne Jumala, on teille antanut?"	3. Ja Josua sanoi Israelin lapsille: kuinka kauvan te olette niin kähläät, ettette mene ja omista maata, jonka Herra teidän isäinne Jumala teille on antanut.	18:3 Ja Josua sanoi Israelin lapsille: cuinga cauwan te oletta nijn joutilat/ ettet te mene ja omista maata/ jonga HERra teidän Isäin Jumala teille on andanut.
18:4 Tuokaa tänne jokaisesta sukukunnasta kolme miestä, niin minä lähetän heidät menemään ja kiertelemään maata ja panemaan sen kirjaan heidän perintöosiaan silmällä pitäen; ja tulkoot he sitten takaisin minun luokseni.	4. Ottakaat itsellenne jokaisesta sukukunnasta kolme miestä, lähettääkseni heitä menemään ja vaeltamaan maan lävitse, ja että he kirjoittaisivat sen perimisensä jälkeen ja palajaisivat minun tyköni.	18:4 Ottacat idzellen jocaidzesta sucucunnasta colme miestä/ lähettäxenne heitä/ menemän ja waeldaman maan läpidze/ ja että kirjoitaisit sen heidän perimisens jälkeen/ ja palajaisit minun tygöni.
18:5 He jakakoot maan seitsemään osaan. Juuda pysyköön alueellaan etelässä, ja Joosefin heimo pysyköön alueellaan pohjoisessa.	5. Ja he jakakaan maan seitsemään osaan: Juudan pitää oleman rajallansa etelän puolella, ja Josephin huoneen pitää oleman rajallansa pohjan puolella.	18:5 Jacacat maa seidzemen osaan/ Juda pitä oleman hänen rajallans etelän puolella/ ja Josephin huonen pitä oleman hänen rajallans pohjan puolella.
18:6 Pankaa maa, ne seitsemän osaa, kirjaan ja tuokaa kirja tänne minulle, niin minä heitän teidän puolestanne arpa täällä Herran, meidän Jumalamme, edessä.	6. Mutta teidän pitää kirjoittaman ne seitsemän maan osaa ja tuoman tänne minun tyköni, niin minä heitän teidän arpanne tässä Herran meidän Jumalamme edessä.	18:6 Mutta teidän pitä kirjoittaman ne seidzemen maan osat/ ja tuoman minun tygöni/ nijn minä heitän teidän arpan HERran meidän Jumalan edes.
18:7 Sillä leeviläisillä ei ole osuutta teidän keskuudessanne, vaan Herran pappeus on heidän perintöosansa; ja Gaad ja Ruuben ja toinen puoli Manassen sukukuntaa saivat tuolta puolelta Jordanin, idän puolelta, perintöosansa, jonka Herran palvelija Mooses heille antoi."	7. Sillä Leviläisillä ei ole yhtäkään osaa teidän seassanne, vaan Herran pappeus on heidän perimisensä. Mutta Gad ja Ruben, ja puoli Manassen sukukuntaa ottivat osansa tuolla puolella Jordania itäisellä puolella, jonka Moses Herran palvelia antoi heille.	18:7 Sillä Lewitailia ei ole yhtäkän osa teidän seasan/ waan HERran Pappius on heidän perimisens. Mutta Gad ja Ruben/ ja puoli Manassen sucucunda otit heidän osans/ tuolla puolen Jordanin idäisellä puolella/ jonga Moses HErran palwelia andoi heille.
18:8 Niin miehet nousivat ja lähtivät; ja Joosua käski lähtevien panna kirjaan maan, sanoen: "Menkää ja kierrelkää maa ja pankaa se kirjaan ja palatkaa sitten minun luokseni, niin minä heitän teidän puolestanne arpa täällä Herran edessä Siilossa."	8. Niin miehet nousivat ja läksivät matkaan, ja Josua käski heitä, kuin he tahtoivat mennä kirjoittamaan maata, ja sanoi: vaeltakaat maan lävitse ja kirjoittakaat se, ja tulkaat jälleen minun tyköni, ja minä heitän tässä teidän arpanne Herran edessä Silossa.	18:8 Silloin nousit ne miehet ja läxit matcaan/ ja Josua käski heitä/ cosca he tahdoit mennä kirjoittaman maata/ ja sanoi: waeldacat maan läpidze ja kirjoittacat se/ ja tulcat jäl lens minun tygöni/ ja minä heitän teidän arpan HERran edes Silos.

18:9 Ja miehet lähtivät, kulkivat kautta maan ja panivat sen kirjaan kaupunki kaupungilta, seitsemänä osana, ja tulivat takaisin Joosuan luo Siilon leiriin.	9. Niin miehet läksivät ja vaelsivat maan lävitse, ja kirjoittivat sen kirjaan, seitsemään osaan, kaupunkein jälkeen, ja tulivat Siloon, Josuan tykö leiriin.	18:9 Nijn läxit miehet ja waelsit maan läpidze/ ja kirjoitit sen kirjaan/ seidzemeen osaan/ Caupungein jälken/ ja tulit Siloon/ Josuan tygö leirijn.
18:10 Ja Joosua heitti heidän puolestaan arpa Siilossa Herran edessä, ja Joosua jakoi siellä maan israelilaisille, heidän osastojensa mukaan.	10. Silloin heitti Josua Silossa arvan heille Herran edessä, ja Josua jakoi siinä maan Israelin lapsille, heidän osansa jälkeen.	18:10 Silloin heitti Josua Silos arwan heille/ HERran edes/ ja jacoi sijnä maan Israelin lasten waihella/ jocaidzelle heidän osans.
18:11 Ja arpa nousi benjaminilaisten sukukunnalle, heidän suvuilleen; ja heidän arvalla saamansa alue oli Juudan jälkeläisten ja joosefilaisten välillä.	11. Ja BenJaminin lasten sukukunnan arpa lankesi heidän sukukuntainsa jälkeen, ja heidän arpansa raja oli Juudan lasten ja Josephin lasten vaiheella.	18:11 JA BenJaminin lasten sucucunnan arpa langeis heidän sucucundains jälken/ ja heidän arpans raja oli Judan ja Josephin lasten waihella.
18:12 Heidän pohjoinen rajansa lähtee Jordanista, ja raja nousee Jerikon pohjoispuolella olevalle kukkulalle ja nousee vuoristoon, länteen päin, ja päättyy Beet-Aavenin erämaahan.	12. Ja heidän rajansa oli pohjan kulmalla Jordanista, ja se raja menee ylöskäsin Jerihon viertä myöten pohjan puolesta, ja nousee vuorelle länteen päin, ja loppuu Betavenin korpeen.	18:12 Ja heidän rajans oli pohjan culmalla Jordanin puoles ja mene ylöskäsin Jerihon wiertä myöden pohjan puolest/ ja laske wuorelle länden päin/ ja loppu Bethawenin corpeen.
18:13 Sieltä raja kulkee Luusiin, Luusin eteläpuolella olevaan kukkulaan, se on Beeteliin; sitten raja laskeutuu Aterot-Addariin vuoren yli, joka on alisen Beet-Hooronin eteläpuolella.	13. Ja se raja juoksee sieltä Lutsaan, Lutsan viertä myöten lounaaseen päin, se on BetEl, ja laskee AtaraotAdariin, mäen ohessa etelään päin alamaista BetHoria.	18:13 Ja juoxe sieldä Lusan tygö/ Lusan wiertä myöden lounasen päin/ se on BethEl/ ja laske Atharoth Adarin tygö mäen ohes etelän päin/ alemmaisnen BethHoronin ohes.
18:14 Sitten raja kaartuu ja kääntyy läntisenä rajana etelään päin siitä vuoresta, joka on vastapäätä Beet-Hooronia, sen eteläpuolella, ja päättyy Kirjat-Baaliin, se on Kirjat-Jearimiin, Juudan jälkeläisten kaupunkiin. Tämä on läntinen raja.	14. Sitte laskee raja ja kääntää itsensä ympäri lännen puoleen meren kulmaan siitä mäestä, joka on BethHoronin edessä mereen päin, ja loppuu KirjatBaalin tykönä, se on KirjatJearim, Juudan lasten kaupunki. Tämä on lännenpuolinen kulma.	18:14 Sijtte laske ja käändä idzens ymbärins lännen puoleen meren käsin/ sijtä mäestä BethHoronin edes meren päin/ ja loppu Kiriath Baalin tykönä/ se on Kiriath Jearim Judan lasten Caupungi. Tämä on lännen puoliainen culma.
18:15 Mutta eteläinen raja lähtee Kirjat-Jearimin laidasta, lännen puolelta, ja jatkuu Neftoahin veden lähteelle.	15. Mutta lounaanpuolinen kulma on KirjatJearimin äärestä, ja loppuu raja lännen puoleen, ja tulee Nephtoan lähteen tykö,	18:15 Mutta lounan puoliainen culma on Kiriath Jearimist/ ja loppu lännen puoleen/ ja tule Nephthoahn lähten tygö.

18:16 Sitten raja laskeutuu sen vuoren päähän, joka on vastapäätä Ben-Hinnomin laaksoa, Refaimin tasangon pohjoisessa laidassa; sieltä se laskeutuu Hinnomin laaksoon Jebusilaiskukkulan eteläpuolitse ja edelleen Roogelin lähteelle.	16. Ja laskee mäen loppuun, joka on Hinnomin lasten laakson edessä, joka on Rephaimin notkossa, pohjan puolella, ja laskee Hinnomin laaksoon Jebusilaisten viereen etelään päin, ja laskee Rogelin lähteelle,	18:16 Ja laske mäen lopust Hinnonin lasten laxon edes/ joca on Raphaimin laxos pohjan puoles/ ja laske Hinnonin laxon läpidze Jebuserein wieres etelän päin/ ja laske Rogelin lähteseen.
18:17 Sitten se kaartuu pohjoiseen päin ja jatkuu Een-Semekseen ja edelleen kivitarhoille, jotka ovat vastapäätä Adummimin solaa, ja laskeutuu Boohanin, Ruubenin pojan, kiveen.	17. Ja antaa itsensä pohjoisesta, ja juoksee EnSemeksen tykö, ja juoksee Gelilotin tykö, jotka ovat ylhäällä Adummin puolessa, ja laskee Bohanin, Rubenin pojan kiven tykö,	18:17 Ja anda idzens pohjast/ ja juoxe EnSemexen tygö/ ja juoxe Gelilothin tygö/ jotca owat ylhällä Adumin puoles/ ja laske Bohanin/ Rubenin pojan kiwen tygö.
18:18 Edelleen se kulkee Aromaahan päin olevan kukkulan pohjoispuolitse ja laskeutuu Aromaalle.	18. Ja menee sen tasaisen kedon viertä myöten, joka on pohjaan päin, ja laskee tasaiselle kedolle,	18:18 Ja mene sen tasaisen kedon wiertä myöden/ joca on pohjan päin/ ja laske tasaiselle kedolle.
18:19 Sitten raja kulkee Beet-Hoglan kukkulan pohjoispuolitse, ja raja päättyy Suolameren pohjoiseen pohjukkaan, Jordanin eteläpäähän. Tämä on eteläinen raja.	19. Ja menee sitä viertä myöten, BetHoglan ohesta pohjaan päin, ja loppuu Suolaisen meren lahteen, pohjaan päin, lounaan puolella Jordania. Tämä on lounaan puolinen raja.	18:19 Ja mene sitä wiertä myöden BethHaglan ohest/ joca on pohjan päin/ ja loppu sijtä suolaisen meren lahdest pohjan päin/ lounan puolella Jordania. Tämä on lounan puoliainen raja.
18:20 Mutta idän puolella on Jordan rajana. Tämä on benjaminilaisten, heidän sukujensa, perintöosa rajoineen yltympäri.	20. Mutta idänpuolinen kulma pitää Jordaniin loppuman. Tämä on BenJaminin lasten perintö heidän rajainsa ympärillä, heidän sukukuntainsa jälkeen.	18:20 Mutta idän puoliainen culma pitä Jordanijn loppuman. Tämä on BenJaminin lasten perindö heidän rajoisans ymbärins heidän sucucunnisans.
18:21 Ja benjaminilaisten sukukunnan, heidän sukujensa, kaupungit ovat: Jeriko, Beet-Hogla, Eemek-Kesis,	21. Mutta nämät ovat BenJaminin lasten sukukunnan kaupungit heidän heimokuntainsa jälkeen: Jeriho, BetHogla, EmekKetsits;	18:21 MUtta nämät owat BenJaminin lasten sucucunnan Caupungit heidän sucucunnisans: Jeriho/ BethHagla/ EmekKeziz.
18:22 Beet-Araba, Semaraim, Beetel,	22. BetAraba, Zemaraim, BetEl;	18:22 BethAraba/ Zemaraim/ BethEl.
18:23 Avvim, Paara, Ofra,	23. Avvim, Para ja Ophra;	18:23 Awim/ Bara/ Aphra.
18:24 Kefar-Ammoni, Ofni ja Geba - kaksitoista kaupunkia kylineen;	24. KapharAmmoni, Ophni, ja Gaba: kaksitoistakymmentä kaupunkia kylinensä;	CapharAmonai/ Ophni/ Gaba. 18:24 Nämät owat ne caxitoistakymmendä Caupungita/ kylinens.
18:25 Gibeon, Raama, Beerot,	25. Gibeon, Rama ja Beerot;	18:25 Gibeon/ Rama/ Beeroth.
18:26 Misper, Kefira, Moosa,	26. Mitspe, Kaphira ja Mosa;	18:26 Mizpe/ Caphira/ Mosa.
18:27 Rekem, Jirpeel, Tarala,	27. Rekem, Jirpeel ja Tarala;	18:27 Rekem/ Jirpeel/ Thareala.

18:27 Rekem, Jirpeel, Tarala, 18:28 Seela, Elef, Jebus, se on Jerusalem, Gibeat ja Kirjat - neljätoista kaupunkia kyliseen. Tämä on benjaminilaisten, heidän sukujensa, perintöosa.	28. Zela, Eleph, ja Jebusi, se on Jerusalem, GibeatKirjat, neljätoistakymmentä kaupunkia kylinensä. Tämä on BenJaminin lasten perimys heidän sukukuntainsa jälkeen.	18:28 Zela/ Eleph/ ja Jebusi/ se on Jerusalem/ Gibeath Kiriath. Neljätoistakymmendä Caupungita/ kylinens. Tämä on BenJaminin lasten perimys heidän sucucunnisans.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu
19:1 Toinen arpa tuli Simeonille, simeonilaisten sukukunnalle, heidän suvuillensa; ja heidän perintöosansa tuli olemaan keskellä Juudan jälkeläisten perintöosaa.	1. Senjälkeen lankesi toinen arpa Simeonin lasten sukukunnalle heidän sukuinsa jälkeen, ja heidän perintönsä oli keskellä Juudan lasten perimystä.	19:1 SEnjälken langeis toinen arpa Simeonin lasten sucucunnalle/ heidän sucuins jälken/ ja heidän perindöns oli keskellä Judan lasten perimystä.
19:2 Heidän perintöosakseen tuli: Beerseba, Seba, Moolada,	2. Ja heidän perittäväksensä tuli BeerSeba, Seba ja Molada:	19:2 Ja heidän perittäwäxens tuli BeerSeba/ Seba/ Molada.
19:3 Hasar-Suual, Baala, Esem,	3. HatsarSual, Bala ja Atsem;	19:3 HazarSual/ Bala/ Azem.
19:4 Eltolad, Betul, Horma,	4. Eltolad, Betul ja Horma;	19:4 Eltholad/ Bethul/ Harma.
19:5 Siklag, Beet-Markabot, Hasar-Suusa,	5. Ziglag, Bethammarkabot ja HatsarSusa:	19:5 Ziclag/ BethMarcaboth/ HazarSussa.
19:6 Beet-Lebaot ja Saaruhen - kolmetoista kaupunkia kyliseen;	6. BetLebaot ja Saaruhen: kolmetoistakymmentä kaupunkia ja heidän kylänsä;	19:6 BethLebaoth/ Saaruhen/ ne owat colmetoistakymmendä Caupungita ja heidän kyläns.
19:7 Ain, Rimmon, Eeter ja Aasan - neljä kaupunkia kyliseen;	7. Ain, Rimmon, Eter ja Asan: neljä kaupunkia kylinensä;	19:7 Ain/ Rimon/ Ether/ Asan/ ne owat neljä Caupungita kylinens.
19:8 sitten kaikki ne kylät, jotka ovat näiden kaupunkien ympärillä, aina Baalat-Beeriin, Etelämaan Raamaan, saakka. Tämä on simeonilaisten sukukunnan, heidän sukujensa, perintöosa.	8. Siihen myös kaikki kylät, jotka ympäri näitä kaupungeita ovat, BaalatBeeriin asti, ja Ramatiin, etelän puoleen. Tämä on Simeonin lasten sukukunnan perimys heidän suvuissansa,	19:8 Sijhen myös caicki kylät/ cuin ymbärins näitä Caupungeita owat/ aina Baalathin/ BeerinRamathin/ etelän puoleen. Tämä on Simeonin lasten sucucunnan perimys heidän suguisans:
19:9 Juudan jälkeläisten osasta saivat simeonilaiset perintöosansa, sillä Juudan jälkeläisille oli heidän osuutensa liian suuri; niin simeonilaiset saivat perintöosansa heidän perintöosansa keskeltä.	9. Sillä Simeonin lasten perimys on keskellä Juudan lasten osaa; ja että Juudan lasten osa oli suurempi kuin he itse, sentähden perivät Simeonin lapset osan keskellä heidän perintöänsä.	19:9 Sillä Simeonin lasten perimys on keskellä Judan lasten osa/ ja että Judan lasten periminen oli suurempi/ sentähden pereit Simeonin lapset osan keskellä heidän perindötäns.
19:10 Kolmas arpa nousi sebulonilaisille, heidän suvuillensa, ja heidän perintöosansa alue tuli ulottumaan Saaridiin saakka.	10. Kolmas arpa lankesi Sebulonin lasten sukukunnalle heidän sukuinsa jälkeen, ja heidän perintönsä raja oli Saridiin asti.	19:10 COlmas arpa langeis Sebulonin lasten sucucunnalle/ heidän sucuins jälken: Ja heidän perimisens oli Saridin asti.

19:11 Lanteen päin nousee heidän rajansa Maralaan, koskettaa Dabbesetia ja sitä puroa, joka on Jokneamin itäpuolella.	11. Ja heidän rajansa astuu lännen puoleen Maralaan, ja ulottuu Dabbasetiin ja siihen ojaan, joka juoksee Jokneamin ohitse;	19:11 Ja astu lännen puoleen Marealaan/ ja ulottu Dabasethijn/ ja siihen ojaan joca juoxe Jacnean ohidzen.
19:12 Itään päin, auringonnousuun päin, kääntyy raja Saaridista Kislot-Taaborin alueelle ja jatkuu Daberatiin ja nousee Jaafiaan.	12. Ja kääntyy Saridista itään päin auringon nousemisen puoleen, KislotTaborin rajan tykö, ja menee Dabratiin, ja ulottuu Japhiaan;	19:12 Ja käändä Saridist itän päin/ Cisloth Thaborin rajan saaden/ ja mene Dabrathijn/ ja ulottu Japhiaan.
19:13 Sieltä se kulkee itään päin, auringonnousuun päin, Gat-Heferiin ja Eet-Kasiniin ja jatkuu Rimmoniin, joka ulottuu Neegaan.	13. Ja menee sieltä itään päin lävitse Githan, Hepherin, Ittan, Katsin, ja loppuu Rimmoniin, Mitoariin ja Neaan;	19:13 Ja mene sieldä itän päin läpidze Githan/ Hepherin/ Ithan/ Catzin/ ja loppu Rimonijn/ Mithoarijn ja Neaan.
19:14 Sitten raja kääntyy sen pohjoispuolitse Hannatoniin ja päättyy Jiftah-Eelin laaksoon.	14. Ja juoksee ympäri pohjan puoleen Hannatoniin päin, ja loppuu JephtaElin laaksoon;	19:14 Ja juoxe ymbärins pohjan puolen Nathonin päin/ ja loppu JeptaElin laxoon.
19:15 Kattat, Nahalal, Simron, Jidala ja Betlehem - kaksitoista kaupunkia kylineen.	15. Kattat, Nahalal, Simron, Ideala ja Betlehem: kaksitoistakymmentä kaupunkia ja heidän kylänsä.	19:15 Catath/ Nahalal/ Simron/ Jedeala ja Betlehem. Ne owat caxitoistakymmendä Caupungita ja heidän kyläns.
19:16 Tämä on sebulonilaisten, heidän sukujensa, perintöosa, nämä kaupungit kylineen.	16. Tämä on Sebulonin lasten perimys heidän sukuinsa jälkeen, nämät heidän kaupunkinsa ja kylänsä.	19:16 Tämä on Sebulonin lasten sucucunnan perimys heidän suguisans. Ja nämät owat heidän Caupungins ja kyläns.
19:17 Neljäs arpa tuli Isaskarille, isaskarilaisille, heidän suvuilleen.	17. Neljäs arpa lankesi Isaskarin lapsille heidän sukuinsa jälkeen.	19:17 Neljäs arpa langeis Isascharin lapsille/ heidän sucuins jälken.
19:18 Ja heidän alueellaan tuli olemaan Jisreel, Kesullot, Suunem,	18. Ja heidän rajansa oli Jisreel, Kesullot ja Sunem;	19:18 Ja heidän rajans oli Jesreel/ Chesulloth/ Sunem.
19:19 Hafaraim, Siion, Anaharat,	19. Hapharaim, Sion ja Anaharat;	19:20 Hapharaim/ Sion/ Anaharath.
19:20 Rabbit, Kisjon, Ebes,	20. Rabbit, Kisjon ja Abets;	19:20 Rabbith/ Kiseon/ Abetz.
19:21 Remet, Een-Gannim, Een-Hadda ja Beet-Passes;	21. Remet, EnGannim, Enhadda ja BetPhatsets;	19:21 Remeth/ EnGannim/ Enhadda/ BethPhazez.
19:22 ja raja koskettaa Taaboria, Sahasimia, Beet-Semestä, ja heidän rajansa päättyy Jordaniin - kuusitoista kaupunkia kylineen.	22. Ja ulottuu Taboriin, Sahatsimaan, ja BetSemekseen, ja hänen loppunsa ovat Jordanin tykönä: kuusitoistakymmentä kaupunkia kylinensä.	19:22 Ja ulottu Thaborijn/ Sahatzimaan/ BethSemexeen/ ja hänen loppuns owat Jordanin tykönä/ cuusitoistakymmendä Caupungita kylinens.
19:23 Tämä on isaskarilaisten sukukunnan, heidän sukujensa, perintöosa, kaupungit kylineen.	23. Tämä on Isaskarin lasten sukukunnan perimys, kaupungit ja kylät heidän sukuinsa jälkeen.	19:23 Tämä on Isascharin lasten sucucunnan perimys/ Caupungit ja kylät heidän suguisans.

19:24 Viides arpa tuli asserilaisten sukukunnalle, heidän suvuillensa.	24. Viides arpa lankei Asserin lasten sukukunnalle heidän sukuinsa jälkeen,	19:24 Viides arpa langei Asserin lasten sucucunnalle/ heidän sucucunnisans.
19:25 Ja heidän alueellaan tuli olemaan Helkat, Hali, Beten ja Aksaf,	25. Ja heidän rajansa oli Helkat, Hali, Beten ja Aksaph;	19:25 Ja heidän rajans oli Helcath/ Hali/ Bethen/ Ahsaph.
19:26 Alammelek, Amad ja Misal; ja lännessä raja koskettaa Karmelia ja Siihor-Libnatia,	26. Allammelek, Ameid ja Miseal, ja ulottuu Karmeliin länteen päin, ja SiihorLibnatiin;	19:26 AlaMelech/ Ameid/ Miseal/ ja ulottu Carmelin meren tygö/ ja SiihorLibnathijn.
19:27 kääntyy sitten auringonnousuun päin Beet-Daagoniin ja koskettaa Sebulonia ja Jiftah-Eelin laaksoa pohjoisessa, Beet-Eemekiä ja Negieliä ja jatkuu Kaabulin pohjoispuolitse	27. Ja kääntyy auringon nousemista käsin BetDagonia vastaan, ja ulottuu Sebuloniin ja Jephthahelin laaksoon pohjan puoleen, BetEmekiin ja Negieliin, ja loppuu Kabulin tykönä vasemmalla puolella;	19:27 Ja kääntä itän käsin BethDagonia vastaan/ ja ulottu Sebulonijn/ ja Jephthahelin laaksoon pohjan puoleen/ BethEmekijn/ Negielijn/ ja loppu Cabulin tykönä vasemmalla puolella.
19:28 Ebroniin, Rehobiin, Hammoniin ja Kaanaan, aina suureen Siidoniin saakka.	28. Ja Ebroniin, Rehobiin, Hammoniin ja Kanaan, aina isoon Sidoniin asti.	19:28 Ja Ebronijn/ Rehobijn/ Hamonijn/ Kanaan aina siihen isoon Sidonijn.
19:29 Sitten raja kääntyy Raamaan ja menee Tyyron varustettuun kaupunkiin saakka; sitten raja kääntyy Hoosaan ja päättyy mereen, Heebelistä Aksibiin.	29. Ja kääntyy raja Raman puoleen, aina vahvaan kaupunkiin Zoriin asti, ja palajaa Hosaan päin, ja loppuu meren tykönä nuora myöten Aksibin tykö;	19:29 Ja kääntä Raman puoleen/ aina siihen wahwan Caupungijn Zorijn/ ja palaja Hossan päin/ ja loppu meren tykönä nuora myöden Achsibin tygö.
19:30 Umma, Afek ja Rehob - kaksikymmentä kaksi kaupunkia kylineen.	30. Umma, Aphek ja Rehob: kaksikolmattakymmentä kaupunkia kylinensä.	19:30 Uma/ Aphek/ Rehob/ caxicolmattakymmendä Caupungita kylinens.
19:31 Tämä on asserilaisten sukukunnan, heidän sukujensa, perintöosa, nämä kaupungit kylineen.	31. Tämä on Asserin lasten sukukunnan perimys heidän sukuinsa jälkeen, ne kaupungit ja heidän kylänsä.	19:31 Tämä on Asserin lasten sucucunnan perimys heidän suguisans/ Caupungit ja kylät.
19:32 Kuudes arpa tuli naftalilaisille, naftalilaisten suvuille.	32. Kuudes arpa lankei Naphtalin lapsille heidän sukunsa jälkeen.	19:32 CUudes arpa langei Nephtalin lapsille heidän suguisans.
19:33 Ja heidän rajansa tuli kulkemaan Heelefistä, Saanannimin tammesta, Adami-Nekebin ja Jabneelin kautta Lakkumiin asti ja päättyy Jordaniin.	33. Ja heidän rajansa oli Helephistä, Elon Zananimin lävitse, Adami, Nekeb, JabneEl, Lakkumiin asti ja loppuu Jordaniin.	19:33 Ja heidän rajans oli Heleph/ Elon/ Zananim läpidze/ Adami/ Nekeb/ JabneEl/ Lacumin asti/ ja loppu Jordaniijn.
19:34 Ja raja kääntyy länteen päin Asnot-Taaboriin ja jatkuu sieltä Hukkokiin ja koskettaa etelässä Sebulonia, lännessä Asseria ja idässä Juudaa Jordanin luona.	34. Ja raja kääntyy lännen puoleen AsnotTaborin tykö, ja tulee sieltä hamaan Hukkokiin, ja ulottuu etelästä Sebuloniin ja lännessä Asseriin ja Juudaan asti Jordanin tykö auringon ylenemisen puoleen.	19:34 Ja kääntä lännen puoleen/ Asnoth Thaborin tygö/ ja tule sieltä haman Hucokin ja ulottu etelästä Sabulonijn/ ja lännessä Asserijn/ Judan asti Jordanin tygö idän puoleen.
19:35 Varustettuja kaupunkeja ovat: Siddim, Seer, Hammat, Rakkat, Kinneret,	35. Ja vahvat kaupungit ovat: Ziddim, Zer, Hammat, Rakkat ja Kinneret,	19:35 Ja hänellä ovat wahvat Caupungit/ Zidim/ Zer/ Hamath/ Racath/ Cinnareth.

19:36 Adama, Raama, Haasor,	36. Adama, Rama ja Hatsor,	19:36 Adama/ Rama/ Hazor.
19:37 Kedes, Edrei, Een-Haasor,	37. Kedes, Edrei ja Enhatsor,	19:37 Kedes/ Edrei/ Enhazor.
19:38 Jireon, Migdal-Eel, Horem, Beet-Anat ja Beet-Semes - yhdeksäntoista kaupunkia kylineen.	38. Jireon, MigdalEl, Harem, BetAnat ja BetSemes: yhdeksäntoistakymmentä kaupunkia kylinensä.	19:38 Jereon/ MigdalEl/ Harem/ BethAnath/ BethSames/ yhdexäntoistakymmendä Caupungita kylinens.
19:39 Tämä on naftalilaisten sukukunnan, heidän sukujensa, perintöosa, kaupungit kylineen.	39. Tämä on Naphtalin lasten sukukunnan perimys heidän suvuissansa, kaupungit ja kylät.	19:39 Tämä on Nephtalin lasten sucucunnan perimys heidän suguisans/ Caupungit ja kylät.
19:40 Seitsemäs arpa tuli daanilaisten sukukunnalle, heidän suvuilleen.	40. Seitsemäs arpa lankesi Danin lasten sukukunnalle heidän sukuinsa jälkeen.	19:40 SEidzemes arpa langeis Danin lasten sugulle heidän suguisans.
19:41 Heidän perintöosansa alueella tuli olemaan Sora, Estaol, Iir-Semes,	41. Ja raja heidän perimisestänsä oli Sorea, Estaol ja Irsemes,	19:41 Ja raja heidän perimisestäns oli Sarea/ Estaol/ Irsames.
19:42 Saalabbin, Aijalon, Jitla,	42. Saalabbin, Ajalon ja Jitla,	19:42 Saalabin/ Ajalon/ Jethla.
19:43 Eelon, Timna, Ekron,	43. Elon, Timnata ja Ekron,	19:43 Elon/ Timnatha/ Ecron.
19:44 Elteke, Gibbeton, Baalat,	44. Elteke, Gibbeton ja Baalat,	19:44 Eltheke/ Gibethon/ Baalath.
19:45 Jehud, Bene-Berak, Gat-Rimmon,	45. Jehut, BeneBarak ja GatRimmon,	19:45 Jehud/ BneBarac/ GatRimon.
19:46 Mee-Jarkon ja Rakkon, ynnä Jaafoon päin oleva alue.	46. Mehajarkon ja Rakkon, sen rajan kanssa Japhoa vastaan;	19:46 Mejarcon/ Racon sen rajan cansa Japhoa wastian.
19:47 Mutta daanilaisten alue joutui heiltä pois. Niin daanilaiset lähtivät ja taistelivat Lesemiä vastaan ja valloittivat sen ja surmasivat miekan terällä sen asukkaat ja ottivat sen omaksensa ja asettuivat sinne. Ja he antoivat Lesemille nimen Daan, isänsä Daanin mukaan.	47. Ja siellä loppuu Danin lasten raja. Ja Danin lapset nousivat ja sotivat Lesemiä vastaan, ja voittivat sen ja löivät sen miekan terällä, omistivat sen ja asuivat siinä, ja kutsuivat Lesemin Daniksi, isänsä Danin nimeltä.	19:47 Ja siellä loppu Danin lasten raja/ ja Danin lapset nousit ja sodeit Lesemi wastian/ ja voitit sen ja löit miecan terällä/ omistit sen ja asuit sijnä/ ja cudzuit sen Dan heidän isäns nimeldä.
19:48 Tämä on daanilaisten sukukunnan, heidän sukujensa, perintöosa, nämä kaupungit kylineen.	48. Tämä on Danin lasten sukukunnan perintö heidän suvuissansa, nämät kaupungit ja niiden kylät.	19:48 Tämä on Danin lasten sucucunnan perindö/ heidän suguisans/ Caupungit ja kylät.
19:49 Kun israelilaiset olivat saaneet jaetuksi maan sen rajoja myöten, antoivat he Joosualle, Nuunin pojalle, perintöosan keskuudessaan.	49. Ja kuin he olivat lakanneet jakamasta maata rajoinensa, antoivat Israelin lapset Josualle Nunin pojalle perinnön heidän seassansa,	19:49 JA cosca he olit lacannet jacamast maata rajoinens/ annoit Israelin lapset Josualle Nunin pojalle perinnön heidän seasans.

19:50 Herran käskyn mukaisesti he antoivat hänelle sen kaupungin, jota hän pyysi, Timnat-Serahin Efraimin vuoristossa. Ja hän rakensi uudestaan kaupungin ja asettui sinne.	50. Ja antoivat hänelle Herran käskyn jälkeen sen kaupungin, jota hän anoi, joka oli TimnatSera Ephraimin vuorella; siellä hän rakensi kaupungin ja asui siinä.	19:50 Ja annoit hänelle HERran käskyn jälken sen Caupungin jota hän anoi/ joca oli TimnathSerah Ephraimin vuorella/ siellä hän rakensi Caupungin/ ja asui sijnä.
19:51 Nämä ovat ne perintöosat, jotka pappi Eleasar ja Joosua, Nuunin poika, ja israelilaisten sukukuntien perhekuntapäämiehet jakoivat arvalla Siilossa Herran edessä, ilmestysmajan ovella. Niin he lopettivat maan jakamisen.	51. Nämät ovat ne perimiset, jotka pappi Eleatsar ja Josua Nunin poika ja ylimmäiset Israelin lasten sukukuntain isistä arvalla jakoivat Silossa Herran edessä, seurakunnan majan oven tykönä; ja niin lopettivat maan jakamisen.	19:51 NÄmät owat ne perimiset/ jotca Pappi Eleazar/ ja Josua Nunin poica/ ja ylimmäiset Isistä sucuin seasta arwalla jagoit Israelin lapsille Silos HERran edes/ seuracunnan majan owen tykönä/ ja nijn lopetit maan jacamisen.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu
20:1 Silloin Herra puhui Joosualle sanoen:	1. Ja Herra puhui Josualle ja sanoi:	20:1 JA HERra puhui Josualle/ ja sanoi:
20:2 "Puhu israelilaisille ja sano: Määrätkää itsellenne ne turvakaupungit, joista minä olen puhunut teille Mooseksen kautta,	2. Puhu Israelin lapsille, sanoen: asettakaat teille muutamia vapaakaupungeita, joista minä teille puhuin Moseksen kautta,	20:2 Sano Israelin lapsille: asettacat teidän seasan muutamita wapaita Caupungeita/ joista minä teille puhuin Mosexen cautta.
20:3 että niihin voisi paeta tappaja, joka tapaturmaisesti, tahtomattaan, on jonkun surmannut; ja olkoot ne teillä turvapaikkoina verenkostajalta.	3. Että sinne sais paeta miehentappaja, joka jonkun lyö tapaturmaisesti ja tietämätä, että he teidän seassanne olisivat vapaat verenkostajalta.	20:3 Että sinne sais paeta miehentappaja/ joca jongun löy tapaturmast ja tietämät/ että he teidän seasan olisit wapat weren costajalda.
20:4 Ja kun joku pakenee johonkin näistä kaupungeista, pysähtyköön hän kaupungin portin ovelle ja kertokoon asiansa sen kaupungin vanhimmille; he korjatkoot hänet luoksensa kaupunkiin ja antakoot hänelle paikan, jossa hän saa asua heidän luonansa.	4. Ja joka pakenee johonkuhun niistä kaupungeista, hänen pitää seisoman ulkona kaupungin portin edessä ja jutteleman vanhinten edessä syynsä, niin pitää heidän ottaman hänen kaupunkiin tykönsä ja antaman hänelle siaan, asuaksensa heidän tykönänsä.	20:4 Ja joca johonguun nijstä Caupungeista pakene/ hänen pitä seisoman ulkona Caupungin portin edes/ ja jutteleman wanhinden edes hänen syyns/ nijn pitä heidän ottaman hänen Caupungijn heidän tygöns/ ja andaman hänelle sian/ asuaxens heidän tykönäns.
20:5 Ja jos verenkostaja ajaa häntä takaa, älkööt he luovuttako tappajaa hänen käsiinsä, koska hän tahtomattaan tappoi lähimmäisensä, häntä ennestään vihaamatta.	5. Ja kuin verenkostaja ajaa häntä takaa, ei heidän pidä antaman miehentappajaa hänen käsiinsä, että hän tietämätä löi lähimmäisensä ja ei ollut ennen vainoa hänen välillänsä.	20:5 Ja cosca werencostaja aja händä taca/ ei heidän pidä andaman miehentappajata hänen käsijs/ että hän tapaturmast ja tietämät löi hänen lähimmäisens/ ja ei ollut ennen waino heidän wälilläns.

20:6 Ja asukoon hän siinä kaupungissa, kunnes on ollut kansan tuomittavana, ja silloisen ylimmäisen papin kuolemaan saakka; sitten tappaja tulkoon taas takaisin omaan kaupunkiinsa ja kotiinsa, kaupunkiin, josta oli paennut."	6. Niin asukaan hän siinä kaupungissa, siihenasti kuin hän seisoo seurakunnan oikeuden edessä, ylimmäisen papin kuolemaan asti, joka siihen aikaan on; sitte pitää miehentappajan palaaman ja tuleman kaupunkiinsa ja huoneeseensa, kaupunkiin, josta hän pakeni.	20:6 Nijn asucan hän sijnä Caupungis/ siihenasti cuin hän seiso cocouxen oikeuden edes/ ylimmäisen Papin cuoleman asti/ joca siihen aican on/ sijtte pitä miehetappajan palajaman Caupungijns ja huoneseens/ Caupungijn josta hän ennen pakeni.
20:7 Niin he pyhittivät sitä varten Kedeksen Galileasta, Naftalin vuoristosta, Sikemin Efraimin vuoristosta ja Kirjat-Arban, se on Hebronin, Juudan vuoristosta.	7. Niin he pyhittivät Kedeksen Galileassa Naphtalin vuorella, ja Sikemin Ephraimin vuorella, ja KirjatArban, se on Hebroni, Juudan vuorella;	20:7 Nijn he pyhitit Kedexen Galileas Nephtalin vuorella/ ja Sechem Ephraimin vuorella ja Kiriath Arban/ se on Hebron/ Judan vuorella.
20:8 Ja tuolta puolelta Jerikon Jordanin, idän puolelta, he määräsivät Ruubenin sukukunnasta Beserin erämaasta, ylätasangolta, ja Gaadin sukukunnasta Raamotin, Gileadista, ja Manassen sukukunnasta Goolanin, Baasanista.	8. Ja tuolla puolella Jordania, Jerihon kohdalla itään päin, antoivat he Betserin, korvessa lakialla kedolla, Rubenin sukukunnasta, ja Ramotin Gileadissa Gadin sukukunnasta ja Golanin Basanissa Manassen sukukunnasta.	20:8 Ja tuolla puolen Jordanin/ cusa Jeriho on itän päin/ annoit he Beserin corwes lakialla kedolla/ Rubenin sucucunnasta/ ja Ramothin Gileadis/ Gadin sucucunnasta/ ja Golanin Basanis Manassen sucucunnasta.
20:9 Nämä ovat ne kaupungit, jotka asetettiin kaikille israelilaisille ja heidän keskuudessaan asuville muukalaisille sitä varten, että niihin voisi paeta jokainen, joka tapaturmaisesti oli jonkun surmannut, eikä hänen tarvitsisi kuolla verenkostajan käden kautta, ennenkuin oli ollut kansan tuomittavana.	9. Nämät olivat ne kaupungit, jotka asetettiin kaikille Israelin lapsille ja muukalaisille, jotka heidän seassansa asuivat, että sinne piti pakeneman jokainen joka jonkun tapaturmaisesti löi, ettei hän kuolisi verenkostajan käden kautta, siihenasti että hän seisois seurakunnan edessä.	20:9 Nämät olit ne Caupungit/ jotca asetettin caikille Israelin lapsille/ ja muucalaisille/ jotca heidän seasans asuit/ että sinne piti pakeneman/ joca jongun tapaturmast löi/ ettei hän cuolis werencostajan käden cautta/ siihenasti että hän seisois cocouxen edes.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 Leeviläisten perhekunta-päämiehet astuivat pappi Eleasarin ja Joosuan, Nuunin pojan, eteen ja israelilaisten sukukuntien perhekunta-päämiesten eteen	1. Niin menivät Leviläisten ylimmäiset isät papin Eleatsarin ja Josuan Nunin pojan eteen, ja ylimmäisten isäin eteen Israelin lasten sukukunnissa,	21:1 Niin menit ylimmäiset Isät Lewitain seast/ Papin Eleazarin/ ja Josuan Nunin pojan eteen/ ja ylimmäisten Isäin eteen/ Israelin lasten sucuin seast.
21:2 ja puhuivat heille Siilossa Kanaanin maassa, sanoen: "Herra käski Mooseksen kautta antaa meille kaupunkeja asuaksemme ja niiden laidunmaat karjaamme varten."	2. Ja puhuttelivat heitä Silossa Kanaanin maalla ja sanoivat: Herra käski Moseksen kautta antaa meille kaupungeita asuaksemme, ja niiden esikaupungit meidän karjallemme.	21:2 Ja puhuttelit heitä Silos Canaan maalla/ ja sanoit: HERra käski Mosexen cautta anda meille Caupungeita asuaxem/ ja esicaupungeita meidän carjallem.

21:3 Niin israelilaiset antoivat leeviläisille perintöosastaan Herran käskyn mukaan nämä kaupungit laidunmaineen:	3. Niin antoivat Israelin lapset Leviläisille perinnöstänsä, Herran käskyn jälkeen, nämät kaupungit esikaupunkeinensa:	21:3 Nijn annoit Israelin lapset Lewitaille heidän perinnöstäns HERran käskyn jälkeen/ nämät Caupungit esicaupungeinens.
21:4 Arpa tuli kehatilaisten suvulle niin, että leeviläisistä pappi Aaronin jälkeläiset saivat arvalla Juudan sukukunnalta, Simeonin sukukunnalta ja Benjaminin sukukunnalta kolmetoista kaupunkia.	4. Ja arpa lankesi Kahatilaisten sukukunnille: ja papin Aaronin lapset Leviläisistä saivat arvalla Juudan sukukunnalta, Simeonin sukukunnalta ja Benjaminin sukukunnalta kolmetoistakymmentä kaupunkia.	21:4 Ja arpa langeis Cahatiterein sucucunnalle/ ja Papin Aaronin lapset Lewitaista sait colmetoistakymmendä Caupungita arwalla/ Judan sucucunnalda/ Simeonin sucucunnalda/ ja Benjaminin sucucunnalda.
21:5 Mutta muut kehatilaiset saivat arvalla Efraimin sukukunnan suvuilta, Daanin sukukunnalta ja toiselta puolelta Manassen sukukuntaa kymmenen kaupunkia.	5. Vaan muille Kahatin lapsille tuli arvalla Ephraimin sukukunnalta, Danin sukukunnalta ja puolelta Manassen sukukunnalta kymmenen kaupunkia.	21:5 Waan muille Cahathin lapsille tuli sijtä sugusta kymmenen Caupungita arwalla/ Ephraimin sucucunnalda/ Danin sucucunnalda/ ja puolelda Manassen sucucunnalda.
21:6 Geersonilaiset saivat arvalla Isaskarin sukukunnan suvuilta, Asserin sukukunnalta ja Naftalin sukukunnalta, sekä toiselta puolelta Manassen sukukuntaa Baasanista, kolmetoista kaupunkia.	6. Gersonin lapsille tuli arvalla Isaskarin sukukunnalta, Asserin sukukunnalta, Naphtalin sukukunnalta ja puolelta Manassen sukukunnalta Basanissa kolmetoistakymmentä kaupunkia.	21:6 Gersonin lapsille tuli colmetoistakymmendä Caupungita arwalla Isascharin sucucunnalda/ Asserin sucucunnalda/ Nephtalin sucucunnalda/ ja puolelda Manassen sucucunnalda Basanis.
21:7 Merarilaiset, heidän sukunsa, saivat Ruubenin sukukunnalta, Gaadin sukukunnalta ja Sebulonin sukukunnalta kaksitoista kaupunkia.	7. Merarin lapset sukuinsa jälkeen saivat Rubenin sukukunnalta, Gadin sukukunnalta ja Zebulonin sukukunnalta kaksitoistakymmentä kaupunkia.	21:7 Merarin lapset sait caxitoistakymmendä Caupungita Rubenin sucucunnalda/ Gadin sucucunnalda/ ja Zebulonin sucucunnalda.
21:8 Israelilaiset antoivat arvalla leeviläisille nämä kaupungit laidunmaineen, niinkuin Herra oli Mooseksen kautta käsenyt.	8. Ja niin antoivat Israelin lapset Leviläisille arvalla nämät kaupungit esikaupunkeinensa, niinkuin Herra Mooseksen kautta käsenyt oli.	21:8 JA nijn annoit Israelin lapset Lewitaille arwalla nämät Caupungit esicaupungeinens/ cuin HERra Mosexen cautta käsenyt oli.
21:9 Juudan jälkeläisten sukukunnasta ja simeonilaisten sukukunnasta annettiin nämä nimeltä mainitut kaupungit:	9. Juudan lasten sukukunnalta ja Simeonin lasten sukukunnalta annettiin nämät kaupungit, jotka he nimittivät nimeltänsä,	21:9 Judan lasten sucucunnalda/ ja Simeonin lasten sucucunnalda annettin nämät Caupungit/ jotca he nimitit heidän nimeldäns.
21:10 Leevin jälkeläisiin, kehatilaisten sukuihin, kuuluville Aaronin jälkeläisille, sillä heille tuli arpa ensin,	10. Aaronin pojille Kahatilaisten suvusta Levin pojista; sillä ensimmäinen arpa oli heidän.	21:10 Aaronin laasille Cahatiterein sugusta Lewin pojista: sillä ensimmäinen arpa oli heidän.

21:11 annettiin Kirjat-Arba, anakilaisten kantaisän Arban kaupunki, se on Hebron, Juudan vuoristosta, ympärillä olevine laidunmaineen.	11. Niin antoivat he heille KirjatArban, (Arba oli Enakin isä), se on Hebron, Juudan vuorella, ja esikaupungit ympäristöltä.	21:11 Nijn annoit he heille Kiriath Arban/ joca Enakim Isän oli/ se on Hebron Judan vuorella/ ymbäristöldä esicaupungeinens.
21:12 Mutta kaupungin peltomaat kylineen annettiin Kaalebille, Jefunnen pojalle, perintömaaksi.	12. Mutta kaupungin pellon kylinensä antoivat he Kalebille Jephunnen pojalle perinnöksi.	21:12 Waan Caupungin pellon kylinens/ annoit he Calebille Jephunnen pojalle perinnöxi.
21:13 Pappi Aaronin jälkeläisille annettiin tappajan turvakaupunki Hebron laidunmaineen, Libna laidunmaineen,	13. Niin antoivat he papin Aaronin lapsille miehentappajain vapaakaupungin Hebronin esikaupunkeinensa ja Libnan esikaupunkeinensa,	21:13 Nijn annoit he Papin Aaronin lapsille miehentappaitten wapan Caupungin Hebronin esicaupungeinens/ ja Libnan esicaupungeinens.
21:14 Jattir laidunmaineen, Estemoa laidunmaineen,	14. Jatirin esikaupunkeinensa ja Estmoan esikaupunkeinensa,	21:14 Jathirin esicaupungeinens ja Estmoan esicaupungeinens.
21:15 Hoolon laidunmaineen, Debir laidunmaineen,	15. Holonin esikaupunkeinensa ja Debirin esikaupunkeinensa,	21:15 Holonin esicaupungeinens ja Debirin esicaupungeinens.
21:16 Ain laidunmaineen, Jutta laidunmaineen ja Beet-Semes laidunmaineen - yhdeksän kaupunkia näistä kahdesta sukukunnasta;	16. Ain esikaupunkeinensa, Juttan esikaupunkeinensa ja BetSemexen esikaupunkeinensa: yhdeksän kaupunkia niiltä kahdelta sukukunnalta;	21:16 Ain esicaupungeinens/ Jutan esicaupungeinens/ BethSemexen esicaupungeinens/ yhdexän Caupungita cahdelda sucucunnalda.
21:17 ja Benjaminin sukukunnasta Gibeon laidunmaineen, Geba laidunmaineen,	17. BenJaminin sukukunnalta Gibeonin esikaupunkeinensa ja Geban esikaupunkeinensa,	21:17 BenJaminin sucucunnalda annoit he neljä Caupungita/ Gibeonin esicaupungeinens ja Geban esicaupungeinens.
21:18 Anatot laidunmaineen ja Almon laidunmaineen - neljä kaupunkia.	18. Anatotin esikaupunkeinensa ja Almonin esikaupunkeinensa: neljä kaupunkia.	21:18 Anatothin esicaupungeinens/ ja Almonin esicaupungeinens.
21:19 Aaronin jälkeläisten, pappien, kaupunkeja oli kaikkiaan kolmetoista kaupunkia laidunmaineen.	19. Kaikki pappein Aaronin poikain kaupungit olivat kolmetoistakymmentä ja niiden esikaupungit.	21:19 Nijn että caicki Papin Aaronin lasten Caupungit olit colmetoistakymmendä esicaupungeinens.
21:20 Muut leeviläisiin kuuluvat kehatilaisten suvut, muut kehatilaiset, saivat arvalla Efraimin sukukunnalta seuraavat kaupungit:	20. Mutta muut Kahatin lasten sukukunnat, Leviläiset, Kahatin sikiät saivat kaupunkia arwallansa Ephraimin sukukunnalta.	21:20 Waan muut Cahathin lasten sucucunnat Lewitaista/ sait neljä Caupungita heidän arwallans Ephraimin sucucunnalda.
21:21 heille annettiin tappajan turvakaupunki Sikem laidunmaineen Efraimin vuoristosta, Geser laidunmaineen,	21. Ja he antoivat heille miehentappajan vapaakaupungin Sikemin esikaupunkeinensa Ephraimin vuorella ja Getserin esikaupunkeinensa,	21:21 Ja he annoit heille miehentappaitten wapan Caupungin/ Sechemin esicaupungeinens Ephraimin vuorella/ ja Geserin esicaupungeinens.

21:22 Kibsaim laidunmaineen, Beet-Hooron laidunmaineen - neljä kaupunkia;	22. Kibtsaimin esikaupunkeinensa ja BetHoronin esikaupunkeinensa: neljä kaupunkia;	21:22 Kibzaimin esicaupungeinens ja BethHoronin esicaupungeinens.
21:23 ja Daanin sukukunnasta Elteke laidunmaineen, Gibbeton laidunmaineen,	23. Ja Danin sukukunnalta Elteken esikaupunkeinensa ja Gibtonin esikaupunkeinensa,	21:23 Danin sucucunnalda neljä Caupungita/ Eltheken esicaupungeinens ja Gibton esicaupungeinens.
21:24 Aijalon laidunmaineen ja Gat-Rimmon laidunmaineen - neljä kaupunkia,	24. Ajalonin esikaupunkeinensa, GatRimmonin esikaupunkeinensa: neljä kaupunkia;	21:24 Ajalonin esicaupungeinens ja GathRimonin esicaupungeinens.
21:25 ja toisesta puolesta Manassen sukukuntaa Taanak laidunmaineen ja Gat-Rimmon laidunmaineen - kaksi kaupunkia.	25. Puolelta Manassen sukukunnalta Thaanakin esikaupunkeinensa ja GatRimmonin esikaupunkeinensa: kaksi kaupunkia.	21:25 Puolelda Manassen sucucunnalda caxi Caupungita/ Thaenakin esicaupungeinens ja GathRimonin esicaupungeinens.
21:26 Näiden muiden kehatilaisten sukujen kaupunkeja laidunmaineen oli kaikkiaan kymmenen.	26. Kaikki muiden Kahatin lasten sukukuntain kaupungit olivat kymmenen ja niiden esikaupungit.	21:26 Nijn että caickein muiden Cahatin lasten sucucunnan Caupungeit olit kymmenen esicaupungeinens.
21:27 Leeviläisten sukuihin kuuluvat geersonilaiset saivat toiselta puolelta Manassen sukukuntaa tappajan turvakaupungin Goolanin laidunmaineen Baasanista ja Beesteran laidunmaineen - kaksi kaupunkia;	27. Gersonin lapsille Leviläisten sukukunnasta annettiin puolelta Manassen sukukunnalta miehentappajan vapaakaupunki Golan Basanissa esikaupunkeinensa ja Beestera esikaupunkeinensa: kaksi kaupunkia;	21:27 Gersonin lasten Lewitain sugusta annettin puolelda Manassen sucucunnalda/ caxi Caupungita/ miehentappaitten wapa Caupungi/ Golan Basanis esicaupungeinens/ ja BeestHera esicaupungeinens.
21:28 ja Isaskarin sukukunnalta Kisjonin laidunmaineen, Daberatin laidunmaineen,	28. Isaskarin sukukunnalta Kision esikaupunkeinensa, Dabrat esikaupunkeinensa,	21:28 Isascharin lasten sucucunnalda neljä Caupungita/ Kision esicaupungeinens/ ja Dabrath esicaupungeinens.
21:29 Jarmutin laidunmaineen ja Een-Gannimin laidunmaineen - neljä kaupunkia;	29. Jarmut esikaupunkeinensa ja EnGannim esikaupunkeinensa: neljä kaupunkia;	21:29 Jarmuth esicaupungeinens/ ja EnGannim esicaupungeinens.
21:30 ja Asserin sukukunnalta Misalin laidunmaineen, Abdonin laidunmaineen,	30. Asserin sukukunnalta Miseal esikaupunkeinensa, Abdon esikaupunkeinensa,	21:30 Asserin sucucunnalda neljä Caupungita/ Miseal esicaupungeinens/ ja Abdon esicaupungeinens.
21:31 Helkatin laidunmaineen ja Rehobin laidunmaineen - neljä kaupunkia;	31. Helkat esikaupunkeinensa ja Rehob esikaupunkeinensa: neljä kaupunkia;	21:31 Helcath esicaupungeinens ja Rehob esicaupungeinens.

21:32 ja Naftalin sukukunnalta tappajan turvakaupungin Kedeksen laidunmaineen Galileasta, Hammot-Doorin laidunmaineen ja Kartanin laidunmaineen - kolme kaupunkia.	32. Naphtalin sukukunnalta miehentappajan vapaakaupunki Gedes Galileassa esikaupunkeinensa ja HammotDor esikaupunkeinensa, Kartan esikaupunkeinensa: kolme kaupunkia.	21:32 Nephtalin sucucunnalda colme Caupungita/ miehentappaitten wapa Caupungi Kedes Galileas esicaupunginens/ HamothDor esicaupunginens/ Carthan esicaupunginens.
21:33 Geersonilaisten, heidän sukujensa, kaupunkeja oli kaikkiaan kolmetoista kaupunkia laidunmaineen.	33. Kaikki Gersonilaisten sukukuntain kaupungit olivat kolmetoistakymmentä ja niiden esikaupungit.	21:33 Nijn että caicki Gersoniterin sucucunnan Caupungit olit colmetoistakymmendä esicaupungeinens.
21:34 Muut leeviläisiin kuuluvat merarilaisten suvut saivat Sebulonin sukukunnalta Jokneamin laidunmaineen, Kartan laidunmaineen,	34. Merarin lapsille, toisille Leviläisille, annettiin Sebulonin sukukunnalta Jokneam esikaupunkeinensa ja Kartta esikaupunkeinensa,	21:34 Merarin lapsille nijlle toisille Lewitaille annettin Sebulonin sucucunnalda/ neljä Caupungita/ Jacneam esicaupunginens/ ja Cartha esicaupunginens.
21:35 Dimnan laidunmaineen, Nahalalin laidunmaineen - neljä kaupunkia;	35. Dimna esikaupunkeinensa, Nahalal esikaupunkeinensa: neljä kaupunkia,	21:35 Dimna esicaupunginens ja Nahalal esicaupunginens.
21:36 ja Ruubenin sukukunnalta Beserin laidunmaineen, Jahaan laidunmaineen,	36. Rubenin sukukunnalta Betser esikaupunkeinensa ja Jaksa esikaupunkeinensa,	21:36 Rubenin sucucunnalda neljä Caupungita/ Bezer esicaupunginens ja Jahza esicaupunginens.
21:37 Kedemotin laidunmaineen ja Meefaatin laidunmaineen - neljä kaupunkia;	37. Kedemot esikaupunkeinensa ja Mephaat esikaupunkeinensa: neljä kaupunkia;	21:37 Kedemoth esicaupunginens ja Mephaath esicaupunginens.
21:38 ja Gaadin sukukunnalta tappajan turvakaupungin Raamotin laidunmaineen Gileadista ja Mahanaimin laidunmaineen,	38. Gadin sukukunnalta miehentappajan vapaakaupunki Ramot Gileadissa esikaupunkeinensa ja Mahanaim esikaupunkeinensa,	21:38 Gadin sucucunnalda neljä Caupungita/ miehentappaitten wapa Caupungi/ Ramoth Gileadis esicaupunginens ja Mahanaim esicaupunginens.
21:39 Hesbonin laidunmaineen ja Jaeserin laidunmaineen - yhteensä neljä kaupunkia.	39. Hesbon esikaupunkeinensa ja Jaeser esikaupunkeinensa: kaikki neljä kaupunkia.	21:39 Hesbon esicaupunginens ja Jaeser esicaupunginens.
21:40 Niitä kaupunkeja, jotka nämä muut leeviläisten sukuihin kuuluvat merarilaiset, heidän sukunsa, saivat arvalla, oli kaikkiaan kaksitoista kaupunkia.	40. Kaikki toisten Leviläisten Merarin lasten kaupungit, heidän suvussansa arpansa jälkeen, olivat kaksitoistakymmentä.	21:40 Nijn että caicki toisten Lewitain MErarin lasten Caupungit/ heidän sugusans/ arpans jälken/ olit caxitoistakymmendä.
21:41 Kaikkiaan oli leeviläisten kaupunkeja israelilaisten perintömaassa neljäkymmentä kahdeksan kaupunkia laidunmaineen.	41. Kaikki Leviläisten kaupungit Israelin lasten perinnön seassa olivat kahdeksanviidettäkymmentä ja niiden esikaupungit.	21:41 Caicki Lewitain Caupungit Israelin lasten perinnön seas olit cahdexan wijdettäkymmendä esicaupungeinens.

21:42 Näihin kaupunkeihin kuului kuhunkin itse kaupunki ja sen ympärillä olevat laidunmaat; sellaisia olivat kaikki nämä kaupungit.	42. Ja itsekullakin kaupungilla oli hänen esikaupunkinsa ympäristöllänsä, niin oli niillä kaikilla kaupungeilla.	21:42 Ja idzecullakin Caupungilla oli hänen esicaupungins ymbäristölläns/ nijn yhdellä cuin toisellakin.
21:43 Niin Herra antoi Israelille koko sen maan, jonka hän oli vannonut antavansa heidän isilleen; ja he ottivat sen omaksensa ja asettuivat siihen.	43. Ja niin antoi Herra Israelin lapsille kaiken sen maan, jonka hän vannoi heidän isillensä antaaksensa; ja he omistivat sen ja asuivat siinä.	21:43 JA nijn annoi HERra Israelin lapsille caiken sen maan/ jonga hän vannoi heidän Isillens andaxens/ ja he omistit sen ja asuit sijnä.
21:44 Ja Herra soi heidän päästä rauhaan kaikkialla, aivan niinkuin hän valalla vannonen oli luvannut heidän isillensä; eikä yksikään heidän vihollisistaan kestänyt heidän edessään, vaan kaikki heidän vihollisensa Herra antoi heidän käsiinsä.	44. Ja Herra antoi heille levon kaikella heidän ympäristöllänsä, niinkuin hän vannoi heidän isillensä; ja ei yksikään heidän vihollisistansa seisonut heitä vastaan, vaan kaikki heidän vihollisensa antoi Herra heidän käsiinsä.	21:44 Ja HERra andoi heille lewon/ caikella heidän ymbäristölläns/ nijncuin hän vannoi heidän Isillens/ ja ei yxikän heidän wiholisistans seisonut heitä wastan/ waan caicki he andoi hän heidän käsijs.
21:45 Ei jäänyt täyttämättä ainoakaan kaikista niistä lupauksista, jotka Herra oli antanut Israelin heimolle, vaan kaikki toteutui.	45. Ja ei puuttunut mitään kaikesta siitä hyvydestä, mitä Herra oli puhunut Israelin huoneelle, vaan kaikki tapahtui.	21:45 Ja ei puuttunut mitän caikest sijtä hywydest cuin HERra lupais Israelin huonelle/ waan caicki tapahdui.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu
22:1 Sitten Joosua kutsui ruubenilaiset, gaadilaiset ja toisen puolen Manassen sukukuntaa	1. Silloin kutsui Josua tykönsä Rubenilaiset, Gadilaiset ja puolen Manassen sukukuntaa:	22:1 SIlloin cudzui Josua tygöns Rubeniterit/ Gaditerit/ ja puolen Manassen sucucunda.
22:2 ja sanoi heille: "Te olette noudattaneet kaikkea, mitä Herran palvelija Mooses on käskenyt teidän noudattaa, ja olette kuulleet minua kaikessa, mitä minä olen käskenyt teidän tehdä.	2. Ja sanoi heille: te piditte kaikki mitä Moses Herran palvelia teille käski, ja olette kuulleet minun ääneni kaikissa mitä minä olen teille käskenyt.	22:2 Ja sanoi heille: te piditte caicki cuin Moses HERran palwelia teille käski/ ja oletta cuullet minun äneni/ caikisa cuin minä olen teille käskenyt.
22:3 Te ette ole hyljänneet veljiänne koko tämän pitkän ajan kuluessa aina tähän päivään asti, ja te olette noudattaneet, mitä Herra, teidän Jumalanne, on käskenyt noudattaa.	3. Ette hyljänneet teidän veljiänne isoon aikaan tähän päivään asti, ja te piditte Herran teidän Jumalanne käskyn.	22:3 Et te hyljännet teidän weljejän isoin aican tähän päiwän asti/ ja te piditte HERran teidän Jumalan käskyn.

<p>22:4 Ja nyt on Herra, teidän Jumalanne, suonut teidän veljienne päästä rauhaan, niinkuin hän heille puhui; kääntykää siis takaisin ja menkää majoillenne, siihen perintömaahanne, jonka Herran palvelija Mooses antoi teille tuolta puolelta Jordanin.</p>	<p>4. Ja nyt on Herra teidän Jumalanne antanut teidän veljillenne levon, niinkuin hän sanoi heille; palatkaat siis nyt ja menkää teidän majoillenne perintömaahanne, jonka Moses Herran palvelia antoi teille tuolla puolella Jordania.</p>	<p>22:4 Että HERra teidän Jumalan on andanut teidän weljein tulla lepoon/ nijncuin hän sanoi heille: palaitcat sijs nyt ja mengät teidän majoin teidän perindömaahan/ jonga Moses HERran palwelia andoi teille tuolla puolen Jordanin.</p>
<p>22:5 Noudattakaa vain tarkoin niitä käskyjä ja sitä lakia, jotka Herran palvelija Mooses on teille antanut, rakastakaa Herraa, teidän Jumalaanne, vaeltakaa aina hänen teitänsä, noudattakaa hänen käskyjänsä, riippukaa hänessä kiinni ja palvelkaa häntä kaikesta sydämestänne ja kaikesta sielustanne."</p>	<p>5. Ainoastaan ottakaat visusti vaari , että te teette sen käskyn ja lain jälkeen, jonka Moses Herran palvelia on teille käsenyt, että te rakastatte Herraa teidän Jumalaanne, ja vaellatte kaikissa hänen teissänsä, ja pidätte hänen käskynsä, ja riiputte hänessä kiinni, ja palvelette häntä kaikesta teidän sydämestänne ja kaikesta teidän sielustanne.</p>	<p>22:5 Ainoastans ottacat wisust waari/ että te teette sen käskyn ja lain jälken/ cuin Moses HERran palwelia on teille käsenyt/ että te racastaisitte HERra teidän Jumalatan/ ja waellaisitte caikis hänen teisäns/ ja pidäisitte hänen käskyns/ ja rippuisitte hänes kijnni: ja palwelcat händä caikesta teidän sydämestän/ ja caikesta teidän sielustan.</p>
<p>22:6 Niin Joosua siunasi heidät ja päästi heidät menemään, ja he menivät majoillensa.</p>	<p>6. Niin Josua siunasi heitä ja antoi heidän mennä, ja he menivät majoillensa.</p>	<p>22:6 Nijn Josua siunais heitä/ ja andoi mennä heidän/ ja he menit heidän majoins.</p>
<p>22:7 Toiselle puolelle Manassen sukukuntaa Mooses oli antanut maata Baasanista, ja toiselle puolelle Joosua oli antanut maata länsipuolelta Jordanin, heille samoin kuin heidän veljilleen. Ja kun Joosua päästi heidät menemään majoillensa ja siunasi heidät,</p>	<p>7. Manassen puolelle sukukunnalle on Moses antanut Basanissa ja toiselle puolelle antoi Josua heidän veljeinsä keskellä tällä puolella Jordania länteen päin. Ja kuin Josua antoi heidän käydä majoillensa ja siunasi heitä,</p>	<p>22:7 MAnassen puolelle sucucunnalle on Moses andanut Basanis/ toiselle puolelle andoi Josua heidän weljeins keskellä/ tällä puolen Jordanita länden päin. Ja cosca hän andoi heidän käydä majoins/ ja siunais heitä/</p>
<p>22:8 sanoi hän heille näin: "Kun te palaatte majoillenne, mukananne suuret rikkaudet ja suuri karjan paljous, suuri hopean, kullan, vasken, raudan ja vaatteiden paljous, jakakaa veljienne kanssa vihollisiltanne saatu saalis."</p>	<p>8. Puhui hän heille, sanoen: te tulette kotia suurella saaliilla teidän majoillenne ja sangen suurella karjalaumalla, hopialla, kullalla, vaskella, raudalla ja aivan paljoilla vaatteilla; niin jakakaat teidän vihamiestenne saalis teidän veljeinne kanssa.</p>	<p>22:8 Sanoi hän heille: te tuletta cotia suurella saalilla teidän majoin/ suurella carjalaumalla/ hopialla/ cullalla/ waskella/ raudalla/ ja waatteilla/ nijn jacacat teidän wihamiesten saalis teidän weljein cansa.</p>

<p>22:9 Niin ruubenilaiset, gaadilaiset ja toinen puoli Manassen sukukuntaa palasivat takaisin ja lähtivät pois israelilaisten luota Siilosta, joka on Kanaanin maassa, mennäkseen Gileadin maahan, perintömaahansa, johon he olivat asettuneet sen käskyn mukaan, jonka Herra oli Mooseksen kautta antanut.</p>	<p>9. Ja niin palasivat Rubenilaiset ja Gadilaiset ja puoli Manassen sukukuntaa, ja menivät pois Israelin lasten tyköä Silosta, joka Kanaanin maalla on, menemään Gileadin maahan, perintömaahansa, jonka he olivat perineet Herran käskyn jälkeen Moseksen kautta.</p>	<p>22:9 Ja njn palaisit Rubeniterit ja Gaditerit ja puoli Manassen sucucunda/ ja menit pois Israelin lasten tygö Silost/ joca Canaan maalla on/ menemän Gileadin maahan heidän perindömaahans/ jonga he olit perinet HERran käskyn jälkeen Mosexen cautta.</p>
<p>22:10 Kun ruubenilaiset, gaadilaiset ja toinen puoli Manassen sukukuntaa tulivat Jordanin kivitarhoille, jotka ovat Kanaanin maan puolella, rakensivat he sinne Jordanin partaalle alttarin, valtavan alttarin.</p>	<p>10. Ja kuin he tulivat Jordanin rajoille, jotka Kanaanin maassa ovat, rakensivat Rubenilaiset, Gadilaiset ja puoli Manassen sukukuntaa siinä lähes Jordania jalon suuren alttarin.</p>	<p>22:10 JA cosca he tulit Jordanin rajoille/ jotca Canaan maasa owat/ rakensit Rubeniterit/ Gaditerit/ ja puoli Manassen sucucunda lähes Jordanit jalon suuren Altarin.</p>
<p>22:11 Niin israelilaiset kuulivat sanottavan: "Katso, ruubenilaiset, gaadilaiset ja toinen puoli Manassen sukukuntaa ovat rakentaneet alttarin, päin Kanaanin maata, Jordanin kivitarhojen luo, israelilaisten puolelle."</p>	<p>11. Ja kuin Israelin lapset kuulivat sanottavan: katso, Rubenin lapset, Gadin lapset ja puoli Manassen sukukuntaa ovat rakentaneet alttarin Kanaanin maata vastaan, lähes Jordanin rajoja Israelin lasten puolelle;</p>	<p>22:11 Ja cosca Israelin lapset cuulit sanottawan: cadzo/ Rubenin lapset/ Gadin lapset/ ja puoli Manassen sucucunda owat rakendanet Altarin Canaan maata watan/ lähes Jordanin rajoja Israelin lasten puolelle.</p>
<p>22:12 Kun israelilaiset sen kuulivat, kokoontui kaikki israelilaisten seurakunta Siiloon, lähteäkseen sotaan heitä vastaan.</p>	<p>12. Ja Israelin lapset kuulivat sen, ja koko Israelin lasten joukko kokoontui Silossa, menemään ylös sotimaan heitä vastaan.</p>	<p>22:12 Cocounsit caicki Canssa Silos menemän sotajoucolla sotiman heitä watan.</p>
<p>22:13 Ja israelilaiset lähettivät ruubenilaisten ja gaadilaisten luo ja Manassen sukukunnan toisen puolen luo Gileadin maahan pappi Piinehaan, Eleasarin pojan,</p>	<p>13. Ja Israelin lapset lähettivät Rubenilaisten, Gadilaisten ja puolen Manassen sukukunnan tykö Gileadin maahan Pinehaan, papin Eleatsarin pojan,</p>	<p>22:13 Ja lähetti heidän tygöns Gileadin maahan Pinehan Papin Eleazarin pojan.</p>
<p>22:14 ja hänen kanssaan kymmenen ruhtinasta, yhden ruhtinaan kustakin perhekunnasta, kaikista Israelin sukukunnista; kukin heistä oli perheküntäpäämies Israelin heimojen joukossa.</p>	<p>14. Ja kymmenen ylimmäistä päämiestä hänen kansasa, yhden päämiehen kustakin isänsä huoneesta, kaikista Israelin sukukunnista, joista kukin oli isäinsä huonetten päämies Israelin tuhanten ylitse.</p>	<p>22:14 Ja hänen cansans kymmenen ylimmäistä Päämiestä heidän Isäins huoneista/ jocaidzest Israelin sucucunnast yhden.</p>
<p>22:15 Ja he tulivat ruubenilaisten ja gaadilaisten luo ja Manassen sukukunnan toisen puolen luo Gileadin maahan, puhuivat heille ja sanoivat:</p>	<p>15. Ja he tulivat Rubenilaisten, Gadilaisten ja puolen Manassen sukukunnan tykö Gileadin maahan ja puhuivat heidän kansasa, sanoen:</p>	<p>22:15 Ja cosca he tulit heidän tygöns Gileadin maahan/ puhuit he heidän cansans/ ja sanoit:</p>

<p>22:16 "Näin sanoo koko Herran seurakunta: Kuinka te menettelette näin uskottomasti Israelin Jumalaa kohtaan, että nyt käännytte pois Herrasta rakentamalla itsellenne alttarin ja niin nyt kapinoitte Herraa vastaan?"</p>	<p>16. Näin kaikki Herran kansa käski teille sanoa: mikä on se rikos, jolla te olette rikkoneet Israelin Jumalaa vastaan, kääntääksenne itsenne tänäpäivänä Herrasta pois, rakentaen itsellenne alttaria, asettaaksenne teitänne tänäpäivänä Herraa vastaan.</p>	<p>22:16 Näin caicki HERran Canssa käski teille sanoa/ mixi te nijn syndi teette Israelin Jumalata wastan/ ja käännätte idzen tänäpäiwän HERrasta pois/ rakendain idzellen Altarin/ ja luopuen HERrasta.</p>
<p>22:17 Eikö meille jo riitä Peorin vuoksi tehty rikos, josta emme ole päässeet puhdistumaan vielä tänäkään päivänä ja josta rangaistus kohtasi Herran seurakuntaa?</p>	<p>17. Vähäkö meillä on Peorin pahuudesta, josta emme puhtaat ole hamaan tähän päivään asti? josta myös rangaistus tuli Herran kansan päälle.</p>	<p>22:17 Eikö meillä ole kyllä Peorin pahast tegost? josta en me wielä tänäpäiwän puhtat ole/ ja rangaistus tuli HERran Canssan ylidze.</p>
<p>22:18 Ja kuitenkin te nytkin käännytte pois Herrasta! Kun te tänä päivänä kapinoitte Herraa vastaan, niin hän huomenna vihastuu koko Israelin seurakuntaan.</p>	<p>18. Ja te käännätte itsenne tänäpäivänä Herrasta pois; niin tapahtuu, että panette itsenne tänäpäivänä Herraa vastaan, niin pitää huomenna hänen vihansa palaman koko Israelin kansan päälle.</p>	<p>22:18 Ja te käännätte idzen tänäpäiwän HERrasta pois/ ja olette tänäpäiwän langennet HERrasta pois/ nijn että hän tänäpäiwän taicka huomen/ wihastu caiken Israelin cocouxen päälle.</p>
<p>22:19 Mutta jos teidän perintömaanne on saastainen, niin tulkaa Herran perintömaahan, jossa on Herran asumus, ja asettukaa meidän keskellemme. Älkää kapinoiko Herraa vastaan älkääkää kapinoiko meitä vastaan rakentamalla itsellenne alttaria, toista kuin Herran, meidän Jumalamme, alttari.</p>	<p>19. Jos te luulette, että teidän perintömaanne on saastainen, niin tulkaat tänne ylitse Herran perintömaahan, jossa Herran maja on, ja ottakaat perintö meidän seassamme ja älkääät asettako teitänne Herraa vastaan ja meitä vastaan, rakentaen teillenne alttarin, paitsi Herran meidän Jumalamme alttaria.</p>	<p>22:19 Jos te luuletta että teidän perindömaan on saastainen/ nijn tulcat tänne ylidze HERran maahan/ josa hänen majans on/ ja ottacat perindö meidän seassam/ ja älkät langetco HERrasta pois/ ja meistä/ rakendain teillen Altarin/ paidzi meidän HERram Jumalam Altarita.</p>
<p>22:20 Eikö silloin, kun Aakan, Serahin poika, oli ollut uskonon ja anastanut itselleen sitä, mikä oli vihitty tuhon omaksi, viha kohdannut koko Israelin seurakuntaa, vaikka hän olikin vain yksi mies? Eikö hänen täytynyt hukkua rikoksensa tähden?"</p>	<p>20. Eikö Akan Seran poika tehnyt raskaasti syntiä kirotusssa, ja viha tuli koko Israelin ylitse ja ei hän yksin hukkunut pahuudessaansa.</p>	<p>22:20 Eikö Achan Serachin poica tehnyt syndiä kirotus/ ja HERran wiha tuli coco Israelin Canssan ylidze/ ja ei hän yxinäns huckunut hänen pahan tecons tähden?</p>
<p>22:21 Silloin ruubenilaiset, gaadilaiset ja toinen puoli Manassen sukukuntaa vastasivat ja puhuivat Israelin heimojen päämiehille:</p>	<p>21. Niin vastasivat Rubenin ja Gadin lapset ja puoli Manassen sukukuntaa ja sanoivat Israelin tuhanten päämiehille:</p>	<p>22:21 NIn wastaisit Rubenin ja Gadin lapset/ ja se puoli Manassen sucucunda/ ja sanoit Israelin tuhanten päämiehille:</p>

<p>22:22 "Jumala, Herra Jumala, Jumala, Herra Jumala, hän tietää sen, ja Israel myöskin tietäköön sen: jos me olemme kapinamielessä tai uskottomuudesta Herraa kohtaan - älä meitä silloin tänä päivänä auta -</p>	<p>22. Herra väkevä Jumala, Herra väkevä Jumala tietää sen, ja Israel myös mahtaa itse tietää; jos me olemme langenneet pois ja syntiä tehneet Herraa vastaan, niin älkäätt auttako hän meitä tänäpäivänä.</p>	<p>22:22 HERra se wäkewä Jumala/ HERra se wäkewä Jumala tietä sen/ ja Israel myös idze tietä/ jos me olemma langennet pois ja syndiä tehnet HERra wastan/ nijn älkän auttaco hän meitä tänäpäiwän.</p>
<p>22:23 rakentaneet alttarin kääntyäksemme pois Herrasta, uhrataksemme sen päällä polttouhria ja ruokauhria tai toimittaaksemme sen päällä yhteysuhreja, niin kostakoon Herra itse sen.</p>	<p>23. Ja jos me olemme alttarin rakentaneet, kääntääksemme meitämme Herrasta pois ja uhrataksemme sen päällä polttouhria ja ruokauhria, taikka tehdäksemme kiitosuhria sen päällä, niin etsiköön sitä Herra.</p>	<p>22:23 Ja jos me olemma Altarin sentähden rakendanet/ käändäxem meitäm HERrasta pois/ uhrataxem sen päälle polttouhria ja ruocauhria/ taicka tehdäxem HERralle kijtosuhria sen päälle/ nijn edzikön sitä HERra.</p>
<p>22:24 Totisesti, me olemme tehneet sen vain yhdestä huolestuneina, siitä, että teidän lapsenne vastaisuudessa voivat sanoa meidän lapsillemme näin: 'Mitä teillä on tekemistä Herran, Israelin Jumalan, kanssa?'</p>	<p>24. Ja jos emme paljo enemmän ole sitä tehneet sen asian pelvon tähden, sanoen: tästälähin mahtaa teidän lapsenne sanoa meidän lapsillemme: mitä teidän on tekemistä Herran Israelin Jumalan kanssa?'</p>	<p>22:24 Ja jos en me paljo enemmän ole sitä tehnet sen asian pelgon tähden/ sanoden: tänäpäni taicka huomenn mahta teidän lapsen sanoa meidän lapsillem: mitä teidän on tekemist HERran Israelin Jumalan cansa.</p>
<p>22:25 Onhan Herra pannut Jordanin välirajaksi meille ja teille, te ruubenilaiset ja gaadilaiset; teillä ei ole mitään osuutta Herraan.' Ja niin teidän lapsenne voivat saada aikaan, että meidän lapsemme lakkaavat pelkäämästä Herraa.</p>	<p>25. Herra on pannut Jordanin rajamaaksi meidän ja teidän välillemme, te Rubenin ja Gadin lapset; ei ole teillä yhtään osaa Herrassa: ja niin teidän lapsenne saattavat pois meidän lapsemme Herraa pelkäämästä.</p>	<p>22:25 HERra on pannut Jordanin rajamaaxi meidän ja teidän wälillem. Rubenin ja Gadin lapset/ ei ole teillä yhtän osa HERrasa/ ja nijn teidän lapsen saattawat pois meidän lapsen HERra pelkämäst.</p>
<p>22:26 Sentähden me sanoimme: Tehkäämme itsellemme alttari, rakentakaamme se, ei polttouhria eikä teurasuhria varten,</p>	<p>26. Sentähden me sanoimme: tehkäämme se meillemme, rakentakaamme alttari, ei uhriksi eli polttouhriksi,</p>	<p>22:26 Sentähden me sanoimme: rakendacam meillem Altari/ ei uhrixi eli polttouhrixi/</p>
<p>22:27 vaan olemaan meidän ja teidän sekä myös meidän jälkeläistemme välillä meidän jälkeemme todistajana siitä, että me tahdomme toimittaa Herran palvelusta hänen edessänsä, polttouhreja, teurasuhreja ja yhteysuhreja, etteivät teidän lapsenne vastaisuudessa sanoisi meidän lapsillemme: 'Teillä ei ole mitään osuutta Herraan.'</p>	<p>27. Mutta todistukseksi meidän ja teidän vaiheellamme, ja meidän sukumme meidän jälkeemme, tehdäksemme Herran palvelusta hänen edessänsä meidän polttouhriillamme, kiitosuhriillamme ja muilla uhriillamme; ja teidän lapsenne ei pidä tästälähin sanoman meidän lapsillemme: ei ole teillä yhtään osaa Herrassa.</p>	<p>22:27 Mutta todistuxexi meidän ja teidän waihellam/ ja meidän sucum/ tehdäxem palwelusta HErran edes/ meidän polttouhriillam/ kijtosuhriillam ja muilla uhriillam/ ja teidän lapsen ei tarwidze tänäpäni taicka huomenna sanoman meidän lapsillem: ei ole teillä yhtän osa HERrasa.</p>

<p>22:28 Ja me ajattelimme: Jos he vastaisuudessa sanovat näin meille ja meidän jälkeläisillemme, niin me voimme vastata: 'Katsokaa Herran alttarin kuvaa, jonka meidän esi-isämme ovat tehneet, ei polttouhria eikä teurasuhria varten, vaan olemaan todistajana meidän välillämme ja teidän.'</p>	<p>28. Sillä me sanoimme: se olkoon, kuin he niin sanovat meille, taikka meidän lapsillemme tästedes, niin me taidamme sanoa: katsokaat vertausta Herran alttariin, jonka meidän vanhempamme tehneet ovat, ei polttouhriksi taikka teurasuhriksi vaan todistukseksi teidän ja meidän vaiheellamme.</p>	<p>22:28 Waan cosca he nijn sanowat meille/ taicka meidän lapsillem tästedes: nijn he taitawat sanoa: cadzocat wertausta HERran Altarijn/ jotca meidän wanhembam tehnet owat/ ei uhrixi taicka polttouhrixi/ mutta todistuxexi teidän ja meidän waihellam.</p>
<p>22:29 Pois se, että me kapinoisimme Herraa vastaan ja kääntyisimme tänä päivänä pois Herrasta rakentamalla alttarin polttouhria, ruokauhria ja teurasuhria varten, toisen kuin Herran, meidän Jumalamme, alttari, joka on hänen asumuksensa edessä!"</p>	<p>29. Pois se meistä, että me asetamme itsemme Herraa vastaan, ja käännymme tänäpäivänä hänestä pois, ja rakennamme alttarin polttouhriksi, ruokauhriksi ja muuksi uhriksi, paitsi Herran meidän Jumalamme alttaria, joka on hänen majansa edessä.</p>	<p>22:29 Pois se meistä/ että me langem HERrasta pois/ nijn että me tänäpäiwän käännym hänestä pois/ ja rakennam Altarin polttouhrixi/ ruocauhrixi ja muuxi uhrixi/ paidzi HERran meidän Jumalam Altarita/ joca seiso hänen majans edes.</p>
<p>22:30 Kun pappi Piinehas ja kansan ruhtinaat, Israelin heimojen päämiehet, jotka olivat hänen kanssaan, kuulivat, mitä ruubenilaiset, gaadilaiset ja manasselaiset puhuivat, oli se heille mieleen.</p>	<p>30. Kuin Pinehas pappi ja kansan ylimmäiset ja Israelin tuhanten päämiehet, jotka olivat hänen kanssansa, kuulivat nämät sanat, jotka Rubenin, Gadin ja Manassen lapset sanoivat, kelpasi se heille sangen hyvin.</p>	<p>22:30 COsca Pinehas Pappi ja Canssan ylimmäiset ja päämiehet Israelin tuhannen seas/ jotca olit hänen cansans/ cuulit nämät sanat/ cuin Rubenin/ Gadin ja Manassen sugun lapset sanoit/ kelpais se heille sangen hywin.</p>
<p>22:31 Ja pappi Piinehas, Eleasarin poika, sanoi ruubenilaisille, gaadilaisille ja manasselaisille: "Nyt me tiedämme, että Herra on meidän keskellämme, koska ette olekaan menetelleet uskottomasti Herraa kohtaan; näin te pelastitte israelilaiset joutumasta Herran käsiin."</p>	<p>31. Ja Pinehas papin Eleatsarin poika sanoi Rubenin, Gadin ja Manassen lapsille: tänäpäinä ymmärsimme me Herran olevan meidän kanssamme, ettette syntiä tehneet tällä rikoksella Herraa vastaan: nyt te vapahditte Israelin lapset Herran kädestä.</p>	<p>22:31 Ja Pinehas Pappi Eleazarin poica sanoi Rubenin/ Gadin ja Manassen lapsille: tänäpäinä ymmärsim me HERran olewan meidän cansam/ ettet te syndi tehnet tämän tegon cansa HERra wastan. Nyt te wapahditta Israelin lapset HERran kädest.</p>
<p>22:32 Sen jälkeen pappi Piinehas, Eleasarin poika, ja ruhtinaat palasivat Gileadin maasta, ruubenilaisten ja gaadilaisten luota, takaisin Kanaanin maahan israelilaisten luo ja antoivat heille nämä tiedot.</p>	<p>32. Niin meni Pinehas papin Eleatsarin poika, ja ylimmäiset Gileadin maalta, Rubenin ja Gadin lasten tyköä Kanaanin maahan jälleen Israelin lasten tykö ja sanoi sen heille.</p>	<p>22:32 Nijn meni Pinehas Papin Eleazarin poica/ ja ylimmäiset Gileadin maalda Rubenin ja Gadin lasten tykö Canaan maahan jällens Israelin lasten tygö/ ja sanoi sen heille.</p>

22:33 Ja ne olivat israelilaisille mieleen, ja israelilaiset ylistivät Jumalaa; eivätkä he enää ajatelleet lähteä sotaan heitä vastaan, hävittämään sitä maata, jossa ruubenilaiset ja gaadilaiset asuivat.	33. Niin se kelpasi hyvin Israelin lapsille, ja Israelin lapset kunnioittivat Jumalaa ja ei enää sanoneet, että he tahtoivat sinne mennä heitä vastaan sotaväen kanssa maata hävittämään, jossa Rubenin ja Gadin lapset asuivat.	22:33 Nijn se kelpais hyvin Israelin lapsille/ ja he cunnioitit Israelin lasten Jumalata/ ja ei enämbi sanonet/ että he tahtoit sinne mennä heitä wastian sotawäen cansa maata häwittämän/ josa Rubenin ja Gadin lapset asuit.
22:34 Ja ruubenilaiset ja gaadilaiset antoivat alttarille nimen, sanoen: "Se on todistaja meidän välillämme siitä, että Herra on Jumala."	34. Ja Rubenin ja Gadin lapset kutsuivat sen alttarin, että se olis todistukseksi meidän välillämme, ja että Herra on Jumala.	22:34 Ja Rubenin ja Gadin lapset cudzuit sen Altarin/ että se olis todistuxexi meidän wälilläm/ ja että HERra on Jumala.
23 LUKU	23 LUKU	XXIII. Lucu
23:1 Pitkän ajan kuluttua, sitten kuin Herra oli suonut Israelin päästä rauhaan kaikilta sen ympärillä asuilta vihollisilta, ja kun Joosua oli käynyt vanhaksi ja iäkkääksi,	1. Ja pitkän ajan perästä, kuin Herra oli antanut Israelin tulla lepoon kaikilta vihollisiltansa, jotka heidän ympärillensä olivat, ja Josua jo oli vanha ja hyvään ikään joutunut,	23:1 JA pitkän ajan peräst/ cosca HErra oli andanut Israelin tulla lepoon caikilda wiholisildans/ jotca heidän ymbärilläns olit/ Ja Josua jo oli wanha ja hywään ikään joutunut:
23:2 kutsui Joosua kaiken Israelin, sen vanhimmat, päämiehet, tuomarit ja päällysmiehet ja sanoi heille: "Minä olen käynyt vanhaksi ja iäkkääksi.	2. Kutsui Josua koko Israelin tykönsä, heidän vanhimpansa, päämiehensä, tuomarinsa ja esimiehensä, sanoen heille: minä olen jo vanha ja hyvään ikään tullut.	23:2 Cudzui hän coco Israelin tygöns/ heidän wanhimmans/ päämiehens/ duomarins ja esimiehens/ sanoden heille: minä olen jo wanha ja hywään ikään tullut.
23:3 Ja te olette itse nähneet kaiken, mitä Herra, teidän Jumalanne, on tehnyt kaikille näille kansoille, jotka hän on karkoittanut teidän tieltänne; sillä Herra, teidän Jumalanne, on itse sotinut teidän puolestanne.	3. Ja te olette nähneet kaikki, jotka Herra teidän Jumalanne on tehnyt kaikelle tälle kansalle teidän edessänne; sillä Herra teidän Jumalanne itse sotii teidän edestänne.	23:3 Ja te oletta nähnet caicki jotca HERra teidän Jumalan on tehnyt caikelle tälle Canssalle teidän edesän: sillä HERra teidän Jumalan idze sodei teidän edestän.
23:4 Katsokaa, minä olen arponut teille, teidän sukukunnillenne, perintöosaksi nämä kansat, jotka vielä ovat jäljellä, ja kaikki kansat, jotka minä hävitin Jordanista Suureen mereen asti, auringonlaskuun päin.	4. Katsokaat, minä olen jakanut teille ne kansat arvalla, jotka vielä jäljellä ovat, jokaiselle sukukunnalle oman perintönsä jälkeen, hamasta Jordanista, ja kaiken sen kansan, jonka minä hävitin, suureen mereen asti auringon laskemiseen päin.	23:4 Cadzocat/ minä olen jacanut teille ne Canssat arwalla/ jotca wielä jäljellä owat/ jocaidzelle sucucunnalle oman perinnöns jälken/ hamast Jordanist ja caiken sen Canssan jonga minä häwitin/ sijhen suuren meren asti auringon laskemisen päin.
23:5 Ja Herra, teidän Jumalanne, työntää itse ne pois teidän edestänne ja karkoittaa ne teidän tieltänne, niin että te otatte omaksenne heidän maansa, niinkuin Herra, teidän Jumalanne, on teille puhunut.	5. Ja Herra teidän Jumalanne syöksee ulos ne teidän edestänne ja ajaa heidät ulos teidän kasvoinne edestä, niin että te omistatte heidän maansa, niinkuin Herra teidän Jumalanne teille sanonut oli.	23:5 Ja HERra teidän Jumalan syöxä ulos ne teidän edestän/ ja aja ulos teidän edestän/ nijn että te omistatte heidän maans/ nijncuin HERra teidän Jumalan teille sanonut oli.

23:6 Olkaa siis aivan lujat ja noudattakaa tarkoin kaikkea, mitä Mooseksen lain kirjaan on kirjoitettu, poikkeamatta siitä oikealle tai vasemmalle,	6. Niin vahvistukaat jalosti pitämään ja tekemään kaikki, mikä on kirjoitettu Moseksen lakiraamatussa, niin ettette siitä poikkeisi oikialle eli vasemmalle puolelle,	23:6 Nijn wahwistucat jalost pitämän/ ja tekemän caicki cuin on kirjoitettu Mosexen lakiraamatus/ nijn ettet te sijtä harhais/ oikialle eli wasemalle puolelle.
23:7 niin ettette yhdy näihin teidän keskuuteenne jääneisiin kansoihin, ette mainitse heidän jumaliensa nimiä ettekä vannon niiden nimeen, ette palvele niitä ettekä kumarra niitä,	7. Niin ettette tulisi näiden teidän keskellenne jääneiden kansain sekaan, ja ettette mieleenne johdattaisi eli vannois heidän jumalainsa nimen kautta, ettekä myös palvelisi heitä elikkä kumartaisi heitä.	23:7 Nijn ettet te tulis näiden jäänyitten Canssain sekaan/ ja ettet te mielen johdatais eli wannois heidän jumalans nimen cautta/ eikä myös palwelis elickä rucoilis heitä.
23:8 vaan että riiputte kiinni Herrassa, Jumalassanne, niinkuin olette tehneet aina tähän päivään asti.	8. Mutta riippukaat Herrassa teidän Jumalassanne kiinni, niinkuin te tähän päivään asti tehneet olette.	23:8 Mutta wahwast rippucat HERras teidän Jumalasan kijnni/ nijncuin te myös tähän päiwän asti tehnet oletta.
23:9 Sentähden Herra on karkoittanut teidän tieltänne suuret ja mahtavat kansat, eikä ainoakaan ole kestänyt teidän edessänne aina tähän päivään asti.	9. Ja niin Herra ajaa teidän edestänne suuren ja väkevän kansan ulos, niinkuin ei yksikään ole kestänyt teidän edessänne tähän päivään asti.	23:9 Ja nijn HERra aja teidän edestän suuren ja wäkwän Canssan ulos/ nijncuin ei yxikän ole seisonut teitä wastan tähän päiwän asti.
23:10 Yksi ainoa mies teistä ajoi pakoon tuhat, sillä Herra, teidän Jumalanne, soti itse teidän puolestanne, niinkuin hän on teille puhunut.	10. Yksi teistä ajaa tuhatta takaa; sillä Herra teidän Jumalanne itse sotii teidän edestänne, niinkuin hän teille sanonut oli.	23:10 Yxi teistä aja tuhatta taca: sillä HERra teidän Jumalan soti teidän edestän/ nijncuin hän teille sanonut oli.
23:11 Ottakaa siis henkenne tähden tarkka vaari siitä, että rakastatte Herraa, teidän Jumalaanne.	11. Sentähden ottakaat visusti vaari teidän sielustanne, että rakastatte Herraa teidän Jumalaanne.	23:11 Sentähden ottacat wisust waari teidän sielustan/ että te pidätte rackana HERran teidän Jumalan.
23:12 Sillä jos te käännytte hänestä pois ja liitytte näiden teidän keskuuteenne jääneiden kansojen tähteisiin ja lankoudutte heidän kanssansa ja yhdytte heihin ja he teihin,	12. Mutta jos te käännätte teitänne pois ja pidätte teitänne jääneiden kansain tykö, ja yhdistätte teitänne naimisessa heidän kanssansa, niin että te tulette heidän ja he teidän sekaan,	23:12 MUTta jos te käännätte teidän pois/ ja pidätte teitän jäänyitten Canssan tygö/ ja yhdistätte teitän naimises heidän cansans/ nijn että te tuletta heidän/ ja he teidän sekaan:
23:13 niin tietäkää, ettei Herra, teidän Jumalanne, enää karkoita näitä kansoja teidän tieltänne, vaan ne tulevat teille paulaksi ja ansaksi, kylkienne ruoskaksi ja okaiksi silmiinne, kunnes te häviätte tästä hyvästä maasta, jonka Herra, teidän Jumalanne, on teille antanut.	13. Niin teidän pitää todella tietämän, ettei Herra teidän Jumalanne enää tätä kansaa teidän edestänne aja ulos; mutta he tulevat teille paulaksi ja pahennukseksi ja ruoskaksi teidän kylkenne päälle, ja orjantappuraksi teidän silmillenne, siihenasti että hän teitä hukuttaa siitä hyvästä maasta, jonka Herra teidän Jumalanne teille antanut on.	23:13 Nijn tietkät/ ettei HERra teidän Jumalan enämbi tätä Canssa teidän edestän aja ulos/ mutta he tulewat teille pahennuxexi ja paulaxi/ ja ruoscaxi teidän kylken päälle/ ja orjantappuraxi teidän silmillen/ siihenasti/ että hän teitä hucutta sijtä hyvästä maasta/ jonga HERra teidän Jumalan teille andanut oli.

<p>23:14 Katso, minä menen nyt kaiken maailman tietä. Koko sydämenne ja koko sielunne tietäköön, ettei ainoakaan kaikista niistä teitä koskevista lupauksista, jotka Herra, teidän Jumalanne, on antanut, ole jäänyt täyttämättä; kaikki ovat toteutuneet teille, ei ainoakaan niistä ole jäänyt täyttämättä.</p>	<p>14. Ja katso, minä vaellan tänäpäniä kaiken maailman tien; ja teidän pitää tietämän kaikessa teidän sydämässänne ja kaikessa teidän sielussänne, ettei yhtään sanaa ole jäänyt takaperin kaikesta siitä hyvästä, minkä Herra teidän Jumalanne teille luvannut on, mutta kaikki on tapahtunut teille, ja ei mitään jäänyt takaperin.</p>	<p>23:14 Cadzo/ minä waellan tänäpäniä caiken mailman tien/ ja teidän pitä tietämän caikesta teidän sydämestän/ ja caikesta teidän sielustan/ ettei yhtän sana ole jäänyt tacaperin sijtä hywydest/ jonga HERra teidän Jumalan teille luvannut oli/ mutta caicki on tapahtunut teille/ ja ei mitän jäänyt tacaperin.</p>
<p>23:15 Ja niinkuin kaikki teitä koskevat lupaukset, jotka Herra, teidän Jumalanne, on antanut, ovat toteutuneet teille, niin Herra myöskin antaa kaikkien uhkauksiensa toteutua teille, kunnes hän on hävittänyt teidät tästä hyvästä maasta, jonka Herra, teidän Jumalanne, on teille antanut:</p>	<p>15. Ja pitää tapahtuman, että niinkuin kaikki se hyvä on teille tullut, jonka Herra teidän Jumalanne teille sanonut on, niin Herra myös antaa tulla teidän ylitsenne kaikki pahat, siihenasti että hän kadottaa teidät siitä hyvästä maasta, jonka Herra teidän Jumalanne teille antanut on.</p>	<p>23:15 Nijn cuin caicki se hywä on tullut/ jonga HERra teidän Jumalan teille sanonut oli/ nijn HERra myös anda tulla teidän ylidzen caiken pahuden/ siihenasti että hän cadotta teidän sijtä hyvästä maasta/ jonga HERra teidän Jumalan teille andanut oli.</p>
<p>23:16 jos te rikotte Herran, teidän Jumalanne, liiton, jonka hän on teille säätänyt, ja menette ja palvelette muita jumalia ja niitä kumarratte, niin Herran viha syttyy teitä kohtaan, ja te häviätte pian siitä hyvästä maasta, jonka hän on teille antanut."</p>	<p>16. Jos te Herran teidän Jumalanne liiton käynte ylitse, jonka hän teille käski, ja menette ja palvelette vieraita jumalia, ja heitä rukoilette, niin Herran viha julmistuu teidän päällenne, ja te hukutte äkisti siitä hyvästä maasta, jonka hän teille antoi.</p>	<p>23:16 Jos te HERran teidän Jumalan liiton käynte ylidze/ jonga hän teille käsenyt oli/ menette ja palwelette wieraita jumalita/ ja heitä rucoilette/ nijn HERran viha julmistu teidän ylidzen/ ja äkist hucutta teidän sijtä hyvästä maasta/ jonga hän teille andanut oli.</p>
<p>24 LUKU</p>	<p>24 LUKU</p>	<p>XXIV. Lucu</p>
<p>24:1 Sitten Joosua kokosi kaikki Israelin sukukunnat Sikemiin ja kutsui Israelin vanhimmat, sen päämiehet, tuomarit ja päällysmiehet, ja he asettuivat Jumalan eteen.</p>	<p>1. Ja Josua kokosi kaikki Israelin sukukunnat Sikemiin, ja kutsui edes vanhimmat Israelissa, päämiehet, tuomarit ja esimiehet; ja kuin he olivat seisatetut Jumalan eteen,</p>	<p>24:1 Ja Josua cocois caicki Israelin sucucunnat Sichemijn/ ja cudzui edes wanhimmat Israelis/ päämiehet/ Duomarit ja esimiehet.</p>
<p>24:2 Ja Joosua sanoi koko kansalle: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Tuolla puolella Euftrat-virran asuivat muinoin teidän isänne, myös Terah, Aabrahamin ja Naahorin isä, ja he palvelivat muita jumalia.</p>	<p>2. Sanoi Josua kaikelle kansalle: näin sanoo Herra Israelin Jumala: teidän isänne asuivat entiseen aikaan sillä puolella virtaa, Tara, Aabrahamin ja Nahorin isä, ja palvelivat muita jumalia.</p>	<p>24:2 Ja cosca he olit seisatetut Jumalan eteen: Sanoi hän caikelle Canssalle: näin sano HERra Israelin Jumala: teidän Isän asuit endisen aican sillä puolen wirran/ Tharah Aabrahamin ja Nahorin Isä/ ja palwelit muita jumalita.</p>

<p>24:3 Mutta minä otin teidän isänne Aabrahamin tuolta puolelta virran ja kuljetin häntä kautta koko Kanaanin maan ja tein hänen jälkeläisensä lukuisiksi ja annoin hänelle Iisakin.</p>	<p>3. Niin otin minä isänne Abrahamin tuolta puolelta virtaa, ja annoin hänen vaeltaa koko Kanaanin maalla, ja enensin hänen siemenensä, ja annoin hänelle Isaakin.</p>	<p>24:3 Nijn otin minä teidän Isän Abrahamin tuolda puolen virran/ ja annoin hänen waelda coco Canaan maalla/ ja enänsin hänen siemenensä/ ja annoin hänelle Isaachin.</p>
<p>24:4 Ja Iisakille minä annoin Jaakobin ja Eesaun. Ja Eesaulle minä annoin Seirin vuoriston omaksi, mutta Jaakob ja hänen poikansa menivät Egyptiin.</p>	<p>4. Ja Isaakille annoin minä Jakobin ja Esaun; ja annoin Esaulle Seirin vuoren asuaksensa. Mutta Jakob ja hänen lapsensa menivät alas Egyptin maalle.</p>	<p>24:4 Ja Isaachille annoin minä Jacobin ja Esaun/ ja annoin Esaulle Seirin vuoren asuaxens. Mutta Jacob ja hänen lapsens menit Egyptin maalle.</p>
<p>24:5 Sitten minä lähetin Mooseksen ja Aaronin ja rankaisin Egyptiä sillä, mitä minä siellä tein, ja sen jälkeen minä vein teidät sieltä pois.</p>	<p>5. Ja minä lähetin Moseksen ja Aaronin, ja rankaisin Egyptin, niinkuin minä heidän seassansa tehnyt olen; sitte vein minä teidät ulos.</p>	<p>24:5 Silloin lähetin minä Mosexen ja Aaronin/ ja rangaisin Egyptin/ nijncuin minä heidän seasans tehnyt olen/ sijtte vein minä teidän ulos.</p>
<p>24:6 Ja kun minä vein teidän isänne pois Egyptistä ja te olitte saapuneet meren rannalle, ajoivat egyptiläiset teidän isiänne takaa sotavaunuilla ja ratsumiehillä Kaislamereen saakka.</p>	<p>6. Niin vein minä myös teidän isänne Egyptistä ulos, ja te tulitte meren tykö; ja Egyptiläiset ajoivat teidän isiänne takaa vaunuin ja ratsasmiesten kanssa Punaiseen mereen saakka.</p>	<p>24:6 Nijn vein minä myös teidän Isänne Egyptist ulos/ ja cosca te tulitta meren tygö/ ja Egyptiläiset ajoit teidän Isiän taca/ waunuin ja sotamiesten cansa punaisen meren saacka:</p>
<p>24:7 Niin he huusivat Herraa, ja hän pani pimeyden teidän ja egyptiläisten välille ja antoi meren tulla heidän ylitsensä, ja se peitti heidät; omin silmin te näitte, mitä minä tein egyptiläisille. Kun te sitten olitte asuneet kauan aikaa erämaassa,</p>	<p>7. Niin huusivat he Herran tykö, ja hän pani pimeyden teidän ja Egyptiläisten vaiheelle, ja saatti meren heidän päällensä, ja peitti heidät. Ja teidän silmänne näkivät, mitä minä tein Egyptissä; ja te asuitte korvessa kauvan aikaa.</p>	<p>24:7 Nijn huusit he HERran tygö/ ja hän pani pimeyden teidän ja Egyptiläisten waihelle/ ja saatti meren heidän päällens ja peitti heidän: Ja teidän silmän näit mitä minä tein Egyptis/ ja te asuit corwes cauwan aica.</p>
<p>24:8 toin minä teidät amorilaisten maahan, jotka asuivat tuolla puolella Jordanin, ja he taistelivat teitä vastaan; mutta minä annoin heidät teidän käsiinne, ja te otitte omaksenne heidän maansa, ja minä tuhosin heidät teidän tieltänne.</p>	<p>8. Ja minä toin teidät Amorilaisten maahan, jotka asuivat tuolla puolella Jordania; ja kuin he sotivat teitä vastaan, annoin minä heidät teidän käsiinne, että te omistaisitte heidän maansa; ja minä hävitin heitä teidän edestänne.</p>	<p>24:8 Ja minä toin teidän Amorrerein maahan/ joca asui tuolla puolen Jordanin. Ja cosca he sodeit teitä wastan/ annoin minä heidän teidän käsijn/ että te omistitte heidän maans/ ja häwititte heitä teidän edestän.</p>
<p>24:9 Silloin nousi Baalak, Sipporin poika, Mooabin kuningas ja taisteli Israelia vastaan; ja hän lähetti kutsumaan Bileamin, Beorin pojan, että hän kiroaisi teidät.</p>	<p>9. Niin nousi Balak Zipporin poika, Moabin kuningas, ja soti Israelia vastaan; ja hän lähetti ja antoi kutsua Bileamin Beorin pojan kiroomaan teitä.</p>	<p>24:9 Silloin walmisti Balac Ziporin poica idzens/ Moabiterein Cuningas/ ja sodei Israeli wastan/ ja hän lähetti ja andoi cudzua Bileamin Beorin pojan kiroman teitä.</p>

24:10 Mutta minä en tahtonut kuulla Bileamia, vaan hänen täytyi siunata teidät, ja minä pelastin teidät hänen käsistään.	10. Mutta en minä tahtonut kuulla Bileamia; ja hän siunaten siunasi teitä, ja minä vapahdin teitä hänen käsistänsä.	24:10 Mutta en minä cuullut händä/ ja hän siunais teitä/ ja minä wapahdin teitä hänen käsistäns.
24:11 Ja kun te olitte menneet Jordanin yli ja tulleet Jerikoon, niin Jerikon miehet ja amorilaiset, perissiläiset, kanaanilaiset, heettiläiset, girgasilaiset, hivviläiset ja jebusilaiset taistelivat teitä vastaan, mutta minä annoin heidät teidän käsiinne.	11. Ja kuin te tulitte Jordanin ylitse ja jouduitte Jerihoon, sotivat Jerihon asuwait teitä vastaan, Amorilaiset ja Pheresiläiset ja Kanaanealaiset ja Hetiläiset ja Girgasilaiset ja Heviläiset ja Jebusilaiset; mutta minä annoin heidät teidän käsiinne,	24:11 Ja cosca te tulitte Jordanin ylidze/ ja jouduitte Jerihoon/ sodeit Jerihon asuwait teitä wastan/ ja Amorrerit/ Pheserit/ Cananerit/ Hetherit/ Girgoserit/ Hewerit ja Jebuserit. Mutta minä annoin heidän teidän käsijn.
24:12 Ja minä lähetin herhiläisiä teidän edellänne, ja ne karkoittivat heidät teidän tieltänne, ne kaksi amorilaisten kuningasta; sinä miekallasi ja jousellasi et sitä tehnyt.	12. Ja lähetin vapsaiset teidän edellänne, ja ne ajoivat heidät ulos teidän edestänne, kaksi Amorilaisten kuningasta, ei sinun miekkas kautta eikä sinun joutses kautta.	24:12 Ja lähetin wapsaiset teidän edellän/ ja he ajoit heidän ulos teidän edestän/ caxi Amorrerein Cuningast/ ei miecan cautta/ eikä sinun joudzes cautta.
24:13 Ja minä annoin teille maan, josta sinä et ollut vaivaa nähnyt, ja kaupunkeja, joita te ette olleet rakentaneet, mutta joihin saitte asettua; viinitarhoista ja öljypuista, joita te ette olleet istuttaneet, te saitte syödä.	13. Ja annoin teille maan, jossa ette mitään työtä tehneet, ja kaupungit, joita ette rakentaneet, asuaksenne niissä ja syödäksenne viinapuista ja öljypuista, joita ette istuttaneet.	24:13 Ja annoin teille maan/ josa et te mitän työtä tehnet/ ja Caupungeita/ joita et te rakendanet/ asuaxenne nijsä/ ja syödäxenne wijnapuista ja öljypuista/ joita et te istuttanet.
24:14 Niin peljätäkää nyt Herraa, palvelkaa häntä nuhteettomasti ja uskollisesti ja poistakaa ne jumalat, joita teidän isänne palvelivat tuolla puolella virran ja Egyptissä, ja palvelkaa Herraa.	14. Peljätäkää siis nyt Herraa ja palvelkaat häntä täydellisesti ja uskollisesti, ja hyljätäkää ne jumalat, joita teidän isänne palvelivat tuolla puolella virtaa ja Egyptissä, ja palvelkaat Herraa.	24:14 PELjätkäät sijs HERra ja palwelcat händä uscollisest ja täydellisest/ ja hyljätkäät ne jumalat/ joita teidän Isän palwelit tuolla puolen wirta ja Egyptis/ ja palwelcat HERra.
24:15 Mutta jos pidätte pahana palvella Herraa, niin valitkaa tänä päivänä, ketä tahdotte palvella, niitäkö jumalia, joita teidän isänne palvelivat tuolla puolella virran, vai amorilaisten jumalia, niiden, joiden maassa te asutte. Mutta minä ja minun perheeni palvelemme Herraa."	15. Jollei teidän kelpaa Herraa palvella, niin valitkaat teillenne tänäpäivänä ketä te palvelette, niitä jumalia, joita teidän isänne palvelivat sillä puolella virtaa, eli Amorilaisten jumalia, joiden maassa te asutte. Mutta minä ja minun huoneeni palvelemme Herraa.	24:15 Jollei teidän kelpa HERra palwella/ nijn walitcat teillen tänäpäiwän ketä te palwelette/ nijtäkö jumalita joita teidän Isän palwelit sillä puolen wirtoja/ eli Amorrerein jumalita/ joiden maasa te asutte. Mutta minä ja minun huonen palwelem HERra.
24:16 Silloin kansa vastasi ja sanoi: "Pois se, että me hylkäisimme Herran ja palvelisimme muita jumalia!	16. Niin vastasi kansa ja sanoi: pois se meistä, että me hylkäisimme Herran ja palvelisimme muita jumalia.	24:16 Nijn wastais Canssa/ ja sanoi: pois se meistä/ että me hyljäisim HERran/ ja palwelisim muita jumalita:

24:17 Sillä Herra on meidän Jumalamme, hän, joka johdatti meidät ja meidän isämme pois Egyptin maasta, orjuuden pesästä, ja joka teki meidän silmiemme edessä suuret tunnusteot ja aina varjeli meitä sillä tiellä, jota me vaelsimme, ja kaikkien niiden kansojen keskellä, joiden kautta me kuljimme.	17. Sillä Herra meidän Jumalamme on se, joka johdatti meitä ja meidän isiämme Egyptin maalta orjuuden huoneesta, ja joka teki meidän silmäimme edessä niitä suuria tunnusmerkkejä, ja varjeli meitä kaikella matkalla, jota me vaelsimme, ja kaikkein kansain seassa, joiden lävitse me kävimme.	24:17 Sillä HERra meidän Jumalam johdatti meitä ja meidän Isiäm Egyptin maalda orjuden huonesta/ ja teki meidän silmäim edes suuria tunnusmerckejä ja warjeli meitä caikella matcalla/ jonga me waelsimme/ ja caickein Canssain seas/ joiden läpidze me käwimme.
24:18 Ja Herra karkoitti meidän tieltämme kaikki ne kansat, myös amorilaiset, jotka asuivat tässä maassa. Sentähden me palvelemme Herraa, sillä hän on meidän Jumalamme."	18. Ja Herra ajoi meidän edestämme ulos kaiken kansan ja Amorilaiset, jotka asuivat maassa: niin me myös palvelemme Herraa, sillä hän on meidän Jumalamme.	24:18 Ja ajoi meidän edestäm ulos caiken Amorrerein Canssan/ jotca asuit maasa/ sentähden palwelem me HERra/ sillä hän on meidän Jumalam.
24:19 Niin Joosua sanoi kansalle: "Te ette voi palvella Herraa, sillä hän on pyhä Jumala; hän on kiivas Jumala, hän ei anna anteeksi teidän rikoksianne ja syntejänne.	19. Ja Josua sanoi kansalle: ette taida palvella Herraa, sillä hän on pyhä Jumala ja hän on kiivas Jumala, joka ei säästä teidän syntejänne.	24:19 JOsua sanoi Canssalle: et te taida palwella HERra/ sillä hän on pyhä Jumala ja kijwas Jumala/ joca ei säästä teidän syndiän ja ricostan.
24:20 Jos te hylkäätte Herran ja palvelette vieraita jumalia, niin hän kääntyy pois ja antaa teille käydä pahoin ja tekee lopun teistä, sen sijaan että hän on ennen antanut teille käydä hyvin."	20. Kuin te hylkäätte Herran ja palvelette muukalaisia jumalia, niin hän kääntää hänensä, ja tekee teille paha, ja hukuttaa teitä sen jälkeen, kuin hän teille hyvää teki.	24:20 Mutta jos te hyljätte HERran/ ja palvelette muucalaisia jumalita/ nijn hän käändä hänens/ ja teke teille paha ja hucutta teitä sen jälken/ cuin hän teille hywä teki.
24:21 Mutta kansa sanoi Joosualle: "Ei niin, vaan me palvelemme Herraa."	21. Niin sanoi kansa Josualle: ei suinkaan, vaan me palvelemme Herraa.	24:21 Mutta Canssa sanoi Josualle: ei nijn/ waan me palwelem HERra.
24:22 Silloin Joosua sanoi kansalle: "Te olette itse todistajina itseänne vastaan, että olette valinneet itsellenne Herran palvellaksenne häntä." He vastasivat: "Olemme."	22. Ja Josua sanoi kansalle: te olette teillenne todistajat, että te valitsitte teillenne Herran, palvellaksenne häntä. Ja he sanoivat: me olemme todistajat.	24:22 SIlloin sanoi Josua Canssalle: te oletta teille todistajat/ että te walidzit teillen HERran/ palwellaxen händä. Ja he sanoit: me olem todistajat.
24:23 Hän sanoi: "Niin poistakaa nyt vieraat jumalat, joita on teidän keskuudessanne, ja taivuttakaa sydämenne Herran, Israelin Jumalan, puoleen."	23. Niin pankaat nyt teidän tyköänne muukalaiset jumalat pois, jotka teidän seassanne ovat, ja kumartakaa teidän sydämenne Herran Israelin Jumalan tykö.	24:23 Nijn pangat sijs teidän tyköän muucalaiset jumalat pois/ jotca teidän seasan owat/ ja cumartacat teidän sydämen HERran Israelin Jumalan tygö.
24:24 Kansa vastasi Joosualle: "Herraa, meidän Jumalaamme, me palvelemme, ja hänen ääntänsä me kuulemme."	24. Ja kansa sanoi Josualle: me tahdomme palvella Herraa meidän Jumalaamme, ja olemme hänen äänellensä kuuliaiset.	24:24 Ja Canssa sanoi Josualle: me palwelem HERra meidän Jumalatam/ ja olem cuuliaiset hänen änellens.

24:25 Niin Joosua teki sinä päivänä liiton kansan kanssa ja antoi heille Sikemissä käskyt ja oikeudet.	25. Niin Josua teki sinä päivänä liiton kansan kanssa, ja asetti säädyn ja oikeuden heidän eteensä Sikemissä.	24:25 Nijn Josua teki sinä päivänä liiton Canssan cansa/ ja asetti lain ja oikeuden heidän eteens Sichemis.
24:26 Ja Joosua kirjoitti nämä puheet Jumalan lain kirjaan, ja hän otti suuren kiven ja pystytti sen sinne, tammen alle, joka oli Herran pyhäkössä.	26. Ja Josua kirjoitti kaikki nämä sanat Jumalan lakikirjaan, ja otti suuren kiven, ja pystytti sen siinä tammen alla, joka oli Herran pyhässä.	24:26 Ja Josua kirjoitti caicki nämät Jumalan Lakikirjaan/ ja otti suuren kiwen/ ja nosti sen sijnä tammen alla/ joca oli HERran Pyhä.
24:27 Ja Joosua sanoi kaikelle kansalle: "Katso, tämä kivi on oleva todistajana meitä vastaan, sillä se on kuullut kaikki Herran sanat, jotka hän on meille puhunut, ja se on oleva todistajana teitä vastaan, ettette kieltäisi Jumalaanne."	27. Ja Josua sanoi kaikelle kansalle: katso, tämä kivi pitää oleman todistus meidän vaiheellamme; sillä hän on kuullut kaikki Herran puheet, jotka hän meidän kanssamme puhunut on, ja pitää oleman teille todistus, ettette teidän Jumalaanne kiellä.	24:27 Ja sanoi caikelle Canssalle: Cadzo/ tämä kiwi pitä oleman todistus meidän waihellam: sillä hän on cuullut caicki HERran puhet/ jotca hän meidän cansam puhunut on/ ja pitä oleman teillen todistus/ ettet te teidän Jumalatan kiellä.
24:28 Sitten Joosua päästi kansan menemään, kunkin perintöösalleen.	28. Ja niin antoi Josua kansan mennä, itsekunkin perintöönsä.	24:28 Ja nijn andoi Josua Canssan mennä idzecungin perindööns.
24:29 Näiden tapausten jälkeen Herran palvelija Joosua, Nuunin poika, kuoli sadan kymmene	29. Ja sen jälkeen tapahtui, että Josua Nunin poika, Herran palvelia, kuoli, sadan ja kymmenen ajastaikaisena.	24:29 JA sen jälkeen tapahdui/ että Josua Nunin poica/ HERran palwelia/ cuoli sadan ja kymmenen ajastaicaisna.
24:30 Ja he hautasivat hänet hänen perintöösansa alueelle, Timnat-Serahiin, joka on Efraimin vuoristossa, pohjoispuolelle Gaas-vuorta.n vuoden vanhana.	30. Ja he hautasivat hänen oman perityn maansa rajoihin, Timnat Serakiin, joka on Ephraimin vuorella, pohjan puolelle Gaasin vuorta.	24:30 Ja he hautaisit hänen oman perityn maans rajoin/ Timnath Serachijn/ joca on Ephraimin vuorella pohjan puolella/ Gaasin wuoren tykönä.
24:31 Ja Israel palveli Herraa Joosuan koko elinajan ja niiden vanhinten koko elinajan, jotka elivät vielä kauan Joosuan jälkeen ja tunsivat kaikki ne teot, jotka Herra oli Israelille tehnyt.	31. Ja Israel palveli Herraa kaikkena Josuan elinaikana, niin myös kaikkena vanhimpain elinaikana, jotka kauan aikaa josuan perästä elivät ja tiesivät kaikki Herran teot, jotka hän Israelille tehnyt oli.	24:31 Ja Israel palweli HERra nijncauwan cuin Josua eli/ ja wanhimmat jotca cauwan aica Josuan peräst elit/ ja tiesit caicki HERran tegot/ jotca hän Israelille tehnyt oli.
24:32 Ja Joosefin luut, jotka israelilaiset olivat tuoneet Egyptistä, he hautasivat Sikemiin, siihen maapalstaan, jonka Jaakob oli ostanut Hamorin, Sikemin isän, pojilta sadalla kesitalla ja jonka joosefilaiset olivat saaneet perintöösaksensa.	32. Ja Josephin luut, jotka Israelin lapset olivat tuoneet Egyptistä, hautasivat he Sikemiin, siihen pellon kappaleeseen, jonka Jakob osti Hemorin Sikemin isän lapsilta sadalla penningillä. Ja se tuli Josephin lasten perinnöksi.	24:32 JA Josephin luut/ jotca Israelin lapset olit tuonet Egyptist/ hautaisit he Sichemijn/ siihen pellon cappaleen/ cuin Jacob osti Hemorin lapsilda/ Sichemin Isäldä sadalla penningillä. Ja se oli Josephin lasten perindö.

24:33 Ja Eleasar, Aaronin poika, kuoli, ja he hautasivat hänet Gibeaan, hänen poikansa Piinehaan kaupunkiin, joka oli annettu hänelle Efraimin vuoristosta.	33. Niin kuoli myös Eleatsar Aaronin poika, ja he hautasivat hänen Gibeassa, joka oli hänen poikansa Pinehaan oma, joka hänelle Ephraimin vuorella annettu oli.	24:33 NIin cuoli myös Eleazar Aaronin poica/ ja he hautaisit hänen Gibeathis/ joca oli hänen poicans Pinehaxen oma/ joca hänelle Ephraimin wuorella annettu oli.

TUOMARIEN KIRJA	TUOMAREIN KIRJA	Duomarein Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Joosuan kuoleman jälkeen israelilaiset kysyivät Herralta ja sanoivat: "Kenen meistä on ensiksi lähdettävä kanaanilaisia vastaan, sotimaan heitä vastaan?" Herra vastasi:	Ja tapahtui Josuan kuoleman jälkeen, että Israelin lapset kysyivät Herralta, sanoen: kuka meistä ensisti menee sotaan ylös Kanaanealaisia vastaan?	1:1 JOsuan cuoleman jälken kysyit Israelin lapset HERralle/ sanoden: cuca meistä ensist mene sotaan Cananerejä wastan?
1:2 "Juuda lähteköön; katso, minä annan maan hänen käsiinsä."	2. Ja Herra sanoi: Juudan pitää menemän: katso, minä annoin maan hänen käsiinsä.	1:2 Ja HERra sanoi: Judan pitä menemän/ Cadzo/ minä annoin maacunnan hänen käsijns.
1:3 Niin Juuda sanoi veljellensä Simeonille: "Lähde minun kanssani minun arpaosaani, ja sotikaamme kanaanilaisia vastaan, niin minäkin tulen sinun kanssasi sinun arpaosaasi." Niin Simeon lähti hänen kanssaan.	3. Niin sanoi Juuda veljellensä Simeonille: käy minun kanssani minun arpaani, sotimaan Kanaanealaisia vastaan, niin minä myös menen sinun arpaas sinun kanssas; ja Simeon meni hänen kanssansa.	1:3 Nijn sanoi Juda weljellens Simeonille: käy minun cansan minun arpaani/ sotiman Cananerejä wastan/ nijn minä menen sinun arpaas sinun cansas/ ja Simeon meni hänen cansans.
1:4 Ja Juuda lähti, ja Herra antoi kanaanilaiset ja perissiläiset heidän käsiinsä; ja he voittivat heidät Besekissä - kymmentuhatta miestä.	4. Kuin Juuda meni sinne ylös, antoi Herra hänelle Kanaanealaiset ja Pheresiläiset heidän käsiinsä; ja he löivät Besekissä kymmentuhatta miestä.	1:4 COsca Juda sinne meni/ andoi HERra hänelle Cananerit ja Pheresit heidän käsijns/ ja he löit Besekis kymmenen tuhatta miestä.
1:5 Ja he kohtasivat Adoni-Besekin Besekissä ja taistelivat häntä vastaan ja voittivat kanaanilaiset ja perissiläiset.	5. Ja he löysivät AdoniBesekin Besekistä, ja sotivat heitä vastaan ja löivät Kanaanealaiset ja Pheresiläiset.	1:5 Ja he löysit AdoniBesekin Besekist/ ja sodeit händä wastan/ ja löit Cananerit ja Phereserit.
1:6 Ja Adoni-Besek pakeni, mutta he ajoivat häntä takaa ja ottivat hänet kiinni ja hakkasivat häneltä peukalot ja isotvarpaat.	6. Mutta AdoniBesek pakeni, ja he ajoivat häntä takaa, saivat hänen kiinni ja leikkasivat häneltä peukalot käsistä ja isot varpaat jaloista.	1:6 Mutta AdoniBesek pakeni/ ja he ajoit händä taca/ ja leickaisit häneldä peucalot käsistä ja jalgoista.
1:7 Silloin Adoni-Besek sanoi: "Seitsemänkymmentä kuningasta, joilta oli hakattu peukalot ja isotvarpaat, kokosi muruja minun pöytäni alta; niinkuin minä olen tehnyt, niin on Jumala minulle maksanut." Ja he veivät hänet Jerusalemiin, ja siellä hän kuoli.	7. Niin sanoi AdoniBesek: seitsemänkymmentä kuningasta, leikatuilla peukaloilla heidän käsistänsä ja jaloistansa, hakivat minun pöytäni alla; niinkuin minä tein, niin on Jumala minulle maksanut. Ja he veivät hänen Jerusalemiin, ja siellä hän kuoli.	1:7 Nijn sanoi AdoniBesek: seidzemenkymmendä Cuningast leicatuilla peucaloilla heidän käsistäns ja jalgoistans/ hajit minun pöytäni alla. Nijn cuin minä tein/ nijn on myös Jumala minulle maxanut. Ja he weit hänen Jerusalemijn/ ja siellä hän cuoli.

1:8 Ja Juudan miehet ryhtyivät taisteluun Jerusalemia vastaan ja valloittivat sen ja surmasivat miekan terällä sen asukkaat ja pistivät kaupungin tuleen.	8. Mutta Juudan lapset sotivat Jerusalemia vastaan, ja voittivat sen, ja löivät sen miekan terällä, ja polttivat kaupungin.	1:8 MUtta Judan lapset sodeit Jerusalemita wastaan/ ja woitit sen/ ja löit miecan terällä/ ja poltit Caupungin.
1:9 Sen jälkeen Juudan miehet laskeutuivat sotimaan niitä kanaanilaisia vastaan, jotka asuivat Vuoristossa, Etelämaassa ja Alankomaassa.	9. Sitte matkustivat Juudan lapset alas sotimaan Kanaanealaisia vastaan, jotka vuorella asuivat etelään päin laaksoissa.	1:9 Sijtte matcustit Judan lapset sotiman Cananerejä wastaan/ jotca wuorella asuit etelän päin ja laxois.
1:10 Niin Juuda meni niitä kanaanilaisia vastaan, jotka asuivat Hebronissa - Hebronin nimi oli muinoin Kirjat-Arba - ja he voittivat Seesain, Ahimanin ja Talmain.	10. Meni myös Juuda Kanaanealaisia vastaan, jotka Hebronissa asuivat (mutta Hebron kutsuttiin muinen KirjatArba), ja löivät Sesain, Ahimanin ja Talmain;	1:10 MENi myös Juda sotiman Cananerejä wastaan/ jotca Hebronis asuit (mutta Hebron cudzuttin muinen Kiriath Arba) ja löit Sesain/ Ahiman ja Thalmain.
1:11 Sieltä hän meni Debirin asukkaita vastaan - Debirin nimi oli muinoin Kirjat-Seefer -	11. Ja meni sieltä Debirin asuvia vastaan (mutta Debir kutsuttiin muinen KirjatSepher).	1:11 Ja meni sieldä Debirin asuwita wastaan (mutta Debir cudzuttin muinen Kiriath Sepher.)
1:12 ja Kaaleb sanoi: "Joka voittaa ja valloittaa Kirjat-Seeferin, sille minä annan tyttäreni Aksan vaimoksi."	12. Ja Kaleb sanoi: joka KirjatSepherin lyö ja sen voittaa, hänelle annan minä tyttäreni Aksan emännäksi.	1:12 Ja Caleb sanoi: joca Kiriath Sepherin lyö ja woitta/ hänelle annan minä tyttäreni Achsan emännäxi.
1:13 Niin Otniel, Kenaan, Kaalebin nuoremman veljen, poika, valloitti sen; ja hän antoi tälle tyttärensä Aksan vaimoksi.	13. Niin voitti sen Otniel Kenaksen, Kalebin nuoremman veljen poika, ja hän antoi tyttärensä Aksan hänelle emännäksi.	1:13 Nijn woitti Athniel Kenan poica/ Calebin nuorembi weli/ ja hän andoi tyttärens Achsan hänelle emännäxi.
1:14 Ja kun Aksa tuli, niin hän yllytti miestänsä, että tämä pyytäisi hänen isältänsä peltomaata; ja Aksa pudottautui aasin selästä maahan. Silloin Kaaleb sanoi hänelle: "Mikä sinun on?"	14. Ja tapahtui, kuin Aksa tuli, että hän neuvoi miestänsä anomaan peltoa isältä; ja hän astui aasinsa päältä alas, niin sanoi Kaleb hänelle: mikä sinun on?	1:14 Ja se tapahtui cosca hän meni/ neuwottin händä anoman peldoa Isäldäns/ ja hän astui Asins päaldä alas. Nijn sanoi Caleb hänelle: mikä sinun on?
1:15 Niin hän vastasi hänelle: "Anna minulle jäähyväislahja, sillä sinä olet naittanut minut kuivaan maahan, anna siis minulle vesilähteitä." Silloin Kaaleb antoi hänelle Ylälähteet ja Alalähteet.	15. Hän sanoi hänelle: anna minulle siunaus; sillä sinä annoit minulle kuivan maan, anna myös minulle vesinen maa. Niin antoi Kaleb hänelle vesiset maat ylhäältä ja alhaalta.	1:15 Hän sanoi: anna minulle siunaus/ sillä sinä annoit minulle carkian maan/ anna myös minulle wetinen maa. Nijn andoi Caleb hänelle wetiset maat ylhäldä ja alhalda.
1:16 Ja keeniläisen, Mooseksen apen, jälkeläiset olivat lähteneet Palmukaupungista Juudan jälkeläisten kanssa Juudan erämaahan, eteläpuolelle Aradia; he menivät ja asettuivat sikäläisen kansan sekaan.	16. Ja Moseksen apen Keniläisen lapset menivät Palmukaupungista Juudan lasten kanssa Juudan korpeen, etelään päin Aradia; ja he menivät ja asuivat kansan seassa.	1:16 JA Keniterin Mosexen apen lapset menit sijtä palmu Caupungist Judan lasten cansa Judan corpeen Aradin Caupungita etelän päin/ ja he menit ja asuit Canssan seas.

1:17 Mutta Juuda meni veljensä Simeonin kanssa, ja he voittivat kanaanilaiset, jotka asuivat Sefatissa, ja he vihkivät kaupungin tuhon omaksi ja kutsuivat sen Hormaksi.	17. Ja Juuda meni veljensä Simeonin kanssa, ja he löivät Kanaanealaiset jotka Sefhatissa asuivat, ja hävittivät sen, ja kutsuivat kaupungin Horma.	1:17 Ja Juda meni weljens Simeonin cansa/ ja löit Cananerit cuin Sephatis asuwat/ ja häwitiit hänen/ ja cudzuit Caupungin Harmah.
1:18 Ja Juuda valloitti Gassan alueineen, Askelonin alueineen ja Ekronin alueineen.	18. Sitälikin voitti Juuda Gasan rajoinensa, ja Askalonin rajoinensa, ja Ekronin rajoinensa.	1:18 Sitälikin voitti Juda Gasan rajoinens/ ja Aschalanin rajoinens/ ja Echronin rajoinens.
1:19 Ja Herra oli Juudan kanssa, niin että hän sai haltuunsa vuoriston; sillä hän ei kyennyt karkoittamaan niitä, jotka asuivat tasangolla, koska heillä oli raudoitettuja sotavaunuja.	19. Ja Herra oli Juudan kanssa, niin että hän omisti vuoret; sillä ei hän voinut niitä ajaa ulos, jotka laaksoissa asuivat, sillä heillä oli rautaiset vaunut.	1:19 Ja HERra oli Judan cansa/ niijn että hän omisti wuoret/ sillä ei hän woinut nijtä aja ulos/ cuin laxois asuit: sillä heillä olit rautaiset waunut.
1:20 Ja he antoivat Kaalebille Hebronin, niinkuin Mooses oli puhunut; ja hän karkoitti sieltä ne kolme anakilaista.	20. Ja he antoivat Kalebille Hebronin, niinkuin Moses sanonut oli, ja hän ajoi siitä ulos kolme Enakin poikaa.	1:20 Ja he annoit Calebille Hebronin/ nijncuin Moses sanonut oli/ ja hän ajoi sijtä ulos ne colme Enakin poica.
1:21 Mutta benjaminilaiset eivät karkoittaneet jebusilaisia, jotka asuivat Jerusalemissa, ja niin jebusilaiset jäivät asumaan benjaminilaisten sekaan, Jerusalemiin, aina tähän päivään asti.	21. Mutta BenJaminin lapset ei ajaneet Jebusilaisia pois, jotka asuivat Jerusalemissa; ja Jebusilaiset asuivat BenJaminin lasten tykönä Jerusalemissa tähän päivään asti.	1:21 Mutta BenJaminin lapset/ ei ajanet Jebuserejä pois/ jotca asuit Jerusalemiss/ sentähden asuit Jebuserit BenJaminin lasten tykönä Jerusalemiss/ tähän päiwän asti.
1:22 Myöskin Joosefin heimo lähti liikkeelle; se lähti Beeteliin, ja Herra oli heidän kanssansa.	22. Meni myös Josephin huone ylös BetEliin, ja Herra oli heidän kanssansa.	1:22 Menit myös Josephin lapset BethElijn/ ja HERra oli heidän cansans.
1:23 Ja Joosefin heimo vakoilutti Beeteliä - kaupungin nimi oli muinoin Luus -	23. Ja Josephin huone vakosi BetEliä (joka muinen kutsuttiin Luts).	1:23 Ja Josephin huone wacoi BethElit (joca muinen cudzuttin Lus)
1:24 ja vakoilijat näkivät miehen tulevan kaupungista ja sanoivat hänelle: "Näytä meille, mistä päästään kaupunkiin, niin me teemme sinulle laupeuden."	24. Ja vartiat saivat nähdä miehen käyvän kaupungista, ja sanoivat hänelle: osoita meille, kusta kaupungin sisälle mennään, niin me teemme laupiuden sinun kanssas.	1:24 Ja wartiat sait nähdä miehen käywän Caupungista/ ja sanoi hänelle: osota meille/ cuinga me tulemme Caupungin sisälle/ niijn me teem laupiuden sinun cansas.
1:25 Niin hän näytti heille, mistä päästiin kaupunkiin, ja he surmasivat miekan terällä kaupungin asukkaat, mutta sen miehen ja koko hänen sukunsa he päästivät menemään.	25. Ja hän osoitti heille kaupungin sisällekäytävän, ja he löivät kaupungin miekan terällä; mutta sen miehen ja kaiken hänen sukunsa laskivat he menemään.	1:25 Ja cosca hän osotti heille/ löit he Caupungin miecan terällä/ mutta sen miehen ja caiken hänen sucuns/ laskit he menemän.

1:26 Ja se mies meni heittiläisten maahan ja rakensi kaupungin ja antoi sille nimen Luus, ja se nimi sillä on vielä tänäkin päivänä.	26. Niin meni se mies Hetiläisten maakuntaan ja rakensi kaupungin, ja kutsui hänen Luts, joka tähän päivään asti niin kutsutaan.	1:26 Nijn meni se mies Hetherein maacundaan/ ja rakensi Caupungin/ ja cudzi hänen Lus/ joca tähän päiwän asti nijn cudzutan.
1:27 Mutta Manasse ei saanut haltuunsa Beet-Seania ja sen tytärkaupunkeja, ei Taanakia ja sen tytärkaupunkeja, ei Doorin asukkaita ja sen tytärkaupunkeja, ei Jibleamin asukkaita ja sen tytärkaupunkeja eikä Megiddon asukkaita ja sen tytärkaupunkeja, vaan kanaanilaisten onnistui jäädä asumaan siihen maahan.	27. Ja ei Manasse ajanut ulos Betseania tyttärinensä, eikä myös Taanakia tyttärinensä, eikä Dorin asuvaisia tyttärinensä, eikä Jibleamin asuvia tyttärinensä, eikä Megiddon asuvia tyttärinensä. Ja Kanaanealaiset rupesivat asumaan siinä maassa.	1:27 JA ei Manasse ajanut ulos Betseat tyttärinens/ eikä myös Thaenachi tyttärinens/ eikä Dorin asuvaisia tyttärinens/ eikä Jebleamin asuwita tyttärinens/ eikä Megiddon asuwita tyttärinens. Ja Cananerit rupeisit asuman siinä maasa.
1:28 Kun Israel sitten voimistui, saattoi se kanaanilaiset työveron alaisiksi, mutta ei karkoittanut heitä.	28. Ja kuin Israel voimalliseksi tuli, teki hän Kanaanealaiset verolliseksi ja ei ajanut heitä ollenkaan ulos.	1:28 Ja cosca Israel voimallisexi tuli/ teki hän Cananerit werollisexi/ ja ei ajanut heitä ulos.
1:29 Efraim ei karkoittanut kanaanilaisia, jotka asuivat Geserissä, ja niin kanaanilaiset jäivät asumaan sen keskeen, Geseriin.	29. Eikä myös Ephraim ajanut ulos Kanaanealaisia, jotka asuivat Gatserissa; mutta Kanaanealaiset asuivat heidän seassansa Gatserissa.	1:29 Eikä myös Ephraim ajanut ulos Cananerejä/ jotca asuit Gazaris/ mutta Cananerit asuit heidän seasans Gazaris.
1:30 Sebulon ei karkoittanut Kidronin asukkaita eikä Nahalolin asukkaita, ja niin kanaanilaiset jäivät asumaan sen keskeen, mutta joutuivat työveron alaisiksi.	30. Eikä myös Zebulon ajanut Kitronin ja Nahalolin asuvaisia ulos; vaan Kanaanealaiset asuivat heidän keskellänsä ja olivat verolliset.	1:30 Eikä myös Zebulon ajanut Kithronin ja Nahalolin asuvaisia ulos: sentähden Cananerit asuit heidän keskelläns ja olit werolliset.
1:31 Asser ei karkoittanut Akkon asukkaita eikä Siidonin asukkaita eikä myöskään Ahlabin, Aksibin, Helban, Afekin ja Rehobin asukkaita.	31. Eikä myös Asser ajanut niitä ulos, jotka asuivat Akkossa, eikä niitä, jotka asuivat Zidonissa, Akelabissa, Aksibissa, Helbassa, Aphikissa ja Rehobissa.	1:31 Eikä myös Asser ajanut nijtä ulos/ jotca asuit Achos/ eikä nijtä jotca asuit Zidonis/ Ahelabis/ Ahsibis/ Helbas/ Aphikis ja Rehobis.
1:32 Ja niin asserilaiset joutuivat asumaan maan asukkaiden, kanaanilaisten, keskeen, koska eivät karkoittaneet heitä.	32. Mutta Asserilaiset asuivat Kanaanealaisten seassa, jotka siinä maassa asuivat: ettei he niitä ajaneet ulos.	1:32 Mutta Asseriterit asuit Cananerein seas/ jotca siinä maasa asuit: ettei he nijtä ajanet ulos.
1:33 Naftali ei karkoittanut Beet-Semexsen asukkaita eikä Beet-Anatin asukkaita ja joutui niin asumaan maan asukkaiden, kanaanilaisten, keskeen; mutta Beet-Semexsen ja Beet-Anatin asukkaat joutuivat heille työveron alaisiksi.	33. Eikä myös Naphtali ajanut niitä ulos, jotka asuivat BetSemessä ja BetAnatissa, mutta asuivat Kanaanealaisten seassa, jotka maan asuwait olivat; mutta ne, jotka BetSemessä ja BetAnatissa olivat, tulivat heille verollisiksi.	1:33 Eikä myös Nephtali ajanut nijtä ulos/ jotca asuit BethSemes ja BethAnathis/ mutta asuit Cananerein seas/ jotca maan asuwait olit/ mutta ne jotca BethSemes ja BethAnathis olit/ tulit heille werollisexi.

1:34 Amorilaiset tunkivat daanilaiset vuoristoon, sillä he eivät sallineet heidän laskeutua tasangolle.	34. Ja Amorilaiset ahdistivat Danin lapsia vuorilla eikä sallineet heitä tulemaan laaksoon.	1:34 MUTTA Amorrerit waadeit Danin lapsia vuorille/ eikä sallinet heitä tuleman laxoon.
1:35 Ja amorilaisten onnistui jäädä asumaan Har-Herekseen, Aijaloniin ja Saalbimiin; mutta Joosefin heimon käsi kävi heille raskaaksi, ja he joutuivat työveron alaisiksi.	35. Mutta Amorilaiset rupesivat asumaan vuorilla, Hereessä, Ajalonissa ja Saalbimissa; niin tuli Josephin käsi heille raskaaksi, ja he tulivat verollisiksi.	1:35 Ja Amorrerit rupeisit asuman vuorilla/ Herees/ Ajalonis ja Saalbimis/ nijn tuli Josephin käsi heille rascaxi/ ja he tulit werollisexi.
1:36 Ja amorilaisten alue ulottui Skorpionisolasta, Seelasta, ylöspäin.	36. Ja Amorilaisten rajat olivat siitä, kuin käydään ylös Akrabimiin, kalliosta ja ylhäältä.	Ja Amorrerein rajat olit/ josta käydän Acrabimijn/ sijtä wahast ja corkeudesta.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Ja Herran enkeli tuli Gilgalista ylös Bookimiin. Ja hän sanoi: "Minä johdatin teidät Egyptistä ja toin teidät maahan, jonka minä valalla vannon olin luvannut teidän isillenne, ja sanoin: 'Minä en riko liittoani teidän kanssanne ikinä.	1. Ja Herran enkeli astui ylös Gilgalista Bokimiin ja sanoi: minä johdatin teidät tänne Egyptistä ja toin teidät siihen maahan, jonka minä vannon teidän isillenne ja sanoin: en minä tee liittoani teidän kanssanne tyhjäksi ijankaikkisesti,	2:1 JA HERran Engeli astui Gilgalist Bochimijn/ ja sanoi: minä johdatin teidän tänne Egyptist/ ja johdatin teidän siihen maahan/ jonga minä wannoin teidän Isillen/ ja sanoin: en minä tee minun lijttoani tyhjäxi teidän cansan ijancaickisest.
2:2 Te taas älkää tehkö liittoa tämän maan asukasten kanssa, vaan kukistakaa heidän alttarinsa.' Mutta te ette ole kuulleet minun ääntäni. Mitä olettekaan tehneet!	2. Ja ei teidän pidä ikänä tekemän liittoa tämän maan asuvaisten kanssa: teidän pitää maahan kukistaman heidän alttarinsa; mutta ette totelleet minun ääntäni. Miksi te sen olette tehneet?	2:2 Ja ei teidän pidäis ikänäns tekemän lijtto tämän maan asuwitten cansa/ ja teidän pitä maahan cukistaman heidän Altarins: mutta et te totellet minun ändäni/ mixi te sen oletta tehnet?
2:3 Niinpä minä nyt sanon teille: Minä en karkoita heitä teidän tieltänne, vaan heistä tulee teille ahdistajat, ja heidän jumalansa tulevat teille ansaksi."	3. Sanoin minä myös: en minä heitä teidän edestänne aja pois, vaan heidän pitää oleman teille paulaksi, ja heidän Jumalansa teille verkoksi.	2:3 Sanoin minä myös: en minä heitä teidän edestän aja pois/ että he olisit teille pauloixi/ ja heidän jumalans teille wercoixi.
2:4 Ja kun Herran enkeli oli puhunut nämä sanat kaikille israelilaisille, korotti kansa äänensä ja itki.	4. Ja kuin Herran enkeli nämät sanat puhunut oli kaikille Israelin lapsille, korotti kansa äänensä ja itki;	2:4 Ja cosca HERran Engeli nämät sanat puhunut oli caikille Israelin lapsille: corgotti Canssa änens ja itki.
2:5 Ja he antoivat sille paikalle nimen Bookim; ja he uhrasivat siinä Herralle.	5. Ja kutsuivat sen paikan Bokim, ja uhrasivat siinä Herralle.	2:5 Ja cudzuit sen paican: Bochim/ ja uhrasit sijnä HERralle.

2:6 Kun Joosua oli päästänyt kansan menemään, menivät israelilaiset kukin perintöosallensa, ottaakseen maan omaksensa.	6. Ja kuin Josua oli päästänyt kansan tyköönsä, ja Israelin lapset menneet itsekukin perintöönsä, maata omistamaan,	2:6 COsca Josua oli Canssan tyköns päästänyt/ ja Israelin lapset olit mennet idzecukin perindööns/ maata omistaman.
2:7 Ja kansa palveli Herraa Joosuan koko elinajan ja niiden vanhinten koko elinajan, jotka elivät vielä kauan Joosuan jälkeen ja jotka olivat nähneet kaikki ne suuret teot, jotka Herra oli Israelille tehnyt.	7. Palveli kansa Jumalaa niinkauvan kuin Josua eli, ja koko vanhimpain aikana, jotka Josuan perässä kauvan elivät ja olivat nähneet kaikkia Herran suuria töitä, jotka hän Israelille tehnyt oli.	2:7 Palweli Canssa Jumalata nijncauwan cuin Josua eli/ ja wanhimmat cuin Josuan perän cauwan elit/ ja olit nähnet caickia HERran suuria töitä/ cuin hän Israelis tehnyt oli.
2:8 Mutta Herran palvelija Joosua, Nuunin poika, kuoli sadan kymmenen vuoden vanhana.	8. Mutta kuin Josua Nunin poika Herran palvelia kuoli, sadan ja kymmenen ajastaikaisena,	2:8 Mutta cosca Josua Nunin poica HERran palwelia cuoli/ oli hän sadan ja kymmenen ajastaicainen.
2:9 Ja he hautasivat hänet hänen perintöosansa alueelle Timnat-Herekseen, Ephraimin vuoristoon, pohjoispuolelle Gaasvuorta.	9. Ja he olivat haudanneet hänet perintömaansa rajoihin, TimnatHerekseen, Ephraimin vuorelle pohjan puolelle Gaasin vuorta;	2:9 Ja he hautaisit hänen perindömaans rajoin TimnathHerexeen/ Ephraimin wuorelle/ pohjan puolelle Gaasin wuorta.
2:10 Ja kun koko sekin sukupolvi oli tullut kootuksi isiensä tykö, nousi heidän jälkeensä toinen sukupolvi, joka ei tuntenut Herraa eikä niitä tekoja, jotka hän oli Israelille tehnyt.	10. Kuin myös kaikki se sukukunta oli koottu isäinsä tykö, tuli toinen sukukunta heidän jälkeensä, jotka ei tunteneet Herraa eikä niitä töitä, jotka hän Israelille tehnyt oli.	2:10 Cosca myös caicki cuin sijhen aican elit/ olit cocondunet heidän Isäins tygö/ tuli toinen sucucunda heidän jälkens/ jotca ei tundenet HERra/ eikä nijtä hywiä töitä cuin hän Israelille tehnyt oli.
2:11 Niin israelilaiset tekivät sitä, mikä oli paha Herran silmissä, ja palvelivat baaleja	11. Ja Israelin lapset tekivät paha Herran edessä ja palvelivat Baalia,	2:11 Ja Israelin lapset teit paha HERran edes/ ja palwelit Baali.
2:12 ja hylkäsivät Herran, isiensä Jumalan, joka oli vienyt heidät pois Egyptin maasta, ja lähtivät kulkemaan muiden jumalien jäljessä, niiden kansojen jumalien, jotka asuivat heidän ympärillensä, kumarsivat niitä ja vihoittivat Herran.	12. Ja hylkäsivät Herran, isäinsä Jumalan, joka heidät Egyptin maalta oli johdattanut ulos, ja seurasivat vieraita jumalia niiden kansain jumalista, jotka heidän ympärillensä asuivat, ja kumarsivat niitä, ja vihoittivat Herran;	2:12 Ja hyljäisit HERran heidän Isäins Jumalan/ joca heidän Egyptist johdattanut oli/ ja seuraisit wieraita jumalita/ jotca heidän ymbärilläns asuit/ cumarsit heitä ja wihoitit HERran.
2:13 Mutta kun he hylkäsivät Herran ja palvelivat baalia ja astarteja,	13. Ja hylkäsivät Herran, ja palvelivat Baalia ja Astarotia.	2:13 Sillä he enämmin ja enämmin hyljäisit HERran/ ja palwelit Baali ja Astharothi.

<p>2:14 niin Herran viha syntyi Israelia kohtaan, ja hän antoi heidät ryöstäjien käsiin, jotka ryöstivät heitä, ja myi heidät heidän ympärillään asuvien vihollisten käsiin, niin etteivät he enää voineet kestää vihollistensa edessä.</p>	<p>14. Niin julmistui Herran viha Israeliin, ja antoi heidät ryövärien käsiin, jotka heitä ryöstivät, ja myi heitä vihollistensa käsiin ympäristölle; ja ei he taitaneet enää seisoa vihollisiansa vastaan,</p>	<p>2:14 Nijn julmistui HERran viha Israelin päälle/ ja andoi heidän ryöwärittens käsijn/ että heidän piti heitä ryöwämän/ ja myi heitä wiholistens käsijn/ ymbäristölle. Ja ei he taitanet enämbätä seiso wiholisians wastan.</p>
<p>2:15 Mihin ikinä he lähtivätkin, oli Herran käsi heitä vastaan, tuottaen onnettomuutta, niinkuin Herra oli puhunut ja niinkuin Herra oli heille vannonut; ja niin he joutuivat suureen ahdinkoon.</p>	<p>15. Mutta kuhunka ikänä he itsensä käänsivät, oli Herran käsi heitä vastaan onnettomuudeksi, niinkuin Herra heille sanonut ja niinkuin Herra heille vannonut oli; ja he aivan kovin ahdistettiin.</p>	<p>2:15 Mutta cuhunga ikänäns he idzens käänsit/ oli HERran käsi heitä wastan onettomudexi/ nijncuin HERra heille sanonut ja wannonut oli/ ja he suurest waiwattin.</p>
<p>2:16 Silloin Herra herätti tuomareita, jotka pelastivat heidät heidän ryöstäjäinsä käsistä.</p>	<p>16. Ja Herra herätti tuomarit, jotka heitä vapahtivat niiden käsistä, jotka heitä ryöstivät.</p>	<p>2:16 COsca HERra herätti Duomarit/ jotca heitä ryöwäritten käsist piti wapahtaman:</p>
<p>2:17 Mutta he eivät totelleet tuomareitansakaan, vaan kulkivat haureudessa muiden jumalien jäljessä ja kumarsivat niitä. Pian he poikkesivat siltä tieltä, jota heidän isänsä, Herran käskyjä totellen, olivat kulkeneet; he eivät tehneet niin.</p>	<p>17. Niin ei he tuomareitansakaan totelleet, vaan huorin tekivät vierasten jumalain kanssa, ja kumarsivat niitä; he harhailivat nopiasti siltä tieltä, jota heidän isänsä olivat vaeltaneet, kuullaksensa Herran käskyjä: ei he niin tehneet.</p>	<p>2:17 Nijn ei he Duomareitacan totellet: waan huorinteit wierasten jumalain cansa ja cumarsit nijtä/ ja nopiast harhailit sildä tieldä/ jota heidän Isäns olit waeldanet/ cuullaxens HERran käskyjä/ ja ei he tehnet.</p>
<p>2:18 Kun siis Herra herätti heille tuomareita, niin Herra oli tuomarin kanssa ja pelasti heidät heidän vihollistensa käsistä niin kauaksi aikaa, kuin tuomari eli; sillä Herran tuli sääli, kun he voihkivat sortajainsa ja vaivaajainsa käsissä.</p>	<p>18. Kuin Herra herätti heille tuomarit, niin oli Herra tuomarein kanssa ja varjeli heitä heidän vihollistensa käsistä niinkauvan kuin tuomari eli; sillä Herra armahti heidän huokauksensa päälle niiden tähden, jotka heitä vaivasivat ja ahdistivat.</p>	<p>2:18 Cosca HERra herätti heille Duomarit/ nijn oli HERra Duomarein cansa/ ja warjeli heitä heidän wiholistens käsist/ nijncauwan cuin Duomari eli: sillä HERra armahti heidän päällens heidän huogatesans nijden tähden/ jotca heitä waiwaisit ja ahdistit.</p>
<p>2:19 Mutta kun tuomari kuoli, vaelsivat he jälleen kelvottomasti, vielä pahemmin kuin heidän isänsä, kulkien muiden jumalien jäljessä, palvellen ja kumartaen niitä. He eivät lakanneet teoistansa eivätkä paatuneesta vaelluksestansa.</p>	<p>19. Mutta kuin tuomari kuollut oli, palasivat he, ja turmelivat sen enemmän kuin heidän isänsä, seuraten vieraita jumalia, palvellen ja kumartain niitä; ei he luopuneet teoistansa eikä kovasta tiestänsä.</p>	<p>2:19 Mutta cosca Duomari cuollut oli/ poickeisit he ja turmelit sen enämmin cuin heidän Isäns/ seuraten wieraita jumaloita/ palwellen ja cumartain heitä/ ja ei he luopunet heidän teoistans/ eikä heidän niscurudestans.</p>

2:20 Niin Herran viha syntyi Israelia kohtaan, ja hän sanoi: "Koska tämä kansa on rikkonut minun liittoni, jonka minä sääsin heidän isillensä, eivätkä he ole kuulleet minun ääntäni,	20. Sentähden julmistui Herran viha niin Israelin päälle, että hän sanoi: että tämä kansa rikkoi minun liittoni, jonka minä käskin heidän isillensä, ja ei kuullut minun ääntäni.	2:20 Sentähden julmistui HERran viha nijn Israelin päälle/ että hän sanoi: että tämä Canssa rikkoi minun lijttoni/ jonga minä taridzin heidän Isillens/ ja ei cuullut minun äändäni:
2:21 niin en minäkään enää karkoita heidän tieltänsä ainoatakaan niistä kansoista, jotka Joosua kuollessaan jätti jäljelle.	21. Niin en minäkään tästedes aja pois heidän edestänsä yhtäkään niistä pakanoista, jotka Josua jätti kuoltuansa;	2:21 Nijn en minä myös tästedes yhtäkän pacanoista aja pois/ jotca Josua jätti cuoltuans.
2:22 Minä tahdon näin heidän kauttansa koetella Israelia, noudattavatko he Herran tietä ja vaeltavatko sitä, niinkuin heidän isänsä tekivät, vai eivätkö."	22. Että minä koettelisin Israelia heidän kauttansa, pysyvätkö he Herran teillä ja vaeltavat niissä, niinkuin heidän isänsä ovat pysyneet, vai eikö.	2:22 Että minä coettelisin Israeli heidän cauttans. Jos he pysywät HERran tiellä/ ja waeldawat nijsä cuin heidän Isäns olwat pysynet taicka ei.
2:23 Niin Herra jätti nämä kansat paikoilleen, karkoittamatta niitä heti kohta; hän ei antanut niitä Joosuan käsiin.	23. Ja Herra jätti nämät pakanat, ettei hän nopiasti heitä ajanut ulos, ja ei antanut heitä Josuan käteen.	2:23 JA HERra jätti nämät pacanat/ ettei hän nopiast heitä ajanut ulos/ ja ei andanut heitä Josuan käteen.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Nämä ovat ne kansat, jotka Herra jätti paikoilleen koetellakseen niiden kautta Israelia, kaikkia niitä, jotka eivät olleet kokeneet mitään kaikista Kanaanin sodista	1. Ja nämät ovat ne pakanat, jotka Herra jätti Israelia kiusaamaan, kaikkia niitä, jotka ei mitään tietäneet kaikista Kanaanin sodista,	3:1 JA nämät owat ne pacanat cuin HERra jätti Israeli kiusaman/ caicki jotca ei mitän tiennet Canaan sodasta.
3:2 hän jätti ne ainoastaan sitä varten, että israelilaisten sukupolvet saisivat kokea sotaa, hänen opettaessaan heitä sotimaan, kuitenkin ainoastaan niitä, jotka eivät ennen olleet sotaa kokeneet -:	2. Ainoasti että Israelin lasten sukukunta olisivat oppineet sotimaan, ne jotka ei ennen sodasta mitään tietäneet;	3:2 Ainoastans että Israelin lasten sucucunda olisit oppinet sotiman/ ne cuin ei ennen sodasta mitän tiennet.
3:3 filistealaisten viisi ruhtinasta ja kaikki kanaanilaiset ja siidonilaiset ja hivviläiset, jotka asuivat Libanonin vuoristossa, Baal-Hermonin vuoresta siihen saakka, mistä mennään Hamatiin.	3. Viisi Philistealaisten päämiestä ja kaikki Kanaanealaiset, Zidonilaiset ja Heviläiset, jotka asuivat Libanonin vuorella, BaalHermonin vuoresta Hamatiin asti.	3:3 Cuin owat: wijsi Philisterein Päämiestä/ ja caicki Cananerit/ Zidonierit ja Hewerit/ jotca asuit Libanonin vuorella/ BaalHermonin wuorest Hemathin asti.
3:4 Nämä jäivät, että hän niiden kautta koettelisi Israelia saadakseen tietää, tottelisivatko he Herran käskyjä, jotka hän Mooseksen kautta oli antanut heidän isillensä.	4. Ja he jäivät kiusaamaan Israelia, että tiedettäisiin, tottelisivatko Herran käskyjä, jotka hän oli käsenyt heidän isillensä Moseksen kautta.	3:4 Ja he jäit kiusaman Israeli/ että tiettäisin jos he tottelisit HERran käskyjä/ jotca hän oli käsenyt heidän Esijsillens Mosexen cautta.

3:5 Israelilaiset asuivat siis kanaanilaisten, heettiläisten, amorilaisten, perissiläisten, hivviläisten ja jebusilaisten keskellä,	5. Kuin Israelin lapset asuivat keskellä Kanaanealaisia, Hetiläisiä, Amorilaisia, Pheresiläisiä, Heviläisiä ja Jebusilaisia,	3:5 COsca Israelin lapset asuit keskellä Cananerejä/ Hetherejä ja Jebuserejä:
3:6 ja he ottivat heidän tyttäriänsä vaimoikseen ja antoivat omia tyttäriänsä heidän pojillensa ja palvelivat heidän jumaliansa.	6. Ottivat he heidän tyttäriänsä emännöksensä ja antoivat tyttäriänsä heidän pojillensa, ja palvelivat heidän jumaliansa.	3:6 Otit he heidän tyttärens emännäxi/ ja annoit poicans heidän tyttärillens/ ja palwelit heidän jumalitans.
3:7 Näin israelilaiset tekivät sitä, mikä oli pahaa Herran silmissä, ja unhottivat Herran, Jumalansa, ja palvelivat baaleja ja aseroita.	7. Ja Israelin lapset tekivät pahaa Herran edessä, ja unhottivat Herran Jumalansa, ja palvelivat Baalia ja metsistöitä.	3:7 Ja Israelin lapset teit paha HERran edes/ ja unhotit HERran heidän Jumalans ja palwelit Baali ja pyhiä medziä.
3:8 Silloin Herran viha syttyi Israelia kohtaan, ja hän myi heidät Kuusan-Risataimin, Mesopotamian kuninkaan, käsiin; ja israelilaiset palvelivat Kuusan-Risataimia kahdeksan vuotta.	8. Niin julmistui Herran viha Israeliin, ja hän myi heidät KusanRisataimin, Mesopotamian kuninkaan käteen; ja Israelin lapset palvelivat KusanRisataimia kahdeksan ajastaikaa.	3:8 Nijn julmistui HERran wiha Israelin päälle/ ja myi heidän ChusanRisathaimin Mesopotamian Cuningan käteen/ ja Israelin lapset palwelit ChusanRisathaimi cahdexan ajastaica.
3:9 Mutta israelilaiset huusivat Herraa, ja Herra herätti israelilaisille vapauttajan, joka heidät vapautti, Otnielin, Kenaan, Kaalebin nuoremman veljen, pojan.	9. Ja Israelin lapset huusivat Herran tykö, ja Herra herätti heille vapahtajan, joka heitä vapahti, Otnielin, Kalebin nuorimman veljen Kenaksen pojan.	3:9 Ja Israelin lapset huusit HERran tygö/ ja HERra andoi heille wapahtajan/ joca heitä wapahti/ Athnielin Kenaxen pojan Calebin nuorimman weljen.
3:10 Ja Herran henki tuli häneen, ja hän oli tuomarina Israelissa; hän lähti sotaan, ja Herra antoi Kuusan-Risataimin, Aramin kuninkaan, hänen käsiinsä, ja Kuusan-Risataim sai tuntea hänen kätensä voimaa.	10. Ja Herran henki tuli hänen päällensä, ja hän oli tuomari Israelissa, joka myös läksi sotaan; ja Herra antoi KusanRisataimin, Syrian kuninkaan tulla hänen käsiinsä, että hänen kätensä tuli voimalliseksi KusanRisataimin päälle.	3:10 Ja HERran hengi oli hänellä/ ja oli Duomari Israelis/ joca myös läxi sotaan. Ja HERra andoi tulla ChusanRisathaimin Syrian Cuningan hänen käsijns/ että hänen kätens tuli woimallisexi ChusanRisathaimin päälle.
3:11 Ja maassa oli rauha neljäkymmentä vuotta; sitten Otniel, Kenaan poika, kuoli.	11. Ja maa lepäsi neljäkymmentä ajastaikaa; ja Otniel Kenaksen poika kuoli.	3:11 Silloin maa lepäis neljäkymmendä ajastaica/ ja Athniel Kenan poica cuoli.
3:12 Mutta israelilaiset tekivät jälleen sitä, mikä oli pahaa Herran silmissä. Silloin Herra vahvisti Eglonin, Mooabin kuninkaan, Israelia väkevämmäksi, koska he tekivät sitä, mikä oli pahaa Herran silmissä.	12. Mutta Israelin lapset tekivät vielä pahaa Herran edessä; niin vahvisti Herra Eglonin, Moabilaisten kuninkaan Israelia vastaan, että he pahaa tekivät Herran edessä.	3:12 MUTta Israelin lapset teit wielä paha HERran edes. Nijn wahwisti HERra Eglonin Moabiterein Cuningan Israeli wastan/ että he paha teit HERran edes.

3:13 Ja tämä kokosi luoksensa ammonilaiset ja amalekilaiset, lähti liikkeelle ja voitti Israelin, ja he valtasivat Palmukaupungin.	13. Ja hän kokosi tykönsä Ammonin lapset ja Amalekilaiset, ja meni ja löi Israelin, ja omisti Palmukaupungin.	3:13 Ja cocois tygöns Ammonin lapset/ ja Amalechiterit/ ja hän meni ja löi Israelin ja omisti palmuCaupungin.
3:14 Ja israelilaiset palvelivat Eglonia, moabilaisten kuningasta, kahdeksantoista vuotta.	14. Ja Israelin lapset palvelivat Eglonia, Moabilaisten kuningasta kahdeksantoistakymmentä ajastaikaa.	3:14 Ja Israelin lapset palwelit Egloni Moabiterein Cuningast cahdexantoistakymmendä ajastaica.
3:15 Ja israelilaiset huusivat Herraa, ja Herra herätti heille vapauttajan, benjaminilaisen Eehudin, Geeran pojan, vasenkätisen miehen. Kun israelilaiset lähettivät hänet viemään veroa Eglonille, Mooabin kuninkaalle,	15. Niin huusivat Israelin lapset Herran tykö, ja Herra herätti heille vapahtajan, EHUDIN GERAN pojan, JEMININ pojan, joka oli kurittu; ja Israelin lapset lähettivät hänen kanssansa lahjoja Eglonille, Moabilaisten kuninkaalle.	3:15 NIin huusit Israelin lapset HERran tygö/ ja HERra herätti heille wapahtajan/ EHUDIN GERAN pojan/ JEMININ pojan/ joca oli curittu. Ja cosca Israelin lapset lähetit lahjoja Eglonille Maobiterein Cuningalle hänen cansans.
3:16 niin Eehud teki itsellensä kaksiteräisen miekan, jalan pituisen, ja satoi sen takkinsa alle oikealle kupeelleen.	16. Ja Ehud teki itsellensä kaksiteräisen miekan, kyynärää pitkän, satoi sen vaatteensa alle, oikean reitensä päälle,	3:16 Teki Ehud caxiteräisen miecan hänellens/ kynärätä pitkän/ ja sidoi waattens ala/ oikian reitens päälle.
3:17 Ja hän toi veron Eglonille, Mooabin kuninkaalle. Mutta Eglon oli hyvin lihava mies.	17. Ja kantoi lahjat Eglonille, Moabilaisten kuninkaalle; ja Eglon oli sangen lihava mies.	3:17 Ja candoi lahjoi Eglonille Moabiterein Cuningalle/ ja Eglon oli sangen lihawa mies.
3:18 Kun hän oli saanut tuoduksi veron, saattoi hän väen, joka oli verolahjoja kantanut, matkalle.	18. Kuin hän oli lahjat antanut, päästi hän kansan, jotka olivat lahjoja kantaneet.	3:18 Cosca hän oli lahjat andanut pois häneldäns/ päästi hän Canssan jotca olit lahjoja candanet.
3:19 Mutta itse hän kääntyi takaisin Gilgalin luona olevilta jumalankuvilta ja käski sanoa: "Minulla on salaista asiaa sinulle, kuningas." Niin tämä sanoi: "Hiljaa!" Ja kaikki, jotka seisoivat hänen luonaan, menivät hänen luotaan ulos.	19. Ja palasi itse epäjumalista Gilgalissa ja sanoi: minulla on, kuningas, jotakin salaista sinulle sanomista. Niin hän sanoi: vaiti! Ja kaikki menivät ulos, jotka hänen ympärillensä seisoivat.	3:19 Ja palais nijstä epäjumalist Gilgalis/ ja sanoi Cuningalle: minulla on/ Cuningas/ jotakin salaist sinulle sanomist: nijn hän sanoi: wait/ ja caicki menit ulos/ jotca hänen ymbärilläns seisoit:
3:20 Kun Eehud oli tullut hänen luoksensa, hänen istuessaan yksin viileässä yläsalissaan, sanoi Eehud: "Minulla on sinulle sana Jumalalta." Silloin hän nousi istuimeltaan,	20. Ja Ehud tuli hänen tykönsä, ja hän istui suvisalissa, joka hänellä oli, yksinänsä. Ja Ehud sanoi: minulla on Jumalan sana sinun tykö; niin nousi hän istuimeltansa.	3:20 Ja Ehud tuli hänen tygöns/ ja hän istui suwisalis yxinäns. Ja Ehud sanoi: minulla on Jumalan sana sinun tygös/ nijn nousi hän istuimeldans.
3:21 mutta Eehud ojensi vasemman kätensä ja tempasi miekan oikealta kupeeltaan ja pisti sen hänen vatsaansa,	21. Mutta Ehud ojensi vasemman kätensä ja otti miekan oikialta reideltänsä, ja pisti hänen vatsaansa,	3:21 Mutta Ehud ojensi wasemman kätens/ ja otti miecan oikialda reideldäns/ ja pisti hänen wadzaans:

3:22 niin että kahvakin meni sisään terän mukana ja terä upposi kokonaan ihraan, sillä hän ei vetänyt ulos miekkaa hänen vatsastaan. Sitten hän meni ulos laakealle katolle.	22. Niin että kahva meni sisälle terän kanssa, ja lihavuus peitti kahvan; sillä ei hän vetänyt ulos miekkaa hänen vatsastansa; ja rapa vuoti ulos hänestä.	3:22 Nijn että warsi meni sisälle terän cansa/ ja lihawus peitti warren (sillä ei hän wetänyt miecka hänen wadzastans) että rapa wuoti hänest.
3:23 Kun Eehud oli tullut pylväskäytävään, sulki hän yläsalin ovet jälkeensä ja lukitsi ne.	23. Ja Ehud läksi ulos takaoven kautta, ja sulki salin ovet jälkeensä ja lukitsi ne.	3:23 Mutta Ehud läxi owest ja sulki jälkens/ ja lukidzi sen.
3:24 Hänen mentyään tulivat kuninkaan palvelijat, ja kun he näkivät, että yläsalin ovet olivat lukitut, niin he ajattelivat: "Varmaankin hän on tarpeellaan viileässä kammiossa."	24. Kuin hän oli tullut ulos, menivät kuninkaan palveliat sisälle, näkivät salin ovet suljetuiksi ja sanoivat: taitaa olla, että hän peittää jalkojansa suvisalin kammiossa;	3:24 COsca hän tullut oli ulos/ tulit Cuningan palweliat/ ja cosca he näit suwisalin owen suljetuxi/ sanoit he: taita olla/ että hän peittää jalcojans suwisalin Camaris.
3:25 Sitten he odottivat kyllästyksiin asti, mutta kun hän ei sittenkään avannut yläsalin ovia, ottivat he avaimen ja avasivat itse. Ja katso, heidän herransa makasi kuolleena lattialla.	25. Ja odottivat niin kauvan, että he häpesivät: ja katso, ei heille kenkään salin ovia avannut; niin ottivat he avaimen ja avasivat: ja katso, heidän herransa makasi kuolleena maassa.	3:25 Että he nijn cauwan odotit/ häpeisit he: sillä ei heille kengän Salin owe awainnut/ nijn otit he awaimen ja awaisit/ cadzo/ nijn heidän Herrans macais cuolluna maasa.
3:26 Mutta Eehud oli paennut heidän vitkastellessaan; hän oli jo päässyt jumalankuvien ohi ja pakeni Seiraan.	26. Mutta Ehud pakeni heidän viipyissänsä, ja meni ohitse epäjumalain kuvia, ja pääsi Seiratiin asti.	3:26 Mutta Ehud pakeni heidän wijpyisäns/ ja meni ohidze epäjumalita/ ja pääsi Seirathin asti.
3:27 Ja sinne tultuaan hän puhalsi pasunaan Ephraimin vuoristossa. Silloin israelilaiset laskeutuivat hänen kanssaan vuoristosta, ja hän heidän etunenässään.	27. Ja kuin hän sinne tuli, puhalsi hän torveen Ephraimin vuorella. Ja Israelin lapset menivät hänen kanssansa alas vuorelta, ja hän heidän edellänsä.	3:27 Ja cosca hän tuli omillens/ puhalsi hän Basunaan Ephraimin vuorella. Ja Israelin lapset menit hänen cansans wuorelda/ ja hän heidän edelläns.
3:28 Ja hän sanoi heille: "Seuratkaa minua, sillä Herra antaa teidän vihollisenne, moobilaiset, teidän käsiinne." Silloin he laskeutuivat hänen jäljessään alas, valtasivat moabilaisten tieltä Jordanin kahlauspaikat eivätkä päästäneet ketään yli.	28. Ja hän sanoi heille: seuratkaa minua, sillä Herra on antanut teidän vihamiehenne Moobilaiset teidän käsiinne. Ja he seurasivat häntä, ja voittivat Jordanin luotuspaikat Moabiin päin, ja ei sallineet yhdenkään mennä ylitse;	3:28 Ja hän sanoi heille: seuratcat minua: sillä HERra on andanut teidän wihamiehen/ Moabiterit teidän käsijn. Ja he seuraisit händä/ ja voitit Jordanin luotuspaican/ joca on Moabin päin/ ja ei sallinet yhdengän mennä ylidzen.
3:29 Ja he voittivat silloin Moabin, lähes kymmenen tuhatta miestä, kaikki voimakkaita ja sotakuntoisia miehiä; eikä ainoakaan päässyt pakoon.	29. Ja tappoivat Moabilaisia sillä ajalla lähes kymmentuhatta miestä, kaikki parhaat ja väkevät sotamiehet, niin ettei yhtäkään heistä päässyt.	3:29 Ja tapoit Moabitereit sillä ajalla lähes kymmenen tuhatta miestä/ caicki parhat ja wahwimmat sotamiehet/ nijn ettei yhtäkän heistä pääsnyt.

3:30 Niin täytyi Moabin silloin nöyrytyä Israelin käden alle. Ja maassa oli rauha kahdeksankymmentä vuotta.	30. Ja niin tulivat Moabilaiset painetuksi sillä ajalla Israelin lasten kätten alle; ja maa lepäsi kahdeksankymmentä ajastaikaa.	3:30 Ja nijn tulit Moabiterit painetuxi sillä ajalla Israelin lasten kätten ala/ ja maa lepäis cahdexankymmendä ajastaica.
3:31 Hänen jälkeensä tuli Samgar, Anatin poika. Hän surmasi filistealaisia kuusisataa miestä häränpistimellä; hänkin vapautti Israelin.	31. Hänen jälkeensä tuli Samgar Anatin poika, ja hän löi kuusisataa Philistealaista karjan kaareksella; ja hän vapahti myös Israelin.	3:31 Hänen jälkens tuli Samgar Anathin poica/ hän löi cuusi sata Philisteriä carjan carexella/ ja wapahti myös Israelin.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Mutta Eehudin kuoltua israelilaiset tekivät jälleen sitä, mikä oli pahaa Herran silmissä.	1. Ja Israelin lapset vielä tekivät pahaa Herran edessä, kuin Ehud kuollut oli.	4:1 JA Israelin lapset wielä teit paha HERran edes/ cosca Ehud cuollut oli.
4:2 Silloin Herra myi heidät Jaabinin, Kanaanin kuninkaan, käsiin, joka hallitsi Haasorissa. Hänen sotapäällikkönsä oli Siisera, joka asui Haroset-Goojimissa.	2. Ja Herra myi heidät Jabinin, Kanaanealaisten kuninkaan käteen, joka hallitsi Hatsorissa; ja hänen sotajoukkonsa päämies oli Sisera: ja hän asui pakanain Harosetissa.	4:2 Ja HERra myi heidän Jabinin/ Cananerein Cuningan käteen/ joca hallidzi Hazoris (ja hänen sotans päämies oli Sissera) ja hän asui pacanain Harosethis.
4:3 Ja israelilaiset huusivat Herraa, sillä Siiseralla oli yhdeksätsadat raudoitettut sotavaunut, ja hän sorti ankarasti israelilaisia kaksikymmentä vuotta.	3. Ja Israelin lapset huusivat Herran tykö; sillä hänellä oli yhdeksänsataa rautavaunua, ja hän vaivasi tylysti Israelin lapsia kaksikymmentä ajastaikaa.	4:3 Ja Israelin lapset huusit HERran tygö. Sillä hänellä oli yhdexän sata rautawaunua/ ja waiwais tylyst Israelin lapsia caxikymmendä ajastaica.
4:4 Mutta Debora, naisprofeetta, Lappidotin vaimo, oli siihen aikaan tuomarina Israelissa.	4. Ja naispropheta Debora, Lapidotin emäntä tuomitsi Israelia siihen aikaan.	4:4 SIlloin Debora Prophetissa/ Lapidothin emändä/ oli Duomarina Israelis.
4:5 Hänen oli tapana istua Deboran-palmun alla, Raaman ja Beetelin välillä, Efraimin vuoristossa, ja israelilaiset menivät hänen luoksensa oikeutta saamaan.	5. Ja hän asui Deboran palmupuun alla, Raman ja BetElin välillä, Ephraimin vuorella; ja Israelin lapset tulivat sinne hänen tykönsä oikeuden eteen.	4:5 Ja hän asui Deboran palmupuun alla/ Raman ja BethElin wälillä/ Ephraimin vuorella/ ja Israelin lapset tulit sinne hänen tygöns/ oikeuden eteen.
4:6 Hän lähetti kutsumaan Baarakin, Abinoamin pojan, Naftalin Kedeksestä, ja hän sanoi hänelle: "Näin käskee Herra, Israelin Jumala: Lähde ja mene Taaborin vuorelle ja ota mukaasi kymmenentuhatta miestä naftalilaisia ja sebulonilaisia.	6. Hän lähetti ja kutsui Barakin Abinoamin pojan Naphtalin Kedeksestä, ja sanoi hänelle: eikö Herra Israelin Jumala ole käskenyt: mene Taborin vuorelle ja ota kymmenentuhatta miestä kanssas Naphtalin ja Sebulonin lapsista.	4:6 Hän lähetti ja cudzui Barakin Abinoamin pojan Nephtalin Kedexest/ ja käski sanoa hänelle: Eikö HERra Israelin Jumala ole sinulle käskenyt: mene Thaborin vuorelle/ ja ota kymmenen tuhatta miestä sinun cansas/ Nephtalin ja Sebulonin lapsist:

4:7 Ja minä tuon sinun luoksesi Kiisonin purolle Siiseran, Jaabinin sotapäällikön, sotavaunuineen ja laumoineen ja annan hänet sinun käsiisi."	7. Ja minä vedän sinun tykös Siseran, Jabinin sodanpäämiehen, Kisonin ojan tykö, vaunuinensa ja annan hänet sinun käsiisi.	4:7 Sillä minä wedän sinun tygös Sisseran Jabin sodan päämiehän/ Kisonin wirran tykönä/ waunuinens ja sotajouckoinens/ ja minä annan hänen sinun käsijs.
4:8 Niin Baarak sanoi hänelle: "Jos sinä lähdet minun kanssani, niin minäkin lähden; mutta jos sinä et lähde minun kanssani, niin en minäkään lähde."	8. Niin Barak sanoi hänelle: jos sinä menet kanssani, niin minäkin menen, mutta jollet sinä mene minun kanssani, niin en minä mene.	4:8 Nijn Barac sanoi hänelle: jos sinä menet minun cansani/ nijn minäkin menen/ mutta jollet sinä mene/ nijn en minäkän mene.
4:9 Hän vastasi: "Minä lähden sinun kanssasi; mutta kunnia siitä retkestä, jolle lähdet, ei tule sinulle, vaan Herra on myyvä Siiseran naisen käsiin." Niin Debora nousi ja lähti Baarakin kanssa Kedekseen.	9. Hän vastasi: minä kyllä menen sinun kanssas, mutta et sinä kunniaa voita tällä tiellä, jotas menet; sillä Herra myy Siseran vaimon käsiin. Niin Debora nousi ja meni Barakin kanssa Kedekseen.	4:9 Hän wastais: minä kyllä menen sinun cansas/ mutta et sinä cunniata tällä tiellä woita/ jotas menet: sillä HERra anda Sisseran vaimon käsijn. Nijn Debora nousi ja meni Barakin cansa Kedexeen.
4:10 Silloin Baarak kutsui Sebulonin ja Naftalin koolle Kedekseen; kymmenentuhatta miestä seurasi häntä, ja Debora lähti hänen kanssaan.	10. Niin Barak kutsui kokoon Kedekseen Sebulonin ja Naphtalin ja rupesi jalkaisin matkustamaan kymmenentuhannen miehen kanssa; ja Debora meni hänen kanssansa.	4:10 Nijn cudzui Barac Kedexeen Sebulonin ja Nephtalin/ ja rupeis jalcaisin matcustaman kymmenen tuhannen miehen cansa/ ja Debora meni hänen cansans.
4:11 Mutta keeniläinen Heber oli eronnut keeniläisistä, Hoobabin, Mooseksen apen, jälkeläisistä; ja hän oli telттаansa pystytellen tullut aina Saanaimin tammelle asti, joka on Kedeksen luona.	11. Mutta Heber Keniläinen oli erinnyt Keniläisen Hobabin, Moseksen apen, lasten seasta, ja pannut majansa Zaanaimin tammen tykö, joka on Kedeksen tykönä.	4:11 Mutta Heber Keniteri oli erinnyt Hobabin Keniterin/ Mosexen apen/ lasten seast/ ja pannut majans Zaanaimin tammen tygö/ joca on Kedexen tykönä.
4:12 Kun Siiseralle ilmoitettiin, että Baarak, Abinoamin poika, oli noussut Taaborin vuorelle,	12. Ja Siseralle ilmoitettiin, että Barak Abinoamin poika oli mennyt Taborin vuorelle.	4:12 JA Sisseralle ilmoitettin että Barac Abinoamin poica oli mennyt Taborin vuorelle.
4:13 niin Siisera kutsui koolle kaikki sotavaununsa, yhdeksänsadat raudoitetut sotavaunut, ja kaiken väen, mikä hänellä oli, Haroset-Goojimista Kiisonin purolle.	13. Ja Sisera kokosi kaikki vaununsa yhteen, yhdeksänsataa rautaista vaunua, ja kaiken sen joukon, joka hänen kanssansa oli, pakanain Harosetissa Kisonin ojalle.	4:13 Ja hän cocois caicki hänen waununs yhteen/ yhdexän sata rautaista waunua/ ja caicki se joucko cuin hänen cansans oli/ pacanain Harosethist Kisonin wirran tygö.
4:14 Silloin Debora sanoi Baarakille: "Nouse, sillä tämä on se päivä, jona Herra antaa Siiseran sinun käsiisi; onhan Herra lähtenyt sinun edelläsi." Niin Baarak laskeutui Taaborin vuorelta, ja kymmenentuhatta miestä hänen jäljessään.	14. Ja Debora sanoi Baarakille: nouse, sillä tämä on se päivä, jona Herra on antanut Siseran sinun käsiis: eikö Herra mennyt sinun edelläs? Niin Barak meni Taborin vuorelta alas ja kymmenentuhatta miestä hänen perässensä.	4:14 Mutta Debora sanoi Baarakille: nouse/ tämä on se päiwä/ jona HERRA on andanut Sisseran sinun käsijs/ eikö HERRA mennyt sinun edelläs? Nijn Barac meni Thaborin vuorelda alas/ ja kymmenen tuhatta miestä hänen peräsäns.

4:15 Ja Herra saattoi Baarakin miekan terän edessä hämminkiin Siiseran ja kaikki hänen sotavaununsa ja koko hänen joukkonsa; ja Siisera astui alas vaunuistaan ja pakeni jalkaisin.	15. Ja Herra kauhisti Siseran kaikkein hänen vaunuinsa ja sotajoukkonsa kanssa Barakin miekan edessä, niin että Sisera hyppäsi vaunuistansa ja pääsi jalkapakoon.	4:15 Ja HERra cauhisti Sisseran caickein hänen waunuins ja sotajouckons cansa/ Barakin miecan edes/ nijn että Sissera hyppäis waunuistans ja pääsi jalcapacoon.
4:16 Mutta Baarak ajoi takaa sotavaunuja ja sotajoukkoa Haroset-Goojimiin saakka. Ja koko Siiseran joukko kaatui miekan terään; ei ainoakaan pelastunut.	16. Mutta Barak ajoi vaunuja ja sotajoukkoa takaa pakainain Harosetiin asti; ja kaikki Siseran joukko kaatui miekan terän edessä, niin ettei yksikään jäänyt.	4:16 Mutta Barac ajoi waunuja ja sotajoucko taca/ pacanain Harosethin asti/ ja caicki Sisseran joucko caatui miecan terän edes/ nijn ettei yxikän jäänyt.
4:17 Mutta Siisera oli paennut jalkaisin Jaaelin, keeniläisen Heberin vaimon, teltalle; sillä Jaabinin, Haasorin kuninkaan, ja keeniläisen Heberin perheen välillä oli rauha.	17. Mutta Sisera pakeni jalkaisin Jaelin majaan, joka oli Keniläisen Heberin emäntä; sillä Jabinin Hatsorin kuninkaan ja Keniläisen Heberin huoneen välillä oli rauha.	4:17 MUTta Sissera pakeni jalcaisin Jaelin majaan/ joca oli Heberin sen Keniterin emändä: sillä Cuningas Jabin Hazorist/ ja Heberin sen Keniterin huonet/ olit toinen toisens cansa rauhas.
4:18 Ja Jaael meni Siiseraa vastaan ja sanoi hänelle: "Poikkea, herrani, poikkea minun luokseni, älä pelkää." Ja hän poikkesi hänen luoksensa telttaan, ja hän peitti hänet peitteellä.	18. Niin Jael kävi Siseraa vastaan ja sanoi hänelle: poikkee, minun herrani, poikkee minun tyköni, älä pelkää! Ja hän poikkesi hänen tykönsä majaan, ja hän peitti hänen vaatteella.	4:18 Silloin Jael käwi Sisserat wastian/ ja sanoi hänelle: poicke minun Herran/ poicke minun tygöni ja älä pelkä/ ja hän poickeis hänen majaans hänen tygöns/ ja hän peitti hänen waattella.
4:19 Ja hän sanoi hänelle: "Anna minulle vähän vettä juodakseni, sillä minun on jano." Niin hän avasi maitoleilin ja antoi hänen juoda ja peitti hänet.	19. Ja hän sanoi hänelle: annas minun vähä vettä juodakseni, sillä minä janoon. Ja hän avasi rieskaleilin ja antoi hänen juoda, ja peitti hänen.	4:19 Ja hän sanoi hänelle: annas minun wähä wettä juodaxeni/ sillä minä janon/ ja hän awais riescaleilin ja annoi hänen juoda ja peitti jällens.
4:20 Ja hän sanoi hänelle: "Asetu teltan ovelle; ja jos joku tulee ja kysyy sinulta ja sanoo: 'Onko täällä ketään?' niin vastaa: 'Ei ole'."	20. Ja hän sanoi hänelle: seiso majan ovella, ja jos joku tulee ja kysyy sinulta ja sanoo: onko täällä ketään? niin sano: ei ketään.	4:20 Ja Sissera sanoi hänelle: mene majan owelle/ ja jos jocu tule ja kysy: ongo täällä ketäkän? nijn sano/ ei.
4:21 Mutta Jaael, Heberin vaimo, tempasi telttavaarnan, otti vasaran käteensä, hiipi hänen luoksensa ja löi vaarnan hänen ohimoonsa, niin että se tunkeutui aina maahan asti; hän oli näet väsymyksestä vaipunut sikeään uneen, ja hän kuoli.	21. Ja Jael Heberin vaimo otti naulan majasta ja vasaran käteensä, ja meni hiljaksensa hänen tykönsä ja löi naulan hänen korvansa juuresta läpi, niin että se meni maahan kiinni; sillä hän makasi raskaasti ja oli hermotoin, ja hän kuoli.	4:21 Ja Jael Heberin waimo otti naulan majast/ ja wasaran käteens/ ja meni hiljaxens hänen tygöns/ ja löi naulan läpidze hänen corwans juuren/ nijn että se meni maahan kijnni (sillä hän macais rascast ja oli woimatoin) ja hän cuoli.

4:22 Ja katso, silloin Baarak tuli ajaen Siiseraa takaa; ja Jael meni häntä vastaan ja sanoi hänelle: "Tule, minä näytän sinulle miehen, jota etsit." Ja hän tuli hänen luoksensa, ja katso, Siisera makasi kuolleena, vaarna ohimossaan.	22. Ja katso, Barak ajoi Siseraa takaa; ja Jael kävi häntä vastaan ja sanoi hänelle: tule, minä osoitan sinulle miehen, jota etsit; ja hän tuli hänen tykönsä, ja katso: Sisera makasi kuolleena ja naula kiinni hänen korvansa juuressa.	4:22 Ja cadzo/ Barac ajoi Sisserat taca/ ja Jael käwi händä wastan/ ja sanoi hänelle: tule tänne/ minä osotan sinulle miehen/ jotas edzit/ ja cosca hän tuli hänen tygöns/ macais Sissera cuolluna/ ja naula kijnni hänen corwans juures.
4:23 Näin Jumala sinä päivänä nöyryytti Jaabinin, Kanaanin kuninkaan, israelilaisten edessä.	23. Näin nöyryytti Jumala sinä päivänä Jabinin Kanaanealaisten kuninkaan Israelin lasten eteen.	4:23 Näin cukisti Jumala Jabinin Cananerein Cuningan Israelin lasten eteen.
4:24 Ja israelilaisten käsi painoi yhä raskaammin Jaabinia, Kanaanin kuningasta, kunnes he tuhosivat Jaabinin, Kanaanin kuninkaan.	24. Ja Israelin lasten kädet joutuivat ja vahvistuivat Jabinia Kanaanealaisten kuningasta vastaan, siihenasti että he hänen peräti hävittivät.	4:24 Ja Israelin lasten kädet jouduit ja wahwistuit Jabini Cananerein Cuningast wastan/ siihenasti että he hänen peräti häwitit.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Sinä päivänä Debora ja Baarak, Abinoamin poika, lauloivat näin:	1. Niin veisasi Debora ja Barak Abinoamin poika sinä päivänä, sanoen:	5:1 Nijn weisais Debora ja Barac Abinoamin poica sinä päiwänä/ sanoden:
5:2 "Johtajat johtivat Israelia, kansa oli altis - siitä te kiittäkää Herraa.	2. Että Israelin puolesta on täydellisesti kostettu ja että kansa antoi itsensä mieluisesti siihen, sentähden kiittäkää Herraa.	5:2 KIittäkät HERra/ että Israel on wapahdettu jällens/ ja että Canssalla oli hywä mieli siihen.
5:3 Kuulkaa, te kuninkaat, kuunnelkaa, te ruhtinaat. Herran kiitosta minä laulan, minä veisaan Herran, Israelin Jumalan, ylistystä.	3. Kuulkaat te kuninkaat ja ottakaat vaari te päämiehet: minä, minä veisaan Herralle, ja Herralle Israelin Jumalalle minä veisaan.	5:3 Cuulcat te Cuningat/ ja ottacat waari te päämiehet: Minä weisan HERralle/ ja HERralle Israelin Jumalalle minä weisan.
5:4 Kun sinä, Herra, lähdit liikkeelle Seiristä, kun sinä tulit astuen Edomin maasta, niin maa järisi, ja taivaat vuotivat, pilvet vuotivat vettä.	4. Herra, kuin sinä läksit Seiristä ja kävit Edomin kedolta, silloin maa vapisi, taivaat myös tiukkuivat, ja pilvet pisaroitsivat vettä.	5:4 HERra cosca sinä läxit Seirist/ ja matcustit Edomin kedolla: silloin maa wapisi/ taiwat tiucuit/ ja pilwet pisaroidzit wettä.
5:5 Vuoret järkkäyivät Herran edessä, itse Siinai Herran, Israelin Jumalan, edessä.	5. Vuoret vuosivat Herran edessä, itse Sinai Herran, Israelin Jumalan edessä.	5:5 Wuoret wuosit HERran edes/ Sinai HERran Israelin Jumalan edes.
5:6 Samgarin, Anatin pojan, päivinä, Jaelin päivinä tiet olivat tyhjinä, matkamiehet kiertelivät syrjäisiä polkuja.	6. Samgarin Anatin pojan aikana ja Jaelin aikana tiet katosivat, ja ne kuin kohdastansa käymän piti, kävivät vääriä polkuja.	5:6 SAMgarin Anathin pojan/ ja Jaelin aicana tiet catoisit/ ja ne cuin cohdistans käymän piti/ käwit wääriä polcuja.

5:7 Israel oli johtoa vailla, peräti vailla, kunnes sinä, Debora, nousit, sinä, Israelin äiti.	7. Talonpojat puuttuivat Israelista, ne puuttuivat siihenasti kuin minä Debora tulin, siihenasti kuin minä tulin äidiksi Israeliin.	5:7 Puuttui/ taloinpojat puutuit Israelist/ siihenasti cuin minä DEbora tulin/ siihenasti cuin minä tulin Äitixi Israelijn.
5:8 He valitsivat uusia jumalia; silloin oli sota porteilla asti, mutta ei näkynyt kilpeä, ei keihästä Israelin neljäkymmenen tuhannen joukossa.	8. Hän valitsi uusia jumalia: silloin oli sota porteissa: ei siellä nähty kilpeä eikä keihästä neljäkymmenen tuhannen seassa Israelissa.	5:8 Jumala on walinnut jotakin vtta/ silloin oli sota portis/ ei siellä nähty kilpe eli keihäst/ neljän tuhannen seas Israelis.
5:9 Minun sydämeni on kiintynyt Israelin johtomiehiin. Te kansan joukossa alttiit, kiittäkää Herraa.	9. Minun sydämelläni on ilo Israelin valtamiehistä: he ovat hyväntahtoiset kansan seassa; kiittäkää Herraa.	5:9 Minun sydämelläni on ilo Israelin waldamiehist/ jotca owat hywän tahtoiset Canssan seas: kijttäkät HERra.
5:10 Te, jotka ratsastatte valkoisilla aasintammoilla, te, jotka istutte matoilla, ja te, jotka kuljette teillä, puhukaa.	10. Te jotka ajatte kaunisten aseain päällä, te jotka istutte oikeudessa, te jotka käytte teitä myöten, puhukaat näistä.	5:10 Te jotca ajatte caunisten Asein päälllä/ te jotca istutte oikeudes/ te jotca käytte teitä myöden/ puhucat näistä.
5:11 Laulu kuuluu juotto-øjilta, siellä ylistetään Herran vanhurskaita tekoja, hänen johdatuksensa vanhurskautta Israelissa. Silloin Herran kansa laskeutui porteille.	11. Kussa ampujat huusivat vedenkantajain seassa, siellä julistettakaan Herran vanhurskautta ja hänen talonpoikainsa vanhurskautta Israelissa; silloin meni Herran kansa porttein tykö.	5:11 Cusa ambujat huusit wedencandaitten seas/ siellä julistettacan HERran wanhurscautta/ ja hänen taloinpoicains wanhurscautta Israelis/ silloin meni HERran Canssa porttein tygö.
5:12 Heräjä, heräjä, Debora! Heräjä, heräjä, laula laulu! Nouse, Baarak! Ota vankeja saaliiksesi, sinä Abinoamin poika!	12. Nouse, nouse, Debora: nouse, nouse ja veisaa virsiä, valmista itses, Barak, vangiksi ota sinun vangitsiat, sinä Abinoamin poika.	5:12 Herä/ herä Debora/ herä/ herä ja weisa wirsiä/ walmista idzes Barac/ fangixi ota sinun fangitzias sinä AhiNoamin poica.
5:13 Silloin pakolaiset laskeutuivat näiden jalojen luo, Herran kansa laskeutui minun luokseni, sankarien joukko.	13. Silloin rupesi se jäänyt vallitsemaan voimallista kansaa: Herra on hallinnut väkeviä minun kauttani.	5:13 Silloin rupeis se jäänyt wallidzeman woimallista Canssa/ ja HERra on hallinnut wäkewitä minun cauttani.
5:14 Efraimista tulivat ne, jotka olivat juurtuneet Amalekiin, he seurasivat sinun joukkojesi mukana, Benjamin. Maakirista laskeutuivat johtomiehet, Sebulonista ne, jotka kantoivat päällikönsauvaa.	14. Ephraimista oli heidän juurensa Amalekia vastaan, ja sinun jälkees BenJamin sinun kansoissas; Makirista ovat tulleet hallitsiat ja Sebulonista kirjoittajat.	5:14 Ephraimist oli heidän juurens Amalechi wastan/ ja sinun jälkes BenJamin sinun Canssoisas. Machirist owat tullet hallidziat/ ja Sebulonist kirjoittajat.
5:15 Ja Isaskarin ruhtinaat tulivat Deboran kanssa, ja niinkuin Baarak, niin Isaskar: hän kiiti tasangolle hänen jäljessänsä. Ruubenin suvuissa oli suuria neuvotteluja.	15. Isaskarin päämiehet olivat myös Deboran kanssa, ja Isaskar oli niinkuin Barak laaksoon lähetetty jalkaväkinensä; Rubenin eroituksessa ovat suuret sydämen ajatukset.	5:5 Isascharin päämiehet olit myös Deboran cansa/ ja Isaschar oli nijncuin Barac laxois/ lähetetty jalcawäkinens. Ruben piti paljo idzestäns/ ja eroitti hänens meistä.

5:16 Miksi sinä jäit istumaan karjatarhojen välille, kuuntelemaan paimenpillin soittoa? Ruubenin suvuissa oli suuria neuvonpitoja.	16. Miksis istuit kahden joukon välillä, kuullakses laumain määkynätä? Rubenin eroituksessa ovat suuret sydämen ajatukset.	5:16 Mixis istuit cahden lammashuonen wälillä/ cuullaxes laumain määkynät? ja pidit idzestäs paljo/ ja eritit sinus meistä?
5:17 Gilead pysyi alallaan tuolla puolella Jordanin, ja Daan - miksi hän viipyi vierailta laivoilla? Asser jäi istumaan meren rannalle ja pysyi alallaan lahtiensa luona.	17. Gilead jäi toiselle puolelle Jordania, ja miksi Dan asui haahtein seassa? Asser istui meren satamissa ja asui langenneissa kylissänsä.	5:17 Gilead jäi toiselle puolen Jordanin/ ja mixi Dan asui hahtein seas? Asser istui meren satamis/ ja asui langenneis kylisäns.
5:18 Sebulon on kansa, joka antaa henkensä alttiiksi kuolemaan, samoin Naftali kedon kummuilla.	18. Sebulonin kansa antoi henkensä alttiiksi kuolemaan, Naphtali myös, kedon korkeudella.	5:18 Mutta Sebulonin Canssa annoit idzens aldixi cuolemaan/ Nephtali myös kedon corkeudella.
5:19 Kuninkaat tulivat ja taistelivat, silloin taistelivat Kanaanin kuninkaat Taanakissa, Megiddon vesien varsilla; mutta hopeata he eivät saaneet saaliiksensa.	19. Kuninkaat tulivat ja sotivat; silloin sotivat Kanaanin kuninkaat Taanakissa Megiddon veden tykönä: ei he saaneet rahaa saaliiksensa.	5:19 CUningat tulit ja sodeit/ silloin sodeit Cananerein Cuningat Thaanachis Megiddon weden tykönä/ mutta ei heillä ollut yhtän woitto siellä.
5:20 Tähdet taivaalta kävivät sotaa, radoiltaan ne sotivat Siiseraa vastaan.	20. Taivaasta sotivat tähdet juoksussansa, he sotivat Siseraa vastaan.	5:20 Taiwast sodittin heitä wastan/ tähdet juoxusans sodeit Sisserat wastan.
5:21 Kiisonin puro tempasi heidät mukaansa, taistelujen puro, Kiisonin puro. Astu esiin, minun sieluni, voimallisesti!	21. Kisonin ojan kieritti heitä, Kedumin oja, Kisonin oja; minun sieluni tallaa väkeviä.	5:21 Kisonin wirta kieritti heitä/ Kedumin wirta/ Kisonin wirta/ talla minun sielun wäkewitä.
5:22 Silloin hevosten kaviot tömistivät maata, kun urhot laskivat, laskivat laukkaa.	22. Silloin sotkuivat hevosten kaviot heitä, heidän väkeväinsä hätäisessä paossa.	5:22 Silloin wärisit hewoisten cawiat/ heidän wäkewitten radzasmienstens wapistuxest.
5:23 Kirotkaa Meeros, sanoo Herran enkeli, kiroamalla kirotkaa sen asukkaat, koska eivät tulleet Herran avuksi, Herran avuksi sankarien joukkoon.	23. Kirotkaat Merosta, sanoi Herran enkeli, kiroten kirotkaat hänen asuvaisiansa, ettei he tulleet Herran avuksi, Herran avuksi sankarien seassa.	5:23 Kirotca Meroxen Caupungita/ sanoi HERran Engeli/ kiroten kirotca hänen asuwaisians ettei he tullet HERran awuxi/ Sangerein tygö.
5:24 Siunattu olkoon vaimojen joukossa Jaael, keeniläisen Heberin vaimo, siunattu vaimojen joukossa, jotka teltoissa asuvat.	24. Siunattu olkoon Jael waimoin seassa, Heberin Keniläisen emäntä, siunattu olkoon hän majoissansa waimoin seassa.	5:24 SIunattu olcon Jael waimoin seas/ Heberin sen Keniterin emändä/ siunattu olcon hän majoisans waimoin seas.
5:25 Vettä toinen pyysi, maitoa hän antoi, toi juhlamaljassa kermaa.	25. Kuin hän vettä anoi, niin hän rieskaa antoi; hän kantoi voita kalliissa maljassa.	5:25 Cosca hän wettä anoi/ nijn hän riesca andoi/ ja cannoi woita callijs maljas.
5:26 Hän ojensi kätensä ottamaan vaarnaa, oikean kätensä työvasaraa; ja hän iski Siiseraa, löi murskaksi hänen päänsä, musersi ja lävisti hänen ohimonsa.	26. Hän otti naulan käteensä ja sepän wasaran oikiaan käteensä, ja löi Siseraan ja runteli hänen päänsä, musersi ja lävisti hänen korvainsa juuren.	5:26 Hän otti naulan käteens/ ja sepän wasaran oikiaan käteens. Ja löi Sisseran pään läpidze/ musersi ja läwisti hänen corwains juureen.

5:27 Hänen jalkainsa juureen hän vaipui, kaatui, jäi siihen, hänen jalkainsa juureen hän vaipui, kaatui; jäi kuolleena makaamaan siihen, mihin vaipui.	27. Hänen jalkainsa juureen kumarsi hän maahan, hän lankesi maahan ja pani maata: hänen jalkainsa juureen kumarsi hän itsensä ja lankesi maahan, siinä kuin hän kumarsi itsensä, siinä hän myös makasi hukutettuna.	5:27 Hänen jalcains juureen cumarsi hän hänens maahan/ ja pani maata/ hän cumarsi idzens ja langeis hänen jalcains juureen/ ja nijncuin hän cumarsi idzens/ nijn macais hän myös hucutettuna.
5:28 Siiseran äiti katselee ikkunasta ja huutaa ristikon läpi: 'Miksi viipyvät hänen sotavaununsa tulemasta? Miksi ovat hänen valjakkonsa askeleet niin hitaat?'	28. Siseran äiti katsoi akkunasta ja itki huutain häkistä: miksi viipyy hänen vaununsa tulemasta? miksi ovat hänen vaununsa pyörät niin jääneet jälkeen?	5:28 Sisseran äiti cadzoi ackunast/ ja itki häkist/ mixi wijpywät hänen waununs tulemast? mixi owat hänen waununs pyörät nijn jäänet jälken?
5:29 Viisain hänen ruhtinattaristaan vastaa hänelle, ja hän kertoo itselleen hänen sanansa:	29. Ne viisaimmat hänen ylimmäisistä vaimoistansa vastasivat häntä, että hän sanojansa kertoi.	5:29 Ne wijsaimmat hänen ylimmäisist waimoistans wastaisit/ ettei hän lacainnut walittamast/ näillä sanoilla:
5:30 'Varmaankin he ovat saaneet saalista ja jakavat sitä: tytön, kaksikin mieheen, kirjavaa kangasta saaliiksi Siiseralle, kirjavaa kangasta, kirjaeltua vaatetta saaliiksi, kaksi kirjaeltua, kirjavaa huivia saatujen saalisten kaulaan.'	30. Eikö he löydä ja jaa saalista, jokaiselle miehelle piian taikka kaksi, ja Siseralle kirjavia ja ommeltuja vaatteita, neulalla ommeltuja vaatteita, kirjavia molemmin puolin kaulan ympäri, saaliiksi.	5:30 Eikö he löydä ja jaa saalist/ jocaidzelle miehelle pijcan taicka caxi/ Ja Sisseralle kirjawita ja ommeltuita vaatteita/ neulalla ommeltuita vaatteita/ kirjawita molemmin puolin/ caulan ymbärins/ saalixi.
5:31 Niin häviävät kaikki sinun vihollisesi, Herra. Mutta ne, jotka häntä rakastavat, ovat niinkuin aurinko, kun se nousee voimassansa." Ja maassa oli rauha neljäkymmentä vuotta.	31. Kaikki sinun vihollises niin hukkukoon, Herra! Mutta ne, kuin sinua rakastavat, olkoon niinkuin ylöskäypä aurinko voimassansa. Ja maa oli levossa neljäkymmentä ajastaikaa.	5:31 Caicki sinun wiholises nijn huckucon HERra/ mutta ne cuin sinua racastawat/ olcon nijncuin ylöskäypä Auringo hänen woimasans. Ja maa oli lewos neljäkymmendä ajastaica.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Mutta israelilaiset tekivät sitä, mikä oli paha Herran silmissä, ja Herra antoi heidät Midianin käsiin seitsemäksi vuodeksi.	1. Ja Israelin lapset taas tekivät paha Herran edessä; ja Herra antoi heidät Midianilaisten käteen seitsemäksi ajastajaksi.	6:1 6:1 JA cosca Israelin lapset taas teit paha HERran edes/ andoi HERra heidän Midianiterein käteen seidzemexi ajastajaxi.
6:2 Ja Israel sai tuntea Midianin käden voimaa, ja israelilaiset tekivät suojakseen midianilaisia vastaan ne onkalot, joita on vuorissa, ja luolat ja vuorilinnat.	2. Koska Midianilaisten käsi oli ylen ankara Israelin päällä, tekivät Israelin lapset heillensä Midianilaisten tähden hautoja vuorille, ja luolia ja linnoja.	6:2 Cosca Midianiterein käsi oli ylön angara Israelille/ teit Israelin lapset heillens hautoja vuorille/ luolia ja linnoja.

6:3 Ja joka kerta kun israelilaiset olivat kylväneet, tulivat midianilaiset, amalekilaiset ja Idän miehet ja hyökkäsivät heidän kimppuunsa.	3. Ja kuin Israel jotakin kylvi, tulivat Midianilaiset ja Amalekilaiset, ja ne itäiseltä maalta heidän päällensä,	6:3 Ja cosca Israel jotakin kylwi/ tulit Midianiterit ja Amalechiterit/ ja ne itäiseldä maalda heidän päällens.
6:4 He leiriytyivät heitä vastaan ja hävittivät maan sadon aina Gassaa myöten eivätkä jättäneet mitään elintarpeita Israeliin, eivät myöskään lampaita, nautakarjaa eivätkä aaseja.	4. Ja asettivat leirinsä heitä vastaan ja turmelivat kaiken maan kasvun Gasariin asti; ja ei yhtäkään elatusta Israelille jättäneet ei lampaita, härkiä eikä aaseja.	6:4 Ja asetit leirins heitä wastan/ ja turmelit caiken maan caswon Gasarin asti/ ja ei yhtäkän elatust Israelille jättänet/ eikä lambaist/ härjist eli Aseista.
6:5 Sillä he lähtivät liikkeelle laumoineen ja telttoineen, he tulivat monilukuisina kuin heinäsirkat, heillä ja heidän kameleillaan ei ollut määrää, ja he tulivat maahan sitä hävittämään.	5. Sillä he tulivat laumoinensa ja majoinensa, ja niinkuin suuri metsäsirkkain paljous, että sekä he ja heidän kamelinsa olivat lukemattomat, ja tulivat hävittämään maata.	6:5 Sillä he tulit laumoinens ja majoinens/ nijncuin suuri medzäsirckain paljous/ että sekä he ja heidän Camelins olit lukemattomat/ ja tulit häwittämän maata.
6:6 Niin Israel joutui suureen kurjuuteen midianilaisten tähden; ja israelilaiset huusivat Herraa.	6. Niin Israel peräti köyhtyi Midianilaisten tähden. Silloin huusivat Israelin lapset Herran tykö.	6:6 Nijn Israel peräti köyhtyi Midianiterein tähden. Silloin huusit Israelin lapset HERran tygö.
6:7 Ja kun israelilaiset huusivat Herraa Midianin tähden,	7. Ja kuin Israelin lapset huusivat Herran tykö Midianilaisten tähden,	6:7 Cosca Israelin lapset huusit HERran tygö Midianiterein tähden.
6:8 lähetti Herra israelilaisten luo profeetan, joka sanoi heille: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Minä johdatin teidät Egyptistä ja vein teidät pois orjuuden pesästä;	8. Lähetti Herra prophetan Israelin lasten tykö, joka sanoi heille: näin sanoo Herra Israelin Jumala: minä johdatin teidät Egyptistä, ja talutin teidät ulos orjuuden huoneesta,	6:8 Lähetti HERra Prophetan heidän tygöns/ joca sanoi heille: näin sano HERra Israelin Jumala: minä johdatin teidän Egyptist/ ja talutin teidän orjuden huonest.
6:9 minä pelastin teidät egyptiläisten käsistä ja kaikkien teidän sortajainne käsistä; minä karkoitin heidät teidän tieltänne ja annoin teille heidän maansa.	9. Ja pelastin teidät Egyptiläisten kädestä ja kaikkein kädestä, jotka teitä vaivasivat, jotka minä ajoin teidän edestänne ulos, ja annoin teille heidän maansa,	6:9 Ja pelastin teidän Egyptiläistän kädest/ ja caickein kädest jotca teitä waiwaisit/ jotca minä ajoin teidän edestän ulos/ ja annoin teille heidän maans.
6:10 Ja minä sanoin teille: Minä olen Herra, teidän Jumalanne, älkää peljätkö amorilaisten jumalia, joiden maassa te asutte. Mutta te ette kuulleet minun ääntäni."	10. Ja minä sanoin teille: Minä olen Herra teidän Jumalanne, älkää peljätkö Amorilaisten jumalia, joiden maassa te asutte; ja ette totelleet minun ääntäni.	6:10 Ja minä sanoin teille: Minä olen HERra teidän Jumalan/ älkät peljätkö Amorrerein jumalita/ joiden maasa te asutte/ ja etten te totellet minun ändäni.

6:11 Ja Herran enkeli tuli ja istui Ofran tammen alle, joka oli abieserilaisen Jooaan oma, juuri kun tämän poika Gideon oli puimassa nisuja viinikuurnassa, korjatakseen ne talteen midianilaisilta.	11. Ja Herran enkeli tuli ja istui tammen alla Ophrassa, joka Joaksen Abiesriläisen oma oli; ja hänen poikansa Gideon tappoi nisuja viinakuurnan tykönä, saadaksensa ne säilytetyksi Midianilaisilta.	6:11 JA HERran Engeli tuli ja istui tammen alla Ophras/ joca Joaxen Esriterein Isän oma oli/ ja hänen poicans Gideon tappoi nisuja wijnacuurnan tykönä/ että hän pakenis Moabiterein edest.
6:12 Ja Herran enkeli ilmestyi hänelle ja sanoi hänelle: "Herra olkoon sinun kanssasi, sinä sotaurho!"	12. Silloin ilmaantui Herran enkeli hänelle ja sanoi: Herra olkoon sinun kanssas, sinä väkevä sotamies!	6:12 Silloin ilmandui HERran Engeli hänelle/ ja sanoi: HERra olcon sinun cansas/ sinä wäkevä sotamies.
6:13 Niin Gideon vastasi hänelle: "Oi, Herrani, jos Herra on meidän kanssamme, miksi sitten kaikki tämä on meitä kohdannut? Ja missä ovat kaikki hänen ihmeelliset tekonsa, joista isämme ovat meille kertoneet sanoen: 'Herra on johdattanut meidät tänne Egyptistä'? Mutta nyt Herra on hyljännyt meidät ja antanut meidät Midianin kouriin."	13. Niin sanoi Gideon hänelle: minun Herrani, jos Herra on meidän kanssamme, miksi meille siis kaikki nämät tapahtuneet ovat? Kussa ovat kaikki hänen ihmeensä, jotka meidän isämme ilmoittivat meille ja sanoivat: eikö Herra meitä johdattanut Egyptistä? Mutta nyt on Herra meidät hyljännyt ja antanut Midianilaisten käsiin.	6:13 Gideon sanoi hänelle: minun Herran/ ongo HERra meidän cansam/ mixi meidän sijs caicki nämät tapahtunet owat? Cusa owat caicki hänen ihmens cuin meidän Isäm ilmoitit meille/ ja sanoit: eikö HERra meitä johdattanut Egyptist? Mutta nyt on HERra meidän hyljännyt ja andanut Midianiterein käsijn.
6:14 Silloin Herra kääntyi häneen ja sanoi: "Mene tässä voimassasi ja vapauta Israel Midianin kourista; minä lähetän sinut."	14. Ja Herra käänsi itsensä hänen tykönsä ja sanoi: mene tässä väkevyydessäs! Sinä vapahdat Israelin Midianilaisten kädestä: enkö minä ole sinua lähettänyt?	6:14 Silloin käänsi HERra idzens hänen tygöns/ ja sanoi: mene täsä wäkewydesäs/ sinä wapahdat Israelin Midianiterein kädest/ cadzos/ minä olen sinun lähettänyt.
6:15 Hän vastasi hänelle: "Oi, Herra, millä minä vapautan Israelin? Minun sukunihan on heikoin Manassessa, ja minä itse olen kaikkein vähäisin isäni perheessä."	15. Hän sanoi hänelle: minun Herrani, millä minä vapahdan Israelin? Katso, minun sukuni on kaikkein köyhin Manassessa, ja minä olen kaikkein pienin minun isäni huoneessa.	6:15 Hän sanoi hänelle: minun HERran/ millä minä wapadan Israelin? cadzo/ minun sucun on caickein köyhin Manasses/ ja minä olen caickein pienin minun Isäni huones.
6:16 Herra sanoi hänelle: "Minä olen sinun kanssasi, ja sinä voitat midianilaiset niinkuin yhden ainoan miehen."	16. Ja Herra sanoi hänelle: totisesti minä olen sinun kanssas, ja sinä lyöt Midianilaiset niinkuin yhden miehen.	6:16 HERra sanoi hänelle: minä olen sinun cansas/ ja sinä lyöt Midianiterit/ nijncuin yhden ainoan miehen.
6:17 Mutta hän sanoi hänelle: "Jos olen saanut armon sinun silmiesi edessä, niin osoita minulle tunnusteolla, että sinä itse puhut minun kanssani."	17. Mutta hän sanoi hänelle: jos minä olen nyt löytänyt armon sinun tykönäs, niin anna minulle merkki, että sinä se olet, joka minun kanssani puhut.	6:17 Mutta hän sanoi hänelle: jos minä olen löytänyt armon sinun tykönäs/ nijn anna minulle mercki/ että sinä se olet joca minun cansani puhut.

6:18 Älä poistu täältä, ennenkuin minä tulen takaisin sinun luoksesi ja tuon uhrilahjani ja panen sen eteesi." Hän sanoi: "Minä jään, kunnes sinä tulet takaisin."	18. Älä kumminkaan täältä lähde, siihenasti kuin minä tulen sinun tykö, ja kannan minun ruokauhrini ja panen sinun etees. Hän sanoi: minä olen siihenasti kuin sinä palajat.	6:18 Älä cummingan tääldä lähde/ siihenasti cuin minä tulen sinun tygös/ ja kannan minun ruocauhrini ja panen sinun etees. Hän sanoi: minä olen siihenasti cuins tulet.
6:19 Gideon meni ja valmisti vohlan, ja eefa-mitan jauhoja happamattomiksi leiviksi, pani lihan koriin ja liemen pataan ja vei ne hänen luoksensa tammen alle ja pani ne tarjolle.	19. Gideon tuli ja teurasti vohlan, ja otti ephan happamattomia jauhoja, ja pani lihan koriin ja lihan liemen pataan, ja vei hänen tykönsä tammen alle ja pani eteen.	6:19 Gideon tuli ja teurasti wohlan/ ja otti Ephan happamattomia jauhoja/ ja pani lihan corijn/ ja liemen pataan/ ja wei hänen tygönsä tammen ala/ ja meni edes.
6:20 Mutta Jumalan enkeli sanoi hänelle: "Ota liha ja happamattomat leivät ja pane ne tälle kalliolle ja vuodata liemi." Ja hän teki niin.	20. Ja Jumalan enkeli sanoi hänelle: ota liha ja happamaton leipä, ja pane tämän kiven päälle, ja kaada liemi ulos; ja hän teki niin.	6:20 Silloin HERran Engeli sanoi hänelle: ota liha ja se happamatoin leipä/ ja pane tämän kiwen päälle/ ja caada liemi ulos. Ja hän teki nijn.
6:21 Ja Herran enkeli ojensi sauvan, joka hänellä oli kädessään, ja kosketti sen kärjellä lihaa ja happamattomia leipiä; niin kalliosta nousi tuli, ja se kulutti lihan ja happamattomat leivät. Ja Herran enkeli katosi hänen silmistänsä.	21. Ja Herran enkeli ojensi sauvansa pään, joka oli hänen kädessänsä, ja satutti lihaan ja happamattomaan leipään, ja tuli nousi kivistä ja kulutti lihan ja happamattoman leivän. Ja Herran enkeli katosi hänen silmäinsä edestä.	6:21 Ja HERran Engeli ojensi sauwans pään/ joca oli hänen kädesänsä/ ja satutti lihaan ja happamattomaan leipään/ ja tuli tuli kiwest/ ja culutti lihan ja sen happamattoman leiwän. Ja HERran Engeli catois hänen silmäins edest.
6:22 Kun Gideon näki, että se oli Herran enkeli, sanoi Gideon: "Voi minua, Herra, Herra, kun olen nähnyt Herran enkelin kasvoista kasvoihin!"	22. Kun Gideon näki sen olevan Herran enkelin, sanoi hän: Herra, Herra, olenko minä niin nähnyt Herran enkelin kasvoista kasvoihin!	6:22 Cosca Gideon näki sen olevan HERran Engelin/ sanoi hän: HERra HERra/ olengo minä nijn nähnyt HERran Engelin caswosta caswoon.
6:23 Mutta Herra sanoi hänelle: "Rauha sinulle! Älä pelkää, sinä et kuole."	23. Mutta Herra sanoi hänelle: rauha olkoon sinulle! älä pelkää, et sinä kuole.	6:23 Mutta HERra sanoi hänelle: rauha olcon sinulle/ älä pelkä/ et sinä cuole.
6:24 Silloin Gideon rakensi siihen Herralle alttarin ja pani sen nimeksi: "Herra on rauha." Se on vielä tänäkin päivänä abieserilaisten Ofrassa.	24. Ja Gideon rakensi Herralle alttarin siinä, jonka hän kutsui rauhan Herraksi. Se on vielä tänäpäpä Abiesriläisten Ophrassa.	6:24 Silloin rakensi Gideon HERralle Altarin sijnä/ jonga hän cudzui rauhan HERraxi. Se on wielä tänäpäpä Ophras joca oli Esriterein Isä.
6:25 Ja sinä yönä Herra sanoi hänelle: "Ota härkä, joka isälläsi on, ja toinen seitsenvuotias härkä ja hajota Baalin alttari, joka isälläsi on, ja hakkaa maahan asera-karsikko, joka on sen vieressä.	25. Ja sinä yönä sanoi Herra hänelle: ota mulli isäs karjasta ja toinen mulli, joka on seitsemännellä vuodella, ja kukista Baalin alttari, joka on sinun isälläs, ja hävitä metsistö, joka siinä tykönä on,	6:25 JA sinä yönä sanoi HERRa hänelle: ota calpei Isäs härjistä/ ja toinen calpei joca on seidzemennellä vuodella/ ja cukista Baalin Altari/ joca on sinun Isälläs/ ja häwitä medzistö/ joca sijnä tykönä on.

<p>6:26 Ja rakenna ladotuista kivistä alttari Herralle, Jumalallesi, tämän vuorenkukkulaa laelle; ota sitten se toinen härkä ja uhraa se polttouhriksi halkojen päällä, jotka saat hakkaamastasi aserkarsikosta."</p>	<p>26. Ja rakenna Herralle sinun Jumalalles alttari tälle korkialle vuorelle, sopivaiselle paikalle, ja ota toinen mulleista ja uhraa se polttouhriksi metsistön puilla jonka sinä hakkaat.</p>	<p>6:26 Ja rakenna HERralle sinun Jumalalles Altari tälle corkialle vuorelle/ ja walmista se/ ja ota toinen calpeista/ ja uhra polttouhri/ medzistön puilla cuins hackat.</p>
<p>6:27 Niin Gideon otti palvelijoitaan kymmenen miestä ja teki, niinkuin Herra oli hänelle puhunut. Mutta kun hän isänsä perhettä ja kaupungin miehiä peljäten ei uskaltanut tehdä sitä päivällä, teki hän sen yöllä.</p>	<p>27. Silloin otti Gideon kymmenen miestä palvelioistansa ja teki niinkuin Herra hänelle sanonut oli. Mutta hän pelkäsi ei saavansa sitä päivällä tehdä isänsä huoneen ja kaupungin asuvaisten tähden, ja teki sen yöllä.</p>	<p>6:27 Silloin otti Gideon kymmenen miestä hänen palwelioistans/ ja teki nijncuin HERra sanonut oli. Mutta hän pelkäis ei sawans sitä päiwällä tehdä Isäns huonen ja Caupungin asuwaisten tähden/ ja teki yöllä.</p>
<p>6:28 Kun kaupungin miehet varhain seuraavana aamuna nousivat, niin katso, Baalin alttari oli kukistettu ja aserkarsikko sen vieressä hakattu maahan, ja se toinen härkä oli uhrattu polttouhriksi vastarakennetulla alttarilla.</p>	<p>28. Kuin kaupungin kansa aamulla nousivat, katso, Baalin alttari oli kukistettu ja metsistö maahan hakattu, joka sen tykönä oli, ja toinen mulli pantu polttouhriksi alttarille, joka siihen rakennettu oli.</p>	<p>6:28 Cosca Caupungin Canssa amulla nousit/ cadzo/ Baalin Altari oli cukistettu/ ja medzistö hacattu/ ja toinen calpei pandu polttouhrixi Altarille/ joca siihen rakettu oli.</p>
<p>6:29 Niin he sanoivat toinen toiselleen: "Kuka on tämän tehnyt?" Ja kun he tutkivat ja tiedustelivat, niin sanottiin: "Gideon, Jooaan poika, on sen tehnyt."</p>	<p>29. Ja he sanoivat toinen toisellensa: kuka on tämän tehnyt? Koska he visusti kyselivät ja tutkistelivat, niin he sanoivat: Gideon Joaksen poika sen teki.</p>	<p>6:29 Ja he sanoit toinen toisellens: cuca sen on tehnyt? cosca he wisust tutkistelit ja kyselit cuca sen tehnyt oli/ sanottin: Gideon Joaxen poica sen teki.</p>
<p>6:30 Silloin kaupungin miehet sanoivat Jooalle: "Tuo tänne poikasi, hänen täytyy kuolla, sillä hän on kukistanut Baalin alttarin ja hakannut maahan aserkarsikon sen vierestä."</p>	<p>30. Niin kaupungin asuwait puhuivat Joakselle, sanoen: anna poikas tulla tänne! Hänen pitää kuoleman; sillä hän on Baalin alttarin kukistanut ja metsistön hakannut, joka siinä tykönä oli.</p>	<p>6:30 Nijn Caupungin asuwait puhuit Joaxelle/ sanoden: anna poicas Gideon tulla tänne/ hänen pitä cuoleman: sillä hän on Baalin Altarin cukistanut/ ja medzistön hacannut/ joca sijnä tykönä oli.</p>
<p>6:31 Mutta Joas vastasi kaikille, jotka seisoivat hänen ympärillään: "Tekö ajatte Baalin asiaa, tekö autatte häntä? Se, joka ajaa hänen asiaansa, rangaistakoon kuolemalla ennen huomisaamua. Jos hän on jumala, ajakoon itse asiansa, koska kukistettu alttari oli hänen."</p>	<p>31. Niin Joas sanoi kaikille, jotka seisoivat häntä vastaan: riitelettekö te Baalin puolesta? autatteko te häntä? Joka riitelee hänen puolestansa, sen pitää kuoleman ennen aamua: jos hän on jumala, niin kostakoon itse, että hänen alttarinsa on kukistettu.</p>	<p>6:31 Nijn Joas sanoi caikille jotca seisoit hänen ymbärilläns: rijtelettekö te Baalin tähden? autatteco te händä? joca rijtele hänen tähtens/ hänen pitä cuoleman tällä amulla. Jos hän on jumala/ nijn costacon idze/ että hänen Altarins on cukistettu.</p>
<p>6:32 Sinä päivänä Gideon sai nimekseen Jerubbaal, sillä sanottiin: "Baal ajakoon itse asiansa häntä vastaan, koska hän on kukistanut hänen alttarinsa."</p>	<p>32. Ja siitä päivästä kutsui hän hänen JerubBaal ja sanoi: Baal kostakoon itse, että hänen alttarinsa kukistettu on.</p>	<p>6:32 Ja sijtä päiwästä cudzuttin Gideon Jerub Baal/ ja sanoi: Baal costacon idze/ että hänen Altarins cukistettu on.</p>

6:33 Kaikki midianilaiset, amalekilaiset ja Idän miehet olivat kokoontuneet yhteen, tulleet virran yli ja leiryntyneet Jisreelin tasangolle.	33. Kuin kaikki Midianilaiset ja Amalekilaiset ja ne itäiseltä maalta kokosivat itsensä yhteen, ja menivät ja sioittivat heitäsä Jisreelin laaksoon,	6:33 COsca caicki Midianiterit ja Amalechiterit/ ja ne itäiseldä maalda cocoisit idzens/ ja menit ja sioitit heidäns Jesreelin laxoon/
6:34 Silloin Herran henki täytti Gideonin; hän puhalsi pasunaan, ja niin abieserilaiset kutsuttiin koolle seuraamaan häntä.	34. Niin Herran henki täytti Gideonin, ja hän puhalsi basunaan ja kutsui Abieserin seuraamaan itsiänsä.	6:34 Nijn HERran hengi täytti Gideonin/ ja hän puhalsi Basunaan/ ja cudzui Abieseri seuraman idzens.
6:35 Ja hän lähetti sanansaattajia koko Manasseen, niin että heidätkin kutsuttiin koolle seuraamaan häntä; samoin hän lähetti sanansaattajat Asseriin, Sebuloniin ja Naftaliin, ja nämä lähtivät vihollisia vastaan.	35. Ja hän lähetti sanan koko Manasselle ja kutsui myös heitä seuraamaan. Hän lähetti myös sanan Asserille, Sebulonille ja Naphtalille, ja hekin tulivat heitä vastaan.	6:35 Ja hän lähetti sanan coco Manasselle/ ja cudzui myös heitä seuraman händäns. Hän lähetti myös sanan Asserille/ Sebulonille ja Nephtalille/ ja hekin tulit heitä wastan.
6:36 Silloin Gideon sanoi Jumalalle: "Jos sinä aiot vapauttaa Israelin minun kädelläni, niinkuin olet puhunut,	36. Ja Gideon sanoi Jumalalle: jos sinä vapahdat Israelin minun käteni kautta, niinkuin sinä sanonut olet;	6:36 JA Gideon sanoi Jumalalle: jos sinä wapahdat Israelin minun cauttani/ nijncuins sanonut olet:
6:37 niin katso, minä panen nämä kerityt villat puimatantereelle: jos kastetta tulee ainoastaan villoihin ja kaikki maa muuten jää kuivaksi, niin minä siitä tiedän, että sinä minun kädelläni vapautat Israelin, niinkuin olet puhunut."	37. Katso, minä panen villaisen nahan pihalle: jos kaste tulee ainoastaan nahan päälle ja kaikki muu maa on kuiva, niin minä ymmärrän, ettäs minun käteni kautta Israelin vapahdat, niinkuin sinä sanonut olet.	6:37 Nijn minä panen willaisen nahan pihalle/ jos sinne tule caste ainoastans nahan päälle/ ja caicki muu maa on cuiwa/ nijn minä ymmärrän ettäs minun cauttani Israelin wapahdat/ nijncuins sanonut olet.
6:38 Ja tapahtui niin. Sillä kun hän varhain seuraavana päivänä nousi ja puristi villoja, pusersi hän kastetta villoista koko vesimaljan täyden.	38. Ja se tapahtui niin: kuin hän toisena päivänä varhain nousi, kääri hän nahan kokoon ja pusersi kasteen nahasta ja täytti maljan vedestä.	6:38 Ja se tapahdui nijn. Cosca hän toisna päiwänä warhain nousi/ pusersi hän casten nahast/ ja täytti maljan wedestä.
6:39 Ja Gideon sanoi Jumalalle: "Älköön vihasi syttykö minua kohtaan, jos minä vielä kerran puhun. Anna minun vielä kerta tehdä koetus villoilla. Anna ainoastaan villojen jäädä kuiviksi ja kastetta tulla kaikkialle muualle maahan."	39. Ja Gideon sanoi Jumalalle: älköön sinun vihas syttykö minua vastaan, jos minä vielä kerran puhun: minä koettelen vielä kerran sitä nahalla: anna ainoastaan nahan kuivan olla ja kaikella muulla maalla kasteen.	6:39 Ja Gideon sanoi Jumalalle: älkön sinun vihas syttykö minua wastan/ jos minä wielä kerran puhun: minä kiusan wielä kerran sitä nahalla/ anna ainoastans nahan cuiwan olla/ ja caikella muulla maalla casten.
6:40 Ja Jumala teki niin sinä yönä; ainoastaan villat jäivät kuiviksi, ja kastetta tuli kaikkialle muualle maahan.	40. Jumala teki myös niin sinä yönä: ja nahka ainoastaan jäi kuivaksi, ja kaste tuli kaiken maan päälle.	6:40 Jumala teki myös nijn sinä yönä/ että nahca ainoastans jäi cuiwaxi/ ja caste tuli caikelle muulle maalle.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu

<p>7:1 Varhain seuraavana aamuna Jerubbaal, se on Gideon, ynnä kaikki väki, joka oli hänen kanssaan, leiriytyi Harodin lähteelle. Midianilaisten leiri taas oli siitä, Mooren kukkulasta, pohjoiseen päin, tasangolla.</p>	<p>1. Silloin nousi JerubBaal (se on Gideon) varhain aamulla ja kaikki väki joka hänen kanssansa oli, ja siottivat heitäsä Harodin lähteen tykö, niin että Midianilaisten leiri oli pohjaan päin, vartian kukkulan takana, laaksossa.</p>	<p>7:1 Silloin nousi Jerub Baal (se on Gideon) warhain amulla/ ja caicki wäki cuin hänen cansans oli/ ja sioitit heidäns Harodin lähten tygö/ nijn että Midianiterein leiri oli pohjan päin/ wartian cuckulan tacana/ laxos.</p>
<p>7:2 Mutta Herra sanoi Gideonille: "Sinulla on kanssasi liian paljon väkeä, antaakseni Midianin heidän käsiinsä; muuten Israel voisi kerskua minua vastaan ja sanoa: 'Oma käteni vapautti minut.'</p>	<p>2. Ja Herra sanoi Gideonille: ylen paljo on väkeä sinun kanssas: jos minä antaisin Midianin heidän käsiinsä, kerskais Israel minua vastaan ja sanois: minun käteni vapahti minua.</p>	<p>7:2 Ja HERRa sanoi Gideonille: ylönpaljo on wäke sinun cansas. Jos minä andaisin Midianin heidän käsijns/ kerscais Israel idzens minua wastan/ ja sanois: minun käteni wapahti minua.</p>
<p>7:3 Julista siis kansan kuullen näin: 'Se, joka pelkää ja on arka, palatkoon takaisin ja väistyköön Gileadin vuorilta.'" Niin kansasta palasi takaisin kaksikymmentäkaksi tuhatta, ja kymmentuhatta jäi.</p>	<p>3. Niin anna nyt huutaa kansan korvissa ja sanoa: joka pelkuri ja hämmästynyt on, palatkaan ja nopiasti rientäkään Gileadin vuorelta. Silloin palasi kansaa takaperin kaksikolmattakymmentä tuhatta, ja kymmentuhatta jäi.</p>	<p>7:3 Nijn anna sijs huuta Canssan corwis/ ja sanoa: joca pelcuri ja hämmästynyt on/ palaitcan ja nopiast riendäkän idzens Gileadin wuorelda. Silloin palais Canssa tacaperin caxicolmattakymmendä tuhatta/ ettei enä kymmenen tuhatta jäänyt.</p>
<p>7:4 Ja Herra sanoi Gideonille: "Vielä on väkeä liian paljon; vie heidät alas veden ääreen, niin minä siellä heidät sinulle tutkin. Se, josta minä sinulle sanon: 'Tämä lähteköön sinun kanssasi', se lähteköön kanssasi; mutta jokainen, josta minä sinulle sanon: 'Tämä älköön lähtekö sinun kanssasi', se älköön lähtekö."</p>	<p>4. Ja Herra sanoi Gideonille: vielä on paljo kansaa, vie heitä veden tykö, siellä minä koettelen heitä sinulle: ja josta minä sanon sinulle: tämä menköön sinun kanssas, hän myös menee sinun kanssas: ja josta minä taas sanon sinulle: älköön hän menkö sinun kanssas, ei hänen pidä menemän.</p>	<p>7:4 JA HERRa sanoi Gideonille: tätä Canssa on wielä paljo/ wie heitä cansas weden tygö/ siellä minä coettelen heitä sinulle. Ja josta minä sanon: tämä mene sinun cansas/ hän myös mene sinun cansas: Ja josta minä taas sanon: ettei hän mene sinun cansas/ ei hänen pidä menemän.</p>
<p>7:5 Niin hän vei väen alas veden ääreen. Ja Herra sanoi Gideonille: "Aseta erikseen jokainen, joka latkii vettä kielellään, niinkuin koira latkii, ja samoin jokainen, joka laskeutuu polvilleen juodaksensa."</p>	<p>5. Ja hän vei kansan veden tykö; ja Herra sanoi Gideonille: joka vettä latkii kielellänsä niinkuin koira latkii, aseta häntä erinänsä seisomaan, niin myös kaikki, jotka heitäsä polvillensa kumartavat juodessansa.</p>	<p>7:5 Ja hän wei Canssan weden tygö. Ja HERRa sanoi Gideonille: joca wettä lacki kielelläns nijncuin coira/ aseta händä erinäns seisoman/ nijn myös caicki/ jotca heitäns polwillens cumartawat juodesans.</p>
<p>7:6 Niiden luku, jotka latkivat kädestä suuhunsa, oli kolmesataa miestä; kaikki muu väki oli laskeutunut polvilleen juomaan vettä.</p>	<p>6. Silloin oli niitä, jotka latkivat kädestänsä suuhunsa, kolmesataa miestä; ja kaikki muu kansa olivat kumartaneet polvillensa juomaan vettä.</p>	<p>7:6 Silloin oli nijtä/ jotca lakeit kädestäns suuhuns/ colme sata miestä/ caicki muu Canssa olit cumartanet polwillens juoman wettä.</p>

<p>7:7 Silloin Herra sanoi Gideonille: "Niillä kolmellasadalla miehellä, jotka latkivat, minä vapautan teidät ja annan Midianin sinun käsiisi; kaikki muu väki menkään kukin kotiinsa."</p>	<p>7. Ja Herra sanoi Gideonille: kolmendasadan miehen kautta, jotka latkivat, vapahdan minä teitä, ja annan Midianilaiset sinun käsiis; mutta kaikki muu kansa menkään kukin siallensa.</p>	<p>7:7 Ja HERra sanoi Gideonille: colmen sadan miehen cautta/ jotka lakeit/ wapahdan minä teitä/ ja annan Midianiterit sinun käsijs/ mutta caicki muu Canssa mengän cukin siallens.</p>
<p>7:8 Sitten väki otti mukaansa eväät ja pasunansa, ja hän päästi kaikki Israelin miehet menemään kunkin majalleen, pidättäen ainoastaan ne kolmesataa miestä. Ja midianilaisten leiri oli hänen alapuolellaan tasangolla.</p>	<p>8. Ja kansa otti evään myötänsä ja basunansa, mutta kaikki muut Israelin miehet antoi hän mennä itsekunkin majaansa, ja vahvisti itsensä ainoasti kolmellasadalla miehellä; ja Midianilaisten leiri oli hänen edessänsä alhaalla laaksossa.</p>	<p>7:8 JA he otit ewän myötäns Canssalle ja Basunans. Mutta muut Israelitit annoi hän mennä idzecungin majaans/ hän wahwisti idzens ainoastans colmella sadalla miehellä. Ja Midianiterein leiri oli hänen edesäns laxos.</p>
<p>7:9 Sinä yönä Herra sanoi hänelle: "Nouse ja käy leirin kimppuun, sillä minä annan sen sinun käsiisi.</p>	<p>9. Ja Herra sanoi sinä yönä hänelle: nouse ja mene alas leiriin, sillä minä olen antanut heidät sinut käsiis.</p>	<p>7:9 Ja HERra sanoi sinä yönä hänelle: nouse ja mene leirijn: sillä minä olen andanut heidän sinun käsijs.</p>
<p>7:10 Mutta jos sinä pelkääät käydä sen kimppuun, niin mene palvelijasi Puuran kanssa alas leiriin</p>	<p>10. Jos sinä pelkääät mennä sinne, niin anna palvelias Puran mennä sinun kanssas leiriin,</p>	<p>7:10 jos sinä pelkät mennä sinne/ nijn anna sinun palwelias Puran menä sinun cansas leirijn/</p>
<p>7:11 ja kuuntele, mitä siellä puhutaan. Sitten saat rohkeutta käydä leirin kimppuun." Niin hän meni palvelijansa Puuran kanssa alas aina leirin etuvartijoiden luo.</p>	<p>11. Ettäs kuulisit, mitä he puhuvat; sitte sinun kätes vahvistuvat ja sinä menet leiriin. Niin hän meni palveliansa Puran kanssa leiriin, sille paikalle, kussa vartiat olivat.</p>	<p>7:11 Ettäs cuulisit mitä he puhuwat/ sijtte sinä menet woimasa leirijn. Nijn Gideon meni palwelians Puran cansa leirijn/ sille paicalle cusa wartiat olit.</p>
<p>7:12 Midianilaisia, amalekilaisia ja kaikkia Idän miehiä oli asettunut tasangolle niin paljon kuin heinäsiirkkoja; ja heidän kameleillaan ei ollut määrää, niitä oli niin paljon kuin hiekkaa meren rannalla.</p>	<p>12. Mutta Midianilaiset ja Amalekilaiset ja kaikki ne itäiseltä maalta, makasivat laaksossa niinkuin metsäsiirkkain paljous ja heidän kamelinsa olivat lukemattomat, niinkuin santa meren rannalla paljouden tähden.</p>	<p>7:12 Mutta Midianiterit ja Amalechiterit/ ja caicki ne itäiseldä maalda/ macaisit laxos nijncuin medzäsiirkkain paljous/ ja heidän Camelins olit lukemattomat/ nijncuin sanda meren reunas paljouden tähden.</p>
<p>7:13 Kun Gideon tuli, niin muuan mies kertoi untansa toiselle. Hän sanoi: "Minä näin unta ja katso, ohraleipäkakku tuli pyörien midianilaisten leiriin. Se tuli teltalle saakka, iski siihen niin, että se kaatui, ja käänsi sen ylösalaisin, ja telttä jäi kumoon."</p>	<p>13. Koska Gideon tuli, katso, niin jutteli yksi kumppanillensa unen ja sanoi: katso, minä näin unta ja olin näkevinäni ohraisen porokakun kierittävän itsensä Midianilaisten leiriin, ja tulevan majaan asti, ja lyövän sen päälle, niin että se lankesi maahan, ja kukistavan sen ylösalaisin, niin että maja maassa oli.</p>	<p>7:13 Cosca Gideon tuli/ cadzo/ nijn jutteli yxi toisellens unen/ ja sanoi: cadzo/ minä näin unda/ ja olin näkewänäns ohraisen porocacun kierittäwän idzens Midianiterein leirijn/ tulewan majaan ja lyöwän sen päälle/ heittäwän maahan ja cukistawan ylösalaisin/ nijn että maja maasa oli.</p>

7:14 Niin toinen vastasi ja sanoi: "Se ei ole mikään muu kuin israelilaisen Gideonin, Jooaan pojan, miekka; Jumala antaa hänen käsiinsä Midianin ja koko leirin."	14. Jolle se toinen vastasi ja sanoi: ei se ole muuta, kuin Gideonin Joaksen pojan Israelin miehen miekka: Jumala on antanut Midianilaiset hänen käsiinsä kaiken heidän sotajoukkonsa kanssa.	7:14 Jolle se toinen wastais/ ja sanoi: ei se ole muuta/ cuin Gideonin Joaxen pojan sen Israelitan mieckka/ Jumala on andanut Midianiterit hänen käsijns/ caiken heidän sotajouckons cansa.
7:15 Kun Gideon oli kuullut kertomuksen unesta ja sen selityksen, niin hän kumartaen rukoili, palasi sitten takaisin Israelin leiriin ja sanoi: "Nouskaa, sillä Herra antaa midianilaisten leirin teidän käsiinne."	15. Kuin Gideon kuuli unen juteltavan ja sen selityksen, niin hän kumartaen rukoili, ja palasi Israelin leiriin ja sanoi: valmistakaat itsenne, sillä Herra on antanut Midianilaisten sotajoukon teidän käsiinne.	7:15 COsca Gideon cuuli juteldawan sencaltaisia unia/ ja sen selityxiä/ rucoili hän ja palais Israelin leirijn/ ja sanoi: walmistacat idzen: sillä HERra on andanut Midianiterein sotajoucon teidän käsijn.
7:16 Ja hän jakoi ne kolmesataa miestä kolmeen joukkoon ja antoi heille kullekin käteen pasunan ja tyhjän saviruukun, tulisoihitu ruukussa.	16. Ja hän jakoi ne kolmesataa miestä kolmeen joukkoon, ja antoi basunat heidän jokaisen käteensä ja tyhjät saviastiat, ja lamput astiain sisälle,	7:16 Ja hän jacoi ne colme sata miestä colmeen jouckoon/ ja andoi jocaidzelle heille Basunan käteen ja tyhjät sawiastiat/ ja lamput sisällä.
7:17 Ja hän sanoi heille: "Tarkatkaa minua ja tehkää niinkuin minä; kun minä olen tullut leirin laitaan, niin tehkää, niinkuin minä teen.	17. Ja sanoi heille: katsokaat minua, ja tehkää te niin: katso, kuin minä tulen leirin ääreen, niinkuin minä teen, niin myös te tehkää.	7:17 Ja sanoi heille: cadzocat minua/ ja tehkätte nijn. Cadzo/ cosca minä tulen leirin tygö/ nijncuin minä teen/ nijn myös te tehkät.
7:18 Kun minä ja kaikki, jotka ovat minun kanssani, puhallamme pasunoihin, niin puhaltakaa tekin pasunoihin kaikkialla leirin ympärillä ja huutakaa: 'Herran ja Gideonin puolesta!'"	18. Ja minä puhallan basunaan ja kaikki jotka minun kanssani ovat, niin myös teidän pitää puhaltaman basunaan kaiken leirin ympäri, ja teidän pitää sanoman: (tässä) Herra ja Gideon.	7:18 Sillä minä puhallan Basunaan/ ja caicki cuin minun cansani owat/ nijn myös teidän pitä puhaldaman Basunaan caiken leirin ymbärins/ ja teidän pitä sanoman: täsä HERra ja Gideon.
7:19 Niin Gideon ja ne sata miestä, jotka olivat hänen kanssansa, tulivat leirin laitaan keskimmäisen yövartion alussa; vartijat olivat juuri asetetut paikoilleen. Silloin he puhalsivat pasunoihin ja särkivät saviruukut, jotka heillä oli käsissään.	19. Silloin tuli Gideon leiriin, ja sata miestä jotka hänen kanssansa olivat, ensimmäisten vartiain tykö, jotka siellä asetetut olivat, herättivät ainoasti vartiat, ja puhalsivat basuniin, ja rikkoivat saviastiat, jotka olivat heidän käsissäänsä.	7:19 Silloin tuli Gideon ja sata miestä cuin hänen cansans olit/ ensimmäisten wartiain tygö/ jotca siellä asetetut olit/ ja herätti wartiat/ ja puhalsit Basunijn/ ja ricoit sawiastiat/ cuin olit heidän käsisäns.
7:20 Niin ne kolme joukkoa puhalsivat pasunoihin, murskasivat saviruukut, tempasivat vasempaan käteensä tulisoihdut ja oikeaan pasunat, puhalsivat niihin ja huusivat: "Herran ja Gideonin miekka!"	20. Ja ne kolme joukkoa puhalsivat basunaan, ja rikkoivat saviastiat, mutta lamput he tempasivat vasempaan käteensä ja basunat oikiaan käteensä, joihin he puhalsivat ja huusivat: (tässä) Herran ja Gideonin miekka.	7:20 Ja puhalsit caicki colme joucko Basunaan/ ja ricoit sawiastiat/ mutta lamput he temmaisit wasembaan käteens/ ja Basunat oikiaan käteens/ joihin he puhalsit ja huusit: täsä HERran ja Gideonin miecka.

7:21 Ja he seisoivat kukin paikallaan leirin ympärillä. Mutta leirissä kaikki juoksivat sekaisin, kirkuivat ja pakenivat.	21. Ja jokainen seiso iallansa leirin ympärillä. Silloin rupesi kaikki leiri juoksemaan, huutamaan ja pakenemaan.	7:21 Ja jocainen seiso iallans leirin ymbärillä. Silloin rupeis caicki leiri juoxeman/ huutaman ja pakeneman.
7:22 Ja kun he puhalsivat noihin kolmeensataan pasunaan, niin Herra käänsi toisen miekan toista vastaan koko leirissä, ja leiri pakeni Beet-Sittaaan asti Sereraan päin, Tabbatin luona olevan Abel-Meholan rantaan saakka.	22. Ja koska ne kolmesataa miestä puhalsivat basuniin, sovitti Herra niin, että yhden miekka kääntyi toista vastaan siinä sotajoukossa; ja sotaväki pakeni Bethsittan ja Zeredataan, Abel Meholan rajan viereen, Tabatin tykö.	7:22 Ja cosca ne colme sata miestä puhalsit Basunijn/ sowitti HERran nijn/ että yhden miecka käändyi toista wastan caikes signä sotajoucos/ ja sotawäki pakenit Bethsittahn Zeredathaan/ Abel Meholan rajan wiereen Tabathin tygö.
7:23 Ja Israelin miehet kutsuttiin koolle Naftalista, Asserista ja koko Manassesta, ja he ajoivat midianilaisia takaa.	23. Ja Israelin miehet kokoontuivat Naphtalista, Asserista ja kaikesta Manassesta, ja ajoivat Midianilaisia takaa.	7:23 Ja Israelin miehet cocounsit Nephtalist/ Asserist ja Manassest/ huusit ja ajoit Midianitereit taca.
7:24 Ja Gideon oli lähettänyt sanansaattajia koko Efraimin vuoristoon, sanomaan: "Tulkaa alas midianilaisia vastaan ja vallatkaa heidän tieltään vedet aina Beet-Baaraan asti sekä Jordan." Niin kaikki Efraimin miehet kutsuttiin koolle, ja he valtasivat vedet aina Beet-Baaraan asti sekä Jordanin.	24. Ja Gideon lähetti sanansaattajat kaikelle Ephraimin vuorelle, sanoen: tulkaat alas Midianilaisia vastaan ja ennättäkää heiltä vedet BetBaraan ja Jordaniin asti. Niin kokoontuivat kaikki Ephraimin miehet ja ennättivät vedet BetBaraan ja Jordaniin asti.	7:24 Ja Gideon lähetti sanansaattajat caikelle Ephraimin wuorelle/ sanoden: tulcat Midianitereitä wastan/ ja ennättäkät heildä wedet/ BethBaran ja Jordanin asti. Silloin huusit caicki Ephraimin miehet/ ja omistit wedet BethBaran ja Jordanin asti.
7:25 Ja he ottivat vangiksi kaksi midianilaisten ruhtinasta, Oorebin ja Seebin; Oorebin he surmasivat Oorebin kalliolla, ja Seebin he surmasivat Seebin viinikuurnan luona, ja he ajoivat midianilaisia takaa. Mutta Oorebin ja Seebin päät he toivat Gideonille tuolta puolelta Jordanin.	25. Ja he ottivat kaksi Midianilaisten päämiestä kiinni, Orebin ja Zebin, ja tappoivat Orebin Orebin kalliolla, ja Zebin he tappoivat Zebin viinakuurnassa, ja ajoivat Midianilaisia takaa; mutta Orebin ja Zebin päät kantoivat he Gideonille Jordanin ylitse.	7:25 Ja he otit caxi Midianiterein päämiestä kijnni/ Orebin ja Zebin/ ja tapoit Orebin Orebin calliolla/ ja Zebin he tapoit Zebin wijnacuurnas/ ja ajoit Midianitereitä taca. Mutta Orebin ja Zebin pään cannoit he Gideonille Jordanin ylidze.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Mutta Efraimin miehet sanoivat hänelle: "Miksi teit meille sen, ettet kutsunut meitä, kun menit taistelemaan midianilaisia vastaan?" Ja he riitelivät kovasti häntä vastaan.	1. Ja Ephraimin miehet sanoivat hänelle: miksis tämän meille teit, ettes kutsunut meitä, kuin sinä menit sotimaan Midianilaisia vastaan? ja he riitelivät kovin hänen kansansa.	8:1 JA Ephraimin miehet sanoi hänelle: mixis tämän meille teit/ ettes cudzunut meitä/ cosca sinä menit sotiman Midianitereitä wastan? ja he rijtelit cowin hänen cansans.

8:2 Niin hän sanoi heille: "Mitä minä sitten olen tehnyt teihin verraten? Eikö Efraimin jälkikorjuu ole parempi kuin Abieserin viininkorjuu?"	2. Niin hän vastasi heitä: mitä minä olen nyt tehnyt niinkuin te? Eikö Ephraimin viinapuun oksa parempi ole, kuin Abieserin koko viinamarjan läjä?	8:2 Nijn hän wastais heille: mitä minä olen tehnyt cuin teidän työnnö werraxi wedetäisin? eikö Ephraimin wijnapuun oxa parembi ole/ cuin AbiEzerin coco wijnamarjan läjä?
8:3 Teidän käsiinnehän Jumala antoi midianilaisten ruhtinaat Oorebin ja Seebin. Mitä minä olen voinut tehdä teihin verraten?" Kun hän puhui näin, asettui heidän suuttumuksensa häneen.	3. Jumala antoi Midianilaisten päämiehet Orebin ja Zebin teidän käsiinne: kuinka olisin minä taitanut niin tehdä, kuin te teitte? Ja kuin hän sen sanoi, asettui heidän vihansa.	8:3 Jumala andoi Midianiterein päämiehet Orebin ja Zebin teidän käsijn/ cuinga olisin minä taitanut nijn tehdä cuin te teitte? Ja cosca hän sen sanoi/ asetui heidän wihans.
8:4 Kun Gideon tuli Jordanille, meni hän sen yli, hän ja ne kolmesataa miestä, jotka olivat hänen kanssaan. He olivat uuvuksissa takaa-ajamisesta.	4. Kuin Gideon tuli Jordanin tykö, meni hän sen ylitse, ja ne kolmesataa miestä jotka hänen kanssansa olivat, ja he olivat väsyneet ja ajoivat takaa.	8:4 COsca Gideon tuli Jordanin tygö/ meni hän sen ylidze/ nijden colmen sadan miehen cansa/ cuin hänen cansans olit/ ja olit wäsynet ja ajoit taca.
8:5 Ja hän sanoi Sukkotin miehille: "Antakaa joitakin leipäkakkuja väelle, joka seuraa minua, sillä he ovat uuvuksissa; minä olen ajamassa takaa midianilaisten kuninkaita Sebahia ja Salmunnaa."	5. Ja hän sanoi Sukkotin asuvaisille: antakaat vähä leipää väelle joka minun kanssani on; sillä he ovat väsyneet, että minä saisin ajaa Midianilaisten kuninkaita Sebaa ja Zalmunnaa takaa.	8:5 Jä hän sanoi Suchotin asuwaisille: andacat tämän wäen cuin minun cansani on wähä leipä/ sillä he owat wäsynet/ että minä saisin aja Midianiterein Cuningaita Sebaht ja Zalmunat taca.
8:6 Mutta Sukkotin päämiehet sanoivat: "Onko sinulla sitten jo Sebahin ja Salmunnan nyrkki kädessäsi, että me antaisimme leipää sinun sotajoukollesi?"	6. Mutta Sukkotin päämiehet sanoivat: onko Seban ja Zalmunnan kämmen juuri jo sinun kädessäs, että meidän pitää sinun sotaväelles leipää antaman?	8:6 Mutta Suchotin päämiehet sanoit: ongo Zebahn ja Salmunan kämmen juuri jo sinun kädesäs/ että meidän pitä sinun sotawäkes leipä andaman?
8:7 Gideon vastasi: "Hyvä! Kun Herra antaa Sebahin ja Salmunnan minun käsiini, puin minä teidän lihanne rikki erämaan orjantappuroilla ja orjanruoskilla."	7. Gideon sanoi: sentähden kuin Herra minun käsiini antaa Seban ja Zalmunnan, niin minä muserran teidän lihanne korven orjantappuroilla ja ohdakkeilla.	8:7 Gideon sanoi: cosca HERra minun käsijn anda Sebahn ja Zalmunan/ nijn minä muserran teidän lihan orjantappuroilla ja ohdackeilla corwesta.
8:8 Ja hän nousi sieltä Penueliin ja puhui heille samalla tavalla. Ja Penuelin miehet vastasivat hänelle samoin, kuin Sukkotin miehet olivat vastanneet.	8. Ja hän meni sieltä ylös Penueliin ja puhui heille myös niin. Ja Penuelin kansa vastasi häntä niinkuin Sukkotinkin miehet.	8:8 Ja hän meni sieldä Pnuelijn/ ja puhui heille myös nijn. Ja Pnuelin Canssa wastais händä nijncuin Suchotingin miehet.
8:9 Niin hän sanoi myös Penuelin miehille: "Jahka palaan voittajana, kukistan minä tämän tornin."	9. Niin puhui hän myös Penuelin kansalle, sanoen: kuin minä rauhassa palajan, kukistan minä tämän tornin.	8:9 Nijn sanoi hän Pnuelin Canssalle: cosca minä rauhas palajan/ cukistan minä tämän tornin.

8:10 Mutta Sebah ja Salmunna olivat Karkorissa ja heidän joukkonsa heidän kanssansa, noin viisitoista tuhatta miestä, kaikki, mitä oli jäljellä Idän miesten koko joukosta; kaatunut oli sata kaksikymmentä tuhatta miekkamiestä.	10. Mutta Seba ja Zalmunna olivat Karkorissa ja heidän sotajoukkonsa heidän kanssansa lähes viisitoistakymmentä tuhatta, kaikki jotka jäivät koko sotaväen joukosta itäiseltä maalta; sillä sata ja kaksikymmentä tuhatta miekan vetävää miestä oli siellä langennut.	8:10 Mutta Sebah ja Zalmuna olit Karcoris/ ja heidän sotajouckons heidän cansans/ wijsitoistakymmendä tuhatta/ jotca jäit coco sotawäen joucosta idäiseldä maalda: sillä sata ja caxikymmendä tuhatta miecan wetävät miestä oli siellä langennut.
8:11 Ja Gideon kulki teltoissa-eläjien tietä Noobahin ja Jogbehan itäpuolitse ja voitti joukon, kun se oli huoletonna leirissään.	11. Ja Gideon meni ylös niiden tietä, jotka majoissa asuvat itäisellä puolella Nobatia ja Jogbehaa, ja löi leirin, sillä he olivat suruttomat.	8:11 Ja Gideon meni sitä tietä myöden cuin majois asutan idäisellä puolen Nobathia ja Jagbehata/ ja löi sen leirin: sillä he olit suruttomat.
8:12 Ja Sebah ja Salmunna pakenivat, mutta hän ajoi heitä takaa; ja hän otti molemmat midianilaisten kuninkaat, Sebahin ja Salmunnan, vangiksi, saatettuaan koko leirin pakokauhun valtaan.	12. Ja Seba ja Zalmunna pakenivat, mutta hän ajoi heitä takaa, ja sai ne kaksi Midianilaisten kuningasta Seban ja Zalmunnan kiinni, ja peljätti kaiken heidän sotaväkinsä.	8:12 Ja Sebah ja Zalmuna pakenit/ mutta hän ajoi heitä taca/ ja sai ne caxi Midianiterein Cuningast Sebahn ja Zalmunan kijnni/ ja peljätti caiken heidän sotawäkens.
8:13 Ja Gideon, Jooaan poika, palasi taistelusta, Hereksen solalta.	13. Ja Gideon Joaksen poika palasi sodasta, ennenkuin aurinko nousi,	8:13 COsca Gideon Joaxen poica palais sodast/ ennencuin Auringo nousi/
8:14 Ja hän otti kiinni erään nuorukaisen, joka oli Sukkotin miehiä, ja kyseli häneltä, ja tämä kirjoitti hänelle Sukkotin päämiehet ja vanhimmat, seitsemänkymmentä seitsemän miestä.	14. Ja sai yhden palvelian kiinni, joka oli Sukkotista, ja kysyi häneltä: ja se kirjoitti hänelle Sukkotin päämiehet ja vanhimmat, seitsemänkahdeksattakymmentä miestä.	8:14 sai hän yhden palwelian kijnni/ joca oli Suchotist/ ja kysyi hänelle: joca kirjoitti caicki Suchotin päämiehet ja wanhimmat/ seidzemen cahdexattakymmendä miestä.
8:15 Kun hän sitten tuli Sukkotin miesten luo, sanoi hän: "Tässä ovat nyt Sebah ja Salmunna, joilla te pilkkasitte minua sanoen: 'Onko sinulla sitten jo Sebahin ja Salmunnan nyrkki kädessäsi, että me antaisimme leipää sinun uupuneille miehillesi?'"	15. Ja hän tuli Sukkotiin kansan tykö ja sanoi: tässä on Seba ja Zalmunna, joilla te pilkkasitte minua, sanoen: onko Seban ja Zalmunnan kämmen jo juuri sinun kädessäs, että meidän pitäis sentähden sinun sotaväelles, joka väsynyt on, leipää antaman?	8:15 Ja hän tuli Suchotijn Canssan tygö/ ja sanoi: cadzo/ täsä on Sebah ja Zalmuna/ joilla te pilkaisitte minua/ sanoden: ongo Sebahn ja Zalmunan kädet jo juuri sinun kädesäs/ että meidän pidäis sentähden sinun sotawäkes/ joca wäsynyt on/ leipä andaman?
8:16 Ja hän otti kiinni kaupungin vanhimmat; ja hän otti erämaan orjantappuroita ja orjanruoskia ja antoi Sukkotin miesten maistaa niitä.	16. Ja hän otti ne kaupungin vanhimmat ja korven orjantappuroita ja ohdakkeita, ja antoi Sukkotin miehet piestä.	8:16 Ja hän otti ne Caupungin wanhimmat/ ja orjantappuroita ja ohdackeita corwest/ ja andoi Suchotin miehet piestä.
8:17 Ja hän kukisti Penuelin tornin ja surmasi kaupungin miehet.	17. Ja kukisti Penuelin tornin, ja tappoi kaupungin kansan.	8:17 Ja cukisti Pnuelin tornin/ ja tappoi caiken Caupungin Canssan.

<p>8:18 Sitten hän sanoi Sebahille ja Salmunnalle: "Minkä näköisiä ne miehet olivat, jotka te tapoitte Taaborilla?" He vastasivat: "Ne olivat niinkuin sinä; jokainen oli varreltaan kuin kuninkaan poika."</p>	<p>18. Ja hän sanoi Seballe ja Zalmunnalle: minkämuotoiset miehet ne olivat, jotka te tapoitte Taborissa? He sanoivat: ne olivat sinun muotoises, kauniit kuin kuninkaan pojat.</p>	<p>8:18 Ja hän sanoi Sebahille ja Zalmunalle: mingämuotoiset miehet ne olit cuin te tapoitte Thaboris? he sanoit ne olit sinun muotoises ja caunit cuin Cuningan pojat.</p>
<p>8:19 Hän sanoi: "He olivat minun veljiäni, minun äitini poikia. Niin totta kuin Herra elää: jos te olisitte jättäneet heidät henkiin, en minä surmaisi teitä."</p>	<p>19. Ja hän sanoi: ne olivat minun veljeni, minun äitini pojat: niin totta kuin Herra elää, jos te olisitte antaneet heidän elää, niin en tappaisi minä teitä.</p>	<p>8:19 Ja hän sanoi: ne olit minun weljeni/ minun äitini pojat/ nijn totta cuin HERra elä/ jos te olisit andanet heidän elä/ nijn en tappais minä teitä.</p>
<p>8:20 Ja hän sanoi Jeterille, esikoiselleen: "Nouse ja surmaa heidät." Mutta nuorukainen ei paljastanut miekkaansa, sillä hän pelkäsi, koska oli vielä nuori.</p>	<p>20. Ja hän sanoi Jeterille esikoisellensa: nouse ja tapa heitä, mutta nuorukainen ei vetänyt miekkaansa, sillä hän pelkäsi, että hän oli vielä nuorukainen.</p>	<p>8:20 Ja hän sanoi Jetherille hänen esikoisellens: nouse ja tapa heitä/ mutta nuorucainen ei wetänyt mieckans/ sillä hän pelkäis että hän oli wielä nuorucainen.</p>
<p>8:21 Silloin sanoivat Sebah ja Salmunna: "Nouse sinä ja pistä meidät kuoliaaksi, sillä miehellä on miehen voima." Niin Gideon nousi ja surmasi Sebahin ja Salmunnan. Ja hän otti heidän kameliensa kaulasta puolikuukurut.</p>	<p>21. Mutta Seba ja Zalmunna sanoivat: nouse sinä meitä lyömään, sillä niinkuin mies on, niin on myös hänen voimansa. Niin Gideon nousi ja tappoi Seban ja Zalmunnan, ja otti nastat, jotka heidän kameleinsa kaulassa olivat.</p>	<p>8:21 Mutta Sebah ja Zalmuna sanoit: nouse sinä meitä lyömän: sillä nijncuin mies on/ nijn on myös hänen woimans. Nijn Gideon nousi/ ja tappoi sebahin ja Zalmunan/ ja otti nastat cuin heidän Cameleins caulas olit.</p>
<p>8:22 Niin Israelin miehet sanoivat Gideonille: "Hallitse sinä meitä, sekä sinä itse että sinun poikasi ja poikasi poika; sillä sinä olet vapauttanut meidät Midianin käsistä."</p>	<p>22. Silloin sanoivat Israelin miehet Gideonille: hallitse sinä meitä, sinä ja sinun poikas, ja sinun poikas poika; sillä sinä vapahdit meidät Midianilaisten käsistä.</p>	<p>8:22 Silloin sanoit monicahdat Israelist Gideonille: ole meidän Herram/ sinä ja sinun poicas/ ja sinun pojas poica: sillä sinä wapadit meidän Midianiterein käsist.</p>
<p>8:23 Mutta Gideon vastasi heille: "En minä hallitse teitä, eikä minun poikani ole hallitseva teitä; Herra on teitä hallitseva."</p>	<p>23. Mutta Gideon sanoi heille: en minä tahdo hallita teitä, ei myös minun poikani pidä teitä hallitseman, vaan Herra olkoon teidän hallitsianne.</p>	<p>8:23 Mutta Gideon sanoi heille: en minä ole teidän Herran/ eikä minun poican pidä oleman teidän Herran/ mutta HERra olcon teidän HERran.</p>
<p>8:24 Ja Gideon sanoi heille: "Yhtä minä pyydän teiltä: antakoon kukin minulle heiltä saaliiksi saamansa nenärenkaan." Heikäläisillä näet on kultaiset nenärenkaat, koska ovat ismaelilaisia.</p>	<p>24. Ja Gideon sanoi heille: yhtä minä anon teiltä: jokainen antakoon minulle korvarenkaat, kukin saaliistansa; sillä he olivat Ismaelilaisia, ja heillä olivat kultaiset korvarenkaat.</p>	<p>8:24 JA Gideon sanoi heille: yhtä minä anon teildä/ jocainen andacan minulle corwarengat jotca he ryöwännet owat: sillä he olit Ismaelitit/ ja heillä olit cullaiset corwarengat.</p>

8:25 Niin he vastasivat: "Annamme mielellämme." Ja he levittivät vaipan ja heittivät siihen kukin saaliiksi saamansa nenärenkaan.	25. Ja he sanoivat: me annamme mielellämme; ja levittivät vaatteen, jonka päälle itsekukin heitti ne korvarenkaat, jotka he ryövänneet olivat.	8:25 Ja he sanoit: me annamme sinulle. Ja lewitit waatten/ jonga päälle idzecukin heitti ne corwarengat cuin he ryöwännet olit.
8:26 Ja hänen pyytämänsä kultaiset nenärenkaat painoivat tuhat seitsemänsataa kultasekeliä, lukuunottamatta niitä puolikuukoruja, korvarenkaita ja purppuravaatteita, joita midianilaisten kuninkaat olivat kantaneet, ja heidän kameliensa kaulavitjoja.	26. Ja ne kultaiset korvarenkaat, joita hän anonut oli, painoivat tuhannen ja seitsemänsataa sikliä kultaa, ilman nastoja, käädyjä ja purpuravaatteita, joita Midianilaisten kuninkaat kantoivat, ja ilman heidän kameleinsa kultaisia kaulasiteitä.	8:26 Ja ne cullaiset corwarengat/ joita hän anonut oli/ painoit tuhannen ja seidzemensata Sicli culda/ ilman nastoita/ käädyitä ja purpura waatteita/ joita Midianiterein Cuningat cannoit/ ja ilman heidän Cameleins cullaisita caulan siteitä.
8:27 Ja Gideon valmisti niistä kasukan, jonka hän sijoitti kaupunkiinsa Ofraan, ja koko Israel kulki haureudessa siellä sen jäljessä. Ja se tuli ansaksi Gideonille ja hänen perheellensä.	27. Ja Gideon teki niistä päällisvaatteen ja pani sen omaan kaupunkiinsa Ophraan; ja koko Israel teki huorin sen jälkeen siinä, ja se tuli Gideonille ja hänen huoneellensa paulaksi.	8:27 Ja Gideon teki nijstä päälliswaatten/ ja pani sen omaan Caupungijns Ophraan/ ja coco Israel teki huorin sen cansa/ ja se tuli Gideonille ja hänen huonellens pahennuxexi.
8:28 Niin täytyi Midianin nöyrtyä israelilaisten edessä, eikä se enää nostanut päätänsä. Ja maassa oli rauha neljäkymmentä vuotta, niin kauan kuin Gideon eli.	28. Ja niin Midianilaiset alennettiin Israelin lasten edessä, ja ei enää nostaneet ylös päätänsä; ja maa oli levossa neljäkymmentä ajastaikaa, niinkauvan kuin Gideon eli.	8:28 Ja nijn Midianiterit alettin Israelin lapsilda/ ja ei enämbätä nostanet päätäns/ ja maa oli lewos neljäkymmendä ajastaica/ nijncawwan cuin Gideon eli.
8:29 Ja Jerubbaal, Jooaan poika, meni ja jäi asumaan taloonsa.	29. Ja JerubBaal Joaksen poika meni ja asui omassa huoneessansa.	8:29 JA JerubBaal Joaxen poica meni ja asui omas huonesans.
8:30 Ja Gideonilla oli seitsemänkymmentä poikaa, jotka olivat lähteneet hänen kupeistansa; sillä hänellä oli monta vaimoa.	30. Ja Gideonilla oli seitsemänkymmentä poikaa, jotka hänen kupeistansa tulleet olivat; sillä hänellä oli monta emäntää.	8:30 Ja Gideonilla oli seidzemenkymmendä poica/ jotca hänen cupeistans tullet olit: sillä hänellä oli monda emändätä.
8:31 Ja myös hänen sivuvaimonsa, joka hänellä oli Sikemissä, synnytti hänelle pojan, ja hän antoi tälle nimen Abimelek.	31. Ja hänen jalkavaimonsa, joka hänellä Sikemissä oli, synnytti myös hänelle pojan, ja kutsui hänen nimensä Abimelek.	8:31 Ja hänen jalcawaimons joca hänellä Sichemis oli/ synnytti myös hänelle yhden pojan/ jonga hän cudzui AbiMelech.
8:32 Ja Gideon, Jooaan poika, kuoli päästyään korkeaan ikään, ja hänet haudattiin isänsä Jooaan hautaan abieserilaisten Ofraan.	32. Ja Gideon Joaksen poika kuoli hyvällä ijällä ja haudattiin isänsä Joaksen hautaan Ophrassa, joka Abiesriläisten oma oli.	8:32 Ja Gideon Joaxen poica cuoli hyvällä ijällä/ ja haudattin Isäns Joaxen hautaan Ophras/ joca Esriterein Isän oma oli.

8:33 Mutta kun Gideon oli kuollut, niin israelilaiset lähtivät haureudessa kulkemaan baalien jäljessä ja ottivat Baal-Beritin jumalaksensa.	33. Kuin Gideon kuollut oli, käänsi Israelin kansa itsensä huorin tekemään Baalin jälkeen ja teki BaalBeritin itsellensä jumalaksi.	8:33 COsca Gideon cuollut oli/ käänsi Israelin Canssa idzens huorintekemän Baalin jälken/ ja teit BaalBerithin idzellens jumalaxi.
8:34 Eivätkä israelilaiset enää muistaneet Herraa, Jumalaansa, joka oli pelastanut heidät kaikkien heidän vihollistensa käsistä, jotka asuivat heidän ympärillään.	34. Ja Israelin lapset ei enää muistaneet Herraa Jumalaansa, joka heidät vapahti kaikilta heidän vihollisiltansa, ympäristöllä.	8:34 Ja Israelin lapset ei enämbätä muistanet HERra heidän Jumalatans/ joca heidän wapahti caikilda heidän wiholisildans ymbäristöldä.
8:35 Eivät he myöskään tehneet Jerubbaalin, Gideonin, perheelle laupeutta kaiken sen hyvän tähden, mitä hän oli tehnyt Israelille.	35. Ja ei he tehneet yhtään laupiutta JerubBaalin Gideonin huoneelle kaikesta hyvästä, minkä hän Israelille teki.	8:35 Ja ei he tehnet yhtän laupiutta JerubBaalin Gideonin huonelle/ caikest hywäst cuin hän Israelin teki.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Mutta Abimelek, Jerubbaalin poika, meni Sikemiin äitinsä veljien luo ja puhui heille sekä kaikille, jotka olivat sukua hänen äitinsä isän perheelle, ja sanoi:	1. Mutta Abimelek, JerubBaalin poika, meni Sikemiin äitinsä veljein tykö, puhui heille ja koko äitinsä isän huoneen sukukunnalle ja sanoi:	9:1 MUTta AbiMelech JerubBaalin poica/ meni Sichemijn hänen Äitins weljein tygö/ puhui heille ja coco Äitins Isän huonen sucucunnalle/ ja sanoi:
9:2 "Puhukaa kaikkien Sikemin miesten kuullen: Kumpi teille on parempi, sekö, että teitä hallitsee seitsemänkymmentä miestä, kaikki Jerubbaalin pojat, vai että teitä hallitsee yksi mies? Ja muistakaa, että minä olen teidän luutanne ja lihaanne."	2. Puhukaat nyt kaikkein päämiesten korvissa Sikemissä: mikä teille on parempi, että seitsemänkymmentä miestä, kaikki JerubBaalin pojat, hallitsevat teitä, eli jos yksi mies hallitsee teitä? Ja muistakaat, että minä olen teidän luunne ja lihanne.	9:2 Puhucat caickein miesten corwis Sichemist: mikä teille on parembi että seidzemenkymmendä miestä caicki JerubBaalin pojat hallidzewat teitä/ eli yxi mies hallidze teitä? Ja muistacat että minä olen teidän luun ja lihan.
9:3 Niin hänen äitinsä veljet puhuivat hänen puolestaan kaikkien Sikemin miesten kuullen kaiken tämän. Ja heidän sydämensä taipui Abimelekin puolelle, sillä he sanoivat: "Hän on meidän veljemme."	3. Niin puhuivat hänen äitinsä veljet kaikki nämät sanat hänestä kaikkein Sikemin päämiesten korvissa; ja heidän sydämensä käännettiin AbiMelekin jälkeen, sillä he sanoivat: hän on meidän veljemme.	9:3 Nijn puhuit hänen äitins weljet caicki nämät sanat hänest/ caickein Sichemin miesten corwis/ ja heidän sydämens käättin AbiMelechin jälken/ ja sanoit: hän on meidän weljem.
9:4 Ja he antoivat hänelle seitsemänkymmentä hopeasekeliä Baal-Beritin temppelistä. Niillä Abimelek palkkasi tyhjäntoimittajia ja huikentelijoita, ja ne seurasivat häntä.	4. Ja he antoivat hänelle seitsemänkymmentä hopenapenninkiä BaalBeritin huoneesta, joilla AbiMelek palkkasi itsellensä valtojamia ja joutilaita miehiä, jotka häntä seurasivat,	9:4 Ja he annoit hänelle seidzemenkymmendä hopenapenningitä BaalBerithin huonest/ joilla AbiMelech palckais hänellens waldojamia ja joutilaita miehiä/ jotca händä seuraisit.

9:5 Sitten hän lähti isänsä taloon Ofraan ja surmasi veljensä, Jerubbaalin pojat, seitsemänkymmentä miestä, saman kiven päällä; mutta Jootam, Jerubbaalin nuorin poika, jäi henkiin, sillä hän oli piiloutunut.	5. Ja hän tuli isänsä huoneeseen Ophraan, ja murhasi seitsemänkymmentä veljeänsä, JerubBaalin poikaa, yhden kiven päällä. Mutta Jotam, nuorin JerubBaalin pojista jäi; sillä hän kätki itsensä.	9:5 Ja hän tuli Isäns huoneeseen Ophraan/ ja murhais seidzemenkymmendä weljiäns JerubBaalin poica/ yhden kiwen päällä. Mutta Jotham nuorin JerubBaalin pojista jäi: sillä hän kätkettin.
9:6 Sen jälkeen kokoontuivat kaikki Sikemin miehet ja koko Millon väki, ja he menivät ja tekivät Abimelekin kuninkaaksi Muistomerkitammen luona, joka on Sikemissä.	6. Ja kaikki päämiehet Sikemistä ja koko Millon huone kokoontuivat, ja menivät ja asettivat Abimelekin kuninkaaksi korkian tammen tykönä, joka Sikemissä on.	9:6 JA caicki miehet Sichemist ja coco Millon huone cocounsit/ ja he menit ja asetit AbiMelechin Cuningaxi sen corkian tammen tykönä cuin Sichemis on.
9:7 Kun se kerrottiin Jootamille, niin hän meni, asettui seisomaan Garissimin vuoren laelle ja korotti äänensä, huusi ja sanoi heille: "Kuulkaa minua, te Sikemin miehet, että Jumalakin kuulisi teitä.	7. Kuin tämä sanottiin Jotamille, meni hän pois ja seisoi Gerissimin vuoren kukkulalla, korotti äänensä ja huusi ja sanoi heille: kuulkaat minua, te Sikemin päämiehet, että Jumala myös kuulisi teitä:	9:7 COsca tämä sanottin Jothamille: meni hän pois ja seisoi Grisimin vuoren cuckulalla/ corgotti änenä ja sanoi: cuulcat minua te Sichemin miehet/ että Jumala myös cuulis teitä:
9:8 Puut lähtivät voitelemaan itsellensä kuningasta. Ja he sanoivat öljypuulle: 'Ole sinä meidän kuninkaamme.'	8. Puut menivät kerran yksimielisesti voitelemaan itsellensä kuningasta ja sanoivat öljypuulle: ole meidän kuninkaamme.	9:8 Puut menit woiteleman heillens Cuningast ja sanoit öljypuulle: ole meidän Cuningam.
9:9 Mutta öljypuu vastasi heille: 'Jättäisinkö lihavuuteni, josta jumalat ja ihmiset minua ylistävät, mennäkseni huojumaan ylempänä muita puita!'	9. Mutta öljypuu vastasi heitä: pitääkö minun luopuman lihavuudestani, jolla sekä jumalia ja myös ihmisiä minussa kunnioitetaan, ja menemän ja korottaman itseni puiden ylitse?	9:9 Mutta öljypuu wastais heille: pitääkö minun luopuman lihawudestani/ jota sekä jumalat ja myös ihmiset minus ylistäwät/ menemän ja corgottaman idzeni puiden ylidze?
9:10 Niin puut sanoivat viikunapuulle: 'Tule sinä ja ole meidän kuninkaamme.'	10. Niin puut sanoivat fikunapuulle: tule sinä ja ole meidän kuninkaamme.	9:10 Nijn sanoit puut ficunapuulle: tule sinä ja ole meidän Cuningam.
9:11 Mutta viikunapuu vastasi heille: 'Jättäisinkö makeuteni ja hyvät antimeni, mennäkseni huojumaan ylempänä muita puita!'	11. Mutta fikunapuu sanoi heille: pitääkö minun luopuman makeudestani ja parhaasta hedelmästäni, ja menemän ja korottaman itseni puiden ylitse?	9:11 Mutta ficunapuu sanoi: pitääkö minun luopuman makeudestani ja parhast hedelmästäni/ menemän ja corgottaman idzeni puiden ylidze?
9:12 Niin puut sanoivat viinipuulle: 'Tule sinä ja ole meidän kuninkaamme.'	12. Niin sanoivat puut viinapuulle: tule sinä ja ole meidän kuninkaamme.	9:12 Nijn sanoit puut wijnapuulle: tule sinä ja ole meidän Cuningam.
9:13 Mutta viinipuu vastasi heille: 'Jättäisinkö mehuni, joka saa jumalat ja ihmiset iloisiksi, mennäkseni huojumaan ylempänä muita puita!'	13. Mutta viinapuu sanoi heille: pitääkö minun luopuman viinastani, joka sekä jumalat että ihmiset ilahuttaa, ja menemän ja korottaman itseni puiden ylitse?	9:13 Mutta wijnapuu sanoi: pitääkö minun luopuman märkydestäni/ joca sekä jumalat että ihmiset ilahutta/ menemän ja corgottaman idzeni puiden ylidze?

<p>9:14 Niin kaikki puut sanoivat orjantappuralle: 'Tule sinä ja ole meidän kuninkaamme.'</p>	<p>14. Niin sanoivat kaikk puut orjantappuralle: tule sinä ja ole meidän kuninkaamme.</p>	<p>9:14 Nijn sanoit caickipuut orjantappuralle: tule sinä ja ole meidän Cuningam.</p>
<p>9:15 Ja orjantappura vastasi puille: 'Jos todella aiotte voidella minut kuninkaaksenne, niin tulkaa ja etsikää suojaa minun varjossani; mutta ellette, niin tuli lähtee orjantappurasta ja kuluttaa Libanonin setrit.'</p>	<p>15. Ja orjantappura sanoi puille: onko se tosi, että tahdotte minua voidella teillenne kuninkaaksi, niin tulkaat ja levätkäät minun varjoni alla. Mutta jos ei, niin lähtekään tuli orjantappurapensaasta ja polttakaan sedripuut Libanonissa.</p>	<p>9:15 Ja orjantappura sanoi puille: ongo se tosi että te tahdotte minua woidella teillen Cuningaxi? nijn tulcat ja lewätkät minun warjoni alla. Mutta jos et te tahdo/ nijn lähtekän tuli orjantappura pensast/ ja polttacon Cedrinpuut Libanonis.</p>
<p>9:16 Jos te nyt olette menetelleet uskollisesti ja rehellisesti tehdessänne Abimelekin kuninkaaksi ja jos olette kohdelleet hyvin Jerubbaalia ja hänen perhettänsä ja jos olette palkinneet häntä siitä, mitä hänen kätensä ovat hyvää tehneet -</p>	<p>16. Oletteko te siis nyt oikein ja toimillisesti tehneet, kuin AbiMelekin kuninkaaksi teitte, ja oletteko te oikein tehneet JerubBaalia ja hänen huonettansa vastaan? Ja oletteko niin tehneet häntä vastaan kuin hän ansaitsikin teiltä?</p>	<p>9:16 Olettaco te sijs nyt oikein ja toimellisest tehnet/ cosca te AbiMelechin Cuningaxi teitte/ ja olettaco te oikein tehnet JerubBaali ja hänen huonettans wastan/ Ja oletta nijn tehnet händä wastan cuin hän ansaidzikin teildä/</p>
<p>9:17 sillä sotihan minun isäni teidän puolestanne ja pani alttiiksi henkensä ja pelasti teidät Midianin käsistä,</p>	<p>17. Että minun isäni on teidän edessänne sotinut ja antanut henkensä alttiiksi, vapahtaaksensa teitä Midianilaisten kädestä.</p>	<p>9:17 Että minun Isän on teidän edestän sotinut ja hengens andanut aldixi/ wapahtaxens teitä Midianiterein kädest.</p>
<p>9:18 mutta te olette tänä päivänä nousseet minun isäni perhettä vastaan ja surmanneet hänen poikansa, seitsemänkymmentä miestä, saman kiven päällä ja tehneet Abimelekin, hänen orjattarensa pojan, Sikemin miesten kuninkaaksi, koska hän on teidän veljenne -</p>	<p>18. Ja te olette nousseet minun isäni huonetta vastaan tänäpäpä ja olette tappaneet hänen poikansa, seitsemänkymmentä miestä yhden kiven päällä; ja teitte teillenne AbiMelekin, hänen piikansa pojan, kuninkaaksi Sikemin päämiesten ylitse, että hän teidän veljenne on.</p>	<p>9:18 Ja te oletta nosnet minun Isäni huonetta wastan/ ja oletta tappanet hänen poicans/ seidzemenkymmendä miestä yhden kiwen päällä/ ja teitte teillen AbiMelechin Cuningaxi/ joca oli hänen pijcans poica/ Sichemin miesten ylidze/ että hän teidän weljen on.</p>
<p>9:19 jos te siis olette tänä päivänä menetelleet uskollisesti ja rehellisesti Jerubbaalia ja hänen perhettänsä kohtaan, niin olkoon teillä iloa Abimelekista ja myöskin hänellä olkoon iloa teistä;</p>	<p>19. Jos olette oikein ja toimillisesti tehneet JerubBaalia ja hänen huonettansa vastaan tänäpäpä, niin iloitkaat AbiMelekistä, ja hän myös iloitkaan teistä.</p>	<p>9:19 Olettaco te oikein ja toimellisest tehnet JerubBaalia ja hänen huonettans wastan tänäpäpä/ nijn iloitcat AbiMelechist/ ja hän iloitcan teistä.</p>

9:20 mutta ellette ole, niin lähteköön tuli Abimelekista ja kuluttakoon Sikemin miehet sekä Millon väen; ja samoin lähteköön tuli Sikemin miehistä ja Millon väestä ja kuluttakoon Abimelekin."	20. Mutta jollei, niin lähteköön tuli AbiMelekistä ja polttakoon Sikemin päämiehet ja Millon huoneen; lähteköön myös tuli Sikemin päämiehistä ja Millon huoneesta ja polttakoon AbiMelekin.	9:20 Mutta jollei/ niijn lähtekön tuli AbiMelechist/ ja polttacon Sichemin miehet ja Millon huonen/ lähtekön myös tuli Sichemin miehist ja Millon huonest/ ja polttacon AbiMelechin.
9:21 Sitten Jootam lähti pakoon ja pääsi pakenemaan Beeriin; hän asettui sinne suojaan veljeltään Abimelekilta.	21. Ja Jotam pakeni ja vältti, ja meni Beeraan ja asui siellä veljensä AbiMelekin tähden.	9:21 Ja Jotham pakeni ja vältti/ ja meni Beraan/ ja asui siellä weljens AbiMelechin tähden.
9:22 Kun Abimelek oli hallinnut Israelia kolme vuotta,	22. Kuin AbiMelek jo kolme vuotta oli hallinnut Israelia,	9:22 Cosca AbiMelech jo colme vuotta oli hallinnut Israeli:
9:23 lähetti Jumala pahan hengen Abimelekin ja Sikemin miesten väliin, niin että Sikemin miehet luopuivat Abimelekista,	23. Lähetti Jumala pahan hengen AbiMelekin ja Sikemin päämiesten välille: ja Sikemin päämiehet asettivat itsensä AbiMelekiä vastaan;	9:23 Lähetti Jumala pahan tahdon AbiMelechin ja Sichemin miesten wälille/ sillä Sichemin miehet asetit idzens AbiMelechiä wastan.
9:24 jotta Jerubbaalin seitsemällekympmenelle pojalle tehty väkivalta tulisi kostetuksi ja heidän verensä tulisi Abimelekin, heidän veljensä, päälle, joka oli heidät surmannut, ja Sikemin miesten päälle, jotka olivat auttaneet häntä surmaamaan veljensä.	24. Että se vääryys, jonka hän teki seitsemällekympmenelle JerubBaalin pojalle, ja heidän verensä tulis ja pantaisiin AbiMelekin heidän veljensä päälle, joka heidät oli murhannut, ja Sikemin päämiesten päälle, jotka olivat vahvistaneet hänen kätensä veljiänsä murhaamaan.	9:24 Ja heitit hänen silmillens sitä wääryttä cuin hän teki seidzemellekympmenelle JerubBaalin pojalle/ ja panit heidän werens AbiMelechin heidän weljens päälle/ joca heidän oli murhannut/ ja Sichemin miesten päälle/ jotca hänen kättäns olit wahwistanet weljejäns murhaman.
9:25 Ja Sikemin miehet asettivat vuorten kukkuloille väijyjä, ja nämä ryöstivät jokaisen, joka kulki sitä tietä heidän ohitsensa. Se kerrottiin Abimelekille.	25. Ja Sikemin päämiehet panivat väijyjä vuorten kukkoille häntä vastaan, ja he ryöväsivät tiellä kaikki, jotka siitä matkustivat; ja se ilmoitettiin AbiMelekille.	9:25 Ja Sichemin miehet panit wäijyjitä vuorten cuckuloille händä wastan/ ja he ryöwäisit tiellä caicki heillens jotca sijtä matcustit/ ja se ilmoitettin AbiMelechille.
9:26 Mutta Gaal, Ebedin poika, tuli veljineen, ja he poikkesivat Sikemiin; ja Sikemin miehet luottivat häneen.	26. Niin tuli Gaal Ebedin poika ja hänen veljensä, ja menivät Sikemiin; ja Sikemin päämiehet uskalsivat hänen päällensä,	9:26 NIin tuli Gaal Ebedin poica ja hänen weljens/ ja menit Sichemijn/ ja Sichemin miehet uscalsit hänen päällens.
9:27 Ja he menivät kedolle ja korjasivat sadon viinitarhoistaan, polkivat rypäleet ja pitivät ilojuhlan; he menivät jumalansa huoneeseen ja söivät ja joivat ja kiroisivat Abimelekia.	27. Ja menivät kedolle, ja poimivat viinamäkensä ja sotkuivat, ja iloiten veisasivat, ja menivät jumalansa huoneeseen, söivät ja joivat, ja kiroisivat AbiMelekiä.	9:27 Ja waelsit kedolle ja poimeit heidän wijnamarjans ja tallaisit/ hyppäisit ja menit heidän jumalans huoneseen/ söit ja joit/ ja kiroisit AbiMelechiä.

9:28 Ja Gaal, Ebedin poika, sanoi: "Mikä on Abimelek, ja mikä on Sikem, että me häntä palvelisimme? Eikö hän ole Jerubbaalin poika, eikö Sebul ole hänen käskynhaltijansa? Palvelkaa Hamorin, Sikemin isän, miehiä. Miksi me palvelisimme häntä?"	28. Ja Gaal Ebedin poika sanoi: mikä on AbiMelek ja mikä on Sikem, että me häntä palvelemme? eikö hän ole JerubBaalin poika, ja Sebul hänen päämiehensä? Palvelkaat paremmin Hemorin Sikemin isän miehiä: miksi meidän pitää häntä palveleman?	9:28 Ja Gaal Ebedin poica sanoi: mikä on AbiMelech? ja mikä on Sichem/ että me händä palwelem? eikö hän ole JerubBaalin poica/ ja Sebul hänen Päämiehensä? palwelcat paremmin Hemorin Sicheimin Isän miehiä: mixi meidän pitä händä palweleman?
9:29 Olisipa minulla tuo kansa vallassani, niin minä toimittaisin pois Abimelekin; ja Abimelekista hän sanoi: "Lisää sotajoukkoasi ja tule!"	29. Jumala tekis että kansa olis minun käteni alla, että minä ajaisin AbiMelekin ulos. Niin sanottiin AbiMelekille: enennä sotajoukkos ja käy ulos.	9:29 Jumala tekis että Canssa olis minun käteni alla/ että minä ajaisin AbiMelechin ulos. Ja hän sanoi AbiMelechille: enännä sotajouckos ja käy ulos.
9:30 Mutta kun Sebul, kaupungin päällikkö, kuuli Gaalin, Ebedin pojan, sanat, syttyi hänen vihansa.	30. Kuin Sebul, kaupungin päämies, kuuli Gaalin, Ebedin pojan, sanan, vihastui hän sangen suuresti.	9:30 Cosca Sebul Caupungin päämies cuuli Gaalin Ebedin pojan sanan/ wihastui hän sangen suurest.
9:31 Ja hän lähetti salaa sanansaattajia Abimelekin luo sanomaan: "Katso, Gaal, Ebedin poika, ja hänen veljensä ovat tulleet Sikemiin, ja nyt he yllyttävät kaupunkia sinua vastaan.	31. Ja lähetti sanansaattajat AbiMelekille salaisesti, sanoen: Katso, Gaal, Ebedin poika ja hänen veljensä tulivat Sikemiin, tekemään kaupunkia sinulle vastahakoiseksi.	9:31 Ja lähetti sanan AbiMelechille petollisest/ ja käski hänelle sano: Cadzo/ Gaal Ebedin poica ja hänen weljens tulit Sichemijn/ tekemän Caupungita sinulle cowacorwaisexi.
9:32 Nouse siis yöllä, sinä ja väki, joka on sinun kanssasi, ja asetu kedolle väijyksiin.	32. Niin nouse nyt yöllä, sinä ja sinun wäkes, joka myötäs on, ja väijy kedolla;	9:32 Nijn nouse yöllä/ sinä ja sinun wäkes joca myötäs on/ ja wäjy kedolla.
9:33 Ja karkaa aamulla varhain, auringon noustessa, kaupungin kimppuun. Kun hän ja väki, joka on hänen kanssaan, silloin lähtee sinua vastaan, niin tee hänelle, minkä voit."	33. Ja aamulla, kuin aurinko nousee, ole varhain ylhäällä ja karkaa kaupungin päälle. Ja kuin hän ja se kansa, joka hänen myötänsä on, tulevat sinun tykö, niin tee hänen kanssansa niinkuin sinun kätes löytää.	9:33 Ja amulla cosca Auringo nouse/ ole warhain ylhällä ja carca Caupungin päälle. Ja cosca hän ja se Canssa cuin hänen myötäns on tulewat sinun tygös/ nijn tee hänen cansans nijncuin sinun kätes löytä.
9:34 Silloin Abimelek ja kaikki väki, joka oli hänen kanssaan, lähti liikkeelle yöllä, ja he asettuivat väijyksiin Sikemiä vastaan neljässä joukossa.	34. AbiMelek nousi yöllä ja kaikki kansa, joka hänen seurassansa oli, ja asetti vartian Sikemin eteen neljään joukkoon.	9:34 AbiMelech nousi yöllä ja caicki Canssa cuin hänen seurasans oli/ ja asetti wartian Sicheimin eteen neljään jouckoon.
9:35 Ja Gaal, Ebedin poika, tuli ulos ja asettui kaupungin portin ovelle; niin Abimelek ja väki, joka oli hänen kanssaan, nousi väijytyspaikasta.	35. Ja Gaal, Ebedin poika, kävi kaupungin portin eteen; mutta AbiMelek nousi väijymisestäänsä sen väen kanssa, joka hänen myötänsä oli.	9:35 Ja Gaal Ebedin poica käwi Caupungin portin eteen. Mutta AbiMelech nousi wäjymisestääns/ sen wäen cansa cuin hänen myötäns oli.

9:36 Kun Gaal näki väen, sanoi hän Sebulille: "Katso, väkeä tulee alas vuorten kukkuloilta." Mutta Sebul vastasi hänelle: "Vuorten varjot näyttävät sinusta miehiltä."	36. Kuin Gaal näki kansan, sanoi hän Sebulille: katso, tuolta tulee kansan joukko alas vuorten kukkoilta. Ja Sebul sanoi hänelle: sinä näet vuorten varjon niinkuin ihmiset.	9:36 Cosca Gaal näki Canssan/ sanoi hän Sebulille: cadzo/ tuolda tule Canssan joucko wuoren cuckoldalda. Sebul sanoi hänelle: sinä näet warjon wuorest nijncuin ne olisit ihmiset.
9:37 Gaal puhui taas ja sanoi: "Katso, väkeä tulee alas Maannavalta; ja toinen joukko tulee Tietäjätammelta päin."	37. Gaal puhui taas ja sanoi: katso, tuolta tulee kansan joukko alas keskeltä maata ja yksi joukko tulee Noituustammen tieltä.	9:37 Gaal puhui taas ja sanoi: cadzo/ tuolda tule Canssan joucko keskeldä maata/ ja joucko tule noituus tammen tieldä.
9:38 Silloin Sebul sanoi hänelle: "Missä on nyt sinun suuri suusi, kun sanoit: 'Mikä on Abimelek, että me häntä palvelisimme?' Siinä on nyt se väki, jota halveksit. Mene nyt ja taistele heitä vastaan."	38. Niin sanoi Sebul hänelle: kussa on nyt sinun suusi, joka sanoi: kuka on AbiMelek, että meidän häntä palveleman pitää? eikö tämä ole se kansa, jonka olet katsonut ylön? käy nyt ulos ja sodi häntä vastaan.	9:38 Nijn sanoi Sebul hänelle: cusa on sinun suusi? joca sanoi: cuca on AbiMelech että meidän händä palweleman pitää? Eikö tämä ole se Canssa jongas olet cadzonut ylön? käy ulos ja sodi händä wastan.
9:39 Niin Gaal lähti Sikemin miesten etunenässä ja taisteli Abimelekiä vastaan.	39. Ja Gaal meni Sikemin päämiesten edellä ja soti AbiMelekiä vastaan.	9:39 Gaal meni Sichemin miesten edellä ja sodei AbiMelechiä wastan.
9:40 Mutta Abimelek ajoi hänet pakoon, ja hän pääsi pakenemaan häntä; ja heitä kaatui paljon, aina portin ovelle asti.	40. Mutta AbiMelek ajoi häntä takaa, ja hän pakeni hänen edestänsä; ja monta lankesi lyötynä kaupungin porttiin saakka.	9:40 Mutta Abimelech ajoi händä taca/ että hän pakeni hänen edestäns/ ja monda langeis lyötynä Caupungin porttiin saacka.
9:41 Ja Abimelek jäi Arumaan; mutta Sebul karkoitti Gaalin ja hänen veljensä pois Sikemistä.	41. Ja AbiMelek oli Arumassa; mutta Sebul ajoi Gaalin ja veljensä ulos, niin ettei he saaneet olla Sikemissä.	9:41 Ja Abimelech oli Arumas: Mutta Sebul ajoi Gaalin ja hänen weljens ulos/ nijn ettei he saanet olla Sichemis.
9:42 Seuraavana päivänä kansa lähti ulos kedolle, ja siitä ilmoitettiin Abimelekille.	42. Ja aamulla läksi kansa kedolle; ja kuin AbiMelek sen sai tietää,	JA amulla läxi Canssa kedolle. Sijttecuin AbiMelech sen sai tietä/
9:43 Silloin hän otti väkensä ja jakoi sen kolmeen joukkoon ja asettui väijyksiin kedolle. Ja kun hän näki kansan lähtevän kaupungista, hyökkäsi hän heidän kimppuunsa ja surmasi heidät.	43. Otti hän kansan ja jakoi kolmeen osaan, ja asetti väijytyksen kedolle. Kuin hän siis näki, että kansa läksi kaupungista ulos, lankesi hän heidän päällensä ja löi heidät.	9:42 Otti hän Canssan ja jacoï colmeen osaan/ ja asetti wäijytyxen kedolle. 9:43 Cosca hän sijs näki että Canssa läxi Caupungist ulos/ langeis hän heidän päällens ja löi heitä.
9:44 Abimelek ja ne joukot, jotka olivat hänen kanssaan, karkasivat näet esiin ja asettuivat kaupungin portin ovelle, samalla kuin muut kaksi joukkoa karkasivat kaikkien niiden kimppuun, jotka olivat kedolla, ja surmasivat heidät.	44. Mutta AbiMelek sen joukon kanssa, joka hänen seurassansa oli, lankesi heidän päällensä, ja kävivät kaupungin porttiin saakka, ja ne kaksi joukkoa lankesivat niiden päälle, jotka kedolla olivat, ja löivät heidät.	9:44 Mutta AbiMelech sen joucon cansa cuin hänen seurasans oli/ langeis heidän päällens/ ja käwit Caupungin porttin saacka/ ja caxi joucko langeisit nijden päälle jotca kedolla olit/ ja löit heitä.

9:45 Sitten Abimelek taisteli kaupunkia vastaan koko sen päivän, valloitti kaupungin ja surmasi kansan, joka siellä oli. Ja hän hävitti kaupungin ja kylvi suolaa sen paikalle.	45. Sitte soti AbiMelek kaupunkia vastaan kaiken sen päivän, ja voitti kaupungin, ja tappoi kansan, joka siellä oli, ja kukisti kaupungin, ja kylvi suolaa sen päälle.	9:45 Sijtte sodei AbiMelech Caupungita wastaan/ caiken sen päiwän/ ja woitti hänen/ ja tappoi Canssan cuin siellä oli/ cukisti Caupungin ja kylwi suola sen päälle.
9:46 Kun kaikki Sikemin tornin miehet sen kuulivat, menivät he Eel-Beritin temppelin holviin.	46. Kuin kaikki päämiehet, jotka Sikemin tornissa asuivat, sen kuulivat, menivät he linnaan jumalan Beritin huoneesen.	9:46 COsca caicki miehet/ jotca Sichemin tornis asuit/ nämät cuulit/ menit he linnaan jumalan Berithin huoneseen.
9:47 Mutta kun Abimelekillä kerrottiin, että kaikki Sikemin tornin miehet olivat kokoontuneet sinne,	47. Ja AbiMelekillä ilmoitettiin kaikki Sikemin tornin päämiehet kokoontuneeksi.	9:47 Cuin AbiMelech cuuli caicki miehet Sichemin tornist cocondunexi.
9:48 niin Abimelek nousi Salmonin vuorelle, hän ja kaikki väki, joka oli hänen kanssaan. Ja Abimelek otti kirveen käteensä ja löi poikki puunoksan, nosti ja pani sen olalleen ja sanoi väelle, joka oli hänen kanssaan: "Mitä näitte minun tekevän, se tekkää tekin joutuin."	48. Niin meni AbiMelek ylös Salmonin vuorelle, hän ja kaikki kansa joka hänen seurassansa oli, ja AbiMelek otti kirveen käteensä ja hakkasi oksan puusta, pani olallensa ja kantoi sen, ja sanoi kansalle, joka hänen seurassansa oli: mitä te näitte minun tekevän, se myös te nopiasti tehkää niinkuin minäkin.	9:48 Meni hän Salmonin vuorelle wäkinens/ cuin hänen seurasans oli/ otti kirwen käteens ja hackais oxan puusta/ pani olallens ja sanoi caikelle Canssalle joca hänen seurasans oli: mitä te näette minun tekewän/ se myös te nopiast tehkät nijncuin minäkin.
9:49 Niin väestäkin löi poikki oksansa kukin; sitten he seurasivat Abimelekiä, panivat oksat holvin päälle ja sytyttivät holvin heidän päällään palamaan. Niin saivat surmansa myöskin kaikki Sikemin tornin asukkaat, noin tuhat miestä ja naista.	49. Ja hakkasi myös kaikki kansa itsekukin oksansa ja seurasi AbiMelekiä, ja heittivät ne linnan päälle, ja polttivat niillä linnan tulessa; niin että myös kaikki Sikemin tornin päämiehet kuolivat, lähes tuhannen miestä ja vaimoa.	9:49 Nijn hackais caicki Canssa idzecukin edestäns oxan/ ja seuraisit AbiMelechi/ ja heitit ne linnaan ja sytytit njihin tulem/ nijn että caicki miehet Sichemin tornis cuolit/ lähes tuhannen miestä ja waimo.
9:50 Sitten Abimelek meni Teebekseen, asettui leiriin Teebestä vastaan ja valloitti sen.	50. Niin AbiMelek meni Tebetseen, piiritti ja voitti sen.	9:50 NIin AbiMelech meni Thebetzeen/ pijritti ja woitti sen.
9:51 Mutta kaupungin keskellä oli luja torni, ja kaikki miehet ja naiset, kaikki kaupungin asukkaat, pakenivat siihen. He sulkivat jälkeensä oven ja nousivat tornin katolle.	51. Mutta siinä oli vahva torni keskellä kaupunkia, johonka kaikki pakenivat sekä miehet että vaimot ja kaikki kaupungin päämiehet, ja sulkivat kiinni perässänsä, ja kiipesivät tornin katon päälle.	9:51 Mutta sijnä oli wahwa muuri keskellä Caupungita/ johonga caicki pakenit sekä miehet että waimot/ ja caicki Caupungin asuwaitset/ ja sulijt kijnni perästans/ ja kijpeisit tornin caton päälle.
9:52 Niin Abimelek tuli tornin ääreen ja ryhtyi taisteluun sitä vastaan; ja hän astui tornin ovelle polttaakseen sen tulella.	52. Sitte tuli AbiMelek tornin tykö, soti sitä vastaan, ja tuli tornin oven eteen, sitä tulella polttamaan.	9:52 Sijtte tuli AbiMelech tornin tygö/ sodei sitä wastaan ja tuli tornin owen eteen tulda sytyttämän.

9:53 Mutta eräs nainen heitti jauhinkiven Abimelekin päähän ja murskasi hänen pääkallonsa.	53. Mutta yksi vaimo heitti myllynkiven kappaleen AbiMelekin päähän ja löi hänen pääkallonsa rikki.	9:53 Mutta yxi waimo heitti cappalen myllyn kiwe AbiMelechin päähän/ ja löi hänen pääcallons ricki.
9:54 Silloin hän heti huusi palvelijalle, joka kantoi hänen aseitansa, ja sanoi hänelle: "Paljasta miekkasi ja surmaa minut, ettei minusta sanottaisi: 'Nainen tappoi hänet'." Ja hänen palvelijansa lävisti hänet, ja hän kuoli.	54. Sitte kutsui AbiMelek nopiasti palveliansa, joka kantoi hänen aseitansa, ja sanoi hänelle: vedä miekkas ulos ja tapa minua, ettei minusta sanottaisi: vaimo tappoi hänen; niin pisti palvelia hänen lävitse, ja hän kuoli.	9:54 Sijtte cudzui AbiMelech nopiast hänen palwelians/ joca cannoi hänen aseitans/ ja sanoi hänelle: wedä mieckas ulos/ ja tapa minua/ ettei minusta sanotais: waimo tappoi hänen/ nijn pisti palwelia hänen läpidze/ ja hän cuoli.
9:55 Kun Israelin miehet näkivät, että Abimelek oli kuollut, menivät he kukin kotiinsa.	55. Ja kuin Israelin miehet näkivät AbiMelekin kuolleeksi, menivät he itsekukin paikallensa.	9:55 Sijttecuin Israelin miehet cuin hänen cansans olit/ näit AbiMelechin cuollexi/ menit he idzecukin paicallens.
9:56 Näin Jumala kosti Abimelekille sen pahan, minkä hän oli tehnyt isäänsä kohtaan surmatessaan seitsemänkymmentä veljeään;	56. Ja näin maksoi Jumala AbiMelekille sen pahuuden, minkä hän teki isäänsä vastaan, että hän tappoi seitsemänkymmentä veljeänsä.	9:56 Ja näin maxoi Jumala AbiMelechille sen pahuden cuin hän teki Isäns wastan/ että hän tappoi seidzemenkymmendä weljiäns.
9:57 ja kaiken Sikemin miesten tekemän pahan Jumala käänsi heidän omaan päähänsä. Niin heidät saavutti Jootamin, Jerubbaalin pojan, kirous.	57. Niin myös kaiken sen pahuuden, minkä Sikemin miehet tekivät, antoi Jumala tulla heidän päänsä päälle; ja heidän päällensä tuli Jotamin JerubBaalin pojan kirous.	9:57 Nijn myös sen pahuden/ cuin Sichemin miehet teit/ andoi Jumala tulla heidän pääns päälle. Ja heidän päällens tuli Jothamin JerubBaalin pojan kirous.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Abimelekin jälkeen nousi Israelia vapauttamaan isaskarilainen Toola, Doodon pojan Puuan poika, joka asui Saamirissa, Efraimin vuoristossa.	1. AbiMelekin jälkeen nousi Isaskarilainen Tola, Dodan pojan Puan poika, auttamaan Israelia. Ja hän asui Samirissa, Ephraimin vuorella,	10:1 AbiMelechin jälken nousi Thola yxi mies Isascharist/ Puan poica/ Dodan pojan/ auttaman Israeli. Ja hän asui Samiris Ephraimin wuorella.
10:2 Hän oli tuomarina Israelissa kaksikymmentä kolme vuotta; sitten hän kuoli, ja hänet haudattiin Saamiriin.	2. Ja tuomitsi Israelia kolmekolmattakymmentä ajastaikaa, ja kuoli ja haudattiin Samiriin.	10:2 Ja duomidzi Israeli colmecolmattakymmendä ajastaica/ cuoli ja haudattin Samirijn.
10:3 Hänen jälkeensä nousi gileadilainen Jaair ja oli tuomarina Israelissa kaksikymmentä kaksi vuotta.	3. Hänen jälkeensä nousi Jair Gileadilainen ja tuomitsi Israelia kaksikolmattakymmentä ajastaikaa.	10:3 Hänen jälkens nousi Jair Gileadita/ ja duomidzi Israeli caxicolmattakymmendä ajastaica.

10:4 Ja hänellä oli kolmekymmentä poikaa, jotka ratsastivat kolmellakymmenellä aasilla; ja heillä oli kolmekymmentä kaupunkia, joita vielä tänäkin päivänä kutsutaan Jaairin leirikyliksi ja jotka ovat Gileadin maassa.	4. Ja hänellä oli kolmekymmentä poikaa, jotka ajoivat kolmellakymmenellä aasin varsalla, ja heillä oli kolmekymmentä kaupunkia, jotka kutsuttiin Jaairin kyliksi tähän päivään asti ja ovat Gileadin maalla.	10:4 Ja hänellä oli kolmekymmentä poikaa/ ajaden kolmella kymmenellä Asin varsalla/ ja hänellä oli kolmekymmentä Caupungita/ jotka kutsuttiin Jaairin kyliksi/ tähän päivään asti/ ja ovat Gileadis.
10:5 Ja Jaair kuoli, ja hänet haudattiin Kaamoniin.	5. Ja Jaair kuoli ja haudattiin Kamoniin.	10:5 Ja Jaair kuoli ja haudattiin Kamonijn.
10:6 Mutta israelilaiset tekivät jälleen sitä, mikä oli pahaa Herran silmissä, ja palvelivat baaleja ja astarteja ja Aramin jumalia, Siidonin jumalia, Moabin jumalia, ammonilaisten jumalia ja filistealaisten jumalia, ja he hylkäsivät Herran eivätkä palvelleet häntä.	6. Mutta Israelin lapset tekivät vielä pahaa Herran edessä, ja palvelivat Baalia ja Astarotia, ja Syrian jumalia, ja Zidonin jumalia, ja Moabin jumalia, ja Ammonin lasten jumalia, ja Philistealaisten jumalia, ja luopuivat Herrasta ja ei palvelleet häntä.	10:6 Mutta Israelin lapset teit jälleens paha HERran edes/ ja palvelit Baali ja Astharothi/ ja Syrian jumalita/ ja Zidonin jumalita/ ja Moabin jumalita/ ja Ammonin lasten jumalita/ ja Philisterein jumalita/ luovuit HERrasta/ ja ei palvellet händä.
10:7 Niin Herran viha syttyi Israelia kohtaan, ja hän myi heidät filistealaisten ja ammonilaisten käsiin.	7. Niin julmistui Herran viha Israelin ylitse, ja hän myi heidät Philistealaisten ja Ammonin lasten käteen.	10:7 Niin julmistui HERran wiha Israelin ylidze/ ja myi heidän Philisterein ja Ammonin lasten käteen.
10:8 Nämä riistivät ja raastivat israelilaisia sen vuoden ja vielä kahdeksantoista vuotta, kaikkia israelilaisia, jotka asuivat tuolla puolella Jordanin amorilaisten maassa, Gileadissa.	8. Ja he vaativat ja vaivasivat siitä vuodesta kaikkia Israelin lapsia kahdeksantoistakymmentä ajastaikaa, kaikkia Israelin lapsia, jotka olivat tällä puolella Jordania, Amorilaisten maalla, joka on Gileadissa.	10:8 Ja he waadeit ja waiwaisit sijtä wuodesta caickia Israelin lapsia cahdexantoistakymmentä ajastaica/ nimittäin/ caickia Israelin lapsia/ jotka olit tällä puolen Jordanin Amorrerein maalla Gileadis.
10:9 Ja ammonilaiset menivät Jordanin yli taistelemaan myöskin Juudaa, Benjaminia ja Efraimin heimoa vastaan, ja niin Israel joutui suureen ahdinkoon.	9. Ja Ammonin lapset matkustivat Jordanin ylitse ja sotivat Juudaa, Benjaminia ja Ephraimin huonetta vastaan, ja Israel suuresti ahdistettiin.	10:9 Sitälikin matcustit Ammonin lapset Jordanin ylidze/ ja sodeit Judan/ Benjaminin ja Ephraimin huonetta wastan/ että Israel suurest ahdistettin.
10:10 Silloin israelilaiset huusivat Herraa sanoen: "Me olemme tehneet syntiä sinua vastaan, sillä me olemme hyljänneet oman Jumalamme ja palvelleet baaleja."	10. Niin huusivat Israelin lapset Herran tykö, sanoen: me olemme syntiä tehneet sinua vastaan; sillä me olemme hyljänneet meidän Jumalamme ja palvelleet Baalia.	10:10 NIin huusit Israelin lapset HERran tygö/ sanoden: me olemme syndiä tehnet sinua wastan/ sillä me olemme hyljännet meidän Jumalam ja palvellet Baali.
10:11 Ja Herra vastasi israelilaisille: "Eivätkö egyptiläiset, amorilaiset, ammonilaiset, filistealaiset,	11. Mutta Herra sanoi Israelin lapsille: Eikö Egyptiläiset, Amorilaiset, Ammonilaiset, Philistealaiset,	10:11 Mutta HERra sanoi Israelin lapsille: Eikö Egyptiläiset/ Amorrerit/ Ammoniterit/ Philisterit/

10:12 siidonilaiset, amalekilaiset ja maaonilaiset sortaneet teitä, ja kun te huusitte minua, enkö minä pelastanut teitä heidän käsistänsä.	12. Ja Zidonilaiset, Amalekilaiset ja Maonilaiset ole teitä vaivanneet? ja minä autin teitä heidän käsistänsä, kuin te minun tyköni huusitte.	10:12 Zidonierit/ Amalechitit ja Maonitit ole teitä waiwannet? Ja minä autin teitä heidän käsistänsä/ cosca te minun tygöni huusitte.
10:13 Mutta te hylkäsitte minut ja palvelitte muita jumalia; sentähden en minä enää teitä pelasta.	13. Niin te hylkäsitte minun, ja olette palvelleet muita jumalia: sentähden en minä teitä tahdo auttaa.	10:13 Nijn te cuitengin minun hyljäisitte/ ja olette palwellet muita jumalita/ en minä sentähden teitä enämbi auta.
10:14 Menkää ja huutakaa avuksenne niitä jumalia, jotka olette valinneet; pelastakoot ne teidät ahdinkonne aikana."	14. Menkää ja rukoilkaat niitä jumalia, jotka te valinneet olette, antakaat niiden auttaa teitänne ahdistuksenne aikana.	10:14 Mengät ja rucoilcat nijtä jumalita jotca te walinnet olette/ andacat nijden autta teitän teidän ahdistuxen aicana.
10:15 Niin israelilaiset sanoivat Herralle: "Me olemme syntiä tehneet; tee sinä meille aivan niinkuin hyväksi näet, kunhan vain tänä päivänä autat meitä."	15. Mutta Israelin lapset vastasivat Herralle: me olemme syntiä tehneet, tee meidän kanssamme niinkuin sinulle otollinen on, kuitenkin auta meitä tällä ajalla.	10:15 Mutta Israelin lapset wastaisit HERralle: me olem syndiä tehnet/ tee meidän cansam nijncuin sinulle otollinen on/ ainoastans auta meitä/ me rucoilemme/ tällä ajalla.
10:16 Ja he poistivat vieraat jumalat keskuudestaan ja palvelivat Herraa. Silloin hän ei enää kärsinyt, että Israelia vaivattiin.	16. Ja he panivat tyköönsä vieraat jumalat pois, ja palvelivat Herraa; ja hänen sielunsa suuresti armahti Israelin vaivaa.	10:16 Ja he panit tyköns wierat jumalat pois/ ja palwelit HERra/ Ja hänen sieluns suurest armahti Israelin waiwa.
10:17 Ja ammonilaiset kutsuttiin koolle, ja he leirytyivät Gileadiin; mutta israelilaiset kokoontuivat ja leirytyivät Mispaan.	17. Ja Ammonin lapset kokoontuivat ja sioittivat itsensä Gileadiin; mutta Israelin lapset kokoontuivat ja sioittivat itsensä Mitspaan.	10:17 Ja Ammonin lapset cocoisit idzens ja sioitit heidäns Gileadijn/ mutta ISraelin lapset cocoisit idzens ja sioitit heidäns Mizpaan.
10:18 Silloin kansa, Gileadin ruhtinaat, sanoivat toisillensa: "Kuka on se mies, joka alkaa taistelun ammonilaisia vastaan? Hän on oleva kaikkien Gileadin asukasten päämies."	18. Ja kansa ja ylimmäiset Gileadista sanoivat toinen toisellensa: kuka rupee ensisti sotimaan Ammonin lapsia vastaan, hänen pitää oleman kaikkein Gileadin asuvaisten päaruhtinaan.	10:18 Ja Canssa ja ylimmäiset Gileadist sanoit toinen toisellens: cuca rupee ensist sotiman Ammonin lapsia wastan/ hänen pitä oleman caickein Gileadis asuwaisten päaruhtinan.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Gileadilainen Jefta oli sotaurho, mutta hän oli porton poika; Jefthan isä oli Gilead.	1. Ja Jephta Gileadista oli väkevä sotamies, vaan hän oli äpärä; ja Gilead oli siittänyt Jephtan.	11:1 JEphthah Gileadist oli wäkewä sotamies/ waan hän oli äpärä/ ja Gilead oli sijttänyt Jephthan.

11:2 Mutta Gileadin vaimo synnytti hänelle poikia, ja kun tämän vaimon pojat kasvoivat suuriksi, niin he karkoittivat Jeftan ja sanoivat hänelle: "Et sinä saa perintöosaa meidän isämme talossa, sillä sinä olet toisen naisen poika."	2. Mutta kuin Gileadin emäntä synnytti hänelle lapsia, ja vaimon lapset tulivat isoiksi, ajoivat he Jephthan ulos, ja sanoivat hänelle: ei sinun pidä perimän meidän isämme huoneessa, sillä sinä olet vieraan vaimon poika.	11:2 Mutta cosca Gileadin emändä synnytti hänelle lapsia/ ja sen vaimon lapset tulit isoixi/ ajoit he Jephthan ulos/ ja sanoit hänelle: ei sinun pidä perimän meidän Isäm huones: sillä sinä olet wieran vaimon poica.
11:3 Niin Jefta lähti pakoon veljiänsä ja asettui Tobin maahan. Ja Jeftan luo kerääntyi tyhjäntoimittajia, ja ne retkeilivät yhdessä hänen kanssaan.	3. Niin pakeni Jephtha veljeinsä edestä ja asui Tobin maalla; ja Jephthan tykö kokoontuivat joutilaat miehet ja menivät hänen kanssansa.	11:3 nijn pakeni hän weljeins edest ja asui Tobin maalla/ ja hänen tygöns cocounsit caicki joutilat miehet/ ja menit hänen cansans.
11:4 Jonkun ajan kuluttua ammonilaiset aloittivat sodan Israelia vastaan.	4. Ja kappaleen ajan perästä sotivat Ammonin lapset Israelia vastaan.	11:4 JA cappalen ajan peräst/ sodeit Ammonin lapset Israeli wastan.
11:5 Kun nyt ammonilaiset alottivat sodan Israelia vastaan, niin Gileadin vanhimmat lähtivät noutamaan Jeftaa Tobin maasta.	5. Kuin Ammonin lapset sotivat Israelia vastaan, menivät Gileadin vanhimmat tuomaan Jephthaa Tobin maalta jällensä,	11:5 Cosca Ammonin lapset sodeit Israeli wastan/ menit Gileadin wanhimmat tuoman Jephthat Tobin maalda jällens.
11:6 Ja he sanoivat Jeftalle: "Tule ja rupea meidän päälliköksemme, sotiaksemme ammonilaisia vastaan."	6. Ja sanoivat hänelle: tule ja ole meidän päämiehemme, sotimaan Ammonin lapsia vastaan.	11:6 Ja sanoit hänelle: tule ja ole meidän päämiehem sotiman Ammonin lapsia wastan.
11:7 Mutta Jefta vastasi Gileadin vanhimmille: "Ettekö te vihanneet minua ja karkoittaneet minua isäni talosta? Minkätähden tulette minun luokseni nyt, kun teillä on hätä?"	7. Vaan Jephtha sanoi Gileadin vanhimmille: ettekö te minua vihanneet ja ajaneet minua isäni huoneesta ulos? ja nyt te tulette minun tyköni, kuin teillä tuska on?	11:7 Waan Jephthah sanoi Gileadin wanhimmille: ettäkö te ole ne jotca minua wihaisitte/ ja ajoitte minun Isäni huonesta ulos? ja nyt äsken te tuletta minun tygöni cosca teillä tusca on?
11:8 Gileadin vanhimmat sanoivat Jeftalle: "Juuri sentähden olemme nyt tulleet jälleen sinun luoksesi; ja jos sinä tulet meidän kanssamme ja ryhdyt taistelemaan ammonilaisia vastaan, niin sinä olet oleva meidän, kaikkien Gileadin asukasten, päämies."	8. Gileadin vanhimmat sanoivat Jephthalle: sentähden me nyt tulemme jälleen sinun tykö, ettäs kävisit meidän kanssamme, ja sosisit Ammonin lapsia vastaan, ja olisit meidän päämiehemme ja kaikkein jotka Gileadissa asuvat.	11:8 Gileadin wanhimmat sanoit Jephthalle: me tulemme jällens sinun tygös/ ettäs käwisit sotiman meidän cansam Ammonin lapsia wastan/ ja olisit meidän päämiehem/ ja caickein cuin Gileadis asuwat.
11:9 Jefta vastasi Gileadin vanhimmille: "Jos te viette minut takaisin, taistelemaan ammonilaisia vastaan, ja Herra antaa heidät minun valtaani, niin minä rupean teidän päämieheksenne."	9. Jephtha sanoi Gileadin vanhimmille: jos te viette minun sotimaan Ammonin lapsia vastaan, ja Herra antaa heidät minun eteeni, pitääkö minun oleman teidän päämiehenne?	11:9 Jephthah sanoi Gileadin wanhimmille: jos te wiette minun sotiman Ammonin lapsia wastan/ ja HERra anda heidän minun eteeni/ pitääkö minun oleman teidän päämiehen.

11:10 Silloin Gileadin vanhimmat sanoivat Jeftalle: "Herra kuulee meidän välipuheemme; totisesti, me teemme kaiken, mitä sinä sanoit."	10. Gileadin vanhimmat sanoivat Jephtalle: Herra olkoon kuulia meidän välillämme, jos emme sitä tee, mitä sinä sanonut olet.	11:10 Gileadin vanhimmat sanoit Jephthalle: HERra olcon cuulia meidän välilläm/ jos en me sitä tee cuins sanonut olet.
11:11 Niin Jefta lähti Gileadin vanhinten kanssa, ja kansa asetti hänet päämiehekseen ja päällikökseen. Ja Jefta lausui Herran edessä Mispassa kaiken, mitä oli puhunut.	11. Ja Jephta meni Gileadin vanhimpain kanssa, ja kansa asetti hänen itsellensä päämieheksi ja johdattajaksi. Ja Jephta puhui Herran edessä kaikki sanansa Mitspassa.	11:11 Ja Jephthah meni Gileadin wanhimbain cansa/ ja Canssa asetit hänen heillens päämiehexi ja ylimmäisexi. Ja Jephthah puhui HERralle caicki hänen sanans Mizpas.
11:12 Sitten Jefta lähetti ammonilaisten kuninkaan luo sanansaattajia sanomaan: "Mitä sinulla on minun kanssani tekemistä, kun tulet minua vastaan, sotimaan minun maatani vastaan?"	12. Silloin lähetti Jephta sanansaattajat Ammonin lasten kuninkaan tykö, sanoen: mitä sinun on minun kanssani, ettäs tulet sotimaan minua ja minun maakuntaani vastaan?	11:12 Silloin lähetti Jephthah sanan Ammonin lasten Cuningalle/ sanoden: mitä sinun on minun cansani tekemist/ ettäs tulet sotiman minua ja minun maacundani wastan?
11:13 Niin ammonilaisten kuningas vastasi Jeftan sanansaattajille: "Ottihan Israel tullessaan Egyptistä minun maani Arnonista Jabbokiin ja Jordaniin asti; anna se nyt hyvällä takaisin."	13. Ammonin lasten kuningas vastasi Jephtan sanansaattajia: että Israel otti minun maani, silloin kuin hän läksi Egyptistä, Arnonista Jabbokiin ja Jordaniin asti, anna siis ne jäljensä hyvällä sovinnolla.	11:13 Ammonin lasten Cuningas wastais Jephthan sanansaattaille: että Israel otti minun maani silloin cosca hän läxi Egyptist/ Arnonist Jabockin ja Jordanin asti/ anna sijs ne minulle jäljens hyvällä sowinnolla.
11:14 Jefta lähetti taas sanansaattajia ammonilaisten kuninkaan luo	14. Jephta lähetti taas sanansaattajat Ammonin lasten kuninkaan tykö,	11:14 Jephthah lähetti taas sanan Ammonin lasten Cuningalle.
11:15 ja käski sanoa hänelle: "Näin sanoo Jefta: Ei Israel ole ottanut Mooabin maata eikä ammonilaisten maata.	15. Jotka sanoivat hänelle: näin sanoo Jephta: ei Israel ottanut maakuntaa Moabilaisilta eikä Ammonin lapsilta:	11:15 He sanoit hänelle: näin sano Jephthah: ei Israel ottanut maacunda taicka Moabiterildä elickä Ammonin lapsilda:
11:16 Sillä tullessaan Egyptistä Israel kulki erämaan kautta Kaislamerelle saakka ja tuli Kaadekseen.	16. Sillä kuin he läksivät Egyptistä, matkusti Israel korven lävitse Punaiseen mereen asti, ja tuli Kadekseen.	11:16 Sillä cosca he läxit Egyptist/ matcusti Israel corwen läpidze punaisen meren asti/ ja tulit Cadexeen.
11:17 Ja Israel lähetti sanansaattajia Edomin kuninkaan luo sanomaan: 'Salli minun kulkea maasi läpi.' Mutta Edomin kuningas ei kuullut heitä. Ja he lähettivät sanan myöskin Mooabin kuninkaalle, mutta ei hänkään suostunut. Niin Israel asettui Kaadekseen.	17. Ja Israel lähetti sanansaattajat Edomilaisten kuninkaan tykö, sanoen: anna minun käydä sinun maas lävitse. Mutta Edomilaisten kuningas ei kuullut heitä. Ja hän lähetti myös Moabilaisten kuninkaan tykö, joka ei myöskään tahtonut. Niin oli Israel Kadeksessa,	11:17 Ja lähetit sanan Edomerein Cuningalle/ ja sanoit: anna minun käydä sinun maas läpidzen. Mutta Edomerein Cuningas ei cuullut heitä. Ja hän lähetti sanan Moabitererein Cuningan tygö/ joca ei myöskän tahtonut. Nijn oli Israel Cadexes.

11:18 Sitten he kulkivat erämaan kautta ja kiersivät Edomin maan ja Mooabin maan ja tulivat itäpuolelle Mooabin maata ja leiriytyivät Arnonin toiselle puolelle; he eivät tulleet Mooabin alueelle, sillä Arnon on Mooabin raja.	18. Ja vaelsi korvessa, ja kävi Edomilaisten ja Moabilaisten maita ympäri, ja tuli auringon nousemisen puolelta Moabilaisten maahan, ja sioitti itsensä tuolla puolella Arnonia; ja ei tulleet Moabilaisten rajan sisälle, sillä Arnon on Moabilaisten raja.	11:18 Ja waelsi corwes/ ja käwi Edomerein ja Moabiterein maita ymbärins/ ja tulit Auringon nousemisen puolelta Moabiterein maahan/ ja sioitit idzens täällä puolen Arnonin/ ja ei tullet Moabiterein maan ärijn: sillä Arnon on Moabiterein raja.
11:19 Silloin Israel lähetti sanansaattajia Siihonin, amorilaisten kuninkaan, Hesbonin kuninkaan, luo, ja Israel käski sanoa hänelle: 'Salli meidän kulkea maasi läpi määräpaikkaamme.'	19. Ja Israel lähetti sanansaattajat Sihonin Amorilaisten kuninkaan, Hesbonin kuninkaan tykö, ja sanoi hänelle: salli meidän käydä sinun maas lävitse omaan paikkaani asti.	11:19 Ja Israel lähetti sanan Sihonille Amorrerein Cuningalle Hesbonijn/ ja sanoi: salli meidän käydä sinun maas läpidze minun oman paickani asti.
11:20 Mutta Siihon ei uskonut Israelia, niin että olisi sallinut sen kulkea alueensa läpi, vaan Siihon kokosi kaiken väkensä, ja he leiriytyivät Jahaaseen, ja hän ryhtyi taisteluun Israelia vastaan.	20. Mutta ei Sihon uskonut Israelia käymään rajansa ohitse, vaan kokosi kaiken väkensä, ja sioittivat itsensä Jaksassa, ja soti Israelia vastaan.	11:20 Mutta ei Sihon usconut Israeli käymän hänen maans läpidze/ waan cocois caiken wäkens/ ja sioitit heidäns Jahzaz ja sodei Israeli wastan.
11:21 Mutta Herra, Israelin Jumala, antoi Siihonin ja kaiken hänen väkensä Israelin käsiin, niin että nämä voittivat heidät. Ja Israel valloitti koko amorilaisten maan, niiden, jotka asuivat siinä maassa.	21. Mutta Herra Israelin Jumala antoi Sihonin kaiken väkensä kanssa Israelin käsiin, että he löivät heidät: ja niin omisti Israel kaiken maan Amorilaisilta, jotka siinä maassa asuivat,	11:21 Mutta HERra Israelin Jumala andoi Sihonin caiken wäkens cansa Israelin Canssan käsijn/ että he löit heidän. Ja nijn omisti Israel caiken Amorrerein maan/ cuin sijnä maasa silloin asuit.
11:22 Ja he ottivat omakseen koko amorilaisten alueen Arnonista Jabbokiin asti ja erämaasta Jordaniin saakka.	22. Ja omistivat myös kaikki Amorilaisten rajat, ruveten Arnonista Jabbokiin asti ja korvesta Jordaniin asti.	11:22 Ja omistit myös caicki Amorrerein rajat/ ruweten Arnonist Jabockin asti/ ja corwesta Jordanin asti.
11:23 Näin siis Herra, Israelin Jumala, karkoitti amorilaiset kansansa Israelin tieltä. Ja nyt sinä ottaisit omaksesi heidän maansa!	23. Näin on Herra Israelin Jumala ajanut Amorilaiset kansansa Israelin edestä pois: ja sinä nyt sen omistaisit.	11:23 Näin on HERra Israelin Jumala Amorrerit hänen Canssans Israelin edest ajanut pois/ ja sinä tahdot nyt heitä omista.
11:24 Eikö ole niin: minkä sinun jumalasi Kemos antaa sinun omaksesi, sen sinä otat omaksesi; ja kenen hyvänsä Herra, meidän Jumalamme, karkoittaa meidän tieltämme, sen maan me otamme omaksemme?	24. Jos sinun jumalas Kamos on jonkun ajanut pois, omista se, ja anna meidän omistaa kaikki ne, jotka Herra meidän Jumalamme meidän edestämme on ajanut pois.	11:24 Jos sinun jumalas Camos on jongun ajanut pois/ omista se ja anna meidän omista caicki ne/ jotca meidän HERram Jumalam meidän edestäm on ajanut pois.

11:25 Vai oletko sinä parempi kuin Baalak, Sipporin poika, Mooabin kuningas? Rakensiko hän riitaa Israelin kanssa, tahi ryhtyikö hän sotaan heitä vastaan?	25. Vai luuletkos sinun paljoa paremmaksi kuin Balak Zipporin poika Moabilaisten kuningas oli? eikö hän riidellyt ja sotinut kappaletta aikaa Israelia vastaan?	11:25 Luuleckos sinullas olewan paramman oikeuden cuin Balakilla Ziporan pojalla Moabiterein Cuningalla oli? eikö hän riidellyt ja sotinut cappaletta aica Israeli wastan?
11:26 Israel on nyt asunut Hesbonissa ja sen tytärkaupungeissa, Aroerissa ja sen tytärkaupungeissa ja kaikissa Arnonin varrella olevissa kaupungeissa kolmesataa vuotta. Miksi te ette sen ajan kuluessa ole ottaneet niitä pois?	26. Kuin Israel asui Hesbonissa ja hänen tyttärissänsä, Aroerissa ja hänen tyttärissänsä, ja kaikissa kaupungeissa, jotka ovat läsnä Arnonia, kolmesataa ajastaikaa; miksi ette ottaneet sitä silloin pois.	11:26 Cosca Israel asui Hesbonis ja hänen tyttärissänsä/ Aroeris ja hänen tyttärissänsä/ ja caikis Caupungeis jotca owat läsnä Arnonita/ colme sata ajastaica. 11:27 Mixette wapahtanet sitä silloin?
11:27 Minä en ole rikkonut sinua vastaan, mutta sinä teet pahasti minua kohtaan, kun ryhdyt sotimaan minua vastaan. Herra, joka on tuomari, tuomitkoon tänä päivänä israelilaisten ja ammonilaisten välillä."	27. Ja en minä mitään rikkonut sinua vastaan, ja sinä teet niin pahoin minun kanssani, ettäs sodit minua vastaan: Herra joka on tuomari, tuomitkoon tänäpäpä Israelin lasten ja Ammonin lasten välillä.	Cosca en minä mitän rickonut sinua wastan/ ja sinä teet nijn pahoin ettäs sodit minua wastan. HERra duomitcon tänäpäpä Israelin ja Ammonin lasten wälillä.
11:28 Mutta ammonilaisten kuningas ei ottanut kuuloonsa, mitä Jefta lähetti hänelle sanomaan.	28. Mutta Ammonin lasten kuningas ei pitänyt lukua Jephtan sanoista, jotka hän oli hänen tykönsä lähettänyt.	11:28 Mutta Ammonin lasten Cuningas ei pitänyt lucua Jephthan sanoist/ jotca hän oli hänelle käsenyt sanoa.
11:29 Silloin Herran henki tuli Jeftaan, ja hän kulki Gileadin ja Manassen läpi ja kulki edelleen Gileadin Mispeen, ja Gileadin Mipestä hän lähti ammonilaisia vastaan.	29. Silloin tuli Herran henki Jephtan päälle, ja hän kävi Gileadin ja Manassen lävitse, ja Mitspan lävitse, joka on Gileadissa, ja Mitspasta Gileadissa kävi hän Ammonin lasten ylitse.	11:29 Silloin tuli HERran hengi Jephthan päälle/ ja hän käwi Gileadin ja Manassen läpidze/ ja Mizpan läpidze joca on Gileadis/ ja Mizpast Ammonin lasten ylidze.
11:30 Ja Jefta teki lupauksen Herralle ja sanoi: "Jos sinä annat ammonilaiset minun käsiini,	30. Ja Jephta lupasi Herralle lupauksen ja sanoi: jos sinä kokonansa annat Ammonin lapset minun käsiini:	11:30 Ja Jephthah lupais HERralle lupauxen/ ja sanoi: jos sinä annat Ammonin lapset minun käsijn/
11:31 niin tulkoon kuka tulkoonkin minua vastaan taloni ovesta, kun minä voittajana palaan ammonilaisten luota, hän on oleva Herran, ja minä uhraan hänet polttouhriksi."	31. Mitä ikänä minun huoneeni ovesta kohtaa minua, kuin minä rauhassa palajan Ammonin lapsilta, se pitää oleman Herran, ja minä uhraan sen polttouhriksi.	11:31 Mitäikänäns minun huoneni owest cohta minun/ cosca minä rauhas palajan Ammonin lapsilda/ se pitä oleman HERran/ ja minä uhran sen polttouhrixi.
11:32 Sitten Jefta lähti ammonilaisia vastaan, sotimaan heitä vastaan, ja Herra antoi heidät hänen käsiinsä.	32. Niin Jephta meni sotimaan Ammonin lapsia vastaan, ja Herra antoi heidät hänen käsiinsä.	11:32 Nijn Jephthah meni sotiman Ammonin lapsia wastan/ ja HERra andoi heidän hänen käsijn.

<p>11:33 Ja hän tuotti heille hyvin suuren tappion, valloittaen maan Aroerista Minnitiin ja Abel-Keramimiin asti, kaksikymmentä kaupunkia. Niin täytyi ammonilaisten nöyryä israelilaisten edessä.</p>	<p>33. Ja hän löi heidät, Aroerista Minnitiin asti, kaksikymmenestä kaupunkia, ja Abelin viinämäkeen asti sangen suurella tapolla. Ja niin Ammonin lapset alennettiin Israelin lasten edestä.</p>	<p>11:33 Ja hän löi heidän caicki/ Aroerist Minnitthin asti/ caxikymmendä Caupungita/ ja wijnamäken asti/ sangen suurella tapolla. Ja nijn Ammonin lapset lyötin Israelin lapsilda.</p>
<p>11:34 Kun Jefta sitten tuli kotiinsa Mispaan, niin katso, hänen tyttärensä tuli ulos häntä vastaan vaskirumpua lyöden ja karkeloiden. Ja hän oli hänen ainoa lapsensa; paitsi tätä ei hänellä ollut poikaa eikä tytärtä.</p>	<p>34. Kuin Jephta tuli huoneesensa Mitspaan, katso, niin hänen tyttärensä kävi häntä vastaan kanteleilla ja hypyillä; ja se oli ainoa lapsi, eikä hänellä ollut yhtäkään muuta poikaa eli tytärtä.</p>	<p>11:34 COsca Jephthah tuli Mizpaan hänen huoneseens/ cadzo/ nijn hänen tyttärens kävi händä wastan candeleilla ja hypyillä/ ja oli ainoa lapsi/ eikä hänellä ollut yhtäkän muuta poica eli tytärtä.</p>
<p>11:35 Nähdessään hänet hän repäisi vaatteensa ja sanoi: "Voi, tyttäreni, nyt sinä masennat minut maahan, nyt sinä syökset minut onnettomuuteen! Sillä minä avasin suuni Herralle enkä voi sanaani peruuttaa."</p>	<p>35. Ja kuin hän näki hänen, repäisi hän vaatteensa ja sanoi: ah, minun tyttäreni, sinä painat alas ja sangen surulliseksi saatat minun; sillä minä avasin suuni Herralle, ja en saa sitä ottaa takaperin.</p>	<p>11:35 Ja cosca hän näki hänen/ rewäis hän waattens/ ja sanoi: Ah minun tyttären: sinä painat alas/ ja sangen surullisexi saatat minun: sillä minä awaisin minun suuni HERralle/ ja en saa sitä sillen otta tacaperin.</p>
<p>11:36 Niin hän vastasi hänelle: "Isäni, jos sinä avasit suusi Herralle, niin tee minulle, niinkuin suusi on puhunut, koska Herra on antanut sinun kostaa vihollisillesi, ammonilaisille."</p>	<p>36. Mutta hän vastasi: isäni, jos avasit suusi Herralle, niin tee minun kanssani niinkuin sinun suustas on lähtenyt, että Herra on kostanut sinun vihollisilles, Ammonin lapsille.</p>	<p>11:36 Mutta hän wastais: jos sinä awaisit sinun suus HERralle/ nijn tee minun cansani nijncuin sinun suustas on lähtenyt/ että HERra on costanut sinun wiholisilles Ammonin lapsille.</p>
<p>11:37 Sitten hän sanoi isällensä: "Myönnettäköön minulle kuitenkin tämä: jätä minut vapauteeni kahdeksi kuukaudeksi, että minä yhdessä ystävättärieni kanssa menen vuorille itkemään neitsyyttäni."</p>	<p>37. Ja sanoi isällensä: tee se ainoastansa minulle, että soisit minun kaksi kuukautta mennä vuorelle ja itkeä minun neitsyyttäni tuttavain piikain kanssa.</p>	<p>11:37 JA hän sanoi Isällens: tee se ainoastans minulle/ että soisit minun caxi Cuucautta mennä vuorelle/ ja itke minun neidzyyttäni/ minun tuttavain pijcain cansa.</p>
<p>11:38 Niin hän sanoi: "Mene!" ja päästi hänet menemään kahdeksi kuukaudeksi. Ja hän meni ystävättäriin ja itki neitsyyttänsä vuorilla.</p>	<p>38. Hän sanoi: mene, ja laski hänen menemään kahdeksi kuukaudeksi; niin meni hän tuttavain piikain kanssa, ja itki neitsyyttänsä vuorilla.</p>	<p>11:38 Hän sanoi: mene/ ja hän laski hänen menemän cahdexi Cuucaudexi. Nijn meni hän tuttavain pijcain cansa/ ja itki neidzyyttäns vuorilla.</p>
<p>11:39 Mutta kahden kuukauden kuluttua hän palasi isänsä luo, ja tämä pani hänessä täytäntöön lupauksensa, jonka oli tehnyt. Eikä hän miehestä tietänyt. Ja tuli tavaksi Israelissa,</p>	<p>39. Ja kahden kuukauden perästä tuli hän isänsä tykö, ja hän täytti lupauksensa hänestä niin kuin hän luvannut oli; ja ei hän tuntenut miestä: ja se oli tapa Israelissa.</p>	<p>11:39 Ja cahden Cuucauden peräst/ tuli hän Isäns tygö/ ja hän täytti lupauxens hänestä/ ja ei hän ollut wielä tundenut miestä.</p>

11:40 että Israelin tyttäret joka vuosi menivät lauluin ylistämään gileadilaisen Jeftan tytärtä - neljän päivän ajaksi joka vuosi.	40. Ja Israelin tyttäret menivät itkemään joka vuosi Jephtan Gileadilaisen tytärtä neljä päivää ajastajassa.	11:40 Ja tapa oli Israelis/ että Israelin tyttäret menit itkemän joca vuosi Jephthan sen Gileaditerin tytärtä/ neljä päiwä ajastajas.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Ja Efraimin miehet kutsuttiin koolle, ja he lähtivät pohjoiseen päin ja sanoivat Jeftalle: "Miksi lähdit sotimaan ammonilaisia vastaan kutsumatta meitä tulemaan kanssasi? Me poltamme tulella sinun talosi pääsi päältä."	1. Ja Ephraimin miehet tulivat kokoon ja menivät pohjoiseen päin ja sanoivat Jephtalle: miksis menit sotaan Ammonin lapsia vastaan, ja et meitä kutsunut menemään kanssas? Me poltamme sinun ja sinun huonees.	12:1 JA Ephraimiterit cudzuttin cocon/ menit pohjaisen päin ja sanoit Jephthalle: mixis menit sotaan Ammonin lapsia wastan/ ja et meitä cudzunut menemän sinun cansas? me poldam sinun ja sinun huones.
12:2 Jefta vastasi heille: "Minulla ja minun kansallani oli kova taistelu ammonilaisten kanssa; silloin minä kutsuin teitä, mutta te ette tulleet auttamaan minua heidän käsistään.	2. Jephta sanoi heille: minulla ja minun kansallani oli suuri riita Ammonin lasten kanssa, ja minä kutsuin teitä, ja ette auttaneet minua heidän käsistänsä.	12:2 Jephthah sanoi heille: minulla ja minun Canssallani oli suuri rijta Ammonin lasten cansa/ ja minä cudzuin teitä/ ja et te auttanet minua heidän käsistäns.
12:3 Ja kun minä näin, ettette tulleet auttamaan minua, panin minä henkeni kämmenelleni ja lähdin ammonilaisia vastaan, ja Herra antoi heidät minun käsiini. Miksi te olette nyt lähteneet minua vastaan, sotimaan minua vastaan?"	3. Koska minä näin, ettette tahtoneet vapahtaa minua, panin minä sieluni minun käteeni ja menin Ammonin lapsia vastaan, ja Herra antoi heidän minun käteeni: miksi te tulitte minun tyköni tänäpäpä sotimaan minua vastaan?	12:3 Cosca minä näin ettet te tahtonet wapahta minua/ panin minä sieluni minun käteeni/ menin Ammonin lapsia wastan/ ja HERra andoi heidän minun käteeni: mixi te tuletta tänne sotiman minua wastan?
12:4 Ja Jefta kokosi kaikki Gileadin miehet ja ryhtyi taisteluun Efraimia vastaan; ja Gileadin miehet voittivat efraimilaiset, jotka olivat sanoneet: "Te olette karkureita Efraimista; Gilead on Efraimin ja Manassen keskessä."	4. Ja Jephta kokosi kaikki Gileadin miehet ja soti Ephraimia vastaan, ja Gileadin miehet löivät Ephraimin, että he sanoivat: oletteko te Gileadilaiset Ephraimin ja Manassen seassa, te Ephraimin karkurit.	12:4 Ja Jephthah cocois caicki Gileadin miehet/ ja sodei Ephraimi wastan/ ja Gileadin miehet löit Ephraimin/ että he sanoit: olettaco te Gileaditerit Ephraimin ja Manassen seas/ nijncuin ne carcurit Ephraimis.
12:5 Ja gileadilaiset valtasivat efraimilaisten tieltä Jordanin kahlauspaikat. Kun sitten Efraimin pakolaiset sanoivat: "Antakaa minun mennä yli", kysyivät Gileadin miehet kultakin: "Oletko efraimilainen?" Jos hän vastasi: "En",	5. Ja Gileadilaiset ennättivät Jordanin luotuspaikat Ephraimin edestä. Koska ne paenneet Ephraimista sanoivat: anna minun käydä ylitse, niin sanoivat Gileadin miehet hänelle: oletkos Ephraimilainen? Ja hän vastasi: en.	12:5 Ja Gileaditerit omistit Jordanin luotuspaican Ephraimin edest. Cosca carcurit Ephraimist sanoit: anna minun käydä ylidzen/ nijn sanoit Gileadin miehet hänelle: Oletcos Ephraimita? cosca hän wastais: en.

12:6 niin he sanoivat hänelle: "Sano 'shibbolet'." Jos hän sanoi "sibbolet", kun ei osannut ääntää oikein, ottivat he hänet kiinni ja tappoivat Jordanin kahlauspaikeilla. Niin kaatui silloin Efraimista neljäkymmentä kaksi tuhatta.	6. Niin he käskivät hänen sanoa: Sjabbolet, niin hän sanoi Sibbolet, ja ei taitanut sitä niin sanoa; niin ottivat he hänen kiinni ja tappoivat hänen Jordanin luotuspaikalla, niin että silloin lankesi Ephraimista kaksiviidettäkymmentä tuhatta.	12:6 Käskit he sanoa: Schibolet/ nijn hän sanoi Siboleth/ ja ei taitanut sitä oikein sanoa. Nijn otit he hänen kijnni ja tapoit hänen Jordanin luotus paican tykönä/ nijn että silloin langeis Ephraimist caxi wijdettäkymmendä tuhatta.
12:7 Ja Jefta oli tuomarina Israelissa kuusi vuotta; sitten gileadilainen Jefta kuoli, ja hänet haudattiin erääseen Gileadin kaupunkiin.	7. Ja Jephta tuomitsi Israelia kuusi ajastaikaa; ja Jephta Gileadilainen kuoli ja haudattiin Gileadin kaupunkeihin.	12:7 Ja Jephthah duomidzi Israeli cuusi ajastaica/ ja Jephthah se Gileadita cuoli/ ja haudattin Gileadin Caupungeihjn.
12:8 Hänen jälkeensä oli Ibsan, Beetlehemistä, tuomarina Israelissa.	8. Tämän jälkeen tuomitsi Ibtsan Betlehemistä Israelia.	12:8 TÄmän jälken duomidzi Ebzan Bethlehemist Israeli.
12:9 Hänellä oli kolmekymmentä poikaa, ja hän naitti kolmekymmentä tytärtänsä muualle ja toi muualta kolmekymmentä tyttöä pojilleen vaimoiksi. Ja hän oli tuomarina Israelissa seitsemän vuotta.	9. Hänellä oli kolmekymmentä poikaa, ja kolmekymmentä tytärtä hän naitti ulos, ja kolmekymmentä tytärtä otti hän muukalaisista pojillensa; ja tuomitsi Israelia seitsemän ajastaikaa.	12:9 Hänellä oli colmekymmendä poica/ ja colmekymmendä tytärtäns hän naitti/ ja colmekymmendä tytärtä otti hän muucalaisist hänen pojillens/ ja duomidzi Israeli seidzemen ajastaica.
12:10 Sitten Ibsan kuoli, ja hänet haudattiin Beetlehemisiin.	10. Ja Ibtsan kuoli ja haudattiin Betlehemissä.	12:10 Ja Ebzan cuoli ja haudottin Bethlehemis.
12:11 Hänen jälkeensä oli sebulonilainen Eelon tuomarina Israelissa; hän oli tuomarina Israelissa kymmenen vuotta.	11. Tämän jälkeen tuomitsi Israelia Elon Sebulonilainen, ja hän tuomitsi Israelia kymmenen ajastaikaa.	12:11 Tämän jälken duomidzi Israeli Elon Sebulonita/ kymmenen ajastaica.
12:12 Sitten sebulonilainen Eelon kuoli, ja hänet haudattiin Ajaloniin, Sebulonin maahan.	12. Ja Elon Sebulonilainen kuoli ja haudattiin Ajalonissa, Sebulonin maalla.	12:12 Ja Elon cuoli/ ja haudattin Ajalonis Sebulonin maalla.
12:13 Hänen jälkeensä oli piratonilainen Abdon, Hillelin poika, tuomarina Israelissa.	13. Tämän jälkeen tuomitsi Israelia Abdon Hillelin poika, Pirtagonilainen.	12:13 Tämän jälken duomidzi Israeli Abdon Hillelin poica Pireathoniteri.
12:14 Hänellä oli neljäkymmentä poikaa ja kolmekymmentä pojanpoikaa, jotka ratsastivat seitsemälläkymmenellä aasilla; hän oli tuomarina Israelissa kahdeksan vuotta.	14. Hänellä oli neljäkymmentä poikaa ja kolmekymmentä pojanpoikaa, jotka ajoivat seitsemälläkymmenellä aasin varsalla; hän tuomitsi Israelia kahdeksan ajastaikaa.	12:14 Hänellä oli neljäkymmendä poica/ ja colmekymmendä pojan poica/ jotca seidzemelläkymmenellä Asin warsalla ajoit. Hän duomidzi Israeli cahdexan ajastaica.
12:15 Sitten piratonilainen Abdon, Hillelin poika, kuoli, ja hänet haudattiin Piratoniin, Efraimin maahan, amalekilaisten vuoristoon.	15. Ja Abdon Hillelin poika, Pirtagonilainen, kuoli ja haudattiin Pirtagoniin Ephraimin maalla, Amalekilaisten vuorella.	12:15 Ja Abdon cuoli/ ja haudattin Pireathomijn Ephraimin maalle Amalechiterein wuorelle.

13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu
13:1 Kun israelilaiset taas tekivät sitä, mikä oli pahaa Herran silmissä, niin Herra antoi heidät filistealaisten käsiin neljäksikymmeneksi vuodeksi.	1. Ja Israelin lapset tekivät vielä pahaa Herran edessä, ja Herra antoi heidät Philistealaisten käsiin neljäksikymmeneksi ajastajaksi.	13:1 JA Israelin lapset taas teit paha HERran edes/ ja HERra andoi heidän Philisterein käsijn neljäxikymmenexi ajastajaxi.
13:2 Sorassa oli mies, Daanin sukukuntaa, nimeltä Maanoah; hänen vaimonsa oli hedelmätön eikä ollut synnyttänyt.	2. Mutta yksi mies oli Zorasta Danin sukukunnasta, Manoak nimeltä, ja hänen emäntänsä oli hedelmätöin ja ei synnyttänyt.	13:2 Mutta yxi mies oli Zareas Danin sucucunnasta Manoah nimeldä/ ja hänen emändäns oli hedelmätöin ja ei synnyttänyt.
13:3 Silloin ilmestyi Herran enkeli vaimolle ja sanoi hänelle: "Katso, sinä olet hedelmätön etkä ole synnyttänyt, mutta sinä tulet raskaaksi ja synnytät pojan.	3. Ja Herran enkeli ilmestyi vaimolle ja sanoi hänelle: katso, sinä olet nyt hedelmätöin ja et synnyttänyt; mutta sinun pitää siittämän ja synnyttämän pojan.	13:3 Ja HERran Engeli ilmestyi vaimolle/ ja sanoi hänelle: cadzo/ sinä olet hedelmätöin ja et synnytä/ mutta sinä tulet hedelmälisexi ja synnytät pojan.
13:4 Varo siis, ettet juo viiniä ja väkijuomaa etkä syö mitään saastaista.	4. Niin karta nyt, ettes juo viinaa eli väkevää juomaa ja ettes mitään saastaista syö.	13:4 Nijn carta sijs sinuas ettes juo wijna eli jotacuta wäkwätä juoma/ ja ettet sinä mitän saastaist syö:
13:5 Sillä katso, sinä tulet raskaaksi ja synnytät pojan; partaveitsi älköön koskettako hänen päätänsä, sillä poika on oleva Jumalan nasiiri äitinsä kohdusta asti, ja hän on alottava Israelin vapauttamisen filistealaisten käsistä."	5. Sillä katso, sinä tulet raskaaksi ja synnytät pojan, jonka pään päälle ei pidä yksikään partaveitsi tuleman; sillä se lapsi pitää oleman Jumalan natsir äitinsä kohdusta, ja hän rupee vapahtamaan Israelia Philistealaisten kädestä.	13:5 Sillä sinä tulet hedelmälisexi ja synnytät pojan/ jonga pään päälle eij pidä yxikän partaweidzi tuleman: sillä se lapsi on Jumalan Nazir hänen äitins cohdust/ ja hän rupee wapahtaman Israeli Philisterein kädest.
13:6 Niin vaimo meni ja sanoi miehelleen näin: "Jumalan mies tuli minun luokseni; hän oli näöltään niinkuin Jumalan enkeli, hyvin peljättävä. En kysynyt häneltä, mistä hän oli, eikä hän ilmaissut minulle nimeänsä.	6. Niin tuli vaimo ja ilmoitti sen miehellensä ja sanoi: Jumalan mies tuli minun tyköni, ja hän oli näkyänsä niinkuin Jumalan enkeli sangen peljättävä, ja en minä häntä kysynyt, kusta hän oli, eikä hänkään nimeänsä ilmoittanut minulle.	13:6 Nijn tuli waimo ja ilmoitti sen miehellens/ ja sanoi: Jumalan mies tuli minun tygöni/ ja hän oli näkyäns nijncuin Jumalan Engeli sangen cauhistawa/ ja en minä händä kysynyt custä hän oli tullut/ ja cuhunga hän menis/ eikä hän myös nimens ilmoittanut minulle.
13:7 Ja hän sanoi minulle: 'Katso, sinä tulet raskaaksi ja synnytät pojan; älä siis juo viiniä ja väkijuomaa äläkä syö mitään saastaista, sillä poika on oleva Jumalan nasiiri äitinsä kohdusta aina kuolinpäiväänsä asti."	7. Mutta hän sanoi minulle: katso, sinä tulet hedelmälliseksi ja synnytät pojan: älä siis nyt juo viinaa taikka väkevää juomaa, älä myös syö mitään saastaista; sillä se lapsi pitää oleman Jumalan natsir äitinsä kohdusta niin kuolemaansa asti.	13:7 Mutta hän sanoi minulle: cadzo/ sinä tulet hedelmälisexi ja synnytät pojan/ älä sijs juo wijna taicka wäkwätä juoma: sillä lapsi on Jumalan Nazir äitins cohdusta hänen cuolemans asti.

13:8 Silloin Maanoah rukoili Herraa ja sanoi: "Oi Herra, salli Jumalan miehen, jonka lähetit, vielä tulla luoksemme opettamaan meille, mitä meidän on tehtävä pojalle, joka on syntyvä."	8. Ja Manoak rukoili Herraa ja sanoi: ah minun Herrani! anna sen Jumalan miehen, jonkas lähetit, tulla meidän tykömme jälleen, että hän meitä opettais, mitä meidän tekemän pitää lapselle, joka syntyvä on.	13:8 Nijn rucoili Manoah HERra/ ja sanoi: Ah HERra/ anna sen Jumalan miehen tulla meidän tygöm jällens/ jongas lähetit/ että hän meitä opetais mitä meidän lapselle tekemän pitä joca syndyvä on.
13:9 Ja Jumala kuuli Maanoahin rukouksen, ja Jumalan enkeli tuli jälleen vaimon tykö, kun tämä istui kedolla; ja Maanoah, hänen miehensä, ei ollut hänen kanssaan.	9. Ja Jumala kuuli Manoakin äänen: ja Jumalan enkeli tuli jälleen vaimon tykö, ja hän istui kedolla ja hänen miehensä Manoak ei ollut hänen kanssansa.	13:9 Ja Jumala cuuli Manoahn änen/ ja Jumalan Engeli tuli jällens waimon tygö/ ja hän istui kedolla/ ja hänen miehens Manoah ei ollut hänen cansans.
13:10 Niin vaimo juoksi nopeasti ilmoittamaan miehellensä ja sanoi hänelle: "Katso, sama mies, joka äsken kävi luonani, ilmestyi minulle."	10. Niin hän kiiruusti juoksi ja tiettäväksi teki sen miehellensä, ja sanoi hänelle: katso, se mies, joka ennen tuli minun tyköni, on minulle ilmestynyt.	13:10 Nijn hän kijrust juoxi ja tiettäväxi teki sen miehellens/ ja sonoi: cadzo/ se mies on minulle ilmestynyt/ ja tuli tänäpänä minun tygöni.
13:11 Niin Maanoah nousi ja seurasi vaimoan. Ja kun hän tuli miehen luo, sanoi hän tälle: "Sinäkö olet se mies, joka puhuttelit tätä vaimoa?" Hän vastasi: "Minä."	11. Manoak nousi ja seurasi emäntäänsä ja tuli miehen tykö ja sanoi hänelle: oletkos se mies, joka puhuttelit vaimoa? Hän sanoi: olen.	13:11 Manoah nousi ja seurais emändätäns/ tuli miehen tygö/ ja sanoi hänelle: oletcos se mies joca puhutteli vaimoa? hän sanoi: olen.
13:12 Silloin Maanoah sanoi: "Kun sanasi käy toteen, miten sitten on meneteltävä pojan kanssa ja mitä hänelle on tehtävä?"	12. Ja Manoak sanoi: kuin nyt tapahtuu, mitä sanonut olet: minkäkaltaiset pitää lapsen tavat ja hänen työnsä oleman?	13:12 Ja Manoah sanoi: cosca njn tapahtu cuins sanonut olet/ ja mingäcaltaiset lapsen tawat ja työt pitä oleman?
13:13 Herran enkeli sanoi Maanoahille: "Varokoon vaimo kaikkea, mistä minä olen hänelle puhunut:	13. Herran enkeli sanoi Manoakille: vaimon pitää karttaman kaikkia niitä, mitä hänelle sanonut olen.	13:13 HERran Engeli sanoi hänelle: waimon pitä carttaman idzens caikista nijstä cuin minä hänelle sanonut olen.
13:14 älköön syökö mitään, mikä viiniköynnöksestä tulee, viiniä ja väkijuomaa hän älköön juoko älköönkä syökö mitään saastaista. Noudattakoon hän kaikkea, mitä minä olen käsenyt hänen noudattaa."	14. Ei hänen pidä syömän siitä, mikä viinapuusta tullut on, ja ei hänen pidä viinaa taikka väkevää juomaa juoman eikä mitään saastaista syömän: kaikki kuin minä hänelle käskin, pitää hänen pitämän.	13:14 Ei hänen pidä syömän sijtä joca wijnapuusta tullut on/ ja ei hänen pidä wijna juoman taicka wäkwätä juoma/ eikä saastaista syömän/ caicki cuin minä hänelle käskin/ pitä hänen pitämän.
13:15 Ja Maanoah sanoi Herran enkelille: "Salli meidän pidättää sinua valmistaaksemme sinulle vohlan."	15. Manoak sanoi Herran enkelille: Jospa tahtoisit viipyä, me valmistamme sinulle vohlan.	13:15 Manoah sanoi HERran Engelille: salli sijs sinus meildä täsä pidätettä/ me uhramme sinun edesäs wohlan.

13:16 Mutta Herran enkeli vastasi Maanoahille: "Vaikka sinä pidättäisitkin minut, en minä kuitenkaan söisi sinun ruokaasi; mutta jos tahdot valmistaa polttouhrin, niin uhraa se Herralle." Sillä Maanoah ei tiennyt häntä Herran enkeliksi.	16. Mutta Herran enkeli vastasi Manoakille: Vaikkas saisitkin minun viipymään, en minä kuitenkaan söisi sinun leipääs, mutta jos tahdot uhrata polttouhria, niin uhraa se Herralle; sillä ei Manoak tietänyt sitä Herran enkeliksi.	13:16 Mutta HERran Engeli wastais Manoahlle: ehkäs minun vielä pitäisit/ en minä cuitengan söis sinun ruastas/ mutta jos sinä tahdot uhrata polttouhria/ nijn uhra HERralle: sillä ei Manoah tiennyt sitä HERran Engelixi.
13:17 Niin Maanoah sanoi Herran enkelille: "Mikä on sinun nimesi, kunnioittaaksemme sinua, kun sinun sanasi käy toteen?"	17. Ja Manoak sanoi Herran enkelille: mikä sinun nimes on, että me sinua ylistäisimme, kuin se tapahtuu, minkä sanonut olet?	13:17 Ja Manoah sanoi HERran Engelille: mikä sinun nimes on/ että me sinua ylistäisim/ cosca se tapahtu/ cuins sanonut olet?
13:18 Herran enkeli vastasi hänelle: "Minkätähden kysyt minun nimeäni? Se on ihmeellinen."	18. Herran enkeli sanoi hänelle: miksis kysyt minun nimeäni, joka ihmeellinen on?	13:18 HERran Engeli sanoi hänelle: mixis kysyt minun nimeni joca ihmellinen on?
13:19 Niin Maanoah otti vohlan ja ruokauhrin ja uhrasi sen kalliolla Herralle. Ja Herra teki ihmeen Maanoahin ja hänen vaimonsa nähden:	19. Niin otti Manoak vohlan ja ruokauhrin ja uhrasi sen kallion päällä Herralle, ja hän teki ihmeen; mutta Manoak emäntinensä näki sen.	13:19 Nijn otti Manoah wohlan ja ruocauhrin/ ja uhrais sen kiwen päällä HERralle/ ja hän teki ihmen/ mutta Manoah emändinens cadzelit pääldä.
13:20 liekin kohotessa alttarilta taivasta kohti kohosi Herran enkeli alttarin liekissä ylös Maanoahin ja hänen vaimonsa nähden, ja he heittäytyivät kasvoilleen maahan;	20. Ja tapahtui, kuin liekki nousi alttarilta taivaaseen päin, meni Herran enkeli myös ylös alttarin liekissä. Ja Manoak emäntinensä näki sen, ja lankesivat kasvoillensa maahan.	13:20 Ja cosca liecki nousi Altarilda taiwasen päin/ meni HERran Engeli myös ylös Altarin liekis. 13:21 Cosca Manoah emändinens sen näki langeisit he caswoillens maahan.
13:21 eikä Herran enkeli enää ilmestynyt Maanoahille ja hänen vaimollensa. Nyt Maanoah tiesi hänet Herran enkeliksi.	21. Ja ei Herran enkeli enää näkynyt Manoakille ja hänen emännällensä. Niin ymmärsi Manoak sen Herran enkeliksi.	Ja ei HERran Engeli enämbi näkynyt Manoahlle ja hänen emännällens. Nijn ymmräsi Manoah sen HERran Engelixi.
13:22 Niin Maanoah sanoi vaimolleen: "Me olemme kuoleman omat, sillä olemme nähneet Jumalan."	22. Ja Manoak sanoi emännällensä: totisesti me kuolemme, että näimme Jumalan.	13:22 Ja Manoah sanoi emännällens: Totisest me cuolemme/ että me näimme Jumalan.
13:23 Mutta hänen vaimonsa vastasi hänelle: "Jos Herra tahtois surmata meidät, ei hän olisi ottanut meiltä vastaan polttouhria ja ruokauhria eikä antanut meidän nähdä tätä kaikkea eikä antanut meidän juuri nyt tätä kuulla."	23. Mutta hänen emäntänsä vastasi häntä: jos Herra olis tahtonut meidät tappa, niin ei hän olisi ottanut polttouhria ja ruokauhria vastaan meidän kädestämme, eikä olisi osoittanut meille kaikkia näitä, eikä myös antanut meidän näitä kuulla, niinkuin tapahtunut on.	13:23 Mutta hänen emändäns wastais händä: jos HERra olis tahtonut meidän tappa/ nijn ei hän olis ottanut polttouhria ja ruocauhria wastian meidän kädestäm/ eikä myös olis osottanut meille caickia näitä/ eikä myös andanut meidän näitä cuulla/ nijncuin tapahtunut on.

13:24 Ja vaimo synnytti pojan ja antoi hänelle nimen Simson; ja poika kasvoi, ja Herra siunasi häntä.	24. Ja vaimo synnytti pojan ja kutsui hänen Simson; ja lapsi kasvoi, ja Herra siunasi häntä.	13:24 JA vaimo synnytti pojan/ ja cudzui hänen Simson/ ja lapsi caswoi/ ja HERra siunais händä.
13:25 Ja Herran henki alkoi hänessä vaikuttaa Daanin leirissä, Soran ja Estaolin välillä.	25. Ja Herran henki rupesi vaikuttamaan hänessä Danin leirissä, Zoran ja Estaolin välillä.	13:25 Ja HERran hengi rupeis waicuttaman hänes/ Danin leiris/ Zarean ja Esthaolin wälillä.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 Ja Simson meni alas Timnaan ja näki Timnassa naisen, filistealaisten tyttäriä.	1. Ja Simson meni alas Timnatiin, ja hän näki vaimon Timnatissa Philistealaisten tytärten seassa.	14:1 JA Simson meni Timnatthijn/ ja näki yhden waimon Thimnathis/ Philisterein tytärtens seas.
14:2 Niin hän tuli sieltä ja kertoi sen isälleen ja äidilleen ja sanoi: "Minä näin Timnassa naisen, filistealaisten tyttäriä; ottakaa hänet nyt minulle vaimoksi."	2. Ja kuin hän tuli sieltä, sanoi hän isällensä ja äidillensä: minä näin vaimon Timnatissa Philistealaisten tyttäristä: ottakaat se minulle emännäksi.	14:2 Ja cosca hän tuli sieldä/ sanoi hän Isällens ja äitillens: minä näin yhden waimon Thimnathis Philisterein tyttäristä/ ottacat se minulle emännäxi.
14:3 Hänen isänsä ja äitinsä sanoivat hänelle: "Eikö ole yhtään naista veljiesi tyttärien joukossa ja minun koko kansassani, kun aiot mennä ottamaan vaimon ympärileikkaamattomien filistealaisten joukosta?" Mutta Simson sanoi isälleen: "Ota hänet minulle, sillä hän on mieluinen minun silmissäni."	3. Ja hänen isänsä ja äitinsä sanoivat hänelle: eikö yhtään vaimoa ole veljeis tytärten seassa ja kaikessa minun kansassani, ettäs menet ottamaan emäntää Philistealaisista, jotka ovat ympärileikkaamattomat? Ja Simson sanoi isällensä: salli minulle tämä, sillä hän kelpaa minun silmilleni.	14:3 Ja hänen Isäns ja äitins wastaisit händä/ ja sanoit: eikö yhtän waimoa ole sinun weljeis tytärten seas/ ja caikes minun Canssasani/ ettäs menet ottaman sinulles emändä Philistereistä/ jotca owat ymbärinsleickamattomat? 14:4 Ja Simson sanoi Isällens: salli minulle tämä/ sillä hän kelpa minun silmäin edes.
14:4 Mutta hänen isänsä ja äitinsä eivät tienneet, että se tuli Herralta, sillä hän etsi tilaisuutta filistealaisia vastaan. Filistealaiset näet hallitsivat siihen aikaan Israelia.	4. Mutta hänen isänsä ja äitinsä ei tietäneet sen olevan Herralta; sillä hän etsi tilaa Philistealaisia vastaan, ja Philistealaiset hallitsivat silloin Israelia.	Mutta hänen Isäns ja äitins ei tiennet sitä olewan HERralda: sillä hän edzei tila Philisterejä wastan/ ja Philisterit hallidzit silloin Israeli.
14:5 Niin Simson meni isänsä ja äitinsä kanssa alas Timnaan. Mutta kun he saapuivat Timnan viinitarhoille, niin katso, nuori leijona tuli kiljuen häntä vastaan.	5. Niin Simson meni isänsä ja äitinsä kanssa alas Timnatiin, ja he tulivat Timnatin viinamäkein tykö, ja katso, nuori jalopeura tuli kiljuin häntä vastaan.	14:5 Nijn Simson meni Isäns ja äitins cansa Thimnatthijn/ ja tulles Thimnathin wijnapuiden tygö/ tuli nuori kiljuwa Lejoni händä wastan.

14:6 Silloin Herran henki tuli häneen, niin että hän repäisi sen, niinkuin olisi reväissyt vohlan, sulin käsin. Eikä hän ilmoittanut isälleen eikä äidilleen, mitä oli tehnyt.	6. Ja Herran henki tuli voimalliseksi hänessä, ja hän repäisi sen kappaleiksi, niinkuin hän olis vohlan reväissyt, ja ei ollut mitään hänen kädessänsä; ja ei hän sanonut mitään isällensä eikä äidillensä, mitä hän tehnyt oli.	14:6 ja HERran hengi tuli voimallisexi hänes/ ja hän rewäis sen cappaleixi/ nijncuin hän olis wohlan rewäisnyt/ ja ei ollut mitän hänen kädesäns/ ja ei hän sanonut Isällens eikä äitillens mitä hän tehnyt oli.
14:7 Sitten hän meni sinne ja puhutteli naista, ja tämä oli mieluinen Simsonin silmissä.	7. Kuin hän sinne alas tuli, puhutteli hän vaimoa, ja hän kelpasi Simsonille.	14:7 Cosca hän sinne tuli/ puhui hän waimolle: ja hän kelpais Simsonille/
14:8 Ja kun hän jonkun ajan kuluttua palasi sinne ottaakseen hänet, poikkesi hän katsomaan leijonan raatoa, ja katso, leijonan ruumiissa oli mehiläisparvi ja hunajaa.	8. Ja muutamain päivain perästä tuli hän jälleen ottamaan häntä, ja poikkesi tieltä katsomaan jalopeuran raatoa, ja katso, kimalaispesä oli jalopeuran raadossa ja hunajaa.	14:8 Ja muutamitten päiwain peräst/ tuli hän jällens ottaman händä/ ja poickeis tieldä cadzoman Lejonin raato/ cadzo/ kimalaispesä oli Lejonin raados ja hunajata.
14:9 Ja hän kaapi hunajan kouriinsa ja kulki edelleen ja söi sitä. Niin hän tuli isänsä ja äitinsä luo ja antoi heille, ja he söivät. Mutta hän ei sanonut heille, että oli kaapinut hunajan leijonan ruumiista.	9. Ja hän otti sen käteensä tiellä käydessänsä syödäksensä, meni isänsä ja äitinsä tykö ja antoi heidän myös sitä syödä; mutta ei hän ilmoittanut hunajaa ottaneensa jalopeuran raadosta.	14:9 Ja hän otti sen käteens tiellä syödäxens/ meni Isäns ja äitins tygö/ ja andoi heidän myös sijtä syödä. Mutta ei hän ilmoittanut sitä hunajata ottanens Lejonin raadosta.
14:10 Sitten hänen isänsä meni naisen luo, ja Simson laittoi siellä pidot, sillä niin oli nuorten miesten tapa.	10. Ja kuin hänen isänsä tuli alas vaimon tykö, valmisti Simson siellä häät, niinkuin nuoren väen tapa oli.	14:10 JA cosca hänen Isäns tuli waimon tygö/ walmisti Simson siellä häät/ nijncuin nuoren Canssan tapa oli.
14:11 Mutta kun he näkivät hänet, valitsivat he kolmekymmentä sulhaspoikaa olemaan hänen kanssaan.	11. Ja kuin he näkivät hänen, antoivat he hänelle kolmekymmentä kansalaista, hänen tykönänsä olemaan.	14:11 Ja cosca he näit hänen/ annoit he hänelle colmekymmendä cansollista/ hänen tykönäns oleman.
14:12 Niin Simson sanoi heille: "Minä panen teille arvoituksen; jos selitätte sen minulle seitsemän pitopäivän kuluessa ja arvaatte oikein, niin minä annan teille kolmekymmentä aivinapaitaa ja kolmekymmentä juhlapukua.	12. Mutta Simson sanoi heille: minä panen teidän eteenne arvoituksen, jos sen minulle seitsemänä häpäivänä oikein selitätte ja arvaatte, niin minä annan teille kolmekymmentä paitaa ja kolmekymmentä vaatekertaa.	14:12 Mutta Simson sanoi heille: minä panen teidän eteen tapauxen/ jos te sen minulle seidzemenä häpäiwänä selitätte/ nijn minä annan teille colmekymmendä paita/ ja colmekymmendä juhlawaatetta.
14:13 Mutta ellette voi sitä minulle selittää, niin te annatte minulle kolmekymmentä aivinapaitaa ja kolmekymmentä juhlapukua." Ja he sanoivat hänelle: "Lausu arvoituksesi, että saamme sen kuulla."	13. Mutta jollette taida sitä selittää minulle, niin teidän pitää antaman minulle kolmekymmentä paitaa ja kolmekymmentä vaatekertaa. Ja he sanoivat hänelle: annas meidän kuulla arvoitukses.	14:13 Mutta jollet te taida sitä selittä minulle/ nijn teidän pitä andaman minulle colmekymmendä paita/ ja colmekymmendä juhlawaatetta. Ja he sanoit hänelle: annas cuulla sinun tapauxes.

<p>14:14 Silloin hän sanoi heille: "Lähti syötävä syömäristä, lähti väkevästä makea." Mutta he eivät voineet kolmeen päivään selittää arvoitusta.</p>	<p>14. Ja hän sanoi heille: ruoka läksi syömäristä ja makeus väkevästä. Ja ei he taitaneet kolmena päivänä arvoitusta selittää.</p>	<p>14:14 Ja hän sanoi heille: ruoca läxi syömäristä/ ja makeus wäkwästä. ja ei he tainnet colmena päiwänä sitä tapausta selittää.</p>
<p>14:15 Seitsemäntenä päivänä he sanoivat Simsonin vaimolle: "Viekoittele miehesi selittämään meille arvoitus, muuten me poltamme sinut ja sinun isäsi talon tulella. Oletteko kutsuneet meidät tänne köyhdyttääksenne meitä, vai kuinka?"</p>	<p>15. Ja seitsemäntenä päivänä puhuivat he Simsonin emännälle: houkuttele miestä ilmoittamaan meille arvoitusta, taikka me poltamme sinun ja sinun isäs huoneen tulella. Sentähdenkö me olemme tänne kutsutut, että hän meidän hyvyitemme omistais, elikkä ei?</p>	<p>14:15 JA seidzemendenä päiwänä puhuit he Simsonin emännälle: haucuttele miestä ilmoittaman sitä tapaust/ taicka me poltamme sinun ja sinun Isäs huonen/ sentähdengö me olemme tänne cudzutut/ että me waiwaisexi tehtäisin elickä ei?</p>
<p>14:16 Niin Simsonin vaimo ahdisti häntä itkullaan ja sanoi: "Sinähän vihaat minua etkä rakasta; sinä olet pannut arvoituksen minun kansalaisilleni etkä selitä sitä minulle." Mutta hän vastasi hänelle: "En ole selittänyt sitä edes isälleni enkä äidilleni, sinulleko sen selittäisin!"</p>	<p>16. Niin Simsonin emäntä itki hänen edessänsä ja sanoi: sinä olet minulle vihainen ja et minua rakasta: sinä panit minun kansani lapsille arvoituksen, ja et minulle sitä sanonut. Hän sanoi hänelle: katso, isälleni ja äidilleni en minä sitä ilmoittanut, pitäiskö minun sen sinulle sanoman?</p>	<p>14:16 Nijn Simsonin emändä itki hänen edesäns/ ja sanoi: sinä olet minulle wihainen ja et minua racasta/ sinä panit edes minun Canssani lapsille tapauxen/ ja et minulle sitä sanonut. Hän sanoi hänelle: cadzo/ minun Isälleni ja äitilleni en minä sitä ilmoittanut/ pidäiskö minun sen sinulle sanoman?</p>
<p>14:17 Niin hän ahdisti häntä itkullaan ne seitsemän päivää, jotka heidän pitonsa kestivät. Mutta seitsemäntenä päivänä Simson selitti hänelle, koska vaimo häntä ahdisti. Ja vaimo selitti arvoituksen kansalaisilleen.</p>	<p>17. Ja hän itki hänen edessänsä kaikki ne seitsemän hääpäivää, ja seitsemäntenä päivänä ilmoitti hän sen hänelle; sillä hän suuresti vaati häntä. Ja hän sanoi kansansa lapsille arvoituksen.</p>	<p>14:17 Ja hän itki hänen edesäns caicki ne seidzemen hääpäiwä/ ja seidzemendenä päiwänä ilmoitti hän sen hänelle: sillä hän suurest waadei händä. Ja hän sanoi sijtte Canssans lapsille sen tapauxen.</p>
<p>14:18 Niin kaupungin miehet sanoivat hänelle seitsemäntenä päivänä, ennenkuin aurinko laski: "Mikä on makeampaa kuin hunaja, ja mikä leijonaa väkevämpi?" Hän vastasi heille: "Ellette olisi kyntäneet minun vasikallani, ette olisi arvoitustani arvanneet."</p>	<p>18. Mutta seitsemäntenä päivänä ennen kuin aurinko laski, sanoivat kaupungin miehet hänelle: mikä on hunajaa makiampi, ja mikä jalopeuraa väkevämpi? Hän sanoi heille: jollette olisi kyntäneet minun vasikallani, ette olisi saaneet tietää arvoitustani.</p>	<p>14:18 Mutta seidzemendenä päiwänä ennencuin Auringo laski/ sanoit Caupungin miehet hänelle: mikä on hunajata makiambi/ ja mikä Lejonit wäkwämbi? Hän sanoi heille: jollet te olis kyndänet minun wasicallani/ et te olis saanet tietää minun tapaustani.</p>

14:19 Silloin Herran henki tuli häneen, ja hän meni Askeloniin, löi siellä kuoliaaksi kolmekymmentä miestä, otti heiltä vaatteet ja antoi juhlapuvut arvoituksen selittäjille. Ja hänen vihansa syttyi, ja hän meni isänsä kotiin.	19. Ja Herran henki tuli voimalliseksi hänessä ja hän meni Askaloniin ja löi siellä kolmekymmentä miestä, joiden vaatteet hän otti, ja antoi vaatekerrat niille, jotka arvoituksen selittäneet olivat. Ja hän kovin julmistui vihassansa ja meni ylös isänsä huoneeseen.	14:19 Ja HERran hengi tuli voimalliseksi hänes/ meni Ascaloon ja löi siellä colmekymmendä miestä/ joiden waattet hän otti/ ja andoi heille juhlawaatet/ jotca tapauxen selittänet olit. Ja hän cowin julmistui wihasans/ ja meni Isäns huoneseen.
14:20 Mutta Simsonin vaimo joutui sille sulhaspojista, joka oli ollut yljän ystävänä.	20. Mutta Simsonin emäntä huoli yhdelle kansalaisistansa, joka oli Simsonin kumppani.	14:20 Mutta Simsonin emändä huoli yhdelle hänen cansollisistans/ joca hänellä oli.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu
15:1 Jonkun ajan kuluttua, nisunleikkuaikana, tuli Simson katsomaan vaimoansa, tuomisinaan vohla, ja sanoi: "Minä menen vaimoni luo sisähuoneeseen." Mutta tämän isä ei sallinut hänen mennä,	1. Ja tapahtui muutamain päivain perästä, kuin nisun elonaika lähestyi, tuli Simson oppimaan emäntäänsä ja toi hänelle vohlan, ja hän sanoi: minä menen emäntäni tykö makaushuoneeseen; ja hänen emäntänsä isä ei sallinut hänen sinne mennä,	15:1 JA tapahtui muutamain päiwain peräst/ että nisuin elonaica lähestyi/ tuli Simson ja edzei hänen emändätäns/ ja toi hänelle wohlan/ ja cuin hän ajatteli: minä menen emändäni tygö macaushuoneseen/ ja hänen emändäns Isä ei sallinut hänen sinne mennä.
15:2 vaan sanoi: "Minä tosiaankin luulin, että olit ruvennut vihaamaan häntä, ja annoin hänet sinun sulhaspojillesi. Mutta onhan hänen nuorempi sisarensa häntä kauniimpi, sinä saat hänet toisen sijaan."	2. Mutta sanoi: minä luulin todella, sinun kokonansa vihastuneen hänen päällensä, ja annoin hänen sinun ystävälles. Mutta hänellä on toinen nuorempi sisar, kauniimpi muotoansa kuin hän, olkoon se nyt sinulla tämän edestä.	15:2 Mutta sanoi: minä luulin sinun vihastunen hänen päällens/ ja annoin hänen sinun ystävälles/ mutta hänellä on toinen nuorempi sisar/ caunempi muotons cuin hän/ olcon se sinulla tämän edest.
15:3 Mutta Simson vastasi heille: "Nyt minä en tule syynalaiseksi filistealaisista, vaikka teenkin heille paha."	3. Ja Simson sanoi heille: nyt on minulla oikia syy Philistealaisia vastaan: minä teen heille vahinkoa.	15:3 Ja Simson sanoi heille: nyt on minulla oikia syy teitä wastian Philisterit/ minä teen wahingota teille.
15:4 Niin Simson meni ja pyydysti kolmesataa kettua. Ja hän otti tulisoihtuja, sitoi aina kaksi häntää yhteen ja asetti tulisoihdun kunkin häntäparin väliin.	4. Ja Simson meni ja otti kolmesataa kettua kiinni, ja otti kekäleet, ja käänsi hännät yhteen, ja sitoi aina yhden kekäleen keskelle kahden hännän välille,	15:4 JA Simson läxi ja otti colme sata kettua kijnni/ ja otti kekälet ja käänsi hännistä yhteen/ ja sidoi kekälet aina cahden hännän wälille.
15:5 Sitten hän sytytti tulisoihdut ja päästi ketut menemään filistealaisten viljapeltoihin; näin hän sytytti palamaan sekä kuhilaat että kasvavan viljan, viinitarhat ja öljypuut.	5. Ja sytytti tulen kekäleihin, ja päästi ne Philistealaisten eloon; ja ne polttivat heidän kykäänsä ja kuhilaansa, niin myös viinapuut ja öljypuut.	15:5 Ja sytytti tulen kekälijn/ ja päästi juoxeman/ jotca juoxit Philisterein eloon/ ja poltit heidän kykäns ja cuhilans/ nijn myös wijnapuut ja öljypuut.

15:6 Niin filistealaiset kysyivät: "Kuka tämän on tehnyt?" Vastattiin: "Simson, timnalaisen vävy, koska tämä otti hänen vaimonsa ja antoi sen hänen sulhaspojalleen." Niin filistealaiset menivät ja polttivat sekä vaimon että hänen isänsä tullessa.	6. Niin sanoivat Philistealaiset: kuka on tämän tehnyt? Niin sanottiin: Simson, Timnalaisen vävy, että hän otti häneltä emännän pois ja antoi sen hänen ystävällensä. Niin Philistealaiset menivät ylös ja polttivat sekä vaimon että hänen isänsä.	15:6 Nijn sanoit Philisterit keskenäns: cuca on tämän tehnyt? nijn sanottin: Simson Thimnitherin wäwy/ että hän otti hänelä emännän pois/ ja andoi sen hänen ystävällens. Nijn Philisterit poltit sekä vaimon että hänen Isäns.
15:7 Mutta Simson sanoi heille: "Koska te näin teette, niin totisesti minä en lakkaa, ennenkuin olen kostanut teille."	7. Mutta Simson sanoi heille: ja vaikka te tämän teitte, kuitenkin minä teille kosten ja sitte lakkaan.	15:7 Mutta Simson sanoi heille: ja waicka te tämän teitte/ cuitengin minä tämän teille costan/ ja sijtte lackan.
15:8 Ja hän pieksi heitä pahasti kupeisiin jos kinttuhinkin. Sitten hän meni ja asettui asumaan Eetamin kallioluolaan.	8. Ja hän löi heitä sangen kovasti sekä hartioihin että kupeisiin, ja meni sieltä alas asumaan Etamin mäen rotkoon.	15:8 Ja hän löi heitä sangen cowast sekä hartioihin että cupeisijn/ ja meni siellä asuman Ethamin mäen cuckoldalle.
15:9 Silloin filistealaiset lähtivät liikkeelle, leirytyivät Juudaan ja levittäytyivät Lehin tienoille.	9. Niin Philistealaiset menivät ylös ja sioittivat itsensä Juudan maalle ja levittivät heitänsä Lehiin.	15:9 Nijn Philisterit menit Judan maata omistaman/ ja sioitit heidäns Lehijn.
15:10 Ja Juudan miehet kysyivät: "Miksi te olette tulleet meitä vastaan?" He vastasivat: "Me olemme tulleet sitomaan Simsonin tehdäksemme hänelle, niinkuin hän teki meille."	10. Ja Juudan miehet sanoivat: miksi olette tänne tulleet meitä vastaan? He vastasivat: me olemme tänne tulleet sitomaan Simsonia ja tekemään hänelle, niinkuin hän meille teki.	15:10 Ja Judan miehet sanoit: mixi te oletta tänne tullet meitä wasthan? he wastaisit: me olem tänne tullet sitoman Simsoni/ ja tekemän hänelle nijncuin hän meille teki.
15:11 Niin kolmetuhatta miestä Juudasta meni Eetamin kallioluolalle, ja he sanoivat Simsonille: "Etkä tiedä, että filistealaiset hallitsevat meitä; mitä oletkaan meille tehnyt!" Hän vastasi heille: "Niinkuin he tekivät minulle, niin minäkin tein heille."	11. Niin meni kolmetuhatta miestä Juudasta Etamin mäen rotkoon, ja sanoivat Simsonille: etkös tiedä Philistealaisten hallitsevan meitä? kuinka sinä olet tämän tehnyt meitä vastaan? Ja hän sanoi heille: niinkuin he tekivät minulle, niin minä tein heille.	15:11 Nijn meni colme tuhatta miestä Judaista Ethamin mäen cuckoldalle/ ja sanoit Simsonille: etkös tiedä Philisterein hallidzewan meitä? cuingas olet tehnyt meitä wasthan? ja hän sanoi heille: nijncuin he teit minulle/ nijn minä tein heille jällens.
15:12 He sanoivat hänelle: "Me tulimme sitomaan sinut antaaksemme sinut filistealaisten käsiin." Mutta Simson sanoi heille: "Vannokaa minulle, ettette itse lyö minua kuoliaaksi."	12. Ja he sanoivat hänelle: me olemme tulleet sinua sitomaan ja antamaan Philistealaisten käsiin. Simson sanoi heille: vannokaat siis minulle, ettette karkaa minun päälleni.	15:12 Ja he sanoit hänelle: me olemma tullet sinua sitoman ja andaman Philisterein käsijn. Simson wastais heille: wannocat sijs minulle/ ettet te carca minun päälleni.

<p>15:13 Niin he vastasivat hänelle sanoen: "Emme lyö; me ainoastaan sidomme sinut ja annamme sinut heidän käsiinsä, mutta emme sinua surmaa." Ja he sitoivat hänet kahdella uudella köydellä ja veivät hänet pois kalliolta.</p>	<p>13. Ja he sanoivat hänelle: emme karkaa sinun päälles, mutta ainoasti sidomme sinun tukevasti ja annamme sinun heidän käsiinsä, ja emme sinua kuoliaaksi lyö. Ja he sitoivat hänen kahdella uudella nuoralla ja veivät hänen kukkulalta pois.</p>	<p>15:13 Ja he sanoit hänelle: en me carca sinun päälles/ mutta ainoastans sidom ja annam Philisterein käsijn/ ja en me sinua cuoliaxi lyö. Ja he sidoit hänen cahdella vdella nuoralla/ ja weit hänen cuckulalda pois.</p>
<p>15:14 Kun hän saapui Lehiin, niin filistealaiset riensivät riemuhuudoin häntä vastaan. Silloin Herran henki tuli häneen, ja samalla köydet hänen käsivarsissaan olivat kuin tulen polttamat aivinalangat, ja hänen siteensä sulivat pois hänen käsistänsä.</p>	<p>14. Ja kuin hän tuli Lehiin, ilakoitsivat Philistealaiset häntä vastaan; mutta Herran henki tuli voimalliseksi hänessä, ja nuorat hänen käsivarsissansa tulivat niinkuin poltettu lanka, ja niin raukesivat siteet hänen käsistänsä.</p>	<p>15:14 JA cosca hän tuli Lehijn/ ilacoidzit Philisterit händä watan/ mutta HERran hengi tuli woimallisexi hänesä. Ja nuorat hänen käsiwarsistans tulit nijncuin poltettu langa/ ja nijn raukeisit sitet hänen käsistäns.</p>
<p>15:15 Ja hän huomasi tuoreen aasinleukaluun, ojensi kätensä, otti sen ja löi sillä kuoliaaksi tuhat miestä.</p>	<p>15. Ja hän löysi tuoreen aasin leukaluun, ja hän ojensi kätensä, otti sen ja löi sillä tuhannen miestä.</p>	<p>15:15 Ja hän löysi mädännnen Asin leucaluun/ ja ojensi kätens/ otti sen ja löi sillä tuhannen miestä.</p>
<p>15:16 Ja Simson sanoi: "Aasinleukaluulla minä löin heitä läjään, löin kahteen, aasinleukaluulla löin heitä tuhannen miestä."</p>	<p>16. Ja Simson sanoi: katso, siinä he koossa makaavat, yhdellä leukaluulla löin minä tuhannen miestä.</p>	<p>15:16 Ja Simson sanoi: cadzo/ sijnä he coosa macawat/ yhdellä leucaluulla löin minä tuhannen miestä.</p>
<p>15:17 Sen sanottuaan hän heitti leukaluun kädestänsä. Niin sen paikan nimeksi tuli Raamat-Lehi.</p>	<p>17. Ja kuin hän sen sanonut oli, heitti hän leukaluun kädestänsä pois, ja kutsui sen paikan RamatLehi.</p>	<p>15:17 Ja cosca hän sen sanonut oli. heitti hän leucaluun kädestäns pois/ ja cudzui sen paican RamathLehi.</p>
<p>15:18 Mutta kun hän oli kovin janoissaan, niin hän huusi Herraa ja sanoi: "Sinä annoit palvelijasi käden kautta tämän suuren voiton; ja nyt minä kuolen janoon ja joudun ympärileikkaamattomien käsiin."</p>	<p>18. Ja kuin hän kovin janosi, huusi hän Herran tykö ja sanoi: sinä annoit tämän suuren pelastuksen palvelias käden kautta, ja nyt minä janoon kuolen ja lankeen ympärileikkaamattomain käsiin.</p>	<p>15:18 JA cosca hän cowin janois/ huusi hän HERran tygö/ ja sanoi: sinä annoit suuren terweyden sinun palwelias käden cautta/ ja nyt minä janoon cuolen/ ja langen ymbärinsleickamattomain käsijn.</p>
<p>15:19 Silloin Jumala avasi hampaankolon leukaluussa, ja siitä vuoti vettä; hän joi, ja hänen henkensä elpyi, ja hän virkistyi. Siitä lähde sai nimekseen Een-Hakkore; se on vielä tänäkin päivänä Lehissä.</p>	<p>19. Niin Jumala avasi syömähampaan leukaluussa, ja siitä vuosi vesi, ja kuin hän oli juonut, sai hän henkensä takaisin ja virkosi; sentähden kutsutaan myös se paikka vielä tähän päivään asti Huutajan lähteeksi, joka oli leukaluussa.</p>	<p>15:19 Nijn Jumala awais syömähamban leucaluusta/ ja sijtä vuosi wesi/ ja cuin hän oli juonut/ sai hän hengens taca ja wircois/ sentähden cudzutän myös se paicka wielä tähän päiwän asti huutajan lähtexi/ cuin oli leucaluusa.</p>

15:20 Ja hän oli filistealaisten aikana tuomarina Israelissa kaksikymmentä vuotta.	20. Ja hän tuomitsi Israelia Philistealaisten aikana kaksikymmentä ajastaikaa.	15:20 Ja hän hallidzi Israeli Philisterein aicana caxikymmendä ajastaica.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 Niin Simson meni Gasaan, ja hän näki siellä porton ja meni sen luo.	1. Ja Simson meni Gasaan, ja hän näki siellä porton, ja meni hänen tykönsä.	16:1 JA Simson meni Gasaan ja näki siellä yhden porton/ ja hän meni hänen tygöns.
16:2 Kun gassalaisille kerrottiin, että Simson oli tullut sinne, niin he piirittivät hänet ja väijyivät häntä koko yön kaupungin portilla. Mutta he olivat hiljaa koko yön, ajatellen: "Kun aamu valkenee, surmaamme hänet."	2. Ja sanottiin Gasalaisille, että Simson oli sinne tullut; niin he kohta piirittivät hänen ja väijyivät häntä koko yön kaupungin portissa, ja olivat hiljaksensa kaiken yötä, ja sanoivat: aamulla päivän tullessa me tapamme hänen.	16:2 Ja se sanottin Gasitereille/ että Simson oli sinne tullut/ nijn he cohta pijritit hänen ja wäjyit händä Caupungin porteis coco yöseen/ ja sanoit: olcat hiljaxens/ amulla päiwän tulles me tapamme hänen.
16:3 Ja Simson makasi siellä puoliyöhön asti. Mutta puoliyön aikana hän nousi, tarttui kaupungin portin oviin ja molempiin pihtipeliin, nosti ne salpoineen paikaltansa, asetti hartioilleen ja vei ne sen vuoren laelle, joka on vastapäätä Hebronia.	3. Vaan Simson makasi puoliyöhön asti, ja nousi puoliyöstä, ja tarttui kaupungin portin oviin ja molempiin pihtipeliin, ja nosti ne telkein kanssa, pani olallensa ja kantoi mäen kukkulalle, joka on Hebronin edessä.	16:3 Waan Simson macais puoliyöhön asti/ nousi puoliyöstä/ ja tarttui molembijn Caupungin portin owijn/ molembain pihtipielten ja telkein cansa/ pani olallens ja candoi mäen cuckulalle Hebronin eteen.
16:4 Sen jälkeen hän rakastui erääseen Soorekin laaksossa asuvaan naiseen, jonka nimi oli Delila.	4. Sitte rupesi hän jälleen rakastamaan yhtä vaimoa Sorekin ojan tykönä, jonka nimi oli Delila.	16:4 Sijtte rupeis hän jällens racastaman yhtä waimo Sorekin ojan tykönä/ jonga nimi oli Delila.
16:5 Niin filistealaisten ruhtinaat tulivat naisen luo ja sanoivat hänelle: "Viekoittele hänet ja ota selko, missä hänen suuri voimansa on ja miten voisimme voittaa hänet, että saisimme hänet sidotuksi ja masennetuksi; niin me annamme sinulle kukin tuhat ja sata hopeasekeliä."	5. Ja hänen tykönsä tulivat Philistealaisten päämiehet, jotka sanoivat hänelle: viettele häntä sanoilla, että saisit tietää, missä hänen suuri väkevyytensä on, ja kuinka me hänen voittaisimme, että me saisimme hänen sitoa ja vaivata: ja me jokainen annamme sinulle tuhannen ja sata hopia penninkiä.	16:5 Ja hänen tygöns tulit Philisterin päämiehet/ jotca sanoit: wiettele händä sanoilla/ ettäs saisit tietä/ misä hänen suuri wäkewydens on/ ja cuinga me hänen woittaisim/ että me saisim hänen sito ja waiwata. Jos sinä sen teet/ nijn me jocainen sinulle annamme tuhannen ja sata hopia penningitä.
16:6 Silloin Delila sanoi Simsonille: "Ilmaise minulle, missä sinun suuri voimasi on ja miten sinut voidaan sitoa ja masentaa."	6. Delila sanoi Simsonille: sanos minulle, missä sinun suuri väkevyytes on, ja millä sinä sidottaisiin ja vaivattaisiin.	16:6 Ja Delila puhui Simsonille/ sanoden: sanos minulle/ misä sinun suuri wäkewydes on/ milläs sidotaisin ja waiwatasin.

16:7 Simson vastasi hänelle: "Jos minut sidotaan seitsemällä tuoreella jäntheellä, jotka eivät ole kuivuneet, niin minä tulen heikoksi ja olen niinkuin muutkin ihmiset."	7. Simson sanoi hänelle: jos joku sitoo minun seitsemällä viheriäisellä köydellä, jotka ei vielä ole kuivuneet, niin minä tulen heikoksi ja olen niinkuin muutkin ihmiset.	16:7 Simson wastais hänelle: jos jocu sito minun seidzemellä wiherjäisellä köydellä/ jotca ei wielä ole hywin cuiwannet/ nijn minä tulen cohta heicoxi/ ja olen nijncuin muutkin ihmiset.
16:8 Niin filistealaisten ruhtinaat toivat naiselle seitsemän tuoretta jännettä, jotka eivät olleet kuivuneet, ja hän satoi hänet niillä.	8. Silloin veivät Philistealaisten päämiehet hänelle seitsemän viheriäistä köyttä, jotka ei vielä olleet kuivuneet; ja hän satoi hänen niillä.	16:8 Silloin weit Philisterein päämiehet hänelle seidzemen wiherjäistä köyttä/ jotca ei wielä ollet cuiwannet/ ja hän satoi hänen nijllä.
16:9 Mutta sisähuoneessa hänellä istui väijyjä. Ja hän sanoi hänelle: "Filistealaiset ovat kimpussasi, Simson!" Silloin tämä katkaisi jänheet, niinkuin katkeaa tulen kärventämä rohdinlanka. Ei siis päästy hänen voimansa perille.	9. Ja he vartioitsivat häntä salaisesti kammiossa, ja hän sanoi hänelle: Philistealaiset sinun päälles, Simson! niin hän katkaisi köydet, niinkuin rohtiminen lanka katkaistaan, joka liekissä poltettu on. Ja ei saatu tietää, missä hänen väkevyytensä oli.	16:9 Ja he wartioidzit händä salaisest Camaris/ ja hän sanoi hänelle: Philisterit tulewat sinun päälles Simson: nijn hän cohta catcais köydet/ nijncuin rohtiminen langa catcaistan/ joca liekis poltettu on. Ja ei saanet tietä misä hänen wäkewydens oli.
16:10 Ja Delila sanoi Simsonille: "Katso, sinä olet pettänyt minut ja valhetellut minulle. Ilmaise nyt minulle, miten sinut voidaan sitoa."	10. Taas sanoi Delila Simsonille: katso, sinä viettelit minua ja väärin puhuit minun edessäni: sano siis nyt minulle, millä sinä sidottaisiin.	16:10 TAas sanoi Delila Simsonille: cadzo/ sinä wiettelit minua ja wäärin puhuit: Sano sijs minulle milläs sidotaisin?
16:11 Niin hän sanoi hänelle: "Jos minut sidotaan uusilla köysillä, joilla ei ole tehty työtä, niin minä tulen heikoksi ja olen niinkuin muutkin ihmiset."	11. Ja hän sanoi hänelle: jos minä sidottaisiin uusilla nuorilla, joilla ei vielä ole mitään tehty, niin minä tulisin heikoksi niinkuin muutkin ihmiset.	16:11 Hän wastais: jos minä sidotaisin vdella nuoralla/ jolla ei wielä ole mitän tehty/ nijn minä tulisin heicoxi nijncuin muutkin ihmiset.
16:12 Niin Delila otti uudet köydet, satoi hänet niillä ja sanoi hänelle: "Filistealaiset ovat kimpussasi, Simson!" Ja sisähuoneessa istui väijyjä. Mutta hän katkaisi ne käsivarsistaan niinkuin langan.	12. Niin Delila otti uudet nuorat ja satoi hänen niillä, sanoen hänelle: Philistealaiset sinun päälles, Simson! Ja he vartioitsivat häntä salaisesti kammiossa; ja hän katkaisi ne käsivarsistansa niinkuin langan.	16:12 Nijn Delila otti vden nuoran/ ja sidos sillä hänen/ sanoden: Philisterit tulewat sinun päälles Simson (ja he wartioidzit händä salaisest Camaris) Ja taas hän catcais ne käsiwarsistans nijncuin langan.
16:13 Niin Delila sanoi Simsonille: "Sinä olet tähän asti minua pettänyt ja valhetellut minulle; ilmaise minulle, miten sinut voidaan sitoa." Niin hän vastasi hänelle: "Jos kudot minun pääni seitsemän palmikkoa kankaan loimiin."	13. Taas Delila sanoi Simsonille: sinä viettelit vielä nyt minua ja väärin puhuit minun edessäni: ilmoita minulle, millä sinä sidottaisiin. Hän vastasi häntä: jos sinä palmikoitset seitsemän suortua hiuksia minun päästäni yhteen päärihmaan.	16:13 Taas Delila sanoi hänelle: sinä wiettelit wielä nyt minua ja wäärin puhuit minun edessäni/ sanos sijs wielä nyt/ milläs sidotaisin? Hän wastais händä: jos sinä palmicoidzet seidzemen suortua hiuxia minun päästäni yhteen päärihmaan.

<p>16:14 Ja hän löi ne lujaan iskulastalla. Sitten hän sanoi hänelle: "Filistealaiset ovat kimpussasi, Simson!" Kun hän heräsi unestansa, repäisi hän irti iskulastan ja loimet.</p>	<p>14. Ja kuin hän oli kiinnittänyt ne naulaan, sanoi hän hänelle: Philistealaiset sinun päälles, Simson! Niin hän heräsi unestansa ja veti ulos palmikkonauhan ja päärihman.</p>	<p>16:14 Ja hän kirjitti ne naulalla/ ja sanoi hänelle: Philisterit sinun päälles Simson. Nijn hän heräis vnesta/ ja wei naulan ja päärihman pois.</p>
<p>16:15 Niin nainen sanoi hänelle: "Kuinka sinä saatat sanoa: 'Minä rakastan sinua', vaikka sydämesi ei ole minun kanssani? Jo kolme kertaa olet pettänyt minut etkä ole minulle ilmaissut, missä sinun suuri voimasi on."</p>	<p>15. Hän sanoi hänelle jälleensä: kuinka sinä sanot rakastavas minua, koska sinun sydämes ei ole minun kanssani? Kolmasti sinä jo väristelit minun edessäni ja et ilmoittanut minulle, missä sinun suuri väkevyytes on.</p>	<p>16:15 Hän sanoi hänelle jälleensä: cuingas sanot racastawas minua? cosca sinun sydämes ei pidhä yhtä minun cansani? colmast sinä wääryttelit minun edesäni/ ja et ilmoittanut minulle/ misä sinun suuri wäkeyydes on.</p>
<p>16:16 Ja kun hän joka päivä ahdisti häntä sanoillansa ja vaivasi häntä, niin hän kiusautui kuollakseen</p>	<p>16. Kuin hän päivä päivältä vaati häntä sanoillansa ja vaivasi häntä, että hänen sielunsa väsyi kuolemaan asti,</p>	<p>16:16 COsca hän päiwä päiwäldä waadei händä sanoillans/ ja waiwais händä/ että hänen sielunsa wäsyi cuoleman asti.</p>
<p>16:17 ja paljasti hänelle koko sydämensä ja sanoi hänelle: "Ei ole partaveitsi minun päätäni koskettanut, sillä minä olen Jumalan nasiiri äitini kohdusta asti; jos minun hiukseni ajetaan, niin voimani poistuu minusta, ja minä tulen heikoksi ja olen niinkuin kaikki muutkin ihmiset."</p>	<p>17. Ilmoitti hän hänelle kaiken sydämensä, sanoen hänelle: minun päähäni ei ole ikänä partaveitsi tullut, sillä minä olen Jumalan natsir hamasta äitini kohdusta. Jos hiukset ajellaan minun päästäni, niin minun väkevyyteni menee minusta pois, ja tulen heikoksi niinkuin kaikki muutkin ihmiset.</p>	<p>16:17 Ilmoitti hän hänelle caiken hänen sydämens/ sanoden: minun päähäni ei ole ikänäns yhtän partaweistä tullut: sillä minä olen Jumalan Nazareus hamast minun äitini cohdusta. Jos sinä ajelet hiuxet minun päästäni/ nijn minun wäkeyydeni mene minusta pois/ ja tulen heicoxi nijncuin caicki muutkin ihmiset.</p>
<p>16:18 Kun Delila huomasi, että hän oli paljastanut hänelle koko sydämensä, niin hän lähetti kutsumaan filistealaisten ruhtinaat sanoen: "Nyt tulkaa, sillä hän on paljastanut minulle koko sydämensä." Niin filistealaisten ruhtinaat tulivat hänen luoksensa tuoden mukanaan rahat.</p>	<p>18. Ja Delila näki, että hän ilmoitti hänelle kaiken sydämensä, lähetti ja kutsui Philistealaisten päämiehet, sanoen: tulkaat vielä erä, sillä hän ilmoitti minulle kaiken sydämensä. Ja Philistealaisten päämiehet tulivat hänen tykönsä ja toivat rahan käsissänsä.</p>	<p>16:18 Cosca Delila näki että hän ilmoitti hänelle sydämens pohjan/ lähetti hän ja cudzui Philisterein päämiehet/ sanoden: tulcat wielä erä: sillä hän ilmoitti minulle caiken hänen sydämens. Taas tulit Philisterit hänen tygöns/ ja toit rahan heidän käsisäns</p>
<p>16:19 Ja hän nukutti hänet polvilleen ja kutsui miehen, joka leikkasi hänen päänsä seitsemän palmikkoa. Niin hän alkoi saada hänet masennetuksi, ja hänen voimansa poistui hänestä.</p>	<p>19. Niin hän antoi hänen maata polveinsa päällä, kutsui yhden, joka ajeli seitsemän hiussuortua hänen päästäänsä, ja rupesi häntä vaatimaan, ja hänen väkensä meni hänestä pois.</p>	<p>16:19 Nijn hän andoi hänen maata polweillans/ cudzui yhden/ joca ajeli seidzemen hiussuortua hänen päästääns. Ja rupeis händä vaatiman pois/ ja hänen wäkensä meni hänestä pois.</p>

16:20 Ja Delila sanoi: "Filistealaiset ovat kimpussasi, Simson!" Kun hän heräsi unestaan, niin hän ajatteli: "Kyllä minä selviydyn niinkuin aina ennenkin ja pudistan itseni vapaaksi." Eikä hän tiennyt, että Herra oli poistunut hänestä.	20. Ja hän sanoi: Philistealaiset sinun päälles, Simson! Kuin hän unestansa heräsi, ajatteli hän itseksensä: minä menen ulos niinkuin usein ennenkin ja kirvotan itseni; ja ei hän tietänyt Herran menneen hänen tykönsä pois.	16:20 Ja hän sanoi hänelle: Philisterit sinun päälles Simson. Cosca hän unestans heräis/ ajatteli hän idzellens: minä menen ulos nijncuin minä usein ennengin tehnyt olen ja kirpon/ ja ei tiennyt HERran mennen hänen tyköns pois.
16:21 Silloin filistealaiset ottivat hänet kiinni ja puhkaisivat hänen silmänsä. Ja he veivät hänet Gasaan ja kytkivät hänet vaskikahleisiin, ja hänen täytyi jauhaa vankilassa.	21. Vaan Philistealaiset ottivat hänen kiinni, ja puhkasivat hänen silmänsä, ja veivät hänen alas Gasaan, ja sitoivat hänen kaksilla vaskikahleilla, jauhamaan vankihuoneessa.	16:21 Waan Philisterit otit hänen kijnni/ ja puhcaisit hänen silmäns/ ja weit hänen Gasaan/ ja sidoit hänen waskicahleilla/ jauhaman fangi huones.
16:22 Mutta hiukset rupesivat jälleen kasvamaan hänen päähänsä sen jälkeen, kuin ne olivat ajatut.	22. Ja hänen hiuksensa rupesivat taas kasvamaan, sittekuin hän paljaaksi ajettiin.	16:22 Ja hänen hiuxens rupeisit taas caswaman/ sijttecuin hän paljaxi ajeltin.
16:23 Niin filistealaisten ruhtinaat kokoontuivat uhraamaan suurta uhria jumalalleen Daagonille ja iloa pitämään, sillä he sanoivat: "Meidän jumalamme on antanut vihollisemme Simsonin meidän käsiimme."	23. Ja Philistealaisten päämiehet kokoontuivat suurta uhria tekemään jumalallensa Dagonille ja iloitsemaan, ja sanoivat: meidän jumalamme on antanut meille vihollisemme Simsonin käsiimme.	16:23 COsca Philisterein päämiehet cocounsit suuria uhreja tekemän heidän jumalallens Dagonille/ ja iloidzeman/ sanoit he: meidän jumalam on andanut meille meidän wiholisem Simsonin meidän käsijm.
16:24 Kun kansa näki hänet, niin he ylistivät jumalaansa, sillä he sanoivat: "Meidän jumalamme on antanut käsiimme vihollisemme, maamme hävittäjän, sen, joka surmasi meistä niin monta."	24. Ja kuin kansa näki hänen, kiittivät he jumalaansa, sanoen: meidän jumalamme on antanut meille vihollisemme käsiimme, joka meidän maakuntamme hävitti ja sangen monta meistä tappoi.	16:24 Nijn myös cosca Canssa näit hänen/ kijtit he jumalatans/ sanodhen: meidän jumalam on andanut meille meidän wiholisem meidän käsijm/ joca meidän maacundam häwitti/ ja sangen monda miestä tapoi.
16:25 Ja kun heidän sydämensä olivat tulleet iloisiksi, niin he sanoivat: "Noutakaa Simson huvittamaan meitä." Niin Simson noudettiin vankilasta huvittamaan heitä. Ja he asettivat hänet seisomaan pylvästen väliin.	25. Kuin he juuri sydämestänsä iloitsivat, sanoivat he: kutsukaat Simson soittamaan meidän eteemme. Ja he kutsuivat Simsonin vankihuoneesta, ja hän soitti heidän edessänsä, ja he asettivat hänen pilarien välille.	16:25 Cosca he juuri sydämestäns iloidzit/ sanoit he: anna Simson tulla soittaman meidän eteem. Ja he toit Simsonin fangiudesta/ ja hän soitti heidän edesäns/ ja he asetit hänen cahden pilarin wälille.
16:26 Silloin Simson sanoi palvelijalle, joka piti kiinni hänen kädestään: "Päästä minut tunnustelemaan pylväitä, joiden varassa rakennus on, nojatakseeni niihin."	26. Mutta Simson puhui palveliallensa, joka häntä kädestä talutti: anna minun tarttua pilareihin, joiden päälle huone on vahvistettu, nojatakseeni niihin.	16:26 MUTta Simson puhui palweliallens/ joca händä kädestä talutti: anna minun tarttua pilarijn/ joidenga päällä huone on/ nojataxeni nijhin.

16:27 Mutta huone oli täynnä miehiä ja naisia; myöskin kaikki filistealaisten ruhtinaat olivat siellä, ja katolla oli noin kolmetuhatta miestä ja naista katselemassa, kuinka Simson heitä huvitti.	27. Ja huone oli täynnä miehiä ja vaimoja, ja Philistealaisten päämiehet olivat kaikki siinä; ja oli myös katon päällä liki kolmetuhatta miestä ja vaimoa, jotka katselivat Simsonin soittamista.	16:27 Ja huone oli täynnäs miehiä ja vaimoja. Ja Philisterein päämiehet olit caicki siellä/ ja oli myös cattoin päällä liki colme tuhatta miestä ja vaimoa/ jotca cadzelit Simsonin soittawan.
16:28 Silloin Simson huusi Herra ja sanoi: "Herra, Herra, muista minua ja vahvista minua ainoastaan tämä kerta, oi Jumala, niin että saisin filistealaisille yhdellä kertaa kostetuksi molemmat silmäni!"	28. Mutta Simson huusi Herran tykö, sanoen: Herra, Herra, muista minua, ja vahvista minua Jumala ainoasti tällä haavalla, että minä kahden minun silmäni tähden kostaisin yhden kerran Philistealaisille.	16:28 Waan Simson huuri HERran tygö/ sanoden: HERra/ HERra/ muista minun päälleni/ ja wahwista minua ainoastans tällä haawalla/ ja anna minulle jällens minun endinen wäkeyyteni minun Jumalan/ että minä cahden minun silmäni tähden costaisin kerran Philistereille.
16:29 Sitten Simson kiersi käsivartensa molempien keskipyöväiden ympäri, joiden varassa rakennus oli, toisen ympäri oikean ja toisen ympäri vasemman käsivartensa, ja painautui niitä vastaan.	29. Ja Simson tarttui kahteen keskimäiseen pilariin, joiden päälle huone oli vahvistettu, ja nojasi niiden päälle, otti yhden oikiaan ja toisen vasempaan käteensä.	16:29 Ja hän tarttui cahteen keskimmäiseen pilarijn/ joidenga päällä huone oli/ ja nojais ja otti yhden oikiaan ja toisen wasembaan käteens/
16:30 Ja Simson sanoi: "Menkään oma henkeni yhdessä filistealaisten kanssa!" Ja hän taivutautui eteenpäin niin rajusti, että rakennus luhistui ruhtinasten ja kaiken siinä olevan kansan päälle. Ja kuolleita, jotka hän surmasi kuollessaan, oli enemmän kuin niitä, jotka hän oli surmannut eläessään.	30. Ja Simson sanoi: minun sieluni kuolkoon Philistealaisten kanssa. Ja hän nojasi vahvasti niiden päälle; ja huone kaatui päämiesten ja kaiken kansan päälle joka siinä oli, että ne, jotka hän tappoi kuollessansa, olivat usiammat kuin ne, jotka hän eläissänsä tappoi.	16:30 Ja sanoi: minun sielun cuolcon Philisterein cansa. Ja hän nojais wahwast heidän päällens. Ja huone langeis päämiesten ja caiken Canssan päälle cuin sijnä oli/ että cuolleita cuin hän tappoi cuollesans/ oli enämbi joucko cuin nijtä cuin hän eläisäns tappoi.
16:31 Niin hänen veljensä ja koko hänen isänsä perhe menivät ja ottivat hänet ja veivät ja hautasivat hänet Soran ja Estaolin välille, hänen isänsä Manoahin hautaan. Hän oli ollut tuomarina Israelissa kaksikymmentä vuotta.	31. Niin tulivat hänen veljensä alas ja kaikki hänen isänsä huone, ottivat hänen ja menivät ylös, ja hautasivat hänen Zoran ja Estaolin välille isänsä Manoakin hautaan. Ja hän tuomitsi Israelia kaksikymmentä ajastaikaa.	16:31 Nijn tulit hänen weljens ja caicki hänen Isäns huone/ otit hänen ja cannoit ja hautaisit hänen Isäns Manoahn hautaan/ Sarean ja Esthoalin wälille/ Ja hän hallidzi Israeli caxikymmendä ajastaica.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu
17:1 Efraimin vuoristossa oli mies, nimeltä Miika.	1. Ja yksi mies oli Ephraimin vuorelta, nimeltä Miika.	17:1 JA yxi mies oli Ephraimin wuorelda/ nimeldä Micha.

<p>17:2 Hän sanoi äidillensä: "Ne tuhat ja sata hopeasekeliä, jotka sinulta otettiin ja joiden tähden sinä lausuit vannotuksen minunkin kuulteni, katso, ne rahat ovat minulla; minä ne otin." Silloin sanoi hänen äitinsä: "Herra siunatkoon sinua, poikani!"</p>	<p>2. Hän sanoi äidillensä: ne tuhannen ja sata hopenapenninkiä, jotka sinulta otettiin, joiden tähden sinä kirosit ja puhuit minun korvaini kuullen: katso, ne ovat minun tykönäni, minä ne otin. Silloin sanoi hänen äitinsä: siunattu olet sinä, minun poikani, Herralle.</p>	<p>17:2 Hän sanoi äitillensä: ne tuhannen ja sata hopenapenninkitä/ jotca sinulda otettin/ joidenga tähden sinä kirosit minun corwaini cuulden/ ja sanoit: cadzo/ ne owat minun tykönäni/ minä ne otin. Silloin sanoi hänen äitinsä: siunattu olet sinä minun poican HERran edes.</p>
<p>17:3 Niin hän antoi takaisin äidilleen ne tuhat ja sata hopeasekeliä. Mutta hänen äitinsä sanoi: "Minä pyhitän nämä rahat Herralle ja luovutan ne pojalleni veistetyin ja valetun jumalankuvan teettämistä varten. Nyt minä annan ne sinulle takaisin."</p>	<p>3. Niin antoi hän äidillensä ne tuhannen ja sata hopenapenninkiä jälleen. Ja hänen äitinsä sanoi: minä pyhitin kokonansa sen rahan Herralle minun kädestäni poikani edestä, tehdä kaivettua ja valettua kuvaa; ja nyt annan minä sinulle sen jälleensä.</p>	<p>17:3 Nijn andoi hän äitillensä ne tuhannen ja sata hopenapenninkitä jälleensä. Ja hänen äitinsä sanoi: minä pyhitin sen rahan HERralle minun kädestäni/ pojalleni tehdä silitettyä ja walettua cuwa. Sentähden annan minä sinulle sen jälleensä.</p>
<p>17:4 Mutta hän antoi rahat takaisin äidilleen. Ja hänen äitinsä otti kaksisataa hopeasekeliä ja antoi ne kultasepälle, joka niistä teki veistetyin ja valetun jumalankuvan. Se oli sitten Miikan talossa.</p>	<p>4. Mutta hän antoi sen rahan äidillensä jälleen. Ja hänen äitinsä otti kaksisataa hopenapenninkiä ja antoi ne hopenasepälle; hän teki kaivetun ja valetun kuvan, joka sitte oli Miikan huoneessa.</p>	<p>17:4 Mutta hän andoi sen rahan äitillensä jälleensä. Silloin otti hänen äitinsä caxi sata hopenapenninkitä/ ja andoi ne hopenasepälle/ hän teki waletun ja silitetyn cuwan/ joca sijtte oli Michan huones.</p>
<p>17:5 Sillä miehellä, Miikalla, oli siis jumalanhuone, ja hän teetti kasukan ja kotijumalien kuvia ja asetti yhden pojistaan itsellensä papiksi.</p>	<p>5. Ja Miikalla oli Jumalan huone, ja hän teki päällisvaatteen ja epäjumalan kuvat, ja täytti yhden poikansa kädet, ja hän oli hänen pappinsa.</p>	<p>17:5 Ja Michalla oli Jumalan huone/ ja hän teki päälliswaatten ja cuwat/ ja täytti yhden hänen poicans käden/ että hän olis hänen Pappinsa.</p>
<p>17:6 Siihen aikaan ei ollut kuningasta Israelissa, ja jokainen teki sitä, mikä hänen omasta mielestään oli oikein.</p>	<p>6. Silloin ei ollut kuningasta Israelissa, ja itsekukin teki niinkuin heille näkyi hyväksi.</p>	<p>17:6 Silloin ei ollut Cuningast Israelis/ ja idzecukin teki nijncuin heille näkyi hywäxi.</p>
<p>17:7 Juudan Betlehemissä oli nuori mies, Juudan sukukuntaa; hän oli leeviläinen ja asui siellä muukalaisena.</p>	<p>7. Mutta nuorukainen oli Juudan Betlehemistä, Juudan sukukunnasta, ja se oli Leviläinen, joka oli siellä muukalaisena.</p>	<p>17:7 MUTta yxi nuorucainen oli silloin Bethlehem Judast/ Judan sucucunnast/ ja se oli Lewita/ joca oli siellä muucalainen.</p>
<p>17:8 Tämä mies lähti siitä kaupungista, Juudan Betlehemistä, asuaksensa muukalaisena, missä vain sopisi; ja vaeltaessaan tietänsä hän tuli Ephraimin vuoristoon, Miikan talolle asti.</p>	<p>8. Hän meni Betlehemistä Juudan kaupungista vaeltamaan, kuhunka hän joutuis. Ja kuin hän tuli Ephraimin vuorelle Miikan huoneeseen, vaeltaen,</p>	<p>17:8 Hän meni Bethlehemistä Judan Caupungist waeldaman cunga hän joutuis. Ja cosca hän tuli Ephraimin wuorelle Michan huonen tygö/ tietäns ojeten/ waeldain.</p>

17:9 Miika kysyi häneltä: "Mistä sinä tulet?" Hän vastasi: "Minä olen leeviläinen Juudan Beetlehemistä ja vaellan asuakseni muukalaisena, missä vain sopii."	9. Kysyi Miika häneltä: kustas tulet? Leviläinen vastasi: minä olen Leviläinen Betlehemistä Juudan maalta, ja vaellan, kuhunka minä parhain taidan.	17:9 Kysyi Micha hänelle: kustas tulet? Lewita wastais: minä olen Lewita Bethlehemist Judan maalda/ ja waellan cungan parhain taidan.
17:10 Miika sanoi hänelle: "Asetu minun luokseni ja tule minun isäkseni ja papikseni, niin minä annan sinulle vuosittain kymmenen hopeasekeliä ja vaatetuksen ja elatuksesi." Niin leeviläinen tuli.	10. Miika sanoi hänelle: olen minun tykönäni. Sinun pitää oleman minun isäni ja pappini, ja minä annan sinulle vuosi vuodelta kymmenen hopiapenninkiä ja määrätyt vaatteet ja elatukses; ja Leviläinen meni hänen kanssansa.	17:10 Micha sanoi hänelle: ole minun tykönäni/ sinun pitä oleman minun Isän ja Pappin/ ja minä annan sinulle vuosittain kymmenen hopiapenningitä/ ja muita erinomaisia vaatteita/ ja sinun elatuxes. Ja Lewita meni hänen cansans.
17:11 Ja leeviläinen suostui asettumaan sen miehen luo, ja tämä piti sitä nuorta miestä kuin omaa poikaansa.	11. Ja Leviläinen rupesi olemaan sen miehen tykönä, ja hän piti sen nuorukaisen niinkuin yhden pojistansa.	17:11 Ja Lewita rupeis oleman sen miehen tykönä/ ja hän piti sen nuorucaisen nijncuin yhden pojistans.
17:12 Miika asetti leeviläisen virkaan, ja nuoresta miehestä tuli hänen pappinsa, ja hän jäi Miikan taloon.	12. Ja Miika täytti Leviläisen käden, että hän oli hänen pappinsa, ja hän asui Miikan huoneessa.	17:12 Ja Micha täytti Lewitan käden: sillä hän oli hänen Pappins/ ja asui Michan huones.
17:13 Ja Miika sanoi: "Nyt minä tiedän, että Herra tekee minulle hyvää, sillä minulla on pappina leeviläinen."	13. Ja Miika sanoi: nyt minä tiedän Herran minulle hyvää tekevän, että minulla on Leviläinen pappina.	17:13 Ja Micha sanoi: nyt minä tiedän HERran minulleni hywä tekewän/ että minulla on Lewita Pappina.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu
18:1 Siihen aikaan ei ollut kuningasta Israelissa; ja siihen aikaan daanilaisten sukukunta etsi itsellensä perintöosaa asuttavaksensa, sillä siihen päivään asti se ei ollut saanut perintöosaa Israelin sukukuntien kesken.	1. Siihen aikaan ei ollut kuningasta Israelissa, ja silloin Danin sukukunta etsi itsellensä perintöä asuaksensa; sillä siihen päivään asti ei ollut yhtään perintöarpaa hänelle langennut Israelin sukukuntain seassa.	18:1 Siihen aican ei ollut Cuningast Israelis/ ja Danin sucucunda edzeit heillens perimyst/ josa he asuisit/ sillä sijhen päiwän asti ei ollet he yhtän perindöarpa ottanet Israelin sucucundain seas.
18:2 Ja daanilaiset lähettivät sukukuntansa keskuudesta viisi miestä, sotakuntoisia miehiä Sorasta ja Estaolista, vakoilemaan maata ja tutkimaan sitä; he sanoivat heille: "Menkää tutkimaan maata." Ja nämä tulivat Efraimin vuoristoon, Miikan talolle asti, ja yöpyivät sinne.	2. Ja Danin lapset lähettivät sukukunnastansa ja ääristänsä viisi urhoollista sotamiestä Zorasta ja Estaolista, vakoimaan maata ja tutkistelemaan sitä, ja sanoivat heille: menkää ja vaotkaat maata. Ja he tulivat Ephraimin vuorelle Miikan huoneesen ja yötyivät sinne.	18:2 Ja Danin lapset lähetit heidän sucucunnastans ja maacunnastans ja heidän äristäns wijsi sotamiestä Zareast ja Esthaolist/ wacoiman maata ja tutkisteleman sitä/ ja sanoit heille: mengät matcaan ja wacoicat maata. Ja he tulit Ephraimin vuorelle Michan huonen tygö/ ja yödyit sinne

<p>18:3 Ollessaan Miikan talon luona he tunsivat nuoren miehen hänen äänestään leeviläiseksi; niin he poikkesivat sinne ja kysyivät häneltä: "Kuka on tuonut sinut tänne? Mitä sinä täällä toimitat, ja mitä sinulla on täällä tekemistä?"</p>	<p>3. Ja kuin he olivat Miikan perheen tykönä, tunsivat he sen nuoren miehen Leviläisen äänen; ja he menivät hänen tykönsä ja sanoivat hänelle: kuka sinun on tuonut? mitä täällä teet? ja mitä sinun on täällä?</p>	<p>18:3 Ja cuin he olit Michan perhen tykönä/ tunsit he sen nuoren miehen Lewitan änen/ ja menit hänen tygöns/ ja sanoit hänelle: cuca sinun on tänne tuonut? mitä täällä teet? ja mitä sinun on täällä?</p>
<p>18:4 Hän vastasi heille: "Niin ja niin teki Miika minulle ja palkkasi minut papiksensa."</p>	<p>4. Hän vastasi heitä: niin ja niin on Miika minulle tehnyt, ja hän on palkannut minun papiksensa.</p>	<p>18:4 Hän wastais heitä: nijn ja nijn on Micha minulle tehnyt/ ja on palcannut minun Papixens.</p>
<p>18:5 Ja he sanoivat hänelle: "Kysy Jumalalta, että saisimme tietää, onnistuuko matka, jolla me olemme."</p>	<p>5. He sanoivat hänelle: kysy Jumalalta, että me saisimme tietää, onko tiemme, jota me vaellamme, meille onnellinen.</p>	<p>18:5 He sanoit hänelle: kysy Jumalalle/ että me saisim tietä/ jos meidän tiem jota me waellam on meille onnellinen.</p>
<p>18:6 Pappi vastasi heille: "Menkää rauhassa. Matka, jolla olette, tapahtuu Herran edessä."</p>	<p>6. Pappi vastasi heitä: menkää rauhassa: Herran edessä on teidän tienne, jota te vaellatte.</p>	<p>18:6 Pappi wastais heitä: mengät rauhassa/ teidän tien on oikia HERran edes/ jota te waellatte.</p>
<p>18:7 Niin ne viisi miestä jatkoivat matkaansa ja tulivat Laikseen; ja he näkivät, että sikäläinen kansa asui huoletti siidonilaisten tavoin, rauhassa ja huoletonna; eikä kukaan tehnyt vahinkoa siinä maassa rikkauksia anastamalla. Myöskin olivat he kaukana siidonilaisista eivätkä olleet tekemisissä muitten ihmisten kanssa.</p>	<p>7. Niin menivät ne viisi miestä matkaansa ja tulivat Laikseen, ja näkivät kansan, joka siellä oli, asuvan surutoinna Zidonilaisten tavan jälkeen, levollisesti ja surutoinna: ja ei yksikään ollut, joka heitä vaivasi sillä maalla, eikä myös heillä ollut yhtäkään isäntää; ja olivat kaukana Zidonilaisista, ja ei heillä ollut mitäkään yhdenkään ihmisen kanssa tekemistä.</p>	<p>18:7 NIin menit ne wijsi miestä matcaans ja tulit Laixeen/ ja näit Canssan joca siellä oli/ asuwan surutoinna Zidonierein tawan jälken/ lewollisest ja surutoinna. Ja ei yxikän ollut joca heitä waiwais sillä maalla/ eikä myös heillä ollut yhtäkän HERra. Ja olit caucana Zidoniereistä/ ja ei ollut mitäkän yhdengän Canssan cansa tekemist.</p>
<p>18:8 Ja he tulivat veljiensä luo Soraan ja Estaoliin, ja heidän veljensä kysyivät heiltä: "Mitä kuuluu?"</p>	<p>8. Ja he tulivat veljeinsä tykö Zoraan ja Estaoliin. Ja heidän veljensä sanoivat heille: kuinka teidän asianne on?</p>	<p>18:8 Ja he tulit weljeins tygö Zareaan ja Esthaolijn. Ja heidän weljens sanoit heille: cuinga teidän asian owat?</p>
<p>18:9 He sanoivat: "Nouskaa, lähtekäämme heitä vastaan. Sillä me olemme katselleet maata, ja katso, se on hyvin hyvä. Ja tekö jäisitte toimeettomiksi! Älkää viivytelkö, lähtekää liikkeelle, menkää sinne ja ottakaa omaksenne se maa.</p>	<p>9. He sanoivat: nouskaat, käykäämme ylös heidän tykönsä; sillä me olemme katselleet maan, ja katso, se on sangen hyvä: sentähden rientäkää, älkää olko hitaat menemään ja omistamaan maata.</p>	<p>18:9 He sanoit: noscat/ käykäm heidän tygöns: sillä me olem cadzelleet maan/ se on sangen hywä/ sentähden rietkä teidän ja älkät olco hitat menemän ja omistaman maata.</p>

18:10 Kun tulette sinne, tulette huoletonna elävän kansan luo, ja maa on tilava joka suuntaan. Niin, Jumala antaa sen teidän käsiinne, paikan, jossa ei ole puutetta mistään, mitä maan päällä on."	10. Kuin te tulette, niin te löydätte suruttoman kansan, ja maa on itsestänsä lavia: sillä Jumala on antanut sen teidän käsiinne, sen paikan, jossa ei mitään puutu, mitä maan päällä on.	18:10 Cosca te tuletta/ nijn te löydätte suruttoman Canssan/ ja maa on pitkä ja lewiä: sillä Jumala on andanut sen teidän käsijn/ sencaltaisen paican/ josa ei mitän puutu cuin maan päällä on.
18:11 Niin lähti sieltä liikkeelle, daanilaisten sukukunnasta, Sorasta ja Estaolista, kuusisataa sota-aseilla varustettua miestä.	11. Niin meni Danin sukukunnasta, Zorasta ja Estaolista, kuusisataa miestä hyvin varustettuina sota-aseilla,	18:11 Nijn menit Danin sucucunnasta Zareast ja Esthaolist cuusi sata miestä sotaan hywin warustettuna sotaaseilla.
18:12 He nousivat Juudan Kirjat-Jearimiin ja leirytyivät sinne. Sentähden kutsutaan sitä paikkaa vielä tänäkin päivänä "Daanin leiriksi"; se on Kirjat-Jearimin takana.	12. Ja menivät sinne ylös, ja sioittivat itsensä Juudan KirjatJearimiin: siitä kutsutaan se paikka Danin leiriksi tähän päivään asti; katso, se on KirjatJearimin takana.	18:12 Ja menit sinne ja sioitit heidäns Judan KiriathJearimijn: sijtä cudzutan se paicka Danin leirixi tähän päiwän asti/ ja se on KiriahJearimin tacana.
18:13 Sieltä he kulkivat Efraimin vuoristoon ja tulivat Miikan talolle asti.	13. Ja sieltä menivät he Ephraimin vuorelle ja tulivat Miikan huoneen tykö.	18:13 Ja sieldä menit he Ephraimin vuorelle/ ja tulit Michan huoneseen.
18:14 Niin ne viisi miestä, jotka olivat käyneet vakoilemassa Laiksen maata, rupesivat puhumaan ja sanoivat veljillensä: "Tiedättekö, että noissa huoneissa on kasukka ja kotijumalia sekä veistetty ja valettu jumalankuva? Miettikää siis, mitä teidän on tehtävä."	14. Niin puhuivat ne viisi miestä, jotka läksivät Laikseen maata vakoomaan, ja sanoivat veljillensä: ettekö te tiedä, että näissä huoneissa on päällisvaate, pyhyys, kuvat ja epäjumalat? Nyt ajatelkaat, mitä te teette.	18:14 Nijn puhuit ne wijsi miestä jotca läxit Laixen maata wacoiman/ ja sanoit weljillens: ettekö te tiedä/ että näisä huoneis on pääliswaate/ Pyhyys/ cuwat ja epäjumalat/ nyt ajatelcat mitä te teette?
18:15 Niin he poikkesivat sinne ja tulivat sen nuoren leeviläisen miehen asunnolle, Miikan taloon, ja tervehtivät häntä.	15. Ja he poikkesivat sinne ja tulivat nuoren miehen Leviläisen huoneesen, joka oli Miikan huoneessa, ja tervehtivät häntä ystävällisesti.	18:15 He menit sinne ja tulit sen nuoren miehen Lewitan huoneseen/ joca oli Michan huones/ ja terwetit händä ystäwällisest.
18:16 Ja ne kuusisataa sota-aseilla varustettua daanilaista asettuivat portin oven eteen.	16. Mutta ne kuusisataa sota-aseilla varustettua miestä, jotka olivat Danin lapsista, seisoivat portilla.	18:16 Mutta ne cuusi sata sotaaseilla warustettua/ jotca olit Danin lapsista/ seisoi portin edes.
18:17 Ja ne viisi miestä, jotka olivat käyneet vakoilemassa maata, nousivat taloon, menivät sisään ja ottivat veistetyn jumalankuvan ja kasukan ja kotijumalat ja valetun jumalankuvan, mutta pappi ja ne kuusisataa sota-aseilla varustettua miestä seisoivat portin oven edessä.	17. Ja ne viisi miestä, jotka olivat menneet vakoomaan maata, menivät ylös ja tulivat sinne sisälle, ja ottivat kuvan, päällisvaatteen, pyhyden ja epäjumalan. Ja pappi seisoi portilla kuudensadan sota-aseilla varustettuina miesten tykönä.	18:17 Ja ne wijsi miestä jotca olit mennet wacoiman maata menit ylös ja tulit sinne/ ja otit cuwan/ pääliswaatten/ Pyhyden ja epäjumalan. Ja Pappi/ seisoi portin edes/ nijden cuuden sadan sotaaseilla warustettuina miesten tykönä.

18:18 Kun he menivät Miikan taloon ja ottivat veistetyin jumalankuvan ja kasukan ja kotijumalat ja valetun jumalankuvan, niin pappi kysyi heiltä: "Mitä te teette?"	18. Kuin ne olivat tulleet Miikan huoneeseen ja ottivat kuvan, päällisvaatteen, pyhyiden ja epäjumalat, sanoi pappi heille: mitä te teette?	18:18 Cuin ne olit tullet Michan huoneeseen/ ja otit cuwan/ pääliswaatten/ Pyhyden ja epäjumalat/ sanoi Pappi heille: mitä te teette?
18:19 He vastasivat hänelle: "Vaikene, pidä suusi kiinni ja lähde meidän kanssamme ja tule meidän isäksemme ja papiksemme. Onko parempi ollaksesi pappina yhden miehen talossa kuin Israelin heimon ja sukukunnan pappina?"	19. He vastasivat häntä: ole vaiti ja pidä suusi kiinni, ja tule meidän kanssamme, ja ole meidän isämme ja pappimme: onko se parempi, ettäs olet pappi yhden miehen huoneessa, kuin koko sukukunnassa Israelissa?	18:19 He wastaisit händä: ole wait/ ja pidä suusi kiinni/ ja tule meidän cansam/ ja ole meidän Isäm ja Pappim. Ongo se parempi ettäs olet Pappi yhden miehen huones/ cuin coco sucucunnas ja perhes Israelis?
18:20 Silloin pappi tuli hyvälle mielin, ja hän otti kasukan ja kotijumalat ja veistetyin jumalankuvan ja meni väen keskeeseen.	20. Ja papin mieli oli hyvä, ja otti sekä päällisvaatteen, pyhyiden ja kuvan, ja meni kansan keskelle.	18:20 Ja Pappin sydän ilahti/ ja otti sekä pääliswaatten/ Pyhyden ja cuwan/ ja meni Canssan keskelle.
18:21 Sitten he kääntyivät jatkamaan matkaansa ja panivat vaimot ja lapset sekä karjan ja kuormaston kulkemaan edellensä.	21. Ja kuin he käänsivät itsensä ja menivät matkaansa, asettivat he pienet lapset ja karjan ja kaikkein kalliimmat tavaransa, menemään edellensä.	18:21 Ja cuin he käänsit ja menit matcaans/ asetit he pienet lapset ja carjan/ ja caickein callimmat cuin heille olit/ menemän edelläns.
18:22 He olivat ehtineet vähän matkaa Miikan talosta, kun Miikan talon lähitalojen miehet kutsuttiin koolle, ja he pääsivät daanilaisten kintereille.	22. Kuin he olivat taamma joutuneet Miikan huoneesta, kokoontuivat ne miehet, jotka niissä huoneissa olivat, jotka olivat Miikan huoneen tykönä, ja ajoivat Danin lapsia takaa,	18:22 COsca he olit taamma joutunet Michan huonest/ huusit ne miehet jotca huones olit Michan huonen tykönä/ ja ajoit Danin lapsia taca.
18:23 Ja he huusivat daanilaisille; nämä kääntyivät ja kysyivät Miikalta: "Mikä sinun on, kun väkesi on noin kutsuttu koolle?"	23. Ja huusivat Danin lapsille; ja he käänsivät kasvonsa ja sanoivat Miikalle: mikä sinun on, ettäs niin huudat?	18:23 Ja huusit Danin lapsille: ja he käänsit caswons/ ja sanoit Michalle: mikä sinun on ettäs nijn huudat?
18:24 Hän vastasi: "Te olette ottaneet minun jumalani, jotka minä olen teettänyt, ja papin, ja menette matkoihinne. Mitä on minulla enää jäljellä? Ja kuinka te vielä kysytte minulta: 'Mikä sinun on'?"	24. Hän vastasi: te olette ottaneet minun jumalani, jotka minä tehnyt olen, ja papin, ja menneet matkaanne: ja mitä minulla nyt enää on? Ja te sanotte vielä sitte minulle: mikä sinun on?	18:24 Hän wastais: te oletta ottanet minun jumalani/ jotca minä tehnyt olen/ ja Papin/ ja mennet matcaan/ ja mitä minulla nyt enämbi on? ja te sanotte wielä sijtte minulle: mikä sinun on?
18:25 Mutta daanilaiset sanoivat hänelle: "Herkeä huutamasta meille, muuten miehet ärtyvät ja käyvät kimppuunne, ja te menetätte henkenne, sekä sinä että sinun perheesi."	25. Mutta Danin lapset sanoivat hänelle: älä anna ääntäs kuulua meidän tykönämme, ettei vihaiset miehet lankeaisi teidän päällemme, ja sinä hukutat sielusi ja huoneesi sielut.	18:25 Mutta Danin lapset sanoit hänelle: älä anna sinun ändäs cuulua meidän tykönäm/ ettei wihainen Canssa langeis sinun päälles/ ja sinä hucutat sinun sielus/ ja sinun huones sielut.

18:26 Niin daanilaiset jatkoivat matkaansa, ja kun Miika näki, että he olivat häntä voimakkaammat, kääntyi hän ja palasi kotiinsa.	26. Niin Danin lapset menivät matkaansa. Ja kuin Miika näki heidät häntä väkevämmäksi, käänsi hän itsensä ja palasi huoneeseensa.	18:26 Nijn Danin lapset menit matcaans. Ja cuin Micha näki he händäsn wakewämmäxi/ palais hän huoneseens.
18:27 Otettuaan siis sen, minkä Miika oli teettänyt, sekä hänen pappinsa, hyökkäsivät he Laiksen rauhassa ja huoletonna elävän kansan kimppuun ja surmasivat heidät miekan terällä ja polttivat kaupungin tulella.	27. Mutta he ottivat sen mitä Miika tehnyt oli ja papin, joka hänellä oli, ja tulivat Laikseen, levollisen ja suruttoman kansan päälle, ja löivät heitä miekan terällä, ja polttivat kaupungin.	18:27 MUtta he otit sen cuin Micha tehnyt oli/ ja Papin cuin hänellä oli/ ja tulit Laixeen/ yhteen suruttomaan Canssaan/ ja löit heitä miecan terällä/ ja poltit Caupungin.
18:28 Eikä kukaan tullut avuksi, sillä se oli kaukana Siidonista eivätkä he olleet tekemisissä muitten ihmisten kanssa; se oli Beet-Rehobin tasangolla. Daanilaiset rakensivat kaupungin uudestaan ja asettuivat siihen.	28. Ja ei yksikään ollut, joka heitä autti, sillä he olivat kaukana Zidonista, ja ei ollut heillä kenenkään kanssa tekemistä: ja he olivat siinä laaksossa, joka on BetRehobin tykönä; niin rakensivat he kaupungin, ja asuivat siinä;	18:28 Ja ei yxikän ollut/ joca heitä autti/ sillä hän oli caucana Zidonist/ ja ei ollut heillä kenengän cansa tekemist. Ja hän oli sijnä laxos joca on BethRehobin tykönä. Nijn rakensit he Caupungin/ ja asui sijnä.
18:29 Ja he antoivat kaupungille nimen Daan, isänsä Daanin nimen mukaan, hänen, joka oli Israelille syntynyt; mutta ennen oli kaupungin nimi ollut Lais.	29. Ja kutsuivat kaupungin nimen Dan, isänsä Danin nimeltä, joka Israelista oli syntynyt, vaikka se kaupunki ennen muinen kutsuttiin Lais.	18:29 Ja cudzuit hänen Dan heidän Isäns Danin nimeldä/ joca Israelist oli ennen syndynyt/ ja Caupungi cudzuttin ennen Lais.
18:30 Sitten daanilaiset pystyttivät itsellensä sen veistetyin jumalankuvan; ja Joonatan, Manassen pojan Geersomin poika, ja hänen poikansa olivat daanilaisten sukukunnan pappeina, kunnes maan väestö vietiin pakkosiirtolaisuuteen.	30. Ja Danin lapset panivat heillensä sen kuvan ylös, ja Jonatan Gersomin poika, Manassen pojan, ja hänen poikansa olivat papit Danilaisten sukukunnassa, siihenasti että he vietiin vankina maalta pois,	18:30 Ja Danin lapset panit heillens sen cuwan ylös/ ja Jonathan Gersonin poica Manassen pojan/ ja hänen poicans olit Papit Daniterein sucucunnas/ siihenasti että he wietin fangina maalda pois.
18:31 He pystyttivät itsellensä sen veistetyin jumalankuvan, jonka Miika oli teettänyt, ja se oli siinä koko ajan, minkä Jumalan huone oli Siilossa.	31. Ja he panivat keskellensä Miikan kuvan, jonka hän tehnyt oli, niinkauvan kuin Jumalan huone oli Silossa.	18:31 Ja panit heidän keskellens Michan cuwan/ jonga hän tehnyt oli/ nijncauwan cuin Jumalan huone oli Silos.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu
19:1 Siihen aikaan, kun ei ollut kuningasta Israelissa, asui eräs leeviläinen mies muukalaisena Efraimin vuoriston perukoilla, ja hän otti itselleen sivuvaimon Juudan Beetlehemistä.	1. Siihen aikaan ei ollut kuningasta Israelissa, ja yksi Leviläinen oli muukalaisena Ephraimin vuoren reunalla, ja otti itsellensä jalkavaimon Juudan Betlehemistä.	19:1 Siihen aican ei ollut Cuningast Israelis/ ja yxi Lewita oli muucalainen Ephraimin vuoren reunalla/ ja otti hänellens yhden jalcawaimon emännäxens Bethlehemist Judan maalda.

19:2 Mutta hänen sivuvaimonsa oli hänelle uskoton ja meni hänen luotansa isänsä kotiin Juudan Belehemiin, ja hän oli siellä jonkun aikaa, neljä kuukautta.	2. Ja hänen jalkavaimonsa teki huorin hänen tykönänsä, ja juoksi hänen tyköönsä isänsä majaan Juudan Betlehemiin, ja oli siellä neljä kuukautta.	19:2 Ja cuin hän teki huorin hänen tykönänsä/ juoxi hän hänen tykönsä Isänsä majaan Bethlehemiijn Judean maalle/ ja oli siellä neljä Cuucautta.
19:3 Sitten hänen miehensä nousi ja lähti hänen jälkeensä viihdytelläkseen häntä ja palauttaakseen hänet luokseen; ja hänellä oli mukanaan palvelija ja aasipari. Ja nainen vei hänet isänsä kotiin; ja kun naisen isä näki hänet, riensi hän iloisena häntä vastaan.	3. Ja hänen miehensä matkusti hänen peräänsä, puhuttelemaan häntä ystävällisesti ja palauttamaan tykönsä. Ja hänellä oli palvelia ja kaksi aasia myötänsä. Ja hän vei hänen isänsä huoneesen. Ja kuin vaimon isä näki hänen, tuli hän iloiseksi ja meni häntä vastaan.	19:3 JA hänen miehensä matkusti hänen peränsä/ puhutteleman häntä ystävällisestä/ ja palauttaman tykönsä. Ja hänellä oli yxi palwelia ja caxi Asia hänen myötänsä. Ja hän wei hänen Isänsä huoneeseen. Ja cuin waimon Isä näki hänen/ tuli hän iloisexi ja otti hänen wastan.
19:4 Ja hänen appensa, naisen isä, pidätteli häntä, niin että hän viipyi hänen luonaan kolme päivää; he söivät ja joivat ja olivat siellä yötä.	4. Ja hänen appensa, vaimon isä, pidätti hänen, että hän viipyi hänen tykönänsä kolme päivää; he söivät ja joivat, ja olivat siinä yötä.	19:4 Ja hänen appensa/ waimon Isä/ piti hänen hywin/ että hän wijwyi hänen tykönänsä colme päiwä/ söit ja joit/ ja olit siinä yöseen.
19:5 Neljäntenä päivänä hän varhain aamulla nousi lähteäkseen; mutta naisen isä sanoi vävyllensä: "Vahvista itseäsi leipäpalalla; sitten saatte lähteä."	5. Neljäntenä päivänä olivat he varhain ylhäällä, ja hän nousi ja tahtoi matkaan lähteä, niin sanoi vaimon isä vävyllensä: vahvista sydämes leivän palalla, ja menkää sitte.	19:5 Neljäntenä päiwänä olit he warhain ylhällä/ ja hän nousi ja tahdoi matkaan lähte/ nijn sanoi waimon Isä wävyllensä: wahwista sinun sydämes leiwän palalla/ mengät sijtte.
19:6 Niin he istuivat, söivät ja joivat molemmat yhdessä. Sitten naisen isä sanoi miehelle: "Suostu jäämään yöksi, ja olkoon sydämesi iloinen."	6. Ja he istuivat, söivät ja joivat toinen toisensa kanssa. Niin sanoi vaimon isä hänelle: ole tässä yötä, ja iloita sydämes.	19:6 Ja he istuit/ söit ja joit toinen toisensa kanssa. Nijn sanoi waimon Isä hänelle: ole tasä yötä/ ja iloita sinun sydämes.
19:7 Mutta mies nousi lähteäkseen; silloin hänen appensa pyysi häntä pyytämällä, ja hän jäi sinne vielä yöksi.	7. Mutta hän nousi vaeltamaan, vaan hänen appensa vaati häntä, että hän oli siinä sen yön.	19:7 Mutta hän nousi waeldaman. Mutta hänen appensa waadei häntä että hän oli siinä sen yön.
19:8 Viidentenä päivänä hän varhain aamulla nousi lähteäkseen, mutta naisen isä sanoi hänelle: "Vahvista itseäsi, ja viipykää iltapäivään asti." Niin he söivät toistensa kanssa.	8. Viidentenä päivänä oli hän aamulla varhain ylhäällä vaeltamaan, ja vaimon isä sanoi: virvoita sydämes, ja hän viivytti hänen siihenasti että päivä kului, ja he söivät toinen toisensa kanssa.	19:8 Wijdendenä päiwänä oli hän amulla warhain ylhällä waeldaman. Silloin sanoi waimon Isä: wirgota sydämes rualla ja juomalla/ ja odota että jotakin culu päiwä/ ja he söit toinen toisensa kanssa.

<p>19:9 Ja mies nousi lähteäkseen sivuvaimonsa ja palvelijansa kanssa, mutta hänen appensa, naisen isä, sanoi hänelle: "Katso, päivä kallistuu iltaan, jääkää yöksi; päivä on menemässä mailleen, jää tänne yöksi, ja olkoon sydämesi iloinen. Nouskaa huomenna varhain matkallenne, ja lähde sitten majallesi."</p>	<p>9. Ja mies nousi lähtemään matkaan jalkavaimonsa ja palveliansa kanssa, mutta hänen appensa, vaimon isä, sanoi hänelle: katsos, päivä on kulunut ja ehto on käsissä, olkaat tässä yötä; katso, tässä on sinulla oltava vielä nyt tämä päivä, ole tässä yö, että sydämes tulis iloiseksi. Nouskaat aamulla varhain matkallenne ja matkustakaat majoillenne.</p>	<p>19:9 Ja hän nousi lähtemän matcaan jalcawaimons ja palwelians cansa/ mutta waimon Isä sanoi hänelle: cadzos/ päiwä on culunut ja ehto on käsis/ ole täsä yötä/ cadzo/ täsä on sinulla oldawa wielä nyt tämä päiwä/ ole täsä yö/ että sydämes tulis iloisexi/ noscat huomenn puoleen päiwäst/ ja matcustacat majoillen.</p>
<p>19:10 Mutta mies ei tahtonut jäädä yöksi, vaan nousi ja lähti ja tuli Jebuksen, se on Jerusalemin, kohdalle, mukanaan satuloitu aasipari ja sivuvaimonsa.</p>	<p>10. Mutta ei mies ollut yötä, vaan nousi ja meni matkaansa, ja lähestyi Jebusta, se on Jerusalem, ja kaksi hänen aasiansa kannattaen kuormaa, ja hänen jalkavaimonsa hänen kanssansa.</p>	<p>19:10 MUTta ei mies ollut yötä/ waan nousi ja meni matcaans/ ja lähestyi Jebust/ se on Jerusalemit/ ja hänen Asins matcustit hänen cansans cannattaden cuorma/ ja hänen jalcawaimons myös.</p>
<p>19:11 Kun he olivat Jebuksen luona ja päivä oli kohta laskemassa, sanoi palvelija isännälleen: "Tule, poiketkaamme tuohon jebusilaisten kaupunkiin ja yöpykäämme sinne."</p>	<p>11. Kuin he tulivat Jebukseen asti, oli päivä paljo kulunut, ja palvelia sanoi isännällensä: poiketkaamme Jebusilaisten kaupunkiin ja olkaamme yötä siinä.</p>	<p>19:11 Cuin he tulit Jebuxen asti/ oli päiwä paljo culunut/ ja palwelia sanoi Isännällens: poiketcam Jebuserein Caupungijn/ ja olcam sijnä yö.</p>
<p>19:12 Mutta hänen isäntänsä vastasi hänelle: "Emme poikkea vieraitten kaupunkiin, jotka eivät ole israelilaisia, vaan menemme edelleen Gibeaan asti."</p>	<p>12. Mutta hänen isäntänsä sanoi hänelle: en minä mene outoon kaupunkiin, jotka ei ole Israelin lapsia; vaan käykäämme edespäin Gibeaan asti.</p>	<p>19:12 Mutta hänen Isändäns sanoi hänelle: en minä mene muucalaisten Caupungijn/ jotca ei ole Israelin lapsista/ waan käykäm wähä edhespäin Gibeann asti.</p>
<p>19:13 Ja hän sanoi palvelijallensa: "Tule, pyrkikäämme toiseen paikkaan, yöpykäämme Gibeaan tai Raamaan."</p>	<p>13. Ja sanoi palveliallensa: käy vahvasti, että me johonkuhun paikkaan tulisimme yötä pitämään, Gibeaan taikka Ramaan.</p>	<p>19:13 Ja sanoi palweliallens: käy wahwast/ että me johonguun yöxi tulisim/ eli Gibeaan taicka Ramaahn.</p>
<p>19:14 Niin he jatkoivat matkaansa, ja aurinko laski heiltä lähellä Gibeaa, joka on Benjaminissa.</p>	<p>14. Ja he menivät ja vaelsivat, ja aurinko joutui heiltä kovin alas läsnä Gibeaa, joka on BenJaminissa.</p>	<p>19:14 Ja he menit ja waelsit/ ja Auringo joudui heildä cowin alas läsnä Gibeat/ joca on BenJaminis.</p>
<p>19:15 Ja he poikkesivat Gibeaan yöpyäkseen sinne. Hän tuli sinne ja istuutui kaupungin torille, mutta ei kukaan ottanut heitä yöksi huoneeseen.</p>	<p>15. Ja he menivät Gibeaan olemaan yötä. Kuin hän sinne tuli, istui hän kaupungin kujalle; sillä ei siellä ollut yksikään, joka heidät otti yöksi huoneesensa.</p>	<p>19:15 Ja he menit Gibeann oleman yötä. Cuin hän sinne tuli/ istui hän Caupungin kujalle: sillä ei sijnä ollut yxikän joca heille soi yösian.</p>

19:16 Ja katso, illalla tuli vanha mies työstään kedolta; hän oli Efraimin vuoristosta ja asui muukalaisena Gibeassa. Mutta sen paikkakunnan miehet olivat benjaminilaisia.	16. Ja katso, vanha mies tuli pellolta ehtona töistänsä, joka myös itse oli Ephraimin vuorelta ja oli Gibeassa muukalainen. Mutta sen paikan kansa olivat BenJaminilaisia.	19:16 JA cadzo/ siihen tuli yxi wanhamies pellolda ehtona töistäns/ joca myös idze oli Ephraimin wuorelda/ ja oli Gibeas muucalainen. Mutta sen paican Canssa olit Jeminin lapset.
19:17 Ja kun hän nosti silmänsä, näki hän matkamiehen kaupungin torilla. Silloin vanha mies sanoi: "Minne olet matkalla ja mistä tulet?"	17. Ja kuin hän nosti silmänsä, näki hän oudon miehen kaupungin kujalla; ja sanoi vanha mies hänelle: kuhunka sinä tahdot? ja kusta sinä tulet?	19:17 Ja cuin hän nosti silmäns/ näki hän sen oudon miehen Caupungin kujalla/ ja sanoi wanhamies hänelle: cungas tahdot? ja custas tulet?
19:18 Hän vastasi hänelle sanoen: "Me olemme matkalla Juudan Beetlehemistä Efraimin vuoriston perukoille; sieltä minä olen kotoisin ja olen käynyt Juudan Beetlehemissä asti. Olen matkalla Herran huoneeseen, mutta ei kukaan ota minua huoneeseen.	18. Hän vastasi häntä, sanoen: me olemme tulleet Juudan Betlehemistä ja menemme Ephraimin vuoren reunalle, josta minä olen kotoisin, ja vaelsin Juudan Betlehemiin, vaan nyt minä menen Herran huoneesen: ja ei yksikään minua huoneesen korjaa.	19:18 Hän wastais händä/ sanoden: me olem tullet Bethlehemist Judan maalda/ ja menen Ephraimin wuoren reunalle/ josta minä olen cotoisin/ ja waelsin Bethlehemiyn Judan maalle/ waan nyt minä menen HERran huoneseen/ ja ei yxikän minua huoneseen corja.
19:19 Meillä on sekä olkia että muuta rehua aaseillemme, niin myös leipää ja viiniä minulle itselleni ja palvelijattarellesi ja nuorelle miehelle, joka on palvelijasi kanssa, niin ettei meiltä mitään puutu."	19. Meillä on olkia ja heiniä aaseillemme, ja leipää ja viinaa minulle ja piialles, ja palvelialle joka sinun palvelias kanssa on; niin ettei meiltä mitään puutu.	19:19 Meillä on olkia ja heiniä meidän Aseillem/ ja leipä ja wijna minulleni/ ja sinun pijcalles/ ja palwelialle cuin sinun palwelias cansa on/ nijn ettei meildä mitän puutu.
19:20 Vanha mies sanoi: "Rauha sinulle! Minun asiani on, jos sinulta jotakin puuttuisi. Älä vain jää yöksi tähän torille."	20. Vanha mies sanoi: rauha olkoon sinulle! kaikkea mitä sinulta puuttuu, on minulla; ainoasti älä ole tässä kujalla yötä.	19:20 WANhamies sanoi: rauha olcon sinulle/ caickia mitä sinä puutut/ löydät sinä minulda/ ainoastans älä ole täsä kujalla yötä.
19:21 Ja hän vei hänet taloonsa ja teki aaseille appeen. Ja he pesivät jalkansa ja söivät ja joivat.	21. Ja hän vei hänen huoneesensa, ja antoi aaseille heiniä; ja he pesivät jalkansa, söivät ja joivat.	19:21 Ja hän wei hänen huoneseens/ ja andoi Asein heiniä/ ja he pesit jalcans/ söit ja joit.
19:22 Ja kun he olivat ilahduttamassa sydäntänsä, niin katso, kaupungin miehet, kelvottomat miehet, piirittivät talon, kolkuttivat ovelle ja sanoivat vanhalle miehelle, talon isännälle, näin: "Tuo tänne se mies, joka tuli sinun taloosi, ryhtyäksemme häneen."	22. Ja kuin he rupesivat sydäimestä iloitsemaan, ja katso, kaupungista tulivat ilkiät miehet, ja piirittivät huoneen, ja löivät oven päälle, ja sanoivat sille vanhalle miehelle perheen isännälle: anna se mies tänne ulos, joka sinun huoneeses on tullut, että me hänen tuntisimme.	19:22 JA cuin he rupeisit sydäimest iloidzeman/ cadzos/ nijn tulit Caupungist ilkiät miehet/ ja pijritit huonen/ ja löit owen päälle/ ja sanoit sille wanhalle miehelle perhen Isännälle: anna se mies tänne ulos joca sinun huonesees on tullut/ että me tundisim hänen.

<p>19:23 Mutta mies, talon isäntä, meni ulos heidän luokseen ja sanoi heille: "Älkää, veljeni, älkää tehkö niin pahoin! Kun kerran tämä mies on tullut minun talooni, älkää tehkö sellaista häpeällistä tekoa."</p>	<p>23. Mutta perheen isäntä meni heidän tykönsä ja sanoi heille: ei niin, hyvät veljeni, älkää tehkö tätä pahaa tekoa, että tämä mies on tullut minun huoneeseni, älkää tehkö niin suurta tyhmyyttä.</p>	<p>19:23 Mutta perhen Isändä meni heidän tygöns/ ja sanoi heille: ei nijn hywät weljet/ älkät tehkö tätä pahateco/ että tämä mies on tullut minun huoneseni/ älkät tehkö nijn suurta tyhmyttä.</p>
<p>19:24 Katso, täällä on minun tyttäreni, joka on neitsyt, ja tämän miehen sivuvaimo. Minä tuon heidät tänne; tehkää heille väkivaltaa, tehkää heille, mitä tahdotte, mutta tälle miehelle älkää tehkö sellaista häpeällistä tekoa."</p>	<p>24. Katso, minulla on tytär, joka vielä neitsy on, ja täällä on yksi jalkavaimo, nämät minä tuon teille, vaivataksenne heitä ja tehdäksenne heille, mitä te tahdotte; mutta tätä miestä vastaan älkää osoittako niin kauheaa pahaa tekoa.</p>	<p>19:24 Cadzo/ minulla on tytär/ joca vielä neidzy on/ ja täällä on yxi jalcawaimo/ nämät minä tuon teille/ waiwataxenne heitä/ ja tehdxäenne heille mitä te tahdotte/ mutta tätä miestä wastan älkät osottaco nijn cauhiata pahatecoa.</p>
<p>19:25 Mutta miehet eivät tahtoneet häntä kuulla. Silloin mies tarttui sivuvaimoonsa ja vei hänet heidän luoksensa kadulle, ja he yhtyivät häneen ja pitelivät häntä pahoin koko yön aina aamuun asti, ja vasta aamun sarastaessa he hänet päästivät.</p>	<p>25. Mutta miehet ei tahtoneet häntä kuulla; niin otti mies jalkavaimonsa ja talutti hänen ulos heidän tykönsä, jonka he tunsivat, ja käyttivät itsensä häpiällisesti hänen kanssansa kaiken yötä aina huomeneen asti; ja päivän koittaissa päästivät he hänen menemään.</p>	<p>19:25 Mutta miehet ei tahtonet händä cuulla. Nijn otti mies jalcawaimons/ ja talutti hänen heidän tygöns/ jonga he tunsit/ ja käytit idzens häpiälisest hänen cansans caiken yöseen aina huonemisen asti. Ja päiwän coittais päästit he hänen menemän.</p>
<p>19:26 Ja päivän koittaessa vaimo tuli ja kaatui sen miehen talon oven eteen, jonka talossa hänen isäntänsä oli, ja makasi siinä, kunnes päivä valkeni.</p>	<p>26. Silloin tuli vaimo vähää ennen auringon nousemaa sen huoneen oven eteen, jossa hänen isäntänsä makasi, lankei maahan ja makasi siinä valkiaan päivään asti.</p>	<p>19:26 Silloin tuli waimo vähä ennen Auringo nousemata sen huonen owen eteen josa hänen miehens macais/ langeis maahan ja macais sijnä walkian päiwän asti.</p>
<p>19:27 Kun hänen isäntänsä aamulla nousi ja avasi talon oven ja tuli ulos lähtekäänsä matkalle, niin katso, hänen sivuvaimonsa makasi talon oven edessä, kädet kynnyksellä.</p>	<p>27. Kuin hänen isäntänsä huomeneltain nousi, avasi hän huoneen oven ja meni ulos lähtien matkallensa; ja katso, hänen jalkavaimonsa oli kaatunut maahan oven eteen, ja hänen kätensä oli kynnyksellä.</p>	<p>19:27 Cosca hänen miehens huomeneldain nousi/ awais hän huonen ja meni ulos mielestäns matcallens/ cadzo/ silloin oli hänen jalcawaimons langennut maahan owen eteen/ ja hänen kätens oli kynnyksellä.</p>
<p>19:28 Hän sanoi hänelle: "Nouse ja lähtekäämme!" Mutta vastausta ei tullut. Silloin mies nosti hänet aasin selkään, nousi ja lähti kotiinsa.</p>	<p>28. Ja hän sanoi hänelle: nouse ja käykäämme; mutta ei hän mitään vastannut; niin otti hän hänen aasinsa päälle, valmisti itsensä ja matkusti kotiansa.</p>	<p>19:28 Ja hän sanoi hänelle: nouse ja käykäm/ mutta ei hän mitän wastannut/ nijn otti hän hänen Asins päälle/ walmisti idzens ja matcusti cotians.</p>

19:29 Mutta kotiin tultuaan hän otti veitsen, tarttui sivuvaimoonsa ja paloitteli hänet luineen kaikkineen kahdeksitoista kappaleeksi ja lähetti ne kaikkialle Israelin alueelle.	29. Kuin hän kotiansa tuli, otti hän veitsen ja jakoi jalkavaimonsa kahteentoistakymmeneen kappaleeseen kaikki lihoinsensa ja luinensa, ja lähetti ne kaikkiin Israelin maan rajoihin.	19:29 Cosca hän cotians tuli/ otti hän weidzen ja jacoï jalcawaimons cahtentoistakymmeneen cappalesen caicki lihoinsens ja luinens/ ja lähetti caickijn Israelin maan rajoin.
19:30 Ja jokainen, joka sen näki, sanoi: "Mitään sellaista ei ole tapahtunut eikä nähty siitä päivästä lähtien, jona israelilaiset tulivat Egyptin maasta, aina tähän päivään saakka. Harkitkaa tätä, neuvotelkaa ja puhukaa."	30. Ja kaikki jotka sen näkivät, sanoivat: ei ole senkaltaista ikänä ennen tapahtunut eikä nähty, siitä päivästä kuin Israelin lapset tulivat Egyptin maalta niin tähän päivään asti. Ajatelkaat nyt itsellenne tästä asiasta visusti, pitäkäätkä neuvoa ja puhukaat.	19:30 Caicki cuin sen näit/ sanoit he: sencaltaist ei ole ikänäns ennen tapahtunut eikä nähty/ sijttecuin Israelin lapset tulit Egyptistä/ nijn tähän päiwän asti. Ajatelcat nyt idzellän tästä asiasta wisust/ ja andacat neuwo/ ja puhucat.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu
20:1 Ja kaikki israelilaiset lähtivät liikkeelle, ja kansa kokoontui yhtenä miehenä Daanista aina Beersebaan saakka, niin myös Gileadin maasta, Herran eteen Mispaan.	1. Ja kaikki Israelin lapset läksivät ulos ja kokosivat heitänsä joukkoon niinkuin yksi mies, Danista BerSebaan asti, ja Gileadin maasta niin Herran tykö Mitspaan.	20:1 ISraelin lapset meni ja cocoisit heidäns jouckoon nijncuin yxi mies/ Danista BerSeban asti/ ja Gileadin maasta/ nijn HERran tygö Mizpaan.
20:2 Ja koko kansan päämiehet ja kaikki Israelin sukukunnat astuivat esiin Jumalan kansan seurakunnassa: neljäsataa tuhatta miekalla varustettua jalkamiestä.	2. Ja kaiken kansan päämiehet, kaikki Israelin sukukunnat seisoivat Jumalan kansan seurakunnassa, neljäsataa tuhatta miekan vetävää jalkamiestä.	20:2 Ja Canssa joca louckast/ ja jocainen sucucunda Israelist/ cocounsit Jumalan seuracundaan/ neljäsata tuhatta jalcamiestä/ jotca wedit miecka ulos.
20:3 Ja benjaminilaiset saivat kuulla, että israelilaiset olivat menneet Mispaan. Ja israelilaiset sanoivat: "Kertokaa, kuinka tämä pahateko tapahtui."	3. Ja BenJaminin lapset saivat kuulla Israelin lapset menneeksi ylös Mitspaan. Ja Israelin lapset sanoivat: sanokaat, kuinka tämä pahateko on tapahtunut?	20:3 Mutta BenJaminin lapset sait cuulla Israelin lapset mennexi Mizpaan. Ja Israelin lapset sanoit: sanocat cuinga tämä pahateco on tapahtunut.
20:4 Niin se leeviläinen mies, murhatun vaimon mies, vastasi ja sanoi: "Minä ja minun sivuvaimoni olimme tulleet Benjaminin Giberaan yöpyäksemme sinne.	4. Niin vastasi Leviläinen, tapetun vaimon mies, ja sanoi: minä tulín Giberaan, joka on BenJaminissa, ja minun jalkavaimoni yöksi.	20:4 Silloin wastais Lewita: sen tapetun vaimon mies/ ja sanoi: minä tuli Giberaan/ joca on BenJaminis/ yöxi/ minun jalcawaimoni cansa.
20:5 Silloin Gibean miehet nousivat minua vastaan ja piirittivät yöllä talon, jossa minä olin. Minut he aikoivat tappa, minun sivuvaimolleni he tekivät väkivaltaa, niin että hän kuoli.	5. Ja Gibean asuwaitset nousivat minua vastaan ja piirittivät minun yöllä huoneessa, jossa minä olin, ja tahtoivat tappa minun ja häpäisivät jalkavaimoni, että hän kuoli.	20:5 Ja cadzo/ Gibean asuwaitset nousit minua wastaan/ ja pijritit huonen cuin minä olin/ ja tahdoit tappa minun ja häwäisit minun jalcawaimoni/ että hän cuoli.

20:6 Sitten minä tartuin sivuvaimooni ja paloittelin hänet ja lähetin kappaleet kaikkialle Israelin perintömaahan, koska he olivat tehneet ilkityön ja häpeällisen teon Israelissa.	6. Niin minä otin jalkavaimoni ja jaoin kappaleiksi, ja lähetin ne kaikkiin Israelin maan rajoihin: että he tekivät häpiällisen ja kauhian työn Israelissa.	20:6 Nijn minä otin jalcawaimoni/ ja jaoin cappaleixi/ ja lähetin ne caickijn/ Israelin maan rajoin/ että he olit tehnet häpiälisen asian ja hulluten Israelis.
20:7 Katso, nyt olette kaikki tässä, te israelilaiset. Keskustelkaa ja neuvotelkaa tässä paikassa."	7. Katso, te olette kaikki Israelin lapset tässä, pitäkää neuvoa ja tehkää jotain tähän asiaan.	20:7 Cadzo/ te oletta caicki Israelin lapset täsä/ pitäkät neuwo ja tehkät jotain tähän asiaan.
20:8 Silloin nousi kaikki kansa yhtenä miehenä ja sanoi: "Älköön meistä kukaan menkö majallensa, älköön kukaan poistuko kotiinsa.	8. Niin kaikki kansa nousi niinkuin yksi mies ja sanoi: älkään meistä yksikään menkö majaansa eikä kenkään poiketko huoneesensa;	20:8 Nijn caicki Canssa nousi nijncuin yxi mies/ ja sanoit/ älkät yxikän mengö hänen majaans taicka huoneseen.
20:9 Tämän me nyt teemme Gibealle: me menemme sitä vastaan arvan mukaan.	9. Mutta sen me nyt teemme Gibea vastaan, me heitämme arpa häntä vastaan,	20:9 Mutta sen me teemme Gibeat wstan/ anna meidän heittä arpa.
20:10 Ja me otamme kymmenen miestä sadasta, Israelin kaikista sukukunnista, ja sata tuhannesta ja tuhat kymmenestä tuhannesta, hankkimaan muonaa kansalle, kun se menee kostamaan Benjaminin Gibealle sen häpeällisen teon, minkä se on tehnyt Israelissa."	10. Ja otamme kymmenen miestä sadasta ja sata tuhannesta ja tuhannen kymmenestä tuhannesta, kaikista Israelin sukukunnista, ottamaan kansalle ravintoa, tulemaan ja tekemään Gibealle, joka BenJaminissa on, kaiken sen hulluuden jälkeen, kuin he ovat tehneet Israelissa.	20:10 Ja otta kymmenen miestä sadasta/ ja sata tuhannesta/ ja tuhannen kymmenestä tuhannesta/ caikista Israelin sucucunnista/ ottaman Canssalle rawindo/ tuleman ja tekemän Gibealle/ joca BenJaminis on/ caiken heidän hulludens jälken/ cuin he owat tehnet Israelis.
20:11 Niin kokoontuivat kaikki Israelin miehet kaupunkia vastaan, kuin yhdeksi mieheksi yhtyneinä.	11. Niin kokosivat heitänsä kaikki Israelin miehet kaupunkiin, niinkuin yksi mies, ja tekivät liiton keskenänsä.	20:11 Nijn cocoisit heidäns caicki Israelin miehet Caupungijn/ nijncuin yxi mies/ ja teit lijton keskenäns.
20:12 Ja Israelin sukukunnat lähettivät miehiä kaikkiin Benjaminin sukuihin sanomaan: "Mikä pahateko onkaan teidän keskuudessanne tehty!	12. Ja Israelin sukukunnat lähettivät miehiä kaikkein BenJaminin sukukuntain tykö, ja käskivät heille sanoa: mikä pahateko tämä on, joka teidän seassanne on tapahtunut?	20:12 Ja Israelin sucucunda lähetti miehiä caickeen BenJaminin sucucundaan/ ja käskit heille sanoa: mikä pahateco tämä on/ joca teidän seasan on tapahtunut?
20:13 Luovuttakaa nyt ne Gibean kelvottomat miehet, surmataksenne heidät ja poistaaksenne pahan Israelista." Mutta benjaminilaiset eivät tahtoneet kuulla veljiänsä, israelilaisia.	13. Antakaat siis nyt ne ilkiät miehet Gibeasta, meidän tappaaksenne ja ottaaksenne pahuutta Israelista pois. Mutta BenJaminin lapset ei tahtoneet kuulla veljeinsä Israelin lasten ääntä.	20:13 Andacat sijs nyt ne ilkiät miehet Gibeast/ meidän tappaxem/ ja ottaxem pahutta Israelist pois. Mutta BenJaminin lapset ei cuullet heidän weljens Israelin lasten ändä.

20:14 Niin benjaminilaiset kokoontuivat kaupungeistaan Gibeaan lähteäkseen sotaan israelilaisia vastaan.	14. Vaan BenJaminin lapset kokosivat heitänsä kaupungeista Gibeaan, menemään ulos sotaan Israelin lapsia vastaan.	20:14 Waan cocoisit heidäns Gibeaan Caupungista sotaan menemään Israelin lapsia vastaan.
20:15 Sinä päivänä pidettiin benjaminilaisten katselmus, ja heitä oli muista kaupungeista kaksikymmentäkuusi tuhatta miekkamiestä, paitsi Gibeaan asukkaita, joita katselmuksessa oli seitsemänsataa valiomiestä.	15. Ja olivat sinä päivänä luetut BenJaminin lapset kaupungeista kuusikolmattakymmentä tuhatta miestä, jotka miekkaa vetivät ulos, ilman Gibeaan asuvaisia, joita oli seitsemänsataa valittua miestä.	20:15 Ja olit sinä päivänä luetut BenJaminin lapset Caupungista/ cuusikolmattakymmentä tuhatta miestä/ jotca miecka wedit ulos/ ilman Gibeaan asuwaisia/ joita oli seidzemen sata walittua miestä.
20:16 Kaikesta tästä väestä oli seitsemänsataa valiomiestä vasenkätistä; jokainen näistä osasi lingota kiven hiuskarvalleen, hairahtumatta.	16. Ja kaiken sen kansan seassa oli seitsemänsataa valittua miestä, jotka olivat vasenkätiset, ja taisivat kaikki nämät lingolla osata hiuskarvaan, niin ettei he hairahtuneet.	20:16 Ja caiken sen Canssan seas oli seidzemen sata walittua meistä/ jotca oli wasenkätiset/ ja taisit lingolla osata hiuscarwaan/ nijn ettei he häirähtänet.
20:17 Myös pidettiin Israelin miesten katselmus, ja heitä oli, paitsi benjaminilaisia, neljäsataa tuhatta miekkamiestä, kaikki sotilaita.	17. Mutta Israelin miehiä, ilman BenJaminilaisia oli neljäsataa tuhatta, jotka miekkaa vetivät ulos, ja olivat kaikki vahvat sotamiehet.	20:17 Mutta Israelin miehiä ilman BenJamitereitä oli/ neljä sata tuhatta/ jotca miecka cannoit/ ja olit wahwat sotamiehet.
20:18 Ja he nousivat ja lähtivät Beeteliin ja kysyivät Jumalalta. Israelilaiset sanoivat: "Kenen meistä on ensiksi lähdeettävä taistelemaan benjaminilaisia vastaan?" Herra vastasi: "Juuda ensiksi."	18. Ja Israelin lapset nousivat ja menivät Jumalan huoneeseen, ja kysyivät Jumalalta, sanoen: kuka menee meidän edellämme alkamaan sota BenJaminin lapsia vastaan? Herra sanoi: Juudan pitää alkaman.	20:18 Ja Israelin lapset nousit ja menit Jumalan huoneseen/ ja kysyit Jumalalle/ sanoden: cuca mene meidän edhelläm alcaman sota BenJaminin lapsia vastaan? HERra sanoi: Judan pitä alcaman.
20:19 Ja israelilaiset lähtivät liikkeelle seuraavana aamuna ja asettuivat leiriin Gibeaan edustalle.	19. Ja Israelin lapset nousivat aamulla ja sioittivat itsensä Gibeaan eteen.	20:19 Ja caicki Israelin lapset nousit amulla/ ja sioitit idzens Gibeaan eteen.
20:20 Ja Israelin miehet lähtivät taistelemaan Benjaminia vastaan, ja Israelin miehet asettuivat sotarintaan heitä vastaan Gibeaan edustalle.	20. Israelin miehet menivät sotaan BenJaminin kanssa, ja Israelin miehet sääsivät sodan heitä vastaan Gibeassa.	20:20 Ja Israel meni sotiman BenJaminita vastaan/ ja asetti idzens sotiman Gibeat vastaan.
20:21 Mutta benjaminilaiset ryntäsivät ulos Gibeasta ja kaatoivat sinä päivänä Israelista kaksikymmentäkaksi tuhatta miestä.	21. Ja BenJaminin lapset läksivät Gibeasta ja löivät sinä päivänä Israelista kaksikolmattakymmentä tuhatta miestä ketoon.	20:21 Silloin BenJaminin lapset läxit sotiman Gibeast/ ja löit sinä päivänä Israelist caxi colmattakymmentä tuhatta miestä kedolla.

20:22 Mutta kansa, Israelin miehet, rohkaisivat mielensä ja asettuivat jälleen sotarintaan samalle paikalle, mihin olivat asettuneet ensimmäisenä päivänä.	22. Ja Israelin kansan miehet vahvistivat heitänsä ja valmistiivat itsensä taas sotimaan siinä paikassa, jossa he olivat ensimmäisenäkin päivänä valmiit.	20:22 Ja Israelin Canssan miehet wahwistit heidäns/ ja walmistit idzens taas sotiman/ sijnä paicas josa he olit ensimmäisnäkin päiwänä walmit.
20:23 Sillä kun israelilaiset menivät ja itkivät Herran edessä iltaan asti ja kysyivät Herralta sanoen: "Onko minun vielä ryhdyttävä taisteluun veljiäni, benjaminilaisia, vastaan?" niin Herra vastasi: "Menkää heitä vastaan."	23. Ja Israelin lapset menivät ylös ja itkivät Herran edessä ehtoosen asti, ja kysyivät Herralta, sanoen: pitääkö meidän vielä menemän sotimaan BenJaminin lasten, meidän veljeimme kanssa? Herra sanoi: menkää heitä vastaan.	20:23 Ja Israelin lapset menit ja itkit HERran edes ehtosen asti/ ja kysyit HERralle/ sanoden: pitääkö meidän enämbi menemän sotiman BenJaminin lasten meidän weljem cansa? HERra sanoi: mängät heitä wastan.
20:24 Ja toisena päivänä israelilaiset lähenivät benjaminilaisia;	24. Ja Israelin lapset kävivät edes toisena päivänä BenJaminin lapsia vastaan;	20:24 Ja cosca Israelin lapset käwit edes toisna päiwänä sotiman BenJaminin lapsia wastan.
20:25 niin benjaminilaiset toisena päivänä ryntäsivät Gibeasta heitä vastaan ja kaatoivat israelilaisia vielä kahdeksantoista tuhatta miestä, kaikki miekkamiehiä.	25. Ja BenJaminilaiset läksivät Gibeasta toisena päivänä heitä vastaan ja löivät vielä nyt kahdeksantoistakymmentä tuhatta miestä Israelin lapsista maahan, jotka kaikki miekkaa vetivät ulos.	20:25 Ja BenJamiterit läxit Gibeast sinä päiwänä heitä wastan/ ja löit wielä nyt cahdexantoistakymmendä tuhatta miestä Israelin lapsista/ jotca caicki miecka cannoit.
20:26 Silloin kaikki israelilaiset, koko kansa, lähtivät ja tulivat Beeteliin ja itkivät ja istuivat siellä Herran edessä ja paastosivat sen päivän aina iltaan asti; ja he uhrasivat polttouhreja ja yhteysuhreja Herran edessä.	26. Silloin menivät kaikki Israelin lapset ja kaikki kansa ylös ja tulivat Jumalan huoneeseen, itkivät ja oleskelivat siellä Herran edessä, ja paastosivat sen päivän ehtoosen asti, ja uhrasivat polttouhria ja kiitosuhria Herran edessä.	20:26 Silloin menit caicki Israelin lapset/ ja caicki Canssa/ ja tulit Jumalan huoneseen/ itkit siellä HERran edes/ ja paastosit sen päiwän ehtosen asti/ ja uhraisit polttouhria ja kijtosuhria HERran edes.
20:27 Ja israelilaiset kysyivät Herralta - sillä Jumalan liitonarkki oli siihen aikaan siellä,	27. Ja Israelin lapset kysyivät Herralta; ja Jumalan liitonarkki oli siihen aikaan siellä.	20:27 Ja Israelin lapset kysyit HERralle (ja HERran lijton Arcki oli sijhen aican siellä.
20:28 ja Piinehas, Aaronin pojan Eleazarin poika, seisoi siihen aikaan sen edessä - ja sanoivat: "Onko minun vielä lähdeettävä taisteluun veljiäni, benjaminilaisia, vastaan, vai onko minun siitä luovuttava?" Herra vastasi: "Lähtekää; sillä huomenna minä annan heidät sinun käsiisi."	28. Ja Pinehas Eleatsarin poika, Aaronin pojan, seisoi hänen edessänsä sillä ajalla ja sanoi: pitääkö meidän vielä menemän sotimaan BenJaminin lapsia meidän veljiämme vastaan, taikka pitääkö meidän lakkaaman? Herra sanoi: menkää sinne, huomenna minä annan heidät teidän käsiinne.	20:28 Ja Pinehas Eleazarin poica/ Aaronin pojan/ seisoi hänen edesäns sillä ajalla) ja sanoit: pitääkö meidän enämbi menemän sotiman BenJaminin lapsia meidän weljejam wastan/ taicka pitääkö meidän lackaman? HERra sanoi: mängät sinne/ huomenna minä annan heidän teidän käsijn.
20:29 Silloin Israel asetti väijytyksiä Gibeain ympärille.	29. Ja Israelin lapset panivat väijytykset joka taholta Gibeain ympärille.	20:29 Ja Israelin lapset panit wäijytyxet Gibeain ymbärille.

<p>20:30 Ja israelilaiset menivät kolmantena päivänä benjaminilaisia vastaan ja asettuivat sotarintaan Gibeaa vastaan niinkuin edellisilläkin kerroilla.</p>	<p>30. Ja Israelin lapset menivät kolmantena päivänä BenJaminin lapsia vastaan ja asettivat heitäsä Gibeaa vastaan, niinkuin he ennenkin kaksi kertaa tekivät.</p>	<p>20:30 Ja menit colmandena päiwänä BenJaminin lapsia wastan/ ja asetit heidäns Gibeata wastan/ nijncuin he ennengin caxi kerta teit.</p>
<p>20:31 Ja benjaminilaiset ryntäsivät ulos kansaa vastaan, mutta tulivat eristetyiksi kaupungista; ja niinkuin edellisilläkin kerroilla he aluksi saivat lyödyksi kansaa kuoliaaksi niillä valtateillä, joista toinen vie Beeteliin, toinen kedon yli Gibeaan, noin kolmekymmentä Israelin miestä.</p>	<p>31. Niin menivät BenJaminin lapset kansaa vastaan, ja erkausivat kaupungista, rupesivat lyömään ja haavoittamaan monikahtoja kansasta, niinkuin ennenkin niillä kahdella erällä, kedolla kahden tien päällä, joista yksi menee BetEliin ja toinen Gibeaan, liki kolmekymmentä miestä Israelista.</p>	<p>20:31 Silloin menit BenJaminin lapset myös heitä wastan/ ja eraunsit Caupungista/ rupeisit lyömän ja haawoittaman monikahtoja Canssasta/ nijncuin ennengin nijllä cahdella erällä/ kedolla cahden tien päällä (yxi mene BethElijn ja toinen Gibeaan) liki colmekymmendä miestä Israelist.</p>
<p>20:32 Ja benjaminilaiset sanoivat: "Me voitimme heidät nyt niinkuin ennenkin"; mutta israelilaiset sanoivat: "Paetkaamme ja eristäkäämme heidät kaupungista valtateille."</p>	<p>32. Niin BenJaminin lapset sanoivat: he ovat lyödyt meidän edessämme niinkuin ennenkin. Vaan Israelin lapset sanoivat: paetkaamme ja houkutelkaamme heitä kaupungista ulos teiden päälle.</p>	<p>20:32 Nijn BenJaminin lapset sanoit: he owat lyödyt meidän edesäm nijncuin ennengin. Waan Israelin lapsei sanoit: paetcam ja hucutelcam heitä Caupungista ulos teidän päällen.</p>
<p>20:33 Niin kaikki Israelin miehet nousivat, kukin paikaltaan, ja asettuivat sotarintaan Baal-Taamariin; ja väijyksissä oleva Israelin joukko syöksyi esiin paikaltaan Geban aukealta.</p>	<p>33. Niin nousivat kaikki miehet Israelista, jokainen siastansa, ja asettivat heitäsä BaalTamariin; ja Israelin väijyjät nousivat siastansa Gabaan luolasta.</p>	<p>20:33 Nijn nousit caicki miehet Israelistä/ jocainen siastans/ ja asetit heidäns BaalThamarijn/ ja Israelin wäijyjät nousit siastans Gabaan luolasta.</p>
<p>20:34 Niin tuli kymmenentuhatta valiomiestä koko Israelista Gibeaa edustalle, ja syntyi ankara taistelu; eivätkä he huomanneet, että onnettomuus oli kohtaamassa heitä.</p>	<p>34. Ja kymmenentuhatta valittua miestä kaikesta Israelista tuli Gibeaa vastaan, ja sota tuli sangen raskaaksi; mutta ei ne tietäneet onnettomuuden heitä lähestyvän.</p>	<p>20:34 Ja kymmenen tuhatta walittua miestä caikesta Israelistä tulit Gibeata wastan/ että sota oli sangen rascas/ mutta ei he tiennet heillens onnettomu lähestywän.</p>
<p>20:35 Ja Herra antoi Israelin voittaa Benjaminin, ja israelilaiset kaatoivat sinä päivänä Benjaminista kaksikymmentäviisi tuhatta ja sata miestä, kaikki miekkamiehiä.</p>	<p>35. Ja Herra löi BenJaminin Israelin edestä, niin että Israelin lapset sinä päivänä löivät viisikolmattakymmentä tuhatta ja sata miestä BenJaminista, jotka kaikki miekkaa vetivät ulos.</p>	<p>20:35 Ja näin löi HERra BenJaminin lapset Israelin lasten edest/ nijn että Israelin lapset sinä päiwänä löit/ wijsicolmattakymmendä tuhatta ja sata miestä BenJaminist/ jotca caicki miecka cannoit.</p>
<p>20:36 Nyt benjaminilaiset näkivät olevansa voitettut. Mutta Israelin miehet väistyivät benjaminilaisten tieltä, sillä he luottivat väijytykseen, jonka olivat asettaneet Gibeaa vastaan.</p>	<p>36. Mutta kuin BenJaminin lapset näkivät heitäsä lyödyksi, antoivat Israelin miehet heille sias; sillä he uskalsivat väijytyksensä päälle, jotka he olivat asettaneet liki Gibeaa.</p>	<p>20:36 Mutta cosca BenJaminin lapset näit heidäns lyödyxi/ annoit Israelin miehet heille sia: sillä he uscalsit heidän wäijytyxens päälle/ jotca he olit asettanet liki Gibeat.</p>

20:37 Silloin väijyksissä ollut joukko riensi ja karkasi Gibeaan; väijyksissä ollut joukko meni ja surmasi kaikki kaupungin asukkaat miekan terällä.	37. Ja väijyjät kiiruhtivat, karkasivat Gibeaan, menivät ja löivät koko kaupungin miekan terällä.	20:37 Ja wäijyjät kijrutit myös idzens/ menit Gibeaan ja löit coco Caupungin miecan terällä.
20:38 Ja Israelin miehet olivat sopineet väijyksissä olevan joukon kanssa, että se panisi sakean savupilven nousemaan kaupungista.	38. Ja Israelin miehillä oli määrätty aika keskenään väijyjäin kanssa, lyödä heitä miekalla, koska savu nousi kaupungista.	20:38 Ja Israelin miehillä oli lijtto keskenäns wäijyitten cansa lyödä heitä miecalla/ cosca sawu nousi Caupungista.
20:39 Kun siis Israelin miehet olivat kääntyneet pakosalle taistelussa, ja kun Benjaminin miehet aluksi olivat lyöneet kuoliaaksi Israelin miehiä noin kolmekymmentä miestä ja sanoneet: "Varmasti me voitamme heidät niinkuin ensimmäisessäkin taistelussa",	39. Kuin Israelin miehet käänsivät itsensä sotaan, ja BenJaminilaiset rupesivat lyömään ja haavoittamaan Israelia, liki kolmekymmentä miestä, niin he sanoivat: tosin he ovat lyödyt meiltä, niinkuin entisessäkin tappeluksessa.	20:39 Cosca Israelin miehet palaisit sodast/ ja BenJamiterit rupeisit lyömän ja haawoittaman Israelia/ liki colmekymmendä miestä/ nijn he ajattelit: he owat lyödyt meildä/ nijncuin endisesäkin tappeluxes.
20:40 niin alkoi pilvi, savupatsas, nousta kaupungista. Ja kun benjaminilaiset kääntyivät taaksepäin, niin katso, koko kaupunki nousi savuna taivasta kohti.	40. Niin rupesi savu käymään kohdastansa kaupungista ylös ja BenJaminilaiset palasivat takaperin, ja katso, koko kaupungista savu kävi ylös taivasta kohden.	20:40 Nijn rupeis sawu käymän cohdistans Caupungist ylös/ ja BenJamiterit palaisit tacaperin/ cadzo/ silloin sawu käwi caikesta Caupungista ylös taiwas ala.
20:41 Israelin miehet kääntyivät takaisin, mutta Benjaminin miehet kauhistuivat, sillä he näkivät, että onnettomuus oli kohdannut heitä.	41. Ja Israelin miehet käänsivät itsensä, ja Benjaminin miehet hämmästyivät; sillä he näkivät, että heitä onnettomuus lähestyi.	20:41 Ja Israelin miehet käänsit idzens/ ja Benjaminin miehet peljästyit/ että heille onnettomus lähestyi.
20:42 Ja he kääntyivät pakoon Israelin miesten edestä erämaan tielle, mutta sota seurasi heitä kintereillä; ja sikäläisten kaupunkien asukkaat kaatoivat heitä heidän keskeltänsä.	42. Ja he käänsivät itsensä Israelin miesten edessä korven tielle; mutta sota saavutti heidät: sitälikin niitä jotka kaupungeista olivat, surmasivat he siellä.	20:42 Ja he käänsit idzens Israelin miesten edes corwen tielle/ mutta sota seurais heitä/ sitälikin ne cuin Caupungeist olit/ surmaisit he siellä.
20:43 He saartoivat Benjaminin, ajoivat heitä takaa ja tallasivat heitä maahan levähdyspaikassa ja aina Gibeaan kohdalle asti, auringonnousuun päin.	43. Ja ne piirittivät BenJaminin, ja ajoivat takaa Menuaan asti, ja tallasivat niitä Gibeaan kohdalla, auringon ylenemistä päin.	20:43 Ja ne pijritit BenJaminin/ ja ajoit taca Menuahn asti/ ja tallaisit nijtä idän puolelle Gibeat.
20:44 Niin kaatui Benjaminista kahdeksantoistatuhatta miestä, kaikki sotakuntoisia miehiä.	44. Ja BenJaminista lankesi kahdeksantoistakymmentä tuhatta miestä, jotka kaikki olivat vahvat sotamiehet.	20:44 Ja BenJaminist langeis/ cahdexantoistakymmendä tuhatta miestä/ jotca olit wahwat sotamiehet.

20:45 He kääntyivät ja pakenivat erämaahan päin, Rimmonin kalliolle; mutta israelilaiset tekivät heistä valtateillä vielä jälkikorjuun, surmaten viisituhatta miestä, ja seurasivat heitä kintereillä aina Gideomiin asti ja surmasivat heitä kaksituhatta miestä.	45. Niin käänsivät he itsensä ja pakenivat korpeen päin Rimmonin vuorelle, mutta sillä tiellä löivät he viisituhatta miestä, ja ajoivat heitä takaa Gibeoniin asti, ja löivät heistä kaksituhatta miestä.	20:45 Nijn käänsit he idzens ja pakenit corpen päin Rimmonin vuorelle/ mutta sillä tiellä löit he wijsi tuhatta miestä/ ja ajoit heitä taca Gideomin asti/ ja löit heistä caxi tuhatta miestä.
20:46 Kaikkiaan oli niitä, jotka sinä päivänä kaatuivat Benjaminista, kaksikymmentäviisi tuhatta miekkamiestä, kaikki sotakuntoisia miehiä.	46. Ja kaikki jotka sinä päivänä BenJaminista lankesivat, olivat viisikolmattakymmentä tuhatta miestä, jotka miekkaa vetivät ulos, ja olivat kaikki vahvat sotamiehet.	20:46 Ja nijn sinä päiwän BenJaminist langeis wijsi colmattakymmendä tuhatta miestä/ jotca miecka cannoit ja olit caicki wahwat sotamiehet.
20:47 Ja heitä kääntyi pakoon erämaahan päin, Rimmonin kalliolle, kuusisataa miestä. Ja he jäivät Rimmonin kalliolle neljäksi kuukaudeksi.	47. Ainoasti kuusisataa miestä käänsi itsensä ja pakeni jälleen korpeen Rimmonin vuorelle, ja jäivät Rimmonin vuorelle neljäksi kuukaudeksi.	20:47 Ainoastans cuusi sata miestä käänsit idzens/ ja pakenit jällens corpeen Rimmonin vuorelle/ ja jäit sinne neljäxi Cuucaudexi.
20:48 Mutta Israelin miehet palasivat takaisin benjaminilaisten luo ja surmasivat heidät miekan terällä, kaupungin sekä vahingoittumatta jääneet ihmiset että eläimet, kaiken, minkä tapasivat; myöskin pistivät he tuleen kaikki kaupungit, joihin tulivat.	48. Ja Israelin lapset tulivat jällensä BenJaminin lasten tykö ja löivät ne kaupungista miekan terällä, sekä kansan että eläimet, ja kaikki mitä he löysivät; ja kaikki kaupungit jotka he löysivät, polttivat he tulella.	20:48 Ja Israelin lapset tulit jällens. BenJaminin lasten tygö/ ja löit Caupungis miecan terällä/ sekä Canssan että eläimet/ ja caicki mitä he löysit/ ja caicki Caupungit cuin he löysit poltit he tulella.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 Israelin miehet olivat vannoneet Mispassa ja sanoneet: "Ei kukaan meistä anna tytärtään benjaminilaiselle vaimoksi."	1. Ja Israelin miehet olivat vannoneet Mitspassa ja sanoneet: ei yksikään meistä pidä tyttärensä antaman BenJaminilaisille emännäksi.	21:1 Ja Israelin miehet olit wannonet Mizpas/ ja sanonet: ei yxikän meistä pidä tyttärens andaman BenJamitereille emännäxi.
21:2 Ja kansa tuli Beeteliin, ja he istuivat siellä aina iltaan asti Jumalan edessä, korottivat äänensä ja itkivät katkerasti	2. Ja kansa tuli Jumalan huoneesen ja oli siellä Jumalan edessä ehtoosen asti; ja he korottivat äänensä ja itkivät katkerasti,	21:2 Ja Canssa tuli Jumalan huoneseen/ ja oli siellä Jumalan edes ehtosen asti/ ja he corgotit änens ja itkit catkerast.
21:3 ja sanoivat: "Miksi, oi Herra, Israelin Jumala, on Israelissa käynyt niin, että Israelista nyt puuttuu yksi sukukunta?"	3. Ja sanoivat: O Herra Israelin Jumala, miksi tämä tapahtui Israelissa, että tänäpäpä on yksi sukukunta Israelista vähentynyt?	21:3 Ja sanoit: O HERra Israelin Jumala/ mixi tämä tapahdui Israelis? että tänäpäpä on yxi sucucunda wähendynyt?

21:4 Varhain seuraavana päivänä kansa nousi ja rakensi sinne alttarin ja uhrasi polttouhreja ja yhteysuhreja.	4. Ja toisena päivänä nousi kansa varhain ja rakensi siihen alttarin, ja uhrasi polttouhria ja kiitosuhria.	21:4 Ja toisna päivänä nousi Canssa warhain/ ja rakensi sijhen Altarin/ ja uhrasit polttouhria ja kijtosuhria.
21:5 Ja israelilaiset sanoivat: "Onko yhdessäkään Israelin sukukunnassa ketään, joka ei ole tullut seurakunnan kanssa tänne Herran eteen?" Sillä siitä, joka ei tulisi Herran luo Mispaan, oli vannottu ankara vala: "Hän on kuolemalla rangaistava."	5. Ja Israelin lapset sanoivat: kuka on kaikista Israelin sukukunnista, joka ei tänne ole tullut kansan kanssa Herran eteen? Sillä suuri vala oli tehty, että se joka ei tullut Herran tykö Mitspaan, hänen piti totisesti kuoleman.	21:5 Ja Israelin lapset sanoit: cuca on ikänäns Israelin sucucunnast/ joca ei tänne ole tullut Canssan cansa HERran eteen: sillä suuri wala oli tehty/ että se joca ei ollut tullut HERran tygö Mizpaan/ hänen piti totisest cuoleman.
21:6 Ja israelilaisten tuli sääli veljeensä Benjaminia, ja he sanoivat: "Tänä päivänä on yksi sukukunta hakattu pois Israelista.	6. Ja Israelin lapset katuivat veljensä BenJaminin tähden ja sanoivat: tänäpäpä on yksi sukukunta Israelista hävitetty.	21:6 Ja Israelin lapset caduit heidän weljens BenJaminin tähden/ ja sanoit: tänäpäpä on yxi sucucunda Israelis wähetty.
21:7 Mitä meidän on tehtävä, että jäljelle jääneet saavat vaimoja? Sillä itse me olemme vannoneet Herran kautta, ettemme anna heille tyttäriämme vaimoiksi."	7. Ja kuinka me käytämme itsemme heidän kanssansa, että jääneet saisivat emäntiä? sillä me olemme vannoneet Herran kautta, ettemme anna heille emäntiä meidän tyttäristämme.	21:7 Ja cuinga me käytäm idzem heidän cansans/ että ne cuin jäänet owat/ saisit emänditä: sillä me olemma wannonet HERran cautta/ etten me anna heille emänditä meidän tyttäristäm.
21:8 Ja he kysyivät: "Onko Israelin sukukunnissa ainoatakaan, joka ei ole tullut Herran eteen Mispaan?" Ja katso, Gileadin Jaabeksesta ei ollut ketään tullut leiriin, seurakuntakokoukseen.	8. Ja he sanoivat: kuka on Israelin sukukunnassa, joka ei ole tänne tullut Herran tykö Mitspaan? ja katso, ei ole yksikään ollut leirissä kansan seassa Jabeksesta Gileadissa.	21:8 JA he sanoit: cuca on Israelin sucucunnast/ joca ei ole tullut tänne HERran tygö Mizpaan? ja cadzo/ ei ole yxikän ollut leiris Jabexest Gileadis.
21:9 Sillä kun kansasta pidettiin katselmus, niin katso, siellä ei ollut ketään Gileadin Jaabeksen asukkaista.	9. Ja kansa luettiin: ja katso, ei ollut siellä yhtäkään Jabeksen asuvaa Gileadista.	21:9 Sillä Canssa luettin/ ja cadzo/ ei ollut siellä yhtäkän Jabexen asuwata.
21:10 Niin kansa lähetti sinne kaksitoista tuhatta sotakuntoista miestä ja käski heitä sanoen: "Menkää ja surmatkaa miekan terällä Gileadin Jaabeksen asukkaat vaimoineen ja lapsineen.	10. Niin he lähettivät sinne kansasta kaksitoistakymmentä tuhatta sotamiestä ja käskivät heitä, sanoen: menkää ja lyökää Jabeksen asuwait Gileadissa miekan terällä vaimoinensa ja lapsinensa.	21:10 Nijn Canssa lähetti caxitoistakymmendä tuhatta sotamiestä/ ja käski heitä/ ja sanoi: mengät matcaan ja lyökät Jabexen asuwait Gileadis miecan terällä/ waimoinens ja lapsinens.
21:11 Tehkää näin: kaikki miehenpuolet ja kaikki naiset, jotka ovat yhtyneet mieheen, vihkikää tuhon omiksi."	11. Mutta näin pitää teidän tekemän: kaiken miehenpuolen ja kaikki vaimot, jotka miesten kanssa ovat maanneet, pitää teidän tappaman.	21:11 Mutta njn pitä teidän tekemän: caicki ne cuin miehenpuolet owat/ ja caicki waimot cuin miesten cansa owat maannet/ pitä teidän tappaman.

21:12 Ja Gileadin Jaabeksen asukkaista he löysivät neljäsataa nuorta naista, jotka olivat neitsyitä eivätkä olleet yhtyneet mieheen; ja he veivät nämä leiriin Siiloon, joka on Kanaanin maassa.	12. Ja he löysivät Jabeksen asuvaisista Gileadissa neljäsataa piikaa, jotka neitset olivat ja ei olleet yhdenkään miehen tykönä maanneet, ne he veivät Silon leiriin, joka on Kanaanin maassa.	21:12 Ja he löysit Jabexen asuwaisist Gileadis neljäsata pijca cuin neidzet olit/ ja ei ollet yhdengän miehen tykönä maannet/ ne weit he Silon leirijn/ joca on Canaan maasa.
21:13 Sitten koko kansa lähetti sanansaattajia puhumaan benjaminilaisten kanssa, jotka olivat Rimmonin kalliolla, ja tarjosi heille rauhaa.	13. Niin koko kansa lähetti matkaan ja käski sanoa BenJaminin lapsille, jotka olivat Rimmonin kalliolla, ja kutsuivat heitä ystävällisesti.	21:13 Nijn coco Canssa lähetti matcaan/ ja käskit sanoa BenJaminin lapsille/ jotca olit Rimmonin calliolla/ ja cudzuit heitä ystävällisest.
21:14 Silloin benjaminilaiset palasivat takaisin, ja heille annettiin ne naiset, jotka oli jätetty henkiin Gileadin Jaabeksen naisista. Mutta ne eivät riittäneet heille.	14. Ja BenJaminin lapset tulivat silloin jälleen, ja he antoivat heille emäntiä niistä jotka he olivat jättäneet elämään Jabeksen vaimoista Gileadissa; ja ei niinkään heille täytynyt.	21:14 Nijn BenJaminin lapset tulit silloin jällens/ ja he annoit heille emänditä/ nijstä cuin he olit jättänet elämän Jabexen waimoist Gileadis/ ja ei nijngän heille täytynyt.
21:15 Niin kansan tuli sääli Benjaminia, koska Herra oli tehnyt aukon Israelin sukukuntiin.	15. Niin kansa katui BenJaminin tähden, että Herra oli loven tehnyt Israelin sukukunnissa.	21:15 Nijn Canssa catui BenJaminin tähden/ että HERra oli lowen tehnyt Israelin sucucunnis.
21:16 Ja kansan vanhimmat sanoivat: "Mitä meidän on tehtävä, että jäljelle jääneet saisivat vaimoja? Sillä ovathan naiset hävitetyt Benjaminista."	16. Ja kansan vanhimmat sanoivat: kuinka me teemme, että jääneet saisivat myös emäntiä? sillä vaimoväki BenJaminissa on hukutettu.	21:16 JA Canssan wanhimmat sanoit: cuinga me teem/ että ne jäänet saisit myös emänditä: sillä waimot BenJaminis owat häwitetyt.
21:17 Ja he sanoivat: "Pelastuneiden perintöomaisuus on jäävä Benjaminille, ettei yksikään sukukunta häviäisi Israelista.	17. Ja sanoivat: niiden pitää kuitenkin nautitseman perimisensä, jotka jääneet ovat BenJaminista, ettei yksikään sukukunta Israelista hävitettäisi,	21:17 Ja sanoit: heidän pitä cuitengin nautidzeman perimisens/ cuin jäänet owat BenJaminist/ ettei yxikän sucucunda Israelist häwitettäis.
21:18 Mutta itse me emme voi antaa heille tyttäriämme vaimoiksi, sillä israelilaiset ovat vannoneet ja sanoneet: kirottu olkoon se, joka antaa vaimon benjaminilaiselle."	18. Ja emme taida antaa heille meidän tyttäriämme emänniksi; sillä Israelin lapset ovat vannoneet ja sanoneet: kirottu olkoon se, joka BenJaminilaisille emännän antaa.	21:18 Ja en me taida anda heille meidän tyttäritäm emännäxi: sillä Israelin lapset owat wannonet ja sanonet: kirottu olcon se joca BenJamitereille emännän anda.
21:19 Niin he sanoivat: "Katso, joka vuosi vietetään Herran juhla Siilossa, joka on pohjoiseen päin Beetelistä, auringonnousuun päin siitä valtatiestä, joka vie Beetelistä Sikemiin, ja etelään päin Lebonasta."	19. Ja he sanoivat: katso, Herran jokavuotinen juhlapäivä on Silossa, joka on BetElistä pohjoiseen päin, auringon nousuun päin siitä tiestä, joka menee BetElistä Sikemiin, ja länteen päin Lebonasta.	21:19 Ja he sanoit: cadzo/ HERran jocawuotinen juhlapäiwä on Silos/ joca on BethElist pohjaisen päin auringon ylönemist wastan/ BethElin tiellä nijn Sichemijn/ ja Libanonist länden päin.

21:20 Ja he käskivät benjaminilaisia sanoen: "Menkää ja asettukaa väijyksiin viinitarhoihin.	20. Ja he käskivät BenJaminin lapsille ja sanoivat: menkää ja väijykää viinamäissä.	21:20 Ja he käskit BenJaminin lapsille/ ja sanoit: mängät ja wäijykät wijnamäis.
21:21 Kun näette Siilon tyttären tulevan ulos karkeloimaan, niin rynnätkää viinitarhoista ja ryöstäkää jokainen itsellenne vaimo Siilon tyttäristä ja lähtekää Benjaminin maahan.	21. Ja kuin näette Silon tyttäret käyvän ulos hyppyyn, niin juoskaat kiiruusti viinamäistä, ja ottakaat jokainen teillenne Silon tyttäristä emännän, ja menkää BenJaminin maalle.	21:21 Ja cosca te näette Silon tyttäret käywän ulos hyppyyn/ nijn juoscat kijrust wijnamäist/ ja ottacan jocainen hänellens Silon tyttäristä emännän/ ja mengät BenJaminin maalle.
21:22 Ja kun heidän isänsä tai veljensä tulevat valittamaan meille, niin me sanomme heille: 'Lahjoittakaa heidät meille, sillä ei kukaan meistä ole ottanut sodassa vaimoa. Ettehän te ole itse antaneet niitä heille; muuten olisitte joutuneet vikapäiksi."	22. Kuin heidän isänsä taikka veljensä tulevat valittamaan meidän eteemme, niin me sanomme heille: olkaat heille armiaat, sillä emme ole ottaneet heille emäntää sodalla; mutta ette tahtoneet heille antaa: tämä on teidän syynne.	21:22 Cosca heidän Isäns taicka weljens tulewat walittaman heitäns/ nijn me sanom heille: olcat heille armiat/ sillä en me ole ottanet heille emändätä sodalla/ mutta et te tahtonet heille anda/ tämä on teidän syyn.
21:23 Benjaminilaiset tekivät niin ja ottivat lukumääränsä mukaan itselleen vaimoja karkeloivien joukosta, ryöstäen heidät. Sitten he palasivat perintöosaansa ja rakensivat uudestaan kaupungit ja asettuivat niihin.	23. BenJaminin lapset tekivät niin ja ottivat hypyistä lukunsa jälkeen vaimot ryövyydellä, ja menivät pois ja asuivat perinnössänsä, rakensivat kaupungeita ja asuivat niissä.	21:23 BenJaminin lapset teit nijn/ ja otit hypyist heidän lucuns jälken waimot ryöwydellä ja menit pois ja asuit heidän perimisisäns/ rakensit Caupungit ja asuit nijsä.
21:24 Silloin israelilaisetkin vaelsivat sieltä, kukin sukukuntaansa ja sukuunsa, ja menivät sieltä kukin perintöosallensa.	24. Israelin lapset menivät myös sieltä pois silloin, itsekukin sukukuntansa ja lankoutensa tykö, ja menivät sieltä itsekukin perimiseensä.	21:24 Israelin lapset menit myös siellä pois silloin/ idzecukin sucuns ja perhens tygö/ ja menit siellä idzecukin perimiseens.
21:25 Siihen aikaan ei ollut kuningasta Israelissa; jokainen teki sitä, mikä hänen omasta mielestään oli oikein.	25. Silloin ei ollut kuningasta Israelissa, vaan jokainen teki niinkuin hänelle näkyi oikein olevan.	21:25 Silloin ei ollut Cuningast Israelis/ waan jocainen teki nijncuin hänelle näkyi oikein olewan.

RUUTIN KIRJA	RUUT	Ruthin Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Siihen aikaan kun tuomarit hallitsivat, tuli nälänhätä maahan. Silloin muuan Juudan Beetlehemien mies lähti sieltä ja asettui vaimonsa ja kahden poikansa kanssa muukalaisena asumaan Mooabin maahan.	Ja tuomarien hallitessa oli kallis aika maalla, ja mies Juudan Beetlehemistä meni vaeltamaan Moabilaisten maalle, hän ja hänen emäntänsä ja kaksi hänen poikaansa.	1:1 JA Duomaritten hallites oli callis aica maalla/ ja yxi mies meni waeldaman Judan Bethlehemist Moabiterein maalle/ hänen waimons ja cahden poicans cansa.
1:2 Miehen nimi oli Elimelek, hänen vaimonsa nimi Noomi ja hänen kahden poikansa nimet Mahlon ja Kiljon; he olivat efratilaisia Juudan Beetlehemistä. Niin he tulivat Mooabin maahan ja oleskelivat siellä.	2. Hänen nimensä oli EliMelek, ja hänen emäntänsä nimi Noomi, ja hänen kahden poikansa nimi Mahlon ja Kiljon, he olivat Ephratilaisia Juudan Beetlehemistä. Ja kuin he tulivat Moabilaisten maalle, pysyivät he siellä.	1:2 Hänen nimens oli EliMelech/ ja hänen emändäns nimi Naemi/ ja hänen cahden poicans nimi/ Mahlon ja Chilion/ he olit Ephraterit Judan Bethlehemist. Ja cosca he tulit Moabiterein maalle/ pysyit he siellä.
1:3 Ja Elimelek, Noomin mies, kuoli, ja Noomi jäi jälkeen kahden poikansa kanssa.	3. Ja EliMelek Noomin mies kuoli, ja hän jäi hänestä kahden poikansa kanssa.	1:3 Ja EliMelech Naemin mies cuoli/ ja hän jäi jälken cahden poicans cansa.
1:4 Nämä ottivat itselleen mooabilaiset vaimot; toisen nimi oli Orpa ja toisen nimi Ruut. Ja he asuivat siellä noin kymmenen vuotta.	4. He naivat Moabilaisia vaimoja: yhden nimi oli Orpa ja toisen nimi Ruut, ja asuivat siellä liki kymmenen ajastaikaa.	1:4 He nait Moabiterein waimoja/ ja yhden nimi oli Arpah/ ja sen toisen nimi Ruth/ ja asuit siellä kymmenen ajastaica.
1:5 Ja myös nuo molemmat, Mahlon ja Kiljon, kuolivat, niin että vaimo jäi yksin jälkeen kahdesta pojastaan ja miehestään.	5. Ja kuolivat nekin molemmat, sekä Mahlon että Kiljon, ja se vaimo jäi jälkeen kahdesta pojastansa ja miehestänsä.	1:5 Ja cuolit molemmat Mahlon ja Chilion/ ja se waimo jäi jälken cahdesta pojastans ja miehestäns.
1:6 Silloin hän nousi miniöineen palataksensa takaisin Mooabin maasta, sillä hän oli kuullut Mooabin maassa, että Herra oli pitänyt kansastansa huolen ja antanut sille leipää.	6. Ja hän nousi miniöinensä ja palasi Moabilaisten maalta; sillä hän oli Moabilaisten maalla ollessansa kuullut, että Herra oli etsinyt kansaansa ja antanut heille leipää.	1:6 Ja hän nousi miniöinens/ ja palais Moabiterein maalda: sillä hän oli cuullut Moabiterein maalla ollesans/ että HERra oli edzinyt Canssans/ ja andanut heille leipä.

1:7 Niin hän lähti yhdessä molempien miniäinsä kanssa siitä paikasta, jossa oli oleskellut. Ja heidän tietä käydessään matkalla Juudan maahan	7. Ja hän läksi pois siitä paikasta, jossa hän oli ollut, molempain miniöinsä kanssa; ja kuin he matkustivat tiellä palataksensa Juudan maalle,	1:7 Ja meni siellä pois kuin hän oli ollut/ molembain miniäittens cansa/ ja matcustaisans tiellä Judean maalle/
1:8 sanoi Noomi molemmille miniöillensä: "Menkää, palatkaa kumpikin äitinne kotiin. Herra tehkoon teille laupeuden, niinkuin te olette vainajille ja minulle tehneet.	8. Sanoi Noomi kahdelle miniällensä: menkää ja palatkaa kukin teidän äitinne huoneesen: tehkoon Herra teille laupiuden, niinkuin te olette niille kuolleille ja minulle tehneet!	1:8 Sanoi Naemi cahdelle miniällens: mengät ja palaitcat teidän äitein huoneseen/ tehkön HERra teille laupiuden nijncuin te olette nijlle cuolluille ja minulle tehnet.
1:9 Herra suokoon, että saisitte turvan kumpikin miehenne kodissa." Ja hän suuteli heitä. Mutta he korottivat äänensä ja itkivät	9. Herra antakoon teidän kummankin löytää levon miehensä huoneessa! Ja hän suuta antoi heidän, ja he korottivat äänensä ja itkivät,	1:9 HERra andacon teidän löytä lewon cummangin hänen miehensä huones. Ja hän suuta andoi heidän/ ja he corgotit änens ja itkit.
1:10 ja sanoivat hänelle: "Me seuraamme sinua sinun kansasi luo."	10. Ja sanoivat hänelle: sinun kansas me käymme kansas tykö.	1:10 Ja sanoit hänelle: me käymme cansas sinun Canssas tygö.
1:11 Mutta Noomi vastasi: "Kääntykää takaisin, tyttäreni; miksi te lähtisitte minun kanssani? Voinko minä enää saada poikia miehiksi teille?"	11. Mutta Noomi sanoi: palatkaa, tyttäreni: miksi te tahdotte minun kanssani käydä? kuinka minä taidan lapsia saada minun kohdussani teille miehiksi?	1:11 Mutta Naemi sanoi: palaitcat minun tyttäreni/ mixi te tahdotte minun cansani käydä? cuinga minä taidan lapsia saada minun cohtuuni/ teille miehixi?
1:12 Kääntykää takaisin, tyttäreni, menkää, sillä minä olen liian vanha joutuakseni miehelään. Vaikka ajattelisinkin: 'Minulla on vielä toivoa', ja vaikka vielä tänä yönä joutuisin miehelään ja synnyttäisin poikia,	12. Palatkaa, minun tyttäreni, ja menkää, sillä minä olen ylen vanha miestä ottamaan; ja vaikka minä sanoisin: se on toivottava, että minä ottaisin tänä yönä itselleni miehen ja synnyttäisin poikia,	1:12 Palaitcat minun tyttäreni ja mengät matcaan: sillä minä olen ylön wanha miestä ottaman/ ja waicka minä sanoisin: se on toiwottapa/ että minä ottaisin tänä yönä idzelleni miehen/ ja sijtäisin poikia.
1:13 ette kai te kuitenkaan odottaisi, kunnes he kasvaisivat suuriksi, ette kai te kuitenkaan sulkeutuisi huoneeseen ja olisi miehelään menemättä. Ei, tyttäreni; minä olen hyvin murheissani teidän tähtenne, sillä Herran käsi on sattunut minuun."	13. Kuinka te odottaisitte niinkauvan kuin ne suureksi tulisivat? Ja kuinka te taidatte viivyttää, ettette ota miestä? Ei, minun tyttäreni: sillä minä suuresti murehdin teidän tähtenne, ja Herran käsi on sattunut minuun.	1:13 Cuinga te odotatte nijncauwan kuin ne suurexi tulewat/ ja cuinga te taidatte wijwyttä/ ettet te ota miestä? ei millän muoto minun tyttäreni: sillä minä suurest murhetin teidän tähten/ ja HERran käsi on sattunut minuun.
1:14 Niin he korottivat vielä äänensä ja itkivät. Silloin Orpa suuteli anoppiaan jäähyväisiksi, mutta Ruut riippui kiinni hänessä.	14. Niin he korottivat äänensä ja itkivät vielä hartaammasti; ja Orpa antoi suuta anoppinsa, mutta Ruut riippui hänessä.	1:14 NIin he corgotit änens ja itkit wielä hartammast/ ja Arpah andoi suuta anoppins/ waan Ruth jäi hänen tygöns.

1:15 Ja Noomi sanoi: "Katso, kälysi on kääntynyt takaisin oman kansansa ja jumalansa luo, käänny sinäkin kälysi kanssa."	15. Mutta hän sanoi hänelle: katsos, kälysi on palannut omaistensa tykö ja jumalainsa tykö: palaja sinäkin kälysi kanssa!	1:15 Mutta hän sanoi hänelle: cadzos/ sinun kälysi on palainnut omaistens tygö/ ja hänen jumalittens tygö/ palaja myös sinä sinun omaistes tygö.
1:16 Mutta Ruut vastasi: "Älä vaadi minua jättämään sinua ja kääntymään takaisin, pois sinun tyköösi. Sillä mihin sinä menet, sinne minäkin menen, ja mihin sinä jäät, sinne minäkin jään; sinun kansasi on minun kansani, sinun Jumalasi on minun Jumalani.	16. Ruut vastasi: älä minulle sitä puhu, että minä luovun sinusta ja palajan pois tyköäs; sillä kuhunka sinä menet, sinne myös minä menen, ja kussa sinä yödyt, siellä tahdon myös minä yötä olla: sinun kansas on minun kansani, ja sinun Jumalas on minun Jumalani.	1:16 Ruth wastais: älä minulle sitä puhu/ että minä luowun sinust/ palajan myös pois tykös: sillä cunga sinä menet/ sinne myös minä menen/ ja cusa sinä olet/ siellä tahdon myös minä olla/ sinun Canssas on minun Canssan/ ja sinun Jumalas on minun Jumalan.
1:17 Missä sinä kuolet, siellä minäkin tahdon kuolla ja sinne tulla haudatuksi. Herra rangaiskoon minua nyt ja vasta, jos muu kuin kuolema erottaa meidät."	17. Kussa sinä kuolet, siellä minäkin tahdon kuolla ja itseni haudattaa antaa. Herra tehkoon minulle sen ja sen, jos ei ainoastaan kuolema eroita meitä!	1:17 Cusa sinä cuolet/ siellä minä myös tahdon cuolla/ ja idzeni haudatta anda. HERra tehkön minulle sen ja sen/ jos ei cuolema eroita meitä.
1:18 Kun Noomi näki, että hän oli lujasti päättänyt seurata häntä, ei hän enää puhunut siitä hänen kanssansa.	18. Kun hän näki hänen täydellä mielellä häntä seuraavan, lakkasi hän sitä puhumasta hänen kanssansa.	1:18 Cosca hän näki hänen täydellä mielellä händäns seurawan/ lackais hän sitä puhumast hänen cansans.
1:19 Niin he kulkivat molemmat yhdessä, kunnes tulivat Beethleheemiin. Ja kun he tulivat Beethleheemiin, joutui koko kaupunki liikkeelle heidän tähtensä, ja vaimot sanoivat: "Onko tämä Noomi?"	19. Ja he matkustivat kahden Beethleheemiin asti. Ja kun he tulivat Beethleheemiin, liikkui koko kaupunki heidän tähtensä, ja sanoivat: onko tämä Noomi?	1:19 Ja matcustit cahden Beethlehemin asti. Ja cosca he tulit Beethlehemijn/ lijckui coco Caupungi heidän tähtens/ ja sanoit: ongo tämä Naemi?
1:20 Mutta hän vastasi heille: "Älkää kutsuko minua Noomiksi, kutsukaa minua Maaraksi, sillä Kaikkivaltias on antanut minulle paljon katkerata murhetta.	20. Mutta hän sanoi heille: älkää minua kutsuko Noomi, vaan kutsukaat minua Mara; sillä Kaikkivaltias on minun suuresti surulliseksi tehnyt.	1:20 Mutta hän sanoi heille: älkät minua cudzucö Naemi/ waan cudzucat Mara: sillä se Caickiwaldias on minun suurest surullisexi tehnyt.
1:21 Rikkaana minä lähdin, mutta tyhjänä Herra antaa minun palata. Miksi siis kutsutte minua Noomiksi, kun Herra on minua vastaan todistanut ja Kaikkivaltias on tuottanut minulle onnettomuutta?"	21. Täysinäisenä minä täältä läksin, vaan Herra antoi minun tyhjänä palata. Miksi te siis kutsutte minua Noomi? sillä Herra on minun alentanut ja Kaikkivaltias on minua vaivannut.	1:21 Täysinäisnä minä tääldä läxin/ waan HERra andoi minun tyhjänä palaita. Mixi te sijs cudzut minun Naemi? sillä HERra on minun alendanut/ ja se Caickiwaldias on minua waiwannut.

1:22 Niin Noomi palasi miniänsä, mooabilaisen Ruutin, kanssa, joka tuli Mooabin maasta; ja he saapuivat Beethemiin ohranleikkuun alussa.	22. Ja niin palasi Noomi, ja Ruut Moabilainen hänen miniänsä palasi hänen kanssansa Moabilaisten maalta; ja he tulivat Beethemiin ohran leikkaamisen alussa.	1:22 Ja se oli se aica jona ohria leickaman ruwettin/ cosca Naemi ja hänen miniäns Ruth se Moabitoläinen palaisit Beethemijn Moabiterein maalda.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Noomilla oli miehensä puolelta sukulainen, hyvin varakas mies, Elimelekin sukua, nimeltä Boos.	1. Oli myös Noomin miehen lanko, jalo, voimallinen mies, EliMelekin suvusta; ja hänen nimensä oli Boos.	2:1 Ja siellä oli yxi mies/ joca oli Naemin miehen EliMelechin lango Boos nimeldä/ ja hän oli jalo ja voimallinen mies.
2:2 Ja mooabilainen Ruut sanoi Noomille: "Anna minun mennä pellolle poimimaan tähkiä jonkun jäljessä, jonka silmien edessä saan armon." Noomi vastasi hänelle: "Mene, tyttäreni!"	2. Ja Ruut Moabilainen sanoi Noomille: salli minun mennä pellolle päitä noukkimaan sen perässä, jonka edessä minä löydän armon. Sanoi hän hänelle: mene, tyttäreni.	2:2 JA Ruth se Moabitoläinen sanoi Naemille: salli minun mennä pellolle sen peräs päitä nouckiman/ jonga edes minä löydän armon. Sanoi hän hänelle: mene minun tyttären.
2:3 Niin hän lähti ja meni poimimaan erälle pellolle leikkuuväen jäljessä; ja hänelle sattui niin, että se peltopalsta oli Boosaan, joka oli Elimelekin sukua.	3. Ja hän meni ja pääsi noukkimaan pellolla elonleikkaajain jälissä, ja se pelto, johon hän osaantui, oli Booksen perintöosa, joka oli EliMelekin suvusta.	2:3 Ja hän meni nouckiman pellolle elonleickaitten jälkeen/ ja se peldo oli Boaxen perindöosa/ joca oli EliMelechin sugusta.
2:4 Ja katso, Boos tuli Beethemistä, ja hän sanoi leikkuuväelle: "Herra olkoon teidän kanssanne!" He vastasivat hänelle: "Herra siunatkoon sinua!"	4. Ja katso, Boos tuli Beethemistä ja sanoi elonleikkaajille: Herra olkoon teidän kanssanne. Ja he sanoivat hänelle: Herra siunatkoon sinua.	2:4 Ja cadzo/ Boos tuli Beethemist/ ja sanoi elonleickaille: HERra olcon teidän cansan. Ja he sanoit hänelle: HERra siunatcon sinua.
2:5 Sitten Boos sanoi palvelijallensa, joka oli leikkuuväen päällysmiehenä: "Kenen tuo nuori nainen on?"	5. Ja Boos sanoi palveliallensa, elonleikkaajain päämiehelle: kenenkä tämä piika on?	2:5 JA Boos sanoi palweliallens elonleickaitten teettäjälle: kenengä tämä pijca on?
2:6 Palvelija, joka oli leikkuuväen päällysmiehenä, vastasi ja sanoi: "Se on se nuori mooabitar, joka tuli Noomin mukana Mooabin maasta.	6. Ja palvelia, elonleikkaajain päämies, vastasi ja sanoi: se on Moabilainen piika, joka tuli Noomin kanssa Moabilaisten maalta,	2:6 Ja palwelia/ elonleickaitten teettjä/ sanoi: tämä pijca on Moabitoläinen/ joca tuli Naemin cansa Moabiterein maalda:
2:7 Hän sanoi: 'Salli minun poimia ja koota tähkiä lyhteiden väliltä leikkuuväen jäljessä.' Niin hän tuli ja on ahertanut aamusta varhain tähän saakka; vasta äsken hän hiukan levähti tuolla majassa."	7. Ja hän sanoi: anna minun noukkia ja koota lyhdetten välillä elonleikkaajain perässä. Ja hän on tullut ja seisonut aamusta niin tähänasti, ja on vaan vähän aikaa huoneessa ollut.	2:7 Sillä hän sanoi: anna minun nouckia ja coota lyhdetten wälillä/ elonleickaitten peräs. Ja hän on tullut ja seisonut amusta nijn tähänasti/ ja ei ole waan wähneä htken huones ollut.

<p>2:8 Niin Boas sanoi Ruutille: "Kuules, tyttäreni! Älä mene muiden pelloille poimimaan äläkä lähde pois täältä, vaan pysyttele täällä minun palvelijattarieni mukana.</p>	<p>8. Ja Boas sanoi Ruutille: kuules minua, tyttäreni! Älä mene muiden pellolle poimimaan, älä myös tästä lähde, mutta ole tässä minun piikaini kanssa.</p>	<p>2:8 Silloin sanoi Boas Ruthille: cuules minua minun tyttären/ älä mene muinen pellolle poimeman/ älä myös tästä lähde/ mutta ole minun pijcaini cansa.</p>
<p>2:9 Pidä silmällä, millä pellolla leikataan, ja kulje heidän jäljessään. Minä olen kieltänyt palvelijoitani koskemasta sinuun. Jos sinun tulee jano, niin mene astioille ja juo vettä, jota palvelijat ammentavat."</p>	<p>9. Katso visusti, millä pellolla he eloa ottavat, ja seuraa heitä: minä sanoin palvelioilleni, ettei yksikään sinua vahingoitse. Ja jos sinä janoat, niin mene astiain tykö ja juo siitä, mitä minun palveliani ovat ammentaneet.</p>	<p>2:9 Cadzo wisust culla pellolla he elo ottawat/ ja seura heitä/ minä sanoin palwelioilleni/ ettei yxikän sinua wahingoidze. Ja jos sinä janot/ nijn mene astiaiden tygö/ ja juo sijtä cuin minun palwelian owat ammundanet.</p>
<p>2:10 Silloin heittäytyi kasvoilleen, kumartui maahan ja sanoi hänelle: "Miten olen saanut armon sinun silmiesi edessä, niin että huolehdit minusta, vaikka olen vieras?"</p>	<p>10. Ja hän lankei kasvoilensa ja kumarsi maahan, ja sanoi hänelle: minkätähden olen minä löytänyt armon sinun kasvois edessä, että tunnet minun, joka kuitenkin olen muukalainen?</p>	<p>2:10 Silloin langeis hän caswoillens/ rucoili ja sanoi hänelle: mingätähden olen minä löynnyt armon sinun caswos edes/ ettäs tunnet minun/ joca cuitengin olen muucalainen.</p>
<p>2:11 Boas vastasi ja sanoi hänelle: "Minulle on kerrottu kaikki, mitä sinä olet tehnyt anopillesi miehesi kuoltua, kuinka jätit isäsi ja äitisi ja synnyinmaasi ja lähdit kansan luo, jota et ennen tuntenut.</p>	<p>11. Boas vastasi ja sanoi hänelle: minulle ilmoitettiin kaikki, mitä tehnyt olet anopilles, sittekuin sinun miehes kuoli: ettäs jätit isäs ja äitis, ja isäs maan, ja matkustit kansan tykö, jota et sinä ennen tuntenut.</p>	<p>2:11 BOas wastais/ ja sanoi hänelle: minulle ilmoitettin caicki mitä tehnyt olet sinun anopilles/ sijttecuin sinun miehes cuoli/ ettäs jätit sinun Isäs ja äitis/ ja Isäs maan/ ja matcustit tundemattomaan Canssaan.</p>
<p>2:12 Herra palkitkoon sinulle tekosi; tulkoon sinulle täysi palkka Herralta, Israelin Jumalalta, jonka siipien alta olet tullut turvaa etsimään."</p>	<p>12. Herra maksakoon sinulle työs, ja sinun palkkas olkoon täydellinen Herran Israelin Jumalan tykönä, jonka tykö sinä olet tullut, turvaamaan hänen siipeinsä alle!</p>	<p>2:12 HERra maxacon sinulle sinun työs/ ja sinun palckas olcon täydellinen HERran Israelin Jumalan tykönä/ jonga tygö sinä olet tullut/ turwaman hänen sijpeins ala.</p>
<p>2:13 Ruut sanoi: "Minä olen saanut armon sinun silmiesi edessä, herrani, sillä sinä olet lohduttanut minua ja puhutellut palvelijatartasi ystävällisesti, vaikka en ole yhdenkään sinun palvelijattaresi vertainen."</p>	<p>13. Hän sanoi: anna minun löytää armo sinun kasvois edessä, minun herrani; sillä sinä olet lohduttanut minua ja olet puhutellut piikaas suloisesti, vaikka en minä ole niinkuin joku sinun piiioistas.</p>	<p>2:13 Hän sanoi: anna minun löytä armo sinun caswos edes minun Herran: sillä sinä olet lohduttanut minua/ ja olet puhutellut sinun pijcas suloisest/ waicka en minä ole nijncuin jocu sinun pijcoistas.</p>

<p>2:14 Ruoka-ajan tultua Boas sanoi hänelle: "Käy tänne ruualle ja kasta palasesi hapanviiniin." Niin istui leikkuuväen viereen; ja Boas pani hänen eteensä paahdettuja jyviä, niin että hän söi tarpeeksensa ja jäi tähteeksikin.</p>	<p>14. Boas sanoi jälleen hänelle: koska ruan aika joutuu, niin tule tänne, syö leipää ja kasta palas etikkaan. Niin hän istui elonleikkaajain viereen, ja hän antoi hänelle kuivatuita tähkäpäitä, hän söi ja ravittiin, ja jätti jotakin tähteeksi.</p>	<p>2:14 Boas sanoi jälleens hänelle: cosca ruan aica joutu/ nijn tule tänne muiden cansa/ syö leipä ja casta palas etickaan. Nijn hän istui elonleickaitten viereen/ ja he toit hänelle cuiwatuita tähkäpäitä/ hän söi ja rawittin/ ja jätti jotakin tähtexi.</p>
<p>2:15 Kun hän sitten nousi poimimaan, käski Boas palvelijoitaan sanoen: "Hän saa poimia myöskin lyhteiden väliltä; ja te ette saa loukata häntä.</p>	<p>15. Kuin hän nousi poimimaan, käski Boas palvelioitansa ja sanoi: sallikaat hänen poimia lyhdetten keskellä ja älkää häntä häväiskö.</p>	<p>2:15 Cosca hän nousi poimeman/ käski Boas palweliatans/ ja sanoi: sallicat hänen poime lyhdetten keskellä/ ja älkät händä häväiskö.</p>
<p>2:16 Voittepa vetää sitomistakin joitakin tähkiä ja jättää ne hänen poimittavikseen; ja te ette saa nuhdella häntä."</p>	<p>16. Varistelkaat myös sitomista läpimitten hänelle, ja jättäkää siihen, että hän ne poimis, ja älkään yksikään häntä nuhdelko!</p>	<p>2:16 Waristelcat myös läpimitten hänelle ja jättäkät siihen/ että hän ne poimis/ ja älkän yxikän händä sen edest nuhdelco.</p>
<p>2:17 Niin Ruut poimi pellolla iltaan asti; sitten hän pui, mitä oli saanut poimituksi, ja siitä tuli noin eefa-mitan verta ohria.</p>	<p>17. Niin poimi hän pellolla ehtooseen asti, ja hän tappoi ne poimitut; ja oli liki yksi epha ohria.</p>	<p>2:17 Nijn poimi hän pellolla ehtosen asti/ tappoi ne poimetut/ ja oli liki yxi Epha ohria.</p>
<p>2:18 Ja hän otti ne ja tuli kaupunkiin ja näytti anopillensa, mitä oli poiminut. Sen jälkeen Ruut otti esille tähteet ruuasta, josta oli syönyt tarpeekseen, ja antoi ne hänelle.</p>	<p>18. Ja hän kantoi ne ja vei kaupunkiin, ja osoitti anopillensa, mitä hän oli poiminut. Toi myös ne ruan tähteet, joista hän oli itsensä ravinnut ja antoi hänelle.</p>	<p>2:18 Hän candoi ne Caupungijn ja osotti anopillens mitä hän oli poimenut. Toi hän myös ne ruan tähtet/ joista hän oli idzens rawinnut/ ja andoi hänelle.</p>
<p>2:19 Silloin hänen anoppinsa sanoi hänelle: "Missä olet tänään poiminut ja missä olet tehnyt työtä? Siunattu olkoon se, joka on sinusta huolehtinut." Sitten hän ilmoitti anopillensa, kenen luona hän oli ollut työssä, sanoen: "Se mies, jonka luona olin tänä päivänä työssä, on nimeltään Boas."</p>	<p>19. Silloin sanoi hänen anoppinsa hänelle: kussas olet poiminut tänäpäpä, ja kussas olet työtä tehnyt? Siunattu olkoon se, joka sinun tuntenut on! Ja hän ilmoitti anopillensa, kenenkä tykönä hän työtä teki, sanoen: se mies, jonka tykönä minä tänäpäpä työtä tein, kutsutaan Boas.</p>	<p>2:19 Silloin sanoi hänen anoppins hänelle: mitäs olet poiminut tänäpäpä/ ja cusas olet työtä tehnyt? Siunattu olcon se cuin sinun tundenut on. Ja hän ilmoitti anopillens kenengä tykönä hän työtä teki/ sanoden: se mies/ jonga tykönä minä työtä tein/ cudzutun Boas.</p>

2:20 Noomi sanoi miniällensä: "Siunatkoon häntä Herra, joka on osoittanut laupeutta eläviä ja kuolleita kohtaan." Ja Noomi sanoi vielä: "Hän on sukulaisemme ja meidän sukulunastajamme."	20. Noomi sanoi miniällensä: hän olkoon siunattu Herralta, joka ei ole ollut armotoin enemmän eläviä kuin kuolleitakaan vastaan. Ja Noomi sanoi hänelle: tämä mies on meidän lähimmäisemme ja on meidän perillisemme.	2:20 Naemi sanoi miniällens: hän olcon siunattu HERralda: sillä ei hän ole ollut armotoin/ enemmän nijtä eläwitä cuin cuolluitacan watan. Ja Naemi sanoi hänelle: tämä mies on meidän/ ja on meidän perillisem.
2:21 Silloin moabilainen Ruut sanoi: "Vielä hän sanoi minulle: 'Pysyttele vain minun palvelijaini mukana siihen asti, että he saavat kaiken minun leikkuuni lopetetuksi'."	21. Ja Ruut Moabilainen sanoi: hän sanoi myös minulle: ole minun palvelioitteni kanssa, siihenasti kuin he lopettavat kaiken minun eloni.	2:21 Ja Ruth Moabiläinen sanoi: hän sanoi myös minulle: ole minun palwelioitten cansa/ siihenasti että elon aica loppu.
2:22 Niin Noomi sanoi miniällensä Ruutille: "Hyvä on, tyttäreni, lähde hänen palvelijattariensa mukana, niin et joudu sysittäväksi muiden pelloilla."	22. Noomi sanoi Ruutille miniällensä: minun tyttäreni, hyvä on sinun mennä hänen piikainsa kanssa, ettei joku olisi sinua vastoin toisen pelloilla.	2:22 Naemi sanoi Ruthille miniällens: minun tyttären/ hyvä on sinun mennä hänen pijcains cansa/ ettei yxikän puhuis sinusta pahoin toisen pelloilla.
2:23 Ja hän pysytteli Booaan palvelijattarien seurassa poimien tähkiä, kunnes ohran- ja nisunleikkuu oli lopussa. Sitten hän jäi olemaan anoppinsa luo.	23. Ja hän viipyi Boaksen piikain tykönä ja poimi tähkähäitä, siihenasti kuin ohrat ja nisut leikattiin; ja tuli jälleen anoppinsa tykö.	2:23 Ja hän wijwyi Boaxen pijcain tykönä/ ja poimi tähkähäitä/ siihenasti cuin ohrat ja nisut leicattin/ ja hän tuli jällens hänen anoppins tygö.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Niin Noomi, hänen anoppinsa, sanoi hänelle: "Tyttäreni, minäpä hankin sinulle turvapaikan, että sinun kävisi hyvin."	1. Ja Noomi hänen anoppinsa sanoi hänelle: minun tyttäreni, minä tahdon saattaa sinulle lewon, että sinulle hyvin kävis.	3:1 JA Naemi/ hänen anoppins/ sanoi hänelle: minun tyttären/ minä saatan sinulle lewon/ että sinun käy hyvin.
3:2 Onhan Booas, jonka palvelijattarien kanssa olit, sukulaisemme; katso, hän viskaa tänä yönä ohria puimatantereella.	2. Boas, meidän sukulaisemme, jonka piikain tykönä sinä olet ollut, katso, hän viskaa tänä yönä ohria luvassansa.	3:2 Boas meidän sucum/ jonga pijcain tykönä sinä olet ollut/ wisca tänä yönä ohria hänen luwasans.
3:3 Niin peseydy nyt ja voitele itsesi ja pukeudu ja mene puimatantereelle; mutta älä näyttäydy hänelle, ennenkuin hän on syönyt ja juonut.	3. Niin pese itses ja voitele sinus, ja vaateta itses ja mene luvaan, ettei yksikään sinua tunne, siihenasti kuin syöty ja juotu on.	3:3 Nijn pese idzes/ ja voitele sinus öljyllä/ ja vaateta idzes/ ja mene luvaan/ ettei yxikän sinua tunne/ siihenasti cuin syöty ja juotu on.

3:4 Kun hän panee maata, niin katso, mihin paikkaan hän panee maata, ja mene ja nosta peitettä hänen jalkojensa kohdalta ja pane siihen maata; hän sanoo sitten sinulle, mitä sinun on tehtävä."	4. Kuin hän maata panee, niin katso paikka, kussa hän makaa: niin mene ja nosta vaate hänen jalkainsa päältä ja pane siihen maata; niin hän kyllä sinulle sanoo, mitä sinun tekemän pitää.	3:4 Cosca hän idzens lewätä pane/ nijn cadzo/ cuhunga hän pane/ ja mene ja nosta waatten liewe hänen jalcains päädä/ ja pane idzes lewätä/ nijn hän kyllä sinulle sano/ mitä sinun tekemän pitä.
3:5 Ruut vastasi hänelle: "Minä teen kaiken, mitä sanot."	5. Hän sanoi hänelle: kaikki, mitä sinä sanot minulle, teen minä.	3:5 Hän sanoi hänelle: caicki mitä sinä sanot minulle/ teen minä.
3:6 Niin hän meni alas puimatantereelle ja teki aivan niin, kuin hänen anoppinsa oli häntä käsenyt.	6. Hän meni luvaan ja teki kaikki mitä hänen anoppinsa hänelle käski.	3:6 HÄn meni luwaan/ ja teki caicki cuin hänen anoppins hänelle käski.
3:7 Ja kun Boas oli syönyt ja juonut, tuli hänen sydämensä iloiseksi, ja hän meni maata viljakasan ääreen. Ja Ruut tuli hiljaa ja nosti peitettä hänen jalkojensa kohdalta ja pani siihen maata.	7. Ja kuin Boas oli syönyt ja juonut, tuli hänen sydämensä iloiseksi, ja hän meni levätä yhden kuhilaan taa. Ja hän tuli salaisesti ja nosti vaatteen hänen jalkainsa päältä, ja pani siihen levätä.	3:7 Ja cosca Boas oli syönyt ja juonut/ tuli hänen sydämens iloisexi/ ja heitti idzens yhden cuhilan taa maahan. Ja hän tuli salaisest/ ja nosti waatten hänen jalcain päädä/ ja pani lewätä.
3:8 Puoliyön aikana mies säikähti ja kumartui eteenpäin; ja katso, nainen makasi hänen jalkapohjissaan.	8. Puoliyön aikaan peljästyivät mies ja käänsi itsensä: ja katso, vaimo makasi hänen jalkainsa juuressa.	3:8 Puoli yön aican/ peljästyivät mies ja käänsi idzens/ ja cadzo/ yxi waimo lewäis hänen jalcains juures.
3:9 Ja hän kysyi: "Kuka sinä olet?" Hän vastasi: "Minä olen Ruut, palvelijattaresi. Levitä liepeesi palvelijattaresi yli, sillä sinä olet minun sukulunastajani."	9. Ja hän sanoi: kukas olet? Hän vastasi: minä olen Ruut, sinun palkollises: levitä siipes piikas ylitse, sillä sinä olet perillinen.	3:9 Ja hän sanoi: cucas olet? hän wastais: minä olen Ruth sinun pallocollises/ lewitä sinun sijpes ylidze sinun pijcas: sillä sinä olet perillinen.
3:10 Hän sanoi: "Herra siunatkoon sinua, tyttäreni! Sinä olet osoittanut sukurakkauttasi nyt viimeksi vielä kauniimmin kuin aikaisemmin, kun et ole kulkenut nuorten miesten jäljessä, et köyhien etkä rikkaitten.	10. Hän sanoi: siunattu ole sinä Herrassa, minun tyttäreni: sinä olet parantanut ensimmäisen armotyön sillä viimeisellä, ettes ole seurannut nuorukaisia, köyhiä eli rikkaita.	3:10 HÄn sanoi: siunattu ole sinä HERrasa minun tyttären/ sinä olet parandanut ensimmäisen armon työn sillä wijmeisellä/ ettes ole seurannut nuorucaisia/ rickaita eli köyhiä.
3:11 Ja nyt, tyttäreni, älä pelkää; kaiken, mitä sanot, teen minä sinulle. Sillä minun kansani portissa jokainen tietää sinut kunnialliseksi naiseksi.	11. Ja nyt, tyttäreni, älä pelkää: kaikki, mitä sanot, teen minä sinulle; sillä koko minun kansani kaupunki tietää, että olet kunniallinen vaimo.	3:11 Minun tyttären/ älä pelkä/ caicki mitä sanot/ teen minä sinulle: sillä coco minun Canssani Caupungi tietä/ että olet cunniallinen waimo.

3:12 Totta on, että minä olen sinun sukulunastajasi, mutta on vielä toinen sukulunastaja, joka on läheisempi kuin minä.	12. Se on tosi, että minä olen perillinen; mutta toinen on läheisempi minua.	3:12 Se on tosi että minä olen perillinen/ mutta yxi toinen on lähimmäisempi minua.
3:13 Jää tähän yöksi; jos hän huomenna lunastaa sinut, niin hyvä; lunastakoon. Mutta jollei hän halua lunastaa sinua, niin minä lunastan sinut, niin totta kuin Herra elää. Lepää siinä aamuun asti."	13. Ole tässä yö, ja jos hän huomenna omistaa sinun, niin se on hyvä, vaan jollei hän tahdo omistaa sinua, niin minä omistan sinun, niin totta kuin Herra elää: lepää huomeneen asti.	3:13 Ole täsä yö/ jos hän huomen omista sinun/ nijn se on hywä/ waan jollei/ nijn minä otan sinun/ nijn totta kuin HERra elä: lewä huomenen asti.
3:14 Niin hän lepäsi hänen jalkapohjissaan aamuun asti, mutta nousi, ennenkuin kukaan vielä voi tuntea toisensa. Ja Boos ajatteli: "Älköön tulko tunnetuksi, että tuo nainen on tullut tänne puimatantereelle."	14. Ja hän lepäsi huomeneen asti hänen jalkainsa juuressa, ja nousi ennenkuin yksikään toisensa tunsu, ja sanoi: ei pidä kenenkään tietämän vaimon luvuan tulleeeksi.	3:14 Ja hän lewäis huomenen asti hänen jalcains juures. Ja hän nousi ennencuin yxikän toisens tunsu/ ja hän ajatteli/ ettei yxikän tietäis waimo luwaan tullexi.
3:15 Ja hän sanoi: "Anna tänne vaippa, joka on ylläsi, ja pidä sitä." Ja Ruut piti sitä. Silloin hän mittasi siihen kuusi mittaa ohria ja pani ne hänen selkäänsä. Ja hän meni kaupunkiin.	15. Ja hän sanoi: anna liinavaattes joka ylläs on, ja ota siihen; ja hän otti siihen. Ja hän mittasi hänelle kuusi mittaa ohria ja pani ne hänen päällensä. Ja hän itse tuli kaupunkiin.	3:15 Ja sanoi: ojenna tänne sinun waattes cuin ylläs on/ ja lewitä edes/ ja hän piti sen edes. Ja hän mittais hänelle cuusi mitta ohria/ ja pani hänen päällens. Ja hän idze tuli Caupungijn.
3:16 Ja Ruut tuli anoppinsa luo, joka sanoi: "Kuinka kävi, tyttäreni?" Niin hän kertoi hänelle kaikki, mitä mies oli hänelle tehnyt;	16. Mutta waimo meni anoppinsa tykö, joka sanoi: kuinka sinulle menestyy, tyttäreni? Ja hän jutteli hänelle kaikki, mitä mies oli tehnyt,	3:16 Mutta waimo meni anoppins tygö/ joca sanoi: cuinga sinun menesty minun tyttären? ja hän jutteli hänelle caicki mitä mies oli tehnyt.
3:17 ja hän sanoi: "Nämä kuusi mittaa ohria hän antoi minulle, sanoen: 'Et saa mennä tyhjin käsin anoppisi luo'."	17. Ja sanoi: nämät kuusi mittaa ohria antoi hän minulle; sillä hän sanoi: ei pidä sinun tyhjin käsin menemän anoppis tykö.	3:17 Ja sanoi: nämät cuusi mitta ohria andoi hän minulle: sillä hän sanoi: ei pidä sinun tyhjin käsin menemän sinun anoppis tygö.
3:18 Silloin Noomi sanoi: "Pysy alallasi, tyttäreni, kunnes saat tietää, kuinka asia päättyy; sillä mies ei suo itselleen lepoa, ennenkuin hän tänä päivänä saattaa asian päätökseen."	18. Hän sanoi: ole hiljakses, tyttäreni, niinkauvan että sinä saat nähdä, kuinka tämä tapahtuu; sillä ei se mies lakkaa ennen kuin hän tämän tänäpäivänä hyvin lopettaa.	3:18 Hän sanoi: ole hiljaxens tyttären nijncauwan että saat nähdä cuinga tämä tapahtu: sillä ei se mies lacka ennen cuin hän tämän tänäpäiwänä hywin lopetta.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu

<p>4:1 Mutta Boas meni kaupungin porttiin ja istuutui sinne. Ja katso, sukulunastaja, josta Boas oli puhunut, kulki siitä ohitse; ja Boas sanoi: "Sinä siellä, poikkea tänne istumaan." Hän poikkesi ja istui siihen.</p>	<p>1. Ja Boas meni porttiin ja istui siellä; ja katso, perillinen kävi ohitse, ja Boas puhutteli häntä, sanoen: palaja tänne ja istu viereeni, ole kukas olet. Niin hän palasi ja istui.</p>	<p>4:1 JA Boas meni porttijn/ ja istui siellä/ ja hänen lähimmäinen langons käwi ohidze. Nijn Boas puhutteli händä niminomattain/ sanoden: palaja tänne ja istu wiereni. Nijn hän palais ja istui.</p>
<p>4:2 Senjälkeen Boas otti kaupungin vanhimpia kymmenen miestä ja sanoi: "Istukaa tähän." Ja he istuivat.</p>	<p>2. Ja hän otti kymmenen miestä kaupungin vanhimmista, sanoen heille: istukaat tähän; ja he istuivat.</p>	<p>4:2 BOas otti kymmenen miestä Caupungin wanhimmist/ sanoden heille: istucat tähän/ ja he istuit.</p>
<p>4:3 Sitten Boas sanoi sukulunastajalle: "Sen peltopalstan, joka oli veljellämme Elimelekillä, on Noomi, joka on palannut Mooabin maasta, myynyt.</p>	<p>3. Niin sanoi hän perilliselle: sitä maan kappaletta, joka oli meidän veljellämme EliMelekillä, kaupitsee Noomi, joka on tullut Moabilaisten maalta.</p>	<p>4:3 Nijn sanoi hän perilliselle: Naemi joca on tullut Moabiterein maalda/ caupidze sitä maan cappaletta/ cuin meidän weljelläm EliMelechillä oli.</p>
<p>4:4 Sentähden ajattelin: minä ilmoitan siitä sinulle ja sanon: osta se tässä saapuvilla olevien ja minun kansani vanhimpien läsnäollessa. Jos tahdot sen lunastaa sukuun, niin lunasta. Mutta ellet tahdo sitä lunastaa, niin ilmoita minulle, että saan sen tietää; sillä ei ole ketään muuta sukulunastajaa kuin sinä, ja sinun jälkeesi minä." Hän sanoi: "Minä lunastan sen."</p>	<p>4. Sentähden ajattelin minä sen sinulle ilmoittaa ja sanoa: jos tahdot sen todella periä, niin lunasta se tässä kaupungin asuvaisten ja kansani vanhimpain edessä; vaan jollet sinä sitä tahdo periä, niin sano minulle, että minä sen tietäisin; sillä ei ole yhtään muuta perillistä kuin sinä ja minä sinun jälkees. Hän sanoi: minä perin.</p>	<p>4:4 Sentähden ajattelin minä sen sinulle ilmoitta/ ja sanoa: tahdotcos sen periä/ nijn osta se täsä Caupungin asuwaisten ja minun Canssani wanhimmitten edes: waan jollet sinä sitä tahdo periä/ nijn sano minulle/ että minä sen tietäisin: sillä ei ole yhtän muuta perillistä cuin sinä/ ja minä sinun jälkes. Hän sanoi: minä perin.</p>
<p>4:5 Niin Boas sanoi: "Ostaessasi pellon Noomilta ostat sen myöskin mooabilaiselta Ruutilta, vainajan leskeltä, ja sinun on pysytettävä vainajan nimi hänen perintöosassaan."</p>	<p>5. Niin vastasi Boas: jona päivänä sinä Noomin kädestä lunastat pellon, niin ota Ruut Moabilainen, vainajan emäntä, herättääkses kuolleelle nimeä hänen perinnössänsä.</p>	<p>4:5 Nijn wastais Boas: jona päiwänä sinä Naemin kädest lunastat pellon/ nijn ota Ruth Moabiti sen cuolluen emändä/ herättäxes sille cuolluelle nime hänen perimisesäns.</p>
<p>4:6 Silloin sanoi sukulunastaja: "En voi lunastaa sitä itselleni, sillä siten minä turmelisin oman perintöosani. Lunasta sinä itsellesi, mitä minun olisi lunastettava; minä en voi sitä tehdä."</p>	<p>6. Niin sanoi perillinen: en minä taida periä sitä, etten minä hukuttaisi omaa perimistäni: peri sinä se mitä minun tulisi periä; sillä en minä taida sitä periä.</p>	<p>4:6 Nijn sanoi hän: en minä peri sitä/ etten minä hucutais minun perimistäni/ peri sinä se cuin minun pitä perimän: sillä en minä taida sitä periä.</p>

<p>4:7 Muinoin oli Israelissa lunastus- ja vaihtokauppoja vahvistettaessa tapa tällainen: riisuttiin kenkä ja annettiin toiselle; tätä käytettiin Israelissa todistuksena.</p>	<p>7. Ja muinen oli Israelissa lunastamisessa ja perimisessä vahvistukseksi kaikkiin asioihin, että mies riisui kenkensä ja antoi lähimmäisellensä: ja se oli todistus Israelissa.</p>	<p>4:7 Mutta Israelis oli wanhan aican sencaltainen tapa: cosca ei jocu tahtonut periä/ taicka osta jotakin tawarata/ että caicki asiat olisit ollet wahwat/ weti hän kengäns ulos/ ja andoi sen toiselle. Se oli wahwa todistus Israelis.</p>
<p>4:8 Niin sukulunastaja sanoi Booaalle: "Osta sinä se itsellesi." Ja hän veti kengän jalastaan.</p>	<p>8. Niin perillinen sanoi Boakselle: lunasta sinä se; ja riisui kengän jalastansa.</p>	<p>4:8 Nijn perillinen sanoi Boaxelle: osta sinä se: ja hän rijsui kengän jalastans.</p>
<p>4:9 Silloin sanoi Boas vanhimille ja kaikelle kansalle: "Te olette tänään todistajina, että minä ostan Noomilta kaiken Elimelekin ja kaiken Kiljonin ja Mahlonin omaisuuden.</p>	<p>9. Boas anoi vanhimille ja kaikelle kansalle: te olette tänäpäivänä todistajani, että minä olen lunastanut Noomilta kaikki mitä EliMelekin, Kiljonin ja Mahlonin oli,</p>	<p>4:9 Boas sanoi wanhimille ja caikelle Canssalle: te olette tänäpäivänä minun todistajani/ että minä olen lunastanut Naemildä caicki mitä EliMelech/ Chilionin ja Mahlonin oli.</p>
<p>4:10 Samalla minä olen ostanut myös mooabilaisen Ruutin, Mahlonin lesken, vaimokseni, pysyttääkseni vainajan nimen hänen perintöosassaan, ettei vainajan nimi häviäisi hänen veljiensä keskuudesta eikä hänen kotipaikkansa portista; sen todistajat te olette tänä päivänä."</p>	<p>10. Ja myös Ruutin Moabilaisen, Mahlonin lesken, olen ottanut emännäkseni, herättääkseni kuolleelle nimeä hänen perimisesssänsä, ja ettei kuolleen nimi hukkuisi veljeinsä seasta ja hänen siastansa portissa; sen päälle olette te tänäpäivänä todistajat.</p>	<p>Ja myös Ruthin sen Moabitin. 4:10 Mahlonin lesken minä otan emännäxeni/ herättäxeni sille cuolluella nime hänen perimisesäns/ ja ettei hänen nimens huckuis weljeins seasta/ ja hänen siastans portisa/ sen päälle oletta te tänäpäivänä minun todistajani.</p>
<p>4:11 Niin kaikki kansa, joka oli portissa saapuvilla, ja vanhimmat sanoivat: "Me olemme sen todistajat. Suokoon Herra, että vaimo, joka tulee taloosi, tulisi Raakelin ja Leean kaltaiseksi, jotka molemmat rakensivat Israelin huoneen. Tee väkeviä tekoja Efratassa ja saata nimesi kuuluisaksi Beetlehemissä.</p>	<p>11. Niin kansa ja vanhimmat, jotka portissa olivat, sanoivat: me olemme todistajat. Herra tehkoon vaimolle, joka sinun huonees tulee, niinkuin Rakelille ja niinkuin Lealle, jotka molemmat Israelin huoneen rakensivat, ja enentyköön voimas Ephratassa, ja tullos kuuluisaksi Betlehemissä!</p>	<p>4:11 Nijn caicki Canssa ja wanhimmat cuin portis olit/ sanoit: me olem todistajat/ Jumala tehkön sille waimolle/ joca sinun huonesees tule/ nijncuin Rahelille ja Lealle/ jotca molemmat Israelin huonen rakensit/ ja enändykön Ephratas/ ja cuuluisaxi tulcon Bethlehemis.</p>
<p>4:12 Ja tulkoon niistä jälkeläisistä, jotka Herra antaa sinulle tästä nuoresta naisesta, sinulle suku, Pereksen suvun kaltainen, hänen, jonka Taamar synnytti Juudalle."</p>	<p>12. Ja sinun huonees olkoon niinkuin Peretsen huone, jonka Tamar synnytti Juudalle, siitä siemenestä, jonka Herra sinulle antaa tästä nuoresta vaimosta!</p>	<p>4:12 Ja sinun huones olcon nijncuin Perezen huone/ jonga Thamar synnytti Judalle/ sijtä siemenestä jonga HERra sinulle anda tästä nuoresta waimosta.</p>

4:13 Niin Boas otti Ruutin, ja tämä tuli hänen vaimokseen. Ja hän yhtyi häneen; ja Herra antoi hänen tulla raskaaksi, ja hän synnytti pojan.	13. Niin Boas otti Ruutin emännäksensä, ja hän meni hänen tykönsä; ja Herra antoi hänen tulla hedelmälliseksi, ja hän synnytti pojan.	4:13 Nijn Boas otti Ruthin emännäxens. Ja cuin hän macais hänen cansans/ andoi HERra hänen tulla hedelmälisexi/ ja hän synnytti pojan.
4:14 Silloin vaimot sanoivat Noomille: "Kiitetty olkoon Herra, joka tänä päivänä salli sinun saada sukulunastajan. Hänen nimensä tulee kuuluisaksi Israelissa.	14. Niin vaimot sanoivat Noomille: kiitetty olkoon Herra, joka ei sallinut sinulta puuttua perillistä tähän aikaan, että hänen nimensä pysyis Israelissa.	4:14 Nijn waimot sanoit Naemille: kijetty olcon HERra joca ei sallinut puuttua perillistä tähän aican sinun sugustas/ että hänen nimens pysyis Israelis.
4:15 Hän on virvoittava sinua, ja hänestä on tuleva sinun vanhuutesi tuki, sillä miniäsi, joka rakastaa sinua, on hänet synnyttänyt, hän, joka on sinulle parempi kuin seitsemän poikaa."	15. Hän on virvoittava sinua ja holhoova sinun vanhuuttas; sillä sinun miniäs, joka sinua rakastaa, on hänen synnyttänyt; hän itse on sinulle parempi kuin seitsemän poikaa.	4:15 Hän wirgotta sinua/ ja holho sinun wanhuttas: sillä sinun miniäs/ joca sinua racasta/ on synnyttänyt sen joca sinulle on parembi cuin seidzemen poica.
4:16 Niin Noomi otti lapsen, pani sen helmaansa ja rupesi sen hoitajaksi.	16. Ja Noomi otti lapsen, pani helmaansa ja kasvatti sen.	4:16 Ja Naemi otti lapsen/ pani helmaans/ ja caswatti sen.
4:17 Ja naapurivaimot antoivat lapselle nimen, sanoen: "Noomille on syntynyt poika." Ja he panivat hänen nimekseen Oobed. Hänestä tuli Iisain, Daavidin isän, isä.	17. Mutta hänen kylänsä vaimot antoivat hänelle nimen ja sanoivat: Noomille on poika syntynyt; ja kutsuivat hänen nimensä Obed: tämä on Davidin isän Isain isä.	4:17 Mutta hänen kyläns waimot annoit hänelle nimen/ ja sanoit: Naemille on poica syndynyt/ ja cudzuit hänen Obed/ tämä on Isain Isä/ joca on Dawidin Isä.
4:18 Tämä on Pereksen sukuluettelo: Perekselle syntyi Hesron.	18. Tämä on Peretsin sukukunta: Perets siitti Hetsronin.	4:18 Tämä on Perezen sucu: Perez sijtti Hezronin.
4:19 Hesronille syntyi Raam, ja Raamille syntyi Amminadab.	19. Ja Hetsron siitti Raamin: Raam siitti Amminadabin.	4:19 Hezron sijtti Raam/ Raam sijtti Aminadabin.
4:20 Amminadabille syntyi Nahson, ja Nahsonille syntyi Salma.	20. Amminadab siitti Nahessonin: Nahesson siitti Salmon.	4:20 Aminadab sijtti Nahessonin/ Nahesson sijtti Salmon.
4:21 Salmalle syntyi Boas, ja Booaalle syntyi Oobed.	21. Salmo siitti Boaksen: Boas siitti Obedin.	4:21 Salmon sijtti Boaxen/ Boas sijtti Obedin.
4:22 Oobedille syntyi Iisai, ja Iisaille syntyi Daavid.	22. Obed siitti Isain, ja Isai siitti Davidin.	4:22 Obed sijtti Isain/ Isai sijtti Dawidin.

ENSIMMÄINEN SAMUELIN KIRJA	1. SAMUELIN KIRJA	Ensimmäinen Samuelin Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Raamataim-Soofimissa, Efraimin vuoristossa, oli mies, nimeltä Elkana, Jerohamin poika, joka oli Elihun poika, joka Toohun poika, joka Suufin poika, efratilainen.	Yksi mies oli Ramataimin Zophimista Ephraimin vuorelta, ja hänen nimensä oli Elkana Jerohamin poika, Elihun pojan, Tohun pojan, Zuphin pojan, joka oli Ephratista.	1:1 YXi mies oli Ramathaimin Zophimist Ephraimin wuorelda/ hänen nimens oli Elkana Jerohamin poica/ Elihun pojan/ Tohun pojan/ Zuphin pojan/ joca oli Ephratist.
1:2 Hänellä oli kaksi vaimoa; toisen nimi oli Hanna, ja toisen nimi oli Peninna. Ja Peninnalla oli lapsia, mutta Hanna oli lapseton.	2. Ja hänellä oli kaksi vaimoa, yhden nimi oli Hanna ja toisen nimi Peninna; ja Peninnalla oli lapsia, mutta Hannalla ei ollut lasta.	1:2 Ja hänellä oli caxi waimo/ yhden nimi oli Hanna/ ja toisen Pehinnah. Mutta Peninnalla oli lapsia/ waan Hannalla ei ollut lasta.
1:3 Tämä mies meni joka vuosi kaupungistansa Siiloon rukoilemaan Herraa Sebaotia ja uhraamaan hänelle. Ja siellä oli kaksi Eelin poikaa, Hofni ja Piinehas, Herran pappeina.	3. Se mies meni vuosivuodelta kaupungistansa Siloon rukoilemaan ja uhraamaan Herralle Zebaotille; ja siellä oli kaksi Elin poikaa, Hophni ja Pinehas, Herran papit.	1:3 Se mies meni vuosivuodelda hänen Caupungistans rucoileman ja uhraman Siloon HERralle Zebaotille. Ja siellä oli caxi Elin poica Hophni ja Pinehas HERran Papit.
1:4 Niin Elkana eräänä päivänä uhrasi. Ja hänellä oli tapana antaa vaimollensa Peninnalle ja kaikille tämän pojille ja tyttärille määräosat.	4. Ja sinä päivänä, jona Elkana uhrasi, antoi hän emännällensä Peninnalle ja kaikille hänen pojillensa ja tyttärillensä osat.	1:4 Ja sinä päiwänä jona Elkana uhrais/ andoi hän emännällens Penninnalle ja caikille hänen pojillens ja tyttärillens osat.
1:5 Mutta Hannalle hän antoi kahdenkertaisen osan, sillä hän rakasti Hannaa, vaikka Herra oli sulkenut hänen kohtunsa.	5. Mutta Hannalle antoi hän yhden osan murehtien, sillä hän rakasti Hannaa; mutta Herra oli sulkenut hänen kohtunsa.	1:4 Mutta Hannalle andoi hän osan murehtien: sillä hän racasti Hanna: mutta HERra oli sulkenut hänen cohtuns.
1:6 Ja hänen kilpailijattarensa kiusasi häntä kiusaamistaan suututtaaksensa häntä, koska Herra oli sulkenut hänen kohtunsa.	6. Ja hänen vainoojansa vaivasi häntä ja soimasi hänelle, että Herra oli sulkenut hänen kohtunsa.	1:5 Ja hänen wainojans waiwais händä/ ja soimais hänelle/ että HERra oli sulkenut hänen cohtuns.
1:7 Ja näin tapahtui joka vuosi, niin usein kuin hän meni Herran huoneeseen. Niinpä Peninna nytkin kiusasi häntä, ja hän itki eikä syönyt mitään.	7. Ja niin hän teki joka vuosi, kuin he menivät Herran huoneesen, ja saatti hänen murheelliseksi. Mutta hän itki ja ei syönyt.	1:7 Ja nijn hän teki jocawuosi/ cosca he menit HERran huoneseen/ ja saatti hänen murhellisexi. Mutta hän itki/ ja ei syönyt.

1:8 Silloin hänen miehensä Elkana sanoi hänelle: "Hanna, mitä itket, miksi et syö ja miksi olet noin apealla mielellä? Enkö minä ole sinulle enempi kuin kymmenen poikaa?"	8. Ja Elkana hänen miehensä sanoi hänelle: Hanna, mitäs itket? ja miksi et syö? ja minkätähden sinun sydämes on murheellinen? enkö minä sinulle parempi ole kuin kymmenen poikaa?	1:8 Ja Elkana hänen miehensä sanoi hänelle: Hanna/ mitäs itket? ja mixes syö? ja mingätähden sinun sydämes on nijn murhellinen? engö minä sinulle parambi ole cuin kymmenen poica?
1:9 Kun he sitten olivat syöneet ja juoneet Siilossa ja pappi Eeli istui istuimellaan Herran temppelin ovenpielessä, nousi Hanna	9. Niin nousi Hanna, sittekuin hän oli syönyt ja juonut Silossa; ja pappi Eli istui istuimella Herran templin pihtipielen tykönä,	1:9 NIin nousi Hanna/ sijttecuin hän oli syönyt ja juonut Silos (ja Pappi Eli istui istuimella HERran templin pihtipielen tykönä)
1:10 ja rukoili Herraa mieli murheellisena, itki katkerasti	10. Ja Hanna oli sangen katkeralla sydämellä, ja rukoili Herraa, ja itki hartaasti,	1:10 Ja hän oli sangen catkeralla sydämellä/ ja rucoili HERra/ ja itki hartast.
1:11 ja teki lupauksen sanoen: "Herra Sebaot, jos sinä katsot palvelijattaresi kurjuutta, muistat minua etkä unhotat palvelijatartasi, vaan annat palvelijattarellesi miehisen perillisen, niin minä annan hänet Herralle koko hänen elinajaksensa, eikä partaveitsi ole koskettava hänen päätänsä."	11. Ja lupasi lupauksen, sanoen: Herra Zebaot! jos sinä armossa katsoisit piikas ahdistusta, muistaisit minua ja et unhottais piikaas, mutta antaisit piialles pojan; niin minä annan hänen Herralle kaikiksi hänen ikäpäiviksensä, ja partaveitsi ei pidä hänen päähänsä tuleman.	1:11 Ja lupais hänelle lupauxen/ sanoden: HERra Zebaoth/ jos sinä cadzoisit sinun pijcas waiwaisutta/ muistaisit ja et unhotais sinun pijcas/ mutta andaisit sinun pijcalles pojan/ nijn minä annan hänen HERralle caikixi hänen ikäpäiwixens/ ja partaweidzi ei pidä hänen päähäns tuleman.
1:12 Ja kun hän kauan rukoili Herran edessä, tarkkasi Eeli hänen suutansa,	12. Ja kuin hän kauvan rukoili Herran edessä, otti Eli vaarin hänen suustansa.	1:12 Ja cuin hän cauwan rucoili HERran edes/ otti Eli waarin hänen suustans:
1:13 sillä Hanna puhui sydämessänsä ja ainoastaan hänen huulensa liikkuvat, mutta ääntä häneltä ei kuulunut; niin Eeli luuli, että hän oli juovuksissa.	13. Sillä Hanna puhui sydämessänsä, ja ainoastaan hänen huulensa liikkuvat, mutta hänen äänensä ei kuulunut; niin Eli luuli hänen juovuksissa olevan.	1:13 Sillä Hanna puhui sydämestäns/ ja hänen huulens lijckui ainoast/ mutta hänen änens ei ensingän cuulunut/ nijn Eli luuli hänen juoxis olewan/
1:14 Ja Eeli sanoi hänelle: "Kuinka kauan sinä siinä olet juovuksissa? Haihduta humalasi."	14. Ja Eli sanoi hänelle: kuinka kauvan sinä olet juovuksissa? anna viinan olla sinustas pois.	1:14 Ja sanoi hänelle: cuinga cauwans olet juoxis? anna wijnan olla sinustas pois.
1:15 Mutta Hanna vastasi ja sanoi: "Ei, herrani, minä olen murheen raskauttama vaimo; viiniä ja väkijuomaa en ole juonut, vaan minä vuodatin sydämeni Herran eteen.	15. Mutta Hanna vastasi ja sanoi: ei, herrani! minä olen murheellinen vaimo: viinaa ja väkevää juomaa en ole minä juonut, vaan olen vuodattanut sydämeni Herran edessä.	1:15 Mutta Hanna wastais/ ja sanoi: ei minun Herran/ minä olen murhellinen vaimo/ wijna ja wäkewitä juomia en ole minä juonut/ waan olen wuodattanut minun sydämeni HERran edes.

1:16 Älä pidä palvelijartasi kelvottomana naisena, sillä tuskani ja suruni suuruuden tähden minä olen näin kauan puhunut."	16. Älä pidä piikaas irstaisena vaimona, sillä minä olen suuresta murheestani ja vaivastani tähänasti puhunut.	1:16 Älä pidä pijcas nijncuin irtallista waimoa: sillä minä olen minun suuresta murhestani ja waiwastani tähänasti puhunut.
1:17 Eeli vastasi ja sanoi: "Mene rauhaan, Israelin Jumala antakoon sinulle, mitä olet häneltä pyytänyt."	17. Eli vastasi ja sanoi: mene rauhaan, ja Israelin Jumala antakoon sinulle rukoukses, jonka sinä olet häneltä rukoillut!	1:17 Eli wastais/ ja sanoi: mene rauhan/ Israelin Jumala anda sinulle sinun rucouxes/ cuins olet häneldä rucoillut.
1:18 Hän sanoi: "Salli palvelijattaresi saada armo sinun silmiesi edessä." Niin vaimo meni pois ja söi eikä enää näyttänyt murheelliselta.	18. Hän sanoi: anna sinun piikas löytää armo silmäis edessä. Niin vaimo meni matkaansa ja söi, ja ei ollut silleen niin murheellinen.	1:18 Hän sanoi: anna sinun pijcas löytä armo sinun silmäis edes. Nijn waimo meni matcaans ja söi/ ja ei ollut sillen nijn murhellinen.
1:19 Varhain seuraavana aamuna he nousivat ja kumartaen rukoilivat Herran edessä; sitten he palasivat ja tulivat kotiinsa Raamaan. Ja Elkana yhtyi vaimoonsa Hannaan, ja Herra muisti tätä.	19. Ja he nousivat varhain huomeneltain rukoilemaan Herraa; sitte palasivat he ja tulivat kotiansa Ramaan. Ja Elkana tunki emäntänsä Hannan, ja Herra muisti häntä.	1:19 Ja he nousit warhain huomeneltain rucoileman HERra/ sijtte palaisit he ja tulit cotians Ramathan. Ja Elkana tunki emändäns/ ja HERra muisti händä.
1:20 Ja Hanna tuli raskaaksi ja synnytti vuoden vaihteessa pojan ja antoi hänelle nimen Samuel, sanoen: "Herralta olen minä hänet pyytänyt."	20. Ja kuin muutamat päivät olivat kuluneet, tuli Hanna raskaaksi ja synnytti pojan ja kutsui hänen nimensä Samuel: sillä minä olen häntä rukoillut Herralta.	1:20 JA cosca muutamat päiwät olit culunet/ tuli hän rascaxi/ ja synnytti pojan ja cudzui hänen Samuel: sillä minä olen händä rucoillut HERralda.
1:21 Sitten se mies, Elkana, ja koko hänen perheensä lähti uhraamaan Herralle jokavuotista teurasuhria ja lupausuhriaan,	21. Ja Elkana meni ylös kaiken huoneensa kanssa, uhraamaan Herralle vuosikautista uhria ja lupautansa.	1:21 Ja cosca Elkana meni caiken hänen huonens cansa uhraman HERralle vuosicautista uhria ja hänen lupautans.
1:22 mutta Hanna ei lähtenyt, vaan sanoi miehellensä: "Kun poika on vieroitettu, vien minä hänet sinne, niin että hän tulee Herran kasvojen eteen ja saa jäädä sinne ainaaksi."	22. Ja ei Hanna mennyt ylös, vaan sanoi miehellensä: kuin lapsi vieroitetaan, niin minä otan hänen kanssani näyttääkseni Herralle, ja sitte pitää hän siellä aina oleman.	1:22 Hanna ei mennyt/ waan sanoi miehellens: cosca lapsi wieroitetan/ nijn minä otan hänen cansani/ näyttäxeni HERralle/ ja sijtte pitä siellä aina oleman.
1:23 Hänen miehensä Elkana sanoi hänelle: "Tee, niinkuin hyväksi näet, jää kotiin, kunnes olet hänet vieroittanut; kunhan Herra vain täyttää sanansa." Niin vaimo jäi kotiin ja imetti poikaansa, kunnes hän vieroitti tämän.	23. Elkana hänen miehensä sanoi hänelle: tee niinkuin sinulle parhaaksi näkyy, ole niinkauvan ettäs hänen vieroitat: Herra vahvistakoon sen minkä hän puhunut on. Niin vaimo jäi kotia ja imetti poikaansa, siihenasti että hän vieroitti hänen.	1:23 Elkana hänen miehens sanoi hänelle: tee nijncuin sinulle parhaxi näky/ ole nijncauwan ettäs hänen wieroitat/ HERra wahwistacon sen cuin hän puhunut on. Nijn waimo jäi cotia/ ja imetti poicans sijhenasti että hän wieroitti hänen.

1:24 Mutta kun hän oli hänet vieroittanut, vei hän hänet kanssansa ottaen mukaansa kolme härkää, yhden eefa-mitan jauhoja ja leilin viiniä; niin hän toi hänet Herran huoneeseen Siiloon. Mutta poika oli vielä pieni.	24. Ja hän toi hänen ylös kanssansa, sittekuin hän hänen vieroittanut oli, kolmen mullin kanssa, yhden ephan jauhoja ja leilin viinaa: ja toi hänen Herran huoneesen Silossa, ja nuorukainen oli vielä sangen nuori.	1:24 Ja he toit hänen cansans/ sijttecuin he hänen wieroittanet olit/ colmen calpein cansa/ Ephan jauhoja ja leilin wijna/ ja toit hänen HERran huoneeseen Silos/ ja nuorucainen oli wielä sangen nouri.
1:25 Ja teurastettuaan härän he toivat pojan Eelin tykö.	25. Ja he teurastivat mullin, ja toivat nuorukaisen Elin eteen.	1:25 Ja he teurastit calpein ja toit nuorucaisen Elin eteen.
1:26 Ja Hanna sanoi: "Oi, herrani, niin totta kuin sinä elät, herrani, minä olen se vaimo, joka seisoin tässä sinun luonasi rukoillen Herraa.	26. Ja hän sanoi: Ah, herrani! niin totta kuin sinun sielus elää, herrani, minä olen se vaimo, joka tässä tykönäs seisoi ja rukoili Herraa.	1:26 Ja hän sanoi: Ah minun HErran/ nijn totta cuin sinun sielus elä minun Herran/ minä olen se waimo cuin täsä tykönäs seisoi ja rucoili HERra.
1:27 Tätä poikaa minä rukoilin; Herra antoi minulle, mitä häneltä pyysin.	27. Tätä nuorukaista minä anoin: nyt on Herra minulle antanut minun rukoukseni, jonka minä häneltä rukoilin.	1:27 Tätä nuorucaista minä anoin/ nyt on HERra minulle andanut sen rucouxen cuin minä häneldä rucoilin.
1:28 Sentähden myös minä suostun antamaan hänet Herralle: kaikiksi elinpäiviksensä hän olkoon Herralle annettu." Ja Samuel rukoili siellä Herraa.	28. Sentähden annan minä hänen Herralle jälleen kaikeksi elinajaksensa, että hän Herralta rukoiltu on; ja hän rukoili Herraa siinä paikassa.	1:28 Sentähden annan minä hänen HERralle jällens/ caikexi elinajaxens/ että hän HERralda rucoildu on/ ja he rucoilit HERra sijnä paicas.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Ja Hanna rukoili ja sanoi: "Minun sydämeni riemuitsee Herrassa; minun sarveni kohooa korkealle Herrassa. Minun suuni on avartunut vihollisiani vastaan, sillä minä iloitsen sinun avustasi.	1. Ja Hanna rukoili ja sanoi: minun sydämeni riemuitsee Herrassa, minun sarveni on ylennetty Herrassa. Minun suuni on leviältä auvennut minun vihollisteni ylitse; sillä minä riemuitsen sinun autuudestas.	2:1 JA Hanna rucoili/ ja sanoi: minun sydämen riemuidze HERrasa/ minun sarwen on ylistetty HERrasa. Minun suuni on lewiäldä auwennut minun wiholisteni ylidze: sillä minä riemuidzen sinun autuudestas.
2:2 Ei kukaan ole pyhä niinkuin Herra; paitsi sinua ei ole yhtäkään, eikä ole kalliota meidän Jumalamme vertaista.	2. Ei kenkään niin pyhä ole kuin Herra; sillä ei yksikään ole paitsi sinua, ja ei yhtään kalliota ole niinkuin meidän Jumalamme.	2:2 Ei kengän nijn pyhä ole cuin HERra/ ei yxikän ole paidzi sinua/ ja ei yhtän auttajata ole nijncuin meidän Jumalam.
2:3 Älkää yhä ylpeitä puhuko, älköön suustanne lähtekö julkeita sanoja; sillä Herra on kaikkitietävä Jumala, hänen edessänsä punnitaan teot.	3. Lakatkaat suuresta kerskaamisestanne, pankaat pois teidän suustanne se vanha; sillä Herra on kaikkitietävä Jumala, ja ei anna senkaltaisia aivoituksia menestyä.	2:3 Lacatcat teidän suurest kerscamisestan ja haastamisestan/ pangat pois teidän suustan se wanha: sillä HERra on Jumala joca sijtä otta waarin/ ei anna sencaltai ajatuxi menestyä.

2:4 Urhojen jouset ovat särjetyt, voipuneet vyöttäytyvät voimalla.	4. Väkevään joutset ovat särjetyt, ja heikot ovat väkevyydellä vyötetyt.	2:4 Wäkewitten joudzi on särjetty/ ja heicot owat wäkewydellä wyötetyt.
2:5 Kylläisinä olleet käyvät palvelukseen leipäpalkoilla, nälkää nähneet eivät enää nälkää näe. Hedelmätön synnyttää seitsemän lasta, lapsirikas kuihtuu.	5. Jotka ennen ravitut olivat, ne ovat itsensä myyneet leivän edestä, jotka nälkää kärsivät, ei silleen isoa, siihen asti että hedelmätön seitsemän synnytti, ja jolla monta lasta oli, tuli heikoksi.	2:5 Jotca ennen rawitut olit/ owat myydyt leiwän edest/ ja jotca nälkä kärseit/ ei sillen isoa. Sijhenasti että hedelmätön seidzemen synnytti/ ja jolla monda lasta oli/ tuli heicoxi.
2:6 Herra antaa kuoleman ja antaa elämän, hän vie alas tuonelaan ja tuo ylös jälleen.	6. Herra kuolettaa ja virvoittaa, vie suureen ahdistukseen ja siitä ulos jälleen.	2:6 HERra cuoletta ja wirgotta/ wie helwettijn ja siellä ulos.
2:7 Herra köyhdyttää ja rikastuttaa, hän alentaa ja ylentää.	7. Herra tekee köyhäksi ja rikkaaksi, hän alentaa ja ylentää.	2:7 HERra teke köyhäxi ja rickaxi/ hän alenda ja ylendä.
2:8 Hän tomusta nostaa halvan, hän loasta korottaa köyhän, pannaksensa heidät ruhtinasten rinnalle ja antaaksensa heidän periä kunniasijat. Sillä maan tukipylväät ovat Herran, hän on asettanut niiden päälle maanpiirin.	8. Hän nostaa tomusta köyhän ja ylentää vaivaisen loasta, istuttaaksensa häntä päämiesten sekaan ja antaaksensa hänen kunnian istuimen periä; sillä maan perustukset ovat Herran, ja maan piirin on hän asettanut niiden päälle.	2:8 Hän nosta tomusta köyhän/ ja ylendä waiwaisen logasta/ istuttaxens händä päämiesten secaa ja andaxens hänen cunnian istuimen periä. Sillä mailman äret owat HERran/ ja maan pijrin on hän asettanut sen päälle.
2:9 Hän varjelee hurskastensa jalat, mutta jumalattomat hukkuvat pimeyteen; sillä mies ei omalla voimallaan mitään voi.	9. Hän varjelee pyhain jalat, mutta jumalattomat pitää vaikenemaan pimeydessä; sillä oma suuri voima ei mitään auta.	2:9 Hän warjele hänen pyhäins jalat/ mutta jumalattomat pitä waickeneman pimeydes: sillä oma suuri voima ei mitän auta.
2:10 Jotka taistelevat Herraa vastaan, ne joutuvat kauhun valtaan; hän jylisee taivaasta heidän ylitsensä. Herra tuomitsee maan ääret; hän antaa vallan kuninkaallensa ja korottaa korkealle voideltunsa sarven."	10. Ne, jotka riitelevät Herran kanssa, pitää muserrettaman rikki, hän jylisee taivaassa heidän ylitsensä. Herra tuomitsee maan ääret, ja antaa kuninkaallensa väkevyyden, ja ylentää voideltunsa sarven.	2:10 Ne jotca rijtelewät HERran cansa/ pitä muserrettaman ricki/ hän jylise taiwas heidän ylidzens. HERra duomidze maan äret/ ja anda Cuningallens wallan/ ja ylendä woideltuns sarwen.
2:11 Sitten Elkana meni kotiinsa Raamaan; mutta poikanen palveli Herraa pappi Eelin johdolla.	11. Ja Elkana meni Ramaan huoneesensa; vaan nuorukainen palveli Herraa papin Elin edessä.	2:11 ELkana meni jällens Ramathan huoneseens/ waan nuorucainen palweli HERra Papin Elin edes.
2:12 Mutta Eelin pojat olivat kelvottomia miehiä; he eivät välittäneet Herrasta	12. Mutta Elin pojat olivat ilkiät ja ei totelleet Herraa,	2:12 MUTta Elin pojat olit ilkiät/ ja ei ensingän totellet HERra.

2:13 eivätkä siitä, mitä papeilla oli oikeus kansalta saada. Niin usein kuin joku uhraisi teurasuhria, tuli papin palvelija lihan kiehuessa, kolmihaarainen haarukka kädessänsä,	13. Eikä myös pappein oikeutta kansan edessä: kuin joku uhrin uhraisi, tuli papin palvelia, kuin liha keitettiin, ja oli kolmehaarainen hanko kädessä,	2:13 Eikä myös Pappein oikeutta Canssan edes/ cosca jocu jotain uhras/ tuli Papin poica/ cosca liha keitettin/ ja oli colmihaarainen hango kädes.
2:14 ja pisti sen kattilaan tai ruukkuun tai pannuun tai pataan, ja kaikki, minkä haarukka toi mukanaan, sen pappi otti itselleen. Niin he tekivät kaikille israelilaisille, jotka tulivat sinne Siiloon.	14. Ja pisti sen kattilaan, eli pataan, eli kruusiin, eli pannuun, ja kaikki mitä hän veti ylös hangolla, sen pappi otti siitä; ja niin tekivät he kaikelle Israelille, jotka tulivat sinne Siloon.	2:14 Ja pisti sen cattilaan/ eli pataan/ eli cruusijn/ eli pannuun/ ja mitä hän otti ruoca hangolla/ sen Pappi otti sijtä/ ja nijn teit he caikelle Israelin Canssalle/ jotca tulit Siloon.
2:15 Jo ennenkuin rasva oli poltettu, tuli papin palvelija ja sanoi miehelle, joka uhraisi: "Anna liha paistettavaksi papille, sillä hän ei ota sinulta keitettyä lihaa, vaan raakaa."	15. Niin myös ennenkuin he polttivat lihavuuden, tuli papin palvelia ja sanoi niille, jotka uhria kantoivat: anna lihaa paistettaa papille, sillä ei hän ota keitettyä lihaa sinulta vaan uutta.	2:15 Nijn myös ennencuin he poltit lihawuden/ tuli Papin poica/ ja sanoi nijlle jotca uhria cannoit: anna minulle liha paistaxeni Papille: sillä ei hän ota keitettyä sinulda/ waan vtta.
2:16 Kun mies sanoi hänelle: "Ensin poltettakoon rasva; ota sitten itsellesi, mitä haluat", niin hän sanoi: "Ei niin, vaan anna se nyt heti, muutoin minä otan väkisin."	16. Kun joku sanoi hänelle: polttakaat lihavuus tänäpäpäniä niinkuin pitää, ota sitte sinulles, mitä sydämes himoitsee. Niin sanoi hän hänelle: nyt pitää sinun antaman, jolles anna, niin minä otan väkisin.	2:16 Cosca jocu sanoi hänelle: polttacat lihawus tänäpäpäniä nijncuin pitä/ ota sijtte sinulles mitä sydämes himoidze. Nijn sanoi hän hänelle: ei millän muoto/ mutta sinun pitä nyt minulle andaman/ jolles anna nijn minä otan väkisin.
2:17 Ja nuorten miesten synty oli kovin suuri Herran edessä, koska he pitivät Herran uhrilahjan halpana.	17. Ja sentähden oli nuorukaisten rikos sangen suuri Herran edessä; sillä kansa katsoi Herran ruokauhrin ylöni.	2:17 Ja sentähden oli nuorucaisten ricos sangen suuri HERran edes: sillä Canssa cadzoit HERran ruocauhrin ylöni.
2:18 Mutta Samuel palveli Herran edessä, puettuna, vaikka oli poikanen, pellavakasukkaan.	18. Mutta Samuel palveli Herran edessä, ja nuorukainen oli vyötetty liiniaisella päällisvaatteella.	2:18 Mutta Samuel palweli HERran edes/ ja nuorucainen oli wyötetty lijnaisella päälliswaattella.
2:19 Ja hänen äitinsä teki hänelle joka vuosi pienen viitan ja toi sen hänelle, kun miehensä kanssa tuli uhraamaan vuotuista teurasuhria.	19. Ja hänen äitinsä oli tehnyt hänelle vähän hameen, ja vei sen hänelle joka vuosi, kuin hän meni ylös miehensä kanssa uhraamaan vuosiuhrina.	2:19 Ja hänen äitins oli tehnyt wähän hamen/ ja wei sen hänelle joca vuosi/ cosca hän meni miehens cansa uhraman vuosiuhrina.
2:20 Silloin Eeli aina siunasi Elkanan ja hänen vaimonsa ja sanoi: "Herra antakoon sinulle lapsen tästä vaimosta sen sijaan, jonka hän on suostunut antamaan Herralle"; sitten he menivät kotiinsa.	20. Ja Eli siunasi Elkanan ja hänen emäntänsä ja sanoi: Herra antakoon sinulle siemenen tästä vaimosta sen rukouksen tähden, jonka hän on rukoillut Herralta; ja he menivät siallensa.	2:20 Ja Eli siunais Elkanan ja hänen emändäns/ ja sanoi: HERra andacon sinulle siemenen tästä waimosta sen rucouxen tähden cuins olet rucoillut HERralda/ ja he menit siallens.

2:21 Ja Herra piti Hannasta huolen, niin että hän tuli raskaaksi ja synnytti vielä kolme poikaa ja kaksi tytärtä. Mutta poikanen Samuel kasvoi Herran edessä.	21. Ja Herra oppi Hannaa, ja hän tuli raskaaksi ja synnytti kolme poikaa ja kaksi tytärtä; ja nuorukainen Samuel kasvoi Herran edessä.	2:21 Ja HERra edzei Hanna/ ja hän tuli rascaxi/ ja synnytti colme poica ja caxi tytärtä/ ja nuorucainen Samuel caswoi HERran edes.
2:22 Mutta Eeli oli käynyt hyvin vanhaksi; ja kun hän sai kuulla, mitä hänen poikansa tekivät kaikelle Israelille, ja että he makasivat niiden naisten kanssa, jotka toimittivat palvelusta ilmestysmajan ovella,	22. Mutta Eli oli juuri vanha, ja kuuli, mitä hänen poikansa tekivät kaikelle Israelille ja että he makasivat vaimoin kanssa, jotka palvelivat seurakunnan majan ovella,	2:22 MUtta Eli oli juuri wanha/ ja ymmärsi mitä hänen poicans teit caikelle Israelille/ ja että he macaisit nijden waimoin cansa/ jotca palwelit seuracunnan majan owella.
2:23 sanoi hän heille: "Miksi te sellaista pahaa teette, mitä minä teistä kuulen kaikelta tältä kansalta?"	23. Ja sanoi heille: miksi te teette senkaltaisia? sillä minä kuulen teidän pahoja tekojanne kaikelta tältä kansalta.	2:23 Ja sanoi heille: mixi te teette sencaltaisita? sillä minä cuulen teidän pahoja tecojan caikelda täldä Canssalda.
2:24 Ei niin, poikani! Ei ole hyvä se huhu, jonka minä kuulen kulkevan Herran kansan seassa.	24. Ei niin, minun poikani! ei ole se hyvä sanoma, jonka minä kuulen, että te saatatte Herran kansan syntiä tekemään.	2:24 Ei nijn minun poicani/ ei ole se hyvä sanoma cuin minä cuulen/ että te käännätte HERran Canssan pois.
2:25 Jos ihminen rikkoo ihmistä vastaan, niin Jumala voi olla hänellä välittäjänä; mutta jos ihminen rikkoo Herraa vastaan, niin kuka voi ruveta hänelle välittäjäksi?" Mutta he eivät kuulleet isäänsä, sillä Herra tahtoi surmata heidät.	25. Jos joku rikkoo ihmistä vastaan, niin tuomarit sen sovittavat; mutta jos joku rikkoo Herraa vastaan, kuka sen edestä rukoilee? Ja ei he kuulleet Isänsä ääntä, sentähden Herra tahtoi heidät tappa.	2:25 Jos jocu ricko ihmistä wastan/ nijn Duomari sen sowitta/ mutta jos jocu ricko HERra wastan/ cuca sen edest rucoile? Ja ei he cuullet Isäns ändä: sillä HERra tahdoi heidän tappa.
2:26 Mutta poikanen Samuel kasvoi kasvamistaan ja oli sekä Herralle että ihmisille otollinen.	26. Mutta nuorukainen Samuel vaelsi ja kasvoi, ja oli otollinen sekä Herran että ihmisten edessä.	2:26 Mutta nuorucainen Samuel waelsi ja caswoi/ ja oli otollinen sekä HERran että ihmisten edes.
2:27 Ja Eelin luo tuli Jumalan mies ja sanoi hänelle: "Näin sanoo Herra: Enkö minä ilmestynyt sinun isäsi suvulle, kun he olivat Egyptissä faraon huoneen vallassa?"	27. Ja Jumalan mies tuli Elin tykö ja sanoi hänelle: näin sanoo Herra: enkö minä ilmeisesti ilmoittanut minuani sinun isäs huoneelle, kuin he vielä olivat Egyptissä Pharaon huoneessa?	2:27 JA yxi Jumalan mies tuli Elin tygö/ ja sanoi hänelle: näin sano HERra: engö minä ilmeisest ilmoittanut minuani sinun Isäs huonelle/ cosca he wielä olit Egyptis Pharaon huones.
2:28 Ja minä valitsin heidät kaikista Israelin sukukunnista olemaan pappeinani, nousemaan minun alttarilleni, polttamaan suitsuketta ja kantamaan kasukkaa minun edessäni; ja minä annoin sinun isäsi suvulle kaikki israelilaisten uhrin.	28. Ja minä valitsin hänen minulle papiksi kaikista Israelin sukukunnista uhraamaan minun alttarilleni, ja sytyttämään suitsutusta, ja kantamaan päällisvaatetta minun edessäni: ja minä olen antanut sinun isäs huoneelle kaikki Israelin lasten tulet.	2:28 Ja minä walidzin hänen minulleni Papixi caikesta Israelin sucucunnasta uhraman minun Altarilleni/ ja sytyttämän suidzutusta/ ja candaman päällisvaatetta minun edesäni/ ja minä olen andanut sinun Isäs huonelle caicki Israelin lasten tulet.

<p>2:29 Miksi te häpäisette minun teurasuhrini ja ruokauhrini, jotka minä olen säätänyt asuntooni? Ja miksi sinä kunnioitat poikiasi enemmän kuin minua, niin että te lihotatte itseänne parhaalla osalla jokaisesta minun kansani Israelin uhrilahjasta?</p>	<p>29. Miksi siis te potkitte minun uhriani vastaan ja ruokauhriani, jonka minä olen käskenyt uhrata seurakunnan majassa, ja enemmän kunnioitit poikias kuin minua, lihoittaaksenne teitänne kaikista minun kansani Israelin ruokauhreihin uutisista?</p>	<p>2:29 Maxis sijs potkit minun uhriani wastan/ ja minun ruocauhriani/ jonga minä olen käskenyt uhrata seuracunnan majas/ ja enämmän cunnioitit sinun poikias cuin minua/ lihoittaxen teitän/ caikesta minun Canssani Israelin parhasta ruocauhrista.</p>
<p>2:30 Sentähden Herra, Israelin Jumala, sanoo: Minä olen tosin sanonut: sinun sukusi ja sinun isäsi suku saavat vaeltaa minun edessäni iäti. Mutta nyt Herra sanoo: Pois se! Sillä minä kunnioitan niitä, jotka minua kunnioittavat; mutta jotka minut ylenkatsovat, ne tulevat halveksituiksi.</p>	<p>30. Sentähden sanoo Herra Israelin Jumala: minä olen vakaisesti puhunut, että sinun huonees ja sinun isäs huone pitää vaeltaman minun edessäni ijankaikkisesti; mutta nyt sanoo Herra: olkoon se kaukana minusta: sillä jotka minua kunnioittavat, niitä minä tahdon kunnioittaa, vaan jotka minua katsovat ylönn, ne pitää katsottaman ylönn.</p>	<p>2:30 Sentähden sano HERra Israelin Jumala: minä olen puhunut että sinun huones ja sinun Isäs huone piti waeldaman minun edesäni ijancaickisest/ mutta nyt sano HERra: olcon se caucana minusta: Sillä jotca minua cunnoidzewat/ nijtä minä myös cunnoidzen/ waan jotca minun cadzowat ylönn/ ne pitä cadzottaman ylönn.</p>
<p>2:31 Katso, päivät tulevat, jolloin minä katkaisen sinun käsivartesi ja sinun isäsi suvun käsivarren, niin ettei kukaan sinun suvussasi elä vanhaksi.</p>	<p>31. Katso, se aika tulee, että minä murran sinun käsivartes ja sinun isäs huoneen käsivarren, ettei yksikään vanha pidä sinun huoneessas oleman.</p>	<p>2:31 Cadzo/ se aica tule että minä murran sinun käsiwartes/ ja sinun Isäs huonen käsiwarren/ ettei yxikän wanha pidä sinun huonesas oleman.</p>
<p>2:32 Ja sinä saat nähdä minun asuntoni olevan puutteessa huolimatta kaikesta siitä hyvästä, mikä tulee Israelille. Eikä kukaan sinun suvussasi ole koskaan elävä vanhaksi.</p>	<p>32. Ja sinun pitää näkemän sinun vastaanseisojas majassa, kaikessa hyvydessä, mikä Israelille tapahtuu; ja ei yksikään vanha pidä oleman sinun huoneessas ijankaikkisesti.</p>	<p>2:32 Ja sinun pitä näkemän sinun wiholises majas caikes hywydes cuin Israelille tapahtu/ ja ei yxikän wanha pidä oleman sinun huonesas ijancaickisest.</p>
<p>2:33 Kuitenkaan minä en hävitä kaikkia sinun omaisiasi alttariltani, niin että sammuttaisin sinun silmäsi ja näännyttäisin sielusi; mutta kaikki sinun suvussasi kasvaneet kuolevat miehiksi tultuaan.</p>	<p>33. En minä kuitenkaan hävitä kaikkia lapsias minun alttariltani, että minä kulutan sinun silmäs, ja sinun sielus murheesen saatan; mutta kaikki sinun huonees paljous pitää kuoleman, kuin ne ovat mieheksi tulleet.</p>	<p>2:33 Cuitengin en minä ketän peräti häwitä sinulda minun Altarildani/ että minä culutan sinun silmäs/ ja sinun sielus murheseen saatan/ ja caicki sinun huones paljous pitä cuoleman/ cosca ne owat miehexi tullet.</p>
<p>2:34 Ja merkinä tästä on sinulla oleva se, mitä kahdelle pojalle, Hofnille ja Piinehaalle, tapahtuu: he kuolevat molemmat samana päivänä.</p>	<p>34. Ja tämä pitää oleman sinulle merkiksi, mikä sinun poikais Hophnin ja Pinehaan päälle pitää tuleman: yhtenä päivänä pitää molemmat kuoleman.</p>	<p>2:34 Ja tämä pitä oleman sinulle merkixi/ cuin sinun poicais Hophnin ja Pinehaxen päälle pitä tuleman/ yhtenä päiwänä pitä heidän molemmat cuoleman.</p>

2:35 Mutta minä herätän itselleni uskollisen papin, joka tekee minun sydämeni ja mieleni mukaan. Hänelle minä rakennan pysyväisen huoneen, ja hän on vaeltava minun voideltuni edessä kaiken elinaikansa.	35. Ja minä herätän minulleni uskollisen papin: se tekee niinkuin minun sydämessäni ja mielessäni on. Ja minä rakennan hänelle vahvan huoneen, vaeltaaksensa minun voideltuni edessä hänen elinaikanansa.	2:35 Ja minä herätän minulleni yhden uscollisen Papin/ se teke nijncuin minun sydämelleni ja sielulleni kelwollinen on. Ja minä rakennan hänelle wahwan huonen/ waeldaxens minun woidelduni edes hänen elinaicanans.
2:36 Ja jokainen, joka jää jäljelle sinun suvustasi, on tuleva kumartamaan häntä saadaksensa hopearahan ja leipäkakun ja sanova: 'Päästä minutkin johonkin papintehtävään, että saisin palan leipää syödäkseni.'	36. Ja tapahtuu, että se joka jää jälkeen sinun huoneeses, pitää tuleman ja kumartaman häntä hopenapeningin ja leivän kappaleen edestä, ja pitää sanoman: päästä minua nyt yhden papin osaan, että minä saisin syödä palan leipää.	2:36 Ja tapahtu/ että se cuin jää jälken sinun huoneses/ pitä tuleman ja cumartaman händä hopenapeningin ja leiwän cappalen edest/ ja pitä sanoman/ päästä minua yhden Papin osaan/ että minä saisin syödä cappalen leipä.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Ja poikanen Samuel palveli Herraa Eelin johdolla; mutta Herran sana oli harvinainen siihen aikaan, eivätkä näyt olleet tavallisia.	1. Ja nuorukainen Samuel palveli Elin edessä Herraa; ja Herran sana oli kallis siihen aikaan, ja ei ollut ilmoituksia.	3:1 COsca nuorucainen Samuel palweli Elin alla HERra. Ja HERran sana oli callis sijhen aican/ ja wähä ilmoituxia.
3:2 Siihen aikaan tapahtui kerran, kun Eeli, jonka silmiä alkoi hämärtää, niin ettei hän voinut nähdä, makasi sijallansa	2. Ja tapahtui siihen aikaan, että Eli makasi siällansa, ja hänen silmänsä rupesivat pimentymään, niin ettei hän nähnyt.	3:2 JA Eli macais sijhen aican siällans/ ja hänen silmäns rupeisit pimendymän/ nijn ettei hän nähnyt.
3:3 eikä Jumalan lamppu ollut vielä sammunut ja Samuel makasi Herran temppelissä, jossa Jumalan arkki oli,	3. Ja Samuel makasi Herran templissä, siinä kuin Jumalan arkki oli, ennenkuin Jumalan lamppu sammutettiin.	3:3 Ja Samuel macais HERran templis sijnä cuin Jumalan Arcki oli/ ennencuin Jumalan lampu sammutettin.
3:4 että Herra kutsui Samuelia. Hän vastasi: "Tässä olen."	4. Ja Herra kutsui Samuelia; hän vastasi: katso, tässä minä olen.	3:4 Ja HERra cudzui Samueli/ hän wastais: cadzo/ täsä minä olen.
3:5 Ja hän riensi Eelin tykö ja sanoi: "Tässä olen, sinä kutsuit minua." Mutta hän vastasi: "En minä kutsunut; pane jälleen maata." Ja hän meni ja pani maata.	5. Ja hän juoksi Elin tykö ja sanoi: katso, tässä minä olen, sinä kutsuit minua. Hän sanoi: en minä kutsunut, mene jälleen ja pane maata; ja hän meni ja pani maata.	3:5 Ja hän juoxi Elin tygö/ ja sanoi: cadzo/ täsä minä olen/ sinä cudzuit minua. Hän sanoi: en minä cudzunut sinua/ mene jällens ja pane maata/ ja hän meni ja pani maata.
3:6 Mutta Herra kutsui taas Samuelia; ja Samuel nousi ja meni Eelin tykö ja sanoi: "Tässä olen, sinä kutsuit minua." Mutta tämä vastasi: "En minä kutsunut, poikani; pane jälleen maata."	6. Ja Herra kutsui taas Samuelia, ja Samuel nousi ja meni Elin tykö, ja sanoi: katso, tässä minä olen, sinä kutsuit minua. Hän sanoi: en minä kutsunut sinua, minun poikani, mene jälleen ja pane maata.	3:6 Ja HERra cudzui taas Samueli/ ja Samuel nousi ja meni Elin tygö/ ja sanoi: cadzo/ täsä minä olen/ sinä cudzuit minua. Hän sanoi: en minä cudzunut sinua poican/ mene jällens/ ja pane maata.

3:7 Mutta Samuel ei silloin vielä Herraa, eikä Herran sana ollut vielä ilmestynyt hänelle.	7. Mutta Samuel ei tuntenut silloin vielä Herraa; ja Herran sana ei ollut vielä ilmoitettu hänelle.	3:7 Mutta Samuel ei tuntenut silloin vielä HERra. Ja HERran sana ei ollut vielä ilmoitettu hänelle.
3:8 Ja Herra kutsui Samuelia vielä kolmannen kerran; niin hän nousi ja meni Eelin tykö ja sanoi: "Tässä olen, sinä kutsuit minua." Silloin Eeli ymmärsi, että Herra oli kutsunut poikasta.	8. Ja Herra kutsui Samuelia vielä kolmannen kerran, ja hän nousi ja meni Eelin tykö, ja sanoi: katso, tässä minä olen, sinä kutsuit minua. Niin ymmärsi Eli, että Herra kutsui nuorukaista.	3:8 Ja HERra cudzui Samuelin vielä colmannen kerran/ ja hän nousi ja meni Eelin tygö/ ja sanoi: cadzo/ täsä minä olen/ sinä cudzuit minua. Nijn ymmärsi Eli/ että HERra cudzui nuorucaista.
3:9 Ja Eeli sanoi Samuelille: "Mene ja pane maata; ja jos sinua vielä kutsutaan, niin sano: 'Puhu, Herra; palvelijasi kuulee'." Samuel meni ja pani maata sijallensa.	9. Ja Eli sanoi Samuelille: mene ja pane maata, ja jos sinua vielä kutsutaan, niin sano: puhu, Herra! sillä sinun palvelias kuulee. Samuel meni ja pani maata siallensa.	3:9 Ja sanoi hänelle: mene jällens ja pane maata/ ja jos sinua vielä cudzutan/ nijn sano: puhu HERra: sillä sinun palwelias cuule. Samuel meni ja pani idzens siallens.
3:10 Niin Herra tuli ja seisoj ja huusi niinkuin edellisilläkin kerroilla: "Samuel, Samuel!" Samuel vastasi: "Puhu, palvelijasi kuulee."	10. Niin tuli Herra ja seisoj siellä, ja kutsui niinkuin ennenkin: Samuel, Samuel. Ja Samuel sanoi: puhu! sillä sinun palvelias kuulee.	3:10 NIin tuli HERra ja seisoj siellä/ ja cudzui nijncuin ennengin: Samuel/ Samuel. Ja Samuel sanoi: puhu/ sillä sinun palwelias cuule.
3:11 Ja Herra sanoi Samuelille: "Katso, minä teen Israelissa sellaisen teon, että joka sen kuulee, sen molemmat korvat soivat.	11. Ja Herra sanoi Samuelille: katso, minä teen yhden asian Israelissa, niin että sen molemmat korvat pitää soiman, joka sen kuulee.	3:11 Ja HERra sanoi Samuelille: cadzo/ minä teen yhden asian Israelis/ nijn että sen molemmat corwat pitä soiman cuin sen cuule.
3:12 Sinä päivänä minä annan toteutua Eelille kaiken, mitä olen hänen sukuansa vastaan puhunut, alusta loppuun asti.	12. Sinä päivänä tuotan minä Elille kaikki ne mitkä minä hänen huonettansa vastaan puhunut olen: minä alan ja päätän sen.	3:12 Sinä päiwänä tuotan minä Elille caicki ne cuin minä hänen huonettans wastan puhunut olen/ minä alan ja päätän sen.
3:13 Minä ilmoitan hänelle, että minä tuomitsen hänen sukunsa ikuisiksi ajoiksi sen rikoksen tähden, kun hän tiesi poikiensa pilkkaavan Jumalaa eikä pitänyt heitä kurissa.	13. Ja minä tahdon tehdä hänelle tiettäväksi, että minä olen Tuomari hänen huoneellensa ijankaikkisesti sen pahan työn tähden, että hän tiesi poikansa häpiällisesti itsensä käyttäneen, ja ei kertaakaan vihaisesti katsonut heidän päällensä.	3:13 Sillä minä olen tehnyt hänelle tiettäväxi/ että minä olen Duomari hänen huonellens ijancaickisest/ sen pahan työn tähden/ että hän tiesi poicains häpiällisest käyttänen/ ja ei kertacan wihaisest cadzonut heidän päällens.
3:14 Sentähden minä olen vannonut Eelin suvusta: 'Totisesti, Eelin suvun rikosta ei koskaan soviteta, ei teurasuhrilla eikä ruokauhrilla.'	14. Sentähden olen minä vannonut Eelin huoneelle, että tämä Elin huoneen pahateko ei pidä lepytettämän uhrilla eikä ruokauhrilla ijankaikkisesti.	3:14 Sentähden olen minä wannonut Elin huonelle/ että tämä Elin huonen pahateco ei pidä lepytettämän uhrilla eikä ruocauhrilla ijancaickisest.

3:15 Ja Samuel makasi aamuun asti ja avasi sitten Herran huoneen ovet. Eikä Samuel uskaltanut kertoa Eelille sitä ilmestystä.	15. Ja Samuel makasi huomeneen asti, ja avasi Herran huoneen oven. Ja Samuel ei tohtinut ilmoittaa Elille sitä näkyä.	3:15 Ja Samuel macais huomeneen asti. Ja hän awais HERran huonen owen. Ja Samuel ei tohtinut ilmoitta Elille sitä näkyä.
3:16 Mutta Eeli kutsui Samuelin ja sanoi: "Samuel, poikani!" Hän vastasi: "Tässä olen."	16. Niin kutsui Eli hänen ja sanoi: Samuel poikani; hän vastasi: katso, tässä minä olen.	3:16 Nijn cudzui Eli hänen/ ja sanoi: Samuel poican. Hän wastais: cadzo/ täsä minä olen.
3:17 Hän sanoi: "Mikä oli asia, josta hän sinulle puhui? Älä salaa sitä minulta. Jumala rangaiskoon sinua nyt ja vasta, jos salaat minulta mitään siitä, mitä hän sinulle puhui."	17. Hän sanoi: mikä sana se on, joka sinulle sanottiin? älä salaa sitä minulta. Jumala tehkoon sinulle sen ja sen, jos sinä jotain salaat mnulta siitä mikä sinulle sanottu on.	3:17 Hän sanoi: mikä sana se on cuin sinulle sanottin? älä sala sitä minulda. Jumala tehkön sinulle sen ja sen/ jos sinä jotain salat minulda/ sijtä cuin sinulle sanottu on.
3:18 Niin Samuel kertoi hänelle kaiken eikä salannut häneltä mitään. Mutta hän sanoi: "Hän on Herra; hän tehkoon, minkä hyväksi näkee."	18. Niin Samuel sanoi hänelle kaikki ja ei häneltä mitään salannut. Vaan hän sanoi: hän on Herra, hän tehkoon niinkuin hänelle on kelvollinen.	3:18 Nijn Samuel sanoi hänelle caicki/ ja ei häneldä mitän salannut. Waan hän sanoi: hän on HERra/ hän tehkön nijncuin hänelle on kelwollinen.
3:19 Ja Samuel kasvoi, ja Herra oli hänen kanssansa eikä antanut yhdenkään sanoistansa varista maahan.	19. Ja Samuel kasvoi, ja Herra oli hänen kanssansa, ja ei langennut yhtäkään kaikista hänen sanoistansa maahan.	3:19 JA Samuel caswoi/ ja HERra oli hänen cansans/ ja ei langennut yhtäkän caikista hänen sanoistans maahan.
3:20 Ja koko Israel Daanista Beersebaan asti tiesi, että Samuelille oli uskottu Herran profeetan tehtävä.	20. Ja koko Israel, hamasta Danista niin BerSabaan, tunki Samuelin uskolliseksi Herran prophetaksi.	3:20 Ja coco Israel hamast Danist nijn BerSabaan/ tunki Samuelin uscollisexi HERran Prophetaxi.
3:21 Ja Herra ilmestyi edelleenkin Siilossa; sillä Herra ilmestyi Samuelille Siilossa Herran sanan kautta. Ja Samuelin sana tuli koko Israelille.	21. Ja Herra taas ilmestyi hänelle Silossa; sillä Herra oli ilmaantunut Samuelille Silossa Herran sanan kautta.	3:21 Ja HERra taas ilmestyi hänelle Silos: sillä HERra oli ilmandunut Samuelille Silos/ HERran sanan cautta.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Israel lähti sotaan filistealaisia vastaan ja leirytyi Eben-Eserin luo, mutta filistealaiset olivat leirytyneet Afekiin.	1. Ja Samuel rupesi saarnaamaan koko Israelin edessä; ja Israel meni sotaan Philistealaisia vastaan, ja he sioittivat heitänsä EbenEtserin tykö, mutta Philistealaiset asettivat leirinsä Aphekiin.	4:1 JA Samuel rupeis saarnaman coco Israelin edes. Ja Israeli meni sotaan Philisterejä wastan/ ja sioitit heidäns EbenEzerin tygö/ mutta Philisterit asetit leirins Aphechijn.

<p>4:2 Ja filistealaiset asettuivat sotarintaan Israelia vastaan, ja taistelu levisi laajalle, ja filistealaiset voittivat Israelin ja surmasivat taistelukentällä noin neljä tuhatta miestä.</p>	<p>2. Ja Philistealaiset valmistivat itsensä Israelia vastaan, ja sota levitti itsensä pitkälle, ja Israel lyötiin Philistealaisilta; ja he löivät siinä tappeluksessa kedolla lähes neljä tuhatta miestä.</p>	<p>4:2 Ja walmistit idzens Israeli wastan/ ja sota lewitti idzens pitkälle/ ja Israel lyötiin Philistereildä/ ja he löit signä tappeluxes kedolla lähes neljätuhatta miestä.</p>
<p>4:3 Kun kansa tuli leiriin, sanoivat Israelin vanhimmat: "Minkätähden Herra antoi tänä päivänä filistealaisten voittaa meidät? Ottakaamme Herran liitonarkki Siilosta luoksemme, tulkoon se keskellemme pelastamaan meidät vihollistemme käsistä."</p>	<p>3. Kuin kansa tuli leiriin, sanoivat Israelin vanhimmat: minkätähden Herra antoi meidän tänäpäpä lyötää Philistealaisilta? Ottakaamme Herran liitonarkki Silosta tykömme ja antakaamme sen tulla keskellemme vapahtamaan meitä vihollistemme kädestä.</p>	<p>4:3 COsca Canssa tuli leirijn/ sanoit Israelin wanhimmat: mingätähden HERra andoi meidän tänäpäpä lyötä Philistereildä? ottacam HERran lijton Arcki Silost meidän tygömme/ ja andacam hänen tulla meidän keskellem wapahtaman meitä meidän wiholistem kädest.</p>
<p>4:4 Ja kansa lähetti sanan Siiloon, ja sieltä tuotiin Herran Sebaotin liitonarkki, hänen, jonka valtaistuinta kerubit kannattavat; ja Eelin kaksi poikaa, Hofni ja Piinehas, seurasivat sieltä Jumalan liitonarkkia.</p>	<p>4. Ja kansa lähetti Siloon, ja he antoivat sieltä tuoda Herran Zebaotin liitonarkin, joka istuu Kerubimin päällä. Ja siellä oli kaksi Elin poikaa, Hophni ja Pinehas, Jumalan liitonarkin kanssa.</p>	<p>4:4 Ja Canssa lähetit sanan Siloon/ ja annoit sieldä tuoda HERran Zebaothin lijton Arkin/ joca istu Cherubimin päällä. Ja caxi Elin poica Hophni ja Pinehas olit Jumalan lijton Arkin cansa.</p>
<p>4:5 Ja kun Herran liitonarkki tuli leiriin, nosti koko Israel suuren riemuhuudon, niin että maa jymisi.</p>	<p>5. Ja Herran liitonarkin tultua leiriin, huusi kaikki Israel suurella ilohuudolla, niin että maa kajahti.</p>	<p>4:5 Ja HERran lijton Arkin tuldua leirijn/ huusit caicki Israel suurella änellä/ nijn että maa cajahti.</p>
<p>4:6 Kun filistealaiset kuulivat sen riemuhuudon, sanoivat he: "Mitä tuo suuri riemuhuuto on hebrealaisten leirissä?" Ja he saivat tietää, että leiriin oli tullut Herran arkki.</p>	<p>6. Kuin Philistealaiset kuulivat ilohuudon, sanoivat he: mikä suuri ilohuuto on Hebrealaisten leirissä? Ja kuin he ymmärsivät Herran arkin tulleen leiriin,</p>	<p>4:6 Cosca Philisterit cuulit sen suuren ilohuudon/ sanoit he: mikä suuri ilohuuto on Ebrerein leiris? Ja cosca he ymmärsit HERran Arkin tullen leirijn/</p>
<p>4:7 Silloin filistealaiset peljästyivät, sillä he ajattelivat: "Jumala on tullut leiriin." Ja he sanoivat: "Voi meitä! Tällaista ei ole milloinkaan ennen tapahtunut.</p>	<p>7. Pelkäsivät Philistealaiset ja sanoivat: Jumala on tullut leiriin. Ja vielä sitte sanoivat: voi meitä! sillä ei se ole ennen niin ollut.</p>	<p>4:7 Pelkäisit he heitäns/ ja sanoit: Jumala on tullut leirijn. Ja wielä sijtte sanoit: woi meitä: sillä ei se ole ennen nijn ollut.</p>
<p>4:8 Voi meitä! Kuka pelastaa meidät tämän voimallisen jumalan kädestä? Tämähän on se jumala, joka löi egyptiläisiä kaikkinaisilla vaivoilla erämaassa.</p>	<p>8. Voi meitä! kuka pelastaa meitä näiden suurten jumalain käsistä? Nämät ovat ne jumalat, jotka löivät Egyptin korvessa kaikkinaisilla rangaistuksilla.</p>	<p>4:8 Woi meitä/ cuca pelasta meitä näiden wäkwäin Jumalten käsist? nämät owat ne Jumalat/ jotca Egyptin löit corwes caickinaisilla rangaistuxilla.</p>

4:9 Rohkaiskaa mielenne ja olkaa miehiä, filistealaiset, ettette te joutuisi palvelemaan hebrealaisia, niinkuin he ovat palvelleet teitä. Olkaa miehiä ja taistelkaa."	9. Olkaat siis rohkiat sydämestä ja olkaat miehet, Philistealaiset, ettei teidän pitäisi palveleman Hebrealaisia, niinkuin he ovat teitä palvelleet: olkaat miehet ja sotilaat!	4:9 Olcat sijs rohkiat sydämest/ ja olcat miehet Philisterit/ ettei teidän pitäis palveleman Ebrerejä nijncuin he owat teitä palwelleet. Olcat miehet ja soticat.
4:10 Ja filistealaiset ryhtyivät taisteluun; ja Israel voitettiin, niin että he pakenivat kukin majallensa, ja tappio oli sangen suuri: Israelista kaatui kolmekymmentä tuhatta jalkamiestä.	10. Niin Philistealaiset sotivat, ja Israel lyöttiin, ja jokainen pakeni majaansa, ja se oli sangen suuri tappo, niin että Israelista kaatui kolmekymmentä tuhatta jalkamiestä.	4:10 Nijn Philisterit sodeit/ ja Israel lyötin/ ja jocainen pakeni majaans/ ja se oli sangen suuri tappo/ nijn että Israelist caadui colmekymmendä tuhatta jalcamiestä.
4:11 Ja Jumalan arkki ryöstettiin, ja Eelin kaksi poikaa, Hofni ja Piinehas, saivat surmansa.	11. Ja Jumalan arkki otettiin pois; ja kaksi Elin poikaa, Hophni ja Pinehas, kuolivat.	4:11 Jumalan Arcki otettin pois/ ja caxi Elin poica Hophni ja Pinehas cuolit.
4:12 Eräs benjaminilainen mies juoksi sotarinnasta ja tuli samana päivänä Siiloon, takki reväistynä ja multaa pään päällä.	12. Silloin juoksi sotajoukosta yksi BenJaminilainen ja tuli sinä päivänä Siloon; ja hän oli reväissyt vaatteensa ja viskonut multaa päänsä päälle.	4:12 Silloin juoxi sotajoucost yxi BenJamiteri/ ja tuli sinä päiwänä Siloon/ ja oli rewäisnyt waattens/ ja wiscoinut mulda pääns päälle.
4:13 Ja kun hän tuli sinne, istui Eeli istuimellaan tien vieressä tähystellen, sillä hänen sydämensä oli levoton Jumalan arkin tähden. Ja kun mies tuli ja kertoi kaupungissa tapahtumasta, puhkesi koko kaupunki valittamaan.	13. Ja katso, kuin hän sinne tuli, istui Eli istuimella, tielle katselemaan; sillä hänen sydämensä oli peljästyksissä Jumalan arkin tähden. Ja kuin mies tuli kaupunkiin, ilmoitti hän sen, ja koko kaupunki parkui.	4:13 Ja cadzo/ cosca hän sinne tuli/ istui Eli istuimella/ tielle cadzeleman: sillä hänen sydämens oli peljästyxis Jumalan Arkin tähden. Ja cosca mies tuli Caupungijn/ ilmoitti hän sen/ ja coco Caupungi parguit.
4:14 Kun Eeli kuuli valitushuudon, kysyi hän: "Mikä meteli tämä on?" Niin mies tuli rientäen sinne ja kertoi sen Eelille.	14. Ja kuin Eli kuuli korkian huudon äänen, kysyi hän: mikä kapina tämä on? Niin tuli mies nopiasti ja ilmoitti sen Elille.	4:14 Ja cosca Eli cuuli sen corkian huudon ja pargun/ kysyi hän: mikä capina tämä on? nijn tuli mies nopiast ja ilmoitti sen Elille.
4:15 Mutta Eeli oli yhdeksänkymmenen kahdeksan vuoden vanha, ja hänen silmissään oli kaihi, niin ettei hän voinut nähdä.	15. Ja Eli oli yhdeksänkymmenen ja kahdeksan ajastaikainen, ja hänen silmänsä olivat jo niin pimenneet, ettei hän nähnyt.	4:15 (Ja hän oli yhdexänkymmenen ja cahdexan ajastaicanen/ ja hänen silmäns olit jo nijn pimennet/ ettei hän nähnyt)
4:16 Ja mies sanoi Eelille: "Minä tulen sotarinnasta; olen tänä päivänä paennut sotarinnasta." Niin hän kysyi: "Miten on asiat, poikani?"	16. Ja mies sanoi Elille: minä olen tullut ja paennut tänäpäpä sotajoukosta. Mutta hän sanoi: kuinka käy, poikani?	4:16 Ja mies sanoi Elille: minä olen tullut ja paennut tänäpäpä sotajoucosta. Mutta hän sanoi: cuingasta käy poican?

4:17 Sanansaattaja vastasi ja sanoi: "Israel on paennut filistealaisia, ja kansan mieshukka on suuri; myöskin sinun molemmat poikasi, Hofni ja Piinehas, ovat saaneet surmansa, ja Jumalan arkki on ryöstetty."	17. Silloin vastasi sanansaattaja ja sanoi: Israel on paennut Philistealaisten edellä, ja suuri tappo on kansassa tapahtunut, ja molemmat sinun poikas, Hophni ja Pinehas, ovat myös kuolleet, ja Jumalan arkki on otettu pois.	4:17 Silloin wastais sanansaattaja/ ja sanoi: Israel on paennut Philisterein edellä/ ja suuri tappo on Canssas tapahtunut/ ja molemmat sinun poicas Hophni ja Pinehas on cuollet/ ja wielä sijtte Jumalan Arcki on otettu pois.
4:18 Kun hän mainitsi Jumalan arkin, kaatui Eeli istuimeltaan taapäin portin viereen, taittoi niskansa ja kuoli; sillä hän oli vanha ja raskas mies. Ja hän oli ollut tuomarina Israelissa neljäkymmentä vuotta.	18. Ja kuin hän kuuli mainittavan Jumalan arkkia, lankesi hän maahan taapäin istuimelta portin tykönä, ja mursi niskansa ja kuoli; sillä hän oli vanha ja raskas mies. Ja hän tuomitsi Israelia neljäkymmentä ajastaikaa.	4:18 Ja cosca hän cuuli mainittawan Jumalan Arckia/ langeis hän maahan taapäin istuimelda/ portin tykönä/ ja mursi niscans ja cuoli: sillä hän oli wanha ja rascas mies. Ja hän duomidzi Israeli neljäkymmendä ajastaica.
4:19 Ja hänen miniänsä, Piinehaan vaimo, oli viimeisillänsä raskaana. Kun hän kuuli sanoman Jumalan arkin ryöstöstä ja appensa ja miehensä kuolemasta, vaipui hän maahan ja synnytti, sillä poltot yllättivät hänet.	19. Ja hänen miniänsä Pinehaan emäntä oli viimeisellensä raskas; kuin hän sen sanoman kuuli, että Jumalan arkki oli otettu pois ja hänen appensa ja miehensä olivat kuolleet, kumarsi hän itsensä ja synnytti; sillä hänen kipunsa kävi hänen päällensä.	4:19 JA hänen miniäns Pinehaxen emändä oli wijmeiselläns rascas/ cosca hän sen sanoman cuuli/ että Jumalan Arcki oli otettu pois/ ja hänen appens ja miehens olit cuollet: cumarsi hän idzens ja synnytti: sillä hänen kipuns käwi hänen päällens.
4:20 Ja kun hän silloin oli kuolemaisillansa, sanoivat vaimot, jotka seisoivat hänen luonaan: "Älä pelkää, sillä sinä olet synnyttänyt pojan." Mutta hän ei vastannut mitään eikä välittänyt siitä,	20. Ja kuin hän oli kuolemallansa, sanoivat vaimot, jotka seisoivat hänen tykönänsä: älä pelkää, sillä sinulle on poika syntynyt. Mutta ei hän mitään vastannut eikä sitä mieleensä pannut;	4:20 Ja cosca hän oli cuolemallans/ sanoit waimot jotca seisoit hänen tykönäns: älä pelkä/ sillä sinulle on poica syndynyt. Mutta ei hän mitän wastannut/ eikä sitä mielens pannut.
4:21 vaan nimitti pojan Iikabodiksi ja sanoi: "Kunnia on mennyt Israelilta" - hän tarkoitti Jumalan arkin ryöstöä ja appeansa ja miestänsä.	21. Ja kutsui sen lapsen Ikabod ja sanoi: kunnia on tullut Israelista pois; sillä Jumalan arkki otettiin pois, ja hänen appensa ja miehensä olivat kuolleet.	4:21 Ja cudzui sen lapsen Ichabod/ ja sanoi: cunnia on tullut Israelist pois: sillä Jumalan Arcki otettin pois/ ja hänen appens ja miehens olit cuollet.
4:22 Hän sanoi: "Kunnia on mennyt Israelilta", koska Jumalan arkki oli ryöstetty.	22. Ja hän taas sanoi: Israelin kunnia on tullut pois, sillä Jumalan arkki on otettu pois.	4:22 Ja hän taas sanoi: Israelin cunnia on tullut pois/ sillä Jumalan Arcki on otettu pois.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Kun filistealaiset olivat ryöstäneet Jumalan arkin, veivät he sen Eben-Eseristä Asdodiin.	1. Ja Philistealaiset ottivat Jumalan arkin ja veivät sen EbenEtseristä Asdodiin,	5:1 JA Philisterit otit Jumalan Arkin/ 5:2 ja weit EbenEzerist Asdodijn/

5:2 Ja filistealaiset ottivat Jumalan arkin ja veivät sen Daagonin temppeliin ja asettivat sen Daagonin rinnalle.	2. Ja veivät sen sisälle Dagonin huoneesen ja asettivat sen Dagonin rinnalle.	Dagonin huoneesen/ ja asetit hänen Dagonin tygö.
5:3 Kun asdodilaiset nousivat varhain seuraavana päivänä, niin katso: Daagon makasi kasvoillaan maassa Herran arkin edessä. Mutta he ottivat Daagonin ja asettivat sen takaisin paikoilleensa.	3. Ja Asdodilaiset nousivat toisena päivänä varhain, ja katso, Dagon makasi suullansa maassa Herran arkin edessä; mutta he ottivat Dagonin ja nostivat entiselle siallensa.	5:3 Ja cosca Asdoditerit toisna päivänä varhain nousit/ cadzo/ löysit he Dagonin macawan suullans maasa HERran Arkin edes. Mutta he otit Dagonin ja nostit endiselle siallens.
5:4 Kun he taas nousivat varhain seuraavana aamuna, niin katso: Daagon makasi kasvoillaan maassa Herran arkin edessä, mutta Daagonin pää ja molemmat kädet olivat katkaistuina kynnyksellä, ja ainoastaan muu ruumis oli jäljellä.	4. Ja he nousivat toisena huomenna, ja katso, Dagon makasi suullansa maassa Herran arkin edessä, mutta Dagonin pää ja molemmat hänen kätensä olivat poikki hakattuina kynnyksellä, ja muu ruumis vain oli jälellä.	5:4 Cosca he toisna huomena nousit jällens/ cadzo/ löysit he Dagonin jällens macawan suullans maasa HERran Arkin edes. Mutta hänen pääns ja molemmat kätens olit hacatut kynnyxellä pois/ ja muu ruumis macais sijnä.
5:5 Sentähden eivät Daagonin papit eikä kukaan, joka menee Daagonin temppeliin, astu Daagonin kynnykselle Asdodissa vielä tänäkään päivänä.	5. Sentähden Dagonin papit ja kaikki jotka Dagonin huoneesen menevät, ei astu Dagonin kynnykselle Asdodissa tähän päivään asti.	5:5 Sentähden Dagonin papit ja caicki cuin Dagonin huoneesen menewät/ ei astu Dagonin kynnyxelle Asdodis/ tähän päiwän asti.
5:6 Mutta Herran käsi painoi asdodilaisia, ja hän tuhosi heitä: hän löi heitä ajoksilla, sekä Asdodia että sen aluetta.	6. Mutta Herran käsi oli raskas Asdodilaisten päällä ja hävitti heidät, ja löi Asdodin ja kaiken ympäristön ajoksilla.	5:6 MUtta HERran käsi oli rascas Asdoditerein päälle/ ja hucutti heidän/ ja löi Asdodin ja caiken ymbäristön peräpuolet paiseilla.
5:7 Kun Asdodin miehet näkivät, miten oli, sanoivat he: "Älköön Israelin Jumalan arkki jääkö meidän luoksemme, sillä hänen kätensä on käynyt raskaaksi meille ja meidän jumalallemme Daagonille."	7. Kuin Asdodin miehet näkivät niin olevan, sanoivat he: älkäämme antako Israelin Jumalan arkin olla meidän tykönämme; sillä hänen kätensä on juuri raskas meitä ja jumalaamme Dagonia vastaan.	5:7 Cosca Asdodin Canssa sen näit nijn olewan/ sanoit he: älkän andaco olla Israelin Jumalan Arckia meidän tykönäm: sillä hänen kätens on juuri rascas meitä ja meidän jumalatom Dagonita watan.
5:8 Ja he lähettivät sanan ja kokosivat kaikki filistealaiset ruhtinaat luoksensa ja sanoivat: "Mitä me teemme Israelin Jumalan arkille?" He vastasivat: "Israelin Jumalan arkki siirtyköön Gatiin." Ja he siirsivät Israelin Jumalan arkin sinne.	8. Ja he lähettivät ja kutsuivat kaikki Philistealaisten päämiehet tykönsä kokoon, ja sanoivat: mitä me teemme Israelin Jumalan arkille? He vastasivat: antakaat kantaa Israelin Jumalan arkki Gatin ympäri; ja he kantoivat Israelin Jumalan arkin ympäri.	5:8 Ja he lähetit matcaans ja cudzuit caicki Philisterein Päämiehet tygöns cocoon/ ja sanoit: mitä me teemme Israelin Jumalan Arkille? he wastaisit: andacat Israelin Jumalan Arcki cannetta Gathin ymbärins. Ja he cannoit Israelin Jumalan Arkin ymbärins.

5:9 Mutta kun he olivat siirtäneet sen sinne, kohtasi Herran käsi kaupunkia ja sai aikaan suuren hämmingin: hän löi kaupungin asukkaita, sekä pieniä että suuria, niin että heihin puhkesi ajoksia.	9. Ja kuin he sen kantoivat, nousi suuri kapina kaupungissa Herran käden kautta, ja hän löi kaupungin miehet sekä pienet että suuret; ja he saivat salaiset kivut salaisiin paikkoihinsa.	5:9 Ja cosca he sen cannoit/ nousi suuri capina Caupungis HERran käden cautta/ ja hän löi Canssan Caupungis sekä pienet että suuret/ ja he sait salaiset kiwut heidän salacaluins.
5:10 Silloin he lähettivät Jumalan arkin Ekroniin. Mutta kun Jumalan arkki tuli Ekroniin, huusivat ekronilaiset sanoen: "He ovat siirtäneet Israelin Jumalan arkin tänne minun luokseni, surmaamaan minut ja minun kansani."	10. Niin he lähettivät Jumalan arkin Ekroniin. Kuin Jumalan arkki tuli Ekroniin, huusivat Ekronilaiset ja sanoivat: he ovat vetäneet Israelin Jumalan arkin minun tyköni, surmataksensa minua ja minun kansaani.	5:10 NIin he lähetit HERran Arkin Ekronijn. Cosca HERran Arcki tuli Ekronijn/ huusit Ekroniterit/ ja sanoit: he owat wetänet Jumalan Arkin ymbärins minun tygöni/ surmataxens minua ja minun Canssani.
5:11 Ja he lähettivät sanan ja kokosivat kaikki filistealaisten ruhtinaat ja sanoivat: "Lähetäkää Israelin Jumalan arkki pois, ja palatkoon se kotiinsa älköönkä enää surmatko minua ja minun kansaani." Sillä surma oli saattanut koko kaupungin hämminkiin; Jumalan käsi painoi sitä kovasti.	11. Niin lähettivät he ja kutsuivat kaikki Philistealaisten päämiehet kokoon, ja sanoivat: lähetäkää Israelin Jumalan arkki siallensa jälleen, ettei hän surmaisi minua ja minun kansaani; sillä kaikessa kaupungissa oli suuri kapina kuoleman tähden, ja Jumalan käsi oli siellä sangen raskas.	5:11 Nijn lähetit he ja cudzuit caicki Philisterein Päämiehet cocoon/ ja sanoit: lähetäkät Israelin Jumalan Arcki siallens jällens/ ettei hän surmais minua ja minun Canssani: sillä caikes Caupungis oli suuri capina cuoleman tähden/ ja Jumalan käsi oli siellä sangen rascas.
5:12 Ne asukkaat, jotka eivät kuolleet, olivat ajoksilla lyödyt, ja huuto nousi kaupungista ylös taivaaseen.	12. Ja ihmiset, jotka ei kuolleet, olivat lyödyt salaisissa paikoissansa, niin että huuto meni kaupungista ylös taivaasen.	5:12 Ja ihmiset jotca ei cuollet/ lyötin heidän salacaluisans/ njn että huuto meni Caupungist taiwaseen.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Herran arkki oli filistealaisten maassa seitsemän kuukautta.	1. Ja Herran arkki oli seitsemän kuukautta Philistealaisetn maalla.	6:1 JA HERran Arcki oli seidzemen Cuucautta Philisterein maalla.
6:2 Ja filistealaiset kutsuivat papit ja tietäjät ja sanoivat: "Mitä me teemme Herran arkille? Antakaa meidän tietää, millä tavalla me lähettäisimme sen kotiinsa."	2. Ja Philistealaiset kutsuivat pappinsa ja tietäjänsä kokoon ja sanoivat: mitä meidän pitää Herran arkille tekemän? Antakaat meidän tietää, millä meidän pitää lähettämän häntä siallensa.	6:2 Ja Philisterit cudzuit pappins ja noitans cocoon/ ja sanoit: mitä meidän pitä HERran Arkille tekemän? opettacat meitä millä meidän pitä lähettämän hänen siallens?
6:3 He vastasivat: "Jos te lähetätte Israelin Jumalan arkin pois, niin älkää lähettäkö häntä tyhjin käsin, vaan antakaa hänelle hyvitys. Silloin te tulette terveiksi ja saatte tietää, minkätähden hänen kätensä ei heltiä teistä."	3. He vastasivat: jos te lähetätte Israelin Jumalan arkin, niin älkää häntä lähettäkö tyhjänä, vaan teidän pitää maksaman hänelle vikauhrin, niin te tulette terveeksi ja saatte tietää, minkätähden hänen kätensä ei teistä lakkaa.	6:3 He wastaisit: jos te lähetätte Israelin Jumalan Arkin/ njn älkät händä lähettäkö tyhjänä/ waan teidän pitä maxaman hänelle wicauhrin/ njn te tulette terwexi/ ja saatte tietä mingätähden hänen kätens ei teistä lacka.

<p>6:4 Mutta he kysyivät: "Minkälainen hyvitys meidän on annettava hänelle?" He vastasivat: "Viisi kulta-ajosta ja viisi kultahiirtä, yhtä monta, kuin on filistealaisten ruhtinasta; sillä sama vitsaus on kohdannut kaikkia, myöskin teidän ruhtinaitanne.</p>	<p>4. Mutta he sanoivat: mikä on se vikauhri, jonka meidän hänelle antaman pitää? He vastasivat: viisi kultaista ajosta ja viisi kultaista hiirtä Philistealaisten päämiesten luvun jälkeen; että kaikilla teidän päämiehillänne ja teillä oli yksi vitsaus.</p>	<p>6:4 Mutta he sanoit: mikä on se wicauhri cuin meidän hänelle andaman pitä? he wastaisit: wijsi cullaista peräpuolda/ ja wijsi cullaista hijrtä Philisterein päämiesten lugun jälken/ että caikilla teidän päämiehillän ja teillä oli yxi widzaus.</p>
<p>6:5 Tehkää siis ajoksistanne kuvat, samoin hiiristänne, jotka hävittävät maata, ja antakaa kunnia Israelin Jumalalle. Kenties hän silloin hellittää kätensä teistä, teidän jumalistanne ja maastanne.</p>	<p>5. Tehkää siis teidän ajostenne kuvat ja teidän hiirtenne kuvat, jotka teidän maanne hävittäneet ovat, kunnioittaksenne Israelin Jumalaa: hänen kätensä tulee joskus huokiammaksi teille, teidän jumalillenne ja teidän maallenne.</p>	<p>6:5 Tehkät sijs teidän peräwiertenne cuwat ja teidän hijrtenne cuwat/ jotca teidän maan häwittänet owat/ cunnioitaxenne Israelin Jumalata/ hänen kätens tule joscus huokiammaxi teille/ teidän jumalillen ja teidän maallen.</p>
<p>6:6 Miksi te paadutatte sydämenne, niinkuin egyptiläiset ja farao paaduttivat sydämensä? Eivätkö he, sittenkuin hän oli näyttänyt heille voimansa, päästäneet israelilaisia menemään?</p>	<p>6. Miksi te paadutatte sydämenne, niinkuin Egyptiläiset ja Pharao paaduttivat sydämensä? Eikö se niin ole: sittekuin hän heidät häpiään saatti, laskivat he heidän menemään, ja he menivät matkaansa.</p>	<p>6:6 Mixi te paadutatte teidän sydämen nijncuin Egyptiläiset ja Pharao paadutit heidän sydämens? eikö se nijn ole/ sittecuin hän idzens ilmoitti heille/ laskit he heidän menemän/ ja he menit matcaans.</p>
<p>6:7 Niin tehkää nyt uudet vaunut ja ottakaa kaksi imettävää lehmää, joiden niskassa ei ole iestä ollut, ja valjastakaa lehmät vaunujen eteen, mutta ajakaa vasikat kotiin, pois niiden jäljestä.</p>	<p>7. Niin ottakaat ja tehkää uudet vaunut, ja ottakaat kaksi nuorta imettävää lehmää, joiden päällä ei ole yhtään ijestä vielä ollut, ja pankaat lehmät vaunuin eteen ja salvatkaat heidän vasikkansa kotia heidän jäljistänsä,</p>	<p>6:7 NIiin ottacat ja tehkät vdet waunut/ ja ottacat caxi nuorta imettäwä lehmä/ joidenga päälle ei ole yhtän ijestä wielä pandu/ ja pangat ne waunuin eteen/ ja salpatcat heidän wasickans cotia heidän jäljistäns.</p>
<p>6:8 Ja ottakaa Herran arkki ja asettakaa se vaunuihin ja pankaa ne kultakalut, jotka annatte hänelle hyvitykseksi, lippaaseen sen viereen, ja lähettäkää se menemään.</p>	<p>8. Ja ottakaat Herran arkki ja pankaat se vaunuin päälle, ja ne kultaiset kalut jotka te hänelle annoitte vikanne sovinnoksi, pankaat arkkuun hänen sivullensa, ja lähettäkää häntä matkaan, ja antakaat hänen mennä;</p>	<p>6:8 Ja ottacat HERran Arcki ja pangat waunuin/ ja ne cullaiset calut cuin te hänelle annoitte/ teidän wicanne sowinnox/ pangat arckuun hänen siwullens/ ja lähettäkät händä matcaan/ ja andacat hänen mennä.</p>
<p>6:9 Ja sitten katsokaa: jos hän menee omaa aluettaan kohti, ylös Beet-Semekseen, niin on hän tuottanut meille tämän suuren onnettomuuden; mutta jos ei, niin tiedämme, ettei hänen kätensä ole meihin koskenut. Se on silloin tapahtunut meille sattumalta."</p>	<p>9. Ja katsokaat, jos hän menee kohdastansa rajainsa kautta ylös BetSemekseen päin, niin hän on tehnyt meille kaiken tämän suuren pahan; mutta jos ei, niin me tiedämme, ettei hänen kätensä ole meitä liikuttanut, vaan se on meille muutoin tapaturmaisesti tapahtunut.</p>	<p>6:9 Ja cadzocat menekö hän cohdistans rajains cautta BethSemexen päin/ nijn hän on tehnyt meille caiken tämän suuren pahan: mutta jos ei/ nijn tietkät ettei hänen kätens ole meitä lijcuttanut/ waan se on meille muutoin tapaturmast tapahtunut.</p>

6:10 Miehet tekivät niin; he ottivat kaksi imettävää lehmää ja valjastivat ne vaunujen eteen, mutta niiden vasikat he jättivät kotiin.	10. Miehet tekivät niin, ja ottivat kaksi nuorta imettävää lehmää ja panivat vaunuin eteen, ja salpasivat heidän vasikkansa kotia,	6:10 Canssa teit nijn/ ja otit caxi nuorta imettävä lehmä/ ja panit waunuin eteen/ ja salpaisit heidän wasickans cotia.
6:11 Ja he panivat Herran arkin vaunuihin ynnä lippaan, kultahiiret ja paiseittensa kuvat.	11. Ja panivat Herran arkin vaunuin päälle, niin myös arkun kultaisten hiirten ja ajosten kuvain kanssa.	6:11 Ja panit HERran Arkin waunuin/ ja arcun cullaisten hijrten ja heidän peräwiertens cuwain cansa.
6:12 Ja lehmät menivät suoraan Beet-Semestä kohti; ne kulkivat koko ajan samaa tietä, poikkeamatta oikealle tai vasemmalle, ja ammuivat lakkaamatta. Ja filistealaisten ruhtinaat seurasivat niitä Beet-Semeksen alueelle asti.	12. Ja lehmät menivät kohdastansa tietä myöten BetSemekseen, ja kävivät aina yhtä tietä ja ammuivat, ja ei poikenneet oikialle taikka vasemmalle puolelle; ja Philistealaisten päämiehet seurasivat heitä BetSemeksen maan ääriin.	6:12 Ja lehmät menit cohdastans tietä myöden BethSemexeen/ ja käwit yhtä tietä ja ammuit/ ja ei poikennet oikialle taicka wasemmalle puolelle/ ja Philisterein päämiehet seuraisit heitä BethSemexen maan ärijn.
6:13 Mutta Beet-Semeksessä oltiin leikkaamassa nisua laaksossa. Kun he nostivat silmänsä, näkivät he arkin; ja he ilostuivat nähdessään sen.	13. Mutta BetSemiläiset leikkasivat nisueloansa laaksossa, ja nostivat silmänsä ja näkivät arkin, ja olivat iloiset, että saivat sen nähdä.	6:13 MUTta BethSemiterit leickaisit nisueloans laxos/ ja nostit silmäns ja näit Arkin/ ja olit iloiset/ että he sait nähdä Arkin.
6:14 Vaunut tulivat beet-semekseläisen Joosuan pellolle ja pysähtyivät sinne; ja siellä oli suuri kivi. Ja he hakkasivat vaunut haloiksi ja uhrasivat lehmät polttouhriksi Herralle.	14. Mutta vaunut tulivat Josuan BetSemiläisen pellolle, ja seisoivat siinä alallansa, ja siellä oli suuri kivi; ja he hakkasivat puita vaunuista, ja uhrasivat lehmät Herralle polttouhriksi.	6:14 Mutta waunut tuli Josuan BethSemiterin pellolle/ ja sijnä seisoit alallans/ ja siellä oli suuri kiwi/ ja he waunuista puita halcaisit/ ja uhraisit ne lehmät HERralle polttouhrixi.
6:15 Ja leeviläiset nostivat maahan Herran arkin ja sen vieressä olevan lippaan, jossa kultakalut olivat, ja panivat ne sille suurelle kivelle. Ja Beet-Semeksen miehet uhrasivat sinä päivänä Herralle polttouhreja ja teurasuhreja.	15. Ja Leviläiset nostivat Herran arkin maahan ja arkun, joka sivussa oli, jossa ne kultaiset kalut olivat, ja panivat suuren kiven päälle. Ja BetSemiläiset uhrasivat sinä päivänä Herralle polttouhria ja muita uhreja.	6:15 Ja Lewitat nostit HERran Arkin maahan/ ja arcun joca siwus oli/ josa ne cullaiset calut olit/ ja panit sen suuren kiwen päälle. Ja BethSemiterit uhraisit sinä päiwänä HERralle polttouhria/ ja muita uhreja.
6:16 Katseltuaan tätä ne filistealaisten viisi ruhtinasta palasivat samana päivänä Ekroniin.	16. Kuin ne viisi Philistealaisen päämiestä näkivät sen, palasivat he sinä päivänä Ekroniin.	6:16 Cosca ne wijsi Philisterein päämiestä näit sen/ palaisit he sinä päiwänä Ekronijn.
6:17 Nämä ovat ne kultapaiseet, jotka filistealaiset antoivat Herralle hyvitykseksi: yksi Asdodin puolesta, yksi Gassan puolesta, yksi Askelonin puolesta, yksi Gatin puolesta ja yksi Ekronin puolesta.	17. Ja nämä ovat ne kultaiset ajosten kuvat, jotka Philistealaiset uhrasivat Herralle vikauhriksi: Asdod yhden, Gasa yhden, Asklon yhden, Gat yhden ja Ekron yhden.	6:17 Ja nämä owat ne cullaiset peräwierten cuwat/ cuin Philisterit uhraisit HERralle wicauhrins edest/ Asdod yhden/ Gaza yhden/ Asclon yhden/ Gath yhden ja Ekron yhden.

6:18 Mutta kultahiiriä oli yhtä monta, kuin oli kaikkiaan filistealaisten kaupunkeja viidellä ruhtinaalla, niin hyvin varustettuja kaupunkeja kuin linnoittamattomia kyliä, suureen Abel-kiveen asti, jolle he laskivat Herran arkin ja joka on vielä tänäkin päivänä beet-semekseläisen Joosuan pellolla.	18. Ja kultaiset hiiret kaikkein Philistealaisten kaupunkein luvun jälkeen, viiden päämiehen edestä, sekä vahvoista kaupungeista ja maakylistä, siihen suureen Abeliin asti, johonka he panivat Herran arkin; joka on tähän päivään asti Josuan BetSemiläisen pellolla.	6:18 Ja cullaiset hijret/ caickein Philisterein Caupungein lugun jälken/ wijden päämiehen edest sekä wahwoista Caupungeista ja maan kylistä/ siihen suuren Abelin asti/ johonga he panit HERran Arkin tähän päiwän asti/ Josuan BethSemiterin pellolle.
6:19 Mutta Herra surmasi Beet-Semeksen miehiä sentähden, että he olivat katsoneet Herran arkkia; hän surmasi kansasta seitsemänkymmentä miestä, viisikymmentä tuhatta miestä; ja kansa suri sitä, että Herra oli surmannut niin paljon kansaa.	19. Ja muutamat BetSemiläiset lyötiin, että he katsoivat Herran arkkiin, ja hän löi siitä kansasta viisikymmnetä tuhatta ja seitsemänkymmentä miestä; niin se kansa murehti, että Herra niin suurella vitsauksella löi kansaa.	6:19 JA muutamat BethSemiterit lyötiin/ että he cadzoit HERran Arckijn/ ja hän löi sijtä Canssasta wijsikymmendä tuhatta ja seidzemenkymmendä miestä. Nijn se Canssa murhetti/ että HERra njn suurella widzauksella löi Canssa.
6:20 Ja Beet-Semeksen miehet sanoivat: "Kuka voi kestää Herran, tämän pyhän Jumalan, edessä? Ja kenen luo hän menee meidän luotamme?"	20. Ja BetSemiläiset sanoivat: kuka on seisovainen Herran edessä, tainkaltaisen pyhän Jumalan? ja kenen tykö hän menee meidän tyköämme;	6:20 Ja BethSemiterit sanoit: cuca on seisowainen HERran edes/ taincaltaisen pyhän Jumalan/ ja kenen tygö hän mene meidän tyköm?
6:21 Ja he lähettivät sanansaattajat Kirjat-Jearimin asukasten luo sanomaan: "Filistealaiset ovat tuoneet Herran arkin takaisin; tulkaa tänne ja viekää se luoksenne."	21. Ja lähettivät sanansaattajat KirjatJearimin asuvaisten tykö ja käskivät heille sanoa: Philistealaiset ovat tuoneet Herran arkin jälleen, tulkaat tänne alas ja viekää häntä ylös teidän tyköenne jälleen.	6:21 Ja lähetit sanan KiriathJearimin asuwaisten tygö/ ja käskit heille sanoa: Philisterit owat tuonet HERran Arkin jäl lens/ tulcat tänne ja wiekät händä teidän tygöenne jäl lens.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Niin Kirjat-Jearimin miehet tulivat ja veivät Herran arkin sinne ja toivat sen Abinadabin taloon mäelle. Ja hänen poikansa Eleasarin he pyhittivät pitämään huolta Herran arkista.	1. Niin tulivat KirjatJearimin miehet, ja toivat sinne Herran arkin, ja veivät sen Amminadabin huoneesen Giberaan, ja vihkivät hänen poikansa Eleatsarin ottamaan Herran arkista vaaria.	7:1 NIin tuli KiriathJearimin Canssa ja toit sinne HERran Arkin/ ja weit hänen Abinadabin huoneseen Giberaan/ ja wiheit hänen poicans Eleazarin ottaman HERran Arkist waari.
7:2 Ja siitä päivästä, jona arkki oli asettunut Kirjat-Jearimiin, kului pitkä aika, kului kaksikymmentä vuotta; ja koko Israelin heimo huokaili Herran puoleen.	2. Ja siitä päivästä, jona arkki tuli KirjatJearimiin, kului paljon aikaa, kaksikymmentä ajastaikaa; ja koko Israelin huone itki Herran jälkeen.	7:2 Ja sijtä päiwäst cosca HERran Arki oli KiriathJearimis/ cului paljon aica/ caxikymmendä ajastaica/ ja coco Israelin huone itki HERran jälken.

7:3 Mutta Samuel sanoi koko Israelin heimolle näin: "Jos te kaikesta sydämestänne käännytte Herran puoleen, niin poistakaa keskuudestanne vieraat jumalat ja astartet ja kiinnittäkää sydämenne Herraan ja palvelkaa ainoastaan häntä, niin hän pelastaa teidät filistealaisten käsistä."	3. Mutta Samuel puhui koko Israelin huoneelle, sanoen: jos te käännätte teitänne kaikesta sydämestänne Herran tykö, niin heittäkää teiltänne vieraat jumalat ja Astharot pois, ja valmistakaa teidän sydämenne Herran tykö, ja palvelkaa häntä ainoaa, niin hän pelastaa teidät Philistealaisten käsistä.	7:3 MUtta Samuel sanoi coco Israelin huonelle/ jos te käännätte teitän caikesta sydämestän HERran tygö/ nijn heittäkät teildän wierat jumalat ja Astharoth pois/ ja walmistacat teidän sydämen HERran tygö/ ja palwelcat händä ainoata/ nijn hän pelasta teidän Philisterein käsistä.
7:4 Niin israelilaiset poistivat baalit ja astartet ja palvelivat ainoastaan Herraa.	4. Niin heittivät Israelin lapset heiltänsä Baalin ja Astharotin pois, ja palvelivat ainoaa Herraa.	7:4 Nijn heitit Israelin lapset heildäns Baalim ja Astharothin pois/ ja palwelit ainoata HERRa.
7:5 Ja Samuel sanoi: "Kootkaa koko Israel Mispaan, ja minä rukoilen teidän puolestanne Herraa."	5. Ja Samuel sanoi: kootkaat kaikki Israel Mitspaan: ja minä rukoilen teidän edestänne Herraa.	7:5 Ja Samuel sanoi: cootca Israel Mizpaan/ ja minä rucoilen teidän edestän HERra.
7:6 Niin he kokoontuivat Mispaan, ammensivat vettä ja vuodattivat sitä Herran eteen sekä paastosivat sen päivän; ja he sanoivat siellä: "Me olemme tehneet syntiä Herraa vastaan." Ja Samuel jakoi israelilaisille oikeutta Mispassa.	6. Ja he tulivat Mitspaan kokoon, ammundivat vettä ja kaasivat Herran eteen, paastosivat sen päivän, ja sanoivat siinä paikassa: me olemme syntiä tehneet Herraa vastaan! Ja Samuel tuomitsi Israelin lapsia Mispassa.	7:6 Ja he tulit Mizpaan cocoon/ ammundit wettä ja caasit HERran eteen/ paastoisit sen päiwän ja sanoit sijnä paicas: me olem syndiä tehnet HERra wastan. Ja Samuel duomidzi Israelin lapset Mizpas.
7:7 Kun filistealaiset kuuluivat israelilaisten kokoontuneen Mispaan, lähtivät filistealaisten ruhtinaat Israelia vastaan. Kun israelilaiset kuuluivat sen, pelkäsivät he filistealaisia.	7. Kun Philistealaiset kuuluivat Israelin lapset kokoontuneeksi Mitspaan, menivät Philistealaisten päämiehet Israelia vastaan. Kun Israelin lapset sen kuuluivat, pelkäsivät he Philistealaisia.	7:7 COsca Philiterit cuulit Israelin lapset cocondunexi Mizpaan/ menit Philisterein päämiehet Israeli wastan. Cosca Israelin lapset sen cuulit/ pelkäisit he Philisterejä.
7:8 Ja israelilaiset sanoivat Samuelille: "Älä kieltäydy huutamasta meidän puolestamme Herraa, meidän Jumalamme, että hän pelastaisi meidät filistealaisten käsistä."	8. Ja Israelin lapset sanoivat Samuelille: älä lakkaa huutamasta meidän edestämme Herran meidän Jumalamme tykö, että hän meidät pelastais Philistealaisten käsistä.	7:8 Ja sanoit Samuelille: älä lacka huutamast meidän edestäm HERran meidän Jumalam tygö/ että hän meidän pelastais Philisterein käsistä.
7:9 Niin Samuel otti imevän karitsan ja uhrasi sen polttouhriksi, kokonaisuuhriksi, Herralle; ja Samuel huusi Herraa Israelin puolesta, ja Herra kuuli häntä.	9. Niin Samuel otti yhden imevän karitsan ja uhrasi sen kokonansa Herralle polttouhriksi; ja Samuel huusi Herran tykö Israelin edestä, ja Herra kuuli hänen rukouksensa.	7:9 Nijn Samuel otti imewän caridzan/ ja uhrais sen coconans HERRalle polttouhrixi/ ja huusi HERran tygö Israelin edest/ ja HERra cuuli hänen rucouxens.

7:10 Sillä kun Samuelin uhratessa polttouhria filistealaiset lähestyivät käydäkseen taisteluun Israelia vastaan, niin sinä päivänä Herra jylisi kovalla ukkosen jylinällä filistealaisia vastaan ja saattoi heidät hämminkiin, niin että Israel voitti heidät.	10. Ja kuin Samuel uhrasi polttouhrin, lähestyivät Philistealaiset sotimaan Israelia vastaan; mutta Herra jylisti sinä päivänä suurella pauhinalla Philistealaisten ylitse ja peljätti heidät, niin että he lyötiin Israelin edessä.	7:10 Ja cuin Samuel uhrais polttouhrit/ lähestyit Philisterit sotiman Israeli wastian/ mutta HERra jylisti sinä päiwänä suurella pauhinalla Philisterein ylidze/ ja peljätti heidän/ nijn että he lyötin Israelin edes.
7:11 Ja Israelin miehet lähtivät Mispasta ja ajoivat filistealaisia takaa, surmaten heitä aina Beet-Kaarin alapuolelle asti.	11. Niin Israelin miehet menivät ulos Mitspasta, ja ajoivat Philistealaisia takaa, ja löivät heidät aina BetKarin alle.	7:11 Nijn Israelin miehet menit Mizpast ja ajoit Philisterejä taca/ ja löit heidän aina BethCarin ala.
7:12 Ja Samuel otti kiven ja pani sen Mispan ja Seenin välille ja antoi sille nimen Eben-Eser ja sanoi: "Tähän asti on Herra meitä auttanut."	12. Ja Samuel otti kiven ja pani Mitspan ja Senin välille, ja kutsui sen nimen EbenEtser, ja sanoi: tähän asti on Herra auttanut meitä.	7:12 Silloin otti Samuel kiwen/ ja pani Mizpan ja Senin wälille/ ja cudzui hänen EbenEzer/ ja sanoi: tähän asti on HERra auttanut meitä.
7:13 Niin filistealaiset lannistettiin, eivätkä he enää tulleet Israelin alueelle. Ja Herran käsi oli filistealaisia vastaan Samuelin koko elinajan.	13. Ja niin Philistealaiset poljettiin, eikä enää tulleet Israelin rajoille. Ja Herran käsi oli Philistealaisia vastaan niinkauvan kuin Samuel eli.	7:13 Ja nijn Philisterit poljettin/ ja ei enämbi tullet Israelin rajoille. Ja HERran käsi oli Philisterejä wastian nijncauwan cuin Samuel eli.
7:14 Ja ne kaupungit, jotka filistealaiset olivat ottaneet Israelilta, joutuivat takaisin Israelille, Ekronista Gatiin saakka; ja myös niiden alueet Israel vapautti filistealaisten käsistä. Myöskin Israelin ja amorilaisten välillä oli rauha.	14. Niin Israelin lapset saivat ne kaupungit jälleen, jotka Philistealaiset heiltä olivat ottaneet pois, Ekronista Gatiin saakka, rajoinensa. Ne vapahti Israel Philistealaisten käsistä; sillä Israelilla oli rauha Amorilaisten kanssa.	7:14 Nijn Israelin lapset sait ne Caupungit jällens/ cuin Philisterit heildä olit ottanet pois/ Ekronist Gathin saacka/ rajoinens. Ne wapahti Israel Philisterein käsistä: sillä Israelillä oli rauha Amorrerein cansa.
7:15 Samuel oli tuomarina Israelissa koko elinaikansa.	15. Ja Samuel tuomitsi Israelia kaiken elinaikansa,	7:15 Ja Samuel duomidzi Israeli caiken elinaicans.
7:16 Ja hän teki joka vuosi kiertomatkoja Beeteliin, Gilgaliin ja Mispaan, ja hän jakoi Israelille oikeutta kaikissa näissä paikoissa.	16. Ja vaelsi joka vuosi ympäri BetElin ja Gilgalin ja Mitspan. Ja kuin hän oli tuominnut Israelia kaikissa näissä paikoissa,	7:16 Ja waelsi joca vuosi ymbärins BethElin asti ja Gilgalin ja Mizpan. Ja cosca hän oli duominut Israeli caikisa näisä paicoisa/
7:17 Sitten hän palasi jälleen Raamaan, sillä siellä oli hänen kotinsa ja siellä hän jakoi oikeutta Israelille. Ja hän rakensi sinne alttarin Herralle.	17. Tuli hän Ramaan jälleen; sillä siellä oli hänen huoneensa ja siellä hän tuomitsi Israelia, ja rakensi Herralle siellä alttarin.	7:17 Tuli hän Ramathan jällens: sillä siellä oli hänen huonens/ ja siellä hän duomidzi Israeli/ ja rakensi HERralle siellä Altarin.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu

8:1 Kun Samuel oli käynyt vanhaksi, pani hän poikansa Israelin tuomareiksi.	1. Ja tapahtui, kuin Samuel vanhentui, että hän pani poikansa Israelin tuomariksi.	8:1 Samuel asetti vanhettuans poicans Israelin Duomareixi.
8:2 Hänen esikoisensa nimi oli Joel, ja hänen toisen poikansa nimi oli Abia; nämä olivat tuomareina Beersebassa.	2. Hänen esikoisensa nimi oli Joel ja toisen Abia, jotka tuomarit olivat BerSabassa.	8:2 Hänen esicoisens cudzuttin Joel/ ja se toinen Abia/ jotca duomarit olit BerSabas.
8:3 Mutta hänen poikansa eivät vaeltaneet hänen teitensä, vaan olivat väärän voiton pyytäjiä, ottivat lahjuksia ja vääristivät oikeutta.	3. Mutta hänen poikansa ei vaeltaneet hänen teissänsä, vaan poikkesivat ahneuden perään, ja ottivat lahjoja, ja käänsivät oikeuden.	8:3 Mutta hänen poicans ei waeldanet hänen teisäns/ waan tulit ahnexi ja otit lahjoja/ ja käänsit oikeuden.
8:4 Niin kaikki Israelin vanhimmat kokoontuivat ja tulivat Samuelin tykö Raamaan	4. Niin kaikki Israelin vanhimmat kokosivat itsensä ja tulivat Samuelin tykö Ramaan,	8:4 NIin caicki Israelin wanhimmat cocoisit idzens ja tulit Ramathijn Samuelin tygö.
8:5 ja sanoivat hänelle: "Katso, sinä olet käynyt vanhaksi, eivätkä poikasi vaella sinun teitäsi. Niin aseta nyt meille oikeutta jakamaan kuningas, jollainen kaikilla muillakin kansoilla on."	5. Ja sanoivat hänelle: katso, sinä olet vanhentunut, ja sinun poikas ei vaella sinun teissäs. Niin aseta nyt meille kuningas, joka meitä tuomitsis, niinkuin kaikilla pakanoillakin on.	8:5 Ja sanoit hänelle: cadzo/ sinä olet wanhennut/ ja sinun poicas ei waella sinun teisäs/ aseta sinä meille Cuningas joca meitä duomidzis/ nijncuin caikilla pacanoillakin on.
8:6 Mutta Samuel pahastui siitä, että he sanoivat: "Anna meille kuningas jakamaan meille oikeutta." Ja Samuel rukoili Herraa.	6. Ja Samuel otti sen pahaksi, että he sanoivat: anna meille kuningas, joka meitä tuomitsis; ja Samuel rukoili Herraa.	8:6 Ja Samuel otti sen pahaxi/ että he sanoit: anna meille Cuningas joca meitä duomidzis. Ja Samuel rucoili HERra.
8:7 Niin Herra sanoi Samuelille: "Kuule kansan ääntä kaikessa, mitä he sinulle sanovat; sillä sinua he eivät ole pitäneet halpana, vaan minut he ovat pitäneet halpana olemaan heidän kuninkaanansa.	7. Ja Herra sanoi Samuelille: kuule kansan ääntä kaikissa niissä, mitä he sinulle sanovat; sillä ei he ole sinua hyljänneet, vaan minun he ovat hyljänneet, etten minä heitä hallitsisi;	8:7 Ja HERra sanoi Samuelille: cuule Canssan ändä caikis nijsä cuin he owat sinulle puhunet: sillä ei he ole sinua hyljännet/ waan minun/ etten minä olis heidän Cuningans.
8:8 Niinkuin he aina siitä päivästä, jona minä johdatin heidät tänne Egyptistä, tähän päivään asti ovat tehneet, kun ovat hyljänneet minut ja palvelleet muita jumalia, aivan niin he tekevät nyt sinullekin.	8. Niinkuin he aina tehneet ovat siitä päivästä kuin minä heidät vein Egyptistä tähän päivään asti, ja ovat minun hyljänneet ja palvelleet vieraita jumalia: niin tekevät he myös sinulle.	8:8 He tekewät sinulle nijncuin he aina tehnet owat/ sijtä päiwäst cuin minä heidän wein Egyptist/ tähän päiwän asti/ ja owat minun hyljännet/ ja palwellet wieraita jumalita.
8:9 Kuule siis heidän ääntänsä. Kuitenkin varoita heitä vakavasti ja ilmoita heille, mitkä oikeudet on kuninkaalla, joka on heitä hallitseva."	9. Kuule siis nyt heidän äänensä: kuitenkin ettäs ahkerasti todistat heitä vastaan ja ilmoitat heille kuninkaan oikeuden, joka heitä hallitseva on.	8:9 Cuule sijs nyt heidän änenens/ todista ja ilmoita heille Cuningan oikeus/ joca heitä hallidze.

8:10 Niin Samuel puhui kaikki Herran sanat kansalle, joka häneltä pyysi kuningasta.	10. Ja Samuel sanoi kaikki Herran sanat kansalle, joka häneltä kuningasta anoi.	8:10 JA Samuel sanoi caicki HERran sanat Canssalle/ joca häneldä Cuningast anoi.
8:11 Hän sanoi: "Nämä oikeudet on kuninkaalla, joka on teitä hallitseva: Teidän poikanne hän ottaa ja panee heidät vaunumiehihikseen ja ratsumiehihikseen ja vaunujensa edelläjuoksijoiksi.	11. Ja sanoi: tämä pitää oleman kuninkaan oikeus, joka teitä vallitseva on: teidän poikanne ottaa hän ja panee vaunu- ja hevosemiehiksensä ja vaunuinsa edelläjuoksioiksi,	8:11 Tämä on Cuningan oikeus joca teitä wallidzewa on: teidän poican otta hän waunu ja hewoismiehihiksen/ ja waunuins edellä juoxiaksi.
8:12 Myöskin hän panee heitä tuhannen- ja viidenkymmenenpäämiehiksi ja kyntämään hänen kyntöjensä ja leikkaamaan hänen viljaansa sekä tekemään hänelle sotatarpeita ja vaunutarpeita.	12. Ja panee päämiehiksi tuhannen ja viidenkymmenen päälle, ja kyntäjiksi, joiden hänen peltonsa kyntämän pitää, ja elonleikkaajiksi eloonsa, ja sotakaluinsa ja vaunukaluinsa tekiöiksi.	8:12 Ja pane päämiehixi tuhannen ja wijden kymmenen päälle/ ja kyndäjäxi/ cuin hänen peldons kyndämän pitä/ ja elonleickaixi hänen eloons/ ja hänen sotacaluns ja waunucaluns tekiäxi.
8:13 Ja teidän tyttärenne hän ottaa voiteiden tekijöiksi, keittäjiksi ja leipojiksi.	13. Ja teidän tyttärenne ottaa hän voidetten tekiöiksi, keittäjiksi ja leipojiksi.	8:13 Teidän tyttären otta hän apotecarixi/ keittäixi ja leipoixi.
8:14 Hän ottaa teidän parhaat peltonne, viinitarhanne ja öljypuunne ja antaa ne palvelijoillensa;	14. Hän ottaa myös teidän parhaat peltonne, viinämäkenne ja öljypuunne, ja antaa ne palvelioillensa;	8:14 Hän otta myös teidän parhat peldon/ wijnamäken ja öljypuun/ ja anda ne palwelioillens.
8:15 ja hän ottaa kymmenykset teidän kylvöstänne ja viinitarhojenne sadosta ja antaa ne hoviherroillensa ja palvelijoillensa.	15. Ja ottaa teiltä kymmenykset teidän jyvistäänne ja viinastanne, ja antaa huovillensa ja palvelioillensa.	8:15 Sitälähin otta hän teildä kymmenexet teidän jywistän ja wijnastan/ ja anda huowillens ja palwelioillens.
8:16 Hän ottaa myös teidän palvelijanne ja palvelijattarenne ja parhaat nuoret miehenne sekä aasinne ja teettää niillä työnsä;	16. Hän ottaa myös palvelianne ja piikanne, ja parhaat nuorukaisenne, ja aasinne, ja panee ne työhönsä.	8:16 Hän otta myös teidän palwelian ja pijcan/ ja teidän caunimmat nuorucaisen/ ja teidän Asin hänen töihins.
8:17 ja hän ottaa kymmenykset teidän lampaistanne, ja te tulette hänen palvelijoiksensa.	17. Hän ottaa laumastanne kymmenykset: ja teidän pitää oleman hänen orjansa.	8:17 Hän otta teidän laumastan kymmenexet/ ja teidän pitä oleman hänen orjans.
8:18 Silloin te huudatte Herraa kuninkaanne tähden, jonka olette itsellenne valinneet, mutta hän ei silloin teitä kuule."	18. Niin te silloin huudatte kuninkaanne tähden, jonka te olette teillenne valinneet; vaan silloin ei Herra kuule teitä.	8:18 Cosca te silloin huudatte teidän Cuningan tähden/ jonga te oletta teillen walinnet/ silloin ei HERra teitä cuule.
8:19 Mutta kansa ei tahtonut kuulla Samuelin puhetta, vaan sanoi: "Ei, kuningas meillä pitää olla.	19. Ja ei kansa totellut Samuelin ääntä, vaan sanoi: ei millään muotoa, vaan kuningas pitää meillä oleman,	8:19 Ja ei Canssa cuullut Samuelin äändä/ waan sanoi: ei millän muoto/ mutta Cuningas pitä meillä oleman.

8:20 Mekin tahdomme olla niinkuin kaikki muut kansat: kuningas jakakoon meille oikeutta ja johtakoon meitä ja käyköön sotiamme."	20. Että me myös olisimme niinkuin kaikki muut pakanat, ja että meidän kuninkaamme tuomitsis meitä ja menis edellämme, kuin meidän pitää sotiman.	8:20 Että me myös olisim nijncuin caicki muutkin pacanat/ ja että meidän Cuningam duomidzis meitä/ ja menis meidän edelläm cosca meidän pitä sotiman.
8:21 Kun Samuel kuuli kaikki kansan puheet, puhui hän ne Herralle.	21. Ja niin Samuel kuuli kaikkia niitä mitä kansa sanoi, ja puhui ne Herran korvain edessä.	8:21 Ja nijn Samuel cuuli caickia nijtä cuin Canssa sanoi/ ja julisti HERran corwain edes.
8:22 Ja Herra sanoi Samuelille: "Kuule heidän ääntänsä ja aseta heille kuningas." Niin Samuel sanoi Israelin miehille: "Menkää kukin kaupunkiinne."	22. Niin sanoi Herra Samuelille: kuule heidän äänensä ja aseta heille kuningas. Ja Samuel sanoi Israelin miehille: menkää matkaanne kukin kaupunkiinsa.	8:22 Nijn sanoi HERra Samuelille: cuule heidän änen ja aseta heille Cuningas. Ja Samuel sanoi Israelin miehille: mengät matcaan cukin hänen Caupungijns.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Benjaminissa oli mies, hyvin varakas, nimeltä Kiis, Abielin poika, joka oli Serorin poika, joka Bekoratin poika, joka Afiahin poika, joka erään benjaminilaisen miehen poika.	1. Niin oli yksi mies BenJaminista, nimeltä Kis, Abielin poika, Serorin pojan, Bekoratin pojan, Aphiaan pojan, Isjeminin pojan; voimallinen mies.	9:1 NIin oli yxi mies BenJaminist/ nimeldä Kis/ AbiElin poica/ Serorin pojan/ Bechorathin pojan/ Aphian pojan/ Jeminin miehen pojan/ woimallinen mies.
9:2 Hänellä oli poika, nimeltä Saul, nuori, kaunis mies. Israelilaisten joukossa ei ollut kauniimpaa miestä kuin hän: hän oli päätänsä pitempi kaikkea kansaa.	2. Hänellä oli poika nimeltä Saul, hän oli kaunis nuori mies, ja ei ollut yksikään häntä kauniimpi Israelin lasten seassa, päätä pitempi kaikkea muuta kansaa.	9:2 Hänellä oli poica nimeldä Saul/ hän oli caunis nuori mies/ ja ei ollut yxikän händä caunembi Israelin lasten seas/ päätä pidembi caickea muuta Canssa.
9:3 Ja Kiisiltä, Saulin isältä, olivat aasintammat joutuneet kateisiin, ja Kiis sanoi pojallensa Saulille: "Ota palvelijoista joku mukaasi, nouse ja mene etsimään aasintammoja."	3. Ja Kis Saulin isä oli kadottanut aasintammansa, ja Kis sanoi pojallensa Saulille: ota palvelioista kanssas ja nouse; mene matkaas ja etsi aasintammat.	9:3 JA Kis Saulin Isä oli cadottanut Asintammans. Ja hän sanoi pojallens Saulille: ota yxi palwelioista cansas ja walmista/ mene matcaas/ ja edzi Asintammat.
9:4 Niin hän kulki Ephraimin vuoriston halki, ja hän kulki Salisan maan halki; mutta he eivät löytäneet niitä. Ja he kulkivat Saalimin maan halki, eikä niitä ollut sielläkään; sitten he kulkivat Benjaminin maan halki eivätkä löytäneet niitä.	4. Ja hän kävi Ephraimin vuoren yli ja Salisan maan lävitse, ja ei he löytäneet; niin he kävivät Salimin maan lävitse, ja ei ne olleet siellä, ja he kävivät Jeminin maan lävitse, ja ei löytäneet.	9:4 Ja hän käwi Ephraimin vuoren ylidze/ ja Salisan maan läpidze/ ja ei löytänet/ nijn he käwit Salimin maan läpidze/ ja ei he ollet siellä/ ja he käwit Jeminin maan läpidze/ ja ei löytänet.

<p>9:5 Kun he olivat tulleet Suufin maahan, sanoi Saul palvelijallensa, joka hänellä oli mukanaan: "Tule, palatkaamme kotiin; muutoin isäni käy levottomaksi meidän tähtemme ja jättää mielestään aasintammat."</p>	<p>5. Kuin he tulivat Zuphin maalle, sanoi Saul palveliallensa, joka hänen kanssansa oli: tule, käykäämme kotia jällensä, ettei minun isäni unhottaisi aasintammoja ja murehtisi meitä.</p>	<p>9:5 CUin he tulit Zuphin maalle/ sanoi Saul palwelielle cuin hänen cansans oli: tule/ käykäm cotia jällens/ minun Isän unhotta Asintammans/ ja murhetti meitä.</p>
<p>9:6 Mutta palvelija sanoi hänelle: "Katso, tässä kaupungissa on Jumalan mies, arvossa pidetty mies; kaikki, mitä hän sanoo, se varmasti toteutuu. Menkäämme nyt sinne; kenties hän ilmaisee meille jotakin matkasta, jolla olemme."</p>	<p>6. Mutta se sanoi hänelle: katso, tässä kaupungissa on kuuluisa Jumalan mies: kaikki mitä hän sanoo, se kaiketi tapahtuu. Käykäämme nyt sinne: kuka tietää, hän sanoo meille meidän retkemme, jota vaellamme.</p>	<p>9:6 Mutta hän sanoi: täsä Caupungis on cuuluisa Jumalan mies/ caicki cuin hän sano/ se tapahtu. Käykäämme sinne/ cuca tietä/ hän sano meidän retkem jota me waellam.</p>
<p>9:7 Niin Saul sanoi palvelijallensa: "Jos menemme sinne, niin mitä me viemme sille miehelle? Sillä leipä on loppunut repuistamme, eikä meillä ole muutakaan lahjaa vietäväksi Jumalan miehelle. Vai onko meillä mitään?"</p>	<p>7. Saul sanoi palveliallensa: katso, siis me menemme sinne; mutta mitä me viemme miehelle? sillä leipä on kaikki loppunut säkistämme: ei ole meillä yhtään lahjaa vietävää sille Jumalan miehelle: mitä meillä on myötämme?</p>	<p>9:7 Saul sanoi palweliallens: waicka me menemme sinne/ mitä me wiemme miehelle: sillä leipä on caicki loppunut meidän säkistäm: ei ole meillä yhtän lahja wietäwät sille Jumalan miehelle? Mitä meillä on?</p>
<p>9:8 Palvelija vastasi vielä Saulille ja sanoi: "Katso, tässä on minulla neljännes sekeliä hopeata; minä annan sen Jumalan miehelle, että hän ilmaisisi meille jotakin matkastamme."</p>	<p>8. Palvelia vastasi edespäin Saulille ja sanoi: katso, minulla on neljäs osa hopiasikliä tykönäni; antakaamme se sille Jumalan miehelle, että hän sanois meille meidän retkemme.</p>	<p>9:8 Palwelia wastais Saulille/ ja sanoi: cadzo/ minulla on neljäs osa hopia Sicli minun tykönäni/ andacam se sille Jumalan miehelle/ että hän sanois meidän retkestäm.</p>
<p>9:9 - Muinoin sanottiin Israelissa, kun mentiin kysymään Jumalalta, näin: "Tulkaa, menkäämme näkijän luo." Sillä sitä, jota nyt sanotaan profeetaksi, kutsuttiin muinoin näkijäksi. -</p>	<p>9. Muinaiseen aikaan Israelissa, kuin käytiin Jumalaa etsimään, sanottiin: tulkaat, käykäämme näkiän tykö; sillä se joka nyt on propheta, kutsuttiin muinen näkiäksi.</p>	<p>9:9 Muinaisen aican Israelis/ cosca käytin Jumalata edzimän/ sanottin: tulcat/ käykäm näkiän tygö. Ne cuin nyt cudzutan Prophetaixi/ ne muinen cudzuttin näkiöixi.</p>
<p>9:10 Saul vastasi palvelijallensa: "Puheesi on hyvä; tule, menkäämme." Ja he menivät kaupunkiin, jossa Jumalan mies oli.</p>	<p>10. Saul sanoi palveliallensa: puhees on hyvä: tule, käykäämme. Ja he menivät kaupunkiin, jossa Jumalan mies oli.</p>	<p>9:10 SAul sanoi palweliallens: sinä hywin puhuit/ tule/ käykäm. Ja he menit siihen Caupungijn/ josa se Jumalan mies oli.</p>
<p>9:11 Kun he nousivat rinnettä ylös kaupunkiin, kohtasivat he tyttöjä, jotka olivat menossa vettä ammentamaan. Näiltä he kysyivät: "Onko näkijä täällä?"</p>	<p>11. Ja tultuansa kaupungin paltalle, löysivät he piikoja, jotka läksivät vettä ammundamaan; niille he sanoivat: onko näkiä täällä?</p>	<p>9:11 Ja tulduans Caupungijn/ löysit he pijcoja/ jotca olit käynet wettä ammundaman/ nijlle he sanoit: ongo näkiä täällä?</p>

9:12 Nämä vastasivat heille ja sanoivat: "On, katso, hän on tuolla edessäpäin. Riennä, sillä hän on juuri nyt tullut kaupunkiin, koska kansalla tänä päivänä on teurasuhrit uhrikukkulalla.	12. He vastasivat heitä ja sanoivat: on, katso, siellä sinun edessä: riennä nyt, sillä tänäpäinä hän on tullut kaupunkiin, että tänäpäinä on kansalla uhri korkeudella.	9:12 He wastaisit heille/ ja sanoit: ia/ cadzo teiden edesän hän on/ riendäkät teitän: sillä tänäpäinä hän on tullut Caupungijn/ että tänäpäinä Canssa uhrawat korkeudella.
9:13 Kun tulette kaupunkiin, tapaatte hänet, ennenkuin hän menee uhrikukkulalle aterioimaan; sillä kansa ei aterioi, ennenkuin hän tulee. Kun hän on siunannut uhrin, sitten vasta kutsuvieraat aterioivat. Menkää siis sinne, sillä juuri nyt te hänet tapaatte."	13. Kun tulette kaupunkiin, niin te löydätte hänen, ennenkuin hän menee korkeudelle atrioitsemaan; sillä ei kansa ennen syö, kuin hän siunaa uhrin, sitte ne syövät jotka kutsutut ovat: menkäätsi sinne, sillä juuri nyt te hänen löydätte.	9:13 Cosca te tulette Caupungijn/ nijn te löydätte hänen/ ennencuin hän mene korkeudelle atrioizeman: sillä ei Canssa ennen syö/ cuin hän tule/ ja siuna uhrin/ sijtte ne syöwät cuin cudzutut owat/ mengät sijs sinne/ juuri nyt te hänen löydätte.
9:14 Ja he menivät kaupunkiin. Kun he tulivat kaupunkiin, niin katso, Samuel tuli heitä vastaan menossa uhrikukkulalle.	14. Ja he menivät ylös kaupunkiin, ja kuin he tulivat keskelle kaupunkia, katso, Samuel kohtasi heidät mennessänsä korkeudelle.	9:14 JA cuin he tulit Caupungijn/ ja olit keskellä Caupungita/ cadzo/ Samuel cohtais heidän mennesäns korkeudelle.
9:15 Mutta päivää ennen Saulin tuloa oli Herra ilmoittanut ja sanonut Samuelille:	15. Mutta Herra oli ilmoittanut Samuelille päivää ennen kuin Saul tuli, sanoen:	9:15 Mutta HERra oli ilmoittanut Samuelille päiwä ennen cuin Saul tuli/ sanoden:
9:16 "Huomenna tähän aikaan minä lähetän sinun tykösi miehen Benjaminin maasta. Voitele hänet minun kansani Israelin ruhtinaaksi. Hän on vapauttava minun kansani filistealaisten käsistä. Sillä minä olen katsonut kansani puoleen, sen huuto on tullut minun eteeni."	16. Huomenna tällä ajalla lähetän minä sinun tykösi miehen Benjaminin maasta, voitele se minun kansani Israelin päämieheksi: ja hän on vapahtava heitä Philistealaisten käsistä, sillä minä olen katsonut minun kansani puoleen, ja heidän huutonsa on tullut minun tyköni.	9:16 Huomena tällä ajalla lähetän minä sinun tygös miehen Benjaminin maasta/ voitele se minun Canssani Israelin päämiehexi/ wapahtaman heitä Philisterein käsistä: sillä minä olen cadzonut minun Canssani puoleen/ ja heidän huutons on tullut minun tygöni.
9:17 Kun Samuel näki Saulin, ilmoitti Herra hänelle: "Katso, tässä on mies, josta minä olen sinulle sanonut: 'Tämä on vallitseva minun kansaani'."	17. Kun Samuel näki Saulin, vastasi Herra ja sanoi: katso, tämä on se mies, josta minä sinulle sanonut olen: tämä on hallitseva minun kansaani.	9:17 Cosca Samuel näki Saulin/ wastais HERra/ ja sanoi: cadzo/ tämä on se mies/ josta minä sinulle sanonut olen/ tämä hallidze minun Canssani.
9:18 Saul meni Samuelin tykö keskelle porttia ja sanoi: "Sano minulle, missä on näkijän asunto?"	18. Saul meni Samuelin tykö porttiin ja sanoi: ilmoita minulle, kussa täällä on näkiän huone.	9:18 Sijtte meni Saul Samuelin tygö porttijn/ ja sanoi: ilmoita minulle cusa täällä on näkiän huone.

<p>9:19 Samuel vastasi Saulille ja sanoi: "Minä olen näkijä. Mene minun edelläni uhrikukkulalle. Aterioikaa tänä päivänä minun kanssani; huomenaamuna minä päästän sinut menemään, ja kaikki, mitä sinulla on sydämelläsi, minä selvitän sinulle.</p>	<p>19. Samuel vastasi Saulille ja sanoi: minä olen näkiä, mene minun edelläni ylös korkeudelle: ja te syötte tänäpäpä minun kanssani, ja huomenna päästän minä sinun: ja kaikki mitä sydämässäs on, ilmoitan minä sinulle.</p>	<p>9:19 Samuel wastais Saulille/ ja sanoi: minä olen Näkiä/ mene minun edelläni corkeudelle: sillä te syötte tänäpäpä minun cansani/ ja huomena päästän minä sinun/ ja caicki mitä sinun sydämesäs on ilmoitan minä sinulle.</p>
<p>9:20 Äläkä enää ole huolissasi aasintammoista, jotka ovat olleet sinulta kateissa kolme päivää, sillä ne ovat löytyneet. Ja kenen on kaikki, mitä kallisarvoisinta Israelissa on, jollei sinun ja kaiken sinun isäsi perheen?"</p>	<p>20. Ja aasintammoja, jotka ovat olleet sinulta kolme päivää poissa, älä silleen murehdi, sillä ne ovat löydetyt: ja kenen kaikki himoittava Israelissa pitää oleman? Eikö ne sinulle tule ja kaikelle isäs huoneelle?"</p>	<p>9:20 Ja Asintammoja/ jotca owat ollet sinulda colme päiwä pois/ älä sillen murheti: sillä ne owat löytyt/ ja kenen caicki himoittapa Israelis pitä oleman? eikö ne sinulle tule ja caikelle sinun Isäs huonelle?"</p>
<p>9:21 Saul vastasi ja sanoi: "Minähän olen benjaminilainen, olen sukukunnasta, joka on Israelin pienimpiä, ja minun sukuni on vähäisin kaikista Benjaminin sukukunnan sukuista. Miksi puhut minulle näin?"</p>	<p>21. Saul vastasi ja sanoi: enkö minä ole Jeminin poika, kaikkein vähimmästä Israelin suvusta, ja minun sukuni on vähin kaikkein sukukuntain seassa BenJaminista? Miksis senkaltaista minulle puhut?"</p>	<p>9:21 Saul wastais: engö minä ole Jeminin poica/ ja caickein vähimmäst Israelin sugust/ ja minun huonen on vähin caickein sucucundain seas Ben Jaminist? mixis sencaltaista minulle puhut?"</p>
<p>9:22 Mutta Samuel otti Saulin palvelijoinensa ja vei heidät ruokailuhuoneeseen ja antoi heille ylimmän sijan kutsuvierasten joukossa, joita oli noin kolmekymmentä miestä.</p>	<p>22. Mutta Samuel otti Saulin palvelioinensa ja vei heidät saliin, ja istutti heidät ylimmäiseksi kaikista niistä, jotka kutsutut olivat, joita oli liki kolmekymmentä miestä.</p>	<p>9:22 Mutta Samuel otti Saulin palwelioinens/ ja wei heitä Salijn/ ja istutti heitä ylimmäisexi caikista nijstä cuin cudzutut olit/ joita oli liki colmekymmendä miestä.</p>
<p>9:23 Ja Samuel sanoi keittäjälle: "Tuo tänne se kappale, jonka minä sinulle annoin ja josta minä sinulle sanoin: 'Päse syrjään'."</p>	<p>23. Ja Samuel sanoi keittäjälle: tuo tänne se kappale, jonka minä sinulle annoin ja käskin tykönäs pitää.</p>	<p>9:23 Ja Samuel sanoi keittäjälle: tuo tänne se cappale jonga minä sinulle annoin/ ja käskin tykönäs pitä.</p>
<p>9:24 Niin keittäjä otti reiden, ja mitä siihen kuului, ja pani sen Saulin eteen. Ja Samuel sanoi: "Katso, tässä pannaan sinun eteesi se, mikä on varattu; syö siitä. Sillä juuri täksi hetkeksi se säästettiin sinua varten, kun minä sanoin: 'Minä olen kutsunut kansan.'" Niin Saul aterioi Samuelin kanssa sinä päivänä.</p>	<p>24. Niin keittäjä kantoi lavan ja sen mikä siinä riippui kiinni, ja hän pani sen Saulin eteen. Ja Samuel sanoi: katso, tämä jäi, laske etees ja syö; sillä se on tähän hetkeen asti sinulle tallella pidetty, silloin kuin minä kutsuin kansan. Niin Saul söi Samuelin kanssa sinä päivänä.</p>	<p>9:24 Nijn keittäjä candoi lapaluun/ ja sen cuin sijnä riippui kijnni/ ja hän pani sen Saulin eteen/ ja sanoi: cadzo/ tämä jäi/ laske etees/ ja syö: sillä se on tähän hetken asti sinulle tallella pidetty/ silloin cuin minä cudzuin Canssan. Nijn Saul söi Samuelin cansa sinä päiwänä.</p>

9:25 Kun he sitten olivat tulleet uhrikukkulalta alas kaupunkiin, puhui hän Saulin kanssa katolla. Ja he nousivat varhain.	25. Ja kuin he menivät korkeudelta alas kaupunkiin, puhui hän Saulin kanssa katon päällä.	9:25 Ja cosca he menit corkeudelda Caupungijn/ puhui hän Saulin cansa caton päällä. Ja nousit warhain amulla/
9:26 Niin Samuel aamun sarastaessa kutsui Saulia katolta ja sanoi: "Nouse, minä lähden saattamaan sinua." Saul nousi, ja hän ja Samuel menivät yhdessä ulos.	26. Ja he nousivat varhain aamulla. Niin Samuel kutsui Saulin aamuruskon noustessa katon päälle ja sanoi: nouse, ja minä päästän sinun; ja Saul nousi, ja he molemmat menivät ulos, hän ja Samuel.	9:26 Nijn Samuel cudzui Saulin amuruscon nostes caton päälle/ ja sanoi: nouse/ ja minä päästän sinun. Ja Saul nousi/ ja he molemmat menit ulos/ hän ja Samuel.
9:27 Kun he tulivat alas kaupungin laitaan, sanoi Samuel Saulille: "Sano palvelijalle, että hän menee meidän edellämme" - ja tämä meni edelle - "mutta pysähdy sinä hetkeksi tähän, niin minä julistan sinulle Jumalan sanan."	27. Ja kuin he tulivat kaupungin ääreen, sanoi Samuel Saulille: sano palvelialle, että hän menis meidän edellämme (ja hän meni edellä); mutta seiso sinä nyt tässä, ja minä ilmoitan sinulle, mitä Jumala sanonut on.	9:27 Ja cuin he tulit Caupungin äreen/ sanoi Samuel Saulille: sano palwelialle/ että hän menis meidän edelläm (ja hän meni edellä) mutta seiso sinä täsä/ ja minä ilmoitan sinulle mitä Jumala sanonut on.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Silloin Samuel otti öljyastian, vuodatti öljyä hänen päähänsä, suuteli häntä ja sanoi: "Katso, Herra on voidellut sinut perintöosansa ruhtinaaksi.	1. Niin otti Samuel öljyastian ja kaasi hänen päänsä päälle, ja antoi suuta hänen ja sanoi: näetkös, että Herra on sinun voidellut päämieheksi perimisensä päälle?	10:1 NIin otti Samuel öljyastian/ ja caasi hänen pääns päälle/ ja andoi suuta hänen/ ja sanoi: näetkös että HERra on sinun woidellut päämiehexi hänen perimiseens.
10:2 Kun sinä tänä päivänä lähdet minun luotani, kohtaat sinä Raakelin haudan luona Selsahissa Benjaminin rajalla kaksi miestä; ne sanovat sinulle: 'Aasintammat, joita olet lähtenyt etsimään, ovat löytyneet; katso, isäsi on heittänyt mielestään aasintammat, kun on levoton teidän tähtenne ja sanoo: Mitä minä vois tehdä poikani avuksi?'	2. Kuin sinä menet minun tyköäni tänäpäpäni pois, niin sinä löydät kaksi miestä Rakelin haudan tykönä Zelsassa, BenJaminin rajassa: ne sanovat sinulle: aasintammat, joitas olet lähtenyt etsimään, ovat löydetyt: ja katso, ei isäs pidä silleen lukua aaseista, vaan murehtii teitä ja sanoo: mitä minun pitää tekemän pojalleni?	10:2 Coscas menet minun tyköäni tänäpäpäni pois/ nijns löydät caxi miestä Rahelin haudan tykö Zelahs/ BenJaminin rajas/ ne sanowat sinulle Asintammat löytyxi/ joitas olet lähtenyt edzimän. Ja cadzo/ sinun Isäs ei pidä sillen lucua Aseist/ mutta murehti sinua/ ja sano: mitä minä teen minun pojastani?
10:3 Ja kun menet siitä edemmäksi ja tulet Taaborin tammelle, tulee siellä sinua vastaan kolme miestä menossa Jumalan eteen Beeteliin. Yksi kantaa kolmea vohlaa, toinen kantaa kolmea leipäkakkua, ja kolmas kantaa viinileiliä.	3. Ja kuin edemmäksi siitä menet, niin sinä tulet Taborin lakeudelle, siinä kohtaavat sinua kolme miestä, jotka Jumalan tykö ylös BetEliin menevät: ensimmäinen kantaa kolme vohlaa, ja toinen kantaa kolme kappaletta leipää, ja kolmas kantaa viinaleiliä.	10:3 Ja cosca sinä edemmä sijtä menet/ nijns tulet Thaborin lakeudelle/ sijnä cohtawat sinua colme miestä/ jotca Jumalan tygö BethElijn menewät/ ensimmäinen canda colme wohla/ toinen colme cappalda leipä/ ja colmas wijnaleiliä.

10:4 Ne tervehtivät sinua ja antavat sinulle kaksi leipää; ota ne heiltä.	4. Ja ne tervehtivät sinua ystävällisesti, antavat sinulle kaksi leipää: ota ne heidän kädestänsä.	10:4 Ja ne tervehtäwät sinua ystävällisest/ andawat sinulle caxi leipä/ ota ne heidän kädestäns.
10:5 Senjälkeen sinä tulet Jumalan Giberaan, jossa filistealaisten maaherrat ovat. Ja tullessasi sinne kaupunkiin sinä kohtaat joukon profeettoja, jotka tulevat alas uhrikukkulalta hurmoksissaan, harppu, vaskirumpu, huilu ja kannel edellänsä.	5. Sitte tulet sinä Jumalan korkeudelle, kussa Philistealaisten leirit ovat. Ja pitää tapahtuman, että tultuas kaupunkiin, kohtaat prophetain joukon, jotka ovat tulleet korkeudelta, ja heidän edellänsä kantele ja trumpu, huilut ja harput, ja he propheteeraavat.	10:5 Sijtte tulet sinä Jumalan corkeudelle/ cusa Philisterein leirit owat. Ja tulduas Caupungijn/ cohta sinun Prophetain joucko/ jotca owat tullet corkeudelda/ ja heidän edelläns candeale ja trumpu/ huilut ja harput/ ja taitawat propheterata.
10:6 Ja Herran henki tulee sinuun, ja sinäkin joudut hurmoksiin niinkuin hekin; ja sinä muutut toiseksi mieheksi.	6. Ja Herran henki tulee sinussa voimalliseksi, ettäs propheteeraat heidän kansansa ja tulet toiseksi mieheksi.	10:6 Ja HERran Hengi tule sinus woimallisexi/ ettäs propheterat heidän cansans/ ja tulet toisexi miehexi.
10:7 Ja kun nämä ennusmerkit käyvät toteen, niin tee, mikä tehtäväksesi tulee, sillä Jumala on sinun kanssasi.	7. Ja kuin nämät merkit tapahtuvat sinulle, niin tee kaikki, mitä etees tulee; sillä Jumala on sinun kanssas.	10:7 Ja cosca nämät merkit tapahtuwat sinule/ nijn tee caicki mitä etees tule: sillä Jumala on sinun cansas.
10:8 Mene sitten minun edelläni Gilgaliin, niin minä tulen sinne sinun luoksesi uhraamaan polttouhreja ja yhteysuhreja; odota seitsemän päivää, kunnes minä tulen sinun luoksesi ja ilmoitan sinulle, mitä sinun on tehtävä."	8. Mutta sinun pitää menemän minun edelläni alas Gilgaliin, ja katso, minä tulen sinne sinun tykös uhraamaan polttouhria ja kiitosuhria: seitsemän päivää pitää sinun odottaman, siihenasti kuin minä tulen sinun tykös ja ilmoitan sinulle, mitä sinun pitää tekemän.	10:8 Mutta sinun pitä menemän Gilgalijn minun edelläni/ cadzo/ minä tulen sinne sinun tygös uhraman polttuhria ja kijtosuhria: seidzemen päiwä pitä sinun odottaman/ nijncauwan cuin minä tulen sinun tygös/ ja ilmoitan sinulle mitä sinun pitä tekemän.
10:9 Ja kun hän käänsi selkensä lähteäksensä Samuelin luota, muutti Jumala hänen sydämensä; ja kaikki nämä ennusmerkit kävivät sinä päivänä toteen.	9. Ja tapahtui, että kuin hän oli kääntänyt selkensä Samuelin puoleen ja meni hänen tyköänsä pois, antoi Jumala hänelle toisen sydämen; ja kaikki nämät merkit tapahtuivat sinä päivänä.	10:9 Ja cosca hän oli käändänyt selkäns Samuelin puoleen/ ja meni hänen tyköns pois/ andoi Jumala hänelle toisen sydämen/ ja caicki nämät merkit tapahduit sinä päiwänä.
10:10 Ja kun he tulivat sinne, Giberaan, niin katso, joukko profeettoja tuli häntä vastaan. Silloin Jumalan henki tuli häneen, ja hänkin joutui hurmoksiin heidän keskellänsä.	10. Ja kuin he tulivat sinne korkeudelle, katso, prophetain joukko kohtasi häntä, ja Jumalan henki tuli voimalliseksi hänessä, että hän propheteerasi heidän keskellänsä.	10:10 JA cosca he tulit corkeudelle/ cadzo/ cohtais hänen Prophetain joucko/ ja Jumalan Hengi tuli woimallisexi hänesä/ että hän propheterais heidän cansans.

10:11 Kun kaikki, jotka ennestään tunsivat hänet, näkivät hänet hurmoksissa niinkuin profeetatkin, sanoivat he toisilleen: "Mikä Kiisin pojalle on tullut? Onko Saulkin profeettain joukossa?"	11. Kuin hänen kaikki näkivät jotka ennen hänen tunteneet olivat, ja katso, hän propheteerasi prophetain kanssa, sanoivat he toinen toisilleen: mitä Kisin pojalle tapahtunut on? onko Saul myös prophetain seassa?	10:11 Cosca hänen kaikki näit cuin ennen hänen tundenet olit/ että hän propheterais muiden Prophetain cansa/ sanoit he toinen toisillens: mitä Kisin pojan tapahtunut on? ongo Saul myös Prophetain seas?
10:12 Mutta eräs sikäläisistä miehistä vastasi ja sanoi: "Kuka sitten heidän isänsä on?" - Niin tuli sananlaskuksi: "Onko Saulkin profeettain joukossa?"	12. Ja yksi vastasi siellä ja sanoi: kuka on heidän isänsä? Siitä on sananlasku tullut onko Saul myös prophetain seassa?	10:12 Ja yxi wastais siellä/ ja sanoi: cuca on heidän Isäns? sijtä on sananlascu tullut: ongo Saul myös Prophetain seas?
10:13 Päästyään hurmoksista hän meni uhrikukkulalle.	13. Ja kuin hän lakkasi propheteeraamasta, tuli hän korkeudelle.	10:13 Ja cosca hän lackais propheteramast/ tuli hän corkeudelle ylös.
10:14 Ja Saulin setä kysyi häneltä ja hänen palvelijaltansa: "Missä te olette käyneet?" Hän vastasi: "Aasintammoja etsimässä. Mutta kun emme niitä missään nähneet, menimme Samuelin tykö."	14. Mutta Saulin setä sanoi hänelle ja hänen palveliallensa: kussa te kävitte? Ja hän sanoi: me etsimme aasintammoja, ja kuin me näimme, ettemme löytäneet, tulimme me Samuelin tykö.	10:14 MUTta Saulin setä sanoi hänelle ja hänen palweliallens: cusa te käwitte? he wastaisit: me edzeimme Asintammoja. Mutta cosca me näimme/ etten me löytänet heitä/ tulim me Samuelin tygö.
10:15 Silloin Saulin setä sanoi: "Kerro minulle, mitä Samuel teille sanoi."	15. Niin sanoi Saulin setä: sano siis minulle, mitä Samuel sanoi teille?	10:15 Nijn sanoi Saulin setä: sano sijs minulle mitä Samuel sanoi teille?
10:16 Saul vastasi sedällensä: "Hän ilmoitti meille aasintammain löytyneen." Mutta mitä Samuel oli sanonut kuninkuudesta, sitä hän ei hänelle kertonut.	16. Saul vastasi sedällensä: hän sanoi yksivakaisesti aasintammat jo löydetyksi; mutta kuninkaan valtakunnasta ei hän mitään hänelle puhunut, mitä Samuel hänelle sanonut oli.	10:16 Saul wastais sedällens: hän sanoi Asintammat jo löytyxi. Mutta Cuningan waldacunnast ei hän mitän hänelle puhunut/ cuin Samuel hänelle sanonut oli.
10:17 Sitten Samuel kutsui kansan koolle Herran eteen Mispaan.	17. Mutta Samuel antoi kutsua kansan kokoon Herran tykö Mitspaan.	10:17 MUTta Samuel andoi cudzua Canssan cocoon HERran tygö Mizpaan.
10:18 Hän sanoi israelilaisille: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Minä johdatin Israelin Egyptistä, ja minä vapautin teidät egyptiläisten käsistä sekä kaikkien niiden valtakuntien käsistä, jotka teitä sortivat.	18. Ja sanoi Israelin lapsille: näin sanoo Herra Israelin Jumala: minä johdatin Israelin Egyptistä, ja vapahdin teidät Egyptiläisten käsistä ja kaikkein valtakuntain käsistä, jotka teitä vaivasivat.	10:18 Ja sanoi Israelin lapsille: näin sano HERra Israelin Jumala: minä johdatin teidän Egyptin maalda/ ja wapadin teidän Egyptiläisten käsist/ ja caickein waldacundain käsist/ jotca teitä waiwaisit.
10:19 Mutta nyt te olette pitäneet halpana Jumalanne, joka on auttanut teidät kaikista onnettomuuksistanne ja ahdingoistanne, ja olette sanoneet hänelle: 'Aseta meille kuningas.' Asettukaa siis Herran eteen sukukunnittain ja	19. Ja te hylkäsitte tänäpäpä teidän Jumalanne, joka teidät kaikesta vastoinkäymisestäänne ja murheestanne auttanut on, ja sanoitte: pane meille kuningas. Nyt siis käykää Herran eteen sukuihinne ja päämiestenne jälkeen.	10:19 Ja te hyljäisitte tänäpäpä teidän Jumalan/ joca teidän caikest wastoinkäymisestään ja murheestan auttanut on/ ja sanoitte: pane meille Cuningas. Nyt sijs/ käykät HERran eteen teidän sucun ja huonen jälken.

suvuittain."		
10:20 Niin Samuel antoi kaikkien Israelin sukukuntien astua esiin; ja arpa osui Benjaminin sukukuntaan.	20. Kuin Samuel oli koonnut kaikki Israelin sukukunnat, lankesi arpa BenJaminin sukuun.	10:20 Cosca Samuel oli coonnut caicki Israelin sucucunnat/ langeis arpa BenJaminin sucuun.
10:21 Kun hän sitten antoi Benjaminin sukukunnan astua esiin suvuittain, osui arpa Matrिन sukuun; sen jälkeen osui arpa Sauliin, Kiisin poikaan. Mutta kun häntä etsittiin, ei häntä löydetty.	21. Mutta kuin hän BenJaminin suvun kutsui lankoinensa edes, lankesi arpa Matrिन suvun päälle, ja lankesi Kisin pojan Saulin päälle. Ja he etsivät häntä, mutta ei häntä löydetty.	10:21 Mutta cosca hän BenJaminin sugun cudzui langoinens edes/ langeis arpa Matrिन sugun päälle/ ja langeis Kisin pojan Saulin päälle. Ja he edzeit händä/ mutta ei händä löytyy.
10:22 Silloin he kysyivät vielä kerran Herralta: "Onko ketään muuta vielä tullut tänne?" Herra vastasi: "Katso, hän on piiloutunut kuormastoon."	22. Ja he kysyivät Herralta, oliko hän vielä sinne tuleva. Herra vastasi: katso, hän on lymyttänyt itsensä astiain alle.	10:22 Ja kysyit taas HERralle/ jos hän oli vielä sinne tulewa. HERra wastais: cadzo/ hän on lymyttänyt idzens astiain ala.
10:23 Niin he juoksivat ja toivat hänet sieltä, ja kun hän asettui kansan keskelle, niin hän oli päätänsä pitempi kaikkea kansaa.	23. Niin he juoksivat ja toivat hänen sieltä. Ja hän seisoi kansan keskellä, ja hän oli päätänsä pitempi kaikkea kansaa.	10:23 Nijn he juoxit sinne/ ja toit hänen. Ja cosca häne meni Canssan secaa/ oli hän päätäns pidei muuta Canssa.
10:24 Ja Samuel sanoi kaikelle kansalle: "Näettekö, kenen Herra on valinnut; sillä ei ole hänen vertaistansa koko kansan joukossa." Niin koko kansa riemuitsi huutaen: "Eläköön kuningas!"	24. Ja Samuel sanoi kaikelle kansalle: näettekö, kenenkä Herra on valinnut? sillä ei hänen vertaistansa ole yhtään kaikessa kansassa. Niin huusi kaikki kansa ja sanoi: olkoon kuninkaalle onneksi!	10:24 Ja Samuel sanoi caikelle Canssalle: täsä te näette/ kenengä HERra on walinnut: sillä ei hänen wertaistans ole yhtän caikes Canssas. Nijn huusi caicki Canssa/ ja sanoit: olcon Cuningalle onnexi.
10:25 Ja Samuel julisti kansalle kuninkuuden oikeudet, kirjoitti ne kirjaan ja asetti sen Herran eteen. Sitten Samuel päästi kaiken kansan menemään, kunkin kotiinsa.	25. Ja Samuel sanoi kansalle kaikki valtakunnan oikeuden, ja kirjoitti kirjaan, ja pani sen Herran eteen. Ja Samuel päästi kaiken kansan, itsekunkin kotiansa.	10:25 Ja SAMuel sanoi Canssalle caicki waldacunnan oikeudet/ ja kirjoitti kirjaan/ ja pani ne HERran eteen. Ja Samuel päästi caiken Canssan idzecungin huoneseens.
10:26 Ja myöskin Saul meni kotiinsa Giberaan, ja hänen kanssaan meni sotaväki, ne, joiden sydämiä Jumala oli koskettanut.	26. Ja Saul meni myös kotia Giberaan, ja yksi osa sotaväestä meni hänen kanssansa, joiden sydämen Jumala käänsi.	10:26 Ja Saul meni myös cotia Giberaan/ ja yxi osa sotawäest meni hänen cansans/ joinen sydämen Jumala käänsi.
10:27 Mutta kelvottomat miehet sanoivat: "Mitä apua meillä tästä on?" Ja nämä halveksivat häntä eivätkä tuoneet hänelle mitään lahjoja; mutta hän ei virkkanut mitään.	27. Mutta monikahdat Belialin lapset sanoivat: mitä tämä auttaa meitä? ja katsoivat hänen ylön ja ei tuoneet hänelle mitään lahjaa. Mutta hän teeskenteli, niinkuin ei hän sitä kuullutkaan olisi.	10:27 Mutta monicahdat Belialin lapset sanoit: mitä tämä autta meitä? ja cadzoit hänen ylön/ ja ei tuonet hänelle mitän lahja. Mutta hän teeskeli/ nijncuin ei hän sitä cuulluckan olis.

11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Ammonilainen Naahas lähti piirittämään Gileadin Jaabesta. Niin kaikki Jaabeksen miehet sanoivat Naahaalle: "Tee liitto meidän kanssamme, niin me palvelemme sinua."	1. Niin Nahas Ammonilainen meni ja piiritti Jabesta Gileadissa; niin kaikki Jabeksen miehet sanoivat Nahakselle: tee liitto meidän kanssamme, niin me palvelemme sinua.	11:1 NIin Nahas Ammoniti meni ja pijritti Jabexen Gileadis. Nijn caicki Jabexen miehet sanoit Nahaxelle: tee lijtto meidän cansam/ nijn me palwelem sinua.
11:2 Mutta ammonilainen Naahas vastasi heille: "Sillä ehdolla minä teen liiton teidän kanssanne, että saan puhkaista jokaiselta teiltä oikean silmän; niin minä häpäisen koko Israelin."	2. Mutta Nahas Ammonilainen vastasi heitä: tällä tavalla teen minä liiton teidän kanssanne, että minä jokaisen teidän oikian silmännne puhkaisen, ja teen teidät häväistykseksi kaikessa Israelissa.	11:2 Mutta Nahas Ammoniti wastais heitä: tällä tawalla teen minä lijton teidän cansan/ että minä jocaidzen teidän oikian silmän puhcaisen/ ja teen teidän häwäistyxexi Israelis.
11:3 Jaabeksen vanhimmat sanoivat hänelle: "Jätä meidät rauhaan seitsemäksi päiväksi, niin me lähetämme sanansaattajia kaikkialle Israelin alueelle; jollei kukaan meitä auta, niin me antaudumme sinulle."	3. Niin sanoivat hänelle Jabeksin vanhimmat: anna meille seitsemän päivää aikaa, että me lähettäisimme sanoman kaikille Israelin maan rajoille: ja jollei yhtäkään ole, joka meidät vapahtaa, niin me tulemme sinun tyköös ulos.	11:3 Nijn sanoit hänelle Jabexen wanhimmat/ anna meille seidzemen päiwä aica/ että me lähettäisim sanoman caikille Israelin maan rajoille/ ja jollei yhtäkän ole joca meidän wapahta/ nijn me tulem sinun tygös ulos.
11:4 Niin sanansaattajat tulivat Saulin Gibeaan ja puhuivat asian kansalle. Silloin kaikki kansa korotti äänensä ja itki.	4. Niin tulivat sanansaattajat Saulin tykö Gibeaan ja puhuivat nämät kansan korvain kuullen; niin kaikki kansa korotti äänensä ja itki.	11:4 NIin tulit sanansaattajat Saulin tygö Gibeaan/ ja puhuit nämät Canssan corwain cuulden. Nijn caicki Canssa corgotti ämens ja itki.
11:5 Ja katso, Saul tuli käyden härkäin jäljessä pellolta. Ja Saul kysyi: "Mikä kansalla on, kun he itkevät?" Niin he kertoivat hänelle Jaabeksen miesten asian.	5. Ja katso, Saul tuli kedolta käyden härkäinsä jälessä ja sanoi: mikä kansan on, että he itkevät? Niin he juttelivat hänelle Jabeksen miesten asian.	11:5 Ja cadzo/ Saul tuli kedolda käyden härkäins jälis/ ja sanoi: mikä Canssa waiwa/ että he itkewät? Nijn he juttelit hänelle Jabexen miesten asian.
11:6 Kun Saul kuuli tämän asian, tuli Jumalan henki häneen, ja hän vihastui kovin.	6. Ja Jumalan henki tuli Saulissa voimalliseksi, kuin hän oli kuullut nämät sanat, ja hänen vihansa sangen suuresti julmistui.	11:6 Ja Jumalan hengi tuli Saulis woimallisexi/ cosca hän oli cuullut sencaltaiset sanat. Ja hänen wihans sangen suurest julmistui.
11:7 Ja hän otti härkäparin, paloitteli härät ja lähetti kappaleet kaikkialle Israelin alueelle sanansaattajain mukana ja käski sanoa: "Näin tehdään jokaisen härjille, joka ei seuraa Saulia ja Samuelia." Ja Herran kahu valtasi kansan, niin että he lähtivät niinkuin yksi mies.	7. Niin otti hän parin härkiä ja leikkasi ne kappaleiksi, ja lähetti kaikkiin Israelin rajoihin sanansaattajain kautta ja käski sanoa: joka ei lähde Saulin ja Samuelin jälkeen, hänen härjillensä pitää näin tehtämän. Niin Herran pelko lankesi kansan päälle, että he läksivät ulos niinkuin yksi mies.	11:7 Nijn otti hän parin härkiä/ ja leickais cappaleixi/ ja lähetti caickijn Israelin rajoin sanansaattajain cautta/ ja käski sanoa: Jocainen cuin ei lähde Saulin ja Samuelin jälken/ hänen härkäins pitä nijn tehtämän. Nijn HERran pelco langeis Canssan päälle/ että he caicki läxit nijncuin yxi mies.

11:8 Ja hän piti katselmuksen heistä Besekissä; ja israelilaisia oli kolmesataa tuhatta ja Juudan miehiä kolmekymmentä tuhatta.	8. Ja hän luki heitä Besekissä. Ja Israelin lapsia oli kolmesataa tuhatta miestä, mutta Juudan lapsia kolmekymmentä tuhatta.	11:8 Ja hän luki heitä Besekis. Ja Israelin lapsia oli colmesata tuhatta miestä: mutta Judan lapsia colmekymmendä tuhatta.
11:9 Ja he sanoivat sanansaattajille, jotka olivat tulleet: "Sanokaa näin Gileadin Jaabeksen miehille: 'Huomenna, auringon ollessa polttavimmillaan, te saatte apua'." Niin sanansaattajat tulivat ja ilmoittivat sen Jaabeksen miehille; ja nämä ilostuivat.	9. Ja he sanoivat sanansaattajille, jotka tulleet olivat: sanokaat näin Jabeksen miehille Gileadissa: huomenna te saatte avun, kuin päivä on palavimmillansa. Niin sanansaattajat tulivat ja ilmoittivat sen Jabeksen miehille; ja he ihastuivat.	11:9 Ja he sanoit sanansaattaille/ cuin tullet olit: sonocat näin Jabexen miehille: huomena te saatte awun/ cosca päiwä on palawimmallans. Nijn sanansaattajat tulit ja ilmoitit sen Jabexen miehille/ ja he ihastuit.
11:10 Niin Jaabeksen miehet sanoivat: "Huomenna me antaudumme teille, ja te saatte tehdä meille, mitä tahdotte."	10. Ja Jabeksen miehet sanoivat: huomenna me käymme teidän tykönne ulos, tehdäksenne meidän kanssamme, niinkuin teille kelpaa.	11:10 Ja sanoit: huomeneltain warhain me käym teidän tygön ulos tehdäxenne meidän cansam/ nijcuin teille kelpa.
11:11 Seuraavana päivänä Saul jakoi kansan kolmeen joukkoon; ja he tunkeutuivat leiriin aamuvartion aikana ja voittivat ammonilaiset, surmaten heitä, kunnes päivä tuli palavimmilleen. Ja jäljelle jääneet hajaantuivat, niin ettei heistä kahta yhteen jäänyt.	11. Niin Saul jakoi toisena päivänä huomeneltain kansan kolmeen joukkoon, ja he tulivat huomenvartiassa sisälle keskelle leiriä ja löivät Ammonilaisia siihenasti kuin päivä tuli palavimmaksi; ja ne jotka jäivät, hajoitettiin, niin ettei kahta heistä yhteen jäänyt.	11:11 Nijn Saul jacoi toisna päiwänä huomeneltain Canssan colmeen jouckoon/ ja tuli huomen wartias leirijn/ ja löi Ammonitereitä siihenasti/ cuin päiwä tuli palawimmaxi. Ja ne cuin jäit/ hajotettin nijn ettei cahta heistä yhteen jäänyt.
11:12 Silloin kansa sanoi Samuelille: "Ketkä ne olivat, jotka sanoivat: 'Saulko tulisi meidän kuninkaaksemme?' Antakaa tänne ne miehet, surmataksemme heidät."	12. Niin kansa sanoi Samuelille: kutka ne ovat jotka sanoivat: pitääkö Saul meitä hallitseman? Antakaat niiden tulla edes tappaaksemme.	11:12 Nijn Canssa sanoi Samuelille: cutca ne owat cuin sanoit? pitäkö Saul meitä hallidzeman? andacat ne tulla edes tappaxem.
11:13 Mutta Saul sanoi: "Tänä päivänä ei ketään surmata, sillä tänä päivänä on Herra antanut voiton Israelille."	13. Niin sanoi Saul: ei tänäpäpä pidä yhdenkään kuoleman, sillä tänäpäpä on Herra tehnyt autuuden Israelissa.	11:13 Nijn sanoi Saul: ei tänäpäpä pidä yhdengän cuoleman: sillä tänäpäpä on HERra tehnyt autuuden Israelis.
11:14 Ja Samuel sanoi kansalle: "Tulkaa, menkäämme Gilgaliin ja uudistakaamme siellä kuninkuus."	14. Niin sanoi Samuel kansalle: tulkaat, käykäämme Gilgaliin ja uudistakaamme siellä kuninkaan valtakunta.	11:14 Nijn sanoi Samuel Canssalle: tulcat/ käykäm Gilgalijn/ ja vdistacam siellä Cuningan waldacunda.
11:15 Niin kaikki kansa meni Gilgaliin ja teki Saulin kuninkaaksi siellä, Herran edessä Gilgalissa; ja he uhrasivat siellä yhteysuhreja Herran edessä. Ja Saul ja kaikki Israelin miehet iloitsivat siellä suuresti.	15. Niin kaikki kansa meni Gilgaliin, ja Saul tehtiin siellä kuninkaaksi Herran edessä Gilgalissa; ja he uhrasivat siellä kiitosuhria Herran edessä. Niin Saul ja kaikki Israelin miehet iloitsivat sangen suuresti.	11:15 Nijn caicki Canssa meni Gilgalijn/ ja Saul tehtin siellä HERran edes Cuningaxi. Ja uhrasit kijosuhria HERran edes. Nijn Saul ja caicki Israelin miehet iloidzit sangen suurest.

12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
<p>12:1 Samuel sanoi kaikelle Israelille: "Katso, minä olen kuullut teidän ääntänne kaikessa, mitä te olette minulta pyytäneet; minä olen asettanut kuninkaan teitä hallitsemaan.</p>	<p>1. Ja Samuel sanoi kaikelle Israelille: katsos, minä olen kuullut teidän äänenne kaikessa mitä te minulle puhuneet olette, ja olen asettanut teille kuninkaan.</p>	<p>12:1 JA Samuel sanoi silloin caikelle Israelille: cadzos/ minä olen cuullut teidän änen caikis cuin te minulle puhunet olette/ ja olen asettanut teille Cuningan.</p>
<p>12:2 Ja nyt on teidän kuninkaanne käyvä teidän edellänne, kun minä olen tullut vanhaksi ja harmaaksi - ovathan jo minun poikani teidän keskellänne. Mutta minä olen käynyt teidän edellänne nuoruudestani tähän päivään asti.</p>	<p>2. Ja katso, nyt kuningas käy teidän edellänne, ja minä olen vanhaksi ja harmaaksi tullut, ja minun poikani ovat teidän tykönänne; ja minä olen käynyt teidän edellänne minun nuoruudestani tähän päivään asti.</p>	<p>12:2 Ja cadzo/ nyt Cuningas käy teidän edellän. Minä olen harmaxi ja wanhaxi tullut/ ja minun poican owat teidän tykönän/ ja minä olen käynyt teidän edellän/ nuorudest tähän päiwän asti.</p>
<p>12:3 Tässä minä olen; todistakaa minua vastaan Herran ja hänen voideltunsa edessä. Keneltä minä olen vienyt härän tai keneltä aasin? Kenelle minä olen tehnyt vääryyttä, kenelle väkivaltaa? Keneltä minä olen lahjuksia ottanut ummistaakseni silmäni hänen hyväksensä? Todistakaa, niin minä korvaan sen teille."</p>	<p>3. Katso, tässä minä olen; vastatkaat minua Herran ja hänen voideltunsa edessä: jos olen kenenkään härjän eli aasin ottanut, ja jos olen jollekulle ylöllistä tehnyt eli jotakuta sortanut, jos jonkun kädestä olen lahjoja ottanut ja antanut soaista silmäni: niin minä ne teille annan jälleen.</p>	<p>12:3 Cadzo/ täsä minä olen/ wastatcat minua/ HERran ja hänen woidelduns edes/ jos minä olen kenengän härjän eli Asin ottanut/ jos minä olen jolleculle ylöllist tehnyt? eli jotacuta sortanut? jos minä jongun kädest olen lahjoja ottanut/ ja andanut soaista minun silmäni? nijn minä teille annan jällens.</p>
<p>12:4 He vastasivat: "Et ole tehnyt meille vääryyttä etkä väkivaltaa, et myös ole keneltäkään mitään ottanut."</p>	<p>4. He vastasivat: et sinä mitään ylöllistä etkä vääryyttä ole meille tehnyt, etkä myös kenenkään kädestä ole mitään ottanut.</p>	<p>12:4 He wastaisit: et sinä mitän ylöllist ja wääryttä ole meille tehnyt/ etkä myös kenengän kädest ole mitän ottanut.</p>
<p>12:5 Silloin hän sanoi heille: "Herra on todistaja teitä vastaan, ja hänen voideltunsa on todistaja tänä päivänä, että te ette ole löytäneet mitään minun kädestäni." He vastasivat: "Hän on todistaja."</p>	<p>5. Hän sanoi heille: Herra on todistaja teitä vastaan, ja hänen voideltunsa on todistaja tänäpäpä, ettette ole mitään minun kädestäni löytäneet. He sanoivat: olkoon todistaja.</p>	<p>12:5 Hän sanoi heille: HERra ja hänen woidelduns olcon todistajat teille tänäpäpä/ ettet te ole mitän minun kädestäni löytänet. He sanoit: olcon he todistajat.</p>
<p>12:6 Samuel sanoi kansalle: "Todistaja on Herra, joka kutsui Mooseksen ja Aaronin ja johdatti teidän isänne Egyptin maasta.</p>	<p>6. Ja Samuel sanoi kansalle: Herra joka Moseksen ja Aaronin teki, ja johdatti teidän isänne Egyptin maalta,</p>	<p>12:6 Ja Samuel sanoi Canssalle: HERra/ joca Mosexen ja Aaronin teki/ ja johdatti teidän Isän Egyptin maalda.</p>

12:7 Astukaa nyt esiin, minä haastan teidät tuomiolle Herran edessä kaikista Herran vanhurskaista teoista, jotka hän on teille ja teidän isillenne tehnyt.	7. Niin astukaat nyt edes, oikeudelle käydäkseni teidän kanssanne Herran edessä kaikista Herran hyvistä töistä, jotka hän teille ja teidän isillenne tehnyt on.	12:7 Astucat edes/ oikeudelle käydäxeni teidän cansan HERran edes/ caikista HERran hywistä töistä/ jotca hän teille ja teidän esijsillen tehnyt on.
12:8 Kun Jaakob oli tullut Egyptiin, huusivat teidän isänne Herra, ja Herra lähetti Mooseksen ja Aaronin viemään teidän isänne pois Egyptistä ja sijoittamaan heidät tähän paikkaan.	8. Kuin Jakob oli tullut Egyptiin, huusivat teidän isänne Herran tykö, ja Herra lähetti Moseksen ja Aaronin, ja he johdattivat teidän isänne ulos Egyptistä ja asettivat heidän tähän paikkaan asumaan,	12:8 COsca Jacob oli tullut Egyptijn/ huusit teidän Isän HERran tygö/ ja hän lähetti Mosexen ja Aaronin johdattaman teidän Isiän Egyptist/ ja asetti heidän tähän asuman.
12:9 Mutta he unhotivat Herran, Jumalansa. Silloin hän myi heidät Siiseran, Haasorin sotapäällikön, käsiin ja filistealaisten käsiin ja Moabin kuninkaan käsiin, ja nämä sotivat heitä vastaan.	9. Mutta kuin he unohtivat Herran Jumalansa, myi hän heidät Siseran, Hasorin sodanpäämiehen vallan alle, ja Philistealaisten vallan alle ja Moabin kuninkaan vallan alle, ja he sotivat heitä vastaan.	12:9 Mutta cuin he unhotit HERran heidän Jumalans/ myi hän heidän Sisseran/ Hasorin sodanpäämiehen wallan ala/ ja Philisterein wallan ala/ ja Moabiterein Cuningan wallan ala. He sodeit heitä wastan.
12:10 Niin he huusivat Herra ja sanoivat: 'Me olemme syntiä tehneet, kun hylkäsimme Herran ja palvelimme baaleja ja astarteja; mutta vapauta nyt meidät vihollistemme käsistä, niin me palvelemme sinua	10. Ja he huusivat Herran tykö ja sanoivat: me olemme syntiä tehneet, että me hylkäsimme Herran ja palvelimme Baalia ja Astharotia; mutta vapahda nyt meitä meidän vihollistemme kädestä, niin me sinua palvelemme.	12:10 Ja he huusit HERran tygö jällens/ ja sanoit: me olem syndiä tehnet/ että me hyljäisim HERran/ ja palwelim Baali ja Astharothi. Mutta wapada nyt meitä meidän wihollistem kädest/ nijn me sinua palwelem.
12:11 Ja Herra lähetti Jerubbaalin, Bedanin, Jeftan ja Samuelin ja vapautti teidät ympärillä asuvain vihollistenne käsistä, niin että saitte asua turvassa.	11. Ja Herra lähetti Jerubbaalin, Bedanin, Jephtan ja Samuelin, ja pelasti teitä teidän vihamiestenne käsistä ympäriltänne, ja antoi teidän asua rauhallisesti.	12:11 Silloin lähetti HERra JerubBaaln/ Bedanin/ Jephtahn ja Samuelin/ ja pelasti teidän wihamiesten käsist/ ymbärildän/ ja andoi teidän asua rauhallisest.
12:12 Mutta kun te näitte Naahaan, ammonilaisten kuninkaan, hyökkäävän teitä vastaan, sanoitte te minulle: 'Ei, vaan kuningas hallitkoon meitä', vaikka Herra, teidän Jumalanne, on kuninkaanne.	12. Kuin te näitte Nahaksen Ammonin lasten kuninkaan tulevan teitä vastaan, sanoitte te minulle: ei millään muotoa, vaan kuningas meitä vallitkoon; vaikka Herra teidän Jumalanne oli teidän kuninkaanne.	12:12 Cosca te näitte Nahaxen Ammonin lasten Cuningan tulewan teitä wastan/ sanoitte te minulle: Ei/ Cuningas meitä wallitcon/ waicka HERra teidän Jumalan oli teidän Cuningan.
12:13 Tässä on nyt kuningas, jonka te valitsitte ja jota anoitte: katso, Herra on antanut teille kuninkaan.	13. Ja nyt katso, siinä on kuningas, jonka te olette valinneet ja anoneet; sillä katso, Herra on asettanut teille kuninkaan.	12:13 Cadzo/ sijnä on Cuningas/ jonga te olet walinnet ja anonet: sillä cadzo/ HERra on asettanut teille Cuningan.

12:14 Jos te pelkätte Herraa ja palvelette häntä, kuulette hänen ääntänsä ettekä niskoittele hänen käskyjensä vastaan, niin te seuraatte Herraa, Jumalaanne, sekä te että kuningas, joka teitä hallitsee.	14. Jos te pelkätte Herraa ja palvelette häntä, kuulette hänen äänensä ja ette ole Herran suulle tottelemattomat, niin sekä te että teidän kuninkaanne, joka teitä hallitsee, seuraa Herraa teidän Jumalaanne.	12:14 Jos te pelkät ja palvelet HERra/ cuulet hänen äänens/ ja ette ole HERran suulle tottelemattomat/ nijn te sekä teidän Cuningan/ joca teitä hallidze/ seura HERra teidän Jumalatan.
12:15 Mutta jollette kuule Herran ääntä, vaan niskoittelette hänen käskyjensä vastaan, niin Herran käsi on oleva teitä vastaan, niinkuin oli myös teidän isiänne vastaan.	15. Mutta jollette Herran ääntä kuule, vaan olette hänen suullensa tottelemattomat, niin Herran käsi on sekä teitä että teidän isiänne vastaan.	12:15 Mutta jollet te HERran ändä cuule/ waan olette hänen suullens tottelemattomat/ nijn HERran käsi on sekä teitä/ että teidän Isiän wastan.
12:16 Astukaa nyt esiin ja katsokaa tätä suurta tekoa, jonka Herra tekee teidän silmienne edessä.	16. Niin käykäätsiis tästä edes ja katsokaat tätä suurta asiaa, jota Herra on tekewä teidän silmäinne edessä.	12:16 NIin käykät sijs tästä edes/ ja cadzocat sitä suurta asiat/ jota HERra on tekewä teidän silmäin edes.
12:17 Nythän on nisunleikkuun aika; mutta minä huudan Herraa, että hän antaa ukkosenjylinän ja sateen, että ymmärtäisitte ja näkisitte, kuinka paha Herran silmissä on se, minkä olette tehneet anoessanne itsellenne kuningasta."	17. Eikö nyt ole nisun elonaika? Vaan minä huudan Herran tykö, että hän antaisi jylistä ja sataa, ymmärtääksenne ja nähdäksenne sen suuren pahuuden, jonka te olette tehneet Herran edessä, anoissanne teillenne kuningasta.	12:17 Eikö nyt ole nisun elon aica? waan minä huudan HERran tygö/ että hän andais jylistä ja sata ymmärtäxen ja nähdäxen sen suuren pahuden/ jonga te olette tehnet HERran edes/ anoisan teillen Cuningast.
12:18 Ja Samuel huusi Herraa, ja Herra antoi ukkosenjylinän ja sateen sinä päivänä. Ja kaikki kansa pelkäsi suuresti Herraa ja Samuelia.	18. Ja kuin Samuel huusi Herran tykö, antoi Herra sinä päivänä jylistä ja sataa. Niin kaikki kansa suuresti pelkäsi Herraa ja Samuelia.	12:18 Ja cuin Samuel huusi HERran tygö/ andoi HERra sinä päiwänä jylistä ja sata. Silloin caicki Canssa pelkäisit HERRA ja Samueli/ juuri cowin.
12:19 Ja kaikki kansa sanoi Samuelille: "Rukoile palvelijaisi puolesta Herraa, Jumalaasi, ettemme kuolisi; sillä me olemme tehneet kaikkien muiden syntiemme lisäksi senkin pahan, että anoimme itsellemme kuningasta."	19. Ja sanoivat kaikki Samuelille: rukoile sinun palveliais edestä Herraa sinun Jumalaas, ettemme kuolisi; sillä me olemme lisänneet kaikkein meidän synteimme tykö sen pahuuden, että me anoimme meillemme kuningasta.	12:19 Ja sanoit caicki Samuelille: rucoile sinun palweliais edest HERra sinun Jumalatas/ etten me cuolis: sillä me olem lisännet caiken sen pahuden meidän syndeim tygö/ että me anoim meillem Cuningast.
12:20 Samuel sanoi kansalle: "Älkää peljätkö. Te olette tosin tehneet kaiken tämän pahan, mutta älkää kuitenkaan poiketko pois seuraamasta Herraa, vaan palvelkaa Herraa kaikesta sydämestänne.	20. Ja Samuel sanoi kansalle: älkääts peljätkö: te tosin olette tehneet kaiken tämän pahuuden, mutta älkääts kuitenkaan luopuko Herrasta, vaan palvelkaat Herraa kaikesta teidän sydämestänne.	12:20 Ja Samuel sanoi Canssalle: älkät peljätkö. Te tosin olet tehnet caiken tämän pahuden/ mutta älkät cuitengan luopuco HERrasta/ waan palwelcat HERra caikest teidän sydämestän.

12:21 Älkää poiketto seuraamaan turhia jumalia, joista ei ole hyötyä eikä apua, sillä turhia ne ovat.	21. Ja älkää itsiänne kääntäkö turhan menon perään, ei se mitään teitä hyödytä eikä auta, sillä se on turhuus.	12:21 Ja älkät idziän käändäkö turhan calun perän/ ei se mitän teitä hyödytä eikä auta: sillä se on nijn turha calu.
12:22 Suuren nimensä tähden Herra ei hylkää kansaansa, koska Herra on tahtonut tehdä teidät omaksi kansaksensa.	22. Mutta Herra ei hylkää kansaansa suuren nimensä tähden; sillä Herra on tahtonut teitä tehdä itsellensä kansaksi.	12:22 Mutta HERra ei hyljä hänen Canssans/ hänen suuren nimens tähden: sillä HERra on ruwennut teitä tekemän idzellens Canssaxi.
12:23 Ja pois se minusta, että tekisin sen synnin Herraa vastaan, että lakkaisin rukoilemasta teidän puolestanne ja opettamasta teille hyvää ja oikeata tietä.	23. Olkoon myös kaukana minusta, että minä syntiä tekisin Herraa vastaan, lakaten rukoilemasta Herraa teidän edestänne, ja opettamasta teille hyvää ja oikiaa tietä.	12:23 Olcon myös caucana minusta/ että minä syndiä tekisin HERRA wastan/ lacaten rucoilemast HERra teidän edestän/ ja opettamast teille hywä ja oikiata tietä.
12:24 Peljätäkää vain Herraa ja palvelkaa häntä uskollisesti kaikesta sydämestänne. Sillä katsokaa, kuinka suuria hän on teille tehnyt.	24. Ainoastansa peljätäkää Herraa ja palvelkaat häntä uskollisesti kaikesta sydämestänne; sillä katsokaat, kuinka suuria tekoja hän tekee teidän kanssanne.	12:24 Ainoastans peljätkä HERra/ ja palwelca händä uscollisest caikest sydämestän: sillä te oletta nähnet cuinga suuria tecoja hän teke teidän cansan.
12:25 Mutta jos teette paha, niin hukutte, sekä te itse että teidän kuninkaanne."	25. Mutta jos te teette paha, niin sekä te että teidän kuninkaanne hukkuu.	12:25 Mutta jos te teette paha/ nijn sekä te/ että teidän Cuningan hucku.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu
13:1 Saul oli ollut vuoden kuninkaana ja hallitsi Israelia toista vuotta,	1. Kuin Saul oli vuoden ollut kuninkaana, ja hallinnut Israelia kaksi ajastaikaa,	13:1 COsca Saul oli vuoden ollut Cuningasna ja hallinnut Israeli caxi ajastaica.
13:2 kun Saul valitsi itsellensä kolmetuhatta miestä Israelista, ja näistä oli kaksituhatta Saulin kanssa Mikmaassa ja Beetelin vuoristossa, ja tuhat Joonatanin kanssa Benjaminin Gibeassa. Mutta muun väen hän oli päästänyt menemään, kunkin majallensa.	2. Valitsi hän itsellensä kolmetuhatta miestä Israelista: kaksituhatta olivat Saulin kanssa Mikmassa ja BetElin vuorella, mutta tuhannen Jonatanin kanssa BenJaminin Gibeassa, mutta muun joukon päästi hän menemään itsekunkin majoillensa.	13:2 Walidzi hän idzellens colme tuhatta miestä Israelist: ne caxi tuhatta olit Saulin cansa Michmas ja BethElin vuorella: mutta tuhannen Jonathanin cansa BenJaminin Gibeas: mutta muun joucon päästi hän menemän idzecungin majaans.
13:3 Mutta Joonatan, Saulin poika, löi kuoliaaksi filistealaisten maaherran, joka asui Gebassa, ja filistealaiset saivat sen kuulla. Silloin Saul puhallutti pasunaan kaikkialla maassa ja käski sanoa: "Hebrealaiset kuulkoott tämän."	3. Ja Jonatan löi Philistealaisia heidän leirissänsä, joka oli Gibeassa; ja Philistealaiset saivat sen tietää. Ja Saul antoi soittaa basunalla kaikessa maakunnassa ja sanoa: antakaat Hebrealaisten sen kuulla.	13:3 Ja Jonathan löi Philisterejä heidän leirisäns/ joca oli Gibeas. Ja Philisterit sait sen tietä. Ja Saul andoi soitta Basunilla caikes maacunnas/ ja sanoa: anna Hebrerein se cuulla.

13:4 Ja koko Israel kuuli sen sanoman, että Saul oli lyönyt kuoliaaksi filistealaisten maaherran ja että Israel oli joutunut filistealaisten vihoihin. Niin kansa kutsuttiin koolle Gilgaliin, seuraamaan Saulia.	4. Ja kaikki Israel kuuli sanottavan: Saul on lyönyt Philistealaisten leirin; ja Israel myös haisi Philistealaisten edessä, ja kansa kutsuttiin Saulin tykö kokoon Gilgaliin.	13:4 Ja kaikki Israel kuuli sanottavan: Saul on lyönyt Philisterein leirin: sillä Israel haisi Philisterein edes/ ja kaikki Canssa cudzuttin Saulin tygö cocoon Gilgalijn.
13:5 Sillä filistealaiset olivat kokoontuneet sotimaan Israelia vastaan: kolmetkymmenet tuhannet sotavaunut, kuusituhatta ratsumiestä ja muuta väkeä niin paljon kuin hiekkaa meren rannalla; ja he tulivat ylös ja leiriytyivät Mikmaaseen, vastapäätä Beet-Aavenia.	5. Niin kokoontuivat Philistealaiset sotimaan Israelia vastaan, kolmekymmentä tuhatta vaunua, kuusituhatta ratsasmiestä ja paljo muuta kansaa, niinkuin santaa meren rannalla; ja he matkustivat ylöspäin ja asettivat leirinsä Mikmaan, itään päin BetAvenista.	13:5 Silloin cocoisit Philisterit myös sotiman Israeli wastan/ colmekymmendä tuhatta waunua/ cuusi tuhatta radzasmiestä/ ja muuta Canssa/ nijncuin sanda meren reunalla/ ja he matcustit ylöspäin ja asetit leirins Michmaan itän päin BethAwenist.
13:6 Kun Israelin miehet näkivät joutuneensa hätään ja kansaa ahdistettavan, piiloutuivat he luoliin, onkaloihin, kallionrotkoihin, hautoihin ja kaivoihin.	6. Kun Israelin miehet näkivät heitänsä ahdistetuksi, sillä kansa oli sangen hämmästyksissä, lymyttivät he heitänsä luoliin, maan kuoppiin, mäen rotkoihin, linnoihin ja kaivoihin;	13:6 Cosca Israelin miehet näit heidäns ahdistetuxi (sillä Canssa oli sangen hämmästyxis) lymytit he heitäns luolijn/ maan cuoppijn/ mäen rotcoin/ kiwiraunioin ja caiwoin:
13:7 Hebrealaisia meni myös Jordanin yli Gaadiin ja Gileadin maahan. Mutta Saul oli vielä Gilgalissa, ja kaikki sotaväki seurasi häntä peloissaan.	7. Ja Hebrealaiset vaelsivat Jordanin ylitse Gadin ja Gileadin maakuntaan; vaan Saul oli vielä Gilgalissa, ja kaikki kansa, jotka olivat hänen perässänsä, pelkäsivät.	13:7 Ja Hebrerit waelsit Jordanin ylidze/ Gadin ja Gileadin maacundaan/ waan Saul oli wielä Gilgalis/ ja kaikki Canssa jotca olit hänen piräsäns/ epäilit.
13:8 Kun hän oli odottanut seitsemän päivää, sen ajan, jonka Samuel oli määrännyt, eikä Samuel tullutkaan Gilgaliin, alkoi kansa hajaantua pois hänen luotaan.	8. Niin odotti hän seitsemän päivää, siihen aikaan asti, kun Samuel määrännyt oli. Vaan koska ei Samuel tullutkaan Gilgaliin, rupesi kansa hajoomaan häneltä.	13:8 Nijn odotti hän seidzemen päiwä/ sijhen aican asti/ cuin Samueli määrännyt oli. Waan cosca ei Samuel tullutcan Gilgalijn/ rupeis Canssa hajoman häneldä.
13:9 Silloin Saul sanoi: "Tuokaa minulle polttouhri ja yhteysuhri." Ja hän uhrasi polttouhrin.	9. Silloin sanoi Saul: tuokaat minulle polttouhria ja kiitosuhria; ja uhrasi polttouhria.	13:9 Silloin sanoi Saul: tuocat minulle polttouhria ja kijtosuhria. Ja hän uhras polttouhria.
13:10 Mutta juuri kun hän oli saanut polttouhrin uhratuksi, niin katso, Samuel tuli. Ja Saul meni häntä vastaan tervehtimään häntä.	10. Kun hän oli päättänyt polttouhrin, katso, Samuel tuli; niin Saul meni häntä vastaan siunaamaan häntä.	13:10 Cosca hän oli päättänyt polttouhrin/ cadzo/ Samuel tuli. Nijn Saul meni händä wastan/ siunaman händä.

13:11 Mutta Samuel sanoi: "Mitä olet tehnyt?" Saul vastasi: "Kun näin, että kansa hajaantui pois minun luotani etkä sinä tullut määrättynä aikana, vaikka filistealaiset olivat kokoontuneet Mikmaaseen,	11. Niin sanoi Samuel: mitäs olet tehnyt? Saul vastasi: minä näin kansan minultani hajooavan, et myös sinä tullut määrättyyn aikaan, ja Philistealaiset olivat Mikmassa koossa,	13:11 Nijn sanoi Samuel: mitäs tehnyt olet? Saul wastais: minä näin Canssan minuldani hajowan/ et myös sinä tullut määrättyn aicaan/ ja Philisterit olit Michmas coosa.
13:12 niin minä ajattelin: nyt filistealaiset hyökkäävät minua vastaan alas Gilgaliin, enkä minä ole etsinyt Herran mielisuosiota; ja minä rohkaisin itseni ja uhrasin polttouhrin."	12. Niin minä sanoin: nyt tulevat Philistealaiset tänne minun tyköni Gilgaliin, ja en minä rukoillut Herran kasvoin edessä; niin minä rohkaisin itseni ja uhrasin polttouhrin.	13:12 Nijn minä sanoin: Philisterit tulewat tänne minun tygöni Gilgalijn/ ja en minä rucoillut HERran caswon edes/ nijn minä rohwasin idzeni/ ja uhraisin polttouhria.
13:13 Samuel sanoi Saulille: "Sinä olet tehnyt tyhmästi. Et ole noudattanut Herran, Jumalasi, käskyä, jonka hän antoi sinulle; muutoin olisi Herra vahvistanut sinun kuninkuutesi Israelissa ikuisiksi ajoiksi.	13. Samuel sanoi Saulille: sinä olet tyhmästi tehnyt, ja et pitänyt Herran sinun Jumalas käskyä, jonka hän käski sinulle; sillä hän oli vahvistanut sinun valtakuntas Israeliin ijankaikkisesti.	13:13 Samuel sanoi Saulille: sinä olet tyhmästi tehnyt/ ja et pitänyt HERran sinun Jumalas käskyä/ jonga hän käski sinulle: sillä hän oli wahwistanut sinun waldacundas Israeliijn ijancaickisest.
13:14 Mutta nyt sinun kuninkuutesi ei ole pysyvä. Herra on etsinyt itselleen mielensä mukaisen miehen, ja hänet on Herra määrännyt kansansa ruhtinaaksi, koska sinä et noudattanut käskyä, minkä Herra sinulle antoi."	14. Vaan sinun valtakuntas ei pidä enää oleman seisovainen: Herra on yhden miehen oman sydämensä jälkeen etsinyt, sen on Herra käsenyt olla kansansa päämiehen; sillä et sinä pitänyt sitä, mitä Herra sinulle käski.	13:14 Waan sinun waldacundas ei pidä enämbi oleman seisowainen: sillä HERra on yhden miehen oman sydämensä jälken edzinyt/ sen on HERra käsenyt olla hänen Canssans päämiehen: sillä et sinä pitänyt HERran käskyä.
13:15 Sitten Samuel nousi ja meni Gilgalista Benjaminin Giberaan. Ja Saul piti mukansa olevan väen katselmuksen: noin kuusisataa miestä.	15. Niin Samuel nousi ja meni Gilgalista pois Benjaminin Giberaan; niin Saul luki väen, joka hänen tykönänsä oli, liki kuusisataa miestä.	13:15 Nijn Samuel hangidzi idzens ja meni Gilgalist pois BenJaminin Gibean päin: nijn Saul luki sen väen/ cuin hänen tykönäns oli/ liki cuusi sata miestä.
13:16 Ja Saul ja hänen poikansa Joonatan ynnä väki, joka oli heidän kanssansa, jäivät Benjaminin Gebaan, mutta filistealaiset olivat leirytyneet Mikmaaseen.	16. Ja Saul ja Jonatan hänen poikansa, ja se väki joka heidän tykönänsä oli, jäivät Benjaminin kukkulalle; vaan Philistealaiset asettivat leirinsä Mikmaan.	13:16 Ja Saul ja Jonathan hänen poicans/ ja se väki cuin hänen tykönäns oli/ jäit BenJaminin cuckulalle: waan Philisterit asetit leirins Michmaan.
13:17 Ja filistealaisten leiristä lähti ryöstöosasto kolmena joukkona: yksi joukko kääntyi Ofran tielle Suualin maahan päin,	17. Philistealaisten leiristä läksi kolme joukkoa maata hävittämään: yksi käänsi itsensä Ophan tielle Sualin maalle,	13:17 Ja Philisterein leirist läxi colme joucko maata häwittämän/ yxi käänsi idzens Ophan tielle Sualin maalle.

13:18 toinen joukko kääntyi Beet-Hooronin tielle, ja kolmas joukko kääntyi sille tielle, joka vie Seboimin laakson yli kohoavalle alueelle, erämaahan päin.	18. Toinen käänsi itsensä BetHoronin tielle ja kolmas käänsi itsensä sille rajatielle, joka menee Seboimin laakson korpeen.	13:18 Toinen käänsi idzens BethHoronin tielle/ ja colmas käänsi idzens sille tielle/ joca mene Sebomin laxon corpeen.
13:19 Mutta ei yhtään seppää ollut löydettävissä koko Israelin maasta, sillä filistealaiset ajattelivat, että hebrealaiset muutoin teettäisivät miekkoja tai keihäitä.	19. Niin ei löydetty yhtään seppää kaikesta Israelin maakunnasta; sillä Philistealaiset ajattelivat, ettei Hebrealaiset tekisi miekkoja ja keihäitä.	13:19 Nijn ei löytty yhtän seppä caikest Israelin maacunnast: sillä Philisterit ajattelit/ Hebrerit tekewät mieckoja ja keihäitä.
13:20 Ja koko Israelin, joka miehen, oli mentävä filistealaisten luo teroituttamaan vannastansa, kuokkaansa, kirvestänsä tai muuta teräkaluansa,	20. Ja kaiken Israelin täytyi mennä Philistealaisten tykö teroittamaan vannastansa, rautalapioitansa, kirvestänsä ja vikahtintansa.	13:20 Ja caiken Israelin täydyi mennä Philisterein tygö teroittaman/ jos jollakin oli jocu wannas/ rautalapio/ kirwes taicka wicatin.
13:21 kun vannasten, kuokkien, tadikkojen tai kirvesten terät olivat tylsyneet, tahi kun häränpistimen tutkain oli oikaistava.	21. Mutta heillä oli teroitusrauta vikahtimille, lapioille, hangoille ja kirveille, niin myös ojettaa pistintä.	13:21 Ja wicattimet/ lapiot/ hangot ja kirwet olit tullet tylsäxi.
13:22 Niinpä ei taistelupäivänä ollut yhtään miekkaa eikä keihästä kenelläkään siitä väestä, joka oli Saulin ja Joonatanin kanssa; ainoastaan Saulilla ja hänen pojallansa Joonatanilla oli.	22. Kuin tappelupäivä joutui, niin ei löytynyt miekkaa eikä keihästä kaiken kansan kädessä, jotka Saulin ja Jonatanin kanssa olivat, vaan Saulilla ja hänen pojallansa oli.	13:22 Cosca tappelus päiwä joudui/ njn ei löytty siellä miecka/ eikä keihästä caiken Canssan kädest/ jotca Saulin ja Jonathanin cansa olit: waan Saulilla ja hänen pojallans olit sotaaset.
13:23 Mutta filistealaisten vartiosto lähti Mikmaan solatielle.	23. Ja Philistealaisten leiri läksi Mikman taipaleelle.	13:23 Ja Philisterein leiri läxi Michman päin.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 Ja tapahtui eräänä päivänä, että Joonatan, Saulin poika, sanoi palvelijalle, joka kantoi hänen aseitansa: "Tule, menkäämme lähelle filistealaisten vartiostoa, joka on tuolla toisella puolella." Mutta hän ei ilmoittanut sitä isällensä.	1. Se tapahtui yhtenä päivänä, että Jonatan Saulin poika sanoi palveliallensa, joka kantoi hänen asettansa: tule, käykäämme Philistealaisten leiriin, jotka toisella puolella ovat; ja ei hän sitä sanonut isällensä.	14:1 SE tapahtui yhtenä päiwänä/ että Jonathan Saulin poica sanoi palweliallens/ joca cannoi hänen asettans/ tule/ käykäm Philisterein leirijn/ jotca siellä ylhällä owat: ja ei hän sitä sanonut mitän Isällens.
14:2 Saul istui silloin granaattiomenapuun juurella Migronissa Gibeän rajalla, ja väkeä oli hänellä kanssansa noin kuusisataa miestä.	2. Vaan Saul viipyi Gibeän ääressä granatin puun alla, joka oli esikaupungissa, ja se kansa, joka hänen tykönänsä oli, oli liki kuusisataa miestä.	14:2 Waan Saul wijwyi Gibeän äres granatin puun alla/ joca oli esicaupungis/ ja se Canssa joca hänen tykönäns oli/ oli liki cuusi sata miestä.

<p>14:3 Ja kasukankantajana oli Ahia, Ahitubin, Iikabodin veljen, poika, joka oli Piinehaan poika, joka Eelin poika, sen, joka oli ollut Herran pappina Siilossa. Mutta kansa ei tiennyt, että Joonatan oli lähtenyt.</p>	<p>3. Ja Ahia Ahitobin poika, Ikabodin veljen, Pinehaan pojan, Elin pojan, oli Herran pappi Silossa, kantain päällisvaatetta; mutta kansa ei tietänyt Jonatanin menneeksi pois.</p>	<p>14:3 Ja Ahia Ahitobin poica/ Icabodin veljen Pinehaxen poica Elin pojan/ oli HERran Pappi Silos/ ja puki päälliswaatten päällens/ mutta Canssa ei tietänyt Jonathani mennexi pois.</p>
<p>14:4 Mutta kummallakin puolen solatietä, jota Joonatan koetti mennä lähelle filistealaisten vartiostoa, oli jyrkkä kallionkieleke; toisen nimi on Booses, toisen Sene.</p>	<p>4. Ja tiellä, kussa Jonatan pyysi ylitse mennä Philistealaisten leiriin, oli kaksi jyrkkää kalliota, yksi tällä puolella ja toinen toisella puolella: yksi kutsuttiin Botsets, toinen Sene.</p>	<p>14:4 Ja tiellä cusa Jonathan hangidzi menemän Philisterein leirijn/ oli caxi jyrckä calliota/ yxi tällä puolella ja toinen toisella puolella/ yxi cudzuttin Bozez/ toinen Senne.</p>
<p>14:5 Toinen kallionkieleke on kuin pylväs, pohjoisen puolella, Mikmaaseen päin, toinen on etelän puolella, Gebaan päin.</p>	<p>5. Yksi oli Mikmaan päin pohjasta ja toinen etelästä Gabaan päin.</p>	<p>14:5 Ja yxi oli Michman päin pohjast/ ja toinen eteläst Gaban päin.</p>
<p>14:6 Ja Joonatan sanoi palvelijalle, joka kantoi hänen aseitansa: "Tule, menkäämme lähelle noiden ympärileikkaamattomain vartiostoa; ehkä Herra on tekevä jotakin meidän puolestamme, sillä ei mikään estä Herraa antamasta voittoa harvojen kautta yhtä hyvin kuin monien."</p>	<p>6. Ja Jonatan sanoi palvelialle, joka oli hänen aseensa kantaja: tule, käykäämme näiden ympärileikkaamattomain leiriin: taitaa tapahtua, Herra on jotakin toimittava meidän kauttamme, sillä ei ole Herralle työläs auttaa monen kautta elikkä harvain.</p>	<p>14:6 Ja Jonathan sanoi palweliallens/ joca oli hänen asenscandaja/ tule/ käykäm näiden ymbärinsleickamattomain leirijn/ taita tapahtua/ HERra on jotakin toimittawa meidän cauttam: sillä ei se ole HERralle rascas autta monen cautta/ elickä harwain.</p>
<p>14:7 Hänen aseenkantajansa vastasi hänelle: "Tee, mitä mielessäsi on. Lähde, minä seuraan sinua mielesi mukaan."</p>	<p>7. Niin hänen aseensa kantaja vastasi häntä: tee kaikki, mitä sinun sydämessäs on: mene matkaan, katso, minä olen sinun kanssas, niinkuin sinun sydämes tahtoo.</p>	<p>14:7 Nijn hänen asenscandaja wastais händä: tee caicki mitä sinun sydämesäs on/ mene matcaan/ cadzo/ minä olen sinun cansas nijncuin sinun sydämes tahto.</p>
<p>14:8 Niin Joonatan sanoi: "Katso, me menemme tuonne, lähelle noita miehiä, ja näyttäydymme heille.</p>	<p>8. Jonatan sanoi: katso, me menemme niiden miesten tykö ja ilmoitamme itsemme heille.</p>	<p>14:8 Jonathan sanoi: cadzo/ cosca me menem nijden miesten tygö/ että he saawat nähdä meidän.</p>
<p>14:9 Jos he sanovat meille näin: 'Olkaa hiljaa, kunnes me tulemme teidän luoksenne', niin me seisomme alallamme emmekä lähde nousemaan heidän luoksensa.</p>	<p>9. Jos he näin meille sanovat: siesokaat alallanne siihen asti että me tulemme teidän tykönnö, niin seisokaamme siassamme ja älkäämme menkö heidän tykönsä.</p>	<p>14:9 Jos he näin silloin sanowat: seisocat alallans sijhenasti että me tulem teidän tygön/ nijn seisocam siasam/ ja älkäm mengö heidän tygöns.</p>

14:10 Mutta jos he sanovat näin: 'Nouskaa tänne meidän luoksemme', niin me nousemme, sillä silloin Herra on antanut heidät meidän käsiimme; tämä olkoon meillä merkinä."	10. Vaan jos he näin sanovat: tulkaat tänne meidän tykömme, niin astukaamme heidän tykönsä; sillä Herra on antanut heidät meidän käsiimme: se olkoon meille merkiksi.	14:10 Waan jos he sanowat: tulcat tänne meidän tygöm/ nijn astucam heidän tygöns/ nijn on HERra andanut heidän meidän käsijm/ se olcon meille merkixi.
14:11 Kun he sitten molemmat tulivat filistealaisten vartioston näkyviin, sanoivat filistealaiset: "Katso, hebrealaiset tulevat esiin koloistansa, joihin ovat piiloutuneet."	11. Kuin Philistealaisten leiri näki heidät molemmat, sanoivat Philistealaiset: katso, Hebrealaiset ovat lähteneet luolistansa, joihin he heitäsä lymyttäneet olivat.	14:11 COsca Philisterin leiri näki heidän molemmat/ sanoit Philisterit: cadzo/ Hebrerit owat lähtenet heidän luolistans/ joihin he heidäns lymyttänet olit.
14:12 Ja vartioston miehet huusivat Joonatanille ja hänen aseenkantajalleen ja sanoivat: "Nouskaa tänne meidän luoksemme, niin me ilmoitamme teille jotakin." Silloin sanoi Joonatan aseenkantajallensa: "Nouse minun perässäni, sillä Herra on antanut heidät Israelin käsiin."	12. Ja miehet leiristä vastasivat Jonatania ja hänen aseensa kantajaa ja sanoivat: tulkaat tänne ylös meidän tykömme, me kyllä opetamme teitä. Niin sanoi Jonatan aseensa kantajalle: astu ylös minun jälkeeni, Herra on antanut heidät Israelin käsiin.	14:12 Ja miehet leirist wastaisit Jonathani ja hänen asenscandajata/ ja sanoit: tulcat tänne meidän tygöm/ me kyllä opetam teitä. Silloin sanoi Jonathan asenscandajalle: astu minun jälkeen/ HERra on andanut heidän Israelin käsijn.
14:13 Ja Joonatan kiipesi käsin ja jaloin ylöspäin, ja aseenkantaja hänen perässään. Ja he kaatuivat Joonatanin edessä, ja aseenkantaja löi heidät kuoliaaksi hänen jäljessänsä.	13. Ja Jonatan kiipesi käsillänsä ja jaloillansa ylöspäin ja hänen aseensa kantaja hänen jälissänsä; ja he lankesivat maahan Jonatanin eteen ja hänen aseensa kantajan, joka löi heitä kuoliaaksi hänen jäljissänsä;	14:13 Ja Jonathan kijkeis käsilläns ja jalgoillans ylöspäin/ ja asencandaja hänen jälisäns. Silloin langeisit ne maahan Jonathanin eteen/ ja hänen asenscandaja löi heitä tuimast cuoliaxi jälistä.
14:14 Tässä ensimmäisessä kahakassa surmasivat Joonatan ja hänen aseenkantajansa noin kaksikymmentä miestä, noin puolen auranalan suuruisella maa-alalla.	14. Että ensimmäinen tappelus oli, jona Jonatan ja hänen aseensa kantaja löi liki kaksikymmentä miestä, liki puolella vakomitalla peltoa, kuin juhtapari kyntäis.	14:14 Että ensimmäinen tappelus/ jonga Jonathan ja hänen asenscandaja teki/ oli liki caxikymmendä miestä/ liki puolella wacomitalla peldo/ cuin juhta kyndäis.
14:15 Silloin syntyi kauhu leirissä ja sen ulkopuolella, koko sotaväessä; myös vartiosto ja ryöstöosasto joutuivat kauhun valtaan. Maakin järisi, ja niin syntyi Jumalan kauhu.	15. Ja pelko tuli leiriin, kedolle ja koko kansan sekaan leirissä, ja hävittäjät myös peljätettiin, että maa vapisi siitä; sillä se hämmästys oli Jumalalta.	14:15 Ja pelco tuli leirijn ja kedolle/ ja coco Canssan secaa leirisä/ ja hävittäjät myös peljätettin/ että maa wapisi sijtä: sillä se hämmästys oli Jumalalda.
14:16 Ja Saulin tähystäjät Benjaminin Gibeassa huomasivat lauman hajoavan ja menevän sinne tänne.	16. Ja Saulin vartiat Benjaminin Gibeassa saivat nähdä kansan joukot hajoavan ja pakenevan, ja toinen toistansa sysivän,	14:16 Ja Saulin wartiat BenJaminin Gibeas/ sait nähdä Canssan joucot carkelewan ja hajowan/ ja surmawan toinen toistans.

14:17 Niin Saul sanoi väelle, joka oli hänen kanssansa: "Pitäkää katselmus ja katsokaa, kuka on mennyt pois meidän luotamme." Ja kun katselmus pidettiin, huomattiin, etteivät Joonatan ja hänen aseenkantajansa olleet läsnä.	17. Niin sanoi Saul kansalle, joka hänen kanssansa oli: lukekaat nyt ja katsokaat, kuka meistä on mennyt pois; ja kuin he lukivat, katso, niin ei ollut Jonatan ja hänen aseensa kantaja siellä.	14:17 Sanoi Saul Canssalle cuin hänen cansans oli: lukecat ja cadzocat/ cuca meistä on mennyt pois: ja cosca he luit/ cadzo/ nijn ei ollut Jonathan ja hänen asenscandaja siellä.
14:18 Ja Saul sanoi Ahialle: "Tuo tänne Jumalan arkki." Sillä Jumalan arkki oli siihen aikaan israelilaisten hallussa.	18. Ja Saul sanoi Ahialle: tuo tänne Jumalan arkki; (sillä Jumalan arkki oli siihen aikaan Israelin lasten tykönä.)	14:18 Silloin sanoi Saul Ahialle: tuo tänne Jumalan Arcki (sillä se oli siihen aican Israelin lasten tykönä)
14:19 Mutta Saulin vielä puhutellessa pappia kävi meteli filistealaisten leirissä yhä suuremmaksi. Niin Saul sanoi papille: "Jätä sikseen."	19. Ja kuin Saul vielä puhui papin kanssa, eneni kapina ja juoksu Philistealaisten leirissä. Ja Saul sanoi papille: ota kätes pois.	14:19 Ja cosca Saul wielä puhui Papin cansa/ enäni capina ja juoxu Philisterein leiris. Ja Saul sanoi Papille: ota sinun kätes pois.
14:20 Silloin Saul kutsutti koolle kaiken väen, joka oli hänen kanssaan, ja he tulivat taistelupaikalle, ja katso, toisen miekka oli toista vastaan, ja oli mitä suurin hämminki.	20. Ja Saul kokoontui ja kaikki kansa joka hänen kanssansa oli, ja tulivat sotaan. Ja katso, silloin kävi itsekunkin miekka lähimmäistänsä vastaan, ja oli sangen suuri kapina.	14:20 Ja Saul huusi ja caicki Canssa cuin hänen cansans olit/ ja tulit sotaan. Ja cadzo/ silloin käwi idzecungin miecka toinen toistans wastan/ ja oli sangen suuri capina.
14:21 Myös ne hebrealaiset, jotka ennestään olivat filistealaisten vallassa ja jotka olivat tulleet heidän kanssaan ja olivat leirissä, menivät niiden israelilaisten puolelle, jotka olivat Saulin ja Joonatanin kanssa.	21. Ja ne Hebrealaiset, jotka ennen olivat olleet Philistealaisten tykönä ja olivat käyneet heidän kanssansa leirin ympäri, antoivat heitänsä Israelin sekaan, jotka olivat Saulin ja Jonatanin kanssa.	14:21 JA Hebrerit/ jotca ennen olit ollet Philisterein tykönä/ ja olit käynet heidän cansans leirit ymbärins/ annoit heidäns Israelin secaa/ jotca olit Saulin ja Jonathanin cansa.
14:22 Ja kun ne Israelin miehet, jotka olivat piiloutuneet Efraimin vuoristoon, kuuluivat filistealaisten pakenevan, yhtyivät hekin kaikki ajamaan heitä takaa taistelussa.	22. Ja kaikki Israelin miehet, jotka heitänsä kätkeneet olivat Ephraimin vuorelle, kuin he kuuluivat Philistealaisten paenneen, ajoivat he myös heitä takaa sodassa.	14:22 Ja caicki Israelin miehet/ jotca heidäns kätkenet olit Ephraimin vuorelle/ cosca he cuulit Philisterit paennen/ ajoit he myös heitä taca sodas.
14:23 Niin Herra antoi Israelille voiton sinä päivänä, ja taistelu levisi Beet-Aavenin toiselle puolelle.	23. Ja niin Herra autti silloin Israelia; ja sota seisoi BethAveniin asti.	14:23 Ja nijn HERra autti silloin Israeli/ ja sota seisoi BethAwenin asti.

14:24 Israelin miehet olivat sinä päivänä ylen rasitetut, mutta Saul vannotti kansan ja sanoi: "Kirottu olkoon se mies, joka syö mitään ennen iltaa ja ennen kuin minä olen kostanut vihollisilleni." Ja koko kansa oli ruokaa maistamatta.	24. Ja kuin Israelin miehet olivat väsyneet sinä päivänä, vannotti Saul kaiken kansan, ja sanoi: kirottu olkoon jokainen, joka syö jotakin ehtooseen asti, että minä kostaisin vihollisilleni. Ja koko kansa ei syönyt mitäkään.	14:24 JA cosca Israelin miehet olit wäsynet sinä päiwänä/ wannotti Saul caiken Canssan/ ja sanoi: kirottu olcon jocainen joca syö jotakin ehtosen asti/ että minä costaisin minun wiholisilleni. Ja coco Canssa ei syönyt mitäkän.
14:25 Ja kun he kaikki tulivat metsään, oli maassa hunajata.	25. Ja kaikki kansa tuli metsään, ja siellä oli hunajaa kedolla.	14:25 Ja caicki se Canssa tuli medzään/ ja siellä oli hunajata kedolla.
14:26 Kun kansa tuli kennokakkujen ääreen, niin katso, niistä vuoti hunajata, mutta ei kukaan vienyt kättään suuhun, sillä kansa pelkäsi valaa.	26. Kuin kansa tuli metsään, katso, silloin vuosi siellä hunajaa, mutta ei yksikään ottanut sitä kädellänsä suuhunsa; sillä kansa pelkäsi valaa.	14:26 Cosca Canssa tuli medzään/ cadzo/ silloin vuoti siellä hunajata/ mutta ei yxikän ottanut sitä kädelläns suuhuns: sillä Canssa pelkäisi wala.
14:27 Mutta Joonatan ei ollut kuulemassa, kun hänen isänsä vannotti kansan; niin hän ojensi sauvan, joka oli hänen kädessään, pisti sen kärjen kennokakkuun ja vei sitten kätensä suuhunsa, ja silloin hänen silmänsä kirkastuivat.	27. Mutta Jonatan ei kuullut isänsä vannottaneeksi kansaa, hän ojensi sauvansa joka hänen kädessänsä oli, ja satutti pään hunajaläjään, ja pisti kätensä suuhunsa, niin hänen silmänsä valpauntuivat.	14:27 Mutta Jonathan ei cuullut Isäns wannottanexi Canssa/ ojensi hän sauwans cuin hänen kädesäns oli/ ja satutti pään hunajaläjään/ ja pisti kätens suuhuns/ nijn hänen silmäns wilpenit.
14:28 Mutta eräs mies väestä puhkesi puhumaan ja sanoi: "Sinun isäsi vannotti väen ja sanoi: 'Kirottu olkoon se mies, joka tänä päivänä syö mitään'." Ja väki oli nälänsissä.	28. Silloin vastasi yksi kansasta ja sanoi: isäs vannotti kovasti kansaa, ja sanoi: kirottu olkoon jokainen, joka jotakin syö tänäpäpä. Ja kansa oli väsyksissä.	14:28 Silloin sanoi yxi Canssasta: sinun Isäs wannotti Canssan/ ja sanoi: kirottu olcon jocainen joca jotakin syö tänäpäpä. Ja Canssa oli wäsyxis.
14:29 Joonatan vastasi: "Isäni on syössyt maan onnettomuuteen. Katsokaa, kuinka minun silmäni kirkastuivat, kun vähän maistoin tätä hunajata.	29. Ja Jonatan sanoi: minun isäni on turmellut maan: katsos, kuinka minun silmäni vilpauntuivat, että minä tästä jotakin maistoin.	14:29 Ja Jonathan sanoi: minun Isän on turmellut maan/ cadzos/ cuinga minun silmän wilpenit/ että minä tästä jotakin maistin.
14:30 Jos myös väki olisi tänä päivänä saanut syödä vihollisiltaan ottamaansa saalista, niin eiköhän filistealaisten tappio olisi ollut vieläkin suurempi?"	30. Jos kansa tänäpäpä olisi syönyt vihollistensa saalista, kuin he löytäneet ovat, niin olisi tappelus ollut suurempi Philistealaisia vastaan.	14:30 Jos Canssa tänäpäpä olisi syönyt hänen wiholisens saalist/ cuin he löytänet owat/ nijn olisi tappelus ollut suurembi Philisterejä wastan.
14:31 Ja he voittivat sinä päivänä filistealaiset ja ajoivat heitä takaa Mikmaasta Ajaloniin asti; ja väki oli kovin nälänsissä.	31. Ja he löivät sinä päivänä Philistealaisia Mikmasta Ajaloniin asti; ja kansa wäsyi sangen kovin.	14:31 Ja he löit sinä päiwänä Philisterejä Michmast Ajalonin asti/ ja Canssa wäsyi sangen cowin.

14:32 Sentähden väki syöksyi saaliin kimppuun ja otti lampaita, raavaita ja vasikoita ja teurasti niitä paljaan maan päällä; ja väki söi lihan verinensä.	32. Ja kansa jakoi saaliin, ja ottivat lampaita, ja karjaa, ja vasikoita, ja teurastivat maan päällä, ja söivät ne verinensä.	14:32 Ja Canssa jacoï saalin/ ja otit lambaita/ carja ja wasicoita/ teurastit ja söit werinens.
14:33 Niin Saulille ilmoitettiin tämä: "Katso, väki tekee syntiä Herraa vastaan, kun syö lihaa verinensä." Hän sanoi: "Te olette menetelleet uskottomasti; vierittäkää nyt tänne minun eteeni suuri kivi."	33. Niin Saulille ilmoitettiin sanoen: katso, kansa on syntiä tehnyt Herraa vastaan ja syönyt verinensä. Hän sanoi: te olette pahasti tehneet: vierittäkää nyt minulle tänne suuri kivi.	14:33 Nijn Saulille ilmoitettin/ cadzo/ Canssa owat syndiä tehnet HERra wastian/ ja owat syönet werta. Hän sanoi: te olet pahast tehnet/ wierittäkät minulle tänne yxi kiwi.
14:34 Ja Saul sanoi: "Menkää väen sekaan ja sanokaa heille: 'Tuokaa jokainen härkänne ja lampaanne minun luokseni ja teurastakaa ne täällä. Sitten syökää; älkääkään tehkö syntiä Herraa vastaan syömällä lihaa verinensä.'" Niin väestä jokainen silloin yöllä toi omin käsin härkänsä ja teurasti sen siellä.	34. Ja Saul sanoi: menkää ulos kansan sekaan ja sanokaat heille: tuokaan itsekukin härkänsä ja lampaansa minun tyköni ja teurastakaan tässä, että te söisitte ja ette syntiä tekisi Herraa vastaan veren syömisellä; niin kaikki kansa toivat kukin härkänsä kädessänsä yöllä ja teurastivat ne siellä.	14:34 Ja Saul sanoi: hajotcat Canssan sekaan/ ja sanocat heille: tuocan idzecukin härkäns ja lambans minulle/ ja teurastacan täsä/ että te söisitte ja et syndiä tekis HERra wastian weren syömisellä. Nijn caicki Canssa toit cukin härkäns kädessäns yöllä/ ja teurastit ne siellä.
14:35 Ja Saul rakensi alttarin Herralle; tämä oli ensimmäinen alttari, jonka hän Herralle rakensi.	35. Ja Saul rakensi Herralle alttarin: se on ensimmäinen alttari, jonka hän rakensi Herralle.	14:35 Ja Saul rakensi HERralle Altarin/ se on ensimmäinen Altari/ ionga hän rakensi HERralle.
14:36 Ja Saul sanoi: "Lähtekäämme tänä yönä filistealaisten jälkeen ja ryöstäkäämme heitä, kunnes aamu valkenee, ja älkäämme jättäkö heistä jäljelle ainoatakaan." He vastasivat: "Tee kaikki, mitä hyväksi näet." Mutta pappi sanoi: "Astukaamme tänne Jumalan eteen."	36. Ja Saul sanoi: käykäämme alas Philistealaisten jälkeen yöllä ja ryöstäkäämme heitä, siihenasti kuin päivä valkenee, ettemme yhtäkään heistä jättäisi. He vastasivat: tee kaikki mitä sinulle kelpaa. Ja pappi sanoi: käykäämme tänne Jumalan tykö.	14:36 JA Saul sanoi: käykäm Philisterein jälken yöllä/ ja ryöstäkäm heitä/ siihenasti cuin päiwä walkene/ etten me yhtäkän heistä jätäis. He wastaisit: tee caicki cuin sinulle kelpa. Silloin Pappi sanoi: käykäm tänne HERran tygö.
14:37 Silloin Saul kysyi Jumalalta: "Lähdenkö minä filistealaisten jälkeen? Annatko sinä heidät Israelin käsiin?" Mutta hän ei vastannut hänelle sinä päivänä.	37. Ja Saul kysyi Jumalalta ja sanoi: astunko minä Philistealaisten perään alas, ja annatkos heitä Israelin käsiin? Mutta ei hän häntä silloin vastannut.	14:37 Ja Saul kysyi Jumalalle/ ja sanoi: astungo minä Philisterein perän alas/ ja annackos heitä Israelin käsijn? mutta ei hän händä silloin wastannut.
14:38 Niin Saul sanoi: "Tulkaa tänne, kaikki kansan päämiehet, saadaksenne tietää ja nähdä, mikä synti nyt on tähän syynä.	38. Niin sanoi Saul: tulkaan väki tänne joka kulmalta, tiedustelkaat ja katselkaat, kenessä tänäpäpä synti lienee.	14:38 Nijn sanoi Saul: tulcan väki tänne joca culmalda/ tiedustelcat ja cadzelcat/ kenes tänäpäpä se syndi liene:

14:39 Sillä niin totta kuin Herra elää, hän, joka on antanut Israelille voiton: vaikka syy olisi minun poikani Joonatanin, niin hänen on kuoltava." Mutta ei kukaan koko kansasta vastannut hänelle.	39. Sillä, niin totta kuin Herra Israelin auttaja elää, vaikka se olisi minun pojassani Jonatanissa, niin hänen pitää totisesti kuoleman. Ja ei yksikään vastannut häntä kaikesta kansasta.	14:39 Sillä/ nijn totta cuin HERra Israelin auttaja elä/ ja waicka se olisi minun poican Jonathan/ nijn hänen pitä cuoleman. Ja ei yxikän wastannut händä caikesta Canssasta.
14:40 Silloin hän sanoi koko Israelille: "Olkaa te toisella puolella, niin minä ja minun poikani Joonatan olemme toisella puolella." Kansa vastasi Saulille: "Tee, niinkuin hyväksi näet."	40. Ja hän sanoi koko Israelille: olkaat te sillä puolelle, minä ja Jonatan minun poikani olemme tällä puolella. Kansa sanoi Saulille: tee kuin sinulle kelpaa.	14:40 Ja hän sanoi coco Israelille: olcat te sillä puolella/ minä ja minun poican olem tällä puolella. Canssa sanoit Saulille: tee cuin sinulle kelpaa.
14:41 Ja Saul sanoi Herralle, Israelin Jumalalle: "Anna oikea arpa." Niin arpa osui Joonataniin ja Sauliin, ja kansa pääsi vapaaksi.	41. Ja Saul sanoi Herralle Israelin Jumalalle: tee oikeus; niin se osasi Jonatanin ja Saulin, ja kansa meni vapaana ulos.	14:41 Ja Saul sanoi HERralle Israelin Jumalalle: tee oikeus: nijn se osais Saulin ja Jonathanin/ ja Canssa menit wapana ulos.
14:42 Saul sanoi: "Heittäkää arpaa minun ja minun poikani Joonatanin välillä." Niin arpa osui Joonataniin.	42. Saul sanoi: heittäkää minusta ja minun pojastani Jonatanista; niin se lankesi Jonataniin.	14:42 Saul sanoi: heittäkät minust ja minun pojastan Jonathanist/ nijn se langeis Jonathanijn
14:43 Ja Saul sanoi Joonatanille: "Ilmaise minulle, mitä olet tehnyt." Joonatan ilmaisi sen hänelle ja sanoi: "Minä maistoin vähän hunajata sauvan kärjellä, joka oli kädessäni; katso, minä olen valmis kuolemaan."	43. Ja Saul sanoi Jonatanille: ilmoita minulle, mitä olet tehnyt? Jonatan ilmoitti hänelle ja sanoi: tosin minä maistoin vähän hunajaa sauvani nenällä joka minun kädessäni oli, ja katso minun pitää sentähden kuoleman?	14:43 Ja Saul sanoi Jonathanille: sanos minulle/ mitä olet tehnyt? 14:44 Jonathan ilmoitti hänelle/ ja sanoi: minä maistin vähän hunajata sauwallani/ cuin minun kadesäni oli/ ja cadzo/ minun pitä sentähden cuoleman?
14:44 Ja Saul sanoi: "Jumala rangaiskoon minua nyt ja vasta: sinun on kuolemalla kuoltava, Joonatan."	44. Ja Saul sanoi: Jumala tehköön minulle niin ja niin! Jonatan, sinun pitää totisesti kuoleman!	
14:45 Mutta kansa sanoi Saulille: "Onko Joonatanin kuoltava, hänen, joka on hankkinut tämän suuren voiton Israelille? Pois se! Niin totta kuin Herra elää: ei saa hiuskarvakaan pudota maahan hänen päästensä; sillä Jumalan avulla hän on sen tänä päivänä tehnyt." Näin kansa vapahti Joonatanin kuolemasta.	45. Vaan kansa sanoi Saulille: pitääkö Jonatanin kuoleman, joka tämän suuren autuuden teki Israelissa? Pois se: niin totta kuin Herra elää, ei hiuskarvakaan pidä hänen päästensä putooman: sillä Jumala on sen tehnyt tänäpäpä hänen kauttansa. Ja näin kansa vapahti Jonatanin kuolemasta.	14:45 Waan Canssa sanoi Saulille: pitääkö Jonathanin cuoleman sen joca suuren autuuden teki Israelis? pois se/ nijn totta cuin HERra elä/ ei hiuscarwacan pidä hänen päästensä putoman: sillä Jumala on sen tehnyt tänäpäpä hänen cauttans. Ja näin Canssa wapahiti Jonathanin cuolemast.
14:46 Sitten Saul meni eikä ajanut filistealaisia takaa; ja filistealaiset menivät kotiinsa.	46. Niin Saul meni Philistealaisten tyköä pois; ja Philistealaiset menivät sioilensa.	14:46 Nijn Saul meni Philisterein tykö pois/ ja Philisterit menit sioilens.

14:47 Kun nyt Saul oli saanut kuninkuuden Israelissa, soti hän kaikkia vihollisiansa vastaan joka taholla: moabilaisia, ammonilaisia, edomilaisia, Sooban kuninkaita ja filistealaisia vastaan; ja minne tahansa hän kääntyi, siellä hän rankaisi.	47. Mutta kuin Saul oli saanut Israelin valtakunnan, soti hän joka taholta kaikkia vihollisiansa vastaan, Moabilaisia, Ammonilaisia, Edomilaisia, Zoban kuninkaita ja Philistealaisia vastaan; ja kuhunka hän ikänä hänensä käänsi, siellä hän rankaisi.	14:47 MUTta cosca Saul oli saanut Israelin waldacunnan/ sodei hän joca tahwolda caickia wiholisians wastan: Moabitereitä/ Ammonitereitä/ Edomerejä/ Zoban Cuningoita/ ja Philisterejä wastan/ ja cunga hän hänens käänsi/ siellä hän rangais.
14:48 Ja hän teki väkeviä tekoja ja voitti amalekilaiset ja vapautti Israelin sen ryöstäjäin käsistä.	48. Ja hän teki urhoollisia töitä ja löi Amalekilaiset ja vapahti Israelin niiden käsistä, jotka häntä raatelivat.	14:48 Ja hän cocois sotajoucon/ ja löi Amalechiterit/ ja wapahti Israelin nijden käsist jotca nijtä painoit alas.
14:49 Saulin pojat olivat Joonatan, Jisvi ja Malkisua; ja hänen kahden tyttärensä nimet olivat: vanhemman nimi Meerab ja nuoremman nimi Miikal.	49. Ja Saulilla oli poikia: Jonatan, Isvi, Malkisua, ja hänen kahden tyttärensä nimet, esikoisen nimi Merab ja nuoremman nimi Mikal,	14:49 JA Saulilla oli poikia: Jonathan/ Iswi/ Malchiswa/ ja hänen caxi tytärtäns/ esicoinen Merob/ ja nuorin Michal.
14:50 Ja Saulin vaimon nimi oli Ahinoam, Ahimaan tytär. Ja hänen sotapäällikkönsä nimi oli Abner, Neerin, Saulin sedän, poika.	50. Ja Saulin emännän nimi oli Ahinoam, Ahimatsin tytär, ja hänen sotajoukkonsa päämiehen nimi Abner, Nerin poika, Saulin sedän;	14:50 Ja Saulin emändä cudzuttin Ahinoam Ahimazin tytär/ ja hänen sotajouckons päämies cudzuttin Abner/ Nerin poica/ Saulin sedän.
14:51 Sillä Kiis, Saulin isä, ja Neer, Abnerin isä, olivat Abielin poikia.	51. Ja Kis Saulin isä, ja Ner Abnerin isä, oli Abielin poika.	14:51 Waan Kis Saulin isä ja Ner Abnerin Isä/ oli Abielin poica.
14:52 Mutta filistealaisia vastaan käytiin kiivaasti sotaa, niin kauan kuin Saul eli. Ja kenen vain Saul tapasi urhoollisen ja sotakuntoisen miehen, sen hän otti luoksensa.	52. Ja suuri sota oli Philistealaisia vastaan niinkauvan kuin Saul eli. Ja kussa ikinä Saul näki jalon ja väkevän sotamiehen, otti hän sen tykönsä.	14:52 Ja sangen suuri sota oli Philisterejä wastan nijncawwan cuin Saul eli. Ja cusa Saul näki jalon ja wäkwän sotamiehen/ sen otti hän tygöns.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu
15:1 Mutta Samuel sanoi Saulille: "Minut Herra lähetti voitelemaan sinut kansansa Israelin kuninkaaksi. Kuule siis Herran ääntä.	1. Mutta Samuel sanoi Saulille: Herra lähetti minun voitelemaan sinua kansansa Israelin kuninkaaksi: niin kuule siis nyt Herran sanain ääntä.	15:1 MUTta Samuel sanoi Saulille: HERra lähetti minun woiteleman sinua hänen Canssans Israelin Cuningaxi/ nijn cuule sijs nyt HERran sanain ändä.
15:2 Näin sanoo Herra Sebaot: Minä kosten Amalekille sen, mitä hän teki Israelille asettumalla hänen tielleen, kun hän tuli Egyptistä.	2. Näin sanoo Herra Zebaot: Minä olen ajatellut etsiskellä mitä Amalek teki Israelille, kuin hän pani hänensä tiellä häntä vastaan, Egyptistä tullessa.	15:2 Näin sano HERRA Zebaoth: Minä olen ajatellut mitä Amalech teki Israelille/ ja cuinga hän pani hänens tiellä händä wastan/ Egyptist tulles.

15:3 Mene siis ja voita amalekilaiset, ja vihkikää tuhon omaksi kaikki, mitä heillä on; äläkä säästä heitä, vaan surmaa miehet ja naiset, lapset ja imeväiset, raavaat ja lampaat, kamelit ja aasit."	3. Mene siis nyt ja lyö Amalek, ja hukuta kaikki, mitä hänellä on, ja älä säästä häntä, mutta tapa sekä vaimo että mies, lapset ja imeväiset, karja ja lampaat, kamelit ja aasit.	15:3 Mene siis nyt ja lyö Amalechiterit/ ja hävitä kaikki mitä heillä on/ älä säästä heitä/ mutta tapa sekä vaimo että mies/ lapset ja imeväiset/ carja ja lambat/ Camelit ja Asit.
15:4 Saul kuulutti kansan kokoon ja piti heistä katselmuksen Telaimissa: kaksisataa tuhatta jalkamiestä ynnä kymmentuhatta Juudan miestä.	4. Saul ilmoitti tämän kansalle, ja luki heitä Telaimissa; kaksisataa tuhatta jalkaväkeä, ja kymmentuhatta miestä Juudasta.	15:4 Saul ilmoitti tämän Canssalle/ ja luki heitä Thelaimis: caxisata tuhatta jalcawäke/ ja kymmenen tuhatta miestä Judast.
15:5 Kun Saul tuli lähelle amalekilaisten kaupunkia, asettui hän laaksoon väijyksiin.	5. Ja kuin Saul tuli liki Amalekilaisten kaupunkia, pani hän väijytyksen ojan tykö,	15:5 Ja cosca Saul tuli liki Amalechiterein Caupungita/ pani hän wäijytyxen ojan tygö.
15:6 Ja Saul sanoi keeniläisille: "Tulkaa, erotkaa ja siirtykää pois amalekilaisten joukosta, etten minä hukuttaisi teitä heidän kanssansa; sillä te teitte laupeuden kaikille israelilaisille, kun he tulivat Egyptistä." Niin keeniläiset erosivat amalekilaisista.	6. Ja antoi sanoa Keniläisille: menkää, paetkaat ja eroittakaat itsenne Amalekilaisista, etten minä peräti hävittäisi teitä heidän kanssansa; sillä te teitte laupeuden kaikille Israelin lapsille, kuin he vaelsivat Egyptistä; ja niin luopuivat keeniläiset Amalekilaisista.	15:6 Ja andoi sanoa Kenitereille: paetcat ja eroittacat idzen Amalechitereist/ etten minä peräti hävitäis teitä heidän cansans: sillä te teitte laupiuden caikille Israelin lapsille/ cosca he waelsit Egyptist. Ja nijn luowuit Keniterit Amalechitereistä.
15:7 Ja Saul voitti amalekilaiset ja ajoi heitä takaa Havilasta Suuriin päin, joka on Egyptistä itään päin.	7. Niin löi Saul Amalekilaiset hamasta Hevilasta siihen asti kuin Suriin tullaan, joka on Egyptin kohdalla,	15:7 NIin löi Saul Amalechiterit Hewilast Surrin asti/ joca on Egyptin cohdalla.
15:8 Ja hän otti Agagin, Amalekin kuninkaan, elävänä vangiksi, mutta kaiken kansan hän vihki tuhon omaksi miekan terällä.	8. Ja otti Agagin Amalekilaisten kuninkaan elävänä kiinni, ja kaiken kansan surmasi hän miekan terällä.	15:8 Ja otti Agagin Amalechiterein Cuningan elävänä kijnni/ ja caiken Canssan surmais hän miecan terällä.
15:9 Mutta Saul ja väki säästivät Agagin sekä parhaimmat lampaat, lihavimmat raavaat ja karitsat, kaiken, mikä oli arvokasta; sitä he eivät tahtoneet vihkiä tuhon omaksi. Mutta kaiken karjan, mikä oli halpaa ja arvotonta, he vihkivät tuhon omaksi.	9. Niin Saul ja kansa säästi Agagin, ja mitä parasta lampaista ja karjasta oli, lihavia karitsoita ja syöttiläitä, ja kaikki mitä hyvä oli, ei he tahtoneet hukuttaa niitä; mutta sen, mikä häijy oli ja ei kelvannut, he hukuttivat.	15:9 Mutta Saul ja hänen wäkens säästi Agagin/ ja mitä parast lambaist ja carjast oli/ lihawita caridzoita ja syöttiläitä/ ja caicki mitä hywä oli/ ei he häwittänet/ mutta se cuin häjy oli ja ei kelwannut/ sen he häwitit.
15:10 Silloin Samuelille tuli tämä Herran sana:	10. Niin tapahtui Herran sana Samuelille, sanoen:	15:10 Nijn tapahtui HERran sana Samuelin tygö/ sanoden:

15:11 "Minä kadun, että tein Saulin kuninkaaksi, sillä hän on kääntynyt pois minusta eikä ole täyttänyt minun käskyjäni." Samuel pahastui, ja hän huusi Herraa kaiken sen yön.	11. Minä kadun, että minä olen tehnyt Saulin kuninkaaksi, sillä hän on luopunut minusta ja ei täyttänyt minun sanojani; ja Samuel vihastui ja huusi Herran tykö kaiken sen yön.	15:11 Minä cadun että minä olen tehnyt Saulin Cuningaxi: sillä hän on luopunut minusta/ ja ei täyttänyt minun sanojani. Sijtä wihastui Samuel/ ja huusi HERran tygö caiken sen yön.
15:12 Varhain seuraavana aamuna Samuel lähti tapaamaan Saulia. Mutta Samuelille ilmoitettiin: "Saul on mennyt Karmeliin ja pystyttänyt sinne itsellensä muistomerkin; sitten hän on palannut sieltä ja mennyt alas Gilgaliin."	12. Ja Samuel nousi varhain huomeneltain kohtaamaan Saulia, ja Samuelille oli sanottu Saulin tulleeeksi Karmeliin, ja panneeksi voiton merkin, ja vaeltaneeksi ympäri, ja tulleeeksi Gilgaliin.	15:12 Ja Samuel nousi warhain huomeneldain cohtaman Sauli/ ja hänelle oli sanottu Saul tullexi Carmelijn/ ja pannexi woiton merkin/ ja waeldanexi ymbärins/ ja tullexi Gilgalijn.
15:13 Kun Samuel tuli Saulin luo, sanoi Saul hänelle: "Herra siunatkoon sinua! Minä olen täyttänyt Herran käskyn."	13. Kuin Samuel tuli Saulin tykö, sanoi Saul hänelle: siunattu ole sinä Herralta; minä olen täyttänyt Herran sanan.	15:13 Cosca Samuel tuli Saulin tygö/ sanoi Saul hänelle: siunattu ole sinä HERralda/ minä olen täyttänyt HERran sanan.
15:14 Mutta Samuel sanoi: "Mitä tämä lammasten määkiminen sitten on, joka kuuluu minun korviini, ja tämä raavaiden ammuminen, jonka kuulen?"	14. Samuel vastasi: mikä siis on tämä lammasten määkynä minun korvissani ja karjan ammuminen, jonka minä kuulen?	15:14 Samuel wastais: mikä sijs on tämä lammasten määkynä minun corwisan/ ja carjan ammuminen/ jonga minä cuulen?
15:15 Saul vastasi: "Amalekilaisilta ne on tuotu; sillä kansa säästi parhaat lampaat ja raavaat uhrataksensa ne Herralle, sinun Jumalallesi; mutta muut me olemme vihkineet tuhon omiksi."	15. Saul sanoi: Amalekilaisilta ovat he ne tuoneet; sillä kansa säästi parhaita lampaista ja karjasta, Herran sinun Jumalas uhrin tähden; ne muut olemme me hävittäneet.	15:15 Saul sanoi: Amalechitereildä owat he ne tuonet: sillä Canssa säästi nijtä parhaita lambaista ja carjasta/ sinun HERras Jumalas uhrin tähden/ ne muut olem me häwittänet.
15:16 Silloin Samuel sanoi Saulille: "Lopeta; minä ilmoitan sinulle, mitä Herra on minulle tänä yönä puhunut." Hän sanoi hänelle: "Puhu."	16. Mutta Samuel sanoi Saulille: salli, että minä sanon sinulle, mitä Herra on puhunut minun kanssani tänä yönä. Hän sanoi hänelle: puhu!	15:16 MUTta Samuel wastais Saulille: salli että minä sanon sinulle mitä HERra on puhunut minun cansani tänä yönä. Hän sanoi hähelle: puhu.
15:17 Samuel sanoi: "Sinä olet Israelin sukukuntien päämies, vaikka oletkin vähäinen omissa silmissäsi: Herra on voidellut sinut Israelin kuninkaaksi.	17. Samuel sanoi: eikö se näin ole? Kuin sinä olit vähäinen sinun silmäis edessä, tulit sinä Israelin sukukuntain pääksi, ja Herra voiteli sinun Israelin kuninkaaksi.	15:17 Samuel sanoi: eikö se näin ole? coscas olit wähäinen sinun silmäis edes/ tulit sinä pääxi Israelin sucucunnis/ ja HERra woiteli sinun Israelin Cuningaxi.
15:18 Ja Herra lähetti sinut matkaan ja sanoi: 'Mene ja vihi tuhon omiksi nämä syntiset, amalekilaiset, ja sodi heitä vastaan, kunnes olet tehnyt heistä lopun.'	18. Ja Herra lähetti sinun matkaan ja sanoi: mene ja tapa ne syntiset Amalekilaiset ja sodi heitä vastaan, niinkauvan että hukutat heidät.	15:18 Ja HERra lähetti sinun matcaan/ ja sanoi: mene ja tapa ne syndiset Amalechiterit ja sodi heitä wastan/ nijncauwan että häwität heidän.

15:19 Miksi et kuullut Herran ääntä, vaan syöksyt saaliin kimppuun ja teit sitä, mikä on paha Herran silmissä?"	19. Miksi et kuullut Herran ääntä? mutta annoit itses saaliin puoleen ja teit pahoin Herran silmäin edessä?	15:19 Mixes cuullut HERran äändä? mutta annoit idzes saalin puoleen/ ja teit pahoin HERran silmäin edes.
15:20 Saul vastasi Samuelille: "Minähän olen kuullut Herran ääntä ja tehnyt sen matkan, jolle Herra minut lähetti. Minä olen tuonut tänne Agagin, Amalekin kuninkaan, ja vihkinyt tuhon omiksi amalekilaiset.	20. Niin sanoi Saul Samuelille: minä olen kuitenkin kuullut Herran äänen ja olen vaeltanut sitä tietä, kuin Herra minun lähetti: minä olen tuonut tänne Agagin Amalekilaisten kuninkaan ja surmannut Amalekilaiset.	15:20 Nijn sanoi Saul Samuelille: minä olen cuitengin cuullut HERran änen/ ja olen waeldanut sitä tietä/ cuin HERra minun lähetti/ minä olen tuonut tänne Agagin Amalechiterein Cuningan/ ja surmannut Amalechiterit.
15:21 Mutta väki on ottanut saaliista lampaista ja raavaista, parhaan osan siitä, mikä oli vihitty tuhon omaksi, uhrataksensa ne Herralle, sinun Jumalallesi, Gilgalissa."	21. Mutta väki on ottanut saaliista, lampaista ja karjaa: ne parhaat kirotuista, uhrataksensa Gilgalissa Herralle sinun Jumalalles.	15:21 Mutta wäki on ottanut saalista lambaita ja carja/ ne parhat kirotuista/ uhrataxens Gilgalis HERralle sinun Jumalalles.
15:22 Silloin Samuel sanoi: "Haluaako Herra polttouhreja ja teurasuhreja yhtä hyvin kuin kuuliaisuutta Herran äänelle? Katso, kuuliaisuus on parempi kuin uhri ja tottelevaisuus parempi kuin oinasten rasva."	22. Mutta Samuel sanoi: kelpaako Herralle paremmin polttouhri ja uhri, kuin että sinä kuulisit Herran äänen? Katso, kuuliaisuus on parempi kuin uhri, ja totella parempi kuin oinasten lihavuus.	15:22 Mutta Samuel sanoi: kelpaco HERralle paremmin polttouhri ja uhri/ cuins cuulisit HERran änen? Cadzo/ cuuliaisus on parembi cuin uhri/ ja totella parembi cuin oinasten lihawus.
15:23 Sillä tottelemattomuus on taikuuden syntiä, ja niskoittelu on valhetta ja kuin kotijumalain palvelusta. Koska sinä olet hyljännyt Herran sanan, on myös hän hyljännyt sinut, etkä sinä enää saa olla kuninkaana."	23. Sillä tottelemattomuus on noituuden synti, ja vastahakoisuus on taikaus ja epäjumalan palvelus: ettäs siis olet hyljännyt Herran sanan, on hän sinun myös hyljännyt, ettei sinun silleen pidä kuningasna oleman.	15:23 Sillä cuulemattomus on noituden syndi/ ja wastahacoisuus on taikaus ja epäjumalan palwelus. Ettäs sijs olet hyljännyt HERran sanan/ on hän sinun myös hyljännyt/ ettei sinun sillen pidä Cuningasna oleman.
15:24 Saul sanoi Samuelille: "Minä olen tehnyt syntiä, kun olen rikkonut Herran käskyn ja sinun sanasi; sillä minä pelkäsin kansaa ja kuulin heidän ääntänsä."	24. Niin sanoi Saul Samuelille: minä olen syntiä tehnyt rikkoissani Herran käskyn ja sinun sanas; sillä minä pelkäsin kansaa ja kuulin heidän äänensä."	15:24 NIin sanoi Saul Samuelille: minä olen syndiä tehnyt/ rickoisani HERran käskyn ja sinun sanas: sillä minä pelkäisin Canssa ja cuulin heidän änen.
15:25 Anna nyt minulle syntini anteeksi ja palaja minun kanssani, niin minä kumartaen rukoilen Herraa."	25. Anna siis nyt minulle tämä synti anteeksi, ja palaja minun kanssani, että minä kumartaisin ja rukoilisin Herraa."	15:25 Anna sijs minulle tämä syndi andexi/ ja palaja minun cansani/ että minä rucoilisin HERra.
15:26 Samuel sanoi Saulille: "Minä en palaja sinun kanssasi; sillä sinä olet hyljännyt Herran sanan, ja Herra on myös hyljännyt sinut, niin että et enää saa olla Israelin kuninkaana."	26. Samuel sanoi Saulille: en minä palaja sinun kanssas; sillä sinä olet hyljännyt Herran sanan, ja Herra on myös sinun hyljännyt, niin ettei sinun pidä oleman Israelin kuninkaana."	15:26 Samuel sanoi Saulille: en minä palaja sinun cansas: sillä sinä olet hyljännyt HERran sanan/ ja HERra on myös sinun hyljännyt/ nijn ettei sinun pidä oleman Israelin Cuningan.

15:27 Kun sitten Samuel kääntyi menemään pois, tarttui Saul hänen viittansa liepeeseen, niin että se repesi.	27. Kun Samuel käänsi itsensä menemään pois, otti hän hänen hameensa liepeestä kiinni, ja se repesi.	15:27 Ja cosca Samuel käänsi idzens menemän pois/ otti hän hänen hamens liepeestä kijnni/ ja se repeis.
15:28 Ja Samuel sanoi hänelle: "Herra on tänä päivänä reväissyt Israelin kuninkuuden sinulta ja antanut sen toiselle, joka on sinua parempi.	28. Niin sanoi Samuel hänelle: Herra on tänäpäpä repinyt Israelin valtakunnan sinulta ja antanut sen lähimmäiselles, joka parempi on sinua.	15:28 Nijn sanoi Samuel hänelle: HERra on tänäpäpä repinyt Israelin waldacunnan sinulda/ ja andanut sinun lähimmäiselles/ joca parambi on sinua.
15:29 Ja hän, joka on Israelin kunnia, ei valhettele eikä kadu; sillä hän ei ole ihminen, että hän katuisi."	29. Ja Israelin sankari ei valehtele eikä kadu; sillä ei hän ole ihminen, että hän katuis.	15:29 Ja Israelin Sangar ei walehtele eikä sitä cadu: sillä ei hän ole ihminen joca catua taita.
15:30 Hän vastasi: "Minä olen syntiä tehnyt; mutta osoita minulle kuitenkin se kunnia kansani vanhimpien edessä ja Israelin edessä, että palajat minun kanssani, niin minä kumartaen rukoilisin Herraa, sinun Jumalaasi."	30. Mutta hän sanoi: minä olen syntiä tehnyt. Tee siis minulle nyt kunnia minun kansani vanhimpain edessä ja Israelin edessä ja palaja minun kanssani, että minä kumartaen rukoilisin Herraa sinun Jumalaas.	15:30 Mutta hän sanoi: minä olen syndiä tehnyt. Tee sijs minulle nyt se cunnia nijden wanhemmitten edesä minun Canssastani/ ja Israelin/ ja palaja minun cansani/ että minä rucoilisin HERra sinun Jumalatas.
15:31 Niin Samuel palasi Saulin jäljessä; ja Saul kumartaen rukoili Herraa.	31. Ja Samuel käänsi itsensä ja seurasi Saulia; ja Saul rukoili Herraa.	15:31 Ja Samuel käänsi idzens/ ja palais hänen cansans/ ja Saul rucoili HERra.
15:32 Ja Samuel sanoi: "Tuokaa minun eteeni Agag, Amalekin kuningas." Ja Agag tuli iloisesti hänen eteensä; ja Agag sanoi: "Totisesti on katkera kuolema väistynyt pois."	32. Ja Samuel sanoi: antakaat Agagin tulla minun tyköni, Amalekilaisten kuninkaan. Ja Agag tuli rohkiasti hänen eteensä ja sanoi: totisesti kuoleman katkeruus on paennut.	15:32 JA Samuel sanoi: anna tulla minun tygöni Agag Amalechiterein Cuningas. Ja Agag tuli rohkiast hänen eteens/ ja sanoi: totisest cuoleman catkerus on paennut.
15:33 Mutta Samuel sanoi: "Niinkuin sinun miekkasi on tehnyt vaimoja lapsettomiksi, niin on myös sinun äitisi tuleva lapsettomaksi ennen muita vaimoja." Ja Samuel hakkasi Agagin kappaleiksi Herran edessä Gilgalissa.	33. Samuel sanoi: niinkuin sinun miekkas on tehnyt vaimot lapsettomaksi, niin pitää myös sinun äitis vaimoin seassa lapsetoin oleman; niin Samuel hakkasi Agagin kappeleiksi Herran edessä Gilgalissa.	15:33 Samuel sanoi: nijncuin sinun mieckas on tehnyt waimot lapsittomaxi/ nijn pitä myös äitis waimoin seas lapsitoin oleman. Nijn Samuel hackais Agagin cappaleixi HERran edes Gilgalis.
15:34 Sitten Samuel lähti Raamaan, mutta Saul meni kotiinsa Saulin Giberaan.	34. Ja Samuel meni Ramaan, mutta Saul meni huoneeseensa Saulin Giberaan.	15:34 Ja Samuel meni Ramathan/ mutta Saul meni huoneseens Saulin Giberaan.
15:35 Eikä Samuel enää nähnyt Saulia kuolinpäiväänsä asti, ja Samuel suri Saulia. Mutta Herra katui, että oli tehnyt Saulin Israelin kuninkaaksi.	35. Ja ei nähnyt Samuel enää Saulia kuolemapäivään asti; sillä Samuel murehti Saulia, että Herra oli katunut asettaneensa hänen Israelin kuninkaaksi.	15:35 Ja ei nähnyt Samuel enämbi Sauli/ sijhenasti cuin hän cuoli/ cuitengin murehti Samuel Sauli/ että HERra oli catunut asettanens hänen Israelin Cuningaxi.

16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 Ja Herra sanoi Samuelille: "Kuinka kauan sinä suret Saulia? Minähän olen hyljännyt hänet, niin ettei hän enää saa olla Israelin kuninkaana. Täytä sarvesi öljyllä ja mene; minä lähetän sinut beetlehemiläisen Iisain luo, sillä hänen pojistansa minä olen katsonut itselleni kuninkaan."	1. Ja Herra sanoi Samuelille: kuinka kauvan sinä murehdit Saulia, jonka minä hyljännyt olen hallitsemasta Israelia? Täytä sinun sarves öljyllä ja mene: minä lähetän sinun Isain Betlehemiläisen tykö, sillä hänen pojistansa olen minä katsonut minulleni kuninkaan.	16:1 JA HERra sanoi Samuelille: cuinga cauwan sinä murhetit Sauli jonga minä hyljännyt olen/ nijn ettei hänen pidä oleman Israelin Cuningasna? täytä sinun sarwes öljyllä ja mene/ minä lähetän sinun Isain sen Bethlehemiterin tygö: sillä hänen pojistans olen minä walinnut minulleni Cuningan.
16:2 Mutta Samuel sanoi: "Kuinka minä voisin mennä sinne? Jos Saul saa sen kuulla, tappaa hän minut." Herra vastasi: "Ota mukaasi vasikka ja sano: 'Minä tulin uhraamaan Herralle.'	2. Niin Samuel sanoi: kuinka minä sinne menen? Saul saa sen tietää ja lyö minun kuoliaaksi. Ja Herra sanoi: ota sinulles vasikka karjasta ja sano: minä tulin uhraamaan Herralle.	16:2 Nijn Samuel sanoi: cuinga minä sinne menen? Saul saa sen tietä/ ja lyö minun cuoliaxi. Ja HERra sanoi: ota wasicka carjast/ ja sano: minä tulin uhraman HERralle.
16:3 Kutsu sitten Iisai uhrille, niin minä ilmoitan sinulle, mitä sinun on tehtävä; ja voitele minulle se, jonka minä sinulle osoitan."	3. Ja sinun pitää kutsuman Isain uhrille, niin minä osoitan sinulle, mitä sinun pitää tekemän, ettäs sen voitelisit minulle, jonka minä sinulle sanon.	16:3 Ja sinun pitä cudzuman Isain uhrille/ nijn minä osotan sinulle mitä sinun pitä tekemän/ ettäs sen woitelisit/ jonga minä sinulle sanon.
16:4 Samuel teki, niinkuin Herra oli puhunut. Mutta kun hän tuli Beetlehemiin, tulivat kaupungin vanhimmat vavisten häntä vastaan ja kysyivät: "Tietääkö tulosi rauhaa?"	4. Samuel teki niinkuin Herra sanonut oli ja tuli Betleheemiin; niin hämmästyivät kaupungin vanhimmat, ja menivät häntä vastaan, ja sanoivat: onko rauha, että sinä tulet?	16:4 Samuel teki nijncuin HERra sanonut oli/ ja tuli Bethlehemijn. Nijn hämmästyit Caupungin wanhimmat/ ja menit händä wastan/ ja sanoit: ongo rauha/ että sinä tulet? Hän sanoi: on.
16:5 Hän vastasi: "Rauhaa. Minä olen tullut uhraamaan Herralle. Pyhittäytykää ja tulkaa minun kanssani uhrille." Ja hän pyhitti Iisain ja hänen poikansa ja kutsui heidät uhrille.	5. Hän sanoi: rauha. Minä tulin uhraamaan Herralle: pyhittäkää teitänne ja tulkaat minun kanssani uhrille. Ja hän pyhitti Isain ja hänen poikansa ja kutsui heidät uhrille.	16:5 Minä tulin uhraman HERralle/ pyhittäkät teitän/ ja tulcat minun cansani uhrille. Ja hän pyhitti Isain ja hänen poicans/ ja cudzui heidän uhrille.
16:6 Kun he sitten tulivat ja hän näki Eliabin, ajatteli hän: "Varmaan on nyt tässä Herran edessä hänen voideltunsa."	6. Ja kuin he tulivat sisälle, katsoi hän Eliabia ja ajatteli: tosin tämä on Herran edessä hänen voideltunsa.	16:6 Ja cosca he tulit sisälle/ cadzoi hän Eliabin päälle/ ja ajatteli: tämäkö HERran woideldu liene/ täsä HERran edes.
16:7 Mutta Herra sanoi Samuelille: "Älä katso hänen näköänsä äläkä kookasta vartaloansa, sillä minä olen hänet hyljännyt. Sillä ei ole, niinkuin ihminen näkee: ihminen näkee ulkomuodon, mutta Herra näkee sydämen."	7. Mutta Herra sanoi Samuelille: älä katso hänen muotoansa elikkä suurta kokoansa, sillä minä olen hyljännyt hänen: sillä ei se ole niinkuin ihminen näkee; sillä ihminen näkee sen mikä silmäin edessä on, mutta Herra katsoo sydämeen.	16:7 Mutta HERra sanoi Samuelille: älä cadzo hänen muotons elickä suurta cocons/ minä olen hyljännyt hänen: sillä ei se taphdu ihmisen näyn jälkeen/ Ihminen näke sen cuin silmäin edes on/ mutta HERra cadzo sydämen.

16:8 Niin Iisai kutsui Abinadabin ja toi hänet Samuelin eteen. Mutta hän sanoi: "Ei ole Herra tätäkään valinnut."	8. Niin kutsui Isai Abinadabin ja antoi hänen tulla Samuelin eteen; ja hän sanoi: ei tätäkään ole Herra valinnut.	16:8 Nijn cudzui Isai AbiNadabin/ ja andoi hänen tulla Samuelin eteen/ ja hän sanoi: ei tätäkän ole HERra walinnut.
16:9 Silloin Iisai toi Samman esille. Mutta hän sanoi: "Ei ole Herra tätäkään valinnut."	9. Niin antoi Isai Samman tulla edes; mutta hän sanoi: ei tätäkään ole Herra valinnut.	16:9 Nijn andoi Isai tulla Sammahn edes/ mutta hän sanoi: ei tätäkän ole HERra walinnut.
16:10 Niin toi Iisai seitsemän poikaansa Samuelin eteen. Mutta Samuel sanoi Iisaille: "Herra ei ole valinnut ketään näistä."	10. Niin antoi Isai seitsemän poikaansa tulla Samuelin eteen; mutta Samuel sanoi Iisaille: ei ole Herra näitä valinnut.	16:10 Nijn andoi Isai hänen seidzemen poicans tulla Samuelin eteen/ mutta Samuel sanoi Iisaille: ei yhtäkän ole HERra näistä walinnut.
16:11 Ja Samuel kysyi Iisailta: "Siinäkö olivat kaikki nuorukaiset?" Hän vastasi: "Vielä on nuorin jäljellä, mutta hän on kaitsemassa lampaita." Niin Samuel sanoi Iisaille: "Lähetä noutamaan hänet, sillä me emme istu ruualle, ennenkuin hän tulee tänne."	11. Ja Samuel sanoi Iisaille: joko nyt täällä kaikki pojat ovat? Hän sanoi: vielä nuorin jäljellä on, ja katso, hän kaitsee lampaita. Niin sanoi Samuel Iisaille: lähetä hänen peräänsä ja anna noutaa tänne; sillä ei meidän pidä istuman ennen kuin hän tulee.	16:11 Ja Samuel sanoi Iisaille. joco nyt täällä caicki pojat owat? Hän sanoi: wielä nuorin jäljel on/ ja cadzo/ hän caidze lambaita. Nijn sanoi Samuel Iisaille: lähetä hänen peräns/ ja annan nouta tänne: sillä ei meidän pidä istuman ennen cuin hän tule.
16:12 Silloin tämä noudatti hänet; ja hän oli verevä, kaunissilmäinen ja sorea nähdä. Ja Herra sanoi: "Nouse ja voitele tämä, sillä hän se on."	12. Niin hän lähetti ja noudatti hänen; ja hän oli verevä ja kaunis kasvoilta ja ihanan muotoinen. Ja Herra sanoi: nouse ja voitele tämä, sillä tämä se on.	16:12 Nijn hän lähetti ja andoi nouta hänen/ ja hän oli werewä ja caunis caswoilda/ ja ihanan muotoinen. Ja HERra sanoi: nouse ja voitele tämä: sillä tämä se on.
16:13 Niin Samuel otti öljysarven ja voiteli hänet hänen veljiensä keskellä. Ja Herran henki tuli Daavidiin, siitä päivästä ja yhä edelleen. Sitten Samuel nousi ja meni Raamaan.	13. Niin otti Samuel öljysarvensa ja voiteli hänen veljeinsä keskellä: ja Herran henki tuli Davidiin siitä päivästä ja sen perään; niin Samuel nousi ja meni Ramaan.	16:13 Nijn otti Samuel öljysarwens/ ja voiteli hänen weljeins keskellä. Ja HERran hengi tuli Dawidijn sijtä päiwäst ja sen perän. Nijn Samuel nousi ja meni Ramathan.
16:14 Mutta Herran henki poistui Saulista, ja Herran lähettämä paha henki vaivasi häntä.	14. Ja Herran henki läksi Saulista, ja paha henki vaivasi häntä Herralta.	16:14 JA HERran hengi läxi Saulista/ ja paha hengi waiwais händä HERralda.
16:15 Niin Saulin palvelijat sanoivat hänelle: "Katso, Jumalan lähettämä paha henki vaivaa sinua."	15. Niin sanoivat Saulin palveliat hänelle: katsos, paha henki vaivaa sinua Jumalalta.	16:15 Nijn sanoit Saulin palweliat hänelle: cadzos/ paha hengi waiwa sinua Jumalalda.

16:16 Käskeköön vain herramme, niin palvelijasi, jotka ovat edessäsi, etsivät miehen, joka taitaa soittaa kannelta, että hän, kun Jumalan lähettämä paha henki tulee sinuun, soittaisi sitä, ja sinun olisi parempi olla."	16. Meidän Herramme sanokaan nyt palvelioillensa, jotka hänen edessään seisovat, että he etsivät miestä, joka taitais soittaa harppua: kuin paha henki tulee Jumalalta sinuun, että hän soittais kädellensä, niin sinä paranet.	16:16 Meidän Herram sanocan palwelioillens/ jotca hänen edesäns seisowat/ että he edzisit miestä joca taidais soitta harppua/ cosca paha hengi tule Jumalalda sinuun/ että hän soittais kädelläns/ nijns paranet.
16:17 Silloin Saul sanoi palvelijoillensa: "Katsokaa minulle mies, joka on taitava soittaja, ja tuokaa hänet minun luokseni."	17. Niin Saul sanoi palvelioillensa: katsokaat nyt minulle joku mies, joka taitais hyvin soittaa, ja noutakaat häntä minun tyköni.	16:17 Nijn Saul sanoi palwelioillens: cadzocat minulle jocu mies cuin taidais hywin soitta ja noutacat händä minun tygöni.
16:18 Niin eräs nuorista miehistä vastasi ja sanoi: "Katso, minä olen nähnyt belehemiläisellä Iisailta pojan, joka taitaa soittaa ja joka on kelpo mies ja sotilas sekä ymmärtäväinen puheiltaan ja komea mies, ja Herra on hänen kanssaan."	18. Niin vastasi yksi hänen palvelioistansa ja sanoi: katso, minä näin Isain Betlehemiläisen pojan, hän taitaa soittaa, ja on urhollinen sotamies, ja toimellinen asioissa, ja ihana mies, ja Herra on hänen kanssansa.	16:18 Nijn wastais yxi hänen palwelioistans/ ja sanoi: cadzos/ minä näin Isain Bethlehemiterin pojan/ hän taita soitta/ ja on urhollinen sotamies/ ja toimellinen asiois/ ja ihana. Ja HERra on hänen cansans.
16:19 Niin Saul lähetti sanansaattajat Iisain luo ja käski sanoa: "Lähetä minun luokseni poikasi Daavid, joka kaitsee lampaita."	19. Niin Saul lähetti sanansaattajat Isaille, sanoen: lähetä minun tyköni sinun poikas David, joka on lampuri.	16:19 Nijn Saul lähetti sanan Isaille/ sanoden: lähetä minun tygöni sinun poicas Dawid/ joca on lamburi.
16:20 Ja Iisai otti aasin sekä leipää, viinileilin ja vohlan ja lähetti ne poikansa Daavidin mukana Saulille.	20. Niin otti Isai aasin leipäin kanssa, ja leilin viinaa, ja yhden vohlan vuohista, ja lähetti Saulille poikansa Davidin myötä.	16:20 Nijn otti Isai Asin leipäin cansa/ ja leilin wijna/ ja wohlan wuohista/ ja lähetti Saulille poicans Dawidin myötä.
16:21 Ja Daavid tuli Saulin luo ja rupesi palvelemaan häntä; ja hän tuli hänelle hyvin rakkaaksi ja pääsi hänen aseenkantajakseen.	21. Niin David tuli Saulin tykö ja seiso hänen edessään; ja hän tuli hänelle juuri rakkaaksi, ja tuli hänen aseensa kantajaksi.	16:21 Nijn Dawid tuli Saulin tygö/ ja seiso hänen edesäns/ ja hän tuli hänelle juuri rackaxi/ ja tuli hänen asenscandajaxi.
16:22 Ja Saul lähetti sanan Iisaille ja käski sanoa: "Anna Daavidin jäädä minua palvelemaan, sillä hän on saanut armon minun silmieni edessä."	22. Ja Saul lähetti Isain tykö, sanoen: anna Davidin olla minun tykönäni, sillä hän on löytänyt armon minun edessäni.	16:22 Ja Saul lähetti Isain tygö/ sanoden: anna Dawidin olla minun tykönäni: sillä hän on löytänyt armon minun edesäni.
16:23 Niin usein kuin Jumalan lähettämä henki tuli Sauliin, otti Daavid kanteleen ja soitti sitä; silloin Saulin oli helpompi ja parempi olla, ja paha henki väistyi hänestä.	23. Kuin Jumalan henki tuli Saulin päälle, otti David kanteleen ja soitti kädellensä; niin Saul virvoitettiin ja tuli paremmaksi, ja paha henki läksi hänestä.	16:23 Cosca Jumalan Hengi tuli Saulijn/ otti Dawid candelen ja soitti kädelläns/ nijn Saul wirgotettin ja tuli paremmaxi/ ja paha hengi läxi hänest.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu

17:1 Mutta filistealaiset kokosivat joukkonsa sotaan, ja he kokoontuivat lähelle Sookoa, joka on Juudassa. Ja he leirytyivät Sookon ja Asekan välille, Efes-Dammimiin.	1. Niin Philistealaiset kokosivat sotaväkensä sotaan, ja tulivat kokoon Sokoon, joka on Juudassa, ja asettivat leirinsä Sokon ja Asekan välille Dammimin rajalle.	17:1 PHilisterit cocoisit sotawäkens sotaan/ ja tulit cocoon Sochoon/ joca on Judeas/ asetit leirins Sochon ja Asecan wälille Dammimin rajalle.
17:2 Saul ja Israelin miehet olivat myös kokoontuneet ja leirytyneet Tammilaaksoon; ja he asettuivat sotarintaan filistealaisia vastaan.	2. Mutta Saul ja Israelin miehet menivät kokoon, ja asettivat leirinsä Tammilaaksoon, ja valmistivat itsensä sotimaan Philistealaisia vastaan.	17:2 Mutta Saul ja Israelin miehet menit cocoon/ ja asetit leirins tammilaxoon/ ja walmistit idzens sotiman Philisterejä wastan.
17:3 Filistealaiset olivat vuorella, joka oli toisella puolella, ja israelilaiset olivat vuorella, joka oli toisella puolella, ja laakso oli heidän välillänsä.	3. Ja Philistealaiset seisoivat vuorella siellä, ja Israelilaiset seisoivat vuorella täällä, että laakso oli heidän välillänsä.	17:3 Ja Philisterit seisoit vuorella siellä/ ja Israeliterit seisoit vuorella täällä/ että laxo oli heidän wälilläns.
17:4 Niin filistealaisten joukoista tuli kaksintaistelija nimeltä Goljat, kotoisin Gatista. Hän oli kuuden kyynärän ja vaaksan pituinen.	4. Niin tuli Philistealaisten leiristä yksi mies heidän keskellensä, Goljat nimeltä, Gatista, kuusi kyynärää ja kämmenen leveyden pitkä.	17:4 NIin tuli Philisterein leirist Sangari/ Goliath nimeldä/ Gathist/ cuutta kynärätä ja kämmenen leweyttä pitkä.
17:5 Hänellä oli vaskikypäri päässänsä ja suomuspanssari yllänsä, ja rintahaarniska, joka painoi viisituhatta sekeliä, oli vaskea.	5. Ja hänellä oli vaskilakki päässänsä ja suomuksen kaltainen pantsari yllänsä, ja hänen pantsarinsa painoi viisituhatta sikliä vaskea,	17:5 Ja hänellä oli waskilacki pääsäns/ ja suomuxen caltainen panzari ylläns/ ja hänen panzarins painoi wijsi tuhatta Sicali waske.
17:6 Ja hänellä oli säärissään vaskivarukset ja selässään vaskikeihäs.	6. Ja vaskiset saappaat jaloissansa ja vaskikilpi hartioillansa,	17:6 Ja waskiset saappat hänen jalwoisans/ ja waski kilpi hänen hartioillans.
17:7 Hänen peitsensä varsi oli niinkuin kangastukki, ja hänen peitsensä kärki, joka painoi kuusisataa sekeliä, oli rautaa. Ja kilvenkantaja kävi hänen edellänsä.	7. Ja hänen keihäänsä varsi oli niinkuin kankaan orsi, ja hänen keihäänsä rauta painoi kuusisataa sikliä rautaa. Ja hänen kilpensä kantaja kävi hänen edellänsä.	17:7 Ja hänen keihäns warsi oli nijncuin cangan orsi/ ja hänen keihäns rauta painoi cuusi sata Sicali rauta. Ja hänen kilpenscandaja käwi hänen edelläns.
17:8 Hän astui esiin ja huusi Israelin taisteluriveille sanoen: "Miksi te lähditte sotaan ja asetuitte sotarintaan? Minä olen filistealainen, ja te olette Saulin palvelijoita; valitkaa joukostanne mies, joka tulee tänne minun luokseni.	8. Ja hän seisoi ja huusi Israelin joukolle, ja sanoi heille: miksi te läksitte valmistamaan teitänne sotaan; enkö minä ole Philistealainen, ja te olette Saulin palveliat? valitkaat yksi teistänne, joka tulee tänne alas minun tyköni.	17:8 Ja hän seisatti ja huusi Israelin joucolle/ ja sanoi heille: mixi te läxitte walmistaman teitän sotaan: engö minä ole Philisteri/ ja te oletta Saulin palweliat? walitca yxi teistän/ joca tule tänne minun cansani.

17:9 Jos hän kykenee taistelemaan minua vastaan ja surmaa minut, niin me olemme teidän palvelijanne; mutta jos minä voitan ja surmaan hänet, niin te olette meidän palvelijamme ja palvelette meitä."	9. Jos hän voi sotia minua vastaan ja lyö minun, niin me olemme teidän palvelianne, mutta jos minä hänen voitan ja lyön hänen, niin teidän pitää oleman meidän palveliamme ja teidän pitää meitä palveleman.	17:9 Jos hän woi sotia minua wastan/ ja lyö minua/ nijm me olem teidän palwelian/ mutta jos minä hänen woitan ja lyön händä/ nijn teidän pitä oleman meidän palweliam/ ja teidän pitä meitä palweleman.
17:10 Ja filistealainen sanoi vielä: "Minä olen tänä päivänä häväissyt Israelin taistelurivit. Antakaa tänne mies, niin me taistellemme keskenämme."	10. Ja Philistealainen sanoi: minä häpäisin tänäpänä Israelin sotajoukon; antakaat minulle mies, me sodimme keskenämme.	17:10 Ja Philisteri sanoi: minä häwäisin tänäpänä Israelin sotajoucon/ andacat minulle mies/ me sodim keskenäm.
17:11 Kun Saul ja koko Israel kuuli nämä filistealaisen puheet, valtasi heidät kauhu, ja he pelkäsivät suuresti.	11. Kuin Saul ja koko Israel kuuli nämät Philistealaisten puheet, hämmästyivät he, ja pelkäsivät suuresti.	17:11 Cosca Saul ja coco Israel cuuli nämät Philisterin puhet/ hämmästyit he ja pelkäisit suurest.
17:12 Mutta Daavid oli sen efratilaisen miehen poika Juudan Beetlehemistä, jonka nimi oli Iisai, ja tällä oli kahdeksan poikaa; hän oli Saulin aikana jo vanha, iäkäs mies.	12. Mutta David oli Ephratin miehen poika Juudan Betlehemistä, joka kutsuttiin Isai, hänellä oli kahdeksan poikaa, ja oli vanha mies Saulin aikaan ja ijällinen miesten seassa.	17:12 Mutta Dawid oli yhden Ephrathin miehen poica Judean Bethlehemist/ joca cudzuttin Isai/ hänellä oli cahdexan poica/ ja oli wanha mies Saulin aicaan/ ja ijällinen miesten seas.
17:13 Ja Iisain kolme vanhinta poikaa oli seurannut Saulia sotaan; ja näiden hänen kolmen sotaan lähteneen poikansa nimet olivat: esikoisen Eliab, toisen Abinadab ja kolmannen Samma.	13. Ja kolme Isain vanhimpaa poikaa olivat lähteneet Saulin kanssa sotaan; hänen kolmen poikansa nimet, jotka olivat menneet sotaan olivat Eliab esikoinen, ja toinen Abinadab ja kolmas, Samma.	17:13 Ja colme Isain wanhimbata poica olit lähtenet Saulin cansa sotaan/ wanhin cudzuttin Eliab/ toinen AbiNadab ja colmas Sammah.
17:14 Daavid oli nuorin. Ja nuo kolme vanhinta olivat seuranneet Saulia.	14. Ja David oli nuorin; vaan ne kolme vanhinta menivät Saulin kanssa.	17:14 Mutta Dawid oli heistä nuorin. Nämät colme Isain wanhimbata poica olit lähtenet Saulin cansa sotaan.
17:15 Mutta Daavid lähti tuontuostakin Saulin luota Beetlehemiin kaitsemaan isänsä lampaista.	15. Mutta David meni kotiansa jälleen Saulin tyköä, kaitsemaan isänsä lampaista Betlehemiin.	17:15 Nijn Dawid meni cotians jällens Saulin tykö/ caidzeman Isäns lambaita Bethlehemijn.
17:16 Ja filistealainen astui esiin haastaen taisteluun joka aamu ja ilta, neljänäkymmenenä päivänä.	16. Ja Philistealainen tuli varhain aamulla ja ehtona, ja sitä tekoa hän teki neljäkymmentä päivää.	17:16 Mutta Philisteri tuli warhain amulla ja ehtona/ ja sitä teco hän teki neljäkymmendä päiwä.
17:17 Ja Iisai sanoi pojallensa Daavidille: "Ota veljillesi eefa-mitta näitä paahdettuja jyviä ja nämä kymmenen leipää, ja vie ne kiiruusti leiriin veljillesi.	17. Ja Isai sanoi pojallensa Davidille: ota veljilles tämä epha kuivatuita tähkäpäitä ja nämät kymmenen leipää, ja vie ne leiriin veljeis tykö,	17:17 Ja Isai sanoi Dawidille pojallens: ota sinun weljelles tämä Epha cuiwatuita tähkäpäitä/ ja nämät kymmenen leipä/ ja juoxe leirijn weljeis tygö.

17:18 Ja vie nämä kymmenen juustoa tuhannenpäämiehelle. Tiedustele veljiesi vointia ja hanki varmuus, että lähetys on heille saapunut.	18. Ja kanna nämät kymmenen tuoretta juustoa päämiehelle; ja etsi veljiäs, jos he rauhassa ovat, ja pane mielees, mitä he sinulle käskevät.	17:18 Ja nämät kymmenen tuoretta juusto/ ja canna ne päämiehille/ ja edzi weljejäs jos he rauhas owat/ ja pane mielees mitä he sinulle käskewät.
17:19 Saul ja he ynnä kaikki Israelin miehet ovat Tammilaaksossa sotimassa filistealaisia vastaan."	19. Mutta Saul ja he kaikki Israelin miehet olivat Tammilaaksossa ja sotivat Philistealaisia vastaan.	17:19 Mutta Saul/ ja he/ ja caicki Israelin miehet olit tammilaxos/ ja sodeit Philisterejä wastan.
17:20 Varhain seuraavana aamuna Daavid jätti lampaat vartijan haltuun, otti kantamuksensa ja lähti matkalle, niinkuin Iisai oli häntä käsenyt. Kun hän tuli leiriin, lähti sotaväki taistelurintaan ja nosti sotahuudon.	20. Niin David nousi varhain aamulla ja jätti lampaat paimenen haltuun, kantoi ja meni matkaansa, niinkuin Isai häntä käsenyt oli, ja tuli leiriin, ja sotaväki oli lähtenyt ulos sotaan, ja huusivat suurella äänellä sotimaan.	17:20 Nijn Dawid nousi warhain amulla/ ja jätti paimenen haldun lambat/ candoi ja meni matcaans/ nijncuin Isai händä käsenyt oli/ ja tuli waunuin paicalle. Silloin olit sotawäki lähtenet/ ja walmistanet idzens sotaan/ ja huusit suurest sotiman.
17:21 Ja Israel ja filistealaiset asettuivat sotarintaan toisiansa vastaan.	21. Sillä Israel ja Philistealaiset olivat valmistanet itsensä sotimaan toinen toistansa vastaan.	17:21 Sillä Israel ja Philisterit olit walmistanet idzens sotiman toinen toistans wastan.
17:22 Niin Daavid heitti tavarat selästänsä kuormaston vartijalle ja riensi sotarintaan; ja sinne tultuaan hän tervehti veljiänsä.	22. Niin David jätti kalut, jotka hän kantoi, kalunvartijalle, ja juoksi sodan rintaan, ja tuli ja tervehti veljiänsä.	17:22 NIin Dawid jätti calut/ cuin hän candoi calun wartialle/ ja juoxi sodan rintaan/ ja terwetti weljejäns.
17:23 Kun hän puhutteli heitä, niin katso, kaksintaistelija, Goljat niminen filistealainen, kotoisin Gatista, tuli filistealaisten taisteluriveistä ja puhui niinkuin ennenkin; ja Daavid kuuli sen.	23. Kuin hän parhaallansa heitä puhutteli, katso, se välimies, hänen nimensä oli Goljat, Philistealainen Gatista, nousi Philistealaisten sotajoukosta, ja puhui niinkuin ennenkin; ja David kuuli sen.	17:23 Cosca hän parhallans heitä puhutteli/ cadzo/ Sangar Goliath Philisteri Gathist tuli Philisterein sotajoucosta/ ja puhui nijncuin ennengin/ ja Dawid cuuli sen.
17:24 Ja kun israelilaiset näkivät tuon miehen, pakenivat he häntä kaikki ja pelkäsivät suuresti.	24. Ja kutka ikänä Israelin miehistä näkivät hänen, pakenivat he hänen edestänsä ja pelkäsivät suuresti.	17:24 Ja cutca ikänäns Israelin miehist näit hänen/ pakenit he ja pelkäisit suurest.
17:25 Ja Israelin miehet sanoivat: "Katsokaa miestä, joka tuolla tulee! Hän tulee häpäisemään Israelia. Mutta sen miehen, joka surmaa hänet, kuningas tekee hyvin rikkaaksi ja antaa hänelle tyttärensä ja tekee hänen isänsä perheen veroista vapaaksi Israelissa."	25. Ja kaikki Israelin miehet sanoivat: ettekö te nähneet sitä miestä, joka on tullut? Hän on tullut pilkkaamaan Israelia. Ja pitää tapahtuman, että joka sen miehen lyö, sen kuningas tekee aivan rikkaaksi, ja antaa myös tyttärensä hänelle, ja tekee hänen isänsä huoneen vapaaksi Israelissa.	17:25 Ja caicki Israelin miehet sanoit keskenäns: ettengö te nähnet sitä miestä joca on tullut? hän on tullut pilckaman Israeli. Ja joca hänen lyö/ sen anda Cuningas suuren lahjan/ ja tyttärems anda hän myös hänelle/ ja teke hänen Isäns huonen wapaxi Israelis.

17:26 Niin Daavid sanoi miehille, jotka seisoivat siinä hänen kanssaan: "Mitä saa se mies, joka surmaa tuon filistealaisen ja poistaa häväistykseen Israelista? Sillä mikä tuo ympärileikkaamaton filistealainen on häpäisemään elävän Jumalan taistelurivejä?"	26. Niin David sanoi miehille, jotka hänen tykönänsä seisoivat: mitä annetaan sille miehelle, joka tämän Philistealaisen lyö ja ottaa häväistykseen pois Israelista? sillä mikä tämä ympärileikkaamaton Philistealainen on, joka häpäisee elävän Jumalan sotajoukkoa?	17:26 Nijn Dawid sanoi miehille/ cuin hänen tykönäns seisoit: mitä sille miehelle annetan joca tämän Philisterin lyö/ ja otta häväistyxen Israelist pois? mikä sijs tämä ymbärinsleickamaton Philisteri on/ cuin häwäise elävän Jumalan sotajoucko?
17:27 Väki sanoi hänelle saman, minkä ennenkin: sen ja sen saa se mies, joka surmaa hänet.	27. Niin kansa sanoi hänelle niinkuin ennenkin: niin sille miehelle tehdään, joka hänen lyö.	17:27 Nijn sanoi Canssa hänelle nijncuin ennengin: Se hänelle tehdän/ joca hänen lyö.
17:28 Mutta kun hänen vanhin veljensä Eliab kuuli hänen puhuvan miesten kanssa, vihastui Eliab Daavidiin ja sanoi: "Miksi sinä olet tullut tänne, ja kenelle olet jättänyt sen pienen lammaislauman siellä erämaassa? Minä tunnen sinun julkeutesi ja pahan sisusi; sinä olet tullut tänne katsomaan sotaa."	28. Kuin hänen vanhin veljensä Eliab kuuli hänen näitä puhuvan miesten kanssa, närkästyi hän suuresti Davidin päälle ja sanoi: miksi sinä olet tänne tullut? ja miksis olet jättänyt vähän lammaislauman metsän korpeen? Minä tiedän sinun ylpeytes ja sydämes pahan sisun; sinä olet tänne tullut sotaa katsomaan.	17:28 Cosca hänen wanhin weljens Eliab cuuli hänen näitä puhuvan miesten cansa/ närkästyi hän suurest Dawidin päälle/ ja sanoi: mixi sinä olet tänne tullut? ja mixis olet jättänyt sen wähän lammaislauman medzän corpeen? kyllä minä tiedän sinun ylpeydes/ ja sydämes pahan sisun: sillä sinä olet tänne tullut sota cadzoman.
17:29 Daavid vastasi: "Mitä minä sitten olen tehnyt? Saaneehan tuon verran kysyä."	29. Niin David sanoi: mitä minä olen tehnyt? eikö se ole minulle käsketty?	17:29 Nijn Dawid sanoi: mitäst minä olen tehnyt? eikö se ole minulle käsketty?
17:30 Ja hän kääntyi hänen luotansa toisen puoleen ja kysyi niinkuin ennenkin; ja väki vastasi hänelle samoin kuin äsken.	30. Ja käänsi itsensä hänestä pois toisen puoleen ja sanoi niinkuin hän ennenkin oli sanonut; niin kansa vastasi häntä niinkuin ennenkin.	17:30 Ja käänsi hänens toisen puoleen/ ja sanoi nijncuin hän ennengin oli sanonut/ nijn Canssa wastais händä nijncuin ennengin.
17:31 Mutta tuli tunnetuksi, mitä Daavid oli puhunut; ja se kerrottiin Saulille, ja tämä noudatti hänet luoksensa.	31. Ja kuin he kuulivat Davidin puhuvan ne sanat, ilmoittivat he ne Saulille, ja hän noudatti hänen tykönsä.	17:31 JA cuin he cuulit ne sanat Dawidin puhuvan/ ilmoitit he ne Saulille/ ja hän noudatti hänen tygöns.
17:32 Ja Daavid sanoi Saulille: "Älköön kenenkään mieli masentuko hänen tähtensä. Palvelijasi käy taistelemaan tuota filistealaista vastaan."	32. Ja David sanoi Saulille: älköön kenenkään sydän hämmästykö hänen tähtensä: palveliais käy sotimaan Philistealaista vastaan.	17:32 Ja Dawid sanoi Saulille: älkön kenengän sydän hämmästykö hänen tähtens/ sinun palwelias käy sotiman sitä Philisteriä wastan.
17:33 Saul sanoi Daavidille: "Et sinä voi mennä tuota filistealaista vastaan etkä taistella hänen kanssaan, sillä sinä olet nuorukainen, mutta hän on sotilas nuoruudestansa saakka."	33. Saul sanoi Davidille: et sinä voi mennä ja sotia tätä Philistealaista vastaan; sillä sinä olet nuorukainen, vaan hän on sotamies hamasta nuoruudestansa.	17:33 SAul sanoi Dawidille: et sinä woi seiso tätä Philisteriä wastan: sillä sinä olet nuorucainen/ waan hän on sotamies hänen nuorudestans.

17:34 Mutta Daavid sanoi Saulille: "Palvelijasi on ollut kaitsemassa isänsä lampaista. Jos leijona tai karhu tuli ja vei lampaan laumasta,	34. Mutta David sanoi Saulille: palvelias kaitsi isänsä lampaista, ja tuli jalopeura ja karhu ja vei lampaan laumasta,	17:34 Mutta Dawid sanoi Saulille: sinun palvelias caidzi Isäns lampaista/ ja tuli Lejoni ja carhu/ ja wei lamban laumasta.
17:35 niin minä hyökkäsin sen jälkeen, löin sen maahan ja tempasin saaliin sen suusta; ja jos se karkasi minua vastaan, niin minä tartuin sen partaan, löin sen maahan ja tapoin sen.	35. Niin minä juoksin sen perästä ja löin sen ja tempasin sen ulos hänen suustansa. Ja kuin hän karkasi minua vastaan, niin minä tartuin hänen partaansa, löin hänen ja tapoin.	17:35 Nijn minä juoxin ja löin sen/ ja temmaisoin lamban hänen suustans. Ja cuin he carcaisit minua wastian/ nijn minä tartuin hänen partaans/ löin hänen ja tapoin.
17:36 Kun palvelijasi on lyönyt maahan sekä leijonan että karhun, niin tuolle ympärileikkaamattomalle filistealaiselle käy niinkuin niille; sillä hän on häväissyt elävän Jumalan taistelurivejä."	36. Niin on sinun palvelias sekä jalopeuran että karhun lyönyt; niin pitää tämän ympärileikkaamattoman Philistealaisen oleman, kuin yksi niistä, sillä hän on pilkannut elävän Jumalan sotaväkeä.	17:36 Nijn on sinun palvelias sekä Lejonin että carhun lyönyt/ nijn pitä tämän ymbärinsleickamattoman Philisterin oleman/ cuin jocu heistä/ sillä hän on pilcannut elävän Jumalan sotawäke.
17:37 Ja Daavid sanoi: "Herra, joka on pelastanut minut leijonan ja karhun kynsistä, pelastaa minut myös tämän filistealaisen käsistä." Silloin Saul sanoi Daavidille: "Mene; Herra olkoon sinun kanssasi."	37. Ja David sanoi: Herra, joka minun pelasti jalopeuran ja karhun käsistä, hän pelastaa minun tämän Philistealaisen käsistä. Ja Saul sanoi Davidille: mene, Herra olkoon sinun kanssas.	17:37 Ja Dawid sanoi: HERra/ joca minun sildä Lejonilda ja carhulda warjeli/ hän minua myös warjele täldä Philisterildä. Ja Saul sanoi Dawidille: mene/ HERra olcon sinun cansas.
17:38 Ja Saul puki takkinsa Daavidin ylle ja pani vaskikypärin hänen päähänsä sekä panssarin hänen yllensä.	38. Niin Saul puetti vaatteensa Davidin ylle ja pani vaskilakin hänen päähänsä ja pantsarin hänen päällensä.	17:38 Nijn Saul puetti waattens Dawidin päälle/ ja pani waskilakin hänen päähäns ja panzarin hänen päällens.
17:39 Ja Daavid sitoi hänen miekkansa vyölleen takin päälle ja yritti käydä, sillä hän ei ollut koskaan sellaisia koettanut. Niin Daavid sanoi Saulille: "En minä voi näissä käydä, sillä en ole koskaan tällaisia koettanut." Ja Daavid riisui ne päältänsä.	39. Ja David sitoi miekan vyöllensä vaatettensa päälle ja rupesi käymään; vaan ei hän ollut siihen tottunut. Sanoi siis David Saulille: en minä näillä taida käydä, sillä en minä ole tottunut. Ja David pani ne pois yltänsä,	17:39 Ja Dawid sidoi miecan wyöllens waatetten päälle ja rupeis käymän/ ja ei hän ollut siihen tottunut. Sanoi sijs Dawid Saulille: en minä näin taida käydä/ sillä en minä ole tottunut. Ja hän pani sen pois wyöldäns.
17:40 Ja hän otti sauvansa käteensä, valitsi purosta viisi sileätä kiveä, pani ne paimenlaukkuun, joka hänellä oli linkokivisäiliönä, otti lingon käteensä ja meni filistealaista vastaan.	40. Ja otti sauvansa käteensä, ja valitsi ojasta viisi sileää kiveä, pani ne paimenen kukkaroon ja säkkiin, joka hänellä oli, ja linko hänen kädessänsä, ja kävi Philistealaista vastaan.	17:40 Ja otti sauwans käteens/ ja walidzi ojast wijsi siliätä kiwe/ pani ne paimenencuckarons cuin hänen myötäns oli/ säkis/ ja otti lingon käteens/ ja käwi Philisteriä wastian.
17:41 Ja filistealainen tuli yhä lähemmäksi Daavidia, ja kilvenkantaja kulki hänen edellensä.	41. Käveli myös Philistealainen ja lähestyi Davidia, ja hänen kilpensä kantaja hänen edellensä.	17:41 KÄweli myös Philisteri ja lähestyi Dawidita/ ja hänen kilpenscandaja hänen edelläns.

17:42 Kun filistealainen katsahti ja näki Daavidin, halveksi hän häntä; sillä hän oli vielä nuorukainen, verevä ja kaunis näöltään.	42. Kuin Philistealainen katsoi ja näki Davidin, katsoi hän hänen ylö; sillä hän oli verevä ja kaunis nuorukainen.	17:42 Cuin Philisteri näki ja cadzeli Dawidit/ cadzoi hän hänen ylö: sillä hän oli werewä ja caunis nuorucainen.
17:43 Niin filistealainen sanoi Daavidille: "Olenko minä koira, kun tulet sauva kädessä minua vastaan?" Ja filistealainen kiroili Daavidia vanhoen jumaliensa kautta.	43. Philistealainen sanoi Davidille: olenko minä koira, ettäs tulet sauvoilla minun tyköni? Ja Philistealainen kiroili Davidia jumalainsa kautta.	17:43 Philisteri sanoi Dawidille: olengo minä coira/ ettäs tulet sauwalla minun tygöni? Ja hän kiroili Dawidit hänen jumalittens cautta.
17:44 Sitten filistealainen sanoi Daavidille: "Tule tänne minun luokseni, niin minä annan sinun lihasi taivaan linnuille ja metsän eläimille."	44. Ja Philistealainen sanoi Davidille: tule tänne minun tyköni, minä annan lihas taivaan linnuille ja kedon pedoille.	17:44 Ja Philisteri sanoi Dawidille: tule tänne minun tygöni/ minä annan sinun lihas taiwan linnuille/ ja kedon pedoille.
17:45 Mutta Daavid sanoi filistealaiselle: "Sinä tulet minua vastaan miekan, peitsen ja keihään voimalla, mutta minä tulen sinua vastaan Herran Sebaotin nimeen, Israelin sotajoukon Jumalan, jota sinä olet häväissyt.	45. Niin David sanoi Philistealaiselle: sinä tulet minun tyköni miekalla, keihäällä ja kilvellä, mutta minä tulen sinun tykö Herran Zebaotin, Israelin sotaväen Jumalan nimeen, jota sinä pilkannut olet.	17:45 Nijn Dawid sanoi Philisterille: sinä tulet minun tygöni miecalla/ keihällä ja kilwellä/ waan minä tulen sinun tygös HERran Zebaothin nimeen/ Israelin sotawäen Jumalan/ jongas pilcannut olet.
17:46 Tänä päivänä Herra antaa sinut minun käsiini, ja minä surmaan sinut, katkaisen sinulta pään ja annan filistealaisten sotajoukon ruumiit tänä päivänä taivaan linnuille ja metsän pedoille; ja kaikki maat tulevat tietämään, että Israelilla on Jumala.	46. Tänäpäpä antaa Herra sinun minun käsiini, että minä lyön sinun, ja otan sinun pääs sinulta pois, ja annan Philistealaisten sotaväen ruumiit tänäpäpä taivaan linnuille ja kedon pedoille: että kaikkein maan asuvaisten pitää tietämän Israelilla olevan Jumalan.	17:46 Tänäpäpä anda HERra Jumala sinun minun käsijn/ että minä lyön sinun/ ja otan sinun pääs sinulda pois/ ja annan Philisterein sotawäen ruumit tänäpäpä taiwan linnuille ja kedon pedoille/ että caicki maan asuwaitet tietäwät Israelillä olewan Jumalan/
17:47 Ja koko tämä suuri joukko tulee tietämään, ettei Herra anna voittoa miekan eikä keihään voimalla; sillä sota on Herran, ja hän antaa teidät meidän käsiimme."	47. Ja koko tämän joukon pitää ymmärtämän, ettei Herra auta miekan eli keihään kautta; sillä sota on Herran, ja hän antaa teidät meidän käsiimme.	17:47 Ja että coco tämä seuracunda ymmärtä/ ettei HERra auta miecan eli keihän cautta: sillä sota on HERran/ ja hän anda teidän meidän käsijm.
17:48 Kun filistealainen lähti tulemaan ja lähestyi Daavidia, niin Daavid juoksi nopeasti sotarintaan filistealaista vastaan.	48. Kuin Philistealainen nousi ja kävi ja lähestyi Davidia, niin David riensi ja juoksi sotajoukon eteen Philistealaista vastaan,	17:48 COsca Philisteri idzens hangidzi/ käwi ja lähestyi Dawidit. Nijn Dawid riensi ja juoxi sotawäestä Philisteriä wastan.

17:49 Ja Daavid pisti kätensä reppuunsa ja otti sieltä kiven, linkosi ja satutti filistealaista otsaan, niin että kivi upposi hänen otsaansa, ja hän kaatui maahan kasvoillensa.	49. Ja pisti kätensä kukkaroon, otti sieltä kiven, ja linkosi ja paiskasi Philistealaista otsaan, että kivi meni hänen otsansa sisälle, ja hän lankesi maahan kasvoillensa.	17:49 Ja pisti kätens cuckaroon/ otti sieldä kiwen ja lingois ja paiscais Philisteriä odzaan/ että kiwi istui hänen odzaans/ ja hän langeis maahan caswoillens.
17:50 Niin sai Daavid voiton filistealaisesta lingolla ja kivellä ja löi filistealaisen kuoliaaksi, eikä Daavidilla ollut miekkaa kädessään.	50. Niin David voitti Philistealaisen lingolla ja kivellä, löi Philistealaisen ja tappoi hänen. Ja ettei Davidilla ollut miekkaa,	17:50 Nijn Dawid woitti Philisterin lingolla ja kiwellä/ löi ja tappoi hänen. 17:51 Ja ettei Dawidilla ollut miecka/
17:51 Sitten Daavid juoksi ja asettui filistealaisen ääreen, tarttui hänen miekkaansa, veti sen tupesta ja tappoi hänet ja löi sillä häneltä pään poikki. Kun filistealaiset näkivät, että heidän sankarinsa oli kuollut, pakenivat he.	51. Juoksi hän ja seishti Philistealaisen tykö, ja otti hänen miekkansa ja veti tupesta ulos, ja tappoi hänen, ja sillä hakkasi pois hänen päänsä. Kun Philistealaiset sen näkivät, että heidän väkevimpänsä kuollut oli, niin he pakenivat.	juoxi hän Philisterin tygö/ ja otti hänen mieckans/ ja weti tupest ulos ja tappoi hänen/ ja sillä hackais pois hänen pääns. Cuin Philisterit sen näit/ että heidän wäkewimmäns cuollut oli/ njjn he pakenit.
17:52 Mutta Israelin ja Juudan miehet nousivat, nostivat sotahuudon ja ajoivat filistealaisia takaa laakson suulle ja Ekronin porteille saakka; ja filistealaisia kaatui surmattuina Saaraimin tiellä, aina Gatiin ja Ekroniin saakka.	52. Ja Israelin ja Juudan miehet nousivat, huusivat ja ajoivat Philistealaisia takaa laaksoon ja Ekronin porttiin asti; ja Philistealaiset lankesivat lyötynä Saarimin tiellä, Gatiin ja Ekroniin asti.	17:52 Ja Israelin ja Judan miehet nousit/ huusit ja ajoit Philisterejä taca laxon asti ja Ekronin porttijn/ ja Philisterit langeisit lyötynä tiellä/ Schaarimin tielle/ Gathin ja Ekronin asti.
17:53 Sitten israelilaiset palasivat ajamasta filistealaisia takaa ja ryöstivät heidän leirinsä.	53. Ja Israelin lapset palasivat ajamasta Philistealaisia takaa ja ryöstivät heidän leirinsä.	17:53 Ja Israelin lapset palaisit ajamast taca/ ja ryöstit Philisterein leirin.
17:54 Ja Daavid otti filistealaisen pään ja vei sen Jerusalemiin, mutta hänen aseensa hän asetti majaansa.	54. Mutta David otti Philistealaisen pään ja vei Jerusalemiin: vaan hänen aseensa pani hän majaansa.	17:54 Mutta Dawid otti Philisterin pään/ ja wei Jerusalemijn/ waan asen pani hän majaans.
17:55 Kun Saul näki Daavidin menevän filistealaista vastaan, kysyi hän sotapäälliköltään Abnerilta: "Kenen poika tuo nuorukainen on, Abner?" Abner vastasi: "Niin totta kuin sinä, kuningas, elät, minä en sitä tiedä."	55. Mutta kuin Saul näki Davidin menevän Philistealaista vastaan, sanoi hän Abnerille, sodan päämiehelle: Abner, kenen poika tuo nuorukainen on? Abner sanoi: niin totta kuin sinun sielus elää, kuningas, en minä tiedä.	17:55 MUTta cosca Saul näki Dawidin menewän Philisteriä wastian/ sanoi hän Abnerille/ sodans päämiehelle: kenen poica tuoi nuorucainen on? Abner sanoi: njjn totta cuin sinun sielus elä Cuningas/ en minä tiedä.
17:56 Niin kuningas sanoi: "Kysele sitten, kenen poika tuo nuori mies on."	56. Kuningas sanoi: kysy siis, kenenkä poika se nuorukainen on?	17:56 Cuningas sanoi: kysy sijs/ kenengä poica se nuorucainen on?

17:57 Ja kun Daavid palasi takaisin surmattuaan filistealaisen, otti Abner hänet ja vei hänet Saulin eteen, ja hänellä oli kädessään filistealaisen pää.	57. Kun David palasi Philistealaista lyömästä, otti Abner hänen ja vei Saulin eteen; ja hänen kädessänsä oli Philistealaisen pää.	17:57 Cosca Dawid palais Philisteri lyömästä/ otti Abner hänen ja wei Saulin eteen/ ja hänen kädesäns oli Philisterin pää.
17:58 Niin Saul kysyi häneltä: "Kenen poika sinä olet, nuorukainen?" Daavid vastasi: "Palvelijasi beetlehemiläisen Iisain poika."	58. Ja Saul sanoi hänelle: kenenkäs poika olet, nuorukainen? David sanoi: palvelias Isain Betlehemiläisen poika.	17:58 Ja Saul sanoi hänelle: kenengäs poica olet nuorucainen? Dawid sanoi: minä olen Isain sinun palwelias/ sen Bethlehemiterin poica.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu
18:1 Kun hän oli lakannut puhumasta Saulin kanssa, kiintyi Joonatan kaikesta sielustaan Daavidiin, ja Joonatan rakasti häntä niinkuin omaa sieluansa.	1. Ja kuin hän oli puheensa lopettanut Saulin kanssa, mieltä Jonatan ja David keskenänsä sydäimestä; ja Jonatan rakasti häntä niinkuin omaa sydäntänsä.	18:1 JA cosca hän oli puhens lopettanut Saulin cansa/ mieltä Jonathan ja Dawid keskenäns sydäimest/ ja Jonathan racasti händä nijncuin oma sydändäns.
18:2 Ja Saul otti hänet sinä päivänä luoksensa eikä sallinut hänen enää palata isänsä kotiin.	2. Ja Saul otti hänen sinä päivänä eikä sallinut hänen enää palata isänsä huoneeseen.	18:2 Ja Saul otti hänen sinä päiwänä/ ja ei sallinut hänen enämbi palata Isäns huoneseen.
18:3 Ja Joonatan teki liiton Daavidin kanssa, sillä hän rakasti häntä niinkuin omaa sieluansa.	3. Ja Jonatan ja David tekivät liiton keskenänsä; sillä hän rakasti häntä niinkuin omaa sydäntänsä.	18:3 Ja Jonathan ja Dawid teit lijton keskenäns: sillä hän racasti händä nijncuin oma sydändäns.
18:4 Ja Joonatan riisui viitan, joka hänellä oli yllänsä, ja antoi sen Daavidille, ja samoin takkinsa, vielä miekkansa, jousensa ja vyönsä.	4. Ja Jonatan riisui hameensa, jolla hän oli puetettu ja antoi sen Davidille, niin myös vaatteensa, miekkansa, joutsensa ja vyönsä.	18:4 Ja Jonathan rijtui hamens jolla hän oli puetettu/ ja andoi Dawidille/ nijn myös waattens/ mieckans/ joudzens ja wyöns.
18:5 Daavid lähti, minne vain Saul hänet lähetti, ja hän menestyi. Niin Saul asetti hänet sotamiesten päälliköksi, ja se oli mieleen kaikelle kansalle ja myös Saulin palvelijoille.	5. Ja David meni, kuhunka Saul lähetti hänen, ja käytti itsensä toimellisesti; ja Saul asetti hänen sotamiestensä päälle, ja hän oli otollinen kaikelle kansalle, niin myös Saulin palvelioille.	18:5 Ja Dawid meni cuhunga Saul lähetti hänen/ ja käytti idzens toimellisest. Ja Saul asetti hänen sotamiestens päälle/ ja hän oli otollinen caikelle Canssalle/ nijn myös Saulin palwelioille.
18:6 Ja kun he olivat tulossa, silloin kun Daavid palasi takaisin surmattuansa filistealaisen, menivät naiset kaikista Israelin kaupungeista laulaen ja karkeloiden kuningas Saulia vastaan, riemuiten, vaskirumpuja ja kymbaaleja lyöden.	6. Mutta tapahtui, kuin he tulivat ja David palasi lyömästä Philistealaista, että vaimot kaikista Israelin kaupungeista kävivät virsillä ja hypyillä kuningas Saulia vastaan, harpuilla, ilolla ja kanteleilla.	18:6 MUTta tapahtui/ cosca hän palais lyömästä Philisteriä/ että waimot caikist Israelin Caupungeist/ käwit wirsillä ja hypyillä Cuningas Sauli wastan/ harpuilla/ ilolla ja candeileilla.

18:7 Ja karkeloivat naiset virittivät laulun ja sanoivat: "Saul voitti tuhat, mutta Daavid kymmenentuhatta."	7. Ja vaimot lauloivat keskenänsä, soittaen ja sanoen: Saul löi tuhannen, mutta David kymmenentuhatta.	18:7 Ja vaimot lauloit toinen toisellens/soittain ja sanoden: Saul löi tuhannen/ mutta Dawid kymmenen tuhatta.
18:8 Silloin Saul vihastui kovin, sillä hän pani sen puheen pahakseen, ja hän sanoi: "Daavidille he antavat kymmenen tuhatta, ja minulle he antavat tuhat; nyt puuttuu häneltä enää vain kuninkuus."	8. Niin Saul närkästyi sangen suuresti, ja se puhe ei hänelle kelvannut, ja sanoi: he ovat antaneet Davidille kymmenentuhatta ja minulle he antoivat tuhannen: vielä hän kuninkaankin valtakunnan saa.	18:8 Nijn Saul närkästyi sangen suurest/ ja se puhe ei millän muoto hänelle kelwannut/ ja sanoi: he owat andanet Dawidin kymmenen tuhatta/ ja minun tuhannen/ wielä hän Cuningangin Waldacunnan saa.
18:9 Ja Saul katsoi karsain silmin Daavidia siitä päivästä alkaen.	9. Ja Saul katsoi julmasti Davidin päälle siitä päivästä ja aina sitte.	18:9 Ja Saul cadzoi julmast Dawidin päälle sijtä päiwäst/ ja aina sijtte.
18:10 Seuraavana päivänä Jumalan lähettämä paha henki valtasi Saulin, niin että hän raivosi kotonansa; mutta Daavid soitteli, niinkuin muulloinkin joka päivä, ja Saulilla oli kädesssänsä keihäs.	10. Toisena päivänä vaivasi taas Jumalan paha henki Saulia, ja hän ennusti kotona huoneessansa. Ja David soitti kädellänsä, niinkuin hänen jokapäiväinen tapansa oli; ja Saulin kädessä oli keihäs,	18:10 TOisna päiwänä waiwais taas Jumalan paha hengi Sauli/ ja hän ennusti cotona huonesans. Ja Dawid soitti kädelläns/ nijncuin hänen jocapäiwäinen tapans oli: ja Saulin kädes oli keihäs.
18:11 Niin Saul heitti keihään ja ajatteli: "Minä keihästän Daavidin seinään." Mutta Daavid väisti häntä kaksi kertaa.	11. Jonka hän syöksi, ajatellen: minä syökseen Davidin seinää vastaan; mutta David vältti hänen edestänsä kaksi kertaa.	18:11 Jonga hän syöxi/ ajatellen: minä syöxän Dawidin seinä wasten/ mutta Dawid wältti caxi kerta.
18:12 Ja Saul pelkäsi Daavidia, koska Herra oli hänen kanssansa, mutta oli poistunut Saulista.	12. Ja Saul pelkäsi Davidia; sillä Herra oli hänen kanssansa ja oli mennyt pois Saulin tyköä.	18:12 Ja Saul pelkäis Dawidi: sillä HERra oli hänen cansans/ ja oli mennyt pois Saulin tykö.
18:13 Sentähden Saul toimitti hänet pois luotansa ja teki hänet tuhannenpäämieheksi; ja hän lähti ja tuli väen edellä.	13. Niin pani Saul hänen pois tyköänsä ja teki hänen tuhannen miehen päämieheksi; ja hän kävi ulos ja sisälle kansan edessä.	18:13 Nijn pani Saul hänen pois tyköns/ ja teki hänen tuhannen miehen päämiehexi/ ja hän käwi ulos ja sisälle Canssan edes.
18:14 Ja Daavid menestyi kaikilla teillään, ja Herra oli hänen kanssansa.	14. Ja David oli toimellinen kaikissa teissänsä, ja Herra oli hänen kanssansa.	18:14 Ja oli toimellinen caikis hänen töisäns/ ja HERra oli hänen cansans.
18:15 Kun Saul näki, että hänellä oli niin suuri menestys, rupesi hän häntä kammomaan.	15. Kuin Saul näki hänen aivan toimellisesti tekevän, pelkäsi hän häntä.	18:15 Cosca Saul näki hänen tekewän nijn toimellisest/ pelkäis hän händä.
18:16 Mutta koko Israel ja Juuda rakasti Daavidia, koska hän lähti ja tuli heidän edellensä.	16. Mutta koko Israel ja Juuda rakasti Davidia; sillä hän kävi ulos ja sisälle heidän edessänsä.	18:16 Mutta coco Israel ja Juda racastit Dawidi: sillä hän käwi ulos ja sisälle heidän edesäns.

18:17 Ja Saul sanoi Daavidille: "Katso, vanhimman tyttäreni, Meerabin, minä annan sinulle vaimoksi; ole vain urhoollinen ja käy Herran sotia." Sillä Saul ajatteli: "Minun käteni älköön sattuko häneen, vaan sattukoon häneen filistealaisten käsi."	17. Ja Saul sanoi Davidille: katso, minä annan vanhimman tyttäreni Merabin sinulle emännäksi, ainoasti ole minulle miehullinen ja sodi Herran sotaa; sillä Saul ajatteli: ei pidä minun käteni häneen sattuman, vaan Philistealaisten käsi.	18:17 JA Saul sanoi Dawidille/ cadzo/ minä annan minun wanhimman tyttären Merobin sinulle emännäxi/ ole miehullinen/ ja sodi HERran sota: sillä Saul ajatteli/ ei minun käten pidä häneen sattuman/ mutta Philisterein käsi.
18:18 Mutta Daavid vastasi Saulille: "Mikä minä olen, mikä on minun elämäni ja mikä on isäni suku Israelissa, että minä tulisin kuninkaan vävyksi?"	18. Mutta David vastasi Saulia: mikä minä olen? eli mikä on elämäni ja minun isäni sukukunta Israelissa, että minä tulisin kuninkaan vävyksi?	18:18 Mutta Dawid wastais Sauli: mikä minä olen? eli mikä on minun elämän? ja minun Isäni sucucunda Israelis/ että minä tulisin Cuningan wäwyxi?
18:19 Kun aika tuli, että Saulin tytär Meerab oli annettava Daavidille, annettiin hänkin vaimoksi meholalaiselle Adrielille.	19. Ja tapahtui, kuin aika tuli, että Merab Saulin tytär piti annettaman Davidille, annettiin se Adrielille Meholatilaiselle emännäksi,	18:19 Ja tapahtui/ cosca aica tuli/ että Merob Saulin tytär piti annettaman Dawidille/ annettiin hän Adrielille Meholathiterille emännäxi.
18:20 Mutta Saulin tytär Miikal rakasti Daavidia. Ja kun se ilmoitettiin Saulille, oli se hänelle mieleen.	20. Mutta Mikal Saulin tytär rakasti Davidia. Kuin se Saulille ilmoitettiin, niin se kelpasi hänelle.	18:20 Mutta Michal Saulin tytär racasti Dawidi. Cosca se Saulille ilmoitettin/ sanoi hän: se on oikein:
18:21 Sillä Saul ajatteli: "Minä annan hänet Daavidille, että hän tulisi hänelle ansaksi ja filistealaisten käsi sattuisi häneen." Niin Saul sanoi Daavidille: "Nyt voit toisen kerran tulla minun vävykseni."	21. Ja Saul sanoi: minä annan hänen hänelle, että hän olis hänelle paulaksi, ja Philistealaisten kädet tulisivat hänen päällensä. Ja Saul sanoi Davidille: sinä tulet tänäpäpä toisen kanssa minun vävykseni.	18:21 Minä annan hänen hänelle/ että hän oli hänelle paulaxi ja Philisterein kädet tulisit hänen päällens. Ja Saul sanoi Dawidille: sinä tulet tänäpäpä toisen cansa minun wäwyxen.
18:22 Ja Saul käski palvelijoitansa: "Puhukaa salaa Daavidille näin: 'Katso, kuningas on mieltynyt sinuun, ja kaikki hänen palvelijansa rakastavat sinua; sinun on nyt tultava kuninkaan vävyksi!'"	22. Ja Saul käski palvelioillensa: puhukaat Davidille salaisesti ja sanokaat: katso, kuningas mielistyy sinuun, ja kaikki hänen palveliansa rakastavat sinua; niin tule nyt kuninkaan vävyksi.	18:22 Ja Saul käski palwelioillens: puhucat Dawidille salaisest/ ja sanocat: cadzo/ Cuningas mielisty sinuun/ ja caicki hänen palwelians racastawat sinua/ tule Cuningan wäwyxi.
18:23 Niin Saulin palvelijat puhuivat nämä sanat Daavidille. Mutta Daavid sanoi: "Onko teidän mielestänne niin pieni asia tulla kuninkaan vävyksi? Minähän olen köyhä ja halpa mies."	23. Ja Saulin palveliat puhuivat ne sanat Davidin korvissa; mutta David sanoi: luuletteko te sen vähäksi, tulla kuninkaan vävyksi? Ja minä olen köyhä ja halpa mies.	18:23 Ja Saulin palweliat puhuit ne sanat Dawidin corwis/ mutta Dawid sanoi: luulettaco te sen wähäxi/ tulla Cuningan wäwyxi? ja minä olen köyhä ja halpa mies.
18:24 Saulin palvelijat ilmoittivat hänelle tämän, sanoen: "Näin on Daavid puhunut."	24. Ja Saulin palveliat ilmoittivat sen hänelle, sanoen; nämät sanat on David puhunut.	18:24 Ja Saulin palweliat ilmoitit sen hänelle/ sanoden: nämät sanat on Dawid puhunut.

18:25 Niin Saul sanoi: "Sanokaa Daavidille näin: 'Kuningas ei halua muuta morsiamenhintaa kuin sata filistealaisten esinahkaa, että kuninkaan vihollisille kostettaisiin'." Sillä Saul ajatteli kaataa Daavidin filistealaisten käden kautta.	25. Saul sanoi: sanokaat näin Davidille: ei kuningas ano yhtään muuta huomenlahjaa, vaan sata Philistealaisten esinahkaa, että kuninkaan vihamiehille kostettaisiin; sillä Saul ajatteli hukuttaa Davidia Philistealaisten käten kautta.	18:25 Saul sanoi: sanocat Dawidille: ei Cuningas ano yhtän muuta huomenlahja/ waan sata Philisterein esinahca/ että Cuningan wihamiehille costetaisin: sillä Saul ajatteli Dawidi hucutta Philisterein käten cautta.
18:26 Kun hänen palvelijansa ilmoittivat tämän Daavidille, miellytti Daavidia tulla näin kuninkaan vävyksi; ja ennenkuin määräaika oli kulunut umpeen,	26. Niin hänen palveliansa sanoivat Davidille nämät sanat, ja se kelpasi hänelle, tulla niin kuninkaan vävyksi. Ja se aika ei ollut vielä täytetty.	18:26 Nijn hänen palwelians sanoit Dawidille nämät sanat/ ja se kelpais hänelle/ tulla njn Cuningan wäwyxi. Ja se aica ei ollut wielä täytetty.
18:27 nousi Daavid ja lähti miehineen ja kaatoi filistealaisia kaksisataa miestä. Ja Daavid toi heidän esinahkansa, täyden määrän, kuninkaalle, tullaksensa kuninkaan vävyksi. Silloin Saul antoi tyttärensä Miikalin hänelle vaimoksi.	27. Ja David nousi ja läksi matkaan, hän ja hänen miehensä, ja löi Philistealaisista kaksisataa miestä, ja David toi heidän esinahkansa ja täytti kuninkaan luvun, että hän olis kuninkaan vävy. Niin antoi Saul tyttärensä Mikalin hänelle emännäksi.	18:27 Ja Dawid hangidzi/ ja läxi matcan wäkinens/ ja löi Philistereistä caxi sata miestä/ ja Dawid cannoi heidän esinahcans ja täytti Cuningan lugun/ että hän olis Cuningan wäwy.
18:28 Ja Saul näki ja ymmärsi, että Herra oli Daavidin kanssa, ja Saulin tytär Miikal rakasti häntä.	28. Ja Saul näki ja ymmärsi Herran olevan Davidin kanssa, ja Saulin tytär Mikal rakasti häntä.	18:28 Nijn andoi Saul tyttärens Michalin hänelle emännäxi. Ja Saul näki ja ymmärsi HERran olewan Dawidin cansa/ ja Saulin tytär Michal racasti händä.
18:29 Niin Saul pelkäsi vielä enemmän Daavidia, ja Saulista tuli koko elinajakseen Daavidin vihamies.	29. Niin Saul vielä enemmän pelkäsi Davidia, ja Saul tuli Davidin vihamieheksi kaikkena elinaikanansa.	18:29 Nijn Saul wielä enämmin pelkäis Dawidi/ ja tuli hänen wihamiehexens caickena elinaicanans.
18:30 Mutta filistealaisten ruhtinaat lähtivät sotaan; ja niin usein kuin he lähtivät sotaan, oli Daavidilla suurempi menestys kuin kaikilla muilla Saulin palvelijoilla, niin että hänen nimensä tuli sangen kuuluisaksi.	30. Ja Philistealaisten ruhtinaat läksivät ulos, ja heidän lähteissänsä ulos teki David toimellisemmasti kuin kaikki Saulin palveliat, että hänen nimensä tuli sangen kuuluisaksi.	18:30 Ja cosca Philisterein Ruhtinat läxit/ teki Dawid toimellisemmast kuin caicki Saulin palweliat/ cosca he läxit/ että hänen nimens tuli sangen cuuluisaxi.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu
19:1 Ja Saul puhui pojallensa Joonatanille ja kaikille palvelijoillensa, että Daavid olisi surmattava. Mutta Saulin poika Joonatan oli suuresti mieltynyt Daavidiin.	1. Ja Saul puhui pojallensa Jonatanille ja kaikille palvelioillensa, että he tappaisivat Davidin; mutta Jonatan Saulin poika rakasti suuresti Davidia.	19:1 JA Saul puhui hänen pojallens Jonathanille/ ja caikille palwelioillens/ että he tappaisit Dawidin/ mutta Jonathan Saulin poica racasti sangen Dawidi.

<p>19:2 Sentähden Joonatan ilmaisi sen Daavidille ja sanoi: "Minun isäni Saul koettaa saada sinut surmatuksi. Ole siis varuillasi huomenaamuna, kätkeydy ja pysy piilossa."</p>	<p>2. Ja Jonatan ilmoitti Davidille ja sanoi: minun isäni Saul pyytää sinua tappa: varjele siis itses huomenna, mene lymyyn ja kätke itses.</p>	<p>19:2 Ja Jonathan ilmoitti Dawidille/ ja sanoi: minun Isän Saul pyytä sinua tappa/ warjele sijs idzes huomena/ mene lymyyn ja kätke idzes.</p>
<p>19:3 Mutta minä menen ja asetun isäni viereen kedolle, sinne, missä sinä olet, ja puhun sinusta isälleni; ja jos jotakin huomaan, niin minä ilmaisen sen sinulle."</p>	<p>3. Ja minä menen ulos isäni kanssa ja seison hänen ohessansa kedolla, jossa sinä olet, ja minä puhun sinusta isäni kanssa: ja mitä minä näen, ne minä ilmoitan sinulle.</p>	<p>19:3 Minä menen minun Isäni cansa/ ja seison hänen ohesans kedolla/ josa sinä olet/ ja puhun sinusta Isäni cansa/ ja mitä minä näen/ ne caicki minä ilmoitan sinulle.</p>
<p>19:4 Niin Joonatan puhui hyvää Daavidista isällensä Saulille ja sanoi hänelle: "Älköön kuningas rikkoko palvelijaansa Daavidia vastaan, sillä hän ei ole rikkonut sinua vastaan, vaan hänen työnsä ovat olleet sinulle suureksi hyödyksi.</p>	<p>4. Ja Jonatan puhui parhain päin Davidista isällensä Saulille ja sanoi hänelle: älköön kuningas syntiä tehkö palveliaansa Davidia vastaan; sillä ei hän ole mitään rikkonut sinua vastaan, hänen työnsä ovat sinulle juuri tarpeelliset.</p>	<p>19:4 JA Jonathan puhui parhain päin Dawidist hänen Isällens Saulille/ ja sanoi hänelle: älkön Cuningas syndiä tehkö palweliatans Dawidit wastan: sillä ei hän ole mitäkän rickonut sinua wastan/ ja hänen työns owat sinulle juuri tarpelliset.</p>
<p>19:5 Hänhän pani henkensä kämmenelleen ja surmasi sen filistealaisen, ja niin Herra antoi suuren voiton koko Israelille; sinä olet itse nähnyt sen ja iloinnut. Miksi siis rikkoisit viatonta verta vastaan surmaamalla Daavidin syyttömästi?"</p>	<p>5. Ja hän on pannut henkensä käteensä ja löi Philistealaisen; ja Herra teki suuren autuuden koko Israelille, sen sinä näit ja ihastuit: miksis siis tahdot syntiä tehdä viatointa verta vastaan, surmatakses Davidia ilman syytä?</p>	<p>19:5 Ja hän on pannut hengens käteens/ ja löi Philisterin/ ja HERra teki suuren autuuden coco Israelille/ sens näit ja ihastuit/ mixis sijs tahdot syndiä tehdä wiatoinda werta wastan/ surmataxes Dawidit ilman syytä?</p>
<p>19:6 Saul kuuli Joonatanin ääntä; ja Saul vannoi: "Niin totta kuin Herra elää, häntä ei surmata."</p>	<p>6. Niin Saul kuuli Jonatanin äänen ja vannoi: niin totta kuin Herra elää, ei hänen pidä kuoleman.</p>	<p>19:6 Nijn Saul cuuli Jonathanin änen ja wannoi: nijn totta cuin HERra elä/ ei hänen pidä cuoleman.</p>
<p>19:7 Niin Joonatan kutsui Daavidin, ja Joonatan ilmoitti hänelle kaiken tämän. Ja sitten Joonatan vei Daavidin Saulin tykö, ja hän palveli häntä niinkuin ennenkin.</p>	<p>7. Niin Jonatan kutsui Davidin ja sanoi hänelle kaikki nämät sanat ja saatti hänen Saulin eteen, ja hän oli hänen edessänsä niinkuin ennenkin.</p>	<p>19:7 Nijn Jonathan cudzui Dawidin/ ja sanoi hänelle caicki nämät sanat/ ja saatti hänen Saulin eteen/ oleman hänen edesäns nijncuin ennengin.</p>
<p>19:8 Kun sitten sota alkoi uudestaan, lähti Daavid taistelemaan filistealaisia vastaan ja tuotti heille suuren tappion, niin että he pakenivat hänen edestään.</p>	<p>8. Niin nousi taas sota, ja David meni ja soti Philistealaisia vastaan, löi heitä suurella surmalla; ja Philistealaiset pakenivat häntä.</p>	<p>19:8 NIjn nousi taas sota/ ja Dawid meni ja sodei Philisterejä wastan/ ja teki suuren tapon/ että caicki Philisterit pakenit händä.</p>

19:9 Mutta Herran lähettämä paha henki tuli Sauliin, kun hän istui kotonaan keihäs kädessä ja Daavid soitteli.	9. Ja paha henki tuli Herralta Saulin päälle, ja hän istui huoneessansa, ja hänen keihäänsä oli hänen kädessänsä, ja David soitti kädellänsä.	19:9 Ja HERran paha hengi tuli Saulin päälle/ ja hän istui huonesans/ ja keihäs oli hänen kadesäns/ ja Dawid soitti kädelläns.
19:10 Niin Saul koetti keihästää Daavidin seinään; mutta hän väisti Saulia, ja tämä iski keihään seinään. Daavid pakeni ja pelastui sinä yönä.	10. Mutta Saul pyysi pistää Davidia keihäällä seinää vasten, mutta hän vältti Saulia ja keihäs kävi seinään; ja David pakeni ja pääsi sinä yönä pakoon.	19:10 Mutta Saul pyyti pistä Dawidi keihällä seinä wasten/ mutta hän wältti Sauli että keihäs käwi seinään/ ja Dawid pakeni/ ja pääsi sinä yönä.
19:11 Niin Saul lähetti miehiä Daavidin kotiin vartioimaan häntä ja surmaamaan hänet aamulla. Mutta Daavidin vaimo Miikal ilmaisi sen hänelle ja sanoi: "Jollet tänä yönä pelasta henkeäsi, niin sinä huomenna olet surman oma."	11. Ja Saul lähetti sanansaattajat Davidin huoneesen, että heidän piti ottaman hänestä vaarin ja tappaman hänen huomeneltain. Mutta Mikal Davidin emäntä ilmoitti sen hänelle ja sanoi: jollet tänä yönä pelasta henkeäs, niin sinä huomenna tapetaan.	19:11 JA Saul lähetti sanoman Dawidin huoneseen/ että heidän piti ottaman hänest waarin/ ja tappaman hänen huomeneltain. Mutta Michal Dawidin emändä ilmoitti sen hänelle/ ja sanoi: jolletcas tänä yönä henges päästä/ nijns huomeneltain tapetan.
19:12 Ja Miikal laski Daavidin alas ikkunasta; ja hän lähti pakoon ja pelastui.	12. Niin Mikal laski Davidin alas akkunan lävitse; ja hän meni, pakeni ja pääsi.	19:12 Nijn Michal laski hänen ackunan läpidze/ ja hän meni/ pakeni ja pääsi.
19:13 Sitten Miikal otti kotijumalan ja asetti sen vuoteeseen, ja levitettyään vuohenkarvoista tehdyn karpäsverkon sen pään yli hän peitti sen vaatteella.	13. Ja Mikal otti kuvan ja pani vuoteesen, ja pani vuohen nahan hänelle päänalaiseksi ja peitti vaatteella.	19:13 Ja Michal otti cuwan/ asetti sen wuoteseen/ ja pani wuohen nahan hänelle päänalaisexi/ ja peitti waattella.
19:14 Ja kun Saul lähetti miehiä ottamaan Daavidia, sanoi hän: "Hän on sairas."	14. Silloin lähetti Saul sanansaattajat ottamaan kiinni Davidia; mutta hän sanoi: hän on sairas.	19:14 Silloin lähetti Saul sanansaattajat tuoman Dawidi/ mutta hän sanoi: hän on sairas.
19:15 Niin Saul lähetti miehiä katsomaan Daavidia, sanoen: "Tuokaa hänet vuoteessa tänne minun luokseni surmattavaksi."	15. Niin lähetti Saul sanansaattajat katsomaan Davidia ja sanoi: kantakaat häntä tänne minun tyköni vuoteinensa, surmattaa.	19:15 Nijn lähetti Saul sanansaattajat cadzoman Dawidit/ ja sanoi: candacat händä tänne minun tygöni vuoteinens/ surmatta.
19:16 Mutta kun miehet tulivat sisälle, niin katso, vuoteessa olikin kotijumala, vuohenkarvoista tehty karpäsverkko pään päällä.	16. Kuin sanansaattajat tulivat, katso, kuva makasi vuoteessa ja vuohen nahka pään alla.	19:16 Cosca sanansaattajat tulit/ cadzo/ cuwa macais wuotees/ ja wuohen nahca pään alla.

<p>19:17 Niin Saul sanoi Miikalille: "Miksi sinä olet minut näin pettänyt ja olet päästänyt minun vihamieheni pelastumaan?" Miikal vastasi Saulille: "Hän sanoi minulle: 'Päästä minut, muutoin minä surmaan sinut'."</p>	<p>17. Niin Saul sanoi Mikalille: miksis olet minun näin pettänyt ja päästänyt viholliseni, että hän vältti minun käteni? Mikal sanoi Saulille: hän sanoi minulle: päästä minua taikka minä tapan sinun.</p>	<p>19:17 Nijn Saul sanoi Michalille: mixis olet minun pettänyt/ ja päästänyt minun viholiseni/ että hän vältti minun käteni? Michal sanoi Saulille: hän sanoi minulle/ päästä minua/ eli minä tapan sinun.</p>
<p>19:18 Kun Daavid oli paennut ja pelastunut, meni hän Samuelin luo Raamaan ja kertoi hänelle kaikki, mitä Saul oli hänelle tehnyt. Ja hän ja Samuel menivät Naajotiin ja jäivät sinne.</p>	<p>18. Ja David pakeni ja pääsi, ja tuli Samuelin tykö, joka oli Ramassa, ja ilmoitti hänelle kaikki, mitä Saul oli hänelle tehnyt; ja hän meni Samuelin kanssa ja oleskeli Najotissa.</p>	<p>19:18 JA Dawid pakeni ja pääsi/ ja tuli Samuelin tygö/ joca oli Ramathas/ ja ilmoitti caicki mitä Saul oli hänelle tehnyt/ ja hän meni Samuelin cansa ja oleskeli Najothis.</p>
<p>19:19 Ja Saulille ilmoitettiin: "Katso, Daavid on Raaman Naajotissa."</p>	<p>19. Ja se ilmoitettiin Saulille, sanoen: katso, David on Raman Najotissa.</p>	<p>19:19 Ja se ilmoitettin Saulille: cadzos/ Dawid on Ramahn Najothis.</p>
<p>19:20 Niin Saul lähetti miehiä ottamaan Daavidia. Mutta kun he näkivät profeettain joukon hurmoksissa ja Samuelin seisovan johtamassa heitä, tuli Jumalan henki Saulin miehiin, niin että hekin joutuivat hurmoksiin.</p>	<p>20. Niin Saul lähetti sanansaattajat tuomaan Davidia; ja he näkivät prophetain kokouksen propheteeraavan ja Samuelin seisovan, asetetun heidän päällensä. Niin Jumalan henki tuli Saulin sanansaattajain päälle, että ne myös propheteerasivat.</p>	<p>19:20 Nijn Saul lähetti sanansaattajat tuoman Dawidi/ ja he näit Prophetain cocouxen propheterawan/ ja Samuel oli heidän päällecadzojans. Nijn Jumalan Hengi tuli Saulin sanansaattaitten päälle/ että ne myös propheteraisit.</p>
<p>19:21 Kun se ilmoitettiin Saulille, lähetti hän toiset miehet; mutta hekin joutuivat hurmoksiin. Ja Saul lähetti vielä kolmannet miehet, mutta hekin joutuivat hurmoksiin.</p>	<p>21. Kuin se ilmoitettiin Saulille, lähetti hän toiset sanansaattajat, ne myös propheteerasivat; ja hän lähetti vielä kolmannet sanansaattajat, jotka myös propheteerasivat.</p>	<p>19:21 Cosca se Saulille ilmoitettin/ lähetti hän toiset sanansaattajat/ ne myös propheteraisit/ ja hän lähetti colmannet sanansaattajat/ jotca myös propheteraisit.</p>
<p>19:22 Silloin hän itse lähti Raamaan. Ja kun hän tuli sen suuren vesisäiliön luo, joka on Seekussa, kysyi hän: "Missä ovat Samuel ja Daavid?" Hänelle vastattiin: "He ovat Raaman Naajotissa."</p>	<p>22. Niin meni hän itse viimein Ramaan, ja kuin hän tuli sen suuren kaivon tykö, joka on Sekossa, kysyi hän ja sanoi: kussa on Samuel ja David? niin sanottiin hänelle: katso, he ovat Raman Najotissa.</p>	<p>19:22 Nijn meni hän wijmein idze Ramathan/ ja cosca hän tuli sen suuren caiwon tygö joca on Secus/ kysyi hän ja sanoi: cusa on Samuel ja Dawid? nijn sanottin hänelle: cadzos/ he owat Ramahn Najothis.</p>
<p>19:23 Mutta kun hän oli menossa sinne, Raaman Naajotiin, tuli Jumalan henki häneenkin, niin että hän kulki hurmoksissa, kunnes tuli Raaman Naajotiin.</p>	<p>23. Ja hän meni Raman Najotiin; ja Jumalan henki tuli hänenkin päällensä, ja hän käyskenteli ja propheteerasi siihenasti kuin hän tuli Raman Najotiin.</p>	<p>19:23 Ja hän meni Ramahn Najothijn/ ja Jumalan Hengi tuli myös hänen päällens/ ja hän propheterais/ siihenasti cuin hän tuli Ramahn Najothijn.</p>

19:24 Silloin hänkin riisui vaatteensa ja joutui hurmoksiin Samuelin edessä; ja hän kaatui maahan ja makasi alastonna koko sen päivän ja koko sen yön. Sentähden on tapana sanoa: "Onko Saulkin profeettain joukossa?"	24. Niin hänkin riisui vaatteensa ja profeeterasi Samuelin edessä, ja lankei alasti maahan koko sen päivän ja koko yön, sentähden sanotaan: onko Saulkin prophetain seassa?	19:24 Nijn hän myös rijsui waattens/ ja propheterais Samuelin edes/ ja langeis alasti maahan/ coco sen päivän ja coco yön/ sentähden sanotan: ongost Saulikin Prophetain seas?
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu
20:1 Mutta Daavid pakeni Raaman Naajotista, tuli ja puhui Joonatanille: "Mitä minä olen tehnyt? Mitä vääryyttä, mitä syntiä minä olen tehnyt sinun isääsi vastaan, kun hän väijyy henkeäni?"	1. Ja David pakeni Raman Najotista, tuli ja sanoi Jonatanille: mitä minä olen tehnyt? mikä on vääryyteni? eli mikä on pahatekoni sinun isääs vastaan, että hän seisoo minun henkeni perään?	20:1 JA Dawid pakeni Ramahn Najothist/ tuli ja sanoi Jonathanille: mitä minä olen tehnyt? mikä on minun wäärydeni? eli mikä on minun pahateconi sinun Isäs wastan/ että hän seiso minun hengeni perän?
20:2 Tämä vastasi hänelle: "Pois se! Et sinä kuole. Katso, isäni ei tee mitään, suurta eikä pientä, ilmoittamatta minulle. Miksi sitten isäni salaisi minulta tämän? Ei ole niin."	2. Hän sanoi hänelle: pois se, ei sinun pidä kuoleman: katso, isäni ei tee suurta eli pientä, jota ei hän ilmoita minulle, kuinkas isäni salaa tämän minulta? Ei se pidä niin tapahtuman.	20:2 Hän sanoi hänelle: pois se/ ei sinun pidä cuoleman/ cadzo/ minun Isän ei tee suurta eli piendä/ jota ei hän ennen ilmoita minulle/ cuingast minun Isän sala tämän minulda? ei se pidä nijn tapahtuman.
20:3 Mutta Daavid vielä vakuutti vannoen ja sanoi: "Isäsi tietää, että minä olen saanut armon sinun silmiesi edessä; sentähden hän ajattelee: 'Älköön Joonatan saako tietää tätä, ettei hän tulisi murheelliseksi.' Mutta niin totta kuin Herra elää ja niin totta kuin sinä itse elät: on vain askel minun ja kuoleman välillä."	3. Niin David vannoi vielä, sanoen: totisesti sinun isäs tietää, että minä olen löytänyt armon sinun kasvois edessä, sentähden hän ajattelee: ei Jonatanin pidä tästä mitään tietämään, ettei hän tulisi murheelliseksi. Totisesti, niin totta kuin Herra ja sinun sielus elää, että askele on vaivoin minun ja kuoleman vaiheella.	20:3 Nijn Dawid wannoi wielä/ sanoden: totisest sinun Isäs tietä/ että minä olen löytänyt armon sinun caswos edes/ sentähden hän ajattele: ei Jonathanin pidä tästä mitän tietämään/ ettei hän tulisi murhellisexi. Totisest/ nijn totta cuin HERra ja sinun sielus elä/ että askele on waiwoin minun ja cuoleman waihella.
20:4 Niin Joonatan sanoi Daavidille: "Mitä sinä vain lausut toivovasi, sen minä sinulle teen."	4. Jonatan sanoi Davidille: minä teen sinulle kaikki, mitä sinun sydämes halajaa.	20:4 JOnathan sanoi Dawidille: minä teen sinulle caicki mitä sinun sydämes halaja.
20:5 Daavid sanoi Joonatanille: "Katso, huomenna on uusikuu, ja minun pitäisi istua aterioimassa kuninkaan kanssa; mutta salli minun mennä ja kätkeytyä ulos kedolle ylihuomeniltaan asti."	5. David sanoi hänelle: katso, huomenna on uusikuu, ja minun pitäis istuman ja atrioitseman kuninkaan kanssa: salli siis, että minä kätken minuni kedolle kolmannen päivän ehtoosen asti.	20:5 Dawid sanoi hänelle: cadzo/ huomenna on vsicuu/ ja minun pitä atrioidzeman Cuningan cansa/ salli sijs että minä kätken minuni kedolle colmannen päivän ehtosen asti.

20:6 Jos isäsi kaipaa minua, niin sano: 'Daavid pyysi minulta, että saisi käväistä kaupungissaan Beethlehemissä, sillä koko suvulla on siellä jokavuotiset teurasuhrit.'	6. Jos isäs minua kovasti kaipaa, niin sano: David rukoili suuresti minulta juostaksensa kaupunkiinsa Beethelheimiin; sillä siellä pidetään ajastaikainen uhri koko sukukunnalta.	20:6 Jos sinus Isäs minua kysy/ nijn sano: Dawid rucoili suurest minulda juostaxens hänen Caupungijns Beethelheimijn: sillä siellä pidetän ajastaicainen uhri coco sucucunnalda.
20:7 Ja jos hän sanoo: 'Hyvä on', niin voi palvelijasi olla rauhassa. Mutta jos hän vihastuu, niin tiedä, että hänellä on paha mielessä.	7. Ja jos hän sanoo: se on hyvin, niin on rauha palveliallas; mutta jos hän kovin vihastuu, niin sinä ymmärrät hänen paha aikovan.	20:7 Ja jos hän sano: se on hywin/ nijn on rauha sinun palwelialles: mutta jos hän wihastu/ nijns ymmärrät hänen paha aicoiwan.
20:8 Tee siis lapeus palvelijallesi, koska olet ottanut palvelijasi Herran liittoon kanssasi. Mutta jos minussa on vääräys, niin surmaa sinä minut; sillä miksi sinä veisit minut isäsi eteen?"	8. Tee siis laupius palvelialles; sillä sinä olet ottanut palvelias Herran liittoon sinun kanssas. Ja jos joku vääräys minussa on, niin tapa sinä minua: miksis sallit minun tulla isäs eteen.	20:8 Tee sijs laupius sinun palwelialles/ sillä sinä olet minun sinun palwelias cansa/ tehnyt lijton HERran edes. Ja jos jocu wääräys minus on/ nijn tapa sinä minua/ mixis sallit minun tulla sinun Isäs eteen?
20:9 Joonatan sanoi: "Pois se! Jos huomaan, että minun isälläni on paha mielessä sinua vastaan, niin minä sen varmasti sinulle ilmoitan."	9. Jonatan sanoi: pois se sinusta, sillä jos minä ymmärtäisin isäni aikovan sinulle paha tehdä, tullaksensa sinun päälles, enkö minä näitä sinulle ilmoittaisi?"	20:9 Jonathan sanoi: pois se sinusta: jos minä ymmärräisin minun Isäni aicoiwan sinulle paha tehdä/ ja en näitä sinulle ilmoitais?
20:10 Mutta Daavid sanoi Joonatanille: "Kunpa sitten joku ilmoittaisi minulle, antaako isäsi sinulle kovan vastauksen."	10. David sanoi Jonatanille: kuka minulle ilmoittaa, jos sinun isäs vastaa sinua jotakin kovasti?"	20:10 Dawid sanoi: cuca minulle ilmoitta/ jos sinun Isäs wasta sinua jotakin cowast?
20:11 Joonatan sanoi Daavidille: "Tule, menkäämme ulos kedolle." Niin he menivät molemmat ulos kedolle.	11. Jonatan sanoi Davidille: tule, käykäämme kedolle; ja he menivät molemmat kedolle.	20:11 Jonathan sanoi Dawidille: tule/ käykäm kedolle/ ja he menit molemmat kedolle.
20:12 Ja Joonatan sanoi Daavidille: "Minä vakuutan Herran, Israelin Jumalan, kautta, että koetan huomenna tai ylihuomenna tähän aikaan päästä selville isästäni; ja jos Daavidin asiat ovat hyvin, niin minä varmasti lähetän siitä tiedon ja ilmoitan sen sinulle.	12. Ja Jonatan sanoi Davidille: Herra, Israelin Jumala! kuin minä kyselen isältäni huomenna ja kolmantena päivänä, katso, jos hän suo Davidille hyvää, ja en minä silloin lähetä sinun tykös, ja ilmoita sitä sinun korviis,	20:12 Ja Jonathan sanoi Dawidille: HERra Israelin Jumala/ cosca minä kyselen Isälleni huomena ja colmandena päiwänä/ jos hän suo Dawidille hywä/ ja en minä lähetä sinun tygös sana/ ja ilmoita sitä sinun corwisas.
20:13 Herra rangaiskoon Joonatania nyt ja vasta, jollen minä, jos isäni mieli tehdä sinulle paha, ilmoita sitä sinulle ja päästä sinua menemään rauhassa. Herra olkoon sinun kanssasi, niinkuin hän on ollut minun isäni kanssa.	13. Niin tehkään Herra sitä ja sitä Jonatanille; mutta jos isäni taas ajattelee jotakin paha sinua vastaan, niin minä sen myös ilmoitan sinun korviis, ja lasken sinun rauhaan menemään: ja Herra olkoon sinun kanssas, niinkuin hän isäni kanssa ollut on.	20:13 Nijn tehkön HERra sitä ja sitä Jonathanille. Mutta jos minun Isän taas ajattele jotakin paha sinua wastan/ nijn minä sen myös ilmoitan sinun corwisas/ ja lasken sinun rauhan menemän: ja HERra olcon sinun cansas/ nijncuin hän on minun Isäni cansa ollut on.

20:14 Etkö sinäkin, jos minä silloin vielä elän, etkö sinäkin tee Herran laupeutta minulle, niin ettei minun tarvitse kuolla?	14. Etkös sinäkin, jos vielä elän: etkös sinäkin ole tekevä Herran armoa minua kohtaani, niin ettei minun pidä kuoleman?	20:14 Jollen minä sitä tee/ nijn älä sinäkän yhtän HERran armo tee minun cansani/ nijncauwan cuin minä elän/ eikä silloin cosca minä cuolen.
20:15 Ethän koskaan kiellä laupeuttasi minun suvultani, et silloinkaan, kun Herra hävittää Daavidin vihamiehet kaikki tyynni maan päältä?"	15. Ja et sinä ota laupiuttas minun huoneestani pois ijankaikkisesti, et vielä sittenkään, kuin Herra hävittää Davidin vihamiehet, itsekunkin maaltansa.	20:15 Ja cosca HERra häwittä Dawidin wihamiehet idzecungin maaldans/ nijn älä ota sinun armoas minun huonestani pois ijancaickisest.
20:16 Niin Joonatan teki liiton Daavidin suvun kanssa. Ja Herra vaati koston Daavidin vihamiehiltä.	16. Näin teki Jonatan liiton Davidin huoneen kanssa, että Herra sen vaatisi Davidin vihamiesten kädestä.	20:16 Näin teki Jonathan lijton Dawidin huonen cansa/ että HERra sen waadeis Dawidin wihamiesten kädest.
20:17 Ja Joonatan vannotti vielä Daavidin heidän keskinäisen rakkautensa kautta, sillä hän rakasti häntä niinkuin omaa sieluansa.	17. Ja Jonatan taas vannoi Davidille; sillä niin rakkaana piti hän hänen, että hän rakasti häntä niinkuin omaa sieluansa.	20:17 Ja Jonathan taas wannoi Dawidille: sillä nijn rackana piti hän hänen/ että hän racasti händä nijncuin sieluans.
20:18 Ja Joonatan sanoi hänelle: "Huomenna on uusikuu, ja sinua kaivataan, kun paikkasi on tyhjä.	18. Ja Jonatan sanoi hänelle: huomenna on uusikuu, jona sinua kysytään ja kaivataan sinua sialtas.	20:18 Ja Jonathan sanoi hänelle: huomen on vsicuu/ jona sinun kysytän ja caiwatan sinua sialdas.
20:19 Mutta ylihuomenna mene nopeasti siihen paikkaan, johon kätkeydyit sinä päivänä, jona se teko tapahtui, ja istuudu Eselin kiven ääreen.	19. Ja kuin olet viipynyt kolme päivää poissa, niin tule kiiruusti alas ja mene siihen paikkaan, johon sinä itses kätkit sinä päivänä kuin tämä asia tapahtui, ja istu Aselin kiven viereen,	20:19 Tule jällens colmandena päiwän kijrust ja mene johongun paickaän/ johons taidas idzes kätke arkiona/ ja istu Aselin kiwen wiereen.
20:20 Niin minä ammun kolme nuolta sen laitaa kohti, niinkuin ampuisin maaliin.	20. Niin minä ammun kolme nuolta sen sivulle, niinkuin minä ampuisin maaliin.	20:20 Nijn minä ambuan colme nuolda sen siwulle/ nijncuin minä olisin ammunnut maalijn.
20:21 Sitten minä lähetän palvelijan sanoen: 'Mene ja hae nuolet.' Jos minä silloin sanon palvelijalle: 'Katso, nuolet ovat takanasi, tännempänä, ota ne', niin tule kotiin, sillä silloin voit olla rauhassa eikä mitään ole tekeillä, niin totta kuin Herra elää.	21. Ja katso, minä lähetän pojan (sanoen hänelle:) mene ja hae nuolet jällensä! jos vielä sanon pojalle: katso, nuolet ovat takanas tässä puolessa, ota ylös! niin tule; sillä rauha on sinulla ja ei ole mitään hätää, niin totta kuin Herra elää.	20:21 Ja cadzo/ minä lähetän pojan/ sanoden hänelle: mene ja nouda nuoli jällens: jos minä sanon pojalle/ cadzo/ nuoli on tacanas täsä puoles/ ota ylös/ nijn tule: sillä rauha on/ ja ei ole mitän hätä/ nijn totta cuin HERra elä.
20:22 Mutta jos minä sanon sille nuorelle miehelle näin: 'Katso, nuolet ovat edessäsi, sinnempänä', niin lähde, sillä Herra lähettää sinut pois.	22. Mutta jos sanon pojalle: katso, nuolet ovat edempänä edessäs! niin mene pois, sillä Herra on päästänyt sinun menemään.	20:22 Mutta jos minä sanon pojalle: cadzo/ nuolet owat paremmin edesäs/ nijn mene rauhan: sillä HERra on päästänyt sinun menemän.

20:23 Ja mitä minä ja sinä olemme keskenämme puhuneet, sen todistaja meidän välillämme, minun ja sinun, on Herra iankaikkisesti."	23. Ja mitä sinä ja mitä minä keskenämme puhuneet olemme, katso, Herra on minun ja sinun vaiheellasi ijancaikkisesti.	20:23 Ja mitä sinä ja minä keskenäm puhunet olem/ cadzo/ HERra on minun ja sinun waihellasi ijancaickisest.
20:24 Niin Daavid kätkeytyi kedolle. Ja kun uusikuu tuli, istuutui kuningas aterialle.	24. Niin David kätki itsensä kedolle. Ja kuin uusikuu tuli, istui kuningas pöydän tykö rualle.	20:24 NIin Dawid kätki idzens kedolle. Ja cosca vsicuu tuli/ istui Cuningas pöydän tygö rualle.
20:25 Kuningas istui tavallisella istuimellansa, istuimella seinän vieressä. Ja Joonatan nousi seisomaan, ja Abner istuutui Saulin viereen. Mutta Daavidin paikka oli tyhjä.	25. Kuin kuningas oli istunut siallensa, entisen tapansa jälkeen, seinän nojalle, nousi Jonatan, ja Abner istui Saulin viereen; ja Davidia kaivattiin siastansa.	20:25 Cosca Cuningas istunut oli siallens/ endisen tawans jälken/ seinän nojalle/ nousi Jonathan/ ja Abner istui Saulin wiereen/ ja Dawidi caiwattin siastans.
20:26 Saul ei kuitenkaan sanonut mitään sinä päivänä, sillä hän ajatteli: "Jotakin on hänelle tapahtunut: hän ei liene puhdas; varmaankaan hän ei ole puhdas."	26. Ja ei puhunut Saul sinä päivänä mitäkään; sillä hän ajatteli: hänelle on jotakin tapahtunut, ettei hän ole puhdas; ei suinkaan hän ole puhdas.	20:26 Ja ei puhunut Saul sinä päiwänä mitäkän: sillä hän ajatteli/ hänen on jotakin tapahtunut/ ettei hän ole puhdas.
20:27 Mutta kun Daavidin paikka oli tyhjä seuraavanakin päivänä, toisena uudenkuun päivänä, sanoi Saul pojallensa Joonatanille: "Miksi ei Iisain poika ole eilen eikä tänään tullut aterialle?"	27. Ja toisena päivänä uudesta kuusta, kuin Davidia kaivattiin siastansa, sanoi Saul pojallensa Jonatanille: Miksi ei Isain poika ole tullut pöydän tykö, ei eilen eikä myöskään tänäpäpä?	20:27 Ja toisna päiwänä vdesta cuusta/ cuin Dawidi caiwattin siastans/ sanoi Saul pojallens Jonathanille: mixei Isain poica ole tullut pöydän tygö/ eilän ja tänäpäpä?
20:28 Joonatan vastasi Saulille: "Daavid pyysi minulta, että saisi mennä Belehemiin;	28. Jonatan vastasi Saulia: hän rukoili hartaasti minulta mennäkseen Belehemiin,	20:28 Jonathan wastais Saulille: hän rucoili minulda mennäxens Belehemijn/
20:29 hän sanoi: 'Salli minun mennä, sillä meillä on suvun teurasuhrit kaupungissa, ja veljeni itse on käskenyt minut sinne; jos minä siis olen saanut armon sinun silmiesi edessä, niin päästä minut katsomaan veljiäni.' Sentähden hän ei ole tullut kuninkaan pöytään."	29. Ja sanoi: anna minun mennä, sillä meidän sukukuntamme uhraa kaupungissa ja minun veljeni itse on minua kutsunut: jos nyt olen löytänyt armon sinun silmäis edessä, niin sallii minun mennä katsomaan veljiäni; ja sen tähden ei hän tullut kuninkaan pöydän tykö.	20:29 Ja sanoi: anna minun mennä: sillä meidän sucucundam uhra Caupungis/ ja minun weljen idze on minua cudzunut/ jos minä olen löytänyt armon sinun silmäis edes/ nijn minä menen cadzoman weljejäni/ ja sentähden ei hän tullut Cuningan pöydän tygö.
20:30 Silloin Saul vihastui Joonataniin ja sanoi hänelle: "Sinä säädyttömän naisen poika! Tiesinhän minä, että sinä olet mieltynyt Iisain poikaan, häpeäksi itsellesi ja häpeäksi äitisi hävyille.	30. Ja Saul vihastui sangen suuresti Jonatanin päälle ja sanoi hänelle: sinä ilkiä ja tottelematoin poika! enkö minä tiedä, että olet valinnut Isain pojan sinulles ja äidilles häpiäksi?	20:30 Ja Saul wihastui sangen suurest Jonathanin päällä/ ja sanoi: sinä ilkiä ja tottelematoin poica/ engö minä tiedä/ että olet walinnut Isain pojan sinulles ja sinun ilkiälle äitilles häpiäxi?

20:31 Sillä niin kauan kuin Iisain poika elää maan päällä, et sinä eikä sinun kuninkuutesi ole turvassa. Lähetä nyt noutamaan hänet minun luokseni, sillä hän on kuoleman oma."	31. Sillä niinkauvan kuin Isain poika elää maan päällä, et sinä eikä sinun kuninkaanvaltakuntas ole seisova: lähetä siis nyt ja anna tuottaa häntä minun tyköni, sillä hänen pitää kuoleman.	20:31 Sillä nijncauwan cuin Isain poica elä maan päällä/ et sinä eikä sinun Cuningan waldacundas ole seisowa/ lähetä sijs nyt ja anna tuota händä minun tygöni: sillä hänen pitä cuoleman.
20:32 Joonatan vastasi isälleen Saulille ja sanoi hänelle: "Miksi hänet on surmattava? Mitä hän on tehnyt?"	32. Jonatan vastasi isällensä Saulille ja sanoi hänelle: miksi hänen pitää kuoleman? mitä hän on tehnyt?	20:32 Jonathan wastais Isällens Saulille/ ja sanoi hänelle: mixi hänen pitä cuoleman? mitä hän on tehnyt?
20:33 Silloin Saul heitti keihään häntä kohti surmataksensa hänet. Niin Joonatan ymmärsi, että hänen isänsä oli päättänyt tappa Daavidin.	33. Silloin paiskasi Saul keihään hänen perässänsä syöstäksensä häntä; niin ymmärsi Jonatan isänsä aikovan Davidin tappa.	20:33 Silloin paiscais Saul keihän hänen peräns/ syöstäxens händä: nijn ymmärsi Jonathan hänen Isäns aicoiwan Dawidi tappa.
20:34 Ja Joonatan nousi pöydästä, vihasta hehkuen, eikä syönyt mitään toisena uudenkuun päivänä, sillä hän oli murheissaan Daavidin tähden, koska hänen isänsä oli häväissyt tätä.	34. Ja Jonatan nousi pöydän tyköä sangen vihoissansa ja ei syönyt sinä toisena päivänä uudesta kuusta mitään leipää; sillä hän murehti Davidia, että hänen isänsä oli hänen niin häväissyt.	20:34 Ja Jonathan nousi pöydän tygö sangen wihoisans/ ja ei syönyt sinä päiwänä vdesta cuusta mitän leipä: sillä hän murehtui Dawidi/ että hänen Isäns oli hänen nijn häwäisnyt.
20:35 Seuraavana aamuna Joonatan lähti ulos kedolle, niinkuin hän oli sopinut Daavidin kanssa, ja hänellä oli mukanaan pieni poikanen.	35. Ja Jonatan läksi aamulla kedolle, siihen aikaan kuin hän oli määrännyt Davidille, ja vähä poikainen hänen kanssansa.	20:35 JA Jonathan läxi amulla kedolle/ sijhen aican cuin hän oli lijton tehnyt Dawidin cansa/ ja wähä poicainen hänen cansans.
20:36 Ja hän sanoi pojalle: "Juokse noutamaan nuolet, jotka minä ammun." Ja pojan juostessa hän ampui nuolen hänen ylitsensä.	36. Ja hän sanoi pojalle: juokse noutamaan nuoleni, jotka minä ammun: pojan juostessa laski hän nuolen hänen ylitsensä.	20:36 Ja hän sanoi pojalle: juoxe noutaman minun nuolen jonga minä ambuan/ pojan juostes laske hän nuolen hänen ylidzens.
20:37 Ja kun poika oli tulemassa siihen paikkaan, missä Joonatanin ampuma nuoli oli, huusi Joonatan pojalle ja sanoi: "Nuoli on edessäsi, sinnempänä."	37. Ja kuin poika tuli sille paikalle, johon Jonatan nuolen ampunut oli, huusi Jonatan hänen perässänsä ja sanoi: eikö nuoli ole edemmä sinusta?	20:37 Ja cosca poica tuli sille paicalle johon Jonathan nuolen ammunnut oli/ huusi Jonathan hänen peräns/ ja sanoi: eikö nuoli ole tuosa puoles?
20:38 Ja Joonatan huusi vielä pojalle: "Riennä nopeasti, älä seisahtele!" Niin Joonatanin poikanen otti nuolen ja tuli herransa luo.	38. Ja huusi taas poikaa: joudu, kiiruhda sinuas nopiammin ja älä seisahtele. Niin Jonatanin poika otti nuolet otti nuolet ja kantoi herrallensa.	20:38 Ja huusi taas poica: kijruta sinuas nopiammin ja älä seisattele. Nijn poica otti nuolet/ ja candoi Herrallens.
20:39 Eikä poika tiennyt asiasta mitään; ainoastaan Joonatan ja Daavid tiesivät sen.	39. Eikä poika tietänyt asiasta mitään; vaan Jonatan ja David ainoastaan asian tiesivät.	20:39 Eikä tietänyt asiast mitän/ waan Jonathan ja Dawid ainoastans asian tiesit.

20:40 Ja Joonatan antoi aseensa pojalle, joka hänellä oli mukanaan, ja sanoi hänelle: "Mene ja vie nämä kaupunkiin."	40. Niin Jonatan antoi aseensa pojalle, joka hänen kanssansa oli, ja sanoi: mene ja vie kaupunkiin.	20:40 Nijn Jonathan andoi asens pojalle/ ja sanoi: mene ja wie Caupungijn.
20:41 Ja kun poika oli mennyt, nousi Daavid ylös etelän puolelta; ja hän lankesi kasvoilleen maahan ja kumartui kolme kertaa; ja he suutelivat toisiansa ja itkivät yhdessä; Daavid itki hillittömästi.	41. Ja kuin poika oli mennyt, nousi David siastansa meren puolelta ja lankesi maahan kasvoillensa ja rukoili kolme kertaa; ja he antoivat toinen toisellensa suuta ja itkivät toinen toisensa kanssa; vaan David itki hartaammin.	20:41 Ja cosca poica oli mennyt/ nousi Dawid siastans meren puolelda/ ja langeis maahan caswoillens/ ja rucoili colme kerta/ ja annoit suuta toinen toisellens ja itkit/ waan Dawid itki hartammin.
20:42 Ja Joonatan sanoi Daavidille: "Mene rauhassa. Niin on, kuin me molemmat olemme vannoneet Herran nimeen ja sanoneet: 'Herra on todistaja meidän välillämme, minun ja sinun, ja minun jälkeläisten ja sinun jälkeläistes välillä iankaikkisesti.'"	42. Ja Jonatan sanoi Davidille: mene rauhaan, (ja muista) mitä me olemme vannoneet yhteen Herran nimeen ja sanoneet: Herra olkoon sinun ja minun vaiheellani, minun ja sinun siemenes vaiheella ijankaikkisesti!	20:42 Ja Jonathan sanoi Dawidille: mene rauhan ja muista mitä me olem wannonet yhteen HERran nimeen/ ja sanonet: HERra olcon sinun ja minun waihellan/ minun ja sinun siemenes waihella/ sen pitä pysymän ijancaickisest.
20:43 Sitten Daavid nousi ja lähti, mutta Joonatan palasi kaupunkiin.	43. Ja hän nousi ja meni matkaansa; mutta Jonatan palasi kaupunkiin.	20:43 Ja Dawid nousi ja meni matcaans/ mutta Jonathan palais Caupungijn.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 Ja Daavid tuli pappi Ahimelekin luo Noobiin. Mutta Ahimelek tuli vavisten Daavidia vastaan ja kysyi häneltä: "Miksi sinä tulet yksin, eikä ole ketään sinun kanssasi?"	1. Ja David tuli Nobeen papin Ahimelekin tykö, ja Ahimelek hämmästy, kuin hän tuli Davidia vastaan, ja sanoi hänelle: kuinka sinä yksinäs olet, ja ei yhtään miestä ole sinun kanssas?	21:1 JA Dawid tuli Nobeen Papin Ahimelechin tygö/ ja Ahimelech hämmästy cosca hän tuli Dawidita wastan/ ja sanoi hänelle: cuingas yxinäs tulet/ ja ei yhtän miestä ole sinun cansas?
21:2 Daavid vastasi pappi Ahimelekille: "Kuningas on käskenyt minut asialle ja sanoi minulle: 'Älköön kukaan saako tietää mitään siitä asiasta, jolle minä sinut lähetän, ja siitä käskystä, jonka minä olen sinulle antanut.' Ja palvelijat minä olen määrännyt siihen ja siihen paikkaan.	2. David sanoi papille Ahimelekille: kuningas on minun käskenyt asialle ja sanoi minulle: älä kenellekään ilmoita, minkätähden minä olen sinun lähettänyt ja mitä minä olen käskenyt sinulle; minä olen myös lähettänyt palveliani sinne ja sinne.	21:2 Dawid sanoi Papille Ahimelechille: Cuningas on minun käskenyt asialle/ ja sanoi minulle: älä kenelläkän ilmoita mingätähden minä olen sinun lähettänyt/ ja mitä minä olen käskenyt sinulle: sillä minä olen myös lähettänyt minun palweliani sinne ja tänne.
21:3 Anna nyt minulle, mitä sinulla on, viisi leipää, tahi mitä muuta löytyy	3. Jos nyt on jotakin sinun kätes alla, anna minulle viisikin leipää, taikka mitäs löydät.	21:3 Jos nyt on jotakin sinun kätes alla/ anna minulle wijsikin leipä/ taicka mitäs löydät.

<p>21:4 Pappi vastasi Daavidille ja sanoi: "Tavallista leipää minulla ei ole; ainoastaan pyhää leipää on, jos vain palvelijat ovat karttaneet naisia."</p>	<p>4. Pappi vastasi Davidia ja sanoi: ei ole ensinkään yhteisiä leipiä minun käteni alla, paitsi pyhää leipää, jos vaan muutoin palvelijat ovat pitäneet heitänsä vaimoista pois.</p>	<p>21:4 Pappi vastais Dawidille/ ja sanoi: ei ole ensingän yhteisiä leipiä minun käteni alla/ paidzi pyhä leipä/ jos waan muutoin palweliat owat pitänet heitäns waimoista pois.</p>
<p>21:5 Daavid vastasi papille ja sanoi hänelle: "Totisesti olivat naiset eristettyinä meistä niinkuin ennenkin, milloin minä olen retkelle lähtenyt; ovatpa palvelijain reputkin aina olleet pyhät, vaikka retki on ollutkin tavallinen retki. Sitä enemmän leipä repuissa nyt pysyy pyhänä."</p>	<p>5. David vastasi pappia ja sanoi hänelle: vaimot ovat kolme päivää olleet eroitett meistä, kuin minä läksin, ja palveliain astiat olivat pyhät; mutta jos tämä tie on saastainen, niin se pitää tänäpäpä pyhitettämän astiain kautta.</p>	<p>21:5 Dawid sanoi Papille: waimot owat colme päiwä ollet suljettuna meildä cosca minä läxin/ ja palweliain astiat olit pyhät/ mutta jos tämä tie on saastainen/ nijn hänen pitä tänäpäpä pyhitettämän astiain cautta.</p>
<p>21:6 Niin pappi antoi hänelle pyhää leipää; sillä siellä ei ollut muuta leipää kuin näkyleipiä, jotka oli siirretty pois Herran edestä, että sinne samana päivänä, jona ne oli otettu pois, pantaisiin tuoreet leivät.</p>	<p>6. Niin antoi pappi hänelle pyhää; sillä ei siellä ollut muuta leipää kuin näkyleipiä, jotka olivat korjatut Herran kasvoin edestä, että sinne pantaisiin toiset vastauutiset leivät sinä päivänä, jona ne korjattiin.</p>	<p>21:6 Nijn andoi Pappi hänelle sijtä pyhästä/ sillä ei siellä ollut muuta leipä/ paidzi cadzomusleipiä/ jotca olit corjatut HERran caswon edest/ että sinne pannaisin toiset wastutiset leiwät/ sinä päiwänä jona ne corjattin.</p>
<p>21:7 Mutta siellä oli sinä päivänä eristettynä Herran edessä eräs Saulin palvelija, nimeltä Doeg, edomilainen, Saulin paimenten päämies.</p>	<p>7. Mutta sinne on sinä päivänä yksi mies Saulin palvelioista jäänyt Herran eteen, Doeg nimeltä Edomilainen, kaikkein voimallisin Saulin paimenista.</p>	<p>21:7 MUTta sinne oli suljettu sinä päiwänä yxi mies HERran eteen/ Saulin palwelioista/ Doeg nimeldä/ Edomeri/ caickein woimallisin Saulin paimenist.</p>
<p>21:8 Ja Daavid kysyi vielä Ahimelekilta: "Eikö sinulla ole täällä yhtään keihästä tai miekkaa? Sillä minä en ottanut mukaani, en miekkaani enkä muita aseitani, koska kuninkaan asia oli niin kiireellinen."</p>	<p>8. Ja David sanoi Ahimelekille: eikö täällä ole sinun kätes alla yhtäkään keihästä eli miekkaa? En ottanut minä myötäni miekkaani taikka asettani käteeni, sillä kuninkaan asia kiiruhti.</p>	<p>21:8 Ja Dawid sanoi Ahimelechille: eikö täällä ole sinun kätes alla yhtäkän keihäst eli miecka? en ottanut minä myötäni minun mieckani taicka asettan minun käteeni/ sillä Cuningan asia kijrutti.</p>
<p>21:9 Pappi vastasi: "On, sen filistealaisen Goljatin miekka, jonka sinä surmasit Tammilaaksossa; katso, se on vaippaan käärittynä tuolla kasukan takana. Jos tahdot ottaa itsellesi sen, niin ota; sillä muuta kuin se ei täällä ole." Daavid sanoi: "Ei ole toista sen vertaista; anna se minulle."</p>	<p>9. Mutta pappi vastasi: Philistealaisen Goljatin miekka, jonka löit Tammilaaksossa, on täällä käärittynä yhteen hameesen päällisvaatteen taa: jos tahdot sitä, niin ota; sillä ei täällä ole yhtään muuta, paitsi sitä. David sanoi: ei ole sen vertaa, anna se minulle.</p>	<p>21:9 Mutta Pappi wastais: sen Philisterin Goliathin miecka/ jongas löit tammilaxos/ on täällä käärittynä yhteen hameseen Pääliswaatten taa/ tahdockos sitä/ nijn ota: sillä ei täällä ole yhtän muuta/ paidzi se. Dawid sanoi: ei ole sen werta/ anna se minulle.</p>

21:10 Sitten Daavid nousi ja pakeni sinä päivänä Saulia ja tuli Aakiin, Gatin kuninkaan, luo.	10. Ja David nousi ja pakeni sinä päivänä Saulin kasvoin edestä, ja tuli Akiksen Gatin kuninkaan tykö.	21:10 JA Dawid hangidzi ja pakeni Saulin caswon edest/ ja tuli Achixen Gathin Cuningan tygö.
21:11 Mutta Aakiin palvelijat sanoivat hänelle: "Eikö tämä ole Daavid, sen maan kuningas? Eivätkö he karkeloiden virittäneet hänelle tätä laulua: 'Saul voitti tuhat, mutta Daavid kymmenentuhatta'?"	11. Ja Akiksen palveliat sanoivat hänelle: eikö tämä ole David, maan kuningas? eikö he tästä veisanneet hypyssä, sanoen: Saul löi tuhannen, ja David kymmentuhatta?	21:11 Ja Achixen palweliat sanoit hänelle: eikö tämä ole Dawid/ maan Cuningas/ josta he weisaisit hypysä/ sanoden: Saul löi tuhannen/ Dawid kymmenen tuhatta?
21:12 Daavid pani mieleensä nämä sanat ja pelkäsi suuresti Aakista, Gatin kuningasta.	12. Ja David pani ne sanat sydämeensä ja pelkäsi suuresti Gatin kuningasta Akista,	21:12 Ja Dawid pani ne sanat sydämeens/ ja pelkäis suurest Gathin Cuningast Achist.
21:13 Niin hän tekeytyi mielipuoleksi heidän silmiensä edessä ja raivosi heidän käsissään ja piirusteli portin oviin ja valutti sylkeä partaansa.	13. Ja muutteli menojansa heidän edessänsä ja hullutteli heidän käsissäänsä, ja piirusteli portin ovissa, ja valutti sylkeänsä parrallensa.	21:13 Ja muutteli menojans heidän edesäns/ ja hullutteli heidän käsisääns/ ja krapisteli portin owis/ ja walotti sylkens parrallens.
21:14 Silloin Aakis sanoi palvelijoilleen: "Näettehän, että mies on hullu. Miksi toitte hänet minun luokseni?"	14. Silloin sanoi Akis palvelioillensa: katso, te näette tämän miehen olevan mielipuolen, miksi te toitte hänen minun tyköni?	21:14 Silloin sanoi Achis palwelioillens: cadzo/ että tämän miehen näitte olevan mielipuolen/ mixi te toitte hänen minun tygöni?
21:15 Puuttuuko minulta hulluja, kun toitte tämän hulluttelemaan minun eteeni? Tällainenko saisi tulla minun hoviini?"	15. Puuttuneeko minulta mielipuolia, että te tämän toitte hulluttelemaan minun eteeni? pitääkö hänen tuleman minun huoneeseni?	21:15 Puuttuneco minulda mielipuolia/ että tämän toitte hullutteleman minun eteeni? pitääkö hänen tuleman minun huoneseni?
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu
22:1 Niin Daavid lähti sieltä ja pääsi pakoon Adullamin luolaan. Ja kun hänen veljensä ja koko hänen isänsä perhe kuolivat sen, tulivat he sinne hänen luoksensa.	1. Ja David läksi sieltä ja pakeni Adullamin luolaan; kuin hänen veljensä ja kaikki isänsä huone sen kuolivat, tulivat he myös sinne hänen tykönsä.	22:1 DAwid läxi sieldä ja pakeni Aduljan luolaan/ cosca hänen weljens ja caicki Isäns huone sen cuulit/ tulit ne myös sinne hänen tygöns.
22:2 Ja hänen luoksensa kokoontui kaikenlaista ahdingossa olevaa, velkaantunutta ja katkeroitunutta väkeä, ja hän rupesi heidän päämiehekseen. Näin liittyi häneen noin neljäsataa miestä.	2. Ja kaikkinaiset miehet, jotka olivat vaivassa, ja jokainen, joka velassa oli, ja jokainen, jolla murheellinen sydän oli, kokosivat itsensä hänen tykönsä, ja hän oli heidän päämiehensä: että liki neljäsataa miestä oli hänen tykönänsä.	22:2 Ja caickinaiset miehet/ jotca olit waiwas/ ja welas/ ja sydämen kiwus/ cocoisit idzens hänen tygöns/ ja hän oli heidän päämiehens/ että liki neljä sata miestä oli hänen tykönäns.

<p>22:3 Sieltä Daavid meni Mooabin Mispeen. Ja hän sanoi Mooabin kuninkaalle: "Salli minun isäni ja äitini tulla asumaan teidän luoksenne, kunnes saan tietää, mitä Jumala minulle tekee."</p>	<p>3. Ja David meni sieltä Mitspaan Moabilaisten maakuntaan ja sanoi Moabilaisten kuninkaalle: anna isäni ja äitini käydä ulos ja sisälle teidän tykönänne, siihenasti että minä saan tietää, mitä Jumala tekee minun kanssani.</p>	<p>22:3 JA Dawid meni sieldä Mizpaan Moabiterein maacundaan/ ja sanoi Moabiterein Cuningalle: anna minun Isän ja äitini käydä ulos ja sisälle teidän tykönän/ siihenasti että minä saan tietä mitä Jumala teke minun cansani.</p>
<p>22:4 Ja hän vei heidät Mooabin kuninkaan eteen; ja he jäivät tämän luo kaikeksi aikaa, minkä Daavid oli vuorilinnassa.</p>	<p>4. Ja hän johdatti heidät Moabilaisten kuninkaan eteen; ja he viipyivät hänen tykönänsä aina niinkauvan kuin David oli linnassa.</p>	<p>22:4 Ja hän johdatti heidän Moabiterein Cuningan eteen/ että he olisit heidän tykönäns/ nijncauwan cuin Dawid oli linnas.</p>
<p>22:5 Mutta profeetta Gaad sanoi Daavidille: "Älä jää vuorilinnaan; lähde täältä ja mene Juudan maahan." Niin Daavid lähti ja tuli Jaar-Heretiin.</p>	<p>5. Niin sanoi propheta Gad Davidille: älä ole siinä linnassa, mutta mene ja kulje Juudan maalle. Niin David meni ja tuli Haretin metsään.</p>	<p>22:5 Nijn sanoi Propheta Gad Dawidille: älä ole sijnä linnas/ mutta mene Judan maalle. Nijn Dawid meni Harethin medzään.</p>
<p>22:6 Ja Saul kuuli, että oli saatu vihiä Daavidista ja niistä miehistä, jotka olivat hänen kanssaan; ja Saul istui Gibeassa tamariskipuun alla kummulla, keihäs kädessä, ja kaikki hänen palvelijansa seisoivat hänen luonaan.</p>	<p>6. Ja Saul kuuli, että David ja ne miehet, jotka hänen tykönänsä olivat, tulivat tiettäväksi. Ja Saul asui Gibeassa metsistössä Ramassa, ja hänen keihäänsä oli hänen kädessänsä, ja kaikki hänen palveliansa seisoivat hänen tykönänsä.</p>	<p>22:6 Ja Saul cuuli että Dawid/ ja ne miehet cuin hänen tykönäns olit/ tulit tutuxi. COsca Saul asui Gibeas yhdes medzistös Ramahs/ oli keihäs hänen kädesäns/ ja caicki hänen palwelians seisoit hänen tykönäns.</p>
<p>22:7 Niin Saul sanoi palvelijoilleen, jotka seisoivat hänen luonaan: "Kuulkaa, benjaminilaiset! Antaako Iisain poika teillekin kaikille pellot ja viinitarhat, ja tekeekö hän teidät kaikki tuhannen- ja sadanpäämiehiksi?"</p>	<p>7. Niin sanoi Saul palvelioillensa, jotka seisoivat hänen tykönänsä: kuulkaat, te Jeminin lapset! antaako Isain poika teille kaikille pellot ja viinamäet, ja tekeekö hän teitä kaikkia tuhanten ja satain päämiehiksi?</p>	<p>22:7 Nijn sanoi Saul palwelioillens/ cuin seisoit hänen tykönäns: cuulcat te Jeminin lapset: andaco Isain poica teille caikille pellot ja wijnamäet/ ja tekekö hän teitä caickia tuhannen ja sadan päämiehixi?</p>
<p>22:8 Tehän olette kaikki salaliitossa minua vastaan, eikä kukaan ole ilmaissut minulle, että oma poikani on tehnyt liiton Iisain pojan kanssa. Ei kukaan teistä välitä niin paljoa minusta, että olisi ilmaissut sen minulle. Sillä minun poikani on yllyttänyt palvelijani väijymään minua, niinkuin nyt tapahtuu."</p>	<p>8. Että te kaikki teitte liiton minua vastaan, ja ei ole yhtään, joka ilmoitti sen minun korvilleni että minun poikani on myös tehnyt liiton Isain pojan kanssa ja ei ole yhtäkään teistä, joka sitä panee pahaksensa minun tähteni, ja ei myös ilmoita sitä minun korvaini kuullen, että minun poikani on yllyttänyt palveliani minua vastaan, väijymään minua, niinkuin tänäpäpä on nähtävä.</p>	<p>22:8 Että te caicki teitte lijton minua wastan/ ja ei ole yhtän/ joca ilmoitti sen minun corwillen/ että minun poican on myös tehnyt lijton Isain pojan cansa: ja ei ole yhtäkän/ joca sitä pane pahaxens minun tähten/ ja ei myös ilmoita sinä minun corwain cuulden/ että minun poican on yllyttänyt minun palweliani minua wastan wäjymän minua nijncuin tänäpäpä on nähtävä.</p>

22:9 Niin edomilainen Doog, joka seiso siinä Saulin palvelijain kanssa, vastasi ja sanoi: "Minä näin Iisain pojan tulevan Noobiin, Ahimelekin, Ahitubin pojan, luo.	9. Niin vastasi Doeg Edomilainen, joka seiso Saulin palveliain tykönä, ja sanoi: minä näin Isain pojan tulevan Nobeen, Ahimelekin Akitobin pojan tykö.	22:9 Niin wastais Doeg Edomeri/ joca seiso Saulin palweliain tykönä/ ja sanoi: minä näin Isain pojan/ että hän tuli Nobeen Ahimelechichin Achitobin pojan tygö.
22:10 Tämä kysyi hänelle neuvoa Herralta ja evästi hänet ja antoi hänelle filistealaisen Goljatin miekan."	10. Hän kysyi Herralta neuvoa hänen tähtensä ja evästi hänen, ja antoi hänelle Philistealaisen Goljatin miekan.	22:10 Hän kysyi HERralle hänen edestäns/ ja ewästi hänen ja andoi hänelle Goliathin sen Philisterin miecan.
22:11 Silloin kuningas lähetti kutsumaan pappi Ahimelekin, Ahitubin pojan, ja koko hänen isänsä suvun, Noobin papit. Ja he tulivat kaikki kuninkaan luo.	11. Niin kuningas lähetti kutsumaan pappia Ahimelekia Akitobin poikaa ja kaikkea hänen isänsä huonetta, pappeja, jotka olivat Nobessa; ja he tulivat kaikki kuninkaan tykö.	22:11 Nijn Cuningas lähetti cudzuman Pappia Ahimelechiä Achitobin poica/ ja caicke hänen Isäns huonetta/ Pappeja jotca olit Nobes: ja he tulit caicki Cuningan tygö.
22:12 Niin Saul sanoi: "Kuule, Ahitubin poika!" Hän vastasi: "Tässä olen, Herrani."	12. Ja Saul sanoi: kuule sinä Akitobin poika. Hän sanoi: tässä minä olen, herrani.	22:12 Ja Saul sanoi: cuules Achitobin poica. Hän sanoi: täsä minä olen minun Herran.
22:13 Saul sanoi hänelle: "Miksi te olette salaliitossa minua vastaan, sinä ja Iisain poika, koska sinä olet antanut hänelle leipää ja miekan ja kysynyt hänelle Herralta neuvoa, että hän ryhtyisi väijymään minua, niinkuin nyt tapahtuu?"	13. Ja Saul sanoi hänelle: miksi te teitte liiton minua vastaan, sinä ja Isain poika, että annoit hänelle leipää ja miekan ja kysyit Herralta neuvoa hänen tähtensä, yllyttääkses häntä minua väijymään, niinkuin tänäpäpä on nähtävä.	22:13 Ja Saul sanoi hänelle: mixi te teitte lijton minua wastian/ sinä ja Isain poica/ että annoit hänelle leipä ja miecan/ ja kysyit HERralle hänen edestäns yllyttäxes händä minua wäjymän nijncuin tänäpäpä on nähtävä.
22:14 Ahimelek vastasi kuninkaalle ja sanoi: "Kuka on kaikkien sinun palvelijaisi joukossa niin uskottu kuin Daavid, joka on kuninkaan vävy ja sinun henkivartiostosi päällikkö ja on korkeassa arvossa sinun hovissasi?"	14. Ahimelek vastasi kuningasta ja sanoi: kuka on kaikkein sinun palveliais seassa niinkuin David? Hän on uskollinen ja kuninkaan vävy, vaeltaa kuuliaisuudessa ja on kunniallinen sinun huoneessas.	22:14 AHimelech wastais Cuningast ja sanoi: cuca on caickein sinun palweliointtes seas nijncuin Dawid? hän on uscollinen ja Cuningan wäwy/ waelda cuuliaisudesas ja pidetän cuuluisna sinun huonesas.
22:15 Enhän minä nyt ensi kertaa kysynyt hänelle Jumalalta neuvoa. Pois se! Älköön kuningas lukeko mitään viaksi minulle, palvelijalleen, älköönkää kaikelle minun isäni suvulle, sillä palvelijasi ei tietänyt kaikesta tästä vähän vähääkään."	15. Olenko minä vasta tänäpäpä ruvennut kysymään Jumalalta neuvoa hänen tähtensä? Pois se minusta, älkään kuningas luulko senkaltaista palveliastansa ja kaikesta minun isäni huoneesta: sillä sinun palvelias ei tietänyt mitään kaikista näistä, pienistä eli suuresta.	22:15 Olengo minä ensin tänäpäpä/ ruwennut kysymän HERralle hänen tähtens? pois se minusta/ älkän Cuningas luulco sencaltaist hänen palweliastans/ ja caikest minun Isäni huonest: sillä sinun palwelias ei tiennyt mitän caikista näistä/ suurest eikä pienest.
22:16 Mutta kuningas sanoi: "Sinun on kuolemalla kuoltava, Ahimelek, sinun ja koko sinun isäsi suvun."	16. Kuningas sanoi: Ahimelek, sinun pitää totisesti kuoleman, sinun ja koko sinun isäs huoneen.	22:16 Cuningas sanoi: Ahimelech/ sinun pitä totisest cuoleman sinun ja coco Isäs huonen.

<p>22:17 Ja kuningas sanoi henkivartijoille, jotka seisoivat hänen luonaan: "Käykää tänne ja surmatkaa Herran papit, sillä hekin pitävät Daavidin puolta; ja vaikka tiesivät hänen paenneen, eivät he ilmoittaneet sitä minulle." Mutta kuninkaan palvelijat eivät tahtoneet ojentaa kättään lyömään kuoliaaksi Herran pappeja.</p>	<p>17. Ja kuningas sanoi vartioillensa, jotka seisoivat hänen tykönänsä: kääntäkää itsenne ja tappakaat Herran papit; sillä heidän kätensä on myös Davidin kanssa, ja koska he tiesivät hänen paenneen, niin ei he ilmoittaneet sitä minulle. Mutta kuninkaan palvelijat ei tahtoneet satuttaa käsiänsä Herran pappeihin, lyödäksensä heitä.</p>	<p>22:17 Ja Cuningas sanoi wartioillens/ cuin seisoit hänen tykönäns: käändäkät idzen ja tappacat HERran Papit: sillä heidän kätens on myös Dawidin cansa/ ja cosca he tiesit hänen paennen/ nijn ei he ilmoittanet sitä minulle. Mutta Cuningan palweliat ei tahtonet satutta käsiäns HERran Pappeijn/ tappaxens heitä.</p>
<p>22:18 Niin kuningas sanoi Doogille: "Käy sinä tänne ja lyö papit kuoliaaksi." Ja edomilainen Doog astui esiin ja löi papit kuoliaaksi; ja hän tappoi sinä päivänä kahdeksankymmentä viisi pellavakasukkaa kantavaa miestä.</p>	<p>18. Niin sanoi kuningas Doegille: käännä sinä itses ja lyö papit. Ja Doeg Edomilainen käänsi itsensä ja löi pappeja, ja tappoi sinä päivänä viisiyhdeksättäkymmentä miestä, jotka kantoivat liinaista päällisvaatetta.</p>	<p>22:18 Nijn sanoi Cuningas Doegille: käännä sinä idzes ja tapa Papit. Ja Doeg Edomeri käänsi idzens ja tappoi Papit sinä päivänä/ wijsi yhdexättäkymmendä miestä/ jotca cannoit lijnaista päälliswaatetta.</p>
<p>22:19 Myös pappiskaupungin Noobin asukkaat hän surmasi miekan terällä, sekä miehet että naiset, sekä lapset että imeväiset; jopa raavaat, aasit ja lampaatkin hän tappoi miekan terällä.</p>	<p>19. Ja hän löi Noben, pappein kaupungin, miekan terällä, sekä miehet että vaimot, lapset ja imeväiset, niin myös härjät, aasit ja lampaat, aina miekan terällä.</p>	<p>22:19 Ja hän löi Noben/ Pappain Caupungin miecalla/ sekä miehet että waimot/ lapset ja imewäiset/ härjät/ Asit ja lambat.</p>
<p>22:20 Ainoastaan yksi Ahimelekin, Ahitubin pojan, poika, nimeltä Ebjatar, pelastui ja pakeni Daavidin luo.</p>	<p>20. Ja yksi Ahimelekin Akitobin pojan poika Abjatar nimeltä, pääsi, ja pakeni Davidin tykö.</p>	<p>22:20 Ja yxi Ahimelechin Achitobin pojan poica pääsi/ AbJathar nimeldä/ ja pakeni Dawidin tygö.</p>
<p>22:21 Ja Ebjatar kertoi Daavidille, että Saul oli tappanut Herran papit.</p>	<p>21. Ja Abjatar ilmoitti Davidille, että Saul oli tappanut Herran papit.</p>	<p>22:21 Ja ilmoitti hänelle että Saul oli tappanut HERran Papit.</p>
<p>22:22 Niin Daavid sanoi Ebjatarille: "Minä ymmärsin jo silloin, että edomilainen Doog, kun hän oli siellä, oli ilmaiseva sen Saulille. Minä olen syypää koko sinun isäsi suvun, joka hengen, kuolemaan.</p>	<p>22. Ja David sanoi Abjatarille: minä sen sinä päivänä kyllä tiesin, koska Doeg Edomilainen oli siellä, että hän sen Saulille oli totisesti ilmoittava. Minä olen siis vikapää koko isäs huoneen kuolemaan.</p>	<p>22:22 Silloin sanoi Dawid AbJatharille: minä sen sinä päivänä kyllä tiesin/ cosca Doeg se Edomeri oli siellä/ että hän sen Saulille oli ilmoittawa. Minä olen sijs wicapää coco sinun Isäs huonen cuolemaan.</p>
<p>22:23 Jää minun luokseni, älä pelkää; sillä joka väijyy sinun henkeäsi, se väijyy minun henkeäni. Minun luonani sinä olet turvassa.</p>	<p>23. Pysy minun tykönäni ja älä pelkää: joka seisoo minun henkeni perään, hän myös seisoo sinun henkes perään; sillä sinä varjellaan minun tykönäni.</p>	<p>22:23 Pysy minun tykönäni ja älä pelkä/ joca seiso minun hengeni perän hän myös seiso sinun henges perän/ ja sinä warjellan minun tykönäni.</p>
<p>23 LUKU</p>	<p>23 LUKU</p>	<p>XXIII. Lucu</p>

23:1 Daavidille ilmoitettiin: "Katso, filistealaiset ovat taistelemassa Kegilaa vastaan ja ryöstävät puimatantereita."	1. Ja Davidille ilmoitettiin, sanoen: katso, Philistealaiset sotivat Kegilaa vastaan ja ryöstävät heidän riihensä.	23:1 JA Dawidille ilmoitettin/ cadzo/ Philisterit sotiwat Kegilat wasthan/ ja ryöstawät heidän rihhensä.
23:2 Niin Daavid kysyi Herralta: "Menenkö minä ja lyökö nämä filistealaiset maahan?" Herra vastasi Daavidille: "Mene, lyö filistealaiset maahan ja pelasta Kegila."	2. Niin David kysyi Herralta ja sanoi: pitääkö minun menemän ja lyömän näitä Philistealaisia? Ja Herra sanoi Davidille: mene, lyö Philistealaiset ja vapahda Kegila.	23:2 Nijn Dawid kysyi HERralle/ ja sanoi: pitääkö minun menemän ja lyömän Philisterejä? Ja HERra sanoi Dawidille: mene/ lyö Philisterit ja wapada Kegila.
23:3 Mutta Daavidin miehet sanoivat hänelle: "Mehän elämme pelossa jo täällä Juudassa. Menisimmekö vielä Kegilaan filistealaisten taistelurivejä vastaan?"	3. Ja Davidin miehet sanoivat hänelle: katso, me pelkäämme täällä Juudassa, ja menemme vielä Kegilaan Philistealaisten sotajoukon tykö.	23:3 Ja ne miehet jotca Dawidin cansa olit/ sanoit: cadzo/ me pelkäm täällä Judas/ ja menem Kegilaan Philisterein sotawäen tygö.
23:4 Niin Daavid kysyi taas Herralta, ja Herra vastasi hänelle ja sanoi: "Nouse ja mene alas Kegilaan; sillä minä annan filistealaiset sinun käsiisi."	4. Niin David taas kysyi Herralta, ja Herra vastasi häntä ja sanoi: nouse ja mene alas Kegilaan; sillä minä annan Philistealaiset sinun käsiisi.	23:4 Nijn Dawid taas kysyi HERralle/ ja HERra wastais hänelle/ ja sanoi: nouse ja mene Kegilaan: sillä minä annan Philisterit sinun käsijs.
23:5 Ja Daavid meni miehinensä Kegilaan ja ryhtyi taisteluun filistealaisia vastaan ja kuljetti heidän karjansa pois ja tuotti heille suuren tappion. Näin Daavid pelasti Kegilan asukkaat.	5. Niin David meni ja hänen miehensä Kegilaan, ja soti Philistealaisia vastaan, ja ajoi heidän karjansa pois, ja tappoi heitä suurella tapolla; ja niin David vapahti Kegilan asuwaitset.	23:5 Nijn Dawid meni sotawäkens cansa Kegilaan/ ja sodei Philisterejä wasthan/ ja ajoi heidän carjans pois/ ja tappo heitä suurella tapolla/ ja Dawid wapahti caicki Kegilan asuwaitset.
23:6 Ja kun Ebjatar, Ahimelekin poika, pakeni Daavidin luo Kegilaan, seurasi kasukka hänen mukanaan.	6. Mutta kuin Abjatar Ahimelekin poika pakeni Davidin tykö Kegilaan, vei hän sinne myötänsä päällisvaatteen.	23:6 Mutta cosca AbJathar Ahimelechin poica pakeni Dawidin tygö Kegilaan/ wei hän sinne myötäns päälliswaatten.
23:7 Saulille ilmoitettiin, että Daavid oli mennyt Kegilaan. Niin Saul sanoi: "Jumala on jättänyt hänet minun käsiini, sillä hän on itse sulkenut itsensä sisälle, kun on mennyt kaupunkiin, jossa on ovet ja salvat."	7. Niin sanottiin Saulille Davidin tulleeaksi Kegilaan; ja Saul sanoi: Jumala on antanut hänen minun käsiini, että hän on salvattu, nyt hän on tullut kaupunkiin, joka on varustettu porteilla ja teljillä.	23:7 NIjn sanottin Saulille Dawidin tullexi Kegilaan/ ja hän sanoi: Jumala on andanut hänen minun käsijn/ että hän on salwattu/ nyt hän on tullut Caupungijn/ joca on warustettu porteilla ja teljeillä.
23:8 Sitten Saul kuulutti kaiken kansan sotaan, menemään alas Kegilaan, piirittämään Daavidia ja hänen miehiänsä.	8. Ja Saul kuulutti kaiken kansan sotaan Kegilaan, piirittämään Davidia miehinensä.	23:8 Ja Saul cudzui caiken Canssan sotaan Kegilaan/ pijrittämän Dawidi miehinens.
23:9 Kun Daavid sai tietää, että Saul hankki hänelle tuhoa, sanoi hän pappi Ebjatarille: "Tuo tänne kasukka."	9. Kun David ymmärsi Saulin aikovan pahaa hänellensä, sanoi hän papille Abjatarille: ota päällisvaate.	23:9 Cuin Dawid ymmärsi Saulin aicoiwan paha hänellens/ sanoi hän Papille AbJatharille: tuo päälliswaate tänne.

23:10 Ja Daavid sanoi: "Herra, Israelin Jumala! Sinun palvelijasi on kuullut, että Saul aikoo tulla Kegilaan hävittämään kaupungin minun tähteni.	10. Ja David sanoi: Herra Israelin Jumala! sinun palvelias on tosin kuullut Saulin aikovan tulla Kegilaan, hävittämään minun tähteni kaupunkia;	23:10 Ja Dawid sanoi: HERra Israelin Jumala/ sinun palwelias on cuullut Saulin aicoiwan tulla Kegilaan/ häwittämän minun tähten Caupungita.
23:11 Luovuttavatko Kegilan miehet minut hänen käsiinsä? Tuleeko Saul, niinkuin palvelijasi on kuullut? Herra, Israelin Jumala, ilmoita se palvelijallesi." Herra vastasi: "Tulee."	11. Antanevatko Kegilan asuwait minun hänen käsiinsä? ja tullee ko Saul tänne niinkuin palvelias on kuullut? Herra Israelin Jumala, ilmoita se palvelialles! Ja Herra sanoi: hän tulee alas.	23:11 Andanewatco Kegilan asuwait minun hänen käsijns/ ja tullee co Saul tänne nijncuin palwelias on cuullut? HERra Israelin Jumala/ ilmoita se sinun palwelialles. Ja HERra sanoi: hän tule alas.
23:12 Ja Daavid kysyi vielä: "Luovuttavatko Kegilan miehet minut ja minun mieheni Saulin käsiin?" Herra vastasi: "Luovuttavat."	12. Ja David sanoi: antanevatko Kegilan asuwait minun ja minun väkeni Saulin käsiin? Herra sanoi: antavat.	23:12 Ja Dawid sanoi: andanewatco Kegilan asuwait minun/ ja minun väkeni Saulin käsijn? HERra sanoi: andawat.
23:13 Niin Daavid nousi miehinensä, joita oli noin kuusisataa miestä, ja he lähtivät Kegilasta ja kuljeskelivat paikasta toiseen. Mutta kun Saulille kerrottiin, että Daavid oli päässyt pakoon Kegilasta, luopui hän retkestänsä.	13. Niin David nousi miehinensä, joita oli liki kuusisataa miestä, ja läksivät Kegilasta ja vaelsivat sinne mihinkä he vaaeltaa taisivat. Koska Saulille sanottiin Davidin paenneen Kegilasta, lakkasi hän sinne menemästä.	23:13 Nijn Dawid hangidzi miehinens/ joita oli liki cuusi sata/ ja läxit Kegilast/ ja waelsit sinne ja tänne. Cosca Saulille sanottin Dawidin paennen Kegilast/ lackais hän menemästä.
23:14 Ja Daavid oleskeli erämaassa vuorten huipuilla; hän oleskeli Siifin erämaan vuoristossa. Ja Saul etsi häntä kaiken aikaa, mutta Jumala ei antanut häntä tämän käsiin.	14. Ja David pysyi korvessa linnoissa, viipyi myös Siphin korven vuorella. Ja Saul etsi häntä joka aika, mutta ei Jumala antanut häntä hänen käsiinsä.	23:14 Ja Dawid pysyi linnasa corwes/ wijwyi myös Siphin corwen wuorella. Ja Saul edzei händä nijncawwan cuin hän eli/ mutta ei Jumala andanut händä hänen käsijns.
23:15 Daavid huomasi, että Saul oli lähtenyt väijymään hänen henkeänsä, ja Daavid oli Hooreksessa, Siifin erämaassa.	15. Ja David näki Saulin lähteneeksi etsimään hänen henkensä perään, vaan David pysyi Siphin korvessa, yhdessä metsässä.	23:15 Ja Dawid näki Saulin lähtenexi edzimän hänen hengens/ waan Dawid pysyi Siphin corwes.
23:16 Silloin Saulin poika Joonatan nousi ja meni Daavidin luo Hoorekseen ja rohkaisi häntä Jumalassa.	16. Niin Jonatan Saulin poika nousi ja meni Davidin tykö metsään, ja vahvisti hänen kätensä Jumalassa,	23:16 Nijn Jonathan Saulin poica hangidzi/ ja meni Dawidin tygö medzään/ ja wahwisti hänen kätens Jumalas.
23:17 Hän sanoi hänelle: "Älä pelkää; sillä minun isäni Saulin käsi ei ole tapaava sinua, vaan sinusta tulee Israelin kuningas, ja minä tulen olemaan lähinnä sinua. Myös minun isäni Saul tietää kyllä sen."	17. Ja sanoi hänelle: älä pelkää, sillä ei minun isäni Saulin käsi löydä sinua, ja sinä tule Israelin kuninkaaksi, ja minä olen likin sinua; ja sen myös Saul minun isäni kyllä tietää.	23:17 Ja sanoi hänelle: älä pelkä/ ei minun Isäni Saulin käsi löydä sinua/ ja sinä tulet Israelin Cuningaxi/ ja minä olen likin sinua/ ja sen myös minun Isän kyllä tietä.

23:18 Sitten he molemmat tekivät liiton Herran edessä. Ja Daavid jäi Hoorekseen, mutta Joonatan palasi kotiinsa.	18. Ja he molemmat tekivät liiton keskenänsä Herran edessä; ja David pysyi metsässä, mutta Jonatan palasi kotiansa.	23:18 Ja he molemmat teit liiton keskenäns HERran edes/ ja Dawid pysyi medzäs/ mutta Jonathan palais cotians.
23:19 Mutta siifiläisiä meni Saulin luo Gibeaan, ja he sanoivat: "Daavid piileksii meillä päin, vuorten huipuilla Hooreksessa, Gibeat-Hakilassa, joka on kallioerämaasta etelään.	19. Mutta Siphiläiset menivät ylös Saulin tykö Gibeaan ja sanoivat: eikö David ole kätketty meidän tykönämme linnoissa metsässä, Hakilan kukkulalla, liki korpea oikialla puolella?	23:19 MUTta Siphiterit menit Saulin tygö Gibeaan/ ja sanoit: eikö Dawid ole kätketty meidhän tykönäm linnasa medzäs Hachilan cuckoldalla/ liki corpe oikealla puolella.
23:20 Niin tule nyt sinne, kuningas, milloin vain haluat tulla; me kyllä luovutamme hänet kuninkaan käsiin."	20. Niin tule nyt kuningas kiiruusti alas kaiken sydämes himon jälkeen: ja me annamme hänen kuninkaan käsiin.	23:20 Nijn tulcan Cuningas nyt alas hänen sydämens himon jälken/ me annam hänen Cuningan käsijn.
23:21 Saul sanoi: "Herra siunatkoon teitä, kun te säälitte minua.	21. Ja Saul sanoi: olkaat te siunatut Herrassa, että te armahditte minun päälleni.	23:21 Silloin sanoi Saul: olcat siunatut HERrasa/ että te armadit minun päälleni.
23:22 Menkää, pitäkää häntä vielä silmällä, tiedustelkaa ja katsokaa, missä paikassa hänen jalkansa liikkuu ja kuka hänet on siellä nähnyt; sillä minulle on sanottu, että hän on hyvin kavala.	22. Menkää siis ja tutkikaat paremmin, että te saisitte tietää ja nähdä sen paikan, jossa hänen jalkansa ovat, ja kuka hänen siellä on nähnyt; sillä minulle on hän sanottu sangen kavalaksi.	23:22 Mengät ja tutkicat paremmin/ että te saisit tietä ja nähdä/ millä paicalla hänen jalcans owat ollet/ ja cuca hänen siellä on nähnyt: sillä minulle on hän sanottu sangen cawalaxi.
23:23 Katsokaa ja tiedustelkaa kaikki piilopaikat, joihin hän voi piiloutua. Palatkaa sitten minun luokseni ja tuokaa varmat tiedot, niin minä lähden teidän kanssanne. Ja jos hän on tässä maassa, niin minä etsin hänet kaikkien Juudan sukujen seasta."	23. Tutkistelkaat ja vaotkaat kaikki salaiset paikat, joihin hän lymyttää itsensä, ja tulkaat jälleen minun tyköni, kuin saatte vahvan tiedon; niin minä menen teidän kanssanne. Jos hän tällä maalla on, niin minä hänen etsin kaikkein tuhanten seasta Juudassa.	23:23 Tutkistelcat ja wacoicat caicki paicat/ joihin hän lymyttä idzens/ ja tulcat jällens minun tygöni/ cosca te saatte wahwan tiedon/ nijn minä menen teidän cansan. Jos hän tällä maalla on/ nijn minä hänen edzin caickein tuhanden seast Judas.
23:24 Ja he nousivat ja menivät Siifiin Saulin edellä. Mutta Daavid miehineen oli Maaonin erämaassa, aromaassa, kallioerämaasta etelään.	24. Ja he nousivat ja menivät Sippiin Saulin edellä. Mutta David ja hänen miehensä olivat Maonin korvessa, oikialla puolella korpea, kedolla.	23:24 JA he hangidzit ja menit Siphijn Saulin eteen/ mutta Dawid ja hänen miehens olit Maonin corwes/ oikialla puolella corpe kedolla.
23:25 Kun Saul miehineen meni etsimään Daavidia, ilmoitettiin se tälle, ja hän laskeutui eräälle kalliolle ja jäi Maaonin erämaahan. Kun Saul kuuli sen, lähti hän ajamaan Daavidia takaa Maaonin erämaahan.	25. Kuin Saul matkusti sinne väkinensä etsimään häntä, ja se ilmoitettiin Davidille, meni hän kukkulalta alas, ja oli Maonin korvessa. Ja kuin Saul sen kuuli, ajoi hän Davidia takaa Maonin korvessa.	23:25 Cosca Saul matcusti sinne wäkinens edzimän händä/ ja se ilmoitettin Dawidille/ meni hän cuckoldalda alas/ ja oli Maonin corwes. Ja cosca Saul sen cuuli/ ajoi hän Dawidi taca Moanin corwes.

23:26 Ja Saul kulki vuoren toista puolta ja Daavid miehineen vuoren toista puolta. Ja kun Daavid riensi pakoon Saulin tieltä ja Saul miehinensä oli kiertämässä Daavidia ja hänen miehiänsä, ottaaksensa heidät kiinni,	26. Ja Saul meni yhdeltä puolelta vuorta, ja David väkinensä toiselta puolelta vuorta. Ja koska David riensi pakenemaan Saulin edestä, piiritti Saul väkinensä Davidin ja hänen väkensä, ottaaksensa heitä kiinni.	23:26 Ja Saul meni wäkinens yhdeldä puolelda vuorta/ ja Dawid wäkinens toiselda puolelda vuorta. Ja cosca Dawid riensi pakeneman Sauli/ pijritti Saul wäkinens Dawidin ja hänen wäkens/ ottaxens heitä kijnni.
23:27 tuli sanansaattaja Saulin luo ja sanoi: "Tule kiiruusti, sillä filistealaiset ovat hyökänneet maahan."	27. Mutta sanansaattaja tuli Saulin tykö ja sanoi: kiiruhda sinuas ja tule nopiasti; sillä Philistealaiset ovat maalle tulleet.	23:27 Mutta sanansaattaja tuli Saulin tygö/ ja sanoi: kijruta sinuas ja tule nopiast: sillä Philisterit owat maalle tullet.
23:28 Silloin Saul lakkasi ajamasta takaa Daavidia ja lähti filistealaisia vastaan. Siitä se paikka sai nimekseen Mahlekoktallio.	28. Nin Saul palasi ajamasta Davidia takaa ja meni Philistealaisia vastaan; sentähden kutsutaan se paikka SelaMahelkot.	23:28 Nijn Saul palais ajamast Dawidi taca/ ja meni Philisterejä wastan/ sentähden cudzutan se paicka Sela Mahelcoth.
24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu
24:1 Mutta Daavid lähti sieltä ja oleskeli Een-Gedin vuorten huipuilla.	1. Ja David meni sieltä ylös ja asui EnGedin linnoissa.	24:1 JA Dawid myös sieldä matcusti ja asui EnGedin linnois.
24:2 Ja kun Saul palasi ajamasta filistealaisia takaa, ilmoitettiin hänelle: "Katso, Daavid on Een-Gedin erämaassa."	2. Kuin Saul palasi Philistealaisten tyköä, ilmoitettiin hänelle, sanoen: David on EnGedin korvessa.	24:2 Cosca Saul palais Philisterein tykö/ sanottin hänelle: cadzo/ Dawid on EnGedin corwes.
24:3 Niin Saul otti kolmetuhatta valiomiestä koko Israelista ja meni etsimään Daavidia ja hänen miehiään Kauriskallioiden itäpuolelta.	3. Ja Saul otti kolmetuhatta valittua nuorta miestä koko Israelista, ja meni etsimään Davidia ja hänen miehiänsä Metsävuohen kallioille.	24:3 Ja Saul otti colme tuhatta walittua nuorta miestä coco Israelist/ meni edzimän Dawidi ja hänen miehiäns medzäwohten calliolle.
24:4 Ja kun hän tuli tien varrella oleville karjatarhoille, oli siellä luola; ja Saul meni luolaan tarpeelleen. Mutta Daavid ja hänen miehensä istuivat luolan perällä.	4. Ja kuin hän lähestyi lammasten huonetta tien ohessa, oli siinä luola, ja Saul meni siihen peittämään jalkojansa; mutta David ja hänen miehensä istuivat luolan kulmilla.	24:4 Ja cosca hän lähestyi lammasten huonetta tien ohes/ oli sijnä luola/ ja Saul meni sijhen peittämän jalcojans/ mutta Dawid ja hänen miehens istuit luolan perällä.
24:5 Niin Daavidin miehet sanoivat hänelle: "Katso, tämä on se päivä, josta Herra on sanonut sinulle: 'Minä annan vihamiehesi sinun käsiisi, tehdäksesi hänelle, mitä hyväksi näet.'" Ja Daavid nousi ja leikkasi salaa kappaleen Saulin viitan liepeestä.	5. Silloin sanoivat Davidin miehet hänelle: katso, tämä on se päivä, josta Herra sinulle on sanonut: katso, minä annan sinulle vihamiehes sinun käsiis, ettäs tekisit hänen kanssansa niinkuin sinulle kelpaa. Ja David nousi ja leikkasi salaa kappaleen Saulin vaatten liepeestä.	24:5 Silloin sanoit Dawidin miehet hänelle: cadzo/ tämä on se päiwä josta HERra sinulle on sanonut: cadzo/ minä annan sinulle wihamiehes sinun käsijs/ ettäs tekisit hänen cansans nijncuin sinulle kelpa. Ja Dawid nousi ja leickais sala cappelän Saulin waatten liepest.

24:6 Mutta sen jälkeen Daavidin omatunto soimasi häntä siitä, että hän oli leikannut Saulin viitan lievettä.	6. Sen jälkeen tykytti Davidin sydän, että hän oli leikannut tilkan Saulin hameesta,	24:6 Mutta sijtte cuin hän oli leicannut tilgan Saulilda/ tykytti hänen sydämens/ ja sanoi miehillens:
24:7 Ja hän sanoi miehillensä: "Pois se! Herra varjelkoon minua tekemästä sitä herralleni, Herran voidellulle, että satuttaisin käteni häneen; sillä hän on Herran voideltu."	7. Ja sanoi miehillensä: Herra antakoon sen kaukana olla minusta, että minä sen tekisin ja satuttaisin käteni minun herraani, Herran voideltuun, sillä hän on Herran voideltu.	24:7 HERra andacon sen caucana olla minusta/ että minä sen tekisin ja satuttaisin käteni minun Herrani/ HERran woidelduun: sillä hän on HERran woideldu.
24:8 Ja Daavid kovisti miehiänsä eikä sallinut heidän hyökätä Saulin kimppuun. Niin Saul nousi luolasta ja meni matkaansa.	8. Ja David asetti miehensä sanoilla eikä sallinut karata Saulin päälle. Niin Saul nousi luolasta ja meni matkaansa.	24:8 Ja Dawid asetti miehens sanoilla/ eikä sallinut carata Saulin päälle. 24:9 COsca Saul nousi luolasta/ ja meni matcaans.
24:9 Senjälkeen Daavid myös nousi, lähti luolasta ja huusi Saulin jälkeen: "Minun herrani, kuningas!" Kun Saul katsahti taaksensa, kumartui Daavid kasvoilleen maahan ja osoitti kunnioitusta.	9. Senjälkeen nousi myös David ja läksi luolasta, ja huusi Saulin jälkeen ja sanoi: herrani kuningas! Saul katsahti taaksensa, ja David kallisti kasvonsa maahan ja kumarsi.	24:10 Nousi myös Dawid/ ja läxi luolasta/ ja huusi Sauli/ ja sanoi: minun Herran Cuningas. Saul cadzahti taans/ ja Dawid callisti caswons maahan ja cumarsi/
24:10 Ja Daavid sanoi Saulille: "Miksi sinä kuuntelet ihmisten puhetta, jotka sanovat: 'Daavid hankkii sinulle onnettomuutta'?"	10. Ja David sanoi Saulille: miksis uskot ihmisten sanoja, jotka sanovat: katso, David etsii vahinkoas?	ja sanoi Saulille: mixis uscot ihmisten sanoja/ jotca sanowat: Dawid edzi sinun wahingotas.
24:11 Katso, näethän nyt omin silmin, kuinka Herra tänä päivänä antoi sinut minun käsiini luolassa, mutta minä säästin sinut, vaikka minua neuvottiin tappamaan sinut; sillä minä ajattelin: 'Minä en satuta kättäni herraani; sillä hän on Herran voideltu.'	11. Katso, tänäpäpä näkivät sinun silmäs, että Herra oli antanut sinun minun käsiini luolassa, ja sanottiin, että minä tappaisin sinun, vaan minä armahdin sinua, sillä minä sanoin: en minä satuta kättäni herraani, sillä hän on Herran voideltu.	24:11 Cadzo/ tänäpäpä näki sinun silmäs/ että HERra oli andanut sinun minun käsijni luolas/ ja se on sanottu että minä tahdon tappa sinun/ waan minä armadin sinua: sillä minä sanoin: en minä satuta minun kättäni minun Herrani: sillä hän on HERran woideldu.
24:12 Katso itse, isäni, katso tätä viittasi liepeen kappaletta, joka on minun kädessäni. Kun minä leikkasin sen sinun viittasi liepeestä enkä sinua tappanut, niin ymmärrä siitä ja näe, ettei minulla ole tekeillä mitään pahaa tai rikollista ja etten minä ole sinua vastaan rikkonut, vaikka sinä vainoat minua ottaaksesi minulta hengen.	12. Katso, minun isäni, katso kuitenkin tätä tilkkaa sinun hameestas minun kädessäni, etten minä tahtonut tappa sinua, koska minä sen tilkan leikkasin hameestas. Tunne ja katso, ettei yhtään pahuutta eli vääryyttä ole minun kädessäni, en minä myös ole syntiä tehnyt sinua vastaan, ja sinä seisot minun henkeni perään, ottaakses sen pois.	24:12 Minun Isän/ cadzos tätä tilca sinun hameestas minun kädesäni/ etten minä tahtonut tappa sinua/ cosca minä sen tilgan leickaisin hameestas. Tunne ja cadzo/ ettei yhtän pahutta eli wääryttä ole minun kädesäni/ en minä myös ole syndiä tehnyt sinua wastan/ ja sinä seisot minun hengen perän/ ottaxes händä pois.

24:13 Herra tuomitkoon meidän välillämme, minun ja sinun, ja Herra kostakoon sinulle minun puolestani, mutta minun käteni ei sinuun satu.	13. Herra tuomitkoon minun ja sinun välillä, ja Herra kostakoon sinulle minun puolestani; vaan minun käteni ei pidä sinuun sattuman.	24:13 HERra duomitcon minun ja sinun wälillä/ ja costacon sinulle minun puolestani/ waan minun käten ei pidä sinuun sattuman.
24:14 On, niinkuin vanha sananlasku sanoo: 'Jumalattomuus tulee jumalattomista'; mutta minun käteni ei sinuun satu.	14. Niinkuin vanha sananlasku on: jumalattomasta tulee jumalattomuus; mutta minun käteni ei pidä sinuun sattuman.	24:14 Nijncuin wanha sananlascu on: jumalattomast tule jumalattomus/ mutta minun käten ei pidä sinuun sattuman.
24:15 Kenen jälkeen Israelin kuningas on lähtenyt? Ketä sinä ajat takaa? Koiranraatoa, yhtä kirppua!	15. Kenenkä jälkeen Israelin kuningas on lähtenyt? ketäs ajat takaa? Kuollutta koiraa ja kirppua.	24:15 Kenengä jälken Israelin Cuningas on lähtenyt? ketäs ajat taca? cuolutta coira ja kirppua.
24:16 Herra olkoon tuomari ja tuomitkoon meidän välillämme, minun ja sinun; hän nähköön ja ajakoon minun asiani ja auttakoon minut sinun käsistäsi oikeuteeni."	16. Herra olkoon tuomari ja tuomitkoon minun välilläni ja sinun: nähköön ja ratkaiskoon minun asiani, ja vapahtakoon minua sinun käsistäsi.	24:16 HERra olcon Duomari/ ja duomitcon minun wälilläni ja sinun/ nähkön ja ratcaiscon minun asian/ ja wapahtakon minua sinun käsistäsi.
24:17 Kun Daavid oli päättänyt tämän puheensa Saulille, sanoi Saul: "Eikö se ole sinun äänesi, poikani Daavid?" Ja Saul korotti äänensä ja itki.	17. Sittekuin David lakkasi puhumasta Saulille, sanoi Saul: eikö se ole sinun äänes, poikani David? Ja Saul korotti äänensä ja itki,	24:17 Sijttecuin Dawid lackais puhumast Saulille/ sanoi Saul: Dawid minun poican/ eikö se ollut sinun änes? Ja Saul corgotti änen ja itki/
24:18 Ja hän sanoi Daavidille: "Sinä olet minua vanhurskaampi, sillä sinä olet tehnyt minulle hyvää, vaikka minä olen tehnyt sinulle paha."	18. Ja sanoi Davidille: sinä olet hurskaampi minua, sillä sinä olet osoittanut minulle hyvää, mutta minä sitä vastaan olen osoittanut sinulle paha."	24:18 Ja sanoi Dawidille: sinä olet hurscambi minua/ sinä olet osottanut minulle hywä/ mutta minä sitä wastan sinulle paha.
24:19 Sinä olet tänä päivänä osoittanut hyvyttäsi minua kohtaan, kun et tappanut minua, vaikka Herra oli antanut minut sinun käsiisi.	19. Ja sinä olet tänäpäpä minulle ilmoittanut, kuinka hyvin sinä olet tehnyt minua kohtaan: että Herra oli sulkenut minun sinun käsiisi, ja et sinä minua tappanut.	24:19 Ja sinä olet tänäpäpä minulle ilmoittanut/ cuinga hywin sinä olet tehnyt minua wastan/ että HERra oli sulkenut minun sinun käsiisi/ ja et sinä cuitengan minua tappanut.
24:20 Sillä kun joku kohtaa vihollisensa, päästääkö hän hänet menemään rauhassa? Herra palkitkoon sinulle runsaasti sen, mitä olet tänä päivänä tehnyt minulle.	20. Kuinka joku löytäis vihollisensa ja antais hänen mennä hyvää tietä? Herra maksakoon sinulle sitä hyvää, jotas tänäpäpä minulle olet tehnyt.	24:20 Cuinga jocu löydäis wiholisens/ ja annais hänen sijtte mennä hywä tietä? HERra maxacon sinulle sitä hywä/ jotas tänäpäpä minulle olet tehnyt.
24:21 Ja katso, nyt minä tiedän, että sinä tulet kuninkaaksi ja että Israelin kuninkuus on pysyvä sinun kädessäsi.	21. Nyt katso, minä tiedän sinun tulevan kuninkaaksi, ja Israelin valtakunta on sinun kädessäsi;	24:21 Cadzo/ nyt minä tiedän sinun tulewan Cuningaxi/ ja Israelin waldacunda on sinun kädessäsi.

24:22 Niin vanno nyt minulle Herran kautta, ettet hukuta minun jälkeläisiäni etkä hävitä minun nimeäni isäni suvusta."	22. Niin vanno siis nyt minulle Herran kautta, ettet hävitä minun siementäni minun jälkeeni ja et kadota minun nimeäni minun isäni huoneesta.	24:22 Nijn vanno sijs nyt minulle HERran cautta/ ettes häwitä minun siemendäni minun jälkeni/ ja et pyhkis minun nimeni minun Isäni huonesta.
24:23 Ja Daavid vannoi Saulille. Sitten Saul meni kotiinsa; mutta Daavid ja hänen miehensä nousivat vuorilinnaan.	23. Ja David vannoi Saulille. Ja Saul meni kotiansa; mutta David ja hänen miehensä menivät linnaan.	24:23 Ja Dawid wannoi Saulille. Ja Saul meni cotians/ mutta Dawid ja hänen miehens menit linnaan.
25 LUKU	25 LUKU	XXV. Lucu
25:1 Ja Samuel kuoli, ja koko Israel kokoontui pitämään hänen valittajaisiaan, ja he hautasivat hänet hänen kotipaikkaansa Raamaan. Ja Daavid nousi ja meni Paaranin erämaahan.	1. Ja Samuel kuoli, ja koko Israel kokoontui murehtimaan häntä ja hautasi hänen omaan huoneeseensa Ramaan. Mutta David nousi ja meni alas Paranin korpeen.	25:1 JA Samuel cuoli/ ja coco Israel cocounsi murhettiman händä/ ja hautais hänen oman huoneseens Ramahn. Mutta Dawid hangidzi ja matcusti Paranin corpeen.
25:2 Ja Maaonissa oli mies, jolla oli karjataloutensa Karmelissa, ja se mies oli hyvin rikas: hänellä oli kolmetuhatta lammasta ja tuhat vuolta. Ja hän oli keritsemässä lampaitansa Karmelissa.	2. Ja yksi mies asui Maonissa, jolla myös oli tekemistä Karmelissa, ja se mies oli sangen rikas, ja hänellä oli kolmetuhatta lammasta ja tuhannen vuolta; ja hän keritsi lampaitansa Karmelissa.	25:2 Ja yxi mies asui Maonis/ jolla myös oli tekemist Carmelis/ ja se mies oli sangen ricas/ ja hänellä oli colmetuhatta lammasta ja tuhannen wohta. Ja hän keridzi lambaitans Carmelis.
25:3 Miehen nimi oli Naabal, ja hänen vaimonsa nimi oli Abigail. Vaimo oli hyvin ymmärtäväinen ja vartaloltaan kaunis, mutta mies oli tyly ja menoissaan raaka; hän oli kaalebilainen.	3. Ja miehen nimi oli Nabal, ja hänen emäntänsä nimi Abigail; ja se oli toimellinen vaimo ja kaunis kasvoilta, mutta mies oli sangen kova ja paha töissänsä, ja hän oli Kalebin sukua.	25:3 Ja hänen nimens oli Nabal/ ja hänen emändäns nimi oli Abigail/ ja hän oli toimellinen waimo/ ja caunis caswoilda/ mutta mies oli sangen cowa ja paha töisäns/ ja hän oli Calebista.
25:4 Ja kun Daavid kuuli erämaassa, että Naabal keritsi lampaitansa,	4. Ja kuin David kuuli korvessa Nabaln keritsevän lampaitansa,	25:4 JA cosca Dawid corwes cuuli Nabaln keridzewän lambaitans:
25:5 lähetti hän sinne kymmenen nuorta miestä, ja Daavid sanoi nuorille miehille: "Menkää Karmeliin, ja kun tulette Naabalin luo, niin tervehtikää häntä minun nimessäni	5. Lähetti hän kymmenen nuorukaista ja sanoi heille: menkää Karmeliin, ja kuin te tulette Nabaln tykö, niin tervehtikää häntä minun puolestani ystävällisesti,	25:5 Lähetti hän kymmenen nuorucaista/ ja sanoi heille: mengät Carmelijn/ ja cosca te tulet Nabaln tygö/ nijn terwettäkät händä minun puolestan ystävälisest.
25:6 ja sanokaa sille eläjälle: 'Sinä elät rauhassa; rauhassa elää myös sinun perheesi ja kaikki, mitä sinulla on.	6. Ja sanokaat: terve! rauha olkoon sinulle, ja rauha huoneelles, ja kaikille mitä sinulle on, olkoon rauha!	25:6 Ja sanocat: terwe/ rauha olcon sinulle ja sinun huonelles/ ja caikille cuin sinulla on.

<p>25:7 Minä olen nyt kuullut, että sinulla on lammasten keritsiäiset. Sinun paimenesi ovat olleet meidän läheisyydessämme; me emme ole heitä loukanneet, eikä heiltä ole mitään hävinnyt koko sinä aikana, minkä ovat olleet Karmelissa.</p>	<p>7. Minä olen nyt saanut kuulla, että sinulla on lammasten keritsiät: katso, paimenet jotka sinulla on, olivat meidän tykönämme, ja emme heitä häväisseet, ja ei heiltä mitään puuttunut niinkauvan kuin he olivat Karmelissa.</p>	<p>25:7 Minä olen saanut cuulla/ että sinulla on lammasten keridziät/ cadzo/ paimenet kuin sinulla on/ olit meidän tykönäm/ ja en me heitä ikänäns häväisnet/ ja ei heildä mitän puuttunut nijncauwan kuin he olit Carmelis.</p>
<p>25:8 Kysy nuorilta miehiltäsi, niin he sanovat sen sinulle. Saakoot siis nämä miehet armon sinun silmiesi edessä, sillä mehän olemme tulleet juhlapäivänä. Anna sentähden palvelijoillesi ja pojallesi Daavidille sitä, mitä sinulla on käsillä."</p>	<p>8. Kysy palvelioiltas, he sanovat sinulle. Niin anna siis nuorukaisten löytää armo sinun kasvois edessä, sillä me olemme tulleet hyvään aikaan: anna siis palvelioilles ja pojalles Davidille, mitä sinun kätes löytää!</p>	<p>25:8 Kysy palwelioilles/ he sanowat sinulle/ nijn anna sijs nuorucaisten löytä armo sinun caswos edes/ sillä me olem tullet hywän aican sinun tygös/ anna sinun palwelioilles ja sinun pojalles Dawidille/ mitä sinun kätes löytä.</p>
<p>25:9 Kun Daavidin miehet tulivat sinne, puhuivat he Daavidin nimessä Naabalille tämän kaiken ja jäivät hiljaa odottamaan.</p>	<p>9. Kuin Davidin palveliat sinne tulivat ja puhuivat kaikki nämät sanat Nabalille Davidin puolesta, niin he vaikenivat.</p>	<p>25:9 Cosca Dawidin nuorucaiset sinne tulit/ ja caicki nämät sanat puhuit Dawidin puolest Nabalille/ nijn he waickenit.</p>
<p>25:10 Mutta Naabal vastasi Daavidin palvelijoille ja sanoi: "Kuka Daavid on, kuka on Iisain poika? Tätä nykyä on paljon orjia, jotka karkaavat isäntänsä luota.</p>	<p>10. Mutta Nabal vastasi Davidin palvelioita ja sanoi: kuka on David? ja kuka on Isain poika? Nyt on monta palveliaa, jotka jättävät isäntänsä.</p>	<p>25:10 Mutta Nabal wastais Dawidin palwelioita/ ja sanoi: cuca on se Dawid? ja cuca on se Isain poica? nyt on monda palweliat jotca jättäwät heidän Isändäns.</p>
<p>25:11 Ottaisinko minä ruokani ja juomani ja teuraani, jotka olen teurastanut keritsiäisiini, ja antaisin ne miehille, jotka ovat kotoisin ties mistä?"</p>	<p>11. Pitääkö minun ottaman leipäni, veteni ja teuraani, jonka minä keritsiöilleni olen teurastanut, ja antaman miehille, joita en minä tiedä, kusta he tulleet ovat?</p>	<p>25:11 Pitäkö minun ottaman leipäni/ weteni ja teurani/ jonga minä keridziälleni olen teurastanut/ ja andaman Canssalle/ jota en minä tiedä custa he tullet owat?</p>
<p>25:12 Niin Daavidin miehet kääntyivät ja menivät pois, ja tultuaan takaisin he kertoivat hänelle tämän kaiken.</p>	<p>12. Niin Davidin palveliat palasivat tiellensä, ja tultuansa taas Davidin tykö sanoivat he hänelle kaikki nämät sanat.</p>	<p>25:12 Nijn Dawidin nuorucaiset palaisit tietäns/ ja tulduans Dawidin tygö/ sanoit he hänelle caicki nämät sanat.</p>
<p>25:13 Niin Daavid sanoi miehillensä: "Jokainen sitokoon miekkansa vyölleen." Ja jokainen satoi miekkansa vyölleen; ja Daavid itsekin satoi miekkansa vyölleen. Ja noin neljäsataa miestä lähti seuraamaan Daavidia, mutta kaksisataa jäi kuormaston luo.</p>	<p>13. Niin sanoi David miehillensä: vyöttäkään kukin miekkansa vyöllensä. Niin vyötti jokainen miekkansa vyöllensä, ja David vyötti myös miekkansa vyöllensä; ja läksi Davidin kanssa liki neljäsataa miestä, mutta kaksisataa jäi kaluin tykö.</p>	<p>25:13 Nijn sanoi Dawid miehillensä: wyöttäkän cukin mieckans wyöllensä. Nijn wyötti jocainen mieckans wyöllensä. Ja Dawid wyötti myös mieckans wyöllensä/ ja läxi hänen cansans neljä sata miestä/ mutta caxi sata jäi calun tygö.</p>

<p>25:14 Mutta eräs nuori mies toi sanan Abigailille, Naabalin vaimolle, ja sanoi: "Katso, Daavid on lähettänyt sanansaattajia erämaasta tervehtimään meidän isäntäämme, mutta hän vain haukkui heitä.</p>	<p>14. Mutta yksi palvelioista ilmoitti Abigailille, Nabalın emännälle, sanoen: katso, David on lähettänyt sanansaattajat korvesta siunaamaan isäntäämme, mutta hän tiuskui heitä.</p>	<p>25:14 MUTta yxi palwelioist ilmoitti Abigailille Nabalın emännälle/ sanoden: cadzo/ Dawid on lähettänyt corwest siunaman meidän Isändäm/ mutta hän tiuscui heitä.</p>
<p>25:15 Ne miehet ovat kuitenkin olleet meille varsin hyviä: he eivät loukanneet meitä, eikä meiltä mitään hävinnyt koko sinä aikana, minkä kuljeskelimme heidän läheisyydessään ollessamme kedolla.</p>	<p>15. Ja ne miehet olivat meille aivan hyvät ja ei meitä pahoin puhutelleet, ja ei meiltä mitään puuttunut niinkauvan kuin me vaelsimme heidän tykönänsä kedolla ollessamme.</p>	<p>25:15 Ja ne miehet olit meille sangen tarpelliset/ ja ei meitä pahoin puhutellet/ ja ei meildä mitän puuttunut nijncauwan cuin me waelsim heidän tykönäns kedolla ollesam.</p>
<p>25:16 He olivat muurina meidän ympärillämme yöllä ja päivällä koko sen ajan, minkä oleskelimme heidän läheisyydessään paimentaessamme lampaita.</p>	<p>16. Mutta he ovat olleet meidän turvamme yötä ja päivää, niinkauvan kuin me kaitsimme lampaitamme heidän tykönänsä.</p>	<p>25:16 Mutta he owat ollet meidän turwam yötä ja päiwä/ nijncauwan cuin me caidzim lambaitam heidän tykönäns.</p>
<p>25:17 Niin ajattele nyt sinä ja katso, mitä voit tehdä, sillä onnettomuus uhkaa meidän isäntäämme ja koko hänen taloansa. Hän itse on kelvoton mies, niin ettei hänelle auta puhua."</p>	<p>17. Niin ajattele nyt ja katso mitäs teet; sillä pahuutta on totisesti tarjona meidän isännällemme ja kaikelle hänen huoneellensa, vaan hän on tyly mies, jota ei yksikään tohdi puhutella.</p>	<p>25:17 Nijn ajattele/ ja cadzo mitäs teet: sillä pahutta on totisest tarjon meidän Isännällem/ ja hänen huonellens/ waan hän on tyly mies jota ei yxikän tohdi puhutella.</p>
<p>25:18 Niin Abigail otti joutuin kaksisataa leipää, kaksi leiliä viiniä, viisi lampaanpaistia, viisi sea-mittaa paahdettuja jyviä, sata rusinakakkua ja kaksisataa viikunakakkua ja pani ne aasien selkään.</p>	<p>18. Niin Abigail kiiruhti ja otti kaksisataa leipää, ja kaksi leiliä viinaa, ja viisi keitettyä lammasta, ja viisi vakkaista tuletettuja jauhoja, ja sata rusinarypälettä, ja kaksisataa rypälettä fikunia, ja pani aasein päälle,</p>	<p>25:18 Nijn Abigail kijrutti/ ja otti caxi sata leipä/ ja caxi leili wijna/ ja wijsi keitettyä lammast/ ja wijsi wackaista jauhoja/ ja sata rusina rypeletä/ ja caxi sata rypeletä ficunita/ ja pani Asin päälle.</p>
<p>25:19 Ja hän sanoi palvelijoillensa: "Menkää minun edelläni, minä tulen jäljessänne." Mutta miehellensä Naabalille hän ei sitä ilmoittanut.</p>	<p>19. Ja sanoi palvelioillensa: menkää minun edelläni, katso, minä tulen perässänne. Ja ei hän miehellensä Nabalille sitä ilmoittanut.</p>	<p>25:19 Ja sanoi palweliollens: mengät edellä/ minä tulen peräst. Ja ei hän tästä sanonut Nabalille hänen miehellens mitäkän.</p>
<p>25:20 Kun hän sitten ratsasti aasilla alasmäkeä vuoren suojassa, niin katso, Daavid miehinensä tuli toista mäkeä alas häntä vastaan, niin että hän joutui kohtaamaan heidät.</p>	<p>20. Ja kuin hän ajoi aasilla ja tuli vuoren varjoon, katso, David ja hänen väkensä tulivat vuorilta alas häntä vastaan; ja hän kohtasi heitä.</p>	<p>25:20 Ja cosca hän ajoi Asilla/ ja tuli vuoren warjoon/ cadzo/ Dawid ja hänen wäkens tulit wuorelda alas händä wastan/ nijn että hän cohtais heidän.</p>

<p>25:21 Mutta Daavid oli sanonut: "Mitään saamatta minä olen suojellut kaikkea, mitä tällä miehellä oli erämaassa, niin ettei mitään ole hävinnyt kaikesta, mitä hänellä oli. Hän on palkinnut minulle hyvän pahalla.</p>	<p>21. Mutta David oli sanonut: minä olen turhaan tallella pitänyt kaikki, mitä hänellä oli korvessa, ja ei ole mitään puuttunut kaikista mitä hänellä oli; ja hän kostaa minun hyvät työni pahalla.</p>	<p>25:21 Mutta Dawid oli sanonut: minä olen turhan tallella pitänyt caicki cuin oli corwes/ ja ei ole mitän puuttunut caikista cuin hänellä oli/ ja hän costa minun hywät työni pahalla.</p>
<p>25:22 Jumala rangaiskoon Daavidin vihamiehiä nyt ja vasta: totisesti, minä en jätä kaikesta hänen väestänsä huomenamuksi henkiin yhtään miehenpuolta."</p>	<p>22. Jumala tehkoon näitä Davidin vihamiehille ja vielä suurempia, jos minä jätän hänelle huomeneksi kaikista, mitä hänellä on, jonkun, joka vetensä seinään heittää.</p>	<p>25:22 Jumala tehkön näitä Dawidin wihamiehille/ ja wielä suurembia/ jos minä jätän hänelle huomenexi jongun joca seinään cuse/ caikista cuin hänellä on.</p>
<p>25:23 Mutta kun Abigail näki Daavidin, laskeutui hän kiiruusti aasin selästä maahan, lankesi kasvoilleen Daavidin eteen ja kumartui maahan.</p>	<p>23. Mutta kuin Abigail näki Davidin, kiiruhti hän ja astui nopiasti alas aasin päältä, lankesi kasvoillensa Davidin eteen ja kumarsi itsensä maahan,</p>	<p>25:23 Mutta cosca Abigail näki Dawidin/ kijrutti hän ja astui nopiast alas Asin päädä/ langeis maahan caswoillens Dawidin eteen/ ja cumarsi maahan.</p>
<p>25:24 Ja kun hän oli langennut hänen jalkainsa juureen, sanoi hän: "Minun on syy, herrani. Mutta salli palvelijattaresi puhua sinulle ja kuule palvelijattaresi sanoja.</p>	<p>24. Ja lankesi hänen jalkainsa juureen ja sanoi: Ah herrani, minun olkoon tämä paha teko! ja anna piikas puhua korvais kuullen, ja kuule piikas sanaa:</p>	<p>25:24 Ja langeis hänen jalcains juureen/ ja sanoi: Ah minun Herran/ minun olcon tämä paha teco/ ja anna sinun pijcas puhua sinun corwais cuulden/ ja cuule sinun pijcas sana.</p>
<p>25:25 Älköön herrani välittäkö mitään tuosta kelvottomasta miehestä, Naabalista, sillä nimi on miestä myöten. Naabal on hänen nimensä, ja houkkamainen hän on. Mutta minä, sinun palvelijattaresi, en ole nähnyt niitä miehiä, jotka sinä, herrani, lähetit.</p>	<p>25. Älkään minun herrani asettako sydäntänsä tätä tylyä miestä Nabalia vastaan; sillä niinkuin hänen nimensä kuuluu, niin on hän: Nabal on hänen nimensä, tyhmyys on hänen kanssansa; mutta minä sinun piikas en ole nähnyt herrani palvelioita, jotka sinä olit lähettänyt.</p>	<p>25:25 Alkän minun Herran asettaco sydändäns Nabalita wastan/ tätä tylyä miestä: sillä nijncuin hänen nimens cuulu nijn on hän/ Nabal on hänen nimens/ tyhmyys on hänen cansans/ mutta minä sinun pijcas/ en ole nähnyt minun Herrani nuorucaisia/ jotcas olit lähettänyt.</p>
<p>25:26 Ja nyt, herrani, niin totta kuin Herra elää ja niin totta kuin sinä itse elät, jonka Herra on estänyt joutumasta verivelan alaiseksi ja auttamasta itseäsi omalla kädelläsi: käyköön nyt sinun vihamiehillesi ja kaikille, jotka hankkivat onnettomuutta minun herralleni, niinkuin Naabalille.</p>	<p>26. Mutta nyt, herrani, niin totta kuin Herra elää ja niin totta kuin sinun sielus elää, niin Herra on sinun estänyt, ettet verta vuodattanut eikä sinun kätes vapahtanut sinua. Mutta nyt olkoon sinun vihamiehes niin kuin Nabal ja kaikki jotka herralleni paha suovat.</p>	<p>25:26 Mutta nyt minun Herran/ nijn totta cuin HERra elä/ ja nijn totta cuin sinun sielus elä/ nijn HERra on sinun estänyt ettes werta wuodattanut/ ja hän on wapahtanut sinun kätes. Mutta nyt olcon sinun wihamiehes nijncuin Nabal/ ja caicki cuin minun Herralleni paha suowat.</p>

25:27 Ja nyt annettakoon tämä tervehdyslahja, jonka palvelijattaresi on herralleni tuonut, niille miehille, jotka seuraavat herraani.	27. Tämä on se siunaus, jonka sinun piikas minun herralleni tuonut on, annettaa palvelioille, jotka herrani kanssa vaeltavat.	25:27 Tämä on se siunaus jonga sinun pijcas minun Herralleni tuonut on/ ja anna se nuorucaisille/ jotca minun Herrani cansa waeldawat.
25:28 Anna palvelijattaresi rikkomus anteeksi. Sillä Herra on rakentava minun herralleni pysyväisen huoneen, koska minun herrani käy Herran sotia; eikä mitään pahaa löydetä sinussa koko elinaikanasi.	28. Anna piialles tämä rikos anteeksi. Sillä Herra tosin tekee minun herralleni vahvan huoneen; sillä koska minun herrani sotii Herran sotia, niin ei yhtäkään pahuutta ole löydetty sinun tyköäs kaikkena sinun elinaikanas.	25:28 Anna pijcalles tämä ricos andexi: sillä HERra teke minun Herralleni wahwan huonen/ sinä sodit HERran sotia/ ja älä yhtäkän pahutta anna löyttä sinun tyköäs caickena sinun elinaicanas.
25:29 Ja jos joku nousee vainoamaan sinua ja väijymään sinun henkeäsi, niin herrani henki on tallella elävien kukkarossa Herran, sinun Jumalasi, tykönä; mutta sinun vihollistesi hengen hän lingolla linkoaa pois.	29. Jos joku ihminen asettaa itsensä vainoamaan sinua ja väijyy sinun sielus jälkeen, niin olkaan herrani sielu sidottu elävään kimppuun Herran sinun Jumalas tykönä; mutta sinun vihollistes sielu pitää lingottaman lingolla.	25:29 Jos jocu ihminen asetta idzens wainoman sinua/ ja seiso sinun sielus jälken/ nijn olcan minun Herrani sielu sidottu nijden eläwitten kimppuun/ sinun HERras Jumalas tykönä/ mutta sinun wiholises sielu pitä lingottaman lingolla.
25:30 Ja kun Herra tekee minun herralleni kaiken hyvän, josta hän on sinulle puhunut, ja määrää sinut Israelin ruhtinaaksi,	30. Ja kuin Herra minun herralleni kaikki nämät hyvät tekevä on, niinkuin hän sinulle sanonut on, ja käskee sinun olla Israelin ruhtinaan;	25:30 Cosca HERra minun Herralleni caicki nämät hywät tekewä on/ nijncuin hän sinulle sanonut on/ ja kāske olla sinun Israelin Ruhtinan.
25:31 niin ei sinua kaada eikä herrani tuntoa vaivaa se, että olisit aiheettomasti vuodattanut verta ja että herrani olisi itse auttanut itseänsä. Mutta kun Herra on tekevä hyvää minun herralleni, niin muista palvelijatartasi."	31. Niin ei pidä se oleman sinulle minun herralleni lankeemiseksi ja mielen pahennukseksi, ettet vuodattanut verta ilman syytä ja auttanut itse sinuas; ja Herra on hyvää tekevä minun herralleni, ja sinä muistat piikaas.	25:31 Nijn ei pidä se oleman minun Herrani sydämelle langemisexi ja pahennuxexi/ ettes vuodattanut werta ilman syytä/ ja auttanut idze sinuas/ ja HERra on hywä tekewä minun Herralleni/ ja sinä muistat sinun pijcas.
25:32 Niin Daavid sanoi Abigailille: "Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, joka tänä päivänä lähetti sinut minua vastaan.	32. Silloin sanoi David Abigailille: kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, joka sinun tänäpäpä on lähettänyt minua vastaan.	25:32 Silloin sanoi Dawid Abigailille: kijtetty olcon HERra Israelin Jumala/ joca sinun tänäpäpä on lähettänyt minua wastan.
25:33 Ja siunattu olkoon sinun ymmärtäväisyytesi, ja siunattu ole sinä itse, joka tänä päivänä estit minut joutumasta verivelan alaiseksi ja auttamasta itseäni omalla kädelläni.	33. Ja siunattu olkoon sinun toimellinen puhees, ja siunattu olet sinä, joka minun tänäpäpä estit werta vuodattamasta ja kostamasta omalla kädelläni.	25:33 Ja siunattu olcon sinun toimellinen puhes/ ja siunattu olet sinä joca minun tänäpäpä estit werta vuodattamast/ ja costamast omalla kädelläni.

<p>25:34 Mutta niin totta kuin Herra, Israelin Jumala, elää, hän, joka on pidättänyt minut tekemästä sinulle pahaa: jollet sinä joutuin olisi tullut minua vastaan, niin totisesti ei Naabalin väestä olisi huomenna aamun valjetessa ollut jäljellä yhtään miehenpuolta."</p>	<p>34. Totisesti, niin totta kuin Herra Israelin Jumala elää, se joka minun on tänäpäpä estänyt sinulle pahaa tekemästä, jollet nopiasti olisi tullut minua vastaan, niin ei olisi Nabalille jäänyt huomeneksi yhtäkään seinään vetensä heittävää.</p>	<p>25:34 Totisest/ nijn totta cuin HERra Israelin Jumala elä/ se joca minun on tänäpäpä estänyt sinulle paha tekemäst/ jolles nopiast olis tullut minua wastan/ nijn ei olis Nabalilla jäänyt huomenexi yhtäkän seinään cusewata.</p>
<p>25:35 Sitten Daavid otti häneltä, mitä hän oli hänelle tuonut, ja sanoi hänelle: "Mene rauhassa kotiisi. Katso, minä olen kuullut sinua ja tehnyt sinulle mieliksi."</p>	<p>35. Niin otti David hänen kädestänsä, mitä hän oli hänelle tuonut, ja sanoi hänelle: mene rauhassa sinun huoneeses, ja katso, minä kuulin sinun äänes ja otin sinun hyväksi.</p>	<p>25:35 Nijn otti Dawid hänen kädestäns caicki/ mitä hän oli hänelle tuonut/ ja sanoi hänelle: mene rauhassa sinun huonesees/ ja cadzo/ minä cuulin sinun änes/ ja otin sinun hywäxi.</p>
<p>25:36 Kun Abigail sitten tuli Naabalin luo, oli tällä talossansa pidot, niinkuin kuninkaan pidot; ja Naabalin sydän oli iloinen, ja hän oli kovin juovuksissa. Niin hän ei kertonut Naabalille mitään, ennenkuin aamu valkeni.</p>	<p>36. Kuin Abigail tuli Nabalın tykö, katso, niin hänellä oli huoneessansa pito, niinkuin kuninkaallinen pito, ja Nabalın sydän oli iloinen, sillä hän oli juuri kovin juovuksissa; mutta ei hän sanonut hänelle vähää eli paljoa huomeneen asti.</p>	<p>25:36 COsca Abigail tuli Nabalın tygö/ cadzo/ nijn hän oli walmistanut atrian hänen huonesans/ nijncuin Cuningalisen atrian/ ja hänen sydämens oli iloinen: sillä hän oli juuri juoxis/ mutta ei hän sanonut hänelle wähä eli paljo huomeneisen asti.</p>
<p>25:37 Mutta seuraavana aamuna, kun Naabalista humala oli haihtunut, kertoi hänen vaimonsa hänelle, mitä oli tapahtunut. Silloin hänen sydämensä kuoleutui hänen povessaan, ja hän ikäänkuin kivettyi.</p>	<p>37. Mutta huomeneiltain, kuin Nabal oli viinasta kaljennut, sanoi hänen emäntänsä hänelle kaikki nämät; niin hänen sydämensä kuoli hänessä, että hän tuli niinkuin kivi.</p>	<p>25:37 Mutta huomeneiltain cosca Nabal oli wijnast caljennut/ sanoi hänen emändäns hänelle caicki nämät. Silloin hänen sydämens cuoli hänes/ että hän oli nijncuin kiwi.</p>
<p>25:38 Ja noin kymmenen päivän kuluttua Herra löi Naabalia, niin että hän kuoli.</p>	<p>38. Ja kymmenen päivän perästä löi Herra Nabalın, että hän kuoli.</p>	<p>25:38 Ja kymmenen päiwän peräst löi HERra hänen/ että hän cuoli.</p>
<p>25:39 Kun Daavid kuuli, että Naabal oli kuollut, sanoi hän: "Kiitetty olkoon Herra, joka on kostanut Naabalille minun häväistykseni ja pidättänyt palvelijansa pahasta ja kääntänyt Naabalin pahuuden hänen oman päänsä päälle." Senjälkeen Daavid lähetti sanomaan Abigailille, että hän halusi ottaa hänet vaimokseen.</p>	<p>39. Kuin David kuuli Nabalın kuolleeksi, sanoi hän: kiitetty olkoon Herra, joka on kostanut häväistykseni Nabalille ja on varjellut palveliansa pahasta, ja Herra on kääntänyt Nabalın pahuuden hänen päänsä päälle. Ja David lähetti ja antoi puhutella Abigailia, ottaaksensa häntä emännäksensä.</p>	<p>25:39 Cosca Dawid cuuli Nabalın cuollexi/ sanoi hän: kijtetty olcon HERra joca on costanut minun häwäistyxeni Nabalille/ ja on warjellut palwelians pahasta/ ja HERra costi sen Nabalille hänen pääns päälle. 25:40 JA Dawid lähetti ja andoi puhutella Abigaili/ että hän ottais hänen emännäxens.</p>

25:40 Ja kun Daavidin palvelijat tulivat Abigailin luo Karmeliin, puhuivat he hänelle ja sanoivat: "Daavid lähetti meidät sinun luoksesi ottamaan sinut hänelle vaimoksi."	40. Ja kuin Davidin palvelijat tulivat Abigailin tykö Karmeliin, puhuttelivat he häntä ja sanoivat: David lähetti meitä sinun tykö, että hän ottais sinun emännäksensä.	Ja cosca Dawidin palweliat tulit Abigailin tygö Carmelijn/ puhuttelit he händä/ ja sanoit: Dawid lähetti meitä sinun tygös/ että hän ottais sinun emännäxens.
25:41 Niin hän nousi ylös, kumartui kasvoilleen maahan ja sanoi: "Katso, palvelijattaresi on valmis rupeamaan orjattareksi ja pesemään herrani palvelijain jalat."	41. Hän nousi ja lankesi maahan kasvoillensa, sanoen: katso, tässä on sinun piikas palvelemaan ja pesemään herrani palveliain jalkoja.	25:41 Hän nousi ja langeis maahan caswoillens/ sanoden: cadzo/ täsä on sinun pijcas palweleman ja pesemän minun Herrani palweliain jalcoja.
25:42 Sitten Abigail nousi kiiruusti ylös ja istuutui aasin selkään, samoin hänen viisi palvelijatartansa, jotka olivat hänellä seuralaisina. Ja niin hän seurasi Daavidin sanansaattajia ja tuli hänen vaimoksensa.	42. Ja Abigail kiiruhti itsensä, ja valmisti hänensä, ja ajoi aasilla, ja otti viisi piikaansa kanssansa, jotka kävivät hänen jälissänsä; ja hän seurasi Davidin sanansaattajia ja tuli hänen emännäksensä.	25:42 Ja Abigail kijrutti idzens/ ja walmisti hänens/ ja ajoi Asilla/ ja otti wijsi pijca cansans/ jotca olit hänen allans/ ja seurais Dawidin sanansaattaita/ ja oli hänen emändäns.
25:43 Daavid oli nainut myös Ahinoamin Jisreelistä, niin että he molemmat tulivat hänen vaimoikseen.	43. David otti myös Ahinoamin Jisreelistä; ja olivat ne molemmat hänen emäntänsä.	25:43 Dawid otti myös Ahinoamin Jesreelist/ ja olit molemmin hänen emändäns.
25:44 Mutta Saul oli antanut tyttärensä Miikalin, Daavidin vaimon, Paltille, Laiksen pojalle, joka oli kotoisin Gallimista.	44. Mutta Saul antoi tyttärensä Mikalin, Davidin emännän, Phaltille Laiksen pojalle Gallimista.	25:44 Mutta Saul andoi tyttärens Michalin Dawidin emännän Phaltille Laixen pojalle Gallimist.
26 LUKU	26 LUKU	XXVI. Lucu
26:1 Siifiläiset tulivat Saulin luo Giberaan ja sanoivat: "Daavid piileksii Gibeat-Hakilassa, kallioerämaan puolella."	1. Ja Siphiläiset tulivat Saulin tykö Giberaan ja sanoivat: eikö David ole lymyssä Hakilan kukkulalla korven kohdalla?	26:1 JA Siphiterit tulit Saulin tygö Giberaan/ ja sanoit: eikö Dawid ole lymys Hakilan cuckulalla corwen cohdalla?
26:2 Niin Saul nousi ja meni Siifin erämaahan, ja hänen kanssansa kolmetuhatta Israelin valiomiestä, etsimään Daavidia Siifin erämaasta.	2. Niin nousi Saul ja meni Siphin korpeen, ja hänen kanssansa kolmetuhatta valittua miestä Israelista, etsimään Davidia Siphin korvesta.	26:2 Silloin nousi Saul ja meni Siphin corpeen/ ja hänen cansans colme tuhatta walittua miestä Israelist/ edzimän Dawidi Siphin corwesta.
26:3 Ja Saul leirytyi Gibeat-Hakilaan, joka on kallioerämaan puolella tien varrella. Mutta Daavid oleskeli erämaassa. Ja kun Daavid huomasi, että Saul oli tullut hänen jäljessään erämaahan,	3. Ja Saul sioitti itsensä Hakilan kukkulalle korven kohdalle tien viereen, mutta David pysyi korvessa ja näki Saulin tulevan perässänsä korpeen.	26:3 Ja sioitti idzens Hakilan cuckulalle corwen cohdalle tien wiereen/ mutta Dawid pysyi corwes. 26:4 Ja cosca hän näki Saulin tulewan peräsäns corpeen/

26:4 lähetti hän vakoojia ja sai varman tiedon Saulin tulosta.	4. Niin David lähetti vakoojat ja ymmärsi Saulin totisesti tulleen.	lähetti hän wacojat/ ja ymmärsi Saulin totisest tullen.
26:5 Niin Daavid nousi ja meni siihen paikkaan, johon Saul oli leirytnyt; ja Daavid näki, missä paikassa Saul ja hänen sotapäällikkönsä Abner, Neerin poika, makasivat. Saul näet makasi leirissä, ja väki oli asettunut hänen ympärilleen.	5. Ja David nousi ja tuli siihen paikkaan, johonka Saul itsensä sioittanut oli; ja David näki paikan, kussa Saul ja hänen sotapäämiehensä Abner Neerin poika oli; sillä Saul makasi vaunuin piirissä, ja sotaväki sioitettuna hänen ympärillensä.	26:5 JA Dawid nousi/ ja tuli siihen paickaan johonga Saul idzens sioittanut oli/ ja näki paican/ cusa Saul hänen sodan päämiehensä Abnerin Nerin pojan cansa oli: sillä Saul macais waunuin pijris/ ja sotawäki hänen ymbärilläns.
26:6 Ja Daavid puhui heetiläiselle Ahimelekille ja Abisaille, Serujan pojalle, Jooabin veljelle, ja sanoi: "Kuka lähtee minun kanssani Saulin tykö leiriin?" Abisai vastasi: "Minä lähden sinun kanssasi."	6. Silloin vastasi David ja sanoi Ahimelekille, Hetiläiselle, ja Abisaille ZeruJan pojalle Joabin veljelle: kuka menee minun kanssani Saulin tykö leiriin? Abisai sanoi: minä menen kanssas.	26:6 Silloin wastais Dawid ja sanoi Ahimelechille/ sille Hetherille/ ja Abisaille ZeruJan pojalle Joabin weljelle: cuca mene minun cansani Saulin tygö leirijn? Abisai sanoi: minä menen cansas
26:7 Niin Daavid ja Abisai menivät yöllä väen luo ja näkivät, että Saul makasi ja nukkui leirissä, ja hänen keihäänsä oli pistettynä maahan hänen pänpohjiinsa; mutta Abner ja väki makasivat hänen ympärillensä.	7. Niin tuli David ja Abisai kansan tykö yöllä, ja katso, Saul makasi nukkuneena vaunuin piirissä, ja hänen keihäänsä pistetty maahan hänen päänsä pohjaan; mutta Abner ja kansa makasi hänen ympärillensä.	26:7 Nijn tuli Dawid ja Abisai Canssan tygö yöllä/ ja cadzo/ Saul macais nuckunun waunuin pijris/ ja hänen keihäns pistetty maahan hänen pääns pohjan/ mutta Abner ja Canssa macais hänen ymbärilläns.
26:8 Ja Abisai sanoi Daavidille: "Jumala on tänä päivänä antanut vihamiehesi sinun käsiisi. Salli nyt minun keihästää hänet maahan; yksi isku vain, toista ei tarvita."	8. Silloin sanoi Abisai Davidille: Jumala on sulkenut tänäpäpä vihamiehes sinun kätees: nyt minä syöksen häntä keihäällä maata vasten yhden kerran, niin etten minä enään tarvitse kertoa sitä.	26:8 Silloin sanoi Abisai Dawidille: Jumala on sulkenut tänäpäpä sinun wihamiehes sinun kätees/ nyt minä syöxen händä keihällä maata wastoin/ ettei hän enä tarwidze.
26:9 Mutta Daavid vastasi Abisaille: "Älä surmaa häntä; sillä kuka on rankaisematta satuttanut kätensä Herran voideltuun?"	9. Mutta David sanoi Abisaille: älä surmaa häntä; sillä kuka satuttaa kätensä Herran voideltuun ja on viatoin?	26:9 Mutta Dawid sanoi Abisaille: älä surma händä/ sillä cuca satutta kätens HERran woideltuun/ ja on wiatoin?
26:10 Ja Daavid sanoi vielä: "Niin totta kuin Herra elää: Herra itse lyö hänet, tahi hänen kuolinpäivänsä tulee, tahi hän menee sotaan ja tuhoutuu siellä.	10. Vielä sanoi David: niin totta kuin Herra elää; jollei Herra lyö häntä, elikkä tule hänen aikansa kuolla, eli mene sotaann ja huku,	26:10 Wielä sanoi Dawid: nijn totta cuin HERra elä/ jollei HERra lyö händä/ elickä tule hänen aicans cuolla/ eli mene sotaan ja hucu.
26:11 Mutta minä en satuta kättäni Herran voideltuun. Pois se, Herra varjelkoon! Vaan ota nyt keihäs hänen pänpohjistaan ja vesiastia, ja sitten menkäämme."	11. Niin antakoon Herra kaukana olla minusta, että minä satuttaisin käteni Herran voideltuun: ota nyt vaivoin keihäs hänen päänsä pohjasta ja vesimalja, ja käykäämme.	26:11 Nijn andacon HERra caucana olla minusta/ että minä satuttaisin käteni HERran woideltuun/ ota waiwoin keihäs hänen pääns pohjast/ ja wesimalja/ ja käykäm.

26:12 Ja Daavid otti keihään ja vesiastian Saulin pään pohjista, ja sitten he menivät tiehensä. Eikä kukaan nähnyt tai huomannut sitä, eikä kukaan herännyt, vaan he nukkuivat kaikki; sillä Herran lähettämä raskas uni oli vallannut heidät.	12. Niin otti David keihään ja vesimaljan Saulin pään pohjasta, ja he menivät matkaansa; ja ei yhtään ollut, joka sen näki taikka huomait si, eli heräsi, vaan he makasivat kaikki nukkuneena, sillä Herralta oli tullut syvä uni heidän päällensä.	26:12 Nijn otti Dawid keihän ja wesimaljan hänen pääns pohjast ja meni matcaans/ ja ei yhtän ollut joca sen näki taicka huomaidzi/ eli heräis/ waan he macaisit caicki nuckunun: sillä HERralda oli tullut sywä uni heidän päällens.
26:13 Kun sitten Daavid oli tullut toiselle puolelle, asettui hän kauas vuoren laelle, pitkän välimatkan päähän.	13. Kuin David oli tullut ylitse toiselle puolelle, meni hän kauvas vuoren kukkulalle, että iso väli oli heidän välillänsä.	26:13 COsca Dawid oli tullut sille puolelle/ meni hän cauwas vuoren cuckulalle/ että isoi wäli oli heidän wälilläns.
26:14 Ja Daavid huusi väelle ja Abnerille, Neerin pojalle, ja sanoi: "Etkö vastaa, Abner?" Abner vastasi ja sanoi: "Kuka sinä olet, joka niin huudat kuninkaalle?"	14. Ja David huusi kansalle ja Abnerille Neerin pojalle ja sanoi: etkös vastaa, Abner? Abner vastasi ja sanoi: kukas olet, että näin huudat kuningasta?	26:14 Ja hän huusi Canssalle/ ja Abnerille Nerin pojalle/ ja sanoi: etkös cuule Abner? Abner wastais/ ja sanoi: cucas olet/ että näijn huudat Cuningast?
26:15 Daavid sanoi Abnerille: "Sinähän olet mies, eikä sinun vertaistasi ole Israelissa. Miksi et sitten vartioinut herraasi, kuningasta? Sillä joku kansasta tuli surmaamaan kuningasta, sinun herraasi.	15. Ja David sanoi Abnerille: etkös ole mies? ja kuka on sinun vertaises Israelissa? Miksi et varjellut herraas kuningasta? Sillä yksi kansasta on mennyt tappamaan kuningasta sinun herraas.	26:15 Ja Dawid sanoi Abnerille: etkös ole mies/ ja cuca on sinun wertas Israelis? mixes warjellut Herra Cuningast? sillä yxi Canssasta on mennyt tappaman Herra Cuningast.
26:16 Ei ole hyvin tehty, mitä sinä olet tehnyt. Niin totta kuin Herra elää: te olette kuoleman omat, koska ette vartioineet herraanne, Herran voideltua. Katsohan nyt: missä ovat kuninkaan keihäs ja vesiastia, jotka olivat hänen pään pohjissaan?"	16. Ei se ole oikein minkä sinä tehnyt olet. Niin totta kuin Herra elää, te olette kuoleman lapset, ettette varjelleet herraanne, Herran voideltua. Ja nyt katso, kussa kuninkaan keihäs ja vesimalja on, jotka hänen päänsä pohjassa olivat?	26:16 Ei se ole oikein cuins tehnyt olet/ nijn totta cuin HERra elä/ te oletta cuoleman lapset/ ettet te warjelleet teidän Herran/ HERran woideltua/ cadzo/ cusa Cuningan keihäs ja wesimalja on/ cuin hänen pääns pohjas olit.
26:17 Niin Saul tunsu Daavidin äänen ja sanoi: "Sehän on sinun äänesi, poikani Daavid." Daavid vastasi: "Niin on, herrani, kuningas."	17. Niin Saul tunsu Davidin äänen ja sanoi: eikö se ole sinun äänes, minun poikani David? David sanoi: minun ääneni se on, herrani kuningas.	26:17 SIlloin Saul tunsu Dawidin änen/ ja sanoi: poican Dawid/ eikö se ole sinun änes? Dawid sanoi: minun änen on/ minun Herran Cuningan.
26:18 Ja hän sanoi vielä: "Miksi herrani vainoaa palvelijaansa? Mitä minä olen tehnyt, tahi mitä paha minulla on tekeillä?"	18. Ja vielä sanoi: miksi minun herrani vainoo palveliaansa? Sillä mitä minä olen tehnyt ja mitä paha on minun kädessäni?	26:18 Ja wielä sanoi: mixi minun Herran waino palweliatans? mitä minä olen tehnyt/ ja mitä paha on minun kädesäni?

<p>26:19 Kuulkoon nyt herrani, kuningas, mitä hänen palvelijansa sanoo. Jos Herra on yllyttänyt sinut minua vastaan, niin saakoon hän tuntea ruokauhrin hajua; mutta jos sen ovat tehneet ihmiset, niin olkoot he kirotut Herran edessä, koska tänä päivänä karkoittavat minut pois Herran perintöosasta, sanoen: 'Mene ja palvele muita jumalia.'</p>	<p>19. Niin kuulkaan siis nyt herrani kuningas palveliansa sanan: Jos Herra on yllyttänyt sinun minua vastaan, niin anna joku ruokauhri sytytettää, mutta jos ihmiset sen tekevät, niin olkoon he kirotut Herran edessä, että he tänäpäpä ovat minun syösseet ulos, etten minä pysyisi Herran perimisessä, ja sanovat: mene ja palvele muukalaisia jumalia.</p>	<p>26:19 Nijn cuulcan sijs minun Herran Cuningas palwelians sanan/ jos HERra on yllyttänyt sinun minua wastan/ nijn anna jocu ruocauhri sytytettä/ mutta jos ihmiset sen tekewät/ nijn olcon he kirotut HERran edes/ että he tänäpäpä owat minun syöxänet ulos/ etten minä pysyis HERran perimises/ ja sanowat: mene ja palwele muucalaisia jumalita.</p>
<p>26:20 Älköön kuitenkaan minun vereni vuotako maahan siellä kaukana Herran kasvoista. Niin, Israelin kuningas on lähtenyt liikkeelle etsimään yhtä kirppua, niinkuin ajetaan peltokanaa vuorilla."</p>	<p>20. Niin älköön minun vereni langatko maahan Herran eteen; sillä Israelin kuningas on lähtenyt yhtä kirppua etsimään, niinkuin hän takaa ajelis peltokanaa vuorilla.</p>	<p>26:20 Nijn älkön minun weren langetco maahan HERran eteen: sillä Israelin Cuningas on lähtenyt kirppua edzimän/ nijncuin jocu ajele peldocana wuorilla.</p>
<p>26:21 Niin Saul sanoi: "Minä olen tehnyt syntiä. Tule takaisin, poikani Daavid; sillä minä en enää tee sinulle paha, koska minun henkeni tänä päivänä on ollut kallis sinun silmissäsi. Katso, minä olen tehnyt tyhmästi ja erehtynyt kovin pahoin."</p>	<p>21. Ja Saul sanoi: minä olen syntiä tehnyt. Tule jälleen poikani David! sillä en minä sinulle enää tee paha, että minun sieluni on tänäpäpä ollut kallis sinun silmäis edessä: katso, minä olen tehnyt tyhmästi ja sangen hullusti.</p>	<p>26:21 Ja Saul sanoi: minä olen syndiä tehnyt/ tule jäljens poican Dawid: en minä sinun enämbi tee paha/ että minun sielun on tänäpäpä ollut callis sinun silmäis edes/ cadzo/ minä olen tehnyt tyhmäst ja sangen hullust.</p>
<p>26:22 Daavid vastasi ja sanoi: "Tässä on kuninkaan keihäs; tulkoon joku miehistä tänne ottamaan sen.</p>	<p>22. David vastasi ja sanoi: katso, tässä on kuninkaan keihäs, tulkaan yksi palvelioistas tänne ja ottakaan sen.</p>	<p>26:22 Dawid wastais/ ja sanoi: cadzo/ täsä on Cuningan keihäs/ tulcan yxi nuorucaisista tänne/ ja ottacan sen.</p>
<p>26:23 Herra palkitsee jokaiselle hänen vanhurskautensa ja uskollisuutensa. Sillä Herra antoi sinut tänä päivänä minun käsiini, mutta minä en tahtonut satuttaa kättäni Herran voideltuun.</p>	<p>23. Herra maksaa jokaiselle hänen vanhurskautensa ja uskonsa jälkeen; sillä Herra on sinun tänäpäpä antanut minun käteeni, vaan en minä tahtonut satuttaa kättäni Herran voideltuun.</p>	<p>26:23 HERra maxa jocaidezelle hänen wanhurscaudens ja uscons jälken: sillä HERra olis sinun tänäpäpä andanut minun käteeni/ waan en minä tahtonut satutta kättän HERran woideltuun.</p>
<p>26:24 Katso, niinkuin sinun henkesi tänä päivänä on ollut suuriarvoinen minun silmissäni, niin on myös minun henkeni oleva suuriarvoinen Herran silmissä, ja hän on pelastava minut kaikesta hädästä."</p>	<p>24. Ja katso, niinkuin sinun sielus tänäpäpä on paljo pidettävä ollut minun silmäini edessä, niin olkoon myös minun sieluni paljo pidettävä Herran silmäin edessä, ja vapahtakoon minua kaikesta minun murheestani.</p>	<p>26:24 Ja nijncuin sinun sielus tänäpäpä on paljo pidettäpä ollut minun silmäin edes/ nijn olcon myös minun sielun palio pidettäpä HERran silmäin edes/ ja wapahtacon minua caikesta minun murhestani.</p>

26:25 Saul sanoi Daavidille: "Siunattu ole sinä, poikani Daavid! Mihin sinä ryhdyt, siihen sinä pystyt." Sitten Daavid meni pois, ja Saul palasi kotiinsa.	25. Saul sanoi Davidille: siunattu ole sinä, poikani David: sinä teet ja toimitat, sinä taidat ja voit. Niin David meni matkaansa, ja Saul palasi kotiansa.	26:25 Saul sanoi Dawidille: siunattu ole sinä minun poican Dawid/ sinä teet ja toimitat. Nijn Dawid meni matcaans ja Saul palais cotians.
27 LUKU	27 LUKU	XXVII. Lucu
27:1 Mutta Daavid ajatteli mielessään: "Kerran Saulin käsi kuitenkin tuhoaa minut. Minulla ei ole muuta neuvoa kuin pelastautua filistealaisten maahan. Silloin Saul huomaa turhaksi enää etsiä minua kaikkialta Israelin alueelta, ja niin minä pelastun hänen käsistensä."	1. Niin David ajatteli sydämessään: kuitenkin minä yhtenä päivänä joudun Saulin käsiin: ei ole minun parempaa, kuin että minä menen ojetinsa Philistealaisten maalle, että Saul lakkais minua etsimästä kaikissa Israelin rajoissa, ja minä pääsisin hänen käsistensä.	27:1 NIin Dawid ajatteli sydämesäns/ cuitengin minä yhtenä päiwänä joudun Saulin käsijn/ ei ole minun parembata/ cuin että minä menen Pilisterein maalle/ että Saul lackais minua edzimästä caikis Israelin rajois/ ja minä pääsisin hänen käsistäns.
27:2 Niin Daavid nousi ja meni, hän ja ne kuusisataa miestä, jotka olivat hänen kanssaan, Aakiin, Maaokin pojan, Gatin kuninkaan, luo.	2. Ja David nousi ja läksi matkaan kuudensadan miehen kanssa, jotka hänen myötänsä olivat, Akiksen Maokin pojan Gatin kuninkaan tykö.	27:2 Ja hän hangidzi ja läxi matcaan cuuden sadan miehen cansa/ jotca hänen myötäns olit/ Achixen Maochin pojan Gathin Cuningan tygö.
27:3 Ja Daavid asettui miehinensä Aakiin luo Gatiin. Jokaisella oli perheensä mukanaan, Daavidilla molemmat vaimonsa, jisreeliläinen Ahinoam ja karmelilainen Abigail, Naabalin vaimo.	3. Niin David asui Akiksen tykönä Gatissa, hän ja hänen miehensä itsekukin perheinensä: David ja kaksi hänen emäntäänsä, Ahinoam Jisreelista ja Abigail Nabalin emäntä Karmelista.	27:3 Nijn Dawid asui Achixen tykönä Gathis/ hänen miestens cansa idzecukin perheinens/ ja Dawid caden emändäns cansa Ahinoamin Jesreelist/ ja Abigailin Nabalin emännän cansa Carmelist.
27:4 Kun sitten Saulille ilmoitettiin, että Daavid oli paennut Gatiin, ei hän enää etsinyt häntä.	4. Kun Saulille sanottiin Davidin paenneen Gatiin, niin ei hän enää häntä etsinyt.	27:4 Cosca Saulille sanottin Dawidin paennen Gathijn/ nijn ei hän enä händä edzinyt.
27:5 Ja Daavid sanoi Aakiille: "Jos minä olen saanut armon sinun silmiesi edessä, niin annetakoon minulle paikka jossakin maaseutukaupungissa, asuakseni siellä. Sillä miksi sinun palvelijasi asuisi kuninkaan kaupungissa sinun luonasi?"	5. Niin David sanoi Akikselle: jos minä olen löytänyt armon sinun edessä, niin anna minulle yhteen kaupunkiin sia maalle, asuakseni siellä; sillä miksi pitäis sinun palvelias asuman kuninkaallisessa kaupungissa sinun tykönäs?	27:5 NIin Dawid sanoi Achixelle: jos minä olen löytänyt armon sinun edesäs/ nijn anna minulle yhteen Caupungijn sia maalle/ asuaxen siellä/ mitä sinun palwelias asu Cuningalises Caupungis sinun tykönäs?
27:6 Niin Aakis antoi hänelle sinä päivänä Siklagin. Sentähden on Siklag Juudan kuningasten oma vielä tänä päivänä.	6. Sinä päivänä antoi Akis hänelle Ziklagin. Sentähden on Ziklag Juudan kuningasten vielä tänäpäpä.	27:6 Sinä päiwänä andoi Achis hänelle Ziklagin/ sijtä on Ziklag Judan Cuningasten wielä tänäpäpä.
27:7 Aika, jonka Daavid asui filistealaisten maassa, oli vuosi ja neljä kuukautta.	7. Vaan se aika, minkä David asui Philistealaisten maalla, oli ajastaika ja neljä kuukautta.	27:7 Waan se aica cuin Dawid asui Philisterein maalla/ oli ajastaica ja neljä cuucautta.

27:8 Daavid lähti miehinensä, ja he tekivät ryöstöretkiä gesurilaisten, geresiläisten ja amalekilaisten maahan. Sillä nämä asuivat siinä maassa, joka muinoin ulottui Suuriin päin ja Egyptin maahan asti.	8. Ja David nousi miehinensä ja karkasi Gessurilaisten ja Girsiläisten ja Amalekilaisten maalle; sillä nämät asuivat jo vanhuudesta siinä maassa, kuin Suriin mennään, Egyptin maahan asti.	27:8 Ja Dawid nousi miehinens ja carcais Gessuriterein/ ja Girsiterein/ ja Amalechiterein maalle: sillä nämät asuit jo wanhast sijnä maasa cuin Surrijn mennän/ Egyptin maahan asti.
27:9 Ja hävittäessään maata Daavid ei jättänyt yhtään miestä eikä naista henkiin, otti lampaat, raavaat, aasit, kamelit ja vaatteet ja palasi sitten takaisin ja tuli Aakiin luo.	9. Ja kuin David oli kaiken maan lyönyt, ei hän jättänyt yhtäkään miestä eli vaimoa elämään; ja otti heidän lampaansa, härkensä, aasinsa, kamelinsa ja vaatteensa, palasi ja tuli Akiksen tykö.	27:9 Ja cosca Dawid oli caiken maan lyönyt/ ei hän jättänyt yhtäkän miestä eli vaimoa elämän/ ja otti heidän lambans/ härkäns/ Asins/ Camelins ja waattens/ palais ja tuli Achixen tygö.
27:10 Ja kun Aakis kysyi: "Ette kai ole tänään tehneet ryöstöretkeä?" vastasi Daavid: "Kyllä, Juudan Etelämaahan", tahi: "Jerahmeelilaisten Etelämaahan", tahi: "Keeniläisten Etelämaahan."	10. Ja Akis sanoi: kenenkä päälle te olette karanneet tänäpäni? David vastasi: lounaan päin Juudaa, lounaan päin Jerakmelilaisia ja lounaan päin Keniläisiä.	27:10 Ja Achis sanoi hänelle: olettaco te tänäpäni carannet kenengän päälle? Dawid wastais: lounan päin Judan/ lounan päin Jerahmelithin ja lounan päin Keniterein päälle.
27:11 Daavid ei jättänyt yhtään miestä eikä naista henkiin, vietäväksi Gatiin, sillä hän ajatteli: "Ne voisivat kertoa meistä ja sanoa: 'Näin on Daavid tehnyt, tämä on ollut hänen tapansa kaiken aikaa, minkä hän asui filistealaisten maassa'."	11. Ja ei David jättänyt eläväksi yhtäkään miestä eli vaimoa viedäksensä Gatiin, ja ajatteli: ettei he puhuisi jotakin meitä vastaan, sanoen: näin teki David, ja tämä oli hänen tapansa niinkauvan kuin hän asui Philistealaisten maalla.	27:11 Ja ei Dawid jättänyt eläwäxi yhtäkän miestä eli vaimoa wiedäxens Gathijn/ ja ajatteli: ettei he puhuis jotakin meitä wastian. Näin teki Dawid/ ja tämä oli hänen tapans nijncawwan cuin hän asui Philisterein maalla.
27:12 Ja Aakis luotti Daavidiin ja ajatteli: "Hän on saattanut itsensä kansansa Israelin vihoihin ja tulee olemaan minun palvelijani ainiaan."	12. Niin Akis uskoi Davidin ja ajatteli, hän on tehnyt itsensä kokonansa kauhistuttavaksi kansallensa Israelille, sentähden olkaan hän aina minun palveliani.	27:12 Sentähden Achis uscoi Dawidin/ ja ajatteli/ hän on tehnyt idzens cauhistettawaxi hänen Canssallens Israelille: sentähden olcan hän aina minun palwelian.
28 LUKU	28 LUKU	XXVIII. Lucu
28:1 Siihen aikaan filistealaiset kokosivat joukkonsa sotaretkelle Israelia vastaan. Ja Aakis sanoi Daavidille: "Tiedä, että sinun on miehinesi lähdettävä minun kanssani sotajoukon mukana."	1. Ja Philistealaiset kokosivat siihen aikaan sotaväkensä menemään sotaan Israelia vastaan. Ja Akis sanoi Davidille: Sinun pitää kaiketi tietämän, että sinä ja sinun väkes pitää menemän minun kanssani sotaan.	28:1 JA Philisterit cocoisit sijhen aican heidän sotawäkens menemän sotaan Israeli wastian. Ja Achis sanoi Dawidille: Sinun pitä tietämän että sinä/ ja sinun wäkes pitä menemän minun cansani sotaan.

<p>28:2 Daavid vastasi Aakiille: "Hyvä! Sinä tulet tietämään, mitä palvelijasi saa aikaan." Aakis sanoi Daavidille: "Siispä minä asetan sinut oman pääni vartijaksi koko täksi aikaa."</p>	<p>2. David vastasi Akikselle: olkoon; sinä saat nähdä, mitä sinun palvelias on tekevä. Akis sanoi Davidille: sentähden asetan minä sinun pääni vartiaksi joka päivä.</p>	<p>28:2 Dawid wastais Achixelle: olcon/ sinä saat nähdä mitä sinun palwelias on tekewä. Achis sanoi Dawidille: sentähden asetan minä sinun minun pääni wartiaksi jocapäiwä.</p>
<p>28:3 Samuel oli kuollut, ja koko Israel oli pitänyt hänelle valittajaiset; ja he olivat haudanneet hänet hänen kaupunkiinsa Raamaan. Ja Saul oli toimittanut pois maasta vainaja- ja tietäjähenkien manaajat.</p>	<p>3. Niin oli Samuel kuollut, ja koko Israel oli häntä murehtinut ja haudannut hänen kaupunkiinsa Raaman. Ja Saul oli ajanut maakunnasta noidat ja velhot pois.</p>	<p>28:3 NIin oli Samuel cuollut/ ja coco Israel oli händä itkenyt ja haudannet hänen/ hänen Caupungijns Ramahn. Nijn Saul oli ajanut maacunnast noidat ja welhot pois.</p>
<p>28:4 Ja filistealaiset kokoontuivat, ja he tulivat ja leiriytyivät Suunemiin. Niin Saulkin kokosi koko Israelin, ja he leiriytyivät Gilboaan.</p>	<p>4. Kuin Philistealaiset kokosivat heitänsä, ja tulivat ja sioittivat itsensä Sunemiin, kokosi myös Saul kaiken Israelin, ja he sioittivat itsensä Gilboaan.</p>	<p>28:4 Cosca Philisterit cocoisit heidäns/ ja sioitit idzens Sunemijn. Cocois myös Saul caiken Israelin/ ja sioitit idzens Gilboaan.</p>
<p>28:5 Mutta kun Saul näki filistealaisten leirin, peljästyivät hän, ja hänen sydämensä vapisi kovin.</p>	<p>5. Kuin Saul näki Philistealaisten sotajoukon, pelkäsi hän ja hänen sydämensä oli suuresti hämmästynyt.</p>	<p>28:5 Cosca Saul näki Philisterein sotajoucon/ pelkäis hän/ ja hänen sydämens oli suurest hämmästynyt.</p>
<p>28:6 Ja Saul kysyi Herralta, mutta Herra ei vastannut hänelle, ei unissa, ei uurimin eikä profeettain kautta.</p>	<p>6. Ja Saul kysyi Herralta, ja ei Herra mitään häntä vastannut, ei unen, eikä walkeuden, eli prophetain kautta.</p>	<p>28:6 Ja Saul kysyi HERralle/ ja ei HERra mitän händä wastannut/ eikä unen/ walkeuden eli Prophetain cautta.</p>
<p>28:7 Niin Saul sanoi palvelijoillensa: "Etsikää minulle joku vaimo, jolla on vallassaan vainajahenki, niin minä menen hänen luoksensa ja kysyn häneltä." Hänen palvelijansa vastasivat hänelle: "Katso, Een-Doorissa on vaimo, jolla on vallassaan vainajahenki."</p>	<p>7. Silloin sanoi Saul palvelioillensa: etsikää minulle vaimo, jolla noidan henki on, mennäkseni hänen tykönsä ja kysyäkseni häneltä. Hänen palveliansa sanoivat hänelle: katso, Endorissa on vaimo, jolla on noidan henki.</p>	<p>28:7 Silloin sanoi Saul palwelioillens: edzikät minulle vaimo/ jolla noidan hengi on/ mennäxeni hänen tygöns/ ja kysyäxeni hänelle. Hänen palwelians sanoit hänelle: cadzo/ Endoris on waimo/ jolla on noidan hengi.</p>
<p>28:8 Silloin Saul teki itsensä tuntemattomaksi, pukeutui toisiin vaatteisiin ja lähti matkalle, mukanaan kaksi miestä. He tulivat yöllä vaimon luo, ja hän sanoi: "Ennusta minulle vainajahengen avulla ja nostata minulle se, jonka minä sinulle sanon."</p>	<p>8. Ja Saul muutti vaatteensa ja otti toiset päällensä, ja meni sinne, ja kaksi miestä hänen kanssansa; ja he tulivat yöllä vaimon tykö, ja hän sanoi: noidu minulle noidan hengen kautta ja nosta se ylös minulle, jonka sanon sinulle.</p>	<p>28:8 Ja Saul muutti waattens/ ja otti toiset päällens/ ja meni sinne/ ja caxi miestä hänen cansans/ ja tuli yöllä waimon tygö/ ja sanoi: noidu minulle noidan hengen cautta/ ja saata minulle se cuin minä sanon sinulle.</p>

<p>28:9 Mutta vaimo vastasi hänelle: "Sinä tiedät kyllä, mitä Saul on tehnyt, kuinka hän on hävittänyt vainaja- ja tietäjähenkien manaajat maasta. Miksi virität minulle ansan tuottaaksesi minulle kuoleman?"</p>	<p>9. Vaimo sanoi hänelle: katso, sinä tiedät kyllä, mitä Saul tehnyt on, kuinka hän on hävittänyt noidat ja velhot maakunnasta: miksi siis tahdot minun sieluani pauloihin, että minä kuoliaaksi lyötäisiin?</p>	<p>28:9 Waimo sanoi hänelle: cadzo/ sinä tiedät kyllä mitä Saul tehnyt on/ cuinga hän on hävittänyt noidat ja velhot maacunnast/ mixis sijs tahdot minun sieluani pauloin/ että minä cuoliaksi lyötäisin.</p>
<p>28:10 Niin Saul vannoi hänelle Herran kautta ja sanoi: "Niin totta kuin Herra elää: tästä asiasta ei sinulle tule mitään syytä."</p>	<p>10. Niin Saul vannoi hänelle Herran kautta ja sanoi: niin totta kuin Herra elää, ei tämä lueta sinulle pahuudeksi.</p>	<p>28:10 Nijn Saul wannoi hänelle HERran kautta/ ja sanoi: nijn totta cuin HERra elä/ ei tämä lueta sinulle pahudexi.</p>
<p>28:11 Vaimo kysyi: "Kenen minä nostatan sinulle?" Hän vastasi: "Nostata minulle Samuel."</p>	<p>11. Niin vaimo sanoi: kenen minä nostan sinulle? Hän sanoi: nosta minulle Samuel.</p>	<p>28:11 NIin waimo sanoi: kenen minä nostan sinulle? hän sanoi: nosta minulle Samuel.</p>
<p>28:12 Mutta kun vaimo näki Samuelin, huudahti hän kovalla äänellä. Ja vaimo sanoi Saulille: "Miksi olet pettänyt minut? Sinähän olet Saul."</p>	<p>12. Kuin vaimo näki Samuelin, huusi hän suurella äänellä, ja sanoi Saulille sanoen: miksis olet minun pettänyt? sinä olet Saul.</p>	<p>28:12 Cosca waimo näki Samuelin/ huusi hän corkiast/ ja sanoi Saulille/ sanoden: mixis olet minun pettänyt? sinä olet Saul.</p>
<p>28:13 Kuningas sanoi hänelle: "Älä pelkää. Mitä sinä näet?" Vaimo vastasi Saulille: "Minä näen jumal'olennon nousevan maasta."</p>	<p>13. Ja kuningas sanoi hänelle: älä pelkää! mitäs näet? Vaimo sanoi Saulille: minä näen jumalat astuvan maasta ylös.</p>	<p>28:13 Ja Cuningas sanoi hänelle: älä pelkä/ mitäs näet? Waimo sanoi Saulille: minä näen jumalat astuwan maasta ylös.</p>
<p>28:14 Hän kysyi häneltä: "Minkä näköinen hän on?" Vaimo vastasi: "Vanha mies nousee ylös, viittaa verhoutuneena." Niin Saul ymmärsi, että se oli Samuel, ja kumartui kasvoilleen maahan ja osoitti kunnioitusta.</p>	<p>14. Hän sanoi hänelle: kuinka hän on muotoansa? ja hän sanoi: vanha mies nousee ylös ja on vaetetettu hameella. Niin ymmärsi Saul sen olevan Samuelin, ja kumarsi kasvoillensa maahan ja rukoili.</p>	<p>28:14 Hän sanoi: cuinga hän on muotoans? hän sanoi: wanha mies tule tänne/ ja on waetetettu hamella. Nijn ymmärsi Saul sen olevan Samuelin/ ja cumarsi caswoillens maahan/ ja rucoili.</p>
<p>28:15 Ja Samuel sanoi Saulille: "Miksi sinä olet häirinnyt minua ja nostattanut minut?" Saul vastasi: "Minä olen suuressa hädässä: filistealaiset sotivat minua vastaan, ja Jumala on poistunut minusta eikä vastaa minulle enää, ei profeettain kautta eikä unissa. Niin minä kutsutin sinut, että ilmoittaisit minulle, mitä minun on tehtävä."</p>	<p>15. Mutta Samuel sanoi Saulille: miksis olet minua vaivannut nostaten minua? Saul sanoi: minä olen suuressa ahdistuksessa: Philistealaiset sotivat minua vastaan ja Jumala on minusta erinnyt, ja ei vastaa enää minua prophetain eikä unen kautta; sentähden olen minä antanut sinua kutsua, ilmoittamaan, mitä minun tekemän pitää.</p>	<p>28:15 MUtta Samuel sanoi Saulille: mixis olet minua waiwannut/ nostaden minua? Saul sanoi: minä olen suures ahdistuxes/ Philisterit sotiwat minua wastan/ ja Jumala on minusta erinnyt/ ja ei wasta minua Prophetain/ eikä unen cautta/ sentähden olen minä andanut sinun cudzua/ ilmoittaman mitä minun tekemän pitä.</p>

28:16 Mutta Samuel vastasi: "Miksi sinä minulta kysyt, kun Herra on poistunut sinusta ja tullut vihamieheksesi?"	16. Samuel sanoi: mitä kysyt minulta, että Herra on sinusta erinnyt ja on sinun vihamiehekses tullut?	28:16 Samuel sanoi: mitä kysyt minulta/ että HERra on sinusta erinnyt/ ja on sinun vihamiehexes tullut?
28:17 Herra on tehnyt sen, minkä hän on minun kauttani puhunut: Herra on reväissyt kuninkuuden sinun kädestäsi ja on antanut sen toiselle, Daavidille.	17. Herra on tekevä niinkuin hän minun kauttani puhunut on: ja Herra repäisee valtakunnan sinun kädestäs pois ja antaa lähimmäiselles Davidille,	28:17 HERra on sinulle tekewä nijncuin hän minun cauttani puhunut on/ ja rewäise waldacunnan kädestäs pois/ ja anda Dawidille sinun lähimmäiselles.
28:18 Kun sinä et kuullut Herran ääntä etkä tehnyt Amalekille, mitä hänen hehkuva vihansa vaati, sentähden Herra on tänä päivänä tehnyt sinulle tämän.	18. Ettet kuullut Herran ääntä, etkä täyttänyt hänen vihansa julmuutta Amalekia vastaan, sentähden on Herra näitä sinulle tänäpäpä tehnyt.	28:18 Ettes cuullut HERran äändä/ etkä täyttänyt hänen wihans julmutta Amalechi wastan/ sentähden on HERra näitä sinulle tänäpäpä tehnyt.
28:19 Herra antaa myöskin Israelin yhdessä sinun kanssasi filistealaisten käsiin, ja huomenna olet sinä poikinesi minun tykönäni; myös Israelin leirin Herra antaa filistealaisten käsiin."	19. Ja vielä sitte antaa Herra sinun kanssas Israelin Philistealaisten käsiin: huomenna pitää sinun ja sinun poikas oleman minun tykönäni: ja Herra antaa Israelin sotajoukon Philistealaisten käsiin.	28:19 Ja vielä sijtte anda HERra Israelin sinun Canssas Philisterein käsijn. Huomena pitä sinun ja sinun poicas oleman minun tykönäni. Ja HERra anda Israelin sotajoucon Philisterein käsijn.
28:20 Niin Saul siinä tuokiossa kaatui pitkin koko pituuttaan maahan, sillä hän peljästyi kovin Samuelin puheesta; myös olivat häneltä voimat lopussa, sillä vuorokauteen hän ei ollut syönyt mitään.	20. Niin Saul kaatui äkisti maahan niin pitkäksi kuin hän oli, ja peljästyi suuresti Samuelin puheen tähden, niin ettei hänessä mitään enämpi voimaa ollut, sillä ei hän ollut mitään syönyt koko sinä päivänä ja yönä.	28:20 Nijn Saul caadui äkist maahan nijn pitkäxi cuin hän oli/ ja peljästyi suurest Samuelin puhen tähden/ nijn ettei hänes mitän enämbi woima sillen ollut/ sillä ei hän ollut mitän syönyt coco sinä päiwänä ja yönä.
28:21 Mutta vaimo meni Saulin luo, ja kun hän näki, että tämä oli kauhun vallassa, sanoi hän hänelle: "Katso, palvelijattaresi kuuli sinua, minä panin henkeni kämmenelleni ja tottelin käskyä, jonka sinä minulle lausuit.	21. Ja vaimo meni Saulin tykö ja näki hänen suuresti peljästyneeksi, ja sanoi hänelle: katso, sinun piikas on kuullut sinun sanas, ja minä olen pannut sieluni käteeni, niin että minä kuuliainen olin sinun sanalles, jonkas puhuit minulle;	28:21 JA waimo meni Saulin tygö/ ja näki hänen suurest peljästynexi/ ja sanoi hänelle: cadzo sinun pijcas on cuullut sinun sanas/ ja olen pannut sieluni käteeni/ nijn että minä cuuliainen olin sinun sanalles/ jongas puhuit minulle.
28:22 Niin kuule nyt sinäkin palvelijatartasi ja salli minun asettaa sinun eteesi palanen leipää, ja syö, että olisit voimissasi, kun lähdet matkalle."	22. Niin kuule myös nyt sinä piikas sana: minä panen etees palan leipää, että söisit ja tulisit väkees jälleensä, ja menisit matkaas.	28:22 Nijn cuule pijcas sana: minä panen etees palan leipä/ että söisit ja tulisit väkees jälleensä/ ja menisit matkaas.
28:23 Hän epäsi ja sanoi: "Minä en syö." Mutta kun hänen palvelijansa yhdessä vaimon kanssa pyytämällä pyysivät häntä, kuuli hän heitä; ja hän nousi maasta ja istui vuoteelle.	23. Hän kielsi ja sanoi: en minä syö. Niin hänen palveliansa ja vaimo vaativat häntä syömään, ja hän totteli heidän ääntänsä, ja nousi maasta ja istui vuoteelle.	28:23 Hän kielsi/ ja sanoi: en minä syö. Nijn hänen palwelians ja waimo waadeit händä syömän/ että hän cuuli heidän sanans. Ja hän nousi maasta ja istui wuoteelle.

28:24 Ja vaimolla oli juottovasikka kotonaan; sen hän teurasti joutuin. Sitten hän otti jauhoja, sotki ne ja leipoi niistä happamattomia leipiä.	24. Ja vaimolla oli huoneessa lihava vasikka, ja hän kiiruhti ja teurasti sen, ja otti jauhoja ja sekoitti, ja leipoi sen happamattomiksi kyrsiksi.	28:24 Ja waimo toi huonesta lihawan wasican/ kirjutti idzens/ ja teurasti sen/ ja otti jauhoja ja secoitti/ ja leiwoi sen happamat.
28:25 Ja hän toi ruuan Saulin ja hänen palvelijainsa eteen, ja he söivät. Sitten he nousivat ja lähtivät samana yönä.	25. Ja kantoi Saulin ja hänen palveliainsa eteen. Ja kuin he olivat syöneet, nousivat he ja matkustivat sinä yönä.	28:25 Ja candoi Saulille ja hänen palwelioillens. Ja cosca he olit syönet/ nousit he ja matcustt yöllä.
29 LUKU	29 LUKU	XXIX. Lucu
29:1 Filistealaiset kokosivat kaikki joukkonsa Afekiin, ja israelilaiset olivat leirytyneet lähteelle, joka on Jisreelissä.	1. Mutta Philistealaiset kokosivat kaiken sotajoukkonsa Aphekiin; ja Israel sioitti itsensä Ainiin Jisreelissä.	29:1 MUtta Philisterit cocoisit caiken heidän sotajouckons Aphechijn/ ja Israel sioitti idzens Ainijn Jesreelis.
29:2 Ja kun filistealaisten ruhtinaat tulivat satoineen ja tuhansineen, ja Daavid miehineen tuli viimeiseksi Aakiin kanssa,	2. Ja Philistealaisten päämiehet menivät sadoittain ja tuhansittain; mutta David meni jälistä miehinensä, liki Akista.	29:2 Ja Philisterein päämiehet menit sadoin ja tuhannin/ mutta Dawid meni jälist miehinens liki Achist.
29:3 sanoivat filistealaisten päälliköt: "Mitä nuo hebrealaiset täällä tekevät?" Aakis vastasi filistealaisten päälliköille: "Tämähän on Daavid, Saulin, Israelin kuninkaan, palvelija, joka on ollut minun luonani toista vuotta, enkä minä ole havainnut hänessä mitään siitä päivästä alkaen, jona hän siirtyi minun luokseni, tähän päivään asti."	3. Niin sanoivat Philistealaisten päämiehet: mitä nämät Hebrealaiset tahtovat? Akis sanoi Philistealaisten päämiehille: eikö tämä ole David Saulin Israelin kuninkaan palvelia, joka on ollut monta päivää eli vuoden minun tykönäni ja en minä ole löytänyt mitäkään hänen kanssansa siitä ajasta, kuin hän pakeni minun tyköni, tähän päivään asti.	29:3 NIin sanoit Philisterein päämiehet: mitä nämät Hebrerit tahtowat? Achis sanoi heille: eikö tämä ole Dawid Saulin Israelin Cuningan palwelia? joca on ollut ajastajan minun tykönäni/ ja en minä ole löynnyt mitäkän hänen cansans sijtä ajasta/ cuin hän tuli minun tygöni/ tähän päiwän asti.
29:4 Niin filistealaisten päälliköt vihastuivat häneen; ja filistealaisten päälliköt sanoivat hänelle: "Toimita tämä mies takaisin; palatkoon hän siihen paikkaan, jonka sinä olet hänelle määrännyt. Älköön hän tulko meidän kanssamme taisteluun, ettei hän taistelussa tulisi meidän vastustajaksemme. Sillä miten hän voisi hankkia itselleen Herransa suosion paremmin kuin näiden miesten päillä?"	4. Niin Philistealaisten päämiehet vihastuivat hänen päällensä ja sanoivat hänelle: anna sen miehen palata ja mennä jälleen siallensa, kuhunkas hänen asettanut olet, ettei hän tulisi meidän kanssamme sotaan ja olisi meidän vihamiehemme sodassa; sillä millä taitais hän paremmin herrallensa mielinouteen tehdä, kuin näiden miesten päillä?"	29:4 Nijn Philisterein päämiehet wihastuit hänen päällens/ ja sanoit hänelle: anna sen miehen palata/ ja olla siallans cuhungas hänen asettanut olet/ ettei hän tulis meidän cansam sotaan/ ja olis meidän wihamiehem sodas: sillä/ millä taidais hän paremmin Herrallens mielinouten tehdä/ cuin näiden miesten päillä?

<p>29:5 Eikö tämä ole se Daavid, jolle he karkeloiden virittivät tämän laulun: 'Saul voitti tuhat, mutta Daavid kymmenentuhatta'?"</p>	<p>5. Eikö tämä ole David? josta he veisasivat hypyssä, sanoen: Saul löi tuhannen, mutta David kymmenentuhatta.</p>	<p>29:5 Eikö hän ole Dawid/ josta he weisaist hypys? Saul löi tuhannen/ mutta Dawid kymmenen tuhatta.</p>
<p>29:6 Niin Aakis kutsui Daavidin ja sanoi hänelle: "Niin totta kuin Herra elää: sinä olet rehellinen, ja minulle olisi mieleen, että olisit täällä leirissä, lähtisit ja tulisit minun kanssani; sillä minä en ole havainnut mitään pahaa sinussa siitä päivästä alkaen, jona tulit minun luokseni, tähän päivään asti. Mutta ruhtinaille sinä et ole mieluinen.</p>	<p>6. Niin kutsui Akis Davidin ja sanoi hänelle: niin totta kuin Herra elää, minä pidän sinun oikiana ja hyvänä, ja sinun ulos ja sisälle käymises minun kanssani sotaleiriin kelpaa minulle, sillä en ole minä löytänyt yhtään pahuutta sinusta siitä ajasta, kuin sinä tulit minun tyköni, niin tähän päivään asti; mutta et sinä kelpaa päämiehille.</p>	<p>29:6 NIin cudzui Achis Dawidin/ ja sanoi hänelle: nijn totta cuin HERra elä/ minä pidän sinun oikiana ja hywänä miesnä/ ja sinun ulos ja sisällekäymises minun cansani sotaleirijn kelpa minulle/ ja en ole löynnyt yhtän pahutta sinusta/ sijtä ajasta cuins tulit minun tygöni/ nijn tähän asti. Mutta et sinä kelpa päämiehille.</p>
<p>29:7 Lähde siis takaisin ja mene rauhassa, ettet tekisi mitään, joka ei olisi filistealaisten ruhtinaille mieleen."</p>	<p>7. Niin palaja nyt takaperin ja mene rauhaan, ettes pahaa tekisi Philistealaisten päamiesten silmäin edessä.</p>	<p>29:7 Nijn palaja nyt tacaperin/ ja mene rauhan/ ettes paha tekis Philisterein päamiesten silmäin edes.</p>
<p>29:8 Daavid sanoi Aakiille: "Mitä minä olen tehnyt, ja mitä olet havainnut palvelijassasi siitä päivästä alkaen, jona minä tulin sinun palvelukseesi, tähän päivään asti, koska en saa tulla taistelemaan herrani, kuninkaan, vihollisia vastaan?"</p>	<p>8. David sanoi Akikselle: mitä minä olen tehnyt? ja mitäs olet löytänyt palvelialtas siitä ajasta, kuin minä olen ollut sinun tykönäs, niin tähän päivään asti, etten minä saa tulla ja sotia kuninkaan minun herrani vihamiehiä vastaan?</p>	<p>29:8 Dawid sanoi Achixelle: mitä minä olen tehnyt/ ja mitäs olet löytänyt sinun palwelialdas/ sijtä ajasta cuin minä olen ollut sinun tykönäs/ nijn tähän päiwän asti/ etten minä tule ja sodi minun Herrani Cuningan wihamiehiä wastan?</p>
<p>29:9 Aakis vastasi ja sanoi Daavidille: "Minä tiedän, että sinä olet minulle mieluinen niinkuin Jumalan enkeli; mutta filistealaisten päälliköt sanovat: 'Hän ei saa lähteä meidän kanssamme taisteluun.'</p>	<p>9. Akis vastasi ja sanoi Davidille: minä tiedän sinun otolliseksi minun silmäini edessä, niinkuin Jumalan enkelin, mutta Philistealaisten päämiehet ovat sanoneet: älä anna hänen tulla meidän kanssamme sotaan.</p>	<p>29:9 Achis wastais ja sanoi Dawidille: minä tiedän sinun otollisexi minun silmäin edes/ nijncuin Jumalan Engelin/ mutta Philisterein päämiehet owat sanonet: älä anna hänen tulla meidän cansam sotaan.</p>
<p>29:10 Nouse siis huomenaamuna varhain, sinä ja sinun herrasi palvelijat, jotka ovat tulleet kanssasi, ja lähtekää matkaan huomenaamuna varhain, kun päivä valkenee."</p>	<p>10. Niin nouse siis varhain aamulla, ja sinun herras palveliat, jotka sinun kanssas tulleet ovat: ja kuin te olette aamulla varhain nousseet ja päivä teille valkenee, niin menkää teidän tietänne.</p>	<p>29:10 Nijn nouse sijs warhain amulla/ ja sinun Herras palweliat cuin sinun cansas tullet owat/ ja cosca te oletta amulla warhain nosnet/ ja walkia on/ nijn mengät teidän tietän.</p>
<p>29:11 Niin Daavid miehinensä lähti varhain seuraavana aamuna matkalle palatakseen filistealaisten maahan. Mutta filistealaiset menivät Jisreeliin.</p>	<p>11. Niin David oli miehinensä aamulla varhain ylhäällä, matkustamaan ja tulemaan Philistealaisten maalle jälleen; mutta Philistealaiset menivät Jisreeliin päin.</p>	<p>29:11 Nijn Dawid oli miehinens amulla warhain ylhällä matcustaman ja tuleman Philisterein maalle jällens/ mutta Philisterit menit Jesreelin päin.</p>

30 LUKU	30 LUKU	XXX. Lucu
30:1 Kun Daavid miehinensä kolmantena päivänä tuli Siklagiin, olivat amalekilaiset tehneet ryöstöretken Etelämaahan ja Siklagiin, ja he olivat vallanneet Siklagin ja polttaneet sen tulella.	1. Kuin David kolmantena päivänä tuli Ziglagoon miehinensä, olivat Amalekilaiset tulleet etelän puolelta Ziglagoon, lyöneet Ziglagoon ja polttaneet sen tulella,	30:1 Cosca Dawid colmandena päivänä tuli Ziklagijn miehinens/ olit Amalechiterit tullet etelän puolelda/ lyönet Ziklagin/ ja polttanet tulella.
30:2 Naiset, mitä siellä oli, sekä pienet että suuret, he olivat ottaneet vangiksi, surmaamatta ketään; he olivat vieneet ne pois ja menneet matkoihinsa.	2. Ja olivat vieneet vaimot, jotka siellä olivat, pienimmästä niin suurimpaan; ei he yhtäkään surmanneet, mutta veivät pois ja menivät tiehensä.	30:2 Ja olit wienet waimot/ jotca siellä olit pienimmäst nijn suurimbaan/ ei he yhtäkän surmannet/ mutta weit pois ja menit tietäns.
30:3 Kun Daavid miehinensä tuli kaupunkiin, niin katso, se oli tulella poltettu, ja heidän vaimonsa, poikansa ja tyttärensä oli otettu vangiksi.	3. Kuin David tuli miehinensä kaupunkiin, katso, se oli tulella poltettu, ja heidän emäntänsä ja poikansa ja tyttärensä viedyt vangiksi;	30:3 Cosca Dawid tuli miehinens Caupungijn/ ja näki sen poltetuxi/ ja wiedyxi heidän emändäns ja tyttärens pois/
30:4 Silloin Daavid ja väki, joka oli hänen kanssaan, korottivat äänensä ja itkivät, kunnes eivät enää jaksaneet itkeä.	4. Korotti David ja väki, joka hänen kanssansa oli, äänensä ja itkivät siihenasti, ettei heillä enää voimaa itkeä ollut.	30:4 Corgotti Dawid ja wäki/ cuin hänen cansans oli änen/ ja itki siihenasti ettei heillä enämbi woima itke ollut.
30:5 Vangiksi oli otettu myös Daavidin molemmat vaimot, jisreeliläinen Ahinoam ja Abigail, karmelilaisen Naabalin vaimo.	5. Ja Davidin kaksi emäntää olivat myös vankina viedyt pois: Ahinoam Jisreeliläinen ja Abigail Nabalinn emäntä Karmelista.	30:5 Ja Dawidin caxi emändätä olit myös wiedyt pois/ Ahinoam Jesreeliteri ja Abigail Nabalinn emändä Carmelist.
30:6 Ja Daavid joutui suureen hätään, sillä kansa aikoi kivittää hänet: niin katkeroitunut oli koko kansa, kukin poikiensa ja tyttäriensä tähden. Mutta Daavid rohkaisi mielensä Herrassa, Jumalassansa.	6. Ja David oli suuresti ahdistettu, sillä kansa tahtoi hänen kivittää, että kaiken kansan sielut olivat murheissa poikainsa ja tytärtensä tähden. Mutta David vahvisti itsiänsä Herrassa Jumalassansa.	30:6 Ja Dawid oli suurest ahdistettu/ sillä Canssa tahdoit hänen kiwittä/ ja caiken Canssan sielut olit murheisans/ poicains ja tytärtens tähden. Mutta Dawid wahwisti idziäns HERrasa hänen Jumalassans.
30:7 Ja Daavid sanoi pappi Ebjatarille, Ahimelekin pojalle: "Tuo minulle kasukka." Niin Ebjatar toi kasukan Daavidille.	7. Ja David sanoi papille Abjatarille Ahimelekin pojalle: tuo minulle päällisvaate. Ja Abjatar toi Davidille päällisvaatteen.	30:7 Ja sanoi Papille Abjatharille Ahimelechin pojalle: tuo minulle päälliswaate. 30:8 Ja cosca Abjathar oli tuonut Dawidille päälliswaatten/

<p>30:8 Ja Daavid kysyi Herralta: "Ajanko takaa tuota rosvojoukkoa? Saavutanko minä sen?" Hän vastasi hänelle: "Aja, sillä sinä saavutat sen ja pelastat pelastettavat."</p>	<p>8. Niin kysyi David Herralta ja sanoi: pitääkö minun ajaman sitä joukkoa takaa? saanenko minä heidät kiinni? Hän sanoi hänelle: aja heitä takaa, ja sinä totisesti saavutat heidät ja otat saaliin.</p>	<p>Kysyi Dawid HErralle/ ja sanoi: pitäkö minun ajaman sitä joukko taca/ pitäkö minun ottaman heidän kijnni? hän sanoi: aja heitä taca/ ja sinä saavutat heidän/ ja otat saalin.</p>
<p>30:9 Niin Daavid lähti, hän ja ne kuusisataa miestä, jotka olivat hänen kanssaan, ja he tulivat Besorin purolle; siihen pysähtyivät ne, jotka olivat jääneet muista jälkeen.</p>	<p>9. Niin meni David matkaan, hän ja kuusisataa miestä, jotka hänen kanssansa olivat, ja tulivat Besorin ojan tykö; ja muut seisahdivat siinä.</p>	<p>30:9 Nijn meni Dawid matcaan/ ja cuusi sata miestä cuin hänen cansans olit/ ja tulit Besorin ojan tygö/ mutta muutamat rupeisit sijnä seisoman.</p>
<p>30:10 Mutta Daavid jatkoi takaa-ajoa neljänsadan miehen kanssa; sillä niitä, jotka väsyneinä pysähtyivät eivätkä menneet Besorin puron poikki, oli kaksisataa miestä.</p>	<p>10. Mutta David ja neljänsataa miestä ajoivat takaa; mutta kaksisataa miestä, jotka siihen seisomaan jäivät, suuttuivat menemästä Besorin ojan ylitse.</p>	<p>30:10 Mutta Dawid ja neljä sata miestä menit sotawäen perän/ ja caxi sata miestä jotca siihen seisoman jäit/ ei wijdzinet mennä Besorin ojan ylidze.</p>
<p>30:11 Ja he tapasivat kedolla egyptiläisen miehen ja toivat hänet Daavidin luo. He antoivat hänelle leipää syödä ja vettä juoda,</p>	<p>11. Ja he löysivät yhden Egyptin miehen kedolta, sen he veivät Davidin tykö, ja antoivat hänen leipää syödä ja vettä juoda,</p>	<p>30:11 JA he löysit yhden Egyptin miehen kedolda/ sen he weit Dawidin tygö/ ja annoit leipä syödä ja wettä juoda.</p>
<p>30:12 ja he antoivat vielä hänelle viikunakakun ja kaksi rusinakakkua syödä. Silloin hän virkosi henkiin; sillä hän ei ollut syönyt eikä juonut kolmeen vuorokauteen.</p>	<p>12. Ja antoivat rypäleen fikunia ja kaksi rypälettä rusinoita; ja sittenkuin hän oli syönyt, tuli hänen henkensä virvoitetuksi, sillä ei hän ollut kolmena päivänä eikä kolmena yönä leipää syönyt eikä vettä juonut.</p>	<p>30:12 Ja annoit rypälen ficunit ja caxi rypälettä rosinoit/ ja sijttecuin hän oli syönyt/ tuli hänen hengens wirgotetuxi: sillä ei hän ollut colmena päiwänä eikä colmena yönä leipä syönyt/ eikä wettä juonut.</p>
<p>30:13 Ja Daavid kysyi häneltä: "Kenen olet miehiä ja mistä tulet?" Hän vastasi: "Minä olen egyptiläinen nuorukainen, erään amalekilaisen miehen palvelija; mutta minun herrani jätti minut, sillä minä sairastuin kolme päivää sitten.</p>	<p>13. Ja David sanoi hänelle: kenenkä sinä olet ja kustas olet? Egyptin nuorukainen sanoi: minä olen Amalekilaisen palvelia, ja minun herrani on hyljännyt minun; sillä minä tulin sairaaksi jo kolme päivää sitte.</p>	<p>30:13 Dawid kysyi hänelle: kenengäs olet ja custas olet? hän sanoi: minä olen Egyptin nuorucainen Amalechiterein palwelia/ ja minun HErran on hyljännyt minun/ ja sijtte on jo colme päiwä cuin minä sairaxi tulin.</p>
<p>30:14 Me teimme ryöstöretken kreettien, Juudan ja Kaalebin Etelämaahan ja poltimme Siklagin tulella."</p>	<p>14. Me ryöstimme etelästä päin Kretin ja Juudan, etelästä päin Kalebin, ja poltimme Ziglagin.</p>	<p>30:14 Me tulim etelästä päin Chrethin ja Judan/ etelästä päin Calebin/ ja poltim Ziklagin.</p>

<p>30:15 Daavid sanoi hänelle: "Viетkö minun tuon rosvojoukon luo?" Hän vastasi: "Vanno minulle Jumalan kautta, ettet surmaa minua etkä luovuta minua herrani käsiin, niin minä vien sinut sen rosvojoukon luo."</p>	<p>15. David sanoi hänelle: vietkös minun sen sotaväen tykö? Hän sanoi: vannos minulle Jumalan kautta, ettes minua tapa etkä anna minua minun herrani käsiin, niin minä vien sinun sen sotaväen tykö.</p>	<p>30:15 Dawid sanoi hänelle: wietkös minun sen sotawäen tygö? hän sanoi: wannos minulle Jumalan kautta/ ettet sinä minua tapa/ eli anna minua minun Herrani käsijn/ nijn minä wien sinun sen sotawäen tygö.</p>
<p>30:16 Ja hän vei hänet sinne; ja katso, heitä oli hajallaan maassa kaikkialla syömässä, juomassa ja juhlimassa kaikella sillä suurella saaliilla, jonka olivat ottaneet filistealaisten maasta ja Juudan maasta.</p>	<p>16. Ja hän vei hänen; ja katso, he olivat hajoittaneet heitäsä koko maahan, söivät, joivat ja hyppäsivät ilosta kaiken sen suuren saaliin tähden, jonka he olivat saaneet Philistealaisten ja Juudan maalta.</p>	<p>30:16 Ja hän wei heidän: ja cadzo/ he olit hajottanet heitäs coco maahan/ söit/ joit ja pidit juhla/ sen suuren saalin tähden/ jonga he olit siellä saanet Philisterein ja Judan maalda.</p>
<p>30:17 Niin Daavid kaatoi heitä aamuhämärästä iltaan asti; eikä heistä pelastunut kuin neljäsataa nuorta miestä, jotka nousivat kamalien selkään ja pakenivat.</p>	<p>17. Ja David löi heitä aamuhämärästä ruveten ehtooseen asti, liki toiseen päivään; niin ettei heistä yhtäkään päässyt, paitsi neljäsataa nuorukaista, jotka istuivat kameleihin päälle ja pakenivat.</p>	<p>30:17 Ja Dawid löi heitä amusta ruweten ehtosen asti/ liki toiseen päiwään/ nijn ettei heistä yhtäkään pääsnyt/ paidzi neljä sata nuorucaista/ jotca istuit Camelein päälle/ ja pakenit.</p>
<p>30:18 Ja Daavid pelasti kaikki, mitä amalekilaiset olivat ottaneet; myös molemmat vaimonsa Daavid pelasti.</p>	<p>18. Niin David pelasti kaikki mitä Amalekilaiset ottaneet olivat, ja David pelasti myös kaksi emäntäänsä.</p>	<p>30:18 Nijn Dawid pelasti caicki cuin Amalechiterit ottanet olit/ ja sai hänen caxi emändätäns jäl lens.</p>
<p>30:19 Ei ketään puuttunut, ei pientä eikä suurta, ei kenenkään poikaa eikä kenenkään tytärtä eikä saalista tai muuta, mitä he olivat ottaneet itsellensä; kaiken Daavid toi takaisin.</p>	<p>19. Ja ei puuttunut niistä mitään, pientä eli suurta, pojista ja tyttäristä, eli saaliista kun he heillensä ottaneet olivat: David toi ne kaikki takaperin jälleen.</p>	<p>30:19 Ja ei puuttunut nijstä mitän/ piendä eli suurta/ pojista ja tyttäristä/ eli muusta saalista cuin he ikänäns ottanet olit/ Dawid toi ne caicki tacaperin jäl lens.</p>
<p>30:20 Daavid otti myös kaikki lampaat ja raavaat, ja niitä ajettiin muun karjan edellä ja huudettiin: "Tämä on Daavidin saalis!"</p>	<p>20. Ja David otti kaikki lampaat ja härjät ja antoi ajaa ne karjansa edellä, ja he sanoivat: tämä on Davidin saalis.</p>	<p>30:20 Ja Dawid otti lambat ja härjät/ ja andoi ne aja hänen carjans edellä ja he sanoit: tämä on Dawidin saalis.</p>
<p>30:21 Ja kun Daavid tuli niiden kahdensadan miehen luo, jotka olivat väsyneet, jaksamatta seurata Daavidia, ja jotka oli jätetty Besorin puolelle, tulivat he Daavidia vastaan ja sitä väkeä, joka oli hänen kanssansa; ja kun Daavid väkineen lähestyi, tervehti hän heitä.</p>	<p>21. Ja kuin David tuli kahdensadan miehen tykö, jotka olivat suuttuneet seuraamasta Davidia ja olivat jääneet Besorin ojan tykö, menivät he Davidia vastaan ja sitä sotaväkeä joka hänen kanssansa oli. Ja David meni sen väen tykö ja tervehti heitä ystävällisesti.</p>	<p>30:21 Ja cosca Dawid tuli nijden cahden sadan miehen tygö/ jotca olit wäsyxis ja jälit seuraisit Dawidi/ ja olit jäänet Besorin ojan tygö/ menit he Dawidi wastian/ ja sitä sotawäke cuin hänen cansans oli/ ja Dawid meni sen wäen tygö ja terwetti heitä ystäwällisest.</p>

<p>30:22 Mutta kaikenlaiset huonot ja kelvottomat miehet niiden joukosta, jotka olivat kulkeneet Daavidin mukana, rupesivat sanomaan: "Koska nämä eivät ole kulkeneet meidän mukamme, emme me anna heille mitään saaliista, jonka pelastimme, paitsi kunkin vaimon ja lapset; viekööt ne ja menkööt matkoihinsa."</p>	<p>22. Niin vastasivat kaikki ne, jotka pahat ja tylyt miehet olivat niiden seasta, jotka Davidin kanssa olivat matkustaneet, ja sanoivat: ettei he menneet meidän kanssamme, ei pidä heille annettaman siitä saaliista jonka me saaneet olemme; mutta itsekukin ottakaan emäntänsä ja lapsensa ja menkään tiehensä.</p>	<p>30:22 Nijn wastaisit ne cuin pahat ja tylyt miehet olit/ nijden seast cuin Dawidin cansa olit matcustanet/ ja sanoit: ettei he ollet meidän cansam/ ei pidä heille annettaman sijtä saalist cuin me saanet olemma/ mutta idzecukin ottacan emändäns ja lapsens/ ja mengän tietäns.</p>
<p>30:23 Mutta Daavid sanoi: "Älkää tehkö niin, veljeni, sen jälkeen, mitä Herra on meille suonut, kun hän varjeli meidät ja antoi meidän käsiimme rosvojoukon, joka hyökkäsi meidän kimppuumme.</p>	<p>23. Niin sanoi David: ei teidän niin pidä tekemän, minun veljeni, sillä Herra on ne meille antanut, ja on meidät varjellut ja antanut sen sotaväen meidän käsiimme, joka tuli meitä vastaan.</p>	<p>30:23 Nijn sanoi Dawid: ei teidän nijn pidä tekemän minun weljeni näiden cansa cuin HERra meille andanut on/ ja on meidän warjellut ja andanut sen sotawäen meidän käsijm/ jotca olit tullet meitä wastian.</p>
<p>30:24 Ja kukapa teitä kuulisi tässä asiassa? Sillä taisteluun menevällä ja kuormaston luo jäävällä on oleva yhtäläinen osuus; heidän on jaettava tasan."</p>	<p>24. Kuka teitä pitää kuuleman tässä asiassa? Senkaltainen kuin niiden osa on, jotka olivat sodassa meidän kanssamme, pitää myös oleman heidän osansa jotka kaluin tykönä ovat olleet, ja pitää yhdenkaltainen jako oleman.</p>	<p>30:24 Cuca teitä pitä cuuleman täsä asias/ sencaltainen cuin nijden osa on jotca olit sodas meidän cansam/ pitä myös oleman heidän osans cuin meidän caluim tykönä owat ollet/ ja pitä yhdencaltainen jaco oleman.</p>
<p>30:25 Ja sillensä asia jäi silloin ja sen jälkeenkin: hän teki sen säännöksi ja tavaksi Israelissa, aina tähän päivään asti.</p>	<p>25. Tämä on ollut siitä ajasta ja aina sitte sääty ja oikeus Israelissa tähän päivään asti.</p>	<p>30:25 Tämä on ollut sijtä ajast ja aina sijtte oikeus ja tapa Israelis tähän päiwän asti.</p>
<p>30:26 Kun Daavid tuli Siklagiin, lähetti hän osan saaliista Juudan vanhimmille, ystävillensä, sanoen: "Tässä on teille tervehdyslahja siitä saaliista, joka otettiin Herran vihollisilta" -</p>	<p>26. Ja David tuli Ziglagiin ja lähetti saaliista ylimmäisille Juudasta, jotka hänen ystävänsä olivat, ja sanoi: katso, tässä on teille siunaus Herran vihollisten saaliista:</p>	<p>30:26 Ja cosca Dawid tuli Ziklagijn/ lähetti hän saalista nijlle ylimmäisille Judast/ cuin hänen ystäwäns olit/ ja sanoi: cadzo/ täsä on teille siunaus HERran wiholisten saalist.</p>
<p>30:27 lahja niille, jotka olivat Beetelissä, Etelämaan Raamotissa, Jattirissa,</p>	<p>27. Niille jotka olivat Betelissä, niille Ramotissa etelään päin, niille Jattirissa,</p>	<p>30:27 Nijlle cuin on BethElis/ nijlle Ramothis etelän päin/ nijlle Jatheris.</p>
<p>30:28 Aroerissa, Sifmotissa, Estemoassa,</p>	<p>28. Niille Aroerissa, niille Siphmotissa, niille Estmoassa,</p>	<p>30:28 Nijlle Aroeris/ nijlle Siphmothis/ nijlle Esthmoas.</p>
<p>30:29 Raakalissa, jerahmeelilaisten kaupungeissa, keeniläisten kaupungeissa,</p>	<p>29. Ja niille kuin on Rakalissa, ja niille Jerakmelilaisten kaupungeista, ja niille Keniläisten kaupungeista,</p>	<p>30:29 Ja nijlle cuin on Rachalis/ ja nijlle Jerahmeliterein Caupungist/ ja nijlle Keniterein Caupungist.</p>
<p>30:30 Hormassa, Boor-Aasanissa, Atakissa</p>	<p>30. Niille Hormassa, ja niille Korasanissa, ja niille Atakissa,</p>	<p>30:30 Nijlle Harmast/ ja nijlle cuin on Chorsanist/ ja nijlle Athachist.</p>

30:31 ja Hebronissa, ja samoin lahja kaikille muille paikkakunnille, joissa Daavid miehinensä oli kulkenut.	31. Niille Hebronissa, ja kaikkiin paikkoihin, kussa David oli miehinensä vaeltanut.	30:31 Nijlle Hebronist/ ja caikista paicoista/ cusa Dawid oli miehinens waeldanut.
31 LUKU	31 LUKU	XXXI. Lucu
31:1 Mutta filistealaiset taistelivat Israelia vastaan. Ja Israelin miehet pakenivat filistealaisia, ja heitä kaatui surmattuina Gilboan vuorella.	1. Niin Philistealaiset sotivat Israelia vastaan, ja Israelin miehet pakenivat Philistealaisia ja lankeivat lyötynä Gilboan vuorella.	31:1 NIin Philisterit sodeit Israeli wastian/ ja Israelin miehet pakenit Philisterejä/ ja langeisit lyötynä Gilboan vuorella.
31:2 Ja filistealaiset pääsivät Saulin ja hänen poikiensa kintereille, ja filistealaiset surmasivat Joonatanin, Abinadabin ja Malkisuan, Saulin pojat.	2. Ja Philistealaiset ajoivat Saulia ja hänen poikiansa takaa, ja Philistealaiset surmasivat Jonatanin, Abinadabin ja Melkisuan, Saulin pojat.	31:2 Ja Philisterit ripuit Saulis ja hänen pojisans/ ja surmaisit Jonathanin/ AbiNadabin ja Melchisuan/ Saulin pojat.
31:3 Ja kun taistelu kiihtyi ankaraksi Saulia vastaan ja jousimiehet keksivät hänet, joutui hän suureen hätään jousimiesten ahdistassa.	3. Ja sota oli ankara Saulia vastaan, ja joutsimiehet kävivät hänen päällensä joutsilla, ja hän haavoitettiin pahoin joutsimiehiltä.	31:3 Ja sota oli angara Sauli wastian/ ja joudzimiehet käwit hänen päällens jousten cansa/ ja haawoitettin pahoin joudzimiehildä.
31:4 Ja Saul sanoi aseenkantajallensa: "Paljasta miekkasi ja lävistä sillä minut, etteivät nuo ympärileikkaamattomat tulisi lävistämään minua ja pitämään minua pilkkanaan." Mutta hänen aseenkantajansa ei tahtonut, sillä hän pelkäsi kovin. Niin Saul itse otti miekan ja heittäytyi siihen.	4. Niin sanoi Saul aseensa kantajalle: vedä ulos miekkas ja pistä sillä minua lävitse, ettei nämät ympärileikkaamattomat tulisi ja pistäisi minua lävitse, ja pilkkaisi minua. Mutta hänen aseensa kantaja ei tahtonut, sillä hän pelkäsi suuresti. Niin otti Saul miekan ja lankesi siihen.	31:4 Nijn sanoi Saul asenscandajalle: wedä sinun mieckas/ ja pistä sillä minua läpidze/ ettei nämät ymbärinsleickamattomat tulis ja pistäis minua läpidze/ ja pilckais minua. Mutta hänen asenscandaja ei tahtonut: sillä hän pelkäis idzens suurest. Nijn otti Saul mieckans ja langeis sijhen.
31:5 Mutta kun hänen aseenkantajansa näki, että Saul oli kuollut, heittäytyi hänkin miekkaansa ja kuoli hänen kanssansa.	5. Kuin hänen aseensa kantaja näki Saulin kuolleeksi, lankesi hän myös miekkaansa ja kuoli hänen kanssansa.	31:5 Cosca hänen asenscandaja näki Saulin cuollexi/ langeis hän myös mieckaaans/ ja cuoli.
31:6 Niin kuolivat sinä päivänä yhdessä Saul, hänen kolme poikaansa ja hänen aseenkantajansa ynnä kaikki hänen miehensä.	6. Ja niin kuoli Saul ja kolme hänen poikaansa, ja hänen aseensa kantaja, ja ynnä kaikki hänen miehensä sinä päivänä.	31:6 Ja nijn cuoli Saul ja colme hänen poicans/ ja hänen asenscandaja/ ja caicki hänen miehens sinä päiwänä.

31:7 Ja kun Israelin miehet, jotka asuivat tuolla puolella laakson ja tuolla puolella Jordanin, huomasivat, että Israelin miehet olivat paenneet ja että Saul poikinensa oli kuollut, jättivät he kaupungit ja pakenivat, ja filistealaiset tulivat ja asettuivat niihin.	7. Kuin Israelin miehet jotka olivat toisella puolella laaksoa ja toisella puolella Jordania, näkivät Israelin miehet paenneeksi ja Saulin poikinensa kuolleeksi, jättivät he kaupungit ja pakenivat. Niin tulivat Philistealaiset ja asuivat niissä.	31:7 COsca Israelin miehet jotca olit toisella puolella laxo/ ja toisella puolella Jordani/ näit Israelin miehet paennexi/ ja Saulin poikinens cuollexi/ jätit he Caupungit ja pakenit. Nijn tulit Philisterit ja asuit nijsä.
31:8 Seuraavana päivänä filistealaiset tulivat ryöstämään surmattuja ja löysivät Saulin ja hänen kolme poikaansa kaatuneina Gilboan vuorella.	8. Ja toisena päivänä tulivat Philistealaiset ryöstämään tapetuita ja löysivät Saulin ja kolme hänen poikaansa makaavan Gilboan vuorella.	31:8 JA toisna päiwänä tulit Philisterit ryöstämän tapetuita/ ja löysit Saulin ja colme hänen poicans macawan Gilboan vuorella.
31:9 Niin he löivät häneltä pään poikki, ryöstivät häneltä aseet ja lähettivät ne ympäri filistealaisten maata, julistaaksensa voitonsanomaa epäjumaliensa temppeleissä ja kansan seassa.	9. Ja hakkasivat hänen päänsä pois, ja ottivat häneltä aseet, ja lähettivät ympäri Philistealaisten maakuntaa, ilmoitetta epäjumalainsa huoneissa ja kansan seassa,	31:9 Ja hackaisit hänen pääns pois/ ja otit hänelä aset/ ja lähetit ymbärins Philisterein maacunda/ ilmoitetta heidän epäjumalittens huoneis/ ja Canssan seas.
31:10 Ja he asettivat hänen aseensa Astarten temppeliin, mutta hänen ruumiinsa he kiinnittivät Beet-Seanin muurille.	10. Ja panivat hänen aseensa Astarotin huoneesen; mutta hänen ruumiinsa ripustivat he Betsanin muurin päälle.	31:10 Ja panit hänen asens Astharothin huoneseen/ mutta hänen ruumins ripustit he Bethsan muurin päälle.
31:11 Kun Gileadin Jaabeksen asukkaat kuuluivat, mitä filistealaiset olivat tehneet Saulille,	11. Kuin Jabeksen asuwait Gileadissa kuuluivat, mitä Philistealaiset Saulille tehneet olivat,	31:11 Cosca Jabexen asuwait Gileadis cuulit/ mitä Philisterit Saulille tehnet olit:
31:12 nousivat he, kaikki sotakuntoiset miehet, kulkivat kaiken yötä ja ottivat Saulin ja hänen poikiensa ruumiit alas Beet-Seanin muurilta, menivät Jaabekseen ja polttivat ne siellä.	12. Nousivat kaikki sotaan kelpaavaiset miehet, kävivät kaiken sen yön ja ottivat Saulin ruumiin ja hänen poikainsa ruumiit alas Betsanin muurin päältä, veivät Jabekseen ja polttivat ne siellä,	31:12 Hangidzit he caicki kelpawaiset miehet sotaan/ käwit caiken sen yön/ ja otit Saulin ja hänen poicains ruumit alas Bethsan muurin päädä/ weit Jabexeen/ ja poldit siellä.
31:13 Sitten he ottivat heidän luunsa, hautasivat ne tamariskipuun alle Jaabekseen ja paastosivat seitsemän päivää.	13. Ja ottivat heidän luunsa ja hautasivat puun alle Jabekseen, ja paastosivat seitsemän päivää.	31:13 Ja otit heidän luuns/ ja hautaisit puun ala Jabexeen/ ja paastoisit seidzemen päiwä.

TOINEN SAMUELIN KIRJA	2.SAMUELIN KIRJA	Toinen Samuelin Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Saulin kuoleman jälkeen, kun Daavid, voitettuaan amalekilaiset, oli palannut takaisin ja ollut Siklagissa pari päivää,	Ja tapahtui Saulin kuoleman jälkeen, kuin David oli palannut Amalekilaisten taposta, oli David Ziklagissa kaksi päivää.	1:1 JA Saulin cuoleman jälken/ cosca Dawid oli palainnut Amalechiterein tapost/ oli hän Ziklagis caxi päiwä.
1:2 tuli kolmantena päivänä eräs mies leiristä Saulin luota, vaatteet reväistyinä ja multaa pään päällä. Ja tullessaan Daavidin luo hän heittäytyi maahan ja osoitti kunnioitusta.	2. Katso, kolmantena päivänä tuli yksi mies Saulin leiristä reväistyiillä vaatteilla ja multaa pänsä päällä. Ja kuin hän tuli Davidin tykö, lankesi hän maahan ja kumarsi.	1:2 Cadzo/ colmandena päiwänä tuli yxi mies Saulin leirist/ rewäistyiillä vaatteilla/ ja mulda hänen päns päällä. Ja cuin hän tuli Dawidin tygö/ langeis hän maahan ja cumarsi.
1:3 Daavid kysyi häneltä: "Mistä tulet?" Hän vastasi hänelle: "Minä olen päässyt pakoon Israelin leiristä."	3. David sanoi hänelle: kustas tulet? Ja hän sanoi hänelle: minä olen paennut Israelin leiristä.	1:3 Dawid sanoi hänelle: custas tulet? hän sanoi: minä olen paennut Israelin leirist.
1:4 Niin Daavid sanoi hänelle: "Miten on asiat? Kerro minulle." Hän vastasi: "Väki on paennut taistelusta, paljon väkeä on kaatunut ja kuollut; myöskin Saul ja hänen poikansa Joonatan ovat kuolleet."	4. David sanoi hänelle: sanos minulle, mitä siellä on tapahtunut? Hän vastasi: väki on paennut sodasta, ja paljo väkeä on langennut ja kuollut, ja myös Saul ja hänen poikansa Jonatan ovat kuolleet.	1:4 Dawid sanoi hänelle: sanos minulle/ mitä siellä on tapahtunut? hän wastais: wäki on paennut sodast ja paljo wäke on tapettu/ ja Saul on myös cuollut/ ja hänen poicans Jonathan.
1:5 Daavid kysyi nuorelta mieheltä, joka kertoi tämän hänelle: "Mistä tiedät, että Saul ja hänen poikansa Joonatan ovat kuolleet?"	5. David sanoi nuorukaiselle, joka näitä ilmoitti: mistä sinä tiedät Saulin ja hänen poikansa Jonatanin kuolleeksi?	1:5 DAwid sanoi sille nuorucaiselle joca näitä ilmoitti: mistäs tiedät Saulin ja hänen poicans Jonathanin cuollexi?
1:6 Nuori mies, joka oli kertonut hänelle tämän, vastasi: "Minä tulin sattumalta Gilboan vuorelle, ja katso, Saul nojasi keihääseensä, ja sotavaunut ja ratsumiehet ahdistivat häntä.	6. Nuorukainen, joka hänelle sitä ilmoitti, sanoi: minä tulin tapaturmasta Gilboan vuorelle, ja katso, Saul oli langennut omaan keihääseensä, ja katso, rattaat ja hevosmiehet ajoivat häntä takaa.	1:6 Nuorucainen sanoi: minä tulin tapaturmast Gilboan vuorelle/ ja cadzo/ Saul oli langennut omaan keihäseens/ ja rattat ja hewoismiehet ajoit händä taca.
1:7 Hän kääntyi taakseen ja nähdessään minut hän huusi minua; minä vastasin: 'Tässä olen.'	7. Ja sitte hän käänsi hänensä, ja näki minun ja kutsui tykönsä, ja minä sanoin: tässä minä olen.	1:7 Ja sijttecuin hän käänsi hänens/ ja näki minun ja cudzui tygöns/ ja minä sanoin: täsä minä olen.
1:8 Niin hän kysyi minulta: 'Kuka olet?' Minä vastasin hänelle: 'Olen amalekilainen.'	8. Hän sanoi minulle: kuka sinä olet? Minä vastasin: minä olen Amalekilainen.	1:8 Hän sanoi: cucas olet? minä wastaisin: minä olen Amalechiteri.

1:9 Sitten hän sanoi minulle: 'Astu luokseni ja surmaa minut, sillä minä olen kangistumassa, vaikka olenkin vielä täysin hengissä.'	9. Ja hän sanoi minulle: tules minun tyköni ja tapa minua; sillä minä ahdistetaan kovin ja minun henkeni on vielä kokonainen minus.	1:9 Ja hän sanoi minulle: tules minun tygöni ja tapa minua: sillä minä ahdistetan cowin/ ja minun hengen on vielä coconainen minus.
1:10 Niin minä astuin hänen luoksensa ja surmasin hänet, sillä minä käsitin, ettei hän sortumisensa jälkeen jäisi henkiin. Ja minä otin kruunun, joka oli hänen päässänsä, ja rannerenkaan, joka oli hänen käsivarressaan, ja toin ne tänne herralleni."	10. Niin minä menin hänen tykönsä ja tapoin hänen; sillä minä tiesin, ettei hän olisi kuitenkaan sen lankeemisen jälkeen elänyt. Ja minä otin kruunun hänen päästänsä ja käsirengaat hänen kädestänsä ja toin ne tänne minun herralleni.	1:10 Nijn minä menin hänen tygöns ja tapoin hänen: sillä minä tiesin/ ettei hän olis cuitengan sen langemisen jälken elänyt. Ja minä otin cruunun hänen päästäns ja käsirengat hänen kädestäns/ ja toin ne tänne sinulle minun Herralleni.
1:11 Niin Daavid tarttui vaatteisiinsa ja repäisi ne; samoin tekivät kaikki miehet, jotka olivat hänen kanssansa.	11. Silloin tarttui David vaatteisiinsa ja repäisi ne; niin myös joka mies, joka hänen kanssansa oli,	1:11 Silloin tartui Dawid waatteisijns ja rewäis ne/ nijn myös jocamies cuin hänen cansans oli.
1:12 Ja he pitivät valittajaisia ja itkivät ja paastosivat iltaan asti Saulin ja hänen poikansa Joonatanin tähden ja Herran kansan tähden ja Israelin heimon tähden, koska he olivat kaatuneet miekkaan.	12. Ja valittivat ja itkivät, ja paastosivat ehtoosen asti, Saulin ja hänen poikansa Jonatanin tähden, ja Herran kansan tähden, ja Israelin huoneen tähden, että ne miekan kautta langenneet olivat.	1:12 Ja surit/ ja itkit/ ja paastoisit ehtosen asti/ Saulin ja hänen poicans Jonathanin tähden/ ja HERran Canssan tähden/ ja Israelin huonen tähden/ että ne miecan cautta langennet olit.
1:13 Ja Daavid kysyi nuorelta mieheltä, joka oli hänelle kertonut tämän: "Mistä sinä olet?" Hän vastasi: "Minä olen täällä muukalaisena elävän amalekilaisen miehen poika."	13. Ja David sanoi nuorukaiselle, joka näitä hänelle ilmoitti: kusta sinä olet? Hän sanoi: minä olen muukalaisen Amalekilaisen poika.	1:13 JA Dawid sanoi nuorucaiselle/ joca näitä ilmoitti: custas olet? hän sanoi: minä olen muucalaisen Amalechiterin poica.
1:14 Daavid sanoi hänelle: "Kuinka et peljännyt ojentaa kättäsi tuhotaksesi Herran voidellun?"	14. David sanoi hänelle: miksi et peljännyt laskea kättäs tappamaan Herran voideltua?	1:14 Dawid sanoi hänelle: mixes peljännyt laske sinun kättäs/ ja tappa HERran woideltua?
1:15 Ja Daavid kutsui yhden palvelijoistaan ja sanoi: "Käy tänne, lyö hänet kuoliaaksi." Ja hän iski hänet kuoliaaksi.	15. Ja David kutsui yhden palvelioistansa ja sanoi: tule tänne ja lyö häntä. Ja hän löi hänen kuoliaaksi.	1:15 Ja Dawid sanoi yhdelle hänen nuorista miehistäns: tule tänne ja lyö händä. Ja hän löi hänen cuoliaksi.
1:16 Mutta Daavid sanoi hänelle: "Sinun veresi tulkoon oman pääsi päälle, sillä oma suusi on todistanut sinua vastaan, kun sanoit: 'Minä olen surmannut Herran voidellun'."	16. Niin sanoi David hänelle: sinun veres olkoon sinun pääs päällä; sillä sinun suus on todistanut itse sinuas vastaan ja sanonut: minä olen Herran voidellun tappanut.	1:16 Nijn sanoi Dawid hänelle: sinun weres olcon sinun pääs päälle: sillä sinun suus on todistanut idze sinuas wastan/ ja sanonut: minä olen HERran woidellun tappanut.

1:17 Ja Daavid viritti tämän itkuvirren Saulista ja hänen pojastaan Joonatanista	17. Ja David valitti tämän valituksen Saulin ja Jonatanin hänen poikansa ylitse,	1:17 JA Dawid walitti tämän walituxen Saulin ja Jonathanin hänen poicans tähden.
1:18 ja käski opettaa sen, "Jousilaulun", Juudan pojille: katso, se on kirjoitettuna "Oikeamielisen kirjassa":	18. Ja käski opettaa Juudan lapsia Joutsivirren: katso, se on kirjoitettu Hurskasten kirjassa.	1:18 Ja käski opetta Judan lapsia joudzeen/ cadzo/ se on kirjoitettu hurscasten kirjas.
1:19 "Sinun kaunistuksesi, Israel, on surmattuna kukkuloillasi. Kuinka ovatkaan sankarit kaatuneet!	19. O Israelin kunnia! sinun kukkuloillas ovat surmatut: kuinka sankarit ovat langenneet?	1:19 Israelin jaloimmat owat sinun cuckuloillas surmatut/ cuinga Sangarit owat langennet?
1:20 Älkää ilmoittako sitä Gatissa, älkää julistako voitonsanomaa Askelonin kaduilla, etteivät filistealaisten tyttäret iloitsisi, etteivät ympärileikkaamattomain tyttäret riemuitsisi.	20. Älkäät sanoko sitä Gatissa, älkäät myös ilmoittako Askalonin kaduilla, ettei Philistealaisten tyttäret iloitsisi eikä ympärileikkaamattomain tyttäret riemuitsisi.	1:20 Älkät sanoco sitä Gathis/ älkät myös ilmoittaco Aschalonin catuilla/ ettei Philisterein tyttäret iloidzis/ eikä ymbärlinsleickamattomain tyttäret riemuidzis.
1:21 Te Gilboan vuoret, älköön teille kastetta tulko, älköön sadetta, älköön peltoja, joista anteja uhrataan. Sillä siellä on poisviskattuna sankarien kilpi, Saulin kilpi, öljyllä voitelematonna.	21. Te Gilboan vuoret, älköön tulko kaste eikä sade teidän päällenne, älköön myös olko pelot, joista ylennysuhri tulee; sillä siellä on väkevän kilpi lyöty maahan, Saulin kilpi, niinkuin ei hän olisikaan ollut öljyllä voideltu.	1:21 Te Gilboan vuoret/ älkön tulco caste eikä sade teidän päällen/ älkön myös olco pelot/ joista ylönnyshri tule: sillä siellä on wäkwewitten kilpi lyöty maahan/ Saulin kilpi/ nijncuin ei hän oliscan ollut öljyllä woideltu.
1:22 Kaatuneitten verta, sankarien ytimiä ei Joonatanin jousi väistänyt, eikä tyhjänä palannut Saulin miekka.	22. Jonatanin joutsi ei harhaillut tapettuun verestä ja voimallisten lihavuudesta, ja Saulin miekka ei palajanut tyhjänä.	1:22 Jonathanin joudzi ei harhaillut/ ja Saulin miecka ei ollut tyhjä tapettuun werestä/ ja Sangarein lihawudesta.
1:23 Saul ja Joonatan, rakkaat ja armaat, olivat elämässä ja kuolemassa erottamattomat, olivat nopeammat kuin kotkat, leijonia väkevämmät.	23. Saul ja Jonatan, rakkaat ja suloiset eläissänsä, ei ole myös kuollessansa erotetut: liukkaammat kuin kotka ja väkevämmät kuin jalopeurat.	1:23 Saul ja Jonathan suloiset ja rackat eläisäns/ ei ole myös cuollesansackan erotetut/ liuckammat cuin cotca/ ja wäkwewemmät cuin Lejonit.
1:24 Te Israelin tyttäret, itkekää Saulia, häntä, joka puetti teidät purppuraan ja koristeihin, joka kiinnitti pukuunne kultahelyjä.	24. Te Israelin tyttäret, itkekäät Saulia, joka teidän vaatetti tulipunaisilla koriasti ja kaunisti teidän vaatteenne kultaisella kaunistuksella.	1:24 Te Israelin tyttäret itkekät Saulia/ joca teidän waatetti rosinpunaisilla corjast/ ja caunisti teidän waatten cullaisilla caunistuxilla.
1:25 Kuinka ovat sankarit taistelussa kaatuneet! Joonatan on surmattuna kukkuloillasi.	25. Kuinka sankarit ovat langenneet sodassa? Jonatan on myös tapettu sinun kukkuloillas.	1:25 Cuinga Sangarit owat langennet sodas? Jonathan on myös tapettu sinun cuckuloillas.
1:26 Minä suren sinua, veljeni Joonatan; sinä olit minulle ylen rakas. Rakkautesi oli minulle ihmeellisempi kuin naisen rakkaus.	26. Minä suren suuresti sinun tähtes, minun veljeni Jonatan. Sinä olit minulle juuri rakas: sinun rakkautes oli suurempi minulle kuin vaimoin rakkaus.	1:26 Minä suren suurest sinun tähtes weljen Jonathan/ sinä olit minulle juuri racas/ sinun rackaudes oli suurembi minulle cuin waimoin rackaus.

1:27 Kuinka ovatkaan sankarit kaatuneet, kuinka ovat hukkuneet taisteluaseet!"	27. Kuinka ovat sankarit langenneet, ja sota-aseet tulleet pois?	1:27 Cuinga owat Sangarit langennet/ ja sotaaset tullet pois?
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Sen jälkeen Daavid kysyi Herralta: "Menenkö minä johonkin Juudan kaupunkiin?" Herra vastasi hänelle: "Mene." Ja Daavid kysyi: "Mihinkä minä menen?" Hän vastasi: "Hebroniin."	1. Sittenkuin nämä olivat tapahtuneet, kysyi David Herralta, sanoen: menenkö minä johonkuhun Juudan kaupungeista? Ja Herra sanoi hänelle: mene. David sanoi: kuhunka minun pitää menemän? Hän sanoi: Hebroniin.	2:1 SIittecuin nämät olit tapahtunet/ kysyi Dawid HERralle/ sanoden: menengö minä yhtengän Judan Caupungeist? Ja HERra sanoi hänelle: mene. Dawid sanoi: cuhunga? Hän sanoi: Hebronijn.
2:2 Niin Daavid meni sinne, mukanaan molemmat vaimonsa, jisreeliläinen Ahinoam ja Abigail, karmelilaisen Naabalin vaimo.	2. Niin David meni sinne ja kaksi hänen emäntäänsä, Ahinoam Jisreeliläinen ja Abigail Nabalin emäntä Karmelista,	2:2 Nijn Dawid meni ja caxi hänen emändätäns/ Ahinoam Jesreeliteri/ ja Abigail Nabalin emändä Carmelist.
2:3 Ja Daavid vei sinne myös miehet, jotka olivat hänen kanssaan, kunkin perheinsä; ja he asettuivat Hebronin ympärillä oleviin kaupunkeihin.	3. Niin myös miehet, jotka olivat hänen kanssansa, vei David myötänsä jokaisen huoneinensa. Ja he asuivat Hebronin kaupungeissa.	2:3 Nijn myös miehet jotca olit hänen cansans/ wei Dawid myötäns jocaidzen huoneinens. Ja he asuit Hebronin Caupungeis.
2:4 Ja Juudan miehet tulivat ja voitellivat siellä Daavidin Juudan heimon kuninkaaksi. Kun Daavidille ilmoitettiin, että Gileadin Jaabeksen miehet olivat haudanneet Saulin,	4. Ja Juudan miehet tulivat ja voitellivat siellä Davidin Juudan huoneen kuninkaaksi. Ja kuin Davidille ilmoitettiin Jabeksen miehet Gileadissa haudanneen Saulin,	2:4 Ja Judan miehet tulit ja woiellit siellä Dawidin Judan huonen Cuningaxi. Ja cosca Dawidille ilmoitettin Jabexen miehet Gileadis haudannen Saulin:
2:5 lähetti Daavid lähettiläät Gileadin Jaabeksen miesten luo sanomaan heille: "Herra siunatkoon teitä, koska olette osoittaneet herrallenne Saulille laupeutta hautaamalla hänet.	5. Lähetti hän heille sanan ja antoi sanoa heille: siunatut olette te Herralta, että te tämän laupiuden teitte Saulille teidän herrallenne ja olette haudanneet hänen.	2:5 Lähetti hän heille sanan/ ja andoi sanoa heille: siunatut oletta te HERralda/ että te tämän laupiuden teitte Saulille teidän Herrallen/ ja oletta haudannet hänen.
2:6 Osoittakoon nyt Herra laupeutta ja uskollisuutta teitä kohtaan. Minäkin teen teille hyvää, koska tämän teitte.	6. Niin tehkoon Herra teille laupiuden ja totuuden, ja minä teen myös teille hyvää, että te tämän teitte.	2:6 Nijn tehkön HERra teille laupiuden ja totuuden/ ja minä teen myös teille hywä/ että te tämän teitte.
2:7 Rohkaiskaa siis itsenne ja olkaa urhoolliset; teidän herranne Saul tosin on kuollut, mutta Juudan heimo on voidellut kuninkaaksensa minut."	7. Vahvistakaat siis nyt teidän kätenne ja olkaat väkevät; sillä teidän herranne Saul on kuollut, ja Juudan huone on myös minun voidellut hänellensä kuninkaaksi.	2:7 Wahwistacat sijs teidän käten/ ja olcat wäkwät: sillä teidän Herran Saul on cuollut/ ja Judan huone on myös minun woidellut hänellens Cuningaxi.

2:8 Mutta Abner, Neerin poika, Saulin sotapäällikkö, otti Saulin pojan Iisbosenin ja vei hänet Mahanaimiin	8. Mutta Abner, Nerin poika, Saulin sodanpäämies, otti Isbosenin Saulin pojan, ja vei hänen Mahanaimiin,	2:8 MUtta Abner Nerin poica/ Saulin sodan päämies/ otti Isbosenin Saulin pojan/ ja wei hänen Mahanaimijn/
2:9 ja asetti hänet Gileadin, Asurin, Jisreelin, Efraimin, Benjaminin ja koko Israelin kuninkaaksi.	9. Ja asetti hänen Gileadin, Assurin, Jisreelin, Ephraimin, Benjaminin ja kaiken Israelin kuninkaaksi.	2:9 Ja asetti hänen Gileadin/ Assurin/ Jesreelin/ Ephraimin/ Benjaminin ja caiken Israelin Cuningaxi.
2:10 Saulin poika Iisbosen oli neljäkymmenen vuoden vanha tullessaan Israelin kuninkaaksi ja hallitsi kaksi vuotta. Ainoastaan Juudan heimo seurasi Daavidia.	10. Ja Isbosen Saulin poika oli neljäkymmenen ajastaikainen, kuin hän tuli Israelin kuninkaaksi, ja hallitsi kaksi ajastaikaa; ainoastaan Juudan huone piti Davidin kanssa.	2:10 Ja Isbosen Saulin poica oli neljäkymmenen ajastaikainen/ cosca hän tuli Israelin Cuningaxi/ ja hallidzi caxi ajastaica/ mutta Judan huone piti Dawidin cansa.
2:11 Ja aika, minkä Daavid oli Juudan heimon kuninkaana Hebronissa, oli seitsemän vuotta ja kuusi kuukautta.	11. Ja se aika, jonka David oli Hebronissa Juudan huoneen kuninkaana, oli seitsemän ajastaikaa ja kuusi kuukautta.	2:11 Ja se aica cuin Dawid oli Hebronis Judan huonen Cuningasna/ oli seidzemen ajastaica ja cuusi Cuucautta.
2:12 Abner, Neerin poika, ja Saulin pojan Iisbosenin palvelijat lähtivät Mahanaimista Gibeoniin.	12. Ja Abner Nerin poika läksi ulos Isbosenin Saulin pojan palveliain kanssa Mahanaimista Gibeoniin.	2:12 JA Abner Nerin poica meni Isbosenin Saulin pojan palwelioitten cansa Mahanaimista Gibeonijn.
2:13 Ja Joab, Serujan poika, ja Daavidin palvelijat lähtivät hekin liikkeelle, ja he kohtasivat toisensa Gibeonin lammikolla; he asettuivat toiset tälle, toiset tuolle puolelle lammikon.	13. Ja Joab, Zerujan poika, ja Davidin palveliat läksivät ulos, ja he kohtasivat toisensa Gibeonin lammikon tykönä, ja seisovat toinen toistansa vastaan, nämät tällä puolella ja toiset toisella puolella lammikkoa.	2:13 Ja Joab Zerujan poica meni Dawidin palwelaiin cansa/ ja he cohtaisit toinen toisens Gibeonin lammicon tykönä/ ja seisoiit toinen toistans wastan/ nämät tällä puolella/ ja toiset toisella puolella lammickota.
2:14 Ja Abner sanoi Joobille: "Nouskoon nuoria miehiä pitämään taistelukisaa meidän edessämme." Joob sanoi: "Nouskoon vain."	14. Ja Abner sanoi Joobille: nouskaan nuorukaiset meidän eteemme leikitsemään. Joob sanoi: tehkään niin.	2:14 Ja Abner sanoi Joobille: noscan nuorucaiset meidän eteem leikidzemän. Joob sanoi: tehkän nijn.
2:15 Niin heitä nousi ja astui esiin sama määrä: kaksitoista Benjaminin ja Saulin pojan Iisbosenin puolelta sekä kaksitoista Daavidin palvelijaa.	15. Niin he nousivat ja kävivät kaksitoistakymmentä Benjaminin luvusta Isbosenin Saulin pojan puolelta, ja kaksitoistakymmentä Davidin palvelioista edes.	2:15 Nijn he nousit ja käwit caxitoistakymmendä Benjaminin lugusta Isbosenin Saulin pojan puolelda/ ja caxitoistakymmendä Dawidin palwelioista edes.
2:16 Ja he tarttuivat kukin vastustajaansa päähän ja pistivät miekkansa toinen toisensa kylkeen ja kaatuivat yhdessä. Niin sen paikan nimeksi tuli Helkat-Suurim, ja se on Gibeonin luona.	16. Ja jokainen heistä otti toinen toisensa kiinni kaulasta, ja pistivät miekkansa kylkiin, ja lankesivat toinen toisensa kanssa maahan. Siitä kutsutaan se paikka Helkat-Hatsurim, joka on Gibeonissa.	2:16 Ja jocainen heistä otti toinen toisens kijnni caulast/ ja pistit mieckans kylkijn/ ja langeisit toinen toisens cansa maahan. Sijtä cudzutan se paicka Helkath Hazurim/ joca on Gibeonis.

2:17 Ja sinä päivänä syntyi hyvin kova taistelu; mutta Daavidin palvelijat voittivat Abnerin ja Israelin miehet.	17. Ja sangen kova sota nousi sinä päivänä; mutta Abner ja Israelin miehet lyötiin Davidin palvelioilta takaperin.	2:17 Ja sangen cowa sota nousi sinä päiwänä/ mutta Abner ja Israelin miehet lyötiin Dawidin palwelioilta tacaperin.
2:18 Ja siellä oli kolme Serujan poikaa: Jooab, Abisai ja Asael. Ja Asael oli nopeajalkainen kuin gaselli kedolla.	18. Ja kolme ZeruJan poikaa oli siellä: Joab, Abisai ja Asahel; mutta Asahel oli nopea juoksemaan, niinkuin metsävuohi kedolla.	2:18 JA colme ZeruJan poica olit siellä/ Joab/ Abisai ja Asahel/ mutta Asahel oli nopea juoxeman/ nijncuin medzäwuohi kedolla.
2:19 Ja Asael ajoi takaa Abneria eikä poikennut oikealle eikä vasemmalle Abnerin jäljestä.	19. Hän ajoi Abneria takaa, ja ei poikennut oikialle eikä vasemmalle puolelle ajamasta Abneria takaa.	2:19 Hän ajoi Abneri taca/ ja ei poikennut oikialle eikä wasemalle puolelle ajamast Abneri taca.
2:20 Niin Abner käännähti taaksensa ja sanoi: "Sinäkö se olet, Asael?" Hän vastasi: "Minä."	20. Niin Abner katsoi taaksensa ja sanoi: etkö sinä ole Asahel? Hän sanoi: olen.	2:20 Nijn Abner cadzoi taans/ ja sanoi: etkös ole Asahel? hän sanoi: olen.
2:21 Ja Abner sanoi hänelle: "Käänny oikealle tai vasemmalle ja ota joku noista nuorista miehistä kiinni ja riistä siltä sota-asu." Mutta Asael ei tahtonut luopua hänestä.	21. Ja Abner sanoi: pakene minun tyköäni oikialle eli vasemmalle puolelle, ja käsitä sinulles yksi noista nuorukaisista, ja ota sen ase. Mutta Asahel ei tahtonut luopua hänestä.	2:21 Ja Abner sanoi: pakene minun tyköäni oikialle eli wasemalle puolelle/ ja käsitä sinulles yxi noista nuorucaisist/ ja ota sen ase. Mutta Asahel ei luopunut hänestä.
2:22 Niin Abner vielä kerran sanoi Asaelille: "Luovu minusta, muutoin lyön sinut maahan. Mutta kuinka minä sitten voisin katsoa sinun veljeäsi Jooabia silmiin?"	22. Niin Abner taas puhui Asahelille: pakene minun takaani: miksis tahdot minua lyömään sinuas? ja kuinka minä sitte tohdin nostaa kasvoni Joabin sinun veljes edessä?	2:22 Nijn Abner taas puhui Asahelille: pakene minun tacani/ mixis tahdot minua lyömän sinuas? ja cuinga minä sijtte tohdin nosta caswoni Joabin sinun weljes edes.
2:23 Mutta kun hän ei tahtonut luopua hänestä, pisti Abner häntä keihään varsi puolella vatsaan, niin että keihäs tuli takaapäin ulos; ja hän kaatui ja kuoli siihen paikkaan. Ja jokainen, joka tuli siihen paikkaan, mihin Asael oli kaatunut ja kuollut, pysähtyi siihen.	23. Mutta hän ei paennut; ja Abner pisti häntä takamaisella puolella keihästä hänen vatsaansa, niin että keihäs kävi takaa ulos, ja hän lankesi siihen ja kuoli hänen eteensä. Ja jokainen, joka siihen paikkaan tuli, kussa Asahel kaatunut ja kuolleena oli, seisahti siihen.	2:23 Mutta ei hän paennut. Mutta Abner pisti händä tacammaisella puolella keihästä hänen wadzaans/ nijn että keihäs käwi taca ulos/ ja hän langeis sijhen ja cuoli hänen eteens. Ja jocainen/ cuin sijhen paickaan tuli/ cusa Asahel cuollun oli/ seisatti sijhen.
2:24 Mutta Jooab ja Abisai ajoivat Abneria takaa ja tulivat, kun aurinko oli laskenut, Amman kukkulalle, joka on vastapäätä Giiahia, Gibeonin erämaahan päin.	24. Mutta Joab ja Abisai ajoivat Abneria takaa siihen asti kuin päivä laski. Ja kuin he tulivat Amman kukkulalle, joka on Gian tykönä, Gibeonin korven tiellä,	2:24 MUtta Joab ja Abisai ajoit Abneri taca sijhenasti cuin päiwä laski. Ja cosca he tulit Amman cuckulalle/ joca on Gian tykönä/ Gibeonin corwen tiellä.

2:25 Silloin benjaminilaiset kokoontuivat Abnerin taakse yhteen joukkoon ja asettuivat kukkulan laelle.	25. Silloin tulivat BenJaminin lapset Abnerin takaa kokoon ja kokosivat itsensä yhteen joukkoon, ja seisahtivat mäen kukkulalle.	2:25 Silloin tulit BenJaminin lapset Abnerin taca cocoon/ ja cocoisit idzens yhteen joukkoon/ ja seisahtit mäen cuckulalle.
2:26 Ja Abner huusi Jooabille ja sanoi: "Pitääkö miekan syödä ainiaan? Etkö sinä ymmärrä, että siitä tulee vain katkeruutta jäljestäpäin? Etkö jo kāske väen lakata ajamasta takaa veljiänsä?"	26. Ja Abner huusi Joabia ja sanoi: pitääkö miekan syömän ilman lakkaamata? Etkös tiedä, että siitä tulee enempi katkeruutta? Kuinka kauvan et sinä tahdo sanoa kansalle, että he lakkaisivat vainoomasta veljiänsä?	2:26 Ja Abner huusi Joabi/ ja sanoi: pitääkö miecan syömän ilman lackamata? etkös tiedä että sijtä tule enämbi catkerut? cuinga cauwan et sinä tahdo sanoa Canssalle/ että he lackaisit wainomast heidän weljejäns?
2:27 Jooab vastasi: "Niin totta kuin Jumala elää: jos sinä et olisi puhunut, niin varmasti väki vasta huomenaamuna olisi lähtenyt pois ajamasta takaa veljiänsä."	27. Joab vastasi: niin totta kuin Jumala elää, jos sinä olisit (ennen) niin sanonut, niin olis kansa tänäpäinä jo varhain lakannut vainoomasta kukin veljeänsä!	2:27 Joab wastais: nijn totta cuin Jumala elä/ jos sinä olisit tänäpään huomenehtain nijn sanonut/ nijn olis Canssa tänäpäinä jo warhain lacainnet wainomast cukin heidän weljejäns.
2:28 Ja Jooab puhalsi pasunaan; niin kaikki väki pysähtyi eikä enää ajanut takaa Israelia. Ja he eivät enää taistelleet.	28. Ja Joab puhalsi torveen, ja kaikki kansa seisahti alallensa, ja ei enää ajaneet Israelia takaa eikä myös enää sotineet.	2:28 Ja Joab puhalsi waskitorween/ ja caicki Canssa seisatti alallans/ ja ei enä ajanet Israeli taca/ eikä myös enämbi sotinet.
2:29 Mutta Abner ja hänen miehensä kulkivat koko sen yön Aromaata ja menivät Jordanin yli, kulkivat koko Bitronin läpi ja tulivat Mahanaimiin.	29. Mutta Abner ja hänen miehensä kävivät kaiken yötä lakialla kedolla ja menivät Jordanin ylitse, vaelsivat kaiken Bitronin lävitse ja tulivat Mahanaimiin.	2:29 MUtta Abner ja hänen miehens käwit caiken yösen lakialla kedolla/ ja menit Jordanin ylidze/ waelsit caiken Bithronin läpidze/ ja tulit Mahanaimijn.
2:30 Ja Jooab kokosi kaiken kansan, palattuaan ajamasta takaa Abneria. Ja Daavidin palvelijoista puuttui yhdeksäntoista miestä ja Asael.	30. Ja Joab käänsi itsensä Abnerista ja kokosi kaiken kansan; ja siinä kaivattiin Davidin palvelioista yhdeksäntoistakymmentä miestä ja Asahel.	2:30 Ja Joab käänsi idzens Abneristä/ ja cocois caiken Canssan/ ja sijnä puuttui Dawidin palwelioista yhdexäntoistakymmendä miestä/ ja Asahel.
2:31 Mutta Daavidin palvelijat olivat lyöneet benjaminilaisia ja Abnerin miehiä kuoliaaksi kolmesataa kuusikymmentä miestä.	31. Mutta Davidin palvelijat olivat lyöneet BenJaminilta ja niistä miehistä, jotka olivat Abnerin kanssa, kolmesataa ja kuusikymmentä miestä, jotka kuolivat.	2:31 Mutta Dawidin palweliat olit lyönet BenJaminilda/ ja nijstä miehistä jotca olit Abnerin cansa/ colme sata ja cuusikymmendä miestä.
2:32 Ja he ottivat Asaelin ja hautasivat hänet hänen isänsä hautaan Beetlehemiin. Ja Jooab ja hänen miehensä kulkivat koko sen yön ja tulivat päivän valjetessa Hebroniin.	32. Ja he ottivat Asahelin ja hautasivat Betlehemiin, hänen isänsä hautaan; ja Joab kävi miehinensä kaiken sen yön ja tuli päivän valjetessa Hebroniin.	2:32 Ja he otit Asahelin ja hautaisit Bethlehemijn hänen Isäns hautaan. Ja Joab käwi miehinens caiken sen yön/ ja tuli päiwän waljetes Hebronijn.

3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Sota Saulin suvun ja Daavidin suvun välillä tuli pitkälliseksi. Mutta Daavid vahvistui vahvistumistaan, Saulin suku heikontui heikontumistaan.	1. Ja pitkällinen sota oli Saulin huoneen ja Davidin huoneen vaiheella; mutta David kasvoi ja menestyi, ja Saulin huone hävisi ja väheni.	3:1 JA pitkällinen sota oli Saulin ja Dawidin huonen waihella/ mutta Dawid caswoi ja menestyi/ ja Saulin huone häwis ja väheni.
3:2 Ja Daavidille syntyi poikia Hebronissa. Hänen esikoisensa oli Amnon, jonka äiti oli jisreeliläinen Ahinoam.	2. Ja Davidille syntyi lapsia Hebronissa; hänen esikoisensa oli Amnon Ahinoamista Jisreeliläisestä.	3:2 JA Dawidille syndyi Hebronis lapsia/ hänen esicoisens oli Amnon Ahinoamist sijtä Jesreelitist.
3:3 Hänen toinen poikansa oli Kilab, jonka äiti oli Abigail, karmelilaisen Naabalin vaimo; kolmas oli Absalom, Gesurin kuninkaan Talmain tyttären, Maakan, poika.	3. Toinen Kileab Abigailista Nabalin emännästä, joka oli Karmelista; kolmas Absalom Maakan poika kuninkaan Talmain tyttären Gessurista;	3:3 Toinen Chileab Abigailist Nabalin emännästä/ joca oli Carmelist. Colmas Absalom Maachan poica Thalmain Cuningan tyttären Gessurist
3:4 Neljäs oli Adonia, Haggitin poika, ja viides Sefatja, Abitalin poika.	4. Neljäs Adonia Haggitin poika; viides Sephatja Abitalin poika;	3:4 Neljäs Adonia Hagithin poica. Wijdes SaphatJa Abithalin poica.
3:5 Kuudes oli Jitream, Daavidin vaimon Eglan poika. Nämä syntyivät Daavidille Hebronissa.	5. Kuudes Jitream Eglasta Davidin emännästä; nämä syntyivät Davidille Hebronissa.	3:5 Cuudes Jethream Eglast Dawidin emännästä. Nämät synnyit Dawidille Hebronis.
3:6 Niin kauan kuin oli sota Saulin suvun ja Daavidin suvun välillä, piti Abner voimakkaasti Saulin suvun puolta.	6. Kuin sota oli Saulin huoneen ja Davidin huoneen vaiheella, vahvasti Abner itsensä Saulin huoneessa.	3:6 COsca sota Dawidin ja Saulin huonen waihella oli/ wahwisti Abner Saulin huonetta.
3:7 Saulilla oli ollut sivuvaimo, nimeltä Rispa, Aijan tytär. Ja Iisboset sanoi Abnerille: "Miksi olet mennyt minun isäni sivuvaimon tykö?"	7. Ja Saulilla oli ollut jalkavaimo, Ritspa nimeltä, Aijan tytär, ja (Isboset) sanoi Abnerille: miksis olet mennyt isäni jalkavaimon tykö?	3:7 Ja Saulilla oli yxi jalcawaimo/ Rizpa nimeldä Ajan tytär. Ja Isboseth sanoi Abnerille: mixis macat minun Isäni jalcawaimon cansa?
3:8 Abner vihastui kovin Iisbosetin sanoista ja sanoi: "Olenko minä koiranpää, Juudasta kotoisin? Kun minä nytkin osoitan laupeutta isäsi Saulin suvulle, hänen veljilleen ja ystävilleen enkä ole antanut sinun joutua Daavidin käsiin, niin sinä kuitenkin nyt syytät minua rikoksen teosta naiselle.	8. Niin Abner vihastui suuresti Isbosetin sanoista ja sanoi: olenko minä koiran pää, joka Juudaa vastaan tein tänäpäni laupiuden sinun isäs Saulin huoneelle, ja hänen veljillensä ja ystävillensä, ja en ole antanut sinua Davidin käsiin! ja sinä soimaat minua tänäpäni vaimon tähden pahantekiäksi?	3:8 Nijn Abner wihastui suurest Isbosethin sanoista/ ja sanoi: olengo minä coiran pää/ joca Judat wastan tein laupiuden sinun Isäs Saulin huonelle ja hänen weljillens ja ystäwillens/ ja en ole andanut sinua Dawidin käsijn/ ja sinä soimat minua tänäpäni waimon tähden/ pahantekiäxi?
3:9 Jumala rangaiskoon Abneria nyt ja vasta, jos minä en tee Daavidille, niinkuin Herra on hänelle vannonut:	9. Jumala tehkөөn Abnerin kanssa sen ja sen, jos minä en tee, niinkuin Herra on vannonut Davidille:	3:9 Jumala tehkөн Abnerin cansa sen ja sen/ jos en minä tee/ nijncuin HERra on wannonut Dawidille.

3:10 minä otan pois kuninkuuden Saulin suvulta ja pystytän Daavidille valtaistuimen Israeliin ja Juudaan, Daanista aina Beersebaan asti."	10. Että minä otan kuninkaan valtakunnan Saulin huoneesta pois, ja ylennän Davidin istuimen Israelin ja Juudan ylitse, Danista Bersebaan asti.	3:10 Että minä otan Cuningan waldacunnan Saulin huonest pois/ ja ylönnän Dawidin istuimen Israelin ja Judan ylidzen/ Danist BerSeban asti.
3:11 Eikä hän enää voinut vastata Abnerille sanaakaan, sillä hän pelkäsi häntä.	11. Ja ei hän taitanut Abneria enää vastata yhtään sanaa; sillä hän pelkäsi häntä.	3:11 Ja ei hän taitanut händä enämbi wastata yhtän sana/ sillä hän pelkäis händä.
3:12 Mutta Abner lähetti paikalla sanansaattajat Daavidin luo sanomaan: "Kenenkä on maa?" ja vielä näin: "Tee liitto minun kanssani; ja katso, minun käteni on oleva sinun kanssasi ja on kääntävä koko Israelin sinun puolellesi."	12. Ja Abner lähetti sanansaattajat edellensä Davidin tykö, sanoen: kenenkä maa oma on? ja sanoi: tee liitto minun kanssani, ja katso, minun käteni on sinun kanssas, kääntämään kaikkea Israelia sinun tykö.	3:12 JA Abner lähetti sanan edelläns Dawidille/ sanoden: kenengä maa oma on? ja sanoi: tee lijtto minun cansani/ ja cadzo/ minun käten on sinun cansas/ käändämän caicke Israeli sinun tygös.
3:13 Hän vastasi: "Hyvä, minä teen liiton sinun kanssasi. Yhtä minä kuitenkin vaadin sinulta: älä astu minun kasvojeni eteen tuomatta Miikalia, Saulin tytärtä, kun tulet astuaksesi minun kasvojeni eteen."	13. Hän sanoi: oikein, minä teen liiton sinun kanssas; mutta yhtä anon minä sinulta, sanoen: ei pidä sinun tuleman minun näkyviini ennen kuin sinä tuot Mikalin Saulin tyttären minun tyköni, tullessas katsomaan kasvojeni.	3:13 Hän sanoi: oikein/ minä teen liiton sinun cansas/ mutta yhtä anon minä sinulda/ ettes tule minun näkywini ennen cuins tuot Michalin Saulin tyttären minun tygöni/ tullesas cadzoman minun caswojani.
3:14 Sitten Daavid lähetti sanansaattajat Iisbosen, Saulin pojan, luo sanomaan: "Anna minulle vaimoni Miikal, jonka minä olen kihlannut itselleni sadalla filistealaisten esinahalla."	14. Lähetti myös David sanansaattajat Isbosen Saulin pojan tykö ja antoi hänelle sanoa: anna minulle minun emäntäni Mikal, jonka minä kihlasin minulleni sadalla Philistealaisten esinahalla.	3:14 LÄhetti myös Dawid sanan Isbosethille Saulin pojalle/ ja andoi hänelle sanoa: anna minulle minun emändän Michal/ jonga minä kihlaisin minulleni sadalla Philisterein esinahalla.
3:15 Iisboset lähetti ottamaan hänet hänen mieheltään Paltielilta, Laiksen pojalta.	15. Isboset lähetti matkaan ja antoi ottaa hänen mieheltänsä Paltielilta Laiksen pojalta pois.	3:15 Isboseth lähetti matcaan ja andoi hänen otetta mieheldäns Paltielildä Laixen pojalda pois.
3:16 Ja hänen miehensä lähti hänen mukanaan ja seurasi häntä aina Bahurimiin asti, itkien lakkaamatta. Niin Abner sanoi hänelle: "Mene tiehesi, palaja takaisin." Ja hän palasi takaisin.	16. Ja hänen miehensä meni hänen kanssansa, hän kävi ja itki hänen jälissänsä hamaan Bahurimiin asti. Niin sanoi Abner hänelle: palaja ja mene matkaas. Ja hän palasi.	3:16 Ja hänen miehens meni hänen cansans/ ja itki hänen jälisäns haman Bahurimin asti. Nijn sanoi Abner hänelle: palaja ja mene matcaas. Ja hän palais.
3:17 Abner oli neuvotellut Israelin vanhinten kanssa sanoen: "Jo kauan olette halunneet saada Daavidin kuninkaaksenne.	17. Ja Abner puhui Israelin vanhimmille ja sanoi: te olette jo kauvan aikaa halunneet Davidia kuninkaaksenne.	3:17 JA Abner puhui Israelin vanhimmille/ ja sanoi: te oletta jo cauwan aica halannet Dawidit teidän Cuningaxen/

<p>3:18 Niin pankaa se nyt toimeen, sillä Herra on sanonut Daavidille näin: 'Palvelijani Daavidin kädellä minä vapautan kansani Israelin filistealaisten käsistä ja kaikkien heidän vihollistensa käsistä.'</p>	<p>18. Niin tehkää nyt se; sillä Herra on sanonut Davidista; minä vapahdan minun kansani Israelin palveliani Davidin käden kautta Philistealaisten kädestä ja kaikkein heidän vihollistensa kädestä.</p>	<p>3:18 Nijn tehkät nyt se: sillä HERra on sanonut Dawidist: minä wapadan minun Canssani Israelin minun palweliani Dawidin käden cautta Philisterein kädest/ ja caickein heidän wiholistens kädest.</p>
<p>3:19 Abner puhui tämän myös benjaminilaisille, ja Abner meni ja puhui Daavidillekin Hebronissa, mitä mieltä Israel ja koko Benjaminin heimo olivat.</p>	<p>19. Puhui myös Abner BenJaminin korvain kuullen, ja meni myös puhumaan Davidin korville Hebroniin kaikkia mikä Israelille ja kaikelle BenJaminin huoneelle kelpasi.</p>	<p>3:19 Puhui myös Abner BenJaminin corwain cuullen/ ja meni myös puhuman Dawidin corwille Hebronijn caickia cuin Israelille ja caikelle BenJaminin huonelle kelpais.</p>
<p>3:20 Kun Abner tuli Daavidin luo Hebroniin, mukanaan kaksikymmentä miestä, laittoi Daavid pidot Abnerille ja miehille, jotka olivat hänen kanssaan.</p>	<p>20. Kuin Abner tuli Davidin tykö Hebroniin ja kaksikymmentä miestä hänen kanssansa, teki David pidot Abnerille ja niille miehille, jotka hänen kanssansa olivat.</p>	<p>3:20 COsca Abner tuli Dawidin tygö Hebronijn/ ja caxikymmendä miestä hänen cansans/ teki Dawid heille pidon.</p>
<p>3:21 Ja Abner sanoi Daavidille: "Minä nousen ja menen kokoamaan kaiken Israelin herrani, kuninkaan, luo, että he tekisivät liiton sinun kanssasi ja sinä saisit hallittaviksesi kaikki, joita haluat." Niin Daavid päästi Abnerin menemään, ja hän lähti rauhassa.</p>	<p>21. Ja Abner sanoi Davidille: minä nousen ja menen kokoomaan kaiken Israelin herrani kuninkaan tykö, että he tekisivät liiton sinun kanssas, ja sinä olisit kuningas niinkuin sinun sielus halajaa. Niin David päästi Abnerin menemään rauhassa.</p>	<p>3:21 Ja Abner sanoi Dawidille: minä nousen ja menen cococoman caiken Israelin minun Herrani Cuningan tygö/ että he tekisit lijton sinun cansas/ ja sinä olisit Cuningas nijncuin sinun sielus halaja. Nijn Dawid päästi Abnerin menemän rauhas.</p>
<p>3:22 Katso, silloin Daavidin palvelijat ja Jooab tulivat ryöstöretkeltä ja toivat mukanaan paljon saalista; mutta Abner ei ollut enää Daavidin luona Hebronissa, sillä tämä oli päästänyt hänet menemään, ja hän oli lähtenyt rauhassa.</p>	<p>22. Ja katso, Davidin palveliat ja Joab tulivat sotaväen tyköä ja toivat kanssansa suuren saaliin; mutta Abner ei ollut silloin Davidin tykönä Hebronissa, sillä hän oli päästänyt hänen menemään rauhassa.</p>	<p>3:22 JA cadzo/ Dawidin palweliat ja Joab tulit sotawäen tykö/ ja toit cansans suuren saalin/ mutta Abner ei ollut silloin Dawidin tykönä Hebronis/ waan hän oli päästänyt hänen menemän rauhas.</p>
<p>3:23 Kun Jooab ja kaikki sotaväki, joka oli hänen kanssaan, tulivat, kerrottiin Jooabille: "Abner, Neerin poika, tuli kuninkaan luo, ja hän päästi hänet menemään, ja hän lähti rauhassa."</p>	<p>23. Kuin Joab ja kaikki sotajoukko olivat tulleet, sanottiin Joabille, sanoen: Abner Nerin poika on tullut kuninkaan tykö, ja hän on päästänyt hänet rauhassa menemään.</p>	<p>3:23 Cosca Joab ja caicki sotajoucko olit tullet/ sanottin hänelle: Abner Nerin poica on tullut Cuningan tygö/ ja hän on päästänyt hänen rauhas menemän.</p>

3:24 Silloin Joab meni kuninkaan luo ja sanoi: "Mitä olet tehnyt? Katso, Abner tuli sinun luoksesi; miksi päästit hänet menemään menojansa?"	24. Niin meni Joab kuninkaan tykö ja sanoi: mitäs olet tehnyt? Katso, Abner on tullut sinun tykö: miksis olet hänen päästänyt vapaasti menemään?	3:24 Nijn meni Joab Cuningan tygö/ ja sanoi: mitäs tehnyt olet? cadzo/ Abner on tullut sinun tygös/ mixis olet hänen päästänyt menemän?
3:25 Etkö ymmärrä, että Abner, Neerin poika, tuli pettämään sinua ja urkkimaan lähtöäsi ja tuloasi ja kaikkea, mitä teet?"	25. Etkös tunne Abneria Nerin poikaa? Hän on tullut sinua pettämään tiedustellaksensa ulos- ja sisällekäymistäs ja koetellaksensa kaikkia, mitä teet.	3:25 Etkös tunne Abneri Nerin poica: hän on tullut sinua pettämän/ tiedustellaxens sinun ulos ja sisälle käymistäs/ ja coetellaxens mitäs teet.
3:26 Sitten Jooab lähti Daavidin luota ja lähetti sanansaattajat Abnerin jälkeen, ja he palauttivat hänet takaisin Boor-Siirasta; eikä Daavid tiennyt siitä mitään.	26. Ja kuin Joab läksi Davidin tyköä, lähetti hän sanansaattajat Abnerin perään, ja he toivat hänen Borhasirasta; ja ei David siitä mitään tietänyt.	3:26 JA cosca Joab läxi Dawidin tykö/ lähetti hän sanan Abnerin perän/ että he toisit hänen Borhasirast/ ja ei Dawid sijtä mitän tietänyt.
3:27 Kun Abner tuli takaisin Hebroniin, vei Jooab hänet syrjään porttivolvin keskelle, muka puhutellakseen häntä kahden kesken, ja pisti häntä siellä vatsaan, niin että hän kuoli - hänen veljensä Asaelin veren kostoksi.	27. Kuin Abner tuli Hebroniin jälleen, vei Joab hänet keskelle porttia puhutellaksensa häntä erinänsä, ja pisti siellä häntä vatsaan, niin että hän kuoli, veljensä Asahelin veren tähden.	3:27 Cosca Abner tuli Hebronijn jällens/ wei Joab hänen keskelle porttia puhutellaxens händä erinäns/ ja pisti siellä händä wadzaan/ nijn että hän cuoli/ hänen weljens Asahelin weren tähden.
3:28 Kun Daavid sitten sai sen kuulla, sanoi hän: "Abnerin, Neerin pojan, vereen olen viaton minä ja minun kuninkuuteni Herran edessä iankaikkisesti.	28. Kuin David sai sen tietää, sanoi hän: minä olen viatoin ja minun valtakuntani Herran edessä ijankaikkisesti Abnerin Nerin pojan verestä.	3:28 Cosca Dawid nämät sai tietä/ sanoi hän: minä olen wiatoin ja minun waldacundan HERran edes ijancaickisest/ Abnerin Nerin pojan werestä.
3:29 Tulkoon se Jooabin pään päälle ja kaiken hänen isänsä perheen päälle, älköötäkä Jooabin suvusta loppuko vuotoa tai pitalia sairastavat, kinalosauvoilla kulkijat, miekkaan kaatuvat ja leivän puutteessa olijat."	29. Mutta tulkoon se Joabin pään päälle ja kaiken hänen isänsä huoneen, ja älköön puuttuko Joabin huoneessa se, jolla juoksu ja spitali on, ja joka sauvalla käy ja miekalla kaatuu, ja jolta leipä puuttuu.	3:29 Mutta tulcon se Joabin pään päälle/ ja caiken hänen Isäns huonen/ ja älkön puuttuco Joabin huones se jolla juoxu ja spitali on/ ja joca sauvalla käy ja miecalla caatu/ ja jolda leipä puuttu.
3:30 Näin Jooab ja hänen veljensä Abisai tappoivat Abnerin, sentähden että tämä oli surmannut heidän veljensä Asaelin taistelussa Gibeonin luona.	30. Ja näin tappoivat Joab ja hänen veljensä Abisai Abnerin, että hän löi kuoliaaksi Asahelin heidän veljensä sodassa Gibeonin tykönä.	3:30 Ja näin tapoit Joab ja hänen weljens Abisai Abnerin/ että hän löi cuoliaxi Asahelin heidän weljens/ sodas Gibeonin tykönä.

3:31 Mutta Daavid sanoi Joobille ja kaikelle väelle, joka oli hänen kanssaan: "Reväiskää vaatteenne ja kääriytykää säkkeihin ja pitäkää valittajaiset Abnerille." Ja kuningas Daavid kulki parien perässä.	31. Mutta David sanoi Joobille ja kaikelle kansalle, jotka olivat hänen kanssansa: reväiskää vaatteenne rikki, ja puettakaat teitänne säkeillä, ja valittakaat Abnerin tähden. Ja kuningas David kävi parien perässä.	3:31 Mutta Dawid sanoi Joobille ja caikelle Canssalle jotca olit hänen cansans: rewäiskät teidän waatten ricki/ ja puettacat teitän säkeillä/ ja parcutat Abnerin tähden. Ja Cuningas käwi paarein peräs.
3:32 Ja he hautasivat Abnerin Hebroniin; ja kuningas korotti äänensä ja itki Abnerin haudalla, ja kaikki kansa itki.	32. Ja he hautasivat Abnerin Hebronissa, ja kuningas koroitti äänensä ja itki Abnerin haudan tykönä; itki myös kaikki kansa.	3:32 Cosca he hautaisit Abnerin Hebronis/ corgotti Cuningas änens ja itki Abnerin haudan tykönä/ itki myös caicki Canssa.
3:33 Ja kuningas viritti itkuvirren Abnerista ja sanoi: "Pitikö Abnerin kuolla, niinkuin kuolee houkka?"	33. Ja kuningas valitti Abneria ja sanoi: onko Abner kuollut, niinkuin tyhmä kuolee?	3:33 Ja Cuningas walitti Abnerita/ ja sanoi: Abner ei ole cuollut/ nijncuin tyhmä cuole:
3:34 Eivät olleet sinun kätesi sidotut eivätkä jalkasi vaskikahleisiin pannut. Sinä kaaduit, niinkuin kaadutaan vilpillisten käden kautta." Niin kaikki kansa itki häntä vielä enemmän.	34. Sinun kätes ei olleet sidotut, sinun jalkas ei olleet vaskikahleissa: sinä olet kaatunut, niinkuin se, joka pahantekiäin edessä lankee. Ja kaikki kansa itki vielä enemmän häntä.	3:34 Sinun kätes ei ollet sidotut/ sinun jalcas ei ollet rautacahleis: sinä olet caatunut/ nijncuin se joca pahantekiän edes lange. Ja Canssa itkit wielä enämmin händä.
3:35 Ja kaikki kansa tuli, kun vielä oli päivä, vaatimaan, että Daavid söisi jotakin; mutta Daavid vannoi ja sanoi: "Jumala rangaiskoon minua nyt ja vasta, jos minä maistan leipää tai muuta, ennenkuin aurinko laskee."	35. Ja kaikki kansa tuli Davidin kanssa ruualle, kuin vielä valkia päivä oli; ja David vannoi ja sanoi: Jumala tehkoon minulle sen ja sen, jos minä leipää taikka jotakin muuta maistan, ennenkuin aurinko laskee.	3:35 COsca caicki Canssa tulit Dawidin cansa rualle/ ja wielä walkia päiwä oli/ wannoi Dawid/ ja sanoi: Jumala tehkön minulle sen ja sen/ jos minä leipä taicka jotakin muuta maistan/ ennencuin Auringo laske.
3:36 Kun kaikki kansa sai kuulla sen, miellytti se heitä, samoinkuin kaikki muu, mitä kuningas teki, oli kaikelle kansalle mieleen.	36. Ja kaikki kansa ymmärsi sen, ja se kelpasi heille, ja kaikki se hyvä minkä kuningas oli tehnyt kaiken kansan silmäin edessä.	3:36 Ja caicki Canssa ymmärsi sen ja se kelpais heille/ caicki se hywä cuin Cuningas oli tehnyt Canssan silmäin edes.
3:37 Ja kaikki kansa ja koko Israel ymmärsivät sinä päivänä, että Abnerin, Neerin pojan, surma ei ollut lähtenyt kuninkaasta.	37. Ja kaikki kansa ja koko Israel ymmärsivät sinä päivänä, ettei se ollut kuninkaalta, että Abner Nerin poika oli tapettu.	3:37 Ja caicki Canssa/ ja coco Israel ymmärsit sinä päiwänä ettei se ollut Cuningalda/ että Abner Nerin poica oli tapettu.
3:38 Ja kuningas sanoi palvelijoilleen: "Ettekö tiedä, että ruhtinas ja suuri mies on tänä päivänä kaatunut Israelissa?"	38. Ja kuningas sanoi palvelioillensa: ettekö te tiedä, että tänäpäpä on yksi päämies, ja tosin suuri mies kaatunut Israelissa?	3:38 Ja Cuningas sanoi palwelioillens: ettekö te tiedä että tänäpäpä on yxi päämies/ ja tosin suuri mies caatunut Israelis?

3:39 Mutta minä olen vielä heikko, vaikka olen voideltu kuninkaaksi, ja nuo miehet, Serujan pojat, ovat liian väkivaltaiset minun hillitä. Herra maksakoon sille, joka tekee pahaa, hänen pahuutensa mukaan."	39. Ja minä olen vielä heikko ja voideltu kuningas, mutta ne miehet ZeruJan pojat ovat kovemmat minua: Herra maksakoon sille, joka pahaa tekee, hänen pahuutensa jälkeen!	3:39 Ja minä olen vielä heikko ja voideltu Cuningas/ mutta ne miehet ZeruJan pojat ovat cowemmat minua. HERra maxacon hänelle joca paha teke pahast sisustans.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Kun Saulin poika kuuli Abnerin kuolleen Hebronissa, herposivat hänen kätensä, ja koko Israel peljästy.	1. Kuin Saulin poika kuuli Abnerin kuolleeksi Hebronissa, väsyivät hänen kätensä, ja koko Israel hämmästy.	4:1 COsca Saulin poica cuuli Abnerin cuollexi Hebronis/ wäsyit hänen kätens/ ja coco Israel hämmästy.
4:2 Ja Saulin pojalla oli partiojoukkojen päämiehinä kaksi miestä, toisen nimi oli Baana ja toisen Reekab, beerotilaisen Rimmonin poikia, benjaminilaisia; sillä Beerotkin luetaan kuuluvaksi Benjaminiin.	2. Ja Saulin pojalla oli kaksi sotaväen päämiestä, toisen nimi oli Baana ja toisen Rekab, Rimmonin Berotilaisen pojat, BenJaminin lapsista; sillä Berot oli myös luettu BenJaminin sukukuntaan.	4:2 Ja Saulin pojalla oli caxi päämiestä hänen sotawäelläns/ toisen nimi oli Baena ja toisen Rechob/ Rimonin sen Berothitin pojat/ BenJaminin lapsista: sillä Beroth oli myös luettu BenJaminin sucucundaan.
4:3 Mutta beerotilaiset olivat paenneet Gittaimiin ja asuivat siellä muukalaisina, niinkuin asuvat vielä tänäkin päivänä.	3. Ja Berotilaiset olivat paenneet Gittaimiin, ja olivat siellä muukalaisina tähän päivään asti.	4:3 Ja Berothiterit olit paennet Gethaimijn/ ja olit siellä muucalaisna tähän päiwän asti.
4:4 Joonatanilla, Saulin pojalla, oli poika, joka oli rampa jaloistaan. Hän oli viiden vuoden vanha, kun sanoma Saulista ja Joonatanista tuli Jisreelistä; ja hänen hoitajansa otti hänet ja pakeni. Mutta kun tämä hätääntyneenä pakeni, putosi poika ja tuli ontuvaksi; ja hänen nimensä oli Mefiboset.	4. Oli myös Jonatanilla Saulin pojalla yksi poika, joka oli saattamaton jaloista, ja oli jo viiden ajastaikainen, kuin sanoma Saulista ja Jonatanista tuli Jisreelistä; ja hänen imettäjänsä otti hänen ja pakeni. Ja koska hän kiiruusti pakeni, lankei hän ja tuli saattamattomaksi, ja hänen nimensä oli MephiBoset.	4:4 OLi myös Jonathanilla Saulin pojalla yxi poica/ joca oli saattamaton jalgoista/ ja oli jo wijden ajastaicainen/ cosca sanoma tuli Saulista ja Jonathanist Jesreelist: ja hänen imettäjäns otti hänen ja pakeni. Ja cosca hän kijrust pakeni/ langeis hän ja tuli saattamattomaxi/ ja hänen nimens oli MephiBoseth.
4:5 Beerotilaisen Rimmonin pojat Reekab ja Baana lähtivät matkaan ja tulivat päivän ollessa palavimmillaan Iisbosetin taloon, kun hän oli puolipäivälevollansa.	5. Niin menivät Berotilaisen Rimmonin pojat Rekab ja Baana, ja tulivat Isbosetin huoneesen, kuin päivä oli palavimmallansa; ja hän lepäsi vuoteessansa puolipäivän aikana.	4:5 Nijn menit Rimonin sen Berothitin pojat Rechob ja Baena/ ja tulit Isbosethin huoneseen/ cosca päiwä oli palawimmallans/ ja hän lewäis hänen wuotesans puolipäiwän aicana.
4:6 Ja katso, he tulivat sisälle taloon muka ottamaan nisuja, mutta pistivät häntä vatsaan. Ja Reekab ja hänen veljensä Baana pääsivät pakoon.	6. Ja he tulivat keskelle huonetta nisuja ottamaan ja pistivät häntä vatsaan; ja Rekab ja Baana hänen veljensä pakenivat;	4:6 Ja he tulit keskelle huonetta nisuja ottaman/ pistit händä wadzaan ja pakenit:

<p>4:7 He tulivat niinmuodoin taloon, kun hän lepäsi vuoteellansa makuuhuoneessaan, pistivät hänet kuoliaaksi, löivät häneltä pään poikki ja ottivat sen mukaansa. He kulkivat sitten Aromaaniin tietä koko yön,</p>	<p>7. Sillä koska he huoneeseen tulivat, lepäsi hän vuoteessansa, makaushuoneessansa. Ja he pistivät hänen kuoliaaksi, ja hakkasivat hänen päänsä pois, ja ottivat hänen päänsä ja menivät pois lakian kedon tien kautta koko sen yön,</p>	<p>4:7 Sillä koska he huoneeseen tulivat/ lewäis hän vuotesans/ hänen macaushuonesans. Ja he pistit hänen cuoliaksi/ ja hakkaisit hänen päänsä pois/ ja otit sen ja menit pois lakian kedon tien kautta koko sen yön.</p>
<p>4:8 toivat Iisbosen pään Daavidille Hebroniin ja sanoivat kuninkaalle: "Katso, tässä on Iisbosen, Saulin pojan, sinun vihamiehenesi, pää, hänen, joka väijyi sinun henkeäsi. Herra on tänä päivänä kostanut Saulille ja hänen jälkeläisillensä herrani, kuninkaan, puolesta."</p>	<p>8. Ja toivat Iisbosen pään Davidille, joka oli Hebronissa, ja sanoivat kuninkaalle: katso, tässä on Iisbosen Saulin pojan pää, sinun vihollises, joka sinun sielun perään seiso: ja Herra on tänäpäivänä kostanut Saulille ja hänen siemenellensä herrani kuninkaan puolesta.</p>	<p>4:8 Ja cannoit Iisbosen pään Dawidille/ joca oli Hebronis/ ja sanoit Cuningalle: cadzos/ tässä on Iisbosen Saulin pojan pää sinun wihollises/ joca sinun sielun perään seiso. Ja HERra on tänäpäivän costanut Saulille ja hänen siemenellens minun Herrani Cuningan puolest.</p>
<p>4:9 Niin Daavid vastasi Reekabille ja hänen veljellensä Baanalle, beerotilaisen Rimmonin pojille, ja sanoi heille: "Niin totta kuin Herra elää, joka on vapahtanut minut kaikesta hädästä:</p>	<p>9. Niin vastasi David Reekabia ja Baanaa, hänen veljeänsä, Rimmonin Berotilaisen poikia, ja sanoi heille: niin totta kuin Herra elää, joka minun sieluni on vapahtanut kaikesta surusta;</p>	<p>4:9 Niin wastais Dawid/ ja sanoi heille: niin totta kuin HERra elä/ joca minun sieluni on wapahtanut caikesta surusta.</p>
<p>4:10 sen, joka ilmoitti minulle ja sanoi: 'Katso, Saul on kuollut', luullen tuovansa ilosanoman, minä otatin kiinni ja surmautin Siklagissa antaakseni hänelle sanansaattajan palkan;</p>	<p>10. Sen joka minulle ilmoitti ja sanoi: Saul on kuollut, ja luuli itsensä hyväksi sanansaattajaksi, sen minä otin kiinni ja tapoin Ziklagissa, jolle minun piti antaman sanansaattajan palkan;</p>	<p>4:10 Se cuin minulle ilmoitti/ ja sanoi: Saul on cuollut/ ja luuli hänens hywäxi sanansaattajaksi/ sen minä otin kijnni ja tapoin Ziklagis/ jolle minun piti andaman sanansaattajan palcan.</p>
<p>4:11 eikö minun paljoa enemmän nyt, kun jumalattomat miehet ovat murhanneet syyttömän miehen hänen omassa kodissaan, hänen vuoteeseensa, ole vaadittava hänen verensä teidän kädestänne ja hävitettävä teidät maan päältä?"</p>	<p>11. Ja nämät jumalattomat miehet ovat tappaneet hurskaan miehen huoneessansa ja omassa vuoteessansa: eikö siis minun pitäisi nyt vaatiman hänen vertansa teidän kädestänne ja ottaman teitä pois maan päältä?</p>	<p>4:11 Ja nämät jumalattomat miehet owat tappanet hurskan miehen hänen huonesans ja omas vuotesans. Eikö siis minun pitäis vaatiman hänen wertans teidän kädestän/ ja ottaman teitä pois maan päältä?</p>
<p>4:12 Ja Daavid käski nuorten miesten surmata heidät. Niin he hakkasivat poikki heidän kätensä ja jalkansa ja hirttivät heidät Hebronin lammikon rannalle. Mutta Iisbosen pään he ottivat ja hautasivat sen Abnerin hautaan Hebroniin.</p>	<p>12. Ja David käski nuorukaisiansa, ja he tappoivat heidät, ja hakkasivat kädet ja jalat poikki, ja ripustivat heidät lammikon tykö Hebronissa. Mutta Iisbosen pään he ottivat ja hautasivat Abnerin hautaan Hebroniin.</p>	<p>4:12 Ja Dawid käski nuorucaisians/ ja he tapoit heidän/ ja hakkaisit kädet ja jalat poikki/ ja ripustit heidän lammicon tygö Hebronis. Mutta Iisbosen pään he otit ja hautaisit Abnerin hautaan Hebronijn.</p>

5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Sitten kaikki Israelin sukukunnat tulivat Daavidin luo Hebroniin ja sanoivat näin: "Katso, me olemme sinun luutasi ja lihaasi.	1. Ja Israelin kaikki sukukunnat tulivat Davidin tykö Hebroniin, ja puhuivat sanoen: katso, sinun luus ja lihas me olemme.	5:1 JA caicki Israelin sucucunda tulit Dawidin tygö Hebronijn/ ja sanoit: cadzos/ sinun luus ja lihas me olem.
5:2 Jo kauan sitten, Saulin vielä ollessa kuninkaanamme, sinä saatoit Israelin lähtemään ja tulemaan. Ja sinulle on Herra sanonut: 'Sinä olet kaitseva minun kansaani Israelia, ja sinä olet oleva Israelin ruhtinas.'	2. Ja aina ennen, kuin Saul oli meidän kuninkaamme, johdatit sinä Israelin ulos ja sisälle, ja Herra on sinulle sanonut: sinun pitää minun kansaani Israelia kaitseman ja Israelin päämiehen oleman.	5:2 Ja aina ennen cosca Saul oli meidän Cuningam/ sinä johdatit Israelin ulos ja sisälle/ ja HERra on sinulle sanonut: sinun pitä minun Canssani Israelin warjeleman/ ja Israelin päämiehen oleman.
5:3 Ja kaikki Israelin vanhimmat tulivat kuninkaan tykö Hebroniin, ja kuningas Daavid teki heidän kanssaan liiton Hebronissa, Herran edessä; ja sitten he voitelivat Daavidin Israelin kuninkaaksi.	3. Ja kaikki kansan vanhimmat Israelista tulivat kuninkaan tykö Hebroniin, ja kuningas David teki heidän kanssansa liiton Herran edessä Hebronissa; ja he voitelivat Davidin Israelin kuninkaaksi.	5:3 Ja caicki Canssan wanhimmat Israelist tulit Cuningan tygö Hebronijn/ ja Cuningas teki heidän cansans lijton HERran edes Hebronis/ ja he woitelit Dawidin Israelin Cuningaxi.
5:4 Daavid oli kolmenkymmenen vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi ja hallitsi neljäkymmentä vuotta.	4. Ja David oli kolmenkymmenen ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi, ja hän hallitsi neljäkymmentä ajastaikaa.	5:4 Ja Dawid oli colmenkymmenen ajastaicainen tullesans Cuningaxi/ ja hän hallidzi neljäkymmendä ajastaica.
5:5 Hebronissa hän hallitsi Juudaa seitsemän vuotta ja kuusi kuukautta, ja Jerusalemissa hän hallitsi koko Israelia ja Juudaa kolmekymmentä kolme vuotta.	5. Hebronissa hän hallitsi Juudaa seitsemän vuotta ja kuusi kuukautta; mutta Jerusalemissa hän hallitsi kaikkea Israelia ja Juudaa kolmeneljättäkymmentä vuotta.	5:5 Hebronis hän hallidzi Judat seidzemen vuotta ja cuusi cuucautta/ mutta Jerusalemis hän hallidzi caicke Israeli ja Judat colme neljättäkymmendä vuotta.
5:6 Ja kuningas meni miehinensä Jerusalemiin jebusilaisia vastaan, jotka asuivat siinä maassa. He sanoivat Daavidille näin: "Tänne sinä et tule, vaan sokeat ja ontuvat karkoittavat sinut sanomalla: 'Ei tule Daavid tänne'."	6. Ja kuningas meni ja hänen miehensä Jerusalemiin Jebusilaisia vastaan, jotka maalla asuivat. Ja he sanoivat Davidille: ei sinun pidä tänne tuleman, vaan sokiät ja ontuvat pitää sinun täältä pois ajaman; ja he ajattelivat, ettei Davidin pitänyt sinne tuleman.	5:6 JA Cuningas meni miestens cansa Jerusalemijn Jebuserejä wastian/ jotca maalla asuit. Ja he sanoit Dawidille: ei sinun pidä tänne tuleman/ waan sokiät ja onduwat pitää sinun ajaman täädä ulos (ja he ajattelit/ ettei Dawidin pitänyt sinne tuleman)
5:7 Mutta Daavid valloitti Siionin vuorilinnan, se on Daavidin kaupungin.	7. Mutta David voitti Zionin linnan, se on Davidin kaupunki.	5:7 Mutta Dawid woitti Zionin linnan/ se on Dawidin Caupungin.

5:8 Ja Daavid sanoi sinä päivänä: "Jokainen, joka surmaa jebusilaisen ja tunkeutuu vesijohdolle asti, hän voittaa ne sokeat ja ontuvat, joita Daavid vihaa." Sentähden on tapana sanoa: "Sokea ja ontuva älköön tulko taloon."	8. Ja sinä päivänä sanoi David: jos joku lyö Jebusilaiset, ja tarttuu heidän rästäänsä alaisiin ja lyö sokiat ja ontuvat, joita Davidin sielu vihaa (hänen pitää pään ja ylimmäisen oleman); josta heillä on sananlasku: ei yhtään sokiaa ja ontuvaa päästetä huoneeseen.	5:8 Ja sinä päivänä sanoi Dawid: jos joku lyö Jebuserit/ ja tarttu heidän rästänsalaisijn/ ja lyö sokiat ja onduwat/ joita Dawidin sielu wiha (hänen pitä pään ja ylimmäisen oleman) josta heillä on sananlascu: ei yhtän sokiata ja onduwata päästetä huoneseen.
5:9 Sitten Daavid asettui vuorilinnaan ja kutsui sen Daavidin kaupungiksi. Ja Daavid rakenteli sitä ylt ympäri, Millosta sisälle päin.	9. Ja David asui linnassa ja kutsui sen Davidin kaupungiksi; ja David rakensi sen ympäri Millosta, niin myös sisällisen puolen.	5:9 Ja Dawid asui linnas/ ja cudzui sen Dawidin Caupungixi/ ja Dawid rakensi sen ymbärins/ Millosta ja sisällisen puolen.
5:10 Ja Daavid tuli yhä mahtavammaksi, ja Herra, Jumala Sebaot, oli hänen kanssansa.	10. Ja David menestyi ja enentyi, ja Herra Jumala Zebaot oli hänen kanssansa.	5:10 Ja Dawid menestyi ja enändyi/ ja HERra Jumala Zebaoth oli hänen cansans.
5:11 Hiiram, Tyyron kuningas, lähetti sanansaattajat Daavidin luo sekä setripuita, puuseppiä ja kivenhakkaajia; ja nämä rakensivat Daavidille palatsin.	11. Niin Hiram, Tyron kuningas, lähetti sanansaattajat Davidin tykö, ja sedripuita, ja puuseppiä, ja seinäkivien hakkaajia, jotka rakensivat Davidin huoneen.	5:11 NIin Hiram Tyrin Cuningas lähetti sanan Dawidille/ ja Cedrin puita/ ja puuseppiä/ ja seinäkiwein hackaita. Ja he rakensit Dawidille huonen.
5:12 Ja Daavid ymmärsi, että Herra oli vahvistanut hänet Israelin kuninkaaksi ja korottanut hänen kuninkuutensa kansansa Israelin tähden.	12. Ja David ymmärsi Herran vahvistaneeksi hänen Israelin kuninkaaksi ja korottaneeksi hänen valtakuntansa, kansansa Israelin tähden.	5:12 Ja Dawid ymmärsi HERran hänens wahwistanexi Israelin Cuningaxi/ ja corgottanexi hänen Cuningalisen waldacundans/ hänen Canssans Israelin tähden.
5:13 Ja Hebronista tultuaan Daavid otti Jerusalemista vielä useampia sivuvaimoja ja vaimoja. Ja Daavidille syntyi vielä poikia ja tyttäriä.	13. Niin David otti Jerusalemista vielä usiampia jalkavaimoja ja emäntiä, sittekuin hän tuli Hebronista. Ja Davidille syntyi vielä poikia ja tyttäriä.	5:13 NIin Dawid otti Jerusalemist wielä usiambita jalcawaimoja ja emänditä/ sijttecuin hän tuli Hebronist. Ja Dawid sijtti wielä poikia ja tyttäritä.
5:14 Ja nämä ovat niiden poikien nimet, jotka syntyivät hänelle Jerusalemissa: Sammua, Soobab, Naatan, Salomo,	14. Ja nämät ovat heidän nimensä, jotka hänelle Jerusalemissa syntyivät: Sammua, Sobab, Natan ja Salomo,	5:14 Ja nämät owat heidän nimens/ jotca hänelle Jerusalemiss synnyit: Sammua/ Sobab/ Nathan/ Salomo.
5:15 Jibhar, Elisua, Nefeg, Jaafia,	15. Jibhar, Elisua, Nepheg ja Japhia,	5:15 Jebehar/ Elisua/ Nepheg/ Japhia.
5:16 Elisama, Eljada ja Elifelet.	16. Elisama, Eliada ja Eliphalet.	5:16 Elisama/ Eliada/ Eliphalet.
5:17 Mutta kun filistealaiset kuulivat, että Daavid oli voideltu Israelin kuninkaaksi, lähtivät kaikki filistealaiset etsimään Daavidia. Kun Daavid sen kuuli, meni hän alas vuorilinnaan.	17. Ja kuin Philistealaiset kuulivat Davidin voidelluksi Israelin kuninkaaksi, nousivat kaikki Philistealaiset etsimään Davidia. Ja kuin David sen kuuli, niin hän meni linnaan.	5:17 JA cosca Philisterit cuulit Dawidin woidelluxi Israelin Cuningaxi/ nousit he caicki edzimän Dawidi. Ja cuin Dawid sen ymmärsi/ nijn hän meni linnaan.

5:18 Kun filistealaiset olivat tulleet ja levittäytyneet Refaimin tasangolle,	18. Mutta Philistealaiset tulivat ja sioittivat itsensä Rephaimin laaksoon.	5:18 Mutta Philisterit tulit ja sioitit idzens Raphaimin laxoon.
5:19 kysyi Daavid Herralta: "Menenkö minä filistealaisia vastaan? Annatko sinä heidät minun käsiini?" Ja Herra sanoi Daavidille: "Mene, sillä minä annan filistealaiset sinun käsiisi."	19. Ja David kysyi Herralta, sanoen: menenkö minä Philistealaisia vastaan? ja annatkos heitä minun käteeni? Ja Herra sanoi Davidille: mene, sillä minä annan tosin Philistealaiset sinun käsiis.	5:19 Ja Dawid kysyi HERralle/ sanoden: menengö minä Philisterejä wastan/ ja annatcos heitä minun käteeni? Ja HERra sanoi Dawidille: mene heitä wastan/ minä annan Philisterit sinun käsijs.
5:20 Niin Daavid tuli Baal-Perasimiin. Ja siellä Daavid voitti heidät ja sanoi: "Herra on murtanut viholliseni minun edessäni, niinkuin vedet murtavat." Siitä sen paikan nimeksi tuli Baal-Perasim.	20. Ja David tuli BaalPeratsimiin, ja David löi heidät siinä, ja sanoi: Herra on minun viholliseni eroittanut minun edestäni, niinkuin vesi erkanee toinen toisestansa; siitä kutsutaan se paikka BaalPeratsim.	5:20 Ja Dawid tuli BaalPrazimijn/ ja löi heidän sijnä/ ja sanoi: HERra on minun wiholiseni eroittanut minun edestän/ nijncuin wesi ercane toinen toisestans/ sijtä cudzutan se paicka BaalPrazim.
5:21 He jättivät siihen epäjumalankuvansa, ja Daavid ja hänen miehensä veivät ne pois.	21. Ja he jättivät siihen epäjumalansa; mutta David ja hänen väkensä ottivat ne pois.	5:21 Ja he jätit sijhen heidän epäjumalans/ mutta Dawid ja hänen wäkens otit ne pois.
5:22 Mutta filistealaiset tulivat vielä kerran ja levittäytyivät Refaimin tasangolle.	22. Ja Philistealaiset vielä nousivat ja sioittivat itsensä Rephaimin laaksoon.	5:22 JA Philisterit wielä nousit ja sioitit idzens Rephaimin laxoon.
5:23 Niin Daavid kysyi Herralta, ja hän vastasi: "Älä mene heitä vastaan, vaan kierrä heidät takaapäin ja hyökkää heidän kimppuunsa balsamipuiden puolelta.	23. Niin David kysyi Herralta, ja hän vastasi: ei sinun pidä menemän alas, mutta tule takaa heidän ympärinsä, että tulet heitä vastaan fikunapuiden kohdalla.	5:23 Nijn Dawid kysyi HERralle/ ja hän wastais: ei sinun pidä menemän alas/ mutta tule taca heidän ymbärins/ että tulet heitä wastan ficunapuiden cohdalla.
5:24 Ja kun kuulet astunnan kahinan balsamipuiden latvoista, niin ryntää nopeasti, sillä silloin Herra on käynyt sinun edelläsi tuhotakseen filistealaisten leirin." Daavid teki, niinkuin Herra oli häntä käskenyt; ja hän voitti filistealaiset ja ajoi heitä takaa Gebasta aina Geseriin saakka.	24. Ja kuin sinä kuulet fikunapuun latvat kahisevan, niin kulje; sillä Herra on silloin lähtenyt ulos sinun etees, lyömään Phlistealaisten sotajoukkoa. 25. David teki niinkuin Herra oli hänelle käskenyt, ja löi Philistealaiset hamasta Gebasta siihenasti kuin Gaseriin tullaan,	5:24 Ja cuins cuulet ficunapuun ladwat cahisewan/ nijn culje: sillä HERra on silloin lähtenyt ulos sinun etees/ lyömän Philisterein sotajoukkoa. 5:25 Dawid teki nijncuin HERra oli hänelle käskenyt/ ja löi Philisterit hamasta Gebast/ sijhenasti cuin Gaserijn tullan.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Daavid kokosi jälleen kaikki valiomiehet Israelista, kolmekymmentä tuhatta miestä.	1. Ja David taas kokosi kaikki valitut miehet Israelista, kolmekymmentä tuhatta,	6:1 JA Dawid taas cocois caicki walitut miehet Israelist colmekymmendä tuhatta.

6:2 Ja Daavid ja kaikki väki, joka oli hänen kanssaan, nousi ja lähti Juudan Baalasta, tuomaan sieltä Jumalan arkkia, jonka Herra Sebaot oli ottanut nimiinsä, hän, jonka istuinta kerubit kannattavat.	2. Ja David nousi ja meni, ja kaikki kansa kuin hänen tykönänsä oli Juudan asuvaisista, tuomaan sieltä Jumalan arkkia, joka kutsutaan Herran Zebaotin nimi, joka asuu Kerubimin päällä.	6:2 Ja nousi/ ja meni/ ja caicki Canssa jotca hänen tykönäns olit Judan asuwaisist/ tuoman sieldä Jumalan Arckia/ joca cudzutan HERran Zebaothin nimi/ cuin asu Cherubimin päällä.
6:3 Ja he panivat Jumalan arkin uusiin vaunuihin ja veivät sen pois Abinadabin talosta, joka oli mäellä; ja Ussa ja Ahjo, Abinadabin pojat, ohjasivat niitä uusia vaunuja.	3. Ja he panivat Jumalan arkin uuden vaunun päälle ja toivat sen AbiNadabin huoneesta, joka asui Gibeassa. Mutta Ussa ja Ahjo, AbiNadabin pojat ajoivat sitä uutta vaunua.	6:3 Ja he panit Jumalan Arkin vden waunun päälle/ ja toit hänen AbiNadabin huonest joca asui Gibeas. Mutta Usa ja Ahio AbiNadabin pojat ajoit sitä vtta waunua.
6:4 Niin he veivät Jumalan arkin pois Abinadabin talosta, joka oli mäellä, kulki Jumalan arkin mukana, ja Ahjo kulki arkin edellä.	4. Niin he toivat sen AbiNadabin huoneesta, joka oli Gibeassa, Jumalan arkin kanssa; ja Ahjo kävi arkin edellä.	6:4 Ja Cosca he ajoit Jumalan Arkin cansa AbiNadabin huonest joca asui Gibeas/ ja Ahio käwi Arkin edellä.
6:5 Ja Daavid ynnä koko Israelin heimo karkeloi kaikin voimin Herran edessä soittaen kaikenkaltaisilla kyressipuisilla soittimilla, kanteleilla, harpuilla, vaskirummuilla, helistimillä ja kymbaaleilla.	5. Niin David ja kaikki Israelin huone soittivat Herran edessä kaikkinaisilla honkaisilla kanteleilla ja harpuilla, psaltareilla, trumpuilla, kulkuisilla ja simpeleillä.	6:5 Nijn Dawid soitti ja caicki Israelin huone HERran edes caickinaisilla hongaisilla candeileilla/ harpuilla/ psaltareilla/ trumbuilla/ culcuisilla ja cimbeleillä.
6:6 Mutta kun he tulivat Naakonin puimatantereen luo, ojensi Ussa kätensä Jumalan arkkiin ja tarttui siihen, sillä härät kompastuivat.	6. Ja kuin he tulivat Nahonin riihen tykö, otti Ussa Jumalan arkin ja piteli sitä, sillä härjät menivät sivuin tietä.	6:6 JA cosca he tulit Nahonin rijheen/ otti Usa Jumalan Arkin ja piteli sitä/ sillä härjät menit siwuin tietä.
6:7 Silloin Herran viha syttyi Ussaa kohtaan, ja Jumala löi hänet siinä hänen hairahduksensa tähden, niin että hän kuoli siihen, Jumalan arkin ääreen.	7. Niin Herran viha julmistui Ussan päälle, ja Jumala löi hänen siinä maahan hänen tyhmyytensä tähden, niin että hän kuoli siinä Jumalan arkin tykönä.	6:7 Silloin HERran wiha julmistui Usan päälle/ ja Jumala löi hänen signä maahan hänen tyhmydens tähden/ nijn että hän cuoli Jumalan Arkin tykönä.
6:8 Mutta Daavid pahastui siitä, että Herra niin oli murtanut Ussan. Siitä se paikka sai nimekseen Peres-Ussa, aina tähän päivään saakka.	8. Silloin tuli David murheelliseksi, että Herra niin repäisi Ussan, ja kutsui sen paikan PeretsUssa, tähän päivään asti.	6:8 Silloin tuli Dawid murhellisexi että HERra nijn rewäis Usan/ ja cudzui sen paican PerezUsa/ tähän päiwän asti.
6:9 Ja Daavid pelkäsi sinä päivänä Herraa, niin että hän sanoi: "Kuinka Herran arkki voi tulla minun tyköni?"	9. Ja David pelkäsi Herraa sinä päivänä ja sanoi: kuinka Herran arkki tulisi minun tyköni?	6:9 Ja Dawid pelkäis HERra sinä päiwänä/ ja sanoi: cuinga HERran Arcki tule minun tygöni?

6:10 Eikä Daavid tahtonut siirtää Herran arkkiä tykönsä Daavidin kaupunkiin, vaan Daavid toimitti sen syrjään, gatilaisen Oobed-Edomin taloon.	10. Ja ei tahtonut antaa tuoda sitä tykönsä Davidin kaupunkiin, vaan salli kannettaa ObedEdomin Gatilaisen huoneeseen.	6:10 Ja ei tahtonut anda tuoda sitä Dawidin Caupungijn hänen tygöns/ waan sallei cannetta ObedEdomin Gathiterin huoneeseen.
6:11 Ja Herran arkki jäi kolmeksi kuukaudeksi gatilaisen Oobed-Edomin taloon. Ja Herra siunasi Oobed-Edomia ja koko hänen taloansa.	11. Ja Herran arkki viipyi kolme kuukautta ObedEdomin Gatilaisen huoneessa, ja Herra siunasi hänen ja kaiken hänen huoneensa.	6:11 Ja cosca HERran Arcki wijwyi colme cuucautta ObedEdomin sen Gathiterin huones/ siunais HERra hänen ja caiken hänen huonens.
6:12 Kun kuningas Daavidille kerrottiin, että Herra oli Jumalan arkin tähden siunannut Oobed-Edomin taloa ja kaikkea, mitä hänellä oli, niin Daavid meni ja toi riemuiten Jumalan arkin Oobed-Edomin talosta Daavidin kaupunkiin.	12. Ja se oli sanottu kuningas Davidille, että Herra oli siunannut ObedEdomin huoneen ja kaiken mitä hänellä oli, Jumalan arkin tähden. Niin meni David ja toi Jumalan arkin ObedEdomin huoneesta Davidin kaupunkiin ilolla.	6:12 JA se oli sanottu Cuningas Dawidille/ että HERra oli siunannut ObedEdomin huonen/ ja caiken mitä hänellä oli/ Jumalan Arkin tähden. Nijn meni hän ja toi Jumalan Arkin ObedEdomin huonest/ Dawidin Caupungijn ilolla.
6:13 Kun Herran arkin kantajat olivat astuneet kuusi askelta, uhrasi hän härän ja juottovasikan.	13. Ja kuin ne, jotka Herran arkkiä kantoivat, olivat käyneet kuusi askelta, niin uhrattiin härkä ja lihava lammas.	6:13 Ja cosca he olit joutunet cuusi askeletta HERran Arkin cansa/ njn uhrattin härkä ja lihawa lammas.
6:14 Ja Daavid hyppi kaikin voimin Herran edessä, ja Daavid oli puettu pellavakasukkaan.	14. Ja David hyppäsi kaikella voimalla Herran edessä ja hän oli vaatetettu liiniaisella päällisvaatteella.	6:14 Ja Dawid tandzais caikella woimalla HERran edes/ ja hän oli waatetettu lijnaisella pääliswaattella.
6:15 Niin Daavid ja koko Israelin heimo toivat Herran arkin riemun raikuessa ja pasunain pauhatessa.	15. Ja David ja kaikki Israelin kansa toivat Herran arkin riemulla Ja basunan helinällä.	6:15 Ja Dawid ja caicki Israelin Canssa/ toit HERran Arkin riemulla ja Basunoilla.
6:16 Kun Herran arkki tuli Daavidin kaupunkiin, katseli Miikal, Saulin tytär, ikkunasta; ja nähdessään kuningas Daavidin karkeloivan ja hyppivän Herran edessä halveksi hän häntä sydämessänsä.	16. Ja kuin Herran arkki joutui Davidin kaupunkiin, katsoi Mikal, Saulin tytär akkunasta ja näki kuningas Davidin hyppäävän kaikella voimallansa Herran edessä, ja hän katsoi hänen ylön sydämessänsä.	6:16 Ja cosca HERran Arcki joudui Dawidin Caupungijn/ cadzoi Michal Saulin tytär ackunast/ ja näki Cuningas Dawidin hyppäwän ja tandzawan HERran edes/ ja hän cadzoi hänen ylön sydämesäns.
6:17 Ja kun he olivat tuoneet Herran arkin ja asettaneet sen paikalleen majaan, jonka Daavid oli sille pystyttänyt, uhrasi Daavid polttouhreja ja yhteysuhreja Herran edessä.	17. Ja he toivat Herran arkin sisälle ja panivat sen siallensa keskelle majaa, jonka David oli sille rakentanut. Ja David uhrasi polttouhria ja kiitosuhria Herran edessä.	6:17 Cosca he cannoit HERran Arkin sisälle/ panit he sen siallens käskelle maja/ cuin Dawid oli hänelle rakendanut. Ja Dawid uhras polttouhria ja kijtosuhria HERran edes.
6:18 Ja kun Daavid oli uhrannut polttouhrin ja yhteysuhrit, siunasi hän kansan Herran Sebaotin nimeen.	18. Ja kuin David oli uhrannut polttouhria ja kiitosuhria, siunasi hän kansan Herran Zebaotin nimeen,	6:18 Ja cosca Dawid oli uhrannut polttouhria ja kijtosuhria/ siunais hän Canssan HERran Zebaothin nimeen.

6:19 Ja hän jakoi koko kansalle, kaikelle Israelin joukolle, sekä miehille että naisille, kullekin kakun, kappaleen lihaa ja rypälekakun. Sitten kaikki kansa lähti, kukin kotiinsa.	19. Ja jakoi kaikelle kansalle ja kaikelle Israelin seurakunnalle, miehille ja vaimoille, jokaiselle kyrsän leipää, ja kappaleen lihaa, ja mitan (viinaa); sitte meni kaikki kansa matkaansa, jokainen huoneesensa.	6:19 Ja jacoi caikelle Canssalle ja caikelle Israelin seuracunnalle/ miehille ja waimoille/ jocaidzelle kyrsän leipä/ ja cappalen liha/ ja mitan wijna/ sijtte meni caicki Canssa matcaans/ jocainen huoneseens.
6:20 Mutta kun Daavid palasi takaisin tervehtimään perhettänsä, meni Miikal, Saulin tytär, ulos Daavidia vastaan ja sanoi: "Kuinka arvokkaana onkaan Israelin kuningas nyt esiintynyt, kun on tänä päivänä paljastanut itsensä palvelijainsa palvelijattarien silmien edessä, niinkuin kevytmielinen ihminen paljastautuu!"	20. Ja kuin David palasi siunaamaan huonettansa, meni Mikal, Saulin tytär ulos häntä vastaan ja sanoi: kuinka jalo on ollut Israelin kuningas tänäpäpä, joka on itsensä paljastanut palveliainsa piikain edessä, niinkuin irstaat ihmiset paljastavat itsensä!	6:20 JA cosca Dawid taas tuli siunaman huonettans/ meni Michal Saulin tytär händä wastan/ ja sanoi: cuinga jalo on ollut Israelin Cuningas tänäpäpä/ joca on idzens paljastanut hänen palweliains pijcain edes/ nijncuin irstat ihmiset paljastawat heidäns.
6:21 Niin Daavid sanoi Miikalille: "Herran edessä, joka on valinnut minut, sivu sinun isäsi ja koko hänen sukunsa, ja asettanut minut Herran kansan, Israelin, ruhtinaaksi - Herran edessä minä karkeloin;	21. Mutta David sanoi Mikalille: Herran edessä joka minun valinnut on pikemmin kuin sinun isäs ja kaiken hänen huoneensa, ja on käsenyt minun olla Herran kansan Israelin päämiehenä: ja Herran edessä minä tahdon iloita.	6:21 Mutta Dawid sanoi Michalille: minä tahdon soitta HERran edes/ joca minun walinnut on pikemmin cuin sinun Isäs ja caiken hänen huonens/ ja on käsenyt minun olla HERran Canssan Israelin päämiehenä.
6:22 ja tähänkin minä pidän itseni liian vähäisenä ja olen omissa silmissäni halpa; mutta ne palvelijattaret, joista sinä puhuit, tulevat minua kunnioittamaan."	22. Ja minä tahdon vielä halvempi olla ja nöyrä minun silmäini edessä: ja minä kunnioitetaan niiden piikain kanssa, joistas puhunut olet.	6:22 Ja minä tahdon wieselä halvewembi olla ja nöyrä minun silmäin edes/ ja minä cunnioitetan nijden pijcain cansa joistas puhunut olet.
6:23 Ja Miikal, Saulin tytär, ei saanut lasta kuolinpäiväänsä asti.	23. Ja Mikalilla, Saulin tyttärellä ei ollut yhtään lasta kuolemapäiväänsä asti.	6:23 Ja Michalilla Saulin tyttärellä ei ollut yhtän lasta hänen cuolema päiwäns asti.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Kerran, kun kuningas istui linnassaan, sittenkuin Herra oli suonut hänen päästä rauhaan kaikilta hänen ympärillään olevilta vihollisilta,	1. Ja kuin kuningas istui huoneessansa, ja Herra oli hänelle antanut lewon kaikilta hänen vihollisiltansa, ympäristöllä,	7:1 JA cosca Cuningas istui huonesans/ ja HERra oli hänelle andanut lewon caikilda hänen wiholisildans/ ymbäristöldä.
7:2 sanoi kuningas profeetta Naatanille: "Katso, minä asun setripuisessa linnassa, mutta Jumalan arkki asuu telttakankaan suojassa."	2. Sanoi kuningas propheta Natanille: katso, minä asun sedripuisessa huoneessa, ja Jumalan arkki asuu vaatetten keskellä.	7:2 Sanoi Cuningas Nathan Prophetalle: cadzo/ minä asun Cedripuises huones/ ja HERran Arcki asu vaatetten alla.

7:3 Naatan sanoi kuninkaalle: "Tee vain kaikki, mitä mielessäsi on, sillä Herra on sinun kanssasi."	3. Natan sanoi kuninkaalle: mene ja tee kaikki mitä sydämessäs on, sillä Herra on sinun kanssas.	7:3 Nathan sanoi Cuningalle: mene ja tee caicki mitä sydämesäs on: sillä HERra on sinun cansas.
7:4 Mutta sinä yönä tapahtui, että Naatanille tuli tämä Herran sana:	4. Mutta tapahtui sinä yönä, että Herran sana tuli Natan prophetan tykö ja sanoi:	7:4 Mutta yöllä tuli HERran sana Nathan Prophetan tygö/ joca sanoi:
7:5 "Mene ja sano minun palvelijalleni Daavidille: Näin sanoo Herra: Sinäkö rakentaisit minulle huoneen asuakseni?"	5. Mene ja sano palvelialleni Davidille: Näin sanoo Herra: sinäkö minulle huoneen rakennat asuakseni?	7:5 Mene ja sano minun palwelialleni Dawidille: Näin sano HERra: sinäkö minulle huonen rakennat asuaxeni?
7:6 Enhän minä ole asunut huoneessa siitä päivästä asti, jona johdatin israelilaiset Egyptistä, tähän päivään saakka, vaan minä olen vaeltanut asuen telttä-asumuksessa.	6. Sillä en minä ole asunut yhdessäkään huoneessa siitä päivästä, jona minä Israelin lapset johdatin Egyptistä, tähän päivään asti; vaan minä olen vaeltanut majoissa ja Tabernaklissa.	7:6 Sillä en minä ole asunut yhdesäkän huones sijtä päiwästä/ jona minä Israelin lapset johdatin Egyptist/ tähän päivään/ waan minä olen waeldanut Tabernaclis ja majois.
7:7 Olenko minä koskaan, missä olenkin vaeltanut kaikkien israelilaisten keskuudessa, millekään Israelin sukukunnalle, jonka olen asettanut kaitsemaan kansaani Israelia, sanonut näin: Miksi te ette ole rakentaneet minulle setripuista huonetta?	7. Kuhunka ikänä minä kaikkein Israelin lasten kanssa vaelsin, olenko minä ikänä puhunut jonkun kanssa Israelin suvusta, jolle minä olen käsenyt kaita minun kansaani Israelia ja sanonut: miksi ette ole minulle rakentaneet sedripuista huonetta?	7:7 Cuhunga ikänäns minä caickein Israelin lasten cansa waelsin/ olengo minä ikänäns puhunut jongun cansa Israelin sugust/ jolle minä olen käsenyt caita minun Canssani/ ja sanonut: mixet te ole minulle rakendanet Cedripuista huonetta?
7:8 Sano siis minun palvelijalleni Daavidille: Näin sanoo Herra Sebaot: Minä olen ottanut sinut laitumelta, lammasten jäljestä, kansani Israelin ruhtinaaksi.	8. Sano siis nyt palvelialleni Davidille: Näin sanoo Herra Zebaot: minä olen ottanut sinun lampurista kansani Israelin päämieheksi.	7:8 Sano sijs nyt minun palwelialleni Dawidille: Näin sano HERra Zebaoth: minä olen sinun ottanut lamburista minun Canssani Israelin päämiehexi.
7:9 Ja minä olen ollut sinun kanssasi kaikkialla, missä sinä vaelsit, ja olen hävittänyt kaikki vihollisesi sinun tieltäsi. Ja minä teen sinulle suuren nimen, suurimpien nimien vertaisen maan päällä.	9. Ja minä olen sinun kanssas ollut, kussa ikänä sinä olet käynyt, ja olen hävittänyt kaikki vihollises sinun edestäs, ja olen sinulle antanut suuren nimen niiden suurten nimien jälkeen kuin ovat maan päällä.	7:9 Ja minä olen sinun cansas ollut/ cusa ikänäns sinä olet käynyt/ ja olen hävittänyt caicki sinun wiholises sinun edestäs/ ja olen sinulle andanut suuren nimen/ nijden suurtein nimein jälken maan päällä.
7:10 Ja minä valmistan sijan kansalleni Israelille ja istutan sen niin, että se asuu paikallansa eikä enää ole levoton, eivätkä vääryyden tekijät sitä enää sorra niinkuin ennen,	10. Ja minä asetan Israelille minun kansalleni sian ja istutan hänen siinä asumaan, ettei hän enää kulkiana olisi; ja jumalattomat ei pidä häntä enää niinkuin ennen vaivaaman.	7:10 Ja minä asetan Israelille minun Canssallen sian/ ja istutan hänen sijnä asuman/ ettei hän enämbi culkiana olis/ ja jumalattomat ei pidä händä enämbi nijncuin ennen waiwaman.

7:11 siitä ajasta saakka, jolloin minä asetin tuomareita kansalleni Israelille; minä annan sinun päästä rauhaan kaikista vihollisistasi. Ja Herra ilmoittaa sinulle, että Herra on tekevä sinulle huoneen.	11. Ja siitä päivästä, jona minä asetin tuomarit Israelille minun kansalleni, annoin minä sinulle levon kaikilta vihamiehiltäs; ja Herra ilmoittaa sinulle, että Herra sinulle huoneen tehdä tahtoo.	7:11 Ja sijtä päivästä jona minä asetin Duomarin Israelille minun Canssalleni/ annoin minä sinulle lewon caikilda sinun vihamiehildäs. Ja HERra ilmoitta sinulle/ että HERra sinulle huonen tehdä tahto.
7:12 Kun sinun päiväsi ovat päättyneet ja sinä lepääät isiesi tykönä, korotan minä sinun seuraajaksesi jälkeläisesi, joka lähtee sinun ruumiistasi; ja minä vahvistan hänen kuninkuutensa.	12. Sittekuin sinun aikas on täytetty ja sinä lepääät isäis kanssa, herätän minä sinun siemenes sinun jälkees, joka sinun ruumiistas tuleva on: ja minä vahvistan hänen valtakuntansa.	7:12 SIttecuin sinun aicas on täytetty/ ja sinä lewät Isäis cansa/ herätän minä sinun siemenes sinun jälkes/ joca sinun ruumistas tulewa on/ ja minä wahwistan hänen waldacundans.
7:13 Hän on rakentava huoneen minun nimelleni, ja minä vahvistan hänen valtaistuimensa ikuisiksi ajoiksi.	13. Ja hän rakentaa minun nimelleni huoneen, ja minä vahvistan hänen vaItakuntansa istuimen ijankaikkisesti.	7:13 Ja hän rakenda minun nimelleni huonen/ ja minä wahwistan hänen Cuningalisen waldacundans istuimen ijancaickisest:
7:14 Minä olen oleva hänen isänsä ja hän minun poikani, niin että, jos hän tekee väärin, minä rankaisen häntä ihmisvitsalla ja niinkuin ihmislapsia lyödään;	14. Minä olen hänen isänsä, ja hän on minun poikani: kuin hän väärin tekee, rankaisen minä häntä ihmisen vitsalla ja ihmisten lasten haavoilla.	7:14 Minä olen hänen Isäns/ ja hän on minun poican: cosca hän paha teke rangaisen minä händä ihmisen widzalla/ ja ihmisten lasten haawoilla.
7:15 mutta minun armoni ei poistu hänestä, niinkuin minä poistin sen Saulista, jonka minä poistin sinun tieltäsi.	15. Vaan minun laupiuteni ei pidä hänestä eriämän, niinkuin minä sen Saulista eroitin, jonka minä otin sinun edestäs pois.	7:15 Waan minun laupiuden ei pidä hänest eriämän/ nijncuin minä sen Saulilda eritin/ jonga minä otin sinun edestäs pois.
7:16 Ja sinun sukusi ja kuninkuutesi pysyvät sinun edessäsi iäti, ja sinun valtaistuimesi on oleva iäti vahva."	16. Mutta sinun huonees ja valtakuntas on pysyvä sinun edessäs ijankaikkisesti, ja sinun istuimes pitää vahva oleman ijankaikkisesti.	7:16 Mutta sinun huones ja sinun Cuningalinen waldacundas on pysywä sinun edesäs ijancaickisest/ ja sinun istuimes wahwistetän ijancaickisest.
7:17 Aivan näillä sanoilla ja tämän näyn mukaan Naatan puhui Daavidille.	17. Kaikkein näiden sanain jälkeen ja kaiken tämän näyn jälkeen puhui Natan Davidille.	7:17 COsca Nathan oli sanonut caicki nämät sanat Dawidille/ ja caiken tämän näyn:
7:18 Niin kuningas Daavid meni ja asettui Herran eteen ja sanoi: "Mikä olen minä, Herra, Herra, ja mikä on minun sukuni, että olet saattanut minut tähän asti?"	18. Niin tuli kuningas David ja pysähtyi Herran eteen, ja sanoi: kuka olen minä, Herra, Herra, ja mikä on minun huoneeni, että minun tähän asti saattanut olet;	7:18 Tuli Cuningas Dawid HERran eteen/ ja sanoi: cuca olen minä HERra/ HERra: ja mikä on minun huonen/ että minun tähän saattanut olet?
7:19 Mutta tämäkin on ollut vähän sinun silmissäsi, Herra, Herra, ja niin olet sinä puhunut palvelijasi suvulle myöskin kaukaisista asioista, näin opettaen ihmisten tavalla, Herra, Herra.	19. Ja olet sen vielä vähäksi lukenut, Herra, Herra, mutta olet myös puhunut palvelias huoneelle kaukaisista asioista: ja tämä on sen ihmisen laki, joka on Herra Jumala.	7:19 Ja olet sen wähäxi lukenut. HERra/ HERra/ mutta olet myös puhunut sinun palwelias huonelle caucaisist asioist ja tämä on ihmisen tapa/ joca on HERra Jumala.

7:20 Mitä Daavid enää sinulle puhuisi? Sinähän tunnet palvelijasi, Herra, Herra.	20. Ja mitä Davidin pitää enää sinun kanssas puhuman? sillä sinä tunnet palvelias, Herra, Herra.	7:20 Ja mitä Dawid enä sinun cansas puhu? sillä sinä tunnet sinun palwelias/ HERra/ HERra.
7:21 Oman sanasi tähden ja mielesi mukaan sinä olet tehnyt sen, että ilmoitit palvelijallesi kaikki nämä suuret asiat.	21. Sinun sanasi tähden ja sydämes jälkeen olet sinä nämät suuret asiat tehnyt, ilmoittaakses palvelialles.	7:21 Sinun sanasi tähden/ ja sinun sydämes jälkeen/ olet sinä HERra nämät suuret asiat tehnyt/ ilmoittaxes sinun palwelialles.
7:22 Sentähden olet sinä, Herra Jumala, suuri; sillä kaiken sen mukaan, mitä me olemme korvillamme kuulleet, ei ole sinun vertaistasi, eikä muuta jumalaa ole kuin sinä.	22. Sentähden olet sinä suuresti ylistetty, Herra Jumala! sillä ei yhtään ole sinun vertaas, ja ei ole yhtään Jumalaa paitsi sinua, kaiken sen jälkeen, kuin me olemme korvillamme kuulleet.	7:22 Sentähden olet sinä suurest ylistetty HERra Jumala: sillä ei yhtän ole sinun wertasi/ ja ei ole yhtän Jumalata paidzi sinua/ caiken sen jälkeen/ cuin me olem corwillam cuullet.
7:23 Ja missä on maan päällä toista kansaa sinun kansasi Israelin vertaista, jota Jumala itse on käynyt lunastamaan kansaksensa, tehdäkseen sen nimen kuuluisaksi ja tehdäkseen teille, sinun maallesi, suuria ja peljättäviä tekoja kansasi edessä, jonka sinä lunastit itsellesi Egyptistä, pakanain ja heidän jumaliensa vallasta?	23. Ja kuka on niinkuin sinun kansas, niinkuin Israel, yksi kansa maan päällä, jota Jumala on mennyt vapahtamaan kansaksensa, ja toimittamaan itsellensä nimeä ja tekemään senkaltaisia suuria ja hirmuisia asioita sinun maallas, kansas edessä, jonka sinä sinulles vapahdit Egyptistä, pakanain ja heidän jumalainsa seasta.	7:23 Sillä cuca Canssa on maan päällä/ nijncuin sinun Canssas Israel? jongatähden Jumala on mennyt/ wapahtaman händä Canssaxens/ ja tekemän idzellens nimen ja sencaltaisia suuria ja hirmuisia asioita maan päällä sinun Canssas edes/ jongas sinulles Egyptist wapadit/ pacanain ja heidän jumalittens seast.
7:24 Ja sinä olet valmistanut itsellesi kansasi Israelin, omaksi kansaksesi ikuisiksi ajoiksi; ja sinä, Herra, olet tullut heidän Jumalaksensa.	24. Ja sinä olet vahvistanut sinulles Israelin sinun kansakses iankaikkisesti, ja sinä Herra olet heidän Jumalaksensa tullut.	7:24 Ja sinä olet wahwistanut sinulles Israelin sinun Canssaxes ijancaickisest/ ja sinä HERra olet heidän Jumalaxens tullut.
7:25 Niin täytä nyt, Herra Jumala, ikuisiksi ajoiksi se, mitä olet puhunut palvelijastasi ja hänen suvustansa; tee, niinkuin olet puhunut.	25. Niin vahvista siis, Herra Jumala, se sana iankaikkisesti, jonkas palveliastas ja hänen huoneestansa puhunut olet, ja tee niin kuin puhunut olet.	7:25 Nijn wahwista sijs HERra Jumala se sana ijancaickisest/ jongas palweliastas ja hänen huonestans puhunut olet/ ja tee nijncuins puhunut olet.
7:26 Niin sinun nimesi tulee suureksi iankaikkisesti, ja se on oleva: Herra Sebaot, Israelin Jumala. Ja palvelijasi Daavidin suku on pysyvä sinun edessäsi.	26. Niin sinun nimes tulee suureksi iankaikkisesta, että sanotaan: Herra Zebaot on Israelin Jumala, ja sinun palvelias Davidin huone on pysyväinen sinun edessäs.	7:26 Nijn sinun nimes tule suurexi ijancaickisest/ että sanotan: HERra Zebaoth on Israelin Jumala/ ja sinun palwelias Dawidin huone on pysywäinen sinun edesäs.

7:27 Sillä sinä, Herra Sebaot, Israelin Jumala, olet ilmoittanut palvelijallesi ja sanonut: 'Minä rakennan sinulle huoneen.' Siitä sinun palvelijasi on saanut rohkeuden rukoilla tämän rukouksen sinun kuullaksesi.	27. Sillä sinä Herra Zebaot Israelin Jumala olet avannut palvelias korvat, ja sanonut: minä rakennan sinulle huoneen; sentähden löysi palvelias sydämessänsä, että hän tämän rukouksen sinun tykönäs rukoilis.	7:27 Sillä sinä HERra Zebaoth Israelin Jumala olet awannut sinun palwelias corwat/ ja sanonut: minä rakennan sinulle huonen/ sentähden löysi sinun palwelias sydämesäns/ että hän tämän rucouxen sinun tygös rucoelis.
7:28 Ja nyt, Herra, Herra, sinä olet Jumala, ja sinun sanasi ovat todet; ja kun olet luvannut palvelijallesi tämän hyvän,	28. Sentähden nyt Herra, Herra, sinä olet Jumala, ja sinun sanas ovat totuus: sinä olet tämän hyvän puhunut palvelialles.	7:28 Sentähden HERra/ HERra/ sinä olet Jumala/ ja sinun sanas owat todet/ sinä olet näitä hywiä puhunut sinun palweliastas.
7:29 niin suvaitse nyt siunata palvelijasi sukua, että se pysyisi iäti sinun edessäsi. Sillä sinä, Herra, Herra, olet sen luvannut, ja sinun palvelijasi suku on oleva siunattu sinun siunauksellasi iankaikkisesti."	29. Niin rupee nyt siunaamaan palvelias huonetta, että se olis ijankaikkisesti sinun edessä; sillä sinä Herra, Herra, olet sen puhunut, niin siunattakoon sinun siunauksellas palvelias huone ijankaikkisesti.	7:29 Nijn rupee siunaman sinun palwelias huonetta/ että se olis ijancaickisest sinun edesäs: sillä sinä HERra olet sen puhunut/ sinun siunauxellas sinun palwelias huonetta ijancaickisest siunataxes.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Sen jälkeen Daavid voitti filistealaiset ja nöyryytti heidät; ja Daavid otti vallan ohjat filistealaisten käsistä.	1. Ja sitte tapahtui, että David löi Philistealaiset ja alensi heitä; ja David otti orjuuden suitset Philistealaisten kädestä	8:1 JA sijtte tapahtui että Dawid löi Philisterit ja alansi heitä/ ja otti orjuden suidzet Philisterein kädest.
8:2 Hän voitti myös moabilaiset ja mittasi heitä nuoralla, pantuaan heidät makaamaan maahan: aina kaksi nuoranpituutta hän mittasi surmattavaksi ja yhden nuoranpituuden henkiin jätettäväksi. Niin tulivat moabilaiset Daavidin veronalaisiksi palvelijoiksi.	2. Ja hän löi Moabilaiset, pani heidät maahan makaamaan ja mittasi heitä nuoralla: ja hän mittasi kaksi nuoraa tapettavaksi ja yhden nuoran elämään jätettäväksi, ja Moabilaiset tulivat Davidin palveliaksi, ja he kantoivat hänelle lahjoja.	8:2 Hän löi myös Moabiterit maahan/ nijn että hän heistä caxi osa tappoi/ ja yhden osan andoi hän elä. Nijn tulit Moabiterit Dawidin palwelioixi/ ja he cannoit lahjoja hänelle.
8:3 Samoin Daavid voitti Hadadeserin, Rehobin pojan, Sooban kuninkaan, kun tämä oli menossa ulottamaan valtaansa Euftrat-virtaan.	3. David löi myös HadadEserin, Rehobin pojan Zoban kuninkaan, hänen mennessä asettamaan kättänsä Euphratin virran tykö.	8:3 DAwid löi HadadEserin Rehobin pojan Zoban Cuningan/ mennesäns asettaman kättäns Euphratin wirran tygö.

8:4 Ja Daavid otti häneltä vangiksi tuhat seitsemänsataa ratsumiestä ja kaksikymmentä tuhatta jalkamiestä ja katkoi kaikilta vaunuhevosilta vuohisjänteet; ainoastaan sata vaunuhevosta hän niistä säästi.	4. Ja David otti heistä tuhannen ja seitsemänsataa hevosmiestä ja kaksikymmentä tuhatta jalkamiestä kiinni, ja raiskasi kaikki vaunuhevokset, ja sata vaunua jätti heistä.	8:4 Ja Dawid otti heistä tuhannen ja seidzemen sata hewoismiestä/ ja caxikymmendä tuhatta jalcamiestä kijnni/ ja raiscais caicki waunuhewoiset/ ja sata waunua jätti heistä.
8:5 Ja kun Damaskon aramilaiset tulivat auttamaan Hadadeseria, Sooban kuningasta, voitti Daavid kaksikymmentä kaksi tuhatta aramilaista.	5. Niin tulivat Syrialaiset Damaskusta auttamaan HadadEseriä, Zoban kuningasta; ja David löi Syrialaisista kaksikolmattakymmentä tuhatta miestä.	8:5 Nijn tulit Syrialaiset Damascust auttaman HadadEserit Zoban Cuningast/ ja Dawid löi Syrialaisist caxikymmendä tuhatta ja caxi miestä.
8:6 Ja Daavid asetti maaherroja Damaskon Aramiin; ja aramilaiset tulivat Daavidin veronalaisiksi palvelijoiksi. Näin Herra antoi Daavidille voiton, mihin tahansa hän meni.	6. Ja David asetti vartiat Syrian Damaskuun. Näin tulivat Syrialaiset Davidin palveliaksi ja kantoivat hänelle lahjoja; sillä Herra autti Davidia, kuhunka ikänä hän meni.	8:6 Ja asetti wäen Syrian Damascuun. Näin tuli Syria Dawidin palweliaxi/ että he cannoit hänelle lahjoja: sillä HERra autti Dawidi cuhunga ikänäns hän meni.
8:7 Ja Daavid otti ne kultavarustukset, jotka Hadadeserin palvelijoilla oli, ja vei ne Jerusalemiin.	7. Ja David otti HadadEserin palveliain kultaiset kilvet ja vei ne Jerusalemiin.	8:7 Ja Dawid otti HadadEserin palweliaain cullaiset kilwet/ ja wei Jerusalemijn.
8:8 Mutta Hadadeserin kaupungeista, Betahista ja Beerotaista, kuningas Daavid otti sängen paljon vaskea.	8. Mutta Betasta ja Berotaista, HadadEserin kaupungeista, otti kuningas David ylen paljon vaskea.	8:8 Mutta Bethast ja Berothaist HadadEserin Caupungist otti Cuningas Dawid paljo waske.
8:9 Kun Tooi, Hamatin kuningas, kuuli, että Daavid oli voittanut Hadadeserin koko sotajoukon,	9. Kuin Toi, Hamatin kuningas kuuli Davidin lyöneen kaikki HadadEserin sotaväen,	8:9 COsca Thoi Hamathin Cuningas cuuli Dawidin lyönen HadadEserin/ sotawäen/
8:10 lähetti Tooi poikansa Jorammin kuningas Daavidin luo tervehtimään häntä ja onnittelemaan häntä siitä, että hän oli taistellut Hadadeserin kanssa ja voittanut hänet; sillä Hadadeser oli ollut Tooin vastustaja. Ja hänellä oli mukanaan hopea-, kulta- ja vaskikaluja.	10. Lähetti hän poikansa Jorammin kuningas Davidin tykö, tervehtimään häntä ystävällisesti ja siunaamaan häntä, että hän soti HadadEserin kanssa ja löi hänen; sillä Toi soti HadadEserin kanssa; ja hänen kädessänsä olivat hopiaiset, kultaiset ja vaskiset astiat.	8:10 Lähetti hän Jorammin hänen poicans/ Dawidin tygö terwettämän händä ystävälisest/ ja siunaman händä/ että hän sodei HadadEserin cansa ja löi hänen (sillä Thoi sodei HadadEserin cansa) ja hänen kädesäns olit cullaiset/ hopiaiset ja waskiset astiat.
8:11 Nekin kuningas Daavid pyhitti Herralle, samoin kuin oli pyhittänyt sen hopean ja kullan, minkä oli ottanut kaikilta kukistamiltaan kansoilta:	11. Ne myös kuningas David pyhitti Herralle, sen hopian ja kullan kanssa, jonka hän pyhitti Herralle kaikilta pakanoilta, jotka hän vaatinut oli allensa:	8:11 Jotca Cuningas Dawid pyhitti HERralle/ sen cullan ja hopian cansa/ cuin hän pyhitti HERralle caikilda pacanoilda/ jotca hän waatinut oli alans.

8:12 Aramilta, Mooabilta, ammonilaisilta, filistealaisilta ja Amalekilta, sekä sen saaliin, minkä hän oli ottanut Hadadeserilta, Rehobin pojalta, Sooban kuninkaalta.	12. Syriasta ja Moabista, Ammonin lapsilta, Philistealaisilta, Amalekilaisilta, niin myös HadadEserin, Rehobin pojan, Zoban kuninkaan saaliista.	8:12 Syriast ja Moabist/ Ammonin lapsilda/ Philistereildä/ Amalechitereildä ja HadadEserin Rehobin pojan Zoban Cuningan saalist.
8:13 Ja Daavid teki nimensä kuuluisaksi, kun hän palasi takaisin, voitettuaan Suolalaaksossa edomilaiset, kahdeksantoista tuhatta miestä.	13. Ja David teki itsensä kuuluisaksi, kuin hän palasi Iyömästä Syrialaisia Suolalaaksossa, kahdeksantoistakymmentä tuhatta.	8:13 JA Dawid teki hänellens nimen cosca hän tuli ja löi Syrialaiset suolalaxos/ cahdexantoistakymmendä tuhatta.
8:14 Sen jälkeen hän asetti maaherroja Edomiin, koko Edomiin hän asetti maaherrat, ja kaikki edomilaiset tulivat Daavidin palvelijoiksi. Näin Herra antoi Daavidille voiton, mihin tahansa tämä meni.	14. Ja hän asetti vartiat koko Edomiin, ja koko Edom oli Davidin alla; sillä Herra autti Davidia, kuhunka ikänä hän meni.	8:14 Ja hän asetti wäke coco Edomijn/ ja coco Edom oli Dawidin alla: sillä HERra autti Dawidi cunga ikänäns hän meni.
8:15 Ja Daavid hallitsi koko Israelia, ja Daavid teki kaikelle kansallensa sitä, mikä oikeus ja vanhurskaus on.	15. Niin oli David kaiken Israelin kuningas, ja hän toimitti lain ja oikeuden kaikelle kansallensa.	8:15 NIin oli Dawid caiken Israelin Cuningas/ ja hän toimitti Lain ja oikeuden caikelle Canssalle.
8:16 Joob, Serujan poika, oli sotajoukon ylipäällikkönä, ja Joosafat, Ahiludin poika, oli kanslerina.	16. Ja Joab, ZeruJan poika oli sotajoukon päällä, mutta Josaphat, Ahiludin poika oli kansleri.	8:16 Ja Joab ZeruJan poica oli sotajoucon päällä/ mutta Josaphat Ahiludin poica oli Cantzleri.
8:17 Saadok, Ahitubin poika, ja Ahimelek, Ebjatarin poika, olivat pappeina, ja Seraja oli kirjurina.	17. Zadok, Ahitobin poika ja Ahimelek, AbJatarin poika olivat papit; Seraja oli kirjoittaja.	8:17 Zadoc Ahitobin poica ja Ahimelek AbJatharin poica olit Papit/ Seraja oli kirjoittaja.
8:18 Benaja, Joojadan poika, oli kreettien ja pleettien päällikkönä; Daavidin pojat olivat myös pappeina.	18. Benaja, Jojadan poika oli Kretin ja Pletin päällä; ja Davidin pojat olivat papit.	8:18 Banaja Jojadan poica oli Chrethein ja Plethein päällä/ ja Dawidin pojat olit Papit.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Daavid kysyi: "Onko Saulin suvusta enää jäljellä ketään, jolle minä voisin tehdä laupeuden Joonatanin tähden?"	1. Ja David sanoi: olleeko joku vielä jäänyt Saulin huoneesta, tehdäkseen laupiuden Jonatanin tähden hänelle.	9:1 JA Dawid sanoi: olleco jocu jäänyt Saulin huonest tehdäxeni laupiuden Jonathanin tähden hänelle.
9:2 Saulin perheessä oli ollut palvelija nimeltä Siiba, ja hänet he kutsuivat Daavidin eteen. Ja kuningas sanoi hänelle: "Oletko sinä Siiba?" Hän vastasi: "Palvelijasi on."	2. Niin oli palvelia Saulin huoneesta Ziba nimeltä, sen kutsuivat Davidin tykö. Ja kuningas sanoi hänelle: oletkos Ziba? Hän sanoi: olen, sinun palvelias.	9:2 Nijn oli yxi palwelia Saulin huonest Ziba nimeldä/ sen cudzuit he Dawidin tygö. Ja Cuningas sanoi hänelle: oletcos Ziba? hän sanoi: olen/ sinun palwelias.

9:3 Kuningas kysyi: "Eikö Saulin suvusta ole enää jäljellä ketään, jolle minä voisin tehdä Jumalan laupeuden?" Siiba vastasi kuninkaalle: "Vielä on Joonatanin poika, joka on rampa jaloistaan."	3. Kuningas sanoi: onko vielä joku mies Saulin huoneesta, että minä Jumalan laupiuden tekisin hänelle? Ziba sanoi kuninkaalle: vielä on siellä Jonatanin poika, rampa jaloista.	9:3 Cuningas sanoi: jäikö jocu Saulin huonest/ että minä Jumalan laupiuden tekisin hänelle? Ziba sanoi Cuningalle: wielä on siellä Jonathanin poica/ ramba jalgoista.
9:4 Kuningas kysyi häneltä: "Missä hän on?" Siiba vastasi kuninkaalle: "Hän on Maakirin, Ammielin pojan, talossa Loodebarissa."	4. Kuningas sanoi hänelle: kussa hän on? Ziba sanoi kuninkaalle: katso, hän on Lodabarissa, Makirin, Ammielin pojan huoneessa.	9:4 Cuningas sanoi hänelle: cusa hän on? Ziba sanoi Cuningalle: cadzo/ hän on Lodobaris Machirin Ammielin pojan huones.
9:5 Niin kuningas Daavid lähetti noutamaan hänet Maakirin, Ammielin pojan, talosta Loodebarista.	5. Niin kuningas David lähetti ja antoi tuoda hänen Lodabarista, Makirin Ammielin pojan huoneesta.	9:5 Nijn Cuningas Dawid lähetti/ ja andoi hänen tuoda Lodabarist Machirin Ammielin pojan huonest.
9:6 Kun Mefiboset, Saulin pojan Joonatanin poika, tuli Daavidin tykö, lankesi hän kasvoillensa ja osoitti kunnioitusta. Niin Daavid sanoi: "Mefiboset!" Hän vastasi: "Tässä on palvelijasi."	6. Kuin MephiBoset, Saulin pojan Jonatanin poika tuli Davidin tykö, lankesi hän kasvoillensa ja kumarsi. Ja David sanoi: MephiBoset! Hän vastasi: tässä olen, sinun palvelias.	9:6 COsca MephiBoseth Jonathanin Saulin pojanpoica tuli Dawidin tygö/ langeis hän caswoillens ja cumarsi. Ja Dawid sanoi: MephiBoseth/ hän wastais: täsä minä olen/ sinun palwelias.
9:7 Daavid sanoi hänelle: "Älä pelkää, sillä minä teen sinulle laupeuden isäsi Joonatanin tähden, ja minä palautan sinulle isoisäsi Saulin kaiken maaomaisuuden, ja sinä saat aina aterioida minun pöydässäni."	7. David sanoi hänelle: älä pelkää; sillä minä totisesti teen laupiuden sinun kanssa Jonatanin sinun isäs tähden, ja minä annan sinulle kaikki sinun isäs Saulin pellot jälleen, ja sinä syöt jokapäivä leipää minun pöydältäni.	9:7 Dawid sanoi hänelle: älä pelkä/ sillä minä teen laupiuden sinun cansas/ Jonathanin sinun Isäs tähden/ ja minä annan sinulle sinun Isäs Saulin pellot jällens/ ja sinä syöt jocapäiwä leipä minun pöydäldäni.
9:8 Niin tämä kumarsi ja sanoi: "Mikä on palvelijasi, että sinä käännyt minunlaiseni koiranraadon puoleen?"	8. Hän kumarsi ja sanoi: kuka olen minä sinun palvelias, että käänsit sinus kuolleen koiran puoleen, niinkuin minä olen?	9:8 Hän cumarsi/ ja sanoi: cuca olen minä sinun palwelias/ että käänsit sinus cuolluen coiran puoleen/ nijncuin minä olen?
9:9 Sitten kuningas kutsui Siiban, Saulin palvelijan, ja sanoi hänelle: "Kaiken, mikä on ollut Saulin ja koko hänen sukunsa omaa, minä annan sinun herrasi pojalle."	9. Niin kutsui kuningas Ziban, Saulin palvelian, ja sanoi hänelle: minä olen antanut sinun herras pojalle kaiken sen mikä Saulin oma on ollut ja koko hänen huoneensa oma.	9:9 Nijn cudzui Cuningas Ziban/ SAulin palwelian/ ja sanoi hänelle: minä olen andanut sinun Herras pojalle caiken sen cuin Saulin oma on ollut/ ja coco hänen huonens.

9:10 Ja sinä poikinesi ja palvelijoinesi viljele hänelle sitä maata ja korjaa sato, että sinun herrasi pojalla olisi leipää syödä; kuitenkin saa Mefiboset, sinun herrasi poika, aina aterioida minun pöydässäni." Ja Siiballa oli viisitoista poikaa ja kaksikymmentä palvelijaa.	10. Niin pitää sinun, ja sinun lapses, ja palvelias viljelemän hänen peltojansa ja korjaaman herras pojalle leiväksi ja ravinnoksi. Mutta MephiBoset sinun herras poika syö jokapäivä leipää minun pöydältäni. Ja Ziballa oli viisitoistakymmentä poikaa ja kaksikymmentä palveliaa.	9:10 Nijn pitä sinun/ ja sinun lapses/ ja palwelias/ viljelemän hänen peldojans/ ja corjaman sinun Herras pojalle leiwäxi ja rawinnoxii. Mutta MephiBoseth sinun Herras poica syö jocapäiwä leipä minun pöydäldäni. Ja Ziballa oli wijsitoistakymmendä poica/ ja caxikymmendä palweliata.
9:11 Siiba sanoi kuninkaalle: "Aivan niinkuin herrani, kuningas, käskee palvelijaansa, on palvelijasi tekevä." - "Niin Mefiboset on syövä minun pöydässäni, niinkuin hän olisi kuninkaan poikia."	11. Ja Ziba sanoi kuninkaalle: kaikki mitä minun herrani kuningas on palveliallensa käsenyt, tekee palvelias; ja MephiBoset syököön minun pöydältäni, niinkuin yksi kuninkaan lapsista.	9:11 Ja Ziba sanoi Cuningalle: caicki cuin minun Herran Cuningas on hänen palweliallens käsenyt/ teke hänen palwelians/ ja MephiBoseth syökän minun pöydäldäni/ nijncuin yxi Cuningan lapsist.
9:12 Ja Mefibosetilla oli pieni poika nimeltä Miika. Ja koko Siiban talonväki oli Mefibosetin palvelijoita.	12. Ja MephiBosetilla oli yksi vähä poika nimeltä Miika; mutta kaikki, jotka Ziban huoneesta olivat, olivat MephiBosetin palveliat.	9:12 Ja MephiBosethillä oli yxi vähä poica nimeldä Micha/ mutta caicki cuin Ziban huonest olit/ palwelit MephiBosethi.
9:13 Ja Mefiboset asui Jerusalemissa, koska hän aina söi kuninkaan pöydässä. Ja hän ontui kumpaakin jalkaansa.	13. Ja MephiBoset asui Jerusalemissa; sillä hän söi jokapäivä kuninkaan pöydältä; ja hän ontui molemmista jaloistansa.	9:13 Ja MephiBoseth asui Jerusalemissa: sillä hän söi jocapäiwä Cuningan pöydäldä/ ja hän ondui molemmista jalgoistans.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Senjälkeen ammonilaisten kuningas kuoli, ja hänen poikansa Haanun tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	1. Sitte tapahtui, että Ammonin lasten kuningas kuoli, ja hänen poikansa Hanun hallitsi hänen siassansa.	10:1 Sijtte cuoli Ammonin lasten Cuningas/ ja hänen poicans Hanon hallidzi hänen siasans.
10:2 Niin Daavid sanoi: "Minä osoitan laupeutta Haanunille, Naahaan pojalle, niinkuin hänen isänsä osoitti laupeutta minulle." Ja Daavid lähetti palvelijoitaan lohduttamaan häntä hänen isänsä kuoleman johdosta. Kun Daavidin palvelijat tulivat ammonilaisten maahan,	2. Niin sanoi David: minä teen laupiuden Hanunin, Nahaksen pojan kanssa, niinkuin hänen isänsä teki laupiuden minun kanssani; ja lähetti palveliansa lohduttamaan häntä hänen isänsä tähden. Kuin Davidin palvelijat tulivat Ammonin lasten maahan,	10:2 Nijn sanoi Dawid: minä teen laupiuden Hanonin Nahaxen pojan cansa/ nijncuin hänen Isäns teki laupiuden minun cansani/ ja lähetti palwelians lohduttaman händä/ hänen Isäns tähden. 10:3 Cosca Dawidin palweliat tulit Ammonin lasten maahan/

<p>10:3 sanoivat ammonilaisten päämiehet herrallensa Haanunille: "Luuletko sinä, että Daavid tahtoo kunnioittaa sinun isääsi, kun hän lähettää lohduttajia sinun luoksesi? Varmasti on Daavid lähettänyt palvelijansa sinun luoksesi tutkimaan kaupunkia ja vakoilemaan ja hävittämään sitä."</p>	<p>3. Niin sanoivat Ammonin lasten ylimmäiset herrallensa Hanunille: luuletkos Davidin kunnioittavan sinun isääs sinun silmäis edessä, että hän on lähettänyt lohduttajat sinun tykö? Etkös luule hänen lähettäneen palvelioitansa kaupunkia tutkistelemaan ja vakoimaan ja hävittämään?</p>	<p>sanoit Ammonin lasten ylimmäiset heidän Herrallens Hanonille: luuletcos Dawidin cunnioittawan sinun Isäs sinun silmäis edes/ että hän on lähettänyt lohduttajat sinun tygös? etkös luule lähettänen hänen palwelioitans Caupungita tutkisteleman ja wacoiman/ ja häwittämän?</p>
<p>10:4 Niin Haanun otatti kiinni Daavidin palvelijat, ajatti toisen puolen heidän partaansa ja leikkautti toisen puolen heidän vaatteistaan, peräpuolia myöten, ja päästi heidät sitten menemään.</p>	<p>4. Silloin otti Hanun Davidin palveliat, ja ajeli puolen heidän partaansa, ja leikkasi puolen heidän vaatteistansa liki suolivyöhön asti, ja laski heidät menemään.</p>	<p>10:4 Silloin otti Hanon Dawidin palweliat/ ja ajeli puolen heidän partans/ ja leickais puolen heidän vaatteistans suoliwyöhön asti/ ja laski heidän menemän.</p>
<p>10:5 Ja kun se ilmoitettiin Daavidille, lähetti hän sanan heitä vastaan, sillä miehiä oli pahasti häväisty. Ja kuningas käski sanoa: "Jääkää Jerikoon, kunnes partanne on kasvanut, ja tulkaa sitten takaisin."</p>	<p>5. Kuin se Davidille ilmoitettiin, lähetti hän heitä vastaan, sillä miehet olivat suuresti pilkatut; ja kuningas antoi heille sanottaa: olkaat Jerihossa siihen asti, kuin teidän partanne kasvaa, ja sitte tulkaat jälleen.</p>	<p>10:5 Cosca se Dawidille ilmoitettin/ lähetti hän heitä watan (sillä miehet olit suurest pilcatut) ja Cuningas andoi heille sanotta: olcat siihenasti Jerihos/ cuin teidän partan caswa/ ja sijtte tulcat.</p>
<p>10:6 Kun ammonilaiset näkivät joutuneensa Daavidin vihoihin, lähettivät ammonilaiset lähettiläitä ja palkkasivat Beet-Rehobin ja Sooban aramilaisia, kaksikymmentä tuhatta jalkamiestä, ja Maakan kuninkaalta tuhat miestä ja Toobin miehiä kaksitoista tuhatta.</p>	<p>6. Kuin Ammonin lapset näkivät itsensä haisevan Davidin edessä, lähettivät he ja palkkasivat Syrialaiset Rehobin huoneesta ja Zobasta, kaksikymmentä tuhatta jalkmiestä, ja kuningas Maakalta tuhannen miestä, ja Istobilta kaksitoista kymmentä tuhatta miestä.</p>	<p>10:6 COSca Ammonin lapset näit he haisewan Dawidin edes/ lähetit he ja palckaisit Syrialaiset Rehobin huonest ja Zobast/ caxikymmendä tuhatta jalcamiestä/ ja Cuningas Maacalda tuhannen miestä/ ja Cuningas Istobilda caxitoistakymmendä tuhatta miestä.</p>
<p>10:7 Kun Daavid sen kuuli, lähetti hän Joobin ja koko sotajoukon, kaikki urhot.</p>	<p>7. Kuin David sen kuuli, lähetti hän Joabin koko urhoollisen sotajoukon kanssa.</p>	<p>10:7 Cosca Dawid sen cuuli/ lähetti hän Joabin coco sotajoucon cansa.</p>
<p>10:8 Niin ammonilaiset lähtivät ja asettuivat sotarintaan portin oven edustalle, mutta Sooban ja Rehobin aramilaiset ja Toobin ja Maakan miehet olivat eri joukkona kedolla.</p>	<p>8. Ja Ammonin lapset läksivät ja sääsivät sodan kaupungin portin eteen. Mutta Syrialaiset Zobasta, Rehobista, Istobista ja Maakasta olivat erinänsä kedolla.</p>	<p>10:8 Ja Ammonin lapset läxit ja asetit heitäns sotaan Caupungin portin eteen. Mutta Syrialaiset Zobast/ Rehobist/ Istobist ja Maacast olit erinäns kedolla.</p>
<p>10:9 Kun Joob näki, että häntä uhkasi hyökkäys edestä ja takaa, valitsi hän miehiä kaikista Israelin valiomiehistä ja asettui sotarintaan aramilaisia vastaan.</p>	<p>9. Kuin Joab näki sodan asetetuksi vastaansa edestä ja takaa, valitsi hän kaikista Israelin parhaista miehistä, ja asetti itsensä Syrialaisia vastaan,</p>	<p>10:9 Cosca Joab näki sodan asetetuxi päällens/ edest ja taca/ walidzi hän caikista Israelin nuorista miehistä/ ja asetti idzens Syrialaisia watan.</p>

10:10 Mutta muun väen hän antoi veljensä Abisain johtoon, ja tämä asettui sotarintaan ammonilaisia vastaan.	10. Ja muun väen antoi hän veljensä Abisain käden alle, joka asetti itsensä Ammonin lapsia vastaan.	10:10 Ja muun väen andoi hän veljens Abisain käden ala/ ja asetti idzens Ammonin lapsia wastian.
10:11 Ja hän sanoi: "Jos aramilaiset tulevat minulle ylivoimaisiksi, niin tule sinä minun avukseni; jos taas ammonilaiset tulevat sinulle ylivoimaisiksi, niin minä tulen sinua auttamaan.	11. Ja hän sanoi: jos Syrialaiset tulevat minua voimallisemmaksi, niin tule minun avukseni; jos Ammonin lapset joutuvat sinua voimallisemmaksi, niin minä tulen sinun apuus.	10:11 Ja sanoi: jos Syrialaiset tulewat minua woimallisemmaksi/ nijn tule minun auxen/ jos Ammonin lapset joutuwat sinua woimallisemmaksi/ nijn minä tulen sinun apuus.
10:12 Ole luja, ja pysykäämme lujina kansamme puolesta ja meidän Jumalamme kaupunkien puolesta. Tehkөөn sitten Herra, minkä hyväksi näkee."	12. Ole miehuullinen, ja olkaamme vahvat meidän kansamme edestä ja meidän Jumalamme kaupunkein edestä; mutta Herra tehkөөn niinkuin hänelle kelvollinen on.	10:12 Ole miehullinen/ ja olcam wahwat meidän Canssam edest/ ja meidän Jumalam Caupungein edest/ mutta HERra tehkөн nijncuin hänelle kelwollinen on.
10:13 Sitten Joob ja väki, joka oli hänen kanssaan, ryhtyi taisteluun aramilaisia vastaan, ja nämä pakenivat häntä.	13. Ja Joab läksi matkaan ja se väki joka hänen kanssansa oli, sotimaan Syrialaisia vastaan; ja he pakenivat hänen edestänsä.	10:13 Ja Jaob läxi matcaan sen wäen cansa cuin hänen cansans oli/ sotiman Syrialaisia wastian/ ja he pakenit heidän edestäns.
10:14 Ja kun ammonilaiset näkivät aramilaisten pakenevan, pakenivat hekin Abisaita ja menivät kaupunkiin. Sitten Joob palasi ahdistamasta ammonilaisia ja tuli Jerusalemiin.	14. Ja kuin Ammonin lapset näkivät Syrialaiset pakenevan, pakenivat he myös Abisain edestä ja menivät kaupunkiin. Niin palasi Joab Ammonin lasten tyköä ja tuli Jerusalemiin.	10:14 Ja cosca Ammonin lapset näit Syrialaiset pakenevan/ pakenit he myös Abisain edes ja menit Caupungijn. Nijn palais Joab Ammonin lasten tykö ja tuli Jerusalemijn.
10:15 Kun aramilaiset näkivät, että Israel oli voittanut heidät, kokoontuivat he kaikki,	15. Ja kuin Syrialaiset näkivät itsensä Israelilta lyödyksi, kokoontuivat he yhteen.	10:15 JA cosca Syrialaiset näit heidäns Israelildä lyödyxi/ coconnuit he yhteen.
10:16 ja Hadareser lähetti nostattamaan niitä aramilaisia, jotka asuivat tuolla puolella Euftrat-virran; ja he tulivat Heelamiin, ja Sobak, Hadareserin sotapäällikkö, johti heitä.	16. Ja HadadEser lähetti ja tuotti Syrialaiset toiselle puolelle veden, ja he tulivat Helamiin; ja Sobak, HadadEserin sodanpäämies meni heidän edellänsä.	10:16 Ja HadadEser lähetti ja tuotti Syrialaiset toiselle puolen weden/ ja andoi heidän sotajouckons sinne tulla/ ja Sobach HadadEserin sodanpäämies meni heidän edelläns.
10:17 Kun se ilmoitettiin Daavidille, kokosi hän kaiken Israelin ja meni Jordanin yli ja tuli Heelamiin; ja aramilaiset asettuivat sotarintaan Daavidia vastaan ja taistelivat hänen kanssaan.	17. Kuin se Davidille ilmoitettiin, kokosi hän kaiken Israelin, ja meni Jordanin ylitse, ja tuli Helamiin; ja Syrialaiset asettivat itsensä Davidia vastaan sotimaan hänen kanssansa.	10:17 Cosca se Dawidille ilmoitettin/ cocois hän caiken Israelin/ ja meni Jordanin ylidze/ ja tuli Helamijn/ ja Syrialaiset asetit idzens Dawidit wastian/ sotiman hänen cansans.

10:18 Mutta aramilaiset pakenivat Israelia, ja Daavid tappoi aramilaisilta seitsemän sataa vaunuhevosta ja neljäkymmentä tuhatta ratsumiestä, ja heidän sotapäällikkönsä Soobakin hän siellä löi kuoliaaksi.	18. Mutta Syrialaiset pakenivat Israelin edestä, ja David löi heistä seitsemänsataa vaunua ja neljäkymmentä tuhatta ratsasmiestä, löi myös Sobakin sodanpäämiehen, että hän siinä kuoli.	10:18 Mutta Syrialaiset pakenit Israelin edest/ ja Dawid löi heistä/ seidzemen sata waunua/ ja neljäkymmendä tuhatta radzasmiestä. Löi hän myös Sobachin sodanpäämiehen/ että hän sijnä cuoli.
10:19 Kun kaikki Hadareserin alaiset kuninkaat näkivät, että Israel oli voittanut heidät, tekivät he Israelin kanssa rauhan ja palvelivat heitä. Sitten aramilaiset eivät enää uskaltaneet auttaa ammonilaisia.	19. Kuin kaikki ne kuninkaat, jotka olivat HadadEserin alla, näkivät itsensä lyödyksi Israelilta, tekivät he Israelin kanssa rauhan, ja olivat heille alamaiset; ja Syrialaiset ei uskaltaneet Ammonin lapsia enää auttaa.	10:19 Cosca ne Cuningat näit/ jotca olit HadadEserin alla/ heidäns lyödyxi Israelildä/ teit he Israelin cansa rauhan/ ja olit heille alammaiset/ ja Syrialaiset ei uscaldanet Ammonin lapsia enämbi autta.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Vuoden vaihteessa, kuningasten sotaanlähtöaikana, lähetti Daavid Jooabin ja hänen kanssaan palvelijansa ja koko Israelin sotaretkelle; ja he hävittivät ammonilaisten maata ja piirittivät Rabbaa. Mutta Daavid itse jäi Jerusalemiin.	1. Ja kuin se aika joutui vuodesta, jolla kuningasten tapa oli sotiin mennä, lähetti David Joabin ja palveliansa hänen kanssansa ja kaiken Israelin, hukuttamaan Ammonin lapsia, ja he piirittivät Rabban; mutta David jäi Jerusalemiin.	11:1 JA cosca se aica joudui wuodest/ jolla Cuningasten tapa oli sotijn mennä/ lähetti Dawid Joabin ja hänen palwelians hänen cansans/ ja caiken Israelin/ hucuttaman Ammonin lapsia/ ja he pijritit Rabban/ mutta Dawid jäi Jerusalemijn.
11:2 Niin tapahtui eräänä iltana, kun Daavid oli noussut vuoteeltansa ja käveli kuninkaan linnan katolla, että hän katolta näki naisen peseytymässä; ja nainen oli näöltään hyvin ihana.	2. Ja tapahtui, että David ehtoopuolella nousi vuoteeltansa, ja käyskenteli kuninkaan huoneen katon päällä, ja näki katon päältä vaimon pesevän itsiänsä; ja vaimo oli sangen ihana näkyänsä.	11:2 Ja tapahtui/ että Dawid ehtopuolella nousi wuotestans/ ja käyskendeli Cuningan huonen caton päällä/ ja näki yhden waimon pesewän idziäns/ ja waimo oli sangen ihana näkyäns.
11:3 Daavid lähetti hankkimaan tietoja naisesta; ja sanottiin: "Se on Batseba, Eliamin tytär, heetiläisen Uurian vaimo."	3. Ja David lähetti ja antoi kysyä vaimoa, ja sanoi: eikö tämä ole BatSeba, Eliamin tytär, Hetiläisen Urian emäntä.	11:3 Ja Dawid lähetti ja andoi kysyä waimoa/ ja sanoi: eikö tämä ole BathSeba Eliamin tytär/ Urian sen Hetheuxen emändä.
11:4 Niin Daavid lähetti sanansaattajat häntä noutamaan, ja hän tuli hänen luoksensa. Ja Daavid makasi naisen kanssa, joka juuri oli puhdistautunut saastaisuudestaan. Sitten tämä palasi kotiinsa.	4. Ja David lähetti sanansaattajat ja antoi tuoda hänen. Ja kuin hän tuli hänen tykönsä, makasi hän hänen kanssansa; mutta hän puhdisti itsensä saastaisuudestansa, ja palasi huoneesensa.	11:4 Ja Dawid lähetti sanan ja andoi tuoda hänen. Ja cuin hän tuli hänen tygöns/ macais hän hänen cansans (mutta hän puhdisti idzens hänen saastaisuudestans) ja hän palais huonesens.

11:5 Ja vaimo tuli raskaaksi; ja hän lähetti ilmoittamaan Daavidille: "Minä olen raskaana."	5. Ja vaimo tuli raskaaksi, ja lähetti ja ilmoitti sen Davidille, ja sanoi: minä olen raskaaksi tullut.	11:5 JA vaimo tuli rascaxi/ ja lähetti ja ilmoitti sen Dawidille/ ja sanoi: minä olen rascaxi tullut.
11:6 Silloin Daavid lähetti Jooabille sanan: "Lähetä minun luokseni heettiläinen Uuria." Ja Jooab lähetti Uurian Daavidin luo.	6. Niin lähetti David Joabin tykö, sanoen: lähetä minun tyköni Uria Hetiläinen. Ja Joab lähetti Urian Davidin tykö.	11:6 Nijn lähetti Dawid Joabin tygö/ sanoden: lähetä minun tygöni Uria se Hetheus. Ja Joab lähetti Urian Dawidin tygö.
11:7 Ja kun Uuria tuli Daavidin luo, kysyi tämä, kuinka Jooab ja väki voivat ja kuinka sota menestyi.	7. Ja kuin Uria tuli hänen tykönsä, kysyi David: jos Joab ja kansa rauhassa olisivat ja jos sota menestyis?	11:7 Ja cosca Uria tuli hänen tygöns/ kysyi Dawid/ jos Joab ja Canssa rauhas olisit/ ja jos sota menestyis.
11:8 Ja Daavid sanoi Uurialle: "Mene kotiisi ja pese jalkasi." Uuria lähti kuninkaan linnasta, ja kuninkaan lahja seurasi häntä.	8. Ja David sanoi Urialle: mene huoneeseen ja pese jalkas. Ja kuin Uria läksi kuninkaan huoneesta, seurasi häntä kohta kuninkaan herkkä.	11:8 Ja Dawid sanoi Urialle: mene sinun huoneeseen ja pese jalcas. Ja cosca Uria läxi Cuningan huonesta/ seurais händä cohta Cuningan lahja.
11:9 Mutta Uuria panikin maata kuninkaan linnan oven eteen kaikkien muiden herransa palvelijain joukkoon eikä mennyt kotiinsa.	9. Ja Uria pani levätä kuninkaan huoneen oven eteen, kussa kaikki hänen herransa palvelijat makasivat, ja ei mennyt huoneeseensa.	11:9 Ja Uria pani lewätä Cuningan huonen owen eteen/ cusa caicki hän Herrans palweliat macaisit/ ja ei mennyt huoneeseens.
11:10 Kun Daavidille ilmoitettiin: "Uuria ei ole mennytkään kotiinsa", sanoi Daavid Uurialle: "Tulethan sinä matkalta, mikset mennyt kotiisi?"	10. Kuin Davidille sanottiin: ei Uria ole mennyt huoneeseensa, sanoi David Uurialle: etkös tullut matkasta? miksi et mennyt huoneeseen?	11:10 COsca Dawidille sanottin: ei Uria ole mennyt huoneeseens/ sanoi Dawid hänelle: etkös tullut matcast? mixes mennyt huoneeseen?
11:11 Mutta Uuria sanoi Daavidille: "Arkki ja Israel ja Juuda asuvat lehtimajoissa, minun herrani Jooab ja herrani palvelijat ovat leiriytyneinä kedolla; menisinkö minä kotiin syömään, juomaan ja makaamaan vaimoni kanssa? Niin totta kuin sinä elät ja sinun sielusi elää: sitä minä en tee."	11. Mutta Uria sanoi Davidille: arkki, ja Israel ja Juuda makaavat majoissa, herrani Joab ja herrani palvelijat makaavat kedolla, ja minä menisin huoneeseen syömään, juomaan ja makaamaan emäntäni tykönä? Niin totta kuin sinä elät ja sinun sielusi elää, en tee minä sitä.	11:11 Mutta Uria sanoi Dawidille: Arcki ja Israel ja Juda macawat majois/ ja Joab minun Herran ja minun Herrani palweliat macawat kedolla/ ja minä menisin huoneeseen syömän/ juoman ja macaman emändäni tykönä/ nijn totta cuin sinä elät ja sinun sielusi elä/ en tee minä sitä.
11:12 Niin Daavid sanoi Uurialle: "Jää tänne vielä täksi päiväksi, niin minä huomenna päästän sinut menemään." Niin Uuria jäi Jerusalemiin vielä siksi päiväksi. Seuraavana päivänä	12. David sanoi Uurialle: niin ole vielä tämä päivä tässä, huomenna lasken minä sinun menemään. Niin Uria oli sen päivän Jerusalemissa ja toisen päivän.	11:12 Dawid sanoi Urialle: nijn ole wielä tämä päiwä täsä/ huomen lasken minä sinun menemän. Nijn Uria oli sen päiwän Jerusalemis ja toisen päiwän.

11:13 Daavid kutsui hänet luoksensa syömään ja juomaan ja juotti hänet juovuksiin. Mutta illalla hän meni maata vuoteelleen herransa palvelijain joukkoon eikä mennyt kotiinsa.	13. Ja David kutsui hänen kanssansa syömään ja juomaan, ja juovutti hänen. Ja ehtona läksi hän ulos ja pani vuotesensa levätä herransa palveliain kanssa, ja ei mennyt huoneesensa.	11:13 Ja Dawid käski hänen cansans syömän ja juoman/ ja juowutti hänen. Ja ehtona läxi hän ulos/ ja pani wuotesens lewätä hänen Herrans palweloitten cansa/ ja ei mennyt huonesens.
11:14 Seuraavana aamuna Daavid kirjoitti kirjeen Jooabille ja lähetti sen Uurian mukana.	14. Huomeneltain kirjoitti David Joabin tykö kirjan, ja lähetti sen Urian myötä.	11:14 HUomeneltain kirjoitti Dawid Joabin tygö Kirjan/ ja lähetti sen Urian myötä.
11:15 Ja kirjeessä hän kirjoitti näin: "Pankaa Uuria eturintaan, kiivaimpaan taisteluun, ja vetäytykää takaisin hänen luotaan, että hänet lyötäisiin kuoliaaksi."	15. Ja hän kirjoitti kirjaan sanoen: pankaat Uria kovimman sodan eteen, ja kääntykää hänen tyköönsä takaperin, että hän lyötäisiin ja kuolis.	11:15 Ja hän kirjoitti näin: aseta Uria sotaan/ cusa caickein cowin on/ ja käätkät teitän hänen tykööns tacaperin/ että hän lyödäisin ja cuolis.
11:16 Piirittäessään kaupunkia Jooab asetti Uurian siihen paikkaan, missä tiesi urhoollisimpien miesten olevan.	16. Kuin Joab oli kaupungin edessä, asetti hän Urian siihen paikkaan, kussa hän väkevimmät sotamiehet tiesi olevan.	11:16 Cosca Joab oli Caupungin edes/ asetti hän Urian sijhen paickan/ cusa hän wäkewimmät sotamiehet tiesi olewan.
11:17 Kun sitten kaupungin miehet ryntäsivät ulos ja ryhtyivät taisteluun Jooabin kanssa, niin väkeä, Daavidin palvelijoita, kaatui, ja myöskin heetiläinen Uuria kuoli.	17. Ja kuin miehet läksivät kaupungista ja sotivat Joabia vastaan, kaatuivat muutamat Davidin palvelioista, ja Uria Hetiläinen myös kuoli.	11:17 Ja cosca miehet läxit Caupungist ja sodeit Joabi wastan/ caaduit muutamat Dawidin palweloista/ ja Uria se Hetheus myös cuoli.
11:18 Sitten Jooab lähetti ilmoittamaan Daavidille kaikki, mitä taistelussa oli tapahtunut.	18. Niin Joab lähetti ja antoi sanoa Davidille kaikki sodan menot,	11:18 NIin Joab lähetti/ ja andoi sanoa Dawidille caicki sodan menot.
11:19 Ja hän käski sanansaattajaa sanoen: "Kun olet kertonut kuninkaalle kaikki, mitä sodassa on tapahtunut,	19. Ja käski sanansaattajalle sanoen: kuin sinä olet puhunut kaikki sodan menot kuninkaalle:	11:19 Ja käski sanansaattajan sanoa: coscas olet puhunut caicki sodan menot Cuningalle:
11:20 niin kuningas ehkä kiivastuu ja sanoo sinulle: 'Miksi menitte niin lähelle kaupunkia taistelemaan? Ettekö tienneet, että ne ampuvat muurilta?	20. Ja jos niin on, että kuningas vihastuu ja sanoo sinulle: miksi te niin lähes kaupunkia astuitte sodalla? Ettekö te tietäneet, että muurin päältä paiskataan?	11:20 Ja näet hänen wihaisexi/ ja Cuningas sano sinulle: mixi te nijn lähes Caupungita astuitte sodalla? ettäkö te tiedä/ cuinga muurista ammutan?
11:21 Kuka surmasi Abimelekin, Jerubbesetin pojan? Eikö nainen heittänyt muurilta jauhinkiveä hänen päällensä, niin että hän kuoli Teebeksessä? Miksi menitte niin lähelle muuria?' Sano silloin: 'Myöskin sinun palvelijasi heetiläinen Uuria on kuollut.'	21. Kuka löi Abimelekin Jerubbesetin pojan? Eikö vaimo paiskannut myllynkiven kappaletta muurista hänen päällensä, että hän kuoli Tebetsessä? Miksi te astuitte niin lähes muuria? Niin sano: sinun palvelias Uria Hetiläinen on myös kuollut.	11:21 Cuca löi Abimelechin JeruBesethin pojan? eikö waimo paiscannut myllynkiwen cappalda muurista hänen päällens/ että hän cuoli Thebezēs? mixi te astuitte nijn lähes muuria? Nijn sano: sinun palwelias Uria se Hetheus on myös cuollut.

11:22 Sanansaattaja lähti, ja tultuaan hän ilmoitti Daavidille kaiken, mitä Jooab oli lähettänyt hänet ilmoittamaan.	22. Sanansaattaja meni ja tuli ja jutteli Davidille kaikki nämät, joiden tähden Joab hänen lähettänyt oli.	11:22 Sanansaattaja meni/ ja tuli ja jutteli Dawidille caicki nämät/ joiden tähden Joab hänen lähettänyt oli.
11:23 Ja sanansaattaja sanoi Daavidille: "Ne miehet olivat meille ylivoimaiset ja ryntäsivät meitä vastaan ulos kedolle, mutta me työnsimme heidät takaisin portin ovelle saakka.	23. Ja sanansaattaja sanoi Davidille: ne miehet voittivat meidät ja tulivat ulos kedolle meidän tykömme; mutta me löimme heidät takaperin kaupungin porttiin asti.	11:23 Ja sanansaattaja sanoi Dawidille: ne miehet voitit meidän ja tulit kedolle meidän tygöm/ mutta me löim heidän tacaperin Caupungin porttin asti.
11:24 Silloin ampujat ampuivat muurilta sinun palvelijoitasi, ja kuninkaan palvelijoita kuoli; myöskin palvelijasi heettiläinen Uuria kuoli."	24. Ja ampujat ampuivat muurista sinun palvelloitas ja tappoivat muutamia kuninkaan palvelioita, ja sinun palvelias Uria Hettiläinen on myös kuollut.	11:24 Ja ambujat ambuisit muurista sinun palwelioitas/ ja tapoit muutamita Cuningan palwelioista/ ja sinun palwelias Uria se Hetheus on myös cuollut.
11:25 Silloin Daavid sanoi sanansaattajalle: "Sano näin Jooabille: 'Älä pane sitä pahaksesi, sillä miekka syö milloin yhden, milloin toisen; taistele urheasti kaupunkia vastaan ja hävitä se.' Rohkaise häntä näin."	25. David sanoi sanansaattajalle: sano näin Joabille: älä sitä pahakses pane, sillä miekka syö nyt yhden, nyt toisen, vahvista sota kaupunkia vastaan, ettäs kukistaisit sen: ja vahvista sinä häntä.	11:25 Dawid sanoi sanansaattajalle: sano näin Joabille: älä sitä huole/ sillä miecka syö nyt yhden nyt toisen/ älä lacka sotimast Caupungita wastan/ ettäs cukistaisit hänen/ ja wahwistaisit sinus.
11:26 Kun Uurian vaimo kuuli, että hänen miehensä Uuria oli kuollut, piti hän puolisolleen valittajaiset.	26. Ja kuin Urian emäntä kuuli miehensä Urian kuolleeksi, murehti hän miestänsä.	11:26 JA cosca Urian emändä cuuli hänen miehens Urian cuollexi/ murhetti hän miestäns.
11:27 Mutta kun suruaika oli ohitse, lähetti Daavid ottamaan hänet linnaansa, ja hän tuli hänen vaimoksensa. Sitten hän synnytti hänelle pojan. Mutta se, minkä Daavid oli tehnyt, oli paha Herran silmissä.	27. Sittekuin hän oli murehtinut, lähetti David ja antoi tuoda hänen huoneesensa, ja hän tuli hänen emännäksensä ja synnytti hänelle pojan, mutta se työ, jonka David teki, oli paha Herran edessä.	11:27 Sijttecuin hän oli murhettinut/ lähetti Dawid ja andoi hänen tuoda hänen huonesens/ ja tuli hänen emännäxens/ ja synnytti hänelle pojan/ mutta ei HERralle kelwannut tämä työ/ jonga Dawid teki.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Ja Herra lähetti Naatanin Daavidin tykö. Kun hän tuli hänen tykönsä, sanoi hän hänelle: "Kaksi miestä oli samassa kaupungissa, toinen rikas ja toinen köyhä.	1. Ja Herra lähetti Natanin Davidin tykö. Kuin hän tuli hänen tykönsä, sanoi hän hänelle: kaksi miestä oli yhdessä kaupungissa, toinen rikas ja toinen köyhä.	12:1 JA HERra lähetti Nathanin Dawidin tygö. Cosca hän tuli hänen tygöns/ sanoi hän hänelle: caxi miestä oli yhdes Caupungis/ toinen ricas ja toinen köyhä.
12:2 Rikkaalla oli lampaista ja raavaita hyvin paljon.	2. Rikkaalla oli aivan paljo lampaista ja karjaa;	12:2 Sillä rickalle oli paljo lambaita ja carja.

<p>12:3 Mutta köyhällä ei ollut muuta kuin yksi ainoa pieni karitsa, jonka hän oli ostanut. Hän elätti sitä, ja se kasvoi hänen luonansa yhdessä hänen lastensa kanssa: se söi hänen leipäpalastansa, joi hänen maljastansa, makasi hänen sylissään ja oli hänelle niinkuin tytär.</p>	<p>3. Mutta köyhällä ei ollut mitään muuta kuin yksi vähä karitsa, jonka hän ostanut oli, ja elättänyt, ja kasvattanut suureksi, ja ravitsi sen tykönänsä lastensa kanssa; joka myös söi hänen leipänsä palasta, ja joi hänen juoma-astiastansa, ja makasi hänen sylissänsä, ja se oli hänelle niinkuin tytär.</p>	<p>12:3 Mutta köyhällä ei ollut mitään muuta kuin yksi vähä lammas/ jonka hän ostanut oli ja kasvattanut suureksi/ ja rawidzi sen tykönäns lastens cansa/ joca myös söi hänen leipäns palasta/ ja joi hänen juomaastiastans/ ja macais hänen sylisäns/ ja se oli hänelle nijncuin tytär.</p>
<p>12:4 Niin rikkaalle miehelle tuli vieras. Mutta hän ei raskinut ottaa omia lampaitansa eikä raavaitansa valmistaakseen ruokaa matkamiehelle, joka oli tullut hänen luoksensa; vaan hän otti köyhän miehen karitsan ja valmisti sen miehelle, joka oli tullut hänen luoksensa."</p>	<p>4. Mutta kuin rikkaalle miehelle tuli vieras, ei raskinut hän ottaa omista lampaistansa ja karjastansa, valmistaaksensa vieraalle, joka hänen tykönsä tullut oli; mutta otti köyhän miehen lampaan ja valmisti vieraalle, joka hänen tykönsä tullut oli.</p>	<p>12:4 Mutta cosca rickalle miehelle tuli wieras/ ei raskinnut hän otta omista lambaistans ja härjistäns/ walmistaxens jotakin wieralle/ joca hänen tygöns tullut oli/ mutta otti sen köyhän miehen lamban/ ja walmisti wieralle/ joca hänen tygöns tullut oli.</p>
<p>12:5 Niin Daavid vihastui kovin siihen mieheen ja sanoi Naatanille: "Niin totta kuin Herra elää: mies, joka tämän on tehnyt, on kuoleman oma.</p>	<p>5. Niin Davidin viha julmistui suuresti sitä miestä vastaan, ja hän sanoi Natanille: niin totta kuin Herra elää, se mies on kuoleman lapsi, joka sen teki,</p>	<p>12:5 Nijn Dawid wihast julmistui suurest sitä miestä wastan/ ja sanoi Nathanille: nijn totta cuin HERra elä/ se mies on cuoleman lapsi joca tämän teki.</p>
<p>12:6 Ja karitsa hänen on korvattava nelinkertaisesti, koska hän teki näin ja koska hän ei sääliä tuntenut."</p>	<p>6. Niin myös pitää hänen maksaman neljäkertaisesti sen lampaan, että hän sen tehnyt on, ja ei säästänyt sitä.</p>	<p>12:6 Nijn myös pitä hänen maxaman neljäkertaisesti sen lamban/ että hän sencaltaista tehnyt on/ ja ei säästänyt sitä.</p>
<p>12:7 Mutta Naatan sanoi Daavidille: "Sinä olet se mies. Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: 'Minä olen voidellut sinut Israelin kuninkaaksi ja pelastanut sinut Saulin käsistä.</p>	<p>7. Niin sanoi Natan Davidille: sinä olet se mies. Näin sanoo Herra Israelin Jumala: minä olen voidellut sinun Israelin kuninkaaksi ja minä olen pelastanut sinun Saulin kädestä,</p>	<p>12:7 Nijn sanoi Nathan Dawidille: sinä olet se mies. Nijn sano HERra Israelin Jumala: minä olen woidellut sinun Israelin Cuningaxi/ ja olen pelastanut Saulin kädest.</p>
<p>12:8 Minä olen antanut sinulle herrasi linnan ja antanut herrasi vaimot sinun syliisi; ja minä olen antanut sinulle Israelin ja Juudan heimot. Ja jos tämä olisi vähän, niin minä antaisin sinulle vielä sekä sitä että tätä.</p>	<p>8. Ja olen antanut sinulle sinun herras huoneen ja hänen emäntänsä sinun syliis, ja olen antanut sinulle Israelin ja Juudan huoneen; ja jos siinä vähä on, niin minä sen lisään sinulle.</p>	<p>12:8 Ja olen andanut sinulle sinun Herras huonen/ sitälikin hänen emändäns sinun sylijs/ ja olen andanut sinulle Israelin ja Judan huonen/ ja jos sijnä vähä on/ nijn minä sen ja sen lisän sinulle.</p>

12:9 Miksi sinä olet pitänyt halpana Herran sanan ja tehnyt sitä, mikä on paha hänen silmissään? Heettiläisen Uurian sinä olet surmannut miekalla, olet tappanut hänet ammonilaisten miekalla, ja hänen vaimonsa sinä olet ottanut vaimoksesi.	9. Miksis katsoit Herran sanan ylön, tehden paha hänen silmäinsä edessä? Urian Hetiläisen olet sinä lyönyt miekalla, ja hänen vaimonsa olet sinä ottanut sinulles emännäksi; mutta hänen olet sinä tappanut Ammonin lasten miekalla.	12:9 Mixis cadzoit HERran sanan ylön/ tehden tämän pahan hänen silmäins edes. Urian sen Hetheuxen olet sinä lyönyt miecalla/ hänen waimons olet sinä ottanut sinulles emännäxi/ mutta hänen olet sinä tappanut Ammonin lasten miecalla.
12:10 Sentähden ei miekka ole milloinkaan väistyt sinun suvustasi, koska olet pitänyt halpana minut ja ottanut vaimoksesi heettiläisen Uurian vaimon.	10. Niin ei pidä myös miekan lakkaaman sinun huoneestas ijankaikkisesti; ettäs olet katsonut minun ylön, ja Urian, Hetiläisen, emännän ottanut sinulles emännäksi.	12:10 Nijn ei pidä myös miecan lackaman sinun huonestas ijancaickisest: sillä sinä olet cadzonut minun ylön/ ja Urian sen Hetheuxen emännän ottanut sinulles emännäxi.
12:11 Näin sanoo Herra: Katso, minä nostatan sinulle onnettomuuden sinun omasta perheestäsi, ja silmiesi edessä minä otan sinun vaimosi ja annan heidät toiselle, ja hän on makaava sinun vaimojesi kanssa tämän auringon nähden.	11. Näin sanoo Herra: katso, minä herätän pahuuden sinua vastaan omasta huoneestas, ja otan sinun emäntäs sinun silmäis nähden, ja annan ne lähimmäiselles, ja hän makaa sinun emäntäis sivussa valkiana päivänä.	12:11 Näin sano HERra: cadzo/ minä herätän pahuden sinua wastan sinun omasta huonestas/ ja otan sinun emändäs sinun silmäis nähden/ ja annan ne lähimmäiselles/ ja hän maca sinun emändäis siwus walkiana päiwänä.
12:12 Sillä sinä olet tehnyt tekosi salassa, mutta minä teen tämän koko Israelin ja auringon nähden."	12. Sillä sinä olet sen tehnyt salaisesti; mutta minä teen tämän koko Israelin edessä ja auringon edessä.	12:12 Sillä sinä olet sen tehnyt salaisest/ mutta minä teen coco Israelin edes/ ja Auringon edes.
12:13 Niin Daavid sanoi Naatanille: "Minä olen tehnyt syntiä Herraa vastaan." Naatan sanoi Daavidille: "Niin on myös Herra antanut sinun syntisi anteeksi; sinä et kuole.	13. Niin sanoi David Natanille: minä olen syntiä tehnyt Herraa vastaan. Natan sanoi Davidille: niin on myös Herra sinun syntis ottanut pois, ei sinun pidä kuoleman.	12:13 NIjn sanoi Dawid Nathanille: minä olen syndiä tehnyt HERra wastan. Nathan sanoi Dawidille: njn on myös HERra sinun syndis ottanut pois/ et sinä cuole.
12:14 Mutta koska sinä tällä teolla olet saattanut Herran viholliset pilkkaamaan häntä, niin se poika, joka sinulle on syntynyt, on kuoleva."	14. Mutta ettäs tämän työn kautta saatit Herran viholliset pilkkaamaan, pitää sen pojan, joka sinulle syntynyt on, totisesti kuoleman.	12:14 Mutta ettäs tämän työn cautta saatit pilckaman HERran wiholliset/ pitä sen pojan/ joca sinulle syndynyt on/ totisest cuoleman.
12:15 Sitten Naatan meni kotiinsa. Ja Herra löi lasta, jonka Uurian vaimo oli Daavidille synnyttänyt, niin että se sairastui vaikeasti.	15. Sitte meni Natan huoneesensa. Mutta Herra löi lapsen, jonka Urian emäntä Davidille synnyttänyt oli, että se sairasti kuolemallansa.	12:15 SIjtte meni Nathan hänen huoneseens. Mutta HERra löi lapsen/ jonga Urian emändä Dawidille synnyttänyt oli/ että se sairasti cuolemallans.

12:16 Silloin Daavid etsi Jumalaa pojan tähden, ja Daavid paastosi; ja aina kun hän tuli kotiinsa, makasi hän yötä paljaalla maalla.	16. Ja David etsi Jumalaa lapsen tähden: ja David paastosi paljo, ja meni ja makasi yön maan päällä.	12:16 Ja Dawid edzei Jumalata lapsen tähden/ paastois ja meni sisälle/ ja macais yön maasa.
12:17 Niin hänen hovinsa vanhimmat menivät hänen luokseen saadaksensa hänet nousemaan ylös maasta, mutta hän ei tahtonut; eikä hän syönyt mitään heidän kanssansa.	17. Niin nousivat hänen huoneensa vanhimmat nostamaan häntä maasta; mutta ei hän tahtonut, eikä syönyt leipää heidän kanssansa.	12:17 Nijn nousit hänen huonens wanhimmat nostaman händä maasta/ mutta ei hän tahtonut/ eikä syönyt leipä heidän cansans.
12:18 Seitsemäntenä päivänä lapsi kuoli. Mutta Daavidin palvelijat eivät uskaltaneet ilmoittaa hänelle, että lapsi oli kuollut, sillä he ajattelivat: "Katso, kun me puhuimme hänelle lapsen vielä eläessä, ei hän kuullut meitä. Kuinka voisimme sitten sanoa hänelle, että lapsi on kuollut? Hän voisi tehdä itselleen paha."	18. Seitsemäntenä päivänä kuoli lapsi; ja ei Davidin palveliat tohtineet sanoa hänelle lasta kuolleeksi, sillä he ajattelivat: katso, kuin lapsi vielä eli, puhuimme me hänen kanssansa, ja ei hän kuullut meidän ääntämme, kuinka paljo enemmän hän tulis murheelliseksi, jos me sanoisimme hänelle: lapsi on kuollut?	12:18 Seidzemendenä päiwänä cuoli lapsi/ ja ei Dawidin palweliat tohtinet sanoa hänelle lasta cuollexi: sillä he ajattelit/ cadzo/ cosca lapsi wielä eli/ puhuim me hänen cansans/ ja ei hän cuullut meidän ändäm/ cuinga paljo enemmän hän tulis murhellisexi jos me sanoisim: lapsi on cuollut?
12:19 Mutta kun Daavid näki, että hänen palvelijansa kuiskailivat keskenänsä, ymmärsi hän, että lapsi oli kuollut. Ja Daavid kysyi palvelijoiltansa: "Onko lapsi kuollut?" He vastasivat: "On."	19. Kuin David näki palveliainsa hiljaksensa puhuvan, ymmärsi hän lapsen kuolleeksi, ja sanoi palvelioillensa: kuoliko lapsi? He sanoivat: kuoli.	12:19 Cosca Dawid näki hänen palwelians hiljaxens puhuwan/ ja ymmärsi lapsen cuollexi/ sanoi hän palwelioillens: cuolico lapsi? he sanoit: cuoli.
12:20 Niin Daavid nousi maasta, peseytyi ja voiteli itsensä, muutti vaatteensa, meni Herran huoneeseen ja rukoili. Ja kun hän tuli kotiinsa, pyysi hän ruokaa; ja he tarjosivat, ja hän söi.	20. Ja David nousi maasta, pesi itsensä ja voiteli, ja muutti toiset vaatteet yllensä, ja meni Herran huoneesen ja rukoili, ja tuli kotiansa, ja antoi panna ruokaa eteensä ja söi.	12:20 Ja Dawid nousi maasta/ pesi idzens ja voiteli/ ja puki toiset waattet päällens/ ja meni HERran huoneseen/ ja rucoili/ anoi cotia ulduans ruoca ja söi.
12:21 Mutta hänen palvelijansa sanoivat hänelle: "Miksi teet näin? Lapsen eläessä sinä paastosit ja itkit, mutta lapsen kuoltua sinä nouset ja syöt."	21. Niin sanoivat hänen palveliansa hänelle: mikä se on minkä sinä teet? lapsen eläissä paastosit sinä ja itkit, mutta lapsen kuoltua nouset sinä ja syöt.	12:21 Nijn sanoit hänen palwelians hänelle: mikä se on cuins teet? lapsen eläis paastoisit sinä ja itkit/ mutta lapsen cuolles/ nouset sinä ja syöt.
12:22 Hän vastasi: "Kun lapsi vielä eli, paastosin minä ja itkin, sillä minä ajattelin: Kenties Herra on minulle armollinen, niin että lapsi jää eloon."	22. Hän sanoi: lapsen eläissä minä paastosin ja itkin; sillä minä ajattelin: kuka tietää, jos Herra on minulle armollinen, että lapsi eläis.	12:22 Hän sanoi: lapsen eläis minä paastoisin ja itkin/ sillä minä ajattelin: cuca tietä/ jos HERra on minulle armollinen/ että lapsi eläis.

12:23 Mutta kun hän nyt on kuollut, niin mitä minä enää paastaisin? Enhän minä enää voi palauttaa häntä. Minä menen hänen tykönsä, mutta hän ei enää palaja minun tyköni."	23. Mutta nyt on se kuollut: mitä minun pitäis vielä paastoaman: taidanko minä hänen enää jälleensä tuoda? Minä menen hänen tykönsä, mutta ei hän palaja minun tyköni.	12:23 Mutta sijttecuin se cuoli/ mitä minun pitäis paastoman? taidango minä hänen jälleensä tuoda? minä kyllä menen hänen tygöns/ mutta ei hän palaja minun tygöni jälleensä.
12:24 Daavid lohdutti vaimoansa Batsebaa ja meni hänen luoksensa ja makasi hänen kanssansa. Ja tämä synnytti pojan, ja hän antoi tälle nimen Salomo, ja Herra rakasti häntä.	24. Ja kuin David oli lohduttanut emäntäänsä BatSebaa, meni hän hänen tykönsä ja lepäsi hänen tykönänsä; ja hän synnytti pojan ja hän kutsui hänen nimensä Salomo, ja Herra rakasti häntä.	12:24 JA cosca Dawid oli lohduttanut hänen emändätäns BathSebat/ meni hän hänen tygöns/ ja lewäis hänen tykönäns/ ja hän synnytti pojan/ sen cudzui hän Salomo/ ja HERra racasti händä.
12:25 Ja Daavid laittoi hänet profeetta Naatanin hoitoon, ja tämä kutsui häntä Jedidjaksi Herran tähden.	25. Ja hän lähetti hänen Natan prophetan käden alle, ja kutsui hänen Jedidjah, Herran tähden.	12:25 Ja hän lähetti hänen Nathan Prophetan käden ala/ hän cudzui hänen JedidJah HERran tähden.
12:26 Mutta Joob ryhtyi taistelemaan ammonilaisten Rabbaa vastaan ja valloitti kuninkaan kaupungin.	26. Niin soti Joab Ammonin lasten Rabbaa vastaan ja voitti sen kuninkaallisen kaupungin.	12:26 NIjn sodei Joab Ammonin lasten Rabbaht wastan/ ja voitti sen Cuningalisen Caupungin.
12:27 Ja Joob lähetti sanansaattajat Daavidin luo ja käski sanoa: "Minä olen ryhtynyt taisteluun Rabbaa vastaan ja olen jo valloittanut vesikaupungin.	27. Ja Joab lähetti sanansaattajat Davidille ja antoi sanoa hänelle: minä olen sotinut Rabbaa vastaan ja olen voittanut vesikaupungin;	12:27 Ja Joab lähetti sanan Dawidille/ ja andoi sanotta hänelle: minä olen sotinut Rabbath wastan/ ja olen voittanut wesi Caupungin.
12:28 Niin kokoa nyt jäljellä oleva väki ja asetu leiriin kaupungin edustalle ja valloita se, etten minä sitä valloittaisi ja ottaisii sitä nimiini."	28. Niin kokoa nyt jäänyt kansa, ja piiritä kaupunki, ja voita se, etten minä sitä voittaisi, ja minulle siitä nimi olisi.	12:28 Nijt cocoa sijs jäänyt Canssa ja pijritä Caupungi/ ja voita händä/ etten minä sitä voitais/ ja minulle sijtä nimi olis.
12:29 Silloin Daavid kokosi kaiken väen ja lähti Rabbaan, ryhtyi taisteluun sitä vastaan ja valloitti sen.	29. Niin David kokosi kaiken kansan, ja matkusti Rabbaan ja soti sitä vastaan, ja voitti sen;	12:29 Nijn Dawid cocois caiken Canssan/ matcusti/ ja sodei Rabbaht wastan/ ja voitti sen.
12:30 Ja hän otti heidän kuninkaansa kruunun hänen päästänsä - se painoi talentin kultaa, ja siinä oli kallis kivi - ja se pantiin Daavidin päähän. Ja hän vei sängen paljon saalista kaupungista.	30. Ja otti heidän kuninkaansa kruunun hänen päästänsä, joka painoi leiviskän kultaa, ja kalliita kiviä, ja se pantiin Davidin päähän; ja hän vei paljo saalista kaupungista ulos.	12:30 Ja otti heidän Cuningans Cruunun hänen päästäns/ joca painoi leiwiskän culda/ ja callita kiwiä/ ja se pandin Dawidin päähän/ ja he weit paljo saalist Caupungist ulos.

<p>12:31 Ja kansan, mitä siellä oli, hän vei pois ja asetti heitä kivisahojen ja rautahakkujen ja rautakirveiden ääreen ja pani heitä tiilentekoon. Näin hän teki kaikille ammonilaisten kaupungeille. Sitten Daavid ja kaikki väki palasi Jerusalemiin.</p>	<p>31. Ja kansan, joka siellä oli, johdatti hän ulos ja pani sahaan, rautahautoille ja kirvestöihin, ja käytti heidän tiilihautoja myöten: niin hän teki kaikille Ammonin lasten kaupungeille. Ja David ja kaikki kansa palasi Jerusalemiin.</p>	<p>12:31 Ja Canssan/ joca siellä oli/ johdatti hän ulos/ ja pani rautaisen sahan ala/ ja rautaäken ala/ ja rautaisten waajain ala/ ja poltti heidän tijlihaudas. Nijn hän teki caikille Ammonin lasten Caupungeille. Ja Dawid ja caicki Canssa palais sijtte Jerusalemijn.</p>
<p>13 LUKU</p>	<p>13 LUKU</p>	<p>XIII. Lucu</p>
<p>13:1 Sen jälkeen tapahtui tämä. Daavidin pojalla Absalomilla oli kaunis sisar nimeltä Taamar, ja Daavidin poika Amnon rakastui häneen.</p>	<p>1. Ja tapahtui sitte, että Absalomilla Davidin pojalla oli kaunis sisar, jonka nimi oli Tamar; ja Amnon Davidin poika rakasti häntä.</p>	<p>13:1 JA tapahtui sijtte/ että Absolomilla Dawidin pojalla oli caunis sisar/ jonga nimi oli Thamar/ ja Amnon Dawidin poica racasti händä.</p>
<p>13:2 Ja Amnon tuli aivan sairaaksi tuskasta sisarensa Taamarin tähden; sillä kun tämä oli neitsyt, näytti Amnonista mahdottomalta tehdä hänelle mitään.</p>	<p>2. Ja Amnon saatti itsensä tuskissansa sairaaksi sisarensa Tamarin tähden; sillä hän oli neitsy. Ja näkyi työlääksi Amnonin silmäin edessä hänelle jotakin tehdä.</p>	<p>13:2 Ja Amnon teeskeli idzens sairaxi Thamarin hänen sisarens tähden: sillä hän oli neidzy. Ja näyi työläxi Amnonin silmäin edes hänelle jotakin tehdä.</p>
<p>13:3 Mutta Amnonilla oli ystävä, nimeltä Joonadab, Daavidin veljen Simean poika; ja Joonadab oli hyvin ovela mies.</p>	<p>3. Mutta Amnonilla oli ystävä, joka kutsuttiin Jonadab, Simean Davidin veljen poika; ja Jonadab oli sangen kavala mies.</p>	<p>13:3 MUTta Amnonilla oli ystävä/ joca cudzuttin Jonadab/ Simean Dawidin weljen poica/ ja Jonadab oli sangen cawala mies.</p>
<p>13:4 Tämä sanoi hänelle: "Miksi sinä kuihdut noin päivä päivältä, kuninkaan poika? Etkö ilmaise minulle sitä?" Amnon vastasi hänelle: "Minä olen rakastunut veljeni Absalommin sisareen Taamariin."</p>	<p>4. Hän sanoi hänelle: kuninkaan poika, miksis niin laihaksi tulet päivä päivältä? Etkös minulle sitä sano? Niin sanoi Amnon hänelle: minä rakastan Tamaria, veljeni Absalommin sisarta.</p>	<p>13:4 Hän sanoi hänelle: Cuningan poica/ mixis nijn laihaxi tulet päiwä päiwäldä? etkös minulle sitä sano? Nijn sanoi Amnon hänelle: minä racastan Thamarit minun weljeni Absalommin sisarta.</p>
<p>13:5 Joonadab sanoi hänelle: "Paneudu vuoteeseesi ja tekeydy sairaaksi. Ja kun isäsi tulee katsomaan sinua, niin sano hänelle: 'Salli minun sisareni Taamarin tulla antamaan minulle jotakin syötävää; jos hän valmistaisi ruuan minun silmiäni edessä, että minä näkisin sen, niin minä söisin hänen kädestään.'"</p>	<p>5. Jonadab sanoi hänelle: laske sinus vuoteeses ja teeskele itses sairaaksi: kuin siis sinun isäs tulee katsomaan sinua, niin sano hänelle: tulkaan sisareni Tamar ruokkimaan minua ja valmistamaan ruokaa minun eteeni, että minä näkisin ja söisin hänen kädestänsä.</p>	<p>13:5 Jonadab sanoi hänelle: laske sinus wuoteses/ ja teeskele idzes sairaxi/ cosca sijs sinun Isäs tule cadzoman sinua/ nijn sano hänelle: tulcan minun sisaren Thamar ruockiman minua/ ja walmistaman herckua minulle/ että minä näkisin ja söisin hänen kädestänsä.</p>

<p>13:6 Niin Amnon paneutui maata ja tekeytyi sairaaksi. Kun kuningas tuli katsomaan häntä, sanoi Amnon kuninkaalle: "Salli minun sisareni Taamarin tulla tekemään kaksi kakkua minun silmiäni edessä, niin minä syön hänen kädestään."</p>	<p>6. Niin Amnon pani levätä ja teeskeli itsensä sairaaksi. Kun kuningas tuli häntä katsomaan, sanoi Amnon kuninkaalle: tulkaan minun sisareni Tamar valmistamaan minun eteeni kaksikin herkkua, että minä söisin hänen kädestänsä.</p>	<p>Cosca Cuningas tuli händä cadzoman/ sanoi Amnon Cuningalle: tulcan minun sisaren Thamar walmistaman minun eteeni yhden hercun eli caxi/ että minä söisin hänen kädestäns.</p>
<p>13:7 Silloin Daavid lähetti sanan Taamarille linnaan ja käski sanoa hänelle: "Mene veljesi Amnonin taloon ja valmista hänelle ruokaa."</p>	<p>7. Niin lähetti David sanan Tamarille huoneesen ja antoi hänelle sanoa: mene veljes Amnonin huoneesen ja valmista hänelle ruokaa.</p>	<p>13:7 Nijn lähetti Dawid sanan Thamarille huoneeseens/ ja andoi hänelle sanoa: mene sinun weljes Amnonin huoneeseen/ ja walmista hänelle ruoca.</p>
<p>13:8 Niin Taamar meni veljensä Amnonin taloon, jossa tämä makasi. Ja hän otti taikinaa, sotki ja teki kakkuja hänen silmiensä edessä ja paistoi kakut,</p>	<p>8. Tamar meni veljensä Amnonin huoneesen, ja hän makasi vuoteessa; ja hän otti taikinan, sotkui ja valmisti sen hänen silmäinsä edessä, ja kypsensi ne herkut.</p>	<p>13:8 Thamar meni hänen weljens Amnonin huoneeseen/ ja hän macais vuotees/ ja hän otti taikinan/ sotcui ja keitti sen hänen silmäins edes/ ja walmisti hänelle hercun.</p>
<p>13:9 otti pannun ja kaatoi hänen eteensä; mutta tämä ei tahtonut syödä. Ja Amnon sanoi: "Toimittakaa kaikki minun luotani ulos." Niin menivät kaikki hänen luotaan ulos.</p>	<p>9. Ja hän otti pannun ja kaasi hänen eteensä, vaan ei hän tahtonut syödä. Ja Amnon sanoi: antakaat kaikki mennä ulos minun tyköäni; niin menivät kaikki ulos hänen tyköänsä.</p>	<p>13:9 Ja hän otti sen hercun ja caasi hänen eteens/ waan ei hän tahtonut syödä. Ja Amnon sanoi: anna caicki mennä ulos minun tyköni/ ja caicki menit ulos.</p>
<p>13:10 Sitten Amnon sanoi Taamarille: "Tuo ruoka tänne sisähuoneeseen, syödäkseni sinun kädestäsi." Niin Taamar otti tekemänsä kakut ja toi ne sisähuoneeseen veljellensä Amnonille.</p>	<p>10. Niin sanoi Amnon Tamarille: kannu ruoka kamariin syödäkseni kädestäs. Niin Tamar otti herkun, jonka hän valmistanut oli, ja kantoi kamariin veljensä Amnonin tykö.</p>	<p>13:10 Nijn sanoi Amnon Thamarille: canna ruoca Camarijn syödäxeni kädestäs. Nijn Thamar otti hercun/ jonga hän walmistanut oli/ ja candoi Camarijn Amnonin hänen weljens tygö.</p>
<p>13:11 Mutta kun hän tarjosi niitä tälle syödä, tarttui tämä häneen ja sanoi hänelle: "Tule, makaa minun kanssani, sisareni!"</p>	<p>11. Ja kuin hän taritsi hänelle syödä, tarttui hän häneen ja sanoi hänelle: tule minun sisareni ja makaa minun kanssani.</p>	<p>13:11 Ja cuin hän taridzi hänelle syödä/ tarttui hän häneen/ ja sanoi hänelle: tule minun sisaren/ ja maca minun cansani.</p>
<p>13:12 Mutta hän sanoi: "Pois se, veljeni, älä tee minulle väkivaltaa; sillä semmoista ei saa tehdä Israelissa. Älä tee sellaista häpeällistä tekoa.</p>	<p>12. Mutta hän sanoi: ei, minun veljeni, älä minua häpäise! sillä ei niin pidä tehtävän Israelissa. älä tee hulluutta.</p>	<p>13:12 Mutta hän sanoi: ei minun weljen/ älä minua häwäise/ sillä ei nijn ole tapa tehdä Israelis/ Älä tee tätä hulluutta.</p>

13:13 Mihin minä joutuisin häpeäni kanssa? Ja sinua pidettäisiin Israelissa houkkana. Puhu nyt kuninkaan kanssa; hän ei minua sinulta kiellä."	13. Kuhunka minun pitäis häpiäni sälyttämän? Ja sinä tulisit niinkuin tyhmä Israelissa. Puhu paremmin kuninkaan kanssa, sillä ei hän minua sinulta kiellä.	13:13 Cusa pidäis minun oleman minun häpiäni tähden? Ja sinä tulisit nijncuin yxi tyhmä Israelis. Puhu paremmin Cuningan cansa/ ei hän minua sinulda kiellä.
13:14 Mutta tämä ei tahtonut kuulla häntä, vaan voitti hänet, teki hänelle väkivaltaa ja makasi hänet.	14. Mutta ei hän tahtonut kuulla häntä, vaan voitti hänen, häpäisi ja makasi hänen.	13:14 Mutta ei hän cuullut händä/ waan woitti hänen/ häwäis ja macais hänen.
13:15 Mutta sitten valtasi Amnonin ylen suuri vastenmielisyys häntä kohtaan: vastenmielisyys häntä kohtaan oli suurempi kuin rakkaus, jolla hän oli häntä rakastanut. Ja Amnon sanoi hänelle: "Nouse, mene tiehesi."	15. Sitte vihasi Amnon häntä sangen suurella vihalla, niin että viha, jolla hän häntä vihasi oli suurempi, kuin rakkaus ennen oli, jolla hän häntä rakasti. Ja Amnon sanoi hänelle: nouse ja mene.	13:15 Ja Amnon wihais händä suurest/ nijn että wiha tuli suuremmaxi cuin rackaus ennen oli. Ja Amnon sanoi hänelle: nouse ja mene.
13:16 Silloin hän sanoi hänelle: "Eikö tämä rikos, että ajat minut pois, ole vielä suurempi kuin se toinen, jonka olet minulle tehnyt?" Mutta hän ei tahtonut kuulla häntä,	16. Mutta hän sanoi: eikö tämä pahuus ole suurempi kuin se toinen, jonka sinä olet tehnyt minun kanssani, ettäs minun ajat ulos. Mutta ei hän tahtonut kuulla häntä;	13:16 Mutta hän sanoi: tämä pahuus on suurempi kuin se toinen/ cuins olet tehnyt minun cansani/ ettäs minun ajat ulos. Mutta ei hän cuullut händä.
13:17 vaan huusi nuoren miehen, joka häntä palveli, ja sanoi: "Ajakaa ulos minun luotani tämä, ja lukitse ovi hänen jälkeensä."	17. Vaan kutsui nuorukaisensa, joka häntä palveli ja sanoi: aja tämä ulos minun tyköäni, ja sulje ovi kiinni hänen jälkeensä.	13:17 Waan cudzui nuorucaisens/ joca händä palweli/ ja sanoi: aja tämä ulos minun tyköni/ ja sulje owi kijnni hänen jälkens.
13:18 Ja tytöllä oli yllään pitkäliepeinen, hihallinen ihokas; sillä sellaisiin viittoihin olivat kuninkaan tyttäret puetut neitsyenä ollessaan. Ja kun palvelija oli vienyt hänet ulos ja lukinnut oven hänen jälkeensä,	18. Ja hänen yllänsä oli kirjawa hame; sillä senkaltaisilla hameilla olivat kuninkaan tyttäret vaatetetut, niinkauvan kuin he olivat neitseet. Ja kuin hänen palveliansa oli hänen ajanut ulos ja sulkenut oven hänen jälkeensä,	13:18 Ja hänen ylläns oli kirjawa hame: sillä sencaltaisilla hameilla olit Cuningan tyttäret vaatetetut/ nijncauwan cuin he olit neidzet. Ja cosca hänen palwelians oli hänen ajanut ulos/ ja sulkenut owen hänen jälkens:
13:19 sirotteli Taamar tuhkaa päähänsä ja repäisi pitkäliepeisen, hihallisen ihokkaan, joka hänellä oli yllänsä, pani kätensä päänsä päälle ja meni huutaen lakkaamatta.	19. Heitti Tamar tuhkaa päänsä päälle, ja repäisi sen kirjawan hameen rikki, joka hänen yllänsä oli, ja pani kätensä päänsä päälle, ja huusi mennessänsä.	13:19 Heitti Thamar tuhca pääns päälle/ ja rewäissen kirjawan hamen ricki/ joca hänen ylläns oli/ ja pani kätens pääns päälle/ ja huusi mennesäns.

13:20 Hänen veljensä Absalom sanoi hänelle: "Onko veljesi Amnon ollut sinun kanssasi? Vaikene nyt, sisareni, onhan hän veljesi. Älä pane tätä asiaa niin sydämellesi." Niin Taamar jäi hyljättynä veljensä Absalommin taloon.	20. Ja hänen veljensä Absalom sanoi hänelle: onko sinun veljes Amnon ollut sinun kanssas? Ole ääneti sisareni: se on sinun veljes, älä sitä niin pane sydämees. Niin Tamar jäi yksinäiseksi veljensä Absalommin huoneeseen.	13:20 Ja hänen weljens Absalom sanoi hänelle: ongo sinun weljes Amnon ollut sinun cansas? ole äneti minun sisaren/ se on sinun weljes/ älä sitä nijn pane sydämes. Nijn Thamar jäi yxinäisexi Absalommin hänen weljens huoneseen.
13:21 Kun kuningas Daavid kuuli kaiken tämän, vihastui hän kovin.	21. Ja kuin kuningas David kaikki nämät kuuli vihastui hän sangen suuresti.	13:21 Ja cosca Cuningas Dawid caicki nämät cuuli/ wihastui hän sangen suurest.
13:22 Mutta Absalom ei puhunut Amnonille sanaakaan, ei pahaakaan, ei hyvää, sillä Absalom vihasi Amnonia, sentähden että tämä oli tehnyt väkivaltaa hänen sisarellensa Taamarille.	22. Mutta Absalom ei puhunut Amnonille pahaakaan eli hyvää; vaan Absalom vihasi Amnonia että hän häpäisi hänen sisarensa Tamarin.	13:22 Mutta Absalom ei puhunut Amnonille paha eli hywä/ waan Absalom wihais Amnonit/ että hän häwäis hänen sisarens Thamarin.
13:23 Kahden vuoden kuluttua tapahtui, että Absalomilla oli lammasten keritsiäiset Baal-Haasorissa, joka on Efraimin luona. Ja Absalom kutsui sinne kaikki kuninkaan pojat.	23. Kahden vuoden perästä antoi Absalom kerittää lampaitansa BaalHatsarissa, joka on Ephraimin tykönä; ja Absalom kutsui kaikki kuninkaan lapset.	13:23 CAhden vuoden peräst andoi Absalom keritä lambaitans BaalHazoris/ joca on Ephraimin alla/ ja Absalom cudzui caicki Cuningan lapset.
13:24 Ja Absalom tuli kuninkaan tykö ja sanoi: "Katso, palvelijallasi on lammasten keritsiäiset; jospa kuningaskin palvelijoihin tulisi palvelijansa luo."	24. Ja Absalom tuli myös kuninkaan tykö ja sanoi: katso, palveliallas ovat nyt lammasten keritsiät: minä rukoilen, että kuningas palvelioinensa tulis palveliansa tykö.	13:24 Ja Absalom tuli myös Cuningan tygö/ ja sanoi: cadzo sinun palweliallas on lammasten keridziä/ minä rucoilen että Cuningas palwelioinens tulis palwelians tygö.
13:25 Mutta kuningas vastasi Absalomille: "Ei niin, poikani, älkäämme tulko kaikki, ettemme olisi sinulle vaivaksi." Ja vaikka hän pyytämällä pyysi häntä, ei hän kuitenkaan tahtonut mennä, vaan hyvästeli hänet.	25. Mutta kuningas sanoi Absalomille: ei niin, poikani, älkäämme kaikki menkö, ettemme tekisi sinulle vaivaa. Ja vaikka hän suuresti rukoili häntä, ei hän kuitenkaan tahtonut mennä, vaan siunasi häntä.	13:25 Mutta Cuningas sanoi Absalomille: ei nijn minun poican/ älkäm caicki mengö/ tekemän sinulle waiwa. Ja cosca hän suurest rucoili händä/ ei hän cuitengan tahtonut mennä/ waan siunais händä.
13:26 Silloin Absalom sanoi: "Jollet itse tulekaan, salli kuitenkin veljeni Amnonin tulla meidän kanssamme." Kuningas sanoi hänelle: "Miksi juuri hänen olisi mentävä sinun kanssasi?"	26. Absalom sanoi: jollet sinä tule, niin salli veljeni Amnonin käydä meidän kanssamme. Kuningas sanoi hänelle: mitä hän menee sinun kanssas?	13:26 Absalom sanoi: eikö minun weljen Amnon käy meidän cansam? Cuningas sanoi hänelle: mitä hän mene sinun cansas?

13:27 Mutta kun Absalom pyytämällä pyysi häntä, päästi hän Amnonin ja kaikki muut kuninkaan pojat menemään hänen kanssansa.	27. Niin Absalom vaati häntä, että hän antoi Amnonin ja kaikki kuninkaan lapset mennä heidän kanssansa.	13:27 Nijn Absalom waadei händä/ että hän andoi Amnonin ja caicki Cuningan lapset mennä heidän cansans.
13:28 Ja Absalom käski palvelijoitaan ja sanoi: "Pitäkää silmällä, milloin Amnonin sydän tulee iloiseksi viinistä, ja kun minä sanon teille: 'Surmatkaa Amnon', niin tappakaa hänet älkääkä peljätkö; sillä minähän olen teitä käsenyt. Olkaa lujat ja urhoolliset."	28. Ja Absalom käski palvelioillensa ja sanoi: ottakaat vaari kuin Amnon tulee iloiseksi viinasta ja minä sanon teille: lyökää Amnon! niin tappakaat häntä, älkää peljätkö, sillä minä olen sen teille käsenyt, olkaat rohkiat ja miehuulliset siihen.	13:28 Ja Absalom käski palwelioillens/ ja sanoi: ottacat waari cosca Amnon tule iloisexi wijnasta/ ja minä sanon teille: lyökät Amnon/ nijn tappacat händä/ älkät peljätkö: sillä minä olen sen teille käsenyt/ olcat rohkiat ja miehulliset sijhen.
13:29 Absalomin palvelijat tekivät Amnonille, niinkuin Absalom oli käsenyt. Silloin kaikki kuninkaan pojat nousivat, istuivat kukin muulinsa selkään ja pakenivat.	29. Ja Absalomin palveliat tekivät Amnonille niinkuin Absalom käsenyt oli. Niin kaikki kuninkaan lapset nousivat, ja jokainen istui muulinsa päälle ja pakeni.	13:29 Ja Absalomin palweliat teit Amnonille nijncuin Absalom heitä käsenyt oli. Nijn caicki Cuningan lapset nousit/ ja jocainen istui juhtans päälle/ ja pakeni.
13:30 Heidän vielä ollessaan matkalla tuli Daavidille sanoma: "Absalom on surmannut kaikki kuninkaan pojat, niin ettei heistä ole jäänyt jäljelle ainoatakaan."	30. Ja kuin he vielä tiellä olivat, tuli sanoma Davidille, sanoen: Absalom on lyönyt kaikki kuninkaan lapset, niin ettei yksikään heistä ole jäänyt.	13:30 JA cosca he wielä tiellä olit/ tuli sanoma Dawidille/ että Absalom oli lyönyt caicki Cuningan lapset/ nijn ettei yxikän heistä ollut jäänyt.
13:31 Silloin kuningas nousi, repäisi vaatteensa ja paneutui maahan maata; ja kaikki hänen palvelijansa seisoivat siinä reväistyin vaattein.	31. Niin nousi kuningas ja repäisi vaatteensa rikki, ja heitti itsensä maahan; ja kaikki palveliat, jotka seisoivat hänen ympärillensä, repäisivät vaatteensa rikki.	13:31 Nijn nousi Cuningas/ ja rewäis waattens ricki/ ja heitti idzens maahan/ ja caicki palweliat/ jotca seisoit hänen ymbärilläns/ rewäisit waattens ricki.
13:32 Niin Joonadab, Daavidin veljen Simean poika, puhkesi puhumaan ja sanoi: "Älköön herrani luulko, että kaikki nuoret miehet, kuninkaan pojat, ovat tapetut; ainoastaan Amnon on kuollut. Sillä ilme Absalomin kasvoilla on tiennyt pahaa siitä päivästä lähtien, jona Amnon teki väkivaltaa hänen sisarellensa Taamarille.	32. Niin vastasi Jonadab Simean Davidin veljen poika ja sanoi: älköön minun Herrani ajatelko, että kaikki nuorukaiset kuninkaan lapsista ovat tapetut, vaan ainoastansa Amnon on kuollut; sillä se on ollut Absalomin mielessä siitä päivästä, kuin hän häpäisi hänen sisarensa Tamarin.	13:32 Nijn wastais Jonadab Simean Dawidin weljen poica/ ja sanoi: minun Herran/ älkön ajatelco/ että caicki nuorucaiset Cuningan lapsist owat cuollet/ waan ainoastans Amnon: sillä se on ollut Absalomin mieles/ sijtä päiwästä cuin hän häwäis sisarens Thamarin.
13:33 Älköön siis herrani, kuningas, panko sydämelleen sitä puhetta, että muka kaikki kuninkaan pojat olisivat kuolleet; sillä ainoastaan Amnon on kuollut."	33. Niin älköön herrani kuningas panko sydämellensä, ajatellen, että kaikki kuninkaan lapset ovat kuolleet; sillä Amnon on ainoastansa kuollut.	13:33 Nijn älkön minun Herran Cuningas ajatelco sydämesäns että caicki Cuningan lapset owat cuollet/ waan Amnon on ainoastans cuollut.

13:34 Mutta Absalom pakeni. Kun palvelija, joka oli tähystäjänä, nosti silmänsä ja katseli, niin katso, paljon väkeä tuli tietä, joka oli hänen takanansa, vuoren kuvetta.	34. Ja Absalom pakeni, ja palvelia, joka vartiana oli, nosti silmänsä ja näki, ja katso, suuri joukko kansaa tuli tiellä toinen toisensa perästä, vuoren sivulta.	13:34 Mutta Absalom pakeni. Ja nuorucainen/ joca wartian oli/ nosti silmäns ja näki/ cadzo/ suuri joucko Canssa tuli tiellä toinen toisens peräst/ vuoren siwulda.
13:35 Silloin Joonadab sanoi kuninkaalle: "Katso, kuninkaan pojat tulevat. On tapahtunut, niinkuin palvelijasi sanoi."	35. Niin Jonadab sanoi kuninkaalle: katso, kuninkaan lapset tulevat; niinkuin palvelias sanonut on, niin on myös tapahtunut.	13:35 Nijn Jonadab sanoi Cuningalle: cadzo/ Cuningan lapset tulewat/ nijncuin sinun palwelias sanonut on/ nijn on myös tapahtunut.
13:36 Juuri kun hän oli saanut sen sanotuksi, niin katso, kuninkaan pojat tulivat; ja he korottivat äänensä ja itkivät. Myöskin kuningas ja kaikki hänen palvelijansa itkivät hyvin katkerasti.	36. Ja kuin hän puhunut oli, katso, kuninkaan lapset tulivat, korottivat äänensä ja itkivät. Kuningas ja kaikki hänen palveliansa itkivät myös suurella itkulla.	13:36 Ja cuin hän puhunut oli/ cadzo/ Cuningan lapset tulit/ corgotit änen ja itkit. Cuningas ja caicki hänen palwelians itkit myös suurella itculla.
13:37 Mutta Absalom oli paennut ja mennyt Gesurin kuninkaan Talmain, Ammihudin pojan, luo. Ja Daavid suri poikaansa kaiken aikaa.	37. Mutta Absalom pakeni ja meni Talmain Gessurin kuninkaan Ammihudin pojan tykö; mutta hän murehti poikansa tähden ne päivät.	13:37 Mutta Absalom pakeni/ ja meni Thalmain Gesurin Cuningan Amihudin pojan tygö.
13:38 Kun Absalom oli paennut ja tullut Gesuriin, jäi hän sinne kolmeksi vuodeksi.	38. Mutta sittekuin Absalom oli paennut ja matkustanut Gessuriin oli hän siellä kolme ajastaikaa.	13:38 Mutta hän murhetti poicans tähden caicki päiwät. Mutta sijttecuin Absalom oli paennut ja matcustanut Gesurijn/ oli hän siellä colme ajastaica.
13:39 Ja kuningas Daavid ikävöi päästä Absalomin luo, sillä hän oli lohduttautunut Amnonin kuolemasta.	13.39 Ja sen jälkeen lakkasi kuningas David menemästä Absalomia vastaan; sillä hän oli jo lohdutettu Amnonin jälkeen, joka kuollut oli.	13:39 Ja senjälken lackais Cuningas Dawid menemäst Absalomi watan: sillä ettei hän enä murhettinut Amnonin cuolemat.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 Kun Jooab, Serujan poika, huomasi, että kuninkaan sydän oli kääntynyt Absalomin puoleen,	1. Ja kuin Joab ZeruJan poika ymmärsi kuninkaan sydämen olevan Absalomia vastaan;	14:1 JA cosca Joab ZeruJan poica ymmärsi Cuningan sydämen käändynen Absalomin puoleen/
14:2 lähetti Jooab noutamaan Tekoasta taitavan vaimon ja sanoi hänelle: "Ole surevinasi ja pukeudu suruvaatteisiin äläkä voitele itseäsi öljyllä, vaan ole niinkuin vaimo, joka jo kauan on surrut vainajaa.	2. Niin Joab lähetti Tekoaan ja antoi tuoda sieltä toimellisen vaimon, ja sanoi hänelle: teeskele nyt sinus murheelliseksi, ja pue murhevaatteet päälles, ja älä voitele sinuas öljyllä; vaan ole niinkuin joku vaimo, joka jo kauvan aikaa on murehtinut	14:2 Lähetti hän Thecoan/ ja andoi tuotta yhden toimellisen waimon/ ja sanoi hänelle: teeskele sinun murhellisexi/ ja pue murhewaattet päälles/ ja älä voitele sinuas öljyllä/ waan ole nijncuin jocu waimo joca jo cauwan aica on murhettinut

	kuollutta;	jotacuta cuollutta.
14:3 Mene sitten kuninkaan eteen ja puhu hänelle näin." Ja Joab pani sanat hänen suuhunsa.	3. Ja mene kuninkaan tykö ja puhu näin ja näin hänen kanssansa. Ja Joab pani sanat hänen suuhunsa.	14:3 Ja mene Cuningan tygö/ ja puhu näin ja näin hänen cansans. Ja Joab pani sanat hänen suuhuns.
14:4 Niin tekoalainen vaimo meni kuninkaan eteen, lankesi kasvoillensa maahan ja osoitti kunnioitusta ja sanoi: "Auta, kuningas!"	4. Ja kuin Tekoan vaimo tahtoi puhua kuninkaan kanssa, lankesi hän maahan kasvoillensa, kumarsi ja sanoi: auta minua! kuningas.	14:4 JA cosca Thecoan waimo tahdoi puhua Cuningan cansa/ langeis hän maahan/ cumarsi/ ja sanoi: auta minua Cuningas.
14:5 Kuningas sanoi hänelle: "Mikä sinun on?" Hän vastasi: "Totisesti, minä olen leskivaimo; mieheni on kuollut.	5. Kuningas sanoi hänelle: mikä sinun on? Hän sanoi: minä olen tosin leskivaimo, ja minun mieheni on kuollut,	14:5 Cuningas sanoi hänelle: mikä sinun on? hän sanoi: minä olen murhellinen leskiwaimo ja minun miehen on cuollut.
14:6 Ja sinun palvelijattarellasi oli kaksi poikaa; he tulivat riitaan keskenänsä kedolla, eikä siellä ollut ketään, joka olisi sovittanut heidän välinsä, ja niin toinen löi toisen kuoliaaksi.	6. Ja sinun piiallas oli kaksi poikaa: ne riitelivät keskenänsä kedolla, ja ettei siellä ollut joka heidät eroitti, niin löi toinen toisensa ja tappoi hänen.	14:6 Ja sinun pijcallas oli caxi poica/ ne rijtelit keskenäns kedolla/ ja ettei siellä ollut joca heidän eroitti/ tappoi toinen sen toisen.
14:7 Ja katso, koko suku on noussut palvelijatartasi vastaan, ja he sanovat: 'Anna tänne veljensä surmaaja, että me otamme häneltä hengen hänen tapetun veljensä hengestä ja niin hävitämme perillisenkin.' Niin he sammuttaisivat kipinänkin, joka minulla vielä on jäljellä, ettei miehestäni jäisi nimeä eikä jälkeläistä maan päälle."	7. Ja katso, nyt nousee koko sukukunta piikaas vastaan ja sanoo: anna tänne se, joka veljensä tappoi, tapettavaksi hänen veljensä sielun edestä, jonka hän tappanut on, ja tehtäväksi perinnöttömäksi. Ja he tahtovat sammuttaa minun kipinäni, joka vielä jäljellä on, ettei minun miehelläni ensinkään nimeä pitäisi hänen jälkeensä oleman maan päällä.	14:7 Ja cadzo/ nyt nouse coco sucucunda sinun pijcas wasthan/ ja sano: anna tänne se joca weljens tappoi/ tapetta hänen weljens sielun edest/ jonga hän tappanut on/ ja tehtä händä perittömäxi. Ja he tahtowat sammutta minun kipenäni/ joca wielä on/ ettei minun miehelläni ensingän nime pidhäis hänen jälkens oleman maan päällä.
14:8 Kuningas sanoi vaimolle: "Mene kotiisi, minä annan käskyn sinusta."	8. Kuningas sanoi vaimolle: mene kotias, ja minä käsken sinun puolestas.	14:8 Cuningas sanoi waimolle: mene cotias/ minä käsken sinun puolestas.
14:9 Mutta tekoalainen vaimo sanoi kuninkaalle: "Herrani, kuningas, tulkoon tämä rikos minun ja minun isäni perheen kannettavaksi, mutta kuningas ja hänen valtaistuimensa olkoon siitä vapaa."	9. Ja Tekoan vaimo sanoi kuninkaalle: minun herrani kuningas, se pahateko olkoon minun päälläni ja minun isäni huoneen päällä; mutta kuningas ja hänen istuimensa olkoon viatoin.	14:9 Ja Thecoan waimo sanoi Cuningalle: minun Herran Cuningas/ se pahateco olcon minun päälläni/ ja minun Isäni huonen päällä/ mutta Cuningas ja hänen istuimens olcon wiatoin.
14:10 Kuningas sanoi: "Tuo minun eteeni se, joka puhuu sinulle niin, ja hän ei enää sinuun koske."	10. Kuningas sanoi: joka sinua vastaan puhuu, tuo häntä minun tyköni: ei hänen pidä enää rupeeman sinuun.	14:10 Cuningas sanoi: joca sinua wasthan puhu/ tuo händä minun tygöni/ ei hänen pidä enämbi rupeman sinuun.

<p>14:11 Vaimo sanoi: "Muistakoon kuningas Herraa Jumalaansa, ettei verenkostaja saisi tuottaa vielä suurempaa turmiota, ja ettei minun poikaani tuhottaisi." Silloin hän sanoi: "Niin totta kuin Herra elää: ei hiuskarvaakaan sinun poikasi päästä ole putoava maahan."</p>	<p>11. Hän sanoi: ajatelkaan nyt kuningas Herransa Jumalansa päälle, ettei verenkostajia ylen monta olisi kadottamaan, ja ettei minun poikani surmattaisi. Hän sanoi: niin totta kuin Herra elää, ei pidä hiuskarvakaan lankeeman pojastas maan päälle.</p>	<p>14:11 Hän sanoi: Cuningas/ ajattele sinun HERras Jumalas päälle/ ettei weren costaita ylön monda ole cadottaman/ ja ettei minun poican surmatais. Hän sanoi: nijn totta cuin HERra elä/ ei pidä hiuscarwa langeman sinun pojastas maan päälle.</p>
<p>14:12 Mutta vaimo sanoi: "Salli palvelijattaresi puhua vielä sananen herralleni, kuninkaalle." Hän vastasi: "Puhu."</p>	<p>12. Ja vaimo sanoi: anna nyt sinun piikas sanoa jotakin herralleni kuninkaalle! Hän sanoi: sano.</p>	<p>14:12 JA waimo sanoi: anna sinun pijcas sanoa jotakin minun Herralleni Cuningalleni/ hän sanoi: sano.</p>
<p>14:13 Vaimo sanoi: "Miksi sinä ajattelet tehdä juuri samoin Jumalan kansaa vastaan, koskapa kuningas ei salli oman hylkäämänsä tulla takaisin? Noin puhuessaanhan kuningas itse joutuu ikäänkuin syylliseksi.</p>	<p>13. Vaimo sanoi: miksi sinulla on senkaltainen ajatus Jumalan kansaa vastaan? että kuningas senkaltaisia sanoja puhunut on, niinkuin hän tekis itsensä vialliseksi, ettei kuningas anna tuoda kulkiaansa jälleen:</p>	<p>14:13 Waimo sanoi: mixi sinulla on sencaltainen ajatus Jumalan Canssa wastan/ että Cuningas sencaltaisia sanoja puhunut on/ että hänen pitä tuleman wicaan/ ja ei anna tuotta hänen culkiatans jällens:</p>
<p>14:14 Mehän kuolemme ja olemme niinkuin maahan kaadettu vesi, jota ei voi koota takaisin. Mutta Jumala ei ota pois elämää, vaan sitä hän ajattelee, ettei vain hyljätty joutuisi hänestä erotetuksi.</p>	<p>14. Sillä me tosin kuolemme ja juoksemme niinkuin vesi maahan, jota ei pidätetä: Ja ei Jumalakaan henkeä ota pois, vaan ajattelee kaiketi, ettei kulkia häneltä syöstäisi ulos.</p>	<p>14:14 Sillä me cuolem ja juoxem nijncuin wesi maahan/ jota ei pidätetä/ ja ei Jumalacan henge ota pois/ waan ajattele ettei culkia häneldä syöstäis ulos.</p>
<p>14:15 Sentähden minä tulin nyt puhumaan tätä herralleni, kuninkaalle, kun kansa sai minut pelkäämään; silloin ajatteli palvelijattaresi: minä puhun kuninkaalle, ehkä kuningas tekee palvelijattarensa sanan mukaan.</p>	<p>15. Niin olen minä nyt tullut puhumaan senkaltaisia herralleni kuninkaalle; sillä kansa on peljättänyt minua, ja piikas ajatteli: minä puhun kuninkaan kanssa, kuka tietää, että hän tekee piikansa sanan jälkeen.</p>	<p>14:15 Nijn olen minä nyt tullut puhuman sencaltaisia minun Herralleni Cuningalleni: sillä Canssa on peljättänyt minua/ ja sinun pijcas ajatteli: minä puhun Cuningan cansa/ cuca tietä että hän teke pijcans sanan jälkeen.</p>
<p>14:16 Niin, kuningas on kuuleva ja pelastava palvelijattarensa sen miehen kourista, joka tahtoo hävittää sekä minut että minun poikani Jumalan perintöosasta.</p>	<p>16. Sillä kuningas kuulee piikaansa ja auttaa niiden kädestä, jotka minua ja minun poikaani yhtä haavaa Jumalan perimisestä eroittaa tahtovat.</p>	<p>14:16 Sillä hän cuule hänen pijcans/ ja autta nijden kädest/ jotca minua ja minun poicani Jumalan perimisest eroitta tahtowat.</p>
<p>14:17 Ja palvelijattaresi ajatteli: minun herrani, kuninkaan, sana on rauhoittava minut. Sillä herrani, kuningas, on Jumalan enkelin kaltainen, niin että hän kuulee, mikä hyvää on ja mikä pahaa. Ja Herra, sinun Jumalasi, olkoon sinun kanssasi."</p>	<p>17. Ja piikas ajatteli: herrani kuninkaan sanat ovat minulle lohduitukseksi; sillä herrani kuninkaani on niinkuin Jumalan enkeli, ja kuultelee hyvän ja pahan; sentähden myös Herra sinun Jumalas on sinun kanssas.</p>	<p>14:17 Ja sinun pijcas ajatteli: minun Herran Cuningan sanat on minulle lohduituxexi: sillä minun Herran Cuningan on nijncuin Jumalan Engeli/ ja cuuldele hywän ja pahan/ sentähden myös HERra sinun Jumalas on sinun cansas.</p>

14:18 Kuningas vastasi ja sanoi vaimolle: "Älä salaa minulta mitään, mitä minä sinulta kysyn." Vaimo sanoi: "Herrani, kuningas, puhukoon."	18. Kuningas vastasi ja sanoi vaimolle: älä siis salaa minulta sitä, mitä minä kysyn sinulta. Vaimo sanoi: herrani kuningas puhukaan.	14:18 Cuningas wastais/ ja sanoi waimolle: älä siis sala minulda sitä/ cuin minä kysyn sinulle. Waimo sanoi: minun Herran Cuningas/ puhucan.
14:19 Kuningas kysyi: "Eikö Jooabin käsi ole mukanasi kaikessa tässä?" Vaimo vastasi ja sanoi: "Niin totta kuin sinun sielusi, minun herrani, kuningas, elää: ei pääse oikeaan eikä vasempaan siitä, mitä herrani, kuningas, puhuu. Niin, sinun palvelijasi Jooab on käskenyt minua tähän ja pannut kaikki nämä sanat palvelijattaresi suuhun.	19. Kuningas sanoi: eikö Joabin käsi ole sinun kanssas kaikissa päissä? Vaimo vastasi ja sanoi: niin totta kuin sinun sielus elää, minun herrani kuningas, ei ole yhtäkään oikialla eli vasemmalla kädellä, paitsi sitä kuin minun herrani kuningas sanonut on; sillä sinun palvelias Joab on minun käskenyt ja on kaikki nämät sanat piikas suuhun pannut.	14:19 Cuningas sanoi: eikö Joabin käsi ole sinun cansas caikisa näisä? waimo wastais/ ja sanoi: nijn totta cuin sinun sielus elä minun Herran Cuningas/ ei ole yhtäkän oikialla eli wasemalla kädellä/ paidzi sitä cuin minun Herran Cuningas sanonut on: sillä sinun palwelias Joab on minun käskenyt/ ja on caicki nämät sanat sinun pijcas suuhun pannut.
14:20 Antaakseen asialle toisen muodon on palvelijasi Jooab näin tehnyt; mutta herrani on viisas niinkuin Jumalan enkeli ja tietää kaiken, mitä maan päällä tapahtuu."	20. Että minä niin kääntäisin tämän asian, sen on sinun palvelias Joab tehnyt: mutta minun herrani on toimellinen niinkuin Jumalan enkeli, ja ymmärtää kaikki kappaleet maan päällä.	14:20 Että minä nijn käändäisin tämän asian/ sen on sinun palwelias Joab tehnyt/ mutta minun Herran on toimellinen nijncuin Jumalan Engeli/ ja ymmärtä caicki cappalet maan päällä.
14:21 Silloin kuningas sanoi Jooabille: "Katso, tämän minä teen: mene ja tuo takaisin nuorukainen Absalom."	21. Silloin sanoi kuningas Joabille: katso, minä olen sen tehnyt: mene ja tuo nuorukainen Absalom jälleen.	14:21 Silloin sanoi Cuningas Joabille: cadzo minä olen sen tehnyt/ mene ja tuo nuorucainen Absalom jäl lens.
14:22 Niin Jooab lankesi kasvoilleen maahan, osoitti kunnioitusta ja siunasi kuningasta. Ja Jooab sanoi: "Nyt palvelijasi tietää, että minä olen saanut armon sinun silmiesi edessä, herrani, kuningas, koska kuningas tekee palvelijansa sanan mukaan."	22. Silloin lankesi Joab kasvoillensa maahan, kumarsi ja kiitti kuningasta, ja sanoi: tänäpäni ymmärtää palvelias minun löytäneeksi armon sinun edessä, minun herrani kuningas; sillä kuningas tekee, mitä hänen palveliansa sanoo.	14:22 Silloin langeis Joab caswoillens maahan/ cumarsi ja kijtti Cuningast/ ja sanoi: tänäpäni ymmärtä sinun palwelias minun löytänexi armon sinun edesäs minun Herran Cuningas: sillä Cuningas teke mitä hänen palwelians sano.
14:23 Sitten Jooab nousi ja meni Gesuriin ja toi Absalomia Jerusalemiin.	23. Niin nousi Joab ja meni Gessuriin, ja toi Absalomia Jerusalemiin.	14:23 Nijn nousi Joab ja meni Gesurijn/ ja toi Absalomia Jerusalemijn.
14:24 Mutta kuningas sanoi: "Hän siirtyköön omaan taloonsa, mutta älköön tulko minun kasvojeni eteen." Niin Absalom siirtyi omaan taloonsa, mutta ei tullut kuninkaan kasvojen eteen.	24. Mutta kuningas sanoi: anna hänen poiketa huoneesensa ja ei nähdä minun kasvojani. Niin Absalom poikkesi huoneesensa ja ei nähnyt kuninkaan kasvoja.	14:24 Mutta Cuningas sanoi: anna hänen poiketa huoneseens/ ja ei nähdä minun caswojani. Nijn Absalom poickeis huoneseens/ ja ei nähnyt Cuningan caswoja.

14:25 Mutta koko Israelissa ei ollut yhtään niin kaunista miestä kuin Absalom, eikä ketään niin ylistettyä: kantapäätä kiireeseen asti ei ollut hänessä yhtään virheä.	25. Ja koko Israelissa ei ollut yksikään mies niin kaunis kuin Absalom, ja niin suuresti ylistettävä; hamasta hänen kantapäästänsä niin päänlakeen asti ei ollut yhtäkään virhettä hänessä.	14:25 JA coco Israelis ei ollut yxikän mies nijn caunis cuin Absalom/ ja se ylistys oli hänellä caickein edes/ hamast hänen candapäästäns nijn päänlaken asti ei ollut yhtän wirhe hänes.
14:26 Ja kun hän ajatti hiuksensa - aina vuoden kuluttua hän ajatti ne, sillä ne tulivat hänelle niin raskaiksi, että hänen täytyi ne ajattaa - niin painoivat hänen hiuksensa kaksisataa sekeliä kuninkaan painoa.	26. Ja kuin hänen päänsä kerittiin (se tapahtui vihdoin joka vuosi, sillä se oli hänelle ylen raskas, niin että hänen piti sen keritsemän), niin painoivat hänen hiuksensa kaksisataa sikliä kuninkaan painon jälkeen.	14:26 Ja cosca hänen pääns kerittin (se tapahdui vihdoin joca vuosi/ sillä se oli hänelle ylön rascas/ nijn että hänen piti sen keridzemän) nijn painoit hänen hiuxens caxi sata Sicli Cuningan waagan jälken.
14:27 Ja Absalomille syntyi kolme poikaa ja tytär, jonka nimi oli Taamar; hän oli kaunis nainen.	27. Ja Absalomille syntyi kolme poikaa ja yksi tytär, se kutsuttiin Tamar; ja hän oli kaunis vaimo näöstä.	14:27 Ja Absalomille syndyi colme poica ja yxi tytär/ se cudzuttin Thamar/ ja oli caunis waimo warttans.
14:28 Absalom asui kaksi vuotta Jerusalemissa, tulematta kuninkaan kasvojen eteen.	28. Ja niin oli Absalom kaksi ajastaikaa Jerusalemissa, ettei hän kuninkaan kasvoja nähnyt.	14:28 Ja nijn oli Absalom caxi ajastaica Jerusalemis/ ettei hän Cuningan caswoja ensingän nähnyt.
14:29 Ja Absalom lähetti sanan Joobille lähettääkseen hänet kuninkaan luo; mutta tämä ei tahtonut tulla hänen luokseen. Ja hän lähetti vielä toisen kerran, mutta hän ei tahtonut tulla.	29. Ja Absalom lähetti Joabin perään, lähettääksensä häntä kuninkaan tykö: ja ei hän tahtonut tulla hänen tykönsä. Hän lähetti toisen kerran, vaan ei hän tahtonut tulla.	14:29 JA Absalom lähetti Joabin perän/ lähdettäxens händä Cuningan tygö/ ja ei hän tahtonut tulla hänen tygöns. Hän lähetti toisen kerran/ ei hän cuitengan tahtonut tulla.
14:30 Silloin hän sanoi palvelijoillensa: "Katsokaa, Joabin maapalsta on minun maapalstani vieressä, ja hänellä on siinä ohraa; menkää ja sytyttäkää se palamaan." Ja Absalomin palvelijat sytyttivät maapalstan palamaan.	30. Silloin sanoi hän palvelioillensa: katsokaat sitä Joabin pellon kappaletta minun sarkani vieressä, ja hänellä on siinä ohraa: menkää ja pistäkää tuli siihen; niin pistivät Absalomin palveliat tulen siihen.	14:30 Silloin sanoi hän palwelioillens: cadzocat sitä Joabin pellon cappaletta minun peldoni wieres/ ja hänen on sijnä ohra/ mengät ja pistäkät tuli sijhen/ nijn pistit Absalomin palweliat tulen sijhen.
14:31 Niin Joob nousi ja meni Absalomin luo taloon ja sanoi hänelle: "Miksi sinun palvelijasi ovat sytyttäneet palamaan maapalstan, joka on minun omani?"	31. Silloin nousi Joab ja tuli Absalomin huoneeseen, ja sanoi hänelle: miksi palvelias ovat pistäneet tulen minun sarkaani?	14:31 Silloin nousi Joab/ ja tuli Absalomin huoneseen/ ja sanoi hänelle: mixi sinun palwelias owat pistänet tulen minun sarcaani?

<p>14:32 Absalom vastasi Jooabille: "Katso, minä lähetin sinulle sanan: Tule tänne, niin minä lähetän sinut kuninkaan luo sanomaan: Mitä varten minä olen tullut kotiin Gesurista? Olisi parempi, jos vielä olisin siellä. Nyt minä tahdon tulla kuninkaan kasvojen eteen; ja jos minussa on vääryys, niin surmatkoon hän minut."</p>	<p>32. Absalom sanoi Joabille: katso, minä lähetin sinun peräks ja annoin sanoa sinulle: tule minun tyköni, lähettäkseni sinua kuninkaan tykö, ja antaakseni sanoa: miksi minä tulin Gessurista? Se olis minulle parempi, että minä vielä siellä olisin. Niin anna minun nähdä kuninkaan kasvot: jos myös joku pahateko on minussa, niin tappakoon minun.</p>	<p>14:32 Absalom sanoi Joabille: cadzo/ minä lähetin sinun peräs/ ja annoin sanoa sinulle: tule minun tygöni/ lähettäxeni sinua Cuningan tygö/ ja andaxen sanoa: mixi minä tulin Gesurist? se olis minulle parembi että minä wielä siellä olisin. Nijn anna minun nähdä Cuningan caswot/ jos myös jocu pahateco on minus/ nijn tapa minua.</p>
<p>14:33 Silloin Joab meni kuninkaan tykö ja kertoi hänelle tämän. Ja hän kutsui Absalomin, ja tämä tuli kuninkaan tykö ja kumartui kasvoilleen maahan kuninkaan eteen. Ja kuningas suuteli Absalomia.</p>	<p>33. Ja Joab meni kuninkaan tykö ja sanoi sen hänelle, ja hän kutsui Absalomin kuninkaan tykö. Ja hän kumarsi kuninkaan eteen maahan kasvoillensa, ja kuningas antoi suuta Absalomille.</p>	<p>14:33 Ja Joab meni Cuningan tygö/ ja sanoi sen hänelle/ ja hän cudzui Absalomin Cuningan tygö. Ja hän cumarsi Cuningan edes maahan caswoillens/ ja Cuningas andoi suuta Absalomin.</p>
<p>15 LUKU</p>	<p>15 LUKU</p>	<p>XV. Lucu</p>
<p>15:1 Mutta sitten tapahtui, että Absalom hankki itsellensä vaunut ja hevoset sekä viisikymmentä miestä, jotka juoksivat hänen edellensä.</p>	<p>1. Ja tapahtui sitte, että Absalom antoi valmistaa itsellensä vaunut ja hevoset, ja viisikymmentä miestä, jotka olivat hänen edelläjuoksiansa.</p>	<p>15:1 JA tapahtui sijtte/ että Absalom andoi walmista idzellens waunut ja hewoiset/ ja wijsikymmendä miestä/ jotca olit edelläjuoxiat.</p>
<p>15:2 Ja Absalomilla oli tapana asettua varhain aamulla sen tien viereen, joka vei portille; ja kun joku oli tulossa kuninkaan eteen saamaan oikeutta riita-asiassaan, kutsui Absalom hänet ja kysyi: "Mistä kaupungista sinä olet?" Kun tämä vastasi: "Palvelijasi on siitä tai siitä Israelin sukukunnasta",</p>	<p>2. Ja Absalom nousi varhain huomeneltain ja seisoi porttitien vieressä, ja kuin jollakin oli asiaa tulla kuninkaan tykö oikeuden eteen, kutsui Absalom sen tykönsä ja sanoi: sinun palvelias on yhdestä Israelin sukukunnista,</p>	<p>15:2 Ja Absalom nousi warhain huomeneltain/ ja seisoi porttitien wieres/ ja cosca jollakin oli asiata tulla Cuningan tygö oikeuden eteen/ cudzui Absalom sen hänen tygöns/ ja sanoi: custa Caupungist sinä olet? cosca se sanoi: sinun palwelias on yxi Israelin sucucunnist.</p>
<p>15:3 sanoi Absalom hänelle: "Asiasi on kyllä hyvä ja oikea, mutta kuninkaan luona ei ole ketään, joka sinua kuulisi."</p>	<p>3. Niin Absalom sanoi hänelle: katso, sinun asia on oikia ja selkiä; mutta ei ole yksikään siellä kuninkaalta asetettu, joka sinua kuulis.</p>	<p>15:3 Nijn Absalom sanoi hänelle: sinun asia on oikia ja selkiä/ mutta ei ole yxikän siellä Cuningalda asetettu joca sinua cuulis.</p>
<p>15:4 Ja Absalom sanoi vielä: "Jospa minut asetettaisiin tuomariksi maahan! Silloin tulisi minun eteeni jokainen, jolla on riita- tai oikeusasia, ja minä antaisin hänelle oikeuden."</p>	<p>4. Ja Absalom sanoi: kuka minun asettais tuomariksi maalla, että jokainen tulis minun tyköni jolla jotain asiaa ja kaipaamista on, auttaakseni häntä oikeuteen?</p>	<p>15:4 Ja Absalom sanoi: cuca minun asetais duomarixi maalla? että jocainen tulis minun tygöni/ joilla jotain asiata ja caipamista on/ auttaxeni heitä oikeuteen.</p>

15:5 Ja kun joku lähestyi kumartaaksensa häntä, ojensi hän kätensä, tarttui häneen ja suuteli häntä.	5. Ja kuin joku tuli hänen tykönsä kumartamaan häntä, ojensi hän kätensä ja tarttui häneen, ja antoi hänen suuta.	15:5 Ja cosca jocu tuli hänen tygöns cumartaman händä/ ojensi hän kätens ja tartui häneen/ ja andoi suuta hänelle.
15:6 Näin Absalom teki kaikille israelilaisille, jotka tulivat kuninkaan eteen saamaan oikeutta. Ja niin Absalom varasti Israelin miesten sydämet.	6. Niin teki Absalom kaikelle Israelille, kuin he tulivat oikeuden eteen kuninkaan tykö; ja niin varasti Absalom Israelin miesten sydämet.	15:6 Näin teki Absalom caikelle Israelille/ cosca he tulit oikeuden eteen Cuningan tygö/ ja nijn warasti caickein Israelin miesten sydämet.
15:7 Neljän vuoden kuluttua sanoi Absalom kerran kuninkaalle: "Salli minun mennä Hebroniin täyttämään lupaus, jonka olen Herralle tehnyt.	7. Ja tapahtui neljänkymmenen ajastajan perästä, että Absalom sanoi kuninkaalle: minä menisin ja täyttäisin lupaukseni, jonka minä lupasin Herralle Hebronissa.	15:7 JA neljänkymmenen ajastajan peräst/ sanoi Absalom Cuningalle: minä menisin Hebronijn ja täyttäisin lupauxeni cuin minä lupaisin HERralle:
15:8 Sillä asuessani Gesurissa, Aramissa, sinun palvelijasi teki lupauksen ja sanoi: 'Jos Herra antaa minun tulla takaisin Jerusalemiin, niin minä palvelen Herraa.'	8. Sillä silloin kuin minä asuin Gessurissa Syriassa, lupasi sinun palvelias lupauksen ja sanoi: kuin Herra tuo minun kerran Jerusalemiin jälleen, palvelen minä Herraa.	15:8 Sillä silloin cuin minä asuin Gesuris Syrias/ lupais sinun palwelias/ ja sanoi: cosca HERra tuo minun Jerusalemijn jäl lens/ palwelen minä HERra.
15:9 Kuningas sanoi hänelle: "Mene rauhassa." Niin hän nousi ja meni Hebroniin.	9. Kuningas sanoi hänelle: mene rauhassa! Ja hän nousi ja meni Hebroniin.	15:9 Cuningas sanoi hänelle: mene rauh as. Ja hän nousi ja meni Hebronijn.
15:10 Mutta Absalom lähetti vakoojia kaikkiin Israelin sukukuntiin ja sanoi: "Kun kuulette pasunan äänen, niin sanokaa: 'Absalom on tullut kuninkaaksi Hebronissa'."	10. Mutta Absalom oli lähettänyt vakoojat kaikkiin Israelin sukukuntiin, ja käski sanoa: kuin saatte kuulla torven äänen, niin sanokaat: Absalom on kuningas Hebronissa.	15:10 Mutta Absalom oli lähettänyt wacojat caickijn Israelin sucucundijn/ ja käski sanoa: cosca te saatte cuulla waskitorwen änen/ nijn sanocat: Absalom on Cuningas Hebronis.
15:11 Ja Absalomin kanssa oli Jerusalemista kutsuvieraina mennyt kaksisataa miestä, jotka menivät sinne aivan viattomina, tietämättä mitään koko asiasta.	11. Mutta Absalomin kanssa meni kaksisataa miestä Jerusalemista, jotka olivat kutsutut; mutta ne menivät yksinkertaisuudessaan, eikä mitään asiasta tietäneet.	15:11 Mutta Absalomin cansa menit caxi sata miestä Jerusalemist/ jotca olit cudzutut. Mutta ne menit heidän yxikerraisudesans/ eikä mitän asiasta tiennet.
15:12 Ja Absalom lähetti myös, sillä aikaa kun uhrasi teurasuhrejaan, noutamaan giilolaisen Ahitofelin, Daavidin neuvonantajan, hänen kaupungistaan Giilosta. Ja salaliitto vahvistui, ja yhä enemmän kansaa meni Absalomin puolelle.	12. Ja Absalom lähetti myös Ahitophelin Gilonilaisen, Davidin neuvonantajan, perään hänen kaupungistansa Gilosta, kuin hän uhria uhrasi; niin tehtiin juuri vahva liitto, ja paljo kansaa lisääntyi ja eneni Absalomin tykö.	15:12 Ja Absalom lähetti myös Ahitophelin sen Giloniterin perän/ Dawidin neuwonandajan/ hänen Caupungistans Gilost/ cosca hän uhria oli uhrannut/ ja juuri wahwan lijton tehnyt. Ja paljo Canssa lisännyi ja enäni Absalomin tygö.
15:13 Niin tultiin Daavidin luo ja ilmoitettiin: "Israelin miesten sydämet ovat kääntyneet Absalomin puolelle."	13. Ja yksi tuli ja ilmoitti sen Davidille, ja sanoi: Israelin miesten sydän on kääntynyt Absalomin jälkeen.	15:13 JA yxi tuli ja ilmoitti sen Dawidille/ ja sanoi: jocaidzen sydän Israelis on käändynyt Absalomin jälken.

<p>15:14 Silloin Daavid sanoi kaikille palvelijoillensa, jotka olivat hänen luonaan Jerusalemissa: "Nouskaa, paetkaamme, sillä meillä ei ole muuta pelastusta Absalomien käsistä. Lähtekää kiiruusti, ettei hän äkkiä saavuttaisi meitä ja saattaisi onnettomuutta meille ja surmaisi kaupungin asukkaita miekan terällä."</p>	<p>14. Ja David sanoi kaikille palvelioillensa, jotka hänen kanssansa Jerusalemissa olivat: nouskaamme ja paetkaamme, sillä muutoin ei pääse yksikään meistä Absalomien edestä! rientäkää menemään, ettei hän äkisti karkaisi meidän päällemme, ja ottaisi meitä kiinni, ja vahingoitsisi meitä ja löisi kaupunkia miekalla.</p>	<p>15:14 Ja Dawid sanoi caikille palwelioillens/ jotca hänen cansans Jerusalemiss olit: noscam ja paetcam/ sillä täällä ei pääse yxikän Absalomien kädest/ riendäkät menemän/ ettei hän äkist carcais meidän päällem/ ja ottais meitä kijnni/ ja wahingoidzis meitä ja löis Caupungita miecalla.</p>
<p>15:15 Kuninkaan palvelijat vastasivat kuninkaalle: "Tehtäköön aivan niinkuin herrani, kuningas, harkitsee parhaaksi. Me olemme sinun palvelijoitasi."</p>	<p>15. Kuninkaan palveliat sanoivat kuninkaalle: mitä meidän herramme kuningas valitsee, katso tässä me palvelias olemme.</p>	<p>15:15 Cuningan paweliat sanoit: mitä meidän Herram Cuningas walidze/ cadzo/ täsä me sinun palwelias olem.</p>
<p>15:16 Ja kuningas lähti, ja koko hänen hovinsa seurasi häntä; kuitenkin jätti kuningas kymmenen sivuvaimoaan jäljelle vartioimaan linnaa.</p>	<p>16. Ja kuningas kävi jalkaisin ulos kaiken huoneensa kanssa; mutta hän jätti kymmenen jalkavaimoa huoneita vartioitsemaan.</p>	<p>15:16 Ja Cuningas käwi jalcaisin/ caiken hänen huonens cansa. Mutta hän jätti kymmenen hänen jalcawaimoistans huoneita wartioidzeman.</p>
<p>15:17 Niin kuningas lähti, ja kaikki väki seurasi häntä. He pysähtyivät kaukaisimman talon kohdalle</p>	<p>17. Ja kuin kuningas ja kaikki kansa olivat jalkaisin käyneet ulos, seisoivat he kaukana huoneista.</p>	<p>15:17 Ja cosca Cuningas ja caicki Canssa olit jalcaisin käynet ulos/ seisoit he caucana huoneista.</p>
<p>15:18 kaikkien hänen palvelijainsa kulkiessa hänen ohitsensa. Myös kaikki kreetit ja pleetit sekä kaikki gatilaiset, kuusisataa miestä, jotka olivat tulleet hänen jäljessään Gatista, kulkivat kuninkaan ohitse.</p>	<p>18. Ja kaikki hänen palveliansa kävivät hänen tykönänsä, sitälikin myös kaikki Kreetit ja Pletit; ja kaikki Gatilaiset kuusisataa miestä, jotka jalkaisin olivat tulleet Gatista, kävivät kuninkaan edellä.</p>	<p>15:18 Ja caicki hänen palwelians käwit hänen tykönäns/ sitälikin myös caicki Cretit ja Pletit/ ja caicki Gethiterit cuusi sata miestä/ jotca jalcaisin olit tullet Gathist/ käwit Cuningan edellä.</p>
<p>15:19 Niin kuningas sanoi gatilaiselle Ittaille: "Miksi sinäkin tulet meidän kanssamme? Käänny takaisin ja jää kuninkaan luo, sillä sinä olet vieras, vieläpä maanpaossa kotoasi.</p>	<p>19. Ja kuningas sanoi Ittaille Gatilaiselle: miksi sinä myös tulet meidän kanssamme? Palaja ja ole kuninkaan tykönä; sillä sinä olet muukalainen, ja olet tänne tullut sinun sialtas.</p>	<p>15:19 JA Cuningas sanoi Ithaille sille Gethiterille: mixi sinä myös tulet meidän cansam? palaja ja ole Cuningan tykönä: sillä sinä olet muucalainen/ ja olet tänne tullut sinun sialdas.</p>
<p>15:20 Eilen sinä tulit; ottaisinko minä jo tänä päivänä sinut harhailemaan meidän kanssamme matkallamme, kun minä itsekin menen, minne menenkin? Käänny takaisin ja vie veljesi mukana. Armo ja uskollisuus sinulle!"</p>	<p>20. Sillä eilen sinä tulit, ja minun pitäis tänäpäpä antaman sinun käydä meidän kanssamme; mutta minä menen, kuhunka minä menen: palaja sinä ja vie sinun veljes myötäs. Sinun kanssas tapahtukoon armo ja vakuus!</p>	<p>15:20 Sillä eiläin sinä tulit/ ja minun pidäis tänäpäpä andaman sinun käydä meidän cansam? mutta minä menen/ cunga minä menen/ palaja sinä/ ja sinun weljelles sinun cansas tapahtucon armo ja wakuus.</p>

15:21 Mutta Ittai vastasi kuningasalle ja sanoi: "Niin totta kuin Herra elää, ja niin totta kuin herrani, kuningas, elää: missä paikassa herrani, kuningas, on, siellä tahtoo myös palvelijasi olla, olkoonpa se elämäksi tai kuolemaksi."	21. Ittai vastasi kuningasta ja sanoi: niin totta kuin Herra elää, ja niin totta kuin minun herrani kuningas elää, kussa ikänä herrani kuningas on, olisi se kuolemassa eli elämässä, siellä pitää myös sinun palvelias oleman.	15:21 Ithai wastais/ ja sanoi: nijn totta cuin HERra elä/ ja nijn totta cuin minun Herran Cuningas elä/ cusa ikänäns minun Herran Cuningas on/ olis se cuolemas eli elämäs/ siellä pitä myös sinun palwelias oleman.
15:22 Daavid sanoi Ittaille: "Tule sitten ja kulje minun ohitseni." Niin gatilainen Ittai kulki ohitse ja kaikki hänen miehensä ja kaikki vaimot ja lapset, jotka olivat hänen kanssaan.	22. David sanoi Ittaille: tule ja käy meidän kanssamme. Ja niin kävi Ittai Gatilainen, ja kaikki hänen miehensä, ja kaikki lapset jotka hänen kanssansa olivat.	15:22 Dawid sanoi Ithaille: tule ja käy meidän cansam. Ja nijn käwi Ithai se Gethiteri/ ja caicki hänen miehensä/ ja caicki lapset cuin hänen cansans olit.
15:23 Ja koko maa itki ääneen, kun kaikki väki kulki ohitse. Ja kun kuningas oli kulkemassa Kidronin laakson poikki, kaiken väen kulkiessa erämaan tielle päin,	23. Ja kaikki maakunta itki suurella äänellä, ja kaikki väki meni kanssa. Ja kuningas kävi Kidronin ojan ylitse, ja kaikki kansa kävi edellä korven tietä.	15:23 Ja caicki maacunda itki suurella änellä/ ja caicki wäki menit cansa. Ja Cuningas käwi Kidronin ojan ylidzen/ ja caicki Canssa käwi edellä corwen tietä.
15:24 niin katso, siinä oli myös Saadok ynnä hänen kanssaan kaikki leeviläiset, jotka kantoivat Jumalan liitonarkkia. Mutta he laskivat Jumalan arkin maahan, ja Ebjatar uhrasi, kunnes kaikki väki kaupungista oli ehtinyt kulkea ohitse.	24. Ja katso, Zadok myös oli siellä ja kaikki Leviläiset, jotka hänen kanssansa olivat, ja he kantoivat Jumalan liitonarkin, ja panivat ylös Jumalan arkin. Ja Abjatar meni ylös, siihenasti kuin kaikki väki tuli kaupungista.	15:24 JA cadzo/ Zadoch myös oli siellä ja caicki Lewitat jotca hänen cansans olit/ ja he cannoit Jumalan lijton Arkin/ ja panit sinne. Ja AbJahtar meni ylös/ siihenasti cuin caicki wäki tuli Caupungist.
15:25 Niin kuningas sanoi Saadokille: "Vie Jumalan arkki takaisin kaupunkiin. Jos minä saan armon Herran silmien edessä, tuo hän minut takaisin ja antaa minun vielä nähdä hänet ja hänen asumuksensa.	25. Niin sanoi kuningas Zadokille: kannan Jumalan arkki kaupunkiin jälleen: jos minä löydän armon Herran edessä, niin hän tuo minun jälleen ja antaa minun nähdä hänen ja hänen majansa.	15:25 Nijn sanoi Cuningas Zadochille: canna Jumalan Arcki Caupungijn jälleens/ jos minä löydän armon HERran edes/ nijn hän tuo minun jälleens/ ja anda minun hänen nähdä ja hänen majans.
15:26 Mutta jos hän sanoo näin: 'Minä en ole mielistynyt sinuun', niin katso, hän tehköön minulle, minkä hyväksi näkee."	26. Mutta jos hän niin sanoo: et sinä ole minulle otollinen! katso, tässä minä olen: hän tehköön minulle, mitä hän tahtoo!	15:26 Mutta jos hän nijn sano: et sinä ole minulle otollinen: cadzo täsä minä olen/ hän tehkän minulle mitä hän tahto.
15:27 Ja kuningas sanoi pappi Saadokille: "Sinähän olet näkijä; palaa rauhassa kaupunkiin, sinä ja sinun poikasi Ahimaas ja Ebjatarin poika Joonatan, molemmat poikanne, teidän kanssanne.	27. Ja kuningas sanoi papille Zadokille: sinä näkiä, palaja rauhassa kaupunkiin, ja molemmat teidän poikanne teidänkanssanne, Ahimaats sinun poikas ja Jonatan AbJatarin poika.	15:27 Ja Cuningas sanoi Papille Zadochille: näkiä/ palaja rauhas Caupungijn/ ja molemmat pojat teidän cansan/ Ahimaaz sinun poicas ja Jonathan AbJatharin poica.
15:28 Katsokaa, minä viivyn kahlauspaikoissa erämaassa, kunnes teiltä tulee sana minun tiedokseni."	28. Katso, minä odotan tasaisella kedolla korvessa siihenasti kuin teiltä sana tulee, tekemään minulle tiettäväksi.	15:28 Cadzo/ minä odotan sijnä tasaisella kedolla corwes/ siihenasti cuin teildä sana tule/ ja teette minulle tiettäwäxi.

15:29 Niin Saadok ja Ebjatar veivät Jumalan arkin takaisin Jerusalemiin ja jäivät sinne.	29. Niin Zadok ja AbJatar kantoivat Jumalan arkin Jerusalemiin, ja olivat siellä.	15:29 Nijn Zadoch ja AbJathar cannoit Jumalan Arkin Jerusalemijn/ ja olit siellä.
15:30 Mutta Daavid kulki itkien Öllymäkeä ylös, pää peitettyä ja paljain jaloin. Ja kaikki väki, mikä oli hänen kanssansa, oli myös peittänyt päänsä, ja he kulkivat itkien lakkaamatta.	30. Mutta David meni ylös öljymäen paltaa myöten ja itki käydessänsä, ja hänen päänsä oli peitetty, ja kävi kengittä; niin myös kaikki kansa, jotka hänen kanssansa olivat, peittivät päänsä, ja käyden astuivat ylös ja itkivät.	15:30 MUTta Dawid meni öljymäelle/ ja itki/ ja hänen pääns oli peitetty/ ja kävi kengätä/ nijn myös caicki Canssa/ cuin hänen cansans oli/ peitit pääns/ ja käyden astuit ylös ja itkit.
15:31 Ja kun Daavidille kerrottiin, että myös Ahitofel oli salaliittolaisten joukossa Absalomien puolella, sanoi Daavid: "Herra, käännä Ahitofelin neuvo hulluudeksi."	31. Ja kuin Davidille ilmoitettiin Ahitophelin olevan liitossa Absalomien kanssa, sanoi hän: Herra, tee Ahitophelin neuvo tyhmyydeksi!	15:31 Ja cosca Dawidille ilmoitettin Ahitophel olewan lijtos Absalomien cansa/ sanoi hän: HERra/ tee Ahitophelin neuwo tyhmydexi.
15:32 Kun sitten Daavid oli tullut vuoren laelle, jossa Jumalaa rukoiltiin, tuli arkilainen Huusai häntä vastaan, ihokas reväistynä ja multaa pään päällä.	32. Ja kuin David tuli kukkulalle, kussa Jumalaa rukoiltiin, katso, Husai Arkilainen kohtasi häntä reväistyllä hameella, ja multaa hänen päänsä päällä.	15:32 JA cuin Dawid tuli cuckulalle/ cusa Jumalata rucoillan/ cadzo/ Husai se Arachiteri cohdaishänen rewäistyllä hamella/ ja mulda hänen pääns päällä.
15:33 Daavid sanoi hänelle: "Jos sinä tulet minun kanssani, niin olet minulle vain kuormaksi.	33. Ja David sanoi: jos seuraat minua, niin sinä olet minulle kuormaksi.	15:33 Ja Dawid sanoi: jos sinä seurat minua/ nijns olet minulle cuormaxi/
15:34 Mutta jos palaat kaupunkiin ja sanot Absalomille: 'Minä tahdon olla sinun palvelijasi, kuningas. Minä olen ennen ollut sinun isäsi palvelija, mutta nyt tahdon olla sinun palvelijasi', niin voit olla minulle avuksi tekemällä Ahitofelin neuvon tyhjäksi.	34. Mutta jos palajat kaupunkiin ja sanot Absalomille: minä olen sinun palvelias, kuningas, joka ennen isänsä olen kauvan palvelut, ja tahdon olla nyt sinun palvelias: ja näin sinä minulle teet Ahitophelin neuvon tyhjäksi.	15:34 Mutta jos sinä palajat Caupungijn/ ja sanot Absalomille: minä olen sinun palwelias Cuningas/ joca ennen sinun Isäs olen cauwan palwellut/ ja tahdon olla nyt sinun palwelias. Ja näin sinä minulle teet Ahitophelin neuwon tyhjäksi.
15:35 Siellähän ovat sinun kanssasi myöskin papit, Saadok ja Ebjatar; kaikki, mitä kuulet kuninkaan linnasta, ilmoita papeille, Saadokille ja Ebjatarille.	35. Eikö Zadok ja AbJatar papit ole sinun kanssas? Ja kaikki, mitä kuulet kuninkaan huoneessa, ilmoita papeille Zadokille ja AbJatarille.	15:35 Nijn owat Zadoch ja AbJathar Papit sinun cansas/ ja caicki mitä cuulet Cuningan huones/ ilmoita Papeille Zadochille ja AbJatharille.
15:36 Katso, heillä on siellä mukanaan myös molemmat poikansa, Saadokilla Ahimaas ja Ebjatarilla Joonatan; näiden kautta voitte lähettää minulle tiedon kaikesta, mitä kuulette."	36. Katso, heidän kaksi poikaansa ovat siellä heidän kanssansa, Ahimaats Zadokin poika ja Jonatan AbJatarin poika: niiden kanssa te saatte lähettää minulle, mitä te kuulette.	15:36 Cadzo/ heidän caxi poicans owat heidän cansans/ Ahimaaz Zadochin poica/ nijden cansa sinä saat lähettä minulle mitä cuulet.

15:37 Niin Huusai, Daavidin ystävä, meni kaupunkiin, juuri kun Absalom tuli Jerusalemiin.	37. Niin Husai Davidin ystävä meni kaupunkiin ja Absalom tuli Jerusalemiin.	15:37 Nijn Husai Dawidin ystävä meni Caupungijn/ ja Absalom tuli Jerusalemijn.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 Kun Daavid oli kulkenut vähän matkaa vuoren laelta, tuli häntä vastaan Siiba, Mefibosetin palvelija, mukanaan satuloitu aasipari, jonka selässä oli kaksisataa leipää, sata rusinakakkua, sata hedelmää ja leili viiniä.	1. Ja kuin David oli vähä käynyt alas vuoren kukkulalta, katso, kohtasi hänen Ziba MephiBosetin palvelia kahdella satuloidulla aasilla, joiden päällä oli kaksisataa leipää, ja sata rypälettä rusinoita, ja sata rypälettä fikunia ja leili viinaa.	16:1 JA cuin Dawid oli vähä käynyt alas vuoren cuckulalda/ cadzo/ cohtais hänen Ziba MephiBosethin palwelia/ cahdella satuloitulla Asilla/ joiden päällä oli caxi sata leipä/ ja sata rypelettä rusinoita/ ja sata rypelettä ficunita/ ja leili wijna.
16:2 Niin kuningas sanoi Siiballe: "Mitä sinä näillä teet?" Siiba vastasi: "Aasit ovat kuninkaan perheelle ratsastettaviksi, leipä ja hedelmät palvelijoille syötäviksi ja viini uupuneiden juotavaksi erämaassa."	2. Niin sanoi kuningas Ziballe: mitäs näillä tahdot tehdä? Ziba sanoi: aasit pitää oleman kuninkaan perheelle, joilla he ajaisivat, leivät ja fikunat palvelioille, joista he söisivät, ja viina heidän juodaksensa, kuin he väsyvät korvessa.	16:2 Nijn sanoi Cuningas Ziballe: mitäs näillä tahdot tehdä? Ziba sanoi: Asit pitää oleman Cuningan perhelle/ joilla he ajaisit/ leiwät ja ficunat palwelioillen/ joista he söisit/ ja wijna heidän juodaxens/ cosca he wäsywät corwes.
16:3 Kuningas sanoi: "Mutta missä sinun herrasi poika on?" Siiba vastasi kuninkaalle: "Hän jäi Jerusalemiin; sillä hän ajatteli: 'Nyt Israelin heimo antaa minulle takaisin isäni kuninkuuden'."	3. Kuningas sanoi: kussa on herras poika? Ziba sanoi kuninkaalle: katso, hän jäi Jerusalemiin, sillä hän sanoi: tänäpäni pitää Israelin huoneen antaman minulle minun isäni valtakunnan.	16:3 Cuningas sanoi: cusa on sinun Herras poica? Ziba sanoi Cuningalle: cadzo/ hän jäi Jerusalemijn: sillä hän sanoi: tänäpäni pitää Israelin huone andaman minulle minun Isäni waldacunnan.
16:4 Niin kuningas sanoi Siiballe: "Katso, kaikki, mitä Mefibosetilla on, tulee sinun omaksesi." Siiba vastasi: "Minä kumarran; suo minun saada armo sinun silmiesi edessä, herrani, kuningas."	4. Kuningas sanoi Ziballe: katso, kaikki mitä MephiBosetilla on, pitää sinun oleman. Ziba sanoi: minä rukoilen nöyrästi, anna minun löytää armo sinun edessä, herrani kuningas.	16:4 Cuningas sanoi Ziballe: cadzo/ caicki cuin MephiBosethillä on/ pitää sinun oleman/ Ziba sanoi: minä rucoilen nöyräst/ anna minun löytä armo sinun edesäs minun Herran Cuningas.
16:5 Kun kuningas Daavid tuli Bahurimiin, niin katso, sieltä tuli mies, joka oli sukua Saulin perheelle, nimeltä Siimei, Geeran poika; hän tuli ja kiroili tullessaan.	5. Kuin kuningas David tuli Bahurimiin, katso, sieltä tuli yksi mies Saulin huoneen suvusta, Simein nimeltä, Geran poika, se läksi ulos ja kiroili käydessänsä,	16:5 COsca Cuningas Dawid tuli Bahurimijn/ cadzo/ sieldä tuli yxi mies Saulin sucucunnast Simein nimeldä Geran poica/ joca kiroili käydesäns.
16:6 Ja hän viskeli kivillä Daavidia ja kaikkia kuningas Daavidin palvelijoita, vaikka kaikki väki ja kaikki urhot olivat hänen oikealla ja vasemmalla puolellaan.	6. Ja paiskeli kiviä Davidin puoleen, ja kaikkia kuningas Davidin palvelioita vastaan; sillä kaikki kansa ja kaikki väkevät olivat hänen oikialla ja vasemmalla puolellansa.	16:6 Ja paiskeli kiwiä Dawidin puoleen/ ja caicki Cuningas Dawidin palwelioita wastan: sillä caicki Canssa ja caicki ne wäkewät/ olit hänen oikialla ja wasemalla puolellans.

16:7 Ja kiroillessaan häntä SiimeI sanoI näin: "Pois, pois, sinä murhamies, sinä kelvoton!	7. Ja SimeI sanoI näin kiroillessansa häntä: ulos, ulos tänne, sinä verikoira, sinä Belialin mies!	16:7 Ja SimeI sanoI näin kiroillesans: ulos/ ulos tänne sinä wericoira/ sinä Belialin mies.
16:8 Herra kostaa sinulle kaiken Saulin perheen veren, hänen, jonka sijaan sinä olet tullut kuninkaaksi. Ja Herra antaa nyt kuninkuuden sinun poikasi AbsalomIn käteen. Ja katso, sinä olet itse joutunut onnettomuuteen, sillä murhamies sinä olet."	8. Herra on maksanut sinulle kaiken Saulin huoneen veren, ettäs olet tullut hänen siaansa kuninkaaksi. Ja Herra on antanut valtakunnan pojalles Absalomille; ja katso, nyt sinä olet sinun pahuudessas, sillä sinä olet verikoira.	HERra on maxanut sinulle caiken Saulin perhen/ ettäs olet tullut hänen siaans Cuningaxi. 16:8 Nyt on HERra andanut waldacunnan sinun pojalles Absalomille/ ja cadzo/ nyt sinä olet sinun pahudesas/ sillä sinä olet wericoira.
16:9 Niin Abisai, Serujan poika, sanoI kuninkaalle: "Miksi tuo koiranraato saa kiroilla herraani, kuningasta? Anna minun mennä ja lyödä häneltä pää poikki."	9. Silloin Abisai ZeruJan poika sanoI kuninkaalle: pitääkö tämän kuolleen koiran kiroileman herraani kuningasta? Minä menen ja lyön häneltä pään pois.	16:9 Silloin Abisai ZeruJan poica sanoI Cuningalle: pitääkö tämän cuollen coiran kiroileman minun Herrani Cuningasta/ minä menen ja lyön häneldä pään pois.
16:10 Mutta kuningas vastasi: "Mitä teillä on minun kanssani tekemistä, te Serujan pojat? Jos hän kiroilee ja jos Herra on käsenyt häntä: 'Kiroile Daavidia', niin kuka voi sanoa: 'Miksi teet niin?'"	10. Kuningas sanoI: te ZeruJan pojat, mitä minun on teidän kanssanne? Anna hänen kirotta; sillä Herra on hänelle sanonut: kiroile David. Kuka taitaa nyt sanoa: miksis niin teet?"	16:10 Cuningas sanoI: te ZeruJan lapset/ mitä minun on tekemist teidän cansan? anna hänen kirotta/ sillä HERra on hänelle sanonut: kiroile Dawidit/ cuca taita nyt sanoa/ mixis nijn teet?"
16:11 Ja Daavid sanoI vielä Abisaille ja kaikille palvelijoillensa: "Katso, oma poikani, joka on lähtenyt minun ruumiistani, väijyy henkeäni; miksi ei sitten tämä benjaminilainen? Antakaa hänen olla, kiroilkoon vain; sillä Herra on häntä käsenyt.	11. Ja David sanoI Abisaille ja kaikille palvelioillensa: katso, minun poikani, joka minun kupeistani tullut on, seisoo minun henkeni perään: miksi ei siis pidä myös Jeminin pojan? Antakaat hänen kiroilla, sillä Herra on hänelle sanonut.	16:11 Ja Dawid sanoI Abisaille ja caikille hänen palwelioillens: cadzo/ minun poican/ joca minun cupeistani tullut on/ seiso minun hengeni perään/ mixei sijs pidä myös Jeminin pojan? anna hänen asettua kiroilemast: sillä HERra on hänelle sanonut.
16:12 Ehkä Herra vielä näkee minun kurjuuteni, ja ehkä Herra maksaa minulle hyvällä sen kirouksen, joka tänä päivänä kohtaa minua."	12. Mahtaa tapahtua: Herra katsoo minun viheliäisyyttäni, ja Herra maksaa minulle hyvällä, sen kun hän minua tänäpänä kiroilee.	16:12 Mahta tapahtua: HERra cadzo minun wiheljäisyyttäni/ ja maxa minulle hyvällä sen cuin hän minua tänäpänä kiroile.
16:13 Ja Daavid kulki miehinensä tietä myöten, ja SiimeI kulki pitkin vuoren kuvetta rinnan hänen kanssansa, kiroili kulkiessaan ja viskeli kiviä ja heitteli soraa.	13. Ja David meni väkinensä tietä myöten; mutta SimeI kävi hänen kohdallansa mäen viertä myöten, ja käyden kiroili, lasketti kiviä hänen puoleensa ja viskeli multaa.	16:13 Ja Dawid meni wäkinens tietäns myöden/ mutta SimeI käwi hänen siwullans mäen wiertä myöden/ ja kiroili heitä/ lasketti kiwiä hänen puoleens ja wiskeli mulda.

16:14 Kun kuningas ja kaikki väki, joka oli hänen kanssansa, oli tullut Ajefimiin, hengähti hän siellä.	14. Ja kuningas vaelsi, ja kaikki kansa joka oli hänen kanssansa oli väsyksissä; ja hän lepäsi siinä.	16:14 JA Cuningas waelsi ja caicki Canssa cuin hänen cansans oli/ oli wäsyxis ja lewäis sijnä.
16:15 Mutta Absalom ja kaikki kansa, Israelin miehet, olivat tulleet Jerusalemiin; ja Ahitofel oli hänen kanssansa.	15. Mutta Absalom ja kaikki kansa, Israelin miehet, tulivat Jerusalemiin; ja Ahitophel hänen kanssansa.	16:15 MUTta Absalom ja caicki Israelin miehet tulit Jerusalemijn/ ja Ahitophel hänen cansans.
16:16 Kun arkilainen Huusai, Daavidin ystävä, tuli Absalomien luo, sanoi Huusai Absalomille: "Eläköön kuningas! Eläköön kuningas!"	16. Kuin Husai Arkilainen Davidin ystävä tuli Absalomien tykö, sanoi hän Absalomille: kuningas eläköön, kuningas eläköön!	16:16 Cosca Husai se Arachiteri Dawidin ystävä tuli Absalomien tygö/ sanoi hän Absalomille: Cuningas eläkön/ Cuningas eläkön.
16:17 Absalom sanoi Huusaille: "Tälläinenkö on rakkautesi ystäväsi kohtaan? Miksi et mennyt ystäväsi kanssa?"	17. Absalom sanoi Husaille: onko tämä sinun laupiutes ystäväsi kohtaan? Miksi et mennyt ystäväsi kanssa?	16:17 Absalom sanoi Husaille: ongo tämä sinun laupiudes ystäwätäs wastan? mixes mennyt ystäwäs cansa?
16:18 Huusai vastasi Absalomille: "Ei, vaan kenen Herra ja tämä kansa ja kaikki Israelin miehet ovat valinneet, sen puolella minä olen, ja sen luokse minä jään.	18. Husai sanoi Absalomille: ei niin; mutta jonka Herra valitsee, ja tämä kansa, ja kaikki Israelin miehet, hänen minä olen ja hänen kanssansa minä pysyn.	16:18 Husai sanoi: ei nijn/ mutta jonga HERra walidze/ ja tämä Canssa/ ja caicki Israelin miehet/ händä minä cuulen/ ja olen hänen cansans.
16:19 Ja toisekseen: ketä minä palvelisin? Enkö hänen poikaansa? Niinkuin olen palvellut sinun isääsi, niin tahdon palvella sinuakin."	19. Sitälikin, ketästä minun pitäis palveleman? eikö hänen poikansa edessä? Niinkuin minä olen palvellut isäis edessä, niin minä myös tahdon olla sinun edessäs.	16:19 Sitälikin/ ketäst minun pidäis palweleman? eikö minun pidäis palweleman hänen poicans? nijncuin minä olen palwellut sinun Isäs/ nijn minä myös palwelen sinua.
16:20 Sitten Absalom sanoi Ahitofelille: "Antakaa nyt neuvo, mitä meidän on tehtävä."	20. Ja Absalom sanoi Ahitophelille: pitäkäätkä neuvon, mitä meidän pitää tekemän?	16:20 JA Absalom sanoi Ahitophelille: pidä neuwo mitä meidän pitä tekemän?
16:21 Ahitofel vastasi Absalomille: "Mene isäsi sivuvaimojen tykö, jotka hän on jättänyt linnaa vartioimaan. Silloin koko Israel saa kuulla, että sinä olet saattanut itsesi isäsi vihoihin, ja kaikki, jotka ovat sinun kanssasi, saavat rohkeutta."	21. Ahitophel sanoi Absalomille: makaa isäs jalkavaimoin kanssa, jotka hän on jättänyt huonetta vartioitsemaan; niin koko Israel saa kuulla sinun tehneeksi isäs haisemaan, ja kaikkein kädet vahvistetaan siitä, jotka sinun tykönäs ovat.	16:21 Ahitophel sanoi Absalomille: maca Isäs jalcawaimoin cansa/ jotca hän on jättänyt huonen wartiaksi/ nijn coco Israel saa cuulla sinun tehnexi Isäs haiseman/ ja caickein kädet wahwistetän sijtä/ jotca sinun tykönäs owat.
16:22 Niin Absalomille pystytettiin telta katolle; ja Absalom meni isänsä sivuvaimojen tykö koko Israelin nähden.	22. Niin tekivät he Absalomille majan katon päälle; ja Absalom makasi kaikkein isänsä jalkavaimoin kanssa, kaiken Israelin nähden.	16:22 Nijn teit he Absalomille majan caton päälle/ ja Absalom macais caickein Isäns jalcawaimoin cansa/ caiken Israelin nähden.

16:23 Ahitofelin antama neuvo oli siihen aikaan niinkuin Jumalalta saatu vastaus: sen arvoinen oli jokainen Ahitofelin neuvo sekä Daavidille että Absalomille.	23. Kuin Ahitophel neuvoa antoi sillä ajalla, oli se niinkuin joku olis kysynyt Jumalalta jostakin asiasta: kaikki niin olivat Ahitophelin neuvot niin Davidin kuin Absalominkin tykönä.	16:23 Cosca Ahitophe neuwo andoi/ sillä ajalla oli se nijncuin jocu olis kysynyt Jumalalle jostakin asiast: caicki nijn olit Ahitophelin neuwot nijn Dawidin cuin Absalomingin tykönä.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu
17:1 Ja Ahitofel sanoi Absalomille: "Salli minun valita kaksitoista tuhatta miestä ja nousta tänä yönä ajamaan takaa Daavidia,	1. Ja Ahitophel sanoi Absalomille: minä valitsen nyt kaksitoistakymmentä tuhatta miestä ja nousen tänä yönä ajamaan Davidia takaa.	17:1 JA Ahitophel sanoi Absalomille: minä walidzen minulleni caxitoistakymmendä tuhatta miestä/ ja nousen tänä yönä ajaman taca.
17:2 niin minä karkaan hänen kimppuunsa, kun hän on väsynyt ja hänen kätensä ovat herpoutuneet, ja saatan hänet kauhun valtaan, niin että kaikki väki, mitä hänen kanssansa on, pakenee. Sitten minä surmaan kuninkaan yksinänsä.	2. Ja minä karkaan hänen päällensä, niinkauvan kuin hän on väsynyt ja heikko käsistä. Kuin minä hänen peljätän, että kaikki kansa pakenee, joka hänen tykönänsä on, niin lyön minä kuninkaan yksinänsä,	17:2 Ja minä carcan hänen päällens/ nijncauwan cuin hän on wäsynyt ja heicko käsist. Cosca minä hänen peljätän/ että caicki Canssa pakenewat/ jotca hänen tykönäns owat/ nijn lyön minä Cuningan yxinäns.
17:3 Ja minä palautan kaiken kansan sinun luoksesi. Kaikkien palaaminen riippuu siitä miehestä, jota sinä etsit; kaikki kansa saa rauhan."	3. Ja palautan kaiken kansan sinun tykö. Kuin jokainen on sinun tykö palautettu, niinkuin sinä anonut olet, niin kaikki kansa on rauhassa.	17:3 Ja johdatan caiken Canssan sinun tygös. Cosca caicki Canssa owat sinun tygös johdatetut/ nijncuins anonut olet/ nijn caicki Canssa on rauhas.
17:4 Tämä miellytti Absalomia ja kaikkia Israelin vanhimpia.	4. Se näkyi oikia olevan Absalomille ja kaikille vanhimmille Israelissa.	17:4 Se näyi Absalomille ja caikille wanhimmille Israelis oikia olewan.
17:5 Kuitenkin sanoi Absalom: "Kutsukaa myös arkilainen Huusai, kuullaksemme, mitä hänellä on sanottavana."	5. Mutta Absalom sanoi: kutsuttakoon myös Husai Arkilainen, ja kuulkaamme, mitä hän tästä asiasta sanoo.	17:5 MUtta Absalom sanoi: cudzucas myös Husai se Arachiteri/ ja cuulcam mitä hän tästä asiasta sano.
17:6 Ja kun Huusai tuli Absalomin tykö, sanoi Absalom hänelle: "Niin ja niin puhui Ahitofel. Onko meidän tehtävä hänen sanansa mukaan? Jollei, niin puhu sinä."	6. Ja kuin Husai tuli Absalomin tykö, puhui Absalom hänelle, sanoen: näitä Ahitophel on puhunut, sano sinä, pitääkö meidän niin tekemän, taikka ei?	17:6 Ja cosca Husai tuli Absalomin tygö/ sanoi Absalom hänelle: näitä Ahitophel on puhunut/ sano sinä: pitääkö meidän nijn tekemän taicka ei?
17:7 Huusai vastasi Absalomille: "Ei ole hyvä se neuvo, jonka Ahitofel tällä kertaa on antanut."	7. Niin Husai sanoi Absalomille: ei ole se hyvä neuvo, kuin Ahitophel tällä haavalla antanut on.	17:7 NIin Husai sanoi Absalomille: ei ole se hywä neuwo/ cuin Ahitophel tällä haawalla andanut on.

<p>17:8 Ja Huusai sanoi vielä: "Sinä tiedät, että isäsi ja hänen miehensä ovat urhoja ja julmistuneita niinkuin karhu kedolla, jolta poikaset on riistetty; myöskin on isäsi sotilas, joka väkineen ei lepää yöllä.</p>	<p>8. Ja Husai sanoi vielä: sinä tunnet hyvin isäs ja hänen miehensä, että ne ovat väkevät ja vihaiset sydämestä niinkuin karhu, jolta pojat ovat otetut kedolla pois: on myös isäs sotamies, ja ei hän yöttele väkensä kanssa.</p>	<p>17:8 Ja Husai vielä sanoi: sinä tunnet hywin sinun Isäs ja hänen palwelians/ että ne owat wäkwät ja tuimat nijncuin carhu/ jolda pojat owat otetut kedolla pois/ on myös sinun Isän sotamies/ ja ei hän maca wäkens cansa.</p>
<p>17:9 Katso, hän on nyt piiloutunut johonkin onkaloon tai muuhun paikkaan. Jos jo alussa meikäläisiä kaatuisi ja se saataisiin kuulla, niin sanottaisiin: 'Väelle, joka seurasi Absalomia, on tullut tappio.'</p>	<p>9. Katso: nyt hän on lymyttänyt itsensä johonkuhun luolaan eli johonkuhun muuhun paikkaan: jos se nyt tapahtuis, että he nyt alussa kaatuisivat, ja se kuin sen kohta kuulis, niin hän sanois: siellä on tapahtunut suuri tappo sen kansan seassa, jotka Absalomia seurasivat.</p>	<p>17:9 Cadzo/ nyt hän on pääsnyt johongun luolaan/ eli johongun muuhun paikkaan/ jos se nyt tapahduis/ että sinulle ensimmäisen kerran pahoin menestyis/ nijn sanotaisin: siellä on tapahtunut suuri tappo sen Canssan seas/ jotca Absalomi seurasit.</p>
<p>17:10 Silloin urhoollisinkin, jolla on sydän kuin leijonalla, menettäisi rohkeutensa; sillä koko Israel tietää, että sinun isäsi on sankari ja että ne, jotka ovat hänen kanssansa, ovat urhoollisia miehiä.</p>	<p>10. Niin rupeais todella jokainen pelkäämään, joka muutoin on väkevä sotamies, jonka sydän on kuin jalopeuran sydän; sillä kaikki Israel tietää, että isäs on väkevä, ja ne ovat jalot sotamiehet, jotka hänen kanssansa ovat.</p>	<p>17:10 Nijn rupewat jocainen pelkämän/ jotca muutoin olisit wäkwät sotamiehet. Ja hänellä on sydän cuin Lejonilla: sillä caicki Israelin Canssa tietä/ että sinun Isäs on wäkwä/ ja ne owat jalot sotamiehet jotca hänen cansans owat.</p>
<p>17:11 Sentähden on minun neuvoni tämä: Koottakoon sinun luoksesi koko Israel Daanista aina Beersebaan asti, että niitä tulee niin paljon kuin hiekkaa meren rannalla; ja lähde sinä itsekin taisteluun.</p>	<p>11. Mutta sitä neuvoa minä annan, että sinä kokoat tykös kaiken Israelin, hamasta Danista BerSebaan asti, niin monta kuin santaa meren rannalla: ja sinä itse menet heidän kanssansa heidän seassansa.</p>	<p>17:11 Mutta sitä neuwoa minä annan/ että sinä cocoat sinun tygös caiken Israelin/ hamast Danist BerSeban asti/ nijn monda cuin sanda on meren reunas/ ja sinä idze menet heidän cansans heidän seasans.</p>
<p>17:12 Kun me sitten karkaamme hänen kimppuunsa, missä ikinä hänet tavataan, niin me painumme hänen päällensä, niinkuin kaste laskeutuu maahan. Eikä hänestä ja kaikista niistä miehistä, jotka ovat hänen kanssaan, jää jäljelle ainoatakaan.</p>	<p>12. Niin me karkaamme hänen päällensä, kussa paikassa me hänen ikänä löydämme, ja karkaamme hänen päällensä, niinkuin kaste lankee maan päälle, ettemme yhtäkään jätä jäljelle kaikista hänen miehistänsä, jotka hänen kanssansa ovat.</p>	<p>17:12 Nijn me carcam hänen päällens/ cusa paicas me hänen ikänäns löydäm/ ja carcam hänen päällens/ nijncuin härmä lange maan päälle/ etten me yhtäkän jätä elämän caikista hänen miehistäns cuin hänen cansans owat.</p>
<p>17:13 Ja jos hän vetäytyisi johonkin kaupunkiin, niin koko Israel asettaisi köydet sen kaupungin ympärille, ja me kiskoisimme sen alas laaksoon, kunnes siitä ei löytyisi kiveäkään."</p>	<p>13. Mutta jos hän kokoo itsensä johonkuhun kaupunkiin, niin pitää koko Israelin siihen kaupunkiin heittämän köysiä; ja me vedämme sen virtaan siihenasti, ettei siitä löydetä yhtäkään kiveä.</p>	<p>17:13 Mutta jos hän coco idzens johongun Caupungijn/ nijn pitä coco Israelin Canssa sijhen Caupungijn heittämän köysiä ja wetämän händä wirtaan/ ettei sijtä löyttäis yhtäkän kiwe.</p>

<p>17:14 Silloin sanoivat Absalom ja kaikki Israelin miehet: "Arkilaisen Huusain neuvo on parempi kuin Ahitofelin neuvo." Sillä Herra oli säätänyt sen näin, tehdäkseen tyhjäksi Ahitofelin hyvän neuvon, että Herra saattaisi Absalomien onnettomuuteen.</p>	<p>14. Niin sanoi Absalom ja jokainen mies Israelista: Husain Arkilaisen neuvo on parempi kuin Ahitophelin. Mutta Herra asetti sen niin, että Ahitophelin hyvä neuvo estettiin, että Herra saattaisi Absalomille onnettomuuden.</p>	<p>17:14 Nijn sanoi Absalom ja jocainen mies Israelist: Husain sen Arachiterin neuwo on parembi cuin Ahitophelin. Mutta HERra asetti sen nijn/ että Ahitophelin hywä neuwo estettin/ että HERra saattais Absalomille onnettomuden.</p>
<p>17:15 Ja Huusai sanoi papeille, Saadokille ja Ebjatarille: "Sen ja sen neuvon on Ahitofel antanut Absalomille ja Israelin vanhimmille, ja sen ja sen neuvon olen minä antanut.</p>	<p>15. Ja Husai sanoi papille Zadokille ja AbJatarille: niin ja niin on Ahitophel Absalomia ja Israelin vanhempia neuvonut, mutta minä olen niin ja niin neuvonut.</p>	<p>17:15 JA Husai sanoi Zadochille ja AbJatharille Papeille: nijn ja nijn on Ahitophel Absalomi ja Israelin wanhembia neuwonut/ mutta minä olen nijn ja nijn neuwonut.</p>
<p>17:16 Niin lähettäkää nyt pian ja ilmoittakaa Daavidille tämä sana: 'Älä jää yöksi kahlauspaikkoihin erämaahan, vaan mene joen yli, ettei kuningas ja kaikki väki, joka on hänen kanssaan, joutuisi perikatoon.'</p>	<p>16. Niin lähettäkää nyt kiiruusti matkaan, ja ilmoittakaa Davidille ja sanokaat: älä ole yötä kedolla korvessa, mutta riennä pois, ettei kuningas nieltäis ja kaikki väki joka hänen kanssansa on.</p>	<p>17:16 Nijn lähettäkät kijrust matcaan/ ja ilmoittacat Dawidille ja sanocat: älä ole yötä kedolla corwes/ mutta riennä pois/ ettei Cuningas nielläis/ ja caicki wäki cuin hänen cansans on.</p>
<p>17:17 Ja Joonatan ja Ahimaas olivat asettuneet Rogelin lähteelle, ja eräs palvelijatar kuljetti heille sinne sanaa; sitten he aina menivät ja veivät sanan kuningas Daavidille. Sillä he eivät uskaltaneet näyttäytyä menemällä kaupunkiin.</p>	<p>17. Ja Jonatan ja Ahimaas seisivat Rogelin lähteen tykönä, ja yksi piika meni ja sanoi sen heille, ja he menivät ja sanoivat sen kuningas Davidille; sillä ei he uskaltaneet näyttää itsiänsä, että olivat tulleet kaupunkiin.</p>	<p>17:17 Ja Jonathan ja Ahimaaz seisoi Rogelin caiwon tykönä/ ja yxi pijca meni ja sanoi sen heille/ ja he menit ja sanoit sen Cuningas Dawidille: sillä ettei he uscaldanet näyttä idzens/ että he olisit tullet Caupungijn</p>
<p>17:18 Mutta eräs poikanen näki heidät ja ilmoitti Absalomille. Silloin he molemmat menivät kiiruusti pois ja tulivat erään miehen taloon Bahurimiin. Hänellä oli kaivo pihallaan, ja he laskeutuivat siihen.</p>	<p>18. Mutta yksi palvelia sai heidät nähdä ja ilmoitti Absalomille. Ja he menivät nopiasti molemmin matkaansa ja tulivat Bahurimissa yhden miehen huoneeseen, hänellä oli kaivo kartanossansa; ja he astuivat siihen sisälle.</p>	<p>17:18 MUTta yxi palwelia sai heidän nähdä ja ilmoitti sen Absalomille. Ja he menit nopiast molemmin matcaans/ ja tulit Bahuris yhden miehen huoneseen/ hänellä oli caiwo cartanos.</p>
<p>17:19 Ja hänen vaimonsa otti peitteen ja levitti sen kaivon suulle ja sirotti jyviä sen päälle, niin ettei voitu huomata mitään.</p>	<p>19. Ja vaimo otti peitteen ja levitti kaivon päälle, ja hajoitti survotuita herneitä sen päälle; niin ettei sitä tuntunut.</p>	<p>17:19 He astuit siihen/ ja waimo otti peitten/ ja lewitti läwen eteen/ ja hajotti gryynejä sen päälle/ nijn ettei sitä tundunut.</p>

<p>17:20 Kun Absalom palvelijat tulivat vaimon luo taloon, kysyivät he: "Missä ovat Ahimaas ja Joonatan?" Vaimo vastasi heille: "Tuosta he menivät vesilätäkön yli." He etsivät, ja kun eivät heitä löytäneet, palasivat he takaisin Jerusalemiin.</p>	<p>20. Kuin Absalom palvelijat tulivat vaimon tykö huoneeseen, sanoivat he: kussa on Ahimaas ja Jonatan? Vaimo sanoi heille: he menivät tuon vähän ojan ylitse. Ja kuin he olivat etsineet ja ei mitään löytäneet, menivät he Jerusalemiin jäljensä.</p>	<p>17:20 Cosca Absalom palvelijat tulit vaimon tygö huoneeseen: sanoit he: cusa on Ahimaaz ja Jonathan? waimo sanoi heille: he menit tuoin vähän ojan ylidze. Ja cosca he olit edzinet ja ei mitän löytänet/ menit he Jerusalemiijn jäljens.</p>
<p>17:21 Ja niin pian kuin he olivat menneet, nousivat toiset kaivosta, menivät ja veivät sanan kuningas Daavidille; he sanoivat Daavidille: "Nouskaa ja menkää joutuin veden yli, sillä sen ja sen neuvon on Ahitofel antanut teidän turmioksenne."</p>	<p>21. Ja kuin he olivat menneet pois, nousivat he kaivosta ylös, ja menivät matkaansa, ja ilmoittivat kuningas Davidille, ja sanoivat Davidille: nouskaat ja menkää kiiruusti veden ylitse; sillä niin ja niin on Ahitophel pitänyt neuvoa teitä vastaan.</p>	<p>17:21 JA cosca he olit mennet pois/ nousit he caiwost ylös/ ja menit matcaans/ ja ilmoitit Cuningas Dawidille/ ja sanoit: noscat ja mengät kijrust weden ylidze: sillä nijn ja nijn on Ahitophel pitänyt neuwoa teitä wastan.</p>
<p>17:22 Silloin Daavid ja kaikki väki, mikä oli hänen kanssaan, nousi, ja he menivät Jordanin yli. Ja kun aamu valkeni, ei ollut ainoatakaan, joka ei olisi tullut Jordanin yli.</p>	<p>22. Silloin nousi David ja kaikki väki, joka hänen kanssansa oli, ja meni ennen päivän koittamaa Jordanin ylitse, ja ei yksikään puuttunut heistä, joka ei tullut Jordanin ylitse.</p>	<p>17:22 Silloin nousi Dawid/ ja caicki wäki/ cuin hän cansans olit/ ja meni ennen päiwän coittamata Jordanin ylidze/ ja ei yxikän puuttunut heistä/ joca ei tullut Jordanin ylidze.</p>
<p>17:23 Mutta kun Ahitofel näki, ettei hänen neuvoansa noudatettu, satuloi hän aasinsa, nousi ja lähti kotiinsa omaan kaupunkiinsa, ja kun hän oli toimittanut talonsa, hirttäytyi hän; niin hän kuoli, ja hänet haudattiin isänsä hautaan.</p>	<p>23. Kuin Ahitophel näki, ettei hänen neuvonsa jälkeen tehty, satuloitsi hän aasinsa, nousi ja meni huoneesensa ja kaupunkiinsa, ja toimitti huoneensa menot, ja hirtti itsensä; ja niin hän kuoli ja haudattiin isänsä hautaan.</p>	<p>17:23 Cosca Ahitophel näki ettei hänen neuwons kelwannut/ satuloidzi hän Asins/ ja meni huoneesens/ ja hänen Caupungijns/ ja toimitti huonens menot/ ja hirtti idzens ja cuoli/ ja haudattin hänen Isäns hautaan.</p>
<p>17:24 Daavid oli tullut Mahanaimiin, kun Absalom ja kaikki Israelin miehet hänen kanssaan menivät Jordanin yli.</p>	<p>24. Ja David tuli Mahanaimiin; ja Absalom meni Jordanin ylitse, hän ja kaikki Israelin miehet hänen kanssansa.</p>	<p>17:24 JA Dawid tuli Mahanaimiijn/ ja Absalom meni Jordanin ylidze/ ja caicki Israelin miehet hänen cansans.</p>
<p>17:25 Mutta Absalom oli asettanut Amasan Joabin sijaan sotajoukon ylipäälliköksi. Ja Amasa oli Jitra nimisen jisreeliläisen miehen poika; tämä mies oli yhtynyt Abigailiin, Naahaan tyttäreeseen, Joabin äidin Serujan sisareen.</p>	<p>25. Ja Absalom asetti Amasan Joabin siaan sodanpäämieheksi. Ja Amasa oli Jetran sen Jisreeliläisen poika, joka makasi Abigailin Nahaksen tyttären ZeruJan sisaren, Joabin äidin.</p>	<p>17:25 Ja Absalom asetti Amasan Joabin siaan sodan päämiehexi/ ja Amasa oli Jetran sen Jesreeliterin poica/ joca macais Abigailin Nahaxen tyttären tykönä ZeruJan sisaren/ joca oli Joabin äiti.</p>
<p>17:26 Ja Israel ja Absalom leiriytyivät Gileadin maahan.</p>	<p>26. Mutta Israel ja Absalom sioittivat itsensä Gileadin maalle.</p>	<p>17:26 Mutta Israel ja Absalom sioitit idzens Gileadijn.</p>

17:27 Kun Daavid tuli Mahanaimiin, niin Soobi, Naahaan poika, ammonilaisten Rabbasta, ja Maakir, Ammielin poika, Loodebarista, ja gileadilainen Barsillai, Roogelimista,	27. Kuin David oli tullu Mahanaimiin, toi Sobi Nahaksen poika, Ammonin lasten Rabbatista, ja Makir Amnielin poika Lodebarista ja Barsillai Gileadilainen Rogelimista	17:27 COsca Dawid oli tullut Mahanaimijn/ toi Sobi Nahaxen poica/ Ammonin lasten Rabbathist/ ja Machir Amnielin poica Lodabarist/ ja Barsillai Gileaditeri Roglimist/
17:28 toivat sinne vuoteita, vateja ja saviastioita, nisuja, ohria, jauhoja ja paahdettuja jyviä, papuja, herneitä	28. Makausvaatteita, maljoja, saviastioita, nisuja, ohria, jauhoja, kuivatuita tähkäpäitä, papuja, herneitä ja tuletettuja herneitä,	17:28 Macausvaatteit/ waskimaljan/ sawiastian/ nisuja/ ohria/ jauhoja/ cuiwatuita tähkäpäitä/ papuja/ herneitä/ gryynejä.
17:29 sekä hunajaa, voita, lampaita ja juustoja ruuaksi Daavidille ja väelle, mikä oli hänen kanssansa; sillä he ajattelivat: "Väki on nälissään, uuvuksissa ja janoissaan erämaassa."	29. Hunajaa, voita, lampaita ja lehmän juustoja, ne kantoivat he Davidille ja väelle, joka hänen kanssansa oli, ravinnoksi; sillä he ajattelivat: kansa rupee isoomaan, väsymään ja janoomaan korvessa.	17:29 Hunajata/ woita/ lambaita/ ja lehmän juustoja cannoit he Dawidille ja wäelle/ joca hänen cansans oli/ rawinnoxii: sillä he ajattelit: Canssa rupee isoman/ janoman ja wäsymän corwes.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu
18:1 Ja Daavid piti mukanaan olevan väen katselmuksen, ja asetti sille tuhannen- ja sadanpäämiehet.	1. Ja David silmäili kansan, joka hänen tykönänsä oli, ja pani päämiehiä tuhanten ja satain päälle,	18:1 JA Dawid asetti Canssan/ cuin hänen tykönäns oli/ ja pani päämiehiä tuhannen ja sadan päälle.
18:2 Sitten Daavid lähetti väen liikkeelle: yhden kolmanneksen Jooabin johdolla, toisen kolmanneksen Abisain, Serujan pojan, Jooabin veljen, johdolla ja kolmannen kolmanneksen gatilaisen Ittain johdolla. Ja kuningas sanoi kansalle: "Minä lähdän myös itse teidän kanssanne."	2. Ja lähetti kansasta kolmannen osan Joabin kanssa ja kolmannen osan Abisain ZeruJan pojan Joabin veljen kanssa, ja kolmannen osan Ittain sen Gatilaisen kanssa. Ja kuningas sanoi kansalle: minä menen kohta myös teidän kanssanne.	18:2 Ja lähetti Canssast/ colmannen osa Joabin cansa/ ja colmannen osan Abisain ZeruJan pojan Joabin weljen cansa/ ja colmannen osan Ithain sen Gethiterin cansa. Ja Cuningas sanoi Canssalle: minä menen myös ylös teidän cansan.
18:3 Mutta kansa vastasi: "Älä lähde; sillä jos me pakenemme, ei meistä välitetä, ja jos puolet meistä saa surmansa, ei meistä silloinkaan välitetä, mutta sinä olet niinkuin kymmenen tuhatta meistä. Sentähden on nyt parempi, että sinä olet valmiina tulemaan meille avuksi kaupungista."	3. Mutta kansa sanoi: älä mene; sillä jos me joudumme pakenemaan, ei he meistä tottele: jos puoli kuolee meistä, ei he siitä pidä lukua; sillä sinä olet niinkuin kymmentuhatta meistä. Se on parempi, ettäs tulet meille avuksi kaupungista.	18:3 Mutta Canssa sanoi: älä mene: sillä jos me pakenem/ ei hän meistä tottele/ jos puoli cuole meistä/ ei he sijtä pidä lucua: sillä sinä olet cuin kymmenen tuhatta meistä/ se on parembi/ ettäs tulet meille awuxi Caupungist.

18:4 Niin kuningas sanoi heille: "Minä teen, minkä te hyväksi näette." Ja kuningas asettui portin pieleen, ja kaikki väki lähti liikkeelle sadan ja tuhannen joukkoina.	4. Kuningas sanoi heille: mitä te luulette teillenne olevan hyväksi, sen minä teen. Ja kuningas seisoj portilla, ja kansa kävi sadoin ja tuhansin ulos.	18:4 Cuningas sanoi heille: mitä te luuletta teillen olevan hywäxi/ sen minä teen. Ja Cuningas seisoj portilla/ ja Canssa käwi sadoin ja tuhannin ulos.
18:5 Mutta kuningas käski Joobia, Abisaita ja Ittaita ja sanoi: "Pidelkää minulle mieliksi hellävaroen nuorukaista Absalomia." Ja kaikki kansa kuuli, kuinka kuningas antoi kaikille päälliköille käskyn Absalomista.	5. Ja kuningas käski Joobia, Abisaita ja Ittaita, sanoen: menkää siviästi nuorukaisen Absalomin kanssa; ja kaikki kansa kuuli kuninkaan varoittavan jokaista päämiestä Absalomista.	18:5 Ja Cuningas käski Joobi/ Abisai ja Ithai/ sanoden: pitäkät wisust nuorucainen Absalom. Ja caicki Canssa cuuli waarawan jocaista päämiestä Absalomist.
18:6 Niin väki lähti kentälle Israelia vastaan, ja taistelu tapahtui Ephraimin metsässä.	6. Ja kuin kansa tuli väljälle Israelia vastaan, niin oli sota Ephraimin metsässä.	18:6 Ja cosca Canssa tuli wäliälle Israeli wastan/ ja sota oli Ephraimin medzän tykönä.
18:7 Siellä Daavidin palvelijat voittivat Israelin väen, ja siellä oli sinä päivänä suuri mieshukka: kaksikymmentä tuhatta miestä.	7. Ja Israelin kansa lyötiin siellä Davidin palvelioilta, että sinä päivänä tapahtui sangen suuri tappo: (ja kaatui) kaksikymmentä tuhatta miestä.	18:7 Ja Israelin Canssa tapettin siellä Dawidin palwelioilta/ että sinä päiwänä tapahdui sangen suuri tappo/ nimittäin cahdenkymmenen tuhannen miehen.
18:8 Ja taistelu levisi koko siihen seutuun; ja metsä söi sinä päivänä enemmän väkeä kuin miekka.	8. Ja sota hajoitettiin siellä kaikkeen maahan; ja metsä surmasi usiamman sinä päivänä kansasta, kuin miekka.	18:8 Ja sota hajotettin caickeen maahan/ ja medzä surmais usiamman sinä päiwänä Canssast/ cuin miecka.
18:9 Ja Absalom sattui yhteen Daavidin palvelijain kanssa. Absalom ratsasti muulilla; ja kun muuli tuli suuren, tiheäoksaisen tammen alle, tarttui hän päästään tammeen, niin että hän jäi riippumaan taivaan ja maan välille, kun muuli juoksi pois hänen altansa.	9. Ja Absalom kohtasi Davidin palvelioita ja ajoi muulilla. Ja kun muuli tuli oksaisen paksun tammen alle, tarttui hänen päänsä tammeen, ja hän jäi riippumaan taivaan ja maan välille, mutta muuli juoksi matkaansa hänen altansa.	18:9 JA Absalom cohdaiz Dawidin palweliat ja ajoi Muulilla. Ja cuin Muuli tuli paxun tammen ala/ tartui hänen pääns tammeen/ ja hän jäi rippuman taiwan ja maan wälille/ mutta Muuli juoxi matcaans hänen aldans.
18:10 Sen näki eräs mies ja ilmoitti sen Joobille ja sanoi: "Katso, minä näin Absalomin riippuvan tammessa."	10. Kuin yksi mies sen näki, ilmoitti hän Joobille, ja sanoi: katso, minä näin Absalomin riippuvan tammessa.	18:10 Cosca yxi mies sen näki/ ilmoitti hän Joobille/ ja sanoi: cadzo/ minä näin Absalomin rippuwan tammes.
18:11 Niin Joob sanoi miehelle, joka ilmoitti hänelle tämän: "Jos näit sen, miksi et lyönyt häntä siinä maahan? Minun olisi ollut annettava sinulle kymmenen hopeasekeliä ja vyö."	11. Ja Joob sanoi miehelle, joka sen hänelle ilmoitti: katso, näitkös sen? Miksi et lyönyt häntä siitä maahan? Niin minä olisin minun puolestani antanut sinulle kymmenen hopenapenninkiä ja yhden vyön.	18:11 Ja Joob sanoi miehelle joca sen hänelle ilmoitti: cadzo/ näitkös sen? mixes lyönyt händä sijtä maahan? nijn minä olisin minun puolestani andanut sinulle kymmenen hopenapenninkitä ja wyön.

<p>18:12 Mutta mies vastasi Jooabille: "Vaikka käsiini punnittaisiin tuhat hopeasekeliä, en sittenkään kävisi käsiksi kuninkaan poikaan, sillä kuningas käski meidän kuullemme sinua, Abisaita ja Ittaita sanoen: 'Pitäkää vaari nuorukaisesta Absalomista.'</p>	<p>12. Mies sanoi Joabille: jos olisin saanut punnittuna tuhannen hopiapenninkiä minun käteeni, en minä vielä sittenkään olisi kättäni satuttanut kuninkaan poikaan; sillä kuningas käski meidän kuullemme sinua ja Abisaita ja Ittaita, sanoen: pitäkää vaari nuorukaisesta Absalomista.</p>	<p>18:12 Mies sanoi Joabille: jos sinä olisit punninnut tuhannen hopiapenningit minun käteeni/ en minä vielä sijttekän olisi kättäni satuttanut Cuningan poicaan: sillä Cuningas käski sinun ja Abisain ja Ithain/ sanoden: pitäkät vaari nuorucaisest Absalomist.</p>
<p>18:13 Vai kavaltaisinko minä oman henkeni? Sillä eihän mikään pysy salassa kuninkaalta, ja sinä pysyisit kyllä syrjässä."</p>	<p>13. Eli jos minä vielä jotakin vääryyttä tehnyt olisin sieluni vahingoksi (sillä ei kuninkaan edessä mitään salattu ole), niin sinä olisit ollut minua vastaan.</p>	<p>18:13 Eli jos minä vielä jotakin vääryttä tehnyt olisin sieluni vahingoxi (sillä ei Cuningan edes mitän salattu ole) nijns olisit ollut minua wastan.</p>
<p>18:14 Niin Jooab sanoi: "Minä en enää kuluta aikaa sinun kanssasi." Sitten hän otti kolme keihästä käteensä ja pisti ne Absalomin rintaan, kun hän vielä eli tammessa.</p>	<p>14. Joab sanoi: en minä enää sinun tykönäs viivy; ja otti kolme keihästä käteensä ja pisti ne Absalomin sydämeen, kuin hän vielä tammessa eli;</p>	<p>18:14 Joab sanoi: en minä enämbi sinun tykönäs wijwy. Nijn otti Joab colme keihästä käteens/ ja pisti ne Absalomin sydämeen/ mutta hän eli silloin vielä tammes/</p>
<p>18:15 Ja kymmenen nuorta miestä, Jooabin aseenkantajaa, astui Absalomin luo, ja he löivät hänet kuoliaaksi.</p>	<p>15. Ja kymmenen nuorukaista Joabin asetten kantajista piirittivät hänen; he löivät ja tappoivat Absalomin.</p>	<p>18:15 Ja kymmenen nuorucaist Joabin asetten candaist/ pijritit hänen ja tapoit hänen.</p>
<p>18:16 Sitten Jooab puhalsi pasunaan; ja väki palasi ajamasta takaa Israelia, kun Jooab pysähdytti väen.</p>	<p>16. Niin puhalsi Joab basunaan, ja kansa palasi ajamasta Israelia takaa; sillä Joab tahtoi armahtaa kansaa.</p>	<p>18:16 Nijn puhalsi Joab Basunaan/ ja Canssa palais ajamast Israeli taca: sillä Joab tahdoi armahta Canssa.</p>
<p>18:17 Ja he ottivat Absalomin ja heittivät hänet metsässä suureen kuoppaan ja pystyttivät sangen suuren kiviroukkion hänen päällensä. Mutta koko Israel pakeni, kukin majallensa.</p>	<p>17. Ja he ottivat Absalomin, ja heittivät metsässä suureen kuoppaan, ja panivat suuren kiviroukkion hänen päällensä. Ja koko Israel pakeni kukin majallensa.</p>	<p>18:17 Ja he otit Absalomin/ ja heitit medzäs suureen cuoppaan/ ja panit suuren kiwirouckion hänen päällens. Ja coco Israel pakeni cukin majaans.</p>
<p>18:18 Mutta Absalom oli eläessään hankkinut ja pystyttänyt itsellensä patsaan, joka on Kuninkaanlaaksossa; sillä hän sanoi: "Minulla ei ole poikaa, joka säilyttäisi minun nimeni muiston." Patsaan hän oli kutsunut nimensä mukaan, ja sen nimi on vielä tänäkin päivänä Absalomin muistomerkki.</p>	<p>18. Vaan Absalom oli eläissänsä pystyttänyt itsellensä patsaan, se seisoo Kuninkaanlaaksossa; sillä hän sanoi: ei minulla ole yhtään poikaa, olkoon tämä sentähden minun nimeni muistoksi. Ja kutsui sen patsaan nimellänsä, joka vielä tänäpäpä kutsutaan Absalomin paikaksi.</p>	<p>18:18 Waan Absalom oli nostanut idzellens padzan eläisäns/ se seiso Cuningan laxos: sillä hän sanoi: ei minulla ole yhtän poica/ olcon tämä sentähden minun nimeni muistoxi. Ja cudzui sen padzan nimelläns/ joca vielä tänäpäpä cudzutan Absalomin paicaxi.</p>

18:19 Ja Ahimaas, Saadokin poika, sanoi: "Minä juoksen saattamaan kuninkaalle sen ilosanoman, että Herra on auttanut hänet hänen vihollistensa käsistä oikeuteensa."	19. Ahimaats Zadokin poika sanoi: minä juoksen nyt ja ilmoitan kuninkaalle, Herran saattaneeksi hänelle oikeuden hänen vihollistensa käsistä.	18:19 AHimaaz Zadochin poica sanoi: minä juoxen ja ilmoitan Cuningalle HERran saattanexi hänelle oikeuden hänen wiholistens käsist.
18:20 Mutta Jooab sanoi hänelle: "Tänä päivänä et ole ilosanoman saattaja; jonakin muuna päivänä saattanet ilosanoman, mutta tänä päivänä et saata ilosanomaa, sillä onhan kuninkaan poika kuollut."	20. Joab sanoi hänelle: et sinä yhtään hyvää sanomaa vie tänäpäpä, vie toisena päivänä sanomia, vaan ei sinun pidä tänäpäpä sanomaa saattaman; sillä kuninkaan poika on kuollut.	18:20 Joab sanoi hänelle: et sinä yhtän hywä sanomata wie tänäpäpä/ wie toisna päiwänä sanomita ja ei tänäpäpä: sillä Cuningan poica on cuollut.
18:21 Sitten Jooab sanoi eräälle etiopialaiselle: "Mene ja ilmoita kuninkaalle, mitä olet nähnyt." Niin etiopialainen kumarsi Jooabille ja lähti juoksemaan.	21. Mutta Joab sanoi Kuusille: mene ja ilmoita kuninkaalle mitäs nähnyt olet. Ja Kuusi kumarsi Joabia ja juoksi.	18:21 Mutta Joab sanoi Cusille: mene matcaas ja ilmoita Cuningalle mitäs nähnyt olet. Ja Cusi cumarsi Joabi ja juoxi.
18:22 Mutta Ahimaas, Saadokin poika, sanoi taas Jooabille: "Tulkoon mitä tahansa, mutta minä juoksen etiopialaisen jälkeen." Jooab sanoi: "Miksi sinä juoksisit, poikani, eihän sinulle siitä ilosanomansaattajan palkkaa tule?"	22. Mutta Ahimaats Zadokin poika sanoi vielä kerran Joabille: vaikka mitä olis, minä juoksen myös Kuusin perässä. Joab sanoi: miksi sinä juokset, poikani? Et sinä vie yhtään hyvää sanomaa.	18:22 Mutta Ahimaaz Zadochin poica sanoi vielä kerran Joabille: waicka mitä olis/ minä juoxen myös Cusin perän. Joab sanoi: mixi sinä juoxet minun poican: et sinä wie yhtän hywä sanomata.
18:23 "Tulkoon mitä tahansa, mutta minä juoksen." Silloin hän sanoi hänelle: "Juokse sitten." Niin Ahimaas lähti juoksemaan Lakeuden tietä ja sivuutti etiopialaisen.	23. Hän vastasi: vaikka mitä olis, minä juoksen. Hän sanoi hänelle: juokse. Niin Ahimaats juoksi kohdastansa ja ennätti Kuusin.	18:23 Hän wastais: waicka mitä olis/ minä juoxen. Hän sanoi hänelle: juoxe. Nijn Ahimaaz juoxi cohdistans/ ja ennätti Cusin.
18:24 Daavid istui molempien porttien välissä. Ja tähystäjä meni portin katolle muurin päälle; kun hän nosti silmänsä ja katseli, niin katso: mies tuli juosten yksinänsä.	24. Mutta David istui kahden portin vaiheella, ja vartia meni portin kohdalle, muurin katon päälle, nosti silmänsä ja näki miehen juoksevan yksinänsä,	18:24 MUTta Dawid istui cahden portin waihella/ ja wartia meni portin cohdistalle/ muurin caton päälle/ nosti silmäns/ ja näki miehen juoxewan yxinäns.
18:25 Tähystäjä huusi ja ilmoitti sen kuninkaalle. Niin kuningas sanoi: "Jos hän on yksin, niin hänellä on ilosanoma." Ja hän tuli yhä lähemmäksi.	25. Ja vartia huusi ja sanoi sen kuninkaalle. Kuningas sanoi: jos hän on yksin, niin hän on hyvä sanantuojaja; Ja hän aina juoksi ja tuli lähemmä.	18:25 Ja hän huusi ja sanoi sen Cuningalle. Cuningas sanoi: ongo hän yxin? nijn hän on hywä sanantuottaja. 18:26 Cosca hän vielä juoxi/ ja tuli lähemmä/

<p>18:26 Sitten tähyistäjä näki toisen miehen tulevan juosten; ja hän huusi porttiin sanoen: "Minä näen vielä toisen miehen tulevan juosten yksinänsä." Kuningas sanoi: "Sekin saattaa ilosanomaa."</p>	<p>26. Niin vartia näki toisen miehen juoksevan, ja huusi ovenvartialle ja sanoi: katso, yksi mies juoksee yksinänsä. Kuningas sanoi: se on myös hyvä sanantuoja.</p>	<p>näki vartia juoksevan toisen miehen/ ja hän huusi ovenvartialle/ ja sanoi: cadzo/ yxi mies juokse yxinäns. Cuningas sanoi: se on myös hyvä sanantuoja.</p>
<p>18:27 Ja tähyistäjä sanoi: "Sen ensimmäisen juoksu näyttää minusta Ahimaasin, Saadokin pojan, juoksulta." Niin kuningas sanoi: "Se on hyvä mies; hän tulee hyviä sanomia tuoden."</p>	<p>27. Vartia sanoi: minulle näkyy ensimmäisen juoksu, niinkuin se olis Ahimaasin Zadokin pojan juoksu. Ja kuningas sanoi: se on hyvä mies ja tuo hyvää sanomaa.</p>	<p>18:27 Vartia sanoi: minulle näky ensimmäisen juoksu/ niinkuin se olis Ahimaasin Zadokin pojan juoksu. Ja Cuningas sanoi: se on hyvä mies ja tuo hyvä sanomata.</p>
<p>18:28 Ja Ahimaas huusi ja sanoi kuninkaalle: "Rauha!" Sitten hän kumartui kasvoillensa maahan kuninkaan eteen ja sanoi: "Kiitetty olkoon Herra, sinun Jumalasi, joka on antanut sinun käsiisi ne miehet, jotka nostivat kätensä herraani, kuningasta, vastaan."</p>	<p>28. Ahimaas huusi ja sanoi kuninkaalle: Rauha! ja kumartui kuninkaan edessä maahan kasvoillensa ja sanoi: kiitetty olkoon Herra sinun Jumalasi, joka ne miehet on antanut sinun käteesi, jotka nostivat kätensä herraani kuningasta vastaan!</p>	<p>18:28 Ahimaas huusi ja sanoi Cuningalle: rauha/ ja kumartui Cuningan edessä maahan kasvoillensa/ ja sanoi: kiitetty olkoon HERRA sinun Jumalasi/ joka sen Cuningan on antanut sinun käteesi/ jotka nostivat kätensä Herra minun Cuningastani vastaan.</p>
<p>18:29 Niin kuningas kysyi: "Voiko nuorukainen Absalom hyvin?" Ahimaas vastasi: "Minä näin suuren väkijoukon, kun kuninkaan palvelija Joab lähetti minut, palvelijasi; mutta en tiedä, mitä se oli."</p>	<p>29. Kuningas sanoi: onko nuorukainen Absalom rauhassa? Ahimaas sanoi: minä näin suuren metelin, kuin Joab kuninkaan palvelija lähetti minun sinun palvelijasi tänne, ja en minä tiedä, mikä se oli.</p>	<p>18:29 Cuningas sanoi: onko nuorukainen Absalom rauhas? Ahimaas sanoi: minä näin suuren metelin koska Joab/ Cuningan palvelijaa/ lähetti minun/ sinun palvelijasi/ tänne/ ja en minä tiedä mikä se oli.</p>
<p>18:30 Kuningas sanoi: "Astu syrjään ja asetu sinne." Niin hän astui syrjään ja jäi seisomaan sinne.</p>	<p>30. Kuningas sanoi: mene erinäns ja seiso siellä. Ja hän meni erinäns ja seisoi siellä.</p>	<p>18:30 Cuningas sanoi: mene erinäns ja seiso siellä. Ja hän meni erinäns ja seisoi siellä.</p>
<p>18:31 Ja katso, etiopialainen tuli perille, ja etiopialainen sanoi: "Ilosanoma herralleni, kuninkaalle: Herra on tänä päivänä auttanut sinut oikeuteesi kaikkien niiden käsistä, jotka ovat nousseet sinua vastaan."</p>	<p>31. Ja katso, Kuusi tuli ja sanoi: täällä ovat hyvät sanomat, herrani kuningas: Herra on saattanut tänäpäpä sinulle oikeuden kaikkein kädestä, jotka nousivat sinua vastaan.</p>	<p>18:31 Cadzo/ Cusi tuli/ ja sanoi: täällä ovat hyvät sanomat Herra minun Cuningani/ HERRA on saattanut tänäpäpä sinulle oikeuden/ kaikkein kädestä jotka nousivat sinua vastaan.</p>

<p>18:32 Kuningas kysyi etiopialaiselta: "Voiko nuorukainen Absalom hyvin?" Etiopialainen vastasi: "Käyköön herrani kuninkaan vihollisille ja kaikille, jotka nousevat sinua vastaan tehdäksensä sinulle paha, niinkuin on käynyt sille nuorukaiselle."</p>	<p>32. Kuningas sanoi Kuusille: onko nuorukainen Absalom rauhassa? Kuusi sanoi: tapahtukoon niin herrani kuninkaan vihollisille, kuin nuorukaiselle on tapahtunut, ja kaikille niille, jotka heitäsä asettavat sinua vastaan sinulle vahingoksi!</p>	<p>18:32 Cuningas sanoi Cusille: ongost nuorucainen Absalom rauhas? Cusi sanoi: tapahtucon nijn minun Herrani Cuningan caikille wiholisille/ cuin nuorucaiselle on tapahtunut/ ja caikille nijlle/ jotca heidäns asettawat sinua wastan/ sinulle wahingoxi.</p>
<p>18:33 Kuningas tuli kovin järkytetyksi, nousi portin päällä olevaan yläsaliin ja itki. Ja mennessänsä hän huusi näin: "Poikani Absalom, minun poikani, oma poikani Absalom! Jospa minä olisin kuollut sinun sijastasi! Absalom, poikani, oma poikani!"</p>	<p>33. Niin tuli kuningas murheelliseksi, ja meni portin ylistupaan ja itki, ja sanoi mennessänsä näin: poikani Absalom! poikani, poikani Absalom! O, jospa minä olisin kuollut sinun siassas, oi, Absalom poikani, minun poikani!</p>	<p>18:33 Nijn tuli Cuningas murheisijns/ ja meni portin ylostupaan/ ja itki/ ja sanoi mennesäns: minun poican Absalom/ minun poican/ minun poican Absalom/ Jumala tekis että minä olisin cuollut sinun edestäns/ O Absalom minun poican/ minun poican.</p>
<p>19 LUKU</p>	<p>19 LUKU</p>	<p>XIX. Lucu</p>
<p>19:1 Jooabille ilmoitettiin: "Katso, kuningas itkee ja suree Absalomia."</p>	<p>1. Ja Jooabille ilmoitettiin: katso, kuningas itkee ja suree Absalomia.</p>	<p>19:1 JA se ilmoitettin Jooabille/ cadzo/ Cuningas itke ja sure Absalomi.</p>
<p>19:2 Ja voitto muuttui sinä päivänä suruksi kaikelle kansalle, koska kansa sinä päivänä kuuli sanottavan, että kuningas oli murheissaan poikansa tähden.</p>	<p>2. Ja sinä päivänä oli voitosta itku kaiken kansan seassa; sillä kansa oli kuullut sinä päivänä sanottavan kuninkaan olevan murheellisen poikansa tähden.</p>	<p>19:2 Ja sinä päiwänä oli voitost itcu caiken Canssan seas: sillä Canssa oli cuullut sinä päiwänä sanottawan: Cuningan olewan murhellisen poicans tähden.</p>
<p>19:3 Ja kansa tuli sinä päivänä kaupunkiin ikäänkuin varkain, niinkuin tulee varkain väki, joka on häväissyt itsensä pakenemalla taistelusta.</p>	<p>3. Ja kansa lymytti sinä päivänä itsensä ja ei tullut kaupunkiin; niinkuin joku kansa varastaa itsensä, joka häpee paetessansa sodassa.</p>	<p>19:3 Ja Canssa lymytti sinä päiwänä idzens/ ja ei tullut Caupungijn/ nijncuin jocu Canssa warasta idzens joca häwäisty on sodasa paetesans.</p>
<p>19:4 Mutta kuningas oli peittänyt kasvonsa, ja hän huusi kovalla äänellä: "Poikani Absalom! Absalom, poikani, oma poikani!"</p>	<p>4. Mutta kuningas peitti kasvonsa ja huusi suurella äänellä: voi minun poikani Absalom! Absalom, minun poikani, minun poikani!</p>	<p>19:4 Mutta Cuningas peitti caswons/ ja huusi surella änellä: Ah minun poican Absalom/ Absalom minun poican/ minun poican.</p>
<p>19:5 Niin Jooab meni sisälle kuninkaan luo ja sanoi: "Sinä olet tänä päivänä nostanut häpeän kaikkien palvelijaisi kasvoille, vaikka he tänä päivänä ovat pelastaneet sekä sinun oman henkesi että sinun poikiesi, tyttäriesi, vaimojesi ja</p>	<p>5. Niin Joab tuli kuninkaan tykö huoneeseen ja sanoi: sinä olet häväissyt tänäpäpäni kaikki sinun palvelias, jotka ovat sinun, ja sinun poikais ja tytärtes, emäntäis ja jalkavaimois hengen hädästä pelastaneet tänäpäpäni;</p>	<p>19:5 NIin Joab tuli Cuningan tygö huoneseen/ ja sanoi: sinä olet häwisnyt tänäpäni caicki sinun palwelias/ jotca owat sinun/ ja sinun poicais/ ja tytärtes/ emändäis ja jalcawaimois hengen hädästä pelastanet.</p>

<p>sivuvaimojesi hengen.</p> <p>19:6 Sinähän rakastat niitä, jotka sinua vihaavat, ja vihaat niitä, jotka sinua rakastavat. Sillä nyt sinä olet antanut tietää, ettei sinulla olekaan päälliköitä eikä palvelijoita; - niin, nyt minä tiedän, että jos Absalom olisi elossa ja me kaikki olisimme tänään kuolleet, se olisi sinulle mieleen.</p>	<p>6. Ettäs rakastat niitä, jotka sinua vihaavat, ja vihaat niitä, jotka sinua rakastavat; sillä tänäpäni sinä ilmoitit sinus ei lukua pitävän sodanpäämiehistä eli palvelioistas, ja siitä minä tänäpäni ymmärrän, että jos Absalom ainoastansa eläis ja me kaikki olisimme tänäpäni kuolleet, se sinulle kelpais.</p>	<p>19:6 Ettäs racastat nijtä cuin sinua wihawat/ ja wihat nijtä cuin sinua racastawat: sillä tänäpäni sinä ilmoitit sinus ei lucua pitävän sodan päämiehistä eli palwelioistas: ja sijtä minä hywin ymmärrän/ että jos Absalom ainoastans eläis/ ja me caicki olisim tänäpäni cuollet/ se sinulle kelpais.</p>
<p>19:7 Mutta nouse nyt ylös ja mene ulos ja puhuttele ystävällisesti palvelijoihisi. Sillä minä vannon Herran kautta: jollet mene ulos, niin ei totisesti yhtä ainoatakaan miestä jää luoksesi tänä yönä; ja tämä on oleva sinulle suurempi onnettomuus kuin mikään muu, joka on kohdannut sinua nuoruudestasi tähän päivään saakka."</p>	<p>7. Nouse siis nyt ja käy ulos, ja puhu suloisesti palvelioilles; sillä minä vannon sinulle Herran kautta, että jolles sinä käy ulos, niin ei ole yksikään mies sinun tykönäs tätä yötä; se on sinulle pahempi, kuin kaikki se vastoinkäyminen, joka sinulle hamasta nuoruudestas tähän asti on tapahtunut.</p>	<p>19:7 Nouse sijs ja käy ulos/ ja puhele suloisest sinun palwelioittes tygö: sillä minä wannon sinulle HERran cautta/ että jolles sinä käy ulos/ nijn ei ole yxikän mies sinun tykönäs tätä yötä/ se on sinulle pahempi/ cuin caicki se wastoinkäyminen joca sinulle hamast nuorudest tähän asti on tapahtunut.</p>
<p>19:8 Silloin kuningas nousi ja asettui istumaan porttiin. Ja kaikelle kansalle ilmoitettiin ja sanottiin: "Kuningas istuu nyt portissa." Silloin kaikki kansa tuli kuninkaan eteen. Mutta kun Israel oli paennut, kukin majallensa,</p>	<p>8. Niin nousi kuningas, ja istui portilla. Ja se ilmoitettiin kaikelle kansalle, sanoen: katso, kuningas istuu portilla. Niin kaikki kansa tuli kuninkaan eteen; vaan Israel oli paennut itsekin majoillensa.</p>	<p>19:8 Nijn nousi Cuningas ja istui portilla. Ja se ilmoitettin caikelle Canssalle/ cadzo/ Cuningas istu portilla. Nijn caicki Canssa tuli Cuningan eteen/ waan Israel oli paennut idzecukin majoins.</p>
<p>19:9 alkoi kaikki kansa kaikkien Israelin heimojen keskuudessa riidellä ja sanoa: "Kuningas on pelastanut meidät vihollistemme kourista, hän on vapauttanut meidät filistealaisten kourista, ja nyt hän on Absalomia paossa, maasta poissa.</p>	<p>9. Ja kaikki kansa Israelin sukukunnista riiteli keskenänsä, sanoen: kuningas on meitä auttanut meidän vihamiestemme käsistä, Ja hän on meitä pelastanut Philistealaisilta: ja nyt täytyy hänen maakunnasta paeta Absalomin tähden.</p>	<p>19:9 JA caicki Canssa Israelin sucucunnast rijtelit keskenäns/ sanoden: Cuningas on meitä auttanut wihamiesten käsist ja pelastanut Philistereildä/ ja nyt täyty maacunnast paeta Absalomin tähden.</p>
<p>19:10 Mutta Absalom, jonka me olemme voidelleet kuninkaaksemme, on kuollut taistelussa. Miksi ette nyt ryhdy tuomaan kuningasta takaisin?"</p>	<p>10. Mutta Absalom, jonka me voitelimme meillemme, on kuollut sodassa, miksi te nyt olette niin hiljaiset noutamaan kuningasta?</p>	<p>19:10 Mutta Absalom jonga me voitelim meillem/ on cuollut sodas/ mixi te nyt oletta nijn hiljaiset noutaman Cuningast?</p>

<p>19:11 Mutta kuningas Daavid lähetti sanan papeille Saadokille ja Ebjatarille ja käski sanoa: "Puhukaa Juudan vanhimmille ja sanokaa: 'Miksi te olette viimeiset tuomaan kuningasta takaisin hänen linnaansa? Sillä se, mitä koko Israel puhuu, on tullut kuninkaan tietoon hänen olinpaikkaansa.</p>	<p>11. Mutta kuningas David lähetti pappein Zadokin ja AbJatarin tykö, ja käski heille sanoa: puhukaat vanhimmille Juudassa, sanoen: miksi te olette viimeiset kuningasta kotiansa noutamaan? Sillä kaiken Israelin puhe oli ilmoitettu kuninkaan huoneessa.</p>	<p>19:11 MUtta Cuningas lähetti Pappein Zadochin ja AbJatharin tygö/ ja käski heille sanoa: puhucat wanhimmille Judas/ sanoden: mixi te oletta wijmeiset Cuningasta cotians noutaman? (Ja caicki Israelin puhe oli ilmoitettu Cuningan huones.)</p>
<p>19:12 Te olette minun veljiäni, minun luutani ja lihaani. Miksi te olisitte viimeiset tuomaan kuningasta takaisin?'</p>	<p>12. Te olette minun veljeni, minun luuni ja minun lihani: miksi te olette viimeiset noutamaan jälleen kuningasta?</p>	<p>19:12 Te oletta minun weljeni/ minun luuni ja minun lihani/ mixi te oletta wijmeiset noutaman jälleens Cuningast?</p>
<p>19:13 Ja Amasalle sanokaa: 'Olethan sinä minun luutani ja lihaani. Jumala rangaiskoon minua nyt ja vasta, jollet sinä kaikkea elinaikaasi ole minun sotapäällikköni Joabin sijassa.'"</p>	<p>13. Ja sanokaat Amasalle: etkös ole minun luuni ja lihani? Jumala tehkoon minulle niin ja niin, jollei sinun pidä tuleman sotaherraksi minun edessäni Joabin siaan sinun elinaikanas.</p>	<p>19:13 Ja sanocat Amasalle: etkös ole minun luun ja lihan? Jumala tehkön minulle nijn ja nijn/ jollet sinä ole sotiherra minulla Joabin sias sinun elinaicanas.</p>
<p>19:14 Näin hän taivutti kaikkien Juudan miesten sydämet, niin että he yhtenä miehenä lähettivät sanomaan kuninkaalle: "Palaa takaisin, sinä ja kaikki sinun palvelijasi."</p>	<p>14. Ja hän käänsi kaikkein Juudan miesten sydämet niinkuin yhden miehen. Ja he lähettivät kuninkaalle sanan: palaja sinä ja kaikki palvelias.</p>	<p>19:14 Ja hän käänsi caickein Judan miesten sydämet/ nijncuin yhden miehen. Ja he lähetit Cuningalle sanan: palaja sinä ja caicki palwelias.</p>
<p>19:15 Niin kuningas palasi takaisin ja tuli Jordanille; mutta Juuda oli tullut Gilgaliin mennäkseen kuningasta vastaan ja tuodakseen kuninkaan Jordanin yli.</p>	<p>15. Niin kuningas tuli jälleen. Ja kuin hän lähestyi Jordania, olivat kaikki Juudan miehet tulleet Gilgaliin menemään kuningasta vastaan ja saattamaan kuningasta Jordanin ylitse.</p>	<p>19:15 Nijn Cuningas tuli jälleens. Ja cuin hän lähestyi Jordani/ olit caicki Judan miehet tullet Gilgalijn menemän Cuningasta wastan/ ja saattaman Cuningast Jordanin ylidze.</p>
<p>19:16 Myöskin Siimei, Geeran poika, benjaminilainen Bahurimista, lähti kiiruusti Juudan miesten kanssa kuningas Daavidia vastaan.</p>	<p>16. Ja Sime Geran poika, Jeminin pojan Bahurimista, kiiruhti itsensä ja meni alas Juudan miesten kanssa kuningas Davidia vastaan.</p>	<p>19:16 JA Sime Geran poica/ Jeminin pojan Bahurimist/ kijrutti idzens ja meni Judan miesten cansa Cuningas Dawidi wastan.</p>
<p>19:17 Ja hänen kanssansa oli tuhat miestä Benjaminista sekä Siiba, Saulin perheen palvelija, viidentoista poikansa ja kahdenkymmenen palvelijansa kanssa. Nämä olivat rientäneet Jordanille ennen kuningasta</p>	<p>17. Ja hänen kanssansa oli tuhannen miestä BenJaminista, oli myös Ziba Saulin huoneen palvelia viidentoistakymmenen poikansa kanssa ja kahdenkymmenen palvellansa kanssa; ja he kiiruhtivat heitänsä Jordanin ylitse kuninkaan eteen.</p>	<p>19:17 Ja hänen cansans oli tuhannen miestä BenJaminista/ oli myös Ziba Saulin huonesta/ wijdentoistakymmenen poicans cansa/ ja cahdenkymmenen palwelians cansa/ ja he kijrutit heitäns Jordanin ylidze Cuningan edellä.</p>

<p>19:18 ja menneet yli kahlauspaikasta tuomaan kuninkaan perhettä ja toimittamaan, mitä hän näkisi hyväksi määrätä. Mutta Siimei, Geeran poika, heittäytyi kuninkaan eteen, kun hän oli lähtemässä Jordanin yli,</p>	<p>18. He valmistivat alukset kuningasta ja hänen palvelioitansa ylitse viettä, tehdäksensä sitä kuninkaalle mielen nouteeksi. Mutta Simei Geran poika lankesi polvillensa kuninkaan eteen hänen mennessä Jordanin ylitse,</p>	<p>19:18 He walmistit aluxet Cuningalle ja hänen palwelioillens/ tehdäxens sitä Cuningale mielen noutexi. Mutta Simei Geran poica langeis polwillens Cuningan eteen mennesäns Jordanin ylidze.</p>
<p>19:19 ja sanoi kuninkaalle: "Älköön herrani lukeko minulle paha tekoani älköönkä muistelko, kuinka väärin palvelijasi teki sinä päivänä, jona herrani, kuningas, lähti Jerusalemista; älköön kuningas panko sitä sydämellensä.</p>	<p>19. Ja sanoi kuninkaalle: minun herrani, älä lue minulle sitä paha tekoa, älä myös muistele sinun palvelias rikosta, jolla hän sinun vihoitti, herra kuningas, lähteissäs Jerusalemista: älköön kuningas sitä sydämeensä panko.</p>	<p>19:19 Ja sanoi Cuningalle: minun Herran/ älä lue minulle sitä pahateco/ älä myös muistuttele sinun palwelias ricoxia/ joilla hän sinun vihoitti lähteisäs Jerusalemist/ älkön nijtä sydämens pango Cuningas.</p>
<p>19:20 Sillä palvelijasi tuntee, että olen tehnyt synnin; sentähden minä olen tänä päivänä ensimmäisenä koko Joosefin heimosta tullut tänne herraani, kuningasta, vastaan."</p>	<p>20. Sillä sinun palvelias tuntee syntiä tehneensä, ja katso, minä olen tänäpäpä lähtenyt ensimmäisenä koko Josephin huoneesta herraani kuningasta vastaan.</p>	<p>19:20 Sillä sinun palwelias tunde hänens syndiä tehnexi/ ja cadzo/ minä olen lähtenyt ensimmäisnä coco Josephin huonesta/ Herra minun Cuningastani wastan.</p>
<p>19:21 Niin Abisai, Serujan poika, puuttui puheeseen ja sanoi: "Eikö Siimei ole rangaistava kuolemalla siitä, että hän on kiroillut Herran voideltua?"</p>	<p>21. Mutta Abisai ZeruJan poika vastasi ja sanoi: eikö Simein sen edessä pitäisi kuoleman, että hän kiroisi Herran voideltua?"</p>	<p>19:21 Mutta Abisai ZeruJan poica wastais/ ja sanoi: eiköst Simein sen edest pidäis cuoleman/ että hän kirois HERran woideltua?"</p>
<p>19:22 Mutta Daavid vastasi: "Mitä teillä on minun kanssani tekemistä, te Serujan pojat, kun tulette minulle tänä päivänä kiusaajaksi? Olisiko ketään Israelissa tänä päivänä kuolemalla rangaistava? Minä tiedän tulleeni tänä päivänä Israelin kuninkaaksi."</p>	<p>22. Ja David vastasi: mitä minun on teidän kanssanne, te ZeruJan pojat, että tahdotte tänäpäpä minulle tulla saatanaksi? Pitäiskö jonkun tänäpäpä kuoleman Israelista? Luuletteko, etten minä tiedä tänäpäpä itseni tulleeeksi kuininkaaksi Israelissa?"</p>	<p>19:22 Ja Dawid wastais: mitä minun on tekemist teidän cansan te ZeruJan lapset/ että te tahdotte tänäpäpä minulle tulla Sathanaxi? pitäiskö jongun tänäpäpä cuoleman Israelist? luulettaco/ etten minä tiedä tänäpäpä idzeni tullexi Cuningaxi Israelis?"</p>
<p>19:23 Ja kuningas sanoi Siimeille: "Sinä et kuole." Ja kuningas vannoi sen hänelle.</p>	<p>23. Sanoi siis kuningas Simeille: ei sinun pidä kuoleman; ja kuningas vannoi hänelle.</p>	<p>19:23 Sanoi sijs Cuningas Simeille wannotulla walalla: ei sinun pidä cuoleman.</p>
<p>19:24 Mefiboset, Saulin pojanpoika, oli myös tullut kuningasta vastaan. Hän ei ollut siistinyt jalkojansa, ei siistinyt partaansa eikä pesettänyt vaatteitansa siitä päivästä, jona kuningas lähti, siihen päivään asti, jona hän rauhassa tuli takaisin.</p>	<p>24. Tuli myös MephiBoset Saulin poika kuningasta vastaan, pesemättömillä jaloilla ja ajelemattomalla parralla; ei hän ollut myös pessyt vaatteitansa siitä päivästä, kuin kuningas läksi ja rauhassa jälleen palasi.</p>	<p>19:24 TULi myös MephiBoseth Saulin poica Cuningast wastan pesemättömillä jalgoilla/ ja ajelemattomalla parralla/ ei hän ollut myös pesnyt vaatteitans/ sijtä päiwästä cuin Cuningas läxi/ ja rauhas jäl lens palais.</p>

19:25 Kun hän nyt tuli Jerusalemissa kuningasta vastaan, sanoi kuningas hänelle: "Miksi sinä et tullut minun kanssani, Mefiboset?"	25. Kuin hän tuli Jerusalemissa kuningasta vastaan, sanoi kuningas hänelle: miksi et minun kanssani tullut, Mephiboset?	19:25 Cosca hän tuli Jerusalemissa Cuningast vastaan/ sanoi Cuningas hänelle: mixes minun cansani tullut Mephiboset?
19:26 Hän vastasi: "Herrani, kuningas, palvelijani petti minut. Sillä sinun palvelijasi sanoi hänelle: 'Satuloi minun aasini, ratsastaakseni sillä ja mennäkseni kuninkaan kanssa' - sillä palvelijasihan on ontuva -	26. Ja hän sanoi: herra kuningas, minun palveliani on pettänyt minun; sillä palvelias ajatteli: minä satuloitsen aasin, ajan ja vaellan sillä kuninkaan tykö; sillä palvelias on ontuva.	19:26 Ja hän vastais/ sanoden: Herra Cuningas/ minun palveliani on pettänyt minun/ sillä sinun palvelias ajatteli: minä satuloidzen Asin/ ajan ja waellan sillä Cuningan tygö: sillä sinun palvelias on onduwa.
19:27 mutta hän on panetellut palvelijaasi herralle kuninkaalle. Herrani, kuningas, on kuitenkin niinkuin Jumalan enkeli; tee siis, mitä hyväksi näet.	27. Ja vielä päälliseksi on hän kantanut minun herrani kuninkaan edessä palvelias päälle; vaan herrani kuningas on kuin Jumalan enkeli, tee siis mitä sinulle on kelvollinen.	19:27 Ja vielä päälisexi on hän candanut minun Herrani Cuningan edes sinun palvelias päälle/ waan minun Herran Cuningas on cuin Jumalan Engeli/ ia tee mitä sinulle on kelvollinen.
19:28 Sillä koko minun isäni suku oli herrani, kuninkaan, edessä kuoleman oma, ja kuitenkin sinä asetit palvelijasi niiden joukkoon, jotka syövät sinun pöydässäsi. Mitäpä minulla on enää muuta oikeutta ja mitä valittamista kuninkaalle?"	28. Sillä koko minun isäni huone ei ole muu ollut kuin kuoleman kansa herrani kuninkaan edessä, ja sinä olet palvelias istuttanut niiden sekaan, jotka sinun pöydältä syövät; mikä oikeus on minulla enää huutaa kuninkaan tykö?	19:28 Sillä coco minun Isäni huone/ ei ole muu ollut cuin cuoleman Canssa minun Herrani Cuningan edes/ sinä olet minun/ sinun palvelias/ istuttanut niiden sekaan/ jotca sinun pöydäldäs syöwät: mikä oikeus on minulla enä huuta Cuningan tygö.
19:29 Kuningas sanoi hänelle: "Mitäs tuosta enää puhut? Minä sanon, että sinä ja Siiba saatte jakaa keskenänne maaomaisuuden."	29. Kuningas sanoi hänelle: mitäs tahdot enää puhua asiastas? Minä olen sanonut: sinun ja Ziban pitää keskenänsä jakaman pellon.	19:29 Cuningas sanoi hänelle: mitäs tahdot enämbi puhua sinun asiastas? minä olen sanonut: Ziban ja sinun pitä keskenäns jacaman pellon.
19:30 Niin Mefiboset sanoi kuninkaalle: "Ottakoon hän sen vaikka kokonaan, kun kerran herrani, kuningas, on palannut rauhassa kotiinsa."	30. Niin Mephiboset sanoi kuninkaalle: ottakaan hän sen kokonansa, että herrani kuningas on rauhassa kotiansa palannut.	19:30 Nijn Mephiboseth wastais Cuningalle: ottacan hän sen coconans/ että minun Herran Cuningan on rauhas cotians palainnut.
19:31 Gileadilainen Barsillai oli myös tullut Rogelimista ja meni kuninkaan kanssa Jordanille saattamaan häntä Jordanin yli.	31. Ja Barsillai Gileadilainen tuli Rogelimista ja meni kuninkaan kanssa Jordanin ylitse, saattamaan häntä Jordanin ylitse.	19:31 JA Barsillai se Gileaditeri tuli Roglimist/ ja meni Cuningan cansa Jordanin ylidze saattaman händä Jordanis.

19:32 Barsillai oli hyvin vanha, kahdeksankymmenen vuoden vanha. Hän oli elättänyt kuningasta tämän ollessa Mahanaimissa, sillä hän oli hyvin rikas mies.	32. Ja Barsillai oli sangen ijällinen, jo kahdeksankymmenen vuotinen; hän oli ravinnut kuningasta, kuin hän Mahanaimissa oli; sillä hän oli sangen jalo mies.	19:32 Ja Barsillai oli sangen ijällinen/ jo cahdexankymmenen vuotinen/ hän oli rawinnut Cuningast cosca hän Mahanaimis oli: sillä hän oli jalo mies.
19:33 Kuningas sanoi nyt Barsillaille: "Tule sinä minun mukaan, niin minä elätän sinut luonani Jerusalemissa."	33. Ja kuningas sanoi Barsillaille: seuraa minua, minä ravitsen sinun minun kanssani Jerusalemissa.	19:33 Ja Cuningas sanoi Barsillaille: seura minua/ minä rawidzen sinun minun cansani Jerusalemis.
19:34 Mutta Barsillai vastasi kuninkaalle: "Montakopa ikävuotta minulla enää lienee, että menisin kuninkaan kanssa Jerusalemiin:	34. Mutta Barsillai sanoi kuninkaalle: kuinka monta vuotta minulla enää on elää, että minä menisin kuninkaan kanssa Jerusalemiin?	19:34 Mutta Barsillai sanoi Cuningalle: mitä minun enämbi on elämist/ että minä menisin Cuningan cansa Jerusalemijn?
19:35 minä olen nyt kahdeksankymmenen vuoden vanha; osaisinko minä enää erottaa hyvää pahasta, tahi maistuisiko palvelijastasi miltään se, mitä hän syö ja mitä juo? Tahi kuuluisiko minusta enää miltään laulajain ja laulajattarien laulu? Miksi palvelijasi vielä tulisi herralleni, kuninkaalle, kuormaksi?	35. Minä olen jo tänäpäpä kahdaksankymmenen ajastaikainen, tietäisinkö minä, mikä hyvä eli paha olis? eli maistaisko palvelias, mitä hän syö ja juo? taikka kuuluisinko minä silleen veisaajain ja laulajain ääntä? Miksi palvelias pitäis vaivaaman herraani kuningasta?	19:35 Minä olen jo tänäpäpä cahdexankymmenen ajastaikainen/ tiedäisingö minä mikä hywä eli paha olis/ eli maistaisco sinun palwelias mitä hän syö ja juo/ taicka cuulisingo minä sillen laulaitten ändä? mixi sinun palwelias pitäis waiwaman Herra minun Cuningastani?
19:36 Ainoastaan vähän matkaa seuraa palvelijasi kuningasta tuolle puolelle Jordanin. Miksi kuningas antaisi minulle sellaisen korvauksen?	36. Sinun palvelias menee vähä Jordanin ylitse kuninkaan kanssa: minkätähden kuningas tahtoo minulle näin kostaa?	19:36 Sinun palwelias mene wähän Jordanin ylidze Cuningan cansa: mingätähden Cuningas tahto minulle näin costa?
19:37 Salli palvelijasi palata takaisin, saadakseni kuolla omassa kaupungissani isäni ja äitini haudan ääressä. Mutta katso, tässä on palvelijasi Kimham, menköön hän herrani, kuninkaan, kanssa; ja tee hänelle, mitä hyväksi näet."	37. Salli siis nyt palvelias palata jälleensä, että minä kuolisin minun kaupungissani ja haudattaisiin isäni ja äitini hautaan: ja katso, tässä on sinun palvelias Kimeham, hän menköön herrani kuninkaan kanssa: ja tee hänelle, mitä sinulle on kelvollinen.	19:37 Salli siis nyt sinun palwelias palaita jälleensä/ että minä cuolisin minun Caupungisani/ ja haudataisin Isäni ja äitini hautaan. Cadzo/ täsä on sinun palwelias Chimeham/ hän mengön minun Herrani Cuningan cansa/ ja tee hänelle mitä sinulle on kelwollinen.
19:38 Niin kuningas sanoi: "Kimham tulkoon minun kanssani, ja minä teen hänelle, mitä sinä hyväksi näet. Ja kaiken, mitä sinä minulta toivot, minä sinulle teen."	38. Kuningas vastasi: Kimehamin pitää seuraaman minua ylitse, ja minä teen hänelle, mikä sinulle on otollinen, ja kaikki mitä minulta anot, teen minä sinulle.	19:38 Cuningas wastais: Chimehamin pitää seuraman minua ylidze/ ja minä teen hänelle cuin sinulle on otollinen/ ja caicki mitä minulda anot/ teen minä sinun.

19:39 Sitten kaikki kansa meni Jordanin yli, ja myös kuningas itse meni. Ja kuningas suuteli Barsillaita ja hyvästeli hänet. Sitten tämä palasi takaisin kotiinsa.	39. Kuin kaikki kansa ja kuningas olivat menneet Jordinin ylitse, antoi kuningas Barsillain suuta ja siunasi häntä, ja hän palasi kotiansa.	19:39 Cosca caicki Canssa ja Cuningas olit mennet Jordanin ylidze/ andoi Cuningas Barsillain suuta/ ja siunais händä/ ja hän palais cotians.
19:40 Kuningas meni Gilgaliin, ja Kimham meni hänen mukanansa, samoin myös kaikki Juudan kansa. Ja he ja puolet Israelin kansasta veivät kuninkaan yli sinne.	40. Niin kuningas meni Gilgaliin ja Kimeham seurasi häntä; ja kaikki Juudan väki oli saattanut kuningasta ylitse, niin myös puoli Israelin kansasta.	19:40 Nijn Cuningas meni Gilgalijn ja Chimeham seurais händä/ ja caicki Judan väki olit saattanet Cuningast ylidze/ waan Israelin Canssast oli puoli siellä.
19:41 Ja katso, silloin kaikki muut Israelin miehet tulivat kuninkaan tykö ja sanoivat kuninkaalle: "Miksi ovat meidän veljemme, Juudan miehet, varkain tuoneet Jordanin yli kuninkaan ja hänen perheensä ynnä kaikki Daavidin miehet hänen kanssaan?"	41. Ja katso, silloin tulivat kaikki Israelin miehet kuninkaan tykö ja sanoivat hänelle: miksi meidän veljemme Juudan miehet ovat varastaneet sinun ja vieneet kuninkaan perheinensä Jordanin ylitse, kaikki myös Davidin miehet hänen kanssansa.	19:41 JA cadzo/ silloin tulit caicki Israelin miehet Cuningan tygö/ ja sanoit hänelle: mixi meidän weljem Judan miehet owat warastanet sinun/ ja wienet Cuningan perheinens Jordanin ylidze/ caicki myös Dawidin miehet hänen cansans.
19:42 Mutta kaikki Juudan miehet vastasivat Israelin miehille: "Onhan kuningas meille läheisempi; miksi vihastut siitä? Olemmeko me syöneet kuningasta, tahi olemmeko vieneet hänet itsellemme?"	42. Niin vastasivat kaikki Juudan miehet Israelin miehille: sillä kuningas on meitä läheisempi, miksi te sentähden niin närkästytte? Vai luuletteko te, että me jollakulla olemme kuninkaalta ravitut, taikka joitakin lahjoja saaneet?	19:42 Nijn wastaisit caicki Judan miehet nijlle Israelin miehille: sillä Cuningas on meitä lähisembi/ mixi te sentähden nijn närkästyt/ wai luulettaco te että me olem Cuningalda rawitut taicka lahjoja saanet?
19:43 Israelin miehet vastasivat Juudan miehille ja sanoivat: "Minulla on kymmenen kertaa suurempi osa kuninkaaseen, myös Daavidiin, kuin sinulla. Miksi olet siis ylenkatsonut minua? Ja enkö minä ensin puhunut kuninkaani takaisintuomisesta?" Mutta Juudan miesten sanat olivat vielä ankarammat kuin Israelin miesten sanat.	43. Niin Israelin miehet vastasivat Juudan miehiä, sanoen: meillä on kymmenen osaa kuninkaassa, enemmin myös David meille tulee kuin teille: kuinka siis sinä olet minua niin halvaksi lukenut, ettei minun olisi sopinut ensimmäisenä olla kuningastani noutamassa? Mutta Juudan miehet puhuivat tuimemmin kuin Israelin miehet.	19:43 Nijn Israelin miehet wastaisit Judan miehiä/ sanoden: meillä on kymmenen osa Cuningas/ enämmin myös Dawid meille tule cuin teille/ cuinga sijs sinä olet minua nijn halvaxi lukenut/ ettei meidän olis sopinut ensimmäisnä olla Cuningast noutamas? Mutta Judan miehet puhuit tuimemmin cuin Israelin miehet.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu

<p>20:1 Ja siellä oli sattumalta kelvoton mies, nimeltä Seba, Bikrin poika, benjaminilainen. Hän puhalsi pasunaan ja sanoi: "Meillä ei ole mitään osaa Daavidiin eikä perintöosaa Iisain poikaan. Kukin majallensa, Israel!"</p>	<p>1. Mutta siihen tuli yks kuuluisa Belialin mies, jonka nimi oli Seba Bikrin poika Jeministä; se soitti basunalla ja sanoi: ei meillä ole yhtäkään osaa Davidissa eikä yhtäkään perimistä Isain pojassa, itsekukin palatkaan majaansa, o Israel!</p>	<p>20:1 Mutta signä paicas oli yxi cuuluisa Belialin mies/ jonga nimi oli Seba Bichrin poica Jeminist. Se soitti Basunalla/ ja sanoi: ei meillä ole yhtäkän osa Dawidis/ eikä yhtäkän perimist Isain pojasa/ idzecukin palaitcan majaans/ O Israel.</p>
<p>20:2 Silloin kaikki Israelin miehet luopuivat Daavidista ja seurasivat Sebaa, Bikrin poikaa; mutta Juudan miehet riippuivat kiinni kuninkaassansa ja seurasivat häntä Jordanilta aina Jerusalemiin.</p>	<p>2. Silloin jokainen Israelissa luopui Davidista, ja seurasivat Sebaa Bikrin poikaa. Mutta Juudan miehet riippuivat kuninkaassansa Jordanista Jerusalemiin asti.</p>	<p>20:2 Silloin jocainen Israelis luowui Dawidist/ ja seuraisit Sebat Bichrin poica. Mutta Judan miehet ripuit heidän Cuningasans/ Jordanist Jerusalemin asti.</p>
<p>20:3 Niin Daavid tuli linnaansa Jerusalemiin. Ja kuningas otti ne kymmenen sivuvaimoa, jotka hän oli jättänyt palatsia vartioimaan, ja panetti heidät vartioituun taloon; ja hän elätti heitä, mutta ei mennyt heidän luoksensa. Siellä he olivat eristettyinä kuolinpäiväänsä asti, elävän miehen leskinä.</p>	<p>3. Ja David tuli kotiansa Jerusalemiin, ja kuningas otti ne kymmenen jalkavaimoa, jotka hän oli jättänyt huonetta vartioitsemaan, ja antoi heidän kätkettä, ja elätti heitä ja ei mennyt heidän tykönsä; ja he olivat salvatut kuolemaansa asti leskeydessänsä.</p>	<p>20:3 JA Dawid tuli cotians Jerusalemijn/ ja otti ne kymmenen jalcawaimoans/ jotca hän oli jättänyt huonen wartiaxi/ ja andoi heidän kätkettä/ ja rawidzi heitä/ ja eij maannut heitä/ ja he olit salwatut heidän cuolemans asti heidän leskeydesäns.</p>
<p>20:4 Ja kuningas sanoi Amasalle: "Kutsu koolle Juudan miehet kolmen päivän kuluessa ja ole silloin itse paikallasi täällä."</p>	<p>4. Ja kuningas sanoi Amasalle: kokoa minun tyköni Juudan miehet kolmena päivänä, ja sinun pitää myös itse läsnä oleman.</p>	<p>20:4 JA Cuningas sanoi Amasalle: cocoa minun tygöni Judan miehet colmena päiwänä/ ja sinun pitä myös idze läsnä oleman.</p>
<p>20:5 Niin Amasa meni kutsumaan koolle Juudaa; mutta hän viipyi ohi sen ajan, jonka hän oli määrännyt.</p>	<p>5. Niin Amasa meni kokoomaan Juudan miehiä, ja hän viipyi määrätyn ajan ylitse.</p>	<p>20:5 Nijn Amasa meni cocoman Judan miehiä/ ja hän wijwy määrätyn ajan ylidze.</p>
<p>20:6 Silloin sanoi Daavid Abisaille: "Nyt Seba, Bikrin poika, tekee meille enemmän paha kuin Absalom. Ota sinä herrasi palvelijat ja aja häntä takaa, ettei hän saisi haltuunsa varustettuja kaupunkia ja repisi meiltä silmiä."</p>	<p>6. Niin David sanoi Abisaille: nyt Seba Bikrin poika enempi meitä vahingoitsee kuin Absalom: ota siis herras palveliat ja aja häntä takaa, ettei hän löytäisi vahvoja kaupungeita ja pääsisi meidän silmäimme edestä.</p>	<p>20:6 Nijn Dawid sanoi Abisaille: nyt Seba Bichrin poica enämbi meitä wahingoidze cuin Absalom/ ota sijs sinun Herras palweliat ja aja händä taca/ ettei hän löydäis wahwoja Caupungeita/ ja pääsis meidän silmäin edest.</p>

<p>20:7 Niin Jooabin miehet sekä kreetit ja pleetit ja kaikki urhot lähtivät liikkeelle hänen jäljessään; he lähtivät Jerusalemissa ajamaan takaa Sebaa, Bikrin poikaa.</p>	<p>7. Silloin läksivät hänen kanssansa Joabin miehet, ja Kreetit ja Pleetit, ja kaikki väkevät. Ja he läksivät Jerusalemissa ajamaan Sebaa Bikrin poikaa takaa.</p>	<p>20:7 Silloin läxit hänen cansans Joabin miehet/ ja Chretit ja Pletit/ ja caicki wäkevät. Ja he läxit Jerusalemissa ajamaan Sebat Bichrin poica taca.</p>
<p>20:8 Mutta kun he olivat suuren kiven luona, joka on Gibeonissa, tuli Amasa heitä vastaan. Ja Jooab oli puettu takkiinsa, ja sen päällä oli miekanvyö, kiinnitettynä vyötäisille; miekka oli tupessaan, mutta kun hän lähti liikkeelle, niin se putosi.</p>	<p>8. Kuin he joutuivat suuren vahan tykö Gibeoniin, tuli Amasa heidän eteensä. Mutta Joab oli vyötetty päällisvaatteissansa, ja sen päällä miekan vyö, joka riippui hänen kupeissansa tupessa, ja koska hän kävi, taisi se pudota.</p>	<p>20:8 COsca he jouduit sen suuren vahan tygö Gibeonijn/ tuli Amasa heidän eteens. Mutta Joab oli wyötetty päällisvaatteisans/ ja sen päällä miecan wyö/ joca ripui hänen cupeisans tupesa/ ja cosca hän käwi taisi se pudota.</p>
<p>20:9 Ja Jooab sanoi Amasalle: "Voitko hyvin, veljeni?" Ja Jooab tarttui oikealla kädellään Amasaa partaan, muka suudellakseen häntä.</p>	<p>9. Ja Joab sanoi Amasalle: oletkos rauhassa, minun veljeni? Ja Joab tarttui oikealla kädellensä Amasan partaan, suuta antaaksensa hänen.</p>	<p>20:9 Ja Joab sanoi Amasalle: Rauha olcon sinulle minun weljen. Ja Joab tartui oikialla kädelläns Amasan partaan suuta andaxens hänen.</p>
<p>20:10 Ja kun Amasa ei varonut miekkaa, joka Jooabilla oli kädessään, pisti tämä häntä sillä vatsaan, niin että hänen sisälmyksensä valuivat maahan; toista pistoa ei tarvittu: hän kuoli. Sitten Jooab ja hänen veljensä Abisai ajoivat takaa Sebaa, Bikrin poikaa.</p>	<p>10. Mutta ei Amasa ottanut vaaria miekasta joka oli Joabin kädessä: ja hän pisti sillä häntä vatsaan ja vuodatti hänen sisällyksensä maalle, eikä häntä enää pistänyt, ja hän kuoli. Mutta Joab ja hänen vejensä Abisai ajoivat Sebaa Bikrin poikaa takaa.</p>	<p>20:10 Mutta ei Amasa ottanut waari miecast cuin oli Joabin kädes/ ja hän pisti sillä händä wadzaan/ ja wuodatti hänen sisällyxens maalle/ eikä händä enää pistänyt/ ja hän cuoli. Mutta Joab ja hänen weljens Abisai ajoit Sebat Bichrin poica taca.</p>
<p>20:11 Mutta eräs Jooabin palvelijoista jäi seisomaan Amasan ääreen ja huusi: "Jokainen, joka on Jooabille myötämielinen ja joka on Daavidin puolella, seuratkoon Jooabia!"</p>	<p>11. Mutta yksi Joabin palvelioista seisoi hänen tykönänsä ja sanoi: kuka tahtoo pitää Joabin ja Davidin kanssa, hän seuratkaan Joabia!</p>	<p>20:11 Mutta yxi Joabin palwelioista seisoi hänen tykönäns/ ja sanoi: cuca tahto pitä Joabin ja Dawidin cansa/ hän seuratcan Joabi?</p>
<p>20:12 Ja Amasa virui verissään keskellä tietä; mutta kun se mies näki, että kaikki väki pysähtyi siihen, vei hän Amasan tieltä syrjään pellolle ja heitti vaatteen hänen päällensä, nähdessään, että kaikki ohikulkijat pysähtyivät.</p>	<p>12. Mutta Amasa makasi tahrattuna veressä keskellä tietä. Kuin yksi näki sen, että kaikki kansa seisahti, siirsi hän Amasan tieltä kedolle ja heitti vaatteen hänen päällensä; sillä hän näki, että jokainen joka hänen tykönsä tuli, seisahti siihen.</p>	<p>Mutta Amasa macais tahrattuna weres keskellä tietä. 20:12 Cosca yxi näki sen että caicki Canssa seisatit/ sijrsi hän hänen tiellä kedolle/ ja heitti waatten hänen päällens: sillä hän näki että jocainen cuin hänen tygöns tuli seisatti sijhen.</p>

20:13 Ja kun hänet oli toimitettu pois tieltä, kulkivat kaikki ohi ja seurasivat Jooabia ajaakseen takaa Sebaa, Bikrin poikaa.	13. Kun hän oli tieltä siirretty, meni jokainen Joabin jälkeen, ajamaan Sebaa Bikrin poikaa takaa.	20:13 COsca hän oli tiellä sijrty/ meni jokainen Joabin jälkeen ajaman Sebat Bichrin poica taca.
20:14 Tämä kulki kaikkien Israelin sukukuntien kautta Aabeliin ja Beet-Maakaan, ja kaikki beeriläiset kokoontuivat ja seurasivat häntä sinne saakka.	14. Ja hän vaelsi kaikki Israelin sukukunnat lävitse Abelaan ja BetMaakaan ja koko Berimiin, ja ne kokoontuivat ja seurasivat myös häntä.	20:14 Ja hän vaelsi kaikki Israelin sukucunnat läpidze/ Abelin ja BethMaachan ja coco Haberimin/ ja ne cocounsit ja seuraisit händä.
20:15 Mutta he tulivat ja piirittivät häntä Aabel-Beet-Maakassa ja loivat kaupunkia vastaan vallin, joka ulottui ulkomuuriin. Ja kaikki Jooabin väki teki hävitystyötä kukistaakseen muurin.	15. Mutta kuin he tulivat, niin he piirittivät hänen Abelassa BetMaakan tykönä, ja rakensivat vallin kaupungin ympärille, joka seisoj muurin tasalla. Mutta kaikki kansa, joka Joabin myötä oli, karkasi muuria kukistamaan.	20:15 Mutta cosca he tulit/ niijn he pijritit hänen Abelas BethMaachan tykönä/ ja rakensit wallin Caupungin ymbärins/ tungit idzens murin tygö. Mutta caicki Canssa cuin Joabin myötä oli/ carcais muuria cukistaman.
20:16 Silloin huusi viisas vaimo kaupungista: "Kuulkaa! Kuulkaa! Sanokaa Jooabille, että hän tulee tänne lähelle puhutellakseni häntä."	16. Niin toimellinen vaimo huusi kaupungista: kuulkaat, kuulkaat! sanokaat Joabille, että hän tulee tänne lähes, minä puhuttelen häntä.	20:16 NIin yxi toimellinen vaimo huusi Caupungista/ cuulcat/ cuulcat/ sanocat Joabille/ että hän tule tänne lähes/ minä puhuttelen händä.
20:17 Ja kun tämä tuli häntä lähelle, sanoi vaimo: "Oletko Jooab?" Hän vastasi: "Olen." Vaimo sanoi hänelle: "Kuule palvelijattaresi sanoja." Hän vastasi: "Minä kuulen."	17. Kun hän tuli hänen tykönsä, sanoi vaimo: oletkos Joab? Hän vastasi: olen. Vaimo sanoi hänelle: kuule piikas sanat! Hän vastasi: minä kuulen.	20:17 Cosca hän tuli hänen tygöns/ sanoi vaimo: oletcos Joab? Hän wastais: olen. Vaimo sanoi hänelle: cuule pijcas sanat/ hän wastais: minä cuulen.
20:18 Silloin vaimo sanoi: "Muinoin oli tapana sanoa: 'On kysyttävä neuvoa Aabelista', ja niin tuli valmista.	18. Ja hän puhui, sanoen: muinoin sanottiin: joka kysellä tahtoo, hän kysykään Abelassa, ja niin se menestyi.	20:18 Hän sanoi: muinen sanottin: joca kysellä tahto/ hän kysykän Abelas/ ja niijn se menestyi.
20:19 Minä olen rauhallisimpia ja uskollisimpia Israelissa, ja sinä koetat ottaa hengen kaupungilta, joka on äiti Israelissa. Miksi sinä tahdot hävittää Herran perintöosan?"	19. Minä olen rauhallinen ja uskollinen (kaupunki) Israelissa, ja sinä tahdot tappa sen kaupungin ja äidin Israelissa: miksis tahdot niellä Herran perimisen?	20:19 Minä olen rauhallinen ja uscollinen (Caupungi) Israelis/ ja sinä tahdot tappa sen Caupungin ja Äitin Israelis? mixis tahdot niellä HERran perimisen?
20:20 Jooab vastasi ja sanoi: "Pois se, pois se! En minä tahdo hävittää enkä tuhota.	20. Silloin vastasi Joab ja sanoi: pois se, pois se minusta, että minä nielisin ja hävittäisin.	20:20 Silloin wastais Joab/ ja sanoi: pois se/ pois se minulda/ että minä nielisin ja häwitäisin.

20:21 Niin ei ole asia, vaan eräs mies Ephraimin vuoristosta, nimeltä Seba, Bikrin poika, on nostanut kätensä kuningas Daavidia vastaan; luovuttakaa hänet yksin, niin minä lähden pois kaupungin edustalta." Vaimo vastasi Jooabille: "Katso, hänen päänsä heitetään sinulle muurin yli."	21. Ei asia niin ole; vaan yksi mies Ephraimin vuorelta nimeltä Seba Bikrin poika on nostanut kapinan David kuningasta vastaan: antakaat hän ainoastansa, ja minä erkanen kaupungista. Ja vaimo sanoi Joabille: katso, hänen päänsä pitää sinulle heitettämän muurin ylitse.	20:21 Ei asia nijn ole/ waan yxi mies Ephraimin wuorelda/ Seba Bichrin poica on nostanut capinan Dawid Cuningast wastan/ andacat hän ainoastans/ ja minä ercanen Caupungist. Ja waimo sanoi Joabille: cadzo/ hänen pääns pitä sinulle heitettämän muurin ylidze.
20:22 Sitten vaimo viisaudessaan meni kaiken kansan luo; niin he löivät Sebalta, Bikrin pojalta, pään poikki ja heittivät sen Jooabille. Silloin tämä puhalsi pasunaan, ja he hajaantuivat kaupungin edustalta, kukin majallensa. Mutta Jooab palasi kuninkaan luo Jerusalemiin.	22. Ja vaimo tuli kaiken kansan tykö toimellansa. Ja he hakkasivat Seban Bikrin pojan pään pois ja heittivät Joabille. Ja hän soitti basunalla, ja he hajosivat kaikki kaupungin tyköä itsekukin majoihinsa; mutta Joab palasi Jerusalemiin kuninkaan tykö.	20:22 Ja se waimo tuli caiken Canssan tygö hänen toimellans. Ja hackaisit Seban Bichrin pojan pään pois/ ja heitit Joabille. Ja hän soitti Basunalla/ ja he hajoisit caicki CAupungin tykö idzecukin majoins/ mutta Joab palais Jerusalemijn Cuningan tygö.
20:23 Jooab oli Israelin koko sotajoukon ylipäällikkönä, ja Benaja, Joojadan poika, oli kreettien ja pleettien päällikkönä.	23. Ja Joab oli koko Israelin sotajoukon ylitse; vaan BenaJa Jojadan poika oli Kretin ja Pletin ylitse;	20:23 JA Joab oli coco Israelin sotajoucon ylidze/ waan BenaJa Joiadan poica oli Chretin ja Plethin ylidze.
20:24 Adoram oli verotöiden valvojana, ja Joosafat, Ahiludin poika, oli kanslerina.	24. Adoram oli verorahan haltia; Josaphat Ahiludin poika oli kansleri;	20:24 Adoram oli werorahan haldia/ Josaphat Alihudin poica oli Cantzleri.
20:25 Seja oli kirjurina, ja Saadok ja Ebjatar olivat pappeina.	25. Ja Seja oli kirjoittaja; ja Zadok ja Abjatar olivat papit;	20:25 Ja Seja oli kirjoittaja/ ja Zadoch ja AbJathar olit Papit.
20:26 Myöskin jaairilainen Iira oli Daavidilla pappina.	26. Niin myös Ira Jairilainen oli Davidin ylimmäinen.	20:26 Nijn myös Ira Jairitheri oli Dawidin ylimmäinen.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 Daavidin aikana oli nälänhätä, jota kesti kolme vuotta peräkkäin; silloin Daavid etsi Herran kasvoja. Herra vastasi: "Saulin tähden, verivelan alaisen suvun tähden, koska hän surmasi gibeonilaiset."	1. Ja Davidin aikana oli kallis aika kolme vuotta järjestänsä: ja David etsi Herran kasvoja. Ja Herra sanoi, Saulin tähden ja sen verihuoneen tähden, että hän tappoi Gibeonilaiset.	21:1 JA Dawidin aicana oli callis aica colme vuotta järjestäns. Ja Dawid edzei HERran casvoja. Ja HERra sanoi: Saulin tähden ja sen werihuonen tähden/ että hän tappoi Gibeoniterit.
21:2 Niin kuningas kutsui gibeonilaiset ja puhutteli heitä. Mutta gibeonilaiset eivät olleet israelilaisia, vaan amorilaisten jätteitä, ja israelilaiset olivat vannoneet heille valan, mutta Saul oli kiivaillessaan israelilaisten ja Juudan puolesta koettanut	2. Niin kuningas antoi kutsua Gibeonilaiset ja sanoi heille. Mutta Gibeonilaiset ei olleet Israelin lapsista, vaan jääneistä Amorilaisista: ja Israelin lapset olivat vannoneet heille, ja Saul etsi heitä lyödäksensä vihansa kiivaudessa Israelin	21:2 NIin Cuningas andoi cudzua Gibeoniterit/ ja sanoi heille (Gibeoniterit ei ollet Israelin lapsist/ waan jääneist Amorrereist: ja Israelin lapset oli wannonet heille/ ja Saul edzei heitä lyödäxens hänen wihans kijwaudes Israelin

hävittää heidät.	ja Juudan lasten edessä.	ja Judan lasten edes)
21:3 Daavid sanoi gibeonilaisille: "Mitä minun on tehtävä teidän hyväksenne, ja millä minun on teidät sovitettava, että siunaisitte Herran perintöosaa?"	3. Niin sanoi David Gibeonilaisille, mitä minun pitää teille tekemän? ja millä minun pitää sen sovittaman, että te siunaisitte Herran perikuntaa?	21:3 Nijn sanoi Dawid Gibeonitereille: mitä minun pitä teille tekemän/ ja millä minun pitä sen sowittaman/ että te siunaisitte HERran pericunda?
21:4 Gibeonilaiset vastasivat hänelle: "Ei ole meidän ja Saulin sekä hänen sukunsa välillä kysymys hopeasta eikä kullasta, eikä meillä ole valtaa surmata ketään Israelissa." Hän sanoi: "Mitä sitten vaaditte minua tekemään teidän hyväksenne?"	4. Niin vastasivat häntä Gibeonilaiset, ei ole meillä tekemistä hopiasta eli kullasta Saulin ja hänen huoneensa kanssa, eikä myös että joku surmattaisiin Israelista. Hän sanoi, mitä te tahdotte, että minä teille tekisin?	21:4 Nijn wastaisit Gibeoniterit: ei ole meillä tekemist hopiast eli cullast Saulin ja hänen huonens cansa/ eikä myös että jocu surmataisin Israelist. Hän sanoi: mitäst te tahdotte että minä teille tekisin?
21:5 He vastasivat kuninkaalle: "Sen miehen, joka tahtoi meidät lopettaa ja joka aikoi hävittää meidät, niin ettei meillä olisi missä olla koko Israelin alueella,	5. He sanoivat kuninkaalle, sen miehen, joka meitä hukutti ja aikoi semmoista meitä vastaan, että meidän piti tuleman niin hävitetyksi, ettei meidän pitänyt seisovaiset oleman kaikissa Israelin maan rajoissa.	21:5 He sanoit Cuningalle: sen miehen joca meitä hucutti ja tyhjäxi teki/ tahdom me nijn häwittä/ ettei hänelle pidä mitän jäämän caikis Israelin maan rajois.
21:6 sen miehen jälkeläisistä luovutettakoon meille seitsemän miestä lävistääksemme heidät paaluihin Herralle Saulin, Herran valitun, Gibeassa." Kuningas sanoi: "Minä luovutan."	6. Hänen huoneestansa annettakaan meille seitsemän miestä hirttääksemme heitä Herran edessä Saulin Gibeassa, Herran valitun. Kuningas sanoi, minä annan heidät teille.	21:6 Annettacan meille seidzemen miestä hänen huonestans/ hirttäxem heitä HERran edes Saulin Gibeas/ HERran walitun. Cuningas sanoi: minä annan heidän teille.
21:7 Mefibosetin, Saulin pojan Joonatanin pojan, kuningas kuitenkin säästi Herran valan tähden, joka oli heidän välillensä, Daavidin ja Joonatanin, Saulin pojan, välillä.	7. Mutta kuningas armahti MephiBosetia, Jonatanin Saulin pojan poikaa, sen Herran valan tähden, joka oli heidän välillensä, Davidin ja Jonatanin Saulin pojan välillä.	21:7 MUTta Cuningas armahti MephiBosethi Jonathanin Saulin pojan poica/ sen HERran walan tähden joca oli Dawidin ja Jonathanin Saulin pojan wälillä.
21:8 Mutta kuningas otti Rispan, Aijan tyttären, kaksi poikaa, Armonin ja Mefibosetin, jotka tämä oli synnyttänyt Saulille, sekä Meerabin, Saulin tyttären, viisi poikaa, jotka tämä oli synnyttänyt Adrielille, meholalaisen Barsillain pojalle,	8. Mutta kuningas otti ne kaksi Ritspan Aijan tyttären poikaa, jotka hän Saulille synnyttänyt oli, Armonin ja MephiBosetin, ja viisi Mikalin Saulin tyttären poikaa, jotka hän Hadrielille Barsillain pojalle synnyttänyt oli, joka oli Meholatilainen.	21:8 Mutta ne caxi Rizpan Ajan tyttären poica/ jotca hän Saulist synnyttänyt oli/ Armonin ja MephiBosethin/ siihen myös wijsi Michalin Saulin tyttären poica/ jotca hän Hadrielille Barsillain pojalle synnyttänyt oli/ joca oli Meholatiteri.

<p>21:9 ja luovutti heidät gibeonilaisten käsiin; ja nämä lävistivät heidät paaluihin vuorella Herran edessä, niin että ne seitsemän sortuivat kaikki yhdessä. Näin heidät surmattiin elonleikkuun ensimmäisinä päivinä, ohranleikkuun alussa.</p>	<p>9. Ja hän antoi ne Gibeonilaisten käsiin, ja he hirttivät ne vuorella Herran eteen. Ja ne seitsemän lankesivat yhdellä haavalla: ja niin he surmattiin ensimmäisinä päivinä elonajasta, ohran leikkaamisen alussa.</p>	<p>21:9 Ja Cuningas otti ja andoi ne Gibeoniterein käsijn/ ne he hirtit vuorella HERran eteen. Ja ne seidzemen langeisit yhdellä haawalla tapettuna/ ensimmäisnä ohran leickamisen aicana</p>
<p>21:10 Silloin Rispa, Aijan tytär, otti säkin ja levitti sen kalliolle, ja se oli hänen vuoteenaan elonleikkuun alusta siihen asti, kunnes sade taivaasta vuoti heidän päällensä, eikä hän sallinut taivaan lintujen päivällä eikä metsän eläinten yöllä tulla heidän päällensä.</p>	<p>10. Niin Ritspa Aijan tytär otti säkin ja levitti sen kalliolle elon alusta, siihenasti että vesi olis pisaroinnut taivaasta heidän päällensä, eikä sallinut taivaan lintuja tulla heidän päällensä päivällä, eikä metsän petoja yöllä.</p>	<p>21:10 Nijn Rizpa Ajan tytär otti säkin ja lewitti hänellens calliolle elon algusta/ siihenasti että wesi olis pisaroinut taiwast heidän päällens/ eikä laskenut linduja taiwan alda raateleman heitä päiwällä/ eikä medzän petoja yöllä.</p>
<p>21:11 Kun Daavidille kerrottiin, mitä Rispa, Aijan tytär, Saulin sivuvaimo, oli tehnyt,</p>	<p>11. Ja ilmoitettiin Davidille, mitä Ritspa, Aijan tytär, Saulin jalkavaimo, tehnyt oli</p>	<p>21:11 Ja se ilmoitettin Dawidille/ mitä Rizpa Ajan tytär Saulin jalcawaimo tehnyt oli.</p>
<p>21:12 meni Daavid ja otti Saulin ja hänen poikansa Joonatanin luut Gileadin Jaabeksen miehiltä, jotka olivat varkain ottaneet ne siltä torilta Beet-Seanista, jolle filistealaiset olivat heidät ripustaneet silloin, kun filistealaiset surmasivat Saulin Gilboassa.</p>	<p>12. Ja David läksi matkaan ja otti Saulin ja hänen poikansa Jonatanin luut Jabeksen asuvilta Gileadissa, jotka he Betsanin kadulta varastaneet olivat, jossa Philistealaiset heitä ripustaneet olivat siihen aikaan, kuin he surmasivat Saulin Gilboassa;</p>	<p>21:12 Ja Dawid läxi matcaan/ ja otti Saulin ja Jonathanin hänen poicans luut Jabexen asuwilda Gibeas/ jotca he Bethsan catulda warastanet olit/ josa Philisterit heitä ripustanet olit/ siihen aican cosca he surmaisit Saulin Gelboas.</p>
<p>21:13 Ja hän toi sieltä Saulin ja hänen poikansa Joonatanin luut. Myös paaluihin lävistettyjen luut koottiin</p>	<p>13. Ja otti sieltä Saulin luut ja hänen poikansa Jonatanin luut; ja he kokosivat myös niiden luut, jotka ripustetut olivat;</p>	<p>21:13 Ja wei ne sieldä pois/ ja nijden luut jotca ripustetut olit.</p>
<p>21:14 ja haudattiin yhdessä Saulin ja hänen poikansa Joonatanin luiden kanssa Benjaminin maahan Seelaan, Saulin isän, Kiisin, hautaan. Tehtiin kaikki, mitä kuningas oli käskenyt. Niin Jumala leppyi maalle.</p>	<p>14. Ja he hautasivat Saulin ja hänen poikansa Jonatanin luut BenJaminin maahan Zelaan, hänen isänsä Kisin hautaan, ja he tekivät kaikki niinkuin kuningas heille käskenyt oli: ja niin Jumala sovitettiin sitte maakunnalle.</p>	<p>21:14 Ja hautais ne Saulin ja Jonathanin hänen poicans luiden cansa BenJaminin maahan Zelan hänen Isäns Kisin hautaan/ ja he teit caicki nijncuin Cuningas heille käskenyt oli/ ja Jumala sowitettin maacunnalle.</p>
<p>21:15 Taas syttyi sota filistealaisten ja Israelin välillä. Ja Daavid lähti palveliijoinen sotimaan filistealaisia vastaan. Ja Daavid väsyi.</p>	<p>15. Niin taas nousi Philistealaisten sota Israelia vastaan. Ja David meni sotimaan palvelioidensa Philistealaisia vastaan; ja David väsyi.</p>	<p>21:15 NIin taas nousi Philisterein sota Israeli wastan. Ja Dawid meni sotiman palwelioinens Philisterejä wastan.</p>

21:16 Niin Jisbi-Benob, Raafan jälkeläisiä, jonka keihäs painoi kolmesataa sekeliä vaskea ja joka oli puettu uusiin tamineihin, aikoi surmata Daavidin.	16. Niin Jesbibenob, joka oli Raphan lapsia, jonka keihään ota painoi kolmesataa sikliä vaskea, ja jolla oli uudet sota-aseet, alkoi surmata Davidin.	21:16 Ja Dawid wäsyi. Nijn Jesbi Nobist (joca oli Raphan lapsist/ jonga keihän rauta painoi colmesata sicli/ ja hänellä oli udet harniscat) hän aicoi surmata Dawidi.
21:17 Mutta Abisai, Serujan poika, tuli hänen avukseen ja löi filistealaisen kuoliaaksi. Silloin Daavidin miehet vannottivat hänellä valan sanoen: "Sinä et saa enää lähteä meidän kanssamme taisteluun, ettet sammuttaisi Israelin lammua."	17. Mutta Abisai ZeruJan poika autti häntä, ja löi Philistealaisen, ja tappoi hänen. Niin Davidin palveliat vannoivat hänelle ja sanoivat: ei sinun pidä enää menemän meidän kanssamme sotaan, ettet valkeutta Israelissa sammuttaisi.	21:17 Mutta Abisai ZeuruJan poica autti händä ja tappoi sen Philisterin. Nijn Dawidin palweliat wannoit hänelle/ ja sanoit: ei sinun pidä sillen menemän meidän cansam sotaan/ ettei walkeus Israelist sammutetais.
21:18 Sen jälkeen oli taas taistelu filistealaisten kanssa Goobissa: silloin huusailainen Sibbekai surmasi Safin, joka myös oli Raafan jälkeläisiä.	18. Ja sen jälkeen tapahtui, että sota taas nousi Gobissa Philistealaista vastaan; ja Sibekai Husathilainen löi Saphan, joka myös oli Raphan lapsia.	21:18 JA taas nousi sota Gobis Philisterejä wastan/ ja Sibechai se Husathiteri löi Saphan/ joca myös oli Raphan lapsista.
21:19 Taas oli taistelu filistealaisia vastaan Goobissa, Elhanan, Jare-Ooregimin poika, beetlehemiläinen, surmasi gatilaisen Goljatin, jonka peitsen varsi oli niinkuin kangastukki.	19. Niin sota vielä nousi Gobissa Philistealaisia vastaan; ja Elhanan Jaere Oregiminin poika Betlehemiläinen löi Gatilaisen Goljatin, jonka keihään varsi oli niinkuin joku kangasorsi.	21:19 NIin sota wielä nousi Gobis Philisterejä wastan/ ja Elhanan Jaere Orgimini sen Bethlehemiterin poica löi Goliathin sen Bethiterin/ jonga keihän warsi oli nijncuin jocu cangan puu.
21:20 Taas oli taistelu Gatissa. Siellä oli kookas mies, jolla oli kuusi sormea kummassakin kädessä ja kuusi varvasta kummassakin jalassa, yhteensä kaksikymmentä neljä; hänkin polveutui Raafasta.	20. Sitälähin nousi vielä sota Gatissa; ja siellä oli pitkä mies, jolla oli kuusi sormea käsissä ja kuusi varvasta jaloissa, se on yhteen lukien neljäkolmattakymmentä; hän oli myös syntynyt Raphalle.	21:20 SITälähin nousi wielä sota Gathis/ siellä oli yxi pitkä mies/ jolla oli cuusi sorme käsis/ ja cuusi warwast jalgois/ se on yhten lukein neljä colmattakymmendä/ hän oli myös syndynyt Raphast.
21:21 Ja kun hän häpäisi Israelia, surmasi hänet Joonatan, Daavidin veljen Simean poika.	21. Ja kuin hän pilkkasi Israelia, löi hänen Jonatan Davidin veljen Simean poika.	21:21 Ja cosca hän pilckais Israeli/ löi hänen Jonathan Simeanin Dawidin weljen poica.
21:22 Nämä neljä polveutuivat gatilaisesta Raafasta; he kaatuivat Daavidin ja hänen palvelijainsa käden kautta.	22. Nämät neljä olivat syntyneet Raphalle Gatissa; ja he lankesivat Davidin ja hänen palveliainsa kätten kautta.	21:22 Nämät neljä oli syndynet Raphast Gathis/ ja langesit Dawidin ja hänen palwelioittens kätten cautta.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu

22:1 Ja Daavid puhui Herralle tämän laulun sanat sinä päivänä, jona Herra oli pelastanut hänet kaikkien hänen vihollistensa ja Saulin vallasta. Hän sanoi:	1. Ja David puhui Herralle nämät veisun sanat sinä päivänä, jona Herra oli hänen vapahtanut kaikkein vihollistensa käsistä ja Saulin käsistä,	22:1 JA Dawid puhui HERralle nämät weisun sanat/ sinä päiwänä jona HERra oli hänen wapahtanut caickein wiholistens ja Saulin käsistä.
22:2 "Herra, minun kallioni, linnani ja pelastajani!	2. Ja sanoi: Herra on minun kallioni, ja minun linnani, ja minun vapahtajani;	22:2 JA sanoi: HERra on minun callion/ ja minun linnan/ ja minun wapahtajan.
22:3 Jumala, minun vuoreni, jonka turviin minä pakenen, minun kilpeni, autuuteni sarvi, varustukseni ja pakopaikkani, sinä pelastajani, joka pelastat minut väkivallasta!	3. Jumala on minun vahani, johon minä turvaan; minun kilpeni, ja minun autuuteni sarvi, ja minun varjelukseni, ja minun turvani; minun vapahtajani, joka minun pelastaa wääräydestä.	22:3 Jumala on minun wahan/ johon minä turwan/ minun otan ja minun autuudeni sarwi/ ja minun warjelluxen/ ja minun turwan/ minun wapahtajan/ joca minun pelasta wääräydest.
22:4 'Ylistetty olkoon Herra' - niin minä huudan, ja vihollisistani minä pelastun.	4. Ylistettävää Herraa minä avukseni huudan; ja minä vapahdetaan vihollisistani.	22:4 Minä kijtän ja huudan HERran tygö/ ja minä wapahdetan minun wiholisistani.
22:5 Sillä kuoleman aallot piirittivät minut, turmion virrat peljästyttivät minut.	5. Sillä kuoleman aallot ovat minun piirittäneet, ja Belialin ojat peljättivät minun.	22:5 Sillä cuoleman kiwut owat minun pijrittänet/ ja Belialin ojat hämmästytit minun.
22:6 Tuonelan paulat kietoivat minut, kuoleman ansat yllättivät minut.	6. Helvetin siteet kietoivat minun, ja kuoleman paulat ennättivät minun.	22:6 Helwetin sitet kiedoit minun/ ja cuoleman paulat ennätit minun.
22:7 Ahdistuksessani minä rukoilin Herraa, Jumalaani minä rukoilin; ja hän kuuli minun ääneni temppelistänsä, minun huutoni kohosi hänen korviinsa.	7. Ahdistuksessani minä avukseni huudan Herraa, ja minun Jumalani tykö minä huudan; niin hän kuulee minun ääneni templissänsä, ja minun parkuni tulee hänen korviinsa.	22:7 Cosca minä olen tuscas/ nijn minä huudan HERran tygö/ ja minun Jumalani tygö minä huudan/ nijn hän cuule minun äneni hänen pyhäst Templistäns/ ja minun parcun tule hänen corwijns.
22:8 Silloin maa huojui ja järisi, taivaan perustukset järkkyivät; ne horjuivat, sillä hänen vihansa syttyi.	8. Maa järisi ja vapisi, ja taivaan perustukset liikkuivat; he värisivät, kuin hän vihastui.	22:8 MAa järisi ja wapisi ja taiwan perustuxet lijcuit ja wärisit/ cosca hän wihastui.
22:9 Savu suitsusi hänen sieramistaan, kuluttava tuli hänen suustansa, palavat hiilet hehkuivat hänestä.	9. Savu suitsi hänen sieramistansa ja kuluttavainen tuli hänen suustansa, niin että hiilet siitä syttyivät.	22:9 Sawu suidzi hänen sieramestans ja polttawainen tuli hänen suustans/ nijn että se siellä leimahti.
22:10 Hän notkisti taivaan ja astui alas, synkkä pilvi jalkojensa alla.	10. Hän notkisti taivaat ja astui alas; ja synkiä pimeys oli hänen jalkainsa alla.	22:10 Hän notkisti taiwat ja astui alas/ ja syngveys oli hänen jalcains alla.
22:11 Hän ajoi kerubin kannattamana ja lensi, hän näkyi tuulen siipien päältä.	11. Ja hän astui Kerubimin päälle ja lensi, ja näkyi tuulen sulkain päällä.	22:11 Ja hän waeli Cherubimin päälle ja lensi/ ja hän näkyi tuulden sijpein päällä.
22:12 Ja hän pani pimeyden majaksi ympärillensä, synkät vedet, paksut pilvet.	12. Hän pani pimeyden majaksi ympärillensä, ja paksut ja vedestä mustat pilvet.	22:12 Hänen majans hänen ymbärilläns oli pimeys ja paxut mustat pilwet.

22:13 Hohteesta, joka kävi hänen edellensä, hehkuivat palavat hiilet.	13. Siitä kirkaudesta hänen edesssä paloivat tuliset hiilet.	22:13 Sijtä kirkaudest hänen edesäns paloit leimauzet.
22:14 Herra jylisi taivaasta, Korkein antoi äänensä kaikua.	14. Herra jylisti taivaassa, Ylimmäinen antoi pauhinansa.	22:14 Ja HERra jylisi taiwais/ se ylimmäinen andoi pauhinans.
22:15 Hän lennätti nuolia ja hajotti heidät, salamoita, ja kauhistutti heidät.	15. Hän ampui nuolia ja hajoitti heitä, hän iski leimaukset ja peljätti heitä.	22:15 Hän ambuis nuolens ja hajotti heitä/ hän iski cowat leimauzet ja peljätti heitä.
22:16 Silloin meren syvyydet tulivat näkyviin, maanpiirin perustukset paljastuivat Herran nuhtelusta, hänen vihansa hengen puuskauksesta.	16. Ja niin ilmestyivät meren kuljut, ja maan perustukset ilmaantuivat Herran kovasta nuhtelemisesta ja hänen sieramiensa hengen puhalluksesta.	22:16 Ja nijn ilmestyit wetten culjut/ ja maan aluxet cuorittin HERran curituxest/ ja hänen sieramens puhalluxest ja cuorsamisest.
22:17 Hän ojensi kätensä korkeudesta ja tarttui minuun, veti minut ylös suurista vesistä.	17. Hän lähetti korkeudesta ja otti minun ja veti minun ulos suurista vesistä.	22:17 HÄn lähetti corkeudest ja otti minun/ ja weti minun ulos suurista wesistä.
22:18 Hän pelasti minut voimallisesta vihollisestani, minun vihamiehistäni, sillä he olivat minua väkevämmät.	18. Hän vapahti minun väkevästä vihollisistani, vainollisiltani, jotka olivat minua väkevämmät.	22:18 Hän wapahti minun jaloimmista wiholisistani/ minun wainollisildani jotca olit minua wäkwemmät.
22:19 He hyökkäsivät minun kimppuuni hätäni päivänä, mutta Herra tuli minun tuekseni.	19. Ne ennättivät minun tuskapäivänäni; mutta Herra tuli minun turvakseni.	22:19 Jotca minun ennätit tuscasani/ ja HERra tuli minun turwaxeni.
22:20 Hän toi minut avaraan paikkaan, hän vapautti minut, sillä hän oli mielistynyt minuun.	20. Hän vei minun ulos lakialle, ja pelasti minun; sillä hän mielistyi minuun.	22:20 Hän wie minun lakialle/ ja temmais minun ulos: sillä hän mielistyi minuun.
22:21 Herra tekee minulle minun vanhurskauteni mukaan; minun kätteni puhtauden mukaan hän minulle maksaa.	21. Herra maksoi minulle vanhurskauteni jälkeen, hän antoi minulle kätteni puhtauden jälkeen.	22:21 HERra teki hywäst minun cohtani minun wanhurscaudeni jälken/ hän maxa minulle minun kätteni puhtauden jälken.
22:22 Sillä minä olen noudattanut Herran teitä enkä ole luopunut pois Jumalastani, jumalattomuuteen.	22. Sillä minä pidän Herran tiet ja en ole jumalatoin minun Jumalaani vastaan.	22:22 Sillä minä pidän HERran tiet/ ja en ole jumalatoin minun Jumalatani wastan.
22:23 Kaikki hänen oikeutensa ovat minun silmiäni edessä, enkä minä poikkea hänen käskyistänsä.	23. Sillä kaikki hänen oikeutensa ovat silmäni edessä, ja hänen käskyjänsä en minä tyköäni hylkää,	22:23 Sillä caicki hänen oikeudens owat minun silmäin edes/ ja hänen käskyjäns en minä tyköni hyljä.
22:24 Minä olen vilpitön häntä kohtaan ja varon itseni pahoista teoista.	24. Vaan olen vakaa hänen edesssä, ja vältän vääryyttä:	22:24 Waan olen wiatoin hänen edesäns/ ja wäldän syndiä.
22:25 Sentähden Herra palkitsee minulle vanhurskauteni mukaan, sen mukaan kuin olen puhdas hänen silmiensä edessä.	25. Sentähden kostaa Herra minulle vanhurskauteni perästä, puhtauteni jälkeen hänen silmäinsä edessä.	22:25 Sentähden costa HERra minun wanhurscauteni peräst/ minun puhtauteni jälken hänen silmäins edes.

22:26 Hurskasta kohtaan sinä olet hurskas, nuhteetonta sankaria kohtaan nuhteeton;	26. Pyhain kanssa sinä olet pyhä, ja toimellisten kanssa toimellinen.	22:26 Pyhain cansa sinä pyhä olet/ ja toimellisten cansa toimellinen.
22:27 puhdasta kohtaan sinä olet puhdas, mutta kieroä kohtaan nurja.	27. Puhdasten kanssa sinä olet puhdas, ja nurjain kanssa sinä olet nurja.	22:27 Puhdasten cansa sinä puhdas olet/ ja nuriain cansa sinä nuria olet.
22:28 Ja sinä pelastat nöyrän kansan, mutta sinun silmäsi ovat ylpeitä vastaan, sinä alennat heidät.	28. Sinä vapahdat ahdistetun kansan ja sinun silmäs ovat korkeita vastaan, ja sinä nöyryytät ne.	22:28 Sillä sinä autat sitä radollista Canssa/ ja sinun silmäs nöyryttävät ne corkiat.
22:29 Sillä sinä, Herra, olet minun lamppuni; Herra valaisee minun pimeyteni.	29. Sillä sinä Herra olet valkeuteni: Herra valaisee pimeyteni.	22:29 Sillä sinä HERra olet minun walkeuten/ HERra walaise minun pimeyteni.
22:30 Sinun avullasi minä hyökkään rosvojoukkoa vastaan, Jumalani avulla minä ryntään ylitse muurin.	30. Sillä sinun kauttas minä sotaväen lävitse juoksen, ja Jumalassani karkaan muurin ylitse.	22:30 Sillä sinun cauttas minä sotawäen murennan/ ja minun Jumalassani carcan muurin ylidze.
22:31 Jumalan tie on nuhteeton, Herran sana tulessa koeteltu. Hän on kaikkien kilpi, jotka häneen turvaavat.	31. Jumalan tie on täydellinen, Herran puhe tulella koeteltu: hän on kaikkein kilpi, jotka hänen päällensä uskaltavat.	22:31 Jumalan tiet owat wiattomat/ HERran puhet owat tulella peratut/ hän on caickein ota/ jotca hänen päällens uscaldawat.
22:32 Sillä kuka muu on Jumala paitsi Herra, ja kuka muu on pelastuksen kallio paitsi meidän Jumalamme?	32. Sillä kuka on Jumala, paitsi Herraa? ja kuka on kallio paitsi meidän Jumalaamme?	22:32 Sillä cuca on Jumala paidzi HERra? eli wäkewä ilman meidän Jumalata?
22:33 Se Jumala, joka on minun vahva turvani ja johdattaa nuhteetonta hänen tiellänsä,	33. Jumala on väkevyuteni ja voimani: hän avaa minun tieni täydellisesti.	22:33 Jumala wyöttä minun woimalla/ ja pane minun tieni wiattomaxi.
22:34 tekee hänen jalkansa nopeiksi niinkuin peurat ja asettaa minut kukkuloilleni,	34. Hän tekee jalkani peurain kaltaiseksi, ja asettaa minun korkeuteni päälle.	22:34 Hän teke minun jalcani peuran caltaisexi/ ja asetta minun corkeuden päälle.
22:35 joka opettaa minun käteni sotimaan ja käsivarteni vaskijousta jännittämään.	35. Hän opettaa käteni sotimaan ja käsivarteni vaskijoutsea jännittämään.	22:35 Hän opetta minun käteni sotiman/ ja käsiwarteni waskijousta jännittämän.
22:36 Sinä annat minulle pelastuksen kilven; ja kun sinä kuulet minun rukoukseni, teet sinä minut suureksi.	36. Ja sinä annoit minulle sinun autuutes kilven: Ja kuin sinä nöyryytät minun, teet sinä minun suureksi.	22:36 JA sinä annoit minulle sinun autuudes odan/ ja cosca sinä nöyrytät minun/ teet sinä minun suurexi.
22:37 Sinä annat minun askeleilleni avaran tilan, ja minun jalkani eivät horju.	37. Sinä levitit minun askeleeni minun allani, ja ei minun kantapäätäni livistyneet.	22:37 Sinä teet minulle sian käydäxeni/ ettei minun candapäätäni liwistyis.
22:38 Minä ajan vihollisiani takaa ja tuhoan heidät enkä palaja, ennenkuin teen heistä lopun.	38. Minä ajan vihollisiani takaa ja hävitän heitä, Ja en palaja ennenkuin minä heidät hukutan.	22:38 Minä ajan minun wiholistani taca/ ja häwitän heitä/ ja en palaja ennencuin minä heidän hucutan.

22:39 Minä lopetan heidät ja murskaan heidät, niin etteivät enää nouse; he sortuvat minun jalkojeni alle.	39. Minä hukutan heidät ja runtelen, ettei heidän pidä nouseman; heidän täytyy kaatua jalkaini alle.	22:39 Minä lyön heitä ja rundelen/ ettei heidän pidä nouseman/ heidän täyty caatua minun jalcaini ala.
22:40 Sinä vyötät minut voimalla sotaan, sinä painat vastustajani minun alleni.	40. Sinä valmistat minun voimalla sotaan, sinä taivutat minun alleni ne, jotka nousevat minua vastaan.	22:40 Sinä taidat minun walmista woimalla sotaan/ sinä taidat ne paiscata alas/ jotca seisowat minua wastan.
22:41 Sinä ajat minun viholliseni pakoon, vihamieheni minä hukutan.	41. Ja sinä annat minulle viholliseni kaulan; ja minä kadotan vainoojani.	22:41 Ja sinä annat minulle että minun wiholiseni pakenewat/ ja minä cadotan minun wainojani.
22:42 He katselevat, mutta pelastajaa ei ole, katsovat Herran puoleen, mutta hän ei heille vastaa.	42. He huutavat, vaan ei ole auttajaa: Herran tykö, mutta ei hän vastaa heitä.	22:42 He toiwowat/ waan ei ole auttajat/ he huutawat HERran tygö/ mutta ei hän wasta heitä.
22:43 Minä survon heidät maan tomuksi, kadun loaksi minä heidät poljen ja tallaan.	43. Minä survon heitä niinkuin maan tomun, ja muserran heidän rikki ja hajoitan heidät niinkuin loan kaduulta.	22:43 Minä surwon heitä nijncuin maan tomun/ ja muserran ricki nijncuin logan caduilda.
22:44 Sinä pelastat minut kansani riidoista, sinä varjelet minua, niin että tulen pakanain pääksi; kansat, joita minä en tunne, palvelevat minua.	44. Sinä pelastat minua riitaisesta kansasta, ja asetat minun pakanain pääksi: se kansa, jota en minä tuntenut, palvelee minua.	22:44 SInä pelastat minua sijtä rijdaisesta Canssasta/ ja asetat minun pacanain pääxi/ se Canssa jota en minä tundenut/ palwele minua.
22:45 Muukalaiset minua mielistelevät; jo korvan kuulemalta he tottelevat minua.	45. Muukalaiset lapset viekastelevat minua, korvan kuuloon he kuulevat minua.	22:45 Muucalaiset lapset kieldäwät minun/ ja cuuldelewat minua cuuliaisilla corwilla.
22:46 Muukalaiset masentuvat; he tulevat vyöttäytyneinä varustuksistansa.	46. Muukalaiset lapset vaipuvat ja vapisevat siteistänsä.	22:46 Muucalaiset lapset waipuwat/ ja wapisewat heidän siteisäns.
22:47 Herra elää! Kiitetty olkoon minun kallioni, ja ylistetty Jumala, minun pelastukseni kallio,	47. Herra elää, ja kiitetty olkoon minun kallioni, ja ylistetty olkoon Jumala, minun autuuteni kallio!	22:47 HERra elä/ ja kijtetty olcon minun turwan/ ja Jumala minun autuudeni turwa olcon ylistetty.
22:48 Jumala, joka hankkii minulle koston ja laskee kansat minun valtani alle;	48. Jumala, joka minulle koston antaa ja vaatii kansat minun alleni,	22:48 Se Jumala joca minulle coston anda/ ja waati Canssat minun alani.
22:49 sinä, joka vapahdat minut vihollisistani ja korostat minut vastustajaini ylitse ja päästät minut väkivaltaisesta miehestä.	49. Joka minua johdatat ulos vihollisistani ja korostat minun niistä, jotka karkaavat minua vastaan, sinä pelastat minua väkivaltaisesta miehestä.	22:49 Joca minua autta wiholisistani/ ja corgotta minun nijstä/ jotca carcawat minua wastan/ sinä autat minua nijldä wäärildä.
22:50 Sentähden minä ylistän sinua, Herra, kansojen keskuudessa ja veisaan sinun nimesi kiitosta;	50. Sentähden minä kiitän sinua Herra pakanain seassa, ja sinun nimelles kiitoksen veisaan.	22:50 Sentähden minä kijtän sinua HERra pacanain seas/ ja sinun nimees kijtoxen weisan.

22:51 sinun, joka annat kuninkaallesi suuren avun ja osoitat armoa voidellullesi, Daavidille, ja hänen jälkeläisilleen, iankaikkisesti."	51. Joka kuninkaallensa suuren autuuden osoittaa ja tekee laupiuden voidellullensa, Davidille ja hänen siemenehensä ijankaikkisesti.	22:51 Joca Cuningalles suuren autuuden osotat/ ja teet hyväst sinun woidelduas wastian/ Dawidille ja hänen siemenellens ijancaickisest.
23 LUKU	23 LUKU	XXIII. Lucu
23:1 Nämä olivat Daavidin viimeiset sanat: Näin puhuu Daavid, Iisain poika, näin puhuu korkealle korotettu mies, Jaakobin Jumalan voideltu, ihana Israelin ylistysvirissä:	1. Ja nämät ovat Davidin viimeiset sanat. David, Isain poika, sanoi, se mies sanoi, joka korotettu on, Jakobin Jumalan voideltu, ja suloinen Israelin psalmein veisaaja:	23:1 NÄmät owat Dawidin wijmeiset sanat. Dawid Isain poica sanoi/ se mies sanoi joca Jacobin Jumalalle woidelluxi corgotettu on/ ja suloisten Israelin Psalmein weisajaxi.
23:2 "Herran Henki on puhunut minulle, ja hänen sanansa on minun kielelläni;	2. Herran Henki on puhunut minun kauttani, ja hänen sanansa on tapahtunut minun kieleni kautta.	23:2 HERran Hengi on puhunut minun cauttani/ ja hänen sanans on tapahtunut minun kieleni cautta.
23:3 Israelin Jumala on sanonut, Israelin kallio on puhunut minulle: 'Joka hallitsee ihmisiä vanhurskaasti, joka hallitsee Jumalan pelossa,	3. Israelin Jumala on sanonut minulle, Israelin turva on minulle puhunut, ihmisten hallitsiasta, vanhurskaasta, joka hallitsee Jumalan pelvossa.	23:3 Israelin Jumala on sanonut minulle/ Israelin turwa on minulle puhunut/ se wanhurscas ihmisten hallidzia/ joca hallidze Jumalan pelgos.
23:4 hän on niinkuin huomenhohde auringon noustessa pilvettömänä aamuna, kun maa kirkkaassa valossa vihannoi sateen jälkeen.'	4. Niinkuin valkeus on aamulla, kuin aurinko koittaa, varhain ilman pilvetä, ja paisteesta sateen jälkeen ruoho kasvaa maasta.	23:4 Nijnkuin walkeus on amulla/ cosca Auringo coitta warhain ilman pilwetä/ ja paistest saten jälken caswa ruoho maasta.
23:5 Eikö minun sukuni ole näin Jumalan edessä? Sillä hän on tehnyt minun kanssani iankaikkisen liiton, kaikin puolin taatun ja vakaan. Hän antaa versoa minulle kaiken autuuden ja kaiken ilon.	5. Eikö minun huoneeni ole niin Jumalan tykönä? Sillä hän on tehnyt ijainkaikkisen liiton minun kanssani, kaikella muodolla lujan ja vahvan; sillä se on kaikki minun autuuteni ja haluni; eikö se ole kasvava?	23:5 Sillä ei yhtäkän ole Jumalan tykönä nijncuin minun huonen: sillä hän on tehnyt ijancaickisen lijton minun cansani/ caikella muodolla lujan ja wahwan: sillä se on caicki minun autuudeni ja pyyndöni/ ettei hän anna mitän caswa.
23:6 Mutta kaikki kelvottomat ovat niinkuin poisviskatut orjantappurat, joihin ei käsin tartuta.	6. Mutta ilkiät ihmiset kaikki hävitetään niinkuin orjantappurat, joihin ei taideta käsin ruveta.	23:6 MUTta Belialit owat caicki tyynni/ cuin peräti häwitetän nijncuin orjantappurat/ joihin ei taita käsin ruwetta.
23:7 Ja jos jonkun on koskettava niihin, varustautuu hän raudalla ja keihäänvarrella; sitten ne tulella poltetaan, siinä missä ovat."	7. Mutta jos joku tahtoo tarttua niihin, hänellä pitää täydellisesti oleman rauta ja keihään varsi; ja ne pitää kokonansa poltettaman tulella heidän suoissansa.	23:7 Mutta jos jocu tahto tarttua heihin/ hänellä pitä oleman rauta ja keihän warsi/ ja heidän pitä poltettaman tulella heidän asuinsioisans.

<p>23:8 Nämä ovat Daavidin sankarien nimet: Jooseb-Bassebet, tahkemonilainen, vaunusoturien päällikkö, hän, joka heilutti keihästään kahdeksansadan kaatuneen yli yhdellä kertaa.</p>	<p>8. Nämät ovat Davidin sankarien nimet: Josebbaselet Tahkemonilainen, ylimmäinen päämiehistä: hän oli se AdoniEtsniläinen, joka nousi kahdeksaasataa vastaan, jotka tapettiin yhdellä erällä.</p>	<p>23:8 Nämät ovat Dawidin Sangaritten nimet: Jesabeam Hahmonin poica/ ylimmäinen colmen keskenä/ joca ojensi keihäns/ ja tappoi cahdexan sata yhdellä haawalla.</p>
<p>23:9 Hänen jälkeensä Eleasar, Doodin poika, joka oli erään aholilaisen poika. Hän oli yksi niistä kolmesta urhosta, jotka olivat Daavidin kanssa silloin, kun he häpäisivät filistealaisia, jotka olivat kokoontuneet sinne sotimaan. Israelin miehet vetäytyivät silloin takaisin,</p>	<p>9. Sitälähin oli Eleatsar Dodon poika Ahohin pojan, niiden kolmen sankarien keskellä Davidin kanssa, kuin he pilkkasivat Philistealaisia, jotka olivat sinne kokoontuneet sotaan, ja Israelin miehet menivät ylös.</p>	<p>23:9 SITälähin oli Eleazar Dodon poica Ahohin pojan/ nijden colmen Sangarein keskenä Dawidin cansa/ cosca he pilckaisit Philisterejä ja olit sinne cocondunet sotaan/ ja Israelin miehet menit ylös.</p>
<p>23:10 mutta hän jäi paikalleen ja surmasi filistealaisia, kunnes hänen kätensä uupui niin, että se kouristui kiinni miekkaan. Ja Herra antoi suuren voiton sinä päivänä; väki kääntyi vain hänen jälkeensä ryöstämään.</p>	<p>10. Se nousi ja löi Philistealaiset, siihenasti että hänen kätensä väsyi ja puuntui miekasta. Ja Herra antoi suuren autuuden siihen aikaan, niin että kansa palasi hänen jälkeensä ainoasti ryöstämään.</p>	<p>23:10 Silloin nousi hän ja löi Philisterit/ siihenasti että hänen kätens väsyi ja puundui miecan tähden. Ja HERra andoi suuren autuuden siihen aican/ nijn että Canssa palais hänen jälkens ryöstämän.</p>
<p>23:11 Hänen jälkeensä Samma, Aagen poika, hararilainen. Kerran olivat filistealaiset kokoontuneet yhteen joukkoon, ja siellä oli peltopalsta, kokonaan hernetä kasvamassa. Ja väki pakeni filistealaisia,</p>	<p>11. Hänen jälkeensä oli Samma Agen Hararilaisen poika: koska Philistealaiset kokosivat itsensä yhteen kylään ja siellä oli yksi peltosarka täynnä herneitä, ja kansa pakeni Philistealaisia;</p>	<p>23:11 HÄnen jälkens oli Samma Agen sen Harathiterin poica/ cosca Philisterit cocoisit idzens yhteen kylään/ ja siellä oli peldo täynäns herneitä/ ja Canssa pakeni Philisterejä.</p>
<p>23:12 mutta hän asettui keskelle palstaa, sai sen pelastetuksi ja voitti filistealaiset; ja niin Herra antoi suuren voiton.</p>	<p>12. Silloin seiso i hän keskellä sarkaa ja varjeli sen, löi Philistealaiset, ja Herra antoi suuren autuuden.</p>	<p>23:12 Silloin käwi hän keskelle sitä peldoa ja autti händä ja löi Philisterit/ ja HERra andoi suuren autuuden.</p>
<p>23:13 Kerran lähti kolme niistä kolmestakymmenestä päälliköstä liikkeelle, ja he tulivat elonleikkuun aikana Daavidin luo Adullamin luolalle. Ja filistealaisten joukko oli leiriytynyt Refaimin tasangolle.</p>	<p>13. Ja nämät kolme ylimmäistä kolmenkymmenen keskellä tulivat alas elonaikana Davidin tykö Adullamin luolaan; ja Philistealaisten leiri oli Rephaimin laaksossa.</p>	<p>23:13 JA nämät colme ylimmäistä colmenkymmenen keskenä/ tulit elonaicana Dawidin tygö Adullan luolaan/ ja Philisterein leiri oli Rephaimin laxos.</p>
<p>23:14 Mutta Daavid oli silloin vuorilinnassa, ja filistealaisten vartiosto oli Belehemissä.</p>	<p>14. Mutta David oli siihen aikaan linnassa, ja Philistealaisten kansa oli Belehemissä.</p>	<p>23:14 Mutta Dawid oli siihen aican linnas/ ja Philisterein Canssa oli Belehemis.</p>

<p>23:15 Ja Daavidin rupesi tekemään mieli vettä, ja hän sanoi: "Jospa joku toisi minulle vettä juodakseni Beetlehemin kaivosta, joka on portin edustalla!"</p>	<p>15. Ja David himoitsi ja sanoi: kuka tuo minulle juoda vettä Betlehemin kaivosta portin tyköä.</p>	<p>23:15 Ja Dawid himoidzi/ ja sanoi: cuca tuo minulle juoma Bethlehemin caiwon wedestä portin alda?</p>
<p>23:16 Silloin murtautuivat ne kolme urhoa filistealaisten leirin läpi ja ammensivat vettä Beetlehemin kaivosta portin edustalta, kantoivat ja toivat sen Daavidille. Mutta hän ei tahtonut sitä juoda, vaan vuodatti sen juomauhriksi Herralle</p>	<p>16. Niin ne kolme sankaria menivät Philistealaisten leiriin ja ammensivat vettä Betlehemin kaivosta, joka on portin tykönä, kantoivat ja toivat Davidille; mutta ei hän tahtonut sitä juoda, vaan kaasi Herran eteen,</p>	<p>23:16 Nijn ne colme Sangarita menit Philisterein leirijn/ ja toit wettä Bethlehemin caiwost portin alda/ ja cannoit Dawidille/ mutta ei hän tahtonut sitä juoda/ waan caasi HERran eteen</p>
<p>23:17 ja sanoi: "Pois se! Herra varjelkoon minut sitä tekemästä. Onhan se niiden miesten veri, jotka menivät sinne oman henkensä uhalla." Eikä hän tahtonut juoda sitä. Tämän tekivät ne kolme urhoa.</p>	<p>17. Ja sanoi: Herra, olkoon se minusta kaukana, että minä se tekisin: eikö tämä ole niiden miesten veri, jotka itsensä antoivat hengenvaaraan ja sinne mienivät? Ja ei tahtonut sitä juoda. Tämän tekivät ne kolme sankaria.</p>	<p>23:17 Ja sanoi: HERra/ olcon minusta caucana/ että minä sen tekisin/ eikö tämä ole nijden miesten weri/ jotca heidäns annoit hengen waaran ja sinne menit? Ja ei hän juonut. Tämän teit ne colme Sangarita.</p>
<p>23:18 Abisai, Jooabin veli, Serujan poika, oli niiden kolmen päällikkö; hän heilutti keihästään kolmensadan kaatuneen yli. Ja hän oli kuulu niiden kolmen joukossa.</p>	<p>18. Abisai Joabin veli ZeruJan poika oli myös ylimmäinen kolmen keskellä, hän nosti keihäänsä ja löi kolmesataa, ja oli myös ylistetty kolmen keskellä,</p>	<p>23:18 ABisai Joabin weli ZeruJan poica oli myös ylimmäinen colmen keskenä/ hän nosti keihäns ja löi colme sata/ ja oli myös ylistetty colmen keskenä.</p>
<p>23:19 Hän oli arvossa pidetty niiden kolmen joukossa ja oli heidän päämiehensä, mutta ei hän vetänyt vertoja niille kolmelle.</p>	<p>19. Ja kaikkein jaloin kolmen keskellä ja oli heidän päämiehensä, mutta ei hän tullut niiden kolmen tykö.</p>	<p>23:19 Ja caickein jaloin colmen keskenä/ ja oli heidän päämiehens/ mutta ei hän tullut nijden colmen tygö.</p>
<p>23:20 Benaja, Joojadan poika, joka oli urhoollisen ja suurista teoistaan kuuluisan miehen poika, oli kotoisin Kabseelista. Hän surmasi ne kaksi mooabilaista sankaria, ja hän laskeutui alas ja tappoi lumituiskun aikana leijonan kaivoon.</p>	<p>20. Ja Benaja Jojadan poika, kuuluisan miehen poika suurista töistänsä Kabselistä löi kaksi Moabin väkevää niinkuin jalopeuraa, ja hän meni alas ja löi yhden jalopeuran kaivon tykönä lumen aikana.</p>	<p>23:20 JA Benaja Jojadan poica Ishailin pojan/ cuuluisan miehen hänen suurista töistäns Kabzeelist/ hän löi caxi Maobin wäkewä Lejonita/ meni alas/ ja löi yhden Lejonin caiwon tykönä lumen aicana.</p>
<p>23:21 Myöskin surmasi hän egyptiläisen miehen, sen uhkean miehen. Egyptiläisellä oli keihäs kädessä, mutta hän meni häntä vastaan ainoastaan sauva kädessä. Ja hän tempasi keihään egyptiläisen kädestä ja tappoi hänet hänen omalla keihäällään.</p>	<p>21. Ja hän löi hirmuisen Egyptin miehen, jolla oli keihäs kädessä, mutta hän meni hänen tykönsä seipäällä, ja tempasi Egyptin miehen kädestä keihään, ja löi hänen kuoliaaksi omalla keihäällänsä.</p>	<p>23:21 Ja sitälikin löi hän yhden hirmuisen Egyptin miehen/ jolla oli keihäs kädes/ mutta hän meni hänen tygöns seipällä/ ja otti Egyptin miehen kädestä keihän/ ja löi hänen cuoliaxi omalla keihälläns.</p>

23:22 Tälläisiä teki Benaja, Joojadan poika. Ja hän oli kuulu niiden kolmen urhon joukossa.	22. Nämät teki Benaja Jojadan poika, ja oli ylistetty kolmen sankarin keskellä,	23:22 Nämät teki Benaja Jojadan poica/ ja oli ylistetty colmen Sangarin keskenä.
23:23 Hän oli arvossa pidetty niiden kolmenkymmenen joukossa, mutta ei hän vetänyt vertoja niille kolmelle. Ja Daavid asetti hänet henkivartiostonsa päälliköksi.	23. Ja oli jalompi kuin ne kolmekymmentä mutta ei hän tullut niiden kolmen tykö; ja David asetti hänen salaiseksi neuvonantajaksensa.	23:23 Ja oli jalompi cuin ne colmekymmendä/ mutta ei hän tullut nijden colmen tygö/ ja Dawid asetti hänen salaisexi neuwons andajaxi.
23:24 Niiden kolmenkymmenen joukossa oli Asael, Jooabin veli; Elhanan, Doodon poika, Beetlehemistä;	24. Asahel, Joabin veli, kolmenkymmenen keskellä, Elhanan Dodonin poika Betlehemistä;	23:24 ASahel Joabin weli on nijden colmenkymmenen keskenä Elhanan Dodonin poica Bethlehemist.
23:25 harodilainen Samma; harodilainen Elika;	25. Samma Harodilainen, Elika Harodilainen;	23:25 Samma se Haraditeri/ Elika se Haraditeri.
23:26 pleettiläinen Heles; tekoalainen Iira, Ikkeksen poika;	26. Helets Palttilainen, Ira Ikeksen Tekoalaisen poika;	23:26 Helez se Palthiteri/ Ira Ikexen Thecoiterin poica.
23:27 anatotilainen Abieser; huusalainen Mebunnai;	27. Abieser Anatotilainen, Mebunai Husatilainen;	23:27 Abjeser se Anthotiteri/ Mebunai se Husathiteri.
23:28 ahohilainen Salmon; netofalainen Maharai;	28. Salmon Ahohilainen, Maharai Netophatilainen;	23:28 Zalmon se Ahohiteri/ Maharai se Netophatiteri.
23:29 netofalainen Heeleb, Baanan poika; Ittai, Riibain poika, benjaminilaisten Gibeasta;	29. Heleb Baenan poika Netophatilainen, Ittai Ribain poika BenJaminin lasten Gibeasta;	23:29 Heleb Baenan poica/ se Netophatiteri/ Ithai Ribain poica/ BenJaminin lasten Gibeast.
23:30 piratonilainen Benaja; Hiddai Nahale-Gaasista;	30. Benaja Pirtagonilainen, Hiddai Gasin ojista;	23:30 BenaJa se Birgathoniteri/ Hidai Gaasin ojista.
23:31 arabilainen Abi-Albon; barhumilainen Asmavet;	31. Abialbon Arbatilainen, Asmavet Barhumilainen;	23:31 AbiAlbon se Arbathiteri/ Asmaweth se Barhumiteri.
23:32 saalbonilainen Eljahba; Bene-Jaasen; Joonatan;	32. Eliaheba Saalbonilainen Jasennin Jonathanin pojan;	23:32 Eliaheba se Saalboniteri/ Jasenin ja Jonathanin lapset.
23:33 hararilainen Samma; ararilainen Ahiam, Sararin poika;	33. Samma Hararilainen, Ahiam Sararin poika Ararilainen;	23:33 Samma se Hararitheri/ Ahiam Sararin poica se Arariteri.
23:34 Elifelet, Ahasbain poika, joka oli erään maakatilaisen poika; giilolainen Eliam, Ahitofelin poika;	34. Eliphelet Maakatin pojan Ahasbain poika, Eliam Ahitophelin Gilonilaisen poika;	23:34 Elipheleth Ahasbain poica Maechatin pojan: Eliam Ahitophelin sen Giloniterin poica.
23:35 karmelilainen Hesrai; arabilainen Paerai;	35. Hesrai Karmelilainen, Paerai Arbilainen;	23:35 Hesrai se Charmeliteri/ Paerai se Arbiteri.
23:36 Jigal, Naatanin poika, Soobasta; gaadilainen Vaani;	36. Jigal Natanin poika Zobasta, Bani Gadilainen;	23:36 Jegéal Nathanin poica Zobast/ Bani se Gaditeri.

23:37 ammonilainen Selek; beerotilainen Naharai, Jooabin, Serujan pojan, aseenkantaja;	37. Zelek Ammonilainen; Naharai Beerotilainen, Joabin ZeruJan pojan sota-asetten kantaja,	23:37 Zeleg se Ammoniteri/ Naharai se Beerotiteri/ Joabin sotaasetten candaja ZeruJan pojan.
23:38 jeteriläinen Iira; jeteriläinen Gaareb;	38. Ira Jitriläinen, Gareb Jitriläinen;	23:38 Ira se Jethriteri/ Gareb se Jethriteri/
23:39 heettiläinen Uuria. Kaikkiaan kolmekymmentä seitsemän.	39. Uria Hetiläinen. Kaikki yhteen seitsemänjättäkymmentä.	Uria se Hethiteri. Nämät owat caicki yhteen seizdemen neljättäkymmendä.
24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu
24:1 Mutta Herran viha syttyi taas Israelia kohtaan, niin että hän yllytti Daavidin heitä vastaan, sanoen: "Mene ja laske Israel ja Juuda."	1. Ja Herran viha taas julmistui Israelia vastaan ja hän kehoitti Davidin heidän keskellensä, sanoen: mene ja lue Israel ja Juuda.	24:1 JA HERran viha taas julmistui Israeli wastan/ ja kehoitti Dawidin heidän keskellens/ sanoden: mene ja lue Israel ja Juda.
24:2 Niin kuningas sanoi Jooabille, sotajoukon päällikölle, joka oli hänen luonaan: "Kiertele kaikki Israelin sukukunnat Daanista Beersebaan asti, ja pitäkää kansan katselmus, että minä saisın tietää kansan lukumäärän."	2. Ja kuningas sanoi Joabille sodanpäämiehellensä: mene nyt kaikkein Israelin sukukuntain ympäri, ruveten Danista BerSebaan asti, ja lue kansa, että minä tietäisin kansan paljouden.	24:2 Ja Cuningas sanoi Joabille sodans päämiehelle: mene caiken Israelin sucucunnan ymbärins/ ruweten Danist BerSeban asti/ ja lue Canssa/ että minä tiedäisin Canssan paljouden.
24:3 Jooab vastasi kuninkaalle: "Herra, sinun Jumalasi, lisätköön kansan, olkoon se kuinka suuri tahansa, satakertaiseksi, ja saakoon herrani, kuningas, nähdä sen omin silmin. Mutta miksi herrani, kuningas, haluaa sellaista?"	3. Joab sanoi kuninkaalle: Herra sinun Jumalasi enetkään siihen kansaan sata kertaa sen verran kuin siinä nyt on, että herrani kuninkaan silmät sen näkisivät; mutta mitä iloa on herrallani kuninkaalla siitä asiasta?	24:3 Joab sanoi Cuningalle: sinun HERras Jumalasi enätkön siihen Canssaan sata kerta sen werran cuin siinä nyt on/ että minun HerranCuningan näkis ilons. Mutta mitä iloa minun Herralleni Cuningalleni on sijtä asiast.
24:4 Kuitenkin kuninkaan sana velvoitti Jooabia ja sotapäällikköjä; niin Jooab ja sotapäälliköt lähtivät kuninkaan luota pitämään Israelin kansan katselmusta.	4. Mutta kuninkaan sana vahvistui Joabia ja sodanpäämiehiä vastaan. Niin Joab ja sotajoukon päämiehet menivät kuninkaan tyköä lukemaan Israelin kansaa.	24:4 Mutta Cuningan sana wahwistui Joabia ja sodan päämiehiä wastan. Nijn Joab ja sotajoucon päämiehet menit Cuningan tykö lukeman Israelin Canssa.
24:5 Ja he menivät Jordanin yli ja leirytyivät Aroeriin, oikealle puolelle jokilaakson keskikohdalla olevaa kaupunkia, Gaadiin ja Jaeseriin päin.	5. Ja he menivät Jordanin ylitse ja sioittivat itsensä Aroeriin, oikialle puolelle sitä paikkaa, joka on keskellä Gadin ojaa, Jaeserin tykönä;	24:5 Ja he menit Jordanin ylidze/ ja sioitit idzens Aroerijn/ oikialle puolelle sitä paicka/ joca on Gadin ojas ja Jaeseris.
24:6 Sitten he tulivat Gileadiin ja Tahtim-Hodsin maahan; sitten he tulivat Daan-Jaaniin ja sieltä ympäri Siidoniin.	6. Ja tulivat Gileadiin ja alhaiseen maahan Hadsiin, sitte tulivat he DanJaniin ja Zidonia ympärinsä;	24:6 Ja tulit Gileadijn ja siihen alhaisen maahan Hadsijn/ sijtte tulit he DanJanijn ja Zidonit ymbärins.

24:7 Sitten he tulivat Tyron linnoitukseen ja kaikkiin hivviläisten ja kanaanilaisten kaupunkeihin ja menivät sieltä Juudan Etelämaahan Beersebaan asti.	7. Ja tulivat vahvaan kaupunkiin Tyroon ja kaikkiin Heviläisten ja Kanaanealaisten kaupunkeihin. Sitte he läksivät sieltä etelän puolelle Juudaa BerSebaan asti;	24:7 Ja tulit siihen wahwan Caupungijn Tyroon/ ja caickijn Hewerein ja Cananerein Caupungeihin. Sijtte he läxit siellä ja tulit etelän puolelle Judat ja BerSebat.
24:8 Ja kun he olivat kierrelleet koko maan, tulivat he yhdeksän kuukauden ja kahdenkymmenen päivän kuluttua takaisin Jerusalemiin.	8. Ja kävivät kaiken maan ympäri, ja tulivat yhdeksän kuukauden ja kahdenkymmenen päivän perästä Jerusalemiin jällensä.	24:8 Ja käwit caiken maan ymbärins/ ja tulit yhdexän Cuucauden ja cahdenkymmenen päiwän peräst Jerusalemijn jällens.
24:9 Ja Jooab ilmoitti kuninkaalle kansan lasketun lukumäärän: Israelissa oli kahdeksansataa tuhatta sotakuntoista miekkamiestä, ja Juudassa oli viisisataa tuhatta miestä.	9. Ja Joab antoi kuninkaalle kansan luvun, ja Israelissa oli kahdeksansataa tuhatta vahvaa miekan ulosvetävää sotamiestä; mutta Juudassa oli viisisataa tuhatta miestä.	24:9 Ja Joab andoi Cuningalle Canssan lugun/ ja Israelis oli candexan sata tuhatta wahwa sotamiestä/ jotca aseilla käwit ulos. Mutta Judaas oli wijsisata tuhatta miestä.
24:10 Mutta Daavidin omatunto soimasi häntä, sittenkuin hän oli laskenut kansan, ja Daavid sanoi Herralle: "Minä olen tehnyt suuren synnin tehdessäni tämän; mutta anna nyt, Herra, anteeksi palvelijasi rikos, sillä minä olen menetellyt ylen tyhmästi."	10. Ja Davidin sydän tykytti sitte kuin kansa luettu oli, ja David sanoi Herralle: minä olen sangen suuresti syntiä tehnyt, että minä sen tein. Herra, käännä nyt palvelias pahateko pois; sillä minä olen tehnyt sangen tyhmästi.	24:10 JA Dawidin sydän tuli murhellisexi sijtte cuin Canssa luettu oli/ ja Dawid sanoi HERralle: minä olen sangen suurest syndiä tehnyt/ että minä sen tein/ HERra käännä nyt palwelias pahateco pois: sillä minä olen tehnyt sangen tyhmäst.
24:11 Ja kun Daavid aamulla nousi, oli profeetta Gaadille, Daavidin näkijälle, tullut tämä Herran sana:	11. Ja kuin David huomeneltain nousi, tuli Herran sana prophetan Gadin Davidin näkiän tykö, sanoen:	24:11 JA cosca Dawid huomeneltain nousi/ tuli HERran sana Prophetan Gadin tygö Dawidin Näkiän/ joca sanoi hänelle:
24:12 "Mene ja puhu Daavidille: Näin sanoo Herra: Kolme ehtoa minä asetan sinun eteesi; valitse yksi niistä, niin minä teen sen sinulle."	12. Mene ja puhu Davidille: näin sanoo Herra: kolme minä panen sinun etees; valitse itselles niistä yksi, jonka minä sinulle teen.	24:12 Mene ja puhu Dawidille/ näin sano HERra: colme minä panen sinun etees/ walidze idzelles nijstä yxi jonga minä sinulle teen.
24:13 Niin Gaad meni Daavidin tykö, ilmoitti ja sanoi hänelle: "Tuleeko nälkä seitsemäksi vuodeksi sinun maahasi, vai pakenetko sinä kolme kuukautta vihollisiasi, jotka ajavat sinua takaa, vai tuleeko rutto sinun maahasi kolmeksi päiväksi? Mieti nyt ja katso, mitä minä vastaan hänelle, joka minut lähetti."	13. Gad tuli Davidin tykö, ilmoitti ja sanoi hänelle: tahdotkos että nälkä tulee seitsemäksi ajastajaksi maakunnalles, taikka että kolme kuukautta pakenet vihamiestes edellä ja he ajavat sinua takaa, eli että rutto on kolme päivää sinun maallas? Niin ota nyt vaari, ja katso, mitä minä hänelle vastaan, joka minun lähetti.	24:13 GAd tuli Dawidin tygö/ ilmoitti ja sanoi hänelle: tahdotcos että nälkä tule seidzemexi ajastajaxi sinun maacunnalles/ taicka että kolme Cuucautta pakenet sinun wihamiestes edellä/ eli että rutto on colme päiwä sinun maallas/ nijn ota nyt waari/ ja cadzo/ mitä minä hänelle wastan/ joca minun lähetti.

24:14 Daavid vastasi Gaadille: Minä olen suuressa hädässä. Me tahdomme langeta Herran käsiin, sillä hänen laupeutensa on suuri; ihmisten käsiin minä en tahdo langeta."	14. David sanoi Gadille: minulla on sangen suuri ahdistus; mutta salli meidän langeta Herran käsiin, sillä Herran armo on suuri. En minä tahdo langeta ihmisten käsiin.	24:14 Dawid sanoi Gadille: minulla on sangen suuri ahdistus/ mutta langetcam HERran käsijn (sillä HERran armo on suuri) en minä tahdo langeta ihmisten käsijn.
24:15 Niin Herra antoi ruton tulla Israeliin, aamusta alkaen määrättyyn aikaan asti; ja kansaa kuoli Daanista Beersebaan asti seitsemänkymmentä tuhatta miestä.	15. Ja Herra antoi ruttotaudin tulla Israeliin, ruveten aamulla niin määrättyyn aikaan asti; ja kansaa kuoli Danista niin BerSebaan asti, seitsemänkymmentä tuhatta miestä.	24:15 Ja HERra andoi tulla ruttotaudin Israelijn/ ruveten amulla nijn määrättyyn aicaan/ että Canssa cuoli Danist nijn BerSebaan/ seidzemenkymmendä tuhatta miestä.
24:16 Mutta kun enkeli ojensi kätensä Jerusalemia kohti tuhotaksensa sen, katui Herra sitä pahaa ja sanoi enkelille, joka kansaa tuhosi: "Jo riittää; laske kätesi alas." Ja Herran enkeli oli silloin jebusilaisen Araunan puimatantereen luona.	16. Ja kuin enkeli ojensi kätensä Jerusalemin ylitse, kadottaaksensa häntä, niin Herra katui sitä pahaa ja sanoi enkelille, joka kansaa hävitti: kyllä jo on; pidä nyt kätes alallansa. Ja Herran enkeli oli Araunan Jebusilaisen riihen tykönä.	24:16 JA cosca Engeli ojensi kätens Jerusalemin ylidze cadottaxens händä. Nijn HERra cadui sitä pahutta/ ja sanoi Engelille joca Canssan häwitti: kyllä jo on/ pidä nyt kätes alallans. Ja HERran Engeli oli Araunan sen Jebuserin rijhes.
24:17 Mutta nähdessään enkelin surmaavan kansaa sanoi Daavid Herralle: "Katso, minä olen tehnyt syntiä, minä olen tehnyt väärin; mutta nämä minun lampaani, mitä he ovat tehneet? Sattukoon sinun kätesi minuun ja minun isäni perheeseen."	17. Kuin David näki enkelin, joka kansaa löi, sanoi hän Herralle: katso, minä olen syntiä tehnyt ja minä olen sen pahan tehnyt: mitä nämät lampaat ovat tehneet? Anna siis kätes olla minua vastaan ja minun isäni huonetta vastaan.	24:17 Cosca Dawid näki Engelin joca Canssa löi/ sanoi hän HERralle: cadzo/ minä olen syndiä tehnyt/ ja minä olen sen pahan tehnyt/ mitä nämät lambat owat tehnet? anna sinun kätes olla minua ja minun Isäni huonetta wastan.
24:18 Ja Gaad tuli Daavidin tykö samana päivänä ja sanoi hänelle: "Mene ja pystytä Herralle alttari jebusilaisen Araunan puimatantereelle."	18. Ja sinä päivänä tuli Gad Davidin tykö ja sanoi hänelle: mene ja rakenna Herralle alttari Jebusilaisen Araunan riiehen.	24:18 JA sinä päiwänä tuli Gad Dawidin tygö/ ja sanoi hänelle: mene ja rakenna HERralle Altari/ sen Jebuserin Araunan rijheen.
24:19 Niin Daavid meni, Gaadin sanan ja Herran käskyn mukaan.	19. Ja David meni kohta niinkuin Gad sanoi ja Herra oli käsenyt.	24:19 Ja Dawid meni cohta nijncuin Gad sanoi ja HERra oli käsenyt.
24:20 Mutta kun Arauna katsahti ulos ja näki kuninkaan palvelijoiheen tulevan luoksensa, meni hän ulos ja kumartui kasvoillensa maahan kuninkaan eteen.	20. Mutta kuin Arauna käänsi itsensä, näki hän kuninkaan palvelioinensa tulevan tykönsä; niin Arauna läksi ulos ja lankesi kasvoillensa maahan kuninkaan eteen,	24:20 Mutta cosca Arauna käänsi idzens/ näki hän Cuningan tulewan palwelioinens tygöns/ nijn hän langeis caswoillens.

<p>24:21 Ja Arauna sanoi: "Miksi herrani, kuningas, tulee palvelijansa luo?" Daavid vastasi: "Ostamaan sinulta puimatantereen, rakentaakseni Herralle alttarin, että vitsaus taukoaisi kansasta."</p>	<p>21. Ja sanoi: miksi herrani kuningas tulee palveliansa tykö? David sanoi: rihtä ostamaan sinulta, rakentaakseni Herralle alttaria, että vitsaus lakkais kansasta.</p>	<p>24:21 Cumarsi ja sanoi: mixi Cuningas minun Herran tule palvelians tygö? Dawid wastais händä: minä tuln rihtä ostaman raketaxeni HERralle Altari/ että widzaus lackais Canssasta.</p>
<p>24:22 Arauna sanoi Daavidille: "Herrani, kuningas, ottakoon ja uhratkoon, mitä hyväksi näkee. Katso, tässä on härät polttouhriksi ja puimaäkeet sekä härkien valjaat haloiksi.</p>	<p>22. Arauna sanoi Davidille: herrani kuningas ottakaan ja uhratkaan niinkuin hänelle kelpaa. Katso, tässä on härkä polttouhriksi, reet ja kaikki härkäin kalut haloiksi.</p>	<p>24:22 Arauna sanoi Dawidille: minun Herran Cuningas ottacan ja uhratcan nijncuin hänelle kelpa. Cadzo/ täsä on härkä polttouhrixi/ reet ja caicki härkäin calut halgoixi.</p>
<p>24:23 Tämän kaiken, kuningas, Arauna antaa kuninkaalle." Ja Arauna sanoi kuninkaalle: "Olkoon Herra, sinun Jumalasi, sinulle suosiollinen."</p>	<p>23. Nämät kaikki, kuningas, antaa Arauna kuninkaalle. Ja Arauna sanoi kuninkaalle: Herra sinun Jumalas leppykään sinulle.</p>	<p>24:23 Nämät caicki andoi Arauna Cuningalle. Ja Arauna sanoi Cuningalle: sinun HERras Jumalas leppykön sinulle.</p>
<p>24:24 Mutta kuningas sanoi Araunalle: "Ei niin, vaan minä ostan ne sinulta täydestä hinnasta, sillä minä en uhraa Herralleni, Jumalalleni, ilmaiseksi saatuja polttouhreja." Niin Daavid osti puimatantereen ja härät viidelläkymmenellä hopeasekelillä.</p>	<p>24. Mutta kuningas sanoi Araunalle: ei suinkaan, vaan minä ostan sen täydellisesti sinulta hinnalla; sillä en minä tee Herralle polttouhria siitä, joka minulle lahjaksi on annettu. Niin osti David riihen ja härjän viidelläkymmenellä hopiasiklillä,</p>	<p>24:24 Mutta Cuningas sanoi Araunalle: ei suingan/ waan minä ostan sen sinulda: sillä en minä tee HERralle polttouhria sijtä cuin minulle lahjaxi on annettu. Nijn osti Dawid rijhen ja härjän wijdelläkymmenellä hopia Siclillä.</p>
<p>24:25 Ja Daavid rakensi sinne alttarin Herralle ja uhrasi polttouhreja ja yhteysuhreja. Niin Herra leppyi maalle, ja vitsaus taukosi Israelista.</p>	<p>25. Ja rakensi Herralle siinä alttarin ja uhrasi polttouhreja ja kiitosuhreja; ja Herra leppyi maakunnalle, ja vitsaus lakkasi Israelissa.</p>	<p>24:25 Ja rakensi HERralle siellä Altarin ja uhras polttouhreja/ ja HERra leppyi maacunnalle/ ja widzaus lackais Canssast.</p>

ENSIMMÄINEN KUNINGASTEN KIRJA	1. KUNINGASTEN KIRJA	Ensimmäinen Cuningasten Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu.
1:1 Kun kuningas Daavid oli käynyt vanhaksi ja iäkkääksi, ei hän enää voinut pysyä lämpimänä, vaikka häntä peitettiin peitteillä.	Ja kuin kuningas David oli vanhentunut ja ijälliseksi joutunut, ei hän voinut itsiänsä lämmittää, ehkä hän vaatteilla peitettiin.	1:1 JA cosca Cuningas Dawid oli wanha ja ijällisexi joutunut ei hän voinut idziäns lämmittä/ ehkä hän vaatteilla peitettin.
1:2 Silloin hänen palvelijansa sanoivat hänelle: "Etsittäköön herralleni, kuninkaalle, tyttö, neitsyt, palvelemaan kuningasta ja olemaan hänen hoitajattarenaan. Jos hän makaa sinun sylissäsi, niin herrani, kuningas, pysyy lämpimänä."	2. Niin sanoivat hänen palveliansa hänelle: anna heidän etsiä herralleni kuninkaalle piika, joka neitsy on, joka seisoi kuninkaan edessä, ja korjaisi häntä ja makais hänen sylissänsä, ja lämmittäis herraani, kuningasta.	1:2 Nijn sanoi hänen palwelians hänelle: anna heidän edziä minun Herralleni Cuningalleni pijca/ joca neidzy on/ joca seisoi Cuningan edes/ ja corjais händä/ ja macais hänen sylisäns/ ja lämmitäis Cuningan minun Herran.
1:3 Ja he etsivät koko Israelin alueelta kaunista tyttöä ja löysivät suunemilaisen Abisagin ja veivät hänet kuninkaan tykö.	3. Ja he etsivät ihanan piian kaikista Israelin rajoista; ja he löysivät Abisagin Sunemista, ja veivät hänet kuninkaan tykö.	1:3 Ja he edzeit yhden ihanan neidzen caikist Israelin rajoist/ ja löysit Abisagin Sunemist/ ja weit hänen Cuningan tygö.
1:4 Hän oli hyvin kaunis tyttö ja tuli kuninkaan hoitajattareksi ja palveli häntä. Mutta kuningas ei yhtynyt häneen.	4. Ja se oli sangen ihanainen piika, ja hän korjasi kuningasta ja palveli häntä, vaan ei kuningas tuntenut häntä.	1:4 Ja se oli sangen ihanainen neidzy/ ja hän corjais Cuningast/ ja palweli händä/ waan ei Cuningas tundenut händä.
1:5 Mutta Adonia, Haggitin poika, korotti itsensä ja sanoi: "Minä tahdon tulla kuninkaaksi." Ja hän hankki itselleen sotavaunuja ja ratsumiehiä ja viisikymmentä miestä, jotka juoksivat hänen edellään.	5. Mutta Adonia Haggitin poika korotti itsensä ja sanoi: minä tahdon olla kuningas; ja rakensi itsellensä vaunut ja hevostmiehiä, ja viisikymmentä miestä juoksemaan edellänsä.	1:5 MUtta Adonia Hagithin poica corgotti idzens/ ja sanoi: minä tahdon olla Cuningas/ ja rakensi idzellens waunut ja hewoismiehiä/ ja wijsikymmendä miestä juoxeman hänen edelläns.
1:6 Hänen isänsä ei koskaan elämässään ollut pahoittanut hänen mieltään sanomalla: "Kuinka sinä noin teet?" Hän oli myöskin hyvin kaunis mies; ja äiti oli synnyttänyt hänet Absalomien jälkeen.	6. Ja hänen isänsä ei tahtonut tehdä häntä surulliseksi eläissänsä, että hän olis sanonut: kuinka niin teet? Ja hän oli myös sangen ihanainen; ja oli hänen synnyttänyt Absalomien jälkeen.	1:6 Ja hänen Isäns ei tahtonut tehdä händä surullisexi hänen eläisäns/ että hän olis sanonut: cuningas nijn teet? Ja hän oli myös sangen ihanainen/ ja hän oli hänen sijttänyt Absalomien jälken.
1:7 Hän neuvotteli Jooabin, Serujan pojan, ja pappi Ebjatarin kanssa; ja he kannattivat Adonian puoluetta.	7. Ja hän puhui Joabin ZeruJan pojan kanssa ja papin Abjatarin kanssa; ja he auttivat Adoniaa.	1:7 Ja puhui Joabin ZeruJan pojan cansa/ ja Papin AbJatharin cansa/ he autit Adoniata.

1:8 Mutta pappi Saadok ja Benaja, Joojadan poika, sekä profeetta Naatan, Siimei, Rei ja Daavidin urhot eivät olleet Adonian puolella.	8. Mutta Zadok pappi, ja BenaJa Jojadan poika, ja Natan propheta, ja Simei, ja Rei, ja Davidin sankarit ei olleet Adonian kanssa.	1:8 Mutta Zadok Pappi/ ja BenaJa Jojadan poica/ ja Nathan Propheta/ ja Simei/ ja Rei/ ja Dawidin Sangarit/ ei ollet Adonian cansa.
1:9 Ja Adonia teurasti lampaita, raavaita ja juottovasikoita Sohelet-kiven luona, joka on Roogelin lähteen ääressä. Ja hän kutsui kaikki veljensä, kuninkaan pojat, ja kaikki Juudan miehet, kuninkaan palvelijat;	9. Ja kuin Adonia uhrasi lampaita ja härkiä ja myös syötettyä karjaa Soheletin kiven tykönä, joka on läsnä Rogelin kaivoa, kutsui hän kaikki veljensä, kuninkaan pojat, ja kaikki Juudan miehet kuninkaan palveliat.	1:9 Ja cosca Adonia uhrais lambait ja härkiä/ ja myös syötettyä carja Sohelethin kiwen tykönä/ joca on läsnä Rogelin caiwo/ cudzui hän caicki hänen weljens/ nimittäin: Cuningan pojat/ ja caicki Judan miehet Cuningan palweliat.
1:10 mutta profeetta Naatanin, Benajan, urhot ja veljensä Salomon hän jätti kutsumatta.	10. Mutta Natan prophetaa, ja Benajaa ja sankareita, ja veljeänsä Salomoa hän ei kutsunut.	1:10 Mutta Nathan Prophetat ja BenaJat ja Sangareit ja weljens Salomot ei hän cudzunut.
1:11 Silloin Naatan sanoi Batseballe, Salomon äidille, näin: "Etkö ole kuullut, että Adonia, Haggitin poika, on tullut kuninkaaksi, herramme Daavidin siitä mitään tietämättä?"	11. Niin puhui Natan BatSeballe Salomon äidille, sanoen: etkös ole kuullut Adoniaa Haggitin poikaa tulleeaksi kuninkaaksi? ja herramme David ei siitä mitään tiedä;	1:11 NIin sanoi Nathan BathSeballe Salomon äitille: etkö sinä ole cuullut Adoniat Hagithin poica tullexi Cuningaxi/ ja meidän Herram Dawid ei sijtä mitän tiedä?
1:12 Niin tule nyt, minä annan sinulle neuvon, että pelastat oman henkesi ja poikasi Salomon hengen.	12. Niin tule nyt, minä annan sinulle neuvoa, että vapahtaisit sielus ja poikas Salomon sielun.	1:12 Nijn tule nyt/ minä annan sinulle neuwo/ että wapadaisit sinun ja sinun poicas Salomon sielun.
1:13 Mene kuningas Daavidin tykö ja sano hänelle: Herrani, kuningas, etkö sinä itse ole vannonut palvelijattarellesi ja sanonut: Sinun poikasi Salomo on tuleva kuninkaaksi minun jälkeeni; hän on istuva minun valtaistuimellani? Miksi siis Adonia on tullut kuninkaaksi?	13. Mene ja käy kuningas Davidin tykö, ja sano hänelle: herrani kuningas, etkös ole vannonut ja sanonut piialles: sinun poikas Salomo pitää oleman kuningas minun jälkeeni ja istuman minun istuimellani? Miksi siis Adonia on kuninkaaksi tullut?	1:13 Mene Cuningas Dawidin tygö/ ja sano hänelle: minun Herran Cuningan/ etkös ole wannonut ja sanonut sinun pijcalles: sinun poicas Salomo pitä oleman Cuningas minun jälken/ ja istuman minun istuimellani? mixi sijs Adonia on Cuningaxi tullut?
1:14 Ja katso, sinun vielä puhutellessasi kuningasta siellä, tulen minä sinun jälkeesi sisään ja vahvistan sinun sanasi."	14. Katso, sinun vielä siellä puhuissas kuninkaan kanssa, tulen minä myös perässäs ja täytän sinun puhees.	1:14 Cadzo/ sinun wielä siellä ollesas ja puhuisas Cuningan cansa/ tulen minä peräsäs ja täytän sinun puhes.
1:15 Niin Batseba meni kuninkaan tykö makuuhuoneeseen. Kuningas oli hyvin vanha; ja suunemilainen Abisag palveli kuningasta.	15. Ja BatSeba meni kamariin kuninkaan tykö, ja kuningas oli juuri vanha; ja Abisag Sunemista palveli Kuningasta.	1:15 JA BathSeba meni Camarijn Cuningan tygö/ ja Cuningas oli juuri wanha/ ja Abisag Sunemist palweli Cuningast.

1:16 Ja Batseba kumarsi ja osoitti kuninkaalle kunnioitusta. Kuningas sanoi: "Mikä sinun on?"	16. Ja BatSeba nöyryytti itsensä ja kumarsi kuningasta. Kuningas sanoi: mitäs tahdot?	1:16 Ja BathSeba nöyryytti idzens/ ja cumarsi Cuningast. Cuningas sanoi: mitäs tahdot?
1:17 Hän vastasi hänelle: "Herrani, sinä olet itse vannonut palvelijattarellesi Herran, Jumalasi, kautta: 'Sinun poikasi Salomo on tuleva kuninkaaksi minun jälkeeni; hän on istuva minun valtaistuimellani.'	17. Hän sanoi hänelle: herrani, sinä vannoit piialles Herran sinun Jumalasi kautta: sinun poikas Salomo pitää oleman kuningas minun jälkeeni ja istuman minun istuimellani?	1:17 Hän sanoi hänelle: minun Herran/ sinä wannoit pijcalles/ sinun HERras Jumalasi kautta: sinun poikas Salomo pitää oleman Cuningas minun jälkeeni/ ja istuman minun istuimellani.
1:18 Mutta katso, nyt on Adonia tullut kuninkaaksi, ja sinä, herrani, kuningas, et tiedä siitä mitään.	18. Mutta nyt, katso, Adonia on tullut kuninkaaksi, ja herrani kuningas, et sinä siitä mitään tiedä.	1:18 Mutta cadzo/ Adonia on tullut Cuningaxi/ ja minun Herran Cuningani ei sijtä mitän tiedä.
1:19 Hän on teurastanut paljon härkiä, juottovasikoita ja lampaita ja kutsunut kaikki kuninkaan pojat, pappi Ebjatarin ja sotapäällikkö Jooabin; mutta palvelijasi Salomon hän on jättänyt kutsumatta.	19. Hän on uhrannut härkiä ja syötettyä karjaa, ja monta lammasta, ja on kutsunut kaikki kuninkaan pojat, ja papin AbJatarin, ja Joabin sodanpäämiehen; mutta palveliaas Salomoa ei hän kutsunut.	1:19 Hän on uhrannut härkiä ja syötettyä carja/ ja monda lammast/ ja on cudzunut caicki Cuningan pojat/ AbJatharin Papin/ ja Joabin sodanpäämiehen/ mutta sinun palweliatas Salomot ei hän cudzunut.
1:20 Sinua kohti, herrani, kuningas, ovat nyt koko Israelin silmät tähdätyt, että ilmoittaisit heille, kuka on istuva herrani, kuninkaan, valtaistuimella hänen jälkeensä.	20. Mutta sinä, Herrani kuningas, koko Israelin silmät katsovat sinun päälles, että ilmoittaisit heidän edessänsä, kuka on istuva herrani kuninkaan istuimella hänen jälkeensä.	1:20 Mutta sinä olet minun Herran Cuningan/ coco Israelin silmät cadzowat sinun päälles/ että ilmoittaisit heidän edessänsä/ cuca on istuva minun Herran Cuningan istuimella hänen jälkens.
1:21 Muuten käy niin, että kun herrani, kuningas, on mennyt lepoon isiensä tykö, minua ja minun poikaani Salomoa pidetään rikollisina."	21. Muutoin tapahtuu, kuin herrani kuningas isäinsä kanssa nukkunut on, niin täytyy minun ja poikani Salomon vialliset olla.	1:21 Muutoin tapahtu/ cosca minun Herran Cuningani Isäins cansa nuckunut on/ nijn täyty minun ja minun poican Salomon wialliset olla.
1:22 Ja katso, hänen vielä puhutellessaan kuningasta tuli profeetta Naatan.	22. Ja katso, vielä hänen puhuisansa kuninkaan kanssa, tuli Natan propheta.	1:22 JA cadzo vielä hänen puhuisans Cuningan cansa/ tuli Nathan Propheta.
1:23 Ja kuninkaalle ilmoitettiin: "Katso, profeetta Naatan on täällä." Ja tämä tuli kuninkaan eteen ja kumartui kasvoillensa maahan kuninkaan eteen.	23. Ja he ilmoittivat kuninkaalle sanoen: katso, Natan propheta on täällä. Ja kuin hän tuli sisälle kuninkaan eteen, lankesi hän maahan kasvoillensa kuninkaan eteen.	1:23 Ja he sanoit Cuningalle: cadzo/ Nathan Propheta on täällä. Ja cuin hän tuli Cuningan eteen/ langeis hän maahan caswoillens Cuningan eteen.
1:24 Ja Naatan sanoi: "Herrani, kuningas, sinäkö olet sanonut: 'Adonia on tuleva kuninkaaksi minun jälkeeni; hän on istuva minun valtaistuimellani'?"	24. Ja Natan sanoi: herrani kuningas, sanoitkos: Adonia pitää oleman kuningas minun jälkeeni ja istuman minun istuimellani?	1:24 Ja Nathan sanoi: minun Herran Cuningan/ sanoitcos: Adonia pitä oleman Cuningas minun jälkeeni/ ja istuman minun istuimellani?

1:25 Sillä hän on tänä päivänä mennyt ja teurastanut paljon härkiä, juottovasikoita ja lampaita ja kutsunut kaikki kuninkaan pojat, sotapäälliköt ja pappi Ebjatarin; ja katso, he syövät ja juovat hänen edessään, ja he huutavat: 'Eläköön kuningas Adonia!'	25. Sillä hän on tänäpäpä mennyt ja uhrannut härkiä, ja syötettyjä karjaa, ja monta lammasta, ja on kutsunut kaikki kuninkaan pojat ja sodanpäämiehet, niin myös papin AbJatarin, ja katso, he syövät ja juovat hänen edessänsä, ja sanovat: onneksi kuninkaalle Adoniale!	1:25 Sillä hän on tänäpäpä mennyt ja uhrannut härkiä/ ja syötettyä carja/ ja monda lammast/ ja on cudzunut caicki Cuningan pojat ja päämiehet/ nijn myös AbJatharin Papin/ ja cadzo/ he syöwät ja juowat hänen edesäns/ ja sanowat: onnexi Cuningalle Adoniale.
1:26 Mutta minut, sinun palvelijasi, pappi Saadokin, Benajan, Joojadan pojan, ja sinun palvelijasi Salomon hän on jättänyt kutsumatta.	26. Mutta minua sinun palveliaas, ja pappia Zadokia, ja BenaJaa Jojadan poikaa, ja palveliaas Salomoa ei ole hän kutsunut.	1:26 Mutta minua sinun palweliatas/ ja Pappia Zadoki/ ja BenaJat Jojadan poica/ ja sinun palweliatas Salomot ei ole hän cudzunut.
1:27 Onko tämä lähtenyt herrastani, kuninkaasta, sinun antamatta palvelijasi tietää, kuka on istuva herrani, kuninkaan, valtaistuimella hänen jälkeensä?"	27. Onko se niin herraltani kuninkaalta käsketty, ja et sinä ole sitä asiata antanut tietää palvelialles, kuka herrani kuninkaan istuimella hänen jälkeensä on istuva?	1:27 Ongo se nijn minun Herralda Cuningaldani käsketty/ ja et sinä ole sitä asiata andanut tietä palwelialles/ cuca minun Herrani Cuningan istuimella hänen jälkens on istuwa?
1:28 Kuningas Daavid vastasi ja sanoi: "Kutsukaa minun luokseni Batseba." Kun hän tuli kuninkaan eteen ja seiso kuninkaan edessä,	28. Kuningas David vastasi ja sanoi: kutsukaat minulle BatSeba. Ja hän tuli kuninkaan eteen ja seiso kuninkaan edessä.	1:28 CUningas Dawid wastais/ ja sanoi: cudzucat minulle BathSeba. Ja hän tuli Cuningan eteen.
1:29 vannoi kuningas ja sanoi: "Niin totta kuin Herra elää, joka on pelastanut minut kaikesta häädästä:	29. Ja kuningas vannoi ja sanoi: niin totta kuin Herra elää, joka minun sieluni on päästänyt kaikkinaisesta ahdistuksesta;	1:29 Ja cuin hän seiso Cuningan edes/ wannoi Cuningas/ ja sanoi: nijn totta cuin HERra elä/ joca minun sielun on päästänyt caickinaisest ahdistuxest.
1:30 niinkuin minä vannoin sinulle Herran, Israelin Jumalan, kautta ja sanoin: 'Sinun poikasi Salomo on tuleva kuninkaaksi minun jälkeeni, hän on istuva minun valtaistuimellani minun sijassani', niin minä tänä päivänä teen."	30. Niinkuin minä sinulle Herran Israelin Jumalan edessä vannonut olen ja sanonut: Salomo sinun poikas pitää oleman kuningas minun jälkeeni, ja hän pitää istuman minun istuimellani minun edestäni; niin minä teen tänäpäpä.	1:30 Minä teen tänäpäpä nijncuin minä sinulle HERran Israelin Jumalan edes wannonut olen/ ja sanonut: Salomo sinun poicas pitä oleman Cuningas minun jälkeni/ ja hän pitä istuman minun istuimellani minun edestäni.
1:31 Silloin Batseba kumartui kasvoillensa maahan ja osoitti kuninkaalle kunnioitusta ja sanoi: "Herrani, kuningas Daavid, eläköön iankaikkisesti!"	31. Niin BatSeba lankesi kasvoillensa maahan ja kumarsi kuningasta, sanoen: onneksi herralleni kuningas Davidille ijankaikkisesti!	1:31 Nijn BathSeba langeis caswoillens maahan/ ja cumarsi Cuningast/ sanoden: onnexi minun Herralle Cuningalleni Dawidille ijancaickisest.

1:32 Ja kuningas Daavid sanoi: "Kutsukaa minun luokseni pappi Saadok, profeetta Naatan ja Benaja, Joojadan poika." Niin he tulivat kuninkaan eteen.	32. Ja kuningas David sanoi: kutsukaat Zadok pappi, Natan propheta ja BenaJa Jojadan poika. Ja he tulivat kuninkaan eteen.	1:32 JA Cuningas Dawid sanoi: cudzucat Zadok Pappi/ Nathan Propheta ja BenaJa Jojadan poica. Ja cuin he tulit Cuningan tygö/
1:33 Ja kuningas sanoi heille: "Ottakaa mukaanne herranne palvelijat ja pankaa poikani Salomo minun oman muulini selkään ja viekää hänet alas Giihonille.	33. Ja kuningas sanoi heille: ottakaat kanssanne teidän herranne palveliat, ja asettakaat poikani Salomo minun muulini päälle, ja viekää häntä Gihoniin,	1:33 Sanoi Cuningas heille: ottacat teidän cansan HERran palweliat/ ja asettacat minun poican Salomo minun Muulini päälle/ ja wiekät händä Gihonijn.
1:34 Siellä pappi Saadok ja profeetta Naatan voidelkoot hänet Israelin kuninkaaksi. Ja puhaltakaa pasunaan ja huutakaa: 'Eläköön kuningas Salomo!'	34. Ja Zadok pappi ja Natan propheta voidelkaan hänen Israelin kuninkaaksi. Ja soittakaat basunalla ja sanokaat: onneksi kuninkaalle Salomolle!	1:34 Ja Zadok Pappi ja Nathan Propheta woidelcan hänen Israelin Cuningaxi. Ja soittacat Basunalla/ ja sanocat: onnexi Cuningalle Salomolle.
1:35 Seuratkaa sitten häntä tänne, että hän tulisi ja istuisi minun valtaistuimelleni ja olisi kuninkaana minun sijassani. Sillä hänet minä olen määrännyt Israelin ja Juudan ruhtinaaksi."	35. Ja menkää ylös hänen perässänsä, että hän tulis ja istuis minun istuimellani, ja olis kuningas minun edestäni: ja minä käsken hänen olla Israelin ja Juudan päämiehenä.	1:35 Ja mengät ylös hänen peräns/ että hän tulis/ ja istuis minun istuimellani/ ja olis Cuningas minun edestäni/ ja minä käsken hänen olla Israelin ja Judan Päämiesnä.
1:36 Silloin Benaja, Joojadan poika, vastasi kuninkaalle ja sanoi: "Amen! Niin sanokoon Herra, minun herrani, kuninkaan, Jumala.	36. Niin vastasi BenaJa Jojadan poika kuninkaalle ja sanoi: Amen! Sanokaan myös niin Herra, herrani kuninkaan Jumala!	1:36 Nijn wastais BenaJa Jojadan poica Cuningalle/ ja sanoi: Amen/ sanocan myös nijn HERra/ minun Herrani Cuningani Jumala.
1:37 Niinkuin Herra on ollut minun herrani, kuninkaan, kanssa, niin olkoon hän Salomon kanssa ja tehkään hänen valtaistuimensa vielä suuremmaksi kuin on herrani, kuningas Daavidin, valtaistuin."	37. Niinkuin Herra on ollut herrani kuninkaan kanssa, niin olkoon hän myös Salomon kanssa, ja tehkään hänen istuimensa suuremmaksi herrani, kuningas Davidin, istuinta.	1:37 Nijn cuin HERra on ollut minun Herrani Cuningani cansa/ nijn olcon hän myös Salomon cansa/ että hänen istuimens suurembi olis minun Herrani Cuningani Dawidin istuinda.
1:38 Niin pappi Saadok, profeetta Naatan ja Benaja, Joojadan poika, sekä kreetit ja pleetit menivät sinne. He panivat Salomon kuningas Daavidin muulin selkään ja saattoivat hänet Giihonille.	38. Ja pappi Zadok, ja Natan propheta ja BenaJa Jojadan poika ja Kreti ja Pleti menivät alas, ja asettivat Salomon kuningas Davidin muulin päälle ja veivät hänen Gihoniin.	1:38 JA Pappi Zadok/ ja Nathan Propheta ja BenaJa Jojadan poica/ ja Crethi/ ja Plethi menit alas/ ja asetit Salomon Cuningas Dawidin Muulin päälle/ ja weit hänen Gihonijn.
1:39 Ja pappi Saadok otti öljysarven majasta ja voiteli Salomon. Ja he puhalsivat pasunaan, ja kaikki kansa huusi: "Eläköön kuningas Salomo!"	39. ja pappi Zadok otti öljysarven majasta ja voiteli Salomon, ja he soittivat basunalla, ja kaikki kansa sanoi: onneksi kuningas Salomolle!	1:39 Ja Pappi Zadok otti öljyä majast sarween/ ja woiteli Salomon/ ja soitti sijtte Basunalla/ ja caicki Canssa sanoit: onnexi Cuningas Salomolle

1:40 Ja kaikki kansa seurasi häntä, ja kansa soitti huiluilla ja ratkesi niin suureen riemuun, että maa oli haljeta heidän huudostansa.	40. Ja kaikki kansa meni ylös hänen jälkeensä, ja kansa soitti huilulla, ja he olivat sangen suuresti iloissansa, että maa vapisi heidän äänestänsä.	1:40 Ja kaikki Canssa meni ylös hänen jälkensä/ ja Canssa soittit huiluilla/ ja olit sangen iloissans/ että maa wapis heidän änestäns.
1:41 Mutta Adonia ja kaikki kutsuvia, jotka olivat hänen kanssaan, kuuluivat sen, juuri kun olivat lopettaneet syöntinsä. Ja kun Joab kuuli pasunan äänen, sanoi hän: "Mitä tuo huuto ja pauhu kaupungissa tietää?"	41. Ja Adonia ja kaikki kutsutut, jotka hänen kanssansa olivat, kuuluivat sen, ja he olivat jo atrieineet; ja kuin Joab kuuli basunan äänen, sanoi hän: mitä se meteli ja töminä tietää kaupungissa?	1:41 JA Adonia ja kaikki cudzutut/ jotca hänen cansans olit/ cuulit sen/ ja he olit jo atrieinnet/ ja cuin Joab cuuli Basunan änen/ sanoi hän: mitä se meteli ja töminä tietä Caupungis?
1:42 Hänen vielä puhuessaan tuli Joonatan, pappi Ebjatarin poika; ja Adonia sanoi: "Tule tänne, sillä sinä olet kunnan mies ja tuot hyviä sanomia."	42. Ja kuin hän vielä puhui, katso, niin tuli Jonatan papin Abjatarin poika. Ja Adonia sanoi: tule, sillä sinä olet luja mies ja tuot hyviä sanomia.	1:42 Ja cuin hän vielä puhui/ tuli Jonathan Abjatharin Papin poica. Ja Adonia sanoi: tule/ sillä sinä olet luja mies ja tuot hywiä sanomita.
1:43 Joonatan vastasi ja sanoi Adoniale: "Päinvastoin! Herramme, kuningas Daavid, on tehnyt Salomon kuninkaaksi.	43. Jonatan vastasi ja sanoi Adoniale: totisesti, herramme kuningas David on tehnyt Salomon kuninkaaksi.	1:43 Jonathan wastais ja sanoi Adoniale: totisest/ meidän Cuningam Dawid on tehnyt Salomon Cuningaxi/
1:44 Kuningas lähetti hänen kanssaan pappi Saadokin, profeetta Naatanin ja Benajan, Joojadan pojan, sekä kreetit ja pleetit, ja he panivat hänet kuninkaan muulin selkään.	44. Ja kuningas on lähettänyt hänen kanssansa papin Zadokin, ja prophetan Natanin, ja BenaJan Jojadan pojan, ja Kreetit ja Pletit: he ovat hänen istuttaneet kuninkaan muulin päälle.	1:44 Ja on lähettänyt hänen cansans Papin Zadokin/ ja Prophetan Nathanin/ ja BenaJan Jojadan pojan/ ja Crethin/ ja Plethin he owat hänen istuttanet Cuningan Muulin päälle.
1:45 Ja pappi Saadok ja profeetta Naatan voitelivat hänet Giihonilla kuninkaaksi, ja he tulivat sieltä riemuiten, ja koko kaupunki joutui liikkeelle. Sitä oli se huuto, jonka te kuulitte.	45. Ja Zadok pappi ja Natan propheta ovat voidelleet hänen kuninkaaksi Gihonissa, ja he ovat sieltä menneet ylös iloissansa, niin että kaupunki tömisi. Se oli se meteli, kuin te kuulitte.	1:45 Ja Zadok Pappi ja Nathan Propheta on woidellut hänen Cuningaxi Gihonis/ ja he owat siellä mennet ylös iloissans/ nijn että Caupungi tömisi/ ja se oli se meteli cuin te cuulitta.
1:46 Onpa Salomo jo istunut kuninkaan valtaistuimellakin.	46. Vielä sitte istuu Salomo valtakunnan istuimella.	1:46 Wielä sijtte istu Salomo Cuningan istuimella.
1:47 ja kuninkaan palvelijat ovat tulleet onnittelemaan meidän herraamme, kuningas Daavidia, ja sanoneet: 'Antakoon sinun Jumalasi Salomon nimen tulla vielä mainehikkaammaksi kuin sinun nimesi ja tehkään hänen valtaistuimensa vielä suuremmaksi kuin on sinun valtaistuimesi.' Ja kuningas on rukoillut vuoteessansa.	47. Ja kuninkaan palveliat ovat myös menneet siunaamaan herraamme kuningas Davidia, sanoen: antakoon sinun Jumalas Salomolle paremman nimen kuin sinun nimes on, ja tehkään hänen istuimensa suuremmaksi kuin sinun istuimes on! Ja kuningas rukoili vuoteessansa.	1:47 Ja Cuningan palweliat owat mennet siunaman meidän Herra Cuningast Dawidit/ ja owat sanonet: andacon sinun Jumalas Salomolle paramman nimen cuin sinun nimes on/ ja tehkön hänen istuimens suuremmaxi cuin sinun istuimes on/ ja Cuningas rucoili wuotesans.

1:48 Ja vielä on kuningas puhunut näin: 'Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, joka tänä päivänä on asettanut jälkeläisen istumaan minun valtaistuimellani, niin että minä olen sen omin silmin nähnyt.'	48. On myös kuningas näin sanonut: kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, joka tänäpäpä on antanut vielä istuvan minun istuimellani, että minun silmäni sen nähneet ovat!	1:48 On myös Cuningas näin sanonut: Kijtetty olcon HERra Israelin Jumala/ joca tänäpäpä on andanut vielä istuwan minun istuimellan/ että minun silmäni sen nähnet owat.
1:49 Silloin kaikki Adonian kutsuvieraat joutuivat kauhun valtaan ja nousivat ja menivät kukin tiehensä.	49. Niin hämmästyivät ja nousivat kaikki jotka Adonia kutsunut oli, ja menivät itsekukin tiellensä.	1:49 Nijn hämmästyit/ ja nousit caicki cuin Adonia cudzunut oli/ ja menit idzecukin tiellens.
1:50 Mutta Adonia pelkäsi Salomoa, nousi, meni ja tarttui alttarin sarviin.	50. Vaan Adonia pelkäsi Salomoa, nousi ja meni ja tarttui alttarin sarviin.	1:50 Waan Adonia pelkäis Salomot/ nousi ja meni ja tartui Altarin sarween.
1:51 Ja Salomolle ilmoitettiin: "Katso, Adonia on peläten kuningas Salomoa tarttunut alttarin sarviin ja sanonut: 'Kuningas Salomo vannokoon minulle tänä päivänä, ettei hän miekalla surmaa palvelijaansa'."	51. Ja se ilmoitettiin Salomolle, sanoen: katso, Adonia pelkää kuningas Salomoa, ja katso, hän tarttui alttarin sarviin ja sanoi: vannokaan kuningas Salomo minulle tänäpäpä, ettei hän lyö palveliaansa kuoliaaksi miekalla.	1:51 Ja se ilmoitettin Salomolle/ cadzo/ Adonia pelkä Cuningas Salomot/ ja cadzo/ hän tartui Altarin sarween/ ja sano: Wannocan Cuningas Salomo minulle/ ettei hän lyö cuoliaksi hänen palweliatans miecalla.
1:52 Silloin Salomo sanoi: "Jos hän osoittautuu kunnan mieheksi, ei hiuskarvaakaan hänen päästään ole putoava maahan; mutta jos hänessä huomataan jotakin pahaa, on hänen kuoltava."	52. Salomo sanoi: jos hän tahtoo olla toimellinen mies, niin ei pidä yksikään karva hänestä lankeeman maan päälle; mutta jos jotain pahuutta hänessä löydetään, niin hänen pitää kuoleman.	1:52 Salomo sanoi: jos hän tahto olla toimellinen mies/ njn ei pidä yxikän carwa hänest langeman maan päälle/ mutta jos jotain pahutta hänes löytän/ njn hänen pitä cuoleman.
1:53 Ja kuningas Salomo lähetti tuomaan hänet pois alttarilta; niin hän tuli ja kumarsi kuningas Salomoa. Ja Salomo sanoi hänelle: "Mene kotiisi."	53. Ja kuningas Salomo lähetti ja tuotti hänen alas alttarilta, ja kuin hän tuli, rukoi hän kuningas Salomoa; mutta Salomo sanoi hänelle: mene huoneeses.	1:53 Ja Cuningas Salomo lähetti ja tuotti hänen Altarilda/ ja cosca hän tuli/ rucoili hän Cuningas Salomot: mutta Salomo sanoi hänelle: mene huonesees.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Kun lähestyi aika, jolloin Daavidin oli kuoltava, käski hän poikaansa Salomoa sanoen:	1. Ja kuin Davidin aika lähestyi, että hänen piti kuoleman, käski hän pojallensa Salomolle, sanoen:	2:1 COsca aica lähestyi että Dawidin piti cuoleman/ käski hän pojallens Salomolle/ sanoden:
2:2 "Minä menen kaiken maailman tietä; ole luja ja ole mies.	2. Minä menen kaiken maailman tietä: niin rohkaise nyt itses, ja ole mies!	2:2 Minä menen caiken mailman tietä/ njn rohwise nyt idzes ja ole mies.

<p>2:3 Ja noudata Herran, Jumalasi, määräyksiä, niin että vaellat hänen teitensä ja noudatat hänen säädöksiänsä, käskyjäänsä, oikeuksiansa ja todistuksiansa, niinkuin on kirjoitettuna Mooseksen laissa, että menestyisit kaikessa, mitä teet, ja kaikkialla, minne käännyt;</p>	<p>3. Ja pidä mitä Herra sinun Jumalasi on käskennyt, niin että vaellat hänen teitensä ja pidät hänen säätönsä, käskyjäänsä, oikeutensa ja todistuksensa, niinkuin on kirjoitettu Mooseksen laissa: että toimellisesti tekisit kaikki, mitä sinä teet, ja kuhunka sinä sinus käännyt,</p>	<p>2:3 Ja pidä mitä HERra sinun Jumalasi on käskennyt/ niin että vaellat hänen teitensä/ ja pidät hänen säätönsä/ käskyjäänsä/ oikeutensa ja todistuksensa/ niinkuin on kirjoitettu Mooseksen Laissa/ että olisit ymmärtäväinen kaikissa niissä kuin teet/ ja kunkin sinä sinus käännyt.</p>
<p>2:4 että Herra täyttäisi tämän sanansa, jonka hän minusta puhui: 'Jos sinun poikasi pitävät vaarin teitensä, niin että vaeltavat minun edessäni uskollisesti, kaikista sydämestään ja kaikista sielustansa, niin on mies sinun suvustasi aina oleva Israelin valtaistuimella.'</p>	<p>4. Että Herra vahvistais sanansa, jonka hän on minulle puhunut ja sanonut: jos sinun poikas kätkevät tiensä, että he vaeltavat uskollisesti minun edessäni kaikista sydämestään ja kaikista sielustansa, niin ei sinulta ikänä pidä puuttuvan mies Israelin istuimelta.</p>	<p>2:4 Että HERra vahvistais sanansa/ jonka hän on minulle puhunut ja sanonut: jos sinun lapses kätkevät heidän tiensä/ että he vaeltavat uskollisesti minun edessäni kaikista sydämestään ja kaikista sielustansa/ niin ei sinulta ikänä pidä puuttuvan mies Israelin istuimelta.</p>
<p>2:5 Sinä tiedät myöskin, mitä Joab, Serujan poika, on tehnyt minulle - tiedät, mitä hän teki kahdelle Israelin sotapäällikölle, Abnerille, Neerin pojalle, ja Amasalle, Jeterin pojalle: kuinka hän tappoi heidät, vuodattaen sotavertaa rauhan aikana ja tahraten sotaverellä vyönsä, joka hänellä oli vyötäisillään, ja kenkänsä, jotka hänellä oli jalassaan.</p>	<p>5. Ja sinä myös tiedät, mitä Joab ZeruJan poika on tehnyt minulle, mitä hän teki kahdelle sodanpäämiehelle Israelissa, Abnerille Nerin pojalle ja Amasalle Jeterin pojalle, jotka hän tappoi, ja vuodatti sodanveren rauhassa, ja antoi tulla sodanveren vyönsä päälle, joka oli hänen suolillansa, ja kenkänsä päälle, jotka olivat hänen jaloissansa.</p>	<p>2:5 JA sinä tiedät mitä Joab ZeruJan poika on tehnyt minulle/ mitä hän teki kahdelle sodanpäämiehelle Israelissa/ Abnerille Nerin pojalle ja Amasalle Jeterin pojalle/ jotka hän tappoi/ ja vuodatti sodanveren rauhassa/ ja antoi tulla sodanveren vyönsä päälle/ joka oli hänen suolillansa/ ja hänen kenkänsä päälle/ jotka olivat hänen jaloissansa.</p>
<p>2:6 Niin tee nyt viisautesi mukaan äläkä anna hänen harmaita hapsiensa rauhassa mennä alas tuonelaan.</p>	<p>6. Tee toimes jälkeen, niin ettes anna hänen harmaita karvojansa rauhassa tulla hautaan.</p>	<p>2:6 Tee sinun toimes jälkeen/ niin ettes wie hänen harmaita karvojansa rauhassa tulla hautaan.</p>
<p>2:7 Mutta gileadilaisen Barsillain pojille osoita laupeutta, niin että he pääsevät niiden joukkoon, jotka syövät sinun pöydästäsi, sillä hekin tulivat minun avukseni, kun minä pakenin sinun veljeäsi Absalomia.</p>	<p>7. Ja tee Barsillain Gileadilaisen lapsille laupeutta, että he syövät sinun pöydästäsi, sentähden että he pitivät itsensä minun tyköni, kun minä pakenin veljes Absalomia edestä.</p>	<p>2:7 JA tee Barsillain sen Gileadilaisen lapsille laupeutta/ että he syövät sinun pöydästäsi: sentähden että he pitivät itsensä minun tyköni/ koska minä pakenin sinun veljes Absalomia.</p>

2:8 Ja katso, vielä on sinun luonasi Siimei, Geeran poika, benjaminilainen Bahurimista, joka hirveillä kirouksilla kiroili minua, kun minä menin Mahanaimiin. Kun hän tuli minua vastaan alas Jordanille, vannoin minä hänelle Herran kautta ja sanoin: 'Minä en surmaa sinua miekalla.'	8. Ja katso, sinun tykönäs on Simei Geran poika Jeminin pojan Bahurimista, joka minua julmalla kirouksella kiroili mennessäni Mahanaimiin. Mutta hän tuli minua vastaan Jordanin tykönä, silloin vannoin minä Herran kautta ja sanoin: en minä tapa sinua miekalla.	2:8 JA cadzo sinun tykönäs on Simei Geran poica Jeminin pojan Bahurimist/ joca minua häpiälisest kiroili/ mennesäni Mahanaimijn. Mutta hän tuli minua wastan Jordanin tykönä/ silloin wannoin minä HERran cautta/ ja sanoin: en minä tapa sinua miecalla.
2:9 Mutta älä sinä jätä häntä rankaisematta, sillä sinä olet viisas mies ja tiedät, mitä sinun on hänelle tehtävä, saattaaksesi hänen harmaat hapsensa verisinä alas tuonelaan."	9. Mutta älä sinä anna hänen viatoinna olla, sillä sinä olet toimellinen mies ja tiedät, mitä teet hänelle, ettäs lähetät hänen harmaat karvansa verissä hautaan.	2:9 Mutta älä sinä anna hänen wiatoina olla/ sillä sinä olet toimellinen mies ja tiedät mitä teet hänelle/ ettäs lähetät hänen harmaat carwans werisä hautaan.
2:10 Sitten Daavid meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin.	10. Niin nukkui David isänsä kanssa ja haudattiin Davidin kaupunkiin.	2:10 NIin nuckui Dawid hänen Isäins cansa/ ja haudattin Dawidin Caupungijn.
2:11 Ja aika, jonka Daavid hallitsi Israelia, oli neljäkymmentä vuotta: Hebronissa hän hallitsi seitsemän vuotta, ja Jerusalemissa hän hallitsi kolmekymmentä kolme vuotta.	11. Ja aika, jona David oli ollut Israelin kuningas, oli neljäkymmentä ajastaikaa. Seitsemän ajastaikaa oli hän kuningas Hebronissa, ja kolmeneljättäkymmentä ajastaikaa Jerusalemissa.	2:11 Ja aica jona Dawid oli ollut Israelin Cuningas/ oli neljäkymmendä ajastaica. Seidzemen ajastaica oli hän Cuningas Hebronis/ ja colme neljättäkymmendä ajastaica Jerusalemis.
2:12 Ja Salomo istui isänsä Daavidin valtaistuimelle, ja hänen kuninkuutensa tuli hyvin vahvaksi.	12. Ja Salomo istui isänsä Davidin istuimella, ja hänen valtakuntansa vahvistettiin suuresti.	2:12 Ja Salomo istui Isäns Dawidin istuimella/ ja hänen waldacundans suurest wahwistettin.
2:13 Mutta Adonia, Haggitin poika, tuli Batseban, Salomon äidin, luo. Tämä sanoi: "Rauhaako sinun tulosi tietää?" Hän vastasi: "Rauhaa."	13. Mutta Adonia Haggitin poika tuli BatSeban Salomon äidin tykö, joka sanoi: tuletkos rauhallisesti? Hän sanoi: rauhallisesti;	2:13 Mutta Adonia Hagithin poica tuli BathSeban Salomon äitin tygö. Joca sanoi: tuletcos rauhallisest? hän sanoi: rauhallisest.
2:14 Sitten hän sanoi: "Minulla on asiaa sinulle." Batseba sanoi: "Puhu."	14. Ja sanoi: minulla on jotakin puhumista sinun kanssas. BatSeba sanoi; puhu!	2:14 Ja sanoi: minulla on jotakin puhumist sinun cansas. BathSeba sanoi: puhu.
2:15 Silloin hän sanoi: "Sinä tiedät, että kuninkuus oli minun, ja että koko Israel oli kääntänyt katseensa minuun, että minusta tulisi kuningas. Mutta sitten kuninkuus meni minulta pois ja joutui minun veljelleni, sillä Herralta se hänelle tuli.	15. Ja hän sanoi: sinä tiedät, että valtakunta oli minun, ja kaikki Israel oli kääntänyt kasvonsa minun puoleeni, että minä olisin kuningas; mutta nyt on valtakunta kääntynyt ja on tullut veljeni omaksi: Herralta on se hänelle tullut.	2:15 Ja hän sanoi: sinä tiedät että waldacunda oli minun/ ja caicki Israel oli käändänyt caswons minun puoleni/ että minä olisin Cuningas/ mutta nyt on waldacunda käändynyt ja on tullut minun weljeni omaxi/ HERralda on se tullut.

2:16 Yhtä minä nyt sinulta pyydän; älä sitä minulta kiellä." Hän sanoi hänelle: "Puhu."	16. Nyt rukoilen minä yhden rukouksen sinulta, ettes minulta sitä kieltäis. Ja hän sanoi hänelle: puhu!	2:16 Nyt rucoilen minä rucouxen sinulda/ ettes minulda sitä kieldäis. BatSeba sanoi hänelle: puhu.
2:17 Hän sanoi: "Puhu kuningas Salomolle - sillä sinulta hän ei sitä kiellä - että hän antaisi minulle suunemilaisen Abisagin vaimoksi."	17. Hän sanoi: puhu kuningas Salomolle, sillä ei hän sinulta kiellä: että hän antais minulle Abisagin Sunemista emännäksi.	2:17 Hän sanoi: puhu Cuningas Salomon cansa (sillä ei hän sinulda kiellä) että hän andais minulle Abisagin Sunemist emännäxi.
2:18 Batseba vastasi: "Hyvä. Minä puhun kuninkaalle sinun puolestasi."	18. BatSeba sanoi: oikein! minä puhun kuninkaalle sinun puolestas.	2:18 BathSeba sanoi: oikein/ minä puhun Cuningalle sinun puolestas.
2:19 Silloin Batseba meni kuningas Salomon tykö puhumaan hänelle Adonian puolesta. Niin kuningas nousi ja meni häntä vastaan ja kumarsi häntä ja istui valtaistuimelleen. Ja myös kuninkaan äidille asetettiin istuin, ja hän istui hänen oikealle puolellensa.	19. Ja BatSeba tuli kuningas Salomon tykö, puhumaan hänen kansansa Adonian puolesta; ja kuningas nousi ja meni häntä vastaan, ja kumarsi häntä ja istui istuimellensa. Ja kuninkaan äidin eteen pantiin istuin, ja hän istui siihen hänen oikialle puolellensa.	2:19 JA BathSeba tuli Cuningas Salomon tygö/ puhuman hänen cansans Adonian puolest/ ja Cuningas nousi ja meni händä wastan/ ja cumarsi händä/ ja istui istumellens. Ja Cuningan äitin eteen pandin istuin/ ja hän istui sijhen hänen oikialle puolellens.
2:20 Sitten hän sanoi: "Minulla on sinulle pieni pyyntö, älä sitä minulta kiellä." Kuningas sanoi hänelle: "Pyydä, äiti, minä en sinulta kiellä."	20. Ja hän sanoi: minä rukoilen vähän rukouksen sinulta, älä sitä minulta kiellä. Kuningas sanoi hänelle: rukoile, äitini: en minä sinulta kiellä.	2:20 Ja hän sanoi: minä rucoilen vähän rucouxen sinulda/ älä sitä minulda kiellä. Cuningas sanoi hänelle: rucoile minun äitin/ en minä sinulda kiellä.
2:21 Silloin hän sanoi: "Annettakoon suunemilainen Abisag sinun veljellesi Adoniale vaimoksi."	21. Hän sanoi, annettakaan Abisag Sunemista veljelles Adoniale emännäksi.	2:21 Hän sanoi: annettacan Abisag Sunemist sinun weljelles Adoniale emännäxi.
2:22 Mutta kuningas Salomo vastasi ja sanoi äidillensä: "Miksi pyydät vain suunemilaista Abisagia Adoniale? Pyydä myös kuninkuutta hänelle - hänhän on minun vanhin veljeni - hänelle ja pappi Ebjatarille ja Joobille, Serujan pojalle."	22. Niin vastasi kuningas Salomo ja sanoi äidillensä: miksi rukoilet Abisagia Sunemista Adoniale? Rukoile myös hänelle valtakuntaa: sillä hän on vanhin veljeni, ja hänellä on pappi AbJatar ja Joab ZeruJan poika.	2:22 Nijn wastais Cuningas Salomo/ ja sanoi hänen äitillens: mixis rucoilet Abisagi Sunemist Adoniale? rucoile myös hänelle waldacunda: sillä hän on minun wanhin weljen/ ja hänellä on Pappi AbJathar ja Joab ZeruJan poica.
2:23 Ja kuningas Salomo vannoi Herran kautta, sanoen: "Jumala rangaiskoon minua nyt ja vasta, jollei Adonia saa hengellään maksaa sitä, että on puhunut näin.	23. Ja kuningas Salomo vannoi Herran kautta ja sanoi: Jumala tehkoon minulle sen ja sen, jollei Adonia ole puhunut tätä sanaa henkeänsä vastaan!	2:23 Ja Cuningas SALomo wannoi HERran cautta/ ja sanoi: Jumala tehkön minulle sen ja sen/ Adonia on puhunut nämä sanat hänen hengens wastan.

2:24 Ja nyt, niin totta kuin Herra elää, joka on minut vahvistanut ja on asettanut minut isäni Daavidin valtaistuimelle ja joka lupauksensa mukaan on perustanut minun sukuni: Adonia on tänä päivänä kuoleamalla rangaistava."	24. Ja nyt, niin totta kuin Herra elää, joka minun vahvistanut on ja antanut minun istua isäni Davidin istuimella, joka minulle huoneen tehnyt on, niinkuin hän sanonut on, niin pitää Adonian tänäpäpä kuoleman.	2:24 Ja nyt nijn totta cuin HERra elä/ joca minun wahwistanut on/ ja andanut istua Isäni Dawidin istuimella/ ja joca minulle huonen tehnyt on/ nijncuin hän sanonut on: tänäpäpä pitä Adonian cuoleman.
2:25 Ja kuningas Salomo lähetti Benajan, Joojadan pojan, lyömään hänet kuoliaaksi; ja hän kuoli.	25. Ja kuningas Salomo lähetti BenaJan Jojadan pojan; hän löi häntä, niin että hän kuoli.	2:25 Ja Cuningas Salomo lähetti BenaJan Jojadan pojan/ hän löi händä nijn että hän cuoli.
2:26 Ja pappi Ebjatarille kuningas sanoi: "Mene maatilallesi Anatotiin, sillä sinä olet kuoleman oma. En minä sinua nyt surmaa, koska sinä olet kantanut Herran Jumalan arkkia minun isäni Daavidin edessä ja koska olet kärsinyt kaikkea, mitä isäni on kärsinyt."	26. Ja kuningas sanoi papille AbJatarille: mene Anatotiin pelloles, sillä sinä olet kuoleman mies. Mutta en minä tapa sinua tänäpäpä, sillä sinä olet kantanut Herran Jumalan arkkia isäni Davidin edessä, ja sinä olet kärsinyt, mitä ikänä isäni on kärsinyt.	2:26 JA Cuningas sanoi Papille AbJatharille: mene Anathothijn sinun pelloles/ sillä sinä olet cuoleman mies/ mutta en minä tapa sinua tänäpäpä/ sillä sinä olet candanut HERran Jumalan Arckia minun Isäni Dawidin edes/ ja sinä olet kärsinyt/ mitä ikänäns minun Isäni on kärsinyt.
2:27 Niin Salomo karkoitti Ebjatarin olemasta Herran pappina ja täytti sen sanan, minkä Herra oli Siilossa puhunut Eelin suvusta.	27. Ja niin Salomo ajoi AbJatarin pois, ettei hän olisi Herran pappi; että Herran sana täyettäisiin, niinkuin hän Elin huoneesta puhunut oli Silossa.	2:27 Ja nijn Salomo ajoi AbJatharin pois/ ettei hän olis HERran Pappi/ että HERran sana täytetäisin/ nijncuin hän Silos Elin huonest puhunut oli.
2:28 Ja kun sanoma tästä tuli Jooabille - sillä Jooab oli liittynyt Adoniaan, vaikka hän ei ollut liittynyt Absalomiin - pakeni Jooab Herran majaan ja tarttui alttarin sarviin.	28. Ja tämä sanoma tuli Joabin eteen; sillä Joab piti itsensä Adonian puoleen, vaikka ei hän ollut Absalomin kanssa; niin pakeni Joab Herran majaan ja tarttui alttarin sarviin.	2:28 JA tämä sanoma tuli Joabin eteen (sillä Joab piti hänens Adonian puoleen/ waicka ei hän ollut Absalomin cansa) nijn pakeni Joab HERran majaan/ ja tartui Altarin sarween.
2:29 Mutta kun kuningas Salomolle ilmoitettiin: "Jooab on paennut Herran majaan ja on alttarin ääressä", lähetti Salomo Benajan, Joojadan pojan, sanoen: "Mene ja lyö hänet kuoliaaksi."	29. Ja se ilmoitettiin kuningas Salomolle, että Joab oli paennut Herran majaan, ja katso, hän seisoi alttarin tykönä. Niin Salomo lähetti BenaJan Jojadan pojan ja sanoi: mene ja lyö häntä.	2:29 Ja se ilmoitettin Cuningas Salomolle/ että Joab oli paennut HERran majaan/ ja cadzo/ hän seisoi Altarin tykönä. Nijn Salomo lähetti BenaJan Jojadan pojan/ ja sanoi: mene ja lyö händä.
2:30 Benaja meni Herran majaan ja sanoi hänelle: "Näin käskee kuningas: 'Tule ulos'." Mutta hän vastasi: "En, tässä minä kuolen." Silloin Benaja palasi kertomaan sitä kuninkaalle ja sanoi: "Näin Jooab puhui, ja näin hän vastasi minulle."	30. Ja kuin BenaJa tuli Herran majaan, sanoi hän hänelle: näin sanoo kuningas: mene tästä ulos. Vaan hän sanoi: en suinkaan, tässä minä tahdon kuolla. Ja BenaJa ilmoitti sen kuninkaalle jälleen ja sanoi: niin on Joab sanonut ja niin hän on vastannut minua.	2:30 Ja cosca BenaJa tuli HERran majaan/ sanoi hän hänelle: nijn sano Cuningas: mene tästä ulos/ hän sanoi: en suingan/ täsä minä tahdon cuolla. Ja BenaJa ilmoitti nämät Cuningalle jällens/ ja sanoi: nijn on Joab sanonut/ ja nijn hän on wastannut minua.

<p>2:31 Kuningas sanoi hänelle: "Tee, niinkuin hän on puhunut, lyö hänet kuoliaaksi ja hautaa hänet, että poistaisit minusta ja minun isäni perheestä sen viattoman veren, jonka Jooab on vuodattanut.</p>	<p>31. Kuningas sanoi hänelle: tee niinkuin hän on sanonut, ja lyö häntä, ja hautaa häntä; ettäs käännät minusta ja minun isäni huoneesta sen viattoman veren pois, jonka Joab on vuodattanut.</p>	<p>2:31 Cuningas sanoi hänelle: tee nijncuin hän on sanonut/ ja lyö händä/ ja hauta händä/ ettäs käännät minusta ja minun Isäni huonest sen wiattoman weren pois/ jonga Joab on vuodattanut.</p>
<p>2:32 Ja Herra antakoon hänen verensä tulla hänen oman päänsä päälle, koska hän löi kuoliaaksi kaksi miestä, jotka olivat häntä hurskaammat ja paremmat, ja tappoi heidät miekalla, minun isäni Daavidin siitä mitään tietämättä: Abnerin, Neerin pojan, Israelin sotapäällikön, ja Amasan, Jeterin pojan, Juudan sotapäällikön.</p>	<p>32. Ja Herra maksakoon hänen verensä hänen päänsä päälle, että hän on lyönyt kaksi miestä, jotka hurskaammat ja paremmat olivat kuin hän, ja murhannut ne miekalla, niin ettei minun isäni David siitä mitään tietänyt: Abnerin Nerin pojan Israelin sodanpäämiehen ja Amasan Jeterin pojan Juudan sodanpäämiehen.</p>	<p>2:32 Ja HERra maxacon hänelle hänen werens hänen pääns päälle/ että hän on lyönyt caxi miestä/ jotca hurscammat ja paremmat olit cuin hän/ ja on murhannut ne miecalla/ nijn ettei minun Isän Dawid sijtä mitän tiennyt/ nimittäin/ Abnerin Nerin pojan sen Israelin sodanpäämiehen/ ja Amasan Jetherin pojan Judan sodanpäämiehen.</p>
<p>2:33 Heidän verensä tulkoon Jooabin pään päälle ja hänen jälkeläistensä pään päälle, iankaikkisesti. Mutta Daavidilla ja hänen jälkeläisillään, hänen suvullansa ja hänen valtaistuimellansa olkoon rauha Herralta iankaikkisesti."</p>	<p>33. Ja heidän verensä tulkoon Joabin pään päälle ja hänen siemenensä pään päälle ijankaikkisesti. Mutta Davidille ja hänen siemenellensä, hänen huoneellensa ja istuimellensa olkoon rauha Herralta ijankaikkiseen aikaan!</p>	<p>2:33 Nijn että heidän werens maxetaisin Joabin pään päälle/ ja hänen siemenens ijancaickisest. Mutta Dawidille ja hänen siemenellens/ hänen huonellens ja istuimellens olcon rauha HERralda ijancaickiseen aicaan.</p>
<p>2:34 Niin Benaja, Joojadan poika, meni ja löi hänet kuoliaaksi; ja hänet haudattiin omaan taloonsa erämaahan.</p>	<p>34. Ja BenaJa Jojadan poika karkasi hänen päällensä ja tappoi hänen; ja hän haudattiin korpeen huoneesensa.</p>	<p>2:34 Ja BenaJa Jojadan poica carcais hänen päällens/ ja tappoi hänen/ ja hän haudattin corpeen hänen huoneseens.</p>
<p>2:35 Ja kuningas asetti Benajan, Joojadan pojan, hänen sijaansa sotaväen päälliköksi; ja pappi Saadokin kuningas asetti Ebjatarin sijalle.</p>	<p>35. Ja kuningas asetti BenaJan Jojadan pojan hänen siaansa sotajoukon päälle; ja Zadokin papin asetti kuningas AbJatarin siaan.</p>	<p>2:35 Ja Cuningas asetti BenaJan Jojadan pojan hänen siaans sotajoucon päälle/ ja Zadochin Papin AbJatharin siaan.</p>
<p>2:36 Sen jälkeen kuningas lähetti kutsumaan Siimein ja sanoi hänelle: "Rakenna itsellesi talo Jerusalemiin ja asu siellä, menemättä sieltä sinne tai tänne.</p>	<p>36. Ja kuningas lähetti ja antoi kutsua Simein, ja sanoi hänelle: rakenna sinulles huone Jerusalemiin ja asu siellä, ja älä mene sieltä sinne eli tänne.</p>	<p>2:36 Ja Cuningas lähetti ja andoi cudzua Simein/ ja sanoi hänelle: rakenna sinulles huone Jerusalemiijn/ ja asu siellä/ ja älä mene sieldä sinne eli tänne.</p>
<p>2:37 Sillä jona päivänä sinä lähdet sieltä ja menet Kidronin laakson poikki, sinä päivänä on sinun, tiedä se, kuolemalla kuoltava; sinun veresi on tuleva oman pääsi päälle."</p>	<p>37. Jona päivänä sinä sieltä lähdet ja menet Kidronin ojan ylitse, niin tiedä totisesti, että sinun pitää totisesti kuoleman, ja sinun veres tulee sinun pääs päälle.</p>	<p>2:37 Jona päiwänä sinä sieldä lähdet ja menet Kidronin ojan ylidze/ nijn tiedä totisest/ että sinun pitä totisesta cuoleman/ ja sinun weres tule sinun pääs päälle.</p>

2:38 Siimei sanoi kuninkaalle: "Hyvä on; niinkuin herrani, kuningas, on puhunut, niin on sinun palvelijasi tekevä." Ja Siimei asui Jerusalemissa kauan aikaa.	38. Simej sanoi kuninkaalle: se on hyvä puhe kuin minun herrani kuningas puhunut on; niin on sinun palvelias tekevä. Niin Simej asui Jerusalemissa kauvan aikaa.	2:38 Simej sanoi Cuningalle: se on hyvä puhe cuin minun Herran Cuningan puhunut on/ nijn on sinun palwelias tekewä. Nijn Simej asui Jerusalemissa cauwan aica.
2:39 Mutta kolmen vuoden kuluttua tapahtui, että Siimeiltä karkasi kaksi palvelijaa Aakiin, Maakan pojan, Gatin kuninkaan, luo. Ja Siimeille ilmoitettiin: "Katso, sinun palvelijasi ovat Gatissa."	39. Niin tapahtui kolmen ajastajan jälkeen, että kaksi palveliaa karkasivat Simeiltä Akiksen Maakan pojan Gatin kuninkaan tykö; Simeille sanottiin: katso, sinun palvelias ovat Gatissa.	2:39 Niin tapahtui kolmen ajastajan jälkeen että caxi palweliata caraisit Simeildä/ Achixen Maechan Gathin Cuningan tygö. Ja Simeille sanottin: cadzo/ sinun palwelias on Gathis.
2:40 Niin Siimei nousi ja satuloi aasinsa ja lähti Aakiin luo Gatiin etsimään palvelijoitaan; ja Siimei meni ja toi palvelijansa Gatista.	40. Niin Simej nousi ja satuloitsi aasinsa, ja läksi Gatiin Akiksen tykö, etsimään palvelioitansa. Ja Simej meni ja toi palveliansa Gatista.	2:40 Nijn Simej nousi ja satuloidzi Asins/ ja läxi Gathijn Achixen tygö/ edzimän palwelioitans. Ja cuin hän sinne tuli/ toi hän palwelians Gathist.
2:41 Ja kun Salomolle ilmoitettiin, että Siimei oli mennyt Jerusalemissa Gatiin ja palannut takaisin,	41. Ja Salomolle sanottiin Simein menneeksi Jerusalemissa Gatiin ja tulleeeksi jälleen.	2:41 Ja Salomolle sanottin Simej mennexi Jerusalemissa Gathijn/ ja tullexi jäl lens.
2:42 lähetti kuningas kutsumaan Siimein ja sanoi hänelle: "Enkö minä ole vannottanut sinua Herran kautta ja varoittanut sinua sanoen: 'Jona päivänä sinä lähdet ja menet sinne tai tänne, sinä päivänä on sinun, tiedä se, kuolemalla kuoltava'? Ja sinä sanoit minulle: 'Hyvä on; minä olen kuullut.'"	42. Niin lähetti kuningas ja antoi kutsua Simein, ja sanoi hänelle: enkö minä vannonut sinulle Herran kautta, todistanut ja sanonut: jona päivänä sinä lähdet ulos ja menet sinne eli tänne, niin sinun pitää hyvin tietämän, että sinun pitää totisesti kuoleman? Ja sinä sanoit minulle: minä olen kuullut hyvän puheen.	2:42 Nijn lähetti Cuningas/ ja andoi cudzua Simein/ ja sanoi Simeille: engö minä wannonut sinulle HERran cautta/ todistanut ja sanonut: jona päiwänä sinä lähdet sinne eli tänne/ nijn sinun piti silloin tietämän että sinun piti totisesta cuoleman. Ja sinä sanoit minulle: minä olen cuullut hyvän puhen.
2:43 Miksi et ole pitänyt Herran valaa etkä sitä käskyä, jonka minä sinulle annoin?"	43. Miksi et ole pitänyt Herran valaa ja sitä käskyä, jonka minä sinulle käskin?"	2:43 Mixes ole pitänyt HERran wala ja sitä käskyä/ cuin minä sinulle käskin?"
2:44 Ja kuningas sanoi vielä Siimeille: "Sinä tiedät, tunnossasi tiedät, kaiken pahan, minkä olet tehnyt minun isälleni Daavidille; Herra kääntää tekemäsi pahan omaan päähäsi.	44. Ja kuningas sanoi Simeille: sinä tiedät kaiken sen pahuuden, jonka sinun sydämes tietää, kun sinä isälleni Davidille tehnyt olet, ja Herra on kostanut sinun pahuutes sinun pääs päälle.	2:44 Ja Cuningas sanoi Simeille: sinä tiedät caiken sen pahuden/ joca myös sinun sydämelles tiettävä on/ jongas minun Isälleni Dawidille tehnyt olet. HERra on costanut sinun pahudes sinun pääs päälle.
2:45 Mutta kuningas Salomo on oleva siunattu, ja Daavidin valtaistuini on oleva iäti vahva Herran edessä."	45. Ja kuningas Salomo on siunattu, ja Davidin istuin on vahvistettu Herran edessä ijan kaikkisesti.	2:45 Ja Cuningas Salomo on siunattu/ ja Dawidin istuin on wahwistettu HERran edes ijancaickisest.

2:46 Ja kuningas käski Benajaa, Joojadan poikaa; niin tämä meni ja löi hänet kuoliaaksi, ja hän kuoli. Niin kuninkuus vahvistui Salomon käsissä.	46. Ja kuningas käski BenaJaa Jojadan poikaa; hän meni ja löi hänen kuoliaaksi. Ja valtakunta vahvistettiin Salomon käden kautta.	2:46 Ja Cuningas käski Benaja Jojadan poica/ hän meni ja löi hänen cuoliaxi. Ja waldacunda wahwistettin Salomon käden cautta.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Ja Salomo tuli faraon, Egyptin kuninkaan, vävyksi: hän otti faraon tyttären vaimokseen. Ja hän vei hänet Daavidin kaupunkiin, kunnes oli saanut rakennetuksi oman linnansa, Herran temppelin ja Jerusalemin ympärismuurin.	1. Ja Salomo tuli Pharaon Egyptin kuninkaan vävyksi, ja otti Pharaon tyttären ja vei hänen Davidin kaupunkiin, siihen asti kuin hän oli päättänyt rakentaa hänellensä huoneen ja Herran huoneen, ja Jerusalemin ympärille muurin.	3:1 JA Salomo tuli Pharaon Egyptin Cuningan wäwyxi/ ja otti Pharaon tyttären ja wei hänen Dawidin Caupungijn/ siihenasti cuin hän rakennais hänellens huonen/ ja HERran huonen/ ja Jerusalemin ymbärins muurin.
3:2 Mutta kansa uhrasi uhrikukkuloilla, koska niihin aikoihin ei vielä oltu rakennettu temppeliä Herran nimelle.	2. Mutta kansa uhrasi silloin vielä korkeuksissa; sillä ei ollut vielä rakennettu huonetta Herran nimelle siihen aikaan asti.	3:2 Mutta Canssa uhraisit silloin wielä corkeuxis: sillä ei silloin ollut wielä rakettu huonetta HERran nimeen/ siihen aican asti.
3:3 Ja Salomo rakasti Herraa ja vaelsi isänsä Daavidin käskyjen mukaan; kuitenkin hän uhrasi ja suitsutti uhrikukkuloilla.	3. Ja Salomo rakasti Herraa ja vaelsi isänsä Davidin säädyissä, paitsi että hän uhrasi ja suitsutti korkeuksissa.	3:3 Ja Salomo racasti HERra/ ja waelsi hänen Isäns Dawidin käskyis/ paidzi että hän uhrais ja suidzutti corkeuxis.
3:4 Niin kuningas meni Gibeoniin, uhraamaan siellä, sillä se oli suurin uhrikukkula. Tuhat polttouhria Salomo uhrasi sillä alttarilla.	4. Ja kuningas meni Gibeoniin uhraamaan, sillä siellä oli jaloin korkeus, ja Salomo uhrasi tuhannen polttouhria sillä alttarilla.	3:4 JA Cuningas meni Gibeonijn uhraman: sillä siellä oli jaloin corkeus/ ja Salomo uhrais tuhannen polttouhria sillä Altarilla.
3:5 Gibeonissa Herra ilmestyi Salomolle yöllä unessa, ja Jumala sanoi: "Ano, mitä tahdot, että minä sinulle antaisin."	5. Ja Herra ilmaantui Salomolle Gibeonissa yöllä unessa; ja Jumala sanoi: anos, mitä minä annan sinulle!	3:5 Ja HERra ilmandui Salomolle Gibeonis yöllä unes/ ja Jumala sanoi: anos/ mitä minä annan sinulle.
3:6 Salomo vastasi: "Sinä olet tehnyt suuren laupeuden palvelijallesi, minun isälleni Daavidille, koska hän vaelsi sinun edessäsi totuudessa ja vanhurskaudessa sekä vilpittömällä sydämellä sinua kohtaan. Ja sinä olet säilyttänyt hänelle tämän suuren laupeuden ja antanut hänelle pojan, joka istuu hänen valtaistuimellansa, niinkuin on laita tänä päivänä.	6. Salomo sanoi: sinä olet tehnyt minun isälleni Davidille sinun palvelialles suuren laupiuden, niinkuin hän vaelsi sinun edessäsi totuudessa ja vanhurskaudessa, ja vakaalla sydämellä sinun kanssas: ja sinä olet pitänyt hänelle suuren laupiuden, ja olet antanut hänelle pojan, joka istuu hänen istuimellansa, niinkuin tänäpäpä tapahtuu.	3:6 Salomo sanoi: sinä olet tehnyt minun Isälleni Dawidille sinun palwelialles suuren laupiuden/ nijncuin hän waelsi sinun edesäs totuudes ja wanhurscaudes/ ja wagalla sydämellä sinun cansas/ ja sinä olet pitänyt hänelle suuren laupiuden/ ja olet andanut hänelle pojan joca istu hänen istuimellans/ nijncuin tänäpäpä on.

3:7 Ja nyt, Herra, minun Jumalani, sinä olet tehnyt palvelijasi kuninkaaksi minun isäni Daavidin sijaan; mutta minä olen kuin pieni poikanen: en osaa lähteä enkä tulla.	7. Ja nyt, Herra minun Jumalani, sinä olet tehnyt palvelias kuninkaaksi isäni Davidin sijaan; ja minä olen nuorukainen ja en tiedä käydä ulos taikka sisälle;	3:7 Nyt HERra minun Jumalan/ sinä olet tehnyt sinun palwelias Cuningaxi minun Isän Dawidin siaan/ ja minä olen nuorucainen/ ja en tiedä käydä ulos taicka sisälle.
3:8 Ja palvelijasi on keskellä sinun kansaasi, jonka olet valinnut, niin monilukuista kansaa, että sitä ei voi laskea eikä lukea sen paljouden tähden.	8. Ja sinun palvelias on sinun kansas keskellä, jonka sinä olet valinnut, suuren kansan, jota ei kenkään lukea taikka kirjoittaa taida, paljouden tähden.	3:8 Ja sinun palwelias on sinun Canssas seas/ cuin sinä olet walinnut/ joita ei kengän luke taicka kirjoitta taida/ paljouden tähden.
3:9 Anna sentähden palvelijallesi kuuliainen sydän tuomitakseni sinun kansaasi ja erottaakseni hyvän pahasta; sillä kuka voi muuten tätä sinun suurta kansaasi tuomita?"	9. Anna sentähden palvelialles ymmärtäväinen sydän tuomita kansaas ja erottaa pahaa ja hyvää; sillä kuka taitaa tätä sinun suurta kansaas tuomita?	3:9 Anna sentähden sinun palwelialles ymmärtäväinen sydän duomita sinun Canssas/ ja eroitta paha ja hywä: sillä ei yxikän tätä sinun suurta Canssas taida duomita.
3:10 Herralle oli otollista, että Salomo tätä anoi.	10. Ja tämä puhe kelpasi Herralle, että Salomo tätä anoi.	3:10 JA tämä puhe kelpais HERralle/ että Salomo taencaltaisi anoi.
3:11 Ja Jumala sanoi hänelle: "Koska sinä anoit tätä etkä anonut itsellesi pitkää ikää, et rikkautta etkä vihamiestesi henkeä, vaan anoit itsellesi ymmärrystä kuullaksesi, mikä oikein on,	11. Ja Herra sanoi hänelle: ettäs tätä anoit, ja et anonut sinulles pitkää ikää, etkä anonut sinulles rikkautta, ja et anonut vihamiestes sieluja, vaan anoit sinulles tietoa ymmärtää oikeutta;	3:11 Ja HERra sanoi hänelle: ettäs näitä anoit/ ja et anonut pitkä ikä ja rickautta/ etkä sinun wihamiestes sieluja/ waan anoit sinulles tieto ymmärtä oikeutta.
3:12 niin katso, minä teen, niinkuin sanot: katso, minä annan sinulle viisaan ja ymmärtäväisen sydämen, niin ettei sinun vertaistasi ole ollut ennen sinua eikä tule sinun jälkeesi.	12. Katso, minä olen tehnyt sinun sanais jälkeen: katso, minä olen antanut sinulle tietäväisen ja ymmärtäväisen sydämen, niin ettei sinun vertaistas ollut ole sinun edelläs eikä myös pidä tuleman sinun jälkees.	3:12 Cadzo/ minä olen tehnyt sinun puhettes jälkeen/ ja olen andanut sinulle tietäväisen ja ymmärtäväisen sydämen/ nijn ettei sinun wertaistas ollut ole/ eikä myös pidä tuleman sinun jälkes.
3:13 Ja lisäksi minä annan sinulle, mitä et anonutkaan: sekä rikkautta että kunniaa, niin ettei koko elinaikanasi ole kuningasten joukossa oleva sinun vertaistasi.	13. Ja myös sitä mitä et sinä anonut, olen minä antanut sinulle: rikkautta ja kunniaa, niin ettei yhdenkään pidä sinun vertaises oleman kuningasten seassa kaikkena sinun elinaikanas.	3:13 Ja myös sitä cuin et sinä anonut minulda/ olen minä andanut sinulle/ nimittäin/ rickautta ja cunniata/ nijn ettei yhdengän pidä sinun wertaises oleman Cuningasten/ seas/ caickena sinun elinaicanas.
3:14 Ja jos sinä vaellat minun teitäni, noudattaen minun säädöksiäni ja käskyjäni, niinkuin sinun isäsi Daavid vaelsi, niin minä suon sinulle pitkän iän."	14. Ja jos sinä vaellat minun teissäni ja pidät säätyni ja käskyni, niin kuin isäs David vaelsi, niin minä teen ikäs pitkäksi.	3:14 Ja jos sinä waellat minun teisäni/ ja pidät minun säätyni ja käskyni/ nijncuin sinun Isäs Dawid waelsi/ nijn sinä tulet pitkäijällisexi.

3:15 Siihen Salomo heräsi; ja katso, se oli unta. Ja kun hän tuli Jerusalemiin, astui hän Herran liitonarkin eteen, uhrasi polttouhreja ja toimitti yhteysuhrin ja laittoi pidot kaikille palvelijoillensa.	15. Kuin Salomo heräsi, niin katso se oli uni; ja hän tuli Jerusalemiin ja seiso Herran liitonarkin edessä, ja uhrasi polttouhria ja valmisti kiitosuhrin, ja teki pidon kaikille palvelijoillensa.	3:15 Cosca Salomo heräis ja ymmärsi että se oli uni/ tuli hän Jerusalemiin/ ja seiso HERran liiton Arkin edes/ ja uhras polttouhria ja kiitosuhria/ ja teki pidon kaikille hänen palvelijoillens.
3:16 Siihen aikaan tuli kaksi porttoa kuninkaan luo, ja he astuivat hänen eteensä.	16. Silloin tuli kaksi porttonaista kuninkaan tykö, ja seisoivat hänen edessänsä.	3:16 Silloin tulit kaksi porttoa Cuningan eteen/ ja seisoit hänen edessäns.
3:17 Ja toinen nainen sanoi: "Oi herrani, minä ja tämä nainen asumme samassa huoneessa. Ja minä synnytin hänen luonsa siinä huoneessa.	17. Ja toinen vaimoista sanoi: herrani! minä ja tämä vaimo asuimme yhdessä huoneessa, ja minä synnytin hänen tykönänsä siinä huoneessa.	3:17 Ja se toinen vaimo sanoi: minun Herran/ minä ja tämä vaimo asuimme yhdessä huoneessa/ ja minä synnytin hänen tykönänsä.
3:18 Ja kolmantena päivänä sen jälkeen, kuin minä olin synnyttänyt, synnytti myös tämä nainen. Me olimme yhdessä, eikä ketään vierasta ollut meidän kanssamme huoneessa; ainoastaan me kahden olimme huoneessa.	18. Ja tapahtui kolmantena päivänä sittekuin minä synnytin, synnytti myös tämä vaimo: ja me olimme ynnä, ja ei yksikään muukalainen ollut kanssamme siinä huoneessa, paitsi meitä kahta.	3:18 Ja tapahtui kolmantena päivänä/ sittekuin minä synnytin/ synnytti myös tämä/ ja me olim toinen toisem tykönä/ ja ei yksikään muukalainen ollut meidän kanssamme siinä huoneessa/ paitsi meitä kahta.
3:19 Mutta tämän naisen poika kuoli yöllä, sillä hän oli maannut sen.	19. Ja tämän vaimon lapsi kuoli yöllä; sillä hän makasi hänen päällänsä.	3:19 Ja tämän vaimon lapsi kuoli yöllä: sillä hän makasi hänen päällänsä.
3:20 Niin hän nousi keskellä yötä ja otti minun poikani vierestäni palvelijattaresi nukkuessa ja pani sen povellensa, mutta oman kuolleen poikansa hän pani minun povelleni.	20. Niin hän nousi puoliyöstä ja otti minun lapseni sivustani: ja piikas makasi, ja hän pani sen sivuunsa, ja kuolleen lapsensa pani hän minun sivuuni.	3:20 Niin hän nousi puoli yöstä/ ja otti minun lapseni sivustani piikas maates/ ja pani hänen sivuunsa/ ja hänen kuolleen lapsensa pani minun sivuuni jällens.
3:21 Kun minä aamulla nousin imettämään poikaani, niin katso, se oli kuollut. Mutta kun minä tarkastin sitä aamulla, niin katso, se ei ollutkaan minun poikani, jonka minä olin synnyttänyt."	21. Kuin minä aamulla heräsin imettämään lastani, ja katso, se oli kuollut. Niin minä taas katselin visusti päivän koittaissa lapsen, ja katso, ei se ollut minun poikani, jonka minä olin synnyttänyt.	3:21 Cosca minä aamulla heräsin imettämään lastani/ näin minä hänen kuolluna. Niin minä taas katselin visusti päivän koittaissa lapsen/ ja näin ettei se ollut minun poikani/ josta minä olin synnyttänyt.
3:22 Niin toinen nainen sanoi: "Ei ole niin; vaan tuo elossa oleva on minun poikani, ja tämä kuollut on sinun poikasi." Mutta edellinen vastasi: "Ei ole niin; tuo kuollut on sinun poikasi, ja tämä elossa oleva on minun poikani." Näin he riitelivät kuninkaan edessä.	22. Niin toinen vaimo sanoi: ei se niin ole kuin sinä sanot, mutta minun lapseni elää ja sinun lapses on kuollut. Ja tämä sanoi: ei, mutta sinun lapses on kuollut ja minun lapseni elää. Ja näin he puhuivat kuninkaan edessä.	3:22 Niin se toinen vaimo sanoi: ei se niin ole kuin sinä sanot/ mutta minun lapsen elä/ ja sinun lapses on kuollut: Ja se toinen sanoi sitä vastoin: ei se niin ole/ mutta sinun lapses on kuollut/ ja minun lapsen elä. Ja näin he puhuivat Cuningan edessä.

3:23 Niin kuningas sanoi: "Toinen sanoo: 'Elossa oleva on minun poikani, ja kuollut on sinun poikasi.' Ja toinen sanoo: 'Ei ole niin; vaan kuollut on sinun poikasi, ja elossa oleva on minun poikani.'"	23. Ja kuningas sanoi: tämä sanoo: tämä minun lapseni elää ja sinun lapses on kuollut. Ja taas tämä toinen sanoo: ei niin, mutta sinun lapses on kuollut ja minun lapseni elää.	3:23 Ja Cuningas sanoi: tämä sano: minun lapsen elä/ ja sinun lapses on cuollut. Ja taas tämä toinen sano: ei nijn/ mutta sinun lapses on cuollut/ ja minun lapsen elä.
3:24 Sitten kuningas sanoi: "Antakaa minulle miekka." Ja kuninkaan eteen tuotiin miekka.	24. Ja kuningas sanoi: tuokaat minulle miekka. Ja miekka tuotiin kuninkaan eteen.	3:24 Ja Cuningas sanoi: tuocat minulle miecka. Ja sijttecuin miecka oli tuotu Cuningan eteen.
3:25 Ja kuningas sanoi: "Viiltäkää elossa oleva lapsi kahtia, ja antakaa toinen puoli toiselle ja toinen puoli toiselle."	25. Ja kuningas sanoi: jakakaat elävä lapsi kahtia, ja antakaat toinen puoli toiselle ja toinen puoli toiselle.	3:25 Sanoi Cuningas: jacacat elävä lapsi cahtia/ ja andacat toinen puoli toiselle/ ja toinen puoli toiselle.
3:26 Mutta silloin sanoi kuninkaalle se nainen, jonka oma elossa oleva poika oli, sillä hänen sydämensä tuli liikutetuksi hänen poikansa tähden - hän sanoi: "Oi herrani, antakaa tuolle elossa oleva lapsi; älkää surmatko sitä." Mutta toinen sanoi: "Ei minulle eikä sinulle; viiltäkää!"	26. Niin sanoi se vaimo kuninkaalle, jonka elävä lapsi oli, sillä hänen äidillinen sydämensä paloi lapseensa, ja hän sanoi: Ah herrani! antakaat hänelle se elävä lapsi ja älkät suinkaan tappako sitä. Mutta toinen sanoi: ei minulle eikä sinulle pidä annettaman, vaan jaettakaan kahdeksi.	3:26 Nijn sanoi se vaimo Cuningalle jonga elävä lapsi oli (sillä hänen äitillinen sydämens paloi lapsen päälle) Ah Herra/ andacat hänelle se elävä lapsi/ ja älkät tappaco händä. Mutta se toinen sanoi sitä wastan: eikä minulle eikä sinulle pidä annettaman/ waan jaettacan cahdexi.
3:27 Niin kuningas vastasi ja sanoi: "Antakaa tälle elossa oleva lapsi; älkää surmatko sitä. Hän on sen äiti."	27. Niin kuningas vastasi ja sanoi: annettakaan hänelle tämä elävä lapsi, ja ei sitä pidä suinkaan tapettaman, sillä tämä on hänen äitinsä.	3:27 Nijn Cuningas wastais/ ja sanoi: annettacan tälle tämä elävä lapsi/ ja ei sitä pidä tapettaman: sillä tämä on hänen äitins.
3:28 Ja koko Israel kuuli tästä tuomiosta, jonka kuningas oli antanut, ja he pelkäsivät kuningasta; sillä he näkivät, että hänessä oli Jumalan viisus oikeuden jakamiseen.	28. Ja sen tuomion, jonka kuningas sanoi, kuuli kaikki Israel, ja he pelkäsivät kuningasta; sillä he näkivät, että Jumalan tieto oli hänessä, toimittaa tuomiota.	3:28 Ja sen duomion cuin Cuningas sanoi/ cuuli caicki Israelin Canssa/ ja pelkäisit Cuningast: sillä he näit että HERran tieto oli hänelle annettu duomitaxens.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Kuningas Salomo oli koko Israelin kuningas.	1. Niin oli Salomo koko Israelin kuningas.	4:1 NIin oli Salomo coco Israelin Cuningas.
4:2 Ja nämä olivat hänen ylimmät virkamiehensä: Asarja, Saadokin poika, oli ylipappina;	2. Ja nämät olivat hänen päämiehensä: AsarJa, papin Zadokin poika.	4:2 Ja nämät olit hänen päämiehens: AsarJa Zadochin Papin poica.
4:3 Elihoref ja Ahia, Siisan pojat, olivat kirjureina; Joosafat, Ahiludin poika, oli kanslerina;	3. Elihoreph ja Ahia, Sisan pojat, olivat kirjoittajat; Josaphat Ahiludin poika kansleri.	4:3 Elihoreph ja Ahia Sisan pojat/ olit kirjoittajat. Josaphat Ahiludin poica oli Cantzleri.

4:4 Benaja, Joojadan poika, oli sotaväen ylipäällikkönä; Saadok ja Ebjatar olivat pappeina.	4. BenaJa, Jojadan poika, sodanpäämies; Zadok ja AbJatar olivat papit.	4:4 Benaja Jojadan poica oli sodan päämies. Zadok ja AbJathar olit Papit.
4:5 Asarja, Naatanin poika, oli ylimaaherrana; Saabud, Naatanin poika, pappi, oli kuninkaan ystävänä.	5. AsarJa Natanin poika päämiesten haltia. Sabud pappi Natanin poika kuninkaan neuvonantaja.	4:5 AsarJa Nathanin poica oli wircamiesten haldia. Sabud Papin Nathanin poica oli Cuningan neuwon andaja.
4:6 Ahisar oli linnanpäällikkönä; Adoniram, Abdan poika, oli verotöiden valvojana.	6. Ja Ahisar huoneenhaltia; Adoniram Abdanin poika oli veron päällä.	4:6 Ja Ahisar oli huonen haldia. Adoniram Abdain poica oli weron päällä.
4:7 Ja Salomolla oli kaksitoista maaherraa, yli koko Israelin, joiden oli hankittava kuninkaan ja hänen hovinsa elintarpeet; yhtenä kuukautena vuodessa oli kunkin hankittava elintarpeet.	7. Ja Salomolla oli kaksitoistakymmentä valtamiestä koko Israelissa, jotka murheen pitivät kuninkaasta ja hänen huoneestansa; ja kukin heistä toimitti ruan kuukautenansa, vuosivuodelta.	4:7 JA Salomolla oli caxitoistakymmendä waldamiestä coco Israelis/ jotca murhen pidit Cuningast/ ja hänen huonestans/ ja cukin heistä toimitti ruan Cuucautenans vuosivuodelda.
4:8 Nämä olivat heidän nimensä: Huurin poika Efraimin vuoristossa;	8. Ja nämä olivat heidän nimensä: Hurrin poika Ephraimin vuorella;	4:8 Ja nämät olit heidän nimens: Hurrin poica Ephraimin vuorelda.
4:9 Dekerin poika Maakaassa, Saalbimissa, Beet-Semeksessä, Eelonissa ja Beet-Haananissa;	9. Dekerin poika Makassa, ja Saalbimissa ja BetSemeksessä, ja Elonissa ja BetHananissa;	4:9 Dekerin poica Machas/ ja Saalbimis ja BethSemexes/ Elonis ja BethHananis.
4:10 Hesedin poika Arubbotissa; hänellä oli Sooko ja koko Heeferin maa;	10. Hesedin poika Arubotissa; hänellä oli Soko ja kaikki Hephherin maakunta;	4:10 Hesedin poica Arubothis/ ja oli heillä siihen wielä Socho/ ja caicki Hephherin maacunda.
4:11 Abinadabin poika koko Doorin kukkula-alueella; hänellä oli vaimona Taafat, Salomon tytär;	11. Abinadabin pojalla kaikki Dorin paikkakunta; jolla oli Taphat Salomon tytär emäntänä;	4:11 AbiNadabin pojalla caicki rajat Doris/ jolla oli Taphat Salomon tytär emändänä.
4:12 Baana, Ahiludin poika, Taanakissa ja Megiddossa ja koko Beet-Seanissa, joka on Saaretanin sivulla Jisreelin alapuolella, Beet-Seanista aina Aabel-Meholaan, tuolle puolelle Jokmeamin;	12. Baena Ahiludin poika Taanakissa ja Megiddossa, ja koko BetSeanissa, joka on liki Zartanaa Jisreelin alla, BetSeanista Mahalonin ketoon asti, niin tällä puolella Jokmeamia;	4:12 Baena Ahiludin poica Taenachis ja Megiddos ja coco BethSeanis/ joca on liki Zarthana Jesreelin alla/ BethSeanist Mahalonin keton asti/ nijn tälle puolen Jakmeami.
4:13 Geberin poika Gileadin Raamotissa; hänellä oli Jaairin, Manassen pojan, leirikylät, jotka ovat Gileadissa; hänellä oli siis Argobin seutu, joka on Baasanissa, kuusikymmentä suurta, muureilla ja vaskivalvoilla varustettua kaupunkia;	13. Geberin poika Ramotista Gileadissa, jolla olivat Jairin kylät, Manassen pojan Gileadista, jolla oli Argobin niitty, joka on Basaniin päin, kuusikymmentä suurta muurattua kaupunkia vaskitelkinensä;	4:13 Geberin poica Ramothist Gileadis/ jolla olit Jairin kylät/ Manassen pojan Gileadist/ jolla oli Argobin nijttu/ joca on Besanin päin/ cuusikymmendä suurta muurattua Caupungita waskitelkinens.

4:14 Ahinadab, Iddon poika, Mahanaimissa;	14. Ahinadab Iddon poika oli Mahanaimissa;	4:14 Ahinadab Jodon poica hallidzi Mahanaimis.
4:15 Ahimaas Naftalissa; hänkin oli ottanut vaimokseen Salomon tyttären, Baasematin;	15. Ahimaats Naphtalissa; ja hänkin otti Basmatin Salomon tyttären emännäksensä;	4:15 Ahimaaz Nephtalis/ ja hän otti myös Basemathin Salomon tyttären emännäxens.
4:16 Baana, Huusain poika, Asserissa ja Bealotissa;	16. Baena Husain poika Asserissa ja Alotissa;	4:16 Baena Husan poica Asseris ja Alothis.
4:17 Joosafat, Paaruahin poika, Isaskarissa;	17. Josaphat Paruan poika Isaskarissa;	4:17 Josaphat Paruahn poica Isascharis.
4:18 Siimei, Eelan poika, Benjaminissa;	18. Simei Elan poika BenJaminissa;	4:18 Semei Elan poica BenJaminis.
4:19 Geber, Uurin poika, Gileadin maassa, Siihonin, amorilaisten kuninkaan, ja Oogin, Baasanin kuninkaan, maassa; sillä siinä maassa oli yksi maaherra.	19. Geber Urin poika Gileadin maalla, Sihonin Amorilaisten kuninkaan maalla, ja Ogin Basanin kuninkaan, joka myös oli yksi niiden maakuntain valtamies.	4:19 Geber Urin poica Gileadin maalla Sihonin Amorrerein Cuningan maalla/ ja Oggin Basanin Cuningan/ joca myös oli nijden maacundain waldamies.
4:20 Juudaa ja Israelia oli paljon, niin paljon kuin hiekkaa meren rannalla; he söivät ja joivat ja olivat iloisia.	20. Mutta Juudaa ja Israelia oli paljo, niinkuin santaa meren tykönä paljouden tähden; he söivät ja joivat ja iloitsivat.	4:20 Mutta Judat ja Israeli oli paljo/ nijncuin sanda meres/ ja he söit/ joit ja iloidzit.
4:21 Ja Salomo hallitsi kaikkia valtakuntia Euftrat-virrasta aina filistealaisten maahan ja Egyptin rajaan asti. He toivat lahjoja ja palvelivat Salomoa, niin kauan kuin hän eli.	21. Ja Salomo hallitsi kaikissa valtakunnissa, hamasta Philistealaisten maakunnan virrasta Egyptin rajaan asti, jotka toivat hänelle lahjoja ja palvelivat Salomoa kaiken hänen elinaikansa.	4:21 Ja Salomo hallidzi caikis waldacunnis/ hamast Philisterein maacunnan wirrast Egyptin rajoin asti/ jotca toit hänen lahjoja/ ja palwelit händä caiken hänen elinaicans.
4:22 Ja Salomon jokapäiväinen muona oli: kolmekymmentä koor-mittaa lestyjä jauhoja ja kuusikymmentä koor-mittaa muita jauhoja,	22. Ja Salomolla oli jokapäiväiseksi ruaksi kolmekymmentä koria sämpyläjauhoja, kuusikymmentä koria muita jauhoja,	4:22 JA Salomolla oli jocapäiwäisexi ruaxi/ colmekymmendä coria sämbyläjauhoja/ cuusikymmendä coria muita jauhoja.
4:23 kymmenen syöttöraavasta, kaksikymmentä laitumella käyvää raavasta ja sata lammasta; näitten lisäksi peuroja, gaselleja, metsäkauriita ja syötettyjä hanhia.	23. Kymmenen lihavaa härkää, ja kaksikymmentä härkää laitumelta, ja sata lammasta, ilman peuroja, ja metsävuohia, ja valittua lihavaa karjaa ja lintuja.	4:23 Kymmenen lihawata härkä/ sata lammasta/ ilman peuroita ja muita medzän eläimitä/ ja medzäwuohia/ ja lihawata carja ja linduja.
4:24 Sillä hän vallitsi kaikkea Euftrat-virran senpuoleista maata, Tifsahista aina Gasaan saakka, kaikkia Euftrat-virran senpuoleisia kuninkaita; ja hänellä oli rauha joka puolelta yltympäri,	24. Sillä hän hallitsi koko maakunnassa, sillä puolella virtaa, hamasta Dipsasta Gasaan asti, kaikkein kuningasten ylitse tällä puolella virtaa; ja hänellä oli rauha kaikella ympäristöllänsä,	4:24 Sillä hän hallidzi coco maacunnas/ sillä puolen wirta hamast Diphsast Gasan asti/ caickein Cuningasten ylidze tällä puolen wirta/ ja piti rauha caickein hänen alammaistens cansa.

4:25 niin että Juuda ja Israel asuivat turvallisesti, itsekukin viinipuunsa ja viikunapuunsa alla, Daanista Beersebaan asti, niin kauan kuin Salomo eli.	25. Niin että Juuda ja Israel asuivat levollisesti, itsekukin viinapuunsa ja fikunapuunsa alla, Danista BerSebaan asti, niinkauvan kuin Salomo eli.	4:25 Nijn että Juda ja Israel asuit lewollisest/ idzecukin heidän wijnapuuns ja ficunapuuns alla/ Danist BerSeban asti/ nijncauwan cuin Salomo eli.
4:26 Ja Salomolla oli neljäkymmentä tuhatta hevosvaljakkoa vaunujaan varten ja kaksitoista tuhatta ratsuhevosta.	26. Ja Salomolla oli neljäkymmentä tuhatta hinkaloa hevosille vaunuinsa eteen, ja kaksitoistakymmentä tuhatta hevosiä.	4:26 Ja Salomolla oli neljäkymmentä tuhatta waunuhewoista/ ja caxitoistakymmentä tuhatta hewoismiestä.
4:27 Ja maaherrat hankkivat, kukin kuukautenaan, elintarpeet kuningas Salomolle ja kaikille, joilla oli pääsy kuningas Salomon pöytään, antamatta minkään puuttua.	27. Ja nämä valtamiehet toimittivat kuningas Salomolle ruokaa ja kaikille jotka kuningas Salomon pöytää lähestyivät; kukin kuukaudellansa, niin ettei siitä mitään puuttunut.	4:27 Ja nämät waldamiehet toimitit Cuningas Salomolle ruoca/ ja caikille cuin Cuningan pöydäldä soit/ cukin Cuucaudellans/ nijn ettei sijtä mitän puuttunut.
4:28 Myöskin ohrat ja oljet hevosille ja juoksijoille he toivat, kukin vuorollaan, siihen paikkaan, missä hän oleskeli.	28. He toivat myös ohria ja olkia hevosille ja nopsille orhille, sinne kussa hän oli, kukin niinkuin hänelle käsketty oli.	4:28 He toit myös ohria ja olkia hewoisten ja muulein/ sinne cusa hän oli/ cukin nijncuin hänelle käsketty oli.
4:29 Ja Jumala antoi Salomolle viisautta ja ymmärrystä ylen runsaasti ja älyä niin laajalti, kuin on hiekkaa meren rannalla,	29. Ja Jumala antoi Salomolle viisauden ja sangen suuren ymmärryksen, niin myös rohkian sydämen, niinkuin sannan meren rannalla,	4:29 JA Jumala andoi Salomolle suuren ymmärryxen ja taidon/ rohkian sydämen/ nijncuin sannan meren reunas.
4:30 niin että Salomon viisaus oli suurempi kuin kaikkien Idän miesten ja kaikkien egyptiläisten viisaus.	30. Niin että Salomon taito oli suurempi kuin kaikkein itäisen maan lasten ja Egyptiläisten taito.	4:30 Nijn että Salomon taito oli suurempi/ cuin caickein itäisen maan lasten/ ja Egyptiläisten taito.
4:31 Hän oli viisaampi kaikkia ihmisiä, viisaampi kuin esrahilainen Eetan ja Heeman, Kalkol ja Darda, Maaholin pojat; ja hänen nimensä tuli kuuluksi kaikkien ympärillä olevien kansojen keskuudessa.	31. Ja hän oli taitavampi kaikkia ihmisiä, ja taitavampi kuin Etan Estrahilainen, ja Heman, ja Kalkol, ja Darda, Makolin pojat, ja hänen nimensä oli kuuluisa ympäri kaikkein pakanain,	4:31 Ja hän oli taitawambi caickia ihmisiä/ ja taitawambi cuin Ethan Ezrahitä/ ja Heman/ ja Chalcol/ ja Darda Macholin pojat/ ja hänen nimens oli cuuluisa ymbäri caickein pacanoitten.
4:32 Ja Salomo sepitti kolmetuhatta sananlaskua, ja hänen laulujansa oli tuhatviisi.	32. Ja puhui kolmetuhatta sananlaskua; ja hänen virsiänsä oli tuhannen ja viisi,	4:32 Ja puhui colme tuhatta sananlascua/ ja hänen wirsiäns oli tuhannen ja wijsi.
4:33 Hän puhui puista, Libanonin setripuusta alkaen isoppiin asti, joka kasvaa seinän vieressä. Hän puhui myös karjaeläimistä, linnuista, matelijoista ja kaloista.	33. Ja puhui myös puista, sedristä, joka on Libanonissa, hamaan isoppiin asti, joka seinästä kasvaa. Niin puhui hän myös eläimistä, linnuista, matelevaisista ja kaloista.	4:33 Ja puhui myös puista/ Cedrist joca on Libanonis haman Isopin asti/ joca seinästä caswa. Nijn puhui hän myös eläimistä/ linnuista/ matelewaisista ja caloista.

4:34 Ja Salomon viisautta tultiin kuulemaan kaikista kansoista, kaikkien maan kuninkaiden luota, jotka olivat kuulleet hänen viisaudestansa.	34. Ja kaikista kansoista tultiin kuulemaan Salomon taitoa, ja kaikilta maan kuninkailta, jotka olivat kuulleet hänen taidostansa.	4:34 Ja caicki Canssat tulit cuuleman Salomon taito/ ja caicki Cuningat/ jotca olit cuullet hänen taidostans.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Hiiram, Tyyron kuningas, lähetti palvelijoitansa Salomon luo, kuultuaan, että hänet oli voideltu kuninkaaksi isänsä sijaan; sillä Hiiram oli aina ollut Daavidin likeinen ystävä.	1. Ja Hiram, Tyron kuningas, lähetti palveliansa Salomon tykö; sillä hän oli kuullut, että he olivat hänen voidelleet kuninkaaksi isänsä siaan; sillä Hiram rakasti Davidia niinkauvan kuin hän eli.	5:1 JA Hiram Tyrin Cuningas lähetti palwelians Salomon tygö: sillä hän oli cuullut että he olit hänen woidellet Cuningaxi hänen Isäns siaan. Ja Hiram racasti Dawidit nijncauwan cuin hän eli.
5:2 Ja Salomo lähetti Hiiramille tämän sanan:	2. Ja Salomo lähetti Hiramille, ja käski hänelle sanoa:	5:2 JA Salomo lähetti Hirammin tygö/ ja käski hänelle sanoa:
5:3 "Sinä tiedät, ettei minun isäni Daavid voinut rakentaa temppeliä Herran, Jumalansa, nimelle niiden sotien tähden, joilla häntä joka puolelta ahdistettiin, kunnes Herra oli laskenut viholliset hänen jalkojensa alle.	3. Sinä tiedät, ettei isäni David taitanut rakentaa Herran Jumalansa nimelle huonetta, sen sodan tähden, joka oli hänen ympärillensä, siihen asti kuin Herra antoi heidät hänen jalkainsa alle.	5:3 Sinä tiedät ettei minun Isän Dawid tainnut raketa hänen HERrans Jumalans nimelle huonetta/ sen sodan tähden/ cuin oli hänen ymbärilläns/ siihenasti cuin HERra andoi heidän hänen jalcains ala.
5:4 Mutta nyt Herra, minun Jumalani, on suonut minun päästä rauhaan joka taholla; ei ole vastustajaa eikä vaaran uhkaa.	4. Mutta nyt on Herra minun Jumalani antanut levon ympäristölläni, niin ettei vihollista eli pahaa estäjää ole.	5:4 Mutta nyt on HERra minun Jumalani andanut lewon minun ymbäristölläni/ nijn ettei wiholista eli paha estäjätä ole sillen.
5:5 Sentähden minä aion rakentaa temppelin Herran, Jumalani, nimelle, niinkuin Herra puhui minun isälleni Daavidille, sanoen: 'Sinun poikasi, jonka minä asetan valtaistuimellesi sinun sijaasi, on rakentava minun nimelleni temppelin.'	5. Katso, minä aion rakentaa huoneen Herran Jumalani nimelle, niinkuin Herra on puhunut isälleni Davidille, sanoen: sinun poikas, jonka minä sinun siaas asetan istuimelles, pitää rakentaman minun nimelleni huoneen.	5:5 Cadzo/ minä aiwoin raketa huonen minun HERran Jumalani nimelle/ nijncuin HERra on puhunut minun Isälleni Dawidille/ sanoden: sinun poicas/ jonga minä sinun siaas asetan sinun istuimelles/ pitä rakendaman minun nimelleni huonen.
5:6 Niin káske nyt hakata minulle setripuita Libanonilta. Ja minun palvelijani olkoot sinun palvelijaisi kanssa. Ja minä annan sinulle palvelijaisi palkan, aivan niinkuin sinä määrät. Sillä sinä tiedät, ettei meillä ole ketään, joka osaisi niin hakata puita kuin siidonilaiset."	6. Niin káske nyt hakata minulle sedripuita Libanonista, ja että minun palveliani olisivat sinun palveliais kanssa: ja minä annan sinulle sinun palveliais palkan kaiken sen jälkeen kuin sinä sanot; sillä sinä tiedät, ettei meillä ole yhtään miestä, joka taitaa hakata puita niinkuin Zidonilaiset.	5:6 Nijn káske nyt minulle hacata Cedripuita Libanont/ ja että minun palwelian olisit sinun palweloittes cansa/ ja minä annan sinulle sinun palweloittes palcan nijncuins anot: sillä sinä tiedät/ ettei meillä ole yhtän joca taita hacata puita nijncuin Zidoniterit.

5:7 Kun Hiiram kuuli Salomon sanat, tuli hän hyvin iloiseksi ja sanoi: "Kiitetty olkoon tänä päivänä Herra, joka on antanut Daavidille viisaan pojan hallitsemaan tuota monilukuista kansaa."	7. Mutta kuin Hiram kuuli Salomon puheen, iloitsi hän suuresti ja sanoi: kiitetty olkoon Herra tänäpäpä, joka on antanut Davidille taitavan pojan tämän paljon kansan päälle!	5:7 MUtta cosca Hiram cuuli Salomon puhen/ iloidzi hän suurest/ ja sanoi: kijtetty olcon HERra Jumala tänäpäpä/ joca on andanut Dawidille taitawan pojan tämän paljon Canssan päälle.
5:8 Ja Hiiram lähetti Salomolle tämän sanan: "Minä olen kuullut sanan, jonka sinä minulle lähetit. Minä olen täyttävä kaikessa sinun toivomuksesi, mitä tulee setripuihin ja kypressipuihin.	8. Ja Hiram lähetti Salomon tykö, sanoen: minä olen kuullut, mitä minulle olet lähettänyt, ja minä teen myös kaiken sinun tahtos jälkeen, sedripuissa ja hongissa,	5:8 Ja Hiram lähetti Salomolle sanoman: minä olen cuullut mitä minulle olet lähettänyt/ ja minä teen myös caiken sinun tahtos jälkeen Cedripuisa ja hongisa.
5:9 Minun palvelijani vetäkööt ne Libanonilta alas mereen, ja minä panetan ne meressä lauttoihin kuljetettaviksi paikkaan, minkä sinä minulle määrää, ja hajotan ne siellä; sinä saat noutaa ne sieltä. Mutta täytä sinä minun toivomukseni ja anna minun hovilleni muonaa."	9. Ja minun palveliani pitää ne vetämän Libanonista mereen, ja minä annan ne panna lauttoihin merellä, ja vien siihen paikkaan, kuhunka sinä minun käsket, ja minä hajoittelen ne siellä, ja anna sinä ne sieltä ottaa. Mutta tee sinä myös minun tahtoni, ettäs annat minun perheelleni leivän ainetta.	5:9 Ja minun palwelian pitä ne wetämän Libanonist mereen/ ja minä annan ne panna lauttoin merellä/ ja wien siihen paikkaan/ cuhunga sinä minun käsket/ ja minä hajottelen ne siellä/ ja anna siellä ne otta. Mutta tee sinä myös minun tahton/ ettäs annat minun perhelleni ruan.
5:10 Niin Hiiram antoi Salomolle setripuita ja kypressipuita niin paljon, kuin tämä toivoi.	10. Ja niin antoi Hiram Salomolle sedripuita ja hongia, niin paljo kuin hän tahtoi.	5:10 Ja nijn andoi Hiram Salomolle Cedripuita ja hongia/ nijn paljo cuin hän tahdoi.
5:11 Mutta Salomo antoi Hiiramille kaksikymmentä tuhatta koor-mittaa nisuja, ravinnoksi hänen hovillensa, ja kaksikymmentä koor-mittaa survomalla saatua öljyä. Tämän Salomo antoi Hiiramille joka vuosi.	11. Ja Salomo antoi Hiramille kaksikymmentä tuhatta koria nisuja, hänen perheellensä ravinnoksi, ja kaksikymmentä koria survottua öljyä: niin antoi Salomo Hiramille joka vuosi.	5:11 Ja Salomo andoi Hiramille caxikymmendä tuhatta cori nisuja/ hänen palwelioittens ruaxi/ ja caxikymmendä cori survottua öljyä/ nijn andoi Salomo Hiramille joca vuosi.
5:12 Ja Herra oli antanut Salomolle viisautta, niinkuin hän oli hänelle luvannut. Ja rauha vallitsi Hiiramin ja Salomon välillä, ja he tekivät liiton keskenänsä.	12. Ja Herra antoi Salomolle taidon, niinkuin hän hänelle luvannut oli. Ja Salomon ja Hiiramin välillä oli rauha, ja he tekivät myös liiton keskenänsä.	5:12 Ja HERra andoi Salomolle taidon/ nijncuin hän hänelle luwannut oli. Ja Salomon ja Hiiramin wälillä oli rauha/ ja he teit myös lijton keskenäns.
5:13 Ja kuningas Salomo otti verotyöläisiä koko Israelista, ja verotyöläisiä oli kolmekymmentä tuhatta miestä.	13. Ja Salomo antoi valita miesluvun koko Israelista, ja valittuun lukuun oli kolmekymmentä tuhatta miestä.	5:13 JA Salomo walidzi mieslugun coco Israelist/ ja nijtä oli colmekymmendä tuhatta miestä.

5:14 Nämä hän lähetti Libanonille vuorotellen, kymmenentuhatta kunakin kuukautena, niin että he olivat yhden kuukauden Libanonilla ja kaksi kuukautta kotonansa; ja Adoniram oli verotöiden valvojana.	14. Ja hän lähetti heidät Libanoniin, kymmenentuhatta kuukaudeksi vuorottain, niin että he olivat yhden kuukauden Libanonissa ja kaksi kuukautta kotonansa; ja Adoniram oli sen miesluvun päällä.	5:14 Ja lähetti heidän Libanonijn/ joca Cuucaudexi kymmenen tuhatta/ nijn että he olit yhden Cuucauden Libanonis/ ja caxi Cuucautta cotona. Ja Adoniram oli sen mieslugun päällä.
5:15 Ja Salomolla oli seitsemänkymmentä tuhatta taakankantajaa ja kahdeksankymmentä tuhatta kivenhakkaajaa vuoristossa;	15. ja Salomolla oli seitsemänkymmentä tuhatta, jotka kuormia kantoivat, ja kahdeksankymmentä tuhatta, jotka vuorella hakkasivat;	5:15 Ja Salomolla oli seidzemenkymmendä tuhatta/ jotca cuormia cannoit/ ja cahdexankymmendä tuhatta jotca wuorella hackaisit.
5:16 sen lisäksi Salomon maaherrojen virkamiehiä, jotka valvoivat töitä, kolmetuhatta kolmesataa miestä, vallitsemassa väkeä, joka teki työtä.	16. Ilman ylimmäisiä Salomon käskyläisiä, jotka työn päälle asetetut olivat, kolmetuhatta ja kolmesataa, jotka vallitsivat kansaa joka työtä teki.	5:16 Ilman ylimmäisi Salomon käskyläisi/ jotca työn päälle asetetut olit/ nimittäin/ colmetuhatta ja colmesata/ jotca wallidzit Canssa cuin työtä teit.
5:17 Ja kuningas käski louhia suuria kiviä, kallisarvoisia kiviä, laskeakseen temppelin perustuksen hakatuista kivistä.	17. Ja kuningas käski heidän vetää suuria kiviä, kalliita kiviä, hakatuista kiviä huoneen perustukseksi.	5:17 Ja Cuningas käski heidän wetä suuria ja callita kiwiä/ nimittäin/ hacatuista kiwiä huonen perustuxexi.
5:18 Niin Salomon ja Hiiramin rakentajat ja gebalilaiset hakkasivat niitä ja valmistivat puut ja kivet temppelin rakentamiseksi.	18. Ja Salomon rakentajat, ja Hirammin rakentajat ja Giblymiläiset, vuolivat ja valmistivat puita ja kiviä huoneen rakennukseksi.	5:18 Ja Salomon rakendajat ja Hirammin rakendajat/ ja Giblymit/ silitit ja walmistit puita ja kiwiä huonen walmistuxexi.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Neljäntenäsadantena kahdeksantenakymmenentenä vuotena siitä, kun israelilaiset olivat lähteneet Egyptin maasta, neljäntenä vuotena siitä, kun Salomo oli tullut Israelin kuninkaaksi, alkoi hän siiv-kuussa, joka on toinen kuukausi, rakentaa temppeliä Herralle.	1. Ja tapahtui neljännelläsadannella ja kahdeksannellakymmenennellä ajastajalla Israelin lasten lähtemisen jälkeen Egyptin maalta, neljännellä ajastajalla sittekuin Salomo oli tullut Israelin kuninkaaksi, Sivin kuukaudella, joka on se toinen kuukausi, että huone rakennettiin Herralle.	6:1 NEljännellä sadalla ja cahdexannella kymmenellä ajastajalla/ Israelin lasten lähtemisen jälkeen Egyptist/ neljännellä ajastajalla sijttecuin Salomo oli tullut Israelin Cuningaxi/ Siffin Cuucaudella/ joca on se toinen/ rakettin se huone HERralle.
6:2 Temppeli, jonka kuningas Salomo Herralle rakensi, oli kuuttakymmentä kyynärää pitkä, kahtakymmentä kyynärää leveä ja kolmeakymmentä kyynärää korkea.	2. Ja huone, jonka kuningas Salomo rakensi Herralle, oli kuusikymmentä kyynärää pitkä, kaksikymmentä kyynärää leviä ja kolmekymmentä kyynärää korkia.	6:2 Ja huone jonga Cuningas Salomo rakensi HERralle/ oli cuusikymmendä kynärätä pitkä/ caxikymmendä kynärätä lewiä/ ja colmekymmendä kynärätä corkia.

6:3 Temppelisin eteinen, joka oli temppelin itäpäässä, oli kahtakymmentä kyynärää pitkä, ja sen leveys, temppelin itäiseen suuntaan, oli kymmenen kyynärää.	3. Ja esihuone templin edessä oli kaksikymmentä kyynärää pitkä, huoneen leveyden jälkeen, ja kymmenen kyynärää leviä, huoneen edessä.	6:3 Ja rakensi esihuoneen Templin eteen/ cahtakymmendä kynärätä pitkän/ huonen leweyden jälken/ ja kymmendä kynärätä lewiän/ huonen eteen.
6:4 Ja hän teki temppeliin sisäänpäin avartuvat ikkuna-aukot.	4. Ja teki akkunan huoneen päälle, sisältä avaraksi ja ahtaaksi ulkoa.	6:4 Ja teki ackunan huonen päälle/ sisäldä awaraxi/ ja ahtaxi ulco.
6:5 Ja hän rakensi temppelin seinään kiinni kylkirakennuksen, ympäri temppelin seinien, sekä temppelisin että kaikkeinpyhimmän ympäri, ja teki siihen sivukammioita yltympäri.	5. Ja hän rakensi käytävän seinää myöten huoneen ympäri, niin että se kävi kirkon ja kuorin ympäri, ja teki solat ulkonaiselle puolelle yltympäri.	6:5 Ja hän rakensi käytävän seinä myöden huonen ymbärins/ nijn että hän käwi kircon ja Chuorin ymbärins/ ja teki seinän ulconaiselle puolelle ymbärins.
6:6 Kylkirakennuksen alin kerros oli viittä kyynärää leveä, keskimäinen kuutta kyynärää leveä, keskimäinen kuutta kyynärää leveä ja kolmas seitsemää kyynärää leveä; sillä hän teki temppelin ulkomuurin ympärinsä penkerellisen, ettei vuoliaisia tarvinnut upottaa temppelin seiiniin.	6. Se alimainen käytävä oli viisi kyynärää leviä, ja keskimäinen kuusi kyynärää leviä, ja kolmas seitsemän kyynärää leviä; sillä hän asetti malat ulkoa huonetta ympäri, niin ettei ne olis sattuneet huoneen seinään.	6:6 Se alammainen käytävä oli wijttä kynärätä lewiä/ ja keskimäinen cuutta kynärätä lewiä/ ja colmas seizardä kynärätä lewiä: sillä hän asetti malat ulcoa huonetta ymbärins/ nijn ettei he sattuis huonen seinään.
6:7 Ja kun temppeli rakennettiin, tehtiin se kivistä, jotka tulivat valmiina louhimosta, niin ettei kuulunut vasaran, ei minkään rauta-aseen kalketta temppeliä rakennettaessa.	7. Ja kuin huone rakennettiin, rakennettiin se kokonaisista kivistä, jotka tuodut olivat, niin ettei yhtään vasaraa, eikä kirvestä, eikä yhtään rauta-asetta kuulunut siinä rakennuksessa.	6:7 Ja cosca huone rakettin/ olit kiwet caicki ennen walmistetut/ nijn ettei yhtän wasarata/ eikä kirwest/ eikä rautaasetta cuulunut rakennuxes.
6:8 Alimman kerroksen ovi oli temppelin eteläsivussa; portaita myöten noustiin keskimäiseen kerrokseen ja keskimäisestä kolmanteen.	8. Ja ovi keskimäiseen solaan oli oikialla puolella huonetta, niin että mentiin kieroja astuimia myöten ylös keskimäiseen käytävään, ja keskimäisestä kolmanteen.	6:8 Ja owi oli oikialla puolella keskellä huonetta/ nijn että mendin kieroja trappuja myöden ylös siihen keskimäiseen käytävään/ ja keskimäisestä colmandeen.
6:9 Rakennettuaan temppelin valmiiksi hän laudoitti sen sisältä setripuisilla parruilla ja laudoilla.	9. Ja niin rakensi hän huoneen ja päätti sen, ja kattoi huoneen sedripuisilla kaarimaloilla.	6:9 Ja nijn rakensi hän huonen ja päätti sen/ ja caunisti huonen ylhäldä ja seinist Cedripuilla.
6:10 Ja hän rakensi kauttaaltaan kiinni temppeliin kylkirakennuksen, jonka kerrokset olivat viiden kyynärän korkuiset ja joka oli kiinnitetty temppeliin setripalkeilla.	10. Hän rakensi myös käytävän koko huoneen ympäri, viisi kyynärää korkian, jonka hän yhdisti huoneesen sedripuilla.	6:10 Hän rakensi myös käytävän coco huonen ymbärins/ wijttä kynärätä corkian/ jonga hän yhdisti huoneeseen Cedripuilla.

6:11 Ja Salomolle tuli tämä Herran sana:	11. Ja Herran sana tuli Salomolle, sanoen:	6:11 JA HERran sana tuli Salomon tygö/ sanoden:
6:12 "Tälle temppelille, jota sinä rakennat, on käyvä näin: jos sinä vaellat minun säädöksieni mukaan ja noudatat minun oikeuksiani, otat vaarin kaikista minun käskyistäni ja vaellat niiden mukaan, niin minä täytän sinulle sanani, jonka olen puhunut sinun isällesi Daavidille:	12. Tämä on huone, jonkas rakennat; jos sinä vaellat minun säadyissäni, ja teet minun oikeuteni, ja pidät kaikki minun käskyni, vaeltain niissä, niin minä vahvistan minun sanani sinun kanssas, kuin minä isälles Davidille sanonut olen,	6:12 Tämä on se huone/ jongas rakennat/ jos sinä vaellat minun käskyisäni/ ja teet minun oikeuteni/ ja pidät caicki minun käskyni/ waeldain nijsä/ nijn minä wahwistan minun sanani sinun cansas/ nijncuin minä sinun Isälles Dawidille sanonut olen.
6:13 minä asun israelilaisten keskellä enkä hylkää kansaani Israelia."	13. Ja minä asun Israelin lasten keskellä, ja en hylkää kansaani Israelia.	6:13 Ja asun Israelin lasten keskellä/ ja en hyljä minun Canssani Israeli.
6:14 Niin Salomo rakensi temppelin valmiiksi.	14. Niin Salomo rakensi huoneen ja päätti sen,	6:14 Nijn Salomo rakensi huonen ja päätti sen.
6:15 Hän laudoitti temppelin seinät sisäpuolelta setrilaudoilla; temppelin lattiasta kattopalkkeihin asti hän päällysti sen puulla sisäpuolelta. Temppelin lattian hän päällysti kypressilaudoilla.	15. Ja kaunisti huoneen seinät sisältä sedripuisilla laudoilla, huoneen permannosta niin lakeen asti, ja kaunisti sisältä puilla, ja teki huoneen permannon honkaisista laudoista.	6:15 Ja caunisti huonen seinät sisäldä Cedripuilla/ permannosta nijn laken asti/ ja caunisti sisäldä puilla/ ja teki huonen permannon hongaisista laudoista.
6:16 Ja temppelin peräosan, kaksikymmentä kyynärää, hän laudoitti erilleen setrilaudoilla lattiasta kattopalkkeihin asti; niin hän rakensi siihen sisälle kuorin, kaikkeinpyhimmän.	16. Ja hän rakensi huoneen sivuilta sedripuisen seinän, kaksikymmentä kyynärää pitkän, permannosta kattoon asti, ja teki siihen sisälle kuorin kaikkein pyhimpään.	6:16 Ja hän rakensi huonen taa Cedripuisen seinän/ cahtakymmendä kynärätä pitkän/ permannosta catton asti/ ja teki siihen sisälle Cuorin ja sen caickein pyhimmän.
6:17 Ja temppeli, se on temppelisasi kaikkeinpyhimmän edessä, oli neljäkymmentä kyynärää pitkä.	17. Ja huone oli neljäkymmentä kynärää pitkä, se esipuoli templistä.	6:17 Ja Templin huone (Cuorin edest) oli neljäkymmendä kynärätä pitkä.
6:18 Ja temppeli oli sisäpuolelta setripuuta, koristettu metsäkurpitsi- ja kukkakiehkura-leikkauksilla; kaikki oli setripuuta, kiveä ei näkynyt.	18. Koko huone oli sisältä aivan sedripuusta, kaivettu nuppien ja kukkaisten muodolla: kaikki sedripuusta, ja ei yhtään kiveä näkynyt.	6:18 Coco huone oli sisäldä aiwa Cedripuusta/ pyörtyista knupeista ja awoimista cuckaisista/ nijn ettei yhtän kiwe näkynyt.
6:19 Temppelin sisään hän laittoi kaikkeinpyhimmän, pannakseen sinne Herran liitonarkin.	19. Mutta kuorin hän valmisti huoneen sisälle, Herran liitonarkkia pantaa siihen,	6:19 Mutta Cuorin hän walmisti huonen sisälle HERran lijton Arckia panda siihen.

6:20 Kaikkeinpyhin oli kahtakymmentä kyynärää pitkä, kahtakymmentä kyynärää leveä ja kahtakymmentä kyynärää korkea; ja hän päällysti sen sisältä puhtaalla kullalla, ja hän teki alttarin setripuusta.	20. Ja kuorin edustan kaksikymmentä kyynärää pitkän, kaksikymmentä kyynärää leviän ja kaksikymmentä kyynärää korkian; ja hän silasi sen selkiällä kullalla ja kaunisti alttarin sedripuulla.	6:20 Ja Cuorin edustan cahtakymmendä kynärätä pitkän/ cahtakymmendä kynärätä lewiän/ cahtakymmendä kynärätä corkian/ ja oli silattu selkiällä cullalla/ ja hän caunisti Altarin Cedripuulla.
6:21 Ja Salomo päällysti temppelin sisäpuolelta puhtaalla kullalla. Ja hän sulki kultavitjoilla kaikkeinpyhimmän, jonka oli päällystänyt kullalla.	21. Ja Salomo silasi huoneen sisältä selkiällä kullalla, ja teki kultaiset vitjat teljeksi kuorin eteen, jonka hän kullalla silannut oli.	6:21 Ja Salomo silais huonen sisäldä selkiällä cullalla/ ja teki cullaiset teljet Cuorin eteen/ jotca hän cullalla silannut oli.
6:22 Koko temppelin hän päällysti sisältä kullalla, koko temppelin yltyleensä. Myöskin koko sen alttarin, joka oli kaikkeinpyhimmän edessä, hän päällysti kullalla.	22. Ja hän silasi koko huoneen kullalla siihenasti että koko huone valmiiksi tuli, niin myös koko alttarin, joka kuorissa oli, silasi hän kullalla.	6:22 Nijn että caicki huone jocapaicast cullalla silattu oli/ sitälikin silais hän coco Altarin Cuorin edest cullalla.
6:23 Ja hän teki kaikkeinpyhimpään kaksi kerubia öljyjuusta, kymmenen kyynärän korkuista;	23. Hän teki myös kuoriin kaksi Kerubimia öljyjuusta, kymmenen kyynärää korkiat.	6:23 Hän teki myös Cuorijn caxi Cherubimi/ kymmendä kynärätä corkian öljyjuusta.
6:24 ja kerubin toinen siipi oli viisikyynäräinen, ja kerubin toinen siipi oli myöskin viisikyynäräinen, niin että oli kymmenen kyynärää toisen siiven kärjestä toisen kärkeen.	24. Viisi kyynärää pitkä oli kummankin Kerubimin siipi, niin että kymmenen kyynärää oli yhden siiven äärestä niin toisen siiven ääreen.	6:24 Wijttä kynärätä pitkä oli cummangin Cherubimin sijpi/ nijn että kymmenen kynärätä oli yhden sijwen ärestä nijn toisen sijwen äreen.
6:25 Toinen kerubi oli myöskin kymmenkyynäräinen. Molemmat kerubit olivat yhtä suuret ja yhdenmuotoiset:	25. Niin että sillä toisella Kerubimilla oli myös kymmenen kyynärää, ja oli yhtäläinen mitta ja sia molemmilla Kerubimilla.	6:25 Nijn että sillä toisella Cherubimillä/ oli myös kymmenen kynärätä/ ja oli yhtäläinen mitta ja sia molemmilla Cherubimillä.
6:26 toinen kerubi oli kymmentä kyynärää korkea ja samoin myöskin toinen kerubi.	26. Niin että yksi Kerubim oli kymmenen kyynärää korkia; niin oli myös se toinen.	6:26 Nijn että yxi Cherubim oli kymmendä kynärätä corkia/ nijn myös se toinen.
6:27 Ja hän pani kerubit temppelin sisimpään osaan, ja kerubit levittivät siipensä niin, että toisen siipi kosketti toista seinää ja toisen kerubin siipi kosketti toista seinää; ja temppelin keskikohdalla koskettivat niiden toiset siivet toisiaan.	27. Ja hän pani ne Kerubimit keskelle sisimäistä huonetta, ja Kerubimit levittivät siipensä, niin että yhden siipi sattui tähän seinään ja toisen Kerubimin siipi sattui toiseen seinään; mutta keskellä huonetta sattui siipi siipeen.	6:27 Ja hän pani ne Cherubimit huoneseen/ ja Cherubimit lewitit sijpens/ nijn että yhden sijpi sattui tähän seinään/ ja sen toisen Cherubimin sijpi sattui toiseen seinään/ mutta keskellä huonetta sattui sijpi sijpeen.
6:28 Ja hän päällysti kerubit kullalla.	28. Ja hän silasi Kerubimit kullalla.	6:28 Ja hän silais Cherubimit cullalla.

6:29 Ja kaikkiin temppelin seinin yltympäri hän leikkautti veistoksia, kerubeja, palmuja ja kukkakiehkuroita sekä perä- että etuosaan.	29. Ja kaikkein huoneen seinäin ympäri antoi hän tehdä pyörtyjä töitä, kaivetuita Kerubimeja, palmuja ja avoimia kukkasiasisälle ja ulos.	6:29 Ja caickein huonen seinäin ymbärins andoi hän tehdä pyörtyjä töitä/ caiwetuita Cherubimejä/ palmuja/ ja awoimia cuckaisita ulos ja sisälle.
6:30 Ja temppelin lattian hän päällysti kullalla, sekä perä- että etuosan lattian.	30. Ja hän silasi huoneen permannon kullalla sisältä ja ulkoa	6:30 Ja hän silais huonen permannon cullalla ulco ja sisäldä.
6:31 Ja kaikkeinpyhimmän oviaukkoon hän teki ovet öljyvuusta; kamana ja pielet muodostivat viisikulmion.	31. Ja kuorin läpikäytävään teki hän kaksi ovea öljyvuusta, viisikulmaisilla päällispuilla ja pihtipielillä;	6:31 Ja Cuorin läpikäytävään teki hän caxi owe öljyvuusta/ wijsi culmaisilla pihtipielillä:
6:32 Ja molempiin öljyvuusta tehtyihin oviin hän leikkautti kerubeja, palmuja ja kukkakiehkuroita, ja päällysti ne kullalla; hän levitti kultaa kerubien ja palmujen päälle.	32. Ja niihin molempiin oviin antoi hän leikata pyörtyjä töitä, Kerubimeja, palmuja ja avoimia kukkaisia, ja silasi ne kullalla, ja levitti kultaa Kerubimein ja palmuin päälle.	6:32 Ja andoi leicata njihin pyörtyjä töitä/ Cherubimejä/ palmuja ja awoimia cuckaisia/ ja silais ne cullalla.
6:33 Niin hän teki myös temppelisin oviaukkoon öljyvuusta pielet, nelikulmion muotoiset,	33. Niin teki hän myös templin läpikäytävään neljäkulmaiset pihtipielet öljyvuusta,	6:33 Nijn teki hän myös Templin läpikäytävään neliculmaisen pihtipielen öljyvuusta.
6:34 ja kyressipuuista kaksi ovea; toisen oven molemmat laudat olivat kääntyviä, ja toisen oven molemmat laudat olivat kääntyviä.	34. Ja kaksi ovea hongasta, niin että kummassakin ovesa oli kaksi osaa ja molemmat saranoillansa juoksevat.	6:34 Ja caxi owe hongasta/ nijn että cummasakin owes oli caxi osa toinen toisestans awattawat.
6:35 Ja hän leikkautti niihin kerubeja, palmuja ja kukkakiehkuroita ja päällysti ne kullalla, joka levitettiin veistosten päälle.	35. Ja hän kaivoi Kerubimeja, palmuja ja avoimia kukkaisia, ja silasi ne kullalla, kohdastansa leikkauksen päälle.	6:35 Ja hän caiwoi Cherubimejä/ palmuja ja awoimia cuckaisia/ ja silais ne cullalla taitawast.
6:36 Sitten hän rakensi sisemmän esipihan muurin, jossa oli aina rinnakkain kolme kivikertaa hakattuja kiviä ja yksi hirsikerta veistettyjä setrihirsiiä.	36. Ja sitte rakensi hän sisimäisen pihan kolmella rivillä hakatuista kivistä ja yhdellä rivillä vuolluista sedripuista.	6:36 Ja sijtte rakensi hän sinne pihan/ colme riwiä hacatuista kiwistä ja yhden riwin wuolluista Cedripuista.
6:37 Neljäntenä vuotena, siiv-kuussa, laskettiin Herran temppelin perustus.	37. Neljännellä ajastajalla perustettiin Herran huone Sivin kuulla.	6:37 Neljännellä ajastajalla Siffin Cuucaudella perustettin HERran huone.
6:38 Ja yhdentenätoista vuotena, buul-kuussa, joka on kahdeksas kuukausi, temppeli oli kokonaan ja kaikkineen valmis. Hän rakensi sitä seitsemän vuotta.	38. Ja ensimmäisellä ajastajalla toistakymmentä Buulin kuulla (se on kahdeksas kuukausi) päätettiin huone kaluinensa, kaiken sen jälkeen kuin sen oleman piti. Ja hän rakensi sen seitsemänä ajastaikana.	6:38 Ja yhdellätoistakymmenellä ajastajalla Buulin Cuucaudella (se on/ sillä cahdexannella Cuucaudella) päätettin huone caluinens. Ja he rakensit sen seidzemes ajastajas.

7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Mutta omaa linnaansa Salomo rakensi kolmetoista vuotta ja sai niin koko linnansa valmiiksi.	1. Mutta Salomo rakensi huonettansa kolmetoistakymmentä ajastaikaa, ennenkuin se täydellisesti valmiiksi tuli.	7:1 MUtTa SALomo rakensi huonettans colmetoistakymmendä ajastaica/ ennencuin se täydellisest walmixi tuli.
7:2 Hän rakensi Libanoninmetsä-talon, sataa kyynärää pitkän, viittäkymmentä kyynärää leveän ja kolmeakymmentä kyynärää korkean, kolmen setripylväsrivin varaan, ja pylväiden päällä oli veistetyt setriansaot.	2. Ja hän rakensi Libanonin metsästä huoneen, sata kyynärää pituudelle, viisikymmentä kyynärää leveydelle ja kolmekymmentä kyynärää korkeudelle; neljällä taholla olivat sedripuiset patsaat, ja vuollut sedripuiset kaaret patsasten päällä.	7:2 Ja hän rakensi Libanonin medzään huonen/ sata kynärätä pitudella/ wijsikymmendä kynärätä leweydellä ja colmekymmendä kynärätä corkeudella/ neljällä tahgolla Cedripuiset padzat/ ja Cedripuiset caaret padzasten päälle.
7:3 Ja siinä oli setripuukatto sivukammioiden päällä, jotka olivat pylväiden varassa; pylväitä oli yhteensä neljäkymmentä viisi, viisitoista kussakin rivissä.	3. Ja se oli peitetty sedripuisilla laudoilla ylhäältä kaarten ylitse, jotka olivat patsasten päällä, joita oli viisiviidettäkymmentä, viisitoistakymmentä kullakin taholla,	7:3 Ja se oli peitetty Cedripuun laudoilla ylhäldä caarten ylidze/ cuin olit nijden padzasten päällä/ joita oli wijsiwijdettäkymmendä/ wijsitoistakymmendä cullakin tahgolla.
7:4 Ja siinä oli ikkunoita kolmessa rivissä, ja valoaukot olivat vastakkain, aina kolme ja kolme.	4. Ja kolme akkunariviä, kolmeen kertaan suutasuuxsin.	7:4 Ja colme ackunariwiä colmen kertan suutasuuxin.
7:5 Kaikki oviaukot ja valoaukot olivat nelikulmaiset; ja oviaukot olivat vastakkain, aina kolme ja kolme.	5. Ja kaikki ovet ja pihtipielet olivat nelikulmaiset, ja akkunat suutasuuxsin kolmeen kertaan.	7:5 Ja olit heidän pihtipielisäns neliculmaiset.
7:6 Vielä hän teki pylvässalin, viittäkymmentä kyynärää pitkän ja kolmeakymmentä kyynärää leveän, ja sen eteen eteisen pylväineen sekä pylväiden eteen porraskatoksen.	6. Hän rakensi myös patsasten esihuoneen, viisikymmentä kyynärää pituudelle ja kolmekymmentä kyynärää laveudelle; ja esihuone oli niiden kohdalla, ja patsaat ja paksut kaaret niiden kohdalla.	7:6 Hän rakensi myös yhden Salin padzasten cansa/ wijsikymmendä kynärätä pitudella/ ja colmekymmendä kynärätä lawiudella ja esihuonen heidän eteens/ padzasten ja paxuin caarein cansa.
7:7 Sitten hän teki valtaistuinsalin, jossa hän jakoi oikeutta, oikeussalin; se oli laudoitettu sisältä setripuulla lattiasta kattoon asti.	7. Ja myös tuomio-istuimen esihuoneen tuomitaksensa siinä; tuomio-istuimen hän teki ja peitti molemmat permannot sedripuulla,	7:7 Ja rakensi myös esihuonen Duomiostuolin siaxi oikeutta pidettä/ ja peitti molemmat permannot Cedripuulla.
7:8 Ja hänen linnansa, jossa hän itse asui, oli toisella esipihalla, salin takana, ja oli rakennettu samalla tavalla. Salomo teki myöskin faraon tyttäreille, jonka hän oli nainut, palatsin, samanlaisen kuin sali.	8. Niin myös omaan huoneesensa, jossa hän itse asui, toisen pihan sisälliselle puolelle esihuonetta, joka oli tehty niinkuin se toinenkin huone. Hän teki myös huoneen Pharaon tyttäreille, jonka Salomo emännäksensä ottanut oli, sen esihuoneen	7:8 Nijn myös omaan huonesens/ josa hän idze asui/ toisen pihan sisälliselle puolelle esihuonet/ tehty nijncuin se toinengin huone. Hän teki myös yhden huonen nijncuin esihuonen Pharaon tyttäreille/ jonga Salomo emännäxens ottanut oli.

	kaltaisen.	
7:9 Kaikki nämä olivat rakennetut kallisarvoisista, mitan mukaan hakatuista ja sisältä ja ulkoa sahalla sahatuista kivistä, perustuksesta räystäisiin asti; samoin ulkopuolella suureen esipihaan saakka.	9. Nämät kaikki olivat kalliista kivistä, mitan jälkeen vuolluista ja sahalla leikatuista sisältä ja ulkoa, perustuksesta kattoon asti, ja vielä ulkoiselta puolen isoon pihaan saakka.	7:9 Nämät caicki olit mitan jälkeen wuolduist ja sahalla leicatuist calleista kiwistä/ jocaidzelda tahgolda perustuxest catton asti/ ja wielä ulcoiselda puolen isoin pihan saacka.
7:10 Ja perustus oli laskettu kallisarvoisista kivistä, suurista kivistä, kymmenkyynäräisistä ja kahdeksankyynäräisistä kivistä.	10. Perustukset olivat myös kallista kivistä ja suurista kivistä: kymmenen kyynärän kivistä ja kahdeksan kyynärän kivistä.	7:10 Perustuxet olit myös sangen calleista ja suurista kiwistä/ jotca cahdexantoistakymmenen kynärän suurudet olit.
7:11 Ja sen päällä oli kallisarvoisia, mitan mukaan hakattuja kiviä sekä setripuuta.	11. Ja niiden päällä oli muita kalliita kiviä mitan jälkeen vuoltuja ja myös sedripuita.	7:11 Ja nijden päälle muita callita ja wuolduja kiwiä mitan jälkeen/ ja myös Cedripuita.
7:12 Ja suuren esipihan muurissa oli yltympäri, aina rinnakkain, kolme kivikertaa hakattuja kiviä ja yksi hirsikerta veistettyjä setrihirsiiä. Samoin oli Herran temppelin sisemmän esipihan muuri ja myöskin palatsin eteisen esipihan muuri rakennettu.	12. Mutta sen suuren pihan ympäri oli kolme riviä vuoltuja kiviä ja yksi rivi sedripuisia lautoja, niin myös Herran huoneen sisäpuolella ja esihuoneen sisällä.	7:12 Mutta sen suuren pihan ymbärins oli colme riwiä wuolduja kiwiä/ ja yxi riwi Cedripuun lautoja/ nijn myös HERran huonen sisällä ja esihuonen.
7:13 Ja kuningas Salomo lähetti noutamaan Hiiramin Tyrosta.	13. Ja kuningas Salomo lähetti ja noudatti Hiramia Tyrosta,	7:13 JA Cuningas Salomo lähetti ja noudatti Hiramia Tyrosta/
7:14 Hän oli leskivaimon poika Naftalin sukukunnasta, ja hänen isänsä oli ollut tyrolainen, vaskiseppä. Hän oli täynnä taidollisuutta, ymmärrystä ja tietoa, niin että hän kykeni valmistamaan kaikkinaisia vaskitöitä. Ja hän tuli kuningas Salomon luo ja valmisti kaikki hänen työnsä.	14. Joka oli lesken poika Naphtalin suvusta, ja hänen isänsä oli myös ollut Tyrolainen, vaskiseppä; ja hän oli taidolla, ymmärryksellä ja tiedolla lahjoitettu, kaikkinaisia vaskitöitä tekemään. Koska hän tuli kuningas Salomon tykö, niin hän teki kaikki hänen työnsä.	7:14 Joca oli lesken poica Nephtalin sugusta/ ja hänen Isäns oli myös ollut Tyrost/ taitawa waskiseppä/ joca taidolla/ ymmärryxellä ja tiedolla lahjoitettu oli/ caickinaisia waskitöitä tekemän. Cosca hän tuli Cuningas Salomon tygö/ nijn hän teki caicki hänen työns.
7:15 Hän teki vaskesta kaksi pylvästä. Toinen pylväs oli kahdeksantoista kyynärän korkuinen, ja kahdentoista kyynärän pituinen nauha ulottui toisen pylvään ympäri.	15. Ja hän valmisti kaksi vaskipatsasta, kummankin kahdeksantoistakymmentä kyynärää korkiaksi, ja yhden langan kahdentoistakymmenen kyynärän pituiseksi, kumpaakin patsasta ympäriinsä.	7:15 Ja hän teki caxi waskipadzasta cummangin cahdexantoistakymmendä kynärätä corkiaksi/ ja yhden langan cahdentoistakymmenen kynärän pitudexi/ cumbakin padzasta ymbärins.

7:16 Hän teki myös kaksi pylväänpäätä, vaskesta valettua, pylväiden päähän pantavaksi. Kummankin pylväänpään korkeus oli viisi kyynärää.	16. Ja teki kaksi valettua vaskista kruunua asettaaksensa patsasten päihin; ja kumpikin kruunu oli viisi kyynärää korkia.	7:16 Ja teki caxi walettua waskista cnuippia asettaxens padzasten päihin/ ja cumbikin cnuppi oli wijttä kynärätä corkia.
7:17 Verkon kaltaisia ristikkokoristeita, vitjan kaltaisia riippukoristeita, oli pylväänpäissä, jotka olivat pylväiden päässä, seitsemän kummassakin pylväänpäässä.	17. Verkot (teki hän) verkon tavalla, ja köydet niin kuin renkaat kruunuihin, jotka olivat ylhäällä patsasten päässä, seitsemän kumpaankin kruunuun.	7:17 Ja joca cnupis ylhällä padzan päällä oli seidzemen palmicoittua wyötä nijncuin rengat.
7:18 Ja hän teki granaattiomenia kahteen riviin toisen ristikkokoristeen päälle yltympäri, peittämään pylväänpäät, jotka olivat pylväiden päässä; ja samoin hän teki niitä toiseen pylväänpäähän.	18. Ja teki patsaat ja kaksi riviä ympäri yhden verkon päälle, peittämään kruunuja, jotka olivat granatin omenain päällä, ja niin hän myös teki toiselle kruunulle.	7:18 Ja teki jocaidzen cnuopin ymbärille caxi riwiä granatin omenita wyöxi/ jolla cnuppi peitettin.
7:19 Ja pylväänpäät, jotka olivat pylväiden päässä eteisessä, olivat liljan muotoiset, nelikyynäräiset.	19. Ja ne kruunut, jotka olivat patsasten päässä, olivat tehdyt niinkuin kukkaiset esihuoneessa, neljä kyynärää suuret,	7:19 Ja cnuvit olit nijncuin rosit/ esihuonen edes neljä kynärätä suuret.
7:20 Pylväänpäissä, ylhäällä kahden pylvään päässä, oli kupevat alaosat, joihin ristikkokoriste ei ulottunut. Ja granaattiomenia oli kaksisataa, rivittäin yltympäri toisen pylväänpään päällä.	20. Ja kruunut kahden patsaan päällä ylhäällä keskipaikan kohdalla, jonka päällä verkko oli, ja kaksisataa granatin omenaa rivittäin ympärinsä toisen kruunun päällä.	7:20 Ja granatin omenat riweisä/ jotca olit ymbäristöllä/ olit caxi sata ylemmäisellä ja alemmaisella puolella wyötä/ joca keskellä cnuippia oli molembain ymbärins cummangin padzan pääsä.
7:21 Ja hän pystytti pylvääät temppelin eteisen eteen. Pylväälle, jonka hän pystytti oikealle puolelle, hän antoi nimen Jaakin, ja pylväälle, jonka hän pystytti vasemmalle puolelle, hän antoi nimen Boas.	21. Ja hän nosti ne patsaat temppelin esihuoneen eteen, ja sen patsaan, jonka hän oikialle puolelle asetti, kutsui hän Jakin, ja sen patsaan, jonka hän asetti vasemmalle puolelle, kutsui hän Boas.	7:21 Ja hän nosti ne padzat Templin käytävän eteen/ ja sen cuin hän oikialle puolelle asetti/ cudzui hän Jachinixi/ ja sen cuin hän asetti wasemalle puolelle/ cudzui hän Boaxexi.
7:22 Ylinnä pylväiden päällä oli liljan muotoinen laite. Ja niin päättyi pylväiden valmistus.	22. Ja ne seisoivat patsasten päissä, tehdyt niinkuin kukkaiset; ja niin päätettiin patsasten teko.	7:22 Ja ne seisoit padzasten päisä nijncuin rosit/ ja nijn päätettin padzasten teco.
7:23 Hän teki myös meren, valetun, kymmentä kyynärää leveän reunasta reunaan, ympärinsä pyöreän ja viittä kyynärää korkean; ja kolmenkymmenen kyynärän pituinen mittanuora ulottui sen ympäri.	23. Ja hän teki valetun järven kymmenen kyynärää leviän, yhdestä partaasta niin toiseen ympyriäisen ja viisi kyynärää korkian, ja nuora, kolmekymmentä kyynärää pitkä, kävi sen ympäri.	7:23 JA hän teki waletun järwen kymmendä kynärätä lewiän yhdestä partasta nijn toiseen/ ymmyrjäisen/ ja wijttä kynärätä corkian/ ja nuoran colmekymmendä kynärätä pitkän sen ymbärins.

<p>7:24 Sen reunan alla oli metsäkurpitsikoristeita, jotka kulkivat sen ympäri. Ne ympäröivät merta yltympäri, kymmenen jokaisella kyynärällä. Metsäkurpitsikoristeet olivat kahdessa rivissä, valettuina meren kanssa yhteen.</p>	<p>24. Ja nupit olivat järven partaan alla, jotka kävivät sen ympäri, kymmenen jokaisella kyynärällä järveä ympäri; ja nupit olivat kokonansa valetut kahteen riviin.</p>	<p>7:24 Ja cnpit olit järwen parrasten alla/ kymmenen jocaidezella kynärällä järwe ymbärins/ ja cnpit olit waletut cahteen riwijn.</p>
<p>7:25 Ja se seiso i kahdentoista raavaan varassa, joista kolme oli käännettynä pohjoiseen, kolme länteen, kolme etelään ja kolme itään päin; meri oli niiden yläpuolella, niiden varassa, ja kaikkien niiden takapuolet olivat sisäänpäin.</p>	<p>25. Ja se seiso i kahdentoistakymmenen härjän päällä: kolme heistä käänsi itsensä pohjoiseen, kolme länteen, kolme etelään, ja kolme itään päin; ja se järvi oli ylhäällä heidän päällensä, ja kaikki heidän takaiset puolensa sisällekäsin.</p>	<p>7:25 Ja se seiso i cahdentoistakymmenen härjän päällä/ colme heistä käänsit idzens pohjaiseen/ colme ländeen/ colme etelän/ ja colme itän/ ja se järwi oli ylhällä heidän päälläns/ ja caicki heidän tacaiset puolens sisällekäsin.</p>
<p>7:26 Se oli kämmenen paksuinen, ja sen reuna oli maljan reunan kaltainen, puhjenneen liljan muotoinen; se veti kaksituhatta bat-mittaa.</p>	<p>26. Ja se oli kämmenen paksuus, ja sen parras oli tekoansa niinkuin maljan parras ja niinkuin ulospuhkeeva kukkainen; ja se veti kaksituhatta batia.</p>	<p>7:26 Ja se oli kämmenen paxuus/ ja sen parras oli nijncuin maljan parras/ ja nijncuin putcahtawa rosi/ ja weti caxi tuhatta Bathi.</p>
<p>7:27 Hän teki myös kymmenen telinettä vaskesta. Kukin teline oli neljää kyynärää pitkä, neljää kyynärää leveä ja kolmea kyynärää korkea.</p>	<p>27. Hän teki myös kymmenen vaskista istuinta; neljä kyynärää oli itsekukin istuin pitkä ja neljä kyynärää leviä, vaan kolmekyynärää korkia.</p>	<p>7:27 HÄn teki myös kymmenen waskista istuinda/ neljä kynärätä oli idzecukin pitkä ja lewiä/ waan colme kynärätä corkia.</p>
<p>7:28 Ja telineet olivat rakenteeltaan tällaiset: niissä oli kehäpienat, ja myös poikkitankojen välissä oli kehäpienat.</p>	<p>28. Ja ne istuimet olivat niin tehdyt, että niissä olivat laidat; ja ne laidat olivat palleten välillä.</p>	<p>7:28 Ja istuimet olit nijn tehdyt/ että heillä olit kyljet wannetten wälillä.</p>
<p>7:29 Kehäpienain päällä, jotka olivat poikkitankojen välissä, oli leijonia, raavaita ja kerubeja, ja samoin poikkitankojen päällä, sekä ylhäällä että alhaalla. Leijonissa ja raavaissa oli takomalla tehtyjä punonnaiskoristeita.</p>	<p>29. Ja laidoissa palleten välillä olivat jalopeurat, härjät ja Kerubimit, ja palleten päällä ylhäällä oli vahva virvanto; mutta jalopeurain ja härkäin alla olivat venytetyt jatkokset.</p>	<p>7:29 Ja kyljis wannetten wälillä oli Lejonit/ härjät ja Cherubimit/ ja kyljis joisa Lejonit ja härjät olit/ olit wandet alhalla ja ylhällä/ ja jalcaiset alla.</p>
<p>7:30 Kussakin telineessä oli neljä vaskipyörää ja vaskiakselit; ja niiden neljässä jalkapylväässä oli olkapää. Olkapäät olivat valetut altaan alle; kunkin ulkopuolella oli punonnaiskoristeita.</p>	<p>30. Ja jokaisella istuimella oli neljä vaskista ratasta vaskisten ijesten kanssa, ja niissä olivat neljällä kulmalla niskat, jotka niskat olivat kattilaan alle valetut, kunkin jatkoksen kohdalle.</p>	<p>7:30 Ja jocaidezella istuimella oli neljä waskista ratasta waskisten ijesten cansa/ ja nijsä olit neljällä culmalla waletut tynget/ idzecukin ylhällä toinen toistans watan nojaten cattilan ala.</p>

<p>7:31 Telineen aukko oli olkapäiden sisäpuolella, ja sen reuna oli kyynärän korkuinen; aukko oli pyöreä, jalustan tapaan tehty, puolitoistakyynäräinen. Myöskin aukon reunassa oli leikkauksia. Kehäpienat olivat nelikulmaiset eivätkä pyöreät.</p>	<p>31. Ja sen koverrus oli seppeleen sisäpuolelta kyynärää korkia, jonka keskus oli puolitoista kyynärää leviä: olivat myös sen vierellä leikkaukset; mutta niiden laidat olivat nelitahkoiset ja ei ympyriäiset.</p>	<p>7:31 Mutta caula keskellä istuinda oli kynärän korkeus ja ymmyrjäinen/ puolitoista kynärätä leviä/ mutta caulain päällä oli nastoja wandeis/ jotca neljätahculaiset olit/ ja ei ymmyrjäiset.</p>
<p>7:32 Ja ne neljä pyörää olivat kehäpienain alla, ja pyöräin pitimet olivat telineessä kiinni. Kukin pyörä oli puoltatoista kyynärää korkea.</p>	<p>32. Vaan ne neljä ratasta seisoit juuri laitain alla, ja ratasten ikeet olivat istuinta liki; jokainen ratas oli puolitoista kyynärää korkia.</p>	<p>7:32 Waan ne neljä ratasta seisoit juuri kylkein alla/ ja ratasten iket olit istuinda liki/ jocainen ratas oli puolitoista kynärätä corkia.</p>
<p>7:33 Pyörät olivat tehdyt niinkuin vaununpyörät; ja niiden pitimet, kehät, puolat ja navat olivat kaikki valetut.</p>	<p>33. Ja pyörät olivat tehdyt niinkuin vaunuin pyörät, ja heidän napansa, kappansa, kehrävartensa ja kierunsa olivat kaikki valetut.</p>	<p>7:33 Ja rattat olit nijncuin waunuin rattat/ ja heidän napans/ cappans/ kehrawartens ja kieruns olit caicki valetut.</p>
<p>7:34 Neljä olkapäätä oli kussakin telineessä, sen neljässä kulmassa; olkapäät olivat yhtä telineen kanssa.</p>	<p>34. Ja ne neljä niskaa jokaisen istuimen neljässä kulmassa oli myös istuimessa kiinni.</p>	<p>7:34 Ja ne neljä tynge jocaidzen istuimen neljäs culmas/ olit myös istuimes.</p>
<p>7:35 Ylinnä telineen päällä oli puolen kyynärän korkuinen laite, ympärinsä pyöreä; ja telineen pitimet ja kehäpienat olivat yhtä sen kanssa.</p>	<p>35. Ja istuimen päässä oli puolen kyynärän korkeus, joka oli kokonansa ympyriäinen; oli myös kunkin istuimen päässä heidän kahvansa, ja hänen laitansa olivat itse hänestä.</p>	<p>7:35 Ja istuimen caulas puolda kynärätä corkialla olit wandet ymbärins/ ja kyljet istuimes.</p>
<p>7:36 Ja sen kehäpienojen pintoihin hän kaiversi kerubeja, leijonia ja palmuja, niin paljon kuin kussakin oli tilaa, sekä punonnaiskoristeita yltympäri.</p>	<p>36. Ja hän antoi kaivaa takaisiin paikkoihin, kahvoin ja laitoin, Kerubimit, jalopeurat ja palmupuita, toinen toisensa tykö ympäri.</p>	<p>7:36 Ja hän andoi caiwa tasaisin paickoin kylkijn ja wandeisijn/ Cherubimit/ Lejonit ja palmupuita/ toinen toisens tygö ymbärins.</p>
<p>7:37 Näin hän teki ne kymmenen telinettä; ne olivat kaikki valetut samalla tavalla, yhtä suuret ja yhdenmuotoiset.</p>	<p>37. Näin teki hän ne kymmenen valettua istuinta: heillä kaikilla oli yksi muoto, yksi mitta, yksi sia.</p>	<p>7:37 Näin teki hän ne kymmenen walettua istuinda/ heillä caikilla oli yxi mitta ja muoto.</p>
<p>7:38 Hän teki myös kymmenen vaskiallasta; kukin allas veti neljäkymmentä bat-mittaa, ja kukin allas oli neljää kyynärää läpimitaten. Kullakin kymmenellä telineellä oli altaansa.</p>	<p>38. Ja hän teki kymmenen vaskikattilaa; niin että kukin kattila veti neljäkymmentä batia, ja kukin kattila oli neljä kyynärää suuri, yksi kattila oli yhden istuimen päällä, ja niin kymmenellä istuimella.</p>	<p>7:38 JA hän teki kymmenen waskicattilata/ nijn että cukin cattila weti neljäkymmendä Bathi/ ja cukin oli neljä kynärätä suuri/ ja cullakin istuimella oli cattila.</p>

7:39 Ja hän asetti viisi telinettä temppelein oikealle sivulle ja viisi temppelein vasemmalle sivulle; meren hän asetti temppelein oikealle sivulle, kaakkoa kohti.	39. Ja hän asetti viisi istuinta huoneen oikialle sivulle ja toiset viisi sen vasemmalle sivulle; mutta järven pani hän huoneen oikialle sivulle eteen, idän puoleen, etelän kohdalle.	7:39 Ja hän asetti wijsi istuinda oikialle puolelle huoneeseen/ ja toiset wijsi wasemalle puolelle/ mutta järwen pani hän juuri cohdistans eteen/ oikialle puolelle etelän päin.
7:40 Hiiram teki myös kattilat, lapiot ja maljat. Ja niin Hiiram sai suoritetuksi kaiken työn, mikä hänen oli tehtävä kuningas Salomolle Herran temppeleihin:	40. Ja Hiram teki myös patoja, lapiota ja maljoja; ja niin Hiram päätti kaiken työn, minkä hän teki kuningas Salomolle Herran huoneeseen:	7:40 JA Hiram teki myös patoja/ lapiota/ waskimaljoja/ ja nijn päätti caiken työns/ cuin Cuningas Salomo andoi tehdä HERran huoneeseen.
7:41 kaksi pylvästä ja ne kaksi pallonmuotoista pylväänpäätä, jotka olivat pylväiden päässä, ja ne kaksi ristikkokoristetta peittämään niitä kahta pallonmuotoista pylväänpäätä, jotka olivat pylväiden päässä;	41. Ne kaksi patsasta ja ne kaksi ympyriäistä kruunua, jotka kahden patsaan päällä olivat, ja ne kaksi verkkoa, peittämään kahta ympyriäistä kruunua, patsasten päässä;	7:41 Nimittäin/ caxi padzasta/ ja ne caxi ymmyrjäistä cnuippia/ jotca nijden cahden padzan päällä olit/ ja ne caxi palmicoittua wyötä/ peittämän nijtä cahta ymmyrjäistä cnuippia padzasten pääsä.
7:42 ja ne neljäsataa granaattiomena kahteen ristikkokoristeeseen, kaksi riviä granaattiomena kumpaankin ristikkokoristeeseen, peittämään niitä kahta pallonmuotoista pylväänpäätä, jotka olivat pylväiden päässä;	42. Ja ne neljäsataa granatin omenaa, kahden verkon päällä, ja kaksi riviä granatin omenia, kunkin verkon päällä, peittämään kahta ympyriäistä kruunua patsasten päässä;	7:42 Ja ne neljä sata granatin omenata/ nijden cahden palmicoitun wyön päällä/ ja caxi riwiä granatin omenita jocaidzen wyön päällä/ peittämän nijtä cahta ymmyrjäistä cnuippia padzasten pääsä.
7:43 ja ne kymmenen telinettä ja ne kymmenen allasta telineiden päälle;	43. Ja ne kymmenen istuinta ja kymmenen kattilaa istuinten päällä;	7:43 Ja ne kymmenen istuinda/ ja kymmenen cattilata nijden päällä.
7:44 ja sen yhden meren, ja ne kaksitoista raavasta meren alle; ja kattilat, lapiot ja maljat.	44. Ja yhden järven ja kaksitoistakymmentä härkää järven alle: 45. Ja padat, lapiot ja maljat,	7:44 Ja järwen ja caxitoistakymmendä härkä järwen ala. 7:45 Ja padat/ lapiot ja waskimaljat/
7:45 Kaikki nämä kalut, jotka Hiiram teki kuningas Salomolle Herran temppeleihin, olivat kiilloitetusta vaskesta.	ja kaikki nämä astiat, jotka Hiram teki kuningas Salomolle Herran huoneeseen, selkiästä vaskesta.	ja caicki nämät astiat/ jotca Hiram teki Cuningas Salomon käskyn jälkeen HERRan huoneeseen/ jotca selkiästä waskesta olit.
7:46 Jordanin lakeudella kuningas ne valatti savimuotteihin, Sukkotin ja Saaretanin välillä.	46. Jordanin kedolla antoi kuningas Salomo ne valaa, savisessa töyrässä Sukkotin ja Zartanin välillä.	7:46 Jordanin kedolla andoi Cuningas Salomo ne wala/ sawises töyräs Suchotin ja Zarthanin wälillä.
7:47 Ja Salomo jätti kaikki kalut punnitsematta, koska niitä oli ylen paljon; vasken painoa ei määrätty.	47. Ja Salomo antoi kaikki nämä astiat olla (punnitsemata); sillä vaskea oli ylen paljo: ei kysytty vasken painoa.	7:47 Ja Salomo andoi caicki nämät astiat olla punnidzemat/ sillä waske oli ylönpaljo.

7:48 Salomo teetti myös kaikki muut kalut, mitä Herran temppelissä on: kulta-alttarin, pöydän, jolla näkyleivät ovat, kullasta,	48. Ja Salomo teki kaikki kalut, mitkä Herran huoneessa tarvittiin: kultaisen alttarin ja kultaisen pöydän, jolla näkyleivät pidettiin,	7:48 Ja Salomo teki caicki calut cuin HERran huones tarwittin/ nimittäin/ cullaisen Altarin ja cullaisen pöydän/ jolla cadzelmus leiwät pidettin.
7:49 lampunjalat, viisi oikealle puolelle ja viisi vasemmalle puolelle kaikkeinpyhimmän eteen, puhtaasta kullasta, kultaisine kukkalehtineen, lamppuineen ja lamppusaksineen,	49. Viisi kynttiläjalkaa oikialle ja viisi vasemmalle puolelle kuorin eteen, puhtaasta kullasta, kultaisen kukkaisten, lamppuin ja niistinten kanssa,	7:49 Wijsi kyntiläjälca oikialle/ ja wijsi kyntiläjälca wasemalle puolelle Cuorin eteen/ puhtasta cullasta cullaisten cuckaisten/ lampuin ja nijstinden cansa.
7:50 vadit, veitset, maljat, kupit ja hiilipannut, puhtaasta kullasta, sekä kultasaranat niihin temppelin sisäosan oviin, jotka vievät kaikkeinpyhimpään, ja niihin temppelin oviin, jotka vievät temppelisaliin.	50. Niin myös maljoja, vateja, kuppeja, lusikoita ja pannuja puhtaasta kullasta; ja olivat huoneen saranat huoneen sisimäisissä ovissa, joka oli se kaikkein pyhin, ja templin huoneen oven saranat aivan puhtaasta kullasta.	7:50 Sijhen myös maljoja/ fateja/ waskimaljoja/ lusicoita ja pannuja puhtasta cullasta. Ja olit huonen säränät huonen sisälmäisissä owis/ joca oli se caickein pyhin/ ja Templin huonen owen säränät aiwa puhtasta cullasta.
7:51 Kun kaikki työ, minkä kuningas Salomo teetti Herran temppeliin, oli valmis, vei Salomo sinne isänsä Daavidin pyhät lahjat; hopean, kullan ja kalut hän pani Herran temppelin aarekammiioihin.	51. Näin kaikki työ päätettiin, minkä kuningas Salomo teki Herran huoneeseen. Ja Salomo kantoi sinne kaikki mitä hänen isänsä David pyhittänyt oli, hopiaa ja kultaa, ja astioita, ja pani Herran huoneen tavaroihin.	7:51 Näin caicki työ päätettin cuin Cuningas Salomo teki HERran huoneeseen. Ja Salomo candoi sinne caicki cuin hänen Isäns Dawid pyhittänyt oli hopiasta ja cullasta/ ja astioista/ ja pani HERran huonen tawaroijn.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Sitten Salomo kokosi Israelin vanhimmat ja kaikki sukukuntien johtomiehet, israelilaisten perhekuntapäämiehet, kuningas Salomon luo Jerusalemiin, tuomaan Herran liitonarkkia Daavidin kaupungista, se on Siionista.	1. Silloin kokosi Salomo Israelin vanhimmat, kaikki sukukuntain ylimmäiset ja isäin päämiehet Israelin lasten seasta kuningas Salomon tykö Jerusalemiin, viemään Herran liitonarkkia Davidin kaupungista, se on Zion.	8:1 Silloin cocois Cuningas Salomo wanhimmat Israelist/ caicki sucucundain ylimmäiset ja Isäin pääruhtinat Israelin lasten seast Jerusalemijn/ wiemän HERran lijton Arckia Dawidin Caupungist/ se on Zion.
8:2 Niin kokoontuivat kuningas Salomon luo kaikki Israelin miehet juhlapäivänä eetanin-kuussa, joka on seitsemäs kuukausi.	2. Ja kaikki Israelin miehet kokoontuivat kuningas Salomon tykö Ethanimin kuukaudella, juhlapäivänä, se on seitsemäs kuukausi.	8:2 Ja caicki miehet Israelist cocounsit Cuningas Salomon tykö Ethanimin Cuucaudella/ juhlapäiwänä/ se on seidzemes Cuucausi.
8:3 Ja kun kaikki Israelin vanhimmat olivat tulleet saapuville, nostivat papit arkin,	3. Ja kuin kaikki Israelin vanhimmat tulivat kokoon, nostivat papit arkin,	8:3 Ja cosca caicki wanhimmat Israelist tulit cocoon/ nostit Papit HERran Arkin.

8:4 ja he veivät Herran arkin ja ilmestysmajan sinne, sekä kaiken pyhän kaluston, joka oli majassa; papit ja leeviläiset veivät ne sinne.	4. ja kantoivat Herran arkin ja seurakunnan majan, ja kaikki pyhän kalut, jotka majassa olivat: ne veivät papit ja Leviläiset ylös.	8:4 Ja cannoit hänen ja seuracunnan majan/ ja caicki Pyhän calut jotca majas olit/ ne weit Papit ja Lewitat.
8:5 Ja kuningas Salomo seiso i arkin edessä ja hänen kanssaan koko Israelin kansa, joka oli kokoontunut hänen luoksensa; ja he uhrasivat lampaita ja raavaita niin paljon, että niitä ei voitu lukea, ei laskea.	5. Ja kuningas Salomo ja koko Israelin joukko, joka hänen tykönänsä itsensä oli koonnut, menivät hänen kanssansa arkin edellä, ja uhrasivat lampaita ja karjaa, joita ei arvattu eikä luettu paljouden tähden.	8:5 Ja Cuningas Salomo/ ja coco Israelin joucko/ joca hänen tygöns idzens oli coonnut/ menit hänen cansans Arkin edellä/ ja uhraisit lambaita ja carja/ joita ei yxikän arwata eli luke paljouden tähden tainnut.
8:6 Ja papit toivat Herran liitonarkin paikoilleen temppelin kuoriin, kaikkeinpyhimpään, kerubien siipien alle.	6. Ja näin kantoivat papit Herran liitonarkin siallensa templin kuoriin, kaikkein pyhimpään, Kerubimin siipein alle;	8:6 Ja näin cannoit Papit HERran lijton Arkin siallens Templin Cuorijn/ siihen caickein Pyhimbään/ Cherubimin sijpein ala:
8:7 Sillä kerubit levittivät siipensä sen paikan yli, missä arkki oli, ja kerubit suojasivat ylhäältä päin arkkia ja sen korentoja.	7. Sillä Kerubimit hajoittivat siipensä arkin siaan, ja Kerubimit varjosivat arkin ja korennot ylhäältä.	8:7 Sillä Cherubimit hajotit sijpens Arkin siaan/ ja warjoisit Arkin/ ja hänen corendons ylhäldä.
8:8 Ja korennot olivat niin pitkät, että niiden päät voi nähdä kaikkeinpyhimmästä, kuorin edestä; mutta ulkoa niitä ei voinut nähdä. Ja ne jäivät sinne, tähän päivään asti.	8. Ja korennot vedettiin niin pitkälle ulos, että niiden päät näkyivät pyhästä kuorin eteen; vaan ulkoapäin ne eivät näkyneet; ja ne ovat siellä tähän päivään asti.	8:8 Jotca nijn pitkät olit/ että heidän pääns näyit pyhän Cuorin eteen/ waan ulcopäin ei he näkyneet/ ja he owat siellä tähän päiwän asti.
8:9 Arkissa ei ollut muuta kuin ne kaksi kivitaulua, jotka Mooses oli pannut sinne Hoorebilla, kun Herra teki liiton israelilaisten kanssa, heidän lähdettyänsä Egyptin maasta.	9. Arkissa ei ollut mitään, paitsi Moseksen kahta kivistä taulua, jotka Moses sinne pani Horebissa, kuin Herra liiton teki Israelin lasten kanssa, heidän lähteissänsä Egyptistä.	8:9 Ja Arkis ei ollut mitän/ paidzi Mosexen cahta kiwistä taulua/ jotca hän sinne pani Horebis/ HERran lijtto tehdes Israelin lasten cansa/ heidän lähteisäns Egyptist.
8:10 Ja kun papit lähtivät pyhäköstä, täytti pilvi Herran temppelin,	10. Ja tapahtui, kun papit menivät pyhästä ulos, niin täytti pilvi Herran huoneen:	8:10 COsca Papit menit Pyhäst ulos/ täytti pilwi HERran huonen.
8:11 niin että papit eivät voineet astua toimittamaan virkaansa pilven tähden; sillä Herran kirkkaus täytti Herran temppelin.	11. Niin ettei papit saaneet seisoa ja tehdä virkaansa pilven tähden; sillä Herran kunnia täytti Herran huoneen.	8:11 Ettei Papit saanet seiso ja tehdä heidän wircans pilwen tähden: sillä HERran cunnia täytti HErran huonen.
8:12 Silloin Salomo sanoi: "Herra on sanonut tahtovansa asua pimeässä.	12. Silloin sanoi Salomo: Herra on sanonut asuvansa pimeydessä.	8:12 Silloin sanoi Salomo: HERra on sanonut asuans pimeydes.

8:13 Minä olen rakentanut huoneen sinulle asunnoksi, asuinsijan, asuaksesi siinä iäti."	13. Minä olen tosin rakentanut sinulle huoneen asumiseksi ja istuimen, ettäs siellä asuisit ijankaikkisesti.	8:13 Minä olen tosin rakendanut sinulle huonen asumisexi/ ja istuimen ettäs siellä asuisit ijancaickisest.
8:14 Sitten kuningas käänsi kasvonsa ja siunasi koko Israelin seurakunnan; ja koko Israelin seurakunta seisoi	14. Ja kuningas käänsi kasvonsa ja siunasi koko Israelin joukon. Ja koko Israelin joukko seisoi.	8:14 Ja Cuningas käänsi caswons ja siunais coco Israelin joucon. Ja coco Israelin joucko seisoi.
8:15 Hän sanoi: "Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, joka kädellänsä on täyttänyt sen, mitä hän suullansa puhui minun isälleni Daavidille, sanoen:	15. Ja hän sanoi: kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, joka suullansa minun isälleni Davidille puhunut on, ja on täyttänyt kädellänsä, ja sanonut:	8:15 JA hän sanoi: kijtetty olcon HERra Israelin Jumala/ joca suullans minun Isälleni Dawidille puhunut on/ ja on täyttänyt kädelläns/ ja sanonut:
8:16 'Siitä päivästä saakka, jona minä vein kansani Israelin pois Egyptistä, en ole mistään Israelin sukukunnasta valinnut yhtään kaupunkia, että siihen rakennettaisiin temppeli, missä minun nimeni asuisi; mutta minä olen valinnut Daavidin vallitsemaan kansaani Israelia.'	16. Siitä päivästä, jona minä johdatin minun kansani Israelin Egyptistä, en ole minä yhtään kaupunkia valinnut kaikesta Israelin sukukunnasta, että minulle huone rakennettaisiin, niin että minun nimeni olis siellä: mutta Davidin minä olen valinnut minun kansani Israelin päälle.	8:16 Sijtä päiwästä jona minä johdatin minun Canssani Israelin Egyptist/ en ole minä yhtän Caupungita walinnut caikest Israelin sucucunanst/ että minulle huone raketaisin/ nijn että minun nimen olis siellä/ mutta Dawidin minä olen walinnut Israelin minun Canssani päälle.
8:17 Ja minun isäni Daavid aikoi rakentaa temppelin Herran, Israelin Jumalan, nimelle.	17. Ja minun isäni David aikoi rakentaa huoneen Herran Israelin Jumalan nimelle.	8:17 Ja minun Isän Dawid aicoi raketa huonen/ HERran Israelin Jumalan nimelle.
8:18 Mutta Herra sanoi minun isälleni Daavidille: 'Kun sinä aiot rakentaa temppelin minun nimelleni, niin tosin teet siinä hyvin, että sitä aiot;	18. Mutta Herra sanoi isälleni Davidille: ettäs aiot rakentaa minun nimelleni huonetta, olet sinä sen hyvästi tehnyt, ettäs sen aioit;	8:18 Mutta HERra sanoi minun Isälleni Dawidille: ettäs aigoit raketa minun nimelleni huonetta/ olet sinä sen hywästi tehnyt/ ettäs sen aigoit.
8:19 kuitenkin et sinä ole sitä temppeliä rakentava, vaan sinun poikasi, joka lähtee sinun kupeistas, hän on rakentava temppelin minun nimelleni.'	19. Kuitenkin ei sinun pidä sitä huonetta rakentaman; vaan sinun poikas, joka sinun kupeistas tulee, hän on rakentava minun nimelleni huoneen.	8:19 Cuitengin ei sinun pidä sitä huonetta rakendaman/ waan sinun poicas/ joca sinun cupeistas tule/ hän on rakendawa minun nimelleni huonen.
8:20 Ja Herra on täyttänyt sanansa, jonka hän puhui: minä olen noussut isäni Daavidin sijalle ja istun Israelin valtaistuimella, niinkuin Herra puhui, ja minä olen rakentanut temppelin Herran, Israelin Jumalan, nimelle.	20. Ja Herra on vahvistanut sanansa, jonka hän puhunut on; sillä minä olen noussut minun isäni Davidin siaan, ja istun Israelin istuimella, niinkuin Herra puhunut on, ja olen rakentanut Herran Israelin Jumalan nimelle huoneen,	8:20 Ja HERra on wahwistanut hänen sanans/ jonga hän puhunut on: sillä minä olen nosnut minun Isäni Dawidin siaan/ ja istun Israelin istuimella/ nijncuin HERra puhunut on/ ja olen rakendanut HERran Israelin Jumalan nimelle huonen.

8:21 Ja minä olen valmistanut siihen sijan arkille, jossa on se Herran liitto, minkä hän teki meidän isiemme kanssa viedessään heidät pois Egyptin maasta."	21. Ja olen siellä valmistanut arkille sian, kussa Herran liitto on, jonka hän teki meidän isillemme, johdattaissansa heitä Egyptin maalta.	8:21 Ja olen siellä walmistanut Arkille sian/ cusa HERran lijtto on/ jonga hän teki meidän Isillem johdattaisans heitä Egyptin maalda.
8:22 Sitten Salomo astui Herran alttarin eteen koko Israelin seurakunnan nähden, ojensi kätensä taivasta kohti	22. Ja Salomo seisoi Herran alttarin edessä koko Israelin joukon edessä, ja hajoitti kätensä ylös taivaasen päin,	8:22 JA Salomo meni HERran Altarin tygö coco Israelin joucon edes/ ja hajotti kätens ylös taiwasen päin.
8:23 ja sanoi: "Herra, Israelin Jumala, ei ole sinun vertaistasi jumalaa, ei ylhäällä taivaassa eikä alhaalla maan päällä, sinun, joka pidät liiton ja säilytät laupeuden palvelijoitasi kohtaan, jotka vaeltavat sinun edessäsi kaikesta sydämestänsä,	23. Ja sanoi: Herra Israelin Jumala! ei ole yhtään Jumalaa sinun vertaistas, ylhäällä taivaasa taikka alhaalla maassa, joka pidät liiton ja laupiuden palvelioilles, jotka sinun edessäs kaikesta sydämestänsä vaeltavat,	8:23 Ja sanoi: HERRa Israelin Jumala/ ei ole yhtän Jumalata sinun wertas/ ylhällä taiwas taicka alhalla maasa/ joca pidät lijton ja laupiuden palwelioilles/ jotca sinun edesäs caikest sydämestäns waeldawat.
8:24 sinun, joka olet pitänyt, mitä puhuit palvelijallesi Daavidille, minun isälleni. Mitä suullasi puhuit, sen sinä kädelläsi täytit, niinkuin nyt on tapahtunut.	24. Joka olet pitänyt sinun palvelialles Davidille, minun isälleni, kaikki mitä sinä hänelle puhunut olet; sinun suullas sinä olet puhunut sen, ja sinä olet täyttänyt sen kädelläs, niinkuin se tänäpäpä on.	8:24 Joca olet pitänyt sinun palwelialles Dawidille minun Isälleni caicki cuins hänelle puhunut olet/ sinun suullas sinä olet puhunut sen/ ja sinä olet täyttänyt sen sinun kädelläs/ nijncuin se tänäpäpä on.
8:25 Niin pidä nytkin, Herra, Israelin Jumala, mitä puhuit palvelijallesi Daavidille, minun isälleni, sanoen: 'Aina on mies sinun suvustasi istuva minun edessäni Israelin valtaistuimella, jos vain sinun poikasi pitävät vaarin tiestänsä, niin että he vaeltavat minun edessäni, niinkuin sinä olet minun edessäni vaeltanut.'	25. Niin siis, Herra, Israelin Jumala! pidä sinun palvelialles Davidille minun isälleni se minkä sinä hänelle puhunut olet ja sanonut: ei pidä sinulta miestä puuttuman minun edessäni, joka istuu Israelin istuimella: ainoastaan jos sinun lapses pitävät heidän tiensä, vaeltaaksensa minun edessäni, niinkuin sinä olet vaeltanut minun edessäni.	8:25 Nyt sijs Israelin HERRa pidä sinun palwelialles Dawidille minun Isälleni se cuins hänelle puhunut olet/ ja sanonut: ei pidä miestä puuttuman minun edesäni/ joca istu Israelin istuimella/ jos sinun lapses pitäwät heidän tiens/ waeldain minun edesäni/ nijncuin sinä olet waeldanut minun edesäni.
8:26 Niin toteutukoot nyt, Israelin Jumala, sinun sanasi, jotka puhuit palvelijallesi Daavidille, minun isälleni.	26. Nyt, Israelin Jumala! anna sanas olla totinen, jonka sinä palvelialles Davidille minun isälleni puhunut olet:	8:26 Nyt Israelin Jumala/ anna sanas olla totinen/ jonga sinä sinun palwelialles Dawidille minun Isälleni puhunut olet.
8:27 Mutta asuuko todella Jumala maan päällä? Katso, taivasiin ja taivasten taivasiin sinä et mahdu; kuinka sitten tähän temppeleihin, jonka minä olen rakentanut!	27. Luuletkos Jumalan maan päällä asuvan? Katso taivaat ja taivasten taivaat ei voi sinua käsittää: kuinka siis tämä huone, jonka minä rakensin, sen tekis?	8:27 Luuletkos Jumalan maan päällä asuwan? cadzo/ taiwas ja caicki taiwasten taiwat ei woi sinua käsittä/ cuingast sijs tämä huone jonga minä rakensin sen tekis?

8:28 Käännä kuitenkin palvelijasi rukouksen ja anomisen puoleen, Herra, minun Jumalani, niin että kuulet huudon ja rukouksen, jonka palvelijasi tänä päivänä rukoilee sinun edessäsi,	28. Niin käännä siis sinuas palvelias rukoukseen ja anomiseen, Herra minun Jumalani! ettäs kuulisit minun kiitokseni ja rukoukseni, jonka palvelias tänäpäpä rukoilee sinun edessä;	8:28 Nijn käännä sijs sinuas sinun palwelias rucouxeen ja anomiseen/ HERra minun Jumalan/ ettäs cuulisit minun kijtoxen ja rucouxen/ jonga sinun palwelias tänäpäpä rucoile sinun edesäs.
8:29 ja että silmäsi ovat yöt ja päivät avoinna tätä temppeleä kohti, tätä paikkaa kohti, josta sinä olet sanonut: 'Minun nimeni on asuva siellä', niin että kuulet rukouksen, jonka palvelijasi tähän paikkaan päin kääntyneenä rukoilee.	29. Että sinun silmäs avoinna olis tämän huoneen puoleen yöllä ja päivällä, ja siinä paikassa, jostas sanonut olet: minun nimeni pitää oleman siellä; ettäs kuulisit sen rukouksen, jonka sinun palvelias rukoilee tässä paikassa,	8:29 Että sinun silmäs awoi olis tämän huonen puoleen yöllä ja päiwällä/ ja sen paican puoleen/ jostas sanonut olet: minun nimen on siellä. Ettäs myös cuulisit sen rucouxen jonga sinun palwelias rucoile täsä paicas.
8:30 Kuule palvelijasi ja kansasi Israelin rukous, jonka he rukoilevat tähän paikkaan päin kääntyneinä; kuule asuinpaikastasi, taivaasta, ja kun kuulet, niin anna anteeksi.	30. Ja kuulisit sinun palvelias ja kansas Israelin hartaan rukouksen, jonka he tässä paikassa rukoilevat: ja sinä kuulisit sen siellä, kussas asut taivaissa, ja koskas sen kuulet, olisit armollinen.	8:30 Ja cuulisit sinun palwelias/ ja Canssas Israelin hartan rucouxen/ jonga he täsä rucoilewat/ ja cuulisit sen siellä cusas asut taiwas/ ja coscas sen cuulet/ olisit armollinen.
8:31 Jos joku rikkoo lähimmäistensä vastaan ja hänet pannaan valalle ja vannotetaan, ja jos hän tulee ja vannoo sinun alttarisi edessä tässä temppeleissä,	31. Koska joku rikkoo lähimmäistensä vastaan, ja ottaa valan päällensä, jolla hän hänensä velkapääksi tekee, ja vala tulee sinun alttaris eteen tässä huoneessa:	8:31 COsca jocu ricko lähimmäistensä wastan/ ja otta walan päällens/ jolla hän hänens welcapääxi teke/ ja wala tule sinun Altaris eteen täsä huones.
8:32 niin kuule taivaasta ja auta palvelijasi oikeuteensa; tee niin, että tuomitset syyllisen syylliseksi ja annat hänen tekojensa tulla hänen päänsä päälle, mutta julistat syyttömän syyttömäksi ja annat hänelle hänen vanhurskautensa mukaan.	32. Ettäs kuulisit taivaissa, ja saattaisit palvelioilles oikeuden, ettäs tuomitsisit jumalattoman ja antaisit hänen tiensä tulla hänen päänsä päälle, ja vanhurskaaksi tekisit viattoman, ja tekisit hänelle hänen oikeutensa jälkeen.	8:32 Ettäs cuulisit taiwas ja saattaisit sinun palwelialles oikeuden/ ettäs duomidzisit sen jumalattoman/ ja andaisit hänen tiens tulla pääns päälle/ ja waanhurscaxi tekisit sen wiattoman/ ja tekisit hänelle hänen oikeudens jälken.
8:33 Jos vihollinen voittaa sinun kansasi Israelin, sentähden että he ovat tehneet syntiä sinua vastaan, mutta he palajavat sinun tykösi, kiittävät sinun nimeäsi, rukoilevat sinua ja anovat sinulta armoa tässä temppeleissä,	33. Jos sinun kansas Israel lyödään vihamiestensä edessä, että he ovat syntiä tehneet sinua vastaan, ja he kääntävät itsensä sinun tykö, ja tunnustavat sinun nimes, ja rukoilevat ja anteeksi anovat sinulta tässä huoneessa:	8:33 JOs sinun Canssas Israel lyödän wihamiestens edes heidän syndeins tähden/ ja he käändäwät idzens sinun tygös/ ja tunnustawat sinun nimes/ ja rucoilewat/ ja anowat sinulda täsä huones.
8:34 niin kuule taivaasta ja anna anteeksi kansasi Israelin synti ja tuo heidät takaisin tähän maahan, jonka olet antanut heidän isillensä.	34. Ettäs kuulisit taivaissa, ja sinun kansas Israelin synnille armollinen olisit, ja johdattaisit heitä sille maalle jälleen, jonka heidän isillensä antanut olet.	8:34 Ettäs cuulisit taiwas/ ja sinun Canssas Israelin synnille armollinen olisit/ ja johdataisit heitä sille maalle jäl lens/ jongas heidän Isillens andanut olet.

<p>8:35 Jos taivas suljetaan, niin ettei tule sadetta, koska he ovat tehneet syntiä sinua vastaan, mutta he rukoilevat kääntyneinä tähän paikkaan päin, ja kiittävät sinun nimeäsi ja kääntyvät synnistään, koska sinä kuulet heitä,</p>	<p>35. Jos taivaat suljetut ovat, niin ettei sada, että he sinua vastaan rikkoneet ovat, ja rukoilevat tässä siassa, ja tunnustavat sinun nimes, ja kääntävät itsensä synnistänsä, että rankaiset heitä.</p>	<p>8:35 JOs taiwas suljettu on/ niijn ettei sada/ että he sinua wastan rikkonet owat/ ja owat rucoilewaiset täsä sias/ ja tunnustawat sinun nimes/ ja käändäwät idzens heidän synnistäns/ että rangaiset heitä.</p>
<p>8:36 niin kuule taivaasta ja anna anteeksi palvelijaisi ja kansasi Israelin synti - sillä sinä osoitat heille hyvän tien, jota heidän on vaeltaminen - ja suo sade maallesi, jonka olet antanut kansallesi perintöosaksi.</p>	<p>36. Ettäs kuulisit heitä taivaissa, ja olisit sinun palvelias ja kansas Israelin synnille armollinen, että osoitat heille sen hyvän tien, jota heidän vaeltaman pitää; ja annat sataa sinun maas päälle, jonka kansalles perimiseksi antanut olet.</p>	<p>8:36 Ettäs cuulisit heitä taiwas/ ja olisit sinun palwelias ja sinun Canssas Israelin synnille armollinen/ että osotat heille sen hywän tien/ jota heidän waeldaman pitä/ ja annat sata maan päälle/ jongas Canssalles perimisexi andanut olet.</p>
<p>8:37 Jos maahan tulee nälänhätä, rutto, jos tulee nokitähkä ja viljanruoste, jos tulevat heinäsirkat ja tuhosirkat, jos vihollinen ahdistaa sitä maassa, jossa sen portit ovat, jos tulee mikä tahansa vitsaus tai vaiva,</p>	<p>37. Jos kallis aika tulee maalle, eli rutto tulee, taikka pouta, eli ruoste, taikka kaskat, eli jyvämädöt maan päälle tulevat, taikka vihamiehet piirittävät maakunnassa heidän porttinsa, taikka kaikkalainen vitsaus, eli kaikkalainen sairaus tulee;</p>	<p>8:37 JOs callis aica eli rutto/ taicka pouta/ eli poltto/ taicka cascat eli jywämädöt maan päälle tulewat/ taicka wihamiehet pijrittäwät heidän porttins/ taicka jocu widzaus/ eli sairaus.</p>
<p>8:38 ja jos silloin joku ihminen, kuka hyvänsä, tai koko sinun kansasi Israel rukoilee ja anoo armoa, kun he kukin tuntevat omantunnon vaivoja ja ojentavat kätensä tähän temppeleihin päin,</p>	<p>38. Kaikki rukoukset, kaikki anteeksi anomiset mitkä kaikki ihmiset, kaikki sinun kansas Israel tekevät, koska he ymmärtävät vitsauksen itsekukin sydämestänsä, ja hajoittavat kätensä tämän huoneen puoleen:</p>	<p>8:38 Joca silloin rucoile eli ano/ muut ihmiset eli sinun Canssas Israel/ joca ymmärtä hänen widzauxens/ idzecukin sydämestäns/ ja hajotta hänen kätens tämän huonen puoleen.</p>
<p>8:39 niin kuule silloin taivaasta, asuinpaikastasi, ja anna anteeksi ja tee niin, että annat jokaiselle aivan hänen tekojensa mukaan, koska sinä tunnet hänen sydämensä - sillä sinä yksin tunnet kaikkien ihmisten sydämet -</p>	<p>39. Ettäs silloin kuulisit taivaissa, siitä siasta, kussas asut, ja olisit armollinen ja tekisit sen niin, että annat itsekullekin niinkuin hän vaeltanut on, niin kuin sinä hänen sydämensä tunnet; sillä sinä ainoastaan tunnet kaikkein ihmisten lasten sydämet.</p>	<p>8:39 Ettäs silloin cuulisit taiwas/ sijtä siasta cusas asut/ ja olisit armollinen ja tekisit sen niijn/ että annat idzecullengin nijncuin hän waeldanut on/ nijncuins hänen sydämens tunnet (sillä sinä ainoastans tunnet caickein ihmisten lasten sydämet)</p>
<p>8:40 jotta he sinua pelkäisivät niin kauan kuin he elävät tässä maassa, jonka sinä olet meidän isillemme antanut.</p>	<p>40. Että he aina sinua pelkäisivät, niinkauvan kuin he maan päällä elävät, jonkas meidän isillemme antanut olet.</p>	<p>8:40 Että he aina sinua pelkäwät/ niijncauwan cuin he maalla eläwät/ jongas meidän Isillem andanut olet.</p>
<p>8:41 Myös jos joku muukalainen, joka ei ole sinun kansaasi Israelia, tulee kaukaisesta maasta sinun nimesi tähden -</p>	<p>41. Jos myös joku muukalaisista, joka ei ole sinun kansaas Israelia, tulee kaukaiselta maalta sinun nimes tähden;</p>	<p>8:41 JOs myös jocu muucalaisist/ joca ei ole sinun Canssastas Israelist/ tule wieralda maalda sinun nimes tähden.</p>

<p>8:42 sillä sielläkin kuullaan sinun suuresta nimestäsi, väkeväästä kädestäsi ja ojennetusta käsivarrestasi - jos hän tulee ja rukoilee kääntyneenä tähän temppeliin päin,</p>	<p>42. Sillä he saavat kuulla sinun suuresta nimestäs, ja voimallisesta kädestäs, ja ojetusta käsivarrestas: ja joku tulee rukoilemaan tähän huoneeseen:</p>	<p>8:42 (Nijn että he saawat cuulla sinun suuresta nimestäs/ ja voimallisest kädestäs/ ja ojetusta käsiwarrestas) ja tulewat rucoileman tähän huoneeseen.</p>
<p>8:43 niin kuule taivaasta, asuinpaikastasi, häntä ja tee kaikki, mitä muukalainen sinulta rukoilee, että kaikki maan kansat tuntisivat sinun nimesi ja pelkäisivät sinua, samoin kuin sinun kansasi Israel, ja tulisivat tietämään, että sinä olet ottanut nimiisi tämän temppelin, jonka minä olen rakentanut.</p>	<p>43. Ettäs kuulisit taivaissa siitä siasta, kussas asut, ja tekisit kaiken sen, minkä muukalainen sinulta anoo: että kaikki kansa maan päällä tuntis sinun nimes, että he myös pelkäisivät sinua niinkuin sinun kansas Israel, ja tietäisivät, että sinun nimeäs avuksihuudetaan tässä huoneessa, jonka minä rakentanut olen.</p>	<p>8:43 Ettäs cuulisit taiwas/ sijtä siasta cusas asut/ ja tekisit caiken sen cuin se muucalainen ano/ että caicki Canssa maan päällä tundis sinun nimes/ että he myös pelkäisit sinua nijncuin sinun Canssas Israel/ ja tundisit tämän huonen nimitetyxi sinun nimelles/ jonga minä rakendanut olen.</p>
<p>8:44 Jos sinun kansasi lähtee sotaan vihollistansa vastaan sitä tietä, jota sinä heidät lähetät, ja he rukoilevat Herraa kääntyneinä tähän kaupunkiin päin, jonka sinä olet valinnut, ja tähän temppeliin päin, jonka minä olen sinun nimellesi rakentanut,</p>	<p>44. Jos sinun kansas vaeltaa sotaan vihamiehiänsä vastaan sitä tietä, jota heidän lähetät, ja he rukoilevat Herraa tiellä kaupungin puoleen, jonka valinnut olet, ja huoneen puoleen, jonka minä sinun nimelles rakentanut olen:</p>	<p>8:44 JOs sinun Canssas waelda sotaan wiwihamiehiäns wastan/ sitä tietä jotas heidän lähetät ja rucoilewat HERra/ tiellä Caupungin puoleen/ jongas walinnut olet/ ja huonen jonga minä sinun nimelles rakendanut olen.</p>
<p>8:45 niin kuule taivaasta heidän rukouksensa ja anomisensa ja hanki heille oikeus.</p>	<p>45. Ettäs kuulisit heidän rukouksensa ja anomisensa taivaissa, ja saattaisit heille oikeuden.</p>	<p>8:45 Ettäs cuulisit heidän rucouxens ja anomisens taiwas/ ja saattaisit heille oikeuden.</p>
<p>8:46 Jos he tekevät syntiä sinua vastaan - sillä ei ole ihmistä, joka ei syntiä tee - ja sinä vihastut heihin ja annat heidät vihollisen valtaan, niin että heidän vangitsijansa vievät heidät vangeiksi vihollismaahan, kaukaiseen tai läheiseen,</p>	<p>46. Jos he syntiä tekevät sinua vastaan (sillä ei ole yhtäkään ihmistä, joka ei syntiä tee) ja sinä vihastut heidän päällensä, ja annat heidät vihamiehen käsiin, niin että he vievät heitä vankina vihollisen maalle, taamma eli lähemmä;</p>	<p>8:46 JOs he syndiä tekewät sinua wastan (sillä ei ole yhtäkän ihmistä joca ei syndiä tee) ja sinä wihastut/ ja annat heitä heidän wihamiestens käsijn/ nijn että he wiewät heitä fangina wiholisen maalle taemma eli lähemmä.</p>
<p>8:47 mutta jos he sitten menevät itseensä siinä maassa, johon heidät on vangeiksi viety, kääntyvät ja anovat sinulta armoa vangitsijainsa maassa, sanoen: 'Me olemme tehneet syntiä, tehneet väärin ja olleet jumalattomat',</p>	<p>47. Ja he tekisivät sydämestänsä parannuksen siinä maassa, jossa he vankina ovat, ja he palajaisivat sinua rukoilemaan vankeutensa maalla, sanoen: me rikoimme ja teimme pahoin, ja olimme jumalattomat;</p>	<p>8:47 Ja he tekisit sydämestäns parannuxen/ ja he palaisit sinua rucoileman heidän fangeuxens maalla/ sanoden: me ricoimme ja teimme pahoin/ ja olimme jumalattomat.</p>

<p>8:48 ja palajavat sinun tykösi kaikesta sydämestään ja kaikesta sielustaan vihollistensa maassa, jotka veivät heidät vangeiksi, ja rukoilevat sinua kääntyneinä tähän maahan päin, jonka sinä olet antanut heidän isillensä, tähän kaupunkiin päin, jonka olet valinnut, ja tähän temppeleihin päin, jonka minä olen sinun nimellesi rakentanut,</p>	<p>48. Ja he niin palajaisivat sinun tykösi kaikesta sydämestänsä ja kaikesta sielustansa vihamiestensä maalla, jotka heitä vangiksi vieneet ovat pois; ja he rukoilevat sinua tiellä maansa puoleen, jonka heidän isillensä antanut olet, sen kaupungin puoleen, jonka minä sinun nimelles rakentanut olen:</p>	<p>8:48 Ja he nijn palaisit sinun tygös caikesta sydämestäns/ ja caikesta sielustans heidän wihamiestens maalla/ jotca heitä wienet owat pois/ ja rucoilewat sinua tiellä heidän maans puoleen/ jongas heidän Isillens andanut olet/ sen Caupungin/ jongas walinnut olet/ ja sen huonen/ jonga minä sinun nimelles rakendanut olen.</p>
<p>8:49 niin kuule taivaasta, asuinsijastasi, heidän rukouksensa ja anomisensa, hanki heille oikeus</p>	<p>49. Että kuulisit heidän rukouksensa ja anteeksi anomisensa taivaissa, siitä siasta, kussa sinä asut, ja saattaisit heille oikeuden,</p>	<p>8:49 Ettäs cuulisit heidän rucouxens ja anomisens taiwas/ sijtä siasta cusa sinä asut/ ja saattaisit heille oikeuden.</p>
<p>8:50 ja anna anteeksi kansallesi, mitä he ovat rikkoneet sinua vastaan, ja kaikki heidän syntinsä, jotka he ovat tehneet sinua vastaan; ja suo, että heidän vangitsijansa olisivat laupiaat heitä kohtaan ja armahtaisivat heitä.</p>	<p>50. Ja olisit sinun kansallesi armollinen, jotka sinua vastaan syntiä tehneet ovat, ja kaikille heidän rikoksillensa, joilla he rikkoneet ovat sinua vastaan: ja antaisit heille armon niiltä, jotka heitä vankina pitävät, ja he armahtaisivat heidän päällensä.</p>	<p>8:50 Ja olisit sinun Canssalles armollinen/ jotca sinua wastan syndiä tehnet owat/ ja caikille heidän ricoxillens/ joilla he rickonet owat sinua wastan/ ja annaisit heille armon nijldä jotca heitä fangina pitäwät/ ja armadaisit heidän päällens.</p>
<p>8:51 Sillä ovathan he sinun kansasi ja sinun perintöosasi, jonka olet vienyt pois Egyptistä, rautapätsistä.</p>	<p>51. Sillä he ovat sinun kansas ja sinun perimises, jotka sinä Egyptistä johdatit rautaisesta pätsistä;</p>	<p>8:51 Sillä he owat sinun Canssas ja sinun perimises/ jotca sinä Egyptistä johdatit rautaisesta vnista.</p>
<p>8:52 Olkoot siis sinun silmäsi avoinna palvelijasi ja sinun kansasi Israelin anomisen puoleen, niin että kuulet heitä kaikessa, mitä he sinulta rukoilevat.</p>	<p>52. Että sinun silmäs olisivat avoinna sinun palvelias anomiseen ja sinun kansas Israelin rukoukseen; että heitä kaikissa kuulisit, joiden tähden he sinun tykö huutavat.</p>	<p>8:52 Että sinun silmäs olisit awoi sinun palwelioittes anomiseen/ ja sinun Canssas Israelin rucouxeen/ että heitä caikisa cuulisit joidenga tähden he sinua rucoilewat.</p>
<p>8:53 Sillä sinä olet erottanut heidät perintöosaksesi kaikista maan kansoista, niinkuin sinä puhuit palvelijasi Mooseksen kautta, viedessäsi isämme pois Egyptistä, Herra, Herra."</p>	<p>53. Sillä sinä olet heidät erottanut sinulles perimiseksi kaikista kansoista maan päällä, niinkuin sinä sanonut olet sinun palvelialles Moseksen kautta, kuin sinä meidän isämme johdatit Egyptistä, Herra, Herra!</p>	<p>8:53 Sillä sinä olet heidän eroittanut sinulles perimisexi caikista Canssoista maan päällä/ nijncuins sanonut olet sinun palwelias Mosexen cautta/ cosca sinä meidän Isät johdatit Egyptist HERra/ HERra.</p>

8:54 Ja kun Salomo oli lakannut rukoilemasta ja anomasta Herralta kaikkea tätä, nousi hän Herran alttarin edestä, jossa hän oli ollut polvillaan kädet ojennettuina taivasta kohti,	54. Ja koska Salomo oli kaiken tämän rukouksen ja anomisen lopettanut Herran edessä, nousi hän Herran alttarin edestä polviensa kumartamasta ja hajoittamasta käsiänsä taivaasen päin,	8:54 JA cosca Salomo oli caiken tämän rucouxen anomisen lopettanut HERran edes/ nousi hän HERran Altarilda/ ja lackais polwians cumartamast/ ja hajottamast käsiäns taiwasen päin.
8:55 astui esille ja siunasi koko Israelin seurakunnan suurella äänellä, sanoen:	55. Ja seiso ja siunasi koko Israelin joukon, korotetulla äänellä, ja sanoi:	8:55 Ja meni ja siunais coco Israelin joucon corgotetulla änellä/ ja sanoi:
8:56 "Kiitetty olkoon Herra, joka on antanut levon kansallensa Israelille, aivan niinkuin hän on puhunut. Ei ole jäänyt täyttämättä ainoakaan kaikista lupauksista, jotka Herra on antanut palvelijansa Mooseksen kautta.	56. Kiitetty olkoon Herra, joka kansallensa Israelille levon antanut on, kaiken sen jälkeen kuin hän puhunut on: ei yhtäkään ole puuttunut hänen hyvistä sanoistansa, jotka hän palveliansa Moseksen kautta puhunut on.	8:56 Kijtetty olcon HERra joca Canssallens Israelille lewon andanut on/ ei yxikän ole puuttunut hänen hywistä sanoistans/ jonga hän palwelians Mosexen cautta puhunut on.
8:57 Olkoon Herra, meidän Jumalamme, meidän kanssamme, niinkuin hän on ollut meidän isiemme kanssa. Älköön hän meitä jättäkö älköönkä hyljätkö,	57. Herra meidän Jumalamme olkoon meidän kanssamme, niinkuin hän on ollut meidän isäimme kanssa: älköön meitä hyljätkö, eikä ylonantako meitä,	8:57 HERra meidän Jumalam olcon meidän cansam/ nijncuin hän on ollut meidän Isäim cansa/ älkän meitä hyljätkö eikä lacatco käändämäst meidän sydämitäm hänen tygöns.
8:58 vaan kääntäköön meidän sydämemme puoleensa, niin että aina vaellamme hänen teitänsä ja noudatamme hänen käskyjänsä, säädöksiänsä ja oikeuksia, jotka hän on antanut meidän isillemme.	58. Että hän kääntäis meidän sydämemme tykönsä, että me vaeltaisimme kaikissa hänen teissänsä ja pitäisimme hänen käskyänsä, säätynsä ja oikeutensa, jotka hän meidän isillemme käsenyt on;	8:58 Että me waellaisim caikis hänen teisäns/ ja pidäisim hänen käskyns/ säätyns ja oikeudens/ cuin hän meidän Isillem käsenyt on.
8:59 Ja olkoot nämä minun sanani, joilla minä olen armoa anonut Herran edessä, päivät ja yöt likellä Herraa, meidän Jumalaamme, että hän hankkisi oikeuden palvelijallensa ja kansallensa Israelille, kunkin päivän tarpeen mukaan,	59. Ja että nämät minun sanani, jotka minä Herran edessä rukoillut olen, olisivat läsnä Herran meidän Jumalamme tykönä päivällä ja yöllä; että hän saattais palveliallensa ja Israelille kansallensa oikeuden, itsekullakin ajallansa;	8:59 Ja että nämät sanat/ jotca minä HERran edes rucoillut olen/ lähestyisit HERran meidän Jumalam tygö päiwällä ja yöllä/ että hän saattais hänen palweliallens/ ja Israelille hänen Cansallens oikeuden/ idzecullakin ajallans.
8:60 niin että kaikki maan kansat tulisivat tietämään, että Herra on Jumala eikä muuta jumalaa ole.	60. Että kaikki kansat maan päällä tietäisivät, että Herra on itse Jumala, ja ei yksikään muu.	8:60 Että caicki Canssat maan päällä tundisit/ HERran olewan Jumalan/ ja ei yhdengän toisen.

<p>8:61 Ja antautukaa te ehyin sydämin Herralle, Jumalallenne, niin että vaellatte hänen säädöksiensä mukaan ja noudatatte hänen käskyjensä samoin kuin nytkin."</p>	<p>61. Ja teidän sydämenne olkoon vakaa Herran meidän Jumalamme edessä, vaeltamaan hänen säädyissensä ja pitämään hänen käskynsä, niin kuin se tänäpä on.</p>	<p>8:61 Ja teidän sydämen olcon wiatoin HERran meidän Jumalam edes/ waeldaman hänen säädyisäns/ ja pitämän hänen käskyns/ nijncuin se tänäpä tapahtu.</p>
<p>8:62 Sitten kuningas ja koko Israel hänen kanssansa uhrasivat teurasuhrin Herran edessä.</p>	<p>62. Ja kuningas ja koko Israel hänen kanssansa uhrasivat uhria Herran edessä.</p>	<p>8:62 JA Cuningas uhras coco Israelin joucon cansa uhria HERran edes.</p>
<p>8:63 Ja Salomo uhrasi yhteysuhrina, jonka hän Herralle uhrasi, kaksikymmentäkaksi tuhatta raavasta ja satakaksikymmentä tuhatta lammasta. Niin he, kuningas ja kaikki israelilaiset, vihkivät Herran temppelin.</p>	<p>63. Ja Salomo uhrasi kiitosuhria (jonka hän Herralle uhrasi,) kaksikolmattakymmentä tuhatta härkää ja sata ja kaksikymmentä tuhatta lammasta. Näin he vihkivät Herran huoneen, kuningas ja kaikki Israelin lapset.</p>	<p>8:63 Ja Salomo uhras kijosuhria (jonga hän HERralle uhras) caxi colmattakymmendä tuhatta härkä/ ja sata ja caxikymmendä tuhatta lammasta. Näin he wiheit HERran huonen/ Cuningas ja caicki Israelin lapset.</p>
<p>8:64 Sinä päivänä kuningas pyhitti Herran temppelin edessä olevan esipihan keskiosan, sillä hänen oli siellä uhrattava polttouhri, ruokauhri ja yhteysuhrin rasvat. Vaskialttari, joka oli Herran edessä, oli näet liian pieni, että polttouhri, ruokauhri ja yhteysuhrin rasvat olisivat siihen mahtuneet.</p>	<p>64. Sinä päivänä pyhitti kuningas keskikartanon, joka oli Herran huoneen edessä; sillä hän teki siellä polttouhrin, ruokauhrin ja kiitosuhrin lihavuuden; sillä vaskialttari, joka Herran edessä oli, oli vähäinen polttouhriin, ruokauhriin ja kiitosuhrin lihavuuteen.</p>	<p>8:64 Sinä päiwänä wihei Cuningas keskicartanon/ joca oli HERran huonen edes/ sillä hän teki siellä polttouhrin/ ruocauhrin ja kijosuhrin lihawuden: sillä waskiAltari/ joca HERran edes oli/ oli vähäinen polttouhrin/ ruocauhrin/ ja kijosuhrin lihawuteen.</p>
<p>8:65 Näin Salomo siihen aikaan vietti juhlaa, ja koko Israel hänen kanssansa, Herran, meidän Jumalamme, edessä seitsemän päivää ja vielä toiset seitsemän päivää, yhteensä neljätoista päivää. Se oli suuri kokous, johon kokoonnuttiin aina sieltä, mistä mennään Hamatiin, ja aina Egyptin purolta asti.</p>	<p>65. Ja Salomo piti siihen aikaan juhlaa, ja koko Israel hänen kanssansa, suuressa kokouksessa, Hematin rajasta Egyptin virtaan asti, Herran meidän Jumalamme edessä, seitsemän päivää, ja taas seitsemän päivää: (se on) neljätoistakymmentä päivää.</p>	<p>8:65 Ja Salomo piti silloin juhla/ ja coco Israel hänen cansans/ suuri cocous Hemathin rajasta Egyptin wirtan asti/ HERran meidän Jumalam edes/ seidzemen päiwä/ ja taas seidzemen päiwä/ se on/ neljätoistakymmendä päiwä.</p>
<p>8:66 Kahdeksantena päivänä hän päästi kansan menemään, ja he hyvästelivät kuninkaan. Sitten he menivät majoillensa iloiten ja hyvillä mielin kaikesta hyvästä, mitä Herra oli tehnyt palvelijallensa Daavidille ja kansallensa Israelille.</p>	<p>66. Ja kahdeksantena päivänä päästi hän kansan menemään, ja he siunasivat kuningasta, ja vaelsivat majoillensa, iloiten ja riemuiten kaikesta siitä hyvyydestä, minkä Herra palveliollensa Davidille ja kansallensa Israelille tehnyt oli.</p>	<p>8:66 Ja cahdexandena päiwänä päästi hän Canssan menemän/ ja he siunaisit Cuningan/ ja waelsit heidän majoins/ iloiten ja riemuiten caikesta sijtä hywydestä/ cuin HERra hänen palweliallens Dawidille ja hänen Canssallens Israelille tehnyt oli.</p>

9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Kun Salomo oli saanut rakennetuksi Herran temppelin ja kuninkaan linnan ja kaiken, mitä Salomo oli halunnut tehdä,	1. Ja kuin Salomo oli rakentanut Herran huoneen ja kuninkaan huoneen, ja kaikki mitä hänen sydämensä anoi ja halusi tehdäksensä,	9:1 JA cosca Salomo oli rakendanut HERran huonen/ ja Cuningan huonen/ ja caicki cuin hänen sydämens anoi ja halais tehdäxens.
9:2 ilmestyi Herra Salomolle toisen kerran, 9:3 niinkuin hän oli ilmestynyt hänelle Gibeonissa. Ja Herra sanoi hänelle: "Minä olen kuullut sinun rukouksesi ja anomisesi, kun sinä anoit armoa minun edessäni. Minä olen pyhittänyt tämän temppelin, jonka sinä olet rakentanut sitä varten, että minä sijoittaisin nimeni siihen ainiaaksi; ja minun silmäni ja sydämeni tulevat alati olemaan siellä.	2. Ilmaantui Herra Salomolle toisen kerran, niinkuin hän oli hänelle ilmaantunut Gibeonissa. 3. Ja Herra sanoi hänelle: Minä olen kuullut sinun rukoukses ja anomises, joita olet minun edessäni anonut, ja olen pyhittänyt tämän huoneen, jonka rakentanut olet, pannakseni siihen minun nimeni ijankaikkisesti, ja minun silmäni ja sydämeni ovat alati siinä.	9:2 Ilmandui HERra hänelle toisen kerran/ nijncuin hän oli hänelle ilmandunut Gibeonis. 9:3 Ja HERra sanoi hänelle: Minä olen cuullut sinun rucouxes ja anomises/ cuins olet minun edesäni anonut/ ja pyhittänyt tämän huonen/ jongas rakendanut olet/ pannaxeni sijhen minun nimeni ijancaickisest. Ja minun silmän ja sydämen owat alati sijnä.
9:4 Ja jos sinä vaellat minun edessäni, niinkuin sinun isäsi Daavid vaelsi, vilpittömällä sydämellä ja oikeamielisesti, niin että teet kaiken, mitä minä olen käsenyt sinun tehdä, ja noudatat minun käskyjäni ja oikeuksiani,	4. Ja jos sinä vallat minun edessäni, niinkuin sinun isäs David vaeltanut on, sydämen yksinkertaisuudessa ja vakuudessa, niin että teet kaikki, mitä minä sinulle käsenyt olen, ja pidät minun säätyäni ja oikeuteni;	9:4 Ja jos sinä waellat minun edesäni/ nijncuin sinun Isäs Dawid waeldanut on sydämen yxikerraisudes ja wacuudes/ nijn että teet caicki cuin minä sinulle käsenyt olen/ ja pidät minun käskyni ja oikeuteni.
9:5 niin minä pidän pystyssä sinun kuninkaallisen valtaistuimesi Israelissa ikuisesti, niinkuin minä puhuin isällesi Daavidille sanoen: 'Aina on mies sinun suvustasi oleva Israelin valtaistuimella.'	5. Niin minä vahvistan sinun valtakuntas istuimen Israelin ylitse ijankaikkisesti, niinkuin minä sinun isäs Davidin kanssa puhunut olen, sanoen: ei sinulta pidä otettaman pois mies Israelin istuimelta.	9:5 Nijn minä wahwistan sinun waldacundas istuimen Israelin päällä ijancaickisest/ nijncuin minä sinun Isäs Dawidin cansa puhunut olen/ sanoden: ei sinulda puutu mies Israelin istuimelda.
9:6 Mutta jos te käännytte pois minusta, te ja teidän lapsenne, ettekä noudata minun käskyjäni ja säädöksiäni, jotka minä olen teille antanut, vaan menette ja palvelette muita jumalia ja kumarratte niitä,	6. Mutta jos te käännätte teitäne peräti pois minusta, te ja teidän lapsenne, ja ette pidä minun käskyjäni ja säätyjäni, jotka minä olen pannut teidän eteenne, ja menette ja palvelette vieraita jumalia ja rukoilette niitä;	9:6 Mutta jos te käännätte teitän minust tacaperin/ te ja teidän lapsen/ ja ette pidä minun käskyäni ja oikeuttani/ jotca minä olen pannut teidän eteen/ ja menette ja palwelette wieraita jumalita ja rucoilette nijtä.

<p>9:7 niin minä hävitän Israelin siitä maasta, jonka olen antanut heille, ja temppelin, jonka minä olen pyhittänyt nimelleni, minä heitän pois kasvojeni edestä; ja Israel tulee sananparreksi ja pistopuheeksi kaikille kansoille.</p>	<p>7. Niin minä hävitän Israelin siitä maasta, jonka minä heille antanut olen: ja huoneen, jonka minä nimelleni pyhittänyt olen, heitän minä minun kasvoni edestä pois. Ja Israel pitää oleman sananlaskuksi ja jutuksi kaikissa kansoissa.</p>	<p>9:7 Nijn minä häwitän Israelin sijtä maasta/ jonga minä heille andanut olen/ ja sen huonen/ jonga minä minun nimelleni pyhittänyt olen/ heitän minä minun caswoni edest pois. Ja Israel pitä oleman sananlascuxi ja jutuxi caikis Canssois.</p>
<p>9:8 Ja tämä temppele on tosin korkein, mutta jokainen, joka kulkee siitä ohi, on tyrmistytvä ja viheltävä; ja kun kysytään: 'Miksi on Herra tehnyt näin tälle maalle ja tälle temppelelle?'</p>	<p>8. Ja vaikka tämä huone on kaikkein korkein, niin kuitenkin kaikkein, jotka siitä käyvät ohitse, pitää hämmästyvän ja viheltämän, sanoen: miksi Herra näin teki tälle maalle ja tälle huoneelle?</p>	<p>9:8 Ja waicka tämä huone on caickein corkein/ nijn cuitengin caicki cuin sijtä käywät ohidze/ hämmästywät ja hawisewat/ sanoden: mixi HERra näin teki tälle maalle ja huonelle?</p>
<p>9:9 niin vastataan: 'Siksi, että he hylkäsivät Herran, Jumalansa, joka oli vienyt heidän isänsä pois Egyptin maasta, ja liittyivät muihin jumaliin ja kumarsivat niitä ja palvelivat niitä; sentähden Herra on antanut kaiken tämän pahan kohdata heitä.'"</p>	<p>9. Silloin vastataan: että he Herran Jumalansa hylkäsivät, joka heidän isänsä Egyptin maalta johdatti ulos, ja seurasivat muita jumalia ja kumarsivat niitä ja palvelivat niitä; sentähden on Herra kaiken tämän pahan antanut tulla heidän päällensä.</p>	<p>9:9 Silloin wastatan: että he heidän HERrans Jumalans hyljäisit/ joca heidän Isäns Egyptin maalda johdatti/ ja seurasit muita jumalita ja rucoilit heitä/ ja palwelit heitä/ sentähden on HERra caicki nämät pahudet andanut tulla heidän päällens.</p>
<p>9:10 Kun olivat loppuun kuluneet ne kaksikymmentä vuotta, joiden kuluessa Salomo oli rakentanut ne kaksi rakennusta, Herran temppelin ja kuninkaan linnan,</p>	<p>10. Kuin kaksikymmentä ajastaikaa kulunut oli, joina Salomo ne kaksi huonetta rakensi, Herran huoneen ja kuninkaan huoneen,</p>	<p>9:10 COsca caxikymmendä aiastaica culunet olit/ joina Salomo ne caxi huonetta rakensi/ nimittäin/ HERran huonen ja Cuningan huonen.</p>
<p>9:11 Hiiramin, Tyyron kuninkaan, avustaessa Salomoa setripuilla, kyressipuilla ja kullalla, niin paljolla kuin tämä halusi, silloin kuningas Salomo antoi Hiiramille kaksikymmentä kaupunkia Galilean maakunnasta.</p>	<p>11. Joihin Hiram Tyron kuningas antoi Salomolle sedripuita, honkia ja kultaa, kaiken hänen tahtonsa jälkeen; niin kuningas Salomo antoi Hiramille kaksikymmentä kaupunkia Galilean maassa.</p>	<p>9:11 Joihin Hiram Tyron Cuningas Salomolle Cedripuita/ hongia ja culda/ caiken hänen anomisens jälken/ lähetti. Nijn Cuningas Salomo andoi Hiramille caxikymmendä Caupungita Galilean maasa.</p>
<p>9:12 Niin Hiiram lähti Tyyrosta katsomaan niitä kaupungeja, jotka Salomo oli antanut hänelle, mutta ne eivät miellyttäneet häntä.</p>	<p>12. Ja Hiram matkusti Tyrosta katsomaan kaupungeita, jotka Salomo hänelle antanut oli; ja ei ne hänelle kelvanneet.</p>	<p>9:12 Ja Hiram matcusti Tyrost cadzoman nijtä Caupungeita/ jotca Salomo hänelle andanut oli/ ja ei ne hänelle kelwannet.</p>

9:13 Hän sanoi: "Mitä kaupunkeja nämä ovat, jotka sinä olet antanut minulle, veljeni!" Ja niin kutsutaan niitä Kaabulin maaksi vielä tänäkin päivänä.	13. Ja sanoi: mitkä nämä kaupungit ovat, minun veljeni, jotkas minulle antanut olet? Ja hän kutsui ne Kabulin maaksi tähän päivään asti.	9:13 Ja sanoi: mitkä nämät Caupungit ovat minun weljen/ jotcas minulle andanut olet? Ja hän cudzui ne Cabulin maaxi tähän päiwän asti.
9:14 Mutta Hiiram lähetti kuninkaalle sata kaksikymmentä talenttia kultaa.	14. Ja Hiram oli lähettänyt kuninkaalle sata ja kaksikymmentä sentneriä kultaa.	9:14 JA Hiram oli lähettänyt Cuningalle sata ja caxikymmendä Centneriä culda.
9:15 Ja näin on sen työveron laita, jonka kuningas Salomo otatti rakentaaksensa Herran temppeliä, omaa linnaansa, Milloa ja Jerusalemin muuria sekä Haasoria, Megiddoa ja Geseriä.	15. Ja tämä on luku verosta, jonka kuningas Salomo kantoi rakentaaksensa Herran huonetta, ja omaa huonettansa, ja Milloa, ja Jerusalemin muuria, ja Hatsoria, ja Megiddoa ja Gaseria.	9:15 Ja tämä on lucu werosta/ jonga Cuningas Salomo candoi raketaxens HErran huonetta/ ja hänen huonettans/ ja Millot/ ja Jerusalemin muuria/ ja Hazorit/ ja Megiddot ja Gaserit.
9:16 Farao, Egyptin kuningas, oli näet tullut ja valloittanut Geserin, polttanut sen tulella ja surmannut kanaanilaiset, jotka asuivat kaupungissa, ja antanut sen myötäjäisiksi tyttärellensä, Salomon puolisolle.	16. Sillä Pharao Egyptin kuningas oli mennyt ja voittanut Gaserin, ja polttanut sen tulella, ja lyönyt Kanaanealaiset kuoliaaksi, jotka kaupungissa asuivat, ja oli antanut sen tyttärellensä Salomon emännälle lahjaksi.	9:16 Sillä Pharao Egyptin Cuningas oli mennyt ja woittanut Gaserin/ ja polttanut sen tulella/ ja lyönyt Cananerit cuoliaxi jotca Caupungis asuit/ ja oli andanut sen hänen tyttärellens Salomon emännälle lahjaxi.
9:17 Ja Salomo linnoitti Geserin, alisen Beet-Hooronin,	17. Niin Salomo rakensi Gaserin ja alamaisen BethHoronin,	9:17 Näin rakensi Salomo Gaserin/ ja alammaisen BethHoronin.
9:18 Baalatin ja Taamarin sen maan erämaassa	18. Ja Baalatin ja Tadmorin, korvessa maalla,	9:18 Ja Baalathin/ ja Thamorin corwesa maalla.
9:19 ja kaikki varastokaupungit, jotka hänellä oli, ja kaikki vaunukaupungit ja ratsumiesten kaupungit ja mitä muuta Salomo oli tahtonut linnoittaa Jerusalemissa ja Libanonilla ja koko hallitsemassaan maassa.	19. Ja kaikki tavarakaupungit, jotka Salomolla olivat, ja kaikki vaunukaupungit, ja ratsasmiesten kaupungit, ja mitä Salomo halusi ja tahtoi rakentaa Jerusalemissa ja Libanonissa, ja koko maassa, joka hänen vallassansa oli.	9:19 Ja caicki Caupungit joisa Salomolla olit jywähuonet/ ja caicki waunuCaupungit/ ja radzasmiestän Caupungit/ ja caicki mitä hän tahdoi raketa Jerusalemis/ ja Libanonis/ ja coco maasa joca hänen wallasans oli.
9:20 Kaiken kansan, mitä oli jäänyt jäljelle amorilaisista, heettalaisista, perissiläisistä, hivviläisistä ja jebusilaisista, kaikki, jotka eivät olleet israelilaisia,	20. Kaiken jääneen kansan Amorealaisista, Hetiläisistä, Pheresiläisistä, Heviläisistä ja Jebusilaisista, jotka ei olleet Israelin lapsia:	9:20 JA caicki Canssa joca jäi Amorrereistä/ Pheresereistä/ Hewereistä ja Jebusereistä/ jotca ei ollet Israelin lapsista.
9:21 ne niiden jälkeläiset, jotka vielä olivat jäljellä maassa ja joita israelilaiset eivät olleet kyenneet vihkimään tuhon omiksi, ne Salomo saattoi työveron alaisiksi, aina tähän päivään asti.	21. Heidän lapsensa, jotka he jättivät heistänsä maahan, joita Israelin lapset ei taitaneet hävittää; ne teki Salomo verolliseksi tähän päivään asti.	9:21 Heidän lapsens/ jotca he jätit heistäns maahan/ joita Israelin lapset ei taitanet häwittää/ ne teki Salomo werollisexi tähän päiwän asti.

9:22 Mutta israelilaisista Salomo ei tehnyt ketään orjaksi, vaan heitä oli sotilaina, hänen palvelijoinaan, päällikköinä, vaunusotureinaan ja hänen sotavaunujensa ja ratsumiestensä päällikköinä.	22. Mutta Israelin lapsista ei Salomo tehnyt yhtään orjaksi; vaan ne olivat sotamiehet, ja hänen palveliansa, ja päämiehensä, ja esimiehensä, ja hänen vaunuinsa ja ratsasmiestensä päämiehet.	9:22 Mutta Israelin lapsista ei hän tehnyt yhtän orjaksi/ vaan andoi heidän olla sotamiesnä ja palweliansans/ ja pääruhtinana/ Ruhtinana/ ja wircamiesnä hänen waunuins ja radzasmiestens päällä.
9:23 Maaherrojen virkamiehiä, jotka valvoivat Salomon töitä, oli viisisataa viisikymmentä miestä, vallitsemassa väkeä, joka teki työtä.	23. Ja virkamiesten päämiehiä, jotka olivat Salomon työn päällä, oli viisisataa ja viisikymmentä, jotka kansaa hallitsivat ja työn toimittivat.	9:23 Ja wircamiehiä jotca olit Salomon ascarten päällä/ oli wijsisata ja wijsikymmendä jotca Canshallidzit ja ascaret suoritit.
9:24 Heti kun faraon tytär oli muuttanut Daavidin kaupungista omaan linnaansa, jonka hän oli hänelle rakentanut, rakensi hän Millon.	24. Mutta Pharaon tytär meni ylös Davidin kaupungista omaan huoneesensa, jonka (Salomo) hänelle rakentanut oli. Silloin rakensi hän myös Millon.	9:24 JA Pharaon tytär meni Dawidin Caupungist omaan huoneseens/ jonga Salomo hänelle rakendanut oli. Silloin rakensi hän myös Millon.
9:25 Ja Salomo uhrasi kolme kertaa vuodessa polttouhreja ja yhteysuhreja alttarilla, jonka hän oli rakentanut Herralle, ja suitsutti alttarin ääressä, joka oli Herran edessä. Ja niin hän oli saanut temppelein valmiiksi.	25. Ja Salomo uhrasi kolmasti vuodessa polttouhria ja kiitosuhria alttarilla, jonka hän Herralle rakentanut oli, ja suitsutti sen päällä Herran edessä; ja niin huone päätettiin.	9:25 Ja Salomo uhrais colmasti wuodes polttouhria Altarilla/ jonga hän HERralle rakendanut oli/ ja suidzutti sen päällä HERran edes/ ja nijn huone päätettin.
9:26 Kuningas Salomo rakensi myös laivaston Esjon-Geberissä, joka on lähellä Eelatia Kaislameren rannalla Edomin maassa.	26. Ja kuningas Salomo teki myös laivan EtseonGeberissä, joka liki Elotia on, Punaisen meren reunan tykönä Edomilaisten maalla.	9:26 JA Salomo teki myös laewan Ezeonin Geberis/ joca liki Elothi on punaisen meren reunan tykönä Edomerein maalla.
9:27 Tähän laivastoon Hiiram lähetti palvelijoitaan, meritaitoisia laivamiehiä, Salomon palvelijain mukaan.	27. Ja Hiram lähetti palveliansa laivaan, jotka olivat jalot haaksimiehet ja mereen hyvin harjaantuneet, Salomon palveliain kanssa;	9:27 Ja Hiram lähetti palwelians laewaan/ jotca olit jalot haaximiehet ja mereen hywin harjandunet Salomon palwelian cansa.
9:28 He menivät Oofiriin ja noutivat sieltä kultaa neljäsataa kaksikymmentä talenttia ja toivat sen kuningas Salomolle.	28. Ja he tulivat Ophiriin ja veivät sieltä neljäsataa ja kaksikymmentä leiviskää kultaa; ja he veivät sen kuningas Salomolle.	9:28 Ja he tulit Ophirijn/ ja weit sieldä neljä sata ja caxikymmendä leiwiskätä culda/ ja he weit sen Cuningas Salomolle.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu

10:1 Kun Saban kuningatar kuuli, mitä Salomosta kerrottiin Herran nimen kunniaksi, tuli hän koettelemaan häntä arvoituksilla.	1. Ja rikkaan Arabian kuningatar oli kuullut Salomon sanoman Herran nimestä, ja tuli koettelemaan häntä tapauksilla.	10:1 JA cosca Salomon sanoma HERran nimestä oli tullut rickan Arabian Drotningin eteen/ tuli hän coetteleman händä tapauxilla.
10:2 Hän tuli Jerusalemiin sangen suuren seurueen kanssa, mukanaan kameleja, jotka kantoivat hajuaineita, kultaa ylen paljon ja kalliita kiviä. Ja kun hän tuli Salomon luo, puhui hän tälle kaikki, mitä hänellä oli mielessänsä.	2. Ja hän tuli Jerusalemiin sangen suuren joukon kanssa, kamelein kanssa, jotka jaloja yrttejä kannattivat, ja aivan paljon kultaa ja kalliita kiviä. Ja kuin hän tuli kuningas Salomon tykö, puhui hän hänelle kaikki, mitä hän sydämässensä aikonut oli.	10:2 Ja hän tuli Jerusalemijn sangen suuren joucon cansa/ Camelein cansa/ jotca jaloja yrtejä cannatit/ ja paljon cullan cansa/ ja callisten kiwein cansa. Ja cosca hän tuli Cuningas Salomon tygö/ puhui hän hänelle caicki cuin hän aicoinut oli.
10:3 Mutta Salomo selitti hänelle kaikki hänen kysymyksensä; kuninkaalle ei mikään jäänyt ongelmaksi, jota hän ei olisi hänelle selittänyt.	3. Ja Salomo ilmoitti hänelle kaikki hänen sanansa: ei ollut mitään kuninkaalta salattu, jota ei hän hänelle ilmoittanut.	10:3 Ja Salomo sanoi ne caicki tynni hänelle/ ja ei ollut mitän Cuningalda salattu/ jota ei hän hänelle sanonut
10:4 Kun Saban kuningatar näki kaiken Salomon viisauden, linnan, jonka hän oli rakentanut,	4. Koska rikkaan Arabian kuningatar näki kaiken Salomon taidon ja huoneen, jonka hän rakentanut oli,	10:4 COsca rickan Arabian Drotningi näki caiken Salomon taidon/ ja huonen jonga hän rakendanut oli:
10:5 ruuat hänen pöydällänsä, kuinka hänen palvelijansa asuivat ja hänen palvelusväkensä palveli ja kuinka he olivat puetut, ja näki hänen juomanlaskijansa ja hänen polttouhrinsa, jotka hän uhrasi Herran temppelissä, meni hän miltei hengettömäksi.	5. Ja ruat hänen pöydällänsä, ja hänen palveliainsa asuinsiat, kunkin heidän virkansa, ja heidän vaatteensa, ja hänen juomansa laskiat ja polttouhrinsa, jonka hän Herran huoneessa uhrasi, tuli hän liki hengettömäksi.	10:5 Ja ruat hänen pöydälläns/ ja hänen palweliains asuinsiat/ ja cungin heidän wircans/ ja heidän waattens/ ja hänen juomanslaskian/ ja polttouhrins/ jonga hän HERran huones uhras/ ei hän idzens enämbi woinut pidättä.
10:6 Sitten hän sanoi kuninkaalle: "Totta oli se puhe, jonka minä kotimaahani sinusta ja sinun viisaudestasi kuulin.	6. Sitte sanoi hän kuninkaalle: se on tosi, minkä minä sinusta kuullut olen minun maalleni, ja sinun menostas, ja sinun taidostas.	10:6 Mutta sanoi Cuningalle: caicki cuin minä sinusta cuullut olen minun maalleni/ ja sinun menostas/ ja sinun taidostas/ se on tosi.
10:7 Minä en uskonut, mitä sanottiin, ennenkuin itse tulin ja sain omin silmin nähdä; ja katso, ei puoltakaan oltu minulle kerrottu. Sinulla on paljon enemmän viisautta ja rikkautta, kuin minä olin kuullut huhuttavan.	7. Ja en minä uskonut sitä ennenkuin minä tulin itse, ja minä olen sen nyt silmilläni nähnyt, ja katso, ei ole minulle puoliakaan sanottu: sinulla on enempi taitoa ja hyvyttä, kuin sanoma on, jonka minä kuullut olen.	10:7 Ja en minä uskonut sitä ennencuin minä tulin idze/ ja sen minä olen nyt silmilläni nähnyt/ ja cadzo/ ei ole minulle puolittaingan sanottu/ sinulla on enämbi taito ja hywyttä/ cuin sanoma on/ jonga minä cuullut olen.

10:8 Onnellisia ovat sinun miehesi, onnellisia nämä palvelijasi, jotka aina saavat olla sinun edessäsi ja kuulla sinun viisauttasi.	8. Autuaat ovat sinun miehes ja sinun palvelias, jotka aina sinun edessäs seisovat ja kuuntelevat sinun taitoas.	10:8 Autuat owat sinun miehes ja palwelias/ jotca aina sinun edesäs seisowat/ ja cuuldelewat sinun taitoas.
10:9 Kiitetty olkoon Herra, sinun Jumalasi, joka sinuun on niin mielistynyt, että on asettanut sinut Israelin valtaistuimelle. Sentähden, että Herra rakastaa Israelia ainiaan, hän on pannut sinut kuninkaaksi, tekemään sitä, mikä oikeus ja vanhurskaus on."	9. Kiitetty olkoon Herra sinun Jumalas, joka sinuun on mielistynyt, sinun Israelin istuimelle pannaksensa! Sentähden että Herra rakastaa Israelia ijankaikkisesti, on hän pannut sinun kuninkaaksi tuomiota ja oikeutta tekemään.	10:9 Kijtetty olcon HERra sinun Jumalas joca sinuun on mielistynyt/ sinun Israelin istuimelle pannaxens/ sentähden että HERra racasta Israeli ijancaickisest/ ja on pannut sinun Cuningaxi oikeutta ja duomiota tekemän.
10:10 Ja hän antoi kuninkaalle sata kaksikymmentä talenttia kultaa, hyvin paljon hajuaineita ja kalliita kiviä. Niin paljon hajuaineita, kuin mitä Saban kuningatar antoi kuningas Salomolle, ei sinne ole sen jälkeen tullut.	10. Ja hän antoi kuninkaalle kaksikymmentä toistasataa sentneriä kultaa ja sangen paljon jaloja yrtejä ja kalliita kiviä. Ei tullut sinne sitte niin paljo kalliita yrtejä, kuin rikkaan Arabian kuningatar kuningas Salomolle antoi;	10:10 JA hän andoi Cuningalle caxikymmendä toista sata Centneriä culda/ ja sangen paljo jaloja yrtejä/ ja calleita kiwiä. Ei tullut sinne sijtte nijn paljo calleita yrtejä/ cuin rickan Arabian Drotningi Cuningas Salomolle andoi.
10:11 Myöskin Hiiramin laivat, jotka kuljettivat kultaa Oofirista, toivat Oofirista hyvin paljon santelipuuta ja kalliita kiviä.	11. Siihen myös Hirammin haahdet, jotka kultaa toivat Ophirista, ja sangen paljo Hebenin puita ja kalliita kiviä.	10:11 Sijhen myös Hirammin hahdet jotca culda toit Ophirist/ ja sangen paljo Hebenin puita ja callita kiwiä.
10:12 Ja kuningas teetti santelipuusta kalustoa Herran temppeleihin ja kuninkaan linnaan ja kanteleita ja harppuja laulajille. Sellaista santelipuumäärää ei ole tuotu eikä nähty tähän päivään asti.	12. Ja kuningas antoi tehdä Hebenin puista patsaita Herran huoneesen ja kuninkaan huoneesen, ja kanteleet ja harput soittajille. Ei tullut sinne sitte niin paljo Hebenin puita, eikä myös nähty ole tähän päivään asti.	10:12 Ja Cuningas andoi tehdä Hebenin puist padzait HERran huoneseen ja Cuningan huoneseen/ ja candelet ja harput soittaille. Ei tullut sinne sijtte nijn paljo Hebenin puita/ eikä myös sijtte näkynyt tähän päiwän asti.
10:13 Kuningas Salomo taas antoi Saban kuningattarelle kaiken, mitä tämä halusi ja pyysi, ja sen lisäksi hän antoi muutakin kuninkaallisella anteliaisuudella. Sitten tämä lähti ja meni palvelijoiheen omaan maahansa.	13. Ja kuningas Salomo antoi rikkaan Arabian kuningattarelle kaikki, mitä hän pyysi ja anoi häneltä, paitsi mitä hän hänelle itse antoi. Ja hän palasi ja meni palvelioinensa omalle maallensa.	10:13 Ja Cuningas Salomo andoi rickan Arabian Drotningille caicki cuin hän pyyti ja anoi häneldä/ paidzi nijtä cuin hän hänelle idze andoi. Ja hän palais ja meni palwelioinens omalle maallens.
10:14 Sen kullan paino, mikä yhtenä vuotena tuli Salomolle, oli kuusisataa kuusikymmentä kuusi talenttia kultaa,	14. Mutta kullan paino, jonka he joka vuosi toivat Salomolle, oli kuusisataa ja kuusiseitsemättäkymmentä sentneriä kultaa,	10:14 MUTta culda jonga he joca wuosi toit Salomolle/ painoi cuusi sata cuusikymmendä ja cuusi Centneriä waagalla.

10:15 paitsi mitä tuli kauppamiehiltä ja kaupustelijain kaupanteosta ja kaikilta Erebin kuninkailta ja maan käsnyhaltijoilta.	15. Ilman sitä mitä kauppamiehet ja yrttein myyjät, niin myös kaikki Arabian kuninkaat ja voimalliset maalta (toivat hänelle.)	10:15 Ilman sitä cuin caupidziat ja Apotecarit/ nijn myös caicki Cuningat Arabiast/ ja ne woimalliset maalda/ toit hänelle.
10:16 Ja kuningas Salomo teetti pakotetusta kullasta kaksisataa suurta kilpeä ja käytti jokaiseen kilpeen kuusisataa sekeliä kultaa;	16. Ja kuningas Salomo antoi myös tehdä parhaasta kullasta kaksisataa keihästä, kuusisataa kultapenninkiä antoi hän panna jokaiseen keihäseen;	10:16 Ja Cuningas Salomo andoi myös tehdä parhasta cullasta caxi sata keihästä/ ja andoi panna cuusi sata cappaletta culda jocaidzeen keihäseen.
10:17 ja pakotetusta kullasta kolmesataa pienempää kilpeä, ja käytti jokaiseen kilpeen kolme miinaa kultaa. Ja kuningas asetti ne Libanoninmetsä-taloon.	17. Ja kolmesataa kilpeä parhaasta kullasta, ja kolme leiviskää kultaa jokaiseen kilpeen; ja kuningas pani ne Libanonin metsähuoneesen.	10:17 Ja colme sata kilpe parhasta cullasta/ ja colme leiwiskätä culda jocaidzeen kilpeen/ ja Cuningas pani ne Libanonin medzähuoneesen.
10:18 Vielä kuningas teetti suuren norsunluisen valtaistuimen ja päällysti sen puhdistetulla kullalla.	18. Ja kuningas teki suuren istuimen elephantin luista, ja kultasi sen selkiällä kullalla;	10:18 JA Cuningas teki suuren istuimen Elephandin luista/ ja culdais sen selkiällä cullalla.
10:19 Valtaistuimessa oli kuusi porrasta, ja valtaistuimen selusta oli ylhäältä pyöreä. Istuimen kummallakin puolella oli käsinoja, ja kaksi leijonaa seisoi käsinojain vieressä.	19. Ja siinä istuimessa oli kuusi astuinlautaa, ja sen istuimen pää oli ympyräinen takaapäin, ja käsipuut olivat molemmilla puolilla istuinta, ja kaksi jalopeuraa seisoi käsipuiden tykönä;	10:19 Ja sijnä istuimes oli cuusi astuinlauta/ ja sen istuimen pää oli ymmyrjäinen tacapäin/ ja käsipuut olit molemmilla puolilla istuinta ymbärins/ ja caxi Lejoni seisoit käsipuiden tykönä.
10:20 Ja kaksitoista leijonaa seiso siinä kuudella portaalla, kummallakin puolella. Senkaltaista ei ole tehty missään muussa valtakunnassa.	20. Ja siellä seiso kaksitoistakymmmentä jalopeuraa niiden kuuden astuinlaudan päällä molemmin puolin: ei senkaltaista ole tehty missäkään valtakunnassa.	10:20 Ja siellä seiso caxitoistakymmendä Lejoni nijden cuuden astuinlaudan päällä molemmilla puolin/ ei sencaltaista ole tehty cusacan Cuningan waldacunnas.
10:21 Ja kaikki kuningas Salomon juoma-astiat olivat kultaa, ja kaikki Libanoninmetsä-talon astiat olivat puhdasta kultaa. Hopeata ei siellä ollut, eikä sitä Salomon päivinä pidetty minkään arvoisena.	21. Kaikki kuningas Salomon juoma-astiat olivat selkiästä kullasta, ja jokainen astia Libanonin metsähuoneessa oli myös selkiästä kullasta; sillä ei yksikään huolinut kuningas Salomon aikana hopiasta.	10:21 Caicki Cuningas Salomon juomaastiat olit selkiästä cullasta/ ja jocainen astia Libanonin medzähuones oli myös selkiästä cullasta: sillä ei yxikän totellut Cuningas Salomon aicana hopiasta.
10:22 Kuninkaalla oli Tarsiin-laivasto merellä Hiiramin laivaston kanssa. Kerran kolmessa vuodessa Tarsiin-laivasto tuli ja toi kultaa ja hopeata, norsunluuta, apinoita ja riikinkukkoja.	22. Sillä kuninkaalla oli haaksi Tarsis merellä Hiramien haahden kanssa; ja haaksi Tarsis tuli joka kolmantena vuotena kerran ja toi kultaa, hopiaa, elephantin hampaita, apinoita ja riikinkukkoja.	10:22 Sillä se Cuningan haaxi/ jolla hän purjedei Hiramien haahden cansa/ tuli joca colmandena vuotena kerran/ ja toi culda/ hopiat/ Elephandin hambaita/ Apinoita ja Rikincuckoja.

10:23 Ja kuningas Salomo oli kaikkia maan kuninkaita suurempi rikkaudessa ja viisaudessa.	23. Ja näin kuningas Salomo on tullut suuremmaksi kaikkia kuninkaita maan päällä, rikkaudessa ja viisaudessa.	10:23 JA näin Cuningas Salomo on ollut rickambi caickia Cuningoita maan päällä.
10:24 Ja kaikki maa pyrki näkemään Salomoa kuullakseen hänen viisauttaan, jonka Jumala oli antanut hänen sydämeensä.	24. Kaikki maailma pyysi nähdä Salomoa, kuullaksensa sitä taitoa, jonka Jumala oli antanut hänen sydämeensä.	10:24 Ja caicki mailma pyysi nähdä Salomot/ cuullaxens sitä taito/ jonga Jumala oli andanut hänen sydämeens.
10:25 Ja he toivat kukin lahjansa: hopea- ja kultakaluja, vaatteita, aseita, hajuaineita, hevosia ja muuleja, joka vuosi vuoden tarpeen.	25. Ja he kukin toivat hänelle lahjoja, hopia-astioita ja kultaisia kaluja, ja vaatteita, ja haarniskoita, ja yrttejä, ja hevosia, ja muuleja, joka vuosi.	10:25 Ja caicki toit hänelle lahjoja/ hopiaastioita/ ja cullaisita caluja/ ja waatteita/ ja harniscoita/ ja yrtejä/ ja hewoisita/ ja muuleja joca vuosi.
10:26 Salomo kokosi sotavaunuja ja ratsumiehiä, niin että hänellä oli tuhannet neljätsadat sotavaunut ja kaksitoista tuhatta ratsumiestä; ne hän sijoitti vaunukaupunkeihin ja Jerusalemiin kuninkaan luo.	26. Ja Salomo kokosi vaunuja ja ratsasmiehiä, niin että hänellä oli tuhannen ja neljäsataa vaunua ja kaksitoistakymmentä tuhatta ratsasmiestä; ne hän pani vaunukaupunkeihin ja kuninkaan tykö Jerusalemiin.	10:26 Ja Salomo cocois waunuja ja radzasmiehiä/ nijn että hänellä oli tuhannen ja neljä sata waunua/ ja caxitoistakymmendä tuhatta radzasmiestä/ ne hän pani waunu Caupungeihin ja Jerusalemin Cuningan tygö.
10:27 Ja kuningas toimitti niin, että Jerusalemissa oli hopeata kuin kiviä, ja setripuuta niin paljon kuin metsäviikunapuita Alankomaassa.	27. Ja kuningas teki niin, että hopiaa oli niin paljon Jerusalemissa kuin kiviä, ja sedripuita niin paljon kuin villifikunapuita laaksoissa.	10:27 Ja Cuningas teki nijn/ että hopiata oli nijn paljon Jerusalemis cuin kiwiäkin/ ja Cedripuita nijn paljon cuin willificuna puitakin laxois.
10:28 Ja hevoset, mitä Salomolla oli, tuotiin Egyptistä ja Kuvesta. Kuninkaan kauppiat noutivat niitä Kuvesta maksua vastaan.	28. Ja Salomolle tuotiin hevosia Egyptistä, ja kudotuita kaluja, ja kuninkaan kauppamiehet ostivat ne kalut,	10:28 Ja Salomolle tuotin hewoisita Egyptist/ ja caickinaista calua/ ja Cuningan cauppamiehet ostit ne calut.
10:29 Egyptistä tuodut vaunut maksoivat kuusisataa hopeasekeliä ja hevonen sata viisikymmentä. Samoin tuotiin niitä heidän välityksellään kaikille heettiläisten ja aramilaisten kuninkaille.	29. Ja toivat Egyptistä jokaisen vaunun kuudensadan hopiapeningin edestä, ja hevosen sadan ja viidenkymmenen hopiapeningin edestä. Niin veivät he niitä myös kättensä kautta kaikkein Hetiläisten kuningasten ja Syrian kuningasten tykö.	10:29 Ja toit Egyptist jocaidzen waunun cuuden sadan hopiapeningin edestä/ ja hewoisen sadan ja wijden kymmenen hopiapeningin edestä. Nijn wietin myös caickein Hetherein Cuningasten ja Syrian Cuningasten tygö/ heidän kättens cautta.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu

11:1 Mutta kuningas Salomolla oli paitsi faraon tytärtä monta muuta muukalaista vaimoa, joita hän rakasti: mooabilaisia, ammonilaisia, edomilaisia, siidonilaisia ja heettiläisiä,	1. Ja kuningas Salomo rakasti monta muukalaista vaimoa, Pharaon tytärtä, ja Moabilaisia, Ammonilaisia, Edomilaisia, Zidonilaisia ja Hetiläisiä,	11:1 JA Cuningas Salomo racasti monda muucalaista waimoa/ Pharaon tytärtä/ ja Moabitereitä/ Ammonitereitä/ Edomitereitä/ Zidonitereitä ja Hethitereitä:
11:2 niiden kansain naisia, joista Herra oli sanonut israelilaisille: "Älkää yhtykö heihin, älkötkä hekään yhtykö teihin; he varmasti taivuttavat teidän sydämenne seuraamaan heidän jumaliansa." Näihin Salomo kiintyi rakkaudella.	2. Niistä kansoista, joista Herra Israelin lapsille sanonut oli: älkäät menkö heidän tykönsä, eikä hekään tulko teidän tyköne; sillä he kääntävät totisesti teidän sydämenne jumalainsa perään. Näihin suostui Salomo, rakastamaan heitä.	11:2 Nijstä Canssoista joista HERra Israelin lapsille sanonut oli: älkät mengö heidän tygöns/ eikä hekän tulco teidän tygön/ sillä he käändäwät totisest teidän sydämen heidän jumalittens perän/ näihin suostui Salomo racastaman heitä.
11:3 Hänellä oli seitsemänsataa ruhtinaallista puolisoa ja kolmesataa sivuvaimoa; ja hänen vaimonsa taivuttivat hänen sydämensä.	3. Ja hänellä oli seitsemänsataa ruhtinaallista emäntää ja kolmesataa jalkavaimoa; ja hänen vaimonsa käänsivät pois hänen sydämensä.	11:3 Ja hänellä oli seidzemen sata waimo emändinä/ ja colme sata jalcawaimo/ ja hänen waimons käänsit hänen sydämens.
11:4 Ja kun Salomo vanheni, taivuttivat hänen vaimonsa hänen sydämensä seuraamaan muita jumalia, niin ettei hän antautunut ehyin sydämin Herralle, Jumalallensa, niinkuin hänen isänsä Daavidin sydän oli ollut.	4. Kuin Salomo vanheni, käänsivät hänen emäntänsä hänen sydämensä vierasten jumalain perään, niin ettei hänen sydämensä ollut täydellinen Herran Jumalansa kanssa, niinkuin Davidin hänen isänsä sydän.	11:4 Cosca Salomo wanheni/ käänsit hänen emändäns hänen sydämens wierasten jumalitten perän/ nijn ettei hänen sydämens ollut täydellinen HErran hänen Jumalans cansa/ nijncuin Dawidin hänen Isäns sydän oli.
11:5 Niin Salomo lähti seuraamaan Astartea, siidonilaisten jumalatarta, ja Milkomia, ammonilais-iljetystä.	5. Ja niin vaelsi Salomo Astarotin Zidonilaisten jumalan perään, ja Milkomin Ammonilaisten kauheuden perään.	11:5 Ja nijn waelsi Salomo Astharothin Zidonerein jumalan perän/ ja Milchomin Ammoniterein jumalan perän.
11:6 Ja Salomo teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, eikä uskollisesti seurannut Herraa niinkuin hänen isänsä Daavid.	6. Ja Salomo teki paha Herran edessä, ja ei seurannut Herraa täydellisesti, niinkuin hänen isänsä David.	11:6 Ja Salomo teki paha HERran edes/ ja ei seurannut HERra täydellisest/ nijncuin hänen Isäns Dawid.
11:7 Silloin Salomo rakensi Kemokselle, mooabilais-iljetykselle, uhrikukkulan sille vuorelle, joka on itään päin Jerusalemista, ja samoin Moolokille, ammonilais-iljetykselle.	7. Silloin rakensi Salomo korkeuden Kamokselle, Moabilaisten kauhistukselle, sille vuorelle, joka on Jerusalemin edessä, ja Molokille Ammonilaisten kauhistukselle.	11:7 Silloin rakensi Salomo corkeuden Chamoxelle Moabiterein cauhistuxelle sille vuorelle/ joca on Jerusalemin edes/ ja Molochille Ammoniterein cauhistuxelle.
11:8 Näin hän teki kaikkien muukalaisten vaimojensa mieliksi, jotka suitsuttivat ja uhrasivat jumalilleen.	8. Niin teki Salomo kaikille muukalaisille emännillensä, jotka jumalillensa suitsuttivat ja uhrasivat.	11:8 Ja nijn teki Salomo caikille muucalaisille emännillens/ jotca heidän jumalillens suidzutit ja uhraisit.

11:9 Niin Herra vihastui Salomoon, koska hänen sydämensä oli kääntynyt pois Herrasta, Israelin Jumalasta, joka kahdesti oli ilmestynyt hänelle	9. Ja Herra vihastui Salomon päälle, että hänen sydämensä oli kääntynyt pois Herrasta Israelin Jumalasta, joka hänelle kahdesti ilmaantunut oli.	11:9 JA HERra vihastui Salomon päälle/ että hänen sydämensä oli kääntynyt HERrast Israelin Jumalast/ joca hänelle cahdest ilmandunut oli.
11:10 ja nimenomaan kieltänyt häntä seuraamasta muita jumalia, ja koska hän ei ollut noudattanut Herran kieltoa.	10. Ja häntä näistä kieltänyt oli, ettei hänen pitänyt vaeltaman vierasten jumalain perään; ja ei kuitenkaan pitänyt, mitä Herra hänelle käsenyt oli.	11:10 Ja händä näistä kiöldänyt oli/ ettei hän pitänyt waeldaman wierasten jumalitten perän/ ja ei cuitengan pitänyt mitä HERra hänelle käsenyt oli.
11:11 Sentähden Herra sanoi Salomolle: "Koska sinun on käynyt näin, ja koska et ole pitänyt minun liittoani etkä noudattanut minun käskyjäni, jotka minä sinulle annoin, niin minä repäisen valtakunnan sinulta ja annan sen sinun palvelijallesi.	11. Sanoi siis Herra Salomolle: että se on tapahtunut sinulta, ja et sinä pitänyt minun liittoani ja minun käskyjäni, jotka minä sinulle käskin; niin minä totisesti repäisen valtakunnan sinulta, ja annan sen palvelialles.	11:11 Sanoi sijs HERra Salomolle: että se on tapahtunut sinulda/ ja et sinä pitänyt minun lijttoani/ ja minun käskyjäni cuin minä sinulle käskin/ nijn minä rewäisen waldacunnan sinulda/ ja annan sen sinun palwelialles.
11:12 Mutta isäsi Daavidin tähden minä en tee tätä sinun päivinäsi; sinun poikasi kädestä minä sen repäisen.	12. En minä kuitenkaan sitä tee sinun ajallas, isäs Davidin tähden; mutta poikas kädestä minä sen repäisen.	11:12 Cuitengin en minä sitä tee sinun ajallas/ sinun Isäs Dawidin tähden/ mutta sinun poicas kädest minä sen rewäisen.
11:13 Kuitenkaan en minä repäise koko valtakuntaa: yhden sukukunnan minä annan sinun pojallasi palvelijani Daavidin tähden ja Jerusalemin tähden, jonka minä olen valinnut."	13. En minä kuitenkaan koko valtakuntaa repäise: yhden sukukunnan minä annan pojalles, Davidin minun palveliani tähden ja Jerusalemin tähden, jonka minä olen valinnut.	11:13 En minä cuitengan coco waldacunda rewäise/ mutta yhden sucucunnan minä annan sinun pojalles/ Dawidin minun palweliani tähden/ ja Jerusalemin tähden/ jonga minä olen walinnut.
11:14 Niin Herra nostatti Salomolle vastustajaksi edomilaisen Hadadin; tämä oli edomilaista kuningassukua.	14. Ja Herra nosti Salomolle vihollisen, Hadadin Edomilaisen, kuninkaallisesta suvusta Edomissa.	11:14 JA HERra nosti Salomolle wiholisen/ Hadadin sen Edomerin/ Cuningalisest sugust Edomis.
11:15 Kun Daavid oli sodassa Edomin kanssa ja sotapäällikkö Jooab meni hautaamaan kaatuneita ja surmasi kaikki miehenpuolet Edomissa -	15. Sillä kun David oli Edomissa, ja Joab sodanpäämies meni hautaamaan tapetuita, ja löi kuoliaaksi kaiken miehenpuolen Edomissa;	11:15 Sillä cosca Dawid oli Edomis/ ja Joab sodanpäämies meni hautaman tapetuita ja löi cuoliaxi caicki miehenpuolet Edomis:
11:16 sillä Jooab ja koko Israel viipyi siellä kuusi kuukautta, kunnes olivat hävittäneet kaikki miehenpuolet Edomista -	16. Sillä Joab ja koko Israel viipyi kuusi kuukautta siellä, siihen asti että hän kaiken miehenpuolen Edomissa hävitti;	11:16 Sillä Joab ja coco Israel wijwyi siellä sijhenasti että hän caicki miehenpuolet Edomis häwitti/
11:17 pakeni Hadad ja hänen kanssaan muutamat edomilaiset miehet, hänen isänsä palvelijat, Egyptiin päin; Hadad oli vielä pieni poikanen.	17. Niin pakeni Hadad ja muutamat Edomin miehet hänen kanssansa hänen isänsä palvelioista, ja menivät Egyptiin; mutta Hadad oli vähä nuorukainen.	11:17 Silloin pakeni Hadad ja muutamat Edomin miehet hänen cansans/ hänen Isäns palwelioist Egyptijn. Mutta Hadad oli wähä nuorucainen.

11:18 He lähtivät liikkeelle Midianista ja tulivat Paaraniin. Ja he ottivat mukaansa miehiä Paaranista ja tulivat Egyptiin faraon, Egyptin kuninkaan, luo. Tämä antoi hänelle talon ja määräsi hänelle elatuksen ja antoi hänelle myös maata.	18. Ja he nousivat Midianista ja tulivat Paraniin, ja ottivat kanssansa miehiä Paranista, ja menivät Egyptiin, Pharaon Egyptin kuninkaan tykö, joka antoi hänelle huoneen ja elatuksen, ja maan hän myös antoi hänelle.	11:18 Ja he nousit Midianist ja tulit Paraan/ ja otit cansans miehiä Paranist Pharaon Egyptin Cuningan tygö/ joca andoi hänelle huonen/ ja elatuxen ja maata.
11:19 Ja Hadad pääsi faraon suureen suosioon, niin että hän antoi hänelle vaimoksi kälynsä, kuningatar Tahpeneen sisaren.	19. Ja Hadad löysi suuren armon Pharaon edessä, niin että hän antoi hänelle emäntänsä kuningatar Taphenexen sisaren emännäksi.	11:19 Ja Hadad löysi suuren armon Pharaon edes/ nijn että hän andoi hänelle emändäns Tahpenexen sisaren emännäxi.
11:20 Tahpeneen sisar synnytti hänelle hänen poikansa Genubatin, ja Tahpenes vieroitti hänet faraon palatsissa; ja niin jäi Genubat faraon palatsiin, faraon lasten joukkoon.	20. Ja Taphenexen sisar synnytti hänelle Genubatin hänen poikansa. Ja Taphenes kasvatti hänen Pharaon huoneessa, niin että Genubat oli Pharaon huoneessa Pharaon lasten seassa.	11:20 Ja Tahpenexen sisar synnytti hänelle Genubathin hänen poicans. Ja Tahpenes caswatti hänen Pharaon huones/ nijn että Genubath oli Pharaon huones Pharaon lasten seas.
11:21 Kun Hadad Egyptissä kuuli, että Daavid oli mennyt lepoon isiensä tykö ja että sotapäällikkö Jooab oli kuollut, sanoi Hadad faraolle: "Päästä minut menemään omaan maahani."	21. Kuin Hadad Egyptissä kuuli Davidin nukkuneeksi isäinsä kanssa, ja että sodanpäämies Joab oli kuollut; sanoi hän Pharaolle: päästä minua menemään minun maalleni,	11:21 Cosca Hadad cuuli Egyptis Dawidin nuckunexi Isäins cansa/ ja sodanpäämies Joab oli cuollut/ sanoi hän Pharaolle: päästä minua menemän minun maalleni.
11:22 Mutta farao sanoi hänelle: "Mitä sinulta puuttuu minun luonani, koska haluat mennä omaan maahasi?" Hän vastasi: "Ei mitään, mutta päästä minut."	22. Pharao vastasi häntä: mitä sinulta puuttuu minun tykönäni, ettäs tahdot mennä sinun maalles? Hän sanoi: ei mitään, vaan salli minun kuitenkin mennä.	11:22 Pharao wastais händä: mitä sinun puuttu minun tykönäni/ ettäs tahdot mennä sinun maalles? hän sanoi: ei mitän/ waan salli minun mennä.
11:23 Ja Jumala nostatti Salomolle vastustajaksi Resonin, Eljadan pojan, joka oli paennut herransa Hadadeserin, Sooban kuninkaan, luota.	23. Ja Jumala nosti myös hänelle vihamiehen Resonin ElJadan pojan, joka oli karannut herraltansa HadadEseriltä Zoban kuninkaalta,	11:23 JA Jumala nosti myös Salomolle vihamiehen Resonin ElJadan pojan/ joca oli carannut hänen Herraldans HadadEserildä Zoban Cuningalda.
11:24 Tämä kokosi miehiä ympärilleen ja oli partiojoukon päällikkönä silloin, kun Daavid surmasi heitä. He menivät sitten Damaskoon, asettuivat sinne ja hallitsivat Damaskossa.	24. Ja kokosi miehiä häntä vastaan, ja hän oli sotajoukon päämies silloin kuin David surmasi heitä; ja he menivät Damaskuun ja asuivat siellä, ja hallitsivat Damaskuussa.	11:24 Ja cocois miehiä händä wastian/ ja hän oli sodanpäämies silloin cosca Dawid surmais heitä/ ja menit Damascuun/ ja asuit siellä/ ja hallidzi Damascus.
11:25 Ja hän oli Israelin vastustaja, niin kauan kuin Salomo eli, ja teki sille pahaa samoin kuin Hadadkin. Hän inhosi Israelia; ja hänestä tuli Aramin kuningas.	25. Ja hän oli Israelin vihollinen niinkauvan kuin Salomo eli, paitsi sitä vahinkoa, jonka Hadad teki; hän kauhistui Israelia ja tuli Syrian kuninkaaksi.	11:25 Ja hän oli Israelin wiholinen nijncauwan cuin Salomo eli/ paidzi sitä wahingota cuin Hadad teki/ hän cauhistui Israeli ja tuli Syrian Cuningaxi.

11:26 Myöskin Salomon palvelija Jerobeam, Nebatin poika, efraimilainen Sereasta, jonka äiti oli nimeltään Serua ja oli leskivaimo, kohotti kätensä kuningasta vastaan.	26. Niin myös Jerobeam Nebatin poika Ephratilainen Zarebasta, Salomon palvelia; hänen äitinsä nimi oli Zeruga, leskivaimo; hän nosti myös kätensä kuningasta vastaan.	11:26 NIjn myös Jerobeam Nebathin poica Ephratheri Zaredast Salomon palwelia/ hänen äitins nimi oli Zeruga yxi leski/ hän nosti myös kätens Cuningast wastan.
11:27 Hän joutui kohottamaan kätensä kuningasta vastaan seuraavalla tavalla. Salomo rakensi Milloa ja sulki siten aukon isänsä Daavidin kaupungissa.	27. Ja tämä on syy, jonkatähden hän kätensä nosti kuningasta vastaan: Kuin Salomo rakensi Milon, sulki hän isänsä Davidin kaupungin raon.	11:27 Ja tämä on syy jongatähden hän kätens nosti Cuningast wastan: Cosca Salomo rakensi Millon/ sulki hän Dawidin hänen Isäns Caupungin raon.
11:28 Ja Jerobeam oli kelpo mies; ja kun Salomo näki, kuinka tämä nuori mies teki työtä, asetti hän hänet kaiken sen pakkotyön valvojaksi, mikä oli Joosefin heimon osalla.	28. Ja Jerobeam oli jalo sotamies: ja koska Salomo näki nuorukaisen kelpaavaiseksi, asetti hän hänen koko Josephin huoneen kuormain päälle.	11:28 Ja Jerobeam oli jalo sotamies/ ja cosca Salomo näki sen nuorucaisen kelpawaisexi/ asetti hän hänen coco Josephin huonen cuormain päälle.
11:29 Siihen aikaan tapahtui, kun Jerobeam kerran oli lähtenyt Jerusalemist, että siilolainen Ahia, profeetta, kohtasi hänet tiellä. Tämä oli puettuna uuteen vaippaan, ja he olivat kahdenkesken kedolla.	29. Se tapahtui siihen aikaan, että Jerobeam meni ulos Jerusalemist, ja propheta Ahia Silosta löysi hänen tiellä, ja hänen yllänsä oli uusi hame, ja he olivat ainostansa kahden kedolla.	11:29 SE tapahtui sijhen aican että Jerobeam meni ulos Jerusalemist/ ja Propheta Ahia Silost löysi hänen tiellä/ ja hänen ylläns oli usi hame/ ja he olit ainoastans cahden kedolla.
11:30 Silloin Ahia tarttui siihen uuteen vaippaan, joka hänellä oli yllään, ja repäisi sen kahdeksitoista kappaleeksi	30. Ja Ahia rupesi uuteen hameesen, joka hänen yllänsä oli, ja repäisi kahdeksitoistakymmeneksi kappaleeksi,	11:30 Ja Ahia rupeis sijhen uten hameesen cuin hänen ylläns oli/ ja rewäis cahdextoistakymmenexi cappalexix.
11:31 ja sanoi Jerobeamille: "Ota itsellesi kymmenen kappaletta, sillä näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Katso, minä repäisen valtakunnan Salomon kädestä ja annan kymmenen sukukuntaa sinulle.	31. Ja sanoi Jerobeamille: ota kymmenen kappaletta sinulle; sillä näin sanoo Herra Israelin Jumala: katso, minä repäisen valtakunnan Salomon kädestä, ja annan sinulle kymmenen sukukuntaa:	11:31 Ja sanoi Jerobeamille: ota kymmenen cappaletta sinulles: sillä nijn sano HERra Israelin Jumala: cadzo/ minä rewäisen waldacunnan Salomon kädest/ ja annan sinulle kymmenen sucucunda.
11:32 Yksi sukukunta jääköön hänelle minun palvelijani Daavidin tähden ja Jerusalemin kaupungin tähden, jonka minä olen valinnut kaikista Israelin sukukunnista.	32. Yksi sukukunta jää hänelle, Davidin minun palveliani tähden ja Jerusalemin kaupungin tähden, jonka minä olen valinnut kaikista Israelin sukukunnista.	11:32 Yxi sucucunda jää hänelle Dawidin minun palweliani tähden/ jonga minä olen walinnut caikist Israelin sucucunnist.

<p>11:33 Näin on tapahtuva, koska he ovat hyljänneet minut ja kumartaneet Astartea, siidonilaisten jumalata, ja Kemosta, Mooabin jumalaa, ja Milkomia, ammonilaisten jumalaa, eivätkä ole vaeltaneet minun teitäni eivätkä tehneet sitä, mikä on oikein minun silmissäni, eivätkä noudattaneet minun käskyjäni ja oikeuksiani niinkuin Salomon isä Daavid.</p>	<p>33. Että he ovat minun hyljänneet ja kumartaneet Astarotia Zidonilaisten jumalaa, Kamosta Moabilaisten jumalaa ja Milkomia Ammonin lasten jumalaa, ja ei vaeltaneet minun tielläni eikä tehneet, mitä minulle kelpasi, minun säätyjäni ja minun oikeuttani, niinkuin David hänen isänsä.</p>	<p>11:33 Että he owat minun hyljännet ja cumartanet Astharothi Zidonerein jumalata/ Chamosta Moabiterein jumalata/ ja Milchomi Ammonin lasten jumalata/ ja ei waeldanet minun teilläni/ eikä tehnet mitä minulle kelpais/ minun käskyjäni ja minun oikeuttani/ nijncuin Dawidin hänen Isäns.</p>
<p>11:34 Kuitenkaan en minä ota hänen kädestään koko valtakuntaa, vaan annan hänen olla ruhtinaana koko elinaikansa palvelijani Daavidin tähden, jonka minä valitsin, koska hän noudatti minun käskyjäni ja säädöksiäni.</p>	<p>34. En minä kuitenkaan ota kaikkea valtakuntaa hänen kädestänsä, vaan teen hänen ruhtinaaksi hänen elinajaksensa, Davidin minun palveliani tähden, jonka minä valitsin; sillä hän piti minun käskyni ja säätyni.</p>	<p>11:34 En minä ota coconans waldacunda hänen kädestäns/ waan teen hänen Ruhtinaxi hänen elinajaxens Dawidin minun palweliani tähden/ jonga minä walidzin/ joca pitä minun käskyni ja oikeuteni.</p>
<p>11:35 Mutta hänen poikansa kädestä minä otan kuninkuuden ja annan sen sinulle, nimittäin ne kymmenen sukukuntaa,</p>	<p>35. Mutta hänen poikansa kädestä otan minä valtakunnan, ja annan sinulle kymmenen sukukuntaa.</p>	<p>11:35 Mutta hänen poicans kädest otan minä waldacunnan/ ja annan sinulle kymmenen sucucunda.</p>
<p>11:36 ja hänen pojallensa minä annan yhden sukukunnan, että minun palvelijallani Daavidilla aina olisi lamppu palamassa minun edessäni Jerusalemissa, siinä kaupungissa, jonka minä olen itselleni valinnut, asettaakseni nimeni siihen.</p>	<p>36. Mutta hänen pojallensa annan minä yhden sukukunnan, että minun palveliallani Davidilla olis aina walkeus minun edessäni Jerusalemissa, siinä kaupungissa, jonka minä olen valinnut minulleni, pannakseni nimeni sinne.</p>	<p>11:36 Mutta hänen pojallens annan minä yhden sucucunnan/ että minun palweliallani Dawidilla olis aina walkeus minun edesäni Jerusalemin Caupungis/ jonga minä olen walinnut minulleni/ pannaxeni minun nimeni sinne.</p>
<p>11:37 Mutta sinut minä otan, ja sinä saat hallittavaksesi kaikki, joita haluat; sinusta tulee Israelin kuningas.</p>	<p>37. Niin otan minä nyt sinun hallitsemaan kaikissa mitä sydämes halajaa, ja sinun pitää oleman Israelin kuningas.</p>	<p>11:37 Nijn otan minä nyt sinun hallidzeman caikis cuin sinun sydämes halaja/ ja sinun pitä oleman Israelin Cuningas.</p>
<p>11:38 Jos sinä olet kuuliainen kaikessa, mitä minä käsken sinun tehdä, ja vaellat minun tietäni ja teet sitä, mikä on oikein minun silmissäni, ja noudatat minun säädöksiäni ja käskyjäni, niinkuin minun palvelijani Daavid teki, niin minä olen sinun kanssasi ja rakennan sinulle pysyvaisen huoneen, niinkuin minä Daavidille rakensin, ja annan Israelin</p>	<p>38. Jos sinä kuulet kaikkia, mitä minä sinulle käsken, ja vaellat minun tielläni, ja teet mitä minulle kelpaa, pitäen minun säätyni ja käskyni, niin kuin David minun palveliani teki; niin minä olen sinun kanssas, ja rakennan sinulle wahvan huoneen, niinkuin minä Davidille rakensin, ja annan sinulle Israelin.</p>	<p>11:38 Jos sinä cuulet caickia cuin minä sinulle käsken/ ja waellat minun teilläni/ ja teet sitä cuin minulle kelpa/ pitäden minun oikeuteni ja käskyni/ nijncuin Dawidin minun palwelian teki/ nijn minä olen sinun cansas/ ja rakennan sinulle wahwan huonen/ nijncuin minä Dawidille rakensin/ ja annan sinulle Israelin.</p>

sinulle.		
11:39 Siitä syystä minä nöyryytän Daavidin jälkeläiset, en kuitenkaan ainiaaksi."	39. Ja näin alennan minä sentähden Davidin siemenen, en kuitenkaan ijankaikkisesti.	11:39 Ja näin alennan Dawidin siemenen: en cuitengan ijancaickisest.
11:40 Salomo koetti saada surmatuksi Jerobeamin; mutta Jerobeam lähti ja pakeni Egyptiin, Suusakin, Egyptin kuninkaan, luo. Ja hän oli Egyptissä Salomon kuolemaan asti.	40. Mutta Salomo pyysi tappa Jerobeamia. Niin Jerobeam nousi ja pakeni Egyptiin, Sisakin, Egyptin kuninkaan tykö, ja oli Egyptissä Salomon kuolemaan asti.	11:40 Mutta Salomo pyyti tappa Jerobeami. Nijn Jerobeam nousi ja pakeni Egyptijn/ Zisakin Egyptin Cuningan tygö/ ja oli Egyptis Salomon cuoleman asti.
11:41 Mitä muuta Salomosta on kerrottavaa, kaikesta, mitä hän teki, ja hänen viisaudestansa, se on kirjoitettuna Salomon historiassa.	41. Mitä muuta Salomosta sanomista on, hänen tekonsa ja taitonsa: eikö ne ole kirjoitetut Salomon aikakirjassa?	11:41 MITä muuta Salomost sanomist on/ hänen tecons ja taitons/ eikö ne ole kirjoitetut Salomon tecokirjas.
11:42 Ja aika, minkä Salomo hallitsi Jerusalemissa koko Israelia, oli neljäkymmentä vuotta.	42. Mutta aika, kuin Salomo hallitsi Jerusalemissa kaiken Israelin ylitse, oli neljäkymmentä ajastaikaa.	11:42 Mutta aica cuin Salomo oli Jerusalemis caiken Israelin Cuningas/ oli neljäkymmendä ajastaica.
11:43 Sitten Salomo meni lepoon isiensä tykö ja hänet haudattiin isänsä Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Rehabeam tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	43. Ja Salomo nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin isänsä Davidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Rehabeam tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	11:43 Ja Salomo nuckui hänen Isäins cansa/ ja haudattin hänen Isäns Dawidin Caupungijn. Ja hänen poicans Rehabeam tuli Cuningaxi hänen siaans.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Rehabeam meni Sikemiin, sillä koko Israel oli tullut Sikemiin tekemään häntä kuninkaaksi.	1. Ja Rehabeam meni Sikemiin, sillä koko Israel oli silloin tullut Sikemiin, tekemään häntä kuninkaaksi.	12:1 JA Rehabeam meni Sichemijn: sillä coco Israel oli silloin tullut Sichemijn tekemän händä Cuningaxi.
12:2 Kun Jerobeam, Nebatin poika, kuuli sen - hän oli vielä Egyptissä, jonne hän oli paennut kuningas Salomoa, ja Jerobeam asui Egyptissä,	2. Ja Jerobeam Nebatin poika kuuli sen ollessansa Egyptissä, johon hän kuningas Salomon edestä paennut oli: (ja Jerobeam viipyi Egyptissä.)	12:2 Ja Jerobeam Nebathin poica cuuli sen Egyptis ollesans/ johonga hän Cuningas Salomon edest paennut oli/ wijwyi hän Egyptis.
12:3 mutta he lähettivät kutsumaan hänet - niin Jerobeam ja koko Israelin seurakunta tuli saapuville, ja he puhuivat Rehabeamille sanoen:	3. Ja he olivat lähettäneet häntä kutsumaan; ja Jerobeam tuli ja koko Israelin joukko, ja he puhuivat Rehabeamille ja sanoivat:	12:3 Ja he lähetit händä cudzuman. Ja Jerobeam tuli caiken Israelin joucon cansa/ ja puhuit Rehabeamille/ ja sanoit:

12:4 "Sinun isäsi teki meidän ikeemme raskaaksi; mutta huojenna sinä nyt se kova työ, jota isäsi teetti, ja se raskas ies, jonka hän pani meidän niskaamme, niin me palvelemme sinua."	4. Sinun isäs on meidän ikeemme raskauttanut: niin huojenna nyt sinä isäs kova palvelus ja raskas ijes, jonka hän meidän päällemme pannut on, niin me palvelemme sinua.	12:4 Sinun Isäs on meidän ikem rascauttanut/ nijn huojenna nyt sinä se cowa palwelus ja rascas ijes/ jonga hän meidän päällem pannut on/ nijn me olemma sinun alemmaises.
12:5 Hän vastasi heille: "Menkää ja odottakaa kolme päivää ja tulkaa sitten takaisin minun tyköni." Ja kansa meni.	5. Mutta hän sanoi heille: menkää pois kolmanteen päivään asti ja tulkaat jälleen minun tyköni; ja kansa meni.	12:5 Mutta hän sanoi heille: mengät pois colmanden päiwän asti/ ja tulcat jälleens minun tygöni. Ja Canssa meni.
12:6 Kuningas Rehabeam neuvotteli vanhain kanssa, jotka olivat palvelleet hänen isäänsä Salomoa, kun tämä vielä eli, ja kysyi: "Kuinka te neuvotte vastaamaan tälle kansalle?"	6. Niin kuningas Rehabeam piti neuvoa vanhempain kanssa, jotka hänen isänsä Salomon edessä seisoivat, kuin hän vielä eli, ja sanoi: kuinka te neuvotte vastaamaan tätä kansaa?	12:6 NIjn Cuningas Rehabeam piti neuwo wanhimmitten cansa/ jotca hänen Isäns Salomon edes seisoit/ cosca hän vielä eli/ ja sanoi: cuinga te neuwotte wastaman tätä Canssa.
12:7 He vastasivat hänelle ja sanoivat: "Jos sinä tänä päivänä rupeat tämän kansan palvelijaksi ja palvelet heitä, jos kuulet heitä ja puhut heille hyviä sanoja, niin he ovat sinun palvelijoitasi kaiken elinaikasi."	7. He puhuivat hänelle sanoen: jos sinä palvelet tänäpäpä tätä kansaa ja noudat heidän mielensä, ja vastaat heitä ja annat heille hyviä sanoja; niin he ovat sinun palvelias kaiken sinun elinaikas.	12:7 He sanoit hänelle: jos sinä palwelet tänäpäpä tätä Canssa ja noudat heidän mielens/ ja cuulet/ ja annat heille hywiä sanoja/ nijn he owat sinun alammaises sinun elinaicas.
12:8 Mutta hän hylkäsi tämän neuvon, jonka vanhat hänelle antoivat, ja neuvotteli nuorten miesten kanssa, jotka olivat kasvaneet hänen kanssaan ja jotka palvelivat häntä.	8. Mutta hän hylkäsi vanhimpain neuvon, jonka he hänelle antaneet olivat, ja piti neuvoa nuorukaisten kanssa, jotka hänen kanssansa kasvaneet olivat ja hänen edessänsä seisoivat.	12:8 Mutta hän hyljäis wanhimbain neuwon/ jonga he hänelle andanet olit/ ja piti neuwo nuorucaisten cansa/ jotca hänen cansans caswanet olit/ ja hänen edesäns seisoit.
12:9 Hän kysyi heiltä: "Kuinka te neuvotte meitä vastaamaan tälle kansalle, joka on puhunut minulle sanoen: 'Huojenna se ies, jonka sinun isäsi on pannut meidän niskaamme'?"	9. Ja hän sanoi niille: mitä te neuvotte vastaamaan tätä kansaa, joka minulle on puhunut sanoen: Huojenna se ijes, jonka isäs meidän päällemme pannut on?	12:9 Ja hän sanoi nijlle: mitä te neuwotte wastaman tätä Canssa/ joca minulle on sanonut: huojenna se ijes/ jonga Isäs meidän päällem pannut on?
12:10 Niin nuoret miehet, jotka olivat kasvaneet hänen kanssaan, vastasivat hänelle sanoen: "Sano näin tälle kansalle, joka on puhunut sinulle sanoen: 'Sinun isäsi teki meidän ikeemme raskaaksi, mutta huojenna sinä sitä meiltä' - puhu heille näin: 'Minun pikkusormeni on paksumpi kuin minun isäni lantio.	10. Ja nuorukaiset, jotka hänen kanssansa kasvaneet olivat, puhuivat hänelle sanoen: näin pitää sinun sanoman kansalle, joka sinulle sanoo: sinun isäs on meidän ikeemme raskauttanut, huojenna se meiltä! sille pitää sinun sanoman: minun pienin sormeni on paksumpi kuin minun isäni kupeet.	12:10 Ja nuorucaiset jotca hänen cansans caswanet olit/ sanoit hänelle: sille Canssalle joca sinulle sano: sinun Isäs on meidän ikem rascauttanut/ huojenna se meildä/ pitä sinun sanoman: minun pienin sormen on paxumbi cuin minun Isäni cupet.

12:11 Jos siis isäni on sälyttänyt teidän selkäänne raskaan ikeen, niin minä teen teidän ikeenne vielä raskaammaksi; jos isäni on kurittanut teitä raipoilla, niin minä kuritan teitä piikkiruoskilla."	11. Minun isäni on teidän ikeenne raskauttanut, mutta minä lisään vielä nyt teidän ikeesenne: minun isäni on kurittanut teitä ruoskilla, vaan minä kuritan teitä skorpioneilla.	12:11 Minun Isän on teidän iken rascauttanut/ mutta minä lisän siihen vielä nyt teille/ minun Isän on teitä curittanut ruoskilla/ vaan minä curitan teitä Scorpioilla.
12:12 Niin Jerobeam ja kaikki kansa tuli Rehabeamin tykö kolmantena päivänä, niinkuin kuningas oli käsenyt sanoen: "Tulkaa takaisin minun tyköni kolmantena päivänä."	12. Niin Jerobeam ja kaikki kansa tuli Rehabeamin tykö kolmantena päivänä, niinkuin kuningas puhunut ja sanonut oli: tulkaat minun tyköni jälleen kolmantena päivänä.	12:12 Niin Jerobeam ja kaikki kansa tulit Rehabeamin tykö colmandena päiwänä/ niinuin Cuningas puhunut ja sanonut oli/ tulcat minun tyköni jälleens colmandena päiwänä.
12:13 Ja kuningas antoi kansalle kovan vastauksen, hyljäten sen neuvon, jonka vanhat olivat hänelle antaneet.	13. Ja kuningas vastasi kovin kansaa, ja hylkäsi sen neuvon, jonka vanhimmat olivat hänelle antaneet,	12:13 Ja Cuningas wastais cowan Canssa/ ja hyljäis sen neuwon cuin wanhimmat olit hänelle andanet.
12:14 Ja hän puhui heille nuorten miesten neuvon mukaan, sanoen: "Jos minun isäni on tehnyt teidän ikeenne raskaaksi, niin minä teen ikeenne vielä raskaammaksi; jos minun isäni on kurittanut teitä raipoilla, niin minä kuritan teitä piikkiruoskilla."	14. Ja puhui heille niinkuin nuoret olivat neuvoneet, ja sanoi: minun isäni on teidän ikeenne raskauttanut, mutta minä lisään teidän ikeesenne vielä: minun isäni on teitä kurittanut ruoskilla, vaan minä kuritan teitä skorpioneilla.	12:14 Ja puhui heille niinuin ne nuoret olit neuwonet/ ja sanoi: minun Isän on teidän iken rascauttanut/ mutta minä lisän siihen/ minun Isän on teitä curittanut ruoskilla/ mutta minä curitan teitä Scorpioilla.
12:15 Kuningas ei siis kuullut kansaa; sillä Herra sen niin salli täyttääkseen sanansa, jonka Herra oli puhunut Jerobeamille, Nebatin pojalle, siilolaisen Ahian kautta.	15. Ja ei kuningas kuullut kansaa; sillä Herra oli sen niin kääntänyt, vahvistaaksensa sanansa jonka Herra puhui Jerobeamille Nebatin pojalle Ahian kautta Silosta.	12:15 Ja ei Cuningas cuullut Canssa/ sillä HERra oli sen nijn kääändänyt/ wahwistaxens sanans cuin hän puhui Jerobeamille Nebathin pojalle/ Ahian cautta Silost.
12:16 Kun koko Israel huomasi, ettei kuningas heitä kuullut, vastasi kansa kuninkaalle näin: "Mitä osaa meillä on Daavidiin? Ei meillä ole perintöosaa Iisain poikaan. Majoillesi, Israel! Valvo nyt huonettasi, Daavid!" Ja Israel meni majoillensa.	16. Kun koko Israel sen näki, ettei kuningas kuullut heitä, vastasi kansa kuningasta ja sanoi: mikä osa meillä on Davidissa? eli perimys Isain pojassa? Israel, mene majoilles! katso siis sinä, David huonettas! Ja Israel meni majoillensa,	12:16 COsca coco Israel sen näki ettei Cuningas cuullut heitä/ wastais Canssa Cuningalle/ ja sanoi: mikä osa on meillä Dawidis? eli perimys Isain pojas? Israel mene majois/ cadzo sijs sinä Dawid huonettas. Ja Israel meni majoins.
12:17 Niin Rehabeam tuli ainoastaan niiden israelilaisten kuninkaaksi, jotka asuivat Juudan kaupungeissa.	17. Niin että Rehabeam ainoastansa vallitsi ne Israelin lapset, jotka Juudan kaupungeissa asuivat.	12:17 Nijn että Rehabeam ainoastans wallidzi ne Israelin lapset jotca Judan Caupungeis asuit.

12:18 Ja kun kuningas Rehabeam lähetti matkaan verotöiden valvojan Adoramin, kivitti koko Israel hänet kuoliaaksi. Silloin kuningas Rehabeam nousi nopeasti vaunuihinsa ja pakeni Jerusalemiin.	18. Ja kuin kuningas Rehabeam lähetti Adoramin verorahan haltian matkaan, niin koko Israel kivitti hänen, niin että hän kuoli. Mutta kuningas Rehabeam astui nopiasti vaunuihin ja pakeni Jerusalemiin.	12:18 Ja cosca Cuningas Rehabeam lähetti Adoramin werorahan haldian matcaan/ nijn coco Israel kiwitti hänen. Mutta Cuningas Rehabeam astui nopiast waunuin/ ja pakeni Jerusalemijn.
12:19 Näin Israel luopui Daavidin suvusta, aina tähän päivään asti.	19. Ja niin erkani Israel Davidin huoneesta, hamaan tähän päivään asti.	12:19 Ja nijn ercani Israel Dawidin huonest haman tähän päiwän asti.
12:20 Mutta kun koko Israel kuuli, että Jerobeam oli tullut takaisin, lähettivät he kutsumaan hänet kansankokoukseen ja tekivät hänet koko Israelin kuninkaaksi. Daavidin sukua ei seurannut kukaan muu kuin Juudan sukukunta yksin.	20. Kuin koko Israel kuuli Jerobeamin tulleeaksi jälleen, lähettivät he ja käskivät kutsua hänen kansan eteen, ja tekivät hänen kaiken Israelin kuninkaaksi; ja ei yksikään seurannut Davidin huonetta, vaan Juudan suku ainoastansa.	12:20 COsca coco Israel cuuli Jerobeamin tullexi jällens/ lähetit he ja käskit hänen cudzua Canssan eteen/ ja teit hänen caiken Israelin Cuningaxi/ ja ei yxikän seurannut Dawidin huonetta/ waan Judan sucu ainoastans.
12:21 Ja kun Rehabeam tuli Jerusalemiin, kokosi hän koko Juudan heimon ja Benjaminin sukukunnan, satakahdeksankymmentä tuhatta sotakuntoista valiomiestä, sotimaan Israelin heimoa vastaan ja palauttamaan kuninkuutta Rehabeamille, Salomon pojalle.	21. Ja kuin Rehabeam tuli Jerusalemiin, kokosi hän koko Juudan huoneen ja Benjaminin suvun, sata ja kahdeksankymmentä tuhatta valittua sotamiestä, sotimaan Israelin huonetta vastaan ja omistamaan valtakuntaa Rehabeamille Salomon pojalle jälleen.	12:21 Ja cosca Rehabeam tuli Jerusalemijn/ cocois hän coco Judan huonen ja BenJaminin sugun/ sata ja cahdexankymmendä tuhatta nuorta ja walittua sotamiestä/ sotiman Israelin huonetta wastian/ ja omistaman waldacunda Rehabeamille Salomon pojalle jällens.
12:22 Mutta Jumalan miehelle Semajalle tuli tämä Jumalan sana:	22. Mutta Jumalan sana tuli sen Jumalan miehen Semajan tykö, sanoen:	12:22 Mutta Jumalan sana tuli sen Jumalan miehen Semajan tygö/ sanoden:
12:23 "Sano Rehabeamille, Salomon pojalle, Juudan kuninkaalle, ja koko Juudan ja Benjaminin heimoille sekä muulle kansalle näin:	23. Puhu Rehabeamille Salomon pojalle Juudan kuninkaalle ja koko Juudan huoneelle, ja Benjaminille ja jääneelle kansalle, ja sano:	12:23 Puhu Rehabeamille Salomon pojalle Judan Cuningalle/ ja coco Judan huonelle/ ja BenJaminille/ ja muulle Canssalle/ ja sano:
12:24 'Näin sanoo Herra: Älkää menkö sotimaan veljiänne, israelilaisia, vastaan. Palatkaa kukin kotianne, sillä minä olen sallinut tämän tapahtua.'" Niin he kuulivat Herran sanaa, kääntyivät takaisin ja menivät pois Herran sanan mukaan.	24. Näin sanoo Herra: älkäät menkö sotimaan teidän veljiänne Israelin lapsia vastaan. Palatkaan jokainen kotiansa; sillä se on minulta tapahtunut. Ja he kuulivat Herran sanan ja palasivat menemään Herran sanan jälkeen.	12:24 Näitä sano HERra: älkät mengö sotiman teidän weljejän Israelin lapsia wastian/ palaitcan jocainen cotians: sillä se on minulda tapahtunut. Ja he cuulit HERran sanan/ ja palaisit menemän HERran sanan jälken.
12:25 Mutta Jerobeam linnoitti Sikemin Efraimin vuoristossa ja asettui sinne. Sitten hän lähti sieltä ja linnoitti Penuelin.	25. Ja Jerobeam rakensi Sikemin Ephraimin vuorelle ja asui siinä, ja läksi sieltä ja rakensi Penuelin.	12:25 JA Jerobeam rakensi Sichemin Ephraimin vuorelle/ ja asui siellä/ ja käwi sieldä ja rakensi Penuelin.

12:26 Ja Jerobeam ajatteli sydämessänsä: "Nyt valtakunta joutuu takaisin Daavidin suvulle.	26. Ja Jerobeam ajatteli sydämessänsä: nyt valtakunta tulee Davidin huoneelle jälleen:	12:26 JA Jerobeam ajatteli sydämesäns/ nyt waldacunda tule Dawidin huonelle jälleens.
12:27 Jos tämä kansa menee ja uhraa teurasuhreja Herran temppelissä Jerusalemissa, niin tämän kansan sydän kääntyy jälleen heidän herransa Rehabeamin, Juudan kuninkaan, puolelle; ja he tappavat minut ja palaavat takaisin Rehabeamin, Juudan kuninkaan, luo."	27. Jos tämä kansa menee Jerusalemiin uhraamaan Herran huoneesen, ja tämän kansan sydän kääntyy jälleen herransa Rehabeamin Juudan kuninkaan puoleen; niin he tappavat minun ja palajavat jälleen Rehabeamin Juudan kuninkaan tykö.	12:27 Jos tämä Canssa mene Jerusalemiijn uhraman HERran huoneseen/ ja tämän Canssan sydän käändy jälleens heidän Herrans Rehabeamin Judan Cuningan puoleen/ nijn he tappawat minun/ ja palajawat jälleens Rehabeamin Judan Cuningan tygö.
12:28 Mietittyään asiaa kuningas teetti kaksi kultaista vasikkaa ja sanoi heille: "Te olette jo tarpeeksi kauan kulkeneet Jerusalemissa. Katso, Israel, tässä on sinun Jumalasi, joka on johdattanut sinut Egyptin maasta."	28. Ja kuningas piti neuvon ja teki kaksi kultaista vasikkaa; ja hän sanoi heille: teidän on työläs mennä Jerusalemiin, katso, tässä on sinun Jumalas, Israel, joka sinun on johdattanut Egyptin maalta.	12:28 Ja Cuningas piti neuwon ja teki caxi cullaista wasickata/ ja sanoi heille: teidän on työläs mennä Jerusalemiijn/ cadzo/ täsä on sinun Jumalas Israel/ joca sinun on johdattanut Egyptin maalda.
12:29 Ja hän pystytti toisen Beeteliin, ja toisen hän asetti Daaniin.	29. Ja pani niistä yhden Beteliin, ja toisen pani hän Daniin.	12:29 Ja pani nijstä yhden BethEliijn/ ja sen toisen Danijn.
12:30 Ja tämä koitui synniksi. Ja kansa kulki sen toisen kuvan luo Daaniin saakka.	30. Ja se asia joutui synniksi; sillä kansa meni sen yhden eteen hamaan Daniin.	12:30 Ja se asia joudui synnixi: sillä Canssa meni sen yhden eteen haman Danijn.
12:31 Hän rakensi myös uhrikukkulatemppeleitä ja teki kansan keskuudesta papeiksi kaikenkaltaisia miehiä, jotka eivät olleet leeviläisiä.	31. Niin teki hän myös huoneen kukkulalle ja teki papit halvimmista kansan seasta, jotka ei Levin lapsia olleet.	12:31 Nijn teki hän myös huonen cuckulalle/ ja teki Papit halwimmist Canssan seast/ jotca ei Lewin lapsist ollet.
12:32 Ja Jerobeam laittoi juhlan kahdeksannessa kuussa, kuukauden viidentenätoista päivänä, sen juhlan kaltaisen, jota vietetään Juudassa, ja nousi silloin itse alttarille; niin hän teki Beetelissä ja uhrasi niille vasikoille, jotka hän oli teettänyt. Ja tekemiänsä uhrikukkulapappeja hän asetti virkaan Beeteliin.	32. Ja Jerobeam teki juhlan viidentenätoistakymmenentenä päivänä, kahdeksantena kuukautena, niin kuin Juudan juhlapäivän, ja uhrasi alttarilla. Niin hän myös teki Bethelissä, uhraten vasikoille, jotka hän tehnyt oli. Ja hän toimitti Bethelin papit kukkuloille, jotka hän tehnyt oli.	12:32 Ja hän teki juhlan wijdendenätoistakymmendenä päiwänä/ cahdexandena Cuucautena/ nijncuin Judan juhlapäiwän/ ja uhras Altarilla. Nijn hän myös teki BethElis/ uhraten wasicoille/ jotca hän tehnyt oli. Ja hän toimitti BethElin Papit cuckuloille/ jotca hän tehnyt oli.

<p>12:33 Hän nousi sille alttarille, jonka oli teettänyt Beeteliin, viidentenätoista päivänä kahdeksatta kuuta, jonka kuukauden hän oli omasta päästään keksinyt. Hän laittoi silloin juhlan israelilaisille ja nousi alttarille polttamaan uhreja.</p>	<p>33. Ja hän uhrasi alttarilla, (jonka hän Beteliin tehnyt oli) viidentenätoistakymmenentenä päivänä kahdeksantena kuukautena, jonka hän sydämessänsä ajatellut oli. Ja teki Israelin lapsille juhlan, ja uhrasi alttarilla suitsutukseksi.</p>	<p>12:33 Ja hän uhrais sillä Altarilla/ (jonga hän BethElijn tehnyt oli) sinä wijdendenätoistakymmendenä päiwänä cahdexandena Cuucautena/ jonga hän sydämesäns ajatellut oli. Ja teki Israelin lapsille juhlia/ ja uhrais Altarilla suidzutuxexi.</p>
<p>13 LUKU</p>	<p>13 LUKU</p>	<p>XIII. Lucu</p>
<p>13:1 Ja katso, Juudasta Beeteliin tuli Herran käskystä Jumalan mies, juuri kun Jerobeam seiso i alttarin ääressä polttamassa uhreja.</p>	<p>1. Ja katso, Jumalan mies tuli Juudasta Herran sanan kanssa Beteliin; ja Jerobeam seiso i alttarin tykönä suitsuttamassa.</p>	<p>13:1 JA cadzo Jumalan mies tuli Judasta HERran sanan cansa BethElijn/ ja Jerobeam seiso i Altarin tykönä suidzuttamas.</p>
<p>13:2 Ja hän huusi alttaria kohti Herran käskystä ja sanoi: "Alttari, alttari, näin sanoo Herra: Katso, Daavidin suvusta on syntyvä poika, nimeltä Joosia. Hän on teurastava sinun päälläsi uhrikukkulapapit, jotka polttavat uhreja sinun päälläsi, ja sinun päälläsi tullaan polttamaan ihmisten luita."</p>	<p>2. Ja hän huusi alttaria vastaan Herran sanan kautta ja sanoi: alttari, alttari! Näin sanoo Herra: katso, Davidin huoneelle on syntyvä poika, Josia nimeltä: hän on uhraava sinun päälläs korkeuden pappeja, jotka sinun päälläs suitsuttavat, ja on polttava ihmisen luita sinun päälläs.</p>	<p>13:2 Ja hän huusi Altarita wastian HERran sanan cautta/ ja sanoi: ALTari/ Altari. Näin sano HERra: cadzo/ Dawidin huonelle on syndywä poica Josia nimeldä/ hän on uhrawa sinun päälles corkeuden pappeja/ jotca sinun päälles suidzuttawat/ ja on polttawa ihmisen luita sinun päälläs.</p>
<p>13:3 Ja hän antoi sinä päivänä ennusmerkin, sanoen: "Ennusmerkki siitä, että Herra on puhunut, on tämä: alttari halkeaa, ja tuhka, joka on sen päällä, hajoaa."</p>	<p>3. Ja hän antoi sinä päivänä ihmeen ja sanoi: tämä on se ihme, jonka Herra puhunut on: katso, alttarin pitää halkeaman, ja tuhka, joka sen päällä on, pitää hajoitettaman.</p>	<p>13:3 Ja hän andoi sinä päiwänä ihmen/ ja sanoi: tämä on se ihme/ että HERra näitä puhunut on/ cadzo/ Altarin pitä halkeman/ ja tuhwan joca sen päällä on/ pitä hajotettaman.</p>
<p>13:4 Kun kuningas Jerobeam kuuli Jumalan miehen sanan, jonka hän huusi alttaria kohti Beetelissä, ojensi hän kätensä alttarilta ja sanoi: "Ottakaa hänet kiinni." Silloin hänen kätensä, jonka hän oli ojentanut häntä vastaan, kuivettui, eikä hän enää voinut vetää sitä takaisin.</p>	<p>4. Kuin kuningas kuuli sanan siltä Jumalan mieheltä, joka alttaria vastaan Betelissä huutanut oli, ojensi Jerobeam kätensä alttarin tyköä ja sanoi: ottakaat häntä kiinni. Ja hänen kätensä kuivettui, jonka hän häntä vastaan ojensi, ja ei hän taitanut sitä vetää jälleen puoleensa.</p>	<p>13:4 COsca Cuningas cuuli sanan sildä Jumalan mieheldä/ joca Altarita wastian BethElis huutanut oli/ ojensi hän kätens Altarin tykö/ ja sanoi: ottacat händä kijnni. Ja hänen kätens cuiwettui/ jonga hän händä wastian ojensi/ ja ei hän tainnut sitä wetä jällens puoleens.</p>
<p>13:5 Ja alttari halkesi ja tuhka hajosi alttarilta, niinkuin Jumalan mies Herran käskystä oli ennusmerkin antanut.</p>	<p>5. Ja alttari halkesi, ja tuhka hajoitettiin alttarilta, sen ihmeen jälkeen, jonka Jumalan mies Herran sanan kautta antanut oli.</p>	<p>13:5 Ja Altari halkeis/ ja tuhca hajotettin Altarilda sen jhmen jälken/ cuin Jumalan mies HERran sanan cautta andanut oli.</p>

<p>13:6 Silloin kuningas puhkesi puhumaan ja sanoi Jumalan miehelle: "Lepytä Herraa, Jumalaasi, ja rukoile minun puolestani, että minä voisin vetää käteni takaisin." Ja Jumalan mies lepytti Herraa; niin kuningas voi vetää kätensä takaisin, ja se tuli entiselleen.</p>	<p>6. Ja kuningas vastasi ja sanoi Jumalan miehelle: nöyryytä nyt sinus rukouksella Herran Jumalas kasvoin edessä, ja rukoile minun edestäni, että käteni taipuis minun tyköni. Niin Jumalan mies rukoili nöyrästi Herraa, ja kuninkaan käsi taipui jälleen hänen puoleensa ja tuli niinkuin se oli ennenkin ollut.</p>	<p>13:6 Ja Cuningas wastais/ ja sanoi Jumalan miehelle: rucoile sinun HERras Jumalatas minun edestäni/ että minun käten taipuis minun tygöni. Silloin Jumalan mies rucoili HERra/ ja Cuningan käsi taiwui jällens hänen puoleens/ ja tuli nijncuin hän oli ennengin ollut.</p>
<p>13:7 Ja kuningas puhui Jumalan miehelle: "Tule minun kanssani kotiini virkistämään itseäsi; minä annan sinulle lahjan."</p>	<p>7. Ja kuningas puhui Jumalan miehelle: tule kotia minun kanssani ja virvoita itses: minä annan sinulle lahjan.</p>	<p>13:7 Ja Cuningas puhui Jumalan miehelle: tule cotia minun cansani ja wirgota idzes/ minä annan sinulle lahjoja.</p>
<p>13:8 Mutta Jumalan mies sanoi kuninkaalle: "Vaikka antaisit minulle puolet linnastasi, en minä tulisi sinun kanssasi. Tässä paikassa en minä syö leipää enkä juo vettä.</p>	<p>8. Mutta Jumalan mies sanoi kuninkaalle: vaikkas antaisit minulle puolen huonettas, en minä sittenkään tulisi sinun kanssas, enkä syö tässä paikassa leipää enkä juo vettä.</p>	<p>13:8 Mutta Jumalan mies sanoi Cuningalle: waickas annaisit minulle puolen sinun huonettas/ en minä sijttekän tulis sinun cansas: sillä en minä syö täsä paicas leipä/ engä juo wettä.</p>
<p>13:9 Sillä niin käski minua Herra sanallansa, sanoen: Älä syö leipää, älä juo vettä äläkä palaa samaa tietä, jota olet tullut."</p>	<p>9. Sillä niin käski minua Herran sanansa kautta, sanoen: ei sinun pidä leipää syömän eikä vettä juoman, eikä myös palajaman sitä tietä, jota sinä mennyt olet.</p>	<p>13:9 Sillä nijn käski minun HERra sanans cautta/ sanoden: ei sinun pidä leipä syömän/ eikä wettä juoman/ eikä myös palajaman sitä tietä cuins mennyt olet.</p>
<p>13:10 Ja hän meni toista tietä eikä palannut samaa tietä, jota oli tullut Beeteliin.</p>	<p>10. Ja hän meni toista tietä ja ei palannut sitä tietä, jota hän Beteliin tullut oli.</p>	<p>13:10 Ja hän meni toista tietä/ ja ei palainnut sitä tietä cuin hän BethElijn tullut oli.</p>
<p>13:11 Mutta Beetelissä asui vanha profeetta; ja hänen poikansa tuli ja kertoi hänelle kaiken, mitä Jumalan mies sinä päivänä oli tehnyt Beetelissä ja mitä hän oli puhunut kuninkaalle. Kun he olivat kertoneet sen isällensä,</p>	<p>11. Mutta Betelissä asui vanha propheta; hänen tykönsä tuli hänen poikansa ja jutteli hänelle kaikki, mitä Jumalan mies teki sinä päivänä Betelissä, ja sanat, jotka hän kuninkaalle sanonut oli, he juttelivat isällensä.</p>	<p>13:11 MUTta BethElis asui yxi wanha Propheta/ hänen tygöns menit hänen poicans/ ja juttelit Isällens caicki hänen tecons/ cuin se Jumalan mies teki sinä päiwänä BethElis/ ja ne sanat cuin hän Cuningalle sanonut oli.</p>
<p>13:12 kysyi heidän isänsä heiltä, mitä tietä hän oli mennyt. Ja hänen poikansa olivat nähneet, mitä tietä Juudasta tullut Jumalan mies oli lähtenyt.</p>	<p>12. Ja heidän isänsä sanoi heille, mitä tietä hän meni? ja hänen poikansa osoittivat hänelle tien, jota Juudasta tullut Jumalan mies vaeltanut oli.</p>	<p>13:12 Ja heidän Isäns sanoi heille: cuta tietä hän on matcustanut? ja hänen poicans osotit hänelle tien/ jota se Jumalan mies waeldanut oli/ se cuin Judasta tullut oli.</p>

13:13 Silloin hän sanoi pojilleen: "Satuloikaa minulle aasi." Ja kun he olivat satuloineet hänelle aasin, istui hän sen selkään	13. Mutta hän sanoi pojillensa: satuloikaat minulle aasi. Ja kuin he olivat satuloineet aasin, istui hän sen selkään.	13:13 Mutta hän sanoi pojillens: satuloitca minulle Asi/ Ja cuin he olit satuloinnet Asin/ istui hän sen päälle.
13:14 ja lähti Jumalan miehen jälkeen ja tapasi hänet istumassa tammen alla. Ja hän kysyi häneltä: "Sinäkö olet se Juudasta tullut Jumalan mies?" Hän vastasi: "Minä."	14. Ja meni sen Jumalan miehen perään, ja löysi hänen istumassa tammen alla, ja sanoi hänelle, sinäkö se Jumalan mies olet, joka Juudasta tullut olet? Hän sanoi: minä.	13:14 Ja meni sen Jumalan miehen perään/ ja löysi hänen istumast tammen alla/ ja sanoi hänelle: oletcos se Jumalan mies/ joca Judasta tullut olet? hän sanoi: olen.
13:15 Hän sanoi hänelle: "Tule kanssani minun kotiini syömään."	15. Hän sanoi hänelle: tule minun kanssani kotia ja syö leipää.	13:15 Hän sanoi hänelle: tule minun cansani cotia/ ja syö leipä.
13:16 Hän vastasi: "En voi palata enkä tulla sinun kanssasi, en voi syödä leipää enkä juoda vettä sinun kanssasi tässä paikassa,	16. Hän sanoi: en minä taida palata sinun kanssas enkä tulla sinun tykö: en minä syö leipää enkä juo vettä sinun kanssas tässä paikassa.	13:16 Hän sanoi: en minä palaja sinun cansas engä tule sinun tygös/ en minä syö myös leipä/ engä juo wettä täsä paicas sinun cansas:
13:17 sillä minulle on tullut sana, Herran sana: 'Älä syö leipää äläkä juo vettä siellä, älä myöskään tule takaisin samaa tietä, jota olet mennyt'."	17. Sillä minun kanssani on puhuttu Herran sanan kautta: ei sinun pidä siellä leipää syömän eikä vettä juoman, ei myös sinun pidä palajaman sitä tietä, jota sinä sinne mennyt olet.	13:17 Sillä minun cansani on puhuttu HERran sanan cautta: ei sinun pidä siellä leipä syömän/ eikä wettä juoman/ ei myös sinun pidä palajaman sitä tietä cuins sinne mennyt olet.
13:18 Hän sanoi hänelle: "Minäkin olen profeetta niinkuin sinä, ja enkeli on puhunut minulle Herran käskystä, sanoen: 'Vie hänet kanssasi takaisin kotiisi syömään leipää ja juomaan vettä'." Mutta sen hän valhetteli hänelle.	18. Hän sanoi hänelle: minä olen myös propheta niinkuin sinäkin, ja enkeli on puhunut minun kanssani Herran sanan kautta ja sanonut: vie häntä kanssas huoneeses syömään leipää ja juomaan vettä. Mutta hän valehteli hänen edessänsä.	13:18 Hän sanoi hänelle: minä olen myös Propheta nijncuin sinäkin/ ja Engel on puhunut minun cansani HERran sanan cautta/ ja sanonut: wie händä cotia cansas syömän leipä ja juoman wettä. 13:19 Mutta hän walhetteli hänen edesäns.
13:19 Niin tämä palasi hänen kanssansa ja söi leipää ja joi vettä hänen kodissaan.	19. Ja hän palasi hänen kanssansa, ja söi leipää ja joi vettä hänen huoneessansa.	Ja palautti hänen/ ja hän söi leipä ja joi wettä hänen cansans hänen huonesans.
13:20 Mutta heidän istuessaan pöydässä tuli Herran sana profeetalle, joka oli tuonut hänet takaisin.	20. Ja tapahtui, kuin he istuivat pöydän tykönä, että Herran sana tuli prophetan työ, joka hänen palauttanut oli,	13:20 JA cuin he istuit pöydän tykönä/ tuli HERran sana Prophetalle joca hänen palattanut oli.

13:21 Ja hän huusi Juudasta tulleelle Jumalan miehelle, sanoen: "Näin sanoo Herra: Koska sinä olet niskoitellut Herran käskyä vastaan etkä ole noudattanut sitä määräystä, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antoi,	21. Ja hän huusi Jumalan miehelle, joka Juudasta tullut oli, ja sanoi: näin sanoo Herra: ettäs olet Herran käskylle tottelematon ollut, ja et ole sitä käskyä pitänyt, jonka Herra sinun Jumalasi käskenyt on,	13:21 Ja hän huusi sille Jumalan miehelle joca Judasta tullut oli/ ja sanoi: näita sano HERra: ettäs olet HERran käskylle tottelematon ollut/ ja et ole sitä käskyä pitänyt/ cuin HERra sinun Jumalasi käskenyt on:
13:22 vaan olet palannut syömään leipää ja juomaan vettä siinä paikassa, josta sinulle oli sanottu: 'Älä siellä syö leipää äläkä juo vettä', niin älköön sinun ruumiisi tulko isiesi hautaan."	22. Ja olet palannut syömään leipää ja juomaan vettä siinä paikassa, josta sinulle sanottu oli: ei sinun pidä siellä leipää syömän eikä vettä juoman: ei pidä sinun ruumiis tuleman sinun isäis hautaan.	13:22 Ja olet palainnut syömän leipä/ ja juoman wettä sijnä paicas cuin HERra kielsi: ei sinun pidä siellä leipä syömän eikä wettä juoman: ei pidä sinun ruumis tuleman sinun Isäis hautaan.
13:23 Ja kun hän oli syönyt leipää ja juonut, satuloi hän aasin profeetalle, jonka hän oli tuonut takaisin.	23. Ja kuin hän leipää syönyt ja vettä juonut oli, satuloitsi hän aasin prophetalle, jonka hän palauttanut oli.	13:23 JA cuin hän leipä syönyt ja wettä juonut oli/ satuloidzi mies Asin sille Prophetalle/ jonga hän palattanut oli.
13:24 Kun tämä oli lähtenyt, kohtasi hänet leijona tiellä ja tappoi hänet. Ja hänen ruumiinsa oli pitkänään tiellä, ja aasi seisoi hänen vieressään, ja leijona seisoi ruumiin ääressä.	24. Ja koska hän meni pois, kohtasi hänen jalopeura tiellä ja tappoi hänen. Ja hänen ruumiinsa makasi heitettynä tiellä, ja aasi seisoi hänen sivussansa, ja jalopeura seisoi lähinnä ruumista.	13:24 Ja cosca hän meni pois/ cohtais hänen Lejoni tiellä/ ja tappoi hänen. Ja hänen ruumins macais heitettynä tiellä/ ja Asi seisoi hänen siwusans/ ja Lejoni seisoi lähinnä ruumista.
13:25 Ja katso, siitä kulki ohitse miehiä, ja he näkivät ruumiin pitkänään tiellä ja leijonan seisomassa ruumiin ääressä. He menivät ja puhuivat siitä kaupungissa, jossa vanha profeetta asui.	25. Ja katso, koska siitä kävi ihmisiä ohitse, näkivät he ruumiin heitetyksi tielle ja jalopeuran seisovan ruumiin tykönä; ja he tulivat ja sanoivat sen kaupungissa, jossa vanha propheta asui.	13:25 Ja cosca sijtä käwi ihmisiä ohidzen/ näit he ruumin heitetyxi tielle/ ja Lejonin seisowan ruumin tykönä/ ja he menit ja sanoit Caupungis/ josa se wanha Propheta asui.
13:26 Kun profeetta, joka oli palauttanut hänet tieltä, kuuli sen, sanoi hän: "Se on se Jumalan mies, joka niskoitteli Herran käskyä vastaan. Sentähden Herra on antanut hänet leijonalle, ja se on ruhjonut ja tappanut hänet sen Herran sanan mukaan, jonka hän oli hänelle puhunut."	26. Kuin propheta sen kuuli, joka hänen tieltä palauttanut oli, sanoi hän: se on Jumalan mies, joka Herran käskylle tottelematon oli; sentähden on Herra hänen antanut jalopeuralle, ja se on musertanut ja tappanut hänen niiden sanain jälkeen, jotka Herra hänelle sanonut oli.	13:26 Cosca Propheta sen cuuli/ joca hänen palattanut oli/ sanoi hän: se on se Jumalan mies joca HERran käskylle tottelematon oli/ sentähden on HERra hänen andanut Lejonille/ se on musertanut ja tappanut hänen/ nijden sanain jälken/ cuin HERra hänelle sanonut oli.
13:27 Ja hän puhui pojilleen, sanoen: "Satuloikaa minulle aasi." Ja he satuloivat.	27. Ja sanoi pojillensa: satuloikaat minulle aasi. Ja koska he olivat satuloineet,	13:27 Ja sanoi pojillens: satuloitcat minulle Asi. Ja cosca he olit satuloinet/

13:28 Ja hän lähti ja löysi hänen ruumiinsa, joka oli pitkänään tiellä, ja aasin ja leijonan seisomasta ruumiin ääressä; leijona ei ollut syönyt ruumista eikä myöskään ruhjonut aasia.	28. Meni hän sinne, ja löysi hänen ruumiinsa heitetyksi tielle, ja aasin ja jalopeuran seisovan ruumiin tykönä. Ei jalopeura ollut syönyt ruumista eikä reväissyt aasia.	13:28 Meni hän sinne/ ja löysi hänen ruumins heitetyxi tielle/ ja Asin ja Lejonin seisowan ruumin tykönä. Ei Lejoni ollut mitän syönyt ruumijsta/ eikä rewäisnyt Asia.
13:29 Niin profeetta otti Jumalan miehen ruumiin, pani sen aasin selkään ja vei sen takaisin; ja vanha profeetta tuli kaupunkiin pitämään valittajaisia ja hautaamaan häntä.	29. Niin otti propheta sen Jumalan miehen ruumiin ja pani aasinsa päälle, ja vei sen takaperin; ja vanha propheta tuli kaupunkiin itkemään ja hautaamaan häntä.	13:29 Silloin otti Propheta sen Jumalan miehen ruumin/ ja pani Asins päälle/ ja wei hänen tacaperin/ ja se wanha Propheta tuli Caupungijn itkemän ja hautaman händä.
13:30 Ja hän pani ruumiin omaan hautaansa; ja he pitivät valittajaiset hänelle ja huusivat: "Voi, minun veljeni!"	30. Ja hän pani ruumiin omaan hautaansa, ja he itkivät häntä: oi minun veljeni!	13:30 Ja hän pani ruumin hänen omaan hautaans/ ja itkit händä: Ah weljeni.
13:31 Ja kun hän oli haudannut hänet, sanoi hän pojilleen näin: "Kun minä kuolen, niin haudatkaa minut siihen hautaan, johon Jumalan mies on haudattu, ja pankaa minun luuni hänen luittensa viereen.	31. Ja kuin he olivat haudanneet hänen, puhui hän pojillensa, sanoen: koska minä kuolen, niin haudatkaat minua siihen hautaan, johon Jumalan mies haudattu on, ja pankaat minun luuni hänen luidensa sivuun.	13:31 Ja cosca he olit haudannet hänen/ sanoi hän pojillens: cosca minä cuolen/ nijn haudacka minua sijhen hautaan/ johonga se Jumalan mies haudattu on/ ja pangat minun luuni hänen luidens siwuun.
13:32 Sillä toteutuva on sana, jonka hän Herran käskystä huusi Beetelissä olevaa alttaria vastaan ja kaikkia Samarian kaupungeissa olevia uhrikukkulatemppeleitä vastaan."	32. Sillä se on tapahtuva, minkä hän alttaria ja Beteliä vastaan Herran sanan kautta huutanut oli, ja kaikkia korkeuden huoneita vastaan, jotka Samarian kaupungeissa ovat.	13:32 Sillä se on tapahtuwa cuin hän Altarita ja BethElitä wastian HERran sanan cautta huutanut oli/ ja caickia corkeuden huoneita wastian/ jotca Samarian Caupungeis owat.
13:33 Ei tämänkään jälkeen Jerobeam kääntynyt pahalta tieltään, vaan teki taas uhrikukulapapeiksi kaikenkaltaisia miehiä kansan keskuudesta. Kuka vain halusi, sen hän vihki papin virkaan, ja niin siitä tuli uhrikukulapappi.	33. Mutta kuin nämät tapahtuneet olivat, ei Jerobeam kääntänytkään itseänsä pahalta tieltänsä pois, mutta meni ja teki taas korkeuden pappeja halvimmista kansan seassa; kenenkä hän tahtoi, sen käden hän täytti, ja se tuli korkeuden papiksi.	13:33 MUTta cosca nämät tapahtunet olit/ ei Jerobeam käändänytkän idziäns hänen pahalda tieldäns pois/ mutta teki taas corkeuden pappeja halvimmista Canssan seasta/ kenengä hän tahdoi/ sen käden hän täytti/ ja se tuli corkeuden papixi.
13:34 Ja tällä tavalla tämä tuli synniksi Jerobeamin suvulle ja syyksi siihen, että se hävitettiin ja hukutettiin maan päältä.	34. Ja tämä asia tapahtui Jerobeamin huoneelle synniksi, ja että hän piti hävitettämän ja hukutettaman maan päältä.	13:34 Ja tämä tapahtui Jerobeamin huonelle synnixi/ että hänen piti catoman ja häwitettämän maan pääldä.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu

14:1 Siihen aikaan sairastui Abia, Jerobeamin poika.	1. Siihen aikaan sairasti Abia Jerobeamin poika.	14:1 Sijhen aican sairasti Abia Jerobeamin poica.
14:2 Niin Jerobeam sanoi vaimollensa: "Nouse ja pukeudu niin, ettei sinua tunneta Jerobeamin vaimoksi, ja mene Siiloon. Katso, siellä on profeetta Ahia, joka ilmoitti, että minusta on tuleva tämän kansan kuningas.	2. Ja Jerobeam sanoi emännällensä: nouse ja muuta itses, niin ettei yksikään tuntisi sinua Jerobeamin emännäksi; ja mene Siloon. Katso siellä on propheta Ahia, joka minulle sanoi: että minä olen tuleva tämän kansan kuninkaaksi.	14:2 Ja Jerobeam sanoi emännällens: nouse/ ja muuta sinus nijn ettei yxikän tundis sinua Jerobeamin emännäxi/ ja mene Siloon/ cadzo/ siellä on Propheta Ahia/ joca minulle sanoi: että minä olin tulewa tämän Canssan Cuningaxi.
14:3 Ja ota mukaasi kymmenen leipää sekä pieniä leivoksia ja ruukullinen hunajaa ja mene hänen luoksensa. Hän ilmaisee sinulle, kuinka pojan käy."	3. Ja ota kätees kymmenen leipää ja kyrsää, ja astia hunajaa, ja mene hänen tykönsä, että hän sanois sinulle, mitä nuorukaiselle tapahtuu.	14:3 Ja ota sinun cansas kymmenen leipä/ ja kymmenen kyrsä/ ja astia hunajata/ ja mene hänen tygöns/ että hän sanois sinulle mitä nuorucaiselle tapahtu.
14:4 Jerobeamin vaimo teki niin: hän nousi ja meni Siiloon ja tuli Ahian taloon. Ja Ahia ei voinut nähdä, sillä hänellä oli vanhuuttaan kaihi silmissä.	4. Ja Jerobeamin emäntä teki niin, nousi ja meni Siloon, ja tuli Ahian huoneesen; mutta ei Ahia taitanut nähdä, sillä hänen silmänsä olivat pimenneet vanhuudesta.	14:4 Ja Jerobeamin emändä teki nijn/ nousi ja meni Siloon/ ja tuli Ahian huoneseen/ mutta ei Ahia nähnyt/ sillä hänen silmäns olit pimennet wanhudesta.
14:5 Mutta Herra oli sanonut Ahialle: "Katso, Jerobeamin vaimo tulee sinulta kysymään pojastaan, sillä hän on sairaana. Niin ja niin on sinun puhuttava hänelle." Ja kun hän tuli tekeytyen tuntemattomaksi,	5. Mutta Herra sanoi Ahialle: katso Jerobeamin emäntä tulee kysymään sinulta yhtä asiaa pojastansa, sillä hän on sairas; niin puhu sinä hänelle niin ja niin. Ja kuin hän tuli sisälle, piti hän itsensä outona.	14:5 MUTta HERra sanoi Ahialle: cadzo/ Jerobeamin emändä tule kysymän sinulda yhtä asiata pojastans/ sillä hän on sairas/ nijn puhu sinä hänelle nijn ja nijn. Ja cosca hän tuli sisälle/ piti hän idzens outona.
14:6 ja kun Ahia kuuli hänen askeleensa hänen tullessaan ovesa, sanoi hän: "Tule sisään, Jerobeamin vaimo; miksi sinä tekeydyt tuntemattomaksi? Minä olen saanut ilmoittaakseni sinulle kovan sanoman.	6. Kuin Ahia kuuli ovesa hänen jalkainsa töminän, sanoi hän: tule sisälle, sinä Jerobeamin emäntä: kuinkas itses niin outona pidät? Minä olen lähetetty sinun tykök kovan sanoman kanssa.	14:6 Cosca Ahia cuuli owes hänen jalcans töminän sanoi hän: tule sisälle sinä Jerobeamin emändä/ cuingas idzes nijn outona pidät? minä olen lähetetty sinun tygös cowan sanoman cansa.
14:7 Mene ja sano Jerobeamille: 'Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Minä olen korottanut sinut kansan seasta ja asettanut sinut kansani Israelin ruhtinaaksi	7. Mene ja sano Jerobeamille: näin sanoo Herra Israelin Jumala: että minä olen korottanut sinun kansan seasta ja pannut sinun minun kansani Israelin ruhtinaaksi,	14:7 Mene ja sano Jerobeamille: näin sano HERra Israelin Jumala: minä olen corgottanut sinun Canssan seast/ ja pannut sinun minun Canssani Israelin Ruhtinaxi.

<p>14:8 ja reväissyt valtakunnan Daavidin suvulta ja antanut sen sinulle. Mutta sinä et ole ollut niinkuin minun palvelijani Daavid, joka noudatti minun käskyjäni ja seurasi minua kaikesta sydämestänsä, niin että hän teki ainoastaan sitä, mikä oli oikeata minun silmissäni.</p>	<p>8. Ja olen reväissyt valtakunnan Davidin huoneelta pois, ja antanut sen sinulle: mutta et sinä ole ollut niinkuin minun palvelijani David, joka piti minun käskyni ja vaelsi minun jälkeeni kaikella sydämellä, ja teki ainoastaan mitä minulle kelvollinen oli;</p>	<p>14:8 Ja olen rewäisnyt waldacunnan Dawidin huonelta pois/ ja andanut sen sinulle/ mutta et sinä ole ollut nijncuin minun palwelian Dawid/ joca piti minun käskyni/ ja waelsi minun jälkeeni caikella sydämellä/ ja teki ainoastans cuin minulle kelwollinen oli.</p>
<p>14:9 Vaan sinä olet tehnyt enemmän paha kuin kaikki sinun edeltäjäsi: sinä olet mennyt ja tehnyt itsellesi muita jumalia, valettuja kuvia, ja olet vihoittanut minut ja heittänyt minut selkäsi taakse.</p>	<p>9. Mutta sinä olet tehnyt pahemmin kaikkia muita, jotka sinun edelläs olleet ovat, ja sinä olet mennyt ja tehnyt itselles vieraita jumalia ja valetuita kuvia kehoittaakses minua vihaan, ja olet heittänyt minun selkäs taa;</p>	<p>14:9 Mutta sinä olet pahemmin tehnyt caickia muita/ jotca sinun edelläs ollet owat/ ja sinä olet mennyt/ ja tehnyt idzelles wieraita jumalita/ ja waletuita cuwia/ kehoittaxes minua wihaan/ ja olet heittänyt minun selkäs taa.</p>
<p>14:10 Katso, sentähden minä annan onnettomuuden kohdata Jerobeamin sukua ja hävitän Israelista Jerobeamin miespuoliset jälkeläiset, kaikki tynni, ja minä lakaisen pois Jerobeamin suvun, niinkuin saasta lakaistaan, kunnes siitä on tullut loppu.</p>	<p>10. Sentähden katso, minä annan tulla paha Jerobeamin huoneen päälle, ja hukutan Jerobeamista sen, joka vetensä seinään heittää, suljetun ja hyljätyn Israelissa, ja käväisen Jerobeamin huoneen sukukunnan, niinkuin tunkio käväistään, perikatoonsa asti.</p>	<p>14:10 Cadzo/ sentähden minä annan tulla paha Jerobeamin huonen päälle/ ja hucutan Jerobeamista sengin joca wetens heittä seinään/ sen suljetun ja hyljätyn Israelis/ ja käwäisen Jerobeamin huonen sucucunnan/ nijncuin ricat käwäistän/ pericatons asti.</p>
<p>14:11 Joka Jerobeamin jälkeläisistä kuolee kaupungissa, sen koirat syövät, ja joka kuolee kedolle, sen syövät taivaan linnut. Sillä Herra on puhunut.'</p>	<p>11. Joka Jerobeamista kuolee kaupungissa, se pitää koirilta syötämän, mutta joka kuolee kedolla, se pitää taivaan linnuilta syötämän; sillä Herra on sen puhunut.</p>	<p>14:11 Se joca Jerobeamista cuole Caupungis/ hän pitä coirilda syötämän/ mutta se joca cuole kedolla/ hän pitä taiwan linnuilda syötämän: sillä HERra on sen puhunut.</p>
<p>14:12 Niin nouse nyt ja mene kotiisi. Kun sinun jalkasi astuu kaupunkiin, kuolee lapsi.</p>	<p>12. Niin nouse sinä ja mene kotias, ja kuin jalkas astuu kaupunkiin, niin pojan pitää kuoleman.</p>	<p>14:12 Nijn nouse ja mene cotias/ ja cosca jalcas astu Caupungijn/ nijn lapsen pitä cuoleman.</p>
<p>14:13 Ja koko Israel on pitävä valittajaiset hänelle, ja hänet haudataan. Sillä Jerobeamin jälkeläisistä on hän yksin tuleva hautaan, koska Jerobeamin suvussa on vain hänessä havaittu jotakin Herralle, Israelin Jumalalle, otollista.</p>	<p>13. Ja koko Israel itkee häntä ja hautaa hänen, sillä ainoastansa tämä tulee Jerobeamista hautaan, että jotakin hyvää on löydetty hänen tykönänsä, Herran Israelin Jumalan edessä, Jerobeamin huoneessa.</p>	<p>14:13 Ja coco Israel itke händä ja hauta hänen/ sillä ainoastans tämä tule Jerobeamista hautaan/ että jotakin hywä on löytty hänen tykönäns HERran Israelin Jumalan edes Jerobeamin huones.</p>

14:14 Mutta Herra on herättävä itsellensä Israeliin kuninkaan, joka hävittää Jerobeamin suvun. Se on se päivä; ja mitä sitten?	14. Ja Herra herättää itsellensä yhden Israelin kuninkaan, se on hävittävä Jerobeamin huoneen sinä päivänä: ja mitä jo on tapahtunut?	14:14 Ja HERra herättä idzellens yhden Israelin Cuningan/ se on häwittäwä Jerobeamin huonen sinä päiwänä/ ja mitä jo on tapahtunut?
14:15 Herra on lyövä Israelia, niin että se tulee ruovon kaltaiseksi, joka häilyy vedessä. Ja hän kiskaisee Israelin irti tästä hyvästä maasta, jonka hän on antanut heidän isillensä, ja hajottaa heidät tuolle puolelle Eufrat-virran, koska he ovat tehneet itsellensä asera-karsikkoja ja siten vihoittaneet Herran.	15. Ja Herra lyö Israelin niinkuin ruoko häilyy vedessä, ja repii Israelin tästä hyvästä maasta, jonka hän heidän isillensä antanut on, ja hajottaa heidät virran ylitse; että he ovat itsellensä tehneet metsistöitä, vihoittaksensa Herraa:	14:15 Ja HERra lyö Israelin nijncuin ruoco hääly wedes/ ja repi Israelin tästä hywästä maasta/ jonga hän heidän Isillens andanut on/ ja hajotta heidän wirran ylidze/ että he owat heillens tehnet medzistöitä wihoittaxens HERra.
14:16 Ja hän antaa alttiiksi Israelin niiden syntien tähden, jotka Jerobeamin on tehnyt ja joilla hän on saattanut Israelin tekemään syntiä."	16. Ja hylkää Israelin, Jerobeamin synnin tähden, joka syntiä teki ja saatti Israelin syntiä tekemään.	14:16 Ja hylkä Israelin Jerobeamin synnin tähden/ joca syndiä teki ja saatti Israelin syndiä tekemän.
14:17 Niin Jerobeamin vaimo nousi, meni matkaansa ja tuli Tirsaan. Juuri kun hän tuli huoneen kynnykselle, kuoli poika.	17. Ja Jerobeamin emäntä nousi ja meni, ja tuli Tirsaan; ja kuin hän astui huoneen kynnykseen, kuoli nuorukainen.	14:17 Ja Jerobeamin emändä nousi/ ja meni/ ja tuli Thirsaan/ ja cosca hän tuli huonen kynnyxijn/ cuoli nuorucainen.
14:18 Ja hänet haudattiin, ja koko Israel piti valittajaiset hänelle, sen sanan mukaan, jonka Herra oli puhunut palvelijansa, profeetta Ahian, kautta.	18. Ja he hautasivat hänen, ja koko Israel itki häntä, Herran sanan jälkeen, jonka hän palveliansa propheta Ahian kautta sanonut oli.	14:18 Ja he hautaisit hänen/ ja coco Israel itki händä HERran sanan jälken/ jonga hän palwelians cautta Prophetan Ahian sanonut oli.
14:19 Mitä muuta on kerrottavaa Jerobeamista, kuinka hän soti ja kuinka hän hallitsi, katso, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.	19. Mitä enempi Jerobeamista on sanomista, kuinka hän soti ja kuinka hän hallitsi: katso se on kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.	14:19 Mitä enämbi Jerobeamist on sanomist/ cuinga hän sodei ja hallidzi/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten Aicakirjas.
14:20 Ja aika, minkä Jerobeamin hallitsi, oli kaksikymmentä kaksi vuotta. Sitten hän meni lepoon isiensä tykö. Ja hänen poikansa Naadab tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	20. Ja aika, jonka Jerobeamin hallitsi, oli kaksikolmattakymmentä ajastaikaa; ja hän nukkui isäinsä kanssa; ja hänen poikansa Nadab tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	14:20 Ja aica cuin Jerobeamin hallidzi/ oli caxicolmattakymmendä ajastaica/ ja nuckui Isäins cansa/ ja hänen poicans Nadab tuli Cuningaxi hänen siaans.

14:21 Mutta Rehabeam, Salomon poika, tuli Juudan kuninkaaksi. Neljäkymmenen yhden vuoden vanha oli Rehabeam tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi seitsemäntoista vuotta Jerusalemissa, siinä kaupungissa, jonka Herra oli valinnut kaikista Israelin sukukunnista, asettaakseen nimensä siihen. Hänen äitinsä oli nimeltään Naema, ammonilainen.	21. Niin oli Rehabeam, Salomon poika kuningas Juudassa, ja oli yhdenviidettäkymmentä ajastaikainen tultuansa kuninkaaksi, ja hallitsi seitsemäntoistakymmentä ajastaikaa Jerusalemissa, siinä kaupungissa, jonka Herra valinnut on kaikista Israelin sukukunnista, pannaksensa siihen nimensä; ja hänen äitinsä nimi oli Naema Ammonilainen.	14:21 NIin oli Rehabeam Salomon poica Cuningas Judaas/ ja oli yhden wijdettäkymmendä ajastaicainen tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi seidzementoistakymmendä ajastaica Jerusalemis/ sijnä Caupungis/ jonga HERra walinnut oli caikist Israelin sucucunnist/ pannaxens sijhen nimens. Hänen äitins cudzuttin Naema yxi Ammoniteri.
14:22 Ja Juuda teki sitä, mikä oli pahaa Herran silmissä. Synneillänsä, joita he tekivät, he vihoittivat Herraa paljon enemmän, kuin heidän isänsä olivat tehneet.	22. Ja Juuda teki pahaa Herran edessä; ja he saattivat hänen enempi kiivaaksi, kuin kaikki heidän esi-isänsä olivat tehneet synneillänsä, joita he tekivät.	14:22 Ja Juda teki paha HERran edes/ ja saatit hänen enämbi kijwaxi/ cuin caicki heidän Esiisäns olit tehnet heidän synneilläns/ jotca he teit.
14:23 Hekin tekivät itsellensä uhrikukkuloita, patsaita ja aserakarsikkoja kaikille korkeille kukkuloille ja jokaisen viheriän puun alle.	23. Sillä hekin rakensivat itsellensä korkeuksia, patsaita ja metsistöitä kaikille korkeille vuorille ja kaikkein viheriäisten puiden alle.	14:23 Sillä he rakensit idzellens corkeuxia/ padzaita/ medzistöitä/ caikille corkeille wuorille/ ja caickein wiherjäisten puiden ala.
14:24 Ja maassa oli myöskin haureellisia pyhäkköpoikia. He jäljittelivät niiden kansojen kaikkia kauhistavia tekoja, jotka Herra oli karkoittanut israelilaisten tieltä.	24. Ja maakunnassa oli huorintekijöitä; ja he tekivät kaikki pakanain kauhistukset, jotka Herra Israelin lasten edestä oli ajanut pois.	14:24 Ja maacunnas oli huorintekijtä/ ja he teit caicki pacanoitten cauhistuxet/ jotca HERra Israelin lasten edest oli ajanut pois.
14:25 Mutta kuningas Rehabeamin viidentenä hallitusvuotena hyökkäsi Suusak, Egyptin kuningas, Jerusalemin kimppuun.	25. Ja tapahtui viidennellä kuningas Rehabeamin ajastajalla, että Sisak Egyptin kuningas meni Jerusalemia vastaan,	14:25 JA wijdennellä Cuningas Rehabeamin ajastajalla meni Sisak Egyptin Cuningas Jerusalemia wastan.
14:26 Ja hän otti Herran temppelin aarteet ja kuninkaan palatsin aarteet; otti kaikki tyynni. Hän otti myös kaikki ne kultakilvet, jotka Salomo oli teettänyt.	26. Ja otti Herran huoneen tavarat, ja kuninkaan huoneen tavarat, ja kaiken mitä sieltä taidettiin ottaa, ja otti kaikki kultaiset kilvet, jota Salomo oli antanut tehdä,	14:26 Ja otti ne tawarat HERran huonest/ ja Cuningan huonest/ ja caiken sen cuin sieldä taittin otetta/ ja otti caicki cullaiset kilwet/ cuin Salomo oli andanut tehdä.
14:27 Kuningas Rehabeam teetti niiden sijaan vaskikilvet ja jätti ne henkivartijain päälliköiden haltuun, jotka vartioivat kuninkaan linnan ovella.	27. Joiden siaan kuningas Rehabeam antoi tehdä vaskisia kilpiä, ja antoi ne ylimmäisten vartioittensa haltuun, jotka kuninkaan huoneen ovea vartioitsivat.	14:27 Joiden siaan Cuningas Rehabeam andoi tehdä waskisita kilwejä/ ja andoi ne ylimmäisten wartioittens halduun/ jotca Cuningan huonen owe wartioidzit.

14:28 Ja niin usein kuin kuningas meni Herran temppeliin, kantoivat henkivartijat niitä ja veivät ne sitten takaisin henkivartijain huoneeseen.	28. Ja niin usein kuin kuningas meni Herran huoneesen, kantoivat vartiat niitä, ja veivät ne vartiakamariin jälleen.	14:28 Ja nijn usein cuin Cuningas meni HERran huoneeseen/ cannoit wartiat nijtä/ ja weit ne wartiacamarijn jällens.
14:29 Mitä muuta on kerrottavaa Rehabeamista ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.	29. Mitä enempi Rehabeamin asioista on sanomista ja kaikista mitä hän tehnyt oli: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?	14:29 Mitä enämbi Rehabeamist on sanomist/ ja caikist cuin hän tehnyt oli/ cadzo/ se on kirjoitettu Judan Cuningasten Aicakirjas.
14:30 Mutta Rehabeam ja Jerobeam olivat kaiken aikaa sodassa keskenään.	30. Ja Rehabeamin ja Jerobeamin välillä oli sota kaikkina heidän päivinänsä.	14:30 Ja Rehabeamin ja Jerobeamin wälillä oli sota/ caickina heidän päiwinäns.
14:31 Sitten Rehabeam meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen Daavidin kaupunkiin. Hänen äitinsä oli nimeltään Naema, ammonilainen. Ja hänen poikansa Abiam tuli kuninkaaksi hänen sijaansa	31. Ja Rehabeam nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin isäinsä tykö Davidin kaupunkiin. Ja hänen äitinsä nimi oli Naema Ammonilainen. Ja hänen poikansa Abiam tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	14:31 Ja Rehabeam nukkui Isäins cansa/ ja haudattin Isäins tygö Dawidin Caupungijn/ Ja hänen äitins cudzuttin Naema yxi Ammoniteri. Ja hänen poicans Abiam tuli Cuningaxi hänen siaans.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu
15:1 Ja kuningas Jerobeamin, Nebatin pojan, kahdeksantenatoista hallitusvuotena tuli Abiam Juudan kuninkaaksi.	1. Niin oli kuningas Jerobeamin Nebatin pojan kahdeksantena vuotena toistakymmentä Abiam kuningas Juudassa,	15:1 CUningan Jerobeamin Nebathin pojan cahdexandena wuonna toistakymmendä oli Abiam Cuningas Judaas.
15:2 Hän hallitsi kolme vuotta Jerusalemissa. Hänen äitinsä oli nimeltään Maaka, Abisalomin tytär.	2. Ja hallitsi kolme ajastaikaa Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Maeka Abisalomin tytär.	15:2 Ja hallidzi colme ajastaica Jerusalemis/ hänen äitins nimi oli Maecha Abisalomin tytär.
15:3 Ja hän vaelsi kaikissa isänsä synneissä, joita tämä oli tehnyt ennen häntä, eikä hänen sydämensä ollut ehyesti antautunut Herralle, hänen Jumalallensa, niinkuin hänen isänsä Daavidin sydän oli ollut.	3. Ja hän vaelsi kaikissa isänsä synneissä, jotka hän oli tehnyt hänen edellänsä, ja ei ollut hänen sydämensä vakaa Herran hänen Jumalansa edessä, niinkuin Davidin hänen isänsä sydän oli.	15:3 Ja hän waelsi caikis hänen Isäns synneis/ jotca hän oli tehnyt hänen edelläns. Ja ei ollut hänen sydämens waca HERran hänen Jumalans edes/ nijncuin Dawidin hänen Isäns sydän oli.
15:4 Mutta Daavidin tähden Herra, hänen Jumalansa, antoi hänen lamppunsa palaa Jerusalemissa, korottamalla hänen jälkeläisekseen hänen poikansa ja pitämällä Jerusalemiä pystyssä -	4. Mutta Davidin tähden antoi Herra hänen Jumalansa hänelle valkeuden Jerusalemissa, herättääksensä hänelle pojan hänen jälkeensä, ja asettaaksensa Jerusalemiin;	15:4 Mutta Dawidin tähden andoi HERra hänen Jumalans hänelle walkeuden Jerusalemis/ herättäxens hänelle pojan hänen jälkens/ ja asettaxens Jerusalemiijn.

15:5 koska Daavid oli tehnyt sitä, mikä on oikein Herran silmissä, eikä koko elinaikanaan ollut poikennut mistään, mitä hän on käskenyt, paitsi heetiläisen Uurian asiassa.	5. Sillä David oli tehnyt mitä oikein on Herran edessä, ja ei poikennut kaikista, mitä hän hänelle käskenyt oli, kaikkena elinaikansa, paitsi Urian Hetiläisen asiaa.	15:5 Sillä Dawid oli ollut otollinen HERralle/ ja ei horjattunut cungan hänen elinaicanans/ caikista cuin hänelle käsketyt olit/ paidzi sitä asiata Urian sen Hetheuxen cansa.
15:6 Ja Abiam oli koko elinaikansa sodassa Jerobeamin kanssa.	6. Mutta Rehabeam ja Jerobeam sotivat keskenänsä kaiken elinaikansa.	15:6 Mutta Rehabeam ja Jerobeam sodeit keskenäns caiken heidän elinaicans.
15:7 Mitä muuta on kerrottavaa Abiamista ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa. Mutta Abiam ja Jerobeam olivat sodassa keskenään.	7. Mitä enempi on sanomista Abiamista ja kaikista hänen töistänsä, eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa? Ja Abiam soti Jerobeamin kanssa.	15:7 Mitä enämbi on sanomist Abiast/ ja caikist hänen töistäns/ cadzo/ se on kirjoitettu Judan Cuningasten Aicakirjas. Ja Abiam sodei Jerobeamin cansa.
15:8 Ja Abiam meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin. Ja Aasa, hänen poikansa, tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	8. Niin Abiam nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin Davidin kaupunkiin; ja Asa hänen poikansa hallitsi hänen perässänsä.	15:8 Abiam nuckui hänen Isäins cansa/ ja haudattin Dawidin Caupungijn/ ja Assa hänen poicans hallidzi hänen peräns.
15:9 Israelin kuninkaan Jerobeamin kahdentenkymmenentenä hallitusvuotena tuli Aasa Juudan kuninkaaksi.	9. Ja kahdentenkymmenentenä Jerobeamin Israelin kuninkaan vuonna oli Asa kuningas Juudassa.	15:9 SInä cahtenkymmendenä Jerobeamin Israelin Cuningan vuonna/ oli Assa Judaas Cuningas.
15:10 Hän hallitsi neljäkymmentä yksi vuotta Jerusalemissa. Hänen äitinsä oli nimeltään Maaka, Abisalomin tytär.	10. Ja hallitsi yhden ajastajan viidettäkymmentä Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Maeka Abisalomin tytär.	15:10 Ja hallidzi yhden wijdettäkymmendä ajastaica Jerusalemiss/ hänen äitins oli Maecha Abisalomin tytär.
15:11 Ja Aasa teki sitä, mikä oli oikein Herran silmissä, niinkuin hänen isänsä Daavid,	11. Ja Asa teki kelvollisesti Herran edessä, niinkuin David hänen isänsä,	15:11 Ja Assa teki kelwollisest HERran edes/ nijncuin Dawid hänen Isäns.
15:12 ja toimitti haureelliset pyhäkköpojat pois maasta ja hävitti kaikki ne kivijumalat, jotka hänen isänsä olivat tehneet.	12. Ja karkoitti huorintekijät maalta, ja ajoi pois kaikki epäjumalat, jotka hänen isänsä tehneet olivat.	15:12 Ja carcotti huorintekiät maalda/ ja cukisti caicki epäjumalat/ cuin hänen Isäns tehnyt oli.
15:13 Jopa hän erotti äitinsä Maakan kuningattaren arvosta, koska tämä oli pystyttänyt inhotuksen Aseralle; ja Aasa kukisti inhotuksen ja poltti sen Kidronin laaksossa.	13. Ja vielä sitten pani hän äitinsä Maekan viralta pois, että hän oli tehnyt Mipletsetin metsistön; vaan Asa kukisti hänen Mipletsetinsä ja poltti sen Kidronin ojan tykönä.	15:13 Ja wielä sijtte Maechan hänen äitins pani wirasta pois/ että se oli tehnyt Miplezethin medzistön/ waan Assa cukisti hänen Miplezethins/ ja poltti sen Kidronin ojan tykönä.

15:14 Mutta uhrikukkulat eivät hävinneet. Kuitenkin oli Aasan sydän ehyesti antautunut Herralle, niin kauan kuin hän eli.	14. Mutta kukkuloita ei hän kukistanut; kuitenkin Asan sydän oli vakaa Herran edessä kaiken elinaikansa.	15:14 Mutta cuckuloita ei hän cukistanut/ cuitengin Assan sydän oli waca HERran edes caiken elinaicans.
15:15 Ja hän vei Herran temppeliin isänsä pyhät lahjat ja omat pyhät lahjansa: hopeata, kultaa ja kaluja.	15. Ja hän vei sisälle mitä hänen isänsä oli pyhittänyt, ja Herran huoneen pyhät kalut: hopian ja kullan ja astiat.	15:15 Ja sen hopian ja cullan/ ja astiat cuin hänen Isäns oli pyhittänyt/ ja mitä pyhä HERran huones oli/ andoi hän alallans olla.
15:16 Mutta Aasa ja Israelin kuningas Baesa olivat kaiken aikansa sodassa keskenään.	16. Mutta Asan ja Baesan Israelin kuninkaan välillä oli sota kaiken heidän elinaikansa.	15:16 Mutta Assa ja Baesa Israelin Cuningas sodeit keskenäns caiken elinaicans.
15:17 Baesa, Israelin kuningas, lähti Juudaa vastaan ja linnoitti Raaman, estääkseen ketään pääsemästä Aasan, Juudan kuninkaan, luota tai hänen luokseen.	17. Vaan Baesa Israelin kuningas nousi Juudaa vastaan ja rakensi Raman, ettei yksikään vaeltaisi ulos taikka sisälle Asan Juudan kuninkaan puolelta.	15:17 WAan Baesa Israelin Cuningas nousi Judat wastan/ ja rakensi Raman/ ettei yxikän waellais ulos taicka sisälle Assan Judan Cuningan puolelda.
15:18 Ja Aasa otti kaiken hopean ja kullan, mikä vielä oli jäljellä Herran temppelin ja kuninkaan linnan aarrekammioissa, ja antoi sen palvelijainsa haltuun; ja kuningas Aasa lähetti heidät Benhadadin, Tabrimmonin pojan, Hesjonin pojanpojan, Aramin kuninkaan, luo, joka asui Damaskossa, ja käski sanoa hänelle:	18. Silloin otti Asa kaiken hopian ja kullan, jotka Herran huoneen tavaroista ja kuninkaan huoneen tavaroista jääneet olivat, ja antoi ne palveliansa käsiin, jotka kuningas Asa lähetti Benhadadille Tabrimmonin Hesionin pojan pojalle Syrian kuninkaalle, joka asui Damaskussa, ja käski sanoa hänelle:	15:18 Silloin otti Assa caiken hopian ja cullan/ jotca HERran huonen tawaroist/ ja Cuningan huonen tawaroist jäänet olit/ ja andoi ne hänen palweliains käsijn/ ja lähetti Benhadadille Tabrimonin pojalle/ joca oli Hesionin poica Syrian Cuningalle/ joca asui Damascus/ ja käski sanoa hänelle:
15:19 "Onhan liitto meidän välillämme, minun ja sinun, niinkuin oli minun isäni ja sinun isäsi välillä. Katso, minä lähetän sinulle hopeata ja kultaa lahjaksi; mene ja riko Baesan, Israelin kuninkaan, kanssa tekemäsi liitto, että hän lähtisi pois minun kimpustani."	19. Minun ja sinun vaiheella, ja minun isäni ja sinun isäs vaiheella on liitto: katso minä lähetin sinulle hopiaa ja kultaa lahjaksi, että rikkoisit sen liiton, minkä sinä Baesan Israelin kuninkaan kanssa tehnyt olet, että hän erkanis minusta.	15:19 Minun ja sinun waihellas/ ja minun Isäni ja sinun Isäs waihella on lijtto/ ja sentähden lähetän minä sinulle hopiata ja culda lahjaxi/ että rickoisit sen lijton/ cuins Baesan Israelin Cuningan cansa tehnyt olet/ että hän ercanis minusta.

15:20 Niin Benhadad kuuli kuningas Aasaa ja lähetti sotajoukkojensa päälliköt Israelin kaupunkeja vastaan ja valtasi Iijonin, Daanin, Aabel-Beet-Maakan ja koko Kinnerotin ynnä koko Naftalin maan.	20. Ja Benhadad oli kuuliainen kuningas Asalle, ja lähetti sodanpäämiehet Israelin kaupunkeihin, ja löi Iionin ja Danin ja Abelin Betmaekan, ja koko Kinerotin, ynnä kaiken Naphtalin maakunnan kanssa.	15:20 Benhadad oli cuuliainen Assalle Cuningalle/ ja lähetti sodans päämiehen Israelin Caupungeihin/ ja löi Iionin ja Danin ja Abelin Beth Maechan ja coco Cinerothin/ ynnä caiken Nephtalin maacunnan cansa.
15:21 Kun Baesa kuuli sen, lakkasi hän linnoittamasta Raamaa ja jäi Tirsaan.	21. Kuin Baesa sen kuuli, lakkasi hän rakentamasta Ramaa, ja meni Tirtsaan.	15:21 Cosca Baesa sen cuuli/ lackais hän rakendamast Ramat ja meni Thirzaan.
15:22 Mutta kuningas Aasa kutsui kokoon kaiken Juudan, vapauttamatta ketään. Ja he veivät pois kivet ja puut, joilla Baesa oli linnoittanut Raamaa. Niillä kuningas Aasa linnoitti Geban, joka on Benjaminissa, ja Mispan.	22. Mutta kuningas Asa lähetti sanoman kaiken Juudan ympäri: ei tässä pidä yksikään nuhteetoin oleman. Ja he kukistivat kivet ja puut Ramasta, joita Baesa oli rakentanut; ja kuningas Asa rakensi niistä Geban BanJaminista ja Mitspan.	15:22 Mutta Cuningas Assa lähetti sanoman caiken Judan ymbärins: ei täsä pidä yxikän nuhtetoin oleman. Ja he cukistit kiwet ja puut Ramast/ joilla Baesa oli rakendanut. Ja Cuningas Assa rakensi nijstä Geban BenJaminin ja Mizpan.
15:23 Mitä muuta kaikkea on kerrottavaa Aasasta, kaikista hänen urotöistään, kaikesta, mitä hän teki, ja kaupungeista, jotka hän rakensi, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa. Mutta vanhuutensa päivinä hän oli sairas jaloistaan.	23. Mitä muuta on kuningas Asasta puhumista, ja kaikesta hänen vallastansa, ja kaikista hänen töistänsä, ja kaupungeista, jotka hän rakentanut oli: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa? paitsi että hän oli vanhuudellansa sairas jaloista.	15:23 MItä muuta on Cuningas Assast puhumist/ ja caikest hänen wallastans/ ja caikist hänen töistäns/ ja Caupungeist jotca hän rakendanut oli/ cadzo/ se on kirjoitettu Judan Cuningasten Aicakirjas/ paidzi että hän oli wanhudellans sairas jalgoista.
15:24 Sitten Aasa meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen hänen isänsä Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Joosafat tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	24. Ja Asa nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin isäinsä kanssa isänsä Davidin kaupunkiin. Ja Josaphat hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen peräänsä.	15:24 Ja Assa nukkui Isäins cansa/ ja haudattin Isäins cansa Dawidin Caupungijn. Ja Josaphat hänen poicans oli Cuningas hänen peräns.
15:25 Ja Naadab, Jerobeamin poika, tuli Israelin kuninkaaksi Aasan, Juudan kuninkaan, toisena hallitusvuotena, ja hän hallitsi Israelia kaksi vuotta.	25. Ja Nadab Jerobeamin poika oli Israelin kuningas toisena Asan Juudan kuninkaan vuonna, ja hallitsi Israelissa kaksi vuotta,	15:25 JA Nadab Jerobeamin poica oli Israelin Cuningas/ sinä toisna Assan Judan Cuningan vuonna/ ja hallidzi Israelis caxi vuotta.
15:26 Hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, ja vaelsi isänsä teitä ja hänen synnissänsä, jolla hän oli saattanut Israelin tekemään syntiä.	26. Ja teki pahaa Herran edessä, ja vaelsi isänsä teillä ja hänen synneissänsä, joilla hän saatti Israelin syntiä tekemään.	15:26 Ja teki HERran edes paha/ ja vaelsi hänen Isäns teillä ja hänen synneisäns/ joilla hän saatti Israelin syndi tekemän.

15:27 Mutta Baesa, Ahian poika, Isaskarin sukua, teki salaliiton häntä vastaan, ja Baesa surmasi hänet Gibbetonin luona, joka oli filistealaisilla; sillä Naadab ja koko Israel piirittivät Gibbetonia.	27. Ja Baesa Ahian poika Isaskarin huoneesta teki liiton häntä vastaan, ja Baesa löi hänen Philistealaisten Gibetonissa; sillä Nadab ja koko Israel piirittivät Gibetonin.	15:27 JA Baesa Ahian poika Isascharin huonesta teki liiton häntä vastaan/ ja löi hänen Philisterein Gibethonis: sillä Nadab ja koko Israel piirittivät Gibethonin.
15:28 Baesa tappoi hänet Juudan kuninkaan Aasan kolmantena hallitusvuotena ja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	28. Sitte tappoi Baesa hänen kolmantena Assan Juudan kuninkaan vuonna, ja tuli kuninkaaksi hänen sijaisensa.	15:28 Sitte tappoi Baesa hänen kolmantena Assan Judan Cuningan vuonna/ ja oli Cuningas hänen peränsä.
15:29 Kuninkaaksi tultuaan hän surmasi koko Jerobeamin suvun jättämättä Jerobeamin jälkeläisistä eloon ainoatakaan henkeä: hän hävitti heidät Herran sanan mukaan, jonka hän oli puhunut palvelijansa, siilolaisen Ahian, kautta -	29. Koska hän oli kuningas, löi hän kuoliaaksi kaiken Jerobeamin huoneen, ja ei jättänyt yhtään ainoaa henkeä Jerobeamin huoneesta, siihenasti että hän hävitti hänen, Herran sanan jälkeen, joka oli sanottu hänen palvelijaltansa Ahialta Silosta,	15:29 Cosca hän oli Cuningas/ löi hän kuoliaaksi kaiken Jerobeamin huoneen/ ja ei jättänyt yhtään ainoaa henkeä Jerobeamin huonesta/ siihenasti että hän hävitti hänen Herran sanan jälkeen/ joka oli sanottu Ahialta hänen palvelijaltansa/ Silosta.
15:30 niiden syntien tähden, jotka Jerobeam oli tehnyt ja joilla hän oli saattanut Israelin tekemään syntiä, siten vihoittaen Herran, Israelin Jumalan.	30. Jerobeamin syntein tähden, jotka hän teki, ja jolla hän saatti Israelin syntiä tekemään, sillä vihoittamisella, jolla hän vihaan kehoitti Herran Israelin Jumalan.	15:30 Jerobeamin synnin tähden cuin hän teki/ jolla hän saatti Israelin syndi tekemän/ sillä vihoittamisella jolla hän vihaan kehoitti Herran Israelin Jumalan.
15:31 Mitä muuta on kerrottavaa Naadabista ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.	31. Mitä enempi Nadabista on sanomista ja kaikista hänen töistänsä: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?	15:31 Mitä enämpi Nadabista on sanomista/ ja kaikista hänen töistänsä/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten Aikakirjassa.
15:32 Mutta Aasa ja Israelin kuningas Baesa olivat kaiken aikansa sodassa keskenään.	32. Mutta Asa ja Baesa Israelin kuningas sotivat keskenänsä kaiken ikänsä.	15:33 Mutta Assa ja Baesa Israelin Cuningas/ sodeit keskenänsä kaiken ikänsä.
15:33 Aasan, Juudan kuninkaan, kolmantena hallitusvuotena tuli Baesa, Ahian poika, koko Israelin kuninkaaksi Tirsassa, ja hän hallitsi kaksikymmentä neljä vuotta.	33. Kolmantena Assan Juudan kuninkaan vuonna oli Baesa Ahian poika koko Israelin kuningas Tirsassa, neljäkolmattakymmentä ajastaikkaa.	15:34 Colmandena Assan Judan Cuningan vuonna/ oli Baesa Ahian poika koko Israelin Cuningas Thirzaas neljäkolmattakymmentä ajastaikkaa.
15:34 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, ja vaelsi Jerobeamin teitä ja hänen synneissänsä, joilla hän oli saattanut Israelin tekemään syntiä.	34. Ja hän teki paha Herran edessä, ja vaelsi Jerobeamin teillä ja hänen synneissänsä, joilla hän saatti Israelin syntiä tekemään.	15:35 Ja teki paha Herran edes/ ja vaelsi Jerobeamin teillä/ ja hänen synneissänsä/ joilla hän saatti Israelin syndi tekemän.

16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 Ja Jeehulle, Hananin pojalle, tuli tämä Herran sana Baesaa vastaan:	1. Niin tuli Herran sana Jehun Hananin pojan tykö Baesaa vastaan, sanoen:	16:1 NIin tuli HERran sana Jehun Hananin pojan tygö Baesat wastan/ sanoden:
16:2 "Sentähden, että sinä, vaikka minä olen korottanut sinut tomusta ja pannut sinut kansani Israelin ruhtinaaksi, olet vaeltanut Jerobeamin teitä ja saattanut minun kansani Israelin tekemään syntiä, niin että he ovat vihoittaneet minut synneillänsä,	2. Että minä olen ylentänyt sinun tomusta ja tehnyt sinun minun kansani Israelin ruhtinaaksi, ja kuitenkin sinä olet vaeltanut Jerobeamin teillä ja saattanut minun kansani Israelin syntiä tekemään, niin että vihoitat minun heidän synneillänsä;	16:2 Että minä olen ylendänyt sinun tomusta/ ja tehnyt sinun minun Canssani Israelin Ruhtinaxi/ ja cuitengin sinä olet waeldanut Jerobeamin teillä ja saattanut minun Canssani Israelin syndiä tekemän/ nijn että vihoitat minun heidän synneilläns.
16:3 katso, minä lakaisen pois Baesan ja hänen sukunsa. Minä teen sinun suvullesi, niinkuin minä tein Jerobeamin, Nebatin pojan, suvulle.	3. Katso, minä hävitän Baesan perilliset ja hänen huoneensa perilliset, ja annan sinun huonees tulla niinkuin Jerobeamin Nebatin pojan huoneen:	16:3 Cadzo/ minä hävitän Baesan perilliset/ ja hänen huonens perilliset/ ja annan sinun huones tulla nijncuin Jerobeamin Nebathin pojan huonen.
16:4 Joka Baesan jälkeläisistä kuolee kaupungissa, sen koirat syövät, ja joka kuolee kedolla, sen syövät taivaan linnut."	4. Joka Baesan suvusta kuolee kaupungissa, se pitää koirilta syötämän, ja joka kuolee kedolla se pitää taivaan linnuilta syötämän.	16:4 Joca Baesan sugusta cuole Caupungis/ se pitä coirilda syötämän/ ja joca cuole kedolla/ se pitä taiwan linnuilda syötämän.
16:5 Mitä muuta on kerrottavaa Baesasta, siitä, mitä hän teki, ja hänen urotöistänsä, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.	5. Mitä enempi on puhumista Baesasta ja hänen töistänsä ja voimastansa: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?	16:5 Mitä enämbi on puhumist Baesast/ ja hänen töistäns eli voimastans/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten Aicakirjas.
16:6 Ja Baesa meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Tirsaan. Ja hänen poikansa Eela tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	6. Ja Baesa nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin Tirtsaan. Ja hänen poikansa Ella tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	16:6 Ja Baesa nukkui hänen Isäins cansa/ ja haudattin Thirzaan. Ja hänen poicans Ella tuli Cuningaxi hänen siaans.
16:7 Mutta profeetta Jeehun, Hananin pojan, kautta oli tullut Herran sana Baesaa ja hänen sukuansa vastaan kaiken sen tähden, mitä hän oli tehnyt ja mikä oli paha Herran silmissä, hänen kättensä tekojen tähden, joilla hän oli vihoittanut Herran, niin että hänen kävi niinkuin Jerobeamin suvun, kuin myöskin sen tähden, että hän oli surmannut tämän suvun.	7. Ja Herran sana tuli prophetan Jehun Hananin pojan kautta Baesaa ja hänen huonettansa vastaan, ja kaikkea pahuutta vastaan, minkä hän Herran edessä tehnyt oli, vihoittaaksensa häntä kättensä töillä, että sen piti tuleman niinkuin Jerobeamin huone, ja sentähden että hän hänen tappanut oli.	16:7 Ja HERran sana tuli Prophetan Jehun Hananin pojan cautta Baesat ja hänen huonettans wastan/ ja caicke pahutta wastan/ cuin hän HERran edes tehnyt oli/ vihoittaxens händä kättens töillä/ että sen piti tuleman nijncuin Jerobeamin huone/ ja että hän hänen tappanut oli.

<p>16:8 Aasan, Juudan kuninkaan, kahdentenkymmenentenä kuudentena hallitusvuotena tuli Eela, Baesan poika, Israelin kuninkaaksi Tirtsassa, ja hän hallitsi kaksi vuotta.</p>	<p>8. Asan Juudan kuninkaan kuudentena vuonna kolmattakymmentä oli Ella Baesan poika Israelin kuningas Tirtsassa kaksi ajastaikaa.</p>	<p>16:8 JA Assan Judan Cuningan cuudendena vuonna colmattakymmendä/ oli Ella Baesan poica Israelin Cuningas Thirzaas/ caxi ajastaica.</p>
<p>16:9 Mutta hänen palvelijansa Simri, jolla oli johdossaan puolet sotavaunuista, teki salaliiton häntä vastaan. Ja kun hän Tirtsassa kerran oli juonut itsensä juovuksiin Tirtsassa olevan linnan päällikön Arsan talossa,</p>	<p>9. Mutta hänen palveliansa Simri, joka hallitsi puolet vaunuja, teki liiton häntä vastaan: kuin hän tuli Tirtsaan, niin hän joi ja juopui Artsan tykönä, joka oli Tirtsan kartanon haltia.</p>	<p>16:9 Mutta hänen palwelians Simri/ joca hallidzi puolet waunuja/ teki lijton händä wastan/ cosca hän tuli Thirzaan/ nijn hän joi ja juowui Arzan tykönä/ joca oli Thirzan cartanon haldia.</p>
<p>16:10 tuli Simri sinne ja löi hänet kuoliaaksi Juudan kuninkaan Aasan kahdentenkymmenentenä seitsemäntenä hallitusvuotena; ja hän tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.</p>	<p>10. Ja Simri tuli ja löi hänen, ja tappoi hänen Asan Juudan kuninkaan seitsemäntenä vuonna kolmattakymmentä, ja tuli hänen siaansa kuninkaaksi.</p>	<p>16:10 Ja Simri tuli ja tappoi hänen seidzemendenä colmattakymmendä Assan Judan Cuningan vuonna/ ja tuli hänen siaans Cuningaxi.</p>
<p>16:11 Ja kun hän oli tullut kuninkaaksi ja istunut valtaistuimelleen, surmasi hän koko Baesan suvun eikä jättänyt hänen jälkeläisistään eloon ainoatakaan miehenpuolta, ei sukulunastajaa eikä ystävää.</p>	<p>11. Ja kuin hän oli kuningas ja istui kuninkaallisella istuimellansa, löi hän kaiken Baesan huoneen ja ei jättänyt yhtäkään seinään vettänsä heittävä, eikä perillisiä eli lankoja.</p>	<p>16:11 Ja cosca hän oli Cuningas/ ja istui hänen Cuningalisella istuimellans/ löi hän caiken Baesan huonen/ ja ei jättänyt myös seinään wettäns heittäwät/ eikä perillisiä eli langoja.</p>
<p>16:12 Ja niin tuhosi Simri koko Baesan suvun, Herran sanan mukaan, jonka hän oli puhunut Baesaa vastaan profeetta Jeehun kautta,</p>	<p>12. Ja niin hävitti Simri koko Baesan huoneen, Herran sanan jälkeen, joka Baesalle oli puhuttu propheta Jehun kautta.</p>	<p>16:12 Ja nijn häwitti Simri coco Baesan huonen HERran sanan jälken/ joca hänelle oli puhuttu Prophetan Jehun cautta.</p>
<p>16:13 kaikkien Baesan ja hänen poikansa Eelan syntien tähden, jotka nämä olivat tehneet ja joilla he olivat saattaneet Israelin tekemään syntiä; he olivat vihoittaneet Herran, Israelin Jumalan, turhilla jumalilla, joita he palvelivat.</p>	<p>13. Kaikkein Baesan ja hänen poikansa Ellan syntein tähden, joita he olivat tehneet, ja olivat saattaneet Israelin syntiä tekemään, ja olivat vihoittaneet Herran Israelin Jumalan turhuudellansa.</p>	<p>16:13 Caickein Baesan ja hänen poicans Ellan syndein tähden/ cuin he olit tehnet/ ja olit saattanet Israelin syndiä tekemän/ ja olit wihoittanet HERran Israelin Jumalan heidän epäjumalillans.</p>
<p>16:14 Mitä muuta on kerrottavaa Eelasta ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.</p>	<p>14. Mitä enempi on sanomista Ellasta ja kaikista hänen menoistansa: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?</p>	<p>16:14 Mitä enämbi on sanomist Ellast/ ja caikist hänen menoistans/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten Aicakirjas.</p>

<p>16:15 Juudan kuninkaan Aasan kahdentenkymmenentenä seitsemäntenä hallitusvuotena tuli Simri kuninkaaksi, ja hän hallitsi Tirsassa seitsemän päivää. Väki oli silloin asettuneena leiriin Gibbetonin edustalle, joka oli filistealaisilla.</p>	<p>15. Seitsemäntenä kolmattakymmentä Asan Juudan kuninkaan vuonna oli Simri kuningas Tirtsassa seitsemän päivää; sillä väki oli sioittanut itsensä Philistealaisten Gibetonissa.</p>	<p>16:15 SEidzemendenä colmattakymmendenä Assan Judan Cuningan vuonna oli Simri Cuningas Thirzaas seidzemen päiwä: sillä wäki oli Philisterein Gibethonis.</p>
<p>16:16 Kun leiriin asettunut väki kuuli sanottavan: "Simri on tehnyt salaliiton ja on myös surmannut kuninkaan", niin koko Israel teki sinä päivänä leirissä Omrin, Israelin sotapäällikön, kuninkaaksi.</p>	<p>16. Koska väki leirissä ollessansa kuuli sanottavan Simrin tehneen liiton ja tappaneen kuninkaan, niin koko Israel vahvisti sinä päivänä Omrin sodanpäämiehen Israelin kuninkaaksi leirissä.</p>	<p>16:16 Cosca wäki leiris ollesans cuuli sanottawan Simrin tehnexi lijton ja tappanexi Cuningan/ nijn coco Israel wahwisti sinä päiwänä Amrin sodanpäämiehen Israelin Cuningaxi leiris.</p>
<p>16:17 Ja Omri ja koko Israel hänen kanssaan lähti Gibbetonista, ja he saarsivat Tirsan.</p>	<p>17. Ja Omri meni ylös ja koko Israel hänen kanssansa Gibetonista, ja ahdistivat Tirtsan.</p>	<p>16:17 JA Amri meni ja coco Israel hänen cansans Gibethonist ja saarsit Thirzan.</p>
<p>16:18 Ja kun Simri näki, että kaupunki oli valloitettu, meni hän kuninkaan linnan palatsiin ja poltti kuninkaan linnan päänsä päältä tulella, ja niin hän kuoli,</p>	<p>18. Koska Simri näki kaupungin voitettavan, meni hän kuninkaallisen huoneen saliin, ja poltti itsensä kuninkaallisen huoneen kanssa ja kuoli.</p>	<p>16:18 Cosca Simri näki Caupungin woitettawan/ meni hän Cuningalisen huonen salijn/ ja poltti idzens Cuningalisen huonen cansa/ ja cuoli.</p>
<p>16:19 syntiensä tähden, jotka hän oli tehnyt, kun oli tehnyt sitä, mikä on paha Herran silmissä, vaeltamalla Jerobeamin teitä ja hänen synnissään, jota tämä oli tehnyt ja jolla hän oli saattanut Israelin tekemään syntiä.</p>	<p>19. Synteinsä tähden, jotka hän oli tehnyt: sillä hän oli tehnyt paha Herran edessä ja vaeltanut Jerobeamin teillä ja niissä synneissä, jotka hän oli tehnyt ja joilla hän oli saattanut Israelinkin syntiä tekemään.</p>	<p>16:19 Hänen syndeins tähden/ jotca hän oli tehnyt: sillä hän oli tehnyt paha HERran edes/ ja waeldanut Jerobeamin teillä/ ja nijsä synneis jotca hän oli tehnyt/ ja joilla hän oli myös saattanut Israelin syndiä tekemän.</p>
<p>16:20 Mitä muuta on kerrottavaa Simristä ja salaliitosta, jonka hän teki, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.</p>	<p>20. Mitä enempi on sanomista Simristä, ja kuinka hän oli liiton tehnyt: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?</p>	<p>16:20 Mitä enämbi on sanomist Simrist/ ja cuinga hän oli lijton tehnyt/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten Aicakirjas.</p>
<p>16:21 Silloin Israelin kansa jakaantui kahtia. Toinen puoli kansaa seurasi Tibniä, Giinatin poikaa, tehdäkseen hänet kuninkaaksi, toinen puoli seurasi Omria.</p>	<p>21. Siihen aikaan hajosi Israelin kansa kahteen joukkoon: yksi osa Tibnin Ginatin pojan puolelle, ja vahvistivat hänen kuninkaaksensa ja toinen Omrin puolelle.</p>	<p>16:21 SIihen aican hajois Israelin sotawäki cahteen jouckoon/ yxi osa Thibnin Ginathin pojan puolelle/ ja wahwistit hänen Cuningaxens/ ja toinen Amrin puolelle.</p>

16:22 Mutta se osa kansaa, joka seurasi Omria, sai voiton siitä osasta kansaa, joka seurasi Tibniä, Giinatin poikaa. Ja Tibni kuoli, ja Omri tuli kuninkaaksi.	22. Mutta se joukko, joka piti Omrin puolta, oli väkevämpi kuin ne, jotka pitivät Tibnin Ginatin pojan puolta. Ja Tibni kuoli, ja Omri tuli kuninkaaksi.	16:22 Mutta se joukko/ joca piti Amrin puolda/ oli wäkewämbi cuin ne jotca pidit Thibnin Ginathin pojan puolda. Ja Thibni cuoli ja Amri tuli Cuningaxi.
16:23 Juudan kuninkaan Aasan kolmantenakymmenentenä ensimmäisenä hallitusvuotena tuli Omri Israelin kuninkaaksi, ja hän hallitsi kaksitoista vuotta; Tirsassa hän hallitsi kuusi vuotta.	23. Asan Juudan kuninkaan ensimmäisenä vuonna neljäntäkymmentä oli Omri Israelin kuningas kaksitoistakymmentä ajastaikaa, ja hallitsi Tirtsassa kuusi ajastaikaa.	16:23 Assan Judan Cuningan ensimmäisnä vuonna neljäntäkymmendä/ oli Amri Israelin Cuningas caxitoistakymmendä ajastaica/ ja hallidzi Thirzaas cuusi ajastaica.
16:24 Hän osti Samarian vuoren Semeriltä kahdella talentilla hopeata ja rakensi vuorelle kaupungin ja kutsui rakentamansa kaupungin Samariaksi Semerin, vuoren omistajan, nimen mukaan.	24. Hän osti Semeriltä Samarian vuoren kahdella hopiasentnerillä, ja rakensi vuorelle, ja kutsui kaupungin, jonka hän rakensi, Semerin vuoren herran nimellä Samariaksi.	16:24 Hän osti Semerildä Samarian vuoren cahdella hopia Centnerillä/ ja rakensi vuorelle/ ja cudzui sen Caupungin cuin hän rakensi Semerin nimellä Samarian vuoren Herran.
16:25 Ja Omri teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, teki enemmän paha kuin kaikki hänen edeltäjänsä.	25. Ja Omri teki paha Herran edessä, ja oli pahempi kaikkia, jotka hänen edellänsä olleet olivat,	16:25 Ja Amri teki paha HERran edes/ ja oli pahembi caickia cuin hänen edelläns ollet olit.
16:26 Ja hän vaelsi kaikessa Jerobeamin, Nebatin pojan, tietä ja hänen synneissänsä, joilla hän oli saattanut Israelin tekemään syntiä, niin että he vihoittivat Herran, Israelin Jumalan, turhilla jumalillaan.	26. Ja vaelsi kaikissa Jerobeamin Nebatin pojan teissä ja hänen synneissänsä, joilla hän Israelin saatti syntiä tekemään, niin että he vihoittivat Herran Israelin Jumalan turhuudellansa.	16:26 Ja waelsi caikis Jerobeamin Nebathin pojan teisä ja hänen synneisäns/ joilla hän Israelin saatti syndiä tekemän/ nijn että he wihoitit HERran Israelin Jumalan/ heidän epäjumalains palweluxilla.
16:27 Mitä muuta on kerrottavaa Omrista, siitä, mitä hän teki, ja hänen tekemistään urotöistä, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.	27. Mitä enempi on sanomista Omrista, ja kaikista hänen töistänsä, ja hänen voimastansa teoissansa: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?	16:27 Mitä enämbi on sanomist Amrist/ ja caikist hänen töistäns/ ja hänen woimastans tegoisans/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten Aicakirjas.
16:28 Ja Omri meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Samariaan. Ja hänen poikansa Ahab tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	28. Ja Omri nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin Samariaan; ja Ahab hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen peräänsä.	16:28 Ja Amri nuckui Isäins cansa/ ja haudattin Samariaan/ ja Ahab hänen poicans tuli Cuningaxi hänen peräns.

16:29 Ahab, Omrin poika, tuli Israelin kuninkaaksi Aasan, Juudan kuninkaan, kolmantenäkymmenentenä kahdeksantena hallitusvuotena; sitten Ahab, Omrin poika, hallitsi Israelia Samariassa kaksikymmentä kaksi vuotta.	29. Asan Juudan kuninkaan kahdeksantena vuonna neljäntäkymmentä oli Ahab Omrin poika kuningas Israelissa, ja hallitsi Israelia Samariassa kaksi ajastaikaa kolmattäkymmentä.	16:29 ASsan Judan Cuningan cahdexandena vuonna neljäntäkymmendä oli Ahab Amrin poica Cuningas Israelis/ ja hallidzi Israelin Samarias caxi ajastaica colmattäkymmendä.
16:30 Mutta Ahab, Omrin poika, teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, enemmän kuin kaikki hänen edeltäjänsä.	30. Ja Ahab Omrin poika teki paha Herran edessä enemmän kuin kaikki ne, jotka hänen edellänsä olivat.	16:30 Ja teki paha HERran edes/ enämbi cuin caicki ne jotca hänen edelläns olit.
16:31 Ei ollut siinä kylliksi, että hän vaelsi Jerobeamin, Nebatin pojan, synneissä, vaan hän otti myös vaimokseen Isebelin, siidonilaisten kuninkaan Etbaalin tyttären, ja rupesi palvelemaan Baalia ja kumartamaan sitä.	31. Ja se oli hänelle vähä, että hän vaelsi Jerobeamin Nebatin pojan synneissä, hän otti myös Isebelin, Etbaalin Zidonin kuninkaan tyttären emännäksensä, ja meni palvelemaan ja kumartamaan Baalia;	16:31 Ja ei totellut sitä/ että hän vaelsi Jerobeamin Nebathin pojan synneis/ mutta otti myös Isebelin EthBaalin Zidonin Cuningan tyttären emännäxens/ ja meni palweleman ja cumartaman Baali.
16:32 Ja hän pystytti alttarin Baalille Baalin temppeliin, jonka hän oli rakentanut Samariaan.	32. Ja asetti Baalille alttarin Baalin huoneessa, jonka hän oli rakentanut Samariassa.	16:32 Ja asetti Baalille Altarin Baalin huones/ jonga hän oli hänelle rakendanut Samarias.
16:33 Ahab teki myös aseran. Ja Ahab teki vielä paljon muuta ja vihoitti Herraa, Israelin Jumalaa, enemmän kuin kukaan niistä Israelin kuninkaista, jotka olivat olleet ennen häntä.	33. Ja Ahab teki metsistön; niin että Ahab vihoitti Herran Israelin Jumalan kovemmin kuin kaikki muut Israelin kuninkaat, jotka hänen edellänsä olivat.	16:33 Ja hän teki medzistön/ nijn että Ahab wihoitti HERran Israelin Jumalan cowemmin cuin caicki muut Israelin Cuningat/ jotca hänen edelläns olit.
16:34 Hänen aikansa beeteliläinen Hiel rakensi uudelleen Jerikon. Sen perustuksen laskemisesta hän menetti esikoisensa Abiramin, ja sen ovien pystyttämisestä hän menetti nuorimpansa Segubin, Herran sanan mukaan, jonka hän oli puhunut Joosuan, Nuunin pojan, kautta.	34. Silloin rakensi Hiel Betelistä Jerihon: se maksoi hänen esikoisensa Abiramin, koska hän perustuksen laski, ja hänen nuorimman poikansa Segubin, koska hän sen portit pani, Herran sanan jälkeen, jonka hän oli sanonut Josuan Nunin pojan kautta.	16:34 Silloin rakensi Hiel BethElist Jerihon/ se maxoi hänen esicoisens Abiramin/ cosca hän perustuxen laski/ ja hänen nuorimman poicans Segubin/ cosca hän sen portit pani/ HERran sanan jälken/ joca oli hänelle sanottu Josualda Nunin pojalda.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu

17:1 Tisbeläinen Elia, eräs Gileadiin asettuneita siirtolaisia, sanoi Ahabille: "Niin totta kuin Herra, Israelin Jumala, elää, jonka edessä minä seison: näinä vuosina ei tule kastetta eikä sadetta muutoin kuin minun sanani kautta."	1. Ja Elia Tisbiläinen Gileadin asuja sanoi Ahabille: niin totta kuin Herra Israelin Jumala elää, jonka edessä minä seison, ei pidä näillä vuorilla kastetta eikä sadetta tuleman, muutoin kuin minun sanani jälkeen.	17:1 JA Elia se Thesbiteri Gileadin asuja/ sanoi Ahabille: nijn totta cuin HERra Israelin Jumala elä/ jonga edes minä seison/ ei pidä näillä vuosilla castetta eikä sadetta tuleman/ muutoin jollen minä sitä sano.
17:2 Ja hänelle tuli tämä Herran sana:	2. Ja Herran sana tuli hänen tykönsä sanoen:	17:2 JA HERran sana tuli hänen tygöns/ sanoden:
17:3 "Mene pois täältä ja käänny itään päin ja kätkeydy Keritin purolle, joka on Jordanin itäpuolella.	3. Mene tästä pois ja käännä itses itään päin, ja lymytä sinus Keritin ojan tykö, joka on Jordanin kohdalla.	17:3 Mene tästä pois/ ja käännä sinus itän päin/ ja lymytä sinus Chritin ojan tygö/ joca on Jordanin tykönä.
17:4 Sinä saat juoda purosta, ja minä olen käsenyt kaarneiden elättää sinua siellä."	4. Ja sinun pitää juoman ojasta: ja minä olen käsenyt kaarnetten elättää sinua siellä.	17:4 Ja sinun pitä juoman ojasta/ ja minä olen käsenyt Carnetten elättä sinua siellä.
17:5 Niin hän meni ja teki Herran sanan mukaan: hän meni ja asettui Keritin purolle, joka on Jordanin itäpuolella.	5. Hän meni ja teki Herran sanan jälkeen, ja meni istui Keritin ojan tykönä, joka on Jordanin kohdalla.	17:5 Hän meni sinne/ ja teki HERran sanan jälken/ ja meni ja istui Chritin ojan tykönä/ joca on Jordanin tykönä.
17:6 Ja kaarneet toivat hänelle leipää ja lihaa aamuin sekä leipää ja lihaa illoin, ja hän joi purosta.	6. Ja kaarneet veivät hänelle leipää ja lihaa, huomeneltain ja ehtona, ja hän joi ojasta.	17:6 Ja Carnet weit hänelle leipä ja liha/ huomeneltain ja ehtona/ ja hän joi ojasta.
17:7 Mutta jonkun ajan kuluttua puro kuivui, koska siinä maassa ei ollut satanut.	7. Ja monikahtain päiväin perästä kuivui oja; sillä ei ollut sadetta maakunnassa.	17:7 JA monicahtain päiwäin perästä cuiwi oja: sillä ei ollut sadetta maacunnas.
17:8 Ja hänelle tuli tämä Herran sana:	8. Niin tuli Herran sana hänen tykönsä, sanoen:	17:8 Nijn tuli HERran sana hänen tygöns/ sanoden:
17:9 "Nouse ja mene Sarpatiin, joka on Siidonin aluetta, ja asetu sinne. Katso, minä olen käsenyt leskivaimon elättää sinua siellä."	9. Nouse ja mene Sarpatiin, joka Sidonin tykönä on, ja pysy siellä: katso, minä olen käsenyt leskivaimon sinua siellä elättää.	17:9 Nouse ja mene Zarpathijn/ joca Zidonin tykönä on/ ja pysy siellä/ sillä minä olen käsenyt lesken sinua siellä elättä.
17:10 Niin hän nousi ja meni Sarpatiin. Ja kun hän tuli kaupungin portille, niin katso, siellä oli leskivaimo keräilemässä puita. Hän huusi tälle ja sanoi: "Tuo minulle vähän vettä astiassa juodakseni."	10. Ja hän nousi ja meni Sarpatiin; ja kuin hän kaupungin porttiin tuli, katso, leskivaimo oli siellä ja haki puita, ja hän puhui hänelle, sanoen: tuo minulle vähä vettä astiassa juodakseni.	17:10 Ja hän nousi ja meni Zarpathijn. Ja cosca hän Caupungin porttijn tuli/ cadzo/ nijn leski oli siellä ja haki puita/ ja hän puhui hänelle/ sanoden: tuo minulle wähä wettä astias juodaxeni.
17:11 Kun hän meni hakemaan, huusi hän hänelle ja sanoi: "Tuo minulle myös palanen leipää kädessäsi."	11. Kuin hän meni tuomaan, huusi hän häntä ja sanoi: tuo myös minulle pala leipää kädessäs.	17:11 Cosca hän meni tuoman/ huusi hän händä/ ja sanoi: tuo myös minulle pala leipä kadesäs.

<p>17:12 Mutta hän vastasi: "Niin totta kuin Herra, sinun Jumalasi, elää, minulla ei ole leipäkakkuakaan, vaan ainoastaan kourallinen jauhoja ruukussa ja vähän öljyä astiassa. Ja katso, kerättyäni pari puuta minä menen leipomaan itselleni ja pojalleni, syödäksemme ja sitten kuollaksemme."</p>	<p>12. Hän sanoi: niin totta kuin Herra sinun Jumalasi elää, ei ole minulla leipää, mutta pivo jauhoja vakkaisessa ja vähä öljyä astiassa: ja katso, minä kokoon kaksi puuta ja menen valmistamaan itselleni ja pojalleni, syödäksemme ja sitte kuollaksemme.</p>	<p>17:12 Hän sanoi: niijn totta cuin HERra sinun Jumalasi elä/ ei ole minulla leipä/ mutta pio jauhoja wackaises/ ja vähä öljyä astias: ja cadzo/ minä cocon yhden puun eli caxi/ ja menen sitä walmistaman minulleni ja minun pojalleni/ syödäxem ja cuollaxem.</p>
<p>17:13 Niin Elia sanoi hänelle: "Älä pelkää; mene ja tee, niinkuin olet sanonut. Mutta leivo minulle ensin pieni kaltiainen ja tuo se minulle. Leivo sitten itsellesi ja pojallesi.</p>	<p>13. Ja Elia sanoi hänelle: älä pelkää, mene ja tee niinkuin sinä sanonut olet; kuitenkin leivo minulle vähä kyrsäinen siitä ensin ja tuo minulle; mutta itselles ja pojalles pitää myös sinun siitä sen jälkeen tekemän:</p>	<p>17:13 Elia sanoi hänelle: älä pelkä/ mene ja tee niijn cuins sanonut olet/ cuitengin leiwo minulle vähä kyrsäinen sijtä ja tuo tänne: mutta sinulles ja sinun pojalles pitää myös sinun sijtä tekemän:</p>
<p>17:14 Sillä näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Jauhot eivät lopu ruukusta, eikä öljyä ole puuttuva astiasta siihen päivään asti, jona Herra antaa sateen maan päälle."</p>	<p>14. Sillä näin sanoo Herra Israelin Jumala: Ei jauhot vakkaisesta pidä loppuman ja öljy astiasta ei pidä puuttuman, siihen päivään asti kuin Herra antaa sataa maan päälle.</p>	<p>17:14 Sillä niijn sano HERra Israelin Jumala: ettei jauhot wackaisest pidä loppuman/ ja öljy astiast ei pidä puuttuman/ sijhen päiwään/ että HERra anda sata maan päälle.</p>
<p>17:15 Niin hän meni ja teki, niinkuin Elia oli sanonut. Ja hänellä sekä myös Elialla ja vaimon perheellä oli syötävää pitkäksi aikaa.</p>	<p>15. Ja hän meni ja teki niinkuin Elia puhunut oli. Ja hän söi ja myös vaimo perheinensä kauvan aikaa.</p>	<p>17:15 Hän teki niijn cuin Elia puhunut oli/ ja meni. Ja hän söi/ ja myös waimo perheinens cauwan aica.</p>
<p>17:16 Jauhot eivät loppuneet ruukusta, eikä öljyä puuttunut astiasta, sen Herran sanan mukaan, jonka hän oli Elian kautta puhunut.</p>	<p>16. Ei jauhot loppuneet vakkaisesta eikä öljy astiasta, Herran sanan jälkeen, jonka hän Elian kautta puhunut oli.</p>	<p>17:16 Ja ei jauhot loppunet wackaisest/ eikä öljy astiast HERran sanan jälken/ cuin hän Elian cautta puhunut oli.</p>
<p>17:17 Sen jälkeen vaimon, talon emännän, poika sairastui; ja hänen tautinsa kävi hyvin kovaksi, niin ettei hänessä enää ollut henkeä.</p>	<p>17. Sen jälkeen tapahtui, että perheen emännän poika sairasti, ja hänen sairautensa oli niin raskas, ettei henkeä hänessä silleen ollut.</p>	<p>17:17 Siitte sairasti perhen emännän poica/ ja hänen sairaudens oli niijn rascas/ ettei henge hänes sillen ollut.</p>
<p>17:18 Silloin vaimo sanoi Elialle: "Mitä minulla on tekemistä sinun kanssasi, Jumalan mies? Sinä olet tullut minun luokseni saattamaan minun pahat tekoni muistoon ja tuottamaan kuoleman minun pojalleni."</p>	<p>18. Ja hän sanoi Elialle: mitä minulla on sinun kanssas, sinä Jumalan mies? Sinä olet tullut minun tyköni, että minun pahatekoni muistettaisiin ja minun poikani kuolis.</p>	<p>17:18 Ja hän sanoi Elialle: mitä minun on sinun cansas tekemist sinä Jumalan mies? sinä olet tullut minun tygöni/ että minun pahateconi muistetaisin/ ja minun poican cuolis?</p>

17:19 Mutta hän sanoi hänelle: "Anna poikasi minulle." Ja hän otti tämän hänen sylistään ja vei hänet ylistämiseen, jossa asui, ja pani hänet vuoteelleen.	19. Hän sanoi hänelle: tuo minulle poikas. Ja hän otti hänet, hänen sylistänsä, ja vei hänen ylistukseen, kussa hän asui, ja pani hänen omaan vuoteeseensa,	17:19 Hän sanoi: tuo tänne poikas/ ja hän otti hänen/ hänen sylistäns/ ja meni ylistukseen cusa hän asui/ ja pani hänen omaan vuoteseens.
17:20 Ja hän huusi Herraa ja sanoi: "Herra, minun Jumalani, oletko tehnyt niin pahoin tätä leskeä kohtaan, jonka vieraana minä olen, että olet surmannut hänen poikansa?"	20. Ja huusi Herran tykö ja sanoi: Herra minun Jumalani! oletkos niin pahoin tehnyt tätä leskeä vastaan, jonka tykönä minä holhotaan, ettäs tapat hänen poikansa?	17:20 Ja huusi HERran tygö/ ja sanoi: HERra minun Jumalan/ oletkos niijn pahoin tehnyt tätä leske wastan/ jonga tykönä minä holhotan/ ettäs tapat hänen poicans?
17:21 Sitten hän ojentautui pojan yli kolme kertaa, huusi Herraa ja sanoi: "Herra, minun Jumalani, anna tämän pojan sielun tulla häneen takaisin."	21. Ja hän ojensi itsensä kolmasti nuorukaisen päälle, ja huusi Herran tykö ja sanoi: Herra minun Jumalani, anna tämän nuorukaisen sielu tulla häneen jälleensä!	17:21 Ja hän ojensi idzens colmasti nuorucaisen päälle/ ja huusi HERran tygö/ ja sanoi: HERra minun Jumalan/ anna tämän nuorucaisen sielu tulla häneen jälleens.
17:22 Ja Herra kuuli Eliaa, ja pojan sielu tuli häneen takaisin, ja hän virkosi henkiin.	22. Ja Herra kuuli Elian äänen: ja hänen sielunsa tuli häneen jälleen, ja hän virkosi.	17:22 Ja HERra cuuli Elian änen/ ja hänen sieluns tuli häneen jälleens/ ja hän wircois.
17:23 Ja Elia otti pojan ja toi hänet ylistämiseen alas huoneeseen ja antoi hänet hänen äidillensä. Ja Elia sanoi: "Katso, poikasi elää."	23. Ja Elia otti pojan ja kantoi ylistuksesta alas huoneeseen, ja antoi äidillensä, ja sanoi: katso, sinun poikas elää.	17:23 Ja Elia otti pojan ja cannoi ylistuast alas huoneseen/ ja andoi äitillens/ ja sanoi: cadzo/ täsä elä sinun poicas.
17:24 Niin vaimo sanoi Elialle: "Nyt minä tiedän, että sinä olet Jumalan mies ja että Herran sana sinun suussasi on tosi."	24. Ja vaimo sanoi Elialle: nyt minä ymmärrän, ettäs olet Jumalan mies, Herran sana on tosi sinun suussas.	17:24 Ja vaimo sanoi Elialle: nyt minä ymmärrän ettäs olet Jumalan mies/ ja HERran sana on tosi sinun suusas.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu
18:1 Pitkän ajan kuluttua, kolmantena vuotena, tuli Elialle tämä Herran sana: "Mene ja näyttäydä Ahabile, niin minä annan sateen maan päälle."	1. Ja monen päivän perästä tuli Herran sana Elian tykö kolmantena vuonna, sanoen: mene ja osoita sinus Ahabile, ja minä annan sataa maan päälle.	18:1 JA pitkän ajan peräst/ tuli HERran sana Elian tygö colmandena vuonna/ sanoden: mene ja osota sinus Ahabile/ ja minä annan sata maan päälle.
18:2 Niin Elia meni näyttämään Ahabile. Mutta Samariassa oli kova nälänhätä.	2. Ja Elia meni näyttämään itsiänsä Ahabile; vaan sangen kallis aika oli Samariassa.	18:2 Ja Elia meni näyttämän idzens Ahabile/ waan sangen callis aica oli Samarias.
18:3 Ja Ahab kutsui Obadjan, joka oli palatsin päällikkönä. Mutta Obadja oli hyvin Herraa pelkääväinen mies;	3. Ja Ahab kutsui Obadian, joka oli hänen huoneensa haltia: (Ja Obadia pelkäsi Herraa suuresti.	18:3 JA Ahab cudzui Obadian hänen huonens haldian/ (Ja Obadia pelkäis HERra suurest.

18:4 niinpä Obadja oli silloin, kun Iisebel hävitti Herran profeetat, ottanut sata profeettaa ja piilottanut heidät luolaan, viisikymmentä kerrallaan, ja elättänyt heitä leivällä ja vedellä.	4. Sillä kun Isebel hukutti Herran prophetat, otti Obadia sata prophetaa ja kätki ne, viisikymmentä kuhunkin luolaan, ja elätti heidät leivällä ja vedellä.)	18:4 Sillä cosca Isebel hucutti HERran Prophetat/ otti Obadia sata Prophetat/ ja kätki ne luolijn/ wijsikymmendä tänne ja wijsikymmendä sinne/ ja elätti heidän leiwällä ja wedellä)
18:5 Ahab sanoi Obadjalle: "Kulje maa, kaikki vesilähteet ja kaikki purot. Kenties me löydämme ruohoa pitääksemme hevoset ja muulit hengissä, niin ettei meidän tarvitse hävittää elukoita."	5. Niin sanoi Ahab Obadialle: vaella maan lävitse kaikkein vesilähdetten tykö ja kaikkein ojain tykö, jos löydettäisiin ruohoja hevosille ja muuleille elatukseksi, ettei kaikki eläimet hukkuisi.	18:5 Nijn sanoi Ahab Obadialle: waella maan läpidze caickein lähdetten ja ojain tygö/ jos löytäisin ruohoja/ hewoisille ja muuleille elatuxexi/ ettei caicki carja huckuis.
18:6 Ja he jakoivat keskenään kuljettavansa maan. Ahab kulki toista tietä yksinänsä, ja Obadja kulki toista tietä yksinänsä.	6. Ja he jakoivat itsensä vaeltamaan maata lävitse: Ahab vaelsi yksinänsä yhtä tietä myöten ja Obadia toista tietä yksinänsä.	18:6 Ja he joait idzens waeldaman maata läpidzen/ Ahab waelsi yxinäns tietä myöden/ ja Obadia toisen tien cautta yxinäns.
18:7 Kun nyt Obadja oli matkalla, niin katso, Elia tuli häntä vastaan. Tuntiessaan tämän hän heittäytyi kasvoillensa ja sanoi: "Sinäkö se olet, herrani Elia?"	7. Kun Obadia tiellä oli, katso, silloin kohtasi hänen Elia; ja kuin hän tunsi hänen, lankesi hän kasvoillensa ja sanoi: etkös ole herrani Elia?	18:7 COsca Obadia tiellä oli/ cadzo/ silloin cohtais hänen Elia/ ja kuin hän tunsi hänen/ langeis hän caswoillens/ ja sanoi: etkös ole minun Herran Elia?
18:8 Tämä vastasi hänelle: "Minä. Mene ja sano herrallesi: 'Katso, Elia on täällä.'"	8. Hän sanoi: olen; mene ja sano herrallesi: katso, Elia on tässä.	18:8 Hän sanoi: olen/ mene ja sano HERralles: cadzo/ Elia on täsä.
18:9 Niin hän sanoi: "Mitä minä olen rikkonut, koska annat palvelijasi Ahabin käsiin, hänen surmattavakseen?"	9. Ja hän sanoi: mitä minä olen rikkonut, ettäs annat palvelias Ahabin käsiin tappa minua?	18:9 Ja hän sanoi: mitä minä olen rickonut/ ettäs annat sinun palwelias Ahabin käsijn tappa minua?
18:10 Niin totta kuin Herra, sinun Jumalasi, elää, ei ole sitä kansaa eikä sitä valtakuntaa, josta minun herrani ei olisi lähettänyt etsimään sinua, mutta kun on vastattu: 'Ei hän ole täällä', on hän vannottanut sillä valtakunnalla ja sillä kansalla valan, ettei sinua ole löydetty.	10. Niin totta kuin Herra sinun Jumalasi elää, ei ole yhtään kansaa eli valtakuntaa, kuhunka minun herrani ei ole lähettänyt, sinua etsimään. Ja koska he ovat sanoneet: ei hän ole tässä, on hän vannottanut sitä valtakuntaa ja kansaa, ettet sinä ole löydetty.	18:10 Nijn totta kuin HERra sinun Jumalasi elä/ ei ole yhtän Canssa eli Cuningan waldacunda/ cuhunga minun Herran ei ole lähettänyt sinua edzimän. Ja cosca he owat sanonet: ei hän ole täsä/ on hän wannottanut sitä waldacunda ja Canssa/ ettet sinä ole löytty.
18:11 Ja nyt sinä sanot: 'Mene ja sano herrallesi: Katso, Elia on täällä.'	11. Ja nyt sinä sanot: mene ja sano herrallesi: katso, Elia on tässä.	18:11 Ja sinä sanot: mene ja sano Herralles: cadzo/ Elia on täsä.

18:12 Kun minä lähden pois luotasi, niin Herran Henki kuljettaa sinut, en tiedä minne, ja kun minä menen ilmoittamaan Ahabille eikä hän löydä sinua, niin hän tappaa minut. Ja kuitenkin palvelijasi on peljännyt Herraa nuoruudestaan asti.	12. Ja taitais tapahtua, kuin minä menisin pois sinun tyköäs, niin ottais Herran henki sinun pois, ja en minä tietäisi kuhunka, ja minä sitte tulisin ja sanoisin sen Ahabille, ja hän ei löytäisi sinua, niin hän tappais minun. Mutta minä sinun palvelias pelkään Herraa hamasta nuoruudestani.	18:12 Ja cosca minä menen pois sinun tyköäs/ niijn otta HERran hengi sinun pois/ ja en minä tiedäis cuhunga paickan/ ja minä sijtte tulisin ja sanoisin sen Ahabille/ ja en löydäis sinua/ niijn hän tappais minun/ Mutta minä sinun palwelias pelkän HERra hamast minun nuorudestani.
18:13 Eikö herralleni ole kerrottu, mitä minä tein, kun Iisebel tappoi Herran profeetat: kuinka minä piilotin luolaan sata Herran profeettaa, viisikymmentä kerrallaan, ja elätin heitä leivällä ja vedellä?	13. Eikö minun herralleni ole sanottu, mitä minä tehnyt olen, kuin Isebel tappoi Herran prophetat? ja minä kätkin sata Herran prophetaa luoliin, viisikymmentä tänne ja viisikymmentä sinne, ja ruokin heidät leivällä ja vedellä.	18:13 Eikö minun Herralleni ole sanottu/ mitä minä tehnyt olen/ cosca Isebel tappoi HERran Prophetat/ ja minä kätkin sata HERran Prophetat luolijn/ wijsikymmendä tänne ja wijsikymmendä sinne/ ja ruokein heidän leiwällä ja wedellä?
18:14 Ja nyt sinä sanot: 'Mene ja sano herrallesi: Katso, Elia on täällä', ja niin hän tappaa minut."	14. Ja nyt sinä sanot: mene ja sano herralles: katso, Elia on tässä: että hän minun tappais.	18:14 Ja sinä sanot: mene ja sano sinun Herralles: Elia on täsä/ että hän minun tappais.
18:15 Mutta Elia sanoi: "Niin totta kuin Herra Sebaot elää, jonka edessä minä seison, minä näyttäydyn tänä päivänä hänelle."	15. Elia sanoi: niin totta kuin Herra Zebaot elää, jonka edessä minä seison: tänäpäpä minä itseni hänelle ilmoitan.	18:15 Elia sanoi: niijn totta cuin HERra Zebaoth elä/ jonga edes minä seison/ tänäpäpä minä idzeni hänelle ilmoitan.
18:16 Niin Obadja meni Ahabia vastaan ja ilmoitti hänelle tämän. Ahab meni silloin Eliaa vastaan.	16. Niin meni Obadia Ahabia vastaan ja sanoi nämät hänelle, ja Ahab meni Eliaa vastaan.	18:16 NIin meni Obadia Ahabi wastian/ ja sanoi nämät hänelle: ja Ahab meni Eliat wastian.
18:17 Ja nähdessään Elian Ahab sanoi hänelle: "Siinäkö sinä olet, sinä, joka syökset Israelin onnettomuuteen?"	17. Ja kuin Ahab näki Elian, sanoi Ahab hänelle: etkö sinä ole se, joka Israelin villitset?	18:17 Ja cuin Ahab näki Elian/ sanoi Ahab hänelle: sinäkö Israelin willidzet?
18:18 Tämä vastasi: "En minä syökse Israelia onnettomuuteen, vaan sinä ja sinun isäsi suku, koska te hylkäätte Herran käskyt ja koska sinä seuraat baaleja.	18. Hän sanoi: en minä villitse Israelia, mutta sinä ja sinun isäs huone, että te olette hyljänneet Herran käskyt, ja sinä vaellat Baalin jälkeen.	18:18 Hän sanoi hänelle: en minä willidze Israeli/ mutta sinä ja sinun Isäs huone/ hyljäten HERran käskyn ja waeldain Baalin jälken.
18:19 Mutta lähetä nyt kokoamaan kaikki Israel minun luokseni Karmel-vuorelle, sekä neljäsataa viisikymmentä Baalin profeettaa ja neljäsataa Aseran profeettaa, jotka syövät Iisebelin pöydästä."	19. Lähetä siis nyt kokoamaan minun tyköni koko Israel Karmelin vuorelle, ja neljäsataa ja viisikymmentä Baalin prophetaa ja neljäsataa metsistöin prophetaa, jotka syövät Isebelin pöydältä.	18:19 Lähetä sijs nyt cocoman coco Israel Carmelin vuorelle/ ja neljä sata ja wijsikymmendä Baalin Prophetat/ ja neljä sata medzistöin Prophetat/ jotca syöwät Isebelin pöydäldä.

18:20 Niin Ahab lähetti sanan kaikille israelilaisille ja kokosi profeetat Karmel-vuorelle.	20. Niin lähetti Ahab kaikkein Israelin lasten tykö ja kokosi prophetat Karmelin vuorelle.	18:20 Nijn lähetti Ahab caickein Israelin lasten tygö/ ja cocois Prophetat Carmelin vuorelle.
18:21 Ja Elia astui kaiken kansan eteen ja sanoi: "Kuinka kauan te onnutte molemmille puolille? Jos Herra on Jumala, seuratkaa häntä; mutta jos Baal on Jumala, seuratkaa häntä." Eikä kansa vastannut hänelle mitään.	21. Niin astui Elia kaiken kansan eteen ja sanoi: kuinka kauvan te onnutte molemmille puolille? Jos Herra on Jumala, niin vaeltakaat hänen jälkeensä, mutta jos Baal, niin vaeltakaat hänen jälkeensä; ja ei kansa häntä mitään vastannut.	18:21 NIin astui Elia caiken Canssan eteen/ ja sanoi: cuinga cauwan te onnutte molemmille puolille? jos HERra on Jumala/ nijn waeldacat hänen jälkens/ Mutta jos Baal/ nijn waeldacat hänen jälkens: ja ei Canssa händä mitän wastannut.
18:22 Niin Elia sanoi kansalle: "Minä olen ainoa jäljelle jäänyt Herran profeetta, mutta Baalin profeettoja on neljäsataa viisikymmentä.	22. Niin sanoi Elia kansalle: minä olen ainoasti jäänyt Herran prophetaista; mutta Baalin prophetaita on neljäsataa ja viisikymmentä miestä.	18:22 Nijn sanoi Elia Canssalle: minä olen ainoastans jäänyt HERran Prophetaista/ mutta Baalin Prophetait on neljä sata ja wijsikymmendä miestä.
18:23 Antakaa meille kaksi mullikkaa, ja valitkoot he itselleen toisen mullikan, paloitelkoot sen ja pankoot kappaleet puiden päälle, mutta älkööt panko tulta; ja minä valmistan toisen mullikan ja asetan sen puiden päälle, mutta en pane tulta.	23. Niin antakaat nyt meille kaksi mullia ja antakaat heidän valita toisen mullin ja hakata kappaleiksi, ja pankaan puiden päälle, mutta älkään siihen panko tulta: ja minä otan toisen mullin ja panen myös puiden päälle, ja en pane siihen tulta.	18:23 Nijn andacat nyt meille caxi härkä/ ja andacat heidän walita toinen ja hacata cappaleixi/ ja pangan händä puiden päälle/ mutta älkän sijhen pango tulda/ ja minä otan sen toisen härjän/ ja panen myös puiden päälle/ ja en pane tulda.
18:24 Sitten huutakaa te jumalanne nimeä, ja minä huudan Herran nimeä. Se jumala, joka vastaa tulella, on Jumala." Kaikki kansa vastasi ja sanoi: "Niin on hyvä."	24. Ja huutakaat te teidän jumalainne nimeä, ja minä huudan Herran nimeä: kumpi Jumala vastaa tulen kautta, hän olkoon Jumala. Ja kaikki kansa vastasi ja sanoi: se on oikein.	18:24 Ja huutacat te teidän jumalan nime/ ja minä huudan HERran nime/ cumbi Jumala wasta tulen cautta/ hän olcon Jumala. Ja caicki Canssa wastais/ ja sanoi: se on oikein.
18:25 Ja Elia sanoi Baalin profeetoille: "Valitkaa itsellenne toinen mullikka ja valmistakaa se ensin, sillä teitä on enemmän. Huutakaa sitten jumalanne nimeä, mutta älkää panko tulta."	25. Ja Elia sanoi Baalin prophetaille: valitkaat teillenne toinen mulli, ja tehkää te ensin, sillä teitä on monta, ja huutakaat teidän jumalainne nimeä, ja älkää siihen tulta panko.	18:25 Ja Elia sanoi Baalin Prophetaille: walitca teillen härkä/ ja tehkät te ensin/ sillä teitä on monda/ ja huutacat teidän jumalan nime/ ja älkät sijhen tulda pango.
18:26 Niin he ottivat sen mullikan, jonka hän antoi heille, ja valmistivat sen. Sitten he huusivat Baalin nimeä aamusta puolipäivään asti, sanoen: "Baal, vastaa meille!" Mutta ei ääntä, ei vastausta! Ja he hyppelivät alttarin ääressä, joka oli tehty.	26. Ja he ottivat mullin, jonka hän heille antoi, ja valmistivat ja huusivat Baalin nimeä huomenesta puolipäivään asti, sanoen: Baal, kuule meitä! mutta ei siinä ollut ääntä eli vastaajaa; ja he hyppelivät alttarin ympärillä, jonka he tehneet olivat.	18:26 Ja he otit härjän/ jonga hän heille andoi/ ja walmistit ja huusit Baalin nime/ huomenest puolipäiwän asti/ sanoden: Baal cuule meitä/ mutta ei sijnä ollut ändä eli wastaust. Ja he hyppelit Altarin ymbärillä jonga he tehnet olit.

18:27 Puolipäivän aikana Elia pilkkasi heitä ja sanoi: "Huutakaa kovemmin; hän on tosin jumala, mutta hänellä voi olla jotakin toimittamista, tahi hän on poistunut johonkin, tahi on matkalla; kenties hän nukkuu, mutta kyllä hän herää."	27. Kun jo puolipäivä oli, pilkkasi heitä Elia ja sanoi: huutakaat vahvasti; sillä hän on jumala, hän ajattelee jotakin, eli on jotakin toimittamista, eli on matkalla, eli jos hän makaa, että hän heräis.	18:27 Cosca jo puolipäiwä oli/ pilckais heitä Elia/ ja sanoi: huutacat wahwast: sillä hän on jumala/ hän ajattele jotakin/ eli on jotakin toimittamist/ eli on ulcona kedolla/ eli maca/ että hän heräis.
18:28 Niin he huusivat vielä kovemmin ja viileksivät itseään tapansa mukaan miekoilla ja keihäillä, niin että heistä vuoti verta.	28. Ja he huusivat suurella äänellä, ja viileskelivät itsiänsä veitsillä ja naskaleilla tavallansa, niin että he verta tiukkuivat.	18:28 Ja he huusit suurella änellä/ ja wijleskelit idzens weidzillä ja nascaleilla heidän tawallans/ nijn että he werta tiucuit.
18:29 Kun puolipäivä oli kulunut, joutuivat he hurmoksiin, aina siihen hetkeen asti, jolloin ruokauhri uhrataan. Mutta ei ääntä, ei vastausta, ei vaarinottoa!	29. Kuin puolipäivä kulunut oli, propheterasivat he siihenasti, että ruokauhri uhrattaman piti; ja ei ollut siinä ääntä eli vastaajaa, elikkä joka vaaria otti.	18:29 Coisca puoli päiwä culunut oli/ Propheteraisit he siihenasti/ että ruocauhri uhrattaman piti/ ja ei ollut sijnä ändä eli wastaust/ elickä joca waari otti.
18:30 Niin Elia sanoi kaikelle kansalle: "Astukaa minun luokseni." Ja kaikki kansa astui hänen luoksensa. Niin hän korjasi Herran alttarin, joka oli hajotettu.	30. Niin sanoi Elia kaikelle kansalle: tulkaat minun tyköni; ja kuin kaikki kansa tuli hänen tykönsä, paransi hän Herran alttarin, joka kukistunut oli.	18:30 NIin sanoi Elia caikelle Canssalle: tulcat caicki Canssa minun tygöni/ ja cosca caicki Canssa tuli hänen tygöns/ paransi hän HERran Altarin joca maasa oli.
18:31 Ja Elia otti kaksitoista kiveä, yhtä monta kuin oli Jaakobin poikien sukukuntia, hänen, jolle oli tullut tämä Herran sana: "Israel on oleva sinun nimesi."	31. Ja Elia otti kaksitoistakymmentä kiveä Jakobin lasten luvun jälkeen (jonka tykö Herran sana tapahtunut oli, sanoen: Israel pitää sinun nimes oleman),	18:31 Ja otti caxitoistakymmendä kiwe Jacobin lasten sucucunnan lugun jälkeen (jonga tygö HERran sana tapahtunut oli/ sanoden: sinun pitä IsraEl cudzuttaman)
18:32 Ja hän rakensi kivistä alttarin Herran nimeen ja teki alttarin ympärille ojan, johon olisi mahtunut kaksi sea-mittaa jyviä.	32. Ja rakensi niistä kivistä alttarin Herran nimeen, ja teki kuopan alttaria ympäri kahden jyvämitan leveydeltä,	18:32 Ja rakensi nijstä Altarin HERran nimeen/ ja teki cuopan Altarita ymbärins cahden jywämitan leweyldä.
18:33 Sitten hän latoi puut, paloitteli mullikan ja pani kappaleet puiden päälle.	33. Ja latoi puut, ja hakkasi mullin kappaleiksi, ja pani sen puiden päälle,	18:33 Ja ladoi puut/ ja hackais härjän cappaleixi/ ja pani sen puiden päälle.
18:34 Ja hän sanoi: "Täyttäkää neljä ruukkua vedellä ja vuodattakaa se polttouhrin ja puiden päälle." Ja hän sanoi: "Tekkää se toinen kerta." Ja he tekivät niin toisen kerran. Vielä hän sanoi: "Tekkää se kolmas kerta." Ja he tekivät niin kolmannen kerran.	34. Ja sanoi: täyttäkää neljä kadia vedellä ja kaatakaat se polttouhrin ja puiden päälle; ja hän sanoi: tehkää se vielä toinen kerta; ja he tekivät sen toisen kerran; ja hän sanoi: tehkää se vielä kolmas kerta; ja he tekivät sen kolmannen kerran.	18:34 Ja sanoi: täyttäkät neljä Cadi wedellä/ ja caatacat se polttouhrin ja puiden päälle/ ja sanoi: tehkät se wielä toisen kerran/ ja he teit sen toisen kerran: ja hän sanoi: tehkät se wielä colmas kerta/ ja he teit sen colmannen kerran.

18:35 Niin vesi juoksi ympäri alttarin; ojankin hän täytti vedellä.	35. Ja vesi juoksi alttaria ympäri, että kuoppakin täytettiin vedestä.	18:35 Ja wesi juoxi Altarita ymbärins/ että myös cuoppa täytettiin wedestä.
18:36 Ja kun oli tullut hetki, jolloin ruokauhri uhrataan, astui profeetta Elia esille ja sanoi: "Herra, Aabrahamin, Iisakin ja Israelin Jumala, tulkoon tänä päivänä tiettäväksi, että sinä olet Jumala Israelissa ja että minä olen sinun palvelijasi ja että minä olen sinun käskystäsi tehnyt kaiken tämän.	36. Ja koska ruokauhri piti uhrattaman, astui propheta Elia edes ja sanoi: Herra Abrahamin, Isaakin ja Israelin Jumala! ilmoita tänäpäpä, että sinä olet Israelin Jumala, ja minä sinun palvelias, ja että minä nämä kaikki sinun sanas jälkeen tehnyt olen.	18:36 Ja cosca ruocauhri piti uhrattaman/ astui Elia Propheta edes/ ja sanoi: HERra Abrahamin/ Isaachin ja Israelin Jumala/ ilmoita tänäpäpä että olet Israelin Jumala/ ja minä sinun palwelias/ ja että minä nämät caicki sinun sanas jälken tehnyt olen.
18:37 Vastaa minulle, Herra, vastaa minulle, että tämä kansa tulisi näkemään, että sinä, Herra, olet Jumala ja että sinä käännät heidän sydämensä takaisin."	37. Kuule minua Herra, kuule minua, että tämä kansa tietäis sinun olevan Herran Jumalan; että kääntäisit heidän sydämensä takaisin.	18:37 Cuule minua HERra/ cuule minua/ että tämä Canssa tiedäis sinun olewan HERran Jumalan/ että käännäisit heidän sydämensä.
18:38 Silloin Herran tuli iski alas ja kulutti polttouhrin, puut, kivet ja mullan sekä nuoli veden, joka oli ojassa.	38. Niin putosi Herran tuli ja poltti polttouhrin, puut, kivet ja mullan, ja nuoli veden kuopasta.	18:38 Nijn langeis HERran tuli ja poltti polttouhrin/ puut/ kiwet/ mullan/ ja nuoli weden cuopasta.
18:39 Kun kaikki kansa näki tämän, lankesivat he kasvoillensa ja sanoivat: "Herra on Jumala! Herra on Jumala!"	39. Kuin kaikki kansa näki sen, heittäysivät he kasvoillensa ja sanoivat: Herra on Jumala, Herra on Jumala.	18:39 Cosca caicki Canssa näki sen/ langeisit he caswoillens/ ja sanoit: HERra on Jumala/ HERra on Jumala.
18:40 Mutta Elia sanoi heille: "Ottakaa Baalin profeetat kiinni; älköön yksikään heistä pääskö pakoon." Ja he ottivat heidät kiinni. Ja Elia vei heidät Kiisonin purolle ja tappoi heidät siellä.	40. Mutta Elia sanoi heille: ottakaat Baalin prophetat kiinni, ettei yksikään heistä pääsisi. Ja he ottivat heidät kiinni; ja Elia vei heidät Kisonin ojan tykö ja tappoi heidät siellä.	18:40 Mutta Elia sanoi heille: ottacat Baalin Prophetat kijnni/ ettei yxikän heistä pääsis. Ja he otit heidän kijnni/ ja Elia wei heidän Kisonin ojan tygö/ ja tappoi heidän siellä.
18:41 Ja Elia sanoi Ahabelle: "Nouse, syö ja juo, sillä sateen kohina kuuluu."	41. Ja Elia sanoi Ahabelle: mene ylös, syö ja juo; sillä suuren sateen hyminä kuuluu.	18:41 JA Elia sanoi Ahabelle: mene/ syö ja juo: sillä suuren saten hyminä cuulu.
18:42 Niin Ahab nousi syömään ja juomaan. Mutta Elia nousi Karmelin huipulle, kumartui maahan ja painoi kasvonsa polviensa väliin.	42. Ja kuin Ahab meni syömään ja juomaan, meni Elia Karmelin kukkulalle, ja lankesi maahan, ja kumarsi kasvoillensa, ja pani päänsä polviensa välille,	18:42 Ja cuin Ahab meni syömän ja juoman/ meni Elia Carmelin wuoren cuckulalle/ ja langeis maahan ja cumarsi caswoillens/ ja pani pääns polweins wälille.
18:43 Ja hän sanoi palvelijallensa: "Nouse ja katso merelle päin." Tämä nousi ja katsoi, mutta sanoi: "Ei näy mitään." Hän sanoi: "Mene takaisin." Näin seitsemän kertaa.	43. Ja sanoi palveliallensa: mene nyt ylös ja katso meren puoleen. Hän meni ylös, katsoi ja sanoi: ei siellä ole mitään. Hän sanoi: mene vielä sinne seitsemän kertaa.	18:43 Ja sanoi hänen palweliallens: mene sinne ylös/ ja cadzo meren puoleen. Hän meni ylös/ cadzoi ja sanoi: ei siellä ole mitän. Hän sanoi: mene wielä sinne seidzemen kerta.

18:44 Seitsemännellä kerralla palvelija sanoi: "Katso, pieni pilvi, miehen kämmenen kokoinen, nousee merestä." Niin Elia sanoi: "Nouse ja sano Ahabile: 'Valjasta ja lähde alas, ettei sade sinua pidättäisi'."	44. Ja seitsemännellä kerralla sanoi hän: katso sieltä nousee vähä pilvi merestä, niinkuin miehen kämmen. Hän sanoi: mene ja sano Ahabile: valjasta ja mene, ettei sade sinua käsittäisi.	18:44 Ja seidzemennellä kerralla/ sanoi hän: cadzo/ siellä nouse vähä pilwi merestä/ nijncuin miehen kämmen. Hän sanoi: mene/ ja sano Ahabile: waljasta ja mene/ ettei sade sinua käsittäis.
18:45 Ja tuossa tuokiossa taivas kävi mustaksi pilvistä ja myrskytuulesta, ja tuli ankara sade. Mutta Ahab nousi vaunuihinsa ja lähti Jisreeliin.	45. Ja sillä välillä tuli taivas pilvistä mustaksi ja tuulesta, ja tuli sangen suuri sade. Mutta Ahab matkusti ja tuli Jisreeliin.	18:45 Ja sillä wälillä tuli taiwas pilwist mustaxi/ ja tuulesta/ ja tuli sangen suuri sade. Mutta Ahab matcusti ja tuli Jesreelijn. Ja
18:46 Ja Herran käsi tuli Elian päälle, ja niin hän vyötti kupeensa ja juoksi Ahabin edellä Jisreeliin saakka.	46. Ja Herran käsi oli Elian päällä, ja hän vyötti kupeensa ja juoksi Ahabin edellä, siihenasti kuin hän tuli Jisreeliin.	HERran käsi oli Elian päällä/ ja wyötti cupens/ ja juoxi Ahabin edellä/ siihenasti cuin hän tuli Jesreelijn.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu
19:1 Mutta kun Ahab kertoi Iisebelille kaiken, mitä Elia oli tehnyt ja kuinka hän oli tappanut miekalla kaikki profeetat,	1. Ja Ahab ilmoitti Isebelille kaikki mitä Elia tehnyt oli, ja kuinka hän oli tappanut prophetat miekalla.	19:1 JA Ahab sanoi Isebelille caicki cuin Elia tehnyt oli/ ja cuinga hän oli tappanut caicki Baalin Prophetat miecalla.
19:2 lähetti Iisebel sanansaattajan Elian luo ja käski sanoa: "Jumalat rangaiskoot minua nyt ja vasta, jollen minä huomenna tähän aikaan tee sinulle samaa, mikä jokaiselle näistä on tehty."	2. Niin lähetti Isebel sanansaattajat Elialle, sanoen: jumalat minun niin ja niin tehkoon, jollen minä huomenna tällä aikaa tee sinun sielulles, niinkuin yhdelle näiden sielulle.	19:2 Nijn lähetti Isebel sanan Elialle/ sanoden: jumalat minun njn ja njn tehkön/ jollen minä huomena tällä aica tee sinun sielulles/ nijncuin yhdelle näiden sielulle.
19:3 Kun tämä näki sen, nousi hän ja lähti matkaan pelastaakseen henkensä ja tuli Beersebaan, joka on Juudan aluetta.	3. Kuin hän sen näki, nousi hän ja meni kuhunka hän tahtoi, ja tuli Bersebaan, joka oli Juudassa, ja jätti sinne palveliansa.	19:3 Cosca hän sen näki/ nousi hän ja meni cunga hän tahdoi/ ja tuli BerSebaan/ joca oli Judaas/ ja jätti sinne hänen palwelians.
19:4 Sinne hän jätti palvelijansa, mutta meni itse erämaahan päivänmatkan päähän. Hän tuli ja istuutui kinsteripensaan juureen. Ja hän toivotti itsellensä kuolemaa ja sanoi: "Jo riittää, Herra; ota minun henkeni, sillä minä en ole isiäni parempi."	4. Mutta itse hän meni korpeen päiväkunnan matkan; ja kuin hän tuli sinne, istui hän katavan alle, rukoillen sieluansa kuolemaan, ja sanoi: jo kyllä on, Herra, ota nyt sieluni; sillä en minä ole parempi isiäni.	19:4 Mutta idze hän meni corpeen päiwäcunnan matcan/ ja cosca hän tuli sinne/ istui hän catawan alla/ rucoillen hänen sieluans cuoleman/ ja sanoi: jo kyllä on HERra/ ota nyt minun sielun: sillä en minä ole parembi cuin minun Isäni.

19:5 Ja hän paneutui maata ja nukkui kinsteripensaan juurelle. Mutta katso, enkeli kosketti häntä ja sanoi hänelle: "Nouse ja syö."	5. Ja hän pani maata ja nukkui katavan alle; ja katso, enkeli tarttui häneen ja sanoi hänelle: nouse ja syö!	19:5 Ja hän pani maata/ ja nukkui catawan ala/ ja cadzo/ Engeli rupeis häneen/ ja sanoi hänelle: nouse ja syö.
19:6 Ja kun hän katsahti, niin katso, hänen päänsä pohjissa oli kuumennetuilla kivillä paistettu kaltiainen ja vesiastia. Niin hän söi ja joi ja paneutui jälleen maata.	6. Mutta kuin hän katsahti ympärillensä, katso, niin oli hänen päänsä takana hiilillä kypsytetty leipä ja astia vettä; ja koska hän syönyt ja juonut oli, niin hän pani maata jälleen ja nukkui.	19:6 Mutta cosca hän cadzatti ymbärillens/ cadzo/ nijn oli hänen päänsä tacana hijlillä kypsetty leipä/ ja astia wettä/ ja cosca hän syönyt ja juonut oli/ nijn hän pani maata jällens ja nukkui.
19:7 Mutta Herran enkeli kosketti häntä vielä toisen kerran ja sanoi: "Nouse ja syö, sillä muutoin käy matka sinulle liian pitkäksi."	7. Ja Herran enkeli palasi hänen tykönsä toisen kerran, tarttui häneen ja sanoi: nouse ja syö! sillä sinulla on pitkä matka.	19:7 Ja HERran Engeli palais hänen tygöns toisen kerran/ rupeis häneen/ ja sanoi: nouse ja syö: sillä sinulla on wielä pitkä matca.
19:8 Niin hän nousi ja söi ja joi. Ja hän kulki sen ruuan voimalla neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä Jumalan vuorelle, Hoorebille, asti.	8. Ja hän nousi, söi ja joi, ja matkusti sen ruuan voimalla neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä Herran vuoreen Horebiin asti,	19:8 Ja hän nousi/ söi ja joi/ ja matcusti sillä syömisellä neljäkymmentä päiwä ja yötä/ Horebin HERran vuoren asti.
19:9 Siellä hän meni luolaan ja oli siinä yötä. Ja katso, Herran sana tuli hänelle: hän kysyi häneltä: "Mitä sinä täällä teet, Elia?"	9. Ja tuli siellä luolaan, ja oleskeli siellä yötä; ja katso, Herran sana sanoi hänelle: mitäs tässä Elia teet?	19:9 Ja tuli siellä luolan ja oleskeli siellä yötä/ ja cadzo/ HERran sana sanoi hänelle: mitäs täsä Elia teet?
19:10 Hän vastasi: "Minä olen kiivailemalla kiivaillut Herran, Jumalan Sebaotin, puolesta. Sillä israelilaiset ovat hyljänneet sinun liittosi, hajottaneet sinun alttarisi ja tappaneet miekalla sinun profeettasi. Minä yksin olen jäänyt jäljelle, mutta minunkin henkeäni he väijyvät, ottaaksensa sen."	10. Hän vastasi: minä olen kiivauksella kiivannut Herran Jumalan Zebaotin tähden; sillä Israelin lapset ovat hyljänneet sinun liittos, ja sinun alttaris kukistaneet ja tappaneet sinun prophetas miekalla, ja minä yksinäni jäin, ja he etsivät minun henkeäni, ottaaksensa sitä pois.	19:10 Hän wastais: minä olen kijwauksella kijwannut HERran Jumalan Zebaothin tähden: sillä Israelin lapset owat hyljännet sinun lijttos/ ja sinun Altaris cukistanet/ ja tappanet sinun Prophetas miecalla/ ja minä yxinäni jäin/ ja he edziwät minun hengeni/ ottaxens sitä.
19:11 Hän sanoi: "Mene ulos ja asetu vuorelle Herran eteen." Ja katso, Herra kulki ohitse, ja suuri ja raju myrsky, joka halkoi vuoret ja särki kalliot, kävi Herran edellä; mutta ei Herra ollut myrskyssä. Myrskyn jälkeen tuli maanjäristys; mutta ei Herra ollut maanjäristyksessä.	11. Hän sanoi: mene tästä ulos ja astu vuorelle Herran eteen. Ja katso, Herra meni ohitse, ja suuri ja väkevä tuuli kävi, joka vuoret halkasi ja mäet särki Herran edellä; mutta ei Herra ollut tuulesa; ja tuulen perästä tuli maanjäristys, ja ei Herra ollut maanjäristyksessä;	19:11 Hän sanoi: mene tästä ulos/ ja astu vuorelle HERran eteen: sillä cadzo/ HERra meni ohidze/ ja suuri tuuli joca mäet särki ja vuoret halcais HERran edellä/ mutta ei HERra ollut tuules/ ja tuulen perästä tuli maan järistys/ ja ei HERra ollut maan järistyxes.

19:12 Maanjärityksen jälkeen tuli tulta; mutta ei Herra ollut tulesa. Tulen jälkeen tuli hiljainen tuulen hyminä.	12. Ja maanjärityksen perästä tuli tulta, ja ei Herra ollut tulesa; tulen perästä tuli hieno tuulen hyminä.	19:12 Ja maan järityksen peräst tuli tuli/ ja ei HERra ollut tules/ tulen peräst tuli hieno tuulen hyminä.
19:13 Kun Elia sen kuuli, peitti hän kasvonsa vaipallansa, meni ulos ja asettui luolan suulle. Ja katso, hänelle puhui ääni ja sanoi: "Mitä sinä täällä teet, Elia?"	13. Kuin Elia sen kuuli peitti hän kasvonsa hameellansa, ja meni ulos ja seisoi luolan ovella, ja katso, ääni sanoi hänelle: mitä sinulla tässä on (tekemistä), Elia?	19:13 Cosca Elia sen cuuli/ peitti hän caswons hamellans/ ja meni ulos/ ja seisoi luolan owella/ ja cadzo/ äni sanoi hänelle: mitä sinun täsä on Elia?
19:14 Hän vastasi: "Minä olen kiivailemalla kiivaillut Herran, Jumalan Sebaotin, puolesta. Sillä israelilaiset ovat hyljänneet sinun liittosi, hajottaneet sinun alttarisi ja tappaneet miekalla sinun profeettasi. Minä yksin olen jäänyt jäljelle, mutta minunkin henkeäni he väijyvät, ottaaksensa sen."	14. Hän vastasi: minä olen kiivauksella kiivannut Herran Jumalan Zebaotin tähden; sillä Israelin lapset ovat hyljänneet sinun liittos, kukistaneet sinun alttaris ja tappaneet sinun prophetas miekalla, ja minä ainoasti jäin, ja he etsivät minun henkeäni, ottaaksensa sitä pois.	19:14 Hän wastais: minä olen kijwauksella kijwannut HERran Jumalan Zebaothin tähden: sillä Israelin lapset owat hyljännet hänen lijttos/ cukistanet hänen Altarins/ tappanet hänen Prophetans miecalla/ ja minä ainoastans jäin/ ja he edziwät minun hengeni/ ottaxens sitä.
19:15 Herra sanoi hänelle: "Lähde takaisin samaa tietä, jota tulit, erämaan kautta Damaskoon. Mene ja voitele Hasael Aramin kuninkaaksi.	15. Mutta Herra sanoi hänelle: palaja tietäs myöten Damaskun korpeen: mene ja voitele Hasael Syrian kuninkaaksi.	19:15 MUTta HERra sanoi hänelle: palaja tietäs/ corwen cautta Damascun päin/ mene ja voitele Hasael Syrian Cuningaxi.
19:16 Ja voitele Jeehu, Nimsin poika, Israelin kuninkaaksi. Ja voitele sijaasi profeetaksi Elisa, Saafatin poika, Abel-Meholasta.	16. Ja voitele Jehu Nimsin poika Israelin kuninkaaksi; ja Elisa Saphatin poika, AbelMeholasta, voitele prophetaksi sinun siaas.	19:16 Ja voitele Jehu Nimsin poica Israelin Cuningaxi/ ja Elisa Saphatin poica Abel Meholast Prophetaxi sinun siaas:
19:17 Ja on tapahtuva näin: joka välttää Hasaelin miekan, sen surmaa Jeehu, ja joka välttää Jeehun miekan, sen surmaa Elisa.	17. Ja tapahtuu, että joka välttää Hasaelin miekan, se tapetaan Jehulta, ja joka välttää Jehun miekan, se tapetaan Elisalta.	19:17 Ja tapahtu/ että se cuin wälttä Hasaelin miecan/ se tapetan Jehulda/ ja se cuin wälttä Jehun miecan/ se tapetan Elisalda.
19:18 Mutta minä jätän jäljelle Israeliin seitsemäntuhatta: kaikki polvet, jotka eivät ole notkistuneet Baalille, ja kaikki suut, jotka eivät ole hänelle suuta antaneet."	18. Mutta minä jätän seitsemäntuhatta Israeliin: kaikki polvet, jotka ei kumartaneet Baalia, ja kaikki suut, jotka ei hänen suuta antaneet.	19:18 Mutta minä jätin seidzemen tuhatta Israelis/ nimittäin/ caicki polwet jotca ei cumartanet Baalia/ ja caicki suut jotca ei hänen suuta andanet.

19:19 Niin hän lähti sieltä ja kohtasi Elisan, Saafatin pojan, kun tämä oli kyntämässä; kaksitoista härkäparia kulki hänen edellensä, ja itse hän ajoi kahdentoista. Kulkiessaan hänen ohitsensa Elia heitti vaippansa hänen päällensä.	19. Ja hän läksi sieltä ja kohtasi Elisan Saphatin pojan, joka kynti kahdellatoistakymmenellä parilla härkiä, ja hän itse oli niiden kahdentoistakymmenen seassa; ja Elia meni hänen tykönsä ja heitti hameensa hänen päällensä.	19:19 JA hän läxi sieldä ja cohtais Elisan Saphatin pojan/ joca kyndi cahdellatoistokymmenellä parilla härkiä/ ja hän idze oli nijden cahdentoistakymmenen seas/ ja Elia meni hänen tygöns/ ja heitti hamens hänen päällens.
19:20 Niin hän jätti härät, riensi Elian jälkeen ja sanoi: "Salli minun ensin antaa suuta isälleni ja äidilleni; sitten minä seuraan sinua." Elia sanoi hänelle: "Mene, mutta tule takaisin; tiedäthän, mitä minä olen sinulle tehnyt."	20. Ja hän jätti härjät ja juoksi Elian perässä, ja sanoi: anna minun suuta antaa minun isälleni ja äidilleni, niin minä seuraan sinua; hän sanoi hänelle: mene ja tule jälleen; sillä mitä minä sinulle tein?	19:20 Mutta hän jätti härjät ja juoxi Elian perän/ ja sanoi: anna minun suuta anda minun Isälleni ja äitilleni/ nijn minä seuran sinua/ hän sanoi hänelle: mene ja tule jällens/ sillä mitä minä sinun tein?
19:21 Niin hän meni hänen luotaan takaisin, otti härkäparinsa ja teurasti sen, ja härkäin ikeellä hän keitti lihat; ne hän antoi väelle, ja he söivät. Sitten hän nousi ja seurasi Eliaa ja palveli häntä.	21. Ja hän palasi hänen tykönsä, ja otti parin härkiä ja uhrasi sen, ja keitti lihan härkäin kaluilla, ja antoi kansalle syödä; ja hän nousi ja seurasi Eliaa, ja palveli häntä.	19:21 Ja hän palais hänen tyköäns/ ja keitti liha härkäin caluilla/ ja andoi Canssalle syödä/ ja hän nousi ja seurais Eliat ja palweli händä.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu
20:1 Ja Benhadad, Aramin kuningas, kokosi kaiken sotajoukkonsa. Hänellä oli mukanaan kolmekymmentä kaksi kuningasta sekä hevosia ja sotavaunuja. Ja hän meni ja piiritti Samariaa ja ryhtyi taisteluun sitä vastaan.	1. Ja Behadad Syrian kuningas kokosi kaikki sotaväkensä ja oli kaksineljäntäkymmentä kuningasta hänen kansansa, ja hevoset ja vaunut; ja hän meni ja piiritti Samarian, ja soti sitä vastaan,	20:1 JA Benhadad Syrian Cuningas cocois caicki hänen sotawäkens/ ja oli caxineljäntäkymmendä Cuningasta hänen cansans/ ja hewoiset/ ja waunut/ ja hän meni ja pijritti Samarian/ ja sodei sitä wastan.
20:2 Ja hän lähetti sanansaattajat kaupunkiin Ahabin, Israelin kuninkaan, luo	2. Ja lähetti sanansaattajat Ahabille Israelin kuninkaalle kaupunkiin,	20:2 Ja lähetti sanan Ahabille Israelin Cuningalle Caupungijn.
20:3 ja käski sanoa hänelle: "Näin sanoo Benhadad: 'Sinun hopeasi ja kultasi ovat minun, ja sinun kauneimmat vaimosi ja lapsesi ovat myöskin minun'."	3. Ja käski hänelle sanottaa: näin sanoo Benhadad: sinun hopias ja kultas ovat minun, ja sinun emäntäs ja ihanimmat lapses ovat myös minun.	20:3 Ja käski hänelle sanotta: nijn sano Benhadad: sinun hopias ja culdas owat minun/ ja sinun emändäs ja ihanimmat lapses owat myös minun.
20:4 Israelin kuningas vastasi ja sanoi: "Niinkuin sinä olet sanonut, herrani, kuningas, minä olen sinun, minä ja kaikki, mitä minulla on."	4. Israelin kuningas vastasi ja sanoi: herrani kuningas, niinkuin sinä sanonut olet, minä olen sinun ja kaikki mitä minulla on.	20:4 Israelin Cuningas wastais/ ja sanoi: minun Herran Cuningan/ nijncuins sanonut olet/ minä olen sinun ja caicki mitä minulla on.

20:5 Mutta sanansaattajat tulivat takaisin ja sanoivat: "Näin sanoo Benhadad: 'Minä olen lähettänyt sinulle tämän sanan: Anna minulle hopeasi ja kultasi, vaimosi ja lapsesi."	5. Ja sanansaattajat tulivat jälleen ja sanoivat: näin sanoo Benhadad: minä olen lähettänyt sinun tykös sanan, sanoen: sinun hopias ja kultas, emäntäs ja lapses pitää sinun minulle antaman:	20:5 JA sana tuli jällens/ ja sanoi: nijn sanoi Benhadad: minä olen lähettänyt sinulle sanan/ sinun hopias ja culdas/ emändäs ja lapses pitää sinun minulle andaman.
20:6 Totisesti minä lähetän huomenna tähän aikaan palvelijani sinun luoksesi tutkimaan sinun taloasi ja sinun palvelijaisi taloja; ja kaiken, mikä on sinun silmiesi ihastus, he ottavat haltuunsa ja vievät."	6. Niin minä huomenna tällä aikaa lähetän palveliani sinun tykös tutkimaan sinun huonees ja sinun palvelias huoneet: ja mitä sinulla rakkainta on, pitää heidän ottaman ja tuoman tänne.	20:6 Nijn minä huomen tällä aica lähetän minun palwelian sinun tygös tutkiman sinun huones ja sinun alammaistes huonet/ ja mitä sinulla rackain on/ heidän pitä ne ottaman ja tuoman tänne.
20:7 Silloin Israelin kuningas kutsui kaikki maan vanhimmat ja sanoi: "Ymmärtäkää ja nähkää, että hän hankkii meille onnettomuutta; sillä kun hän lähetti vaatimaan minulta vaimojani ja lapsiani, hopeatani ja kultaan, en minä niitä häneltä kieltänyt."	7. Niin Israelin kuningas kutsui kaikki maan vanhimmat ja sanoi: tutkikaat ja katsokaat, mitä pahuutta on hänen mielessänsä; sillä hän lähetti sanan minun tyköni, minun emännistäni ja lapsistani, hopiastani ja kullastani, ja en ole minä häneltä kieltänyt.	20:7 NIin Israelin Cuningas cudzui caicki maan wanhimmat/ ja sanoi: tutkicat ja cadzocat mitä pahutta on hänen mielesäns/ hän lähetti sanan minun peräni/ ja minun emändäni ja lasteni/ hopiani ja culdani perän/ ja en ole minä häneldä sitä kieldänyt.
20:8 Kaikki vanhimmat ja kaikki kansa sanoivat hänelle: "Älä kuule häntä äläkä suostu."	8. Niin sanoivat hänelle kaikki vanhimmat ja kaikki kansa: ei sinun pidä häntä kuuleman, eikä häneen suostuman.	20:8 Nijn sanoit hänelle caicki wanhimmat ja caicki Canssa: ei sinun pidä händä cuuleman eikä häneen suostuman.
20:9 Niin hän sanoi Benhadadin sanansaattajille: "Sanokaa herralleni, kuninkaalle: 'Kaiken, mitä sinä ensi kerralla käskit palvelijasi tehdä, minä teen; mutta tätä minä en voi tehdä.'" Ja sanansaattajat menivät ja veivät tämän vastauksen hänelle.	9. Ja hän sanoi Benhadadin sanansaattajille: sanokaat herralleni kuninkaalle: kaikki minkä hän käski minulle palveliallensa ensin, teen minä, mutta tätä en minä taida tehdä. Ja sanansaattajat menivät takaperin ja sanoivat vastauksen hänelle.	20:9 Ja hän sanoi Benhadadin sanansaattaille: sanocat minun Herralleni Cuningallen caicki cuin hän käski minulle hänen palweliallens ensin/ teen minä/ waan tätä en minä taida tehdä. Ja sanansaattajat menit tacaperin/ ja sanoit wastauxen hänelle.
20:10 Niin Benhadad lähetti hänelle sanan: "Jumalat rangaiskoot minua nyt ja vasta, jos Samarian tomu riittää täyttämään kaiken sen väen kourat, joka minua seuraa."	10. Sitte lähetti Benhadad hänen tykönsä ja käski hänelle sanoa: jumalat tehkoon minulle niin ja niin, jos multa Samariassa piisaa, että kaikki minua seuraava kansa taitais siitä ottaa pivonsa täyden.	20:10 Sijtte lähetti Benhadad hänen tygöns jällens/ ja käski hänelle sanoa: jumalat tehkön minulle nijn ja nijn/ jos mulda Samarias täyty/ että caicki Canssa cuin minulla on taidais sijtä otta pions täyden.
20:11 Mutta Israelin kuningas vastasi ja sanoi: "Sanokaa hänelle: 'Älköön se, joka vyöttäytyy miekkaan, kerskatko niinkuin se, joka sen riisuu'."	11. Mutta Israelin kuningas vastasi ja sanoi: sanokaat: joka vyöttää itsensä, älkään kerskatko, niinkuin se joka riisuu.	20:11 Mutta Israelin Cuningas wastais/ ja sanoi: sanocat: Se joca wyöttä idzens/ älkän kerscatco nijncuin se joca rijsu.

20:12 Kun hän, juodessaan kuningaitten kanssa lehtimajoissa, kuuli tämän vastauksen, sanoi hän palvelijoilleen: "Piiritys käyntiin!" Ja he panivat piirityksen käyntiin kaupunkia vastaan.	12. Kuin hän sen kuuli, kuningasten kanssa juodessansa majassa, sanoi hän palvelioillensa: valmistakaat teitänne. Ja he valmistavat heitänsä kaupunkia vastaan.	20:12 Cosca Benhadad sen cuuli (Cuningasten cansa juodesans hänen majasans) sanoi hän palwelioillens: walmistacat teitän. Ja he walmistit heitän Caupungita wastan.
20:13 Ja katso, eräs profeetta astui Ahabin, Israelin kuninkaan, eteen ja sanoi: "Näin sanoo Herra: Näetkö kaiken tuon suuren lauman? Katso, minä annan sen tänä päivänä sinun käsiisi, että sinä tulisit tietämään, että minä olen Herra."	13. Ja katso, yksi propheta astui Ahabin Israelin kuninkaan tykö ja sanoi: näin sanoo Herra; etkös nähnyt kaikkea sitä suurta joukkoa? Katso, minä annan heidät sinun käsiis tänäpäpä, että sinun pitää tietämän, että minä olen Herra.	20:13 JA cadzo/ Propheta astui Ahabin Israelin Cuningan tygö/ ja sanoi: näin sano HERra: etkös nähnyt caicke sitä suurta jouckoa? cadzo/ minä annan heidän sinun käsijs/ ja sinä saat tietä/ että minä olen HERra.
20:14 Ahab kysyi: "Kenen avulla?" Hän vastasi: "Näin sanoo Herra: Maaherrain palvelijoitten avulla." Ahab kysyi vielä: "Kuka aloittaa taistelun?" Hän vastasi: "Sinä."	14. Ahab sanoi: kenen kautta? Ja hän sanoi: näin sanoo Herra: maan ruhtinasten palveliain kautta: Hän sanoi: kuka alkaa sodan? Hän vastasi: sinä.	20:14 Ahab sanoi: kenen cautta? hän sanoi: nijn sano HERra: maan Ruhtinasten palweliain cautta. Hän sanoi: cucast alca sodan? hän wastais: sinä.
20:15 Niin hän katsasti herrain palvelijat, ja niitä oli kaksisataa kolmekymmentä kaksi. Niitten jälkeen hän katsasti kaiken väen, kaikki israelilaiset, joita oli seitsemäntuhatta.	15. Niin hän luki maan ruhtinasten palveliat, ja heitä oli kaksisataa ja kaksineljäntäkymmentä. Ja niiden jälkeen luki hän kaiken kansan jokaisesta Israelin lapsista, seitsemäntuhatta miestä.	20:15 Nijn hän luki maan Ruhtinasten palweliat/ ja oli caxi sata ja caxineljäntäkymmendä. Ja sijtte caiken Canssan jocaidzist Israelin lapsist seidzemen tuhatta miestä.
20:16 Ja he tekivät hyökkäyksen puolenpäivän aikana, kun Benhadad oli juovuksissa ja joi lehtimajoissa, hän ja ne kolmekymmentä kaksi kuningasta, jotka olivat tulleet hänen avuksensa.	16. Ja he läksivät ulos puolipäivästä; mutta Benhadad oli juopuneena majassa kahdenneljäntäkymmentä kuninkaan kanssa, jotka häntä auttamaan tulivat.	20:16 Ja meni puolipäiwäst: mutta Benhadad oli juopunun majas nijden cahdenneljäntäkymmenen Cuningan cansa/ cuin händä auttaman tulit.
20:17 Maaherrain palvelijat hyökkäsivät ensimmäisinä. Silloin Benhadad lähetti tiedustelemaan, ja hänelle ilmoitettiin: "Miehiä on lähtenyt liikkeelle Samariasta."	17. Ja maan ruhtinasten palveliat läksivät ulos ensin; mutta Benhadad lähetti, ja he ilmoittivat hänelle, sanoen: miehet lähtevät ulos Samariasta.	Ja maan Ruhtinasten palweliat läxit ensin. 20:17 Mutta Benhadad lähetti ja andoi hänelle tiettäwäxi/ ja sanoi: miehet lähtewät Samariast.
20:18 Hän sanoi: "Jos he ovat lähteneet liikkeelle rauha mielessä, niin ottakaa heidät kiinni elävinä; ja jos he ovat lähteneet taistellakseen, ottakaa heidät silloinkin kiinni elävinä."	18. Hän sanoi: joko he ovat rauhan tähden uloslähteneet, niin käsittäkät heitä elävinä, eli jos he ovat lähteneet sotaan, niin ottakaa heitä myös elävinä kiinni.	20:18 Hän sanoi: käsittäkät heitä eläwis/ mingätähden he owat lähtenet/ rauha tekemän eli sotiman?

20:19 Mutta kun maaherrain palvelijat ja sotajoukko, joka seurasi heitä, olivat hyökänneet kaupungista,	19. Niin maan ruhtinasten palvelijat olivat lähteneet kaupungista ja sotaväki heidän perässänsä.	20:19 Nijn maan Ruhtinasten palvelijat olit lähtenet/ ja sotaväki heidän peräsäns.
20:20 surmasivat he miehen kukin. Niin aramilaiset pakenivat, ja Israel ajoi heitä takaa. Mutta Benhadad, Aramin kuningas, pääsi muutamien ratsumiesten kanssa pakoon hevosen selässä.	20. Ja niin löi mies miehensä ja Syrialaiset pakenivat, ja Israel ajoi heitä takaa; ja Benhadad Syrian kuningas pääsi hevostensa selkään hevosmiestensä kanssa.	20:20 Ja tapoit caicki cuin eteen tulit ja Syrialaiset pakenit ja Israel ajoi taca/ ja Benhadad Syrian Cuningas pääsi hewoistens päälle hewoismiestens cansa.
20:21 Mutta Israelin kuningas lähti liikkeelle ja valtasi hevoset ja sotavaunut; ja niin hän tuotti aramilaisille suuren tappion.	21. Niin Israelin kuningas läksi ulos ja löi hevosia ja vaunuja; ja hän tappoi sangen paljo Syrialaisia.	20:21 Nijn Israelin Cuningas meni ja löi hewoisia ja waunuja/ nijn että hän tappoi sangen paljo Syrialaisist.
20:22 Ja profeetta astui Israelin kuninkaan eteen ja sanoi hänelle: "Vahvista itsesi, ymmärrä ja katso, mitä sinun on tehtävä, sillä vuoden vaihteessa hyökkää Aramin kuningas sinun kimppuusi."	22. Niin astui propheta Israelin kuninkaan tykö ja sanoi hänelle: mene ja vahvista sinus, ymmärrä ja katso, mitä sinun tekemän pitää; sillä Syrian kuningas on sinua vastaan nouseva jälleen tämän vuoden perästä.	20:22 Silloin astui Propheta Israelin Cuningan tygö/ ja sanoi hänelle: mene ja wahwista sinus/ ymmärrä ja cadzo/ mitä sinun tekemän pitä/ cadzo/ Syrian Cuningas on sinua wastian nousewa jälleens tämän wuoden peräst.
20:23 Aramin kuninkaan palvelijat sanoivat tälle: "Heidän jumalansa on vuorijumala; sentähden he saivat meistä voiton. Mutta taistelkaamme heitä vastaan tasangolla, silloin me varmasti saamme heistä voiton.	23. Ja Syrian kuninkaan palvelijat sanoivat hänelle; heidän jumalansa ovat vuorten jumalat, sentähden voittivat he meidät: jos me vielä heitä vastaan kedolla sodimme, mitämaks me voitamme heidät.	20:23 Sillä Syrian Cuningan palveliat sanoit hänelle: heidän jumalans owat wuorten jumalat/ sentähden woitit he meidän/ jos me wielä heitä wastian tasaisella sodimme/ mitämax me woitam heidän?
20:24 Ja tee näin: Pane pois kuninkaat, kukin paikaltaan, ja aseta käskynhaltijat heidän sijaansa.	24. Niin tee nyt tämä: ota kaikki kuninkaat pois heidän sioistansa ja pane ruhtinaat heidän sijaansa;	20:24 Nijn tee nyt ja ota caicki Cuningat pois heidän sioistans/ ja pane Ruhtinat heidän siaans.
20:25 Hanki sitten itsellesi sotajoukko, yhtä suuri kuin menettämäsi oli, yhtä monta hevosta ja yhtä monet sotavaunut; ja taistelkaamme heitä vastaan tasangolla, niin me varmasti saamme heistä voiton." Niin hän kuuli heitä ja teki niin.	25. Ja aseta sinulles sotajoukko, senkaltainen kuin tämä sotajoukko oli, ja hevoset ja vaunut niinkuin ennenkin, ja me sodimme heitä vastaan kedolla, mitämaks me voitamme heidät. Ja hän kuuli heitä ja teki niin.	20:25 Ja aseta sinulles sotajoucko/ sencaltainen cuin tämä sotajoucko oli/ ja hewoiset ja waunut nijncuin ennengin/ ja me sodim heitä wastian kedoilla/ mitämax me woitam heidän? Ja hän cuuli heitä ja teki nijn.
20:26 Vuoden vaihteessa Benhadad katsasti aramilaiset ja lähti Afekiin taistelemaan Israelia vastaan.	26. Kuin ajastaika kulunut oli, asetti Benhadad Syrialaiset, ja meni ylös Aphekiin, sotimaan Israelia vastaan.	20:26 COsca se aica culunut oli/ asetti Benhadad Syrialaiset ja meni Aphekijn sotiman Israeli wastian.

<p>20:27 Ja israelilaiset katsastettiin ja muonitettiin, ja he lähtivät heitä vastaan. Israelilaiset leirytyivät heidän eteensä niinkuin kaksi pientä vuohilaumaa, mutta aramilaiset täyttivät maan.</p>	<p>27. Ja Israelin lapset nousivat myös ja hankitsivat itsensä ja menivät heitä vastaan; ja Israelin lapset sioittivat itsensä heidän kohdallensa, niinkuin kaksi vähää vuohilaumaa; mutta maa oli täynnä Syrialaisia.</p>	<p>20:27 Ja Israelin lapset nousit myös ja hangidzit idzens ja menit heitä wastan/ ja sioitit idzens heidän cohdallens/ nijncuin caxi wähä wuohilauma/ mutta maa oli täynäns Syrialaisia.</p>
<p>20:28 Silloin Jumalan mies astui Israelin kuninkaan eteen ja sanoi: "Näin sanoo Herra: Sentähden, että aramilaiset ovat sanoneet: 'Herra on vuorijumala eikä laaksojumala', annan minä koko tämän suuren lauman sinun käsiisi, tullaksenne tietämään, että minä olen Herra."</p>	<p>28. Ja Jumalan mies astui edes ja sanoi Israelin kuninkaalle: näin sanoo Herra: että Syrialaiset ovat sanoneet: Herra on vuorten Jumala ja ei laaksoin Jumala, niin minä tahdon antaa kaiken tämän suuren joukon sinun kätees, että tietäisitte minun olevan Herran.</p>	<p>20:28 JA Jumalan mies astui edes/ ja sanoi Israelin Cuningalle: nijn sano HERra: että Syrialaiset owat sanonet: HERra on wuorten Jumala/ ja laxoin Jumala/ nijn minä annoin caiken tämän suuren joucon sinun kätees/ että te tiedäisit minun olewan HERran.</p>
<p>20:29 Ja he olivat leirityyneinä vastakkain seitsemän päivää. Seitsemäntenä päivänä sukeutui taistelu, ja israelilaiset surmasivat aramilaisia satatuhatta jalkamiestä yhtenä päivänä.</p>	<p>29. Ja he asettivat leirinsä toistensa kohdalle seitsemäksi päiväksi, mutta seitsemäntenä päivänä he menivät sotimaan yhteen. Ja Israelin lapset löivät Syrialaisia satatuhatta jalkamiestä yhtenä päivänä.</p>	<p>20:29 Ja he asetit leirins juuri toisten cohdalle seidzemexi päiwäxi/ mutta seidzemendenä päiwänä he menit sotiman yhteen. Ja Israelin lapset löit Syrialaisi sata tuhatta jalcamiestä yhtenä päiwänä.</p>
<p>20:30 Jäljellejääneet pakenivat Afekiin, kaupunkiin. Ja muuri kaatui kahdenkymmenen seitsemän tuhannen jäljellejääneen miehen päälle. Mutta Benhadad pakeni, tuli kaupunkiin ja juoksi huoneesta huoneeseen.</p>	<p>30. Mutta jääneet pakenivat Aphekin kaupunkiin. Ja muuri kaatui seitsemäntoistatuhannen miehen päälle, jotka jääneet olivat. Ja Benhadad pakeni myös kaupunkiin, yhdestä majasta toiseen.</p>	<p>20:30 Mutta ne cuin jäit/ pakenit Aphekin Caupungijn/ ja muuri langeis ja tappoi seidzemen colmattakymmendä tuhatta ihmistä jotca jäänet olit. Ja Benhadad pakeni myös Caupungijn yhdestä majasta toiseen.</p>
<p>20:31 Silloin hänen palvelijansa sanoivat hänelle: "Katso, me olemme kuulleet, että Israelin heimon kuninkaat ovat laupiaita kuninkaita. Pankaamme säkit lanteillemme ja nuorat päämme ympärille ja antautukaamme Israelin kuninkaalle; ehkä hän jättää sinut henkiin."</p>	<p>31. Niin sanoivat hänen palveliansa hänelle: katso, me olemme kuulleet Israelin huoneen kuninkaat olevan laupiaat kuninkaat: niin pankkaamme säkit kupeisiimme ja köydet päihimme ja menkäämme Israelin kuninkaan tykö, kuka tiesi että hän sallii sinun sielus elää.</p>	<p>20:31 NIin sanoit hänen palwelians hänelle: cadzo/ me olemme cuullet Israelin Cuningat olewan laupiat Cuningat/ nijn pangam säkit cupeisijm/ ja köydet päihim/ ja mengäm Israelin Cuningan tygö/ cuca ties että hän sinun sielus saldi elä.</p>
<p>20:32 Ja he käärivät säkit lanteilleen ja panivat nuorat päänsä ympärille ja tulivat Israelin kuninkaan luo ja sanoivat: "Palvelijasi Benhadad sanoo: 'Salli minun elää.'" Hän sanoi: "Vieläkö hän elää? Hän on minun veljeni."</p>	<p>32. Ja he panivat säkit kupeisiinsa ja köydet päihinsä ja tulivat Israelin kuninkaan tykö, ja sanoivat: Benhadad palvelias sanoo sinulle: minä rukoilen, salli minun sieluni elää. Ja hän sanoi: vieläkö hän elää? hän on minun veljeni.</p>	<p>20:32 Ja he panit säkit cupeisijns ja köydet päihins/ ja tulit Israelin Cuningan tygö/ ja sanoit: Benhadad sinun palwelias sano sinulle: minä rucoilen salli minun sieluni elä. Ja hän sanoi: jos hän wielä elä/ nijn hänen pitä oleman minun weljeni.</p>

<p>20:33 Niin miehet katsoivat sen hyväksi enteeksi, tarttuivat kiiruusti hänen sanaansa ja sanoivat: "Benhadad on sinun veljesi." Hän sanoi: "Menkää ja noutakaa hänet." Silloin Benhadad antautui hänelle, ja hän antoi hänen nousta vaunuihinsa.</p>	<p>33. Niin ne miehet ottivat kiinni sen sanan häneltä nopiasti ja käänsivät itsellensä hyväksi, ja sanoivat: sinun veljes Benhadad: niin hän sanoi: menkää ja johdattakaat häntä tänne. Niin Benhadad meni hänen tykönsä, ja hän antoi hänen istua vaunuun.</p>	<p>20:33 Nijn ne miehet sen sanan häneldä nopiast otit kijnni/ ja käänsit idzellens hywäxi/ ja sanoit: sinun weljes Benhadad/ njn hän sanoi heille: mengät ja johdattacat händä tänne. Nijn Benhadad meni hänen tygöns/ ja hän andoi hänen istua waunuun.</p>
<p>20:34 Ja Benhadad sanoi hänelle: "Kaupungit, jotka minun isäni otti sinun isältäsi, minä annan takaisin. Laita itsellesi katumyymälöitä Damaskoon, niinkuin minun isäni laittoi Samariaan." Ahab vastasi: "Minä päästän sinut menemään sillä välipuheella." Ja hän teki liiton hänen kanssaan ja päästi hänet menemään.</p>	<p>34. Ja hän sanoi hänelle: ne kaupungit, jota minun isäni sinun isältä ottanut on, annan minä jälleen, ja tee kadut sinulles Damaskuun, niinkuin minun isäni teki Samariassa: niin minä teen liiton sinun kanssa ja annan sinun mennä. Ja hän teki liiton hänen kanssansa ja päästi hänen menemään.</p>	<p>20:34 Ja hän sanoi hänelle: ne Caupungit cuin minun Isän sinun Isäldäs ottanut on/ annan minä sinulle jäl lens/ ja tee catut Damascuun/ nijncuin minun Isän teki Samarias/ njn minä teen lijton sinun cansas/ ja annan sinun mennä. Ja hän teki lijton hänen cansans/ ja päästi hänen menemän.</p>
<p>20:35 Silloin eräs profeetanoppilaista sanoi Herran käskystä toverilleen: "Lyö minua." Mutta mies ei tahtonut lyödä häntä.</p>	<p>35. Silloin sanoi yksi mies prophetan lapsista lähimmäisellensä Herran sanan kautta: lyö minua! vaan hän kielsi, ettei hän häntä lyönyt.</p>	<p>20:35 Silloin sanoi yxi mies Prophetain lapsist hänen lähimmäisellens HERran sanan cautta: lyö minua/ waan han kielsi ettei hän händä lyönyt.</p>
<p>20:36 Niin hän sanoi tälle: "Koska et kuullut Herran ääntä, niin katso, leijona surmaa sinut, kun lähdet minun luotani." Ja kun hän lähti hänen luotansa, kohtasi leijona hänet ja surmasi hänet.</p>	<p>36. Niin hän sanoi hänelle jällensä: ettet sinä kuullut Herran ääntä, katso, koskas lähdet minun tyköäni, niin jalopeura lyö sinun. Ja kuin hän läksi hänen tyköänsä, kohtasi hänen jalopeura ja löi hänen.</p>	<p>20:36 Nijn hän sanoi hänelle jällens: Ettet sinä cuullut HERran ändä/ cadzo/ Lejoni lyö sinua coscas lähdet minun tyköni. Ja cosca hän läxi hänen tyköäns/ cohtais hänen Lejoni/ ja löi hänen.</p>
<p>20:37 Sitten hän tapasi toisen miehen ja sanoi: "Lyö minua." Ja mies löi hänet haavoille.</p>	<p>37. Ja hän löysi toisen miehen ja sanoi: lyö minua! Ja se mies löi häntä kovasti ja haavoitti hänen.</p>	<p>20:37 Ja hän löysi toisen miehen/ ja sanoi: lyös minua. Ja se mies löi händä ja haawoitti hänen.</p>
<p>20:38 Niin profeetta meni ja asettui tielle, jota kuninkaan oli kuljettava, ja teki itsensä tuntemattomaksi panemalla siteen silmilleen.</p>	<p>38. Niin propheta meni pois ja seiso i tiellä kuningasta vastassa, ja muutti kasvonsa tuhalla.</p>	<p>20:38 Nijn Propheta meni pois/ ja käwi tiellä Cuningasta wasthan/ ja muutti caswons tuhwalla.</p>
<p>20:39 Kun kuningas kulki ohitse, huusi hän kuninkaalle ja sanoi: "Palvelijasi oli lähtenyt keskelle taistelua; ja katso, sieltä tuli mies ja toi toisen miehen minun luokseni ja sanoi: 'Vartioitse tätä miestä. Jos hän katoaa, menee sinun henkesi</p>	<p>39. Ja kuin kuningas siitä kävi ohitse, huusi hän kuningasta ja sanoi: palvelias meni keskelle sotaa, ja katso mies pakeni ja johdatti miehen minun tyköni, ja sanoi: kätke tämä mies! jos niin on, että hän kaiketikin tulee pois, niin pitää sinun sielus oleman hänen sielunsa siassa, eli sinun</p>	<p>20:39 Ja cosca Cuningas sieldä käwi ohidze/ huusi hän Cuningast/ ja sanoi: sinun palwelias oli lähtenyt keskelle sota/ ja cadzo/ yxi mies pakeni ja johdatti yhden miehen minun tygöni/ ja sanoi: kätke tämä mies/ jos njn on että hän tule pois/ njn pitä oleman sinun sielus hänen sieluns</p>

hänen hengestään, tahi sinä maksat talentin hopeata.'	pitää punnitseman sen edestä leiviskän hopiaa.	sias/ eli sinun pitä punnidzeman sen edest leiwiskän hopiat.
20:40 Palvelijallasi oli tehtävää siellä ja täällä, ja sitten ei miestä enää ollut." Israelin kuningas sanoi hänelle: "Tuomiosi on siis se; sinä olet itse julistanut sen."	40. Ja koska sinun palveliallas siellä ja täällä tekemistä oli, niin ei hän enää siellä ollut. Niin sanoi Israelin kuningas hänelle: sinun tuomios on oikia, sinä olet itse sen sanonut.	20:40 Ja cosca sinun palweliallas siellä ja täällä tekemist oli/ ei hän enämbätä siellä ollut. Nijn sanoi Israelin Cuningas hänelle: se on sinun duomios/ sinä olet idze sen sanonut.
20:41 Silloin hän nopeasti poisti siteen silmiltään, ja Israelin kuningas tunsi hänet, että hän oli profeettoja.	41. Niin hän otti kohta tuhan pois kasvoistansa; ja Israelin kuningas tunsi hänen olevan profhetoita.	20:41 Nijn hän otti cohta tuhwan pois caswoistans/ ja Israelin Cuningas tunsi hänen Prophetaxi.
20:42 Ja tämä sanoi hänelle: "Näin sanoo Herra: Koska sinä päästit käsistäsi menemään minulle tuhon omaksi vihityn miehen, menee sinun henkesi hänen hengestänsä ja sinun kansasi hänen kansastaan."	42. Ja hän sanoi hänelle: näin sanoo Herra: että päästit minulta kirotun miehen kädestäs, pitää sinun sielus oleman hänen sielunsa edestä ja sinun kansas pitää oleman hänen kansansa edestä.	20:42 Ja hän sanoi hänelle: njjn sano HERra: että päästit sen kirotun miehen tyköäs/ pitä sinun sielus oleman hänen sieluns edest/ ja sinun Canssas pitä oleman hänen Canssans edest.
20:43 Niin Israelin kuningas meni kotiinsa pahastuneena ja alakuloisena ja tuli Samariaan.	43. Niin Israelin kuningas meni vihaisena ja pahalla mielellä huoneesensa ja tuli Samariaan.	20:43 Nijn Israelin Cuningas meni wihaisna ja pahalla mielellä huoneseens/ ja tuli Samariaan.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 Näiden tapausten jälkeen tapahtui tämä. Jisreeliläisellä Naabotilla oli viinitarha, joka oli Jisreelissä Samarian kuninkaan Ahabin palatsin vieressä.	1. Sitte tapahtui, että Nabotilla Jisreeliläisellä oli viinamäki Jisreelissä, läsnä Ahabin Samarian kuninkaan huonetta.	21:1 SItte tapahdui että Nabothilla yhdellä Jesreeliterillä oli wijnamäki Jesreelis/ läsnä Ahabin Samarian Cuningan huonetta.
21:2 Ja Ahab puhui Naabotille sanoen: "Anna minulle viinitarhasi vihannestarhaksi, koska se on niin likellä minun linnaani; minä annan sinulle sen sijaan paremman viinitarhan, tahi, jos niin tahdot, minä annan sinulle sen hinnan rahana."	2. Ja Ahab puhui Nabotille ja sanoi: anna minulle viinamäkes kaalimaaksi, että se on niin läsnä huonettani, ja minä annan sinulle sen edestä paremman viinamäen: eli jos sinun niin kelpaa, niin minä annan sinulle hopiaa niin paljo kuin se maksaa.	21:2 Ja Ahab puhui Nabothille/ ja sonoi: anna minulle sinun wijnamäkes caalimaaxi/ että se on njjn läsnä minun huonettani/ minä annan sinulle sen edest paremman wijnamäen/ eli jos sinun njjn kelpa/ njjn minä annan sinun hopiata njjn paljo cuin se maxa.
21:3 Mutta Naabot vastasi Ahabille: "Pois se, Herra varjelkoon minua antamasta sinulle isieni perintöosaa."	3. Mutta Nabot sanoi Ahabille: Herra varjelkoon minua antamasta sinulle isäini perintöä!	21:3 Mutta Naboth sanoi Ahabille: HERra warjelcon minun andamast sinulle minun Isäni perindötä.

<p>21:4 Niin Ahab tuli kotiinsa pahastuneena ja alakuloisena vastauksesta, jonka jisreeliläinen Naabot oli hänelle antanut, kun tämä oli sanonut: "En minä anna sinulle isieni perintöosaa." Ja hän pani maata vuoteellensa, käänsi kasvonsa pois eikä syönyt mitään.</p>	<p>4. Niin Ahab tuli kotiansa pahalla mielellä ja vihoissansa, sen sanan tähden minkä Nabot Jisreeliläinen hänelle puhunut oli, sanoen: en minä anna sinulle isäini perintöä; ja hän heittäysi vuoteesen, käänsi kasvonsa ja ei syönyt leipää.</p>	<p>21:4 Niin Ahab tuli cotians pahalla mielellä ja wihoisans/ sen sanan tähden cuin Naboth Jeseeliteri hänelle puhunut oli/ sanoden: en minä anna sinulle minun Isäni perindötä/ ja hän heitti hänens wuoteseens/ käänsi caswons/ ja ei syönyt leipä.</p>
<p>21:5 Niin hänen vaimonsa Iisebel tuli hänen luokseen ja puhui hänelle: "Miksi olet niin pahoilla mielin ja miksi et syö mitään?"</p>	<p>5. Niin tuli Isebel hänen emäntänsä hänen tykönsä ja sanoi hänelle: mikä se on, että henkes on niin murheellinen, ja et syö leipää?</p>	<p>21:5 Nijn tuli Isebel hänen emändäns hänen tygöns/ ja sanoi hänelle: mikä se on/ että sinun henges on nijn murhellinen? ja et syö leipä?</p>
<p>21:6 Ahab vastasi hänelle: "Siksi, että puhuttelin jisreeliläistä Naabotia ja sanoin hänelle: 'Anna minulle viinitarhasi rahasta, tahi jos haluat, annan minä sinulle toisen viinitarhan sen sijaan', mutta hän vastasi: 'En minä anna sinulle viinitarhaani'."</p>	<p>6. Niin hän sanoi hänelle: minä olen puhutellut Nabotia Jisreeliläistä ja sanonut: anna minulle viinamäkes rahan edestä, eli jos tahdot, niin minä annan sinulle toisen viinamäen sen edestä. Mutta hän sanoi: en minä anna sinulle viinamäkeäni.</p>	<p>21:6 Nijn hän sanoi: minä olen puhutellut Nabothi Jesreeliteri/ ja sanonut: anna minulle sinun wijnamäkes rahan edestä/ eli jos sinä paremman tahdot/ nijn minä annan sinulle toisen jällens. Mutta hän sanoi: en minä anna sinulle minun wijnamäkeni.</p>
<p>21:7 Niin hänen vaimonsa Iisebel sanoi hänelle: "Sinäkö olet käyttävinäsi kuninkaanvaltaa Israelissa? Nouse ja syö, ja olkoon sydämesi iloinen; minä kyllä toimitan sinulle jisreeliläisen Naabotin viinitarhan."</p>	<p>7. Niin Isebel hänen emäntänsä sanoi hänelle: sinä hallitset nyt Israelin valtakunnan. Nouse ja syö leipää ja ole hyvällä mielellä: minä saatan sinulle Nabotin Jisreeliläisen viinamäen.</p>	<p>21:7 Nijn Isebel hänen emändäns sanoi hänelle: mikä olis Cuningan waldacunda Israelis jos sinä sen tekisit? nouse ja syö leipä ja ole hyvällä mielellä/ minä saatan sinulle Nabothin sen Jesreeliterin wijnamäen.</p>
<p>21:8 Ja hän kirjoitti kirjeen Ahabin nimessä, sinetöi sen hänen sinetillään ja lähetti kirjeen vanhimmille ja ylimyksille, jotka olivat Naabotin kaupungissa ja asuivat siellä hänen kanssaan.</p>	<p>8. Ja hän kirjoitti kirjan Ahabin nimellä, ja lukitsi sen hänen sinetillänsä, ja lähetti sen kirjan vanhimpain ja ylimmäisten tykö, jotka hänen kaupungissansa asuivat Nabotin kanssa.</p>	<p>21:8 Ja hän kirjoitti kirjan Ahabin nimellä/ ja lukidzi sen hänen sinetilläns/ ja lähetti ylimmäisten ja wanhimbain tygö/ jotca yhdes Caupungis asuit Nabothin cansa.</p>
<p>21:9 Ja kirjeessä hän kirjoitti näin: "Kuuluttakaa paasto ja asettakaa Naabot istumaan etumaiseksi kansan joukkoon.</p>	<p>9. Ja kirjoitti näin kirjaan, sanoen: kuuluttakaat paasto, ja asettakaat Nabot istumaan ylimmäiseksi kansan sekaan,</p>	<p>21:9 Ja kirjoitti näin kirjaan: cuuluttacat paasto/ ja asettacat Naboth ylimmäisexi Canssan secaa.</p>

21:10 Ja asettakaa kaksi kelvotonta miestä istumaan häntä vastapäätä, että he todistaisivat hänestä näin: 'Sinä olet kironnut Jumalaa ja kuningasta.' Viekää hänet sitten ulos ja kivittäkää hänet kuoliaaksi."	10. Ja tuokaat kaksi pahanjuonista miestä häntä vastaan, jotka tunnustavat ja sanovat: sinä olet kironnut Jumalaa ja kuningasta: ja viekää häntä ulos ja kivittäkää häntä kuoliaaksi.	21:10 Ja tuocat caxi pahan juonista miestä händä wastian/ jotca tunnustawat/ ja sanowat: sinä olet siunannut Jumalan ja Cuningan/ ja wiekät händä ja kiwittäkät cuoliaxi.
21:11 Ja kaupungin miehet, vanhimmat ja ylimykset, jotka asuivat hänen kaupungissansa, tekivät, niinkuin Iisebel oli käsenyt heitä ja niinkuin oli kirjoitettu kirjeessä, jonka hän oli heille lähettänyt.	11. Niin vanhimmat ja sen kaupungin ylimmäiset, jotka hänen kaupungissansa asuivat, tekivät niinkuin Iisebel heidän käsenyt oli ja niinkuin kirjassa kirjoitettu oli, jonka hän heidän tykönsä lähettänyt oli:	21:11 Nijn wanhimmat ja sen Caupungin ylimmäiset/ jotca hänen Caupungisans asuit/ teit nijncuin Iisebel heidän käsenyt oli/ ja nijncuin kirjas kirjoitettu oli/ jonga hän heidän tygöns lähettänyt oli.
21:12 He kuuluttivat paaston ja asettivat Naabotin istumaan etumaiseksi kansan joukkoon.	12. Kuuluttivat paaston, ja antoivat Nabotin istua ylimmäiseksi kansan seassa.	21:12 Ja cuulutit paaston/ ja annoit Nabothin istua ylimmäisexi Canssan seas.
21:13 Ja kaksi kelvotonta miestä tuli ja istui häntä vastapäätä. Ja ne kelvottomat miehet todistivat Naabotista kansan edessä sanoen: "Naabot on kironnut Jumalaa ja kuningasta." Silloin he veivät hänet kaupungin ulkopuolelle ja kivittivät hänet kuoliaaksi.	13. Niin tuli kaksi pahanjuonista miestä ja istui hänen kohdallensa, ja tunnustivat Nabotia vastaan kansan edessä ja sanoivat: Nabot on kironnut Jumalaa ja kuningasta; niin veivät he hänen kaupungista ulos ja kivittivät hänen juuri kuoliaaksi.	21:13 Nijn tulit caxi pahan juonista miestä/ ja istuit hänen cohdallens/ ja tunnustit Nabothia wastian Canssan edes/ ja sanoit: Naboth on siunannut Jumalan ja Cuningan. Nijn weit he hänen Caupungist ulos/ ja kiwitit hänen cuoliaxi:
21:14 Sitten he lähettivät Iisebelille tämän sanan: "Naabot on kivitetty kuoliaaksi."	14. Ja he lähettivät Iisebelin tykö, sanoen: Nabot on kivitetty ja kuollut.	21:14 Ja he lähetit Iisebelin tygö/ sanoden: Naboth on kiwitetty ja cuollut.
21:15 Kun Iisebel kuuli, että Naabot oli kivitetty kuoliaaksi, sanoi Iisebel Ahabelle: "Nouse ja ota haltuusi jisreeliläisen Naabotin viinitarha, jota hän ei tahtonut antaa sinulle rahasta; sillä Naabot ei ole enää elossa, vaan on kuollut."	15. Kun Iisebel kuuli Nabotin kivitetyksi ja kuolleeksi, sanoi hän Ahabelle: nouse ja omista Nabotin Jisreeliläisen viinamäki, jonka hän sinulta on kieltänyt rahan edestä; sillä ei Nabot elä, vaan on kuollut.	21:15 Cosca Iisebel cuuli Nabothin kiwitettyxi ja cuollexi/ sanoi hän Ahabelle: nouse ja omista Nabothin Jesreeliterin wijnamäki/ jonga hän sinulda on kieldänyt rahan edest: sillä ei Naboth elä/ mutta on cuollut.
21:16 Kun Ahab kuuli, että Naabot oli kuollut, nousi hän ja lähti jisreeliläisen Naabotin viinitarhalle ottaakseen sen haltuunsa.	16. Kun Ahab kuuli Nabotin kuolleeksi, nousi hän menemään ja omistamaan Nabotin Jisreeliläisen viinamäkeä.	21:16 Cosca Ahab cuuli Nabothin cuollexi/ nousi hän menemän ja omistaman Nabothin Jesreeliterin wijnamäke.
21:17 Mutta tisbeläiselle Elialle tuli tämä Herran sana:	17. Mutta Herran sana tuli Elialle Tisbiläiselle ja sanoi:	21:17 MUTta HERran sana tuli Elialle Thesbitalle/ ja sanoi:

21:18 "Nouse ja mene tapaamaan Ahabia, Israelin kuningasta, joka asuu Samariassa. Katso, hän on Naabotin viinitarhassa, jota hän on mennyt ottamaan haltuunsa.	18. Nouse ja mene Ahabia Israelin kuningasta vastaan, joka on Samariassa, (katso, hän on Nabotin viinamäessä, jota hän on mennyt omistamaan.)	21:18 Nouse ja mene Ahabi Israelin Cuningasta wastan/ joca on Samarias (cadzo hän on Nabothin wijnamäes/ jota hän on mennyt omistaman)
21:19 Ja puhu hänelle ja sano: 'Näin sanoo Herra: Oletko sinä sekä tappanut että anastanut perinnön?' Ja puhu sitten hänelle ja sano: 'Näin sanoo Herra: Siinä paikassa, missä koirat nuoleskelivat Naabotin veren, tulevat koirat nuoleskelemaan sinunkin veresi.'"	19. Ja puhu hänelle ja sano: näin sanoo Herra: pitikö sinun tappaman, ja vielä päälliseksi omistaman? Ja sinun pitää puhuman hänelle ja sanoman: näin sanoo Herra: siinä paikassa, jossa koirat nuoleskelivat Nabotin veren, pitää koirain sinunkin vertas nuoleskeleman.	21:19 Ja puhu hänelle/ ja sano: nijn sano HERra: pitikö sinun tappaman/ ja vielä päälisexi omistaman? Ja sinun pitä puhuman hänelle/ ja sanoman: näin sano HERra: sijnä paicas josa coirat nuoleskelit Nabothin weren/ pitä myös coirat sinun weres nuoleskeleman.
21:20 Ahab sanoi Elialle: "Joko löysit minut, sinä vihamieheni?" Hän vastasi: "Jo löysin. Koska sinä olet myynyt itsesi tekemään sitä, mikä on paha Herran silmissä,	20. Ja Ahab saboi Elialle: löysitkös nyt minun, sinä minun vihamieheni? Hän sanoi: löysin, ettäs olet sinus myynyt paha tekemään Herran silmäin edessä.	21:20 Ja Ahab sanoi Elialle: löydickös nyt minun wihamiehexes? Hän sanoi: löysin/ ettäs olet sinus myynyt paha tekemän HERran silmäin edes.
21:21 niin katso, minä annan onnettomuuden kohdata sinua ja lakaisen sinut pois ja hävitän Israelista Ahabin miespuoliset jälkeläiset, kaikki tyyntä.	21. Katso, minä annan tulla pahuuden sinun päälles, ja otan sinun sukukuntas pois, ja hävitän Ahabilta sen, joka vettänsä seinään heittää, ja suljetun ja hyljätyn Israelissa.	21:21 Cadzo/ minä anna tulla pahuden sinun päälles/ ja otan sinun sucucundas pois/ ja häwitän Ahabilda ne cuin wettäns seinään heittäwät/ ja ne suljetut ja hyljätyt Israelis.
21:22 Ja minä teen sinun suvullesi niinkuin Jerobeamin, Nebatin pojan, suvulle ja niinkuin Baesan, Ahian pojan, suvulle, koska sinä olet vihoittanut minut ja saattanut Israelin tekemään syntiä.	22. Ja teen sinun huonees niinkuin Jerobeamin Nebatin pojan huoneen, ja niinkuin Baesan Ahian pojan huoneen, sen vihoittamisen tähden, millä sinä minua vihoittanut olet, ja saattanut Israelin syntiä tekemään.	21:22 Ja teen sinun huones nijncuin Jerobeamingin Nebathin pojan huonen/ ja nijncuin Baesan Ahian pojan huonen/ sen wihoittamisen tähden cuins minua wihoittanut olet/ ja saattanut Israelin syndiä tekemän.
21:23 Myöskin Iisebelistä on Herra puhunut sanoen: Koirat syövät Iisebelin Jisreelin muurin luona.	23. Ja Herra puhui myös Isebelille ja sanoi: koirain pitää syömän Isebelin Jisreelin muurin tykönä.	21:23 Ja HERra puhui Isebelille/ ja sanoi: coirat pitä syömän Isebelin Jesreelin muurin tykönä.
21:24 Joka Ahabin jälkeläisistä kuolee kaupungissa, sen koirat syövät, ja joka kuolee kedolle, sen syövät taivaan linnut."	24. Joka Ahabista kuolee kaupungissa, se pitää koirilta syötämän, ja jos joku kuolee kedolla, se pitää taivaan linnuilta syötämän.	21:24 Joca Ahabist cuole Caupungijn/ hänen pitä coirilda syötämän/ ja jos joca cuole kedolle/ se pitä taiwan linnuilda syötämän:

21:25 Totisesti ei ole ollut ketään, joka olisi niin myynyt itsensä tekemään sitä, mikä on paha Herran silmissä, kuin Ahab, kun hänen vaimonsa Isebel vietti häntä.	25. Tosin ei yhtään ollut, joka niin oli itsensä myynyt paha tekemään Herran edessä kuin Ahab; sillä hänen emäntänsä Isebel vietti hänen.	21:25 Sillä ei siellä yhtään ollut joka niin oli idzens myynyt paha tekemän HERran edes cuin Ahab/ johonga hänen emändäns Isebel saatti hänen.
21:26 Hän teki ylen kauhistavasti, kun lähti seuraamaan kivijumalia, aivan niinkuin amorilaiset tekivät, jotka Herra karkoitti israelilaisten tieltä.	26. Ja teki aivan suuret kauhistukset, seuraten epäjumalia, kaiken sen jälkeen kuin Amorilaiset tehneet olivat, jotka Herra ajoi Israelin lasten edestä pois.	21:26 Ja teki suuren kauhistuksen/ seuraten juuri epäjumalita/ niin cuin Amorrerit tehneet olit/ jotca HERra ajoi Israelin lasten edestä pois.
21:27 Mutta kun Ahab kuuli nämä sanat, repäisi hän vaatteensa, pani paljaalle ihollaan säkin ja paastosi. Ja hän makasi säkki yllänsä ja liikkui hiljaa.	27. Koska Ahab nämät sanat kuuli, repäisi hän vaatteensa, ja puki säkin ihollensa ja paastosi, ja makasi säkissä ja kävi suruissansa.	21:27 COsca Ahab nämät sanat cuuli/ rewäis hän waattens/ ja puki säkin ihollens ja paastois/ ja macais säkis ja käwi suruisans.
21:28 Niin tisbeläiselle Elialle tuli tämä Herran sana:	28. Ja Herran sana tuli Eliaan Tisbiläisen tykö ja sanoi:	21:28 Ja HERran sana tuli Eliaan Thesbitan tygö/ ja sanoi:
21:29 "Oletko nähnyt, kuinka Ahab on nöyrytynyt minun edessäni? Koska hän on nöyrytynyt minun edessäni, en minä anna onnettomuuden tulla hänen aikansa: hänen poikansa aikana minä annan onnettomuuden kohdata hänen sukuansa."	29. Etkös nähnyt, kuinka Ahab nöyryytti itsensä minun edessäni? että hän itsensä niin nöyryyttää minun edessäni, en minä saata sitä paha hänen aikansa; mutta hänen poikansa aikana saatan minä pahan hänen huoneensa päälle.	21:29 Etkös nähnyt cuinga Ahab nöyryytti hänens minun edesäni? että hän idzens niin nöyryyttä minun edesäni/ en minä saata sitä paha hänen aicanans/ mutta hänen poicans aicana saatan minä pahan hänen huonens päälle.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Luku
22:1 He olivat alallaan kolme vuotta: ei ollut sotaa Aramin ja Israelin välillä.	1. Ja he olivat kolme ajastaikaa levossa, ettei ollut sotaa Syrialaista ja Israelin vaiheilla.	22:1 JA colmena ajastaicana ei ollut sota Syrialaista ja Israelin waihella.
22:2 Mutta kolmantena vuotena tuli Joosafat, Juudan kuningas, Israelin kuninkaan luo.	2. Mutta kolmantena vuonna meni Josaphat Juudan kuningas Israelin kuninkaan tykö,	22:2 Mutta colmandena vuonna meni Josaphat Judan Cuningas Israelin Cuningan tygö.
22:3 Ja Israelin kuningas sanoi palvelijoille: "Tiedättehän, että Gileadin Raamot on meidän. Ja kuitenkin me olemme toimeettomat emmekä ota sitä pois Aramin kuninkaan käsistä."	3. Ja Israelin kuningas sanoi palvelioille: ettekö te tiedä Gileadin Ramotia olevan meidän omamme? ja me istumme ääneti ja emme ota sitä Syrian kuninkaan kädestä?	22:3 Ja Israelin Cuningas sanoi palwelioillens: ettekö te tiedä Gileadin Ramothi olevan meidän omam/ ja me istum äneti ja em ota sitä Syrian Cuningalda jäl lens?

22:4 Ja hän sanoi Joosafatille: "Lähdetkö sinä minun kanssani sotaan Gileadin Raamotiin?" Joosafat vastasi Israelin kuninkaalle: "Minä niinkuin sinä, minun kansani niinkuin sinun kansasi, minun hevoseni niinkuin sinun hevosesi!"	4. Ja hän sanoi Josaphatille: tuletkos minun kanssani sotimaan Gileadin Ramotia vastaan? Josaphat sanoi Israelin kuninkaalle: minä olen niinkuin sinä, ja minun kansani niinkuin sinun kansas, ja minun hevoseni niinkuin sinun hevoses.	22:4 Ja hän sanoi Josaphatille: tuleckos minun cansani sotiman Gileadin Ramothi wastan? Josaphat sanoi Israelin Cuningalle: minä olen nijncuin sinä/ ja minun Canssan nijncuin sinun Canssas/ ja minun hewoisen nijncuin sinun hewoises.
22:5 Mutta Joosafat sanoi Israelin kuninkaalle: "Kysy kuitenkin ensin, mitä Herra sanoo."	5. Ja Josaphat sanoi vielä Israelin kuninkaalle: kysy siis tänäpästä Herran sanaa!	22:5 Ja Josaphat sanoi vielä Israelin Cuningalle: kysy sijs tänäpästä HERran sana.
22:6 Niin Israelin kuningas kokosi profeetat, noin neljäsataa miestä, ja sanoi heille: "Onko minun lähdeittävä sotaan Gileadin Raamotia vastaan vai oltava lähtemättä?" He vastasivat: "Lähde; Herra antaa sen kuninkaan käsiin."	6. Niin Israelin kuningas kokosi prophetaita liki neljäsataa miestä ja sanoi heille: pitääkö minun menemän Gileadin Ramotiin sotaan, taikka lakkaaman? He sanoivat: mene, ja Herra antaa sen kuninkaan käsiin.	22:6 Nijn Israelin Cuningas cocois Prophetait liki neljäsata miestä/ ja sanoi heille: pitääkö minun menemän Gileadin Ramothijn sotaan/ taicka lackaman? he sanoit: mene ja HERra anda sen Cuningan käsijn.
22:7 Mutta Joosafat sanoi: "Eikö täällä ole enää ketään muuta Herran profeettaa, jolta voisimme kysyä?"	7. Mutta Josaphat sanoi: eikö tässä ole vielä Herran prophetaa, kysyäksemme häneltä?	22:7 Mutta Josaphat sanoi: eiköst täsä ole vielä HERran Prophetat/ kysyäxem häneldä?
22:8 Israelin kuningas vastasi Joosafatille: "On täällä vielä mies, jolta voisimme kysyä Herran mieltä, mutta minä vihaan häntä, sillä hän ei koskaan ennusta minulle hyvää, vaan aina pahaa; se on Miika, Jimlan poika." Joosafat sanoi: "Älköön kuningas niin puhuko."	8. Ja Israelin kuningas sanoi Josaphatille: vielä on yksi mies, Miika Jimlan poika, jolta kysyttäköön Herraa, mutta minä vihaan häntä; sillä ei hän minulle mitään hyvää ennusta, vaan pahaa. Josaphat sanoi: älköön kuningas niin puhuko.	22:8 Ja Israelin Cuningas sanoi Josaphatille: vielä on yxi mies Micha Jemlan poica/ jolda kysyttäkön HERra/ mutta minä wihan händä: sillä ei hän minulle mitän hywä ennusta/ waan paha. Josaphat sanoi: älkän Cuningas nijn puhuco.
22:9 Niin Israelin kuningas kutsui erään hoviherran ja sanoi: "Nouda kiiruusti Miika, Jimlan poika."	9. Niin Israelin kuningas kutsui yhden palvelian ja sanoi: tuo Miika Jimlan poika kiiruusti tänne!	22:9 Nijn Israelin Cuningas cudzui yhden palwelian/ ja sanoi: tuo Micha Jemlan poica kijrust tänne minun tygöni.
22:10 Mutta Israelin kuningas ja Joosafat, Juudan kuningas, istuivat kumpikin valtaistuimellansa, puettuina kuninkaallisiin pukuihinsa, puimatantereella Samarian portin ovella; ja kaikki profeetat olivat hurmoksissa heidän edessänsä.	10. Mutta Israelin kuningas ja Josaphat Juudan kuningas istuivat molemmat kuninkaallisella istuimellansa, vaateitettuina (kuninkaallisiin) vaatteisiin Samarian portin raitilla; ja kaikki prophetat ennustivat heidän edessänsä.	22:10 Mutta Israelin Cuningas ja Josaphat Judan Cuningas istuit molemmin Cuningalisella istuimellans/ waateitettuna Cuningalisijn waateisijn Samarian portin paicalla/ ja caicki Prophetat ennustit heidän edesäns.

22:11 Ja Sidkia, Kanaan poika, teki itsellensä rautasarvet ja sanoi: "Näin sanoo Herra: Näillä sinä pusket aramilaisia, kunnes teet heistä lopun."	11. Ja Zedekia Kenananpoika oli tehnyt itsellensä rautasarvet, ja sanoi: näin sanoo Herra: puske näillä Syrialaisia siihenasti kuin he kokonansa hävitetään.	22:11 Ja Zedekia Cnaenan poica oli tehnyt hänellens rautasarwet/ ja sanoi: näin sano HERra: loucka näillä Syrialaisia sijhenasti cuin he häwitetän.
22:12 Ja kaikki profeetat ennustivat samalla tavalla, sanoen: "Mene Gileadin Raamotiin, niin sinä saat voiton; Herra antaa sen kuninkaan käsiin."	12. Niin myös kaikki prophetat ennustivat ja sanoivat: mene Gileadin Ramotiin, ja sinä menestyt, Jumala antaa sen kuninkaan käsiin.	22:12 Nijn myös caicki Prophetat ennustit/ ja sanoit: mene Gileadin Ramothijn/ ja sinä menestyt/ Jumala anda sen Cuningan käsijn.
22:13 Ja sanansaattaja, joka oli mennyt kutsumaan Miikaa, puhui hänelle sanoen: "Katso, kaikki profeetat ovat yhdestä suusta luvanneet kuninkaalle hyvää; olkoon sinun sanasi heidän sanansa kaltainen, ja lupaa sinäkin hyvää."	13. Mutta sanansaattaja, joka oli mennyt Miikaa kutsumaan, puhui hänelle, sanoen: katso, kaikki prophetat ennustavat yhdestä suusta kuninkaalle hyvää: niin olkoon sinun sanas niinkuin heidänkin sanansa, ja puhu hyvää.	22:13 Mutta sanansaattaja joca oli mennyt Michat cudzuman puhui hänelle/ sanoden: cadzo/ caicki Prophetat ennustawat yximielisest Cuningan myötäkäymisest/ nijn olcon sinun sanas nijncuin heidängin sanans/ ja puhu hywä.
22:14 Mutta Miika vastasi: "Niin totta kuin Herra elää, sen minä puhun, minkä Herra minulle sanoo."	14. Niin Miika sanoi: niin totta kuin Herra elää, mitä Herra sanoo minulle, sitä minä puhun.	22:14 Nijn Micha sanoi: nijn totta cuin HERra elä/ mitä ikänäns HERra kärke/ sitä minä puhun.
22:15 Kun hän tuli kuninkaan eteen, sanoi kuningas hänelle: "Miika, onko meidän lähdeittävä sotaan Gileadin Raamotiin vai oltava lähtemättä?" Hän vastasi hänelle: "Lähde, niin saat voiton; Herra antaa sen kuninkaan käsiin."	15. Mutta kun Miika tuli kuninkaan tykö, sanoi kuningas hänelle: Miika, menemmekö sotimaan Gileadin Ramotiin, taikka lakkaammeko? Hän sanoi hänelle: mene, ja sinä menestyt; sillä Herra antaa sen kuninkaan käsiin.	22:15 MUTta cosca hän tuli Cuningan tygö/ sanoi Cuningas hänelle: Micha/ menemmekö me sotiman Gileadin Ramothijn/ taicka lackamengo? hän sanoi: mene/ ja sinä menestyt: sillä HERra anda sen Cuningan käsijn.
22:16 Mutta kuningas sanoi hänelle: "Kuinka monta kertaa minun on vannotettava sinua, ettet puhu minulle muuta kuin totuutta Herran nimessä?"	16. Ja kuningas sanoi taas hänelle: kuinka usein minun pitää sinua vannottaman, ettes minulle muuta sanoisi, kuin totuuden Herran nimeen?	22:16 Ja Cuningas sanoi taas hänelle: minä wannotan jällens sinua sanoman minulle totuuden HERran nimeen.
22:17 Silloin hän sanoi: "Minä näin koko Israelin hajallaan vuorilla niinkuin lampaat, joilla ei ole paimenta. Ja Herra sanoi: 'Näillä ei ole isäntää; palatkoot he kukin rauhassa kotiinsa.'"	17. Hän sanoi: minä näin koko Israelin hajoitetuksi vuorille niinkuin lampaat, joilla ei paimenta ole. Ja Herra sanoi: ei näillä ole yhtään isäntää, palatkaan jokainen kotiansa rauhassa.	22:17 Hän sanoi: minä näin coco Israelin hajotetuxi wuorelle nijncuin lambat/ joilla ei paimenda ole. Ja HERra sanoi: ei näillä ole yhtän Herra/ palaitcan jocainen cotians rauhassa.
22:18 Niin Israelin kuningas sanoi Joosafatille: "Enkö minä sanonut sinulle, ettei tämä koskaan ennusta minulle hyvää, vaan aina pahaa?"	18. Ja Israelin kuningas sanoi Josaphatille: enkö minä sinulle sanonut, ettei hän ennusta minulle hyvää, vaan pahaa?	22:18 Ja Israelin Cuningas sanoi Josaphatille: engö minä sinulle sanonut/ ettei hän ennusta minulle hywä/ waan paha?

22:19 Mutta hän sanoi: "Kuule siis Herran sana: Minä näin Herran istuvan istuimellansa ja kaiken taivaan joukon seisovan hänen edessään, hänen oikealla ja vasemmalla puolellansa.	19. Ja hän sanoi: kuule siis Herran sanaa: minä näin Herran istuvan istuimellansa, ja koko taivaallisen sotajoukon seisovan hänen tykönänsä, oikialla ja vasemmalla puolella.	22:19 Hän sanoi: cuule nyt HERran sana/ minä näin HERran istuwan istuimellans/ ja coco taiwallisen sotajoucon hänen tykönäns/ oikialla ja wasemalla puolella.
22:20 Ja Herra sanoi: 'Kuka viekoittelisi Ahabin lähtemään sotaan, että hän kaatuisi Gileadin Raamotissa?' Mikä vastasi niin, mikä näin.	20. Ja Herra sanoi: kuka pettäis Ahabin, että hän menis ja lankeis Gileadin Ramotissa? Yksi sanoi niin ja toinen näin.	22:20 Ja HERra sanoi: cuca pettä Ahabin/ että hän menis ja langeis Gileadin Ramothis? yxi sanoi nijn/ ja toinen näin.
22:21 Silloin tuli henki ja asettui Herran eteen ja sanoi: 'Minä viekoittelen hänet.' Herra kysyi häneltä: 'Miten?'	21. Silloin läksi henki, joka seiso Herran edessä, ja sanoi: minä petän hänen. Jolle Herra sanoi: missä?	22:21 Silloin läxi hengi joca seisoi HERran edes/ ja sanoi: minä petän hänen/ jolle HERra sanoi: misä?
22:22 Hän vastasi: 'Minä menen valheen hengeksi kaikkien hänen profeettainsa suuhun.' Silloin Herra sanoi: 'Saat viekoitella, siihen sinä pystyt; mene ja tee niin.'	22. Hän vastasi: minä menen ja olen valheen henki kaikkein hänen prophetainsa suussa. Hän sanoi: petä häntä, ja sinä taidat, mene ja tee niin.	22:22 Hän wastais: minä menen ja olen wietteliä hengi caickein hänen Prophetains suusa. Hän sanoi: petä händä/ ja sinä taidat/ mene ja tee nijn.
22:23 Katso, nyt Herra on pannut valheen hengen kaikkien näiden sinun profeettaisi suuhun, sillä Herra on päättänyt sinun osaksesi onnettomuuden."	23. Ja katso, nyt Herra antoi valheen hengen kaikkein näiden sinun prophetais suuhun, ja Herra on puhunut sinua vastaan paha.	22:23 Ja cadzo/ nyt HERra andoi wietteliän hengen caickein näiden sinun Prophetais suuhun/ ja HERra on puhunut sinua watan paha.
22:24 Silloin astui esille Sidkia, Kenaanan poika, löi Miikaa poskelle ja sanoi: "Mitä tietä Herran henki on poistunut minusta puhuakseen sinun kanssasi?"	24. Niin astui Zedekia Kenanan poika edes, ja löi Miikaa poskelle, ja sanoi: onko Herran henki paennut minusta sinua puhuttelemaan?	22:24 SIlloin astui Zedekia Cnaenan poica edes/ ja löi Michat poskelle/ ja sanoi: ongo HERran hengi paennut minusta sinua puhutteleman?
22:25 Miika vastasi: "Sen saat nähdä sinä päivänä, jona kuljet huoneesta huoneeseen piiloutuaksesi."	25. Miika vastasi: katso, sinä olet sen näkevä sinä päivänä, jona käyt majasta majaan lymytäkses.	22:25 Micha wastais: cadzo/ sinä olet näkewä sinä päiwänä/ jonas käyt majast majaan/ ettäs sinun lymytäisit.
22:26 Mutta Israelin kuningas sanoi: "Ota Miika ja vie hänet takaisin Aamonin, kaupungin päällikön, ja Jooaan, kuninkaan pojan, luo.	26. Niin sanoi Israelin kuningas: ota Miika ja vie häntä jälleen kaupungin päämiehen Amonin tykö ja Joaksen kuninkaan pojan tykö,	22:26 SIlloin sanoi Israelin Cuningas: ota Micha ja wie händä Caupungin päämiehen Amonin tygö/ ja Joaxen Cuningan pojan tygö.
22:27 Ja sano: 'Näin sanoo kuningas: Pankaa tämä vankilaan ja elättäkää häntä vaivaisella vedellä ja leivällä, kunnes minä palaan voittajana takaisin.'"	27. Ja sano: näin sanoo kuningas: pankaat tämä vankihuoneesen, ja ruokkikaat häntä murheen leivällä ja murheen vedellä, siihen asti kuin minä tulen rauhassa.	22:27 Ja sano: näin sano Cuningas: pangat tätä fangihuoneseen/ ja ruockicat händä murhen leiwällä ja wedellä/ sijhenasti cuin minä tulen rauhas.

22:28 Miika vastasi: "Jos sinä palaat voittajana takaisin, niin ei Herra ole puhunut minun kauttani." Ja hän sanoi vielä: "Kuulkaa tämä, kaikki kansat."	28. Miika sanoi: jos sinä toki palajat rauhassa, niin ei Herra ole puhunut minun kauttani; ja sanoi: kuulkaat, kaikki kansat!	22:28 Micha sanoi: jos sinä palajat rauhas/ nijn ei HERra ole puhunut minun cauttani. Ja sanoi: cuulcat caicki Canssa.
22:29 Niin Israelin kuningas ja Joosafat, Juudan kuningas, menivät Gileadin Raamotiin.	29. Ja Israelin kuningas ja Josaphat, Juudan kuningas, meni ylös Gileadin Ramotiin.	22:29 JA Israelin Cuningas ja Josaphat Judan Cuningas meni Gileadin Ramothijn.
22:30 Ja Israelin kuningas sanoi Joosafatille: "Täytyypä pukeutua tuntemattomaksi, kun käy taisteluun, mutta ole sinä omissa vaatteissasi." Ja Israelin kuningas pukeutui tuntemattomaksi ja kävi taisteluun.	30. Ja Israelin kuningas sanoi Josaphatille, koska hän muutti vaatteensa sotaan lähtiessänsä: pue sinä itses omiin vaatteisiis. Ja Israelin kuningas muutti vaatteensa ja meni sotaan.	22:30 Ja Israelin Cuningas sanoi Josaphatille/ cosca hän muutti waattens sotaan lähteisäns: pue sinä sinun waattensis. Ja Israelin Cuningas muutti waattens/ ja he menit sotaan.
22:31 Mutta Aramin kuningas oli käsenyt sotavaunujen päälliköitä, joita hänellä oli kolmekymmentä kaksi, sanoen: "Älkää ryhtykö taisteluun kenenkään muun kanssa, olkoon alempi tai ylempi, kuin ainoastaan Israelin kuninkaan kanssa."	31. Mutta Syrian kuningas käski vaunuin päämiehille, joita hänellä oli kaksineljäntäkymmentä, sanoen: ei teidän pidä sotiman pientä eli suurta vastaan, mutta ainoastansa Israelin kuningasta vastaan.	22:31 Mutta Syrian Cuningas käski waunuin päämiehelle/ joita hänellä oli caxineljäntäkymmendä/ sanoden: ei teidän pidä sotiman piendä eli suurta wastian/ mutta ainoastans Israelin Cuningast wastian
22:32 Kun sotavaunujen päälliköt näkivät Joosafatin, ajattelivat he: "Tuo on varmaankin Israelin kuningas", ja kääntyivät hyökkäämään häntä vastaan. Silloin Joosafat huusi.	32. Koska vaunuin päämiehet näkivät Josaphatin, sanoivat he: tämä on tosin Israelin kuningas, ja poikkesivat sotimaan häntä vastaan. Niin Josaphat huusi.	22:32 Cosca ylimmäiset näit Josaphatin waunun/ sanoit he: tämä on tosin Israelin Cuningas/ ja rupeisit sotiman händä wastian. Ja Josaphat huusi.
22:33 Kun sotavaunujen päälliköt näkivät, ettei se ollutkaan Israelin kuningas, vetäytyivät he hänestä pois.	33. Koska vaunuin päämiehet näkivät, ettei se ollut Israelin kuningas, luopuivat he hänestä.	22:33 Cosca waunuin päämiehet näit/ ettei se ollut Israelin Cuningas luowuit he hänestä.
22:34 Mutta eräs mies, joka oli jännittänyt jousensa ja ampui umpimähkään, satutti Israelin kuningasta vyöpanssarin ja rintahaarniskan väliin. Niin tämä sanoi vaunujensa ohjaajalle: "Käännä vaunut ja vie minut pois sotarinnasta, sillä minä olen haavoittunut."	34. Mutta yksi mies jännitti joutsensa yksinkertaisuudessa ja ampui Israelin kuningasta rautapaidan jatsoon. Ja hän sanoi vaunumiehellensä: käännä kätes ja vie minua pois leiristä; sillä minä olen haavoitettu.	22:34 MUtta yxi mies jännitti joudzens yxikertaisudes/ ja ambuis Israelin Cuningast rautapantzarin jatcoon/ ja hän sanoi waunumiehellens: käännä kätes ja wie minua pois leirist: sillä minä olen sairas.

22:35 Mutta kun taistelu sinä päivänä yltyi yltymistään, jäi kuningas seisomaan vaunuihinsa, päin aramilaisia. Illalla hän kuoli; ja verta oli vuotanut haavasta vaununpohjaan.	35. Ja sinä päivänä oli suuri sota, ja kuningas seiso vaunuissansa Syrialaisia vastaan, ja kuoli ehtona, ja veri vuoti hänen haavastansa vaunuihin keskelle.	22:35 Ja sinä päivänä oli suuri sota/ ja Cuningas seiso vaunuihin Syrialaisia vastaan/ ja kuoli ehtona ja veri vuoti vaunuihin keskelle.
22:36 Ja auringon laskeutumisessa kaikui kautta sotajoukon huuto: "Joka mies kaupunkiinsa! Joka mies maahansa!"	36. Ja auringon laskeutumisessa kuulutettiin leirissä sanoen: menkään jokainen kaupunkiinsa ja maallensa!	22:36 Ja Auringon laskeutumisessa kuulutettiin leirissä sanoen: menkään jokainen kaupunkiinsa ja maallensa.
22:37 Näin kuoli kuningas, ja hänet vietiin Samariaan; ja kuningas haudattiin Samariaan.	37. Ja kuningas kuoli ja vietiin Samariaan, ja he hautasivat kuninkaan Samariassa.	22:37 Ja Cuningas kuoli/ ja vietiin Samariaan ja haudattiin.
22:38 Ja kun vaunut huuhtottiin Samarian lammikolla, nuoleskelivat koirat hänen vertansa, ja portot peseytyivät siinä, sen sanan mukaan, jonka Herra oli puhunut.	38. Mutta kuin vaunut virutettiin Samarian lammikolla, nuoleskelivat koirat hänen vertansa, ja portot pesivät, Herran sanan jälkeen, jonka hän puhui.	22:38 Mutta koska vaunut virutettiin Samarian lammikolla/ nuoleskelivat koirat hänen vertansa/ ja portot pesivät/ Herran sanan jälkeen/ jonka hän puhui.
22:39 Mitä muuta on kerrottavaa Ahabista ja kaikista, mitä hän teki, siitä norsunluisesta palatsista, jonka hän rakensi, ja kaikista kaupungeista, jotka hän linnoitti, se on kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.	39. Mitä Ahabista enempi on sanomista, ja kaikista hänen töistensä, ja huoneesta, jonka hän elefantin luista rakensi, ja kaikista kaupungeista, jotka hän rakensi: eikö ne ole kirjoitetut Israelin kuningasten aikakirjassa?	22:39 Mitä Ahabista enempi on sanomista/ ja kaikista hänen töistensä/ ja huoneesta jonka hän Elefantin luista rakensi/ ja kaupungeista/ kirjoitetut Israelin Cuningasten Aikakirjassa.
22:40 Ja niin Ahab meni lepoon isänsä tykö. Ja hänen poikansa Ahasja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	40. Ja niin Ahab nukkui isänsä kanssa, ja hänen poikansa Ahasja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	22:40 Ja niin Ahab nukkui isänsä kanssa/ ja hänen poikansa Ahasja tuli Cuningaxi hänen sijaansa.
22:41 Joosafat, Aasan poika, tuli Juudan kuninkaaksi Ahabin, Israelin kuninkaan, neljäntenä hallitusvuotena.	41. Mutta Josaphat Aasan poika Juudan kuninkaaksi neljäntenä Ahabin Israelin kuninkaan vuonna.	22:41 MUTTA Josaphat Assan poika tuli Judan Cuningaxi neljäntenä Ahabin Israelin Cuningan vuonna.
22:42 Joosafat oli kolmenkymmenen viiden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi kaksikymmentä viisi vuotta Jerusalemissa. Hänen äitinsä oli nimeltään Asuba, Silhin tytär.	42. Ja Josaphat oli viiden ajastajan neljäntäkymmentä vanha ruvetessansa hallitsemaan, ja hallitsi viisikolmekymmentä ajastaikaa Jerusalemissa. Ja hänen äitinsä nimi oli Ashuba Silhin tytär.	22:42 Ja Josaphat oli viisikolmekymmentä ajastaikaa vanha ruvetessansa hallitsemaan/ ja hallitsi viisikolmekymmentä ajastaikaa Jerusalemissa. Ja hänen äitinsä nimi oli Asuba Silhin tytär.
22:43 Ja hän vaelsi kaikessa isänsä Aasan tietä, siltä poikkeamatta, ja teki sitä, mikä oli oikein Herran silmissä.	43. Ja hän vaelsi kaikessa isänsä Aasan tietä, eikä poikennut niistä, ja teki mitä Herralle kelpasi.	22:43 Ja vaelsi kaikkisella hänen Isänsä Assan tietä/ ja teki mitä Herralle kelpaisi.

22:44 Mutta uhrikukkulat eivät havinneet, vaan kansa uhrasi ja suitsutti yhä edelleen uhrikukkuloilla.	44. Mutta ei hän pannut pois korkeuksia, joissa kansa vielä uhrasi ja suitsutti.	22:44 Mutta ei hän pannut pois korkeuksia/ joisa Canssa vielä uhras ja suidzutti.
22:45 Ja Joosafat teki rauhan Israelin kuninkaan kanssa.	45. Ja Josaphat teki rauhan Israelin kuninkaan kanssa.	22:45 Ja Josaphatilla oli rauha Israelin Cuningan cansa.
22:46 Mitä muuta on kerrottavaa Joosafatista, hänen urotöistään ja hänen sodistaan, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.	46. Mutta muut Josaphatin sanat ja hänen voimansa ja työnsä, ja sotansa: eikö ne ole kirjoitetut Juudan kuningasten aikakirjassa?	22:46 Mutta muut Josaphatin sanat ja tegot/ ja hänen sotans/ owat kirjoitetut Judan Cuningasten Aicakirjas.
22:47 Hän hävitti maasta viimeiset niistä haureellisista pyhäkköpojista, jotka olivat jääneet jäljelle hänen isänsä Aasan ajoilta.	47. Ja mitä huorintekijöistä jäänyt oli hänen isänsä Aasan aikana, ne ajoi hän pois maalta.	22:47 Ja huorintekiät jotca jäit hänen Isäns Assan aicana/ ajoi hän pois maalda.
22:48 Edomissa ei siihen aikaan ollut kuningasta; maaherra oli kuninkaana.	48. Ja silloin ei ollut kuningasta Edomissa, vaan yksi oli hänen siassansa.	22:48 Ja silloin ei ollut Cuningast Edomis/ waan yxi oli hänen siasans.
22:49 Ja Joosafat oli teettänyt Tarsiin-laivoja, joiden oli määrä kulkea Oofiriin kultaa noutamaan; mutta laivat eivät päässeet lähtemään, sillä ne särkyivät Esjon-Geberissä.	49. Josaphat oli antanut tehdä haaksia Tarsikseen, jotka piti Ophiriin purjehtiman, kultaa noutamaan; mutta ei ne tulleet matkaan, vaan tulivat särjetyiksi EtseonGeberissä.	22:49 Ja Josaphat oli andanut tehdä haaxia/ jotca piti Ophirijn purjehtiman culda noutaman/ mutta ei ne tulleet matcaan/ waan tulit särjetyxi Ezeon Geberis.
22:50 Silloin Ahasja, Ahabin poika, sanoi Joosafatille: "Anna minun palvelijaini kulkea sinun palvelijaisi kanssa laivoissa." Mutta Joosafat ei tahtonut.	50. Silloin Ahaisa Ahabin poika sanoi Josaphatille: anna minun palveliaini mennä sinun palveliais kanssa haaksiin; mutta ei Josaphat tahtonut.	22:50 Silloin Ahasia Ahabin poica sanoi Josaphatille: anna minun palweliain mennä sinun palwelias cansa haaxijn. Mutta ei Josaphat tahtonut.
22:51 Ja Joosafat meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen hänen isänsä Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Joram tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	51. Ja Josaphat kuoli isäinsä kanssa ja haudattiin isänsä Davidin kaupunkiin. Ja Joram hallitsi hänen siassansa.	22:51 Ja Josaphat cuoli Isäins cansa/ ja haudattin Dawidin hänen Isäns Caupungijn. Ja Joram hallidzi hänen siasans.
22:52 Ahasja, Ahabin poika, tuli Israelin kuninkaaksi Samariassa Joosafatin, Juudan kuninkaan, seitsemäntenätoista hallitusvuotena, ja hän hallitsi Israelia kaksi vuotta.	52. Ja Ahasia Ahabin poika tuli Israelin kuninkaaksi Samariassa, Josaphatin kuninkaan seitsemäntenä vuonna toistakymmentä, ja hallitsi Israelia kaksi vuotta,	22:52 JA Ahasia Ahabin poica tuli Israelin Cuningaxi Samarias/ Josaphatin Judan Cuningan seidzemendenä vuonna toistakymmendä/ ja hallidzi Israeli caxi vuotta.
22:53 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, ja vaelsi isänsä ja äitinsä tietä ja Jerobeamin, Nebatin pojan, tietä, hänen, joka oli saattanut Israelin tekemään syntiä.	53. Ja teki paha Herran edessä, ja vaelsi isänsä tiellä, ja äitinsä tiellä ja Jerobeamin Nebatin pojan tiellä, joka Israelin saatti syntiä tekemään.	22:53 Ja teki paha HERran edes/ ja waelsi Isäns ja äitins teillä/ ja Jerobeamin Nebathin pojan teillä/ joca Israelin saatti syndiä tekemän.

22:54 Hän palveli Baalia ja kumarsi häntä ja vihoitti Herran, Israelin Jumalan, aivan niinkuin hänen isänsä oli tehnyt.	54. Ja hän palveli Baalia ja kumartaen rucoili häntä, ja vihoitti Herran Israelin Jumalan, kaiken sen jälkeen minkä hänen isänsä oli tehnyt.	22:54 Ja hän palveli Baali ja rucoili händä/ ja wihoitti HERran Israelin Jumalan/ niijncuin myös hänen Isäns oli tehnyt.

TOINEN KUNINGASTEN KIRJA	2. KUNINGASTEN KIRJA	Toinen Cuningasten Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Ahabin kuoleman jälkeen Mooab luopui Israelista.	Ja Moabilaiset luopuivat Israelista Ahabin kuoleman jälkeen.	1:1 Ja Moabiterit luowuit Israelist cosca Ahab oli cuollut.
1:2 Ahasja putosi Samariassa yläsalinsa ristikon läpi ja makasi sairaana. Ja hän lähetti sanansaattajia ja sanoi heille: "Menkää ja kysykää Baal-Sebubilta, Ekronin jumalalta, toivunko minä tästä taudista."	2. Ja Ahasia putosi häkin lävitse makaushuoneessansa Samariassa, sairasti ja lähetti sanansaattajat, ja sanoi heille: menkää ja kysykää Baalsebubilta, Ekronin jumalalta, jos minä paranen tästä sairaudesta.	1:2 JA Ahasia langeis häkin läpidze hänen ylistuwasans Samarias/ sairasti ja lähetti sanansaattajat/ ja sanoi heille: mengät ja kysykät BaalSebubille Ekronin jumalalle/ jos minä paranen tästä sairaudest.
1:3 Mutta Herran enkeli oli sanonut tisbeläiselle Elialle: "Nouse ja mene Samarian kuninkaan sanansaattajia vastaan ja sano heille: 'Eikö ole Jumalaa Israelissa, koska menette kysymään neuvoa Baal-Sebubilta, Ekronin jumalalta?'"	3. Mutta Herran enkeli sanoi Elialle Tisbiläiselle: nouse ja mene Samarian kuninkaan sanansaattajia vastaan, ja sano heille: sentähdenkö, ettei yhtään Jumalaa ole Israelissa, te menette neuvoa kysymään Baalsebubilta, Ekronin jumalalta?	1:3 Mutta HERran Engeli sanoi Elialle Thesbitille: nouse ja mene Cuningan sanansaattaita wastan Samariaan/ ja sano heille: eikö yhtän Jumalata ole Israelis/ että te menette kysymän BaalSebubille Ekronin jumalalle?
1:4 Sentähden sanoo Herra näin: "Vuoteesta, johon olet noussut, et sinä enää astu alas, sillä sinun on kuoltava." Ja Elia lähti tiehensä.	4. Sentähden näin sanoo Herra: ei sinun pidä siitä vuoteesta nouseman, jossa makaat, mutta sinun pitää kaiketi kuoleman. Ja Elia meni pois.	1:4 Sentähden näin sano HERra: ei sinun pidä sijtä wuotesta nouseman josas macat/ mutta sinun pitä caiketi cuoleman. Ja Elia meni.
1:5 Kun sanansaattajat sitten palasivat kuninkaan luo, kysyi hän heiltä: "Minkätähden te tulette takaisin?"	5. Ja kuin sanansaattajat palasivat hänen tykönsä, sanoi hän heille: miksi te palasitte?	1:5 Ja cosca sanansaatajat palaisit hänen tygöns/ sanoi hän heille: mixi te palaisitte?
1:6 He vastasivat hänelle: "Meitä vastaan tuli mies, joka sanoi meille: 'Menkää takaisin kuninkaan luo, joka on teidät lähettänyt, ja sanokaa hänelle: Näin sanoo Herra: Eikö ole Jumalaa Israelissa, koska sinä lähetät kysymään neuvoa Baal-Sebubilta, Ekronin jumalalta? Sentähden sinä et enää astu alas vuoteesta, johon olet noussut, sillä sinun on kuoltava.'"	6. He sanoivat hänelle: yksi mies kohtasi meitä ja sanoi meille: menkää, palatkaat kuninkaan tykö, joka teidät on lähettänyt, ja sanokaat hänelle: näin sanoo Herra: sentähdenkö, ettei yhtään Jumalaa ole Israelissa, sinä lähetät kysymään neuvoa Baalsebubilta, Ekronin jumalalta? Sentähden ei sinun pidä siitä vuoteesta nouseman, johon sinä maata pannut olet, mutta sinun pitää kaiketi kuoleman.	1:6 He sanoit hänelle: yxi mies cohda is meidän ja sanoi meille: palaitcat Cuningan tygö/ joca teidän on lähettänyt/ ja sanocat hänelle: näin sano HERra: eikö yhtän Jumalata ole Israelis/ että lähetät kysymän BaalSebubille Ekronin jumalalle? sentähden ei sinun pidä sijtä wuotest nouseman josas macat/ mutta sinun pitä caiketi cuoleman.

1:7 Hän kysyi heiltä: "Minkä näköinen oli mies, joka tuli teitä vastaan ja puhui teille näitä?"	7. Ja hän sanoi heille: minkäkaltainen se mies oli, joka kohtasi teitä ja näitä sanoja puhui teille?	1:7 Ja hän sanoi heille: mingäkaltainen se mies oli joca cohtais teidän/ ja näitä puhui teille?
1:8 He vastasivat hänelle: "Hänellä oli yllään karvanahka ja nahkavyö vyötäisillä." Silloin hän sanoi: "Se oli tibeläinen Elia."	8. He sanoivat hänelle: se mies oli karvainen, ja vyötetty hihnaisella vyöllä. Hän sanoi: se on Elia Tisbiläinen.	1:8 He sanoit hänelle: hän oli carwainen/ ja hihnainen wyö hänen suolillans. Hän sanoi: se on Elia Thesbita.
1:9 Ja hän lähetti hänen luokseen viidenkymmenenpäämiehen ja hänen viisikymmentä miestänsä. Ja kun tämä tuli hänen luoksensa, hänen istuessaan vuoren kukkulalla, sanoi hän hänelle: "Sinä Jumalan mies, kuningas kāskee: Tule alas."	9. Ja hän lähetti hänen tykönsä yhden viidenkymmenen päämiehen viidenkymmenensä kanssa; ja kuin hän tuli hänen tykönsä, ja katso, hän istui vuoren kukkulalla. Ja hän sanoi hänelle: sinä Jumalan mies, kuningas sanoo: tule alas!	1:9 JA hän lähetti hänen tygöns yhden wijdenkymmenen päämiehen/ wijdenkymmenens cansa. Ja cosca hän tuli hänen tygöns/ (cadzo/ hän istui vuoren cuckulalla) Ja hän sanoi hänelle: sinä Jumalan mies/ Cuningas sano: tule alas.
1:10 Mutta Elia vastasi ja sanoi viidenkymmenenpäämiehelle: "Jos minä olen Jumalan mies, niin tulkoon tuli taivaasta ja kuluttakoon sinut ja sinun viisikymmentä miestäsi." Silloin tuli taivaasta tuli ja kulutti hänet ja hänen viisikymmentä miestänsä.	10. Elia vastasi ja sanoi viidenkymmenen päämiehelle: jos minä olen Jumalan mies, niin tulkaan tuli taivaasta ja polttakoon sinun ja sinun viisikymmentäs. Niin tuli lankesi taivaasta ja poltti hänen ja hänen viisikymmentänsä.	1:10 Elia wastais wijdenkymmenen päämiehelle/ ja sanoi hänelle: jos minä olen Jumalan mies/ nijn tulcan tuli taiwast ja polttacan sinun ja sinun wijsikymmendäs. Nijn tuli langeis taiwast/ ja poltti hänen ja hänen wijsikymmendäns.
1:11 Hän lähetti taas hänen luoksensa toisen viidenkymmenenpäämiehen ja hänen viisikymmentä miestänsä. Tämä lausui ja sanoi hänelle: "Sinä Jumalan mies, näin kāskee kuningas: Tule kiiruusti alas."	11. Ja hän lähetti taas toisen viidenkymmenen päämiehen hänen tykönsä hänen viidenkymmenensä kanssa, ja hän sanoi hänelle: sinä Jumalan mies, näin sanoo kuningas: tule kiiruusti alas!	1:11 Ja hän lähetti taas toisen wijdenkymmenen päämiehen hänen tygöns/ hänen wijdenkymmenens cansa/ ja hän sanoi hänelle: sinä Jumalan mies/ näitä sano Cuningas: tule kijrust alas.
1:12 Mutta Elia vastasi ja sanoi heille: "Jos minä olen Jumalan mies, niin tulkoon tuli taivaasta ja kuluttakoon sinut ja sinun viisikymmentä miestäsi." Silloin tuli taivaasta Jumalan tuli ja kulutti hänet ja hänen viisikymmentä miestänsä.	12. Elia vastasi ja sanoi heille: jos minä olen Jumalan mies, niin tulkaan tuli taivaasta ja polttakaan sinun ja sinun viisikymmentäs. Niin Jumalan tuli putosi taivaasta ja poltti hänen ja hänen viisikymmentänsä.	1:12 Elia wastais/ ja sanoi: jos minä olen Jumalan mies/ nijn langetcan tuli taiwast/ ja polttacan sinun ja sinun wijsikymmendäs. Nijn Jumalan tuli langeis taiwast ja poltti hänen/ ja hänen wijsikymmendäns.

1:13 Hän lähetti vielä kolmannen viidenkymmenenpäämiehen ja hänen viisikymmentä miestänsä. Ja tämä kolmas viidenkymmenenpäämies meni sinne, ja kun hän tuli perille, polvistui hän Elian eteen ja anoi häneltä armoa ja sanoi hänelle: "Sinä Jumalan mies, olkoon minun henkeni ja näiden viidenkymmenen palvelijasi henki kallis sinun silmissäsi."	13. Niin hän vielä lähetti kolmannen viidenkymmenen päämiehen hänen viidenkymmenensä kanssa. Kun hän tuli ylös hänen tykönsä, kumarsi hän polvillensa Elian eteen, rukoili häntä ja sanoi hänelle: sinä Jumalan mies, olkoon siis minun sieluni ja näiden viidenkymmenen sinun palveliais sielut kalliit sinun edessä!	1:13 NIin hän vielä lähetti colmannen wijdenkymmenen päämiehen hänen wijdenkymmenens cansa. Cosca hän tuli ylös hänen tygöns/ cumarsi hän polwillens Elian eteen rucoili händä/ ja sanoi hänelle: sinä Jumalan mies/ olcon minun sielun ja näiden wijdenkymmenen sinun palwelioittes sielut callit sinun edesäs.
1:14 Katso, tuli on tullut taivaasta ja kuluttanut ne kaksi ensimmäistä viidenkymmenenpäämiestä ja heidän viisikymmentä miestänsä, mutta olkoon minun henkeni kallis sinun silmissäsi."	14. Katso, tuli on tullut taivaasta ja on polttanut ne kaksi ensimmäistä viidenkymmenen päämiestä heidän viidenkymmenensä kanssa; mutta olkoon minun sieluni kallis sinun edessä!	1:14 Cadzo/ tuli on tullut taiwast/ ja on polttanut ne caxi ensimmäist wijdenkymmenen päämiest heidän wijdenkymmenens cansa/ mutta olcon minun sielun callis sinun edesäs.
1:15 Ja Herran enkeli sanoi Elialle: "Mene alas hänen kanssaan, älä pelkää häntä." Niin hän nousi ja meni hänen kanssaan kuninkaan tykö.	15. Niin sanoi Herran enkeli Elialle: mene alas hänen kanssansa ja älä mitään pelkää häntä. Niin hän nousi ja meni hänen kanssansa kuninkaan tykö.	1:15 Nijn sanoi HERran Engeli Elialle: mene alas hänen cansans/ ja älä mitän pelkä händä. Nijn hän nousi/ ja meni hänen cansans Cuningan tygö
1:16 Ja hän sanoi hänelle: "Näin sanoo Herra: Koska lähetit sanansaattajia kysymään neuvoa Baal-Sebubilta, Ekronin jumalalta, ikäänkuin Israelissa ei olisi Jumalaa, jolta voisi kysyä neuvoa, sentähden sinä et astu alas vuoteesta, johon olet noussut, sillä sinun on kuoltava."	16. Ja hän sanoi hänelle: näin sanoo Herra: ettäs lähetit sanansaattajat ja annoit kysyä neuvoa Baalsebubilta, Ekronin jumalalta, sentähdenkö, ettei yhtäkään Jumalaa olisi Israelissa, jonka sanaa kysyttäisiin? niin ei sinun pidä siitä vuoteesta nouseman, johon sinä maata pannut olet, mutta sinun pitää kaiketi kuoleman.	1:16 Ja hän sanoi hänelle: näin sano HERra: ettäs lähetit sanansaattajat/ ja annoit kysyä BaalSebubille Ekronin jumalalle/ cuin ei yhtäkän Jumalata olisi Israelis/ jolda kysytäisin/ nijn ei sinun pidä sijtä wuotesta nouseman josas macat/ mutta sinun pitä caiketi cuoleman.
1:17 Niin hän kuoli, Herran sanan mukaan, jonka Elia oli puhunut. Ja Joram tuli kuninkaaksi hänen sijaansa Jooramin, Joosafatin pojan, Juudan kuninkaan, toisena hallitusvuotena, sillä Ahasjalla ei ollut poikaa.	17. Ja niin hän kuoli Herran sanan jälkeen, jonka Elia puhunut oli. Ja Joram tuli kuninkaaksi hänen siaansa, toisena Joramin Josaphatin pojan Juudan kuninkaan vuonna; sillä ei hänellä ollut poikaa.	1:17 Ja nijn hän cuoli HERran sanan jälkeen cuin Elia puhunut oli. Ja Joram tuli Cuningaxi hänen siaans/ toisna Joramin Josaphatin pojan Judan Cuningan vuonna: sillä ei hänellä ollut poica.
1:18 Mitä muuta on kerrottavaa Ahasjasta, siitä, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.	18. Mitä enempi on sanomista Ahasiasta ja mitä hän tehnyt on, eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?	1:18 Mitä enämbi on sanomist Ahasiast/ ja mitä hän tehnyt on/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten aicakirias.

2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Silloin, kun Herra oli vievä Elian tuulispäässä taivaaseen, kulkivat Elia ja Elisa Gilgalista.	1. Niin tapahtui, kuin Herra tahtoi Elian tuulispäässä ottaa ylös taivaasen, kävivät Elia ja Elisa Gilgalissa.	2:1 COsca HERra tahdoi Elian tuules otta ylös taiwasen/ käwit Elia ja Elisa Gilgalist.
2:2 Ja Elia sanoi Elisalle: "Jää tähän, sillä Herra on lähettänyt minut Beeteliin asti." Mutta Elisa vastasi: "Niin totta kuin Herra elää, ja niin totta kuin sinun sielusi elää: minä en jätä sinua." Ja he menivät Beeteliin.	2. Ja Elia sanoi Elisalle: istus tässä, sillä Herra on minun lähettänyt Beteliin. Mutta Elisa sanoi: niin totta kuin Herra elää ja sinun sielus elää, en minä luovu sinusta. Ja he tulivat alas Beteliin.	2:2 Ja Elia sanoi Elisalle: wijwys täsä/ sillä HERra on minun lähettänyt BethElijn. Mutta Elisa sanoi: nijn totta cuin HERra elä/ ja sinun sielus/ en minä luowu sinusta. Ja he tulit alas BethElin.
2:3 Niin Beetelissä olevat profeetanoppilaat tulivat Elisan tykö ja sanoivat hänelle: "Tiedätkö, että Herra tänä päivänä ottaa sinun herrasi pois sinun pääsi ylitse?" Hän vastasi: "Tiedän kyllä; olkaa vaiti."	3. Silloin kävivät prophetain pojat, jotka Betelissä olivat, Elisan tykö ja sanoivat hänelle: tiedätkös Herran tänäpäpä ottavan sinulta pois isäntäs sinun pääs päältä? Hän sanoi: minä kyllä sen tiedän, olkaat ääneti!	2:3 Silloin käwit Prophetain pojat cuin BethElis olit Elisan tygö/ ja sanoit hänelle: tiedäckös HERran tänäpäpä ottawan sinuldas pois sinun Isändäs sinun pääs pääldä? Hän sanoi: minä kyllä sen tiedän/ olcat äneti.
2:4 Ja Elia sanoi hänelle: "Elisa, jää tähän, sillä Herra on lähettänyt minut Jerikoon." Mutta hän vastasi: "Niin totta kuin Herra elää, ja niin totta kuin sinun sielusi elää: minä en jätä sinua." Ja he tulivat Jerikoon.	4. Ja Elia sanoi hänelle: Elisa, viivys tässä, sillä Herra on minun lähettänyt Jerihoon. Hän sanoi: niin totta kuin Herra elää ja sinun sielus elää, en minä luovu sinusta. Ja niin he tulivat Jerihoon.	2:4 Ja Elia sanoi hänelle: Elisa/ wijwys täsä/ sillä HERra on minun lähettänyt Jerihoon. Hän sanoi: nijn totta cuin HERra elä ja sinun sielus/ en minä luowu sinusta. 2:5 Ja cuin he tulit Jerihoon.
2:5 Niin Jerikossa olevat profeetanoppilaat astuivat Elisan tykö ja sanoivat hänelle: "Tiedätkö, että Herra tänä päivänä ottaa herrasi pois sinun pääsi ylitse?" Hän vastasi: "Tiedän kyllä; olkaa vaiti."	5. Niin tulivat prophetain pojat, jotka Jerihossa olivat, Elisan tykö ja sanoivat hänelle: tiedätkös Herran tänäpäpä ottavan sinulta pois isäntäs sinun pääs päältä? Hän sanoi: minä kyllä sen tiedän, olkaat ääneti!	Tulit Prophetain pojat cuin Jerihos olit Elisan tygö/ ja sanoit hänelle: tiedäckös HERran tänäpäpä ottawan sinuldas pois sinun Isändäs sinun pääs pääldä? Hän sanoi: minä kyllä sen tiedän/ olcat äneti.
2:6 Ja Elia sanoi hänelle: "Jää tähän, sillä Herra on lähettänyt minut Jordanille." Mutta hän vastasi: "Niin totta kuin Herra elää, ja niin totta kuin sinun sielusi elää: minä en jätä sinua." Niin he kulkivat molemmat yhdessä.	6. Ja Elia sanoi hänelle: istus tässä, sillä Herra on minun lähettänyt Jordaniin. Hän sanoi: niin totta kuin Herra elää ja sinun sielus elää, en minä luovu sinusta. Ja he kävivät molemmin.	2:6 Ja Elia sanoi hänelle: oles täsä/ sillä HERra on minun lähettänyt Jordaniijn. Hän sanoi: nijn totta cuin HERra elä/ ja sinun sielus/ en minä luowu sinusta.
2:7 Mutta myös profeetanoppilaita lähti matkaan viisikymmentä miestä, ja he asettuivat syrjään jonkun matkan päähän näiden kahden pysähtyessä Jordanille.	7. Mutta viisikymmentä miestä prophetain pojista meni pois ja jäivät kauwas seisomaan heidän kohdallansa; vaan he seisoivat ynnä Jordanin tykönä.	2:7 Ja he käwit molemmin. Mutta wijsikymmendä miestä Prophetain pojista menit pois/ ja jäit cauwas seisoman/ ja he seisoit ynnä Jordanin tykönä.

2:8 Niin Elia otti vaippansa, kääri sen kokoon ja löi veteen; ja vesi jakaantui kummallekin puolelle, ja he kävivät molemmat virran yli kuivaa myöten.	8. Niin otti Elia hameensa ja kääri kokoon, ja löi veteen, ja vesi hajosi molemmille puolille, niin että he molemmat kävivät kuivina sen lävitse.	2:8 Niin otti Elia hamens ja käärei cocoon/ ja löi weteen/ ja wesi hajois molemmille puolille/ niijn että molemmat käwit cuiwana sen läpidze.
2:9 Kun he olivat tulleet yli, sanoi Elia Elisalle: "Pyydä minua tekemään hyväksesi jotakin, ennenkuin minut otetaan pois sinun tyköösi." Elisa sanoi: "Tulkoon minuun sinun hengestäsi kaksinkertainen osa."	9. Ja kuin he tulivat ylitse, sanoi Elia Elisalle: ano, mitä minun pitää sinulle tekemän, ennenkuin minä otetaan pois sinulta. Elisa sanoi: että kaksi osaa hengestäs olis minun kanssani.	molemmat käwit cuiwana sen läpidze. 2:9 Ja cosca he tulit ylidze/ sanoi Elia Elisalle: ano/ mitä minun pitä sinulle tekemän/ ennencuin minä otetan pois sinulda. Elisa sanoi: että sinun henges olis minun cansani caxikertaisest.
2:10 Hän vastasi: "Pyyntösi on vaikea täyttää. Mutta jos näet, kuinka minut otetaan pois sinun tyköösi, niin se täytetään; jollet, niin se jää täyttämättä."	10. Hän sanoi: sinä olet anonut kovaa asiaa; mutta kuitenkin, jos näet minun kuin minä sinulta otetaan pois, se tapahtuu niin sinulle, mutta jos et näe, niin ei se tapahdu.	2:10 Hän sanoi: sinä olet anonut cowa asiata/ mutta cuitengin jos sinä näet minun cosca minä sinulda otetan pois/ niijn se tapahtu/ mutta jos et sinä näe/ niijn ei se tapahdu.
2:11 Kun he niin kulkivat ja puhelivat, niin katso, äkkiä ilmestyivät tuliset vaunut ja tuliset hevoset, ja ne erottivat heidät toisistansa, ja Elia nousi tuulispäässä taivaaseen.	11. Ja tapahtui kuin he ynnä kävivät ja puhuivat keskenänsä, katso, niin tulivat tuliset vaunut tulisten hevosten kanssa ja erottivat heidät toinen toisestansa. Ja Elia meni ylös tuulispäässä taivaasen.	2:11 Ja cosca he ynnä käwit ja puhuit keskenäns/ cadzo/niijn tulit tuliset waunut tulisten hewoisten cansa/ ja eroitti heidän toinen toisestans. Ja Elia meni ylös tules taiwasen.
2:12 Kun Elisa sen näki, huusi hän: "Isäni, isäni! Israelin sotavaunut ja ratsumiehet!" Sitten hän ei enää nähnyt häntä. Ja hän tarttui vaatteisiinsa ja repäisi ne kahdeksi kappaleeksi.	12. Mutta Elisa näki sen ja huusi: minun isäni, minun isäni, Israelin vaunu ja hänen ratsasmiehensä! ja ei häntä enää nähnyt. Ja hän tarttui vaatteisiinsa ja repäisi ne kahtia,	2:12 MUtta Elisa näki sen/ ja huusi: minun Isän/ minun Isän/ Israelin waunu ja hänen radzasmiehens/ ja ei händä enä nähnyt. Ja hän tartui waatteisijns ja rewäis ne cahtia.
2:13 Sitten hän otti maasta Elian vaipan, joka oli pudonnut hänen päältään, palasi takaisin ja pysähtyi Jordanin rannalle.	13. Ja otti Elian hameen ylös, joka häneltä pudonnut oli, palasi ja seiso Jordanin rannalla;	2:13 Ja otti Elian hamen ylös/ joca häneldä pudonnut oli/ palais ja meni Jordanin randaan.
2:14 Ja hän otti Elian vaipan, joka oli pudonnut tämän päältä, löi veteen ja sanoi: "Missä on Herra, Elian Jumala?" Kun hän siis löi veteen, jakaantui se kummallekin puolelle, ja Elisa kävi virran yli.	14. Ja otti Elian hameen, joka häneltä pudonnut oli, löi veteen ja sanoi: kussa on nyt Herra Elian Jumala? ja löi veteen, niin vesi hajosi molemmille puolille, ja Elisa kävi ylitse.	2:14 Ja otti sen hamen/ joca Elialda pudonnut oli/ löi weteen/ ja sanoi: cusa on nyt HERra Elian Jumala? Ja löi weteen/ niijn wesi hajois molemmille puolille/ ja Elisa käwi ylidzen.

2:15 Kun Jerikosta tulleet profeetanoppilaat syrjästä näkivät sen, sanoivat he: "Elian henki on laskeutunut Elisaan." Niin he tulivat häntä vastaan ja kumartuivat hänen edessään maahan.	15. Kuin prophetain pojat, jotka toisella puolella Jerihossa olivat, näkivät hänen, sanoivat he: Elian henki lepää Elisan päällä, ja kävivät häntä vastaan ja kumarsivat maahan asti,	2:15 COsca Prophetain pojat/ jotca ylidze toisella puolella Jerihos olit/ näit hänen/ sanoit he: Elian hengi lepä Elisan päällä/ ja käwit händä wastan/ ja cumarsit maahan asti.
2:16 Ja he sanoivat hänelle: "Katso, palvelijaisi joukossa on viisikymmentä urhoollista miestä; menköt he etsimään sinun isäntääsi. Ehkä Herran Henki on vienyt hänet ja heittänyt jollekin vuorelle tai johonkin laaksoon." Hän vastasi: "Älkää lähettäkö."	16. Ja sanoivat hänelle: katso, sinun palvelioissas on viisikymmentä vahvaa miestä, anna heidän mennä etsimään isäntääsi, jos Herran henki on ottanut hänen ja heittänyt jollekulle vuorelle, taikka johonkuhun laaksoon. Hän sanoi: älkäät antako mennä!	2:16 Ja sanoit hänelle: cadzo/ sinun palwelioissas on wijsikymmendä wahwa miestä/ anna heidän mennä edzimän sinun Isändätäs/ jos HERran hengi on ottanut hänen/ ja heittänyt jolleculle vuorelle/ taicka johongun laxoon. Hän sanoi: älkät andaco mennä.
2:17 Mutta he pyysivät häntä pyytämällä, kyllästykseen asti, kunnes hän sanoi: "Lähetäkää sitten." Niin he lähettivät viisikymmentä miestä; ja nämä etsivät kolme päivää, mutta eivät löytäneet häntä.	17. Mutta he vaativat häntä siihenasti, että hän häpesi, ja sanoi: antakaat mennä! Ja he lähettivät matkaan viisikymmentä miestä, ja he etsivät kolme päivää ja ei löytäneet häntä,	2:17 Mutta he waadeit händä sijhenasti että hän häpeis/ ja sanoi: mengän. Ja he lähetit matcaan wijsikymmendä miestä/ ja he edzeit colme päiwä ja ei löytänet händä.
2:18 Kun he tulivat takaisin hänen luoksensa, hänen ollessaan Jerikossa, sanoi hän heille: "Enkö minä kieltänyt teitä menemästä?"	18. Ja tulivat jälleen hänen tykönsä, ja hän asui Jerihossa; ja hän sanoi heille: enkö minä sanonut teille, ettei teidän pitänyt menemän?	2:18 Ja tulit jällens hänen tygöns (ja hän oli Jerihos) ja sanoi heille: engö minä sanonut teille/ ettei teidän pitänyt menemän?
2:19 Ja kaupungin miehet sanoivat Elisalle: "Katso, kaupungin asema on hyvä, niinkuin herrani näkee, mutta vesi on huonoa, ja maassa syntyy keskoisia."	19. Ja kaupungin miehet sanoivat Elisalle: katso, tässä kaupungissa on hyvä asua, niinkuin meidän herramme näkee; mutta vesi on paha ja maa hedelmätöin.	2:19 JA ne miehet cuin Caupungis olit/ sanoit Elisalle/ cadzo/ täsä Caupungis on hywä asua/ nijncuin meidän Herram näke/ mutta täsä on paha wesi/ ja hedelmätöin maa.
2:20 Hän sanoi: "Tuokaa minulle uusi malja ja pankaa siihen suoloja." Ja he toivat sen hänelle.	20. Hän sanoi: tuokaat minulle uusi astia ja pankaat suolaa siihen! Ja he toivat sen hänelle.	2:20 Hän sanoi: tuocat minulle usi astia/ ja pangat suola siihen/ ja he toit hänelle.
2:21 Niin hän meni vesien lähteelle ja heitti siihen suolat, sanoen: "Näin sanoo Herra: Minä olen parantanut tämän veden; siitä ei enää tule kuolemaa eikä keskenmenoä."	21. Niin hän meni ulos vesihuokoin tykö ja heitti suolaa niihin, sanoen: näin sanoo Herra: minä olen tämän veden parantanut, ei kuolema, taikka hedelmättömyys pidä heistä tästedes tuleman.	2:21 Nijn hän meni ulos wesicaiwoin tygö/ ja heitti suola nijhin/ sanoden: nijn sano HERra: minä olen tämän weden parandanut/ ei yxikän cuolema taicka hedelmättömys pidä heistä tästedes tuleman.

2:22 Niin vesi tuli terveelliseksi, aina tähän päivään asti, Elisan sanan mukaan, jonka hän puhui.	22. Niin parani vesi tähän päivään asti Elisan sanan jälkeen, jonka hän puhui.	2:22 Nijn parani wesi tähän päiwän asti Elisan sanan jälken/ jonga hän puhui.
2:23 Sieltä hän meni Beeteliin, ja hänen käydessään tietä tuli pieniä poikasia kaupungista, ja ne pilkkasivat häntä ja sanoivat hänelle: "Tule ylös, kaljupää, tule ylös, kaljupää!"	23. Ja hän meni sieltä ylös Beteliin, ja hänen mennessänsä tiellä, tulivat pienet pojat kaupungista ja pilkkasivat häntä, sanoen hänelle: tule ylös paljaspää, tule ylös paljaspää!	2:23 JA hän meni sieldä BethElijn/ ja hänen mennesäns tiellä/ tulit pienet pojat Caupungist/ ja pilckaisit händä/ sanoden: tule ylös paljas pää/ tule ylös paljas pää.
2:24 Ja kun hän kääntyi ja näki heidät, kirosi hän heidät Herran nimeen. Silloin tuli metsästä kaksi karhua ja raateli neljäkymmentä kaksi poikaa kuoliaaksi.	24. Ja hän käänsi itsensä, ja kuin hän heidät näki, kirosi hän heitä Herran nimeen. Niin tuli kaksi karhua metsästä ja repeli heistä kaksi poikaa viidettäkymmentä kuoliaaksi.	2:24 Ja hän käänsi idzens/ ja cuin hän heidän näki/ kirois hän heitä HERran nimeen. Nijn tuli caxi carhua medzästä/ ja repelit caxi poica wijdettäkymmendä cuoliaxi.
2:25 Sieltä hän meni Karmel-vuorelle ja palasi sieltä Samariaan.	25. Sieltä hän meni Karmelin vuorelle, ja palasi sieltä sitten Samariaan.	2:25 Sieldä hän meni Carmelin vuorelle/ ja sijtte palais sieldä Samariaan.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Joram, Ahabin poika, tuli Israelin kuninkaaksi Samariassa Joosafatin, Juudan kuninkaan, kahdeksantenatoista hallitusvuotena, ja hän hallitsi kaksitoista vuotta.	1. Niin Joram Ahabin poika tuli Israelin kuninkaaksi Samariassa kahdeksantenatoistakymmenentenä Josaphatin Juudan kuninkaan vuonna, ja hallitsi kaksitoistakymmentä vuotta.	3:1 JOram Ahabin poica tuli Israelin Cuningaxi Samarias cahdexandenatoistakymmendenä Josaphatin Judan Cuningan vuonna/ ja hallidzi caxitoistakymmendä vuotta.
3:2 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, ei kuitenkaan niinkuin hänen isänsä ja äitinsä, sillä hän poisti Baalin patsaan, jonka hänen isänsä oli teettänyt.	2. Ja teki paha Herran edessä, vaan ei kuitenkaan niinkuin hänen isänsä ja äitinsä; sillä hän hävitti Baalin patsaan, jonka hänen isänsä tehnyt oli.	3:2 Ja teki paha HERran edes/ waan ei cuitengan nijncuin hänen Isäns ja äitins: sillä hän hävitti Baalin padzat/ jotca hänen Isäns tehnyt oli.
3:3 Kuitenkin hän riippui kiinni Jerobeamin, Nebatin pojan, synnissä, jolla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä; siitä hän ei luopunut.	3. Mutta kuitenkin hän pysyi Jerobeamin Nebatin pojan synneissä, joka Israelin saatti syntiä tekemään; ei hän luopunut niistä.	3:3 Mutta cuitengin hän pysyi Jerobeamin Nebathin pojan synneis/ joca Israelin saatti syndiä tekemän/ ja ei luopunut nijstä.
3:4 Meesa, Mooabin kuningas, omisti lammaislaumoja ja maksoi verona Israelin kuninkaalle satatuhatta karitsaa ja sadantuhannen oinaan villat.	4. Mutta Mesalla Moabilaisten kuninkaalla oli paljon lampaita, ja hän antoi Israelin kuninkaalle veron, satatuhatta karitsaa ja satatuhatta oinasta villoinensa.	3:4 MUTta Mesalla Moabiterein Cuningalla oli paljon lambaita/ ja hän andoi Israelin Cuningalle weron/ sata tuhatta caridzata/ ja satatuhatta oinasta/ willoinens.
3:5 Mutta Ahabin kuoltua Mooabin kuningas luopui Israelin kuninkaasta.	5. Kuin Ahab oli kuollut, luopui Moabilaisten kuningas Israelin kuninkaasta.	3:5 Cosca Ahab oli cuollut/ luowui Moabiterein Cuningas Israelin Cuningast.

3:6 Siihen aikaan lähti kuningas Jooram Samariasta ja katsasti kaiken Israelin.	6. Siihen aikaan läksi kuningas Joram Samariasta ja luki kaiken Israelin,	3:6 Sijhen aican läxi Cuningas Joram Samariast/ ja luki caiken Israelin.
3:7 Ja hän meni ja lähetti Joosafatille Juudan kuninkaalle sanan: "Mooabin kuningas on luopunut minusta. Lähdetkö minun kanssani sotaan Mooabia vastaan?" Hän vastasi: "Lähden; minä niinkuin sinä, minun kansani niinkuin sinun kansasi, minun hevoseni niinkuin sinun hevosesi!"	7. Ja meni ja lähetti Josaphatille Juudan kuninkaalle sanomaan: Moabilaisten kuningas on luopunut minusta, tuletkos sotimaan minun kanssani Moabilaisia vastaan? Hän sanoi: minä tulen, minä olen niinkuin sinä, ja minun kansani niinkuin sinun kansas, ja minun hevoseni niinkuin sinun hevoses.	3:7 Ja lähetti Josaphatille Judan Cuningalle sanoman: Moabiterein Cuningas on luopunut minusta/ tule sotiman minun cansani Moabitereitä wastan. Hän sanoi: minä tulen/ minä olen nijncuin sinä/ ja minun Canssan nijncuin sinun Canssas/ ja minun hewoisen nijncuin sinun hewoises.
3:8 Ja Joosafat kysyi: "Mitä tietä meidän on sinne mentävä?" Hän vastasi: "Edomin erämaan tietä."	8. Ja sanoi: mitä tietä meidän pitää sinne vaeltaman? Hän vastasi: Edomin korven tietä.	3:8 Ja sanoi: cuta tietä meidän pitä sinne waeldaman? Hän wastais: Edomin corwen tietä.
3:9 Niin Israelin kuningas, Juudan kuningas ja Edomin kuningas lähtivät liikkeelle. Mutta kun he olivat kierrellen kulkeneet seitsemän päivän matkan eikä ollut vettä sotajoukolle eikä juhille, jotka seurasivat heitä,	9. Ja niin läksi Israelin kuningas ja Juudan kuningas ja Edomin kuningas. Ja koska he olivat vaeltaneet ympäri seitsemän päivän matkan, ja ei ollut vettä sotaväellä ja juhilla, jotka heitä seurasivat,	3:9 JA nijn läxi Israelin Cuningas/ Judan Cuningas ja Edomin Cuningas. Ja cosca he olit waeldanet ymbäri seidzemen päiwän matcan/ ei ollut sotawäellä ja juhilla/ jotca heidän cansans olit/ wettä.
3:10 sanoi Israelin kuningas: "Voi, Herra on kutsunut nämä kolme kuningasta kokoon antaakseen heidät Mooabin käsiin!"	10. Niin sanoi Israelin kuningas: voi! Herra on kutsunut nämät kolme kuningasta antaaksensa heitä Moabilaisten käsiin.	3:10 Silloin sanoi Israelin Cuningas: woi/ cosca HERra on cudzunut nämät oclme Cuningasta/ andaxens heitä Moabiterein käsijn.
3:11 Mutta Joosafat sanoi: "Eikö täällä ole ketään Herran profeettaa, kysyäksemme hänen kauttaan neuvoa Herralta?" Silloin eräs Israelin kuninkaan palvelijoista vastasi ja sanoi: "Täällä on Elisa, Saafatin poika, joka vuodatti vettä Elian käsille."	11. Mutta Josaphat sanoi: onko tässä yhtään Herran prophetaa, kysyäksemme hänen kauttansa neuvoa Herralta? Niin vastasi yksi Israelin kuninkaan palvelioista ja sanoi: tässä on Elisa Saphatin poika, joka kaasi vettä Elian kätten päälle.	3:11 Mutta Josaphat sanoi: ongo täsä yhtän HERran Prophetata/ kysyäxem hänen cauttans neuwoa HERralda. Silloin wastais yxi Israelin Cuningan palwelioist/ ja sanoi: täsä on Elisa Saphatin poica/ joca caasi wettä Elian kätten päälle.
3:12 Joosafat sanoi: "Hänellä on Herran sana." Niin Israelin kuningas, Joosafat ja Edomin kuningas menivät hänen tykönsä.	12. Josaphat sanoi: hänen tykönänsä on Herran sana. Ja Israelin kuningas, ja Josaphat ja Edomin kuningas menivät hänen tykönsä.	3:12 Josaphat sanoi: hänen tykönäns on HERran sana. Ja Israelin Cuningas/ ja Josaphat/ ja Edomin Cuningas menit hänen tygöns.

<p>3:13 Ja Elisa sanoi Israelin kuninkaalle: "Mitä minulla on tekemistä sinun kanssasi? Mene isäsi ja äitisi profeettain tykö." Israelin kuningas sanoi hänelle: "Ei niin! Sillä Herra on kutsunut nämä kolme kuningasta kokoon antaakseen heidät Mooabin käsiin."</p>	<p>13. Niin sanoi Elisa Israelin kuninkaalle: mitä sinun on minun kanssani? mene pois isäs prophetain tykö ja äitis prophetain tykö! Israelin kuningas sanoi hänelle: ei, sillä Herra on kutsunut nämät kolme kuningasta antaaksensa heitä Moabilaisten käsiin.</p>	<p>3:13 Silloin sanoi Elisa Israelin Cuningalle: mitä sinun on minun cansan tekemist? mene pois sinun Isäs Prophetain tygö/ ja sinun äitis Prophetain tygö. Israelin Cuningas sanoi hänelle: Ei/ sillä HERra on cudzunut nämät colme Cuningasta andaxens heitä Moabiterein käsijn.</p>
<p>3:14 Elisa sanoi: "Niin totta kuin Herra Sebaot elää, jonka edessä minä seison: jollen tahtoisin tehdä Joosafatille, Juudan kuninkaalle, mieliksi, niin minä tosiaankaan en katsoisi sinuun enkä huomaisi sinua.</p>	<p>14. Elisa sanoi: niin totta kuin Herra Zebaot elää, jonka edessä minä seison, jollen minä katsoisi Josaphatia Juudan kuningasta, en minä katsahtaisi sinun päälles enkä tottelisi sinua.</p>	<p>3:14 Elisa sanoi: nijn totta cuin HERra Zebaoth elä/ jonga edes minä seison/ jollen minä cadzois Josaphati Judan Cuningast/ en minä cadzatais sinun päälles/ engä tottelis sinua.</p>
<p>3:15 Mutta tuokaa minulle nyt kanteleensoittaja." Ja kun kanteleensoittaja soitti, niin Herran käsi laskeutui hänen päällensä,</p>	<p>15. Niin tuokaat nyt minulle kanteleensoittaja! Ja kuin soittaja soitti, tuli Herran käsi hänen päällensä;</p>	<p>3:15 Tuocat minulle candelen soittaja: ja cosca soittaja soitti/ tuli HERran käsi hänen päällens.</p>
<p>3:16 ja hän sanoi: "Näin sanoo Herra: Tehkää tämä laakso kuoppia täyteen.</p>	<p>16. Ja hän sanoi: näin sanoo Herra: tehkää kuoppia sinne ja tänne tähän ojaan!</p>	<p>3:16 Ja hän sanoi: näitä sano HERra/ tehkät cuoppia sinne ja tänne tähän ojaan:</p>
<p>3:17 Sillä näin sanoo Herra: Te ette tule näkemään tuulta ettekä sadetta, ja kuitenkin tämä laakso tulee vettä täyteen; ja te saatte juoda, sekä te että teidän karjanne ja juhtanne.</p>	<p>17. Sillä näin sanoo Herra: ei teidän pidä tuulta eikä sadetta näkemän, ja kuitenkin pitää oja vedellä täytettämän: ja teidän pitää juoman, ja teidän karjanne ja teidän juhtanne.</p>	<p>3:17 Sillä näin sano HERra: ei teidän pidä tuulda ja sadetta näkemän/ ja cuitengin pitä ojan wettä täynnä oleman/ nijn että te ja teidän Canssan/ ja teidän juhtan saawat juoda.</p>
<p>3:18 Mutta tämä on Herran silmissä pieni asia: hän antaa Mooabin teidän käsiinne,</p>	<p>18. Ja tämä on vähä Herran edessä; sillä hän antaa myös Moabilaiset teidän käsiinne;</p>	<p>3:18 Wielä sijttengin tämä on yxi pieni asia HERran edes/ waan hän anda myös Moabiterit teidän käsijn.</p>
<p>3:19 ja niin te valloitatte kaikki varustetut kaupungit ja kaikki valitut kaupungit, kaadatte kaikki hedelmäpuut, tukitte kaikki vesilähteet ja turmelette kivillä kaikki hyvät peltopalstat."</p>	<p>19. Niin että te lyötte kaikki vahvat kaupungit ja kaikki valitut kaupungit, ja te kaadatte kaikki hyvät puut ja tukitsette kaikki vesilähteet, ja te turmelette kaikki hyvät pellot kivillä.</p>	<p>3:19 Nijn että te lyötte caicki wahwat Caupungit/ ja caicki walitut Caupungit/ ja te caadatte caicki hywät puut/ ja tukidzette caicki wesilähtet/ ja turmelette caicki hywät pellot kiwillä.</p>
<p>3:20 Ja katso, seuraavana aamuna, sinä hetkenä, jona ruokauhri uhrataan, tuli vettä Edomista päin, niin että maa tuli vettä täyteen.</p>	<p>20. Ja tapahtui aamulla ruokauhrin ajalla, katso, silloin tuli vesi Edomin tietä myöten, ja maa täytettiin vedellä.</p>	<p>3:20 Ja amulla ruocauhrin ajalla/ cadzo/ silloin tuli wesi Edomin tietä myöden/ ja täytti maan wedellä.</p>

<p>3:21 Kun kaikki moabilaiset kuulivat, että kuninkaat olivat lähteneet sotaan heitä vastaan, kutsuttiin koolle kaikki miekkaan vyöttäytyvät ja myös vanhemmat miehet, ja he asettuivat rajalle.</p>	<p>21. Kun kaikki Moabilaiset kuulivat, että kuninkaat oli nousseet ylös sotimaan heitä vastaan, kutsuivat he kokoon kaikki, jotka itsensä ensin vyöllä vyöttivät, ja sitä vanhemmat, ja menivät rajoille.</p>	<p>3:21 COsca caicki Moabiterit cuulit että Cuningat olit mennet sotiman heitä wasthan/ cudzuit he cocoon caicki miehet jotca olit ijälliset sotaan ja sen ylidzen/ ja menit rajoillen.</p>
<p>3:22 Mutta varhain aamulla, kun aurinko nousi ja paistoi veteen, näkivät moabilaiset, että vesi heidän edessään oli punaista kuin veri.</p>	<p>22. Mutta kuin he aamulla varhain nousivat, ja aurinko nousi veden yli, niin näkivät Moabilaiset, että vesi oli heitä vastaan punainen niinkuin veri,</p>	<p>3:22 Mutta cosca he amulla warhain nousit/ ja Auringo nousi weden ylidze/ nijn näit Moabiterit että wesi oli heitä wasthan punainen nijncuin weri.</p>
<p>3:23 Ja he sanoivat: "Se on verta; varmaan kuninkaat ovat joutuneet taisteluun keskenään ja surmanneet toisensa. Ja nyt saaliin ryöstöön, Mooab!"</p>	<p>23. Ja sanoivat: se on veri; kuninkaat ovat tapelleet keskenänsä, ja yksi on lyönyt toisen kuoliaaksi: nyt siis, Moab, mene saaliille!</p>	<p>3:23 Ja sanoit: se on weri/ Cuningat owat tapellet keskenäns miecalla/ ja yxi on lyönyt toisen cuoliaxi/ nyt sijs Moab mene saalille.</p>
<p>3:24 Mutta kun he tulivat Israelin leiriin, nousivat israelilaiset ja voittivat moabilaiset, niin että nämä pakenivat heitä. Ja he hyökkäsivät maahan ja voittivat uudelleen moabilaiset.</p>	<p>24. Mutta kuin he tulivat Israelin leiriin, niin nousi Israel ja löi Moabilaisia; ja ne pakenivat heidän edellensä; mutta he kiiruhtivat ja löivät Moabin,</p>	<p>3:24 Mutta cosca he tulit Israelin leirijn/ nousi Israel/ ja löi Moabitereit/ ja ne pakenit heitä/ mutta he tulit sisälle ja löit Moabin.</p>
<p>3:25 Ja he hävittivät kaupungit, kaikille hyville peltopalstoille heitti kukin heistä kiven, täyttäen ne; he tukkivat kaikki vesilähteet ja kaatoivat kaikki hedelmäpuut, niin että ainoastaan Kiir-Haresetissa jäivät kivet paikoilleen. Ja linkomiehet piirittivät kaupungin ja ampuivat sitä.</p>	<p>25. Ja kukistivat kaupungit, ja itsekukin heitti kivensä kaikkiin hyviin peltoihin ja täyttivät ne, ja tukitsivat kaikki vesilähteet, ja kaasivat kaikki hyvät puut, siihenasti että he ainoasti Hasaretin muuriin kiviä jättivät; ja he piirittivät sen lingoilla ja löivät sen.</p>	<p>3:25 Cukistit Caupungin/ ja idzecukin heitti kiwens caickin hywijn peldoin ja täytit ne/ ja tukidzit caicki wesilähtet/ ja caasit caicki hywät puut/ sijhenasti cuin Kirharasethijn waiwoin kiwiä jäit/ ja he pijritit sen lingoilla ja löit hänen.</p>
<p>3:26 Kun Mooabin kuningas näki joutuvansa tappiolle taistelussa, otti hän mukaansa seitsemänsataa miekkamiestä murtautuakseen Edomin kuninkaan luo; mutta he eivät voineet.</p>	<p>26. Kun Moabilaisten kuningas näki sodan olevan ylen väkevän itsiänsä vastaan, otti hän seitsemänsataa miestä tykönsä, jotka vetivät miekan ulos, karataksensa Edomin kuninkaan päälle; vaan ei he voineet.</p>	<p>3:26 Cosca Moabiterein Cuningas näki sodan olewan ylon wäkewän händä wasthan/ otti hän seidzemen sata miestä tygöns/ jotca wedit miecan ulos/ carataxens Edomin Cuningan päälle/ waan ei he woinet.</p>

<p>3:27 Niin hän otti poikansa, esikoisensa, joka oli tuleva kuninkaaksi hänen sijaansa, ja uhrasi hänet polttouhriksi muurilla. Silloin suuri viha kohtasi Israelia, niin että he lähtivät sieltä ja palasivat omaan maahansa.</p>	<p>27. Niin otti hän ensimmäisen poikansa, joka hänen siaansa piti kuninkaaksi tuleman, ja uhrasi sen polttouhriksi muurin päällä. Silloin tuli Israel sangen vihaiseksi, niin että he menivät pois hänen tyköönsä ja palasivat omalle maallensa.</p>	<p>3:27 Silloin otti hän hänen ensimmäisen poicans/ joca hänen siaans piti Cuningaxi tuleman/ ja uhras sen polttouhrixi muurin päälle. Silloin tuli Israel sangen wihaisexi/ nijn että he menit pois hänen tyköäns/ ja palaisit omalle maallens.</p>
<p>4 LUKU</p>	<p>4 LUKU</p>	<p>IV. Lucu</p>
<p>4:1 Eräs nainen, profeetanoppilaan vaimo, huusi Elisalle sanoen: "Minun mieheni, sinun palvelijasi, kuoli, ja sinä tiedät, että palvelijasi oli herraapelkääväinen mies. Nyt velkoja tulee ottamaan minun molemmat poikani orjikkeeseen."</p>	<p>1. Ja yksi vaimo prophetain poikain emäntiä huusi Elisan tykö ja sanoi: sinun palvelias minun mieheni kuoli: niin sinä tiedät sen, että sinun palvelias pelkäsi Herraa: nyt tuli velkamies, ja tahtoo ottaa kaksi minun poikaani orjaksensa.</p>	<p>4:1 JA yxi waimo nijstä Prophetain poicain emännistä huusi Elisan tygö/ ja sanoi: sinun palwelias minun miehen cuoli. Nijn sinä tiedät sen että sinun palwelias pelkäis HERra. Nyt tuli welcamies/ ja tahto otta molemmat minun lapseni orjaxens.</p>
<p>4:2 Elisa sanoi hänelle: "Mitä minä voin tehdä sinun hyväksesi? Sano minulle, mitä sinulla on talossasi." Hän vastasi: "Palvelijattarellasi ei ole talossa muuta kuin öljyä sen verran, kuin minä tarvitsen voidellakseni itseäni."</p>	<p>2. Elisa sanoi hänelle: mitä minun pitää tekemän sinulle? sano minulle, mitä sinun huoneessas on? Hän sanoi: sinun piiallas ei ole muuta mitään kuin yksi öljyastia.</p>	<p>4:2 Elisa sanoi hänelle: mitä minun pitää tekemän sinulle? sano minulle mitä sinun huonesas on? Hän sanoi: sinun palckapijcallas ei ole muuta mitän cuin yxi öljyastia.</p>
<p>4:3 Silloin hän sanoi: "Mene ja lainaa itsellesi astioita kylästä, kaikilta naapureiltasi, tyhjiä astioita, tarpeeksi paljon.</p>	<p>3. Hän sanoi: mene ja ano koko kyläkunnaltas astioita, tyhjiä astioita niin monta kuin saat,</p>	<p>4:3 Hän sanoi: mene ja ano coco sinun kyläcunnaldas tyhjiä astioita nijn monda cuins saat.</p>
<p>4:4 Mene sitten sisään, sulje ovi jälkeesi ja poikiesi jälkeen ja kaada kaikkiin niihin astioihin. Ja aina kun astia on täysi, nosta se syrjään."</p>	<p>4. Ja mene sisälle, ja sulje ovi sinun ja sinun poikais perään, ja kaada jokaiseen niihin astioihin: ja koskas olet ne täyttänyt, niin anna ne ottaa pois.</p>	<p>4:4 Ja mene sisälle/ ja sulje owi sinun ja sinun poicais perän/ ja caada jocaidzeen nijhin astioin/ ja coscas olet täyttänyt heidän/ nijn anna ne otta pois.</p>
<p>4:5 Niin hän meni pois hänen tyköönsä ja sulki oven jälkeensä ja poikiensa jälkeen. Nämä toivat sitten hänelle astiat, ja hän kaatoi niihin.</p>	<p>5. Hän meni pois hänen tyköönsä, sulki oven jälkeensä ja poikainsa jälkeen. He kantoivat astiat hänen eteensä, ja hän kaasi niihin.</p>	<p>4:5 Hän meni pois hänen tyköns/ sulki owen jälkens ynnä poicains cansa/ ja cannoit astiat äitins eteen/ ja hän caasi nijhin.</p>
<p>4:6 Ja kun astiat olivat täynnä, sanoi hän pojallensa: "Tuo minulle vielä yksi astia." Mutta hän vastasi hänelle: "Ei ole enää astiata." Silloin öljy tyrehtyi.</p>	<p>6. Ja kuin astiat olivat täytetyt, sanoi hän pojallensa: tuo minulle vielä astia. Hän sanoi hänelle: ei ole täällä enää astiaa; niin öljy seisahti.</p>	<p>4:6 Ja cuin astiat olit täytetyt/ sanoi hän pojallens: tuo minun wielä yxi astia. Hän sanoi: ei ole täällä enä astiata/ nijn öljy seisatti.</p>

4:7 Ja hän meni ja kertoi sen Jumalan miehelle. Tämä sanoi: "Mene ja myy öljy ja maksa velkasi. Sinä ja poikasi elätte siitä, mikä jää jäljelle."	7. Ja hän tuli ja ilmoitti sen Jumalan miehelle. Hän sanoi: mene ja myy öljy, ja maksa velkamiehes; mutta sinä ja sinun poikas eläkät jääneestä.	4:7 Ja hän tuli/ ja ilmoitti sen sille Jumalan miehelle. Hän sanoi: mene ja myy öljy/ ja maxa welcamiehelles/ mutta sinä ja sinun poicas eläkät sijtä jänest.
4:8 Eräänä päivänä Elisa meni Suunemiin, ja siellä oli arvossa pidetty vaimo, joka vaati häntä aterioimaan. Ja niin usein kuin hän kulki sen kautta, poikkesi hän sinne aterioimaan.	8. Ja se tapahtui siihen aikaan, että Elisa meni Sunemiin, ja siellä oli varallinen vaimo, joka vaati häntä syömään tykönänsä. Ja niin usein kuin hän sen kautta vaelsi, poikkesi hän sinne syömään leipää.	4:8 JA se tapahdui sijhen aican/ että Elisa meni Sunemijn/ ja siellä oli cuuluisa waimo joca händä holhois/ nijn että hän söi hänen tykönäns/ ja nijn usein cuin hän sen cautta waelsi/ poickeis hän sinne syömän.
4:9 Niin vaimo sanoi miehellensä: "Katso, minä olen huomannut, että hän, joka aina kulkee meidän kauttamme, on pyhä Jumalan mies.	9. Ja hän sanoi miehellensä: katso, minä ymmärrän tämän Jumalan miehen olevan pyhän, joka tässä meidän kauttamme aina vaeltaa:	4:9 Ja hän sanoi miehellens: cadzo/ minä ymmärrän tämän Jumalan miehen olewan pyhän/ joca täsä aina waelda.
4:10 Muurauttakaamme pieni ylistammio ja pankaamme hänelle sinne vuode, pöytä, tuoli ja lamppu, niin että hän tullessaan meidän luoksemme voi vetäytyä sinne."	10. Tehkäämme siis tähän ylistupa, ja pankaamme hänelle sinne vuode, pöytä, istuin ja kynttiläjalka, että hän sinne menis, kuin hän meidän tykömme tulee.	4:10 Tehkäm sijs tähän wähä ylistupa/ ja pangam hänelle sinne yxi wähä wuode/ pöytä/ istuin ja kyntiläjalca/ että hän siellä olis cosca hän meidän tygöm tule.
4:11 Eräänä päivänä hän sitten tuli sinne, poikkesi ylistammioon ja pani sinne maata.	11. Niin tapahtui siihen aikaan, että hän tuli sinne; ja hän meni ylistupaan ja makasi siellä.	4:11 NIin tapahdui sijhen aican/ että hän tuli sinne/ ja pani ylistupaan lewätä ja macais siellä.
4:12 Ja hän sanoi palvelijallensa Geehasille: "Kutsu se suunemilainen vaimo." Ja hän kutsui tämän, ja hän astui hänen eteensä.	12. Ja hän sanoi palveliallensa Gehatsille: kutsu Sunemin vaimo tänne. Ja kuin hän oli kutsunut hänen, astui hän hänen eteensä.	4:12 Ja hän sanoi palweliallens Gehazille: cudzu Sunemin waimo tänne. Ja cosca hän oli cudzunut hänen/ astui hän hänen eteens.
4:13 Niin hän sanoi palvelijalle: "Sano hänelle: 'Katso, sinä olet nähnyt kaiken tämän vaivan meidän tähtemme. Voisinko minä tehdä jotakin sinun hyväksesi? Onko sinulla jotakin esitettävää kuninkaalle tai sotapäällikölle?'" Mutta hän vastasi: "Minähän asun heimoni keskellä."	13. Niin hän sanoi hänelle: sano hänelle: katso, sinä olet tehnyt meille kaiken tämän palveluksen, mitä minun pitää sinulle tekemän? Onko sinulla asiaa kuninkaan taikka sodanpäämiehen tykö? Hän sanoi: minä asun keskellä minun kansaani.	4:13 Nijn hän sanoi palweliallens: sano hänelle: cadzo/ sinä olet tehnyt meille caiken tämän palweluxen/ mitä minun pitää sinun tekemän? ongo sinulla asiat Cuningan taicka sodanpäämiehen tygö? Hän sanoi: minä asun keskellä minun Canssani.
4:14 Niin hän kysyi: "Eikö siis voi tehdä mitään hänen hyväksensä?" Geehasi vastasi: "Voi kyllä: hänellä ei ole poikaa, ja hänen miehensä on vanha."	14. Hän sanoi hänelle: mitästä siis hänelle pitäis tehtämän? Gehatsi sanoi: ei ole hänellä poikaa, ja hänen miehensä on vanha.	4:14 Hän sanoi hänelle: mitäst sijs hänelle pitäis tehtämän? Gehazi sanoi: ei ole hänellä poica/ ja hänen miehens on wanha.

4:15 Hän sanoi: "Kutsu hänet." Niin tämä kutsui hänet, ja hän astui ovelle.	15. Hän sanoi: kutsu häntä; ja kuin hän meni häntä kutsumaan, niin hän tuli omissa.	4:15 Hän sanoi: cudzu händä/ ja cosca hän meni händä cudzuman/ nijn hän tuli owis.
4:16 Ja Elisa sanoi: "Tähän aikaan tulevana vuonna on sinulla poika sylissäsi." Hän vastasi: "Ei, herrani; sinä Jumalan mies, älä petä palvelijatartasi."	16. Ja hän sanoi: tähän määrättyyn aikaan vuoden perästä pitää sinun syleilemän poikaa. Hän sanoi: ei, minun herrani, sinä Jumalan mies, älä vääryttele piikas edessä!	4:16 Ja hän sanoi: tähän aican vuoden peräst pitä sinun syleilemän poica. Hän sanoi: ei minun Herran sinä Jumalan mies/ älä vääryttele sinun pijcas edes.
4:17 Mutta vaimo tuli raskaaksi ja synnytti pojan seuraavana vuonna juuri sinä aikana, jonka Elisa oli hänelle sanonut.	17. Ja vaimo tuli raskaaksi ja synnytti pojan määrättyyn aikaan vuoden perästä, niinkuin Elisa oli hänelle sanonut.	4:17 Ja vaimo tuli rascaxi/ ja synnytti pojan sijhen aican vuoden peräst/ nijncuin Elisa oli hänelle sanonut.
4:18 Kun poika oli kasvanut isoksi, meni hän eräänä päivänä isänsä tykö, joka oli leikkuuväen luona.	18. Ja kuin lapsi jo isoksi tuli, niin tapahtui, että hän meni ulos isänsä ja elonleikkaajain tykö.	4:18 JA cosca lapsi jo isoixi tuli/ nijn tapahdui/ että hän meni ulos Isäns ja elonleickaitten tygö.
4:19 Ja hän valitti isällensä: "Voi minun päätäni, voi minun päätäni!" Tämä sanoi palvelijalle: "Kanna hänet äitinsä luo."	19. Ja hän sanoi isällensä: voi-minun päätäni, minun päätäni! Ja hän sanoi palveliallensa: kannä häntä äitinsä tykö!	4:19 Ja hän sanoi Isällens: woi minun päätäni/ minun päätäni. Ja hän sanoi palweliallens: canna händä äitins tygö.
4:20 Niin palvelija otti hänet ja vei hänen äitinsä luo. Ja poika istui hänen polvillansa puolipäivään asti; sitten hän kuoli.	20. Ja hän otti hänen ja vei äitinsä tykö; ja hän istui hänen helmassansa puolipäivään asti, ja kuoli.	4:20 Ja hän otti hänen/ ja wei äitins tygö/ ja hän pani hänen helmaans puolipäiwän asti/ nijn hän cuoli.
4:21 Ja äiti meni ylös ja laski hänet Jumalan miehen vuoteeseen, sulki oven, niin että poika jäi yksin, ja lähti pois.	21. Ja hän nousi ja laski hänen Jumalan miehen vuoteelle, läksi ulos ja sulki oven,	4:21 Ja hän nousi ja laski hänen Jumalan miehen wuotelle/ läxi ulos ja sulki owen.
4:22 Sitten hän kutsui miehensä ja sanoi: "Lähetä minulle palvelija ja aasintamma, niin minä riennän Jumalan miehen tykö ja tulen heti takaisin."	22. Ja kutsui miehensä ja sanoi: lähetä minun tyköni yksi palvelioista ja yksi aaseista, sillä minä menen Jumalan miehen tykö ja palajan.	4:22 Ja cudzui miehens/ ja sanoi/ lähetä minun tygöni yxi palwelioista ja Asi: sillä minä menen Jumalan miehen tygö/ ja palajan.
4:23 Hän sanoi: "Miksi menet hänen tykönsä tänä päivänä? Eihän nyt ole uusikuu eikä sapatti." Hän vastasi: "Ole huoletti."	23. Ja hän sanoi: miksi sinä hänen tykönsä menet tänäpäpä, sillä ei nyt ole uusi kuu taikka sabbati? Hän sanoi: rauha.	4:23 Ja hän sanoi: mixi sinä hänen tygöns menet: sillä ei nyt ole usicuu taicka Sabbathi? hän sanoi: rauha.
4:24 Ja hän satuloi aasintamman ja sanoi palvelijallensa: "Aja yhä eteenpäin äläkä keskeytä minun matkaani, ennenkuin sanon sinulle."	24. Ja hän satuloitsi aasin ja sanoi palveliallensa: aja vahvasti, älä viivytä ajamasta, muutoin kuin minä sanon sinulle.	4:24 Ja hän satuloidzi Asin/ ja sanoi palweliallens: aja wahwast/ ja älä wijwytä minua matcalla nijncuin minä sanon sinulle.

4:25 Niin hän lähti ja tuli Jumalan miehen tykö Karmel-vuorelle. Kun Jumalan mies näki hänet kaukaa, sanoi hän palvelijalleen Geehasille: "Katso, se on suunemilainen vaimo."	25. Ja niin hän meni pois ja tuli Jumalan miehen tykö Karmelin vuorelle. Kuin Jumalan mies näki hänen tulevan, sanoi hän palveliallensa Gehatsille: katso, se on Sunemin vaimo.	4:25 JA nijn hän meni pois ja tuli Jumalan miehen tygö Carmelin vuorelle. Cosca Jumalan mies näki hänen tulewan/ sanoi hän palweliallens Gehazille: cadzo/ Sunemin waimo on täällä.
4:26 Riennä nyt häntä vastaan ja kysy häneltä: 'Voitko sinä hyvin, voivatko miehesi ja poikasi hyvin?'" Hän vastasi: "Hyvin."	26. Niin juokse nyt häntä vastaan ja sano hänelle: oletkos rauhassa, ja sinun miehes ja sinun poikas? Hän vastasi: rauhassa.	4:26 Nijn juoxe nyt händä wastan/ ja kysy hänelle/ jos hän/ hänen miehens ja poicans owat rauhas? Hän wastais: rauhas.
4:27 Tultuaan vuorelle Jumalan miehen tykö hän tarttui hänen jalkoihinsa. Niin Geehasi astui esiin työntääkseen hänet pois. Mutta Jumalan mies sanoi: "Jätä hänet rauhaan, sillä hänen sielunsa on murheellinen, ja Herra on salannut sen minulta eikä ole ilmoittanut sitä minulle."	27. Mutta kuin hän tuli vuorelle Jumalan miehen tykö, tarttui hän hänen jalkoihinsa. Ja Gehatsi meni sysäämään häntä pois. Mutta Jumalan mies sanoi: anna hänen olla, sillä hänen sielunsa on murheellinen, ja Herra on minulta sen salannut ja ei ilmoittanut minulle.	4:27 Mutta cosca hän tuli vuorelle Jumalan miehen tygö/ tartui hän hänen jalcoins. Ja Gehazi meni sysämän händä pois. Mutta Jumalan mies sanoi: anna hänen olla: sillä hänen sieluns on murhellinen/ ja HERra on minulda sen salannut ja ei ilmoittanut minulle.
4:28 Hän sanoi: "Pyysinkö minä poikaa herraltani? Enkö sanonut: 'Älä uskottele minulle'?"	28. Hän sanoi: anoinko minä poikaa minun herraltani? Enkö minä sanonut: älä minua petä!	4:28 Hän sanoi: cosca minä anoin poica Herraldani/ engö minä sanonut/ ettei sinun pitänyt minua pettämän.
4:29 Silloin Elisa sanoi Geehasille: "Vyötä kupeesi ja ota minun sauvani käteesi ja mene. Jos kohtaat jonkun, älä tervehdi häntä, ja jos joku tervehtii sinua, älä vastaa. Ja pane minun sauvani pojan kasvoille."	29. Ja hän sanoi Gehatsille: vyötä sinun kupees ja ota minun sauvani kätees, ja mene matkaas: jos joku sinun kohtaa, niin älä tervehdi häntä, ja jos joku sinua tervehtii, niin älä vastaa häntä: ja laske minun sauvani pojan kasvoille.	4:29 Ja hän sanoi Gehazille: wyötä sinun cupes/ ja walmista idzes/ ja ota minun sauwan kätees/ ja mene matcaas (jos jocu sinun cohta/ nijn älä terwetä händä/ ja jos jocu sinua terwettä/ nijn älä wasta händä) ja laske minun sauwan pojan caswoille.
4:30 Mutta pojan äiti sanoi: "Niin totta kuin Herra elää, ja niin totta kuin sinun sielusi elää: minä en jätä sinua." Ja Elisa nousi ja seurasi häntä.	30. Mutta pojan äiti sanoi: niin totta kuin Herra elää ja sinun sielus elää, en minä päästä sinua. Niin hän nousi ja seurasi häntä.	4:30 Mutta pojan äiti sanoi: nijn totta cuin HERra elä ja sinun sielus/ en minä päästä sinua. Nijn hän nousi ja seurais händä.
4:31 Mutta Geehasi oli mennyt heidän edellänsä ja pannut sauvan pojan kasvoille, mutta tämä ei ääntänyt eikä kuullut. Niin hän tuli takaisin häntä vastaan ja kertoi hänelle sanoen: "Poika ei herännyt."	31. Mutta Gehatsi meni pois heidän edellänsä, ja laski sauvansa pojan kasvoille, vaan ei ollut ääntä eikä tuntoa. Niin hän palasi ja kohtasi hänen, ilmoitti hänelle ja sanoi: ei poika herännyt.	4:31 Mutta Gehazi meni pois heidän edelläns/ ja laski sauwans pojan caswoille/ waan ei ollut eikä ändä eikä tundo. Nijn hän palais ja cohtais hänen/ ilmoitti hänelle/ ja sanoi: ei poica herännyt.

4:32 Ja kun Elisa tuli huoneeseen, niin katso, poika makasi hänen vuoteessaan kuolleena.	32. Ja kuin Elisa tuli huoneeseen, katso, poika makasi kuolleena hänen vuoteellansa.	4:32 JA cuin Elisa tuli huoneeseen/ cadzo/ poica macais cuolluna hänen wuotellans.
4:33 Tultuaan sisään hän sulki oven, niin että he jäivät kahden, ja rukoili Herraa.	33. Ja hän meni sisälle ja sulki oven molempain perään; ja hän rukoili Herraa,	4:33 Ja hän meni sisälle/ ja sulki owen molembain perän/ ja rucoili HERra.
4:34 Senjälkeen hän nousi vuoteelle ja laskeutui pojan yli, pannen suunsa hänen suunsa päälle, silmänsä hänen silmiensä päälle ja kätensä hänen kättensä päälle. Ja kun hän näin kumartui hänen ylitsensä, lämpeni pojan ruumis.	34. Nousi ja laski itsensä lapsen päälle, ja pani suunsa hänen suunsa päälle, ja silmänsä hänen silmäinsä päälle, ja kätensä hänen kättensä päälle, ja niin ojensi itsensä hänen päällensä, että lapsen ruumis tuli lämpimäksi.	4:34 Nousi ja laski idzens lapsen päälle/ ja pani suuns nuorucaisen suun/ ja silmäns hänen silmäins päälle/ ja kätens hänen kättens päälle/ ja nijn ojensi idzens hänen päällens/ että lapsen ruumis tuli lämbymäxi.
4:35 Sitten hän kulki huoneessa kerran edestakaisin ja nousi ja kumartui hänen ylitsensä. Silloin poika aivasti seitsemän kertaa, ja senjälkeen poika avasi silmänsä.	35. Ja hän nousi jälleen ja kävi kerran sinne ja tänne huoneessa, nousi ja laski itsensä hänen päällensä. Niin poika aivasti seitsemän kertaa, sitte avasi poika silmänsä.	4:35 Ja hän nousi jällens ja käwi kerran sinne ja tänne sijnä huones/ nousi ja laski idzens hänen päällens. Nijn poica aiwasti seidzemen kerta/ sijtte awais poica silmäns.
4:36 Hän kutsui Geehasin ja sanoi: "Kutsu se suunemilainen vaimo." Niin hän kutsui vaimon, ja tämä tuli hänen luokseen. Hän sanoi: "Ota poikasi."	36. Ja hän kutsui Gehatsin ja sanoi: kutsu Sunemin vaimo. Ja kuin hän oli hänen kutsunut, tuli hän sisälle hänen tykönsä. Hän sanoi: ota poikas!	4:36 Ja hän cudzui Gehazin/ ja sanoi: cudzu Sunemin waimo. Ja cosca hän oli hänen cudzunut/ tuli hän sisälle hänen tygöns. Hän sanoi: ota sinun poicas.
4:37 Ja vaimo tuli ja lankesi hänen jalkainsa juureen, kumartui maahan ja otti poikansa ja meni ulos.	37. Niin hän tuli ja lankesi hänen jalkainsa juureen, kumarsi itsensä maahan, ja otti poikansa ja meni ulos.	4:37 Nijn hän tuli ja langeis hänen jalcains juureen/ cumarsi ja otti poicans ja meni ulos.
4:38 Elisa palasi Gilgaliin, ja maassa oli nälänhätä. Ja kun profeetanoppilaat istuivat hänen edessänsä, sanoi hän palvelijallensa: "Pane suuri pata liedelle ja keitä keitto profeetanoppilaille."	38. Ja Elisa palasi Gilgaliin, ja kallis aika oli maalla, ja prophetain pojat olivat hänen edessänsä. Ja hän sanoi palveliallensa: ota suuri pata ja keitä lientä prophetain pojille.	4:38 JA Elisa palais Gilgalijn/ ja callis aica oli maalla/ ja Prophetain pojat olit hänen edesäns. Ja hän sanoi palweliallens: ota suuri pata/ ja keitä liendä Prophetain pojille.
4:39 Niin muuan heistä meni kedolle poimimaan yrttejä ja löysi villin köynnöskasvin ja poimi siitä villikurkkuja viittansa täyden. Tultuaan hän leikkeli ne keittopataan, sillä he eivät tunteneet niitä.	39. Niin yksi läksi kedolle hakemaan ruohoja, ja löysi metsäviikunapuun, ja haki siitä kolokinteja vaatteensa täyden. Ja kuin hän tuli, leikkasi hän sen liemipataan; sillä ei he tunteneet sitä.	4:39 Nijn yxi läxi kedolle hakeman ruohoja/ ja hän löysi williwijnapuun/ ja haki sijtä Colochintejä waattens täyden. Ja cuin hän tuli/ leickais hän sen liemipataan: sillä ei he tundenet sitä.

4:40 Ja he kaatoivat miesten syödä, mutta kun nämä maistoivat keittoa, huusivat he ja sanoivat: "Jumalan mies, padassa on kuolema!" Eivätkä he voineet syödä.	40. Ja kuin he sen antoivat miesten eteen syödä, söivät he liemestä ja huusivat, sanoen: Jumalan mies, kuolema on padassa! Sillä ei he saaneet syödä.	4:40 Ja cosca he annoit miesten eteen syödä/ söit he liemestä ja huusit/ sanoden: Jumalan mies/ cuolema on padas. 4:41 Sillä ei he saanet syödä sitä.
4:41 Silloin hän sanoi: "Tuokaa jauhoja." Ja hän heitti ne pataan. Sitten hän sanoi: "Kaatakaa väen syödä." Eikä padassa ollut mitään vahingollista.	41. Ja hän sanoi: tuokaat tänne jauhoja, ja hän heitti pataan ja sanoi: antakaat kansalle syödä, ja ei ollut mitään vahinkoa padassa.	Hän sanoi: tuocat tänne jauhoja/ ja hän heitti pataan/ ja sanoi: andacat Canssalle syödä/ ja ei ollut mitän wahingota padas.
4:42 Ja eräs mies tuli Baal-Saalisasta ja toi Jumalan miehelle uutisleipää, kaksikymmentä ohraleipää ja tuleentumatonta viljaa repussansa. Silloin Elisa sanoi: "Anna väelle syödä."	42. Ja yksi mies tuli Baalsalisasta ja kantoi Jumalan miehelle uutisleipiä, kaksikymmentä ohraista leipää ja uutisjyviä vaatteissansa. Mutta hän sanoi: anna kansalle, että he söisivät.	4:42 JA yxi mies tuli BaalSalisast/ ja candoi Jumalan miehelle utisleipä/ nimittäin/ caxikymmendä ohraista leipä/ ja utisjywiä hänen waatteisans. Mutta hän sanoi: anna Canssalle: ja he söit.
4:43 Mutta hänen palvelijansa sanoi: "Kuinka minä voin tarjota siitä sadalle miehelle?" Hän sanoi: "Anna väelle syödä; sillä näin sanoo Herra: He syövät, ja jää tähteeksikin."	43. Hänen palveliansa sanoi: mitä minä siitä annan sadalle miehelle? Hän sanoi: anna kansalle syödä; sillä näin sanoo Herra: he syövät ja vielä sittenkin jää.	4:43 Hänen palwelians sanoi: mitä minä sijtä annan sadalle miehelle? Hän sanoi: anna Canssalle syödä: sillä nijn sano HERra: he syöwät ja wielä sijttekin jää.
4:44 Ja hän tarjosi heille; ja he söivät, ja jäi tähteeksikin, Herran sanan mukaan.	44. Ja hän pani ne heidän eteensä, ja he söivät; ja vielä oli liiaksi Herran sanan jälkeen.	4:44 Ja hän pani ne heidän eteens/ he söit ja wielä oli lijaxi HERran sanan jälken.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Naeman, Aramin kuninkaan sotapäällikkö, oli herransa hyvin arvossa pitämä ja suurta kunnioitusta nauttiva mies, sillä hänen kauttansa Herra oli antanut Aramille voiton; ja hän oli sotaurho, mutta pitalitautinen.	1. Ja Naeman Syrian kuninkaan sodanpäämies oli kuuluisa mies ja suurena pidetty herransa edessä; sillä hänen kauttansa oli Herra antanut autuuden Syriaan; ja hän oli voimallinen mies, vaan spitalinen.	5:1 NAeman Syrian Cuningan sodanpäämies oli cuuluisa mies/ ja suurna pidetty hänen Herrans edes: sillä hänen cauttans oli HERra andanut autuuden Syriaan/ ja hän oli woimallinen mies/ waan spitalinen.
5:2 Kerran olivat aramilaiset menneet ryöstöretkelle ja tuoneet Israelin maasta vankina pienen tytön, joka joutui palvelukseen Naemanin puolisolle.	2. Ja sotaväki oli Syriasta mennyt ulos joukottaisin, ja olivat vieneet pois Israelin maalta vähän piikaisen, joka palveli Naemanin emäntää.	5:2 JA sotawäki oli Syriast mennyt ulos/ ja olit wienet pois Israelin maalda wähän pijcaisen/ joca palweli Naemanin emändätä.

5:3 Tyttö sanoi emännällensä: "Oi, jospa herrani kävisi profeetan luona Samariassa! Hän kyllä päästäisi hänet hänen pitalistansa."	3. Hän sanoi emännällensä: o, jos minun herrani olis prophetan tykönä, joka on Samariassa, niin hän parantais hänen spitalista.	5:3 Hän sanoi emännällensä: jos minun HErran olis Prophetan tykönä cuin on Samarias/ totisest hän paranis hänen spitalistans.
5:4 Niin Naeman meni ja kertoi tämän herrallensa, sanoen: "Niin ja niin on tyttö, joka on Israelin maasta, puhunut."	4. Niin hän meni ja ilmoitti herrallensa, sanoen: näin ja näin on puhunut Israelin maan piika.	5:4 Nijn hän meni sisälle Herrans tygö/ ja ilmoitti hänelle/ sanoden: näin ja näin on puhunut Israelin maan pijca.
5:5 Aramin kuningas vastasi: "Mene vain sinne; minä lähetän kirjeen Israelin kuninkaalle." Niin Naeman lähti sinne ja otti mukaansa kymmenen talenttia hopeata, kuusituhatta sekeliä kultaa ja kymmenen juhlapukua.	5. Syrian kuningas sanoi: mene sinne, ja minä lähetän kirjan Israelin kuninkaalle. Ja hän meni sinne ja otti myötänsä kymmenen leiviskää hopiaa ja kuusituhatta kultapenninkiä ja kymmenen vaatekertaa,	5:5 Syrian Cuningas sanoi: mene sinne/ ja minä lähetän kirjan Israelin Cuningan tygö. Ja hän meni sinne/ ja otti myötäns kymmenen leiwiskätä hopiata/ ja cuusi tuhatta culdapenningitä/ ja kymmenen juhlapäiwän waatetta.
5:6 Ja hän vei Israelin kuninkaalle kirjeen, joka kuului näin: "Kun tämä kirje tulee sinulle, niin katso, minä olen lähettänyt luoksesi palvelijani Naemanin, että sinä päästäisit hänet hänen pitalistansa."	6. Ja vei kirjan Israelin kuninkaalle näin kirjoitetun: Kuin tämä kirja tulee sinulle, katso, minä lähetin palveliani Naemanin sinun tykös, että hänen puhdistaisit spitalistansa.	5:6 Ja wei kirjan Israelin Cuningan tygö näin kirjoitetun: Cosca tämä kirja tule sinulle/ cadzo/ nijn tiedä minun lähettänexi minun palweliani Naemanin sinun tygös/ että hänen puhdistaisit spitalistans.
5:7 Kun Israelin kuningas oli lukenut kirjeen, repäisi hän vaatteensa ja sanoi: "Olenko minä Jumala, joka ottaa elämän ja antaa elämän, koska hän käskää minua päästämään miehen hänen pitalistansa? Ymmärtäkää ja nähkää, että hän etsii aihetta minua vastaan."	7. Kuin Israelin kuningas oli kirjansa lukenut, repäisi hän vaatteensa ja sanoi: olenko minä Jumala, että minä kuolettais ja eläväksi tekisin? Sillä hän lähettää minun tyköni, että minä puhdistaisin miehen spitalista. Havaitkaat siis ja katsokaat, kuinka hän etsii tilaa minua vastaan.	5:7 Cosca Israelin Cuningas oli kirjan lukenut/ rewäis hän waattens/ ja sanoi: olengo minä Jumala/ että minä cuoletaisin ja eläwäxi tekisin? sillä hän lähettä minun tygöni/ että minä puhdistaisin miehen spitalistans. Hawaitcat sijs ja cadzocat/ cuinga hän edzi tila minua wastan.
5:8 Mutta kun Jumalan mies Elisa kuuli, että Israelin kuningas oli reväissyt vaatteensa, lähetti hän kuninkaalle sanan: "Miksi olet reväissyt vaatteesi? Anna hänen tulla minun luokseni, niin hän tulee tietämään, että Israelissa on profeetta."	8. Kuin Jumalan mies Elisa kuuli Israelin kuninkaan reväisseeksi vaatteensa, lähetti hän kuninkaan tykö ja antoi sanoa hänelle: miksis olet reväissyt vaattees? Tulkaan nyt minun tyköni, että hän tietäis prophetan olevan Israelissa.	5:8 COsca Jumalan mies Elisa cuuli Israelin Cuningan rewäisnexi waattens/ lähetti hän hänen tygöns/ ja andoi sanoa hänelle: mixis olet rewäisnnyt waattes? tulcan minun tygöni/ että hän tiedäis Prophetan olewan Israelis.
5:9 Niin Naeman tuli hevosineen ja vaunuineen ja pysähtyi Elisan talon oven eteen.	9. Niin tuli Naeman hevosillansa ja vaunuillansa, ja seisatti Elisan huoneen oven eteen.	5:9 Näin tuli Naeman hewoisilla ja waunuilla/ ja seisatti Elisan huonen owen eteen.

<p>5:10 Ja Elisa lähetti hänen luokseen sanansaattajan ja käski sanoa: "Mene ja peseydy seitsemän kertaa Jordanissa, niin lihasi tulee entisellensä, ja sinä tulet puhtaaksi."</p>	<p>10. Ja Elisa lähetti sanansaattajan hänen tykönsä, sanoen: mene ja pese itses seitsemän kertaa Jordanissa, ja sinun lihas pitää entisellensä ja puhtaaksi tuleman.</p>	<p>5:10 Silloin lähetti Elisa sanan hänen tygöns: mene ja pese idzes seidzemen kerta Jordanis/ ja sinun lihas pitä endisellens ja puhtaxi tuleman.</p>
<p>5:11 Mutta Naeman vihastui ja meni matkaansa sanoen: "Katso, minä luulin hänen edes tulevan ja astuvan esiin ja rukoilevan Herran, Jumalansa, nimeä, heiluttavan kättänsä sen paikan yli ja niin poistavan pitalin.</p>	<p>11. Niin Naeman vihastui ja meni matkaansa, sanoen: katso, minä luulin hänen kumminkin tulevan ulos minun tyköni, seisovan ja huutavan avuksensa Herran Jumalansa nimeä, ja kädellänsä pitelevän tätä paikkaa, ja niin parantavan spitalin.</p>	<p>5:11 Silloin Naeman wihastui ja meni matcaans/ sanoden: minä luulin hänen tulewan minun tygöni/ käymän edes ja huutaman auxens HERrans Jumalans nime/ ja hänen kädelläns pitelemän tätä paicka/ ja nijn parandaman spitalin.</p>
<p>5:12 Eivätkö Damaskon virrat, Abana ja Parpar, ole kaikkia Israelin vesiä paremmat? Voisinhan minä yhtä hyvin peseytyä niissä tullakseni puhtaaksi." Ja hän kääntyi ja meni tiehensä kiukustuneena.</p>	<p>12. Eikö Abanan ja Pharpharan virrat Damaskussa ole kaikkia Israelin vesiä paremmat, että minä itseni niissä pesisin ja tulisin puhtaaksi? Ja hän palasi ja meni matkaansa vihoissansa.</p>	<p>5:12 Eikö Amanan ja Pharpharan wedet Damascus ole caickia Israelin wesiä paremmat? että minä idzeni nijsä pesisin/ ja tulisin puhtaxi? Ja hän palais ja meni matcaans wihoisans.</p>
<p>5:13 Mutta hänen palvelijansa astuivat esiin ja puhuttelivat häntä ja sanoivat: "Isäni, jos profeetta olisi määrännyt sinulle jotakin erinomaista, etkö tekisi sitä? Saati sitten, kun hän sanoi sinulle ainoastaan: 'Peseydy, niin tulet puhtaaksi.'"</p>	<p>13. Niin hänen palveliansa tulivat hänen tykönsä ja puhuttelivat häntä, ja sanoivat: minun isäni! jos propheta olis sanonut sinulle jotakin suurta asiaa, eikö sinun pitänyt sitä tekemän? Mitä enemmän, että hän sanoi sinulle: pese sinus, ja sinä tulet puhtaaksi.</p>	<p>5:13 Silloin hänen palwelians tulit hänen tygöns ja puhuttelit händä/ ja sanoit: Isän/ jos Propheta olis sanonut sinulle jotakin suurta asiata/ eikö sinun pitänyt sitä tekemän? mitä enemmän että hän sano sinulle: pese sinus/ ja sinä tulet puhtaxi?</p>
<p>5:14 Niin hän meni ja sukelsi Jordaniin seitsemän kertaa, niinkuin Jumalan mies oli sanonut; ja hänen lihansa tuli entisellensä, pienen pojan lihan kaltaiseksi, ja hän tuli puhtaaksi.</p>	<p>14. Niin hän meni ja pesi itsensä Jordanissa seitsemän kertaa, niinkuin Jumalan mies käskenyt oli, ja hänen lihansa tuli entisellensä, niinkuin vähän nuorukaisen liha, ja tuli puhtaaksi.</p>	<p>5:14 Nijn hän meni ja pesi idzens seidzemen kerta/ nijncuin Jumalan mies käskenyt oli/ ja hänen lihans tuli endisellens nijncuin vähän nuorucaisen liha/ ja tuli puhtaxi.</p>
<p>5:15 Sitten hän palasi Jumalan miehen luo, hän ja koko hänen joukkonsa, meni sisälle, astui hänen eteensä ja sanoi: "Katso, nyt minä tiedän, ettei Jumalaa ole missään muualla maan päällä kuin Israelissa. Ota siis vastaan jäähyväislahja palvelijaltasi."</p>	<p>15. Ja hän palasi Jumalan miehen tykö kaiken joukkonsa kanssa; ja kuin hän oli tullut sisälle, seisoi hän hänen edessänsä ja sanoi: katso, nyt minä tiedän, ettei yhtäkään Jumalaa ole kaikessa maassa, vaan Israelissa: ota siis nyt tämä siunaus sinun palvelialtas.</p>	<p>5:15 JA hän palais Jumalan miehen tygö caiken jouckons cansa/ ja cosca hän oli tullut sisälle/ meni hän edes/ ja sanoi: cadzo/ minä tiedän ettei yhtäkän Jumalata ole caikis maacunnis/ waan Israelis? ota sijs tämä siunaus sinun palwelialdas.</p>

<p>5:16 Mutta hän vastasi: "Niin totta kuin Herra elää, jonka edessä minä seison, en minä sitä ota." Ja Naeman pyytämällä pyysi häntä ottamaan, mutta hän epäsi.</p>	<p>16. Mutta hän sanoi: niin totta kuin Herra elää, jonka edessä minä seison, en ota minä sitä. Ja hän vaati häntä ottamaan, mutta hän kielsi.</p>	<p>5:16 Mutta hän sanoi:nijn totta kuin HERra elä/ jonga edes minä seison/ en ota minä sitä/ ja hän waadei händä ottaman/ mutta ei hän tahtonut.</p>
<p>5:17 Niin Naeman sanoi: "Jos et tätä otakaan, salli kuitenkin palvelijasi saada sen verran maata, kuin muulipari voi kantaa. Sillä palvelijasi ei enää uhraa polttouhria eikä teurasuhria muille jumalille kuin Herralle.</p>	<p>17. Niin sanoi Naeman: eikö palvelialles annettaisi kuorma multaa, niin paljo kuin kaksi muulia kantaa? Sillä palvelias ei tahdo enää muukalaisille jumalille uhrata ja polttouhria tehdä, vaan Herralle.</p>	<p>5:17 Silloin sanoi Naeman: eikö sinun palwelialles anneta yhtä cuorma maata nijn paljo kuin caxi Muulia canda: sillä sinun palwelias ei tahdo enä muucalaisille jumalille uhrata/ ja polttouhria tehdä/ mutta HERralle.</p>
<p>5:18 Tämän antakoon kuitenkin Herra anteeksi palvelijallesi: kun minun herrani menee Rimmonin temppeliin rukoilemaan, nojaten minun käteeni, ja minäkin kumartaen rukoilen Rimmonin temppelissä, niin antakoon Herra palvelijallesi anteeksi sen, että minä kumartaen rukoilen Rimmonin temppelissä."</p>	<p>18. Tässä asiassa olkoon Herra armias palvelialles! kuin herrani menee Rimmonin huoneesen rukoilemaan, ja nojaa minun käteni päälle, ja minä rukoilen Rimmonin huoneessa; niin olkoon Herra tässä asiassa palvelialles armias mies, että minä Rimmonin huoneessa rukoilen!</p>	<p>5:18 Että HERra sen cautta olis armias sinun palwelialles/ rucoillesani Rimmonin huones/ cosca minun Herran Rimmonin huoneeseen mene rucoileman/ ja idzens minun käteni päälle noja.</p>
<p>5:19 Elisa sanoi hänelle: "Mene rauhassa." Kun hän oli kulkenut hänen luotansa jonkun matkaa,</p>	<p>19. Ja hän sanoi hänelle: mene rauhaan. Ja kuin hän oli mennyt kappaleen matkaa pois hänen tykönsä kedolle,</p>	<p>5:19 Ja hän sanoi hänelle: mene rauhan. 5:20 COsca hän oli mennyt cappalen matca pois hänen tyköns kedolle/</p>
<p>5:20 ajatteli Geehasi, Jumalan miehen Elisan palvelija: "Katso, minun herrani säästi tuota aramilaista Naemania, niin ettei ottanut häneltä, mitä hän oli tuonut. Niin totta kuin Herra elää, minä riennän hänen jälkeensä ja otan häneltä jotakin."</p>	<p>20. Sanoi Gehatsi, Jumalan miehen Elisan palvelia: katso, herrani on säästänyt Naemania, tätä Syrialaista, ettei hän häneltä ottanut mitä hän toi; niin totta kuin Herra elää, minä juoksen hänen perässänsä ja otan jotakin häneltä.</p>	<p>ajatteli Gehazi Jumalan miehen Elisan palwelia/ cadzo/ minun Herran on säästänyt Naemanit Syrialaista/ ettei hän häneldä ottanut sitä kuin hän toi/ nijn totta kuin HERra elä/ minä juoxen hänen jälkens/ ja otan jotakin häneldä.</p>
<p>5:21 Niin Geehasi juoksi Naemanin jälkeen. Kun Naeman näki hänen rientävän jäljessänsä, hyppäsi hän alas vaunuistaan, meni häntä vastaan ja kysyi: "Onko kaikki hyvin?"</p>	<p>21. Niin Gehatsi juoksi nopiasti Naemanin jälkeen. Ja kuin Naeman näki hänen juoksevan perässänsä, astui hän vaunuista ulos häntä vastaan ja sanoi: onko rauha?</p>	<p>5:21 Nijn Gehazi juoxi nopiast Naemanin jälken. Ja cosca Naeman näki hänen juoxewan peräsäns/ astui hän waunusta ulos händä wastian/ ja sanoi: ongo rauha.</p>

<p>5:22 Hän vastasi: "Hyvin on; mutta herrani on lähettänyt minut ja kääntää sanoa: 'Nyt juuri tuli luokseni Efraimin vuoristosta kaksi nuorta miestä, profeetanoppilaita. Anna heille talentti hopeata ja kaksi juhlapukua.'"</p>	<p>22. Hän sanoi: Rauha. Minun herrani lähetti minun, sanoen: katso, juuri nyt ovat tulleet minun tyköni Ephraimin vuorelta kaksi nuorukaista prophetain pojista, anna heille leiviskä hopiaa ja kahdet juhlapäivän vaatteet.</p>	<p>5:22 Hän sanoi: on: Minun Herran lähetti sanoman sinulle/ cadzo/ juuri nyt ovat tulleet minun tygöni Ephraimin wuorelda caxi nuorucaista Prophetain pojista/ anna heille leiwiskä hopiata/ ja caxi juhlapäiwän waatetta.</p>
<p>5:23 Naeman vastasi: "Suvaitse ottaa kaksi talenttia." Ja hän pyytämällä pyysi häntä. Niin hän satoi kaksi talenttia hopeata kahteen kukkeroon ja antoi ne ynnä kaksi juhlapukua kahdelle palvelijallensa, ja he kantoivat niitä hänen edellensä.</p>	<p>23. Naeman sanoi: ota kaksi leiviskää hopiaa; ja hän vaati hänen, ja satoi kaksi leiviskää hopiaa kahteen säkkiin, ja kahdet juhlapäivän vaatteet, ja antoi ne kahdelle palveliallensa, ja he kantoivat hänen edellensä.</p>	<p>5:23 Naeman sanoi: ota caxi leiwiskätä hopiata. Ja hän waati hänen/ ja satoi caxi leiwiskätä hopiata cahteen säckijn/ ja caxi juhlapäiwän waatetta/ ja andoi ne cahdelle palweliallens/ ja he cannoit hänen edelläns.</p>
<p>5:24 Mutta kun hän tuli kummulle, otti hän ne heidän käsistensä ja kätki ne taloon; sitten hän päästi miehet menemään.</p>	<p>24. Ja kuin hän tuli Opheliin, otti hän ne pois heidän käsistensä, ja kätki ne huoneesen, ja päästi miehet, ja he menivät pois.</p>	<p>5:24 Ja cosca hän tuli Ophelijn/ otti hän ne pois heidän käsistäns/ ja kätki ne huoneseen/ ja päästi miehet.</p>
<p>5:25 Ja hän meni sisälle ja astui herransa luo. Niin Elisa kysyi häneltä: "Mistä tulet, Geehasi?" Hän vastasi: "Palvelijasi ei ole käynyt missään."</p>	<p>25. Ja hän meni sisälle ja seisoi herransa edessä; niin Elisa sanoi hänelle: kustas tulet, Gehatsi? Hän vastasi: ei palvelias ole mennyt sinne eli tänne.</p>	<p>5:25 Ja cosca he menit pois/ meni hän Herrans eteen. Elisa sanoi hänelle: custas tulet Gehazi? hän wastais: ei sinun palwelias ole mennyt sinne eli tänne.</p>
<p>5:26 Elisa sanoi hänelle: "Eikö minun henkeni kulkenut sinun kanssasi, kun eräs mies kääntyi vaunuissansa sinua vastaan? Oliko nyt aika ottaa hopeata ja hankkia vaatteita, öljytarhoja, viinitarhoja, lampaita, raavaita, palvelijoita ja palvelijattaria?"</p>	<p>26. Mutta hän sanoi hänelle: eikö minun sydämeni vaeltanut miehen palatessa vaunuistansa sinua vastaan? Oliko nyt aika sinun mennä ottamaan hopiaa ja ottamaan vaatteita, öljypuita, viinamäkiä, lampaita, härkiä, palvelioita ja piikoja?</p>	<p>5:26 Mutta hän sanoi: eikö minun sydämeni waeldanut miehen palaites waunuistans sinua wastan? olico nyt aica sinun mennä ottaman hopiata/ waatteita/ öljypuita/ wijnamäkiä/ lambaita/ härkiä/ palwelioita ja pijcoja.</p>
<p>5:27 Naemanin pitalitauti tarttuu sinuun ja sinun jälkeläisiisi ikiajoiksi." Ja Geehasi lähti hänen luotansa lumivalkeana pitalista.</p>	<p>27. Sentähden pitää Naemanin spitali tarttuman sinuun ja sinun siemenees ijankaikkisesti. Niin hän meni pois hänen tyköänsä spitalisena niinkuin lumi.</p>	<p>5:27 Mutta Naemanin spitali pitää tarttuman sinuun ja sinun siemenees ijancaickisest. Nijn hän meni pois hänen tyköäns spitalisna nijncuin lumi.</p>
<p>6 LUKU</p>	<p>6 LUKU</p>	<p>VI. Lucu</p>
<p>6:1 Ja profeetanoppilaat sanoivat Elisalle: "Katso, huone, jossa me istumme sinun edessäsi, on meille liian ahdas.</p>	<p>1. Ja prophetain pojat sanoivat Elisalle: katso, se sia, jossa me asumme sinun tykönäs, on meille ahdas;</p>	<p>6:1 JA Prophetain pojat sanoit Elisalle: cadzo/ se sia josa me asumme sinun tykönäs/ on meille ahdas.</p>

6:2 Menkäämme siis Jordanille, ja tuokaamme sieltä kukin yksi hirsi ja rakentakaamme sinne huone istuaksemme." Hän sanoi: "Menkää."	2. Anna meidän mennä Jordaniin asti, ja jokaisen tuoda sieltä yksi hirsi, että me rakentaisimme sinne sian asuaksemme. Ja hän sanoi: menkää!	6:2 Anna meidän mennä Jordanin asti/ ja jocaidzen tuoda sieldä yxi hirsi/ että me rakennaisim sinne sian asuaxem. Ja hän sanoi: mengät.
6:3 Eräs heistä sanoi: "Suvaitse tulla palvelijasi kanssa." Hän sanoi: "Minä tulen."	3. Ja yksi sanoi: tule palveliais kanssa! Ja hän vastasi: minä tulen.	6:3 Ja yxi sanoi: tules palweliais cansa: ja hän wastais: minä tulen.
6:4 Niin hän meni heidän kanssaan. Ja Jordanille tultuaan he hakkasivat puita.	4. Ja hän meni heidän kanssansa. Ja kuin he tulivat Jordanin tykö, hakkasivat he siinä puita.	6:4 Ja hän meni heidän cansans. Ja cosca he tulit Jordanin tygö/ hackaisit he sijnä puita.
6:5 Mutta erään heistä kaataessa hirttä kirposi kirves veteen. Niin hän huusi ja sanoi: "Voi, herrani, se oli vielä lainattu!"	5. Ja kuin yksi heistä oli puun maahan hakannut, putosi rauta veteen, ja hän huusi ja sanoi: voi, herrani! senkin minä olen lainaksi ottanut.	6:5 Ja cuin yxi heistä oli puun maahan hacannut/ putois rauta weeteen/ ja hän huusi/ ja sanoi: woi minun Herran/ sengin minä olen lainaxi ottanut.
6:6 Jumalan mies kysyi: "Mihin se kirposi?" Ja hän näytti hänelle paikan. Silloin hän veisti puukappaleen ja heitti sen siihen ja sai kirveen nousemaan pinnalle.	6. Mutta Jumalan mies sanoi: kuhunka se putosi? Ja kuin hän osoitti hänelle paikan, leikkasi hän yhden puun ja heitti sinne, ja saatti niin raudan uiskentelemaan.	6:6 Mutta Jumalan mies sanoi: cuhunga se putois? Ja cosca hän osotti hänelle paican/ leickais hän yhden puun ja heitti sinne/ nijn rauta uiskendeli.
6:7 Sitten hän sanoi: "Nosta se ylös." Ja mies ojensi kätensä ja otti sen.	7. Ja hän sanoi: ota se ylös! ja hän ojensi kätensä ja otti sen.	6:7 Ja hän sanoi: ota händä ylös: ja hän ojensi kätens ja otti sen.
6:8 Kun Aramin kuningas oli sodassa Israelia vastaan, neuvotteli hän palvelijainsa kanssa ja sanoi: "Siihen ja siihen paikkaan minä asetun leiriin."	8. Ja Syrian kuningas soti Israelia vastaan, ja piti neuvoa palveliainsa kanssa ja sanoi: me tahdomme sioittaa itsemme sinne ja sinne.	6:8 JA Syrian Cuningas sodei Israelii wasthan/ ja piti neuwo palwelioittens cansa/ ja sanoi: me tahdom sioitta idzem sinne ja sinne.
6:9 Mutta Jumalan mies lähetti Israelin kuninkaalle sanan: "Varo, ettet mene siihen paikkaan, sillä aramilaiset ovat asettuneet sinne."	9. Mutta Jumalan mies lähetti Israelin kuninkaan tykö, ja käski hänelle sanoa: karta, ettes menisi siihen paikkaan; sillä Syrialaiset väijyvät siellä.	6:9 Mutta Jumalan mies lähetti Israelin Cuningan tygö/ ja käski hänelle sanoa: carta/ ettes menis sijhen paickaan: sillä Syrialaiset lewättelewät siellä.
6:10 Niin Israelin kuningas lähetti sanan siihen paikkaan, jonka Jumalan mies oli hänelle sanonut. Näin tämä varoitti häntä, ja hän oli siellä varuillaan. Eikä se tapahtunut ainoastaan kerran tai kahdesti.	10. Niin lähetti siis Israelin kuningas siihen paikkaan, josta Jumalan mies oli sanonut hänelle, ja varoittanut häntä siitä, ja piti siinä vartiat; ja ei tehnyt sitä ainoasti yhtä eli kahta kertaa.	6:10 Nijn lähetti sijs Israelin Cuningas sijhen paickaan/ josta Jumalan mies oli sanonut hänelle/ ja waroinut händä sijtä/ ja piti sijnä wartiat/ ja ei tehnyt sitä ainoast yhtä eli cahta kerta.

<p>6:11 Aramin kuninkaan sydän tuli levottomaksi, ja hän kutsui palvelijansa ja sanoi heille: "Ettekö voi ilmaista minulle, kuka meikäläisistä pitää Israelin kuninkaan puolta?"</p>	<p>11. Niin Syrian kuninkaan sydän tuli surulliseksi siitä, ja kutsui palveliansa ja sanoi heille: ettekö te ilmoita minulle, kuka meistä on paennut Israelin kuninkaan tykö?</p>	<p>6:11 Nijn Syrian Cuningan sydän tuli surullisexi sijtä/ ja cudzui hänen palwelians/ ja sanoi heille: ettekö te sano minulle cuca meistä on paennut Israelin Cuningan tygö.</p>
<p>6:12 Silloin eräs hänen palvelijoistaan sanoi: "Ei niin, herrani, kuningas, vaan profeetta Elisa, joka on Israelissa, ilmaisee Israelin kuninkaalle nekin sanat, jotka sinä puhut makuuhuoneessasi."</p>	<p>12. Niin sanoi yksi hänen palvelioistansa: ei niin, herrani kuningas; mutta Elisa propheta, joka on Israelissa, sanoo Israelin kuninkaalle nekin asiat, joitas puhut makaushuoneessas.</p>	<p>6:12 Nijn sanoi yxi hänen palwelioistans: ei nijn minun Herran Cuningan/ mutta Elisa Propheta sano Israelin Cuningalle caickia nijtä joitas puhut macaushuonesas.</p>
<p>6:13 Hän sanoi: "Menkää ja katsokaa, missä hän on, niin minä lähetän ottamaan hänet kiinni." Ja hänelle ilmoitettiin: "Katso, hän on Dootanissa."</p>	<p>13. Hän sanoi: niin menkää matkaan ja katsokaat, kussa hän on, että minä lähettäisin ja antaisin ottaa hänen kiinni. Ja he ilmoittivat hänelle ja sanoivat: katso, hän on Dotanissa.</p>	<p>6:13 Hän sanoi heille: nijn mengät matcaan/ ja cadzocat cusa hän on/ että minä lähettäisin ja andaisin hänen tänne tuota. Ja he ilmoitit hänelle/ ja sanoit: cadzo/ hän on Dothanis.</p>
<p>6:14 Niin hän lähetti sinne hevosia ja sotavaunuja ja suuren sotajoukon. He tulivat sinne yöllä ja ympäröivät kaupungin.</p>	<p>14. Niin hän lähetti sinne hevoset ja vaunut ja suuren joukon; ja kuin he sinne tulivat yöllä, piirittivät he kaupungin.</p>	<p>6:14 Nijn hän lähetti sinne hewoiset ja waunut ja suuren joucon/ ja cosca he sinne tulit yöllä/ pijritit he Caupungin.</p>
<p>6:15 Kun Jumalan miehen palvelija nousi aamulla varhain ja meni ulos, niin katso, sotajoukko, hevoset ja sotavaunut piirittivät kaupunkia. Ja hänen palvelijansa sanoi hänelle: "Voi, herrani, mitä me nyt teemme?"</p>	<p>15. Ja Jumalan miehen palvelia nousi varhain aamulla menemään ulos: ja katso, suuri sotajoukko piiritti kaupungin hevosten ja vaunuin kanssa. Niin hänen palveliansa sanoi hänelle: voi, herrani! mitä me nyt teemme?</p>	<p>6:15 JA Jumalan miehen palwelia nousi warhain amulla menemän ulos/ ja cadzo/ suuri sotajoucko macais Caupungin edes hewoisten ja waunuin cansa. Nijn hänen palwelians sanoi hänelle: woi minun Herran/ mitä me nyt teemme?</p>
<p>6:16 Hän sanoi: "Älä pelkää, sillä niitä, jotka ovat meidän kanssamme, on enemmän kuin niitä, jotka ovat heidän kanssansa."</p>	<p>16. Ja hän sanoi: älä pelkää, sillä niitä on enempi jotka meidän kanssamme ovat, kuin niitä, jotka heidän kanssansa ovat.</p>	<p>6:16 hän sanoi: älä pelkä/ sillä nijtä on enä cuin meidän cansam owat cuin heitä.</p>
<p>6:17 Ja Elisa rukoili ja sanoi: "Herra, avaa hänen silmänsä, että hän näkisi." Ja Herra avasi palvelijan silmät, ja hän näki, ja katso: vuori oli täynnä tulisia hevosia ja tulisia vaunuja Elisan ympärillä.</p>	<p>17. Ja Elisa rukoili ja sanoi: Herra, avaa nyt hänen silmänsä, että hän näkis! Niin avasi Herra palvelian silmät, että hän näki, ja katso, vuori oli täynnä tulisia hevosia ja vaunuja, Elisan ympärillä.</p>	<p>6:17 Ja Elisa rucoili/ ja sanoi: HERra awa hänen silmäns/ että hän näkis. Nijn awais HERra palwelian silmät/ että hän näki/ ja cadzo/ vuori on täynäns tulisia hewoisita ja waunuja Elisan ymbärillä.</p>

6:18 Kun viholliset sitten tulivat häntä vastaan, rukoili Elisa Herra ja sanoi: "Sokaise tämä väki." Silloin hän sokaisi heidät Elisan pyynnön mukaan.	18. Ja kuin he tulivat alas hänen tykönsä, rukoili Elisa Herra ja sanoi: lyö tätä kansaa sokeudella! Ja hän löi heidät sokeudella Elisan sanan jälkeen.	6:18 Ja cosca he tulit alas heidän tygöns/ rukoili Elisa/ ja sanoi: HERra lyö tätä Canssa sokeudella/ ja hän löi heidän sokeudella Elisan sanan jälkeen.
6:19 Ja Elisa sanoi heille: "Ei tämä ole oikea tie, eikä tämä ole oikea kaupunki. Seuratkaa minua, niin minä vien teidät sen miehen luo, jota te etsitte." Ja hän vei heidät Samariaan.	19. Ja Elisa sanoi heille: ei tämä ole se tie ja se kaupunki: seuratkaat minua, minä vien teidät sen miehen tykö, jota etsitte; ja hän vei heidät Samariaan.	6:19 Ja Elisa sanoi heille: ei tämä ole se tie ja se Caupungi/ seuratcat minua/ minä wien teidän sen miehen tygö jota te edzittä: ja hän wie heidän Samariaan.
6:20 Mutta kun he tulivat Samariaan, sanoi Elisa: "Herra, avaa näiden silmät, että he näkisivät." Silloin Herra avasi heidän silmänsä, ja he näkivät; ja katso: he olivat keskellä Samariaa.	20. Kun he tulivat Samariaan, sanoi Elisa: Herra, avaa näiden silmät, että he näkisivät! Ja Herra avasi heidän silmänsä, että he näkivät, ja katso, niin he olivat keskellä Samariaa.	6:20 Cosca he tulit Samariaan/ sanoi Elisa: HERra awa näinen silmät/ että he näkisit. Ja HERra awais heidän silmäns/ että he näit/ ja cadzo/ nijn he olit keskellä Samariata.
6:21 Ja kun Israelin kuningas näki heidät, sanoi hän Elisalle: "Surmaanko minä heidät, isäni, surmaanko heidät?"	21. Ja kuin Israelin kuningas näki heidät, sanoi hän Elisalle: isäni, lyökö minä heitä?"	6:21 Ja cosca Israelin Cuningas näki heidän/ sanoi hän Elisalle: minun Isän/ lyöngö minä heitä?"
6:22 Hän sanoi: "Älä surmaa. Surmaatko sinä ne, jotka otat vangiksi miekallasi ja jousellasi? Pane heidän eteensä ruokaa ja juomaa heidän syödä ja juoda; menkööt sitten takaisin herransa luo."	22. Ja hän sanoi: älä lyö! Pitääkö sinun lyömän niitä, jotka sinä vangiksi saat miekallas ja joutsellas? Anna heille leipää ja vettä, että he söisivät ja joisivat, ja anna heidän mennä Herransa tykö.	6:22 Ja hän sanoi: älä lyö/ ne cuins fangixi saat miecallas ja joudzellas/ lyö nijtä. Mutta anna heille wettä ja leipä/ että he söisit ja joisit/ ja anna heidän mennä heidän Herrans tygö.
6:23 Niin tämä valmisti heille suuren aterian, ja kun he olivat syöneet ja juoneet, päästi hän heidät menemään; ja he menivät herransa luo. Eikä aramilaisia partiojoukkoja sitten enää tullut Israelin maahan.	23. Niin valmistettiin heille suuri pito. Ja kuin he olivat syöneet ja juoneet, laski hän heidät menemään, ja he menivät herransa tykö. Ja ei Syriasta enää sotaparvia tullut Israelin maalle.	6:23 Nijn walmistettin heille suuri pito. Ja cosca he olit syönet ja juonet/ laski hän heidän menemän/ ja he menit heidän Herrans tygö/ ja ei Syriast enä sotawäke tullut Israelin maalle.
6:24 Sen jälkeen Benhadad, Aramin kuningas, kokosi kaiken sotajoukkonsa ja tuli ja piiritti Samarian.	24. Vaan senjälkeen tapahtui, että Benhadad Syrian kuningas kokosi kaikki sotaväkensä, meni ja piiritti Samarian.	6:24 JA senjälken tapahtui/ että Benhadad Syrian Cuningas cocois caicki hänen sotawäkens/ meni ja pijritti Samarian.
6:25 Silloin syntyi Samariassa, heidän piirittäessään sitä, suuri nälänhätä, niin että aasinpää maksoi kahdeksankymmentä hopeasekeliä ja neljännes kab-mittaa kyyhkysensontaa viisi hopeasekeliä.	25. Ja suuri nälkä oli Samariassa, ja he ahdistivat kaupunkia, siihenasti että aasin pää maksoi kahdeksankymmentä hopenapenninkiä, ja neljäs osa kabiä kyhkyläisen sontaa maksoi viisi hopenapenninkiä.	6:25 Ja suuri nälkä oli Samarias/ ja he ahdistit Caupungin siihenasti/ että Asin pää maxoi cahdexankymmendä hopenapeningitä/ ja neljäs osa Cabi Kyhkyläisen sonda maxoi wijsi hopenapeningitä.

6:26 Ja kun Israelin kuningas käveli muurin päällä, huusi muuan vaimo hänelle ja sanoi: "Auta, herrani, kuningas."	26. Ja kuin Israelin kuningas kävi muurin päällä, huusi yksi vaimo häntä ja sanoi: auta minua, herrani kuningas!	6:26 JA cosca Israelin Cuningas käwi muurin päällä/ huusi yxi vaimo händä/ ja sanoi: auta minua minun Herran Cuningan.
6:27 Hän vastasi: "Jollei Herra auta sinua, niin mistä minä hankin sinulle apua? Puimatantereeltako vai viinikuurnasta?"	27. Ja hän sanoi: jollei Herra auta sinua, kusta minä sinua autan, luvastako eli viinakuurnasta?	6:27 Ja hän sanoi: Jollei HERra auta sinua/ millä minä sinua autan/ jywilläkö eli wijnalla?
6:28 Ja kuningas sanoi hänelle: "Mikä sinun on?" Hän vastasi: "Tämä vaimo sanoi minulle: 'Anna tänne poikasi, syödäksemme hänet tänä päivänä, niin syömme huomenna minun poikani.'	28. Ja kuningas sanoi hänelle: mikä sinun on? Hän sanoi: tämä vaimo sanoi minulle: tuo tänne poikas, että sen söisimme tänäpäpä; syökäämme huomenna minun poikani.	6:28 Ja Cuningas sanoi hänelle: mikä sinun on? Hän sanoi: tämä vaimo sanoi minulle: tuo tänne poicas/ että me sen söisim tänäpäpä/ syökäm huomena minun poican.
6:29 Ja me keitimme minun poikani ja söimme hänet. Ja minä sanoin toisena päivänä hänelle: 'Anna tänne poikasi, syödäksemme hänet.' Mutta hän piilotti poikansa."	29. Ja me olemme keittäneet minun poikani ja syöneet sen. Ja minä sanoin toisena päivänä hänelle: tuo tänne sinun poikas, että me söisimme sen; mutta hän kätki poikansa.	6:29 Ja me olem keittänet minun poicani ja syönet sen. Ja minä sanoin toisna päiwänä hänelle: tuo tänne sinun poicas/ että me saisimme syödä/ mutta hän kätki poicans.
6:30 Kun kuningas kuuli vaimon sanat, repäisi hän vaatteensa, kävellessään muurin päällä. Niin kansa näki, että hänellä oli vaatteiden alla säkki, paljaalla iholla.	30. Kun kuningas kuuli vaimon puheet, repäisi hän vaatteensa; ja kuin hän kävi ohitse muurin päällä, niin kansa näki, ja katso, hänen päällensä oli säkki ihoa vasten.	6:30 Cosca Cuningas cuuli waimon puhet/ rewäis hän waattens käydesäns muurin päällä. Nijn caicki Canssa näki/ että hänen päälläns oli säcki ihoa wastoin.
6:31 Ja hän sanoi: "Jumala rangaiskoon minua nyt ja vasta, jos Elisan, Saafatin pojan, pää tänä päivänä jää hänen hartioilleen."	31. Ja hän sanoi: Jumala tehkoon minulle sen ja sen, jos Elisan Zaphatin pojan pää tänäpäpä pitää seisoman hänen päällensä.	6:31 Ja hän sanoi: Jumala tehkön minulle sen ja sen/ jos Elisan Zaphatin pojan pää tänäpäpä pysy siallans.
6:32 Elisa istui talossaan, ja vanhimmat istuivat hänen tykönänsä. Ja kuningas oli lähettänyt miehen edellänsä. Mutta ennenkuin sanansaattaja tuli hänen luokseen, sanoi hän vanhimmille: "Näettekö, kuinka se murhamiehen poika lähettää hakkaamaan minulta päätä poikki? Mutta kun sanansaattaja tulee, katsokaa, että suljette oven ja pidätte oven kiinni häneltä. Eivätkö jo kuulu hänen herransa askeleet hänen jäljessään?"	32. Ja Elisa istui huoneessansa, ja vanhimmat istuivat hänen tykönänsä; mutta hän lähetti miehen edellänsä, mutta ennenkuin sanansaattaja tuli hänen tykönsä, sanoi hän vanhimmille: oletteko nähneet, kuinka se murhamiehen poika on lähettänyt ottamaan minun päätäni pois? Katsokaat, koska sanansaattaja tulee, että te oven suljette ja ovella hänen syöksette ulos: katso, hänen herransa jalkain töminä seuraa häntä.	6:32 Ja Elisa istui huonesans/ ja wanhimmat istuit hänen tykönäns/ ja hän lähetti miehen edelläns/ mutta ennencuin sanoma tuli hänen tygöns/ sanoi hän wanhimmille: olettaco te nähnet cuinga se murhamies on lähettänyt tänne rewäisemän minun päätäni pois minulda? Cadzocat/ cosca se sanoma tule/ että te owen suljetta/ ja owella hänen ulos syöxätte/ cadzo/ hänen Herrans jalcain humina seura händä.

6:33 Hänen vielä puhuessaan heidän kanssansa, tuli sanansaattaja hänen luokseen ja sanoi: "Katso, tämä onnettomuus tulee Herralta; mitä minä enää odottaisin Herraa?"	33. Kuin hän vielä heidän kanssansa puhui, katso, niin sanansaattaja tuli hänen tykönsä ja sanoi: katso, tämä paha tulee Herralta, mitä minä enään odotan Herraa?	6:33 Cosca hän vielä heidän cansans puhui/ cadzo/ nijn sanoma tuli hänen tygöns/ ja sanoi: cadzo/ tämä paha tule HERralda/ mitä minä enä odotan HERra?
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Mutta Elisa vastasi: "Kuulkaa Herran sana; näin sanoo Herra: Huomenna tähän aikaan maksaa Samarian portissa seamitta lestyjä jauhoja sekelin ja kaksi seamittaa ohria sekelin."	1. Mutta Elisa sanoi: kuulkaat Herran sanaa: näin sanoo Herra: huomenna tähän aikaan maksaa vakkainen pieniä jauhoja siklin ja kaksi vakkaista ohria siklin, Samarian portissa.	7:1 MUTta Elisa sanoi: cuulcat HERran sana/ näin sano HERra: huomena tähän aican maxa yxi wackainen pieniä jauhoja Siclin/ ja caxi wackaist ohraisi jauhoja Siclin/ Samarian portis.
7:2 Niin vaunusoturi, jonka käsivarteen kuningas nojasi, vastasi Jumalan miehelle ja sanoi: "Katso, vaikka Herra tekisi akkunat taivaaseen, kuinka voisi tämä tapahtua?" Hän sanoi: "Sinä olet näkevä sen omin silmin, mutta syödä siitä et saa."	2. Niin vastasi päämies, jonka käden päälle kuningas nojasi, Jumalan miestä ja sanoi: katso, jos Herra tekis vielä akkunat taivaasen, kuinka se tapahtuis? Hän sanoi: katso, silmilläs pitää sinun sen näkemän, mutta ei sinun pidä siitä syömän.	7:2 Nijn wastais yxi Ruhtinas/ jonga käden päälle Cuningas idzens nojais/ Jumalan miehelle/ ja sanoi: jos HERra tekis vielä ackunan taiwaseen/ cuinga se tapahduis? Hän sanoi: cadzo/ sinun silmilläs pitä sinun sen näkemän/ mutta ei sinun pidä sijtä syömän.
7:3 Ja kaupungin portin oven edustalla oleskeli neljä pitalitautista miestä. He sanoivat toisillensa: "Mitä me istumme tässä, kunnes kuolemme?"	3. Ja neljä spitalista miestä olivat portin edessä, jotka sanoivat toinen toisellensa: mitä me tässä olemme niinkauvan että me kuolemme?	7:3 JA neljä spitalist miestä olit portin edes/ jotca sanoit toinen toisellens: mitä me täsä olem nijncauwan cuin me cuolem?
7:4 Jos päätämme mennä kaupunkiin, jossa on nälänhätä, niin me kuolemme. Jos jäämme tähän, niin me kuolemme. Tulkaa, siirtykäämme nyt aramilaisten leiriin. Jos he jättävät meidät eloon, niin me jäämme eloon; jos he surmaavat meidät, niin me kuolemme."	4. Jos me sanomme: käykäämme kaupunkiin, niin on nälkä kaupungissa, ja me kuolemme siellä: jos taas olemme täällä, niin me kuolemme: käykäämme siis ja antautukaamme Syrialaista leiriin, jos he antavat meidän elää, niin me elämme, taikka jos he meidät tappavat, niin me olemme tapetut.	7:4 Menem me myös Caupungijn/ nijn on callis aica Caupungis/ jos me taas olem täällä/ nijn me cuolem? käykäm sijs ja andacam idzem Syrialaista leirijn/ jos he andawat meidän elä nijn me elämme/ taicka jos he meidän tappawat/ nijn me olem tapetut.
7:5 Niin he nousivat hämärissä mennäkseen aramilaisten leiriin. Kun he tulivat aramilaisten leirin laitaan, niin katso: siellä ei ollut ketään.	5. Ja he nousivat hämärissä menemään Syrialaista leiriin; ja kuin he tulivat ensimmäisille paikoille leiriä, katso, niin ei siellä ollut ketään.	7:5 Ja he olit warhain huomeneltain ylhällä menemän Syrialaista leirijn/ ja cosca he tulit ensimmäisille paicoille leiriä/ cadzo/ nijn ei siellä ollut ketän.

<p>7:6 Sillä Herra oli antanut aramilaisten sotajoukon kuulla sotavaunujen, hevosten ja suuren sotajoukon töminää; ja niin he olivat sanoneet toisilleen: "Katso, Israelin kuningas on palkannut meitä vastaan heettiläisten kuninkaat ja egyptiläisten kuninkaat, että nämä hyökkäisivät meidän kimppuumme."</p>	<p>6. Sillä Herra oli antanut Syrialaista sotajoukon kuulla vaunuin, hevosten ja suuren sotaväen äänen, niin että he sanoivat toinen toisellensa: katso, Israelin kuningas on palkannut meitä vastaan Hetiläisten kuninkaat ja Egyptiläisten kuninkaat, että he tulisivat meidän päällemme.</p>	<p>7:6 Sillä HERra oli andanut Syrialaista cuulla hewoisten/ waunuin ja wahwan sotawäen änen/ nijn että he sanoit toinen toisellens: cadzo/ Israelin Cuningas on palcannut meitä wastaan Hetherein Cuningat ja Egypterein Cuningat/ että he tulisit meitä wastaan.</p>
<p>7:7 Niin he olivat lähteneet liikkeelle ja paenneet hämärissä ja jättäneet telttansa, hevosensa, aasinsa ja leirinsä, niinkuin se oli; he olivat paenneet pelastaakseen henkensä.</p>	<p>7. Ja he nousivat ja pakenivat hämärissä, ja jättivät majansa, hevosensa ja aasinsa leiriin, niinkuin ne seisoivat, ja pakenivat henkensä tähden.</p>	<p>7:7 Ja he nousit ja pakenit puhtella/ ja jätit majans/ hewoisens ja Asins leirijn/ nijncuin he seisoit/ ja pelastit hengens.</p>
<p>7:8 Tultuaan leirin laitaan pitalitautiset menivät erääseen telttaan, söivät ja joivat, ottivat sieltä hopeata jakultaa ja vaatteita, menivät pois ja kätkivät ne. Sitten he tulivat takaisin ja menivät toiseen telttaan ja ottivat sieltä saalista ja menivät pois ja kätkivät sen.</p>	<p>8. Kuin spitaliset tulivat leirin ääreen, menivät he yhteen majaan, söivät ja joivat, ja ottivat hopiaa ja kultaa ja vaatteita, ja menivät pois ja kätkivät ne, ja tulivat jälleen ja menivät toiseen majaan, ja ottivat sieltä, menivät pois ja kätkivät sen.</p>	<p>7:8 Cosca spitaliset tulit siihen paickan cusa leiri oli/ menit he yhteen majaan/ söit/ joit ja otit hopiata/ culda ja waatteita/ ja menit pois/ kätkit ne/ ja tulit jällens ja menit toiseen majaan/ ja otit sieldä/ menit pois ja kätkit sen.</p>
<p>7:9 Mutta sitten he sanoivat toisilleen: "Emme tee oikein. Tämä päivä on hyvän sanoman päivä. Jos olemme vaiti ja odotamme aamun valkenemiseen asti, niin me joudumme syyllisiksi. Tulkaa, menkäämme nyt ilmoittamaan tämä kuninkaan linnaan."</p>	<p>9. Sitte he sanoivat toinen toisellensa: emme oikein tee: tämä on hyvän sanoman päivä, jos me tämän salaamme ja viivyttämme valkiaan aamuun asti, niin meidän pahatekomme tulee tiettäväksi: käykäämme siis ja tehkäämme tiettäväksi kuninkaan huoneelle.</p>	<p>7:9 MUtta he sanoit toinen toisellens: älkämme nijn tehkö/ tämä päiwä on hywän sanoman päiwä/ jos me tämän salamme/ ja wijwytäm huomensis päiwän asti/ nijn meidän pahatecom tule tiettäwäxi/ käykäm sijs ja tiettäwäxi tehkäm Cuningan huones.</p>
<p>7:10 Niin he tulivat ja kutsuivat kaupungin portinvartijat ja ilmoittivat heille sanoen: "Me tulimme aramilaisten leiriin, ja katso, siellä ei ollut ketään eikä kuulunut ihmisääntä; siellä oli vain hevosia ja aaseja kytkettyinä kiinni, ja teltat olivat, niinkuin olivat olleet."</p>	<p>10. Ja he tulivat, huusivat kaupungin portin vartioille, ja tekivät tiettäväksi heille ja sanoivat: me menimme Syrialaista leiriin, ja katso, ei siellä ole ketään, eikä ihmisen ääntä; vaan hevosia ja aaseja sidottuna, ja majat niinkuin ne seisoivat.</p>	<p>7:10 Ja cosca he tulit/ huusit he Caupungin portis/ ja teit tiettäwäxi heille/ ja sanoit: me menim Syrialaista leirijn/ ja cadzo/ en me sieldä ketän löynnet/ eikä ihmisen ändä/ waan hewoisia ja Aseja sidottuna/ ja majat nijncuin ne seisoit.</p>
<p>7:11 Portinvartijat huusivat ja ilmoittivat tämän kuninkaan linnaan.</p>	<p>11. Niin huudettiin portin vartioille, ja he ilmoittivat sisälle kuninkaan huoneessa.</p>	<p>7:11 Nijn huuttin portin wartioille/ että heidän piti siellä sanoman Cuningan huones.</p>

<p>7:12 Silloin kuningas nousi yöllä ja sanoi palvelijoilleen: "Minä sanon teille, minkä aramilaiset meille tekevät. He tietävät meidän kärsivän nälkää, ja sentähden he ovat poistuneet leiristä ja piiloutuneet kedolle, ajatellen: kun ne lähtevät kaupungista, niin me otamme heidät elävinä kiinni ja menemme kaupunkiin."</p>	<p>12. Ja kuningas nousi yöllä ja sanoi palvelioillensa: minä sanon teille, kuinka Syrialaiset tekevät meidän kanssamme: he tietävät meidän kärsivän nälkää, ja sentähden ovat he menneet pois leiristä, ja ovat lymyttäneet itsensä kedolle: ja ajattelevat: kuin he lähtevät kaupungista, otamme me heidät kiinni elävänä, ja pääsemme kaupunkiin.</p>	<p>7:12 Ja Cuningas nousi yöllä/ ja sanoi palwelioillens: minä sanon teille/ cuinga Syrialaiset tekewät meidän cansam/ he tietäwät meidän kärsiwän nälkä/ ja sentähden owat he mennet pois leiristä/ ja owat lymyttänet idzens kedolle/ ja ajattelewat: cosca he lähtewät Caupungist/ otam me heidän kijnni eläwänä/ ja pääsem Caupungijn.</p>
<p>7:13 Mutta eräs hänen palvelijoistaan vastasi ja sanoi: "Otettakoon viisi tähteeksi jääneistä hevosista, jotka ovat vielä täällä jäljellä - niidenhän käy kuitenkin samoin kuin kaiken Israelin joukon, joka on täällä jäljellä, ja samoin kuin kaiken Israelin joukon, joka on hukunut - ja lähettäkäämme katsomaan."</p>	<p>13. Niin vastasi yksi hänen palvelioistansa ja sanoi: niin otettakaan nyt ne viisi hevosta, jotka tähän jääneet ovat: katso, nämät ovat tähän jääneet kaikesta Israelin paljoudesta, katso, ne muut Israelin paljoudesta ovat loppuneet: lähettäkäämme nämät ulos katsomaan.</p>	<p>7:13 Nijn wastais yxi heidän palwelioistans/ ja sanoi: otettacan ne wijsi hewoista jotca tähän jäänet owat (cadzo nämät owat tähän jäänet caikest Israelin joucost/ ne muut owat loppunet) lähettäkam nämät ulos cadzoman.</p>
<p>7:14 Niin he ottivat kahdet sotavaunut hevosineen, ja kuningas lähetti ne aramilaisten sotajoukon jälkeen, sanoen: "Menkää ja katsokaa."</p>	<p>14. Niin he toivat kaksi vaunuhevosta, ja kuningas lähetti ne Syrialaiden leiriin ja sanoi: menkää ja katsokaat!</p>	<p>7:14 Nijn he toit caxi waunuhewoista/ ja Cuningas lähetti heidän Syrialaiden leirijn/ ja sanoi: mengät ja cadzocat.</p>
<p>7:15 He menivät heidän jälkeensä aina Jordanille asti; ja katso: koko tie oli täynnä vaatteita ja aseita, jotka aramilaiset olivat heittäneet pois rientäessään pakoon. Niin sanansaattajat tulivat takaisin ja ilmoittivat sen kuninkaalle.</p>	<p>15. Ja he menivät heidän jälkeensä hamaan Jordaniin asti, ja katso, kaikki tie oli vaatteita ja kaluja täynnä, joita Syrialaiset kiiruhtaisansa olivat heittäneet pois. Ja sanansaattajat tulivat jälleen ja tiettäväksi tekivät sen kuninkaalle.</p>	<p>7:15 Ja he menit heidän jälkens haman Jordanin asti/ cadzo/ siellä oli tie waatteita ja caluja täynäns/ cuin ne Syrialaiset olit heittänet pois kijruttaisans idziäns. Ja sanansaattajat tulit jällens/ ja tiettäwäxi teit sen Cuningalle.</p>
<p>7:16 Silloin kansa lähti ja ryösti aramilaisten leirin. Ja niin sea-mitta lestyjä jauhoja maksoi sekelin ja kaksi sea-mittaa ohria sekelin, Herran sanan mukaan.</p>	<p>16. Niin kansa meni ulos ja ryösti Syrialaiden leirin. Ja tapahtui, että vakkainen sämpyläjauhoja maksoi siklin, niin myös kaksi vakkaista ohria siklin, Herran sanan jälkeen.</p>	<p>7:16 Canssa meni ulos ja ryösti Syrialaiden leirin. Ja yxi wackainen sämbyläjauhoja maxoi Siclin/ nijn myös caxi wackaist ohraisia jauhoja Siclin/ HERran sanan jälken.7</p>

<p>7:17 Kuningas oli asettanut sen vaunusoturin, jonka käsivarteen hän nojasi, porttiin valvomaan järjestystä. Mutta kansa tallasi hänet kuoliaaksi portissa, niinkuin Jumalan mies oli puhunut, silloin kun kuningas tuli hänen luoksensa</p>	<p>17. Mutta kuningas asetti päämiehen, jonka käden päälle hän itsensä nojasi, porttiin, ja kansa tallasi hänen portin edessä, niin että hän kuoli, niinkuin Jumalan mies sanonut oli, kuin kuningas tuli alas hänen tykönsä.</p>	<p>7:17 Mutta Cuningas asetti sen Ruhtinan/ jonga käden päälle Cuningas idzens nojais/ porttijn/ ja Canssa tallaisit hänen portin edes nijn että hän cuoli/ nijncuin Jumalan mies sanonut oli/ cosca Cuningas tuli alas hänen tygöns.</p>
<p>7:18 Sillä kun Jumalan mies oli puhunut kuninkaalle näin: "Huomenna tähän aikaan maksaa kaksi sea-mittaa ohria Samarian portissa sekelin ja sea-mitta lestyjä jauhoja sekelin",</p>	<p>18. Ja tapahtui niinkuin Jumalan mies puhunut oli kuninkaalle, koska hän sanoi: huomenna tällä aikaa maksaa kaksi vakkaista ohria siklin ja vakkainen sämpyläjauhoja siklin, Samarian portissa.</p>	<p>7:18 Ja tapahtui nijncuin Jumalan mies puhunut oli Cuningalle/ cosca hän sanoi: huomena tällä aica maxa caxi wackaista ohraisia jauhoja Siclin/ ja wackainen Sämbyläjauhoja maxa Siclin Samarian portis.</p>
<p>7:19 oli vaunusoturi vastannut Jumalan miehelle ja sanonut: "Katso, vaikka Herra tekisi akkunat taivaaseen, kuinka tämä voisi tapahtua?" Silloin hän oli sanonut: "Sinä olet näkevä sen omin silmin, mutta syödä siitä et saa."</p>	<p>19. Ja päämies vastasi Jumalan miestä ja sanoi: katso, jos Herra tekee vielä akkunat taivaasen, kuinka tämä sittekään tapahtuis? Mutta hän sanoi: katso, sinun pitää silmilläs sen näkemän, ja ei siitä syömän.</p>	<p>7:19 Ja Ruhtinas wastais Jumalan miehelle/ ja sanoi: cadzo/ jos HERra teke wielä ackunan taiwaseen/ cuinga tämä sijttekän tapahduis? Mutta hän sanoi: sinun pitä silmilläs sen näkemän/ ja ei sijtä syömän.</p>
<p>7:20 Ja niin hänen myös kävi: kansa tallasi hänet kuoliaaksi portissa.</p>	<p>20. Ja se tapahtui hänelle niin; sillä kansa tallasi hänen portissa kuoliaaksi.</p>	<p>7:20 Ja se tapahdui hänelle nijn: sillä Canssa tallaisit hänen portis cuoliaxi.</p>
<p>8 LUKU</p>	<p>8 LUKU</p>	<p>VIII. Lucu</p>
<p>8:1 Ja Elisa puhui vaimolle, jonka pojan hän oli palauttanut henkiin, ja sanoi: "Nouse ja lähde, sinä ja sinun perheesi, asumaan muukalaisena, missä vain voit asua, sillä Herra on käskenyt nälänhädän tulla, ja se myös tulee maahan seitsemäksi vuodeksi."</p>	<p>1. Ja Elisa puhui vaimolle, jonka pojan hän oli herättänyt, ja sanoi: nouse ja matkusta pois huoneines, ja ole outona, kussas saat; sillä Herra on kutsuva nälän, joka on tuleva maalle seitsemäksi vuodeksi.</p>	<p>8:1 JA Elisa puhui sen waimon cansa/ jonga pojan hän oli herättänyt/ ja sanoi: nouse ja matcusta pois huoneines/ ja ole outona cusas saat/ sillä HERra on cudzuwa näljän/ joca on tulewa maalle seidzemexi wuodexi.</p>
<p>8:2 Niin vaimo nousi ja teki Jumalan miehen sanan mukaan: hän lähti ja asui perheinensä muukalaisena filistealaisten maassa seitsemän vuotta.</p>	<p>2. Vaimo nousi ja teki niinkuin Jumalan mies sanoi, ja matkusti huoneinensa, ja oli outona Philistealaisten maalla seitsemän vuotta.</p>	<p>8:2 Waimo nousi ja teki nijncuin Jumalan mies sanoi: ja matcusti huoneinens/ ja oli outona Philisterein maalla seidzemen vuotta.</p>

<p>8:3 Mutta niiden seitsemän vuoden kuluttua vaimo palasi filistealaisten maasta; ja hän tuli anomaan kuninkaalta taloansa ja peltoansa.</p>	<p>3. Ja seitsemän vuoden perästä tuli vaimo Philistealaisten maalta jälleen. Ja hän meni rukoilemaan kuninkaalta huonettansa ja peltoansa.</p>	<p>8:3 JA seidzemen vuoden peräst tuli vaimo Philisterein maalda jällens. Ja hän meni rucoileman Cuningalda huonettans ja peldoans.</p>
<p>8:4 Ja kuningas puhutteli juuri Geehasia, Jumalan miehen palvelijaa, ja sanoi: "Kerro minulle kaikki ne suuret teot, jotka Elisa on tehnyt."</p>	<p>4. Silloin puhui kuningas Gehatsin, Jumalan miehen palvelian kanssa ja sanoi: juttele minulle kaikki ne suuret teot, mitkä Elisa on tehnyt!</p>	<p>8:4 Silloin puhui Cuningas Gehazin sen Jumalan miehen palwelian cansa/ ja sanoi: juttele minulle caicki ne suuret tegot cuin Elisa on tehnyt.</p>
<p>8:5 Juuri kun hän kertoi kuninkaalle, kuinka Elisa oli palauttanut kuolleen henkiin, tuli vaimo, jonka pojan hän oli palauttanut henkiin, anomaan kuninkaalta taloansa ja peltoansa. Silloin Geehasi sanoi: "Herrani, kuningas, tämä on se vaimo; ja tämä on se poika, jonka Elisa palautti henkiin."</p>	<p>5. Ja kuin hän ilmoitti kuninkaalle, kuinka hän oli kuolleen virvoittanut, ja katso, vaimo, jonka pojan hän oli kuolleista herättänyt, huusi kuninkaan tykö huoneensa ja peltonsa tähden. Niin sanoi Gehatsi: herrani kuningas, tämä on vaimo, ja tämä on hänen poikansa, jonka Elisa kuolleista herätti.</p>	<p>8:5 Ja cosca hän ilmoitti Cuningalle cuinga hän oli cuollen wirgottanut/ cadzo/ ja se vaimo ilmestyi sillä hetkellä/ jonga pojan hän oli cuolluista herättänyt/ ja huusi Cuningan tygö huonens ja peldons tähden. Nijn sanoi Gehazi: minun Herran Cuningan/ tämä on vaimo ja tämä on hänen poicans/ jonga Elisa cuolluista herätti.</p>
<p>8:6 Ja kuningas kyseli vaimolta, ja tämä kertoi sen hänelle. Niin kuningas antoi hänen mukaansa hoviherran ja sanoi: "Toimita tälle takaisin kaikki, mikä on hänen omaansa, ja lisäksi kaikki pellon sadot siitä päivästä alkaen, jona hän jätti maan, aina tähän asti."</p>	<p>6. Ja kuningas kysyi vaimolta, ja hän jutteli hänelle sen. Niin kuningas antoi hänelle yhden palvelioistansa ja sanoi: anna hänen saada kaikki, mitä hänen omansa on, ja kaikki tulot pelloista, siitä päivästä, jona hän maan jätti, niin tähän asti.</p>	<p>8:6 Ja Cuningas kysyi waimolle/ ja hän ilmoitti hänelle sen. Nijn Cuningas andoi hänelle yhden palwelioistans/ ja sanoi: anna hänen saada caicki mitä hänen omans on/ ja caicki tulot pelloista/ sijtä päiwäst jona hän maan jätti/ njjn tähän asti.</p>
<p>8:7 Ja Elisa tuli Damaskoon. Ja Aramin kuningas Benhadad oli sairaana. Kun hänelle ilmoitettiin: "Jumalan mies on tullut tänne",</p>	<p>7. Ja Elisa tuli Damaskuun, ja Benhadad Syrian kuningas sairasti, ja hänelle oli ilmoitettu ja sanottu, että Jumalan mies on tullut tänne.</p>	<p>8:7 JA Elisa tuli Damascuun/ ja Benhadad Syrian Cuningas sairasti/ ja hänelle oli ilmoitettu ja sanottu: että Jumalan mies on tullut tänne.</p>
<p>8:8 sanoi kuningas Hasaelille: "Ota mukaasi lahja ja mene Jumalan miestä vastaan ja kysy hänen kauttansa Herralta: 'Toivunko minä tästä taudista?'"</p>	<p>8. Niin kuningas sanoi Hasaelille: ota lahjoja myötäs ja mene Jumalan miestä vastaan, ja kysy hänen kauttansa neuvoa Herralta ja sano: parantunenko minä tästä taudista?</p>	<p>8:8 Nijn Cuningas sanoi Hasaelille: ota lahjoja sinun cansas/ ja mene sitä Jumalan miestä wastan/ ja kysy hänen cauttans HERralle/ ja sano: parannengo minä tästä taudista?</p>

<p>8:9 Ja Hasael meni häntä vastaan ja otti mukaansa lahjaksi kaikkea, mitä Damaskossa oli parasta, neljäkymmentä kamelinkuormaa. Ja hän tuli ja astui hänen eteensä ja sanoi: "Poikasi Benhadad, Aramin kuningas, lähetti minut sinun luoksesi ja käski kysyä: 'Toivunko minä tästä taudista?'"</p>	<p>9. Ja Hasael meni häntä vastaan ja otti lahjoja myötänsä ja kaikkinaista Damaskun hyvyttä neljäkymmentä kamelin kuormaa; ja kuin hän tuli, seisoi hän hänen edessänsä ja sanoi: Benhadad, sinun poikas, Syrian kuningas, lähetti minun sinun tykö ja käski sinulle sanoa: parantunenko minä tästä taudista?</p>	<p>8:9 Ja Hasael meni häntä vastaan/ ja otti lahjoja cansans/ ja caickinaista Damascun hyvyttä neljäkymmentä Camelin cuorma. Ja cosca hän tuli/ käwi hän edes hänen tygöns/ ja sanoi: Benhadad sinun poicas Syrian Cuningas lähetti minun sinun tygös/ ja käski sinulle sanoa: parannengo minä tästä taudista?</p>
<p>8:10 Elisa sanoi: "Mene ja sano hänelle: 'Toivut.' Mutta Herra on ilmoittanut minulle, että hänen on kuoltava."</p>	<p>10. Elisa sanoi hänelle: mene ja sano hänelle: kyllä sinä paranisit; mutta kuitenkin on Herra ilmoittanut minulle, että hänen pitää totisesti kuoleman.</p>	<p>8:10 Elisa sanoi hänelle: mene ja sano hänelle: sinä paranet/ mutta cuitengin on HERra ilmoittanut minulle/ että hänen pitää totisest cuoleman.</p>
<p>8:11 Ja hän tuijotti eteensä kauan ja liikahuttamatta; sitten Jumalan mies alkoi itkeä.</p>	<p>11. Ja (Jumalan mies) katsoi terävästi hänen päällensä, siihenasti että hän häpesi, sitte itki Jumalan mies.</p>	<p>8:11 JA Jumalan mies käänsi caswons hänest/ tuli surullisexi ja itki.</p>
<p>8:12 Niin Hasael sanoi: "Minkätähden herrani itkee?" Hän vastasi: "Sentähden, että minä tiedän, kuinka paljon paha sinä olet tekevä israelilaisille: sinä pistät heidän varustetut kaupunkinsa tuleen, sinä surmaat miekalla heidän valiomiehensä, sinä murskaat heidän pienet lapsensa ja halkaiset heidän raskaat vaimonsa."</p>	<p>12. Niin Hasael sanoi: miksi herrani itkee? Ja hän sanoi: minä tiedän, mitä pahuutta sinun pitää tekemän Israelin lapsille: sinun pitää polttaman heidän väkevät kaupunkinsa tulella, ja heidän nuoret miehensä tappaman miekalla, ja surmaaman heidän lapsensa, ja heidän raskaat vaimonsa halkaiseman.</p>	<p>8:12 Nijn Hasael sanoi: mixi minun Herran itke? Ja hän sanoi: minä tiedän mitä pahutta sinun pitää tekemän Israelin lapsille/ sinun pitää polttaman heidän wäkwät Caupungins tulella/ ja heidän nuoret miehens tappaman miecalla/ ja surmaman heidän lapsens/ ja heidän rascat waimons halcaiseman.</p>
<p>8:13 Hasael sanoi: "Mikä on palvelijasi, tällainen koira, tekemään näitä suuria asioita?" Elisa vastasi: "Herra on ilmoittanut minulle, että sinusta on tuleva Aramin kuningas."</p>	<p>13. Hasael sanoi: mikä on sinun palvelias tämä koira, että hän niin suuria asioita tekisi? Elisa sanoi: Herra on minulle ilmoittanut sinun tulewan Syrian kuninkaaksi.</p>	<p>8:13 Hazael sanoi: mikä on sinun palwelias se coira/ että hänen pitää njn suuria asioita tekemän? Elisa sanoi: HERra on minulle ilmoittanut sinun tulewan Syrian Cuningaxi.</p>
<p>8:14 Niin hän meni Elisan tyköä, ja kun hän tuli herransa tykö, kysyi tämä häneltä: "Mitä Elisa sanoi sinulle?" Hän vastasi: "Hän sanoi minulle, että sinä toivut."</p>	<p>14. Ja hän meni pois Elisan tyköä ja tuli herransa tykö, ja hän sanoi hänelle: mitä Elisa sanoi sinulle? Hän vastasi: hän sanoi minulle sinun paranevan.</p>	<p>8:14 Ja hän meni pois Elisan tykö ja tuli HErrans tygö/ ja hän sanoi hänelle: mitä Elisa sanoi sinulle? hän wastais: hän sanoi minulle sinun paranewan.</p>
<p>8:15 Mutta seuraavana päivänä hän otti peitteen ja kastoi sen veteen ja levitti sen hänen kasvoillensa; niin hän kuoli. Ja Hasael tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.</p>	<p>15. Mutta toisena päivänä otti hän yhden makausvaatteen ja kasti veteen, ja levitti hänen kasvoinsa päälle, ja hän kuoli; ja Hasael tuli kuninkaaksi hänen siaansa.</p>	<p>8:15 Mutta toisna päiwänä otti hän yhden macauswaatten ja casti weteen/ ja lewitti caswoins päälle/ njn hän cuoli/ ja Hasael tuli Cuningaxi hänen siaans.</p>

8:16 Israelin kuninkaan Jooramin, Ahabin pojan, viidentenä hallitusvuotena tuli Jooram, Juudan kuninkaan Joosafatin poika, kuninkaaksi.	16. Joramin Ahabin pojan Israelin kuninkaan viidentenä vuonna, ja Josaphatin Juudan kuninkaan (kuolemavuonna) tuli Joram Josaphatin poika Juudan kuninkaaksi.	8:16 JOramin Ahabin pojan Israelin Cuningan wijdendenä vuonna tuli Joram Josaphatin poica Judan Cuningaxi.
8:17 Hän oli kolmenkymmenen kahden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kahdeksan vuotta.	17. Ja hän oli kahden ajastajan vanha neljättäkymmentä tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kahdeksan ajastaikaa Jerusalemissa,	8:17 Ja hän oli cahden ajastajan wanha neljättäkymmendä tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi cahdexan ajastaica Jerusalemis.
8:18 Mutta hän vaelsi Israelin kuningasten tietä, niinkuin Ahabin suku oli tehnyt, sillä hänellä oli puolisona Ahabin tytär. Ja niin hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä.	18. Ja vaelsi Israelin kuningasten teillä, niin kuin Ahabin huone teki: sillä Ahabin tytär oli hänen emäntänsä, ja hän teki pahaa Herran edessä.	8:18 Ja waelsi Israelin Cuningasten teillä/ nijncuin Ahabingin huone teki: sillä Ahabin tytär oli hänen emändäns. Ja hän teki paha HERran edes.
8:19 Mutta palvelijansa Daavidin tähden Herra ei tahtonut tuhota Juudaa, koska hän oli luvannut antaa hänelle ja hänen pojilleen lampun ainiaksi.	19. Mutta palveliansa Davidin tähden ei Herra tahtonut hävittää Juudaa, niinkuin hän oli hänelle sanonut, että hän oli antava hänelle yhden valkeuden ja hänen lapsillensa joka aika.	8:19 Mutta ei HERra tahtonut häwittä Judat hänen palwelians Dawidin tähden/ nijncuin hän oli hänelle sanonut/ että hän ijäti oli andawa hänelle yhden walkeuden ja hänen lapsillens.
8:20 Hänen aikanaan edomilaiset luopuivat Juudan vallanalaisuudesta ja asettivat itsellensä kuninkaan.	20. Hänen aikansaans luopuivat Edomilaiset Juudasta ja tekivät itsellensä kuninkaan.	8:20 Hänen aicanans luowuit Edomerit Judast/ ja teit heillens Cuningan.
8:21 Ja Jooram lähti Saairiin kaikkine sotavaunuinensa. Ja hän nousi yöllä ja voitti edomilaiset, jotka olivat saartaneet hänet, sekä sotavaunujen päälliköt. Mutta väki pakeni majoillensa;	21. Sillä Joram oli matkustanut Zairiin ja kaikki vaunut hänen kanssansa, ja nousi yöllä ja löi Edomilaiset, jotka hänen ympärillänsä olivat, niin myös vaunuin päämiehet, niin että kansa pakeni majoihinsa.	8:21 Sillä Joram oli matcustanut Zairin cautta/ ja caicki waunut hänen cansans/ ja nousi yöllä ja löi Edomerit cuin hänen ymbärilläns olit/ nijn myös waunuin päämiehet/ että Canssa pakeni heidän majoins.
8:22 ja edomilaiset luopuivat Juudan vallanalaisuudesta; niin aina tähän päivään asti. Siihen aikaan luopui myös Libna.	22. Sentähden luopuivat Edomilaiset Juudasta tähän päivään asti; silloin myös Libna luopui siihen aikaan.	8:22 Sentähden luowuit Edomerit Judast tähän päiwän asti/ silloin myös Libna luowui.
8:23 Mitä muuta on kerrottavaa Jooramista ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.	23. Mitä enempi Joramista sanomista on ja kaikista niistä, mitä hän tehnyt on: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?	8:23 Mitä enämbi Joramist sanomist on/ ja caikista nijstä cuin hän tehnyt on/ cadzo/ se on kirjoitettu Judan Cuningasten Aicakirjas.

8:24 Sitten Jooram meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Ahasja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	24. Ja Joram nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin isäinsä kanssa Davidin kaupunkiin. Ja Ahasia hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	8:24 Ja Joram nukkui Isäins cansa/ ja haudattin hänen Isäins cansa Dawidin Caupungijn. Ja Ahasia hänen poicans tuli Cuningaxi hänen sijaans.
8:25 Israelin kuninkaan Jooramin, Ahabin pojan, kahdentenatoista hallitusvuotena tuli Ahasja, Juudan kuninkaan Jooramin poika, kuninkaaksi.	25. Joramin Ahabin pojan Israelin kuninkaan toisena vuonna toistakymmentä tuli Ahasia Joramin poika Juudan kuninkaaksi.	8:25 JOramin Ahabin pojan Israelin Cuningan toisna vuonna toistakymmendä tuli Ahasia Joramin poica Judan Cuningaxi.
8:26 Ja Ahasja oli kahdenkymmenen kahden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa vuoden. Hänen äitinsä oli nimeltään Atalja, Israelin kuninkaan Omrin tytär.	26. Ja Ahasia oli kahdenkolmattakymmentä vuoden vanha, koska hän tuli kuninkaaksi, ja hallitsi yhden vuoden Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Atalia Omrin Israelin kuninkaan tytär.	8:26 Ja oli caxi vuotta colmattakymmendä wanha/ cosca hän tuli Cuningaxi/ ja hallidzi yhden vuoden Jerusalemiss/ hänen äitins nimi oli Athalia Amrin Israelin Cuningan tytär.
8:27 Ahasja vaelsi Ahabin suvun tietä ja teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, samoin kuin Ahabin suku; sillä hän oli lankoutunut Ahabin suvun kanssa.	27. Ja hän vaelsi Ahabin huoneen teillä ja teki paha Herran edessä, niinkuin Ahabin huone; sillä hän oli Ahabin huoneen vävy.	8:27 Ja hän waelsi Ahabin huonen teillä/ ja teki paha HERran edes/ nijncuin Ahabin huone: sillä hän oli Ahabin huonen wäwy.
8:28 Ja hän lähti Jooramin, Ahabin pojan, kanssa sotimaan Hasaelia, Aramin kuningasta, vastaan Gileadin Raamotiin; mutta aramilaiset haavoittivat Jooramin.	28. Ja hän meni Joramin Ahabin pojan kanssa sotimaan Hasaelia Syrian kuningasta vastaan, Gileadin Ramotissa; mutta Syrialaiset löivät Joramin.	8:28 JA hän meni Joramin Ahabin pojan cansa sotiman Hasaeli Syrian Cuningasta wastan Gileadin Ramothis/ mutta Syrialaiset löit Joramin.
8:29 Niin kuningas Jooram tuli takaisin parantuakseen Jisreelissä haavoista, joita aramilaiset olivat iskeneet häneen Raamassa hänen taistellessaan Hasaelia, Aramin kuningasta, vastaan. Ja Ahasja, Jooramin poika, Juudan kuningas, tuli Jisreeliin katsomaan Jooramia, Ahabin poikaa, koska tämä oli sairas.	29. Silloin palasi kuningas Joram antamaan parantaa itsensä Jisreelissä niistä haavoista, jotka Syrialaiset löivät häneen Ramassa, hänen soteissa Hasaelin Syrian kuninkaan kanssa; ja Ahasia Joramin poika, Juudan kuningas, tuli katsomaan Joramia Ahabin poikaa Jisreeliin; sillä hän sairasti.	8:29 Silloin palais Cuningas Joram andaman idzens parata Jesreelis/ nijstä haawoist/ cuin Syrialaiset löit häneen Ramas/ soteisans Hasaelin Syrian Cuningan cansa. Ja Ahasia Joramin Judan Cuningan poica/ tuli cadzoman Jorami Ahabin poica Jesreelijn: sillä hän sairasti.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Profeetta Elisa kutsui erään profeetanoppilaan ja sanoi hänelle: "Vyötä kupeesi ja ota tämä öljyastia mukaasi ja mene Gileadin Raamotiin.	1. Mutta Elisa propheta kutsui yhden prophetain poikia ja sanoi hänelle: vyötä kupees ja ota tämä öljyastia kätees, ja mene Gileadin Ramotiin.	9:1 ELisa Propheta cudzui yhden Prophetan pojista/ ja sanoi hänelle: wyötä cupes/ ja ota tämä öljyastia kätes/ ja mene Gileadin Ramothijn.

9:2 Ja tultuasi sinne hae sieltä käsiisi Jeehu, Joosafatin poika, Nimsin pojanpoika; mene sisään, käske hänen nousta toveriensa keskeltä ja vie hänet sisimpään huoneeseen.	2. Ja kuin tulet sinne, niin sinä näet siellä Jehun Josaphatin pojan Nimsin pojan, mene ja nosta häntä veljeinsä keskeltä, ja vie hänet sisäiseen kamariin;	9:2 Ja coscas tulet sinne/ nijns näet siellä Jehun Josaphatin pojan Nimsin pojan/ mene ja nosta händä weljeins keskeldä/ ja wie händä sisälliseen Camarijn.
9:3 Ota sitten öljyastia, vuodata öljyä hänen päähänsä ja sano: 'Näin sanoo Herra: Minä olen voidellut sinut Israelin kuninkaaksi.' Avaa sitten ovi ja pakene viivyttelemättä."	3. Ota öljyastia ja kaada se hänen päänsä päälle, ja sano: näin sanoo Herra: minä olen voidellut sinun Israelin kuninkaaksi; ja sinun pitää oven avaaman ja pakeneman, eikä siekaileman.	9:3 Ota öljyastia ja vuodata se hänen pääns päälle/ ja sano: näitä sano HERra: minä olen woidellut sinun Israelin Cuningaxi/ ja sinun pitä owen awaman ja pakeneman/ eikä siecaileman.
9:4 Niin nuorukainen, profeetan palvelija, meni Gileadin Raamotiin.	4. Ja prophetan palvelia nuorukainen läksi matkaan, Gileadin Ramotiin.	9:4 JA Prophetan palwelia se nuorucainen läxi matcaan Gileadin Ramothijn.
9:5 Ja kun hän tuli sinne, niin katso: sotaväen päälliköt istuivat siellä. Niin hän sanoi: "Minulla on asiaa sinulle, päällikkö." Jeehu kysyi: "Kenelle meistä kaikista?" Hän vastasi: "Sinulle itsellesi, päällikkö."	5. Ja kuin hän tuli sisälle, katso, siellä istuivat sotaväen päämiehet, ja hän sanoi: sinä päämies, minulla on jotakin sinulle sanomista. Jehu sanoi: kenelle meistä kaikista? Hän sanoi: sinulle, päämies.	9:5 Ja cosca hän tuli sisälle/ cadzo/ siellä istuit sotawäen päämiehet/ ja hän sanoi: sinä päämies/ minulla on jotakin sinulle sanomist. Jehu sanoi: kenelle meistä caikista? hän sanoi: sinulle päämies.
9:6 Silloin tämä nousi ja meni sisälle huoneeseen; ja hän vuodatti öljyä tämän päähän ja sanoi hänelle: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Minä olen voidellut sinut Herran kansan, Israelin, kuninkaaksi.	6. Niin hän nousi ja meni sisälle huoneesen, ja hän vuodatti öljyä hänen päänsä päälle, ja sanoi hänelle: näin sanoo Herra Israelin Jumala: minä olen sinun voidellut Israelin, Herran kansan kuninkaaksi.	9:6 Nijn hän nousi ja meni sisälle/ mutta hän vuodatti öljyä hänen pääns päälle/ ja sanoi hänelle: näitä sano HERra Israelin Jumala minä olen sinun widellut Israelin HERran Canssan Cuningaxi.
9:7 Ja sinä olet surmaava herrasi Ahabin suvun; sillä minä kosten Iisebelille palvelijaini, profeettain, veren ja kaikkien Herran palvelijain veren.	7. Ja sinun pitää lyömän herras Ahabin huoneen; sillä minä vaadin minun palveliaini prophetain veren ja kaikkein Herran palveliain veren Isebelin kädestä;	9:7 Ja sinun pitä lyömän sinun herras Ahabin huonen: sillä minä costan minun palweliaini Prophetain weren/ ja caickein HERran palwelioitten weren Isebelin kädest.
9:8 Ja koko Ahabin suku on hukkuva: minä hävitän Israelista Ahabin miespuoliset jälkeläiset, kaikki tyynti.	8. Niin että kaikki Ahabin huone pitää hukkuman: ja minä hävitän Ahabista sen, joka vetensä seinään heittää, ja suljetun ja hyljätyn Israelissa,	9:8 Nijn että caicki Ahabin huone pitä hukkuman/ ja minä häwitän Ahabista sen joca seinään cuse/ ja sen suljetun ja hyljätyn Israelis.
9:9 Ja minä teen Ahabin suvulle saman, minkä Jerobeamin, Nebatin pojan, suvulle ja saman, minkä Baesan, Ahian pojan, suvulle.	9. Ja teen Ahabin huoneen niinkuin Jerobeaminkin Nebatin pojan huoneen, ja niinkuin Baesan Ahian pojan huoneen.	9:9 Ja teen Ahabin huonen nijncuin Jerobeamin Nebathingin pojan huonen/ ja nijncuin Baesan Ahian pojan huonen.

9:10 Ja koirat syövät Isebelin Jisreelin vainiolla, eikä kukaan ole hautaava häntä." Sitten hän avasi oven ja pakeni.	10. Ja koirat pitää syömän Isebelin Jisreelin pellolla, ja ei yksikään pidä häntä hautaaman. Ja hän avasi oven ja pakeni.	9:10 Ja coirat pitä syömän Isebelin Jesreelin pellolla/ ja ei yxikän pidä händä hautaman/ ja hän awais owen ja pakeni.
9:11 Kun Jeehu tuli ulos herransa palvelijain luo, kysyttiin häneltä: "Onko kaikki hyvin? Miksi tuo hullu kävi sinun luonasi?" Hän vastasi heille: "Tehän tunnette sen miehen ja hänen puheensa."	11. Ja kuin Jehu läksi ulos herransa palveliain tykö, sanoivat he hänelle: onko rauha? minkätähden tämä mielipuoli on tullut sinun tykö? Hän sanoi heille: te tunnette miehen hyvin, ja mitä hän puhuu.	9:11 JA cosca Jehu läxi ulos hänen herrans palweliain tygö/ sanoit he hänelle: ongo rauha? mingätähden tämä kiucuidzia on tullut sinun tygös? hän sanoi heille: te tunnette miehen hywin/ ja mitä hän puhu.
9:12 Mutta he sanoivat: "Valhetta! Sano meille totuus." Hän sanoi: "Niin ja niin hän puhui minulle ja sanoi: 'Näin sanoo Herra: Minä olen voidellut sinut Israelin kuninkaaksi'."	12. He sanoivat: ei se ole totta; sano sinä se meille. Hän sanoi: niin ja niin on hän puhunut minun kanssani ja sanonut: näin sanoo Herra: minä olen voidellut sinun Israelin kuninkaaksi.	9:12 He sanoit: ei se ole totta/ sano sinä se meille/ hän sanoi: nijn ja nijn on hän puhunut minun cansani/ ja sanonut: näitä sano HERra: minä olen woidellut sinun Israelin Cuningaxi.
9:13 Silloin he ottivat kiiruusti kukin vaatteensa ja panivat ne hänen allensa paljaille portaille; ja he puhalsivat pasunaan ja huusivat: "Jeehu on tullut kuninkaaksi."	13. Niin he kiiruhtivat, ja jokainen otti vaatteensa, ja panivat hänen allensa korkialle astuimelle, ja puhalsivat pasunalla, ja sanoivat: Jehu on tullut kuninkaaksi.	9:13 Nijn he kijrutit idzens/ ja jocainen otti waattens/ ja panit hänen alans corkialle paicalle/ ja puhalsit Basunalla/ ja sanoit: Jehu on tullut Cuningaxi.
9:14 Niin Jeehu, Joosafatin poika, Nimsin pojanpoika, teki salaliiton Jooramia vastaan. Jooram oli ollut kaiken Israelin kanssa puolustamassa Gileadin Raamotia Hasaelia, Aramin kuningasta, vastaan.	14. Niin Jehu Josaphatin poika Nimsin pojan teki liiton Joramia vastaan; mutta Joram vartioitsi Ramotia Gileadissa kaiken Israelin kanssa Hasaelia Syrian kuningasta vastaan.	9:14 Näin Jehu Josaphatin poica Nimsin pojan/ teki lijton Joramita wastian (mutta Joram oli Ramothin edes Gileadis caiken Israelin cansa/ Hasaeli Syrian Cuningasta wastian.
9:15 Mutta kuningas Jooram oli tullut takaisin parantuakseen Jisreelissä haavoista, joita aramilaiset olivat iskeneet häneen hänen taistellessaan Hasaelia, Aramin kuningasta, vastaan. Ja Jeehu sanoi: "Jos se teille kelpaa, niin älkää päästäkö pakoon kaupungista ketään, joka menisi ilmoittamaan tätä Jisreeliin."	15. Mutta kuningas Joram oli palannut Jisreeliin parannettavaksi niistä haavoista, jotka Syrialaiset häneen lyöneet olivat, kuin hän soti Hasaelin Syrian kuinkaan kanssa. Ja Jehu sanoi: jos se teidän mieleenne on, niin ei pidä yhdenkään pääsemän kaupungista menemään ja ilmoittamaan Jisreeliin.	9:15 Mutta Cuningas Joram oli palannut paratta Jesreelijn/ nijstä haawoista cuin Syrialaiset hänen lyönet olit/ cosca hän sodei Hasaelin Syrian Cuningan cansa). Ja Jehu sanoi: jos teidän mielen on/ nijn ei pidä yhdengän pääsemän Caupungist menemän ja ilmoittaman Jesreelijn.
9:16 Sitten Jeehu nousi vaunuihinsa ja lähti Jisreeliin, sillä Jooram makasi siellä; ja Ahasja, Juudan kuningas, oli tullut sinne katsomaan Jooramia.	16. Ja Jehu matkusti ratsain ja meni Jisreeliin; sillä Joram sairasti siellä, ja Ahasia Juudan kuningas oli mennyt katsomaan Joramia.	9:16 Ja Jehu meni ja matcusti Jesreelijn: sillä Joram sairasti siellä. Nijn oli Ahasia Judan Cuningas mennyt cadzoman Jorami.

<p>9:17 Mutta tähyistäjä seiso Jisreelin tornissa, ja kun hän näki Jeehun joukon tulevan, sanoi hän: "Minä näen väkijoukon." Niin Jooram sanoi: "Otettakoon ratsumies ja lähetettäkään heitä vastaan kysymään, onko kaikki hyvin."</p>	<p>17. Mutta vartia, joka tornin päällä Jisreelissä seiso, sai nähdä Jehun joukon tulevan ja sanoi: minä näen yhden joukon. Niin sanoi Joram: ota yksi ratsasmies ja lähetä heitä vastaan, ja sano: onko rauha?</p>	<p>9:17 Mutta wartia joca tornin päällä Jesreelis seiso/ sai nähdä Jehun joucon tulewan/ ja sanoi: minä näen yhden joucon. Nijn sanoi Joram: ota yxi radzasmies ja lähetä heitä wastian/ ja sano: ongo rauha?</p>
<p>9:18 Ja ratsumies lähti häntä vastaan ja sanoi: "Näin kysy kuningas: 'Onko kaikki hyvin?'" Jeehu vastasi: "Mitä se sinua liikuttaa, onko hyvin? Käänny ja seuraa minua." Niin tähyistäjä ilmoitti sanoen: "Sanansaattaja on tullut heidän luoksensa, mutta ei palaa."</p>	<p>18. Ja ratsasmies ajoi häntä vastaan ja sanoi: näin sanoo kuningas: onko rauha? Jehu sanoi: mitä sinä rauhasta tahdot? käänny minun taakseni! Vartia ilmoitti ja sanoi: sanansaattaja on tullut heidän tykönsä ja ei palaja.</p>	<p>9:18 Ja radzasmies ajoi händä wastian/ ja sanoi: näitä sano Cuningas: ongo rauha? Jehu sanoi: mitä sinä rauhast tahdot? käännä minun tacani. Wartia ilmoitti ja sanoi: sanansaattaja on tullut heidän tygöns/ ja ei palaja.</p>
<p>9:19 Silloin hän lähetti toisen ratsumiehen. Kun tämä oli tullut heidän luoksensa, sanoi hän: "Näin kysy kuningas: 'Onko kaikki hyvin?'" Jeehu vastasi: "Mitä se sinua liikuttaa, onko hyvin? Käänny ja seuraa minua."</p>	<p>19. Niin lähetti hän toisen ratsasmiehen. Kuin se tuli hänen tykönsä, sanoi hän: näin sanoo kuningas: onko rauha? Jehu sanoi: mitä sinä rauhasta tahdot? käännä itses minun taakseni!</p>	<p>9:19 Nijn lähetti hän toisen radzasmiehen. Cosca hän tuli hänen tygöns/ sanoi hän: näitä sano Cuningas: ongo rauha? Jehu sanoi: mitä sinä rauhast tahdot? käännä idzes minun tacani.</p>
<p>9:20 Niin tähyistäjä ilmoitti sanoen: "Hän on tullut heidän luoksensa, mutta ei palaa. Ja ajo on aivan kuin Jeehun, Nimsin pojan, ajoa; sillä hän ajaa niinkuin hurja."</p>	<p>20. Sen ilmoitti vartia ja sanoi: hän on tullut heidän tykönsä ja ei palaja: ja sen ajo on niinkuin Jehun Nimsin pojan ajo; sillä hän ajaa niinkuin hän olis hullu.</p>	<p>9:20 Sen ilmoitti wartia/ ja sanoi: hän on tullut heidän tygöns/ ja ei palaja: ja sen ajo on nijncuin Jehun Nimsin pojan ajo: sillä hän aja nijncuin hän olis hullu.</p>
<p>9:21 Silloin Jooram sanoi: "Valjastettakoon!" Ja he valjastivat hänen sotavaununsa. Niin Jooram, Israelin kuningas, ja Ahasja, Juudan kuningas, lähtivät kumpikin sotavaunuissansa ja menivät Jeehua vastaan. He kohtasivat hänet jisreeliläisen Naabotin maapalstalla.</p>	<p>21. Niin sanoi Joram: valjastakaat! Ja he valjastivat hänen vaununsa. Ja he menivät ulos, Joram Israelin kuningas ja Ahasia Juudan kuningas, itsekukin vaunussansa, ja he läksivät ulos kohtaamaan Jehua, ja löysivät hänen Nabotin Jisreeliläisen pellolla.</p>	<p>9:21 NIin sanoi Joram: waljastacat: ja he waljastit hänen waununs. Ja he menit ulos/ Joram Israelin Cuningas ja Ahasia Judan Cuningas/ idzecukin waunusans cohtaman Jehut. Ja he löysit hänen Nabothin sen Jesreeliterin pellolla.</p>
<p>9:22 Kun Jooram näki Jeehun, kysyi hän: "Onko kaikki hyvin, Jeehu?" Tämä vastasi: "Kuinka kaikki voisi olla hyvin, kun sinun äitisi Isebelin haureus ja hänen monet velhoutensa yhä vielä jatkuvat?"</p>	<p>22. Ja kuin Joram näki Jehun, sanoi hän: Jehu, onko rauha? Hän sanoi: mikä rauha? Äitis Isebelin huoruus ja noituus tulee aina suuremmaksi.</p>	<p>9:22 Ja cosca Joram näki Jehun/ sanoi hän: Jehu/ ongo rauha? hän sanoi: mikä rauha? sinun äitis Isebelin huorus ja noituus tule aina suuremmaksi.</p>

9:23 Silloin Jooram käänsi vaununsa ja pakeni, huutaen Ahasjalle: "Kavallus, Ahasja!"	23. Niin Joram kohta käänsi kätensä ympäri ja pakeni, ja sanoi Ahasjalle: tässä on petos, Ahasia.	9:23 Nijn Joram cohtakäänsi hänen kätens ymbärins ja pakeni/ ja sanoi Ahasjalle: täsä on petos Ahasia.
9:24 Mutta Jeehu sieppasi jousen käteensä ja ampui Jooramia hartioiden väliin, niin että nuoli meni sydämen lävitse, ja hän vaipui vaunuihinsa.	24. Mutta Jehu sivui joutsen ja ampui Joramia lapaluiden välille, niin että nuoli meni hänen sydämensä lävitse, ja hän putoi maahan vaunuistansa.	9:24 Mutta Jehu siwui joudzen ja ambuis Joramit lapaluiden wälille/ nijn että nuoli meni hänen sydämens läpidzen/ ja hän putois waunuuns.
9:25 Sitten hän sanoi Bidkarille, vaunusoturille: "Ota hänet ja heitä jisreeliläisen Naabotin maapalstalle; sillä muistathan, että Herra meidän ratsastaessamme rinnakkain hänen isänsä Ahabin jäljessä lausui hänestä tämän ennustuksen:	25. Ja Jehu sanoi päämiehellensä Bidekarille: ota ja heitä häntä Nabotin Jisreeliläisen pellolle; sillä muista, koska minä ja sinä seurasimme hänen isäänsä Ahabia yhdessä ajaen, että Herra nosti tämän kuorman hänen päällensä.	9:25 Ja Jehu sanoi Ruhtinallens Bidekarille: ota ja heitä händä Nabothin sen Jesreeliterin pellolle: sillä minä muistan/ että cosca minä sinun cansas seuraisin hänen Isäns Ahabi yhdes waunus/ HERran nostanen tämän cuorman hänen päällens.
9:26 'Totisesti, minä näin eilen Naabotin ja hänen poikiensa veren, sanoo Herra; ja minä olen juuri tällä maapalstalla kostava sinulle, sanoo Herra.' Ota siis hänet ja heitä tälle maapalstalle, Herran sanan mukaan."	26. Mitämax, sanoi Herra, minä kostan sinulle tällä pellolla Nabotin ja hänen poikansa veren, jonka minä eilen ehtoonä näin; niin ota nyt häntä ja heitä pellolle Herran sanan jälkeen.	9:26 Mitämax/ sanoi HERra/ minä costan sinun tällä pellolla Nabothin ja hänen poicains weren/ jonga minä eilän näin/ nijn ota händä ja heitä pellolle HERran sanan jälken.
9:27 Kun Ahasja, Juudan kuningas, sen näki, pakeni hän Beet-Gaaniin päin. Mutta Jeehu ajoi häntä takaa ja sanoi: "Ampukaa hänetkin vaunuihinsa." Ja he ampuiivat häntä Guurin solassa, joka on Jibleamin luona; mutta hän pakeni Megiddoon ja kuoli siellä.	27. Kuin Ahasia Juudan kuningas sen näki, pakeni hän kryytimaan huoneen tietä; mutta Jehu ajoi häntä takaa ja sanoi: lyökäät myös häntä vaunuissansa Gurin vastamäessä, joka on Jiblamin tykönä. Ja hän pakeni Megiddoon ja kuoli siellä.	9:27 Cosca Ahasia Judan Cuningas sen näki/ pakeni hän kryydimaan huonen tietä. Mutta Jehu ajoi händä taca/ ja käski myös händä lyödä waunuis Gurrin päin/ joca on Jeblan tykönä. Ja hän pakeni Megiddoon/ ja cuoli siellä.
9:28 Ja hänen palvelijansa veivät hänet vaunuissa Jerusalemiin ja hautasivat hänet hänen omaan hautaansa, hänen isiensä viereen, Daavidin kaupunkiin.	28. Ja hänen palveliansa antoivat hänen viedä vaunulla Jerusalemiin; ja he hautasivat hänen omaan hautaansa, hänen isäinsä kanssa Davidin kaupunkiin.	9:28 Ja hänen palwelians annoit hänen wiedä waunuilla Jerusalemiijn/ ja hautaisit hänen omaan hautaans/ hänen Isäins cansa Dawidin Caupungijn.
9:29 Ahasja oli tullut Juudan kuninkaaksi Jorammin, Ahabin pojan, yhdentenätoista hallitusvuotena.	29. Mutta Ahasia hallitsi Juudassa Jorammin Ahabin pojan ensimmäisenä vuotena toistakymmentä.	9:29 Mutta Ahasia hallidzi Judas yhtenätoistakymmendenä Jorammin Ahabin pojan vuotena.

9:30 Sitten Jeehu tuli Jisreeliin. Kun Iisebel kuuli sen, maalasi hän ihomaalilla silmäluomensa, koristeli päänsä ja katseli ulos akkunasta.	30. Ja kuin Jehu tuli Jisreeliin, ja Isebel sai sen kuulla, voiteli hän kasvonsa ja kaunisti päänsä, ja katseli akkunan lävitse.	9:30 JA cosca Jehu tuli Jesreelijn/ ja Isebel sai sen cuulla/ voiteli hän caswons ja caunisti pääns/ ja cadzeli ackunan läpidze.
9:31 Ja kun Jeehu tuli portista sisään, kysyi Iisebel: "Kävikö hyvin Simrille, herransa murhaajalle?"	31. Ja kuin Jehu tuli portista sisälle, sanoi hän: kävikö Simrin hyvästi, joka tappoi herransa?	9:31 Ja cosca Jehu tuli portille/ sanoi Isebel: käwikö Simrin hywäst/ joca tappoi herrans?
9:32 Hän käänsi kasvonsa akkunaa kohti ja sanoi: "Kuka on minun puolellani? Kuka?" Niin pari kolme hoviherraa katsoi alas häneen.	32. Ja hän nosti kasvonsa ylös akkunaan ja sanoi: kuka on tässä minun tykönäni? Niin käänsi itsensä hänen puoleensa kaksi eli kolme palveliaa.	9:32 Ja hän nosti caswons ylös ackunaan/ ja sanoi: cuca on täsä minun tykönäni? nijn käänsi idzens hänen puoleens caxi eli colme palweliata.
9:33 Jeehu sanoi: "Syöskää hänet alas." Ja he syöksivät hänet alas, niin että hänen vertansa pirskuu seinään ja hevosiin; ja nämä tallasivat hänet jalkoihinsa.	33. Hän sanoi: syöskäät hänet ulos! ja he syöksivät hänen ulos, ja seinä ja hevoset priiskoitettiin hänen verestänsä, ja hän tallattiin maahan.	9:33 Hän sanoi: syöskät händä ulos: ja he syöxit hänen ulos/ että seinä ja hewoiset prijscotettin hänen werestäns/ ja tallattin maahan.
9:34 Sitten Jeehu meni sisään, söi ja joi. Ja hän sanoi: "Korjatkaa se kirottu ja haudatkaa hänet, sillä onhan hän kuninkaan tytär."	34. Ja kuin hän oli tullut sisälle, ja oli syönyt ja juonut, sanoi hän: korjatkaat kuitenkin sitä kirottua ja haudatkaat häntä; sillä hän on kuninkaan tytär.	9:34 Ja cosca hän oli tullut sisälle/ ja oli syönyt ja juonut/ sanoi hän: corjatcat cuitengin sitä kirottua/ ja haudatca händä: sillä hän on Cuningan tytär.
9:35 Mutta kun he menivät hautaamaan häntä, eivät he löytäneet hänestä muuta kuin pääkallon, jalat ja kädet.	35. Kuin he menivät pois häntä hautaamaan, niin ei he löytäneet hänestä muuta mitään kuin pääkallon ja jalat ja paljaat kämmenet.	9:35 Cosca he menit pois händä hautaman/ ei he löytänet hänestä muuta mitän cuin pääcallon ja jalat/ ja paljat kämmenet.
9:36 Ja he tulivat takaisin ja ilmoittivat sen Jeehulle. Niin hän sanoi: "Tässä on toteutunut Herran sana, jonka hän puhui palvelijansa tiseläisen Elian kautta: 'Jisreelin vainiolla koirat syövät Iisebelin lihan';	36. Ja he tulivat jälleen ja sanoivat hänelle sen; hän sanoi: tämä on nyt se minkä Herra puhui palveliansa Elian Tisbiläisen kautta ja sanoi: Jisreelin pellolla pitää koirain syömän Isebelin lihan.	9:36 Ja he tulit jällens ja sanoit hänelle sen: hän sanoi: tämä on nyt se cuin HERra puhui hänen palwelians cautta Elian sen Thesbitin/ ja sanoi: Jesreelin pellolla pitä coirat syömän Isebelin lihan.
9:37 ja Iisebelin ruumis on oleva niinkuin pellon lanta Jisreelin vainiolla, niin ettei voida sanoa: Tämä on Iisebel'."	37. Näin tuli Isebelin raato niinkuin loka kedolla, Jisreelin pellolla, ettei sanoa taidettu: tämä on Isebel.	9:37 Näin tuli Isebelin raato nijncuin loca kedolla Jesreelin pellolla/ ettei sanotta taittu: tämä on Isebel.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu

<p>10:1 Mutta Ahabilla oli seitsemänkymmentä poikaa Samariassa. Ja Jeehu kirjoitti kirjeet ja lähetti ne Samariaan, Jisreelin päämiehille, vanhimmille ja Ahabin poikien holhoojille; hän kirjoitti näin:</p>	<p>1. Ja Ahabilla oli seitsemänkymmentä poikaa Samariassa. Ja Jehu kirjoitti kirjan ja lähetti Samariaan Jisreelin päämiesten tykö, ja vanhimpain ja Ahabin edustusmiesten tykö, näin:</p>	<p>10:1 JA Ahabilla oli seidzemenkymmendä poica Samarias. Ja Jehu kirjoitti kirjat ja lähetti Samariaan Jesreelin Caupungijn päämiesten tygö/ ja vanhimbain/ ja Ahabin edustosmiesten tygö/ näin:</p>
<p>10:2 "Kun tämä kirje tulee teille, joiden hallussa herranne pojat ovat ja joiden hallussa ovat sotavaunut, hevoset, varustettu kaupunki ja aseet,</p>	<p>2. Kuin tämä kirje tulee teidän tyköne, joiden tykönä teidän herranne pojat ovat, niin myös vaunut, hevoset, vahvat kaupungit ja sota-aseet,</p>	<p>10:2 Cosca nämät kirjat tulewat teidän tygön. Joiden tykönä teidän herran pojat owat/ waunut/ hewoiset/ wahwat Caupungit ja sotaaset.</p>
<p>10:3 niin valitkaa herranne pojista paras ja oikeamielisin ja asettakaa hänet isänsä valtaistuimelle ja sotikaa herranne suvun puolesta."</p>	<p>3. Niin valitkaat herranne pojista paras ja kelvollisin, ja asettakaat häntä isänsä istuimelle, ja sotikaat herranne huoneen puolesta.</p>	<p>10:3 Nijn walitcat teidän herran pojista paras ja kelwollisin/ ja asettacat händä hänen Isäns istuimelle/ ja soticat teidän herran huonen puolest.</p>
<p>10:4 Mutta he peljästyivät kovin ja sanoivat: "Katso, ne kaksi kuningasta eivät kestäneet hänen edessään, kuinka me kestäisimme?"</p>	<p>4. Mutta he pelkäsivät sangen suuresti ja sanoivat: katso, kaksi kuningasta ei voineet seisoa hänen edessänsä: kuinka siis me seisoisimme?</p>	<p>10:4 Mutta he pelkäisit sangen suurest/ ja sanoit: cadzo/ hän on woittanut caxi Cuningast/ cuingast sijs me seisoisim händä watan?</p>
<p>10:5 Niin linnan päällikkö ja kaupungin päällikkö sekä vanhimmat ja holhoojat lähettivät Jeehulle sanan: "Me olemme sinun palvelijoitasi; me teemme kaiken, mitä sinä meille määrää. Emme me tee ketään kuninkaaksi; tee, mitä tahdot."</p>	<p>5. Ja ne huoneen ja kaupungin haltiat, ja vanhimmat ja edustusmiehet lähettivät Jehun tykö, sanoen: me olemme sinun palvelias, me teemme kaikki, mitä sinulle kelpaa.</p>	<p>10:5 Ja ne huonen ja Caupungin haldiat/ ja vanhimmat ja edustosmiehet/ lähetit sanoman Jehulle: me olemme sinun palwelias/ me teem caicki mitä meille sanot/ en me tee ketän Cuningaxi/ tee mitä sinulle kelpa.</p>
<p>10:6 Silloin hän kirjoitti heille toisen kirjeen, näin kuuluvan: "Jos te olette minun puolellani ja kuulette minua, niin ottakaa herranne poikien päät ja tulkaa huomenna tähän aikaan minun luokseni Jisreeliin." Ne seitsemänkymmentä kuninkaan poikaa asuivat näet kaupungin ylimysten luona, jotka heitä kasvattivat.</p>	<p>6. Silloin kirjoitti hän heidän tykönsä toisen kirjan näin: jos te olette minun ja olette minulle kuuliaiset, niin ottakaat teidän herranne poikain päät ja tulkaat huomenna tällä aikaa minun tyköni Jisreeliin; ja oli niitä kuninkaan poikia, joita kaupungin ylimmäiset kasvattivat, seitsemänkymmentä miestä.</p>	<p>10:6 Silloin kirjoitti hän heille toisen kirjan/ näin: jos te olet minun palweliani/ ja olet minulle cuuliaiset/ nijn ottacat teidän herran poicain päät/ ja tuocat huomona tällä aica minun tygöni Jesreelijn/ (oli myös nijtä Cuningan poikia joita Caupungin ylimmäiset caswatit/ seidzemenkymmendä miestä).</p>
<p>10:7 Kun kirje tuli heille, ottivat he kuninkaan pojat ja tappoivat heidät, seitsemänkymmentä miestä, panivat heidän päänsä koreihin ja lähettivät ne Jeehulle Jisreeliin.</p>	<p>7. Kuin he saivat kirjan, ottivat he ne kuninkaan pojat ja tappoivat seitsemänkymmentä miestä, ja panivat niiden päät astioihin ja lähettivät ne hänen tykönsä Jisreeliin.</p>	<p>10:7 Cosca he sait kirjan/ otit he ne seidzemenkymmendä Cuningan poica ja tapoit/ ja heitit nijden päät astiaan/ ja lähetit ne hänen tygöns Jesreelijn.</p>

10:8 Ja sanansaattaja tuli ja ilmoitti hänelle sanoen: "He ovat tuoneet kuninkaan poikien päät." Hän sanoi: "Pankaa ne kahteen roukkioon portin oven edustalle huomiseen saakka."	8. Ja sanoma saatettiin hänelle, että he ovat tuoneet kuninkaan poikain päät tänne. Hän vastasi: asettakaat ne kahteen roukkioon aamuun asti, kaupungin portin eteen.	10:8 Ja sanoma saatettiin hänelle/ että he owat tuonet Cuningan poicain päät tänne. Han wastais: asettacat ne cahteen rouckioon amun asti Caupungin portin eteen.
10:9 Ja aamulla hän meni ulos, asettui siihen ja sanoi kaikelle kansalle: "Te olette syyttömät. Katso, minä olen tehnyt salaliiton herraani vastaan ja tappanut hänet; mutta kuka on surmannut kaikki nämä?"	9. Kuin hän aamulla meni ulos, seisoi hän ja sanoi kaikelle kansalle: te olette oikiat: katso, minä olen liiton tehnyt herraani vastaan ja tappanut hänen; mutta kuka siis nämät kaikki tappanut on?	10:9 Cosca hän amulla meni ulos/ seisoi hän/ ja sanoi caikellen Canssalle: te tahdotte teillen oikeutta/ cadzo/ minä olen lijton tehnyt minun Herrani wastan/ ja tappanut hänen/ mutta cuca sijs nämät caicki tappanut on?
10:10 Tietäkää siis, ettei ainoakaan Herran sana, jonka Herra on puhunut Ahabin sukua vastaan, varise maahan. Herra on tehnyt, minkä hän on puhunut palvelijansa Elian kautta."	10. Niin tietäkää nyt, ettei yksikään Herran sana, jonka Herra puhunut on Ahabin huoneesta, ole turhaksi tullut: ja Herra teki niinkuin hän puhunut oli palveliansa Elian kautta.	10:10 Josta te ymmärrätte ettei yxikän HERran sana/ jonga HERra puhunut on Ahabin huonest/ ole turhaxi tullut. Ja HERra teki nijncuin hän puhunut oli hänen palwelians Elian suun cautta.
10:11 Sitten Jeehu surmasi kaikki, jotka olivat Ahabin suvusta jäljellä Jisreelissä, sekä kaikki hänen ylimyksensä, uskottunsa ja pappinsa, päästämättä pakoon ainoatakaan.	11. Niin hävitti Jehu kaikki ne jotka Ahabin huoneesta olivat jääneet Jisreelissä: kaikki hänen ylimmäisensä, ja hänen ystävänsä, ja hänen pappinsa, niin ettei hän yhtäkään heistä jättänyt;	10:11 Näin häwitti Jehu ne cuin Ahabin huonest olit jäänet Jesreelijn/ caicki hänen suurens/ ystäwäns ja Pappins/ nijn ettei yxikän heistä jäänyt.
10:12 Sitten hän nousi ja lähti Samariaan; mutta tullessaan paimenten Beet-Eekediin, joka on tien varrella,	12. Ja nousi ja matkusti Samariaan, ja kuin hän tuli paimenten majan tykö, joka oli hänen tiessänsä,	10:12 JA nousi ja matcusti Samariaan/ ja cosca hän tuli paimenden majan tygö/ joca oli hänen tiesäns.
10:13 Jeehu kohtasi Ahasjan, Juudan kuninkaan, veljet ja kysyi: "Keitä te olette?" He vastasivat: "Me olemme Ahasjan veljiä ja menemme tervehtimään kuninkaan poikia ja kuninkaan äidin poikia."	13. Löysi Jehu siinä Ahasian Juudan kuninkaan veljet ja sanoi niille: mitkä te olette? He vastasivat: me olemme Ahasian veljet ja menemme tervehtimään kuninkaan ja kuningattaren poikia.	10:13 Löysi Jehu sijnä Ahasian Judan Cuningan weljet/ ja sanoi nijlle: mitkä te oletta? he wastaisit: me olem Ahasian weljet/ ja menem terwettämän Cuningan ja Drotningin poikia.
10:14 Hän sanoi: "Ottakaa nämä elävinä kiinni." Ja he ottivat heidät elävinä kiinni ja tappoivat heidät ja heittivät Beet-Eekedin vesisäiliöön, neljäkymmentä kaksi miestä. Hän ei jättänyt heistä eloon ainoatakaan.	14. Ja hän sanoi: ottakaa heitä elävinä kiinni; ja he ottivat heidät elävinä kiinni, ja tappoivat paimenten majan kaivon tykönä kaksi miestä viidettäkymmentä, niin ettei hän heistä yhtäkään jättänyt.	10:14 Ja hän sanoi: ottacat heitä eläwänä kijnni/ ja he otit heidän kijnni ja tapoit paimenden majan caiwon tykönä neljä miestä wijdettäkymmendä/ nijn ettei yxikän eläwänä pääsnyt.

<p>10:15 Kun hän sitten lähti sieltä, kohtasi hän Joonadabin, Reekabin pojan, joka tuli häntä vastaan. Ja hän tervehti häntä ja sanoi hänelle: "Onko sinun sydämesi yhtä vilpítőn minua kohtaan, kuin minun sydämeni on sinua kohtaan?" Joonadab vastasi: "On." - "Jos niin on, niin lyö kättä minun kanssani." Ja hän löi kättä, ja hän otti hänet vaunuihinsa.</p>	<p>15. Ja kuin hän sieltä vaelsi, löysi hän Jonadabin Rekabin pojan, joka häntä kohtasi, tervehti häntä ja sanoi hänelle: onko sinun sydämes vilpítőin, niinkuin minun sydämeni on sinun sydämes kanssa? Jonadab vastasi: on niinkin. Jos niin on, (sanoi hän) niin ojenna kätes tänne; ja hän ojensi kätensä ja hän asetti hänen istumaan sivuunsa vaunuihin,</p>	<p>10:15 JA cosca hän sijtä waelsi/ löysi hän Jonadabin Rechabin pojan/ joca händä cohtais/ terwetti ja sanoi: ongo sinun sydämes wilpítőin nijncuin minun sydämen on sinun sydämes cansa? Jonadab wastais: on nijngin. Hän sanoi jällens: ojenna kätes tänne/ ja hän ojensi kätens ja andoi kättä/ ja asetti sijtte istuman waunuin hänen siwuns.</p>
<p>10:16 Ja hän sanoi: "Tule minun kanssani katsomaan minun kiivailuani Herran puolesta." Niin hän sai ajaa hänen vaunuissansa.</p>	<p>16. Ja sanoi: tule minun kanssani katsomaan minun kiivauttani Herran tähden! Ja hän antoi hänen ajaa vaunuissansa.</p>	<p>10:16 Ja sanoi: tule minun cansani/ cadzoman minun kijwaustani HERran tähden. Ja hän wei hänen waunuis.</p>
<p>10:17 Tultuaan Samariaan hän surmasi kaikki, jotka olivat Ahabin jälkeläisistä jäljellä Samariassa, kunnes hän oli hävittänyt hänen sukunsa, Herran sanan mukaan, jonka Herra oli puhunut Elialle.</p>	<p>17. Kuin hän Samariaan tuli, löi hän kaikki Ahabista jääneet Samariassa, siihenasti että hän hänen hävitti, Herran sanan jälkeen, jonka hän puhunut oli Elialle.</p>	<p>10:17 Cosca he Samariaan tulit/ löit he caicki Ahabin perilliset Samariast/ siihenasti että hän hänen häwitti HERran sanan jälken/ cuin hän puhunut oli Elialle.</p>
<p>10:18 Sitten Jeehu kokosi kaiken kansan ja sanoi heille: "Ahab on palvellut Baalia vähän; Jeehu on palveleva häntä paljon.</p>	<p>18. Ja Jehu kokosi kaiken kansan ja antoi heille sanoa: jos Ahab on vähän palvellut Baalia; Jehu tahtoo enemmän häntä palvella.</p>	<p>10:18 JA Jehu cocois caiken Canssan/ ja andoi heille sanoa: jos Ahab on vähän palwellut Baalia/ Jehu tahto enämmän händä palwella.</p>
<p>10:19 Kutsukaa nyt minun luokseni kaikki Baalin profeetat, kaikki hänen palvelijansa ja kaikki hänen pappinsa, älköönkä kukaan jääkö pois; sillä minä aion uhrata suuret uhrin Baalille. Eloon ei jää kukaan, joka jää pois." Mutta Jeehu menetteli kavalasti, tuhotakseen Baalin palvelijat.</p>	<p>19. Sentähden kutsukaat kaikki Baalin prophetat kokoon, kaikki hänen palveliansa ja kaikki hänen pappinsa minun tyköni, niin ettei yksikään heistä jää; sillä minä teen suuren uhrin Baalille, ja joka ikänä jää pois, ei sen pidä elämän. Mutta Jehu teki sen kavaluudella, että hän olis saanut hävittää Baalin palveliat.</p>	<p>10:19 Sentähden cudzucat caicki Baalin Prophetat cocoon/ caicki hänen palwelians ja caicki hänen pappins minun tygöni/ nijn ettei yxikän heistä jää: sillä minä teen suuren uhrin Baalille/ ja jocainen cuin heistä jää pois/ ei sen pidä elämän. Mutta Jehu teki sen cawaludella/ että hän olis saanut häwittä caicki Baalin palweliat.</p>
<p>10:20 Niin Jeehu sanoi: "Kuuluttakaa pyhä juhlakokous Baalin kunniaksi." Ja se kutsuttiin koolle.</p>	<p>20. Ja Jehu sanoi: pyhittäkää Baalille juhlapäivä! Ja he kutsuivat kokoon.</p>	<p>10:20 Ja Jehu sanoi: pyhittäkät Baalille juhlapäiwä/ ja andacat cudzua cocoon.</p>

10:21 Ja Jeehu lähetti sanan kaikkeen Israeliin, ja kaikki Baalin palvelijat tulivat; ei yksikään jäänyt tulematta. Niin he menivät Baalin temppeliin, ja Baalin temppeli täyttyi ääriään myöten.	21. Ja Jehu lähetti kaikkeen Israeliin, ja kaikki Baalin palvelijat tulivat, niin ettei yksikään heistä jäänyt, joka ei tullut; ja he tulivat sisälle Baalin huoneesen ja täyttivät Baalin huoneen joka loukkaan.	10:21 Ja Jehu lähetti caickeen Israeliin/ ja andoi caicki Baalin palweliat tulla cocoon/ nijn ettei yxikän heistä jäänyt pois. Ja he tulit cocoon Baalin huoneseen/ ja täytit Baalin huonen joca louckaan.
10:22 Ja hän sanoi vaatekammion hoitajalle: "Tuo puvut kaikille Baalin palvelijoille." Ja tämä toi heille puvut.	22. Silloin sanoi hän vaatehuoneen haltialle: kanna kaikki Baalin palveliain vaatteet ulos; ja hän kantoi heille vaatteet ulos.	10:22 Silloin sanoi hän vaatehuoneen haldioille: candacat caicki Baalin palweliain waattet ulos/ ja he cannoit waattet ulos.
10:23 Kun Jeehu Joonadabin, Reekabin pojan, kanssa tuli Baalin temppeliin, sanoi hän Baalin palvelijoille: "Tutkikaa ja katsokaa, ettei täällä teidän joukossanne ole ketään Herran palvelijaa, vaan ainoastaan Baalin palvelijoita."	23. Ja Jehu meni Jonadabin Rekabin pojan kanssa Baalin huoneesen ja sanoi Baalin palvelioille: tutkistelkaat ja katsokaat, ettei kukaan tässä teidän seassanne ole Herran palvelia, vaan ainoastaan Baalin palveliat.	10:23 Ja Jehu meni Jonadabin Rechabin pojan cansa Baalin kirckoon/ ja sanoi Baalin palwelioille: tutkistelcat ja cadzocat/ ettei jocu teidän seasan ole HERran palwelia/ waan ainoastans Baalin palweliat.
10:24 Sitten he menivät uhraamaan teurasuhreja ja polttouhreja. Mutta Jeehu oli asettanut ulkopuolelle kahdeksankymmentä miestä ja sanonut: "Jos kuka päästää pakoon yhdenkään niistä miehistä, jotka minä tuon teidän käsiinne, menee henki hengestä."	24. Kuin he tulivat sisälle tekemään uhria ja polttouhria, asetti Jehu kahdeksankymmentä miestä ulos ja sanoi: kuka teistä yhden niistä, jotka minä teidän käteenne annan, päästää hengissä, hänen sielunsa pitää oleman sen sielun edestä.	10:24 Cosca he tulit sisälle uhria tekemän ja polttouhria/ asetti Jehu cahdexankymmendä miestä ulos/ ja sanoi heille: cuca teistä yhden nijstä/ cuin minä teidän käteen annan/ päästä hengis/ hänen sieluns pitä oleman sen sielun edest.
10:25 Ja päätettyänsä polttouhrin uhraamisen sanoi Jeehu henkivartijoille ja vaunusotureille: "Menkää sisään ja surmatkaa heidät; älköön yksikään pääsko ulos." Niin he surmasivat heidät miekan terällä, ja henkivartijat ja vaunusoturit heittivät ulos heidän ruumiinsa. Sitten he menivät Baalin temppelilinnaan	25. Kuin he olivat uhranneet polttouhrin, sanoi Jehu vartioille ja päämiehille: menkää sisälle ja lyökää ne, niin ettei yksikään heistä pääse. Ja he löivät heidät miekan terällä, ja vartiat ja päämiehet heittivät heidät pois ja menivät Baalin huoneen kaupunkiin,	10:25 COsca he olit uhrannet polttouhrin/ sanoi Jehu wartioille ja Ruhtinaille: mengät sisälle ja murhackat ne siellä/ nijn ettei yxikän heistä pääse. Ja he löit heidän miecan terällä/ ja wartiat ja Ruhtinat heitit heidän pois/ ja menit Baalin kirckoCaupungijn.
10:26 ja toivat ulos Baalin temppelin patsaat ja polttivat ne,	26. Ja kantoivat ulos Baalin huoneen patsaat ja polttivat ne,	10:26 Ja cannoit padzat ulos Baalin kircost ja poldit ne.
10:27 ja he kukistivat Baalin patsaan. He hävittivät Baalin temppelin ja tekivät siitä käymälöitä; niin aina tähän päivään asti.	27. Ja kukistivat Baalin patsaat ja Baalin huoneen ja tekivät niistä yhteiset huoneet hamaan tähän päivään asti.	10:27 Ja hackaisit Baalin padzan ja Baalin kircon ricki/ ja teit nijstä yhteisen huonen/ haman tähän päiwän asti.
10:28 Näin Jeehu hävitti Baalin Israelista.	28. Näin hävitti Jehu Baalin Israelista.	10:28 Näin häwitti mehu Baalin Israelist.

10:29 Mutta Jerobeamin, Nebatin pojan, synneistä, joilla hän oli saattanut Israelin tekemään syntiä, Beetelissä ja Daanissa olevista kultavasikoista, Jeehu ei luopunut.	29. Mutta ei Jehu lakannut Jerobeamin Nebatin pojan synneistä, joka oli saattanut Israelin syntiä tekemään, kultaisilla vasikoilla Betelissä ja Danissa	10:29 Mutta Jehu ei lacannut Jerobeamin Nebathin pojan synneist/ joca oli saattanut Israelin syndiä tekemän cullaisilla wasicoilla BethElis ja Danis.
10:30 Niin Herra sanoi Jeehulle: "Koska olet hyvin toimittanut sen, mikä oli oikein minun silmissäni, ja koska teit Ahabin suvulle aivan minun mieleni mukaan, niin istukoot sinun poikasi Israelin valtaistuimella neljänteen polveen."	30. Ja Herra sanoi Jehulle: ettäs olet ollut hyväntahtoinen tekemään sitä mikä minulle kelpasi, ja sinä teit Ahabin huonetta vastaan kaiken sen, mikä minun sydämessäni oli; niin pitää sinun poikas istuman Israelin istuimella neljänteen polveen asti.	10:30 JA HERra sanoi Jehulle: ettäs olet ollut hyvän tahtoinen tekemän sitä cuin minulle kelpais/ ja sinä teit Ahabin huonetta wastan caiken sen cuin minun sydämesäni oli/ nijn sinun lapses istuwat Israelin istuimella neljänden polwen asti.
10:31 Mutta Jeehu ei vaeltanut tarkoin, kaikesta sydämestänsä, Herran, Israelin Jumalan, lain mukaan; hän ei luopunut Jerobeamin synneistä, joilla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä.	31. Mutta ei Jehu kuitenkaan pysynyt, että hän Herran Israelin Jumalan laissa kaikesta sydämestänsä vaeltanut olis; sillä ei hän lakannut Jerobeamin synneistä, joka Israelin oli saattanut syntiä tekemään.	10:31 Mutta Jehu ei cuitengan pysynyt/ että hän HERran Israelin Jumalan lais kaikesta sydämestäns waeldanut olis: sillä ei hän lacannut Jerobeamin synneistä/ joca Israelin oli saattanut syndiä tekemän.
10:32 Niihin aikoihin Herra rupesi lohkomaan Israelia, sillä Hasael voitti heidät kaikkialla Israelin raja-alueella	32. Silloin rupesi Herra Israelista lohkaisemaan; sillä Hasael löi heidät kaikissa Israelin rajoissa,	10:32 Silloin rupeis HERra Israelist lohcaiseman: sillä Hasael löi heidän caikis Israelin rajois.
10:33 ja valloitti Jordanista auringonnousuun päin koko Gileadin maan, gaadilaiset, ruubenilaiset ja manasselaiset, alkaen Aroerista, joka on Arnon-joen rannalla - sekä Gileadin että Baasanin.	33. Hamasta auringon ylenemisen puolelta Jordania, ja kaiken Gileadin, Gadilaisten, Rubenilaisten ja Manasselaisten maan, hamasta Aroerista, joka on Arnonin ojan tykönä, ja Gileadin ja Basanin.	10:33 Hamast idän puolelda Jordanit/ ja caiken Gileadin/ Gaditerein/ Rubeniterein/ ja Manassiterein maan/ hamast Aroerist/ joca on Arnonin ojan tykönä/ ja Gileadin ja Basanin.
10:34 Mitä muuta on kerrottavaa Jeehusta ja kaikesta, mitä hän teki, ja kaikista hänen urotöistänsä, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.	34. Mitä enempi Jehusta on sanottavaa, ja kaikista hänen töistänsä, ja kaikesta hänen voimastansa: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?	10:34 Mitä enämbi Jehust on sanottapa/ ja caikist hänen töistäns/ ja caikest hänen woimastans/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten Aicakirjas.
10:35 Sitten Jeehu meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Samariaan. Ja hänen poikansa Joahas tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	35. Ja Jehu nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin Samariaan. Ja Joahas hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	Ja Jehu nuckui Isäins cansa/ ja haudattin Samariaan. Ja Joahas hänen poicans tuli Cuningaxi hänen peräns.
10:36 Ja aika, jonka Jeehu hallitsi Israelia Samariassa, oli kaksikymmentä kahdeksan vuotta.	36. Ja aika jonka Jehu Israelia hallitsi Samariassa, oli kahdeksan ajastaikaa kolmattakymmentä.	10:35 Ja aica cuin Jehu Israeli hallidzi Samarias/ oli cahdexan ajastaica colmattakymmendä.

11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Kun Atalja, Ahasjan äiti, näki, että hänen poikansa oli kuollut, nousi hän ja tuhosi koko kuningassuvun.	1. Mutta kuin Atalia Ahasian äiti näki poikansa kuolleeksi, nousi hän ja hukutti kaiken kuninkaallisen siemenen.	11:1 MUTta cosca Athalia Ahasian äiti näki hänen poicans cuollexi/ nousi hän ja hucutti caiken Cuningalisen siemenen.
11:2 Mutta kuningas Joramamin tytär Jooseba, Ahasjan sisar, otti surmattavien kuninkaan poikien joukosta Ahasjan pojan Jooaan ja vei hänet ja hänen imettäjänsä salaa makuuhuoneeseen. Täällä pidettiin Jooasta kätkettynä Ataljalta, niin ettei hän tullut surmatuksi.	2. Mutta Joseba, kuningas Joramamin tytär, Ahasian sisar, otti Joaksen Ahasian pojan ja varasti hänen kuninkaan lasten seasta, jotka tapetut olivat, hänen ja hänen imettäjänsä, makaushuoneesta. Ja he kätkivät hänen Atalian edestä, niin ettei hän tapettu:	11:2 Mutta Joseba Cuningas Joramamin tytär Ahasian sisar otti Joaxen Ahasian pojan/ ja warasti hänen Cuningan lasten seast/ jotca tapetut olit/ imettäjäns cansa macaushuonest. Ja hän kätki hänen Athalian edestä nijn ettei hän tapettu.
11:3 Sitten poika oli Jooseban luona Herran temppeliin piilotettuna kuusi vuotta, Ataljan hallitessa maata.	3. Ja hän oli kätkettynä Herran huoneessa hänen kanssansa kuusi ajastaikaa; mutta Atalia oli kuningatar maalla.	11:3 Ja hän oli kätkettynä HERran huones hänen cansans cuusi ajastaica/ mutta Athalia oli Drotningi maalla.
11:4 Mutta seitsemäntenä vuotena Joojada lähetti hakemaan kaarilaisten ja henkivartijain sadanpäämiehiä ja tuotti heidät luoksensa Herran temppeliin. Ja sittenkuin hän oli tehnyt liiton heidän kanssansa ja vannottanut heidät siellä Herran temppelissä, näytti hän heille kuninkaan pojan.	4. Seitsemäntenä ajastaikana lähetti Joojada ja otti sadanpäämiehet, esimiehet ja vartiat, ja noudatti heidät tykönsä Herran huoneesen, ja teki liiton heidän kanssansa, ja vannotti heitä Herran huoneessa, ja näytti heille kuninkaan pojan,	11:4 SEidzemendenä ajastaicana lähetti Joojada/ ja otti sadan päämiehet/ Ruhtinasten ja wartioitten cansa/ ja noudatti heidän tygöns HERran huoneeseen/ ja teki lijton heidän cansans/ ja wannotti heitä HErran huones/ ja näytti heille Cuningan pojan.
11:5 Sitten hän käski heitä sanoen: "Tehkää näin: kolmas osa teistä, joiden on mentävä vartionpitoon sapattina, vartioikoon kuninkaan palatsia,	5. Ja käski heitä ja sanoi: tämä on se, jonka teidän tekemän pitää: kolmas osa teistä, jonka vuoro on sabbatina, olkoon kuninkaan huoneen vartiana;	11:5 Ja käski heitä/ ja sanoi: tämä on se jonga teidän tekemän pitä: colmas osa teistä/ jonga vuoro on Sabbathina olcon Cuningan huonen wartiana.
11:6 kolmas osa olkoon sivuportilla ja kolmas osa henkivartijain takana olevalla portilla; vartioikaa palatsia, kukin vuorollanne.	6. Ja kolmas osa olkoon Surin portin tykönä, ja kolmas osa olkoon sen portin tykönä, joka on vartiain takana, ja teidän pitää vartioitseman huoneen päällekarcaamista,	11:6 Ja colmas osa olcon Surrin portin tykönä/ ja colmas osa olcon sen portin tykönä cuin on wartioitten tacana/ ja teidän pitä wartioidzeman huonen päällecarcamisest.
11:7 Mutta kaksi muuta teidän osastoanne, kaikki, jotka pääsevät vartionpidosta sapattina, vartioikoot Herran temppeliä, kuninkaan luona.	7. Mutta kaksi osaa teistä kaikista, jotka sabbatina pääsette, pitää vartioitseman kuningasta Herran huoneessa.	11:7 Mutta caxi osa teistä caikista/ jotca Sabbathina pääsettä/ pitä wartioidzeman Cuningasta HERran huones.

11:8 Asettukaa kuninkaan ympärille, kullakin ase kädessä; ja joka tunkeutuu rivien läpi, se surmattakoon. Näin olkaa kuninkaan luona, menköön hän ulos tai sisään."	8. Ja teidän pitää oleman kuninkaan ympärillä, ja jokaisella aseensa hänen kädessänsä; ja joka tulee järjestykseen, se pitää tapettaman, että te olisitte kuninkaan tykönä hänen mennessänsä ulos ja sisälle.	11:8 Ja teidän pitä oleman Cuningan ymbärillä/ ja jocaidzella asens hänen kädesäns. Ja joca tule järjestyheen/ hänen pitä cuoleman/ että te olisitta Cuningan tykönä mennesäns ulos ja sisälle.
11:9 Sadanpäämiehet tekivät, aivan niinkuin pappi Joojada oli heitä käsenyt: kukin heistä otti miehensä, sekä ne, joiden oli mentävä vartionpitoon sapattina, että ne, jotka pääsivät vartionpidosta sapattina, ja he tulivat pappi Joojadan luo.	9. Ja sadanpäämiehet tekivät kaikki, mitä pappi Jojada käsenyt oli, ja ottivat miehensä tykönsä, jotka sabbatina tulivat, niiden kanssa, jotka sabbatina läksivät, ja tulivat papin Jojadan tykö.	11:9 Ja sadan päämiehet teit caicki mitä Pappi Jojada heidän käsenyt oli/ ja otit miehens tygöns/ jotca Sabbathina tulit nijden cansa jotca Sabbathina läxit/ ja tulit Papin Jojadan tygö.
11:10 Ja pappi antoi sadanpäämiehille keihäät ja varustukset, jotka olivat olleet kuningas Daavidin omat ja olivat Herran temppeleissä.	10. Ja pappi antoi päämiehille keihäät ja kilvet, jotka olivat olleet kuningas Davidin, ja olivat Herran huoneessa.	11:10 Ja Pappi andoi päämiehille keihät ja kilwet/ jotca olit ollet Cuningas Dawidin/ ja olit HERran huones.
11:11 Ja henkivartijat asettuivat, kullakin ase kädessä, temppelein eteläisivulta aina sen pohjoissivulle saakka, päin alttaria ja temppeliä, kuninkaan ympärille.	11. Ja vartiat seisoivat kuninkaan ympärillä, jokaisella aseensa kädessänsä, oikiasta huoneen loukkaasta niin vasempaan loukkaasen, alttaria ja huonetta läsnä.	11:11 Ja wartiat seisoit Cuningan ymbärillä/ jocaidzella ase heidän kädesäns/ oikiasta huonen louckasta nijn wasembaan huonen louckaan/ Altarita ja huonetta läsnä.
11:12 Sitten hän toi kuninkaan pojan esille, pani hänen päähänsä kruunun ja antoi hänelle lain kirjan, ja he tekivät hänet kuninkaaksi ja voitelivat hänet; ja he paukuttivat käsiänsä ja huusivat: "Eläköön kuningas!"	12. Ja hän toi kuninkaan pojan edes ja pani kruunun hänen päähänsä, ja antoi hänelle todistuksen, ja he tekivät hänen kuninkaaksi ja voitelivat hänen, ja löivät käsiänsä yhteen ja sanoivat: menestyköön kuningas!	11:12 Ja hän toi Cuningan pojan edes/ ja pani Cruunun hänen päähäns/ ja andoi hänelle todistuxen/ ja teki hänen Cuningaxi/ ja woitelit hänen/ ja löit käsiäns yhteen/ ja sanoit: menestykön Cuningas.
11:13 Kun Atalja kuuli henkivartijain ja kansan huudon, meni hän kansan luo Herran temppeleihin.	13. Ja kuin Atalia kuuli kansan huudon, joka sinne juoksi, meni hän sisälle kansan tykö Herran huoneesen,	11:13 JA cosca Athalia cuuli Canssan huudon/ juoxi hän sinne ja meni Canssan tygö HERran huoneseen.
11:14 Hän näki kuninkaan seisovan pylvään vieressä, niinkuin tapa oli, ja päälliköt ja torvensoittajat kuninkaan luona, ja kaiken maan kansan, joka riemuitsi ja puhalsi torviin. Silloin Atalja repäisi vaatteensa ja huusi: "Kapina! Kapina!"	14. Ja näki, katso, kuningas seisoi patsaan tykönä, niinkuin tapa oli, ja päämiehet ja vaskitorvet kuninkaan tykönä, ja kaikki maan kansa oli iloissansa ja soittivat vaskitorvilla. Niin Atalia repäisi vaatteensa ja huusi: petos, petos!	11:14 Ja näki/ cadzo/ että Cuningas seisoi padzan tykönä/ nijncuin tapa oli/ ja päämiehet ja trometarit Cuningan tykönä/ ja caicki maan Canssa olit iloiset/ ja soitit Trometillä. Nijn Athalia rewäis waattens/ ja sanoi: petos/ petos.

11:15 Mutta pappi Joojada käski sadanpäämiehiä, sotajoukon johtajia, ja sanoi heille: "Viekää hänet pois rivien välitse, ja joka yrittää seurata häntä, se surmatkaa miekalla." Sillä pappi oli sanonut: "Älköön häntä surmattako Herran temppelissä."	15. Mutta pappi Jojadakäski sadanpäämiehiä, jotka olivat pannut joukon päälle, ja sanoi heille: viekät häntä ulos joukon lävitse, ja jos joku seuraa häntä, se surmattakaan miekalla! Sillä pappi oli sanonut, ettei hänen pitänyt kuoleman Herran huoneessa.	11:15 Mutta Pappi Jojada käski sadanpäämiehiä/ jotca olit pannut joucon päälle/ ja sanoi heille: wiekät händä ulos joucon läpidze/ ja jos jocu seura händä hän surmattacan miecalla: sillä Pappi oli sanonut/ ettei hänen pitänyt cuoleman HERran huones.
11:16 Niin he kävivät häneen käsiksi, ja kun hän oli tullut tielle, jota myöten hevosta kuljetettiin kuninkaan palatsiin, surmattiin hänet siellä.	16. Ja he laskivat kätensä hänen päällensä, ja hän meni sitä tietä myöten, jota hevoset kuninkaan huoneeseen käyvät; ja hän tapettiin siellä.	11:16 Ja he laskit kätens hänen päällens/ ja hän meni sitä tietä myöden jota hewoiset Cuningan huoneeseen käywät/ ja siellä tapettin.
11:17 Ja Joojada teki liiton Herran, kuninkaan ja kansan kesken, että he olisivat Herran kansa; niin myös kuninkaan ja kansan kesken.	17. Niin teki Jojada liiton Herran ja kuninkaan välillä, ja kansan välillä, että he ovat Herran kansa, niin myös kuninkaan ja kansan välillä.	11:17 NIin teki Jojada lijton HERran/ Cuningan ja Canssan wälillä/ että he owat HErran Canssa/ nijn myös Cuningan ja Canssan wälillä.
11:18 Sitten kaikki maan kansa meni Baalin temppeliin, ja he hävittivät sen. Sen alttarit ja kuvat he löivät aivan murskaksi ja tappoivat alttarien edessä Mattanin, Baalin papin. Sitten pappi asetti vartijat vartioimaan Herran temppeliä.	18. Sitte meni kaikki maan kansa Baalin huoneeseen, ja kukistivat sen ja hänen alttarinsa, ja rikkoivat peräti kaikki hänen kuvansa, ja Mattanin Baalin papin tappoivat he myös alttarin edessä; mutta pappi asetti virat Herran huoneessa.	11:18 Nijn meni caicki maan Canssa Baalin kirckoon/ ja cukistit hänen Altarins/ ja ricoit peräti caicki hänen cuwans/ ja Mathanin Baalin papin tapoit he myös Altarin edes. Mutta Pappi asetti wirat HERran huones.
11:19 Ja hän otti mukaansa sadanpäämiehet sekä kaarilaiset ja henkivartijat ja kaiken maan kansan, ja he veivät kuninkaan Herran temppelistä ja tulivat henkivartijain portin kautta kuninkaan linnaan, ja hän istui kuninkaalliselle valtaistuimelle.	19. Ja otti sadanpäämiehet ja esimiehet, ja vartiat ja kaiken maan kansan, ja he johdattivat kuninkaan alas Herran huoneesta, ja tulivat vartiain portin tietä kuninkaan huoneeseen. Ja hän istui kuninkaan istuimelle.	11:19 Ja otti sadanpäämiehet/ ja Ruhtinat/ ja wartiat/ ja caiken maan Canssan/ ja johdatti Cuningan alas HERran huonesta/ ja tulit wartioitten portin tietä haman Cuningan huonesen. Ja hän istui Cuningan istuimelle.
11:20 Ja kaikki maan kansa iloitsi, ja kaupunki pysyi rauhallisena. Mutta Ataljan he surmasivat miekalla kuninkaan linnassa.	20. Ja kaikki maan kansa oli iloissansa, ja kaupunki oli alallansa. Mutta Atalian olivat tappaneet miekalla kuninkaan huoneessa.	11:20 Ja caicki maan Canssa oli iloisans/ ja Caupungi oli alallans. Mutta Athalian tapoit he miecalla Cuningan huones.
11:21 Jooas oli seitsemän vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi.	21. Ja Joas oli seitsemän ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi.	11:21 Ja Joas oli seidzemen ajastaicainen tullesans Cuningaxi.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu

12:1 Jeehun seitsemäntenä hallitusvuotena tuli Jooas kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa neljäkymmentä vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Sibja Beersebasta.	1. Seitsemäntenä Jehun vuotena tuli Joas kuninkaaksi, ja hallitsi neljäkymmentä ajastaikaa Jerusalemissa. Hänen äitinsä nimi oli Ziba Bersabasta.	12:1 SEidzemendenä Jehun vuotena tuli Joas Cuningaxi/ ja hallidzi neljäkymmendä ajastaica Jerusalemis. Hänen äitins nimi oli Zibea BerSabast.
12:2 Ja Jooas teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, niin kauan kuin hän eli, sillä pappi Joojada oli opettanut häntä.	2. Ja Joas teki sitä, mikä oikia oli ja Herralle hyvin kelpasi, niinkauvan kuin pappi Jojada opetti häntä;	12:2 Ja Joas teki sitä cuin oikia oli/ ja cuin HERralle hywin kelpais nijncauwan cuin Pappi Jojada opetti händä.
12:3 Kuitenkaan eivät uhrikukkulat hävinneet, vaan kansa uhrasi ja suitsutti yhä edelleen uhrikukuloilla.	3. Paitsi ettei hän pannut pois korkeuksia; sillä kansa uhrasi ja teki suitsutusta vielä korkeuksilla.	12:3 Paidzi ettei hän pannut pois corkeuxia: sillä Canssa uhrais ja teki suidzutust wielä corkeuxis.
12:4 Ja Jooas sanoi papeille: "Kaiken rahan, joka pyhinä lahjoina tuodaan Herran temppeliin, käyvän rahan, kaiken arvion mukaan suorittettavan henkilörahan ja kaiken rahan, jonka joku sydämensä vaatimuksesta tuo Herran temppeliin,	4. Ja Joas sanoi papeille: kaikki pyhitetyt rahat, jotka tuodaan Herran huoneesen, nimittäin raha jokaiselta ohitsekäyvältä, raha minkä kukin antaa veroksi hengeltänsä, ja kaikki raha, minkä itsekukin uhraa vapaasta sydämestä, ne kannettakaan Herran huoneesen.	12:4 JA Joas sanoi Papeille: caicki pyhitetyt rahat/ cuin tuodan HERran huoneseen/ nimittäin/ raha jocaidzelda ohidzekäywäldä/ raha cuin cukin anda weroxi hengeldäns/ ja caicki raha cuin idzecukin uhra wapast sydämest/ että ne cannetaisin HERran huoneseen.
12:5 sen ottakoot papit itselleen, kukin tuttavaltaan; mutta heidän on niillä korjattava, mitä on rappeutunutta Herran temppelissä, missä vain jotakin rappeutunutta on."	5. Ottakaan papit sen itsellensä kukin tuttavaltansa; sillä pitää heidän parantaman sen, mikä rauvennut on Herran huoneessa, kussa ikänä he löytävät olevan rauvenneen.	12:5 Ottacan Papit sen idzellens cukin tuttawaldans/ sillä pitä heidän parandaman cuin raukewa on HERran huones/ cusa he löytävät olewan rauwennen.
12:6 Mutta vielä kuningas Jooaan kahdentenkymmenentenä kolmantena hallitusvuotena eivät papit olleet korjanneet mitään, mikä temppelissä oli rappeutunutta.	6. Mutta kolmaanteenkolmattakymmentä kuningas Joaksen vuoteen ei olleet papit parantaneet sitä, mikä Herran huoneessa rauvennut oli.	12:6 Ja cuin ei Papit ollet parandanet sitä cuin HERran huones rauwennut oli colmanden colmattakymmendä Cuningas Joaxen wuoten asti.
12:7 Silloin kuningas Jooas kutsui pappi Joojadan ja muut papit ja sanoi heille: "Miksi te ette ole korjanneet mitään, mikä temppelissä on rappeutunutta? Nyt te ette enää saa ottaa rahaa tuttaviltanne, vaan teidän on annettava se siihen, mikä temppelissä on rappeutunutta."	7. Niin kutsui kuningas Joas papin Jojadan ja muut papit ja sanoi heille: miksi ette paranna sitä, mikä huoneessa rauvennut on? Niin ei pidä nyt teidän ottaman niitä rahoja tykönne kukin tuttavaltansa; mutta antakaat siihen, mikä rauvennut on huoneessa.	12:7 Cudzui Cuningas Joas Papin Jojadan muiden Pappein cansa/ ja sanoi heille: mixette paranna sitä cuin huones rauwennut on? nijn ei pidä nyt teidän ottaman nijtä rahoja tygön cukin tuttawaldans/ mutta pitä andaman siihen tulla cuin rauwennut on huones.

12:8 Ja papit suostuivat siihen, etteivät ottaisi rahaa kansalta, mutta eivät myöskään korjaisi sitä, mikä temppelissä oli rappeutunutta.	8. Ja papit mielistyivät, ettei heidän pitänyt ottaman rahaa kansalta eikä parantaman sitä, mikä rauvennut oli huoneessa.	12:8 Ja Papit mielistyit ettei heidän pitänyt ottaman raha Canssalda/ eikä parandaman sitä cuin rauvennut oli huones.
12:9 Mutta pappi Joojada otti arkun ja kaivoi reiän sen kanteen ja asetti sen alttarin ääreen, oikealle puolelle, kun mennään Herran temppeliin. Ja papit, jotka vartioivat ovea, panivat siihen kaiken rahan, mikä Herran temppeliin tuotiin.	9. Niin pappi Jojada otti arkun ja lävisti läven kanteen ja pani sen oikialle puolelle alttaria, josta käydään Herran huoneesen sisälle. Ja papit, jotka vartioitsivat ovea, panivat sinne kaikki ne rahat, jotka tuotiin Herran huoneesen.	12:9 Nijn Pappi Jojada otti yhden arcun/ ja läwisti läwen candeen/ ja pani oikialle puolelle Altarita/ josta käydän HERran huonesen sisälle. Ja Papit jotca wartioidzit owe/ panit sinne caicki ne rahat cuin tuotin HERran huoneseen.
12:10 Kun he näkivät, että arkussa oli paljon rahaa, meni kuninkaan kirjuri sinne ylimmäisen papin kanssa, ja he sitoivat yhteen ja laskivat rahat, jotka olivat Herran temppelissä.	10. Kuin he näkivät paljon rahaa olevan arkussa, tuli kuninkaan kirjoittaja ja ylimmäinen pappi ylös, ja sitoivat rahan yhteen, joka Herran huoneesta löyttiin, sitte kuin he olivat sen lukeneet.	12:10 Cosca he näit paljon raha olewan arcus/ tuli Cuningan kirjoittaja ja ylimmäinen Pappi ylös/ ja sidoit rahan yhteen/ cuin he olit sen lukenet/ cuin HERran huonesta löyttin.
12:11 Sitten annettiin punnitut rahat työnteettäjille, jotka oli pantu valvomaan töitä Herran temppelissä; ja he maksoivat niillä puusepät ja rakentajat, jotka tekivät työtä Herran temppelissä,	11. Ja he antoivat valmiin rahan teettäjille, jotka olivat asetetut Herran huoneesen; ja he antoivat ne puusepille, jotka rakensivat ja työtä tekivät Herran huoneessa,	12:11 Ja he annoit rahan lugulla ja mitalla teettäille/ jotca olit asetetut HERran huoneseen: ja he annoit ne puusepille/ jotca rakensit ja työtä teit HERran huones.
12:12 ynnä muurarit ja kivenhakkaajat, niin myös puutavarat ja hakatut kivet, jotka oli ostettava sen korjaamiseksi, mikä Herran temppelissä oli rappeutunutta, kaikki temppelin korjausmenot.	12. Ja muuraajille, ja kivenhakkaajille, ja niille, jotka hirssiä ja vuoltuja kiviä ostivat, parantaaksensa mitä rauvennut oli Herran huoneessa ja kaikkiin, mitkä he huoneessa löysivät parannusta tarvitsevan.	12:12 Ja muuraille/ ja kiwen hackkaille/ ja nijlle jotca hirssiä ja wuolduja kiwiä ostit parandaxens mitä rauvennut oli HERran huones/ ja caickijn cuin he huones löysit parannust tarwidzewan.
12:13 Ei kuitenkaan teetetty Herran temppeliin hopeavateja, veitsiä, maljoja, torvia, ei mitään kulta- tai hopeakaluja, rahalla, joka tuotiin Herran temppeliin,	13. Ei kuitenkaan tehty hopiamaljoja, psaltareita, viskaimia, torvia, taikka jotakin kultaista eli hopiaista astiaa Herran huoneesen niistä rahoista, jotka Herran huoneesen tuodut olivat.	12:13 Ei cuitengan tehty hopiamaljoja/ psaltareita/ waskimaljoja/ trometejä/ taicka jotakin cullaista eli hopiaista astiata HERran huones/ nijstä rahoista jotca HERran huoneseen tuodut olit.
12:14 vaan se annettiin työmiehille, että he sillä korjaisivat Herran temppeliä.	14. Mutta ne annettiin työväelle, että he niillä parantaisivat Herran huoneen.	12:14 Mutta annettin työwäelle/ että he nijllä parannaisit HERran huonen.
12:15 Eikä miehiltä, joille rahat luovutettiin työmiehille annettaviksi, vaadittu tilintekoa, vaan he toimivat luottamusmiehinä.	15. Ja ne miehet ei tarvinneet lukua tehdä, joiden käsiin raha annettiin, työväelle annettaa; vaan he toimittivat sen uskollisesti.	12:15 Ja nijden miesten ei tarwittu lucua tekemän sijtä rahasta cuin he annoit työwäelle/ waan he toimitit sen uscollisest.

12:16 Vikauhri- ja syntiuhrirahoja ei tuotu Herran temppeliin; ne tulivat papeille.	16. Mutta rikosuhrin ja syntiuhrin rahoja ei tuotu Herran huoneeseen; sillä ne olivat pappein.	12:16 Mutta ricasuhrin ja syndiuhrin rahat ei tuodut HERran huoneeseen: sillä ne olit Pappein.
12:17 Siihen aikaan Hasael, Aramin kuningas, tuli ja ryhtyi sotimaan Gatia vastaan, ja hän valloitti sen. Sitten Hasael kävi hyökkäämään Jerusalemiä vastaan.	17. Silloin matkusti Hasael Syrian kuningas ja soti Gatia vastaan, ja voitti sen. Ja Hasael käänsi itsensä menemään ylös Jerusalemiin.	12:17 Silloin matkusti Hasael Syrian Cuningas/ ja sodei Gathi wastan/ ja voitti sen. Ja cosca Hasael aicoi mennä ylös Jerusalemin.
12:18 Silloin Jooas, Juudan kuningas, otti kaikki pyhät lahjat, jotka hänen isänsä, Juudan kuninkaat Joosafat, Joram ja Ahasja, olivat pyhittäneet, ja omat pyhät lahjansa sekä kaiken kullan, mitä oli Herran temppelin aarekammioissa ja kuninkaan linnassa, ja lähetti ne Hasaelille, Aramin kuninkaalle. Niin tämä lähti pois Jerusalemin kimpusta.	18. Niin otti Joas Juudan kuningas kaikki pyhitetyt, jotka hänen esivanhempansa Josaphat, Joram ja Ahasia Juudan kuninkaat olivat pyhittäneet, ja ne mitkä hän itse pyhittänyt oli, niin myös kaiken kullan, joka löytyi Herran huoneen tavaroista ja kuninkaan huoneesta, ja lähetti Hasaelille Syrian kuninkaalle; sitte hän meni Jerusalemista pois.	12:18 Nijn otti Joas Judan Cuningas caicki pyhitetyt/ jotca hänen esiwanhembans Josaphat/ Joram ja Ahasia Judan Cuningat olit pyhittänet/ sijhen myös caiken cullan/ cuin löyttin HERran huonen tawaroista/ ja Cuningan huonesta/ ja lähetti Hasaelille Syrian Cuningalle/ sijtte hän meni Jerusalemist pois.
12:19 Mitä muuta on kerrottavaa Jooaasta ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.	19. Mitä enempi on Joaksesta sanomista, ja kaikista, mitä hän tehnyt on: eikö ne ole kirjoitetut Juudan kuningasten aikakirjassa?	12:19 Mitä enämbi on Joaxest sanomist/ ja caikista cuin hän tehnyt on/ eikö se ole kirjoitettu Judan Cuningasten Aicakirjas.
12:20 Mutta hänen palvelijansa nousivat ja tekivät salaliiton ja surmasivat Jooaan Millo-rakennuksessa, siinä, mistä mennään alas Sillaan.	20. Ja hänen palveliansa nousivat ja tekivät liiton, ja löivät Joaksen kuoliaaksi Millon huoneessa, josta mennään alas Sillaan:	12:20 Ja hänen palwelians nousit ja teit lijton/ ja löit hänen cuoliaxi Millon huones/ josta mennän alas Sillan.
12:21 Hänen palvelijansa Joosakar, Simeatin poika, ja Joosabad, Soomerin poika, löivät hänet kuoliaaksi, ja hänet haudattiin isänsä viereen Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Amasja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	21. Nimittäin Josabar Simeatin poika ja Josabad Somerin poika, hänen palveliansa, löivät hänen kuoliaaksi. Ja hän haudattiin isänsä kanssa Davidin kaupunkiin. Ja Amatsia hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	12:21 Sillä Josabar Simeathin poica/ ja Josabad Somerin poica hänen palwelians/ löit hänen cuoliaxi. Ja hän haudattin Isäins cansa Dawidin Caupungijn/ ja Amazia hänen poicans tuli Cuningaxi hänen siaans.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu
13:1 Juudan kuninkaan Jooaan, Ahasjan pojan, kahdentenkymmenentenä kolmantena hallitusvuotena tuli Jooahas, Jeehun poika, Israelin kuninkaaksi, ja hän hallitsi Samariassa seitsemäntoista vuotta.	1. Joaksen Ahasian pojan Juudan kuninkaan kolmantena vuotena kolmattakymmentä oli Joahas Jehun poika Israelin kuningas Samarjassa seitsemäntoistakymmentä ajastaikaa,	13:1 COLmandena colmattakymmendä JOaxen Ahasian pojan Judan Cuningan vuonna/ oli Joahas Jehun poica Israelin Cuningas Samarias seidzementoistakymmendä ajastaica.

13:2 Ja hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, ja vaelsi Jerobeamin, Nebatin pojan, synneissä, joilla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä; hän ei luopunut niistä.	2. Ja teki paha Herran edessä, ja vaelsi Jerobeamin Nebatin pojan synneissä, joka Israelin saatti syntiä tekemään, ja ei lakannut siitä.	13:2 Ja teki paha Herran edes/ ja vaelsi Jerobeamin Nebathin pojan synneis/ joca Israelin saatti syndiä tekemän/ ja ei lacannut sijtä.
13:3 Niin Herran viha syytti Israelia kohtaan, ja hän antoi heidät Hasaelin, Aramin kuninkaan, ja Benhadadin, Hasaelin pojan, käsiin koko siksi ajaksi.	3. Ja Herran viha julmistui Israelin päälle ja hän antoi heidät Hasaelin Syrian kuninkaan ja Benhadadin Hasaelin pojan käsiin, niinkauvan kuin he elivät.	13:3 Ja HERran wiha julmistui Israelin päälle/ ja andoi heidän Hasaelin Syrian Cuningan ja Benhadadin Hasaelin pojan käsijn/ nijncauwan cuin he elit.
13:4 Mutta Joahas lepytti Herraa, ja Herra kuuli häntä, sillä hän näki Israelin sorron, kun Aramin kuningas sorti heitä.	4. Mutta Joahas rukoili Herran kasvoja, ja Herra kuuli häntä; sillä hän näki Israelin ahdistuksen, kuinka Syrian kuningas ahdisti heitä,	13:4 MUTta Joahas rucoili HERran caswoja/ ja HERra cuuli händä: sillä hän näki Israelin ahdistuxen/ cuinga Syrian Cuningas ahdisti heitä.
13:5 Ja Herra antoi Israelille vapauttajan, ja he pääsivät aramilaisten käsistä. Ja israelilaiset asuivat majoissansa niinkuin ennenkin.	5. Ja Herra antoi Israelille pelastajan, joka heidät johdatti ulos Syrialaistaen käsistä, niin että Israelin lapset asuivat majassansa niinkuin ennenkin.	13:5 Ja HERRa andoi Israelille pelastajan/ joca heidän johdatti ulos Syrialaistaen käsistä/ nijn että Israelin lapset asuit heidän majasans nijncuin ennengin.
13:6 Eivät he kuitenkaan luopuneet Jerobeamin suvun synneistä, joilla hän oli saattanut Israelin tekemään syntiä, vaan he vaelsivat niissä; aserakin jäi paikoilleen Samariaan.	6. Ei he kuitenkaan luopuneet Jerobeamin huoneen synneistä, joka Israelin saatti syntiä tekemään, vaan hekin vaelsivat niissä; ja metsistö seisoi Samariassa.	13:6 Ei he cuitengan luopunet Jerobeamin huonen synneistä/ joca Israelin saatti syndiä tekemän/ mutta he myös waelsit nijsä/ ja medzistö seisoi Samarias.
13:7 Niin ei Herra jättänyt Joahaalle väkeä enempää kuin viisikymmentä ratsumiestä, kymmenet sotavaunut ja kymmentuhatta jalkamiestä; sillä Aramin kuningas oli hävittänyt ne ja pannut ne tomuksi, niinkuin puitaessa tulee tomua.	7. Mutta Joahaksen kansasta ei enempää jäänyt, kuin viisikymmentä hevosmiestä, ja kymmenen vaunua, ja kymmentuhatta jalkamiestä; sillä Syrian kuningas oli heidät hukuttanut ja tehnyt niinkuin tomun, rihtä tapettaissa.	13:7 Sillä ettei Joahaxen Canssast enämbi jäänyt cuin wijsikymmendä hewoismiestä/ ja kymmenen waunua/ ja kymmenen tuhatta jalcamiestä: sillä Syrian Cuningas oli heidän hucuttanut ja tehnyt nijncuin tomun rihtä tapettais.
13:8 Mitä muuta on kerrottavaa Joohaasta, kaikesta, mitä hän teki, ja hänen urotöistänsä, se on kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.	8. Mitä enempi Joahaksesta sanomista on, ja kaikista, mitä hän tehnyt on, ja hänen voimastansa: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.	13:8 Mitä enä Joahaxest sanomist on/ ja caikist mitä hän tehnyt on/ ja hänen woimastans/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten Aicakirjas.
13:9 Ja Joahas meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Samariaan. Ja hänen poikansa Joas tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	9. Ja Joahas nukkui isänsä kanssa, ja he hautasivat hänen Samariaan; ja hänen poikansa Joas tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	13:9 Ja Joahas nuckui hänen Isäins cansa/ ja he hautaisit hänen Samariaan/ ja hänen poicans Joas tuli Cuningaxi hänen siaans.

13:10 Juudan kuninkaan Jooaan kolmantenäkymmenentenä seitsemäntenä hallitusvuotena tuli Jooas, Jooahaan poika, Israelin kuninkaaksi, ja hän hallitsi Samariassa kuusitoista vuotta.	10. Joaksen Juudan kuninkaan seitsemäntenä vuonna neljäntäkymmentä oli Joas Joahaksen poika Israelin kuningas Samariassa kuusitoistakymmentä ajastaikaa,	13:10 SEidzemendenä neljäntäkymmentä Joaxen Judan Cuningan vuonna oli Joas Joahaxen poica Israelin Cuningas Samarias cuusitoistakymmentä ajastaica.
13:11 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä: hän ei luopunut mistään Jerobeamin, Nebatin pojan, synneistä, joilla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä, vaan vaelsi niissä.	11. Ja teki paha Herran edessä, ja ei luopunut kaikista Jerobeamin Nebatin pojan synneistä, joka Israelin saatti syntiä tekemään; vaan vaelsi niissä.	13:11 Ja teki paha HERran edes/ ja ei luopunut caikist Jerobeamin Nebathin pojan synneistä/ joca Israelin saatti syndiä tekemän/ mutta hän waelsi nijsä.
13:12 Mitä muuta on kerrottavaa Jooaasta, kaikesta, mitä hän teki, ja hänen urotöistään, kuinka hän soti Juudan kuningasta Amasjaa vastaan, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.	12. Mitä enempi Joaksesta sanomista on, ja mitä hän tehnyt on, ja hänen voimastansa, kuinka hän Amatsian Juudan kuninkaan kanssa sotinut on: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?	13:12 Mitä enä Joaxest sanomist on/ ja mitä hän tehnyt on/ ja hänen woimastans/ cuinga hän Amazian Judan Cuningan cansa sotinut on/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten Aicakirjas.
13:13 Ja Jooas meni lepoon isiensä tykö, ja Jerobeam istui hänen valtaistuimellensa. Ja Jooas haudattiin Samariaan Israelin kuningasten viereen.	13. Ja Joas nukkui isäinsä kanssa, ja Jerobeam istui hänen istuimellensa. Mutta Joas haudattiin Samariaan Israelin kuningasten oheen.	13:13 Ja Joas nuckui hänen Isäins cansa/ ja Jerobeam istui hänen istuimellens. Mutta Joas haudattin Samariaan Israelin Cuningasten ohen.
13:14 Mutta kun Elisa sairasti kuolintautiansa, tuli Jooas, Israelin kuningas, hänen tykönsä. Ja kumartuneena hänen kasvojensa yli hän itki ja sanoi: "Isäni, isäni! Israelin sotavaunut ja ratsumiehet!"	14. Ja Elisa sairasti kuolintautiansa; ja Joas Israelin kuningas tuli hänen tykönsä ja itki hänen edessänsä, ja sanoi: minun isäni, minun isäni, Israelin vaunu ja hänen ratsasmiehensä!	13:14 JA Elisa sairasti cuolintautians/ ja Joas Israelin Cuningas tuli hänen tygöns/ ja itki hänen edesäns/ ja sanoi: minun Isän/ minun Isän/ Israelin waunu ja hänen radzasmiehens.
13:15 Niin Elisa sanoi hänelle: "Nouda jousi ja nuolia." Ja hän nouti hänelle jousen ja nuolia.	15. Elisa sanoi hänelle: ota joutsu ja nuolet! Ja kuin hän otti joutsen ja nuolet,	13:15 Elisa sanoi hänelle: ota joudzi ja nuolet/ ja cosca hän otti joudzen ja nuolet:
13:16 Sitten hän sanoi Israelin kuninkaalle: "Laske kätesi jouselle." Ja kun hän oli laskenut kätensä, pani Elisa kätensä kuninkaan kätten päälle.	16. Sanoi hän Israelin kuninkaalle: jännitä joutsu kädellä; ja hän jännitti kädellensä. Ja Elisa laski kätensä kuninkaan kätten päälle,	13:16 Sanoi hän Israelin Cuningalle: jännitä joudzi kädellä/ ja hän jännitti kädelläns. Ja Elisa laski kätens Cuningan käden päälle/

13:17 Ja hän sanoi: "Avaa ikkuna itään päin." Ja kun tämä oli avannut sen, sanoi Elisa: "Ammu." Ja hän ampui. Niin hän sanoi: "Herran voitonnuoli, voitonnuoli Aramia vastaan! Sinä olet voittava aramilaiset Afekissa perinpohjin."	17. Ja sanoi: avaa akkuna, joka on itään päin; ja hän avasi sen. Ja Elisa sanoi: ammu; ja hän ampui. Hän sanoi: pelastuksen nuoli Herralta, pelastuksen nuoli Syrialaisia vastaan: ja sinun pitää lyömän Syrialaiset Aphekissa, siihenasti että he lopetetut ovat.	13:17 Ja sanoi: awa ackuna joca on itän päin/ ja hän awais sen. Ja Elisa sanoi: ambua/ ja hän ambuis. Hän sanoi pelastuxen nuoli HERralda/ pelastuxen nuoli Syrialaisia wastan/ ja sinun pitä lyömän ne Syrialaiset Aphekis/ siihenasti että he tyynni hucutetan.
13:18 Sitten hän sanoi: "Ota nuolet." Ja kun hän oli ne ottanut, sanoi hän Israelin kuninkaalle: "Lyö maahan." Niin hän löi kolme kertaa ja lakkasi sitten.	18. Ja hän sanoi: ota nuolet! ja kuin hän otti ne, sanoi hän Israelin kuninkaalle: lyö maahan! ja hän löi kolmasti ja sitte lakkasi.	13:18 Ja hän sanoi: ota nuolet: ja cosca hän otti ne/ sanoi hän Israelin Cuningalle: lyö maahan/ ja hän löi colmast/ ja sijtte lackais.
13:19 Mutta Jumalan mies vihastui häneen ja sanoi: "Sinun olisi pitänyt lyödä viisi tai kuusi kertaa: silloin olisit voittanut aramilaiset perinpohjin. Mutta nyt olet voittava aramilaiset ainoastaan kolme kertaa."	19. Niin Jumalan mies närkästyi hänen päällensä ja sanoi: jos olisit lyönyt viidesti eli kuudesti, niin sinä olisit lyönyt Syrialaiset, siihen asti että he olisivat lopetetut; mutta nyt sinun pitää lyömän heitä kolmasti.	13:19 Nijn Jumalan mies närkästyi hänen päällens/ ja sanoi: jos sinä olisit lyönyt wijdest eli cuudest/ nijns olisit lyönyt Syrialaiset/ siihenasti että he olisit lopetetut/ mutta nyt sinun pitä lyömän heitä colmast.
13:20 Sitten Elisa kuoli, ja hänet haudattiin. Ja moabilaisten partiojoukkoja tuli maahan vuosi vuodelta.	20. Kun Elisa oli kuollut, ja he olivat hänen haudanneet, tuli Moabilaisten sotajoukko maakuntaan sinä vuonna.	13:20 COsca Elisa oli cuollut ja he olit hänen haudannet/ tuli Moabiterein sotajoucko maalle sinä wuonna.
13:21 Ja kerran, kun he haudatessaan erästä miestä näkivät partiojoukon, heittivät he miehen Elisan hautaan ja menivät matkoihinsa. Kun mies kosketti Elisan luita, virkosi hän ja nousi jaloilleen.	21. Ja tapahtui, että he hautasivat yhtä miestä, ja kuin he saivat nähdä sotajoukon, heittivät he miehen Elisan hautaan; ja kuin hän sinne tuli ja sattui Elisan luihin, tuli hän eläväksi ja nousi jaloillensa.	13:21 Ja se tapahtui että he hautaisit yhtä miestä/ ja cosca he sait nähdä sotajoucon/ heitit he miehen Elisan hautaan/ ja cosca hän sinne tuli ja sattui Elisan luihin/ tuli hän eläwäxi ja nousi jalgoillens.
13:22 Hasael, Aramin kuningas, sorti Israelia, niin kauan kuin Joahas eli.	22. Ja Hasael Syrian kuningas ahdisti Israelia, niinkauvan kuin Joahas eli.	13:22 Nijn ahdisti Hasael Syrian Cuningas Israeli nijncauwan cuin Joahas eli.
13:23 Mutta Herra oli heille laupias, armahti heitä ja kääntyi heidän puoleensa liiton tähden, jonka hän oli tehnyt Aabrahamin, Iisakin ja Jaakobin kanssa. Sillä hän ei tahtonut tuhota heitä, eikä hän ollut vielä heittänyt heitä pois kasvojensa edestä.	23. Mutta Herra teki armon heidän kanssansa, ja armahti heidän päällensä, ja käänsi itsensä heidän puoleensa, liittonsa tähden Abrahamin, Isaakin ja Jakobin kanssa, ja ei tahtonut kadottaa heitä, eikä heittänyt heitä pois kasvoinsa edestä tähän asti.	13:23 Mutta HERra teki armon heidän cansans/ ja armahti heidän päällens/ ja käänsi idzens heidän puoleens hänen lijttons tähden/ Abrahamin/ Isaachin ja Jacobin cansa/ ja ei tahtonut cadotta heitä/ eikä heittänyt heitä pois hänen caswons edest tähän asti

13:24 Ja Hasael, Aramin kuningas, kuoli, ja hänen poikansa Benhadad tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	24. Ja Hasael Syrian kuningas kuoli, ja hänen poikansa Benhadad tuli kuninkaaksi hänen siaan.	13:24 JA Hasael Syrian Cuningas cuoli/ ja hänen poicans Benhadad tuli Cuningaxi hänen siaans.
13:25 Ja Jooas, Jooahaan poika, otti Benhadadilta, Hasaelin pojalta, takaisin ne kaupungit, jotka tämä oli asevoimalla ottanut hänen isältänsä Jooahaalta. Kolme kertaa Jooas voitti hänet ja otti takaisin Israelin kaupungit.	25. Ja Joas Joahaksen poika palasi ja otti ne kaupungit Benhadadilta Hasaelin pojalta jälleen, jotka hän hänen isältänsä Joahakselta sodalla ottanut oli. Joas löi kolmasti häntä, ja sai Israelin kaupungit jälleen.	13:25 Ja Joas palais ja otti ne Caupungit Benhadadilda jällens Hasaelin pojalda/ jotca hän hänen Isäldäns Joahaxelda sodalla ottanut oli. Joas löi colmast händä/ ja sai Israelin Caupungit jällens.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 Israelin kuninkaan Jooaan, Jooahaan pojan, toisena hallitusvuotena tuli Amasja, Jooaan poika, Juudan kuninkaaksi.	1. Toisena Joaksen Joahaksen pojan Israelin kuninkaan vuonna tuli Amatsia Joaksen Juudan kuninkaan poika kuninkaaksi.	14:1 TOisna Joaxen Joahaxen pojan Israelin Cuningan vuonna/ tuli Amasia Cuningaxi/ Joaxen Judan Cuningan poica.
14:2 Hän oli kahdenkymmenen viiden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kaksikymmentä yhdeksän vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Jooaddin, Jerusalemista.	2. Hän oli viiden ajastajan vanha kolmattakymmentä, kuin hän tuli kuninkaaksi, ja hallitsi yhdeksän ajastaikaa kolmattakymmentä Jerusalemissa. Hänen äitinsä nimi oli Joaddan Jerusalemista.	14:2 Hän oli wanha wijsi ajastaica colmatta kymmendä/ cosca hän tuli Cuningaxi/ ja hallidzi yhdeksän ajastaica colmattakymmendä Jerusalemis. Hänen äitins cudzuttin Joadan Jerusalemist.
14:3 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, ei kuitenkaan niinkuin hänen isänsä Daavid. Kaikessa hän teki, niinkuin hänen isänsä Jooas oli tehnyt.	3. Ja hän teki mitä Herralle hyvästi kelpasi, ei kuitenkaan niinkuin hänen isänsä David, vaan kaiketi niinkuin hänen isänsä Joas oli tehnyt, niin myös hän teki.	14:3 Ja hän teki cuin HERralle hywästi kelpais/ ei cuitengan nijncuin hänen Isäns Dawid/ waan caiketi nijncuin hänen Isäns Joas oli tehnyt/ nijn myös hän teki:
14:4 Kuitenkaan eivät uhrikukkulat hävinneet, vaan kansa uhrasi ja suitsutti yhä edelleen uhrikukkuloilla.	4. Sillä korkeudet ei olleet pannut pois; mutta kansa uhrasi vielä ja suitsutti korkeuksilla.	14:4 Sillä ne corkeudet ei ollet pannut pois/ mutta Canssa wielä uhrasit ja suidzutit corkeuxis.
14:5 Ja kun kuninkuus oli vahvistunut hänen käsissään, surmautti hän ne palvelijansa, jotka olivat murhanneet kuninkaan, hänen isänsä.	5. Ja kuin valtakunta hänen kädessään vahvistui, löi hän palveliansa, jotka kuninkaan hänen isänsä tappaneet olivat.	14:5 Ja cosca waldacunda hänen kädesäns wahwistui/ löi hän palwelians/ jotca Cuningan hänen Isäns tappanet olit.

<p>14:6 Mutta murhaajain lapset hän jätti surmaamatta, niinkuin on kirjoitettu Mooseksen lain kirjaan, jossa Herra on käskenyt: "Älköön isiä rangaistako kuolemalla lasten tähden älköönkä lapsia isien tähden; kukin rangaistakoon kuolemalla oman syntinsä tähden."</p>	<p>6. Mutta tappajain lapsia ei hän surmannut, niinkuin kirjoitettu on Mooseksen lakikirjassa, jossa Herra käskenyt oli ja sanonut: Isät ei pidä kuoleman lasten tähden, ja lapset ei pidä kuoleman isäinsä tähden, vaan jokainen pitää kuoleman oman syntinsä tähden.</p>	<p>14:6 Mutta tappaitten lapsia ei hän surmannut/ nijncuin kirjoitettu on Mosexen Lakikirjas/ josa HERra käskenyt oli ja sanonut: Isät ei pidä cuoleman lastens tähden/ ja lapset ei pidä cuoleman Isäins tähden/ waan jocainen pitä cuoleman oman syndins tähden.</p>
<p>14:7 Hän voitti edomilaiset Suolalaaksossa, kymmenentuhatta miestä, ja valloitti Seelan asevoimalla ja antoi sille nimen Jokteel, joka sillä tänäkin päivänä on.</p>	<p>7. Hän löi myös kymmenentuhatta Edomilaista Suolalaaksossa, ja voitti Selan (kaupungin) sodalla, ja kutsui sen nimen Jokteel tähän päivään asti.</p>	<p>14:7 HÄn löi myös kymmenen tuhatta Edomeriä suolalaxos/ ja voitti Selan Caupungin sodalla/ ja cudzui hänen Jaktheel tähän päiwän asti.</p>
<p>14:8 Silloin Amasja lähetti sanansaattajat Israelin kuninkaan Jooaan, Jooahaan pojan, Jeehun pojanpojan luo ja käski sanoa hänelle: "Tule, otelkaamme keskenämme."</p>	<p>8. Silloin lähetti Amatsia sanansaattajat Joaksen Joahaksen pojan Jehun pojan Israelin kuninkaan tykö, ja käski hänelle sanoa: tule ja katselkaamme toinen toistamme!</p>	<p>14:8 Silloin lähetti Amasia sanansaattajat Joaxen Joahaxen pojan Jehun pojan Israelin Cuningan tygö/ ja käski hänelle sanoa: tule ja cadzelcam toinen toistam.</p>
<p>14:9 Mutta Jooas, Israelin kuningas, lähetti Amasjalle, Juudan kuninkaalle tämän sanan: "Libanonilla kasvava ohdake lähetti setripuulle, joka kasvoi Libanonilla, sanan: 'Anna tyttäresi vaimoksi minun pojalleni.' Mutta metsän eläimet Libanonilla kulkivat ohdakkeen ylitse ja tallasivat sen maahan.</p>	<p>9. Mutta Joas Israelin kuningas lähetti Amatsian Juudan kuninkaan tykö ja antoi hänelle sanoa: orjantappura, Libanonissa, lähetti sedripuun tykö Libanonissa ja antoi hänelle sanoa: anna tyttäres minun pojalleni emännäksi! Mutta metsän eläimet kedolla Libanonissa juoksivat orjantappuran päälle ja maahan tallasivat sen.</p>	<p>14:9 Mutta Joas Israelin Cuningas lähetti Amasian Judan Cuningan tygö/ ja andoi hänelle sanoa: Orjantappurapensas cuin Libanonis on/ lähetti Cedripuun tygö Libanonijn/ ja andoi hänelle sanoa: anna tyttäres minun pojalleni emännäxi/ mutta medzän eläimet kedolla Libanonin medzäs juoxit orjantappuran päällen ja maahaan tallaisit hänen.</p>
<p>14:10 Sinä olet voittanut Edomin, ja siitä olet käynyt ylpeäksi. Tyydy siihen kunniaan ja pysy kotonasi. Minkätähden tuotat onnettomuuden? Sinä kukistut itsenne Juuda sinun kanssasi."</p>	<p>10. Sinä olet kokonansa lyönyt Edomilaiset, siitä paisuu sinun sydämes: pidä se ylistys ja ole kotonas! miksis etsit vahinkoa kaatuakses sekä itse että Juuda sinun kanssas?</p>	<p>14:10 Sinä olet lyönyt Edomerit/ sijtä paisu sinun sydämes/ pidä se ylistys/ ja ole cotonas/ mixis edzit wahingota caatuaxes/ ja Juda sinun cansas?</p>
<p>14:11 Mutta Amasja ei totellut. Niin Jooas, Israelin kuningas, lähti liikkeelle, ja he, hän ja Amasja, Juudan kuningas, ottelivat keskenään Beet-Semeksessä, joka on Juudan aluetta.</p>	<p>11. Mutta Amatsia ei totellut häntä. Niin meni Joas Israelin kuningas ylös, ja he katselivat toinen toistansa, hän ja Amatsia Juudan kuningas Betsemeksessä, joka Juudassa on.</p>	<p>14:11 Mutta Amasia ei totellut händä. Nijn meni Joas Israelin Cuningas ylös/ ja he näit toinen toisens/ hän ja Amasia Judan Cuningas BethSemexes/ joca Judaas on.</p>

14:12 Ja israelilaiset voittivat Juudan miehet, ja nämä pakenivat kukin majallensa.	12. Mutta Juuda lyötiin Israelilta, niin että jokainen pakeni majoillensa.	14:12 Mutta Juda lyötiin Israelildä/ nijn että jocainen pakeni heidän majoins.
14:13 Ja Jooas, Israelin kuningas, otti Juudan kuninkaan Amasjan, Jooaan pojan, Ahasjan pojanpojan, Beet-Semeksessä vangiksi. Kun hän tuli Jerusalemiin, revitti hän Jerusalemin muuria Efraimin portista Kulmaporttiin saakka, neljäsataa kyynärää.	13. Ja Joas Israelin kuningas otti Amatsian Juudan kuninkaan Joaksen pojan, Ahasian pojan, Betsemeksessä kiinni, ja tuli Jerusalemiin, ja kukisti Jerusalemin muurit Ephraimin portista Kulmaporttiin asti, neljänsadan kyynärän pituudelta,	14:13 Ja Joas Israelin Cuningas otti Amasian Judan Cuningan Joaxen Ahasian pojan pojan BethSemexes kijnni/ ja tuli Jerusalemijn/ ja cukisti Jerusalemin muurit Ephraimin portist culmaporttin asti/ neljän sadan kynärän pituudelda.
14:14 Ja hän otti kaiken kullan ja hopean sekä kaikki kalut, mitä Herran temppelissä ja kuninkaan linnan aarrekammioissa oli, ynnä panttivankeja, ja palasi Samariaan.	14. Ja otti kaiken kullan ja hopian ja kaikki astiat, jotka löytyi Herran huoneesta ja kuninkaan huoneen tavaroista, ja vielä hänen lapsensa pantiksi, ja palasi Samariaan.	14:14 Ja otti caiken cullan ja hopian ja astiat/ jotca löyttin HERran huonest/ ja Cuningan huonen tawaroist/ ja wielä hänen lapsens pantixi/ ja palais Samariaan.
14:15 Mitä muuta on kerrottavaa Jooaasta, siitä, mitä hän teki, ja hänen urotöistään, kuinka hän soti Amasjaa, Juudan kuningasta, vastaan, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.	15. Mitä enempi Joaksesta sanomista on, mitä hän tehnyt on, ja hänen väkevyydestänsä, ja kuinka hän Amatsian Juudan kuninkaan kanssa soti: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?	14:15 Mitä enämbi Joaxest sanomist on/ mitä hän tehnyt on/ ja hänen wäkevyydestäns/ ja cuinga hän Amasian Judan Cuningan cansa sodei/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten Aicakirjas.
14:16 Ja Jooas meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Samariaan Israelin kuningasten viereen. Ja hänen poikansa Jerobeam tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	16. Ja Joas nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin Samariassa, Israelin kuningasten sekaan; ja hänen poikansa Jerobeam tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	14:16 Ja Joas nuckui Isäins cansa/ ja haudattin Samarias Israelin Cuningasten secaa/ Ja hänen poicans Jerobeam tuli Cuningaxi hänen siaans.
14:17 Mutta Juudan kuningas Amasja, Jooaan poika, eli Israelin kuninkaan Jooaan, Jooahaan pojan, kuoleman jälkeen viisitoista vuotta.	17. Mutta Amatsia, Joaksen Juudan kuninkaan poika, eli Joaksen Joahaksen Israelin kuninkaan pojan kuoleman jälkeen viisitoistakymmentä ajastaikaa.	14:17 MUTta Amasia Joaxen Judan Cuningan poica/ eli Joaxen Joahaxen Israelin Cuningan pojan cuoleman jälken/ wijsitoistakymmendä ajastaica.
14:18 Mitä muuta on kerrottavaa Amasjasta, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.	18. Mitä enempi Amatsiasta sanomista on: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?	14:18 Mitä enämbi Amasiast sanomist on/ se on kirjoitettu Judan Cuningasten Aicakirjas.
14:19 Ja häntä vastaan tehtiin Jerusalemissa salaliitto. Hän pakeni Laakiiseen, mutta Laakiiseen lähetettiin miehiä hänen jälkeensä, ja ne surmasivat hänet siellä.	19. Ja he tekivät liiton häntä vastaan Jerusalemissa; mutta hän pakeni Lakikseen, ja he lähettivät hänen peräänsä Lakikseen, ja tappoivat hänen siellä.	14:19 Ja he teit lijton händä wastan Jerusalemis/ mutta hän pakeni Lachixeen/ ja he lähetit hänen peräns Lachixeen/ ja tapoit hänen siellä.

14:20 Hänet nostettiin hevosten selkään ja haudattiin Jerusalemiin isiensä viereen Daavidin kaupunkiin.	20. Ja he veivät hänen sieltä hevosilla pois, ja hän haudattiin Jerusalemissa isäinsä oheen Davidin kaupungissa.	14:20 Ja he weit hänen siellä hewoisilla pois/ ja hän haudattin Jerusalemis Dawidin Caupungis hänen Isäins ohen.
14:21 Mutta koko Juudan kansa otti Asarjan, joka oli kuudentoista vuoden vanha, ja teki hänet kuninkaaksi hänen isänsä Amasjan sijaan.	21. Ja koko Juudan kansa ottivat Asarian kuudentoistakymmenen ajastajan vanhana, ja tekivät hänen kuninkaaksi isänsä Amatsian siaan.	14:21 Ja coco Judan Canssa otit Azarian cuudentoistakymmenen ajastajan wanhana/ ja teit hänen Cuningaxi hänen Isäns Amasian siaan.
14:22 Hän linnoitti Eelatin ja palautti sen Juudalle, sittenkuin kuningas oli mennyt lepoon isiensä tykö.	22. Hän rakensi Elatin ja saatti sen jälleen Juudan alle, sitte kuin kuningas isäinsä kanssa nukkunut oli.	14:22 Hän rakensi Elathin/ ja saatti sen jällens Judan ala/ sijttecuin Cuningas hänen Isäins cansa nuckunut oli.
14:23 Juudan kuninkaan Amasjan, Jooaan pojan, viidentenätoista hallitusvuotena tuli Jerobeam, Jooaan poika, Israelin kuninkaaksi, ja hän hallitsi Samariassa neljäkymmentä yksi vuotta.	23. Amatsian Joaksen pojan Juudan kuninkaan viidentenä vuonna toistakymmentä oli Jerobeam Joaksen poika Israelin kuningas Samariassa yhden ajastajan viidettäkymmentä,	14:23 WIidendenätoistakymmendenä Amasian Judan Cuningan Joaxen pojan wuonna/ oli Jerobeam Joaxen poica Israelin Cuningas Samarias/ yhden ajastajan wijdettäkymmendä.
14:24 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä; hän ei luopunut mistään Jerobeamin, Nebatin pojan, synneistä, joilla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä.	24. Ja teki paha Herran edessä, ja ei lakannut kaikista Jerobeamin Nebatin pojan synneistä, joka Israelin saatti syntiä tekemään.	14:24 Ja teki paha HERran edes/ ja ei lacannut caikista Jerobeamin Nebathin pojan synneist/ joca Israelin saatti syndiä tekemän.
14:25 Hän palautti entiselleen Israelin alueen, siitä, mistä mennään Hamatiin, aina Aromaan mereen saakka, sen sanan mukaan, jonka Herra, Israelin Jumala, oli puhunut palvelijansa, profeetta Joonan, Amittain pojan, kautta, joka oli kotoisin Gat-Heeferistä.	25. Hän otti Israelin maan rajat jälleen, Hematista hamaan kedon mereen asti, Herran Israelin Jumalan sanan jälkeen, jonka hän sanonut oli palveliansa, propheta Jonan, Amittain pojan kautta, joka oli GatHepheristä.	14:25 Hän otti Israelin maan rajat jällens/ Hemathist haman meren asti/ joca on sillä tasaisella kedolla/ HERran Israelin Jumalan sanan jälken/ jonga hän sanonut oli hänen palwelians Jonan Prophetan cautta Amithain pojan/ joca oli GathHepherist.
14:26 Sillä Herra oli nähnyt Israelin ylen katkeran kurjuuden, kuinka kaikki tyynni menehtyivät eikä Israelilla ollut auttajaa.	26. Sillä Herra näki Israelin suuren viheliäisyyden, niin ettei ollut suljettua, eikä hylättyä, eikä auttajaa Israelissa.	14:26 Sillä HERra näki Israelin suuren wiheljäisyyden/ nijn että ne suljetut ja hyljätyt olit myös pois/ ja ei yhtän auttajat ollut Israelis.
14:27 Herra ei ollut vielä sanonut, että hän oli pyyhkivä Israelin nimen pois taivaan alta, ja niin hän vapautti heidät Jerobeamin, Jooaan pojan, kautta.	27. Ja Herra ei ollut sanonut tahtovansa pyyhkiä Israelin nimeä taivaan alta pois; mutta autti heitä Jerobeamin Joaksen pojan kautta.	14:27 Ja HERra ei ollut sanonut tahtowans pyhkiä Israelin nime taiwan alda pois/ mutta autti heitä Jerobeamin Joaxen pojan cautta.

14:28 Mitä muuta on kerrottavaa Jerobeamista, kaikesta, mitä hän teki, ja hänen urotöistensä, kuinka hän kävi sotaa ja kuinka hän palautti Israelille Damaskosta ja Hamatista sen, mikä oli ollut Juudan, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.	28. Mitä enempi Jerobeamista sanomista on, ja kaikista mitä hän tehnyt on, ja hänen väkevyydestensä, kuinka hän sotinut on, ja kuinka hän otti Damaskun jälleen ja Hematin Juudalle Israelissa: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?	14:28 Mitä enämbi Jerobeamist sanomist on/ ja caikista cuin hän tehnyt on/ ja hänen wäkeydestäns/ cuinga hän sotinut on/ ja cuinga hän otti Damascun jälleens ja Hemathin Judalle Israelis/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten Aicakirjas.
14:29 Ja Jerobeam meni lepoon isiensä, Israelin kuningasten, tykö. Ja hänen poikansa Sakarja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	29. Ja Jerobeam nukkui isäinsä, Israelin kuningasten kanssa; ja hänen poikansa Sakaria tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	14:29 Ja Jerobeam nukkui hänen Isäins Israelin Cuningasten cansa/ ja hänen poicans Sacharia tuli Cuningaxi hänen siaans.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu
15:1 Jerobeamin, Israelin kuninkaan, kahdentenäkymmenentenä seitsemäntenä hallitusvuotena tuli Asarja, Amasjan poika, Juudan kuninkaaksi.	1. Jerobeamin Israelin kuninkaan seitsemäntenä vuonna kolmattakymmentä tuli Asaria Amatsian Juudan kuninkaan poika kuninkaaksi.	15:1 SEidzemendenäcolmattakymmendenä Jerobeamin Israelin Cuningan vuonna tuli Asaria Amasian Judan Cuningan poica Cuningaxi.
15:2 Hän oli kuudentoista vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi ja hallitsi Jerusalemissa viisikymmentä kaksi vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Jekolja, Jerusalemista.	2. Ja kuudentoistakymmenen ajastaikainen oli hän tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi kaksi vuotta kuudettakymmentä Jerusalemissa; hänen äitinsä kutsuttiin Jekolja Jerusalemista.	15:2 Ja cuudentoistakymmenen ajastaicainen oli hän tullesans Cuningaxi/ ja hän hallidzi caxi vuotta cudettakymmendä Jerusalemis/ hänen äitins cudzuttin Jechalia Jerusalemist.
15:3 Ja hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä Amasja oli tehnyt.	3. Ja hän teki mitä Herralle hyvästi kelpasi, kaiketi niinkuin hänen isänsä Amatsia tehnyt oli,	15:3 Ja hän teki cuin HERralle hywäst kelpais/ caiketi nijncuin hänen Isäns Amasia.
15:4 Kuitenkaan eivät uhrikukkulat hävinneet, vaan kansa uhrasi ja suitsutti yhä edelleen uhrikukkuloilla.	4. Paitsi sitä ettei he luopuneet korkeuksista; sillä kansa uhrasi ja suitsutti vielä korkeuksilla.	15:4 Paidzi sitä ettei he luopunet corkeuxist/ sillä Canssa uhraisit ja suidzutit wielä corkeuxis.
15:5 Ja Herra löi kuningasta, niin että hän oli pitalitautinen kuolinpäiväänsä saakka. Hän asui eri talossa, mutta Jootam, kuninkaan poika, oli linnan päällikkönä ja tuomitsi maan kansaa.	5. Ja Herra vaivasi kuningasta, niin että hän oli spitalissa kuolemapäiväänsä asti, ja asui erinäisessä huoneessa. Mutta Jotam kuninkaan poika hallitsi huoneen ja tuomitsi kansaa maalla.	15:5 Ja HERra waiwais Cuningast/ nijn että hän oli spitalis cuolemans asti/ ja asui erinomaises huones. Mutta Jotham Cuningan poica hallidzi huonen/ ja duomidzi Canssa maalla.

15:6 Mitä muuta on kerrottavaa Asarjasta ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.	6. Mitä enempi Asariasta sanomista on, ja kaikista, mitä hän tehnyt on: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?	15:6 Mitä enämbi Asariast sanomist on/ ja caikist cuin hän tehnyt on/ cadzo/ se on kirjoitettu Judan Cuningasten Aicakirjas.
15:7 Ja Asarja meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Jootam tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	7. Ja Asaria nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin isäinsä tykö Davidin kaupunkiin; ja hänen poikansa Jotam tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	15:7 Ja Asaria nukkui Isäins cansa/ ja haudattin Isäins tygö Dawidin Caupungijn/ ja hänen poicans Jotham tuli Cuningaxi hänen siaans.
15:8 Asarjan, Juudan kuninkaan, kolmantenakymmenentenä kahdeksantena hallitusvuotena tuli Sakarja, Jerobeamin poika, Israelin kuninkaaksi, ja hän hallitsi Samariassa kuusi kuukautta.	8. Asarian Juudan kuninkaan kahdeksantena vuonna neljättäkymmentä oli Sakaria Jerobeamin poika Israelin kuningas kuusi kuukautta Samariassa,	15:8 CAhdexandena neljättäkymmenenä Asarian Judan Cuningan vuonna/ oli Sacharia Jerobeamin poica Israelin Cuningas cuusi Cuucautta Samarias.
15:9 Ja hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, niinkuin hänen isänsäkin olivat tehneet; hän ei luopunut Jerobeamin, Nebatin pojan, synneistä, joilla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä.	9. Ja hän teki pahaa Herran edessä, niinkuin hänen isänsäkin tehneet olivat, ja ei luopunut Jerobeamin Nebatin pojan synneistä, joka Israelin saatti syntiä tekemään.	15:9 Ja teki paha HERran edes/ nijncuin hänen Isäns tehnet olit/ ja ei luopunut Jerobeamin Nebathin pojan synneist/ joca Israelin saatti syndiä tekemän.
15:10 Ja Sallum, Jaabeksen poika, teki salaliiton häntä vastaan ja löi hänet kuoliaaksi kansan nähden ja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	10. Ja Sallum Jabeksen poika teki liiton häntä vastaan, ja löi hänen kansan edessä, ja tappoi hänen, ja tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	15:10 Ja Sallum Jabethin poica teki lijton händä watan/ ja löi hänen Canssan edes/ tappoi hänen ja tuli Cuningaxi hänen siaans.
15:11 Mitä muuta on kerrottavaa Sakarjasta, katso, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.	11. Mitä enempi Sakariasta sanomista on: katso, se on kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.	15:11 Mitä enämbi Sachariast sanomist on/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten Aicakirjas.
15:12 Näin toteutui Herran sana, jonka hän oli puhunut Jeehulle sanoen: "Sinun poikasi istukoot Israelin valtaistuimella neljänteen polveen": niin tapahtui.	12. Tämä on Herran sana, jonka hän Jehulle puhunut oli, sanoen: sinun poikas pitää istuman Israelin istuimella neljänteen polveen asti; ja se tapahtui niin.	15:12 Ja tämä oli se cuin HERra Jehulle puhunut oli/ sanoden: sinun lapses pitä istuman Israelin istuimella neljänden polwen asti/ ja se tapahtui nijn.
15:13 Sallum, Jaabeksen poika, tuli kuninkaaksi Ussian, Juudan kuninkaan, kolmantenakymmenentenä yhdeksäntenä hallitusvuotena, ja hän hallitsi Samariassa kuukauden päivät.	13. Ussian Juudan kuinkaan yhdeksäntenä vuonna neljättäkymmentä tuli Sallum Jabeksen poika kuninkaaksi, ja hallitsi kuukauden Samariassa.	15:13 JA Sallum Jabexen poica tuli Cuningaxi yhdexändenäneljättäkymmenenä Usian Judan Cuningan vuonna/ ja hallidzi Cuucauden Samarias:

15:14 Mutta silloin Menahem, Gaadin poika, lähti liikkeelle Tirsasta, tuli Samariaan ja löi Sallumin, Jaabeksen pojan, kuoliaaksi Samariassa. Ja hän tuli kuninkaaksi tämän sijaan.	14. Sillä Menahem Gadin poika meni ylös Tirsasta ja tuli Samariaan, ja löi Sallumin Jabeksen pojan Samariassa, tappoi hänen ja tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	15:14 Sillä Menahem Gadin poica meni ylös Thirsast/ ja tuli Samariaan/ ja löi Sallumin Jabexen pojan Samarias/ tappoi hänen ja tuli Cuningaxi hänen siaans.
15:15 Mitä muuta on kerrottavaa Sallumista ja salaliitosta, jonka hän teki, katso, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.	15. Mitä enempi Sallumista sanomista on ja hänen liitostansa, jonka hän teki: katso, se on kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.	15:15 Mitä enämbi Sallumist sanomist on/ ja hänen lijtostans jonga hän teki/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten Aicakirjas.
15:16 Siihen aikaan Menahem hävitti Tifsahin ja kaiken, mitä siellä oli, niin myös sen alueen Tirsasta lähtien, koska he eivät avanneet hänelle portteja; hän hävitti sen ja halkaisi kaikki raskaat vaimot.	16. Silloin löi Menahem Tipsan ja kaikki jotka siellä olivat, ja löi heidän rajansa Tirsasta, ettei he häntä tahtoneet päästää sisälle, ja kaikki heidän raskaat vaimonsa repäisi hän rikki.	15:16 Silloin löi Menahem Tiphsan ja caicki jotca siellä olit/ ja heidän rajans Thirsast/ ettei he händä tahtonet päästä sisälle/ ja löi caicki heidän rascat waimons/ ja rewäis ne ricki.
15:17 Juudan kuninkaan Asarjan kolmantenäkymmenentenä yhdeksäntenä hallitusvuotena tuli Menahem, Gaadin poika, Israelin kuninkaaksi, ja hän hallitsi Samariassa kymmenen vuotta.	17. Asarian Juudan kuninkaan yhdeksäntenä vuonna neljättäkymmentä tuli Menahem Gadin poika Israelin kuninkaaksi ja oli kymmenen vuotta Samariassa,	15:17 YHdexändenä neljättäkymmmendenä Asarian Judan Cuningan vuonna/ oli Menahem Gadin poica Israelin Cuningas kymmenen vuotta Samarias.
15:18 Hän teki sitä, mikä on paha Herran edessä; hän ei luopunut koko elinaikanaan mistään Jerobeamin, Nebatin pojan, synneistä, joilla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä.	18. Ja teki paha Herran edessä, ja ei luopunut elinaikanansa Jerobeamin Nebatin pojan synneistä, joka Israelin saatti syntiä tekemään.	15:18 Ja teki paha HERran edes/ ja ei luopunut elinaicanans Jerobeamin Nebathin pojan synneist/ joca Israelin saatti syndiä tekemän.
15:19 Puul, Assurin kuningas, hyökkäsi maahan; ja Menahem antoi Puulille tuhat talenttia hopeata, että tämä auttaisi häntä ja vahvistaisi kuninkuuden hänen käsiinsä.	19. Ja Phul Assyrian kuningas tuli maakuntaan, ja Menahem antoi Phulille tuhannen leiviskää hopiaa, että hän olis pitänyt hänen kanssansa ja vahvistanut häntä valtakuntaan.	15:19 Ja Phul Assyrian Cuningas tuli maacundan/ ja Menahem andoi Phullin tuhannen leiwiskätä hopena/ että hän olis pitänyt hänen cansans/ ja wahwistais händä waldacundaan.
15:20 Ja Menahem otti rahat verona Israelilta, kaikilta varakkailta miehiltä, niin että jokainen joutui maksamaan Assurin kuninkaalle viisikymmentä sekeliä hopeata.	20. Ja Menahem pani hopenaveron voimallisten päälle Israelissa, että itsekukin heistä antais viisikymmentä hopiasikliä Assyrian kuninkaalle.	15:20 Ja Menahem pani hopenaweron rickaimbain päälle Israelis/ että idzecukin heistä andais wijsikymmendä hopenaSicli Assyrian Cuningalle.

15:21 Niin Assurin kuningas palasi takaisin eikä jäänyt siihen maahan. Mitä muuta on kerrottavaa Menahemista ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.	Niin meni Assyrian kuningas kotia jälleen ja ei jäänyt maalle. 21. Mitä enempi Menahemista sanomista on, ja kaikista mitä hän tehnyt on: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?	Nijn meni Assyrian Cuningas cotia jällens/ ja ei jäänyt maalle. 15:21 Mitä enämbi Menahemist sanomist on/ ja caikista cuin hän tehnyt on/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten Aicakirjas.
15:22 Ja Menahem meni lepoon isiensä tykö. Ja hänen poikansa Pekahja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	22. Ja Menahem nukkui isäinsä kanssa; ja Pekahja hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	15:22 Ja Menahem cuoli hänen Isäins cansa/ ja Pekahja hänen poicans tuli Cuningaxi hänen siaans.
15:23 Juudan kuninkaan Asarjan viidentenäkympmentenä hallitusvuotena tuli Pekahja, Menahemin poika, Israelin kuninkaaksi, ja hän hallitsi Samariassa kaksi vuotta.	23. Viidentenäkympmentenä Asarian Juudan kuninkaan vuonna tuli Pekahja Menahemin poika Israelin kuninkaaksi ja oli kaksi vuotta Samariassa,	15:23 WIidendenäkympmentenä Asarian Judan Cuningan vuonna oli Pekahja Menahemin poica Israelin Cuningas caxi vuotta Samarias.
15:24 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä; hän ei luopunut Jerobeamin, Nebatin pojan, synneistä, joilla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä.	24. Ja teki paha Herran edessä; ei hän luopunut Jerobeamin Nebatin pojan synneistä, joka Israelin saatti syntiä tekemään.	15:24 Ja teki paha HERran edes: sillä ei hän luopunut Jerobeamin Nebathin pojan synneist/ joca Israelin saatti synditä tekemän.
15:25 Ja Pekah, Remaljan poika, hänen vaunusoturinsa, teki salaliiton häntä vastaan ja tappoi hänet Samariassa kuninkaan linnan palatsissa, sekä hänet että Argobin ja Arjen, jolloin Pekahilla oli mukanaan viisikymmentä Gileadin miestä. Näin tämä surmasi hänet ja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	25. Ja Peka Remaljan poika hänen päämiehensä, kapinoitsi häntä vastaan ja löi hänen kuoliaaksi kuninkaan huoneen salissa, Samariassa, Argobin ja Arjen kanssa, ja viisikymmentä miestä hänen kanssansa Gileadin lapsista. Ja kuin hän oli hänen tappanut, tuli hän kuninkaaksi hänen siaansa.	15:25 Ja Pekah Remalian poica hänen Ruhtinans teki lijton händä wastan/ ja löi hänen cuoliaxi Cuningan huones Samarias/ Argobin ja Ariehn cansa/ ja wijsikymmendä miestä hänen cansans Gileadin lapsist. Ja cosca hän oli hänen tappanut/ tuli hän Cuningaxi hänen siaans.
15:26 Mitä muuta on kerrottavaa Pekahjasta ja kaikesta, mitä hän teki, katso, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.	26. Mitä enempi Pekahjasta sanomista on ja kaikista mitä hän tehnyt on: katso, se on kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.	15:26 Mitä enämbi Pekahjast sanomist on/ ja caikist cuin hän tehnyt on/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten Aicakirjas.
15:27 Juudan kuninkaan Asarjan viidentenäkympmentenä toisena hallitusvuotena tuli Pekah, Remaljan poika, Israelin kuninkaaksi, ja hän hallitsi Samariassa kaksikymmentä vuotta.	27. Asarjan Juudan kuninkaan toisena vuonna kuudettakymmentä tuli Peka Remaljan poika Israelin kuninkaaksi, ja hallitsi Samariassa kaksikymmentä vuotta,	15:27 TOisna cuudettakymmendä Asarian Judan Cuningan vuonna/ oli Pekah Remalian poica Israelin Cuningas Samarias caxikymmendä vuotta.

15:28 Hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä; hän ei luopunut Jerobeamin, Nebatin pojan, synneistä, joilla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä.	28. Ja teki pahaa Herran edessä, ei hän luopunut Jerobeamin Nebatin pojan synneistä, joka saatti Israelin syntiä tekemään.	15:28 Ja teki paha HERran edes/ sillä ei hän luopunut Jerobeamin Nebathin pojan synneist/ joca Israelin syndiä saatti tekemän.
15:29 Israelin kuninkaan Pekahin aikana tuli Tiglat-Pileser, Assurin kuningas, ja valloitti Iijonin, Abel-Beet-Maakan, Jaanoahin, Kedeksen, Haasorin, Gileadin ja Galilean, koko Naftalin maan, ja vei asukkaat pakkosiirtolaisuuteen Assuriin.	29. Pekan Israelin kuninkaan aikana tuli Tiglat Pilesser Assyrian kuningas, ja otti Gijonin, Abelbetmaekan, Janoan, Kedeksen, Hasorin, Gileadin, Galilean ja kaiken Naphtalin maan, ja vei heidät Assyriaan.	15:29 PEkahn Israelin Cuningan aicana tule Tiglath Pilesser Assyrian Cuningas/ ja otti Hionin/ AbelBethMaechan/ Janohan/ Kedexen/ Hasorin/ Gileadin/ Galilean ja caiken Nephtalin maan/ ja wei Assyriaan.
15:30 Mutta Hoosea, Eelan poika, teki salaliiton Pekahia, Remaljan poikaa, vastaan ja löi hänet kuoliaaksi ja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa Jootamin, Ussian pojan, kahdentenkymmenentenä hallitusvuotena.	30. Ja Hosea Elan poika nosti kapinan Pekaa Remaljan poikaa vastaan ja löi hänen kuoliaaksi, ja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa kahdentenkymmenentenä Jotamin Ussian pojan vuonna.	15:30 Ja Hosea Elan poica teki Pekaht Remalian poica wastian lijton/ ja löi hänen cuoliaxi/ ja tuli Cuningaxi hänen siaans/ cahtenkymmendenä Jothamin Usian pojan vuonna.
15:31 Mitä muuta on kerrottavaa Pekahista ja kaikesta, mitä hän teki, katso, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.	31. Mitä enempi Pekasta sanomista on, ja kaikista mitä hän tehnyt on: katso, se on kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.	15:31 Mitä enämbi Pekahst sanomist on/ ja caikist cuin hän tehnyt on/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin Cuningasten Aicakirjas.
15:32 Israelin kuninkaan Pekahin, Remaljan pojan, toisena hallitusvuotena tuli Jootam, Juudan kuninkaan Ussian poika, kuninkaaksi.	32. Toisena Pekan Remaljan pojan Israelin kuninkaan vuonna tuli Jotam, Ussian Juudan kuninkaan poika, kuninkaaksi.	15:32 TOisna Pekahn Remalian pojan Israelin Cuningan vuonna/ tuli Jotham Usian Judan Cuningan poica Cuningaxi.
15:33 Hän oli kahdenkymmenen viiden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi ja hallitsi Jerusalemissa kuusitoista vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Jerusa, Saadokin tytär.	33. Ja viiden ajastaikainen kolmattakymmentä oli hän tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kuusitoistakymmentä ajastaikaa Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Jerusa Zadokin tytär.	15:33 Ja wijden colmattakymmenen ajastaicainen oli hän tullesans Cuningaxi/ ja hallidzi cuusitoistakymmendä ajastaica Jerusalemiss/ hänen äitins cudzuttin Jerusa Zadochin tytär.
15:34 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä Ussia oli tehnyt.	34. Ja hän teki mitä Herralle hyvästi kelpasi, kaiken sen jälkeen, kuin hänen isänsä Ussia tehnyt oli,	15:34 Ja teki cuin HERralle hywäst kelpais/ caiketi nijncuin hänen Isäns Usia tehnyt oli.
15:35 Kuitenkaan uhrikukkulat eivät hävinneet, vaan kansa uhrasi ja suitsutti yhä edelleen uhrikukkuloilla. Hän rakennutti Yläportin Herran temppeliin.	35. Paitsi ettei he luopuneet korkeuksista; sillä kansa uhrasi ja suitsutti vielä korkeuksilla; hän rakensi Herran huoneen ylimmäisen portin.	15:35 Paidzi ettei hän luopunut corkeuxist: sillä Canssa uhrais ja suidzutti wielä corkeuxis/ hän rakensi HERran huonen corkian portin.

15:36 Mitä muuta on kerrottavaa Jootamista ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.	36. Mitä enempi Jotamista sanomista on, ja kaikista mitä hän tehnyt on: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?	15:36 Mitä enämbi Jothamist sanomist on/ ja caikist cuin hän tehnyt on/ cadzo/ se on kirjoitettu Judan Cuningasten Aicakirjas.
15:37 Niihin aikoihin alkoivat Resin, Aramin kuningas, ja Pekah, Remaljan poika, Herran lähettäminä käydä Juudan kimppuun.	37. Silloin rupei Herra lähettämään Juudalle Retsinin Syyrian kuninkaan ja Pekan Remaljan pojan.	15:37 Silloin rupeis HERra lähettämän Judalle Rezin Syrian Cuningan/ ja Pekahn Remalian pojan.
15:38 Ja Jootam meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen, isänsä Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Aahas tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	38. Ja Jotam nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin isäinsä tykö, isänsä Davidin kaupunkiin; ja Ahas hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	15:38 Ja Jotham nuckui Isäins cansa/ ja haudattin Isäins tygö/ hänen Isäns Dawidin Caupungijn/ ja Ahas hänen poicans tuli Cuningaxi hänen siaans.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 Pekahin, Remaljan pojan, seitsemäntoista hallitusvuotena tuli Aahas, Juudan kuninkaan Jootamin poika, kuninkaaksi.	1. Pekan Remaljan pojan seitsemäntenä vuonna toistakymmentä tuli Ahas, Jotamin Juudan kuninkaan poika, kuninkaaksi.	16:1 SEidzemendenätoistakymmendenä Pekahn Remalian pojan vuonna/ tuli Ahas Jothamin Judan Cuningan poica Cuningaxi.
16:2 Aahas oli kahdenkymmenen vuoden vanha tullessansa kuninkaaksi ja hallitsi Jerusalemissa kuusitoista vuotta. Hän ei tehnyt sitä, mikä oli oikein Herran, hänen Jumalansa, silmissä, niinkuin hänen isänsä Daavid,	2. Kahdenkymmenen ajastaikainen oli Ahas tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kuusitoistakymmentä ajastaikaa Jerusalemissa; ja ei tehnyt sitä, mikä oli kelvollinen Herralle hänen Jumalallensa, niinkuin David hänen isänsä.	16:2 Cahdenkymmenen ajastaikainen oli Ahas tullesans Cuningaxi/ ja hallidzi cuusitoistakymmendä ajastaica Jerusalemiss/ ja ei tehnyt cuin oli kelwollinen HERralle hänen Jumalallens/ nijncuin Dawid hänen Isäns.
16:3 vaan vaelsi Israelin kuningasten tietä; jopa hän pani poikansakin kulkemaan tulen läpi, niiden kansain kauhistavien tekojen mukaan, jotka Herra oli karkoittanut israelilaisten tieltä.	3. Sillä hän vaelsi Israelin kuningasten tiellä, ja hän käytti poikansa tulen lävitse pakanain kauhistuksen jälkeen, jotka Herra Israelin lasten edestä oli ajanut ulos.	16:3 Sillä hän waelsi Israelin Cuningasten tiellä/ ja käytti poicans tulen läpidze/ pacanoitten cauhistuxen jälken/ jotca HERra Israelin lasten edest oli ajanut ulos.
16:4 Ja hän uhrasi ja suitsutti uhrikukkuloilla ja kummuilla ja jokaisen viheriän puun alla.	4. Hän uhrasi ja suitsutti korkeuksilla ja kukkuloilla, ja kaikkein viheriäisten puiden alla.	16:4 Uhraeli ja suidzutti corkeuxilla ja cuckuloilla/ ja caickein wiherjäisten puiden alla.

<p>16:5 Siihen aikaan Resin, Aramin kuningas, ja Pekah, Remaljan poika, Israelin kuningas, lähtivät Jerusalemiin sotimaan. Ja he saartoivat Aahaan, mutta eivät voineet valloittaa kaupunkia.</p>	<p>5. Silloin matkusti Retsin Syrian kuningas ja Peka Remaljan poika Israelin kuningas Jerusalemiin sotimaan; ja he piirittivät Ahaksen, ja ei kuitenkaan voittaneet häntä.</p>	<p>16:5 Silloin matcusti Rezin Syrian Cuningas/ ja Pekah Remalian poica Israelin Cuningas Jerusalemijn sotiman/ ja pijritit Ahaxen/ ja ei cuitengan woittanet händä.</p>
<p>16:6 Samaan aikaan Resin, Aramin kuningas, palautti Eelatin Aramille ja karkoitti Juudan miehet Eelatiasta. Niin tulivat aramilaiset Eelatiin ja asettuivat sinne, ja siellä heitä on tänäkin päivänä.</p>	<p>6. Silloin myös Retsin Syrian kuningas sai Syrialaisille Elatin jälleen ja ajoi Juudalaiset Elatista ulos; mutta Syrialaiset tulivat Elatiin ja asuivat siinä tähän päivään asti.</p>	<p>16:6 Silloin myös Rezin Syrian Cuningas sai Syrialaisille Elothin jällens/ ja ajoi Judalaiset Elohist ulos/ mutta Syrialaiset tulit Elothijn/ ja asuit sijnä tähän päiwän asti.</p>
<p>16:7 Mutta Aahas lähetti sanansaattajat Assurin kuninkaan Tiglat-Pileserin luo ja käski sanoa hänelle: "Minä olen sinun palvelijasi ja sinun poikasi. Tule ja pelasta minut Aramin kuninkaan ja Israelin kuninkaan käsistä; he ovat hyökänneet minun kimppuuni."</p>	<p>7. Mutta Ahas lähetti sanansaattajat Tiglat Pilesserin Assyrian kuninkaan tykö ja käski hänelle sanoa: minä olen sinun palvelias ja poikas: matkusta tänne ja vapahda minua Syrian kuninkaan kädestä ja Israelin kuninkaan kädestä, jotka ovat nousseet minua vastaan.</p>	<p>16:7 MUTta Ahas lähetti sanoman Tiglath Pillesterille Assyrian Cuningalle/ ja käski hänelle sanoa: minä olen sinun palwelias ja poicas/ matcusta tänne ja wapada minua Syrian ja Israelin Cuningan kädest/ jotca owat nosnet minua watan.</p>
<p>16:8 Ja Aahas otti hopean ja kullan, mitä Herran temppelissä ja kuninkaan palatsin aarrekammioissa oli, ja lähetti sen lahjaksi Assurin kuninkaalle.</p>	<p>8. Ja Ahas otti kultaa ja hopiaa, mitä hän löysi Herran huoneesta ja kuninkaan huoneen tavaroista, ja lähetti Assyrian kuninkaalle lahjoja.</p>	<p>16:8 Ja Ahas otti culda ja hopiata/ cuin hän löysi HERran huonest/ ja Cuningan huonen tawaroist ja lähetti Assyrian Cuningalle lahjoja.</p>
<p>16:9 Ja Assurin kuningas kuuli häntä. Niin Assurin kuningas lähti Damaskoa vastaan ja valloitti sen, vei asukkaat pakkosiirtolaisuuteen Kiiriin ja surmasi Resinin.</p>	<p>9. Assyrian kuningas kuuli häntä ja meni ylös Damaskuun, ja voitti sen ja vei heidät Kiriin; ja hän löi Retsinin kuoliaaksi.</p>	<p>16:9 Ja Assyrian Cuningas cuuli händä/ ja meni Damascuun/ ja woitti sen/ ja wei heidän Kirrijn/ ja löi Rezin cuoliaksi.</p>
<p>16:10 Silloin kuningas Aahas lähti Damaskoon kohtaamaan Assurin kuningasta Tiglat-Pileseriä. Ja kun kuningas Aahas näki Damaskossa olevan alttarin, lähetti hän pappi Uurialle kuvan alttarista ja sen mukaan tehdyn tarkan mallin.</p>	<p>10. Ja kuningas Ahas matkusti Tiglat Pilesseriä Assyrian kuningasta vastaan Damaskuun; ja kuin hän näki alttarin Damaskussa, lähetti kuningas Ahas alttarin kuvan ja muodon papille Uurialle, juuri niinkuin se tehty oli.</p>	<p>16:10 JA Cuningas Ahas matcusti Tiglath Pillesteri Assyrian Cuningasta watan Damascuun/ ja cuin hän näki yhden Altarin Damascus/ lähetti Cuningas Ahas sen cuwan ja muodon Papille Uurialle/ nijncuin se tehty oli.</p>

16:11 Ja pappi Uuria rakensi alttarin; aivan sen määräyksen mukaan, jonka kuningas Aahas oli hänelle lähettänyt Damaskosta; aivan sen mukaan pappi Uuria teki, jo ennenkuin kuningas Aahas oli palannut Damaskosta.	11. Niin rakensi pappi Uria alttarin ja teki kaiken sen jälkeen, minkä Ahas kuningas hänelle oli lähettänyt Damaskusta: ja näin teki Uria pappi siihenasti kuin Ahas kuningas tuli Damaskusta.	16:11 Nijn rakensi Pappi Uria Altarin/ ja teki caicki sen jälken cuin Ahas Cuningas hänelle oli lähettänyt Damascust/ ja näin teki Uria Pappi sijhenasti cuin Ahas Cuningas tuli Damascust.
16:12 Ja kun kuningas palasi Damaskosta ja näki alttarin, astui hän alttarin ääreen ja nousi sen päälle,	12. Ja kuin kuningas tuli ja näki alttarin, astui hän alttarin tykö ja uhrasi sen päällä,	16:12 Ja cuin Cuningas tuli ja näki Altarin/ uhras hän sillä.
16:13 poltti polttouhrinsa ja ruokauhrinsa, vuodatti juomauhrinsa ja vihmoi uhraamansa uhrin veren alttarille.	13. Ja sytytti sen päällä polttouhrinsa ja ruokauhrinsa, ja kaasi sen päälle juomauhrinsa; ja kiitosuhrinsa veren, jonka hän uhrasi, antoi hän pirskontaa alttarille.	16:13 Ja sytytti sen päälle polttouhrins ja ruocauhrins/ ja caasi sen päälle hänen juomauhrins ja kijosuhrins weren/ cuin hän uhras/ andoi hän prijscotta Altarille.
16:14 Mutta vaskialttarin, joka oli Herran edessä, hän siirsi pois temppelin edustalta, alttarin ja Herran temppelin väliltä, ja pani sen alttarin pohjoissivulle.	14. Mutta vaskialttarin, joka Herran edessä seiso, siirsi hän pois huoneen edestä, niin ettei se seisonut alttarin ja Herran huoneen välillä; vaan pani sen alttarin sivulle pohjan puoleen.	16:14 Mutta waskiAltarin/ cuin HERran edes seiso/ otti hän pois/ nijn ettei se seisonut Altarin ja HERran huonen wälillä/ waan pani Altarin siwulle pohjan puoleen.
16:15 Ja kuningas Aahas käski pappi Uuria ja sanoi: "Polta suuremmalla alttarilla aamu-polttouhri ja ehtoo-ruokauhri ja kuninkaan polttouhri sekä hänen ruokauhrinsa, niin myös koko maan kansan polttouhri sekä heidän ruoka- ja juomauhrinsa; ja vihmo kaikki sekä polttouhrin että teurasuhrin veri sen päälle. Mutta vaskialttarin käyttämistä minä vielä mietin."	15. Ja kuningas Ahas käski Urialle papille, sanoen: suuremmalla alttarilla pitää sinun uhraaman polttouhrin huomeneltain ja ruokauhrin ehtona, ja kuninkaan polttouhrin ja hänen ruokauhrinsa, ja kaiken maan kansan polttouhrin, heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa ja kaiken polttouhrin veren, ja kaikkein muiden uhrien veren pitää sinun priiskottaman sen päälle: vaan vaskialttarista tahdon minä vielä ajatella.	16:15 Ja Cuningas Ahas käski Urialle Papille/ sanoden: sillä suuremmalla Altarilla pitä sinun uhraman polttouhrin huomeneltain/ ja ruocauhrin ehtona/ ja Cuningan polttouhrin ja hänen ruocauhrins/ ja caiken maan Canssan polttouhrin/ heidän ruocauhrins ja juomauhrins/ ja caiken polttouhrin weren/ ja caickein muiden uhrein/ pitä sinun prijscottaman sijhen päälle/ waan minä ajattelen mitä minä teen waskiAltarin cansa.
16:16 Ja pappi Uuria teki kaiken, mitä kuningas Aahas oli käsenyt.	16. Uria pappi teki kaikki niinkuin Ahas kuningas hänelle käsenyt oli.	16:16 Uria Pappi teki caicki cuin Ahas Cuningas hänelle käsenyt oli.

16:17 Kuningas Aahas leikkautti irti telineiden kehäpienat ja otti pois altaat niiden päältä; ja meren hän nostatti pois vaskiraavasten päältä, jotka olivat sen alla, ja panetti sen kivialustalle.	17. Ja kuningas Ahas särki istuimen sivut, ja siirsi kattilan niiden päältä, ja hän otti meren pois vaskihärjistä, jotka sen alla olivat, ja pani sen kivipermannolle,	16:17 Ja Cuningas Ahas särki istuimen siwut/ ja sijrsi cattilan ylhäldä/ ja hän otti meren nijstä waskihärjistä pois/ jotca sen alla olit/ ja pani ne kiwipermannolle.
16:18 Ja katetun sapattikäytävän, joka oli rakennettu temppeliin, ja kuninkaan ulkopuolisen sisäänkäytävän hän muutti Herran temppelin sisään Assurin kuninkaan vuoksi.	18. Sitälikin sabbatin peitteen, jonka he huoneesen rakentaneet olivat. Ja kuninkaan huoneen ulkonaisen sisällekäytävän käänsi hän Herran huoneen ympäri Assyrian kuninkaan tähden.	16:18 Sitälikin Sabbathin peitoxen/ jonga he huoneeseen rakendanet olit. Ja Cuningan huonen sisällekäytävän käänsi hän HERran huonen puoleen/ Assyrian Cuningan mielen noutexi.
16:19 Mitä muuta on vielä kerrottavaa Aahaasta, siitä, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.	19. Mitä enempi Ahaksesta sanomista on, ja mitä hän tehnyt on: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?	16:19 Mitä enämbi Ahaxest sanomist on/ ja mitä hän tehnyt on/ cadzo/ se on kirjoitettu Judan Cuningasten Aicakirjas.
16:20 Ja Aahas meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Hiskia tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	20. Ja Ahas nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin isäinsä tykö Davidin kaupunkiin; ja Hiskia hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	16:20 Ja Ahas nukkui Isäins cansa/ ja haudattin Isäins tygö Dawidin Caupungijn/ ja Hiskia hänen poicans tuli Cuningaxi hänen siaans.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu
17:1 Juudan kuninkaan Aahaan kahdentenatoista hallitusvuotena tuli Hoosea, Eelan poika, Israelin kuninkaaksi Samariaan, ja hän hallitsi yhdeksän vuotta.	1. Ahaksen Juudan kuninkaan toisena vuonna toistakymmentä hallitsi Hosea Elan poika Israelin ylitse Samariassa yhdeksän ajastaikaa,	17:1 TOisna toistakymmendä Ahaxen Judan Cuningan vuonna/ hallidzi Hosea Elan poica Israelin Samarias yhdexän ajastaica.
17:2 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, ei kuitenkaan niinkuin ne Israelin kuninkaat, jotka olivat olleet ennen häntä.	2. Ja teki paha Herran edessä, mutta ei kuitenkaan niinkuin ne Israelin kuninkaat, jotka hänen edellänsä olivat.	17:2 Ja teki paha HERran edes/ mutta ei cuitengan nijncuin Israelin Cuningat/ jotca hänen edelläns olit.
17:3 Hänen kimppuunsa hyökkäsi Salmaneser, Assurin kuningas; ja Hoosea tuli hänen palvelijakseen ja maksoi hänelle veroa.	3. Häntä vastaan soti Salmanassar Assyrian kuningas; ja Hosea tuli hänelle alamaiseksi, niin että hän antoi hänelle lahjoja.	17:3 Händä wastian sodei Salmanassar Assyrian Cuningas/ ja Hosea tuli hänelle alemmaisexi/ nijn että hän andoi hänelle lahjoja.

<p>17:4 Mutta Assurin kuningas huomasi Hoosean olevan salahankkeissa, koska tämä lähetti sanansaattajat Soon, Egyptin kuninkaan, luo eikä suorittanut enää niinkuin ennen vuotuista veroa Assurin kuninkaalle. Niin Assurin kuningas vangitutti hänet ja piti häntä sidottuna vankilassa.</p>	<p>4. Mutta kuin Assyrian kuningas sai tietää Hosean tehneen liiton ja lähettäneen sanansaattajat Soon, Egyptin kuninkaan tykö, ja ettei hän lähettänyt Assyrian kuninkaalle lahjoja vuosi vuodelta; niin piiritti Assyrian kuningas hänen, ja pani hänen vankihuoneeseen.</p>	<p>17:4 Mutta cosca Assyrian Cuningas sai tietä Hosean tehnexi hänen cansans lijton/ lähetti hän sanan Soolle Egyptin Cuningalle/ ja ei lähettänyt Assyrian Cuningalle lahjoja vuosi wuodelda/ nijn pijritti Assyrian Cuningas hänen/ ja pani hänen fangihuoneeseen.</p>
<p>17:5 Ja Assurin kuningas hyökkäsi koko maan kimppuun ja meni Samariaan ja piiritti sitä kolme vuotta.</p>	<p>5. Ja Assyrian kuningas meni kaikkeen siihen maakuntaan ylös, ja tuli Samariaan, ja piiritti sen kolmeksi ajastajaksi.</p>	<p>17:5 Ja Assyrian Cuningas meni caickeen siihen maacundaan ylös/ ja tuli Samariaan/ ja pijritti sen colmexi ajastajaxi.</p>
<p>17:6 Hoosean yhdeksäntenä hallitusvuotena Assurin kuningas valloitti Samarian ja vei Israelin pakkosiirtolaisuuteen Assuriin ja asetti heidät asumaan Halahiin ja Haaborin, Goosanin joen, rannoille sekä Meedian kaupunkeihin.</p>	<p>6. Mutta yhdeksännellä Hosean ajastajalla voitti Assyrian kuningas Samarian, ja vei Israelin Assyriaan, ja pani heidät Halaan ja Haboriin, Gosan virran tykö, ja Mediläisten kaupunkeihin.</p>	<p>17:6 Mutta yhdexännellä Hosean ajastajalla voitti Assyrian Cuningas Samarian/ ja wei Israelin Assyriaan/ ja pani heidän Halaan/ ja Haborijn Gosan wirran tygö/ ja Mederein Caupungeihin.</p>
<p>17:7 Näin tapahtui, koska israelilaiset olivat tehneet syntiä Herraa, Jumalaansa, vastaan, joka oli johdattanut heidät Egyptin maasta, pois faraon, Egyptin kuninkaan, käsistä, ja koska he olivat peljänneet muita jumalia.</p>	<p>7. Ja tapahtui, kuin Israelin lapset syntiä tekivät Herraa Jumalaansa vastaan, joka heidät Egyptin maalta johdattanut oli, Pharaon Egyptin kuninkaan käsistä; ja he pelkäsivät vieraita jumalia,</p>	<p>17:7 Mutta silloin cuin Israelin lapset syndiä teit HERra heidän Jumalatans wastan/ joca heidän Egyptin maalda johdattanut oli Pharaon Egyptin Cuningan käsist/ ja he pelkäisit wieraita jumalita.</p>
<p>17:8 He olivat myös vaeltaneet niiden kansain säädösten mukaan, jotka Herra oli karkoittanut israelilaisten tieltä, ja tehneet sitä, mitä Israelin kuninkaatkin.</p>	<p>8. Ja vaelsivat pakanain tapain jälkeen, jotka Herra oli ajanut Israelin lasten edestä ulos; ja niinkuin myös Israelin kuninkaat tekivät,</p>	<p>17:8 Ja waelsit pacanoitten tapain jälken/ jotca HERra oli ajanut Israelin lasten edest ulos/ ja nijncuin myös Israelin Cuningat teit.</p>
<p>17:9 Israelilaiset olivat tehneet Herraa, Jumalaansa, vastaan sellaista, mikä ei ole oikein: he olivat rakentaneet itsellensä uhrikukkuloita kaikkiin kaupunkeihinsa, sekä vartiotornien luo että varustettuihin kaupunkeihin.</p>	<p>9. Ja Israelin lapset peittelivät asiansa Herraa Jumalaansa vastaan, jotka ei hyvät olleet, ja rakensivat itsellensä korkeuksia, kaikissa kaupungeissansa, sekä linnoissa että vahvoissa kaupungeissa,</p>	<p>17:9 Ja Israelin lapset caunistit heidän asians HERra heidän Jumalatans wastan/ jotca ei cuitengan hywät ollet/ nimittäin/ että he rakensit heillens corkeuxia jocaidzis Caupungeis/ sekä linnois/ että wahwois Caupungeis.</p>

17:10 He olivat pystyttäneet itsellensä patsaita ja asera-karsikkoja jokaiselle korkealle kummulle ja jokaisen viheriän puun alle.	10. Ja nostivat patsaita ja metsistöitä kaikilla korkeilla vuorilla, ja kaikkein viheriäisten puiden alla.	17:10 Ja rakensit padzaita ja medzistöitä caikilla corkeilla vuorilla/ ja caikein wiherjäisten puiden alla.
17:11 He olivat polttaneet uhreja kaikilla uhrikukkuloilla, niinkuin ne kansat, jotka Herra oli karkoittanut heidän tieltänsä, olivat harjoittaneet pahuutta ja vihoittaneet Herran.	11. Ja he suitsuttivat kaikissa korkeuksissa niinkuin pakanat, jotka Herra heidän edestänsä oli ajanut pois, ja tekivät myös hirmuisia töitä, joilla he vihoittivat Herran,	17:11 Ja he suidzutit caikis corkeuxis/ pacanoitten tawan jälkeen/ jotca HERra heidän edestänsä oli ajanut pois. Ja teit myös hirmuisia töitä/ joilla he wihoitit HERran.
17:12 He olivat palvelleet kivijumalia, vaikka Herra oli heille sanonut: "Älkää tehkö sitä."	12. Ja palvelivat epäjumalia, joista Herra heille oli sanonut: senkaltaisia ei teidän pidä tekemän!	17:12 Ja palwelit epäjumalita/ joista HERra heille oli sanonut: sencaltaisita ei teidän pidä tekemän.
17:13 Ja Herra oli varoittanut sekä Israelia että Juudaa kaikkien profeettainsa, kaikkien näkijäin, kautta ja sanonut: "Palatkaa pahoilta teiltänne ja noudattakaa minun käskyjäni ja säädöksiäni, kaiken sen lain mukaan, jonka minä annoin teidän isillenne ja jonka minä olen teille ilmoittanut palvelijaini, profeettain, kautta."	13. Ja kuin Herra todisti Israelia ja Juudaa vastaan, kaikkein prophetain ja näkiäin kautta, ja antoi heille sanoa: palatkaat teidän vääriltä teiltänne, ja pitäkää minun käskyni, ja säätyini, kaiken sen lain jälkeen, jonka minä teidän isillenne käskenyt olen, ja minä myös palveliaini prophetain kautta teille lähettänyt olen.	17:13 Ja cosca HERra todisti Israeli ja Judat wastan/ caickein Prophetain ja Näkiäin cautta/ ja andoi heille sanoa: palaitca teidän wäärildä teidän/ ja pitäkät minun käskyni ja oikeuteni/ caiken sen Lain jälkeen/ cuin minä teidän Isillen käskenyt olen/ ja myös minun palweliaini Prophetain cautta teille lähettänyt olen.
17:14 Mutta he eivät kuulleet, vaan olivat niskureita niinkuin heidän isänsäkin, jotka eivät uskoneet Herraan, Jumalaansa.	14. Ja ei he totelleet; mutta olivat niskurit, niinkuin heidän esi-isänsäkin, jotka ei uskoneet Herran Jumalansa päälle,	17:14 Ja ei he cuullet/ mutta olit niscurit nijncuin heidän esiisänsäkin/ jotca ei usconet HERran heidän Jumalans päälle:
17:15 He hylkäsivät hänen käskynsä ja hänen liittonsa, jonka hän oli tehnyt heidän isiensä kanssa, ja todistukset, jotka hän oli heille antanut. He seurasivat turhia jumalia, ja turhanpäiväisiksi he tulivat, kun seurasivat pakanakansoja, jotka asuivat heidän ympärillensä, vaikka Herra oli kieltänyt heitä tekemästä niinkuin ne.	15. Ja he katsoivat ylönsä hänen käskynsä ja hänen liittonsa, jonka hän heidän isänsä kanssa tehnyt oli, ja heidän todistuksensa, jonka hän heidän seassansa todisti, ja vaelsivat turhissa menoissansa, ja tekivät turhia, kuin pakanatkin heidän ympärillensä, joista Herra oli kieltänyt, ettei heidän pitäis tekemän niinkuin ne.	17:15 Sitälikin cadzoit he myös hänen käskynsä ja lijttons ylönsä/ cuin hän heidän Isäins cansa tehnyt oli/ ja hänen tunnustuxens/ cuin hän heidän seasans tunnusti/ ja waelsit heidän turhis menoisans/ ja teit turhia cuin pacanatkin heidän ymbärilläns/ joita HERra heitä oli tekimästä kieltänyt.
17:16 He hylkäsivät Herran, Jumalansa, kaikki käskyt ja tekivät itsellensä valettuja kuvia, kaksi vasikkaa. Ja he tekivät itsellensä myös asera-karsikkoja ja kumarsivat kaikkea taivaan joukkoa ja palvelivat Baalia.	16. Mutta he pelkäsivät kaikki Herran Jumalansa käskyt, ja tekivät heillensä kaksi valettua vasikkaa, ja tekivät metsistön, ja kumarsivat koko taivaallista sotajoukkoa, ja palvelivat Baalia,	17:16 Mutta he hyljäisit caicki heidän HERrans Jumalans käskyt/ ja teit heillens caxi walettua wasickata ja medzistöitä/ ja rucoilit coco taiwallista sotajoucko/ ja palwelit Baalia.

17:17 Ja he panivat poikansa ja tyttärensä kulkemaan tulen läpi ja tekivät taikoja ja harjoittivat noituutta. He myivät itsensä tekemään sitä, mikä on paha Herran silmissä, ja vihoittivat hänet.	17. Ja käyttivät poikansa ja tyttärensä tulen lävitse, ja pitivät noituuksia ja velhouksia, ja myivät itsensä tekemään sitä, mikä paha oli Herran edessä, häntä vihoittaaksensa.	17:17 Ja käyttit heidän poicans ja tyttärens tulen läpidze/ ja pidit noituxia ja welhouxia/ ja myit idzens tekemän sitä cuin paha oli HERran edes/ händä wihoittaxens.
17:18 Niin Herra vihastui suuresti Israeliin ja poisti heidät kasvojensa edestä, niin ettei muuta jäänyt jäljelle kuin Juudan sukukunta yksin.	18. Niin vihastui Herra suuresti Israelin päälle, ja heitti heidät pois kasvoinsa edestä, niin ettei yhtään heistä jäänyt, vaan Juudan sukukunta yksinänsä.	17:18 NIin wihastui HERra suurest Israelin päälle/ ja heitti heidän pois caswons edest/ nijn ettei yhtän heistä jäänyt/ waan Judan sucucunda yxinäns.
17:19 Ei myöskään Juuda pitänyt Herran, Jumalansa, käskyjä, vaan he vaelsivat niiden säädösten mukaan, jotka Israel itse oli tehnyt.	19. Ei myös Juuda pitänyt Herran Jumalansa käskyjä, vaan he vaelsivat Israelin säädyissä, joita he tekivät;	17:19 (Ei myös Juda pitänyt hänen HERrans Jumalans käskyjä/ waan waelsit Israelin tawan jälkeen)
17:20 Niin Herra hylkäsi koko Israelin heimon, nöyryytti heitä ja antoi heidät ryöstäjien käsiin ja heitti viimein heidät pois kasvojensa edestä.	20. Sentähden hylkäsi Herra kaiken Israelin siemenen, vaivasi heitä ja antoi ryövärein käsiin, siihenasti että hän heidät kasvoinsa edestä heitti pois.	17:20 Sentähden hyljäis HERra caiken Israelin siemenen/ waiwais heitä ja andoi ryöwärein käsijn/ sijhenasti että hän heidän caswons edest heitti pois.
17:21 Sillä kun hän oli reväissyt Israelin Daavidin suvulta ja he olivat tehneet kuninkaaksi Jerobeamin, Nebatin pojan, käänsi Jerobeam Israelin pois Herrasta ja saattoi heidät tekemään suuren synnin.	21. Sillä Israel eroitti itsensä Davidin huoneesta, ja tekivät itsellensä Jerobeamin Nebatin pojan kuninkaaksi. Hän käänsi Israelin Herrasta pois, ja saatti heidät suuresti syntiä tekemään.	17:21 Sillä Israel oli eroitettu Dawidin huonest/ ja he teit heillens Jerobeamin Nebathin pojan Cuningaxi. Hän käänsi Israelin HERrasta pois/ ja saatti heidän suurest syndiä tekemän.
17:22 Ja israelilaiset vaelsivat kaikissa synneissä, joita Jerobeam oli tehnyt; he eivät luopuneet niistä.	22. Ja niin vaelsivat Israelin lapset kaikissa Jerobeamin synneissä, joita hän tehnyt oli, ja ei lakanneet siitä,	17:22 Ja nijn waelsit Israelin lapset caikis Jerobeamin synneis/ cuin hän tehnyt oli/ ja ei lacannet sijtä.
17:23 Ja niin Herra viimein poisti Israelin kasvojensa edestä, niinkuin hän oli puhunut kaikkien palvelijainsa, profeettain, kautta. Ja Israel vietiin pois maastansa pakkosiirtolaisuuteen Assuriin, jossa he ovat tänäkin päivänä.	23. Siihenasti että Herra heitti Israelin kasvoinsa edestä pois, niinkuin hän ennen sanonut oli kaikkein palveliainsa prophetain kautta. Ja Israel vietiin pois omalta maaltansa Assyriaan tähän päivään asti.	17:23 Sijhenasti että HERra heitti Israelin caswons edest pois/ nijncuin hän ennen sanonut oli caickein palweliains Prophetain kautta. Ja nijn Israel oli culkiana omalda maaldans Assyrias/ tähän päiwän asti.
17:24 Sen jälkeen Assurin kuningas antoi tuoda kansaa Baabelista, Kuutasta, Avvasta, Hamatista ja Sefarvaimista ja asetti heidät asumaan Samarian kaupunkeihin israelilaisten sijaan. Ja he ottivat Samarian omaksensa ja asettuivat sen kaupunkeihin.	24. Ja Assyrian kuningas antoi tulla (kansaa) Babelista ja Kutasta, ja Avvasta, ja Hematista, ja Sepharvaimista, ja asetti heidät Samarian kaupunkeihin Israelin lasten siaan, jotka omistivat Samarian, ja asuivat niissä kaupungeissa.	17:24 JA Assyrian Cuningas andoi tulla Canssa Babelist ja Cuthast/ ja Awast/ ja Hemathist/ ja Sepharwaimist/ ja asetti heidän Samarian Caupungeihin Israelin lasten siaan/ jotca omistit Samarian/ ja asuit nijsä Caupungeis.

17:25 Ja kun he sielläolonsa ensi aikoina eivät peljänneet Herraa, lähetti Herra heidän sekaansa leijonia, jotka tappoivat heitä.	25. Mutta kuin he niissä ensin rupesivat asumaan, ja ei peljänneet Herraa, lähetti Herra jalopeurat heidän sekaansa, jotka heidät surmasivat.	17:25 Mutta cosca he nijsä ensin rupeisit asuman/ ja ei peljännet HERra/ lähetti HERra Lejonit heidän secaans/ jotca heidän surmaisit.
17:26 Se ilmoitettiin Assurin kuninkaalle näin: "Kansat, jotka sinä veit pakkosiirtolaisuuteen ja asetit asumaan Samarian kaupunkiin, eivät tiedä, millä tavalla sen maan Jumalaa on palveltava. Sentähden hän on lähettänyt leijonia heidän sekaansa, ja katso, ne surmaavat heitä, koska he eivät tiedä, millä tavalla sen maan Jumalaa on palveltava."	26. Ja he puhuivat Assyrian kuninkaalle, sanoen: pakanat, jotka sinä tänne annoit tulla ja panit Samarian kaupunkiin asumaan, ei tiedä mitään maakunnan Jumalan säädyistä: sentähden lähetti hän jalopeurat heidän sekaansa, ja katso, ne surmaavat heidät, sentähden ettei he mitään tiedä maakunnan Jumalan säädyistä.	17:26 Ja he annoit sanoa Assyrian Cuningalle: pacanat cuins tänne annoit tulla/ ja panit Samarian Caupungeihin asuman/ ei tiedä mitän maacun~an Jumalan säädyist/ sentähden lähetti hän Lejonit heidän secaans/ ja cadzo/ he surmawat heidän/ sentähden ettei he mitän tiedä maacunnan Jumalan säädyist.
17:27 Silloin Assurin kuningas käski sanoen: "Viekää sinne joku niistä papeista, jotka toitte sieltä pakkosiirtolaisuuteen; joku heistä menkoon sinne ja asukoon siellä ja opettakoon heille, millä tavalla sen maan Jumalaa on palveltava."	27. Mutta Assyrian kuningas käski ja sanoi: viekää sinne yksi papeista, jotka te sieltä vieneet olette pois; ja he menkää sinne, ja asukaat siellä: että hän opettais heille maan Jumalan tavat.	17:27 MUTta Assyrian Cuningas käski/ ja sanoi: wiekät sinne yxi Papeista/ cuin te sieldä wienet oletta pois ne mengän sinne/ ja asucan siellä/ ja opettacan heille maan Jumalan tawat.
17:28 Ja niin eräs niistä papeista, jotka he olivat vieneet Samariasta pakkosiirtolaisuuteen, tuli ja asettui Beeteliin; ja hän opetti heille, kuinka heidän oli peljättävä Herraa.	28. Niin tuli yksi papeista, joka viety oli Samariasta pois, ja asui Betelissä; ja hän opetti heitä, kuinka heidän piti pelkäämän Herraa.	17:28 Nijn tuli yxi Papeista/ joca wiety oli Samariast pois/ ja asui BethElis/ ja opetti heille/ cuinga heidän piti pelkämän HERra.
17:29 Mutta kukin kansa teki itselleen omat jumalansa, ja he panivat ne samarialaisten rakentamiin uhrikukkula-temppeleihin, kukin kansa niissä kaupungeissa, joissa se asui.	29. Mutta jokainen kansa teki itsellensä erinomaiset jumalat, ja panivat ne korkeusten huoneisiin, jotka Samarialaiset tehneet olivat: jokainen kansasta omassa kaupungissansa, jossa he asuivat.	17:29 Mutta joca Canssa teki idzellens erinomaisen jumalan/ ja panit ne njihin corkeuden huoneisin/ jotca Samarialaiset tehnet olit/ jocainen Canssast omas Caupungisans josa he asuit.
17:30 Baabelin miehet tekivät itselleen Sukkot-Benotin, Kuutin miehet tekivät Neergalin, Hamatin miehet Asiman,	30. Mutta Babelin miehet tekivät SukkotBenotin; Kutan miehet tekivät Nergalin; Hematin miehet tekivät Asiman;	17:30 Mutta ne Babelist teit SuchotBenothin/ ne Chutist teit Nergelin/ ne Hemathist teit Asiman.
17:31 avvalaiset tekivät Nibhaan ja Tartakin, sefarvaimilaiset polttivat poikiansa tulella Adrammekille ja Annammelekille, Sefarvaimin jumalille.	31. Ja Avvilaiset tekivät Nibhan ja Tartakin; Sepharvaimilaiset polttivat poikansa Adramekille ja Anamelekille Sepharvaimin epäjumalille.	17:31 Ne Awast teit Nibehan/ ja Tharthak/ ne Sepharwaimist poldit heidän poicans Adramelechin ja Anamelechin heidän epäjumalains edes Sepharwaimis.

17:32 Mutta he pelkäsivät myöskin Herraa. Ja he asettivat itsellensä uhrikukkula-pappeja omasta keskuudestaan, ja nämä uhrasivat heidän puolestaan uhrikukkula-temppeleissä.	32. Mutta he pelkäsivät Herraa, ja tekivät itsellensä pappeja korkeuksille alhaisimman kansan seasta seassansa, jotka uhrasivat heidän korkeuttensa huoneissa.	17:32 Mutta että he pelkäisit myös HERra/ teit he heille pappeja corkeudelle nijstä halwimmista heidän seasans/ jotca uhrasit heidän corkeustens huoneis.
17:33 He pelkäsivät tosin Herraa, mutta palvelivat myös omia jumaliansa samalla tavalla kuin ne kansat, joiden keskuudesta heidät oli tuotu.	33. He pelkäsivät Herraa ja palvelivat myös epäjumaliansa pakanain tavan jälkeen, kusta he tulleet olivat.	17:33 Ja cuin he näin pelkäisit HERra/ ja he palwelit myös epäjumalita/ jocainen Canssa tawans jälken/ custa he tullet olit.
17:34 Ja vielä tänäkin päivänä he tekevät vanhan tapansa mukaan: he eivät pelkää Herraa eivätkä tee saamiensa säädösten ja oikeuksien mukaan, eivät sen lain ja niiden käskyjen mukaan, jotka Herra on antanut Jaakobin pojille, hänen, jolle hän antoi nimen Israel.	34. Ja hamaan tähän päivään asti tekivät he tätä vanhan tavan jälkeen, niin ettei he pelkää Herraa, eikä myös pidä tapaansa ja oikeuttansa, lain ja käskyn jälkeen, jonka Herra käski Jakobin lapsille, jolle hän antoi Israelin nimen.	17:34 Ja haman tähän päiwän asti tekewät he tätä wanhan tawan jälken/ nijn ettei he eikä pelkä HERra/ eikä myös pidä heidän tapans ja oikeuttans/ lain ja käskyn jälken/ cuin HERra käski Jacobin lapsille/ jolle hän andoi IsraElin nimen.
17:35 Herra teki liiton näiden kanssa ja käski heitä sanoen: "Älkää peljätkö muita jumalia, älkää kumartako ja palvelko niitä älkääkäh uhratko niille,	35. Ja Herra oli tehnyt heidän kanssansa liiton, ja käsenyt heitä, sanoen: älkäät peljätkö muita jumalia ja älkäät heitä kumartako, älkäät heitä palvelko ja älkäät heille uhratko;	17:35 Ja HERra teki heidän cansans lijton/ ja käski heitä sanoden: älkät peljätkö muita jumalita/ ja älkät heitä cumartaco/ älkät heitä palwelco/ älkät heille uhratco.
17:36 vaan Herraa, joka johdatti teidät Egyptin maasta suurella voimalla ja ojennetulla käsivarrella, häntä te peljätäkää, häntä kumartakaa ja hänelle uhratkaa.	36. Mutta Herraa, joka teidät Egyptin maalta toi ulos, suurella voimalla ja ojennetulla käsivarrella, häntä peljätäkää, häntä rukoilkaat, ja hänelle uhratkaat;	17:36 Mutta HERra joca teidän Egyptin maalda suurella woimalla toi ulos/ ja ojetulla käsiwarrella/ händä peljätkä/ händä rucoelca/ hänelle uhratca.
17:37 Ja niitä säädöksiä ja oikeuksia, sitä lakia ja niitä käskyjä, jotka hän on teille kirjoittanut, te alati tarkoin noudattakaa, mutta älkää peljätkö muita jumalia.	37. Ja pitäkää ne tavat, oikeudet, laki ja käskyt, jotka hän teille kirjoittanut on, että te kaikkena elinaikananne teette sen jälkeen: ja älkäät peljätkö muita jumalia.	17:37 Ja pitäkät ne tawat/ oikeudet/ lait ja käskyt/ cuin hän teille kirjoitta andanut on/ että te aina caikis paicis teette sen jälken/ ja älkät peljätkö muita jumalita.
17:38 Liittoa, jonka minä tein teidän kanssanne, älkää unhottako. Älkääkäh peljätkö muita jumalia,	38. Ja älkäät unhottako sitä liittoa, jonka minä tein teidän kanssanne: ettette pelkäisi muita jumalia;	17:38 Ja älkät unhottaco sitä lijtto cuin hän teidän cansan teki/ ettet te pelkäis muita jumalita.
17:39 vaan peljätäkää ainoastaan Herraa, teidän Jumalaanne, niin hän pelastaa teidät kaikkien vihollistenne käsistä."	39. Mutta peljätäkää Herraa teidän Jumalaanne: ja hän auttaa teitä kaikkein teidän vihamiestenne käsistä.	17:39 Mutta peljätkä HERra teidän Jumalatan/ hän teitä autta teidän wihamiesten käsist.

17:40 Mutta he eivät totelleet, vaan tekivät vanhan tapansa mukaan.	40. Mutta ei he totelleet sitä, vaan tekivät vanhan tapansa jälkeen.	17:40 Mutta ei he totellet sitä/ waan teit wanhan tawans jälken.
17:41 Niin nämä kansat pelkäsivät Herra, mutta palvelivat samalla omia jumalankuviansa. Myöskin heidän lapsensa ja heidän lastensa lapset tekevät vielä tänä päivänä samoin, kuin heidän isänsä ovat tehneet.	41. Ja näin nämät pakanat pelkäsivät Herra, ja palvelivat myös epäjumaliansa; niin myös tekivät heidän lapsensa ja lastensa lapset, kuin heidän isänsäkin tehneet olivat, hamaan tähän päivään asti.	17:41 Ja näin nämät pacanat pelkäisit HERra/ ja palwelit myös heidän jumalitans. Nijn myös teit heidän lapsens/ ja lastens lapset/ cuin heidän Isänskin tehnet olit/ haman tähän päiwän asti.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu
18:1 Israelin kuninkaan Hoosean, Eelan pojan, kolmantena hallitusvuotena tuli Hiskia, Juudan kuninkaan Aahaan poika, kuninkaaksi.	1. Ja tapahtui kolmantena Hosean Elan pojan Israelin kuninkaan ajastaikana, että Hiskia Ahaksen Juudan kuninkaan poika tuli kuninkaaksi.	18:1 COImandena Hosean Elan pojan Israelin Cuningan ajastaicana/ tuli Hiskia Ahaxen Judan Cuningan poica Cuningaxi.
18:2 Hän oli kahdenkymmenen viiden vuoden vanha tullessansa kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kaksikymmentä yhdeksän vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Abi, Sakarjan tytär.	2. Hän oli viidenkolmattakymmenen ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi yhdeksän ajastaikaa kolmattakymmentä Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Abi, Sakarian tytär.	18:2 Ja hän oli wijdencolmattakymmenen ajastaicainen tullesans Cuningaxi/ ja hallidzi yhdexän ajastaica colmattakymmendä Jerusalemiss/ hänen äitins cudzuttin Abi Sacharian tytär.
18:3 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä Daavid oli tehnyt.	3. Ja hän teki sitä mikä otollinen oli Herran edessä, juuri niinkuin hänen isänsä David teki.	18:3 Ja teki sitä cuin otollinen oli HERran edes/ nijncuin hänen Isäns Dawid.
18:4 Hän poisti uhrikukkulat, murskasi patsaat, hakkasi maahan asera-karsikon ja löi palasiksi vaskikäärmeen, jonka Mooses oli tehnyt; sillä niihin aikoihin asti israelilaiset olivat polttaneet uhreja sille; sitä kutsuttiin nimellä Nehustan.	4. Hän kukisti korkeudet, ja särki patsaat, ja hävitti metsistöt, ja löi vaskikäärmeen rikki, jonka Moses tehnyt oli, sillä Israelin lapset suitsuttivat sille aina siihen päivään asti; ja hän kutsui sen Nehustan.	18:4 Hän cukisti corkeudet/ ja särki padzat/ ja häwitti medzistöt/ ja löi waskikärmen ricki/ jonga Moses tehnyt oli: sillä Israelin lapset suidzutit hänelle aina sijhen päiwän asti/ ja he cudzuit hänen Nehusthan.
18:5 Hän turvasi Herraan, Israelin Jumalaan, niin ettei kukaan ollut hänen kaltaisensa kaikista hänen jälkeisistään Juudan kuninkaista eikä niistä, jotka olivat olleet ennen häntä.	5. Hän turvasi Herraan Israelin Jumalaan; niin ettei yksikään hänen kaltaisensa ollut hänen jälkeensä, ei myös hänen edellensä kaikkein Juudan kuningasten seassa.	18:5 Hän turwais HERran Israelin Jumalaan/ nijn ettei yxikän hänen caltaisens ollut hänen jälkens/ ei myös hänen edelläns/ caickein Judan Cuningasten seas.
18:6 Hän riippui Herrassa kiinni eikä luopunut hänestä, vaan noudatti hänen käskyjensä, jotka Herra oli antanut Moosekselle.	6. Hän riippui Herrassa ja ei luopunut hänestä, ja piti hänen käskynsä niinkuin Herra Mosekselle oli käsenyt.	18:6 Hän rippui HERrasa/ ja ei luopunut hänestä/ ja piti hänen käskyns cuin HERra Mosexelle oli käsenyt.

18:7 Niin Herra oli hänen kanssansa; hän menestyi kaikessa, mihin ryhtyi. Hän kapinoi Assurin kuningasta vastaan eikä enää palvellut häntä.	7. Ja Herra oli hänen kanssansa, ja kuhunkapäin hän meni, toimitti hän taitavasti; hän luopui myös Assyrian kuninkaasta, ja ei palvellut häntä.	18:7 Ja HERra oli hänen cansans/ ja cungapäin hän meni/ toimitti hän taitawast/ hän luowui myös Assyrian Cuningast/ ja ei ollut hänelle alemmainen.
18:8 Hän voitti filistealaiset ja valtasi heidän alueensa aina Gasaan asti, sekä vartiotornit että varustetut kaupungit.	8. Hän löi Philistealaiset Gasaan asti, ja heidän rajansa, vartiain tornista vahvoin kaupunkiin asti.	18:8 Hän löi Philisterit Gasan asti/ ja heidän rajans/ linnasta wahwoin Caupungeihin asti.
18:9 Mutta kuningas Hiskian neljäntenä hallitusvuotena, joka oli Israelin kuninkaan Hoosean, Eelan pojan, seitsemäs hallitusvuosi, hyökkäsi Salmaneser, Assurin kuningas, Samarian kimppuun ja piiritti sitä.	9. Ja tapahtui neljäntenä Hiskian kuninkaan vuonna, (se oli seitsemäs Hosean Elan pojan Israelin kuninkaan vuosi) että Salmanassar Assyrian kuningas meni Samariaa vastaan ja piiritti sen.	18:9 NEljändenä Hiskian Cuningan vuonna (se oli seidzemes Hosean Elan pojan Israelin Cuningan vuosi) meni Salmanasser Assyrian Cuningas Samariata watan ja pijritti sen.
18:10 Ja hän valloitti sen kolmen vuoden kuluttua. Hiskian kuudentena hallitusvuotena, joka oli Israelin kuninkaan Hoosean yhdeksäs hallitusvuosi, valloitettiin Samaria.	10. Ja voitti kolmen vuoden perästä, kuudentena Hiskian vuonna, se on yhdeksäs Hosean Israelin kuninkaan vuosi: silloin voitettiin Samaria.	18:10 Ja woitti colmen vuoden peräst/ cuudendena Hiskian vuonna (se on yhdexäs Hosean Israelin Cuningan vuosi) woitettin Samaria.
18:11 Ja Assurin kuningas vei Israelin pakkosiirtolaisuuteen Assuriin ja sijoitti heidät Halahiin ja Haaborin, Goosanin joen, rannoille ja Meedian kaupunkiin,	11. Ja Assyrian kuningas vei Israelin Assyriaan, ja pani heitä Halaan ja Haboriin, Gosarin virran tykö, Mediläisten kaupunkiin,	18:11 Ja Assyrian Cuningas wei Israelin Assyriaan/ ja pani heitä Halahn ja Haborin/ Gosanin wirran tygö Mederein Caupungeihin.
18:12 sentähden että he eivät olleet kuulleet Herran, Jumalansa, ääntä, vaan olivat rikkoneet hänen liittonsa, kaiken, mitä Mooses, Herran palvelija, oli käsenyt; he eivät olleet kuulleet sitä eivätkä tehneet sen mukaan.	12. Ettei he olleet kuuliaisit Herran Jumalansa äänelle, ja rikkoivat hänen liittonsa ja kaikki, mitä Moses Herran palvelia käsenyt oli: sitä ei he totelleet eikä tehneet.	18:12 Ettei he ollet cuuliaisit HERran heidän Jumalans änelle/ ja ricoit hänen lijttons/ ja caicki mitä Moses HERran palwelia käsenyt oli/ sitä ei he totellet eikä tehnet.
18:13 Kuningas Hiskian neljäntenätoista hallitusvuotena hyökkäsi Sanherib, Assurin kuningas, kaikkien Juudan varustettujen kaupunkien kimppuun ja valloitti ne.	13. Mutta neljäntenätoistakymmenentenä Hiskian kuninkaan vuonna, meni Sanherib Assyrian kuningas kaikkia Juudan vahvoja kaupungeita vastaan ja voitti ne.	18:13 MUTta neljändenätoistakymmendenä Hiskian Cuningan vuonna/ meni Sanherib Assyrian Cuningas caickia Judan wahwoja Caupungeita watan/ ja otti ne.

<p>18:14 Niin Hiskia, Juudan kuningas, lähetti Assurin kuninkaalle Laakiiseen sanan: "Minä olen rikkonut, käänny pois minun kimpustani. Minä kannan, mitä panet kannettavakseni." Niin Assurin kuningas määräsi Hiskian, Juudan kuninkaan, maksettavaksi kolmesataa talenttia hopeata ja kolmekymmentä talenttia kultaa.</p>	<p>14. Niin lähetti Hiskia Juudan kuningas Lakikseen Assyrian kuninkaan tykö ja antoi hänelle sanoa: minä olen rikkonut, mene minun tyköäni pois, mitäs panet minun päälleni, sen minä kannan. Niin pani Assyrian kuningas Hiskian Juudan kuninkaan päälle kolmesataa leiviskää hopiaa ja kolmekymmentä leiviskää kultaa.</p>	<p>18:14 Nijn lähetti Hiskia Judan Cuningas Lachixeen Assyrian Cuningan tygö/ ja andoi hänelle sanoa: minä olen rikkonut/ mene minun tyköäni pois/ mitäs panet minun päälleni/ sen minä kannan. Nijn pani Assyrian Cuningas Hiskian Judan Cuningan päälle/ colme sata leiwiskätä hopiata/ ja colmekymmendä leiwiskätä culda.</p>
<p>18:15 Ja Hiskia antoi kaikki rahat, mitä Herran temppelissä ja kuninkaan linnan aarrekammioissa oli.</p>	<p>15. Niin antoi Hiskia kaiken sen hopian, mikä Herran huoneessa löytyi ja kuninkaan huoneen tavaroissa.</p>	<p>18:15 Nijn andoi Hiskia caiken sen hopian cuin HERran huones löyttin ja Cuningan huones.</p>
<p>18:16 Siihen aikaan Hiskia leikkautti irti Herran temppelin ovista ja pihtipielistä sen päällystyksen, jolla Hiskia, Juudan kuningas, oli päällystänyt ne, ja antoi sen Assurin kuninkaalle.</p>	<p>16. Silloin särki Hiskia Herran templin ovet ja kiskot, jotka Hiskia Juudan kuningas oli antanut silata, ja antoi ne Assyrian kuninkaalle.</p>	<p>18:16 Silloin särki Hiskia HERran Templin owet ja kiscot/ cuin hän idze oli andanut silata.</p>
<p>18:17 Mutta Assurin kuningas lähetti Laakiista Tartanin ja ylimmäisen hoviherran ja Rabsaken suuren sotajoukon kanssa kuningas Hiskiaa vastaan Jerusalemiin. Ja nämä lähtivät liikkeelle ja tulivat Jerusalemiin; ja lähdettyänsä liikkeelle ja tultuansa he pysähtyivät Ylälammikon vesijohdolle, joka on Vanuttajankedon tien varrella.</p>	<p>17. Ja Assyrian kuningas lähetti Tartanin, ja ylimmäisen kamaripalvelian, ja Rabsaken Lakiksesta kuningas Hiskian tykö, suuren väen kanssa Jerusalemiin; ja he nousivat ja menivät Jerusalemiin. Ja noustuansa ja tultuansa sinne, seisahdivat he ylimmäisen vesilammikon kanavan vieressä, tiellä Vanuttajakedolle,</p>	<p>18:17 JA Assyrian Cuningas lähetti Thartanin/ ja ylimmäisen Camari palwelian/ ja RabSaken Lachixest Cuningas Hiskian tygö suuren väen cansa Jerusalemijn/ ja he menit sinne. Ja tulduans sinne/ pidätit he lammicon wesijuoxun ylimmäisellä puolella/ cuin on ylhällä wanuttajan pellolla.</p>
<p>18:18 Kun he sitten kutsuivat kuningasta, menivät Eljakim, Hilkian poika, joka oli linnan päällikkönä, ja kirjuri Sebna ja kansleri Jooah, Aasafin poika, heidän luoksensa.</p>	<p>18. Ja kutsuivat kuninkaan; niin meni Eliakim Hilkian poika huoneenhaltia heidän tykönsä ulos, ja Sebna kirjoittaja, ja Joa Asaphin poika kansleri.</p>	<p>18:18 Ja cudzui Cuningan: nijn meni Eliachim Hilchian poica heidän tygöns ulos/ huonenhaldia/ ja Sebna kirjoittaja/ ja Joah Asaphin poica Cantzleri.</p>
<p>18:19 Ja Rabsake sanoi heille: "Sanokaa Hiskialle: Näin sanoo suurkuningas, Assurin kuningas: 'Mitä on tuo luottamus, mikä sinulla on?'"</p>	<p>19. Niin sanoi Rabsake heille: sanokaat nyt Hiskialle: näin sanoo suuri kuningas, Assyrian kuningas: mikä on tämä turva, johon sinä luostat?"</p>	<p>18:19 NIin sanoi RabSake heille: sanocas Cuningas Hiskialle: nijn sano se woimallinen Cuningas/ Assyrian Cuningas: mikä on tämä suuri rohkeus johon sinä luostat?"</p>

<p>18:20 Arvelet kai, että pelkästä huulten puheesta tulee neuvo ja voima sodankäyntiin. Keneen sinä oikein luotat, kun kapinoit minua vastaan?</p>	<p>20. Ajatteletkos (vaikka ne ovat tyhjät puheet) neuvoa ja voimaa olevan sotiakses? mihinkä sinä luotat, ettäs olet minusta luopunut?</p>	<p>18:20 Ajatteletcos (waikka ne owat tyhjät puhet) neuwo ja woima olewan sotiaxes? mihingä sinä sinus luotat/ ettäs olet minusta luopunut?</p>
<p>18:21 Katso, sinä luotat nyt Egyptiin, tuohon särkyneeseen ruokosauvaan, joka tunkeutuu sen käteen, joka siihen nojaa, ja lävistää sen. Sellainen on farao, Egyptin kuningas, kaikille, jotka häneen luottavat.</p>	<p>21. Katso, sinä uskallat tuon särjetyn ruokosauvan päälle Egyptistä! joka, jos joku nojaa sen päälle, menee sisälle hänen käteensä ja pistää sen lävitse: niin on Pharao Egyptin kuningas kaikille, jotka luottavat hänen päällensä.</p>	<p>18:21 Cadzo/ jos sinä uscallat sen särjetyn ruocosauwan päälle Egyptist? että se cuin noja idzens sen päälle/ se mene sisälle hänen käteens/ ja läpidze pistä sen: nijn on Pharao Egyptin Cuningas caikille cuin luottawat hänen päällens.</p>
<p>18:22 Vai sanotteko te ehkä minulle: Me luotamme Herraan, meidän Jumalaamme? Mutta eikö hän ole se, jonka uhrikukkulat ja alttarit Hiskia poisti, kun hän sanoi Juudalle ja Jerusalemille: Tämän alttarin edessä on teidän kumartaan rukoiltava, täällä Jerusalemissa?'</p>	<p>22. Mutta jos te sanoisitte minulle: me uskallamme Herran Jumalamme päälle: eikö hän ole se, jonka korkeudet ja alttarit Hiskia on kukistanut? ja sanoi Juudalle ja Jerusalemille: tämän alttarin edessä, joka on Jerusalemissa, pitää teidän kumartaman.</p>	<p>18:22 Mutta jos te sanoisitte: me uscallam HERran meidän Jumalam päälle: eikö hän ole jonga corkeudet ja Altarit Hiskia cukistanut on? Ja sanoi Judalle ja Jerusalemille: tämän Altarin edes cuin on Jerusalemis pitä teidän cumartaman.</p>
<p>18:23 Mutta lyö nyt vetoa minun herrani, Assurin kuninkaan, kanssa: minä annan sinulle kaksi tuhatta hevosta, jos sinä voit hankkia niille ratsastajat.</p>	<p>23. Lyö siis nyt veto herrani Assyrian kuninkaan kanssa: minä annan sinulle kaksituhatta hevosta, jos sinä taidat antaa niitä, jotka niillä ratsastavat.</p>	<p>18:23 Lupa sijs nyt minun Herralleni Assyrian Cuningalle/ nijn minä annan sinulle kymmenen tuhatta hewoista/ jos sinä waiwoin taidat anda cuin nijllä radzastawat.</p>
<p>18:24 Kuinka sinä sitten voisit torjua ainoankaan käskynhaltijan, ainoankaan minun herrani vähemmän palvelijan, hyökkäyksen? Ja sinä vain luotat Egyptiin, sen vaunuihin ja ratsumiehiin.</p>	<p>24. Kuinka siis sinä taidat ajaa takaperin yhden päämiehen herrani vähimmästä palvelioista? Mutta sinä luotat Egyptin päälle, vaunuin ja ratsasmiesten tähden.</p>	<p>18:24 Cuinga sijs sinä taidat seisoa yhden edes nijstä caickein pienimmistä Herroista/ jotca owat minun Herrani alammaiset? Ja/ sinä luotat sinus Egyptin päälle/ waunuin ja radzasmiesten tähden?</p>
<p>18:25 Olenko minä siis Herran sallimatta hyökännyt tämän paikan kimppuun hävittämään sitä? Herra itse on sanonut minulle: 'Hyökkää tähän maahan ja hävitä se.'</p>	<p>25. Eli luuletkos, että minä ilman Herraa tähän paikkaan tullut olen, hävittämään tätä? Herra on minulle sanonut: mene tätä maata vastaan ja hukuta se.</p>	<p>18:25 Eli/ luuletkos että minä ilman HERrata tänne tullut olen/ hävittämän näitä Caupungeita? HERra on minun käsenyt: mene tätä maata wastan ja hucuta se.</p>

<p>18:26 Niin Eljakim, Hilkian poika, ja Sebna ja Joah sanoivat Rabsakelle: "Puhu palvelijoillesi araminkieltä, sillä me ymmärrämme sitä; älä puhu meidän kanssamme juudankieltä kansan kuullen, jota on muurilla."</p>	<p>26. Niin sanoi Eliakim Hilkian poika, ja Sebna ja Joa Rabsakelle: puhu palveliais kanssa Syrian kielellä, sillä me ymmärrämme sen, ja älä puhu meidän kanssamme Juudan kielellä, kansan kuullen, jotka muurin päällä ovat.</p>	<p>18:26 NIin sanoi Eliachim Hilckian poica/ ja Sebna ja Joah RabSakelle: puhu sinun palweliais cansa Syrian kielellä (sillä me ymmärräm sen) ja älä puhu meidän cansam Judan kielellä/ Canssan cuulden cuin muurin päällä owat.</p>
<p>18:27 Mutta Rabsake vastasi heille: "Onko minun herrani lähettänyt minut puhumaan näitä sanoja sinun herrallesi ja sinulle? Eikö juuri niille miehille, jotka istuvat muurilla ja joutuvat teidän kanssanne syömään omaa likaansa ja juomaan omaa vettänsä?"</p>	<p>27. Mutta Rabsake sanoi heille: onko herrani lähettänyt minun sinun herras tykö eli sinun tykös, näitä sanoja puhumaan? eikö enemmän niiden miesten tykö, jotka muurin päällä istuvat, että heidän pitää syömän omaa lokaansa ja juoman omaa vettänsä teidän kanssanne?</p>	<p>18:27 Mutta RabSake sanoi heille: ongo minun Herran lähettänyt minun sinun Herras tygö eli sinun tygös/ että minun sencaltaisia sanoja puhuman pitä? Ja nijden miesten tygö cuin muurin päällä istuwat/ että heidän pitä syömän oma locans teidän cansan/ ja juoman oma custans?</p>
<p>18:28 Sitten Rabsake astui esiin, huusi kovalla äänellä juudankielellä, puhui ja sanoi: "Kuulkaa suurkuninkaan, Assurin kuninkaan, sana.</p>	<p>28. Niin seiso Rabsake ja huusi korkealla äänellä Juudan kielellä, puhui ja sanoi: kuulkaat suuren kuninkaan, Assyrian kuninkaan ääntä!</p>	<p>18:28 Nijn seiso RabSake/ ja huusi corkialla änellä Judan kielellä/ puhui ja sanoi: cuulcat sen woimallisen Cuningan ändä Assyrian Cuningan.</p>
<p>18:29 Näin sanoo kuningas: 'Älkää antako Hiskian pettää itseänne, sillä hän ei voi pelastaa teitä minun käsistäni.</p>	<p>29. Näin sanoo kuningas: älkää antako Hiskian pettää teitä; sillä ei hän voi vapahtaa teitä hänen käsistensä.</p>	<p>18:29 Näin sano Cuningas: älkät andaco Hiskian pettä teitä: sillä ei hän woi wapahta teitä minun käsistäni.</p>
<p>18:30 Älköön Hiskia saako teitä luottamaan Herraan, kun hän sanoo: Herra on varmasti pelastava meidät, eikä tätä kaupunkia anneta Assurin kuninkaan käsiin.</p>	<p>30. Ja älkään antako Hiskia teidän turvata Herran päälle, sanoen: Herra on totisesti pelastava meitä, ja ei tämä kaupunki anneta Assyrian kuninkaan käsiin.</p>	<p>18:30 Ja älkän andaco Hiskia teidän turwata HERran päälle/ sanoden: HERra on totisest pelastawa teitä/ ja ei tämä Caupungi anneta Assyrian Cuningan käsijn.</p>
<p>18:31 Älkää kuulko Hiskiaa.' Sillä Assurin kuningas sanoo näin: 'Tehkää sovinto minun kanssani ja antautukaa minulle, niin te saatte syödä kukin omasta viinipuustanne ja viikunapuustanne ja juoda kukin omasta kaivostanne,</p>	<p>31. Älkäät kuulko Hiskiaa; sillä näin sanoo Assyrian kuningas: sopikaat minun kanssani, ja tulkaat minun tyköni, niin joka mies on syövä viinapuustansa ja fikunapuustansa, ja juova kaivostansa,</p>	<p>18:31 Älkät cuulco Hiskiat/ sillä näin sano Assyrian Cuningas: Ottacat minun armon wastan/ ja tulcat minun tygöni/ nijn jocamies on syöpä wijnapuustans ja ficunapuustans/ ja on juopa hänen caiwostans.</p>

18:32 kunnes minä tullen ja vien teidät maahan, joka on teidän maanne kaltainen, vilja-, viini- ja leipämaahan, viinitarhojen, jalon öljypuun ja hunajan maahan; ja niin te saatte elää ettekä kuole. Mutta älkää kuulko Hiskiaa; sillä hän viettelee teidät, kun sanoo: Herra pelastaa meidät.	32. Siihen asti minä tullen ja vien teitä siihen maahan, joka teidän maanne kaltainen on, jossa jyviä, viinaa, leipää, viinamäkiä, öljypuita, öljyä ja hunajaa on, niin te elätte ja ette kuole. Älkää kuulko Hiskiaa, sillä hän pettää teitä, kuin hän sanoo: Herra pelastaa meitä.	18:32 Sijhenasti että minä tullen ja wien teitä siihen maahan/ joca teidän maan caldainen on/ josa jywiä/ wijna/ leipä/ wijnamäkiä/ öljypuita/ öljyä ja hunajata on/ nijn te elätte ja ette cuole/ älkät cuulco Hiskiat/ sillä hän pettä teidän/ cosca hän sano: HERra pelasta meitä.
18:33 Onko muidenkaan kansojen jumalista yksikään pelastanut maatansa Assurin kuninkaan käsistä?	33. Ovatko myös pakanain jumalat pelastaneet kukin maansa Assyrian kuninkaan käsistä?	18:33 Ongo myös pacanoitten jumalat pelastanet cukin maans Assyrian Cuningan käsistä?
18:34 Missä ovat Hamatin ja Arpadin jumalat? Missä ovat Sefarvaimin, Heenan ja Ivvan jumalat? Ovatko ne pelastaneet Samariaa minun käsistäni?	34. Kussa ovat Hematin ja Arpadin jumalat? kussa ovat Sepharvaimin, Henan ja Ivvan jumalat? ovatko he Samarian pelastaneet minun käsistäni?	18:34 Cusa owat Hemathin ja Arphadin jumalat? cusa owat Sepharwaimin jumalat? Henan ja Iwan? owatco he Samarian pelastanet minun käsistäni?
18:35 Onko muiden maiden kaikista jumalista ainoakaan pelastanut maatansa minun käsistäni? Kuinka sitten Herra pelastaisi Jerusalemin minun käsistäni?"	35. Kussa on joku kaikkein niiden maakuntain jumalain seassa, joka maansa on pelastanut minun kädestäni, että Herra nyt pelastaisi Jerusalemin minun kädestäni?	18:35 Cusa on jocu Jumala caiken maacunnan jumalten seas/ cuin maans on pelastanut minun kädestäni/ että HERra nyt pelasta Jerusalemin minun kädestäni?
18:36 Mutta kansa oli vaiti, eivätkä he vastanneet hänelle mitään; sillä kuningas oli käsenyt niin ja sanonut: "Älkää vastatko hänelle."	36. Ja kansa vaikenä ja ei häntä mitäkään vastannut: sillä kuningas oli käsenyt ja sanonut: älkää häntä vastatko.	18:36 Ja Canssa waickenä/ ja ei händä mitäkän wastannut/ sillä Cuningas oli käsenyt ja sanonut: älkät händä wastatco.
18:37 Sitten palatsin päällikkö Eljakim, Hilckian poika, ja kirjuri Sebna ja kansleri Jooah, Aasafin poika, tulivat Hiskian luo vaatteet reväistyinä ja kertoivat hänelle, mitä Rabsake oli sanonut.	37. Niin tuli Eliakim Hilckian poika huoneenhaltia, ja Sebna kirjoittaja, ja Joah Asaphin poika kansleri Hiskian tykö reväistyillä vaatteilla, ja ilmoittivat hänelle Rabsaken sanat.	18:37 Nijn tuli Eliakin Hilckian poica huonenhaldia/ ja Sebna kirjoittaja/ ja Joah Asaphin poica Cantzleri Hiskian tygö rewäistyillä waatteilla ja ilmoitit hänelle RabSaken sanat.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu
19:1 Kun kuningas Hiskia sen kuuli, repäisi hän vaatteensa, pukeutui säkkiin ja meni Herran temppeliin.	1. Kuin kuningas Hiskia sen kuuli, repäisi hän vaatteensa ja puki säkin yllensä ja meni Herran huoneeseen.	19:1 COsca Cuningas Hiskia nämät cuuli/ rewäis hän waattens/ ja puki säkin päällens/ ja meni HERran huoneseen.

19:2 Ja hän lähetti palatsin päällikön Eljakimin ja kirjuri Sebnan sekä pappien vanhimmat, säkkeihin puettuina, profeetta Jesajan, Aamoksen pojan, tykö.	2. Ja hän lähetti Eliakimin huoneenhaltian ja Sebnan kirjoittajan vanhimpain pappien kanssa, puettettuina säkeillä, prophetan Jesaian Amotsin pojan tykö.	19:2 Ja hän lähetti Eliakimin huoneenhaldian ja Sebnan kirjoittajan wanhimmitten Pappein cansa puettettuna säkeillä Prophetan Esaian Amoxen pojan tygö.
19:3 Ja he sanoivat hänelle: "Näin sanoo Hiskia: 'Hädän, kurituksen ja häväistyksen päivä on tämä päivä, sillä lapset ovat tulleet kohdun suulle saakka, mutta ei ole voimaa synnyttää."	3. Ja he sanoivat hänelle: näin sanoo Hiskia: tämä on vaivan, toran ja häväistyksen päivä; sillä lapset ovat tulleet synnyttämislle, mutta ei ole voimaa synnyttää.	19:3 Ja hän sanoi hänelle: näin sano Hiskia: tämä päiwä on waiwan/ toran ja häwäistyksen päiwä/ lapset owat synnyttämisläns/ mutta ei ole woima synnyttä.
19:4 Ehkä Herra, sinun Jumalasi, kuulee kaikki Rabsaken sanat, joilla hänen herransa, Assurin kuningas, on lähettänyt hänet herjaamaan elävää Jumalaa, ja rankaisee häntä näistä sanoista, jotka Herra, sinun Jumalasi, on kuullut. Niin kohota nyt rukous jäännöksen puolesta, joka vielä on olemassa."	4. Jospa Herra sinun Jumalasi kuulis kaikki Rabsaken sanat, jonka hänen herransa Assyrian kuningas on lähettänyt tänne pilkkaamaan elävää Jumalaa, että hän nuhtelis häntä niiden sanain tähden, jotka Herra sinun Jumalasi kuullut on: niin korota sinun rukoukses niiden edestä, jotka vielä jääneet ovat;	19:4 Jos HERra sinun Jumalasi cuulis caicki RabSaken sanat/ jotca hänen Herrans Assyrian Cuningas on lähettänyt tänne/ pilcka puhuman eläwätä Jumalata wastan/ ja häwäisemän sanoilla/ cuin HERra sinun Jumalasi cuullut on/ nijn corgota sinun rucouxes nijden edest cuin wielä jäänet owat?
19:5 Kun kuningas Hiskian palvelijat tulivat Jesajan tykö,	5. Kuin kuningas Hiskian palvelijat tulivat Jesaian tykö,	19:5 COsca Cuningas Hiskian palweliat tulit Esaian tygö/
19:6 sanoi Jesaja heille: "Sanokaa näin herrallenne: 'Näin sanoo Herra: Älä pelkää niitä sanoja, jotka olet kuullut ja joilla Assurin kuninkaan poikaset ovat häväisseet minua."	6. Sanoi Jesaia heille: näin sanokaat teidän herrallenne: näin sanoo Herra: älä mitään peljästy niiden sanain tähden, jotka sinä kuullut olet, joilla Assyrian kuninkaan palvelijat minua häväisseet ovat.	19:6 Sanoi Esaia heille: näin sanocat teidän herrallen: näin sano HERra: älä mitän peljästy nijden sanain tähden cuins cuullut olet/ joilla Assyrian Cuningan palweliat minua häwäisnet owat.
19:7 Katso, minä annan häneen mennä sellaisen hengen, että hän kuultuaan sanoman palaa omaan maahansa. Ja minä annan hänen kaatua miekkaan omassa maassansa."	7. Katso, minä annan hänelle hengen, että hän saa kuulla sanoman, ja palajaa omalle maallensa; ja minä annan hänen kaatua miekalla omassa maakunnassansa.	19:7 Cadzo/ minä annan hänelle hengen/ että hän saa cuulla sanoman/ ja palaja omalle maallens/ ja minä annan hänen caatua miecalla hänen maacunnasans.
19:8 Ja Rabsake kääntyi takaisin ja tapasi Assurin kuninkaan sotimassa Libnaa vastaan; sillä hän oli kuullut, että tämä oli lähtenyt Laakiista pois.	8. Ja kuin Rabsake palasi, löysi hän Assyrian kuninkaan sotimasta Libnaa vastaan; sillä hän oli kuullut hänen menneeksi Lakiksesta pois.	19:8 Ja cosca RabSake palais/ löysi hän Assyrian Cuningan sotimast Libnat wastan: sillä hän oli cuullut hänen mennexi Lachixest pois.

19:9 Mutta kun Sanherib kuuli Tirhakasta, Ethiopian kuninkaasta, sanottavan: "Katso, hän on lähtenyt liikkeelle sotiakseen sinua vastaan", lähetti hän taas sanansaattajat Hiskian tykö ja käski sanoa:	9. Ja kuin hän sai kuulla Tirhakasta Ethiopian kuninkaasta sanottavan: katso, hän on mennyt sotimaan sinua vastaan; niin hän palasi, ja lähetti sanan Hiskialle ja antoi hänelle sanoa:	19:9 Ja cosca hän sai cuulla Thirhakast Ethiopian Cuningast/ cadzo/ hän on mennyt sotiman sinua wastan/ nijn hän palais. JA lähetti sanan Hiskialle/ ja andoi hänelle sanoa:
19:10 "Sanokaa näin Hiskialle, Juudan kuninkaalle: 'Älä anna Jumalasi, johon sinä luotat, pettää itseäsi äläkä ajattele: Jerusalem ei joudu Assurin kuninkaan käsiin.	10. Puhukaat näin Hiskialle Juudan kuninkaalle, sanoen: älä anna Jumalasi, jonka päälle sinä luotat, vietellä sinuas ja sanot: ei Jerusalem anneta Assyrian kuninkaan käteen.	19:10 Näin sanocat Hiskialle Judan Cuningalle: älä anna sinun Jumalasi wietellä sinuas/ jonga päälle sinä idzes luotat/ ja sanot: ei Jerusalem anneta Assyrian Cuningan käteen.
19:11 Olethan kuullut, mitä Assurin kuninkaas ovat tehneet kaikille maille, kuinka he ovat vihkineet ne tuhon omiksi. Ja sinäkö pelastuisit!	11. Katso, sinä olet kuullut, mitä Assyrian kuninkaas tehneet ovat kaikille maakunnille, ja hukuttaneet heitä: ja sinä pelastettaisiin?	19:11 Cadzo/ sinä olet cuullut/ mitä Assyrian Cuningat tehnet owat caikille maacunnille/ ja hucuttanet heitä/ ja sinä pelastettaisiin?
19:12 Ovatko kansain jumalat pelastaneet niitä, jotka minun isäni ovat tuhonneet: Goosania, Harrania, Resefiä ja Telassarin edeniläisiä?	12. Ovatko myös pakanain jumalat pelastaneet heidät, jotka minun isäni hukuttaneet ovat, Gosanin, Haranin, niin myös Resephin ja Edenin lapset, jotka Telassarissa olivat?	19:12 Owatco myös pacanoitten jumalat pelastanet heidän/ jotca minun Isäni hucuttanet owat/ Gosanin/ Haranin/ Resephin ja Edenin lapset/ jotca Thelassaris olit?
19:13 Missä on Hamatin kuningas ja Arpadin kuningas, Sefarvaimin kaupungin, Heenan ja Ivvan kuningas?"	13. Kussa on Hematin kuningas, Arpadin kuningas, Sepharvaimin, Henan ja Ivvan kaupungin kuningas?	19:13 Cusa on Hemathin Cuningas/ Arphadin Cuningas/ Sepharwaimin/ Henan ja Iwan Caupungin Cuningas?
19:14 Kun Hiskia oli ottanut kirjeen sanansaattajilta ja lukenut sen, meni hän Herran temppeliin; ja Hiskia levitti sen Herran eteen.	14. Kuin Hiskia oli ottanut kirjan sanansaattajilta ja lukenut sen, meni hän Herran huoneeseen, ja Hiskia levitti sen Herran eteen,	19:14 COsca Hiskia oli ottanut kirjat sanansaattailda/ ja lukenut ne/ meni hän HERran huoneseen/ ja lewitti ne HERran eteen.
19:15 Ja Hiskia rukoili Herran edessä ja sanoi: "Herra, Israelin Jumala, jonka valtaistuinta kerubit kannattavat, sinä yksin olet maan kaikkien valtakuntain Jumala; sinä olet tehnyt taivaan ja maan.	15. Ja rukoili Herran edessä ja sanoi: Herra Israelin Jumala, joka istut Kerubimin päällä, sinä olet ainoa Jumala kaikissa maan valtakunnissa, sinä olet tehnyt taivaan ja maan.	19:15 Ja rucoili HERran edes/ ja sanoi: HERra Israelin Jumala/ joca istut Cherubimin päällä/ sinä olet ainoastans Jumala/ caikis maan waldacunnis/ sinä olet tehnyt taiwan ja maan.
19:16 Herra, kallista korvasi ja kuule; Herra, avaa silmäsi ja katso. Kuule Sanheribin sanat, kuinka hän lähetti tuon miehen herjaamaan elävää Jumalaa.	16. Herra, kallista korvas ja kuule, avaa Herra silmäsi ja näe, ja kuule Sanheribin sanat, joka tänne on lähettänyt pilkkaamaan elävää Jumalaa!	19:16 HERra cumarra corwas ja cuule/ awa silmäsi ja näe: ja cuule Sanheribin sanat/ joca tänne on lähettänyt pilckaman eläwätä Jumalata.

19:17 Se on totta, Herra, että Assurin kuninkaat ovat hävittäneet kansat ja heidän maansa.	17. Se on tosi, Herra, että Assyrian kuninkaat ovat hävittäneet pakanat ja heidän maakuntansa,	19:17 Se on tosi HERra/ että Assyrian Cuningat owat hävittänet pacanat ja heidän maacundans.
19:18 Ja he ovat heittäneet heidän jumalansa tuleen; sillä ne eivät olleet jumalia, vaan ihmiskätten tekoa, puuta ja kiveä, ja sentähden he voivat hävittää ne.	18. Ja ovat heittäneet heidän jumalansa tuleen; sillä ei ne olleet jumalia, mutta ihmisten kätten teot, puut ja kivet, sentähden ovat he ne hävittäneet.	19:18 Ja owat heittänet heidän Jumalans tuleen/ sillä ei ne ollet jumalat/ mutta ihmisten kätten tegot/ puut ja kiwet/ sentähden owat he ne hävittänet.
19:19 Mutta pelasta nyt meidät, Herra, meidän Jumalamme, hänen käsistänsä, että kaikki maan valtakunnat tulisivat tietämään, että sinä, Herra, yksin olet Jumala."	19. Mutta nyt sinä, Herra meidän Jumalamme, auta meitä hänen kädestänsä: että kaikki maan valtakunnat tietäisivät sinun, Herra, olevan ainoan Jumalan.	19:19 Mutta sinä HERra meidän Jumalam/ auta meitä hänen kädestäns/ että caicki waldacunnat maalla tiedäisit sinun HERra ainoastans Jumalaxi.
19:20 Niin Jesaja, Aamoksen poika, lähetti Hiskialle tämän sanan: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Mitä sinä olet minulta Sanheribin, Assurin kuninkaan, tähden rukoillut, sen minä olen kuullut.	20. Niin lähetti Jesaia Amotsin poika Hiskian tykö ja antoi hänelle sanoa: näin sanoo Herra Israelin Jumala: minä olen kuullut, mitäs minulta rukoillut olet Sanheribin Assyrian kuninkaan tähden.	19:20 NIin lähetti Esaia Amoxen poica Hiskian tygö/ ja andoi hänelle sanoa: näitä sano HERra Israelin Jumala: minä olen cuullut mitäs minulda rucoillut olet/ Sanheribin Assyrian Cuningan tähden.
19:21 Ja tämä on sana, jonka Herra on puhunut hänestä: Neitsyt, tytär Siion, halveksii ja pilkkaa sinua; tytär Jerusalem nyökyttää ilkkuen päätänsä sinun jälkeesi.	21. Nämät ovat ne, mitkä Herra häntä vastaan puhunut on: neitsy Zionin tytär katsoo sinun ylön ja pilkkaa sinua, Jerusalemin tytär vääntelee päätänsä sinun jälkees.	19:21 Nämät owat ne cuin HERra händä wastan puhunut on/ neidzy Zionin tytär cadzo sinun ylön/ ja pilcka sinua/ Jerusalemin tytär wäändelee päätäns sinun jälkes.
19:22 Ketä olet herjannut ja häväissyt, ja ketä vastaan olet korottanut äänesi? Korkealle olet kohottanut silmäsi Israelin Pyhää vastaan.	22. Ketäs olet pilkannut ja häväissyt? ketä vastaan sinä olet korottanut äänes? Sinä olet nostanut silmäsi pyhää vastaan Israelissa.	19:22 Ketäs olet pilcannut ja häwäisnyt? ketä wastans olet corgottanut änes? sinä olet nostanut sinun silmäsi sitä pyhä wastan Israelis.
19:23 Sanansaattajaisi kautta sinä herjasit Herraa ja sanoit: 'Monilla vaunuillani minä nousin vuorten harjalle, Libanonin ääriin saakka; minä hakkasin maahan sen korkeat setrit, sen parhaat kypressit, ja tunkeuduin sen etäisimpään yöpaikkaan, sen rehevimpään metsään;	23. Sinä olet sanansaattajaisi kautta häväissyt Herraa ja sanonut: minä olen nousnut vuoren kukkuloille vaunuini paljoudella, Libanonin sivulle: minä tahdon hakata maahan hänen korkiat sedripuunsa ja valitut honkansa, ja mennä hänen viimeiseen majaansa, hänen ihanan vainionsa metsään.	19:23 Sinä olet sanansaattaittes cautta häwäisnyt HERra/ ja sanonut: minä olen nosnut wuorten cuckuloille minun waunueni paljoudella Libanonin siwulle/ minä olen hacannut maahan hänen corkiat Cedripuuns/ ja walitut hongans/ ja olen tullut Carmelin medzän wijmeiseen majaan.
19:24 minä kaivoin kaivoja ja join kuiviin muukalaisten vedet, ja jalkapohjallani minä kuivasin kaikki Egyptin virrat.'	24. Minä olen kaivanut ja juonut muukalaiset vedet, ja olen kuivannut kaikki piiritetyt ojat minun jalkapöydälläni.	19:24 Minä olen caiwanut ja juonut muucalaiset wedet/ ja olen cuiwanut caicki meret minun jalwoillan.

19:25 Etkö ole kuullut: kauan sitten minä olen tätä valmistanut, muinaisuudesta saakka tätä aivoitellut! Nyt minä olen sen toteuttanut, ja niin sinä sait hävittää varustetut kaupungit autioiksi kiviroukkioiksi,	25. Etkös ole kaukaa kuullut minun näitä tehneeksi, ja jo aikaa ennen näitä valmistaneeksi? Nyt olen minä sen antanut tapahtua, että vahvat kaupungit pitäis kukistettaman hävinneeksi kiviroukkioksi,	19:25 Etkös ole cuullut minun näitä jo aica ennen tehnexi/ ja algusta minuani walmistanexi? mutta nyt olen minä sen andanut tapahtua/ että wahwat Caupungit pidäis cukistettaman häwinnexi kiwirouckioxi.
19:26 ja niiden asukkaat olivat voimattomat, he kauhistuivat ja joutuivat häpeään; heidän kävi niinkuin kedon ruohon ja niinkuin vihannan heinän, niinkuin katolla kasvavain kortten ja niinkuin laihon, joka kuivettuu ennen oljelle tulemistaan.	26. Ja ne, jotka siinä asuvat, pitäis tuleman heikoksi, peljästymän, häpeemän ja tuleman niinkuin ruoho kedolla, ja niinkuin viheriäinen ruohon korsi katon päällä, ja niinkuin kuivettu oras ennen kuin se oljeksi tulee.	19:26 Ja ne jotca sijnä asuwat/ pidäis tuleman heicoxi peljästymän/ häpiämän ja tuleman nijncuin ruoho kedolla/ ja nijncuin wiherjäinen ruohon corsi caton päällä/ ja nijncuin tuulelda poltettu oras käytyäns ylös.
19:27 Istuitpa sinä tai lähdit tai tulit, minä sen tiedän, niinkuin senkin, että sinä raivoat minua vastaan.	27. Minä tiedän sinun asumasias, sinun ulos- ja sisällekäymises, ja että kiukuitset minua vastaan.	19:27 Minä tiedän sinun asuma sias/ sinun ulos ja sisällekäymises/ ja että kiucuidzet minua wastan.
19:28 Koska sinä minua vastaan raivoat ja koska sinun ylpeytesi on tullut minun korviini, niin minä panen koukkuni sinun nenääsi ja suitseni sinun suuhusi ja vien sinut takaisin samaa tietä, jota tulitkin.	28. Että kiukuitset minua vastaan ja sinun ylpeytes on tullut minun korvilleni, panen minä renkaani sinun sieraimiis ja suitseni suuhus, ja johdatan sinun sitä tietä myöten takaperin, jotas tulitkin.	19:28 Että kiucuidzet minua wastan/ ja sinun ylpeydes on tullut minun corwini/ panen minä rengan sinun sieramijs ja suidzet sinun suuhus/ ja johdatan sinun sitä tietä myöden tacaperin/ jotas tulitkin.
19:29 Ja tämä on oleva sinulle merkinä: tänä vuonna syödään jälkikasvua ja toisena vuonna kesanto-aaluvaa, mutta kolmantena vuonna te kylväkää ja leikatkaa, istuttakaa viinitarhoja ja syökää niiden hedelmää.	29. Ja tämä pitää oleman sinulle merkiksi: syö tällä ajastajalla sitä, mikä kasvanut on, toisella ajastajalla sitä, mikä itsestänsä kasvaa; mutta kolmannella ajastajalla kylväkää ja leikatkaa, ja istuttakaat viinamäkiä, syökää heidän hedelmänsä.	19:29 JA tämä pitä oleman sinulle merkixi/ syö tällä ajastajalla sitä cuin tallattu on/ toisella ajastajalla sitä cuin idzestäns caswa/ colmannella ajastajalla kylwäkät ja leicackat/ ja istuttacat wijnapuita/ ja syökät heidän hedelmänsä.
19:30 Ja Juudan heimon pelastuneet, jotka ovat jäljelle jääneet, tekevät taas juurta alaspäin ja hedelmää ylöspäin.	30. Ja joka Juudan huoneesta päässyt ja jäänyt on, pitää vielä nyt alta juurtuman ja ylhäältä hedelmöitsemän.	19:30 Ja Judan tytär joca pelastettu ja jäänyt on/ hänen pitä vielä nyt alda juurtuman/ ja ylhälda hedelmöidzemän.
19:31 Sillä Jerusalemista lähtee kasvamaan jäännös, pelastunut joukko Siionin vuorelta. Herran kiivaus on sen tekevä.	31. Sillä jääneet pitää käymän Jerusalemista ulos, ja Zionin vuorelta ne, jotka päässeet ovat. Herran Zebaotin kiivaus tekee näitä.	19:31 Sillä ne jäänet pitä käymän Jerusalemist ulos/ ja Zionin wuorest ne cuin pääsnet owat/ HERran Zebaothin kijwauus teke näitä.

19:32 Sentähden, näin sanoo Herra Assurin kuninkaasta: Hän ei tule tähän kaupunkiin eikä siihen nuolta ammu, ei tuo sitä vastaan kilpeä eikä luo sitä vastaan vallia.	32. Sentähden sanoo Herra Assyrian kuninkaasta näin: ei hänen pidä tuleman tähän kaupunkiin, eikä yhtään nuolta sinne ampuman, ei myös yhtään kilpeä tuoman sen eteen, ja ei yhtään vallia rakentaman sen ympärille;	19:32 Sentähden sano HERra Assyrian Cuningasta näin: ei hänen pidä tuleman tähän Caupungijn/ eikä yhtän nuolda sinne ambuaman/ ei myös yhtän kilpe tuoman sen eteen/ ja ei yhtän walli rakendaman sen ymbärille.
19:33 Samaa tietä, jota hän tuli, hän palajaa, ja tähän kaupunkiin hän ei tule, sanoo Herra.	33. Mutta hänen pitää sitä tietä palajaman, jota hän tullut on, ja ei pidä hänen tähän kaupunkiin tuleman, sanoo Herra.	19:33 Mutta hänen pitä sitä tietä palajaman/ jota hän tullut on/ ja ei pidä hänen tähän Caupungijn pääsemän/ HERra sen sano.
19:34 Sillä minä varjelen tämän kaupungin ja pelastan sen itseni tähden ja palvelijani Daavidin tähden."	34. Ja minä varjelen tämän kaupungin ja pelastan sen minun tähteni ja Davidin minun palveliani tähden.	19:34 Ja minä warjelen tämän Caupungin ja autan minun tähteni/ ja Dawidin minun palweliani tähden.
19:35 Ja sinä yönä Herran enkeli lähti ja löi Assurin leirissä sata kahdeksankymmentä viisi tuhatta miestä, ja kun noustiin aamulla varhain, niin katso, ne olivat kaikki kuolleina ruumiina.	35. Niin tapahtui sinä yönä, että Herran enkeli meni ja tappoi Assyrian leirissä sata kahdeksankymmentä ja viisituhatta miestä. Ja kuin he silloin varhain huomeneltain nousivat, katso, ne kaikki olivat kuolleitten ruumiit.	19:35 JA sinä yönä meni HERran Engeli ja tappoi Assyrian leiris/ sata cahdexankymmendä ja wijsituhatta miestä. Ja cosca he silloin warhain huomeneltain nousit/ cadzo/ nijn caicki tie oli täynnä cuoluita ruumita.
19:36 Silloin Sanherib, Assurin kuningas, lähti liikkeelle ja meni pois; hän palasi takaisin ja jäi Niiniveen.	36. Ja Sanherib Assyrian kuningas meni matkaansa, palasi ja oli Ninivessä.	19:36 Ja näin meni Sanherib Assyrian Cuningas matcaans/ palais ja oli Niniwes.
19:37 Mutta kun hän oli kerran rukoilemassa jumalansa Nisrokin temppelissä, surmasivat Adrammelek ja Sareser hänet miekalla; sitten he pakenivat Araratin maahan. Ja hänen poikansa Eesarhaddon tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	37. Ja kuin hän rukoili Nisrokin jumalansa huoneessa, niin hänen poikansa Adramelek ja Saretser tappoivat hänen miekalla ja pakenivat Araratin maakuntaan: ja hänen poikansa Assarhaddon tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	19:37 Ja cosca hän rucoili Nisrochin hänen jumalans huones/ nijn hänen poicans AdraMelech ja SarEzer tapoit hänen miecalla/ ja pakenit sijtte sieldä Araratin maacundaan: ja hänen poicans Assarhaddon tuli Cuningaxi hänen siaans.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu
20:1 Niihin aikoihin Hiskia sairastui ja oli kuolemaisillansa; ja profeetta Jesaja, Aamoksen poika, tuli hänen tykönsä ja sanoi hänelle: "Näin sanoo Herra: Toimita talosi; sillä sinä kuolet etkä enää parane."	1. Silloin sairasti Hiskia kuolemallansa, ja propheta Jesaia Amotsin poika tuli hänen tykönsä ja sanoi hänelle: näin sanoo Herra: toimita talos, sillä sinun pitää nyt kuoleman ja ei elämän.	20:1 Silloin sairasti Hiskia cuolemallans. Ja Propheta Esaia Amoxen poica tuli hänen tygöns/ ja sanoi hänelle: nijn sano HERra: cadzo huonettas/ sillä sinun pitä nyt cuoleman ja ei elämän.

20:2 Niin hän käänsi kasvonsa seinään päin ja rukoili Herraa sanoen:	2. Mutta hän käänsi kasvonsa seinän puoleen, rukoili Herraa ja sanoi:	20:2 Mutta hän käänsi kasvonsa seinän puoleen/ rucoili HERra ja sanoi:
20:3 "Oi Herra, muista, kuinka minä olen vaeltanut sinun edessäsi uskollisesti ja ehyellä sydämellä ja tehnyt sitä, mikä on hyvää sinun silmissäsi!" Ja Hiskia itki katkerasti.	3. Oi, Herra! muista että minä olen uskollisesti ja vaalla sydämellä vaeltanut sinun edessä ja tehnyt, mikä sinulle otollinen ollut on! Ja Hiskia itki hartaasti.	20:3 Ah HERra/ muista että minä olen uscollisest ja wagalla sydämellä waeldanut sinun edesäs/ ja tehnyt mikä sinulle otollinen ollut on: ja Hiskia itki hartast.
20:4 Mutta Jesaja ei ollut vielä lähtenyt keskimmäiseltä esipihalta, kun hänelle tuli tämä Herran sana:	4. Mutta kuin Jesaia ei ollut vielä puoli kaupunkiin käynyt ulos, tuli Herran sana hänen tykönsä ja sanoi:	20:4 Mutta cosca Esaia ei ollut vielä puoliwälis Caupungista käynyt ulos/ tuli HERran sana hänen tygöns/ ja sanoi:
20:5 "Palaja takaisin ja sano Hiskialle, minun kansani ruhtinaalle: 'Näin sanoo Herra, sinun isäsi Daavidin Jumala: Minä olen kuullut sinun rukouksesi, olen nähnyt sinun kyyneleesi. Katso, minä parannan sinut: jo kolmantena päivänä sinä menet Herran temppeliin.	5. Palaja ja sano Hiskialle, kansani päämiehelle: näin sanoo Herra sinun isäs Davidin Jumala: minä olen kuullut sinun rukoukses ja nähnyt sinun kyyneles: katso, minä parannan sinun: kolmantena päivänä pitää sinun menemän ylös Herran huoneesen.	20:5 Palaja/ ja sano Hiskialle minun Canssani päämiehelle: näitä sano HERra/ sinun Isäs Dawidin Jumala: minä olen cuullut sinun rucouxes/ ja nähnyt sinun kyyneles/ cadzo/ minä parannan sinun/ colmandena päiwänä pitä sinun menemän HERran huoneseen.
20:6 Ja minä lisään sinulle ikää viisitoista vuotta. Ja minä pelastan sinut ja tämän kaupungin Assurin kuninkaan käsistä. Minä varjelen tätä kaupunkia itseni tähden ja palvelijani Daavidin tähden."	6. Ja minä lisään sinun ikääs viisitoistakymmentä ajastaikaa, ja vapahdan sinun ja tämän kaupungin Assyrian kuninkaan kädestä, ja varjelen tämän kaupungin minun tähteni ja minun palveliani Davidin tähden.	20:6 Ja minä lisän sinun ikääs wijsitoistakymmendä ajastaica/ ja wapadan sinun ja tämän Caupungin Assyrian Cuningan kädest/ ja warjelen tämän Caupungin minun tähteni/ ja minun palweliani Dawidin tähden.
20:7 Ja Jesaja sanoi: "Toimittakaa tänne viikunakakkua." Niin he toivat sitä ja panivat paiseen päälle; ja hän parani.	7. Ja Jesaia sanoi: tuokaat minulle fikunarypäle. Ja he toivat ja panivat paisuman päälle, ja hän tuli terveeksi.	20:7 JA Esaia sanoi: andacat minulle ficunarypelä. Ja cosca he hänelle ne andanet olit/ pani hän ne paisuman päälle/ ja hän tuli terwexi.
20:8 Ja Hiskia sanoi Jesajalle: "Mikä on merkkinä siitä, että Herra on parantava minut, niin että minä kolmantena päivänä voin mennä Herran temppeliin?"	8. Hiskia sanoi Jesaialle: mikä merkki siihen on, että Herra minun parantaa, ja että minun pitää menemän kolmantena päivänä Herran huoneesen?	20:8 Hiskia sanoi Esaialle: mikä mercki sijhen on/ että HERra minun paranda/ ja minun pitä menemän colmandena päiwänä HERran huoneseen?
20:9 Jesaja sanoi: "Tämä on oleva sinulle merkkinä Herralta siitä, että Herra tekee, mitä hän on sanonut: varjo kulkee kymmenen astetta eteenpäin tahi siirtyy kymmenen astetta takaisin."	9. Jesaia sanoi: sinä saat tämän merkin Herralta, että Herra tekee mitä hän sanonut on. Pitääkö varjon käymän kymmenen piirtoa edeskäsin, taikka kymmenen piirtoa takaperin?	20:9 Esaia sanoi: sinä saat tämän merkin HERralda/ että HERra teke mitä hän sanonut on. Pitäkö warjon käymän kymmenen pijrdo edeskäsin taicka kymmenen pijrdo tacaperin?

20:10 Hiskia sanoi: "Varjon on helppo pidentä kymmenen astetta. Ei, vaan siirtykään varjo takaisin kymmenen astetta."	10. Ja Hiskia sanoi: se on keviä, että varjo käy edeskäsin kymmenen piirtoa: ei, mutta että hän kävis kymmenen piirtoa takaperin.	20:10 Ja hän sanoi: se on kewiä että warjo käy edeskäsin kymmenen pijrdo/ sitä en minä tahdo/ mutta että hän käwis kymmenen pijrdo tacaperin.
20:11 Silloin profeetta Jesaja huusi Herraa, ja hän antoi varjon Aahaan aurinkokellossa siirtyä takaisin kymmenen astetta, jotka se oli jo laskeutunut.	11. Niin rukoili Jesaia Herraa, ja hän veti varjon kymmenen piirtoa takaperin, jotka hän oli käynyt edeskäsin Ahaksen säjärissä.	20:11 Nijn rucoili Esaia HERra/ ja warjo käwi kymmenen pijrdo tacaperin/ jotca hän oli käynyt edeskäsin Ahaxen Säjäris.
20:12 Siihen aikaan Merodak-Baladan, Baladanin poika, Baabelin kuningas, lähetti kirjeen ja lahjoja Hiskialle, sillä hän oli kuullut, että Hiskia oli ollut sairaana.	12. Silloin lähetti Berodak Baladan Baladanin poika Babelin kuningas kirjoituksen ja lahjoja Hiskialle; sillä hän oli kuullut Hiskian sairastuneeksi.	20:12 SIIloin lähetti Brodäch Baledan Baledanin poica Babelin Cuningas kirjoituxen ja lahjoja Hiskialle: sillä hän oli cuullut Hiskian sairastanexi.
20:13 Ja kuultuansa heitä Hiskia näytti heille koko varastohuoneensa, hopean ja kullan, hajuaineet ja kalliin öljyn ja koko asehuoneensa ja kaikki, mitä hänen aarrekammioissansa oli. Ei ollut mitään Hiskian talossa eikä koko hänen valtakunnassaan, mitä hän ei olisi heille näyttänyt.	13. Ja Hiskia kuuli heitä, ja osoitti heille koko tavarahuoneensa, hopian, kullan, kalliit yrtit, ja parhaan öljyn, ja koko asehuoneensa ja kaikki, mitä hänen tavaroissansa oli. Ja ei mitään ollut hänen huoneessansa ja kaikessa hänen wallassansa, jota ei Hiskia heille osoittanut.	20:13 Ja Hiskia cuuli heitä/ ja osotti heille coco tawarhuonens/ hopian/ cullan/ callit yrtit/ ja sen parhan öljyn/ ja asehuonen/ ja caicki mitä hänen tawaroisans oli. Ja ei mitän ollut hänen huonesans ja caikes hänen wallasans/ jota ei Hiskia heille osottanut.
20:14 Mutta profeetta Jesaja tuli kuningas Hiskian tykö ja sanoi hänelle: "Mitä nämä miehet ovat sanoneet, ja mistä he ovat tulleet sinun tykösi?" Hiskia vastasi: "He ovat tulleet kaukaisesta maasta, Baabelista."	14. Niin tuli propheta Jesaia kuningas Hiskian tykö ja sanoi hänelle: mitä nämät miehet ovat sanoneet, ja kusta he ovat tulleet sinun tykösi? Hiskia sanoi: he ovat tulleet kaukaiselta maalta, Babelista.	20:14 NIin tuli Propheta Esaia Cuningas Hiskian tygö/ ja sanoi hänelle: mitä nämät miehet owat sanonet/ ja custa he owat tullet sinun tygös? Hiskia sanoi: he owat tullet Babelist caucaiselda maalda.
20:15 Hän sanoi: "Mitä he ovat nähneet sinun talossasi?" Hiskia vastasi: "Kaiken, mitä talossani on, he ovat nähneet; minun aarrekammioissani ei ole mitään, mitä en olisi heille näyttänyt."	15. Hän sanoi: mitä he ovat nähneet sinun huoneessas? Hiskia sanoi: he ovat nähneet kaikki, mitä minun huoneessani on, ja ei ole mitään minun tavaroissani, jota en minä heille osoittanut ole.	20:15 Hän sanoi: mitä he owat nähnet sinun huonesas? Hiskia sanoi: he owat nähnet caicki mitä minun huonesan on/ ja ei ole mitän minun tawaroisan/ jota en minä heille osottanut ole.
20:16 Niin Jesaja sanoi Hiskialle: "Kuule Herran sana:	16. Niin sanoi Jesaia Hiskialle: kuule Herran sanaa:	20:16 Nijn sanoi Esaia Hiskialle: cuule HERran sana:

20:17 Katso, päivät tulevat, jolloin kaikki, mitä sinun talossasi on ja mitä sinun isäsi ovat koonneet tähän päivään asti, viedään pois Baabeliin; ei mitään jää jäljelle, sanoo Herra.	17. Katso, aika tulee, että kaikki sinun huoneestas ja kaikki, mitä sinun esi-isäs koonneet ovat tähän päivään asti, viedään pois Babeliin, ja ei jätetä mitään, sanoo Herra.	20:17 Cadzos/ aica tule/ että caicki sinun huonestas wiedän pois Babelijn/ ja caicki mitä sinun esiisäs coonnet owat tähän päiwän asti/ ja ei jätetä mitän/ sano HERra.
20:18 Ja sinun omia poikiasi, jotka sinusta polveutuvat, jotka sinulle syntyvät, viedään hovipalvelijoiksi Baabelin kuninkaan palatsiin."	18. Ja myös lapset, jotka sinusta tulevat, jotkas siität, otetaan kamaripalvelioiksi Babelin kuninkaan huoneeseen.	20:18 Ja myös lapset jotca sinusta tulewat/ jotcas sijtät/ otetan Camaripalwelioixi Babelin Cuningan huoneseen.
20:19 Hiskia sanoi Jesajalle: "Herran sana, jonka olet puhunut, on hyvä." Sillä hän ajatteli: "Onpahan rauha ja turvallisuus minun päivinäni."	19. Hiskia sanoi Jesaialle: Herran sana on hyvä, jonkas puhunut olet; ja sanoi vielä: eikö se niin ole? kuitenkin että rauha ja uskollisuus minun aikani olisi.	20:19 Hiskia sanoi Esaialle: se on hyvä kuin HERra puhunut on: ja sanoi vielä: olcon nijn/ jos waiwoin rauha ja uscollisuus minun aicanani olisi.
20:20 Mitä muuta on kerrottavaa Hiskiasta ja kaikista hänen urotöistään, ja kuinka hän rakensi lammikon ja vesijohdon ja johti veden kaupunkiin, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.	20. Mitä enempi sanomista on Hiskiasta, ja hänen voimastansa, ja mitä hän tehnyt on, ja vesilammikosta ja kanavista, joilla hän vedet johdatti kaupunkiin: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?	20:20 Mitä enämbi sanomist on Hiskiast/ ja hänen woimastans/ ja mitä hän tehnyt on/ ja calalammicost ja wesiruuhist/ joilla hän weden johdatti Caupungijn/ cadzo/ se on kirjoitettu Judan Cuningasten Aicakirjas.
20:21 Ja Hiskia meni lepoon isiensä tykö. Ja hänen poikansa Manasse tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	21. Ja Hiskia nukkui isänsä kanssa; ja Manasse hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	20:21 Ja Hiskia nukkui hänen Isäins cansa/ ja Manasse hänen poicans tuli Cuningaxi hänen siaans.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 Manasse oli kahdentoista vuoden vanha tullessansa kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa viisikymmentä viisi vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Hefsibah.	1. Manasse oli kahdentoistakymmenen ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi viisi ajastaikaa kuudettakymmentä Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Hephtsiba.	21:1 MANasse oli cahdentoistakymmenen ajastaicainen tullesans Cuningaxi/ ja hallidzi wijsi ajastaica cudettakymmendä Jerusalemis/ hänen äitins cudzuttin Hephziba.
21:2 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, niiden kansain kauhistavien tekojen mukaan, jotka Herra oli karkoittanut israelilaisten tieltä.	2. Ja hän teki paha Herran edessä, pakanain kauhistusten jälkeen, jotka Herra Israelin lasten edestä oli ajanut pois.	21:2 Ja hän teki paha HERran edes pacanoitten cauhistuxen jälken/ jotca HERra Israelin lasten edest oli ajanut pois.

<p>21:3 Hän rakensi jälleen uhrikukkulat, jotka hänen isänsä Hiskia oli hävittänyt, ja pystytti alttareja Baalille ja teki aseran, niinkuin Israelin kuningas Ahab oli tehnyt, kumarsi ja palveli kaikkea taivaan joukkoa.</p>	<p>3. Hän rakensi korkeudet jälleen, jotka hänen isänsä Hiskia kukistanut oli, ja nosti Baalin alttarin, ja teki metsistön, niinkuin Ahab Israelin kuningas tehnyt oli, ja kumarsi koko taivaan sotajoukkoa, ja palveli niitä,</p>	<p>21:3 Hän rakensi corkeuxet jälleens/ jotca hänen Isäns Hiskia cukistanut oli/ ja nosti Baalin Altarin/ ja teki medzistön/ nijncuin Ahab Israelin Cuningas tehnyt oli/ ja cumarsi coco taiwan sotajoucko/ ja palweli nijtä.</p>
<p>21:4 Hän rakensi alttareja myös Herran temppeliin, josta paikasta Herra oli sanonut: "Jerusalemiin minä asetan nimeni."</p>	<p>4. Ja rakensi myös alttarit Herran huoneesen, josta Herra sanonut oli: minä asetan minun nimeni Jerusalemiin.</p>	<p>21:4 Ja rakensi myös Altarin HERran huoneseen/ josta HERra sanonut oli: minä asetan minun nimeni Jerusalemijn.</p>
<p>21:5 Hän rakensi alttareja kaikelle taivaan joukolle Herran temppelin molempiin esipihoihin.</p>	<p>5. Ja hän rakensi koko taivaalliselle sotajoukolle alttarit molempiin pihoihin Herran huoneesen,</p>	<p>21:5 Ja hän rakensi coco taiwalliselle sotajoucolle Altarit molembijn cartanoihin HERran huoneseen.</p>
<p>21:6 Myös pani hän poikansa kulkemaan tulen läpi, ennusteli merkeistä, harjoitti noituutta ja hankki itsellensä vainaja- ja tietäjähenkien manaajia; hän teki paljon sitä, mikä on paha Herran silmissä, ja vihoitti hänet.</p>	<p>6. Ja käytti poikansa tulessa, ja otti vaarin lintuin lauluista ja merkeistä, ja piti noitia ja merkkein sanojia, ja teki paljon paha Herran edessä, jolla hän hänen vihoitti.</p>	<p>21:6 Ja käytti poicans tulen läpidze/ ja otti waarin linduin lauluist ja merkeist/ ja piti noitia ja merckein sanoita/ ja teki paljo paha HERran edes/ jolla hän hänen wihoitti.</p>
<p>21:7 Ja teettämänsä Aseran kuvan hän asetti temppeliin, josta Herra oli sanonut Daavidille ja hänen pojallensa Salomolle: "Tähän temppeliin ja Jerusalemiin, jonka minä olen valinnut kaikista Israelin sukukunnista, minä asetan nimeni ikiajoiksi.</p>	<p>7. Hän pani myös metsistöjumalan, jonka hän tehnyt oli, huoneesen, josta Herra Davidille ja hänen pojallensa Salomolle sanonut oli: tähän huoneesen ja Jerusalemiin, jonka minä valinnut olen kaikista Israelin sukukunnista, panen minä nimeni ijankaikkisesti,</p>	<p>21:7 Hän pani myös medzistöjumalan/ jonga hän tehnyt oli huoneseen/ josta HERra Dawidille ja hänen pojallens Salomolle sanonut oli: täsä huones ja Jerusalemis/ jonga minä walinnut olen coco Israelin sucucunnasta/ panen minä minun nimeni ijancaickisest.</p>
<p>21:8 Enkä minä anna enää Israelin jalkojen harhailta pois siitä maasta, jonka minä olen antanut heidän isillensä, jos he vain kaikessa noudattavat sitä, mitä minä olen käskenyt heidän noudattaa - koko sitä lakia, jonka minun palvelijani Mooses on heille antanut."</p>	<p>8. Ja en liikuta enää Israelin jalkoja siitä maasta, jonka minä heidän isillensä antanut olen, jos he ainoastaan pitävät ja tekevät kaikki, mitä minä heille käskenyt olen, ja kaiken sen lain, minkä minun palvelijani Moses heille käskenyt oli.</p>	<p>21:8 Ja en lijcuta enämbi jalcoja sijtä maasta/ jonga minä heidän Isillens andanut olen. Cuitengin jos he pitäwät ja tekewät caicki cuin minä heille käskenyt olen. Ja caiken sen lain cuin minun palwelian Moses heille käskenyt oli.</p>
<p>21:9 Mutta he eivät totelleet, ja Manasse eksytti heidät tekemään paha enemmän kuin ne kansat, jotka Herra oli hävittänyt israelilaisten tieltä.</p>	<p>9. Mutta ei he totelleet sitä, vaan Manasse vietteli heitä, niin että he tekivät pahemmin kuin pakanat, jotka Herra Israelin lasten edestä hävittänyt oli.</p>	<p>21:9 Mutta ei he totellet sitä/ waan Manasse wietteli heitä/ nijn että he teit pahemmin cuin pacanat/ jotca HERra Israelin lasten edest häwittänyt oli.</p>

21:10 Niin Herra puhui palvelijainsa, profeettain, kautta ja sanoi:	10. Silloin puhui Herra palveliainsa prophetain kautta ja sanoi:	21:10 Silloin puhui HERra hänen palwelioittens Prophetain kautta/ ja sanoi:
21:11 "Koska Manasse, Juudan kuningas, on tehnyt nämä kauhistavat teot ja siten tehnyt pahaa enemmän kuin amorilaiset, jotka olivat ennen häntä, ja on saattanut kivijumalillansa myös Juudan tekemään syntiä,	11. Että Manasse Juudan kuningas on nämät kauhistukset tehnyt, jotka pahemmat ovat kuin kaikki ne kauhistukset, joita Amorilaiset tehneet ovat, jotka hänen edellänsä olivat, ja on myös saattanut Juudan syntiä tekemään epäjumalillansa;	21:11 Että Manasse Judan Cuningas on nämät cauhistuxet tehnyt/ jotca pahemmat owat cuin caicki ne cauhistuxet/ joita Amorrerit tehnet owat/ jotca hänen edelläns olit/ ja on myös saattanut Judan syndiä tekemän hänen epäjumalittens cansa.
21:12 sentähden sanoo Herra, Israelin Jumala, näin: Katso, minä annan sellaisen onnettomuuden kohdata Jerusalemia ja Juudaa, että joka sen kuulee, sen molemmat korvat soivat.	12. Sentähden sanoo Herra Israelin Jumala näin: katso, minä saatan vahingon Juudan ja Jerusalemin päälle, että kuka ikänä sen kuulee, pitää hänen molemmat korvansa soiman.	21:12 Sentähden sano HERra Israelin Jumala näin: cadzo/ minä saatan wahingon Judan ja Jerusalemin päälle/ että cuca ikänäns sen cuule/ pitä hänen molemmat corwans soiman.
21:13 Ja minä mittaan Jerusalemin samalla mittanuoralla kuin Samarian ja punnitsen sen samalla vaa'alla kuin Ahabin suvun. Ja minä huuhdon Jerusalemin, niinkuin vati huuhdotaan: se huuhdotaan ja käännetään kumollensa.	13. Ja minä vedän Samarian mittanuoran Jerusalemin ylitse, ja Ahabin huoneen painomitan, ja virutan Jerusalemin niinkuin astiat virutetaan: ne virutetaan ja käännetään kumollensa.	21:13 Ja minä wedän Samarian mittaanusuoran Jerusalemin ylidze/ ja Ahabin huonen waagan/ ja wirutan Jerusalemin nijncuin astiat wirutetan/ he wirutetan ja kätän ymbärins.
21:14 Minä hylkään perintöosani jäännöksen ja annan heidät vihollistensa käsiin, niin että he joutuvat kaikkien vihollistensa saaliiksi ja ryöstettäväksi,	14. Ja minä hylkään jääneet minun perimisestäni ja annan heidät vihamiestensä käsiin, että heidän pitää oleman kaikille vihollisillensa saaliiksi ja ryöstöksi:	21:14 Ja minä heitän ne jäänet minun perimisestäni/ ja annan heidän wihamiestens käsijn/ että heidän pitä oleman caikille heidän wiholisillens saalixi ja ryöstöxi.
21:15 koska ovat tehneet sitä, mikä on paha minun silmissäni, ja vihoittaneet minua siitä päivästä asti, jona heidän isänsä lähtivät Egyptin maasta, tähän päivään saakka."	15. Että he tekivät sitä, mikä paha oli minun silmäini edessä, ja ovat minun vihoittaneet siitä päivästä, jona heidän isänsä läksivät Egyptistä, tähän päivään asti.	21:15 Että he teit nijtä jotca ei minulle kelwannet/ ja owat minun wihoittanet sijtä päiwästä/ jona heidän Isäns läxit Egyptist/ tähän päiwän asti.
21:16 Manasse vuodatti myös sangen paljon viatonta verta, niin että hän sillä täytti Jerusalemin ääriään myöten, sen syntinsä lisäksi, jolla hän saattoi Juudan tekemään syntiä, tekemään sitä, mikä on paha Herran silmissä.	16. Ja Manasse vuodatti myös paljon viatonta verta, siihen asti että Jerusalem sieltä ja täältä täynnä oli, ilman niitä syntejä, joilla hän Juudan saatti syntiä tekemään, että he tekivät paha Herran edessä.	21:16 JA Manasse wuodatti paljo wiatoinda werta/ että Jerusalem sieldä ja täaldä täynäns oli/ ilman nijtä syndejä joilla hän Judan saatti syndiä tekemän/ että he teit paha HERran edes.

21:17 Mitä muuta on kerrottavaa Manassesta ja kaikesta, mitä hän teki, ja synnistä, minkä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.	17. Mitä enempi Manassesta sanomista on ja kaikista, mitä hän tehnyt on, ja niistä synneistä, jotka hän teki: eikö ne ole kirjoitetut Juudan kuningasten aikakirjassa?	21:17 Mitä enämbi Manassest sanomist on/ ja caikista cuin hän tehnyt on/ ja nijstä synneistä cuin hän teki/ cadzo/ se on kirjoitettu Judan Cuningasten Aicakirjas.
21:18 Ja Manasse meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin linnansa puutarhaan, Ussan puutarhaan. Ja hänen poikansa Aamon tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	18. Ja Manasse nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin huoneensa yrttitarhaan, joka oli Ussan yrttitarha; ja hänen poikansa Aamon tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	21:18 Ja Manasse nukkui hänen Isäins cansa/ ja haudattin hänen huonens krydimaahan/ joca oli Usan krydimaa/ ja hänen poicans Aamon tuli Cuningaxi hänen siaans.
21:19 Aamon oli kahdenkymmenen kahden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kaksi vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Mesullemet, Haaruksen tytär, Jotbasta.	19. Kahden ajastaikainen kolmattakymmentä oli Aamon tullessansa Juudan kuninkaaksi, ja hallitsi kaksi ajastakaa Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Mesulemet Hatsurin tytär Jotbasta.	21:19 CAhden ajastaikainen colmattakymmendä oli Aamon tullesans Judan Cuningaxi/ ja hallidzi caxi ajastaica Jerusalemiss/ hänen äitins cudzuttin Mesulemeth Hazurin tytär Jathbast.
21:20 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, niinkuin hänen isänsä Manasse oli tehnyt.	20. Ja hän teki sitä, mikä Herralle ei kelvannut, niinkuin hänen isänsä Manasse tehnyt oli.	21:20 Ja teki sitä cuin HERralle ei kelwannut/ nijncuin hänen Isänskin Manasse tehnyt oli.
21:21 Hän vaelsi kaikessa samaa tietä, mitä hänen isänsä oli vaeltanut: hän palveli niitä kivijumalia, joita hänen isänsä oli palvellut, ja kumarsi niitä;	21. Ja hän vaelsi kaikkia niitä teitä, joita hänen isänsä vaeltanut oli, ja palveli epäjumalia, joita hänen isänsä palvellut oli, ja kumarsi niitä,	21:21 Ja hän waelsi caickia nijtä teitä cuin hänen Isäns waeldanut oli/ ja palweli epäjumalita/ joita hänen Isäns palwellut oli/ ja cumarsi nijtä.
21:22 hän hylkäsi Herran, isiensä Jumalan, eikä vaeltanut Herran tietä.	22. Ja luopui Herrasta isänsä Jumalasta, ja ei vaeltanut Herran tiellä.	21:22 Ja luowui HERrasta hänen Isäins Jumalasta/ ja ei waeldanut HERran tiellä.
21:23 Ja Aamonin palvelijat tekivät salaliiton häntä vastaan ja tappoivat kuninkaan hänen linnassansa.	23. Ja Aamonin palveliat tekivät liiton häntä vastaan ja tappoivat kuninkaan omassa huoneessansa.	21:23 Ja hänen palwelians teit lijton Amonita wastan/ ja tapoit Cuningan omas huonesans.
21:24 Mutta maan kansa surmasi kaikki, jotka olivat tehneet salaliiton kuningas Aamonin vastaan. Ja maan kansa teki hänen poikansa Joosian kuninkaaksi hänen sijaansa.	24. Mutta maakunnan kansa löi kaikki ne kuoliaaksi, jotka olivat liiton tehneet kuningas Amonin vastaan, ja kansa teki Josian hänen poikansa kuninkaaksi hänen siaansa.	21:24 Mutta maacunnan Canssa löi caicki ne cuoliaksi/ jotca olit lijton tehnet Cuningas Amonita wastan. Ja Canssa teit Josian hänen poicans Cuningaxi hänen siaans.
21:25 Mitä muuta on kerrottavaa Aamonista, siitä, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.	25. Mitä Aamon enempi tehnyt on: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?	21:25 Mitä Aamon enämbi tehnyt on/ cadzo/ se on kirjoitettu Judan Cuningasten Aicakirjas.

21:26 Ja hänet haudattiin omaan hautaansa Ussan puutarhaan. Ja hänen poikansa Joosia tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	26. Ja hän haudattiin omaan hautaansa Ussan yrttitarhassa, ja hänen poikansa Josia tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	21:26 Ja hän haudattin hänen omaan hautaans Usan krydimaahan. Ja hänen poicans Josia tuli Cuningaxi hänen siaans.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu
22:1 Joosia oli kahdeksan vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kolmekymmentä yksi vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Jedida, Adajan tytär, Boskatista.	1. Josia oli kahdeksan ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi yhden ajastajan neljättäkymmentä Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Jedida Adajan tytär Botskatista.	22:1 Josia oli cahdexan ajastaikainen tullesans Cuningaxi/ ja hallidzi yhden ajastajan neljättäkymmendä Jerusalemis/ hänen äitins cudzuttin Jedida Adajan tytär Bazkathist.
22:2 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, ja vaelsi kaikessa isänsä Daavidin tietä, poikkeamatta oikealle tai vasemmalle.	2. Ja hän teki sitä, mikä Herran edessä oli kelvollinen, ja vaelsi kaikella isänsä Davidin tiellä, ja ei poikennut oikialle eli vasemmalle puolelle.	22:2 Ja teki sitä cuin HERran edes oli kelwollinen/ ja waelsi caikella hänen Isäns Dawidin tiellä/ ja ei poikennut oikialle eli wasemalle puolelle.
22:3 Kahdeksantenatoista hallitusvuotenaan kuningas Joosia lähetti kirjuri Saafanin, Asaljan pojan, Mesullamin pojanpojan, Herran temppeliin ja sanoi:	3. Mutta kuningas Josian kahdeksantena vuonna toistakymmentä, lähetti kuningas Saphanin Atsalian pojan Mesullamin pojan, kirjoittajansa, Herran huoneesen, sanoen:	22:3 MUTta cahdexandena toistakymmendenä Cuningas Josian vuonna/ lähetti Cuningas Saphan Azalian pojan Mesullamin pojan kirjoittajans HERran huoneseen/ sanoden:
22:4 "Mene ylimmäisen papin Hilkian luo, että hän lukisi valmiiksi Herran temppeliin tuodut rahat, joita ovenvartijat ovat koonneet kansalta.	4. Mene ylimmäisen papin Hilkian tykö, ja anna hänen lukea se raha, mikä Herran huoneesen tuotu on, jonka ovenvartiat kansalta koonneet ovat,	22:4 Mene ylimmäisen Papin Hilkian tygö/ ja anna hänen luke se raha cuin HERran huoneseen tuotu on/ ja owen wartiat Canssalda coonnet owat.
22:5 Ja hän antakoon ne työnteettäjille, jotka on pantu valvomaan töitä Herran temppelissä, ja nämä maksakoot niillä työmiehet, jotka ovat Herran temppelissä korjaamassa sitä, mikä temppelissä on rappeutunutta,	5. Että ne annettaisiin teettäjille, jotka Herran huoneesen asetetut ovat, ja he antaisivat työväelle, jotka työtä tekevät Herran huoneessa ja parantavat mitä Herran huoneessa rauvennut on,	22:5 Että ne annetaisin teettäille/ jotca HERran huoneseen asetetut owat/ ja he andawat työväelle/ jotca työtä tekewät HERran huones/ ja parandawat mitä HERran huones langennut on.
22:6 puusepät, rakentajat ja muurarit, sekä temppelin korjaamista varten ostettavat puutavarat ja hakatut kivet.	6. Sepille, rakentajille, muuraajille ja niille, jotka hirsyä ja vuoltuja kiviä ostaman pitää, huoneen parannukseksi;	22:6 Nimittäin/ puusepille/ rakendaille/ muuraille/ ja nijlle jotca hirsyä ja wuoltuja kiwiä ostaman pitä huonen parannuxexi.
22:7 Älköön heiltä kuitenkaan vaadittako tilintekoa rahoista, jotka heille luovutetaan, vaan toimikoot he luottamusmiehinä."	7. Vaan ei kuitenkaan yhtään lukua pidä heiltä vaadittaman niistä rahoista, jotka heidän käsiinsä ovat annetut; vaan heidän pitää uskollisesti niitä toimittaman.	22:7 Waan ei cuitengan yhtän lucua pidä heildä waadittaman nijstä rahoista/ jotca heidän käsijns owat annetut/ waan heidän pitä uscollisest nijtä toimittaman.

22:8 Ja ylimmäinen pappi Hilkia sanoi kirjuri Saafanille: "Minä löysin Herran temppelistä lain kirjan." Ja Hilkia antoi kirjan Saafanille, ja tämä luki sen.	8. Ja ylimmäinen pappi Hilkia sanoi Saphanille kirjoittajalle: minä löysin lakikirjan Herran huoneesta; ja Hilkia antoi kirjan Saphanille, ja hän luki sen.	22:8 JA ylimmäinen Pappi Hilkia sanoi Saphanille kirjoittajalle: minä löysin Lakikirjan HERran huonest: ja Hilkia andoi kirjan Saphanille/ ja hän luki sen.
22:9 Sitten kirjuri Saafan meni kuninkaan tykö ja teki kuninkaalle selon asiasta, sanoen: "Palvelijasi ovat ottaneet esille rahat, mitä temppelissä oli, ja ovat antaneet ne työnteettäjille, jotka on pantu valvomaan töitä Herran temppelissä."	9. Ja Saphan kirjoittaja tuli kuninkaan tykö, ja ilmoitti kuninkaalle asian ja sanoi: sinun palvelias ovat koonneet ne rahat, jotka Herran huoneessa löydetyt ovat, ja ovat ne jakaneet työväelle, jotka asetetut ovat Herran huoneesen.	22:9 Ja Saphan kirjoittaja tuli Cuningan tygö/ ja ilmoitti hänelle/ ja sanoi: sinun palwelias owat coonnet ne rahat jotca HERran huones löytyt owat/ ja owat ne jacanet työwäelle/ jotca asetetut owat HERran huoneseen.
22:10 Ja kirjuri Saafan kertoi kuninkaalle sanoen: "Pappi Hilkia antoi minulle erään kirjan." Ja Saafan luki sen kuninkaalle.	10. Ja Saphan kirjoittaja ilmoitti kuninkaalle ja sanoi: Hilkia pappi antoi minulle kirjan; ja Saphan luki sen kuninkaan edessä.	22:10 Ja Saphan kirjoittaja puhui Cuningalle/ ja sanoi: Hilkia Pappi andoi minulle yhden kirjan: ja Saphan luki sen Cuningan edes.
22:11 Kun kuningas kuuli lain kirjan sanat, repäisi hän vaatteensa.	11. Kun kuningas kuuli lakikirjan sanat, repäisi hän vaatteensa.	22:11 Cosca Cuningas cuuli Lakikirjan sanat/ rewäis hän waattens.
22:12 Ja kuningas käski pappi Hilkiaa, Ahikamia, Saafanin poikaa, Akboria, Miikajan poikaa, kirjuri Saafania ja Asajaa, kuninkaan palvelijaa, sanoen:	12. Ja kuningas käski pappi Hilkiaa, ja Ahikamia Saphanin poikaa, ja Aboria Mikajan poijaa, ja Saphania kirjoittajaa, ja Asajaa kuninkaan palveliaa, sanoen:	22:12 Ja Cuningas käski Papin Hilkian/ ja Ahikamin Saphanin pojan/ ja Achborin Michajan pojan/ ja Saphanin kirjoittajan/ ja Asajan Cuningan palwelian/ sanoden:
22:13 "Menkää ja kysykää minun ja kansan ja koko Juudan puolesta neuvoa Herralta tästä löydetyistä kirjasta. Sillä suuri on Herran viha, joka on syttynyt meitä vastaan, koska meidän isämme eivät ole totelleet tämän kirjan sanoja eivätkä tehneet mitään kaikesta siitä, mitä siinä on meille kirjoitettuna."	13. Menkää ja kysykää Herralta minun puolestani, kansan ja koko Juudan puolesta, tämän kirjan sanoista, joka löydetty on; sillä se on suuri Herran viha, joka meidän päallemme syttynyt on, ettei meidän isämme ole kuuliaiset olleet tämän kirjan sanoille, että he olisivat tehneet niitä kaikkia, mitkä siinä meille kirjoitetut olivat.	22:13 Mengät ja kysykät HERralle minun puolestani/ Canssan ja coco Judan puolesta/ tämän kirjan sanoista joca löytyt on: sillä se on julma HERran wiha joca meidän päallem syttynyt on/ ettei meidän Isäm ole cuuliaiset ollet tämän kirjan sanoille/ että he olisit tehnet nijtä caickia cuin sijnä kirjoitettu oli.
22:14 Niin pappi Hilkia, Ahikam, Akbor, Saafan ja Asaja menivät naisprofeetta Huldan tykö, joka oli vaatevaraston hoitajan Sallumin, Tikvan pojan, Harhaan pojanpojan, vaimo ja asui Jerusalemissa, toisessa kaupunginosassa. He puhuivat hänen kanssaan.	14. Niin meni pappi Hilkia, Ahikam, Akbor, Saphan ja Asaja naisprophetan Huldan tykö, Sallumin Tikvan pojan emännän, Harhamin pojan, vaatetten vartian (ja hän asui Jerusalemissa toisella puolella); ja he puhuivat hänelle.	22:14 NIin meni Hilkia Pappi/ Ahakam/ Achbor/ Saphan ja Asaja Prophetissan Huldan tygö/ Sallumin Thicuan pojan emännän/ Harhamin pojan/ vaatetten wartian (ja hän asui Jerusalemis toisella puolella) ja he puhuit hänelle.

22:15 Niin hän sanoi heille: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Sanokaa sille miehelle, joka lähetti teidät minun tyköni:	15. Mutta hän sanoi heille: näin sanoo Herra Israelin Jumala: sanokaat sille miehelle, joka teidät minun tyköni lähettänyt on:	22:15 Mutta hän sanoi heille: näitä sano HERra Israelin Jumala: sano sille miehelle joca teidän minun tygöni lähettänyt on:
22:16 'Näin sanoo Herra: Katso, minä annan tätä paikkaa ja sen asukkaita kohdata onnettomuuden, kaiken, mitä sanotaan siinä kirjassa, jonka Juudan kuningas on lukenut,	16. Näin sanoo Herra: katso, minä saatan onnettomuuden tähän siaan ja hänen asuvaisillensa, kaikki lain sanat, jotka Juudan kuningas lukenut on:	22:16 Nijn sano HERra: cadzo/ minä saatan onnettomuden tähän siaan/ ja hänen asuvaisillens/ caicki Lain sanat/ cuin Judan Cuningas on andanut edesäns luke.
22:17 sillä he ovat hyljänneet minut ja polttaneet uhreja muille jumalille ja vihoittaneet minut kaikilla kättensä teoilla; ja minussa on syttynyt viha tätä paikkaa kohtaan, eikä se sammu.	17. Että he ovat luopuneet minusta ja suitsuttaneet vieraille jumalille, vihoittain minua kaikilla kättensä töillä, sentähden syttyy minun vihani tätä siaan vastaan, ja ei pidä sammutettaman.	22:17 Että he owat luopunet minusta ja suidzuttanet wieraille jumalille/ vihoittain minua caikilla heidän kättens töillä/ sentähden sytty minun wihan tätä sian wastan/ ja ei sammuteta.
22:18 Mutta Juudan kuninkaalle, joka on lähettänyt teidät kysymään neuvoa Herralta, sanokaa näin: Näin sanoo Herra, Israelin Jumala, niistä sanoista, jotka sinä olet kuullut:	18. Mutta Juudan kuninkaalle, joka teidät lähettänyt on kysymään Herralta, pitää teidän näin sanoman: näin sanoo Herra Israelin Jumala niistä sanoista, joita sinä kuullut olet:	22:18 Mutta Judan Cuningalle/ joca teidän lähettänyt on kysymän HERralda/ pitä teidän näin sanoman: näin sano HERra Israelin Jumala:
22:19 Koska sinun sydämesi on pehminnyt ja sinä olet nöyrytynyt Herran edessä, kuullessasi, mitä minä olen puhunut tätä paikkaa ja sen asukkaita vastaan, että he tulevat kauhistukseksi ja kiroussanaksi, ja koska sinä olet reväissyt vaatteesi ja itkenyt minun edessäni, niin minäkin olen kuullut sinua, sanoo Herra.	19. Että sinun sydämes on pehminnyt ja olet sinus nöyryyttänyt Herran edessä, koskas kuulit, mitä minä sanoin tätä siaan ja hänen asuvaisiansa vastaan, että heidän pitää tuleman hävitetyksi ja kiroukseksi, ja olet repinyt vaattees, ja olet itkenyt minun edessäni: niin olen minä myös kuullut sen, sanoo Herra.	22:19 Että sinun sydämes on pehminnyt HERran sanoista/ cuins cuullut olet/ ja olet sinus nöyryttänyt HERran edes/ coscas cuulit mitä minä sanoin tätä sian ja hänen asuvaisians wastan/ että heidän pitä tuleman häwityxexi ja kirouxexi. Ja olet repinyt sinun waattes/ ja olet itkenyt minun edesäni/ nijn olen minä myös cuullut sen/ sano HERra.
22:20 Sentähden minä korjaan sinut isiesi tykö, ja sinä saat rauhassa siirtyä hautaasi, ja sinun silmäsi pääsevät näkemästä kaikkea sitä onnettomuutta, minkä minä annan kohdata tätä paikkaa." Ja he toivat kuninkaalle tämän vastauksen.	20. Sentähden, katso, kokoon minä sinua isäis tykö, että kootaan rauhassa hautaas, ettei sinun silmäs näkisi kaikkea sitä onnettomuutta, jonka minä tälle sialle saatan. Ja he sanoivat sen kuninkaalle jälleen.	22:20 Sentähden cocoon minä sinua Isäis tygö/ että cootan rauhas hautaan/ ettei sinun silmäs näkis caicke sitä onnettomutta cuin minä tälle sialle saatan. Ja he sanoit caicki nämät Cuningalle jälleens.
23 LUKU	23 LUKU	XXIII. Lucu

<p>23:1 Niin kuningas lähetti kokoamaan luoksensa kaikki Juudan ja Jerusalemin vanhimmat.</p>	<p>1. Ja kuningas lähetti, ja kaikki vanhimmat Juudasta ja Jerusalemistä kokoontuivat hänen tykönsä.</p>	<p>23:1 Ja Cuningas lähetti/ ja caicki wanhimmat Judast ja Jerusalemist cocounsit hänen tygöns.</p>
<p>23:2 Ja kuningas meni Herran temppeliin, ja hänen kanssaan kaikki Juudan miehet ja kaikki Jerusalemin asukkaat, myöskin papit ja profeetat, koko kansa pienimmästä suurimpaan. Ja hän luki heidän kuultensa kaikki Herran temppelistä löydetyn liitonkirjan sanat.</p>	<p>2. Ja kuningas meni ylös Herran huoneeseen ja kaikki Juudan miehet ja Jerusalemin asuwait hänen kanssansa, papit ja prophetat, ja kaikki kansa, pienet ja suuret; ja luettiin heidän korvainsa kuullen kaikki liittokirjan sanat, joka Herran huoneesta löydetty oli.</p>	<p>23:2 Ja Cuningas meni HERran huoneseen ja caicki Judan ja Jerusalemin asuwait hänen cansans/ Papit ja Prophetat/ ja caicki Canssa/ pienet ja suuret/ ja luettiin heidän corwains cuulden caicki lijtto kirjan sanat/ joca HERran huonesta löyTTY oli.</p>
<p>23:3 Ja kuningas asettui pylvään viereen ja teki Herran edessä liiton, että heidän tuli seurata Herraa, noudattaa hänen käskyjensä, todistuksiansa ja säädöksiänsä kaikesta sydämestään ja kaikesta sielustaan ja pitää liiton sanat, jotka olivat kirjoitettuina siinä kirjassa. Ja kaikki kansa yhtyi siihen liittoon.</p>	<p>3. Ja kuningas seisoi yhden patsaan tykönä, ja teki liiton Herran edessä, että heidän piti vaeltaman Herran jälkeen ja pitämän hänen käskynsä, todistuksensa ja säätynsä, kaikesta sydämestään ja kaikesta sielustansa, että heidän piti pitämän nämät liiton sanat, jotka kirjoitetut olivat tässä kirjassa. Ja kaikki kansa mielistyi siihen liittoon.</p>	<p>23:3 Ja Cuningas seisoi yhden padzan tykönä/ ja teki liiton HERran edes/ että heidän piti waeldaman HERran jälkeen/ ja pitämän hänen käskyns/ todistuxens ja oikeudens caikest sydämestäns/ caikest sielustans/ että heidän piti pitämän nämät liiton sanat jotca kirjoitetut olit täsä kirjas. Ja Canssa mielistyi siihen lijtton.</p>
<p>23:4 Sitten kuningas käski ylimmäistä pappia Hilkiä ja häntä lähimpiä pappeja sekä ovenvartioita viemään Herran temppelistä pois kaikki kalut, mitä oli tehty Baalille, Aseralle ja kaikelle taivaan joukolle. Ja hän poltatti ne Jerusalemin ulkopuolella Kidronin kedoilla, mutta vei niiden tuhkan Beeteliin.</p>	<p>4. Ja kuningas käski Hilkiä ylimmäistä pappia, ja pappeja toisesta vuorosta, ja ovenvartioita, ottaa Herran temppelistä kaikkinaiset kalut, jotka Baalille, metsistölle ja kaikelle taivaalliselle sotajoukolle tehdyt olivat; ja hän poltti ne ulkona Jerusalemin edessä Kidronin laaksossa, ja niitten tuhka kannettiin sieltä Beteliin.</p>	<p>23:4 JA Cuningas käski Hilkiat ylimmäistä Pappia/ ja Pappeja toisesta vuorosta/ ja owen wartioita otta HERran Templist caickinaiset calut/ jotca Baalille/ medzistölle ja caikelle taiwaliselle joucolle tehdyt olit/ ja he poldit ne ulcona Jerusalemin edes Kidronin laxos/ ja tuhca canntetin siellä BethElijn.</p>
<p>23:5 Hän pani myös viralta epäjumalain papit, jotka Juudan kuninkaat olivat asettaneet polttamaan uhreja uhrikukkuloilla Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin ympäristössä ja jotka polttivat uhreja Baalille, auringolle, kuulle, eläinradan tähdille ja kaikelle taivaan joukolle.</p>	<p>5. Ja hän otti epäjumalain papit pois, jotka Juudan kuninkaat asettaneet olivat suitsuttamaan korkeuksissa Juudan kaupungeissa ja ympäri Jerusalemiä, ja ne jotka suitsuttivat Baalille, auringolle ja kuulle ja planeetoille, ja kaikelle taivaalliselle sotajoukolle,</p>	<p>23:5 Ja hän otti Camarim pois jotca Judan Cuningat asettanet olit suidzuttaman corceuxis/ Judan Caupungeis ja ymbärins Jerusalemita. Ja ne jotca suidzutit Baalille/ ja Auringolle/ ja Cuulle ja planeetoille/ ja caikelle taiwaliselle joucolle.</p>

<p>23:6 Hän vei aseran pois Herran temppelistä Jerusalemin ulkopuolelle Kidronin laaksoon ja poltti sen Kidronin laaksossa, rouhensi sen tomuksi ja heitti tomun yhteiselle hautausmaalle.</p>	<p>6. Ja antoi viedä Astarotin Herran huoneesta, ulos Jerusalemista, Kidronin ojan tykö, ja poltti sen Kidronin ojan tykönä, ja musersi sen tuhaksi, ja heitti sen tuhan kansan lasten hautoihin,</p>	<p>23:6 Ja andoi Jerusalemista wiedä ulos medzistön/ ja poltti sen Kidronin ojan tykönä/ ja musersi tuhwaxi/ ja heitti tuhwan Canssan lasten hautoin.</p>
<p>23:7 Ja hän kukisti haureellisten pyhäkköpoikien huoneet, jotka olivat Herran temppelissä ja joissa naiset kutoivat verhoja Aseralle.</p>	<p>7. Ja kukisti huorain huoneet, jotka olivat Herran huoneen tykönä, joissa vaimot kutoivat huoneita metsistölle.</p>	<p>23:7 Ja cukisti huorain huonet/ jotca olit ylhällä HERran huonen tykönä/ joisa waimot cudoit huonetta medzistölle.</p>
<p>23:8 Hän toi pois kaikki papit Juudan kaupungeista ja saastutti uhrikukkulat, joilla papit olivat polttaneet uhreja, Gebasta Beersebaan asti. Ja hän kukisti porteilla olevat uhrikukkulat, joita oli kaupungin päällikön Joosuan portin oven edustalla, vasemmalla puolella mentäessä sisään kaupungin portista.</p>	<p>8. Ja hän kokosi kaikki papit Juudan kaupungeista ja saastutti korkeudet, joissa papit suitsuttivat, Gebasta Bersebaan asti. Ja hän kukisti porttein korkeudet, jotka olivat Josuan kaupungin päämiehen portin vajassa, joka oli vasemmalla puolella kaupungin porttia, sisälle mennessä.</p>	<p>23:8 JA hän cocois caicki Papit Judan Caupungist/ ja saastutti corkeuxet joisa Papit suidzutit/ Gebast BerSeban asti. Ja hän särki corkeuxet portis/ jotca olit Josuan Caupungin päämiehen portin majas/ joca oli wasemalla puolella Caupungin portia sisälle mennes.</p>
<p>23:9 Uhrikukkulapapit eivät kuitenkaan saaneet nousta Herran alttarille Jerusalemissa; he saivat vain syödä happamatonta leipää veljiensä kanssa.</p>	<p>9. Ei kuitenkaan korkeutten papit uhranneet koskaan Herran alttarilla Jerusalemissa, vaan söivät kaltiaista leipää veljeinsä keskellä.</p>	<p>23:9 Ei cuitengan corkeuxen papit uhrannet coscan HERran Altarille Jerusalemis/ mutta söit caldiaist leipä heidän weljeins keskenä.</p>
<p>23:10 Hän saastutti myös polttopaikan Ben-Hinnomin laaksossa, ettei kukaan voisi panna poikaansa tai tytärtänsä kulkemaan tulen läpi Molokin kunniaksi.</p>	<p>10. Hän saastutti myös Tophetin, joka on Hinnomin lasten laaksossa, ettei yksikään käyttäisi poikaansa ja tytärtänsä tulessa Molokille;</p>	<p>23:10 Hän saastutti myös Tophetin/ Hinnomin lasten laxos/ ettei yxikän käyttäis hänen poicans ja tytärtäns tulen läpidze Molechille.</p>
<p>23:11 Ja hän poisti ne hevokset, jotka Juudan kuninkaat olivat auringon kunniaksi asettaneet, siitä, mistä mennään Herran temppeliin, hoviherra Netan-Melekin kammion vierestä, joka oli Parvarimissa, ja poltti auringonvaunut tulessa.</p>	<p>11. Ja otti pois hevokset, jotka Juudan kuninkaat auringolle asettaneet olivat Herran huoneen sisällekyymiseen, NetanMelekin kamaripalvelian majan tykönä, joka oli esikaupungissa; ja auringon rattaat poltti hän tulessa,</p>	<p>23:11 Ja otti ne hewoiset pois/ jotca Judan Cuningat Auringolle asettanet olit HERran huonen sisällekyymiseen/ Nethan Melechin Camaripalwelian majan tykönä/ joca oli Parwarimis/ ja Auringon rattat poltti hän tules.</p>

<p>23:12 Ja Aahaan yläsalin katolla olevat alttarit, jotka Juudan kuninkaat olivat teettäneet, ja ne alttarit, jotka Manasse oli teettänyt Herran temppelin molempiin esipihoihin, kuningas kukisti; sitten hän riensi sieltä ja heitti niiden tomun Kidronin laaksoon.</p>	<p>12. Niin myös alttarit, jotka kattoon päällä Ahaksen salissa olivat, jotka Juudan kuninkaat tehneet olivat. Ja ne alttarit, jotka Manasse tehnyt oli kahdessa Herran huoneen pihassa, särki kuningas, ja pakeni sieltä, ja heitti heidän tuhkinsa Kidronin ojaan.</p>	<p>23:12 Nijn myös Altarit/ jotca cattoin päällä Ahaxen Salis olit/ jotca Judan Cuningat tehnet olit. Ja ne Altarit cuin Manasse tehnyt oli/ nijsä cahdesa HERran huonen cartanos/ särki Cuningas ja pakeni sieldä/ ja heitti heidän tuhicans Kidronin ojaan.</p>
<p>23:13 Ja ne uhrikukkulat, jotka olivat itään päin Jerusalemissa, etelään päin Turmiovuoresta, ja jotka Salomo, Israelin kuningas, oli rakentanut Astartelle, siidonilais-iljetykselle, ja Kemokselle, Mooabin iljetykselle, ja Milkomille, ammonilais-kauhistukselle, ne kuningas saastutti.</p>	<p>13. Ja ne korkeudet, jotka Jerusalemin edessä olivat, oikiolla puolella Maskitin vuorta, jotka Salomo Israelin kuningas rakentanut oli Astarotille Zidonin kauhistukselle, ja Kamokselle Moabin kauhistukselle, ja Milkomille Ammonin lasten kauhistukselle, ne saastutti myös kuningas.</p>	<p>23:13 Ja ne corkeuxet jotca Jerusalemin edes olit/ oikiolla puolella Mashithin vuorta/ jonga Salomo Israelin Cuningas rakendanut oli Astharotille Zidonin cauhistuxelle/ ja Chamoxelle Moabin cauhistuxelle/ ja Milchomille Amonin lasten cauhistuxelle/ saastutti myös Cuningas.</p>
<p>23:14 Hän murskasi patsaat ja hakkasi maahan asera-karsikot ja täytti niiden sijan ihmisten luilla.</p>	<p>14. Ja särki patsaat, ja hävitti metsistöt, ja täytti heidän siansa ihmisten luilla,</p>	<p>23:14 Ja särki padzat/ ja hävitti medzistöt/ ja täytti heidän sians ihmisten luilla.</p>
<p>23:15 Myöskin Beetelissä olevan alttarin, sen uhrikukkulan, jonka oli teettänyt Jerobeam, Nebatin poika, joka saattoi Israelin tekemään syntiä, senkin alttarin uhrikukkuloineen hän kukisti; sitten hän poltti uhrikukkulan ja rouhensi sen tomuksi sekä poltti asera-karsikon.</p>	<p>15. Niin myös Betelin alttarin, sen korkeuden, minkä Jerobeam Nebatin poika tehnyt oli, joka Israelin saatti syntiä tekemään; hän kukisti sen alttarin ja korkeuden, ja poltti myös metsistön.</p>	<p>23:15 NIin myös BethElin Altarin/ joca on sijnä corkeuxes cuin Jerobeam Nebathin poica tehnyt oli/ joca Israelin saatti syndiä tekemän/ hän cukisti sen Altarin ja corkeuden/ ja poltti corkeudet tuhwaxi/ ja poltti myös medzistön.</p>
<p>23:16 Kun Joosia sitten kääntyi ja näki haudat, jotka olivat vuorella, lähetti hän ottamaan luut haudoista, poltti ne alttarilla ja saastutti näin alttarin, Herran sanan mukaan, jonka oli julistanut se Jumalan mies, joka nämä julisti.</p>	<p>16. Ja Josia käänsi itsensä ja näki ne haudat, jotka olivat vuorella, lähetti ja antoi ottaa luut haudoista, ja poltti ne alttarilla ja saastutti sen, Herran sanan jälkeen, jonka Jumalan mies huutanut oli, joka nämät niin ennen puhunut oli.</p>	<p>23:16 Ja Josia käänsi hänens/ ja näki ne haudat jotca olit vuorella/ lähetti ja andoi tuotta luut haudoista/ ja poltti ne Altareilla/ ja saastutti sen HERran sanan jälken/ cuin Jumalan mies huutanut oli/ joca nämät njn ennen puhunut oli.</p>
<p>23:17 Ja hän kysyi: "Mikä tuo hautamerkki on, jonka minä näen?" Kaupungin miehet vastasivat hänelle: "Se on sen Jumalan miehen hauta, joka tuli Juudasta ja julisti sen, minkä sinä nyt olet tehnyt Beetelin alttarille."</p>	<p>17. Ja hän sanoi: mikä haudan merkki tämä on, jonka minä näen? Ja kaupungin kansa sanoi hänelle: se on sen Jumalan miehen hauta, joka Juudasta tuli ja huusi näitä, joita sinä tehnyt olet alttarille Beetelissä.</p>	<p>23:17 Ja hän sanoi: mikä haudan mercki tämä on cuin minä täsä näen? Ja Caupungin Canssa sanoi hänelle: se on sen Jumalan miehen hauta joca Judast tuli/ ja näitä huusi cuins tehnyt olet Altarille BethElis.</p>

<p>23:18 Hän sanoi: "Antakaa hänen olla; älköön kukaan koskeko hänen luihinsa." Niin he jättivät hänen luunsa rauhaan ja samoin sen profeetan luut, joka oli tullut Samariasta.</p>	<p>18. Ja hän sanoi: annahänen maata, ja älkään yksikään liikuttako hänen luitansa. Näin tulivat hänen luunsa vapahdetuksi sen prophetan luiden kanssa, joka Samariasta tullut oli.</p>	<p>23:18 Ja hän sanoi: anna hänen maata/ ja älkän yxikän lijcuttaco hänen luitans. Näin olit hänen luuns wapadetut sen Prophetan luiden cansa/ joca Samariasta tullut oli.</p>
<p>23:19 Myöskin Samarian kaupungeista Joosia poisti kaikki uhrikukkulatemppeilit, jotka Israelin kuninkaat olivat rakentaneet ja niin vihoittaneet Herran; ja hän teki niille saman, minkä oli tehnyt Beetelissä.</p>	<p>19. Ja Josia pani myös kaikki korkeutten huoneet Samarian kaupungista pois, jotka Israelin kuninkaat tehneet olivat vihaa kehoittaaksensa, ja teki heidän kanssansa peräti niinkuin hän Betelissä tehnyt oli.</p>	<p>23:19 Hän percais myös caicki corkeusten huonet Samarian Caupungis/ jotca Israelin Cuningas tehnyt oli wihoittaxens HERra/ ja teki heidän cansans peräti nijncuin hän BethElis tehnyt oli.</p>
<p>23:20 Ja kaikki siellä olevat uhrikukulapapit hän teurasti alttareilla ja poltti ihmisten luuta niiden päällä. Sitten hän palasi takaisin Jerusalemiin.</p>	<p>20. Ja hän tappoi kaikki korkeutten papit, jotka siellä olivat alttareilla, ja poltti ihmisten luut niiden päällä, ja palasi Jerusalemiin.</p>	<p>23:20 Ja hän uhras caicki corkeuden papit/ cuin siellä olit Altarille/ ja poltti ihmisten luut sen päällä/ ja palais Jerusalemijn.</p>
<p>23:21 Ja kuningas käski kaikkea kansaa sanoen: "Viettäköö pääsiäistä Herran, teidän Jumalanne, kunniaksi, niinkuin on kirjoitettuna tässä liitonkirjassa."</p>	<p>21. Ja kuningas käski kaikkea kansaa ja sanoi: pitäkää Herralle Jumalallenne pääsiäistä, niinkuin kirjoitettu on tämän liiton kirjassa,</p>	<p>23:21 JA Cuningas käski Canssa ja sanoi: pitäkät teidän HERralle Jumalalle Pääsiäist/ nijncuin kirjoitettu on tämän lijton kirjas.</p>
<p>23:22 Sillä sellaista pääsiäistä ei oltu vietetty sen ajan jälkeen, jona tuomarit tuomitsivat Israelia, ei Israelin kuningasten eikä Juudan kuningasten koko aikana.</p>	<p>22. Sillä ei yhtään pääsiäistä ollut niin pidetty kuin tämä, tuomarien ajasta, jotka olivat tuominneet Israelia, ja kaikkein Israelin kuningasten ja Juudan kuningasten aikana.</p>	<p>23:22 Sillä ei yhtän Pääsiäistä ollut nijn pidetty cuin tämä/ Duomarein ajasta jotca olit duominnet Israelis/ ja caickein Isralin Cuningasten ja Judan Cuningasten aicana.</p>
<p>23:23 Vasta kuningas Joosian kahdeksantenatoista hallitusvuotena vietettiin sellainen pääsiäinen Jerusalemissa Herran kunniaksi.</p>	<p>23. Mutta kahdeksantenatoistakymmenentenä kuningas Josian vuonna pidettiin tämä pääsiäinen Herralle Jerusalemissa.</p>	<p>23:23 Mutta cahdexandena toistakymmenenä Cuningas Josian vuonna/ oli tämä Pääsiäinen pidetty HERralle Jerusalemis.</p>
<p>23:24 Myöskin vainaja- ja tietäjähenkien manaajat, kotijumalat ja kivijumalat ja kaikki iljetykset, joita oli nähty Juudan maassa ja Jerusalemissa, Joosia hävitti, täyttääkseen lain sanat, jotka olivat kirjoitettuina siinä kirjassa, minkä pappi Hilkia oli löytänyt Herran temppelistä.</p>	<p>24. Ja Josia perkasi kaikki noidat, merkkein tulkitsiat, kuvat ja epäjumalat, ja kaikki kauhistukset, jotka nähtiin Juudan maalla ja Jerusalemissa; että hän pitäis lain sanat, jotka kirjassa kirjoitetut olivat, jonka pappi Hilkia löysi Herran huoneesta.</p>	<p>23:24 JA Josia percais caicki noidat/ merckein cadzojat/ cuwat ja epäjumalat/ ja caicki cauhistuxet cuin Judan maalla ja Jerusalemis pannut olit/ että hän pitäis Lain sanat/ jotca kirjas kirjoitetut olit/ jonga Pappi Hilkia löysi HERran huonest.</p>

<p>23:25 Ei ollut ennen häntä ollut hänen vertaistansa kuningasta, joka niin kaikesta sydämestänsä, kaikesta sielustansa ja kaikesta voimastansa olisi kääntynyt Herran puoleen, kaiken Mooseksen lain mukaan; eikä hänen jälkeensä tullut hänen vertaistansa.</p>	<p>25. Hänen vertaisensa ei ollut yksikään kuningas ennen häntä, joka niin kaikesta sydämestänsä, kaikesta sielustansa ja kaikesta voimastansa itsensä käänsi Herran tykö, kaiken Moseksen lain jälkeen; ja hänen jälkeensä ei tullut myöskään hänen kaltaistansa.</p>	<p>23:25 Hänen wertaisens ei ollut yxikän Cuningas ennen händä/ joca nijn caikesta sydämestäns/ caikesta sielustans/ caikesta woimastans/ hänens käänsi HERran tygö/ caiken Mosexen Lain jälken/ ja hänen jälkens ei tullut myöskän hänen caltaistans.</p>
<p>23:26 Kuitenkaan ei Herra kääntynyt suuren vihansa hehkusta, kun kerran hänen vihansa oli syttynyt Juudaa vastaan kaikesta siitä, millä Manasse oli vihoittanut hänet.</p>	<p>26. Ei kuitenkaan kääntynyt Herra vihansa suuresta julmuudesta, jolla hän Juudan päälle vihoitettu oli, kaikkein kehoitusten tähden, joilla Manasse hänen kehoittanut oli.</p>	<p>23:26 Cuitengin ei käändynyt HERra hänen wihans julmuudest/ jolla hän Judan päälle wihoitettu oli/ caickein kehoitusten tähden ioilla Manasse hänen kehoittanut oli.</p>
<p>23:27 Ja Herra sanoi: "Minä toimitan myöskin Juudan pois kasvojeni edestä, niinkuin minä olen toimittanut pois Israelin; ja minä hylkään Jerusalemin, tämän kaupungin, jonka minä olin valinnut, ja temppelin, josta minä olin sanonut: 'Minun nimeni on oleva siinä'."</p>	<p>27. Ja Herra sanoi: minä heitän myös Juudan pois minun kasvoini edestä, niinkuin minä Israelin heittänyt olen, ja hylkään tämän kaupungin, jonka minä valinnut olen, Jerusalemin, ja sen huoneen, josta minä puhunut olen: minun nimeni on oleva siellä.</p>	<p>23:27 Ja HERra sanoi: minä heitän Judan pois minun caswoni edest/ nijncuin minä Israelin heittänyt olen/ ja tämän Caupungin jonga minä walinnut olen/ nimittäin Jerusalemin/ ja sen huonen josta minä puhunut olen: Minun nimen on olewa siellä.</p>
<p>23:28 Mitä muuta on kerrottavaa Joosiasta ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.</p>	<p>28. Mitä enempi Josiasta sanomista on, ja kaikista mitä hän tehnyt on: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?</p>	<p>23:28 Mitä enämbi Josiast sanomist on/ ja caikist cuin hän tehnyt on/ cadzo/ se on kirjoitettu Judan Cuningasten Aicakirjas.</p>
<p>23:29 Hänen aikansa farao Neko, Egyptin kuningas, lähti Assurin kuningasta vastaan Eufrat-virrälle. Niin kuningas Joosia meni häntä vastaan, mutta farao surmasi hänet Megiddossa heti, kun näki hänet.</p>	<p>29. Hänen ajallansa matkusti Pharao Neko, Egyptin kuningas, Assyrian kuningasta vastaan Phratin virran tykö; mutta kuningas Josia meni häntä vastaan, ja se tappoi hänen Megiddossa, sittekuin hän oli nähnyt hänen.</p>	<p>23:29 HÄnen ajallans matcusti Pharao Necho Egyptin Cuningas/ Assyrian Cuningasta wastan Phratin wirran tygö/ mutta Cuningas Josia meni händä wastan/ ja cuoli Megiddos/ sijttecuin hän oli nähnyt hänen.</p>
<p>23:30 Ja hänen palvelijansa veivät hänet kuolleena vaunuissa Megiddosta, toivat hänet Jerusalemiin ja hautasivat hänet hänen omaan hautaansa. Mutta maan kansa otti Joosian pojan Jooahaan, voiteli hänet ja teki hänet kuninkaaksi hänen isänsä sijaan.</p>	<p>30. Ja hänen palveliansa veivät hänet kuolleena pois Megiddosta, ja veivät hänen Jerusalemiin ja hautasivat hänen omaan hautaansa. Ja maan kansa otti Joahaksen Josian pojan, voitelimat ja tekivät hänen kuninkaaksi isänsä siaan.</p>	<p>23:30 Ja hänen palwelians weit hänen cuolluna pois Megiddost/ ja weit hänen Jerusalemiijn/ ja hautaisit hänen omaan hautaans. Ja maan Canssa otti Joahaxen Josian pojan/ woiitelit ja teit hänen Cuningaxi hänen Isäns siaan.</p>

23:31 Jooahas oli kahdenkymmenen kolmen vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi kolme kuukautta Jerusalemissa. Hänen äitinsä oli nimeltään Hamutal, Jeremian tytär, Libnasta.	31. Kolmen ajastajan vanha kolmattakymmentä oli Joahas, kuin hän tuli kuninkaaksi, ja hallitsi kolme kuukautta Jerusalemissa. Hänen äitinsä nimi oli Hamutal, Jeremian tytär Libnasta.	23:31 Colmen ajastajan wanha colmattakymmendä oli Joahas cosca hän tuli Cuningaxi/ ja hallidzi colme Cuucautta Jerusalemis. HÄnen äitins nimi oli Hamutal Jeremian tytär Libnast.
23:32 Ja hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä olivat tehneet.	32. Ja hän teki pahaa Herran edessä, niinkuin hänen esi-isänsä tehneet olivat.	23:32 Ja hän teki paha HERran edes nijncuin hänen Isänskin tehnyt oli.
23:33 Mutta farao Neko vangitutti hänet Riblassa, Hamatin maassa, ettei hän hallitsisi Jerusalemissa, ja määräsi maan maksettavaksi pakkoveron: sata talenttia hopeata ja kymmenen talenttia kultaa.	33. Mutta Pharao Neko satoi hänen kiinni Riblatissa Hamatin maalla, ettei hän hallitsisi Jerusalemissa, ja pani sakkoveron maan päälle, sata leiviskää hopiaa ja leiviskän kultaa.	23:33 Mutta Pharao Necho otti hänen kijnni Riblathis Hamathin maalla/ ettei hän hallidzis Jerusalemis/ ja pani weron maan päälle sata leiwiskätä hopiata/ ja leiwiskän culda.
23:34 Ja farao Neko teki Eljakimin, Joosian pojan, kuninkaaksi hänen isänsä Joosian sijaan ja muutti hänen nimensä Joojakimiksi. Mutta Jooahaan hän otti vangiksi, ja tämä joutui Egyptiin; siellä hän kuoli.	34. Ja Pharao Neko teki Eliakimin Josian pojan kuninkaaksi, hänen isänsä Josian siaan, ja muutti hänen nimensä Jojakimiksi; mutta Joahaksen hän otti ja vei Egyptiin, siellä hän kuoli.	23:34 Ja Pharao Necho teki Eliachimin Josian pojan Cuningaxi hänen Isäns siaan/ ja muutti hänen nimens Jojachimixi/ mutta Joahaxen hän otti ja wei Egyptijn/ siellä hän cuoli.
23:35 Hopean ja kullan Joojakim maksoi faraolle; mutta voidakseen maksaa rahat faraon käskyn mukaan hän verotti maata, ottaen maan kansalta, sen mukaan kuin kukin oli verotettu, hopeata ja kultaa, antaakseen farao Nekolle.	35. Ja Jojakim antoi Faraolle hopian ja kullan; kuitenkin laski hän maan verolliseksi, antamaan hopiaa Pharaon käskyn jälkeen: itsekunkin maakunnan kansan teki hän verolliseksi voimansa perästä hopiaan ja kultaan, Pharao Nekolle antaaksensa.	23:35 Ja Jojakim andoi Faraolle hopian ja cullan/ nijn cuitengin laski hän maan werollisexi/ että hän wois nijn paljo hopiata anda Pharaon käskyn jälken/ idzecungin maacunnan Canssan teki hän werollisexi woimans perästä hopiaan ja culdaan/ Faraolle Necholle andaxens.
23:36 Joojakim oli kahdenkymmenen viiden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa yksitoista vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Sebida, Pedajan tytär, Ruumasta.	36. Viidenkolmattakymmenen ajastajan vanha oli Jojakim, kuin hän kuninkaaksi tuli, ja hallitsi yksitoistakymmentä ajastaikaa Jerusalemissa: hänen äitinsä nimi oli Zebuda, Pedajan tytär Ruumasta.	23:36 WIjdencolmattakymmenen ajastajan wanha oli Jojakim cosca hän Cuningaxi tuli/ ja hallidzi yxitoistakymmendä ajastaica Jerusalemis/ hänen äitins nimi oli Zebuda Pedajan tytär Ruumast.
23:37 Hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä olivat tehneet.	37. Ja hän teki pahaa Herran edessä, niinkuin hänen isänsäkin tehneet olivat.	23:37 Ja hän teki paha HERran edes/ nijncuin hänen Isänskin tehnet olit.

24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu
<p>24:1 Hänen aikanaan Nebukadnessar, Baabelin kuningas, lähti liikkeelle, ja Joojakim tuli hänen palvelijakseen. Kolmen vuoden kuluttua tämä jälleen kapinoi häntä vastaan.</p>	<p>1. Hänen aikansa nousi Nebukadnetsar Babelin kuningas; ja Jojakim tuli hänelle alamaiseksi kolmeksi vuodeksi; mutta hän käänsi itsensä ja erkani hänestä.</p>	<p>24:1 NEbucadNezar Babelin Cuningas meni hänen aicanans/ ja Jojakim tuli hänelle alemmaisexi colmexi wuodexi/ joca käänsi idzens ja ercani hänest.</p>
<p>24:2 Ja Herra lähetti hänen kimppuunsa kaldealaisten, aramilaisten, moabilaisten ja ammonilaisten partiojoukkoja; hän lähetti ne Juudan kimppuun sitä tuhoamaan, Herran sanan mukaan, jonka hän oli puhunut palvelijainsa, profeettain, kautta.</p>	<p>2. Ja Herra antoi tulla hänen päällensä sotaväen Kaldeasta, Syriasta, Moabista ja Ammonin lapsista, ja antoi ne tulla Juudeaan hukuttamaan häntä, Herran sanan jälkeen, niinkuin hän oli puhunut palveliainsa prophetain kautta.</p>	<p>24:2 Ja HERra andoi tulla hänen päällensä sotaväen Chaldeast/ Syriast/ Moabist ja Ammonin lapsist/ ja andoi ne tulla Judean hucuttaman händä HERran sanan jälken/ nijncuin hän oli puhunut hänen palweliains Prophetain cautta.</p>
<p>24:3 Mutta tämä tapahtui Juudalle Herran käskystä; ja näin hän toimitti heidät pois kasvojensa edestä Manassen syntien tähden, kaiken tähden, mitä hän oli tehnyt,</p>	<p>3. Mutta se tapahtui Juudalle Herran sanan jälkeen, että hän heitä heittäis pois kasvoinsa edestä Manassen syntein tähden, jotka hän tehnyt oli.</p>	<p>24:3 Mutta se tapahdui Judalle HERran sanan jälken/ että hän heitä heittäis pois caswoins edest Manassen syndein tähden cuin hän tehnyt oli.</p>
<p>24:4 ja myöskin viattoman veren tähden, minkä hän oli vuodattanut täyttäessään Jerusalemin viattomalla verellä; sitä ei Herra tahtonut antaa anteeksi.</p>	<p>4. Ja myös viattoman veren tähden, jonka hän vuodatti, ja täytti Jerusalemin viattomalla verellä: sitä ei Herra tahtonut antaa anteeksi.</p>	<p>24:4 Ja wiattoman weren tähden jonga hän vuodatti/ ja täytti Jerusalemin wiattomalla werellä/ sitä ei HERra tahtonut anda andexi.</p>
<p>24:5 Mitä muuta on kerrottavaa Joojakimista ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.</p>	<p>5. Mitä enempi Joojakimista sanomista on, ja kaikista hänen teoistansa: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?</p>	<p>24:5 Mitä enämbi Jojachimist sanomist on/ ja caikist hänen tegoistans/ cadzo/ se on kirjoitettu Judan Cuningasten Aicakirjas.</p>
<p>24:6 Ja Joojakim meni lepoon isiensä tykö. Ja hänen poikansa Joojakin tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.</p>	<p>6. Ja Joojakim nukkui isäinsä kanssa ja hänen poikansa Joojakin tuli kuninkaaksi hänen siaansa.</p>	<p>24:6 Ja Jojachim nukkui hänen Isäins cansa/ ja hänen poicans Joachin tuli Cuningaxi hänen siaans.</p>
<p>24:7 Egyptin kuningas ei enää lähtenyt maastansa, sillä Baabelin kuningas oli vallannut kaiken, mikä oli Egyptin kuninkaan omaa, Egyptin purosta aina Euftrat-virtaan saakka.</p>	<p>7. Ja Egyptin kuningas ei lähtenyt enään maaltansa; sillä Babelin kuningas oli häneltä ottanut kaikki pois, mitä Egyptin kuninkaan oma oli, Egyptin ojasta Phratin virtaan asti.</p>	<p>24:7 Ja Egyptin Cuningas ei lähtenyt enä hänen maaldans: sillä Babelin Cuningas oli hänelä ottanut caicki pois mitä Egyptin Cuningan oma oli/ Egyptin ojasta Phratin wirtan asti.</p>

24:8 Joojakin oli kahdeksantoista vuoden vanha tullessansa kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kolme kuukautta. Hänen äitinsä oli nimeltään Nehusta, Elnatanin tytär, Jerusalemista.	8. Kahdeksantoistakymmenen vuotinen oli Jojakin tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kolme kuukautta Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Nehusta Elnatanin tytär Jerusalemista.	24:8 CAHdexantoistakymmenen vuotinen oli Joachin tullesans Cuningaxi/ ja hallidzi colme Cuucautta Jerusalemissa/ hänen äitins cudzuttin Nehustha Elnathanin tytär Jerusalemist.
24:9 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä oli tehnyt.	9. Ja hän teki paha Herran edessä, niinkuin hänen isänsäkin tehnyt oli.	24:9 Ja hän teki paha HERran edes/ nijncuin hänen Isänskin tehnyt oli.
24:10 Siihen aikaan Baabelin kuninkaan Nebukadnessarin palvelijat tulivat Jerusalemiin, ja kaupunki saarrettiin.	10. Silloin matkustivat Nebukadnetsarin Babelin kuninkaan palveliat ylös Jerusalemiin; ja kaupunki piiritettiin.	24:10 SIlloin matcustit NebucadNezarin Babelin Cuningan palweliat Jerusalemijn/ ja CAupungi pijritettin.
24:11 Ja Nebukadnessar, Baabelin kuningas, ryntäsi kaupunkiin, hänen palvelijainsa saartaessa sitä.	11. Ja Nebukadnetsar, Babelin kuningas, tuli kaupungin tykö, ja hänen palveliansa piirittivät sen.	24:11 Ja cosca NebucadNezar tuli palwelioittens cansa Caupungijn/ pijritti hän sen.
24:12 Niin Joojakin, Juudan kuningas, antautui Baabelin kuninkaalle äitineen ja palvelijoineen, päällikköineen ja hoviherroineen. Ja Baabelin kuningas otti hänet vangiksi kahdeksantena hallitusvuotenaan.	12. Niin Jojakin Juudan kuningas meni äitinensä Babelin kuninkaan tykö, ja hänen palveliansa, ja ylimmäisensä, ja kamaripalveliansa. Ja Babelin kuningas otti hänen valtakuntansa kahdeksantena vuonna.	24:12 Mutta Jojachin Judan Cuningas meni äitinens Babelin Cuningan tygö/ ja palweliains cansa/ ja ylimmäistens cansa/ ja Camaripalwelioittens cansa. Ja Babelin Cuningas otti hänen cahdexandena hänen waldacundans vuonna.
24:13 Ja hän vei pois sieltä kaikki Herran temppelin ja kuninkaan linnan aarteet, ja hän rikkoi kaikki kultakalut, jotka Israelin kuningas Salomo oli teettänyt Herran temppeliin. Tapahtui, niinkuin Herra oli puhunut.	13. Ja hän otti kaiken tavaran Herran huoneesta ja kuninkaan huoneesta, ja rikkoi kaikki kultaiset astiat, jotka Salomo Israelin kuningas oli Herran templiin antanut tehdä niinkuin Herra puhunut oli,	24:13 Ja hän otti caiken tawaran HERran huonest/ ja Cuningan huonest/ ja rickoi caicki cullaiset astiat/ jotca Salomo Israelin Cuningas oli HERran Templijn andanut tehdä/ nijncuin HERra puhunut oli.
24:14 Ja hän vei pakkosiirtolaisuuteen koko Jerusalemin, kaikki päälliköt ja kaikki sotaurhot, kymmenentuhatta pakkosiirtolaista, ja kaikki sepät ja lukkosepät; ei jäänyt jäljelle muita kuin maakansan köyhät.	14. Ja vei koko Jerusalemin, kaikki ylimmäiset, kaikki voimalliset sotamiehet, kymmenentuhatta vankia, ja kaikki puusepät ja rautasepät pois, niin ettei yhtäkään jäänyt, vaan köyhimmät kansasta maalle;	24:14 Ja wei coco Jerusalemin/ caicki ylimmäiset/ caicki woimalliset/ kymmenen tuhatta fangia/ ja caicki puusepät/ ja caicki rautasepät pois/ ja ei yhtäkän jättänyt/ waan köyhimmän Canssan maalle.
24:15 Hän siirsi Joojakinin vankina Baabeliin; samoin hän vei kuninkaan äidin, kuninkaan puoliset ja hänen hoviherransa sekä muut maan mahtavat pakkosiirtolaisina Jerusalemista Baabeliin,	15. Ja vei Jojakinin ja kuninkaan äidin, kuninkaan emännät ja hänen kamaripalveliansa pois Babeliin. Ja ne voimalliset maalta vei hän myös Jerusalemista vankina Babeliin.	24:15 Ja wei Jojachinin/ ja Cuningan äitin/ Cuningan emännät/ ja hänen Camaripalwelians pois Babelijn. Ja ne woimalliset maalda/ wei hän myös Jerusalemist fangina Babelijn.

24:16 niin myös kaikki sotilaat, luvultaan seitsemäntuhatta, sepät ja lukkosepät, luvultaan tuhat, kaikki sotaan harjaantuneita urhoja. Ne Baabelin kuningas vei pakkosiirtolaisina Baabeliin.	16. Ja kaikki väkevät miehet, seitsemäntuhatta, ja tuhannen puuseppää ja rautaseppää, kaikki väkevät sotamiehet; ja Babelin kuningas vei heidät vankina Babeliin.	24:16 Ja seidzemen tuhatta parasta Canssasta/ ja tuhannen puuseppä ja rautaseppä/ caicki wäkwewät sotamiehet. Ja Babelin Cuningas wei heidän fangina Babelijn.
24:17 Mutta Baabelin kuningas asetti hänen setänsä Mattanjan kuninkaaksi hänen sijaansa ja muutti hänen nimensä Sidkiaksi.	17. Ja Babelin kuningas asetti Mattanian hänen setänsä kuninkaaksi hänen siaansa ja muutti hänen nimensä Zidkiaksi.	24:17 Ja Babelin Cuningas asetti Mathanian hänen setäns Cuningaxi hänen siaans/ ja muutti hänen nimens/ ja cudzui hänen Zidechia.
24:18 Sidkia oli kahdenkymmenen yhden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa yksitoista vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Hamutal, Jeremian tytär, Libnasta.	18. Yhden vuoden vanha kolmattakymmentä oli Zidkia tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi yksitoistakymmentä vuotta Jerusalemissa. Hänen äitinsä nimi oli Hamutal, Jeremian tytär Libnasta.	24:18 YHden vuoden wanha colmattakymmendä oli Zidechia tullesans Cuningaxi/ ja hallidzi yxitoistakymmendä vuotta Jerusalemiss. Hänen äitins cudzuttin Hamital Jeremian tytär Libnast.
24:19 Hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, aivan samoin kuin Joojakim oli tehnyt.	19. Ja hän teki pahaa Herran edessä, niinkuin Jojakin myös tehnyt oli.	24:19 Ja hän teki paha HERran edes/ nijncuin Jojachim myös tehnyt oli.
24:20 Sillä Herran vihan tähden kävi näin Jerusalemille ja Juudalle, kunnes hän vihdoin heitti heidät pois kasvojensa edestä.	20. Sillä se tapahtui niin Jerusalemin ja Juudan kanssa Herran vihasta, siihen asti että hän heitti heidät pois kasvoinsa edestä. Ja Zidkia erkani Babelin kuninkaasta.	24:20 Sillä se tapahdui nijn Jerusalemin ja Judan cansa HERran wihasta/ sijhenasti että hän heitti heidän pois caswons edest. Ja Zidechia ercani Babelin Cuningast.
25 LUKU	25 LUKU	XXV. Lucu
25:1 Sidkia kapinoi Baabelin kuningasta vastaan. Hänen yhdeksäntenä hallitusvuotenaan, sen kymmenennessä kuussa, kuukauden kymmenentenä päivänä, kävi Nebukadnessar, Baabelin kuningas, hän ja koko hänen sotajoukkonsa, Jerusalemin kimppuun ja asettui leiriin sitä vastaan. Ja he rakensivat saartovarusteet sitä vastaan yltympäri.	1. Niin tapahtui yhdeksäntenä hänen valtakuntansa vuonna, kymmenentenä päivänä kymmenennellä kuulla, että Nebukadnetsar Babelin kuningas tuli kaiken väkensä kanssa Jerusalemin eteen, ja he sioittuivat sen eteen ja rakensivat saarron joka taholta sen ympärille.	25:1 JA yhdexändenä hänen waldacundans vuonna kymmendenä päiwänä kymmenellä Cuulla tuli NebucadNesar Babelin Cuningas/ caiken hänen wäkens cansa Jerusalemin eteen/ ja he sioitit heidäns sen eteen/ ja rakensit skantzin sen ymbärille.
25:2 Näin kaupunkia piiritettiin kuningas Sidkian yhdenteentoista hallitusvuoteen asti.	2. Ja niin oli se kaupunki piiritetty kuningas Zidkian ensimmäiseen vuoteen toistakymmentä.	25:2 Ja nijn oli se Caupungi pijritetty yhtentoistakymmenden Cuningas Zidechian wuoten asti.

25:3 Mutta neljännen kuukauden yhdeksäntenä päivänä, kun nälänhätä ahdisti kaupunkia eikä ollut leipää maan kansalle,	3. Mutta yhdeksännellä kuukaudella tuli sangen suuri nälkä kaupunkiin, niin ettei maakunnan kansalla mitään syömistä ollut.	25:3 Mutta yhdessännellä Cuccaudella/ tuli sangen suuri nälkä Caupungijn/ nijn ettei Canssalla maacunnas mitän syömistä ollut.
25:4 valloitettiin kaupunki, ja kaikki sotilaat pakenivat yöllä molempien muurien välistä porttitietä, joka oli kuninkaan puutarhan puolella, kaldealaisten ollessa kaupungin ympärillä, ja he kulkivat Aromaahan päin.	4. Niin kukistettiin kaupunki, ja kaikki sotamiehet pakenivat yöllä ulos porttitietä, niiden kahden muurin väliltä, joka menee kuninkaan yrttitarhaan (vaan Kaldealaiset olivat ympäri kaupunkia), ja hän pakeni sitä tietä myöten tasaiselle kedolle.	25:4 Nijn cukistettin Caupungi/ ja caicki sotamiehet pakenit yöllä ulos porttitietä/ nijden cahden muurin wälildä/ joca mene Cuningan krydimaahan (waan Calderit olit ymbäri Caupungita) ja hän pakeni sitä tietä myöden tasaiselle kedolle.
25:5 Mutta kaldealaisten sotajoukko ajoi kuningasta takaa, ja he saavuttivat hänet Jerikon aroilla; ja kaikki hänen sotaväkinsä oli jättänyt hänet ja hajaantunut.	5. Mutta Kaldealaisten sotaväki ajoi kuningasta takaa, ja he käsittivät hänen Jerihon kedolla; ja kaikki sotamiehet, jotka hänen tykönänsä olivat, olivat hänestä hajonneet.	25:5 Mutta Chalderein sotaväki ajoi Cuningast taca/ ja käsitit hänen tasaisella kedolla läsnä Jerihota/ ja caicki sotamiehet jotca hänen tykönänsä olit/ olit hänestä erannet.
25:6 Ja he ottivat kuninkaan kiinni ja veivät hänet Baabelin kuninkaan eteen Riblaan; ja hänelle julistettiin tuomio:	6. Mutta kuninkaan he ottivat kiinni ja veivät hänen Babelin kuninkaan tykö Riblattiin; ja he tuomitsivat hänen,	25:6 Mutta Cuningan he otit kijnni/ ja weit hänen Babelin Cuningan tygö Riblathijn/ ja he duomidzit hänen.
25:7 Sidkian pojat teurastettiin hänen silmiensä edessä, ja Sidkialta itseltään hän sokaisutti silmät ja kytketti hänet vaskikahleisiin, ja hänet vietiin Baabeliin.	7. Ja he tappoivat Zidkian lapset hänen silmänsä nähden, ja puhkasivat Zidkian silmät, ja sitoivat hänen kaksilla vaskikahleilla ja veivät Babeliin.	25:7 Ja he tapoit Zidechian lapset hänen silmäins nähden/ ja puhcaisit Zidechian silmät/ ja sidoit hänen cahleisijn ja weit Babelijn.
25:8 Viidennessä kuussa, kuukauden seitsemäntenä päivänä, Baabelin kuninkaan Nebukadnessarin yhdeksäntoista hallitusvuotena, tuli Baabelin kuninkaan palvelija Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, Jerusalemiin.	8. Seitsemäntenä päivänä viidennellä kuukaudella, se on yhdeksästoistakymmenes Nebukadnessarin Babelin kuninkaan ajastaika, tuli Nebutsaradan huovin päämies, Babelin kuninkaan palvelia, Jerusalemiin,	25:8 SEidzemendenä päiwänä wijdennellä Cuccaudella/ se on yhdessästoistakymmenes NebucadNezarin Babelin Cuningan ajastaica/ tuli NebuzarAdan sodanpäämies Babelin Cuningan palwelia Jerusalemijn.
25:9 Hän poltti Herran temppelin ja kuninkaan linnan ja kaikki Jerusalemin talot; kaikki ylhäisten talot hän poltti tulella.	9. Ja poltti Herran huoneen ja kuninkaan huoneen, ja kaikki huoneet Jerusalemissa, niin myös kaikki suuret huoneet poltti hän tulella.	25:9 Ja poltti HERran huonen ja Cuningan huonen/ ja caicki huonet Jerusalemist/ caicki myös suuret huonet poltti hän tulella.
25:10 Ja koko kaldealaisten sotajoukko, joka henkivartijain päälliköllä oli mukanaan, repi maahan Jerusalemin muurit, yltympäri.	10. Ja kaikki Kaldealaisten sotaväki, jotka huovin päämiehen kanssa olivat, särkivät muurit, jotka Jerusalemin ympärillä olivat.	25:10 Ja caicki Chalderein sotaväki jotca huowin päämiehen cansa olit/ särjit muurit cuin Jerusalemin ymbärillä olit.

25:11 Ja Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, vei pakkosiirtolaisuuteen kansan tähteet, mitä oli jäljellä kaupungissa, sekä ne, jotka olivat menneet Baabelin kuninkaan puolelle, ja muun rahvaan.	11. Mutta muun kansan, joka jäänyt oli kaupunkiin, ja ne jotka Babelin kuninkaan tykö paenneet olivat, ja muun yhteisen kansan vei Nebutsaradan huovin päämies pois.	25:11 Mutta muun Canssan joca jäänyt oli Caupungijn/ ja ne jotca Babelin Cuningan tygö paennet olit/ ja sen muun yhteisen Canssan wei NebuzarAdan huowin ylimmäinen päämies pois.
25:12 Mutta osan maan köyhiä henkivartijain päällikkö jätti jäljelle viinitarhureiksi ja peltomiehiksi.	12. Ja niitä halvimpia maakunnassa jätti huovin päämies viinamäen miehiksi ja peltomiehiksi.	25:12 Ja jätti niytä halwimbiamaacundaan wijnamäen miehiä ja peldomiehiä.
25:13 Vaskipylväät, jotka olivat Herran temppelissä, altaiden telineet ja vaskimeren, jotka olivat Herran temppelissä, kaldealaiset särkivät ja veivät vasken Baabeliin.	13. Mutta Kaldealaiset särkivät vaskiset patsaat Herran huoneessa, ja istuimet, ja vaskimeren, joka Herran huoneessa oli, ja veivät niiden vasken Babeliin.	25:13 MUTta Chalderit särjit waskiset padzat HERran huones/ ja istuimet/ ja waskimeren joca HERran huones oli/ ja weit wasken Babelijn.
25:14 Ja kattilat, lapiot, veitset, kupit ja kaikki vaskikalut, joita oli käytetty jumalanpalveluksessa, he ottivat pois.	14. Ja padat, lapiot, veitset, lusikat ja kaikki vaskiset astiat, joilla palveltiin, ottivat he pois.	25:14 Ja padat/ lapoit/ weidzet/ lusicat/ ja caicki waskiset astiat/ joilla palweltin/ otit he pois.
25:15 Samoin otti henkivartijain päällikkö hiilipannut ja maljat, jotka olivat läpeensä kultaa tai hopeata.	15. Huovin päämies otti myös pannut ja maljat, jotka olivat kokonansa kullasta ja hopiasta,	25:15 Huowin päämies otti myös pannut ja waskimaljat jotca olit cullast ja hopiast.
25:16 Molempien pylväiden, meren ja telineiden, jotka Salomo oli teettänyt Herran temppeliin - näiden kaikkien esineiden vaski ei ollut punnittavissa.	16. Kaksi patsasta, yhden meren ja istuimet, jotka Salomo oli antanut rakentaa Herran huoneesen; joita vaskiastioita ei taidettu kaikkia punnita.	25:16 Caxi padzasta yhden meren/ ja istuimet jotca Salomo oli andanut raketa HERran huoneseen/ näitä waskiastioita ei taittu caickia punnita.
25:17 Toisen pylvään korkeus oli kahdeksantoista kyynärää, ja sen päässä oli pylväänpää vaskesta; pylväänpään korkeus oli kolme kyynärää, ja pylväänpään päällä oli ristikkokoriste ja granaattiomenia ylt ympäri, kaikki vaskea; ja samanlaiset oli toisessa pylväessä ristikkokoristeen päällä.	17. Yksi patsas oli kahdeksantoistakymmentä kyynärää korkia, ja sen kruunu oli myös vaskesta, joka kruunu oli kolme kyynärää korkia, ja verkko ja granatin omenat ympäri kruunun olivat kaikki vaskesta: tainkaltainen oli myös toinen patsas verkkoinensa.	25:17 Yxi padzas oli cahdexantoistakymmendä kynärätä corkia/ ja sen cnuppi oli myös waskesta/ joca oli colme kynärätä corkia/ ja wyöt ja Granatin omenat ymbäri cnupin olit caicki waskesta/ taincaltainen oli myös toinen padzas wöinens.
25:18 Henkivartijain päällikkö otti ylimmäisen papin Serajan ja häntä lähimmän papin Sefanjan sekä kolme ovenvartijaa,	18. Ja huovin päämies otti papin Serajan ensimmäisestä vuorosta ja papin Zephanian toisesta vuorosta, ja kolme ovenvartiaa,	25:18 JA huowinpäämies otti Papin Serajan sijtä ensimmäisestä wuorost/ ja Papin Zephanian toisest wuorost/ ja colme owen wartiat.

<p>25:19 ja kaupungista hän otti yhden hoviherran, joka oli sotaväen tarkastaja, ja viisi kuninkaan lähintä miestä, jotka tavattiin kaupungista, sekä sotapäällikön kirjurin, jonka tehtävänä oli ottaa maan kansaa sotapalvelukseen, ja kuusikymmentä miestä maan kansasta, jotka tavattiin kaupungista.</p>	<p>19. Ja yhden kamarihaltian otti hän kaupungista, joka oli sotaväen haltiaksi asetettu, ja viisi miestä niistä, jotka seisoivat aina kuninkaan edessä, jotka kaupungista löydettiin, ja Sopherin sodanpäämiehen, joka maan kansan opetti sotimaan, niin myös kuusikymmentä miestä maan väestä, jotka kaupungista löydettiin.</p>	<p>25:19 Ja yhden Camarihaldian Caupungist/ joka oli sotaväen haldiaksi asetettu/ ja wijsi miestä niistä cuin seisoit aina Cuningan edes/ jotca Caupungist löyttin. Ja Sopherin sodanpäämiehen/ joka maan Canssan opetti sotiman/ ja cuusikymmendä miestä maan wäest/ jotca sijtä Caupungista löyttin.</p>
<p>25:20 Nämä otti Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, ja vei heidät Baabelin kuninkaan eteen Riblaan.</p>	<p>20. Nämät otti Nebutsaradan huovin ylimmäinen ja vei Babelin tykö Riblatiin.</p>	<p>25:20 Nämät otti NebuzarAdan huovin ylimmäinen/ ja wei Babelin Cuningan tygö Riblathijn.</p>
<p>25:21 Ja Baabelin kuningas antoi lyödä heidät kuoliaaksi Riblassa Hamatin maassa. Ja niin Juuda vietiin pois maastansa pakkosiirtolaisuuteen.</p>	<p>21. Ja Babelin kuningas löi ja tappoi ne Riblatissa Hematin maalla. Näin vietiin Juuda pois maaltansa.</p>	<p>25:21 Ja Babelin Cuningas tappoi ne Riblathis Hemathin maalla. Näin wietin Juda pois hänen maaldans.</p>
<p>25:22 Mutta sen väen käskynhaltijaksi, joka jäi Juudan maahan, sen, jonka Nebukadnessar, Baabelin kuningas, jätti sinne, hän asetti Gedaljan, Ahikamin pojan, Saafanin pojanpojan.</p>	<p>22. Mutta sen väen päälle, joka Juudan maassa jälellä oli, jonka Nebukadnetsar Babelin kuningas jättänyt oli, asetti hän Gedalian Ahikamin pojan, Saphamin pojan.</p>	<p>25:22 MUTta NebucadNezar Babelin Cuningas asetti Gedalian Ahikamin pojan Saphanin pojan sen väen päälle/ jonga hän jätti Judaan.</p>
<p>25:23 Kun kaikki sotaväen päälliköt, he ja heidän miehensä, kuuluivat, että Baabelin kuningas oli asettanut Gedaljan käskynhaltijaksi, tulivat he miehinensä Gedaljan luo Mispaan, nimittäin Ismael, Netanjan poika, Joohanen, Kaareahin poika, netofalainen Seraja, Tanhumetin poika, ja Jaasanja, maakatilaisen poika.</p>	<p>23. Kuin kaikki sotajoukkoin päämiehet ja muut kuuluivat Babelin kuninkaan korottaneen Gedalian, tulivat he Gedalian tykö Mitspaan: Ismael Netanian poika, ja Johanan Karean poika, ja Seraja Tanhumetin Netophatilaisen poika, ja Jaasanja Maakatin poika, miehinensä.</p>	<p>25:23 Cosca caicki sotajoucko/ päämiehet ja muut cuulit Babelin Cuningan corgottanen Gedalian/ tulit he Gedalian tygö Mizpaan/ nimittäin/ Ismael Nethanin poica/ ja Johanan Kareahn poica/ ja Seraja Thanhumethin sen Netophathiterin poica/ ja Jaesanja Maechatin poica/ heidän miehinens.</p>
<p>25:24 Ja Gedalja vannoi heille ja heidän miehille ja sanoi heille: "Älkää peljätkö kaldealaisten palvelijoita. Jääkää maahan ja palvelkaa Baabelin kuningasta, niin te menestytte."</p>	<p>24. Ja Gedalia vannoi heille ja heidän miehille ja sanoi heille: älkäät peljätkö olla Kaldealaisten alamaisina: pysykää maassa ja palvelkaat Babelin kuningasta, niin te menestytte.</p>	<p>25:24 Ja Gedalia wannoi heille ja heidän miehille/ ja sanoi: älkät peljätkö olla Chalderein alimmaisna/ pysykätte maalla ja olcat Babelin Cuningalle cuuliaiset/ nijn teidän menesty.</p>

<p>25:25 Mutta seitsemännessä kuussa tuli Ismael, Netanjan poika, Elisaman pojanpoika, joka oli kuninkaallista sukua, mukanaan kymmenen miestä, ja he löivät kuoliaaksi Gedaljan ja ne Juudan miehet ja kaldealaiset, jotka olivat hänen kanssansa Mispassa.</p>	<p>25. Mutta seitsemännellä kuukaudella tuli Ismael Netanian poika, Elisaman pojan kuninkaallisesta suvusta, ja kymmenen miestä hänen kanssansa, ja tappoivat Gedalian ja ne Juudalaiset ja Kaldealaiset, jotka hänen kanssansa olivat Mitspassa.</p>	<p>25:25 MUtta seidzemennellä Cuucaudella tuli Ismael Nethanian poica/ Elisaman poica Cuningalisesta sugusta/ ja kymmenen miestä hänen cansans/ ja tapoit Gedalian/ ja ne Judalaiset ja Chalderit jotca hänen cansans olit Mizpaas.</p>
<p>25:26 Silloin nousi kaikki kansa, pienimmästä suurimpaan, ja samoin sotaväen päälliköt, ja he menivät Egyptiin, sillä he pelkäsivät kaldealaisia.</p>	<p>26. Niin nousi kaikki kansa sekä suuret että pienet, ja sotaväen päämiehet, ja tulivat Egyptiin; sillä he pelkäsivät Kaldealaisia.</p>	<p>25:26 Nijn nousi caicki Canssa sekä suuret että pienet/ ja sotawäen päämiehet/ ja tulit Egyptijn: sillä he pelkäisit Chalderejä.</p>
<p>25:27 Mutta kolmantenäkymmenentenä seitsemäntenä vuotena siitä, kun Joojakin, Juudan kuningas, oli viety pakkosiirtolaisuuteen, kahdennessatoista kuussa, kuukauden kahdentenäkymmenentenä seitsemäntenä päivänä, korotti Evil-Merodak, Baabelin kuningas, samana vuonna, jona hän tuli kuninkaaksi, Juudan kuninkaan Joojakinin pään, vapauttaen hänet vankilasta.</p>	<p>27. Seitsemäntenä ajastaikana neljättäkymmentä, sittekuin Jojakin Juudan kuningas oli viety pois, seitsemäntenä päivänä kolmattakymmentä, toisella kuukaudella toistakymmentä otti Evilmerodak Babelin kuningas ensimmäisenä valtakuntansa vuonna Jojakinin Juudan kuninkaan ylös vankihuoneesta,</p>	<p>25:27 SEidzemendenä ajastaicana neljättäkymmendä/ sijttecuin Jojachin Judan Cuningas oli wiety pois/ seidzemendenä päiwänä colmattakymmendä/ toisella Cuucaudella toistakymmendä otti EwilMerodach Babelin Cuningas ensimmäisnä hänen waldacundans vuonna Jojachinin Judan Cuningan fangihuonesta.</p>
<p>25:28 Ja hän puhutteli häntä ystävällisesti ja asetti hänen istuimensa ylemmäksi muitten kuningasten istuimia, jotka olivat hänen tykönänsä Baabelissa.</p>	<p>28. Ja puhui hänen kanssansa ystävällisesti, ja asetti hänen istuimensa ylemmäksi niiden kuningasten istuimia, jotka hänen tykönänsä olivat Babelissa,</p>	<p>25:28 Ja puhui hänen cansans ystävälisest/ ja asetti hänen istuimens ylemmä Cuningasten istuimita/ jotca hänen tykönäns olit Babelis.</p>
<p>25:29 Hän sai panna pois vangin puvun ja aina aterioida hänen luonaan, niin kauan kuin eli.</p>	<p>29. Ja muutti hänen vankeutensa vaatteet; ja hän söi aina hänen tykönänsä kaiken elinaikansa;</p>	<p>25:29 Ja muutti hänen fangeudens waattet/ ja hän söi aina hänen tykönäns caiken elinaicans.</p>
<p>25:30 Ja hän sai kuninkaalta elatuksensa, mitä kunakin päivänä tarvitsi, vakinaisen elatuksen, niin kauan kuin eli.</p>	<p>30. Ja hän määräsi hänelle hänen osansa, hänelle aina joka päivä kuninkaalta annettavaksi, kaikkena hänen elinaikanansa.</p>	<p>25:30 Ja määräis hänelle hänen osans/ hänelle aina jocapäiwä Cuningalda annetta caickena hänen elinaicanans.</p>

ENSIMMÄINEN AIKAKIRJA	1. AIKAKIRJA	Ensimmäinen Chronikän Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Aadam, Seet, Enos,	Adam, Set, Enos,	1:1 ADam/ Seth/ Enos.
1:2 Keenan, Mahalalel, Jered,	2. Kenan, Mahaleel, Jared,	1:2 Kenan/ Mahalaleel/ Jared.
1:3 Hanok, Metusalah, Lemek,	3. Henok, Metusala, Lamek,	1:3 Henoch/ Methusala/ Lamech.
1:4 Nooa, Seem, Haam ja Jaafet.	4. Noa, Sem, Ham ja Japhet.	1:4 Noe/ Sem/ Ham ja Japhet.
1:5 Jaafetin pojat olivat Goomer, Maagog, Maadai, Jaavan, Tuubal, Mesek ja Tiiras.	5. Japhetin lapset: Gomer, Magog, Madai, Javan ja Tubal, Mesek ja Tiras.	1:5 Nämät owat Japhetin lapset: Gomer/ Magog/ Madai/ Jawan/ Tubal/ Mesech ja Thiras.
1:6 Ja Goomerin pojat olivat Askenas, Diifat ja Toogarma.	6. Gomerin lapset: Askenas, Riphatja, Togarma.	1:6 Gomerin lapset owat: Ascenas/ Riphat ja Thogarma.
1:7 Ja Jaavanin pojat olivat Elisa ja Tarsisa, kittiläiset ja roodanilaiset.	7. Niin myös Javanin lapset: Elisa ja Tarsisa, Kittim ja Dodanim.	1:7 Jawan lapset owat: Elisa/ Tharsisa/ Chitim ja Dodanim.
1:8 Haamin pojat olivat Kuus, Misraim, Puut ja Kanaan.	8. Hamin lapset: Kus, Mitsraim, Put ja Kanaan.	1:8 Hamin lapset owat: Chus/ Mizraim/ Put ja Canaan.
1:9 Ja Kuusin pojat olivat Seba, Havila, Sabta, Raema ja Sabteka. Ja Raeman pojat olivat Saba ja Dedan.	9. Ja Kusin lapset: Seba, Hevila, Sabta, Raema ja Sabteka; ja Raeman lapset: Sjeba ja Dedan.	1:9 Chusin lapset owat: Seba/ Hewila/ Sabtha/ Raema ja Sabthecha. 1:10 Raeman lapset owat: Scheba ja Dedan.
1:10 Ja Kuusille syntyi Nimrod; hän oli ensimmäinen valtiastalon päällikö.	10. Kus siitti Nimrodin: tämä rupeisi olemaan voimallinen maalla.	1:11 Chus sijtti Nimrodin. Tämä rupeisi olemaan voimallinen maalla.
1:11 Ja Misraimille syntyivät luudilaiset, anamilaiset, lehabilaiset, naftuhilaiset,	11. Mistrain siitti Ludim, Anamim, Lehabim, Naphutim,	1:12 Mizraim sijtti Ludim/ Anamim/ Lehabim/ Naphtuhim/
1:12 patrokselaiset ja kasluhilaiset, joista filistealaiset ovat lähteneet, sekä kaftorilaiset.	12. Niin myös Patrusim ja Kaluhim, joista Philistealaiset ovat tulleet ja Kaphtorim.	Patrusim ja Casluhim. 1:13 (Joista Philisterit owat tulleet) ja Caphthorim.
1:13 Ja Kanaanille syntyivät Siidon, hänen esikoisensa, ja Heet,	13. Kanaan siitti Zidonin esikoisensa ja Hetin,	1:14 Canaan sijtti Zidonin esikoisensa. 1:15 Hethin/
1:14 sekä jebusilaiset, amorilaiset, gircasilaiset,	14. Niin myös Jebusin, Amarin ja Gergosin,	Jebusin/ Amarin/ Gergosin/
1:15 hivviläiset, arkilaiset, siiniläiset,	15. Ja Hevin, Arkin ja Sinin,	ja Hewin. 1:16 Arkin/ Sinin/
1:16 arvadilaiset, semarilaiset ja hamatilaiset.	16. Ja Arvadin, Zemarin ja Hematin.	Arwadin/ Zemarin ja Hemathin.

1:17 Seemin pojat olivat Eelam, Assur, Arpaksad, Luud, Aram, Uus, Huul, Geter ja Mesek.	17. Semin lapset: Elam, Assur, Arphaksad, Lud ja Aram, Uts, Hul, Geter ja Masek.	1:17 SEmin lapset owat: Elam/ Assur/ Arphachsad/ Lud/ Aram/ Uz/ Hul/ Gether ja Masech.
1:18 Ja Arpaksadille syntyi Selah, ja Selahille syntyi Eeber.	18. Arphaksad siitti Salan, ja Sala siitti Eberin.	1:18 Arphachsad sijtti Salahn/ ja Salah Eberin.
1:19 Ja Eeberille syntyi kaksi poikaa; toisen nimi oli Peleg, sillä hänen aikansa jakaantuivat maan asukkaat, ja hänen veljensä nimi oli Joktan.	19. Eeberille oli syntynyt kaksi poikaa: yhden nimi oli Peleg, että hänen aikansa oli maa jaettu, ja hänen veljensä nimi oli Joktan.	1:19 Eeberille oli syndynyt caxi poica/ yhden nimi Peleg/ että hänen aicanans oli maa jaettu/ ja hänen weljens nimi oli Jaketan.
1:20 Ja Joktanille syntyivät Almodad, Selef, Hasarmavet, Jerah,	20. Joktan siitti Almodadin ja Salephin, Hatsarmavetin ja Jaran,	1:20 Jaketan sijtti Almodadin/ Salephin/ Hazarmawethin/ Jarahn.
1:21 Hadoram, Uusal, Dikla,	21. Hadoramin, Usalin ja Diklan,	1:21 Hadoramin/ Usalin/ Diklan.
1:22 Eebal, Abimael, Saba,	22. Ebalin, Abimaelin ja Sjeban,	1:22 Ebalin/ Abimaelin/ Scheban.
1:23 Oofir, Havila ja Joobab. Kaikki nämä olivat Joktanin poikia.	23. Ophirin, Hevilan ja Jobadin: nämät ovat kaikki Joktanin lapset.	1:23 Ophirin/ Hewilan ja Jobabin. Nämät owat caicki Jakethanin lapset.
1:24 Seem, Arpaksad, Selah,	24. Sem, Arphaksad, Sala,	1:24 Sem/ Arphachsad/ Salah.
1:25 Eeber, Peleg, Regu,	25. Eber, Peleg, Regu,	1:25 Eber/ Peleg/ Regu.
1:26 Serug, Naahor, Terah,	26. Serug, Nahor, Tara,	1:26 Serug/ Nahor/ Tharah.
1:27 Abram, se on Aabraham.	27. Abram, se on Abraham.	1:27 Abram/ se on Abraham.
1:28 Aabrahamin pojat olivat Iisak ja Ismael.	28. Abrahamin lapset: Isaak ja Ismael.	1:28 Abrahamin lapset olit Isaac ja Ismael.
1:29 Tämä on heidän sukuluettelonsa: Nebajot, Ismaelin esikoinen, Keedar, Adbeel, Mibsam,	29. Nämät ovat heidän sukukuntansa: Ismaelin esikoinen Nebajot, Kedar, Adbeel ja Mibsam,	1:29 Nämät owat heidän sucucundans: Ismaelin esicoinen Nebajoth/ Kedar/ Adbeel/ Mibsam.
1:30 Misma, Duuma, Massa, Hadad, Teema,	30. Misma, Duma, Masa, Hadad ja Tema,	1:30 Misma/ Duma/ Masa/ Hadad/ Thema.
1:31 Jetur, Naafis ja Keedma. Nämä olivat Ismaelin pojat.	31. Jetur, Naphis ja Kedma: nämät ovat Ismaelin lapset.	1:31 Jethur/ Naphis/ Kedma. Nämät owat Ismaelin lapset.
1:32 Ja Keturan, Aabrahamin sivuvaimon, pojat, jotka tämä synnytti, olivat Simran, Joksan, Medan, Midian, Jisbak ja Suuah. Joksanin pojat olivat Saba ja Dedan.	32. Keturan Abrahamin toisen emännän lapset, jotka hän synnytti: Simran, Joksan, Medan, Midian, Jesbak ja Sua; ja Joksanin lapset: Sjeba ja Dedan.	1:32 Keturan Abrahamin toisen emännän lapset olit: Simran/ Jachsän/ Medan/ Midian/ Jesbach/ Sua. Jachsänin lapset owat Scheba ja Dedan.
1:33 Ja Midianin pojat olivat Eefa, Eefer, Hanok, Abida ja Eldaa. Kaikki nämä olivat Keturan jälkeläisi	33. Midianin lapset: Epha, Epher, Henok, Abida ja Eldaa. Nämät ovat kaikki Keturan lapset.	1:33 Midianin lapset owat: Epha/ Epher/ Henoeh/ Abida/ Eldaa. Nämät owat caicki Keturan lapset.

1:34 Ja Aabrahamille syntyi Iisak. Iisakin pojat olivat Eesau ja Israel.	34. Ja Abraham siitti Isaakin. Isaakin lapset olivat Esau ja Israel.	1:34 JA Abraham sijtti Isaachin. Isaachin lapset olit Esau ja Israel.
1:35 Eesaun pojat olivat Elifas, Reguel, Jeus, Jaelam ja Koorah.	35. Esaun lapset: Eliphaz, Reguel, Jeus, Jaelam ja Korah.	1:35 Esaun lapset owat: Eliphaz/ Reguel/ Jeus/ Jaelam ja Korah.
1:36 Elifaan pojat olivat Teeman, Oomar, Sefi, Gaetam, Kenas, Timna ja Amalek.	36. Eliphan lapset: Teman, Omar, Zephi, Gaetan, Kenas, Timna ja Amalek.	1:36 Eliphan lapset owat: Theman/ Omar/ Zephi/ Gaethan/ Kenas/ Thimna ja Amalech.
1:37 Reguelin pojat olivat Nahat, Serah, Samma ja Missa.	37. Reguelin lapset: Nahat, Sera, Samma ja Missa.	1:37 Reguelin lapset owat: Nahath/ Serah/ Sammah ja Misa.
1:38 Seirin pojat olivat Lootan, Soobal, Sibon, Ana, Diison, Eeser ja Diisan.	38. Seirin lapset: Lotan, Sobal, Sibeon ja Ana, Dison, Etsar ja Disan.	1:38 Seirin lapset owat: Lothan/ Sobal/ Sibeon/ Ana/ Dison/ Ezer ja Disan.
1:39 Lootanin pojat olivat Hoori ja Hoomam; ja Lootanin sisar oli Timna.	39. Lotanin lapset: Hori ja Homam; mutta Lotanin sisar oli Timna.	1:39 Lothanin lapset owat: Hori ja Homam. Mutta Lothanin sisar oli Thimna.
1:40 Soobalin pojat olivat Aljan, Maanahat, Eebal, Sefi ja Oonan. Ja Sibonin pojat olivat Aija ja Ana.	40. Sobalin lapset: Aljan, Manahat, Ebal, Sephi ja Onam. Sibeonin lapset ovat: Aija ja Ana.	1:40 Sobalin lapset olit: Alian/ Manahath/ Ebal/ Sephi ja Onam. Sibeonin lapset owat: Aja ja Ana.
1:41 Anan pojat olivat Diison. Ja Diisonin pojat olivat Hamran, Esban, Jitran ja Keran.	41. Anan lapset: Dison. Disonin lapset: Hamran, Esban, Jitran ja Karan.	1:41 Anan lapsi/ Dison. Disonin lapset owat: Hamram/ Esban/ Jethran ja Chran.
1:42 Eeserin pojat olivat Bilhan, Saavan ja Jaakan. Diisanin pojat olivat Uus ja Aran.	42. Etsarin lapset: Bilhan, Saevan, Jaekan. Disanin lapset: Uts ja Aran.	1:42 Ezerin lapset owat: Bilhan/ Saewan/ Jaechan. Disanin lapset owat: Uz ja Aran.
1:43 Ja nämä olivat ne kuninkaas, jotka hallitsivat Edomin maassa, ennenkuin mikään kuningas oli hallinnut israelilaisia: Bela, Beorin poika; ja hänen kaupunkinsa nimi oli Dinhaba.	43. Nämät ovat kuninkaas, jotka hallitsivat Edomin maalla, ennenkuin yksikään kuningas hallitsi Israelin lasten seassa: Bela Beorin poika, ja hänen kaupunkinsa nimi oli Dinhaba.	1:43 Nämät owat Cuningat jotca hallidzit Edomin maalla/ ennencuin yxikän Cuningas hallidzi Israelin lasten seas:
1:44 Ja kun Bela kuoli, tuli Joobab, Serahin poika, Bosrasta, kuninkaaksi hänen sijaansa.	44. Ja kuin Bela oli kuollut, tuli Jobab Seran poika Botsrasta kuninkaaksi hänen siaansa.	1:44 Bela Beorin poica/ ja hänen Caupungins nimi oli Dinhaba.
1:45 Kun Joobab kuoli, tuli Huusam, teemanilaisten maasta, kuninkaaksi hänen sijaansa.	45. Kuin Jobab oli kuollut, tuli Husam kuninkaaksi hänen siaansa, Temanilaisten maalta.	1:45 Cosca Jobab oli cuollut/ tuli Husam Cuningaxi hänen siaans/ Themaniterein maalda.
1:46 Kun Huusam kuoli, tuli Hadad, Bedadin poika, kuninkaaksi hänen sijaansa, hän, joka voitti midianilaiset Mooabin maassa; ja hänen kaupunkinsa nimi oli Avit.	46. Kuin Husam oli kuollut, tuli hänen siaansa kuninkaaksi Hadad Bedadin poika, joka löi Midianilaiset Moabilaisten kedolla; ja hänen kaupunkinsa nimi oli Avit.	1:46 Cosca Husam oli cuollut/ tuli hänen siaans Cuningaxi Hadad Bedadin poica/ joca löi Midianiterit Moabiterein kedolla. Ja hänen Caupungins nimi oli Awith.

1:47 Kun Hadad kuoli, tuli Samla, Masrekasta, kuninkaaksi hänen sijaansa.	47. Kuin Hadad oli kuollut, tuli hänen siaansa kuninkaaksi Samla Masrekasta.	1:47 Cosca Hadad oli cuollut/ tuli hänen siaans Cuningaxi Samla Mazrekist.
1:48 Kun Samla kuoli, tuli Saul, virran rannalla olevasta Rehobotista, kuninkaaksi hänen sijaansa.	48. Kuin Samla oli kuollut, tuli Saul Rehobotin virran tyköä kuninkaaksi hänen siaansa.	1:48 Cosca Samla oli cuollut/ tuli Saul Rehobothin wirran tykö Cuningaxi hänen siaans.
1:49 Kun Saul kuoli, tuli Baal-Haanan, Akborin poika, kuninkaaksi hänen sijaansa.	49. Kuin Saul oli kuollut, tuli Baal Hanan Akborin poika kuninkaaksi hänen siaansa.	1:49 Cosca Saul oli cuollut/ tuli BaalHanan Ahborin poica Cuningaxi hänen siaans.
1:50 Kun Baal-Haanan kuoli, tuli Hadad kuninkaaksi hänen sijaansa, ja hänen kaupunkinsa nimi oli Paagi; ja hänen vaimonsa nimi oli Mehetabel, Matredin tytär, joka oli Mee-Saahabin tytär.	50. Kuin Baal Hanan oli kuollut, hallitsi hänen siassansa Hadad; ja hänen kaupunkinsa nimi oli Pagi. Ja hänen emäntänsä nimi oli Mehetabeel, Matredin tytär, Mehasabin tyttären.	1:50 Cosca BaalHanan/ oli cuollut/ hallidzi hänen siasans Hadad/ ja hänen Caupungins nimi oli Pagi. Ja hänen emändäns nimi oli Mehetabeel Matredin tytär ja Mesahabin tytär.
1:51 Ja Hadad kuoli; ja Edomin sukuruhtinaat olivat: ruhtinas Timna, ruhtinas Alva, ruhtinas Jetet,	51. Kuin Hadad oli kuollut, olivat ruhtinaat Edomissa: ruhtinas Timna, ruhtinas Alja, ruhtinas Jetet,	1:51 Cosca Hadad oli cuollut/ olit Förstit Edomis. 1:52 Se Försti Thimna/ se Försti Alian/ se Försti Thetheth/
1:52 ruhtinas Oholibama, ruhtinas Eela, ruhtinas Piionon,	52. Ruhtinas Oholibama, ruhtinas Ela, ruhtinas Pinon,	se Försti Ahalibama/ se Försti Elath/ se Försti Pinon.
1:53 ruhtinas Kenas, ruhtinas Teeman, ruhtinas Mibsar,	53. Ruhtinas Kenas, ruhtinas Teman, ruhtinas Mibtsar,	1:53 Se Försti Kenan/ se Försti Theman/ se Försti Mibzar.
1:54 ruhtinas Magdiel, ruhtinas Iiram. Nämä olivat Edomin sukuruhtinaat.	54. Ruhtinas Magdiel, ruhtinas Iram: nämät ovat Edomin ruhtinaat.	1:54 Se Försti Madia/ se Försti Iram: Nämät owat Edomin Förstit.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Nämä olivat Israelin pojat: Ruuben, Simeon, Leevi ja Juuda, Isaskar ja Sebulon,	1. Nämät ovat Israelin lapset: Ruben, Simeon, Levi ja Juuda, Isaskar ja Sebulon,	2:1 NÄMät owat Israelin lapset: Ruben/ Simeon/ Lewi/ Juda/ Isaschar/ Sebulon.
2:2 Daan, Joosef ja Benjamin, Naftali, Gaad ja Asser.	2. Dan, Joseph ja Benjamin, Naphtali, Gad ja Asser.	2:2 Dan/ Joseph/ BenJamin/ Nephtali/ Gad ja Asser.
2:3 Juudan pojat olivat Eer, Onan ja Seela; nämä kolme synnytti hänelle Suuahin tytär, kanaanilainen. Mutta Eer, Juudan esikoinen, ei ollut otollinen Herran silmissä; sentähden hän antoi hänen kuolla.	3. Juudan lapset: Ger, Onan, Sela, ne kolme synnytti hänelle Suan tytär Kanaanealainen. Ja Ger Juudan esikoinen oli paha Herran edessä, sentähden tappoi hän hänen.	2:3 JUDan lapset owat/ Ger/ Onan/ Sela/ ne colme synnytti hänelle Suhan tytär se Cananeri. Ja Ger Judan esikoinen oli paha HERran edes/ sentähden tappoi hän hänen.

2:4 Ja Taamar, Juudan miniä, synnytti hänelle Pereksen ja Serahin. Juudan poikia oli kaikkiaan viisi.	4. Ja Tamar hänen miniänsä synnytti hänelle Peretsen ja Seran, niin että Juudan lapsia oli kaikkiansa viisi.	2:4 Ja Thamar hänen miniäns synnytti hänelle Perezin ja Serahn/ niijn että Judan lapsia oli caickians wijsi.
2:5 Pereksen pojat olivat Hesron ja Haamul.	5. Peretsen lapset: Hetsron ja Hamul.	2:5 Perezin lapset owat: Hezron ja Hamul.
2:6 Ja Serahin pojat olivat Simri, Eetan, Heeman, Kalkol ja Daara; heitä oli kaikkiaan viisi.	6. Seran lapset: Simri, Etan, Heman, Kalkol ja Dara: ja heitä kaikkiansa oli myös viisi.	2:6 Serahn lapset owat: Simri/ Ethan/ Heman/ Caleol ja Dara/ ja heitä caickians oli myös wijsi.
2:7 Ja Karmin pojat olivat Aakar, joka syöksi Israelin onnettomuuteen, kun oli uskonon ja anasti tuhon omaksi vihittyä.	7. Karmin lapset: Akar, joka Israelin murheelliseksi saatti, ryhtyissänsä kirottuun.	2:7 Charmin lapset owat: Achar/ joca Israelin murhellisexi saatti/ ryhtyisäns kirottuun.
2:8 Ja Eetanin poika oli Asarja.	8. Etanin lapset, Asaria.	2:8 Ethanin lapsi on Azaria.
2:9 Ja Hesronin pojat, jotka hänelle syntyivät, olivat Jerahmeel, Raam ja Kelubai.	9. Hetsronin lapset, jotka hänelle ovat syntyneet: Jerahmeel, Ram ja Kalubai.	2:9 Hezronin lapset jotca hänelle owat syndynet: Jerahmeel/ Ram ja Chalubai.
2:10 Ja Raamille syntyi Amminadab, ja Amminadabille syntyi Nahson, Juudan jälkeläisten ruhtinas.	10. Ram siitti Amminadabin; Amminadab siitti Nahessonin, Juudan lasten päämiehen.	2:10 Ram sijtti AmiNadabin/ AmiNadab sijtti Nahessonin/ Judan lasten päämiehen.
2:11 Ja Nahsonille syntyi Salma, ja Salmalle syntyi Boas.	11. Nahesson siitti Salman; Salma siitti Boaksen.	2:11 Nahesson sijtti Salman/ Salma sijtti Boaxen.
2:12 Ja Booalle syntyi Oobed, ja Oobedille syntyi Iisai.	12. Boas siitti Obedin; Obed siitti Isain.	2:12 Boas sijtti Obedin/ Obed sijtti Isain.
2:13 Ja Iisaille syntyi esikoisena Eliab, toisena Abinadab, kolmantena Simea,	13. Isai siitti esikoisensa Eliabin, toisen Abinadabin, kolmannen Simean,	2:13 Isai sijtti Eliabin hänen esicoisens/ toisen AbiNadabin/ colmannen Simean.
2:14 neljäntenä Netanel, viidentenä Raddai,	14. Neljännen Netaneelin, viidennen Raddain,	2:14 Neljännen Nethaneelin/ wijdennen Raddainin.
2:15 kuudentena Oosem ja seitsemäntenä Daavid.	15. Kuudennen Otsemin ja seitsemännen Davidin.	2:15 Cuudennen Ozemin ja seidzemennen Dawidin.
2:16 Ja heidän sisarensa olivat Seruja ja Abigail. Ja Serujan pojat olivat Abisai, Jooab ja Asael, kaikkiaan kolme.	16. Ja heidän sisarensa olivat Seruja ja Abigail. Serujan lapset: Abisai, Joab ja Asael, ne kolme.	2:16 Ja Seruja ja Abigail oli heidän sisarens. Serujan lapset owat: Abisai/ Joab ja Asahel/ ne colme.
2:17 Ja Abigail synnytti Amasan; ja Amasan isä oli ismaelilainen Jeter.	17. Ja Abigail synnytti Amasan; ja Jeter Ismaelilainen oli Amasan isä.	2:17 Ja Abigail synnytti Amasan/ ja Jether se Ismaeliteri oli Amasan Isä.

2:18 Ja Kaalebille, Hesronin pojalle, syntyi lapsia Asubasta, hänen vaimostaan, ja Jeriotista; ja nämä olivat Asuban pojat: Jeeser, Soobab ja Ardon.	18. Kaleb Hetsronin poika siitti emäntänsä Asuban ja Jerigodin kanssa, nämät ovat hänen lapsensa: Jeser, Sobad ja Ardon.	2:18 Chaleb Hezronin poika sijtti Asuban ja Jerigothin hänen emändäins cansa/ ja nämät owat hänen lapsens: Jeser/ Sobab ja Ardon.
2:19 Ja kun Asuba kuoli, nai Kaaleb Efratin, ja tämä synnytti hänelle Huurin.	19. Ja kuin Asuba kuoli, otti Kaleb itsellensä Ephratin, joka synnytti hänelle Hurin.	2:19 Ja cosca Asuba cuoli/ otti Chaleb Ephrathin/ ja hän synnytti hänelle Hurin.
2:20 Ja Huurille syntyi Uuri, ja Uurille syntyi Besalel.	20. Hur siitti Urin ja Uri siitti Betsaleelin.	2:20 Hur sijtti Urin/ ja Uri sijtti Bezaleelin.
2:21 Senjälkeen meni Hesron Maakirin, Gileadin isän, tyttären tykö; ja hän nai tämän ollessaan kuudenkymmenen vuoden vanha. Ja tämä synnytti hänelle Segubin.	21. Sitte meni Hetsron Makirin Gileadin isän tyttären tykö ja nai hänen, kuin hän oli kuudenkymmenen ajastaikainen; ja hän synnytti hänelle Segubin.	2:21 Sijtte macais Hezron Machirin Gileadin Isän tyttären cansa/ ja nai hänen cuudenkymmenen ajastaicaisna/ ja hän synnytti hänelle Segubin.
2:22 Ja Segubille syntyi Jaair; tällä oli kaksikymmentä kolme kaupunkia Gileadin maassa.	22. Ja Segub siitti Jairin; ja hänellä oli kolmekolmattakymmentä kaupunkia Gileadin maakunnassa.	2:22 Ja Segub sijtti Jairin/ hänellä oli colmekolmattakymmendä Caupungita Gileadin maacunnas.
2:23 Mutta gesurilaiset ja aramilaiset ottivat heiltä Jaairin leirikylät ja Kenatin ynnä sen tytärkaupungit, kuusikymmentä kaupunkia. Kaikki nämä olivat Maakirin, Gileadin isän, poikia.	23. Mutta Gesur ja Aram saivat heiltä Jairin kylät, Kenatin ja hänen tyttärensä, kuusikymmentä kaupunkia: kaikki nämät ovat Makirin Gileadin isän lapset.	2:23 Mutta Gesur ja Aram sait heildä Jairin kylät/ Kenath ja hänen tyttärens cuusikymmendä Caupungita: caicki nämät owat Machirin Gileadin Isän lapset.
2:24 Kun Hesron oli kuollut Kaaleb-Efratassa, synnytti Abia - hän oli Hesronin vaimo - hänelle Ashurin, Tekoan isän.	24. Kuin Hetsron oli kuollut Kalebin Ephratassa, niin Hetsronin emäntä Abia synnytti hänelle Assurin Tekoan isän.	2:24 Cosca Hezron oli cuollut Chalebin Ephratas/ ja Hezronin emändä Abia synnytti hänelle Assurin Thecoan Isän.
2:25 Ja Jerahmeelin, Hesronin esikoisen, pojat olivat Raam, esikoinen, ja Buuna, Ooren, Oosem ja Ahia.	25. Ja Jerahmeelilla Hetsronin esikoisella olivat lapset: hänen esikoisensa Ram, ja Buna, Oren, Otsem ja Ahia.	2:25 Jerahmeelillä Hezronin esicoisella olit lapset: Ram/ Buna/ Oren/ Ozem ja Ahia.
2:26 Ja Jerahmeelilla oli vielä toinen vaimo, jonka nimi oli Atara; hän oli Oonamin äiti.	26. Ja Jerahmeelilla oli vielä toinen emäntä, hänen nimensä oli Atara, hän on Onamin äiti.	2:26 Ja Jerahmeelillä oli wielä toinen emändä/ hänen nimens oli Atara/ hän on Onamin äiti.
2:27 Ja Raamin, Jerahmeelin esikoisen, pojat olivat Maas, Jaamin ja Eker.	27. Ja Ramin Jerahmeelin esikoisen lapset: Maats, Jamin ja Eker.	2:27 Ja Ramin Jerahmeelin esicoisen lapset owat: Maaz/ Jamin ja Eker.
2:28 Ja Oonamin pojat olivat Sammai ja Jaada; ja Sammain pojat olivat Naadab ja Abisur.	28. Ja Onamilla olivat lapset: Samai ja Jada; Samain lapset: Nadab ja Abisur.	2:28 Ja Onamilla olit lapset/ Samai ja Jada. Samain lapset owat/ Nadab ja Abisur.

2:29 Ja Abisurin vaimon nimi oli Abihail, ja tämä synnytti hänelle Ahbanin ja Moolidin.	29. Ja Abisurin emännän nimi oli Abihail, ja hän synnytti hänelle Ahbanin ja Molidin.	2:29 Ja Abisurin emändä cudzuttin Abihail/ ja hän synnytti hänelle Ahbanin ja Molidin.
2:30 Ja Naadabin pojat olivat Seled ja Appaim. Ja Seled kuoli lapsetonna.	30. Nadabin lapset: Seled ja Appaim. Ja Seled kuoli lapsetonna.	2:30 Nadabin lapset owat/ Seled ja Appaim. Ja Seled cuoli lapsitoinna.
2:31 Ja Appaimin poika oli Jisi; ja Jisin poika oli Seesan; ja Seesanin poika oli Ahlai.	31. Ja Appaimin lapset: Jisei; ja Jisein lapset: Sesan; Sesanin lapset: Ahlai.	2:31 Ja Appaimin lapset owat/ Jesei/ ja Jesein lapset owat/ Sesan/ Sesanin lapset owat/ Ahelai.
2:32 Ja Jaadan, Sammain veljen, pojat olivat Jeter ja Joonatan. Jeter kuoli lapsetonna.	32. Ja Jodan Sammain veljen lapset: Jeter ja Jonatan. Ja Jeter kuoli lapsetonna.	2:32 Ja Jadanin Samain weljen lapset owat/ Jether ja Jonathan. Ja Jether cuoli lapsitoinna.
2:33 Ja Joonatanin pojat olivat Pelet ja Saasa. Nämä olivat Jerahmeelin jälkeläisiä.	33. Ja Jonatanin lapset: Pelet ja Sasa: nämät ovat Jerahmeelin lapset.	2:33 Ja Peleth ja Sasa owat Jonathanin lapset/ nämät owat Jerahmeelin lapset.
2:34 Mutta Seesanilla ei ollut poikia, vaan ainoastaan tyttäriä. Ja Seesanilla oli egyptiläinen palvelija, jonka nimi oli Jarha.	34. Sesanilla ei ollut yhtään poikaa, vaan tyttäriä. Ja Sesanilla oli Egyptiläinen palvelia, hänen nimensä oli Jarha.	2:34 Sesanilla ei ollut yhtän poica/ mutta tyttäritä. Ja Sesanilla oli Egyptiläinen palwelia/ hänen nimens oli Jarha.
2:35 Ja Seesan antoi tyttärensä vaimoksi palvelijallensa Jarhalle, ja hän synnytti tälle Attain.	35. Ja Sesan antoi Jarhalle palveliallensa tyttärensä emännäksi, hän synnytti hänelle Attain.	2:35 Ja Sesan andoi Jarhalle hänen palweliallens tyttärens emännäxi/ hän synnytti hänelle Athain.
2:36 Ja Attaille syntyi Naatan, ja Naatanille syntyi Saabad.	36. Attai siitti Natanin, Natan siitti Sabadin.	2:36 Athai sijtti Nathanin/ Nathan sijtti Sabadin.
2:37 Ja Saabadille syntyi Eflal, ja Eflalille syntyi Oobed.	37. Sabad siitti Ephlalin, Ephlal siitti Obedin.	2:37 Sabad sijtti Ephlalin/ Ephlal sijtti Obedin.
2:38 Ja Oobedille syntyi Jeehu, ja Jeehulle syntyi Asarja.	38. Obed siitti Jehun, Jehu siitti Asarian.	2:38 Obed sijtti Jehun/ Jehu sijtti Asarian.
2:39 Ja Asarjalle syntyi Heles, ja Helekselle syntyi Eleasa.	39. Asaria siitti Haletsin, ja Halets siitti Elasan.	2:39 Asaria sijtti Halezin. Halez sijtti Elleasan.
2:40 Ja Eleasalle syntyi Sismai, ja Sismaille syntyi Sallum.	40. Elasa siitti Sismain, ja Sismai siitti Sallumin.	2:40 Elleasa sijtti Sissemain/ Sissemai sijtti Sallumin.
2:41 Ja Sallumille syntyi Jekamja, ja Jekamjalle syntyi Elisama.	41. Sallum siitti Jekamian, ja Jekamia siitti Elisaman.	2:41 Sallum sijtti Jekamian/ Jekamia sijtti Elisaman.
2:42 Ja Kaalebin, Jerahmeelin veljen, pojat olivat Meesa, hänen esikoisensa, joka oli Siifin isä, ja Maaresan, Hebronin isän, pojat.	42. Kalebin Jerahmeelin veljen lapset: Mesa hänen esikoisensa; hän on Siphin isä: ja Maresan Hebronin isän lapset.	2:42 Chalebin Jerahmeelin lapset owat/ Mesa hänen esicoisens/ hän on Siphin Isä: ja Maresa Hebronin Isän lapsi.
2:43 Ja Hebronin pojat olivat Koorah, Tappuuh, Rekem ja Sema.	43. Ja Hebronin lapset: Kora, Tappua, Rekem ja Samma.	2:43 Ja Hebronin lapset owat: Korah/ Thapuuh/ Rekem ja Sama.

2:44 Ja Semalle syntyi Raham, Jorkeamin isä, ja Rekemille syntyi Sammai.	44. Samma siitti Rahamin Jorkamin isän; ja Rekem siitti Sammain.	2:44 Sama sijtti Rahamin Jarkamin Isän/ Rekem sijtti Samain.
2:45 Ja Sammain poika oli Maaon, ja Maaon oli Beet-Suurin isä.	45. Ja Sammain poika Maon, ja Maon oli Betsurin isä.	2:45 Ja Samain pojan nimi oli Maon/ ja Maon oli Bethzurin Isä.
2:46 Ja Eefa, Kaalebin sivuvaimo, synnytti Haaranin, Moosan ja Gaaseksen; ja Haaranille syntyi Gaases.	46. Ja Epha Kalebin vaimo synnytti Haranin, Motsan ja Gaseksen; ja Haran siitti Gaseksen.	2:46 Ja Epha Chalebin vaimo synnytti Haranin/ Mosanin ja Gasexen/ ja Haran sijtti Gasexen.
2:47 Ja Jahdain pojat olivat Regem, Jootam, Geesan, Pelet, Eefa ja Saaf.	47. Ja Jahdain lapset: Regem, Jotam, Gesan, Pelet, Epha ja Saaph.	2:47 Ja Jahdainin lapset owat: Rekem/ Jotham/ Gesan/ Peleth/ Epha ja Saaph.
2:48 Maaka, Kaalebin sivuvaimo, synnytti Seberin ja Tirhanan.	48. Maeka Kalebin vaimo synnytti Seberin ja Tirhenan.	2:48 Ja Maecha Chalebin vaimo synnytti Seberin ja Thirhenan.
2:49 Hän synnytti myös Saafin, Madmannan isän, Sevan, Makbenan isän ja Gibeän isän. Ja Kaalebin tytär oli Aksa.	49. Ja hän synnytti myös Saaphin Madmannan isän ja Sjevan Makbenan isän ja Gibeän isän. Ja Aksa oli Kalebin tytär.	2:49 Ja hän synnytti myös Saphin Madmannan Isän/ ja Sewan Mahbenan Isän/ ja Gibeän Isän/ ja Achsa oli Chalebin tytär.
2:50 Nämä olivat Kaalebin jälkeläisiä. Huurin, Efratan esikoisen, pojat olivat Soobal, Kirjat-Jearimin isä,	50. Nämät olivat Kalebin lapset Hurin pojan Ephratan esikoisen: Sobal, Kirjatjearimin isä,	2:50 Nämät olit Chalebin lapset Hurin pojan Ephratan esikoisen/ Sobal KiriathJearimin Isä.
2:51 Salma, Beethovenin isä, ja Haaref, Beet-Gaaderin isä.	51. Salma Beethovenin isä, Hareph Betgaderin isä.	2:51 Salma Bethlehemin Isä/ Hareph Bethgaderin Isä.
2:52 Soobalin, Kirjat-Jearimin isän, jälkeläiset olivat Rooe ja toinen puoli Menuhotia.	52. Ja Sobalilla Kirjatjearimin isällä oli poikia: Haroe, Hatsimenyhot.	2:52 Ja Sobalilla KiriathJearimin Isällä oli poikia/ Haroe/ Hatzi/ Menyhot.
2:53 Kirjat-Jearimin suvut olivat jeteriläiset, puutilaiset, suumatilaiset ja misrailaiset. Heistä ovat soratilaiset ja estaolilaiset lähteneet.	53. Ja Kirjatjearimin sukukunnat: Jetriläiset, Putilaiset, Sumatilaiset ja Misrailaiset. Heistä ovat Zorgatilaiset ja Estaolilaiset tulleet.	2:53 Ne sucucunnat KiriathJearimis olit/ Jethriterit/ Puthiterit/ Sumahiterit ja Misraiterit. Heistä owat ne Zaregathiterit ja Esthoaliterit tullet.
2:54 Ja Salman jälkeläiset olivat Beethoven ja netofalaiset, Atrot, Beet-Joab ja toinen puoli manahtilaisia, sorilaiset.	54. Salman lapset, Beethoven ja Netophatilaiset, Joabin huoneen kruunut; ja puoli osaa Manahtilaisista ovat Zorgilaiset.	2:54 Salman lapset owat/ Beethoven ja Netophatiterit/ Joabin huonen Cruunu/ ja puoli osa Manahtitereist owat Zareitherit.
2:55 Ja kirjanoppineiden suvut, jotka asuivat Jabeksessa, olivat tiratilaiset, simatilaiset ja sukatilaiset. Nämä olivat ne keeniläiset, jotka polveutuvat Hammatista, Reekabin suvun isästä.	55. Ja kirjoittajain sukukunnat, jotka asuivat Jabeksessa, ovat Tirgatilaiset, Simealaiset, Sukatilaiset. Nämät ovat Kiniläiset, jotka ovat tulleet Hammatista Reekabin huoneen isästä.	2:55 Ja kirjoittajan sucucunnat cuin asuit Jabexes owat Thircathiterit/ Simeathiterit/ Suchathiterit. Nämät owat Kinitherit/ jotca owat tullet Hamathist Bethrechabin Isäst.

3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Nämä ovat ne Daavidin pojat, jotka syntyivät hänelle Hebronissa: esikoinen Amnon, jisreeliläisestä Ahinoamista; toinen Daniel, karmelilaisesta Abigailista;	1. Nämät olivat Davidin pojat, jotka hänelle syntyneet olivat Hebronissa: Amnon esikoinen, joka syntyi Ahinoamista Jisreeliläisestä, toinen Daniel Abigailista Karmelilaisesta.	3:1 NÄMät olit Dawidin pojat/ jotca hänelle syndynet olit Hebronis. Amon esikoinen joca synnyi Ahinoamist Jesreeliterist/ toinen Daniel Abigailist Carmeliterist.
3:2 kolmas Absalom, Maakan, Gesurin kuninkaan Talmain tyttären, poika; neljäs Adonia, Haggitin poika;	2. Kolmas Absalom Maakan poika Talmain Gessurin kuninkaan tyttären, neljäs Adonia Haggitin poika,	3:2 Colmas Absolom Maechan poica Thalmain Gessurin Cuningan tyttären/ neljäs Adoniah Hagithin poica.
3:3 viides Sefatja, Abitalista; kuudes Jitream, hänen vaimostaan Eglasta.	3. Viides Sephatia Abitalista, kuudes Jitream, hänen emännästänsä Eglasta.	3:3 Wijdes SaphathJa Abitalist/ cuudes Jethream/ hänen emännästäns Eglast.
3:4 Nämä kuusi syntyivät hänelle Hebronissa, jossa hän hallitsi seitsemän vuotta ja kuusi kuukautta. Mutta Jerusalemissa hän hallitsi kolmekymmentä kolme vuotta.	4. Nämät kuusi ovat hänelle syntyneet Hebronissa. Ja hän hallitsi siellä seitsemän vuotta ja kuusi kuukautta; mutta Jerusalemissa hallitsi hän kolmeneljättäkymmentä ajastaikaa.	3:4 Nämät cuusi owat hänelle syndynet Hebronis. Ja hän hallidzi siellä seidzemen vuotta ja cuusi Cuucautta/ mutta Jerusalemis hallidzi hän colmeneljättäkymmendä ajastaica.
3:5 Ja nämä syntyivät hänelle Jerusalemissa: Simea, Soobab, Naatan ja Salomo, kaikkiaan neljä, Bat-Suuasta, Ammielin tyttärestä;	5. Ja nämät ovat hänelle syntyneet Jerusalemissa: Simea, Sobab, Natan ja Salomo, ne neljä Batsuasta Ammeelin tyttärestä.	3:5 Ja nämät owat hänelle syndynet Jerusalemis/ Simea/ Sobab/ Nathan/ Salomo/ ne neljä BathSuast Amielin tyttärest.
3:6 sitten Jibhar, Elisama, Elifelet,	6. Sitte Jibhar, Elisama ja Eliphalet,	3:6 Sijtte Jebhear/ Elisama/ Eliphaleth.
3:7 Noogah, Nefeg, Jaafia,	7. Nogah, Nepheg ja Japhia,	3:7 Nogah/ Nepheg/ Japia.
3:8 Elisama, Eljada ja Elifelet; kaikkiaan yhdeksän.	8. Elisama, Eljada, Eliphelet; ne yhdeksän.	3:8 Elisama/ Eliada/ Eliphaleth/ yhdexän.
3:9 Tässä ovat kaikki Daavidin pojat, lukuunottamatta sivuvaimojen poikia. Ja Taamar oli heidän sisarensa.	9. Nämät ovat kaikki Davidin pojat; ilman muiden vaimoin lapsia. Ja Tamar oli heidän sisarensa.	3:9 Nämät owat caicki Dawidin pojat/ ilman jalcawaimon lapsita. Ja Thamar oli heidän sisarens.
3:10 Ja Salomon poika oli Rehabeam; tämän poika Abia; tämän poika Aasa; tämän poika Joosafat;	10. Rehabeam oli Salomon poika, hänen poikansa Abia, hänen poikansa Asa, hänen poikansa Josaphat,	3:10 REhabeam oli Salomon poica/ hänen poicans oli Abia/ hänen poicans oli Assa/ hänen poicans oli Josaphat.
3:11 tämän poika Jooram; tämän poika Ahasja; tämän poika Jooas;	11. Hänen poikansa Joram, hänen poikansa Ahasia, hänen poikansa Joas,	3:11 Hänen poicans oli Joram/ hänen poicans oli Ahasia/ hänen poicans oli Joas.
3:12 tämän poika Amasja; tämän poika Asarja; tämän poika Jootam;	12. Hänen poikansa Amasia, hänen poikansa Asaria, hänen poikansa Jotam,	3:12 Hänen poicans oli Amasia/ hänen poicans oli Asaria/ hänen poicans oli Jotham.

3:13 tämän poika Aahas; tämän poika Hiskia; tämän poika Manasse;	13. Hänen poikansa Ahas, hänen poikansa Hiskia, hänen poikansa Manasse,	3:13 Hänen poicans oli Ahas/ hänen poicans oli Hiskia/ hänen poicans oli Manasse.
3:14 tämän poika Aamon; tämän poika Joosia.	14. Hänen poikansa Amon, hänen poikansa Josia.	3:14 Hänen poicans oli Amon/ hänen poicans oli Josia.
3:15 Ja Joosian pojat olivat esikoinen Joohanin, toinen Jojakim, kolmas Sidkia, neljäs Sallum.	15. Mutta Josian pojat olivat: esikoinen Johanan, toinen Jojakim, kolmas Zidkia, neljäs Sallum.	3:15 Mutta Josian pojat olit/ esikoinen Johanan/ toinen Jojakim/ kolmas Zedechia/ neljäs Sallum.
3:16 Ja Jojakimin pojat olivat hänen poikansa Jekonja ja tämän poika Sidkia.	16. Mutta Jojakimin lapset: Jekonia hänen poikansa, Zidkia hänen poikansa.	3:16 Mutta Jojakimin lapset olit/ Jechania/ hänen poicans oli Zidechia.
3:17 Ja vangitun Jekonjan pojat olivat: hänen poikansa Sealtiel,	17. Mutta vangitun Jekonian lapset: hänen poikansa Sealtiel,	3:17 MUTta Jechanian lapset olit Assir/ ja Sealthiel/
3:18 Malkiram, Pedaja, Senassar, Jekamja, Hoosama ja Neadja.	18. (Hänen poikansa) Malkiram, Pedaja, Senassar, Jekamja, Hosama, Nedabja.	3:18 hänen poicans Malkiram/ Phadaja/ Seneazar/ Jekamia/ Hosama/ Nedabia.
3:19 Ja Pedajan pojat olivat Serubbaabel ja Siimei. Ja Serubbaabelin pojat olivat Mesullam ja Hananja, ja heidän sisarensa oli Selomit;	19. Pedajan pojat, Zerubbabel ja Simi; Zerubbabelin pojat Mesullam ja Hanania, ja heidän sisarensa Selomit,	3:19 Phadajan pojat olit/ Zerubabel ja Simeil/ Zerubbabelin pojat olit Mesullam ja Hanania/ ja heidän sisarensa Selomith.
3:20 vielä Hasuba, Oohel, Berekja, Hasadja ja Juusab-Hesed, kaikkiaan viisi.	20. Hasuba, Ohel, Berekia, Hasadia, Jusabhesed; ne viisi.	3:20 Hesuba/ Ohel/ Berechia/ Hasadia/ JusabHeses/ wijsi.
3:21 Ja Hananjan pojat olivat Pelatja ja Jesaja, Refajan pojat, Arnanin pojat, Obadjan pojat ja Sekanjan pojat.	21. Hananian pojat Pelatja ja Jesaja; Rephajan pojat, Arnanin pojat, Obadian pojat, Sekanian pojat.	3:21 Hananian pojat olit PlatJa/ ja Jesaia/ Rephajan pojat/ Arnan pojat/ Obadian pojat/ Sachanian pojat.
3:22 Ja Sekanjan poika oli Semaja; ja Semajan pojat olivat Hattus, Jigal, Baariah, Nearja ja Saafat, kaikkiaan kuusi.	22. Mutta Sekanian lapset: Semaja; ja Semajan lapset: Hattus, Jigal, Baria, Nearia, Saphat; ne kuusi.	3:22 Mutta Sachanian lapset olit/ Semaja: Ja Semajan lapset olit/ Hatus/ Jegeal/ Bariah/ Nearia/ Saphath/ cuusi.
3:23 Ja Nearjan pojat olivat Eljoenai, Hiskia, Asrikam, kaikkiaan kolme.	23. Nearin lapset: Eljoenai, Hiskia, Asrikam; ne kolme.	3:23 Nearian lapset olit/ Elioenai/ Hiskia/ Asrikam/ colme.
3:24 Ja Eljoenain pojat olivat Hoodavja, Eljasib, Pelaja, Akkub, Joohanin, Delaja ja Anani, kaikkiaan seitsemän.	24. Eljoenain lapset: Hodajeva, Eljasib, Pelaja, Akkub, Johanan, Delaja ja Anani; ne seitsemän.	3:24 Elioenain lapset olit/ Hodaja/ Eliasib/ Plaja/ Akub/ Johanan/ Delaja/ ja Anani/ seidzemen.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Juudan pojat olivat Peres, Hesron, Karmi, Huur ja Soobal.	1. Juudan lapset: Perets, Hetsron, Karmi, Hur ja Sobal.	4:1 JUdan lapset olit Perez/ Hezron/ Charmi/ Hur/ ja Sobal.

4:2 Ja Reajalle, Soobalin pojalle, syntyi Jahat, ja Jahatille syntyivät Ahumai ja Lahad. Nämä ovat soratilaisten suvut.	2. Mutta Reaja Sobalin poika siitti Jahatin, Jahat siitti Ahumain ja Lahadin: nämät ovat Zorgalaisten sukukunnat.	4:2 Mutta Reaja Sobalin poika sijtti Jahathin/ Jahath sijtti Ahumain ja Lahadin/ nämä owat Zaregathiterin sucucunda.
4:3 Ja nämä olivat Eetamin isän pojat: Jisreel, Jisma ja Jidbas; ja heidän sisarensa nimi oli Haslelponi;	3. Ja nämät Etamin isän: Jisreel, Jisma, Jidbas, ja heidän sisarensa nimi oli Hatslelponi.	4:3 Ja tämä on Ethamin Isä/ Jesreel/ Jesma/ Jedbas/ ja heidän sisarens nimi oli Hazlelponi.
4:4 vielä Penuel, Gedorin isä, ja Eeser, Huusan isä. Nämä olivat Huurin, Efratan esikoisen, Beetlehemin isän, pojat.	4. Ja Penuel Gedorin isä, ja Eser Husan isä: nämät ovat Hurin Betlehemin isän Ephratan esikoisen lapset.	4:4 Ja Pnuel Gedorin Isä/ ja Eser Husan Isä. Nämä owat Hurin lapset/ sen ensimmäisen Ephrathan pojat Bethlehemin Isän.
4:5 Ja Ashurilla, Tekoan isällä, oli kaksi vaimoa, Hela ja Naara.	5. Mutta Ashurilla Tekoan isällä oli kaksi emäntää, Helea ja Naera.	4:5 Mutta Assurilla Thecoan Isällä oli caxi emändätä Helea ja Naera.
4:6 Ja Naara synnytti hänelle Ahussamin, Heeferin, Teemenin ja ahastarilaiset. Nämä olivat Naaran pojat.	6. Ja Naera synnytti hänelle Ahussamin, Hepherin, Temenin, Ahastarin: nämät ovat Naeran lapset.	4:6 Ja Naera synnytti hänelle Ahusamin/ Hepherin/ Themini/ Ahastharin/ nämät owat Naeran lapset.
4:7 Ja Helan pojat olivat Seret, Soohar ja Etnan.	7. Mutta Helean lapset: Zeret, Jesohar ja Etnan.	4:7 Mutta Helean lapset olit Zereth/ Jesohar ja Ethnan.
4:8 Ja Koosille syntyivät Aanub ja Soobeba sekä Aharhelin, Haarumin pojan, suvut.	8. Mutta Kots siitti Anubin ja Hatsobeban, ja Aharhelin Harumin pojan sukukunnat.	4:8 Mutta Coz sijtti Anubin ja Hazobeban/ ja Aharhelin Harumin pojan sugut.
4:9 Mutta Jabes oli suuremmassa arvossa pidetty kuin hänen veljensä; ja hänen äitinsä oli antanut hänelle nimen Jabes sanoen: "Olen synnyttänyt hänet kipuja kärsien."	9. Mutta Jagbets oli kuuluisampi veljiänsä; ja hänen äitinsä kutsui hänen Jagbets, sillä hän sanoi: minä olen hänen synnyttänyt kivulla.	4:9 Mutta Jaebez oli cuuluisambi cuin hänen weljens/ ja hänen äitins cudzui hänen Jaebez/ sillä hän sanoi: minä olen hänen synnyttänyt kiwulla.
4:10 Ja Jabes huusi Israelin Jumalaa, sanoen: "Jospa sinä siunaisit minua ja laajentaisit minun alueeni; jospa sinun kätesi olisi minun kanssani ja sinä varjelisit pahasta, niin että minä pääsisin kipuja kärsimästä!" Ja Jumala antoi hänen pyyntönsä toteutua.	10. Ja Jagbets rukoili Israelin Jumalaa ja sanoi: jos sinä minua hyvin siunaisit ja levittäisit minun maani rajat, ja sinun kätes olis minun kanssani, ja asettaisit sitä pahaa, ettei se minua vaivaisi. Ja Jumala antoi tapahtua niinkuin hän rukoili.	4:10 Ja Jaebez rucoili Israelin Jumalata/ ja sanoi: jos sinä minua siunat ja lewität minun maani rajat/ ja sinun kätes on minun cansan/ ja asetat sitä paha/ ettei se minua waiwais. Ja Jumala andoi tapahtua nijncuin hän rucoili.
4:11 Ja Kelubille, Suuhan veljelle, syntyi Mehiri; hän oli Estonin isä.	11. Mutta Kelub Suan veli siitti Mehirin, se on Estonin isä.	4:11 Mutta Calub Suahn weli sijtti Mehirim/ se on Esthonin Isä.
4:12 Ja Estonille syntyivät Beet-Raafa, Paaseah ja Tehinna, Naahaan kaupungin isä. Nämä olivat Reekan miehet.	12. Mutta Eston siitti Petraphan, Pasean, Tehinnan Irnahaksen isän: nämät ovat Reekan miehet.	4:12 Mutta Esthon sijtti Betraphan/ Pascahn/ ja Thehinnan Nahaxen Caupungin Isän/ se on Rechan miehet.

4:13 Ja Kenaan pojat olivat Othiel ja Seraja. Ja Othielin pojat olivat: Hatat.	13. Kenaksen lapset: Othiel ja Seraja; Othielin lapset: Hatat.	4:13 Kenaxen lapset olit Athniel ja Saraja/ Athnielin lapset olit Hathath.
4:14 Ja Meonotaille syntyi Ofra. Ja Serajalle syntyi Jooab, Seppäinlaakson isä; sillä he olivat seppiä.	14. Ja Meonatai siitti Ophran, ja Seraja siitti Joabin seppäin laakson isän, sillä he olivat puusepät.	4:14 Ja Meonathai sijtti Ophran/ ja Saraja sijtti Joabin laxon seppäin Isän: sillä he olit puusepät.
4:15 Ja Kaalebin, Jefunnen pojan, pojat olivat Iiru, Eela ja Naam sekä Eelan pojat ja Kenas.	15. Kalebin Jephunnen pojan lapset: Iru, Ela ja Naam; Elan lapset: Kenas.	4:15 Chalebin Jephunnen pojan lapset olit: Iru/ Ela ja Naam/ Elan lapset olit Kenas.
4:16 Ja Jehallelelin pojat olivat Siif, Siifa, Tiireja ja Asarel.	16. Jehaleelin lapset: Siph, Sipha, Tiria ja Asareel.	4:16 Jehaleelin lapset olit Siph/ Sipha/ Thiria ja Asareel.
4:17 Ja Esran pojat olivat Jeter, Mered, Eefer ja Jaalon. Ja vaimo tuli raskaaksi ja synnytti Mirjamin, Sammain ja Jisbahin, Estemoan isän.	17. Esran lapset: Jeter, Mered, Epher ja Jalon; ja hän siitti Mirjamin, Sammain, Jisban, Estemoan isän.	4:17 Esran lapset olit Jether/ Mered/ Epher ja Jalon/ ja hän sijtti MirJamin/ Samain/ Jesbahn/ Esthemoanin Isän.
4:18 Ja hänen juudansukuinen vaimonsa synnytti Jeredin, Gedorin isän, Heberin, Sookon isän, ja Jekutielin, Saanoahin isän. Ja nämä olivat Bitjan, faraon tyttären, poikia, jonka Mered oli ottanut vaimokseen.	18. Ja hänen Juudalainen emäntänsä synnytti Jeredin Gedorin isän, Heberin Sokon isän, Jekuthelin Sanoan isän: nämät ovat Bitian Pharaon tyttären lapset, jonka Mered otti.	4:18 Ja hänen emändäns Judia synnytti Jeredin Gedorin Isän/ Heberin Sochon Isän/ Jecuthielin Sanoahn Isän. Nämät ovat Bithian Pharaon tyttären lapset/ jonga Mared otti.
4:19 Ja Hoodian vaimon, Nahamin sisaren, pojat olivat Kegilan isä, garmilainen, ja maakatilainen Estemoa.	19. Hodijan emännän Nahamin Kegilan isän sisaren lapset: Garmi ja Estemoa, Maakatilainen.	4:19 Hodijan emännän Nahamin sisaren lapset Kegilan Isän oli Garmi ja Esthemoa/ se Maechathiteri.
4:20 Ja Siimonin pojat olivat Amnon ja Rinna, Ben-Haanan ja Tiilon. Ja Jisin pojat olivat Soohet ja Soohetin poika.	20. Ja Simonin lapset: Amnon ja Rinna, Benhanan ja Tilon. Jisin lapset: Soheth ja Bensohet.	4:20 Ja Simonin lapset olit Amon/ Rinna ja Benhanan/ ja Thilon. Jezein lapset olit/ Soheth ja BenSoheth.
4:21 Seelan, Juudan pojan, pojat olivat Eer, Leekan isä, Lada, Maaresan isä, ja pellavakankaiden kutojain suvut Beet-Asbeasta;	21. Selan Juudan pojan lapset: Erlekan isä, Laeda Maresan isä, ja liinainkutojain suvut Asbean huoneessa,	4:21 Selan Judan pojan lapset olit/ Er Lechan Isä/ Laeda Maresan Isä/ ja lijnaincutojan sugut Asbean huones.
4:22 vielä Jookim ja Kooseban miehet sekä Jooas ja Saaraf, jotka hallitsivat Mooabia, ja Jaasubi-Lehem. Mutta nämä ovat vanhoja asioita.	22. Niin myös Jokim, ja Koseban miehet, Joas ja Saraph, jotka olivat herrat Moabissa ja Jasubilekemissä: nämät ovat vanhat asiat.	4:22 Nijn myös Jokim/ ja Coseban miehet/ Joas ja Saraph/ jotca herrat olit Moabis ja Jasubis/ se on wanha puhe.
4:23 He olivat niitä savenvalajia, jotka asuvat Netaimissa ja Gederassa; he asuivat siellä kuninkaan luona ja olivat hänen työssään.	23. He olivat savenvalajat ja asuivat moisioissa ja umpiaidoissa, ja kuninkaan tykönä työnsä tähden, siellä he asuivat.	4:23 He olit sawenwalajat/ ja asuit umbiaidois ja cartanois Cuningan tykönä työns tähden/ ja tulit ja olit siellä.

4:24 Simeonin pojat olivat Nemuel ja Jaamin, Jaarib, Serah ja Saul;	24. Simeonin lapset: Nemuel ja Jamin, Jarib, Sera, Saul,	4:24 Simeonin lapset olit/ Nemuel ja Jamim/ Jarib/ Serah/ Saul.
4:25 tämän poika oli Sallum, tämän poika Mibsam, tämän poika Misma.	25. Sallum hänen poikansa, Mibsam hänen poikansa, Misma hänen poikansa.	4:25 Sallum oli hänen poicans/ Mibsam oli hänen poicans/ Misma oli hänen poicans.
4:26 Ja Misman pojat olivat: hänen poikansa Hammuel, tämän poika Sakkur ja tämän poika Siimei.	26. Misman pojat olivat: Hamuel hänen poikansa, Sakur hänen poikansa, Simei hänen poikansa.	4:26 Mutta Mismam pojat olit/ Hamuel/ Sachur oli hänen poicans/ Simei oli hänen poicans.
4:27 Ja Siimeillä oli kuusitoista poikaa ja kuusi tytärtä; mutta hänen veljillään ei ollut monta lasta, eikä koko heidän sukunsa lisääntynyt Juudan lasten määrään.	27. Simeillä oli kuusitoistakymmentä poikaa ja kuusi tytärtä, mutta hänen veljillensä ei ollut monta lasta; sillä kaikki heidän sukukuntansa ei enentynyt niinkuin Juudan lapset.	4:27 Simeillä oli cuusitoistakymmendä poica ja cuusi tytärtä/ mutta hänen weljelläns ei ollut monda lasta: sillä caicki hänen sucucundans ei enändänyt händäns nijncuin Judan lapset.
4:28 Ja he asuivat Beersebassa, Mooladassa ja Hasar-Suualissa,	28. Ja he asuivat Bersebassa, Moladassa ja Hatsarsuasissa,	4:28 Ja he asuit BerSebas/ Molodahs ja Hazaris Sualis.
4:29 Bilhassa, Esemissä ja Tooladissa,	29. Ja Bilhassa ja Etsemissä ja Toladissa,	4:29 Ja Bilhas ja Ezemis ja Tholadis.
4:30 Betuelissa, Hormassa ja Siklagissa,	30. Ja Betuelissa ja Hormassa ja Siklagissa,	4:30 Ja Bethuelis/ ja Harmas ja Siclagis.
4:31 Beet-Markabotissa, Hasar-Suusimissa, Beet-Birissä ja Saaraimissa. Nämä olivat heidän kaupunkinsa Daavidin hallitukseen asti.	31. Ja Betmarkabotissa ja Hatsarsusimissa, BetBirissä ja Saaraimissa. Nämä olivat heidän kaupunkinsa, Davidin hallitukseen asti,	4:31 Ja BethMartabothis ja Hazaris/ Susimis/ BethBieris/ Saaraimis. Nämä olit häidän Caupungins Cuningas Dawidin asti.
4:32 Ja heidän kylänsä olivat Eetam, Ain, Rimmon, Tooken ja Aasan - viisi kaupunkia;	32. Ja heidän kylänsä, Etam, Ain, Rimmon, Token ja Asan: viisi kaupunkia;	4:32 Ja heidän kyläns/ Etam/ Ain/ Rimmon/ Thochen ja Asan/ wijsi Caupungita.
4:33 siihen lisäksi kaikki heidän kylänsä, jotka olivat näiden kaupunkien ympärillä, aina Baaliin asti. Nämä olivat heidän asuinsijansa; ja heillä oli omat sukuluettelonsa.	33. Ja kaikki ne kylät, jotka olivat niiden kaupunkein ympäristöllä Baaliin asti. Tämä on heidän asumasiansa ja sukukuntansa heidän keskenänsä.	4:33 Ja caicki ne kylät jotca olit nijden Caupungein ymbäristöllä Baalin asti. Tämä on heidän asumasians ja sucucundans heidän keskenäns.
4:34 Vielä: Mesobab, Jamlek, Joosa, Amasjan poika,	34. Ja Mesobab, Jamlek ja Josat Amatsian poika,	4:34 Ja Mesobab Jamlech/ ja Josath Amasian poica.
4:35 Joel, Jeehu, Joosibjan poika, joka oli Serajan poika, joka Asielin poika;	35. Joel ja Jehu Josibian poika, Serajan pojan, Asielin pojan,	4:35 Joel ja Jehu Josibian poica/ Serajan poica/ Asielin poica.
4:36 Eljoenai, Jaakoba, Jesohaja, Asaja, Adiel, Jesimiel, Benaja	36. Eljoenai, Jaekoba, Jesohaja, Asaja, Adiel, Jesimiel ja Benaja,	4:36 Elioenai/ Jaechobah/ Jesohajah/ Asajah/ Adiel Ismeel ja Benajah.
4:37 ja Siisa, Sifin poika, joka oli Allonin poika, joka Jedajan poika, joka Simrin poika, joka Semajan poika.	37. Ja Sisa Siphin poika, Allonin pojan, Jedajan pojan, Simrin pojan, Semajan pojan:	4:37 Ja Ziza Siphin poica Alonin pojan/ Jedajan pojan/ Simrin pojan/ Semajahn pojan.

4:38 Nämä nimeltä mainitut olivat sukujensa ruhtinaita, ja heidän perhekuntansa olivat levinneet ja lisääntyneet.	38. Nämät nimitettiin päämiehiksi sukukuntainsa seassa; ja heidän isäinsä huone hajoitti itsensä paljouden tähden.	4:38 Nämät nimitettiin päämiehiksi heidän sucucundains seas/ ja heidän Isäins huones/ ja he hojotit idzens paljouden tähden.
4:39 Ja he kulkivat Gedoriin päin, aina laakson itäiseen osaan saakka, hakeakseen laidunta lampailleen.	39. Ja he menivät pois ja tulivat hamaan Gedoriin asti itäiselle puolelle laaksoa, etsimään laidunta lampaillensa.	4:39 Ja he menit pois ja tulit haman Gedorin asti itäiselle puolelle laxo/ edzimän laituimita heidän lambaillens.
4:40 Ja he löysivät lihavan ja hyvän laitumen, ja maa oli tilava joka suuntaan sekä rauhallinen ja levollinen, sillä ne, jotka olivat asuneet siellä ennen, olivat haamilaisia.	40. Ja he löysivät lihavan ja hyvän laitumen ja maan, joka oli avara ja lavia, rauhallinen ja levollinen; sillä Hamin lapset olivat ennen siellä asuneet.	4:40 Ja he löysit hywän ja lihawan laituimen/ ja maan joca oli awara ja lawia/ rauhallinen ja lewollinen: sillä Hamin lapset olit ennen siellä asunet.
4:41 Mutta nämä nimeltä luetellut tulivat Hiskian, Juudan kuninkaan, päivinä ja valtasivat heidän telttansa ja voittivat meunilaiset, jotka olivat siellä, ja vihkivät heidät tuhon omiksi, aina tähän päivään asti, ja asettuivat heidän sijaansa, sillä siellä oli laidunta heidän lampaillensa.	41. Ja jotka nimenomattain kirjoitetut olivat, tulivat Hiskian Juudan kuninkaan aikaan, ja he löivät muiden majat ja Meonilaiset jotka sieltä löydettiin, ja hävittivät heidät hamaan tähän päivään asti, ja asuivat heidän siallansa; sillä siellä olivat laitumet heidän lampaillensa.	4:41 Ja ne cuin nyt niminomattain kirjoitetut owat/ tulit Hiskian Judan Cuningan aican/ ja he löit nijden muiden majat ja asuinsiat cuin siellä löyttin/ ja häwitit heidän haman tähän päiwän asti/ ja asuit heidän siallans: sillä siellä olit laituimet heidän lambaillens.
4:42 Ja heistä, simeonilaisista, meni viisisataa miestä Seirin vuoristoon, ja heidän etunenässään olivat Pelatja, Nearja, Refaja ja Ussieli, Jisin pojat.	42. Ja silloin meni heistä liki viisisataa miestä, jotka olivat Simeonin lapsia, Seirin vuorelle; ja Pelatia, Nearia, Rephaja ja Ussieli Jisein lapset olivat heidän päämiehensä,	4:42 Ja silloin meni heistä liki wijsi sata miestä/ jotca olit Simeonin lapsist/ Seirin vuorelle päämiehinens/ Platia/ Nearia/ Rephaja/ ja Usiel Jesein lapset.
4:43 Ja he surmasivat ne, jotka olivat jäljellä pelastuneista amalekilaisista, ja jäivät sinne asumaan aina tähän päivään asti.	43. Ja tappoivat päässeet ja jääneet Amalekilaisista, ja asuivat siinä tähän päivään asti.	4:43 Ja tapoit ne cuin olit jäänet Amalechitereistä/ ja asuit aina sijnä tähän päiwän asti.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Ruubenin, Israelin esikoisen, pojat olivat - hän oli näet esikoinen, mutta koska hän saastutti isänsä vuoteen, annettiin hänen esikoisuutensa Joosefin, Israelin pojan, pojille, kuitenkin niin, ettei heitä merkitty sukuluetteloon esikoisina,	1. Rubenin Israelin esikoisen lapset, sillä hän oli ensimmäinen poika; mutta että hän isänsä vuoteen saastutti, annettiin hänen esikoisuutensa Josephin Israelin pojan lapsille, ja ei hän ole polviluvussa luettu esikoiseksi:	5:1 RUBenin Israelin esikoisen lapset (sillä hän oli ensimmäinen poica/ mutta että hän Isäns wuoten saastutti/ annettin hänen esicoisudens Josephin Israelin pojan lapsille/ ja ei hän luettu esicoisexi:

5:2 Sillä Juuda tuli voimallisimmaksi veljiensä joukossa, ja yhdestä hänen jälkeläisistään tuli ruhtinas, mutta esikoisuus joutui Joosefille -	2. Sillä Juuda oli voimallinen veljeinsä seassa, ja pääruhtinaat ovat hänestä; ja Josephilla on esikoisuus.	5:2 Sillä Judan joca oli voimallinen weljeins seas/ ja pääruhtinat owat hänest/ ja Josephilla on esicoisuus)
5:3 Ruubenin, Israelin esikoisen, pojat olivat Hanok ja Pallu, Hesron ja Karmi.	3. Niin ovat Rubenin Israelin ensimmäisen pojan lapset: Hanok, Pallu, Hetsron ja Karmi.	5:3 Nijn owat Rubenin Israelin ensimmäisen pojan lapset/ Hanocho/ Pallu/ Hezron ja Charmi.
5:4 Joelin pojat olivat: hänen poikansa Semaja, tämän poika Gog, tämän poika Siimej,	4. Ja Joelin lapset: Semaja hänen poikansa, Gog hänen poikansa, Simei hänen poikansa,	5:4 Ja Joelin lapset olit Semaja/ hänen poicans oli Gog/ hänen poicans oli Simei.
5:5 tämän poika Miika, tämän poika Reaja, tämän poika Baal	5. Hänen poikansa Miika, hänen poikansa Reaja, hänen poikansa Baal,	5:5 Hänen poicans oli Micha/ hänen poicans oli Reajah/ hänen poicans oli Baal.
5:6 ja tämän poika Beera, jonka Assurin kuningas Tillegat-Pilneser vei pakkosiirtolaisuuteen; hän oli ruubeniilaisten ruhtinas.	6. Hänen poikansa Beera, jonka Tiglat Pilneser Assyrian kuningas vei vangiksi; hän oli Rubeniilaisten pääruhtinas.	5:6 Hänen poicans oli Berah/ jonga Thilgath Pilnesser Assyrian Cuningas wei fangixi/ hän oli Rubeniterein pääruhtinas.
5:7 Ja hänen veljensä olivat sukujensa mukaan, kun heidät merkittiin sukuuetteloon heidän polveutumisen mukaan: Jegiel, päämies, Sakarja,	7. Mutta hänen veljensä heidän sukukuntainsa jälkeen, koska he heidän sukukunnissansa polvilukuun luettiin, pitivät he Jeielin ja Sakarian pääruhtinainansa,	5:7 Mutta hänen weljens heidän sucucundains jälken/ cosca he heidän sucucunnasans luettin/ pidit he Jejelin ja Zacharian heidän pääruhtinasnans.
5:8 Bela, Aasaan poika, joka oli Seman poika, joka Joelin poika; hän asui Aroerissa ja aina Neboon ja Baal-Meoniin asti.	8. Ja Bela Asaksen poika, Seman pojan, Joelin pojan: hän asui Aroerissa hamaan Neboon ja Baalmeoniin asti;	5:8 Ja Bela Asan poica Seman pojan/ Joelin pojan/ hän asui Aroeris haman Nebon ja Baalmeonin.
5:9 Ja idässä hän asui erämaahan saakka, joka alkaa Eufrat-virrasta; sillä heillä oli suuria karjalaumoja Gileadin maassa.	9. Ja asui itään päin siihenasti kuin tullaan korpeen, Phratin virran tyköä; sillä heidän karjansa oli paljo enentynyt Gileadin maalla.	5:9 Ja asui itän päin siihenasti cuin tullan corpeen/ Phratin wirran tykö: sillä heidän carjans/ oli enändynyt Gileadin maalla.
5:10 Mutta Saulin päivinä he kävivät sotaa hagarilaisia vastaan, ja kun nämä olivat joutuneet heidän käsiinsä, asettuivat he heidän teltoihinsa Gileadin koko itäistä rajaseutua myöten.	10. Ja Saulin ajalla sotivat he Hagarilaisia vastaan, niin että ne lankesivat heidän kättensä kautta; ja he asuivat heidän majoissansa, kaikessa itäisessä puolessa Gileadin maata.	5:10 Ja Saulin ajalla sodeit he Hagaritereitä wastan/ nijn että he langeisit heidän kättens cautta/ ja asuit heidän majoisans caikes itäises puoles Gileadin maata.
5:11 Gaadilaiset asuivat heidän kanssaan rajakkain Baasanin maassa Salkaan saakka:	11. Ja Gadin lapset asuivat juuri heidän kohdallansa Basanin maassa Salkaan asti.	5:11 JA Gadin lapset asuit juuri heidän cohdallans Basanin maasa Salchan asti.

5:12 Joel päämiehenä ja Saafam toisena, sitten Janai ja Saafat Baasanissa.	12. Joel ylimmäinen, Sapham toinen, Jaenai ja Saphat Basanissa.	5:12 Joel ylimmäinen/ Saphan toinen/ Jaenai ja Saphat Basanis.
5:13 Ja heidän veljensä olivat, perhekuntiensa mukaan: Miikael, Mesullam, Seba, Jorai, Jakan, Siia ja Eber, kaikkiaan seitsemän.	13. Ja heidän veljensä heidän isänsä huoneen jälkeen, Mikael, Mesullam, Seba, Jorai, Jaekan, Sia ja Eber, seitsemän.	5:13 Ja heidän weljens heidän Isäns huones olit/ Michael/ Mesullam/ Seba/ Jorai/ Jaechan/ Sia ja Eber/ seidzemen.
5:14 Nämä olivat Abihailin pojat, joka oli Huurin poika, joka Jaaroahin poika, joka Gileadin poika, joka Miikaelin poika, joka Jesisain poika, joka Jahdon poika, joka Buusin poika.	14. Nämät ovat Abihailin lapset Hurin pojan, Jaroan pojan, Gileadin pojan, Mikaelin pojan, Jesirain pojan, Jahdon pojan, Busin pojan.	5:14 Nämät owat Abihailin lapset Hurin pojan/ Jaroahin pojan/ Gileadin pojan/ Michaelin pojan/ Jesisain pojan/ Jahdon pojan/ Busin pojan.
5:15 Ahi, Abdielin poika, joka oli Guunin poika, oli heidän perhekuntiensa päämies.	15. Ahi Abdielin poika, Gunin pojan, oli päämies heidän isänsä huoneessa.	5:15 Ahi Abdielin poica/ Gunin pojan/ oli päämies heidän Isäns huones.
5:16 Ja he asuivat Gileadissa, Baasanissa ja sen tytärkaupungeissa sekä kaikilla Saaronin laidunmailla, niin kauas kuin ne ulottuivat.	16. Ja he asuivat Basanin Gileadissa ja hänen kylissänsä ja kaikissa Saronin esikaupungeissa, hamaan heidän rajoihinsa asti.	5:16 Ja he asuit Basanin Gileadis/ ja hänen kylisäns/ ja caikis Saronin esicaupungeis/ haman heidän rajoins asti.
5:17 Kaikki nämä merkittiin sukuuutteloon Juudan kuninkaan Jootamin ja Israelin kuninkaan Jerobeamin päivinä.	17. Nämät ovat kaikki luetut polvilukuun Jotamin Juudan kuninkaan ja Jerobeamin Israelin kuninkaan aikana.	5:17 Nämät olit caicki luetut Jothamin Judan Cuningan ja Jerobeamin Israelin Cuningan aicana.
5:18 Ruubenilaiset, gaadilaiset ja toinen puoli Manassen sukukuntaa - sotakuntoisia miehiä, jotka kantoivat kilpeä ja miekkaa ja jännittivät jouta ja olivat taisteluun harjaantuneita, neljäkymmentäneljä tuhatta seitsemänsataa kuusikymmentä sotakelpoista miestä -	18. Rubenin lapset, Gadilaiset ja puoli Manassen sukukuntaa, jotka olivat urhoolliset miehet, jotka kilpeä ja miekkaa kantoivat ja taisivat joutsen jännittää, ja olivat oppineet sotimaan; joita oli neljäviidettäkymmentä tuhatta, seitsemänsataa ja kuusikymmentä, jotka kelpasivat sotaan menemään.	5:18 RUbenin lapset/ Gaditerit ja puoli Manassen sucucunda/ jotca olit sotimiehet/ jotca kilpe ja miecka cannoit/ ja taisit joudzen jännittä/ ja olit oppinet sotiman/ joita oli neljä ja neljäkymmendä tuhatta/ seidzemen sata ja cuusikymmendä/ jotca kelpaisit sotaan menemän.
5:19 kävivät sotaa hagrilaisia, Jeturia, Naafista ja Noodabia vastaan.	19. Ja kuin he läksivät sotaan Hagarilaisia, Jeturia, Naphesta ja Nodabia vastaan,	5:19 Ja cosca he läxit sotaan Hagaritereitä/ Jethuri/ Naphest ja Nodabi wastan.
5:20 Ja he saivat apua näitä vastaan, niin että hagrilaiset ja kaikki, jotka olivat heidän kanssaan, joutuivat heidän käsiinsä; sillä he huusivat taistelussa Jumalan puoleen, ja hän kuuli heidän rukouksensa, koska he turvasivat häneen.	20. Niin he autettiin niitä vastaan, ja Hagarilaiset annettiin heidän käsiinsä, ja kaikki jotka heidän kanssansa olivat; sillä he huusivat Jumalan tykö sodassa, ja hän kuuli heidän rukouksensa, että he turvasivat häneen.	5:20 Nijn he autettin heitä wastan/ ja Hagariterit annettin heidän käsijs/ ja caicki cuin heidän cansans olit: Sillä he huusit sodas Jumalan tygö/ ja hän cuuli heidän rucouxens/ että he turwasit häneen.

5:21 Ja he veivät saaliinaan heidän karjansa, viisikymmentä tuhatta kamelia, kaksisataa viisikymmentä tuhatta lammasta ja kaksituhatta aasia, sekä satatuhatta ihmistä.	21. Ja he veivät heidän karjansa pois, viisikymmentä tuhatta kamelia, kaksisataa ja viisikymmentä tuhatta lammasta, kaksituhatta aasia, niin myös satatuhatta ihmistä.	5:21 Ja he weit heidän carjans pois/ wijsi tuhatta Cameliä/ caxi sata ja wijsikymmendä tuhatta lammasta/ casi tuhatta Asia/ ja sata tuhatta Ihmistä.
5:22 Paljon oli surmattuina kaatuneita, sillä sota oli Jumalan sota. Ja he asettuivat asumaan heidän sijaansa aina pakkosiirtolaisuuteen saakka.	22. Sillä siellä lankesi monta haavoitettuna, että sota oli Jumalalta. Ja he asuivat niiden siassa vankeuteen asti.	5:22 Sillä siellä langeis monda haawoitettuna/ että sota oli Jumalalda. Ja ne asuit heidän siasans fangeuten asti.
5:23 Toinen puoli Manassen sukukuntaa asui siinä maassa, Baasanista aina Baal-Hermoniin ja Seniriin ja Hermon-vuoreen saakka; heitä oli paljon.	23. Ja puolen Manassen sukukunnan lapset asuivat maassa, Basanissa hamaan Baal Hermoniin ja Seniriin, ja Hermonin vuoreen asti; sillä heitä oli monta.	5:23 Ja puolen Manassen sucucunnan lapset/ asuit Basanist haman BaalHermonin ja Senerin/ ja Hermonin vuoren asti: sillä heitä oli monda.
5:24 Ja nämä olivat heidän perhekuntiensa päämiehet: Eefer, Jisi, Eliel, Asriel, Jeremia, Hoodavja ja Jahdiel, sotaurhoja, kuuluisia miehiä, perhekuntiensa päämiehiä.	24. Ja nämät olivat pääruhtinaat heidän isäinsä huoneessa: Epher, Jisei, Eliel, Asriel, Jeremia, Hodavia, Jahdiel, väkevät ja voimalliset miehet ja kuuluisat pääruhtinaat heidän isäinsä huoneessa.	5:24 Ja nämät olit pääruhtinat heidän Isäins huones/ Epher/ Jesei/ Eliel/ Asriel/ Jeremia/ Hodawia/ Jahdiel/ wäkwät ja woimalliset miehet/ ja cuuluisat pääruhtinat heidän Isäins huones.
5:25 Mutta he tulivat uskottomiksi isiensä Jumalaa kohtaan ja juoksivat haureudessa maan kansojen jumalain jäljessä, niiden kansojen, jotka Jumala oli hävittänyt heidän edestänsä.	25. Ja koska he syntiä tekivät isiensä Jumalaa vastaan, ja tekivät huoruutta niiden kansain epäjumalain kanssa siinä maassa, jotka Jumala oli hävittänyt heidän edestänsä;	5:25 Ja cosca he syndiä teit heidän Isäins Jumalata wastan/ ja teit huorutta nijden Canssain epäjumalain cansa/ sijnä maasa cuin Jumala oli häwittänyt heidän edestäns.
5:26 Niin Israelin Jumala herätti Puulin, Assurin kuninkaan, hengen ja Tillegat-Pilneserin, Assurin kuninkaan, hengen ja kuljetutti heidät, ruubenilaiset, gaadilaiset ja toisen puolen Manassen sukukuntaa, pakkosiirtolaisuuteen ja antoi viedä heidät HalaHiin, Haaboriin, Haaraan ja Goosanin joen rannoille, missä he tänäkin päivänä ovat.	26. Herätti Israelin Jumala Phulin Assyrian kuninkaan hengen, ja Tiglat Pilneserin Assyrian kuninkaan hengen, ja vei Rubenilaiset, Gadilaiset ja puolen Manassen sukukuntaa pois, ja vei heidät Halaan, Haboriin, ja Haraan, ja Gosanin virran tykö, hamaan tähän päivään asti.	5:26 Nijn herätti sijs Israelin Jumala Phulin Assyrian Cuningan hengen/ ja Thilgath Pilnesserin Assyrian Cuningan hengen/ ja wei Rubeniterit/ Gaditerit/ ja puolen Manassen sucucunda pois/ ja wei heidän Halahn/ Haborin/ ja Harahn/ ja Gosanin wirran tygö/ haman tähän päiwän asti.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Leevin pojat olivat Geerson, Kehat ja Merari.	1. Levin lapset: Gerson, Kahat ja Merari.	6:1 LEwin lapset olit/ Gerson/ Kahath ja Merari.

6:2 Ja Kehatin pojat olivat Amram, Jishar, Hebron ja Ussiel.	2. Mutta Kahatin lapset: Amram, Jitsehar, Hebron ja Usiel.	6:2 Mutta Kahathin lapset olit/ Amram/ Jesehar/ Hebron ja Usiel.
6:3 Ja Amramin lapset olivat Aaron, Mooses ja Mirjam. Ja Aaronin pojat olivat Naadab, Abihu, Eleasar ja Iitamar.	3. Amramin lapset: Aaron, Moses ja Mirjam; Aaronin lapset: Nadab, Abihu, Eleasar ja Itamar.	6:3 Amramin lapset olit/ Aaron/ Moses ja MirJam. Aaronin lapset olit/ Nadab/ Abihu/ Eleazar ja Ithamar.
6:4 Eleasarille syntyi Piinehas; Piinehaalle syntyi Abisua.	4. Eleasar siitti Pinehaan; Pinehas siitti Abisuan.	6:4 Eleazar sijtti Pinehaxen/ Pinehas sijtti Abisuan.
6:5 Ja Abisuaalle syntyi Bukki, ja Bukille syntyi Ussi.	5. Abisua siitti Bukkin; Bukki siitti Ussin.	6:5 Abisua sijtti Buukin/ Buuki sijtti Usin.
6:6 Ja Ussille syntyi Serahja, ja Serahjalle syntyi Merajot.	6. Ussi siitti Serajan; Seraja siitti Merajotin.	6:6 Usi sijtti Serajan/ Seraja sijtti Merajothin.
6:7 Merajotille syntyi Amarja, ja Amarjalle syntyi Ahitub.	7. Merajot siitti Amarian; Amaria siitti Ahitobin.	6:7 Merajoth sijtti Amarian/ Amaria sijtti Ahitobin.
6:8 Ja Ahitubille syntyi Saadok, ja Saadokille syntyi Ahimaas.	8. Ahitob siitti Zadokin; Zadok siitti Ahimaatsin.	6:8 Ahitob sijtti Zadokin. Sadok sijtti Ahimazin.
6:9 Ja Ahimaasille syntyi Asarja, ja Asarjalle syntyi Joohanan.	9. Ahimaats siitti Asarian; Asaria siitti Johanenin.	6:9 Ahimaz sijtti Asarian/ Asaria sijtti Johanenin.
6:10 Ja Joohananille syntyi Asarja, hän joka toimitti papinvirkkaa temppelissä, jonka Salomo rakennutti Jerusalemiin.	10. Johanen siitti Asarian, joka oli pappi siinä huoneessa, jonka Salomo rakensi Jerusalemissa.	6:10 Johanen sijtti Asarian/ joca oli Pappi sijnä huones/ jonga Salomo rakensi Jerusalemis.
6:11 Ja Asarjalle syntyi Amarja, ja Amarjalle syntyi Ahitub.	11. Asaria siitti Amarian; Amaria siitti Ahitobin.	6:11 Asaria sijtti Amarian/ Amaria sijtti Ahitobin.
6:12 Ja Ahitubille syntyi Saadok, ja Saadokille syntyi Sallum.	12. Ahitob siitti Zadokin; Zadok siitti Sallumin.	6:12 Ahitob sijtti Zadokin/ Zadok sijtti Sallumin.
6:13 Ja Sallumille syntyi Hilkia, ja Hilkiälle syntyi Asarja.	13. Sallum siitti Hilkian; Hilkia siitti Asarian.	6:13 Sallum sijtti Hilkian/ Hilkia sijtti Asarian.
6:14 Ja Asarjalle syntyi Seraja, ja Serajalle syntyi Jehosadak.	14. Asaria siitti Serajan; Seraja siitti Jotsadakin.	6:14 Asaria sijtti Serajan/ Seraja sijtti Jozadakin.
6:15 Mutta Jehosadakin oli lähdeittävä mukaan silloin, kun Herra antoi Nebukadnessarin viedä Juudan ja Jerusalemin pakkosiirtolaisuuteen.	15. Jotsadak myös meni pois, silloin kuin Herra antoi Juudan ja Jerusalemin vietää vankina Nebukadnetsarin kautta.	6:15 Jozadak myös wietin pois/ silloin cosca HERra andoi Judan ja Jerusalemin wietä fangina NebucadNezarin cautta.
6:16 Leevin pojat olivat Geersom, Kehat ja Merari.	16. Levin lapset: Gersom, Kahat ja Merari.	6:16 Nijn owat Lewin lapset nämät/ Gerson/ Kahath ja Merari.
6:17 Ja nämä ovat Geersomin poikien nimet: Libni ja Siimei.	17. Ja nämät olivat Gersomin lasten nimet: Libni ja Simein.	6:17 Ja Gersonin lasten nimet olit/ Libni ja Simein.

6:18 Ja Kehatin pojat olivat Amram, Jishar, Hebron ja Ussiel.	18. Kahatin lapset: Amram, Jitsehar, Hebron ja Ussiel.	6:18 Kahathin lapset cudzuttin/ Amram/ Jezehar/ Hebron ja Usiel.
6:19 Merarin pojat olivat Mahli ja Muusi. Nämä olivat leeviläisten suvut heidän isiensä mukaan.	19. Merarin lapset: Maheli ja Musi. Nämät ovat Leviläisten sukukunnat heidän isänsä seassa:	6:19 Merarin lapset cudzuttin/ Maheli ja Muusi. Nämät ovat Lewitain sucucunnat heidän Isäins seas.
6:20 Geersomista polveutuivat hänen poikansa Libni, tämän poika Jahat, tämän poika Simma,	20. Gersomin poika oli Libni, hänen poikansa Jahat, hänen poikansa Simma,	6:20 Gersonin poika oli Libni/ hänen poicans oli Jahath/ hänen poicans oli Sima.
6:21 tämän poika Jooah, tämän poika Iddo, tämän Serah ja tämän poika Jeatrai.	21. Hänen poikansa Joah, hänen poikansa Iddo, hänen poikansa Sera, hänen poikansa Jeatrai.	6:21 Hänen poicans oli Joah/ hänen poicans oli Iddo/ hänen poicans oli Serah/ hänen poicans oli Jeathrai.
6:22 Kehatin pojat olivat: hänen poikansa Amminadab, tämän poika Koorah, tämän poika Assir,	22. Kahatin lapset: hänen poikansa Amminadab, hänen poikansa Kora, hänen poikansa Assir,	6:22 Kahathin poika oli Aminadab/ hänen poicans oli Korah/ hänen poicans oli Assir.
6:23 tämän poika Elkana, tämän poika Ebjasaf, tämän poika Assir,	23. Hänen poikansa Elkana, hänen poikansa Abiasaph, hänen poikansa Assir,	6:23 Hänen poicans oli Elkana/ hänen poicans oli AbiAsaph/ hänen poicans oli Assir.
6:24 tämän poika Tahat, tämän poika Uuriel, tämän poika Ussia ja tämän poika Saul.	24. Hänen poikansa Tahat, hänen poikansa Uriel, hänen poikansa Ussia, hänen poikansa Saul.	6:24 Hänen poicans oli Thahath/ hänen poicans oli Uriel/ hänen poicans oli Usia/ hänen poicans oli Saul.
6:25 Ja Elkanan pojat olivat Amasai ja Ahimot.	25. Elkanan lapset: Amasai ja Ahimot,	6:25 Elkanan lapset olit/ Amasai ja Ahimoth.
6:26 Elkana: Elkanan pojat, Suufai, tämän poika Nahat,	26. Elkana, hänen poikansa Elkana, hänen poikansa Sophai, hänen poikansa Nahat,	6:26 Elkana/ hänen poicans oli Elkana/ hänen poicans oli Sophai/ hänen poicans oli Nahath.
6:27 tämän poika Eliab, tämän poika Jeroham, tämän poika Elkana.	27. Hänen poikansa Eliab, hänen poikansa Jeroham, hänen poikansa Elkana.	6:27 Hänen poicans oli Eliab/ hänen poicans oli Jeroham/ hänen poicans oli Elkana.
6:28 Ja Samuelin pojat olivat esikoinen Vasni ja Abia.	28. Samuelin lapset: hänen esikoisensa Vasni ja Abia.	6:28 Hänen poicans oli Samuel/ hänen esicoisens oli Wasni ja Abia.
6:29 Merarin pojat olivat: Mahli, tämän poika Libni, tämän poika Siimei, tämän poika Ussa,	29. Merarin lapset: Maheli, hänen poikansa Libni, hänen poikansa Simej, hänen poikansa Ussa,	6:29 Merarin poika oli Maheli/ hänen poicans oli Libni/ hänen poicans oli Simej/ hänen poicans oli Usa.
6:30 tämän poika Simea, tämän poika Haggia ja tämän poika Asaja.	30. Hänen poikansa Simea, hänen poikansa Haggia, hänen poikansa Asaja.	6:30 Hänen poicans oli Simea/ hänen poicans oli Hagia/ hänen poicans oli Asaia.

6:31 Ja nämä ovat ne, jotka Daavid asetti pitämään huolta laulusta Herran temppelissä, senjälkeen kuin arkki oli saanut leposijan.	31. Ja nämät ovat ne, jotka David asetti veisaamaan Herran huoneesen, kuin arkki lepäsi.	6:31 JA nämät owat ne cuin Dawid asetti weisaman HERran huoneseen/ cosca Arcki lewäis.
6:32 He palvelivat veisaajina ilmestysmajan asumuksen edessä, kunnes Salomo rakensi Herran temppelin Jerusalemiin; he toimittivat virkaansa, niinkuin heille oli säädetty.	32. Ja he palvelivat virsillä seurakunnan majan asuinsian edessä, siihenasti että Salomo rakensi Herran huoneen Jerusalemissa; ja he seisoivat virassansa asetuksensa jälkeen.	6:32 Ja he palwelit wirsillä seuracunnan majan asuinsian edes/ siihenasti että Salomo rakensi HERran huonen Jerusalemis/ ja he seisoit heidän wirasans heidän asetuxens jälken.
6:33 Ja nämä ovat ne, jotka palvelivat, ja nämä heidän poikansa: Kehatilaista: Heeman, veisaaja, Joelin poika, joka oli Samuelin poika,	33. Ja nämät ovat ne, jotka siellä seisoivat, ja heidän lapsensa: Kahatin lapsista, Heman veisaaja, Joelin poika, Samuelin pojan,	6:33 Ja nämät owat cuin siellä seisoit/ ja heidän lapsens: Kahathin lapsist oli Heman weisaja Joelin poica/ Samuelin pojan.
6:34 joka Elkanan poika, joka Jerohamin poika, joka Elielin poika, joka Tooahin poika,	34. Elkanan pojan, Jerohamin pojan, Elielin pojan, Toan pojan,	6:34 Elkanan pojan/ Jerohamin pojan/ Elielin pojan/ Thoahn pojan.
6:35 joka Suufin poika, joka Elkanan poika, joka Mahatin poika, joka Amasain poika,	35. Zuphin pojan, Elkanan pojan, Mahatin pojan, Amasain pojan,	6:35 Zuphin pojan/ Elkanan pojan/ Mathathin pojan/ Amasain pojan.
6:36 joka Elkanan poika, joka Joelin poika, joka Asarjan poika, joka Sefanjan poika,	36. Elkanan pojan, Joelin pojan, Asarian pojan, Zephanian pojan,	6:36 Elkanan pojan/ Joelin pojan/ Asarian pojan/ Zephanian pojan.
6:37 joka Tahatin poika, joka Assirin poika, joka Ebjasafin poika, joka Koorahin poika,	37. Tahatin pojan, Assirin pojan, Abiasaphin pojan, Koran pojan,	6:37 Thahathin pojan/ Assirin pojan/ AbiAsaphin pojan/ Korahn pojan.
6:38 joka Jisharin poika, joka Kehatin poika, joka Leevin poika, joka Israelin poika.	38. Jitseharin pojan, Kahatin pojan, Levin pojan, Israelin pojan.	6:38 Jezeharin pojan/ Kahathin pojan/ Lewin pojan/ Israelin pojan.
6:39 Vielä hänen veljensä Aasaf, joka seisoi hänen oikealla puolellansa, Aasaf, Berekjan poika, joka oli Simean poika,	39. Ja hänen veljensä Assaph seisoi hänen oikialla puolellansa; ja Assaph oli Berekian poika, Simejan pojan,	6:39 Ja hänen weljens Assaph seisoi hänen oikialla puolellans/ ja Assaph oli Berechian poica/ Simeian poica.
6:40 joka Miikaelin poika, joka Baasejan poika, joka Malkian poika,	40. Mikaelin pojan, Baesejan pojan, Malkian pojan,	6:40 Michaelin pojan/ Baeseian pojan/ Malchian pojan.
6:41 joka Etnin poika, joka Serahin poika, joka Adajan poika,	41. Etnin pojan, Seran pojan, Adajan pojan,	6:41 Athnin pojan/ Serahn pojan/ Adajan pojan.
6:42 joka Eetanin poika, joka Simman poika, joka Siimein poika,	42. Etanin pojan, Simman pojan, Simein pojan,	6:42 Ethanin pojan/ Siman pojan/ Simein pojan.

6:43 joka Jahatin poika, joka Geersomin poika, joka Leevin poika.	43. Jahatin pojan, Gersomin pojan, Levin pojan.	6:43 Jahathin pojan/ Gersonin pojan/ Lewin pojan.
6:44 Ja heidän veljensä, Merarin pojat, vasemmalla puolella: Eetan, Kiisin poika, joka oli Abdin poika, joka Mallukin poika,	44. Mutta heidän veljensä, Merarin lapset, vasemmalla puolella: Etan Kisin poika, Abdin pojan, Mallukin pojan,	6:44 Mutta heidän weljens Merarin lapset seisoit wasemalla puolella/ Ethan Chusin poica/ Abdin pojan/ Malluchin pojan.
6:45 joka Hasabjan poika, joka Amasjan poika, joka Hilikian poika,	45. Hasabian pojan, Amasian pojan, Hilikian pojan,	6:45 Hasabian pojan/ Amasian pojan/ Hilikian pojan.
6:46 joka Amsin poika, joka Baanin poika, joka Semerin poika,	46. Amsin pojan, Banin pojan, Samerin pojan,	6:46 Amzin pojan/ Banin pojan/ Samerin pojan.
6:47 joka Mahlin poika, joka Muusin poika, joka Merarin poika, joka Leevin poika.	47. Mahelin pojan, Musin pojan, Merarin pojan, Levin pojan.	6:47 Mahelin pojan/ Muusin pojan/ Merarin pojan/ Lewin pojan.
6:48 Ja heidän veljensä, leeviläiset, olivat annetut toimittamaan kaikkinaista palvelusta Jumalan temppeli-asumuksessa.	48. Ja Leviläiset heidän veljensä olivat annetut kaikkinaisiin virkoihin Jumalan huoneen asuinsiassa.	6:48 Ja Lewitat heidän weljens olit annetut caickinaisijn wircoin HERran huonen asuinsias.
6:49 Mutta Aaron ja hänen poikansa polttivat uhreja polttouhrialttarilla ja suitsutusalttarilla, toimittivat kaikki askareet kaikkeinpyhimmässä ja Israelin sovituksen, aivan niinkuin Jumalan palvelija Mooses oli käskenyt.	49. Ja Aaron ja hänen poikansa olivat sytyttäjät polttouhrin alttarilla ja suitsutusalttarilla kaikkinaisissa töissä siinä kaikkein pyhimmässä, sovittamassa Israelia, juuri niinkuin Moses Jumalan palvelia käskenyt oli.	6:49 Ja Aaron ja hänen poicans olit sytyttäjät polttouhrin Altarilla/ ja suidzutus Altarilla/ caickinais is töis sijnä caickein pyhimmäs sowittamas Israeli/ nijncuin Moses Jumalan palwelia käskenyt oli.
6:50 Ja nämä olivat Aaronin pojat: hänen poikansa Eleasar, tämän poika Piinehas, tämän poika Abisua,	50. Nämät ovat Aaronin lapset: Eleasar hänen poikansa, Pinehas hänen poikansa, Abisua hänen poikansa,	6:50 NÄmät owat Aaronin lapset/ Eleazar hänen poicans/ Pinehas oli hänen poicans/ Abisua oli hänen poicans.
6:51 tämän poika Bukki, tämän poika Ussi, tämän poika Serahja,	51. Bukki hänen poikansa, Ussi hänen poikansa, Seraja hänen poikansa,	6:51 Buki oli hänen poicans/ Usi oli hänen poicans/ Seraja oli hänen poicans.
6:52 tämän poika Merajot, tämän poika Amarja, tämän poika Ahitub,	52. Merajot hänen poikansa, Amaria hänen poikansa, Ahitob hänen poikansa,	6:52 Merajoth oli hänen poicans/ Amaria oli hänen poicans/ Ahitob oli hänen poicans.
6:53 tämän poika Saadok, tämän poika Ahimaas.	53. Zadok hänen poikansa, Ahimaats hänen poikansa.	6:53 Zadok oli hänen poicans/ Ahimaaz oli hänen poicans.
6:54 Ja nämä olivat heidän asuinsijansa, heidän leiripaikkojensa mukaan, heidän alueellaan: Niille Aaronin jälkeläisille, jotka olivat kehatilaisten sukua, sillä he saivat arpaosan,	54. Ja nämät ovat heidän asuinsiansa ja kylänsä heidän rajoissansa: Aaronin lasten Kahatilaisten sukukunnasta: sillä arpa lankesi heille.	6:54 Ja nämät owat heidän asuinsians ja kyläns heidän rajoisans/ cuin on Aaronin lapset Kahathiterein sucucunnast: sillä arpa langeis heidän päällens.

6:55 annettiin Hebron Juudan maasta, ympärillä olevine laidunmaineen.	55. Ja he antoivat heille Hebronin Juudan maalta ja hänen esikaupunkinsa hänen ympäröstönsä.	6:55 Ja he annoit heille Hebronin Judan maalda/ ja hänen esicaupungins hänen ymbäristöldäns.
6:56 Mutta kaupungin peltomaat kylineen annettiin Kaalebille, Jefunnen pojalle.	56. Mutta kaupungin pellot ja sen kylät antoivat he Kalebille Jephunnen pojalle.	6:56 Mutta he annoit Chalebille Jephunnen pojalle Caupungin/ pellot ja sen kylät.
6:57 Aaronin jälkeläisille annettiin turvakaupungit Hebron, Libna laidunmaineen, Jattir, Estemoa laidunmaineen,	57. Niin antoivat he Aaronin lapsille vapaat kaupungit, Hebronin ja Libnan esikaupunkeinensa, Jaterin ja Estemoan esikaupunkeinensa,	6:57 Nijn annoit he Aaronin lapsille ne wapat Caupungit Judaas/ Hebronin ja Libnan esicaupunginens/ Jatherin ja Esthemoan esicaupunginens.
6:58 Hiilen laidunmaineen, Debir laidunmaineen,	58. Hilien esikaupunkeinensa, ja Debirin esikaupunkeinensa,	6:58 Hilien ja Debirin esicaupunginens.
6:59 Aasan laidunmaineen ja Beet-Semes laidunmaineen.	59. Asanin esikaupunkeinensa, ja Betsemeksen esikaupunkeinensa;	6:59 Asanin ja BethSemexen esicaupunginens.
6:60 Ja Benjaminin sukukunnasta Geba laidunmaineen, Aalemet laidunmaineen ja Anatot laidunmaineen. Heidän kaupunkejaan oli kaikkiaan kolmetoista kaupunkia, heidän sukujensa mukaan.	60. Ja BenJaminin sukukunnasta: Geban esikaupunkeinensa, Alemetin esikaupunkeinensa ja Anatotin esikaupunkeinensa. Ja kaikki kaupungit heidän sukukunnissansa olivat kolmetoistakymmentä kaupunkia.	6:60 Ja BenJaminin sucucunnasta/ Geban/ Alemethin ja Anathotin esicaupunginens. Ja caicki Caupungit heidän sucucunnasans olit colmetoistakymmendä.
6:61 Ja muut kehatilaiset saivat arvalla sukujensa mukaan Efraimin sukukunnalta, Daanin sukukunnalta ja toiselta puolelta Manassen sukukuntaa kymmenen kaupunkia.	61. Mutta ne muut Kahatin lapset heidän suvussansa, siitä puolesta Manassen sukukunnasta, saivat kymmenen kaupunkia arvalla.	6:61 Mutta ne muut Kahathin lapset heidän sugusans/ sijtä puolesta Manassen sucucunnasta sait kymmenen Caupungita arwalla.
6:62 Ja geersomilaiset saivat sukujensa mukaan Isaskarin sukukunnalta, Asserin sukukunnalta, Naftalin sukukunnalta ja Manassen sukukunnalta Baasanista kolmetoista kaupunkia.	62. Gersonin lapset heidän sukukuntainsa jälkeen saivat Isaskarin sukukunnalta, Asserin sukukunnalta, Naphtalin sukukunnalta ja Manassen sukukunnalta Basanissa, kolmetoistakymmentä kaupunkia.	6:62 Gersonin lapset heidän sucucunnasans sait Isascharin sucucunnalda/ Asserin sucucunnalda/ Nephtalin sucucunnalda ja Manassen sucucunnalda Basanis colmetoistakymmendä Caupungita.
6:63 Merarilaiset saivat arvalla sukujensa mukaan Ruubenin sukukunnalta, Gaadin sukukunnalta ja Sebulonin sukukunnalta kaksitoista kaupunkia.	63. Ja Merarin lapset heidän sukukuntainsa jälkeen saivat arvalla Rubenin sukukunnalta, Gadin sukukunnalta ja Sebulonin sukukunnalta, kaksitoistakymmentä kaupunkia.	6:63 Ja Merarin lapset heidän sucucunnasans sait arwalla Rubenin sucucunnalda/ Gadin sucucunnalda ja Sebulonin sucucunnalda caxitoistakymmendä Caupungita.
6:64 Näin israelilaiset antoivat leeviläisille nämä kaupungit laidunmaineen.	64. Ja Israelin lapset antoivat myös Leviläisille kaupungit esikaupunkeinensa,	6:64 Ja Israelin lapset annoit myös Lewitaille Caupungit/ esicaupunginens.

6:65 He antoivat arvalla Juudan lasten sukukunnasta, simeonilaisten sukukunnasta ja benjaminilaisten sukukunnasta nämä nimeltä mainitut kaupungit.	65. Ja antoivat arvan jälkeen Juudan lasten sukukunnasta, Simeonin lasten sukukunnasta, BenJaminin lasten sukukunnasta, ne kaupungit, jotka he nimittivät.	6:65 Cuin owat arwan jälkeen Judan lasten sucucunnasta/ Simeonin lasten sucucunnasta/ BenJaminin lasten sucucunnasta/ ne Caupungit cuin he nimitit.
6:66 Kehatilaisten suvuista muutamat saivat arvalla Efraimin sukukunnalta alueekseen seuraavat kaupungit:	66. Mutta ne, jotka olivat Kahatin lasten suvusta, saivat rajakaupunkinsa Ephraimin sukukunnasta.	6:66 Mutta ne cuin olit Kahathin lasten sugusta/ sait heidän rajacaupungins Ephraimin sucucunnasta.
6:67 heille annettiin turvakaupungit Sikem laidunmaineen Efraimin vuoristosta, Geser laidunmaineen,	67. Niin antoivat he heille nämät vapaat kaupungit: Sikemin ja sen esikaupungit, Ephraimin vuorelta, niin myös Geserin ja sen esikaupungit,	6:67 NIin annoit he heille nämät wapat Caupungit/ Sichemin Ephraimin wuorelda/ Geserin ja hänen esicaupungins.
6:68 Jokmeam laidunmaineen, Beet-Hooron laidunmaineen,	68. Jokmeamin ja sen esikaupungit, ja Bethoronin esikaupunkeinensa,	6:68 Jakmeamin ja BethHoronin esicaupunginens.
6:69 Aijalon laidunmaineen ja Gat-Rimmon laidunmaineen;	69. Ajalonin esikaupunkeinensa, ja Gatrimmonin esikaupunkeinensa;	6:69 Ajalonin ja GadRimonin esicaupunginens.
6:70 ja toisesta puolesta Manassen sukukuntaa Aaner laidunmaineen ja Bileam laidunmaineen. Nämä tulivat muitten kehatilaisten suvuille.	70. Niin myös puolesta Manassen sukukunnasta, Anerin esikaupunkeinensa, ja Bileamin esikaupunkeinensa, antoivat he jääneiden Kahatin lasten sukukunnalle,	6:70 Nijn myös sijtä puolesta Manassen sucucunnasta/ Anerin ja Bileamin esicaupunginens/ annoit he Kahathin lasten sucucunnalle cuin jäänet olit.
6:71 Geersomilaiset saivat sukujensa mukaan toiselta puolelta Manassen sukukuntaa Goolanin laidunmaineen Baasanista ja Astarotin laidunmaineen;	71. Mutta Gersonin lapsille antoivat he puolesta Manassen sukukunnasta, Golanin Basanissa esikaupunkeinensa, ja Astarotin esikaupunkeinensa;	6:71 Mutta Gersonin lapsille annoit he sijtä puolesta Manassen sucucunnasta/ Golan Basanis ja Astherotin esicaupunginens.
6:72 ja Isaskarin sukukunnalta Kedeksen laidunmaineen, Dobratin laidunmaineen,	72. Isaskarin sukukunnasta, Kedeksen esikaupunkeinensa, ja Dobratin esikaupunkeinensa,	6:72 Isascharin sucucunnasta Kedexen ja Dabrathin esicaupunginens.
6:73 Raamotin laidunmaineen ja Aanemin laidunmaineen;	73. Ramotin esikaupunkeinensa, ja Anemin esikaupunkeinensa;	6:73 Ramothin ja Anemin esicaupunginens.
6:74 ja Asserin sukukunnalta Maasalin laidunmaineen, Abdonin laidunmaineen,	74. Asserin sukukunnasta, Masalin esikaupunkeinensa ja Abdonin esikaupunkeinensa,	6:74 Asserin sucucunnasta/ Masalin ja Abdonin esicaupunginens.
6:75 Huukokin laidunmaineen ja Rehobin laidunmaineen;	75. Hukokin esikaupunkeinensa, ja Rehobin esikaupunkeinensa;	6:75 Hukokin ja Rehobin esicaupunginens.

6:76 ja Naftalin sukukunnalta Kedeksen laidunmaiseen Galileasta, Hammonin laidunmaiseen ja Kirjataimin laidunmaiseen.	76. Naphtalin sukukunnasta, Kedeksen Galileassa esikaupunkeinensa, Hammonin esikaupunkeinensa ja Kirjataimin esikaupunkeinensa.	6:76 Nephthalin sucucunnasta Kedexen Galileas/ Hammonin ja Kiriathaimin esicaupunginens.
6:77 Muut merarilaiset saivat Sebulonin sukukunnalta Rimmonin laidunmaiseen ja Taaborin laidunmaiseen;	77. Muille Merarin lapsille antoivat he Sebulonin sukukunnasta, Rimmonin esikaupunkeinensa, ja Taborin esikaupunkeinensa;	6:77 Muille Merarin lapsille annoit he Sebulonin sucucunnasta/ Rimonon ja Thaborin esicaupunginens.
6:78 ja tuolta puolelta Jerikon Jordanin, Jordanista auringonnousuun päin, Ruubenin sukukunnalta Beserin laidunmaiseen erämaasta, Jahaan laidunmaiseen,	78. Ja tuolta puolen Jordania Jerihon päin, itään käsin Jordanin tyköä, Rubenin sukukunnasta, Betserin korvessa esikaupunkeinensa, ja Jahsan esikaupunkeinensa;	6:78 Ja tuolda puolen Jordanin Jerihon päin/ itän käsin Jordanin tykö/ Rubenin sucucunnast/ Bezerin corwes ja Jahzan/ esicaupunginens.
6:79 Kedemotin laidunmaiseen, Meefatin laidunmaiseen;	79. Kedemotin esikaupunkeinensa, ja Mephaatin esikaupunkeinensa;	6:79 Kedamothin ja Mephaatin esicaupunginens.
6:80 ja Gaadin sukukunnalta Raamotin laidunmaiseen Gileadista, Mahanaimin laidunmaiseen,	80. Gadin sukukunnasta, Ramotin Gileadissa esikaupunkeinensa, Mahanaimin esikaupunkeinensa,	6:80 Gadin sucucunnasta/ Ramothin Gileadis Mahanaimin esicaupunginens.
6:81 Hesbonin laidunmaiseen ja Jaeserin laidunmaiseen.	81. Ja Hesbonin esikaupunkeinensa, ja Jaeserin esikaupunkeinensa.	6:81 Hesbonin ja Jaeserin esicaupunginens.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Isaskarin pojat olivat Toola, Puua, Jaasub ja Simron, kaikkiaan neljä.	1. Isaskarin lapset: Tola, Pua, Jasub ja Simron, neljä.	7:1 ISascharin lapset olit/ Thola/ Pua/ Jasub/ ja Simron/ neljä.
7:2 Ja Toolan pojat olivat Ussi, Refaja, Jeriel, Jahmai, Jibsam ja Samuel, jotka olivat perhekuntiansa päämiehiä, Toolan jälkeläisiä, sotaurhoja, polveutumisensa mukaan. Daavidin aikana oli heidän lukumääränsä kaksikymmentäkaksi tuhatta kuusisataa.	2. Tolan lapset: Ussi, Rephaja, Jeriel, Jahemai, Jibsam ja Samuel, jotka olivat päämiehet heidän isäinsä huoneessa Tolasta, ja väkevät miehet sukukunnissansa; heidän lukunsa oli Davidin aikana kaksikolmattakymmentä tuhatta ja kuusisataa.	7:2 Tholan lapset olit: Usi/ Rephaja/ Jeriel/ Jahemai/ Jepsam ja Samuel/ jotca olit päämiehet heidän Isäins huones Tholast/ ja wäkwät miehet sucucunnasans/ heidän lucuns oli Dawidin aicana/ caxicolmattakymmendä tuhatta ja cuusi sata.
7:3 Ja Ussin poika oli Jisrahja, ja Jisrahjan pojat olivat Miikael, Obadja, Joel ja Jissia, kaikkiaan viisi, kaikki päämiehiä.	3. Ussin lapset: Jisraja. Ja Jisrajan lapset: Mikael, Obadia, Joel ja Jesia, viisi, ja olivat kaikki päämiehet.	7:3 Usin lapset olit: Jesraja. Ja Jesrajan lapset olit: Michael/ Obadia/ Joel ja Jesia/ wijsi/ ja olit caicki päämiehet.

7:4 Heidä seurasi polveutumisensa ja perhekuntiensa mukaan taisteluun valmiina sotajoukkoina kolmekymmentäkuusi tuhatta miestä, sillä heillä oli paljon vaimoja ja lapsia.	4. Ja heidän kanssansa heidän sukukunnissansa isäinsä huoneessa oli sotajoukko kuusineljätkymmentä tuhatta; sillä heillä oli monta emäntää ja lasta.	7:4 Ja heidän Canssans heidän sucucunnisans Isäins huones oli sotajoucko cuusineljätkymmendä tuhatta: sillä heillä oli monda emändätä ja lasta.
7:5 Ja heidän veljensä, kaikissa Isaskarin suvuissa, olivat sotaurhoja. Sukuluetteloihin merkittyjä oli kaikkiaan kahdeksankymmentäseitsemän tuhatta.	5. Ja heidän veljensä, jalot miehet kaikesta Isaskarin sukukunnasta, olivat seitsemänyhdeksätkymmentä tuhatta, nämät kaikki luettiin polvilukuun.	7:5 Ja heidän weljens jalot miehet caikest Isascharin sucucunnast/ olit seidzemen yhdexätkymmendä tuhatta/ nämät caicki luettin.
7:6 Benjaminia oli: Bela, Beker ja Jediael, kaikkiaan kolme.	6. BenJaminin lapset: Bela, Beker, Jediael, ne kolme.	7:6 BEnJamin lapset olit: Bela/ Becher/ Jediael/ ne colme.
7:7 Ja Belan pojat olivat Esbon, Ussi, Ussiel, Jerimot ja Iiri, kaikkiaan viisi, perhekunta-päämiehiä, sotaurhoja. Ja sukuluetteloihin merkittyjä oli heitä kaksikymmentäkaksi tuhatta kolmekymmentä neljä.	7. Belan lapset: Etsbon, Ussi, Ussiel, Jerimot ja Iri, ne viisi, päämiehet heidän isäinsä huoneesta, väkevät miehet, ja heitä luettiin polvilukuun kaksikolmattakymmentä tuhatta ja neljäneljätkymmentä.	7:7 Belan lapset olit: Ezbon/ Usi/ Usiel/ Jerimoth ja Iri/ ne wijsi/ päämiehet heidän Isäins huonest/ wäkwät miehet/ ja heitä luettin caxicolmattakymmendä tuhatta/ ja neljä neljätkymmendä.
7:8 Ja Bekerin pojat olivat Semira, Jooas, Elieser, Eljoenai, Omri, Jeremot, Abia, Anatot ja Aalemet; kaikki nämä olivat Bekerin poikia.	8. Bekerin lapset: Semira, Joas, Elieser, Eljoenai, Omri, Jeremot, Abia, Anatot ja Alemeth: ne kaikki olivat Bekerin lapset,	7:8 Becherin lapset olit: Semira/ Joas/ Elieser/ Elioenai/ Amri/ Jeremoth/ Abia/ Anatoth ja Alemeth/ ne caicki olit Becherin lapset.
7:9 Ja sukuluetteloihin merkittyjä oli heitä polveutumisensa mukaan, perhekuntapämiestensä, sotaurhojen, mukaan, kaksikymmentä tuhatta kaksisataa.	9. Ja olivat luetut polvilukuun heidän sukukunnastansa, heidän isäinsä huoneen päämiehet, kaksikymmentä tuhatta ja kaksisataa jaloa miestä.	7:9 Ja olit luetut heidän sucucunnastans päämiesten jälken/ heidän Isäins huonest/ caxikymmendä tuhatta ja caxi sata jaloa miestä.
7:10 Ja Jediaelin poika oli Bilhan, ja Bilhanin pojat olivat Jeus, Benjamin, Eehud, Kenaana, Seetan, Tarsis ja Ahisahar.	10. Jediaelin lapset: Bilhan. Bilhanin lapset: Jeus, Benjamin, Ehud, Kenaena, Setan, Tarsis ja Ahisaar.	7:10 Jediaelin lapset olit/ Bilhan. Bilhan lapset olit Jeus/ BenJamin/ Ehud/ Cnaena/ Sethan/ Tharsis ja Ahisaar.
7:11 Kaikki nämä olivat Jediaelin poikia perhekunta-päämiesten, sotaurhojen, mukaan; seitsemäntoista tuhatta kaksisataa sotakelpoista miestä.	11. Ne olivat kaikki Jediaelin lapset, heidän isäinsä sukukuntain päämiehet, ja väkevät miehet: seitsemäntoistakymmentä tuhatta ja kaksisataa, jotka sotaan läksivät.	7:11 Ne olit caicki Jediaelin lapset/ heidän Isäins sucucundain päämiehet ja wäkwät miehet/ seidzementoistakymmendä tuhatta/ caxi sata/ jotca sotaan läxit.
7:12 Ja Suppim ja Huppim olivat Iirin poikia; Huusim oli Aherin poika.	12. Suppim ja Huppim olivat Iirin lapset. Mutta Husim Aherin lapset.	7:12 Supim ja Hupim olit Iirin lapset. Mutta Husim olit Aherin lapset.

7:13 Naftalin pojat olivat Jahsiel, Guuni, Jeeser ja Sallum, Bilhan jälkeläisiä.	13. Naphtalin lapset: Jahsiel, Guni, Jetser ja Sallum, Bilhan lapset.	7:13 NEphtalin lapset olit/ Jahziel/ Guni/ Jezer ja Sallum/ Bilhan lapset.
7:14 Manassen poika oli Asriel, jonka hänen aramilainen sivuvaimonsa synnytti; tämä synnytti Maakirin, Gileadin isän.	14. Manassen lapset: Esriel, jonka hänen emäntänsä synnytti; mutta hänen Syrialainen jalkavaimonsa synnytti Makirin Gileadin isän.	7:14 NÄmät owat Manassen lapset: Esriel/ jonga Aramie hänen waimons synnytti/ hän sijtti Machirin Gileadin Isän.
7:15 Ja Maakir otti vaimon Huppimille ja Suppimille, ja hänen sisarensa nimi oli Maaka. Ja toisen nimi oli Selofhad; ja Selofhadilla oli tyttäriä.	15. Makir otti Huppimin ja Suppimin tyköä emännän, joka oli molempain sisar, Maeka nimeltä; hänen toisen poikansa nimi oli Zelophkad. Ja Zelophkadilla oli tyttäriä.	7:15 Ja Machir andoi Hupimille ja Supimille emännät/ ja hänen sisarens nimi oli Maecha: hänen toinen poicans cudzuttin Zalaphehad. Ja Zalaphehadilla olit tyttäritä.
7:16 Ja Maaka, Maakirin vaimo, synnytti pojan, jolle hän antoi nimen Peres; hänen veljensä nimi oli Seres, ja hänen poikansa olivat Uulam ja Rekem.	16. Ja Maeka Makirin emäntä synnytti pojan, jonka hän kutsui Peres, ja hänen veljensä kutsuttiin Sares, ja hänen poikansa oli Ulam ja Rakem.	7:16 Ja Maecha Machirin emändä synnytti pojan/ jonga hän cudzui Perez/ ja hänen weljens cudzuttin Sares. Ja hänen poicans olit Ulam ja Racheh.
7:17 Uulamin poika oli Bedan. Nämä olivat Gileadin pojat, joka oli Maakirin poika, joka Manassen poika.	17. Mutta Bedam oli Ulamin poika. Nämät ovat Gileadin lapset, Makirin pojan Manassen pojan.	7:17 Mutta Bedam oli Ulamin poica. Nämät owat Gileadin lapset/ Machirin pojan/ Manassen pojan.
7:18 Ja hänen sisarensa Mooleket synnytti Iishodin, Abieserin ja Mahlan.	18. Ja hänen sisarensa Moleeket synnytti Ishudin, Abieserin ja Mahlan.	7:18 Ja hänen sisarens Moleeheth synnytti Ishudin/ Abieserin ja Maholan.
7:19 Ja Semidan pojat olivat Ahjan, Sekem, Likhi ja Aniam.	19. Ja Semidalla olivat nämät lapset: Ahjan, Sikem, Likhi ja Aniam.	7:19 Ja Semidalla olit nämät lapset: Ahean/ Sicheh/ Likhi ja Aniam.
7:20 Efraimin pojat olivat: Suutelah, tämän poika Bered, tämän poika Tahat, tämän poika Elada, tämän poika Tahat,	20. Nämät ovat Ephraimin lapset: Sutela, ja Bered hänen poikansa, Tahat hänen poikansa, Elada hänen poikansa, Tahat hänen poikansa,	7:20 NÄmät owat Ephraimin lapset: Suthelah/ Bered oli hänen poicans/ Thahath oli hänen poicans/ Eleada oli hänen poicans/ Thahath oli hänen poicans.
7:21 tämän poika Saabad, tämän poika Suutelah, sekä Eser ja Elead. Ja Gatin miehet, siinä maassa syntyneet, tappoivat heidät, koska he olivat lähteneet ottamaan heidän karjaansa.	21. Sabad hänen poikansa, Sutela hänen poikansa, Eser ja Elad. Ja Gatin miehet, siinä maassa syntyneet, löivät heidät kuoliaaksi; sillä he olivat menneet ottamaan heidän karjaansa.	7:21 Sabad oli hänen poicans/ Suthelah oli hänen poicans/ Eser ja Elead. Ja Gathin miehet/ siinä maasa syndynet löit heidän cuoliaxi: sillä he olit mennet ottaman heidän carjans.
7:22 Ja heidän isänsä Efraim suri pitkät ajat, ja hänen veljensä tulivat lohduttamaan häntä.	22. Ja heidän isänsä Ephraim murehti kauvan aikaa; ja hänen veljensä tulivat lohduttamaan häntä.	7:22 Ja heidän Isäns Ephraim murhedei cauwan aica/ ja hänen weljens tulit lohduttaman händä.

7:23 Sitten hän yhtyi vaimoonsa, ja tämä tuli raskaaksi ja synnytti pojan; ja hän antoi tälle nimen Beria, koska se oli tapahtunut hänen perheensä onnettomuuden aikana.	23. Ja hän meni emäntänsä tykö, ja hän siitti ja synnytti pojan, jonka hän kutsui Beria, että hän oli ollut ahdistuksessa huoneessansa.	7:23 Ja hän macais emändäns cansa/ ja tuli hedelmälisexi ja synnytti pojan/ jonga hän cudzui Bria/ että hän oli ollut ahdistuxes huonesans.
7:24 Ja hänen tyttärensä oli Seera; tämä rakensi Ala- ja Ylä-Beet-Hooronin sekä Ussen-Seeran.	24. Hänen tyttärensä oli Seera, hän rakensi alimaisen ja ylimäisen Bethoronin ja Ussen Seeran.	7:24 Hänen tyttärens oli Seera/ hän rakensi alammaisen ja ylömmäisen BethHoronin ja UsenSeran.
7:25 Ja Berian poika oli Refah, samoin Resef, tämän poika Telah, tämän poika Tahan,	25. Hänen poikansa oli Repha ja Reseph, ja Tela hänen poikansa, Tahan hänen poikansa,	7:25 Hänen poicans oli Rephath ja Reseph/ Thelah oli hänen poicans/ Thahan oli hänen poicans.
7:26 tämän poika Ladan, tämän poika Ammihud, tämän poika Elisama,	26. Ladan hänen poikansa, Ammihud hänen poikansa, Elisama hänen poikansa,	7:26 Laedan oli hänen poicans/ Amihud oli hänen poicans/ Elisama oli hänen poicans.
7:27 tämän poika Nuun ja tämän poika Joosua.	27. Nun hänen poikansa, Josua hänen poikansa.	7:27 Nun oli hänen poicans/ Josua oli hänen poicans.
7:28 Ja heidän perintömaansa ja asuinsijansa olivat Beetel ja sen tytärkaupungit, itään päin Naaran ja länteen päin Geser ja sen tytärkaupungit, sekä Sikem ja sen tytärkaupungit, aina Aijaan ja sen tytärkaupunkeihin asti.	28. Ja heidän tavaransa ja asuinsiansa oli Betel, kyläinsä kanssa, ja Naeran itään päin, ja Geser länteen päin kyläinsä kanssa, Sekem kyläinsä kanssa, hamaan Assaan asti kyläinsä kanssa;	7:28 Ja heidän tawarans ja asuinsians oli BethEl/ hänen kyläins cansa/ ja Naeran itän päin/ ja Gezer länden päin hänen kyläins cansa/ Sechem hänen kyläins cansa/ haman Azzan asti hänen kyläins cansa.
7:29 Ja manasselaisten hallussa olivat Beet-Sean ja sen tytärkaupungit, Taanak ja sen tytärkaupungit, Megiddo ja sen tytärkaupungit, Door ja sen tytärkaupungit. Näissä asuivat Joosefin, Israelin pojan, jälkeläiset.	29. Ja Manassen lasten poikain tyköä, Betsean kylinensä, Taenak ja hänen kylänsä, Megiddo ja hänen kylänsä. Näissä asuivat Josephin Israelin pojan lapset.	7:29 Ja Manassen lasten poicain tyköä BethSean ja hänen kyläns/ Thaenach ja hänen kyläns/ Megiddo ja hänen kyläns/ Dor ja hänen kyläns. Näisä asuit Josephin Israelin pojan lapset.
7:30 Asserin pojat olivat Jimna, Jisva, Jisvi ja Beria; heidän sisarensa oli Serah.	30. Asserin lapset: Jimna, Jisva, Jisvi, Beria ja Sera heidän sisarensa.	7:30 Nämät olit Asserin lapset: Jemna/ Jesua/ Jeswai/ Bria ja Serah heidän sisarens.
7:31 Berian pojat olivat Heber ja Malkiel; tämä oli Birsaitin isä.	31. Berian lapset olivat: Heber ja Makiel, se on Bersavitin isä.	7:31 Heber ja Malchiel olit Brian lapset/ se on Birsawithin Isä:
7:32 Ja Heberille syntyi Jaflet, Soomer, Hootam ja heidän sisarensa Suua.	32. Ja Heber siitti Japhletin, Somerin, Hotamin, ja Suan heidän sisarensa.	7:32 Ja Heber sijtti Japhletin/ Somerin/ Hothamin ja Suan heidän sisarens.
7:33 Ja Jafletin pojat olivat Paasak, Bimhal ja Asva; nämä ovat Jafletin pojat.	33. Japhletin lapset: Pasak, Bimhal ja Asvat: ne olivat Japhletin lapset.	7:33 Japhletin lapset olit/ Pasah/ Bimehal ja Asuath/ ne olit Japhletin lapset.

7:34 Ja Semerin pojat olivat Ahi, Rohga, Hubba ja Aram.	34. Somerin lapset: Ahi, Rahga, Jehubba ja Aram.	7:34 Somerin lapset olit/ Ahi/ Rahga/ Jehuba ja Aram.
7:35 Ja hänen veljensä Heelemin pojat olivat Soofah, Jimna, Seeles ja Aamal.	35. Ja hänen veljensä Helemin lapset: Zopha, Jimna, Seles ja Amal.	7:35 Ja hänen veljensä Helemin lapset olit/ Zopha/ Jemna/ Seles ja Amal.
7:36 Soofahin pojat olivat Suuah, Harnefer, Suual, Beeri, Jimra,	36. Zophan lapset: Sua, Harnepher, Sual, Beri ja Jimra,	7:36 Zophan lapset olit/ Suah/ Harnepher/ Sual/ Beri/ Jemra.
7:37 Beser, Hood, Samma, Silsa, Jitran ja Beera.	37. Betser, Hod, Samma, Silsa, Jitran ja Beera.	7:37 Bezer/ Hod/ Sama/ Silsa/ Jethran ja Beera.
7:38 Ja Jeterin pojat olivat Jefunne, Fispa ja Ara.	38. Jeterin lapset: Jephunne, Phispa ja Ara.	7:38 Jetherin lapset olit/ Jephunne/ Phispa ja Ara.
7:39 Ja Ullan pojat olivat Aarah, Hanniel ja Risja.	39. Ullan lapset: Aarah, Hanniel ja Ritsja.	7:39 Ullan lapset olit/ Aarah/ Haniel ja Rizia.
7:40 Kaikki nämä olivat Asserin jälkeläisiä, perhekunta-päämiehiä, valittuja sotaurhoja, ruhtinasten päämiehiä. Ja heidän sukuluetteloihin merkittyjen sotakelpoisten miestensä lukumäärä oli kaksikymmentäkuusi tuhatta.	40. Nämät olivat kaikki Asserin lapset, valitut päämiehet heidän isäinsä huoneessa, väkevät miehet ja päämiesten päaruhtinaat, ja luettiin polvittain sotajoukkoon, ja heidän lukunsa oli kuusikolmattakymmentä tuhatta miestä.	7:40 Nämät olit caicki Asserin lapset/ walitut päämiehet heidän Isäins huones/ wäkwät miehet/ ja päämiesten päaruhtinat/ ja luettiin sotajouckoon/ ja heidän lucuns oli cuusicolmattakymmendä tuhatta miestä.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Benjaminille syntyi esikoisena Bela, toisena Asbel, kolmantena Ahrah,	1. Benjamin siitti Belan ensimmäisen poikansa, Asbalin toisen, Ahran kolmannen,	8:1 BenJamin sijtti Belan hänen ensimmäisen poicans/ Asbalin toisen/ Ahrahn colmannen:
8:2 neljäntenä Nooha ja viidentenä Raafa.	2. Noan neljännen, Raphan viidennen.	8:2 Noahn neljännen/ Raphan wijdennen.
8:3 Ja Belalla oli pojat: Addar, Geera, Abihud,	3. Ja Belalla oli lapsia, Addar, Gera, Abihud,	8:3 Ja Belalla oli lapsia/ Addar/ Gerah/ Abihud.
8:4 Abisua, Naaman, Ahoah,	4. Abisua, Naaman ja Ahoa,	8:4 Abisua/ Naeman/ Ahoah.
8:5 Geera, Sefufan ja Huuram.	5. Gera, Sephupham ja Huram.	8:5 Gera/ Sphupham ja Huram.
8:6 Ja nämä olivat Eehudin pojat - nämä olivat Geban asukkaiden perhekunta-päämiehet. Heidät siirrettiin pois Manahatiin,	6. Nämät ovat Ehudin lapset, jotka olivat isäin päämiehet niiden seassa, jotka asuivat Gebassa; ja hän vei heitä Manahatiin,	8:6 Nämät owat Ehudin lapset/ jotca olit Isäin päämiehet nijden seas cuin asuit Gebas/ ja weit heitä Manahathijn.
8:7 niin myös Naaman, Ahia ja Geera; hän siirsi heidät pois. Hänelle syntyi Ussa ja Ahihud.	7. Naaman, Ahia ja Gera, hän vei heidät pois, ja siitti Ussan ja Ahihudin.	8:7 Cuin olit: Naeman/ Ahia ja Gera/ se wei heidän pois/ ja hän sijtti Usan ja Ahihudin.

8:8 Ja Saharaimille syntyi Moobin maassa, sittenkuin hän oli hyljännyt vaimonsa Huusimin ja Baaran,	8. Ja Saharaim siitti Moabin maalla, sittekuin hän heidät tyköönsä laskenut oli, Husimista ja Baerasta hänen emännistänsä.	8:8 Ja Serahaim sijtti Moabin maalla (sijttecuin hän heidän tykööns laskenut oli) Husist ja Baerast hänen emännistäns.
8:9 hänelle syntyi hänen vaimostaan Hoodeksesta Joobab, Sibja, Meesa, Malkam,	9. Ja hän siitti emännästänsä Hodesta, Jobabin, Zibian, Mesan ja Malkamin,	8:9 Ja hän sijtti Hodest hänen emännästäns/ Jobabin/ Zibian/ Mesan/ Malcham.
8:10 Jeus, Sokja ja Mirma; nämä olivat hänen poikiansa, perhekunta-päämiehiä.	10. Jeusin, Sobjan ja Mirman. Nämät ovat hänen lapsensa, isäin päämiehet.	8:10 Jeuzin/ Sachian ja Mirman. Nämät owat hänen lapsens Isäin päämiehet.
8:11 Ja Huusimista oli hänelle syntynyt Abitub ja Elpaal.	11. Husimista siitti hän Abitobin ja Elpaalin.	8:11 Husist sijtti hän Ahitobin ja Elpaalin.
8:12 Ja Elpaalin pojat olivat Eeber, Misam ja Semed. Tämä rakensi Oonon ja Loodin ynnä sen tytärkaupungit.	12. Elpaalin lapset olivat: Eber, Miseam ja Semer: se rakensi Onon ja Lodin, ja hänen kylänsä.	8:12 Elpaalin lapset olit/ Eber/ Miseam ja Samed/ se rakensi Onon ja Lodon/ ja hänen kyläns.
8:13 Beria ja Sema olivat Aijalonin asukasten perhekunta-päämiehiä; ja he karkoittivat Gatin asukkaat,	13. Ja Beria ja Sama olivat isäin päämiehet, niiden, jotka asuivat Ajalonissa: ne ajoivat niitä takaa, jotka asuivat Gatissa.	8:13 Ja Bira ja Sama olit Isäin päämiehet/ nijden cuin asuit Ajalos/ ne ajoit nijtä taca jotca asuit Gathis.
8:14 he ja Ahjo, Saasak ja Jeremot.	14. Ja Ahio, Sasak ja Jeremot,	8:14 Ja Ahio/ Sasak ja Jeremoth.
8:15 Ja Sebadja, Arad, Eder,	15. Sebadia, Arad, Ader,	8:15 Sebadia/ Arad/ Ader.
8:16 Miikael, Jispa ja Jooha olivat Berian poikia.	16. Mikael, Jispa ja Joha, Berian lapset.	8:16 Michael/ Jespa/ Joha/ Urian lapset.
8:17 Ja Sebadja, Mesullam, Hiski, Heber,	17. Sebadia, Mesullam, Hiski, Heber,	8:17 Sebadia/ Mesullam/ Hiski/ Heber.
8:18 Jismerai, Jislia ja Joobab olivat Elpaalin poikia.	18. Jismerai, Jislia ja Jobab, Elpaanin lapset.	8:18 Jesmerai/ Jeslia/ Jobab/ Elpaalin lapset.
8:19 Ja Jaakim, Sikri, Sabdi,	19. Jakim, Sikri ja Saddi,	8:19 Jakim/ Sichri/ Sabdi.
8:20 Elienai, Silletai, Eliel,	20. Elienai, Zilletai ja Eliel,	8:20 Elionai/ Zilthai/ Eliel.
8:21 Adaja, Beraja ja Simrat olivat Siimein poikia.	21. Adaja, Beraja ja Simrat, Simein lapset.	8:21 Adaja/ Braja ja Simrath/ Simein lapset.
8:22 Ja Jispan, Eder, Eliel,	22. Jispan, Eber ja Eliel.	8:22 Jespan/ Eber/ Eliel..
8:23 Abdon, Sikri, Haanan,	23. Abdon, Sikri ja Hanan,	8:23 Abdon/ Sichri/ Hanan.
8:24 Hananja, Eelam, Antotia,	24. Hananja, Elam ja Antotia,	8:24 Hanania/ Elam/ Anthothia.
8:25 Jifdeja ja Penuel olivat Saasakin poikia.	25. Jiphdeja ja Penuel, Sasakin lapset.	8:25 Jephdeja ja Pnuel/ Sasakin lapset.
8:26 Ja Samserai, Seharja, Atalja,	26. Samserai, Seharia ja Atalia,	8:26 Samserai/ Seharia/ Athalia.
8:27 Jaaresja, Elia ja Sikri olivat Jerohamin poikia.	27. Jaeresia, Elia ja Sikri, Jerohamin lapset.	8:27 Jaeresia/ Elia ja Sichri/ Jerohamin lapset.

8:28 Nämä olivat perhekunta-päämiehiä, päämiehiä polveutumisensa mukaan; he asuivat Jerusalemissa.	28. Nämät ovat isäin päämiehet heidän sukukunnissansa; ja he asuivat Jerusalemissa.	8:28 Nämät owat Isäin päämiehet heidän sucucunnisans/ ja he asuit Jerusalemis.
8:29 Gibeonissa asui Gibeonin isä, jonka vaimon nimi oli Maaka.	29. Mutta Gibeonissa asui Gibeonin isä; ja hänen emäntänsä nimi oli Maeka.	8:29 MUTta Gibeonis asui Gibeonin Isä/ ja hänen emändäns cudzuttin Maecha.
8:30 Ja hänen esikoispoikansa oli Abdon, sitten Suur, Kiis, Baal, Naadab,	30. Ja hänen ensimmäinen poikansa oli Abdon, sitte oli Zur, Kis, Baal ja Nadab,	8:30 Ja hänen ensimmäinen poicans oli Abdon/ Zur/ Kis/ Baal/ Nadab.
8:31 Gedor, Ahjo ja Seker.	31. Gedor, Ahio ja Seker.	8:31 Gedor/ Ahio ja Secher.
8:32 Ja Miklotille syntyi Simea. Hekin asuivat veljinensä Jerusalemissa, rajakkain veljiensä kanssa.	32. Mutta Miklot siitti Simean; ja he asuivat myös Jerusalemissa veljeinsä kohdalla heidän kanssansa.	8:32 Mutta Mikloth sijtti Semean/ ja he asuit Jerusalemis heidän weljeins cohdalla heidän cansans.
8:33 Ja Neerille syntyi Kiis, Kiisille syntyi Saul, ja Saulille syntyi Joonatan, Malkisua, Abinadab ja Esbaal.	33. Ner siitti Kisin; Kis siitti Saulin; Saul siitti Jonatanin, Malkisuan, Abinadabin ja Esbaalin.	8:33 Ner sijtti Kisin/ Kis sijtti Saulin/ Saul sijtti Jonathanin/ Melchisuan/ AbiNadabin/ Esbaalin.
8:34 Ja Joonatanin poika oli Meribbaal, ja Meribbaalille syntyi Miika.	34. Jonatanin poika oli Meribbaal; Meribbaal siitti Miikan.	8:34 Jonathanin poica oli Meribaal/ Meribaal sijtti Michan.
8:35 Ja Miikan pojat olivat Piiton, Melek, Tarea ja Aahas.	35. Miikan lapset olivat: Piton, Melek, Taerea ja Ahas.	8:35 Michan lapset olit/ Pithon/ Melech/ Thaerea ja Ahas.
8:36 Ja Aahaalle syntyi Jooadda, Jooaddalle syntyi Aalemet, Asmavet ja Simri. Ja Simrille syntyi Moosa,	36. Ahas siitti Joaddan; Joadda siitti Alemetin, Asmavetin ja Simrin; Simri siitti Motsan.	8:36 Ahas sijtti Joaddan/ Joadda sijtti Alemethin/ Asmawetin ja Simrin/ Simri sijtti Mozan.
8:37 ja Moosalle syntyi Binea; hänen poikansa oli Raafa, tämän poika Elasa ja tämän poika Aasel.	37. Motsa siitti Binean; hänen poikansa oli Rapha, hänen poikansa Elasa, hänen poikansa Atsel.	8:37 Moza sijtti Binean/ hänen poicans oli Rapha/ hänen poicans oli Eleasa/ hänen poicans oli Azel.
8:38 Ja Aaselilla oli kuusi poikaa, ja nämä ovat heidän nimensä: Asrikam, Bookeru, Jismael, Searja, Obadja ja Haanan. Nämä kaikki olivat Aaselin poikia.	38. Mutta Atselilla oli kuusi poikaa, joiden nimet olivat: Esrikam, Bokru, Ismael, Searia, Obadia ja Hanan. Nämät kaikki olivat Atselin pojat.	8:38 Mutta Azelilla oli cuusi poica/ joinenga nimet olit/ Esricam/ Bochrui/ Jesmael/ Searia/ Abadia/ Hanan. Nämät olit caicki Azelin pojat.
8:39 Ja Eesekin, hänen veljensä, pojat olivat: hänen esikoisensa Uulam, toinen Jeus ja kolmas Elifelet.	39. Eesekin hänen veljensä lapset: Ulam hänen ensimmäinen poikansa, Jeus toinen, Eliphelet kolmas.	8:39 Eesekin hänen weljens lapset olit: Ulam hänen ensimmäinen poicans. Jeus toinen Elipeleth colmas.
8:40 Ja Uulamin pojat olivat sotaurhoja, jousen jännittäjiä, ja heillä oli paljon poikia ja poikien poikia, sataviisikymmentä. Nämä kaikki ovat benjaminilaisia.	40. Mutta Ulamin lapset olivat vahvat miehet ja jalot joutsimiehet, ja heillä oli paljo poikia ja poikain poikia, sata ja viisikymmentä. Nämät kaikki ovat Benjaminin lapsista.	8:40 Mutta Ulamin lapset olit wahwat miehet ja jalot joudzimiehet/ ja heillä oli paljo poikia/ sata ja wijsikymmendä. Nämät owat caicki BenJaminin lapsista.

9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Koko Israel merkittiin sukuluetteloon, ja katso, he ovat kirjoitetut Israelin kuningasten kirjaan. Ja Juuda vietiin Baabeliin pakkosiirtolaisuuteen uskottomuutensa tähden.	1. Ja koko Israel luettiin polviluvun jälkeen, ja katso, he ovat kirjoitetut Israelin kuningasten kirjaan; ja Juuda vietiin Babeliin pahain tekoinsa tähden.	9:1 JA coco Israel luettin/ ja cadzo/ he owat kirjoitetut Israelin ja Judan Cuningasten kirjaan/ ja wietin Babelijn heidän pahain tecoins tähden.
9:2 Entiset asukkaat, jotka elivät perintömaillaan, kaupungeissaan, olivat israelilaisia, pappeja, leeviläisiä ja tempelipalvelijoita.	2. Mutta ne ensimmäiset asujamet, jotka tulivat perintöönsä ja kaupunkeihinsa, olivat Israel, papit, Leviläiset ja Netinimit.	9:2 Ne jotca ennen asuit heidän perinnöisäns ja Caupungeisans/ nimittäin Israel/ Papit/ Lewitat ja Nethinimit.
9:3 Jerusalemissa asui Juudan lapsia, benjaminilaisia, efraimilaisia ja manasselaisia, nimittäin:	3. Ja silloin asuivat Jerusalemissa Juudan lapsista, Benjaminin lapsista, ja Ephraimin ja Manassen lapsista:	9:3 Ja silloin asuit Jerusalemissa muutamit Judan lapsist/ muutamit BenJaminin lapsist/ muutamit Ephraimin ja Manassen lapsist.
9:4 Uutai, Ammihudin poika, joka oli Omrin poika, joka Imrin poika, joka Baanin poika, Pereksen, Juudan pojan, jälkeläisiä;	4. Utaal Ammihudin poika, Omrin pojan, Imrin pojan, Banin pojan, Peretsin Juudan pojan lapsista.	9:4 Nimittäin/ Perezen Judan pojan lapsist oli Uthai Amihudin poica/ Amrin pojan/ Imrin pojan/ Banin pojan.
9:5 ja seelalaisia: Asaja, esikoinen, ja hänen poikansa;	5. Mutta Silonilaisista Asaja ensimmäinen poika, ja hänen poikansa.	9:5 Mutta Silonist Asaja ensimmäinen poica/ ja hänen muut poicans.
9:6 serahilaisia: Jeguel ja hänen veljensä, kuusisataa yhdeksänkymmentä;	6. Seran lapsista, Jeguel veljinensä; kuusisataa ja yhdeksänkymmentä.	9:6 Serahn lapsist/ Jeguel weljinens/ cuusi sata ja yhdexänkymmendä.
9:7 benjaminilaisia: Sallu, Mesullamin poika, joka oli Hoodavjan poika, joka Senuan poika,	7. Benjaminin lapsista, Sallu Mesullamin poika, Hodavian pojan, Hassenuan pojan,	9:7 BenJaminin lapsist/ Sallu Mesullamin poica/ Hodawian pojan/ Hasunan pojan. Ja Jebneja Jerohamin poica.
9:8 Jibneja, Jerohamin poika, Eela, Ussin poika, joka oli Mikrin poika, ja Mesullam, Sefatjan poika, joka oli Reguelin poika, joka Jibnean poika,	8. Ja Jibneja Jerohamin poika, ja Ela Ussin poika, Mikrin pojan, ja Mesullam Sephatian poika, Reguelin pojan, Jibnejan pojan;	9:8 Ja Ela Uzin poica/ Michrin pojan/ ja Mesullamin Sephatian pojan/ Reguelin pojan/ Jebnejan pojan.
9:9 sekä heidän veljensä, heidän polveutumisensa mukaan, yhdeksänsataa viisikymmentä kuusi. Kaikki nämä olivat perhekunta-päämiehiä perhekunnissaan.	9. Niin myös heidän veljensä sukukuntainsa jälkeen yhdeksänsataa ja kuusikuudettakymmentä: nämät kaikki ovat olleet isäin päämiehet heidän isäinsä huoneessa.	9:9 Nijn myös heidän weljeins heidän sucucunnisans/ yhdexän sata ja cuusicuudettakymmendä/ ja nämät caicki owat ollet Isäin päämiehet/ heidän Isäins huoneis.
9:10 Ja pappeja: Jedaja, Joojarib, Jaakin,	10. Papeista: Jedaja, Jojarib ja Jakin,	9:10 PApeista on ollut Jedaja/ Jojarib/ ja Jachin:

9:11 Asarja, Hilkian poika, joka oli Mesullamin poika, joka Saadokin poika, joka Merajotin poika, joka Ahitubin poika, Jumalan temppelin esimies;	11. Ja Asaria Hilkian poika, Mesullamin pojan, Zadokin pojan, Merajotin pojan, Ahitobin pojan, Jumalan huoneen päämies,	9:11 Ja Asaria Hilkian poica/ Mesullan pojan/ Zadochin pojan/ Merajothin pojan/ Ahitobin pojan/ Jumalan huonen päämies.
9:12 Adaja, Jerohamin poika, joka oli Pashurin poika, joka Malkian poika, ja Maesai, Adielin poika, joka oli Jahseran poika, joka Mesullamin poika, joka Mesillemitin poika, joka Immerin poika;	12. Ja Adaja Jerohamin poika, Pashurin pojan, Malkian pojan, ja myös Maesai Adielin poika, Jahseran pojan, Mesullamin pojan. Mesillemitin pojan, Immerin pojan;	9:12 Ja Adaja Jerohamin poica/ Pashurin pojan ja Melchian pojan/ ja myös Maesai Adielin poica/ Jahseran pojan/ Mesullamin pojan/ Mesillemethin pojan/ Immerin pojan.
9:13 sekä heidän veljensä, heidän perhekuntiansa päämiehet, tuhat seitsemänsataa kuusikymmentä miestä, kelloittaisia toimittamaan palvelusta Jumalan temppelissä.	13. Niin myös heidän veljeinsä päämiehet isäinsä huoneessa, tuhannen seitsemänsataa ja kuusikymmentä väkevää miestä, toimittamaan viran menoja Jumalan huoneessa.	9:13 Nijn myös heidän weljeins päämiehet Isäins huoneis/ tuhannen/ seidzemen sata ja cuusikymmendä wäkwätä miestä/ toimittaman wiran menoja Jumalan huones.
9:14 Ja leeviläisiä: Semaja, Hassubin poika, joka oli Asrikamin poika, joka Hasabjan poika, merarilaisia;	14. Mutta Leviläisistä, jotka olivat Merarin lapsia, Semaja Hassubin poika, Asrikamin pojan, Hasabian pojan;	9:14 Mutta Lewitaista/ jotca olit Merarin lapsista/ Semaja Hasubin poica/ Asrikamin pojan/ Hasabian pojan.
9:15 Bakbakkar, Heres, Gaalal, Mattanja, Miikan poika, joka oli Sikrin poika, joka Aasafin poika;	15. Ja Bakbakkar, Heres, ja Galal, ja Mattania Miikan poika, Sikrin pojan, Asaphin pojan;	9:15 Ja Bakbakkar Heres/ ja Galal ja Mathania Michan poica/ Sichrin pojan/ Asaphin pojan.
9:16 Obadja, Semajan poika, joka oli Gaalalin poika, joka Jedutunin poika; ja Berekja, Aasan poika, joka oli Elkanan poika, hänen, joka asui netofalaisten kylissä.	16. Ja Obadia Semajan poika, Galalin pojan, Jedutunin pojan, ja Berekia Assan poika, Elkanan pojan, joka asui Netophatilaisten kylissä.	9:16 Ja Obadia Semajan poica/ Galalin pojan/ Jeduthun pojan/ ja Berechia Assan poica/ Elkanan pojan/ jotca asuit Netophatiterein kylis.
9:17 Ja ovenvartijat: Sallum, Akkub, Talmon ja Ahiman veljineen: Sallum oli päämies,	17. Ja ovenvartiat olivat Sallum, Akkub, Talmon, Ahiman ja heidän veljensä: Sallum oli ylimmäinen.	9:17 Ja owen wartiat olit Sallum/ Akub/ Talmon/ Ahiman ja heidän weljens/ ja Sallum oli ylimmäinen.
9:18 ja tähän saakka hän on ollut vartijana Kuninkaan portilla, idän puolella. Nämä olivat ovenvartijoina leeviläisten leirissä.	18. Sillä he olivat tähän saakka vartioineet itäisellä puolella kuninkaan porttia: ne olivat ovenvartiat Levin poikain seassa.	9:18 Sillä he olit tähän saacka wartioinnet idäisellä puolella Cuningan porttia/ ne olit owen wartiat Lewin poicain seas.

9:19 Mutta Sallumilla, Kooren pojalla, joka oli Ebjasafin poika, joka Koorahin poika, ja hänen veljillään, jotka olivat hänen perhekuntaansa - koorahilaisilla, oli palvelustehtävänä majan kynnyksien vartioiminen; heidän isänsä olivat näet vartioineet sisäänkäytävää Herran leirissä.	19. Ja Sallum Koren poika Ebjasaphin pojan, Koran pojan ja hänen veljensä hänen isänsä huoneesta, ne Korhilaiset, heidän virkansa menoissa, vartioitsemaan seurakunnan majan ovipieleen; ja heidän isänsä pitää vartioitseman Herran leirissä sisällekäymistä.	9:19 Ja Sallum Koren poica AbiAsaphin pojan/ Korahn pojan ja hänen wäljens hänen Isäns huonesta: ne Korhiterit heidän wircans menois/ wartioidzeman seuracunnan majan owipieleen. Ja hänen Isäns pitä wartioidzeman HERran leiris sisällekäymistä.
9:20 Ja Piinehas, Eleasarin poika, oli muinoin heidän esimiehenään - Herra olkoon hänen kanssaan! -	20. Mutta Pinehas Eleasarin poika oli ennen ollut heidän päämiehensä; sillä Herra oli hänen kanssansa.	9:20 Mutta Phinees Eleazarin poica oli heidän päämiehens: sillä HERra oli hänen cansans.
9:21 Sakarja, Meselemjan poika, oli ovenvartijana ilmestysmajan ovella.	21. Ja Sakaria Meselemian poika oli vartia seurakunnan majan ovella.	9:21 Ja Sacharia Meselemian poica oli wartia seuracunnan majan owen edes.
9:22 Kaikkiaan oli kynnyksien ovenvartijoiksi valittuja kaksisataa kaksitoista; he olivat kylissään merkityt sukuluetteloon. Daavid ja Samuel, näkijä, olivat asettaneet heidät heidän luottamustoimeensa.	22. Kaikki nämät olivat valitut ovea vartioitsemaan, kaksisataa ja kaksitoistakymmentä, jotka olivat luetut polviluvun jälkeen heidän kylissänsä. Ja David ja Samuel, näkiä, asettivat heitä virkaan heidän uskollisuudessansa,	9:22 Caicki nämät olit walitut majan owea wartiodzeman/ caxi sata ja caxitoistakymmendä/ jotca olit luetut heidän kylisäns. Ja Dawid ja Samuel/ se Näkiä/ asetit heitä wircaan heidän uscollisudesans.
9:23 Niin he ja heidän poikansa olivat vartijoina Herran temppelin, telttapyhäkön, ovilla.	23. Niin että he ja heidän lapsensa ottivat Herran huoneesta vaarin, seurakunnan majan huoneesta, että he sitä vartioitsivat.	9:23 Nijn että he ja heidän lapsens ottaisit HERran huonesta waarin/ nimittäin/ seuracunnan majan huonesta/ että he sitä wartioidzisit.
9:24 Ovenvartijat olivat asetetut neljälle ilmansuunnalle: idän, lännen, pohjoisen ja etelän puolelle.	24. Ja ovenvartiat olivat asetetut neljää ilmaa kohden: itään, länteen, pohjaan ja etelään päin.	9:24 Ja ne owen wartiat olit asetetut neljä ilma cohden/ nimittäin/ itän/ länden/ etelän ja pohjan päin.
9:25 Ja heidän veljiensä, jotka asuivat kylissään, oli aina määräaikoina seitsemäksi päiväksi tultava toimittamaan palvelusta yhdessä heidän kanssaan;	25. Mutta heidän veljensä olivat maakylissänsä, niin kuitenkin, että heidän piti tuleman sisälle seitsemäntenä päivänä, ja ajasta niin aikaan heidän tykönänsä oleman.	9:25 Mutta heidän weljens olit heidän maan kylisäns/ nijn cuitengin että heidän piti tuleman sisälle seidzemendenä päiwänä/ ja ajasta nijn aicaan heidän tykönäns oleman.
9:26 sillä ne neljä ylintä ovenvartijaa olivat pysyväisesti luottamustoimessaan. Nämä olivat leeviläiset. Heidän oli myöskin valvottava kammioita ja Jumalan temppelin aarteita,	26. Sillä Leviläiset olivat uskotut olemaan neljäksi ylimmäiseksi ovenvartiaksi; ja he olivat myös kätkyin ja Herran huoneen tavarain päällä.	9:26 Sillä Lewitat olit uscotut oleman neljäxi ylimmäisexi owen wartiaksi/ ja he olit myös HERran huonen kätkyn ja tawaran päällä.

9:27 ja he viettivät yönä Jumalan temppelin ympärillä, sillä heidän tehtävänä oli vartioiminen ja heidän oli pidettävä huoli ovien avaamisesta joka aamu.	27. Ja he olivat yötä Jumalan huoneen ympärillä; sillä heidän piti sitä vartioitseman, ja avajaman joka aamu.	9:27 Ja he olit yöllä Jumalan huonetta ymbärins: sillä heidän piti sitä wartioidzeman ja awajaman joca amu.
9:28 Muutamien heistä oli pidettävä huoli jumalanpalveluksessa tarvittavasta kalustosta, sillä heidän oli tuotava se sisään täysilukuisena ja vietävä se ulos täysilukuisena.	28. Ja muutamat olivat heistä viran asetten päällä; sillä heidän piti ne kantaman ulos ja sisälle luvun jälkeen.	9:28 Ja muutamat olit heistä wiran asetten päällä: sillä heidän pitä ne candaman ulos ja sisälle lugun jälken.
9:29 Ja muutamat heistä olivat määrätty pitämään huolta kaluista, kaikista pyhistä kaluista, sekä lestyistä jauhoista, viinistä, öljystä, suitsukkeista ja hajuaineista.	29. Ja muutamat heistä olivat asetetut astiain ja pyhain kaluin päälle, sämpyläjauhoin, viinan, öljyn, pyhän savun ja myös yrtein päälle.	9:29 Ja muutamat heistä olit asetetut astiain ja pyhain caluin päälle/ sämbyläjauhoin päälle/ wijnan päälle/ öljyn päälle/ pyhän sawun päälle/ ja myös yrtein päälle.
9:30 Ja muutamat pappien pojista valmistivat voiteita hajuaineista.	30. Mutta muutamat pappein lapsista tekivät hyvin valmistettuja voiteita.	9:30 Mutta muutamat Pappein lapsist teit krydätyitä voiteita.
9:31 Ja Mattitjalla, joka oli leeviläisiä ja oli koorahilaisen Sallumin esikoinen, oli luottamustoimena leivosten valmistaminen.	31. Ja Mattitjalle Leviläisistä, Sallumin Korhilaisten ensimmäiselle pojalle oli uskottu mitä pannuissa valmistettiin.	9:31 Nimittäin/ Mathithia Lewitaista/ Sallumin sen Korhiterin ensimmäinen poica oli uscottu siihen cuin pannuin walmistettin.
9:32 Ja muutamien kehatilaisista, heidän veljistään, oli pidettävä huoli näkyleivistä, valmistettava ne joka sapatiksi.	32. Ja Kahatilaisista heidän veljistänsä olivat asetetut katsomusleipäin yli, että he niitä valmistaisivat joka sabbattina.	9:32 Ja Cahathitereistä heidän weljistäns olit asetetut walmistaman cadzomusleipiä/ että he nijtä walmistaisit joca Sabbathina.
9:33 Mutta veisaajat, leeviläisten perhekuntain päämiehet, oleskelivat kammioissa, muusta palveluksesta vapaina, sillä he olivat toimessa sekä päivällä että yöllä.	33. Nämät ovat veisaajat, Leviläisten isäin päämiehet vapaat heidän kammioissansa; sillä he olivat siellä askareissansa päivää ja yötä.	9:33 Nämät owat weisajat/ Lewitain Isäin päämiehet/ wapat heidän Camareisans: sillä he olit siellä ascareisans yötä ja päiwä.
9:34 He olivat leeviläisten perhekuntain päämiehiä, päämiehiä polveutumisensa mukaan; he asuivat Jerusalemissa.	34. Nämät olivat ylimmäiset Leviläisten isät, päämiehet sukukunnissansa; he asuivat Jerusalemissa.	9:34 Nämät ylimmäiset Lewitain Isät heidän sucucunnisans asuit Jerusalemis.
9:35 Gibeonissa asuivat Gibeonin isä, jonka vaimon nimi oli Maaka,	35. Jegil Gibeonin isä asui Gibeonissa; hänen emäntänsä nimi oli Maeka,	9:35 JEjel Gibeonin Isä asui Gibeonis/ hänen emändäns cudzuttin Maecha.
9:36 hänen esikoispoikansa Abjon, sitten Suur, Kiis, Baal, Neer, Naadab,	36. Ja hänen ensimmäinen poikansa Abdon, Zur, Kis, Baal, Ner ja Nadab,	9:36 Ja hänen ensimmäinen poicans Abdon/ Zur/ Kis/ Baal/ Ner/ Nadab.
9:37 Gedor, Ahjo, Sakarja ja Mikleot.	37. Gedor, Ahio, Sakaria ja Miklot.	9:37 Gedor/ Ahio/ Sacharia/ Mikloth.

9:38 Ja Mikleotille syntyi Simeam. Hekin asuivat veljinensä Jerusalemissa, rajakkain veljiensä kanssa.	38. Mutta Miklot siitti Simeamin; jotka myös asuivat veljeinsä kohdalla, veljinensä Jerusalemissa.	9:38 Mutta Mikloth sijtti Simeamin/ jotca myös asuit heidän weljeins kohdalla/ weljinens Jerusalemissa.
9:39 Ja Neerille syntyi Kiis, Kiisille syntyi Saul, ja Saulille syntyi Joonatan, Malkisua, Abinadab ja Esbaal.	39. Ja Ner siitti Kisin; Kis siitti Saulin; Saul siitti Jonatanin, Malkisuan, Abinadabin, Esbaalin.	9:39 Ja Ner sijtti Kisin/ Kis sijtti Saulin/ Saul sijtti Jonathanin/ Melchisuan/ AbiNadabin/ Esbaalin.
9:40 Ja Joonatanin poika oli Meribbaal, ja Meribbaalille syntyi Miika.	40. Ja Meribbaal oli Jonatanin poika; ja Meribbaal siitti Miikan.	9:40 Ja Meribbaal oli Jonathanin poica/ ja Meribbaal sijtti Michan.
9:41 Ja Miikan pojat olivat Piiton, Melek ja Tahrea.	41. Miikan pojat olivat Piton, Melek ja Tahrea.	9:41 Michan lapsi oli Pithon/ Melech ja Thaherea.
9:42 Ja Aahaalle syntyi Jaera, Jaeralle syntyi Aalemet, Asmavet ja Simri. Ja Simrille syntyi Moosa,	42. Ahas siitti Jaeran; Jaera siitti Alemenin, Asmavetin ja Simrin; Simri siitti Motsan.	9:42 Ahas sijtti Jaeran/ Jaera sijtti Alemenin/ Asmawethin ja Simrin: Simri sijtti Mozan.
9:43 ja Moosalle syntyi Binea; hänen poikansa oli Refaja, tämän poika Elasa ja tämän poika Aasel.	43. Motsa siitti Binejan; ja Rephaja oli hänen poikansa, Eleasa hänen poikansa, Atsel hänen poikansa.	9:43 Moza sijtti Binejan/ ja Raphaja oli hänen poicans/ Eleasa oli hänen poicans/ Azel oli hänen poicans.
9:44 Ja Aaselilla oli kuusi poikaa, ja nämä ovat heidän nimensä: Asrikam, Bookeru, Jismael, Searja, Obadja ja Haanan. Nämä olivat Aaselin pojat.	44. Ja Atselilla oli kuusi poikaa, ja nämä olivat heidän nimensä: Asrikam, Bokru, Ismael, Searia, Obadia ja Hanan: ne olivat Atselin pojat.	9:44 Ja Azelilla oli cuusi poica/ ne cudzuttin Asrikam/ Bockru/ Jesmael/ Searia/ Obadia ja Hanan/ ne owat Azelin lapset.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Mutta filistealaiset taistelivat Israelia vastaan; ja Israelin miehet pakenivat filistealaisia, ja heitä kaatui surmattuina Gilboan vuorella.	1. Mutta Philistealaiset sotivat Israelia vastaan; ja Israel pakeni Philistealaisia, ja he lankesivat lyötynä Gilboan vuorella.	10:1 MUTta Philisterit sodeit Israeli wastan/ ja Israel pakeni Philisterejä/ ja he langeisit lyötynä Gilboan vuorella.
10:2 Ja filistealaiset pääsivät Saulin ja hänen poikiensa kintereille, ja filistealaiset surmasivat Joonatanin, Abinadabin ja Malkisuan, Saulin pojat.	2. Ja Philistealaiset kovin ajoivat Saulia ja hänen poikiensa takaa, ja Philistealaiset löivät Jonatanin, Abinadabin ja Malkisuan, Saulin pojat.	10:2 Ja Philisterit cowan ajoit Saulia poikinens taca/ ja löit Jonathanin/ AbiNadabin ja Malchisuan Saulin pojat.
10:3 Ja kun taistelu kiihtyi ankaraksi Saulia vastaan ja jousimiehet keksivät hänet, joutui hän hätään jousimiesten ahdistuksessa.	3. Ja sota oli ankara Saulia vastaan, ja joutsimiehet tulivat hänen päällensä, ja hän haavoitettiin ampujilta.	10:3 Ja sota oli angara Saulia wastan/ ja joudzimiehet tulit hänen päällens/ ja hän pelkäis ambuita.

10:4 Ja Saul sanoi aseenkantajallensa: "Paljasta miekkasi ja lävistä sillä minut, etteivät nuo ympärileikkaamattomat tulisi pitämään minua pilkkanaan." Mutta hänen aseenkantajansa ei tahtonut, sillä hän pelkäsi kovin. Niin Saul itse otti miekan ja heittäytyi siihen.	4. Niin sanoi Saul aseensa kantajalle: vedä miekkas ulos ja pistä minut lävitse, ettei nämät ympärileikkaamattomat tulisi ja tekisi häpiällisesti minulle. Mutta hänen aseensa kantaja ei tahtonut; sillä hän pelkäsi suuresti. Niin otti Saul miekan ja heittäysi siihen.	10:4 Silloin sanoi Saul asenscandajalle: wedä mieckas ulos/ ja pistä minua läpidze/ ettei nämät ymbärinsleickamattomat tulis ja tekis häpiälisestä minulle. Mutta hänen asenscandaja ei tahtonut: sillä hän pelkäis suurest. Silloin otti Saul mieckans/ ja langeis sen päälle.
10:5 Mutta kun hänen aseenkantajansa näki, että Saul oli kuollut, heittäytyi hänkin miekkaansa ja kuoli.	5. Kuin hänen aseensa kantaja näki Saulin kuolleeksi, heittäysi myös hän miekkaan ja kuoli.	10:5 Cosca hänen asenscandaja näki Saulin cuollexi/ langeis hän mieckoons/ ja cuoli.
10:6 Niin kuolivat Saul ja hänen kolme poikaansa ynnä koko hänen perheensä; he kuolivat yhdessä.	6. Ja niin Saul kuoli, ja kolme hänen poikaansa, ja koko hänen huoneensa kuoli yhtä haavaa.	10:6 Ja nijn Saul cuoli/ ja colme hänen poicans/ ja coco hänen huonens yhtä haawa.
10:7 Ja kun kaikki Israelin miehet, jotka asuivat tasangolla, huomasivat, että he olivat paenneet ja että Saul poikinensa oli kuollut, jättivät he kaupunkinsa ja pakenivat, ja filistealaiset tulivat ja asettuivat niihin.	7. Kuin Israelin miehet, jotka laaksossa olivat, näkivät heidän paenneeksi ja Saulin poikinensa kuolleeksi, jättivät he kaupunkinsa ja pakenivat. Ja Philistealaiset tulivat ja asuivat niissä.	10:7 Cosca Israelin miehet/ jotca laxos olit/ näit heidän paennexi/ ja Saulin poikinens cuollexi/ jätit he Caupungins ja pakenit: Ja Philisterit tulit ja asuit nijsä.
10:8 Seuraavana päivänä filistealaiset tulivat ryöstämään surmattuja ja löysivät Saulin ja hänen poikansa kaatuneina Gilboan vuorelta.	8. Toisena päivänä tulivat Philistealaiset riisumaan lyötyjä, ja he löysivät Saulin poikinensa makaavan Gilboan vuorella.	10:8 TOisna huomena tulit Philisterit rijsuman lyötyjä/ ja he löysit Saulin poikinens macawan Gilboan wuorella.
10:9 Niin he ryöstivät hänet ja ottivat hänen päänsä ja hänen aseensa ja lähettivät ne ympäri filistealaisten maata, julistaaksensa voitonsanomaa epäjumalillensa ja kansalle.	9. Ja sittekuin he hänen riisuneet olivat, ottivat he hänen päänsä ja aseensa, ja lähettivät Philistealaisten maan ympäri, ja antoivat ilmoittaa epäjumalillensa ja kansalle,	10:9 Ja sijttecuin he hänen rijsunet olit/ otit he hänen pääns ja asens/ ja lähetit Philisterein maan ymbärins/ ja annoit ilmoitta heidän epäjumalittens ja Canssans edes.
10:10 Ja he asettivat hänen aseensa jumalansa temppeliin, ja hänen pääkallonsa he kiinnittivät Daagonin temppeliin.	10. Ja panivat hänen aseensa jumalansa huoneesen, ja hänen päänsä löivät he kiinni Dagonin huoneen päälle.	10:10 Ja panit hänen asens heidän jumalans huoneeseen/ ja panit hänen pääns Dagonin huonen päälle.
10:11 Kun koko Gileadin Jaabes kuuli, mitä kaikkea filistealaiset olivat tehneet Saulille,	11. Kuin kaikki Gileadin Jabeksessa kuolivat kaikki, mitä Philistealaiset Saulille tehneet olivat,	10:11 Cosca caicki Gileadin Jabexes cuulit/ caicki mitä Philisterit Saulille tehnet olit.

10:12 nousivat he, kaikki asekuntoiset miehet, ja ottivat Saulin ja hänen poikainsa ruumiit ja toivat ne Jaabekseen. Sitten he hautasivat heidän luunsa tammen alle Jaabekseen ja paastosivat seitsemän päivää.	12. Nousivat kaikki väkevät miehet ja ottivat Saulin ja hänen poikansa ruumiit, ja veivät ne Jabekseen, ja hautasivat heidän luunsa tammen alle Jabeksessa, ja paastosivat seitsemän päivää.	10:12 Nousit caicki wäkwät miehet/ ja otit Saulin ja hänen poicains ruumit/ ja weit Jabexeen/ ja hautaisit heidän luuns tammen ala Jabexes/ ja paastoisit seidzemen päiwä.
10:13 Niin kuoli Saul, koska hän oli ollut uskon Herraa kohtaan eikä ollut ottanut vaaria Herran sanasta, ja myös sentähden, että hän oli kysynyt vainajahengeltä neuvoa,	13. Ja niin kuoli Saul pahoissa teoissansa, joita hän Herraa vastaan tehnyt oli, ettei hän pitänyt Herran sanaa, ja että hän myös etsi velhovaimoa kysyäkseen häneltä,	10:13 Ja nijn cuoli Saul hänen pahois tegoisans/ cuin hän HERra wastan tehnyt oli/ ettei hän pitänyt HERran sana/ ja että hän kysyi welhowaimolda.
10:14 mutta ei ollut kysynyt neuvoa Herralta. Sentähden Herra surmasi hänet ja siirsi kuninkuuden Daavidille, Iisain pojalle.	14. Ja ei kysynyt Herralta; sentähden tappoi hän hänen, ja käänsi valtakunnan Davidille Isain pojalle.	10:14 Ja ei kysynyt HERralda/ sentähden tappoi hän hänen/ ja käänsi waldacunnan Dawidille Isain pojalle.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Sitten koko Israel kokoontui Daavidin tykö Hebroniin, ja he sanoivat: "Katso, me olemme sinun luutasi ja lihaasi.	1. Ja koko Israel kokoontui Davidin tykö Hebroniin ja sanoi: katso, me olemme sinun luus ja lihas.	11:1 JA coco Israel cocois idzens Dawidin tygö Hebronijn/ ja sanoi: cadzo/ me olem sinun luus ja lihas.
11:2 Jo kauan sitten, Saulin vielä ollessa kuninkaana, sinä saatoit Israelin lähtemään ja tulemaan. Ja sinulle on Herra, sinun Jumalasi, sanonut: 'Sinä olet kaitseva minun kansaani Israelia, ja sinä olet oleva minun kansani Israelin ruhtinas.'	2. Ja aina ennenkin, Saulin ollessa kuninkaana, johdatit sinä Israelin ulos ja sisälle. Ja Herra sinun Jumalas on sanonut sinulle: sinun pitää kaitseman kansaani Israelia ja sinun pitää oleman kansani Israelin päämiehen.	11:2 Ja aina ennen Saulin olles Cuningasna/ johdatit sinä Israelin ulos ja sisälle. Ja HERra sinun Jumalas on sanonut sinulle/ sinun pitä caidzeman minun Canssani Israelin/ ja sinun pitä oleman Israelin Canssan päämiehen.
11:3 Ja kaikki Israelin vanhimmat tulivat kuninkaan tykö Hebroniin, ja Daavid teki heidän kanssaan liiton Hebronissa Herran edessä. Ja sitten he voitelivat Daavidin Israelin kuninkaaksi sen sanan mukaan, jonka Herra oli puhunut Samuelin kautta.	3. Ja kaikki Israelin vanhimmat tulivat kuninkaan tykö Hebroniin, ja David teki liiton heidän kanssansa Herran edessä Hebronissa. Ja he voitelivat Davidin Israelin kuninkaaksi Herran sanan jälkeen Samuelin kautta.	11:3 Ja caicki Israelin wanhimmat tulit Cuningan tygö Hebronijn/ ja Dawid teki lijton heidän cansans HERran edes Hebronis. Ja he woitelit Dawidin Israelin Cuningaxi HERran sanan jälken Samuelin cautta.
11:4 Ja Daavid ja koko Israel menivät Jerusalemiin, se on Jebukseen, ja siellä olivat jebusilaiset, jotka asuivat siinä maassa.	4. Sitten meni David ja koko Israel Jerusalemiin, se on Jebus; sillä jebusilaiset asuivat siinä maassa.	11:4 JA Dawid meni matcans/ ja coco Israel Jerusalemijn (se on Jebus: sillä Jebuserit asuit maalla)

11:5 Jebuksen asukkaat sanoivat Daavidille: "Tänne sinä et tule." Mutta Daavid valloitti Siionin vuorilinnan, se on Daavidin kaupungin.	5. Ja Jebuksen asuvaiset sanoivat Davidille: sinun ei pidä tuleman tänne; mutta David voitti Zionin linnan, se on Davidin kaupunki.	11:5 Ja Jebuserit sanoit Dawidille: ei sinun pidä tuleman tänne: mutta Dawid voitti Zionin linnan/ se on/ Dawidin Caupungi.
11:6 Ja Daavid sanoi: "Joka ensimmäisenä surmaa jebusilaisen, hän on oleva päämies ja päällikkö." Jooab, Serujan poika, tuli ensimmäisenä sinne ylös, ja niin hänestä tuli päämies.	6. Ja David sanoi: joka Jebusilaiset ensin lyö, hänen pitää oleman pään ja ylimmäisen. Niin Joab Zerujan poika astui ensin ylös ja tuli päämieheksi.	11:6 Ja Dawid sanoi: joca Jebuserit ensin lyö/ hänen pitä oleman pään ja ylimmäisen. Silloin Joab ZeruJan poica astui ensin ylös/ ja tuli päämiehexi.
11:7 Sitten Daavid asettui vuorilinnaan; sentähden kutsuttiin sitä Daavidin kaupungiksi.	7. Ja David asui linnassa; sentähden kutsuivat he sen Davidin kaupungiksi.	11:7 Ja Dawid asui linnas/ sentähden cudzutan se Dawidin Caupungixi.
11:8 Ja hän rakensi kaupunkia yltympäri, Millosta reunoihin asti; ja Jooab rakensi entiselleen muun osan kaupunkia.	8. Ja hän rakensi kaupungin ympäri Millosta ja sitte kaiken ympäri. Ja Joab jätti ne elämään, jotka jääneet olivat kaupunkiin.	11:8 Ja hän rakensi Caupungin ymbärins Millost saacka/ ja sijtte caiken ymbärins. Ja Joab jätti elämän jotca jäänet olit Caupungijn.
11:9 Ja Daavid tuli yhä suuremmaksi, ja Herra Sebaot oli hänen kanssansa.	9. Ja niin David menestyi ja tuli väkeväksi, ja Herra Zebaot oli hänen kanssansa.	11:9 Ja Dawid menestyi ja tuli wäkwäxi/ ja HERra Zebaoth oli hänen cansans.
11:10 Nämä ovat ensimmäiset Daavidin urhoista, jotka voimakkaasti auttoivat häntä kuninkuuteen yhdessä koko Israelin kanssa, tehdäkseen hänet Israelin kuninkaaksi Herran sanan mukaan.	10. Nämät ovat ylimmäiset Davidin väkevimpäin seassa, jotka miehuullisesti hänen kanssansa pitivät hänen valtakunnassansa koko Israelin tykönä, niin että hän tehtiin kuninkaaksi Herran sanan jälkeen Israelin ylitse.	11:10 NÄmät owat ylimmäiset Dawidin wäkwämbäin seas/ jotca miehullisest hänen cansans pidit hänen waldacunnasans coco Israelin tykönä/ nijn että hän tehtin coco Israelin Cuningaxi/ HERran sanan jälken.
11:11 Tämä on Daavidin urhojen luettelo: Jaasobeam, hakmonilaisen poika, niiden kolmen päällikkö, hän, joka heilutti keihästään kolmensadan kaatuneen yli yhdellä kertaa.	11. Ja tämä on Davidin sankarien luku: Jasobeam Hakmonin poika ylimmäinen päämiesten seassa. Hän nosti keihäänsä ja löi kerralla kolmesataa.	11:11 Ja tämä on Dawidin wäkwewitten lucu/ Jasabeam Hakmonin poica ylimmäinen colmenkymmenen seas. Hän nosti keihäns/ ja löi kerralla colme sata.
11:12 Hänen jälkeensä Eleasar, Doodon poika, ahohilainen, yksi niistä kolmesta urhosta.	12. Hänen jälkeensä oli Eleasar, Dodon Ahohilaisen poika, hän oli kolmen sankarin seassa.	11:12 HÄnen jälkens oli Eleazar/ Dodon AhoHiterin/ ja hän oli colmen Sangarin seas.
11:13 Hän oli Daavidin kanssa Pas-Dammimissa, kun filistealaiset olivat kokoontuneet sinne sotimaan. Ja siellä oli peltopalsta täynnä ohraa. Ja väki pakeni filistealaisia;	13. Tämä oli Davidin kanssa Pasdammimissa, kuin Philistealaiset olivat kokoontuneet sinne sotaan. Ja oli kappale peltoa ohraa täynnä, ja kansa pakeni Philistealaisia.	11:13 Tämä oli Dawidin cansa Pasdammimis/ cosca Philisterit olit coonnet idzens sijhen sotaan. Ja oli cappale peldo ohra täynäns/ ja Canssa pakenit Philisterejä.

11:14 mutta he asettuivat keskelle palstaa, saivat sen pelastetuksi ja voittivat filistealaiset; ja niin Herra antoi suuren voiton.	14. Ja he astuivat keskelle peltoa, ja varjelivat sen, ja löivät Philistealaiset. Ja Herra antoi heille suuren autuuden.	11:14 Ja he astuit keskelle peldoa/ ja warjelit sitä/ ja löit Philisterit. Ja HERra andoi heille suuren autuuden.
11:15 Kerran lähti kolme niistä kolmestakymmenestä päälliköstä Daavidin luo kalliolinnaan, Adullamin luolalle. Ja filistealaisten joukko oli leirytnyt Refaimin tasangolle.	15. Ja kolme niistä kolmestakymmenestä ylimmäisestä tulivat kalliolle alas Davidin tykö Adullamin luolaan. Mutta Philistealaisten leiri oli Rephaimin laaksossa.	11:15 JA ne colme nijstä colmestakymmenest ylimmäisestä tulit calliolle alas Dawidin tygö Adullamin luolaan. Mutta Philisterein leiri oli Rephaimin laxos.
11:16 Mutta Daavid oli silloin vuorilinnassa, ja filistealaisten vartiosto oli Beetlehemissä.	16. Ja David oli silloin linnassa; ja Philistealaisten kansa oli silloin Betlehemissä.	11:16 Ja Dawid oli linnas/ ja Philisterin Canssa olit silloin Bethlehemis.
11:17 Ja Daavidin rupesi tekemään mieli vettä, ja hän sanoi: "Jospa joku toisi minulle vettä juodakseni Beetlehemin kaivosta, joka on portin edustalla!"	17. Ja David himoitsi ja sanoi: kuka antais minun juoda sitä vettä, joka on kaivossa Betlehemin portin tykönä?	11:17 Ja Dawid himoidzi/ ja sanoi: cuca andais minun juoda sijtä wedestä/ cuin on caiwos Bethlehemin portin alla?
11:18 Silloin murtautuivat nämä kolme filistealaisten leirin läpi ja ammensivat vettä Beetlehemin kaivosta portin edustalta, kantoivat ja toivat sen Daavidille. Mutta Daavid ei tahtonut sitä juoda, vaan vuodatti sen juomauhriksi Herralle	18. Niin ne kolme juoksivat Philistealaisten leiriin, ja ammansivat vettä kaivosta Betlehemin portin tyköä, ottivat ja kantoivat Davidille; mutta ei David tahtonut sitä juoda, vaan kaasi sen Herran eteen,	11:18 Nijn nämät colme juoxit Philisterein leirin läpidze/ ja toit wettä caiwosta Bethlehemin portin alda/ ja cannoit Dawidille/ waan ei hän tahtonut sitä juoda/ mutta caasi HERran eteen.
11:19 ja sanoi: "Pois se! Jumala varjalkoon minut sitä tekemästä. Joisinko minä näiden miesten verta, heidän henkeänsä, sillä henkensä uhalla he toivat sen." Eikä hän tahtonut juoda sitä. Tämän tekivät ne kolme urhoa.	19. Ja sanoi: Jumala antakoon sen kaukana olla minusta, että minä tämän tekisin! pitäiskö minun juoman näiden miesten verta heidän henkensä vaarassa? sillä he ovat sen tuoneet henkensä vaaralla; sentähden ei hän tahtonut sitä juoda. Sen tekivät ne kolme sankaria.	11:19 Ja sanoi: Jumala andacon sen caucana olla minusta/ että minä tämän tekisin/ ja joisin näiden miesten werta heidän hengens waaras: sillä he owat sen tuonet hengens waaralla/ sentähden ei hän tahtonut juoda. Sen teit nämät colme Sangarita.
11:20 Absai, Joabin veli, oli niiden kolmen päällikkö; hän heilutti keihästään kolmensadan kaatuneen yli. Ja hän oli kuulu niiden kolmen joukossa.	20. Abisai Joabin veli, hän oli ylimmäinen kolmesta, ja hän nosti keihäänsä ja löi kolmesataa, ja hän ylistettiin niiden kolmen seassa.	11:20 ABisai Joabin weli/ hän oli ylimmäinen colmest/ ja hän nosti keihäns ja löi colme sata/ ja hän ylistettin nijden colmen seas.

11:21 Hän oli kahdenkertaisessa arvossa pidetty niiden kolmen joukossa ja oli heidän päämiehensä, mutta hän ei vetänyt vertoja niille kolmelle.	21. Ja hän oli kolmen seassa kuuluisampi kahta ja oli heidän päämiehensä; mutta kolmen tykö ei hän tullut.	11:21 Ja hän oli kuuluisampi niistä kahta/ ja oli heidän päämiehensä. Mutta niiden kolmen tykö ei hän tullut.
11:22 Benaja, Joojadan poika, joka oli urhoollisen ja suurista teoistaan kuuluisan miehen poika, oli kotoisin Kabseelistä. Hän surmasi ne kaksi moabilaista sankaria, ja hän laskeutui alas ja tappoi lumituiskun aikana leijonan kaivoon.	22. Benaja Jojadan poika väkevän miehen poika, joka suuria töitä tehnyt oli, Kabseelistä: hän löi kaksi Moabilaisten jalopeuraa; ja hän meni alas ja löi jalopeuran keskellä kaivoa lumen aikana.	11:22 BEnaJa Jojadan poika Ishailin pojan/ joka suuria töitä tehnyt oli Kabseelist/ hän löi kaksi Moabiterein Lejonita: ja hän meni alas ja löi Lejonin keskellä kaivoa lumen aikana.
11:23 Myöskin surmasi hän egyptiläisen miehen, sen suurikasvuisen, viittä kyynärää pitkän miehen. Egyptiläisellä oli kädessä keihäs, joka oli niinkuin kangastukki, mutta hän meni häntä vastaan ainoastaan sauva kädessä. Ja hän tempasi keihään egyptiläisen kädestä ja tappoi hänet hänen omalla keihäällään.	23. Hän löi myös Egyptin miehen, joka oli viisi kyynärää pitkä, ja Egyptiläisen kädessä oli keihäs niinkuin kankaan puu, mutta hän meni alas hänen tykönsä sauvalla, tempasi keihään Egyptiläisen kädestä ja tappoi hänen omalla keihäällensä.	11:23 Hän löi myös Egyptin miehen/ joka oli viittä kyynärää pitkä/ ja hänellä oli keihäs kädessään niinkuin kankaan puu/ mutta hän meni alas hänen tykönsä sauvalla/ otti keihään hänen kädestään/ ja tappoi hänen omalla keihäällensä.
11:24 Tällaisia teki Benaja, Joojadan poika. Ja hän oli kuulu niiden kolmen urhon joukossa.	24. Näitä teki Benaja Jojadan poika; ja hän ylistettiin kolmen uljasten seassa,	11:24 Tämän teki BenaJa Jojadan poika/ ja ylistettiin niiden kolmen Uljasten seas.
11:25 Hän oli arvossa pidetty niiden kolmenkymmenen joukossa, mutta hän ei vetänyt vertoja niille kolmelle. Ja Daavid asetti hänet henkivartiostonsa päälliköksi.	25. Ja oli kuuluisampi niistä kolmekymmentä; mutta kolmen tykö ei hän tullut. Ja David teki hänen salaiseksi neuvonantajaksensa.	11:25 Ja oli kuuluisampi niistä kolmekymmenes. Mutta niiden kolmen tykö ei hän tullut. Ja Dawid teki hänen salaiseksi neuvonantajaksensa.
11:26 Sotaurhot olivat: Asael, Jooabin veli; Elhanan, Doodon poika, Belehemistä;	26. Niin myös sotasankarit: Asahel Joabin veli, Elhanan Dodonin poika Belehemistä,	11:26 SOTa Sangarit owat nämät: Asahel Joabin weli: Elhanan Dodonin poika Belehemist.
11:27 harorilainen Sammot; pelonilainen Heeles;	27. Samot Harorilainen, Heles Pelonilainen,	11:27 Samoth Haroriteri/ Heles Peloniteri.
11:28 tekoalainen Ira, Ikkeksen poika; anatolilainen Abieser;	28. Ira Ikeksen Tekoalaisen poika, Abieser Antotilainen.	11:28 Ira Ekes Theokiterin poika/ Abieser Anthotiteri.
11:29 huusalainen Sibbekai; ahohilainen Iilai;	29. Sibbekai Husatilainen, Ilai Ahohilainen,	11:29 Sibbechai Husathiteri/ Ilai Ahohiteri.
11:30 netofalainen Maharai; netofalainen Heeled, Baanan poika;	30. Maherau Netopatulainen, Heled Baanan Netopatulaisen poika,	11:30 Maherau Nethopatuliteri/ Heled Baanan Nethopatulaisen poika.

11:31 Iitai, Riibain poika, benjaminilaisten Gibeasta, piratonilainen Benaja;	31. Ittai Ribain poika Gibeasta, BenJaminin lapsista, Benaja Pirtagonilainen,	11:31 Ithai Ribain poica Gibeast BenJaminin lapsist: BenaJa Pirgathoniteri.
11:32 Huurai Nahale-Gaasista; arabalainen Abiel;	32. Hurai Gasin pojista, Abiel Arbatilainen,	11:32 Hurai Gasin ojista: Abiel Arbathiteri.
11:33 baharumilainen Asmavet; saalbonilainen Eljahba;	33. Asmavet Baharumilainen, Eliahba Saalbonilainen;	11:33 Asmaweth Baherumiteri: Eliahba Saalbonitheri.
11:34 gisonilainen Bene-Haasem; hararilainen Joonatan, Saagen poika;	34. Hasemin Gisonilaisen lapset: Jonatan Sagen Hararilaisen poika,	11:34 Hasemin Gisonitherin lapset: Jonathan Sagen Hararitherin poica:
11:35 hararilainen Abiam, Saakaran poika; Elifal, Uurin poika;	35. Ahiam Sakarin Hararilaisen poika, Eliphah Urin poika,	11:35 Ahiam Sacharin Hararitherin poica: Eliphah Urin poica.
11:36 mekeralainen Heefer; pelonilainen Ahia;	36. Hephher Makeratilainen, Ahia Pelonilainen,	11:36 Hephher Macherathiteri: Ahia Pelonitheri.
11:37 karmelilainen Hesro; Naarai, Esbain poika;	37. Hetsro Karmelilainen, Naerai Asbain poika,	11:37 Hezro Carmeliteri: Naerai Asbain poica.
11:38 Joel, Naatanin veli; Mibhar, Hagrין poika;	38. Joel Natanin veli, Mibhar Hagrין poika,	11:38 Joel Nathanin weli/ Mibhar Hagrין poica.
11:39 ammonilainen Selek; beerotilainen Nahrai, Jooabin, Serujan pojan aseenkantaja;	39. Zelek Ammonilainen, Naherai Berotilainen, Joabin Zerujan pojan aseenkantaja,	11:39 Zeleg Amoniteri: Naherai Berothiteri/ Joabin ZeruJan pojan asencandaja.
11:40 jeteriläinen Iira; jeteriläinen Gaareb;	40. Ira Jetriläinen, Gareb Jetriläinen,	11:40 Ira Jethriteri: Gareb Jethriteri.
11:41 heettiläinen Uuria; Saabad, Ahlain poika;	41. Uria Hetiläinen, Sabad Ahelain poika,	11:41 Uria Hethiteri: Sabad Ahelain poica.
11:42 ruubenilainen Adina, Siisan poika, ruubeniilaisten päämies, ja hänen kanssaan kolmekymmentä muuta;	42. Adina Sisan Rubenilaisen poika, Rubenilaisten päämies, ja kolmekymmentä oli hänen kanssansa;	11:42 Adina Sisan Rubeniterin poica/ Rubeniterein päämies/ ja colmekymmendä oli hänen cansans.
11:43 Haanan, Maakan poika, ja mitniläinen Joosafat;	43. Hanan Maekan poika, Josaphat Mitniläinen,	11:43 Hanan Maechan poica: Josaphat Mathoniteri.
11:44 astarotilainen Ussia; Saama ja Jegiel, aroerilaisen Hootamin pojat;	44. Ussia Asteratilainen, Sama ja Jeiel Hotamin Aroerilaisen pojat,	11:44 Usia Asthrathiteri: Sama ja Jajel Hothamin Aroeritherin pojat.
11:45 Jediael, Simrin poika, ja hänen veljensä Jooha, tiisiläinen;	45. Jediael Simrin poika, Joha hänen veljensä, Titsiläinen,	11:45 Jediael Simrin poica: Joha hänen weljens Thiziteri.
11:46 Eliel-Mahavim sekä Jeribai ja Joosavja, Elnaamin pojat, ja mooabilainen Jitma;	46. Eliel Maheavilainen, Jeribai ja Josavia Elnaamin pojat, Itma Moabilainen,	11:46 Eliel Mahewiteri: Jeribai ja Josawia Elnaamin pojat: Jethma Moabiteri.
11:47 Eliel, Oobed ja Jaasiel-Mesobaja.	47. Eliel, Obed ja Jaasiel Mesobajasta.	11:47 Eliel/ Obed/ Jaasiel/ Mesobajasta.

12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Ja nämä olivat ne, jotka tulivat Daavidin luo Siklagiin, kun hän vielä piileskeli Saulia, Kiisin poikaa; ja he olivat niitä urhoja, jotka auttoivat häntä sodassa.	1. Nämät tulivat Davidin tykö Ziklagiin, kuin hän vielä oli suljettu Saulin Kisin pojan edestä; ja he olivat myös sankarein seassa, jotka sotaan auttivat,	12:1 NÄmät tulit Dawidin tygö Ziklagijn/ cosca hän vielä oli suljettu Saulin Kisin pojan tähän/ ja he olit myös nijden Sangarein seas/ cuin sotaan autit.
12:2 He olivat aseistetut jousella ja taitavia sekä oikealla että vasemmalla kädellä linkoamaan kiviä ja ampumaan jousella nuolia. Saulin heimolaisia, benjaminilaisia:	2. Ja olivat soveliaat ampujat joutsella molemmin käsin, kivillä, nuolilla ja joutsilla: Saulin veljistä, BenJaminista:	12:2 Ja olit soweliat ambujat joudzella molemmin käsin/ kiweillä/ nuolilla ja joudzilla: Saulin weljistä/ BenJaminist.
12:3 Ahieser, päämies, ja Jooas, gibealaisen Hassemaan pojat; Jesiel ja Pelet, Asmavetin pojat; Beraka; anatotilainen Jeehu;	3. Ahieser päämies ja Joas, Semajan Gibealaisen pojat, Jesiel ja Pelet Asmavetin pojat, Baraka ja Jehu Antonilainen,	12:3 Ahieser Päämies/ ja Joas Samajan Gibeathiterin pojat/ Jesiel ja Pelet Asmawethin pojat/ Baracha ja Jehu Anthothiterit.
12:4 gibeonilainen Jismaja, urho niiden kolmenkymmenen joukossa ja niiden kolmenkymmenen päällikkö; Jeremia; Jahasiel; Joohanin; gederalainen Joosabad;	4. Jesmaja Gibeonilainen, väkevä kolmenkymmenen seassa ja ylitse kolmenkymmenen, Jeremia, Jahasiel, Johanin ja Josabad Gederalainen,	12:4 Jesmaja Gibeoniteri/ wäkevä colmenkymmenen seas/ ja ylidze colmenkymmenen: Jeremia/ Jahasiel/ Johanin/ Josabad/ Gederathitheri.
12:5 Elusai; Jerimot; Bealja; Semarja; harufilainen Sefatja;	5. Elusai, Jerimot, Bealia, Semaria ja Saphatia Harophilainen,	12:5 Eleusai/ Jerimoth/ Bealia/ Samaria/ Saphatia Harophiteri.
12:6 koorahilaiset Elkana, Jissia, Asarel, Jooser ja Jaasobeam;	6. Elkana, Jesija, Asareel, Jooser ja Jasobeam Korhilainen,	12:6 Elkana/ Jesija/ Asareel/ Jooser/ Jasobeam Korhiteri.
12:7 Joela ja Sebadja, Jerohamin pojat, Gedorista.	7. Joela ja Sedadia Jerohamin lapset Gedorista.	12:7 Joela ja Sabadia Jerohamin lapset Gedorist.
12:8 Gaadilaisista meni Daavidin puolelle vuorilinnan, erämaahan, sotaurhoja, sotakelpoisia miehiä, kilpeä ja keihästä käyttäviä, jotka olivat näöltään kuin leijonat ja nopeat kuin gasellit vuorilla:	8. Gadilaisista eroittivat heitäsä Davidin tykö linnan korvessa väkevät sankarit ja sotamiehet, jotka kilpeä ja keihästä kantoivat; ja heidän kasvonsa olivat niinkuin jalopeuran kasvot, ja nopiat niinkuin metsävuohet vuorilla:	12:8 SAditereistä eroitit heidäns Dawidin tygö linnan corwes/ wäkevät Sangarit ja sotamiehet/ jotca kilpeä ja keihästä cannoit/ ja heidän caswons olit nijncuin Lejonin/ ja nopiat nijncuin peurat vuorilla.
12:9 Eeser, päämies Obadja toinen, Eliab kolmas,	9. Ensimmäinen Eser, toinen Obadia, kolmas Eliab,	12:9 Ensimmäinen Eser/ toinen Obadia/ colmas Eliab.
12:10 Masmanna neljäs, Jeremia viides,	10. Neljäs Mismanna, viides Jeremia,	12:10 Neljäs Masmanna/ wijdes Jeremia.
12:11 Attai kuudes, Eliel seitsemäs,	11. Kuudes Attai, seitsemäs Eliel,	12:11 Cuudes Athai/ seidzemes Eliel.
12:12 Joohanin kahdeksas, Elsabad yhdeksäs,	12. Kahdeksas Johanin, ykdeksäs Elsabad,	12:12 Cahdexas Johanin/ yhdexäs Elsabad.

12:13 Jeremia kymmenes, Makbannai yhdestoista.	13. Kymmenes Jeremia, yksitoistakymmenes Mahbanai.	12:13 Kymmenes Jeremia/ yxitoistakymmenes Mahbanai.
12:14 Nämä olivat gaadilaisia, sotajoukon päälliköitä, pienin sadan, suurin tuhannen miehen veroinen.	14. Nämät olivat Gadin lapsista sodan päämiehet: vähin sadan päälle ja suurin tuhannen päälle.	12:14 Nämät olit Gadin lapsist sodan Ruhtinat/ vähin sadan päälle/ ja suurin tuhannen päälle.
12:15 Nämä olivat ne, jotka ensimmäisessä kuussa menivät Jordanin poikki, kun se tulvi yli kaikkien äyräittensä, ja jotka karkoittivat kaikki tasangoilla-asujat itään ja länteen.	15. Nämät ovat ne jotka menivät Jordanin ylitse ensimmäisenä kuuna, kuin se oli täysi kaikkiin reunoihinsa asti; ja he ajoivat pakoon kaikki, jotka asuivat laaksossa, itään ja länteen päin.	12:15 Nämät owat ne cuin menit Jordanin ylidze ensimmäisnä Cuuna/ cosca se oli täysi molembin reunoin asti/ ja he ajoit pacoon caicki cuin asuit laxos/ itän ja länden päin.
12:16 Myöskin benjaminilaisia ja Juudan miehiä tuli Daavidin vuorilintaan.	16. Ja sinne myös tulivat BenJaminin lapsista ja Juudasta, Davidin tykö linnaan.	12:16 JA sinne myös tulit BenJaminin lapsist ja Judast Dawidin tygö linnaan.
12:17 Silloin Daavid meni heitä vastaan, lausui ja sanoi heille: "Jos te tulette minun luokseni rauha mielessä, auttaaksenne minua, niin minun sydämeni yhtyy teihin; mutta jos te tulette kavaltamaan minua vihollisilleni, vaikkei väkivalta minun käsiäni tahraa, niin nähköön meidän isiemme Jumala sen ja rangaiskoon."	17. Ja David meni ulos heidän tykönsä, ja vastasi ja sanoi heille: jos tulitte rauhan kanssa minun tyköni auttamaan minua, niin olkoon sydämeni teidän kanssanne: vaan jos tulitte pettämään minua vihollisilleni, vaikka ei wääryyttä ole minussa, niin meidän isäimme Jumala nähköön ja rangaiskoon;	12:17 Ja Dawid meni ulos heidän tygöns/ ja wastais: ja sanoi heille: jos te tulette rauhan cansa minun tygöni auttaman minua/ nijn minun sydämen on teidän cansan/ waan jos te tuletta pettämän minua minun wihollisilleni/ waicka ei wääryttä ole minus/ nijn meidän Isäim Jumala nähkön ja rangaiscon.
12:18 Mutta henki täytti Amasain, niiden kolmenkymmenen päällikön, ja hän sanoi: "Sinun me olemme, Daavid, ja sinun puolellasi olemme, sinä Iisain poika. Rauha, rauha sinulle, ja rauha sinun auttajillesi, sillä sinun Jumalasi auttoi sinua!" Niin Daavid otti heidät vastaan ja asetti heidät partiojoukon päälliköiksi.	18. Ja henki vaikutti Amasain, päämiehen kolmenkymmenen seassa: Sinun me olemme, David, ja pidämme sinun kanssas, Isain poika, rauha, rauha olkoon sinulle, rauha olkoon sinun auttajilles! sillä sinun Jumalasi auttaa sinua. Niin otti David heidät tykönsä ja asetti heidät sotaväen päämiehiksi.	12:18 Ja hengi waicutti Amasain päämiehen/ colmenkymmenen seas: Sinun me olemma Dawid/ ja pidäm sinun cansas Isain poica/ rauha/ rauha olcon sinulle/ rauha olcon sinun auttailles: sillä sinun Jumalasi autta sinua. Nijn otti Dawid heidän tygöns/ ja asetti sotawäen päämiehixi.
12:19 Manassesta siirtyi muutamia Daavidin puolelle, kun hän filistealaisten kanssa meni taistelemaan Saulia vastaan, vaikkeivät he joutuneetkaan auttamaan näitä, sillä filistealaisten ruhtinaat neuvoteltuaan lähettivät hänet pois sanoen: "Hän voisi meidän päämme menoksi siirtyä herransa Saulin puolelle."	19. Ja Manassesta tuli väkeä Davidin puolelle, kuin hän meni Philistealaisten kanssa Saulia vastaan sotaan, vaikka ei he auttaneet heitä; sillä Philistealaisten päämiehet antoivat neuvonpiteestä hänen tyköänsä mennä pois, ja sanoivat: jos hän lankee herransa Saulin tykö, niin se tulee henkemme vaaraksi.	12:19 JA Manassest langeis Dawidin tygö/ cosca hän tuli Philisterein cansa Saulia wastan sotaan/ ja ei auttanut heitä: sillä Philisterein päämiehet annoit hänen tyköäns mennä neuwon piteest/ ja sanoit: jos hän lange Herran Saulin tygö/ nijn se tule meidän hengem waaraxi.

12:20 Kun hän siis lähti Siklagiin, siirtyivät hänen puolelleen Manassesta: Adna, Joosabad, Jediael, Miikael, Joosabad, Elihu ja Silletai, tuhannenpäämiehet Manassesta.	20. Kuin hän meni Ziklagiin, tulivat hänen tykönsä Manassesta Adna, Josabad, Jediael, Mikael, Josabad, Elihu ja Ziltai, tuhanten päämiehet Manassesta.	12:20 Ja cosca hän meni Ziklagijn/ langeis hänen tygöns Manassest/ Adna/ Josabad/ Jediael/ Michael/ Josabad/ Elihu/ Zilthai/ tuhannen päämiehet Manassest.
12:21 Ja nämä auttoivat Daavidia rosvojoukkoa vastaan, sillä he olivat kaikki sotaurhoja, ja heistä tuli sotajoukon päälliköitä.	21. Ja he auttivat Davidia sotajoukkoa vastaan; sillä he olivat kaikki väkevät miehet ja olivat päämiehet sodassa.	12:21 Ja he autit Dawidi sotajoucko watan: sillä he olit caicki wäkekät Sangarit/ ja olit päämiehet sodas.
12:22 Sillä joka päivä tuli väkeä Daavidin luo auttamaan häntä, kunnes joukko oli suuri kuin Jumalan joukko.	22. Ja joka päivä tuli muutamia Davidin tykö auttamaan häntä, siihenasti että se tuli suureksi sotajoukoksi, niinkuin Jumalan sotajoukoksi.	12:22 Ja jocapäiwä tuli muutamia Dawidin tygö auttaman händä/ siihenasti että se tuli suurexi joucoxi/ nijncuin Jumalan joucoxi.
12:23 Ja tämä on sotaan varustetun aseväen lukumäärä, niitten, jotka tulivat Daavidin luo Hebroniin siirtääkseen Saulin kuninkuuden hänelle Herran käskyn mukaan:	23. Ja tämä on sotaan hankittuin päämiesten luku, jotka tulivat Davidin tykö Hebroniin, kääntämään Saulin valtakuntaa hänen tykönsä, Herran sanan jälkeen:	12:23 JA tämä on sotaan hangittuin päämiesten lucu/ cuin tulit Dawidin tygö Hebronijn/ käändämän Saulin waldacunda hänen tygöns HERran sanan jälken.
12:24 Juudan miehiä, jotka kantoivat kilpeä ja keihästä, kuusituhatta kahdeksansataa, sotaan varustettua;	24. Juudan lapsista, jotka kantoivat kilpeä ja keihästä, oli kuusituhatta ja kahdeksansataa sotaan hankittua;	12:24 Judan lapsist cuin cannoit kilpeä ja keihäst/ oli cuusi tuhatta ja cahdexan sata sotaan hangittuta.
12:25 simeonilaisia, sotataitoisia urhoja, seitsemäntuhatta sata;	25. Simeonin lapsista väkevät miehet sotimaan, seitsemäntuhatta ja sata;	12:25 Simeonin lapsist wäkekät Sangarit sotiman/ seidzemen tuhatta ja sata.
12:26 leeviläisiä neljätuhatta kuusisataa,	26. Levin lapsista neljätuhatta ja kuusisataa;	12:26 Lewin lapsist/ neljä tuhatta ja cuusi sata.
12:27 sekä Joojada, Aaronin suvun ruhtinas, ynnä kolmetuhatta seitsemänsataa hänen kanssaan;	27. Ja Jojada niiden päämies, jotka olivat Aaronista, ja hänen kanssansa oli kolmetuhatta ja seitsemänsataa;	12:27 Ja Jojada nijden seas päämies/ jotca olit Aaronist/ colmen tuhannen ja seidzemen sadan cansa.
12:28 ja Saadok, nuorukainen, sotaurho, perhekuntinensa, kaksikymmentä kaksi päällikköä;	28. Ja Zadok väkevä nuorukainen, ja hänen isänsä huoneen kanssa oli kaksikolmattakymmentä päämiestä;	12:28 Zadoch nuorucainen/ jalo Sangar hänen Isäns huonen cansa/ caxicolmattakymmendä päämiestä.
12:29 benjaminilaisia, Saulin veljiä, kolmetuhatta, sillä vielä siihen aikaan suurin osa heistä palveli uskollisesti Saulin sukua;	29. Ja BenJaminin lapsista Saulin veljistä kolmetuhatta; sillä siihenasti piti heistä sangen monta vielä Saulin huoneen kanssa;	12:29 BenJaminin lapsist Saulin weljistä colme tuhatta: sillä siihenasti pidit heistä sangen monda vielä Saulin huonen cansa.

12:30 ephraimilaisia kaksikymmentä tuhatta kahdeksansataa, sotaurhoja, kuuluisia miehiä perhekunnissaan;	30. Ja Ephraimin lapsista kaksikymmentä tuhatta ja kahdeksansataa, väkevät ja ylistetyt miehet heidän isäinsä huoneessa;	12:30 Ephraimin lapsist caxikymmendä tuhatta ja cahdexan sata/ wäkwät Sangarit/ ja ylistetyt miehet heidän Isäns huones.
12:31 toisesta puolesta Manassen sukukuntaa kahdeksantoista tuhatta, jotka olivat nimeltä mainitut menemään ja tekemään Daavidin kuninkaaksi;	31. Ja puolesta Manassen sukukunnasta kahdeksantoistakymmentä tuhatta, jotka olivat nimeltänsä nimitetyt tulemaan ja tekemään Davidia kuninkaaksi;	12:31 Puolest Manassen sucucunnast/ cahdexantoistakymmendä tuhatta/ jotca olit nimeldäns nimitetyt tuleman ja tekemän Dawidi Cuningaxi.
12:32 isaskarilaisia, jotka ymmärsivät ajan ja käsittivät, mitä Israelin oli tehtävä, kaksisataa päämiestä, ja kaikki heidän veljensä heidän johdollansa;	32. Ja Isaskarin lapsista, jotka olivat taitavat aikain tietäjät ymmärtämään, mitä Israelin tekemän piti, kaksisataa heidän päämiestänsä, ja kaikki heidän veljensä tekivät heidän käskynsä jälkeen;	12:32 Isascharin lapsist/ jotca olit ymmärtäwäiset/ ja neuwoit mitä Israelin tekemän piti/ joca aica caxi sata päämiestä/ ja caicki heidän weljens täytit heidän puhens.
12:33 Sebulonista sotakelpoisia miehiä, kaikkinaisilla sota-aseilla sotaan varustettuja, viisikymmentä tuhatta, yksimielisiä sotarintaan järjestymään;	33. Sebulonista, jotka menivät sotimaan, hankitut sotaan kaikkinaisilla sota-aseilla, viisikymmentä tuhatta, asettamaan itsensä yksimielisesti järjestykseen;	12:33 Sebulonist/ jotca menit sotiman/ hangitut caickinaisilla sataaseilla/ wijsikymmendä tuhatta asettaman heitäns yximielisest järjestyheen.
12:34 Naftalista tuhat päällikköä, ja heidän kanssansa kolmekymmentäseitsemän tuhatta kilvellä ja keihäällä varustettua miestä;	34. Naphtalista tuhannen päämiestä, ja seitsemänneljätkymmentä tuhatta heidän kanssansa, jotka kantoivat kilpeä ja keihästä;	12:34 Nephtalist tuhannen päämiestä/ seidzemenneljätkymmendä tuhatta heidän cansans/ cuin cannoit kilpiä ja keihäst.
12:35 daanilaisia kaksikymmentäkahdeksan tuhatta kuusisataa sotaan varustettua miestä;	35. Danista hankitsivat sotaan kahdeksankolmattakymmentä tuhatta ja kuusisataa;	12:35 Danist hangidzit sotaan cahdexancolmattakymmendä tuhatta ja cuusi sata.
12:36 Asserista sotakelpoisia miehiä, taisteluun valmiita, neljäkymmentä tuhatta;	36. Asserista, jotka menivät hankittuina sotimaan, neljäkymmentä tuhatta;	12:36 Asserist cuin menit hangittuna sotiman/ neljäkymmendä tuhatta.
12:37 tuolta puolelta Jordanin, ruubenilaisia, gaadilaisia ja manasselaisia sukukunnan toisesta puolesta, satakaksikymmentä tuhatta, kaikkinaisilla sota-aseilla varustettuja.	37. Tuolta puolelta Jordania: Rubenilaisista, Gadilaisista ja puolesta Manassen sukukunnasta, kaikkinaisilla aseilla sotaan, sata ja kaksikymmentä tuhatta.	12:37 Tuolda puolelda Jordanin: Rubenitereistä/ Gaditereistä ja puolesta Manassen sucucunnasta/ caickinaisten asetten cansa sotaan sata ja caxikymmendä tuhatta.

12:38 Kaikki nämä sotilaat, sotarintaan järjestyneinä, tulivat ehyellä sydämen halulla Hebroniin tehdäkseen Daavidin koko Israelin kuninkaaksi. Myöskin koko muu Israel oli yksimielinen tehdäkseen Daavidin kuninkaaksi.	38. Kaikki nämät sotamiehet sodan toimittajat tulivat täydestä sydäimestä Hebroniin, tekemään Davidia koko Israelin kuninkaaksi: niin myös kaikilla muilla Israelissa oli yksi mieli tehdä Davidia Israelin kuninkaaksi.	12:38 Caicki nämät sotamiehet sodan toimittajat tulit caikest sydäimestäns Hebronijn/ tekemän Dawidita coco Israelin Cuningaxi/ ja caikilla muilla Israelis oli yxi sydän/ että Dawid tehdäisin Israelin Cuningaxi.
12:39 Ja he olivat siellä Daavidin luona kolme päivää ja söivät ja joivat, sillä heidän heimolaisensa olivat evästäneet heidät.	39. Ja he olivat siellä Davidin tykönä kolme päivää, söivät ja joivat; sillä heidän veljensä olivat valmistaneet heidän eteensä.	12:39 Ja he olit siellä Dawidin tykönä colme päiwä/ söit ja joit: sillä heidän weljens olit walmistanet heidän eteens.
12:40 Nekin, jotka asuivat lähellä heitä, aina Isaskariin, Sebuloniin ja Naftaliin saakka, toivat aasien, kamelien, muulien ja härkien selässä ruokatavaraa: jauhoja, viikunakakkuja ja rusinakakkuja, viiniä ja öljyä, raavaita ja pikkukarjaa viljalta; sillä Israelissa oli ilo.	40. Ja ne myös, jotka likin olivat heidän ympärillänsä Isaskariin, Sebuloniin ja Naphtaliin asti, he toivat leipiä aaseilla, kameleilla, muuleilla ja härjillä, syötäviä jauhoja, fikunoita, rusinoita, viinaa, öljyä, härkiä ja lampaita viljalta; sillä ilo oli Israelissa.	12:40 Ja ne myös cuin likin olit heidän ymbärilläns Isascharin/ Sebulonin ja Nephtalin asti/ he toit leipiä Aseilla/ Cameleillä/ Muuleilla ja Härjillä/ syötä: jauhoja/ ficunita/ rusinoita/ wijna/ öljyä/ härkiä ja lambaita/ wiljalda: sillä ilo oli Israelis.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu
13:1 Ja Daavid neuvotteli tuhannen- ja sadanpäämiesten, kaikkien ruhtinasten, kanssa.	1. Ja David piti neuvoa tuhanten ja satain pääruhtinain ja kaikkein päämiesten kanssa.	13:1 JA Dawid piti neuwo tuhannen ja sadan pääruhtinasten ja caickein päämiesten cansa.
13:2 Ja Daavid sanoi kaikelle Israelin seurakunnalle: "Jos se on teistä hyvä ja jos se tulee Herralta, meidän Jumalaltamme, niin lähettäkäämme joka taholle sana veljillemme, jotka ovat jääneet kaikkiin Israelin maakuntiin, ja papeille ja leeviläisille, jotka asuvat heidän luonaan laidunmaittensa kaupungeissa, että he kokoontuvat meidän luoksemme,	2. Ja David sanoi kaikelle Israelin joukoille: jos teille kelpaa, ja jos se on Herralta meidän Jumalaltamme, niin toimittakaamme kaikella muotoa menemään muiden meidän veljeimme tykö koko Israelin maahan, ja pappein ja Leviläisten tykö kaupunkiin, joissa esikaupungit ovat, että he kokoontuisivat meidän tykömme,	13:2 Ja sanoi caikelle Israelin joucolle: kelpaco se teille/ ja ongo se HERralda meidän Jumalaldam? nijn toimittacam caikella muoto menemän muiden meidän weljeim tygö/ coco Israelin maahan/ ja Pappein ja Lewitain tygö Caupungeihin/ joisa esicaupungit owat/ että he coconnuisit meidän tygönne.
13:3 ja siirtäkäämme Jumalamme arkki luoksemme, sillä Saulin päivinä emme siitä välittäneet."	3. Ja noutakaamme Jumalamme arkki meidän tykömme; sillä emme Saulin aikana siitä lukua pitäneet.	13:3 Ja noutacam meidän Jumalam Arcki meidän tygöm: sillä emme Saulin aicana mitän kysellet sitä.
13:4 Silloin koko seurakunta vastasi, että niin oli tehtävä, sillä se oli oikein koko kansan silmissä.	4. Niin kaikki joukko vastasi, että niin piti tehtämän; sillä se kelpasi kaikelle kansalle.	13:4 Nijn caicki joucko wastais/ että nijn piti tehtämän: sillä se kelpais caikelle Canssalle.

13:5 Niin Daavid kokosi kaiken Israelin, aina Egyptin Siistorista asti ja aina sieltä, mistä mennään Hamatiin, tuomaan Jumalan arkkia Kirjat-Jearimista.	5. Niin David kokosi kaiken Israelin, Egyptin Siistorista aina Hamatiin asti, noutamaan Jumalan arkkia Kirjatjearimista.	13:5 Niin Dawid cocois caiken Israelin Egyptin Sijhorist/ aina Hemathin asti/ noutaman HERran Arckia KirjathJearimist.
13:6 Ja Daavid ja koko Israel meni Baalatiin, Kirjat-Jearimiin, joka on Juudassa, tuomaan sieltä Jumalan arkkia, jonka Herra oli ottanut nimiinsä, hän, jonka istuinta kerubit kannattavat.	6. Ja David meni ja kaikki Israel Baalatiin, Kirjatjearimiin, joka on Juudassa, noutamaan sieltä Herran Jumalan arkkia, joka Kerubimin päällä istuu, jonka nimeä rukoillaan.	13:6 Ja Dawid meni caiken Israelin cansa KirjathJearimijn/ joca on Judaas/ noutaman sielä HERran Jumalan Arckia/ cuin Cherubimin päällä istu/ josa nime rucoillan.
13:7 Ja he panivat Jumalan arkin uusiin vaunuihin ja veivät sen pois Abinadabin talosta, ja Ussa ja Ahjo ohjasivat vaunuja.	7. Ja he panivat Jumalan arkin uuteen vaunuun, veivät sen Abinadabin huoneesta, ja Ussa ja Ahjo ajoivat vaunua.	13:7 Ja he panit Jumalan Arkin uteen waunuun/ weit hänen AbiNadabin huonesta/ ja Usa ja Ahjo ajoit waunua.
13:8 Ja Daavid ynnä koko Israel karkeloi kaikin voimin Jumalan edessä laulaen sekä soittaen kanteleita, harppuja, vaskirumpuja, kymbaaleja ja torvia.	8. Mutta David ja kaikki Israel iloitsivat Jumalan edessä kaikesta voimastansa, lauluilla, kanteleilla, psaltareilla, trumpuilla, symbaleilla ja basunilla.	13:8 Mutta Dawid ja caicki Israel iloidzi Jumalan edes caikest woimastans/ lauluilla/ candeileilla/ Psaltareilla/ trombuilla/ Cymbaleilla ja Basunilla.
13:9 Mutta kun he tulivat Kiidonin puimatantereen luo, ojensi Ussa kätensä tarttuakseen arkkiin, sillä härät kompastuivat.	9. Ja he tulivat Kidonin lakeudelle, niin ojensi Ussa kätensä arkkia pitelemään; sillä härjät poikkisivat sivulle.	13:9 JA he tulit Chidonin lakeudelle: nijn ojensi Usa kätens Arckia pitämän: sillä härjät poickeisit siwulle.
13:10 Silloin Herran viha syttyi Ussaa kohtaan, ja hän löi hänet sentähden, että hän oli ojentanut kätensä arkkiin, ja niin hän kuoli siihen, Jumalan eteen.	10. Niin Herran viha julmistui Ussan päälle ja löi häntä, että hän ojensi kätensä arkkia pitämään, niin että hän siinä kuoli Jumalan edessä.	13:10 Nijn HERran wiha julmistui Usan päälle/ ja löi händä/ että hän ojensi kätens Arckia pitämän/ nijn että hän sijnä cuoli Jumalan edes.
13:11 Mutta Daavid pahastui siitä, että Herra niin oli murtanut Ussan. Siitä sen paikan nimenä on Peres-Ussa vielä tänäkin päivänä.	11. Niin David tuli murheelliseksi, että Herra Ussan repäisi rikki. Ja hän kutsui sen paikan Perets-ussa tähän päivään asti,	13:11 Nijn Dawid tuli murhellisexi/ että HERra Usan rewäis ricki. Ja hän cudzui sen paican PerezUsa/ tähän päiwän asti.
13:12 Ja Daavid pelkäsi sinä päivänä Jumalaa, niin että hän sanoi: "Kuinka minä voin tuoda Jumalan arkin tyköni?"	12. Ja David pelkäsi Jumalaa sinä päivänä ja sanoi: kuinka minun pitää viemän Jumalan arkin minun tyköni?	13:12 Ja Dawid pelkäis Jumalata sinä päiwänä/ ja sanoi: cuinga minun pitä wiemän Jumalan Arkin minun tygöni?
13:13 Eikä Daavid siirtänyt arkkia luoksensa Daavidin kaupunkiin, vaan hän toimitti sen syrjään gatilaisen Obed-Edomin taloon.	13. Sentähden ei David antanut viedä Jumalan arkkia tykönsä Davidin kaupunkiin, vaan antoi poiketa Obededomin Gatilaisen huoneesen.	13:13 Sentähden ei hän andanut wiedä Jumalan Arckia hänen tygöns Dawidin Caupungijn/ waan andoi poiketa ObedEdomin Githiterin huoneseen.

13:14 Ja Jumalan arkki jäi kolmeksi kuukaudeksi Oobed-Edomin talon luo omaan majaansa. Ja Herra siunasi Oobed-Edomin taloa ja kaikkea, mitä hänellä oli.	14. Ja Jumalan arkki viipyi Obededomin tykönä hänen huoneessansa kolme kuukautta. Ja Herra siunasi Obededomin huoneen ja kaikki mitä hänellä oli.	13:14 Ja näin oli Jumalan Arcki ObedEdomin tykönä hänen huonesans colme cuucautta: Ja HERra siunais ObedEdomin huonen/ ja caicki mitä hänellä oli.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 Hiiram, Tyyron kuningas, lähetti sanansaattajat Daavidin luo, sekä setripuita ja puuseppiä ja kivenhakkaajia rakentamaan hänelle linnaa.	1. Ja Hiram Tyron kuningas lähetti sanansaattajat Davidin tykö, ja sedripuita, muuraajia ja puuseppiä, rakentamaan hänelle huonetta.	14:1 JA Hiram Tyrin Cuningas lähetti sanansaattajat Dawidin tygö/ ja Cedripuita/ muuraita/ puuseppiä/ rakendaman hänelle huonetta.
14:2 Ja Daavid ymmärsi, että Herra oli vahvistanut hänet Israelin kuninkaaksi, koska hänen kuninkuutensa oli korotettu korkealle Herran kansan Israelin tähden.	2. Ja David ymmärsi, että Herra oli hänen vahvistanut Israelin kuninkaaksi; sillä hänen valtakuntansa korkeni hänen kansansa Israelin tähden.	14:2 Ja Dawid ymmärsi että HERra oli hänen wahwistanut Israelin Cuningaxi: sillä hänen waldacundans enäni hänen Canssans Israelin tähden.
14:3 Jerusalemissa Daavid vielä otti vaimoja, ja Daavidille syntyi vielä poikia ja tyttäriä.	3. Ja David otti vielä emäntiä Jerusalemissa, ja hän siitti vielä poikia ja tyttäriä.	14:3 Ja Dawid otti wielä emändiä Jerusalemis/ ja sijtti wielä poikia ja tyttäritä.
14:4 Ja nämä ovat niiden poikien nimet, jotka syntyivät hänelle Jerusalemissa: Sammua, Soobab, Naatan, Salomo,	4. Ja niiden nimet, jotka hänelle olivat syntyneet Jerusalemissa, olivat: Sammua, Sobab, Natan ja Salomo,	14:4 Ja ne cuin hänelle olit syndynet Jerusalemis: cudzuttin Sammua/ Sobab/ Nathan/ Salomo/
14:5 Jibhar, Elisua, Elpelet,	5. Jibhar, Elisua ja Elpalet,	14:5 Jebehar/ Elisua/ Eliphaeth.
14:6 Noogah, Nefeg, Jaafia,	6. Noga, Nepheg ja Japhia,	14:6 Noga/ Nepheg/ Japhia.
14:7 Elisama, Beeljada ja Elifelet.	7. Elisama, Baeljada ja Eliphalet.	14:7 Elisama/ BaelJada/ ja Eliphaeth.
14:8 Mutta kun filistealaiset kuulivat, että Daavid oli voideltu koko Israelin kuninkaaksi, lähtivät kaikki filistealaiset etsimään Daavidia. Kun Daavid sen kuuli, lähti hän heitä vastaan.	8. Ja kuin Philistealaiset kuulivat Davidin voidelluksi koko Israelin kuninkaaksi, nousivat kaikki Philistealaiset Davidia etsimään. Kun David sen kuuli, meni hän heitä vastaan.	14:8 JA cuin Philisterit cuulit Dawidin woidelluxi coco Israelin Cuningaxi/ nousit he caicki Dawidita edzimän. Cosca Dawid sen cuuli/ meni hän heitä wastian.
14:9 Kun filistealaiset olivat tulleet ja tehneet ryöstöretken Refaimin tasangolle,	9. Ja Philistealaiset tulivat ja levisivät Rephaimin laaksoon.	14:9 Ja Philisterit tulit ja lewitit heidäns Rephaimin laxoon.
14:10 kysyi Daavid Jumalalta: "Menenkö minä filistealaisia vastaan, ja annatko sinä heidät minun käsiini?" Ja Herra sanoi hänelle: "Mene; minä annan heidät sinun käsiisi."	10. Mutta David kysyi neuvoa Jumalalta ja sanoi: pitääkö minun menemän ylös Philistealaisia vastaan, ja tahdotkos heitä antaa minun käsiini? Herra sanoi hänelle: mene, ja minä tahdon antaa heidät sinun käsiis.	14:10 Mutta Dawid kysyi neuwo Jumalalda/ ja sanoi: pitääkö minun menemän Philisterejä wastian/ ja tahdotcos heitä anda minun käsijni? HERra sanoi hänelle: mene/ Minä olen andanut heidän sinun käsijns.

14:11 Niin he menivät Baal-Perasimiin, ja siellä Daavid voitti heidät. Ja Daavid sanoi: "Jumala on murtautunut viholliseni minun kädelläni, niinkuin vedet murtaavat." Siitä sen paikan nimeksi tuli Baal-Perasim.	11. Ja kuin he menivät ylös Baalperatsimiin päin, löi David heidät siellä; ja David sanoi: Jumala on hajottanut vihamieheni minun käteni kautta, niinkuin vesi hajotetaan; sentähden kutsuivat he sen paikan nimen Baalperatsim.	14:11 Ja cosca hän meni ylös BaalPrazimin päin/ löi Dawid heidän siellä: Ja Dawid sanoi: Jumala on hajottanut minun vihamieheni/ minun kätteni kautta nijncuin wesi hajotetan/ sijtä cudzui hän sen paican BaalPrazim.
14:12 He jättivät siihen jumalansa, ja Daavid käski polttaa ne tulessa.	12. Ja he jättivät sinne jumalansa, ja Davidin käskyn jälkeen poltettiin ne tulessa.	14:12 Ja he jätit sinne heidän jumalans/ ja Dawid käski ne poltetta.
14:13 Mutta filistealaiset tekivät vielä kerran ryöstöretken tasangolle.	13. Mutta Philistealaiset kokoontuivat jälleen ja asettivat itsensä alas laaksoon.	14:13 MUTta Philisterit cocoisit heidäns jällens/ ja asetit idzens alas laxon.
14:14 Niin Daavid kysyi taas Jumalalta, ja Jumala vastasi hänelle: "Älä mene heidän jälkeensä, vaan kierrä heidät ja hyökkää heidän kimppuunsa balsamipuiden puolelta.	14. Ja David kysyi jälleen neuvoa Jumalalta, ja Jumala sanoi hänelle: ei sinun pidä menemän heidän jälkeensä; mutta poikke heistä, ettäs tulisit metsäfikunapuiden kohdalla heitä vastaan.	14:14 Ja Dawid kysyi jällens neuwo Jumalalda/ ja Jumala sanoi hänelle: ei sinun pidä menemän heidän jälkens/ mutta poicke heistä/ ettäs tulisit willificunapuiden cohdalla heitä wastan.
14:15 Ja kun kuulet astunnan kahinan balsamipuiden latvoista, niin käy taisteluun, sillä Jumala on käynyt sinun edelläsi tuhotakseen filistealaisten leirin."	15. Ja kuin kuulet metsäfikunapuiden latvat havisevan, niin mene sotimaan; sillä Jumala on mennyt sinun edelläs lyömään Philistealaisten sotajoukkoa.	14:15 Ja coscas cuulet willificuna puiden ladwat hawisewan/ nijn mene sotiman: sillä Jumala on mennyt sinun edelläs lyömän Philisierein sotajoucko.
14:16 Daavid teki, niinkuin Jumala oli häntä käskenyt, ja niin he voittivat filistealaisten sotajoukon ja ajoivat heitä takaa Gibeonista aina Geseriin saakka.	16. Ja David teki niinkuin Jumala hänelle oli käskenyt; ja he löivät Philistealaisten sotajoukot Gibeonista niin Gaseriin asti.	14:16 Ja Dawid teki nijncuin Jumala hänelle oli käskenyt. Ja he löit Philisterin sotajoucot Gibeonist nijn Gaserin asti.
14:17 Niin Daavidin maine levisi kaikkiin maihin, ja Herra nosti kaikissa kansoissa pelon häntä kohtaan.	17. Ja Davidin nimi kuului kaikissa maissa; ja Herra antoi hänen pelkonsa tulla kaikkein pakanain päälle.	14:17 Ja Dawidin nimi cuului caikisa maisa. Ja HERra andoi hänen pelcons tulla caickein pacanain päälle.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu
15:1 Ja hän rakensi itsellensä taloja Daavidin kaupunkiin ja valmisti paikan Jumalan arkille ja pystytti sille majan.	1. Ja hän rakensi itsellensä huoneita Davidin kaupunkiin, ja valmisti sian Jumalan arkille, ja valmisti sille majan.	15:1 JA hän rakensi hänellens huonen Dawidin Caupungijn/ ja walmisti sian Jumalan Arkille/ ja walmisti hänelle majan.

15:2 Silloin Daavid käski: "Älkööt muut kuin leeviläiset kantako Jumalan arkkia; sillä heidät on Herra valinnut kantamaan Jumalan arkkia ja palvelemaan häntä ikuisesti."	2. Silloin sanoi David: ei yhdenkään pidä kantaman Jumalan arkkia, vaan Leviläiset; sillä Herra on heidät valinnut kantamaan Jumalan arkkia ja palvelemaan häntä ijankaikkisesti.	15:2 Silloin sanoi Dawid: ei yhdengän pidä candaman Jumalan Arckia/ waan Lewitat: sillä HERra on heidän walinnut candaman Jumalan Arckia/ ja palweleman händäns ijancaickisest.
15:3 Ja Daavid kokosi kaiken Israelin Jerusalemiin, tuomaan Herran arkkia siihen paikkaan, jonka hän oli sille valmistanut.	3. Sentähden kokosi David koko Israelin Jerusalemiin, kantamaan Herran arkkia ylös siihen paikkaan, jonka hän hänelle valmistanut oli.	15:3 Sentähden cocois Dawid coco Israelin Jerusalemijn/ candaman HERran Arckia sijhen paickan/ cuin hän walmistanut oli.
15:4 Daavid kokosi Aaronin jälkeläiset ja leeviläiset;	4. Ja David antoi myös tulla kokoon Aaronin lapset ja Leviläiset:	15:4 JA Dawid andoi myös tulla cocon Aaronin lapset ja Lewitat.
15:5 Kehatin jälkeläisistä: Uurielin, päämiehen, ja hänen veljensä, sata kaksikymmentä;	5. Kahatin lapsista päämiehen Urielin, sadan ja kahdenkymmenen veljensä kanssa;	15:5 Cahathin lapsista/ sen päämiehen Urielin sadan ja cahdenkymmenen weljens cansa.
15:6 Merarin jälkeläisistä: Asajan, päämiehen, ja hänen veljensä, kaksisataa kaksikymmentä;	6. Merarin lapsista päämiehen Asajan, kahdensadan ja kahdenkymmenen veljensä kanssa;	15:6 Merarin lapsist/ sen päämiehen Asajan/ cahden sadan ja cahdenkymmenen weljens cansa.
15:7 Geersomin jälkeläisistä: Jooelin, päämiehen, ja hänen veljensä, sata kolmekymmentä;	7. Gersomin lapsista päämiehen Joelin, sadan ja kolmenkymmenen veljensä kanssa;	15:7 Gersonin lapsist/ sen päämiehen Joelin/ sadan ja colmenkymmenen weljens cansa.
15:8 Elisafanin jälkeläisistä: Semajan, päämiehen, ja hänen veljensä, kaksisataa;	8. Elitsaphanin lapsista päämiehen Semajan, kahdensadan veljensä kanssa;	15:8 Elizaphan lapsist sen päämiehen Semajan/ cahden sadan weljens cansa.
15:9 Hebronin jälkeläisistä: Elielin, päämiehen, ja hänen veljensä, kahdeksankymmentä;	9. Hebronin lapsista päämiehen Elielin, kahdeksankymmenen veljensä kanssa;	15:9 Hebronin lapsist sen päämiehen Elielin cahdexankymmenen weljens cansa.
15:10 Ussielin jälkeläisistä: Amminadabin, päämiehen, ja hänen veljensä, sata kaksitoista.	10. Ussielin lapsista päämiehen Amminadabin, sadan ja kahdeksantoistakymmenen veljensä kanssa.	15:10 Usielin lapsista sen päämiehen Amminadabin/ sadan ja cahdentoistakymmenen weljens cansa.
15:11 Ja Daavid kutsui papit Saadokin ja Ebjatarin sekä leeviläiset Uurielin, Asajan, Jooelin, Semajan, Elielin ja Amminadabin	11. Ja David kutsui papit Zadokin ja Abjatarin, ja Leviläiset, Urielin, Asajan, Joelin, Semajan, Elielin ja Amminadabin,	15:11 JA Dawid cudzui Zadochin ja AbJatharin Papit/ ja Lewitat/ nimittäin/ Urielin/ Asajan/ Joelin/ Semajan/ Eljelin/ Amminadabin.

15:12 ja sanoi heille: "Te olette leeviläisten perhekuntien päämiehet. Pyhittäkää itsenne ja veljenne ja tuokaa Herran, Israelin Jumalan, arkki siihen paikkaan, jonka minä olen sille valmistanut.	12. Ja sanoi heille: te kuin olette isäin päämiehet Leviläisten seassa, pyhittäkää teitänne veljeinne kanssa kantamaan ylös Herran Israelin Jumalan arkkia siihen siaan, jonka minä hänelle valmistanut olen.	15:12 Ja sanoi heille: te cuin oletta Isäin päämiehet Lewitain seas/ pyhittäkät teitän weljein cansa/ candaman HERran Israelin Jumalan Arckia/ siihen siaan/ jonga minä hänelle walmistanut olen.
15:13 Sillä sentähden, ettette ensimmäisellä kerralla olleet läsnä, mursi Herra, meidän Jumalamme, meidät; sillä me emme etsineet häntä, niinkuin olisi pitänyt."	13. Sillä ennen kuin ette läsnä olleet, teki Herra meidän Jumalamme raon meissä, ettemme häntä etsineet, niinkuin meidän tekemän piti.	15:13 Sillä ennen cosca et te läsnä ollet/ teki HERra meidän Jumalam raon meisä/ etten me händä edzinet/ nijncuin meidän tekemän piti.
15:14 Silloin papit ja leeviläiset pyhittäytyivät tuomaan Herran, Israelin Jumalan, arkkia.	14. Niin papit ja Leviläiset pyhittivät itsensä Herran Israelin Jumalan arkkia kantamaan.	15:14 Nijn Papit ja Lewitat pyhitit heidäns HERran Israelin Jumalan Arckia candaman.
15:15 Ja leeviläiset kantoivat Jumalan arkkia korenoilla olallansa, niinkuin Mooses oli Herran sanan mukaan käskenyt.	15. Ja Leviläisten pojat kantoivat Jumalan arkin, niinkuin Moses Herran sanan jälkeen käskenyt oli, olallansa korenoilla, jotka siinä olivat.	15:15 Ja Lewitain pojat cannoit Jumalan Arkin heidän olallans corenoilla jotca signä olit/ nijncuin Moses HERran sanan jälken käskenyt oli.
15:16 Ja Daavid käski leeviläisten päämiesten asettaa veljensä, veisaajat, soittimilla, harpuilla, kanteleilla ja kyмбаaleilla kaiuttamaan riemuvirsiä.	16. Ja David sanoi Leviläisten päämiehille, että he asettaisivat veljistänsä veisaajia harpuilla, psaltareilla, kanteleilla ja symbaleilla, niin että he olisivat kuulut veisaavan korkialla äänellä ilon kanssa.	15:16 JA Dawid sanoi Lewitain päämiehille/ että he asetaisit heidän weljistäns weisaita/ harpuilla/ Psaltareilla/ candeileilla/ ja Cymbaleilla/ nijn että he olisit cuultut weisawan corkialla änellä ilon cansa.
15:17 Niin leeviläiset asettivat soittamaan Heemanin, Joelin pojan, ja hänen heimolaisistaan Aasafin, Berekjan pojan, ja heidän heimolaisistaan, Merarin jälkeläisistä, Eetanin, Kuusajan pojan,	17. Niin Leviläiset asettivat Hemanin Joelin pojan ja hänen veljistänsä Asaphin Berekian pojan, ja Merarin pojista heidän veljistänsä Etanin Kusajan pojan,	15:17 Nijn Lewitat asetit Hemanin Joelin pojan/ ja hänen weljistäns Assaphin/ Berechian pojan. Ja Merarin pojista heidän weljens/ Ethanin Cusajan pojan.
15:18 ja heidän kanssaan heidän arvossa lähinnä olevista heimolaisistaan: Sakarjan, Benin ja Jaasielin, Semiramotin, Jehielin, Unnin, Eliabin, Benajan, Maasejan, Mattitjan, Elifehun, Miknejan, Oobed-Edomin ja Jegielin, ovenvartijat.	18. Ja heidän kanssansa heidän veljensä toisesta vuorosta, Sakarian, Benin, Jaeselin, Semiramotin, Jehielin, Unnin, Eliabin, Benajan, Maesejan, Mattitjan, Eliphehun, Miknejan, Obededomin ja Jeielin, ovenvartiat.	15:18 Ja heidän cansans heidän weljens toisesta vuorosta/ nimittäin/ Sacharian/ BenJaasielin/ Semiramothin/ Jehielin/ Unnin/ Eliabin/ Benajan/ Maesejan/ Mathithian/ Eliphelejan/ Miknejan/ ObedEdomin/ ja Jejelin owen wartiat.

15:19 Ja veisaajista oli Heemanin, Aasafin ja Eetanin soitettava vaskikymbaleilla,	19. Sillä Heman, Asaph ja Etan olivat veisaajat vaskisymbaleilla, helistäin heliällä äänellä;	15:19 Sillä Heman/ Assaph ja Ethan/ olit weisajat waskicymbaleilla/ helistäin heliällä änellä.
15:20 Sakarjan, Ussielin, Semiramotin, Jehielin, Unnin, Eliabin, Maasejan ja Benajan harpuilla korkeassa äänialassa,	20. Mutta Sakaria, Ussiel, Semiramot, Jehiel, Unni, Eliab, Maesia ja Benaja psaltarilla alamotin päällä;	15:20 Mutta Zacharia/ Asiel/ Semiramoth/ Jehiel/ Unni/ Eliab/ Maesia ja Benaja Psaltarilla Alamothin päällä.
15:21 Mattitjan, Elifelehun, Miknejan, Oobed-Edomin, Jegielin ja Asasjan kanteleilla matalassa äänialassa, veisuuta johtaaksensa.	21. Vaan Mattitja ja Eliphelehu ja Mikneja, ja Obededom, Jeiel ja Ahasia veisasivat kahdeksan kielisillä kanteleilla heidän edellänsä.	15:21 Waan Mathithia ja Elipheleja ja Masenias/ ja ObedEdom/ Jejel ja Asasia weisaisit cahdexan kielisillä candeileilla heidän edelläns.
15:22 Kenanja, leeviläisten johtaja kantajatehtävässä, valvoi kantamista, sillä hän oli taitava siihen.	22. Mutta Kenania Leviläisten päämies, veisumestari, piti neuvoman heitä ylhäisestä veisaamaan; sillä hän oli sangen taitava.	15:22 Mutta ChenanJa Lewitain päämies weisumestari piti neuwoman heitä weisaman: sillä hän oli sangen taitawa.
15:23 Berekja ja Elkana olivat arkin ovenvartijat.	23. Ja Berekia ja Elkana olivat arkin ovenvartiat.	15:23 Ja Berechia ja Elkana olit Arkin owen wartiat.
15:24 Ja papit Sebanja, Joosafat, Netanel, Amasai, Sakarja, Benaja ja Elieser puhalsivat torviin Jumalan arkin edellä, ja Oobed-Edom ja Jehia olivat arkin ovenvartijat.	24. Mutta papit Sebania, Josaphat, Netaneel, Amasai, Sakaria, Benaja ja Elieser soittivat basunilla Jumalan arkin edessä; ja Obededom ja Jehija olivat arkin ovenvartiat.	15:24 Mutta Sachania/ Josaphat/ Nethaneel/ Amasai/ Zacharia/ Benaja/ Eljezer Papit/ soitit Basunilla Jumalan Arkin edes/ ja ObedEdom ja Jeheja olit Arkin owen wartiat.
15:25 Sitten Daavid, Israelin vanhimmat ja tuhannenpäämiehet menivät ja toivat riemuiten Herran liitonarkin Oobed-Edomin talosta.	25. Niin meni David ja Israelin vanhimmat ja tuhanten päämiehet noutamaan Herran liitonarkkia Obededomin huoneesta ilolla.	15:25 NIin meni Dawid ja Israelin wanhimmat ja tuhannen päämiehet/ noutaman HERran lijton Arckia ObedEdomin huonesta ilolla.
15:26 Ja kun Jumala auttoi leeviläisiä, jotka kantoivat Herran liitonarkkia, uhrattiin seitsemän härkää ja seitsemän oinasta.	26. Ja koska Jumala autti Leviläisiä, jotka kantoivat Herran liitonarkkia, uhrasivat he seitsemän mullia ja seitsemän oinasta.	15:26 Ja cosca Jumala autti Lewitait candamas HERran lijton Arckia/ uhrasit he seidzemen härkä/ ja seidzemen oinasta.
15:27 Daavid oli puettu hienosta pellavakankaasta tehtyyn viittaan ja samoin kaikki leeviläiset, jotka kantoivat arkkia, sekä veisaajat ja kantamisen johtaja Kenanja veisaajain kanssa; ja Daavidilla oli yllään pellavakasukka.	27. Ja David oli puettu liinavaatteella, ja kaikki Leviläiset, jotka arkkia kantoivat, ja veisaajat, ja Kenania veisumestari veisaajain kanssa; oli myös Davidin yllä liinainen päällisvaate.	15:27 Ja Dawid oli puetettu lijnawaattella/ ja caicki Lewitat jotca Arckia cannoit/ ja weisajat/ ja ChenanJa weisumestari weisaitten cansa. 15:28 Oli myös Dawidin päällä lijnainen pääliswaate.

15:28 Niin koko Israel toi Herran liitonarkin riemun raikuessa ja pasunain pauhatessa, torvien, kymbaalien, harppujen ja kannelten soidessa.	28. Niin saatti koko Israel Herran liitonarkin ilolla, basunain, trometein, heliäin symbalein, psaltarein ja kantelein kanssa.	Näin cannoi coco Israel HERran lijton Arkin ilolla/ Basunain/ trometein/ heliäin Cymbalein/ Psaltarein ja candelein cansa.
15:29 Kun Herran liitonarkki tuli Daavidin kaupunkiin, katseli Miikal, Saulin tytär, ikkunasta, ja nähdessään kuningas Daavidin hyppivän ja karkeloivan halveksi hän häntä sydämessään.	29. Kuin Herran liitonarkki tuli Davidin kaupunkiin, katsoi Mikal Saulin tytär akkunasta ja näki Davidin hyppävän ja soittavan, niin hän katsoi hänen sydämessänsä ylön.	15:29 COsca HERran lijton Arcki tuli Dawidin Caupungijn/ cadzoi Michol Saulin tytär ackunasta/ ja näki Dawidin hyppävän ja leikidzewän/ nijn hän cadzoi hänen sydämesäns ylön.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 Kun he olivat tuoneet Jumalan arkin ja asettaneet sen majaan, jonka Daavid oli sille pystyttänyt, uhrasivat he polttouhreja ja yhteysuhreja Jumalan edessä.	1. Kuin he Jumalan arkin olivat kantaneet sisälle, asettivat he sen keskelle majaa, jonka David oli valmistanut, ja uhrasivat polttouhria ja kiitosuhria Jumalan edessä.	16:1 COsca he Jumalan Arkin olit candanet sisälle/ asetit he hänen majaan/ jonga Dawid oli walmistanut/ ja uhras polttouhria ja kijtosuhria Jumalan edes.
16:2 Ja kun Daavid oli uhrannut polttouhrin ja yhteysuhrit, siunasi hän kansan Herran nimeen.	2. Ja kuin David oli täyttänyt polttouhrit ja kiitosuhrit, siunasi hän kansaa Herran nimeen,	16:2 Ja cosca Dawid oli täyttänyt polttouhrit ja kijtosuhrit/ siunais hän Canssa HERran nimeen.
16:3 Ja hän jakoi kaikille israelilaisille, sekä miehille että naisille, kullekin leipäkakun, kappaleen lihaa ja rypälekakun.	3. Ja jakoi jokaiselle Israelissa sekä miehille että vaimoille, jokaiselle leivän ja kappaleen lihaa ja mitan viinaa.	16:3 Ja jacoi jocaidzelle Israelis sekä miehille että waimoille/ jocaidzelle leiwän/ ja cappalen liha/ ja mitan wijna.
16:4 Ja hän asetti Herran arkin eteen leeviläisiä palvelemaan ja kunnioittamaan, kiittämään ja ylistämään Herraa, Israelin Jumalaa:	4. Ja hän asetti Herran arkin eteen muutamia Leviläisiä palveliaksi, ylistämään, kiittämään ja kunnioittamaan Herraa Israelin Jumalaa.	16:4 JA hän asetti HERran Arkin eteen muutamita Lewitaita palweliaksi/ ylistämän/ kijttämän ja cunnioittaman HERra Israelin Jumalata.
16:5 Aasafin johtajaksi, toiseksi Sakarjan, sitten Jegielin, Semiramotin, Jehielin, Mattitjan, Eliabin, Benajan, Oobed-Edomin ja Jegielin soittamaan harpuilla ja kanteleilla, Aasafin helistäessä kymbaaleja	5. Ne olivat: Asaph ensimmäinen, Sakaria toinen, Jeiel, Semiramot, Jehiel, Mattitja, Eliab, Benaja, Obededom ja Jeiel, psaltarein ja harppuin kanssa; mutta Asaph kiliseväisten symbalein kanssa;	16:5 Cuin olit Assaph ensimmäinen/ ZacharJa toinen/ Jejel/ Semiramoth/ Jehiel/ Mathithia/ Eliab/ Benaja/ ObedEdom/ ja Jejel Psaltarin ja harpuin cansa: mutta Assaph kilisewäisten Cymbalein cansa.
16:6 ja pappien, Benajan ja Jahasielin, soittaessa yhtämittaa torvia Jumalan liitonarkin edessä.	6. Ja Benaja ja Jehasiel papit, vaskitorvilla, aina Jumalan liitonarkin edessä.	16:6 Ja Benaja ja Jehasiel Papit trumetarein cansa aina Jumalan lijton Arkin edes.

16:7 Silloin, sinä päivänä, ensi kerran Daavid asetti Aasafin ja hänen veljensä kiittämään Herraa näin:	7. Sinä päivänä asetti David ensisti kiittämään Herraa, Asaphin ja hänen veljeinsä kautta.	16:7 Silloin asetti Dawid ensist kijttämän HERra Assaphin cautta ja hänen weljeins:
16:8 "Kiittäkää Herraa, julistakaa hänen nimeänsä, tehkää hänen suuret tekonsa tiettäväksi kansojen keskuudessa.	8. Kiittäkää Herraa ja saarnatkaa hänen nimeänsä, julistakaa hänen töitänsä kansain seassa;	16:8 Kijttäkät HERra ja saarnatcat hänen nimens/ julistacat hänen töitän Canssan seas.
16:9 Laulakaa hänelle, veisatkaa hänelle, puhukaa kaikista hänen ihmeistänsä.	9. Veisatkaa hänelle, soittakaa hänelle, puhukaa kaikista hänen ihmeellisistä töistänsä!	16:9 Weisatcat/ soittacat hänen edesän/ puhucat caikista hänen ihmellisistä töistän.
16:10 Hänen pyhä nimensä olkoon teidän kerskauksenne; iloitkoon niiden sydän, jotka etsivät Herraa.	10. Ylistäkää hänen pyhää nimeänsä, niiden sydän iloitkaan, jotka etsivät Herraa!	16:10 Ylistäkät hänen pyhä nimens/ nijden sydän iloitcan/ jotca edziwät HERra.
16:11 Kysykää Herraa ja hänen voimaansa, etsikää alati hänen kasvojansa.	11. Etsikää Herraa ja hänen voimaansa, etsikää hänen kasvojansa alati!	16:11 Kysykät HERra ja hänen woimans/ edzikät hänen caswojans alati.
16:12 Muistakaa hänen ihmetöitänsä, jotka hän on tehnyt, hänen ihmeitänsä ja hänen suunsa tuomioita,	12. Muistakaa hänen ihmeellisiä töitänsä, jotka hän tehnyt on, hänen ihmeitänsä ja suunsa tuomioita,	16:12 Muistacat hänen ihmellisiä töitän/ jotca hän tehnyt on/ hänen ihmeitän ja sanojans.
16:13 te Israelin, hänen palvelijansa, siemen, Jaakobin lapset, te hänen valittunsa.	13. Te Israelin hänen palveliansa siemen, te Jakobin hänen valittunsa lapset!	16:13 Te Israelin hänen palwelians siemen/ te Jacobin hänen walituns lapset.
16:14 Hän, Herra, on meidän Jumalamme; hänen tuomionsa käyvät yli kaiken maan.	14. Hänpä on Herra meidän Jumalamme, hän tuomitsee kaikessa maailmassa.	16:14 Hämbä on HERra meidän Jumalam/ hän duomidze caikes mailmas.
16:15 Muistakaa hänen liittonsa iankaikkisesti, hamaan tuhansiin polviin, sana, jonka hän on säätänyt,	15. Muistakaa ijankaikkisesti hänen liittoansa, mitä hän on käskenyt tuhannelle sukukunnalle,	16:15 Muistacat ijancaickisest hänen lijttoans/ mitä hän on käskenyt tuhannelle sucucunnalle.
16:16 liitto, jonka hän teki Aabrahamin kanssa, ja hänen Iisakille vannomansa vala.	16. Jonka hän teki Abrahamin kanssa ja hänen valaansa Isaakin kanssa;	16:16 Jonga hän teki Abrahamin cansa/ ja hänen walans Isaachin cansa.
16:17 Hän vahvisti sen käskyksi Jaakobille, Israelille iankaikkiseksi liitoksi.	17. Ja sääsi sen Jakobille säädyksi ja Israelille ijankaikkiseksi liitoksi,	16:17 Ja sääsi sen Jacobille oikeudexi/ ja Israelille ijancaickisexi lijtoxi.
16:18 Hän sanoi: 'Sinulle minä annan Kanaanin maan, se olkoon teidän perintöosanne.'	18. Ja sanoi: sinulle minä annan Kanaanin maan, teidän perimisenne arvan;	16:18 Ja sanoi: sinulle minä annan Canaan maan/ teidän perimisen arwan.
16:19 Teitä oli vähäinen joukko, vain harvoja, ja te olitte muukalaisia siellä.	19. Koska te vähät ja harvat olitte, ja muukalaiset siinä.	16:19 Cosca he vähät ja harwat olit/ ja muucalaiset sijnä:
16:20 Ja he vaelsivat kansasta kansaan ja yhdestä valtakunnasta toiseen kansaan.	20. Ja he vaelsivat kansasta kansaan, ja yhdestä valtakunnasta toiseen kansaan.	16:20 Waelsit he Canssasta Canssaan/ ja yhdest waldacunnast toiseen Canssaan.

16:21 Hän ei sallinut kenenkään heitä vahingoittaa, ja hän rankaisi kuninkaita heidän tähtensä:	21. Eipä hän sallinut kenenkään heitä vahingoittaa, vaan rankaisi kuninkaat heidän tähtensä.	16:21 Eipä hän sallinut heitä kenengän vahingoitta/ waan rangais Cuningatkin heidän tähtens.
16:22 'Älkää koskeko minun voideltuihini, älkää tehkö pahaa minun profeetoilleni.'	22. Älkää ruvetko minun voideltuihini, ja älkää pahaa tehkö minun prophetailleni!	16:22 Älkät ruwetco minun woideltuihin/ ja älkät paha tehkö minun Prophetailleni.
16:23 Veisatkaa Herralle, kaikki maa, julistakaa päivästä päivään hänen pelastustekojansa.	23. Veisatkaa Herralle kaikki maa, julistakaa päivä päiväältä hänen autuuttansa!	16:23 WEisatcat HERralle caicki maa/ julistacat päiwä päiwäldä hänen autuuttans.
16:24 Ilmoittakaa pakanain seassa hänen kunniaansa, hänen ihmeitänsä kaikkien kansojen seassa.	24. Luetelkaa pakanain seassa hänen kunniaansa, kaikkein kansain seassa hänen ihmeitänsä!	16:24 Luetelcat pacanain seas hänen cunniatans/ caickein Canssain seas hänen ihmeitäns.
16:25 Sillä Herra on suuri ja sangen ylistettävä, hän on peljättävä yli kaikkien jumalain.	25. Sillä Herra on suuri ja sangen kiitettävä, peljättävä kaikkein jumalain seassa;	16:25 Sillä HERra on suuri ja sangen kijtettäpä/ peljättäpä caickein jumalitten seas.
16:26 Sillä kaikki kansojen jumalat ovat epäjumalia, mutta Herra on tehnyt taivaat.	26. Sillä kaikki pakanain jumalat ovat epäjumalat; mutta Herra on taivaat tehnyt.	16:26 Sillä caicki pacanain jumalat owat epäjumalat: mutta HERra on taiwat tehnyt.
16:27 Kirkkaus ja kunnia on hänen kasvojensa edessä, väkevyys ja riemu hänen asuinsijassaan.	27. Kaunistus ja kunnia on hänen edessänsä, ja väkevyys ja ilo on hänen siassansa.	16:27 Se on caunis ja cunnialinen hänen edesäns/ ja wäkewys ja ilo on hänen siasans.
16:28 Antakaa Herralle, te kansojen sukukunnat, antakaa Herralle kunnia ja väkevyys.	28. Te kansain sukukunnat, tuokaat Herralle, tuokaat Herralle kunnia ja voima!	16:28 Te Canssat tuocat HERralle/ tuocat HERralle cunnia ja woima.
16:29 Antakaa Herralle hänen nimensä kunnia, tuokaa lahjoja ja tulkaa hänen kasvojensa eteen, kumartakaa Herraa pyhässä kaunistuksessa.	29. Tuokaat Herralle hänen nimensä kunnia, tuokaat lahjoja ja tulkaat hänen eteensä. Kumartakaa Herraa pyhässä kaunistuksessa!	16:29 Tuocat hänen nimens cunnia/ tuocat lahjoja/ ja tulcat hänen eteens. Cumartacat HERra pyhäs caunistuxes.
16:30 Vaviskaa hänen kasvojensa edessä, kaikki maa. Maan piiri pysyy lujana, se ei horju.	30. Peljätäkää häntä kaikki maailma; hän on maan vahvistanut, ettei se liiku.	16:30 Peljätäkät händä caicki mailma/ hän on maan wahwistanut/ ettei hän lijcu.
16:31 Iloitkoot taivaat, ja riemuitkoon maa; ja sanottakoon pakanain seassa: 'Herra on kuningas!'	31. Taivaat iloitkaan ja maa riemuitkaan, sanottakaan pakanain seassa, että Herra hallitsee!	16:31 Taiwat iloidcan ja maa riemuidcan/ sanottacan pacanain seas että HERRa hallidze.
16:32 Pauhatkoon meri ja kaikki, mitä siinä on; ihastukoot kedot ja kaikki, mitä niissä on,	32. Meri pauhatkaan ja mitä siinä on, kedot iloitkaan ja kaikki, mitä sen päällä on.	16:32 Meri paohatcan/ ja mitä sijnä on/ kedot iloitcat/ ja caicki cuin sen päällä owat.

16:33 riemuitkoot silloin metsän puut Herran edessä, sillä hän tulee tuomitsemaan maata.	33. Ja ihastukaan kaikki puut metsissä Herran edessä; sillä hän tulee tuomitsemaan maata.	16:33 Ja ihastucan caicki puut medzis HERran edes: sillä hän tule duomidzeman maata.
16:34 Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.	34. Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä, ja hänen laupiutensa on ijankaikkinen!	16:34 Kijttäkät HERra/ sillä hän on hywä/ ja hänen laupiudens on ijancaickinen.
16:35 Ja sanokaa: 'Pelasta meidät, sinä pelastuksemme Jumala, kokoa ja vapahda meidät pakanain seasta, että me kiittäisimme sinun pyhää nimeäsi ja kerskaisimme sinun ylistyksestäsi.'	35. Ja sanokaat: auta meitä Jumala, meidän vapahtajamme, ja kokoa meitä ja kehitä meitä pakanoista, että me kiittäisimme sinun pyhää nimeäs ja kerskaisimme sinun kiitoksessas.	16:35 Ja sanocat: auta meitä Jumala meidän wapahtajam/ ja coco meitä/ ja kehitä meitä pacanoista/ että me kijttäisim sinun pyhä nimes/ ja kerscaisim meitäm sinun kijtoxesas.
16:36 Ylistetty olkoon Herra, Israelin Jumala, iankaikkisesta iankaikkiseen." Ja kaikki kansa sanoi: "Amen", ja ylisti Herraa.	36. Kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala ijankaikkisesta ijankaikkiseen; ja kaikki kansa sanokaan: amen! ja kiittäkään Herraa!	16:36 Kijtetty olcon HERra Israelin Jumala ijancaickisest ijancaikkiseen/ ja caicki Canssa sanocan Amen: ja kijttäkän HERra.
16:37 Ja hän asetti Aasafin ja hänen veljensä sinne Herran liitonarkin eteen tekemään vakituista palvelusta arkin edessä, kunakin päivänä sen päivän palveluksen,	37. Näin jätti hän Herran liitonarkin eteen Asaphin ja hänen veljensä, palvelemaan alinomat arkin edessä jokapäiväisessä työssä;	16:37 Näin jätti hän HERran lijton Arkin eteen Assaphin ja hänen weljens/ palweleman alinomat Arkin edes/ jocapäiwäises työs.
16:38 mutta Oobed-Edomin ja heidän veljensä, yhteensä kuusikymmentä kahdeksan, nimittäin Oobed-Edomin, Jeditunin pojan, ja Hoosan, ovenvartijoiksi.	38. Mutta Obededomin ja hänen kahdeksan veljeänsä seitsemättäkymmentä, ja Obededomin Jeditunin pojan ja Hossan, ovenvartiaksi.	16:38 Mutta ObedEdomin ja hänen cahdexan weljiäns sedzemettäkyymmendä: Ja ObedEdomin Jedithun pojan ja Hossan owen wartiaksi.
16:39 Ja pappi Saadokin ja hänen veljensä, papit, hän asetti Herran asumuksen eteen, uhrikukkulalle, joka on Gibeonissa,	39. Ja papin Zadokin ja papit hänen veljensä pani hän Herran majan eteen Gibeonin korkeudelle,	16:39 Ja Zadochin Papin ja hänen weljens Papit/ pani hän HERran majan eteen Gibeonin corkeudelle.
16:40 uhraamaan polttouhreja Herralle polttouhrialttarilla, aina aamuin ja illoin, kaikki niinkuin on kirjoitettuna Herran laissa, jonka hän on antanut Israelille.	40. Tekemään päivä päivältä Herralle polttouhria polttouhrin alttarilla aamulla ja ehtoolla; kaiketi niinkuin kirjoitettu on Herran laissa, ja hän Israelille käskenyt oli;	16:40 Tekemän päiwä päiwäldä HERralle polttouhria polttouhrin Altarilla/ amulla ja ehtona/ nijncuin kirjoitettu on HERran Lais/ ja hän Israelille käskenyt oli.
16:41 Ja heidän kanssaan olivat Heeman ja Jedutun ynnä muut valitut, nimeltä mainitut, kiittämässä Herraa siitä, että hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.	41. Ja Hemanin ja Jedutunin heidän kanssansa, ja muut valitut, nimeltänsä nimitetyt, kiittämään Herraa, että hänen laupiutensa on ijankaikkisesti;	16:41 Ja Hemanin ja Jedithunin heidän cansans/ ja muut walitut cuin nimeldäns nimitetyt olit kijttämän HERra/ että hänen laupiudens on ijancaickisest.

16:42 Näiden, Heemanin ja Jedutunin, hallussa oli torvet ja kymbaalit soittajia varten ynnä muut soittimet Jumalan virttä varten. Ja Jedutunin pojat vartioivat ovia.	42. Ja Hemanin ja Jedutunin heidän kanssansa, vaskitorvilla ja symbaleilla soittamaan, ja Jumalan kanteleilla. Mutta Jedutunin pojat pani hän ovenvartiaksi.	16:42 Ja Hemanin ja Jedithunin heidän cansans/ waskitorwella ja Cymbaleilla soittaman/ ja Jumalan candeileilla. Mutta Jedithunin pojat pani hän owen wartiaksi.
16:43 Sitten kaikki kansa lähti kukin kotiinsa, ja Daavid kääntyi takaisin tervehtimään perhettänsä.	43. Ja näin matkusti kaikki kansa kukin kotiansa; David myös palasi siunaamaan huonettansa.	16:43 Ja näin matcusti caicki Canssa cukin cotians: Dawid myös läxi siunaman huonettans.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu
17:1 Kerran, kun Daavid istui linnassansa, sanoi Daavid profeetta Naatanille: "Katso, minä asun setripuisessa palatsissa, mutta Herran liitonarkki on telttakankaan alla." Naatan sanoi Daavidille:	1. Ja tapahtui, kuin David asui huoneessansa, sanoi hän propheta Natanille: katso, minä asun sedrihuoneessa, ja Herran liitonarkki on vaatetten alla.	17:1 SE tapahdui cosca Dawid asui huonesans/ sanoi hän Prophetalle Nathanille: cadzo/ minä asun Cedrihuones/ ja HERran lijton Arcki on waatetten alla.
17:2 "Tee vain kaikki, mitä mielessäsi on, sillä Jumala on sinun kanssasi."	2. Natan sanoi Davidille: kaikki mikä sinun sydämessä on, tee, sillä Herra on sinun kanssas.	17:2 Nathan sanoi Dawidille: caicki cuin sinun sydämesäs on/ tee: sillä HERRA on sinun cansas.
17:3 Mutta sinä yönä tapahtui, että Naatanille tuli tämä Jumalan sana:	3. Mutta sinä yönä tuli Jumalan sana Natanin tykö ja sanoi:	17:3 MUTta sinä yönä tuli Jumalan sana Nathanin tygö/ ja sanoi:
17:4 "Mene ja sano minun palvelijalleni Daavidille: Näin sanoo Herra: Et sinä ole rakentava minulle huonetta asuakseni.	4. Mene ja sano palvelialleni Davidille: näin sanoo Herra: ei sinun pidä minulle rakentaman huonetta asuakseni;	17:4 Mene/ ja sano minun palwelialleni Dawidille: Näin sano HERra: älä minulle rakenna yhtän huonetta asuaxeni:
17:5 Minä en ole asunut huoneessa siitä päivästä asti, jona johdatin Israelin tänne, tähän päivään saakka, vaan minä olen muuttanut teltasta telttaan ja asumuksesta asumukseen.	5. Sillä en minä ole asunut yhdessäkään huoneessa siitä päivästä, kuin minä Israelin lapset johdatin ulos, tähän päivään asti, vaan minä olen aina ollut majoissa ja tabernaklissa.	17:5 Sillä en minä ole asunut yhdesäkän huones/ sijtä päiwäst cuin minä Israelin lapset johdatin ulos/ tähän päiwän asti/ waan minä olen aina ollut majas ja Tabernaclis.
17:6 Olenko minä koskaan, missä olenkin vaeltanut kaikessa Israelissa, kenellekään Israelin tuomareista, joita olen asettanut kaitsemaan kansaani, sanonut näin: Miksi ette ole rakentaneet minulle setripuista huonetta?	6. Kuhunka ikänä minä vaelsin koko Israelissa, olenko minä puhutellut jotakuta tuomaria Israelissa, jonka minä olen käskenyt kaita minun kansaani, ja sanonut: miksi ette ole minulle rakentaneet sedrihuonetta?	17:6 Cuhunga ikänäns minä waelsin coco Israelis/ olengo minä puhutellut jotacuta Duomarita Israelis/ jonga minä olen käskenyt ruockia minun Canssani/ ja sanonut: mixet te ole minulle rakendanet Cedrihuonetta?
17:7 Sano siis minun palvelijalleni Daavidille: Näin sanoo Herra Sebaot: Minä olen ottanut sinut laitumelta, lammasten jäljestä, kansani Israelin ruhtinaaksi.	7. Niin sano nyt näin palvelialleni Davidille: näin sanoo Herra Zebaot: minä olen ottanut sinun kedolta, kussas lampaita kaitsit, kansani Israelin päämieheksi,	17:7 Nijn sano näin minun palwelialleni Dawidille: Näin sano HERra Zebaoth: minä olen ottanut sinun kedolda cusas lambaita caidzit/ minun Canssani Israelin Förstixi.

17:8 Ja minä olen ollut sinun kanssasi kaikkialla, missä sinä vaelsit, ja olen hävittänyt kaikki vihollisesi sinun tieltäsi. Ja minä teen sinulle nimen, suurimpien nimien vertaisen maan päällä.	8. Ja olen ollut sinun kanssas, kuhunkas ikänä vaelsit, ja olen hävittänyt kaikki vihamiehes edestäs, ja olen tehnyt sinulle nimen, niiden suurten nimien jälkeen, jotka maan päällä ovat;	17:8 Ja olen ollut sinun cansas cuhungas ikänäns waelsit/ ja olen häwittänyt sinun wihamiehes edestäs/ ja olen tehnyt sinulle nimen/ nijncuin suurilla maan päällä nimi on.
17:9 Ja minä valmistan sijan kansalleni Israelille ja istutan sen niin, että se asuu paikallansa eikä enää ole levoton eivätkä vääryyden tekijät sitä enää vaivaa niinkuin ennen,	9. Mutta minä panen kansalleni Israelille paikan ja istutan sen niin, että se siinä asuu ja ei enään liikuteta, ja pahan kansan ei pidä enää sitä vaivaaman niinkuin ennen.	17:9 Mutta minä panen minun Canssalleni Israelille paican/ ja istutan sen nijn/ että se signä/ asu ja ei enä lijcuteta/ ja pahan Canssan ei pidä enä sitä waiwaman nijncuin ennen.
17:10 siitä ajasta saakka, jolloin minä asetin tuomareita kansalleni Israelille. Ja minä nöyryytän kaikki sinun vihollisesi. Ja minä ilmoitan sinulle, että Herra on rakentava sinulle huoneen.	10. Ja siitä ajasta, jona minä asetin tuomarit kansalleni Israelille, painoin minä kaikki sinun vihamiehes alas: ja minä ilmoitan sinulle Herran rakentavan sinulle huoneen.	17:10 Ja sijtä ajasta cuin minä käskin/ että minun Canssallani Israelillä piti Duomarit oleman: minä painan caicki sinun wihamiehes alas/ ja ilmoitan sinulle HERran rakendawan sinulle huonen.
17:11 Kun sinun päiväsi ovat päättyneet ja sinä lähdet isiesi tykö, korotan minä sinun seuraajaksesi jälkeläisesi, joka on yksi sinun pojistasi; ja minä vahvistan hänen kuninkuutensa.	11. Ja pitää tapahtuman, kuin sinun aikas on täytetty, että sinä menet isäis tykö, niin minä herätän sinun siemenes sinun jälkees, joka pitää oleman sinun pojistas, ja minä vahvistan hänen valtakuntansa.	17:11 MUTta cosca sinun päiwäs täytetän/ että sinä menet Isäis tygö/ nijn minä herätän sinun siemenes sinun jälkes/ yhden sinun pojistas/ ja minä wahwistan hänen waldacundans.
17:12 Hän on rakentava minulle huoneen, ja minä vahvistan hänen valtaistuimensa ikuisiksi ajoiksi.	12. Hän rakentaa minulle huoneen, ja minä vahvistan hänen istuimensa ijankaikkisesti.	17:12 Ja hän rakenda minulle huonen/ ja minä wahwistan hänen istuimens ijancaickisest.
17:13 Minä olen oleva hänen isänsä, ja hän on oleva minun poikani; ja armoani minä en ota häneltä pois, niinkuin otin siltä, joka oli sinun edelläsi.	13. Minä olen hänen isänsä, ja hän on minun poikani: ja en minä käännä laupiuttani häneltä pois, niinkuin minä sen käänsin häneltä pois, joka sinun edelläs oli;	17:13 Minä olen hänen Isäns/ ja hän on minun poican/ ja en minä käännä minun laupiuttani häneldä pois/ nijncuin minä sen käänsin häneldä pois/ joca sinun edelläs oli.
17:14 Ja minä pidän hänet pystyssä huoneessani ja valtakunnassani iäti, ja hänen valtaistuimensa on oleva iäti vahva."	14. Mutta minä asetan hänen minun huoneeseni ja valtakuntaani ijankaikkisesti, niin että hänen istuimensa on pysyväinen ijankaikkisesti.	17:14 Mutta minä asetan hänen minun huoneseni/ ja minun waldacundani ijancaickisest/ nijn että hänen istuimens on pysywäinen ijancaickisest.
17:15 Aivan näillä sanoilla ja tämän näyn mukaan Naatan puhui Daavidille.	15. Ja kuin Natan kaikkein näiden sanain jälkeen ja kaiken tämän näyn jälkeen Davidin kanssa puhunut oli,	17:15 JA cosca Nathan caickein näiden sanain ja näyn jälkeen Dawidin cansa puhunut oli.

17:16 Niin kuningas Daavid meni ja asettui Herran eteen ja sanoi: "Mikä olen minä, Herra Jumala, ja mikä on minun sukuni, että olet saattanut minut tähän asti?"	16. Niin tuli kuningas David ja oli Herran edessä, ja sanoi: kuka olen minä, Herra Jumala? ja mikä on minun huoneeni, että olet saattanut minun tähän asti?	17:16 Nijn tuli Cuningas Dawid ja oli HERran edes/ ja sanoi: cuca olen minä HERra Jumala? ja mikä on minun huonen/ että olet andanut minun tulla tähän asti.
17:17 Mutta tämäkin on ollut vähän sinun silmissäsi, Jumala, ja niin sinä olet puhunut palvelijasi suvulle myöskin kaukaisista asioista ja olet nähnyt minut nousevina ihmispolvina, Herra Jumala.	17. Ja tämä on vähä ollut sinun silmäis edessä, Jumala, mutta sinä olet myös puhunut sinun palvelias huoneelle kaukaisista asioista, ja olet katsellut minun niinkuin ihmisen hahmossa, joka on Herra Jumala korkeudessa.	17:17 Ja tämä on vähä ollut sinun silmäis edes Jumala/ mutta sinä olet myös puhunut sinun palwelias huonesta/ pitkän ajan peräst tulewaisest/ ja olet cadzellut minun nijncuin ihmisen hahmos/ joca on HERra Jumala corkeudes.
17:18 Mitä Daavid enää sinulle puhuisi kunniasta, jota olet osoittanut palvelijallesi? Sinähän tunnet palvelijasi.	18. Mitä enempää David mahtaa anoa sinulta, että kunnioittaisit palvelias? sillä sinä tunnet palvelias.	17:18 Mitä Dawid enä mahta anoa sinulda/ että cunnioitaisit palwelias? sinä tunnet palwelias.
17:19 Herra, palvelijasi tähden ja oman mielesi mukaan sinä olet tehnyt kaiken tämän suuren ja ilmoittanut kaikki nämä suuret asiat.	19. Herra, palvelias tähden ja sinun sydämes jälkeen olet sinä kaikki nämät suuret asiat tehnyt, ilmoittaakses kaikki ne suuret työt.	17:19 HERra sinä olet tehnyt caicki ne suuret tegot oman sydämes jälken/ sinun palwelias tähden/ ilmoittaxes caiken jalouden.
17:20 Herra, kaiken sen mukaan, mitä me olemme korvillamme kuulleet, ei ole sinun vertaistasi, eikä ole muuta jumalaa kuin sinä.	20. Herra, ei ole sinun kaltaistas ja ei ole Jumalaa paitsi sinua, kaiken senjälkeen, minkä me korvillamme kuulleet olemme.	17:20 HERra/ ei ole sinun caldaistas/ ja ei ole Jumalata paidzi sinua/ caikis cuin me corwillam cuullet olem.
17:21 Ja missä on maan päällä toista kansaa sinun kansasi Israelin vertaista, jota Jumala itse on käynyt lunastamaan kansaksensa, ja niin sinä olet tehnyt itsellesi suuren ja peljättävän nimen karkoittamalla pakanat kansasi tieltä, jonka sinä Egyptistä lunastit.	21. Ja mikä kansa maan päällä on niinkuin kansas Israel, jota Jumala mennyt on vapahtamaan itsellensä kansaksi, ja tekemään itsellensä nimeä suurista ja hirmuisista töistä, ajain pakanat ulos kansas edestä, jonkas Egyptistä vapahtanut olet?	17:21 Ja cusa on jocu Canssa maan päällä/ nijncuin sinun Canssas Israel/ cuhunga Jumala mennyt on/ wapahtaman idzellens Canssa/ ja tekemän hänellens nimet suurist ja hirmullisist töistä/ ajain pacanat ulos sinun Canssas edest/ jongas Egyptist wapahtanut olet?
17:22 Ja sinä olet asettanut kansasi Israelin omaksi kansaksesi ikuisiksi ajoiksi, ja sinä, Herra, olet tullut heidän Jumalaksensa.	22. Ja olet tehnyt kansas Israelin itselles ijankaikkiseksi kansaksi, ja sinä Herra olet heidän Jumalaksensa tullut.	17:22 Ja olet tehnyt sinun Canssas Israelin idzelles ijancaickisexi Canssaxi/ ja sinä HERra olet heidän Jumalaxens tullut.
17:23 Niin olkoon nyt, Herra, se sana, jonka sinä olet puhunut palvelijastasi ja hänen suvustansa, vahva ikuisiksi ajoiksi. Tee, niinkuin olet puhunut.	23. Nyt Herra, se sana, jonka puhunut olet palveliastas ja hänen huoneestansa, vahvistukoon ijankaikkisesti! ja tee niinkuin sinä puhunut olet.	17:23 Nyt HERra se sana jongas palwelialles puhunut olet/ ja hänen huonellens/ wahwistucon ijancaickisest/ ja tee nijncuins puhunut olet.

17:24 Silloin sinun nimesi on oleva vahva ja tuleva suureksi ikuisiksi ajoiksi, ja se on oleva: Herra Sebaot, Israelin Jumala, Jumala Israelissa. Ja palvelijasi Daavidin suku on pysyvä sinun edessäsi.	24. Vahvistukoon ja suureksi tulkeon sinun nimes ijankaikkisesti! että sanottaisiin: Herra Zebaot, Israelin Jumala, on Jumala Israelissa, ja palvelias Davidin huone olkoon pysyväinen sinun edessäsi!	17:24 Wahwistucon ja suurexi tulcon sinun nimes ijancaickisest/ että sanotaisin: HERra Zebaoth/ Israelin Jumala on Jumala Israelis/ ja sinun palwelias Dawidin huone olcon pysyväinen sinun edesäs.
17:25 Sillä sinä, minun Jumalani, olet ilmoittanut palvelijallesi rakentavasi hänelle huoneen. Siitä palvelijasi on saanut rohkeuden rukoilla sinun edessäsi.	25. Sillä sinä, Jumalani, olet ilmoittanut palvelias korvain kuullen, että rakennat hänelle huoneen, sentähden on palvelias aikoinut rukoilla sinun edessäsi.	17:25 Sillä sinä minun Jumalan olet ilmoittanut sinun palwelias corwain cuullen/ että rakennat hänelle huonen/ sentähden on sinun palwelias aicoinut rucoilla sinun edesäs.
17:26 Ja nyt, Herra, sinä olet Jumala; ja kun olet luvannut palvelijallesi tämän hyvän,	26. Nyt Herra, sinä olet Jumala, ja sinä olet tätä hyvää puhunut palvelialles;	17:26 Nyt HERra sinä olet Jumala/ ja olet tätä hywä puhunut palwelialles.
17:27 niin suvaitse nyt siunata palvelijasi sukua, että se pysyisi iäti sinun edessäsi. Sillä mitä sinä, Herra, siunaat, se on oleva siunattu iäti."	27. Niin rupee nyt siunaamaan palvelias huonetta, että se pysyis ijankaikkisesti sinun edessäsi; sillä sinä Herra olet siunannut sen, niin olkoon se siunattu ijankaikkisesti!	17:27 Siuna nyt sinun palwelias huone/ että se pysyis ijancaickisest sinun edesäs: sillä mitä sinä HERra siunat/ se on siunattu ijancaickisest.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu
18:1 Sen jälkeen Daavid voitti filistealaiset ja nöyryytti heidät; ja hän otti Gatin ja sen tytärkaupungit filistealaisten käsistä.	1. Sitte löi David Philistealaiset ja vaati allensa heidät, ja hän otti Gatin kylinensä Philistealaisten kädestä.	18:1 Siitte löi Dawid Philisterit/ ja waati alans heidän/ ja otti Gathin ja hänen kyläns Philisterein kädest.
18:2 Hän voitti myös moabilaiset, ja niin moabilaiset tulivat Daavidin veronalaisiksi palvelijoiksi.	2. Hän löi myös Moabilaiset, niin että he tulivat Davidille alamaisiksi ja veivät hänelle lahjoja.	18:2 Hän löi myös Moabiterit/ nijn että he tulit Dawidille alemmaisexi/ ja weit hänelle lahjoja.
18:3 Samoin Daavid voitti Hadareserin, Sooban kuninkaan, Hamatin suunnalla, kun tämä oli menossa lujittamaan valtaansa Eufrat-virran rannoille.	3. David löi myös Hadareserin Zoban kuninkaan Hamatissa, silloin kuin hän meni asettamaan sotajoukkoansa Phratin veden tykö.	18:3 Hän löi myös HadadEserin/ Zoban Cuningan Hamathis/ silloin cuin hän meni nostaman kättäns Phratin weden tygö.
18:4 Ja Daavid otti häneltä tuhat vaunuhevosta, seitsemäntuhatta ratsumiestä ja kaksikymmentä tuhatta jalkamiestä, ja Daavid katkoi kaikilta vaunuhevosilta vuohisjanteet; ainoastaan sata vaunuhevosta hän niistä säästi.	4. Ja David voitti häneltä tuhannen vaunua, seitsemäntuhatta hevosmiestä ja kaksikymmentätuhatta jalkamiestä. Ja David raiskasi kaikki vaunut, ja piti heistä tallella sata vaunua.	18:4 Ja Dawid voitti häneldä tuhannen waunua/ seidzemen tuhatta hewoismiestä ja caxikymmendä tuhatta jalcamiestä. Ja Dawid raiscas caicki waunut/ ja piti heistä tallella sata waunua.

18:5 Ja kun Damaskon aramilaiset tulivat auttamaan Hadareseria, Sooban kuningasta, voitti Daavid kaksikymmentäkaksi tuhatta aramilaista.	5. Ja Syrialaiset Damaskusta tulivat Hadareserin Zoban kuninkaan apuun; mutta David löi Syrialaisista kaksikolmattakymmentä tuhatta miestä.	18:5 Ja Syrialaiset Damascusta tulit HadadEserin Zoban Cuningan apuun/ mutta Dawid löi Syrialaisist caxicolmattakymmendä tuhatta miestä.
18:6 Ja Daavid asetti maaherroja Damaskon Aramiin; ja aramilaiset tulivat Daavidin veronalaisiksi palvelijoiksi. Näin Herra antoi Daavidille voiton, mihin tahansa tämä meni.	6. Ja David asetti vartiat Syrian Damaskuun, niin että Syrialaiset tulivat Davidin alamaisiksi ja veivät hänelle lahjoja; sillä Herra autti Davidia, kuhunka ikänä hän vaelsi.	18:6 Ja asetti Canssan Damascoon Syriaas/ niijn että Syrialaiset tulit Dawidin alemmaisexi/ ja weit hänelle lahjoja: sillä HERra autti Dawidi cunga ikänäns hän waelsi.
18:7 Ja Daavid otti ne kultavarustukset, jotka Hadareserin palvelijoilla oli yllään, ja vei ne Jerusalemiin.	7. Ja David otti ne kultaiset kilvet, jotka olivat Hadareserin palvelioilla, ja vei ne Jerusalemiin.	18:7 Ja Dawid otti cullaiset kiwet/ cuin olit HadadEserin palwelioilla/ ja wei Jerusalemijn.
18:8 Mutta Hadareserin kaupungeista, Tibhatista ja Kuunista, Daavid otti sangen paljon vaskea. Siitä Salomo teetti vaskimeren, pylväät ja vaskikalut.	8. Otti myös David Hadareserin kaupungeista Tibehatista ja Kunista juuri paljon vaskea, josta Salomo teki vaskimeren, patsaat ja vaskiastioita.	18:8 Otti myös Dawid HadadEserin Caupungeista Thibehatist ja Chunist juuri paljo waske/ josta Salomo waskimeren/ padzat ja waskiastioita teki.
18:9 Kun Toou, Hamatin kuningas, kuuli, että Daavid oli voittanut Hadareserin, Sooban kuninkaan, koko sotajoukon,	9. Ja kuin Togu Hematin kuningas kuuli Davidin lyöneen kaiken Hadareserin Zoban kuninkaan sotajoukon,	18:9 JA cosca Thogu Hemathin Cuningas cuuli Dawidin lyönen caiken HadadEserin Zoban Cuningan sotajoucon.
18:10 lähetti hän poikansa Hadoramin kuningas Daavidin luo tervehtimään häntä ja onnittelemaan häntä siitä, että hän oli taistellut Hadareserin kanssa ja voittanut hänet; Hadareser oli näet ollut Tooun vastustaja. Ja hänellä oli mukanaan kaikkinaisia kulta-, hopea- ja vaskikaluja.	10. Lähetti hän poikansa Hadoramin kuningas Davidin tykö, tervehtimään häntä ystävällisesti ja siunaamaan häntä, että hän Hadareserin kanssa sotinut ja hänen lyönyt oli; sillä Togulla oli sota Hadareserin kanssa: niin myös kaikellaisia kultaisia, hopiaisia ja vaskisia asioita (lähetti hän).	18:10 Lähetti hän poicans Hadoramin Cuningas Dawidin tygö/ käski terwettä ja siunata händä/ että hän HadadEserin cansa sotinut ja hänen lyönyt oli (sillä Thogulla oli sota HadadEserin cansa).
18:11 Nekin kuningas Daavid pyhitti Herralle samoin kuin hopean ja kullan, minkä hän oli ottanut kaikilta kansoilta: Edomilta, Mooabilta, ammonilaisilta, filistealaisilta ja Amalekilta.	11. Ja kuningas David pyhitti ne Herralle sen sen hopian ja kullan kanssa, jonka hän oli ottanut kaikilta pakanoilta, Edomilaisilta, Moabilaisilta, Ammonin lapsilta, Philistealaisilta ja Amalekilaisilta.	18:11 Ja Cuningas Dawid pyhitti HERralle caicki cullaiset/ hopiaiset ja waskiset astiat/ sen hopian ja cullan cansa cuin hän oli ottanut pacanoilda/ Edomereildä/ Moabitereildä/ Ammonitereidä/ Philistereildä ja Amalechitereildä.
18:12 Ja kun Abisai, Serujan poika, oli Suolalaaksossa voittanut edomilaiset, kahdeksantoista tuhatta miestä,	12. Ja Abisai Zerujan poika löi Suolalaaksossa Edomilaisista kahdeksantoistakymmentä tuhatta,	18:12 JA Abisai ZeruJan poica/ löi suolalaxos Edemereist cahdexantoistakymmendä tuhatta.

18:13 asetti hän maaherroja Edomiin, ja kaikki edomilaiset tulivat Daavidin palvelijoiksi. Näin Herra antoi Daavidille voiton, mihin tahansa tämä meni.	13. Ja asetti vartiat Edomiin, niin että kaikki Edomilaiset olivat Davidin alamaiset; sillä Herra autti Davidia, kuhunka ikänä hän vaelsi.	18:13 Ja asetti Canssan Edomijn/ nijn että caicki Edomerit olit Dawidin alemmaisiet: sillä HERra autti Dawidi cunga ikänäns hän waelsi.
18:14 Ja Daavid hallitsi koko Israelia ja teki kaikelle kansallensa sitä, mikä oikeus ja vanhurskaus on.	14. Ja niin hallitsi David kaiken Israelin, ja hän teki oikeuden ja hurskauden kaikelle kansallensa.	18:14 Ja nijn hallidzi Dawid caiken Israelin/ ja teki oikeuden ja hurscauden caikelle hänen Canssallens.
18:15 Jooab, Serujan poika, oli sotajoukon ylipäällikkönä, ja Joosafat, Ahiludin poika, oli kanslerina.	15. Joab Zerujan poika oli sotajoukon päällä, Josaphat Ahiludin poika oli kansleri.	18:15 JOab ZeruJan poica oli sotajoucon päällä/ Josaphat Ahiludin poica oli Cantzleri.
18:16 Saadok, Ahitubin poika, ja Abimelek, Ebjatarin poika, olivat pappeina, ja Sausa oli kirjurina.	16. Zadok Ahitobin poika ja Abimelek Abjatarin poika olivat papit, Sausa oli kirjoittaja.	18:16 Zadok Ahitobin poica/ ja AbiMelech Abjatharin poica olit Papit/ Sausa oli kirjoittaja.
18:17 Benaja, Joojadan poika, oli kreettien ja pleettien päällikkönä; mutta Daavidin pojat olivat ensimmäiset kuninkaan rinnalla.	17. Benaja Jojadan poika oli Kretin ja Pletin päällä. Ja Davidin pojat olivat ensimmäiset kuninkaan käsillä.	18:17 Benaja Jojadan poica oli Chretin ja Pletin päällä. Ja Dawidin pojat olit ensimmäiset Cuningan käsillä.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu
19:1 Sen jälkeen ammonilaisten kuningas Naahas kuoli, ja hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	1. Sen jälkeen tapahtui, että Nahas Ammonin lasten kuningas kuoli, ja hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	19:1 SENperäst cuoli Nahas Ammonin lasten Cuningas/ ja hänen poicans tuli Cuningaxi hänen siaans.
19:2 Niin Daavid sanoi: "Minä osoitan laupeutta Haanunille, Naahaan pojalle, sillä hänen isänsä osoitti laupeutta minulle." Ja Daavid lähetti sanansaattajat lohduttamaan häntä hänen isänsä kuoleman johdosta. Kun Daavidin palvelijat tulivat ammonilaisten maahan Haanunin luo lohduttamaan häntä,	2. Niin David sanoi: minä osoitan laupiuden Hanunille Nahaksen pojalle; sillä hänen isänsä on tehnyt laupiuden minun kohtaani. Ja David lähetti sanansaattajat lohduttamaan häntä hänen isänsä tähden. Ja Davidin palvelijat tulivat Ammonin lasten maalle Hanunin tykö, lohduttamaan häntä.	19:2 Nijn Dawid ajatteli: minä osotan laupiuden Hanonille Nahaxen pojalle: sillä hänen Isäns on tehnyt laupiuden minun cohtani. Ja hän lähetti sinne sanansaattajat lohduttaman händä hänen Isäns tähden. Ja Dawidin palweliat tulit Ammonin lasten maalle Hanonin tygö lohduttaman händä.
19:3 sanoivat ammonilaisten päämiehet Haanunille: "Luuletko sinä, että Daavid tahtoo kunnioittaa sinun isääsi, kun hän lähettää lohduttajia sinun luoksesi? Varmaankin hänen palvelijansa ovat tulleet luoksesi tutkimaan ja hävittämään ja vakoilemaan maata."	3. Niin sanoivat Ammonin lasten ylimmäiset Hanunille: luuletkos Davidin kunnioittavan isääs sinun silmäis edessä, että hän lähetti lohduttajat sinun tykös? ja eikö hänen palveliansa tulleet sinun tykös tutkistelemaan, kukistamaan ja vakoimaan maata?	19:3 Nijn sanoit Ammonin lasten pääruhtinat Hanonille: luuletkos Dawidin cunnioittawan sinun Isäs sinun silmäis edes/ että hän lähetti lohduttajat sinun tygös? ja eikö hänen palwelians tullet tutkisteleman/ cukistaman ja wacoiman maata?

19:4 Niin Haanun otatti kiinni Daavidin palvelijat, ajatti heidän partansa ja leikkautti toisen puolen heidän vaatteistaan, peräpuolia myöten, ja päästi heidät sitten menemään.	4. Silloin otti Hanun Davidin palveliat, ajeli heidät ja leikkasi puolen heidän vaatteistansa liki kupeisiin asti, ja päästi heidät menemään.	19:4 Silloin otti Hanon Dawidin palweliat ja ajeli heidän/ ja leikkais puolen heidän vaatteistans haman cupeisin asti/ ja päästi heidän menemän.
19:5 Kun tultiin kertomaan Daavidille miehistä, lähetti hän sanan heitä vastaan, sillä miehiä oli pahasti häväisty. Ja kuningas käski sanoa: "Jääkää Jerikoon, kunnes partanne on kasvanut, ja tulkaa sitten takaisin."	5. Ja he menivät, ja se tehtiin Davidille tiettäväksi niistä miehistä. Ja hän lähetti heitä vastaan (sillä miehet olivat sangen suuresti häväistyt), ja kuningas sanoi: olkaat siihenasti Jerihossa kuin teidän partanne kasvaa, tulkaat sitte jälleen.	19:5 Ja he menit/ ja se tehtin Dawidille tiettäväxi nijstä miehistä. Ja hän lähetti heitä wastan (sillä miehet olit sangen suurest häväistyt) ja Cuningas sanoi: olcat siihenasti Jerihos cuin teidän partan caswa/ tulcat sijtte jäl lens.
19:6 Kun ammonilaiset huomasivat joutuneensa Daavidin vihoihin, lähettivät Haanun ja ammonilaiset tuhat talenttia hopeata palkatakseen itsellensä Mesopotamiasta, Maakan Aramista ja Soobasta sotavaunuja ja ratsumiehiä.	6. Mutta kuin Ammonin lapset näkivät haisevansa Davidin edessä, lähetti Hanun ja Ammonin lapset tuhannen leiviskää hopiaa, palkataksensa vaunuja ja hevosemiehiä Mesopotamiasta ja Syrian Maekasta ja Sobasta.	19:6 MUTta cosca Ammonin lapset näit heidäns haisewan Dawidin edes/ lähetti Hanon ja Ammonin lapset tuhannen leiwiskätä hopiata palcataxens waunuja ja hewoismiehiä Mesopotamiast/ Syrian Maechst ja Sohast.
19:7 Niin he palkkasivat itselleen kolmekymmentäkaksi tuhatta sotavaunua sekä Maakan kuninkaan ja hänen väkensä; nämä tulivat ja leiriytyivät Meedeban edustalle. Ja ammonilaiset kokoontuivat kaupungeistaan ja lähtivät sotaan.	7. Ja he palkkasivat kaksineljäntäkymmentä tuhatta vaunua, ja Maakan kuninkaan väkinensä. He tulivat ja sioittivat itsensä Medban eteen. Ja Ammonin lapset kokoontuivat myös kaupungeistansa ja tulivat sotaan.	19:7 Ja he palckkaisit caxineljäntäkymmendä tuhatta waunua/ ja Maechan Cuningan wäkinens: He tulit ja sioitit heidäns Medban eteen. Ja Ammonin lapset cocoisit myös heidäns heidän Caupungeistans ja tulit sotaan.
19:8 Kun Daavid sen kuuli, lähetti hän Jooabin ja koko sotajoukon, urhot.	8. Kuin David sen kuuli, lähetti hän Joabin ulos ja koko sankarein sotajoukon.	19:8 COsca Dawid sen cuuli/ lähetti hän Joabin ja coco Sangarein joucon.
19:9 Niin ammonilaiset lähtivät ja asettuivat sotarintaan kaupungin portin edustalle, mutta kuninkaat, jotka olivat tulleet sinne, olivat eri joukkona kedolla.	9. Ja Ammonin lapset olivat lähteneet ja hankitsivat heitänsä sotaan kaupungin portin edessä; mutta kuninkaat, jotka tulleet olivat, olivat kedolla erinänsä.	19:9 Ja Ammonin lapset olit lähtenet/ ja hangidzit heitäns sotaan Caupungin portin edes: Mutta Cuningat jotca tullet olit/ olit kedolla erinäns.
19:10 Kun Jooab näki, että häntä uhkasi hyökkäys edestä ja takaa, valitsi hän miehiä kaikista Israelin valiomiehistä ja asettui sotarintaan aramilaisia vastaan.	10. Kuin Joab näki sodan sekä edessänsä että takanansa nousevan häntä vastaan, valitsi hän kaikki parhaat miehet Israelista ja asetti ne Syrialaisia vastaan.	19:10 Cosca Joab näki sodan sekä edesäns että tacanans nousewan händäns wastan/ walidzi hän caicki nuoret miehet Israelist/ ja asetti hänens Syrialaisia wastan.

19:11 Mutta muun väen hän antoi veljensä Abisain johtoon, ja nämä asettuivat sotarintaan ammonilaisia vastaan.	11. Muun väen antoi hän veljensä Abisain käden alle, ja he varustivat itsensä Ammonin lapsia vastaan.	19:11 Muun väen andoi hän Abisain hänen veljens käsijn menemän Ammonin lapsia wastan.
19:12 Ja hän sanoi: "Jos aramilaiset tulevat minulle ylivoimaisiksi, niin tule sinä minun avukseni: jos taas ammonilaiset tulevat sinulle ylivoimaisiksi, niin minä autan sinua.	12. Ja hän sanoi: jos Syrialaiset tulevat minua väkevämmäksi, niin tule minun avukseni; ja jos Ammonin lapset tulevat sinua väkevämmäksi, niin minä autan sinua.	19:12 Ja sanoi: jos Syrialaiset owat minua wäkewemmät/ nijn tule minun auxeni/ ja jos Ammonin lapset owat sinua wäkewemmät/ nijn minä autan sinua.
19:13 Ole luja, ja pysykäämme lujina kansamme puolesta ja meidän Jumalamme kaupunkien puolesta. Tehköön sitten Herra, minkä hyväksi näkee."	13. Ole miehuullinen, ja olkaamme vahvat kansamme edestä ja Jumalamme kaupunkein edestä: mutta Herra tehköön niinkuin hänelle otollinen on!	19:13 Rohwaise sinus/ ja toimittacam miehullisest meidän Canssam/ ja meidän Jumalan Caupungein edest/ HERra tehkön nijncuin hänelle otollinen on.
19:14 Sitten Jooab ja väki, joka oli hänen kanssaan, ryhtyi taisteluun aramilaisia vastaan, ja nämä pakenivat häntä.	14. Ja Joab lähestyi sillä väellä, joka hänen kanssansa oli, sotimaan Syrialaisia vastaan; ja ne pakenivat häntä.	19:14 Ja Joab lähestyi sillä wäellä cuin hänen cansans oli/ sotiman Syrialaisia wastan/ Ja ne pakenit händä.
19:15 Ja kun ammonilaiset näkivät aramilaisten pakenevan, pakenivat hekin hänen veljeänsä Abisaita ja menivät kaupunkiin. Mutta Jooab lähti Jerusalemiin.	15. Kuin Ammonin lapset näkivät Syrialaisten pakenevan, pakenivat hekin Abisaita hänen veljeänsä ja menivät kaupunkiin; ja Joab meni Jerusalemiin.	19:15 Cosca Ammonin lapset näit Syrialaiset pakenewan/ pakenit he myös Abisait hänen weljiäns ja menit Caupungijn/ mutta Joab meni Jerusalemijn.
19:16 Kun aramilaiset näkivät, että Israel oli voittanut heidät, lähettivät he sanansaattajat nostattamaan niitä aramilaisia, jotka asuivat tuolla puolella Euftrat-virran ja joita johti Soofak, Hadareserin sotapäällikkö.	16. Kuin Syrialaiset näkivät itsensä Israelilta lyödyksi, lähettivät he sanansaattajat ja toivat Syrialaiset tuolta puolelta virtaa. Ja Sophak Hadareserin sodanpäämies meni heidän edellensä.	19:16 COsca Syrialaiset näit heidäns Israelildä lyödyxi/ lähetit he sanansaattajat/ ja toit Syrialaiset tuolda puolen wirta. Ja Sophach HadadEserin sodan päämies meni heidän edelläns.
19:17 Kun se ilmoitettiin Daavidille, kokosi hän kaiken Israelin ja meni Jordanin yli, ja tultuaan heitä lähelle hän asettui sotarintaan heitä vastaan. Ja kun Daavid oli asettunut sotarintaan aramilaisia vastaan, ryhtyivät nämä taisteluun hänen kanssaan.	17. Kuin se oli Davidille sanottu, kokosi hän koko Israelin ja meni Jordanin ylitse. Ja kuin hän tuli heidän tykönsä, asettui hän heitä vastaan; ja David asetti itsensä Syrialaisia vastaan sotaan, ja ne sotivat hänen kanssansa.	19:17 Cosca se oli Dawidille sanottu/ cocois hän coco Israelin ja meni Jordanin ylidze. Ja cosca hän tuli heidän tygöns/ asetti hän hänens heitä wastan/ ja Dawid asetti hänens Syrialaisia wastan sotaan/ ja ne sodeit hänen cansans.

19:18 Mutta aramilaiset pakenivat Israelia, ja Daavid tappoi aramilaisilta seitsemäntuhatta vaunuhevosta ja neljäkymmentä tuhatta jalkamiestä ja surmasi heidän sotapäällikkönsä Soofakin.	18. Mutta Syrialaiset pakenivat Israelia. Ja David tappoi Syrialaisista seitsemäntuhatta vaunua ja neljäkymmentä tuhatta jalkamiestä, hän tappoi myös Sophakin sodanpäämiehen.	19:18 Mutta Syrialaiset pakenit Israeli. Ja Dawid tappoi Syrialaisista seidzemen tuhatta waunua/ ja neljäkymmendä tuhatta jalcamiestä/ hän tappoi myös Sophachin sodan päämiehen.
19:19 Kun Hadareserin palvelijat näkivät, että Israel oli voittanut heidät, tekivät he Daavidin kanssa rauhan ja palvelivat häntä. Sitten aramilaiset eivät enää tahtoneet auttaa ammonilaisia.	19. Ja koska Hadareserin palveliat näkivät itsensä lyödyksi Israelilta, tekivät he rauhan Davidin kanssa, ja olivat hänen palveliansa; ja Syrialaiset ei tahtoneet enää auttaa Ammonin lapsia.	19:19 Ja cosca HadadEserin palweliat näit heidäns lyödyxi Israelildä/ teit he rauhan Dawidin cansa/ ja olit hänen palwelians/ ja Syrialaiset ei tahtonet enämbätä autta Ammonin lapsia.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu
20:1 Vuoden vaihteessa, kuningasten sotaanlähtöaikana, vei Joob sotajoukon sotaretkelle; ja hän hävitti ammonilaisten maata ja piiritti Rabbaa. Mutta Daavid itse jäi Jerusalemiin. Sitten Joob valtasi Rabban ja hävitti sen.	1. Ja kuin ajastaika kulunut oli siihen aikaan kuin kuninkaat lähtevät ulos, johdatti Joab sotajoukon ja hävitti Ammonin lasten maan, tuli ja piiritti Rabban; mutta David oli Jerusalemissa. Ja Joab löi Rabban ja kukisti sen.	20:1 JA cosca ajastaica culunut oli/ siihen aican cuin Cuningat lähtewät ulos/ johdatti Joab sotajoucon ja häwitti Ammonin lasten maan/ tuli ja pijritti Rabban (mutta Dawid oli Jerusalemis) Ja Joab löi Rabban/ ja cukisti sen.
20:2 Ja Daavid otti heidän kuninkaansa kruunun hänen päästänsä ja havaitsi sen painavan talentin kultaa, ja siinä oli kallis kivi; se pantiin Daavidin päähän. Ja hän vei kaupungista hyvin paljon saalista.	2. Ja David otti heidän kuninkaansa kruunun hänen päästänsä ja löysi sen painavan leiviskän kultaa, ja siinä oli kalliita kiviä, ja se pantiin Davidin päähän. Hän toi myös sangen paljon saalista kaupungista.	20:2 Ja Dawid otti heidän Cuningans Cruunun hänen päästäns/ ja löysi sen painawan leiwiskän culda/ ja callita kiwiä hänes/ ja pandin Dawidin päähän. Hän toi myös sangen paljo saalista Caupungist.
20:3 Ja kansan, joka siellä oli, hän vei pois ja pani sahaamaan kiviä, pani rautahakkujen ja kivisahojen ääreen. Näin Daavid teki kaikille ammonilaisten kaupungeille. Sitten Daavid ja kaikki väki palasi Jerusalemiin.	3. Mutta väen, joka siellä oli, toi hän ulos ja siirsi heidät sahoihin ja rautahaudoille ja kirvestöihin. Niin teki David kaikkein Ammonin lasten kaupunkein kanssa. Ja David palasi sitte kaiken väen kanssa Jerusalemiin.	20:3 Mutta wäen/ cuin siellä oli/ toi hän ulos/ ja andoi heidän sahata sahoilla/ ja petkeleillä ja kirweillä. Nijn teki Dawid caickein Ammonin lasten Caupungein cansa. Ja Dawid palais sijtte wäen cansa Jerusalemijn.
20:4 Sen jälkeen syttyi taistelu filistealaisia vastaan Geserissä. Silloin huusalainen Sibbekai surmasi Sippain, joka oli Raafan jälkeläisiä, ja niin heidät nöyryytettiin.	4. Sitte nousi sota taas Gaserissa Philistealaisten kanssa. Silloin löi Sibbekai Husatilainen Sippain, joka oli Raphan lapsia, ja he lannistettiin.	20:4 SItte nousi taas sota Gaseris Philisterein cansa. Silloin löi Sibechai Husathiteri Sibain/ joca oli Sangarten lapsist/ ja sorsi heidän.

20:5 Taas oli taistelu filistealaisia vastaan, ja Elhanan, Jaaorin poika, surmasi Lahmin, gatilaisen Goljatin veljen, jonka peitsen varsi oli niinkuin kangastukki.	5. Ja vielä nousi sota Philistealaisten kanssa. Silloin löi Elhanan Jairin poika Lahemin Goljatin Gatilaisen veljen, jonka keihään varsi oli niinkuin kankaan puu.	20:5 Ja vielä nousi sota Philisterein cansa/ Silloin löi Elhanan Jairin poica/ Lahemin Goliathin Gathiterin weljen/ jonga keihän warsi oli nijncuin cangan puu.
20:6 Taas oli taistelu Gatissa. Siellä oli suurikasvuinen mies, jolla oli kuusi sormea ja kuusi varvasta, yhteensä kaksikymmentä neljä; hänkin polveutui Raafasta.	6. Ja taas nousi sota Gatissa; siellä oli suuri mies, ja hänellä oli kuusi sormea ja kuusi varvasta, se on neljäkolmattakymmentä. Ja hän myös oli syntynyt Raphan pojista.	20:6 Ja taas nousi sota Gathis/ siellä oli suuri mies/ ja hänellä oli cuusi sorme ja cuusi warwast/ se on neljäcolmattakymmendä. Ja hän myös oli syndynyt Sangareist.
20:7 Ja kun hän häpäisi Israelia, surmasi hänet Joonatan, Daavidin veljen Simean poika.	7. Ja hän pilkkasi Israelia; mutta Jonatan Simean poika, Davidin veljen poika, löi hänen.	20:7 Ja hän pilckais Israeli. 20:8 Mutta Jonathan Simean poica Dawidin weljen poica löi hänen.
20:8 Nämä polveutuivat gatilaisesta Raafasta; he kaatuivat Daavidin ja hänen palvelijainsa käden kautta.	8. Nämät olivat syntyneet Raphalle Gatissa; ja he lankesivat Davidin käden ja hänen palveliainsa kätten kautta.	Nämät oli sijnet Sangareist Gathis/ ja langeisit Dawidin ja hänen palweliains kätten cautta.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 Mutta saatana nousi Israelia vastaan ja yllytti Daavidin laskemaan Israelin.	1. Ja saatana seiso i Israelia vastaan ja kehoitti Davidin lukemaan Israelia.	21:1 JA Sathan seiso i Israeli wastian ja kehoitti Dawidin lukeman Israeli.
21:2 Niin Daavid sanoi Jooabille ja kansan päämiehille: "Menkää ja laskekaa Israel Beersebasta Daaniin asti ja ilmoittakaa minulle, että saan tietää heidän lukumääränsä."	2. Ja David sanoi Joabille ja kansan ylimmäisille: menkää ja lukekaat Israel Bersebasta Daniin saacka, ja tuokaat minulle, että minä tietäisin heidän lukunsa.	21:2 Ja Dawid sanoi Joabille ja Canssan ylimmäisille: mengät ja lukecat Israel/ BerSebast Danin saacka/ ja tuocat minulle/ että minä tiedäisin heidän lucuns.
21:3 Jooab vastasi: "Herra lisätköön kansansa, olkoon se kuinka suuri tahansa, satakertaiseksi. Ovathan he, herrani, kuningas, kaikki herrani palvelijoita. Miksi herrani pyytää tätä? Miksi Israel näin joutuisi vikapääksi?"	3. Joab sanoi: Herra enentäköön kansansa sata kertaa suuremmaksi kuin se nyt on. Herrani kuningas, eikö nämät kaikki ole herrani palveliat? miksi siis herrani kysyy sitä? miksi se tulis synniksi Israelille?	21:3 Joab sanoi: HERra enändäkön hänen Canssans sata kerta suuremmaxi cuin se nyt on. Minun Herran Cuningan/ eikö nämät caicki ole minun Herrani palweliat? mixi sijs minun Herran kysy sitä? mixi se tulis synnixi Israelille?
21:4 Kuitenkin kuninkaan sana velvoitti Jooabia, ja niin Jooab lähti ja kierteli koko Israelin. Sitten hän tuli Jerusalemiin.	4. Mutta kuninkaan sana voitti Joabin. Ja Joab meni ja vaelsi koko Israelin ympäri, ja tuli Jerusalemiin.	21:4 Mutta Cuningan sana woitti Joabin. Ja Joab meni/ ja waelsi coco Israelin ymbärins/ ja tuli Jerusalemijn.

21:5 Ja Joab ilmoitti Daavidille kansan lasketun lukumäärän: koko Israelissa oli yksitoistasataa tuhatta sotakuntoista miekkamiestä, ja Juudassa oli neljäsataa seitsemänkymmentä tuhatta miekkamiestä.	5. Ja Joab antoi Davidille luetun kansan luvun: ja koko Israelissa oli yksitoistakymmentä kertaa satatuhatta miestä, jotka miekkaa ulos vetivät. Ja Juudassa neljäsataa tuhatta ja seitsemänkymmentä tuhatta miekan vetävää miestä.	21:5 Ja Joab andoi Dawidille luetun Canssan lugun/ ja coco Israelis oli/ yxitoistakymmendä kerta sata tuhatta miestä/ cuin weti mieckans ulos. Ja Judas neljä sata tuhatta ja seidzemenkymmendä tuhatta miestä/ cuin wedit mieckans ulos.
21:6 Mutta Leevistä ja Benjaminista hän ei pitänyt katselmusta yhdessä muiden kanssa, sillä kuninkaan käsky oli Joobille kauhistus.	6. Mutta Leviä ja Benjaminia ei hän näiden sekaan lukenut; sillä Joab kauhistui kuninkaan sanasta.	21:6 Mutta Lewi ja Benjaminit ei hän näiden secan lukenut: sillä Joab cauhistui Cuningan sanast.
21:7 Mutta tämä asia oli Jumalan silmissä paha, ja hän löi Israelia.	7. Mutta asia oli paha Jumalan silmäin edessä; ja hän löi Israelin.	21:7 Mutta ei Jumalalle nämät kelwannet/ ja hän löi Israelin.
21:8 Niin Daavid sanoi Jumalalle: "Minä olen tehnyt suuren synnin tehdessäni tämän; mutta anna nyt anteeksi palvelijasi rikos, sillä minä olen menetellyt ylen tyhmästi."	8. Ja David sanoi Jumalalle: minä olen raskaasti syntiä tehnyt, että minä sen tehnyt olen: mutta ota palvelias vääryys pois; sillä minä olen sangen tyhmästi tehnyt.	21:8 Ja Dawid sanoi Jumalalle: minä olen rascast syndiä tehnyt/ että minä sen tehnyt olen/ mutta ota sinun palwelias wääritys pois: sillä minä olen juuri tyhmäst tehnyt.
21:9 Ja Herra puhui Gaadille, Daavidin näkijälle, näin: "Mene ja puhu Daavidille:	9. Ja Herra puhui Gadille, Davidin näkiälle, sanoen:	21:9 JA HERra puhui Gadin cansa/ Dawidin Näkiän/ sanoden:
21:10 Näin sanoo Herra: Kolme minä asetan sinun eteesi: valitse itsellesi yksi niistä, niin minä teen sen sinulle."	10. Mene ja puhu Davidille, sanoen: näin sanoo Herra: kolme minä panen sinun etees: valitse yksi niistä, ja minä teen sen sinulle.	21:10 Mene puhu Dawidin cansa/ sanoden: näitä sano HERra: colme panen minä sinun etees/ walidze sinulles yxi nijstä/ ja minä teen sinulle.
21:11 Niin Gaad meni Daavidin tykö ja sanoi hänelle: "Näin sanoo Herra: Valitse itsellesi	11. Ja kuin Gad tuli Davidin tykö, sanoi hän hänelle: näin sanoo Herra: valitse sinulles:	21:11 Ja cosca Gad tuli Dawidin tygö/ sanoi hän hänelle: Näitä sano HERra: walidze sinulles/
21:12 joko kolme nälkävuotta tahi kolme kuukautta hävitystä ahdistajaisi vainotessa, vihollistesi miekka kintereilläsi, tahi kolmeksi päiväksi Herran miekka ja ruttotauti maahan, Herran enkeli tuottamaan tuhoa koko Israelin alueelle. Katso nyt, mitä minä vastaan hänelle, joka minut lähetti."	12. Taikka kolme nälkävuotta, taikka kolmen kuukauden pako vihollistes edessä ja vainollises miekan edessä, että se on käsittävä sinun, eli kolmeksi päiväksi Herran miekka ja ruttotauti maalle, niin että Herran enkeli kadottaa kaikki Israelin rajoilla. Niin ajattele siis nyt, mitä minun pitää häntä vastaamaan, joka minun on lähettänyt.	21:12 Taicka colme callista vuotta/ taicka colmen Cuucauden paco wihollistes edes/ ja wainollises miecan edes/ että se on käsittävä sinun/ eli colmexi päiwäxi HERran miecka ja ruttotauti maalle/ nijn että HERran Engeli cadotta caicki Israelin rajoilla. Nijn ajattele sijs nyt mitä minä händä wastan cuin minun on lähettänyt.

21:13 Daavid vastasi Gaadille: Minä olen suuressa hädässä. Tahdon langeta Herran käsiin, sillä hänen laupeutensa on sangen suuri; ihmisten käsiin minä en tahdo langeta."	13. David sanoi Gadille: minulla on suuri ahdistus; kuitenkin tahdon minä langeta Herran käsiin, sillä hänen laupiutensa on sangen suuri, en tahdo langeta ihmisten käsiin.	21:13 Dawid sanoi Gadille: minulla on suuri ahdistus/ cuitengin tahdon minä langeta HERRAN käsijn (sillä hänen laupiudens on sangen suuri) ja en ihmisten käsijn.
21:14 Niin Herra antoi ruton tulla Israeliin, ja Israelista kaatui seitsemänkymmentä tuhatta miestä.	14. Ja Herra antoi ruttotaudin tulla Israeliin, niin että Israelista lankesi seitsemänkymmentä tuhatta miestä.	21:14 Silloin andoi HERra tulla ruttotaudin Israelijn/ nijn että Israelist langeis seidzemenkymmendä tuhatta miestä.
21:15 Ja Jumala lähetti enkelin Jerusalemiä vastaan tuhoamaan sitä; ja kun se sitä tuhosi, katsoi Herra siihen ja katui sitä paha ja sanoi tuhoajaenkelille: "Jo riittää; laske kätesi alas." Ja Herran enkeli seiso silloin jebusilaisen Ornanin puimatantereen luona.	15. Ja Jumala lähetti enkelin Jerusalemiin hukuttamaan sitä; ja hukuttaissa katsoi Herra siihen ja katui sitä paha, ja sanoi enkelille, joka hukutti: nyt on kyllä, pidä kätes ylös! Mutta Herran enkeli seiso Ornanin Jebusilaisen riihen tykönä.	21:15 Ja Jumala lähetti Engelin Jerusalemijn cadottaman sitä. Ja hucuttais/ cadzoi HERra sijhen/ ja catui sitä paha/ ja sanoi Engelille joca hucutti: nyt on kyllä/ pidä kätes ylös. Mutta HERran Engeli seisoi Arnan Jebuserin rijhen tykönä.
21:16 Kun Daavid nosti silmänsä ja näki Herran enkelin seisovan maan ja taivaan välillä, kädessänsä paljastettu miekka ojennettuna Jerusalemin yli, lankesivat Daavid ja vanhimmat, säkkeihin verhottuina, kasvoillensa.	16. Ja David nosti silmänsä ja sai nähdä Herran enkelin seisovan maan ja taivaan välillä, ja ulosvedetyn miekan hänen kädessänsä ojennetun Jerusalemin päälle. Niin lankesi David ja vanhimmat kasvoillensa, puetetut säkeillä.	21:16 Ja Dawid nosti silmäns/ ja sai nähdä HERran Engelin seisowan taiwan ja maan välillä/ ja uloswedetyn miecan hänen kädesäns ojetun Jerusalemin päälle. Silloin langeis Dawid ja wanhimmat heidän caswoillens puetetut säkeillä.
21:17 Ja Daavid sanoi Jumalalle: "Minähän käskin laskea kansan, ja minä siis olen se, joka olen tehnyt syntiä ja menetellyt pahoin. Mutta nämä minun lampaani, mitä he ovat tehneet? Herra, minun Jumalani, sattukoon sinun kätesi minuun ja minun isäni perheeseen, mutta ei sinun kansaasi, sille vitsaukseksi."	17. Ja David sanoi Jumalalle: enkö minä se ole, joka annoin lukea kansan? minä se olen, joka syntiä tein ja aivan pahoin tein. Mitä nämät lampaat tehneet ovat? Herra Jumalani, anna kätes olla minun ja minun isäni huoneen päälle, ja ei sinun kansalles vaivaksi.	21:17 Ja Dawid sanoi Jumalalle: engö minä se ole cuin annoin luke Canssan? minä se olen cuin syndiä tein ja saatin matcan sitä paha? mitä nämät lambat tehnet owat? HERra minun Jumalan anna sinun kätes olla minun ja minun Isäni huonen päälle/ ja ei sinun Canssalles waiwaxi.
21:18 Silloin Herran enkeli käski Gaadin sanoa Daavidille, että Daavid menisi pystyttämään Herralle alttarin jebusilaisen Ornanin puimatantereelle.	18. Ja Herran enkeli sanoi Gadille että hän sanois Davidille, että David menis ja rakentais Herralle alttarin Ornanin Jebusilaisen riheen.	21:18 JA HERran Engeli sanoi Gadille/ että hän sanois Dawidille/ että Dawid menis ja rakennais HERralle Altarin Arnan Jebuserin rijheen.
21:19 Ja Daavid meni sen sanan mukaan, jonka Gaad oli Herran nimeen puhunut.	19. Ja David meni Gadin sanan jälkeen, jonka hän Herran nimeen puhunut oli.	21:19 Ja Dawid meni Gadin sanan jälken/ cuin hän HERran nimeen puhunut oli.

21:20 Ja kun Ornan kääntyi, näki hän enkelin, ja hänen neljä poikaansa piiloutui; sillä Ornan oli puimassa nisuja.	20. Vaan kuin Ornan käänsi itsensä ja näki neljän poikansa kanssa enkelin, lymyttivät he heitänsä; sillä Ornan tappoi nisuja.	21:20 Waan cuin Arnan käänsi hänens ja näki neljän poicans cansa Engelin/ lymytit he heidäns: sillä Arnan tappoi nisuja.
21:21 Mutta Daavid meni Ornanin luo, ja kun Ornan katsahti ylös ja näki Daavidin, lähti hän puimatantereelta ja kumartui Daavidin eteen kasvoilleen maahan.	21. Kuin David meni Ornanin tykö, näki Ornan ja havaitsi Davidin, ja meni riihestä ulos ja lankesi kasvoillensa Davidin eteen maahan.	21:21 Cuin Dawid meni Arnanin tygö/ näki Arnan ja hawaidzi Dawidin/ meni rijhest ulos ja langeis caswoillens Dawidin eteen maahan.
21:22 Ja Daavid sanoi Ornanille: "Anna minulle puimatantereen paikka, rakentaakseni siihen Herralle alttarin; täydestä hinnasta anna se minulle, että vitsaus taukoaisi kansasta."	22. Ja David sanoi Ornanille: anna minulle sen riihen sia, rakentaakseni siihen Herralle alttarin; anna se minulle täyden rahan edestä, että vitsaus lakkais kansasta.	21:22 Ja Dawid sanoi Arnanille: anna minulle rijhen sia/ raketaxeni sijhen HERralle Altarita/ suo se minulle täyden rahan edest/ että widzaus lackais Canssasta.
21:23 Ornan vastasi Daavidille: "Ota se itsellesi, ja herrani, kuningas, tehkoon, mitä hyväksi näkee. Katso, minä annan härät polttouhriksi ja puimaäkeet haloiksi sekä nisut ruokauhriksi; kaikki minä annan."	23. Ja Ornan sanoi Davidille: ota sinulles ja tee, herrani kuningas, kuin sinulle kelpaa. Katso, minä annan myös härkiä polttouhriksi ja aseita puiksi, ja nisuja ruokauhriksi: kaikki minä annan.	21:23 Ja Arnan sanoi Dawidille: ota sinulles/ ja tee minun Herran Cuningan cuin sinulle kelpa. Cadzo/ minä annan myös härkiä polttouhrixi ja aseita puixi ja nisuja ruocauhrixi/ caickia minä annan.
21:24 Mutta kuningas Daavid sanoi Ornanille: "Ei niin, vaan minä ostan ne sinulta täydestä hinnasta; sillä minä en ota Herralle sitä, mikä on sinun, enkä uhraa ilmaiseksi saatua polttouhria."	24. Mutta kuningas David sanoi Ornanille: ei niin, vaan minä tahdon peräti ostaa sen täydellä rahalla; sillä en minä ota sitä, mikä sinun on, Herralle ja tee polttouhria maksamata.	21:24 Mutta Cuningas Dawid sanoi Arnanille: ei nijn/ waan minä ostan täydellä rahalla: sillä en minä ota sitä cuin sinun on/ HERralle/ ja tee polttouhria maxamat.
21:25 Niin Daavid antoi Ornanille siitä paikasta kuudensadan sekelin painon kultaa.	25. Niin David antoi Ornanille sen sian edestä kuudensadan siklin painon kultaa.	21:25 Nijn Dawid andoi Arnanille sen sian edest cuuden sadan Siclin painon culda.
21:26 Ja Daavid rakensi sinne alttarin Herralle ja uhrasi polttouhreja ja yhteysuhreja, ja kun hän huusi Herraa, vastasi Herra tulella, jonka hän lähetti taivaasta polttouhrialttarille.	26. Ja David rakensi siinä Herralle alttarin ja uhrasi polttouhria ja kiitosuhria, ja rukoi Herra; ja hän kuuli hänen tulella taivaasta polttouhrin alttarilla.	21:26 Ja Dawid rakensi sijnä HERralle Altarin/ ja uhrais polttouhria ja kijtosuhria. Ja cosca hän rucoili HERra/ cuuli hän hänen tulen cautta taiwasta polttouhrin Altarilla.
21:27 Ja Herra käski enkelin pistää miekkansa tuppeen.	27. Ja Herra sanoi enkelille, että hän pistäis miekkansa tuppeensa.	21:27 Ja HERra sanoi Engelille että hän pistäis mieckans tuppeens.
21:28 Siihen aikaan kun Daavid näki, että Herra oli kuullut häntä jebusilaisen Ornanin puimatantereella, uhrasi hän siellä.	28. Kuin David näki Herran kuulleeksi häntä Ornanin Jebusilaisen riihessä, uhrasi hän siellä	21:28 Cosca Dawid näki HERran cuullexi hänens/ Arnanin Jebuserin rijhesä/ uhrais hän siellä.

21:29 Mutta Herran asumus, jonka Mooses oli teettänyt erämaassa, ja polttouhrialttari olivat siihen aikaan Gibeonin uhrikukkulalla.	29. Sillä Herran maja, jonka Moses oli tehnyt korvessa, ja polttouhrin alttari olivat silloin Gibeonin korkeudella.	21:29 Sillä HERran maja/ cuin Moses oli tehnyt corwes/ ja polttouhrin Altari/ olit silloin Gibeonin corkeudes.
21:30 Eikä Daavid rojhennut mennä Jumalan eteen etsimään häntä, sillä hän oli peljästynt Herran enkelin miekkaa.	30. Ja ei David taitanut mennä sen eteen kysymään Jumalaa; sillä hän oli peljästynt Herran enkelin miekkaa.	21:30 Ja ei Dawid tainnut mennä sen eteen kysymän Jumalata: sillä hän oli peljästynt HERran Engelin miecka.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu
22:1 Ja Daavid sanoi: "Tässä olkoon Herran Jumalan temppele ja tässä alttari Israelin polttouhria varten."	1. Ja David sanoi: tässä pitää oleman Herran huone, ja tämä alttari Israelin polttouhria varten.	22:1 Ja Dawid sanoi: täsä pitä oleman HERran huone/ ja tämä Altari Israelin polttouhria warten.
22:2 Niin Daavid käski koota muukalaiset, jotka olivat Israelin maassa. Ja hän asetti kivenhakkaajia hakkaamaan kiviä Jumalan temppelein rakentamiseksi.	2. Ja David käski koota muukalaiset, jotka Israelin maalla olivat: ne asetti hän kivien vuoliaksi, vuolemaan kiviä Jumalan huoneen rakennukseksi.	22:2 JA Dawid käski coota muucalaiset/ jotca Israelin maalla olit/ ne asetti hän kiweinwuoliaxi/ vuoleman kiwejä Jumalan huonen rakennuxexi.
22:3 Ja Daavid hankki paljon rautaa portinoven nauloiksi ja sinkilöiksi ja niin paljon vaskea, ettei se ollut punnittavissa,	3. Ja David valmisti paljon rautaa porttein oven nauloiksi, ja mitä yhteen naulittaa tarvittiin, ja niin paljon vaskea, ettei se punnittaa taidettu;	22:3 Ja Dawid walmisti paljo rauta porttein owein nauloixi/ ja mitä yhteen naulitta tarwittin. Ja nijn paljo waske ettei se punnitta taittu.
22:4 ja suunnattomat määrät setripuita, sillä siidonilaiset ja tyyrolaiset toivat paljon setripuita Daavidille.	4. Ja sedripuita epäluvun; sillä Sidonilaiset ja Tyrolaiset toivat paljon sedripuita Davidille.	22:4 Ja Cedripuita epälugun: sillä Sidonist ja Tyrost wietin paljo Cedripuita Dawidille.
22:5 Sillä Daavid ajatteli: "Minun poikani Salomo on nuori ja hento, ja Herralle rakennettava temppele on tehtävä ylen suuri, niin että sitä mainitaan ja kiitetään kaikissa maissa. Minä siis hankin hänelle varastot." Niin Daavid hankki ennen kuolemaansa suuret varastot.	5. Ja David ajatteli: minun poikani Salomo on nuori ja heikko, mutta huone, joka pitää Herralle rakettaman, pitää niin suuri oleman, että sen nimi ja kunnia korotetaan kaikissa maissa; sentähden valmistan minä nyt hänelle varaksi. Näin valmisti David paljon ennen kuolemaansa.	22:5 Ja Dawid ajatteli: minun poican Salomo on nuori ja heicko/ mutta huonen/ joca pitä HERralle rakettaman/ pitä nijn suuren oleman/ että sen nimi ja cunnia corgotetan caikisa maisa/ sentähden walmistan minä hänelle waraxi. Näin walmisti Dawid paljo ennen cuolematans.
22:6 Ja hän kutsui poikansa Salomon ja käski hänen rakentaa temppelein Herralle, Israelin Jumalalle.	6. Ja hän kutsui poikansa Salomon ja käski hänen rakentaa huoneen Herralle Israelin Jumalalle.	22:6 JA hän cudzui hänen poicans Salomon/ ja käski hänen raketa huonen HERralle Israelin Jumalalle.
22:7 Ja Daavid sanoi Salomolle: "Poikani, minä aioin itse rakentaa temppelein Herran, Jumalani, nimelle.	7. Ja David sanoi Salomolle: poikani, minun mieleni oli rakentaa Herralle minun Jumalalleni huonetta;	22:7 Ja sanoi hänelle: minun poican/ minun mielen on raketa HERralle minun Jumalalleni huonetta.

<p>22:8 Mutta minulle tuli tämä Herran sana: 'Sinä olet vuodattanut paljon verta ja käynyt suuria sotia. Sinä et ole rakentava temppeleä minun nimelleni, koska olet vuodattanut niin paljon verta maahan minun edessäni.</p>	<p>8. Mutta Herran sana tuli minun tyköni ja sanoi: sinä olet paljon verta vuodattanut ja suurta sotaa pitänyt; sentähden ei sinun pidä rakentaman minun nimelleni huonetta, ettäs niin paljon verta olet vuodattanut maan päälle minun edessäni.</p>	<p>22:8 Mutta HERran sana tuli minun tygöni/ ja sanoi: sinä olet paljo werta vuodattanut ja suurta sota pitänyt/ sentähden ei sinun pidä rakendaman minun nimelleni huonetta/ ettäs niijn paljo werta olet vuodattanut maan päälle minun edesäni.</p>
<p>22:9 Katso, sinulle on syntyvä poika; hänestä on tuleva rauhan mies, ja minä annan hänen päästä rauhaan kaikilta hänen ympärillään asuvilta vihollisilta, sillä Salomo on oleva hänen nimensä ja minä annan rauhan ja levon Israelille hänen päivinänsä.</p>	<p>9. Katso, poika, joka sinulle syntyy, on oleva levollinen mies; sillä minä annan levon kaikilta vihollisiltansa hänen ympärillänsä: sentähden pitää hänen nimensä oleman Salomo; sillä minä annan rauhan ja levon Israelille hänen elinaikanansa.</p>	<p>22:9 Cadzo poica joca sinulle syndy/ on lewollinen mies: sille minä anna lewon caikilda wihollisildans hänen ymbäristöldäns/ sentähden hänen pitä cudzuttaman Salomo: sillä minä annan rauhan ja lewon Israelille hänen elinaicanans.</p>
<p>22:10 Hän on rakentava temppeleä minun nimelleni. Hän on oleva minun poikani, ja minä olen oleva hänen isänsä. Ja minä vahvistan hänen kuninkuutensa valtaistuimen ikuisiksi ajoiksi.'</p>	<p>10. Hänen pitää rakentaman minun nimelleni huoneen, hänen pitää oleman minun poikani, ja minä olen hänen isänsä: ja minä vahvistan hänen valtakuntansa istuimen Israelissa ijankaikkisesti.</p>	<p>22:10 Hänen pitä rakendaman minun nimelleni huonen/ hänen pitä oleman minun poican/ ja minä olen hänen Isäns/ ja wahwistan hänen Cuningalisen istuimens Israelis ijancaickisest.</p>
<p>22:11 Olkoon siis Herra sinun kanssasi, poikani, että menestyisit ja saisit rakennetuksi temppeleä Herralle, Jumalallesi, niinkuin hän on sinusta puhunut.</p>	<p>11. Niin on nyt, minun poikani, Herra sinun kanssas: sinä menestyt ja rakennat Herralle sinun Jumalalles huoneen, niinkuin hän sinusta puhunut on.</p>	<p>22:11 Nijn on nyt minun poican/ HERra sinun cansas/ sinä menestyt ja rakennat HERralle sinun Jumalalles huonen/ nijncuin hän sinusta puhunut on.</p>
<p>22:12 Antakoon vain Herra sinulle älyä ja ymmärrystä ja asettakoon sinut Israelia hallitsemaan ja noudattamaan Herran, Jumalasi, lakia.</p>	<p>12. Kuitenkin antakoon Herra sinulle ymmärryksen ja toimen, ja asettakoon sinun Israelia hallitsemaan ja pitämään Herran sinun Jumalas lain!</p>	<p>22:12 Ja HERra on andawa sinulle ymmärryksen ja toimen/ taitaman Israeli hallita/ ja pitämän HERras Jumalas Lain.</p>
<p>22:13 Silloin sinä menestyt, jos tarkoin noudatat niitä käskyjä ja oikeuksia, jotka Herra antoi Moosekselle Israelia varten. Ole luja ja rohkea, älä pelkää äläkä arkaile.</p>	<p>13. Silloin sinä menestyt, koskas ahkeroitset pitää niitä säätyjä ja oikeuksia, jotka Herra Moseksen kautta on käsenyt Israelille. Ole vahva ja hyvässä turvassa, älä pelkää, älä myös vavahdu.</p>	<p>22:13 Mutta silloin sinä menestyt/ coscas ahkeroidzet pitämän nijtä käskyjä ja oikeuxia/ cuin HERra Mosexen cautta on käsenyt Israelille. Ole wahwa ja hywäs turwas/ älä pelkä/ älä myös mitän wawahdu.</p>

22:14 Katso, vaivanalaisenakin minä olen hankkinut Herran temppeleitä varten satatuhatta talenttia kultaa ja tuhat kertaa tuhat talenttia hopeata sekä vaskea ja rautaa niin paljon, ettei se ole punnittavissa, sillä sitä on ylen paljon. Minä olen myös hankkinut hirssiä ja kiviä, ja sinä saat hankkia vielä lisää.	14. Katso, minä olen vaivassani valmistanut Herran huoneesen satatuhatta leiviskää kultaa ja tuhannen kertaa tuhannen leiviskää hopeaa, niin myös vaskea ja rautaa määrättömästi (sillä niitä on ylen paljo): minä olen myös toimittanut hirssiä ja kiviä, joihin vielä lisätä taidat.	22:14 Cadzo/ minä olen minun waiwasani walmistanut HERran huoneseen sata tuhatta leiwiskätä culda/ ja tuhannen kerta tuhannen leiwiskätä hopena/ niin myös waske ja rauta määrättömäst (sillä niitä on ylön paljo) minä olen myös toimittanut hirssiä ja kiwiä/ joihingas wielä lisätä taidat.
22:15 Paljon on sinulla myöskin työmiehiä, kivenhakkaajia, muurareita, puuseppiä ja kaikkinaisen työn taitajia.	15. Niin on sinulla paljo työntekijöitä, kivenhakkaajia ja puuseppiä, ja kaikkia taitavia kaikkinaisiin töihin.	22:15 Nijn on sinulla paljon työn tekijtä/ kiwen hackaita/ ja puuseppiä/ ja caickia taitawita caickinaisijn töihin.
22:16 Kullalla, hopealla, vaskella ja raudalla ei ole määrää. Nouse, ryhdy työhön, ja Herra olkoon sinun kanssasi!"	16. Kullalla, hopealla, vaskella ja raudalla ei ole lukua: nouse siis ja tee se, Herra on sinun kanssas.	22:16 Cullast/ hopeast/ waskest ja raudast/ joilla ei lucua ole/ hangidze sijs/ ja tee se/ HERra on sinun cansas.
22:17 Ja Daavid käski kaikkia Israelin päämiehiä auttamaan poikaansa Salomoa, sanoen:	17. Ja David käski kaikkia Israelin ylimmäisiä auttamaan poikaansa Salomoa.	22:17 JA Dawid käski caickia Israelin ylimmäisiä auttaman hänen poicans Salomot.
22:18 "Onhan Herra, teidän Jumalanne, ollut teidän kanssanne ja suonut teidän päästä joka taholla rauhaan; sillä hän on antanut maan asukkaat minun käsiini ja maa on tehty alamaiseksi Herralle ja hänen kansallensa.	18. Eikö Herra teidän Jumalanne ole teidän kanssanne ja ole antanut teille lewon joka taholta? Sillä hän on antanut maan asujamet minun käsiini, ja maa on voitettu Herran ja hänen kansansa edessä.	22:18 Eikö HERra teidän Jumalan ole teidän cansan/ ja on andanut teille lewon joca tahwolda? sillä hän on andanut maan asujamet teidän käsijn/ ja maa on woitettu/ HERran ja hänen Canssans edes.
22:19 Kääntäkää siis sydämenne ja sielunne etsimään Herraa, Jumalanne; nouskaa ja rakentakaa Herran, Jumalan, pyhäkkö, että Herran liitonarkki ja Jumalan pyhät kalut voitaisiin viedä temppeliin, joka on rakennettava Herran nimelle."	19. Sentähden antakaat sydämenne ja sielunne etsiä Herraa teidän Jumalanne; nouskaat ja rakentakaa Herralle Jumalalle pyhä, kannettaa siihen Herran liitonarkki ja pyhät Jumalan astiat huoneesen, joka Herran nimeen rakennetaan.	22:19 Sentähden andacat teidän sydämen ja sielun edziä HERra teidän Jumalatan/ hangitcat ja rakendacat HERralle Jumalalle Pyhä/ cannetta sijhen HERran liyton Arcki/ ja pyhät Jumalan astiat huoneseen/ joca HERran nimeen raketan.
23 LUKU	23 LUKU	XXIII. Lucu
23:1 Kun Daavid oli tullut vanhaksi ja saanut elämästä kyllänsä, teki hän poikansa Salomon Israelin kuninkaaksi.	1. Kuin David oli vanha ja elämästä kyllänsä saanut, asetti hän poikansa Salomon Israelin kuninkaaksi,	23:1 Näin teki Dawid poicans Salomon Israelin Cuningaxi/ cosca hän wanha ja elämäst kylläns saanut olit.
23:2 Ja hän kutsui kokoon kaikki Israelin päämiehet, papit ja leeviläiset.	2. Ja kokosi kaikki ylimmäiset Israelissa, ja papit ja Leviläiset,	23:2 JA Dawid cocois caicki ylimmäiset Israelis/ ja Papit ja Liwitat.

23:3 Ja leeviläiset luettiin, kolmikymmenvuotiset ja sitä vanhemmat, ja heidän lukumääränsä, pääluvun mukaan, oli kolmekymmentäkahdeksan tuhatta miestä.	3. Että Leviläiset luettaisiin hamasta kolmestakymmenestä ajastajasta ja sen ylitse. Ja heidän lukunsa oli päästä päähän, väkeviä miehiä, kahdeksanneljätkymmendä tuhatta,	23:3 Että Lewitat luetaisin hamast colmestkymmenest ajastajast ja sen ylidzen. Ja heidän lucuns oli päästä päähän wäkewitä miehiä/ cahdexanneljätkymmendä tuhatta.
23:4 "Näistä olkoon kaksikymmentäneljä tuhatta johtamassa töitä Herran temppeleissä ja kuusi tuhatta päällysmiehinä ja tuomareina;	4. Joista oli neljäkolmattakymmentä tuhatta teettäjä Herran huoneessa, ja kuusituhatta virkamiestä ja tuomaria;	23:4 Joista oli neljäcolmattakymmendä tuhatta teettäjä HERran huones/ ja cuusi tuhatta wircamiestä ja duomarita.
23:5 ja neljä tuhatta olkoon ovenvartijoina, ja neljä tuhatta ylistäköön Herraa soittimilla, jotka minä olen teettänyt ylistämistä varten."	5. Ja neljätuhatta ovenvartiaa ja neljätuhatta niitä, jotka Herralle kiitosta veisasivat kanteleilla, jotka minä pannut olen kiitosta veisaamaan.	23:5 Ja neljä tuhatta owen wartiata/ jotca HERralle kijtost weisaisit candeleilla/ jotca minä pannut olen kijtost weisaman.
23:6 Ja Daavid jakoi heidät osastoihin Leevin poikien Geersonin, Kehatin ja Merarin mukaan.	6. Ja David teki järjestyksen Levin lapsille, Gersonille, Kahatille ja Merarille.	23:6 JA Dawid teki määrän Lewin lapsille/ nimittäin/ Gersonille/ Kahathille ja Merarille.
23:7 Geersonilaisia olivat Ladan ja Siimei.	7. Gersonilaisia olivat Laedan ja Simein.	23:7 Gersonitereistä olit: Laedan ja Simein.
23:8 Ladanin pojat olivat Jehiel, päämies, Seetam ja Joel, kaikkiaan kolme.	8. Laedanin lapset: ensimmäinen Jehieli, Setam ja Joel, kolme;	23:8 Laedanin lapset: ensimmäinen Jeheli/ Sethan ja Joel/ colme.
23:9 Siimein pojat olivat Selomit, Hasiel ja Haaran, kaikkiaan kolme. Nämä olivat Ladanin perhekuntien päämiehet.	9. Simein lapset: Salomit, Hasiel ja Haran, kolme. Nämä olivat Laedanin isäin ylimmäiset.	23:9 Mutta Simein lapset olit: Salomith/ Hasiel ja Haran/ colme. Nämä olit Laedanin Isäin ylimmäiset.
23:10 Ja Siimein pojat olivat Jahat, Siina, Jeus ja Beria. Nämä olivat Siimein pojat, kaikkiaan neljä.	10. Olivat myös nämät Simein lapset: Jahat, Sina, Jeus ja Beria. Nämä neljä olivat Simein lapset.	23:10 Olit myös nämät Simein lapset: Jahath/ Sina/ Jeus ja Bria. 23:11 Nämä neljä olit myös Simein lapset:
23:11 Jahat oli päämies, Siisa toinen; mutta Jeuksella ja Berialla ei ollut monta poikaa, niin että heistä tuli yksi perhekunta, yksi palvelusvuoro.	11. Jahat oli ensimmäinen, Sina toinen. Mutta Jeuksella ja Berialla ei ollut monta lasta, sentähden luettiin ne yhdeksi isän huoneeksi.	Jahath oli ensimmäinen/ Sina toinen. Mutta Jeuxella ja Brialla ei ollut monda lasta/ sentähden luettin ne yhdexi Isän huonexi.
23:12 Kehatin pojat olivat Amram, Jishar, Hebron ja Ussieli, kaikkiaan neljä.	12. Kahatin lapset: Amram, Jitshar, Hebron ja Ussieli, neljä.	23:12 KAhathin lapset olit: Amram/ Jezehar/ Hebron/ ja Usieli/ neljä.

23:13 Amramin pojat olivat Aaron ja Mooses. Mutta Aaron poikinensa erotettiin olemaan ikuisesti pyhitetty, korkeasti-pyhä, ikuisesti suitsuttamaan Herran edessä, palvelemaan häntä ja siunaamaan hänen nimessään.	13. Amramin lapset: Aaron ja Moses. Mutta Aaron eroitettiin, koska oli pyhitetty kaikkein pyhimmälle, hän ja hänen poikansa ijankaikkisesti, kantamaan suitsutusta Herran edessä, ja palvelemaan häntä, ja siunaamaan hänen nimeensä ijankaikkisesti.	23:13 Amramin lapset olit: Aaron ja Mose. 23:14 Mutta Aaron eroitettiin/ että hän oli pyhitetty caickein pyhimmälle/ hän ja hänen poicans ijancaickisest/ candaman suidzutusta HERran edes/ ja palweleman händä/ ja siunaman HERran nimeen ijancaickisest.
23:14 Jumalan miehen Mooseksen pojat luettiin Leevin sukukuntaan kuuluviksi.	14. Ja Moseksen Jumalan miehen lapset luettiin Leviläisten sukukuntain sekaan.	23:15 Ja Mosexen sen Jumalan miehen lapset luettiin Lewitain sucucundain sekaan.
23:15 Mooseksen pojat olivat Geersom ja Elieser.	15. Moseksen lapset olivat: Gersom ja Elieser.	23:16 Mosexen lapset olit: Gerson ja Eljeser.
23:16 Geersomin poika oli Sebucl, päämies.	16. Gersomin lapset: ensimmäinen oli Sebucl.	23:17 Gersonin lapset: ensimmäinen oli Sebucl.
23:17 Elieserin poika oli Rehabja, päämies; Elieserillä ei ollut muita poikia. Mutta Rehabjan poikia oli ylen paljon.	17. Elieserin lapset: ensimmäinen oli Rehabia. Ja Elieserillä ei ollut muita lapsia, vaan Rehabeamin lapsia oli paljon enempi.	23:18 Eljeserin lapset/ ensimmäinen oli Rehabia. Ja Eljeserillä ei ollut muita lapsia/ waan Rehabian lapsia oli paljo enämbi.
23:18 Jisharin poika oli Selomit, päämies.	18. Jitsharin lapset: Selomit ensimmäinen.	23:19 Jezeharin lapset olit: Salomith ensimmäinen.
23:19 Hebronin pojat olivat Jeria, päämies, Amarja toinen, Jahasiel kolmas ja Jekamam neljäs.	19. Hebronin lapset: Jeria ensimmäinen, Amaria toinen, Jahasiel kolmas ja Jakneam neljäs.	23:20 Hebronin lapset olit: Jeria ensimmäinen/ Amaria toinen/ Jehasiel colmas/ ja Jakmeam neljäs.
23:20 Ussielin pojat olivat Miika, päämies, ja Jissia toinen.	20. Ussielin lapset: Miika ensimmäinen ja Jissia toinen.	23:21 Usielin lapset olit: Micha ensimmäinen/ ja Jesia toinen.
23:21 Merarin pojat olivat Mahli ja Muusi. Mahlin pojat olivat Eleasar ja Kiis.	21. Merarin lapset: Maheli ja Musi. Mahelin lapset: Eleasar ja Kis.	23:22 MERarin lapset olit: Maheli ja Musi. 23:23 Mahelin lapset olit: Eleazar ja Kis.
23:22 Kun Eleasar kuoli, ei häneltä jäänyt poikia, vaan ainoastaan tyttäriä, jotka heidän serkkunsa, Kiisin pojat, ottivat vaimoiksansa.	22. Mutta Eleasar kuoli, ja ei ollut hänellä poikia, vaan tyttäriä, jotka heidän veljensä Kisin pojat naivat.	Mutta Eleazar cuoli/ ja ei ollut hänellä yhtän poica/ waan hänellä oli tyttäritä/ jotca heidän weljens Kisin pojat nait.
23:23 Muusin pojat olivat Mahli, Eeder ja Jeremot, kaikkiaan kolme.	23. Musin lapset: Maheli, Eder ja Jeremot, kolme.	Musin lapset olit: Maheli/ Eder ja Jeremoth/ colme.

<p>23:24 Nämä olivat Leevin pojat, heidän perhekuntiensa mukaan, perhekuntapäämiehet, niin monta kuin heitä oli ollut katselmuksessa, nimien lukumäärän mukaan, pääluvun mukaan, ne, jotka toimittivat palvelustehtäviä Herran temppelissä, kaksikymmenvuotiaat ja sitä vanhemmat.</p>	<p>24. Nämät ovat Levin lapset heidän isäinsä huoneen jälkeen, isäin päämiehet, jotka nimien luvun jälkeen päästä päähän luetut olivat, jotka tekivät viran töitä Herran huoneen palveluksessa, kahdenkymmenen ajastaikaisista ja sen ylitse.</p>	<p>23:24 Nämät ovat Lewin lapset heidän Isäns huones/ ja Isäin Päämiehet jotca nimeldäns päästä päähän luetut olit/ jotca teit wiran töitä HERran huonen palweluxes/ cahdestkymmenest ajastajast/ ja sen ylidzen.</p>
<p>23:25 Sillä Daavid sanoi: "Herra, Israelin Jumala, on suonut kansansa päästä lepoon ja on asuva Jerusalemissa ikuisesti.</p>	<p>25. Sillä David sanoi: Herra Israelin Jumala, joka on asuva Jerusalemissa ijankaikkisesti, on antanut kansallensa levon.</p>	<p>23:25 Sillä Dawid sanoi: HERra Israelin Jumala on andanut hänen Canssallens lewon/ joca on asuwa Jerusalemissa ijancaickisest.</p>
<p>23:26 Niinpä ei leeviläistenkään tarvitse kantaa asumusta eikä mitään kaluja, joita tarvitaan siinä tehtävissä töissä."</p>	<p>26. Ja ei Leviläiset tarvinneet kantaa majaa kaikkein hänen kaluinsa kanssa palvelukseen.</p>	<p>23:26 Ja ei Lewitat tarwinnet canda maja caickein hänen wircains caluin cansa.</p>
<p>23:27 - Sillä Daavidin viimeisten määräysten mukaan laskettiin Leevin poikien lukuun kaksikymmenvuotiaat ja sitä vanhemmat. -</p>	<p>27. Ja Levin lapset luettiin Davidin viimeisten sanain jälkeen Leviläisten sekaan, kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse,</p>	<p>23:27 Ja Lewin lapset luettin Dawidin wijmeisten sanain jälken Lewitain sekaan/ cahdestkymmenest wuodest/ ja sen ylidze.</p>
<p>23:28 Heidän tehtäväkseen tuli: olla Aaronin poikien apuna Herran temppelin töissä; pitää huoli esikartanoista ja kammioista, kaiken pyhän puhtaana pitämisestä ja Jumalan temppelin töistä,</p>	<p>28. Että heidän piti seisoman Aaronin lasten sivussa palvelemassa Herran huoneessa, kartanoilla ja kammioissa, ja kaikkinaisissa pyhitetyn puhdistuksissa, ja kaikissa viran töissä Herran huoneessa;</p>	<p>23:28 Että heidän piti seisoman Aaronin lasten käden alla palwelemas HERran huones cartanoilla ja camareisa/ ja puhdistuxis/ caickinaises pyhydes/ ja caikis wiran tegois HERran huones.</p>
<p>23:29 näkyleivistä, ruokauhriin tarvittavista lestyistä jauhoista, happamattomista ohukaisista, leivinlevystä ja jauhosekoituksesta sekä astia- ja pituusmitoista;</p>	<p>29. Ja oleman näkyleipäin, sämpyläjauhoin, ruokauhrein, happamattomain kyrsäin, pannuin, halstarien ja kaikkein vaakain ja mittain päällä;</p>	<p>23:29 Ja oleman cadzomusleipäin/ sämbyläjauhoin/ ruocauhrein/ happamottomain kyrsäin/ pannuin/ haastaritten/ ja caickein waacain ja mittain päällä.</p>
<p>23:30 seisoa joka aamu kiittämässä ja ylistämässä Herraa, ja samoin joka ilta;</p>	<p>30. Ja seisoman joka aamulla, kiittämässä ja ylistämässä Herraa, niin myös ehtoolla,</p>	<p>23:30 Ja seisoman joca amulla/ kijttämän ja ylistämän HERra/ nijn myös ehtona.</p>
<p>23:31 ja uhrata kaikki polttouhrit Herralle sapatteina, uudenkuun päivinä ja juhlina, niin paljon kuin niitä oli säädetty aina uhrattavaksi Herran edessä.</p>	<p>31. Ja uhraamassa Herralle kaikkinaiset polttouhrit sabbateina, uudelle kuulla ja juhlapäivinä, luvun ja tavan jälkeen, alati Herran edessä,</p>	<p>23:31 Ja uhraman HERralle caickinaiset polttouhrit Sabbathina/ udella cuulla ja juhlapäiwinä/ lugun ja tawan jälken alati HERran edes.</p>

<p>23:32 Niin heidän oli hoidettava ilmestysmajan ja pyhäkön tehtävät sekä ne tehtävät, jotka heidän veljillään Aaronin pojilla oli palvellessaan Herran temppelissä.</p>	<p>32. Ja ottamassa vaarin seurakunnan majasta ja pyhyiden vartiosta, ja Aaronin lasten heidän veljeinsä vartiosta, Herran huoneen palveluksessa.</p>	<p>23:32 Ja ottaman seuracunnan majast ja Pyhydest waarin/ ja Aaronin lasten heidän weljens wartiosta/ HERran huonen palweluxes.</p>
<p>24 LUKU</p>	<p>24 LUKU</p>	<p>XXIV. Lucu</p>
<p>24:1 Nämä olivat Aaronin poikien osastot: Aaronin pojat olivat Naadab, Abihu, Eleasar ja Iitamar.</p>	<p>1. Mutta tämä oli Aaronin lasten järjestys: Aaronin pojat oli: Nadab, Abihu, Eleasar ja Itamar.</p>	<p>24:1 MUtتا tämä oli Aaronin lasten määrä. Aaronin lapset olit/ Nadab/ Abihu/ Eleazar ja Ithamar.</p>
<p>24:2 Mutta Naadab ja Abihu kuolivat ennen isänsä, eikä heillä ollut poikia. Niin palvelivat ainoastaan Eleasar ja Iitamar papeina.</p>	<p>2. Mutta Nadab ja Abihu kuolivat isänsä edessä, ja ei heillä ollut lasta. Ja Eleasar ja Itamar tulivat papeiksi.</p>	<p>24:2 Mutta Nadab ja Abihu cuolit ennen kuin heidän Isäns/ ja ei heillä ollut yhtän lasta. Ja Eleazar ja Ithamar tulit Papeixi.</p>
<p>24:3 Ja Daavid yhdessä Saadokin kanssa, joka oli Eleasarin poikia, ja Ahimelekin kanssa, joka oli Iitamarin poikia, jakoi heidät osastoihin heidän palvelusvuorojensa mukaan.</p>	<p>3. Ja David määräsi heitä näin: Zadokin Eleasarin lapsista ja Ahimelekin Itamarin lapsista, heidän virkansa jälkeen heidän palveluksessansa.</p>	<p>24:3 Ja Dawid määräis heitä näin: Zadochin Eleazarin lapsista/ ja Ahimelechin Ithamarin lapsista/ heidän lucuns ja wircans jälkeen.</p>
<p>24:4 Kun Eleasarin pojilla havaittiin olevan enemmän päämiehiä kuin Iitamarin pojilla, jaettiin heidät niin, että Eleasarin pojat saivat kuusitoista päämiestä perhekunnilleen ja Iitamarin pojat kahdeksan päämiestä perhekunnilleen.</p>	<p>4. Ja usiammat väkevät päämiehet löydettiin Eleasarin kuin Itamarin lapsista, koska he heitä niin määräisivät: Eleasarin lapsista oli siellä kuusitoistakymmentä ylimmäistä heidän isänsä huoneessa, ja kahdeksan Itamarin lapsista, heidän isänsä huoneessa.</p>	<p>24:4 Ja usiammat jalot wäkwät miehet löyttin Eleazarin kuin Ithamarin lapsist. Ja cosca he heitä nijn määräisit/ oli siellä cuusitoistakymmendä Eleazarin lapsist/ ylimmäistä heidän Isäins huones/ ja cahdexan Ithamarin lapsist/ heidän Isäns huones.</p>
<p>24:5 Heidät jaettiin arvalla, toiset niinkuin toisetkin, sillä pyhäkköruhtinaat ja Jumalan ruhtinaat otettiin sekä Eleasarin pojista että Iitamarin pojista.</p>	<p>5. Ja he määräisivät heitä arvalla sekä näitä että niitä; sillä molemmat Eleasarin ja Itamarin lapset olivat päämiehet pyhässä ja päämiehet Jumalan edessä.</p>	<p>24:5 Ja he määräisit heitä arwalla sekä näitä että nijtä: sillä molemmat Eleazarin ja Ithamarin lapset olit Päämiehet Pyhäs/ ja Päämiehet Jumalan edes.</p>
<p>24:6 Ja Semaja, Netanelin poika, kirjuri, joka oli Leevin sukua, kirjoitti heidät muistiin kuninkaan, päämiesten, pappi Saadokin ja Ahimelekin, Ebjatarin pojan, sekä pappien ja leeviläisten perhekuntien päämiesten läsnäollessa. Yksi perhekunta otettiin vuorotellen Eleasarin ja Iitamarin</p>	<p>6. Ja Semaja kirjoittaja, Netaneelin poika Leviläisistä, kirjoitti heidät kuninkaan edessä, ja päämiesten ja papin Zadokin, ja Ahimelekin Abjatarin pojan, ja pappein ja Leviläisten, ja ylimmäisten isäin edessä: yksi isän huone otettiin Eleasarin edestä ja toinen otettiin sitte Itamarin edestä.</p>	<p>24:6 Ja Semaja kirjoittaja Nethaneelin poica Lewitaist/ kirjoitti heidän Cuningan edes/ ja Päämiesten ja Papin Zadochin edes/ ja Ahimelechin AbJatharin pojan edes/ ja ylimmäisten Isäin edes/ Pappein ja Lewitain edes/ kuin oli: yxi Isän huone Eleazarin edest/ ja toinen Ithamarin edest.</p>

suvusta.		
24:7 Ensimmäinen arpa tuli Joojaribille, toinen Jedajalle,	7. Ja ensimmäinen arpa lankesi Jojaribin päälle, toinen Jedatjan,	24:7 JA ensimmäinen arpa langeis Jojaribin päälle/ toinen Jedajan.
24:8 kolmas Haarimille, neljäs Seoromille,	8. Kolmas Harimin, neljäs Seorimin,	24:8 Colmas Harimin/ neljäs Seorimin.
24:9 viides Malkialle, kuudes Mijaminille,	9. Viides Malkian, kuudes Mijamin,	24:9 Wijdes Malchian/ cuudes Mejamin.
24:10 seitsemäs Koosille, kahdeksas Abialle,	10. Seitsemäs Hakkotsin, kahdeksas Abian,	24:10 Seidzemes Hakoziin/ cahdexas Abian.
24:11 yhdeksäs Jeesualle, kymmenes Sekanjalle,	11. Yhdeksäs Jesuan, kymmenes Sekanian,	24:11 Yhdexäs Jeswan/ kymmenes Zechanian.
24:12 yhdestoista Eljasibile, kahdestoista Jaakimille,	12. Yksitoistakymmenes Eliasibin, kaksitoistakymmenes Jakimin,	24:12 Yxitoistakymmenes Eliasibin/ caxitoistakymmenes Jakimin.
24:13 kolmastoista Huppalle, neljästoista Jesebibile,	13. Kolmastoistakymmenes Huppan, neljästoistakymmenes Jesebabin,	24:13 Colmastoistakymmenes Hupan/ neljästoistakymmenes Jesebeabin.
24:14 viidestoista Bilgalle, kuudestoista Immerille,	14. Viidestoistakymmenes Bilgan, kuudestoistakymmenes Immerin,	24:14 Wijdestoistakymmenes Bilgan/ cuudestoistakymmenes Immerin.
24:15 seitsemästoista Heesirille, kahdeksastoista Pissekselle,	15. Seitsemästoistakymmenes Hesirin, kahdeksastoistakymmenes Happitsetsin,	24:15 Seidzemestoistakymmenes Hesirin/ cahdexastoistakymmenes Hapizezin.
24:16 yhdeksästoista Petahjalle, kahdeskymmenes Hesekielille,	16. Yhdeksästoistakymmenes Petahian, kahdeskymmenes Jeheskelin,	24:16 Yhdexästoistakymmenes Pethahian/ caxikymmenes Jeheskelin.
24:17 kahdeskymmenes yhdes Jaakinille, kahdeskymmenes kahdes Gaamulille,	17. Ensimmäinen kolmattakymmentä Jakinin, toinen kolmattakymmentä Gamulin,	24:17 Ensimmäinen colmattakymmendä Jachinin/ toinen colmattakymmendä Gamulin.
24:18 kahdeskymmenes kolmas Delajalle, kahdeskymmenes neljäs Maasjalle.	18. Kolmaskolmattakymmentä Delajan, neljäskolmattakymmentä Maasian.	24:18 Colmas colmattakymmendä Delajan/ neljäs colmattakymmendä Maasian päälle.
24:19 Nämä ovat heidän palvelusvuoronsa, kun he menevät Herran temppeliin, niinkuin heidän isänsä Aaron oli heille säätänyt, sen mukaan, kuin Herra, Israelin Jumala, oli häntä käsenyt.	19. Tämä on heidän järjestyksensä heidän virkansa jälkeen, menemään Herran huoneesen tapansa jälkeen, isänsä Aaronin käden alla; niinkuin Herra Israelin Jumala heidän oli käsenyt.	24:19 Tämä on heidän järjestyksensä heidän virkans jälkeen/ menemään Herran huoneeseen/ heidän tawans jälkeen/ heidän Isänsä Aaronin käden ala/ nijncuin Herran Israelin Jumala heidän oli käsenyt.
24:20 Mitä tulee muihin Leevin jälkeläisiin, niin oli Amramin jälkeläisiä Suubael, Suubaelin jälkeläisiä Jehdeja,	20. Muiden Levin lasten seassa oli Amramin lapsista Subael, Subaelin lapsista Jehdeja.	24:20 MUiden Lewin lasten seas oli Amramin lasten seast/ Subael/ Subaelin lasten seas oli Jehdea.
24:21 Rehabjan jälkeläisiä päämies Jissia,	21. Rehabian lapsista: Jissia oli heistä ensimmäinen.	24:21 Rehabian lasten seas oli Jesia ensimmäinen.

24:22 jisharilaisia Selomot, Selomotin jälkeläisiä Jahat.	22. Mutta Jitseharilaisista oli Selomot, Selomotin lapsista Jahat.	24:22 Mutta Jezeharitereist oli Slomoth/ Slomothin lasten seas oli Jahath.
24:23 Ja Jerian jälkeläisiä olivat: Amarja toinen, Jahasiel kolmas, Jekamam neljäs.	23. (Hebronin lapset) Jerija ensimmäinen, Amaria toinen, Jahasiel kolmas, Jekameam neljäs.	24:23 Hebronin lapset olit: Jeria ensimmäinen/ Amaria toinen/ Jehasiel kolmas/ Jakmeam neljäs.
24:24 Ussielin jälkeläisiä oli Miika, Miikan jälkeläisiä Saamir.	24. Ussielin lapset: Miika. Miikan lapsista Samir.	24:24 Usielin lapset olit: Micha. Michan lasten seas oli Samir.
24:25 Miikan veli oli Jissia; Jissian jälkeläisiä oli Sakarja.	25. Jesija oli Miikan veli; Jesijan lapsista Sakaria.	Jesia oli Michan weli: 24:25 Jesian lasten seas oli Zacharia.
24:26 Merarin jälkeläisiä olivat Mahli ja Muusi sekä hänen poikansa Jaasian jälkeläiset.	26. Merarin lapset: Maheli ja Musi; Jaesijan hänen poikansa lapset.	24:26 Merarin lapset olit: Maheli ja Musi/ jonga poica oli Jaesia.
24:27 Merarilla oli jälkeläisiä pojastaan Jaasiasta ynnä Sooham, Sakkur ja Ibri.	27. Merarin lapset Jaesijasta, hänen poikansa oli Soham, Sakkur ja Ibri.	24:27 Merarin lapset Jaesiast/ hänen poicans oli Sohan/ Sacur ja Ibri.
24:28 Mahlista polveutui Eleasar, jolla ei ollut poikia.	28. Mutta Mahelilla oli Eleasar, ja hänellä ei ollut yhtään poikaa.	24:28 Mutta Mahelilla oli Eleazar/ ja hänellä ei ollut yhtän poica.
24:29 Kiisistä polveutui Jerahmeel, joka oli Kiisin jälkeläisiä.	29. Kisistä, Kisin lapset: Jerahmeel.	24:29 Kisist/ Kisin lapset olit/ Jerahmeel.
24:30 Ja Muusin jälkeläisiä olivat Mahli, Eeder ja Jerimot. Nämä olivat leeviläisten jälkeläiset heidän perhekuntiensa mukaan.	30. Musin lapset: Maheli, Eder ja Jeremot. Ne ovat Leviläisten lapset heidän isänsä huoneen jälkeen.	24:30 Musin lapset olit/ Maheli/ Eder ja Jeremoth. Ne owat Lewitain lapset heidän Isäns huones.
24:31 Myöskin nämä, niinhyvin perhekunta-päämiehet kuin heidän nuoremmat veljensä, heittivät arpaa samoin kuin heidän veljensä, Aaronin pojat, kuningas Daavidin, Saadokin ja Ahimelekin sekä pappien ja leeviläisten perhekuntien päämiesten läsnäollessa.	31. Ja nämät myös heittivät arpaa veljeinsä Aaronin lasten kanssa kuningas Davidin edessä, ja Zadokin ja Ahimelekin, ja ylimmäisten isäin edessä, pappein ja Leviläisten seassa; ylimmäinen isäin seassa pienimmänkin veljensä kanssa.	24:31 Ja nämät myös heitit arpa heidän weljeins Aaronin lasten cansa/ Cuningas Dawidin/ Zadochim ja Ahimelech in edes Pappein ja Lewitain seas/ Nijn ylimmäinen cuin pieningin Isäin seas.
25 LUKU	25 LUKU	XXV. Lucu
25:1 Ja Daavid ja sotapäälliköt erottivat palvelukseen Aasafin, Heemanin ja Jedutunin pojat, jotka hurmoksissa soittivat kanteleilla, harpuilla ja kymbaaleilla. Ja tämä on luettelo miehistä, jotka tätä palvelustaan toimittivat:	1. Ja David sodanpäämiesten kanssa eroitti virkoihin Asaphin, Hemanin ja Jedutunin lapset, jotka propheterasivat harpuilla, psaltareilla ja symbaleilla. Ja he luettiin töihin heidän virkansä jälkeen.	25:1 JA Dawid sodanpäämiesten cansa eroitti wircoin Assaphin/ Hemanin ja Jedithunin lapset/ jotca Propheteraisit harpuilla/ Psaltareilla ja Cymbaleilla. Ja he luettiin töihin heidän wircans jälken.

25:2 Aasafin poikia oli Sakkur, Joosef, Netanja ja Asarela, Aasafin pojat, Aasafin johdolla, joka hurmoksissa soitti kuninkaan johdolla.	2. Asaphin lapsista: Sakkur, Joseph, Netania, Asarela, Asaphin pojat, Asaphin käden alla, jotka ennustivat kuninkaan tykönä.	25:2 Assaphin lasten seas oli. Sacur/ Joseph/ Nethania/ Asarela/ Assaphin lapset/ Assaphin alla/ jotca ennustit Cuningan tykönä.
25:3 Jedutunista: Jedutunin pojat Gedalja, Seri, Jesaja, Hasabja ja Mattitja, kaikkiaan kuusi, isänsä Jedutunin johdolla, joka hurmoksissa soitti kanteleilla kiitosta ja ylistystä Herralle.	3. Jedutunista, Jedutunin lapset: Gedalia, Zeri, Jesaja, Hasabia ja Mattitia, kuusi isänsä Jedutunin johdon alla harpuilla, jotka ennustivat, kiittivät ja ylistivät Herraa.	25:3 Jedithunist: Jedithunin lapset olit/ Gedalia/ Zori/ Jesaia/ Hasabia/ Mathathia/ ne cuusi heidän Isäns Jedithunin alla harpuilla/ jotca ennustit/ kijtit ja ylistit HERra.
25:4 Heemanista: Heemanin pojat Bukkia, Mattanja, Ussiel, Sebucl ja Jerimot, Hananja, Hanani, Eliata, Giddalti ja Roomamti-Eser, Josbekasa, Malloti, Hootir ja Mahasiot;	4. Hemanista: Hemanin lapset, Bukkia, Mattania, Ussiel, Sebucl ja Jerimot, Hanania, Hanani, Eliata, Giddalti ja Romamtieser, Josbekaja, Malloti, Hotir, Mahasiot;	25:4 Hemanist: Hemanin lapset olit/ Bukia/ Mathania/ Usiel/ Sebucl/ Jerimoth/ Hanania/ Hanani/ Eliatha/ Gidalthi/ Romamthi/ Eser/ Jasbecasa/ Mallothi/ Hothir ja Mahesioth.
25:5 nämä ovat kaikki Heemanin, kuninkaan näkijän, poikia, sen Jumalan sanan mukaan, että hän on korottava korkealle hänen sarvensa: Jumala oli antanut Heemanille neljätoista poikaa ja kolme tytärtä.	5. Nämät olivat kaikki Hemanin lapset, kuninkaan näkiän Jumalan sanassa, ylentämään sarvea; sillä Jumala oli antanut Hemanille neljätoistakymmentä poikaa ja kolme tytärtä.	25:5 Nämät olit caicki Hemanin/ Cuningan Näkiän lapset Jumalan sanas/ ylöndämän sarwe: sillä Jumala oli andanut Hemanille neljätoistakymmendä poica ja colme tytärtä.
25:6 Nämä kaikki isänsä johdon alaisina veisasivat Herran temppelissä kybaalien, harppujen ja kanteleitten säestäessä, Jumalan temppelipalveluksessa, kuninkaan, Aasafin, Jedutunin ja Heemanin johdolla.	6. Nämät kaikki olivat isänsä käden alla, veisaamassa Herran huoneessa symbaleilla, psaltareilla ja harpuilla, Jumalan huoneen virassa, kuninkaan, Asaphin, Jedutunin ja Hemanin asetuksen jälkeen.	25:6 Nämät olit caicki heidän Isäins alla/ Assaphin/ Jedithunin ja Hemanin/ weisamas HERran huones/ Cymbaleilla/ Psaltareilla ja harpuilla/ Jumalan huonen wiran jälken Cuningan tykönä.
25:7 Ja heidän ja heidän veljiensä lukumäärä, jotka oli opetettu veisaamaan Herran kunniaksi, kaikkien taitajien, oli kaksisataa kahdeksankymmentä kahdeksan.	7. Ja heidän ja heidän veljeinsä luku kaikki yhteen, jotka olivat oppineet ja ymmärtäväiset Herran veisussa, oli kaksisataa ja kahdeksanyhdeksättäkymmentä.	25:7 Ja he ja heidän weljens lucu caicki yhteen/ jotca olit Mestarit ja oppenet HERran weisus/ oli caxi sata ja cahdexanyhdexättäkymmendä.
25:8 Ja he heittivät arpaa palvelusjärjestyksestä, nuoremmat niinkuin vanhemmatkin, taitajat yhdessä oppilasten kanssa.	8. Ja heittivät arpaa vartioistansa niin pieni kuin suuri, ja oppinut niinkuin opetuslapsi.	25:8 Ja heitit arpa heidän wirgoistans/ pienimmän edest nijncuin suurimmangin/ ja oppenen nijncuin opetuslapsengin.

25:9 Ensimmäinen arpa, Aasafin arpa, tuli Joosefille. Toinen Gedaljalle, hänelle itselleen sekä hänen veljilleen ja pojilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	9. Ja ensimmäinen arpa-ankesi Asaphin Josephille, toinen Gedalialle ja hänen veljillensä ja pojillensa: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:9 JA ensimmäinen arpa langeis Josephin päälle Assaphin alla/ toinen Gedalian ja hänen veljeins ja poicains/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:10 Kolmas Sakkurille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	10. Kolmas Sakkurin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:10 Colmas Sacurin ja hänen poicains ja veljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:11 Neljäs Jisrille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	11. Neljäs Jitsrin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:11 Neljäs Jezrin ja hänen poicains ja veljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:12 Viides Netanjalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	12. Viides Netanian, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:12 Wijdes Nethanian ja hänen poicains ja veljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:13 Kuudes Bukkialle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	13. Kuudes Bukkian, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:13 Cuudes Bukian ja hänen poicains ja veljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:14 Seitsemäs Jesarelalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	14. Seitsemäs Jesarelan, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:14 Seidzemes Isreelan ja hänen poicains ja veljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:15 Kahdeksas Jesajalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	15. Kahdeksas Jesaian, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:15 Cahdexas Jesaian ja hänen poicains ja veljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:16 Yhdeksäs Mattanjalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	16. Yhdeksäs Mattanian, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:16 Yhdexäs Mathanian ja hänen poicains ja veljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:17 Kymmenes Siimeille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	17. Kymmenes Simein, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:17 Kymmenes Simein ja hänen poicains ja veljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:18 Yhdestoista Asarelille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	18. Ensimmäinentoistakymmentä Asareelin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:18 Yxitoistakymmenes Asareelin/ ja hänen poicains ja veljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä/
25:19 Kahdestoista Hasabjalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	19. Toinentoistakymmentä Hasabian, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:19 Caxitoistakymmenes Hasabian ja hänen poicains ja veljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:20 Kolmastoista Suubaelille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	20. Kolmastoistakymmentä Subaelin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:20 Colmastoistakymmenes Subaelin ja hänen poicains ja veljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.

25:21 Neljästoista Mattijalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	21. Neljästoistakymmentä Mattijan, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:21 Neljästoistakymmenes Mathithian ja hänen poicains ja weljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:22 Viidestoista Jeremotille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	22. Viidestoistakymmentä Jeremotin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:22 Wijdestoistakymmenes Jeremothin ja hänen poicains ja weljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:23 Kuudestoista Hananjalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	23. Kuudestoistakymmentä Hananian, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:23 Cuudestoistakymmenes Ananian ja hänen poicains ja weljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:24 Seitsemästoista Josbekasalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	24. Seitsemästoistakymmentä Josbekasan, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:24 Seidzemestoistakymmenes Jasbecasan ja hänen poicains ja weljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:25 Kahdeksastoista Hananille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	25. Kahdeksastoistakymmentä Hananin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:25 Cahdexastoistakymmenes Hananin ja hänen poicains ja weljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:26 Yhdeksästoista Mallotille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	26. Yhdeksästoistakymmentä Mallotin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:26 Yhdexästoistakymmenes Mallothin ja hänen poicains ja weljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:27 Kahdeskymmenes Elijatalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	27. Kahdeskymmenes Elijatan, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:27 Caxikymmenes Eliathan/ ja hänen poicains ja weljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:28 Kahdeskymmenes yhdes Hootirille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	28. Ensimmäinenkolmattakymmentä Hotirin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:28 Ensimmäinen colmattakymmendä Hothirin ja hänen poicains ja weljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:29 Kahdeskymmenes kahdes Giddaltille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	29. Toinenkolmattakymmentä Giddaltin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:29 Toinen colmattakymmendä Gidalthin ja hänen poicains ja weljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:30 Kahdeskymmenes kolmas Mahasiotille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	30. Kolmaskolmattakymmentä Mahesjotin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;	25:30 Colmas colmattakymmendä Mahesjothin ja hänen poicains ja weljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
25:31 Kahdeskymmenes neljäs Roomamti-Eserille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.	31. Neljäskolmattakymmentä Romamtieserin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä.	25:31 Neljäs colmattakymmendä RomamthiEserin ja hänen poicains ja weljeins päälle/ ja heitä oli caxitoistakymmendä.
26 LUKU	26 LUKU	XXVI. Lucu

26:1 Mitä tulee ovenvartijain osastoihin, niin oli koorahilaisia Meselemja, Kooren poika, Aasafin jälkeläisiä.	1. Ovenvartiain järjestyksessä: Korhilaisista oli Meselemia, Koren poika, Asaphin lapsista.	26:1 OWenwartioitten järjestyxest: Korhitereist oli Meselemia Koren poica/ Assaphin lapsist.
26:2 Meselemjalla oli pojat: esikoinen Sakarja, toinen Jediael, kolmas Sebadja, neljäs Jatniel,	2. Meselemian lapset olivat nämät: hänen esikoisensa Sakaria, toinen Jediael, kolmas Sebadia, neljäs Jatniel,	26:2 Meselemian lapset olit nämät: hänen esicoisens Zacharia/ toinen Jediael/ colmas Sebadia/ neljäs Jathniel.
26:3 viides Eelam, kuudes Joohanan, seitsemäs Eljoenai.	3. Viides Elam, kuudes Johanan, seitsemäs Eljoenai.	26:3 Wijdes Elam/ cuudes Johanan/ seidzemes Elioenai.
26:4 Oobed-Edomilla oli pojat: esikoinen Semaja, toinen Joosabad, kolmas Jooah, neljäs Saakar, viides Netanel,	4. Mutta Obededomin lapset olivat nämät: hänen esikoisensa Semaja, toinen Josabad, kolmas Joa, neljäs Sakar, viides Netaneel,	26:4 Mutta ObedEdomin lapset olit nämät: hänen esicoisens Semaja/ toinen Josabad/ colmas Joah/ neljäs Sachar/ wijdes Nethaneel.
26:5 kuudes Ammiel, seitsemäs Isaskar, kahdeksas Peulletai; sillä Jumala oli siunannut häntä.	5. Kuudes Ammiel, seitsemäs Isaskar, kahdeksas Pegultai; sillä Jumala oli siunannut hänen.	26:5 Cuudes Ammiel/ seidzemes Isaschar/ cahdexas Pegulthai: sillä Jumala oli siunannut hänen.
26:6 Ja hänen pojallensa Semajalle syntyi poikia, jotka hallitsivat isänsä sukua, sillä he olivat kykeneviä miehiä.	6. Ja hänen poikansa Semaja siitti myös poikia, jotka isänsä huoneessa hallitsivat; sillä he olivat väkevät sankarit.	26:6 Ja hänen poicans Semaja sijtti myös poikia/ jotca heidän Isäns huones hallidzit/ ja olit wäkwät Sangarit.
26:7 Semajan pojat olivat Otni, Refael, Oobed ja Elsabad ja hänen veljensä, kykeneviä miehiä, Elihu ja Semakja.	7. Semajan lapset: Otni, Rephael, Obed ja Elsabad, jonka veljet olivat väkevät miehet, Elihu ja Semakia.	26:7 Nijn olit Semajan lapset: Athni/ Rephael/ Obed ja Elsabad/ joiden weljet olit wäkwät miehet/ Elihu ja Samachia.
26:8 Kaikki nämä olivat Oobed-Edomin jälkeläisiä, he sekä heidän poikansa ja veljensä, kykeneviä miehiä, tarmokkaita palveluksessaan, kaikkiaan kuusikymmentä kaksi Oobed-Edomin jälkeläistä.	8. Nämät kaikki olivat Obededomin lapset, he ja heidän lapsensa ja veljensä olivat väkevät miehet virassa: kaksiseitsemättäkymmentä Obededomista.	26:8 Nämät caicki olit ObedEdomin lapset/ heidän lastens ja weljeins cansa/ ja olit wäkwät miehet wiras/ caxiseidzemettäkymmendä.
26:9 Meselemjalla oli poikia ja veljiä, kykeneviä miehiä, kaikkiaan kahdeksantoista.	9. Meselemialla oli lapsia ja veljiä, väkeviä miehiä kahdeksantoistakymmentä.	26:9 Meselemialla oli lapsia ja weljejä/ wäkwetit miehiä cahdexantoistakymmendä.
26:10 Ja Hoosalla, joka oli Merarin jälkeläisiä, oli poikia: päämies Simri, jonka hänen isänsä, kun ei ollut esikoista, asetti päämieheksi;	10. Mutta Hosalla Merarin lapsista oli poikia: kaikkein jaloin oli Simri, vaikka ei hän ollut esikoinen, kuitenkin asetti hänen isänsä hänen päämieheksi;	miehiä cahdexantoistakymmendä. 26:10 Mutta Hossalla Merarin lapsist oli poikia/ caickein jaloin oli Simri/ waicka ei hän ollut esicoinen/ cuitengin asetti hänen Isäns hänen päämiehexi.

26:11 toinen Hilkia, kolmas Tebalja, neljäs Sakarja; Hoosan poikia ja veljiä oli kaikkiaan kolmetoista.	11. Toinen Hilkia, kolmas Tebalia, neljäs Sakaria: kaikki Hosan lapset ja veljet kolmetoistakymmmentä.	26:11 Toinen Hilkia/ colmas Tebali/ neljäs Zacharia/ caicki Hossan lapset ja weljet olit colmetoistakymmendä.
26:12 Näiden ovenvartijain osastojen, päämiesten, samoin kuin heidän veljiensä, tehtävänä oli vartiopalvelus; sillä heidän oli palveltava Herran temppelissä.	12. Tämä on ovenvartiain järjestys väkevän päämiesten seassa, vartioissa heidän veljeinsä kohdalla, palvelemaan Herran huoneessa.	26:12 TÄMÄ on owenwartioitten järjestys Sangarein seas/ wirasa/ heidän weljeins wartioisa palweleman HERran huones.
26:13 Ja he heittivät arpa joka ovesta, nuoremmat niinkuin vanhemmatkin, perhekuntiensa mukaan.	13. Ja arpa oli heitetty pienten niinkuin suurtenkin välillä, heidän isänsä huoneessa, jokaisen portin eteen.	26:13 Ja arpa oli heitetty pienden nijncuin suurtingin wälillä/ heidän Isäins huones jocaidzen portin eteen.
26:14 Itäpuolen arpa lankesi Selemjalle; myöskin hänen pojallensa Sakarjalle, joka oli ymmärtäväinen neuvonantaja, heitettiin arpa, ja hänelle tuli pohjoispuolen arpa.	14. Arpa itään päin lankesi Selemian päälle; mutta hänen poikansa Sakaria, joka toimellinen neuvossa oli, heitti arvan, ja hänen arpansa lankesi pohjaan päin;	26:14 Arpa itän päin langeis Miselemian päälle. Mutta hänen poicans Zacharia/ joca toimellinen neuwos oli/ heitti arwan ja hänen langeis pohjan päin.
26:15 Obed-Edomille määräsi arpa etelän ja hänen pojilleen varastohuoneen.	15. Mutta Obededomin etelään päin, ja hänen poikainsa Asuppimin huoneen tykö.	26:15 Mutta ObedEdomin etelän päin/ ja hänen poicains Esupimin huonen tygö.
26:16 Suppimille ja Hoosalle lännen, jossa on Salleket-portti ylöspäin kohoavan tien kohdalla: vartiopaikan toisen vartiopaikan viereen.	16. Ja Suppim ja Hosa saivat lännen puolelle, Salleketin portille, josta korkian ahteen päälle mennään, jossa vartiat seisovat toinen toistansa vastaan.	26:16 Ja Supim ja Hossa lännen puolelle/ Sallechetin portin tygö/ josta sen corkian ahten päälle mennän/ josa wartiat seisowat toinen toistans wastan.
26:17 Idän puolella oli kuusi leeviläistä, pohjoisen puolella neljä joka päivä, etelän puolella neljä joka päivä ja varastohuoneen luona kaksi ja kaksi.	17. Itään päin oli kuusi Leviläistä, pohjaan päin neljä joka päivä, etelään päin neljä joka päivä, mutta Asuppimin tykönä kaksi ja kaksi;	26:17 Itän päin oli cuusi Lewitait/ pohjan päin neljä jocapäiwä/ etelen päin neljä/ mutta Esupimin tykönä caxi ja caxi.
26:18 Parparin luona, lännen puolella, oli neljä tiellä ja kaksi Parparin luona.	18. Parbarin tykönä länteen päin neljä joka haarassa, ja kahdet Parbarin tykönä.	26:18 Parbarin tykönä länden päin neljä joca haaras/ ja cahdet Parbarin tykönä.
26:19 Nämä ovat ovenvartijain osastot, koorahilaisten jälkeläisten ja Merarin jälkeläisten.	19. Tämä on ovenvartiain järjestys, Korhilaisten ja Merarin lasten seassa.	26:19 Tämä on owenwartioitten järjestys Korhiterein lasten seas ja Merarin lasten seas.
26:20 Leeviläisistä hoiti Ahia Jumalan temppelin aarekammioita ja pyhien lahjojen aarteita.	20. Leviläisistä oli Ahia Jumalan huoneen tavarain päällä ja pyhyiden tavarain päällä;	26:20 LEwitaist oli Ahia Jumalan huonen tawaran päällä/ ja nijden tawarain päällä jotca pyhitetyt olit.
26:21 Ladanin pojat, geersonilaisten jälkeläiset, Ladanista polveutuvat geersonilaisen Ladanin perhekuntien päämiehet, Jehieliläiset,	21. Laedanin lapset, Gersonin lapset Laedanista: Laedanin Gersonilaisen, isäin päämiehet Jehieliläiset;	26:21 Laedan lapsist Gersoniterein lapset. Laedanist olit päämiehet Isäin seas/ nimittäin/ Jehieliterit.

26:22 Jehieliläisten jälkeläiset, olivat Seetam ja hänen veljensä Jooel; he hoitivat Herran temppelin aarrekammioita.	22. Jehieliläisten lapset: Setam ja hänen veljensä Joel, Herran huoneen tavarain päällä;	26:22 Jehieliterein lapset olit/ Setham ja hänen weljens Joel HERran huonen tawaran päällä.
26:23 Mitä tulee amramilaisiin, jisharilaisiin, hebronilaisiin ja ossielilaisiin,	23. Amramilaisista, Jitseharilaisista, Hebronilaisista ja Ussiellilaisista	26:23 Amramitereist/ Jezeharitereist/ Hebronitereist ja Usielitereist.
26:24 niin Sebucl, Geersomin poika, joka oli Mooseksen poika, oli aarrekammioiden esimies.	24. Oli Sebucl Gersomin poika, Moseksen pojan poika, päämies tavarain päällä.	26:24 Oli Sebucl Gersomin poica/ Mosexen pojan poica/ Försti tawarain päällä.
26:25 Ja hänen Elieseristä polveutuvat veljensä olivat: tämän poika Rehabja, tämän poika Jesaja, tämän poika Jooram, tämän poika Sikri ja tämän poika Selomot.	25. Mutta hänen veljellänsä Elieserillä oli poika Rehabia, ja hänen poikansa Jesaja, hänen poikansa Joram, hänen poikansa Sikri, ja hänen poikansa Selomit.	26:25 Mutta hänen weljelläns EliEserillä oli poica Rehabia/ hänen poicans oli Jesaia/ hänen poicans oli Joram/ hänen poicans oli Sichri/ hänen poicans oli Selomith.
26:26 Tämä Selomot ja hänen veljensä hoitivat kaikkia niiden pyhien lahjojen aarteita, jotka kuningas Daavid, perhekunta-päämiehet, tuhannen- ja sadanpäämiehet ja sotapäälliköt olivat pyhittäneet.	26. Selomit ja hänen veljensä olivat kaikkein pyhain tavarain päällä, jotka David kuningas oli pyhittänyt, ja ylimmäiset isät, tuhanten ja satain päämiehet sotajoukon päällä.	26:26 Se Selomith ja hänen weljens/ olit caickein Pyhän tawarain päällä/ jotca Dawid Cuningas oli pyhittänyt. Ja ylimmäiset Isät/ tuhannen ja sadan ja sodan päälle.
26:27 Sodista ja saaliista he olivat ne pyhittäneet Herran temppelin voimassapitämiseksi.	27. Sodasta ja saaliista ovat he pyhittäneet Herran huoneen parannukseksi;	26:27 Sodast ja saalist owat he pyhittänet HERran huonen parannuxexi.
26:28 Samoin kaikki, mitä Samuel, näkijä, Saul, Kiisin poika, Abner, Neerin poika, ja Jooab, Serujan poika, olivat pyhittäneet, kaikki, mikä pyhitettiin, jätettiin Selomitin ja hänen veljiensä hoitoon.	28. Kaikki myös mitä näkiä Samuel, ja Saul Kisin poika, ja Abner Nerin poika, ja Joab Zerujan poika olivat pyhittäneet, ja kaikki mitkä pyhitetyt olivat, olivat Selomitin ja hänen veljeinsä käden alla.	26:28 Caicki myös mitä se Näkiä Samuel/ ja Saul Kisin poica/ ja Abner Nerin poica/ ja Joab ZeruJan poica olit pyhittänet/ ja caicki cuin pyhitetyt olit/ olit Selomithin ja hänen weljeins käden alla.
26:29 Jisharilaisista määrättiin Kenanja ja hänen poikansa maallisiin toimiin Israelissa, päällysmiehiksi ja tuomareiksi.	29. Jitseharilaisista olivat Kenania poikinensa asetetut ulkonaisen työn haltiaksi ja tuomariksi Israelissa;	26:29 MEzeharitereist olit/ Chenania poikinens/ asetetut ulconaisen työn haldioixi ja duomareixi Israelis.
26:30 Hebronilaisista määrättiin Hasabja ja hänen veljensä, tuhat seitsemänsataa kykenevää miestä, Israelin hallinnon hoitoon Jordanin länsipuolella, kaikkinaisiin Herran toimiin ja kuninkaan palvelukseen.	30. Hebronilaisia Hasabia ja hänen veljensä, väkevät miehet, tuhannen ja seitsemänsataa, asetetut virkaan Israelissa, tuolla puolella Jordania länteen päin, kaikkinaisiin Herran asioihin ja kuninkaan palvelukseen.	26:30 Hebronitereist oli/ Hasabia ja hänen weljens/ wäkwät miehet tuhannen ja seidzemen sata/ asetetut wircaan Israelis/ tälle puolen Jordanin länden päin/ caickinaisijn HERran asioihin ja Cuningan palweluxeen.

<p>26:31 Hebronilaisia oli Jeria, hebronilaisten päämies, heidän polveutumisensa ja isiensä mukaan - Daavidin neljäntenäkymmenentenä hallitusvuotena heidät tutkittiin ja heidän joukostaan tavattiin kykeneviä miehiä Gileadin Jaeserissa -</p>	<p>31. Hebronilaisia oli myös Jerijah, Hebronilaisten päämies, heidän sukukuntainsa ja isäinsä seassa. Ja neljäntenäkymmenentenä kuningas Davidin valtakunnan vuonna etsittiin ja löydettiin heidän seassansa väkevät miehet Gileadin Jaeserissa.</p>	<p>26:31 Oli myös Hebroniterein seast Jeriah/ se Päämies Hebronitereist/ heidän sucucundans ja Isäins seas. Ja neljäntenäkymmenentenä Cuningas Dawidin waldacunnan vuonna/ edzittin ja löyttin wäkwät miehet Jaeserin Gileadis.</p>
<p>26:32 sekä hänen veljensä, kaksituhatta seitsemänsataa kykenevää miestä, perhekunta-päämiehiä. Heidät kuningas Daavid asetti johtamaan ruubenilaisia, gaadilaisia ja toista puolta manasselaisten sukukuntaa kaikissa Jumalan ja kuninkaan asioissa.</p>	<p>32. Ja hänen veljensä olivat väkevät miehet, kaksituhatta ja seitsemänsataa isäin päämiehiä. Ja David kuningas asetti heitä Rubenilaisten, Gadilaisten ja puolen Manassen sukukunnan päälle, kaikkiin Jumalan ja kuninkaan asioihin.</p>	<p>26:32 Ja heidän weljens wäkwät miehet caxi tuhatta ja seidzemen sata Isäin päämiehistä. Ja Dawid Cuningas asetti heitä Rubeniterein/ Gaditerein ja puolen Manassen sucucunnan päälle/ caickijn Jumalan ja Cuningan asioihin.</p>
<p>27 LUKU</p>	<p>27 LUKU</p>	<p>XXVII. Lucu</p>
<p>27:1 Israelilaisia, lukumääränsä mukaan, ynnä perhekunta-päämiehiä, tuhannen- ja sadanpäämiehiä ja heidän päällysmiehiänsä, jotka palvelivat kuningasta kaikessa, mikä koski osastoja, jotka tulivat ja lähtivät kuukausi kuukaudelta, vuoden kaikkina kuukausina, oli kussakin osastossa kaksikymmentäneljä tuhatta miestä:</p>	<p>1. Mutta Israelin lapset heidän lukunsa jälkeen olivat: isäin päämiehet, tuhanten ja satain ruhtinaat, ja virkamiehet, jotka ottivat kuninkaasta vaarin, heidän järjestyksensä jälkeen, vaeltamaan sinne ja tänne jokainen kuukautenansa, joka kuukautena ajastajassa; ja jokaisessa joukossa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.</p>	<p>27:1 MUTta Israelin lapset heidän lucuns jälken olit Isäin päämiehet/ tuhannen ja sadan päällä. Ja wircamiehet jotca otit Cuningaast waarin/ heidän järjestyxens jälken/ waeldaman sinne ja tänne jocainen Cuucautenans/ joca Cuucautena ajastajas/ ja jocaidzes joucos oli neljäcolmattakymmendä tuhatta.</p>
<p>27:2 Ensimmäisen osaston, ensimmäisen kuukauden osaston, johtajana oli Jaasobeam, Sabdielin poika, ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta;</p>	<p>2. Ensimmäisen joukon päällä ensimmäisenä kuukautena oli Jasobeam Saddielin poika, ja hänen joukossansa neljäkolmattakymmentä tuhatta.</p>	<p>27:2 Ensimmäisen joucon päällä ensimmäisnä Cuucautena oli Jasebeam Sabdielin poica/ ja hänen joucosans oli neljäcolmattakymmendä tuhatta.</p>
<p>27:3 hän oli Pereksen jälkeläisiä ja oli kaikkien sotapäälliköitten ylipäällikkö, ensimmäisenä kuukautena.</p>	<p>3. Mutta Peretsin lapsista oli ylimmäinen kaikkein sodanpäämiesten päällä, ensimmäisenä kuukautena.</p>	<p>27:3 Mutta Perezin lapsista oli ylimmäinen caickein sodan päämiesten päällä ensimmäisnä Cuucautena.</p>

27:4 Toisen kuukauden osaston johtajana oli ahohilainen Doodai; hänen osastonsa johdossa oli myös ruhtinas Miklot, ja hänen osastossaan oli kaksikymmentä neljä tuhatta.	4. Toisen kuukauden joukon päällä oli Dodai Ahohilainen, ja Miklot päämies hänen joukkonsa päällä, ja hänen joukossansa neljäkolmattakymmentä tuhatta.	27:4 Toisen Cuucauden joucon päällä oli Dodai Ahohiter/ ja Mikloth oli Försti hänen jouckons päällä/ ja hänen joucosans oli neljäkolmattakymmendä tuhatta.
27:5 Kolmas sotapäällikkö, kolmantena kuukautena, oli Benaja, pappi Joojadan poika, ylipäällikkö; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentä neljä tuhatta.	5. Kolmannen joukon päämies kolmantena kuukautena oli Benaja papin Jojadan poika, ja hänen joukossansa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.	27:5 Colmannen Cuucauden joucon Päämies oli Benaja Papin Jojadan poica/ ja hänen joucosans oli neljäkolmattakymmendä tuhatta.
27:6 Tämä Benaja oli sankari niiden kolmenkymmenen joukossa ja niiden kolmenkymmenen johtaja; ja hänen osastossaan oli hänen poikansa Ammisabad.	6. Tämä on Benaja väkevä kolmenkymmenen seassa ja kolmenkymmenen päällä, ja hänen joukkonsa oli hänen poikansa Ammisabadin alla.	27:6 Tämä on Benaja Sangari colmenkymmenen seas ja colmenkymmenen päällä/ ja hänen jouckons oli hänen poicans AmiSabadin alla.
27:7 Neljäs, neljäntenä kuukautena, oli Asahel, Jooabin veli, ja hänen jälkeensä hänen poikansa Sebadja; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.	7. Neljäs, neljäntenä kuukautena, oli Asahel Joabin veli, ja hänen jälkeensä Sebadia hänen poikansa, ja hänen joukossansa neljäkolmattakymmentä tuhatta.	27:7 Neljäs neljändenä Cuucautena oli Asahel Joabin weli/ ja hänen jälkens Sabadia hänen poicans/ ja hänen joucosans oli neljäkolmattakymmendä tuhatta.
27:8 Viides, viidentenä kuukautena, oli päällikkö Samhut, jisrahilainen; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.	8. Viides, viidentenä kuukautena, oli päämies Samehut Jesrahilainen, ja hänen joukossansa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.	27:8 Wijdes wijdendenä Cuucautena oli Samehuth Jesrahiter/ ja hänen joucosans oli neljäkolmattakymmendä tuhatta.
27:9 Kuudes, kuudentena kuukautena, oli tekoalainen Ira, Ikkeksen poika; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.	9. Kuudes, kuudentena kuukautena, oli Ira Ikeksen Thekoalaisen poika, ja hänen joukossansa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.	27:9 Cuudes cuudentena Cuucautena oli Ira Ikes Thecoiterin poica/ ja hänen joucosans oli neljäkolmattakymmendä tuhatta.
27:10 Seitsemäs, seitsemäntenä kuukautena, oli pelonilainen Heeles, ephraimilaisia; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.	10. Seitsemäs, seitsemäntenä kuukautena, oli Heles Pelonilainen Ephraimin lapsia, ja hänen joukossansa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.	27:10 Seidzemes seidzemendenä Cuucautena oli Heles Peloniter Ephraimin lapsista/ ja hänen joucosans oli neljäkolmattakymmendä tuhatta.
27:11 Kahdeksas, kahdeksantena kuukautena, oli huusalainen Sibbekai, serahilaisia; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.	11. Kahdeksas, kahdeksantena kuukautena, oli Sibbekai Hussatilainen Sarhilaisista, ja hänen joukossansa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.	27:11 Cahdexas cahdexandena Cuucautena oli Sibechai Husathiter Sarehitereist/ ja hänen joucosans oli neljäkolmattakymmendä tuhatta.

27:12 Yhdeksäs, yhdeksäntenä kuukautena, oli anatolilainen Abieser, benjaminilaisia; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.	12. Yhdeksäs, yhdeksäntenä kuukautena, oli Abieser Antotilainen Jeminin lapsista, ja hänen joukossansa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.	27:12 Yhdexäs yhdexändenä Cuucautena oli Abieser Antothiter Jeminin lapsista/ ja hänen joucosans oli neljäcolmattakymmendä tuhatta.
27:13 Kymmenes, kymmenentenä kuukautena, oli netofalainen Mahrai, serahilaisia; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.	13. Kymmenes, kymmenentenä kuukautena, oli Maherai Netophatilainen Sarhilaisista, ja hänen joukossansa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.	27:13 Kymmenes kymmendenä Cuucautena oli Maherai Netophathiter Serahithitereist/ ja hänen joucosans oli neljäcolmattakymmendä tuhatta.
27:14 Yhdestoista, yhdenätoista kuukautena, oli piratonilainen Benaja, efraimilaisia; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.	14. Ensimmäinentoistakymmentä, ensimmäisenä kuukautena toistakymmentä, oli Benaja Pirtagonilainen Ephraimin lapsista, ja hänen joukossansa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.	27:14 Yxitoistakymmenes yhtenätoistakymmendenä Cuucautena oli Benaja Birgatoniter. Ephraimin lapsista/ ja hänen joucosans oli neljäcolmattakymmendä tuhatta.
27:15 Kahdestoista, kahdentenatoista kuukautena, oli netofalainen Heldai, Otnielista polveutuva; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.	15. Toinentoistakymmentä, toisena kuukautena toistakymmentä, oli Heldai Netophatilainen Otnielista, ja hänen joukossansa neljäkolmattakymmentä tuhatta.	27:15 Toinen toistakymmenes toisna toistakymmendenä Cuucautena oli Heldai Netophathiter Athnielist/ ja hänen joucosans oli neljäcolmattakymmendä tuhatta.
27:16 Israelin sukukuntien johtajat olivat: ruubenilaisten ruhtinas oli Elieser, Sikrin poika; simeonilaisten Sefatja, Maakan poika;	16. Israelin sukukuntain päällä: Rubenilaisten päämies oli Elieser Sikrin poika; Simeonilaisten seassa Sephatia Maekan poika;	27:16 ISraelin sucucundain päällä olit nämät: Rubeniterein seas oli EliEser Sichrin poica Försti/ Simeoniterein seas oli Sephatia Maechan poica.
27:17 Leevin oli Hasabja, Kemuelin poika; Aaronin Saadok;	17. Leviläisten seassa, Hasabia Kemuelin poika; Aronilaisten seassa Zadok;	27:17 Lewitain seas oli Hasabia Kemuelin poica/ Aaroniterein seas oli Zadok.
27:18 Juudan oli Elihu, Daavidin veljiä; Isaskarin Omri, Miikaelin poika;	18. Juudan seassa, Elihu Davidin veljistä; Isaskarin seassa, Omri Mikaelin poika;	27:18 Judan seas oli Elihu Dawidin weljistä/ Isascharin seas oli Amri Michaelin poica.
27:19 Sebulonin oli Jismaja, Obadjan poika; Naftalin Jerimot, Asrielin poika;	19. Sebulonin seassa, Jismaja Obadian poika; Naphtalin seassa, Jerimot Asrielin poika;	27:19 Sebulonin seas oli Jesmaja Obadian poica/ Nephthalin seas oli Jeremoth Asrielin poica.
27:20 efraimilaisten oli Hoosea, Asasjan poika; toisen puolen Manassen sukukuntaa Joel, Pedajan poika;	20. Ephraimin lasten seassa, Hosea Asasian poika; puolen Manassen sukukunnan seassa, Joel Pedajan poika;	27:20 Ephraimin lasten seas oli Hosea Asaian poica/ puolen Manassen sucucunnan seas oli Joel Pedajan poica.
27:21 toisen puolen Manassea, Gileadissa, oli Jiddo, Sakarjan poika; Benjaminin Jaasiel, Abnerin poika;	21. Puolen Manassen sukukunnan seassa Gileadissa, Jiddo Sakarian poika; BenJaminin seassa, Jaasiel Abnerin poika;	27:21 Puolen Manassen sucucunnan seas Gileadis/ oli Jeddo Sacharian poica/ BenJaminin seas oli Jaesiel Abnerin poica.

27:22 Daanin Asarel, Jerohamin poika. Nämä olivat Israelin sukukuntien ruhtinaat.	22. Danin seassa, Asareel Jerohamin poika. Nämät ovat Israelin sukukuntain päämiehet.	27:22 Danin seas oli Asareel Jerohamin poica. Nämät owat Israelin sucucundain Förstit.
27:23 Mutta Daavid ei ottanut luetteloon kaksikymmenvuotiaita ja sitä nuorempia, sillä Herra oli luvannut tehdä Israelin monilukuseksi niinkuin taivaan tähdet.	23. Mutta David ei lukenut niitä, jotka kahdenkymmenen vuotiset ja sitä nuoremmat olivat; sillä Herra oli luvannut enentää Israelin niinkuin tähdet taivaissa.	27:23 MUTta Dawid ei lukenut nijtä cuin cahdenkymmenen vuotiset ja sitä nuoremmat olit: sillä HERra oli luwannut enätä Israelin nijncuin tähdet taiwas.
27:24 Jooab, Serujan poika, oli aloittanut laskemisen, mutta ei sitä lopettanut, sillä siitä kohtasi viha Israelia; eikä se luku tullut kuningas Daavidin aikakirjaan.	24. Mutta Joab Zerujan poika oli ruvennut lukemaan ja ei sitä täyttänyt, ja viha tuli siitä Israelin päälle: ja ei se luku tullut kuningas Davidin aikakirjaan.	27:24 Mutta Joab ZeruJan poica oli ruwennut lukeman/ ja ei sitä täyttänyt: sillä wiha tuli sentähden Israelin päälle/ ja ei se lucu tullut Cuningas Dawidin Aicakirjaan.
27:25 Kuninkaan varastojen hoitaja oli Asmavet, Adielin poika. Kedolla, kaupungeissa, kylissä ja torneissa olevien varastojen hoitaja oli Joonatan, Ussian poika.	25. Kuninkaan tavarain päällä oli Asmavet Adielin poika, ja tavarain päällä, jotka olivat maalla, kaupungeissa, kylissä ja linnoissa, oli Jonatan Ussian poika.	27:25 CUningan tawaran päällä oli Asmaweth Adielin poica/ ja nijden tawarain päällä jotca olit Caupungeis maalla/ kylis ja linnois/ oli Jonathan Usian poica.
27:26 Maatöitä tekevien peltotyömiesten kaitsija oli Esri, Kelubin poika.	26. Talonpoikain päällä, jotka maata viljelivät, oli Esri Kelubin poika.	27:26 Taloinpoicain päällä/ jotca maata wiljelit/ oli Esri Chelubin poica.
27:27 Viinitarhan hoitaja oli raamatilainen Siimei. Viinitarhoista koottujen viinivarastojen hoitaja oli sifmiläinen Sabdi.	27. Viinamäkein päällä oli Sime Ramalainen; viinakellarein ja viinatavarain päällä Sabdi Siphmiläinen.	27:27 Wijnamäkein oli Sime Ramathiteri/ Wijnakellarein ja wijnan tawarain päällä oli Sabdi Siphiniteri.
27:28 Öljypuiden ja Alankomaassa kasvavien metsäviikunapuiden hoitaja oli gaderilainen Baal-Hanan. Öljyvarastojen hoitaja oli Jooas.	28. Öljypuiden ja metsäfikunapuiden päällä, jotka olivat laaksossa, oli BaalHanan Gadarilainen; öljytavarain päällä Joas.	27:28 Öljypuiden ja willificuna puiden laxos oli BaalHanan Gadariter/ öljyin tawarain päällä oli Joas.
27:29 Saaronissa laitumella käyvien raavasten kaitsija oli saaronilainen Sitrai, ja tasangoilla laitumella käyvien raavasten kaitsija Saafat, Adlain poika.	29. Laidunhärkäin päällä Saronissa oli Sitrai Saronilainen; mutta härkäin päällä laaksossa Saphat Adlain poika;	27:29 Laiduinhärkäin päällä Saronis/ oli Sithari Saronitheri. Mutta härkäin päällä laxos oli Saphat Adlain poica.
27:30 Kameliien kaitsija oli ismaelilainen Oobil; aasintammojen meeronotilainen Jehdeja.	30. Kamelein päällä Obil Ismaelilainen; aasein päällä Jehedia Meronotilainen;	27:30 Camelein päällä oli Obil Ismaeliter/ Asein päällä oli Jehedia Meronothiter.
27:31 Pikkukarjan kaitsija oli hagrilainen Jaasis. Nämä kaikki olivat kuningas Daavidin omaisuuden ylihoitajia.	31. Lammasten päällä Jasis Hagarilainen: nämät kaikki olivat päämiehet kuningas Davidin omaisuuden päällä.	27:31 Lammasten päällä oli Jasis Hagarither. Nämät caicki olit Päämiehet/ Cuningas Dawidin hywyden päällä.

27:32 Ja Joonatan, Daavidin setä, joka oli ymmärtäväinen mies ja kirjanoppinut, oli neuvonantaja. Jehiel, Hakmonin poika, oli kuninkaan lasten luona.	32. Mutta Davidin setä Jonatan oli neuvonantaja, toimellinen mies ja hyvin oppinut. Jehiel Hakmonin poika oli kuninkaan lasten tykönä.	27:32 Mutta Dawidin setä Jonathan oli Neuwonandaja/ Hofmestari ja Cantzleri. Jehiel Hahmonin poica oli Cuningan lasten tykönä.
27:33 Ahitofel oli kuninkaan neuvonantaja, ja arkilainen Huusai oli kuninkaan ystävä.	33. Ahitophel oli myös kuninkaan neuvonantaja; Husai Arkilainen oli kuninkaan ystävä.	27:33 Ahitophel oli myös Cuningan Neuwonandaja/ Husai Arahiter oli Cuningan ystävä.
27:34 Ahitofelin jälkeen tulivat Joojada, Benajan poika, ja Ebjatar. Kuninkaan sotapäällikkö oli Jooab.	34. Ja Ahitophelin jälkeen oli Jojada Benajan poika ja Ebjatar. Mutta Joab oli kuninkaan sodan päämies.	27:34 Ja Ahitophelin jälken oli Jojada Benajan poica ja AbJathar. Mutta Joab oli Cuningan sodanpäämies.
28 LUKU	28 LUKU	XXVIII. Lucu
28:1 Ja Daavid kokosi Jerusalemiin kaikki Israelin päämiehet, sukukuntien päämiehet, osastojen päälliköt, jotka palvelivat kuningasta, tuhannen- ja sadanpäämiehet, kuninkaan ja hänen poikiensa kaiken omaisuuden ja karjan ylihoitajat, hovimiehet, sankarit ja kaikki sotaurhot.	1. Ja David kokosi kaikki Israelin päämiehet, sukukuntain päämiehet ja niiden joukkoin päämiehet, jotka kuningasta palvelivat, päämiehet tuhanten ja satain päällä, kuninkaan ja hänen poikainsa omaisuuden ja tavaran päämiehet kamaripalveliain kanssa, ja uljaat ja kaikki väkevät sotamiehet Jerusalemiin.	28:1 JA Dawid cocois Jerusalemijn caicki Israelin Päämiehet/ cuin owat sucucundain Förstit/ ja nijden jouckoin Förstit/ jotca Cuningasta wartioidzit/ Förstit tuhannen ja sadan päällä/ Cuningan ja hänen poicains hywyden ja tawaran Förstit/ Camaripalweliat ja sotamiehet/ ja caicki wäkewimmät miehet.
28:2 Ja kuningas Daavid nousi seisomaan ja sanoi: "Kuulkaa minua, veljeni ja kansani. Minä olin aikonut rakentaa huoneen Herran liitonarkin leposijaksi ja meidän Jumalamme jalkojen astinlaudaksi ja olin valmistautunut rakentamaan.	2. Ja kuningas David nousi seisolle ja sanoi: veljeni ja kansani, kuulkaat minua: minä olen aikonut rakentaa Herran liitonarkin lepohuoneen ja Jumalamme jalkain astinlaudan, ja olen valmistanut rakennuksen varaa.	28:2 Ja Cuningas Dawid nousi seisolle/ ja sanoi: minun weljeni ja Canssani/ cuulcat minua/ minä olen aicoinut raketa HERran lijton Arkin lepohuonen/ ja meidän Jumalam jalcain astinlaudan/ ja olen walmistanut rakennuxen.
28:3 Mutta Jumala sanoi minulle: 'Älä sinä rakenna temppeliä minun nimelleni, sillä sinä olet sotilas ja olet vuodattanut verta.'	3. Mutta Jumala sanoi minulle: ei sinun pidä rakentaman nimelleni huonetta; sillä sinä olet sotamies ja olet paljon verta vuodattanut.	28:3 Mutta Jumala andoi sanotta minulle: ei sinun pidä rakendaman minun nimelleni huonetta: sillä sinä olet sotamies/ ja olet werta wuodattanut.
28:4 Kuitenkin valitsi Herra, Israelin Jumala, minut kaikesta isäni suvusta olemaan Israelin kuninkaana ikuisesti. Sillä Juudan hän valitsi ruhtinaaksi ja Juudan heimosta minun isäni suvun, ja isäni poikien joukossa olin minä hänelle	4. Herra Israelin Jumala on valinnut minun koko isäni huoneesta Israelin kuninkaaksi ijankaikkisesti; sillä hän on Juudan valinnut hallitsiaksi, ja Juudan huoneesta minun isäni huoneen; ja minä olen ollut isäni lapsista hänelle niin kelvollinen, että	28:4 HERra Israelin Jumala on walinnut minun coco minun Isäni huonest Israelin Cuningaxi ijancaickisest: sillä hän on Judan walinnut Förstixi/ ja Judan huonest minun Isäni huonen/ ja minä olen ollut minun Isäni lapsist hänelle nijn

<p>otollinen, niin että hän teki minun koko Israelin kuninkaaksi.</p>	<p>hän teki minun koko Israelin kuninkaaksi.</p>	<p>kelwollinen/ että hän teki minun coco Israelin Cuningaxi.</p>
<p>28:5 Ja kaikkien minun poikieni joukosta, sillä Herra on antanut minulle monta poikaa, hän valitsi poikani Salomon istumaan Herran valtakunnan valtaistuimella ja hallitsemaan Israelia.</p>	<p>5. Ja kaikkein poikaini seassa (sillä Herra on antanut minulle monta poikaa) on hän valinnut poikani Salomon istumaan Herran valtakunnan istuimella Israelin ylitse,</p>	<p>28:5 Ja caickein minun poicaini seas (sillä HERra on andanut minulle monda poica) on hän walinnut minun poicani Salomon istuman HERran waldacunnan istuimella ijancaickisest.</p>
<p>28:6 Ja hän sanoi minulle: 'Sinun poikasi Salomo on rakentava minun temppelini ja esikartanoni; sillä minä olen valinnut hänet pojakseni ja minä olen oleva hänen isänsä.</p>	<p>6. Ja on puhunut minulle: poikas Salomo pitää rakentaman minun huoneeni ja kartanoni; sillä minä olen hänen valinnut pojakseni, ja minä olen hänen isänsä,</p>	<p>28:6 Ja on puhunut minulle: sinun poicas Salomo pitä rakendaman minun huoneni ja cartanoi: sillä minä olen hänen walinnut pojaxeni/ ja minä olen hänen Isäns.</p>
<p>28:7 Ja minä vahvistan hänen kuninkuutensa iankaikkisesti, jos hän on luja ja pitää minun käskyni ja oikeuteni, niinkuin hän nyt tekee.'</p>	<p>7. Ja vahvistan hänen valtakuntansa ijankaikkisesti, ja hän vahvana pysyy, pitäen minun käskyni ja oikeuteni, niinkuin tänäpäkin;</p>	<p>28:7 Ja wahwistan hänen waldacundans ijancaickisest/ jos hän wahwana pysy/ pitäden minun käskyni ja oikeuteni/ nijncuin tänäpägingin.</p>
<p>28:8 Ja nyt minä sanon koko Israelin, Herran seurakunnan, läsnäollessa ja meidän Jumalamme kuullen: Noudattakaa ja tutkikaa kaikkia Herran, Jumalanne, käskyjä, että saisitte pitää omananne tämän hyvän maan ja jättäisitte sen perinnöksi lapsillenne teidän jälkeenne ikuisiksi ajoiksi.</p>	<p>8. Nyt siis, koko Herran kokouksen Israelin silmäin edessä ja meidän Jumalamme korvissa, pitäkää ja tutkistelkaat kaikki Herran teidän Jumalanne käskyt, että te omistaisitte tämän hyvän maan ja jättäisitte sen teidän lapsillenne perinnöksi teidän jälkeenne ijankaikkisesti.</p>	<p>28:8 Nyt sijs coco Israelin/ HERran cocouxen silmäin edes/ ja meidän Jumalam corwis/ pitäkät ja tutkistelcat caicki teidän HERran Jumalan käskyt/ että te omistaisitte tämän hywän maan ja perisitte sen teidän lapsillen teidän jälkeen ijancaickisest.</p>
<p>28:9 Ja sinä, minun poikani Salomo, opi tuntemaan isäsi Jumala ja palvele häntä ehyellä sydämellä ja alttiilla mielellä, sillä Herra tutkii kaikki sydämet ja ymmärtää kaikki ajatukset ja aivoitukset. Jos häntä etsit, niin sinä löydät hänet, mutta jos luovut hänestä, niin hän hylkää sinut iankaikkisesti.</p>	<p>9. Ja sinä, poikani Salomo! tunne isäs Jumala ja palvele häntä kaikesta sydäimestä ja hyvällä mielellä; sillä Herra tutkistelee kaikki sydämet ja ymmärtää kaikkein ajatusten aikomiset; jos etsit häntä, niin sinä löydät hänen; jos hylkää hänen, niin hän sinun hylkää ijankaikkisesti.</p>	<p>28:9 JA sinä minun poikan Salomo/ tunne Isäs Jumala/ ja palwele händä caikest sydäimest/ jä hywällä mielellä: sillä HERra tutkistelee caicki sydämet/ ja ymmärtä caickein ajatuxet/ jos sinä edzit händä/ nijns löydät hänen: jos sinä hyljät hänen/ nijn hän sinun hyljä ijancaickisest.</p>
<p>28:10 Katso siis eteesi, sillä Herra on valinnut sinut rakentamaan temppelipyhäkön. Ole luja ja ryhdy työhön."</p>	<p>10. Niin katso nyt, koska Jumala on sinun valinnut rakentamaan huonetta pyhäksi siaksi: ole vahva ja tee niin.</p>	<p>28:10 Nijn cadzo/ että Jumala on sinun walinnut rakendaman huonetta pyhäxi siaxi/ ole wahwa ja tee nijn.</p>

28:11 Senjälkeen Daavid antoi pojallensa Salomolle temppelin eteisen, sen rakennusten, varastohuoneiden, yläsalien, sisähuoneiden ja armoistuimen huoneen mallin	11. Ja David antoi pojallensa Salomolle pihan muodon ja hänen huonettensa ja tavarahuoneiden, salien ja sisimäisten kammioin, ja armoistuimen huoneen muodon,	28:11 JA Dawid andoi pojallens Salomolle/ pihan ja hänen huonettens/ ja wähain majain/ Salin ja Camaritten sisällisen puolen/ ja Armonistuimen huonen muodon.
28:12 sekä määräykset kaikesta, mitä hänellä oli mielessään: Herran temppelin esikartanoista ja kaikista kammioista ylt ympäri, Jumalan temppelin ja pyhien lahjojen aarekkammioista,	12. Ja vielä kaikkein niiden muodon, jotka hänen mielessänsä olivat, Herran huoneen kartanoista ja kaikista huoneista ympäri, Jumalan huoneen tavaroista ja pyhitetyistä tavaroista,	28:12 Ja vielä caickein nijden jotca hänen mielesäns olit/ nimittäin/ HERran huonen cartanon/ ja caickein wähäisten majain ymbäriins/ Jumalan huonen tawarain ja pyhitetyin caluin tawarain.
28:13 kuin myös pappien ja leeviläisten osastoista, kaikesta Herran temppelissä toimitettavasta palveluksesta ja kaikista Herran temppelin palveluksessa tarvittavista kaluista: kullasta,	13. Pappein ja Leviläisten järjestyksen, ja kaikkein Herran huoneen virkain töiden, ja kaikkein astiain muodon, Herran huoneen palveluksessa.	28:13 Pappein ja Lewitain joucon/ ja caickein HERran huonen wircain töiden/ caickein astiain HERran huonen palweluxes.
28:14 jokaisen palveluksessa tarvittavan kultakalun painosta, kaikista hopeakaluista, jokaisen palveluksessa tarvittavan hopeakalun painosta;	14. Kultaa hän antoi kullan painon jälkeen kaikkinaisiksi astioiksi joka virassa, antoi myös hopiaa jokaiseen hopia-astiaan painonsa, jokaisen virka-astian jälkeen;	28:14 Culda hän andoi cullan painon perän caickinaisixi astioixi joca wiras/ andoi myös hopiata jocaidzeen hopiaastiaan hänen painons/ jocaidzen wircaastian jälken.
28:15 kullasta tehtävien lampunjalkojen ja niiden kunkin lampun kullan painosta, jokaisen lampunjalan ja sen lamppujen painosta; samoin hopeasta tehtävien lampunjalkojen painosta, jokaisen lampunjalan ja sen lamppujen painosta, jokaisen lampunjalan käytön mukaan;	15. Ja kultaa kultaisille kynttiläjaloille ja kultaisille lampuille, jokaiselle kynttiläjälälle ja hänen lampullensa hänen painonsa. Niin antoi hän myös hopiaa hopiakynttiläjaloille ja heidän heidän lampuillensa, jokaisen kynttiläjalan viran jälkeen;	28:15 JA culda cullaisille kyntiläjalgoille/ ja cullaisille lampuille/ jocaidzelle kyntiläjälälle ja hänen lampullens/ hänen painons. Nijn andoi hän myös hopiata hopiakyntiläjalgoille/ ja heidän lampuillens/ jocaidzen kyntiläjalan wiran jälken.
28:16 edelleen näkyleipäpöytien kullan painosta, kunkin pöydän erikseen, samoin hopeasta tehtävien pöytien hopeasta;	16. Niin myös kultaa näkyleipäin pöydiksi, jokaiselle pöydälle painonsa, ja myös hopiaa hopiapöydiksi;	28:16 Andoi hän myös culda cadzomusleipäin pöydixi/ jocaidzelle pöydälle hänen painons/ ja andoi myös hopiata hopiapöydixi.
28:17 haarukkain, maljojen ja kannujen puhtaasta kullasta, samoin kultapikareista, kunkin pikarin painosta, ja hopeapikareista, kunkin pikarin painosta;	17. Ja puhdasta kultaa kolmihaaraisiksi hangoiksi, maljoiksi ja kannuiksi: kultaa myös kultapikareiksi, jokaiselle pikarille painonsa, hopiaa hopiapikareiksi, jokaiselle pikarille painonsa:	28:17 Ja puhdast culda colmihaaraisixi hangoixi/ waskimaljoixi ja cannuixi/ culda myös culdapicareixi/ jocaidzelle picarille painons/ hopiata hopiapicareixi/ jocaidzelle picarille/ painons.

<p>28:18 myöskin suitsutusalttarin puhdistetun kullan painosta ja vaunujen mallista, kultakerubeista, joitten tuli levittää siipensä ja peittää Herran liitonarkki.</p>	<p>18. Ja savu-alttariksi kaikkein puhtaimpaa kultaa painonsa: ja kultaisten Kerubimein ratasten muodon, jotka levittivät siipensä ja peittivät Herran liitonarkin.</p>	<p>28:18 Ja sawuAltarixi caickein puhtambata culda hänen painons/ ja cullaisten Cherubimein ratasten muodon/ jotca heidäns lewitit/ ja peitit HERran lijton Arkin.</p>
<p>28:19 "Tämä kaikki on kirjoituksessa, joka on lähtenyt Herran kädestä; hän on opettanut minulle kaikki tämän mallin mukaan tehtävät työt."</p>	<p>19. Kaikki nämät kirjoitettuna Herran kädeltä, joka minun antoi ymmärtää kaikkein töiden muodon.</p>	<p>28:19 Caicki nämät owat minun annetut kirjoitettuna HERran kädest/ joca minun andoi ymmärtä caickein töiden muodon.</p>
<p>28:20 Ja Daavid sanoi pojallensa Salomolle: "Ole luja ja rohkea ja ryhdy työhön, älä pelkää äläkä arkaile, sillä Herra Jumala, minun Jumalani, on oleva sinun kanssasi. Hän ei jätä sinua eikä hylkää sinua, kunnes olet saanut valmiiksi kaikki Herran temppelissä tehtävät työt.</p>	<p>20. Ja David sanoi pojallensa Salomolle: ole vahva ja miehuullinen, ja tee niin, älä pelkää, älä myös hämmästy; sillä Herra Jumala minun Jumalani on sinun kanssas, ja ei ota kättänsä pois sinulta, eikä hylkää sinua, siihenasti ettäs kaiken viran työt Jumalan huoneessa päättänyt olet.</p>	<p>28:20 Ja Dawid sanoi pojallens Salomolle: ole wahwa ja miehullinen/ ja tee nijn/ älä pelkä/ älä myös wapise/ HERra Jumala minun Jumalan on sinun cansas/ ja ei ota kättäns pois sinulda/ eikä hyljä sinua/ siihenasti ettäs caiken wiran työt Jumalan huones päättänyt olet.</p>
<p>28:21 Ja katso, pappien ja leeviläisten osastot ovat valmiit kaikkinaiseen palvelukseen Jumalan temppelissä, ja sinulla on kaikkiin töihin käytettävänäsi niitä, jotka alttiisti ja taidolla tekevät kaikkinaista palvelusta, niin myös päämiehet ja koko kansa kaikkiin tehtäviisi."</p>	<p>21. Ja katso, pappein ja Leviläisten järjestykset pitää oleman kaikessa Jumalan huoneen palveluksessa ja sinun kanssas on hyväntahtoisia ja ymmärtäväisiä kaikkeen virkaan; niin myös päämiehet ja kaikki kansa, kaikissa sinun asioissas.</p>	<p>28:21 Ja cadzo/ Pappein ja Lewitain joucot pitä oleman caikes Jumalan huonen työs sinun cansas/ ja he owat hywäntahtoiset ja ymmärtäväiset caickeen wircaan/ nijn myös Förstit ja caicki Canssa/ caikis sinun asioisas.</p>
<p>29 LUKU</p>	<p>29 LUKU</p>	<p>XXIX. Lucu</p>
<p>29:1 Sitten kuningas Daavid sanoi koko seurakunnalle: "Minun poikani Salomo, ainoa Jumalan valittu, on nuori ja hento, ja työ on suuri, sillä tämä linna ei ole aiottu ihmiselle, vaan Herralle Jumalalle.</p>	<p>1. Ja kuningas David sanoi koko joukolle: Salomon, yhden minun pojistani, on Jumala valinnut, joka vielä nuori ja heikko on, mutta työ on suuri; sillä ei se ole ihmisen asumasia, vaan Herran Jumalan.</p>	<p>29:1 JA Cuningas Dawid sanoi coco Canssalle: ainoa Salomo minun pojistani/ jonga Jumala on walinnut/ on wielä nuori ja heicko/ mutta työ on suuri: sillä ei se ole ihmisen asumasia/ waan HERran Jumalan.</p>

<p>29:2 Sentähden minä olen kaikin voimin hankkinut Jumalani temppeliä varten kultaa kultaesineihin, hopeata hopeaesineihin, vaskea vaskiesineihin, rautaa rautaesineihin ja puuta puuesineihin, onyyskiviä ja muita jalokiviä, mustankiiltävää ja kirjavaa kiveä, kaikkinaisia kalliita kiviä ja marmorikiveä suuret määrät.</p>	<p>2. Ja minä olen kaikesta voimastani valmistanut Jumalani huoneelle kultaa kultakaluiksi, hopiaa hopiaisiksi, vaskea vaskisiksi, rautaa rautaisiksi, puuta puuaseiksi, ja onikin kiviä, kiinniliitetyitä rubineja, monen-pilkullisia kiviä, ja kaikkinaisia kalliita kiviä, ja marmorikiviä sangen paljon.</p>	<p>29:2 Ja minä olen kaikesta minun voimastani valmistanut HERran huoneelle/ celda celdacaluixi/ hopiata hopiaisixi/ waske waskisixi/ rauta rautaisixi/ puuta puuaseixi. Ja Onichin kiwiä/ kiinniliitetyitä Rubinejä/ monen pilkuisia kiwiä/ ja caickinaisia callita kiwiä/ ja marmorikiwiä sangen paljon.</p>
<p>29:3 Koska minun Jumalani temppeli on minulle rakas, minä vielä luovutan omistamani kullan ja hopean Jumalani temppeliä varten, kaiken lisäksi, minkä olen pyhäkköä varten hankkinut:</p>	<p>3. Ja olen vielä antanut hyvästä tahdostani Jumalani huoneeseen mitä minun omani on, kultaa ja hopiaa, ylitse sen kaiken, minkä minä olen valmistanut pyhän huoneeseen:</p>	<p>29:3 Ja olen andanut minun omastakin hywydestäni (sillä minulla on hyvä tahto minun Jumalani huoneelle) celda ja hopiata Jumalan pyhän huoneeseen/ ylidze sen kaiken kuin minä olen valmistanut.</p>
<p>29:4 kolmetuhatta talenttia kultaa, Oofirin kultaa, ja seitsemäntuhatta talenttia puhdistettua hopeata huoneitten seinien silaamiseksi,</p>	<p>4. Kolmetuhatta leiviskää ophirin kultaa ja seitsemäntuhatta leiviskää puhdasta hopiaa, silata huonetten seiniä,</p>	<p>29:4 Colme tuhatta leiwiskätä Ophirin celda/ ja seidzemen tuhatta leiwiskätä puhdast hopiata/ silata huonen seiniä.</p>
<p>29:5 kultaa kultaesineihin ja hopeata hopeaesineihin ja kaikkinaisiin taitomiesten käten töihin. Tahtooko kukaan muu tänä päivänä tuoda vapaaehtoisesti, täysin käsin, lahjoja Herralle?"</p>	<p>5. Kultaa kultaisiin, ja hopiaa hopiaisiin ja kaikkinaisiin töihin, tekiäin käden kautta. Ja kuka on hyväntahtoinen täyttämään kättänsä tänäpäpä Herralle?"</p>	<p>29:5 Että se on celda kuin celda on/ ja hopia kuin hopia on/ ja caickinaisijn töihin tekiäin käden kautta. Ja cuca on hyvän tahtoinen täyttämän hänen kättäns HERran edes?"</p>
<p>29:6 Silloin tulivat vapaaehtoisesti perhekunta-päämiehet, Israelin sukukuntien ruhtinaat, tuhannen- ja sadanpäämiehet ja kuninkaan töiden ylivalvojat.</p>	<p>6. Niin isäin päämiehet ja Israelin sukukuntain päämiehet, niin myös tuhanten ja satain päämiehet, ja kuninkaan töiden päämiehet olivat hyväntahtoiset,</p>	<p>29:6 NIin Isäin Förstit/ ja Israelin sucucundain Förstit/ nijn myös tuhannen ja sadan Förstit/ ja Cuningan töiden Förstit/ olit hyvän tahtoiset.</p>
<p>29:7 Ja he antoivat Jumalan temppelissä tehtäviin töihin viisituhatta talenttia ja kymmentuhatta dareikkia kultaa, kymmentuhatta talenttia hopeata, kahdeksantoista tuhatta talenttia vaskea ja satatuhatta talenttia rautaa.</p>	<p>7. Ja antoivat Jumalan huoneen palvelukseen viisituhatta leiviskää kultaa, ja kymmentuhatta kultapenninkiä, ja kymmentuhatta leiviskää hopiaa, kahdeksantoistakymmentä tuhatta leiviskää vaskea, ja satatuhatta leiviskää rautaa.</p>	<p>29:7 Ja annoit Jumalan huoneen palvelukseen/ wijsi tuhatta leiwiskätä celda/ ja kymmenen tuhatta celdapeningitä/ ja kymmenen tuhatta leiwiskätä hopiata/ cahdexantoistakymmendä leiwiskätä waske/ ja sata tuhatta leiwiskätä rauta.</p>

29:8 Ja jolla oli hallussaan jalokiviä, antoi ne Herran temppelin aarteisiin, geersonilaisen Jehielin huostaan.	8. Ja joiden tyköä kiviä löydettiin, ne he antoivat Herran huoneen tavaroihin, Jehielin Gersonilaisen käden alle.	29:8 Ja joiden tykö kiiviä löyttin/ ne he annoit HERran huonen tavaroihin. Jehielin Gersoniterin käden ala.
29:9 Ja kansa iloitsi heidän alttiudesta, sillä he antoivat ehyellä sydämellä vapaaehtoiset lahjansa Herralle; ja kuningas Daavid oli myös suuresti iloissansa.	9. Ja kansa iloitsi, että he niin hyvästä tahdosta antoivat; sillä he antoivat Herralle vaasta sydäimestä, vapaasta tahdostansa. Ja kuningas David oli myös sangen suuresti iloissansa.	29:9 Ja Canssa olit iloiset ja hyvän tahtoiset: sillä he annoit HERralle caikest sydäimest wapast tahdostans. Ja Cuningas Dawid oli myös sangen suurest iloisans.
29:10 Ja Daavid kiitti Herraa koko seurakunnan läsnäollessa; Daavid sanoi: "Ole kiitetty, Herra, meidän isämme Israelin Jumala, iankaikkisesta iankaikkiseen.	10. Ja David kiitti Herraa kaiken kansan edestä ja sanoi: kiitetty ole sinä Herra, Israelin meidän isämme Jumala ijancaikkisesta ijancaikkiseen!	29:10 Kijtti Jumalata/ ja sanoi caiken Canssan edes: kijtetty ole sinä HERra Israelin meidän Isäim Jumala ijancaickisest.
29:11 Sinun, Herra, on suuruus ja väkevyys ja loisto ja kunnia ja kirkkaus, sillä sinun on kaikki taivaassa ja maan päällä. Sinun, Herra, on valtakunta, ja sinä olet korotettu kaiken pääksi.	11. Sillä sinun, Herra, on suuruus, ja voima, ja kunnia, ja voitto, ja kiitos; sillä kaikki, mitä taivaassa ja maan päällä on, se on sinun. Sinun Herra on valtakunta, ja sinä olet korotettu kaikkein päämiesten ylitse.	29:11 Sillä sinun on suuruus/ ja voima/ ja cunnia/ ja woitto/ ja kijtos: sillä caicki mitä maan päällä ja taiwas on/ se on sinun. Sinun HERra on waldacunda/ ja sinä olet corgotettu caickein päämiesten ylidze.
29:12 Rikkaus ja kunnia tulevat sinulta, sinä hallitset kaikki, ja sinun kädessäsi on voima ja väkevyys. Sinun vallassasi on tehdä mikä tahansa suureksi ja väkeväksi.	12. Rikkaus ja kunnia ovat sinun edessä, ja sinä hallitset kaikki kappaleet, ja sinun kädessäsi on väki ja voima: sinun kädessäsi on kaikki suureksi ja väkeväksi tehdä.	29:12 Rickaus ja cunnia owat sinun edesäs/ ja sinä hallidzet caicki cappalet. Sinun myös kädesäs on wäki ja woima/ sinä teet suurexi ja wäkewäxi.
29:13 Me siis kiitämme sinua, meidän Jumalaamme; me ylistämme sinun ihanaa nimeäsi.	13. Ja nyt meidän Jumalamme! me kiitämme sinua, ja ylistämme sinun kunnias nimeä.	29:13 MEidän Jumalam me kijtäm sinua/ ja sinun herraudes nime ylistäm.
29:14 Sillä mitä olen minä, ja mitä on minun kansani, kyetäksemme antamaan tällaisia vapaaehtoisia lahjoja? Vaan kaikki tulee sinulta, ja omasta kädestäsi olemme sen sinulle antaneet.	14. Sillä mikä minä olen, ja mikä on minun kansani, että me olemme niin paljon voineet antaa hyvällä mielellä, niinkuin se nyt tapahtuu? sillä se on kaikki sinulta tullut, ja sinun kädestäs olemme me antaneet sinulle sen.	29:14 Sillä mikä minä olen/ ja mikä on minun Canssan? Että me olem nijn paljo woinet/ että me uhram hywällä mielellä/ nijncuin se nyt tapahtu? sillä se on caicki sinulda tullut/ ja sinun kädestäs olemma me andanet sinulle sen.
29:15 Sillä me olemme muukalaisia ja vieraita sinun edessäsi, niinkuin kaikki meidän isämmeikin; niinkuin varjo ovat meidän päivämme maan päällä eikä ole, mihin toivonsa panna.	15. Sillä me olemme muukalaiset ja oudot sinun edessä, niinkuin kaikki meidän isämmeikin: meidän ikämme on maan päällä niinkuin varjo, ja ei täällä ole yhtään viipymystä.	29:15 Sillä me olemma muucalaiset ja oudot sinun edesäs/ nijncuin myös caicki meidän Isämmeikin olit. Meidän ikäm on maan päällä nijncuin warjo/ ja ei täällä ole yhtän wijpymystä.

29:16 Herra, meidän Jumalamme, kaikki tämä runsaus, jonka me olemme hankkineet rakentaaksemme temppelin sinulle, sinun pyhälle nimellesi, on sinun kädestäsi, ja sinun on kaikki tynni.	16. Herra meidän Jumalamme! kaikki tämä kalun paljous, jonka me olemme valmistaneet sinun pyhälle nimelles rakentaa huonetta, se on kaikki tullut sinun kädestäs, ja ne ovat kaikki sinun.	29:16 HERra meidän Jumalam/ caicki tämä calun paljous/ jonga me olemma walmistanet sinun pyhälle nimelles raketa huonetta/ se on caicki tullut sinun kädestäs/ ja ne owat caicki sinun.
29:17 Ja minä tiedän, Jumalani, että sinä tutkit sydämen ja mielistyt vilpittömyyteen. Vilpittömällä sydämellä minä olen antanut kaikki nämä vapaaehtoiset lahjat, ja nyt minä olen ilolla nähnyt, kuinka sinun täällä oleva kansasi on antanut sinulle vapaaehtoiset lahjansa.	17. Minun Jumalani! minä tiedän, että tutkistelet sydämen ja tahdot vakuutta. Sentähden olen myös minä kaikki nämät yksivakaisesta sydäimestä antanut vapaalla mielellä. Ja minä näin nyt ilolla tämän sinun kansas, joka tässä on, että se on hyvällä mielellä sinulle antanut.	29:17 Minun Jumalan/ minä tiedän että tutkistelet caicki sydämen pohjat/ ja racastat oikeutta. Sentähden olen myös minä caicki nämät yxikertaisest sydäimest andanut sinulle wapast mielest. Ja minä näin ilolla tämän sinun Canssas/ joca täsä on/ että se on hyvällä mielellä sinulle andanut.
29:18 Herra, meidän isäimme Aabrahamin, Iisakin ja Israelin Jumala, säilytä tällaisina ainiaan kansasi sydämen ajatukset ja aivoitukset ja ohjaa heidän sydämensä puoleesi.	18. Herra meidän isäimme Abrahamin, Isaakin ja Israelin Jumala! pidä ijankaikkisesti tämänkaltainen mieli ja tahto kansas sydämessä, ja valmista heidän sydämensä sinun tykös.	29:18 HERra meidän Isäim Abrahamin/ Isaachin ja Israelin Jumala/ pidä ijancaickisest tämäncaltainen mieli ja tahto sinun Canssas sydämes/ ja walmista heidän sydändäns sinun tygös.
29:19 Ja anna minun pojalleni Salomolle ehyt sydän noudattamaan sinun käskyjäsi, todistuksiasi ja säädöksiäsi, toimittamaan kaikki tämä ja rakentamaan tämä linna, jota varten minä olen valmistuksia tehnyt."	19. Ja pojalleni Salomolle anna täydellinen sydän pitämään sinun käskys, todistukses ja säätys, niin että hän ne kaikki tekis ja rakentais tämän asuinsian, jonka minä olen valmistanut.	29:19 Ja minun pojalleni Salomolle anna oikia ja täydellinen sydän pitämän sinun käskys/ todistuxes ja oikeudes/ nijn että hän ne caicki tekis/ ja rakennais tämän asuinsian/ jonga minä olen walmistanut.
29:20 Sitten Daavid sanoi kaikelle seurakunnalle: "Kiittäkää Herraa, Jumalaanne." Ja kaikki seurakunta kiitti Herraa, isiensä Jumalaa, ja he kumartuivat maahan ja osoittivat kunniaa Herralle ja kuninkaalle.	20. Ja David sanoi kaikelle kansalle: kiittäkää Herraa teidän Jumalaanne! ja kaikki kansa kiitti Herraa isäinsä Jumalaa, kumarsivat ja rukoilivat Herraa ja kuningasta,	29:20 JA Dawid sanoi caikelle Canssalle: kijttäkät HERra teidän Jumalatan. Ja caicki Canssa kijtit HERra heidän Isäins Jumalata/ cumarsit idzens ja rucoilit HERra ja Cuningast/
29:21 Ja seuraavana päivänä he teurastivat teuraita Herralle ja uhrasivat polttouhreja Herralle: tuhat härkää, tuhat oinasta ja tuhat karitsaa ja niihin kuuluvat juomauhrit sekä teurasuhreja suuren joukon koko Israelin puolesta.	21. Ja he uhrasivat Herralle uhrin, ja toisena päivänä uhrasivat he polttouhrin Herralle, tuhannen mullia, tuhannen oinasta, tuhannen karitsaa, ja heidän juomauhrinsa, ja monta muuta uhria kaiken Israelin edessä.	ja uhrasit HERralle uhrin. 29:21 Ja toisna päiwänä uhrasit he polttouhrin HERralle/ tuhannen härkä/ tuhannen oinasta/ tuhannen caridzata/ ja heidän juomauhrins/ ja monda uhria caiken Israelin edes.

29:22 Niin he söivät ja joivat Herran edessä sinä päivänä suuresti iloiten ja tekivät toistamiseen Salomon, Daavidin pojan, kuninkaaksi ja voitelivat hänet Herralle ruhtinaaksi, ja Saadokin papiksi.	22. Ja he söivät ja joivat sinä päivänä sangen suurella ilolla Herran edessä, ja tekivät Salomon Davidin pojan toisen kerran kuninkaaksi ja voitelivat hänen Herralle hallitsiaksi ja Zadokin papiksi.	29:22 Ja he söit ja joit sinä päiwänä sangen suurella ilolla HERran edes. Ja teit Salomon Dawidin pojan toisen kerran Cuningaxi/ ja woitelit hänen HERralle Förstixi/ ja Zadochin Papixi.
29:23 Ja Salomo istui Herran valtaistuimelle kuninkaaksi isänsä Daavidin sijaan, ja hän menestyi; ja koko Israel totteli häntä.	23. Ja niin Salomo istui Herran istuimelle kuninkaaksi isänsä Davidin siaan, ja oli onnellinen; ja koko Israel oli hänelle kuuliainen.	29:23 JA nijn Salomo istui HERran istuimella Cuningaxi hänen Iäns Dawidin siaan/ oli onnellinen/ ja coco Israelin Canssa oli hänelle cuuliainen:
29:24 Samoin kaikki päämiehet, urhot ja myös kaikki kuningas Daavidin pojat kättä lyöden lupautuivat kuningas Salomon alamaisiksi.	24. Niin myös kaikki päämiehet ja voimalliset, ja kaikki kuningas Davidin lapset antoivat itsensä kuningas Salomon alle.	29:24 Nijn myös caicki päämiehet ja woimalliset/ ja caicki Cuningas Dawidin lapset annoit heidäns Cuningas Salomon ala.
29:25 Herra teki Salomon ylen suureksi koko Israelin silmissä ja antoi hänelle kuninkuuden loiston, jonka kaltaista ei ollut yhdelläkään kuninkaalla Israelissa ollut ennen häntä.	25. Ja Herra teki Salomon enemmän ja enemmän suuremmaksi kaiken Israelin edessä, ja antoi hänelle kuuluisan valtakunnan, jonkalkaltaista ei yhdelläkään kuninkaalla Israelissa hänen edellänsä ole ollut.	29:25 Ja HERra teki Salomon enämmin ja enämmin jalommaxi caiken Israelin edes. Ja andoi hänelle cuuluisan waldacunnan/ jongacaltaista ei yhdelläkän Cuningalla Israelis hänen edelläns ole ollut.
29:26 Daavid, Iisain poika, oli hallinnut koko Israelia.	26. Ja niin oli David, Isain poika, koko Israelin kuningas.	29:26 Ja nijn oli Dawid Isain poica coco Israelin Cuningas.
29:27 Ja aika, jonka hän hallitsi Israelia, oli neljäkymmentä vuotta; Hebronissa hän hallitsi seitsemän vuotta, ja Jerusalemissa hän hallitsi kolmekymmentä kolme vuotta.	27. Mutta aika, jonka hän oli Israelin kuninkaana, oli neljäkymmentä ajastaikaa. Hebronissa hän hallitsi seitsemän ajastaikaa ja Jerusalemissa kolmeneljättäkymmentä.	29:27 Mutta aica cuin hän oli Israelin Cuningasna/ oli neljäkymmendä ajastaica. Hebronis hallidzi hän seidzemen ajastaica/ ja Jerusalemis colme neljättäkymmendä.
29:28 Ja hän kuoli päästyänsä korkeaan ikään, elämästä, rikkaudesta ja kunniasta kyllänsä saaneena, ja hänen poikansa Salomo tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	28. Ja hän kuoli hyvällä ijällä, ravittuna elämästä, rikkaudesta ja kunniasta; ja hänen poikansa Salomo tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	29:28 Ja hän cuoli hywällä ijällä/ täytetty elämäst/ rickaudest ja cunniast. Ja hänen poicans Salomo tuli Cuningaxi hänen siaans.
29:29 Daavidin vaiheet, sekä aikaisemmat että myöhemmät, ovat kirjoitettuina näkijä Samuelin historiassa, profeetta Naatanin historiassa ja tietäjä Gaadin historiassa;	29. Mutta kuningas Davidin teot ensimmäiset ja viimeiset, katso, ne ovat kirjoitetut näkiän Samuelin teoissa, ja prophetan Natanin teoissa, ja näkiän Gadin teoissa,	29:29 Mutta Cuningas Dawidin tegot ensimmäiset ja wijmeiset/ cadzo/ ne owat caicki kirjoitetut sen Näkiän Samuelin tegois/ ja Prophetan Nathanin tegois/ ja sen Näkiän Gadin tegois.

29:30 samoin koko hänen hallituksensa ja hänen tekemänsä urotyöt sekä hänen, Israelin ja kaikkien maitten valtakuntain kohtalot.	30. Kaiken hänen valtakuntansa, väkevyytensä ja aikainsa kanssa, jotka hänen ja Israelin, ja kaikkein maan valtakuntain aikana kuluneet ovat.	29:30 Caiken hänen waldacundans/ wäkewydens ja aicans cansa/ cuin hänen ja Israelin/ ja caickein maan waldacundain aicana culunet owat.

TOINEN AIKAKIRJA	2. AIKAKIRJA	Toinen Chrönikän Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Salomo, Daavidin poika, vahvistui kuninkuudessansa, ja Herra, hänen Jumalansa, oli hänen kanssansa ja teki hänet ylen suureksi.	Ja Salomo Davidin poika vahvisti itsensä valtakuntaansa; ja Herra hänen Jumalansa oli hänen kanssansa ja teki hänen aina suuremmaksi.	1:1 JA Salomo Dawidin poica wahwistettin waldacundaans/ ja HERra hänen Jumalans oli hänen cansans/ ja teki hänen aina suuremmaksi.
1:2 Ja Salomo antoi kutsun koko Israelille, tuhannen- ja sadanpäämiehille, tuomareille ja kaikille ruhtinaille koko Israelissa, perhekunta-päämiehille;	2. Ja Salomo puhui koko Israelin kanssa tuhanten ja satain päämiesten kanssa, tuomarein ja kaikkien esimiesten kanssa Israelissa, ja ylimmäisten isäin kanssa.	1:2 Ja Salomo puhui coco Israelin cansa/ tuhannen ja sadan Päämiesten cansa/ Duomarein ja caickein Förstein cansa Israelis/ ja ylimmäisten Isäin cansa.
1:3 ja niin Salomo ja koko seurakunta hänen kanssaan menivät uhrikukkulalle, joka oli Gibeonissa, sillä siellä oli Jumalan ilmestysmaja, jonka Herran palvelija Mooses oli tehnyt erämaassa.	3. Ja he menivät, sekä Salomo että koko joukko korkeudelle, joka oli Gibeonissa; sillä siellä oli Jumalan seurakunnan maja, jonka Moses Herran palvelia teki korvessa.	1:3 Että he menisit/ Salomo ja coco joucko corkeuxelle/ cuin on Gibeonis: sillä siellä oli Jumalan seuracunnan maja/ jonga Moses HERRan palwelia teki corwes.
1:4 Mutta Jumalan arkin oli Daavid tuonut Kirjat-Jearimista siihen paikkaan, jonka Daavid oli sille valmistanut; sillä hän oli pystyttänyt sille majan Jerusalemiin.	4. Mutta Jumalan arkin oli David vienyt Kirjatjearimista sinne, johon David oli sille sian valmistanut; sillä hän oli rakentanut sille majan Jerusalemissa.	1:4 Sillä Dawid oli wienyt Jumalan Arkin KiriathJearimist sinne/ johonga hän oli hänelle sian walmistanut: sillä hän oli rakendanut hänelle majan Jerusalemis.
1:5 Ja vaskialttari, jonka Besalel, Uurin poika, Huurin pojanpoika, oli rakentanut, oli siellä Herran asumuksen edessä; Salomo ja seurakunta etsivät häntä siellä.	5. Ja vaskialttari, jonka Betsaleel Urin poika Hurin pojan poika rakentanut oli, oli siellä Herran asuinsian edessä. Ja Salomo ja koko joukko etsivät sitä.	1:5 Ja se waskiAltari/ jonga Besaleel Urin poica Hurin pojan/ rakendanut oli/ oli siellä HERran asuinsian edes. Ja Salomo ja coco joucko edzeit sitä.
1:6 Ja Salomo uhrasi siellä Herran edessä ilmestysmajan vaskialttarilla; hän uhrasi sen päällä tuhat polttouhria.	6. Ja Salomo nousi sinne ylös vaskialttarin tykö Herran eteen, joka siellä seurakunnan majassa oli, ja uhrasi sen päällä tuhannen polttouhria.	1:6 Ja Salomo uhrais HERran edes waskiAltarilla/ joca siellä HERran seuracunnan majas oli/ tuhannen polttouhria.
1:7 Sinä yönä Jumala ilmestyi Salomolle ja sanoi hänelle: "Ano, mitä tahdot minun sinulle antavan."	7. Sinä yönä ilmestyi Jumala Salomolle ja sanoi hänelle: ano, mitä minä sinulle antaisin.	1:7 SInä yönä ilmestyi Jumala Salomolle/ ja sanoi hänelle: ano/ mitä minä sinulle annan?
1:8 Salomo vastasi Jumalalle: "Sinä olet tehnyt suuren laupeuden minun isälleni Daavidille ja tehnyt minut kuninkaaksi hänen sijaansa.	8. Ja Salomo sanoi Jumalalle: sinä olet tehnyt suuren armon isälleni Davidille, ja olet tehnyt minun hänen siaansa kuninkaaksi:	1:8 Ja Salomo sanoi Jumalalle: sinä olet tehnyt suuren armon minun Isälleni Dawidille/ ja olet tehnyt minun hänen sians Cuningaxi.

<p>1:9 Niin toteutukoon nyt, Herra Jumala, sinun isälleni Daavidille antamasi sana; sillä sinä olet pannut minut hallitsemaan kansaa, jota on paljon niinkuin tomua maassa.</p>	<p>9. Olkoon nyt, Herra Jumala, sanas totinen minun isälleni Davidille; sillä sinä olet tehnyt minun niin paljon kansan kuninkaaksi, kuin tomua on maan päällä;</p>	<p>1:9 Olcon nyt HERra Jumala sinun sanas totinen minun Isälleni Dawidille: sillä sinä olet tehnyt minun Canssan Cuningaxi/ joita nijn monda on cuin tomua maan päällä.</p>
<p>1:10 Anna siis minulle viisaus ja taito lähteä ja tulla tämän kansan edellä, sillä kuka voi muuten tätä sinun suurta kansaasi tuomita?"</p>	<p>10. Niin anna minulle nyt taito ja ymmärrys, käydäkseni tämän kansan edessä ulos ja sisälle; sillä kuka voi tuomita tätä suurta kansaas?</p>	<p>1:10 Nijn anna minulle nyt taito ja ymmärrys/ käydäxeni tämän Canssan edes ulos ja sisälle: sillä cuca woi duomita tätä sinun suurta Canssas?</p>
<p>1:11 Ja Jumala sanoi Salomolle: "Koska sinulla on tämä mieli etkä anonut rikkautta, tavaraa ja kunniaa, et vihamiestesesi henkeä, etkä myöskään anonut pitkää ikää, vaan anoit itsellesi viisautta ja taitoa tuomitaksesi minun kansaani, jonka kuninkaaksi minä olen sinut tehnyt,</p>	<p>11. Niin sanoi Jumala Salomolle: että se on sinun mielessäs, ja et anonut rikkautta, tavaraa eli kunniaa, eli vihamiestesieluja, etkä anonut pitkää ikää, vaan anoit taitoa ja ymmärrystä, tuomitaksesi minun kansaani, joiden kuninkaaksi minä olen sinun pannut;</p>	<p>1:11 Nijn sanoi Jumala Salomolle: että se on sinun mielesäs/ ja et ole anonut rickautta/ eli tawarata/ eli suurta cunniata/ eli wihamiestesieluja/ eli pitkä ikä/ mutta olet anonut taito ja ymmärrystä/ duomitaxes minun Canssani/ joinen Cuningaxi minä olen sinun pannut.</p>
<p>1:12 niin annetaan sinulle viisaus ja taito; ja lisäksi minä annan sinulle rikkautta, tavaraa ja kunniaa, niin ettei sitä ole ollut niin paljoa kenelläkään kuninkaalla ennen sinua eikä tule olemaan sinun jälkeesi."</p>	<p>12. Niin olkoon sinulle taito ja ymmärrys annettu: vielä sitte annan minä sinulle rikkautta, ja tavaraa ja kunniaa, niin ettei sinun vertaistas kuningasten seassa ennen sinua ole ollut, eikä myös sinun jälkees tule.</p>	<p>1:12 Nijn olcon sinulle taito ja ymmärrys annettu/ wielä sijtte annan minä sinulle rickautta/ hywyttä ja cunniata/ nijn ettei sinun wertas Cuningasten seas ennen sinua ole ollut/ eikä myös sinun jälkes tule.</p>
<p>1:13 Käytyään uhrikukkulalla, joka oli Gibeonissa, Salomo palasi ilmestysmajalta Jerusalemiin ja hallitsi Israelia.</p>	<p>13. Ja Salomo tuli korkeudelta, joka oli Gibeonissa, Jerusalemiin, seurakunnan majasta, ja hallitsi Israelia.</p>	<p>1:13 Ja Salomo tuli corkeuxelda/ joca oli Gibeonis/ Jerusalemijn/ seuracunnan majasta/ ja hallidzi Israelin.</p>
<p>1:14 Ja Salomo kokosi sotavaunuja ja ratsumiehiä, niin että hänellä oli tuhannet neljätsadat sotavaunut ja kaksitoista tuhatta ratsumiestä. Ne hän sijoitti vaunukaupunkeihin ja kuninkaan luo Jerusalemiin.</p>	<p>14. Ja Salomo kokosi itsellensä rattaita ja hevosmiehiä, niin että hänellä oli neljäsataa toistatuhatta ratasta ja kaksitoistakymmentä tuhatta hevosmiestä, ja antoi heidän olla rataskaupungeissa ja kuninkaan tykönä Jerusalemissa.</p>	<p>1:14 JA Salomo cocois idzellens rattaita ja hewoismiehiä/ nijn että hän jo saatti cocoon neljä sata toistatuhatta ratasta/ a caxitoistakymmendä tuhatta hewoismiestä/ ja andoi heidän olla ratas Caupungeis/ ja Cuningan tykönä Jerusalemis.</p>
<p>1:15 Ja kuningas toimitti niin, että Jerusalemissa oli hopeata ja kultaa kuin kiviä, ja setripuuta niin paljon kuin metsäviikunapuita Alankomaassa.</p>	<p>15. Ja kuningas toimitti niin että hopiaa ja kultaa oli Jerusalemissa niin paljo kuin kiviäkin, ja sedripuita kuin metsäfikunapuitakin laaksoissa.</p>	<p>1:15 Ja Cuningas toimitti nijn että hopiata ja culda oli Jerusalemis nijn paljo cuin kiwiäkin/ ja Cedripuita cuin willificuna puitakin laxois.</p>

1:16 Ja hevoset, mitä Salomolla oli, tuotiin Egyptistä ja Kuvesta; kuninkaan kauppiat noutivat niitä Kuvesta maksua vastaan.	16. Ja Salomolle vietiin hevosta Egyptistä ja kudotuskaluja. Ja kuninkaan kauppamiehet ostivat ne kudotuskalut.	1:16 Ja Salomolle wietin hewoisita Egyptist/ ja caickinaista tawarata. Ja Cuningan cauppamiehet ostit ne tawarat.
1:17 Egyptistä tuodut vaunut maksoivat kuusisataa hopeasekeliä ja hevonen sata viisikymmentä. Samoin tuotiin niitä heidän välityksellään kaikille heettiläisten ja aramilaisten kuninkaille.	17. Ja he menivät ylös ja veivät ne Egyptistä, ja jokainen ratas maksoi kuusisataa hopenapenninkiä, ja hevonen sata ja viisikymmentä. Ja niin vietiin niitä myös kaikkein Hetiläisten ja Syrian kuninkaiden tykö heidän kättensä kautta.	1:17 Ja weit ne Egyptistä/ ja jocainen ratas maxoi cuusi sata hopenapenningitä/ ja hewoinen sata ja wijsikymmendä. Ja nijn wietin ne myös caickein Hetherein ja Syrian Cuningasten tygö heidän kättens cautta.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Ja Salomo käski ryhtyä rakentamaan temppeliä Herran nimelle ja kuninkaallista linnaa itsellensä.	1. Ja Salomo aikoi rakentaa Herran nimelle huoneen ja myös valtakunnallensa huonetta.	2:1 JA Salomo aikoi raketa HERran nimelle huonetta/ ja myös hänen waldacunnallens huonetta.
2:2 Ja Salomo määräsi seitsemänkymmentä tuhatta miestä taakankantajiksi ja kahdeksankymmentä tuhatta miestä kivenhakkaajiksi vuoristoon ja niille kolmetuhatta kuusisataa työnjohtajaa.	2. Ja Salomo luki seitsemänkymmentä tuhatta miestä kuormain kantajiksi ja kahdeksankymmentä tuhatta hirtten hakkaajiksi vuorille, ja kolmetuhatta ja kuusisataa teettäjää heidän ylitsensä.	2:2 Ja luki seidzemenkymmendä tuhatta miestä cuorman candaixi/ ja cahdexankymmendä tuhatta hirtten hackaixi wuorille/ ja colme tuhatta ja cuusi sata teettäjätä heidän päällens.
2:3 Sitten Salomo lähetti Huuramille, Tyron kuninkaalle, sanan: "Tee minulle sama, minkä teit isälleni Daavidille, jolle lähetit setripuita, että hän rakentaisi itsellensä linnan asuaksensa siinä.	3. Ja Salomo lähetti kuningas Hiram in tykö Tyroon ja käski hänelle sanoa: niinkuin sinä minun isäni Davidin kanssa teit ja lähetit hänelle sedripuita, rakentaaksensa itsellensä huonetta, jossa hänen asuman piti:	2:3 JA Salomo lähetti Cuningas Hiram in tygö Tyron/ ja käski hänelle sanoa: nijncuins minun Isäni Dawidin cansa teit/ ja lähetit hänelle Cedripuita/ raketaxens hänellens huonetta/ josa hänen asuman piti.
2:4 Katso, minä rakennan temppelin Herran, Jumalani, nimelle, pyhittäkseni sen hänelle, että siinä poltettaisiin hyvänhajuista suitsutusta hänen edessänsä, pidettäisiin aina esillä näkyleipiä ja uhrattaisiin polttouhreja aamuin ja illoin, sapatteina, uudenkuun päivinä ja Herran, meidän Jumalamme, juhlina; tämä on Israelin ikuinen velvollisuus.	4. Katso, minä rakennan Herran minun Jumalani nimelle huoneen, että se hänelle pyhitettäisiin, suitsutettaa hyvän hajun uhria hänen edessänsä, ja aina valmistettaa näkyleipiä ja polttouhria, aamulla ja ehtoolla, lepopäivinä ja uusilla kuilla, ja Herran meidän Jumalamme juhlina: ijankaikkisesti pitää tämä oleman Israelin edessä.	2:4 Cadzo/ minä rakennan HERralle minun Jumalani nimelle huonen/ että se hänelle pyhitetäisiin/ poldetta hywän hajun uhria hänen edesäns/ ja aina walmistetta cadzomusleipiä ja polttouhria amulla ja ehtona/ lepopäiwinä ja udella Cuulla/ ja meidän HERram Jumalam juhlina ijancaickisest/ Israelin edes.

<p>2:5 Ja temppeli, jonka minä rakennan, on oleva suuri; sillä meidän Jumalamme on suurin kaikista jumalista.</p>	<p>5. Ja huone, jonka minä rakennan, pitää oleman suuri; sillä meidän Jumalamme on suurempi kaikkia jumalia.</p>	<p>2:5 Ja se huone/ jonga minä rakennan/ pitää oleman suuri: sillä meidän Jumalam on suurempi kuin kaikki jumalat.</p>
<p>2:6 Kuka kykenisi rakentamaan hänelle huoneen? Taivaisiin ja taivasten taivaisiin hän ei mahdu. Mikä siis olen minä rakentamaan hänelle temppeliä muuta varten kuin uhratakseni hänen edessänsä?</p>	<p>6. Mutta kuka on niin voimallinen, että hän rakentaa hänelle huoneen? sillä taivaat ja taivasten taivaat ei taida käsittää häntä: mikä siis minä olen rakentamaan hänelle huonetta? mutta ainoastaan suitsuttamaan hänen edessänsä.</p>	<p>2:6 Mutta cuca on nijn voimallinen/ että hän rakenda hänelle huonen? sillä kaikki taiwat ja taiwasten taiwat ei taida käsittää händä: mikä siis minä olen rakendaman hänelle huonetta? mutta ainoastans suidzutta hänen edesäns.</p>
<p>2:7 Niin lähetä nyt minulle mies, joka on taitava tekemään kulta-, hopea-, vaski- ja rautatöitä, niin myös töitä purppuranpunaisista, helakanpunaisista ja punasinisistä langoista, ja joka osaa veistää veistoksia, työskentelemään yhdessä niiden taitajien kanssa, joita minulla on Juudassa ja Jerusalemissa ja jotka minun isäni Daavid on hankkinut.</p>	<p>7. Niin lähetä nyt minulle taitava mies työtä tekemään kullasta, hopiasta, vaskesta, raudasta, purpurasta, tulipunaisista ja sinisistä villoista, ja joka taitaa kaivaa, taitavain kanssa, jotka minun tykönäni ovat Juudassa ja Jerusalemissa, jotka minun isäni David on valmistanut.</p>	<p>2:7 Nijn lähetä minulle taitawa mies työtä tekemän cullast/ hopiast/ waskest/ raudast/ skarlacanast/ rosinpunaisest/ ja kellaisest silkist/ ja se joca taita caiwa taitawitten cansa/ jotca minun tykönäni owat Judas ja Jerusalemiss/ jotca minun Isäni Dawid on walmistanut.</p>
<p>2:8 Ja lähetä minulle setripuita, kypressipuita ja santelipuita Libanonilta, sillä minä tiedän, että sinun palvelijasi osaavat hakata Libanonin puita; ja katso, minun palvelijani olkoot sinun palvelijaisi kanssa.</p>	<p>8. Ja lähetä minulle sedripuita ja honkia, ja Heben puita Libanonista; sillä minä tiedän sinun palvelias taitavan hakata puita Libanonissa. Ja katso, minun palveliani pitää oleman sinun palveliais kanssa,</p>	<p>2:8 Ja lähetä minulle Cedripuita/ ja hongia/ ja Heben puita Libanonin mäest: sillä minä tiedän sinun palwelias taitawan hacata puita Libanonist. Ja cadzo/ minun palweliani pitä oleman sinun palwelioittes cansa.</p>
<p>2:9 Minulle on hankittava paljon puuta, sillä temppeli, jonka minä rakennan, on oleva suuri ja ihmeellinen.</p>	<p>9. Että he valmistaisivat minulle paljon puita; sillä huone, jonka minä rakennan, pitää oleman suuri ja ihmeellinen.</p>	<p>2:9 Että he walmistaisit minulle paljo puita: sillä huone jonga minä rakennan pitä oleman suuri ja ihmellinen.</p>
<p>2:10 Ja katso, minä annan kirvesmiehille, puitten hakkaajille, kaksikymmentä tuhatta koor-mittaa nisuja, sinun palvelijaisi ravinnoksi, ja kaksikymmentä tuhatta koor-mittaa ohria, kaksikymmentä tuhatta bat-mittaa viiniä ja kaksikymmentä tuhatta bat-mittaa öljyä."</p>	<p>10. Ja katso, minä annan sinun palvelioilles, hirsimiehille, jotka puita hakkaavat, kaksikymmentä tuhatta koria survottuja nisuja, kaksikymmentä tuhatta koria ohria, ja kaksikymmentä tuhatta batia viinaa, ja kaksikymmentä tuhatta batia öljyä.</p>	<p>2:10 Ja cadzo/ minä annan sinun palwelioilles/ hirsimiehille jotca puita hackawat/ caxitoistakymmendä tuhatta punda surwotuita nisuja/ caxikymmendä tuhatta punda ohria/ ja caxikymmendä tuhatta Bathi wijna/ ja caxikymmendä tuhatta Bathi öljyä.</p>

<p>2:11 Huoram, Tyron kuningas, vastasi kirjeellä, jonka hän lähetti Salomolle: "Sentähden, että Herra rakastaa kansaansa, on hän asettanut sinut heidän kuninkaakseen."</p>	<p>11. Ja Hiram Tyron kuningas vastasi kirjoituksella ja lähetti Salomolle: koska Herra rakastaa kansaansa, on hän sinun tehnyt heidän kuninkaaksensa.</p>	<p>2:11 JA Hiram Tyron Cuningas wastais kirjoituxella/ ja lähetti Salomolle: että HERra racasta hänen Canssans/ on hän sinun tehnyt heidän Cuningaxens.</p>
<p>2:12 Ja Huoram sanoi vielä: "Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, joka on tehnyt taivaan ja maan, siitä että hän on antanut kuningas Daavidille viisaan pojan, jolla on älyä ja ymmärrystä rakentaa temppeli Herralle ja kuninkaallinen linna itsellensä.</p>	<p>12. Ja Hiram sanoi vielä: kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, joka taivaan ja maan tehnyt on, että hän on antanut kuningas Davidille viisaan, toimellisen ja ymmärtäväisen pojan, joka Herralle huoneen rakentaa ja valtakunnallensa huoneen!</p>	<p>2:12 Ja Hiram sanoi wielä: kijtetty olcon HERra Israelin Jumala/ joca taiwan ja maan tehnyt on/ että hän on andanut Cuningas Dawidille toimellisen ja ymmärtäväisen pojan/ joca HERralle huonen rakenda/ ja hänen waldacunnallens huonen.</p>
<p>2:13 Ja nyt minä lähetän taitavan, ymmärtäväisen miehen, Huoram-Aabin,</p>	<p>13. Niin lähetän minä nyt taitavan ja toimellisen miehen, jolla ymmärrys on, nimittäin Huramabin,</p>	<p>2:13 Nijn lähetän minä nyt taitawan ja toimellisen miehen/ jolla ymmärrys on/ nimittäin/ Huram Abi.</p>
<p>2:14 joka on daanilaisen vaimon poika ja jonka isä on tyrolainen. Hän osaa tehdä kulta- ja hopea-, vaski- ja rauta-, kivi- ja puutöitä, niin myös töitä purppuranpunaisista ja punasinisistä langoista, valkoisista pellavalangoista ja helakanpunaisista langoista. Hän osaa veistää veistoksia ja sommitella kaikkinaisia taideteoksia, joita hänen tehtäväkseen annetaan, yhdessä sinun taitomiestesesi ja herrani, sinun isäsi Daavidin, taitomiesten kanssa.</p>	<p>14. Joka on vaimon poika Danin tyttäristä, ja hänen isänsä on ollut Tyrolainen; hän taitaa työtä tehdä kullasta, hopiasta, vaskesta, raudasta, kivistä, puusta, purpurasta, sinisistä villoista, kalliista liinasta, tulipunaisesta, ja kaikkinaisia kaivaa, ja ajatella ylös kaikkinaisia taitavasti, mitä hänen eteensä pannaan, sinun taitavais kanssa ja herrani kuningas Davidin sinun isäs taitavain kanssa.</p>	<p>2:14 Joca on yhden waimon poica Danin tyttäristä/ ja hänen Isäns on ollut Tyriläinen/ hän taita työtä tehdä cullast/ hopiast/ waskest/ raudast/ kiwest/ puust/ skarlacanast/ kellaisest silkist/ callist lijnast/ rosinpunaisest/ ja caickinaisia caiwa/ ja tehdä caickinaisia taitawast/ mitä hänen eteens pannan/ sinun taitawittes cansa/ ja minun herrani Cuningas Dawidin sinun Isäs taitawitten cansa.</p>
<p>2:15 Lähettäköön siis herrani palvelijoillensa nisut, ohrat, öljyn ja viinin, niinkuin on sanonut.</p>	<p>15. Niin lähettäkään nyt herrani nisuja, ohria, öljyä ja viinaa palvelioillensa, niinkuin hän on sanonut;</p>	<p>2:15 Nijn lähettäkän nyt minun herran nisuja/ ohria/ öljyä ja wijna hänen palwelioillens/ nijncuin hän on sanonut.</p>
<p>2:16 Silloin me hakkaamme puita Libanonilta niin paljon, kuin sinä tarvitset, ja me kuljetamme ne lautoissa meritse sinulle Jaafoon. Toimita sinä ne sitten ylös Jerusalemiin."</p>	<p>16. Niin me hakkaamme puita Libanonissa kaiketi niin paljon kuin sinä tarvitset, ja viemme ne merelle lautoilla Japhoon; anna sinä ne noutaa sieltä Jerusalemiin.</p>	<p>2:16 Nijn me hackam puita Libanonist nijn paljon cuin tarwitan/ ja wiemme ne merelle lauttain cansa Japhoon/ nouta sieldä Jerusalemijn.</p>

2:17 Ja Salomo luetti kaikki muukalaiset miehet Israelin maassa, senjälkeen kuin hänen isänsä Daavid oli heidät luettanut. Ja heitä huomattiin olevan sata viisikymmentäkolme tuhatta kuusisataa.	17. Ja Salomo luki kaikki muukalaiset Israelin maalla, sen luvun jälkeen, kuin hänen isänsä David ne luki; ja siellä löydettiin sata ja viisikymmentä tuhatta, kolmetuhatta ja kuusisataa.	2:17 JA Salomo luki caicki muucalaiset Israelin maalla/ sen lugun jälken cuin hänen Isäns Dawid ne luki/ ja siellä löytin sata ja wijsikymmendä tuhatta/ colme tuhatta/ ja cuusi sata.
2:18 Näistä hän teki seitsemänkymmentä tuhatta taakankantajiksi, kahdeksankymmentä tuhatta kivenhakkaajiksi vuoristoon ja kolmetuhatta kuusisataa työnjohtajiksi, joiden oli pidettävä väki työssä.	18. Ja hän asetti niistä seitsemänkymmentä tuhatta vetäjiksi ja kahdeksankymmentä tuhatta hakkaajiksi vuorella, ja kolmetuhatta ja kuusisataa teettäjiksi, joiden kansaa piti teettämän.	2:18 Ja hän asetti nijstä seidzemenkymmendä tuhatta wetäjäxi/ ja cahdexankymmendä tuhatta hackajaxi vuorella/ ja colme tuhatta ja cuusi sata teettäjäxi/ jotca Canssa piti teettämän.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Sitten Salomo alkoi rakentaa Herran temppeliä Jerusalemiin, Moorian vuorelle, jossa Herra oli ilmestynyt hänen isällensä Daavidille, siihen paikkaan, jonka Daavid oli valmistanut, jebusilaisen Ornanin puimatantereelle.	1. Ja Salomo rupesi rakentamaan Herran huonetta Jerusalemissa, Morian vuorelle, joka Davidille hänen isällensä neuvottu oli, Davidin paikkaan, jonka hän oli valmistanut Ornanin Jebusilaisen luvaan.	3:1 JA Salomo rupeis rakendaman HERran huonetta Jerusalemis Morian vuorelle/ joca Dawidille hänen Isällens neuwottu oli/ jonga paican Dawid myös oli walmistanut Arnan Jebuserin codiximelle.
3:2 Hän alkoi rakentaa toisen kuun toisena päivänä, neljäntenä hallitusvuotenansa.	2. Ja hän rupesi rakentamaan toisena kuukautena, toisena päivänä, neljäntenä valtakuntansa vuonna.	3:2 Ja hän rupeis rakendaman toisna Cuucaunna/ toisna päiwänä/ neljändenä hänen waldacundans vuonna.
3:3 Tällaisen perustuksen Salomo laski rakennettavalle Jumalan temppelille: pituus oli, vanhan mitan mukaan, kuusikymmentä kyynärää, leveys kaksikymmentä kyynärää.	3. Ja Salomo laski perustuksen, Jumalan huonetta rakentaa, ensisti pituudelle kuusikymmentä kyynärää, ja leveydelle kaksikymmentä kyynärää;	3:3 Ja Salomo laski perustuxen/ Jumalan huonetta raketta/ ensist pituudelle cuusikymmendä kynärätä/ ja leweydelle caxikymmendä kynärätä.
3:4 Eteinen, temppelin itäpäässä, oli yhtä pitkä kuin temppeli leveä, kahtakymmentä kyynärää, ja sen korkeus oli kaksikymmentä kyynärää; ja hän päällysti sen sisältä puhtaalla kullalla.	4. Mutta esihuoneen pituudelta huoneen leveyden jälkeen kaksikymmentä kyynärää, ja korkeus oli sata ja kaksikymmentä kyynärää; ja hän silasi sen sisältä puhtaalla kullalla.	3:4 Mutta esihuonen leweys oli caxikymmendä kynärätä/ corkeus sata ja caxikymmendä kynärätä/ ja hän silais sen sisäldä puhtalla cullalla.
3:5 Suuren huoneen hän laudoitti sisältä kypressipuulla, jonka hän silasi parhaalla kullalla ja johon hän laittoi palmuja ja vitjoja.	5. Mutta suuren huoneen peitti hän hongalla ja silasi sen päältä parhaalla kullalla, ja teki siihen päälle palmuin ja käädyin kaltaiset työt,	3:5 Mutta sen suuren huonen teki hän hongasta/ ja silais sen pääldä parhalla cullalla/ ja teki sijhen päälle palmuin ja käädyin caltaiset työt.

3:6 Ja hän koristi huoneen kalliilla kivillä. Ja kulta oli Parvaimin kultaa.	6. Ja peitti huoneen kalliilla kivillä kaunistukseksi; ja kulta oli Parvaimin kulta.	3:6 Ja caunisti huonen permannon calleilla kiwillä/ ja culda oli Parwaimin culda.
3:7 Ja hän silasi huoneen, palkit, kynnykset, seinät ja ovet, kullalla ja kaiverutti kerubeja seiniin.	7. Ja hän silasi huoneen kaaret, pihtipielet, seinät ja ovet kullalla, ja antoi leikata Kerubimeja seiniin.	3:7 Ja hän silais huonen caaret/ pihtipielet/ seinät ja owen cullalla/ ja andoi leicata Cherubimejä seinijn.
3:8 Ja hän teki kaikkeinpyhimmän huoneen. Se oli yhtä pitkä kuin temppeli leveä, kahtakymmentä kyynärää, ja myös kahtakymmentä kyynärää leveä. Ja hän silasi sen parhaalla kullalla, joka painoi kuusisataa talenttia.	8. Teki hän myös kaikkein pyhimmän huoneen, jonka pituus oli kaksikymmentä kyynärää, huoneen leveyden jälkeen, ja hänen leveytensä oli kaksikymmentä kyynärää, ja silasi sen parhaalla kullalla, kuudellasadalla leiviskällä.	3:8 TEki hän myös sitä liki caickein pyhimmän huonen/ jonga pituus oli caxikymmendä kynärätä/ huonen leweyden jälken/ ja hänen leweydens oli caxikymmendä kynärätä/ ja silais sen parhalla cullalla/ cuudella sadalla leiwiskällä.
3:9 Ja kultanaulojen paino oli viisikymmentä sekeliä. Myöskin yläsalit hän silasi kullalla.	9. Niin myös nauloihin antoi hän viisikymmentä sikliä kultaa, painon jälkeen; ja silasi salit kullalla.	3:9 Nijn myös nauloin andoi hän wijsikymmendä Sicli culda painon jälken/ ja silais Salin cullalla.
3:10 Kaikkein pyhimpään huoneeseen hän teki kaksi kerubia, taidollisesti tehtyä, ja päällysti ne kullalla.	10. Niin teki hän myös kaikkein pyhimpään huoneeseen kaksi Kerubimia liikkeillä olevalla teolla; ja he silasivat ne kullalla.	3:10 NIin teki hän myös siihen caickein pyhimbään huoneseen caxi Cherubimi cuwan työllä/ ja silais sen cullalla.
3:11 Kerubien siipien pituus oli yhteensä kaksikymmentä kyynärää. Toisen kerubin toinen siipi oli viittä kyynärää pitkä ja kosketti huoneen toista seinää, ja sen toinen siipi oli viittä kyynärää pitkä ja ulottui toisen kerubin siipeen.	11. Ja pituus oli Kerubimein siivillä kaksikymmentä kyynärää; niin että yksi siipi oli viisi kyynärää ja ulottui huoneen seinään, ja toinen siipi oli myös viisi kyynärää ja ulottui hamaan toisen Kerubimin siipeen.	3:11 Ja pituus oli Cherubimin sijweistä caxikymmendä kynärätä/ nijn että yxi sijpi oli wijttä kynärätä/ ja ulotui huonen seinään/ ja toinen sijpi oli myös wijttä kynärätä/ ja ulotui haman sen toisen Cherubimin sijpeen.
3:12 Ja toisen kerubin toinen siipi oli viittä kyynärää pitkä ja ulottui huoneen toiseen seinään, ja sen toinen siipi oli viittä kyynärää pitkä ja oli kiinni toisen kerubin siivessä.	12. Niin myös oli toisen Kerubimin siipi viisi kyynärää pitkä ja ulottui huoneen seinään, ja toinen siipi myös oli viisi kyynärää pitkä ja riippui toisessa Kerubimin siivessä;	3:12 Nijn oli myös sillä toisella Cherubimillä sijpi/ wijttä kynärätä pitkä/ ja lijcuit huonen seinäin päällä/ ja hänen toinen sijpens myös wijttä kynärätä pitkä/ ja rippui sijnä toises Cherubimin sijwes.
3:13 Näin nämä kerubit levittivät siipensä kahtakymmentä kyynärää laajalti; ja ne seisoivat jaloillaan, kasvot käännettyinä huoneeseen päin.	13. Niin että nämät Kerubimein siivet olivat levitettyinä kaksikymmentä kyynärää leveydelle; ja ne seisoivat jalkainsa päällä, ja heidän kasvonsa olivat käännettyt huoneesen päin.	3:13 Nijn että nämät Cherubimin sijwet olit lewitettynä/ cahtakymmendä kynärätä leweydelle/ ja ne seisoit jalcains päällä/ ja heidän caswons olit käätyt huonesen päin.

3:14 Ja hän teki esiripun punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja valkoisista pellavalangoista ja laittoi siihen kerubeja.	14. Hän teki myös esiripun sinisistä, purpuraisista ja tulipunaisista villoista ja kalliista liinasta, ja teki Kerubimit siihen päälle.	3:14 Hän teki myös esiripun kellaisesta skarlacanasta/ rosinpunaisesta ja callista lijnasta/ ja teki Cherubimin siihen päälle.
3:15 Ja hän teki temppelin eteen kaksi pylvästä, kolmenkymmenen viiden kyynärän korkuista; ja pylväänpää, joka oli niiden päässä, oli viittä kyynärää korkea.	15. Ja hän teki huoneen eteen kaksi patsasta, viisineljäntäkymmentä kyynärää korkiaksi, ja niiden päälle kruunun viisi kyynärää korkian,	3:15 Ja hän teki huoneen eteen caxi padzasta/ wijttäneljäntäkymmendä kynärätä corkiaksi/ ja niiden päälle cnpin wijttä kynärätä.
3:16 Ja hän teki vitjoja kaikkeinpyhimpään, ja hän pani niitä pylväitten päähän; ja hän teki sata granaattiomenea ja asetti ne vitjoihin.	16. Ja käädyin kaltaiset työt kuoriin, ja sovitti ne patsasten päälle, ja teki sata granatin omenaa, ja asetti ne käädytekoin päälle.	3:16 Ja käädyin caltaiset työt Cuorijn/ ja sowitti niiden padzasten päälle/ ja teki sata Granatin omenata/ ja asetti niiden käädytecoin päälle.
3:17 Ja hän pystytti pylväät temppelin eteen, toisen oikealle puolelle ja toisen vasemmalle puolelle: oikeanpuoliselle hän antoi nimen Jaakin ja vasemmanpuoliselle nimen Boas.	17. Ja pystytti patsaat templin eteen, yhden oikialle ja toisen vasemmalle puolelle, ja kutsui sen nimen, joka oikialla puolella oli, Jakin, ja sen nimen, joka vasemmalla puolella oli, Boas.	3:17 Ja walmisti ne padzat ylös Templin eteen/ yhden oikialle ja toisen wasemalle puolelle/ ja cudzui sen cuin oikialla puolella oli/ Jachin/ ja sen cuin wasemalla puolella oli/ Boas.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Hän teki alttarin vaskesta, kahtakymmentä kyynärää pitkän, kahtakymmentä kyynärää leveän ja kymmentä kyynärää korkean.	1. Ja hän teki myös vaskisen alttarin, kaksikymmentä kyynärää pitkän ja kaksikymmentä kyynärää leviän, ja kymmenen kyynärää korkian.	4:1 JA hän teki myös waskisen Altarin/ cahtakymmendä kynärätä pitkän ja lewiän/ ja kymmendä kynärätä corkian.
4:2 Hän teki myös meren, valetun, kymmentä kyynärää leveän reunasta reunaan, ympärinsä pyöreän, ja viittä kyynärää korkean; ja kolmenkymmenen kyynärän pituinen mittanuora ulottui sen ympäri.	2. Ja hän teki valetun meren, kymmenen kyynärää leviän toisesta reunasta niin toiseen, ympyriäiseksi, viisi kyynärää korkian; ja juonne kävi ympäri, kolmekymmentä kyynärää pitkä.	4:2 JA hän teki waletun meren kymmendä kynärätä lewiän yhdestä reunasta nijn toiseen/ ymmyrjäisexi/ wijttä kynärätä corkian ja juonne käwi ymbärins/ colme kynärätä pitkä.
4:3 Ja sen alaosassa oli yltympäri raavaankuvia, jotka kulkivat sen ympäri; ne ympäröivät merta yltympäri, kymmenen kullakin kyynärällä. Raavaita oli kahdessa rivissä, valettuina meren kanssa yhteen.	3. Ja härkäin kuvat olivat sen alla, kiertäen sitä yltympäri; kymmenen kyynärää, piiritti ne meren ympärinsä, kaksi riviä valettuja härkiä oli siinä samaa valantoa kuin sekin.	4:3 Ja härkäin cuwat olit sen alla/ jotca caicki käwit ymbärins sitä kymmendä kynärätä/ ja pijritit meren/ caxi riwiä härkiä oli sen päällä.

4:4 Ja se seiso kahdentoista raavaan varassa, joista kolme oli käännettynä pohjoiseen, kolme länteen, kolme etelään ja kolme itään päin; meri oli niiden yläpuolella, niiden varassa, ja kaikkien niiden takapuolet olivat sisään päin.	4. Ja se seiso kahdentoistakymmenen härjän päällä, että kolme kääntyivät heistä pohjoiseen päin, kolme länteen, kolme etelään ja kolme itään päin, ja meri oli ylhäällä heidän päällensä, ja kaikki heidän takaiset puolensa olivat sisälle päin.	4:4 Ja seiso nijden cahdentoistakymmenen härjän päällä/ että colme käättin heistä pohjaisen päin/ colme länden/ colme ettelän/ colme itän päin/ ja meri oli ylhällä heidän päälläns/ ja caicki heidän tacaiset puolens olit käättynä sisälle päin.
4:5 Se oli kämmenen paksuinen, ja sen reuna oli maljan reunan kaltainen, puhjenneen liljan muotoinen. Siihen mahtui, se veti kolmetuhatta bat-mittaa.	5. Ja se oli kämmenen leveyttä paksu, ja hänen reunansa niinkuin maljan reuna ja kuin kukoistava kukkainen, ja se veti kolmetuhatta batia.	4:5 Ja se oli kämmenen leweyttä paxu/ ja hänen reunans nijncuin maljan reuna/ ja cuin cucoistawaisen Lilien cuckainen/ ja se weti colme tuhatta Bathi.
4:6 Hän teki myös kymmenen allasta ja asetti viisi oikealle puolelle ja viisi vasemmalle puolelle pesemistä varten; sillä niissä huuhdottiin se, mikä kuului polttouhuriin. Mutta meri oli pappien peseytymistä varten.	6. Ja hän teki kymmenen kattilaa, ja pani niistä viisi oikialle puolelle ja viisi vasemmalle, että niissä pestäisiin kaikkia niitä, kuin polttouhriksi tarvittiin, ja niihin heitettäisiin; mutta meren, pappein pestä itsensä.	4:6 JA hän teki kymmenen cattilata/ ja pani nijstä wijsi oikialle puolelle/ ja wijsi wasemalle puolelle/ että nijstä pestäisin caickia nijtä/ cuin polttouhrixi tarwittin/ ja nijhin heitetäisin. Mutta meren Pappein pestä heitäns.
4:7 Hän teki myös kymmenen kultaista lampunjalkaa, niinkuin niistä oli säädetty, ja pani ne temppelisaliin, viisi oikealle puolelle ja viisi vasemmalle puolelle.	7. Ja hän teki myös kymmenen kultaista kynttilänjalkaa, niinkuin ne oleman piti, ja pani templiin, viisi oikialle puolelle ja viisi vasemmalle.	4:7 JA hän teki myös kymmenen cullaista kyntiläljalca/ nijncuin ne oleman piti/ ja pani Templijn/ wijsi oikialle puolelle/ ja wijsi wasemalle.
4:8 Hän teki myös kymmenen pöytää ja asetti ne temppelisaliin, viisi oikealle puolelle ja viisi vasemmalle puolelle. Hän teki myös sata kultamaljaa.	8. Ja hän teki kymmenen pöytää ja pani templiin, viisi oikialle ja viisi vasemmalle puolelle; ja hän teki sata kultaista maljaa.	4:8 Ja hän teki kymmenen pöytä/ ja pani Templijn/ wijsi oikialle ja wijsi wasemalle puolelle/ ja hän teki sata cullaista malja.
4:9 Ja hän teki pappien esipihan ja suuren esikartanon sekä esikartanon ovet; ja ovet hän päällysti vaskella.	9. Hän teki myös pappein esihuoneen ja suuren esihuoneen, ja esihuoneen ovet, ja silasi ovet vaskella,	4:9 HÄN teki myös Esihuonen Papeille/ ja sen suuren Esihuonen/ ja Esihuonen owet/ ja silais owet waskella.
4:10 Ja meren hän asetti oikealle sivulle, kaakkoa kohti.	10. Ja pani meren oikialle sivulle, itään ja etelään päin.	4:10 Ja pani meren oikialle siwulle/ itän ja etelän päin.
4:11 Huuram teki myös kattilat, lapiot ja maljat. Ja niin Huuram sai suoritetuksi työn, mikä hänen oli tehtävä kuningas Salomolle Jumalan temppeliin:	11. Ja Huram teki patoja, lapiota ja maljoja. Ja niin Huram lopetti sen työn, jonka hän teki kuningas Salomolle Jumalan huoneesen:	4:11 Ja Huram teki patoja/ lapiota ja maljoja. Ja nijn Huram lopetti caicki Cuningas Salomon työt Jumalan huones.

4:12 kaksi pylvästä ja kaksi palloa, pylväänpäättä, pylväiden päähän, ja kaksi ristikkokoristetta peittämään kahta pallonmuotoista pylväänpäättä, jotka olivat pylväitten päässä,	12. Kaksi patsasta, ja kaksi ympyriäistä kruunua kahden patsaan päällä, ja kaksi verkkoa peittämään kahta ympyriäistä kruunua, jotka patsasten päässä olivat.	4:12 Nimittäin/ ne caxi padzasta nuorinens/ ja cnpuit ylhällä molembain padzasten päällä/ ja molemmat pyörtyt rengat/ peittämän cnupein nuoria ylhäldä päin/ molembain padzasten pään päälle/
4:13 ja neljäsataa granaattiomenea kahteen ristikkokoristeeseen, kaksi riviä granaattiomenea kumpaankin ristikkokoristeeseen, peittämään kahta pallonmuotoista pylväänpäättä, jotka olivat pylväitten päällä.	13. Ja neljäsataa granatin omenaa oli niiden kahden verkon päällä, kaksi riviä granatin omenia kunkin verkon päällä, peittämään kahta ympyriäistä kruunua, jotka olivat patsasten päässä.	4:13 Ja neljä sata Granatin omenata jocaidzen rengan päälle/ caxi riwiä Granatin omenita jocaidzen rengan päälle/ peittämän molembita cnupein nuoria/ jotca olit ylhällä padzasten pääsä.
4:14 Ja hän teki telineet ja teki altaat telineitten päälle,	14. Ja hän teki istuimia, teki myös kattiloita istuinten päälle,	4:14 Ja hän teki istuimita/ ja cattiloita istuimitten päälle.
4:15 ja yhden meren ja kaksitoista raavasta sen alle.	15. Ja meren ja kaksitoistakymmentä härkää sen alle;	4:15 Ja meren ja caxitoistakymmendä härkä sen ala.
4:16 Ja kattilat, lapiot ja haarukat ynnä kaikki niihin kuuluvat kalut Huuram-Aabiv teki kuningas Salomolle Herran temppeliin kiilloitetusta vaskesta.	16. Siihen myös patoja, lapioita ja hankoja; ja kaikki heidän astiansa teki Hiramabi kuningas Salomolle Herran huoneeseen puhtaasta vaskesta.	4:16 Sijhen myös patoja/ lapioita ja hangoja/ ja caicki heidän astians teki Hiram Abi/ Cuningas Salomolle HERran huoneeseen puhtasta waskesta.
4:17 Jordanin lakeudella kuningas ne valatti savimuotteihin, Sukkotin ja Seredan välillä.	17. Jordanin kedolla antoi kuningas ne valaa savisessa töyrässä, Sukkotin ja Saredatan vaiheella.	4:17 Jordanin kedolla andoi Cuningas waletta ne paxusa maasa/ Sucothin ja Saredethan waihella.
4:18 Ja Salomo teetti kaikkia näitä kaluja ylen paljon, sillä vasken painoa ei määrätty.	18. Ja Salomo teki kaikki nämät astiat suuressa paljoudessa; sillä ei vasken painoa kysytty.	4:18 Ja Salomo teki caicki nämät astiat suures paljoudes/ nijn ettei wasken paino tietty.
4:19 Salomo teetti myös kaikki kalut, joita tuli olla Herran temppelissä: kulta-alttarin, pöydät, joilla näkyleivät olivat,	19. Ja Salomo teki kaikki astiat Jumalan huoneesen, niin myös kultaisen alttarin ja pöydät, näkyleipiä pidettä,	4:19 Ja Salomo teki caicki astiat Jumalan huoneesen/ nimittäin/ cullaisen Altarin ja pöydän/ cadzomusleipiä pidettä.
4:20 lampunjalat lamppuineen, jotka oli sytytettävä säädetyllä tavalla kaikkeinpyhimmän eteen, puhtaasta kullasta,	20. Kynttiläjalat lamppuinensa puhtaasta kullasta, palamaan kuorin edessä soveliaasti,	4:20 Kyntiläjalat lampuinens puhtasta cullast/ palaman Cuorin edes soweliast.
4:21 kultaisine kukkalehtineen, lamppuineen ja lamppusaksineen - puhtainta kultaa;	21. Ja kukkaiset ja lamput, ja kynttilän niistimet olivat kullasta: ne olivat kokonansa kullasta;	4:21 Ja cuckaiset ja lamput/ ja kyntilän nijstimet olit cullast/ ne olit caicki puhtast cullasta.

4:22 veitset, maljat, kupit ja hiilpannut puhtaasta kullasta; ja temppelin oviaukkojen sisemmät ovet, jotka veivät kaikkeinpyhimpään, sekä ne temppelin ovet, jotka veivät temppelisiin, kullasta.	22. Ja veitset, maljat, lusikat ja sammuttimet olivat puhtaasta kullasta, ja läpikäytävä, ja hänen Owens sisimäiseltä puolelta sitä kaikkein pyhintä, ja ovet temppelin huoneeseen olivat kullasta.	4:22 Ja weidzet/ maljat/ lusicat/ ja sammuttimet olit puhtast cullast/ ja läpikäytävä/ ja hänen Owens sisälmaiseldä puolelda sitä caickein pyhindä/ ja owet Templin huoneeseen olit cullast.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Kun kaikki työ, minkä Salomo teetti Herran temppeliin, oli valmis, vei Salomo sinne isänsä Daavidin pyhät lahjat. Hopean, kullan ja kaikki kalut hän pani Jumalan temppelin aarrekammioihin.	1. Ja kuin kaikki työ täytettiin minkä Salomo teki Herran huoneeseen, niin antoi Salomo sinne tuottaa kaikki, mitä hänen isänsä David pyhittänyt oli: hopian, kullan, ja kaikki astiat, ja pani ne Jumalan huoneen tavarain sekaan.	Nijn caicki työ täytettin cuin Salomo teki HERran huoneeseen. 5:1 JA Salomo andoi sinne sisälle tuota caicki mitä hänen Isäns Dawid pyhittänyt oli/ nimittäin/ hopian/ cullan ja caicki astiat/ ja pani ne Jumalan huonen tawarain secaan.
5:2 Sitten Salomo kokosi Israelin vanhimmat ja kaikki sukukuntien johtomiehet, israelilaisten perhekuntapäämiehet, Jerusalemiin, tuomaan Herran liitonarkkia Daavidin kaupungista, se on Siionista.	2. Silloin kutsui Salomo kaikki vanhimmat Israelissa kokoon, ja kaikki sukukuntain päämiehet, Israelin lasten isäin esimiehet, Jerusalemiin, tuomaan Herran liitonarkkia Davidin kaupungista, se on Zion.	5:2 Silloin cudzui Salomo caicki wanhimmat Israelist cocon/ ja caicki sucucundain Päämiehet/ Israelin lasten Isäin Förstit Jerusalemijn/ tuoman HERran lijton Arckia Dawidin Caupungist/ se on Zion.
5:3 Niin kokoontuivat kuninkaan luo kaikki Israelin miehet juhlapäivänä, joka on seitsemännessä kuussa.	3. Ja kaikki Israelin miehet kokoontuivat kuninkaan tykö juhlapäivinä, joka oli seitsemäntenä kuukautena.	5:3 Ja caicki Israelin miehet cocounsit Cuningan tygö juhlapäiwänä seidzemendenä Cuucautena.
5:4 Ja kun kaikki Israelin vanhimmat olivat tulleet saapuville, nostivat leeviläiset arkin,	4. Ja kaikki vanhimmat Israelista tulivat; ja Leviläiset nostivat arkin ylös,	5:4 Ja caicki wanhimmat Israelist tulit/ ja Lewitat nostit Arkin ylös.
5:5 ja he veivät arkin ja ilmestysmajan sinne, sekä kaiken pyhän kaluston, joka oli majassa; leeviläiset papit veivät ne sinne.	5. Ja kantoivat arkin ylös ja seurakunnan majan, ja kaikki pyhät astiat, jotka majassa olivat: ne kantoivat papit ja Leviläiset ylös.	5:5 Ja cannoit sen ylös/ ja seuracunnan majan/ ja caicki pyhät astiat/ jotca majas olit: ja Papit ja Lewitat cannoit ne ylös.
5:6 Ja kuningas Salomo seisoi arkin edessä ynnä koko Israelin kansa, joka oli kokoontunut hänen luoksensa; ja he uhrasivat lampaista ja raavaita niin paljon, että niitä ei voitu luetella eikä laskea.	6. Mutta kuningas Salomo ja kaikki Israelin kokous, joka oli tullut kokoon hänen tykönsä arkin eteen, uhrasivat lampaista ja härkiä niin monta, ettei yksikään lukea eli laskea taitanut.	5:6 Mutta Cuningas Salomo ja caicki Israelin cocous/ joca oli tullut cocon Arkin eteen/ uhrais lambaita ja härkiä/ njn monda ettei yxikän luke eli laskea tainnut.

5:7 Ja papit toivat Herran liitonarkin paikoilleen temppelein kuoriin, kaikkeinpyhimpään, kerubien siipien alle.	7. Ja papit kantoivat Herran liitonarkin siallensa huoneen kuoriin, kaikkein pyhimpään, Kerubimein siipein alle.	5:7 Ja nijn Papit cannoit HERran lijtton Arkin siallens huonen Cuorin sisälle/ siihen caickein pyhimbään Cherubimin sijpein ala.
5:8 Sillä kerubit levittivät siipensä sen paikan ylitse, missä arkki oli, ja niin kerubit peittivät ylhäältä päin arkin ja sen korennot.	8. Niin että Kerubimit levittivät siipensä arkin paikan päälle. Ja Kerubimit peittivät arkin korentoinensa ylhäältä päin.	5:8 Nijn että Cherubimit lewitit sijpens/ Arkin paican päälle. Ja Cherubim peitti Arkin corendoinens ylhäldä päin.
5:9 Ja korennot olivat niin pitkät, että niiden arkista ulkonevat päät voi nähdä kaikkeinpyhimmän edustalta, mutta ulkoa niitä ei voinut nähdä. Ja ne jäivät sinne tähän päivään asti.	9. Mutta korennot olivat niin pitkät, että niiden päät näkyivät kuorin eteen arkista, mutta ei heitä ulkoiselta puolelta näkynyt; ja ne ovat siellä tähän päivään asti.	5:9 Mutta corennot olit nijn pitkät/ että heidän cnuppins näyit Cuorin edes Arkista/ mutta ei heitä ulcoiselda puolelda näkynyt/ ja oli siellä tähän päiwän asti.
5:10 Arkissa ei ollut muuta kuin ne kaksi taulua, jotka Mooses oli pannut sinne Hoorebilla, kun Herra oli tehnyt liiton israelilaisten kanssa, heidän lähdettyänsä Egyptistä.	10. Ja arkissa ei ollut muuta mitään, vaan kaksi taulua, jotka Moses oli sinne pannut Horebissa, Herran tehdessä liittoa Israelin lasten kanssa, kuin he Egyptistä läksivät.	5:10 Ja Arkis ei ollut muuta mitän/ waan caxi taulua/ cuin Moses oli sinne pannut Horebis/ HERran tehdes lijtto Israelin lasten cansa/ cosca he Egyptist läxit.
5:11 Kun papit lähtivät pyhäköstä - sillä kaikki siellä olevat papit olivat pyhittäneet itsensä, osastoihin katsomatta;	11. Ja tapahtui, kuin papit tulivat pyhästä ulos; (sillä kaikki papit, jotka silloin läsnä olivat, pyhittivät itsensä, niin ettei heidän järjestyksestensä eroitusta pitänyt pidettämän.	5:11 JA Papit cosca he tulit Pyhästä ulos (sillä caicki Papit/ jotca silloin läsnä olit/ pyhitit heidäns/ nijn ettei heidän järjestyxestänsäkän eroitust pitänyt pidettämän)
5:12 ja kaikki leeviläiset veisaajat, Aasaf, Heeman ja Jedutun poikinensa ja veljinensä, seisoivat hienoihin pellavavaatteisiin puettuina kymbaaleineen, harppuineen ja kanteleineen itään päin alttarista, ja heidän kanssaan sata kaksikymmentä pappia, jotka puhalsivat torviin;	12. Ja Leviläiset veisaajat kaikki Asaphin, Hemanin, Jedutunin, ja heidän lapsensa ja veljensä, olivat puetetut kalliilla liinavaatteella, soittivat symbaleilla, psaltareilla, harpuilla, ja seisoivat itään päin alttaria, ja heidän tykönänsä sata ja kaksikymmentä pappia, jotka puhalsivat vaskitorviin).	5:12 Ja Lewitat caickein nijden cansa/ jotca Assaphin/ Hemanin/ Jedithunin/ ja heidän lastens ja weljeins alla olit/ olit puetetut callisa lijnawaatteis/ soitit Cymbaleilla/ Psaltareilla/ harpuilla/ ja seisoi itän päin Altarista/ ja heidän tykönäns sata ja caxikymmendä Pappia/ jotca puhalsit Basunoihin.
5:13 ja puhaltajien ja veisaajien oli yhdyttävä yhtäikaa ja yhteen ääneen ylistämään ja kiittämään Herraa - ja kun torvet, kymbaalit ja muut soittokoneet soivat ja viritettiin Herran ylistys: "Sillä hän on hyvä, sillä hänen armonsä pysyy iankaikkisesti", silloin pilvi täytti huoneen, Herran temppelein,	13. Ja soittajain ja veisaajain ääni kuului soveliaasti yhteen niinkuin yhden ääni, kiittäin ja kunnioittain Herraa; ja kuin vaskitorven, symbalein ja muiden harppuin ääni hänensä korotti, kiittäissä Herraa, että hän on hyvä, ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkiseen, silloin Herran huone täytettiin pilvellä,	5:13 Ja soittaitten ja weisaitten äni cuului nijncuin sen joca kijttä ja cunnioitta HERra: ja cuin Basunan/ Cymbalein ja muiden harpuin äni hänens corgotti HERran kijtoxes/ että hän on hywä/ ja hänen laupiudens ulottu ijancaickiseen/ silloin HERran huone täytettin pilwellä.

5:14 niin että papit eivät voineet astua toimittamaan virkaansa pilven tähden; sillä Herran kirkkaus täytti Jumalan temppelin.	14. Niin ettei papit saaneet seisoa ja palvella pilven tähden; sillä Herran kunnia täytti Jumalan huoneen.	5:14 Nijn ettei Papit saanet seisoa ja palwella pilwen tähden: sillä HERran cunnia täytti Jumalan huonen.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Silloin Salomo sanoi: "Herra on sanonut tahtovansa asua pimeässä.	1. Silloin sanoi Salomo: Herra on sanonut tahtovansa asua pimeydessä.	6:1 SIlloin sanoi Salomo: HERra on sanonut tahtowans asua pimeydes.
6:2 Mutta minä olen rakentanut huoneen sinulle asunnoksi, asuinsijan, asuaksesi siinä iäti."	2. Minä tosin rakensin sinulle asuinhuoneen ja sian asuakses ijankaikkisesti.	6:2 Minä tosin rakensin sinulle huonen ja sian asuaxes ijancaikkisest.
6:3 Sitten kuningas käänsi kasvonsa ja siunasi koko Israelin seurakunnan; ja koko Israelin seurakunta seiso.	3. Ja kuningas käänsi kasvonsa ja siunasi koko Israelin joukkoa; ja kaikki Israelin joukko seiso.	6:3 Ja Cuningas käänsi caswons/ ja siunais coco Israelin joucon (sillä caicki Israelin joucko seiso)
6:4 Hän sanoi: "Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, joka kädellensä on täyttänyt sen, mitä hän suullansa puhui minun isälleni Daavidille, sanoen:	4. Ja hän sanoi: kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, joka suullansa on puhunut isälleni Davidille, ja kädellensä täyttänyt, sanoen:	6:4 Ja hän sanoi: kijtetty olcon HERra Israelin Jumala/ joca suullans on puhunut minun Isälleni Dawidille/ ja kädelläns täyttänyt/ sanoden:
6:5 'Siitä päivästä saakka, jona minä vein kansani Egyptistä, en minä ole mistään Israelin sukukunnasta valinnut yhtään kaupunkia, että siihen rakennettaisiin temppeli, missä minun nimeni asuisi, enkä myöskään ole valinnut ketään olemaan kansani Israelin ruhtinaana.	5. Siitä päivästä, jona minä kansani Egyptin maalta johdatin, en ole minä yhtään kaupunkia valinnut kaikista Israelin sukukunnista, rakentaakseni huonetta minun nimeni asuinsiaksi, enkä ole yhtään miestä valinnut kansani Israelin hallitsiaksi;	6:5 Sijtä ajast cuin minä minun Canssani Egyptin maalda johdatin/ en ole minä yhtän Caupungita walinnut caikesta Israelin sugusta raketta huonetta minun nimeni asuinsiaxi/ engä ole yhtän miestä walinnut minun Canssani Israelin Förstixi.
6:6 Mutta Jerusalemin minä olen valinnut nimeni asuinsijaksi, ja Daavidin minä olen valinnut vallitsemaan kansaani Israelia.'	6. Vaan Jerusalemin olen minä valinnut nimeni asuinsiaksi. Ja Davidin olen minä valinnut kansani Israelin päälle.	6:6 Waan Jerusalemin olen minä walinnut/ minun nimeni asuinsiaxi. Ja Dawidin olen minä walinnut Israelin minun Canssani päälle.
6:7 Ja minun isäni Daavid aikoi rakentaa temppelin Herran, Israelin Jumalan, nimelle.	7. Ja kuin isäni David aikoi rakentaa Herran Israelin Jumalan nimelle huonetta,	6:7 Ja cosca minun Isäni Dawid aicoi raketa HERran Israelin Jumalan nimelle huonetta:
6:8 Mutta Herra sanoi minun isälleni Daavidille: 'Kun sinä aiot rakentaa temppelin minun nimelleni, niin tosin teet siinä hyvin, että sitä aiot;	8. Sanoi Herra isälleni Davidille: sinä olet aikonut rakentaa minun nimelleni huonetta: sinä olet hyvin tehnyt, ettäs sitä olet aikonut;	6:8 Sanoi HERra minun Isälleni Dawidille: sinä olet tehnyt hywin/ ettäs olet aicoinut rakenda minun nimelleni huonetta.

6:9 kuitenkin et sinä ole sitä temppeliä rakentava, vaan sinun poikasi, joka lähtee sinun kupeistasi, hän on rakentava temppelin minun nimelleni.'	9. Ei kuitenkaan pidä sinun rakentaman sitä huonetta, vaan poikas, joka kupeistas tuleva on, rakentaa minun nimelleni huoneen.	6:9 Cuitengin ei pidä sinun rakendamansitä huonetta/ vaan poicas/ joca cupeistas tulewa on/ rakenda minun nimelleni huonen.
6:10 Ja Herra on täyttänyt sanansa, minkä hän puhui: minä olen noussut isäni Daavidin sijalle ja istun Israelin valtaistuimella, niinkuin Herra puhui, ja minä olen rakentanut temppelin Herran, Israelin Jumalan, nimelle.	10. Niin on Herra vahvistanut sanansa, jonka hän puhunut on; sillä minä olen tullut isäni Davidin siaan, ja istun Israelin istuimella, niinkuin Herra sanonut on, ja olen rakentanut huoneen Herran Israelin Jumalan nimelle.	6:10 Nijn on nyt HERra wahwistanut hänen sanans/ cuin hän puhunut on/ sillä minä olen tullut minun Isäni Dawidin siaan/ ja istun Israelin istuimella/ nijncuin HERra sanonut on/ ja olen rakendanut huonen HERran Israelin Jumalan nimelle.
6:11 Ja minä olen sijoittanut siihen arkin, jossa on se Herran liitto, minkä hän teki israelilaisten kanssa."	11. Ja minä olen pannut sinne arkin, jossa Herran liitto on, jonka hän Israelin lasten kanssa tehnyt oli.	6:11 Ja minä olen pannut sinne Arkin/ josa HERran lijtto on/ jonga hän Israelin lasten cansa tehnyt oli.
6:12 Sitten hän astui Herran alttarin eteen koko Israelin seurakunnan nähden ja ojensi kätensä.	12. Ja hän seisoi Herran alttarin edessä, koko Israelin kokouksen läsnä ollessa, ja ojensi kätensä.	6:12 JA hän meni HERran Altarin eteen/ coco Israelin cocouxen läsnä olles/ ja ojensi kätens:
6:13 Salomo oli näet teettänyt lavan vaskesta, viittä kyynärää pitkän, viittä kyynärää leveän ja kolmea kyynärää korkean, ja asettanut sen esikartanon keskelle. Sille hän nousi, polvistui koko Israelin seurakunnan nähden, ojensi kätensä taivasta kohti	13. Sillä Salomo oli tehnyt vaskikattilan ja pannut sen keskelle esihuonetta, viisi kyynärää pitkäksi ja viisi kyynärää leviäksi, ja kolme kyynärää korkiaksi. Sen tykönä seisoi hän ja lankesi polvillensa kaiken Israelin kokouksen edessä, ja ojensi kätensä taivaasen päin,	6:13 Sillä Salomo oli tehnyt waskicattilan ja pannut keskelle esihuonetta/ wijttä kynärätä pitkäxi ja lewiäxi/ ja colme kynärätä corkiäxi. Sen tygö meni hän ja langeis polwillens caiken Israelin cocouxen edes/ ja ojensi kätens taiwasen päin.
6:14 ja sanoi: "Herra, Israelin Jumala, ei ole sinun vertaistasi Jumalaa, ei taivaassa eikä maan päällä, sinun, joka pidät liiton ja säilytät laupeuden palvelijoitasi kohtaan, jotka vaeltavat sinun edessäsi kaikesta sydämestänsä.	14. Ja sanoi: Herra Israelin Jumala! ei ole yhtään jumalaa sinun vertaistas, taivaassa eli maassa: sinä joka pidät liiton ja laupiuden palveliais kanssa, jotka sinun edessäs vaeltavat kaikesta sydämestänsä.	6:14 JA sanoi: HERra Israelin Jumala/ ei ole yhtän jumalata sinun wertaistas/ taiwas eli maasa/ sinä joca pidät lijton ja laupiuden palweliottes cansa/ jotca sinun edesäs waeldawat caikesta sydämestäns.
6:15 Sinä olet pitänyt, mitä puhuit palvelijallesi Daavidille, minun isälleni. Minkä sinä suullasi puhuit, sen sinä kädelläsi täytit, niinkuin nyt on tapahtunut.	15. Sinä olet pitänyt palvelialles Davidille minun isälleni, mitä hänelle puhunut olet: suullas olet sinä sen puhunut ja kädellä täyttänyt, niinkuin se tänäpäivänä tapahtunut on.	6:15 Sinä olet pitänyt sinun palwelias Dawidin minun Isäni cansa/ mitä hänelle puhunut olet/ sinun suullas olet sinä sen puhunut/ ja käsillä täyttänyt/ nijncuin se tänäpäiwän tapahtunut on.

<p>6:16 Niin pidä nytkin, Herra, Israelin Jumala, mitä puhuit palvelijallesi Daavidille, minun isälleni, sanoen: 'Aina on mies sinun suvustasi oleva minun edessäni, istumassa Israelin valtaistuimella, jos vain sinun poikasi pitävät vaarin teistänsä, niin että he vaeltavat minun lakini mukaan, niinkuin sinä olet minun edessäni vaeltanut.'</p>	<p>16. Nyt Herra Israelin Jumala, pidä palvelialles Davidille minun isälleni, mitä hänelle puhunut olet ja sanonut: ei sinusta pidä puuttuman mies minun edessäni, joka Israelin istuimella istuu: ainoastaan että sinun poikas kätkevät tiensä; että he vaeltavat minun laissani, niinkuin sinä minun edessäni vaeltanut olet.</p>	<p>6:16 Nyt HERra Israelin Jumala/ pidä palwelialles Dawidille minun Isälleni/ mitä hänelle puhunut olet/ ja sanonut: et sinä puutu yhtän miestä minun edesäni/ joca Israelin istuimella istu/ cuitengin että sinun lapses kätkevät heidän tiens/ että he waeldawat minun Laissani/ nijncuin sinä minun edesäni waeldanut olet.</p>
<p>6:17 Niin toteutukoon nyt, Herra, Israelin Jumala, sinun sanasi, jonka puhuit palvelijallesi Daavidille.</p>	<p>17. Nyt Herra Israelin Jumala, anna sanas tosi olla, jonka sinä palvelialles Davidille puhunut olet.</p>	<p>6:17 Nyt HERra Israelin Jumala/ anna sanas tosi olla/ cuins palwelialles Dawidille puhunut olet.</p>
<p>6:18 Mutta asuuko todella Jumala maan päällä ihmisten seassa? Katso, taivasiin ja taivasten taivasiin sinä et mahdu; kuinka sitten tähän temppeliin, jonka minä olen rakentanut!</p>	<p>18. Sillä luuletko Jumalan asuvan ihmisten tykönä maassa? katso, taivas ja taivasten taivaat ei käsitä sinua: kuinkasta se huone sen tekis; jonka minä rakentanut olen?</p>	<p>6:18 Sillä luuletkos Jumalan asuwan ihmisten tykönä maasa? cadzo/ taiwas ja caicki taiwasten taiwat/ ei käsitä sinua/ cuingast se huone sen teke jonga minä rakendanut olen?</p>
<p>6:19 Käänny kuitenkin palvelijasi rukouksen ja anomisen puoleen, Herra, minun Jumalani, niin että kuulet huudon ja rukouksen, jonka palvelijasi sinun edessäsi rukoilee,</p>	<p>19. Mutta käännä sinuas, Herra minun Jumalani, sinun palvelias rukoukseen ja hänen anomisensa puoleen, kuulemaan sitä anomusta ja rukousta, jonka sinun palvelias rukoilee sinun edessäsi!</p>	<p>6:19 Mutta käännä sinuas HERra minun Jumalan/ sinun palwelias rucouxeen/ ja hänen anomiseens/ cuuleman palwelias anomusta ja rucousta.</p>
<p>6:20 ja että silmäsi ovat päivät ja yöt avoinna tätä temppeliä kohti, tätä paikkaa kohti, johon sinä olet sanonut asettavasi nimesi, niin että kuulet rukouksen, jonka palvelijasi tähän paikkaan päin kääntyneenä rukoilee.</p>	<p>20. Ja että sinun silmäs olisivat avoinna tämän huoneen puoleen yötä ja päivää, sitä paikkaa päin, jostas sanonut olet, tahtovas asettaa sinun nimes sinne ja kuulevas sen rukouksen, jonka sinun palvelias siinä paikassa rukoileva on.</p>	<p>6:20 Ja että sinun silmäs olisit awoi tämän huonen puoleen yötä ja päiwä/ sitä paicka päin jostas sanonut olet/ tahtowas asetta sinun nimes sinne ja cuulewas sen rucouxen/ jonga sinun palwelias sijnä paicas rucoilewa on.</p>
<p>6:21 Kuule palvelijasi ja kansasi Israelin rukoukset, jotka he rukoilevat tähän paikkaan päin kääntyneinä; kuule asuinpaikastasi, taivaasta, ja kun kuulet, niin anna anteeksi.</p>	<p>21. Niin kuule nyt palvelias ja kansas Israelin rukous, jonka he tässä paikassa rukoilevat, ja kuule se sinun asumises paikasta taivaista, ja koska sinä sen kuulet, niin ole armollinen.</p>	<p>6:21 Nijn cuule nyt sinun palwelias ja sinun Canssas Israelin rucous/ jonga he täsä rucoilewat/ ja cuule se sinun asumises paicast taiwasta/ ja coscas sen cuulet/ nijn ole armollinen.</p>
<p>6:22 Jos joku rikkoo lähimmäistänsä vastaan ja hänet pannaan valalle ja vannotetaan, ja jos hän tulee ja vannoo sinun alttarisi edessä tässä temppelissä,</p>	<p>22. Jos joku rikkoo lähimmäistänsä vastaan, ja vala pannaan hänen eteensä, jonka hänen vannoman pitää, ja se vala tulee sinun alttaris eteen tässä huoneessa;</p>	<p>6:22 JOs jocu ricko lähimmäistäns wastan/ ja wala pannan hänen eteens/ jonga hänen wannoman pitä/ ja se wala tule sinun Altaris eteen täsä huones.</p>

<p>6:23 niin kuule taivaasta ja auta palvelijasi oikeuteensa; tee niin, että kostat syylliselle ja annat hänen tekojensa tulla hänen päänsä päälle, mutta julistat syyttömän syyttömäksi ja annat hänelle hänen vanhurskautensa mukaan.</p>	<p>23. Että sinä kuulisit taivaissa ja saattaisit palvelioilles oikeuden, kostaisit jumalattomalle ja antaisit hänen tiensä tulla hänen päänsä päälle, julistaen vanhurskaan vanhurskaaksi ja antaen hänelle hänen vanhurskautensa jälkeen.</p>	<p>6:23 Ettäs cuulisit taiwasta ja saattaisit palwelialles oikeuden/ costaisit sille jumalattomalle ja andaisit hänen tiens pääns päälle/ julistaden wanhurscan wanhurscaxi/ ja andaden hänelle hänen wanhurscaudens jälkeen.</p>
<p>6:24 Jos vihollinen voittaa sinun kansasi Israelin, sentähden että he ovat tehneet syntiä sinua vastaan, mutta he kääntyvät ja kiittävät sinun nimeäsi, rukoilevat ja anovat armoa sinun kasvojesi edessä tässä temppeleissä,</p>	<p>24. Jos kansas Israel vihollisiltansa lyödään, että he sinua vastaan rikkoneet ovat, ja he kääntävät itsensä, tunnustaen sinun nimes, rukoilevat ja anteeksi anovat sinun edessäs tässä huoneessa;</p>	<p>6:24 COsca Canssas Israel wiholisildans lyödän/ että he sinua wastan rickonet owat/ ja he käändäwät idzens tunnustaden sinun nimes/ rucoilewat ja anowat sinun edesäs täsä huones.</p>
<p>6:25 niin kuule taivaasta ja anna anteeksi kansasi Israelin synti ja tuo heidät takaisin tähän maahan, jonka olet antanut heille ja heidän isillensä.</p>	<p>25. Että sinä kuulisit taivaissa, ja olisit kansas Israelin synneille armollinen, ja antaisit heidän tulla jälleen siihen maahan, jonka heille ja heidän isillensä antanut olet.</p>	<p>6:25 Ettäs cuulisit taiwast/ ja olisit Canssas Israelin synneille armollinen/ ja andaisit heidän tulla jällens siihen maahan/ jongas heille ja heidän Isillens andanut olet.</p>
<p>6:26 Jos taivas suljetaan, niin ettei tule sadetta, koska he ovat tehneet syntiä sinua vastaan, mutta he rukoilevat kääntyneinä tähän paikkaan päin ja ylistävät sinun nimeäsi ja kääntyvät synnistänsä, koska sinä nöyryytät heitä,</p>	<p>26. Jos taivas suljettu on, niin ettei sada, että he sinua vastaan rikkoneet ovat, ja he rukoilevat tässä paikassa ja tunnustavat sinun nimes, kääntyen synneistänsä, sitte kuin sinä heitä kurittanut olet;</p>	<p>6:26 COsca taiwas suljettu on/ nijn ettei sada/ että he sinua wastan rickonet owat/ ja he rucoilewat täsä paicas/ ja tunnustawat sinun nimes/ käändäden heitäns heidän synneistäns/ sijttecuins heitä curittanut olet.</p>
<p>6:27 niin kuule taivaasta ja anna anteeksi palvelijaisi ja kansasi Israelin synti - sillä sinä osoitat heille hyvän tien, jota heidän on vaeltaminen - ja suo sade maallesi, jonka olet antanut kansallesi perintöosaksi.</p>	<p>27. Että kuulisit taivaissa, ja olisit palveliais ja kansas Israelin rikokselle armollinen, koskas heille olet osoittanut hyvän tien, jota heidän vaeltaman pitää, ja antaisit sateen maalle, jonka kansalles antanut olet perinnöksi.</p>	<p>6:27 Ettäs cuulisit heitä taiwas/ ja olisit palwelioittes ja Canssas Israelin ricoxelle armollinen/ coscas heille olet osottanut sen hywän tien/ jota heidän waeldaman pitä/ ja andaisit saten maalles/ jongas Canssalles andanut olet asuttawaxi.</p>
<p>6:28 Jos maahan tulee nälänhätä, rutto, jos tulee nokitähkä ja viljanruoste, jos tulevat heinäsiirkat ja tuhosirkat, jos sen viholliset ahdistavat sitä maassa, jossa sen portit ovat, jos tulee mikä tahansa vitsaus tai vaiva,</p>	<p>28. Kuin kallis aika tulee maalle, eli rutto tulee, eli kuivuus, ruoste, heinäsiirkat eli jyvämädöt tulevat; taikka jos heidän vihollisensa piirittävät maakunnassa heidän porttinsa, eli kaikkalainen vaiva taikka sairaus tulee:</p>	<p>6:28 JA cosca callis aica tule maalle/ eli rutto/ cuiwuus/ palo/ heinäsiircat/ caalimadot/ taicka jos heidän wiholisens pijrittäwät heidän porttins/ eli jocu waiwa taicki sairaus.</p>

<p>6:29 ja jos silloin joku ihminen, kuka hyvänsä, tai koko sinun kansasi Israel, rukoilee ja anoo armoa, kun he kukin tuntevat vitsauksen ja tuskan, joka on kohdannut heitä, ja ojentavat kätensä tähän temppeleihin päin,</p>	<p>29. Kaikki rukoukset, kaikki anomiset, jotka kaikki ihmiset, kaikki sinun kansasi Israel, pitävät, koska kukin rangaistuksensa ja murheensa tuntee ja ojentaa kätensä tämän huoneen puoleen;</p>	<p>6:29 Joca silloin rucoile eli ano sinulda caickinaisist ihmisist/ ja caikest Canssastas Israelin seast/ cosca jocu hänen rangaistuxens ja murhens tunde/ ja ojenda hänen kätens tämän huonen puoleen.</p>
<p>6:30 niin kuule silloin taivaasta, asuinpaikastasi, ja anna anteeksi ja anna jokaiselle aivan hänen tekojensa mukaan, koska sinä tunnet hänen sydämensä - sillä sinä yksin tunnet ihmislusten sydämet -</p>	<p>30. Että kuulisit taivaista asumiasistuimelta, ja olisit armollinen, antaen jokaiselle kaiken hänen tiensä jälkeen, sen jälkeen kuin sinä tunnet hänen sydämensä; sillä sinä ainoastaan tunnet ihmisten lasten sydämet;</p>	<p>6:30 Ettäs cuulisit taiwast asumiasistuimelda/ ja olisit armollinen andaden jocaidzelle caiken hänen tiens jälkeen/ sen jälkeen cuins tunnet hänen sydämens (sillä sinä ainoastans tunnet ihmisten sydämet)</p>
<p>6:31 että he pelkäisivät sinua ja vaeltaisivat sinun teitäsi, niin kauan kuin he elävät tässä maassa, jonka sinä olet meidän isillemme antanut.</p>	<p>31. Että he pelkäisivät sinua, ja vaeltaisivat sinun teissä joka päivä, niin kauan kuin he elävät sillä maalla, jonka meidän isillemme antanut olet.</p>	<p>6:31 Että he pelkäisit sinua/ ja waellaisit sinun teisäs jocapäiwä/ nijncauwan cuin he elävät maalla/ jongas meidän Isillem andanut olet.</p>
<p>6:32 Myös jos joku muukalainen, joka ei ole sinun kansasi Israelia, tulee kaukaisesta maasta sinun suuren nimesi, väkevän kätesi ja ojennetun käsivartesi tähden - jos hän tulee ja rukoilee kääntyneenä tähän temppeleihin päin,</p>	<p>32. Ja jos myös joku muukalainen, joka ei ole sinun kansastasi Israelista, tulee vieraalta maalta sinun suuren nimes ja voimallisen kätes, ja ojennetun käsivartesi tähden, ja tulee ja rukoilee tässä huoneessa;</p>	<p>6:32 JA jos jocu muucalainen/ joca ei ole sinun Canssastas Israelist/ tule wieralda maalda/ sinun suuren nimes ja woimallisen kätes/ ja ojetun käsiwartes tähden/ ja rucoile täsä huones.</p>
<p>6:33 niin kuule taivaasta, asuinpaikastasi, häntä ja tee kaikki, mitä muukalainen sinulta rukoilee, että kaikki maan kansat tuntisivat sinun nimesi ja pelkäisivät sinua, samoin kuin sinun kansasi Israel, ja tulisivat tietämään, että sinä olet ottanut nimiisi tämän temppelin, jonka minä olen rakentanut.</p>	<p>33. Ettäs kuulisit taivaista asumisesistuimelta, ja tekisit kaiken sen, jota muukalainen sinulta anoo; että kaikki kansat maan päällä tuntisivat sinun nimes ja pelkäisivät sinua niinkuin kansasi Israel, ja tietäisivät, että sinun nimeäs avuksi huudetaan tässä huoneessa, jonka minä rakentanut olen.</p>	<p>6:33 Ettäs cuulisit taiwast sinun asumisesistuimelda/ ja tekisit caiken sen/ jota hän sinulda ano/ että caicki Canssat maan päällä tundisit sinun nimes/ ja pelkäisit sinua/ nijncuin sinun Canssas Israeli/ ja tietäisit tämen huonen/ jonga minä rakendanut olen/ sinun nimelläs nimitetyn olewan.</p>
<p>6:34 Jos sinun kansasi lähtee sotaan vihollisiansa vastaan sitä tietä, jota sinä heidät lähetät, ja he rukoilevat sinua kääntyneinä tähän kaupunkiin päin, jonka sinä olet valinnut, ja tähän temppeleihin päin, jonka minä olen sinun nimellesi rakentanut,</p>	<p>34. Jos sinun kansasi lähtee sotaan vihollistansa vastaan sitä tietä, josta heidät lähetetään, ja he rukoilevat sinua sillä tiellä, sitä kaupunkia päin, jonka valinnut olet, ja sen huoneen puoleen, jonka minä sinun nimellesi rakentanut olen;</p>	<p>6:34 JOs sinun Canssas lähte sotaan hänen wihollisians wastan/ sitä tietä josta heidät lähetetään olet/ ja he rucoilisit sinua sillä tiellä/ sitä Caupungita päin/ jongas walinnut olet/ ja sen huonen puoleen/ jonga minä sinun nimellesi rakendanut olen.</p>

<p>6:35 niin kuule taivaasta heidän rukouksensa ja anomisensa ja hanki heille oikeus.</p>	<p>35. Ettäs kuulisit heidän rukouksensa ja anomisensa taivaista, ja auttaisit heitä heidän oikeuteensa.</p>	<p>6:35 Ettäs kuulisit heidän rucouxens ja anomisens taiwast/ ja auttaisit heitä heidän oikeuteens.</p>
<p>6:36 Jos he tekevät syntiä sinua vastaan - sillä ei ole ihmistä, joka ei syntiä tee - ja sinä vihastut heihin ja annat heidät vihollisen valtaan, niin että heidän vangitsijansa vievät heidät vangeiksi kaukaiseen tai läheiseen maahan,</p>	<p>36. Kuin he rikkovat sinua vastaan (sillä ei yhtään ihmistä ole, joka ei syntiä tee), ja sinä vihastut heidän päällensä, ja annat heitä vihamiestensä alle, vietäviksi vankina johonkuhun maahan kauwas eli lähes;</p>	<p>6:36 COsca he rickowat sinua wastan: sillä ei yhtän ihmistä ole joca ei syndiä tee/ ja sinä wihastut heidän päällens/ ja annat heitä wihamiestens ala/ wietä fangina johonguun maahan cauwas eli lähes.</p>
<p>6:37 mutta jos he sitten menevät itseensä siinä maassa, johon heidät on viety vangeiksi, kääntyvät ja anovat sinulta armoa vankeutensa maassa, sanoen: 'Me olemme tehneet syntiä, tehneet väärin ja olleet jumalattomat',</p>	<p>37. Ja he tekevät sydämestänsä parannuksen siinä maassa, jossa he vankina ovat, ja he kääntyvät, ja rukoilevat sinua vankeutensa maalla ja sanovat: me olemme rikkoneet, väärin tehneet ja olleet jumalattomat;</p>	<p>6:37 Ja he käändäwät idzens sydämestäns nijllä mailla/ joisa he fangina owat/ käändäwät idzens ja rucoilewat sinua fangeudens maalla ja sanowat: me olemma rickonet/ wäärin tehnet ja ollet jumalattomat.</p>
<p>6:38 ja palajavat sinun tykösi kaikesta sydämestään ja kaikesta sielustaan vankeutensa maassa, johon heidät on vangeiksi viety, ja rukoilevat kääntyneinä tähän maahan päin, jonka sinä olet heidän isillensä antanut, tähän kaupunkiin päin, jonka sinä olet valinnut, ja tähän temppeleihin päin, jonka minä olen sinun nimellesi rakentanut,</p>	<p>38. Ja kääntyvät sinun tykösi kaikesta sydämestänsä, ja kaikesta sielustansa vankeutensa maalla, jossa heitä vankina pidetään, ja he rukoilevat sillä tiellä maansa puoleen, jonka heidän isillensä antanut olet, ja sitä kaupunkia päin, jonka valinnut olet, ja sen huoneen puoleen, jonka minä nimelles rakentanut olen;</p>	<p>6:38 Ja nijn käändäwät idzens sinun tygös caikest sydämestäns/ ja caikest sielustans heidän fangeudens maalla/ josa heitä fangina pidetän/ ja he rucoilewat sillä tiellä heidän maans puoleen/ jongas heidän Isillens andanut olet/ ja sitä Caupungita päin/ jongas walinnut olet/ ja sen huonen puoleen/ jonga minä nimelles rakendanut olen.</p>
<p>6:39 niin kuule taivaasta, asuinpaikastasi, heidän rukouksensa ja anomisensa, hanki heille oikeus ja anna anteeksi kansallesi, mitä he ovat rikkoneet sinua vastaan.</p>	<p>39. Ettäs kuulisit heidän rukouksensa ja anteeksi anomisensa taivaista asumiasias istuimelta, ja auttaisit heitä oikeuteensa, ja olisit kansallesi armollinen, jotka sinua vastaan syntiä tehneet ovat.</p>	<p>6:39 Ettäs kuulisit heidän rucouxens ja anomisens taiwast asumiasias istuimelda/ ja auttaisit heitä oikeuteens/ ja olisit Canssalles armollinen/ jotca sinua wastan rickowat.</p>
<p>6:40 Olkoot siis, minun Jumalani, sinun silmäsi avoinna, ja tarkatkoot sinun korvasi rukouksia tässä paikassa.</p>	<p>40. Niin anna nyt, minun Jumalani, sinun silmäsi avoinna olla, ja sinun korvasi ottakoon vaarin rukouksesta tässä paikassa.</p>	<p>6:40 NIin anna nyt minun Jumalan sinun silmäsi awoi olla/ ja sinun corwas ottacon waarin rucouxest täsä paicas.</p>

6:41 Ja nyt: Nouse, Herra Jumala, tule leposijaasi, sinä ja sinun voimasi arkki. Sinun pappisi, Herra Jumala, olkoot puetut autuuteen, ja sinun hurskaasi riemuitkoot siitä, mikä hyvä on.	41. Niin nouse nyt, Herra Jumala, sinun lepoos, sinä ja sinun voimas arkki: anna pappis, Herra Jumala, olla puetettuna autuudella, ja anna pyhäs iloita hyvydessä.	6:41 Nijn nouse nyt HERRA Jumala sinun lepoos/ sinä ja sinun woimas Arcki/ anna sinun Pappis HERRA Jumala olla puettuna autuudella/ ja anna sinun pyhäs iloita idzens hywydes.
6:42 Herra Jumala, älä hylkää voideltuasi; muista armolupauksiasi, jotka annoit Daavidille, palvelijallesi."	42. Herra Jumala! älä käännä pois sinun voideltus kasvoja: muista sen armon päälle, jonka sinä Davidille sinun palvelialles lupasit!	6:42 HERra Jumala älä käännä caswojas pois sinun woideltudas/ muista sen armon päälle/ cuins Dawidille sinun palwelialles lupasit.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Kun Salomo oli lakannut rukoilemasta, tuli taivaasta tuli ja kulutti polttouhrin ja teurasuhrit, ja Herran kirkkaus täytti temppelin,	1. Ja kuin Salomo oli päättänyt rukouksensa, lankesi tuli taivaasta ja kulutti polttouhrit ja muut uhrit, ja Herran kunnia täytti huoneen,	7:1 JA cosca Salomo rucoillut oli/ langeis tuli taiwast ja culutti polttouhrit ja muut uhrit/ ja HERran cunnia täytti huonen.
7:2 niin että papit eivät voineet mennä Herran temppeliin; sillä Herran kirkkaus täytti Herran temppelin.	2. Niin ettei papit saaneet mennä Herran huoneesen, sillä Herran kunnia täytti Herran huoneen.	7:2 Nijn ettei Papit saanet mennä HERran huoneseen/ nijncauwan cuin HERran cunnia täytti huonen.
7:3 Ja kun kaikki israelilaiset näkivät tulen tulevan alas ja näkivät temppelin päällä Herran kirkkauden, polvistuivat he kivillä lasketulla pihalla kasvoillensa maahan ja rukoilivat ja kiittivät Herraa siitä, että hän on hyvä, että hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.	3. Ja kaikki Israelin lapset näkivät tulen alas lankeevan, ja Herran kunnian huoneen ylitse, ja kumarsivat kasvoilla maahan permannolla, rukoilivat ja kiittivät Herraa, että hän on hyvä ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.	7:3 Ja Israelin lapset näit caicki tulen langewan ja HERran cunnian huonen ylidzen/ ja cumarsit caswoillens maahan permannolla/ rucoilit ja kijtit HERra/ että hän on hywä/ ja hänen laupiudens pysy ijancaickisest.
7:4 Sitten kuningas ja kaikki kansa uhrasivat teurasuhrin Herran edessä.	4. Ja kuningas ja kaikki kansa uhrasivat uhria Herran edessä.	7:4 MUTta Cuningas ja caicki Canssa uhraisit HERran edes:
7:5 Ja kuningas Salomo uhraisi teurasuhrina kaksikymmentäkaksi tuhatta raavasta ja satakaksikymmentä tuhatta lammasta. Näin he, kuningas ja koko kansa, vihkivät Herran temppelin.	5. Ja kuningas Salomo uhraisi uhriksi kaksikolmattakymmentä tuhatta härkää, sata ja kaksikymmentä tuhatta lammasta; ja he vihkivät Jumalan huoneen, kuningas ja kaikki kansa.	7:5 Sillä Cuningas Salomo uhrais caxicolmattakymmendä tuhatta härkä/ sata ja caxikymmendä tuhatta lammasta/ ja wihgeit Jumalan huonen/ Cuningas ja caicki Canssa.

<p>7:6 Papit seisoivat kukin virkatoimessaan. Ja leeviläiset, käsissään Herran soittimet, jotka kuningas Daavid oli teettänyt, seisoivat kiittämässä Herraa Daavidin ylistysvirsillä siitä, että hänen armonsa pysyy iankaikkisesti. Ja heitä vastapäätä papit soittivat torvia, kaiken Israelin seisoessa.</p>	<p>6. Mutta papit seisoivat vartioissansa ja Leviläiset Herran veisun kanteleissa, jotka kuningas David oli antanut tehdä Herraa kiitettää, että hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti, niinkuin David kiitti heidän kättensä kautta. Ja papit puhalsivat vaskitorviin heidän kohdallansa, ja koko Israel seisoi.</p>	<p>7:6 Mutta Papit seisoit wartioisans/ ja Lewitat HERran weisun candeles/ jotca Cuningas Dawid oli andanut tehdä HERra kijtettä/ että hänen laupiudens oli ijancaikkisest/ nijncuin Dawid kijtti heidän kättens cautta. Ja Papit puhalsit Basunoihin heidän cohdallans/ ja coco Israel seisoi.</p>
<p>7:7 Ja Salomo pyhitti Herran temppelin edessä olevan esipihan keskiosan, sillä hänen oli siellä uhrattava polttouhri ja yhteysuhrin rasvat, koska polttouhri, ruokauhri ja rasvat eivät mahtuneet vaskialttarille, jonka Salomo oli teettänyt.</p>	<p>7. Ja Salomo pyhitti keskikartanon, joka Herran huoneen edessä oli, että hän oli siellä tehnyt polttouhrit ja kiitosuhrin lihavuuden; sillä vaskialttari, jonka Salomo oli antanut tehdä, ei vetänyt kaikkia polttouhria, ruokauhria ja lihavuutta.</p>	<p>7:7 Ja Salomo pyhitti wälicartanon/ joca HERran huonen edes oli/ että hän oli siellä täyttänyt polttouhrit/ ja kijtosuhrin lihawuden: sillä waskiAltari/ jonga Salomo oli andanut tehdä/ ei wetänyt caicke polttouhria/ ruocauhria ja lihawutta.</p>
<p>7:8 Näin Salomo siihen aikaan vietti juhlaa seitsemän päivää, ja koko Israel hänen kansansa. Se oli sangen suuri kokous, johon kokoonnuttiin aina sieltä, mistä mennään Hamatiin, ja aina Egyptin purolta asti.</p>	<p>8. Ja Salomo piti siihen aikaan juhlaa seitsemän päivää, ja koko Israel hänen kansansa, sangen suuri kansanpaljous, Hematin rajasta Egyptin ojaan asti;</p>	<p>7:8 Ja Salomo piti silloin juhla coco seidzemen päiwä/ ja coco Israel hänen cansans/ sangen suuri Canssan paljous/ Hemathist Egyptin ojan asti.</p>
<p>7:9 Kahdeksantena päivänä heillä oli juhlakokous. Sillä alttarin vihkimistä he viettivät seitsemän päivää ja juhlaa seitsemän päivää.</p>	<p>9. Ja piti kahdeksantena päivänä päätösjuhlan, sillä he pitivät alttarin vihkimistä seitsemän päivää ja juhlaa myös seitsemän päivää.</p>	<p>7:9 Ja piti cahdexandena päiwänä cocouxen: sillä he pidit Altarin wihkimist seidzemen päiwä/ ja juhla myös seidzemen päiwä.</p>
<p>7:10 Mutta seitsemännen kuun kahdentenäkymmenentenä kolmantena päivänä hän päästi kansan menemään majoillensa. He iloitsivat ja olivat hyvillä mielin siitä hyvästä, minkä Herra oli tehnyt Daavidille ja Salomolle ja kansallensa Israelille.</p>	<p>10. Mutta kolmannella päivällä kolmattakymmentä seitsemännellä kuukaudella laski hän kansan menemään heidän majoillensa, iloiten ja hyvässä mielessä siitä hyvyydestä, jonka Herra Davidille ja Salomolle ja kansallensa Israelille tehnyt oli.</p>	<p>7:10 Mutta colmannella päiwällä colmattakymmendä seidzemennellä Cuucaudella/ laski hän Canssan menemän heidän majoins iloiten ja hywäs mieles/ caikest sijtä hywydest cuin HERra Dawidille/ Salomolle ja Israelille hänen Canssallens tehnyt oli.</p>
<p>7:11 Kun Salomo oli saanut valmiiksi Herran temppelin ja kuninkaan linnan ja menestynyt kaikessa, mitä oli ajatellut tehdä Herran temppelissä ja omassa linnassaan,</p>	<p>11. Ja näin päätti Salomo Herran huoneen ja kuninkaan huoneen, ja kaiken sen, mikä hänen mieleensä tullut oli, tehdäksensä Herran huoneessa ja hänen huoneessansa: sen hän onnellisesti teki.</p>	<p>7:11 Ja näin päätti Salomo HERran huonen/ ja Cuningan huonen/ ja caiken sen cuin hänen mieleens tullut oli/ tehdäxens HERran huones ja hänen huonesans/ onnellisest.</p>

7:12 ilmestyi Herra Salomolle yöllä ja sanoi hänelle: "Minä olen kuullut sinun rukouksesi ja valinnut tämän paikan uhripaikakseni.	12. Ja Herra ilmestyi Salomolle yöllä ja sanoi hänelle: minä olen kuullut rukoukses, ja valinnut itselleni tämän sian uhrihuoneeksi.	7:12 JA HERra ilmestyi Salomolle yöllä/ ja sanoi hänelle: minä olen cuullut rucouxes/ ja walinnut minulleni tämän sian uhrihuonexi.
7:13 Jos minä suljen taivaan, niin ettei tule sadetta, jos minä käsken heinäsiirkkain syödä maan tahi jos minä lähetän ruton kansaani,	13. Katso, jos minä suljen taivaan, niin ettei sada, ja katso, jos minä käsken heinäsiirkkain syödä maan, eli annan tulla ruton minun kansani sekaan;	7:13 Cadzo/ jos minä suljen taiwan/ nijn ettei sada/ taicka jos minä käsken heinäsiirckain syödä maan/ eli annan tulla ruton minun Canssani sekaan.
7:14 mutta minun kansani, joka on otettu minun nimiini, nöyrtyy, ja he rukoilevat ja etsivät minun kasvojani ja palajavat pahoilta teiltänsä, niin minä kuulen taivaasta ja annan anteeksi heidän syntinsä ja teen heidän maansa jälleen terveeksi.	14. Ja minun kansani nöyryyttää itsensä, joka minun nimeni jälkeen nimitetty on, ja he rukoilevat ja etsivät minun kasvojani, ja kääntyvät pois pahoilta teiltänsä; niin minä kuulen heitä taivaista, ja annan heidän syntinsä anteeksi, ja parannan heidän maansa;	7:14 Että minun Canssani nöyryyttä idzens/ joca minun nimeni jälken nimitetty on. Jos he rucoilewat/ ja edziwät minun caswojani/ ja käändäwät heitäns pois pahoilda teildäns/ nijn minä cuulen heitä taiwast/ ja heidän syndins annan andexi/ ja parannan heidän maans.
7:15 Nyt minun silmäni ovat avoinna, ja minun korvani tarkkaavat rukouksia tässä paikassa.	15. Niin minun silmäni ovat auki, ja korvani ottavat heidän rukouksistansa vaarin tässä paikassa.	7:15 Nijn minun silmän owat auki/ ja corwan ottawat heidän rucouxistans waarin täsä paicas.
7:16 Ja nyt minä olen valinnut ja pyhittänyt tämän temppelin, että minun nimeni olisi siinä iäti; ja minun silmäni ja sydämeni tulevat aina olemaan siinä.	16. Niin olen minä nyt valinnut ja pyhittänyt tämän huoneen, että minun nimeni pitää oleman siinä ijankaikkisesti, ja minun silmäni ja sydämeni pitää oleman siellä ainiaan.	7:16 Nijn olen minä nyt walinnut ja pyhittänyt tämän huonen/ että minun nimen on sijnä ijancaickisest/ ja minun silmän ja sydämen owat siellä ainijan.
7:17 Ja jos sinä vaellat minun edessäni, niinkuin sinun isäsi Daavid vaelsi, ja teet kaiken, mitä minä olen käskenyt sinun tehdä, ja noudatat minun käskyjäni ja oikeuksiani,	17. Ja jos sinä vaellat minun edessäni, niinkuin sinun isäs David vaeltanut on, niin ettäs teet kaikki, mitä minä sinulle käskenyt olen, ja pidät minun säätyni ja oikeuteni;	7:17 JA jos sinä waellat minun edesäni/ nijncuin sinun Isäs Dawid waeldanut on/ nijn ettäs teet caicki cuin minä sinun käsken/ ja pidät minun käskyni ja oikeuteni.
7:18 niin minä pidän pystyssä sinun kuninkaallisen valtaistuimesi, niinkuin minä lupasin sinun isällesi Daavidille sanoen: 'Aina on mies sinun suvustasi hallitseva Israelia.'	18. Niin minä vahvistan valtakuntas istuimen, niinkuin minä isälles Davidille luvannut olen, sanoen: ei sinulta pidä pois otettaman mies, joka on oleva Israelin hallitsia.	7:18 Nijn minä wahwistan sinun waldacundas istuimen/ nijncuin minä Isälles Dawidille luwannut olen/ sanoden: ei sinulda puutu mies/ joca on olewa Israelin hallidzia.

7:19 Mutta jos te käännytte pois ja hylkääte minun käskyni ja säädökseni, jotka minä olen teille antanut, ja menette ja palvelette muita jumalia ja kumarratte niitä,	19. Mutta jos te käännytte pois ja hylkääte minun säätyni ja käskyni, jotka minä teille antanut olen, menette myös ja palvelette vieraita jumalia, ja kumarratte heitä;	7:19 Mutta jos te käännätte idzen pois/ ja hyljätte minun oikeuteni ja käskyni/ jotca minä teille andanut olen/ menette myös ja palweletta wieraita jumalita/ ja cumarratte heitä.
7:20 niin minä kiskaisen sellaiset irti maastani, jonka minä olen heille antanut; ja tämän temppelin, jonka minä olen nimelleni pyhittänyt, minä heitän pois kasvojeni edestä, ja minä teen sen sananparreksi ja pistopuheeksi kaikille kansoille.	20. Niin minä hävitän heitä minun maaltani, jonka minä heille antanut olen; ja tämän huoneen, jonka minä nimelleni pyhittänyt olen, heitän minä pois kasvoini edestä, ja annan sen sananlaskuksi ja jutuksi kaikkein kansain seassa.	7:20 Nijn minä hävitän heitä minun maaldani/ jonga minä heille andanut olen. Ja tämän huonen jonga minä minun nimelleni pyhittänyt olen/ heitän minä pois minun caswoni edest/ ja annan sen sananlascuxi ja jutuxi caickein Canssain seas.
7:21 Ja tämän temppelin tähden, joka ennen oli korkein, on jokainen ohikulkija tyrmistyvä. Ja kun hän kysyy: 'Miksi on Herra näin tehnyt tälle maalle ja tälle temppelille?'	21. Ja tätä huonetta, jota kaikkein korkeimmaksi tullut on, pitää kaikkein, jotka käyvät sen ohitse, hämmästyvän ja sanoman: miksi Herra näin teki tälle maalle ja tälle huoneelle?	7:21 Ja tätä huonetta joca caickein corkeimmaxi tullut on/ caicki jotca käyvät sen ohidze hämmästywät/ ja sanowat: mixi on HERra tälle maalle/ ja tänne huonelle nijn tehnyt?
7:22 niin vastataan: 'Siksi, että he hylkäsivät Herran, isiensä Jumalan, joka oli vienyt heidät pois Egyptin maasta, ja liittyivät muihin jumaliin, kumarsivat niitä ja palvelivat niitä; sentähden hän on antanut kaiken tämän pahan heitä kohdata.'	22. Niin sanotaan: että he hylkäsivät Herran isäinsä Jumalan, joka heidät Egyptin maalta oli johdattanut ulos, ja olivat mielistyneet vieraisiin jumaliin, ja rukoilleet ja palvelleet heitä; sentähden on hän saattanut kaiken tämän pahan heidän päällensä.	7:22 Nijn sanotan: että he hyljäisit HERran heidän Isäins Jumalan/ joca heidän Egyptin maalda johdattanut oli/ ja olit mielistynet wieraisijn jumaliijn/ ja palwellet ja rucoillet heitä/ sentähden on hän saattanut caiken tämän onnettomuden heidän päällens.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Niiden kahdenkymmenen vuoden kuluttua, joina Salomo oli rakentanut Herran temppelin ja oman linnansa,	1. Ja kahdenkymmenen vuoden perästä, sittekuin Salomo rakensi Herran huoneen ja oman huoneensa,	8:1 JA cahdenkymmenen vuoden perästä/ sijttecuin Salomo rakensi HERran huonen ja hänen huonens.
8:2 linnoitti Salomo ne kaupungit, jotka Huuram oli antanut hänelle, ja hän asetti israelilaisia niihin asumaan.	2. Rakensi hän myös ne kaupungit, jotka Hiram antoi Salomolle, ja antoi Israelin lapset asua niissä.	8:2 Rakensi hän myös ne Caupungit/ jotca Hiram andoi Salomolle/ ja andoi Israelin lapset asua nijsä.
8:3 Ja Salomo meni Hamat-Soobaan ja valloitti sen.	3. Ja Salomo meni Hematsobaan, ja sai sen allensa.	8:3 Ja Salomo meni HemathSobaan ja sai sen alans.

8:4 Hän linnoitti myös Tadmorin erämaassa ja kaikki varastokaupungit, jotka hän oli rakentanut Hamatiin.	4. Rakensi hän myös Tadmorin korvessa ja kaikki tavarakaupungit, jotka hän rakensi Hematissa.	8:4 Rakensi hän myös Thadmorin corwes/ ja caicki jywäCaupungit/ jotca hän rakensi Hemathis.
8:5 Vielä hän linnoitti Ylä-Beet-Hooronin ja Ala-Beet-Hooronin muureilla, porteilla ja salvoilla varustetuiksi kaupungeiksi;	5. Hän rakensi myös ylimmäisen ja alimmaisen Bethoronin sangen vahvoiksi kaupungeiksi, muureilla, porteilla ja salvoilla,	8:5 Hän rakensi myös yლისen ja alaisen BethHoronin sangen wahwoixi Caupungeixi/ muureilla/ porteilla ja salvoilla.
8:6 samoin Baalatin ja kaikki varastokaupungit, jotka hänellä oli, ja kaikki vaunukaupungit ja ratsumiesten kaupungit ja kaikki muut paikat, mitkä hän tahtoi linnoittaa Jerusalemissa ja Libanonilla ja kaikessa hallitsemassaan maassa.	6. Ja Baelatin ja kaikki tavarakaupungit, jotka Salomolla olivat, ja kaikki vaunukaupungit ja ratsasmiesten kaupungit, ja kaikki mitä ikänä Salomon mieli oli rakentaa sekä Jerusalemissa että Libanonissa ja koko maassa, joka hänen vallassansa oli.	8:6 Ja Baelathin ja caicki jywäCaupungit/ jotca hänellä olit/ ja caicki waunuCaupungit/ ja hewoismiestenCaupungit/ ja caicki mitä ikänäns Salomon mieli oli raketa sekä Jerusalemis että Libanonis/ ja caikis paicois hänen waldacunnasans.
8:7 Kaiken kansan, mitä oli jäänyt jäljelle heettalaisista, amorilaisista, perissiläisistä, hivviläisistä ja jebusilaisista, kaikki, jotka eivät olleet israelilaisia,	7. Ja kaiken sen kansan, joka jäänyt oli Hethyläisistä, Amorilaisista, Pheresiläisistä, Heviläisistä ja Jebusilaisista, jotka ei Israelin lapsia olleet,	8:7 JA caiken sen Canssan cuin jäänyt oli Hethereist/ Amorrereist/ Pheresereist/ Hewereist ja Jebusereist/ jotca ei Israelin lapsist ollet.
8:8 ne niiden jälkeläiset, jotka vielä olivat jäljellä maassa ja joita israelilaiset eivät olleet tuhonneet, ne Salomo saattoi työveron alaisiksi, aina tähän päivään asti.	8. Ja heidän lapsensa, jotka jäivät heistä maalle, joita Israelin lapset ei hävittäneet: ne laski Salomo verollisiksi tähän päivään asti.	8:8 Ja heidän lapsens jotca he olit jättänet heistä maalla/ joita Israelin lapset ei häwittänet/ ne laski Salomo werollisexi tähän päiwän asti.
8:9 Mutta israelilaisista Salomo ei tehnyt ketään työorjaksi, vaan heitä oli sotilaina, hänen vaunusoturiansa päällikköinä ja hänen sotavaunujensa ja ratsumiestensä päällikköinä.	9. Mutta Israelin lapsista ei tehnyt Salomo yhtään orjaksi työhönsä; vaan he olivat sotamiehet, hänen huovinsa päämiehet, hänen vaunuinsa ja hevosmiestensä päällä.	8:9 Mutta Israelin lapsist ei tehnyt Salomo yhtän orjaxi hänen työhöns/ mutta he olit sotamiehet/ hänen huowins/ waunuins ja hewoismiestens päällä.
8:10 Maaherrojen virkamiehiä oli Salomolla kaksisataa viisikymmentä, jotka vallitsivat väkeä.	10. Ja kuningas Salomon ylimmäiset virkamiesten päämiehet, jotka kansaa hallitsivat, oli kaksisataa ja viisikymmentä.	8:10 Ja Cuningas Salomon ylimmäiset wircamiehet/ jotca Canssa hallidzit/ olit caxi sata ja wijsikymmendä.
8:11 Ja Salomo toi faraon tyttären Daavidin kaupungista linnaan, jonka hän oli tälle rakentanut; sillä hän sanoi: "Älköön nainen asuko Daavidin, Israelin kuninkaan, linnassa; sillä se on pyhäkkö, koska Herran arkki on tullut sinne."	11. Ja Salomo antoi tuoda Pharaon tyttären ylös Davidin kaupungista siihen huoneeseen, jonka hän hänelle rakentanut oli; sillä hän sanoi: emäntäni ei pidä Davidin Israelin kuninkaan huoneessa asuman; sillä se on pyhä, että Herran arkki on siihen tullut.	8:11 JA Salomo andoi tuota Pharaon tyttären Dawidin Caupungist/ siihen huoneseen/ jonga hän hänelle rakendanut oli/ sille hän sanoi: minun emändän ei pidä Dawidin Israelin Cuningan huones asuman: sillä se on pyhä/ että HERran Arcki on siihen tullut.

8:12 Siihen aikaan Salomo uhrasi polttouhreja Herralle Herran alttarilla, jonka hän oli rakentanut eteisen eteen.	12. Sitte uhrasi Salomo Herralle polttouhria Herran alttarilla, jonka hän rakentanut oli esihuoneen eteen;	8:12 Siitte uhrasi Salomo HERralle polttouhria HERran Altarille/ jonga hän rakendanut oli Esihuonen eteen.
8:13 Hän uhrasi kunakin päivänä sen päivän uhrin Mooseksen käskyn mukaan, sapatteina ja uudenkuun päivinä sekä juhlina kolme kertaa vuodessa: happamattoman leivän juhlanan, viikkojuhlanan ja lehtimajanjuhlanan.	13. Kunkin uhrin päivänänsä Moseksen käskyn jälkeen, sabbatina, uudella kuulla ja juhlapäivinä, kolmasti vuodessa, makian leivän juhlanan, viikkojuhlanan ja lehtimajan juhlanan.	8:13 Cungin uhrin päivänäns Mosexen käskyn jälkeen/ Sabbathina/ udella Cuulla ja määrätyillä aigoilla colmast wuodes/ nimittäin/ makian leivän juhlanan/ wijckojuhlanan ja lehtimajan juhlanan.
8:14 Ja hän asetti, niinkuin hänen isänsä Daavid oli säätänyt, pappien osastot toimittamaan virkaansa ja leeviläiset suorittamaan tehtäviänsä, veisaamaan ylistysvirsiä ja palvelemaan pappeja, kunakin päivänä sen päivän tehtävissä, sekä ovenvartijat osastoittain joka ovelle, sillä niin oli Jumalan mies Daavid käsenyt.	14. Ja hän asetti papit heidän järjestyksissänsä heidän virkoihinsa, niinkuin hänen isänsä David oli asettanut, ja Leviläiset heidän vartioonsa, kiittämään ja palvelemaan pappein edessä, senjälkeen kuin jokapäivä tarvittiin, ja portinvartiat heidän järjestykseensä, kunkin hänen porttiinsa; sillä David Jumalan mies oli niin käsenyt.	8:14 Ja hän asetti Papit heidän järjestyxisäns heidän wircoins/ nijncuin hänen Isäns Dawid sen oli asettanut/ ja Lewitat heidän wartioons/ kijttämän ja palweleman Pappein edes/ senjälken cuin jocapäiwä tarwittin/ ja portin wartiat heidän järjestyxeens cungin hänen porttijns: sillä Dawid Jumalan mies oli sen nijn käsenyt.
8:15 Eikä missään poikettu kuninkaan käskyistä, mitä tuli pappeihin, leeviläisiin ja aarekammioihin.	15. Ja ei yksikään heistä horjahtanut kuninkaan käskyistä, jotka hän antoi papeille ja Leviläisille, kaikissa asioissa ja tavaroissa.	8:15 Ja ei yxikän heistä horjahtanut Cuningan käskyist/ cuin hän andoi Papeille ja Lewitaille/ caikis asiois ja tawarois.
8:16 Ja niin suoritettiin Salomon kaikki työt, Herran temppelin perustamispäivään asti, sekä siihen saakka, kunnes se valmistui. Niin oli Herran temppeli valmis.	16. Ja kaikki Salomon teot tulivat valmiiksi siitä päivästä, jona Herran huone perustettu oli, siihenasti kuin se oli täytetty; niin että Herran huone täydellisesti valmis oli.	8:16 Ja caicki Salomon tegot tulit walmixi sijtä päiwäst/ cuin HERran huone perustettu oli/ siihenasti cuin se oli täytetty/ nijn että HERran huone täydellisest walmis oli.
8:17 Siihen aikaan Salomo meni Esjon-Geberiin ja Elatiin, joka on meren rannalla Edomin maassa.	17. Silloin meni Salomo Etseongeberiin ja Elotiin, meren rannalle, Edomin maalle.	8:17 Silloin meni Salomo EzeonGeberin ja Elothin meren reunalle/ Edomin maalle.
8:18 Ja Huuram lähetti palvelijansa tuomaan hänelle laivoja. Palvelijat olivat meritaitoisia ja menivät yhdessä Salomon palvelijain kanssa Oofiriin ja noutivat sieltä kultaa neljäsataa viisikymmentä talenttia ja toivat sen kuningas Salomolle.	18. Ja Hiram lähetti hänelle haaksia palveliainsa kätten kautta, jotka taitavat merimiehet olivat; ja he menivät Salomon palveliain kanssa Ophiriin, ja toivat sieltä neljäsataa ja viisikymmentä leiviskää kultaa ja veivät kuningas Salomolle.	8:18 Ja Hiram lähetti hänelle haaxia/ hänen palwelioittens kätten cautta/ jotca taitawat merimiehet olit: ja he menit Salomon palwelioitten cansa Ophirijn/ ja toit sieldä neljä sata ja wijsikymmendä leiwiskätä culda/ ja weit Salomo Cuningalle.

9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
<p>9:1 Kun Saban kuningatar kuuli Salomon maineen, tuli hän Jerusalemiin koettelemaan Salomoa arvoituksilla. Hän tuli sangen suuren seurueen kanssa, mukanaan kameleja, jotka kantoivat hajuaineita, kultaa ylen paljon ja kalliita kiviä. Ja kun hän tuli Salomon luo, puhui hän tälle kaikki, mitä hänellä oli mielessänsä.</p>	<p>1. Ja rikkaan Arabian kuningatar kuuli Salomosta sanoman, ja tuli sangen suuren joukon kanssa Jerusalemiin, ja kamelein kanssa, jotka kantoivat yrttejä ja paljon kultaa, ja kalliita kiviä, koettelemaan Salomoa tapauksilla. Ja kuin hän tuli Salomon tykö, puhui hän hänen kanssansa kaikki, mitä hän sydämessänsä aikonut oli.</p>	<p>JA cosca rickan Arabian Drotning cuuli Salomost sanoman/ tuli hän suuren joucon cansa Jerusalemijn/ ja Camelein cansa/ jotca cannatit yrtejä ja paljon culda/ ja callita kiwiä/ coetteleman Salomot tapauxilla. Ja cuin hän tuli Salomon tygö/ puhui hän hänen cansans caicki mitä hän hänen sydämesäns aicoinut oli.</p>
<p>9:2 Mutta Salomo selitti hänelle kaikki hänen kysymyksensä; Salomolle ei mikään jäänyt ongelmaksi, jota hän ei olisi hänelle selittänyt.</p>	<p>2. Ja Salomo ilmoitti hänelle kaikki hänen sanansa; ja ei ollut mitään Salomolta salattu, jota ei hän ilmoittanut hänelle.</p>	<p>9:1 Ja Cuningas sanoi hänelle caicki mitä hän kysyi/ ja ei mitän häneldä salannut/ jota ei hän sanonut hänen edesäns.</p>
<p>9:3 Kun Saban kuningatar näki kaiken Salomon viisauden, linnan, jonka hän oli rakentanut,</p>	<p>3. Ja kuin rikkaan Arabian kuningatar näki Salomon taidon ja huoneen, jonka hän rakentanut oli,</p>	<p>9:2 JA cuin rickan Arabian Drotning näki Salomon taidon ja huonen/ jonga hän tehnyt oli.</p>
<p>9:4 ruuat hänen pöydällänsä, kuinka hänen palvelijansa asuivat ja hänen palvelusväkensä palveli ja kuinka he olivat puetut, ja näki hänen juomanlaskijansa ja kuinka he olivat puetut, ja hänen yläsalinsa, josta hän nousi Herran temppeliin, meni hän miltei hengettömäksi.</p>	<p>4. Ja ruat hänen pöydällänsä, ja hänen palveliainsa asuinsiat, niin myös hänen palveliainsa viran ja heidän vaatteensa, hänen juomansa laskiat vaatteinensa, ja solan, josta Herran huoneesen käytiin; niin ei hän taitanut itsiänsä enää pitää.</p>	<p>9:3 Ja ruan hänen pöydälläns/ ja hänen palweliains asuinsiat/ nijn myös hänen palwelioittens wiran/ ja heidän waattens/ hänen juomanlaskians heidän waatteinens/ ja Salin/ josta HERran huoneesen käytin/ ei hän tainnut händäns enämbi pitä.</p>
<p>9:5 Sitten hän sanoi kuninkaalle: "Totta oli se puhe, jonka minä kotimaahani sinusta ja sinun viisaudestasi kuulin.</p>	<p>5. Ja hän sanoi kuninkaalle: se on tosi, minkä minä kuullut olen minun maalleni sinun menostas ja taidostas;</p>	<p>9:4 Ja hän sanoi Cuningalle: se on tosi cuin minä cuullut olen maalleni sinun menostas ja taidostas.</p>
<p>9:6 Minä en uskonut, mitä sanottiin, ennenkuin itse tulin ja sain omin silmin nähdä; ja katso, ei puoltakaan sinun suuresta viisaudestasi oltu minulle kerrottu. Sinä olet paljon suurempi, kuin minä olin kuullut huhuttavan.</p>	<p>6. Vaan en minä uskonut heidän sanojansa ennenkuin minä itse tulin, ja minun silmäni nähneet ovat: ja katso, ei ole minulle puoliakaan sanottu sinun suuresta taidostas: sinulla on enempi, kuin se sanoma on, jonka minä kuulin.</p>	<p>9:5 Waan en minä usconut heidän sanojans/ ennencuin minä nyt idze tänne tullut olen/ ja nähnyt ne silmilläni/ ja cadzo/ ei minun edesäni nijn puolittaingan ole sanottu sinun suurest taidostas: sinus on enä cuin se sanoma on/ jonga minä cuulin.</p>

9:7 Onnellisia ovat sinun miehesi, onnellisia nämä palvelijasi, jotka aina saavat olla sinun edessäsi ja kuulla sinun viisauttasi.	7. Autuaat ovat sinun miehes, autuaat ovat myös nämät sinun palvelias, jotka joka hetki sinun edessäs seisovat ja kuultelevat taitoas.	9:6 Autuat owat sinun miehes/ autuat owat myös nämät sinun palwelias/ jotca joca hetki sinun edesäs seisowat ja cuuldelewat sinun taitoas.
9:8 Kiitetty olkoon Herra, sinun Jumalasi, joka sinuun on niin mielistynyt, että on asettanut sinut valtaistuimellensa olemaan kuninkaana Herran, sinun Jumalasi, kunniaksi. Sentähden, että sinun Jumalasi rakastaa Israelia ja tahtoo pitää sen pystyssä ainiaan, on hän antanut sinut heille kuninkaaksi, tekemään sitä, mikä oikeus ja vanhurskaus on."	8. Herra sinun Jumalas olkoon kiitetty, joka sinuun mielistynyt on, ja pannut sinun istuimellensa Herralle sinun Jumalalles kuninkaaksi. Että Jumala rakastaa Israelia, vahvistaaksensa häntä ijankaikkisesti, on hän sinun asettanut heidän kuninkaaksensa, tekemään oikeutta ja vanhurskautta.	9:7 HERra sinun Jumalas olcon kijtetty/ joca sinuun mielistynyt on/ ja pannut sinun istuimellens/ HERralle sinun Jumalalles Cuningaxi. Että sinun Jumalas racasta Israeli/ wahwistaxens händä ijancaickisest/ sentähden on hän sinun asettanut heidän Cuningaxens/ tekemän oikeutta ja wanhurscautta.
9:9 Ja hän antoi kuninkaalle sata kaksikymmentä talenttia kultaa, sangen paljon hajuaineita ja kalliita kiviä. Ei milloinkaan ole ollut moisia hajuaineita kuin ne, jotka Saban kuningatar antoi kuningas Salomolle.	9. Ja hän antoi kuninkaalle sata ja kaksikymmentä leiviskää kultaa ja ylen paljon yrttejä ja kalliita kiviä. Ja ei senkaltaisia yrttejä ollut, kuin ne olivat, jotka rikkaan Arabian kuningatar antoi kuningas Salomolle.	9:8 Ja hän andoi Cuningalle sata ja caxikymmendä leiwiskätä culda/ ja ylönpaljon yrtejä ja callita kiwiä. Ja ei sencaltaista yrtiä yhtän ennen ollut/ cuin ne olit/ jotca rickan Arabian Drotning andoi Cuningas Salomolle.
9:10 Huuramin palvelijat ja Salomon palvelijat, jotka toivat kultaa Oofirista, toivat myöskin santelipuuta ja kalliita kiviä.	10. Veivät myös Hiram ja Salomon palveliat kultaa Ophirista, ja Hebenin puita ja kalliita kiviä.	9:9 Weit myös Hiram ja Salomon palweliat culda Ophirist ja Hebenin puita/ ja callita kiwiä.
9:11 Ja kuningas teetti santelipuusta portaat Herran temppeliin ja kuninkaan palatsiin ja kanteleita ja harppuja laulajille. Moisia ei oltu ennen nähty Juudan maassa.	11. Ja Salomo antoi tehdä astuimet Hebenin puista Herran huoneesen ja kuninkaan huoneesen, ja kanteleita ja psaltareita veisaajille. Ei yhtään senkaltaista ennen ollut nähty Juudan maalla.	9:10 Ja Salomo andoi tehdä traput Hebenin puista HERran huoneseen/ ja Cuningan huoneseen/ ja candeleit ja Psaltareit weisaille. Ei yhtän sencaltaista puuta ennen ollut nähty Judan maalla.
9:12 Kuningas Salomo taas antoi Saban kuningattarelle kaikki, mitä tämä halusi ja pyysi, antoi vielä enemmän, kuin mitä tämä oli tuonut kuninkaalle. Sitten hän lähti paluumatkalle ja meni palvelijoiheen omaan maahansa.	12. Ja kuningas Salomo antoi rikkaan Arabian kuningattarelle kaikkia, mitä hän pyysi ja anoi, paitsi sitä, mitä hän kuninkaalle tuonut oli. Ja hän palasi ja matkusti omalle maallensa palvelioinensa.	9:11 Ja Cuningas Salomo andoi rickan Arabian Drotningille caickia mitä hän anoi ja pyysi/ paidzi sitä cuin hän Cuningalle tuonut oli. Ja hän palais omalle maallens palwelioinens.
9:13 Kullan paino, mikä yhtenä vuotena tuli Salomolle, oli kuusisataa kuusikymmentä kuusi talenttia kultaa,	13. Ja kulta, joka vuosittain tuotiin Salomolle, oli kuusisataa ja kuusiseitsemättäkymmentä leiviskää.	9:12 JA culda/ joca wuodes tuotin Salomolle/ oli cuusi sata ja cuusi seidzemettäkymmendä leiwiskätä.

9:14 paitsi mitä kauppamiehet ja kaupustelijat toivat. Sen lisäksi kaikki Arabian kuninkaat ja maan käskynhaltijat toivat Salomolle kultaa ja hopeata.	14. Paitsi mitä kauppamiehet ja yrtein myyjät toivat. Ja kaikki Arabian kuninkaat ja maan herrat veivät kultaa ja hopiaa Salomolle.	9:13 Paidzi sitä cuin cauppamiehet toit: Ja caicki Arabian Cuningat ja maan Herrat weit culda ja hopiata Salomolle.
9:15 Ja kuningas Salomo teetti kaksisataa suurta kilpeä pakotetusta kullasta ja käytti jokaiseen kilpeen kuusisataa sekeliä pakotettua kultaa;	15. Niin antoi kuningas Salomo tehdä kaksisataa kilpeä parhaasta kullasta, niin että kuusisataa kappaletta kultaa tuli jokaiseen keihäeseen.	9:14 Nijstä teki Cuningas Salomo caxi sata keihästä parhast cullast/ nijn että cuusi sata cappaletta culda tuli jocaidzeen keihäseen.
9:16 samoin kolmesataa pienempää kilpeä pakotetusta kullasta, ja käytti jokaiseen kilpeen kolmesataa sekeliä kultaa. Ja kuningas asetti ne Libanoninmetsä-taloon.	16. Teki hän myös kolmesataa vähempää kilpeä parhaasta kullasta, niin että kolmesataa kappaletta kultaa tuli jokaiseen kilpeen. Ja kuningas pani ne Libanonin metsähuoneesen.	9:15 Teki hän myös colme sata kilpe parhast cullast/ nijn että colme sata cappalda culda tuli jocaidzeen kilpeen. Ja Cuningas pani ne Libanonin medzähuoneseen.
9:17 Vielä kuningas teetti suuren norsunluisen valtaistuimen ja päällysti sen puhtaalla kullalla.	17. Ja kuningas teki suuren istuimen elephantin luista ja kultasi sen puhtaalla kullalla.	9:16 JA Cuningas teki istuimen Elephantin luista/ ja culdais puhtalla cullalla.
9:18 Valtaistuimessa oli kuusi porrasta ja astinlauta, kullalla kiinnitettyinä valtaistuimeen. Istuimen kummallakin puolella oli käsinoja, ja kaksi leijonaa seisoi käsinojan vieressä.	18. Ja istuimessa oli kuusi astuinta, ja kultainen astinlauta istuimen edessä, ja kaksi käsipuuta molemmin puolin istuinta, ja kaksi jalopeuraa seisoi käsipuiden tykönä,	9:17 Ja istuimes oli cuusi trappua/ ja cuusi cullaista astinlauta istuimen edes/ ja caxi käsipuuta istuimen edes molemmin puolin istuinda/ ja caxi Lejonita seisoit käsipuiden tykönä.
9:19 Ja kaksitoista leijonaa seiso siinä kuudella portaalla, kummallakin puolella. Senkaltaista ei ole tehty missään muussa valtakunnassa.	19. Ja kaksitoistakymmentä jalopeuraa seiso niillä kuudella astuimella, molemmilla puolilla; senkaltaista ei ole tehty yhdessäkään valtakunnassa.	9:18 Ja caxitoistakymmendä Lejonita seisoit nijllä cuudella trapulla/ molemmilla puolilla/ sencaltaista ei ole tehty yhdessäkään Cuningan waldacunnas.
9:20 Ja kaikki kuningas Salomon juoma-astiat olivat kultaa, ja kaikki Libanoninmetsä-talon astiat olivat puhdasta kultaa. Hopeata ei Salomon päivinä pidetty minkään arvoisena.	20. Ja kaikki kuningas Salomon juoma-astiat olivat kullasta, ja kaikki astiat Libanonin metsähuoneessa puhtaasta kullasta; sillä ei hopiaa miksiäkään luettu Salomon aikana.	9:19 Ja caicki Cuningan juomaastiat olit cullast/ ja caicki astiat Libanonin medzähuones olit puhtast cullast: sillä ei hopiata mixikän luettu Salomon aicana.
9:21 Kuninkaalla oli näet laivoja, jotka kulkivat Tarsiiseen Huuramin palvelijain kanssa; kerran kolmessa vuodessa Tarsiin-laivat tulivat ja toivat kultaa ja hopeata, norsunluuta, apinoita ja riikinkukkoja.	21. Sillä kuninkaan haahdet menivät Tarsikseen Hirammin palveliain kanssa, ja tulivat kerran joka kolmantena vuotena, ja toivat kultaa, hopiaa, elephantin luita, apinoita ja riikinkukkoja.	9:20 Sillä Cuningan hahdet menit merelle Hirammin palweloitten cansa/ ja tulit erän joca colmandena vuotena/ ja toit culda/ hopiata/ Elephantin luita/ Apinoita ja Rikincuckoja.

9:22 Ja kuningas Salomo oli kaikkia maan kuninkaita suurempi rikkaudessa ja viisaudessa.	22. Ja kuningas Salomo tuli suuremmaksi kaikkia kuninkaita maan päällä rikkaudessa ja viisaudessa.	9:21 JA nijn Cuningas Salomo tuli suuremmaxi caickia Cuningaita maan päällä rickaudest ja taidost.
9:23 Ja kaikki maan kuninkaat pyrkivät näkemään Salomoa kuullaksensa hänen viisauttaan, jonka Jumala oli antanut hänen sydämeensä.	23. Ja kaikki kuninkaat maan päällä himoitsivat nähdä Salomon kasvoja ja kuulla hänen taitoansa, jonka Jumala hänen sydämeensä antanut oli.	9:22 Ja caicki Cuningat maan päällä himoidzit nähdä Salomon casvoja/ ja cuulla hänen taitoans/ cuin Jumala hänen sydämeens andanut oli.
9:24 Ja he toivat kukin lahjansa: hopea- ja kultakaluja, vaatteita, aseita, hajuaineita, hevosia ja muuleja, joka vuosi vuoden tarpeen.	24. Ja he veivät hänelle kukin lahjansa, hopia-astioita, kulta-astioita, vaatteita, sota-aseita, yrttejä, hevosia ja muuleja, joka vuosi.	9:23 Ja he weit hänelle cukin lahjans/ cuin olit: hopiaastioita/ culdaastioita/ watteita/ harniscoita/ yrtejä/ hewoisita ja Muuleja joca vuosi.
9:25 Salomolla oli neljätuhatta hevosvaljakkoa vaunuineen ja kaksitoista tuhatta ratsamiestä; ne hän sijoitti vaunukaupunkeihin ja kuninkaan luo Jerusalemiin.	25. Ja Salomolla oli neljätuhatta hevoskorsua ja kaksitoistakymmentä tuhatta ratsamiestä, ja ne pantiin vaunukaupunkeihin ja kuninkaan tykö Jerusalemiin.	9:24 JA Salomolla oli neljä tuhatta seimiä/ waunuhewoisita/ ja caxitoistakymmendä tuhatta radzasmiestä/ ja ne pandin waunucaupungeihin Cuningan tygö Jerusalemijn.
9:26 Ja hän vallitsi kaikkia kuninkaita Eufirat-virrasta aina filistealaisten maahan ja Egyptin rajaan asti.	26. Ja hän oli kaikkein kuningasten haltia, hamasta virrasta niin Philistealaisten maahan asti, Egyptin maan rajaan saakka.	9:25 Ja hän oli caickein Cuningasten haldia/ hamast wirrast nijn Philisterein maahan asti/ ja Egyptin maan rajan saacka.
9:27 Ja kuningas toimitti niin, että Jerusalemissa oli hopeata kuin kiviä, ja setripuuta niin paljon kuin metsäviikunapuita Alankomaassa.	27. Ja kuningas saatti niin paljon hopiaa Jerusalemiin kuin kiviä, ja niin paljon sedripuita toimitti hän kuin metsäfikunapuita laaksossa.	9:26 Ja Cuningas saatti nijn paljon hopiata Jerusalemijn cuin kiwiäkin/ ja nijn paljo Cedripuita/ cuin willificuna puitakin laxos.
9:28 Ja hevosia tuotiin Salomolle Egyptistä ja kaikista muista maista.	28. Ja Salomolle vietiin hevosia Egyptistä ja kaikista maakunnista.	9:27 Ja hänelle wietin hewoisia Egyptist/ ja jocaidzist maacunnist.
9:29 Mitä muuta Salomosta on kerrottavaa, hänen sekä aikaisemmista että myöhemmistä vaiheistaan, se on kirjoitettuna profeetta Naatanin historiassa, siilolaisen Ahian ennustuksessa ja näkijä Jeddin näyssä Jerobeamista, Nebatin pojasta.	29. Mitä enempää Salomon asioista sanomista on, sekä ensimmäisistä että viimeisistä: eikö ne ole kirjoitetut Natan prophetan aikakirjassa, ja Ahian Silonilaisen prophetiassa, niin myös Jeddin näkiän näyssä, Jerobeamia Nebatin poikaa vastoin.	9:28 Mitä enämbi Salomost sanomist on/ sekä hänen ensimmäisist että wijmeisistäns/ cadzo/ ne owat kirjoitetut Nathan Prophetan Aicakirjas/ ja Ahian Prophetias/ joca on Silost/ nijn myös Jeddin sen Näkiän näys/ Jerobeamia Nebathin poica wastoin.
9:30 Salomo hallitsi Jerusalemissa koko Israelia neljäkymmentä vuotta.	30. Ja Salomo hallitsi Jerusalemissa koko Israelia neljäkymmentä ajastaikaa.	9:29 Ja Salomo hallidzi Jerusalemis coco Israeli/ neljäkymmendä ajastaica.

9:31 Sitten Salomo meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isänsä Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Rehabeam tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	31. Ja Salomo nukkui isänsä kanssa, ja he hautasivat hänen isänsä Davidin kaupunkiin; ja Rehabeam hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	9:30 Ja Salomo nukkui Isäns cansa/ ja he hautaisit hänen Dawidin Isäns Caupungijn/ ja Rehabeam hänen poicans tuli Cuningaxi hänen siaans.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Rehabeam meni Sikemiin, sillä koko Israel oli tullut Sikemiin tekemään häntä kuninkaaksi.	1. Ja Rehabeam meni Sikemiin; sillä kaikki Israel oli tullut Sikemiin tekemään häntä kuninkaaksi.	10:1 JA Rehabeam meni Sichemijn: sillä caicki Israel oli tullut Sichemijn tekemän händä Cuningaxi.
10:2 Kun Jerobeam, Nebatin poika, kuuli sen - hän oli Egyptissä, jonne oli paennut kuningas Salomoa - palasi Jerobeam Egyptistä.	2. Ja kuin Jerobeam, Nebatin poika sen kuuli joka oli Egyptissä, johonka hän oli paennut kuningas Salomon edestä, niin hän tuli Egyptistä jälleen.	10:2 Ja cosca Jerobeam Nebathin poica/ joca oli Egyptis/ sen cuuli (johonga hän oli paennut Cuningas Salomon edest) nijn hän tuli jällens.
10:3 Ja he lähettivät kutsumaan hänet. Niin Jerobeam ja koko Israel tuli saapuville, ja he puhuivat Rehabeamille sanoen:	3. Sillä he lähettivät ja antoivat hänen kutsuttaa. Ja Jerobeam tuli ja kaikki Israel; ja he puhuivat Rehabeamille ja sanoivat:	10:3 Ja he lähetit ja annoit hänen cudzutta: Ja Jerobeam tuli caiken Israelin cansa/ ja puhuit Rehabeamille/ ja sanoit:
10:4 "Sinun isäsi teki meidän ikeemme raskaaksi; mutta huojenna sinä nyt se kova työ, jota isäsi teetti, ja se raskas ies, jonka hän pani meidän niskaamme, niin me palvelemme sinua."	4. Sinun isäs teki meidän ikeemme ylen kovaksi; niin huojenna nyt isäs kova palvelus ja se raskas ijes, jonka hän laski meidän päällemme, niin me olemme sinun alamaises.	10:4 Sinun Isäs teki meidän ikem ylön cowaxi/ nijn huojenna nyt sinun Isäs cowa palwelus/ ja se rascas ijes/ jonga hän laski meidän päällem/ nijn me olem sinun alemmaises.
10:5 Hän vastasi heille: "Odottakaa kolme päivää ja tulkaa sitten takaisin minun tyköni." Ja kansa meni.	5. Ja hän sanoi heille: tulkaat minun tyköni jälleen kolmantena päivänä; ja kansa meni pois.	10:5 Ja hän sanoi heille: tulcat minun tygöni jällens colmandena päiwänä: ja Canssa meni matcaans.
10:6 Kuningas Rehabeam neuvotteli vanhain kanssa, jotka olivat palvelleet hänen isäänsä Salomoa, kun tämä vielä eli, ja kysyi: "Kuinka te neuvotte vastaamaan tälle kansalle?"	6. Ja kuningas Rehabeam kysyi neuvoa vanhimmilta, jotka seisoivat hänen isänsä Salomon edessä hänen eläissänsä, ja sanoi: mitä te neuvotte vastaamaan tätä kansaa?	10:6 JA Cuningas Rehabeam kysyi neuwo wanhimmilda/ jotca seisoit hänen Isäns Salomon edes/ hänen eläisäns/ ja sanoi: mitä te neuwotte wastaman tätä Canssa?
10:7 He vastasivat hänelle ja sanoivat: "Jos sinä olet hyvä tätä kansaa kohtaan, olet armollinen heille ja puhut heille hyviä sanoja, niin he ovat sinun palvelijoitasi kaiken elinaikasi."	7. He puhuivat hänen kanssansa ja sanoivat: jos olet tälle kansalle ystävällinen ja suosittelet heitä, puhutellen heitä hyvillä sanoilla, niin he ovat aina sinulle alamaiset.	10:7 He puhuit hänen cansans/ ja sanoit: jos sinä olet tälle Canssalle ystävällinen/ ja suosittelet heitä hywillä sanoilla/ nijn he owat aina sinulle alemmaiset.

10:8 Mutta hän hylkäsi tämän neuvon, jonka vanhat hänelle antoivat, ja neuvotteli nuorten miesten kanssa, jotka olivat kasvaneet hänen kanssaan ja jotka palvelivat häntä.	8. Mutta hän hylkäsi vanhimpain neuvon, jonka he antoivat hänelle, ja piti neuvoa nuorukaisten kanssa, jotka hänen kanssansa kasvaneet olivat ja seisoivat hänen edessänsä,	10:8 Mutta hän hyljäis wanhemmitten neuwon/ cuin he annoit hänelle/ ja piti neuwo nuorucaisten cansa/ jotca hänen cansans caswanet olit/ ja seisoit hänen edesäns.
10:9 Hän kysyi heiltä: "Kuinka te neuvotte meitä vastaamaan tälle kansalle, joka on puhunut minulle sanoen: 'Huojenna se ies, jonka sinun isäsi on pannut meidän niskaamme'?"	9. Ja sanoi heille: mitä te neuvotte vastaamaan tätä kansaa, joka minun kanssani puhui ja sanoi: huojenna se ijes, jonka isäs laski meidän päällemme?	10:9 Ja sanoi heille: mitä te neuwotte wastaman tätä Canssa/ joca minun cansani puhui/ ja sanoi: huojenna se ijes/ jonga Isäs laski meidän päällem?
10:10 Niin nuoret miehet, jotka olivat kasvaneet hänen kanssaan, vastasivat hänelle sanoen: "Sano näin tälle kansalle, joka on puhunut sinulle sanoen: 'Sinun isäsi teki meidän ikeemme raskaaksi, mutta huojenna sinä se meiltä' - sano heille näin: 'Minun pikkusormeni on paksumpi kuin minun isäni lantio.	10. Ja nuorukaiset, jotka olivat kasvaneet hänen kanssansa, puhuivat hänelle ja sanoivat: sano näin kansalle, joka puhui kanssas ja sanoi: isäs teki meidän ikeemme ylen raskaaksi, huojenna sinä se; ja sano heille: minun pienin sormeni pitää oleman paksumpi isäni kupeita.	10:10 Ja nuorucaiset/ jotca olit caswanet hänen cansans/ puhuit hänelle/ ja sanoit: sano näin Canssalle joca puhui cansas/ ja sanoi: Isäs teki meidän ikem ylön rascaxi/ huojenna sinä se: Ja sano heille: minun pienin sormen pitä oleman paxumbi Isäni cupeita.
10:11 Jos siis isäni on sälyttänyt teidän selkäänne raskaan ikeen, niin minä teen teidän ikeenne vielä raskaammaksi; jos isäni on kurittanut teitä raipoilla, niin minä kuritan teitä piikkiruoskillä."	11. Jos minun isäni on laskenut raskaan ikeen teidän päällemme, niin minä vielä lisään teidän ikeesenne: minun isäni rankaisi teitä ruoskillä, mutta minä skorpioneilla.	10:11 Jos minun Isän on laskenut ylön rascan iken teidän päällem/ nijn minä vielä lisän siihen: minun Isän rangais teitä ruoskillä/ mutta minä Scorpioilla.
10:12 Niin Jerobeam ja koko kansa tuli Rehabeamin tykö kolmantena päivänä, niinkuin kuningas oli käsenyt, sanoen: "Tulkaa takaisin minun tyköni kolmantena päivänä."	12. Kuin Jerobeam ja kaikki kansa tulivat jälleen Rehabeamin tykö kolmantena päivänä, niinkuin kuningas puhunut oli, sanoen: tulkaat minun tyköni kolmantena päivänä jälleen;	10:12 COsca Jerobeam ja caicki Canssa tulit jällens Rehabeamin tygö colmandena päiwänä/ nijncuin Cuningas sanonut oli/ tulcat minun tygöni colmandena päiwänä jällens.
10:13 Ja kuningas antoi heille kovan vastauksen. Sillä kuningas Rehabeam hylkäsi vanhain neuvon	13. Niin kuningas vastasi heitä kovasti; ja kuningas Rehabeam hylkäsi vanhimpain neuvon,	10:13 Silloin Cuningas wastais heitä cowast/ ja Cuningas Rehabeam hyljäis wanhimmitten neuwon.
10:14 ja puhui heille nuorten miesten neuvon mukaan, sanoen: "Jos minun isäni on tehnyt teidän ikeenne raskaaksi, niin minä teen sen vielä raskaammaksi; jos minun isäni on kurittanut teitä raipoilla, niin minä kuritan teitä piikkiruoskillä."	14. Ja puhui heidän kanssansa nuorukaisten neuvon jälkeen ja sanoi: isäni on teidän ikeenne raskaaksi tehnyt, mutta minä lisään siihen: isäni on rangaissut teitä ruoskillä, mutta minä skorpioneilla.	10:14 Ja puhui heidän cansas nuorucaisten neuwon jälken/ ja sanoi: ongo minun Isän teidän iken ylön rascaxi tehnyt/ nijn minä lisän siihen: minun Isän on rangaisnut teitä ruoskillä/ mutta minä Scorpioilla.

10:15 Kuningas ei siis kuullut kansaa; sillä Jumala sen niin salli täyttääkseen sanansa, jonka hän oli puhunut Jerobeamille, Nebatin pojalle, siilolaisen Ahian kautta.	15. Ja ei kuningas kuullut kansaa; sillä se oli niin asetettu Jumalalta, että Herra tahtoi vahvistaa sanansa, jonka hän puhui Ahian Silonilaisen kautta Jerobeamille Nebatin pojalle.	10:15 Nijn ei Cuningas cuullut Canssa: sillä se oli njn asetettu Jumalalda/ että HERra tahdoi wahwista sanans/ cuin hän puhui Ahian cautta Silost Jerobeamille Nebathin pojalle.
10:16 Kun koko Israel huomasi, ettei kuningas heitä kuullut, vastasi kansa kuninkaalle näin: "Mitä osaa meillä on Daavidiin? Ei meillä ole perintöosaa Iisain poikaan. Majoillesi, Israel, joka mies! Valvo nyt huonettasi, Daavid!" Ja koko Israel meni majoillensa.	16. Ja kuin kaikki Israel näki, ettei kuningas kuullut heitä, niin vastasi kansa kuningasta ja sanoi: mikä osa meillä on Davidissa? Ei meillä ole yhtään perimystä Isain pojassa: kukin majaansa, Israel! niin katso nyt David huonettas! Ja kaikki Israel meni majoillensa.	10:16 JA cosca caicki Israel näki ettei Cuningas cuullut heitä/ njn wastais Canssa Cuningalle/ ja sanoi: mikä osa meillä sijtte on Dawidis eli perimys Isain pojas? cukin maajans Israel/ njn cadzo nyt Dawid huonettas. Ja caicki Israel meni heidän majoins.
10:17 Niin Rehabeam tuli ainoastaan niiden israelilaisten kuninkaaksi, jotka asuivat Juudan kaupungeissa.	17. Ja Rehabeam hallitsi ainoastaan niitä Israelin lapsia, jotka asuivat Juudan kaupungeissa.	10:17 Ja Rebabeam hallidzi ainoastans Israelin lapset/ jotca asuit Judan Caupungeis.
10:18 Ja kun kuningas Rehabeam lähetti matkaan verotöiden valvojan Hadoramin, kivittivät israelilaiset hänet kuoliaaksi. Silloin kuningas Rehabeam nousi nopeasti vaunuihinsa ja pakeni Jerusalemiin.	18. Ja kuningas Rehabeam lähetti Hadoramin matkaan, joka oli veron päällä; mutta Israelin lapset kivittivät hänen kuoliaaksi. Ja kuningas Rehabeam astui nopiasti vaunuun pakenemaan Jerusalemiin.	10:18 Ja Cuningas Rehabeam lähetti Hadoramin joca oli weron päällä/ mutta Israelin lapset kiwitit hänen cuoliaksi. Ja Cuningas Rehabeam astui nopiast hänen waunuuns pakeneman Jerusalemijn.
10:19 Näin Israel luopui Daavidin suvusta, aina tähän päivään asti.	19. Niin luopui Israel Davidin huoneesta tähän päivään asti.	10:19 Nijn luopui Israel Dawidin huonest tähän päiwän asti.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Kun Rehabeam tuli Jerusalemiin, kokosi hän Juudan heimon ja Benjaminin, sata kahdeksankymmentä tuhatta sotakuntoista valiomiestä, sotimaan Israelia vastaan ja palauttamaan kuninkuutta Rehabeamille.	1. Ja kuin Rehabeam tuli Jerusalemiin, niin hän kokosi Juudan ja BenJaminin huoneen, sata ja kahdeksankymmentä tuhatta valittua sotamiestä, sotimaan Israelia vastaan, saattaaksensa valtakuntaa Rehabeamille jälleen.	11:1 JA cosca Rehabeam tuli Jerusalemijn/ njn hän cocois Judan ja BenJaminin huonen/ sata ja cahdexankymmendä tuhatta walittua sotamiestä sotiman Israeli wastan/ saattaxens waldacunda Rehabeamille jällens.
11:2 Mutta Jumalan miehelle Semajalle tuli tämä Herran sana:	2. Mutta Herran sana tuli Semajan Jumalan miehen tykö, sanoen:	11:2 Mutta HERran sana tuli Semajan Jumalan miehen tygö/ sanoden:
11:3 "Sano Rehabeamille, Salomon pojalle, Juudan kuninkaalle, ja koko Israelille Juudassa ja Benjaminissa näin:	3. Puhu Rehabeamille, Salomon pojalle, Juudan kuninkaalle, ja kaikelle Israelille, jotka Juudassa ja BenJaminissa ovat, sanoen:	11:3 Puhu Rehabeamille Salomon pojalle Judan Cuningalle/ ja caikelle Israelille/ cuin Judas ja BenJaminis owat/ sanoden:

11:4 'Näin sanoo Herra: Älkää menkö sotimaan veljiänne vastaan. Palatkaa kukin kotiinne, sillä minä olen sallinut tämän tapahtua.'" Niin he kuulivat Herran sanoja, kääntyivät takaisin eivätkä menneet Jerobeamia vastaan.	4. Näin sanoo Herra: e teidän pidä nouseman eikä sotiman veljiänne vastaan, vaan palatkaat jokainen kotianne; sillä se on minulta niin tapahtunut. He olivat kuuliaiset Herran sanalle ja palasivat menemästä Jerobeamia vastaan.	11:4 Näin sano HERra: ei teidän pidä nouseman eikä sotiman teidän weljejän wastian/ waan palaitcan jocainen cotians: sillä se on minulda nijn tapahtunut. He olit cuuliaiset HERran sanalle/ ja palaisit menemästä Jerobeami wastian.
11:5 Mutta Rehabeam asui Jerusalemissa ja linnoitti lujasti Juudan kaupunkeja.	5. Mutta Rehabeam asui Jerusalemissa, ja rakensi Juudan kaupungit vahvaksi,	11:5 MUtta Rehabeam asui Jerusalemiss/ ja rakensi caicki Judan Caupungit wahwaxi.
11:6 Hän linnoitti Beetlehemin, Eetanin, Tekoan,	6. Ja rakensi Betlehemin, Etamin ja Tekoan,	11:6 Cuin olit: Bethlehem/ Etam/ Techoa
11:7 Beet-Suurin, Sookon, Adullamin,	7. Betsurin, Sokon, ja Adullamin,	11:7 Bethzur/ Socho/ Adullam.
11:8 Gatin, Maaresan, Siifin,	8. Gatin, Maresan ja Siphin,	11:8 Gath/ Maresa/ Siph.
11:9 Adoraimin, Laakiin, Asekan,	9. Adoraimin, Lakiksen ja Asekan,	11:9 Adoraim/ Lachis/ Aseka.
11:10 Soran, Aijalonin ja Hebronin, jotka ovat Juudassa ja Benjaminissa; ne hän linnoitti lujiksi kaupungeiksi.	10. Zorgan, Ajalonin ja Hebronin, jotka olivat kaikkein vahvimmat kaupungit Juudassa ja BenJaminissa.	11:10 Zarega/ Ajalon ja Hebron/ jotca olit caickein wahwimmat Caupungit Judas ja BenJaminis.
11:11 Hän varusti linnoitukset ja sijoitti niihin päämiehiä sekä muonavarastoja, öljyä ja viiniä	11. Ja hän teki ne vahvaksi ja pani niihin hallitsiat, ja elatuksen varaa, öljyä ja viinaa.	11:11 Ja hän teki ne wahwaxi/ ja pani nijhin Förstit/ ja elatuxen wara öljyä ja wijna.
11:12 ja jokaiseen kaupunkiin kilpiä ja keihäitä; hän varusti ne hyvin lujasti. Ja Juuda ja Benjamin olivat hänen.	12. Ja hän toimitti kaikkiin kaupunkeihin kilvet ja keihäät, ja teki ne sangen vahvaksi. Ja Juuda ja BenJamin olivat hänen allansa.	11:12 Ja hän toimitti caickijn caupungeihin kilwet ja keihät/ ja teki ne sangen wahwaxi/ ja Juda ja BenJamin olit hänen allans.
11:13 Ja papit ja leeviläiset, mitä koko Israelissa oli, tulivat kaikilta alueiltaan ja asettuivat palvelemaan häntä.	13. Ja papit ja Leviläiset kaikesta Israelista tulivat hänen tykönsä kaikista maansa rajoista.	11:13 JA hänen tygöns tulit Papit ja Lewitat caikest Israelist/ ja caikist heidän maans rajoista.
11:14 Sillä leeviläiset jättivät laidunmaansa ja perintömaansa ja lähtivät Juudaan ja Jerusalemiin, koska Jerobeam ja hänen poikansa olivat hyljänneet heidät, niin etteivät he saaneet pappeina palvella Herraa,	14. Sillä Leviläiset hylkäsivät esikaupunkinsa ja saamansa ja tulivat Juudaan ja Jerusalemiin; sillä Jerobeam ja hänen poikansa ajoivat heidät pois, ettei he olisi saaneet tehdä Herralle papin palvelusta.	11:14 Sillä he hyljäisit caicki heidän esiCaupungins ja saamans/ ja tulit Judaan ja Jerusalemiijn: sillä Jerobeam ja hänen poicans ajoit heidän pois/ ettei he olis saanet tehdä HERralle palwelusta.
11:15 Jerobeam kun oli asettanut itselleen pappeja uhrikukkuloita varten ja metsänpeikkoja varten ja vasikoita varten, jotka hän oli teettänyt.	15. Mutta hän asetti papit itsellensä kukkuloille ja perkeleille, ja vasikoille, jotka hän tehti antoi.	11:15 Mutta hän asetti Papit idzellens caikille cuckuloille/ ja Perkeleille ja wasicoille/ jotca hän tehti andoi.

11:16 Ja heitä seurasi kaikki Israelin sukukunnista Jerusalemiin ne, jotka sydämestään antautuivat etsimään Herraa, Israelin Jumalaa, uhratakseen Herralle, isänsä Jumalalle.	16. Ja monta kaikista Israelin sukukunnista, jotka sydämestään etsivät Herraa Israelin Jumalaa, tulivat heidän perässään Jerusalemiin, uhraamaan Herralle isänsä Jumalalle,	11:16 Ja monia kaikista Israelin sukukunnista/ jotka sydämestään kyselit HERra Israelin Jumalata/ tulit heidän jälkensä Jerusalemiin/ uhraman HERralle heidän Isänsä Jumalalle.
11:17 Näin he vahvistivat Juudan valtakuntaa ja tukivat Rehabeamia, Salomon poikaa, kolme vuotta; sillä he vaelsivat Daavidin ja Salomon teitä kolme vuotta.	17. Ja vahvistivat Juudan valtakunnan, ja vahvistivat Rehabeamin Salomon pojan kolmena ajastaikana; sillä he vaelsivat Davidin ja Salomon tietä kolme ajastaikaa.	11:17 Ja wahwistit Judan waldacunnan/ ja Rehabeami Salomon poica colmexi ajastajaxi: sillä he waelisit Dawidin ja Salomon teitä colme ajastaica.
11:18 Ja Rehabeam otti vaimokseen Mahlatin, joka oli Daavidin pojan Jerimotin ja Iisain pojan Eliabin tyttären Abihailin tytär.	18. Ja Rehabeam otti Mahelatin, Jerimotin Davidin pojan tyttären, emännäksensä, niin myös Abihailin, Eliabin tyttären, Isain pojan,	11:18 JA Rehabeam otti Mahelathin/ Jerimothin Dawidin pojan tyttären emännäxensä ja Abihailin Eliabin tyttären Isain pojan.
11:19 Tämä synnytti hänelle pojat Jeuksen, Semarjan ja Saahamin.	19. Joka hänelle synnytti nämät pojat: Jeuksen, Semarian ja Sahamin.	11:19 Joca hänelle synnytti nämät pojat: Jeuxen/ Semarian ja Sahamin.
11:20 Hänen jälkeensä hän nai Maakan, Absalommin tyttären, joka synnytti hänelle Abian, Attain, Siisan ja Selomitin.	20. Sitte otti hän Maekan, Absalommin tyttären, joka hänelle synnytti Abian, Attain, Sisan ja Selomitin.	11:20 Sijtte otti hän Maechan Absolomin tyttären/ joca hänelle synnytti/ Abian/ Athain/ Sisan ja Senlomithin.
11:21 Ja Rehabeam rakasti Maakaa, Absalommin tytärtä, enemmän kuin kaikkia muita vaimojaan ja sivuvaimojaan. Sillä hän oli ottanut kahdeksantoista vaimoa ja kuusikymmentä sivuvaimoa; ja hänelle syntyi kaksikymmentä kahdeksan poikaa ja kuusikymmentä tytärtä.	21. Mutta Rehabeam piti Maekan, Absalommin tyttären, rakkaampana kaikkia muita emäntiänsä ja jalkavaimojansa; sillä hänellä oli kahdeksantoistakymmentä emäntää ja kuusikymmentä jalkavaimoa, ja hän siitti kahdeksankolmattakymmentä poikaa ja kuusikymmentä tytärtä.	11:21 Mutta Rehabeam piti Maechan Absolomin tyttären rackambana caickia muita hänen emänditäs ja jalcawaimojans: sillä hänellä oli cahdexantoistakymmendä emändätä/ ja cuusitoistakymmendä jalcawaimoa/ ja ne synnytit hänelle cahdexancolmattakymmendä poica/ ja cuusikymmendä tytärtä.
11:22 Ja Rehabeam asetti Abian, Maakan pojan, päämieheksi, ruhtinaaksi hänen veljiensä joukossa, sillä hän aikoi tehdä hänet kuninkaaksi.	22. Ja Rehabeam asetti Abian, Maakan pojan, veljeinsä pääksi ja hallitsiaksi; sillä hän mieli tehdä hänen kuninkaaksi.	11:22 Ja Rehabeam asetti Abian Maechan pojan weljeins pääxi ja Förstixi/ sillä hän mielei tehdä händä Cuningaxi.
11:23 Ja viisaasti hän jakoi kaikki Juudan ja Benjaminin maakunnat ja kaikki varustetut kaupungit kaikkien poikiensa kesken ja antoi heille runsaasti elintarpeita ja hankki heille paljon vaimoja.	23. Ja hän teki toimellisesti ja jakoi poikansa Juudan ja Benjaminin maahan kaikkiin vahvoihin kaupunkeihin, ja antoi heille yltäkylä viljaa, ja havitteli monta emäntää.	11:23 Ja hän teki toimellisest/ ja jacoï poicans Judan ja Benjaminin maahan caickin wahwoin Caupungeihin/ ja hän andoi heille yldäkylä wilja/ ja otti hänellens monda emändätä.

12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Kun Rehabeamin kuninkuus oli vahvistunut ja hän oli voimistunut, hylkäsi hän Herran lain, hän ja koko Israel hänen kanssaan.	1. Ja kuin Rehabeamin valtakunta tuettu ja hän vahvistettu oli, hylkäsi hän Herran lain, ja kaikki Israel hänen kanssansa.	12:1 JA cosca Rehabeamin waldacunda tuettu ja wahwistettu oli/ hyljäis hän HERran Lain/ ja caicki Israel hänen cansans.
12:2 Mutta kuningas Rehabeamin viidentenä hallitusvuotena hyökkäsi Siisak, Egyptin kuningas, Jerusalemin kimppuun, sillä he olivat tulleet uskottomiksi Herraa kohtaan.	2. Mutta viidentenä kuningas Rehabeamin vuotena meni Sisak Egyptin kuningas ylös Jerusalemiin (sillä he olivat rikkoneet Herraa vastaan),	12:2 Mutta wijdendenä Cuningas Rehabeamin wuotena/ meni Sisak Egyptin Cuningas Jerusalemiijn (sillä he olit rickonet HERra wastan)
12:3 Hänellä oli mukanaan sotavaunuja tuhat kaksisataa ja ratsumiehiä kuusikymmentä tuhatta, ja lukematon oli väki, joka tuli hänen kanssaan Egyptistä: liibyalaisia, sukkilaisia ja etiopialaisia.	3. Tuhannen ja kahdensadan vaunun ja kuudenkymmenen tuhannen hevostiehen kanssa; ja se kansa oli lukematon, jotka häntä seurasivat Egyptistä, Libiasta, Sukimista ja Etiopiasta.	12:3 Tuhannen ja cahden sadan waunun/ ja cuudenkymmenen tuhannen hewoismiehen cansa/ ja se Canssa oli lukematon/ jotca händä seuraisit Egyptist/ Libiast/ Suchimist ja Ethiopiast.
12:4 Ja hän valloitti Juudan varustetut kaupungit ja tuli aina Jerusalemiin saakka.	4. Ja hän voitti ne vahvat kaupungit Juudassa, ja tuli Jerusalemiin.	12:4 Ja hän woitti ne wahwat Caupungit Judas/ ja tuli Jerusalemiijn.
12:5 Niin profeetta Semaja tuli Rehabeamin ja Juudan päämiesten tykö, jotka olivat kokoontuneet Jerusalemiin Siisakia pakoon, ja hän sanoi heille: "Näin sanoo Herra: Te olette hyljänneet minut, sentähden olen minäkin hyljännyt teidät Siisakin käsiin."	5. Silloin tuli Semaja propheta Rehabeamin ja päämiesten tykö Juudassa, jotka olivat kokoontuneet Sisakin tähden Jerusalemiin, ja sanoi heille: näin sanoo Herra: te olette hyljänneet minun, sentähden olen minä myös hyljännyt teidät Sisakin käteen.	12:5 Silloin tuli Semaja Propheta Rehabeamin ja Förstein tygö Judas/ jotca heidäns olit coonnet Sisakin tähden Jerusalemiijn/ ja sanoi heille: Näitä sano HERra: te oletta hyljännnet minun/ sentähden olen minä myös hyljännyt teidän Sisakin käteen.
12:6 Silloin Israelin päämiehet ja kuningas nöyryivät ja sanoivat: "Herra on vanhurskas."	6. Niin Israelin ylimmäiset nöyryyttivät itsensä kuninkaan kanssa ja sanoivat: Herra on vanhurskas.	12:6 Nijn Israelin ylimmäiset nöyrytit idzens Cuningan cansa/ ja sanoit: HERra on wanhurscas.
12:7 Kun Herra näki heidän nöyryvän, tuli Semajalle tämä Herran sana: "He ovat nöyryyneet; minä en tuhoa heitä, vaan minä annan heidän hädin tuskin pelastua, eikä minun vihaani vuodateta Jerusalemin päälle Siisakin käden kautta.	7. Koska Herra näki heidän nöyryyttävän itsensä, tuli Herran sana Semajan tykö ja sanoi: he ovat itsensä nöyryyttäneet, sentähden en minä heitä kadota, vaan minä annan kohta heille pelastuksen, niin ettei minun vihani vuotais Jerusalemin päälle Sisakin käden kautta.	12:7 Cosca HERra näki heidän nöyryttävän idzens/ tuli HERran sana Semajan tygö/ ja sanoi: he owat idzens nöyryttänet/ sentähden en minä heitä cadota/ waan minä annan cohta heille pelastuxen/ nijn ettei minun wihan wuodais Jerusalemin päälle Sisakin cautta.

12:8 Kuitenkin heidän on tultava hänen palvelijoihinsa, että he tulisivat tietämään, mitä on palvella minua ja mitä on palvella vieraitten maitten valtakuntia."	8. Mutta heidän pitää kuitenkin hänelle alamaiset oleman, että he tietäisivät, mikä se on, palvella minua, ja palvella valtakuntia maan päällä.	12:8 Mutta heidän pitää kuitenkin hänelle alamaiset oleman/ että he tietäisivät mikä se on/ palvella minua/ ja palvella valtakuntia maan päällä.
12:9 Niin Siisak, Egyptin kuningas, hyökkäsi Jerusalemin kimppuun ja otti Herran temppelin aarteet ja kuninkaan linnan aarteet, otti kaikki tyynni. Hän otti myös kaikki kultakilvet, jotka Salomo oli teettänyt.	9. Niin Sisak Egyptin kuningas meni Jerusalemiin ja otti Herran huoneen tavarat ja kuninkaan huoneen tavarat: ne kaikki otti hän pois. Ja hän otti myös ne kultakilvet, jotka Salomo oli tehdä antanut.	12:9 Nijn Egyptin Cuningas Sisak meni Jerusalemiin/ ja otti caicki Herran huoneen ja Cuningan huoneen tavarat pois. Ja hän otti myös ne kultakilvet/ jotka Salomo oli tehdä antanut.
12:10 Kuningas Rehabeam teetti niiden sijaan vaskivilvet ja jätti ne henkivartijain päälliköitten haltuun, jotka vartioivat kuninkaan linnan ovella.	10. Joiden sijaan kuningas Rehabeam teetti vaskiset kilvet ja antoi vartiain päälliköille tallelle, jotka kuninkaan huoneen ovea vartioitsivat.	12:10 Joiden sijaan Cuningas Rehabeam teetti vaskiset kilvet/ ja antoi vartioiden päälliköille tallella/ jotka Cuningan huoneen ovea vartioitsivat.
12:11 Ja niin usein kuin kuningas meni Herran temppeliin, menivät myöskin henkivartijat ja kantoivat niitä ja veivät ne sitten takaisin henkivartijain huoneeseen.	11. Ja niin usein kuin kuningas meni Herran huoneeseen, tulivat vartiat ja kantoivat niitä, ja veivät ne sitten jälleen vartiain huoneeseen.	12:11 Ja nijn usein kuin Cuningas meni Herran huoneeseen/ tulivat vartiat ja kantoivat niitä/ ja veivät ne sitten jälleen vartiain huoneeseen.
12:12 Sentähden, että Rehabeam nöyrytyi, kääntyi Herran viha hänestä pois, niin ettei tullut täydellistä tuhoa; ja olivathan asiat Juudassa vielä hyvin.	12. Ja koska hän nöyryytti itsensä, sentähden Herran viha kääntyi hänestä pois, niin ettei hän peräti kadotettu; sillä vielä jotain hyvää löydettiin Juudassa.	12:12 Ja että hän nöyryytti itsensä/ sentähden Herran viha kääntyi hänestä pois/ nijn ettei se peräti kadotettu: sillä vielä jotain hyvää löydettiin Juudassa.
12:13 Niin kuningas Rehabeam vahvistui Jerusalemissa ja hallitsi edelleen. Sillä Rehabeam oli neljäkymmenen yhden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi seitsemäntoista vuotta Jerusalemissa, siinä kaupungissa, jonka Herra oli valinnut kaikista Israelin sukukunnista, sijoittaaksensa nimensä siihen. Hänen äitinsä oli nimeltään Naema, ammonilainen.	13. Niin kuningas Rehabeam vahvistui Jerusalemissa, ja hallitsi. Ja Rehabeam oli yhden ajastaikainen viidettäkymmentä tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi Jerusalemissa seitsemäntoistäkymmentä ajastaikaa, siinä kaupungissa, jonka Herra kaikista Israelin sukukunnista valinnut oli, asettaaksensa siihen nimensä. Ja hänen äitinsä nimi oli Naema Ammonilainen.	12:13 Niin Cuningas Rehabeam vahvistettiin Jerusalemissa/ ja hallitsi/ ja Rehabeam oli yhden ajastaikainen viidettäkymmentä tullessansa Cuningaksi/ ja hallitsi Jerusalemissa seitsemäntoistäkymmentä ajastaikaa/ siinä kaupungissa/ jonka Herra kaikista Israelin sukukunnista valinnut oli/ asettaaksensa siihen nimensä. Hänen äitinsä nimi oli Naema Ammonilainen.
12:14 Ja hän teki sitä, mikä on paha, sillä hän ei kiinnittänyt sydäntänsä etsimään Herraa.	14. Ja hän teki pahoin, ettei hän valmistanut sydäntänsä Herraa etsimään.	12:14 Ja hän teki pahoin/ ettei hän valmistanut sydäntänsä Herraa etsimään.

12:15 Rehabeamin vaiheet, sekä aikaisemmat että myöhemmät, ovat kirjoitetut profeetta Semajan ja näkijä Iddon historiaan, sukuluetteloiden tapaan. Mutta Rehabeamin ja Jerobeamin väliset taistelut jatkuivat kaiken aikaa.	15. Ja Rehabeamin teot, ensimmäiset ja viimeiset, eikö ne ole kirjoitetut Semajan prophetan ja Iddon näkiän sanoissa, joissa kirjoitetaan sukukunnat, niin myös Rehabeamin ja Jerobeamin sodat kaikkina aikoina.	12:15 Rehabeamin teot/ ensimmäiset ja viimeiset ovat kirjoitetut Semajan Prophetan ja Iddon Näkiän puheis/ josta hän kirjoitti sucucunnat. Niin myös Rehabeamin ja Jerobeamin sodat/ coco elinaicanans.
12:16 Sitten Rehabeam meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Abia tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	16. Ja Rehabeam nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin Davidin kaupunkiin; ja hänen poikansa Abia tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	12:16 Ja Rehabeam nukkui Isäins cansa/ ja haudattiin Dawidin Caupungijn/ ja hänen poicans Abia tuli Cuningaxi hänen siaans.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu
13:1 Kuningas Jerobeamin kahdeksantenatoista hallitusvuotena tuli Abia Juudan kuninkaaksi.	1. Kuningas Jerobeamin kahdeksantena vuotena toistakymmentä tuli Abia Juudan kuninkaaksi,	13:1 CAhdexandenatoistakymmendenä Cuningas Jerobeamin vuotena/ tuli Abia Judan Cuningaxi.
13:2 Hän hallitsi kolme vuotta Jerusalemissa. Hänen äitinsä nimi oli Mikaja, Urielin tytär, Gibeasta. Mutta Abia ja Jerobeam olivat sodassa keskenään.	2. Ja hallitsi kolme ajastaikaa Jerusalemissa. Hänen äitinsä nimi oli Mikaja, Urielin tytär Gibeasta. Ja sota nousi Abian ja Jerobeamin välillä.	13:2 Ja hallidzi colme ajastaica Jerusalemis (hänen äitins cudzuttin Michajaxi/ joca oli Urielin tytär Gibeast) Ja sota nousi Abian ja Jerobeamin wälillä.
13:3 Abia aloitti sodan urhoollisella sotajoukolla, neljäläsadalla tuhannella valiomiehellä, mutta Jerobeam asettui sotarintaan häntä vastaan kahdeksallasadalla tuhannella valiomiehellä, sotaurholla.	3. Ja Abia alkoi sodan neljänsadan tuhannen juuri väkevän ja valitun sotamiehen kanssa. Ja Jerobeam valmisti sotaa heitä vastaan kahdeksansadan tuhannen valitun ja urhoollisen sotamiehen kanssa.	13:3 Ja Abia walmisti sotaan neljän sadan tuhannen/ nuorten/ wäkwäin ja jaloin sotamiesten cansa. Ja Jerobeam walmisti sotaan heitä wastan/ cahdexan sadan tuhannen nuoren ja urhollisen sotamiehen cansa.
13:4 Ja Abia nousi Semaraimin vuoren laelle Efraimin vuoristossa ja sanoi: "Kuulkaa minua, Jerobeam ja koko Israel!	4. Ja Abia nousi ylös Semaraimin vuorelle, joka oli Ephraimin vuorella, ja sanoi: kuulkaat minua, Jerobeam ja koko Israel!	13:4 JA Abia walmisti idzens Semaraimin vuorelle/ joca oli Ephraimin vuorella/ ja sanoi: cuulcat minua Jerobeam ja coco Israel:
13:5 Täytyyhän teidän tietää, että Herra, Israelin Jumala, on antanut Daavidille ja hänen pojillensa ikuisiksi ajoiksi Israelin kuninkuuden, lujan kuin suolaliitto.	5. Ettekö te tiedä Herran Israelin Jumalan antaneeksi Davidille kuninkaan valtakuntaa Israelissa ijankaikkisesti, hänelle ja hänen pojillensa suolaliitolla?	13:5 Ettäkö te tiedä HERra Israelin Jumalata andanexi Dawidille Cuningan waldacunda Israelis ijancaickisest/ hänelle ja hänen pojillens suolan lijtolla.
13:6 Mutta Jerobeam, Nebatin poika, Daavidin pojan Salomon palvelija, nousi ja kapinoitsi herraansa vastaan.	6. Mutta Jerobeam Nebatin poika, Salomon Davidin pojan palvelija, nosti kapinan herraansa vastaan,	13:6 Mutta Jerobeam Nebathin poica/ Salomon Dawidin pojan palwelia nosti capinan herrans wastan.

<p>13:7 Ja hänen luoksensa kokoontui tyhjäntoimittajia, kelvottomia miehiä, ja he pääsivät voitolle Rehabeamista, Salomon pojasta, sillä Rehabeam oli nuori ja arka eikä voinut heitä vastustaa.</p>	<p>7. Ja hänen tykönsä kokoontui joutilaita miehiä ja Belialin lapsia, ja he vahvistivat itsensä Rehabeamia Salomon poikaa vastaan; sillä Rehabeam oli nuori ja pehmiä sydäimestä, niin ettei hän voinut vahvistaa itsiänsä heitä vastaan.</p>	<p>13:7 Ja hänen tygöns cocondui paljo joutilaita miehiä/ ja Belialin lapsia/ ja wahwistit idzens Rehabeami Salomon poica wastan: sillä Rehabeam oli nuori ja pehmiä sydäimest/ nijn ettei hän woinut warjella idzens häneldä.</p>
<p>13:8 Ja nyt te luulette voivanne vastustaa Herran kuninkuutta, joka on Daavidin poikien käsissä, koska teitä on suuri joukko ja teillä on kultavasikat, jotka Jerobeam on teettänyt teille jumaliksi.</p>	<p>8. Mutta te ajattelette vahvistaa teitänne Herran valtakuntaa vastaan, joka on Davidin poikain kädessä, että teitä on suuri joukko, ja pidätte kultaisia vasikoita, jotka Jerobeam teille jumaliksi tehnyt on.</p>	<p>13:8 Mutta te ajattelet asettaxen teitän HERran waldacunda wastan/ joca on Dawidin pojilla/ että teitä on suuri joucko ja pidät cullaisit wasicoit/ jotca Jerobeam teille jumalixi tehnyt on.</p>
<p>13:9 Ettekö te ole karkoittaneet Herran pappeja, Aaronin poikia, ja leeviläisiä, ja itse tehneet itsellenne pappeja, niinkuin muiden maiden kansat tekevät? Ken tahansa tuli papinvirkaan vihittäväksi, mukanaan mullikka ja seitsemän oinasta, hänestä tuli epäjumalan pappi.</p>	<p>9. Ettekö te ole ajaneet Herran pappeja Aaronin poikia ja Leviläisiä pois, ja olette itse teillenne tehneet pappeja, niinkuin kansat maakunnissa? Jokainen, joka tulee käsiänsä täyttämään nuorella mullilla ja seitsemällä oinaalla, se tulee papiksi niille, jotka ei jumalia ole.</p>	<p>13:9 Ettäkö te ole ajanet Aaronin poikia HERran Pappaja ja Lewitaita pois/ ja olette idze teillen tehnet pappeja nijncuin Canssat maacunnas? Se cuin tule käsiäns täyttämän nuorella calpeilla/ ja seidzemellä oinalla/ se tule papixi/ ei Jumalalle.</p>
<p>13:10 Mutta meidän Jumalamme on Herra, ja häntä me emme ole hyljänneet. Ja pappeina palvelevat Herraa Aaronin pojat, ja leeviläiset toimittavat palvelustehtäviä.</p>	<p>10. Mutta Herra on meidän Jumalamme, jota emme hylkää; ja papit, jotka Herraa palvelevat, ovat Aaronin pojat, ja Leviläiset ovat heidän työssänsä,</p>	<p>13:10 Mutta HERra meidän Jumalam on meidän cansam/ jota en me hyljä/ ja Papit jotca HERra palwelewat/ Aaronin pojat ja Lewitat heidän ascareisans.</p>
<p>13:11 He polttavat Herralle polttouhreja joka aamu ja joka ilta ja hyvänhajuista suitsutusta, ja he latovat leivät päälletysten aitokultaiselle pöydälle ja sytyttävät joka ilta kultaisen seitsenhaaraisen lampun lamppuineen; sillä me hoidamme Herran, meidän Jumalamme, meille antamat tehtävät, mutta te olette hänet hyljänneet.</p>	<p>11. Ja sytyttävät Herralle polttouhrin joka aamuna ja ehtona, niin myös yrtein suitsutuksen, ja valmistavat leipiä puhtaalle pöydälle ja kultakynttilänjalan lamppuineensa, niin että ne joka ehtoo sytytetään; sillä me pidämme Herran meidän Jumalamme vartiota; mutta te olette hänen hyljänneet.</p>	<p>13:11 Ja sytyttäwät HERralle polttouhrin joca amuna ja ehtona/ nijn myös hywän suidzutuxen/ ja walmistawat leipiä puhtalle pöydälle/ ja cullatun kyntiläjalan lamppuineens/ nijn että ne joca ehto sytytetän: sillä me pidämme meidän HERram Jumalam wartiata/ mutta te oletta hänen hyljännet.</p>
<p>13:12 Ja katso, meidän kanssamme, meidän edellämme on Jumala ja ovat hänen pappinsa, ja hälytystorvet toitottamassa teitä vastaan. Te israeliläiset, älkää sotiko Herraa, isienne Jumalaa, vastaan, sillä se ei teille onnistu."</p>	<p>12. Ja katso, meidän kanssamme on Jumala esipäässä, ja hänen pappinsa pyhillä torvilla soittamassa teitä vastaan. Te Israelin lapset! älkää sotiko Herraa isäinne Jumalaa vastaan; sillä se ei menesty.</p>	<p>13:12 Cadzo/ meidän cansam on Jumala esipääsä/ ja hänen Pappins ja Basunans soittajat soittaman/ nijn että pitä soitettaman teitä wastan. Te Israelin lapset älkät sotico HERra wastan teidän Isäin Jumalata: sillä ei se teille menesty.</p>

13:13 Mutta Jerobeam oli pannut väkeä kiertämään heidän taaksensa väijyksiin, niin että toiset olivat Juudan miesten edessä ja toiset väijyksissä heidän takanansa.	13. Ja Jerobeam asetti väijytyksen ympäri, tullaksensa takaa heidän päällensä, niin että he olisivat itse Juudan edessä ja väijytys heidän takanansa.	13:13 JA Jerobeam asetti wäijytyxen tullaxens taca heidän päällens/ nijn että ne olisit Judan edes heidän tacanans.
13:14 Kun Juudan miehet kääntyivät, niin katso, heillä oli sota edessä ja takana. Silloin he huusivat Herraa, ja papit puhalsivat torviin.	14. Kuin Juuda katsoi ympärinsä, katso, niin oli sota sekä edessä että takana. Niin he huusivat Herran tykö, ja papit soittivat vaskitorvilla.	13:14 Cosca Judan lapset käänsit idzens ymbärins/ cadzo/ nijn oli sota sekä edes että tacana. Nijn he huusit HERran tygö ja Papit soitit Basunalla.
13:15 Ja Juudan miehet nostivat sotahuudon; ja kun Juudan miehet nostivat sotahuudon, antoi Jumala Abian ja Juudan voittaa Jerobeamin ja koko Israelin.	15. Ja joka mies huusi Juudassa. Ja kuin joka mies niin Juudassa huusi, löi Jumala Jerobeamin ja koko Israelin Abian ja Juudan edessä.	13:15 Ja joca mies huusi Judas. Ja cosca joca mies nijn Judas huusi/ löi Jumala Jerobeami ja coco Israeli Abian ja Judan edes.
13:16 Ja israelilaiset kääntyivät Juudan miehiä pakoon, ja Jumala antoi heidät näiden käsiin.	16. Ja Israelin lapset pakenivat Juudan edellä, ja Jumala antoi heitä heidän käsiinsä,	13:16 Ja Israelin lapset pakenit Judan edellä/ ja Jumala andoi heitä heidän käsijns.
13:17 Ja Abia väkinensä tuotti heille suuren tappion, niin että israelilaisia kaatui viisisataa tuhatta valiomiestä.	17. Niin että Abia löi väkinensä heitä suurella lyömisellä. Ja Israelissa lankesi lyötynä viisisataa tuhatta valittua sotamiestä.	13:17 Nijn että Abia tappoi wäkinens paljon heitä/ ja Israelist langeis lyötynä wijsi sata tuhatta nuorta sotamiestä.
13:18 Näin israelilaiset siihen aikaan nöyryytettiin; mutta Juudan miehet voimistuivat, sillä he turvautuivat Herraan, isiensä Jumalaan.	18. Ja niin Israelin lapset nöyryytettiin siihen aikaan, ja Juudan lapset vahvistettiin; sillä he turvasivat Herraan isäinsä Jumalaan.	13:18 Ja nijn Israelin lapset nöyrytettin sijhen aican/ ja Judan lapset lohdutettin: sillä he turwaisit HERraan heidän Isäins Jumalaan.
13:19 Ja Abia ajoi Jerobeamia takaa ja valloitti häneltä muutamia kaupunkeja: Beetelin ja sen tytärkaupungit, Jesanan ja sen tytärkaupungit ja Efronin ja sen tytärkaupungit.	19. Ja Abia ajoi Jerobeamia takaa, ja voitti häneltä kaupunkeita; Betelin kylinensä, Jesanan kylinensä ja Ephronin kylinensä;	13:19 Ja Abia ajoi Jerobeami taca/ ja woitti häneldä Caupungeita: BethElin kylinens/ Jesaman kylinens ja Ephronin kylinens.
13:20 Eikä Jerobeam enää tullut voimiinsa Abian elinpäivinä, vaan Herra löi häntä, niin että hän kuoli.	20. Niin ettei Jerobeam enää tullut voimaansa, niinkauvan kuin Abia eli: ja Herra rankaisi häntä, niin että hän kuoli.	13:20 Nijn ettei Jerobeam enämbi tullut woimaans nijncauwan cuin Abia eli/ ja HERra rangais händä nijn että hän cuoli.
13:21 Mutta Abia vahvistui. Ja hän otti itselleen neljatoista vaimoa, ja hänelle syntyi kaksikymmentä kaksi poikaa ja kuusitoista tytärtä.	21. Kuin Abia vahvistui, otti hän neljatoistakymmentä emäntää ja siitti kaksikolmattakymmentä poikaa ja kuusitoista tytärtä.	13:21 COsca Abia wahwistui/ otti hän neljatoistakymmendä emändätä/ ja sijtti caxicolmattakymmendä poica/ ja cuusitoistakymmendä tytärtä.

13:22 Mitä muuta on kerrottavaa Abiasta, hänen vaelluksestaan ja hänen puheistaan, se on kirjoitettuna profeetta Iddon selityskirjassa.	22. Mitä enempi Abiasta sanomista on, ja hänen teistänsä ja teoistansa, se on kirjoitettu Iddon prophetan tietokirjassa.	13:22 Mitä enämbi Abiast sanomist on/ ja hänen teistäns ja tegoistans/ se on kirjoitettu Iddon Prophetan Historiasa.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 Sitten Abia meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Aasa tuli kuninkaaksi hänen sijaansa. Hänen aikanansa oli maassa rauha kymmenen vuotta.	1. Ja Abia nukkui isäinsä kanssa ja he hautasivat hänen Davidin kaupunkiin; ja Asa hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa. Hänen aikanansa oli maa levossa kymmenen ajastaikaa.	14:1 Ja Abia nukkui Isäins cansa/ ja he hautaisit hänen Dawidin Caupungijn/ ja Assa hänen poicans tuli Cuningaxi hänen siaans. Sijhen aican oli maa lewos kymmenen ajastaica.
14:2 Ja Aasa teki sitä, mikä oli hyvää ja oikeata Herran, hänen Jumalansa, silmissä.	2. Ja Asa teki sitä mikä hyvä ja oikia oli Herran hänen Jumalansa edessä,	14:2 JA Assa teki sitä cuin oikein oli ja hywin kelwollinen HERran hänen Jumalans edes.
14:3 Hän poisti vieraat alttarit ja uhrikukkulat, murskasi patsaat ja hakkasi maahan asera-karsikot.	3. Ja otti vieraat alttarit pois ja korkeudet, ja rikkoi patsaat, ja maahan hakkasi metsistöt,	14:3 Ja otti wierat Altarit pois/ ja corkeuxet/ ja rikkoi padzat/ ja maahan hackais medzistöt.
14:4 Ja hän kehoitti Juudaa etsimään Herraa, heidän isiensä Jumalaa, ja noudattamaan lakia ja käskyjä.	4. Ja sanoi Juudalle, että he etsisivät Herraa, isäinsä Jumalaa, ja tekisivät lain ja käskyn jälkeen.	14:4 Ja hän andoi sanotta Judas/ että he edzeisit HERra heidän Isäins Jumalata/ ia tekesit Lain ja käskyn jälken.
14:5 Ja kaikista Juudan kaupungeista hän poisti uhrikukkulat ja auringonpatsaat, ja valtakunnassa oli rauha hänen aikanansa.	5. Ja hän otti pois korkeudet ja epäjumalat kaikista Juudan kaupungeista; ja valtakunta oli levossa hänen allansa.	14:5 Ja hän otti pois corkeuxet ja epäjumalat caikista Judan Caupungeista: sillä waldacunda oli lewos hänen allans.
14:6 Ja hän rakensi varustettuja kaupunkeja Juudaan, koska maassa oli rauha eikä hänellä näinä vuosina ollut mitään sotaa; sillä Herra oli suonut hänen päästä rauhaan.	6. Ja hän rakensi vahvat kaupungit Juudassa; sillä maa oli levossa, ja ei ollut sotaa häntä vastaan niinä vuosina; sillä Herra antoi hänelle levon.	14:6 Ja hän rakensi wahwat Caupungit Judas/ sillä maa oli lewos: ja ei ollut sota händä wastan nijnä vuosina: sillä HCRra andoi hänelle lewon.
14:7 Hän sanoi Juudalle: "Linnoittakaamme nämä kaupungit, ympärökäämme ne muureilla ja torneilla, ovilla ja salvoilla. Vielä on maa meidän vallassamme, sentähden että me olemme etsineet Herraa, meidän Jumalaamme. Me olemme etsineet häntä, ja hän on suonut meidän päästä rauhaan joka taholla." Niin he rakensivat, ja se heille onnistui.	7. Ja hän sanoi Juudalle: rakentakaamme nämät kaupungit, ja tehkäämme muurit niiden ympäri, ja tornit, ja portit, ja salvat, niin kauvan kuin maa on meidän edessämme; sillä me olemme etsineet Herraa meidän Jumalaamme, häntä me olemme etsineet, ja hän on antanut meille levon jo joka taholta. Niin he rakensivat, ja se menestyi.	14:7 JA hän sanoi Judalle: rakendacam nämät Caupungit ja tehkäm muurit nijden ymbärins/ ja tornit/ ja portit/ ja salwat/ nijncauwan cuin maa on meidän edesäm: sillä me olem edzinet HERra meidän Jumalata/ ja hän on andanut meille lewon joca tahwolda. Nijn he rakensit/ ja se menestyi.

<p>14:8 Ja Aasalla oli sotajoukko, joka oli varustettu kilvillä ja keihäillä: Juudasta oli kolmesataa tuhatta miestä ja Benjaminista kaksisataa kahdeksankymmentä tuhatta, jotka kantoivat kilpeä ja jännittivät jousta. Kaikki nämä olivat sotaurhoja.</p>	<p>8. Ja Asalla oli suuri sotajoukko, jotka kantoivat kilpiä ja keihäitä: Juudasta kolmesataa tuhatta, ja Benjaminista, jotka kilpiä kantoivat ja joutsia jännittivät, kaksisataa ja kahdeksankymmentä tuhatta. Ja nämä olivat kaikki väkevät sotamiehet.</p>	<p>14:8 Ja Assalla oli suuri joukko/ jotca cannoit kilpejä ja keihäitä: Judasta colmesata tuhatta/ ja Benjaminist caxi sata ja cahdexankymmendä tuhatta/ cuin kilpejä cannoit ja joudzia jännitit. Ja nämä olit caicki wahwat Sangarit.</p>
<p>14:9 Mutta etiopialainen Serah lähti heitä vastaan sotajoukolla, jossa oli miehiä tuhannen tuhatta ja sotavaunuja kolmesataa; ja hän tuli Maaresaan saakka.</p>	<p>9. Ja Sera Etiopialainen meni heitä vastaan suuren sotajoukon kanssa, jossa oli kymmenen kertaa satatuhatta miestä ja kolmesataa vaunua, ja tuli Maaresaan asti.</p>	<p>14:9 JA Serah Ethiopiast meni heitä wastian sangen jalon sotawäen cansa tuhannen kerta tuhannen ja colmen sadan waunun cansa/ ja tuli Maresan asti.</p>
<p>14:10 Ja Aasa lähti häntä vastaan, ja he asettuivat sotarintaan Sefatan laaksoon, Maaresaan.</p>	<p>10. Ja Asa meni häntä vastaan. Ja he hankitsivat sotimaan Zephatan laaksossa Maresan tykönä.</p>	<p>14:10 Ja Assa meni händä wastian. Ja he hangidzit heitäns sotiman Zephatan laxos Maresan tykönä.</p>
<p>14:11 Ja Aasa huusi Herraa, Jumalaansa, ja sanoi: "Herra, sinä yksin voit auttaa taistelussa voimallisen ja voimattoman välillä. Auta meitä, Herra, meidän Jumalamme, sillä sinuun me turvaudumme ja sinun nimessäsi me olemme tulleet tätä suurta joukkoa vastaan. Herra, sinä olet meidän Jumalamme; älä salli ihmisen päästä voitolle sinusta."</p>	<p>11. Ja Asa huusi Herran Jumalansa tykö ja sanoi: Herra! et sinä väliä pidä auttaissas monen kautta, taikka kussa ei yhtäkään voimaa ole. Auta meitä, Herra meidän Jumalamme! sillä me turvaamme sinuun, ja olemme tulleet sinun nimees tätä suurta joukkoa vastaan; sinä olet Herra meidän Jumalamme, ei yksikään ihminen voi mitään sinua vastaan.</p>	<p>14:11 Ja Assa huusi HERran hänen Jumalans tygö/ ja sanoi: HERra/ et sinä wäliä pidä/ auttaissas monen cautta/ taicka cusa ei yhtäkän woima ole/ Auta meitä HERRa meidän Jumalam: sillä me turwamme meitäm sinuun/ ja olem tullet sinun nimees tätä suurta joukkoa wastoin/ HERra meidän Jumalam/ ei kengän woi mitän sinua wastian.</p>
<p>14:12 Niin Herra antoi Aasan ja Juudan voittaa etiopialaiset, ja etiopialaiset pakenivat.</p>	<p>12. Ja Herra löi Etiopialaisia Asan ja Juudan edessä, niin että Etiopialaiset pakenivat.</p>	<p>14:12 Ja HERra waiwais Ethiopialaisia Assan ja Judan edes/ nijn että he pakenit.</p>
<p>14:13 Ja Aasa ja väki, joka oli hänen kanssaan, ajoivat heitä takaa Gerariin saakka. Ja etiopialaisia kaatui niin paljon, ettei heistä jäänyt ketään henkiin, sillä Herra ja hänen sotajoukkonsa tuhosivat heidät. Ja he ottivat paljon saalista,</p>	<p>13. Ja Asa ja hänen väkensä, jotka olivat hänen kanssansa, ajoivat heitä Gerariin asti takaa. Ja Etiopialaiset kaatuivat, niin ettei yhtään heistä eläväksi jäänyt, vaan he tapettiin Herran ja hänen sotaväkensä edessä. Ja he veivät sieltä paljon saalista.</p>	<p>14:13 Ja Assa ja hänen wäkens cuin olit hänen cansans ajoit heitä Gerarijn taca. Ja Ethiopialaiset langeisit/ nijn ettei yhtän heistä eläwäxi jäänyt/ mutta he tapettin HERran ja hänen sotawäkens edes. Ja he weit sieldä paljon saalista.</p>
<p>14:14 valloittivat kaikki kaupungit Gerarin ympäriltä, sillä Herran kauhu oli vallannut nämä, ja ryöstivät kaikki kaupungit, sillä niissä oli paljon ryöstettävää.</p>	<p>14. Ja he löivät kaikki kaupungit Gerarin ympäriltä maahan; sillä Herran pelko tuli heidän päällensä. Ja he ryöstivät kaikki kaupungit; sillä niissä oli paljo saalista.</p>	<p>14:14 Ja hän löi caicki Caupungit Gerarin ymbärildä maahan: sillä HERran pelco tuli heidän päällens. Ja he ryöstit caicki Caupungit: sillä nijsä oli paljon saalista.</p>

14:15 Jopa karjamajatkin he valtasivat, veivät pois saaliinaan paljon lampaita ja kameleja ja palasivat Jerusalemiin.	15. Ja he löivät navetat maahan, ja veivät ylen paljon lampaita ja kameleja, ja tulivat jälleen Jerusalemiin.	14:15 Ja he löit nawetot maahan/ ja weit ylon paljo lambaita ja Camelejä/ ja tulit jälleens Jerusalemijn.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu
15:1 Niin Jumalan henki tuli Asarjaan, Oodedin poikaan.	1. Ja Jumalan henki tuli Asarian, Obedin pojan päälle.	15:1 JA HERran Hengi tuli Asarian Obedin pojan päälle.
15:2 Hän meni Aasaa vastaan ja sanoi hänelle: "Kuulkaa minua, Aasa ja koko Juuda ja Benjamin. Herra on teidän kanssanne, kun te olette hänen kanssansa; ja jos häntä etsitte, niin te löydätte hänet, mutta jos hylkääte hänet, niin hän hylkää teidät.	2. Ja hän meni Aasa vastaan ja sanoi hänelle: kuulkaat minua, Asa, ja koko Juuda ja Benjamin: Herra on teidän kanssanne, että te olette hänen kanssansa; ja koska te etsitte häntä, antaa hän itsensä teiltä löytää; mutta jos te hylkääte hänen, niin hän hylkää myös teidät.	15:2 Hän meni Assat wastan/ ja sanoi hänelle: cuulcat minua Assa/ ja coco Juda ja BenJamin/ HERra on teidän cansan/ että te oletta hänen cansans/ ja cosca te edzitte händä/ anda hän idzens teildä löytä/ mutta jos te hyljätte hänen/ nijn hän hyljä myös teidän.
15:3 Kauan aikaa Israel oli ilman oikeata Jumalaa, ilman opetusta antavaa pappia ja ilman lakia.	3. Monta päivää on Israelissa, ettei yhtään oikiaa Jumalaa ole, eikä yhtään pappia, joka opettaa, eli yhtään lakia.	15:3 Monda päiwä on Israelis/ ettei yhtän oikeata Jumalata ole/ eikä yhtän Pappia/ joca opetta/ eli yhtän Lakia.
15:4 Mutta kun he ahdistuksessansa palasivat Herran, Israelin Jumalan, tykö ja etsivät häntä, niin he löysivät hänet.	4. Ja kuin he tuskissansa kääntyvät Herran Israelin Jumalan tykö ja etsivät häntä, niin hän löydetään heiltä.	15:4 Ja cosca he käändäwät idzens heidän tuskisans HERran Israelin Jumalan tygö ja edziwät händä/ nijn hän löytän heildä.
15:5 Niinä aikoina ei ollut turvallisuutta niillä, jotka lähtivät ja tulivat, vaan suuri hämminki vallitsi kaikkien maakuntain asukasten keskuudessa.	5. Niinä aikoina ei ole rauhaa niillä, jotka käyvät sisälle ja ulos; sillä suuri meteli tulee kaikkein maan asuvaisten päälle.	15:5 Silloin ei ole hywä nijden jotca käywät sisälle ja ulos: sillä suuri meteli tule caickein maan asuwaisten päälle.
15:6 Ja kansa törmäsi kansaa vastaan ja kaupunki kaupunkia vastaan, sillä Jumala oli saattanut heidät hämminkiin lähettäen kaikkinaisia ahdistuksia.	6. Ja yksi kansa musertaa toisen, ja yksi kaupunki toisen: sillä Jumala hämmästyttää heitä kaikkinaisilla ahdistuksilla.	15:6 Ja yxi Canssa muserta toisen/ ja yxi Caupungi toisen: sillä Jumala hämmästyttä heitä caickinaisilla ahdistuxilla.
15:7 Mutta te olkaa lujat älkääkää antako kättenne vaipua, sillä teidän työllänne on palkkansa."	7. Mutta te vahvistakaa teitänne, ja älkää lievittäkö käsiänne; sillä teidän työllänne on hänen palkkansa.	15:7 Mutta te wahwistacat teitän/ ja älkät liewittäkö käsiän: sillä teidän työllän on hänen palckans.

<p>15:8 Kun Aasa kuuli nämä profeetta Oodedin sanat ja ennustuksen, rohkaisi hän mielensä ja toimitti pois iljetykset koko Juudan ja Benjaminin maasta ja niistä kaupungeista, jotka hän oli valloittanut Efraimin vuoristosta, ja uudisti Herran alttarin, joka oli Herran eteisen edessä.</p>	<p>8. Kuin Asa kuuli nämät sanat ja prophetan Obedin ennustuksen, vahvistui hän, ja otti kauhistikset pois kaikelta Juudan ja Benjaminin maalta, ja kaupungeista, jotka hän oli voittanut Ephraimin vuorelta, ja uudisti Herran alttarin, joka Herran esihuoneen edessä oli,</p>	<p>15:8 COsca Assa cuuli nämät Obedin Prophetan sanat ja Prophetian/ wahwistui hän ja otti cauhistikset pois caikelda Judan ja BenJaminin maalda/ ja Caupungeist/ jotca hän oli woittanut Ephraimin wuorelda/ ja udisti HERran Altarin/ joca HERran Esihuonen edes oli.</p>
<p>15:9 Ja hän kokosi koko Juudan ja Benjaminin ja myöskin heidän luonaan asuvat muukalaiset, jotka olivat tulleet Efraimista, Manassesta ja Simeonista, sillä monet olivat siirtyneet Israelista hänen luokseen nähtyänsä, että Herra, hänen Jumalansa, oli hänen kanssaan.</p>	<p>9. Ja kokosi kaiken Juudan ja Benjaminin, ja muukalaiset, jotka heidän tykönänsä olivat Ephraimista, Manassesta ja Simeonista; sillä hänen tykönsä tuli monta Israelista, koska he näkivät Herran hänen Jumalansa olevan hänen kanssansa.</p>	<p>15:9 Ja cocois caiken Judan ja BenJaminin/ ja ne muucalaiset heidän tygöns Ephraimist/ Manassest ja Simeonist: sillä hänen tygöns tuli monda Israelist/ cosca he näit HERran hänen Jumalans olewan hänen cansans.</p>
<p>15:10 Ja he kokoontuivat Jerusalemiin Aasan viidennentoista hallitusvuoden kolmannessa kuussa</p>	<p>10. Ja he tulivat Jerusalemiin kokoon kolmantena kuukautena, Aasan valtakunnan viidentenä vuonna toistakymmentä.</p>	<p>15:10 Ja he tulit Jerusalemijn cocoon colmandena Cuucautena Assan waldacunnan wijdendenätoistakymmendenä vuonna.</p>
<p>15:11 ja uhrasivat sinä päivänä Herralle saaliista, minkä he olivat tuoneet, seitsemänsataa raavasta ja seitsemäntuhatta lammasta.</p>	<p>11. Ja he uhrasivat sinä päivänä Herralle siitä saaliista, jonka he kotiansa tuoneet olivat, seitsemänsataa härkää ja seitsemäntuhatta lammasta.</p>	<p>15:11 Ja uhraisit sinä päiwänä HERralle sijtä saalist cuin he cotians tuonet olit/ seidzemen sata härkä ja seidzemen tuhatta lammasta.</p>
<p>15:12 Ja he tekivät liiton, että etsisivät Herraa, isiensä Jumalaa, kaikesta sydämestään ja kaikesta sielustaan,</p>	<p>12. Ja He tekivät liiton, että heidän piti etsimän Herraa, isäinsä Jumalaa, kaikesta sydämestänsä ja kaikesta sielustansa.</p>	<p>15:12 Ja he teit lijton että heidän piti edzimän HERra heidän Isäins Jumalata caikesta sydämestäns ja caikesta sielustans.</p>
<p>15:13 ja että jokainen, joka ei etsinyt Herraa, Israelin Jumalaa, oli surmattava, olipa hän pieni tai suuri, mies tai nainen.</p>	<p>13. Ja kuka ikänä ei tahtonut etsiä Herraa Israelin Jumalaa, hänen piti kuoleman: pienen ja suuren, miehen ja vaimon.</p>	<p>15:13 Ja cucaikänäns ei tahtonut edziä HERra Israelin. Jumalata/ hänen piti cuoleman/ pienen ja suuren/ miehen ja waimon.</p>
<p>15:14 Ja he vannoivat valan Herralle suurella äänellä riemun raikuessa ja torvien ja pasunain pauhatessa.</p>	<p>14. Ja he vannoivat Herralle korkealla äänellä, ilohuudolla, vaskitorvilla ja basunilla.</p>	<p>15:14 Ja he wannoit HERralle corkialla änellä/ huudolla/ trometeillä ja Basunoilla.</p>

15:15 Ja koko Juuda iloitsi siitä valasta, sillä he olivat vannoneet sen kaikesta sydämestään, ja he etsivät Herraa kaikella halullansa ja löysivät hänet; niin Herra soi heidän päästä rauhaan joka taholla.	15. Ja koko Juuda iloitsi siitä valasta; sillä he olivat vannoneet kaikesta sydämestänsä, ja etsivät häntä kaikesta tahdostansa, ja hän löydettiin heiltä; ja Herra antoi heille levon joka paikassa heidän ympäristöllänsä.	15:15 Ja coco Juda iloidzi sijtä walasta: sillä he olit wannonet caikest sydämestäns/ ja edzeit händä caikest tahdostans. Ja hän löyttin heildä/ ja HERra andoi heille rauhan joca paicas heidän ymbäristölläns.
15:16 Kuningas Aasa erotti äitinsäkin Maakan kuningattaren arvosta, koska tämä oli pystyttänyt inhotuksen Aseralle; Aasa kukisti inhotuksen, rouhensi ja poltti sen Kidronin laaksossa.	16. Ja kuningas Asa pani äitinsä Maekan pois vallan päältä; sillä hän oli asettanut Mipletsetin metsistöön. Ja Asa hävitti hänen Mipletsetinsä, ja löi sen rikki ja poltti Kidronin ojan vieressä.	15:16 Ja Cuningas Assa pani äitins Maechan pois wallan päaldä: sillä hän oli asettanut Miplezethin medzistöön. Ja Assa hävitti hänen Miplezethins/ ja löi sen ricki/ ja poltti Kidronin ojan wieres.
15:17 Mutta uhrikukkulat eivät hävinneet Israelista. Kuitenkin Aasan sydän oli ehyesti Herralle antautunut, niin kauan kuin hän eli.	17. Mutta korkeudet ei olleet vielä pannut pois Israelista; kuitenkin oli Asan sydän vakaa, niinkauvan kuin hän eli.	15:17 Mutta corkeuxet ei ollet wielä pannut pois Israelis/ cuitengin oli Assan sydän waca nijncauwan cuin hän eli.
15:18 Ja hän vei Jumalan temppeliin isänsä pyhät lahjat ja omat pyhät lahjansa: hopeata, kultaa ja kalua.	18. Ja hän antoi tuoda Jumalan huoneesen, mitä hänen isänsä pyhittänyt oli ja mitä hän itse pyhittänyt oli, hopiaa, kultaa ja astioita.	15:18 Ja hän andoi tuota HERran huoneeseen mitä hänen Isäns pyhittänyt oli/ ja mitä hän idze pyhittänyt oli/ hopiata/ culda ja astioita.
15:19 Eikä ollut sotaa Aasan kolmanteenkymmenenteen viidenteen hallitusvuoteen asti.	19. Ja ei ollut yhtään sotaa hamaan viidenteenneljäntäkymmentä Asan valtakunnan ajastaikaan asti.	15:19 Ja ei ollut yhtän sota haman wijtenneljäntäkymmenden Assan waldacunnan ajastaican asti.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 Aasan kolmantenäkymmenentenä kuudentena hallitusvuotena lähti Baesa, Israelin kuningas, Juudaa vastaan ja linnoitti Raaman, estääkseen ketään pääsemästä Aasan, Juudan kuninkaan luota tai hänen luokseen.	1. Asan valtakunnan kuudentena vuonna neljäntäkymmentä nousi Baesa Israelin kuningas Juudaa vastaan, ja rakensi Raman, estääksensä Asan Juudan kuninkaan ulos- ja sisällekyymistä.	16:1 CUudendena neljäntäkymmendenä Assan waldacunnan vuonna/ meni Baesa Israelin Cuningas Judat wastan/ ja rakensi Raman/ estäxens Assan Judan Cuningan sisälle ja ulos käymist.
16:2 Ja Aasa toi hopeata ja kultaa Herran temppelin ja kuninkaan linnan aarrekammioista ja lähetti sen Benhadadille, Aramin kuninkaalle, joka asui Damaskossa, ja käski sanoa:	2. Vaan Asa otti Herran huoneen ja kuninkaan huoneen tavaroista hopiaa ja kultaa, ja lähetti Benhadadille Syrian kuninkaalle, joka asui Damaskussa, ja käski sanoa hänelle:	16:2 Waan Assa otti HERran huonen ja Cuningan huonen tawaroista/ hopiata ja culda/ ja lähetti Benhadadille Syrian Cuningalle/ joca asui Damascus/ ja käski sanotta hänelle:

<p>16:3 "Onhan liitto meidän välillämme, minun ja sinun, niinkuin oli minun isäni ja sinun isäsi välillä. Katso, minä lähetän sinulle hopeata ja kultaa; mene ja riko liittosi Baesan, Israelin kuninkaan, kanssa, että hän lähtisi pois minun kimpustani."</p>	<p>3. Liitto on minun ja sinun vaiheellas, minun ja sinun isäs vaiheella: katso, minä lähetin sinulle hopiaa ja kultaa, että Baesan Israelin kuninkaan liiton särkisit, että hän menis pois minun tyköäni.</p>	<p>16:3 Sinun ja minun waihellani on lijtto/ minun ja sinun Isäs waihella/ sentähden lähetin minä sinulle hopenaata ja culda/ että Baesan Israelin Cuningan lijtton särkisit/ että hän menis pois minun tyköäni.</p>
<p>16:4 Niin Benhadad kuuli kuningas Aasaa ja lähetti sotajoukkojensa päälliköt Israelin kaupunkeja vastaan, ja he valtasivat Iijonin, Daanin ja Aabel-Maimin sekä kaikki Naftalin kaupunkien varastohuoneet.</p>	<p>4. Benhadad oli kuningas Asalle kuuliainen ja lähetti sodanpäämiehet, jotka hänellä olivat, Israelin kaupunkeja vastaan; he löivät Ijonin, Danin ja Abelmajimin, ja kaikki Naphtalin jyväkaupungit.</p>	<p>16:4 Benhadad oli cuuliainen Cuningas Assalle/ ja lähetti sotanspäämiehet Israelin Caupunkeja wastaan/ he löit Eionin/ Danin ja AbelMaimin/ ja caicki Nephtalin jywäcaupungit.</p>
<p>16:5 Kun Baesa kuuli sen, lakkasi hän linnoittamasta Raamaa ja keskeytti työnsä.</p>	<p>5. Kun Baesa sen kuuli, lakkasi hän rakentamasta Ramaa ja jätti työnsä.</p>	<p>16:5 Cosca Baesa sen cuuli/ lackais hän rakendamast Ramat/ ja jätti työnsä.</p>
<p>16:6 Mutta kuningas Aasa toi koko Juudan, ja he veivät pois Raamasta kivet ja puut, joilla Baesa oli sitä linnoittanut. Niillä hän linnoitti Geban ja Mispan.</p>	<p>6. Vaan kuningas Asa otti tykönsä koko Juudan, ja he ottivat kivet ja hirret Ramasta, joista Baesa rakensi. Ja hän rakensi niistä Geban ja Mitspan.</p>	<p>16:6 Waan Cuningas Assa otti tygönsä koko Judan/ ja he otit kiwet ja hirret Ramast/ joista Baesa rakensi. Ja hän rakensi niistä Geban ja Mizpan.</p>
<p>16:7 Siihen aikaan tuli näkijä Hanani Aasan, Juudan kuninkaan, tykö ja sanoi hänelle: "Koska sinä turvaudit Aramin kuninkaaseen etkä turvautunut Herraan, Jumalaasi, sentähden on Aramin kuninkaan sotajoukko päässyt sinun käsistäsi.</p>	<p>7. Siihen aikaan tuli Hanani näkiä Asan Juudan kuninkaan tykö ja sanoi hänelle: koskas turvasit Syrian kuninkaasen ja et turwannut Herraan Jumalaas, sentähden on Syrian kuninkaan väki päässyt pois sinun käsistäsi.</p>	<p>16:7 Siihen aican tuli Hanani Näkiä Assan Judan Cuningan tygö/ ja sanoi hänelle: että turwaisit Syrian Cuningaan/ ja et turwannut HERraan sinun Jumalaas/ sentähden on Syrian Cuningan väki pääsnyt pois sinun käsistäsi.</p>
<p>16:8 Eikö etiopialaisia ja libyalaisia ollut suuri sotajoukko, eikö heillä ollut hyvin paljon sotavaunuja ja ratsumiehiä? Mutta koska sinä turvaudit Herraan, antoi hän heidät sinun käsiisi.</p>	<p>8. Eikö Etiopialaiset ja Libialaiset olleet suuri joukko monien vaunuin ja hevosmiesten kanssa? Kuitenkin, koskas Herraan turvasit, antoi hän heidät sinun käsiisi.</p>	<p>16:8 Eikö Ethiopialaiset ja Libialaiset olleet suuri joukko monen waunuin ja hewoismiesten cansa? cuitengin andoi HERra heidän sinun käsijs/ coscas häneen turwaisit.</p>
<p>16:9 Sillä Herran silmät tarkkaavat kaikkea maata, että hän voimakkaasti auttaisi niitä, jotka ovat ehyellä sydämellä antautuneet hänelle. Tässä sinä teit tyhmästi, sillä tästä lähtien on sinulla yhä oleva sotia."</p>	<p>9. Sillä Herran silmät katselevat kaikki maat, wawhistaaksensa niitä, jotka pysyvät hänen tykönänsä kaikesta sydämestänsä. Sinä olet tyhmästi tehnyt, sentähden sinun pitää tästedeskin sotia saaman.</p>	<p>16:9 Sillä HERran silmät cadzelewat caicki maat/ wawhivistaxens niittä/ jotca pysywät hänen tykönänsä caikest sydämestäns. Sinä olet tyhmästi tehnyt/ sentähden sinun pitää tästedeskin sotia saaman.</p>

16:10 Mutta Aasa vihastui näkijään ja panetti hänet vankilaan, sillä niin vihoissaan hän oli hänelle tästä. Myöskin muutamille muille kansasta Aasa siihen aikaan teki väkivaltaa.	10. Niin Asa vihastui näkiän päälle ja heitti hänen vankeuteen; sillä hän kovin suuttui hänen päällensä tästä asiasta. Ja Asa ahdisti muutamia kansasta siihen aikaan.	16:10 Nijn Assa wihastui Näkiän päälle/ ja heitti hänen fangeuteen: sillä hän napisi tästä cappalesta händä wastan. Ja Assa ahdisti muutamita Canssasta sijhen aican.
16:11 Aasan vaiheet, sekä aikaisemmat että myöhemmät, katso, ne ovat kirjoitettuina Juudan ja Israelin kuningasten kirjassa.	11. Ja katso, Asan työt, sekä ensimmäiset että viimeiset, katso, ne ovat kirjoitetut Juudan ja Israelin kuningasten kirjassa.	16:11 Mutta Assan työt sekä ensimmäiset että wijmeiset/ cadzo/ ne owat kirjoitetut Judan ja Israelin Cuningasten kirjas.
16:12 Ja kolmantenäkymmenentenä yhdeksäntenä hallitusvuotenaan Aasa sairastui jaloistaan, ja hänen tautinsa yltyi hyvin kovaksi. Mutta taudissaankaan hän ei etsinyt Herraa, vaan lääkäreitä.	12. Ja Asa tuli kipiäksi jaloista yhdeksäntenäneljättäkymmestä valtakuntansa vuotena, ja hänen tautinsa kovin eteni, ja ei hän kuitenkaan etsinyt Herraa taudissansakaan, vaan lääkäreitä.	16:12 Ja Assa tuli kipiäxi jalgoista/ yhdexändenä neljättäkymmendä waldacundans vuotena/ ja hänen tautins cowan enäni/ ja ei hän cuitengan edzinyt HERra hänen taudisans/ waan Läkäreitä.
16:13 Sitten Aasa meni lepoon isiensä tykö ja kuoli neljäntenäkymmenentenä yhdentenä hallitusvuotenaan.	13. Niin Asa nukkui isäinsä kanssa ja kuoli valtakuntansa ensimmäisenä vuotena viidettäkymmestä.	16:13 Nijn Assa nuckui Isäins cansa/ ja cuoli ensimmäisnä wijdettäkymmendä wandacundans vuotena.
16:14 Ja hänet haudattiin omaan hautaansa, jonka hän oli hakkauttanut itsellensä Daavidin kaupunkiin; ja hänet laskettiin vuoteelle, joka oli täytetty hajuaineilla ja erilaisilla, voiteeksi sekoitetuilla höysteillä, ja hänen kunniakseen poltettiin ylen runsas kuolinsuitsutus.	14. Ja hän haudattiin omaan hautaansa, jonka hän oli antanut kaivaa Davidin kaupungissa. Ja he panivat hänet leposiaansa, joka täytettiin hyvänhajullisilla ja kaikkinaisilla kalliilla yrteillä, jotka olivat valmistetut apotekarein tavalla, ja polttivat hänelle sangen suurella polttamisella.	Ja hän haudattin hänen hautaans/ jonga hän oli andanut caewa hänellens Dawidin Caupungis. 16:14 Ja he panit hänen leposiaans/ joca täytettin jalolla suidzutuxella/ ja caikinaisilla calleilla yrteillä/ walmistetut Apotekarein tawalla/ ja poltit sangen suuren poldon.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu
17:1 Hänen poikansa Joosafat tuli kuninkaaksi hänen sijaansa. Hän vahvistautui Israelia vastaan.	1. Ja Josaphat hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa; ja hän tuli väkeväksi Israelia vastaan.	17:1 JA Josaphat hänen poicans tuli Cuningaxi hänen siaans/ ja hän tuli wäkewäxi Israeli wastan.
17:2 Hän sijoitti sotaväkeä kaikkiin Juudan varustettuihin kaupunkiin ja asetti maaherroja Juudan maahan ja Ephraimin kaupunkiin, jotka hänen isänsä Aasa oli valloittanut.	2. Ja hän asetti sotaväen kaikkiin Juudan vahvoihin kaupunkiin, ja pani esimiehiä Juudan maalle ja Ephraimin kaupunkiin, jotka hänen isänsä Asa oli voittanut.	17:2 Ja hän asetti sotawäen caickijn Judan wahwoin Caupungeihin ja pani wircamiehiä Judan maalle ja Ephraimin Caupungijn/ jotca hänen Isäns Assa oli woittanut.

17:3 Ja Herra oli Joosafatin kanssa, sillä hän vaelsi isänsä Daavidin aikaisempia teitä eikä etsinyt baaleja;	3. Ja Herra oli Josaphatin kanssa; sillä hän vaelsi isänsä Davidin tiellä, ja ei etsinyt Baalia;	17:3 Ja HERra oli Josaphatin cansa: sillä hän vaelsi endisillä hänen Isäns Dawidin teillä/ ja ei edzinyt Baalia.
17:4 vaan hän etsi isänsä Jumalaa ja vaelsi hänen käskyjensä mukaan eikä tehnyt, niinkuin Israel teki.	4. Vaan hän etsi isänsä Jumalaa ja vaelsi hänen käskyissänsä, ja ei Israelin töiden jälkeen.	17:4 Waan Isäns Jumalata/ ja waelsi hänen käskyisäns/ ja ei Israelin töiden jälken.
17:5 Niin Herra vahvisti kuninkuuden hänen käsissään, ja koko Juuda antoi lahjoja Joosafatille, niin että hänelle tuli paljon rikkautta ja kunniaa.	5. Sentähden vahvisti Herra hänelle valtakunnan, ja kaikki Juuda antoi Josaphatille lahjoja; ja hänellä oli rikkautta ja kunniaa yltäkyllä.	17:5 Sentähden kijnnitti HERra hänen waldacundans ja caicki Juda annoit Josaphatille lahjoja/ ja hänellä oli rickautta ja cunniata yldäkyllä.
17:6 Ja kun hänen rohkeutensa kasvoi Herran teillä, poisti hän vielä uhrikukkulatkin ja asera-karsikot Juudasta.	6. Ja kuin hänen sydämensä tuli rohkiaksi Herran teissä, otti hän korkeudet ja metsistöt Juudasta pois.	17:6 Ja cuin hänen sydämens tuli rohkiaxi HERran töisä/ otti hän corkeuxet ja medzistöt Judasta pois.
17:7 Ja kolmantena hallitusvuotenaan hän lähetti ylimmät virkamiehensä Benhailin, Obadjan, Sakarjan, Netanelin ja Miikajan Juudan kaupunkiin antamaan opetusta,	7. Ja kolmantena valtakuntansa vuonna lähetti hän päämiehensä Benhailin, Obadian, Sakarian, Netaneelin ja Mikajan, opettamaan Juudan kaupungeissa,	17:7 JA colmandena hänen waldacundans vuonna/ lähetti hän hänen Förstins Benhailin/ Obadian/ Sacharian/ Nethaneelin ja Michajan opettaman Judan Caupungeisa.
17:8 ja heidän kanssansa leeviläiset Semajan, Netanjan, Sebadjan, Asahelin, Semiramotin, Joonatanin, Adonian, Tobian ja Toob-Adonian, leeviläiset; ja näillä oli kanssansa papit Elisama ja Jooram.	8. Ja Leviläiset heidän kanssansa: Semajan, Netanian, Sebadian, Asaelin, Semiramotin, Jonatanin, Adonijan, Tobijan ja Tobadonijan, Leviläiset; ja heidän kanssansa papit, Elisamin ja Joramin.	17:8 Ja Lewitat heidän cansans/ Semajan/ Nethanian/ Sebadian/ Asaelin/ Semiramothin/ Jonathanin/ Adonian/ Tobian ja TobAdonian/ ja heidän cansans Pappeja/ Elisaman ja Joramin.
17:9 Nämä opettivat Juudassa, ja heillä oli mukanaan Herran lain kirja; he kiertelivät kaikissa Juudan kaupungeissa ja opettivat kansaa.	9. Ja he opettivat Juudassa, ja pitivät Herran lakikirjan myötänsä, ja vaelsivat ympäri kaikki Juudan kaupungit, ja opettivat kansaa.	17:9 Ja he opetit Judaas/ ja pidit HERran Lakikirjan myötäns/ ja waelsit caicki Judan Caupungit/ ja opetit Canssa.
17:10 Ja Herran kauhu valtasi kaikki Juudaa ympäröivien maitten valtakunnat, niin etteivät ne sotineet Joosafatia vastaan.	10. Ja Herran pelko tuli kaikkein valtakuntain päälle, niissä maakunnissa, jotka olivat Juudan ympärillä, niin ettei he sotineet Josaphatia vastaan.	17:10 Ja HERran pelco tuli caickein waldacundain päälle/ nijsä maacunnis cuin olit Judan ymbäristöllä/ nijn ettei he sotinet Josaphatia wastan.
17:11 Ja osa filistealaisia toi Joosafatille lahjoja ja hopeata veroksi; myöskin arabialaiset toivat hänelle pikkukarjaa: seitsemäntuhatta seitsemänsataa oinasta ja seitsemäntuhatta seitsemänsataa pukkia.	11. Ja Philistealaiset toivat Josaphatille lahjoja ja rahaveron; ja Arabialaiset toivat myös hänelle pientä karjaa, seitsemäntuhatta ja seitsemänsataa oinasta, ja seitsemäntuhatta ja seitsemänsataa kaurista.	17:11 Ja Philisterit toit Josaphatille lahjoja/ isoin calun hopiata/ ja Arabit toit seidzemen tuhatta ja seidzemen sata oinasta/ ja seidzemen tuhatta ja seidzemen sata caurista.

17:12 Niin Joosafat tuli yhä mahtavammaksi, jopa ylen mahtavaksi, ja hän rakensi Juudaan linnoja ja varastokaupunkeja.	12. Niin menestyi Josaphat ja tuli aina suuremmaksi. Ja hän rakensi Juudassa linnoja ja tavarakaupungeita.	17:12 Nijn caswoi Josaphat ja tuli aina suuremmaksi/ ja hän rakensi Judaas linnoja ja jywäcaupungeita.
17:13 Hänellä oli suuria varastoja Juudan kaupungeissa ja sotilaita, sotaurhoja, Jerusalemissa.	13. Ja hänellä oli paljo varaa Juudan kaupungeissa, ja sotamiehiä ja väkevää kansaa Jerusalemissa.	17:13 Ja hänellä oli paljo wara Judan Caupungeis/ ja sotamiehiä ja wäkewätä Canssa Jerusalemis.
17:14 Ja tämä oli heidän palvelusvuoronsa heidän perhekuntiensa mukaan: Juudan tuhanten päämiehet olivat: päämies Adna ja hänen kanssaan kolmesataa tuhatta sotaurhoa;	14. Ja tämä on järjestys heidän isäinsä huoneen vaiheella, jotka Juudassa tuhanten päämiehet olivat: päämies Adna, ja hänen kanssansa kolmesataa tuhatta väkevää sotamiestä.	17:14 Ja tämä on järjestys heidän Isäns huonen waihella/ jotca Judaas tuhannen päämiehet olit: Se päämies Adna/ ja hänen cansans oli colme sata tuhatta wäkewätä miestä.
17:15 hänen rinnallaan päämies Joohanan ja hänen kanssaan kaksisataa kahdeksankymmentä tuhatta;	15. Lähin häntä oli päämies Johanan, ja hänen kanssansa kaksisataa ja kahdeksankymmentä tuhatta.	17:15 Lähin händä oli se päämies Johanan/ ja hänen cansans oli caxi sata ja cahdexankymmendä tuhatta.
17:16 hänen rinnallaan Amasja, Sikrin poika, joka oli vapaaehtoisesti antautunut Herralle, ja hänen kanssaan kaksisataa tuhatta sotaurhoa.	16. Häntä likin Amasia Sikrin poika, joka itsensä hyvällä tahdolla antoi Herralle, ja hänen kanssansa kaksisataa tuhatta vahvaa sotamiestä.	17:16 Händä likin Amasia Sichrin poica HERran hywä tahdollinen/ ja hänen cansans caxi sata tuhatta wahwa sotamiestä.
17:17 Benjaminista: Eljada, sotaurho, ja hänen kanssaan kaksisataa tuhatta jousella ja kilvellä asestettua;	17. Benjaminin lapsista Eljada, väkevä sotamies, ja hänen kanssansa varustettuja joutsilla ja kilvillä kaksisataa tuhatta.	17:17 BenJaminin lapsist oli Eliada wäkewä sotamies/ ja hänen cansans oli caxi sata tuhatta/ jotca olit hangittuna joudzeilla ja kilweillä.
17:18 hänen rinnallaan Joosabad ja hänen kanssaan sata kahdeksankymmentä tuhatta sotaan varustettua.	18. Häntä likin oli Josabad, ja hänen kanssansa sata ja kahdeksankymmentä tuhatta valmista sotamiestä.	17:18 Händä likin oli Josabad ja hänen cansans oli sata ja cahdexankymmendä tuhatta hangittua sotamiestä.
17:19 Nämä palvelivat kuningasta, ja lisäksi ne, jotka kuningas oli sijoittanut varustettuihin kaupunkiin koko Juudaan.	19. Nämät ottivat kuninkaasta vaarin, paitsi niitä, jotka kuningas oli asettanut vahvoihin kaupunkiin koko Juudassa.	17:19 Nämät caicki otit Cuningasta waarin/ ilman niytä jotca Cuningas oli asettanut wahwoin Caupungeihin coco Judaas.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu
18:1 Niin Joosafatille tuli paljon rikkautta ja kunniaa, ja hän lankoutui Ahabin kanssa.	1. Ja Josaphatilla oli suuri rikkaus ja kunnia; ja hän teki nuoteutta Ahabin kanssa.	18:1 JA Josaphatilla oli suuri rikkaus ja cunnia/ ja hän teki nuoteutta Ahabin cansa.

<p>18:2 Ja muutamien vuosien kuluttua hän meni Ahabin luo Samariaan. Ahab teurastutti hänelle ja väelle, joka oli hänen kanssansa, paljon lampaita ja raavaita; ja Ahab yllytti häntä lähtemään sotaan Gileadin Raamotia vastaan.</p>	<p>2. Ja jonkun vuoden perästä sen jälkeen meni hän Ahabin tykö Samariaan. Ja Ahab antoi teurastaa hänelle ja hänen väellensä, joka oli hänen kanssansa, monta lammasta ja härkää; ja hän yllytti hänen menemään ylös Gileadin Ramotiin.</p>	<p>Ja cahden vuoden peräst sen jälkeen/ meni hän Ahabin tygö Samariaan. 18:2 Ja Ahab andoi teurastetta hänelle/ ja hänen wäellens/ cuin oli hänen cansans/ monda lammasta ja härkä/ ja hän sai hänen menemän Ramothijn joca on Gileadis.</p>
<p>18:3 Israelin kuningas Ahab sanoi Juudan kuninkaalle Joosafatille: "Lähdetkö minun kanssani Gileadin Ramotiin?" Hän vastasi hänelle: "Minä niinkuin sinä, minun kansani niinkuin sinun kansasi; minä tulen sinun kanssasi sotaan."</p>	<p>3. Ja Ahab Israelin kuningas sanoi Josaphatille Juudan kuninkaalle: menetkös minun kanssani Gileadin Ramotiin? Hän sanoi hänelle: minä olen niinkuin sinä, ja minun kansani niinkuin sinun kansas: me tahdomme sinun kanssas sotaan.</p>	<p>18:3 Ja Ahab Israelin Cuningas sanoi Josaphatille Judan Cuningalle: mene minun cansani Gileadin Ramothijn. Hän sanoi hänelle: minä olen nijncuin sinä/ ja minun Canssan nijncuin sinun Canssas/ me tahdomme sinun cansas sotaan.</p>
<p>18:4 Mutta Joosafat sanoi Israelin kuninkaalle: "Kysy kuitenkin ensin, mitä Herra sanoo."</p>	<p>4. Mutta Josaphat sanoi Israelin kuninkaalle: kyseles tänäpästä Herran sanaa.</p>	<p>18:4 MUTta Josaphat sanoi Israelin Cuningalle: kyseles tänäpästä HERran sana.</p>
<p>18:5 Niin Israelin kuningas kokosi profeetat, neljäsataa miestä, ja sanoi heille: "Onko meidän lähdeittävä sotaan Gileadin Raamotia vastaan, vai onko minun oltava lähtemättä?" He vastasivat: "Lähde; Jumala antaa sen kuninkaan käsiin."</p>	<p>5. Ja Israelin kuningas kokosi prophetaita neljäsataa miestä ja sanoi heille: menemmekö me sotimaan Gileadin Ramotiin, vai ei? He sanoivat: mene, Jumala antaa heidät kuninkaan käteen.</p>	<p>18:5 Ja Israelin Cuningas cocois Prophetait neljä sata miestä/ ja sanoi heille: menemmengö me sotiman Gileadin Ramothijn eli ei? He sanoit: mene/ Jumala anda heidän Cuningan käteen.</p>
<p>18:6 Mutta Joosafat sanoi: "Eikö täällä ole enää ketään muuta Herran profeettaa, jolta voisimme kysyä?"</p>	<p>6. Silloin sanoi Josaphat: eikö tässä ole joku Herran propheta, kysyäksemme häneltä?</p>	<p>18:6 Silloin sanoi Josaphat: eiköst täsä ole jocu HERran Propheta/ kysyäxem häneldä?</p>
<p>18:7 Israelin kuningas vastasi Joosafatille: "On vielä mies, jolta voisimme kysyä Herran mieltä, mutta minä vihaan häntä, sillä hän ei koskaan ennusta minulle hyvää, vaan aina pahaa; se on Miika, Jimlan poika." Joosafat sanoi: "Älköön kuningas niin puhuko."</p>	<p>7. Israelin kuningas sanoi Josaphatille: tässä on vielä yksi mies, jonka kautta taidettaisiin kysellä Herraa, vaan minä vihaan häntä; sillä ei hän ennusta minulle mitään hyvää, mutta aina pahaa: se on Miika Jimlan poika. Josaphat sanoi: älköön kuningas niin puhuko.</p>	<p>18:7 Israelin Cuningas sanoi Josaphatille: täsä on wielä yxi mies jonga cautta taittaisין kyseldä HERra/ waan minä olen wihainen hänen päällens: sillä ei hän ennusta minulle mitän hywä/ mutta aina paha/ se on Micha Jemlan poica. Josaphat sanoi: älkön Cuningas nijn puhuco.</p>
<p>18:8 Niin Israelin kuningas kutsui erään hoviherran ja sanoi: "Nouda kiiruusti Miika, Jimlan poika."</p>	<p>8. Ja Israelin kuningas kutsui yhden kamaripalvelioistansa ja sanoi: nouda nopiasti Miika Jimlan poika.</p>	<p>18:8 JA Israelin Cuningas cudzui yhden Camaripalwelioistans/ ja sanoi: nouda nopiast Micha Jemlan poica.</p>

18:9 Mutta Israelin kuningas ja Joosafat, Juudan kuningas, istuivat kumpikin valtaistuimellansa puettuina kuninkaallisiin pukuihinsa; he istuivat puimatantereella Samarian portin ovella, ja kaikki profeetat olivat hurmoksissa heidän edessänsä.	9. Ja Israelin kuningas ja Josaphat Juudan kuningas istui kumpikin istuimellansa puettuna vaatteisiin Samarian portin lakeudella, ja kaikki prophetat ennustivat heidän edessänsä.	18:9 Ja Israelin Cuningas/ ja Josaphat Judan Cuningas istuit cumbikin istuimellans puetettuna vaatteisijn Samarian portin lakeudella/ ja caicki Prophetat ennustit heidän edesäns.
18:10 Ja Sidkia, Kenaanan poika, teki itsellensä rautasarvet ja sanoi: "Näin sanoo Herra: Näillä sinä pusket aramilaisia, kunnes teet heistä lopun."	10. Ja Zidkija Kenaanan poika teki itsellensä rautasarvet ja sanoi: näin sanoo Herra: näillä sinä pusket Syrialaisia, siihenasti ettäs heidät hävität.	18:10 Ja Zidechia Cnaenan poica teki idzellens rautasarwen/ ja sanoi: näin sano HERra: tällä sinun pitä sysämän Syrialaisia/ siihenasti ettäs heidän häwität.
18:11 Ja kaikki profeetat ennustivat samalla tavalla, sanoen: "Mene Gileadin Raamotiin, niin sinä saat voiton; Herra antaa sen kuninkaan käsiin."	11. Ja kaikki prophetat ennustivat niin ja sanoivat: mene Gileadin Ramotiin, ja se menestyy sinulle: Herra antaa heidät kuninkaan käteen.	18:11 Ja caicki Prophetat ennustit nijn/ ja sanoit: mene sinne/ se menesty sinulle/ HERra anda heidän Cuningan käteen.
18:12 Ja sanansaattaja, joka oli mennyt kutsumaan Miikaa, puhui hänelle sanoen: "Katso, kaikki profeetat ovat yhdestä suusta luvanneet kuninkaalle hyvää. Olkoon sinun sanasi heidän sanansa kaltainen, ja lupaa sinäkin hyvää."	12. Ja sanansaattaja, joka oli mennyt kutsumaan Miikaa, puhui hänen kanssansa ja sanoi: katso, prophetain puhe on yksimielisesti hyvä kuninkaan edessä: anna sinun sanas olla myös niinkuin heidänkin, ja puhu hyvää.	18:12 JA sanansaattaja/ joca oli mennyt cudzuman Michat/ puhui hänen cansans/ ja sanoi: cadzo/ Prophetain puhe on yximielisest hywä Cuningan edes/ annas sinun sanas olla myös nijncuin heidängin/ ja puhu hywä.
18:13 Mutta Miika vastasi: "Niin totta kuin Herra elää, sen minä puhun, minkä minun Jumalani sanoo."	13. Ja Miika sanoi: niin totta kuin Herra elää, minä puhun, mitä minun Jumalani sanoo.	18:13 Ja Micha sanoi: nijn totta cuin HERra elä/ minä puhun mitä minun Jumalan sano.
18:14 Kun hän tuli kuninkaan eteen, sanoi kuningas hänelle: "Miika, onko meidän lähdeittävä sotaan Gileadin Raamotiin, vai onko minun oltava lähtemättä?" Hän vastasi hänelle: "Menkää, niin te saatte voiton; heidät annetaan teidän käsiinne."	14. Ja kuin hän tuli kuninkaan tykö, sanoi kuningas hänelle: Miika, menemmekö me sotimaan Gileadin Ramotia vastaan, eli ei? Hän sanoi: menkää, se menestyy teille, he annetaan teidän käsiinne.	18:14 Ja cosca hän tuli Cuningan tygö/ sanoi Cuningas hänelle: Micha/ menemmengö me sotiman Gileadin Ramothia watan eli ei? Hän sanoi: mengät/ se menesty teille/ he annetan teidän käsijn.
18:15 Mutta kuningas sanoi hänelle: "Kuinka monta kertaa minun on vannotettava sinua, ettet puhu minulle muuta kuin totuutta Herran nimessä?"	15. Niin kuningas sanoi hänelle: kuinka usein minä vannotan sinua, ettet sinä sanois minulle muuta kuin totuutta Herran nimeen?	18:15 Nijn Cuningas sanoi hänelle: cuinga usein minä wannotan sinua/ ettet sinä sano minulle muuta cuin totuden HERran nimeen.

18:16 Silloin hän sanoi: "Minä näin koko Israelin hajallaan vuorilla, niinkuin lampaat, joilla ei ole paimenta. Ja Herra sanoi: 'Näillä ei ole isäntää; palatkoot he kukin rauhassa kotiinsa.'"	16. Niin hän sanoi: minä näin kaiken Israelin hajoitettuna vuorella, niinkuin lampaat, joilla ei yhtään paimenta ole: ja Herra sanoi: eikö näillä ole yhtään Herraa? palatkaan kukin kotiansa rauhassa.	18:16 Nijn hän sanoi: minä näin caicki Israeliterit hajotettuna vuorella/ nijncuin lambat joilla ei yhtän paimenda ole. Ja HERra sanoi: eikö näillä ole yhtän Herra? mengän cukin cotians rauhas.
18:17 Niin Israelin kuningas sanoi Joosafatille: "Enkö minä sanonut sinulle, ettei tämä koskaan ennusta minulle hyvää, vaan aina pahaa?"	17. Niin sanoi Israelin kuningas Josaphatille: enkö minä sanonut sinulle, ettei hän minulle ennusta hyvää vaan pahaa.	18:17 Nijn sanoi Israelin Cuningas Josaphatille: engö minä sanonut sinulle/ ettei hän minulle ennusta hywä/ waan paha.
18:18 Mutta hän sanoi: "Kuulkaa siis Herran sana: Minä näin Herran istuvan istuimellansa ja kaiken taivaan joukon seisovan hänen edessään, hänen oikealla ja vasemmalla puolellansa.	18. Ja hän sanoi: sentähden kuulkaat Herran sanaa; minä näin Herran istuvan istuimellansa, ja koko taivaallisen sotajoukon seisovan hänen oikialla ja vasemmalla puolellansa.	18:18 Ja hän sanoi: sentähden cuulcat HERran sana/ minä näin HERran istuwan hänen istuimellans/ ja caicki taiwan sotawäki oikialla ja wasemalla puolella.
18:19 Ja Herra sanoi: 'Kuka viekoittelisi Ahabin, Israelin kuninkaan, lähtemään sotaan, että hän kaatuisi Gileadin Raamotissa?' Mikä vastasi niin, mikä näin.	19. Ja Herra sanoi: kuka viettelisi Ahabin Israelin kuninkaan, että hän menisi ylös ja lankeaisi Gileadin Ramotissa? Ja kuin yksi sanoi niin, ja toinen näin,	18:19 Ja HERra sanoi: cuca saatta Ahabin Israelin Cuningan menemän ylös/ ja langeman Gileadin Ramothis. Ja cosca yxi sanoi nijn/ ja toinen näin.
18:20 Silloin tuli henki ja asettui Herran eteen ja sanoi: 'Minä viekoittelen hänet.' Herra kysyi häneltä: 'Miten?'	20. Niin tuli yksi henki ja seisoi Herran edessä, ja sanoi: minä viettelen hänen. Ja Herra sanoi hänelle: millä?	18:20 Nijn tuli yxi hengi HERran eteen/ ja sanoi: minä saatan hänen sijhen. Ja HERra sanoi hänelle: millä?
18:21 Hän vastasi: 'Minä menen valheen hengeksi kaikkien hänen profeettainsa suuhun.' Silloin Herra sanoi: 'Saat viekoitella, siihen sinä pystyt; mene ja tee niin.'	21. Hän sanoi: minä menen ja olen valheen henki kaikkein hänen prophetainsa suussa. Ja hän sanoi: viettele häntä ja sinä myös taidat: mene ja tee niin.	18:21 Hän sanoi: minä menen ja olen wäärä hengi caickein Prophetain suusa. 18:22 Ja hän sanoi: sinä saatat ja täytät sen/ mene ja tee nijn.
18:22 Katso, nyt Herra on pannut valheen hengen näiden sinun profeettaisi suuhun, sillä Herra on päättänyt sinun osaksesi onnettomuuden."	22. Nyt siis katso, Herra on antanut valheen hengen näiden sinun prophetais suuhun, ja Herra on puhunut pahaa sinua vastaan.	Cadzo/ HERra on andanut wäärän hengen sinun Prophetias suuhun/ ja HERra on puhunut paha sinua wastan.
18:23 Silloin astui esille Sidkia, Kenaanan poika, löi Miikaa poskelle ja sanoi: "Mitä tietä Herran Henki on poistunut minusta puhuakseen sinun kanssasi?"	23. Niin astui Zidkija Kenaanan poika edes ja löi Miikaa poskelle, ja sanoi: minkä tien kautta on Herran henki mennyt minun tyköäni pois, sinua puhuttelemaan?	18:23 Silloin Zidechia Cnaenan poica käwi edes/ ja löi Michat poskelle/ ja sanoi: cunga tien cautta HERran hengi on mennyt minun tyköäni pois/ että hän puhu sinun cauttas?

18:24 Miika vastasi: "Sen saat nähdä sinä päivänä, jona kuljet huoneesta huoneeseen piiloutuaksesi."	24. Miika sanoi: katso, sinä olet sen näkevä sinä päivänä, jona käyt majasta majaan, lymytäkses.	18:24 Micha sanoi: cadzo/ sinä näet sen/ coscas menet alas siihen sisälliseen Camarijn lymyttämän sinuas.
18:25 Mutta Israelin kuningas sanoi: "Ottakaa Miika ja viekää hänet takaisin Aamonin, kaupungin päällikön, ja Jooaan, kuninkaan pojan, luo.	25. Niin sanoi Israelin kuningas: ottakaat Miika ja viekää häntä jälleen kaupungin päämiehen Amonin tykö ja Joaksen kuninkaan pojan tykö,	18:25 Nijn sanoi Israelin Cuningas: ottacat Micha ja andacat hänen olla Ammonin Caupungin foudin tykönä/ ja Joaxen Cuningan pojan tykönä.
18:26 Ja sanokaa: 'Näin sanoo kuningas: Pankaa tämä vankilaan ja elättäkää häntä vaivaisella vedellä ja leivällä, kunnes minä palaan voittajana takaisin.'"	26. Ja sanokaat: näin sanoo kuningas: pankaat tämä vankihuoneesen, ja ruokkikaat häntä murheen leivällä ja murheen vedellä, siihenasti että minä tulen jälleen rauhassa.	18:26 Ja sanocat: nijn sano Cuningas/ pangat tämä fangeuteen/ ja ruockicat händä ahdistuxen leiwällä ja wedellä/ siihenasti että minä tulen jäl lens rauhas.
18:27 Miika vastasi: "Jos sinä palaat voittajana takaisin, niin ei Herra ole puhunut minun kauttani." Ja hän sanoi vielä: "Kuulkaa tämä, kaikki kansat."	27. Miika sanoi: jos sinä toki palajat rauhassa, niin ei ole Herra puhunut minun kauttani. Ja hän sanoi: kuulkaat, kaikki kansat.	18:27 Micha sanoi: jos sinä palajat rauhas/ nijn ei ole HERra puhunut minun cauttani. Ja hän sanoi: cuulcat caicki Canssa.
18:28 Niin Israelin kuningas ja Joosafat, Juudan kuningas, menivät Gileadin Raamotiin.	28. Niin meni Israelin kuningas ja Josaphat Juudan kuningas Gileadin Ramotia vastaan.	18:28 NIiin meni Israelin Cuningas ja Josaphat Judan Cuningas Gileadin Ramothia wastian.
18:29 Ja Israelin kuningas sanoi Joosafatille: "Täytyypä pukeutua tuntemattomaksi, kun käy taisteluun; mutta ole sinä omissa vaatteissasi." Ja Israelin kuningas pukeutui tuntemattomaksi ja kävi taisteluun.	29. Ja Israelin kuningas sanoi Josaphatille: minä muutan vaatteeni ja tulen sotaan, mutta pidä sinä omat vaattees; ja Israelin kuningas muutti vaatteensa, ja he menivät sotaan.	18:29 Ja Israelin Cuningas sanoi Josaphatille: minä muutan waatteni ja tulen sotaan/ mutta pidä sinä omat waattes: ja Israelin Cuningas muutti waattens/ ja he menit sotaan.
18:30 Mutta Aramin kuningas oli käsenyt sotavaunujensa päälliköitä sanoen: "Älkää ryhtykö taisteluun kenenkään muun kanssa, olkoon alempi tai ylempi, kuin ainoastaan Israelin kuninkaan kanssa."	30. Ja Syrian kuningas käski vaunuin päämiehille, jotka hänellä olivat, ja sanoi: ei teidän pidä sotiman pientä eli suurta vastaan, vaan ainoastaan Israelin kuningasta vastaan.	18:30 Ja Syrian Cuningas käski hänen ylimmäiselle hewoismiehellens/ ja sanoi: ei teidän pidä sotiman piendä eli suurta wastian/ waan ainoastans Israelin Cuningasta wastian.
18:31 Kun sotavaunujen päälliköt näkivät Joosafatin, ajattelivat he: "Tuo on Israelin kuningas", ja ympäröivät hänet hyökätäkseen hänen kimppuunsa. Silloin Joosafat huusi, ja Herra auttoi häntä, ja Jumala houkutteli heidät pois hänestä.	31. Ja tapahtui, kuin vaunuin päämiehet näkivät Josaphatin, että he sanoivat: se on Israelin kuningas; ja he käänsivät itsensä sotimaan häntä vastaan. Ja Josaphat huusi, ja Herra autti häntä, ja Jumala käänsi heidät pois hänestä.	18:31 Cosca ylimmäiset hewoismiehet näit Josaphatin/ ajattelit he/ se on Israelin Cuningas/ ja he menit caickialda ymbärins sotiman händä wastian. Ja Josaphat huusi/ ja HERra autti händä/ ja Jumala käänsi heidän pois hänestä.

18:32 Kun sotavaunujen päälliköt näkivät, ettei se ollutkaan Israelin kuningas, vetäytyivät he hänestä pois.	32. Sillä kuin vaunuin päämiehet näkivät, ettei hän ollut Israelin kuningas, käänivät he itsensä pois hänestä.	18:32 Sillä cosca ylimmäiset hewoismiehet näit/ ettei hän ollut Israelin Cuningas/ käänit he idzens pois hänestä.
18:33 Mutta eräs mies, joka oli jännittänyt jousensa ja ampui umpimähkään, satutti Israelin kuningasta vyöpanssarin ja rintahaarniskan väliin. Niin tämä sanoi vaunujensa ohjaajalle: "Käännä vaunut ja vie minut pois sotarinnasta, sillä minä olen haavoittunut."	33. Niin yksi mies jännitti joutsensa yksinkertaisuudessa ja ampui Israelin kuningasta rautapaidan jatkoon. Niin hän sanoi vaununsa ajajalle: käännä kätes ja vie minua ulos sotaväestä; sillä minä olen haavoitettu.	18:33 Nijn yxi mies jännitti joudzens yxikertaisudes/ ja ambuis Israelin Cuningast panzarin ja miecan candimen wälille. Nijn hän sanoi waununs ajajalle: käännä kätes ja wie minua ulos sotawäestä: sillä minä olen haawois.
18:34 Mutta kun taistelu sinä päivänä yltyi ylymistään, jäi Israelin kuningas seisomaan vaunuihinsa, päin aramilaisia, iltaan asti; auringonlaskun aikaan hän kuoli.	34. Ja sota tuli suureksi sinä päivänä, ja Israelin kuningas seiso i vaunuissa Syrialaisia vastaan ehtoosen asti; ja hän kuoli auringon laskeissa.	18:34 Ja sota tuli suurexi sinä päiwänä/ ja Israelin Cuningas astui waunuuns Syrialaisia wastian/ ehtosen asti/ ja cuoli Auringon laskeis.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu
19:1 Mutta Joosafat, Juudan kuningas, palasi onnellisesti takaisin kotiinsa Jerusalemiin.	1. Mutta Josaphat Juudan kuningas palasi kotia rauhassa Jerusalemiin.	19:1 MUtta Josaphat Judan Cuningas palais cotia rauhas Jerusalemijn.
19:2 Silloin Jeehu, Hananin poika, näkijä, meni kuningas Joosafatia vastaan ja sanoi hänelle: "Oliko sinun autettava jumalatonta, ja rakastatko sinä niitä, jotka vihaavat Herraa? Sentähden on sinun päälläsi Herran viha.	2. Ja Jehu Hananin poika näkiä meni häntä vastaan ja sanoi kuningas Josaphatille: pitääkö sinun auttaman jumalatointa ja rakastaman niitä, jotka Herraa vihaavat? ja sentähden on Herran viha sinun päälläs;	19:2 Ja Jehu Näkiä Hananin poica meni händä wastian/ ja sanoi: Cuningas Josaphat/ pitääkö sinun njn auttaman sitä jumalatoinda/ ja racastaman sitä joca HERra wiha/ ja sentähden on HERran wiha sinun päälläs.
19:3 Kuitenkin on sinussa löydetty myös hyvää, sillä sinä olet hävittänyt aserat maasta ja kiinnittänyt sydämesi Jumalan etsimiseen."	3. Niin on kuitenkin jotain hyvää löydetty sinun tykönäs, että olet hävittänyt metsistöt maalta ja olet aikonut sydämestäs Jumalaa etsiä.	19:3 Nijn on cuitengin jotain hywä löyTTY sinun tykönäs/ että olet häwittänyt medzistöt maalda/ ja olet aicoinut sydämestäs Jumalata edziä.
19:4 Niin Joosafat jäi Jerusalemiin. Sitten hän meni jälleen kansan keskeen, Beersebasta lähtien aina Efraimin vuoristoon saakka, ja palautti heidät takaisin Herran, heidän isiensä Jumalan, tykö.	4. Niin Josaphat jäi Jerusalemiin. Ja hän meni jälleen ulos kansan seassa Bersabasta hamaan Ephraimin vuorelle, ja palautti heidät jälleen Herran heidän isäinsä Jumalan tykö.	19:4 NIin Josaphat jäi Jerusalemijn. Ja hän palais ja meni ulos Canssan seas/ BerSebast haman Ephraimin wuorelle/ ja palautti heidän jällens heidän Isäins Jumalan tygö.

19:5 Ja hän asetti tuomareita maahan, kaikkiin Juudan varustettuihin kaupunkeihin, kaupunki kaupungilta.	5. Ja hän asetti tuomarit maalle, kaikkiin Juudan vahvoihin kaupunkeihin, muutaman kuhunkin kaupunkiin.	19:5 Ja hän asetti Duomarit maalle/ caickijn Judan wahwoin Caupungeihin/ muutamita cuhungin Caupungijn.
19:6 Ja hän sanoi tuomareille: "Katsokaa, mitä teette, sillä te ette ole tekemässä ihmisten tuomioita, vaan Herran tuomioita, ja hän on teidän kanssanne, kun te tuomitsette.	6. Ja hän sanoi tuomareille: katsokaat, mitä teette; sillä ette pidä tuomiota ihmisten, vaan Herran edessä. Ja hän on teidän kanssanne tuomiossa.	19:6 Ja hän sanoi Duomareille: cadzocat mitä te teettä/ sillä et te pidä duomiota ihmisten/ mutta HERran edes. Ja hän on teidän cansan duomios.
19:7 Hallitkoon siis teitä Herran pelko. Ottakaa vaari siitä, mitä teette, sillä Herrassa, meidän Jumalassamme, ei ole vääryyttä eikä puolueellisuutta, eikä hän ota lahjuksia."	7. Sentähden antakaat Herran pelvon olla teidän tykönänne, ja karttakaat teitänne ja tehkää se; sillä Herran meidän Jumalamme tykönä ei ole yhtään vääryyttä, ei myös hän katso muotoa, eikä ota lahjoja.	19:7 Sentähden andacat HERran pelgon olla teidän tykönän/ ja cartacat teitän ja tehkät se: sillä HERran meidän Jumalam tykönä ei ole yhtän vääryttä/ ei myös hän cadzo muoto eikä ota lahjoja.
19:8 Myöskin Jerusalemiin Joosafat asetti leeviläisiä, pappeja ja Israelin perhekuntapäämiehiä jakamaan Herran oikeutta ja ratkaisemaan riita-asioita. Ja he palasivat Jerusalemiin.	8. Ja Josaphat asetti myös Jerusalemiin Leviläisiä ja pappeja, ja Israelin isäin ylimmäisiä Herran tuomion ja asiain päälle; ja he palasivat Jerusalemiin.	19:8 Ja Josaphat asetti Jerusalemijn Lewitaista ja Papeista/ ja Israelin ylimmäisistä Isistä HERran duomion ja asiain päälle/ ja he palaisit Jerusalemijn.
19:9 Ja hän käski heitä sanoen: "Tehkää Herra peljäten, uskollisesti ja ehyellä sydämellä näin:	9. Ja hän käski heitä, sanoen: tehkää näin Herran pelvossa uskollisesti ja vaalla sydämellä:	19:9 Ja käski heitä/ sanoden: tehkät näin HERran pelgos uscollisest ja wagalla sydämellä.
19:10 Jokaisessa riita-asiassa, minkä veljenne, jotka asuvat kaupungeissansa, tuovat teidän eteenne, koskipa se murhaa tai lakia, käskyä, säädöksiä tai oikeuksia, varoittakaa heitä, etteivät saattaisi itseänsä vikapäiksi Herran edessä ja ettei viha kohtaisi teitä ja teidän veljiänne. Näin tehkää, ettette tulisi vikapäiksi.	10. Kaikissa riita-asioissa, jotka tulevat teidän eteenne veljiltänne, jotka kaupungeissansa asuvat, veren ja veren välillä, lain ja käskyn välillä, säätyin ja oikeutten välillä, pitää teidän neuvoman heitä, ettei he syntiä tekisi Herra vastaan ja saattaisi vihaa teidän ja veljeinne päälle; tehkää siis kaikki näin, niin ette syntiä tee.	19:10 Caikis asiois jotca tulewat teidän eteen teidän weljildän/ jotca heidän Caupungeisans asuwat/ weren ja weren wälillä/ lain ja käskyn wälillä/ säätyin ja oikeutten wälillä pitä teidän neuwoman heitä/ ettei he syndiä tekis HERra wastan/ ja saattais wiha teidän ja teidän weljein päälle/ tehkät sijs caicki näin/ nijn et te syndiä tee.
19:11 Ja katso, ylimmäinen pappi Amarja olkoon teillä esimiehenä kaikissa Herran asioissa ja Sebadja, Ismaelin poika, Juudan heimoruhtinas, kaikissa kuninkaan asioissa, ja olkoot leeviläiset teillä virkamiehinä. Olkaa lujat ja ryhtykää työhön; ja Herra olkoon sen kanssa, joka	11. Katso, Amaria pappi on kaikkein ylimmäinen teidän ylitsenne kaikissa Herran asioissa. Niin on Sebadia Ismaelin poika hallitsia Juudan huoneessa kaikissa kuninkaan asioissa, niin ovat myös teillä virkamiehet Leviläiset: olkaat hyvässä turvassa ja tehkää tämä, ja Herra on	19:11 Cadzo/ Amaria Pappi on caickein ylimmäinen teidän päällän caikis HERran asiois. Nijn on Sebadia Ismaelin poica Försti Judan huones caikis Cuningan asiois/ nijn on myös teillä wircamiehet Lewitat/ olcat hywäs turwas ja tehkät

hyvä on."	hyväin kanssa.	tämä/ ja HERra on hyväin cansa.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu
20:1 Senjälkeen tulivat moabilaiset ja ammonilaiset, ja heidän kanssaan myös muita paitsi ammonilaisia, sotimaan Joosafatia vastaan.	1. Sitte tulivat Moabilaiset, Ammonilaiset ja heidän kanssansa myös muita, paitsi Ammonilaisia, sotimaan Josaphatia vastaan.	20:1 SIitte tulit Moabin lapset/ Ammonin lapset/ ja heidän cansans ne Amunimist/ sotiman Josaphatia wastan.
20:2 Niin tultiin ilmoittamaan tästä Joosafatille: "Suuri joukko tulee sinua vastaan meren toiselta puolelta, Aramista, ja katso, he ovat jo Hasason-Taamarissa"; se on Een-Gedissä.	2. Niin tultiin ja ilmoitettiin Josaphatille, sanoen: sinua vastaan tulee sangen suuri sotajoukko Syriasta, tuolta puolelta meren; ja katso, he ovat HatsetsonTamarissa: se on Engeddi.	20:2 Nijn tultin ja ilmoitettin Josaphatille/ sanoden: sinua wastan tule sangen suuri sotajoucko Syriast tuolda puolelda meren/ ja cadzo/ he owat Hazon Thamaris/ se on Engeddi.
20:3 Silloin Joosafat peljästy ja kääntyi kysymään Herralta ja kuulutti paaston koko Juudaan.	3. Mutta Josaphat pelkäsi, ja asetti kasvonsa etsimään Herraa, ja antoi kuuluttaa paaston koko Juudassa.	20:3 Mutta Josaphat pelkäis/ ja asetti caswons edzimän HERra/ ja andoi cuulutta paaston coco Judas.
20:4 Niin Juuda kokoontui etsimään apua Herralta; myös kaikista Juudan kaupungeista tultiin etsimään Herraa.	4. Ja Juuda tuli kokoon etsimään Herralta; tultiin myös kaikista Juudan kaupungeista etsimään Herraa.	20:4 Ja Juda tuli cocoon edzimän HERra/ tulit myös caikist Judan Caupungeist edzimän HERra.
20:5 Ja Joosafat astui esiin Juudan ja Jerusalemin seurakunnassa, Herran temppelissä, uuden esipihan edessä	5. Ja Josaphat seiso Juudan ja Jerusalemin seurakunnassa, Herran huoneessa, uuden pihan edessä.	20:5 Ja Josaphat tuli Judan ja Jerusalemin seuracundaan HERran huoneseen vden cartanon eteen.
20:6 ja sanoi: "Herra, meidän isiemme Jumala, sinä olet Jumala taivaassa, ja sinä hallitset kaikkia pakanakansain valtakuntia. Sinun kädessäsi on voima ja väkevyys, eikä kukaan kestä sinun edessäsi.	6. Ja hän sanoi: Herra meidän isäimme Jumala! etkös ole Jumala taivaissa, joka hallitset kaikkein pakanain valtakunnissa? Ja sinun kädessäsi on väki ja voima, ja ei ole yhtään, joka voi olla sinua vastaan.	20:6 JA sanoi: HERra meidän Isäim Jumala/ etkös ole Jumala taiwais/ ja hallidzet caickein pacanoitten waldacunnis? Ja sinun kädesäs on wäki ja woima/ ja ei ole yhtän joca woi olla sinua wastan.
20:7 Sinä, meidän Jumalamme, karkoitit tämän maan asukkaat kansasi Israelin tieltä ja annoit sen ystäväsi Aabrahamin jälkeläisille ikuisiksi ajoiksi.	7. Etkös sinä, meidän Jumalamme, ole ajanut tämän maan asujamia kansas Israelin edestä pois? ja olet sen antanut Abrahamin sinun ystäväsi siemenelle ijankaikkisesti;	20:7 Etkös meidän Jumalam ole ajanut tämän maan asujamia sinun Canssas Israelin edest pois/ ja olet sen andanut Abrahamin sinun ystäwäs siemenelle ijancaickisest.
20:8 He asettuivat tänne ja rakensivat täällä sinulle, sinun nimellesi, pyhäkön sanoen:	8. Niin että he ovat asuneet siinä, ja ovat rakentaneet sinun nimelles pyhän, sanoen:	20:8 Nijn että he owat asunet sijnä/ ja rakendanet sinun nimelles Pyhän/ sanoden:

<p>20:9 'Jos meitä kohtaa joku onnettomuus, miekka, rangaistustuomio, rutto tai nälänhätä, niin me astumme tämän temppelin eteen ja sinun eteesi, sillä sinun nimesi on tässä temppelissä; ja me huudamme sinua hädässämme, ja sinä kuulet ja autat.'</p>	<p>9. Kuin joku onnettomuus, rangaistusmiekka, rutto eli kallis aika meille tulee, niin pitää meidän seisoman tässä huoneessa sinun edessä (sillä sinun nimes on tässä huoneessa) ja huutaman sinua tuskassamme, niin sinä kuulet ja autat.</p>	<p>20:9 Cosca jocu onnettomus/ rangaistus/ miecka/ rutto eli callis aica meille tule/ nijn pitä meidän seisoman täsä huones sinun edesäs (sillä sinun nimes on täsä huones/) ja huudamme sinua meidän tuscasam/ nijn sinä cuulet ja autat.</p>
<p>20:10 Ja katso, siinä ovat nyt ammonilaiset ja moabilaiset ja Seirin vuoristolaiset, joiden alueen kautta sinä et antanut israelilaisten kulkea, kun he tulivat Egyptin maasta, vaan nämä kääntyivät heistä pois eivätkä tuhonneet heitä.</p>	<p>10. Ja nyt katso, Ammonin lapset, Moab ja Seirin vuorelaiset, joidenka kautta et sinä antanut Israelin lasten mennä, vaeltaissansa Egyptistä; vaan heidän täytyi palata pois heidän tykönsä, eikä hävittäneet heitä;</p>	<p>20:10 Cadzo/ Ammonin lapset/ Moab ja ne Seirin vuorelda/ joidenga cautta et sinä andanut Israelin lasten mennä waeldaisans Egyptist/ mutta heidän täydyi palata pois heidän tyköäns/ ja ei häwittänet heitä.</p>
<p>20:11 Katso, nyt he kostavat sen meille: he tulevat karkoittamaan meitä maasta, joka on sinun omasi ja jonka sinä olet antanut meidän omaksemme.</p>	<p>11. Ja katso, he kostavat sen meille; ja he tulevat meitä ajamaan perinnöstäs pois, jonka meille perinnöksi antanut olet.</p>	<p>20:11 Ja cadzo/ he costawat sen meille/ ja tulewat meitä ajaman sinun perinnöstäs pois/ jongas meille perinnöxi andanut olet.</p>
<p>20:12 Meidän Jumalamme, etkö tuomitse heitä? Sillä me emme mahda mitään tätä suurta joukkoa vastaan, joka hyökkää meidän kimppuumme, emmekä itse tiedä mitä tehdä, vaan sinuun meidän silmämme katsovat."</p>	<p>12. Meidän Jumalamme! etkös heitä tuomitse? Sillä ei ole meillä yhtään voimaa tätä suurta joukkoa vastaan, joka tulee meitä vastaan: emme tiedä, mitä me teemme, vaan meidän silmämme katselevat sinun puolees.</p>	<p>20:12 Meidän Jumalam/ etkös heitä duomidze? sillä ei ole meillä yhtän woima tätä suurta jouckoa wastan/ joca tule meitä wastan/ en me tiedä mitä me teemme/ waan meidän silmän cadzelewat sinun puoles.</p>
<p>20:13 Kaikki Juudan miehet seisoivat siinä Herran edessä pikkulapsineen, vaimoineen ja poikineen.</p>	<p>13. Ja kaikki Juuda seisoi Herran edessä, lapsinensa, vaimoinensa ja poikinensa.</p>	<p>20:13 Ja caicki Juda seisoi HERran edes/ lapsinens/ waimoinens ja poikinens.</p>
<p>20:14 Ja Herran Henki tuli seurakunnan keskellä Jahasieliin, Sakarjan poikaan, joka oli Benajan poika, joka Jegielin poika, joka Mattanjan poika, leeviläisen, joka oli Aasafin jälkeläisiä,</p>	<p>14. Ja Jehasielin Sakarian pojan, Benajan pojan, Jehielin pojan, Mattanjan pojan päälle, Leviläisen Asaphin lapsista, tuli Herran henki seurakunnan keskellä,</p>	<p>20:14 JA HERran hengi tuli Jehasielin Sacharian pojan päälle/ Benajan pojan/ Jehielin pojan/ Mathanian Lewitan pojan/ Asaphin lapsist/ seuracunnan keskellä.</p>

<p>20:15 ja hän sanoi: "Kuunnelkaa, kaikki te Juudan miehet ja Jerusalemin asukkaat ja sinä kuningas Joosafat. Näin sanoo teille Herra: Älkää peljätkö älkääkä arkailko tätä suurta joukkoa, sillä sota ei ole teidän, vaan Jumalan.</p>	<p>15. Ja sanoi: kuulkaat, koko Juuda ja Jerusalemin asuwaitset, ja kuningas Josaphat! Näin sanoo Herra teille: älkää peljätkö, älkää vavisko tätä suurta joukkoa, sillä te ette sodi, vaan Jumala.</p>	<p>20:15 Ja sanoi: cuulcat coco Juda/ ja Jerusalemin asuwaiset/ ja Cuningas Josaphat. Näin sano HERra teille: älkät peljätkö eli wapisco tätä suurta jouckoa: sillä et te sodi/ mutta Jumala.</p>
<p>20:16 Menkää huomenna heitä vastaan. Katso, he nousevat silloin Siisin solaa pitkin, ja te kohtaatte heidät laakson päässä, itäänpäin Jeruelin erämaasta.</p>	<p>16. Huomenna pitää teidän menemän alas heidän tykönsä, ja katso, he menevät ylös Zitsin paltaan, ja te löydätte heidät ojan lopulla kohdastansa Jeruelin korven edessä.</p>	<p>20:16 Huomena pitä teidän menemän heidän tygöns/ ja cadzo/ he menewät Zizijn/ ja te löydätte heidän ojan lopulla cohdistans Jeruelin corwen edes.</p>
<p>20:17 Mutta silloin ei ole teidän asianne taistella. Astukaa esiin, seisokaa ja katsokaa, kuinka Herra pelastaa teidät, Juuda ja Jerusalem. Älkää peljätkö älkääkä arkailko; menkää huomenna heitä vastaan, ja Herra on oleva teidän kanssanne."</p>	<p>17. Ei teidän pidä sotiman tässä asiassa, ainoastansa käykäät edes, seisokaat ja katsokaat Herran autuutta, joka on teidän kanssanne: Juuda ja Jerusalem, älkää peljätkö ja älkää hämmästykö, menkää huomenna ulos heitä vastaan, Herra on teidän kanssanne.</p>	<p>20:17 Ei teidän pidä sotiman täsä asias/ ainoastans käykät edes/ ja cadzocat HERran autuutta/ joca on teidän cansan/ Juda ja Jerusalem älkät peljätkö ja älkät hämmästykö/ mengät huomena heitä wasthan/ HERra on teidän cansan.</p>
<p>20:18 Silloin Joosafat kumartui kasvoillensa maahan, ja kaikki Juudan miehet ja Jerusalemin asukkaat lankesivat Herran eteen, rukoilemaan Herra.</p>	<p>18. Silloin kumarsi Josaphat kasvoillensa maahan; ja kaikki Juuda ja Jerusalemin asuwaitset lankesivat Herran eteen ja rukoilivat Herra.</p>	<p>20:18 Silloin cumarsi Josaphat caswoillens maahan/ ja caicki Juda ja Jerusalem langeis HERran eteen/ ja rucoili händä.</p>
<p>20:19 Ja ne leeviläiset, jotka olivat Kehatin ja Koorahin jälkeläisiä, nousivat ylistämään Herra, Israelin Jumalaa, ylen korkealla äänellä.</p>	<p>19. Ja Leviläiset Kahatilaisten lapsista ja Korhilaisten lapsista nousivat kiittämään Herra Israelin Jumalaa kovalla äänellä korkeuteen päin.</p>	<p>20:19 Ja Lewitat Kahatiterein lapsist ja Korhiterein lapsist/ nousit kijttämän HERra Israelin Jumalata/ corkialla änellä taiwasen päin.</p>
<p>20:20 Mutta varhain seuraavana aamuna he menivät Tekoan erämaahan. Ja heidän lähtiessänsä Joosafat astui esiin ja sanoi: "Kuulkaa minua, te Juudan ja Jerusalemin asukkaat. Uskokaa Herraan, Jumalanne, niin te olette hyvässä turvassa, ja uskokaa hänen profeettojansa, niin te menestytte."</p>	<p>20. Ja he nousivat varhain huomeneltain ja menivät Tekoan korpeen. Ja heidän lähteissänsä seiso Josaphat ja sanoi: kuulkaat minua, Juuda ja Jerusalemin asujamet, uskokaat Herran teidän Jumalanne päälle, niin te olette hyvässä turvassa, ja uskokaat hänen prophetansa, niin te menestytte.</p>	<p>20:20 JA he nousit warhain huomeneltain/ ja menit Tekoan corpeen. Ja heidän lähteisäns seiso Josaphat/ ja sanoi: cuulcat Juda ja Jerusalemin asujamet/ uscocat HERran teidän Jumalan päälle/ nijn te oletta hywäs turwas/ ja uscocat hänen Prophetans/ nijn te menestytte.</p>

<p>20:21 Ja neuvoteltuaan kansan kanssa hän asetti veisaajat veisaamaan Herralle ylistysvirsiä pyhässä kaunistuksessa ja kulkemaan aseväen edellä sanoen: "Kiittäkää Herraa, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti."</p>	<p>21. Ja hän keskusteli kansan kanssa, ja asetti veisaajat Herralle, kiittämään pyhässä kaunistuksessa, mennessä hankitun sotaväen edellä, jotka sanoivat: kiittäkää Herraa, sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.</p>	<p>20:21 Ja hän neuvoi Canssa/ ja asetti weisajat HERralle kijttämän pyhäs caunistuxes/ mennes hangitun sotawäen edellä/ ja sanoit: kijttäkät HERRa/ sillä hänen laupiudens pysy ijancaickisest.</p>
<p>20:22 Ja juuri kun he aloittivat riemuhuudon ja ylistysvirren, antoi Herra väijyjä tulla ammonilaisten, mooabilaisten ja Seirin vuoristolaisten selkään, jotka olivat hyökänneet Juudan kimppuun; ja heidät voitettiin.</p>	<p>22. Ja sittekuin he rupesivat kiittämään ja ylistämään, antoi Herra väijyjät tulla Ammonin, Moabin ja Seirin vuorelaisten päälle, jotka Juudaa vastaan tulleet olivat; ja he löivät heidät.</p>	<p>20:22 Ja sijttecuin he rupeisit kijttämän ja ylistämän HERra/ andoi HERra wäijyjät tulla Ammonin/ Moabin ja Seirin wuoren lasten päälle/ jotca Judat wastan tulleet olit/ ja löit heidän.</p>
<p>20:23 Sillä ammonilaiset ja mooabilaiset asettuivat Seirin vuoristolaisia vastaan tuhoamaan ja hävittämään heitä; ja kun he olivat lopettaneet Seirin asukkaat, autoivat he toisiaan toistensa tuhoamisessa.</p>	<p>23. Niin nousivat Ammonin ja Moabin lapset Seirin vuoren asuvia vastaan, tappamaan ja hävittämään heitä. Ja sittekuin he olivat lopettaneet Seirin asuuiset, autti kukin lähimmäistensä toinen toistansa tappamaan.</p>	<p>20:23 Nijn nousit Ammonin ja Moabin lapset heitä wastan Seirin wuorelda/ tappaman ja häwittämän heitä. Ja sijttecuin he olit lopettanet Seirin wuorelda/ autit he toinen toistans/ njn että he myös idzens hucutit.</p>
<p>20:24 Kun Juudan miehet tulivat paikalle, josta voi tähystää erämaahan, ja kääntyivät joukkoon päin, niin katso, ruumiita makasi maassa, ei kukaan ollut pelastunut.</p>	<p>24. Mutta kuin Juuda tuli Mitspaan, joka on korven tykönä, käänsivät he heitänsä joukkoa päin, ja katso, silloin makasivat kuolleet ruumiit maassa, niin ettei yksikään heistä ollut päässyt.</p>	<p>20:24 MUTta cosca Juda tuli Mizpeen/ joca on corwen tykönä/ käänsit he heidäns joucko päin/ ja cadzo/ silloin macaisit cuollet ruumit maasa/ njn ettei yxikän heistä ollut pääsnyt.</p>
<p>20:25 Niin Joosafat väkineen tuli ryöstämään heiltä saalista, ja he löysivät heidän seastaan paljon sekä tavaraa että ruumiita ja kalliita kaluja. Ja he ottivat itsellensä enemmän kuin saivat kannetuksi; he ryöstivät saalista kolme päivää, sillä sitä oli paljon.</p>	<p>25. Ja Josaphat tuli väkinensä jakamaan heidän saalistansa, ja he löysivät siellä ruumisten seassa tavaraa ja kallista kalua, ja he ottivat heiltä niin paljon, ettei he voineet kantaa; ja he ottivat siitä saaliista kolme päivää; sillä sitä oli sangen paljo.</p>	<p>20:25 Ja Josaphat tuli wäkinens jacaman saalista/ ja he löysit sieldä njn paljo tawarata/ waatteita ja callista calua/ cuin he heildä otit/ ettei he woinet canda/ ja he jaoit sitä saalist colme päiwä: sillä sitä oli sangen paljon.</p>
<p>20:26 Neljäntenä päivänä he kokoontuivat Beraka-laaksoon; sillä siellä he kiittivät Herraa. Siitä on sen paikan nimenä Beraka-laakso vielä tänäkin päivänä.</p>	<p>26. Neljäntenä päivänä tulivat he kokoon Kiitoslaaksoon, sillä siinä he kiittivät Herraa; siitä kutsutaan se paikka Kiitoslaaksoksi tähän päivään asti.</p>	<p>20:26 Neljändenä päiwänä he tulit cocoon kijtos laxoon/ sillä sijnä he kijtit HERra/ sijtä cudzutan se paicka kijtoslaxoxi tähän päiwän asti.</p>

20:27 Senjälkeen kaikki Juudan ja Jerusalemin miehet, ja Joosafat heidän etunenässään, kääntyivät iloiten paluumatkalle Jerusalemiin, sillä Herra oli antanut heille ilon heidän vihollisistaan.	27. Ja kaikki Juuda ja Jerusalem palasivat takaperin, ja Josaphat kaikkein ensin, niin että he menivät ilolla Jerusalemiin; sillä Herra oli antanut heille ilon heidän vihollisistansa.	20:27 Ja caicki Juda ja Jerusalem palaisit tatacaperin/ ja Josaphat caickein esin/ niijn että he menit ilolla Jerusalemijn: sillä HERra oli andanut heille ilon heidän wiholisistans.
20:28 Ja he tulivat soittaen harpuilla, kanteleilla ja torvilla Jerusalemiin, Herran temppeleihin.	28. Ja he menivät Jerusalemiin psaltareilla, harpuilla ja basunilla, Herran huoneeseen.	20:28 Ja menit Jerusalemijn Psaltareilla/ harpuilla/ ja Basunoilla HERran huoneeseen.
20:29 Ja Jumalan kauhu valtasi kaikkien maitten valtakunnat, kun he kuuluivat Herran sotineen Israelin vihollisia vastaan.	29. Ja Jumalan pelko tuli kaikkein valtakuntain päälle maalla, sittekuin he kuuluivat Herran sotineen Israelin vihollisia vastaan.	20:29 Ja Jumalan pelco tuli caickein waldacundain päälle maalla/ sijttecuin he cuulit HERran sotinen Israelin wiholista wastan.
20:30 Sitten Joosafatin valtakunnalla oli rauha; hänen Jumalansa soi hänen päästä rauhaan joka taholla.	30. Ja niin Josaphatin valtakunta oli levossa; ja Jumala antoi hänelle lewon ympäristöllänsä.	20:30 Ja niijn Josaphatin waldacunda oli alallans/ ja Jumala andoi hänelle lewon ymbäristölläns.
20:31 Niin hallitsi Joosafat Juudaa. Hän oli kolmenkymmenen viiden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kaksikymmentä viisi vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Asuba, Silhin tytär.	31. Ja Josaphat hallitsi Juudaa, ja oli viiden ajastaikainen neljättäkymmentä tullessansa kuninkaaksi ja hallitsi Jerusalemissa viisikolmattäkymmentä ajastaikaa; hänen äitinsä nimi oli Asuba Silhin tytär.	20:31 Ja Josaphat hallidzi Judat/ ja oli wijden ajastaicainen neljättäkymmendä tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi Jerusalemis wijsicolmattäkymmendä ajastaica/ hänen äitins nimi oli Asuba Silhin tyttär.
20:32 Ja hän vaelsi isänsä Aasan tietä, siltä poikkeamatta, ja teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä.	32. Ja hän vaelsi isänsä Asan teillä ja ei siitä horjahtanut, ja teki sitä mikä Herralle otollinen oli;	20:32 Ja hän waelsi Isäns Assan teillä/ ja ei sijtä horjahtanut/ ja teki sitä cuin HERralle otollinen oli.
20:33 Mutta uhrikukkulat eivät hävinneet, eikä kansa vielä ollut kiinnittänyt sydäntänsä isiensä Jumalaan.	33. Paitsi ettei korkeudet tulleet otetuiksi pois; sillä ettei kansa vielä asettanut sydäntänsä Herran isänsä Jumalan tykö.	20:33 Paidzi ettei corkeuxet tullet otetuxi pois: sillä ettei Canssa wielä asettanut sydändäns HERran heidän Isäins Jumalan tygö.
20:34 Mitä muuta on kerrottavaa Joosafatista, sekä hänen aikaisemmista että myöhemmistä vaiheistaan, katso, se on kirjoitettuna Jeehun, Hananin pojan, historiassa, joka on otettu Israelin kuningasten kirjaan.	34. Mitä enempi Josaphatin töistä sanomista on, sekä ensimmäisistä että viimeisistä: katso, ne ovat kirjoitetut Jehun Hananin pojan teoissa, jotka hän oli kirjoittanut Israelin kuningasten kirjaan.	20:34 Mitä enämbi Josaphatist sanomist on/ sekä ensimmäisist että wijmeisist/ cadzo/ se on kirjoitettu Jehun Hananin pojan tegois/ cuin hän oli kirjoittanut Israelin Cuningasten kirjaan.

20:35 Senjälkeen Joosafat, Juudan kuningas, liittoutui Ahasian, Israelin kuninkaan, kanssa, joka oli jumalaton menoissaan.	35. Senjälkeen yhdisti Josaphat Juudan kuningas itsensä Ahasian Israelin kuninkaan kanssa, joka oli jumalaton menoissansa.	20:35 SENjälken yhdisti Josaphat Judan Cuningas idzens Ahasian Israelin Cuningan cansa/ joca oli jumalatoim menoisans.
20:36 Hän liittoutui tämän kanssa rakentaakseen laivoja, joiden oli määrä kulkea Tarsiiseen; ja niin he rakensivat laivoja Esjon-Geberissä.	36. Ja hän suostui hänen kanssansa haaksia tekemään, vaeltaaksensa Tarsikseen. Ja he tekivät haaksia EtseonGeberissä.	20:36 Ja hän suostui hänen cansans haaxia tekemän/ waeldaxens merellä. Ja he teit haaxia Ezeon Geberis.
20:37 Mutta Elieser, Doodavahun poika, Maaresasta, ennusti Joosafatia vastaan sanoen: "Koska olet liittoutunut Ahasjan kanssa, on Herra särkevä sinun työsi." Niin laivat rikkoutuivat eivätkä kyenneet menemään Tarsiiseen.	37. Mutta Elieser Dodavan poika Maresasta ennusti Josaphatia vastaan ja sanoi: ettäs olet suostunut Ahasiaan, on Herra särkenyt sinun työs; ja haahdet menivät rikki, ja ei he saaneet enää Tarsikseen kulkea.	20:37 Mutta Eljeser Dodawan poica Maresast ennusti Josaphati wastan/ ja sanoi: ettäs olet suostunut Ahasiaan/ on HERra särkenyt sinun työs/ ja haaxi lyötin ricki/ ja ei he saanet enä merta waelda.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 Sitten Joosafat meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Jooram tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	1. Ja Josaphat nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin isäinsä tykö Davidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Joram tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	21:1 JA Josaphat nukkui Isäins cansa/ ja haudattin Isäins tygö Dawidin Caupungijn. Ja hänen poicans Joram tuli Cuningaxi hänen siaans.
21:2 Ja hänellä oli veljiä: Joosafatin pojat Asarja, Jehiel, Sakarja, Asarjahu, Miikael ja Sefatja. Nämä kaikki olivat Joosafatin, Israelin kuninkaan, poikia.	2. Ja hänellä oli veljiä Josaphatin poikia, Asaria, Jehiel, Sakaria, Asaria, Mikael ja Sephatia. Nämät kaikki olivat Josaphatin Israelin kuninkaan pojat.	21:2 Ja hänellä oli weljejä Josaphatin poikia/ Asaria/ Jehiel/ Zacharia/ Azaria/ Michael ja Sephatia. Nämät caicki olit Josaphatin Israelin Cuningan lapset.
21:3 Ja heidän isänsä oli antanut heille suuria lahjoja, hopeata, kultaa ja kalleuksia, sekä varustettuja kaupunkeja Juudassa; mutta kuninkuuden hän oli antanut Joramille, sillä tämä oli esikoinen.	3. Ja heidän isänsä antoi heille monta lahjaa hopiasta, kullasta ja kalliista kappaleista, vahvain Juudan kaupunkein kanssa. Mutta Joramille antoi hän valtakunnan; sillä hän oli esikoinen.	21:3 Ja heidän Isäns andoi heille monda lahja/ hopiast/ cullast ja callist cappaleist/ wahwain Caupungein cansa. Mutta Joramille andoi hän waldacunnan: sillä hän oli esicoinen.
21:4 Kun Joram oli noussut isänsä valtaistuimelle ja vahvistunut, tappoi hän miekalla kaikki veljensä, niin myös muutamia Israelin päämiehiä.	4. Kuin Joram korotettiin isänsä valtakuntaan ja tuli voimalliseksi, tappoi hän kaikki veljensä miekalla ja muutamia Israelin ylimmäisistä.	21:4 COsca Joram corgotettin Isäns waldacundaan ja tuli woimallisexi/ tappoi hän caicki weljens miecalla/ ja muutamit Israelin ylimmäisist.
21:5 Joram oli kolmenkymmenen kahden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kahdeksan vuotta.	5. Ja Joram oli kahden ajastajan vanha neljättäkymmentä tullessansa kuninkaaksi; ja hän hallitsi kahdeksan ajastaikaa Jerusalemissa,	21:5 Ja Joram oli caxineljättäkymmendä ajastaica wanha tulduans Cuningaxi ja hallidzi cahdexan ajastaica Jerusalemis.

21:6 Mutta hän vaelsi Israelin kuningasten tietä, niinkuin Ahabin suku oli tehnyt, sillä hänellä oli puolisona Ahabin tytär; ja niin hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä.	6. Ja hän vaelsi Israelin kuningasten tiellä, niinkuin Ahabin huone teki; sillä Ahabin tytär oli hänen emäntänsä; ja hän teki pahaa Herran edessä.	21:6 Ja hän vaelsi Israelin Cuningasten tiellä/ cuin Ahabin huone teki: sillä Ahabin tytär oli hänen emändäns/ ja hän teki paha HERran edes.
21:7 Mutta Herra ei tahtonut tuhota Daavidin sukua, koska hän oli tehnyt liiton Daavidin kanssa ja koska hän oli luvannut antaa hänelle ja hänen pojillensa lampun ainiaaksi.	7. Mutta ei Herra tahtonut hukuttaa Davidin huonetta, sen liiton tähden, jonka hän tehnyt oli Davidin kanssa, ja niinkuin hän puhunut oli antaaksensa hänelle ja hänen lapsillensa walkeuden joka aika.	21:7 Mutta ei HERra tahtonut hucutta Dawidin huonetta/ sen lijton tähden cuin hän teki Dawidin cansa/ ja cuin hän puhunut oli andaxens hänelle ja hänen lapsillens aina yhden walkeuden.
21:8 Hänen aikanaan edomilaiset luopuivat Juudan vallanalaisuudesta ja asettivat itsellensä kuninkaan.	8. Hänen aikansa luopuivat Edomilaiset Juudan vallan alta ja tekivät itsellensä kuninkaan.	21:8 HÄnen aicanans luowuit Edomerit Judast/ ja teit idzellens Cuningan:
21:9 Niin Joram lähti sinne päällikköineen ja kaikkine sotavaunuineen. Ja hän nousi yöllä ja voitti edomilaiset, jotka olivat saartaneet hänet, ja sotavaunujen päälliköt.	9. Niin Joram meni ylitse ylimmäistensä kanssa, ja kaikki vaunut hänen kanssansa; ja hän valmistti itsensä yöllä ja löi kaikki Edomilaiset ympäristöltänsä, ja myös vaunuin päämiehet.	21:9 Sillä Joram oli mennyt ylidzen ylimmäistens cansa/ ja caicki waunut hänen cansans/ ja hän walmisti idzens yöllä/ ja löi caicki Edomerit ymbäristöldäns ja waunuin ylimmäiset.
21:10 Niin edomilaiset luopuivat Juudan vallanalaisuudesta vapaiksi, aina tähän päivään asti. Siihen aikaan luopui hänen vallanalaisuudestaan myös Libna, koska hän oli hyljännyt Herran, isiensä Jumalan.	10. Ja Edomilaiset luopuivat Juudan vallan alta tähän päivään asti; silloin luopui myös Libna hänestä; sillä hän hylkäsi Herran isäinsä Jumalan.	21:10 Sentähden luowuit Edomerit Judast tähän päiwän asti/ silloin luowui myös Libna hänestä: sillä hän hyljäis HERran Isäins Jumalan.
21:11 Häinkin teetti uhrikukkuloita Juudan vuoristoon ja saattoi Jerusalemin asukkaat haureuteen ja viettieli Juudan.	11. Ja hän teki korkeuksia Juudan vuorilla, ja saatti Jerusalemin asuwaitset huorin tekemään ja viettieli Juudan.	21:11 Ja hän teki corkeuxia Judan vuorilla/ ja saatti Jerusalemin asuwaitset huorin tekemän/ ia wiettieli Judan.
21:12 Mutta profeetta Elialta tuli hänelle tällainen kirjoitus: "Näin sanoo Herra, sinun isäsi Daavidin Jumala: Koska et ole vaeltanut isäsi Joosafatin teitä etkä Aasan, Juudan kuninkaan, teitä,	12. Ja kirjoitus tuli hänelle Elialta prophetalta, joka näin oli: näin sanoo Herra sinun isäs Davidin Jumala: ettes vaeltanut isäs Josaphatin teillä, etkä Aksan Juudan kuninkaan teillä;	21:12 JA cosca kirjoitus tuli hänelle Elialda Prophetalda/ joca näin oli: näin sano HERra sinun Isäs Dawidin Jumala: ettes waeldanut Isäs Josaphatin teillä/ eikä Assan Judan Cuningan teillä.
21:13 vaan olet vaeltanut Israelin kuningasten tietä ja saattanut Juudan ja Jerusalemin asukkaat haureuteen, niinkuin Ahabin suku saattoi heidät haureuteen; ja koska myös olet tappanut veljesi, jotka olivat sinun isäsi perhekuntaa ja paremmat kuin sinä,	13. Mutta vaellat Israelin kuningasten tiellä, ja saatat Juudan ja Jerusalemin asuwaitset huorin tekemään Ahabin huoneen huoruuden jälkeen, ja olet tappanut veljes isäs huoneesta, jotka sinua paremmat olivat;	21:13 Mutta waellat Israelin Cuningasten teillä/ ja saatat Judan ja Jerusalemin asuwaitset huorin tekemän Ahabin huonen huoruden jälken/ ja olet tappanut weljes Isäs huonest/ jotca sinua paremmat olit.

21:14 katso, sentähden Herra rankaisee sinun kansaasi, poikiasi, vaimojasi ja kaikkea, mitä sinulla on, kovalla vitsauksella;	14. Katso, niin Herra lyö sinua kovin ja sinun kansaas, lapsias, emäntiäs ja kaikkea hyvyttäs.	21:14 Cadzo/ nijn HERra lyö sinua cowin/ ja sinun lapsias/ Canssas/ emänditäs ja caickeä hywyttäs.
21:15 ja sinä itse olet sairastava vaikeata tautia, sisusvaivaa, kunnes vuoden, parin kuluttua sisuksesi taudin voimasta tunkeutuvat ulos."	15. Ja sinun sisällyksissäs pitää oleman monta sairautta, siihenasti että sisällykses sinusta päivä päivältä sairauden tähden käyvät ulos.	21:15 Ja sinun sisällyxisäs pitä oleman monda sairautta/ siihenasti että sisällyxes sinusta päiwä päiwäldä sairauden tähden käywät ulos.
21:16 Niin Herra herätti Joramia vastaan filistealaisten hengen ja niiden arabialaisten hengen, jotka asuivat etiopialaisten naapureina,	16. Niin Herra herätti Joramia vastaan Philistealaisten ja Arabialaisten hengen, jotka ovat Etiopialaisten tykönä.	21:16 Nijn HERra herätti Joramita wastan Philisterein ja Arabein hengen/ jotca owat Ethiopialaisten tykönä.
21:17 ja he menivät Juudaa vastaan, valloittivat sen ja veivät saaliinaan kaiken tavaran, mitä oli kuninkaan linnassa, niin myöskin hänen poikansa ja vaimonsa, niin ettei hänelle jäänyt muuta poikaa kuin Jooahas, hänen nuorin poikansa.	17. Ja he menivät ylös Juudaan, ja hävittivät sen ja veivät pois kaiken kalun, joka kuninkaan huoneessa oli, niin myös hänen poikansa ja emäntänsä; niin ettei hänelle yhtään poikaa jäänyt, paitsi Joahasta nuorinta poikaansa.	21:17 Ja he menit Judaan/ ja häwitit sen/ ja weit pois caiken calun cuin Cuningan huones oli/ nijn myös hänen poicans/ ja emändäns/ nijn ettei hänelle yhtän poica jäänyt/ paidzi Joahast hänen nuorinda poicans.
21:18 Ja kaiken tämän jälkeen Herra rankaisi häntä parantumattomalla sisusvaivalla.	18. Ja kaiken sen jälkeen rankaisi Herra häntä hänen sisällyksissänsä senkaltaisella taudilla, jota ei taidettu parantaa.	21:18 Ja caiken sen jälken rangais HERra händä hänen sisällyxisäns/ sen caltaisella taudilla/ jota ei taittu parata.
21:19 Parin vuoden kuluttua, toisen vuoden lopulla, hänen sisuksensa taudin voimasta tunkeutuivat ulos, ja hän kuoli koviin tuskiin. Mutta hänen kansansa ei polttanut hänen kunniakseen kuolinsuitsutusta, niinkuin oli poltettu hänen isiensä kunniaksi.	19. Ja se tapahtui päivä päivältä, siihenasti kuin kahden vuoden aika kulunut oli, että hänen sisällyksensä kävivät ulos hänestä, hänen tautinsa kanssa; ja hän kuoli pahoista taudeista. Ja he ei tehneet yhtään suitsutusta hänelle, niin kuin he olivat tehneet hänen esi-isillensä.	21:19 Ja se tapahdui paiwä päiwäldä siihenasti cuin cahden vuoden aica culunut oli/ nijn käwit hänen sisällyxens ulos hänestä/ hänen tautins cansa. Ja hän cuoli pahoista taudeista. Ja ei he tehnet yhtän suidzutusta hänelle/ cuin he olit tehnet hänen esijsillens.
21:20 Hän oli kolmenkymmenen kahden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kahdeksan vuotta. Ja hän meni pois kenenkään kaipaamatta, ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin, mutta ei kuningasten hautoihin.	20. Hän oli kahden ajastajan vanha neljättäkymmestä tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kahdeksan ajastaikaa Jerusalemissa, ja vaelsi kelvottomasti; ja he hautasivat hänen Davidin kaupunkiin, mutta ei kuningasten hautain sekaan.	21:20 Hän oli caxi neljättäkymmendä ajastaica wanha tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi cahdexan ajastaica Jerusalemiss/ ja waelsi kelwottomast/ ja he hautaisit hänen Dawidin Caupungijn/ mutta ei Cuningasten hautain secan.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu

<p>22:1 Jerusalemin asukkaat tekivät Ahasjan, hänen nuorimman poikansa, kuninkaaksi hänen sijaansa; sillä kaikki vanhemmat oli tappanut se rosvojoukko, joka arabialaisten kanssa oli tullut leiriin. Niin tuli Ahasja, Jooramin poika, Juudan kuninkaaksi.</p>	<p>1. Ja Jerusalemin asuvaset asettivat Ahasian hänen nuorimman poikansa kuninkaaksi hänen sijaansa; sillä se sotaväki, joka Arabiasta tuli, oli tappanut kaikki vanhemmat; sentähden tuli Ahasia Joramien poika Juudan kuninkaaksi.</p>	<p>22:1 JA Jerusalemin asuvaset asetit Ahasian hänen nuorimman poicans Cuningaxi hänen sijaans: sillä se sotaväki joca Arabiast tuli/ olit tappanet caicki wanhemmat/ sentähden tuli Ahasia Joramien poica Judan Cuningaxi.</p>
<p>22:2 Ahasja oli kahdenkymmenen kahden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa vuoden. Hänen äitinsä oli nimeltään Atalja, Omrin tytär.</p>	<p>2. Ja Ahasia oli kahden ajastajan vanha viidettäkymmettä tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi ajastajan Jerusalemissa. Ja hänen äitinsä nimi oli Atalia Omrin tytär.</p>	<p>22:2 Ja Ahasia oli caxiwijdettäkymmendä ajastaica wanha tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi ajastajan Jerusalemiss. Ja hänen äitins oli Athalia Amrin tytär.</p>
<p>22:3 Hänkin vaelsi Ahabin suvun teitä, sillä hänen äitinsä oli häntä neuvomassa jumalattomuuteen.</p>	<p>3. Hän vaelsi myös Ahabin huoneen teillä; sillä hänen äitinsä neuvoi häntä jumalattomuuteen.</p>	<p>22:3 Ja hän vaelsi myös Ahabin huonen teillä: sillä hänen äitins neuvoi händä jumalattomuteen.</p>
<p>22:4 Niin hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, samoin kuin Ahabin suku; sillä he olivat hänen isänsä kuoleman jälkeen hänen neuvonantajiaan, hänen turmioksensa.</p>	<p>4. Sentähden hän myös teki sitä, joka ei Herralle kelvannut, niinkuin Ahabinkin huone; sillä he olivat hänen neuvonantajansa hänen isänsä kuoleman jälkeen, hukuttamaan häntä.</p>	<p>22:4 Sentähden hän myös teki sitä/ joca ei HERralle kelwannut/ nijncuin Ahabingin huone: sillä he olit hänen neuwonsandajat hänen Isäns cuoleman jälkeen hucuttaman händä/ ja hän vaelsi heidän neuwons jälkeen.</p>
<p>22:5 Heidän neuvostansa hän myös lähti Israelin kuninkaan Jooramin, Ahabin pojan, kanssa taistelemaan Hasaelia, Aramin kuningasta, vastaan Gileadin Raamotiin; mutta aramilaiset haavoittivat Jooramin.</p>	<p>5. Hän vaelsi myös heidän neuvonsa jälkeen, ja meni pois Joramien Israelin kuninkaan pojan kanssa sotaan Hasaelia Syrian kuningasta vastaan, Gileadin Ramotiin. Mutta Syrialaiset löivät Joramien.</p>	<p>22:5 Ja hän meni pois Joramien Ahabin Israelin Cuningan pojan cansa sotaan Gileadin Ramothijn/ Hasaeli Syrian Cuningast wastian. Mutta Syrialaiset löit Joramien.</p>
<p>22:6 Niin hän tuli takaisin Jisreeliin parantuakseen, sillä hänessä oli haavat, jotka häneen oli isketty Raamassa hänen taistellessaan Hasaelia, Aramin kuningasta, vastaan. Ja Juudan kuningas Ahasja, Jooramin poika, tuli Jisreeliin katsomaan Joramia, Ahabin poikaa, koska tämä oli sairaana.</p>	<p>6. Niin että hän palasi antamaan itsiänsä parantaa Jisreelissä; sillä hänellä oli haavat, jotka hän oli saanut Ramassa soteissansa Hasaelin Syrian kuninkaan kanssa. Ja Asaria Joramien poika Juudan kuningas meni sinne katsomaan Joramia Ahabin poikaa, joka sairasti Jisreelissä.</p>	<p>22:6 Nijn että hän palais andaman idzens parata Jesreelis: sillä hänellä oli haawa/ cuin hän oli saanut Raamas soteisans Hasaelin Syrian Cuningan cansa. Ja Ahasia Joramien poica Judan Cuningas meni sinne cadzoman Jorami Ahabin poica/ joca sairasti Jesreelis.</p>

<p>22:7 Mutta Jumalalta tuli Ahasjan tuhoksi se, että hän meni Jooramin luo. Sillä sinne tultuaan hän meni Jooramin kanssa Jeehua, Nimsin poikaa, vastaan, jonka Herra oli voidellut hävittämään Ahabin sukua.</p>	<p>7. Sillä se onnettomuus oli Jumalalta Ahasian päälle pantu, että hän tuli Joramin tykö, ja että hän tultuansa meni Joramin kanssa Jehua Nimsin poikaa vastaan, jonka Herra voidellut oli Ahabin huonetta hävittämään.</p>	<p>22:7 Sillä se onnettomus oli Jumalalta Ahasian päälle pandu/ että hän tuli Joramin tygö/ ja hän meni Joramin cansa Jehut Nimsin poica wastan/ jonga HERra woidellut oli Ahabin huonetta hävittämän.</p>
<p>22:8 Ja kun Jeehu oli toimeenpanemassa Ahabin suvun tuomiota, tapasi hän Juudan ruhtinaat ja Ahasjan veljenpojat, jotka palvelivat Ahasjaa, ja tappoi heidät.</p>	<p>8. Ja kuin Jehu rupesi rankaisemaan Ahabin huonetta, löysi hän muutamia ylimmäisiä Juudasta ja Ahasian veljein lapsista, jotka Ahasiaa palvelivat, ja tappoi ne.</p>	<p>22:8 JA cosca Jehu rupeis rangaiseman Ahabin huonetta/ löysi hän muutamita ylimmäisiä Judast/ ja Ahasian weljen lapsist/ jotca Ahasiat palwelit/ ja tappoi ne.</p>
<p>22:9 Sitten hän etsi Ahasjaa; ja tämä saatiin kiinni Samariassa, jossa hän piileskeli. Niin hänet vietiin Jeehun eteen ja surmattiin. Ja he hautasivat hänet, sillä he sanoivat: "Hän on Joosafatin poika, hänen, joka kaikesta sydämestänsä etsi Herraa." Eikä Ahasjan perheessä ollut ketään, joka olisi kyennyt hallitsemaan.</p>	<p>9. Ja hän etsi Ahasiaa; ja he saivat hänen kiinni Samariassa, johon hän itsensä lymyttänyt oli, ja he veivät hänen Jehun eteen, ja he tappoivat hänen, ja hautasivat hänen; sillä he sanoivat: hän on Josaphatin poika, joka on etsinyt Herraa kaikesta sydämestänsä. Ja ei sitte yhtään ollut Ahasian huoneesta, joka taisi kuninkaaksi tulla.</p>	<p>22:9 Ja hän edzei Ahasiat/ ja sai hänen kijnni Samarias/ johonga hän idzens lymyttänyt oli/ ja he weit hänen Jehun eteen/ joca tappoi hänen/ ja hän haudattin: sillä he sanoit/ hän on Josaphatin poica/ joca on edzinyt HERra caikest sydämestäns. Ja eisijtte yhtän enä ollut Ahasian huonest/ joca Cuningaxi tuli.</p>
<p>22:10 Kun Atalja, Ahasjan äiti, näki, että hänen poikansa oli kuollut, nousi hän ja tuhosi koko Juudan heimon kuningassuvun.</p>	<p>10. Kuin Atalia Ahasian äiti näki poikansa kuolleeksi, nousi hän ja murhasi kaiken kuninkaallisen siemenen Juudan huoneessa.</p>	<p>22:10 COsca Athalia Ahasian äiti näki poicans cuollexi/ nousi hän ja murhais caiken Cuningalisen siemenen Judan huones.</p>
<p>22:11 Mutta kuninkaan tytär Joosabat otti surmattavain kuninkaan poikien joukosta salaa Ahasjan pojan Jooaan ja pani hänet imettäjineen makuuhuoneeseen. Näin pappi Joojadan vaimo Joosabat, joka oli kuningas Jooramin tytär ja Ahasjan sisar, sai hänet kätkeytyksi Ataljalta, niin ettei tämä voinut häntä surmauttaa.</p>	<p>11. Mutta Josabeath kuninkaan tytär otti Joaksen Ahasian pojan varkain kuninkaan lasten seasta, jotka tapettiin, ja pani hänen imettäjänsä kanssa makaushuoneeseen; ja näin lymytti Josabeath kuningas Joramin tytär, papin Jojadan emäntä, hänen Athalian edestä; (sillä hän oli Ahasian sisar) niin ettei hän tapettu.</p>	<p>22:11 Mutta Josabeath Cuningan tytär otti Joaxen Ahasian pojan warcain Cuningan lasten seast/ jotca tapettin/ ja lähetti sängycamarijns imettäjäns cansa/ ja näin lymytti Josabeath Cuningas Joramin tytär/ ja Jojadan Papin emändä hänen/ Athalian edest (sillä hän oli Ahasian sisar) nijn ettei hän tapettu.</p>
<p>22:12 Sitten poika oli heidän luonaan Jumalan temppeliin piilotettuna kuusi vuotta, Ataljan hallitessa maata.</p>	<p>12. Ja hän oli heidän kanssansa Jumalan huoneessa kätkettynä kuusi vuotta. Ja Athalia hallitsi maalla.</p>	<p>22:12 Ja oli heidän cansans Jumalan huones kätkettynä cuusi vuotta/ nijncauwan cuin Athalia hallidzi maalla.</p>
<p>23 LUKU</p>	<p>23 LUKU</p>	<p>XXIII. Lucu</p>

<p>23:1 Mutta seitsemäntenä vuotena Joojada rohkaisi mielensä ja liittoutui sadanpäämiesten Asarjan, Jerohamin pojan, Ismaelin, Joohananin pojan, Asarjan, Oobedin pojan, Maesejan, Adajan pojan, ja Elisafatin, Sikrin pojan, kanssa.</p>	<p>1. Seitsemäntenä vuonna rohkaisi Joojada itsensä ja otti sodanpäämiehet, Asarian Jerohamin pojan, Ismaelin Johanenin pojan, Asarian Obedin pojan, Maesejan Adajan pojan ja Elisaphatin Sikrin pojan liittoon kanssansa;</p>	<p>23:1 Seidzemendenä vuonna rohwais Joojada idzens/ ja otti sadanpäämiehet/ nimittäin Azarian Jerobeamin pojan/ Ismaelin Johanen pojan/ Asarian Obedin pojan/ Maesejan Adajan pojan ja Elizaphatin Sichrin pojan/ lijtton cansans.</p>
<p>23:2 Nämä kiertelivät Juudassa ja kokosivat leeviläiset kaikista Juudan kaupungeista sekä Israelin perhekuntapäämiehet; ja he tulivat Jerusalemiin.</p>	<p>2. Jotka kävivät Juudan ympäri ja kokosivat Leviläisiä kaikista Juudan kaupungeista, ja ylimmäiset Israelin isät, tulemaan Jerusalemiin.</p>	<p>23:2 Jotca käwit Judan ymbärins/ ja cocoisit caicki Lewitat caikist Judan Caupungeist/ ja ylimmäiset Isät Israelin seas/ tuleman Jerusalemijn.</p>
<p>23:3 Ja koko seurakunta teki Jumalan temppelissä liiton kuninkaan kanssa. Joojada sanoi heille: "Katso, kuninkaan poika on tuleva kuninkaaksi, niinkuin Herra on puhunut Daavidin pojista.</p>	<p>3. Ja kaikki seurakunta teki liiton kuninkaan kanssa Jumalan huoneessa. Ja hän sanoi heille: katso, kuninkaan poika pitää kuningas oleman, niinkuin Herra Davidin lapsista sanonut on.</p>	<p>23:3 Ja caicki seuracunda teki lijton Cuningan cansa Jumalan huones. Ja hän sanoi heille: cadzo/ Cuningan poica pitä Cuningas oleman/ nijncuin HERra Dawidin lapsist sanonut on.</p>
<p>23:4 Tehkää näin: Kolmas osa teistä, papeista ja leeviläisistä, joiden on mentävä vartionpitoon sapattina, olkoon ovenvartijoina kynnyksillä,</p>	<p>4. Näin pitää teidän tekemän: kolmas osa teistä, jotka käyvät sisälle sabbatina papeista ja Leviläisistä, pitää oleman oven tykönä vartiana;</p>	<p>23:4 Näin pitä teidän tekemän: colmas osa teistä/ jotca käywät sisälle Sabbathina Papeist ja Lewitaist pitä oleman owen tykönä wartiana.</p>
<p>23:5 kolmas osa miehittäkään kuninkaan linnan ja kolmas osa Jesod-portin, ja koko kansa Herran temppelin esikartanot.</p>	<p>5. Ja kolmas osa kuninkaan huoneessa, ja kolmas osa perustuksen portissa; mutta kaikki kansa pitää oleman Herran huoneen pihalla.</p>	<p>23:5 Ja colmas osa Cuningan huones/ ja colmas osa perustuxen portis. Mutta caicki Canssa pitä oleman pihalla HERran huonen edes.</p>
<p>23:6 Älköön kukaan muu kuin papit ja palvelusta tekevät leeviläiset menkö Herran temppeliin. He saavat mennä sisään, sillä he ovat pyhät, mutta kaikki muu kansa noudattakoon Herran määräystä.</p>	<p>6. Ettei yksikään mene Herran huoneesen, vaan papit ja Leviläiset, jotka siellä palvelevat, niiden pitää sisälle menemän; sillä he ovat pyhät; mutta kaikki muu kansa vartioitkaan Herran vartiota.</p>	<p>23:6 Ettei yxikän mene HERran huoneseen/ waan Papit ja Lewitat jotca siellä palwelewat/ nijden pitä sinne menemän: sillä he owat pyhät/ ja caicki muu Canssa wartioitcan HERran wartiata.</p>
<p>23:7 Leeviläiset asettukoot kuninkaan ympärille, kullakin ase kädessä; ja joka tunkeutuu temppeliin, se surmattakoon. Näin olkaa kuninkaan luona, menköön hän ulos tai sisään."</p>	<p>7. Ja Leviläisten pitää piirittämän kuninkaan jokainen aseensa kanssa kädessänsä. Ja jos joku muu menee huoneesen, hänen pitää kuoleman. Ja teidän pitää oleman kuninkaan tykönä, kuin hän käy sisälle ja ulos.</p>	<p>23:7 Ja Lewitat pitä pijrittämän Cuningan/ jocainen asens cansa kädesäns. Ja jocainen cuin muista mene huoneseen/ hänen pitä cuoleman. Ja heidän pitä oleman Cuningan tykönä/ cosca hän käy ulos ja sisälle.</p>

<p>23:8 Leeviläiset ja koko Juuda tekivät kaiken, mitä pappi Joojada oli käskenyt heidän tehdä. Kukin heistä otti miehensä, sekä ne, joiden oli mentävä vartionpitoon sapattina, että ne, jotka pääsivät vartionpidosta sapattina, sillä pappi Joojada ei ollut vapauttanut osastoja palveluksesta.</p>	<p>8. Ja Leviläiset kaiken Juudan kanssa tekivät kaiketi niinkuin pappi Jojada käskenyt oli. Ja jokainen otti väkensä, jotka menivät sabbatille, niiden kanssa jotka menivät pois sabbatilta; sillä pappi Jojada ei antanut niiden eritä toinen toisestansa.</p>	<p>23:8 JA Lewitat caiken Judan cansa teit nijncuin Pappi Jojada heidän käskenyt oli. Ja jocainen otti wäkens jotca menit Sabbathille/ nijden cansa cuin menit pois Sabbathilda: sillä Pappi Jojada ei andanut nijtä cahta joucko eritä toinen toisestans.</p>
<p>23:9 Ja pappi Joojada antoi sadanpäämiehille keihäät, kilvet ja varustukset, jotka olivat olleet kuningas Daavidin omat ja olivat Jumalan temppelissä.</p>	<p>9. Ja Jojada pappi antoi sodanpäämiehille keihäät ja kilvet ja kuningas Davidin aseet, jotka Jumalan olivat.</p>	<p>23:9 Ja Jojada Pappi andoi sodan päämiehille keihät ja kilwet/ ja Cuningas Dawidin aset/ jotca Jumalan huones olit.</p>
<p>23:10 Ja hän asetti koko kansan, kullakin peitsi kädessä, temppelin eteläisivulta aina sen pohjoissivulle saakka, päin alttaria ja temppeliä, kuninkaan ympärille.</p>	<p>10. Ja asetti kaiken kansan, itsekunkin aseinsensa kädessänsä, oikiasta huoneen loukkaasta niin vasempaan loukkaasen, alttarin ja huoneen tykö, kuningasta ympäri.</p>	<p>23:10 Ja asetti caiken Canssan idzecungin asen käteen/ oikiast louckast nijn wasembaan louckaseen/ Altarita ja huonetta wastan Cuningasta ymbärins.</p>
<p>23:11 Sitten he toivat kuninkaan pojan esille, panivat hänen päähänsä kruunun ja antoivat hänelle lain kirjan ja tekivät hänet kuninkaaksi. Ja Joojada ja hänen poikansa voitelimat hänet ja huusivat: "Eläköön kuningas!"</p>	<p>11. Ja he toivat kuninkaan pojan edes, panivat kruunun hänen päähänsä, ja todistuksen, ja tekivät hänen kuninkaaksi. Ja Jojada ja hänen poikansa voitelimat hänen, ja sanoivat: menestyköön kuningas!</p>	<p>23:11 Ja he toit Cuningan pojan edes/ panit Cruunun hänen päähäns/ ja todistuxen/ ja teit Cuningaxi. Ja Jojada woiteli hänen poikinens/ ja sanoi: menestykön Cuningas.</p>
<p>23:12 Kun Atalja kuuli kansan huudon, sen juostessa ja huutaessa riemuhuutoja kuninkaalle, meni hän kansan luo Herran temppeliin.</p>	<p>12. Kuin Atalia kuuli kansan äänen, jotka juoksivat ylistäen kuningasta, niin hän meni kansan tykö Herran huoneeseen.</p>	<p>23:12 COsca Athalia cuuli Canssan änen/ jotca juoxit ylistäden Cuningast/ nijn hän meni Canssan tygö HERran huoneseen.</p>
<p>23:13 Hän näki kuninkaan seisovan korkealla paikallansa sisäänkäytävän luona, ja päälliköt ja torvensoittajat kuninkaan luona, ja kaiken maan kansan, joka riemuitsi ja puhalsi torviin, ja veisaajat, jotka soittimillaan johtivat ylistyslaulua. Silloin Atalja repäisi vaatteensa ja huusi: "Kapina, kapina!"</p>	<p>13. Ja hän näki, ja katso, kuningas seisoi patsaansa tykönä läpikäytävässä, ja ylimmäiset ja vaskitorvet kuninkaan ympärillä, ja kaikki maan kansa oli iloinen, ja puhalsivat vaskitorviin, ja veisaajat kaikkinaisten kanteleiden kanssa, taitavat kiittämään. Silloin repäisi Atalia vaatteensa ja sanoi: kapina, kapina!</p>	<p>23:13 Ja hän näki/ ja cadzo/ Cuningas seisoi hänen siasans läpikäytäwäs/ ja ylimmäiset/ ja Basunat Cuningan ymbärins/ ja caicki maan Canssa oli iloinen/ ja puhalsi Basunoihin/ ja weisajat caickinaisten candeletten cansa/ taitawat kijttämän. Silloin rewäis Athalia waattens/ ja sanoi: capina/ capina.</p>

<p>23:14 Mutta pappi Joojada antoi sadanpäämiesten, sotajoukon johtajien, astua esiin ja sanoi heille: "Viekää hänet pois rivien välitse, ja joka yrittää seurata häntä, se surmattakoon miekalla." Sillä pappi oli sanonut: "Älkää surmatko häntä Herran temppelissä."</p>	<p>14. Mutta Jojada pappimeni sodanpäämiesten kanssa ulos, jotka olivat sotajoukon päällä, ja sanoi heille: taluttakaat häntä ulos joukon lävitse: ja joka häntä seuraa, se pitää miekalla tapettaman; sillä pappi oli käskyn antanut, ettei häntä pitänyt Herran huoneessa tapettaman.</p>	<p>23:14 Mutta Jojada Pappi meni sadanpäämiesten cansa ulos/ ja sanoi heille: taluttacat händä ulos huonesta pihan läpidze/ joca händä seura/ se pitää miecalla tapettaman: sillä Pappi oli käskyn andanut/ ettei händä pitänyt HERran huones tapettaman.</p>
<p>23:15 Niin he kävivät häneen käsiksi, ja kun hän oli tullut kuninkaan linnan Hevosportin sisäänkäytävän luo, surmasivat he hänet siinä.</p>	<p>15. Ja he panivat kätensä hänen päällensä, ja kuin hän tuli hevosportin läpikäytävään, joka oli kuninkaan huoneen tykönä, tappoivat he hänen siellä.</p>	<p>23:15 Ja he panit kätens hänen päällens/ ja cosca hän tuli hewoisportin läpikäytävään/ joca oli Cuningan huonen tykönä/ tapoit he hänen siellä.</p>
<p>23:16 Ja Joojada teki liiton hänen itsensä, koko kansan ja kuninkaan kesken, että he olisivat Herran kansa.</p>	<p>16. Ja Jojada teki liiton itsensä, kaiken kansan ja kuninkaan vaiheella, että he olisivat Herran kansa.</p>	<p>23:16 JA Jojada teki lijton hänen/ caiken Canssan ja Cuningan waihella/ että he olisit HERran Canssa.</p>
<p>23:17 Sitten kaikki kansa meni Baalin temppeliin, ja he hävittivät sen. Sen alttarit ja kuvat he murskasivat, ja he tappoivat alttarien edessä Mattanin, Baalin papin.</p>	<p>17. Silloin meni kaikki kansa Baalin huoneesen ja kukistivat sen, ja särkivät hänen alttarinsa ja kuvansa, ja tappoivat Mattanin Baalin papin alttarien edessä.</p>	<p>23:17 Silloin meni caicki Canssa Baalin huoneseen/ ja cukistit sen/ ja särjit hänen Altarins ja cuwans/ ja tapoit Mathanin Baalin Papin Altarin edes.</p>
<p>23:18 Sitten Joojada asetti päällysmiehiä Herran temppeliin, leeviläisiä pappeja, jotka Daavid oli määrännyt Herran temppeliin, uhraamaan Herran polttouhreja, niinkuin on kirjoitettuna Mooseksen laissa, riemuhuudoin ja lauluin, Daavidin järjestelyn mukaan.</p>	<p>18. Ja Jojada pani Herran huoneen virat pappein ja Leviläisten käsiin, jotka David oli asettanut Herran huoneesen tekemään Herran polttouhria, niinkuin kirjoitettu on Moseksen laissa, ilolla ja veisulla Davidin asetuksen jälkeen;</p>	<p>23:18 Ja Jojada asetti wiran HERran huoneseen Pappein ja Lewitain keskenä/ jotca Dawid oli asettanut HERran huoneseen tekemän polttouhria HERralle/ nijncuin kirjoitettu on Mosexen Lais/ ilolla ja weisulla cuin Dawid tehnyt oli.</p>
<p>23:19 Ja hän asetti ovenvartijat Herran temppelin porteille, ettei pääsisi sisään kukaan, joka oli jollakin tavalla saastainen.</p>	<p>19. Ja asetti portinvartiat Herran huoneen portteihin, ettei mitään saastaisuutta sisälle tulisi missään kappaleessa.</p>	<p>23:19 Ja asetti portin wartiat HERran huonen eteen/ ettei mitän saastaisuutta tullut yhdengän cappalen päälle.</p>
<p>23:20 Ja hän otti mukaansa sadanpäämiehet, ylimykset ja kansan hallitusmiehet sekä kaiken maan kansan ja vei kuninkaan Herran temppelistä, ja he tulivat Yläportin kautta kuninkaan linnaan ja asettivat kuninkaan kuninkaalliselle valtaistuimelle.</p>	<p>20. Ja hän otti sadanpäämiehet, ja voimalliset, ja kansan hallitsiat, ja kaiken maan kansan, ja vei kuninkaan Herran huoneesta alas ja he menivät ylimmäisen portin lävitse kuninkaan huoneesen; ja he antoivat kuninkaan istua valtakunnan istuimelle.</p>	<p>23:20 Ja hän otti sadanpäämiehet/ ja woimalliset/ ja Canssan hallidziat/ ja caiken maan Canssan/ ja toit Cuningan HERran huonest/ ja weit ylimmäisen portin läpidze Cuningan huoneseen/ ja annoit Cuningan istua Cuningan istuimelle.</p>

23:21 Ja kaikki maan kansa iloitsi, ja kaupunki pysyi rauhallisena. Mutta Ataljan he surmasivat miekalla.	21. Ja kaikki maan kansa oli iloinen, ja kaupunki oli levossa, sittekuin Atalia tapettiin miekalla.	Ja caicki maan Canssa oli iloinen/ ja Caupungi oli lewos/ mutta Athalia tapettin miecalla.
24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu
24:1 Jooas oli seitsemän vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa neljäkymmentä vuotta. Hänen äitinsä nimi oli Sibja, Beersebasta.	1. Joas oli seitsemän ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi neljäkymmentä ajastaikaa Jerusalemissa. Ja hänen äitinsä nimi oli Zibia Bersabasta.	24:1 JOas oli seidzemen ajastaikainen tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi neljäkymmendä ajastaica Jerusalemissa/ ja hänen äitins nimi oli Zibia BerSebast.
24:2 Ja Jooas teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, niin kauan kuin pappi Joojada eli.	2. Ja Joas teki sitä, mikä oikein oli Herran edessä, niinkauvan kuin pappi Jojada eli.	24:2 Ja Joas teki mitä HERralle kelwollinen oli/ nijncauwan cuin Pappi Jojada eli.
24:3 Ja Joojada otti hänelle kaksi vaimoa, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.	3. Ja Jojada otti hänelle kaksi emäntää ja hän siitti poikia ja tyttäriä.	24:3 Ja Jojada andoi hänelle caxi emändätä/ ja hän sijtti poikia ja tyttäritä.
24:4 Senjälkeen Jooas aikoi uudistaa Herran temppelin.	4. Ja tapahtui sen jälkeen, että Joas aikoi uudistaa Herran huonetta.	24:4 SItte aicoi Joas udistia HERran huonetta.
24:5 Ja hän kutsui kokoon papit ja leeviläiset ja sanoi heille: "Menkää Juudan kaupunkeihin ja kootkaa kaikesta Israelista rahaa Jumalanne temppelin korjaamiseksi, vuodesta vuoteen, ja jouduttakaa tätä asiaa." Mutta leeviläiset eivät jouduttaneet sitä.	5. Ja hän kokosi papit ja Leviläiset ja sanoi heille: menkää ulos Juudan kaupunkeihin ja kootkaat rahaa kaikelta Israelilta, vuosi vuodelta, teidän Jumalanne huoneen parannukseksi, ja kiiruhtakaat tekemään sitä; mutta Leviläiset ei kiiruhtaneet.	24:5 Ja cocois Papit ja Lewitat/ ja sanoi heille: mengät Judan Caupungeihin ja cootcat raha caikelda Israelildä vuosi wuodelda teidän Jumalan huonen parannuxexi. Ja kijruttacat teitän tekemän sitä/ mutta Lewitat ei kijruttanet heitäns.
24:6 Silloin kuningas kutsui luokseen ylimmäisen papin Joojadan ja sanoi hänelle: "Miksi et ole pitänyt huolta siitä, että leeviläiset toisivat Juudasta ja Jerusalemista Herran palvelijan Mooseksen määräämän Israelin seurakunnan veron lainmajaa varten?"	6. Silloin kutsui kuningas Jojadan, ylimmäisen papin, ja sanoi hänelle: miksi et ota vaaria Leviläisistä, että he toisivat veron Juudasta ja Jerusalemista, jonka Moses Herran palvelia pani päälle, kuin piti Israelista koottaman todistuksen majaksi?	24:6 Silloin cudzui Cuningas Jojadan sen ylimmäisen/ ja sanoi hänelle: mixes ota waari Lewitaist/ tuoman wero Judast ja Jerusalemist/ jonga Moses HERran palwelia pani päälle/ cuin piti Israelist coottaman todistuxen majaxi?
24:7 Sillä jumalaton Atalja ja hänen poikansa ovat murtautuneet Jumalan temppeliin; he ovat myös käyttäneet baaleja varten kaikki Herran temppelin pyhät lahjat."	7. Sillä jumalatoim Atalia on poikinensa särkenyt Jumalan huoneen, ja kaiken Herran huoneesen pyhitetyn olivat he tehneet Baalille.	24:7 Sillä se jumalatoim Athalia on poikinens särkenyt Jumalan huonen ja caiken HERran huoneeseen pyhitetyn/ olit he tehnet Baalille.

24:8 Sitten tehtiin kuninkaan käskystä arkku, ja se asetettiin Herran temppelin portin ulkopuolelle.	8. Niin kuningas käski; ja he tekivät arkun, jonka he panivat Herran huoneen portin ulkoiselle puolelle.	24:8 Nijn Cuningas käski tehdä Arcun/ jonga he panit HERran huonen läpikäytävän ulkoiselle puolelle.
24:9 Ja Juudassa ja Jerusalemissa kuulutettiin, että vero, jonka Jumalan palvelija Mooses oli erämaassa määrännyt Israelille, oli tuotava Herralle.	9. Ja he kuuluttivat Juudassa ja Jerusalemissa tuomaan Herralle veroa, jonka Jumalan palvelia Moses oli pannut Israelin päälle korvessa.	24:9 Ja he cuulutit Judas ja Jerusalemis tuoman HERralle wero/ jonga Jumalan palwelia Moses oli pannut Israelin päälle corwes.
24:10 Kaikki päämiehet ja kaikki kansa toivat iloiten rahaa ja heittivät arkkuun, kunnes se täyttyi.	10. Silloin iloitsivat kaikki päämiehet ja kaikki kansa; ja he toivat ja panivat arkkuun, siihenasti että se tuli täyteen.	24:10 Silloin iloidzit caicki ylimmäiset ja caicki Canssa/ toit ja panit Arckuun/ siihenasti että se tuli täyten.
24:11 Aina kun leeviläiset toivat arkun kuninkaan asettamien tarkastusmiesten luo, huomattuaan, että siinä oli paljon rahaa, tulivat kuninkaan kirjuri ja ylimmäisen papin käskyläinen tyhjentämään arkun, ja sitten he kantoivat sen takaisin paikoilleen. Niin he tekivät päivä päivältä ja kokosivat paljon rahaa.	11. Ja kuin aika tuli, että arkku kannettiin edes Leviläisiltä kuninkaan käskyn jälkeen (ja he näkivät siinä olevan paljon rahaa), tuli kuninkaan kirjoittaja ja se joka ylimmäiseltä papilta uskottu oli, ja he tyhjensivät arkun ja kantoivat sen jälleen siallensa. Näin he tekivät joka päivä siihenasti että he kokosivat paljon rahaa.	24:11 Ja cuin aica tuli että Arcku cannettin edes Lewitailda Cuningan käskyn jälken (ja he näit siinä olewan paljo raha) tuli Cuningan kirjoittaja/ ja se joca ylimmäiseldä Papilda uscottu oli/ tyhjäksi Arcun/ ja cannoi sen jälkens siallens. Näin he teit jocapäiwä siihenasti että he cocoisit paljo raha.
24:12 Sitten kuningas ja Joojada antoivat sen niille, jotka teettivät työt Herran temppelissä, ja nämä palkkasivat kivenhakkaajia ja puuseppiä uudistamaan Herran temppeliä, niin myös rauta- ja vaskiseppiä korjaamaan Herran temppeliä.	12. Ja kuningas ja Joojada antoivat ne teettäjiille Herran huoneen palvelukseksi; ne palkkasivat kivenhakkaajia ja rakentajia, uudistamaan Herran huonetta, niin myös rauta- ja vaskiseppiä, parantamaan Herran huonetta.	24:12 Ja Cuningas ja Joojada annoit ne HERran huonen teettäille/ ne palckaisit kiwenhackaita ja rakendaita/ udistaman HERran huonetta/ rauta ja waskiseppiä/ parandaman HERran huonetta.
24:13 Ja työnteettäjät toimivat niin, että työ edistyi heidän käsissään, ja he asettivat Jumalan temppelin entiselleen sen määrämittyjen mukaan ja panivat sen kuntoon.	13. Ja työmiehet tekivät työtä, niin että parannustyö menestyi heidän kättensä kautta; ja he saivat Jumalan huoneen kokonansa valmiiksi ja hyvin rakennetuksi.	24:13 Ja työmiehet teit työtä/ nijn että työn parannus menestyi heidän kättens cautta/ ja he sait Jumalan huonen coconans walmixi ja hywin raketuxi.
24:14 Ja kun he olivat päättäneet työnsä, veivät he rahan tähteet kuninkaalle ja Joojadalle; ja niillä teetettiin kaluja Herran temppeliin, jumalanpalvelus- ja uhraamiskaluja, kuppeja sekä kulta- ja hopeakaluja. Ja Herran temppelissä uhrattiin vakituisesti polttouhreja, niin kauan kuin Joojada eli.	14. Ja kuin he sen olivat päättäneet, veivät he liian rahan kuninkaan ja Joojadan eteen; siitä tehtiin astioita Herran huoneeseen, astioita palvelukseen ja polttouhriin, lusikoita, kulta- ja hopia-astioita; ja uhrasivat polttouhria Herran huoneen tykönä alati niinkauvan kuin Joojada eli.	24:14 Ja cosca he sen olit päättänet/ weit he lijan rahan Cuningan ja Joojadan eteen/ sijtä tehtin astioita HERran huoneseen/ astioita palweluxeen ja polttouhrijn/ lusicoita/ culda ja hopiaastioita. Ja uhraisit polttouhria HERran huonen tykönä caikis paicis nijncauwan cuin Joojada eli.

24:15 Mutta Joojada kävi vanhaksi ja sai elämästä kyllänsä, ja hän kuoli. Sadan kolmenkymmenen vuoden vanha hän oli kuollessaan.	15. Ja Jojada tuli vanhaksi ja ijällä ravituksi ja kuoli; ja hän oli sadan ja kolmenkymmenen ajastaikainen kuollessansa.	24:15 JA Jojada tuli wanhaxi ja ijällisexi/ ja cuoli/ ja hän oli sadan ja colmenkymmenen ajastaikainen cuollesans.
24:16 Ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin kuningasten joukkoon, sillä hän oli tehnyt sitä, mikä hyvää on, Israelille ja Jumalalle ja hänen temppelilleen.	16. Ja he hautasivat hänen Davidin kaupunkiin kuningasten sekaan; sillä hän oli tehnyt hyvin Israelissa Jumalaa ja hänen huonettansa kohtaan.	24:16 Ja he hautaisit hänen Dawidin Caupungijn Cuningasten secan/ sillä hän oli tehnyt hywin/ Israelin Jumalan/ ja hänen huonens cohtan.
24:17 Mutta Joojadan kuoleman jälkeen tulivat Juudan päämiehet ja kumarsivat kuningasta; ja kuningas kuuli heitä.	17. Ja Jojadan kuoleman jälkeen tulivat Juudan ylimmäiset ja rukoilivat kuningasta. Niin kuningas kuuli heitä.	24:17 JA Jojadan cuoleman jälken tulit Judan ylimmäiset/ ja rucoilit Cuningast. Nijn Cuningas cuuli heitä.
24:18 Ja he hylkäsivät Herran, isiensä Jumalan, temppelin ja palvelivat aseroita ja jumalankuvia. Niin viha kohtasi Juudaa ja Jerusalemia tämän heidän rikoksensa tähden.	18. Ja he hylkäsivät Herran isäinsä Jumalan huoneen ja palvelivat metsistöitä ja epäjumalia. Niin tuli viha Juudan ja Jerusalemin päälle tämän heidän syntinsä tähden.	24:18 Ja he hyljäisit HERran heidän Isäins Jumalan huonen/ ja palwelit medzistöitä ja epäjumali. Nijn tuli wiha Judan ja Jerusalemin päälle tämän heidän syndins tähden.
24:19 Hän lähetti heidän keskuuteensa profeettoja palauttamaan heitä Herran tykö, ja nämä varoittivat heitä, mutta he eivät kuulleet.	19. Ja hän lähetti heille prophetat palauttamaan heitä Herran tykö; ja he todistivat heille, mutta ei he totelleet.	24:19 Ja hän lähetti heille Prophetat palauttaman heitä HERran tygö/ ja he todistit heille/ mutta ei he totellet.
24:20 Niin Jumalan Henki täytti Sakarjan, pappi Joojadan pojan, ja hän astui kansan eteen ja sanoi heille: "Näin sanoo Jumala: Miksi te rikotte Herran käskyt omaksi onnettomuudeksenne? Koska te olette hyljänneet Herran, hylkää hänkin teidät."	20. Ja Jumalan henki puetti Sakarian papin Jojadan pojan; hän astui kansan eteen ja sanoi heille: näin sanoo Jumala: miksi te rikotte Herran käskyn? Ei se pidä teille menestymän; koska te olette hyljänneet Herran, niin hylkää hän jälleen teidät.	24:20 JA Jumalan hengi puetti Zacharian Jojadan Papin pojan/ hän astui Canssan eteen/ ja sanoi heille: näitä sano Jumala: mixi te ricotte HERran käskyn/ ei se pidä teille menestymän: Sillä te oletta hyljännet HERran/ nijn hylkä hän jällens teidän.
24:21 Mutta he tekivät salaliiton häntä vastaan ja kivittivät hänet kuoliaaksi kuninkaan käskystä Herran temppelin esipihalla.	21. Mutta he tekivät liiton häntä vastaan ja kivittivät hänen kuoliaaksi kuninkaan käskyn jälkeen, Herran huoneen pihalla.	24:21 Mutta he teit lijton händä wastan/ ja kiwitiit hänen cuoliaxi Cuningan käskyn jälken/ HERran huonen cartanolla.
24:22 Sillä kuningas Joas ei muistanut rakkautta, jota hänen isänsä Joojada oli hänelle osoittanut, vaan tappoi Joojadan pojan. Ja tämä sanoi kuollessaan: "Herra nähköön ja kostakoon."	22. Ja kuningas Joas ei ajatellut sitä laupiuutta, jonka Jojada hänen isänsä hänelle tehnyt oli, mutta tappoi hänen poikansa. Ja hän sanoi kuollessansa: Herra on näkevä ja etsivä.	24:22 Ja Cuningas Joas ei ajatellut sitä laupiuutta/ jonga Jojada hänen Isäns hänelle tehnyt olit/ mutta tappoi hänen poicans. Ja hän sanoi cuollesans: HERra näke ja edzi.

<p>24:23 Vuoden vaihteessa kävi aramilaisten sotajoukko Jooaan kimppuun, ja he tunkeutuivat Juudaan ja Jerusalemiin asti ja tuhosivat kansasta kaikki kansan päämiehet. Ja kaiken saaliinsa he lähettivät Damaskon kuninkaalle.</p>	<p>23. Ja tapahtui kuin ajastaika oli kulunut, että Syrian sotajoukko nousi häntä vastaan ja tuli Juudaan ja Jerusalemiin, ja surmasivat kaikki ylimmäiset kansan seasta, ja lähettivät kaiken saaliinsa Damaskun kuninkaalle.</p>	<p>24:23 JA cuin ajastaica oli culunut/ tuli Syrian sotajoukko Judaan ja Jerusalemijn/ ja surmaisit caicki ylimmäiset Canssan seast/ ja lähetit caiken saalins Damascun Cuningalle.</p>
<p>24:24 Sillä vaikka aramilaisten sotajoukko tuli vähälukuisena, antoi Herra näiden käsiin hyvin suuren sotajoukon, koska he olivat hyljänneet Herran, isiensä Jumalan. Ja niin nämä panivat toimeen rangaistustuomion Jooaalle.</p>	<p>24. Vaikka Syrian sotajoukko tuli vähällä väellä, kuitenkin antoi Herra sangen suuren joukon heidän käsiinsä, että he Herran isäinsä Jumalan hyljänneet olivat. Ja niin he myös rankaisivat Joaksen.</p>	<p>24:24 Waicka Syrian sotajoukko tuli vähällä wäellä/ cuitengin andoi HERra sangen suuren joucon heidän käsijsn/ että he HERran heidän Isäins Jumalan hyljännet olit. Ja nijn he myös rangaisit Joaxen.</p>
<p>24:25 Kun he sitten lähtivät häntä ahdistamasta - ja hän jäi heidän lähtiessään hyvin sairaaksi - tekivät hänen palvelijansa salaliiton häntä vastaan pappi Joojadan pojan murhan tähden ja tappoivat hänet hänen vuoteeseensa; ja niin hän kuoli. Ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin; kuitenkin ei häntä haudattu kuningasten hautoihin.</p>	<p>25. Ja kuin he läksivät hänen tyköönsä, jättivät he hänen suureen sairauteen. Ja hänen palveliansa tekivät liiton häntä vastaan, Jojadan papin lasten veren tähden, ja tappoivat hänen omalla vuoteellansa, ja hän kuoli; ja he hautasivat hänen Davidin kaupunkiin, mutta ei kuningasten hautain sekaan.</p>	<p>24:25 Ja cuin he läxit hänen tykööns/ jätit he hänen suureen sairauteen. Ja hänen palwelians teit lijton händä wastan/ Jojadan Papin lasten weren tähden/ ja tapoit hänen omalla wuotellans/ ja hän cuoli/ ja haudattin Dawidin Caupungijn/ mutta ei Cuningasten hautain secan.</p>
<p>24:26 Ne, jotka tekivät salaliiton häntä vastaan, olivat Saabad, ammonilaisen vaimon Simeatin poika, ja Joosabad, moobilaisen vaimon Simritin poika.</p>	<p>26. Ne jotka liiton olivat tehneet häntä vastaan, olivat nämät: Sabad Simeatin Ammonilaisen poika, ja Josabad Simritin Moabilaisen poika.</p>	<p>24:26 Ne jotca lijton olit tehnet händä wastan/ olit nämät: Sabad Simeathin Ammonitin poica/ ja Josabad Simrithin Moabitin poica.</p>
<p>24:27 Hänen pojistaan, monista häntä vastaan lausutuista ennustuksista ja Jumalan temppelin uudestaanrakentamisesta, katso, niistä on kirjoitettu Kuningasten kirjan selityskirjaan. Ja hänen poikansa Amasja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.</p>	<p>27. Mutta hänen poikainsa ja hänen aikansa koottujen verojen luku, ja Jumalan huoneen rakennus, katso, ne ovat kirjoitetut kuningasten historiakirjassa. Ja hänen poikansa Amatsia tuli kuninkaaksi hänen siaansa.</p>	<p>24:27 Mutta hänen poicans ja hänen alans coottuiden lucu/ ja Jumalan huonen rakennus/ cadzo/ ne owat kirjoitetut Cuningasten kirjain Historias. Ja hänen poicans Amazia tuli Cuningaxi hänen siaans.</p>
<p>25 LUKU</p>	<p>25 LUKU</p>	<p>XXV. Lucu</p>

<p>25:1 Amasja oli kahdenkymmenen viiden vuoden vanha tullessansa kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kaksikymmentä yhdeksän vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Joaddan, Jerusalemista.</p>	<p>1. Amatsia oli viiden ajastaikainen kolmattakymmentä tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi yhdeksänkolmattakymmentä ajastaikaa Jerusalemissa. Ja hänen äitinsä nimi oli Joaddan Jerusalemista.</p>	<p>25:1 AMazia oli wijsi ajastaica colmattakymmendä wanha/ tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi yhdexäncolmattakymmendä ajastaica Jerusalemis/ hänen äitins nimi oli Joada Jerusalemist.</p>
<p>25:2 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, ei kuitenkaan ehyellä sydämellä.</p>	<p>2. Ja hän teki, mitä Herralle oli otollinen, vaan ei täydestä sydäimestä.</p>	<p>25:2 Ja hän teki mitä HERralle oli otollinen/ waan ei täydest sydäimest.</p>
<p>25:3 Ja kun hänen kuninkuutensa oli vahvistunut, tappoi hän ne palvelijansa, jotka olivat murhanneet kuninkaan, hänen isänsä.</p>	<p>3. Kuin hänen valtakuntansa vahvistettiin, tappoi hän palveliansa, jotka tappoivat kuninkaan hänen isänsä.</p>	<p>25:3 Cosca hänen waldacundans wahwistettin/ tappoi hän hänen palwelians/ jotca tapoit Cuningan hänen Isäns.</p>
<p>25:4 Mutta heidän lapsensa hän jätti surmaamatta: hän teki, niinkuin on kirjoitettu laissa, Mooseksen kirjassa, jossa Herra on käskenyt sanoen: "Älkööt isät kuolko lasten tähden älköötke lapset isien tähden; kukin kuolkoon oman syntinsä tähden."</p>	<p>4. Mutta heidän lapsiansa ei hän tappanut; sillä näin on kirjoitettu laissa Moseksen raamatussa, jossa Herra kieltää, sanoen: ei tule isäin kuolla lasten edestä, eikä lasten isäin edestä; mutta jokaisen pitää kuoleman syntinsä tähden.</p>	<p>25:4 Mutta heidän lapsians ei hän tappanut: sillä näin on kirjoitettu Mosexen Lakiraamatus/ josa HERra kieldä/ sanoden: ei tule Isäin cuolla lasten edest/ eikä lasten Isäin edest/ mutta jocaidzen pitä cuoleman oman syndins tähden.</p>
<p>25:5 Sitten Amasja kokosi Juudan miehet ja asetti heidät perhekunnittain, tuhannen- ja sadanpäämiesten mukaan, koko Juudan ja Benjaminin. Ja hän piti katselmuksen heistä, kaksikymmenvuotiaista ja sitä vanhemmista, ja huomasi heitä olevan kolmesataa tuhatta sotakelpoista, keihästä ja kilpeä käyttävää valiomiestä.</p>	<p>5. Ja Amatsia kokosi Juudan ja asetti heidät isäinsä huoneen jälkeen, tuhanten ja satain päämiehet koko Juudassa ja Benjaminissa, ja luki kahdenkymmenen vuotiset ja sitä vanhemmat, ja löysi heitä kolmesataa tuhatta valittua, jotka olivat kelvolliset sotaan, kantamaan keihästä ja kilpeä.</p>	<p>25:5 JA Amasia cocois Judan/ ja asetti heidän Isäins huonen jälken/ tuhannen ja sadan päämiesten jälken coco Judas ja BenJaminis/ ja luki cahdenkymmenen vuotiset/ ja sitä wanhemmat/ ja löysi heitä colme sata tuhatta walittua/ jotca olit kelwolliset sotaan candaman keihästä ja kilpiä.</p>
<p>25:6 Lisäksi hän palkkasi Israelista sadalla hopeatalentilla satatuhatta sotaurhoa.</p>	<p>6. Hän palkkasi myös Israelista satatuhatta vahvaa sotamiestä sadalla leiviskällä hopiaa.</p>	<p>25:6 Hän palckais myös Israelist sata tuhatta wahwa sotamiestä/ sadalla leiwiskällä hopiata.</p>
<p>25:7 Mutta Jumalan mies tuli hänen luoksensa ja sanoi: "Kuningas! Älköön Israelin sotajoukko lähtekö sinun kanssasi, sillä Herra ei ole Israelin, kaikkien näiden efraimilaisten, kanssa.</p>	<p>7. Niin tuli Jumalan mies hänen tykönsä ja sanoi: kuningas, älä salli Israelin sotajoukon tulla kanssas; sillä ei Herra ole Israelin kanssa, eikä kaikkein Ephraimin lasten kanssa.</p>	<p>25:7 MUTta silloin tuli Jumalan mies hänen tygöns/ ja sanoi: Cuningas/ älä salli Israelin sotajoucon tulla cansas: sillä ei HERra ole Israelin cansa/ eikä caickein Ephraimin lasten cansa.</p>

25:8 Vaan lähde sinä yksin, käy rohkeasti taisteluun; muutoin Jumala kaataa sinut vihollistesi eteen, sillä Jumalalla on valta auttaa ja kaataa." Amasja sanoi Jumalan miehelle:	8. Sillä jos sinä tulet osoittamaan sinun rohkeuttas sodassa, niin Jumala antaa sinun kaatua vihamiestes eteen; sillä Jumalalla on voima auttaa ja langettaa.	25:8 Sillä jos sinä tulet osottaman sinun rohkeuttas sodas/ nijn Jumala anda sinun caatua wihamiestes eteen: sillä Jumalalla on woima autta ja langetta.
25:9 "Mutta miten käy niiden sadan talentin, jotka minä olen antanut Israelin joukolle?" Jumalan mies vastasi: "Herra voi antaa sinulle paljon enemmän, kuin se on."	9. Amatsia sanoi Jumalan miehelle: mitäs sadan leiviskän kanssa tehdään, jotka minä Israelin sotamiehille annoin? Jumalan mies sanoi: Herralla on varaa antaa sinulle paljon enemmän kuin se on.	25:9 Amazia sanoi Jumalan miehelle: mitästä nijden sadan leiwiskän cansa tehdän/ jotca minä Israelin sotamiehille annoin? Jumalan mies sanoi: HERralla on wielä enä/ jota hän sinulle anda.
25:10 Silloin Amasja erotti sen joukon, joka oli tullut hänen luoksensa Efraimista, palaamaan kotiinsa. Siitä he vihastuivat kovin Juudaan ja menivät kotiinsa vihasta hehkuen.	10. Niin eroitti Amatsia ne sotamiehet tyköönsä, jotka Ephraimista olivat hänen tykönsä tulleet, menemään siallensa. Niin he närkästyivät sangen suuresti Juudan päälle ja menivät kotiansa vihoissansa.	25:10 Silloin eroitti Amazia ne sotamiehet tyköönsä/ jotca Ephraimist olit hänen cansans tullet/ menemän siallens. Nijn he närkästyit sangen suurest Judan päälle/ ja menit cotians wihoisans.
25:11 Mutta Amasja rohkaisi mielensä, lähti ja vei väkensä Suolalaaksoon ja surmasi seiriläisiä kymmenen tuhatta.	11. Ja Amatsia tuli rohkiaksi ja johdatti kansansa ulos, ja meni Suolalaaksoon, ja löi siellä Seirin lapsista kymmenentuhatta.	25:11 Ja Amazia tuli rohkiaxi ja johdatti Canssans ulos/ ja meni suolalaxoon/ ja löi siellä Seirin lapsist kymmenen tuhatta.
25:12 Ja toiset kymmenen tuhatta Juudan miehet ottivat elävinä vangeiksi. Nämä he veivät kallion laelle ja syöksivät heidät kallion laelta alas, niin että he kaikki ruhjoutuivat.	12. Ja Juudan lapset veivät pois elävältä vankina kymmenentuhatta, ja veivät heidät kallion kukkulalle ja sysäsivät heidät kukkulalta maahan, niin että he kaikki musertuivat liivaksi.	25:12 Ja Judan lapset fangidzit heistä eläwäldä kymmenen tuhatta/ ja weit callion cuckulalle/ ja sysäisit heidän maahan caicki lijwaxi.
25:13 Mutta ne, jotka kuuluivat Amasjan palauttamaan joukkoon ja jotka eivät olleet päässeet hänen kanssaan sotaan, hyökkäsivät Juudan kaupunkiin, Samariaan ja aina Beet-Hooroniin saakka; ja he surmasivat asukkaista kolmetuhatta ja ottivat paljon saalista.	13. Mutta sotamiehet, jotka Amatsia oli antanut mennä takaisin, niin ettei ne hänen kanssansa päässeet menemään sotaan, hajoittivat itsensä Juudan kaupunkiin Samariasta Bethoroniin asti, ja löivät heistä kolmetuhatta, ja ottivat paljon saalista.	25:13 Mutta sotamiehet jotca Amazia oli andanut mennä tacaperin/ nijn ettei ne hänen wäkens cansa mennet sotaan/ hajotit idzens Judan Caupungeihin Samariast BethHoronijn/ ja löit heistä colme tuhatta/ ja otit paljo saalista.
25:14 Kun Amasja, voitettuaan edomilaiset, tuli takaisin, toi hän mukanaan seiriläisten jumalat ja asetti ne itselleen jumaliksi, ja hän kumarsi niitä ja poltti niille uhreja.	14. Ja kuin Amatsia palasi Edomilaisten taposta, toi hän myötänsä Seirin lasten epäjumalat ja asetti ne itsellensä jumaliksi, kumarsi niiden edessä ja teki heille suitsutusta.	25:14 JA cosca Amazia palais Edomerein tapost/ toi hän myötäns Seirin lasten epäjumalat/ ja asetti hänellens jumalixi/ cumarsi nijden edes/ ja teki heille suidzutusta.

<p>25:15 Niin Herran viha syytyi Amasjaa kohtaan, ja hän lähetti hänen luokseen profeetan; tämä sanoi hänelle: "Miksi sinä etsit tuon kansan jumalia, jotka eivät voineet pelastaa omaa kansaansa sinun käsistäsi?"</p>	<p>15. Niin Herran viha julmistui Amatsian päälle, ja hän lähetti prophetan hänen tykönsä, joka sanoi: miksis etsit sen kansan jumalia, jotka kansaansa ei taitaneet auttaa sinun käsistäsi?</p>	<p>25:15 Nijn HERran wiha julmistui Amasian päälle/ ja lähetti Prophetan hänen tygöns/ joca sanoi: mixis edzit sen Canssan jumalita/ jotca Canssans ei taitanet autta sinun käsistäsi?</p>
<p>25:16 Hänen näin hänelle puhuessaan Amasja sanoi hänelle: "Olemmeko me asettaneet sinut kuninkaan neuvonantajaksi? Herkeä jo, muutoin sinut surmataaan." Profeetta herkesi ja sanoi: "Minä tiedän, että Jumala on päättänyt sinut tuhota, koska sinä teet näin etkä kuule minun neuvoani."</p>	<p>16. Kuin hän puhui hänen kanssansa, sanoi hän hänelle: oletkos asetettu kuninkaan neuvonantajaksi? lakkaa, miksis tahdot antaa sinuas lyödä? Niin propheta lakkasi ja sanoi: minä ymmärrän, että Jumala on aikonut sinua turmella, koskas sen tehnyt olet, ja et totellut minun neuvoani.</p>	<p>25:16 Ja cosca hän puhui hänen cansans/ sanoi hän hänelle: oletcos asetettu Cuningan neuwonandajaxi? lacka/ mixis tahdot anda sinuas lyödä? Nijn Propheta lackais/ ja sanoi: minä ymmärrän että Jumala on aicoinut sinua turmella/ ettäs sen tehnyt olet/ ja et totellut minun neuvoani.</p>
<p>25:17 Amasja, Juudan kuningas, lähetti neuvoteltuaan asiasta Jooaalle, Jooahaan pojalle, Jeehun pojanpojalle, Israelin kuninkaalle, tämän sanan: "Tule, otelkaamme keskenämme."</p>	<p>17. Ja Amatsia Juudan kuningas piti neuvoa, ja lähetti Joaksen Joahaksen pojan, Jehun pojan Israelin kuninkaan tykö, ja käski sanoa hänelle: tule, katselkaamme toinen toistamme.</p>	<p>25:17 JA Amazia Judan Cuningas piti neuwo/ ja lähetti Joaxen/ Joahaxen pojan/ Jehun Israelin Cuningan pojan tygö/ ja käski sanoa hänelle: tule/ cadzelcam toinen toistam.</p>
<p>25:18 Mutta Jooas, Israelin kuningas, lähetti Amasjalle, Juudan kuninkaalle tämän sanan: "Libanonilla kasvava ohdake lähetti setripuulle, joka kasvoi Libanonilla, tämän sanan: 'Anna tyttäresi vaimoksi minun pojalleni.' Mutta metsän eläimet Libanonilla kulkivat ohdakkeen ylitse ja tallasivat sen maahan."</p>	<p>18. Mutta Joas Israelin kuningas lähetti Amatsian Juudan kuninkaan tykö, sanoen: orjantappurapensas Libanonissa lähetti sedripuun tykö Libanonissa, sanoen hänelle: anna tyttäres minun pojalleni emännäksi; mutta pedot Libanonissa juoksivat orjantappurapensaansa päälle ja tallasivat sen.</p>	<p>25:18 Mutta Joas Israelin Cuningas lähetti Amasian Judan Cuningan tygö/ ja käski sanoa hänelle: orjantappurapensas Libanonis/ lähetti Cedripuun tygö Libanonis/ ja andoi sanoa hänelle: anna tyttäres minun pojalleni emännäxi/ mutta pedot Libanonis juoxit orjantappurapensan ylidze/ ja tallasit sen.</p>
<p>25:19 Sinä sanot: 'Katso, minä olen voittanut edomilaiset', ja olet käynyt ylpeäksi saatuaasi kunniaa. Mutta pysy kotonasi; minkätähden tahdot tuottaa onnettomuuden: sinä itse kukistut ja Juuda sinun kanssasi?"</p>	<p>19. Sinä ajattelet, katso, sinä olet lyönyt Edomilaiset, siitä sinun sydämes paisuu kerskaamaan itsiäs: pysy kotonas, miksis etsit vahinkoa, langetakses sekä itse että Juuda sinun kanssas?</p>	<p>25:19 Sinä luulet/ cadzo/ minä olen lyönyt Edomerit/ sijtä sinun sydämes paisu/ ja sinä kerscat idziäs: pysy cotona/ mixis edzit wahingotas/ langettaxes Judan Canssa?</p>
<p>25:20 Mutta Amasja ei totellut; sillä tämä tuli Jumalalta: hän tahtoi antaa heidät alttiiksi, koska he olivat etsineet Edomin jumalia.</p>	<p>20. Mutta ei Amatsia totellut, sillä se tapahtui Jumalalta, että he piti annettaman käsiin; sillä he olivat etsineet Edomilaisten jumalia.</p>	<p>25:20 MUTta ei Amazia totellut/ sillä se tapahtui Jumalalda: sillä heidän piti annettaman heidän käsijs: sillä he olit edzinet Edomerein jumalita.</p>

25:21 Niin Jooas, Israelin kuningas, lähti liikkeelle, ja he ottelivat keskenään, hän ja Amasja, Juudan kuningas, Beet-Semeksessä, joka on Juudan aluetta.	21. Niin Joas Israelin kuningas meni ylös, ja he katselivat toinen toistansa, hän ja Amatsia Juudan kuningas, Betsemeksessä, joka on Juudassa.	25:21 Nijn Joas Israelin Cuningas meni/ ja he cadzelit toinen toistans/ hän ja Amazia Judan Cuningas BethSemexes/ joca on Judas.
25:22 Ja israelilaiset voittivat Juudan miehet, ja nämä pakenivat kukin majallensa.	22. Mutta Juuda lyötiin Israelilta, ja kukin pakeni majoillensa.	25:22 Mutta Juda lyötiin Israelildä/ ja cugin pakeni majoins.
25:23 Ja Jooas, Israelin kuningas, otti Juudan kuninkaan Amasjan, Jooaan pojan, Jooahaan pojanpojan, Beet-Semeksessä vangiksi ja toi hänet Jerusalemiin. Sitten hän revitti Jerusalemin muuria Efraimin portista Kulmaporttiin saakka, neljäsataa kyynärää.	23. Ja Joas Israelin kuningas käsitti Amatsian Juudan kuninkaan Joaksen pojan Joahaksen pojan Betsemeksessä ja vei Jerusalemiin, ja särki Jerusalemin muurin Ephraimin portista kulmaporttiin asti, neljäsataa kyynärää.	25:23 Ja Joas Israelin Cuningas käsitti Amazian Judan Cuningan Joaxen pojan Joahaxen pojan BethSemexes/ ja wei Jerusalemijn/ ja särki Jerusalemin muurin Ephraimin portist culmaporttijn/ neljä sata kynärätä.
25:24 Ja hän otti kaiken kullan ja hopean sekä kalut, mitä Herran temppelissä, Oobed-Edomin huostassa oli, ja kuninkaan linnan aarteet ynnä panttivankeja ja palasi Samariaan.	24. Ja hän otti kaiken kullan ja hopian, ja kaikki astiat jotka löydettiin Jumalan huoneessa Obededomin tykönä, ja kuninkaan huoneen tavarat ja (otti) lapset pantiksi ja palasi Samariaan.	25:24 Ja hän otti caiken cullan ja hopian/ ja caicki astiat jotca käsillä olit Jumalan huones ObedEdomin tykönä/ ja Cuningan huonen tawarois/ ja otti lapset cansans pandixi Samariaan.
25:25 Mutta Amasja, Jooaan poika, Juudan kuningas, eli Jooaan, Jooahaan pojan, Israelin kuninkaan, kuoleman jälkeen viisitoista vuotta.	25. Ja Amatsia Joaksen poika Juudan kuningas eli Joaksen Joahaksen pojan Israelin kuninkaan kuoleman jälkeen viisitoistakymmentä ajastaikaa.	25:25 Ja Amazia Joaxen poica Judan Cuningas eli Joaxen Joahaxen pojan Israelin Cuningan cuoleman jälken/ wijsitoistakymmendä ajastaica.
25:26 Mitä muuta on kerrottavaa Amasjan aikaisemmista ja myöhemmistä vaiheista, se on kirjoitettuna Juudan ja Israelin kuningasten kirjassa.	26. Mitä enempää Amatsian menoista sanomista on, sekä ensimmäisistä että viimeisistä: eikö se ole kirjoitettu Juudan ja Israelin kuningasten kirjassa?	25:26 Mitä enä Amaziast sanomist on sekä ensimmäisist että wijmeisist/ cadzo/ se on kirjoitettu Judan ja Israelin Cuningasten kirjas.
25:27 Siitä ajasta alkaen, jolloin Amasja luopui Herrasta, punottiin Jerusalemissa salaliittoa häntä vastaan. Hän pakeni Laakiiseen, mutta Laakiiseen lähetettiin miehiä hänen jälkeensä, ja he surmasivat hänet siellä.	27. Ja siitä ajasta, jona Amatsia luopui Herrasta, tekivät he häntä vastaan liiton Jerusalemissa; mutta hän pakeni Lakikseen. Niin lähettivät he hänen perässensä Lakikseen ja tappoivat hänen siellä.	25:27 Ja sijtä ajasta jona Amazia luopui HERrast/ teit he händä wastian lijton Jerusalemis. Mutta hän pakeni Lachixeen. Nijn lähetit he hänen jälkens Lachixeen/ ja tapoit hänen siellä.
25:28 Hänet nostettiin hevosten selkään ja haudattiin isiensä viereen Juudan kaupunkiin.	28. Ja he veivät hänen hevosilla ja hautasivat hänen isäinsä tykö Juudan kaupunkiin.	25:28 Ja he weit hänen hewoisilla/ ja hautaisit hänen Isäins tygö Judan Caupungijn.

26 LUKU	26 LUKU	XXVI. Lucu
26:1 Mutta koko Juudan kansa otti Ussian, joka oli kuudentoista vuoden vanha, ja teki hänet kuninkaaksi hänen isänsä Amasjan sijaan.	1. Mutta koko Juudan kansa otti Ussian, joka oli kuudentoistakymmenen ajastaikainen, ja asettivat hänen kuninkaaksi isänsä Amatsian siaan.	26:1 MUtta coco Judan Canssa otit Usian/ joca oli cuudentoistakymmenen ajastaicainen/ ja asetit hänen Cuningaxi hänen Isäns Amazian siaan.
26:2 Hän linnoitti Eelatin ja palautti sen Juudalle, sittenkuin kuningas oli mennyt lepoon isiensä tykö.	2. Hän rakensi Elotin, ja saatti sen jälleen Juudalle, sitte kuin kuningas oli nukkunut isäinsä kanssa.	26:2 Hän rakensi Elothin ja saatti sen jällens Judalle/ sijttecuin Cuningas oli nuckunut Isäins cansa.
26:3 Ussia oli kuudentoista vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa viisikymmentä kaksi vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Jekolja, Jerusalemista.	3. Kuudentoistakymmenen vuotinen oli Ussia tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kaksi ajastaikaa kuudettakymmentä Jerusalemissa. Ja hänen äitinsä nimi oli Jekolia Jerusalemista.	26:3 Cuudentoistakymmenen vuotinen oli Usia tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi caxi ajastaica cuudettakymmendä Jerusalemiss. Mutta hänen äitins nimi oli Jechalia Jerusalemist.
26:4 Ja hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä Amasja oli tehnyt.	4. Ja hän teki, mitä otollinen oli Herran edessä, kaiketi niinkuin hänen isänsä Amatsia oli tehnyt.	26:4 Ja hän teki mitä otollinen oli HERran edes/ caiketi nijncuin hänen Isäns Amazia oli tehnyt.
26:5 Ja hän etsi Jumalaa, niin kauan kuin Sakarja eli, joka ymmärsi Jumalan näkyjä. Ja niin kauan kuin hän etsi Herraa, antoi Jumala hänen menestyä.	5. Ja hän etsi Jumalaa, niinkauvan kuin Sakaria eli, opettaja Jumalan näyissä. Ja niinkauvan kuin hän etsi Herraa, antoi Jumala hänen menestyä.	26:5 Ja hän edzei Jumalata/ nijncauwan cuin Zacharia eli/ se opettaja Jumalan nägyisä. Ja nijncauwan cuin hän edzei HERra/ andoi Jumala hänen menestyä.
26:6 Hän lähti sotimaan filistealaisia vastaan ja revitti Gatin, Jabnen ja Asdodin muurit; ja hän rakennutti kaupunkeja Asdodin alueelle ja muualla filistealaisten maahan.	6. Sillä hän läksi ja soti Philistealaisia vastaan, ja kukisti Gatin muurin, ja Jabnen muurin, ja Asdodin muurin, ja rakensi kaupungeita Asdodin ympärille ja Philistealaisten keskelle;	26:6 SILLä hän läxi ja sodei Philisterejä wastan/ ja cukisti Gathin muurin/ ja Jabnen muurin/ ja Asdodin muurin/ ja rakensi Caupungeita Asdodin ymbärille/ ja Philisterein keskelle:
26:7 Ja Jumala auttoi häntä filistealaisia vastaan ja niitä arabialaisia vastaan, jotka asuivat Guur-Baalissa, sekä meunilaisia vastaan.	7. Sillä Jumala autti häntä Philistealaisia, Arabialaisia, Gurbaalin asuvia ja Meunilaisia vastaan.	26:7 SILLä Jumala autti händä Philisterejä/ Arabeita/ GurBaalin asuwita ja Meunitereitä wastan.
26:8 Ja ammonilaiset maksoivat veroa Ussialle, ja hänen maineensa levisi aina Egyptiin saakka, sillä hän tuli ylen mahtavaksi.	8. Ja Ammonilaiset antoivat Ussialle lahjoja; ja hän tuli kuuluisaksi hamaan siihen saakka, josta Egyptiin mennään; sillä hän tuli aina väkevämmäksi.	26:8 Ja Ammoniterit annoit Usialle lahjoja/ ja hän tuli cuuluisaxi haman sijhen saacka/ josta Egyptijn mennän: sillä hän tuli aina wäkwemmäxi.
26:9 Ussia rakennutti Jerusalemiin tornit Kulmaportin ja Laaksoportin päälle ja Kulmauksen päälle ja varusti ne.	9. Ja Ussia rakensi tornit Jerusalemissa Kulmaportin ja Laaksoportin päälle, ja muihin kulmiin, ja vahvisti niitä.	26:9 Ja Usia rakensi tornit Jerusalemiss culmaportin ja laxoportin päälle/ ja muihin culmijn/ ja wahwisti nijtä.

<p>26:10 Hän rakennutti torneja myös erämaahan ja hakkautti paljon vesisäiliöitä, sillä hänellä oli paljon karjaa sekä Alankomaassa että ylätasangolla. Peltomiehiä ja viinitarhureita hänellä oli vuoristossa ja puutarhamailla, sillä hän harrasti maanviljelystä.</p>	<p>10. Hän rakensi torneja myös korpeen ja kaivoi monta kaivoa; sillä hänellä oli paljo karjaa laaksoissa ja tasaisella kedolla, ja peltomiehiä ja viinomiehiä vuorilla ja Karmelissa; sillä hän rakasti peltoja.</p>	<p>26:10 Hän rakensi myös torneja corpeen/ ja caiwoi monda caiwo: sillä hänellä oli paljo carja laxois ja tasaisella kedolla. Ja peldo ja wijnamäkemiehiä wuorilla/ ja Carmelis: sillä hän racasti peldoja.</p>
<p>26:11 Ja Ussialla oli sotajoukko, joka teki sotapalvelusta ja lähti sotaan osastoittain, sen lukumäärän mukaan, mikä heitä oli katselmuksessa, jonka kirjuri Jegiel ja päällysmies Maeseja olivat toimittaneet Hananjan, kuninkaallisen päällikön, johdolla.</p>	<p>11. Ussialla oli myös hyvin harjoitettu sotajoukko, jotka sotaan menivät joukottain, heidän lukunsa jälkeen, niinkuin he olivat luetut Jejelin kirjoittajan ja Maesejan virkamiehen kautta, Hananian käden alla, joka oli kuninkaan päämiehiä.</p>	<p>26:11 USialla oli myös sotajoucko/ jotca sotaan menit/ sen lugun jälkeen/ cuin he olit luetut Jejelin kirjoittajan ja Maesejan wirkamiehen kätten cautta/ Hananian käden ala/ joca oli Cuningan päämies.</p>
<p>26:12 Perhekunta-päämiesten, sotaurhojen, koko lukumäärä oli kaksituhatta kuusisataa.</p>	<p>12. Ja ylimmäisten isäin luku väkevistä sotamiehistä oli kaksituhatta ja kuusisataa,</p>	<p>26:12 Ja ylimmäisten Isäin lucu wäkewistä sotamiehistä/ oli caxi tuhatta ja cuusi sata.</p>
<p>26:13 Heidän johdossaan oli kolmensadan seitsemän tuhannen viidensadan miehen suuruinen sotajoukko, joka teki väellä ja voimalla sotapalvelusta auttaakseen kuningasta vihollista vastaan.</p>	<p>13. Ja heidän allansa sotajoukko kolmesataa tuhatta ja seitsemäntuhatta, ja viisisataa väkevää ja urhoollista sotamiestä, joiden piti kuningasta auttaman vihamiehiä vastaan.</p>	<p>26:13 Ja heidän allans sotajoucko/ colme sata ja seidzemen tuhatta/ ja wijsi sata wäkewätä sotamiestä/ jotca piti Cuningast auttaman wihamiehiä wastan.</p>
<p>26:14 Ja Ussia varusti heidät, koko sotajoukon, kilvillä, keihäillä, kypäreillä, rintahaarniskoilla, jousilla ja linkokivillä.</p>	<p>14. Ja Ussia valmisti koko sotajoukolle kilpiä ja keihäitä, rautalakkeja ja rautapaitoja, joutsia ja vielä kiviäkin linkoja varten.</p>	<p>26:14 Ja Usia walmisti coco sotajoucolle kilpiä ja keihäitä/ rautalackeja ja pantzareita/ joudzia ja lingoja kiwiä lasketta.</p>
<p>26:15 Ja hän teetti Jerusalemiin taidokkaasti sommiteltuja sotakoneita, jotka asetettiin torneihin ja muurien kulmiin ja joilla ammuttiin nuolia ja suuria kiviä. Niin hänen maineensa levisi kauas, sillä hän sai ihmeteltävästi apua, kunnes hän tuli mahtavaksi.</p>	<p>15. Hän teki myös Jerusalemissa varustukset sangen taitavasti, jotka piti oleman tornein päällä ja kulmain päällä, joista piti ammuttaman nuolilla ja suurilla kivillä. Ja hänen sanomansa kuului sangen leviälle; sillä hän tuli ihmeellisesti autetuksi, siihen asti että hän väkeväksi tuli.</p>	<p>26:15 Hän teki myös Jerusalemis taitawita töitä/ jotca piti oleman tornein päällä/ ja culmain päällä/ joista piti ammuttaman nuolilla ja suurilla kiwillä/ ja hänen sanomans cuului sangen lewiälle: sillä hän tuli erinomattain autetuxi/ siihenasti että hän wäkewäxi tuli.</p>

<p>26:16 Mutta kun hän oli tullut mahtavaksi, ylpistyi hänen sydämensä, niin että hän teki kelvottoman teon, hän tuli uskottomaksi Herraa, Jumalaansa, kohtaan ja meni Herran temppeliin, suitsutusalttarille, suitsuttamaan.</p>	<p>16. Kun hän oli väkeväksi tullut, paisui hänen sydämensä omaksi kadotukseksensa, ja rikkoi Herraa Jumalaansa vastaan, ja meni Herran templiin sisälle, suitsuttamaan pyhän savun alttarilla.</p>	<p>26:16 COsca hän oli wäkewäxi tullut/ paisui hänen sydämens omaxi cadotuxexens/ ja teki HERra hänen Jumalatans wastan/ ja meni HERran Templijn suidzuttaman pyhän sawun Altarille.</p>
<p>26:17 Niin pappi Asarja meni hänen jälkeensä sinne, mukanaan kahdeksankymmentä Herran pappia, rohkeita miehiä.</p>	<p>17. Ja Asaria pappi meni hänen perässänsä, ja hänen kanssansa kahdeksankymmentä Herran pappia, väkeviä miehiä,</p>	<p>26:17 Ja Azaria Pappi meni hänen peräsäns/ ja cahdexankymmendä HERran Pappia/ wäkewitä miehiä.</p>
<p>26:18 Nämä astuivat kuningas Ussiaa vastaan ja sanoivat hänelle: "Ei ole sinun asiiasi, Ussia, suitsuttaa Herralle, vaan pappien, Aaronin poikien, jotka ovat pyhitetyt suitsuttamaan. Mene ulos pyhäköstä, sillä sinä olet ollut uskonon, eikä siitä tule sinulle kunniaa Herralta Jumalalta."</p>	<p>18. Ja seisoivat kuningas Ussiaa vastaan ja sanoivat hänelle: Ussia, ei sinun sovi suitsuttaa Herralle, vaan pappein, Aaronin poikain, jotka ovat pyhitetyt suitsuttamaan: mene ulos pyhästä, sinä olet väärin tehnyt, ei se tule sinulle kunniaaksi Herran Jumalan edessä.</p>	<p>26:18 Ja seisoit Cuningas Usiat wastan/ ja sanoit hänelle: Usia/ ei sinun sowi suidzutta HERralle/ waan Pappein Aaronin poicain/ jotca owat pyhitetyt suidzuttaman/ mene ulos Pyhäst/ sinä olet wäärin tehnyt/ ei se tule sinulle cunniaxi HERran Jumalan edes.</p>
<p>26:19 Niin Ussia vihastui, ja hän piti juuri suitsutusastiaa kädessään suitsuttaaksensa. Mutta kun hän vihastui pappeihin, puhkesi hänen otsaansa pitali pappien läsnäollessa Herran temppelissä, suitsutusalttarin ääressä.</p>	<p>19. Mutta Ussia vihastui, ja piti kädessänsä pyhän savun astian suitsuttaaksensa. Vaan kuin hän vihastui pappeja vastaan, kävi spitali hänen otsastansa ulos pappein edessä Herran huoneessa, pyhän savun alttarin edessä.</p>	<p>26:19 Mutta Usia wihastui/ ja piti kadesäns pyhän sawun astian suidzuttaxens. Waan cosca hän wihastui Pappeja wastan/ käwi spitali hänen odzastans ulos HERran huones/ pyhän sawun Altarin edes.</p>
<p>26:20 Ja kun ylimmäinen pappi Asarja ja kaikki muut papit kääntyivät hänen puoleensa, niin katso, hänellä oli pitali otsassa. Silloin he äkisti karkoittivat hänet sieltä, ja itsekin hän kiiruusti lähti pois, kun Herra oli häntä lyönyt.</p>	<p>20. Niin katsoi ylimmäinen pappi Asaria hänen puoleensa, ja kaikki muut papit, ja katso, hän oli spitalinen otsassansa. Ja he hoputtivat hänen sieltä ulos, ja hän riensi myös itsekin; sillä hän oli Herralta rangaistu.</p>	<p>26:20 Silloin cadzoi ylimmäinen Pappi Azaria hänen puoleens/ ja caicki muut Papit/ ja cadzo/ hän oli spitalinen hänen odzasans. Ja he sysäisit hänen sieldä kijrust ulos/ ja hänen täydyi myös idze lähte: sillä hän oli HERralda rangaistu.</p>
<p>26:21 Niin kuningas Ussia tuli pitalitautiseksi kuolinpäiväänsä saakka ja asui pitalitautisena eri talossa, sillä hän oli eristetty Herran temppelistä. Hänen poikansa Jootam hallitsi kuninkaan linnaa ja tuomitsi maan kansaa.</p>	<p>21. Ja niin oli kuningas Ussia spitalinen hamaan kuolemaansa asti, ja asui erinäisessä huoneessa spitalisena, sillä hän oli erotettu Herran huoneesta. Mutta Jotam hänen poikansa hallitsi kuninkaan huoneen ja tuomitsi kansaa maalla.</p>	<p>26:21 Ja nijn oli Usia Cuningas spitalinen haman cuolemans asti/ ja asui erinäises huones spitalisna/ sillä hän oli erotettu HERran huonest. Mutta Jotham hänen poicans hallidzi Cuningalisen huonen/ ja duomidzi Canssoja maalla.</p>

26:22 Mitä muuta on kerrottavaa Ussiasta, hänen aikaisemmista ja myöhemmistä vaiheistaan, sen on profeetta Jesaja, Aamoksen poika, pannut kirjaan.	22. Mitä enempää Ussian menoista sanomista on, sekä ensimmäisistä että viimeisistä, on propheta Jesaia Amotsin poika kirjoittanut.	26:22 Mitä enä Usian menoist sanomist on/ sekä ensimmäisist että wijmeisist/ on Propheta Esaia Amoxen poica kirjoittanut.
26:23 Ja Ussia meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen vainioon, kuningasten hautojen ääreen; sanottiin näet: "Hän on pitalitautinen." Ja hänen poikansa Jootam tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	23. Ja Ussia nukkui isäinsä kanssa, ja he hautasivat hänen isäinsä kanssa kuningasten hautapeltoon; sillä he sanoivat: hän on spitalinen. Ja Jotam hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	26:23 Ja Usia nukkui Isäins cansa/ ja he hautaisit hänen Isäins cansa Cuningasten hautapeldoon. Sillä he sanoit: hän on spitalinen. Ja Jotham hänen poicans tuli Cuningaxi hänen siaans.
27 LUKU	27 LUKU	XXVII. Lucu
27:1 Jootam oli kahdenkymmenen viiden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kuusitoista vuotta. Hänen äitinsä nimi oli Jerusa, Saadokin tytär.	1. Jotam oli viiden ajastaikainen kolmattakymmentä tulesansa kuninkaaksi, ja hallitsi kuusitoistakymmentä ajastaikaa Jerusalemissa: hänen äitinsä nimi oli Jerusa Zadokin tytär.	27:1 JOtham oli wijden ajastaicainen colmattakymmendä tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi cuusitoistakymmendä ajastaica Jerusalemis/ hänen äitins nimi oli Jerusa Zadochin tytär.
27:2 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä Ussia oli tehnyt, paitsi ettei hän tunkeutunut Herran temppeliin. Mutta kansa yhä vaelsi kelvottomasti.	2. Ja hän teki mitä Herralle oli kelvollinen, kaiketi niinkuin hänen isänsä Ussia tehnyt oli, paitsi sitä, ettei hän käynyt Herran templissä, ja kansa turmeli vielä itsensä.	27:2 Ja hän teki mitä HERralle oli kelwollinen/ nijncuin hänen Isäns Usiakin tehnyt oli/ paidzi sitä/ ettei hän käynyt HERran Templis/ ja Canssa käytti wielä idzens pahoin.
27:3 Hän rakennutti Yläportin Herran temppeliin ja rakennutti paljon Oofelin muuria.	3. Hän rakensi ylisen portin Herran huoneesen, ja Ophelin muuria hän paljon rakensi.	27:3 Hän rakensi sen corkian portin HERran huoneseen/ ja Ophelin muuri hän paljon rakensi.
27:4 Hän rakennutti myös kaupunkeja Juudan vuoristoon, ja metsiin hän rakennutti linnoja ja torneja.	4. Ja hän rakensi kaupungit Juudan vuorelle, ja metsiin rakensi hän linnat ja tornit.	27:4 Ja hän rakensi Caupungit Judan vuorelle/ ja medzijn rakensi hän linnat ja tornit.
27:5 Hän kävi sotaa ammonilaisten kuningasta vastaan ja voitti heidät; ja ammonilaiset antoivat hänelle sinä vuonna sata talenttia hopeata, kymmenentuhatta koor-mittaa nisuja ja kymmenentuhatta koor-mittaa ohria. Tämän ammonilaiset suorittivat hänelle myöskin toisena ja kolmantena vuotena.	5. Ja hän soti Ammonin lasten kuninkaan kanssa, ja voitti heidät, niin että Ammonin lapset antoivat sinä vuonna hänelle sata leiviskää hopiaa, kymmenentuhatta koria nisuja ja kymmenentuhatta koria ohria. Niin paljon antoivat myös Ammonin lapset hänelle toisena ja kolmantena vuonna.	27:5 JA hän sodei Ammonin lasten Cuningan cansa/ ja voitti heidän/ nijn että Ammonin lapset annoit sinä vuonna hänelle sata leiwiskätä hopiata/ kymmenen tuhatta punda nisuja/ ja kymmenen tuhatta punda ohria. Nijn palio annoit myös Ammonin lapset hänelle toisna ja colmandena vuonna.

27:6 Niin Jootam tuli yhä mahtavammaksi, koska hän vaelsi vakaasti Herran, Jumalansa, edessä.	6. Näin tuli Jotam voimalliseksi; sillä hän toimitti tiensä oikein Herran Jumalan edessä.	27:6 Näin tuli Jotham voimallisexi: sillä hän toimitti tiensä oikein HERran hänen Jumalans edes.
27:7 Mitä muuta on kerrottavaa Jootamista ja kaikista hänen sodistaan ja hänen vaelluksestansa, katso, se on kirjoitettuna Israelin ja Juudan kuningasten kirjassa.	7. Mitä enempää Jotamista sanomista on, ja kaikista hänen sodistansa ja teistänsä: katso, ne ovat kirjoitetut Israelin ja Juudan kuningasten kirjassa.	27:7 Mitä enä Jothamist sanomist on/ ja caikist hänen sodistans ja töistäns/ cadzo/ ne owat kirjoitetut Israelin ja Judan Cuningasten kirjas.
27:8 Hän oli kahdenkymmenen viiden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kuusitoista vuotta.	8. Viidenkolmattakymmenen vuoden vanha oli hän tulelessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kuusitoistakymmentä vuotta Jerusalemissa.	27:8 Wijdencolmattakymmenen vuoden wanha oli hän tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi cuusitoistakymmendä vuotta Jerusalemis.
27:9 Ja Jootam meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Aahas tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	9. Ja Jotam nukkui isäinsä kanssa, ja he hautasivat hänen Davidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Ahas tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	27:9 Ja Jotham nukkui hänen Isäins cansa/ ja he hautaisit hänen Dawidin Caupungijn. Ja hänen poicans Ahas tuli Cuningaxi hänen siaans.
28 LUKU	28 LUKU	XXVIII. Lucu
28:1 Aahas oli kahdenkymmenen vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kuusitoista vuotta. Hän ei tehnyt sitä, mikä on oikein Herran silmissä, niinkuin hänen isänsä Daavid,	1. Ahas oli kahdenkymmenen ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kuusitoistakymmentä ajastaikaa Jerusalemissa, ja ei tehnyt, mitä Herralle kelvollinen oli, niinkuin hänen isänsä David;	28:1 AHAs oli cahdenkymmenen ajastaicainen tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi cuusitoistakymmendä ajastaica Jerusalemis/ ja ei tehnyt mitä HERralle kelwollinen oli/ nijncuin hänen Isäns Dawid.
28:2 vaan vaelsi Israelin kuningasten teitä; jopa hän teki valettuja kuvia baaleille.	2. Vaan hän vaelsi Israelin kuningasten teillä, ja teki myös Baalille valetuita kuvia.	28:2 Waan hän waelsi Israelin Cuningasten teillä/ ja teki Baalille waletuita cuwia.
28:3 Ja hän poltti uhreja Ben-Hinnomin laaksossa ja poltti poikansa tulella, niiden kansain kauhistavien tekojen mukaan, jotka Herra oli karkoittanut israelilaisten tieltä.	3. Ja hän suitsutti Hinnomin poikain laaksossa, ja poltti poikansa tulella pakanain kauhistusten jälkeen, jotka Herra Israelin lasten edestä oli ajanut pois.	28:3 Ja suidzutti Hinnomin poicain laxos/ ja poltti poicans tulella pacanain cauhistuxen jälken/ jotca HERra Israelin lasten edest oli ajanut pois.
28:4 Ja hän teurasti ja poltti uhreja uhrikukkuloilla ja kummuilla ja jokaisen viheriän puun alla.	4. Ja hän uhrasi ja suitsutti korkeuksilla ja kukkuloilla, ja kaikkein viheriäisten puiden alla.	28:4 Ja hän uhrais ja suidzutti korkeuxilla ja cuckuloilla/ ja caickein wiherjäisten puiden alla.

<p>28:5 Sentähden Herra, hänen Jumalansa, antoi hänet Aramin kuninkaan käsiin. He voittivat hänet ja ottivat hänen väestään suuren joukon vangiksi ja veivät Damaskoon. Hänet annettiin myöskin Israelin kuninkaan käsiin, ja tämä tuotti hänelle suuren tappion.</p>	<p>5. Sentähden antoi Herra hänen Jumalansa hänen Syrian kuninkaan käsiin, niin että he löivät häntä, ja veivät heistä suuren joukon vangiksi Damaskuun. Hän annettiin myös Israelin kuninkaan käsiin, joka heistä sangen paljon tappoi.</p>	<p>28:5 SEntähden andoi HERra hänen Jumalans/ hänen Syrian Cuningan käsijn/ nijn että he löit hänen/ ja weit heistä suuren joucon fangixi Damascuun. Hän annettin myös Israelin Cuningan käsijn/ joca heistä sangen paljo tappoi.</p>
<p>28:6 Pekah, Remaljan poika, surmasi Juudasta satakaksikymmentä tuhatta yhtenä päivänä, kaikki sotakuntoisia miehiä, koska he olivat hyljänneet Herran, isiensä Jumalan.</p>	<p>6. Sillä Peka Remalian poika löi Juudasta sata ja kaksikymmentä tuhatta yhtenä päivänä, jotka kaikki väkevät miehet olivat, että he hylkäsivät Herran isäinsä Jumalan.</p>	<p>28:6 Sillä Pekah Remalian poica löi Judast sata ja caxikymmendä tuhatta yhtenä päiwänä/ jotca caicki wäkwät miehet olit/ että he hyljäisit HERran heidän Isäins Jumalan.</p>
<p>28:7 Ja Sikri, efraimilainen urho, tappoi kuninkaan pojan Maasejan, linnan esimiehen Asrikamin ja kuninkaan lähimmän miehen Elkanan.</p>	<p>7. Ja Sikri Ephraimin väkevä tappoi kuninkaan pojan Maesejan, ja Asrikamin kuninkaan huoneen päämiehen, ja Elkanan, joka kuningasta lähimmäinen oli.</p>	<p>28:7 Ja Sichri se Ephraimin wäkwä/ tappoi Cuningan pojan Maesejan/ ja Asrikamin Cuningan huonen Förstin/ ja Elkanan/ joca Cuningasta lähimmäinen oli.</p>
<p>28:8 Ja israelilaiset veivät veljiltään vangeiksi vaimoja, poikia ja tyttäriä kaksisataa tuhatta, ryöstivät heiltä myös paljon saalista ja veivät saaliin Samariaan.</p>	<p>8. Ja Israelin lapset veivät vankina veljistänsä kaksisataa tuhatta, vaimoja, poikia ja tyttäriä, ja ryöstivät myös heiltä paljon saalista, jonka he veivät Samariaan.</p>	<p>28:8 Ja Israelin lapset weit fangina heidän weljistäns/ caxi sata tuhatta waimoa/ poikia ja tyttäritä/ ja ryöstit heildä paljon saalist/ jonga he weit Samariaan.</p>
<p>28:9 Siellä oli Herran profeetta nimeltä Ooded; tämä meni sotajoukkoa vastaan, kun se oli tulossa Samariaan, ja sanoi heille: "Katso, Herra, teidän isienne Jumala, on vihastunut Juudaan ja antanut heidät teidän käsiinne, ja te olette tappaneet heitä raivossa, joka ulottuu taivaaseen asti.</p>	<p>9. Ja siellä oli Herran propheta, jonka nimi oli Obed, hän läksi sitä joukkoa vastaan, joka Samariaan tuli, ja sanoi heille: katso, Herra teidän isäinne Jumala on vihastunut Juudan päälle, ja on heidät antanut teidän käsiinne; mutta te olette kiukussa heitä tappaneet, niin että se taivaasen kuuluu,</p>	<p>28:9 JA siellä oli yxi HERran Propheta/ joca cudzuttin Obed/ hän läxi sitä joukkoa wastian/ cuin Samariaan tuli/ ja sanoi heille: cadzo/ että HERra teidän Isäin Jumala on wihastunut Judan päälle/ ja on andanut teidän käsijn/ mutta te oletta hirmuisest heitä tappanet/ nijn että se taiwaseen cuulu.</p>
<p>28:10 Ja nyt te ajattelette pakottaa tämän Juudan väen ja Jerusalemin orjiksenne ja orjattariksenne. Eikö teillä jo ole tunnollanne kyllin rikkomuksia Herraa, Jumalaanne, vastaan?</p>	<p>10. Niin te luulette nyt polkevanne teidän allenne Juudan lapset ja Jerusalemin, teidän palvelioiksenne ja piioiksenne. Eikö teissä vika ole Herraa teidän Jumalaanne vastaan?</p>	<p>28:10 Nijn te luuletta polkewan teidän alan Judan lapset ja Jerusalemin/ teidän palwelioixen ja pijcoixen: Eikö teisä wica ole HERra teidän Jumalatan wastian?</p>
<p>28:11 Niin kuulkaa nyt minua ja palauttakaa vangit, jotka olette ottaneet veljienne joukosta; sillä Herran vihan hehku on teidän päällänne."</p>	<p>11. Niin kuulkaat nyt minua ja viekää ne vangit sinne jälleen, jotka te otitte teidän veljistänne; sillä Herran viha julmistui teidän päällenne.</p>	<p>28:11 Nijn cuulcat minua/ ja wiekät ne fangit sinne jällens/ jotca te toitta teidän weljistäns: sillä HERRAN wiha julmistui teidän päällen.</p>

<p>28:12 Silloin muutammat ephraimilaisten päämiehistä, Asarja, Joochananin poika, Berekia, Mesillemotin poika, Hiskia, Sallumin poika, ja Amasa, Hadlain poika, nousivat sotaretkeltä tulevia vastaan</p>	<p>12. Silloin nousivat muutammat Ephraimin lasten ylimmäisistä: Asaria Johanan poika, Berekia Mesillemotin poika, Jehiskia Sallumin poika ja Amasa Hadlain poika, niitä vastaan, jotka sodasta tulivat,</p>	<p>28:12 Silloin nousit muutammat Ephraimin lasten ylimmäisistä/ Asaria Johanan poica/ Berechia Mesillemothin poica/ Jehiskia Sallumin poica/ ja Amazia Hadlain poica/ niijtä wastan/ jotca sodasta tulit:</p>
<p>28:13 ja sanoivat heille: "Älkää tuoko tänne noita vankeja, sillä te saatatte meidät syyllisiksi Herran edessä, kun ajattelette lisätä meidän syntejämme ja syyllisyyttämme. Onhan meidän syyllisyytemme jo suuri, ja vihan hehku on Israelin päällä."</p>	<p>13. Ja sanoivat heille: ei teidän pidä niitä vankeja tuoman tänne; sillä ette sillä muuta saata kuin vikaa meidän päallemme Herran edessä, lisätäksenne meidän syntejämme ja rikoksiamme; sillä meidän vikamme on paljo, ja viha julmistuu Israelin päälle.</p>	<p>28:13 Ja sanoit heille: ei teidän pidä niijtä fangeja tuoman tänne/ sillä et te muuta saata cuin wica meidän päallem HERran edes/ lisätäxen meidän syndejam ja ricoxitam/ täsä on endiseldäkin paljo ricosta/ ja wiha julmistu Israelin päälle.</p>
<p>28:14 Silloin aseväki luopui vangeista ja saaliista päämiesten ja koko seurakunnan edessä.</p>	<p>14. Niin sotaväki päästi vangit vallallensa ja asetti saaliin ylimmäisten ja kaiken kansan eteen.</p>	<p>28:14 Silloin sotawäki päästi fangit wallallens/ ja asetti saalin ylimmäisten ja caiken Canssan eteen.</p>
<p>28:15 Ja nimeltä mainitut miehet nousivat ja ottivat huostaansa vangit ja antoivat saaliista vaatteita kaikille heidän joukossaan, jotka olivat alasti. He antoivat näille vaatteita ja kenkiä, ruokaa ja juomaa, voitelivat heitä ja toimittivat heille, kaikille uupuneille, aasit ja veivät heidät Jerikoon, Palmukaupunkiin, lähelle heidän veljiänsä. Sitten he palasivat Samariaan.</p>	<p>15. Ja ne miehet nousivat, jotka nimeltänsä nimitetyt olivat, ja ottivat vangit ja kaikki jotka heidän seassansa alasti olivat, ja vaatettivat siitä saaliista. Ja kuin he heidät olivat vaatettaneet ja kengittäneet, antoivat he heille ruokaa ja juomaa, ja voitelivat heitä, ja veivät kaikki ne aasein päällä jotka heikoimmat olivat, ja saattivat heidät Jerihon Palmukaupunkiin veljeinsä tykö, ja palasivat sitte Samariaan.</p>	<p>28:15 Silloin nousit ne miehet/ jotca nimeldäns nimitetyt olit/ ja otit fangit ja caicki cuin heidän seasans alasti olit/ ja waatetit sijtä saalista. Ja cuin he heidän olit waatettanet/ kengitit he heidän/ ja annoit heille ruoca ja juoma/ ja woitelit heitä/ ja weit caicki ne Asein päällä cuin heicoimmat olit/ ja saatit heidän Jerihon palmucaupungijn weljeins tygö/ ja palaisit sijtte Samariaan.</p>
<p>28:16 Siihen aikaan kuningas Aahas lähetti sanansaattajat Assurin kuningasten tykö saadaksensa apua.</p>	<p>16. Siihen aikaan lähetti kuningas Ahas Assurin kuningasten tykö, että he olisivat auttaneet häntä;</p>	<p>28:16 Silloin lähetti Cuningas Ahas Assurin Cuningasten tygö/ että ne olisit auttanet händä:</p>
<p>28:17 Sillä vielä edomilaisetkin olivat tulleet ja voittaneet Juudan ja ottaneet vankeja.</p>	<p>17. Sillä Edomilaiset tulivat vielä, ja löivät Juudan ja veivät heitä vankina pois.</p>	<p>28:17 Sillä Edomerit tulit wielä/ ja löit Judan ja muutamita weit pois.</p>

<p>28:18 Ja filistealaiset olivat tehneet ryöstöretken Alankomaan ja Juudan Etelämaan kaupunkeihin ja valloittaneet Beet-Semexen, Ajalonin ja Gederotin, niin myös Sookon ja sen tytärkaupungit, Timran ja sen tytärkaupungit ja Gimson ja sen tytärkaupungit, ja he olivat asettuneet niihin.</p>	<p>18. Ja Philistealaiset hajoittivat itsensä ketokaupunkeihin, etelän puolelle Juudaa, ja voittivat Betsemexen, Ajalonin, Gederotin ja Sokon kylinensä, ja Timnan kylinensä ja Gimson kylinensä, ja asuivat siellä.</p>	<p>28:18 Ja Philisterit hajotit idzens caickijn ketocaupungeihin/ etelän puolelle Judat/ ja woitit BethSemexen/ Ajalonin/ Gederothin ja Sochonin kylinens/ ja Timnan kylinens/ ja Gimson kylinens/ ja asuit siellä.</p>
<p>28:19 Sillä Herra nöyryytti Juudaa Aahaan, Israelin kuninkaan, tähden, koska tämä oli harjoittanut kurittomuutta Juudassa ja ollut uskoton Herraa kohtaan.</p>	<p>19. Sillä Herra nöyryytti Juudaa Ahaksen Israelin kuninkaan tähden, että hän oli vietellyt Juudan, ja teki väärin Herraa vastaan.</p>	<p>28:19 Sillä HERra waewais Judat Ahaxen Israelin Cuningan tähden/ että hän oli wietellyt Judan/ ja teki wäärin HERra wastan.</p>
<p>28:20 Niin Tillegat-Pilneser, Assurin kuningas, lähti häntä vastaan ja ahdisti häntä eikä tukenut häntä.</p>	<p>20. Ja hänen tykönsä tuli TiglatPilsener Assurin kuningas, joka piiritti hänen, ja ei häntä voittanut.</p>	<p>28:20 Ja händä wastan tuli Tiglath Pilnesser Assurin Cuningas/ joca pijritti hänen/ ja ei händä mitän wahwistanut.</p>
<p>28:21 Sillä vaikka Aahas ryösti Herran temppeliä ja kuninkaan ja päämiesten linnoja ja antoi kaiken Assurin kuninkaalle, ei hänellä ollut siitä apua.</p>	<p>21. Sillä Ahas otti yhden osan Herran huoneesta ja kuninkaan ja ylimmäisten huoneesta, jotka hän antoi Assyrin kuninkaalle, vaan ei se häntä mitään auttanut.</p>	<p>28:21 Sillä Ahas otti yhden osan HERran huonest/ Cuningan ja ylimmäisten huonest/ jotca hän andoi Assurin Cuningalle/ waan ei se händä mitän auttanut.</p>
<p>28:22 Silloinkin kun häntä ahdistettiin, oli hän, kuningas Aahas, edelleen uskoton Herraa kohtaan.</p>	<p>22. Silloin teki kuningas Ahas vielä enemmän väärin Herraa vastaan tuskassansa,</p>	<p>28:22 Silloin teki Cuningas Ahas wielä enämmän wäärin HERra wastan hänen tuscasans.</p>
<p>28:23 Sillä hän uhraisi Damaskon jumalille, jotka olivat voittaneet hänet; hän ajatteli: "Koska Aramin kuningasten jumalat ovat auttaneet heitä, uhraan minäkin niille, että ne minuakin auttaisivat." Mutta ne tulivatkin hänelle ja koko Israelille lankeemukseksi.</p>	<p>23. Ja uhraisi Damaskun epäjumalille, jotka olivat lyöneet häntä, ja sanoi: koska Syrian kuningasten jumalat auttivat heitä, sentähden minä uhraan heille, että he myös minua auttaisivat; mutta he olivat hänelle ja kaikelle Israelille lankeemiseksi.</p>	<p>28:23 Ja uhrais Damascun epäjumalille/ jotca olit lyönet händä/ ja sanoi: Syrian Cuningan jumalat autit heitä/ sentähden minä uhran heille/ että he myös minua autaisit: mutta he olit hänelle ja caikelle Israelille langemisexi.</p>
<p>28:24 Ja Aahas kokosi Jumalan temppelin kalut ja hakkasi Jumalan temppelin kalut kappaleiksi. Hän sulki Herran temppelin ovet ja teetti itselleen alttareita Jerusalemin joka kolkkaan.</p>	<p>24. Ja Ahas kokosi astiat Jumalan huoneesta ja särki Jumalan huoneen astiat, ja sulki Herran huoneen ovet, ja teki itsellensä alttareita joka nurkkaan Jerusalemissa.</p>	<p>28:24 Ja Ahas cocois astiat Jumalan huonest/ ja särki Jumalan huonen astiat/ ja sulki HERran huonen owet/ ja teki idzellens Altareita joca nurckan Jerusalemis.</p>

28:25 Ja jokaiseen Juudan kaupunkiin hän teetti uhrikukkuloita polttaakseen uhreja muille jumalille; ja niin hän vihoitti Herran, isiensä Jumalan.	25. Ja myös kaikissa Juudan kaupungeissa teki hän korkeuksia siellä ja täällä, suitsuttaaksensa vieraille jumalille, ja vihoitti Herran isäinsä Jumalan.	28:25 Ja myös caikis Judan Caupungeis teki hän corkeuxet siellä ja täällä/ suidzuttaxens wieraille jumalille/ ja wihoitti HERran heidän Isäins Jumalan.
28:26 Mitä muuta on kerrottavaa hänestä ja kaikesta hänen vaelluksestaan, sekä aikaisemmasta että myöhemmästä, katso, se on kirjoitettuna Juudan ja Israelin kuningasten aikakirjassa.	26. Mitä enempi hänestä on sanomista, ja kaikista hänen teistänsä, ensimmäisistä ja viimeisistä: katso, se on kirjoitettu Juudan ja Israelin kuningasten kirjassa.	28:26 Mitä enä hänest on sanomist/ ja caikist hänen teistäns/ ensimmäisist ja wijmeisist/ cadzo/ se on kirjoitettu Judan ja Israelin Cuningasten kirjas.
28:27 Ja Aahas meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin kaupunkiin, Jerusalemiin; sillä häntä ei viety Israelin kuningasten hautoihin. Ja hänen poikansa Hiskia tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	27. Ja Ahas nukkui isäinsä kanssa, ja he hautasivat hänen Jerusalemin kaupunkiin; mutta ei he panneet häntä Israelin kuningasten sekaan. Ja hänen poikansa Jehiskia tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	28:27 Ja Ahas nukkui Isäins cansa/ ja he hautaisit hänen Jerusalemin Caupungijn: mutta ei he pannet händä Israelin Cuningasten secaan. Ja hänen poicans Jehiskia tuli Cuningaxi hänen siaans.
29 LUKU	29 LUKU	XXIX. Lucu
29:1 Hiskia tuli kuninkaaksi kahdenkymmenen viiden vuoden vanhana, ja hän hallitsi Jerusalemissa kaksikymmentä yhdeksän vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Abia, Sakarjan tytär.	1. Jehiskia oli viiden ajastaikainen kolmattakymmentä tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi yhdeksänkolmattakymmentä ajastaikaa Jerusalemissa. Ja hänen äitinsä nimi oli Abia Sakarian tytär.	29:1 Jehischia oli wijdencolmattakymmendä ajastaicainen tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi yhdexän colmattakymmendä ajastaica Jerusalemiss: hänen äitins nimi oli Abia Sacharian tytär.
29:2 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä Daavid oli tehnyt.	2. Ja hän teki, mitä Herralle oli otollinen, kaiketi niinkuin hänen isänsä David.	29:2 Ja hän teki mitä HERralle oli otollinen/ nijncuin hänen Isänskin Dawid.
29:3 Ensimmäisenä hallitusvuotenansa, sen ensimmäisessä kuussa, hän avasi Herran temppelin ovet ja korjasi ne.	3. Hän avasi Herran huoneen ovet ensimmäisenä valtakuntansa kuukautena ensimmäisenä vuonna, ja vahvisti ne.	29:3 Hän awais HERran huonen owet ensimmäisnä waldacundans Cuucautena ensimmäisnä vuonna/ ja wahwisti ne.
29:4 Sitten hän tuotti papit ja leeviläiset ja kokosi ne idässäpäin olevalle aukealle.	4. Ja saatti papit ja Leviläiset sinne, ja kokosi heidät itäiselle kadulle,	29:4 Ja saatti Papit ja Lewitat sinne/ ja cocois heidän idäiselle catulle.
29:5 Ja hän sanoi heille: "Kuulkaa minua, te leeviläiset! Pyhittäytykää nyt ja pyhittäkää Herran, isienne Jumalan, temppeli ja toimittakaa saastaisuus pois pyhäköstä.	5. Ja sanoi heille: kuulkaat minua Leviläiset: pyhittäkää nyt teitäne, ja pyhittäkää Herran teidän isäinne Jumalan huone, ja kantakaat saastaisuus ulos pyhästä!	29:5 JA sanoi heille: cuulcat minua Lewitat/ pyhittäkät nyt teitän/ pyhittäkät HERran teidän Isäin Jumalan huone/ ja caicki saastaisuus candacat pois Pyhästä:

29:6 Sillä meidän isämme ovat olleet uskottomia ja tehneet sitä, mikä on pahaa Herran, meidän Jumalamme, silmissä, ja hyljänneet hänet. He käänsivät kasvonsa pois Herran asumuksesta ja käänsivät sille selkensä.	6. Sillä meidän isämme ovat menetelleet väärin, ja tehneet pahaa Herran Jumalamme edessä, ja hyljänneet hänen; sillä he ovat kasvonsa kääntäneet pois Herran majasta, ja kääntäneet selkensä sen puoleen;	29:6 Sillä meidän Isäm owat mennet wäärin/ ja tehnet sitä cuin HERran meidän Jumalam edes kelpamatoin on/ ja owat hyljännet hänen: sillä he owat caswons kääändänet pois HERran majast ja kääändänet selkäns sen puoleen.
29:7 He myöskin sulkivat eteisen ovet, sammuttivat lamput, eivät polttaneet suitsuketta eivätkä uhranneet polttouhreja pyhäkössä Israelin Jumalalle.	7. Ovat myös sulkeneet esihuoneen ovet, ja sammuttaneet lamput, ja ei suitsuttaneet suitsutusta, eikä uhranneet polttouhria Israelin Jumalalle pyhässä.	29:7 Ja owat sulkenet esihuonen owet/ ja sammuttanet lamput/ ja ei suidzuttanet suidzutust/ eikä uhrannet polttouhria Israelin Jumalalle Pyhäs.
29:8 Sentähden Herran viha on kohdannut Juudaa ja Jerusalemia, ja hän on tehnyt heidät kauhuksi, hämmästykseksi ja pilkaksi, niinkuin te omin silmin näette.	8. Siitä on Herran viha Juudan ja Jerusalemin päälle tullut, ja on antanut heidän hämmästykseksi ja hävitykseksi, ja viheltämiseksi, niinkuin te näette silmillänne	29:8 Sijtä on HERran wiha Judan ja Jerusalemin päälle tullut/ ja hän on andanut heidän hämmästyxexi ja häwityxexi/ nijn että heitä filistellän/ nijncuin te näettä.
29:9 Katso, meidän isämme ovat kaatuneet miekkaan, ja meidän poikamme, tyttäreemme ja vaimomme ovat joutuneet vankeuteen tästä syystä.	9. Sillä katso, sentähden ovat meidän isämme langenneet miekan kautta, meidän poikamme, tyttäreemme ja emäntämme ovat viedyt pois.	29:9 Sillä/ cadzo/ sentähden owat meidän Isäm langennet miecan cautta/ meidän poicam/ tyttärem ja emändäm owat wiedyt pois.
29:10 Nyt minä aion tehdä liiton Herran, Israelin Jumalan, kanssa, että hänen vihansa hehku kääntyisi meistä pois.	10. Nyt olen minä aikonut tehdä Herran Israelin Jumalan kanssa liiton, että hän vihansa hirmuisuuden kääntäis meidän päältämme pois.	29:10 Nyt olen minä aicoinut tehdä HERran Israelin Jumalan cansa lijton/ että hän wihans hirmusuden käännäis meidän päädäm pois.
29:11 Älkää siis, lapseni, olko leväperäisiä, sillä teidät Herra on valinnut seisomaan hänen edessänsä ja palvelemaan häntä, olemaan hänen palvelijansa ja suitsuttamaan hänelle."	11. Nyt minun poikani, älkäät siekailko; sillä Herra on teidät valinnut seisomaan edessänsä palveluksessa, ja olemaan hänen palveliansa, ja suitsuttamaan.	29:11 Nyt minun poicani älkät siecailco: sillä HERra on teidän walinnut seisoman hänen edesäns palweluxes/ ja oleman hänen palwelians ja suidzuttaman.
29:12 Silloin nousivat leeviläiset: Mahat, Amasain poika, ja Jooel, Asarjan poika, Kehatin jälkeläisistä; Merarin jälkeläisistä Kiis, Abdin poika, ja Asarja, Jehallelelin poika; geersonilaisista Jooah, Simman poika, ja Eeden, Jooahin poika;	12. Niin nousivat Leviläiset: Mahat Amasain poika, ja Joel Asarian poika Kahatilaisten lapsista; ja Merarin lapsista: Kis Abdin poika, ja Atsaria Jahalleleelin poika; ja Gersonilaisista: Joa Simman poika, ja Eden Joan poika;	29:12 NIin nousit Lewitat/ Mahat Amasain poica/ ja Joel Asarian poica/ Kahatitherein lapsist. Ja Merarin lapsist/ Kis Abdin poica/ ja Azaria Jahaleleelin poica. Gersoniterein lapsist Joah Simman poica/ ja Eden Joahn poica.
29:13 Elisafanin jälkeläisistä Simri ja Jegiel; Aasafin jälkeläisistä Sakarja ja Mattanja;	13. Ja Elitsaphanin lapsista: Simri ja Jegel; Asaphin lapsista: Zakaria ja Mattania;	29:13 Ja Elizaphanin lapsist/ Simri ja Jegel. Assaphin lapsist/ Zacharia ja Mathania.

29:14 Heemanin jälkeläisistä Jehiel ja Siimei; ja Jedutunin jälkeläisistä Semaja ja Ussiel.	14. Hemanin lapsista: Jehiel ja Simei; Jedutunin lapsista: Semaja ja Ussiel.	29:14 Hemanin lapsist/ Jehiel ja Semei. Jedithunin lapsist/ Semaja ja Usiel.
29:15 Nämä kokosivat veljensä, pyhittäytyivät ja menivät, niinkuin kuningas oli Herran sanan mukaan käsenyt, puhdistamaan Herran temppeliä.	15. Ja he kokosivat veljensä ja pyhittivät itsensä, ja menivät kuninkaan käskystä Herran sanan jälkeen puhdistamaan Herran huonetta.	29:15 Ja cocoisit heidän weljens ja pyhitit idzens/ ja menit Cuningan käskyst HERran sanan jälken puhdistaman HERran huonetta.
29:16 Mutta papit menivät sisälle Herran temppeliin puhdistamaan sitä, ja kaiken saastaisuuden, minkä löysivät Herran temppelistä, he veivät Herran temppelin esipihalle; sieltä leeviläiset ottivat sen ja veivät sen ulos Kidronin laaksoon.	16. Ja papit menivät sisälle Herran huoneesen puhdistamaan sitä, ja kantoivat ulos kaiken saastaisuuden, jonka löysivät Herran templistä, Herran huoneen kartanolle. Ja Leviläiset ottivat sen ja kantoivat Kidronin ojaan.	29:16 Ja Papit menit HERran huoneeseen puhdistaman sitä/ ja percaisit caiken saastaisuden/ jonga he löysit HERran Templist/ ja cannoit cartanolle lähes HERran huonetta: ja Lewitat otit sen ja cannoit Kidronin ojaan.
29:17 He alkoivat pyhittämisen ensimmäisen kuun ensimmäisenä päivänä, ja kuukauden kahdeksantena päivänä he olivat ehtineet Herran eteiseen, ja he pyhittivät Herran temppeliä kahdeksan päivää; ensimmäisen kuun kuudentenatoista päivänä he lopettivat työnsä.	17. Ensimmäisenä päivänä ensimmäisestä kuusta rupesivat he pyhittämään itseänsä, ja kahdeksantena päivänä siitä kuusta menivät he Herran esihuoneesen ja pyhittivät Herran huonetta kahdeksan päivää, ja päättivät sen kuudentena toistakymmentä ensimmäisellä kuulla.	29:17 Ensimmäisnä päiwänä ensimmäisesta Cuusta rupeisit he pyhittämän heitäns/ ja cahdexandena päiwänä sijtä Cuusta/ menit he HERran esihuoneeseen/ ja pyhitit HERran huonetta cahdexan päiwä/ ja päätit sen cuudendenatoistakymmendenä päiwänä ensimeisellä Cuulla.
29:18 Silloin he menivät sisälle kuningas Hiskian tykö ja sanoivat: "Me olemme puhdistaneet koko Herran temppelin, polttouhrialttarin ja kaikki sen kalut ja näkyleipäpöydän ja kaikki sen kalut.	18. Ja he menivät sisälle kuningas Jehiskian tykö ja sanoivat: me olemme puhdistaneet kaiken Herran huoneen ja polttouhrin alttarin, ja kaikki sen astiat, ja näkyleipäin pöydän ja kaikki sen astiat;	29:18 JA he menit Cuningas Jehiskian tygö/ ja sanoit: me olemma puhdistanet caiken HERran huonen ja polttouhrin Altarin/ ja caicki sen astiat.
29:19 Kaikki kalut, jotka kuningas Aahas hallitusaikanansa uskottomuudessaan saastutti, me olemme panneet kuntoon ja pyhittäneet, ja katso, ne ovat Herran alttarin edessä."	19. Kaikki myös ne astiat, jotka kuningas Ahas oli hyljännyt kuninkaana olessansa, koska hän väärin teki, ne olemme me valmistaneet ja pyhittäneet: ja katso, ne ovat Herran alttarin edessä.	29:19 Caicki myös ne astiat jotca Cuningas Ahas oli hyljännyt Cuningasna ollesans/ cosca hän väärin teki/ ne olemma me walmistanet ja pyhittänet/ cadzo/ ne owat HERran Altarin edes.
29:20 Kuningas Hiskia kokosi varhain aamulla kaupungin päämiehet ja meni Herran temppeliin.	20. Niin kuningas Jehiskia nousi varhain aamulla ja kokosi kaupungin ylimmäiset, ja meni Herran huoneesen.	29:20 Nijn Cuningas Jehiskia nousi warhain amulla/ cocois Caupungin ylimmäiset ja meni HERran huoneeseen.

<p>29:21 Ja he toivat seitsemän härkää, seitsemän oinasta ja seitsemän karitsaa sekä seitsemän kaurista syntiuhriksi valtakunnan puolesta, pyhäkön puolesta ja Juudan puolesta. Ja hän käski pappi Aaronin poikien, pappien, uhrata ne Herran alttarilla.</p>	<p>21. Ja toivat seitsemän mullia, ja seitsemän oinasta, ja seitsemän karitsaa, ja seitsemän kaurista syntiuhriksi, valtakunnan edestä, pyhän edestä, ja Juudan edestä. Ja hän sanoi papeille Aaronin lapsille, että he uhraisivat ne Herran alttarilla.</p>	<p>29:21 Ja toit seidzemen härkä/ ja seidzemen oinasta/ ja seidzemen caridzata/ ja seidzemen caurista syndiuhrixi waldacunnan edestä/ Pyhän edestä ja Judan edestä. Ja hän sanoi Papeille Aaronin lapsille/ että he uhraisit ne HErran Altarille.</p>
<p>29:22 Sitten he teurastivat raavaat, ja papit ottivat veren ja vihmoivat sen alttarille; ja he teurastivat oinaat ja vihmoivat veren alttarille; sitten he teurastivat karitsat ja vihmoivat veren alttarille.</p>	<p>22. Niin he teurastivat härjät, ja papit ottivat veren ja priiskottivat alttarille; ja he teurastivat oinaat ja priiskottivat veren alttarille, ja teurastivat myös karitsat ja priiskottivat veren alttarille;</p>	<p>29:22 Nijn he teurastit härjät/ waan Papit otit weren ja prijscotit Altarille/ ja he taas teurastit oinat/ ja prijscotit weren Altarille/ ja teurastit caridzat/ ja prijscotit weren Altarille.</p>
<p>29:23 Senjälkeen he toivat syntiuhrikauriit kuninkaan ja seurakunnan eteen, ja nämä laskivat kätensä niiden päälle.</p>	<p>23. Ja toivat kauriit syntiuhriksi kuninkaan ja seurakunnan eteen, ja panivat kätensä niiden päälle.</p>	<p>29:23 Ja toit caurit syndiuhrixi Cuningan ja seuracunnan eteen/ ja he panit kätens nijden päälle.</p>
<p>29:24 Ja papit teurastivat ne ja uhrasivat niiden veren syntiuhrina alttarilla, toimittaen koko Israelille sovituksen; sillä kuningas oli käskenyt uhrata polttouhrin ja syntiuhrin koko Israelin puolesta.</p>	<p>24. Ja papit teurastivat ne ja priiskottivat veren alttarille, sovittamaan kaikkea Israelia; sillä kuningas oli heidän käskenyt uhrata polttouhrin ja syntiuhrin kaiken Israelin edestä.</p>	<p>29:24 Ja Papit teurastit ne/ ja prijscotit weren Altarille/ sowittaman caicke Israeli: sillä Cuningas oli heidän käskenyt uhrata polttouhrin ja syndiuhrin caiken Israelin edestä.</p>
<p>29:25 Ja hän asetti leeviläiset Herran temppeliin, kymbaalit, harput ja kanteleet käsissä, niinkuin Daavid ja kuninkaan näkijä Gaad ja profeetta Naatan olivat käskeneet; sillä käsky oli Herran antama hänen profeettainsa kautta.</p>	<p>25. Ja hän asetti Leviläiset Herran huoneesen symbaleilla, psaltareilla ja harpuilla, niinkuin David käskenyt oli ja Gad kuninkaan näkiä, ja Natan propheta; sillä se oli Herran käsky hänen prophetainsa kautta.</p>	<p>29:25 Ja hän asetti Lewitat HERRan huoneseen/ Cymbalein/ Psaltarein ja harpuin cansa/ nijncuin Dawid käskenyt oli/ ja Gad Cuningan Näkiä/ ja Nathan Propheta: sillä se oli HERRan käsky hänen Prophetains kautta.</p>
<p>29:26 Niin leeviläiset seisoivat siinä, Daavidin soittimet käsissä, ja papit, torvet käsissä.</p>	<p>26. Ja Leviläiset seisoivat Davidin harppuin kanssa ja papit basunain kanssa.</p>	<p>29:26 Ja Lewitat seisoit Dawidin harpuin cansa/ ja Papit Basunain cansa.</p>
<p>29:27 Ja Hiskia käski uhrata alttarilla polttouhrin; ja kun uhraaminen alkoi, alkoi myöskin Herran veisu ja torvien soitto Daavidin, Israelin kuninkaan, soittimien johtaessa.</p>	<p>27. Ja Jehiskia käski heidän uhrata polttouhria alttarilla. Ja ruvetessa uhraamaan polttouhria, ruvettiin myös veisaamaan Herralle basunilla ja moninlaisilla Davidin Israelin kuninkaan kanteleilla.</p>	<p>29:27 Ja Jehiskia käski heidän uhrata polttouhria Altarille. Ja ruwetes uhraman polttouhria/ ruwettin myös weisaman HERRalle Basunilla ja moninlaisilla Dawidin Israelin Cuningan candeileilla. Ja coco seuracunda cumarsi.</p>

29:28 Koko seurakunta kumartaen rukoili, veisu kaikui, ja torvet soivat - kaikkea tätä kesti, kunnes polttouhri oli uhrattu.	28. Ja koko seurakunta kumarsi. Ja veisaajain veisuu ja basunan soittajain ääni kuului, siihenasti että kaikki polttouhri täytettiin.	29:28 Ja weisaitten weisu/ ja Basunan soittaitten Basunan äni cuului/ siihenasti että caicki polttouhri täytettiin.
29:29 Kun uhraaminen oli päättynyt, polvistuivat kuningas ja kaikki, jotka olivat hänen kanssaan saapuvilla, kumartaen rukoilemaan.	29. Koska polttouhri uhrattu oli, notkisti kuningas ja kaikki ne, jotka hänen kanssansa olivat, polviansa ja kumarsivat.	29:29 COsca polttouhri uhrattu oli/ notkisti Cuningas ja caicki ne jotca hänen cansans olit/ polwians ja cumarsit.
29:30 Ja kuningas Hiskia ja päämiehet käskivät leeviläisten ylistää Herraa Daavidin ja näkijä Aasafin sanoilla; ja nämä ylistivät häntä iloiten, polvistuivat ja kumartaen rukoilivat.	30. Ja kuningas Jehiskia ja kaikki ylimmäiset käskivät Leviläisten kiittää Herraa Davidin ja näkiän Asaphin sanoilla. Ja kiittivät häntä suurella ilolla, ja kallistivat päätänsä ja kumarsivat.	29:30 Ja Cuningas Jehiskia ja caicki ylimmäiset käskit Lewitain kijttä HERra Dawidin ja sen Näkiän Assaphin sanoilla. Ja he kijtit händä suurella ilolla/ ja he callistit päätäns ja cumarsit.
29:31 Sitten Hiskia lausui ja sanoi: "Nyt te olette tuoneet täysin käsin lahjoja Herralle; astukaa esille ja tuokaa teurasuhreja ja kiitosuhreja Herran temppeleihin." Silloin seurakunta toi teurasuhreja ja kiitosuhreja, ja jokainen, jonka sydän häntä siihen vaati, myöskin polttouhreja.	31. Niin Jehiskia vastaten sanoi: nyt te olette täyttäneet kätenne Herralle, käykät ja kantakaat uhria ja kiitosuhria Herran huoneesen. Ja seurakunta vei uhria ja kiitosuhria, ja jokainen hyväntahtoinen sydäimestä polttouhria.	29:31 Nijn Jehiskia wastaten sanoi: nyt te oletta täyttänet teidän käten HERralle/ käykät ja candacat uhria ja kijtosuhria HERran huoneseen. Ja seuracunda weit uhria ja kijtosuhria/ ja jocainen sydäimest hywäntahtoinen polttouhria.
29:32 Ja seurakunnan tuomien polttouhrien lukumäärä oli seitsemänkymmentä raavasta, sata oinasta ja kaksisataa karitsaa, nämä kaikki polttouhriksi Herralle.	32. Ja polttouhrin luku, jonka seurakunta vei, oli seitsemänkymmentä härkää, sata oinasta ja kaksisataa karitsaa; ja nämät kaikki veivät he polttouhriksi Herralle.	29:32 Ja polttouhrin lucu/ jonga seuracunda wei/ oli seidzemenkymmendä härkä/ sata oinasta ja caxi sata caridzata/ ja nämät caicki weit he polttouhrixi HERralle.
29:33 Ja pyhiä lahjoja oli kuusisataa raavasta ja kolmetuhatta lammasta.	33. Ja he pyhittivät kuusisataa härkää ja kolmetuhatta lammasta.	29:33 Ja he pyhitit cuusi sata härkä ja colme tuhatta lammasta.
29:34 Mutta pappeja oli niin vähän, etteivät he voineet nylkeä kaikkia polttouhriteuraita; sentähden heidän veljensä leeviläiset auttoivat heitä, kunnes tämä työ oli suoritettu ja kunnes papit olivat pyhittäytyneet, sillä leeviläiset pyrkivät vilpittömämmin kuin papit pyhittäytymään.	34. Vaan pappeja oli vähimmäksi, niin ettei he voineet ottaa pois vuotia kaikilta polttouhreilta, sentähden auttivat heitä heidän veljensä Leviläiset, siihenasti että työ täytettiin ja niin kauvan kuin papit pyhittivät itsiänsä; sillä Leviläiset olivat vireämmät pyhittämässä itsiänsä kuin papit.	29:34 Waan Pappeja oli vähimmäxi/ njn ettei he woinet nylke wuotia caikilda polttouhreilda/ sentähden autit heitä heidän weljens Lewitat/ siihenasti että se työ täytettin/ ja cuin Papit pyhitit heitäns: sillä Lewitat olit wiremmät pyhittämäs idzens cuin Papit.

29:35 Myöskin polttouhreja oli paljon ynnä yhteysuhrirasvoja ja polttouhriin kuuluvia juomauhreja.	35. Ja polttouhria oli paljo kiitosuhrin lihavuuden kanssa, ja juomauhria polttouhriksi. Näin virka valmistettiin Herran huoneessa.	29:35 Ja polttouhria oli paljo kijosuhrin lihawuden cansa/ ja juomauhria polttouhrixi. Näin wirca walmistettin HERran huones.
29:36 Näin järjestettiin palvelus Herran temppelissä. Ja Hiskia ja kaikki kansa iloitsivat siitä, mitä Jumala oli kansalle valmistanut, sillä se oli tapahtunut äkisti.	36. Ja Jehiskia riemuitsi ja kaikki kansa siitä, mitä Jumala oli kansalle valmistanut; sillä se tapahtui sangen kiiruusti.	29:36 Ja Jehiskia riemuidzi ja caicki Canssa/ sijtä cuin Jumala oli heille walmistanut: sillä se tapahtui sangen kijrust.
30 LUKU	30 LUKU	XXX. Lucu
30:1 Hiskia lähetti sanansaattajat kaikkeen Israeliin ja Juudaan ja kirjoitti myös kirjeet Efraimiin ja Manasseen, että he tulisivat Herran temppeliin Jerusalemiin viettämään pääsiäistä Herran, Israelin Jumalan, kunniaksi.	1. Ja Jehiskia lähetti kaiken Israelin ja Juudan tykö, ja kirjoitti kirjat Ephraimille ja Manasselle, että heidän piti tuleman Herran huoneesen Jerusalemiin, pitämään Herralle Israelin Jumalalle pääsiäistä.	30:1 JA Jehiskia lähetti caiken Judan ja Israelin tygö/ ja kirjoitti kirjan Ephraimin ja Manassen tygö/ että heidän piti tuleman HERran huoneseen Jerusalemijn/ pitämän HERralle Israelin Jumalalle Pääsiäistä.
30:2 Ja kuningas, hänen päämiehensä ja kaikki Jerusalemin seurakunta päättivät viettää pääsiäistä toisessa kuussa,	2. Ja kuningas piti neuvoa ylimmäistensä kanssa ja koko seurakunnan kanssa Jerusalemissa, pääsiäisen pitämisestä toisena kuukautena.	30:2 Ja Cuningas piti neuwon ylimmäistens cansa/ ja coco seuracunnan cansa/ Jerusalemis pidettä Pääsiäistä toisna Cuucautena.
30:3 sillä he eivät voineet viettää sitä silloin heti, koska pappeja ei ollut pyhittäytynyt riittävää määrää eikä kansa ollut kokoontunut Jerusalemiin.	3. Sillä ei he taitaneet sitä pitää siihen aikaan, sillä papit ei olleet vielä täydellisesti pyhittäneet itseänsä, eikä kansa ollut tullut kokoon Jerusalemiin.	30:3 Sillä ei he tainnet sitä pitä sijhen aican/ sillä Papit ei ollet wielä täydellisest pyhitetyt/ eikä Canssa ollut tullut cocon Jerusalemijn.
30:4 Tämä kelpasi kuninkaalle ja kaikelle seurakunnalle,	4. Ja tämä kelpasi kuninkaalle ja koko seurakunnalle.	30:4 Ja tämä kelpais Cuningalle ja coco seuracunnalle.
30:5 ja niin he päättivät kuuluttaa koko Israelissa Beersebasta Daaniin saakka, että oli tultava Jerusalemiin viettämään pääsiäistä Herran, Israelin Jumalan, kunniaksi. Sillä sitä ei oltu vietetty joukolla, niinkuin kirjoitettu oli.	5. Ja he toimittivat niin, että se kuulutettiin kaikessa Israelissa Bersebasta Daniin asti, tulemaan ja pitämään Herralle Israelin Jumalalle pääsiäistä Jerusalemissa; sillä ei se pidetty suureen aikaan, niinkuin kirjoitettu on.	30:5 Ja he toimitit nijn että se cuulutettin caikes Israelis/ Bersebast Danin asti/ tuleman ja pitämän HERralle Israelin Jumalalle Pääsiäistä Jerusalemis: sillä ei se pidetty suuren aican/ nijncuin kirjoitettu on.

<p>30:6 Juoksijat kulkivat, mukanaan kuninkaan ja hänen päämiestensä kirjeet, halki koko Israelin ja Juudan ja julistivat kuninkaan käskystä: "Te israelilaiset, palatkaa Herran, Aabrahamin, Iisakin ja Israelin Jumalan, tykö, että hän palajaisi niiden tykö, jotka teistä ovat säilyneet ja pelastuneet Assurin kuningasten käsistä.</p>	<p>6. Ja sanansaattajat menivät kirjain kanssa, kuninkaan ja hänen päämiestensä kädestä, kaiken Israelin ja Juudan lävitse kuninkaan käskystä, ja sanoivat: te Israelin lapset, kääntäkää teitänne Herran Abrahamin, Isaakin ja Israelin Jumalan tykö, niin hän kääntää itsensä päässeiden tykö, jotka vielä ovat jääneet Assyrian kuninkaan kädestä.</p>	<p>30:6 JA sanansaattajat menit kirjoitusten cansa/ Cuningan ja ylimmäisten kädest/ caiken Israelin ja Judan läpidze/ Cuningan käskyst/ ja sanoit: te Israelin lapset/ käändäkät teitän HERran Abrahamin/ Isaachin ja Israelin Jumalan tygö/ nijn hän käändä idzens pääsnyitten tygö/ jotca wielä owat jäänet Assyrian Cuningan kädest.</p>
<p>30:7 Älkää olko niinkuin teidän isänne ja veljenne, jotka olivat uskottomat Herralle, isiensä Jumalalle, niin että hän antoi teidät häviön omiksi, niinkuin te itse näette.</p>	<p>7. Ja älkää olko niinkuin isänne ja niinkuin veljenne, jotka väärin tekivät Herraa isäinsä Jumalaa vastaan; ja hän antoi heidät hävitykseksi, niinkuin te itse näette.</p>	<p>30:7 Ja älkät olco nijncuin teidän Isän ja weljen cuin wäärin teit HERra teidän Isäin Jumalata wastan/ ja hän andoi heidän häwityxexi/ nijncuin te idze näette.</p>
<p>30:8 Älkää siis olko niskureita niinkuin teidän isänne; ojentakaa kätenne Herralle ja tulkaa hänen pyhäkköönsä, jonka hän on pyhittänyt ikuisiksi ajoiksi, ja palvelkaa Herraa, teidän Jumalaanne, että hänen vihansa hehku kääntyisi teistä pois.</p>	<p>8. Niin älkää nyt olko uppiniskaiset, niinkuin teidän isänne, mutta antakaat kättä Herralle ja tulkaat hänen pyhäänsä, jonka hän on pyhittänyt ijankaikkisesti, ja palvelkaat Herraa Jumalaanne, niin hänen vihansa julmuus kääntyy teistä pois.</p>	<p>30:8 Nijn älkät olco uppiniscaiset (nijncuin teidän Isän/ mutta andacat HERralle teidän käten/ ja tulcat hänen Pyhääns/ jonga hän on pyhittänyt ijancaickisest/ ja palwelcat HERra teidän Jumalatan/ nijn hänen wihans julmuus käändy teistä pois.</p>
<p>30:9 Sillä jos te palajatte Herran tykö, saavat teidän veljenne ja poikanne osakseen laupeuden voittajiltaan ja voivat palata takaisin tähän maahan. Sillä Herra, teidän Jumalanne, on armollinen ja laupias, eikä hän käännä kasvojansa pois teistä, jos te palajatte hänen tykönsä."</p>	<p>9. Sillä jos te käännytte Herran tykö, niin veljenne ja lapsenne saavat armon niiden edessä, jotka heitä vankina pitävät, että he tulevat tähän maahan jälleen; sillä Herra teidän Jumalanne on armollinen ja laupias, ja ei käännä kasvojansa pois teistä, jos te käännytte hänen tykönsä.</p>	<p>30:9 Ja jos te käännätte teitän HERran tygö/ nijn teidän weljen ja lapsen saawat armon nijden edes/ jotca heitä fangina pitawät/ että he tulewat tähän maahan jällens: sillä HERra teidän Jumalan on armollinen ja laupias/ ja ei käännä caswojans pois teistä/ jos te käännätte teidän hänen tygöns.</p>
<p>30:10 Ja juoksijat kulkivat kaupungista kaupunkiin Efraimin ja Manassen maassa ja aina Sebuloniin saakka. Mutta heille naurettiin ja heitä pilkattiin.</p>	<p>10. Ja sanansaattajat menivät yhdestä kaupungista niin toiseen Ephraimin ja Manassen maalla Sebuloniin asti; mutta ne nauroivat ja pilkkasivat heitä.</p>	<p>30:10 Ja sanansaattajat menit yhdest Caupungist nijn toiseen/ Ephraimin ja Manassen maalla Sebulonin asti/ mutta ne nauroit ja pilckaisit heitä.</p>
<p>30:11 Kuitenkin Asserista, Manassesta ja Sebulonista muutamat nöyryivät ja tulivat Jerusalemiin.</p>	<p>11. Kuitenkin muutamat Asserista, Manassesta ja Sebulonista nöyryyttivät itsensä ja tulivat Jerusalemiin.</p>	<p>30:11 Cuitengin nöyrytit muutamat idzens Asserist/ Manassest ja Sebulonist/ ja tulit Jerusalemijn.</p>

30:12 Myöskin Juudassa vaikutti Jumalan käsi, ja hän antoi heille yksimielisen sydämen tekemään, mitä kuningas ja päämiehet olivat Herran sanan mukaan käskeneet.	12. Ja Jumalan käsi tuli myös Juudaan, että hän antoi heille yksimielisen sydämen, tekemään kuninkaan ja ylimmäisten käskyä, Herran sanan jälkeen.	30:12 Ja Jumalan käsi tuli Judaan/ että hän andoi heille yximielisen sydämen/ tekemän Cuningan ja ylimmäisen käskyä/ HERran sanan jälkeen.
30:13 Niin kokoontui paljon kansaa Jerusalemiin viettämään happamattoman leivän juhlaa toisessa kuussa. Se oli hyvin suuri kokous.	13. Ja paljo kansaa tuli Jerusalemiin kokoon, pitämään happamattoman leivän juhlapäivää, toisena kuukautena, sangen suuri kokous.	30:13 Ja paljo Canssa tuli Jerusalemijn cocon pitämän happamattoman leiwän juhlapäiwä toisna Cuucautena/ sangen suuri cocous.
30:14 Ja he nousivat ja poistivat alttarit Jerusalemista. Myös kaikki suitsutusalttarit he poistivat ja heittivät Kidronin laaksoon.	14. Ja he nousivat ja kukistivat alttarit, jotka olivat Jerusalemissa, ja ottivat kaikki suitsutukset pois ja heittivät Kidronin ojaan,	30:14 JA he nousit ja cukistit Altarit cuin olit Jerusalemis/ ja otit caicki suidzutuxet pois/ ja heitit Kidronin ojaan.
30:15 Sitten he teurastivat pääsiäislampaan toisen kuun neljäntenätoista päivänä. Ja papit ja leeviläiset häpesivät ja pyhittäytyivät ja toivat polttouhreja Herran temppeliin.	15. Ja teurastivat pääsiäisen neljäntenä päivänä toisena kuukautena. Ja papit ja Leviläiset häpesivät, ja pyhittivät itsensä, ja kantoivat polttouhria Herran huoneeseen,	30:15 Ja teurastit Pääsiäisen neljändenätoistakymmendenä päiwänä toisna Cuucautena. Ja Papit ja Lewitat häpeisit ja pyhitit idzens/ ja cannoit polttouhria HERran huoneseen.
30:16 Ja he asettuivat paikoilleen, niinkuin heidän velvollisuutensa oli Jumalan miehen Mooseksen lain mukaan. Papit vihmoivat veren, otettuaan sen leeviläisten käsistä.	16. Ja seisoivat järjestyksesssä niinkuin pitikin, Moseksen Jumalan miehen lain jälkeen. Ja papit priiskottivat Leviläisten kädestä.	30:16 Ja seisoit järjestyxesäns nijncuin pitikin/ Mosexen Jumalan miehen Lain jälkeen. Ja Papit prijscotit weren Lewitain kädest.
30:17 Sillä seurakunnassa oli monta, jotka eivät olleet pyhittäytyneet; niin leeviläiset huolehtivat pääsiäislammasten teurastamisesta kaikille, jotka eivät olleet puhtaita, ja niiden pyhittämisestä Herralle.	17. Sillä monta oli seurakunnassa, jotka ei olleet pyhittäneet itsiänsä; sentähden teurastivat Leviläiset pääsiäisen kaikkein niiden edestä, jotka ei olleet puhtaat, pyhittääksensä heitä Herralle.	30:17 Sillä monda oli seuracunnas/ jotca ei ollet pyhittänet heitäns/ sentähden teurastit Lewitat Pääsiäisen caickein nijden edest/ jotca ei ollet puhtat/ pyhittäxens heitä HERralle.
30:18 Sillä suurin osa kansasta, monet Efraimista ja Manassesta, Isaskarista ja Sebulonista, eivät olleet puhdistautuneet, vaan söivät pääsiäislampaan toisin, kuin kirjoitettu oli. Hiskia oli näet rukoillut heidän puolestaan sanoen: "Herra, joka on hyvä, antakoon anteeksi	18. Sillä paljo kansaa oli, suuri joukko Ephraimista, Manassesta, Isaskarista ja Sebulonista, jotka ei itsiänsä puhdistaneet, vaan söivät pääsiäislampaan, ei niinkuin kirjoitettu on. Mutta Jehiskia rukoili heidän edestänsä ja sanoi: Herra, joka on hyvä, hän olkoon armollinen heille.	30:18 JA paljo Canssa oli Ephraimist/ Manassest/ Isascharist ja Sebulonist/ jotca ei ollet puhtat/ mutta he söit Pääsiäis lamban/ ei nijncuin kirjoitettu on: Sillä Jehiskia rucoili heidän edestäns/ ja sanoi: HERra joca on hywä/ hän on armollinen heille/

30:19 jokaiselle, joka on kiinnittänyt sydämensä Jumalan, Herran, isiensä Jumalan, etsimiseen, vaikka onkin pyhäkköpuhtautta vailla."	19. Kaikille, jotka sydämensä asettivat etsimään Herraa isäinsä Jumalaa, vaikka ei he ole pyhän puhtauden jälkeen.	30:19 Caikille jotca sydämens asettawat edzimän HERra heidän Isäins Jumalata/ waicka ei he ole Pyhän puhtauden jälkeen.
30:20 Ja Herra kuuli Hiskiaa ja säästi kansaa.	20. Ja Herra kuuli Jehiskian rukouksen ja paransi kansan.	30:20 Ja HERra cuuli Jehiskian rucouxen/ ja paransi Canssan.
30:21 Niin israelilaiset, jotka olivat Jerusalemissa, viettivät seitsemän päivää happamattoman leivän juhlaa iloiten suuresti. Ja leeviläiset ja papit ylistivät joka päivä Herraa voimakkailla soittimilla, Herran kunniaksi.	21. Niin Israelin lapset, jotka olivat Jerusalemissa, pitivät happamattoman leivän juhlaa seitsemän päivää suurella ilolla. Ja papit ja Leviläiset kiittivät Herraa joka päivä Herran väkevillä kanteleilla.	30:21 Nijn Israelin lapset pidit/ jotca olit Jerusalemis/ happamattoman leiwän juhla suurella ilolla seidzemen päiwä. Ja Papit ja Lewitat kijtit HERra jocapäiwä/ HERran wäkewillä candeileilla.
30:22 Ja Hiskia puhutteli ystävällisesti kaikkia leeviläisiä, jotka taitavasti suorittivat tehtävänsä Herran kunniaksi. Ja he söivät seitsemän päivää juhlahureja ja uhrasivat yhteysuhreja ja ylistivät Herraa, isiensä Jumalaa.	22. Ja Jehiskia puhui ystävällisesti kaikkein Leviläisten kanssa, joilla oli hyvä ymmärrys Herrasta; ja söivät juhlaa koko seitsemän päivää, ja uhrasivat kiitosuhria, ja kiittivät Herraa isäinsä Jumalaa.	30:22 JA Jehiskia puhui ystävällisest caickein Lewitain cansa/ joilla oli hywä ymmärrys HERrasta/ ja he söit juhla coco seidzemen päiwä/ ja uhrasit kijtosuhria/ ja kijtit HERra heidän Isäins Jumalata.
30:23 Ja koko seurakunta päätti viettää juhlaa vielä toiset seitsemän päivää; ja niin vietettiin ilojuhlaa vielä seitsemän päivää.	23. Ja koko seurakunta mielistyi pitämään vielä toiset seitsemän päivää, ja he pitivät myös ne seitsemän päivää ilolla.	30:23 Ja coco seuracunda mielistyi pitämän wielä toiset seidzemen päiwä/ ja he pidit myös ne seidzemen päiwä ilolla.
30:24 Sillä Hiskia, Juudan kuningas, oli antanut seurakunnalle anniksi tuhat härkää ja seitsemän tuhatta lammasta, ja päämiehet olivat antaneet seurakunnalle anniksi tuhat härkää ja kymmenen tuhatta lammasta. Ja paljon pappeja pyhittäytyi.	24. Sillä Jehiskia Juudan kuningas antoi ylennykseksi kansalle tuhannen mullia ja seitsemäntuhatta lammasta. Ja ylimmäiset antoivat ylennykseksi kansalle tuhannen mullia ja kymmentuhatta lammasta; ja monta pappia pyhitti itsensä.	30:24 Sillä Jehiskia Judan Cuningas andoi ylönnyxexi Canssalle/ tuhannen härkä ja seidzemen tuhatta lammasta. Ja ylimmäiset annoit ylönnyxexi Canssalle tuhannen härkä/ ja kymmenen tuhatta lammasta/ näin monda Pappia pyhitti hänens.
30:25 Niin koko Juudan seurakunta iloitsi ja samoin papit ja leeviläiset ja koko Israelista tullut seurakunta, niin myös muukalaiset, jotka olivat tulleet Israelin maasta tai asuivat Juudassa.	25. Ja koko Juudan seurakunta iloitsi ja papit ja Leviläiset, ja koko seurakunta, joka oli tullut Israelista, niin myös muukalaiset, jotka olivat tulleet Israelin maalta, ja ne kuin asuivat Juudassa.	30:25 Ja coco seuracunda Judas iloidzi ja Papit ja Lewitat/ ja coco seuracunda/ joca oli tullut Israelist/ ja muucalaiset jotca olit tullet Israelin maalda/ ja ne cuin asuit Judas.

30:26 Ja Jerusalemissa oli ilo suuri, sillä Israelin kuninkaan Salomon, Daavidin pojan, ajoista asti ei sellaista ollut tapahtunut Jerusalemissa.	26. Ja silloin oli suuri ilo Jerusalemissa, että Salomon Davidin pojan Israelin kuninkaan ajasta ei ole senkaltaista ollut Jerusalemissa.	30:26 Ja silloin oli suuri ilo Jerusalemissa/ että Salomon Dawidin pojan Israelin Cuningan ajasta/ ei ole sencaltaista ollut Jerusalemissa.
30:27 Ja leeviläiset papit nousivat ja siunasivat kansan; ja heidän äänensä tuli kuulluksi, ja heidän rukouksensa tuli Herran pyhään asumukseen, taivaaseen.	27. Ja papit ja Leviläiset nousivat ja siunasivat kansaa, ja heidän äänensä kuultiin, ja heidän rukouksensa tuli hänen pyhään asumiseensa taivaasen.	30:27 Ja Papit ja Lewitat nousit ja siunaisit Canssan/ ja heidän änenens cuultin/ ja heidän rucouxens tuli hänen pyhän asumiseens taiwaseen.
31 LUKU	31 LUKU	XXXI. Lucu
31:1 Kun kaikki tämä oli päättynyt, lähtivät kaikki saapuvilla olevat israelilaiset Juudan kaupunkeihin ja murskasivat patsaat, hakkasivat maahan asera-karsikot ja kukistivat uhrikukkulat ja alttarit perinpohjin koko Juudassa, Benjaminissa, Efraimissa ja Manassessa. Sitten kaikki israelilaiset palasivat kukin perintömaallensa, kaupunkeihinsa.	1. Kuin nämät kaikki päätetyt olivat, läksivät kaikki Israelilaiset ulos, jotka Juudan kaupungeissa olivat, ja rikkoivat patsaat, ja hakkasivat maahan metsistöt, ja kukistivat korkeudet ja alttarit koko Juudasta, Benjaminista, Ephraimista ja Manassesta, siihenasti että ne peräti hävittivät. Ja Israelin lapset palasivat jokainen omainsa tykö kaupunkeihinsa.	31:1 COsca nämät caicki päätetyt olit/ läxit caicki Israelitat ulos/ jotca Judan Caupungeis olit/ ja ricoit padzat/ ja hackaisit maahan medzistöt/ ja cukistit corkeuxet ja Altarit coco Judast/ BenJaminist/ Ephraimist ja Manassest/ siihenasti että he peräti häwitit heidän. Ja Israelin lapset menit jocainen omains tygö heidän Caupungeihins.
31:2 Ja Hiskia asetti pappien ja leeviläisten osastot, heidän osastojensa mukaan, kunkin hänen papillisen tai leeviläisen palvelustehtävänsä mukaan, polttouhreja ja yhteysuhreja toimitettaessa palvelemaan, kiittämään ja ylistämään Herran leirin porteissa.	2. Mutta Jehiskia asetti papit ja Leviläiset järjestykseensä, kunkin virkansa jälkeen, sekä papit että Leviläiset, polttouhrilla ja kiitosuhrilla, palvelemaan, kiittämään ja kunnioittamaan Herran leirin porteissa.	31:2 MUTta Jehiskia asetti Papit ja Lewitat järjestyxeens/ cungin wircans jälken/ sekä Papit että Lewitat/ polttouhrilla ja kijtosuhrilla/ palweleman/ kijttämän ja cunnioittaman HERran leirein porteis.
31:3 Minkä kuningas antoi omaisuudestaan, se käytettiin polttouhreiksi, aamu- ja ehtoopolttouhreiksi sekä sapatteina, uudenkuun päivinä ja juhlina uhrattaviksi polttouhreiksi, niinkuin on kirjoitettuna Herran laissa.	3. Ja kuningas antoi osan tavarastansa huomeneltain ja ehtona polttouhriksi, ja sabbatin, uuden kuun ja juhlapäivän polttouhriksi, niinkuin kirjoitettu on Herran laissa.	31:3 Ja Cuningas andoi osans tawarastans huomeneltain ja ehtona polttouhrixi/ ja Sabbathin/ uden Cuun ja juhlapäiwän polttouhrixi/ nijncuin kirjoitettu on HERran lais.
31:4 Ja hän käski kansan, Jerusalemin asukasten, antaa papeille ja leeviläisille heidän osuutensa, että nämä pitäisivät kiinni Herran laista.	4. Ja hän sanoi kansalle, joka asui Jerusalemissa, että heidän piti antaman osan papeille ja Leviläisille, että he olisivat vireämmät Herran laissa.	31:4 JA hän sanoi Canssalle cuin asui Jerusalemissa/ että heidän piti andaman osan Papeille ja Lewitaille/ että he olisit wiriämmät HERran lais.

31:5 Kun tämä sana levisi, antoivat israelilaiset runsaat uutiset jyvistä, viinistä, öljystä ja hunajasta ja kaikesta pellon sadosta; he toivat runsaat kymmenykset kaikesta.	5. Ja kuin se sanottu oli, antoivat Israelin lapset paljon uutista jyvistä, viinasta, öljystä, hunajasta ja kaikkinaisesta pellon kasvusta, ja kymmenykset kaikista runsaasti.	31:5 Ja cosca se sanottu oli/ annoit Israelin lapset paljon vtista/ jywistä/ wijnasta/ öljystä/ hunajasta ja caickinaisesta pellon caswosta/ ja he toit heille kymmenexet caikist runsast.
31:6 Ja ne israelilaiset ja Juudan miehet, jotka asuivat Juudan kaupungeissa, toivat hekin kymmenykset raavaista ja pikkukarjasta sekä kymmenykset Herralle, Jumalallensa, pyhitetyistä pyhistä lahjoista, ja panivat ne eri kasoihin.	6. Ja Israelin ja Juudan lapset, jotka Juudan kaupungeissa asuivat, toivat myöskin kymmenykset karjasta ja lampaista ja pyhitetystä, jonka he Herralle Jumalallensa pyhittäneet olivat, ja asettivat eri läjiin.	31:6 Ja Israelin ja Judan lapset/ cuin Judan Caupungeis asuit/ toit kymmenexet carjast ja lambaist ja pyhitetyst/ cuin he HERralle heidän Jumalallens pyhittänet olit/ ja asetit eri läjin.
31:7 Kolmannessa kuussa he alkoivat panna kasoihin, ja seitsemännessä kuussa he sen lopettivat.	7. Kolmantena kuukautena rupesivat he panemaan läjiin, ja seitsemäntenä kuukautena päättivät.	31:7 Colmandena Cuucautena rupeisit he paneman läjin/ ja seidzemendenä Cuucautena päätit.
31:8 Kun Hiskia ja päämiehet tulivat ja näkivät kasat, kiittivät he Herraa ja hänen kansaansa Israelia.	8. Ja kuin Jehiskia tuli ylimmäisten kanssa ja näki läjät, kiittivät he Herraa ja hänen kansaansa Israelia.	31:8 Ja cosca Jehiskia tuli ylimmäisten cansa/ ja näki läjät/ kijtiti he HERra ja hänen Canssans Israeli.
31:9 Ja kun Hiskia kysyi papeilta ja leeviläisiltä näistä kasoista,	9. Ja Jehiskia kysyi papeilta ja Leviläisiltä läjistä.	31:9 Ja Jehiskia kysyi Papeille ja Lewitaille läjistä.
31:10 vastasi hänelle ylimmäinen pappi Asarja, joka oli Saadokin sukua, ja sanoi: "Siitä alkaen, kun ruvettiin tuomaan antia Herran temppeliin, me olemme syöneet ja tulleet ravituiksi, ja kuitenkin on jäänyt paljon tähteeksi; sillä Herra on siunannut kansaansa, ja niin on tämä paljous jäänyt tähteeksi."	10. Ja Asaria, ylimmäinen pappi Zadokin huoneesta, puhui hänelle, sanoen: siitä ajasta, kuin he rupesivat ylennystä tuomaan Herran huoneeseen, olemme me syöneet ja tulleet ravituiksi, ja tässä on vielä paljo tähteinä; sillä Herra on siunannut kansaansa, sentähden on tämä paljous jäänyt.	31:10 Ja Azaria ylimmäinen Pappi Zadochin huonesta/ sanoi hänelle: sijtä ajasta cuin he rupeisit ylönnyst tuoman HERran huoneseen/ olem me syönet ja tullet rawituxi/ ja täsä on wielä paljo tähtenä: sillä HERra on siunannut hänen Canssans/ sentähden on tämä paljous jäänyt.
31:11 Niin Hiskia käski laittaa kammioita Herran temppeliin. Ja kun ne oli laitettu,	11. Niin kuningas käski valmistaa kammiot Herran huoneeseen; ja he valmistivat,	31:11 Nijn Cuningas käski arcut walmista HERran huoneisiin/ ja he walmistit.
31:12 tuotiin niihin tunnollisesti anti, kymmenys ja pyhät lahjat. Ja niiden esimiehenä oli leeviläinen Koonanja, ja hänen veljensä Siimei oli häntä lähinnä.	12. Ja panivat niihin ylennyksen ja kymmenykset, ja sen mikä pyhitetty oli, uskollisesti. Ja Kanania Leviläinen oli asetettu päämieheksi sen päälle ja Simei hänen veljensä toiseksi;	31:12 Ja panit nijhin ylönnyxen kymmenexet/ ja sen cuin pyhitetty oli uscollisest. Ja Chanania Lewita oli asetettu päämiehexi sen päälle/ ja Simei hänen weljens toisexi.

<p>31:13 Ja Jehiel, Asasja, Nahat, Asael, Jerimot, Joosabat, Eliel, Jismakja, Mahat ja Benaja olivat Koonanjan ja hänen veljensä Siimein käskyläisinä kuningas Hiskian ja Asarjan, Jumalan temppelin esimiehen, määräyksestä.</p>	<p>13. Ja Jehiel, Asasia, Nabat, Asahel, Jerimot, Josabad, Eliel, Jismakia, Mahat ja Benaja, asetetut Kananiaalta, ja hänen veljeltänsä Simeiltä, kuningas Jehiskian käskyn jälkeen, ja Asarialta Jumalan huoneen päämieheltä;</p>	<p>31:13 Ja Jehiel/ Asasia/ Nagath/ Asahel/ Jerimoth/ Josabad/ Eliel/ Jesmachia/ Mahath ja Benaja/ asetetut Chananiaalda ja hänen veljeldänsä Simeildä/ Cuningas Jehiskian käskyn jälkeen/ ja Azaria oli Jumalan huoneen päämies.</p>
<p>31:14 Ja leeviläinen Koore, Jimnan poika, joka oli ovenvartijana idän puolella, hoiti Jumalalle annetut vapaaehtoiset lahjat ja Herralle tulevan annin ja korkeasti-pyhäin lahjain suorituksen.</p>	<p>14. Ja Kore Jimnan poika Leviläinen, ovenvartia idän puolella, oli Jumalan vapaaehtoisten lahjain päällä jakamassa niitä, mitkä Herralle annetut olivat ylennykseksi, ja kaikkein pyhimmän päällä.</p>	<p>31:14 Ja Chore Jemnan poica se Lewita/ owen wartia idän puolella/ ja Jumalan wapaehdollisten lahjain päällä jacaman nijtä/ cuin HERralle annettu oli ylönnyxexi/ ja sen caickein pyhimmän päälle.</p>
<p>31:15 Ja hänen johdossaan olivat Eedem, Minjamin, Jeesua, Semaja, Amarja ja Sekanja, joiden oli pappiskaupungeissa tunnollisesti suoritettava osuudet veljillensä, niin pienille kuin suurille, osastoittain,</p>	<p>15. Ja hänen kätensä alla olivat Eden, Miniamin, Jesua, Semaja, Amaria ja Sakania, pappein kaupungeissa: että heidän piti uskollisesti antaman osan veljillensä heidän järjestyksensä jälkeen, pienimmälle niinkuin suurimmallekin;</p>	<p>31:15 Ja hänen kätens alla olit Eden/ Miniamin/ Jesua/ Semaja/ Amaria ja Sachania Pappein Caupungeis. Että heidän piti uscollisest andaman osan weljillens heidän järjestyxens jälkeen/ pienimmälle nijncuin suuremmallekin.</p>
<p>31:16 paitsi sukuuetteloihin merkityille miehenpuolille, kolmivuotiaille ja sitä vanhemmille, kaikille, jotka menivät Herran temppeliin tekemään palvelusta, kunakin päivänä sen päivän palveluksen, hoitamaan tehtäviään, osastoittain.</p>	<p>16. Niin myös niille, jotka luettiin miehenpuolesta, kolmesta ajastajastansa ja sen ylitse, kaikkein niiden seassa, jotka Herran huoneesen menivät, kukin päivänänsä heidän virkansa, vartionsa ja järjestyksensä jälkeen;</p>	<p>31:16 Nijn myös nijlle cuin luettin miehen puolista/ colmest ajastajast ja sen ylidzen/ caickein nijden seas cuin HERran huoneesen menit/ cukin päiwänäns heidän wircans ja heidän wartions/ heidän järjestyxens jälkeen.</p>
<p>31:17 Papit merkittiin sukuuetteloihin perhekunnittain ja leeviläisistä kaksikymmenvuotiaat ja sitä vanhemmat, palvelustehtäviensä mukaan, osastoittain,</p>	<p>17. Niin myös niille, jotka olivat pappein luvussa heidän isäinsä huoneissa, ja Leviläiset kahdestakymmenestä ajastajastansa ja sen ylitse, heidän vartioissansa, heidän järjestyksensä jälkeen;</p>	<p>31:17 Nijn myös nijlle/ jotca olit Pappein lugus heidän Isäins huoneis/ ja Lewitat cahdestkymmenest ajastajast ja sen ylidze/ heidän wartions/ heidän järjestyxens jälkeen.</p>
<p>31:18 nimittäin niin, että sukuuetteloihin merkittiin kaikki heidän pienet lapsensa, vaimonsa, poikansa ja tyttärensä, koko heidän joukkonsa, sillä he hoitivat sitä, mikä pyhää oli, tunnollisesti.</p>	<p>18. Sitte niille, jotka luetut olivat lastensa, vaimoinsa, poikainsa ja tyttärensä seassa, koko seurakunnan seassa; sillä he pyhittivät uskollisesti sen pyhitetyn;</p>	<p>31:18 Sijtte nijlle cuin luetut olit/ lastens/ waimoins/ poicains ja tyttärens seas/ coco seuracunnan seas/ sillä he pyhitit uscollisest sen pyhitetyn.</p>

31:19 Aaronin pojilla, papeilla, jotka asuivat kaupunkiansa laidunmailla, oli joka kaupungissa nimeltä mainitut miehet, joiden oli suoritettava osuudet kaikille miehenpuolille pappien joukossa ja kaikille sukuluetteloihin merkityille leeviläisille.	19. Niin myös papeille Aaronin pojille esikaupunkein kedolla heidän kaupungeissansa, kussakin kaupungissa miehet nimiltänsä nimitetyt, että heidän piti osan antaman kaikille miehenpuolille pappein seassa ja kaikille niille, jotka Leviläisten sekaan luetut olivat.	31:19 Nijn olit myös miehet nimeldäns nimitetyt Papin Aaronin lasten seas/ esicaupungin kedolla caikis Caupungeis/ että heidän piti osan andaman caikille miehenpuolille Pappein seas/ ja caikille nijlle cuin Lewitain secan luetut olit.
31:20 Näin Hiskia teki koko Juudassa; hän teki sitä, mikä oli hyvää, oikeata ja totta Herran, hänen Jumalansa, edessä.	20. Näin teki Jehiskia kaikessa Juudassa; ja hän teki mikä hyvä, oikia ja totuus oli Herran hänen Jumalansa edessä.	31:20 Näin teki Jehiskia caikes Judas/ ja teki cuin hywä/ oikia ja totinen oli HERran hänen Jumalans edes.
31:21 Ja kaiken, mihin hän ryhtyi etsiessään Jumalaansa, koskipa se palvelusta Jumalan temppelissä tai lakia ja käskyjä, sen hän teki kaikesta sydämestänsä, ja hän menestyi.	21. Ja kaikissa teoissansa, jotka hän alkoi Jumalan huoneen palveluksessa, lain ja käskyn jälkeen, etsiäksensä Jumalaansa: sen teki hän kaikesta sydämestänsä, sentähden hän myös menestyi.	31:21 Ja caikis hänen tegoisans cuin hän alcoi Jumalan huonen palweluxes/ lain ja käskyn jälkeen/ edziäxens hänen Jumalatans/ sen teki hän caikest sydämestäns/ sentähden hän myös menestyi.
32 LUKU	32 LUKU	XXXII. Lucu
32:1 Näiden tapausten ja Hiskian vakaan vaelluksen jälkeen tuli Sanherib, Assurin kuningas, ja hyökkäsi Juudaan, piiritti sen varustettuja kaupunkeja ja aikoi valloittaa ne itsellensä.	1. Näiden tekoin ja tämän totuuden jälkeen tuli Sanherib Assurin kuningas ja meni Juudaan, ja sioitti itsensä vahvain kaupunkein eteen, ja ajatteli ne itsellensä voitaaksensa.	32:1 NÄiden tecoin ja totuden jälkeen/ tuli Sanherib Assurin Cuningas/ ja meni Judaan ja sioitti idzens wahwain Caupungitten eteen/ ja ajatteli päästä nijhin.
32:2 Kun Hiskia näki Sanheribin tulevan ja olevan aikeessa sotia Jerusalemia vastaan,	2. Kuin Jehiskia näki Sanheribin tulevan, ja että hänen kasvonsa olivat käännetty sotimaan Jerusalemia vastaan,	32:2 Cosca Jehiskia näki Sanheribin tulewan/ ja että hänen caswons olit käätyt sotiman Jerusalemita watan.
32:3 neuvotteli hän päämiestensä ja urhojensa kanssa tukkiaksensa vesilähteet, jotka olivat kaupungin ulkopuolella; ja he kannattivat häntä siinä.	3. Piti hän neuvoa ylimmäistensä ja väkeväinsä kanssa, tukitaksensa vesilähteet, jotka ulkona kaupungista olivat; ja he auttivat häntä.	32:3 Piti hän neuwo ylimmäistens ja wäkwewittens cansa/ tukitaxens wesilähtet/ jotca ulcona Caupungist olit/ ja he autit händä:
32:4 Niin kokoontui paljon kansaa, ja he tukkivat kaikki lähteet ja puron, joka juoksee sen seudun läpi; sillä he sanoivat: "Miksi Assurin kuninkaat tultuansa löytäisivät vettä viljalta?"	4. Sillä paljo kansaa kokoontui, ja he tukitsivat kaikki lähteet ja vuotavan ojan keskellä maata, ja sanoivat: miksi Assurin kuninkaat tultuansa pitäis paljon vettä löytämän?	32:4 Ja paljo Canssa cocondui/ ja tukidzit caicki lähtet ja wuotawat ojat keskellä maata/ ja sanoit: ei Assurin Cuningat paljo tulduans wettä löydä.

<p>32:5 Ja hän rohkaisi mielensä, rakensi koko revityn osan muuria ja korotti torneja ja teki sen ulkopuolelle toisen muurin, varusti Millon Daavidin kaupungissa ja teetti paljon heittoaseita ja kilpiä.</p>	<p>5. Ja hän vahvisti itsensä ja rakensi kaikki rauvenneet muurit, ja korotti tornin tasalle, ja vielä sitte (rakensi) ulkonaiselle puolelle toisen muurin, ja vahvisti Millon Davidin kaupungissa, ja antoi tehdä paljon aseita ja kilpiä,</p>	<p>32:5 Ja hän wahwisti idzens/ ja rakensi caicki rauwennet muurit/ ja corgotti tornin tasalle/ ja wielä sijtte rakensi ulconaiselle puolelle toisen muurin/ ja wahwisti Millon Dawidin Caupungin/ ja andoi tehdä paljon aseita ja kilwejä.</p>
<p>32:6 Ja hän asetti sotapäälliköitä kansalle ja kokosi heidät luoksensa aukealle kaupungin portin eteen ja puhui ystävällisesti heille ja sanoi:</p>	<p>6. Ja asetti sodanpäämiehet kansan päälle, ja kokosi heitä tykönsä kaupungin portin kadulla, ja puhui sydämellisesti heidän tykönsä ja sanoi:</p>	<p>32:6 Ja asetti sodanpäämiehet Canssan secan. Ja hän cocois heitä tygöns/ sillä lewiällä catulla Caupungin portin ohes/ ja puhui sydämelisest heidän tygöns/ ja sanoi:</p>
<p>32:7 "Olkaa lujat ja rohkeat, älkää peljätkö älkääkä arkailko Assurin kuningasta ja kaikkea joukkoa, joka on hänen kanssansa; sillä se, joka on meidän kanssamme, on suurempi kuin se, joka on hänen kanssansa.</p>	<p>7. Olkaat rohkiat ja hyvässä turvassa, älkäät peljätkö ja älkäät vavahtuko Assurin kuningasta ja kaikkea sitä joukkoa, joka hänen kanssansa on; sillä meidän kanssamme on enempi kuin hänen kanssansa.</p>	<p>32:7 Olcat rohkiat ja hywäs turwas/ älkät peljätkö/ ja älkät wawahtuco Assurin Cuningast/ ja caicke joucko cuin hänen cansans on: sillä meidän cansam on enä cuin hänen cansans.</p>
<p>32:8 Hänen kanssansa on lihan käsivarsi, mutta meidän kanssamme on Herra, meidän Jumalamme, meitä auttamassa ja meidän sotiamme sotimassa." Ja kansa luotti Hiskian, Juudan kuninkaan, sanoihin.</p>	<p>8. Hänen kanssansa on lihallinen käsivarsi, vaan meidän kanssamme on Herra meidän Jumalamme, auttamassa meitä ja sotimassa meidän edestämme. Ja kansa luotti Jehiskian Juudan kuninkaan sanoihin.</p>	<p>32:8 Hänen cansans on lihallinen käsiwarsi/ waan meidän cansam on HERra meidän Jumalam/ auttamas meitä ja sotimas meidän edestäm. Ja Canssa luotti idzens Jehiskian Judan Cuningan sanoin.</p>
<p>32:9 Tämän jälkeen Sanherib, Assurin kuningas, ollessaan itse koko sotavoimansa kanssa Laakiin edustalla, lähetti palvelijoitansa Jerusalemiin Hiskian, Juudan kuninkaan, luo ja kaikkien Jerusalemissa olevien Juudan miesten luo ja käski sanoa:</p>	<p>9. Sitte lähetti Sanherib Assurin kuningas palveliansa Jerusalemiin, (sillä hän oli Lakiksen edessä ja kaikki hänen sotaväkensä hänen kanssansa) Jehiskian Juudan kuninkaan tykö ja koko Juudan tykö, joka Jerusalemissa oli, ja antoi heille sanoa:</p>	<p>32:9 SItte lähetti Sanherib Assurin Cuningas palwelians Jerusalemijn (sillä hän oli Lachixen edes/ ja caicki hänen sotawäkensä hänen cansans) Jehiskian Judan Cuningan tygö/ ja coco Judan tygö joca Jerusalemissa oli/ ja andoi heille sanoa:</p>
<p>32:10 "Näin sanoo Sanherib, Assurin kuningas: Mihin te luotatte, kun jäätte Jerusalemiin saarroksiin?</p>	<p>10. Näin sanoo Sanherib Assurin kuningas: mihinkä te uskallatte, jotka olette piiritetyssä Jerusalemissa?</p>	<p>32:10 Näin sano Sanherib Assurin Cuningas: mihingä te uscallatte/ jotca oletta sijnä pijritetys Jerusalemissa?</p>
<p>32:11 Eikö Hiskia viettele teitä ja saata teitä kuolemaan nälkään ja janoon, kun hän sanoo: Herra, meidän Jumalamme, pelastaa meidät Assurin kuninkaan käsistä?</p>	<p>11. Eikö Jehiskia petä teitä, saattain teitä kuolemaan nälästä ja janosta, ja sanoen: Herra meidän Jumalamme pelastaa meitä Assurin kuninkaan kädestä?</p>	<p>32:11 Jeheskia pettä teidän/ saattain teitä cuoleman näljäst ja janost/ ja sano: HERra meidän Jumalam pelasta meitä Assurin Cuningan kädest.</p>

<p>32:12 Eikö tämä sama Hiskia ole poistanut hänen uhrikukkuloitansa ja alttareitansa ja sanonut Juudalle ja Jerusalemile näin: 'Yhden ainoan alttarin edessä on teidän kumartaen rukoiltava ja sillä uhreja poltettava'?</p>	<p>12. Eikö hän ole se Jehiskia, joka hänen korkeutensa ja alttarinsa on heittänyt pois, ja puhunut Juudalle ja Jerusalemile sanoen: teidän pitää rukoileman yhden alttarin edessä ja sen päällä suitsuttaman?</p>	<p>32:12 Eikö hän ole se Jehiskia joka corkeuxens ja Altarins on heittänyt pois/ ja sanonut Judalle ja Jerusalemile: teidän pitä rucoileman yhden Altarin edes/ ja sen päällä suidzuttaman?</p>
<p>32:13 Ettekö tiedä, mitä minä ja minun isäni olemme tehneet muiden maiden kaikille kansoille? Ovatko näiden maiden kansain jumalat voineet pelastaa maatansa minun käsistäni?</p>	<p>13. Ettekö te tiedä, mitä minä ja isäni tehneet olemme kaikille kansoille maakunnissa? ovatko pakanain jumalat maakunnissa joskus voineet pelastaa maansa minun kädestäni?</p>	<p>32:13 Ettäkö te tiedä mitä minä ja minun Isäni tehnet olemma caikille Canssoille maacunnisa? owatco pacanoitten jumalat maacunnis woinet pelasta maans minun kädestäni?</p>
<p>32:14 Onko kukaan minun isieni tuhoamien kansojen kaikista jumalista voinut pelastaa kansaansa minun käsistäni? Kuinka sitten teidän Jumalanne voisi pelastaa teidät minun käsistäni?</p>	<p>14. Kuka on kaikista pakanain jumalista, jotka isäni kironneet ovat, joka on voinut ottaa ulos kansansa minun kädestäni, että teidän Jumalanne vois ottaa ulos teitä minun kädestäni?</p>	<p>32:14 Cuca on caikista pacanoitten jumalista/ cuin minun Isäni kironnet owat/ joca on pelastanut Canssans minun kädestäni? että teidän Jumalan wois autta teitä minun kädestäni?</p>
<p>32:15 Älkää siis antako Hiskian näin pettää ja vietellä itseänne älkääkä uskoko häntä, sillä ei minkään kansan eikä minkään valtakunnan jumala ole voinut pelastaa kansaansa minun käsistäni tai minun isieni käsistä, saati sitten teidän Jumalanne: ei hän pelasta teitä minun käsistäni."</p>	<p>15. Niin älkääät siis nyt antako Jehiskian vietellä teitä, älkään myös uskottako teitä, ja älkääät te uskoko häntä; sillä jos ei kaikkein pakanain valtakuntain jumalat ole voineet auttaa ulos kansaansa minun kädestäni ja isäni kädestä, paljo vähemmin myös teidän Jumalanne ottaa ulos teitä minun kädestäni.</p>	<p>32:15 Nijn älkät sijs andaco Jehiskian wietellä teitä/ älkän myös uscottaco teitä/ ja älkät te uscoco händä: Sillä jos ei caickein pacanain waldacundain jumalat ole woinet autta Canssans minun ja minun Isäini kädest/ paljo vähemmin ei myös teidän Jumalan auta teitä minun kädestäni?</p>
<p>32:16 Ja hänen palvelijansa puhuivat vielä enemmän Herraa Jumalaa ja hänen palvelijaansa Hiskiaa vastaan.</p>	<p>16. Ja vielä hänen palveliansa puhuivat enemmän Herraa Jumalaa vastaan ja hänen palveliaansa Jehiskiaa vastaan.</p>	<p>32:16 Ja wielä hänen palwelians puhuit enä HERra Jumalata wastan/ ja hänen palweliatans Jehiskiat wastan.</p>
<p>32:17 Hän kirjoitti myös kirjeen herjatakseen Herraa, Israelin Jumalaa, ja puhuakseen häntä vastaan; siinä sanottiin näin: "Niinkuin muiden maiden kansain jumalat eivät ole pelastaneet kansojansa minun käsistäni, niin ei Hiskiankaan Jumala ole pelastava kansaansa minun käsistäni."</p>	<p>17. Hän kirjoitti myös kirjat häväistäksensä Herraa Israelin Jumalaa, ja puhui häntä vastaan ja sanoi: niinkuin maakuntain pakanain jumalat ei ole auttaneet kansaansa minun kädestäni, niin ei pidä Jehiskiankaan Jumalan pelastaman kansaansa minun kädestäni.</p>	<p>32:17 Hän kirjoitti myös kirjoituxen häwäistäxens HERra Israelin Jumalata/ ja puhui händä wastan/ ja sanoi: nijncuin ei pacanoittengan jumalat ole auttanet Canssans minun kädestäni/ nijn ei pidä myös Jehiskian Jumala pelastaman Canssans minun kädestäni.</p>

32:18 Ja Jerusalemin kansalle, jota oli muurilla, he huusivat kovalla äänellä juudankielellä nostaakseen heissä pelon ja kauhun, että saisivat kaupungin valloitetuksi.	18. Ja he huusivat korkialla äänellä Juudan kielellä Jerusalemin kansalle, joka muurin päällä olivat, peljättääksensä ja hämmästyttääksensä heitä, että he olisivat voittaneet kaupungin.	32:18 Ja he huusit korkialla änellä Judan kielellä Canssan tygö/ jotca muurin päällä Jerusalemis olit/ peljättäxens ja hämmästyttäxens heitä/ että he woittaist Caupungin.
32:19 Ja he puhuivat Jerusalemin Jumalasta niinkuin muiden maiden kansain jumalista, jotka ovat ihmiskätten tekoa.	19. Ja he puhuivat Jerusalemin Jumalaa vastaan, niinkuin maan kansain jumalia vastaan, jotka ihmisten käsiteot olivat.	32:19 Ja he puhuit Jerusalemin Jumalata wastian/ nijncuin maan Canssain jumalita wastian/ jotca ihmisten käsitegot olit.
32:20 Mutta kuningas Hiskia ja profeetta Jesaja, Aamoksen poika, rukoilivat tämän tähden ja huusivat taivaan puoleen.	20. Mutta kuningas Jehiskia ja Jesaia propheta Amotsin poika rukoilivat sitä vastaan ja huusivat taivaasen.	32:20 MUTta Cuningas Jehiskia ja Esaia Propheta Amoxen poica/ rucoilit sitä wastian ja huusit taiwaseen.
32:21 Silloin Herra lähetti enkelin, joka tuhosi kaikki sotaurhot, ruhtinaat ja päälliköt Assurin kuninkaan leirissä, niin että hän häpeä kasvoillaan palasi takaisin maahansa. Ja kun hän kerran meni jumalansa temppeliin, kaatoivat hänet siellä miekalla ne, jotka olivat lähteneet hänen omasta ruumiistansa.	21. Ja Herra lähetti enkelin, joka surmasi kaikki väkevät sotajoukosta ja päämiehet ja ylimmäiset Assurin kuninkaan leirissä, niin että hän häpiällä palasi maallensa. Ja kuin hän meni jumalansa huoneesen, tappoivat ne, jotka hänen ruumiistansa tulleet olivat, hänen siellä miekalla.	32:21 Ja HERra lähetti Engelin joca surmais caicki woimalliset sotajoucost/ ja Försttit/ ja ylimmäiset Assurin Cuningan leiris/ nijn että hän häpiällä palais maallens. Ja cosca hän meni jumalans huoneseen tapoit ne hänen siellä miecalla/ cuin hänen ruumistans tullet olit.
32:22 Näin Herra vapahti Hiskian ja Jerusalemin asukkaat Sanheribin, Assurin kuninkaan, käsistä ja kaikkien käsistä, ja hän johdatti heitä joka taholla.	22. Ja niin autti Herra Jehiskiaa ja Jerusalemin kaupungin asuvaisia Sanheribin Assurin kuninkaan kädestä ja kaikkein muiden kädestä, ja varjeli heitä kaikilta, jotka ympäristöllä olivat.	32:22 Ja nijn autti HERra Jehiskiat ja Jerusalemin Caupungin asuwaisia Sanheribin Assurin Cuningan kädest/ ja caickein muiden kädest/ ja warjeli heitä caikilda/ jotca ymbäristöllä olit.
32:23 Ja monet toivat Herralle lahjoja Jerusalemiin ja Hiskialle, Juudan kuninkaalle, kalleuksia; ja hän kohosi sen jälkeen kaikkien kansojen silmissä.	23. Ja moni kantoi Herralle lahjoja Jerusalemiin ja Jehiskialle Juudan kuninkaalle kalliita kaluja; ja niin hän sitte korotettiin kaikkein pakanain edessä.	32:23 Ja moni cannoi HERralle lahjoja Jerusalemiijn/ ja Jehiskialle Judan Cuningalle callita caluja/ ja nijn hän sijtte corgotettin caickein pacanoitten seas.
32:24 Niihin aikoihin Hiskia sairastui ja oli kuolemaisillaan. Niin hän rukoili Herraa, ja hän vastasi hänelle ja antoi hänelle tapahtua ihmeen.	24. Siihen aikaan sairasti Jehiskia kuolemantautia, ja hän rukoili Herraa; ja hän puhui hänelle ja antoi hänelle ihmeen.	32:24 SIihen aican sairasti Jehiskia cuolematautia/ ja hän rucoili HERra/ ja hän lupais hänelle/ ja andoi hänelle ihmen.
32:25 Mutta Hiskia ei palkinnut hyvää hyvällä, vaan hänen sydämensä ylpisty; sentähden hänen ja Juudan ja Jerusalemin osaksi tuli viha.	25. Vaan Jehiskia ei maksanut mitä hänelle annettu oli; sillä hänen sydämensä oli paisunut; sentähden tuli viha hänen päällensä ja Juudan ja Jerusalemin päälle.	32:25 Waan Jehiskia ei maxanut sitä cuin hänelle annettu oli: sillä hänen sydämens oli paisunut/ sentähden tuli wiha hänen/ Judan ja Jerusalemin päälle.

32:26 Mutta kun Hiskia nöyrytyi sydämensä ylpeydestä, hän ja Jerusalemin asukkaat, ei Herran viha kohdannut heitä Hiskian päivinä.	26. Mutta Jehiskia nöyryytti itsensä sydämensä ylpeydestä, hän ja Jerusalemin asuvaset; sentähden ei Herran viha tullut heidän päällensä Jehiskian elinaikana.	32:26 Mutta Jehiskia nöyryytti idzens/ sydämens ylpeydest Jerusalemin asuwaisten cansa/ sentähden ei HERran viha tullut heidän päällens Jehiskian elinaicana.
32:27 Hiskialle tuli ylen paljon rikkautta ja kunniaa; hän hankki itselleen aarekammioita hopeata, kultaa, kalliita kiviä, hajuaineita, kilpiä ja kaikkinaisia kallisarvoisia kaluja varten,	27. Ja Jehiskialla oli rikkautta ja kunniaa sangen paljo; sillä hän teki itsellensä suuret tavarat hopiasta, kullasta ja kalliista kivistä, jaloista yrteistä, kilvistä ja kaikkinaisista kalliista kaluista,	32:27 JA Jehiskialla oli rickautta ja cunniata sangen paljo: sillä hän teki idzellens suuret tawarat hopiast/ cullast ja callist kiwist/ jaloist yrteist/ kilweist ja caickinaisist calleist caluist.
32:28 varastohuoneita jyvä-, viini- ja öljysatoa varten ja talleja kaikenlaisille juhdille ja karjalaumoja tarhoihin.	28. Ja aittoja jyviä, viinaa ja öljyä varten, ja pihatot kaikkinaisille eläimille ja karsinat lampaille,	32:28 Ja aittoja jywiä/ wijna ja öljyä warten/ ja pihatot caickinaisille eläimille/ ja carsinat lambaille.
32:29 Myös rakennutti hän itsellensä kaupungeja ja hankki suuret laumat pikkukarjaa ja raavaskarjaa, sillä Jumala oli antanut hänelle ylen suuren omaisuuden.	29. Ja rakensi itsellensä kaupungeita, ja hänellä oli karjaa, lampaita ja härkiä kyllä; sillä Jumala antoi hänelle sangen paljon rikkautta.	32:29 Ja rakensi idzellens Caupungeita/ ja hänellä oli carja/ lambaita ja härkiä kyllä: sillä Jumala andoi hänelle paljo rickautta.
32:30 Hiskia myös tukki Giihonin veden yläjuoksun ja johti veden alas, länteenpäin, Daavidin kaupunkiin. Ja Hiskia menestyi kaikessa, mitä hän teki.	30. Hän on se Jehiskia, joka tukitsi ylimmäisen vesijuoksun Gihonissa ja johdatti sen alaskäsin länteen päin Davidin kaupunkiin; sillä Jehiskia oli onnellinen kaikissa teoissansa.	32:30 Hän on se Jehiskia/ joca tukidzi ylimmäisen wesijuoxun Gihonis/ ja johdatti alaskäsin länden päin Dawidin Caupungijn: sillä Jehiskia oli onnellinen caikis tegoisans.
32:31 Niinpä Jumala ainoastaan koetellakseen häntä ja tullakseen tuntemaan kaiken, mitä hänen sydämessään oli, jätti hänet Baabelin ruhtinasten lähettiläiden valtaan, jotka olivat lähetetyt hänen luokseen tiedustelemaan ihmettä, joka oli tapahtunut maassa.	31. Mutta kuin Babelin päämiesten lähetyssana oli hänen tykönsä lähetetty, kysymään sitä ihmettä, joka maalla tapahtunut oli, hylkäsi Jumala hänen, kiusataksensa häntä, että kaikki tiedettäisiin, mitä hänen sydämessänsä oli.	32:31 Mutta cosca Babelin Förstein lähetyssana oli hänen tygöns lähetetty/ kysymän sitä ihmettä joca maalla tapahtunut oli/ hyljäis Jumala hänen kiusataxens händä/ että caicki tiettäisin mitä hänen sydämesäns oli.
32:32 Mitä muuta on kerrottavaa Hiskiasta ja hänen hurskaista teoistansa, katso, se on kirjoitettuna profeetta Jesajan, Aamoksen pojan, näyssä, Juudan ja Israelin kuningasten kirjassa.	32. Mitä enempi Jehiskiasta sanomista on ja hänen laupiudestansa: katso, se on kirjoitettu Jesaian prophetan Amotsin pojan näyssä, ja Juudan ja Israelin kuningasten kirjassa.	32:32 Mitä enämbi Jehiskiast sanomist on/ ja hänen laupiudestans/ cadzo/ se on kirjoitettu Esaian Prophetan Amoxen pojan nägys/ Judan ja Israelin Cuningasten kirjas.

32:33 Ja Hiskia meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin siihen, mistä noustaan Daavidin jälkeläisten haudoille. Ja koko Juuda ja Jerusalemin asukkaat osoittivat hänelle kunniaa, kun hän kuoli. Ja hänen poikansa Manasse tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	33. Ja Jehiskia nukkui isäinsä kanssa, ja he hautasivat hänen ylemmä Davidin lasten hautoihin. Ja kaikki Juuda ja Jerusalemin asuwait tekivät hänelle kunniaa hänen kuollessansa. Ja hänen poikansa Manasse tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	32:33 Ja Jehiskia nukkui Isäins cansa/ ja he hautaisit hänen ylemmä Dawidin lasten hautoin. Ja caicki Juda ja Jerusalemin asuwait teit hänelle cunnian hänen cuollesans. Ja hänen poicans Manasse tuli Cuningaxi hänen siaans.
33 LUKU	33 LUKU	XXXIII. Lucu
33:1 Manasse oli kahdentoista vuoden vanha tullessansa kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa viisikymmentä viisi vuotta.	1. Manasse oli kahdentoistakymmenen ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi viisi ajastaikaa kuudettakymmentä Jerusalemissa,	33:1 MAnasse oli cahdentoistakymmenen ajastaikainen tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi wijsi ajastaica cuudettakymmendä Jerusalemis.
33:2 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, niiden kansain kauhistavien tekojen mukaan, jotka Herra oli karkoittanut israelilaisten tieltä.	2. Ja teki paha Herran edessä, pakanain kauhistusten jälkeen, jotka Herra Israelin lasten edestä oli ajanut pois.	33:2 Ja teki paha HERran edes pacanoitten cauhistuxen jälken/ jotca HERra Israelin lasten edest oli ajanut pois.
33:3 Hän rakensi jälleen uhrikukkulat, jotka hänen isänsä Hiskia oli kukistanut, pystytti alttareja baaleille, teki aseroja ja kumarsi ja palveli kaikkea taivaan joukkoa.	3. Ja hän rakensi jälleen korkeudet, jotka hänen isänsä Jehiskia kukistanut oli, ja rakensi Baalille alttareita, ja teki metsistöt, ja kumarsi kaikkea taivaallista sotaväkeä, ja palveli niitä.	33:3 Ja hän palais/ ja rakensi corkeuxet/ jotca hänen Isäns Jehiskia cukistanut oli/ ja rakensi Baalille Altareita/ ja teki medzistöt/ ja cumarsi caickea taiwallista sotawäke/ ja palweli nijtä.
33:4 Hän rakensi alttareja myös Herran temppeliin, josta Herra oli sanonut: "Jerusalemissa on minun nimeni oleva iankaikkisesti."	4. Ja hän rakensi myös alttareita Herran huoneesen, josta Herra sanonut oli: Jerusalemissa pitää minun nimeni oleman ijankaikkisesti.	33:4 Hän rakensi myös Altareita HERran huoneseen/ joista HERra sanonut oli: Jerusalemis on minun nimen ijancaickisest.
33:5 Hän rakensi alttareja kaikelle taivaan joukolle Herran temppelin molempiin esipihoihin.	5. Ja hän rakensi alttareita kaikelle taivaalliselle sotaväelle molempiin Herran huoneen pihoihin.	33:5 Ja hän rakensi Altareita caikelle taiwalliselle sotawäelle/ molembijn HERran huonen cartanoihiin.
33:6 Myös pani hän poikansa kulkemaan tulen läpi Ben-Hinnomin laaksossa, ennusteli merkeistä, harjoitti noituutta ja velhoutta ja hankki itsellensä vainaja- ja tietäjähenkien manaajia; hän teki paljon sitä, mikä on paha Herran silmissä, ja vihoitti hänet.	6. Ja hän käytti poikiansa tulessa Hinnomin poikain laaksossa, ja valitsi itsellensä päivät, ja otti vaarin lintuin lauluista, ja noitui, ja sääsi velhot ja merkkein tulkitsiat, ja teki paljon paha Herran silmäin edessä, kehoittaaksensa häntä vihaan.	33:6 Ja hän käytti poikians tules/ Hinnomin poicain laxos/ ja walidzi hänellens päiwät/ ja otti waarin linduin lauluista/ ja noidui/ ja sääsi welhot ja merckein tulkidziat/ ja teki ylön paljo paha HERran silmäin edes/ kehoittaxens händä wihaan.

<p>33:7 Ja teettämänsä veistetyin kuvapatsaan hän asetti Jumalan temppeliin, josta Jumala oli sanonut Daavidille ja hänen pojallensa Salomolle: "Tähän temppeliin ja Jerusalemiin, jonka minä olen valinnut kaikista Israelin sukukunnista, minä asetan nimeni ikiajoiksi.</p>	<p>7. Hän asetti myös valetuita kuvia, jotka hän tehdä antoi Jumalan huoneesen, josta Jumala oli sanonut Davidille ja hänen pojallensa Salomolle: tähän huoneesen ja Jerusalemiin, jonka minä valinnut olen kaikista Israelin sukukunnista, panen minä minun nimeni ijankaikkisesti.</p>	<p>33:7 Hän asetti myös cuwia ja epäjumalita/ jotca hän Jumalan huoneeseen tehdä andoi/ joista Jumala oli sanonut Dawidille/ ja hänen pojallens Salomolle/ sanoden: tähän huoneeseen Jerusalemis/ cuin minä walinnut olen caikist Israelin sucucunnist/ panen minä minun nimeni ijancaickisest.</p>
<p>33:8 Enkä minä enää kuljeta Israelin jalkoja pois siitä maasta, jonka olen määrännyt teidän isillenne, jos Israel vain tarkoin noudattaa kaikkea, mitä minä olen käsenyt heidän noudattaa, koko lakia ja käskyjä ja oikeuksia, jotka ovat Mooseksen kautta annetut."</p>	<p>8. Enkä enää Israelin lasten jalkoja tästä maasta siirrä, jonka minä teidän isillenne säätänyt olen; jos he muutoin pitävät kaikkia, mitä minä heille Moseksen kautta käsenyt olen kaikessa laissa, ja säädyissä ja oikeuksissa.</p>	<p>33:8 Ja en enä Israelin lasten jalcoja tästä maasta sijrrä/ jonga minä heidän Isillens luwannut olen/ jos he muutoin pitävät caickia nijtä/ cuin minä heille Mosexen cautta käsenyt olen/ caikes Lais/ käskyis ja oikeudes.</p>
<p>33:9 Mutta Manasse eksytti Juudan ja Jerusalemin asukkaat tekemään enemmän paha, kuin olivat tehneet ne kansat, jotka Herra oli hävittänyt israelilaisten tieltä.</p>	<p>9. Mutta Manasse vietteli Juudan ja Jerusalemin asuwaitet tekemään pahemmin kuin pakanat, jotka Herra Israelin lasten edestä hävittänyt oli.</p>	<p>33:9 MUtta Manasse wiettelä Judan ja Jerusalemin asuwaitet/ tekemän pahemmin cuin pacanat/ jotca HERra Israelin lasten edest häwittänyt oli.</p>
<p>33:10 Ja Herra puhui Manasselle ja hänen kansallensa, mutta he eivät kuunnelleet.</p>	<p>10. Ja kuin Herra puhui Manasselle ja hänen kansallensa, eikä he sitä totelleet,</p>	<p>33:10 Ja cosca HERra puhui Manasselle ja hänen Canssallens/ nijn ei he sitä totellet.</p>
<p>33:11 Niin Herra toi Assurin kuninkaan sotapäälliköt heidän kimppuunsa. He ottivat Manassen kiinni koukuilla, kytkivät hänet vaskikahleisiin ja veivät hänet Baabeliin.</p>	<p>11. Niin saatti Herra heidän päällensä Assurin kuninkaan sodanpäämiehet; he ottivat Manassen kiinni orjantappurain seasta, ja sitoivat hänen kaksilla vaskikahleilla ja veivät Babeliin.</p>	<p>33:11 Sentähden saatti HERra heidän päällens Assurin Cuningan sodan Förstit/ he otit Manassen fangixi jalcaraudois/ ja sidoit hänen cahleilla/ ja weit Babelijn.</p>
<p>33:12 Mutta ahdingossa ollessaan hän etsi Herran, Jumalansa, mielisuosiota ja nöyrtyi syvästi isiensä Jumalan edessä.</p>	<p>12. Ja kuin hän oli siinä ahdistuksessa, rukoili hän Herraa Jumalaansa ja nöyryytti itsensä suuresti isäinsä Jumalan edessä.</p>	<p>33:12 Ja cosca hän oli sijnä ahdistuxes/ rucoili hän HERra hänen Jumalatans ja nöyryytti idzens suurest hänen Isäins Jumalan edes.</p>
<p>33:13 Ja kun hän näin rukoili häntä, niin Jumala taipui ja kuuli hänen rukouksensa ja toi hänet takaisin Jerusalemiin, hänen valtakuntaansa. Silloin Manasse tuli tietämään, että Herra on Jumala.</p>	<p>13. Ja rukoili häntä hartaasti; ja hän kuuli laupiaasti hänen hartaan rukouksensa ja johdatti hänen jälleen valtakuntaansa Jerusalemiin. Niin Manasse ymmärsi, että Herra on Jumala.</p>	<p>33:13 Ja rucoili händä hartast/ ja hänen rucouxens cuultin/ ja johdatti hänen jäl lens waldacundaans Jerusalemijn. Nijn Manasse ymmärsi että HERra oli Jumala.</p>

<p>33:14 Sen jälkeen hän rakennutti Daavidin kaupungin ulomman muurin, länteen päin Giihonista, laaksoon, aina Kalaporttiin saakka, niin että se ympäröi Oofelin, ja hän teki siitä hyvin korkean. Ja hän asetti sotapäälliköitä kaikkiin Juudan varustettuihin kaupunkiin.</p>	<p>14. Senjälkeen rakensi hän ulkomaisen muurin Davidin kaupunkiin, lännen puoleen, Gihonin laaksoon, josta Kalaporttiin mennään, ja Ophelin ympäri, ja teki sen sangen korkiaksi, ja asetti sodanpäämiehet kaikkiin Juudan vahvoin kaupunkiin,</p>	<p>33:14 SENjälken rakensi hän ulkomaisen muurin Dawidin Caupungijn/ lännen puoleen/ Gihonin ojaan/ ja custa calaporttijn mennän/ ja Ophelin ymbärins/ ja teki sen sangen corkiaksi/ ja asetti sodanpäämiehet caickijn Judan wahwoin Caupungeihin.</p>
<p>33:15 Ja hän poisti vieraat jumalat ja kuvapatsaan Herran temppelistä sekä kaikki alttarit, jotka hän oli rakennuttanut Herran temppelin vuorelle ja Jerusalemiin, ja heittäi ne kaupungin ulkopuolelle.</p>	<p>15. Ja otti vieraat jumalat ja epäjumalat pois Herran huoneesta, ja kaikki alttarit, jotka hän rakentanut oli Herran huoneen vuorelle ja Jerusalemiin, ja heitti ne kaupungista ulos.</p>	<p>33:15 Ja otti wierat Jumalat ja epäjumalat pois HERran huonest/ ja caikilda Altareilda/ cuin hän rakendanut oli HERran huonen vuorelle Jerusalemis/ ja heitti ne Caupungist ulos.</p>
<p>33:16 Ja hän pani kuntoon Herran alttarin ja uhrasi sillä yhteys- ja kiitosuhreja ja kehoitti Juudaa palvelemaan Herraa, Israelin Jumalaa.</p>	<p>16. Ja uudisti Herran alttarin, ja uhrasi siellä kiitosuhria ja ylistysuhria, ja käski Juudan palwella Herraa Israelin Jumalaa.</p>	<p>33:16 Ja udisti HERran Altarin/ ja uhraisi sillä kijtousuhria ja ylistysuhria HERralle/ ja käski Judan palwella HERra Israelin Jumalata.</p>
<p>33:17 Mutta kansa uhrasi edelleen uhrikukkuloilla, kuitenkin ainoastaan Herralle, Jumalallensa.</p>	<p>17. Mutta kansa uhrasi vielä korkeuksilla, kuitenkin Herralle Jumalallensa.</p>	<p>33:17 Cuitengin uhrais Canssa wielä corceuxilla/ waan HERralle heidän Jumalallens.</p>
<p>33:18 Mitä muuta on kerrottavaa Manassesta, ja kuinka hän rukoili Jumalaansa, ja näkijäin puheista, jotka puhuivat hänelle Herran, Israelin Jumalan, nimessä, katso, se on Israelin kuningasten aikakirjassa.</p>	<p>18. Mitä enempää Manassesta sanomista on, ja hänen rukouksestansa Jumalan tykö, ja näkiäin puheesta, jotka Herran Israelin Jumalan nimeen hänen kanssansa puhuneet olivat: katso, ne ovat (kirjoitetut) Israelin kuningasten teoissa.</p>	<p>33:18 Mitä enämbi Manassest sanomist on/ ja hänen rucouxistans Jumalans tygö/ ja Näkiäin puhest/ cuin HERran Israelin Jumalan nimeen hänen cansans puhunet olit/ cadzo/ ne owat kirjoitetut Israelin Cuningasten tecoin kirjjas.</p>
<p>33:19 Ja hänen rukouksestaan ja kuinka hän tuli kuulluksi, ja kaikista hänen synneistään ja uskottomuudestaan ja niistä paikoista, joihin hän rakennutti uhrikukkuloita ja pystytti asera-karsikoita ja jumalankuvia, ennenkuin hän nöyrtyi, katso, niistä on kirjoitettu Hoosain aikakirjaan.</p>	<p>19. Ja hänen rukouksensa, ja kuinka häntä kuultiin, ja kaikki hänen syntinsä ja väärät tekonsa, ja paikat, joihin hän korkeudet rakensi ja asetti metsistöt ja valetut epäjumalat, ennenkuin hän nöyryytti itsensä: katso, ne ovat kirjoitetut näkiäin teoissa.</p>	<p>33:19 Ja hänen rucouxens/ ja cuinga hän cuultin/ ja caicki hänen syndins ja väärät tecons/ ja paicat joihinga hän corceuxet rakensi/ ja asetti medzistöt ja epäjumalat/ enenncuin hän oli nöyryttänyt idzens/ cadzo/ se on kirjoitettu Näkiäin tegois.</p>
<p>33:20 Ja Manasse meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin linnaansa. Ja hänen poikansa Aamon tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.</p>	<p>20. Ja Manasse nukkui isäinsä kanssa, ja he hautasivat hänen omaan huoneeseensa. Ja hänen poikansa Aamon tuli kuninkaaksi hänen siaansa.</p>	<p>33:20 Ja Manasse nuckui Isäins cansa/ ja he hautiasit hänen hänen huoneseens. Ja hänen poicans Aamon tuli Cuningaxi hänen siaans.</p>

33:21 Aamon oli kahdenkymmenen kahden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kaksi vuotta.	21. Amon oli kahden ajastaikainen kolmattakymmentä tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kaksi ajastaikaa Jerusalemissa,	33:21 AMon oli cahden ajastaikainen colmattakymmendä tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi caxi ajastaica Jerusalemis.
33:22 Hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, niinkuin hänen isänsä Manasse oli tehnyt. Ja Aamon uhrasi kaikille niille jumalankuville, jotka hänen isänsä Manasse oli teettänyt, ja palveli niitä.	22. Ja teki pahaa Herran edessä, niinkuin hänen isänsäkin Manasse tehnyt oli; ja Amon uhrasi kaikille epäjumalille, jotka hänen isänsä Manasse tehnyt oli, ja palveli niitä.	33:22 Ja teki paha HERran edes/ nijn cuin hänen Isäns Manasse tehnyt oli/ ja Amon uhrais caikille epäjumalille/ jotca hänen Isäns Manasse tehnyt oli/ ja palweli nijtä.
33:23 Mutta hän ei nöyrytnyt Herran edessä, niinkuin hänen isänsä Manasse oli nöyrytnyt, vaan hän, Aamon, sälytti päällensä suuren syntivelan.	23. Mutta ei hän nöyryyttänyt itseänsä Herran edessä, niinkuin hänen isänsä Manasse itsensä nöyryyttänyt oli; vaan tämä Amon teki paljon syntiä.	33:23 Mutta ei hän nöyryttänyt idzens HERran edes/ nijncuin hänen Isäns Manasse idzens nöyryttänyt oli: sillä tämä Amon teki paljo syndiä.
33:24 Niin hänen palvelijansa tekivät salaliiton häntä vastaan ja tappoivat hänet hänen linnassansa.	24. Ja hänen palveliansa kapinoivat häntä vastaan ja tappoivat hänen omassa huoneessansa.	33:24 Ja hänen palwelians teit lijton händä wastan/ ja tapoit hänen hänen huonesans.
33:25 Mutta maan kansa surmasi kaikki ne, jotka olivat tehneet salaliiton kuningas Aamonin vastaan; ja maan kansa teki hänen poikansa Joosian kuninkaaksi hänen sijaansa.	25. Niin maan kansa tappoi kaikki ne, jotka olivat liiton tehneet kuningas Amonin vastaan. Ja maan kansa teki hänen poikansa Josian kuninkaaksi hänen sijaansa.	33:25 Nijn maan Canssa tappoi caicki ne/ jotca olit lijton tehnet Cuningas Amonita wastan. Ja maan Canssa teki hänen poicans Josian Cuningaxi hänen siaans.
34 LUKU	34 LUKU	XXXIV. Lucu
34:1 Joosia oli kahdeksan vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kolmekymmentä yksi vuotta.	1. Josia oli kahdeksan ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi yhden vuoden neljättäkymmentä Jerusalemissa,	34:1 JOsia oli cahdexan ajastaikainen tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi yhden vuoden neljättäkymmendä Jerusalemis.
34:2 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, ja vaelsi isänsä Daavidin teitä, poikkeamatta oikealle tai vasemmalle.	2. Ja teki oikein Herran kasvoin edessä, ja vaelsi isänsä Davidin teillä ja ei poikennut oikialle eikä vasemmalle puolelle.	34:2 Ja teki oikein HERran caswon edes/ ja waelsi Isäns Dawidin teillä/ ja ei poikennut oikialle eikä wasemalle puolelle.
34:3 Kahdeksantena hallitusvuotenaan, ollessansa vielä nuorukainen, hän alkoi etsiä isänsä Daavidin Jumalaa; ja kahdentenatoista vuotena hän alkoi puhdistaa Juudaa ja Jerusalemia uhrikukkuloista ja asera-karsikoista sekä veistetyistä ja valetuista jumalankuvista.	3. Mutta kahdeksantena valtakuntansa vuonna, vielä nuorukaisena ollessansa rupesi hän etsimään isänsä Davidin Jumalaa, ja toisena vuonna toistakymmentä rupesi hän puhdistamaan Juudaa ja Jerusalemia korkeuksista ja metsistöistä, ja epäjumalista ja valetuista kuvista.	34:3 Mutta cahdexandena hänen waldacundans vuonna/ wielä nuorucaisna ollesans/ rupeis hän edzimän Isäns Dawidin Jumalata/ ja toisna vuonna toistakymmendä rupeis hän puhdistaman Judat ja Jerusalemit corkeuxista/ ja medzistöistä/ ja epäjumalista/ ja waletuista cuwista.

<p>34:4 Baalin alttarit kukistettiin hänen läsnäollessaan, ja niiden yli kohoavat auringonpatsaat hän hakkasi maahan, ja asera-karsikot sekä veistetyt ja valetut jumalankuvat hän murskasi ja rouhensi ja sirotteli niiden haudoille, jotka olivat niille uhranneet.</p>	<p>4. Ja he kukistivat hänen edesssänsä Baalin alttarit, ja hän rikkoi kuvat jotka niiden päällä olivat; hän hakkasi myös metsistöt pois, ja löi epäjumalat ja valetut kuvat murskaksi, ja hajoitti niiden haudoille, jotka niille uhranneet olivat,</p>	<p>34:4 Ja andoi cukista Baalin Altarit/ ja rikkoi cuwat cuin nijden päällä olit/ ja hän hakkais medzistöt pois/ ja löi epäjumalat murscaxi/ ja hajoitti heidän hautains päälle jotca nijlle uhrannet olit.</p>
<p>34:5 Ja pappien luut hän poltti heidän alttareillaan. Niin hän puhdisti Juudan ja Jerusalemin.</p>	<p>5. Ja poltti pappein luut heidän alttarinsa päällä; ja niin puhdisti hän Juudan ja Jerusalemin;</p>	<p>34:5 Ja poltti Pappein luut Altarilla/ ja nijn puhdisti hän Judan ja Jerusalemin.</p>
<p>34:6 Manassen, Efraimin ja Simeonin kaupungeissa aina Naftaliin asti, yltympäri, hän heidän miekoillaan</p>	<p>6. Niin myös Manassen, Ephraimin ja Simeonin kaupungeissa, hamaan Naphtaliin asti, heidän korvessansa ympäristöltä.</p>	<p>34:6 Nijn myös Manassen/ Ephraimin ja Simeonin Caupungeis/ haman Nephtalin asti/ heidän corwesans/ ymbäristöldä.</p>
<p>34:7 kukisti alttarit, löi palasiksi ja rouhensi asera-karsikot ja jumalankuvat, ja hän hakkasi maahan kaikki auringonpatsaat koko Israelin maasta. Sitten hän palasi Jerusalemiin.</p>	<p>7. Ja sitte kuin hän oli kukistanut alttarit, metsistöt ja epäjumalat murskaksi musertanut, ja oli kaikki kuvat koko Israelin maalla maahan hakannut, palasi hän Jerusalemiin.</p>	<p>34:7 Ja sijttecuin hän oli cukistanut Altarit/ medzistöt ja epäjumalat musertanut/ ja oli caicki cuwat coco Israelin maalla maahan hacannut/ palais hän Jerusalemijn.</p>
<p>34:8 Kahdeksantenatoista hallitusvuotenaan, puhdistessaan maata ja temppeliä, hän lähetti Saafanin, Asaljan pojan, kaupungin päällikön Maasejan ja kansleri Jooahin, Jooahaan pojan, korjaamaan Herran, hänen Jumalansa, temppeliä.</p>	<p>8. Mutta valtakuntansa kahdeksantena vuonna toistakymmentä, sittekuin hän maakunnan ja huoneen puhdistanut oli, lähetti hän Saphanin Atsalian pojan, ja Maejesan kaupungin päämiehen, ja Joan Joahaksen pojan, kanslerin, parantamaan Herran Jumalansa huonetta.</p>	<p>34:8 MUTta cahdexandenatoistakymmendenä hänen waldacundans vuonna/ sijttecuin hän maacunnan ja huonen puhdistanut oli/ lähetti hän Saphan Asaian pojan/ ja Maesejan Caupungin Päämiehen/ ja Joahn Joahaxen pojan Cantzelerin/ parandaman HERran hänen Jumalans huonetta.</p>
<p>34:9 Ja he tulivat ylimmäisen papin Hilikian luo ja jättivät Jumalan temppeliin tuodut rahat, joita leeviläiset, ovenvartijat, olivat koonneet Manassesta, Efraimista ja koko muusta Israelista ja koko Juudasta, Benjaminista ja Jerusalemin asukkailta.</p>	<p>9. Niin he tulivat Hilikian ylimmäisen papin tykö ja antoivat hänelle rahan, joka Jumalan huoneeseen viety oli, jonka ovenvartiat Leviläiset koonneet olivat Manassesta, Ephraimista, ja kaikilta jääneiltä Israelista ja kaikelta Juudalta ja Benjaminilta, ja Jerusalemin asuvaisilta.</p>	<p>34:9 Nijn he tulit Hilikian ylimmäisen Papin tygö/ ja annoit hänelle rahan/ jotca Jumalan huoneseen wiedyt olit/ jotca owenwartiat Lewitat coonnet olit Manassest/ Ephraimist/ ja caikilda jääneildä Israelist/ ja caikelda Judalda ja BenJaminilda/ ja Jerusalemin asuwaisilda.</p>

34:10 He antoivat ne työnteettäjille, jotka oli pantu valvomaan töitä Herran temppelissä, ja nämä maksoivat niillä työmiehet, jotka työskentelivät Herran temppelissä, laittoivat ja korjasivat temppeliä;	10. Ja niin he antoivat sen Herran huoneen teettäjille; ne taas antoivat niille, jotka Herran huoneessa työtä tekivät huoneen rakentamisessa ja parantamisessa;	34:10 Ja nijn he annoit ne HERran huonen teettäille/ ne taas annoit nijlle jotca HERran huones työtä teit huonen rakendamises ja parandamises.
34:11 niistä annettiin myös puusepille ja rakentajille, että nämä ostaisivat hakattuja kiviä ja puutavaraa kiinnitysparruiksi ja kattohirsiksi niihin rakennuksiin, jotka Juudan kuninkaat olivat turmelleet.	11. Ne sitte antoivat sen sepille ja rakentajille, ostaa hakattuita kiviä ja puita liitteiksi, kaariksi ja maloiksi huoneisiin, jotka Juudan kuninkaat olivat hävittäneet.	34:11 Ne sijtte annoit sen sepille ja rakendaille/ osta hacatuita kiwiä ja silitettyjä puita caarixi ja malgoixi huoneseen/ jonga Judan Cuningat olit hävittänet.
34:12 Nämä miehet toimivat siinä työssä luottamusmiehinä. Ja leeviläiset Jahat ja Obadja, Merarin jälkeläiset, ja Sakarja ja Mesullam, Kehatin jälkeläiset, oli pantu valvomaan ja johtamaan heitä, ja myös kaikki leeviläiset, jotka ymmärsivät soittimia.	12. Ja miehet tekivät työtä uskollisesti. Ja heidän ylitsensä asetettiin Jahat ja Obadia Leviläiset Merarin lapsista, Sakaria ja Mesullam Kahatilaisten lapsista, työtä kiiruhtamaan. Ja jokainen Leviläinen taisi soittaa kanteletta.	34:12 Ja miehet teit työtä uscollisest. Ja heidän päällens asetettin Jahath ja Obadia Lewitat Merarin lapsist/ Sacharia ja Mesullam Kahathiterin lapsist/ työtä kijruttaman.
34:13 He myöskin valvoivat taakankantajia ja johtivat kaikkia työmiehiä eri töissä. Leeviläisiä oli kirjureina, virkamiehinä ja ovenvartijoina.	13. Kantajain ja kaikkinaisen työn teettäjain päällä kaikissa viroissa olivat Leviläisistä kirjoittajat, esimiehet ja ovenvartiat.	34:13 Ja jocainen Lewita taisi soitta candeletta. Candaitten ja caickinaisen työn teettäitten päällä/ caikis wirgois olit Lewitaist/ kirjoittajat/ esimiehet ja owenwartiat.
34:14 Kun he olivat viemässä ulos Herran temppeliin tuotuja rahoja, löysi pappi Hilkia Herran lain kirjan, joka oli annettu Mooseksen kautta.	14. Ja kuin he ottivat rahan ulos, joka Herran huoneesen pantu oli, löysi Hilkia Herran lakikirjan, joka Moseksen kautta annettu oli.	34:14 JA cosca he otit rahan ulos/ cuin HERran huoneseen pandu oli/ löysi Hilkia HERran Lakikirjan/ joca Mosexen cautta annettu oli.
34:15 Ja Hilkia lausui ja sanoi kirjuri Saafanille: "Minä löysin Herran temppelistä lain kirjan." Ja Hilkia antoi kirjan Saafanille.	15. Ja Hilkia vastasi ja sanoi Saphanille kirjoittajalle: minä löysin lakikirjan Herran huoneesta; ja Hilkia antoi kirjan Saphanille.	34:15 Ja Hilkia wastais ja sanoi Saphanille kirjoittajalle: minä olen löytänyt Lakikirjan HERran huonest. Ja Hilkia andoi kirjan Saphanille.
34:16 Saafan vei kirjan kuninkaalle ja teki lisäksi kuninkaalle selon asiasta, sanoen: "Kaikki, mitä annettiin palvelijaisi tehtäväksi, he ovat tehneet:	16. Niin Saphan vei kirjan kuninkaalle, ilmoitti kuninkaalle asian ja sanoi: kaikki mitä palvelias käsiin annettu on, sen he tekevät.	34:16 Nijn Saphan wei kirjan Cuningalle/ puhui ja sanoi: caicki cuin palwelioittes käsijn annettu on/ sen he tekewät.

34:17 he ovat ottaneet esille rahat, jotka olivat Herran temppelissä, ja antaneet ne työnvalvojille ja työntekijöille."	17. Ja he kokosivat rahan, joka Herran huoneesta löydetty oli, ja antoivat sen teettäjille ja tekijöille.	34:17 Ja he cooisit rahan/ joca HERran huonesta löytyy oli/ ja annoit teettäille ja tekiöille.
34:18 Ja kirjuri Saafan kertoi kuninkaalle sanoen: "Pappi Hilkea antoi minulle erään kirjan." Ja Saafan luki siitä kuninkaalle.	18. Niin Saphan kirjoittaja ilmoitti kuninkaalle, sanoen: pappi Hilkea antoi minulle yhden kirjan; ja Saphan luki siitä kuninkaan edessä.	34:18 Nijn Saphan kirjoittaja sanoi Cuningalle: Hilkea Pappi andoi minulle yhden kirjan. Ja Saphan luki sijtä Cuningan edes.
34:19 Kun kuningas kuuli lain sanat, repäisi hän vaatteensa.	19. Ja kuin kuningas kuuli lain sanat, repäisi hän vaatteensa.	34:19 JA cosca Cuningas cuuli lain sanat/ rewäis hän waattens.
34:20 Ja kuningas käski Hilkeaa, Ahikamia, Saafanin poikaa, Abdonia, Miikan poikaa, kirjuri Saafania ja Asajaa, kuninkaan palvelijaa, sanoen:	20. Niin kuningas käski Hilkean ja Ahikamin Saphanin pojan, ja Abdonin Miikan pojan, ja Saphanin kirjoittajan, ja Asajan kuninkaan palvelian ja sanoi:	34:20 Nijn Cuningas käski Hilkean ja Ahikan Saphanin pojan/ ja Abdonin Michan pojan/ ja Saphanin kirjoittajan/ ja Asatan Cuningan palwelian/ ja sanoi:
34:21 "Menkää ja kysykää minun puolestani ja niiden puolesta, joita on jäljellä Israelista ja Juudasta, neuvoa Herralta tästä löydetyistä kirjasta. Sillä suuri on Herran viha, joka on vuodatettu meidän ylitsemme, sentähden että meidän isämme eivät ole noudattaneet Herran sanaa eivätkä tehneet mitään kaikesta siitä, mikä on kirjoitettuna tässä kirjassa."	21. Menkää ja kysykää Herralta minun edestäni ja niiden edestä, jotka vielä jääneet ovat Israelissa ja Juudassa, kirjan sanoista, joka löydetty on; sillä Herran viha on hirvittävä, joka meihin on syttynyt, ettei isämme ole pitäneet Herran sanaa ja tehneet niinkuin tässä kirjassa kirjoitettu on.	34:21 Mengät ja kysykät HERralle minun edestäni/ ja nijden cuin wielä jäänet owat Israelis ja Judas/ kirjan sanoista/ joca löytyy on: sillä HERran wiha on hirvittävä joca meihin on syttynyt/ ettei meidän Isäm ole pitänet HERran sana/ ja tehnet nijncuin täsä kirjas kirjoitettu on.
34:22 Niin Hilkea ynnä ne muut, jotka kuningas määräsi, menivät naisprofeetta Huldin tykö, joka oli vaatevarastonhoitajan Sallumin, Tokhatin pojan, Hasran pojanpojan, vaimo ja asui Jerusalemissa, toisessa kaupunginosassa. Ja he puhuivat hänelle, niinkuin edellä mainittiin.	22. Niin Hilkea meni niiden kanssa, jotka kuninkaalta lähetetyt olivat, prophetissan Huldin, Sallumin Takehatin pojan, Hasran pojanpojan, vaatteen kätkiän emännän tykö, joka asui toisella puolella Jerusalemissa, ja puhuivat sitä hänelle.	34:22 NIin Hilkea meni nijden cansa/ jotca Cuningalda lähetetyt olit/ Prophetissan Huldin Sallumin Takehatin Hasran pojanpojan vaatteen kätkiän emännän tygö/ joca asui toisella puolella Jerusalemissa/ ja puhui sencaltaisia hänen cansans.
34:23 Niin hän sanoi heille: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Sanokaa sille miehelle, joka lähetti teidät minun tyköni:	23. Ja hän sanoi heille: näin sanoo Herra Israelin Jumala: sanokaat sille miehelle, joka teidät minun tyköni lähettänyt on:	34:23 Ja hän sanoi heille: näitä sano HERra Israelin Jumala: sanocat sille miehelle/ joca teidän minun tygöni lähettänyt on:

<p>34:24 'Näin sanoo Herra: Katso, minä annan onnettomuuden kohdata tätä paikkaa ja sen asukkaita, kaikkien kirousten, jotka on kirjoitettu siihen kirjaan, jota on luettu Juudan kuninkaalle,</p>	<p>24. Näin sanoo Herra: katso, minä saatan onnettomuuden tämän paikan päälle ja sen asuvaisten päälle, ja kaikki kiroukset, jotka siinä kirjassa kirjoitetut ovat, joka Juudan kuninkaan edessä luettiin;</p>	<p>34:24 Näin sano HERra: cadzo/ minä saatan onnettomuden tämän paican ja hänen asuwaistens päälle/ ja caicki kiroukset/ jotca sijnä kirjas kirjoitetut owat/ joca Judan Cuningan edes luettin.</p>
<p>34:25 koska he ovat hyljänneet minut ja polttaneet uhreja muille jumalille ja vihoittaneet minut kaikilla kättensä teoilla; sillä minun vihani on vuodatettu tämän paikan yli, eikä se ole sammuva.</p>	<p>25. Että he ovat hyljänneet minun ja suitsuttaneet vieraille jumalille, vihoittaaksensa minua kaikilla kättensä töillä, ja minun vihani syttyy tämän paikan päälle ja ei pidä sammutettaman.</p>	<p>34:25 Että he owat hyljännet minun ja suidzuttanet wieraille jumalille/ wihoittaxens minua caikilla heidän kättens töillä/ ja minun wihan sytty tämän paican päälle/ ja ei pidä sammutettaman.</p>
<p>34:26 Mutta Juudan kuninkaalle, joka on lähettänyt teidät kysymään neuvoa Herralta, sanokaa näin: Näin sanoo Herra, Israelin Jumala, niistä sanoista, jotka sinä olet kuullut:</p>	<p>26. Ja teidän pitää näin sanoman Juudan kuninkaalle, joka teidät lähettänyt on kysymään Herralta: näin sanoo Herra Israelin Jumala: näistä sanoista, jotka sinä kuulit:</p>	<p>34:26 Ja teidän pitä sanoman Judan Cuningalle/ joca teidän lähettänyt on kysymän HERralle: näitä sano HERra Israelin Jumala/ näistä sanoista jotcas cuulit.</p>
<p>34:27 Koska sydämesi on pehminnyt ja sinä olet nöyrytynyt Jumalan edessä, kuullessasi, mitä hän on puhunut tätä paikkaa ja sen asukkaita vastaan, koska sinä olet nöyrytynyt minun edessäni ja reväissyt vaatteesi ja itkenyt minun edessäni, niin minä myös olen kuullut sinua, sanoo Herra.</p>	<p>27. Että sinun sydämes on pehmentynyt ja sinä olet sinus nöyryyttänyt Jumalan edessä, koskas hänen sanansa kuulit tätä paikkaa vastaan ja sen asuvaisia vastaan, ja olet itses nöyryyttänyt minun edessäni, repinyt vaattees ja itkenyt minun edessäni, niin minä myös olen sinua kuullut, sanoo Herra.</p>	<p>34:27 Että sinun sydämes on pehminnyt/ ja sinä olet sinus nöyryttänyt Jumalan edes/ coscas hänen sanans cuulit tätä paicka ja sen asuwaisia wastan/ ja olet idzes nöyryttänyt minun edesäni/ repinyt waattes/ ja itkenyt minun edesäni/ nijn minä myös olen sinua cuullut/ sano HERra.</p>
<p>34:28 Katso, minä korjaan sinut isiesi tykö, ja sinä saat rauhassa siirtyä hautaasi, ja sinun silmäsi pääsevät näkemästä kaikkea onnettomuutta, minkä minä annan kohdata tätä paikkaa ja sen asukkaita." Ja he toivat kuninkaalle tämän vastauksen.</p>	<p>28. Katso, minä kokoon sinun isäis tykö, että kootaan hautaas rauhassa, ettei sinun silmäs pidä näkemän kaikkea sitä onnettomuutta, jonka minä tämän paikan päälle ja sen asuvaisten päälle saatan. Ja he sanoivat sen kuninkaalle jälleen.</p>	<p>34:28 Cadzo/ minä cocon sinun sinun Isäis tygö/ että cootan sinun hautaas rauhas/ ettei sinun silmäs näe caicke tätä onnettomutta/ cuin minä tämän paican ja hänen asuwaistens päälle saatan. Ja he sanoit sen Cuningalle.</p>
<p>34:29 Niin kuningas lähetti kokoamaan luoksensa kaikki Juudan ja Jerusalemin vanhimmat.</p>	<p>29. Niin kuningas lähetti ja kokosi kaikki vanhimmat Juudasta ja Jerusalemista.</p>	<p>34:29 NIin Cuningas lähetti ja cocois caicki wanhimmat Judast ja Jerusalemist.</p>

34:30 Ja kuningas meni Herran temppeliin, hän ja kaikki Juudan miehet ja Jerusalemin asukkaat, myöskin papit ja leeviläiset, kaikki kansa suurimmasta pienimpään asti, ja hän luki heidän kuultensa kaikki Herran temppelistä löydetyn liitonkirjan sanat.	30. Ja kuningas meni ylös Herran huoneesen, ja kaikki Juudan miehet ja Jerusalemin asuwaitset, ja papit ja Leviläiset, ja kaikki kansa, sekä suuret että pienet; ja luettiin heidän korvainsa kuullen kaikki liitonkirjan sanat, joka oli löydetty Herran huoneesta.	34:30 Ja Cuningas meni HERran huoneeseen/ ja caicki Judan miehet ja Jerusalemin asuwaitset/ ja Papit/ ja Lewitat/ ja caicki Canssa sekä suuret että pienet/ ja caicki lijton kirjan sanat/ joca oli löytty HERran huonest/ luettin heidän corwains cuulden.
34:31 Ja kuningas asettui paikallensa ja teki Herran edessä liiton, että heidän tuli seurata Herra, noudattaa hänen käskyjensä, todistuksiansa ja säädöksiänsä kaikesta sydämestään ja kaikesta sielustansa ja täyttää liiton sanat, jotka ovat kirjoitetut siihen kirjaan.	31. Niin kuningas seiso i siallansa ja teki liiton Herran edessä, että heidän piti vaeltaman Herran jälkeen ja pitämän hänen käskynsä, todistuksensa ja säätynsä kaikesta sydämestänsä ja kaikesta sielustansa, ja tekemän kaikkein liiton sanain jälkeen, kuin ovat kirjoitetut tässä kirjassa.	34:31 Nijn Cuningas meni siallens/ ja teki lijton HERran edes/ että heidän piti waeldaman HERran jälken/ ja pitämän hänen käskyns/ todistuxens ja oikeudens caikesta sydämestäns/ ja caikesta sielustans/ ja tekemän caickein lijton sanain jälken/ cuin owat kirjoitetut sijnä kirjas.
34:32 Ja hän otti siihen liittoon kaikki, jotka olivat Jerusalemissa ja Benjaminissa. Ja Jerusalemin asukkaat tekivät, niinkuin Jumalan, heidän isiensä Jumalan, liitto vaati.	32. Ja hän antoi seisoa kaikki, jotka olivat Jerusalemissa ja Benjaminissa. Ja Jerusalemin asuwaitset tekivät Jumalan, isäinsä Jumalan liiton jälkeen.	34:32 Ja caicki cuin olit Jerusalemis ja BenJaminis/ andoi hän seisoa. Ja Jerusalemin asuwaitset teit HERran heidän Isäns Jumalan lijton perän.
34:33 Ja Joosia poisti kaikki kauhistukset israelilaisten kaikista maakunnista ja vaati jokaista, joka Israelissa oli, palvelemaan Herra, heidän Jumalaansa. Niin kauan kuin hän eli, he eivät luopuneet pois Herrasta, isiensä Jumalasta.	33. Ja Josia otti kaikki kauhistukset pois kaikesta maasta, joka Israelin lasten oma oli, ja vaati kaikkia, jotka Israelista löydettiin, palvelemaan Herra Jumalaansa; kaikkena hänen elinaikanansa ei he luopuneet Herrasta isäinsä Jumalasta.	34:33 Ja Josia otti caicki cauhistuxet caikesta maasta pois/ cuin Israelin lasten oma oli/ ja waati caickia cuin Israelist löyttin/ palweleman HERra heidän Jumalatans. Ja ei he luopunet HERrast heidän Isäins Jumalast/ nijncauwan cuin Josia eli.
35 LUKU	35 LUKU	XXXV. Lucu
35:1 Sitten Joosia vietti Jerusalemissa pääsiäistä Herran kunniaksi. Pääsiäislammas teurastettiin ensimmäisen kuun neljäntenätoista päivänä.	1. Ja Josia piti Jerusalemissa pääsiäistä Herralle ja he teurastivat pääsiäisen neljäntenä päivänä toistakymmentä, ensimmäisellä kuulla.	35:1 JA Josia piti Pääsiäistä HERralle Jerusalemis/ ja teurasti Pääsiäisen neljändenätoistakymmendenä päiwänä ensimmäisellä Cuulla.
35:2 Hän asetti papit heidän palvelustehtäviinsä ja rohkaisi heitä palvelemaan Herran temppelissä.	2. Ja hän asetti papit vartioihinsa ja vahvisti heitä virkaansa Herran huoneessa.	35:2 Ja asetti Papit wartioons/ ja wahwisti heitä wircaans HERran huones.

<p>35:3 Ja hän sanoi leeviläisille, jotka opettivat kaikkea Israelia ja jotka olivat pyhitetyt Herralle: "Pankaa pyhä arkki temppeliin, jonka Salomo, Daavidin poika, Israelin kuningas, on rakentanut; ei teidän enää tarvitse kantaa sitä olallanne. Palvelkaa nyt Herraa, Jumalaanne, ja hänen kansaansa Israelia.</p>	<p>3. Ja hän sanoi Leviläisille, jotka koko Israelia opettivat ja Herran pyhitetyt olivat: pankaat pyhä arkki huoneeseen, jonka Salomo Davidin poika Israelin kuningas on rakentaa antanut, ja ei teidän pidä sitä kantaman teidän olallanne. Niin palvelkaat nyt Herraa teidän Jumalaanne ja hänen kansaansa Israelia.</p>	<p>35:3 Ja hän sanoi Lewitaille/ jotca coco Israeli opetit/ ja HERralle pyhitetyt olit: pangat se pyhä Arcki huoneseen/ jonga Salomo Dawidin poica Israelin Cuningas on raketa andanut/ ja ei teidän pidä sitä candaman teidän olgillan. Nijn palwelcat nyt HERra teidän Jumalatan/ ja hänen Canssans Israeli.</p>
<p>35:4 Valmistautukaa perhekunnittain, osastojenne mukaan, Daavidin, Israelin kuninkaan, määräyksen ja hänen poikansa Salomon käskykirjan mukaan,</p>	<p>4. Ja valmistakaat teitänne isäinne huoneen järjestyksen jälkeen, niinkuin se on kirjoitettu Davidilta Israelin kuninkaalta, ja niinkuin se on kirjoitettu hänen pojaltansa Salomolta.</p>	<p>35:4 Ja walmistacat teitän teidän Isäin huonen järjestyxen jälken/ nijncuin se on kirjoitettu Dawidilda Israelin Cuningalda/ ja hänen pojaldans Salomolda.</p>
<p>35:5 ja asettukaa pyhäkköön veljienne, rahvaan, perhekuntaryhmien mukaan, niin että jokaista ryhmää kohden on yksi leeviläisten perhekuntaosasto.</p>	<p>5. Ja seisokaat pyhässä, isäin huoneen järjestyksen jälkeen, teidän veljeinne seassa, jotka ovat kansasta syntyneet, ja Leviläisten isäin huoneen järjestyksen jälkeen.</p>	<p>35:5 Ja seisocat Pyhäs Isäin huonen asettuxen jälken/ teidän weljein seas/ jotca owat Canssasta syndynet. Ja Lewitain Isäin huonen asetuxen jälken.</p>
<p>35:6 Niin teurastakaa pääsiäislammas ja pyhittäytykää ja valmistakaa se veljillenne, tehdäkseenne Herran sanan mukaan, joka on puhuttu Mooseksen kautta."</p>	<p>6. Teurastakaat pääsiäinen ja pyhittäkää teitänne, valmistakaat myös veljenne, tekemään Herran sanan jälkeen Moseksen kautta.</p>	<p>35:6 Teurastacat Pääsiäinen ja pyhittäkät teitän/ asettacat myös teidän weljen tekemän HERran sanan jälken Mosexen cautta.</p>
<p>35:7 Ja Joosia antoi rahvaalle anniksi pikkukarjaa, karitsoita ja vohlia, kolmekymmentä tuhatta luvultaan, kaikki pääsiäisuhreiksi kaikille saapuvilla oleville, ja kolmetuhatta raavasta, kaikki nämä kuninkaan omaisuutta.</p>	<p>7. Ja Josia antoi ylennysuhriksi yhteisen kansan edestä karitsoita ja vohlia, (kaikki pääsiäiseksi niille, jotka läsnä olivat,) kolmekymmentä tuhatta, niin myös kolmetuhatta härkää. Ja nämät olivat kuninkaan hyvydestä.</p>	<p>35:7 JA Josia andoi ylönnyshrixi yhteisen Canssan edestä caridzoita ja wohlia (caicki Pääsiäisexi nijlle cuin läsnä olit) colmekymmendä tuhatta/ ja colme tuhatta härkä. Ja nämät caicki olit Cuningan hywydest.</p>
<p>35:8 Ja hänen päämiehensä antoivat vapaaehtoisesti annin kansalle, papeille ja leeviläisille. Hilkia, Sakarja ja Jehiel, Jumalan temppelin esimiehet, antoivat papeille pääsiäisuhreiksi kaksituhatta kuusisataa karitsaa, niin myös kolmesataa raavasta.</p>	<p>8. Ja hänen päämiehensä antoivat myös mielellänsä kansan edestä ylennykseksi papeille ja Leviläisille, (jotka olivat: Hilkia, Sakaria ja Jehiel päämiehet Jumalan huoneessa, papeille antoivat he) pääsiäisuhriksi, kaksituhatta ja kuusisataa (karitsaa ja vohlaa), niin myös kolmesataa härkää.</p>	<p>35:8 Hänen Förstins annoit myös mielelläns Canssan edest ylönnyxexi Papeille ja Lewitaille (cuin olit: Hilchia/ Sacharia ja Jehiel Förstit Jumalan huones Pappain seasta) Pääsiäis uhrixi caxi tuhatta ja cuusi sata (caridzoita ja wohlia) nijn myös colme sata härkä.</p>

<p>35:9 Ja Koonanja, Semaja ja hänen veljensä Netanel, sekä Hasabja, Jegiel ja Joosabad, leeviläisten päämiehet, antoivat antina leeviläisille pääsiäisuhreiksi viisituhatta karitsaa ja viisisataa raavasta.</p>	<p>9. Mutta Kanania ja Semaja, ja Netaneel hänen veljensä, ja Hasabia, Jejel ja Josabad Leviläisten ylimmäiset antoivat ylennyksen Leviläisille pääsiäisuhriksi, viisituhatta (karitsaa ja vohlaa), niin myös viisisataa härkää.</p>	<p>35:9 Mutta Chanania Semejan cansa/ ja Nethaneel hänen weljens/ ja Hasabia/ Jejel ja Josabad Lewitain ylimmäiset/ annoit ylönnynxen Lewitaille Pääsiäis uhrixi wijsi tuhatta (caridzata ja wohla) nijn myös wijsi sata härkä.</p>
<p>35:10 Näin järjestettiin jumalanpalvelus. Ja papit asettuivat paikoilleen ja samoin leeviläiset osastoittain, niinkuin kuningas oli käsenyt.</p>	<p>10. Ja niin palvelus asetettiin; ja papit seisoivat siassansa ja Leviläiset järjestyksensä, kuninkaan käskyn jälkeen.</p>	<p>35:10 JA nijn Jumalan palwelus asetettin/ ja Papit seisoit siasans/ ja Lewitat joucosans/ Cuningan käskyn jälkeen.</p>
<p>35:11 Sitten teurastettiin pääsiäislammas, ja papit vihmivat veren, jonka olivat ottaneet leeviläisten käsistä; ja leeviläiset nylkivät nahan.</p>	<p>11. Ja he teurastivat pääsiäisen, ja papit priiskottivat niiden veren, ja Leviläiset ottivat pois nahan.</p>	<p>35:11 Ja he teurastit Pääsiäisen/ ja Papit otit weren heidän käsistäns ja prijscotit/ ja Lewitat nyljit ne.</p>
<p>35:12 Mutta he panivat syrjään polttouhrikappaleet, antaakseen ne rahvaalle perhekuntaryhmittäin, uhrattaviksi Herralle, niinkuin on kirjoitettuna Mooseksen kirjassa; samoin he tekivät myös raavaille.</p>	<p>12. Ja he erottivat polttouhrin, antaaksensa isäin huonetten järjestyksen jälkeen yhteiselle joukolle, uhrattaa Herralle, niinkuin kirjoitettu on Moseksen kirjassa; niin tekivät he myös härkain kanssa.</p>	<p>35:12 Ja teit nijstä polttouhria andaxens heidän yhteises joucosans/ uhratta HERralle/ nijncuin kirjoitettu on Mosexen kirjas. Nijn teit he myös härkäin cansa.</p>
<p>35:13 Ja he paistoivat tulella pääsiäislampaan säädetyllä tavalla; mutta pyhät lahjat he keittivät padoissa, ruukuissa ja vadeissa ja veivät ne kiiruusti rahvaalle.</p>	<p>13. Ja he paistivat pääsiäislampaan tulella, lain jälkeen, mutta pyhitetyn keittivät he padoissa, kattiloissa ja pannuissa, ja tekivät sen kiiruusti tariten kaikelle kansalle.</p>	<p>35:13 Ja he walmistit Pääsiäist tulella/ nijncuin se myös tehtämän piti/ mutta pyhitetyn keitit he padois/ cattilois ja pannuis/ ja teit sen kijrust tariten caikelle Canssalle.</p>
<p>35:14 Sitten he valmistivat itsellensä ja papeille, sillä papit, Aaronin pojat, olivat yöhön saakka uhraamassa polttouhria ja rasvoja; sentähden leeviläiset valmistivat itsellensä ja papeille, Aaronin pojille.</p>	<p>14. Sitte valmistivat he itsellensä ja papeille; sillä papeilla Aaronin pojilla oli tekemistä polttouhrin ja lihavuuden kanssa, hamaan yöhön asti; sentähden Leviläisten piti itsellensä ja papeille Aaronin pojille jotain valmistaman.</p>	<p>35:14 Sijtte walmistit he idzellens ja Papeille: sillä Pappein Aaronin lasten oli tekemist polttouhrin cansa ja lihawuden/ haman yöhön asti/ sentähden Lewitain piti idzellens ja Papeille Aaronin pojille jotain walmistaman.</p>
<p>35:15 Ja veisaajat, Aasafin pojat, olivat paikoillansa, niinkuin Daavid, Aasaf, Heeman ja Jedutun, kuninkaan näkijä, olivat määränneet, niin myös ovenvartijat jokaisella portilla; heidän ei ollut lupa lähteä palveluksestaan, vaan heidän leeviläiset veljensä valmistivat heille.</p>	<p>15. Ja viesajaat Asaphin lapset seisoivat siassansa Davidin käskyn jälkeen, ja Asaphin ja Hemanin ja Jedutunin kuninkaan näkiän, ja ovenvartiat jokaisen oven tykönä, eikä lähteneet virastansa, sillä Leviläiset heidän veljensä valmistivat heidän eteensä.</p>	<p>35:15 Ja weisajat Asaphin lapset seisoit siasans Dawidin käskyn jälkeen/ ja Assaphin ja Hemanin ja Jedithunin Cuningan Näkiän/ ja owenwartiat jocaidzen owen tykönä/ eikä lähtenet heidän wirastans: sillä Lewitat heidän weljens walmistit heidän eteens.</p>

35:16 Näin järjestettiin kaikki Herran palvelus sinä päivänä, pääsiäisen vietto ja polttouhrien uhraaminen Herran alttarilla, niinkuin kuningas Joosia oli käskenyt.	16. Niin oli kaikki Herran palvelus toimitettu sinä päivänä, pidettä pääsiäistä ja uhrata polttouhria Herran alttarilla, kuningas Josian käskyn jälkeen.	35:16 Nijn oli caicki HERran Jumalan palwelus toimitettu sinä päiwänä/ pidettä Pääsiäistä ja tehtä polttouhria HERran Altarilla Cuningas Josian käskyn jälkeen.
35:17 Näin viettivät saapuvilla olevat israelilaiset sinä aikana pääsiäistä ja happamattoman leivän juhlaa seitsemän päivää.	17. Niin pitivät Israelin lapset, jotka siinä läsnä olivat, pääsiäistä siihen aikaan, ja happamattoman leivän juhlaa, seitsemän päivää.	35:17 Nijn pidit Israelin lapset/ jotca sijnä läsnä olit/ Pääsiäist sijhen aican/ ja happamattoman leiwän juhla/ seidzemen päiwä.
35:18 Sellaista pääsiäistä ei oltu vietetty Israelissa profeetta Samuelin ajoista asti; sillä ei kukaan Israelin kuninkaista ollut viettänyt semmoista pääsiäistä, kuin nyt viettivät Joosia, papit ja leeviläiset, koko Juuda ja saapuvilla olevat israelilaiset sekä Jerusalemin asukkaat.	18. Ei yhtään senkaltaista pääsiäistä ollut Israelissa pidetty, niinkuin tämä, hamasta Samuel prophetan ajasta. Ja ei yksikään kuningas Israelissa ollut senkaltaista pääsiäistä pitänyt, kuin Josia piti, ja papit, Leviläiset ja koko Juuda, ne jotka läsnä olivat Israelista ja asuivat Jerusalemissa.	35:18 Ei yhtän sencaltaist Pääsiäist ollut Israelis pidetty/ nijncuin tämä/ hamast Samuel Prophetan ajast. Ja ei yxikän Cuningas Israelist ollut sencaltaista Pääsiäistä pitänyt/ cuin Josia piti/ ja Papit/ Lewitat ja coco Juda ne cuin läsnä olit Israelist/ ja cuin asuit Jerusalemis.
35:19 Joosian kahdeksantenatoista hallitusvuotena vietettiin tämä pääsiäinen.	19. Josian valtakunnan kahdeksantena vuonna toistakymmentä pidettiin tämä pääsiäinen.	35:19 Cahdexandenatoistakymmendenä Josian waldacunnan vuonna/ pidettin tämä Pääsiäinen.
35:20 Kaiken tämän jälkeen, sittenkuin Joosia oli pannut kuntoon tempppelin, lähti Neko, Egyptin kuningas, sotimaan Karkemista vastaan, joka on Eufratin varrella; ja Joosia meni häntä vastaan.	20. Kaikkein näiden jälkeen, kuin Josia oli valmistanut huoneen, meni Neko Egyptin kuningas sotimaan Karkemesta vastaan Phratin tykönä, ja Josia meni häntä vastaan.	35:20 Senjälken cosca Josia oli walmistanut huonen/ meni Necho Egyptin Cuningas sotiman Charchemest wastan Phratin tykönä/ ja Josia meni händä wastan.
35:21 Niin Neko lähetti sanansaattajat hänen luokseen ja käski sanoa: "Mitä sinulla on tekemistä minun kanssani, Juudan kuningas? Enhän minä nyt tule sinua vastaan, vaan sitä sukua vastaan, joka on sodassa minun kanssani, ja Jumala on käskenyt minua kiiruhtamaan. Jätä rauhaan Jumala, joka on minun kanssani, ettei hän tuhoaisi sinua."	21. Mutta hän lähetti sanan hänen tykönsä ja käski hänelle sanoa: mitä minun on sinun kanssas tekemistä, Juudan kuningas? En minä tule sinua vastaan tänäpäpä, mutta sitä huonetta, joka sotii minua vastaan. Ja Jumala on sanonut, että minun pitää rientämän: lakkaa tekemästä Jumalaa vastaan, joka minun kanssani on, ettei hän sinua hukuttaisi.	35:21 Mutta hän lähetti sanan hänen tygöns/ ja käski hänelle sanotta: mitä minun on sinun cansas tekemist Judan Cuningas? en minä tule sinua wastan/ mutta sitä huonetta cuin soti minua wastan. Ja Jumala on sanonut/ että minun pitä minuani riendämän/ lacka tekemäst Jumalata wastan/ joca minun cansani on/ ettei hän sinua hucutais.

35:22 Mutta Joosia ei väistänyt häntä, vaan pukeutui tuntemattomaksi taistellakseen häntä vastaan, eikä kuullut Nekon sanoja, jotka kuitenkin tulivat Jumalan suusta. Niin hän meni taistelemaan Megiddon tasangolle.	22. Mutta ei Josia kääntänyt kasvojansa hänestä, vaan asetti itsensä sotimaan häntä vastaan, ja ei totellut Nekon sanoja Jumalan suusta, vaan tuli sotimaan Megiddon kedolle.	35:22 Mutta ei Josia kääntänyt kasvojans hänestä/ vaan asetti idzens sotiman händä wastian/ ja ei totellut Nechon sanoja Jumalan suusta/ ja tuli sotiman hänen cansans tasaisella Megiddon kedolla.
35:23 Mutta ampujat ampuivat kuningas Joosiaa; ja kuningas sanoi palvelijoillensa: "Viekää minut pois, sillä minä olen pahasti haavoittunut."	23. Ja ampujat ampuivat kuningas Josiaa. Ja kuningas sanoi palvelioillensa: viekät minut tästä pois, sillä minä olen sangen pahoin haavoitettu.	35:23 Ja ambujat ambuisit Cuningas Josiat. Ja Cuningas sanoi palwelioillens: wiekät minua tästä pois: sillä minä olen sangen pahoin haawoitettu.
35:24 Niin hänen palvelijansa siirsivät hänet sotavaunuista ja panivat hänet hänen toisiin vaunuihinsa ja kuljettivat hänet Jerusalemiin. Ja hän kuoli, ja hänet haudattiin isänsä hautoihin. Ja koko Juuda ja Jerusalem surivat Joosiaa.	24. Ja hänen palveliansa ottivat hänen vaunusta ja panivat hänen toiseen vaunuunsa, ja veivät hänen Jerusalemiin. Ja hän kuoli ja haudattiin isänsä hautoihin. Ja koko Juuda ja Jerusalem itkivät Josiaa.	35:24 Ja hänen palwelians otit hänen waunust/ ja panit hänen toiseen waunuuns/ ja weit hänen Jerusalemijn. Ja hän cuoli ja haudattin Isäins hautoin. Ja coco Juda ja Jerusalem itkit Josiat.
35:25 Ja Jeremia sepitti itkuvirren Joosiasta. Ja kaikki laulajat ja laulajattaret ovat itkuvirssissään puhuneet Joosiasta aina tähän päivään asti; ja nämä ovat tulleet yleisiksi Israelissa. Katso, ne ovat kirjoitettuna "Itkuvirssissä."	25. Ja Jeremia itki Josiaa, ja kaikki laulajat, miehet ja vaimot, murehtivat häntä itkuvirsillä hamaan tähän päivään asti. Ja he tekivät siitä tavan Israelissa; katso, se on kirjoitettu valitusvirssissä.	35:25 Ja Jeremia itki Josiat/ ja caicki laulajat murhedeit händä itcuwirsillä/ haman tähän päiwän asti. Ja he teit sijtä tawan Israelis/ cadzo/ se on kirjoitettu walitus wirsis.
35:26 Mitä muuta on kerrottavaa Joosiasta ja hänen hurskaista teoistansa, joita hän teki sen mukaan, kuin on kirjoitettuna Herran laissa,	26. Mitä enempää Josiasta sanomista on ja hänen laupiudestansa kirjoituksen jälkeen Herran laissa,	35:26 Mitä enä Josiast sanomist on/ ja hänen laupiudestans kirjoituxen jälkeen HERran Lais.
35:27 hänen sekä aikaisemmista että myöhemmistä vaiheistaan, katso, se on kirjoitettuna Israelin ja Juudan kuningasten kirjassa.	27. Ja hänen teoistansa, ensimmäisistä ja viimeisistä: katso, se on kirjoitettu Israelin ja Juudan kuningasten kirjassa.	35:27 Ja hänen tegoistans ensimmäisist ja wijmeisist/ cadzo/ se on kirjoitettu Israelin ja Judan Cuningasten kirjas.
36 LUKU	36 LUKU	XXXVI. Lucu
36:1 Maan kansa otti Joosian pojan Jooahaan ja teki hänet kuninkaaksi Jerusalemiin hänen isänsä jälkeen.	1. Ja maan kansa otti Joahaksen Josian pojan, ja tekivät hänen kuninkaaksi isänsä siaan Jerusalemiin.	36:1 JA Canssa maalla otti Joahaxen Josian pojan/ ja teit hänen Cuningaxi Isäns siaan Jerusalemijn.

36:2 Joahas oli kahdenkymmenen kolmen vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kolme kuukautta.	2. Kolmen vuotinen kolmattakymmentä oli Joahas tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kolme kuukautta Jerusalemissa.	36:2 Colmen vuotinen colmattakymmendä oli Joahas tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi colme Cuucautta Jerusalemis.
36:3 Mutta Egyptin kuningas pani hänet viralta Jerusalemissa ja otti maasta pakkoverona sata talenttia hopeata ja yhden talentin kultaa.	3. Sillä Egyptin kuningas pani hänen pois Jerusalemista, ja sakotti maan sataan leiviskään hopiaa ja leiviskään kultaa.	36:3 Sillä Egyptin Cuningas pani hänen pois Jerusalemist/ ja sacoitti maan sataan leiwiskään hopiata/ ja leiwiskään culda.
36:4 Ja Egyptin kuningas teki hänen veljensä Eljakimin Juudan ja Jerusalemin kuninkaaksi ja muutti hänen nimensä Joojakimiksi. Mutta hänen veljensä Jooahaan Neko otti ja vei Egyptiin.	4. Ja Egyptin kuningas teki Eliakimin hänen veljensä Juudan ja Jerusalemin kuninkaaksi, ja muutti hänen nimensä Jojakimiksi. Mutta Neko otti hänen veljensä Joahaksen ja vei Egyptiin.	36:4 Ja Egyptin Cuningas teki Eliakimin hänen weljens Judan ja Jerusalemin Cuningaxi/ ja muutti hänen nimens Jojakimixi. Mutta Necho otti hänen weljens Joahaxen/ ja wei Egyptijn.
36:5 Joojakim oli kahdenkymmenen viiden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa yksitoista vuotta. Hän teki sitä, mikä oli pahaa Herran, hänen Jumalansa, silmissä.	5. Viiden vuotinen kolmattakymmentä oli Jojakim tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi yksitoistakymmentä vuotta Jerusalemissa, ja teki pahaa Herran Jumalansa edessä.	36:5 WIiden vuotinen colmattakymmendä oli Jojakim tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi yxitoistakymmendä vuotta Jerusalemis/ ja teki paha HERran hänen Jumalans edes.
36:6 Ja Nebukadnessar, Baabelin kuningas, lähti häntä vastaan ja kytki hänet vaskikahleisiin viedäkseen hänet Baabeliin.	6. Ja Nebukadnetsar Babelin kuningas meni häntä vastaan, ja sitoi hänen kaksilla vaskikahleilla viedäksensä Babeliin.	36:6 Ja NebucadNezar Babelin Cuningas meni händä wastan/ ja sitoi hänen cahleilla wiedäxens Babelijn.
36:7 Nebukadnessar vei Herran temppelin kaluja Baabeliin ja pani ne temppeliinsä Baabelissa.	7. Ja Nebukadnetsar vei muutamia Herran huoneen astioita Babeliin ja pani ne templiinsä Babelissa.	36:7 Ja NebucadNezar wei muutamita HERran huonen astioita Babelijn/ ja pani ne Templijns Babelis.
36:8 Mitä muuta on kerrottavaa Joojakimista ja niistä kauhistuksista, joita hän teki, ja mitä hänessä havaittiin, katso, se on kirjoitettuna Israelin ja Juudan kuningasten kirjassa. Ja hänen poikansa Joojakin tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	8. Mitä muuta Jojakimista sanomista on, ja hänen kauhistuksista, jotka hän teki ja hänessä löydetty oli: katso, ne ovat kirjoitetut Israelin ja Juudan kuningasten kirjassa. Ja hänen poikansa Jojakin tuli kuninkaaksi hänen siaansa.	36:8 Mitä muuta Jojakimist sanomist on/ ja hänen cauhistuxestans cuin hän teki/ ja hänes löytty oli/ cadzo/ ne owat kirjoitetut Israelin ja Judan Cuningasten kirjas. Ja hänen poicans Jojachin tuli Cuningaxi hänen siaans.
36:9 Joojakin oli kahdeksantoista vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kolme kuukautta ja kymmenen päivää. Hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä.	9. Kahdeksan vuotinen oli Jojakin tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kolme kuukautta ja kymmenen päivää Jerusalemissa, ja teki pahaa Herran edessä.	36:9 CAhdexan vuotinen oli Jojachin tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi colme Cuucautta ja kymmenen päiwä Jerusalemis/ ja teki paha HERran edes.

36:10 Vuoden vaihteessa kuningas Nebukadnessar lähetti noutamaan hänet Baabeliin, hänet ynnä Herran temppelin kallisarvoiset kalut. Ja hän teki hänen veljensä Sidkian Juudan ja Jerusalemin kuninkaaksi.	10. Kuin vuosi kulunut oli, lähetti Nebukadnetsar ja antoi tuoda hänen Babeliin, kallisten Herran huoneen astiain kanssa, ja teki Zidkian hänen veljensä Juudan ja Jerusalemin kuninkaaksi.	36:10 Cosca vuosi culunut oli/ lähetti NebucadNezar ja andoi hänen tuoda Babelijn/ nijden callisten HERran huonen astiain cansa. Ja teki Zidechian hänen veljens Judan ja Jerusalemin Cuningaxi.
36:11 Sidkia oli kahdenkymmenen yhden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa yksitoista vuotta.	11. Yhden vuotinen kolmattakymmentä oli Zidkia tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi yksitoistakymmentä vuotta Jerusalemissa,	36:11 YHden vuotinen colmattakymmendä oli Zidechia tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi yxitoistakymmendä vuotta Jerusalemis.
36:12 Hän teki sitä, mikä oli pahaa Herran, hänen Jumalansa, silmissä: hän ei nöyrytynyt profeetta Jeremian edessä, jonka sana tuli Herran suusta.	12. Ja teki pahaa Herran Jumalansa edessä ja ei nöyryyttänyt itsiänsä prophetan Jeremian edessä, joka puhui Herran suusta.	36:12 Ja teki paha HERran hänen Jumalans edes/ ja ei nöyryttänyt idziäns Prophetan Jeremian edes/ joca puhui HERran suusta.
36:13 Myöskin hän kapinoi kuningas Nebukadnessaria vastaan, joka kuitenkin oli vannottanut hänet Jumalan kautta. Hän oli niskuri ja paadutti sydämensä, niin ettei hän kääntynyt Herran, Israelin Jumalan, puoleen.	13. Hän luopui myös Nebukadnetsarista Babelin kuninkaasta, joka häntä Jumalan kautta vannottanut oli, ja tuli uppiniskaiseksi ja kovetti sydämensä, niin ettei hän ollenkaan tahtonut itsiänsä kääntää Herran Israelin Jumalan tykö.	36:13 Hän luowui myös NebucadNezarist Babelin Cuningast/ joca händä Jumalan cautta wannottanut oli/ ja tuli uppiniscaisexi ja cowetti sydämens/ nijn ettei hän ollengan tahtonut idziäns käändä HERran Israelin Jumalan tygö.
36:14 Myös kaikki pappien päämiehet ja kansa harjoittivat paljon uskottomuutta jäljittelemällä pakanain kaikkia kauhistuksia, ja he saastuttivat Herran temppelin, jonka hän oli pyhittänyt Jerusalemissa.	14. Ja kaikki pappein päämiehet ja kansa tekivät myös syntiä suuresti kaikkinaisten pakanain kauhistusten jälkeen, ja saastuttivat Herran huoneen, jonka hän oli pyhittänyt Jerusalemissa.	36:14 JA caicki ylimmäiset Pappein seas ja Canssan seas teit myös syndiä suurest caickinaisten pacanoitten cauhistusten jälken/ ja saastutit HERran huonen/ jonga hän oli pyhittänyt Jerusalemis.
36:15 Ja Herra, heidän isiensä Jumala, lähetti, varhaisesta alkaen, vähän väliä heille varoituksia sanansaattajainsa kautta, sillä hän sääli kansaansa ja asumustansa.	15. Ja Herra heidän isäinsä Jumala lähetti heidän tykönsä varhain ja usiasti sanansa saattajain kautta; sillä hän armahti kansansa ja majansa päälle.	36:15 Ja HERra heidän Isäins Jumala lähetti heidän tygöns warhain/ hänen sananssaattajan cautta: sillä hän armahti Canssans ja majans päälle.
36:16 Mutta he pilkkasivat Jumalan sanansaattajia ja halveksivat hänen sanaansa ja häpäisivät hänen profeettojansa, kunnes Herran viha hänen kansaansa kohtaan oli kasvanut niin, ettei apua enää ollut.	16. Mutta he pilkkasivat Jumalan lähetyssanoja, ja katsoivat hänen sanansa ylön, ja häpäisivät hänen prophetaitansa, siihenasti että Herran viha kasvoi hänen kansansa päälle, niin ettei heillä enää parannusta ollut.	36:16 Mutta he pilckaisit Jumalan lähetyssanan/ ja cadzoit hänen sanans ylön/ ja häwäisit hänen Prophetians/ siihenasti että HERran wiha caswoi hänen Canssans päälle/ nijn ettei heillä enämbi parannusta ollut.

<p>36:17 Niin hän toi heidän kimppuunsa kaldealaisten kuninkaan ja surmautti miekalla heidän nuoret miehensä heidän pyhäkössänsä eikä säästänyt nuorukaista eikä neitosta, ei vanhusta eikä harmaapäätä; kaikki hän antoi tämän käsiin.</p>	<p>17. Niin hän saatti heidän ylitsensä Kaldealaisten kuninkaan, ja hän antoi tappa heidän nuorukaisensa miekalla heidän pyhänsä huoneessa, eikä armahtanut nuorukaisia eli neitseitä, taikka vanhoja eli ijällisiä isiä; kaikki antoi hän hänen käteensä.</p>	<p>36:17 Sillä hän saatti heidän ylidzens Chalderein Cuningan/ ja hän andoi tappa heidän nuorucaisens miecalla/ heidän Pyhäns huones/ eikä armahtanut nuorucaisia eli neidzeitä/ taicka wanhoja eli ijällisiä Isiä/ caicki andoi hän hänen käteens.</p>
<p>36:18 Ja kaikki Jumalan temppelin kalut, sekä suuret että pienet, ja Herran temppelin aarteet sekä kuninkaan ja hänen päämiestensä aarteet, kaikki hän vei Baabeliin.</p>	<p>18. Ja kaikki Jumalan huoneen astiat, suuret ja pienet, ja Herran huoneen tavarat, kuninkaan ja hänen päämiestensä tavarat: ne kaikki vei hän pois Babeliin.</p>	<p>36:18 Ja caicki astiat HERran huonest suuret ja pienet/ tawarat HERran huonest/ Cuningan ja hänen Försteins tawarat/ caicki andoi hän ne wiedä Babelijn.</p>
<p>36:19 Jumalan temppeli poltettiin, Jerusalemin muurit revittiin, kaikki sen palatsit poltettiin tulella, ja kaikki sen kallisarvoiset esineet hävitettiin.</p>	<p>19. Ja he polttivat Jumalan huoneen ja kukistivat Jerusalemin muurin, ja kaikki heidän koriat huoneensa poltettiin tulella, niin että kaikki heidän kalliit kalunsa hukutettiin.</p>	<p>36:19 Ja he poldit Jumalan huonen/ ja cukistit muurin Jerusalemis/ ja caicki heidän Palazins poltettin tulella/ nijn että caicki heidän callit caluns hunningolle tulit.</p>
<p>36:20 Ja jotka olivat säilyneet miekalta, ne vietiin pakkosiirtolaisuuteen Baabeliin. Ja he olivat hänen ja hänen poikiensa palvelijoina, kunnes Persian valtakunta sai vallan.</p>	<p>20. Ja ne, jotka olivat miekalta päässeet, vietiin Babeliin; ja he olivat hänen ja hänen poikainsa orjat, siihenasti että Persian valtakunta hallitsi.</p>	<p>36:20 Ja ne jotca olit miecalda pääsnet/ weit he Babelijn/ ja he olit hänen ja hänen poicans orjat/ 36:21 Sijhenasti että Persian waldacunda hallidzi/</p>
<p>36:21 Ja niin toteutui Herran sana, jonka hän oli puhunut Jeremian suun kautta, kunnes maa oli saanut hyvityksen sapateistaan - niin kauan kuin se oli autiona, se lepäsi - kunnes seitsemänkymmentä vuotta oli kulunut.</p>	<p>21. Että täytettäisiin Herran sana, puhuttu Jeremian suun kautta, ja siihenasti sai maa kyllä sabbatinsa; sillä koko hävityksen aikana oli lepo, siihenasti kuin seitsemänkymmentä ajastaikaa täytettiin.</p>	<p>että täytetäisin HERran sana Jeremian suun cautta/ ja sijhenasti oli maacunnilla kyllä heidän Sabbathins: sillä coco häwityxen aicana oli Sabbathi/ sijhenasti cuin seidzemenkymmendä ajastaica täytettin.</p>
<p>36:22 Mutta Kooreksen, Persian kuninkaan, ensimmäisenä hallitusvuotena herätti Herra, että täytyisi Herran sana, jonka hän oli puhunut Jeremian suun kautta, Kooreksen, Persian kuninkaan, hengen, niin että tämä koko valtakunnassansa kuulutti ja myös käskykirjassa julistutti näin:</p>	<p>22. Mutta ensimmäisenä Persian kuninkaan Koreksen vuonna, (että täytettäisiin Herran sana, sanottu Jeremian suun kautta), herätti Herra Koreksen Persian kuninkaan hengen, että hän antoi kuuluttaa koko valtakunnassansa, niin myös kirjoitusten kautta, ja sanoi:</p>	<p>36:22 MUTta ensimmäisnä Persian Cuningan Corexen vuonna (että HERran sana olis täytetty Jeremian suun cautta) herätti HERran Corexen Persian Cuningan hengen/ cuuluttaman coco hänen waldacundans kirjoitusten cautta/ ja sanoi:</p>

36:23 "Näin sanoo Koores, Persian kuningas: Kaikki maan valtakunnat on Herra, taivaan Jumala, antanut minulle, ja hän on käskenyt minun rakentaa itsellensä temppelin Jerusalemiin, joka on Juudassa. Kuka vain teidän joukossanne on hänen kansaansa, sen kanssa olkoon Herra, hänen Jumalansa, ja hän menköön sinne."

23. Näin sanoo Kores Persian kuningas: Herra taivaan Jumala on antanut minulle kaikki valtakunnat maalla, ja on käskenyt minun rakentaa hänellensä huoneen Jerusalemissa, joka on Juudassa. Kuka nyt on teidän seassansa kaikesta hänen kansastansa? Herra hänen Jumalansa olkoon hänen kanssansa, ja hän menköön sinne ylös!

36:23 Näin sano Cores Persian Cuningas: HERra Jumala taiwast on andanut minulle caicki waldacunnat maalla/ ja on käskenyt minun rakenda hänellens huonen Jerusalemis Judas/ cuca nyt on teistä hänen Canssastans? HERra hänen Jumalans olcon hänen cansans/ ja mengän sinne.

ESRAN KIRJA	ESRA	Esran Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Kooreksen, Persian kuninkaan, ensimmäisenä hallitusvuotena herätti Herra, että täyttyisi Herran sana, jonka hän oli puhunut Jeremian suun kautta, Kooreksen, Persian kuninkaan, hengen, niin että tämä koko valtakunnassansa kuulutti ja myös käskykirjassa julistutti näin:	Ensimmäisenä Koreksen Persian kuninkaan vuonna, että Herran sana täytettäisiin, joka oli puhuttu Jeremian suun kautta, herätti Herra Koreksen Persian kuninkaan hengen kuuluttamaan koko valtakunnassansa, ja myös kirjoituksella, sanoen:	1:1 ENSimmäisnä Corexen Persian Cuningan vuonna/ että HERran sana täytetäisin joca oli puhuttu Jeremian suun cautta/ herätti HERra Corexen Persian Cuningan hengen cuuluttaman coco waldacunnasans kirjoituxella/ sanoden:
1:2 "Näin sanoo Koores, Persian kuningas: Kaikki maan valtakunnat on Herra, taivaan Jumala, antanut minulle, ja hän on käsenyt minun rakentaa itsellensä temppelin Jerusalemiin, joka on Juudassa.	2. Näin sanoo Kores Persian kuningas: Herra taivaan Jumala on antanut minulle kaikki maan valtakunnat ja käsenyt minun rakentaa hänellensä huoneen Jerusalemiin, joka on Juudassa.	1:2 Näin sano Cores Persian Cuningas: HERra Jumala taiwast on andanut minulle caicki maan waldacunnat/ ja on käsenyt minun rakenda hänellens huonen Jerusalemijn/ joca on Judaas.
1:3 Kuka vain teidän joukossanne on hänen kansaansa, sen kanssa olkoon hänen Jumalansa, ja hän menköön Jerusalemiin, joka on Juudassa, rakentamaan Herran, Israelin Jumalan, temppeliä. Hän on se Jumala, joka asuu Jerusalemissa.	3. Kuka on teidän seassanne kaikesta hänen kansastansa? hänen Jumalansa olkoon hänen kanssansa! ja hän menköön Jerusalemiin, joka on Juudassa, ja rakentakaan Herran Israelin Jumalan huoneen, hän on Jumala, joka Jerusalemissa on.	1:3 Cuca on teidän seasan caikest hänen Canssastans/ hänen Jumalans olcon hänen cansans/ ja hän mengön Jerusalemijn/ joca on Judaas/ ja rakendacan HERran Israelin Jumalan huonen/ se on Jumala cuin Jerusalemis on.
1:4 Kuka vain on jäljellä, se saakoon, missä asuukin muukalaisena, paikkakuntansa miehiltä kannatukseksi hopeata ja kultaa, tavaraa ja karjaa ynnä vapaaehtoisia lahjoja Jumalan temppelin rakentamiseksi Jerusalemiin."	4. Ja kaikkia jääneitä kaikissa paikoissa, kussa he muukalaisina ovat, pitää mielellänsä autettaman sen paikan kansalta hopialla ja kullalla, tavaralla ja juhdilla Jumalan huoneesen, joka on Jerusalemissa.	1:4 Ja caickia jääneit caikis paicois cusa he muucalaisna olit/ pitä autettaman sen paican Canssalda hopialla ja cullalla/ tawaralla ja eläimillä mielelläns Jumalan huoneseen cuin on Jerusalemis.
1:5 Silloin nousivat Juudan ja Benjaminin perhekunta-päämiehet sekä papit ja leeviläiset, kaikki, joiden hengen Jumala herätti menemään ja rakentamaan Herran temppeliä Jerusalemiin.	5. Niin valmistivat itsensä isäin päämiehet Juudasta ja Benjaminista, niin myös papit ja Leviläiset, kaikki, jotka Jumalan henki kehoitti menemään ylös, rakentamaan Herran huonetta, joka on Jerusalemissa.	1:5 NIin walmistit idzens Isäin päämiehet Judast ja BenJaminist/ Papit ja Lewitat/ caicki jotca Jumalan Hengi kehoitti menemän rakendaman HERran huonetta cuin on Jerusalemis.

1:6 Ja kaikki, jotka asuivat heidän ympärillään, avustivat heitä hopeakaluilla, kullalla, tavaralla, karjalla ja kalleuksilla kaiken sen lisäksi, mitä annettiin vapaaehtoisina lahjoina.	6. Ja kaikki, jotka olivat heidän ympärillensä, vahvistivat heidän kätensä hopia- ja kulta- astioilla, tavaralla ja juhdilla ja kalliilla kaluilla, paitsi mitä he mielellänsä uhrasivat.	1:6 Ja caicki jotca olit heitä ymbärins/ wahwistit heidän kätens hopia ja culdaastioilla/ tawaralla ja eläimillä/ ja calleilla caluilla/ paidzi sitä cuin he mielelläns uhraisit.
1:7 Ja kuningas Koores tuotatti esiin Herran temppelin kalut, jotka Nebukadnessar oli vienyt pois Jerusalemista ja pannut oman jumalansa temppeliin.	7. Kuningas Kores myös toi Herran huoneen astiat, jotka Nebukadnetsar oli ottanut Jerusalemista ja pannut jumalansa huoneeseen.	1:7 Cuningas Cores myös toi HERran huonen astiat/ jotca NebucadNezar oli ottanut Jerusalemist/ ja pannut jumalans huoneeseen.
1:8 Ne Koores, Persian kuningas, tuotatti aarteistonvartijalle, Mitredatille, ja tämä laski niiden luvun Sesbassarille, Juudan ruhtinaalle.	8. Mutta Kores, Persian kuningas, otti ne ulos rahanhaltian Mitridatin käden kautta, joka ne luki Juudan päämiehelle Sesbatsarille.	1:8 Mutta Cores Persian Cuningas otti ne ulos rahanhaldian Mithridatin käden cautta/ joca ne luki Judan Förstille Sesbazarille.
1:9 Ja tämä oli niiden luku: kolmekymmentä kultamaljaa, tuhat hopeamaljaa, kaksikymmentä yhdeksän uhriastiaa,	9. Ja tämä on niiden luku: kolmekymmentä kultamaljaa, tuhannen hopiamaljaa, ja yhdeksänkolmattakymmentä veistä,	1:9 Ja tämä on heidän lucuns: colmekymmendä culdamalja/ tuhannen hopiamalja ja yhdeksänkolmattakymmendä weistä.
1:10 kolmekymmentä kultapikaria, niitä arvolta lähinnä neljäsataa kymmenen hopeapikaria, tuhat muuta kalua.	10. Kolmekymmentä kultaista kuppia, ja toisia hopeaisia maljoja neljäsataa ja kymmenen, ja muita astioita tuhannen.	1:10 Colmekymmendä cullaista malja/ ja nijtä toisia hopiaisia maljoja neljä sata ja kymmenen/ ja muita astioita tuhannen.
1:11 Kulta- ja hopeakaluja oli kaikkiaan viisituhatta neljäsataa. Kaikki nämä Sesbassar toi, silloin kun pakkosiirtolaiset tuotiin Baabelista Jerusalemiin.	11. Niin että kaikkia astioita, sekä kullasta että hopiasta, oli viisituhatta ja neljäsataa: ne kaikki vei Sesbatsar niiden kanssa, jotka Babelin vankeudesta menivät Jerusalemiin.	1:11 Nijn että caickia astioita sekä cullast/ että hopenast/ oli wijsi tuhatta ja neljä sata: Sesbazar wei ne caicki nijden cansa/ jotca Babelin fangeudest menit Jerusalemijn.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Ja nämä olivat ne tämän maakunnan asukkaat, jotka lähtivät pakkosiirtolaisten vankeudesta Baabelista, jonne Nebukadnessar, Baabelin kuningas, oli vienyt heidät pakkosiirtolaisuuteen, ja jotka palasivat Jerusalemiin ja Juudaan, kukin kaupunkiinsa,	1. Nämä ovat maakunnan lapset jotka läksivät vankeudesta jotka Nebukadnetsar Babelin kuningas oli vienyt Babeliin, ja tulivat Jerusalemiin ja Juudaan jälleen, kukin kaupunkiinsa,	2:1 NÄmät owat maacunnan lapset cuin läxit fangeudest/ jotca NebucadNezar Babelin Cuningas oli wienyt Babelijn/ ja tulit Jerusalemijn ja Judaan jällens/ cukin Caupungijns.

2:2 ne, jotka tulivat Serubbaabelin, Jeesuan, Nehemian, Serajan, Reelajan, Mordekain, Bilsanin, Misparin, Bigvain, Rehumin ja Baanan kanssa. Israelin kansan miesten lukumäärä oli;	2. Jotka tulivat Serubbabelin, Jesuan, Nehemian, Serajan, Reellajan, Mordekain, Bilsanin, Misparin, Bigvain, Rehumin ja Baanan kanssa; tämä on Israelin kansan miesten luku:	2:2 Jotca tulit Serubabelin Jesuan/ Nehemian/ Serajan/ Reelian/ Mardochain/ Bilsan/ Misparin/ Bigiwain/ Rehumin ja Baenan cansa. 2:3 TÄMÄ on Israelin Canssan miesten lucu:
2:3 Paroksen jälkeläisiä kaksituhatta sata seitsemänkymmentä kaksi;	3. Paroksen lapset, kaksituhatta, sata ja kaksikahdettakymmentä;	Parexen lapset/ caxi tuhatta/ sata ja caxicahdexattakymmendä.
2:4 Sefatjan jälkeläisiä kolmesataa seitsemänkymmentä kaksi;	4. Sephatian lapset, kolmesataa ja kaksikahdeksattakymmentä;	2:4 Sephatian lapset/ colme sata ja caxicahdexattakymmendä.
2:5 Aarahin jälkeläisiä seitsemänsataa seitsemänkymmentä viisi;	5. Aran lapset, seitsemänsataa ja viisikahdeksattakymmentä;	2:5 Arahn lapset/ seidzemen sata ja wijsicahdexattakymmendä.
2:6 Pahat-Mooabin jälkeläisiä, nimittäin Jeesuan ja Jooabin jälkeläisiä, kaksituhatta kahdeksansataa kaksitoista;	6. Pahatmoabin lapset, Jesuan ja Joabin lasten seassa, kaksituhatta, kahdeksansataa ja kaksitoistakymmentä;	2:6 Pachat Moabin lapset/ Jesua Joabin lasten seas/ caxi tuhatta/ cahdexan sata/ ja caxitoistakymmendä.
2:7 Eelamin jälkeläisiä tuhat kaksisataa viisikymmentä neljä;	7. Elamin lapset, tuhannen kaksisataa ja neljäkuudettakymmentä;	2:7 Elamin lapset/ tuhannen/ caxi sata/ ja neljäcuudettakymmendä.
2:8 Sattun jälkeläisiä yhdeksänsataa neljäkymmentä viisi;	8. Sattun lapset, yhdeksänsataa ja viisiviidettäkymmentä;	2:8 Zathun lapset/ yhdexän sata ja wijsiwijdettäkymmendä.
2:9 Sakkain jälkeläisiä seitsemänsataa kuusikymmentä;	9. Sakkain lapset, seitsemänsataa ja kuusikymmentä;	2:9 Zacain lapset/ seidzemen sata ja cuusikymmendä.
2:10 Baanin jälkeläisiä kuusisataa neljäkymmentä kaksi;	10. Banin lapset, kuusisataa ja kaksiviidettäkymmentä;	2:10 Banin lapset/ cuusi sata ja caxiwijdettäkymmendä.
2:11 Beebain jälkeläisiä kuusisataa kaksikymmentä kolme;	11. Bebain lapset, kuusisataa ja kolmekolmattakymmentä;	2:11 Bebain lapset/ cuusi sata ja colmecolmattakymmendä.
2:12 Asgadin jälkeläisiä tuhat kaksisataa kaksikymmentä kaksi;	12. Asgadin lapset, tuhannen, kaksisataa ja kaksikolmattakymmentä;	2:12 Azgadin lapset/ tuhannen/ caxi sata ja caxicolmattakymmendä.
2:13 Adonikamin jälkeläisiä kuusisataa kuusikymmentä kuusi;	13. Adonikamin lapset, kuusisataa ja kuusiseitsemättäkymmentä;	2:13 Adonicamin lapset/ cuusi sata/ ja cuusiseidzemettäkymmendä.
2:14 Bigvain jälkeläisiä kaksituhatta viisikymmentä kuusi;	14. Bigvain lapset, kaksituhatta ja kuusikuudettakymmentä;	2:14 Bigewain lapset/ caxi tuhatta ja cuusicuudettakymmendä.
2:15 Aadinin jälkeläisiä neljäsataa viisikymmentä neljä;	15. Adinin lapset, neljäsataa ja neljäkuudettakymmentä;	2:15 Adin lapset/ neljä sata ja neljäcuudettakymmendä.
2:16 Aaterin, nimittäin Hiskian, jälkeläisiä yhdeksänkymmentä kahdeksan;	16. Aterin lapset Jehiskiasta, yhdeksänkymmentä ja kahdeksan;	2:16 Aterin lapset Jehiskiast/ yhdexänkymmendä ja cahdexan.

2:17 Beesain jälkeläisiä kolmesataa kaksikymmentä kolme;	17. Betsain lapset, kolmesataa ja kolmekolmattakymmentä;	2:17 Basain lapset/ colme sata ja colmecolmattakymmendä.
2:18 Jooran jälkeläisiä sata kaksitoista;	18. Joran lapset, sata ja kaksitoistakymmentä;	2:18 Jorahn lapset/ sata ja caxitoistakymmendä.
2:19 Haasumin jälkeläisiä kaksisataa kaksikymmentä kolme;	19. Hasumin lapset, kaksisataa ja kolmekolmattakymmentä;	2:19 Hasumin lapset/ caxi sata ja colmecolmattakymmendä.
2:20 Gibbarin jälkeläisiä yhdeksänkymmentä viisi;	20. Gibbarin lapset, yhdeksänkymmentä ja viisi;	2:20 Gibbarin lapset/ yhdexänkymmendä ja wijsi.
2:21 beetlehemiläisiä sata kaksikymmentä kolme;	21. Betlehemin lapset, sata ja kolmekolmattakymmentä;	2:21 Bethlehemin lapset/ sata ja colmecolmattakymmendä.
2:22 Netofan miehiä viisikymmentä kuusi;	22. Netophan miehet, kuusikuudettakymmentä;	2:22 Netophan miehet/ sata ja cahdexancolmattakymmendä.
2:23 Anatotin miehiä sata kaksikymmentä kahdeksan;	23. Anatotin miehet, sata ja kahdeksankolmattakymmentä;	2:23 Anathotin miehet/ sata ja cahdexancolmattakymmendä.
2:24 asmavetilaisia neljäkymmentä kaksi;	24. Asmavetin lapset, kaksiviidettäkymmentä;	2:24 Asmawethin lapset/ caxiwijdettäkymmendä.
2:25 kirjat-aarimilaisia, kefiralaisia ja beerotilaisia seitsemänsataa neljäkymmentä kolme;	25. Kirjatjearimin lapset Kephiran ja Berotin, seitsemänsataa ja kolmeviidettäkymmentä;	2:25 Kirjath Arimin lapset/ Chephiran ja Berothin/ seidzemen sata ja colmewijdettäkymmendä.
2:26 raamalaisia ja gebalaisia kuusisataa kaksikymmentä yksi;	26. Raman ja Gabaan lapset, kuusisataa ja yksikolmattakymmentä;	2:26 Raman ja Gabaan lapset/ cuusi sata ja yxicolmattakymmendä.
2:27 Mikmaan miehiä sata kaksikymmentä kaksi;	27. Mikmaan miehet, sata ja kaksikolmattakymmentä;	2:27 Michman miehet/ sata ja caxicolmattakymmendä.
2:28 Beetelin ja Ain miehiä kaksisataa kaksikymmentä kolme;	28. Betelin ja Ain miehet, kaksisataa ja kolmekolmattakymmentä;	2:28 BethElin ja Ain miehet/ caxi sata ja colmecolmattakymmendä.
2:29 nebolaisia viisikymmentä kaksi;	29. Nebon lapset, kaksikuudettakymmentä;	2:29 Nebon lapset/ caxicuudettakymmendä.
2:30 Magbiin jälkeläisiä sata viisikymmentä kuusi;	30. Magbiksen lapset, sata kuusikuudettakymmentä;	2:30 Magbixen lapset/ sata ja cuusicuudettakymmendä.
2:31 toisen Eelamin jälkeläisiä tuhat kaksisataa viisikymmentä neljä;	31. Toisen Elamin lapset, tuhannen, kaksisataa ja neljäkuudettakymmentä;	2:31 Toisen Elamin lapset/ tuhannen/ caxi sata ja neljäcuudettakymmendä.
2:32 Haarimin jälkeläisiä kolmesataa kaksikymmentä;	32. Harimin lapset, kolmesataa ja kaksikymmentä;	2:32 Harimin lapset/ colme sata ja caxikymmendä.
2:33 loodilaisia, haadidilaisia ja oonolaisia seitsemänsataa kaksikymmentä viisi;	33. Lodin, Hadidin ja Onon lapset, seitsemänsataa ja viisikolmattakymmentä;	2:33 ZodHadidin ja Onon lapset/ seidzemen sata ja wijsicolmattakymmendä.

2:34 Jerikolaisia kolmesataa neljäkymmentä viisi;	34. Jerihon lapset, kolmesataa ja viisiviidettäkymmentä;	2:34 Jerohon lapset/ colme sata ja wijsiwijdettäkymmendä.
2:35 senaalaisia kolmetuhatta kuusisataa kolmekymmentä.	35. Senaan lapset, kolmetuhatta, kuusisataa ja kolmekymmentä;	2:35 Senaan lapset/ colme tuhatta/ cuusi sata ja colkymmendä.
2:36 Pappaja oli: Jedajan jälkeläisiä, nimittäin Jeesuan sukua, yhdeksänsataa seitsemänkymmentä kolme;	36. Papit: Jedajan lapset Jeesuan huoneesta, yhdeksänsataa ja kolmekahdeksattäkymmentä;	2:36 PAPit: Jejadan lapset Jeesuan huonesta/ yhdexän sata ja colmecahdexattäkymmendä.
2:37 Immerin jälkeläisiä tuhat viisikymmentä kaksi;	37. Immerin lapset, tuhannen ja kaksikuudettäkymmentä;	2:37 Immerin lapset/ tuhannen ja caxicuudettäkymmendä.
2:38 Pashurin jälkeläisiä tuhat kaksisataa neljäkymmentä seitsemän;	38. Pashurin lapset, tuhannen, kaksisataa ja seitsemänviidettäkymmentä;	2:38 Pashurin lapset/ tuhannen/ caxi sata ja seidzemenwijdettäkymmendä.
2:39 Haarimin jälkeläisiä tuhat seitsemäntoista.	39. Harimin lapset, tuhannen ja seitsemäntoistäkymmentä;	2:39 Harimin lapset/ tuhannen ja seidzemen toistäkymmendä.
2:40 Leeviläisiä oli: Jeesuan ja Kadmielin jälkeläisiä, nimittäin Hoodavjan jälkeläisiä, seitsemänkymmentä neljä.	40. Leviläiset: Jeesuan ja Kadmielin lapset, Hodavian lapsista, neljäkahdeksattäkymmentä;	2:40 LEwitat: Jeesuan ja Cadmielin lapset/ Hodawian lapsista/ neljäcahdexattäkymmendä.
2:41 Veisaajia oli: Aasafin jälkeläisiä sata kaksikymmentä kahdeksan.	41. Veisaajat: Asaphin lapset, sata ja kahdeksankolmattäkymmentä;	2:41 Weisajat: Asaphin lapset/ sata ja cahdexancolmattäkymmendä.
2:42 Ovenvartijain jälkeläisiä oli: Sallumin jälkeläisiä, Aaterin jälkeläisiä, Talmonin jälkeläisiä, Akkubin jälkeläisiä, Hatitan jälkeläisiä, Soobain jälkeläisiä, kaikkiaan sata kolmekymmentä yhdeksän.	42. Ovenvartiain lapset: Salumin lapset, Aterin lapset, Talmonin lapset, Akkubin lapset, Hatitan lapset ja Sobain lapset, kaikkiansa sata ja yhdeksänneljättäkymmentä;	2:42 Owenwartiain lapset/ Salumin lapset/ Aterin lapset/ Talmonin lapset/ Akubin lapset/ Hatitan lapset ja Sobain lapset caickians/ sata ja yhdexän neljättäkymmendä.
2:43 Temppelelpalvelijoita oli: Siian jälkeläiset, Hasufan jälkeläiset, Tabbaotin jälkeläiset,	43. Netinimit: Zihan lapset, Hasuphan lapset, Tabbaotin lapset,	2:43 NEthinimit Zihahn lapset/ Hasuphan lapset/ Tabaothin lapset:
2:44 Keeroksen jälkeläiset, Siian jälkeläiset, Paadonin jälkeläiset,	44. Keroksen lapset, Sihan lapset, Padonin lapset,	2:44 Keroxen lapset/ Siehhan lapset/ Padonin lapset.
2:45 Lebanan jälkeläiset, Hagaban jälkeläiset, Akkubin jälkeläiset,	45. Lebanan lapset, Hagaban lapset, Akkubin lapset,	2:45 Lebanan lapset/ Hagaban lapset/ Accubin lapset.
2:46 Haagabin jälkeläiset, Samlain jälkeläiset, Haananin jälkeläiset,	46. Hagabin lapset, Samlain lapset, Hananin lapset,	2:46 Hagabin lapset/ Samlain lapset/ Hananin lapset.
2:47 Giddelin jälkeläiset, Gaharin jälkeläiset, Reajan jälkeläiset,	47. Giddelin lapset, Gaharin lapset, Reajan lapset,	2:47 Giddelin lapset/ Gaharin lapset/ Reajan lapset.
2:48 Resinin jälkeläiset, Nekodan jälkeläiset, Gassamin jälkeläiset,	48. Resinin lapset, Rekodan lapset, Gassamin lapset,	2:48 Resinin lapset/ Necodan lapset/ Gazamin lapset.

2:49 Ussan jälkeläiset, Paaseahin jälkeläiset, Beesain jälkeläiset,	49. Ussan lapset, Pasean lapset, Besain lapset,	2:49 Uahn lapset/ Passeahn lapset/ Bessaihn lapset.
2:50 Asnan jälkeläiset, Meunimin jälkeläiset, Nefusimin jälkeläiset,	50. Asnan lapset, Meunimin lapset, Rephusimin lapset,	2:50 Asnan lapset/ Meummin lapset/ Nephussimin lapset.
2:51 Bakbukin jälkeläiset, Hakufan jälkeläiset, Harhurin jälkeläiset,	51. Bakbukin lapset, Hakuphan lapset, Harhurin lapset,	2:51 Bacbukin lapset/ Hacunphan lapset/ Harhurin lapset.
2:52 Baslutin jälkeläiset, Mehidan jälkeläiset, Harsan jälkeläiset,	52. Batslutin lapset, Mehidan lapset, Harsan lapset,	2:52 Bazeluthin lapset/ Mehiran lapset/ Harsan lapset.
2:53 Barkoksen jälkeläiset, Siiseran jälkeläiset, Taamahin jälkeläiset,	53. Barkoksen lapset, Siseran lapset, Taman lapset,	2:53 Barcoxen lapset/ Sisseran lapset/ Thamahn lapset.
2:54 Nesiahin jälkeläiset, Hatifan jälkeläiset.	54. Netsian lapset, Hatiphan lapset;	2:54 Neziahn lapset/ Hatiphan lapset.
2:55 Salomon palvelijain jälkeläisiä oli: Sootain jälkeläiset, Sooferetin jälkeläiset, Perudan jälkeläiset,	55. Salomon palveliain lapset: Sotain lapset, Sopheretin lapset, Perudan lapset,	2:55 Salomon palweliain lapset/ Sotain lapset/ Sopheretin lapset/ Perudan lapset.
2:56 Jaalan jälkeläiset, Darkonin jälkeläiset, Giddelin jälkeläiset,	56. Jaelan lapset, Darkonin lapset, Giddelin lapset,	2:56 Jaelan lapset/ Darconin lapset/ Giddelin lapset.
2:57 Sefatjan jälkeläiset, Hattilin jälkeläiset, Pookeret-Sebaimin jälkeläiset, Amin jälkeläiset.	57. Sephatian lapset, Hattilin lapset, PokeretZebaimin lapset, Amin lapset:	2:57 Sephatian lapset/ Hattilin lapset/ Pocherethin lapset Zebaimista/ Amin lapset.
2:58 Temppeleipalvelijoita ja Salomon palvelijain jälkeläisiä oli kaikkiaan kolmesataa yhdeksänkymmentä kaksi.	58. Kaikki Netinimit ja Salomon palveliain lapset kolmesataa, yhdeksänkymmentä ja kaksi.	2:58 Caicki Nethinimin ja Salomon palweliain lapset/ colme sata/ yhdeksänkymmendä ja caxi.
2:59 Nämä olivat ne, jotka lähtivät Teel-Melahista, Teel-Harsasta, Kerub-Addanista ja Immeristä, voimatta ilmoittaa perhekuntaansa ja syntyperäänsä, olivatko israelilaisia:	59. Nämät myös menivät ylös Telmelasta, Telharsasta: Kerub, Addani ja Immer, jotka ei tietäneet isäinsä huonetta sanoa ja siementänsä, olivatko Israelista:	2:59 Nämät myös menit Mithel/ Mela/ Thelharsa/ Cherub/ Addon/ ja Immer/ jotka ei tietänet Isäins huonetta sanoa ja siemendäns/ jos he olit Israelist.
2:60 Delajan jälkeläisiä, Tobian jälkeläisiä, Nedokan jälkeläisiä, kuusisataa viisikymmentä kaksi.	60. Delajan lapset, Tobijan lapset, Nekodan lapset, kuusisataa ja kaksikuudettakymmentä;	2:60 Delajan lapset/ Tobian lapset/ Necodan lapset/ cuusi sata ja caxikuudettakymmendä.
2:61 Ja pappien poikain joukossa olivat Habaijan jälkeläiset, Koosin jälkeläiset ja Barsillain jälkeläiset, sen, joka oli ottanut vaimon gileadilaisen Barsillain tyttäristä ja jota kutsuttiin heidän nimellään.	61. Ja pappein lapsista: Habajan lapset, Hakotsin lapset, Barsillain lapset, joka otti itsellensä emännän Barsillain Gileadilaisen tyttäristä, ja kutsuttiin heidän nimellensä.	2:61 Ja Pappein lapsist: Habajan lapset/ Hacoxen lapset/ Barsillain lapset/ joca otti idzellens emännän Barsillain Gileaditerin tyttären/ joca cudzuttin heidän nimelläns.

2:62 Nämä etsivät sukuuuteloitaan, niitä löytämättä, ja niin heidät julistettiin pappeuteen kelpaamattomiksi.	62. Nämä etsivät sukukuntansa polvilukukirjaa, ja ei sitä löydetty, sentähden he pantiin pois pappeudesta.	2:62 Nämät edzeit heidän sucucundans polwilucu kirja/ ja ei löynnet/ sentähden he pandin pois pappeudest.
2:63 Maaherra kielsi heitä syömästä korkeasti-pyhää, ennenkuin nousisi pappi, joka voi hoitaa uurimia ja tummimia.	63. Ja Tirsata sanoi heille, ettei heidän pitänyt syömän kaikkein pyhimmästä, ennenkuin pappi seisoi valkeudessa ja täydellisyydessä.	2:63 Ja Hathirsatha sanoi heille/ ettei heidän pitänyt syömän sijtä caickein pyhimmäst/ ennencuin Pappi seisoi Urimin ja Thumimin cansa.
2:64 Koko seurakunta oli yhteensä neljäkymmentä kaksi tuhatta kolmesataa kuusikymmentä,	64. Koko joukko yhteen oli kaksiviidettäkymmentä tuhatta, kolmesataa ja kuusikymmentä,	2:64 COco joukko nijncuin yxi mies oli/ caxiwijdettäkymmendä tuhatta/ colme sata ja cuusikymmendä.
2:65 paitsi heidän palvelijaitansa ja palvelijattariansa, joita oli seitsemäntuhatta kolmesataa kolmekymmentä seitsemän. Lisäksi oli heillä kaksisataa mies- ja naisveisaajaa.	65. Paitsi heidän palvelijaitansa ja piikojansa, joita oli seitsemäntuhatta, kolmesataa ja seitsemänjättäkymmentä; ja heillä oli veisaajia, miehiä ja vaimoja, kaksisataa;	2:65 Paidzi heidän palwelioitans ja pijcojans/ joita oli seidzemen tuhatta/ colme sata ja seidzemenneljättäkymmendä/ ja heillä oli weisaita/ miehiä ja waimoja/ caxi sata.
2:66 Hevosia heillä oli seitsemänsataa kolmekymmentä kuusi, muuleja kaksisataa neljäkymmentä viisi,	66. Seitsemänsataa ja kuusineljättäkymmentä heidän hevostansa; kaksisataa ja viisiviidettäkymmentä heidän muuliansa;	2:66 Seidzemen sata ja cuusineljättäkymmendä hewoista: caxi sata ja wijsiwijdettäkymmendä Muulia.
2:67 kameleja neljäsataa kolmekymmentä viisi, aaseja kuusituhatta seitsemänsataa kaksikymmentä.	67. Neljäsataa ja viisineljättäkymmentä heidän kameliansa; kuusituhatta, seitsemänsataa ja kaksikymmentä aasia.	2:67 Neljä sata ja wijsineljättäkymmendä Cameliä/ cuusi tuhatta/ seidzemen sata/ ja caxikymmendä Asia.
2:68 Perhekunta-päämiehistä muutamat, tullessansa Herran temppelin sijalle, joka on Jerusalemissa, antoivat vapaaehtoisia lahjoja Jumalan temppelille, sen pystyttämiseksi paikallensa.	68. Ja monikahdat isäin päämiehistä, kuin he menivät Herran huoneesen, joka on Jerusalemissa, uhrasivat hyvällä mielellä Jumalan huoneen rakennukseksi paikallensa.	2:68 Ja monicahdat Isäins Päämiehistä/ cosca he menit HERran huoneseen Jerusamis/ uhrasit hyvällä mielellä Jumalan huoneseen/ raketta sitä paicallens.
2:69 He antoivat sen mukaan, kuin voivat, rakennusrahastoon: kuusikymmentä yksi tuhatta dareikkia kultaa, viisituhatta miinaa hopeata ja sata papinihokasta.	69. Ja he antoivat varansa jälkeen rakennuksen tavaraksi yhdenseitsemättäkymmentä tuhatta kultapenninkiä, ja viisituhatta leiviskää hopiaa, ja sata papin hametta.	2:69 Ja he annoit warans jälken rakennuxen tawaraxi/ yhdenseidzemettäkymmendä tuhatta culdapenningitä/ ja wijsi tuhatta leiwiskä hopiata/ ja sata Papin hametta.
2:70 Sitten papit, leeviläiset ja osa kansaa sekä veisaajat, ovenvartijat ja temppelipalvelijat asettuivat kaupunkeihinsa, ja kaikki muut israelilaiset kaupunkeihinsa.	70. Niin papit, Leviläiset, ja muutamat kansasta, veisaajat, ja ovenvartiat ja Netinimit asuivat kaupungeissansa, ja koko Israel myös kaupungeissansa.	2:70 Nijn Papit/ Lewitat ja muutamat Canssast/ weisajat/ ja owenwartiat ja Nethinimit asuit Caupungeisans/ ja coco Israel myös Caupungeisans.

3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Kun seitsemäs kuukausi tuli ja israelilaiset jo olivat kaupungeissa, kokoontui kansa yhtenä miehenä Jerusalemiin.	1. Kuin seitsemäs kuukausi oli tullut ja Israelin lapset olivat kaupungeissansa, tuli kansa kokoon niinkuin yksi mies Jerusalemiin.	3:1 COsca seidzemes Cuucausi oli tullut/ ja Israelin lapset olit Caupungeisans/ tuli Canssa cocon nijncuin yxi mies Jerusalemijn.
3:2 Ja Jeesua, Joosadakin poika, ja hänen veljensä, papit, ja Serubbaabel, Sealtielin poika, ja hänen veljensä nousivat rakentamaan Israelin Jumalan alttaria uhrataksensa sen päällä polttouhreja, niinkuin on kirjoitettuna Jumalan miehen Mooseksen laissa.	2. Niin nousi Jesua Jotsadakin poika, ja papit hänen veljensä, ja Serubbabel Sealtielin poika ja hänen veljensä ja rakensivat Israelin Jumalan alttarin uhrataksensa sen päällä polttouhria, niinkuin kirjoitettu on Moseksen, Jumalan miehen, laissa.	3:2 Ja Jesua Josedekin poica/ ja Papit hänen weljens nousit/ ja Serubabel Sealthielin poica ja hänen weljens/ ja rakensit Israelin Jumalan Altarin/ uhrataxens sen päällä polttouhria/ nijncuin kirjoitettu on Mosexen Jumalan miehen lais.
3:3 He pystyttivät paikallensa alttarin, sillä he olivat kauhuissaan maan kansojen tähden; ja he uhrasivat alttarilla polttouhreja Herralle, polttouhreja aamuin ja illoin.	3. Ja he laskivat alttarin perustuksensa päälle, vaikka he pelkäsivät sen maan kansoja; ja he uhrasivat sen päällä Herralle polttouhria aamulla ja ehtolla.	3:3 Ja he laskit Altarin perustuxens päälle/ waicka he pelkäisit sen maan Canssoja/ ja he uhraisit sen päällä HERralle polttouhria/ amulla ja ehtolla.
3:4 Ja he viettivät lehtimajanjuhlaa, niinkuin oli säädetty, ja uhrasivat polttouhreja joka päivä niin paljon, kuin oli säädetty, kunakin päivänä sen päivän uhrin,	4. Ja he pitivät lehtimajan juhlaa niinkuin kirjoitettu on, ja tekivät polttouhria joka päivä, sen luvun jälkeen kuin tapa oli, kunkin päivänänsä,	3:4 Ja he pidit Lehtimajan juhla/ nijncuin kirjoitettu on/ ja teit polttouhria jocapäiwä/ sen lugun jälken cuin pitikin/ cutakin päiwänäns.
3:5 ja sen jälkeen jokapäiväisen polttouhrin ja uudenkuun päivien ja kaikkien muiden Herran pyhien juhlien uhrin sekä kaikkien niiden uhrin, jotka toivat vapaaehtoisia lahjoja Herralle.	5. Senjälkeen alinomaisia polttouhreja, ja uuden kuun, ja kaikkein Jumalalle pyhitettyin juhlain, ja kaikkinaisia mieliuhreja, joita he hyvällä mielellä tekivät Herralle.	3:5 Senjälken mitä alinomaisia polttouhreja/ ja uden Cuun/ ja caickein HERran juhlain pyhitettyin/ ja caickinaisia mieliuhreja/ cuin he hywällä mielellä teit HERralle.
3:6 Seitsemännen kuun ensimmäisestä päivästä alkaen he uhrasivat polttouhreja Herralle, vaikka temppelin perustusta ei oltu vielä laskettu.	6. Seitsemännen kuukauden ensimmäisenä päivänä rupesivat he uhraamaan Herralle polttouhria; mutta ei Herran templin perustus ollut vielä laskettu.	3:6 Seidzemennen Cuucauden ensimmäisnä päiwänä/ rupeisit he uhraman HERralle polttouhria/ mutta ei HERran Templin perustus ollut vielä laskettu.

<p>3:7 Ja he antoivat rahaa kivenhakkaajille ja puusepille sekä ruoka- ja juomatarvikkeita ja öljyä siidonilaisille ja tyrolaisille, että nämä kuljettaisivat setripuita Libanonilta meritse Jaafoon, sen valtuuden nojalla, jonka Koores, Persian kuningas, oli heille antanut.</p>	<p>7. Ja he antoivat kivenhakkaajille ja taitaville työväelle rahaa, ja ruokaa ja juomaa, ja öljyä Sidonilaisille ja Tyrolaisille, että he toisivat heille sedripuita Libanonista Japhoon merta myöten, Koreksen Persian kuninkaan suomasta,</p>	<p>3:7 Ja he annoit kiwenhackaille ja työväelle raha/ ruoca ja juoma/ ja öljyä Sidonialaisille ja Tyriläisille/ että he toisit heille Cedripuita Libanonista Japhonin merta myöden/ Corexen Persian Cuningan suomast.</p>
<p>3:8 Ja toisena vuotena siitä, kun he olivat tulleet Jumalan temppelin sijalle Jerusalemiin, sen toisessa kuussa, ryhtyivät Serubbaabel, Sealtielin poika, ja Jeesua, Joosadakin poika, ja heidän muut veljensä, papit ja leeviläiset, ja kaikki, jotka vankeudesta olivat tulleet Jerusalemiin, työhön ja panivat kaksikymmenvuotiset ja sitä vanhemmat leeviläiset johtamaan Herran temppelin rakennustyötä.</p>	<p>8. Mutta toisena vuonna sittekuin he tulivat Jerusalemiin Herran huoneen tykö, toisena kuukautena, rupesi Serubbabel Sealtielin poika, ja Jesua Jotsadakin poika, ja muut heidän jääneet veljensä, papit ja Leviläiset, ja kaikki, jotka vankeudesta tulivat Jerusalemiin, ja panivat kahdenkymmenen ajastaikaiset ja sitä vanhemmat Leviläiset Herran huoneen työn teettäjiksi.</p>	<p>3:8 MUTta toisna vuonna sijttecuin he tulit Jerusalemiin/ HERran huonen tygö toisna Cuucautena/ rupeis Serubabel Sealthielin poica/ ja Sesuja Josedechin poica/ ja muut heidän jäänet weljens/ Papit ja Lewitat/ ja caicki cuin fangeudesta tulit Jerusalemiin/ ja panit cahdenkymmenen ajastaikaiset ja wanhemmat Lewitat HERran huonen työn teettäji.</p>
<p>3:9 Ja Jeesua poikineen ja veljineen ja Kadmiel poikineen, Juudan jälkeläiset, astuivat yhdessä johtamaan niitä, jotka tekivät Herran temppelin rakennustyötä; samoin myöskin Heenadadin pojat poikineen ja veljineen, leeviläiset.</p>	<p>9. Ja Jesua seisoi poikinensa ja veljinensä, ja Kadmiel poikinensa, ja Juudan lapset, niinkuin yksi mies teettämässä työväkeä Herran huoneessa, Henadadin lapset poikinensa, ja Leviläiset veljinensä.</p>	<p>3:9 Ja Jesua seisoi poikinens ja weljinens/ ja Kadmiel poikinens/ ja Judan lapset nijncuin yxi mies teettämäs HERran huonen työväke/ Henadadin lapset poikinens/ ja Lewita heidän weljens.</p>
<p>3:10 Ja kun rakentajat laskivat Herran temppelin perustusta, asetettiin papit virkapuvuissaan torvilla ja leeviläiset, Aasafin jälkeläiset, kymbaaleilla ylistämään Herraa, Israelin kuninkaan Daavidin järjestelyn mukaan.</p>	<p>10. Ja kuin rakentajat laskivat Herran temppelin perustuksen, asettivat he papit puetettuina, vaskitorvien kanssa, ja Leviläiset Asaphin pojat kanteleilla, kiittämään Herraa Davidin Israelin kuninkaan sanoilla.</p>	<p>3:10 Ja cosca rakendajat laskit HERran Templin perustuxen/ seisoit Papit puetettuna/ waskitorwein cansa/ ja Lewitat Asaphin pojat candeileilla/ kijttämäs HERra Dawidin Israelin Cuningan sanoilla.</p>
<p>3:11 Ja he virittivät ylistys- ja kiitosvirren Herralle: "Sillä hän on hyvä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti Israelia kohtaan." Ja kaikki kansa nosti suuren riemuhuudon ylistäen Herraa siitä, että Herran temppelin perustus oli laskettu.</p>	<p>11. Ja he veisasivat vuorottain ylistäissänsä ja kiittäissänsä Herraa, että hän on hyvä ja hänen laupiutensa pysyy ijancaikkisest Israelin ylitse. Ja kaikki kansa huusi korkialla äänellä ja kiitti Herraa, että Herran huoneen perustus oli laskettu.</p>	<p>3:11 Ja he weisaisit wuoroittain ylistäisäns ja kijttäisäns HERra/ että hän on hywä ja hänen laupiudens pysy ijancaickisest Israelin päälle: Ja caicki Canssa huusit corkialla änellä ja kijtit HERra/ että HERran huonen perustus oli laskettu.</p>

3:12 Mutta monet papit, leeviläiset ja perhekunta-päämiehet, vanhukset, jotka olivat nähneet edellisen temppelin, itkivät suurella äänellä, kun tämän temppelin perustus laskettiin heidän nähtensä. Monet taas korottivat äänensä riemuiten ja iloiten.	12. Mutta moni vanhoista papeista, ja Leviläisistä ja isäin päämiehistä, jotka olivat nähneet ensimmäisen huoneen perustuksellansa, niin myös tämän huoneen silmänsä edessä, itkivät suurella äänellä; ja moni huusi korkialla äänellä ilon tähden;	3:12 Mutta moni wanhoista Papeista ja Lewitaista ja Isäin päämiehistä/ jotca olit nähnet ensimmäisen huonen: cosca tämä huonen perustus laskettin heidän silmäins edes/ itkit suurella äänellä/ ja moni huusi corkialla änellä ilon tähden.
3:13 Eikä voitu erottaa raikuvaa riemuhuutoa kansan äänekkäästä itkusta; sillä kansa nosti suuren huudon, niin että huuto kuului kauas.	13. Että se huuto oli niin suuri, ettei kansa eroittanut ilon ääntä itkun äänestä; sillä kansa huusi korkialla äänellä, että se ääni kauvas kuului.	3:13 Että se huuto oli nijn suuri/ ettei Canssa eroittanut ilon ändä itcun änestä: sillä Canssa huusi corkialla änellä/ että se äni cauwas cuului.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Mutta kun Juudan ja Benjaminin vastustajat kuulivat, että pakkosiirtolaiset rakensivat temppeliä Herralle, Israelin Jumalalle,	1. Mutta kuin Juudan ja Ben-Jaminin vihamiehet kuulivat, että ne, jotka vankeudesta olivat lähteneet, rakensivat Herralle Israelin Jumalalle templiä;	4:1 MUtta cosca Judan ia BenJaminin vihamiehet cuulit/ että ne jotca fangiuxes olit ollet/ rakensit HERralle Israelin Jumalalle Templi.
4:2 astuivat he Serubbaabelin ja perhekunta-päämiesten luo ja sanoivat heille: "Me tahdomme rakentaa yhdessä teidän kanssanne, sillä me etsimme teidän Jumalaanne, niinkuin tekin, ja hänelle me olemme uhranneet Eesarhaddonin, Assurin kuninkaan, päivistä asti, hänen, joka toi meidät tänne."	2. Tulivat he Serubbabelin ja isäin päämiesten tykö ja sanoivat heille: me rakennamme teidän kanssanne; sillä me etsimme teidän Jumalaanne niinkuin tekin, ja emme ole sitte uhranneet kuin Asserhaddon Assurin kuningas meidät tänne vei.	4:2 Tulit he Zerubabelin ja Isäin Päämiesten tygö/ ja sanoit heille: me rakennam teidän cansan/ sillä me edzim teidän Jumalatan nijncuin tekin/ ja emme ole sijtte uhrannet cuin Asser Haddon Assurin Cuningas meidän tänne wei.
4:3 Mutta Serubbaabel ja Jeesua ja muut Israelin perhekunta-päämiehet sanoivat heille: "Ei sovi teidän ja meidän yhdessä rakentaa temppeliä meidän Jumalallemme, vaan me yksin rakennamme Herralle, Israelin Jumalalle, niinkuin kuningas Koores, Persian kuningas, on meitä käsenyt."	3. Mutta Serubbabel ja Jesua ja muut Israelin isäin päämiehet vastasivat: ei sovi teidän ja meidän rakentaa meidän Jumalallemme huonetta; mutta me rakennamme yksin Herralle Israelin Jumalalle huoneen, niinkuin Kores Persian kuningas meitä käski.	4:3 Mutta Zerubabel ja Jesua ja muut Israelin Isäin Päämiehet wastaisit: ei sowi teidän ja meidän raketa meidän Jumalallem huonetta/ mutta me rakennam yxin HERralle Israelin Jumalalle huonen/ nijncuin Cores Persian Cuningas meidän käski.
4:4 Mutta maan kansa sai Juudan kansan kädet herpoamaan ja pelotti heidät rakentamasta.	4. Niin sen maakunnan väki heikensi Juudan kansan kädet ja peljätti rakentamasta,	4:4 Nijn sen maacunnan wäki esti Judan Canssan kädet/ ja peljätti rakendamast/

<p>4:5 Ja ne palkkasivat heitä vastaan neuvonantajia, jotka tekivät heidän hankkeensa tyhjäksi, niin kauan kuin Koores, Persian kuningas, eli, ja aina Daarejaveksen, Persian kuninkaan, hallitusaikaan asti.</p>	<p>5. Ja palkkasivat neuvonantajia heitä vastaan, estämään heidän neuvoansa, niinkauvan kuin Kores Persian kuningas eli, Dariuksen Persian kuninkaan valtakuntaan asti.</p>	<p>4:5 Ja palckais Neuwonandaita heitä wastan/ estämän heidän neuwoans/ nijncauwan cuin Cores Persian Cuningas eli/ Dariuxen Persian Cuningan waldacundan asti.</p>
<p>4:6 Ahasveroksen hallituksen aikana, hänen hallituksensa alussa, he kirjoittivat syytöskirjan Juudan ja Jerusalemin asukkaita vastaan.</p>	<p>6. Mutta kuin Ahasverus tuli kuninkaaksi, hänen valtakuntansa alussa, kirjoittivat he kanteen Juudan ja Jerusalemin asujamia vastaan.</p>	<p>4:6 Mutta cosca Ahaswerus tuli Cuningaxi/ hänen waldacundans algusa kirjoitit he canden Judan ja Jerusalemin asujamia wastan.</p>
<p>4:7 Ja Artahsastan aikana kirjoittivat Bislam, Mitredat ja Taabeel ynnä näiden muut virkatoverit Artahsastalle, Persian kuninkaalle. Kirje oli kirjoitettu aramin kirjoituksella ja käännetty araminkielelle.</p>	<p>7. Ja Artahsastan aikana kirjoitti Bislam, Mitridat, Tabeel ja muut heidän seurastansa Artahsastalle Persian kuninkaalle. Ja kirja oli kirjoitettu Syrian kielellä ja tulkittu Syrian kielellä.</p>	<p>4:7 JA Arthahsasthan aicana/ kirjoitti Bilsam/ Mitridates/ Tabeel ja muut heidän neuwostans Arthahsasthan Persian Cuningan tygö. Ja kirja oli kirjoitettu Syrian kielellä/ ja tulkittu Syrian kielellä.</p>
<p>4:8 Käskynhaltija Rehum ja kirjuri Simsai kirjoittivat kuningas Artahsastalle Jerusalemia vastaan kirjeen, joka kuului näin:</p>	<p>8. Rehum kansleri ja Simsai kirjoittaja kirjoittivat kirjan Jerusalemia vastaan kuningas Artahsastalle näin:</p>	<p>4:8 Rehum Cantzleri ja Simsai kirjoittaja/ kirjoitit kirjan Jerusalemita wastan Cuningas Arthahsasthan tygö.</p>
<p>4:9 Silloin ja silloin. "Käskynhaltija Rehum ja kirjuri Simsai ynnä muut heidän virkatoverinsa, tuomarit, järjestysmiehet, tarpelilaiset, afarsilaiset, erekiläiset, babylonialaiset, suusanilaiset, dehavilaiset, eelamilaiset,</p>	<p>9. Rehum kansleri ja Simsai kirjoittaja, ja muut heidän kanssaveljensä Dinasta, Apharsakista ja Tarpelasta, Persiasta, Arakasta, Babelista, Susanista, Dehasta ja Elamista,</p>	<p>4:9 Silloin Rehum Cantzleri ja Simsai kirjoittaja/ ja muut Neuwonandajat Dinast/ Arphasathast ja Tarplatat/ Persiast/ Arachast/ Babelist/ Susanist/ Dehast ja Elamist.</p>
<p>4:10 ja muut kansat, jotka suuri ja mainehikas Aasenappar vei pakkosiirtolaisuuteen ja sijoitti Samarian kaupunkiin ja muualle, tälle puolelle Eufrat-virran," ja niin edespäin.</p>	<p>10. Ja muut kansat, jotka suuri ja kuuluisa Asnappar toi tänne, ja pani heidät asumaan Samarian kaupunkiin, ja ne muut toisella puolen virtaa, sillä ajalla.</p>	<p>4:10 Ja muut Canssat/ jotca wäkewä ja cuuluisa mies Asnaphar toi tänne/ ja pani heidän asuman Samarian Caupungeihin/ ja muihin Caupungeihin tällä puolen weden ja Canaan.</p>
<p>4:11 Tämä on jäljennös kirjeestä, jonka he lähettivät hänelle: "Kuningas Artahsastalle sinun palvelijasi, miehet tältä puolelta Eufrat-virran," ja niin edespäin.</p>	<p>11. Ja kirja, jonka he lähettivät kuningas Artahsastalle, oli näin kirjoitettu: palvelias, miehet, jotka asuvat toisella puolella virtaa, jotka siihen aikaan olivat.</p>	<p>4:11 Ja kirja jonga he lähetit Cuningas Arthahsasthan tygö/ oli näin kirjoitettu. 4:12 SInun palwelias ne miehet cuin asuwat tällä puolella weden/ ja Canaas.</p>

<p>4:12 "Tietäköön kuningas, että ne juutalaiset, jotka lähtivät sinun luotasi meidän luoksemme, ovat tulleet Jerusalemiin. He ovat nyt rakentamassa tuota kapinallista ja paha kaupunkia ja panemassa kuntoon muureja ja korjaamassa perustuksia.</p>	<p>12. Se olkoon kuninkaalle tiettävä, että Juudalaiset, jotka sinun tyköös tulivat meidän tykömme Jerusalemiin, rakentavat kapinallista ja paha kaupunkia, ja ovat perustaneet ja korottaneet muurit.</p>	<p>Se olcon Cuningalle tiettävä/ että Judalaiset jotca sinun tyköös tulit meidän tygöm Jerusalemijn/ rakendawat capinalist ja paha Caupungita/ ja on perustanet ja corgottanet muurit.</p>
<p>4:13 Niin tietäköön kuningas, että jos se kaupunki rakennetaan ja muurit pannaan kuntoon, he eivät suorita rahaveroa, eivät luonnontuotteita eivätkä tierahaa, ja siitä kärsivät kuningasten tulot.</p>	<p>13. Niin olkoon nyt kuninkaalle tiettävä, että jos se kaupunki rakennetaan ja muurit perustetaan, niin ei he sinulle anna tullia, veroa ja ajastaikaista ulostekoa; ja sinä vahingoitset kuningasten veron.</p>	<p>4:13 Nijn olcon Cuningalle tiettävä/ että jos se Caupungi raketan ja muurit perustetan/ nijn ei he sinulle anna lahja/ tullia ja ajastaicaista wero/ ja wahingoidzewat Cuningasten weron.</p>
<p>4:14 Koska kerran me syömme palatsin suolaa eikä meidän sovi nähdä kuninkaan häpäisemistä, sentähden me lähetämme ja ilmoitamme tämän kuninkaalle,</p>	<p>14. Nyt siis, että meillä on ravinto kuninkaan huoneesta, ei sovi meidän nähdä kuninkaan ylönkatsetta; sentähden olemme me lähteneet matkaan, ilmoittamaan sitä kuninkaalle,</p>	<p>4:14 Me olem caicki palatzis caswatetut/ emme tahtonet enä Cuningan ylöncazdomist nähdä/ sentähden me lähetim ja ilmoitim Cuningalle.</p>
<p>4:15 että hän tutkituttaisi sinun isiesi aikakirjaa; sillä aikakirjasta sinä huomaat ja saat tietää, että se kaupunki on ollut kapinallinen kaupunki, joka on tuottanut kuninkaille ja maakunnille vahinkoa ja jossa ammoisista ajoista on pantu toimeen levottomuuksia. Sentähden se kaupunki on hävitetty.</p>	<p>15. Ettäs etsisit isäis aikakirjoista, ja sinä löydät niistä ja saat tietää tämän olevan kapinallisen ja vahingollisen kaupungin kuninkaille ja maakunnille, joka saatti jo vanhasta muutkin luopumaan; jonkatähden myös tämä kaupunki on autioksi tehty.</p>	<p>4:15 Ettäs edzisit Isäis Aicakirjoin/ ja sinä löydät nijstä ja saat tietä tämän olevan capinalisen ja wahingolisen Caupungin Cuningoille ja maacunnille/ joca saatti jo wanhast muutkin luopuman/ jongatähden myös tämä Caupungi on autiaksi tehty.</p>
<p>4:16 Me ilmoitamme siis kuninkaalle, että jos se kaupunki rakennetaan ja muurit pannaan kuntoon, ei sinulla ole oleva mitään osaa tällä puolella Euftrat-virran olevaan maahan."</p>	<p>16. Sentähden me annamme kuninkaan tietää, että jos tämä kaupunki rakennetaan ja muurit tehdään, niin et sinä toista puolta virtaa saa pitää.</p>	<p>4:16 Mingätähden me annam Cuningan tietä/ että jos tämä Caupungi raketan/ ja muurit tehdän. nijn et sinä tätä puolda wirta saa pitä.</p>
<p>4:17 Kuningas lähetti vastauksen käskynhaltija Rehumille ja kirjuri Simsaille ja muille heidän virkatovereilleen, jotka asuivat Samariassa ja muualla tällä puolella Euftrat-virran: "Rauhaa" ja niin edespäin.</p>	<p>17. Niin kuningas lähetti vastauksen Rehumille kanslerille ja Simsaille kirjoittajalle, ja muille heidän kanssaveljillensä, jotka Samariassa asuivat, ja muille, jotka toisella puolella virtaa olivat: rauhaa tällä ajalla!</p>	<p>4:17 NIin Cuningas lähetti wastauxen Rehumille/ Cantzlerille ja Simsaille kirjoittajalle/ ja muille heidän cansaweljillens cuin Samarias asuit/ ja muille cuin toisella puolella weden olit/ rauhan ja terweyden.</p>

4:18 "Kirjelmä, jonka meille lähettitte, on minulle tarkkaan luettu.	18. Lähetyskirja, jonka meidän tykömme lähettitte, on luettu julkisesti minun edessäni.	4:18 Lähetys kirja/ jonka te meidän tygöm lähetit/ on luettu julkisest minun edesän.
4:19 Minä annoin käskyn tutkia asiaa, ja huomattiin, että se kaupunki ammoisista ajoista asti on noussut kuninkaita vastaan ja että siellä on pantu toimeen kapinoita ja levottomuuksia.	19. Ja on minulta käsketty etsittää, ja on löydetty sen kaupungin jo vanhaan nousseen kuninkaita vastaan, ja luopuneen, niin että kapina on siinä noussut.	4:19 Ja on minulda käsketty edzittä/ ja on löytty sen Caupungin jo wanhan aican nosnen Cuningoita wastian/ ja luopunen/ nijn että capina on sijnä nosnut.
4:20 Jerusalemissa on ollut mahtavia kuninkaita, jotka ovat hallinneet kaikkea Euftrat-virran senpuoleista maata ja joille on suoritettu rahaveroa, luonnontuotteita ja tierahaa.	20. Ja että Jerusalemissa ovat olleet väkevät kuninkaat ja vallinneet kaikki toisella puolella virtaa, ja heille on annettu tulli, vero ja ajastaikainen ulosteko.	4:20 Ja että Jerusalemis owat ollet wäkwät Cuningat/ ja owat wallinnet caicki cuin toisella puolella weden on/ ja heille on annettu tulli/ lahjat ja ajastaikainen wero.
4:21 Antakaa siis käsky, että ne miehet on estettävä työstään ja että se kaupunki on jätettävä rakentamatta, kunnes minulta tulee käsky.	21. Tehkääät siis tämän käskyn jälkeen: estäkääät niitä miehiä rakentamasta kaupunkia, siihenasti kuin minä annan käskyn.	4:21 Tehkät sijn tämän käskyn jälken/ estäkät nijtä miehiä rakendamast Caupungi/ siihenasti cuin minä annan käskyn.
4:22 Ja varokaa, ettette lyö laimin mitään tässä asiassa, etteivät kuninkaat kärsisi siitä suurta vahinkoa."	22. Niin karttakaat teitänne erehdyksestä tässä asiassa. Miksi semmoinen turmelus pitäis valtaa saaman kuninkaille vahingoksi?	4:22 Nijn ottacat waari ettet te wijwyttelis täsä asias/ ettei Cuningoille mitän wahingota tulis.
4:23 Niin pian kuin kuningas Artahsastan kirjelmän jäljennös oli luettu Rehumille, kirjuri Simsaille ja heidän virkatovereilleen, menivät he kiiruusti Jerusalemiin juutalaisten luo ja estivät väkivoimalla heidät työtä tekemästä.	23. Kuin kuningas Artahsastan kirja luettiin Rehumin, Simsain kirjoittajan ja heidän kanssaveljeinsä edessä, menivät he kiiruusti Jerusalemiin Juudalaisten tykö ja estivät heidät käsivarrella ja väkevyydellä.	4:23 COsca Cuningas Arthahsasthan kirja luettiin Rehumin/ Simsain kirjoittajan ja heidän cansaweljeins edes/ menit he kijrust Jerusalemiijn Judalaisten tygö/ ja estit heidän käsiwarrella ja wäkwewydellä.
4:24 Silloin pysähtyi Jumalan temppelin rakennustyö Jerusalemissa ja oli pysähdyksissä Daarejaveksen, Persian kuninkaan, toiseen hallitusvuoteen asti.	24. Silloin lakattiin Jumalan huoneen työstä Jerusalemissa, niin että se jäi Dariuksen Persian kuninkaan toiseen vuoteen asti.	4:24 Silloin lacattin Jumalan huonen työstä Jerusalemis/ nijn että se jäi Dariuxen Persian Cuningan toisen wuoten asti.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu

5:1 Mutta profeetta Haggai ja Sakarja, Iddon poika, profeetat, ennustivat Juudassa ja Jerusalemissa oleville juutalaisille Israelin Jumalan nimeen, hänen, jonka nimiin he olivat otetut.	1. Ja prophetat Haggai ja Sakaria, Iddon poika, ennustivat Juudalaisille, jotka olivat Juudassa ja Jerusalemissa, Israelin Jumalan nimeen.	5:1 JA Prophetat Haggai ja Sacharia Iddon poica ennustit Judalaisille jotca olit Judas ja Jerusalemis/ Israelin Jumalan nimen.
5:2 Niin Serubbaabel, Sealtielin poika, ja Jeesua, Joosadakin poika, nousivat ja alkoivat rakentaa Jumalan temppeliä Jerusalemissa, ja heidän kanssansa Jumalan profeetat, jotka tukivat heitä.	2. Silloin nousivat Serubbabel Sealtielin poika, Jesua Jotsadakin poika ja rupesivat rakentamaan Jumalan huonetta Jerusalemissa ja Jumalan prophetat heidän kanssansa, auttain heitä.	5:2 Silloin nousit Serubabel Sealthielin poica ja Jesua Josedekin poica/ ja rupeisit rakendaman Jumalan huonetta Jerusalemis/ ja Jumalan Prophetat heidän cansans/ auttain heitä.
5:3 Siihen aikaan tulivat heidän luoksensa Tattenai, Euftrat-virran tämänpuoleisen maan käskynhaltija, ja Setar-Boosenai sekä heidän virkatoverinsa ja sanoivat heille näin: "Kuka on käskenyt teitä rakentamaan tätä temppeliä ja panemaan kuntoon tätä muuria?"	3. Siihen aikaan tuli Tatnai heidän tykönsä, joka oli maaherra toisella puolella virtaa, ja Setarbosnai, ja heidän kanssaveljensä, ja sanoivat näin heille: kuka on käskenyt rakentaa tätä huonetta ja näitä muureja perustaa?	5:3 SIIhen aican tuli Thathnai heidän tygöns/ joca oli Maanherra tällä puolen weden/ ja StarBosnai heidän cansaweljens/ ja sanoit näin heille: cuca teidän on käskenyt rakenda tätä huonetta/ ja hänen muurejans perusta.
5:4 Niin me sanoimme heille niiden miesten nimet, jotka tätä rakennusta rakensivat.	4. Niin me sanoimme heille, mitkä niiden miesten nimet olivat, jotka tätä rakennusta rakensivat.	5:4 Nijn me sanoim heille: mitkä nijden miesten nimet owat/ jotca tätä rakennusta rakendawat.
5:5 Ja juutalaisten vanhinten yllä oli heidän Jumalansa silmä, niin ettei heitä estetty työstä, vaan meni kertomus asiasta Daarejavekselle ja odotettiin sitä koskevan kirjoituksen tuloa sieltä takaisin.	5. Ja heidän Jumalansa silmä tuli Juudan vanhimpain päälle, ettei sitä heiltä niinkauvaksi estetty, kuin sanoma vietiin Dariuksen tykö; ja lähetyskirja tuli siitä asiasta takaperin jälleen.	5:5 Ja Jumamalan silmä tuli Judan wanhimbain päälle/ ettei se heildä nijncawaxi estetty cuin sanoma wietin Dariuxen tygö: ja lähetys kirja tuli sijtä asiast tacaperin jäl lens.
5:6 Jäljennös kirjeestä, jonka Tattenai, Euftrat-virran tämänpuoleisen maan käskynhaltija, ja Setar-Boosenai sekä tämän virkatoverit, ne afarsakilaiset, jotka olivat tällä puolella Euftrat-virran, lähettivät kuningas Daarejavekselle;	6. Ja kirja, jonka Tatnai maaherra toisella puolella virtaa, ja Setarbosnai, ja hänen kanssaveljensä Apharsakista, jotka olivat toisella puolella virtaa, lähettivät kuningas Dariukselle,	5:6 JA kirja jonga Thathnai Maanherra tällä puolen weden/ ja StarBosnai/ ja hänen cansaweljens Arphasadist/ jotca olit tällä puolen weden/ lähetit Cuningas Dariuxen tygö.
5:7 he näet lähettivät hänelle kertomuksen, ja siihen oli kirjoitettu näin: "Kuningas Daarejavekselle kaikkea rauhaa!	7. Ja sanat, jotka he lähettivät hänelle olivat näin kirjoitetut: kuninkaalle Dariukselle (toivotetaan) kaikkea rauhaa!	5:7 Ja ne sanat jotca he lähetit hänen tygöns/ owat näin kirjoitetut: Darius Cuningalle caicki rauha.

<p>5:8 Tietäköön kuningas, että me menimme Juudan maakuntaan, suuren Jumalan temppelille. Sitä rakennetaan suurista kivistä, ja hirsitä pannaan seiniin. Työ tehdään tarkasti ja sujuu heidän käsissään.</p>	<p>8. Olkoon kuninkaalle tiettävä, että me tulimme Juudan maakuntaan, kaikkein suurimman Jumalan huoneen tykö; ja sitä rakennetaan jaloista suurista kivistä, hirret pannaan seiniin, ja työ joutuu ja menestyy heidän käsissäänsä.</p>	<p>5:8 Se olcon Cuningalle tiettävä/ että me tulim Judan maacundaan sen caickein suurimman Jumalan huonen tygö/ sitä raketan caickinaisist kiwist/ hirret pannaan seinijn/ ja työ joutu ja menesty heidän käsisääns.</p>
<p>5:9 Sitten me kysyimme vanhimmilta ja sanoimme heille näin: 'Kuka on käsenyt teitä rakentamaan tätä temppeliä ja panemaan kuntoon tätä muuria?'</p>	<p>9. Niin me kysyimme vanhimmilta ja sanoimme heille: kuka teille antoi käskyn rakentaa tätä huonetta ja näitä muureja perustaa?</p>	<p>5:9 Nijn me kysyim wanhimmille/ ja sanoim heille: cuca teille andoi käskyn rakenda tätä huonetta/ ja näitä muureja perusta?</p>
<p>5:10 Me kysyimme heiltä myöskin heidän nimiänsä ilmoittaaksemme ne sinulle ja kirjoitimme muistiin niiden miesten nimet, jotka ovat heitä johtamassa.</p>	<p>10. Me kysyimme myös heiltä heidän nimensä, antaaksemme sinulle ne tietää, ja me kirjoitimme niiden miesten nimet, jotka heidän päämiehensä olivat.</p>	<p>5:10 Me kysyimme myös heille heidän nimens/ andaxem sinulle ne tietä: ja me kirjoitim nijden miesten nimet jotca heidän Päämiehens olit.</p>
<p>5:11 Ja he antoivat meille tämän vastauksen: 'Me olemme taivaan ja maan Jumalan palvelijoita, ja me rakennamme uudestaan temppeliä, joka oli rakennettu monta vuotta sitten. Suuri Israelin kuningas sen rakensi ja sai sen valmiiksi.</p>	<p>11. Ja senkaltaisen sanan he meille vastasivat, sanoen: me olemme taivaan ja maan Jumalan palveliat, ja rakennamme tätä huonetta, joka ennen monta vuotta oli rakennettu, jonka väkevä Israelin kuningas oli rakentanut ja pannut ylös.</p>	<p>5:11 Ja sencaltaisen sanan he meille wastaisit/ sanoden: me olem taiwan ja maan Jumalan palweliat/ ja rakennam tätä huonetta/ joca ennen monda vuotta oli rakettu/ jonga yxi wäkewä Israelin Cuningas oli rakendanut ja pannut ylös.</p>
<p>5:12 Mutta koska meidän isämme vihoittivat taivaan Jumalan, antoi hän heidät kaldealaisen Nebukadnessarin, Baabelin kuninkaan, käsiin; ja hän hävitti tämän temppelin ja vei kansan pakkosiirtolaisuuteen Baabeliin.</p>	<p>12. Mutta sittekuin meidän isämme vihoittivat taivaan Jumalan, antoi hän heidät Nebukadnetsarin käsiin, Kaldealaisten kuninkaan Babelista; hän jaotti tämän huoneen ja vei kansan Babeliin.</p>	<p>5:12 Mutta sijttecuin meidän Isät wihoitit Jumalan taiwast/ andoi hän heidän NebucadNezarin käsijn/ Calderein Cuningan Babelist/ hän jaotti tämän huonen ja wei Canssan Babelijn.</p>
<p>5:13 Mutta Kooreksen, Baabelin kuninkaan, ensimmäisenä hallitusvuotena antoi kuningas Koores käskyn rakentaa uudestaan tämän Jumalan temppelin.</p>	<p>13. Mutta ensimmäisenä Koreksen, Babelin kuninkaan vuonna, käski kuningas Kores tämän Jumalan huoneen rakentaa.</p>	<p>5:13 MUtta ensimmäisnä Corexen Babelin Cuningan vuonna käski Cuningas Cores tämän Jumalan huonen raketa.</p>
<p>5:14 Kuningas Koores antoi myös tuoda Baabelin temppelistä esiin Jumalan temppelin kulta- ja hopeakalut, jotka Nebukadnessar oli vienyt pois Jerusalemin temppelistä ja tuonut Baabelin temppeliin; ja ne annettiin Sesbassar-nimiselle miehelle, jonka hän oli asettanut käskynhaltijaksi.</p>	<p>14. Ja ne kulta astiat ja hopia astiat, mitkä olivat siinä Jumalan huoneessa, jotka Nebukadnetsar otti Jerusalemin templistä ja vei Babelin templiin, ne otti kuningas Kores Babelin templistä ja antoi yhdelle Sesbatsar nimeltä, jonka hän pani heidän päämieheksensä,</p>	<p>5:14 Ne culdaastiat ja hopiaastiat cuin olit sijnä Jumalan huones/ jotca NebucadNezar otti Jerusalemin Templist/ ja wei Babelin Templijn/ ne otti Cuningas Cores Babelin Templist/ ja andoi Sesbazarille/ jonga hän pani heidän päämiehexens.</p>

5:15 Ja hän sanoi tälle: Ota nämä kalut, mene ja pane ne Jerusalemin temppeliin. Ja Jumalan temppeli rakennettakoon entiselle paikallensa.	15. Ja sanoi hänelle: ota nämät astiat, mene ja vie ne Jerusalemin templiin, ja anna Jumalan huone rakennettaa paikallensa.	5:15 Ja sanoi hänelle: ota nämät astiat/ mene ja vie heitä Jerusalemin Templijn/ ja anna Jumalan huone raketta paicallens.
5:16 Niin tämä Sesbassar tuli ja laski Jumalan temppelin perustuksen Jerusalemissa. Ja siitä ajasta alkaen tähän saakka sitä on rakennettu, eikä se vielä ole valmis.'	16. Silloin tuli se Sesbatsar ja laski Jumalan huoneen perustuksen Jerusalemissa; ja siitä ajasta niin tähän asti on sitä rakennettu, ja ei ole vielä täytetty.	5:16 Silloin tuli tämä Sesbazar/ ja laski Jumalan huonen perustuxen Jerusalemis/ ja sijtä ajast nijn tähän asti on rakettu/ ja ei ole wielä täytetty.
5:17 Jos kuningas siis hyväksi näkee, niin tutkittakoon kuninkaan aarrekammiossa siellä Baabelissa, onko niin, että kuningas Koores on antanut käskyn rakentaa tämän Jumalan temppelin Jerusalemissa; ja lähettänee kuningas meille tiedon tahdostansa tässä asiassa."	17. Nyt siis jos kuninkaalle kelpaa, niin antakaan etsiä kuninkaan tavarahuoneessa, joka on Babelissa, jos se on käsketty Kores kuninkaalta, heidän rakentaa tätä Jumalan huonetta, joka on Jerusalemissa, ja antakoon tästä asiasta meidän tietää kuninkaan tahdon.	5:17 Nyt sijs/ jos Cuningan kelpa/ nijn andacan edziä Cuningan tawarahuones Babelis/ jos se on käsketty Cores Cuningalda heidän raketa tätä Jumalan huonetta cuin on Jerusalemis/ ja andacon tästä asiast Cuningan tahdon meidän tietä.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Niin kuningas Daarejaves antoi käskyn, että asiaa tutkittaisiin Baabelin arkistossa, jonne myös aarteet koottiin.	1. Niin Darius kuningas käski etsiä kantselissa, kuninkaan tavarahuoneessa Babelissa.	6:1 NIin Darius Cuningas käski edziä Cantzelijs/ Cuningan tawarahuones Babelis.
6:2 Ja Ahmetan linnasta, Meedian maakunnasta, löydettiin kirjakäärö, johon oli kirjoitettu seuraavasti: "Muistettava tapahtuma:	2. Silloin löydettiin Ahmetan linnasta, joka on Median maakunnassa, kirja, jossa oli näin muistoksi kirjoitettu:	6:2 Silloin löyttin Ahmethan linnast/ joca on Medis/ yxi kirja/ josa oli näin muistoxi kirjoitettu:
6:3 Kuningas Kooreksen ensimmäisenä hallitusvuotena kuningas Koores antoi käskyn: Jumalan temppeli Jerusalemissa, se temppeli rakennettakoon paikaksi, jossa uhreja uhrataan. Sen perustukset laskettakoon lujiksi, sen korkeus olkoon kuusikymmentä kyynärää ja leveys kuusikymmentä kyynärää.	3. Ensimmäisenä kuningas Koreksen vuonna käski kuningas Kores rakentaa Jumalan huoneen Jerusalemissa paikaksi, jossa uhrataan, ja laskea perustuksen, kuusikymmentä kyynärää korkiaksi ja kuusikymmentä kyynärää leviäksi;	6:3 ENSimäisnä Cuningas Corexen vuonna/ käski Cuningas Cores Jumalan huonen raketa Jerusalemis/ sille paicalle cuin uhratan/ ja laske perustuxen/ cuuttakymmendä kynärätä corkiaksi/ ja cuuttakymmendä kynärätä lewiäxi.
6:4 Siinä olkoon aina rinnakkain kolme kivikertaa suuria kiviä ja yksi hirsikerta uusia hirsisiä; ja kustannukset suoritettakoon kuninkaan hovista.	4. Kolme seinää vuolluista kivistä ja yksi seinä uusista puista; ja että kuninkaan huoneesta piti annettaman ylöspitämys;	6:4 Colme seinä caickinaisista kiwistä ja yxi seinä puista/ ja että Cuningan huonest pitä annettaman ruoca.

<p>6:5 Ja myös Jumalan temppelin kulta- ja hopeakalut, jotka Nebukadnessar vei pois Jerusalemin temppelistä ja toi Baabeliin, annettakoon takaisin. Ne tulkoot paikoilleen Jerusalemin temppeliin, pantakoon ne Jumalan temppeliin."</p>	<p>5. Piti myös Jumalan huoneen hopiaiset ja kultaiset astiat, jotka Nebukadnessar oli ottanut Jerusalemin kirkosta ja vienyt Babeliin, annettaman ja vietämän jälleen templiin, Jerusalemiin, pantavaksi siällensä Jumalan huoneeseen.</p>	<p>6:5 Nijn myös Jumalan huoneen hopiaiset ja cullaiset astiat/ jotca NebucadNesar oli ottanut Jerusalemin kirkost ja wienyt Babelijn/ annetta ja wietä jälleens Jerusalemiijn siällens Jumalan huoneeseen.</p>
<p>6:6 - "Niinmuodoin on sinun, Tattenai, joka olet Euftrat-virran tuonpuoleisen maan käskynhaltija, sinun, Setar-Boosenai, ja teidän virkatoverienne, niiden afarsakilaisten, jotka ovat tuolla puolella Euftrat-virran, pysyttävä siitä erillänne.</p>	<p>6. Niin olkaat nyt erinänne heistä, sinä Tatnai maaherra sillä puolella virtaa, ja sinä Setarbosnai, ja teidän kanssaveljenne Apharsakista, te jotka olette sillä puolella virtaa.</p>	<p>6:6 NIin olcat nyt erinäns heistä/ sinä Thathnai maan Herra sillä puolen weden/ ja sinä StharBosnai/ ja teidän cansaweljen Arphasathist/ te jotca oletta sillä puolen weden.</p>
<p>6:7 Antakaa Jumalan temppelin rakennustyön olla rauhassa. Juutalaisten käskynhaltija ja juutalaisten vanhimmat rakentakoot Jumalan temppelin paikallensa.</p>	<p>7. Antakaat heidän tehdä työtä Jumalan huoneessa, että Juudalaisten päämies ja heidän vanhimpansa saisivat Jumalan huoneen rakennetuksi entiselle paikallensa.</p>	<p>6:7 Andacat heidän tehdä työtä Jumalan huones/ että Judasten päämies ja heidän wanhimbans saisit Jumalan huoneen raketuxi hänen endiselle paicallens.</p>
<p>6:8 Ja minä annan käskyn, mitä teidän on tehtävä juutalaisten vanhimmille heidän rakentaessaan Jumalan temppeliä: tuolta puolelta Euftrat-virran tulevasta kuninkaan verotuloista suoritettakoon niille miehille tarkasti ja viivyttlemättä kustannukset.</p>	<p>8. On myös käsketty minulta, mitä Juudan vanhimmille pitää annettaman, että he rakentaisivat tämän Jumalan huoneen, nimittäin: että sille wäelle pitää juuri kiiruusti ylöspitämys annettaman kuninkaan verokalusta siltä puolelta virtaa, ja ei heitä estettämän.</p>	<p>6:8 Se on myös käsketty minulda mitä Judan wanhimmille pitä annettaman/ että he rakennaisit tämän Jumalan huoneen/ nimittäin: että sille wäelle pitä juuri kijrust ruoca annettaman Cuningan werocalust sildä puolen weden/ ja ei heitä estettämän.</p>
<p>6:9 Ja mitä tarvitaan, mullikoita, oinaita ja karitsoita polttouhriksi taivaan Jumalalle, nisuja, suolaa, viiniä ja öljyä, se annettakoon heille Jerusalemin pappien esityksestä joka päivä, laiminlyömättä,</p>	<p>9. Ja mitä tarvitaan mullia, ja oinaita, ja karitsoita uhriksi taivaan Jumalalle, nisuja, suoloja, viinaa ja öljyä, Jerusalemin pappein tawan jälkeen, niin pitää heille annettaman joka päivä ilman yhdettäkään erehdyksetä.</p>	<p>6:9 Jos he tarwidzewat calpeja/ caridzoita taicka caurita uhrixi taiwaliselle Jumalalle/ nisuja/ suoloja/ wijna ja öljyä/ Jerusalemin Pappein tawan jälkeen/ nijn pitä heille annettaman jocapäiwä ilman yhdetäkän estettä.</p>
<p>6:10 että he uhraisivat suloisesti tuoksuvia uhreja taivaan Jumalalle ja rukoilisivat kuninkaan ja hänen poikiensa hengen puolesta.</p>	<p>10. Että he uhraisivat taivaan Jumalalle makiaa hajua, ja rukoilisivat kuninkaan ja hänen lastensa elämän edestä.</p>	<p>6:10 Että he uhraisit taiwaliselle Jumalalle makiata hajua/ ja rucoilisit Cuningan ja hänen lastens elämän edest.</p>

<p>6:11 Ja minä annan käskyn, että kuka ikinä rikkoo tämän määräyksen, hänen talostaan revittäköön hirsi, ja hänet ripustettakoon ja naulittakoon siihen, ja hänen talostaan tehtäköön siitä syystä soraläjä.</p>	<p>11. Tämä käsky on minulta annettu, että kuka ikänä nämät sanat muuttaa, hänen huoneestansa pitää yksi hirsi reväistämän, joka pitää nostettaman ylös, ja hän siihen ripustettaman, ja hänen huoneensa pitää lokaläjäksi tehtämän sen työn tähden.</p>	<p>6:11 Tämä käsky on minulda annettu/ ja cucaikänäns nämät sanat muutta/ hänen huonestans pitä yxi hirsi rewäistämän ja nostettaman ylös/ ja hänen pitä siihen ripustettaman/ ja hänen huonens pitä localäjäxi tehtämän sen työn tähden.</p>
<p>6:12 Ja Jumala, joka on asettanut nimensä siihen, kukistakoon jokaisen kuninkaan ja kansan, joka ojentaa kätensä rikkomaan tätä määräystä hävittämällä Jumalan temppelin Jerusalemissa. Minä Daarejaves olen antanut tämän käskyn; se tarkoin täytettäköön."</p>	<p>12. Jumala, joka on nimensä pannut asumaan siinä, tappakoon kaikki ne kuninkaat ja kansat, jotka ojentavat kätensä muuttamaan taikka särkemään tätä Jumalan huonetta, joka on Jerusalemissa. Minä Darius olen tämän käskyn antanut, ja se pitää juuri nopiasti tehtämän.</p>	<p>6:12 Jumala joca taiwas asu/ hän tappacon caicki ne Cuningat ja Canssat/ jotca ojendawat kätens muuttaman taikka särkemän Jumalan huonetta/ joca on Jerusalemis. Minä Darius olen näitä käsenyt/ että se pidäis juuri nopiast tehtämän.</p>
<p>6:13 Silloin Tattenai, Eufrat-virran tämänpuoleisen maan käskynhaltija, Setar-Boosenai ja heidän virkatoverinsa täyttivät tarkoin käskyn, jonka kuningas Daarejaves oli heille lähettänyt.</p>	<p>13. Silloin Tatnai maaherra sillä puolella virtaa, ja Setarbosnai ja heidän kanssaveljensä, joiden tykö kuningas Darius oli lähettänyt, tekivät sen nopiasti.</p>	<p>6:13 Silloin Thatnai maan Herra sillä puolen weden/ ja StharBosnai heidän cansaweljeins cansa/ joiden tygö Cuningas Darius oli lähettänyt/ teit sen nopiast.</p>
<p>6:14 Niin juutalaisten vanhimmat rakensivat, ja työ onnistui heille profeetta Haggain ja Sakarjan, Iddon pojan, ennustuksen tukemana. Ja he saivat sen valmiiksi Israelin Jumalan käskyn ja Kooreksen, Daarejaveksen ja Artahsastan, Persian kuninkaan, käskyn mukaan.</p>	<p>14. Ja Juudalaisten vanhimmat rakensivat, ja se menestyi, Haggain prophetan ja Sakarian Iddon pojan ennustuksen jälkeen; ja he rakensivat ja päättivät sen Israelin Jumalan käskyn jälkeen; ja Koreksen, Dariuksen ja Artahsastan Persian kuninkain käskyn jälkeen.</p>	<p>6:14 Ja Judalaisten wanhimmat rakensit/ ja se menestyi Haggai Prophetan ja Sacharian Iddon pojan ennustuxen jälken/ ja he rakensit ja päätit Israelin Jumalan käskyn jälken/ ja Corexen/ Dariuxen ja Arthahsasthan Persian Cuningasten käskyn jälken.</p>
<p>6:15 Tämä temppeli valmistui adar-kuun kolmanneksi päiväksi, nimittäin kuningas Daarejaveksen kuudentena hallitusvuotena.</p>	<p>15. Ja huone päätettiin täydellisesti kolmanteen päivään asti Adarin kuuta, kuudentena kuningas Dariuksen valtakunnan vuonna.</p>	<p>6:15 Ja huone päätettin täydellisest colmanden päiwän asti Adarin Cuusta/ joca oli cuudentena Cuningas Dariuxen waldacunnan vuonna.</p>
<p>6:16 Silloin israelilaiset, papit ja leeviläiset ja muut pakkosiirtolaiset, viettivät Jumalan temppelin vihkiäisiä iloiten</p>	<p>16. Ja Israelin lapset, papit, Leviläiset ja muut, jotka vankeudesta tulleet olivat, pitivät ilolla Jumalan huoneen vihkimistä,</p>	<p>6:16 JA Israelin lapset/ Papit/ Lewitat/ ja muut jotca fangina olit ollet/ pidit ilolla Jumalan huonen wihkimist.</p>

6:17 ja uhrasivat Jumalan temppelin vihkiäisissä sata härkää, kaksisataa oinasta ja neljäsataa karitsaa sekä syntiuhriksi koko Israelin puolesta kaksitoista kaurista, Israelin sukukuntien luvun mukaan.	17. Ja uhrasivat tässä Jumalan huoneen vihkimyksessä sata mullia, kaksisataa oinasta, neljäsataa karitsaa ja kaksitoistakymmentä kaurista, koko Israelin syntein edestä, Israelin sukukuntain luvun jälkeen,	6:17 Ja uhrasit tässä Jumalan huoneen vihkimyxes sata calpeja/ caxi sata oinasta/ neljä sata caridzata/ ja caxitoistakymmendä caurista/ coco Israelin syndein edest/ Israelin sucucundain lugun jälkeen.
6:18 Ja he asettivat papit ryhmittäin ja leeviläiset osastoittain Jumalan palvelukseen Jerusalemissa, niinkuin on kirjoitettuna Mooseksen kirjassa.	18. Ja asettivat papit vuoroonsa ja Leviläiset järjestykseensä, palvelemaan Jumalaa, joka on Jerusalemissa, niinkuin Mooseksen kirjassa on kirjoitettu.	6:18 Ja asetit Papit vuorollens/ ja Lewitat järjestyxellens/ palweleman Jumalata joca on Israelis/ nijncuin Mosexen kirjas on kirjoitettu.
6:19 Sitten pakkosiirtolaiset viettivät pääsiäistä ensimmäisen kuun neljäntenätoista päivänä.	19. Ja ne, jotka vankeudesta olivat tulleet, pitivät pääsiäistä neljäntenä päivänä toistakymmentä ensimmäisestä kuukaudesta.	6:19 JA ne/ jotca fangina olit ollet pidit Pääsiäistä neljändenätoistakymmendenä päiwänä ensimmäisest Cuucaudest.
6:20 Sillä papit ja leeviläiset olivat yhtenä miehenä puhdistautuneet, niin että he kaikki olivat puhtaat. Ja he teurastivat pääsiäislampaan kaikille pakkosiirtolaisille, veljillensä papeille ja itsellensä.	20. Sillä papit ja Leviläiset olivat puhdistaneet itsensä, niin että he kaikki olivat puhtaat niinkuin yksi mies; ja he teurastivat pääsiäislampaan kaikkein vankeuden lasten edestä, ja pappein heidän veljeinsä edestä ja itse edestänsä.	6:20 Papit ja Lewitat olit puhdistanet idzens/ nijn että he caicki olit puhtat nijncuin yxi mies/ ja he teurastit Pääsiäisen caickein fangeuxen lasten edest/ ja Pappain heidän weljeins edest/ ja idze edestäns.
6:21 Ja sitä söivät kaikki pakkosiirtolaisuudesta palanneet israelilaiset sekä kaikki, jotka olivat eristäytyneet maassa asuvien pakanain saastaisuudesta ja liittyneet heihin etsiäkseen Herraa, Israelin Jumalaa.	21. Ja Israelin lapset jotka vankeudesta palanneet olivat, söivät, ja kaikki, jotka itsensä olivat erittäneet maan pakanain saastaisuudesta heidän tykönsä, etsimään Herraa Israelin Jumalaa,	6:21 Ja Israelin lapset jotca fangeudest palannet olit/ ja caicki jotca idzens olit erittänet maan pacanaiden saastaisuudest heidän tygöns/ edzimän HERra Israelin Jumalata.
6:22 Ja he viettivät happamattoman leivän juhlaa seitsemän päivää iloiten, sillä Herra oli ilahuttanut heitä, kun oli kääntänyt Assurin kuninkaan sydämen heidän puolelensa, niin että hän avusti heitä Jumalan, Israelin Jumalan, temppelin rakentamistyössä.	22. Ja pitivät happamattoman leivän juhlaa ilolla seitsemän päivää; sillä Herra oli heidät iloittanut, ja kääntänyt Assurin kuninkaan sydämen heidän puoleensa, että he tulivat vahvistetuksi Jumalan huoneen työssä, joka on Israelin Jumala.	6:22 Ne söit ja pidit happamattoman leiwän juhla/ ilolla seidzemen päiwä: sillä HERra oli heidän iloittanut ja käändänyt Assurin Cuningan sydämen heidän puolens/ että he tulit wahwistetuxi Jumalan huonen tegois/ joca on Israelin Jumala.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu

7:1 Näiden tapausten jälkeen, Persian kuninkaan Artahsastan hallituksen aikana, lähti Esra, Serajan poika, joka oli Asarjan poika, joka Hilikian poika,	1. Mutta näiden jälkeen Artahsastan Persian kuninkaan hallitessa oli Esra Serajan poika, Asarian pojan, Hilikian pojan,	7:1 MUtta näiden jälken Arthahsasthan Persian Cuningan waldacunnas oli Esra Sarajan poica/ Asarian pojan/ Hilikian pojan.
7:2 joka Sallumin poika, joka Saadokin poika, joka Ahitubin poika,	2. Sallumin pojan, Zadokin pojan, Ahitobin pojan,	7:2 Sallumin pojan/ Zadochin pojan/ Ahitobin pojan.
7:3 joka Amarjan poika, joka Asarjan poika, joka Merajotin poika,	3. Amarian pojan, Asarian pojan, Merajotin pojan,	7:3 Amariahnpojan/ Asarian pojan/ Merajothin pojan.
7:4 joka Serahjan poika, joka Ussin poika, joka Bukkin poika,	4. Serahian pojan, Ussin pojan, Bukkin pojan,	7:4 Serahian pojan/ Usin pojan/ Bukin pojan.
7:5 joka Abisuan poika, joka Piinehaan poika, joka Eleasarin poika, joka Aaronin, ylimmäisen papin, poika -	5. Abisuan pojan, Pinehaan pojan, Eleatsarin pojan, ylimmäisen papin Aaronin pojan.	7:5 Abisuan pojan/ Phineexen pojan/ Eleazarin pojan/ Aaronin pojan/ sen ylimmäisen Papin.
7:6 tämä Esra lähti Baabelista. Hän oli kirjanoppinut, perehtynyt Mooseksen lakiin, jonka Herra, Israelin Jumala, oli antanut. Ja kuningas antoi hänelle kaikki, mitä hän halusi, koska Esran päällä oli Herran, hänen Jumalansa, käsi.	6. Tämä Esra meni ylös Babelista, joka oli toimellinen kirjanoppinut Moseksen laissa, jonka Herra Israelin Jumala oli antanut. Ja kuningas antoi hänelle kaikki, mitä hän anoi, Herran hänen Jumalansa käden jälkeen, joka hänen ylitsensä oli.	7:6 Tämä Esra meni Babelist/ joca oli kelwollinen kirjanoppenu Mosexen lais/ jonga HERra Israelin Jumala oli andanut. Ja Cuningas andoi hänelle caicki mitä hän anoi/ HERran hänen Jumalans käden jälken joca hänen päälläns oli.
7:7 Myös israelilaisia ja pappeja, leeviläisiä, veisaajia, ovenvartijoita ja temppeleipalvelijoita lähti Jerusalemiin kuningas Artahsastan seitsemäntenä hallitusvuotena.	7. Ja siinä meni muutamia Israelin lapsista ja papeista ja Leviläisistä, veisaajista, ovenvartioista ja Netinimeistä ylös Jerusalemiin, seitsemäntenä Artahsastan kuninkaan vuonna.	7:7 Ja sijnä meni muutamita Israelin lapsist ja Papeist ja Lewitaist/ weisaist/ owenwartioist ja Nethinimeist Jerusalemijn/ seidzemendenä Arthahsasthan Cuningan vuonna.
7:8 Ja hän tuli Jerusalemiin viidennessä kuussa kuninkaan seitsemäntenä hallitusvuotena.	8. Ja hän tuli Jerusalemiin viidentenä kuukautena, se oli seitsemäs kuninkaan vuosi.	7:8 Ja he tulit Jerusalemijn wijdendenä Cuucautena/ se on seidzemes Cuningan wuosi.
7:9 Sillä ensimmäisen kuun ensimmäisenä päivänä alkoi lähtö Baabelista; ja viidennen kuun ensimmäisenä päivänä hän tuli Jerusalemiin, koska Jumalan hyvä käsi oli hänen päällänsä.	9. Sillä ensimmäisenä päivänä ensimmäistä kuuta alkoi hän lähteä Babelista, ja ensimmäisenä päivänä viidennettä kuuta tuli hän Jerusalemiin, Jumalan hyvän käden kautta, joka hänen ylitsensä oli.	7:9 Sillä ensimmäisnä päiwänä ensimmäisestä Cuusta aiwoit he lähte Babelist/ ja ensimmäisnä päiwänä wijdennestä Cuusta/ tuli hän Jerusalemijn Jumalan hywän käden cautta/ joca hänen päälläns oli.
7:10 Sillä Esra oli kiinnittänyt sydämensä Herran lain tutkimiseen, seuratakseen sitä ja opettaakseen Israelissa lakia ja oikeutta.	10. Sillä Esra oli valmistanut sydämensä etsimään Herran lakia, ja tekemään sitä ja opettamaan Israelille säätyjä ja oikeutta.	7:10 Sillä Esra oli walmistanut sydämens edzimän HERran Lakia/ ja tekemän ja opettaman Israelille käskeyjä ja oikeutta.

7:11 Tämä on jäljennös kirjeestä, jonka kuningas Artahsasta antoi pappi Esralle, kirjanoppineelle, joka oli Herran Israelille antamien käskyjen ja ohjeitten tuntija:	11. Ja näin on se kirja, jonka Artahsasta antoi papille Esralle, kirjanoppineelle, joka oli opettaja Herran käskysanoissa ja säädyissä Israelille:	7:11 Ja näin on se kirja jonga Cuningas Arthahsastha andoi Papille Esralle kirjanoppenulle/ joca oli opettaja HERran sanas ja Lais/ Israelin päällä:
7:12 "Artahsasta, kuningasten kuningas, pappi Esralle, taivaan Jumalan lain tuntijalle", ja niin edespäin.	12. Artahsasta kuningasten kuningas Esralle papille ja kirjanoppineelle taivaan Jumalan laissa: rauhaa tällä ajalla!	7:12 Arthahsastha Cuningasten Cuningas Esralle Papille ja kirjanoppenulle taiwalisen Jumalan Lais/ rauhan ja terweyden.
7:13 "Minä annan käskyn, että minun valtakunnassani jokainen Israelin kansan jäsen ja sen papit ja leeviläiset, jotka ovat halukkaat lähtemään Jerusalemiin, lähtekööt sinun kanssasi,	13. Minä olen käskenyt, että kenenkä ikänä kelpaa minun valtakunnassani Israelin kansasta, papeista ja Leviläisistä mennä kanssas Jerusalemiin, niin menkään.	7:13 Minä olen käskenyt/ että kenengä ikänäns Israelin Canssasta/ Papeista ja Lewitaista/ kelpa minun waldacunnasani mennä cansas Jerusalemijn/ nijn mengän.
7:14 koska kuningas ja hänen seitsemän neuvonantajaansa ovat lähettäneet sinut tarkastamaan, ovatko olot Juudassa ja Jerusalemissa sinun Jumalasi lain mukaiset, joka on sinun kädessäsi,	14. Sinä olet lähetetty kuninkaalta ja seitsemältä neuvonantajalta etsimään Juudaa ja Jerusalemia, sinun Jumalasi lain jälkeen, joka käsissä on;	7:14 Sinä joca olet lähetetty Cuningalda ja nijldä seidzemeldä Neuwonandajalda edzimän Judat ja Jerusalemit Jumalan Lain jälken/ joca käsissä on.
7:15 ja viemään sinne hopean ja kullan, minkä kuningas ja hänen neuvonantajansa ovat antaneet vapaaehtoisena lahjana Israelin Jumalalle, jonka asumus on Jerusalemissa,	15. Ja ettäs otat myötäs sen hopian ja kullan, minkä kuningas ja hänen neuvonantajansa hyvällä mielellä ovat uhranneet Israelin Jumalalle, jonka maja on Jerusalemissa.	7:15 Ja ettäs otat myötäs sen cullan ja hopian cuin Cuningas ja hänen Neuwonandajans hyvällä mielellä owat uhrannet Israelin Jumalalle/ jonga maja on Jerusalemis.
7:16 ja myös kaiken hopean ja kullan, minkä saat koko Baabelin maakunnasta, sekä ne vapaaehtoiset lahjat, jotka kansa ja papit antavat Jumalansa temppeliin Jerusalemiin.	16. Ja kaikkinaisen hopian ja kullan, minkä sinä saat koko Babelin maakunnasta, kuin kansa ja papit hyvällä mielellä antavat Jumalan huoneesen, joka on Jerusalemissa.	7:16 Ja caickinaisen cullan ja hopian cuins saat coco Babelin maacunnast/ cuin Canssa ja Papit hyvällä mielellä andawat Jumalan huoneseen/ joca on Jerusalemis.
7:17 Osta siis näillä rahoilla mitä tunnollisimmin härkiä, oinaita ja karitsoita ynnä niihin kuuluvia ruoka- ja juomauhreja; ja uhraa ne teidän Jumalanne temppelin alttarilla Jerusalemissa.	17. Sentähden osta nopiasti sillä rahalla mullia, oinaita ja karitsoita, ja ruokauhria ja juomauhria, ja uhraa ne teidän Jumalanne huoneen alttarilla, joka on Jerusalemissa.	7:17 Ota ne caicki myötäs ja nopiast osta sillä rahalla calpeja/ caridzoita/ caurita/ ja ruocauhria ja juomauhria/ ja uhra teidän Jumalan huonen Altarilla/ joca on Jerusalemis.
7:18 Ja mitä sinä ja sinun veljesi näette hyväksi tehdä hopean ja kullan tähteillä, se tehkää Jumalanne tahdon mukaan.	18. Mutta mitä sinun ja sinun veljes siitä rahasta kelpaa tehdä, joka liiaksi on, se tehkää teidän Jumalanne tahdon jälkeen.	7:18 Mutta mitä sinun ja sinun weljes sijtä rahasta kelpa tehdä cuin lijaxi on/ se tehkät teidän Jumalan tahdon jälken.

7:19 Ne kalut, jotka sinulle annetaan jumalanpalvelusta varten sinun Jumalasi temppelissä, jätä Jerusalemin Jumalan eteen.	19. Ja astiat, jotka sinun haltuus ovat annetut sinun Jumalas huoneen palvelukseksi, anna ne pois Jumalan eteen Jerusalemiin.	7:19 Ja astiat jotca sinun haldus owat annetut sinun Jumalas huonen palweluxexi/ anna ne pois Jumalan eteen Jerusalemijn.
7:20 Ja muut Jumalasi temppelin tarpeet, joita joudut suorittamaan, sinä saat suorittaa kuninkaan aarekammioista.	20. Ja mitä enempää tarvitaan sinun Jumalas huoneesen ja sinä kulutat, niin anna se kuninkaan tavarahuoneesta.	7:20 Ja mitä enä tarwitan sinun Jumalas huoneseen ja sinä culutat/ nijn anna Cuningan tawarahuonest.
7:21 Ja minä, kuningas Artahsasta, annan käskyn kaikille aarteistojen vartijoille tuolla puolella Euftrat-virran: 'Kaikki, mitä pappi Esra, taivaan Jumalan lain tuntija, teiltä pyytää, se tunnollisesti toimitettakoon:	21. Minä kuningas Artahsasta olen käskenyt veronhaltioille sillä puolella virtaa, että mitä ikänä Esra pappi ja kirjanoppinut taivaan Jumalan laissa teiltä anoo, se tehkää nopiasti,	7:21 Minä Arthahsastha olen käskenyt weronhaldioille sillä puolen weden/ että mitä ikänäns Esra Pappi ja kirjanoppenut taiwalisen Jumalan lais/ teildä ano/ se nopiast tehkät.
7:22 hopeata aina sataan talenttiin, nisuja sataan koor-mittaan, viiniä sataan bat-mittaan, öljyä sataan bat-mittaan saakka, niin myös suoloja ilman määrää.	22. Hamaan sataan leiviskään hopiaa, ja sataan koriin nisuja, ja sataan tynnyriin viinaa, ja sataan tynnyriin öljyä, ja suoloja ilman mittaa.	7:22 Haman satan leiwiskän hopiat/ ja satan pundan nisuja/ ja satan tynnyrin wijna/ ja satan tynnyrin öljyä/ ja suoloja ilman mitat.
7:23 Kaikki, mitä taivaan Jumala käskee, tehtäköön taivaan Jumalan temppelille täsmällisesti, ettei viha kohtaisi kuninkaan ja hänen poikiensa valtakuntaa.	23. Kaikkia mitä taivaan Jumalan laki anoo, se pitää taivaan Jumalan huoneelle juuri nopiasti tehtämän, ettei hänen vihansa tulisi kuninkaan valtakunnan ja hänen lastensa päälle.	7:23 Ja caickia nijtä cuin taiwan Jumalan laki ano/ se pitä taiwan Jumalan huonelle juuri nopiast tehtämän/ ettei hänen wihans tulis Cuningan waldacunnan ja hänen lastens päälle.
7:24 Vielä tehdään teille tiettäväksi, ettei kukaan ole oikeutettu vaatimaan rahaveroa, luonnontuotteita tai tierahoja yhdeltäkään papilta tai leeviläiseltä, veisaajalta, ovenvartijalta, temppelipalvelijalta tai muulta tämän Jumalan temppelin tehtäviä toimittavalta.'	24. Ja se pitää oleman teille kaikille tiettävä, ettei teillä ole valtaa panna jotakin veroa, tullia eli ajastaikaista ulostekoa yhdenkään papin päälle, Leviläisen, veisaajan, ovenvartijan, Netinimin, tämän Jumalan huoneen palveliain päälle,	7:24 Ja se pitä oleman teille caikille tiettävä/ ettei teillä ole walda panna jotakin weroa/ tullia/ eli ajastaicaist ulostecoa yhdengän Papin päälle/ Lewitan/ weisajan/ owenwartian/ Nethinimin/ tämän Jumalan huonen palwelian päälle.
7:25 Ja sinä, Esra, aseta Jumalasi viisauden mukaan, joka on sinun kädessäsi, tuomareita ja lakimiehiä tuomitsemaan kaikkea kansaa tuolla puolella Euftrat-virran, kaikkia, jotka tuntevat sinun Jumalasi lain; ja niille, jotka eivät sitä tunne, opettakaa sitä.	25. Ja sinun, Esra, pitää Jumalas viisauden jälkeen, joka sinulla on, paneman tuomarit ja oikeuden tekiät, tuomitsemaan kaiken kansan, joka toisella puolella virtaa on, että kaikki taitaisivat sinun Jumalas lain; ja sitä, joka ei taida, pitää teidän opettaman.	7:25 Ja sinun Esra pitä sinun Jumalas wijsauden jälken/ paneman duomarit ja käskyläiset nijstä cuin sinun kätes alla on/ duomidzeman caiken Canssan cuin toisella puolen weden owat/ että caicki taidaisit sinun Jumalas lain/ ja sitä joca ei taida/ pitä teidän opettaman.

7:26 Ja jokainen, joka ei seuraa sinun Jumalasi lakia ja kuninkaan lakia, tuomittakoon tarkoin harkiten joko kuolemaan tai karkoitukseen, rahasakkoon tai vankeuteen."	26. Ja jokainen, joka ei tee visusti sinun Jumalasi lakia ja kuninkaan lakia, hänen pitää saaman tuomionsa työnsä jälkeen, joko se on kuolemaan, eli maan kulkemukseen, eli rahasakkoon, taikka vankeuteen.	7:26 Ja jokainen joka ei täytä wisust sinun Jumalasi lakia/ ja Cuningan lakia/ hänen pitää saaman duomions työnsä jälkeen/ joko se on kuolemaan eli maan culkemukseen/ eli rahasakkoon/ taikka fangiuteen.
7:27 Kiitetty olkoon Herra, meidän isiemme Jumala, joka on pannut kuninkaan sydämeen, että hänen on kaunistettava Herran temppeliä Jerusalemissa	27. Kiitetty olkoon Herra, meidän isäimme Jumala, joka taivaltaisen asian on antanut kuninkaan sydämeen, että hän kaunistaa Herran huonetta Jerusalemissa!	7:27 Kiitetty olcon HERra meidän Isäim Jumala/ jotca näitä on andanut Cuningan sydämeen/ että hän caunista HERran huonetta Jerusalemissa.
7:28 ja joka on suonut minun saavuttaa kuninkaan, hänen neuvonantajainsa ja kaikkien kuninkaan mahtavain ruhtinasten suosion. Ja minä rohkaisin mieleni, koska Herran, minun Jumalani, käsi oli minun päälläni, ja minä kokosin Israelista päämiehiä lähtemään kanssani.	28. Ja hän on kääntänyt laupiuden minun päälleni kuninkaan ja hänen neuvonantajainsa ja kaikkein kuninkaan voimallisten päämiesten edessä. Ja minä vahvistettiin Herran minun Jumalani kädellä, joka oli minun ylitseni, ja kokosin päämiehet Israelista menemään ylös minun kanssani.	7:28 Ja hän on notkistanut hänen laupiudens minun päälleni Cuningans ja hänen Neuwonandaittens edes/ ja caickein Cuningan suuriwaldiaitten miesten. Ja minä wahvistettiin HERran minun Jumalani kädellä minun päälleni/ ja cocoisin päämiehet Israelist menemän minun cansani.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Nämä olivat ne heidän perhekuntapäämiehensä ja heidän sukuuetteloihinsa merkityt, jotka kuningas Artahsastan hallituksen aikana lähtivät minun kanssani Baabelista:	1. Nämä ovat niiden isäin päämiehet, ja heidän polvilukunsa, jotka läksivät minun kanssani Babelista kuningas Artahsastan hallitessa:	8:1 Nämä owat nijden Isäin päämiehet/ ja heidän lucuns/ jotca läxit minun Canssani Babelist Cuningas Arthahsasthan hallites.
8:2 Piinehaan jälkeläisiä Geersom; Iitamarin jälkeläisiä Daniel; Daavidin jälkeläisiä Hattus;	2. Pinehaan pojista, Gersom; Itamarin pojista, Daniel; Davidin pojista, Hattus;	8:2 Pineexen pojista Gersom. Ithamarin pojista Daniel. Dawidin pojista Hattus.
8:3 Sekanjan jälkeläisiä, Paroksen jälkeläisiä, Sakarja ja hänen kanssaan sata viisikymmentä sukuuetteloihin merkittyä miestä;	3. Sekanian pojista, Paroksen lapsista, Sakaria, ja hänen kanssansa luettu sata ja viisikymmentä miestä;	8:3 Sechanian pojista/ Pareos/ Sacharia/ ja hänen cansans luettu sata ja wijsikymmendä miestä.
8:4 Pahat-Moabin jälkeläisiä Eljoenai, Serahjan poika, ja hänen kanssaan kaksisataa miestä;	4. Pahatmoabin pojista, Eljoenai Serahian poika, ja hänen kanssansa kaksisataa miestä;	8:4 Pahath Moabin pojista Elioenai Serahian poica/ ja hänen cansans caxi sata miestä.

8:5 Sekanjan jälkeläisiä Jahasielin poika ja hänen kanssaan kolmesataa miestä;	5. Sekanian pojista, Jehasielin poika, ja hänen kanssansa kolmesataa miestä;	8:5 Sechanian pojista Jehasielin poica/ ja hänen cansans colme sata miestä.
8:6 Aadinin jälkeläisiä Ebed, Joonatanin poika, ja hänen kanssaan viisikymmentä miestä;	Adinin pojista, Ebed Jonatanin poika, ja hänen kanssansa viisikymmentä miestä;	8:6 Adin pojista Ebed Jonathanin poica/ ja hänen cansans wijsikymmendä miestä.
8:7 Eelamin jälkeläisiä Jesaja, Ataljan poika, ja hänen kanssaan seitsemänkymmentä miestä;	7. Elamin pojista, Jesaia Atalian poika, ja hänen kanssansa seitsemänkymmentä miestä;	8:7 Elamin pojista Jesaia Athalian poica/ ja hänen cansans seidzemenkymmendä miestä.
8:8 Sefatjan jälkeläisiä Sebadja, Miikaelin poika, ja hänen kanssaan kahdeksankymmentä miestä;	8. Sephatian pojista, Sebadia Mikaelin poika, ja hänen kanssansa kahdeksankymmentä miestä;	8:8 Sephatian pojista Sebadia Michaelin poica/ ja hänen cansans cahdexankymmendä miestä.
8:9 Jooabin jälkeläisiä Obadja, Jehielin poika, ja hänen kanssaan kaksisataa kahdeksantoista miestä;	9. Joabin pojista, Obadia Jehielin poika ja hänen kanssansa kaksisataa ja kahdeksantoistakymmentä miestä;	8:9 Joabin pojista Obadia Jehielin poica/ ja hänen cansans caxi sata ja cahdexantoistakymmendä miestä.
8:10 Selomitin jälkeläisiä Joosifjan poika ja hänen kanssaan sata kuusikymmentä miestä;	10. Selomitin pojista, Josiphian poika, ja hänen kanssansa sata ja kuusikymmentä miestä;	8:10 Selomithin pojista Jesiphian poica/ ja hänen cansans sata ja cuusikymmendä miestä.
8:11 Beebain jälkeläisiä Sakarja, Beebain poika, ja hänen kanssaan kaksikymmentä kahdeksan miestä;	11. Beebain pojista, Sakaria Beebain poika, ja hänen kanssansa kahdeksankolmattakymmentä miestä;	8:11 Beebain pojista Sacharia Beebain poica/ ja hänen cansans cahdexancolmattakymmendä miestä.
8:12 Asgadin jälkeläisiä Joohanin, Hakkatanin poika, ja hänen kanssaan sata kymmenen miestä;	12. Asgadin pojista, Johanan nuorin poika, ja hänen kanssansa sata ja kymmenen miestä;	8:12 Asgadin pojista Johanan se nuorin poica/ ja hänen cansans sata ja kymmenen miestä.
8:13 Adonikamin jälkeläisiä myöhemmin tulleet, joiden nimet olivat Elifelet, Jeguel ja Semaja, ja heidän kanssaan kuusikymmentä miestä;	13. Adonikamin viimeisistä pojista, joiden nimet ovat: Eliphelet, Jehiel ja Semaja, ja heidän kanssansa kuusikymmentä miestä;	8:13 Adonicamin wijmeisistä pojista/ joiden nimet owat/ Eliphelet/ Jehiel ja Semaja/ ja heidän cansans cuusikymmendä miestä.
8:14 Bigvain jälkeläisiä Uutai ja Sabbud ja heidän kanssaan seitsemänkymmentä miestä.	14. Bigvain pojista, Utai ja Sabbud ja heidän kanssansa seitsemänkymmentä miestä.	8:14 Bigewain pojista Uthai ja Sabud/ ja heidän cansans seidzemenkymmendä miestä/ miehenpuolet.
8:15 Ja minä kokosin heidät joelle, joka juoksee Ahavaan päin, ja me olimme siellä leiriytyneinä kolme päivää. Mutta kun minä tarkkasin kansaa ja pappeja, en löytänyt sieltä yhtään leeviläistä.	15. Ja minä kokosin heidät sen virran tykö, joka tulee Ahavaan, ja oleskelimme siinä kolme päivää. Ja kuin minä visusti katselin kansan ja papit, en minä löytänyt yhtäkään Leviläistä.	8:15 JA minä cocoisin heidän sen virran tygö joca tule Ahewaan/ ja olimma sijnä colme päiwä. Ja cosca minä wisust cadzelin Canssan ja Papit/ en minä löytänyt yhtäkän Lewitat.

<p>8:16 Silloin minä lähetin päämiehet Elieserin, Arielin, Semajan, Elnatanin, Jaaribin, Elnatanin, Naatanin, Sakarjan ja Mesullamin sekä opettajat Joojaribin ja Elnatanin</p>	<p>16. Niin minä lähetin Elieserin, Arielin, Semajan, Elnatanin, Jaribin, Elnatanin, Natanin, Sakarian ja Mesullamin, päämiehet, ja Jojaribin ja Elnatanin, opettajat;</p>	<p>8:16 Nijn minä lähetin Elieserin/ Arielin/ Semajan/ Elnathanin/ Jaribin/ Elnathanin/ Nathanin/ Sacharian ja Mesullamin/ ne päämiehet/ ja Jojaribin ja Elnathanin/ opettajat.</p>
<p>8:17 ja käskin heidän mennä päämies Iddon luo Kaasifjan paikkakunnalle; ja minä panin heidän suuhunsa sanat, jotka heidän oli puhuttava veljilleen Iddolle ja temppeleipalvelijoille, Kaasifjan paikkakunnalla, että he toisivat meille palvelijoita meidän Jumalamme temppeleä varten.</p>	<p>17. Ja lähetin ne Iddon tykö, joka oli päämies Kasiphian paikkakunnassa, tuomaan meille palvelioita Jumalamme huoneeseen, ja minä panin heidän suuhunsa sanat, mitä heidän piti Iddolle puhuman ja hänen veljillensä Netinimeille Kasiphian paikkakunnassa.</p>	<p>8:17 Ja lähetin ne Iddon tygö/ joca oli päämies Casphas/ tuoman meille palwelioita meidän Jumalam huoneeseen/ ja minä panin heidän suuhunsa sanat mitä heidän piti Iddolle puhuman/ ja hänen veljillensä Nethinimille Casphas.</p>
<p>8:18 Ja koska meidän Jumalamme hyvä käsi oli meidän päällämme, toivat he meille ymmärtäväisen miehen, joka oli Mahlin, Leevin pojan ja Israelin pojan pojan, jälkeläisiä, ja Seerebjan poikineen ja veljineen, kahdeksantoista miestä,</p>	<p>18. Ja he toivat meille, Jumalamme hyvän käden jälkeen meidän ylitsemme, viisaan miehen, Mahelin pojista Levin pojan, Israelin pojan, ja Serebian hänen poikainsa ja veljeinsä kanssa, kahdeksantoistakymmentä;</p>	<p>8:18 Ja he toit meille meidän Jumalam hyvän käden jälken meidän ylidzem yhden wijsan miehen/ Mahelin pojista Lewin pojan/ Serebian poicains ja weljeins cansa/ cahdexantoistakymmendä.</p>
<p>8:19 ja Hasabjan ja hänen kanssaan Jesajan, joka oli Merarin jälkeläisiä, veljineen ja poikineen, kaksikymmentä,</p>	<p>19. Ja Hasabian ja Jesaian hänen kanssansa, Merarin pojista, hänen veljensä ja heidän poikainsa kanssa kaksikymmentä;</p>	<p>8:19 Ja Hasabian ja Esaian hänen cansans/ Merarin pojist/ hänen weljeins ja poicains cansa/ caxikymmendä.</p>
<p>8:20 niin myös temppeleipalvelijoista, jotka Daavid ja päämiehet olivat antaneet leeviläisille palvelemaan heitä, kaksisataa kaksikymmentä temppeleipalvelijaa, kaikki nimeltä mainittuja.</p>	<p>20. Ja Netinimeistä, jotka David ja päämiehet olivat panneet Leviläisiä palvelemaan, kaksisataa ja kaksikymmentä Netinimiä; kaikki nimeltänsä nimitetyt.</p>	<p>8:20 Ja Nethinimeist cuin Dawid ja Försti olit pannet Lewitaita palweleman/ caxi sata ja caxikymmendä/ caicki nimelläns nimitetyt.</p>
<p>8:21 Minä kuulutin siellä Ahava-joella paaston, että me nöyrytisimme Jumalamme edessä ja anoisimme häneltä suotuisaa matkaa itsellemme, vaimoillemme ja lapsillemme ja kaikille omaisuudellemme.</p>	<p>21. Ja minä kuulutin siellä paaston Ahavan virran tykönä, nöyryttääksemme mieltämme Jumalamme edessä, ja kysyäksemme häneltä oikiaa tietä meille ja meidän lapsillemme ja kaikille meidän kaluillemme.</p>	<p>8:21 JA minä cuulutin siellä paaston Ahewan wirran tykönä/ nöyryttäxem meitäm Jumalan edes/ ja kysyäxem häneldä oikiata tietä/ meille ja meidän lapsillem ja caikille meidän caluillem.</p>

8:22 Sillä minua hävetti pyytää kuninkaalta sotaväkeä ja ratsumiehiä auttamaan meitä vihollisia vastaan matkalla, koska me olimme sanoneet kuninkaalle näin: "Meidän Jumalamme käsi on kaikkien päällä, jotka etsivät häntä, heidän parhaakseen; mutta hänen voimansa ja vihansa on kaikkia vastaan, jotka hylkäävät hänet."	22. Sillä en minä rohjennut anoa kuninkaalta sotaväkeä ja huovia varjelemaan meitä tiellä vihollisilta; sillä me olimme sanoneet kuninkaalle, että meidän Jumalamme käsi on hyväksi kaikkein ylitse, jotka häntä etsivät; mutta hänen väkevyytensä ja vihansa on kaikkein niiden päällä, jotka hänen hylkäävät.	8:22 Sillä en minä rohjennut anoa Cuningalda sotaväkeä ja huovia warjeleman meitä tiellä wiholisilda: sillä me olimme sanonet Cuningalle/ että meidän Jumalan käsi on hyväxi caickein ylidze/ jotca händä edziwät: mutta hänen wäkewydens ja wihans caickein nijden päälle/ jotca hänen hyljåwät.
8:23 Niin me paastosimme ja anoimme tätä Jumalaltamme, ja hän kuuli meidän rukouksemme.	23. Niin me paastosimme ja rukoilimme meidän Jumalaamme sen edestä; ja hän kuuli meitä.	8:23 Nijn me paastoisim/ ja rucoilim meidän Jumalatam sen edest/ ja hän cuuli meitä.
8:24 Ja minä valitsin pappien päämiehistä kaksitoista, nimittäin Seerebjan ja Hasabjan ja heidän kanssaan kymmenen heidän veljistään,	24. Ja minä valitsin ylimmäisistä papeista kaksitoistakymmentä: Serebian ja Hasabian, ja kymmenen heidän veljistänsä heidän kanssansa;	8:24 Ja minä walidzin ylimmäisistä Papeista caxitoistakymmendä/ Serebian ja Hasabian/ ja kymmenen heidän weljistäns heidän cansans.
8:25 ja punnitsin heille hopean ja kullan ja kalut, sen antimen, jonka kuningas ja hänen neuvonantajansa ja ruhtinaansa ja kaikki siellä olevat israelilaiset olivat antaneet meidän Jumalamme temppeleä varten.	25. Ja minä punnitsin heille hopian ja kullan, ja ylennysastiat meidän Jumalamme huoneesen, mitkä kuningas ja hänen neuvonantajansa ja päämiehensä, ja koko Israel, joka saapuvilla oli, olivat antaneet ylennykseksi.	8:25 Ja minä punnidzin heille sen hopian ja cullan/ ja ylönnyssastiat meidän Jumalam huoneseen/ cuin Cuningas ja hänen Neuwonandajans ja Förstins/ ja coco Israel/ cuin saapuilla oli/ olit andanet ylönnyxexi.
8:26 Minä punnitsin heille käteen hopeata kuusisataa viisikymmentä talenttia sekä hopeakaluja sata talenttia ja kultaa sata talenttia,	26. Ja punnitsin heidän käteensä hopiaa kuusisataa ja viisikymmentä leiviskää, ja hopia- astioita sata leiviskää, ja sata leiviskää kultaa,	8:26 Ja punnidzin heidän käsijns hopiata cuusi sata ja wijsikymmendä leiwiskätä/ ja hopiaastioita sata leiwiskätä/ ja sata leiwiskätä culda.
8:27 kaksikymmentä kultapikaria, arvoltaan tuhat dareikkia, sekä kaksi hienoa, kullankiiltävää vaskiastiaa, kallisarvoista kuin kultaa.	27. Ja kaksikymmentä kultaista maljaa, jotka painoivat tuhannen kultapenninkiä, ja kaksi kallista vaskiastiaa, niin kirkasta kuin kultaa.	8:27 Ja caxikymmendä cullaista malja/ jotca painoit tuhannen culdapenningitä/ ja caxi callista waskiastiata/ kircast cuin culda.
8:28 Ja minä sanoin heille: "Te olette pyhitetyt Herralle, ja kalut ovat pyhitetyt; ja hopea ja kultaa on vapaaehtoinen lahja Herralle, teidän isienne Jumalalle.	28. Ja minä sanoin heille: te olette pyhät Herralle, niin myös ovat astiat pyhät, ja kultaa ja hopia on hyvällä mielellä annettu Herralle isäinne Jumalalle.	8:28 Ja minä sanoin heille: te oletta pyhät HERralle/ nijn myös owat astiat/ culda ja hopia/ joca on hyvällä mielellä annettu HERralle teidän Isäin Jumalalle.

<p>8:29 Vartioikaa siis niitä ja säilyttäkää ne, kunnes punnitsette ne pappien päämiesten ja leeviläisten ja Israelin perhekunta-päämiesten edessä Jerusalemissa, Herran temppelin kammioissa.</p>	<p>29. Valvokaat siis ja pitäkää ne niinkauvan tallella, että te ne jälleen punnitsette ulos pappein ja Leviläisten, päämiesten ja Israelin ylimmäisten isäin edessä, Jerusalemissa, Herran huoneen arkkuihin.</p>	<p>8:29 Walwocat sijs ja pitäkät ne nijncauwan tallella/ että te ne jällens punnidzet ulos Pappein ja Lewitain/ päämiesten ja Israelin ylimmäisten Isäin edes Jerusalemis/ HERran huonen Arckuun.</p>
<p>8:30 Niin papit ja leeviläiset ottivat vastaan punnitun hopean ja kullan ja kalut viedäkseen ne Jerusalemiin, meidän Jumalamme temppeliin.</p>	<p>30. Niin papit ja Leviläiset ottivat vastaan punnitun hopian ja kullan ja astiat, viedäksensä Jerusalemiin Jumalamme huoneeseen.</p>	<p>8:30 Nijn Papit ja Lewitat otit wastan sen punnitun hopian ja cullan/ ja astiat/ ja weit Jerusalemiijn meidän Jumalam huoneeseen.</p>
<p>8:31 Sitten me lähdimme liikkeelle Ahava-joelta ensimmäisen kuun kahdentenatoista päivänä mennäksemme Jerusalemiin. Ja meidän Jumalamme käsi oli meidän päällämme, ja hän pelasti meidät vihollisten käsistä ja väijytyksistä tiellä.</p>	<p>31. Ja me läksimme Ahavan virran tyköä, toisena päivänä toistakymmentä ensimmäistä kuuta, menemään Jerusalemiin. Ja meidän Jumalamme käsi oli meidän päällämme, joka meitä pelasti vihollistemme käsistä ja väijymisestä tiellä.</p>	<p>8:31 JA me läxim Ahewan wirran tykö toisna päiwänä toistakymmendä ensimmäisestä Cuusta/ menemän Jerusalemiijn/ ja meidän Jumalam käsi oli meidän päälläm/ joca meitä pelasti meidän wiholistem käsist ja wäjymisest tiellä.</p>
<p>8:32 Ja me tulimme Jerusalemiin ja olimme siellä alallamme kolme päivää.</p>	<p>32. Ja me tulimme Jerusalemiin ja oleskelimme siellä kolme päivää.</p>	<p>8:32 Ja me tulim Jerusalemiijn/ ja olim siellä colme päiwä.</p>
<p>8:33 Mutta neljäntenä päivänä punnittiin hopea ja kulta ja kalut meidän Jumalamme temppelissä pappi Meremotille, Uurian pojalle, käteen; ja hänen kanssaan oli Eleasar, Piinehaan poika, ja heidän kanssansa leeviläiset Joosabad, Jeesuan poika, ja Nooadja, Binnuin poika.</p>	<p>33. Mutta neljäntenä päivänä punnittiin hopia ja kulta, ja astiat meidän Jumalamme huoneesen, papin Urian pojan Meremotin käden alla, ja hänen kanssansa oli Eleatsar Pinehaan poika ja heidän kanssansa Josabad Jesuan poika ja Noadia Binnuin poika, Leviläiset.</p>	<p>8:33 Mutta neljändenä päiwänä punnittin hopia ja culda/ ja astiat meidän Jumalam huoneeseen/ Papin Urian pojan Meremothin käden ala/ ja hänen cansans oli Eleazar Pineexen poica/ ja heidän cansans Josabad Jesuan poica ja Noadia Benuin Lewitan poica.</p>
<p>8:34 Kaikki punnittiin lukumäärän ja painon mukaan, ja koko paino kirjoitettiin silloin muistiin.</p>	<p>34. Jokaisen luvun ja painon jälkeen; ja kaikki se paino kirjoitettiin siihen aikaan.</p>	<p>8:34 Jocaidzen lugun ja painon perän/ ja caicki se paino kirjoitettin siihen aican.</p>
<p>8:35 Ja vankeudesta tulleet pakkosiirtolaiset uhrasivat polttouhreiksi Israelin Jumalalle kaksitoista härkää koko Israelin puolesta, yhdeksänkymmentä kuusi oinasta, seitsemänkymmentä seitsemän karitsaa ja kaksitoista syntiuhrikaurista, kaikki polttouhriksi Herralle.</p>	<p>35. Ja vankeuden lapset, jotka olivat tulleet vankeudesta, uhrasivat Israelin Jumalalle polttouhria, kaksitoistakymmentä mullia, koko Israelin edestä, yhdeksänkymmentä ja kuusi oinasta, seitsemänkahdeksattakymmentä karitsaa, kaksitoistakymmentä kaurista syntiuhriksi, kaikki tyynni polttouhriksi Herralle.</p>	<p>8:35 Ja fangeuden lapset jotca olit tullet fangeudest/ uhraisit Israelin Jumalalle polttouhria/ caxitoistakymmendä härkä/ coco Israelin edestä/ yhdexänkymmendä ja cuusi oinast/ seidzemencahdexattakymmendä caridzata/ caxitoistakymmendä caurista/ syndiuhrixi/ caicki tyynni polttouhrixi HERralle.</p>

<p>8:36 Ja he jättivät kuninkaan määräykset kuninkaan satraapeille ja käskynhaltijoille, jotka olivat tällä puolella Eufirat-virran, ja nämä avustivat kansaa ja Jumalan temppeleä.</p>	<p>36. Ja he antoivat kuninkaan kirjat ja käskyn kuninkaan maaherroille ja päämiehille tällä puolella virtaa, ja korottivat kansan ja Jumalan huoneen.</p>	<p>8:36 Ja he annoit Cuningan wircamiehille ja maan foudeille tällä puolen wirran/ Cuningan kirjan ja käskyn/ ja corgotti Canssan ja Jumalan huonen.</p>
<p>9 LUKU</p>	<p>9 LUKU</p>	<p>IX. Lucu</p>
<p>9:1 Kun tämä oli suoritettu loppuun, astuivat päämiehet minun tyköni ja sanoivat: "Ei kansa, ei Israel eivätkä papit ja leeviläiset ole eristäytyneet maan kansoista ja niiden kauhistavista teoista - ei kanaanelaisista, heettiläisistä, perissiläisistä, jebusilaisista, ammonilaisista, moobalaisista, egyptiläisistä eikä amorilaisista.</p>	<p>1. Kuin nämät kaikki olivat päätetyt, niin tulivat päämiehet minun tyköni ja sanoivat: Israelin kansa ja papit ja Leviläiset ei ole erinneet maan kansain, Kanaanealaisten, Hetiläisten, Pheresiläisten, Jebusilaisten, Ammonilaisten, Moabilaisten, Egyptiläisten ja Amorilaisten kauhistuksesta.</p>	<p>9:1 COsca nämät caicki olit päätetyt/ nijn tulit päämiehet minun tygöni/ ja sanoit: Israelin Canssa ja Papit ja Lewitat ei ole erinnet maan Canssain/ Cananerein/ Hetherein/ Phereserein/ Jebuserein/ Ammoniterein/ Moabiterein/ Egyptiläisten ja Amorrerein cauhistuxista.</p>
<p>9:2 Sillä näiden tyttäriä he ovat ottaneet itsellensä ja pojillensa vaimoiksi, ja niin on pyhä siemen sekaantunut maan kansoihin. Ja päämiesten ja esimiesten käsi on ollut ensimmäisenä tässä uskottomassa menossa."</p>	<p>2. Sillä he ovat ottaneet heidän tyttäriänsä itsellensä ja pojillensa ja ovat sekoittaneet pyhän siemenen maan kansain kanssa; ja heidän päämiehensä ja esivaltansa ovat kaikkein ensimmäiset siinä pahassa teossa.</p>	<p>9:2 Sillä he owat ottanet heidän tyttäritäns heillens/ ja heidän pojillens/ ja owat secoittanet sen pyhän siemenen maan Canssain sanca/ ja heidän päämiehens ja Esiwaldans owat caickein ensimmäiset sijnä pahas tegos.</p>
<p>9:3 Kun minä tämän kuulin, repäisin minä vaatteeni ja viittani, revin pääni hiuksia ja partaani ja istuin tyrmistyneenä.</p>	<p>3. Kuin minä sen kuulin, repäisin minä vaatteeni ja hameeni, ja repelin hiuksiani päästäni ja partaani ja istuin hämmästyksissä.</p>	<p>9:3 Cosca minä sen cuulin/ rewäisin minä waatteni ja hameni/ ja repelin minun hiuxeni minun päästäni ja partani/ ja istuin hämmästyxis.</p>
<p>9:4 Ja minun luokseni kokoontuivat kaikki, jotka pelkäsivät sitä, mitä Israelin Jumala oli puhunut pakkosiirtolaisten uskottomuudesta, ja minä jäin istumaan tyrmistyneenä ehtoouhuriin asti.</p>	<p>4. Ja kaikki, jotka pelkäsivät Herran Israelin Jumalan sanaa, tulivat kokoon minun tyköni, jälleen tulleiden synnin tähden; ja minä istuin hämmästyksissä hamaan ehtoouhuriin asti.</p>	<p>9:4 Ja caicki jotca pelkäisit HERran Israelin Jumalan sana/ tulit cocoon minun tygöni/ jällestulluitten synnin tähden/ ja minä istuin hämmästyxis haman ehtouhrin asti.</p>
<p>9:5 Mutta ehtoouhrin aikana minä nousin nöyryyttämästä itseäni ja polvistuin, repäisin vaatteeni ja viittani ja ojensin käteni Herran, Jumalani, puoleen,</p>	<p>5. Ja ehtoouhrin aikana nousin minä surkeudestani; ja kuin minä repäisin vaatteeni ja hameeni, lankesin minä polvilleni ja hajotin käteni Herran minun Jumalani tykö,</p>	<p>9:5 Ja ehtouhrin aican nousin minä surkeudestani/ rewäisin waatteni ja hameni/ ja langeisin polwilleni/ ja hajotin käteni HERran minun Jumalani tygö/ ja sanoin:</p>

<p>9:6 ja minä sanoin: "Jumalani, minä olen häpeissäni enkä kehtaa kohottaa kasvojeni sinun puoleesi, minun Jumalani; sillä meidän rikkomuksemme ovat nousseet päämme ylitse ja meidän syyllisyytemme on kohonnut taivaaseen asti.</p>	<p>6. Ja sanoin: minun Jumalani! minä häpeen ja en kehtaa silmiäni nostaa sinun tykö, minun Jumalani; sillä meidän syntimme ovat enentyneet päämme ylitse ja meidän pahat tekomme ovat kasvaneet hamaan taivaaseen asti.</p>	<p>9:6 MINun Jumalan/ minä häpen ja en kehta minun silmiäni nosta sinun tygös/ minun Jumalan: sillä meidän syndim owat enändynet meidän pääm ylidzen/ ja meidän pahat tecom owat caswanet hamas taiwasen asti.</p>
<p>9:7 Isiemme päivistä aina tähän päivään asti on meidän syyllisyytemme ollut suuri; ja rikkomustemme tähden on meidät, meidän kuninkaamme ja pappimme annettu maan kuningasten käsiin miekan, vankeuden, ryöstön ja häpeän alaisiksi, niinkuin tähän päivään saakka on tapahtunut.</p>	<p>7. Hamasta isäimme ajasta niin tähän päivään saakka olemme me olleet suurissa synneissä; ja meidän pahain töidemme tähden olemme me ja meidän kuninkaamme ja pappimme annetut maan kuningasten käsiin, ja miekkaan, ja vankeuteen ja ryöstöksi, ja meidän kasvomme häpiään, niinkuin tänäkin päivänä.</p>	<p>9:7 Hamast meidän Isäim ajast/ nijn tähän päiwän saacka/ olem me ollet suuris synneis/ ja meidän pahain töidem tähden/ me ja meidän Cuningam ja Pappim owat annetut maan Cuningasten käsijn ja miecan/ ja fangeuxen ja ryöstöxi/ ja meidän caswom häpiän/ nijncuin tänäkin päiwänä.</p>
<p>9:8 Mutta nyt on meille hetkiseksi tullut armo Herralta, meidän Jumalaltamme, koska hän on sallinut pelastuneen joukon meistä jäädä jäljelle ja antanut meille jalansijan pyhässä paikassansa, että hän, meidän Jumalamme, valaisisi meidän silmämme ja soisi meidän hiukan hengähtää orjuudessamme.</p>	<p>8. Mutta nyt vähällä ajan rahdulla on meille armo tapahtunut Herralta meidän Jumalaltamme, että vielä on muutamia meistä jäljellä ja päässeitä, että hän antoi vielä waarnan meille pyhään siaansa, että meidän Jumalamme valistais silmämme ja antais meille vähän virvoituksen orjuudessamme.</p>	<p>9:8 Mutta nyt on meille wäähä armo HERralda tapahtunut meidän Jumalaldam wäähällä ajalla/ että wielä on muutamita meistä jäljellä ja pääsneitä/ että hän andoi wielä waarnan meille hänen pyhän siaans/ että meidän Jumalam walistais meidän silmäm/ ja andais meille wäähän elämän meidän orjudesam.</p>
<p>9:9 Sillä orjia me olemme; mutta orjuudessamme ei meidän Jumalamme ole meitä hyljännyt, vaan on suonut meidän saavuttaa Persian kuningasten suosion ja hengähtää, pystyttääksemme Jumalamme temppelein ja kohottaaksemme sen raunioistaan, ja on antanut meille suojatun paikan Juudassa ja Jerusalemissa.</p>	<p>9. Sillä me olemme orjat; ja orjuudessamme ei hyljännyt meitä meidän Jumalamme; ja hän on kääntänyt laupiuden meidän tykömme Persian kuningasten edessä, että he antoivat meidän elää, ja korottaa meidän Jumalamme huoneen, ja korjata jaonneet paikat, ja antoi meille aidan Juudassa ja Jerusalemissa.</p>	<p>9:9 Sillä me olem orjat/ ja meidän orjudesam ei hyljännyt meitä meidän Jumalam/ ja hän on kääändänyt laupiudens meidän tygöm Persian Cuningasten edes/ että he annoit meidän elä/ ja corgotta meidän Jumalam huonen/ ja corja ne jaonnet/ ja andoi meille aidan Judas ja Jerusalemis.</p>
<p>9:10 Ja nyt, Jumalamme, mitä me sanomme kaiken tämän jälkeen? Mehän olemme hyljänneet sinun käskysi,</p>	<p>10. Mitä me siis sanomme, meidän Jumalamme, tästälähin? että me olemme hyljänneet sinun käskys,</p>	<p>9:10 Mitä me sijttekin sanom meidän Jumalan? että me olem hyljännet sinun käskys.</p>

<p>9:11 jotka sinä olet antanut palvelijaisi, profeettain, kautta, sanoen: 'Maa, jota te menette ottamaan omaksenne, se maa on saastainen maan kansojen saastaisuuden tähden ja niitten kauhistavien tekojen tähden, joilla he saastaisuudessansa ovat täyttäneet sen äärestä ääreen.</p>	<p>11. Joita sinä olet käsenyt palveliais prophetain kautta, sanoen: maa, johon te menette omistamaan sitä, on saastainen maa, maan kansain saastaisuuden tähden, niiden kauhistusten tähden, joilla he ovat sen täyttäneet saastaisuudellansa, sekä siellä että täällä.</p>	<p>9:11 Joita sinä olet käsenyt sinun palweliais Prophetain kautta: maa/ johon te menet omistaman/ on saastainen maa/ maan Canssain saastaisuuden tähden/ niiden cauhistusten tähden/ joilla he owat sen täyttäneet heidän saastaisuudellans sekä siellä että täällä.</p>
<p>9:12 Älkää siis antako tyttäriänne heidän pojillensa älkääkään ottako heidän tyttäriänsä pojillenne vaimoiksi. Älkää myös koskaan harrastako heidän menestystään ja onneansa, että te vahvistuisitte ja saisitte syödä parasta, mitä maassa on, ja jättäisitte sen perinnöksi lapsillenne ikuisiksi ajoiksi.'</p>	<p>12. Niin ei teidän pidä nyt antaman tyttäriänne heidän pojillensa, ja ei teidän pidä ottaman heidän tyttäriänsä pojillenne; älkäätkään myös etsikö heidän rauhaansa ja hyvänsä ijankaikkisesti, että vahvistuisitte, ja söisitte maan hyvyttä, ja saisitte antaa sen teidän lapsillenne ijankaikkiseksi perimiseksi.</p>	<p>9:12 Nijn ei teidän pidä andaman nyt teidän tyttäritän heidän pojillens/ ja ei teidän pidä ottaman heidän tyttäritäns teidän pojillen/ älkät myös edzikö heidän rauhans ja caluans ijancaikkisest/ että te tulisitte wäkwäxi/ ja söisit maan hywyttä/ ja saisit sen anda teidän lapsillen ijancaisexi perimisexi.</p>
<p>9:13 Kaiken sen jälkeen, mikä on meitä kohdannut pahojen tekojemme ja suuren syyllisyytemme tähden - ja kuitenkin sinä, Jumalamme, olet jättänyt huomioon ottamatta meidän rikkomuksiamme ja olet sallinut meistä tämmöisen joukon pelastua -</p>	<p>13. Ja niiden kaikkein jälkeen mitkä meidän päällemme tulleet ovat, pahain tekoimme tähden ja suurten synteimme tähden, niin olet sinä meidän Jumalamme säästänyt meidän pahoja töitämme ja antanut meille vapahduksen, niinkuin nyt on.</p>	<p>9:13 Ja niiden caickein jälken cuin meidän päällem tullet owat/ meidän pahain tecoim ja suurten syndeim tähden/ njn olet sinä meidän Jumalam säästänyt meidän pahoja töitäm/ ja andanut wapauden/ cuin nyt on.</p>
<p>9:14 kävisimmekö me nyt jälleen rikkomaan sinun käskyjäsi ja lankoutumaan kansojen kanssa, joiden teot ovat kauhistavaiset? Etkö sinä silloin vihastuisi meihin siihen asti, että tekisit meistä lopun, niin ettei ketään jäisi jäljelle eikä kukaan pelastuisi?</p>	<p>14. Pitäiskö meidän taas sinun käskys käymän ylitse ja tekemän lankoutta tämän ilkiän kansan kanssa? Etkös mahda vihastua meidän päällemme, siihenasti että peräti hukutat, ettei ketään jää, eikä ole pääsemystä?</p>	<p>9:14 Pitäisköst meidän taas sinun käskys käymän ylidze/ ja tekemän langoutta tämän ilkiän Canssan cansa/ etkös mahda wihastua meidän päällem/ siihenasti että peräti autioxi tullan/ ettei ketän jää eikä ole pääsemyst.</p>
<p>9:15 Herra, Israelin Jumala, sinä olet vanhurskas, sillä meistä on jäljellä pelastuneita vain sen verran, kuin tänä päivänä on. Katso, me olemme sinun edessäsi syyllisyydessämme; emmekä me tämän tähden voi sinun edessäsi kestää."</p>	<p>15. Herra Israelin Jumala! sinä olet vanhurskas. Sillä me olemme jääneet vapahdettaa, niinkuin se tänäpäpä on. Katso, me olemme sinun edessäs synneissämme; sentähden ei kenkään voi edessäs pysyä.</p>	<p>9:15 HERra Israelin Jumala sinä olet wanhurskas: sillä me olem jäänet wapadetta/ nijncuin se tänäpäpä on. Cadzo/ me olem sinun edesäs meidän synneisäm/ sentähden ei kengän woi edesäs pysyä.</p>
<p>10 LUKU</p>	<p>10 LUKU</p>	<p>X. Lucu</p>

<p>10:1 Kun Esra näin rukoili ja tunnusti, itkien ja maahan langeten, Jumalan temppelin edustalla, kokoontui hänen luoksensa sangen suuri joukko Israelin miehiä, naisia ja lapsia; sillä kansakin itki katkerasti.</p>	<p>1. Kuin Esra näin rukoili ja tunnusti, itki ja makasi Jumalan huoneen edessä, kokoontui suuri joukko Israelista hänen tykönsä, miehistä, vaimoista ja lapsista, ja kansa itki sangen kovin.</p>	<p>10:1 COsca Esra näin rucoili ja tunnusti/ itki ja macais Jumalan huonen edes/ cocondui suuri joucko Israelist hänen tygöns/ miehist/ vaimoist ja lapsist/ ja Canssa itki sangen cowin.</p>
<p>10:2 Ja Sekanja, Jehielin poika, Eelamin jälkeläisiä, puhkesi puhumaan ja sanoi Esralle: "Me olemme olleet uskottomat Jumalaamme kohtaan, kun olemme ottaneet muukalaisia vaimoja maan kansoista. Mutta kuitenkin on Israelilla vielä toivoa.</p>	<p>2. Ja Sekania Jehielin poika, Elamin lapsista, vastasi Esraa ja sanoi: me olemme rikkoneet Jumalaamme vastaan, että me olemme ottaneet muukalaiset vaimot maan kansoista; mutta vielä on toivo sen vuoksi Israelissa.</p>	<p>10:2 Ja Zechania Jehielin poica Elamin lapsist/ wastais Esrat/ ja sanoi: me olem rickonet meidän Jumalatom wastan/ että me olem ottanet muucalaiset waimot maan Canssoista/ mutta wielä on toiwon senwuoxi Israelis</p>
<p>10:3 Niin tehkäämme nyt Jumalamme kanssa liitto, että me Herran neuvon mukaan ja niiden neuvon mukaan, jotka pelkäävät meidän Jumalamme käskyä, toimitamme pois kaikki ne vaimot ja heistä syntyneet lapset; tehtäköön lain mukaan.</p>	<p>3. Niin tehkäämme nyt liitto meidän Jumalamme kanssa ajaaksemme kaikki vaimot pois ja ne, jotka heistä syntyneet ovat, Herran neuvon jälkeen ja niiden, jotka pelkäävät meidän Jumalamme käskyä; ja tapahtukoon lain jälkeen.</p>	<p>10:3 Nijn tehkäm nyt lijtto meidän Jumalam cansa ajaxem caicki waimot pois/ ja ne jotca heistä syndynet owat/ HERran neuwon jälken/ ja nijden jotca pelkävät meidän Jumalam käskyä/ ja tapahtucon lain jälken.</p>
<p>10:4 Nouse, sillä tämä on sinun asiasi, ja me olemme sinun kanssasi. Ole luja ja ryhdy toimeen."</p>	<p>4. Niin nouse, sillä sinun se tulee, me olemme sinun kanssas; ole hyvässä turvassa ja tee niin.</p>	<p>10:4 Nijn nouse/ sillä sinun se tule/ me olem sinun cansas/ ole hywäs turwas ja tee nijn.</p>
<p>10:5 Niin Esra nousi ja vannotti pappien päämiehet, leeviläiset ja kaiken Israelin tekemään näin. Ja he vannoivat.</p>	<p>5. Silloin nousi Esra ja vannotti ylimmäiset papit ja Leviläiset, ja koko Israelin, tekemään tämän sanan jälkeen; ja he vannoivat.</p>	<p>10:5 Silloin nousi Esra/ ja wannotti ylimmäiset Papit ja Lewitat/ ja coco Israelin/ tekemän tämän sanan jälken/ ja he wannoit.</p>
<p>10:6 Niin Esra nousi Jumalan temppelin edustalta ja meni Joohanenin, Eljasibin pojan, kammioon. Sinne tultuaan hän ei syönyt leipää eikä juonut vettä, sillä niin hän suri pakkosiirtolaisten uskottomuutta.</p>	<p>6. Ja Esra nousi Jumalan huoneen edestä ja meni Johananin Eliasibin pojan kammioon; ja kuin hän sinne tuli, ei hän syönyt leipää eikä juonut vettä; sillä hän murehti heidän rikostensa tähden, jotka olivat olleet vankeudessa.</p>	<p>10:6 Ja Esra nousi Jumalan huonen edest/ ja meni Johanan Eliasibin pojan Camarijn/ ja cuin hän sinne tuli/ ei hän syönyt leipä eikä juonut wettä: sillä hän murhetti heidän ricostens tähden/ jotca olit ollet fangeuxes.</p>
<p>10:7 Ja kaikille pakkosiirtolaisille kuulutettiin Juudassa ja Jerusalemissa, että heidän tuli kokoontua Jerusalemiin;</p>	<p>7. Ja he kuuluttivat Juudassa ja Jerusalemissa kaikille lapsille, jotka vankina olivat olleet, tulemaan kokoon Jerusalemiin.</p>	<p>10:7 Ja he cuulutit Judas ja Jerusalemis caikille lapsille cuin fangina olit ollet/ tuleman cocon Jerusalemijn.</p>

<p>10:8 ja joka ei tullut kolmen päivän kuluessa, päämiesten ja vanhinten päätöksen mukaan, sen koko omaisuus oli vihittävä tuhon omaksi ja hän itse tuleva erotetuksi pakkosiirtolaisten seurakunnasta.</p>	<p>8. Ja joka ei kolmena päivänä tullut päämiesten ja vanhimpain neuvon jälkeen, niin kaikki hänen tavaransa piti kirottu oleman, ja hän itse piti eritettaman niiden joukosta, jotka vankina olivat olleet.</p>	<p>10:8 Ja joca ei colmes päiwäs tullut päämiesten ja wanhimbain neuwon jälken/ nijn caicki hänen tawarans piti kirottu oleman/ ja hän idze eritettämän nijden joucost cuin fangina olit ollet.</p>
<p>10:9 Niin kaikki Juudan ja Benjaminin miehet kokoontuivat Jerusalemiin kolmanneksi päiväksi, joka oli yhdeksännen kuun kahdeskymmenes päivä. Ja kaikki kansa asettui Jumalan temppelin aukealle, vavisten sekä asian tähden että rankkasateen vuoksi.</p>	<p>9. Niin tulivat kaikki Juudan ja Benjaminin miehet Jerusalemiin kolmessa päivässä kokoon, se on, kahdentenakymmenentenä päivänä yhdeksännessä kuussa; ja kaikki kansa istui kadulla Herran huoneen edessä, ja värisivät siitä asiasta ja sateen tähden.</p>	<p>10:9 Nijn tulit caicki Judan ja BenJaminin miehet Jerusalemijn colmes päiwäs cocon/ se on/ cahtenakymmenendenä päiwänä/ yhdexännestä Cuusta/ ja caicki Canssa istui catulla HERran huonen edes/ ja wärisit sijtä asiast ja saten tähden.</p>
<p>10:10 Ja pappi Esra nousi ja sanoi heille: "Te olette olleet uskottomat, kun olette ottaneet muukalaisia vaimoja, ja niin te olette lisänneet Israelin syyllisyyttä.</p>	<p>10. Ja pappi Esra nousi ja sanoi heille: te olette rikkoneet, naidessanne muukalaisia vaimoja, ja lisänneet Israelin synnit.</p>	<p>10:10 JA Pappi Esra nousi/ ja sanoi heille: te oletta rickonet naidesan muucalaisia waimoja/ ja lisännet Israelin synnit.</p>
<p>10:11 Mutta antakaa nyt Herralle, isienne Jumalalle, kunnia ja tehkää hänen tahtonsa: eristäytykää maan kansoista ja muukalaisista vaimoista."</p>	<p>11. Niin tunnustakaat nyt se Herralle isäinne Jumalalle, ja tehkää sitä, kuin hänelle kelpaa, ja eroittakaat teitänne maan kansoista ja muukalaisista vaimoista.</p>	<p>10:11 Nijn tunnustacat nyt HERralle teidän Isäin Jumalalle/ ja tehkät sitä cuin hänelle kelpa/ ja eroittacat teitän maan Canssoista ja muucalaisista waimoista.</p>
<p>10:12 Niin koko seurakunta vastasi ja sanoi suurella äänellä: "Niinkuin sinä olet puhunut, niin on meidän tehtävä.</p>	<p>12. Niin vastasi koko seurakunta ja sanoi korkialla äänellä: se pitää niin tapahtuman, kuin sinä meille olet sanonut.</p>	<p>10:12 Nijn wastais coco seuracunda/ ja sanoi corkialla änellä: se pitä tapahtuman cuins olet sanonut.</p>
<p>10:13 Mutta kansaa on paljon, ja on sadeaika, niin ettei voida seisoa ulkona. Eikä tämä ole yhden tai kahden päivän toimitus, sillä me olemme paljon siinä asiassa rikkoneet.</p>	<p>13. Mutta kansaa on paljo, ja on sadeilma, ja ei voi ulkona seisoa, eikä tämä ole yhden eli kahden päivän työ; sillä meitä on paljo, jotka olemme siinä asiassa sangen suuresti syntiä tehneet.</p>	<p>10:13 Mutta Canssa on paljo ja on sade ilma/ ja ei woi täällä ulcona seisoa/ eikä tämä ole yhden eli cahdn päiwän työ: sillä meitä on paljo/ jotca olem sijnä asias sangen suurest syndiä tehnet.</p>
<p>10:14 Käykööt meidän päämiehemme esiin koko seurakunnan puolesta, ja kaikki, jotka kaupungeissamme ovat ottaneet muukalaisia vaimoja, tulkoot tänne määrättyinä aikoina ja heidän kanssansa kunkin kaupungin vanhimmat ja tuomarit, kunnes meistä on käännetty pois Jumalan viha, joka on syttynyt tämän asian tähden."</p>	<p>14. Anna meidän päämiestemme koko seurakunnassa toimittaa, että kaikki, jotka meidän kaupungeissamme ovat naineet muukalaisia vaimoja, tulevat tänne määrättyinä päivänä, jokaisen kaupungin vanhimpain ja tuomarein kanssa, siihenasti kuin meidän Jumalamme viha kääntyy meistä tämän syyn tähden.</p>	<p>10:14 Anna meidän päämiestem coco seuracunnas meitä toimitta/ että caicki jotca meidän Caupungeis owat nainet muucalaisia waimoja/ tulewat tänne määrättyinä päiwänä/ jocaidzen Caupungin wanhimman ja heidän duomarittens cansa/ nijncauwan cuin meidän Jumalam wiha käändy meistä tämän syyn tähden.</p>

10:15 Ainoastaan Joonatan, Asaelin poika, ja Jahseja, Tikvan poika, nousivat tätä vastustamaan, ja Mesullam ja leeviläinen Sabbetai kannattivat heitä.	15. Niin astuivat ainoastaan Jonatan Asahelin poika ja Jahasia Tikvan poika tähän toimitukseen; ja Metullam ja Sabtai, Leviläiset, auttivat heitä.	10:15 Nijn pandin Jonathan Asahelin poica/ ja Jahsia Tikuan poica sen päälle/ ja Mesullam/ ja Sabthai/ Lewitat autit heitä.
10:16 Mutta pakkosiirtolaiset tekivät näin, ja valittiin pappi Esra sekä miehiä, perhekunta-päämiehiä, perhekuntien mukaan, kaikki nimeltään mainittuja. Kymmenennen kuun ensimmäisenä päivänä he istuivat tutkimaan asiaa,	16. Ja vankeuden lapset tekivät niin; ja eroitettiin Esra pappi ja päämiehet heidän isäinsä sukukuntain seassa, ja kaikki, kuin nimitetyt ovat, ja he istuivat ensimmäisenä päivänä kymmenennessä kuukaudessa tutkistelemaan sitä.	10:16 Ja fangeuxen lapset teit nijn/ ja eroitettin. Ja Esra Pappi/ ja päämiehet heidän Isäins sucucundain seas/ ja caicki cuin nimitetyt owat/ istuit ensimmäisnä päiwänä kymmenennest Cuucaudest tutkisteleman sitä.
10:17 ja ensimmäisen kuun ensimmäiseen päivään he olivat selvillä kaikista miehistä, jotka olivat ottaneet muukalaisia vaimoja.	17. Ja he toimittivat sen kaikkein miesten kanssa, joilla olivat muukalaiset vaimot, ensimmäiseen päivään asti ensimmäisessä kuussa.	10:17 Ja he toimitit sen caickein miesten cansa joilla olit muucalaiset waimot/ ensimmäisnä päiwänä ensimmäisestä Cuusta.
10:18 Pappien poikia, jotka olivat ottaneet muukalaisia vaimoja, havaittiin olevan: Jeesian, Joosadakin pojan, jälkeläisiä ja hänen veljiään: Maaseja, Elieser, Jaarib ja Gedalja,	18. Ja pappein poikain seasta löydettiin, jotka olivat ottaneet muukalaisia vaimoja: Jesuan Jotsadakin pojan lasten seassa, ja hänen veljeinsä Maeseja, Elieser, Jarib ja Gedalia.	10:18 JA Pappein poicain seast löyttin jotca olit ottanet muucalaisia waimoja/ cuin oli: Jesuan Josedechin pojan lasten seas ja hänen weljeins Maeseia/ Elieser/ Jareb ja Gedalia.
10:19 jotka kättä lyöden lupasivat toimittaa pois vaimonsa ja syyllisinä uhrata oinaan syyllisyytensä sovittamiseksi;	19. Ja he antoivat kätensä, ajamaan vaimonsa ulos ja antamaan jäärän rikosuhriksensa rikoksensa edestä;	10:20 Ja he annoit kätens/ tahtowans aja waimot ulos/ ja andawans jäärän heidän ricosuhrixens/ heidän ricoxens edest.
10:20 Immerin jälkeläisiä Hanani ja Sebadja;	20. Immerin lasten seassa: Hanani ja Sebadia;	10:21 Immerin lasten seas/ Hanani ja Sebadia.
10:21 Haarimin jälkeläisiä Maaseja, Elia, Semaja, Jehiel ja Ussia;	21. Harimin lasten seassa: Maeseja, Elia, Semaja, Jehiel ja Ussia;	10:22 Harimin lasten seas Maeseia/ Elia/ Semaia Jehiel ja Usia.
10:22 Pashurin jälkeläisiä Eljoenai, Maaseja, Ismael, Netanel, Joosabad ja Elasa.	22. Pashurin lasten seassa: Eljoenai, Maaseja, Ismael, Netaneel, Josabad ja Eleasa;	10:23 Pashurin lasten seas Elioenai/ Maesia/ Ismael/ Nethaneel/ Josabad ja Eleasa.
10:23 Leeviläisiä: Joosabad, Siimei, Kelaja, se on Kelita, Petahja, Juuda ja Elieser.	23. Leviläisistä: Josabad, Simej ja Kelaja, se on Kelita, Petakia, Juuda ja Elieser;	10:24 Lewitain seas Josabad/ Simej ja Kelaia (hän on se Klita) Petakja/ Juda ja Elieser.
10:24 Veisaajia: Eljasib. Ovenvartijoita: Sallum, Telem ja Uuri.	24. Veisaajain seassa: Eljasib; ovenvartijain seassa: Sallum, Telem ja Uri.	10:25 Weisaitten seas/ Eliasib. Owen wortioitten seas Sallum/ Telem ja Uri.

10:25 Israelilaisia: Paroksen jälkeläisiä Ramja, Jissia, Malkia, Mijjamin, Elasar, Malkia ja Benaja;	25. Israelista Paroksenlasten seassa: Ramia, Jesia, Malkia, Mejamin, Eleasar, Malkia ja Benaja;	10:26 Israelit: Pareoxen lasten seas/ Ramia/ Jesia/ Malchia/ Meiamin/ Eleazar/ Malchia ja Benaja.
10:26 Eelamin jälkeläisiä Mattanja, Sakarja, Jehiel, Abdi, Jeremot ja Elia;	26. Elamin lasten seassa: Mattania, Sakaria, Jehiel, Abdi, Jeremot ja Elia;	10:27 Elamin lasten seas/ Mathania/ Sacharia/ Jehiel/ Abdi/ Jeremoth ja Elia.
10:27 Sattun jälkeläisiä Eljoenai, Eljasib, Mattanja, Jeremot, Saabad ja Asisa;	27. Sattun lasten seassa: Eljoenai, Eljasib, Mattania, Jeremot, Sabad ja Asisa;	10:28 Sathun lasten seas/ Elioenai/ Eliasib/ Mathania/ Jeremoth/ Sabad/ ja Asisa.
10:28 Beebain jälkeläisiä Joohanan, Hananja, Sabbai ja Atlai;	28. Bebain lasten seassa: Johanan, Hanania, Sebai ja Atlai;	10:29 Beebain lasten seas/ Johanan/ Hanania/ Sebai ja Athlai.
10:29 Baanin jälkeläisiä Mesullam, Malluk, Adaja, Jaasub, Seal ja Jeramot;	29. Banin lasten seassa: Mesullam, Malluk, Adaja, Jasub, Seal ja Jeramoth;	10:30 Banin lasten seas/ Mesullam/ Malluch/ Adaia/ Jasub/ Seal ja Jaremoth.
10:30 Pahat-Mooabin jälkeläisiä Adna, Kelal, Benaja, Maaseja, Mattanja, Besalel, Binnui ja Manasse;	30. Pahatmoabin lasten seassa: Adna ja Kelal, Benaja, Maeseja, Mattania, Betsaleel, Binnui ja Manasse;	10:31 PahathMoabin lasten seas/ Adna/ Chelal/ Benaja/ Maeseia/ Mathania/ Bezaleel/ Benui ja Manasse.
10:31 Haarimin jälkeläisiä Elieser, Jissia, Malkia, Semaja, Simeon,	31. Harimin lasten seassa: Elieser, Jesia, Malkia, Semaja, Simeon,	10:32 Harimin lasten seas/ Elieser/ Jesia/ Malchia/ Semaia/ Simeon.
10:32 Benjamin, Malluk ja Semarja;	32. Benjamin, Malluk ja Semaria;	10:33 Benjamin/ Malluch ja Samaria.
10:33 Haasumin jälkeläisiä Mattenai, Mattatta, Saabad, Elifelet, Jeremai, Manasse ja Siimei;	33. Hasumin lasten seassa: Mattenai, Mattatta, Sabad, Eliphelet, Jeremai, Manasse ja Simei;	10:34 Hasumin lasten seas/ Mathnai/ Mathatha/ Sabad/ Eliphelet/ Jeremai/ Manasse ja Simei.
10:34 Baanin jälkeläisiä Maadai, Amram, Uel,	34. Banin lasten seassa: Maadai, Amram, Uel,	10:35 Banin lasten seas/ Maedai/ Amram/ Huel.
10:35 Benaja, Beedja, Keluhu,	35. Benaja, Bedeja, Keluhi,	10:36 Benaja/ Bedia/ Cheliu.
10:36 Vanja, Meremot, Eljasib,	36. Vania, Meremot, Eljasib	10:37 Wanja/ Meremoth/ Eliasib.
10:37 Mattanja, Mattenai, Jaasai,	37. Mattania, Mattenai, Jaasav,	10:38 Mathania/ Matthenai/ Joasau/
10:38 Baani, Binnui, Siimei,	38. Bani, Binnui, Simei,	10:39 Bain/ Benui/ Simei.
10:39 Selemja, Naatan, Adaja,	39. Selemia, Natan, Adaja,	10:40 Selemia/ Nathan/ Adaja.
10:40 Maknadbai, Saasai, Saarai,	40. Maknadbai, Sasai, Sarai,	10:41 Machnadbai/ Sasai/ Sarai/
10:41 Asarel, Selemja, Semarja,	41. Asareel, Selemia, Semaria,	10:42 Asareel/ Selemia/ Samaria.
10:42 Sallum, Amarja ja Joosef;	42. Sallum, Amaria ja Joseph;	10:43 Sallum/ Amaria ja Joseph.
10:43 Nebon jälkeläisiä Jegiel, Mattitja, Saabad, Sebina, Jaddai, Joel ja Benaja.	43. Nebon lasten seassa: Jejel, Mattitia, Sabad, Sebina, Jaddai, Joel ja Benaja.	10:44 Nebon lasten seas/ Jeiel/ Mathithia/ Sabad/ Sebina/ Jaddai/ Joel ja Benaja.

10:44 Nämä kaikki olivat ottaneet muukalaisia vaimoja; ja osa näistä vaimoista oli synnyttänyt lapsia.

44. Nämät kaikki olivat ottaneet muukalaisia vaimoja, ja olivat monikahtat niistä vaimoista, joiden kanssa he olivat siittäneet lapsia.

10:45 Nämät kaikki olivat ottaneet muukalaisia vaimoja/ ja olivat monikahtat niistä vaimoista synnyttäneet lapsia.

NEHEMIAN KIRJA	NEHEMIA	Nehemian Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Nehemian, Hakaljan pojan, kertomus. Kislev-kuussa, kahdentenkymmenentenä vuotena, minun ollessani Suusanin linnassa,	Nämät ovat Nehemian Hakalian pojan teot. Tapahtui Kislevin kuulla, kahdentenkymmenentenä vuonna, kuin minä olin Susanin linnassa,	1:1 NÄMät owat Nehemian Hachalian pojan tegot. Se tapahtui Chisleuwin Cuulla cahtenkymmendenä wuonna/ cosca minä olin Susan linnas.
1:2 tuli Hanani, eräs minun veljistäni, ja muita miehiä Juudasta. Ja minä kyselin heiltä juutalaisista, siitä pelastuneesta joukosta, joka vankeudesta palanneena oli jäljellä, ja Jerusalemista.	2. Niin tuli Hanani, yksi veljistäni muutamain Juudan miesten kanssa; ja minä kysyin heiltä Juudalaisista, jotka vankeudesta jääneet ja päässeet olivat, ja Jerusalemin menoista.	1:2 Nijn tuli Hanani yxi minun weljistäni/ muutamitten Judan miesten cansa/ ja minä kysyin heille Judalaisista/ jotca fangeudest jäänet ja pääsnet olit/ ja mikä meno Jerusalemis oli.
1:3 Ja he sanoivat minulle: "Jotka vankeudesta palanneina ovat jäljellä siinä maakunnassa, ne ovat suuressa kurjuudessa ja häväistyksen alaisina; ja Jerusalemin muuri on revitty maahan, ja sen portit ovat tulella poltetut."	3. Ja he sanoivat minulle: ne, jotka jäljelle jääneet ovat vankeudesta, ovat siellä maassa suuressa onnettomuudessa ja häpiässä; Jerusalemin muurit ovat jaotetut ja sen portit tulella poltetut.	1:3 Ja he sanoit minulle: ne jotca jäänet owat fangeudest/ owat siellä maasa suures onnettomudes ja häpiäs/ Jerusalemin muurit owat jaotetut/ ja hänen porttins tulella poltetut.
1:4 Tämän kuultuani minä istuin monta päivää itkien ja murehtien, ja minä paastosin ja rukoilin taivaan Jumalan edessä.	4. Kuin minä senkaltaiset sanat kuulin, niin minä istuin ja murehdin muutamat päivät, paastosin ja rukoilin taivaan Jumalan edessä,	1:4 Cosca minä sencaltaiset sanat cuulin/ nijn minä istuin ja itkin ja muurhedein muutamat päiwät/ paastoisin ja rucoilin taiwan Jumalan edes.
1:5 Minä sanoin: "Oi Herra, taivaan Jumala, sinä suuri ja peljättävä Jumala, joka pidät liiton ja säilytät laupeuden niille, jotka sinua rakastavat ja noudattavat sinun käskyjäsi,	5. Ja sanoin: Oi Herra, taivaan Jumala, suuri ja peljättävä Jumala, joka pidät liiton ja laupiuden niille, jotka sinua rakastavat ja pitävät sinun käskys!	1:5 Ja sanoin: Ah HERra Jumala taiwast/ wäkewä/ suuri ja peljättäpä Jumala/ joca pidät lijtto ja laupiudes nijlle jotca sinua racastawat ja pitäwät sinun käskys.
1:6 olkoon sinun korvasi tarkkaavainen ja silmäsi avoin kuullaksesi palvelijasi rukoukset, joita minä nyt päivät ja yöt rukoilen sinun edessäsi palvelijaisi, israelilaisten, puolesta, tunnustaen israelilaisten synnit, jotka me olemme tehneet sinua vastaan; sillä minäkin ja minun perhekuntani olemme syntiä tehneet!	6. Anna korvas kuulla ja silmäs avoinna olla, kuulemaan palvelias rukousta, kuin minä nyt rukoilen sinun edessäs yöt ja päivät palveliais Israelin lasten edessä; ja minä tunnustan Israelin lasten synnit, jotka me olemme tehneet sinua vastaan; ja minä ja minun isäni huone olemme syntiä tehneet.	1:6 Anna corwas cuulla ja silmäs awoi olla/ cuuleman sinun palwelias rucousta cuin minä rucoilen sinun edesäs yöt ja päiwät/ sinun palweliais Israelin lasten edest: Ja minä tunnustan Israelin lasten synnit/ cuin me olem tehnet sinua wastan/ ja minä ja minun Isäni huone olemme syndiä tehnet.

1:7 Me olemme pahoin tehneet sinua vastaan; emme ole noudattaneet käskyjä, säädöksiä ja oikeuksia, jotka sinä annoit palvelijallesi Moosekselle.	7. Me olemme kovin turmelleet itsemme, ettemme ole pitäneet sinun käskyjäs, säätyjäs ja oikeuttas, joitas olet palvelialles Mosekselle käsenyt.	1:7 Me olem sängen rascast syndiä tehnet/ etten me ole pitänet sinun käskyjäs/ säätyjäs ja oikeuttas/ joitas olet Mosexelle sinun palwelialles käsenyt.
1:8 Muista sana, jonka sinä annoit palvelijallesi Moosekselle, sanoen: 'Jos te tulette uskottomiksi, niin minä hajotan teidät kansojen sekaan;	8. Mutta muista kuitenkin sitä sanaa, jonka sinä käskit Mosekselle palvelialles ja sanoit: koska te rikotte, niin minä hajotan teidät kansain sekaan.	1:8 Mutta muista cuitengin sitä sana cuins käskit Mosexelle sinun palwelialles/ ja sanoit: cosca te ricotta/ nijn minä hajotan teidän Canssain secaan.
1:9 mutta jos te palajatte minun tyköni, noudatatte minun käskyjäni ja seuraatte niitä, niin vaikka teidän karkoitettunne olisivat taivaan ääressä, minä heidät sieltäkin kokoon ja tuon heidät siihen paikkaan, jonka minä olen valinnut nimeni asuinsijaksi.'	9. Mutta jos te palajatte minun tyköni, ja pidätte minun käskyni ja teette ne: ja jos te ajetaan hamaan taivaan ääriin, niin minä sieltäkin teidät kokoon ja vien siihen paikkaan, jonka minä olen valinnut nimeni asumasiaksi.	1:9 Mutta jos te palajat minun tygöni/ ja pidätte minun käskyni ja teette ne. Ja jos te ajetan haman taiwan ärijn/ nijn minä sieldäkin teidän cocon/ ja wien siihen paickan/ jonga minä olen walinnut minun nimeni asumasiaksi.
1:10 Ovathan he sinun palvelijasi ja sinun kansasi, jotka sinä vapahdit suurella voimallasi ja väkevällä kädelläsi.	10. He ovat kuitenkin sinun palvelias ja sinun kansas, jotkas vapahdit suurella voimallas ja väkevällä kädelläs.	1:10 He owat cuitengin sinun palwelias ja sinun Canssas/ jotcas suurella woimallas wapadit/ ja wäkewällä kädelläs pelastit.
1:11 Oi Herra, tarkatkoon sinun korvasi palvelijasi rukousta ja niiden palvelijaisi rukousta, jotka tahtovat peljätä sinun nimeäsi! Anna tänä päivänä palvelijasi hankkeen menestyä ja suo hänen saada armo sen miehen edessä." Minä olin näet kuninkaan juomanlaskija.	11. O Herra! olkoon korvas avoinna palvelias rukoukseen ja sinun palveliais rukouksiin, jotka pyytävät peljätä sinun nimeäs, ja anna palvelias tänäpäpä menestyä, ja anna heille armo tämän miehen edessä! Sillä minä olin kuninkaan juomanlaskia.	1:11 O HERra/ olcon sinun corwas awoi sinun palwelias rucouxeen/ ja sinun palwelioittes rucouxijn/ jotca pyytävät peljätä sinun nimes/ ja anna sinun palwelias tänäpäpä menestyä/ ja anna heille armo tämän miehen edes: sillä minä olin Cuningan juomanlaskia.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Niisan-kuussa, kuningas Artahsastan kahdentenakymmenentenä hallitusvuotena, kun viini oli hänen edessään, otin minä viinin ja annoin sen kuninkaalle. Kun minä en ollut ennen ollut hänen edessään murheellisena,	1. Ja tapahtui kuningas Artahsastan kahdentenakymmenentenä vuonna, Nisanin kuulla, kuin viina oli hänen edessänsä, ja että minä otin viinan ja annoin kuninkaalle; mutta en minä ollut (ennen) murheellinen hänen edessänsä.	2:1 JA tapahtui Arthahsasthan Cuningan cahtenakymmendenä vuonna Nisan Cuulla/ cosca wijna oli hänen edesäns/ nijn minä otin wijnan ja annoin Cuningalle/ mutta en minä ollut murhellinen hänen edesäns.

<p>2:2 sanoi kuningas minulle: "Minkätähden sinä olet niin murheellisen näköinen? Ethän ole sairas; sinulla on varmaan jokin sydämensuru." Silloin minä peljästyin kovin,</p>	<p>2. Niin kuningas sanoiminulle: miksi niin pahoin katsot, ja et kuitenkaan kipeä ole? Ei se muu ole, mutta murhe on sinun sydämessäs. Ja minä pelkäsin sangen kovin.</p>	<p>2:2 Nijn Cuningas sanoi minulle: mixis njin pahoin cadzot? ja et cuitengan kipiä ole? ei se muu ole mutta murhe on sinun sydämesäs: ja minä pelkäisin sangen cowin.</p>
<p>2:3 mutta minä sanoin kuninkaalle: "Eläköön kuningas iankaikkisesti. Kuinka minä en olisi murheellisen näköinen, kun se kaupunki, jossa minun isieni haudat ovat, on autio ja sen portit tulella poltetut?"</p>	<p>3. Niin minä sanoin kuninkaalle: eläköön kuningas ijankaikkisesti! Eikö kasvoni mahda olla murheelliset, kuin se kaupunki, jossa isäni hautaushuone on, kylmillä on, ja sen portit ovat tulella kulutetut?</p>	<p>2:3 Nijn minä sanoin Cuningalle: eläkön Cuningas ijancaickisest: eikö minun caswon mahda olla murhellinen/ cosca se Caupungi/ josa minun Isäini hautamushuone on/ kylmillä on/ ja hänen porttins owat tulella culutetut.</p>
<p>2:4 Kuningas sanoi minulle: "Mitä sinä siis pyydät?" Niin minä rukoilin taivaan Jumalaa</p>	<p>4. Niin sanoi kuningas minulle: mitäs siis anot? Niin minä rukoilin Taivaan Jumalaa,</p>	<p>2:4 Nijn sanoi Cuningas minulle: mitäs sjs anot? njin minä rucoilin taiwan Jumalata.</p>
<p>2:5 ja sanoin kuninkaalle: "Jos kuningas hyväksi näkee ja jos olet mielistynyt palvelijaasi, niin lähetä minut Juudaan, siihen kaupunkiin, jossa minun isieni haudat ovat, rakentamaan sitä uudestaan."</p>	<p>5. Ja sanoin kuninkaalle: jos kelpaa kuninkaalle, ja jos palvelias on sinun edessä kelvollinen: että lähettäisit minut Juudaan, isäni hautauskaupunkiin, rakentamaan sitä.</p>	<p>2:5 Ja minä sanoin Cuningalle: jos se kelpa Cuningalle/ ja jos sinun palwelias on sinun edesäs kelwollinen/ että lähetäisit minun Judaan/ minun Isäini hautamus Caupungijn/ rakendaman sitä.</p>
<p>2:6 Niin kuningas kysyi minulta, kuningattaren istuessa hänen vieressään: "Kuinka kauan sinun matkasi kestäisi ja milloin voisit palata?" Kun siis kuningas näki hyväksi lähettää minut, ilmoitin minä hänelle määrätyn ajan.</p>	<p>6. Niin sanoi kuningas minulle ja kuningatar, joka hänen vieressänsä istui: kuinka kauan sinä matkassa olet, ja koska sinä palajat? Ja se kelpasi kuninkaalle, ja hän lähetti minun, kuin minä ajan hänelle määrännyt olin.</p>	<p>2:6 Nijn sanoi Cuningas minulle Drötningin wieres istuisans: cuinga cauwans matcas olet? ja coscas palajat? ja se kelpais Cuningalle/ ja lähetti minun sijttecuin minä ajan määrännyt olin.</p>
<p>2:7 Ja minä sanoin kuninkaalle: "Jos kuningas hyväksi näkee, niin annettakoon minun mukaani kirjeet Euftrat-virran tuonpuoleisen maan käskynhaltijoille, että he sallivat minun kulkea sen kautta perille Juudaan asti,</p>	<p>7. Ja minä sanoin kuninkaalle: jos kuninkaan tahto niin on, niin annettakoon minulle kirjat päämiesten tykö toisella puolella virtaa, että he vievät minun ylitse, siihenasti kuin minä tulen Juudaan,</p>	<p>2:7 Ja minä sanoin Cuningalle: jos Cuningan tahto njin on/ njin andacon minulle kirjan maanhaldiain tygö toiselle puolelle wirta/ että he wiewät minun ylidze/ siihenasti cuin minä tulen Judaan.</p>
<p>2:8 samoin kirje Aasafille, kuninkaan puiston vartijalle, että hän antaa minulle hirsiä temppelilinnan porttien kattamista varten sekä kaupungin muuria ja sitä taloa varten, johon menen asumaan." Ja kuningas myönsi minulle sen, koska minun Jumalani hyvä käsi oli minun päälläni.</p>	<p>8. Ja kirjan Asaphille, joka on kuninkaan metsänvartia, että hän lähettää minulle hirsiä salin porttein vuolteiksi, kuin on huoneen tykönä, ja kaupungin muuriin ja siihen huoneeseen, johon minä menen. Ja kuningas antoi minulle niinkuin Jumalani hyvä käsi oli minun ylitseni.</p>	<p>2:8 Ja Assaphin tygö kirjan/ joca on Cuningan medzän wartia/ että hän lähettä minulle hirsiä salin porttein wuoldeixi/ cuin on huonen tykönä/ ja Caupungin muuriijn/ ja siihen huoneeseen johon minä menen. Ja Cuningas andoi minulle nijncuin minun Jumalani hywä käsi oli minun päälleni.</p>

<p>2:9 Kun minä sitten tulin Eufrat-virran tämänpuoleisen maan käskynhaltijain luo, annoin minä heille kuninkaan kirjeet. Ja kuningas oli lähettänyt minun kanssani sotapäälliköitä ja ratsumiehiä.</p>	<p>9. Ja kuin minä tulin sille puolelle virtaa päämiesten tykö, niin minä annoin heille kuninkaan kirjan; kuningas lähetti myös minun kanssani sodanpäämiehiä ja hevostmiehiä.</p>	<p>2:9 Ja cosca minä tulin sille puolen wirta maanhaldiain tygö/ nijn minä annoin heille Cuningan kirjan/ ja Cuningas lähetti minun cansani sodanpäämiehiä ja hewoismiehiä.</p>
<p>2:10 Mutta kun hooronilainen Sanballat ja ammonilainen virkamies Tobia sen kuulivat, pahastuivat he kovin siitä, että oli tullut joku, joka harrasti israelilaisten parasta.</p>	<p>10. Mutta kuin Sanballat Horonilainen ja palvelia Tobia Ammonilainen sen kuulivat, panivat he pahaksensa sangen kovin, että joku ihminen tuli, joka Israelin lasten parasta katsoi.</p>	<p>2:10 MUTta cosca Saneballat Horonijta ja Tobia Ammoniteritten palwelia sen cuulit/ panit he pahaxens sangen cowin/ että jocu ihminen oli/ joca Israelin lasten parasta cadzoi.</p>
<p>2:11 Ja tultuani Jerusalemiin ja oltuani siellä kolme päivää</p>	<p>11. Ja kuin minä tulin Jerusalemiin ja olin siellä ollut kolme päivää,</p>	<p>2:11 JA cosca minä tulin Jerusalemijn/ ja olin siellä ollut colme päiwä.</p>
<p>2:12 minä nousin yöllä, ja muutamat miehet minun kanssani, ilmoittamatta kenellekään, mitä Jumalani oli pannut minun sydämeeni ja määrännyt tehtäväksi Jerusalemille. Eikä minulla ollut mukana muuta juhtaakaan kuin se juhta, jolla minä ratsastin.</p>	<p>12. Nousin minä yöllä ja vähä väkeä minun kanssani; sillä en minä sanonut kellenkään, mitä minun Jumalani oli antanut sydämeeni, tehdäkseen Jerusalemissa; ja ei minulla ollut yhtään juhtaa myötäni, muuta kuin se, jonka päällä minä istuin.</p>	<p>2:12 Walmistin minä idzeni yöllä/ ja wähä wäke minun cansani/ sillä en minä sanonut kenellengän/ mitä minun Jumalani oli minun andanut sydämeni tehdäxeni Jerusalemis/ ja ei minulla ollut yhtän juhta myötäni/ muuta cuin se jonga päällä minä istuin.</p>
<p>2:13 Ja minä lähdin yöllä Laaksoportista Lohikäärmelähteelle päin ja Lantaportille ja tarkastelin Jerusalemin maahanrevittyjä muureja ja sen tulella poltettuja portteja.</p>	<p>13. Ja minä ajoin Laaksoportista ulos yöllä, Kärmelähteen kohdalle Sontaporttiin asti ja katselin Jerusalemin muureja, jotka olivat jaotetut, ja portteja, jotka olivat tulella kulutetut.</p>	<p>2:13 Ja minä ajoin laxoportista ulos yöllä/ Drakin lähten tyköä nijn sodanporttijn/ ja coettelin Jerusalemin muureja/ jotca olit jaotetut/ ja portteja jotca olit tulella culutetut.</p>
<p>2:14 Ja minä kuljin eteenpäin Lähdeportille ja Kuninkaanlammikolle; mutta siellä ei ollut juhdalla, jonka selässä minä istuin, tilaa päästä eteenpäin.</p>	<p>14. Ja minä menin vielä Lähdeporttiin ja Kuninkaan vesilammin tykö; ja ei ollut siellä sias, että minun juhtani sai käydä minun allani.</p>	<p>2:14 Ja minä menin wielä lähdeporttijn/ ja Cuningan lammin tygö/ ja ei ollut siellä sia/ että minun juhtan sai käydä minun allani.</p>
<p>2:15 Silloin minä menin yöllä laaksoa myöten ylöspäin ja tarkastin muuria. Sitten minä palasin taas Laaksoportin kautta ja tulin takaisin.</p>	<p>15. Kuitenkin menin minä yöllä ojaa myöten ja koettelin muuria; sitte palasin minä ja tulin jälleen Laaksoporttiin.</p>	<p>2:15 Cuitengin menin yöllä ojan tygö/ ja coettelin muuria/ palaisin ja tulin jäljens laxoporttijn.</p>

<p>2:16 Mutta esimiehet eivät tietäneet, mihin minä olin mennyt ja mitä tein, sillä minä en ollut vielä ilmaissut mitään kenellekään, en juutalaisille, en papeille, ylimyksille, esimiehille enkä muille, joiden oli oltava mukana siinä työssä.</p>	<p>16. Ja ei ylimmäiset tietäneet, kuhunka minä menin, taikka mitä minä tein; sillä en minä vielä siihenasti ilmoittanut mitään kellenkään, Juudalaisille eikä papeille, ylimmäisille taikka esivallalle, ja muille työn tekiöille.</p>	<p>2:16 Ja ei ylimmäiset tiennet cunga minä menin/ taicka mitä minä tein: sillä en minä vielä siihenasti ilmoittanut mitän kellengän/ Judalaisille ja Papeille/ Raadimiehille ja ylimmäisille/ ja muille työn tekiöille.</p>
<p>2:17 Mutta nyt minä sanoin heille: "Te näette, missä kurjuudessa me olemme, kun Jerusalem on autio ja sen portit tulella poltetut. Tulkaa, rakentakaamme uudestaan Jerusalemin muuri, ettemme enää olisi häväistyksen alaiset."</p>	<p>17. Ja minä sanoin heille: te näette tämän onnettomuuden, jossa me olemme, että Jerusalem on autiona, ja sen portit ovat tulella kulutetut: tulkaat ja rakentakaamme Jerusalemin muurit, ettemme enää häpiänä olisi.</p>	<p>2:17 Ja minä sanoin heille: te näette tämän onnettomuden josa me olemme/ että Jerusalem on autian/ ja hänen porttins owat tulella culutetut/ tulcat ja rakendacam Jerusalemin muurit/ etten me häpiänä olis.</p>
<p>2:18 Ja minä kerroin heille, kuinka minun Jumalani hyvä käsi oli ollut minun päälläni ja myös mitä kuningas oli minulle sanonut. Niin he sanoivat: "Nouskaamme ja rakentakaamme." Ja he saivat rohkeuden käydä käsiksi tähän hyvään työhön.</p>	<p>18. Ja minä ilmoitin heille minun Jumalani käden, joka oli hyvä minun päälläni, ja myös kuninkaan sanat, jotka hän sanoi minulle. Ja he sanoivat: nouskaamme siis ja rakentakaamme. Ja heidän kätensä vahvistuivat hyvyteen.</p>	<p>2:18 Ja minä ilmoitin heille minun Jumalani käden joca oli hywä minun päälläni/ ja myös Cuningan sanat/ cuin hän sanoi minulle. Ja he sanoit: noscam siis ja rakendacam. Ja heidän kätens wahwistuit hywyteen.</p>
<p>2:19 Mutta kun hooronilainen Sanballat ja ammonilainen virkamies Tobia ja arabialainen Gesem sen kuulivat, pilkkasivat he meitä, osoittivat meille halveksumistaan ja sanoivat: "Mitä te siinä teette? Kapinoitteko te kuningasta vastaan?"</p>	<p>19. Mutta kun Sanballat Horonilainen, ja palvelia Tobia Ammonilainen, ja Gesem Arabialainen sen kuulivat, häpäisivät he meitä ja katsoivat meidät ylön ja sanoivat: mikä se on, jota te teette? tahdotteko te luopua jälleen kuninkaasta?</p>	<p>2:19 MUtta cosca Saneballat Horonijta/ ja Tobia Ammoniteritten palwelia/ ja Gosem Arabiast sen cuulit/ häwäisit he meitä ja cadzoit ylön ja sanoit: mikä se on cuin te teette/ tahdottaco te luopua jällens Cuningast?</p>
<p>2:20 Silloin minä vastasin ja sanoin heille: "Taivaan Jumala on antava meille menestystä, ja me, hänen palvelijansa, nousemme ja rakennamme. Mutta teillä ei ole mitään osuutta eikä oikeutta Jerusalemiin, eikä teidän muistonne ole siellä pysyvä."</p>	<p>20. Niin minä vastasin heitä ja sanoin heille: taivaan Jumala antaa meille menestyksen, sillä me hänen palveliansa olemme valmistaneet itsemme ja rakennamme; mutta ei teillä ole yhtäkään osaa eli oikeutta, taikka muistoa Jerusalemissa.</p>	<p>2:20 Nijn minä wastaisin heitä/ ja sanoin: Jumala taiwast anda meille menestyxen/ sillä me hänen palwelians olem walmistanet idzem/ ja rakennam/ mutta ei teillä ole yhtäkän osa eli oikeutta/ taicka muistoa Jerusalemis.</p>
<p>3 LUKU</p>	<p>3 LUKU</p>	<p>III. Lucu</p>

<p>3:1 Ylimmäinen pappi Eljasib ja hänen veljensä, papit, nousivat ja rakensivat Lammasportin, jonka he pyhittivät ja jonka ovet he asettivat paikoilleen, edelleen Hammea-torniin asti, jonka he pyhittivät, ja edelleen Hananelin-torniin asti.</p>	<p>1. Ja Eljasib, ylimmäinen pappi, nousi pappein veljeinsä kanssa, rakensivat Lammasportin ja pyhittivät sen, ja panivat siihen ovet; ja he pyhittivät sen Meahn torniin asti, hamaan Hananeelin torniin saakka.</p>	<p>3:1 JA Eliasib ylimmäinen Pappi nousi Pappein hänen weljens cansa/ ja rakensit lammasportin ja pyhitit sen/ ja panit sijhen owen/ ja he pyhitit sen Meahn tornin asti/ joca oli haman Hananeelin tornin saacka.</p>
<p>3:2 Heistä eteenpäin rakensivat Jerikon miehet; ja näistä eteenpäin rakensi Sakkur, Imrin poika.</p>	<p>2. Ja Jerihon miehet rakensivat hänen vieressänsä, ja Sakkur Imrin poika rakensi hänen vieressänsä.</p>	<p>3:2 Ja Jerihon miehet rakensit hänen wieresäns. Ja Sachur Imrin poica rakensi hänen wieresäns.</p>
<p>3:3 Ja Kalaportin rakensivat senaalaiset; he kattoivat sen ja asettivat paikoilleen sen ovet, teljet ja salvat.</p>	<p>3. Mutta Senaan lapset rakensivat Kalaportin, ja kattivat sen, ja panivat siihen ovet, lukot ja teljet.</p>	<p>3:3 Mutta Senaan lapset rakensit calaportin ja catit sen/ ja panit sijhen owet/ lucut ja teljet.</p>
<p>3:4 Heistä eteenpäin korjasi muuria Meremot, Uurian poika, joka oli Koosin poika; hänestä eteenpäin korjasi Mesullam, Berekjan poika, joka oli Mesesabelin poika; ja hänestä eteenpäin korjasi Saadok, Baanan poika.</p>	<p>4. Ja Meremot Urian poika, Hakkotsin pojan, rakensi heidän vieressänsä, ja Mesullam Berekian poika, Mesesabelin pojan, rakensi heidän vieressänsä; Zadok Baenan poika rakensi heidän vieressänsä.</p>	<p>3:4 Ja Meremoth Urian poica/ Hacoxen pojan/ rakensi heidän wieresäns/ Ja Mesullam Berechian poica Mesesabeelin pojan/ rakensi heidän wieresäns. Zadoch Baenan poica rakensi heidän wieresäns.</p>
<p>3:5 Hänestä eteenpäin korjasivat muuria tekoalaiset; mutta heidän ylhäisensä eivät notkistaneet niskaansa Herransa palvelukseen.</p>	<p>5. Niiden tykönä rakensivat Tekoan miehet; mutta heidän sankarinsa ei kääntäneet kaulaansa Herransa palvelukseen.</p>	<p>3:5 Nijden tykönä rakensit ne Tekoast/ mutta heidän Sangarins ei käändänet caulans heidän Herrans palweluxeen.</p>
<p>3:6 Vanhan portin korjasivat Joojada, Paaseahin poika, ja Mesullam, Besodjan poika; he kattoivat sen ja asettivat paikoilleen sen ovet, teljet ja salvat.</p>	<p>6. Vanhan portin rakensi Jojada Passean poika ja Mesullam Besodian poika, ja kattivat sen, ja panivat siihen ovet, lukot ja teljet.</p>	<p>3:6 Wanhan portin rakensi Jojada Passean poica/ ja Mesullam Besodian poica/ ja catit sen/ ja panit sijhen owet/ lucut ja teljet.</p>
<p>3:7 Heistä eteenpäin korjasivat muuria gibeonilainen Melatja ja meeronotilainen Jaadon sekä Gibeonin ja Mispan miehet, jotka olivat Eufrat-virran tämänpuoleisen käskynhaltijan vallan alaisia.</p>	<p>7. Melatia Gibeonilainen ja Jadon Meronotilainen rakensi heidän vieressänsä, Gibeonin ja Mitspan miehet, päämiehen istuimen tykönä, sillä puolella virtaa.</p>	<p>3:7 Melathia Gibeonist ja Jadon Meronost rakensi heidän wieresäns/ Gibeonin ja Mizpan miehet maanhaldian istuimen tykönä sillä puolen weden.</p>
<p>3:8 Heistä eteenpäin korjasi muuria Ussiel, Harhajan poika, yksi kultasepistä, ja hänestä eteenpäin korjasi Hananja, yksi voiteensekoittajista; he panivat kuntoon Jerusalemia Leveään muuriin saakka.</p>	<p>8. Hänen vieressänsä rakensi Ussiel Harhakan kultasepän poika; hänen vieressänsä rakensi Hanania yrtteinmyyjän poika; ja he rakensivat Jerusalemia leviään muuriin asti.</p>	<p>3:8 Hänen wieresäns rakensi Usiel Harhaian culdasepän poica/ hänen wieresäns rakensi Hanania krydeinmyjän poica/ ja he rakensit Jerusalemis lewiän muurin asti.</p>

3:9 Heistä eteenpäin korjasi muuria Refaja, Huurin poika, Jerusalemin piirin toisen puolen päällikkö.	9. Hänen vieressänsä rakensi Rephaja Hurin poika, puolen Jerusalemin päämies.	3:9 Hänen wieresäns rakensi Rephaja Hurin poica puolen Jerusalemin päämies.
3:10 Hänestä eteenpäin korjasi Jedaja, Harumafin poika, oman talonsa kohdalta; hänestä eteenpäin korjasi Hattus, Hasabnejan poika.	10. Heidän vieressänsä rakensi Jedaja Harumaphin poika, huoneensa kohdalla; hänen vieressänsä rakensi Hattus, Hasabnejan poika.	3:10 Hänen wieresäns rakensi Jodaja Harumaphin poica/ hänen huonens cohdalla/ hänen wieresäns rakensi Hattus/ Hasabenian poica.
3:11 Toisen osan korjasivat Malkia, Haarimin poika, ja Hassub, Pahat-Mooabin poika, sekä sen lisäksi Uunitornin.	11. Mutta Malkia Harimin poika ja Hasub Pahatmoabin poika rakensivat toista kulmaa, niin myös Pätsitornin.	3:11 Mutta Malchia Harimin poica/ ja Hasub Pahath Moabin poica rakensit caxi cappalda/ ja tornin pädzein tykönä.
3:12 Heistä eteenpäin korjasi Sallum, Looheksen poika, Jerusalemin piirin toisen puolen päällikkö, hän ja hänen tyttärensä.	12. Hänen vieressänsä rakensi Sallum Haloeksen poika, puolen Jerusalemin päämies: hän itse ja hänen tyttärensä.	3:12 Hänen wieresäns rakensi Sallum Haloexen poica/ puolen Jerusalemin päämies/ hän idze ja hänen tyttärens.
3:13 Laaksoportin korjasivat Haanun ja Saanoahin asukkaat; he rakensivat sen ja asettivat paikoilleen sen ovet, teljet ja salvat. Sen lisäksi he korjasivat tuhat kyynärää muuria, Lantaporttiin saakka.	13. Laaksoportin rakensi Hanun ja Sanoan asujamet; ne rakensivat sen ja panivat siihen ovet, lukot ja teljet, ja tuhannen kyynärää muuria Sontaporttiin asti.	3:13 Laxoportin rakensi Hanon ja Sanoahn asujamet/ ne rakensit sen ja panit siihen owet/ lucut ja teljet/ ja tuhannen kynärätä muuria sondaporttiin asti.
3:14 Lantaportin korjasi Malkia, Reekabin poika, Beet-Keremin piirin päällikkö; hän rakensi sen ja asetti paikoilleen sen ovet, teljet ja salvat.	14. Mutta Malkia Rekabin poika, viinamäen kulmakunnan päämies, rakensi Sontaportin, hän rakensi sen ja pani siihen ovet, lukot ja teljet.	3:14 Mutta Malchia Rechabin poica/ neljännen osan wijnamäen päämies rakensi sondaportin/ hän rakensi sen/ ja pani siihen owet/ lucut ja teljet.
3:15 Lähdeportin korjasi Sallum, Kolhoosen poika, Mispän piirin päällikkö; hän rakensi sen, teki siihen katon ja asetti paikoilleen sen ovet, teljet ja salvat. Sen lisäksi hän korjasi Vesijohtolammikon muurin, kuninkaan puutarhan luota, aina niihin portaisiin saakka, jotka laskeutuvat Daavidin kaupungista.	15. Mutta Lähdeportin rakensi Sallun Kolhososen poika, Mitspan kulmakunnan päämies; hän rakensi ja katti sen, ja pani siihen ovet, lukot ja teljet; niin myös Selan lammin muurin kuninkaan yrttitarhan tykönä, niihin astuimiin asti, jotka tulevat alas Davidin kaupungista.	3:15 Mutta lähdeportin rakensi Sallum Chalhosen poica/ neljännen osan päämies Mizpas/ hän rakensi ja catti sen/ ja pani siihen owet/ lucut ja teljet/ Siloan lammen muurin cansa Cuningan krydimaan tykönä/ njihin trappuin asti cuin tulewat alas Dawidin Caupungist.
3:16 Hänen jälkeensä korjasi Nehemia, Asbukin poika, Beet-Suurin piirin toisen puolen päällikkö, aina Daavidin hautojen kohdalle ja Tekolammikolle ja Urhojentalolle saakka.	16. Hänen vieressänsä rakensi Nehemia Asbukin poika, puolen Betsuurin päämies, aina Davidin hautain kohdalle, ja kaivettuun lammikkoon asti väkeväin huoneeseen asti.	3:16 Hänen wieresäns rakensi Nehemia Asbukin poica/ puolen BethSurin päämies/ hamas Dawidin hautain cohdalle/ ja Aswian calalammen wäkewitten huonesin asti.

3:17 Hänen jälkeensä korjasivat muuria leeviläiset: Rehum, Baanin poika; hänestä eteenpäin korjasi Hasabja, Kegilan piirin toisen puolen päällikkö, piirinsä puolesta.	17. Häntä likimpänä rakensivat Leviläiset, Rehum Banin poika; hänen vieressänsä rakensi Hasabia, puolen Kegilan päämies kulmakuntansa puolesta.	3:17 Händä likimbänä rakensit Lewitat/ Rehum Banin poica/ hänen wieresäns rakensi Hasabia/ puolen Kegilan päämies hänen neljäscunnasans.
3:18 Hänen jälkeensä korjasivat heidän veljensä: Bavvai, Heenadadin poika, joka oli Kegilan piirin toisen puolen päällikkö.	18. Häntä likimpänä rakensivat heidän veljensä Bavai Hanadadin poika, toisen puolen Kegilan päämies.	3:18 Händä likimbänä rakensit heidän weljens Bawai Hanadadin poica/ puolen Kegilan päämies.
3:19 Hänestä eteenpäin korjasi Eeser, Jeesuan poika, Mispan päällikkö, toisen osan, siltä kohdalta, mistä nousee asehuoneeseen, joka on Kulmauksessa.	19. Hänen vieressänsä rakensi Eser Jesuan poika, Mitspan päämies, toisen osan siinä kulmassa, asehuoneen puolella.	3:19 Hänen wieresäns rakensi Eser Jesuan poica/ Mizpan päämies/ toisen osan sijinä culmas asehuonen puoles.
3:20 Hänen jälkeensä korjasi Baaruk, Sabbain poika, suurella innolla toisen osan, Kulmauksesta aina ylimmäisen papin Eljasibin talon oveen saakka.	20. Häntä likinnä rakensi Baruk Sabbain poika kiivaasti toisen osan kulmasta Eljasibin ylimmäisen papin huoneen oveen asti.	3:20 Händä likin rakensi Baruch Sebain poica/ mäellä/ colmas/ toisen osan/ Eliasibin ylimmäisen Papin huonen owen asti.
3:21 Hänen jälkeensä korjasi Meremot, Uurian poika, joka oli Koosin poika, toisen osan, Eljasibin talon ovesta Eljasibin talon päähän.	21. Häntä likinnä rakensi Meremot Urian poika, Hakkotsin pojan, toisen osan, Eljasibin huoneen ovesta Eljasibin huoneen loppuun asti.	3:21 Händä likin rakensi Meremoth Urian poica/ Hakoxen pojan/ toisen osan/ Eliasibin huonen owest nijn Eliasibin huonen loppun asti.
3:22 Hänen jälkeensä korjasivat papit, Lakeuden miehet.	22. Ja hänen jälkeensä rakensivat papit, miehet lakeudelta.	3:22 Hänen jälkens rakensit Papit/ ne miehet lakialda.
3:23 Heidän jälkeensä korjasivat Benjamin ja Hassub oman talonsa kohdalta; heidän jälkeensä korjasi Asarja, Maasejan poika, joka oli Ananjan poika, talonsa viereltä.	23. Heidän jälkeensä rakensi Benjamin ja Hassub oman huoneensa kohdalla; heidän perässänsä rakensi Asaria Maasejan poika, Ananian pojan, huoneensa tykönä.	3:23 Heidän jälkens rakensi BenJamin ja Hasub oman huonens cohdalla/ heidän peräsäns rakensi Asaria Maeseian poica/ Ananian pojan/ oman huonens tykönä.
3:24 Hänen jälkeensä korjasi Binnui, Heenadadin poika, toisen osan, Asarjan talosta aina Kulmaukseen ja kulmaan saakka.	24. Hänen jälkeensä rakensi Binnui Henadadin poika, toisen osan, Asarian huoneesta niin loukkaasen ja hamaan kulmaan asti.	3:24 Hänen jälkens rakensi Benui Hanadadin poica/ toisen osan/ Asarian huonen tyköä nijn louckoon ja hamas culman asti.
3:25 Paalal, Uusain poika, korjasi Kulmauksen ja Ylätorin kohdalta, joka ulkonee kuninkaan linnasta vankilan pihaan päin; hänen jälkeensä Pedaja, Paroksen poika	25. Palal Usain poika loukasta vastaan ja tornia, joka menee kuninkaan ylisestä huoneesta, joka oli vankikartanon tykönä; hänen jälkeensä Pedaja Paroksen poika.	3:25 Palal Usian poica loucast wastian/ ja sitä corkiata tornia cuin näky Cuningan huonest/ joca oli fangicartanon tykönä/ hänen jälkens rakensi Pedaja Pareoxen poica.
3:26 - temppelipalvelijat asuivat Oofelilla - itäisen Vesiportin ja ulkonevan tornin kohdalta.	26. Mutta Netinimit asuivat Ophelin tykönä Vesiporttiin asti itään päin, josta torni käy ulos.	3:26 Mutta Nethinimit asuit Ophelin tykönä wesiporttin asti itän päin/ josta torni näky ulos.

3:27 Hänen jälkeensä korjasivat tekoalaiset toisen osan, suuren, ulkonevan tornin kohdalta aina Oofelin muuriin saakka.	27. Sitälikin rakensivat Tekoalaiset toisen osan, isoa tornia päin, kuin näkyy ulos, Opelin muuriin asti,	3:27 Sitälikin rakensit Thecoalaiset toisen osan isoi torni päin/ cuin näky ulos/ Ophelin muurin asti.
3:28 Hevosportin yläpuolelta korjasivat papit, kukin oman talonsa kohdalta.	28. Mutta Hevosportin yläpuolelta rakensivat papit, jokainen huoneensa kohdalla.	3:28 Mutta hewoisportist rakensit Papit/ jocainen huonens cohdalla.
3:29 Heidän jälkeensä korjasi Saadok, Immerin poika, oman talonsa kohdalta. Ja hänen jälkeensä korjasi Semaja, Sekanjan poika, Itäportin vartija.	29. Heidän jälissänsä rakensi Zadok Immerin poika, huoneensa kohdalla; hänen jälissänsä rakensi Semaja Sekanian poika, Itäportin vartia.	3:29 Heidän jälisäns rakensi Zadok Immerin poica hänen huonens cohdalla. Hänen jälisäns rakensi Semaja Sachanian poica/ itäportin wartia.
3:30 Hänen jälkeensä korjasivat Hananja, Selemjan poika, ja Haanun, Saalafin kuudes poika, toisen osan; hänen jälkeensä korjasi Mesullam, Berekjan poika, yliskammionsa kohdalta.	30. Hänen jälissänsä rakensi Hananian Selemian poika, ja Hanun kuudes Salaphin poika, toisen osan; hänen jälissänsä rakensi Mesullam Berekian poika, makaushuoneensa kohdalla.	Hänen jälisäns rakensi Hanania Selemian poica/ ja Hanum cuudes/ Salaphin poica toisen osan. 3:30 Hänen jälisäns rakensi Mesullam/ Berechian poica hänen Camarins cohdalla.
3:31 Hänen jälkeensä korjasi Malkia, yksi kultasepistä, temppelipalvelijain ja kauppiasten taloon asti, Vartiotornin kohdalta, ja aina Kulmasaliin saakka.	31. Hänen jälissänsä rakensi Malkia kultasepän poika, Netinimein ja kauppiamiesten huoneesen asti, Käräjäportin kohdalla, hamaan Kulmasaliin saakka.	3:31 Hänen jälisäns rakensi Malchia culdasepän poica Nethinimein huonesen asti/ ja cauppamiesten/ Raadiportin cohdalda/ hamas culmasalin saacka.
3:32 Kultasepät ja kauppiat korjasivat muurin Kulmasalin ja Lammasportin väliltä.	32. Kultasepät ja kauppiamiehet rakensivat Kulmasalin välillä ja Lammasporttiin asti.	3:32 Culdasepät ja cauppamiehet rakensit culmasalin wälille ja lammasporttiin asti.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Kun Sanballat kuuli meidän rakentavan muuria, vihastui hän ja närkästyi kovin. Ja hän pilkkasi juutalaisia	1. Kuin Sanballat kuuli meidän muuria rakentavan, syttyi hän vihaan ja närkästyi sangen suuresti, ja häpäisi Juudalaisia,	4:1 COsca Saneballat cuuli meidän muurin rakendawan/ syttyi hän vihaan ja wihastui sangen suurest/ ja häwäis Judalaisia.
4:2 ja puhui veljilleen ja Samarian sotaväelle ja sanoi: "Mitä nuo viheliäiset juutalaiset tekevät? Jätetäänkö heidät omiin valtoihinsa? Tulevatko he uhraamaan? Saavatko he työnsä kohta valmiiksi? Voivatko he tehdä eläviksi poltetut kivet tuhkaläjissä?"	2. Ja puhui veljeinsä ja voimallisten edessä Samariassa ja sanoi: mitä nämät voimattomat Juudalaiset tekevät? pitääkö heille niin sallittaman? pitääkö heidän uhraaman? pitääkö heidän sen täyttämän yhtenä päivänä? pitääkö heidän kiviä eläväksi tekemän, jotka ovat tuhkaläjä ja palaneet?	4:2 Ja sanoi weljeins edes ja nijden wäkewitten Samarias: mitä nämät woimattomat Judalaiset tekewät? pitääkö heille nijn salittaman? pitääkö heidän uhraman? pitääkö heidän sen täyttämän yhtenä päiwänä? pitääkö heidän kiwejä eläwäxi tekemän? jotca owat tuhcaläjä ja palanet? Ja

4:3 Ja ammonilainen Tobia seisoi hänen vieressään ja sanoi: "Rakentakoot vain! Kettukin saa heidän kivimuurinsa hajoamaan, jos hyppää sen päälle."	3. Ja Tobia Ammonilainen sanoi hänen jälkeensä: rakentakoot vapaasti; jos ketut sinne menisivät, niin he kyllä jaottaisivat heidän kivimuurinsa.	4:3 Tobia Ammoniteri sanoi hänen jälkensä: rakendacon wapasti/ jos ketut sinne menisit/ nijn he kyllä jaotaisit heidän kiwimuurinsa.
4:4 Kuule, Jumalamme, kuinka halveksitut me olemme. Käännä heidän häpäisynsä heidän omaan päähänsä. Saata heidät ryöstetyiksi vankeuden maassa.	4. Kuule meidän Jumalamme, kuinka me olemme katsotut ylön, ja käännä heidän häväistyksensä heidän päänsä päälle, ja saata heitä häpiään vankeuden maassa.	4:4 CUule meidän Jumalam cuinga me olem cadzotut ylön/ käännä heidän häwäwäistyxensä heidän pääns päälle/ ja saata heitä häpiään heidän fangeudens maasa.
4:5 Älä peitä heidän rikkomustansa, älköönkä heidän syntiänsä pyyhittäkö pois sinun kasvojesi edestä, koska he ovat vihoittaneet sinut kohtelemalla noin rakentajia.	5. Älä peitä heidän pahoja tekojansa ja älä pyyhi heidän syntiänsä kasvois edestä; sillä he ovat vihan matkaan saattaneet, rakentajain läsnäollessa.	4:5 Älä peitä heidän pahoja tecojans/ ja älä pyhi heidän syndiäns caswos edest: sillä he owat rakendajat wihoittanet.
4:6 Mutta me rakensimme muuria; ja koko muuri tuli valmiiksi puoleen korkeuteensa asti, ja siitä kansa sai rohkeutta työhön.	6. Mutta me rakensimme muurin ja panimme hänen kaiketi yhteen hamaan puoliväliin asti; ja kansa sai sydämen työtä tehdäksensä.	4:6 Mutta me rakensimme muurin ja panim hänen caiketi yhteen haman puoli wälin asti/ ja Canssa sai sydämen työtä tehdäxensä.
4:7 Mutta kun Sanballat, Tobia, arabialaiset, ammonilaiset ja asdodilaiset kuuluivat, että Jerusalemin muurien korjaus edistyi, niin että niiden aukot alkoivat täyttyä, vihastuivat he kovin.	7. Kuin Sanballat ja Tobia ja Arabialaiset ja Ammonilaiset ja Asdodilaiset kuuluivat Jerusalemin muurit korotetuksi, ja ruvetuksi haljenneita parantamaan, vihastuivat he sangen suuresti.	4:7 COsca Saneballat ja Tobia ja Arabialaiset ja Ammonitiläiset ja Asdodiläiset cuulit Jerusalemin muurit corgotetuxi ja ruwetuxi nijtä haljennuita parandaman/ wihastuit he sangen suurest.
4:8 Ja he kaikki tekivät liiton keskenään käydäksensä taisteluun Jerusalemia vastaan ja tehdäkseen siellä häiriötä.	8. Ja he kaikki tekivät liiton keskenänsä tullaksensa sotimaan Jerusalemia vastaan, ja tekemään heille kapinaa.	4:8 Ja he caicki teit lijton keskenäns tullaxens sotiman Jerusalemita wastan/ ja tekemän heille capinata.
4:9 Niin me rukoilimme Jumalaamme ja asetimme vartijat heitä vastaan, suojelemaan itseämme heiltä päivin ja öin.	9. Mutta me rukoilimme meidän Jumalaamme ja panimme vartiat öin ja päivin heitä vastaan, heidän tähtensä.	4:9 Mutta me rucoilim meidän Jumalatom/ ja panim wartiat öin ja päiwin heitä wastan.
4:10 Mutta Juuda sanoi: "Taakankantajain voima raukeaa, ja soraa on ylen paljon; me emme jaksa rakentaa muuria."	10. Ja Juuda sanoi: kantajain voima on heikoksi tullut ja multaa on niin paljon, ettemme saa rakentaa muuria.	4:10 Ja Juda sanoi: candaitten woima on heicoxi tullut/ ja mulda on nijn paljo etten me saa raketa muuria.
4:11 Ja meidän vastustajamme sanoivat: "Ennenkuin he tietävät tai huomaavat, me tulemme heidän keskellensä ja tapamme heidät ja lopetamme työn."	11. Ja meidän vihollisemme sanoivat: ei heidän pidä tietämän eli näkemän, ennenkuin me olemme juuri heidän keskellensä, tapamme heidät ja estämme työn.	4:11 Ja meidän wiholisem sanoit: ei heidän pidä tietämän eli näkemän ennencuin me olem juuri heidän keskelläns/ tapamme heidän ja lacatam työstä.

<p>4:12 Mutta kun heidän läheisyydessään asuvat juutalaiset tulivat ja sanoivat meille joka taholta kymmenenkin kertaa: "Vetäytykää meidän luoksemme",</p>	<p>12. Ja kuin ne Juudalaiset, jotka heidän tykönänsä asuivat, tulivat ja sanoivat meille kymmenen kertaa: joka paikasta te vielä meidän tykömme palajatte;</p>	<p>4:12 Ja cosca ne Judalaiset jotca heidän tykönänsä asuit/ tulit ja sanoit meille kyllä kymmenen kerta/ joca paicast meidän ymbärildäm.</p>
<p>4:13 silloin minä asetin kansan muurin taakse, alempiin ja suojattomiin paikkoihin, asetin heidät sukukunnittain aseimiinsa miekkoineen, keihäineen ja jousineen.</p>	<p>13. Niin minä lähetin kansan alas muurin taa tuiviin paikkoihin, heidän sukukuntainsa jälkeen, miekkoinensa, keihäinensä ja joutsinensa.</p>	<p>4:13 Nijn minä lähetin Canssan alas muurin taa cuiwijn paickoin/ heidän sucucundains jälken mieckoinens/ keihäinens ja joudzinens.</p>
<p>4:14 Ja katsastettuani kaiken minä nousin ja sanoin ylimyksille ja esimiehille ja muulle kansalle: "Älkää peljätkö heitä; muistakaa suurta ja peljättävää Herraa, ja taistelkaa veljienne, poikienne ja tyttärenne, vaimojenne ja kotienne puolesta."</p>	<p>14. Ja minä katselin ja valmistin itseni, ja sanoin ylimmäisille ja päämiehille, ja muulle kansalle: älkäät peljätkö heitä, muistakaa suurta ja peljättävää Herraa, ja sotikaat teidän veljeinne, poikainne, tyttärtenne, emäntäinne ja kotonne edestä.</p>	<p>4:14 Ja minä cadzelin ja walmistin idzeni/ ja sanoin Raadiherroille/ päämiehille ja muulle Canssalle: älkät peljätkö heitä/ muistacat sitä suurta ja peljättäpä HERra/ ja soticat teidän weljein/ poicain/ tyttärten/ emändäin ja coton edest.</p>
<p>4:15 Sitten kuin vihollisemme olivat kuulleet, että me olimme saaneet tietää asian ja että Jumala oli tehnyt heidän hankkeensa tyhjäksi, palasimme me kaikki takaisin muurille, itsekukin työhönsä.</p>	<p>15. Mutta kuin meidän vihollisemme sen kuulivat, että me olimme tietää saaneet, niin Jumala teki heidän neuvonsa tyhjäksi: ja me palasimme kaikki muurin tykö, jokainen työhönsä.</p>	<p>4:15 Mutta cosca meidän wiholisem sen cuulit että me olit tietä saanet/ nijn Jumala teki heidän neuwons tyhjäksi/ ja me palaisim caicki muurin tygö/ jocainen työhöns.</p>
<p>4:16 Siitä päivästä alkaen teki toinen puoli minun palvelijoitani työtä, ja toinen puoli oli asetettuna keihäillä, kilvillä, jousilla ja rintahaarniskoilla; ja päämiehet seisoivat kaikkien niiden juutalaisten takana,</p>	<p>16. Ja tapahtui siitä päivästä, että toinen puoli nuoria miehiäni teki työtä, ja toinen puoli piti keihäitä, kilpiä, joutsia ja rautapaitoja. Ja päämiehet seisoivat koko Juudan huoneen takana.</p>	<p>4:16 Ja tapahtui sijtä päiwäst/ että toinen puoli nuoria miehiä teit työtä/ ja toinen puoli pidit keihäitä/ kilpiä/ joudzeja ja panzareita. Ja päämiehet seisoit coco Judan huonen tacana.</p>
<p>4:17 jotka rakensivat muurilla. Nekin, jotka kantoivat taakkoja ja kuljettivat kuormia, tekivät toisella kädellänsä työtä ja toisessa pitivät keihästä.</p>	<p>17. Ne, jotka rakensivat muuria ja kantoivat kuormia, ja jotka sälyttivät, yhdellä kädellä he tekivät työtä ja toisessa pitivät aseensa.</p>	<p>4:17 Ne jotca rakensit muuria ja cannoit cuormia/ ja jotca sälytit/ yhdellä kädellä he teit työtä/ ja toises pidit asen.</p>
<p>4:18 Ja rakentajilla oli kullakin miekka sidottuna vyöllensä heidän rakentaessaan; ja torvensoittaja seisoi minun vieressäni.</p>	<p>18. Ja jokaisella joka siellä rakensi, oli miekka sidottu vyölle, ja niin he rakensivat. Ja se joka soitti vaskitorvea, oli minun tykönäni.</p>	<p>4:18 Ja jocaidzen cuin siellä rakensi/ oli miecka sidottu wyölle/ ja nijn rakensit/ ja se joca soitti waskitorwe/ oli minun tykönäni.</p>

4:19 Minä sanoin ylimyksille, esimiehille ja muulle kansalle: "Työ on suuri ja laaja, ja me olemme muurilla hajallamme, kaukana toisistamme.	19. Ja minä sanoin ylimmäisille ja päämiehille ja muulle kansalle: työ on suuri ja avara, ja me olemme hajalla muurin päällä, kaukana toinen toisestamme;	4:19 JA minä sanoin Raadiherroille/ päämiehille ja muulle Canssalle: työ on suuri ja awara/ ja me olem hajalla muurin päällä caucana toinen toisestam.
4:20 Missä kuulette torven soivan, sinne kokoontukaa meidän luoksemme. Meidän Jumalamme sotii meidän puolestamme."	20. Millä paikalla te kuulette vaskitorven äänen, tulkaat sinne kokoon meidän tykömme: meidän Jumalamme sotii meidän edestämme.	4:20 Culla paicalla te cuulet waskitorwen änen/ tulcat sinne cocon meidän tygöm/ meidäm Jumalam soti meidän edestäm.
4:21 Näin me siis teimme työtä, ja toinen puoli väkeä oli asetettuna keihäillä päiväkoitosta siihen asti, kunnes tähdet tulivat näkyviin.	21. Niin tehkäämme siis työtä; ja toinen puoli heistä piti keihäitä päivän koittamasta niin siihen saakka, että tähdet näkyivät.	4:21 Nijn tehkäm sijs työtä/ ja toinen puoli heistä pidit keihäitä/ päiwän coittamast nijn sijhen saacka/ että tähdet näyit.
4:22 Siihen aikaan minä myös sanoin kansalle: "Kukin jääköön palvelijoihin yöksi Jerusalemiin, että he olisivat meidän apunamme yöllä vartioimassa ja päivällä työssä."	22. Ja minä myös sanoin siihen aikaan kansalle: jokainen olkaan yötä palveliainsa kanssa keskellä Jerusalemiä, niin että me yöllä ottaisimme vaarin vartiosta ja päivällä työstä.	4:22 Ja minä sanoin sijhen aican Canssalle: jocainen olcan Jerusalemis palwelians canssa yösen/ että me yöllä ottaisim waarin wartiosta ja päiwällä työstä.
4:23 Emmekä me, en minä, eivät minun veljeni ja palvelijani eivätkä ne vartijat, jotka minua seurasivat, riisuneet vaatteitamme. Kullakin keihäs ja vettä.	23. Mutta minä ja minun veljeni, ja minun palveliani ja vartiat, jotka minua seurasivat, emme riisuneet vaatteitamme; ja jokaisella oli hänen aseensa ja vesi.	4:23 Mutta minä ja minun weljeni ja minun palweliani/ ja wartiat jotca minua seuraisit/ en me rijsunet meidän waatteitam/ ja jocaidezella oli hänen asens ja wetens.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Mutta rahvas ja heidän vaimonsa nostivat suuren huudon juutalaisia veljiänsä vastaan.	1. Ja tapahtui sangen suuri kansan ja heidän vaimonsa huuto Juudalaisia heidän veljiänsä vastaan.	5:1 JA tapahtui sangen suuri Canssan ja heidän waimoins huuto Judalaisia heidän weljiäns wastan.
5:2 Muutamat sanoivat: "Meitä, meidän poikiamme ja tyttäriämme on paljon. Meidän täytyy saada viljaa, että meillä olisi mitä syödä pysyäksemme hengissä."	2. Ja oli muutamia, jotka sanoivat: meillä on poikia ja tyttäriä, ottakaamme siis (niiden hinnalla) jyviä syödäksemme, että me eläisimme.	5:2 Ja oli muutamita jotca sanoit: meillä on paljo poikia ja tyttäritä/ ottacam sijs jyviä syödäxem/ että me eläisim.
5:3 Toiset sanoivat: "Peltomme, viinitarhamme ja talomme meidän täytyy pantata saadaksemme viljaa nälkäämme."	3. Mutta monikahdat sanoivat: pankkaamme meidän peltomme, viinamäkemme ja huoneemme pantiksi, ja ottakaamme jyviä tällä kalliilla ajalla.	5:3 Mutta monicahdat sanoit: pangam meidän peldom/ wijnamäkem ja huonen pandixi/ ja ottacam jyviä tällä callilla ajalla.

5:4 Toiset sanoivat: "Meidän on täytynyt kuninkaan veroihin lainata rahaa peltojamme ja viinitarhojamme vastaan.	4. Ja monikahdat sanoivat: me otimme rahaa lainaksi kuninkaan veroksi, meidän peltoimme ja viinamäkeimme päälle;	5:4 Ja monikahdat sanoit: me otim raha lainaxi Cuningan weroxi/ meidän peldoim ja wijnamäkeim päälle.
5:5 Ovathan meidän ruumiimme veljiemme ruumiitten veroiset ja lapsemme heidän lastensa veroiset; ja katso, kuitenkin meidän täytyy antaa poikamme ja tyttäremme orjiksi, ja tyttäriämme on jo annettukin orjuuteen, emmekä me voi sille mitään, koska peltomme ja viinitarhamme ovat toisten käsissä."	5. Sillä meidän ruumiimme on niinkuin veljeimmekin ruumis ja meidän lapsemme niinkuin heidänkin lapsensa; mutta katso, me heitämme poikamme ja tyttäremme orjuuteen, ja jo parhaallansa ovat muutamit meidän tyttäristämme sorretut, ja ei ole voimaa meidän käsissämme; meidän peltomme ja viinamäkemme ovat joutuneet muille.	5:5 Sillä meidän ruumim on nijncuin meidän weljeimmekin ruumis/ ja meidän lapsem nijncuin heidängin lapsens: mutta cadzo/ me heitäm meidän poicam ja tyttärem orjuteen/ ja jo parhallans owat muutamit meidän tyttäristäm sortut/ ja ei ole woima meidän käsisäm/ meidän peldom ja wijnamäkem owat joutunet muillen.
5:6 Kun minä kuulin heidän valituksensa ja nämä puheet, vihastuin minä kovin.	6. Kun minä tämän puheen ja heidän huutonsa kuulin, vihastuin minä sangen kovin.	5:6 COsca minä tämän puhen ja heidän huutons cuulin/ wihastuin minä sangen cowin.
5:7 Ja harkittuani mielessäni tätä asiaa minä nuhtelin ylimyksiä ja esimiehiä ja sanoin heille: "Tehän kiskotte korkoa, kukin veljeltänne." Sitten minä panin toimeen suuren kokouksen heitä vastaan.	7. Ja minä ajattelin sydämässäni, ja nuhtelin ylimmäisiä ja päämiehiä ja sanoin heille: tahdotteko te kukin veljeltänne korkoa ottaa? Ja minä vein suuren joukon heitä vastaan,	5:7 Ja minä ajattelin sydämesäni/ ja nuhtelin Raadiherroja ja päämiehiä/ ja sanoin heille: tahtoco yxi otta toiselda corco? ja minä wein suuren joucon heitä wastan.
5:8 Ja minä sanoin heille: "Me olemme, sen mukaan kuin olemme voineet, ostaneet vapaiksi juutalaisia veljiämme, jotka oli myyty pakanoille. Tekö nyt myytte veljiänne, ja täytyykö heidän myydä itsensä meille?" He olivat vaiti eivätkä voineet vastata mitään.	8. Ja sanoin heille: me olemme ostaneet veljemme Juudalaiset jälleen, jotka olivat myytyt pakanoille, varamme jälkeen; ja te vielä nyt tahdotte myydä veljenne, jotka meille myytyt ovat; niin he vaikenivat ja ei taitaneet vastata.	5:8 Ja sanoin heille: me olem ostanet meidän weljem Judalaiset jällens/ jotca olit myytyt pacanoille/ meidän waram jälken/ ja te wielä nyt tahdot myydä teidän weljen/ että he meille myytäisin? nijn he waickenit/ ja ei taitanet wastata.
5:9 Ja minä sanoin: "Ette te siinä tee hyvin. Teidänhän tulisi vaelttaa meidän Jumalamme pelossa jo pakanain, meidän vihollistemme, häväistyksen tähden.	9. Niin minä sanoin: ei se ole hyvä, minkä te teette; eikö teidän pitäisi vaeltaman meidän Jumalamme pelvossa, pakanain meidän vihollistemme häväistyksen tähden?	5:9 Nijn minä sanoin: ei se ole hywä cuin te teette/ eikö teidän pitäis waeldaman Jumalan pelgos/ pacanoitten meidän wiholistem häwäistyxen tähden?
5:10 Myöskin minä, minun veljeni ja palvelijani olemme lainanneet heille rahaa ja viljaa; luopukaamme tästä saatavasta.	10. Minä myös ja minun veljeni ja palvelijani olemme lainanneet heille rahaa ja jyviä; mutta jättäkäämme pois tämä korko.	5:10 Minä myös ja minun weljeni ja palwelijani olem lainannet heille raha ja jywiä/ mutta jättäkäm corko.

<p>5:11 Luovuttakaa heille jo tänä päivänä heidän peltonsa, viinitarhansa, öljypuunsa ja talonsa, ja luopukaa rahan korosta sekä viljasta, viinistä ja öljystä, jonka olette heille lainanneet."</p>	<p>11. Antakaat heille tänäpäpä heidän peltonsa, viinamäkensä, öljypuunsa, huoneensa ja sadas osa rahasta, jyvistä, viinasta ja öljystä, jonka te olette heiltä koroksi vaatineet.</p>	<p>5:11 Andacat heille tänäpäpä heidän peldons/ wijnamäkensä/ öljypuuns ja huonens/ ja sadas osa rahast/ jywist/ wijnast ja öljyst/ cuin te oletta heildä corgoxi waatinet.</p>
<p>5:12 He vastasivat: "Me luovutamme ne emmekä vaadi heiltä mitään; me teemme, niinkuin olet sanonut." Ja minä kutsuin papit ja vannotin heidät tekemään näin.</p>	<p>12. Niin he sanoivat: me annamme jälleen, ja emme ano heiltä mitään; me teemme niinkuin sinä olet sanonut. Ja minä kutsuin papit ja vannotin heitä, että heidän piti niin tekemän.</p>	<p>5:12 Nijn he sanoit: me annam jälleens ja em mitän ano heildä/ ja me teem nijncuins olet sanonut. Ja minä cudzuin Papit/ ja wannotin heitä/ että heidän piti nijn tekemän.</p>
<p>5:13 Minä myös pudistin helmukseni ja sanoin: "Jokaisen, joka ei tätä sanaa täytä, pudistakoon Jumala näin pois hänen talostansa ja vaivannäkönsä hedelmistä; näin hän tulkoon pudistetuksi ja tyhjennetyksi." Ja koko seurakunta sanoi: "Amen", ja ylisti Herraa. Ja kansa teki, niinkuin oli sanottu.</p>	<p>13. Minä pudistin myös helmani ja sanoin: noin Jumala pudistakoon jokaisen miehen huoneestansa ja työstänsä, joka ei tätä sanaa pidä, ja tulkoon niin pudistetuksi ja tyhjäksi. Ja kansa sanoi: amen! Ja he kiittivät Herraa; ja kansa teki niin.</p>	<p>5:13 Minä pudistin myös minun helmani/ ja sanoin: noin Jumala pudistacon jocaidzen miehen huonestans ja hänen töistäns/ joca ei tätä sana pidä/ ja tulcon nijn pudistetuxi ja tyhjäxi. Ja coco Canssa sanoi: AMEN. Ja he kijtit HERra/ ja Canssa teki nijn.</p>
<p>5:14 Myöskään en minä eivätkä veljeni siitä päivästä asti, jona minut määrättiin olemaan heidän käskynhaltijanaan Juudan maassa, siis kuningas Artahsastan kahdennestakymmenennestä hallitusvuodesta aina hänen kolmanteenkymmenenteen toiseen hallitusvuoteensa saakka, eli kahtentoista vuotena, syöneet käskynhaltijalle tulevaa ruokaa.</p>	<p>14. Ja siitä ajasta, kuin minua käskettiin olla heidän päämiehensä Juudan maassa, joka oli siitä kahdestakymmenennestä vuodesta niin toiseenneljättäkymmentä kuningas Artahsastan vuoteen, kahdestatoistakymmenessä ajastajassa, minä ja minun veljeni emme syöneet päämiehen ruokaa.</p>	<p>5:14 JA sijtä ajast cuin minun käskettin olla maanhaldiana Judan maasa/ joca oli sijtä cahdestkymmenest wuodest nijn toiseen neljättäkymmendä Arthahsasthan Cuningan wuoteen/ se on/ cahdestoistakymmenes ajastajas/ minä ja minun weljeni/ en me syönet maanhaldian ruasta.</p>
<p>5:15 Sillä aikaisemmat käskynhaltijat, jotka olivat olleet ennen minua, olivat rasittaneet kansaa ja ottaneet siltä leipää ja viiniä sekä vielä neljäkymmentä hopeasekeliä. Myöskin heidän palvelijansa olivat sortaneet kansaa. Mutta minä en tehnyt niin, sillä minä pelkäsin Jumalaa.</p>	<p>15. Sillä ne päämiehet, jotka ennen minua olivat, ne olivat raskauttaneet kansaa ja ottaneet leipää ja viinaa heiltä, ja vielä sitte neljäkymmentä sikliä hopiaa, ja olivat antaneet palveliainsa tehdä väkivaltaa kansalle; mutta en minä niin tehnyt Jumalan pelvon tähden.</p>	<p>5:15 Sillä ne maanhaldiat cuin ennen minua olit ollet/ ne olit rascauttanet Canssa/ ja ottanet leipä ja wijna heildä/ ja wielä sijtte neljäkymmendä Sicli hopena ja olit andanet palweliottens tehdä wäkiwalda Canssalle/ mutta en minä nijn tehnyt Jumalan pelgon tähden.</p>

5:16 Myöskin kävin minä itse käsiksi tämän muurin tekoon. Ja me emme ostaneeet mitään peltoa. Ja kaikki minun palvelijani olivat kokoontuneet sinne työhön.	16. Ja minä tein myös työtä muurissa, ja en ostanut yhtään peltoa; ja kaikkein minun palveliaini täytyi tulla sinne kokoon työhön.	5:16 Ja minä tein työtä muuris/ ja en ostanut yhtän peldoa/ ja caicki minun palweliani täytyi tulla sinne cocoon työhön.
5:17 Myös sata viisikymmentä miestä, juutalaisia ja esimiehiä, söi minun pöydässäni sekä ne, jotka ympärillämme olevista pakanakansoista tulivat meidän luoksemme.	17. Vielä päälliseksi oli myös Juudalaisia ja ylimmäisiä sata ja viisikymmentä minun pöytäni tykönä, jotka olivat tulleet minun tyköni pakanoista, jotka ovat tässä meidän ympärillämme.	5:17 Wielä päälisexi oli myös Judalaisista ja nijstä päämiehistä sata ja wijsikymmendä minun pöytäni tykönä/ jotca olit tullet pacanoista minun tygöni/ cuin owat täsä meidän ymbärilläm.
5:18 Ja mitä päivittäin valmistettiin ruuaksi, nimittäin härkä ja kuusi valiolammasta sekä lintuja, se valmistettiin minun kustannuksellani; ja joka kymmenes päivä hankittiin kaikenlaisia viinejä viljalti. Mutta siitä huolimatta minä en vaatinut itselleni käskynhaltijalle tulevaa ruokaa, koska työ painoi raskaasti tätä kansaa.	18. Ja minulle valmistettiin joka päivä yksi härkä, ja kuusi valittua lammasta, ja lintuja, ja erilaisia viinoja yltäkylä joka kymmenes päivä; ja en minä kuitenkaan anonut päämiehen ruokaa, sillä raskas orjuus oli tällä kansalla.	5:18 Ja minulle walmistettin jocapäiwä yxi härkä/ ja cuusi walittua lammast/ ja linduja/ ja erilaisia wijnoja yldäkylä/ joca kymmenes päiwä/ ja en minä cuitengan anonut maanhaldian ruoca/ sillä rascas orjuus oli Canssalla.
5:19 Muista, Jumalani, minun hyväkseni kaikki, mitä minä olen tehnyt tämän kansan puolesta.	19. Minun Jumalani, muista minulle hyväksi kaikki, minkä minä olen tehnyt tälle kansalle.	5:19 Minun Jumalan muista minulle caicki hywäxi/ cuin minä olen tehnyt tälle Canssalle.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Kun Sanballat, Tobia, arabialainen Gesem ja meidän muut vihollisemme kuulivat, että minä olin rakentanut muurin ja ettei siinä enää ollut aukkoa - vaikken minä ollutkaan vielä siihen aikaan asettanut ovia paikoilleen portteihin -	1. Kuin Sanballat, Tobia ja Gesem Arabialainen, ja muut meidän vihollisemme kuulivat minun muurit rakentaneeksi, ja ettei yhtään rakoa siihen jäänyt, (vaikka en minä vielä ollut pannut portteja siallensa);	6:1 COsca Saneballat/ Tobia ja Gosem Arabiast/ ja muut meidän wiholisem cuulit meidän muurit rakendanexi/ ja ettei yhtän pacoacan sillen ollut (mutta en minä wielä pannut porteja siallens).
6:2 niin Sanballat ja Gesem lähettivät minulle sanan: "Tule, kohdatkaamme toisemme Kefirimissä, Oonon laaksossa." He näet ajattelivat tehdä minulle paha.	2. Niin Sanballat ja Gesem lähettivät minun tyköni nämät sanat: tule, ja kokoontukaamme maakyliin Onon laaksoon; mutta he ajattelivat minulle tehdä paha.	6:2 Nijn Saneballat ja Gosem lähetit minun tygöni nämät sanat: tule/ ja coconducam maan kylijn Onoon laxoon/ mutta he ajattelit minulle tehdä paha.

6:3 Niin minä lähetin heidän luokseen sanansaattajat ja käskin sanoa: "Minulla on suuri työ tekeillä, niin etten voi tulla. Keskeytyisihän työ, jos minä jättäisin sen ja tulisin teidän luokseenne."	3. Mutta minä lähetin heille sanansaattajat, sanoen: minulla on sangen suuri työ tehtävänä, en minä saa tulla alas. Miksi pitäis työ lakkaaman, minun jättäissäni sitä ja tullessani alas teidän tyköne?	6:3 Mutta minä lähetin heille sanan/ sanoden: minulla on sangen suuri työ tehtävänä/ en minä saa tulla alas: mixi pitäis työ lackaman/ minun jättäissäni sitä/ ja tullessani alas teidän tygön.
6:4 Ja he lähettivät minulle saman sanan neljä kertaa, mutta minä vastasin heille aina samalla tavalla.	4. Ja he lähettivät minun tyköni täyttä neljä kertaa sillä tavalla; ja minä vastasin heitä jälleen sillä tavalla.	6:4 He lähetit minun tygöni täyttä neljä kerta sillä tawalla/ ja minä wastaisin heitä jällens sillä tawalla.
6:5 Silloin Sanballat lähetti viidennen kerran palvelijansa minun luokseni samassa asiassa, ja tällä oli kädessään avoin kirje.	5. Niin Sanballat lähetti viidennen kerran palveliansa minun tyköni avoimen kirjan kanssa kädessänsä,	6:5 NIin Saneballat lähetti wiidennen kerran palwelians minun tygöni/ awoimen kirjan cansa hänen kädesäns.
6:6 Siihen oli kirjoitettu: "Kansojen kesken huhuillaan, ja myös Gasmu sanoo, että sinä ja juutalaiset suunnittelette kapinaa. Sentähden sinä rakennat muuria, ja itse sinä pyrit heidän kuninkaaksensa - niin kerrotaan.	6. Jossa näin oli kirjoitettu: se on pakanain eteen tullut, ja Gasmu on sanonut, että sinä ja Juudalaiset ajattelette luopua pois: ja sentähden sinä rakennat muureja; ja sinä tahdot olla heidän kuninkaansa tässä asiassa.	6:6 Josa näin oli kirjoitettu: se on pacanaiden eteen tullut/ ja Gosem on sanonut/että sinä ja Judalaiset ajatteletta luopua/ ja sentähden rakennat muureja/ ja tahdot olla nijn heidän Cuningans.
6:7 Myöskin olet hankkinut profeettoja julistamaan itsestäsi Jerusalemissa näin: 'Juudassa on kuningas.' Tämän nyt kuningas saa kuulla; tule siis ja neuvotelkaamme keskenämme."	7. Ja sinä olet toimittanut prophetat jotka sinua pitää kuuluttaman Jerusalemissa ja sanoman: hän on Juudalaisten kuningas. Ja nyt pitää se asia tuleman kuninkaan eteen; sentähden tule nyt ja pitäkäämme neuvoa toinen toisemme kanssa siitä asiasta.	6:7 Ja sinä olet toimittanut Prophetat/ jotca sinua pitä cuuluttaman Jerusalemiss/ ja sanoman: hän on Judalaisten Cuningas/ ja nyt pitä se asia tuleman Cuningan eteen/ sentähden tule ja pitäkäm neuwo toinen toisem cansa sijtä asiast.
6:8 Silloin minä lähetin hänelle sanan: "Ei ole tapahtunut mitään semmoista, mistä puhut, vaan sinä olet keksinyt sen omasta päästäsi."	8. Mutta minä lähetin hänen tykönsä ja annoin hänelle sanoa: ei se ole niin tapahtunut kuin sinä sanot; vaan sinä olet sen ajatellut omasta sydämestäs.	6:8 Mutta minä lähetin hänen tygöns/ ja annoin hänelle sanoa: ei se ole tapahtunut cuins sanot/ sinä olet sen ajatellut omast sydämestäs.
6:9 He näet kaikki peloittelivat meitä arvellen: "Heidän kätensä herpoavat työssä, ja se jää tekemättä." Mutta vahvista sinä minun käteni.	9. Sillä he kaikki tahtoivat meitä peljättää, ja ajattelivat: heidän kätensä pitää väsymän työstä, ettei he enää työtä tekisi. Nyt siis vahvista minun käteni!	6:9 Sillä he tahdoit meidän caicki peljättä/ ja ajattelit: heidän pitä kätens ottaman pois työstä/ ettei he enä työtä tekisi/ mutta minä wahwistin käteni.

<p>6:10 Minä menin Semajan, Delajan pojan, Mehetabelin pojanpojan, taloon, hänen ollessaan eristettynä. Hän sanoi: "Menkäämme yhdessä Jumalan temppeliin, temppelisaliin, ja sulkekaamme temppelisalin ovet. Sillä he tulevat tappamaan sinua; yöllä he tulevat ja tappavat sinut."</p>	<p>10. Ja minä tulin Semajan huoneeseen, Delajan pojan, Mehetabelin pojan, joka oli sulkenut itsensä sisälle. Ja hän sanoi: käykäämme kokoon Jumalan huoneeseen keskelle templiä ja sulkekaamme templin ovet; sillä he tulevat tappamaan sinua, ja he tulevat yöllä sinua tappamaan.</p>	<p>6:10 JA minä tulin Semajan huoneeseen/ Delajan pojan/ Mehetabeelin pojan/ ja hän oli sulkenut idzens sisälle/ ja sanoi: käykäm cocon Jumalan huoneeseen keskelle Templi/ ja sulkecam owi/ sillä he tulewat tappaman sinua/ ja he tulewat yöllä sinua tappaman.</p>
<p>6:11 Mutta minä vastasin: "Pakenisiko minunlaiseni mies? Tahi kuinka voisi minunlaiseni mies mennä temppeliin ja kuitenkin jäädä eloon? Minä en mene."</p>	<p>11. Minä vastasin; pitääkö senkaltaisen miehen kuin minä olen pakeneman? ja kuka olis niinkuin minä, joka menis templiin, että hän sais elää? En minä mene sinne.</p>	<p>6:11 Minä wastaisin: pitääkö sencaltaisen miehen pakeneman? pidäiskö sencaltaisen miehen cuin minä olen Templijn menemän/ että hän sais elä? en minä mene sinne.</p>
<p>6:12 Minä näet ymmärsin, ettei Jumala ollut häntä lähettänyt, vaan että hän oli lausunut minulle sen ennustuksen siitä syystä, että Tobia ja Sanballat olivat palkanneet hänet:</p>	<p>12. Sillä katso, minä ymmärsin hyvin, ettei Jumala ollut häntä lähettänyt; vaan hän ennusti minua vastaan, sillä Tobia ja Sanballat olivat palkanneet hänen.</p>	<p>6:12 Sillä cadzo/ minä ymmärsin hywin/ ettei Jumala ollut händä lähettänyt: sillä hän ennusti minua wastan/ mutta Tobia ja Saneballat olit palcannet hänen.</p>
<p>6:13 hänet oli palkattu siinä tarkoituksessa, että minä peljästyisin ja menettelisin sillä tavalla ja niin tekisin syntiä; siitä he saisivat panettelun aiheen, häväistäkseen minua.</p>	<p>13. Sentähden hän oli palkattu, että minä olisin peljännyt ja olisin niin tehnyt, ja syntiä tehnyt, että he olisivat saaneet pahan huudon, jolla he olisivat minua häväisseet.</p>	<p>6:13 Sentähden hän otti palcan/ että minä olisin peljännyt/ ja olisin nijn/ ja syndiä tehnyt/ että he olisit saanet pahan huudon/ jolla he olisit minun häwäisnet.</p>
<p>6:14 Muista, Jumalani, Tobiaa ja Sanballatia näiden heidän tekojensa mukaan, niin myös naisprofeetta Nooadjaa ja muita profeettoja, jotka minua peloittelivat.</p>	<p>14. Minun Jumalani! muista Tobiaa ja Sanballatia näiden heidän töidensä jälkeen, ja Noadiaa naisprophetaa ja muita prophetaita jotka minua tahtoivat peljättää.</p>	<p>6:14 Minun Jumalan muista Tobian ja Saneballatin päälle näiden heidän töidens jälken/ ja Noadian Prophetissan päälle/ ja muiden Prophetain päälle/ jotca minua tahdoit sijtä peljättä.</p>
<p>6:15 Muuri valmistui elul-kuun kahdentenäkymmenentenä viidentenä päivänä, viidenkymmenen kahden päivän kuluttua.</p>	<p>15. Ja muuri tuli valmiiksi viidennellä päivällä kolmattakymmentä Elulin kuuta, kahden päivän kuudettakymmentä kuluttua.</p>	<p>6:15 JA muuri tuli walmixi wijdennellä päiwällä colmattakymmendä Elulin Cuusta cahtena päiwänä cuudettakymmendä.</p>
<p>6:16 Kun kaikki meidän vihollisemme sen kuulivat, ja kaikki ympärillämme asuvat kansat näkivät sen, havaitsivat he joutuneensa aivan alakynteen; sillä he tunsivat, että tämä työ oli suoritettu meidän Jumalamme avulla.</p>	<p>16. Niin tapahtui, että kuin kaikki meidän vihollisemme sen kuulivat, niin kaikki pakanat pelkäsivät, jotka meidän ympärillämme olivat, ja he hämmästyivät kovin keskenänsä; sillä he ymmärsivät tämän työn olevan meidän Jumalaltamme.</p>	<p>6:16 Cosca caicki meidän wiholisem sen cuulit/ nijn caicki pacanat pelkäisit/ jotca meidän ymbärilläm olit/ ja heildä langeis heidän rohkeudens: sillä he ymmärsit meidän työm olewan Jumalalda.</p>

6:17 Niinä päivinä meni myös Juudan ylimyksiltä lukuisia kirjeitä Tobialle, ja Tobialta tuli kirjeitä heille.	17. Ja siihen aikaan oli monta Juudan ylimmäisistä siellä, joiden kirjat menivät usein Tobialle ja Tobian kirjat heidän tykönsä.	6:17 Ja siihen aikaan oli monia Judan päämiehistä siellä/ joiden kirjat menivät Tobian tykö/ ja Tobian kirjat heidän tykönsä.
6:18 Sillä Juudassa oli monta, jotka olivat valalla liittoutuneet hänen kanssansa; sillä hän oli Sekanjan, Aarahin pojan, vävy, ja hänen poikansa Joohanin oli ottanut vaimokseen Mesullamin, Berekjan pojan, tyttären.	18. Sillä monta oli Juudalaisista, jotka olivat vannoneet hänen kanssansa; sillä hän oli Sekanian Aran pojan vävy, ja hänen pojallansa Johananilla oli Mesullamin Berekian pojan tytär.	6:18 Sillä monia oli Judalaisista jotka olivat vannoneet hänen kanssansa: sillä hän oli Sechanian vävy Aarahin pojan. Ja hänen pojallansa Johananilla oli Mesullamin Berekian pojan tytär.
6:19 He myös puhuivat minulle hyvää hänestä ja veivät minun puheeni hänelle. Kirjeitäkin Tobia lähetti peloitellakseen minua.	19. Ja he puhuivat hyvin minun edessäni hänestä ja veivät minun puheeni hänen tykönsä; niin Tobia lähetti kirjan minulle peljättäöksensä minua.	6:19 Ja he puhuivat hyvin minun edessäni hänestä/ ja veivät minun puheeni hänen tykönsä. Niin Tobia lähetti kirjan minun tyköni peljättäöksensä minua.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Luku
7:1 Kun muuri oli rakennettu, asetin minä ovet paikoilleensa; ja niiden vartioimisen saivat ovenvartijat, veisaajat ja leeviläiset tehtäväkseen.	1. Mutta sittekuin muurit olivat rakennetut, panin minä portit; ja toimitettiin ovenvartiat, veisaajat ja Leviläiset.	7:1 MUTTA sijttekuin muurit olivat rakennetut/ panin minä portit/ ja toimitettiin portteihin vartiat/ veisaajat ja Levitit.
7:2 Ja Jerusalemin päämiehiksi minä asetin veljeni Hananin ja linnanpäällikön Hananjan, sillä hän oli luotettava mies ja pelkäsi Jumalaa enemmän kuin moni muu.	2. Ja minä käskin veljeäni Hanania, ja Hananiaa, linnan vanhinta Jerusalemissa (sillä hän oli uskollinen ja Jumalaa pelkäävä mies monen suhteen),	7:2 Ja minä käskin minun veljeni Hanani ja Hananiat linnan vanhinta Jerusalemissa (sillä hän oli uskollinen ja Jumalaa pelkäävä mies monen suhteen)
7:3 Ja minä sanoin heille: "Jerusalemin portteja älköön avattako, ennenkuin aurinko on polttavimmillaan; ja vartijain vielä seisossa paikoillaan on ovet suljettava ja salvoilla teljettävä. Ja Jerusalemin asukkaita pantakoon vartioimaan, kukin vartiopaikallensa, kukin oman talonsa kohdalle.	3. Ja sanoin heille: ei Jerusalemin portteja ennen pidä avattaman, kuin aurinko lämpiää, ja kuin vielä työtä tehdään, niin pitää portit pantaman kiinni ja teljettämän. Ja vartiat asetettiin Jerusalemin asuvasista jokainen paikkaansa, ja kukin oman huoneensa kohdalle;	7:3 Ja sanoin heille: ei Jerusalemin portteja ennen pidä avattaman/ kuin Aurinko lämpiää/ ja koska vielä työtä tehdään/ niin pitää portit pantaman ja teljettämän kiinni. Ja vartiat asetettiin Jerusalemin asuvasista jokainen paikkaansa ja oman huoneensa kohdalle:
7:4 Kaupunki oli joka suuntaan tilava ja suuri, mutta väkeä siinä oli vähän, ja taloja oli vielä rakentamatta.	4. Sillä kaupunki oli avara ja suuri, mutta kansaa oli siinä vähän; ja ei olleet huoneet rakennetut.	7:4 Sillä Caupungi oli avara ja suuri/ mutta kansaa oli vähän hänen/ ja ei olleet huoneet rakennetut.

7:5 Niin Jumala antoi minun sydämeeni, että minun oli koottava ylimykset, esimiehet ja kansa sukuuetteluun merkittäviksi. Silloin minä löysin niiden sukuuettelon, jotka ensin olivat tulleet sinne, ja huomasin siihen kirjoitetun:	5. Ja minun Jumalani lykkäsi mieleeni, että minä kokosin ylimmäiset ja päämiehet ja kansan, ja luin heidät; ja minä löysin heidän mieslukunsa kirjan, jotka ennen olivat tulleet vankeudesta, ja minä löysin siinä kirjoitettuna.	7:5 JA minun Jumalan lykkäis minun mieleeni cocoman Raadiherrat/ päämiehet ja Canssan/ ja luin heidän/ ja minä löysin heidän mieslucuns/ cuin ennen olit tullet fangeudest/ ja minä löysin sijnä kirjoitetun.
7:6 "Nämä ovat tämän maakunnan asukkaat, jotka lähtivät pakkosiirtolaisten vankeudesta, johon Nebukadnessar, Baabelin kuningas, oli heidät vienyt, ja palasivat Jerusalemiin ja Juudaan, kukin kaupunkiinsa,	6. Nämät ovat maakunnan lapset, jotka palasivat poisviedyistä vangeista, jotka Nebukadnetsar Babelin kuningas oli vienyt pois; ja he palasivat Jerusalemiin ja Juudaan, jokainen kaupunkiinsa,	7:6 Nämät owat maacunnan lapset cuin palaisit poiswiedyistä fangeista/ jotca NebucadNezar Babelin Cuningas oli wienyt pois. Ja he asuit Jerusalemis/ ja Judas jocainen Caupungisans.
7:7 ne, jotka tulivat Serubbaabelin, Jeesuan, Nehemian, Asarjan, Raamian, Nahamanin, Mordokain, Bilsanin, Misperetin, Bigvain, Nehumin ja Baanan kanssa. Israelin kansan miesten lukumäärä oli:	7. Jotka tulivat Serubbabelin, Jesuan, Nehemia, Asarian, Raamian, Nahamanin, Mordekain, Bilsan, Misperetin, Bigvain, Nehumin ja Baenan kanssa. Tämä on Israelin miesten luku:	7:7 Jotca tulit Serubabelin/ Jesuan/ Nehemian/ Asarian/ Raamian/ Nehemanin/ Mardochain/ Bilsan/ Misperetin/ Bigewain/ Nehumin ja Baenan cansa. 7:8 TÄMÄ Israelin miesten lucu:
7:8 Paroksen jälkeläisiä kaksituhatta sata seitsemänkymmentä kaksi;	8. Baroksen lapsia, kaksituhatta, sata ja kaksikahdeksattakymmentä;	Paroexen lapsia/ caxi tuhatta/ sata ja caxicahdexattakymmendä.
7:9 Sefatjan jälkeläisiä kolmesataa seitsemänkymmentä kaksi;	9. Sephatian lapsia, kolmesataa ja kaksikahdeksattakymmentä;	7:9 Sephathian lapsia/ colme sata ja caxicahdexattakymmendä.
7:10 Aarahin jälkeläisiä kuusisataa viisikymmentä kaksi;	10. Aran lapsia, kuusisataa ja kaksikuudettakymmentä;	7:10 Arahn lapsia/ cuusi sata ja caxicuudettakymmendä.
7:11 Pahat-Mooabin jälkeläisiä, nimittäin Jeesuan ja Jooabin jälkeläisiä, kaksituhatta kahdeksansataa kahdeksantoista;	11. Pahatmoabin lapsia, Jesuan ja Joabin lasten seassa, kaksituhatta, kahdeksansataa ja kahdeksantoistakymmentä;	7:11 PahathMoabin lapsia/ Jesuan ja Joabin seas/ caxi tuhatta/ cahdexan sata ja cahdexantoistakymmendä.
7:12 Eelamin jälkeläisiä tuhat kaksisataa viisikymmentä neljä;	12. Elamin lapsia, tuhannen, kaksisataa ja neljäkuudettakymmentä;	7:12 Elamin lapsia/ tuhannen/ caxi sata ja neljäcuudettakymmendä.
7:13 Sattun jälkeläisiä kahdeksansataa neljäkymmentä viisi;	13. Sattun lapsia, kahdeksansataa ja viisiviidettäkymmentä;	7:13 Sathun lapsia/ cahdexan sata ja wijsiwijdettäkymmendä.
7:14 Sakkain jälkeläisiä seitsemänsataa kuusikymmentä;	14. Sakkain lapsia seitsemänsataa ja kuusikymmentä;	7:14 Sacain lapsia/ seidzemen sata ja cuusikymmendä.
7:15 Binnuin jälkeläisiä kuusisataa neljäkymmentä kahdeksan;	15. Binnuin lapsia, kuusisataa ja kahdeksanviidettäkymmentä;	7:15 Benuin lapsia cuusi sata ja cahdexanwijdettäkymmendä.

7:16 Beebain jälkeläisiä kuusisataa kaksikymmentä kahdeksan;	16. Beain lapsia, kuusisataa ja kahdeksankolmattakymmentä;	7:16 Beain lapsia cuusi sata ja cahdexancolmattakymmendä.
7:17 Asgadin jälkeläisiä kaksituhatta kolmesataa kaksikymmentä kaksi;	17. Asgadin lapsia, kaksituhatta, kolmesataa ja kaksikolmattakymmentä;	7:17 Asgadin lapsia/ caxituhatta/ colme sata ja caxicolmattakymmendä.
7:18 Adonikamin jälkeläisiä kuusisataa kuusikymmentä seitsemän;	18. Adonikamin lapsia, kuusisataa ja seitsemänseitsemättäkymmentä;	7:18 Adonieamin lapsia/ cuusi sata ja seidzemenseidzemettäkymmendä.
7:19 Bigvain jälkeläisiä kaksituhatta kuusikymmentä seitsemän;	19. Bigvain lapsia, kaksituhatta ja seitsemänseitsemättäkymmentä;	7:19 Bigewain lapsia/ caxi tuhatta ja seidzemenseidzemettäkymmendä.
7:20 Aadinin jälkeläisiä kuusisataa viisikymmentä viisi;	20. Adinin lapsia, kuusisataa ja viisikuudettakymmentä;	7:20 Adin lapsia/ cuusi sata ja wijsicuudettakymmendä.
7:21 Aaterin, nimittäin Hiskian, jälkeläisiä yhdeksänkymmentä kahdeksan;	21. Aterin lapsia Hiskiasta, yhdeksänkymmentä ja kahdeksan;	7:21 Atherin lapsia Hiskiast/ yhdexänkymmendä ja cahdexan.
7:22 Haasumin jälkeläisiä kolmesataa kaksikymmentä kahdeksan;	22. Hasumin lapsia, kolmesataa ja kahdeksankolmattakymmentä;	7:22 Hasumin lapsia/ colme sata ja cahdexancolmattakymmendä.
7:23 Beesain jälkeläisiä kolmesataa kaksikymmentä neljä;	23. Besain lapsia, kolmesataa ja neljäkolmattakymmentä;	7:23 Besain lapsia/ colme sata ja neljäcolmattakymmendä.
7:24 Haarifin jälkeläisiä sata kaksitoista;	24. Hariphin lapsia, sata ja kaksitoistakymmentä;	7:24 Hariphin lapsia/ sata ja caxitoistakymmendä.
7:25 gibeonilaisia yhdeksänkymmentä viisi;	25. Gibeonin lapsia, yhdeksänkymmentä ja viisi;	7:25 Gibeonin lapsia/ yhdexänkymmendä ja wijsi.
7:26 Beethovenin ja Netofan miehiä sata kahdeksankymmentä kahdeksan;	26. Beethovenin ja Netophan miehiä sata ja kahdeksanyhdeksättäkymmentä;	7:26 Beethovenin ja Netophan miehiä/ sata ja cahdexanyhdexättäkymmendä.
7:27 Anatotin miehiä sata kaksikymmentä kahdeksan;	27. Anatotin miehiä, sata ja kahdeksankolmattakymmentä;	7:27 Anathothin miehiä/ sata ja cahdexancolmattakymmendä.
7:28 Beet-Asmavetin miehiä neljäkymmentä kaksi;	28. Betasmavetin miehiä, kaksiviidettäkymmentä;	7:28 BethAsmawethin miehiä/ caxiwijdettäkymmendä.
7:29 Kirjat-Jearimin, Kefiran ja Beerotin miehiä seitsemänsataa neljäkymmentä kolme;	29. Kirjatjearimin, Kaphiran ja Beerotin miehiä, seitsemänsataa ja kolmeviidettäkymmentä;	7:29 KirjathJearimin/ Caphiran ja Beerothin miehiä/ seidzemen sata ja colmewijdettäkymmendä.
7:30 Raaman ja Geban miehiä kuusisataa kaksikymmentä yksi;	30. Raman ja Gabaan miehiä, kuusisataa ja yksikolmattakymmentä;	7:30 Ramahn ja Gabaan miehiä/ cuusi sata ja yxicolmattakymmendä.
7:31 Mikmaan miehiä sata kaksikymmentä kaksi;	31. Mikmaan miehiä, sata ja kaksikolmattakymmentä;	7:31 Michmaxen miehiä/ sata ja caxicolmattakymmendä.
7:32 Beetelin ja Ain miehiä sata kaksikymmentä kolme;	32. Betelin ja Ain miehiä, sata ja kolmekolmattakymmentä;	7:32 BethElin ja Ain miehiä/ sata ja colmecolmattakymmendä.

7:33 toisen Nebon miehiä viisikymmentä kaksi;	33. Toisen Nebon miehiä, kaksikuudettakymmentä;	7:33 Toisen Nebon miehiä/ caxicuudettakymmendä.
7:34 toisen Eelamin jälkeläisiä tuhat kaksisataa viisikymmentä neljä;	34. Toisen Elamin lapsia, tuhannen, kaksisataa ja neljäkuudettakymmentä;	7:34 Toisen Elamin lapsia/ tuhannen/ caxi sata ja neljäkuudettakymmendä.
7:35 Haarimin jälkeläisiä kolmesataa kaksikymmentä;	35. Harimin lapsia, kolmesataa ja kaksikymmentä;	7:35 Harimin lapsia/ colme sata ja caxikymmendä.
7:36 jerikolaisia kolmesataa neljäkymmentä viisi;	36. Jerihon lapsia, kolmesataa ja viisiviidettäkymmentä;	7:36 Jerihon lapsia/ colme sata ja wijsiwijdettäkymmendä.
7:37 loodilaisia, haadidilaisia ja oonolaisia seitsemänsataa kaksikymmentä yksi;	37. Lodin, Hadadin ja Onon lapsia, seitsemänsataa ja yksikolmattakymmentä;	7:37 Lodhadidin ja Onon lapsia/ seidzemen sata ja yxicolmattakymmendä.
7:38 senaalaisia kolmetuhatta yhdeksänsataa kolmekymmentä.	38. Senaan lapsia, kolmetuhatta, yhdeksänsataa ja kolmekymmentä;	7:38 Senaan lapsia/ colme tuhatta/ yhdexän sata ja colmekymmendä.
7:39 Pappeja oli: Jedajan jälkeläisiä, nimittäin Jesuan sukua, yhdeksänsataa seitsemänkymmentä kolme;	39. Papit: Jedajan lapsia Jesuan huoneesta, yhdeksänsataa ja kolmekahdeksattakymmentä;	7:39 PApit: Jedajan lapsia Jesuan huonesta/ yhdexän sata ja colmecahdexattakymmendä.
7:40 Immerin jälkeläisiä tuhat viisikymmentä kaksi;	40. Immerin lapsia, tuhannen ja kaksikuudettakymmentä;	7:40 Immerin lapsia/ tuhannen ja caxicuudettakymmendä.
7:41 Pashurin jälkeläisiä tuhat kaksisataa neljäkymmentä seitsemän;	41. Pashurin lapsia, tuhannen, kaksisataa ja seitsemänviidettäkymmentä;	7:41 Pashurin lapsia/ tuhannen/ caxi sata ja seidzemenwijdettäkymmendä.
7:42 Haarimin jälkeläisiä tuhat seitsemäntoista.	42. Harimin lapsia, tuhannen ja seitsemäntoistakymmentä;	7:42 Harimin lapsia/ tuhannen ja seidzementoistakymmendä.
7:43 Leeviläisiä oli: Jeesuan ja Kadmielin jälkeläisiä, nimittäin Hoodevan jälkeläisiä, seitsemänkymmentä neljä.	43. Leviläiset: Jesuan lapsia Kadmielistä Hodevan lasten seasta, neljäkahdeksattakymmentä;	7:43 LEwitat: Jesuan lapsia Kadmielist Hoduan lasten seast/ neljäcahexattakymmendä.
7:44 Veisaajia oli: Asafin jälkeläisiä sata neljäkymmentä kahdeksan.	44. Veisaajat: Asaphin lapsia, sata ja kahdeksanviidettäkymmentä;	7:44 Weisajat: Asaphin lapsia/ sata ja cahdexanwijdettäkymmendä.
7:45 Ovenvartijoita oli: Sallumin jälkeläisiä, Aaterin jälkeläisiä, Talmonin jälkeläisiä, Akkubin jälkeläisiä, Hatitan jälkeläisiä, Soobain jälkeläisiä sata kolmekymmentä kahdeksan.	45. Ovenvartiat olivat Sallumin lapset, Aterin lapset, Talmonin lapset, Akkubin lapset, Hatitan lapset, Sobain lapset, (kaikki yhteen) sata ja kahdeksanneljättäkymmentä;	7:45 Owenwartiat olit Sallumin lapset/ Aterin lapset/ Talmonin lapset/ Akubin lapset/ Hatitan lapset/ Sobain lapset/ caicki yhteen/ sata ja cahdexanneljättäkymmendä.
7:46 Temppelipalvelijoita oli: Siihan jälkeläiset, Hasufan jälkeläiset, Tabbaotin jälkeläiset,	46. Netinimit: Zihan lapset, Hasuphan lapset, Taboatin lapset,	7:46 NEthinimit: Zihan lapset/ Hasuphan lapset/ Tabaothin lapset.
7:47 Keeroksen jälkeläiset, Siian jälkeläiset, Paadonin jälkeläiset,	47. Keroksen lapset, Sian lapset, Padonin lapset,	7:47 Keroxen lapset/ Siahn lapset/ Padonin lapset:

7:48 Lebanan jälkeläiset, Hagaban jälkeläiset, Salmain jälkeläiset,	48. Libanan lapset, Hagaban lapset, Salmain lapset,	7:48 Libanan lapset/ Hagaban lapset/ Salmain lapset.
7:49 Haananin jälkeläiset, Giddelin jälkeläiset, Gaharin jälkeläiset,	49. Hananin lapset, Giddelin lapset, Gaharin lapset,	7:49 Hananin lapset/ Giddelin lapset/ Gaharin lapset.
7:50 Reajan jälkeläiset, Resinin jälkeläiset, Nekodan jälkeläiset,	50. Reajan lapset, Resinin lapset, Nekodan lapset,	7:50 Reajan lapset/ Resin lapset/ Necodan lapset.
7:51 Gassamin jälkeläiset, Ussan jälkeläiset, Paaseahin jälkeläiset,	51. Gassamin lapset, Ussan lapset, Passean lapset,	7:51 Gasamin lapset/ Usan lapset/ Passeahn lapset.
7:52 Beesain jälkeläiset, Meunimin jälkeläiset, Nefusesimin jälkeläiset,	52. Besain lapset, Megunimin lapset, Nephusesimin lapset,	7:52 Besain lapset/ Megunimin lapset/ Nephussimin lapset.
7:53 Bakbukin jälkeläiset, Hakufan jälkeläiset, Harhurin jälkeläiset,	53. Bakbukin lapset, Haguphan lapset, Harhurin lapset,	7:53 Bakbukin lapset/ Hakuphan lapset/ Harhurin lapset.
7:54 Baslutin jälkeläiset, Mehidan jälkeläiset, Harsan jälkeläiset,	54. Batslitin lapset, Mehidan lapset, Harsan lapset,	7:54 Bazlithin lapset/ Mehidan lapset/ Harsan lapset.
7:55 Barkoksen jälkeläiset, Siiseran jälkeläiset, Taamahin jälkeläiset,	55. Barkoksen lapset, Siseran lapset, Thaman lapset,	7:55 Barcoxen lapset/ Siseran lapset/ Thamahn lapset.
7:56 Nesiainin jälkeläiset, Hatifan jälkeläiset.	56. Netsian lapset, Hatiphan lapset.	7:56 Neziahn lapset/ Hatiphan lapset.
7:57 Salomon palvelijain jälkeläisiä oli: Sootain jälkeläiset, Sooferetin jälkeläiset, Peridan jälkeläiset,	57. Salomon palveliain lapsia oli: Sotain lapset, Sopheretin lapset, Peridan lapset,	7:57 Salomon palvelioitten lapsia oli/ Sotain lapset/ Sopherethin lapset/ Pridan lapset.
7:58 Jaalan jälkeläiset, Darkonin jälkeläiset, Giddelin jälkeläiset,	58. Jaelan lapset, Darkonin lapset, Giddelin lapset,	7:58 Jaelan lapset/ Darkonin lapset/ Giddelin lapset.
7:59 Sefatjan jälkeläiset, Hattilin jälkeläiset, Koferet-Sebaimin jälkeläiset, Aamonin jälkeläiset.	59. Sephatian lapset, Hattilin lapset, PokeretZebaimin lapset, Aamonin lapset.	7:59 Sephatiahn lapset/ Hatilin lapset/ Pocheretin lapset/ Zebaimist Aamonin lapset.
7:60 Temppelipalvelijoita ja Salomon palvelijain jälkeläisiä oli kaikkiaan kolmesataa yhdeksänkymmentä kaksi.	60. Kaikkia Netinimein ja Salomon palveliain lapsia oli (yhteen) kolmesataa, yhdeksänkymmentä ja kaksi.	7:60 Caickia Nethinimin ja Salomon palvelioitten lapsia oli yhteen/ colme sata/ yhdexänkymmendä ja caxi.
7:61 Nämä ovat ne, jotka lähtivät Teel-Melahista, Teel-Harsasta, Kerub-Addonista ja Immeristä, voimatta ilmoittaa perhekuntaansa ja syntyperäänsä, olivatko israelilaisia:	61. Ja nämä menivät ylös Telmelasta, Telharsasta: Kerubi, Addon ja Immer; mutta ei he tietäneet isäinsä huonetta taikka siementänsä, olivatko he Israelista:	7:61 JA nämät menit TheIMelahst/ TheIHarsast/ Cherubist/ Addonist ja Immerist/ mutta ei he tietänet Isäins huonetta/ taicka siemendäns/ jos he olit Israelist.

7:62 Delajan jälkeläiset, Tobian jälkeläiset, Nekodan jälkeläiset, kuusisataa neljäkymmentä kaksi.	62. Delajan lapset, Tobian lapset, Nekodan lapset, kuusisataa ja kaksiviidettäkymmentä;	7:62 Delajan lapset/ Tobian lapset/ Necodan lapset/ cuusi sata ja caxiwijdettäkymmendä.
7:63 Ja pappeja: Habaijan jälkeläiset, Koosin jälkeläiset, Barsillain jälkeläiset, sen, joka oli ottanut itsellensä vaimon gileadilaisen Barsillain tyttäristä ja jota kutsuttiin heidän nimellään.	63. Ja papeista: Hobajan lapset, Hakkotsin lapset, Barsillain lapset, joka otti emännän Barsillain Gileadilaisen tyttäristä, ja kutsuttiin sitte heidän nimellensä.	7:63 Ja Papeista/ Habajan lapset/ Hacozin lapset/ Barsillain lapset/ joca otti emännän Barsillain Gileadilaisen tyttäristä/ ja cudzuttin sijtte sillä nimellä.
7:64 Nämä etsivät sukuluetteloitaan, niitä löytämättä, ja niin heidät julistettiin pappeuteen kelpaamattomiksi.	64. Nämä etsivät sukukuntansa polvilukukirjaa; ja ettei sitä löydetty, hyljättiin he pappeudesta.	7:64 Nämä edzeit heidän sucucundans lucukirjan perän/ ja ettei he sitä löytänet/ hyljättin he pappeudest.
7:65 Maaherra kielsi heitä syömästä korkeasti-pyhää, ennenkuin nousisi pappi, joka voi käyttää uurimia ja tummimia.	65. Ja Tirsata sanoi heille, ettei heidän pitänyt syömän siitä kaikkein pyhimmästä, ennenkuin pappi seisois valkeudessa ja täydellisyydessä.	7:65 Ja Thirsatha sanoi heille ettei heidän pitänyt syömän sijtä caickein pyhimmästä/ ennencuin Pappi seisois Urimin ja Thumimin cansa.
7:66 Koko seurakunta yhteenlaskettuna oli neljäkymmentäkaksi tuhatta kolmesataa kuusikymmentä,	66. Koko joukko yhteen oli kaksiviidettäkymmentä tuhatta, kolmesataa ja kuusikymmentä,	7:66 Coco joukko nijncuin yxi mies oli caxiwijdettäkymmendä tuhatta/ colme sata ja cuusikymmendä.
7:67 paitsi heidän palvelijoitansa ja palvelijattariansa, joita oli seitsemäntuhatta kolmesataa kolmekymmentä seitsemän. Lisäksi oli heillä kaksisataa neljäkymmentä viisi mies- ja naisveisaajaa.	67. Paitsi heidän palvelioitansa ja piikojansa, joita oli seitsemäntuhatta, kolmesataa ja seitsemänneljättäkymmentä. Niin myös heidän seassansa oli veisaajia, miehiä ja vaimoja, kaksisataa ja viisiviidettäkymmentä;	7:67 Paidzi heidän palwelioitans ja pijcojans/ joita oli seidzemen tuhatta/ colme sata ja seidzemenneljättäkymmendä. Nijn myös heidän seasans oli mies ja waimoweisaita/ caxi sata ja wijsiwijdettäkymmendä.
7:68 Kameleja heillä oli neljäsataa kolmekymmentä viisi, aaseja kuusituhatta seitsemänsataa kaksikymmentä.	68. Seitsemänsataa ja kuusineljättäkymmentä hevoista; kaksisataa ja viisiviidettäkymmentä muulia; 69. Neljäsataa ja viisineljättäkymmentä kamelia; kuusituhatta, seitsemänsataa ja kaksikymmentä aasia.	7:68 Seidzemen sata ja cuusi neljättäkymmendä hewoista/ caxi sata/ ja wijsiwijdettäkymmendä Muuli. 7:69 Neljä sata ja wijsineljättäkymmendä Cameliä. Cuusi tuhatta/ seidzemen sata ja caxikymmendä Asia.
7:69 Osa perhekunta-päämiehistä antoi lahjoja rakennustyötä varten. Maaherra antoi rahastoon tuhat dareikkia kultaa, viisikymmentä maljaa ja viisisataa kolmekymmentä papin-ihokasta.	70. Ja muutamat ylimmäistä isistä antoivat rakennukseen: Tirsata antoi tavaraksi tuhannen kultapenninkiä, viisikymmentä maljaa, viisisataa ja kolmekymmentä papin hametta.	7:70 JA muutamat ylimmäisist Isist annoit rakennukseen: Thirsatha andoi tawaraxi tuhannen culdapenningitä/ wijsikymmendä malja/ wijsi sata ja colmekymmendä Papin hametta.

7:70 Ja muutamat perhekunta-päämiehistä antoivat rakennusrahastoon kaksikymmentä tuhatta dareikkia kultaa ja kaksituhatta kaksisataa miinaa hopeata.	71. Ja muutamat ylimmäisistä isistä antoivat rakennuksen tavaraksi kaksikymmentä tuhatta kultapenninkiä, kaksituhatta ja kaksisataa leiviskää hopiaa.	7:71 Ja muutamat ylimmäisist Isist annoit rakennuksen tavaraxi/ caxikymmendä tuhatta culdapenningit/ caxi tuhatta ja caxi sata leiwiskätä hopiata.
7:71 Ja muu kansa antoi yhteensä kaksikymmentä tuhatta dareikkia kultaa ja kaksituhatta miinaa hopeata sekä kuusikymmentä seitsemän papin-ihokasta.	72. Ja muu kansa antoi kaksikymmentä tuhatta kultapenninkiä, ja kaksituhatta leiviskää hopiaa, ja seitsemänseitsemättäkymmentä papin hametta.	7:72 Ja muu Canssa andoi caxikymmendä tuhatta culdapenningitä/ ja caxi tuhatta leiwiskätä hopiata/ ja seidzemen seidzemettäkymmendä Papin hametta.
7:72 Ja papit, leeviläiset, ovenvartijat, veisaajat ja osa kansasta sekä temppeleipalvelijat, koko Israel, asettuivat kaupunkeihinsa. Ja niin tuli seitsemäs kuukausi, ja israelilaiset olivat jo kaupungeissansa.	73. Ja papit, Leviläiset, ovenvartiat, veisaajat, ja muutamat kansasta ja Netinimit ja koko Israel asuivat kaupungeissa. Ja seitsemännen kuukauden lähestyessä olivat Israelin lapset kaupungeissa.	7:73 Ja Papit/ Lewitat/ owenwartiat/ weisajat/ ja muutamat Canssast/ ja Nethinimit/ ja coco Israel asuit Caupungeisans.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Silloin kokoontui kaikki kansa yhtenä miehenä Vesiportin edustalla olevalle aukealle; ja he pyysivät Esraa, kirjanoppinutta, tuomaan Mooseksen lain kirjan, jonka lain Herra oli antanut Israelille.	1. Sitte kokoontui kaikki kansa niinkuin yksi mies sille kadulle, joka on Vesiportin edessä, ja sanoivat Esralle, kirjanoppineelle, että hän tois Moseksen lakikirjan, jonka Herra oli Israelille käsenyt.	8:1 COsca seidzemes Cuucausi tuli/ ja Israelin lapset olit heidän Caupungeisans/ nijn cocondui caicki Canssa nijncuin yxi mies sille catulle/ joca on wesiportin edes/ ja sanoit Esralle kirjanoppenelle: että hän tois Mosexen Lakikirjan/ jonga HERra oli Israelille käsenyt.
8:2 Niin pappi Esra toi lain seurakunnan eteen, sekä miesten että naisten, kaikkien, jotka voivat ymmärtää, mitä kuulivat. Tämä tapahtui seitsemännen kuun ensimmäisenä päivänä.	2. Ja Esra pappi toi lakikirjan kansan eteen, sekä miesten että vaimoin, ja kaikkein jotka ymmärtää ja kuulla taisivat, ensimmäisenä päivänä seitsemättä kuuta.	8:2 Ja Esra Pappi candoi Lakikirjan Canssan eteen sekä miesten että waimoin/ ja caickein cuin ymmärtä taisit/ ensimmäisnä päiwänä seidzemennestä Cuusta.
8:3 Ja hän luki sitä Vesiportin edustalla olevalla aukealla päivän koitosta puolipäivään saakka miehille ja naisille, niille, jotka voivat sitä ymmärtää, kaiken kansan kuunnellessa lain kirjan lukemista.	3. Ja hän luki siitä kadulla Vesiportin edessä aamusta hamaan puolipäivään asti miesten ja vaimoin edessä, ja jokaisen joka ymmärtää taisi; ja kaiken kansan korvat olivat lakikirjaan käännetyt.	8:3 Ja hän luki sijtä catulla wesiportin edes amusta haman puolipäiwän asti miesten ja waimoin edes/ ja jocaidzen cuin ymmärtä taisit/ ja caiken Canssan corwat olit Lakikirjaan käätyt.

<p>8:4 Ja Esra, kirjanoppinut, seisoi korkealla puulavalla, joka oli tätä varten tehty. Ja hänen vieressään seisivat: hänen oikealla puolellaan Mattitja, Sema, Anaja, Uuria, Hilkia ja Maeseja; ja hänen vasemmalla puolellaan Pedaja, Miisael, Malkia, Haasum, Hasbaddana, Sakarja ja Mesullam.</p>	<p>4. Ja Esra, kirjanoppinut, seisoi korkialla puuistuimella, jonka he sitä varten olivat tehneet; ja Mattitia, Sema, Anaja, Uria, Hilkia ja Maeseja seisivat hänen vieressänsä hänen oikialla puolellansa; ja hänen vasemmalla puolellansa seisivat Pedaja, Misael, Malkia, Hasum, Hasbaddana, Sakaria ja Mesullam.</p>	<p>8:4 JA Esra kirjanoppenut seisoi corkialla puuistuimella/ jonga he sitä warten olit tehnet/ ja Mathithia/ Sema/ Anaja/ Uria/ Hilkia ja Maeseia seisoi hänen wieresäns hänen oikialla puolellans/ ja hänen wasemmalla puolellans seisoi Pedaia/ Misael/ Malchia/ Hasum/ Hasbadana/ Sacharia/ ja Mesullam.</p>
<p>8:5 Ja Esra avasi kirjan kaiken kansan nähden, sillä hän seisoi ylempänä kaikkea kansaa; ja kun hän avasi sen, nousi kaikki kansa seisomaan.</p>	<p>5. Ja Esra avasi kirjan kaiken kansan edessä; sillä hän seisoi ylempänä kaikkea kansaa. Ja kuin hän sen avasi, niin seisoi kaikki kansa.</p>	<p>8:5 Ja Esra awais kirjan caiken Canssan edes: sillä hän seisoi ylembänä caicke Canssa. Ja cosca hän sen awais/ nijn seisoi caicki Canssa.</p>
<p>8:6 Ja Esra kiitti Herraa, suurta Jumalaa, ja kaikki kansa vastasi, kohottaen kätensä ylös: "Amen, amen"; ja he kumarsivat ja rukoilivat Herraa, heittäytyneinä kasvoilleen maahan.</p>	<p>6. Ja Esra kiitti Herraa, suurta Jumalaa, ja kaikki kansa vastasi nostetuilla käsillä: amen! ja he kumarsivat ja rukoilivat Herraa kasvoillansa maassa.</p>	<p>8:6 Ja Esra kijtti HERra sitä suurta Jumalata/ ja caicki Canssa wastais nostetuilla käsillä: Amen Amen/ sijtte he cumarsit idzens ja rucoilit HERra caswoillans maasa.</p>
<p>8:7 Sitten Jeesua, Baani, Seerebja, Jaamin, Akkub, Sabbetai, Hoodia, Maeseja, Kelita, Asarja, Joosabad, Haanan, Pelaja ja muut leeviläiset opettivat kansalle lakia, kansan seisossa alallansa.</p>	<p>7. Ja Jesua, Bani, Serebia, Jamin, Akub, Sabtai, Hodija, Maeseja, Kelita, Asaria, Josabad, Hanan, Pelaja ja Leviläiset opettivat kansan lakia ymmärtämään; ja kansa seisoi alallansa.</p>	<p>8:7 Ja Jesua/ Bani/ Serebia/ Jamin/ Akub/ Sabthai/ Hodaja/ Maeseia/ Klita/ Asaria/ Josabad/ Hanan/ Plaja/ ja Lewitat opetit Canssan Lakia ymmärtämän/ ja Canssa seisoi alallans.</p>
<p>8:8 Ja he lukivat Jumalan lain kirjaa kappale kappaleelta ja selittivät sen sisällyksen, niin että luettu ymmärrettiin.</p>	<p>8. Ja he lukivat Jumalan lakikirjan selkiästi ja niin ymmärrettävästi, että he ymmärsivät, mitä luettiin.</p>	<p>8:8 Ja he luit Jumalan Lakikirjan selkiäst ja ymmärtäwäisest/ että he ymmärsit cosca luettin.</p>
<p>8:9 Ja Nehemia, maaherra, ja pappi Esra, kirjanoppinut, ja leeviläiset, jotka opettivat kansaa, sanoivat kaikelle kansalle: "Tämä päivä on pyhitetty Herralle, teidän Jumalallenne, älkää murehtiko älkääkä itkekö." Sillä kaikki kansa itki, kun he kuulivat lain sanat.</p>	<p>9. Ja Nehemia, joka on Tirsata, ja Esra pappi, kirjanoppinut, ja Leviläiset jotka kansan opettivat ymmärtämään, sanoivat kansalle: tämä päivä on pyhä Herralle teidän Jumalallenne: älkää murehtiko ja älkää itkekö! sillä kuin kansa kuuli lain sanat, niin he kaikki itkivät.</p>	<p>8:9 JA Nehemia (joca on se Thirsatha) ja Esra Pappi se kirjanoppenut/ ja Lewitat jotca Canssan opetit ymmärtämän/ sanoit caikelle Canssalle: tämä päiwä on pyhä HERralle teidän Jumalallen/ sentähden älkät murhettico ja itkekö: sillä cosca Canssa cuulit Lain sanat/ nijn he caicki itkit.</p>

<p>8:10 Ja hän sanoi vielä heille: "Menkää ja syökää rasvaisia ruokia ja juokaa makeita juomia ja lähettäkää maistiaisia niille, joilla ei ole mitään valmistettuna, sillä tämä päivä on pyhitetty meidän Herrallemme. Ja älkää olko murheelliset, sillä ilo Herrassa on teidän väkevyytenne."</p>	<p>10. Ja hän sanoi heille: menkää ja syökää lihavaa, ja juokaat makiaa, ja lähettäkää niille myös osa, joilla ei mitään ole valmistettu; tämä päivä on pyhä meidän Herrallemme, sentähden älkää murehtiko; sillä Herran ilo on teidän väkevyytenne.</p>	<p>8:10 Sentähden sanoi hän heille: mengät ja syökät sitä lihawata/ ja juocat sitä makiata/ ja lähettäkät nijlle myös osa/ joilla ei mitän ole walmistettu: tämä päiwän on pyhä HERralle/ sentähden älkät murhettico: sillä HERran ilo on teidän wäkeyyden.</p>
<p>8:11 Myöskin leeviläiset rauhoittivat kaikkea kansaa ja sanoivat: "Olkaa hiljaa, sillä tämä päivä on pyhä; älkää olko murheelliset."</p>	<p>11. Ja Leviläiset vaikittivat kaiken kansan ja sanoivat: olkaat ääneti, sillä tämä päivä on pyhä, älkää murehtiko!</p>	<p>8:11 Ja Lewitat waikitit caiken Canssan/ ja sanoit: olcat äneti/ sillä tämä päiwä on pyhä/ älkät murhettico.</p>
<p>8:12 Ja kaikki kansa meni, söi ja joi, lähetti maistiaisia ja vietti suurta ilojuhlaa; sillä he olivat ymmärtäneet, mitä heille oli julistettu.</p>	<p>12. Ja kaikki kansa meni syömään ja juomaan, ja lähettämään osia ulos, ja tekivät suuren ilon; sillä he olivat ymmärtäneet ne sanat, jotka heille olivat ilmoitetut.</p>	<p>8:12 Ja caicki Canssa meni syömän ja juoman/ ja lähettämän osia ulos/ ja teit suuren ilon: sillä he olit ymmärtänet ne sanat/ jotca heille olit ilmoitetut.</p>
<p>8:13 Seuraavana päivänä kokoontuivat kaiken kansan perhekunta-päämiehet, papit ja leeviläiset Esran, kirjanoppineen, tykö painamaan lain sanoja mieleensä.</p>	<p>13. Toisena päivänä tulivat ylimmäiset isät kaikesta kansasta, papit ja Leviläiset kokoon, Esran kirjanoppineen tykö, oppimaan lain sanoja.</p>	<p>8:13 TOisna päiwänä tulit ylimmäiset Isät caikest Canssast/ Papit ja Lewitat cocon/ Esran sen kirjanoppenen tygö/ oppeman Lain sanoja.</p>
<p>8:14 Niin he huomasivat lakiin kirjoitetun, että Herra oli Mooseksen kautta käsenyt israelilaisia asumaan lehtimajoissa juhlan aikana seitsemännessä kuussa,</p>	<p>14. Ja he löysivät laissa kirjoitetun, että Herra oli käsenyt Moseksen kautta Israelin lasten asua lehtimajoissa seitsemännen kuun juhlalla.</p>	<p>8:14 Ja he löysit Lais kirjoitetun/ että HERra oli käsenyt Mosexen cautta Israelin asua lehtimajois seidzemennen Cuun juhlalla.</p>
<p>8:15 ja että kaikissa heidän kaupungeissaan ja Jerusalemissa oli julistettava ja kuulutettava näin: "Menkää vuorille ja tuokaa öljyvuun lehviä tai metsäöljyvuun lehviä sekä myrtin, palmupuun ja muiden tuuheiden puiden lehviä, ja tehkää lehtimajoja, niinkuin on säädetty."</p>	<p>15. Ja he antoivat sen julkisesti ilmoittaa ja kuuluttaa kaikissa kaupungeissansa ja Jerusalemissa, ja sanoa: menkää ulos vuorelle ja tuokaat öljyvuun oksia, balsamivuun oksia, myrrhamivuun oksia, palmupuun oksia ja paksuista puista oksia, tehdäksenne majoja, niinkuin kirjoitettu on.</p>	<p>8:15 Ja he annoit sen julkisest ilmoitetta/ ja cuulutta caikis heidän Caupungeisans ja Jerusalemis/ ja sanoa: mengät wuorelle/ ja tuocat öljyvuun oxia/ Balsamupuun oxia/ Myrrhamupuun oxia/ palmupuun oxia/ ja paxusta puusta oxia/ tehdäxen majoja/ nijncuin kirjoitettu on.</p>
<p>8:16 Ja kansa meni ja toi niitä ja teki itselleen lehtimajoja kukin katollensa ja pihoihinsa ja Jumalan temppelin esipihoihin sekä Vesiportin aukealle ja Ephraimin portin aukealle.</p>	<p>16. Ja kansa menivät ulos ja toivat, ja tekivät itsellensä lehtimajoja, jokainen kattonsa päälle ja kartanoihinsa, ja Jumalan huoneen kartanoihin, ja Vesiportin kadulle, ja Ephraimin portin kadulle.</p>	<p>8:16 Ja Canssa menit ja toit/ ja teit heillens lehtimajoja/ jocainen cattons päälle/ ja cartanoihins/ ja Jumalan huonen cartanolle/ ja wesiportin catulle/ ja Ephraimin portin catulle.</p>

8:17 Ja koko seurakunta, kaikki vankeudesta palanneet, tekivät lehtimajoja ja asuivat lehtimajoissa. Sillä aina Joosuan, Nuunin pojan, ajoista siihen päivään saakka eivät israelilaiset olleet niin tehneet. Ja vallitsi hyvin suuri ilo.	17. Ja kaikki kansa, joka palannut oli vankeudesta, teki lehtimajoja ja asui niissä; sillä ei Israelin lapset niin olleet tehneet hamasta Josuan Nunin pojan ajasta niin siihen päivään asti. Ja siinä oli sangen suuri ilo.	8:17 Ja coco Canssa joca palainnut oli fangeuxest/ teit lehtimajoja ja asuit nijsä: sillä ei Israelin lapset nijn ollet tehnet hamast Josuan Nunin pojan ajast/ nijn sijhen päiwän asti/ ja sijnä oli sangen suuri ilo.
8:18 Ja Jumalan lain kirjaa luettiin joka päivä, ensimmäisestä päivästä viimeiseen saakka. Ja he viettivät juhlaa seitsemän päivää, ja kahdeksantena päivänä pidettiin juhlakokous säädetyllä tavalla.	18. Ja luettiin joka päivä Jumalan lakikirjaa, ensimmäisestä päivästä niin viimeiseen. Ja he pitivät juhlaa seitsemän päivää ja kahdeksantena päivänä päätöksen, tavan jälkeen.	8:18 Ja luettin jocapäiwä Jumalan Lakikirja/ ensimmäisestä päiwäst nijn wijmeiseen. He pidit juhla seidzemen päiwä/ ja cahdexandena päiwänä cocouxen tawan jälken.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Mutta saman kuun kahdentenkymmenentenä neljäntenä päivänä israelilaiset kokoontuivat paastoten, säkit yllä ja multaa pään päällä.	1. Neljäntenä päivänä kolmattakymmentä tätä kuuta tulivat Israelin lapset kokoon, paastoten, säkeissä, ja multaa päällänsä.	9:1 NEljändenä päiwänä colmattakymmendä tästä Cuusta tulit Israelin lapset cocon paastoten säkeis/ ja mulda heidän päällänsä.
9:2 Ja Israelin heimo eristäytyi kaikista muukalaisista, astui esiin ja tunnusti syntinsä ja isiensä rikkomukset.	2. Ja he eroittivat Israelin siemenen kaikista muukalaisista lapsista; ja he tulivat edes ja tunnustivat syntinsä ja isäinsä pahat teot.	9:2 (Ja he eroitit Israelin siemenen caikist muucalaisist lapsist) ja he tulit edes/ ja tunnustit heidän syndins/ ja heidän Isäins pahat tegot.
9:3 Sitten he nousivat seisomaan, kukin paikallansa, ja heille luettiin Herran, heidän Jumalansa, lain kirjaa neljännes päivää; ja toisen neljänneksen aikana he tunnustivat syntinsä ja kumartaen rukoilivat Herraa, Jumalaansa.	3. Ja he nousivat ylös siallensa, ja heidän edessänsä luettiin neljä kertaa päivässä Herran heidän Jumalansa lakikirjasta; ja he tunnustivat, ja rukoilivat Herraa Jumalaansa neljä kertaa päivässä.	9:3 Ja he nousit ylös siallens/ ja heidän edesäns luettin neljä kerta päiwäs HERran heidän Jumalans lakikirjast/ ja he tunnustit ja rucoilit HERra heidän Jumalatans/ neljä kerta päiwäs.
9:4 Ja Jeesua, Baani, Kadmiel, Sebanja, Bunni, Seerebja, Baani ja Kenani nousivat leeviläisten korokkeelle ja huusivat suurella äänellä Herraa, Jumalaansa;	4. Ja Leviläisten korkopaikalle nousivat Jesua, Bani, Kadmiel, Sebania, Bunni, Serebia, Bani ja Kenani, ja huusivat suurella äänellä Herran Jumalansa tykö.	9:4 Ja Lewitain corkeitten istuinden päällä seisoit Jesua/ Bani/ Kadmiel/ Sebania/ Buni/ Serebia/ Bani ja Chenani/ ja huusit suurella änellä HERran heidän Jumalans tygö.

<p>9:5 ja leeviläiset Jeesua, Kadmiel, Baani, Hasabneja, Seerebja, Hoodia, Sebanja ja Petahja sanoivat: "Nouskaa ja kiittäkää Herraa, Jumalaanne, iankaikkisesta iankaikkiseen. Ja kiitettäköön sinun kunniallista nimeäsi, joka on korotettu yli kaiken kiitoksen ja ylistyksen.</p>	<p>5. Ja Leviläiset Jesua, Bani, Kadmiel, Hasabnea, Serebia, Hodia, Sebania ja Petahia sanoivat: nouskaat, kiittäkää Herraa teidän Jumalaanne ijankaikkisesta ijankaikkiseen! Ja sinun kunnias nimi kiitetään, joka on korotettu ylitse kaiken siunauksen ja kiitoksen.</p>	<p>9:5 Ja Lewitat Jesau/ Kadmiel/ Bani/ Hasabenia/ Serebia/ Hodia/ Sebania ja Pethahia sanoit: noscat/ kijttäkät HERra teidän Jumalatan ijancaickisest nijn ijancaickiseen: Ja sinun cunnias nimi kijtetän/ joca on corgotettu caikella siunauxella ja kijtoxella.</p>
<p>9:6 Sinä yksin olet Herra. Sinä olet tehnyt taivaat ja taivasten taivaat kaikkine joukkoinensa, maan ja kaikki, mitä siinä on, meret ja kaikki, mitä niissä on. Sinä annat elämän niille kaikille, ja taivaan joukot kumartavat sinua.</p>	<p>6. Sinä olet Herra yksinäs, sinä olet luonut taivaat ja taivasten taivaat kaiken heidän sotaväkensä kanssa, maan ja kaikki, mitä sen päällä on, meret ja kaikki, mitä niissä on; ja sinä teet kaikki nämät eläväksi; ja taivaan sotajoukot kumartaen rukoilevat sinua.</p>	<p>9:6 Sinä olet se HERra yxinäns/ sinä olet luonut taiwan/ ja caicki taiwasten taiwat caiken sotawäkens cansa/ maan ja caicki mitä sen päällä on/ meret ja caicki mitä heisä on/ sinä teet caicki eläwäxi/ ja taiwan sotajoucko rucoilewat sinua.</p>
<p>9:7 Sinä olet Herra Jumala, joka valitsit Abramin ja veit hänet pois Kaldean Uurista ja annoit hänelle nimen Aabraham.</p>	<p>7. Sinä olet Herra Jumala, joka valitsit Abramin, ja johdatit hänen Kaldean Uurista ja nimitit hänet Abrahamiksi,</p>	<p>9:7 SInä olet HERra se Jumala/ joca walidzit Abrahamin/ ja johdatit hänen Caldean Urrist/ ja nimitit hänen Abrahamixi.</p>
<p>9:8 Ja sinä havaitsit hänen sydämensä uskolliseksi sinua kohtaan, ja niin sinä teit hänen kanssaan liiton antaaksesi hänen jälkeläisillensä kanaanilaisten, heettiäisten, amorilaisten, perissiläisten, jebusilaisten ja girgasilaisten maan. Ja lupauksesi sinä olet täyttänyt, sillä sinä olet vanhurskas.</p>	<p>8. Ja löysit hänen sydämensä uskolliseksi sinun edessä, ja teit liiton hänen kanssansa, antaakses hänen siemenellensä Kanaanealaisten, Hetiläisten, Amorilaisten, Pheresiläisten, Jebusilaisten ja Girgasilaisten maan, ja olet pitänyt sanas, sillä sinä olet vanhurskas;</p>	<p>9:8 Ja sinä löysit hänen sydämens uscollisexi sinun edesäs/ ja sinä teit lijton hänen cansans/ andaxes hänen siemenellens Cananealaisten/ Hethealaisten/ Amorrealaisten/ Pheresealaisten/ Jebusealaisten ja Girgosealaisten maan/ ja sinä olet pitänyt sinun sanas/ sillä sinä olet wanhurscas.</p>
<p>9:9 Ja sinä näit meidän isiemme kurjuuden Egyptissä ja kuulit heidän huutonsa Kaislameren rannalla.</p>	<p>9. Ja sinä näit isäimme viheliäisyyden Egyptissä, ja kuulit heidän huutonsa Punaisen meren tykönä,</p>	<p>9:9 Ja sinä näit meidän Isäim wiheljäisyden Egyptis/ ja cuulit heidän huutons caisilameren tykönä.</p>
<p>9:10 Sinä teit tunnustekoja ja ihmeitä rangaisten faraota ja kaikkia hänen palvelijoitansa ja kaikkea hänen maansa kansaa; sillä sinä tiesit näiden kohdelleen heitä ylimielisesti, ja sinä teit itsellesi nimen, niinkuin se tänäkin päivänä on.</p>	<p>10. Ja teit tunnustähtejä ja ihmeitä Pharaolle, ja kaikissa hänen palvelioissansa, ja kaikessa hänen maansa kansassa; sillä sinä tiesit heidän ylpiäksi heitä vastaan; ja teit itselles nimen, niinkuin se tänäkin päivänä on.</p>	<p>9:10 Ja teit tunnustähtejä ja ihmeitä Pharaolle ja caikis hänen palwelioisans/ ja caikis hänen maans Canssas: sillä sinä tiesit heidän ylpiäxi heitä wastan. Ja sinä teit idzelles nimen/ nijncuin se tänäkin päiwänä on.</p>

9:11 Meren sinä halkaisit heidän edessänsä kahtia, niin että he kulkivat meren poikki kuivaa myöten; mutta heidän takaa-ajajansa sinä syöksit syvyyteen, niinkuin kiven valtaviin vesiin.	11. Ja sinä jaoit meren heidän edessänsä, niin että he kuivalla menivät keskitse meren; ja heidän vainoojansa heitit sinä syvyyteen, niinkuin kiven väkeviin vesiin.	9:11 Ja sinä jagoit meren heidän edesäns/ nijn että he cuiwana menit keskidzen meren/ ja heidän wainojans heitit sinä sywyteen/ nijncuin kiwen wäkewijn wesijn.
9:12 Sinä johdatit heitä päivällä pilvenpatsaasta ja yöllä tulenpatsaasta, valaisten heille tien, jota heidän oli kuljettava.	12. Ja päivällä sinä johdatit heitä pilven patsaalla ja yöllä tulen patsaalla, valaisten heille tietä, jota he vaelsivat.	9:12 Ja päiwällä sinä johdatit heitä pilwisellä padzalla/ ja yöllä tulisella padzalla/ walaisten heille sitä tietä/ jota he walsit.
9:13 Ja sinä astuit alas Siinain vuorelle ja puhuit heille taivaasta ja annoit heille oikeat tuomiot ja totiset lait, hyvät säädökset ja käskyt.	13. Sinä tulit Sinain vuorelta alas ja puhuit heidän kanssansa taivaasta, ja annoit heille oikiat tuomiot ja totisen lain, hyvät säädyt ja käskyt,	9:13 Sinä tulit Sinain wuorelda alas/ ja puhuit heidän cansans taiwast/ ja sinä annoit heille oikiat duomiot/ ja totisen Lain/ hywät käskyt ja säädyt.
9:14 Sinä ilmoitit heille pyhän sapattisi ja annoit heille käskyt, säädökset ja lain palvelijasi Mooseksen kautta.	14. Ja ilmoitit heille pyhän sabbatis, ja annoit heille käskyt, säädyt ja lain palvelias Moseksen kautta.	9:14 Ja sinä ilmoitit heille sinun pyhän Sabbathis/ ja annoit heille käskyt/ säädyt ja Lain/ sinun palwelias Mosexen kautta.
9:15 Sinä annoit heille leipää taivaasta heidän nälkäänsä, ja sinä hankit heille vettä kalliosta heidän janoonsa. Ja sinä käskit heidän mennä ottamaan omaksensa maan, jonka sinä olit kättä kohottaen luvannut heille antaa.	15. Ja annoit heille leipää taivaasta, kuin he isosivat, ja annoit veden vuotaa kalliosta, kuin he janosivat; ja puhuit heille, että heidän piti menemän ja omistaman maan, jonka tähden sinä nostit kätes antaakses sen heille.	9:15 Ja sinä annoit heille leipä taiwast/ cosca he isoisit/ ja annoit weden wuota calliost/ cosca he janoisit. Ja puhuit heille: että heidän piti menemän ja maan omistaman/ jongatähden sinä nostit kätes andaxes sen heille.
9:16 Mutta he, meidän isämme, olivat ylimielisiä; he olivat niskureita eivätkä totelleet sinun käskyjäsi.	16. Mutta he ja meidän isämme tulivat ylpeiksi ja kovakorvaisiksi, ettei he totelleet sinun käskyjäs.	9:16 MUtta he ja meidän Isäm tulit ylpiäxi ja cowacorwaisexi/ ettei he totellet sinun käskyjäs.
9:17 He eivät tahtoneet totella eivätkä muistaneet ihmeellisiä tekoja, jotka sinä olit heille tehnyt, vaan olivat niskureita ja valitsivat uppiniskaisuudessaan johtajan palatakseen takaisin orjuuteensa. Mutta sinä olet anteeksiantava Jumala, armahtavainen ja laupias, pitkämielinen ja suuri armossa: sinä et heitä hyljännyt.	17. Ja eipä he tahtoneet kuullakaan, ja ei he ajatelleet niitä ihmeitä, jotka sinä teit heidän kanssansa; vaan he tulivat uppiniskaisiksi ja asettivat päämiehen palataksensa takaperin orjuuteensa, vastahakoisuudessaansa; mutta sinä Jumala olet anteeksiantaja, armollinen, laupias ja pitkämielinen, sangen suuri laupiudesta, ja et sinä heitä hyljännyt.	9:17 Ja/ eipä he tahtonet cuullackan/ ja ei he ajatellet nijtä ihmeitä cuin sinä teit heidän cansans/ mutta he tulit uppiniscaisexi/ ja asetit pään palajaman tacaperin heidän orjuteens/ heidän kärsimättömydesäns/ mutta sinä Jumala olet andexiandaja/ armollinen/ laupias ja pitkämielinen/ sangen suuri laupiudest/ ja et sinä heitä hyljännyt.

<p>9:18 Vaikka he tekivät itsellensä valetun vasikankuvan ja sanoivat: 'Tämä on sinun jumalasi, joka on johdattanut sinut Egyptistä', ja vaikka he paljon pilkkasivat Jumalaa,</p>	<p>18. Vaikka he tekivät valetun vasikan ja sanoivat: tämä on sinun Jumalas, joka sinun johdatti Egyptistä, ja tekivät suuren häväistyksen;</p>	<p>9:18 Waicka he teit waletun wasican/ ja sanoit: tämä on sinun Jumalas/ joca sinun johdatti Egyptin maalda/ ja teit suuren häväistyxen.</p>
<p>9:19 niin sinä suuressa laupeudessa et kuitenkaan hyljännyt heitä erämaassa. Pilvenpatsas ei väistynyt heidän luotansa päivällä, johtamasta heitä tiellä, eikä tulenpatsas yöllä, valaisemasta heille tietä, jota heidän oli kuljettava.</p>	<p>19. Et sinä kuitenkaan heitä hyljännyt korvessa, sinun suuren laupiutes tähden. Ja pilven patsas ei mennyt heiltä pois päivällä, johdattamasta heitä tiellä, eikä tulen patsas yöllä, valaisemasta heille tietä, jota he vaelsivat.</p>	<p>9:19 Et sinä cuitengan heitä hyljännyt corwes/ sinun suuren laupiudes tähden/ ja pilwinen padzas ei mennyt heildä pois päiwällä/ johdattamast heitä tielle/ eikä tulinen padzas yöllä/ walaisemast heille tietä/ jota he waelsit.</p>
<p>9:20 Hyvän Henkesi sinä annoit heitä opettamaan, mannaasi et kieltänyt heidän suustansa, ja vettä sinä annoit heille heidän janoonsa.</p>	<p>20. Ja sinä annoit heille hyvän henkes opettamaan heitä; et sinä myös kieltänyt mannaas heidän suustansa, ja sinä annoit heille vettä heidän janossansa.</p>	<p>9:20 Ja sinä annoit heille sinun hywän henges opettaman heitä/ et sinä myös kieldänyt Manna heidän suustans/ ja sinä annoit heille wettä heidän janosans.</p>
<p>9:21 Neljäkymmentä vuotta sinä eläit heitä erämaassa, niin ettei heiltä mitään puuttunut, eivät heidän vaatteensa kuluneet, eivätkä heidän jalkansa ajettuneet.</p>	<p>21. Sinä ravitsit heitä korvessa neljäkymmentä ajastaikaa, ettei heiltä mitään puuttunut; ei heidän vaatteensa vanhentuneet, eikä heidän jalkansa ajettuneet.</p>	<p>9:21 Sinä rawidzit heitä corwes neljäkymmendä ajastaica/ nijn ettei heildä mitän puuttunut/ ei heidän waattens wanhendunet/ eikä heidän jalcans ajettunet.</p>
<p>9:22 Sinä annoit heidän haltuunsa valtakuntia ja kansoja ja jaoit ne alue alueelta; ja he valloittivat Siihonin maan - Hesbonin kuninkaan maan - ja Oogin, Baasanin kuninkaan, maan.</p>	<p>22. Sinä annoit heille valtakunnat ja kansat, ja jaoit heidät sinne ja tänne, omistamaan Sihonin maata, ja Hesbonin kuninkaan maata ja Ogin Basanin kuninkaan maata.</p>	<p>9:22 Sinä annoit heille waldacunnat ja Canssat/ ja jagoit heidän sinne ja tänne/ omistaman Sihonin Hesbonin Cuningan maata/ ja Oggin Basanin Cuningan maata.</p>
<p>9:23 Ja heidän lastensa luvun sinä teit paljoksi kuin taivaan tähdet, ja sinä veit heidät siihen maahan, josta olit antanut heidän isillensä lupauksen, että he saavat mennä ottamaan sen omaksensa.</p>	<p>23. Ja sinä enensit heidän lapsensa niinkuin tähdet taivaassa, ja veit heidät siihen maahan, josta sinä heidän isillensä sanonut olit, että heidän piti sinne menemän ja omistaman.</p>	<p>9:23 Ja sinä enänsit heidän lapsens nijncuin tähdet taiwas/ ja sinä weit heidän sijhen maahan/ jostas heidän Isillens sanonut olit/ että heidän piti sinne menemän ja omistaman.</p>
<p>9:24 Ja lapset tulivat ja ottivat sen maan omaksensa, ja sinä nöyryytit heidän edessään maan asukkaat, kanaanilaiset, ja annoit nämä heidän käsiinsä, sekä heidän kuninkaansa että sen maan kansat, niin että he tekivät näille, mitä tahtoivat.</p>	<p>24. Ja lapset menivät ja omistivat maan; ja sinä nöyryytit Kanaanealaisten maan asujamet heidän edessänsä, ja annoit heitä heidän käsiinsä, niin myös heidän kuninkaansa ja maan kansat, tehdä heille oman tahtonsa perään.</p>	<p>9:24 Ja lapset menit ja omistit maan/ ja sinä nöyrytit Cananerein maan asujamet heidän edestäns/ ja annoit heitä heidän käsijns/ ja heidän Cuningans ja maan Canssat/ tehdä heille oman tahtons perän.</p>

<p>9:25 Ja he valloittivat varustetut kaupungit ja lihavan maan ja ottivat omikseen talot, jotka olivat täynnä kaikkea hyvää, kallioon hakatut vesisäiliöt, viinitarhat, öljypuut ja hedelmäpuita suuret määrät. He söivät ja tulivat ravituiksi ja lihaviksi ja pitivät hyviä päiviä sinun antimiesi runsaudessa.</p>	<p>25. Ja he voittivat vahvat kaupungit ja lihavan maan, ja omistivat huoneet täynnä kaikkinaista viljaa, vuojonkivisiä kaivoja, viinamäkiä ja öljymäkiä ja paljon hedelmällisiä puita. Ja he söivät ja ravittiin, ja lihoivat, ja elivät herkullisesti sinun suuresta hyvyydestäs.</p>	<p>9:25 Ja he voitit wahwat Caupungit ja lihawan maan/ ja omistit huonet/ täynnä caickinaista wilja/ wuojonkiwisit caiwoja/ wijnamäkejä ja öljymäkejä/ ja paljo hedelmälisiä puita/ ja he söit ja rawittin/ ja lihoit/ ja elit hecumas sinun suurest hywydestäs.</p>
<p>9:26 Mutta he niskoittelivat ja kapinoivat sinua vastaan, heittivät sinun lakisi selkänsä taa ja tappoivat sinun profeettasi, jotka heitä varoittivat palauttaakseen heidät sinun luoksesi; ja he pilkkasivat paljon Jumalaa.</p>	<p>26. Mutta he tulivat tottelemattomiksi ja vastahakoisiksi sinua vastaan, ja heittivät sinun lakisi selkänsä taa, ja tappoivat sinun prophetas, jotka heidän edessänsä todistivat, että he olisivat kääntyneet sinun tykö; ja he suuresti häpäisivät sinua.</p>	<p>9:26 Mutta he tulit tottelemattomaxi ja wastahacoisexi sinua wastan/ ja heitit sinun Lakisi selkän taa/ ja tapoit sinun Prophetas/ jotca heidän edesäns todistit/ että he olisit käändynet sinun tygös/ ja he suurest häwäisit sinua.</p>
<p>9:27 Sentähden sinä annoit heidät heidän ahdistajainsa käsiin, ja nämä ahdistivat heitä. Mutta kun he ahdinkonsa aikana huusivat sinua, niin sinä taivaasta kuulit ja suuressa laupeudessaasi annoit heille vapauttajia, jotka vapauttivat heidät heidän ahdistajainsa käsistä.</p>	<p>27. Sentähden sinä annoit heitä vihollistensa käsiin, jotka heitä ahdistivat. Ja he huusivat sinua ahdistuksensa aikana, ja sinä kuulit taivaasta heitä, ja laupiutes tähden annoit sinä heille pelastajat, jotka heitä auttivat vihollistensa käsistä.</p>	<p>9:27 Sentähden sinä annoit heitä heidän wiholistens käsijn/ jotca heitä ahdistit/ ja he huusit sinua heidän ahdistuxesans/ ja sinä cuulit taiwast heitä/ ja sinun laupiudes tähden annoit sinä heille pelastajat/ jotca heitä autit heidän wiholistens käsist.</p>
<p>9:28 Mutta rauhaan päästyään he jälleen tekivät sitä, mikä on paha sinun edessäsi. Silloin sinä jätit heidät heidän vihollistensa käsiin, niin että nämä vallitsivat heitä. Mutta kun he jälleen huusivat sinua, kuulit sinä taivaasta ja pelastit heidät laupeudessaasi monta kertaa.</p>	<p>28. Mutta kun he lepoon tulivat, palasivat he paha tekemään sinun edessä: niin sinä hylkäsit heitä vihollistensa käsiin, jotka heitä hallitsivat. Niin he käänsivät heitänsä ja taas huusivat sinua, ja sinä kuulit heitä taivaasta ja pelastit heitä monta aikaa, sinun suuren laupiutes tähden.</p>	<p>9:28 Mutta cosca he lepoon tulit/ palaisit he paha tekemän sinun edesäs/ nijn sinä hyljäisit heitä heidän wiholistens käsijn/ jotca heitä hallidzit/ nijn he käänsit heidäns ja taas huusit sinua/ ja sinä cuulit heitä taiwast/ ja monaist heitä pelastit sinun suuren laupiudes tähden.</p>
<p>9:29 Ja sinä varoitit heitä palauttaaksesi heidät seuraamaan sinun lakiasi, mutta he olivat ylimielisiä eivätkä totelleet sinun käskyjäsi, vaan he rikkoivat sinun oikeutesi - se ihminen, joka ne pitää, on niistä elävä - mutta he käänsivät uppiskaisina selkänsä ja olivat niskureita eivätkä totelleet.</p>	<p>29. Ja sinä annoit heille tiettäväksi tehdä, että heidän piti kääntämän itsensä sinun lakisi tykö; mutta he olivat ylpiät ja ei totelleet sinun käskyjäs, ja syntiä tekivät sinun tuomiotas vastaan, joita jos ihminen tekee, hän elää niissä; ja he käänsivät hartionsa ja kovensivat niskansa, ja ei totelleet.</p>	<p>9:29 Ja sinä annoit heille tiettäwäxi tehdä/ että heidän piti käändämän idzens sinun Lakisi tygö/ mutta he olit ylpiät/ ja ei totellet sinun käskyjäs/ ja syndiä teit sinun duomiotas wastan (joita jos ihminen teke/ hän elä nijsä) ja he käänsit heidän hartions/ ja cowaisit niscans/ ja ei totellet.</p>

<p>9:30 Sinä kärsit heitä monta vuotta ja varoitit heitä Hengelläsi profeettaisi kautta, mutta he eivät ottaneet sitä korviinsa. Niin sinä annoit heidät pakanallisten kansojen käsiin.</p>	<p>30. Ja sinä kärsit heitä monta ajastaikaa, ja annoit heille tehdä tiettäväksi henkes kautta sinun prophetaissas; mutta ei he ottaneet korviinsa; sentähden sinä annoit heitä maan kansain käsiin.</p>	<p>9:30 Ja sinä kärsit heitä monda ajastaica/ ja annoit heille tehdä tiettäväxi sinun henges cautta sinun Prophetaissas/ mutta ei he ottanet corwijns/ sentähden sinä annoit heitä maan Canssan käsijn.</p>
<p>9:31 Mutta sinä suuressa laupeudessa et tehnyt loppua heistä etkä hyljännyt heitä; sillä sinä olet armahtavainen ja laupias Jumala.</p>	<p>31. Mutta suuren laupiutes tähden et sinä heitä peräti teloittanut eli hyljännyt; sillä sinä olet armollinen ja laupias Jumala.</p>	<p>9:31 Mutta sinun suuren laupiudes tähden et sinä heitä peräti teloittanut eli hyljännyt: sillä sinä olet armollinen ja laupias Jumala.</p>
<p>9:32 Ja nyt, Jumalamme, sinä suuri, väkevä ja peljättävä Jumala, joka pidät liiton ja säilytät laupeuden: älä katso vähäksi kaikkea sitä vaivaa, joka on kohdannut meitä, meidän kuninkaitamme, päämiehiämme, pappejamme, profeettojamme, isiämme ja koko sinun kansaasi, Assurin kuningasten ajoista aina tähän päivään saakka.</p>	<p>32. Nyt meidän Jumalamme! sinä suuri Jumala, väkevä ja peljättävä, joka pidät liiton ja laupiuden, älä vähäksy kaikkia niitä vaivoja, jotka meille ja meidän kuninkaillemme, päämiehillemme, papeillemme, prophetaillemme, isillemme ja kaikelle sinun kansalles, Assurin kuninkaan ajasta niin tähän päivään asti, tapahtuneet ovat.</p>	<p>9:32 NYt meidän Jumalam/ sinä suuri Jumala/ wäkevä ja peljättävä/ sinä joca pidät lijton ja laupiuden/ älä wähäxy caickia nijtä waiwoja/ jotca meille ja meidän Cuningoillem/ pääruhtinaillem/ Papeillem/ Prophetaillem/ Isillem ja caikelle Canssalle Assurin Cuningan ajasta/ nijn tähän päiwän asti tapahtunet owat.</p>
<p>9:33 Sinä olet vanhurskas kaikessa, mikä on meitä kohdannut; sillä sinä olet ollut uskollinen teoissasi, mutta me olemme olleet jumalattomat.</p>	<p>33. Sinä olet vanhurskas kaikissa niissä, mitkä sinä meidän päällemme olet tuonut; sillä sinä olet oikein tehnyt, mutta me olemme olleet jumalattomat.</p>	<p>9:33 Sinä olet wanhurscas caikis nijsä cuins meidän päällem olet tuonut: sillä sinä olet oikein tehnyt/ mutta me olem ollet jumalattomat.</p>
<p>9:34 Meidän kuninkaamme, päämiehemme, pappimme ja isämme eivät ole seuranneet sinun lakiasi eivätkä tarkanneet sinun käskyjäsi ja säädöksiäsi, jotka sinä olit heille antanut.</p>	<p>34. Ja meidän kuninkaamme, päämiehemme, meidän pappimme ja isämme ei ole tehneet sinun lakis jälkeen, eikä lukua pitäneet sinun käskyistäsi ja todistuksistas, joita annoit heille ilmoitetta.</p>	<p>9:34 Ja meidän Cuningat/ pääruhtinat/ Papit ja Isät/ ei ole tehnet sinun Lakis jälken/ eikä lucua pitänet sinun käskyistäs ja todistuxistas/ joitas annoit heille ilmoitetta.</p>
<p>9:35 Ja vaikka he elivät omassa valtakunnassansa ja siinä antimien runsaudessa, jonka sinä olit heille antanut, ja avarassa ja lihavassa maassa, jonka sinä olit heille antanut, eivät he kuitenkaan palvelleet sinua eivätkä kääntyneet pois pahoista teoistansa.</p>	<p>35. Ja ei he palvelleet sinua valtakunnassansa ja sinun suuressa hyvydessäs, jonka sinä annoit heille, ja siinä avarassa ja lihavassa maassa, jonka annoit heidän eteensä; ja ei he palanneet pahoista töistänsä.</p>	<p>9:35 Ja ei he palwellet sinua/ heidän waldacunnasans/ ja sinun suures hywydesäs/ jongas annoit heille/ ja sijnä awaras ja lihawas maasa/ jongas annoit heidän eteens/ ja ei he palainnet heidän pahoista töistäns.</p>

9:36 Katso, me olemme nyt orjia; siinä maassa, jonka sinä meidän isillemme annoit, että he söisivät sen hedelmiä ja antimia, siinä meidän täytyy orjina olla.	36. Katso, me olemme palveliat tänäpäpä; ja siinä maassa, jonka annoit meidän isillemme, että he olisivat syöneet hänen hedelmiänsä ja hyvyyttänsä, katso, siinä me olemme palveliat.	9:36 Cadzo/ me olem palveliat tänäpäpä/ ja sijnä maasa/ jongas annoit meidän Isillem/ että he olisit syönet hänen hedelmitäns ja hywyttäns/ cadzo/ sijnä me olem palveliat.
9:37 Sen runsas sato tulee niille kuninkaille, jotka sinä meidän syntiemme tähden olet pannut meitä hallitsemaan; he vallitsevat meitä ja meidän karjaamme, niinkuin tahtovat, ja me olemme suuressa ahdistuksessa."	37. Ja se enentää tulonsa kuninkaille, jotka panit meidän päällemme meidän synteimme tähden; ja he hallitsevat meidän ruumiimme ja karjamme oman tahtonsa jälkeen, ja me olemme juuri suuressa tuskassa.	9:37 Ja hän enändä hedelmäns Cuningoille/ jotcas panit meidän päällem/ meidän syndeim tähden/ ja he hallidzewat meidän ruumim ja carjam heidän oman tahtons jälkeen/ ja me olem juuri suures tuscas.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 "Kaiken tämän johdosta me teemme sitoumuksen ja kirjoitamme siihen nimemme; sinetöidyssä asiakirjassa ovat meidän päämiestemme, leeviläistemme ja pappiemme nimet. Sinetöidyissä asiakirjoissa ovat nämä nimet: Nehemia, Hakaljan poika, maaherra, ja Sidkia,	38. Ja näissä kaikissa teemme me vahvan liiton, ja kirjoitamme sen, ja annamme meidän päämiestemme, Leviläistemme sen sinetillänsä vahvistaa. 1. Ja ne, jotka sinettinsä painoivat, olivat Nehemia Tirsata Hakalian poika, ja Zidkia,	9:38 Ja näisä caikis teem me wahwan lijton/ ja kirjoitam sen/ ja annam meidän pääruhtinastem/ Lewitaim/ Pappeim sinetilläns wahwista. 10:1 JA ne jotca heidän sinettimens painoit/ oli Nehemia Thirsatha Hachalian poica/ ja Zidechia.
10:2 Seraja, Asarja, Jeremia,	2. Seraja, Asaria, Jeremia,	10:2 Zeraja/ Asaria/ Jeremia.
10:3 Pashur, Amarja, Malkia,	3. Pashur, Amaria, Malkia,	10:3 Pashur/ Amaria/ Malchia.
10:4 Hattus, Sebanja, Malluk,	4. Hattus, Sebania, Malluk,	10:4 Hattus/ Sebania/ Malluch.
10:5 Haarim, Meremot, Obadja,	5. Harim, Meremot, Obadia,	10:5 Harim/ Meremoth/ Obadia.
10:6 Daniel, Ginneton, Baaruk,	6. Daniel, Ginnetun, Baruk,	10:6 Daniel/ Ginthum/ Baruch.
10:7 Mesullam, Abia, Mijamin,	7. Mesullam, Abia, Mijamin,	10:7 Mesullam/ Abia/ Meamin.
10:8 Maasja, Bilgai ja Semaja - nämä ovat pappeja.	8. Maasia, Bilgai ja Semaja: ne olivat papit.	10:8 Maasia/ Bilgai ja Semaia ne olit Papit.
10:9 Leeviläisiä ovat: Jeesua, Asanjan poika, Binnui, Heenadadin jälkeläinen, Kadmiel	9. Mutta Leviläiset olivat: Jesua Asanian poika, Binnui, Henadadin lapsista, Kadmiel,	10:9 Mutta Lewitat olit/ Jesua/ Asanian poica/ Binui Henadadin lapsista/ Kadmiel.
10:10 ja heidän veljensä Sebanja, Hoodia, Kelita, Pelaja, Haanan,	10. Ja heidän veljensä: Sebania, Hodia, Kelita, Pelaja, Hanan,	10:10 Ja heidän weljens Techania/ Hodia/ Klita/ Plaja/ Hanan.
10:11 Miika, Rehob, Hasabja,	11. Miika, Rehob, Hasabia,	10:11 Micha/ Behob/ Hasabia.
10:12 Sakkur, Seerebja, Sebanja,	12. Sakkur, Serebia, Sebania,	10:12 Sachur/ Serebia/ Sebania.
10:13 Hoodia, Baani ja Beninu.	13. Hodia, Bani ja Beninu,	10:13 Hodia/ Bani ja Beninu.

10:14 Kansan päämiehiä ovat: Paros, Pahat-Moob, Eelam, Sattu, Baani,	14. Kansan päämiehet olivat: Paros, Pahatmoab, Elam, Sattu, Bani,	10:14 Canssan päämiehet olit/ Pareos/ PahathMoab/ Elam/ Satu/ Bani.
10:15 Bunni, Asgad, Beebai,	15. Bunni, Asgad, Bebai,	10:15 Buni/ Asgad/ Bebai.
10:16 Adonia, Bigvai, Aadin,	16. Adonia, Bigvai, Adin,	10:16 Adonia/ Biguai/ Adin.
10:17 Aater, Hiskia, Assur,	17. Ater, Hiskia, Assur,	10:17 Ater/ Hiskia/ Asur.
10:18 Hoodia, Haasum, Beesai,	18. Hodia, Hasum, Betsai,	10:18 Hodia/ Hasum/ Bezai.
10:19 Haarif, Anatot, Nuubai,	19. Hariph, Anatot, Neubai,	10:19 Hariph/ Anathoth/ Neubai.
10:20 Magpias, Mesullam, Heesir,	20. Magpias, Mesullam, Hesir,	10:20 Magpias/ Mesullam/ Hesir.
10:21 Mesesabel, Saadok, Jaddua,	21. Mesesabel, Zadok, Jaddua,	10:21 Mesesabeel/ Zadok/ Jaddua.
10:22 Pelatja, Haanan, Anaja,	22. Pelatia, Hanan, Anaja,	10:22 Platiah/ Hanan/ Anaja.
10:23 Hoosea, Hananja, Hassub,	23. Hosea, Hanania, Hasub,	10:23 Hosea/ Hanania/ Hasub.
10:24 Loohes, Pilha, Soobek,	24. Halohes, Pilha, Sobek,	10:24 Halohes/ Pilha/ Sobek.
10:25 Rehum, Hasabna, Maaseja,	25. Rehum, Hasabna, Maeseja,	10:25 Rehum/ Hasabna/ Maeseia.
10:26 Ahia, Haanan, Anan,	26. Ahia, Hanan, Anan,	10:26 Ahia/ Hanan/ Anan.
10:27 Malluk, Haarim ja Baana.	27. Malluk, Harim ja Baena;	10:27 Malluch/ Harim/ ja Baena.
10:28 Ja muu kansa, papit, leeviläiset, ovenvartijat, veisaajat, temppelipalvelijat ja kaikki, jotka ovat eristäytyneet pakanallisista kansoista Jumalan lain puolelle, sekä heidän vaimonsa, poikansa ja tyttärensä, kaikki, jotka pystyvät sen ymmärtämään,	28. Ja muu kansa, papit, Leviläiset, ovenvartiat, veisaajat, Netinimit ja kaikki, jotka olivat erinneet maan kansoista Jumalan lain tykö vaimoinsa, poikainsa ja tyttärensä kanssa, ja kaikki, jotka sen ymmärtää taisivat.	10:28 Ja muu Canssa/ Papit/ Lewitat owenwartiat/ weisajat/ Nethinimit/ ja caicki jotca heidäns olit erittänet maan Canssoista Jumalan Lain tygö/ heidän waimoins/ poicains ja tyttärens cansa/ ja caicki cuin sen ymmärtä taisit.
10:29 liittyvät ylhäisiin veljiinsä, tulevat valalle ja vannovat vaeltavansa Jumalan lain mukaan, joka on annettu Jumalan palvelijan Mooseksen kautta, ja noudattavansa ja seuraavansa kaikkia Herran, meidän Herramme, käskyjä, oikeuksia ja säädöksiä.	29. Ja heidän voimallisensa ottivat veljeinsä puolesta sen vastaan. Ja he tulivat vannomaan ja lupaamaan valallansa, vaeltaaksensa Jumalan laissa, joka heille oli annettu Moseksen Jumalan palvelian kautta, pitääksensä ja tehdäksensä kaikki Herran meidän Jumalamme käskyt, tuomiot ja säädyt;	10:29 Ja heidän woimallisens otit heidän weljeins puolest sen wastan. JA he tulit wannoman ja lupaman heidän walallans/ että he waeldawat Jumalan Lais/ joca heille on annettu Mosexen Jumalan palwelian cautta/ että he pitawät ja täyttawät caicki meidän HERram Jumalam käskyt/ duomiot ja säädyt.
10:30 Me emme anna tyttäriämme maan kansoille emmekä ota heidän tyttäriänsä pojillemme vaimoiksi.	30. Ja ettei meidän pidä antaman maan kansoille tyttäriämme, emmekä myös ota pojillemme heidän tyttäriänsä.	10:30 Ja ettei meidän pidä andaman maan Canssoille meidän tyttäritäm/ engä myös ota meidän pojillem heidän tyttäritäns.

<p>10:31 Me emme osta sapattina tai pyhäpäivänä maan kansoilta, jos ne tuovat kauppatavaraa tai viljaa mitä tahansa kaupaksi sapattina. Me jätämme joka seitsemäntenä vuotena maan lepäämään ja kaikki saatavat velkomatta.</p>	<p>31. Ja jos maan kansa tuo sabbatina kauppakalua ja kaikkinaista vuoden tuloa myytäväksi, niin emme ota heiltä sabbatina ja pyhäpäivänä; ja että me seitsemännen vuoden annamme olla vapaana kaikista rasituksista;</p>	<p>10:31 Ja cosca maan Canssa tuo Sabbathina cauppacalua/ ja caickinaista vuoden tuloa myydäxens/ nijn en me ota Sabbathina ja pyhä päiwänä/ ja että me sen seidzemennen vuoden annam olla wapana caickinaisista rasituxista.</p>
<p>10:32 Me sitoudumme suorittamaan vuodessa kolmannes-sekelin palvelusta varten Jumalamme temppelessä:</p>	<p>32. Ja panemme käskyn itse päällemme, että annamme kolmannen osan yhdestä siklistä ajastajasta Jumalamme huoneen palvelukseen:</p>	<p>10:32 Ja panemme käskyn idze päällem/ että me annam colmannen osan yhdest Siclist ajastajas/ meidän Jumalam huonen palweluxeen.</p>
<p>10:33 näkyleipiin, jokapäiväiseen ruokauhuriin ja jokapäiväiseen polttouhuriin, uhreihin sapatteina ja uudenkuun päivinä, juhlahureihin ja pyhiin lahjoihin, syntiuhreihin sovituksen toimittamiseksi Israelille ja kaikkeen, mikä meidän Jumalamme temppelessä toimitettava on.</p>	<p>33. Näkyleiväksi, alinomaiseksi ruokauhriksi, alinomaiseksi polttouhriksi, sabbatina, uusilla kuilla ja juhlapäivinä, ja pyhitetyille, ja syntiuhriksi, jolla Israel sovitetaan, ja kaikkinaiseksi tarpeeksi Jumalamme huoneessa.</p>	<p>10:33 Cuin oli cadzomusleiwäxi/ alinomaisexi ruocauhrixi/ alinomaisexi polttouhrixi/ Sabbathina/ usilla Cuilla ja juhlapäiwinä ja pyhitetyille/ ja syndiuhrixi/ jolla Israel sowitetan/ ja caickinaisixi tarpeixi meidän Jumalam huones.</p>
<p>10:34 Me, papit, leeviläiset ja kansa, olemme heittäneet arpaa uhrilahjahalkojen tuomisesta perhekunnittain Jumalamme temppeleihin määräaikoina joka vuosi, poltettaviksi Herran, meidän Jumalamme, alttarilla, niinkuin laissa on kirjoitettuna.</p>	<p>34. Ja me heitimme arpaa pappein, Leviläisten ja kansan välillä halkouhrista, joita joka vuosi piti vietämän meidän Jumalamme huoneesen, isäimme huonetten jälkeen, määrätyillä ajoilla poltettaa Herran meidän Jumalamme alttarilla, niinkuin laissa kirjoitettu on;</p>	<p>10:34 Ja me heitim arpa Pappain/ Lewitain ja Canssan wälillä halcouhrista/ joita jocawuosi piti wietämän meidän Jumalam huoneeseen/ meidän Isäim huonetten jälken määrätyillä aigoilla/ poldetta HERran meidän Jumalam Altarilla/ nijncuin Lais kirjoitettu on.</p>
<p>10:35 Me sitoudumme tuomaan maamme uutiset ja kaikkinaisten hedelmäpuiden uutiset joka vuosi Herran temppeleihin</p>	<p>35. Ja että me joka vuosi tuomme maamme esikoisia ja kaikkinaisten puiden ensimmäisiä hedelmiä Herran huoneesen;</p>	<p>10:35 Ja ettäme jocawuosi tuomme meidän maam esicoisia/ ja caickinaisten puiden ensimmäisiä hedelmitä HERran huoneeseen.</p>
<p>10:36 sekä esikoiset pojistamme ja karjastamme, niinkuin laissa on kirjoitettuna, ja tuomaan raavaittemme ja lampaitemme esikoiset Jumalamme temppeleihin, papeille, jotka toimittavat virkaansa meidän Jumalamme temppelessä.</p>	<p>36. Ja esikoiset pojistamme ja eläimistämme, niinkuin laissa kirjoitettu on; ja esikoiset härjistämme ja lampaistamme, että meidän pitää viemän meidän Jumalamme huoneesen papeille, jotka palvelevat Jumalamme huoneessa.</p>	<p>10:36 Ja esicoiset meidän pojistam/ ja meidän eläimistäm/ nijncuin Lais kirjoitettu on) ja esicoiset meidän härjistäm ja lambaistam/ että meidän pitää wiemän caicki nämät meidän Jumalam huoneeseen Papeille/ jotca palwelewat meidän Jumalam huones.</p>

<p>10:37 Me tuomme parhaat jyvärourheemme ja antimemme, parhaat kaikkinaisten puiden hedelmät, parhaan viinin ja öljyn papeille, Jumalamme temppelin kammioihin, ja maamme kymmenykset leeviläisille. Leeviläiset itse kantavat kymmenykset kaikista kaupungeista, missä meillä on maanviljelystä.</p>	<p>37. Ja meidän pitää viemän taikinasta ensimmäisen, ja ylennyksemme, ja kaikkinaisia puun hedelmiä, viinaa ja öljyä papeille, meidän Jumalamme huoneen kammioihin, ja Leviläisille kymmenykset meidän maastamme, että Leeviläiset kaikissa kaupungeissa pitää saaman kymmenykset meidän työstämme.</p>	<p>10:37 Ja meidän pitää viemän taikinast sen ensimmäisen/ ja meidän ylönnyxen/ ja caickinaisia puun hedelmitä/ wijna ja öljyä Papeille/ meidän Jumalam huonen Camarijn: Ja Lewitaille kymmenexet meidän maastam/ että Lewitat caikis Caupungeis pitä saaman kymmenexet caikis peldocaupungeis.</p>
<p>10:38 Ja papin, Aaronin pojan, tulee olla leeviläisten kanssa, heidän kantaessaan kymmenyksiä, ja leeviläisten tulee viedä kymmenykset kymmenyksistä meidän Jumalamme temppeliin, varastohuoneen kammioihin.</p>	<p>38. Ja papin Aaronin pojan pitää myös saaman Leeviläisten kanssa heidän kymmenyksistensä, ja Leviläisten pitää viemän kymmenyksistensä kymmenennen osan meidän Jumalamme huoneesen, tavarahuoneen kammioihin.</p>	<p>10:38 Ja Pappi Aaronin poica pitää myös saaman Lewitain cansan heidän kymmenexistänsä/ ja Lewitat pitää viemän heidän kymmenexistäns kymmenennen osan meidän Jumalam huoneeseen/ tawarahuonen Camarijn.</p>
<p>10:39 Sillä israelilaisten ja leeviläisten on vietävä anti jyvistä, viinistä ja öljystä näihin kammioihin, joissa pyhäkön kalut ja virkaansa toimittavat papit, ovenvartijat ja veisaajat ovat. Me emme laiminlyö Jumalamme temppeliä."</p>	<p>39. Sillä Israelin lapset ja Levin lapset piti myös viemän jyvän, viinan ja öljyn ylennyksen kammioihin; ja siellä pitää oleman pyhät astiat, ja papit, jotka palvelevat, ja ovenvartiat, ja veisaajat. Ja emme luovu meidän Jumalamme huoneesta.</p>	<p>10:39 Sillä Israelin lapset ja Lewin lapset piti myös viemän jywän/ wijnan ja oljyn ylönnyxen Camarijn/ ja siellä pitää oleman Pyhän astiat/ ja Papit jotca palwelewat/ ja owenwartiat/ ja weisajat/ ja en me luowu meidän Jumalam huonesta.</p>
<p>11 LUKU</p>	<p>11 LUKU</p>	<p>XI. Lucu</p>
<p>11:1 Ja kansan päämiehet asettuivat Jerusalemiin, mutta muu kansa heitti arpaa saadakseen joka kymmenennen asettumaan Jerusalemiin, pyhään kaupunkiin, yhdeksän kymmenesosan jäädessä asumaan muihin kaupunkiin.</p>	<p>1. Ja kansan päämiehet asuivat Jerusalemissa; mutta muu kansa heitti arpaa, saattaaksensa yhden kymmenestä asumaan Jerusalemiin, siihen pyhään kaupunkiin, mutta yhdeksän osaa kaupungeissa.</p>	<p>11:1 JA Canssan Päämiehet asuit Jerusalemis/ mutta muu Canssa heitti arpa/ saattaxens yhden kymmenest asuman Jerusalemiijn sijhen pyhän Caupungijn/ mutta yhdexän osa Caupungeis.</p>
<p>11:2 Ja kansa siunasi kaikkia niitä miehiä, jotka vapaaehtoisesti asettuivat Jerusalemiin.</p>	<p>2. Ja kansa siunasi kaikkia niitä miehiä, jotka mielistyivät asumaan Jerusalemissa.</p>	<p>11:2 Ja Canssa siunais caickia nijtä miehiä/ jotca mielistyit asuman Jerusalemis.</p>

11:3 Nämä olivat ne maakunnan päämiehet, jotka asettuivat Jerusalemiin ja Juudan kaupunkeihin; he asuivat kukin perintöosallaan, kaupungeissaan, Israel, papit, leeviläiset ja temppelipalvelijat sekä Salomon palvelijain jälkeläiset.	3. Nämä ovat maakunnan päämiehet, jotka asuivat Jerusalemissa; mutta Juudan kaupungeissa asui itsekukin omaisuudessansa kaupungeissansa: Israel, papit, Leviläiset, Netinimit ja Salomon palveliain lapset.	11:3 Nämät owat maacunnan päämiehet/ jotca asuit Jerusalemis/ mutta Judan Caupungeis asui idzecukin omasans heidän Caupungeisans: Israel/ Papit/ Lewitat/ Nethinimit/ ja Salomon palwelioitten lapset.
11:4 Jerusalemissa asuivat seuraavat Juudan ja Benjamin miehet: Juudan miehiä: Ataja, Ussian poika, joka oli Sakarjan poika, joka Amarjan poika, joka Sefatjan poika, joka Mahalaleelin poika, Pereksen jälkeläisiä,	4. Ja Jerusalemissa asuivat muutamat Juudan ja Benjaminin lapsista. Juudan lapsista: Ataja Ussian poika, Sakarian pojan, Amarian pojan, Sephatian pojan, Mahalaleelin pojan, Peretsen lapsista,	11:4 Ja Jerusalemis asui muutamat Judan ja Benjaminin lapsista/ Athaja Usian poica/ Sacharian pojan/ Amarian pojan/ Sephatian pojan/ Mahelaleelin pojan/ Parexen lapsista.
11:5 ja Maeseja, Baarukin poika, joka oli Kolhoosen poika, joka Hasajan poika, joka Adajan poika, joka Joojaribin poika, joka Sakarjan poika, joka siilonilaisen poika;	5. Ja Maeseja Barukin poika, Kolhosen pojan, Hasajan pojan, Adajan pojan, Jojaribin pojan, Sakarian pojan, Silomin pojan,	11:5 Ja Maeseia Baruchin poica Chalhoxen pojan/ Hasajahn pojan/ Adajahn pojan/ Jojaribin pojan/ Sacharian pojan/ Silonin pojan.
11:6 Jerusalemissa asuvia Pereksen jälkeläisiä oli kaikkiaan neljäsataa kuusikymmentä kahdeksan sotakuntoista miestä.	6. Kaikki Peretsen lapset, jotka asuivat Jerusalemissa, neljäsataa ja kahdeksanseitsemättäkymmentä vahvaa miestä.	11:6 Caicki Parexen lapset cuin asuit Jerusalemis/ oli neljä sata ja cahdexanseidzemettäkymmendä wahwa miestä.
11:7 Benjaminilaiset olivat nämä: Sallu, Mesullamin poika, joka oli Joedin poika, joka Pedajan poika, joka Koolajan poika, joka Maasejan poika, joka Iitielin poika, joka Jesajan poika,	7. Nämät olivat Benjaminin lapset: Sallu Mesullamin poika, Joedin pojan, Pedajan pojan, Kolajan pojan, Maasejan pojan, Itielin pojan, Jesajan pojan;	11:7 Nämät olit Benjaminin lapset: Sallu Mesullamin poica/ Joedin pojan/ Pedajan pojan/ Kolajan pojan/ Maeseian pojan/ Ithielin pojan/ Jesaian pojan.
11:8 ja hänen jälkeensä Gabbai ja Sallai, yhdeksänsataa kaksikymmentä kahdeksan.	8. Ja hänen jälkeensä Gabbai, Sallai, yhdeksänsataa ja kahdeksankolmattakymmentä;	11:8 Ja hänen jälkens Gabai/ Sallai/ yhdexän sata ja cahdexancolmattakymmendä.
11:9 Joel, Sikrin poika, oli heidän päällysmiehenään ja Juuda, Senuan poika, toisena kaupunginpäällikkönä.	9. Ja Joel Sikrin poika oli heidän esimiehensä, ja Juuda Senuan poika oli toisena kaupungin päällä.	11:9 Ja Joel Sichrin poica oli heidän haldians/ ja Juda Senuan poica oli toisna Caupungin päällä.
11:10 Pappeja: Jedaja, Joojaribin poika, Jaakin,	10. Papeista, Jedaja Jojaribin poika, Jakin,	11:10 PApeista/ Jejada Jojaribin poica/ Jachin.

11:11 Seraja, Hilkian poika, joka oli Mesullamin poika, joka Saadokin poika, joka Merajotin poika, joka Ahitubin poika, Jumalan temppelein esimies,	11. Seraja Hilkian poika, Mesullamin pojan, Zadokin pojan, Merajotin pojan, Ahitobin pojan, Jumalan huoneen päämies,	11:11 Saraja Hilkian poica/ Mesullamin pojan/ Zadokin pojan/ Merajothin pojan/ Ahitobin pojan/ Jumalan huonen pääruhtinas.
11:12 sekä heidän veljensä, jotka toimittivat palvelusta temppeleissä, kahdeksansataa kaksikymmentä kaksi miestä; ja Adaja, Jerohamin poika, joka oli Pelaljan poika, joka Amsin poika, joka Sakarjan poika, joka Pashurin poika, joka Malkian poika,	12. Ja heidän veljiänsä, jotka huoneessa työtä tekivät, oli kahdeksansataa ja kaksikolmattakymmentä; ja Adaja Jerohamin poika, Pelalian pojan, Amsin pojan, Sakarian pojan, Pashurin pojan, Malkian pojan,	11:12 Ja hänen veljens/ jotca huones työtä teit/ oli cahdexan sata ja caxicolmattakymmendä. Ja Adaja Jerohamin poica/ Plalian pojan/ Amzin pojan/ Zacharian pojan/ Pashurin pojan/ Malchian pojan.
11:13 sekä hänen veljensä, jotka olivat perhekunta-päämiehiä, kaksisataa neljäkymmentä kaksi miestä; ja Amassai, Asarelin poika, joka oli Ahsain poika, joka Mesillemotin poika, joka Immerin poika,	13. Ja hänen veljensä isäin päämiehet kaksisataa ja kaksiviidettäkymmentä; ja Amasia Asareelin poika, Ahasain pojan, Mesillemotin pojan, Immerin pojan,	11:13 Ja hänen weljeins päämiehet Isäins seas olit caxi sata ja caxiwijdettäkymmendä/ ja Amasia Asareelin poica/ Ahasain pojan/ Mesillemothin pojan/ Immerin pojan.
11:14 sekä heidän veljensä, jotka olivat sotaurhoja, sata kaksikymmentä kahdeksan miestä. Heidän päällysmiehenään oli Sabdiel, Gedolimin poika.	14. Ja heidän veljensä, väkevät miehet, sata ja kahdeksankolmattakymmentä; ja Sabdiel Gedolimin poika oli heidän esimiehensä.	11:14 Ja heidän weljens wäkwät miehet/ sata ja cahdexancolmattakymmendä: Ja Sabdiel Gedolimin poica oli heidän haldians.
11:15 Ja leeviläisiä: Semaja, Hassubin poika, joka oli Asrikamin poika, joka Hasabjan poika, joka Bunnin poika;	15. Leviläisistä: Semaja Hasubin poika, Asrikamin pojan, Hasabian pojan, Bunnin pojan;	11:15 LEwitaista/ Semaia Hasubin poica/ Asricamin pojan/ Hasabian pojan/ Bunnin pojan.
11:16 ja Sabbetai ja Joosabad, jotka valvoivat maallisia toimia Jumalan temppeleissä ja olivat leeviläisten päämiehiä,	16. Ja Sabtai ja Josabad, Leviläisten päämiehistä, Jumalan huoneen ulkonaisessa työssä;	11:16 Ja Sabthai/ ja Josabad/ Lewitain päämiehistä/ Jumalan huonen ulconaisesa työsä.
11:17 ja Mattanja, Miikan poika, joka oli Sabdin poika, joka Aasafin, ensimmäisen johtajan, poika, joka rukoiltaessa alotti kiitosvirren, ja Bakbukja, hänen veljistään toinen, ja Abda, Sammuan poika, joka oli Gaalalin poika, joka Jedutunin poika.	17. Ja Mattania Miikan poika, Sabdin pojan, Asaphin pojan, joka oli ylimmäinen kiitosta alkamaan rukouksessa; ja Bakbukia toinen veljeinsä keskellä, ja Abda Sammuan poika, Galalin pojan, Jedutunin pojan.	11:17 Ja Mathania Michan poica/ Sabdin pojan/ Asaphin pojan/ joca oli ylimmäinen kijtost alcaman rucouxes: Ja Bakbukiah toinen weljeins keskellä/ ja Abda Sammuan poica/ Galalin pojan/ Jedithunin pojan.
11:18 Leeviläisiä oli pyhässä kaupungissa kaikkiaan kaksisataa kahdeksankymmentä neljä.	18. Leviläisiä oli kaikkiansa pyhässä kaupungissa kaksisataa ja neljäyhdeksättäkymmentä;	11:18 Lewitait oli caickians sijnä pyhäs Caupungis/ caxi sata ja neljäyhdexättäkymmendä.

11:19 Ovenvartijat olivat Akkub, Talmon sekä heidän veljensä, jotka vartioivat portteja, sata seitsemänkymmentä kaksi.	19. Ja ovenvartiat: Akkub, Talmon ja heidän veljensä, jotka porteissa vartioitsivat, sata ja kaksikahdeksattakymmentä.	11:19 Ja owenvartiat Akub ja Talmon/ ja heidän weljens/ jotca porteis wartioidzit/ sata ja caxicahdexattakymmendä.
11:20 Muut israelilaiset, papit ja leeviläiset asuivat kaikissa muissa Juudan kaupungeissa, kukin perintöosallaan.	20. Mutta muut Israelista, papit ja Leviläiset olivat kaikissa Juudan kaupungeissa, jokainen omassa perinnössänsä.	11:20 Mutta muut Israelist/ Papit ja Lewitat olit caikis Judan Caupungeis/ jocainen omas perinnösäns.
11:21 Temppeleipalvelijat asuivat Oofelilla; Siiha ja Gispa valvoivat temppeleipalvelijoita.	21. Ja Netinimit asuivat Ophelissa: ja Ziha ja Gispa olivat Netinimein päällä.	11:21 Ja Nethinimit asuit Ophelis ja Ziha ja Gispa olit Nethinimein päällä.
11:22 Ja leeviläisten päällysmiehenä Jerusalemissa Jumalan temppelin toimissa oli Ussi, Baanin poika, joka oli Hasabjan poika, joka Mattanjan poika, joka Miikan poika, Aasafin jälkeläisiä, veisaajia.	22. Mutta Leviläisten esimies oli Jerusalemissa, Ussi Banin poika, Hasabian pojan, Mattanian pojan, Miikan pojan; veisaajat olivat Asaphin pojista, Jumalan huoneen työn tykönä.	11:22 Mutta Lewitain päämies oli Jerusalemis UsiBanin poica/ Hasabian pojan/ Mathanian pojan/ Michan pojan. Weisajat olit Asaphin pojist/ Jumalan huonen työn tykönä.
11:23 Oli näet heitä koskeva kuninkaan käsky, joka vakuutti veisaajille heidän jokapäiväiset tarpeensa.	23. Sillä se oli kuninkaan käsky heille, että veisaajille piti oleman päiväinen määrä.	11:23 Sillä se oli Cuningan käsky heille/ että weisaille piti oleman päiwäinen määrä.
11:24 Ja Petahja, Mesesabelin poika, Serahin, Juudan pojan, jälkeläisiä, oli kuninkaan edusmiehenä kaikissa kansaa koskevissa asioissa.	24. Ja Petaja Mesesabeelin poika Seran lapsista, Juudan pojan, oli kuninkaan käskyläinen kaikissa asioissa kansan tykö.	11:24 Ja Pelhaja Mesesabeelin poica Serahn lapsist/ Judan pojan/ oli Cuningan käskyläinen caikis asiois Canssan tygö.
11:25 Heidän peltomaillaan olevissa kylissä asui Juudan miehiä: Kirjat-Arbassa ja sen tytärkaupungeissa, Diibonissa ja sen tytärkaupungeissa, Jekabseelissa ja siihen kuuluvissa kylissä,	25. Ja Juudan lapset, ne jotka ulkona olivat kylissä heidän maassansa; muutamat asuivat Kirjatarbassa ja sen kylissä, ja Dibonissa ja sen kylissä, ja Kabseelissa ja sen kylissä,	11:25 JA Judan lapset ne cuin ulcona olit kylis heidän maasans/ muutamat asuit KiriathArbas/ ja hänen kylisäns/ ja Dibonis ja hänen kylisäns/ ja Kapseelis ja hänen kylisäns.
11:26 Jeesuassa, Mooladassa, Beet-Peletissä,	26. ja Jesuassa, Moladassa, Betpaletissa,	11:26 Ja Jesusas/ Moladas/ Bethpaletis.
11:27 Hasar-Suualissa, Beersebassa ja sen tytärkaupungeissa,	27. Ja Hasarsuualissa, Bersebassa ja sen kylissä,	11:27 Ja HasarSualis/ BerSebas/ ja hänen kylisäns.
11:28 Siklagissa, Mekonassa ja sen tytärkaupungeissa,	28. Ja Ziklagissa ja Mekonassa ja sen kylissä,	11:28 Ja Ziklagis ja Mochonas/ ja hänen kylisäns.
11:29 Een-Rimmonissa, Sorassa, Jarmutissa,	29. Ja Enrimmonissa, Zorgassa, Jarmutissa,	11:29 Ja Erimmonis/ Zaregas/ Jeremuthis.

11:30 Saanoahissa, Adullamissa ja niihin kuuluvissa kylissä, Laakiissa ja sen peltomailla, Asekassa ja sen tytärkaupungeissa; he sijoittuivat siis asumaan Beersebasta aina Hinnomin laaksoon saakka.	30. Zanoassa, Adullamissa ja sen kylissä, Lakiksessa ja sen kedolla Asekassa ja sen kylissä. Ja he oleskelivat hamasta Bersebasta niin Hinnomin laaksoon asti.	11:30 Zanoahs/ Adullamis ja heidän kylisäns/ Lachixes/ ja hänen kedollans/ Asekas ja hänen kylisäns. Ja olit hamast BerSebast nijn Hinnomin laxon asti.
11:31 Benjaminilaiset asuivat, Gebasta alkaen, Mikmaassa, Aijassa, Beetelissä ja sen tytärkaupungeissa,	31. Mutta Benjaminin lapset Gabaasta asuivat Mikmassa, Ajassa ja Betelissä ja niiden kylissä,	11:31 Mutta Benjaminin lapset Gabaast asuit Michmas/ Ajas ja BethElis/ ja heidän kylisäns.
11:32 Anatotissa, Noobissa, Ananjassa,	32. Anatotissa, Nobissa, Ananiassa,	11:32 Ja Anathotis/ Nobis/ Ananias.
11:33 Haasorissa, Raamassa, Gittaimissa,	33. Hatsorissa, Ramassa, Gittaimissa,	11:33 Hazoris/ Ramas/ Githaimis.
11:34 Haadidissa, Seboimissa, Neballatissa,	34. Hadidissa, Ziboimissa, Neballatissa,	11:34 Hadidis/ Ziboimis/ Neballathis.
11:35 Loodissa, Oonossa, Seppäinlaaksossa.	35. Lodissa ja Onossa, Seppäin laaksossa.	11:35 Lodis/ Onos seppäin laxos.
11:36 Leeviläisistä asui eräitä Juudan osastoja Benjaminissa.	36. Ja muutamat Leviläiset asuivat Juudan ja Benjaminin rajoilla.	11:36 Ja muutamat Lewitat asuit Judan ja Benjaminin rajoilla.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Nämä olivat ne papit ja leeviläiset, jotka lähtivät Serubbaabelin, Sealtielin pojan, ja Jeesuan kanssa: Seraja, Jeremia, Esra,	1. Nämät ovat papit ja Leviläiset, jotka menivät ylös Serubbabelin Sealtielin pojan ja Jeesuan kanssa: Seraja, Jeremia, Esra,	12:1 Nämät ovat Papit ja Lewitat/ jotca menit Serubabelin ja Jeesuan Sealthielin pojan cansa. Seraja/ Jeremia/ Esra.
12:2 Amarja, Malluk, Hattus,	2. Amaria, Malluk, Hattus,	12:2 Amaria/ Malluch/ Hattus.
12:3 Sekanja, Rehum, Meremot,	3. Sekania, Rehum, Meremot,	12:3 Sechania/ Rehum/ Meremoth.
12:4 Iddo, Ginnetoi, Abia,	4. Iddo, Ginetoi, Abia,	12:4 Iddo/ Ginthoi/ Abia.
12:5 Mijamin, Maadja, Bilga,	5. Mijamin, Maadia, Bilga,	12:5 Mejamin/ Maadia/ Bilga.
12:6 Semaja, Joojarib, Jedaja,	6. Semaja, Jojarib, Jedaja,	12:6 Semaia/ Jojarib/ Jedaja.
12:7 Sallu, Aamok, Hilkea ja Jedaja. Nämä olivat pappien ja veljiensä päämiehet Jeesuan aikana.	7. Sallu, Amok, Hilkea ja Jedaja: nämät olivat pappein ja heidän veljeinsä päämiehet Jeesuan aikana.	12:7 Sallu/ Amok/ Hilkea ja Jedaja. Nämät olit Pappein ja heidän weljeins päämiehet Jeesuan aicana.
12:8 Ja leeviläiset olivat: Jeesua, Binnui, Kadmiel, Seerebja, Juuda ja Mattanja, joka yhdessä veljiensä kanssa johti kiitosveisua;	8. Ja Leviläiset: Jeesua, Binnui, Kadmiel, Serebia, Juuda ja Mattania kiitosvirtten päällä, hän ja hänen veljensä;	12:8 Mutta nämät olit Lewitat: Jeesua/ Benui/ Kadmiel/ Serebia/ Juda ja Mathania olit kijtoxen päällä/ hän ja hänen weljens.

12:9 ja heidän veljensä Bakkukja ja Unni seisivat vastapäätä heitä tehtäviään suorittamassa.	9. Bakkukia ja Unni veljinensä olivat vartiana heidän tykönänsä.	12:9 Bakkukia ja Unni ja heidän veljensä olivat vartiana heidän tykönänsä.
12:10 Jeesuulle syntyi Joojakim, Joojakimille syntyi Eljasib, Eljasibile syntyi Joojada,	10. Jesua siitti Jojakimin, Jojakim siitti Eljasibin, Eljasib siitti Jojadan,	12:10 Jesua sijtti Jojakimin/ Jojakim sijtti Eliasibin/ Eliasib sijtti Jojadan.
12:11 Joojadalle syntyi Joonatan ja Joonatanille syntyi Jaddua.	11. Jojada siitti Jonatanin, Jonatan siitti Jadduan.	12:11 Jojada sijtti Jonathanin/ Jonathan sijtti Jadduan.
12:12 Joojakimin aikana olivat seuraavat papit perhekunta-päämiehinä: Serajalla Meraja, Jeremialla Hananja,	12. Ja Jojakimin aikana olivat nämät ylimmäiset isät pappein seassa: Serajasta Meraja, Jeremiasta Hanania,	12:12 Ja Jojakimin aikana olivat nämät ylimmäiset Isät Pappein seassa/ Serajast oli Meraja/ Jeremiast oli Hanania.
12:13 Esralla Mesullam, Amarjalla Joohanan,	13. Esrasta oli Mesullam, Amariasta Johanen,	12:13 Esrast oli Mesullam/ Amariast oli Johanen.
12:14 Mallukilla Joonatan, Sebanjalla Joosef,	14. Mallukista Jonatan, Sebaniaista Joseph,	12:14 Malluchost oli Jonathan/ Sebaniaast oli Joseph.
12:15 Haarimilla Adna, Merajotilla Helkai,	15. Harimista Adna, Merajotista Helkai,	12:15 Harimist oli Adna/ Merajothist oli Helkai.
12:16 Iddolla Sakarja, Ginnetonilla Mesullam,	16. Iddosta Sakaria, Ginthonista Mesullam,	12:16 Iddost oli Zacharia/ Ginthonist oli Mesullam.
12:17 Abialla Sikri, Minjaminilla, Moadjalla Piltai,	17. Abiasta Sikri, Minjaminista ja Moadiasta Piltai,	12:17 Abiast oli Sichri/ Minjaminist Moadiast oli Piltai.
12:18 Bilgalla Sammua, Semajalla Joonatan,	18. Bilgasta Sammua, Semajasta Jonatan,	12:18 Bilgast oli Sammua/ Semajast oli Jonathan.
12:19 Joojaribilla Mattenai, Jedajalla Ussi,	19. Jojaribista Matnai, Jedajasta Ussi,	12:19 Jojaribist oli Mathnai/ Jedajast oli Ussi.
12:20 Sallailla Kallai, Aamokilla Eeber,	20. Sallaista Kallai, Amakista Eeber,	12:20 Sallaist oli Kallai/ Amakast oli Eeber.
12:21 Hilkiällä Hasabja ja Jedajalla Netanel.	21. Hilkiasta Hasabia, Jedajasta Natanael.	12:21 Hilkiast oli Hasabia/ Jedajast oli Nathanael.
12:22 Leeviläisistä merkittiin Eljasibin, Joojadan, Joohananin ja Jadduan aikana perhekunta-päämiehet muistiin; ja samoin papit persialaisen Daarejaveksen hallitusaikana.	22. Leviläiset Eljasibin, Jojadan, Johanen ja Jadduan aikana, kirjoitetut isäin päämiehet; niin myös papit, Dariuksen Persialaisen valtakuntaan asti.	12:22 Ja Eliasibin aikana tulivat Jojada/ Johanen ja Jaddua kirjoitetuksi ylimmäisiksi Isiksi Lewitain ja Pappein sekaan/ Dariuxen Persian Cuningan valdaccunna.
12:23 Leevin jälkeläisistä ovat perhekunta-päämiehet merkittyinä aikakirjaan Joohananin, Eljasibin pojan, aikaan asti.	23. Levin lapset, ylimmäiset isät, ovat kirjoitetut Aikakirjaan, Johanenin Eljasibin pojan aikaan asti.	12:23 Mutta Lewin lapset ylimmäiset Isät ovat kirjoitetut Aikakirjaan/ Johanen ja Eliasibin pojan aikaan asti.

12:24 Ja leeviläisten päämiehet olivat Hasabja, Seerebja ja Jeesua, Kadmielin poika, sekä heidän veljensä, jotka seisoivat heitä vastapäätä ylistämässä ja kiittämässä, niinkuin Jumalan mies Daavid oli käskenyt, osasto osaston vieressä;	24. Ja Leviläisten päämiehet: Hasabia, Serebia ja Jesua Kadmielin poika, ja heidän veljensä heidän vieressänsä, ylistämässä ja kiittämässä, niinkuin David Jumalan mies oli käskenyt, yksi vartia toisen kohdalla.	12:24 Ja nämät olit Lewitain päämiehet: Hasabia/ Herebia ja Jesua Kadmielin poica/ ja heidän weljens heidän wieresäns/ ylistämäs ja kijttämäs/ nijncuin Dawid Jumalan mies oli käskenyt/ yxi wartia toisen tykönä.
12:25 ja Mattanja, Bakbukja, Obadja, Mesullam, Talmon ja Akkub, ovenvartijat, jotka vartioivat porttien varastohuoneita.	25. Mattania, Bakbukia, Obadia, Mesullam, Talmon ja Akkub olivat ovenvartiat, tavaraporttein vartioitsemisessa.	12:25 Mathania/ Bakbukia/ Obadia/ Mesullam/ Talmon ja Akub/ olit owenwartiat/ tawaraportin wartioidzemises.
12:26 Nämä olivat Joojakimin, Jeesuan pojan, Joosadakin pojanpojan, aikalaisia ja käskynhaltija Nehemian ja pappi Esran, kirjanoppineen, aikalaisia.	26. Nämät olivat Jojakimin Jesuan pojan Jotsadakin pojan aikana, ja Nehemian maanvanhimman, ja Esran papin, kirjanoppineen, aikana.	12:26 Nämät olit Jojachimin Jesuan pojan aicana/ Jozadakin pojan/ ja Nehemian maanwanhimman/ ja Esran Papin sen kirjanoppenen aicana.
12:27 Kun Jerusalemin muuri oli vihittävä, haettiin leeviläiset kaikista heidän asuinpaikoistansa ja tuotiin Jerusalemiin viettämään vihkimäjuhlaa iloiten, kiitosvirsiä ja lauluja laulaen, kymbaaleja, harppuja ja kanteleita soittaen.	27. Ja Jerusalemin muurin vihkimiselle etsivät he Leviläisiä kaikista heidän paikoistansa, tuodaksensa heitä Jerusalemiin pitämään vihkimistä ilolla, kiitoksella, virsillä, symbaleilla, psalmeilla ja harpuilla.	12:27 JA he edzeit Lewitait Jerusalemin muurein wihkimyxelle caikist heidän paicoistans tuodaxens heitä Jerusalemijn/ pitämän wihkimystä ilolla/ kijtoxella/ wirsillä/ Cymbaleillä/ Psalmeilla ja harpuilla.
12:28 Niin kokoontuivat veisaajain pojat Lakeudelta, Jerusalemin ympäristöstä, netofalaisten kylistä,	28. Ja veisaajain lapset tulivat kokoon Jerusalemin ympäristöltä ja Netophatin kylistä,	12:28 Ja weisaitten lapset tulit cocon lakialda Jerusalemin ymbärins/ ja Netophatin kylistä.
12:29 Beet-Gilgalista ja Geban ja Asmavetin peltomailta, sillä veisaajat olivat rakentaneet itselleen kyliä Jerusalemin ympäristöön.	29. Ja Gilgalin huoneesta, ja Gibeon ja Asmavetin pelloilta; sillä veisaajat olivat rakentaneet itsellensä taloja Jerusalemin ympärillä.	12:29 Ja Gilgalin huonesta/ ja Gibeahn ja Asmawethin pelloilta: sillä weisajat olit rakendanet heillens cartanoit Jerusalemin ymbärillä.
12:30 Papit ja leeviläiset puhdistautuivat ja puhdistivat kansan sekä portit ja muurin.	30. Ja papit ja Leviläiset puhdistivat itsensä: he puhdistivat myös kansan ja portit ja muurit.	12:30 Ja Papit ja Lewitat puhdistit idzens/ ja puhdistit Canssan/ portit ja muurit.
12:31 Sitten minä vein Juudan päämiehet rinteelle, muurin yläpuolelle, ja järjestin kaksi suurta laulukuntaa ja juhla-kulkuetta muurin yläpuolelle, oikealle kädelle, Lantaportille päin.	31. Ja minä annoin Juudan päämiehet mennä ylös muurille, ja asetin kaksi suurta laulukuntaa ja juhlasaattoa muurin päälle: (yhden) oikialle puolelle Sontaporttia.	12:31 JA minä annoin Judan päämiehet mennä muurin päälle/ ja laitin caxi suurta kijtoschuoria/ jotca ulotuit muurin päälle/ oikialle puolelle/ sondaporttin asti.
12:32 Ja heidän jäljessään kulkivat Hoosaja ja toinen puoli Juudan päämiehiä	32. Ja Hosaja ja toinen puoli Juudan päämiehistä kävivät heidän perässänsä,	12:32 Ja Hosaja ja toinen puoli Judan päämiehist käwit heidän peräsäns.
12:33 sekä Asarja, Esra, Mesullam,	33. Ja Asaria, Esra, Mesullam,	12:33 Ja Asaria/ Esra/ Mesullam.

12:34 Juuda, Benjamin, Semaja ja Jeremia	34. Juuda, Benjamin, Semaja ja Jeremia,	12:34 Juda/ BenJamin/ Semaia ja Jeremia.
12:35 sekä pappien poikia torvineen, ja Sakarja, Joonatanin poika, joka oli Semajan poika, joka Mattanjan poika, joka Miikajan poika, joka Sakkurin poika, joka Aasafin poika,	35. Ja muutamat pappein lapsista vaskitorvein kanssa: Sakaria Jonatanin poika, Semajan pojan, Mattanian pojan, Mikajan pojan, Sakkurin pojan, Asaphin pojan;	12:35 Ja muutamat Pappein lapsist vaskitorwein cansa/ Sacharia Jonathanin poica/ Semajan pojan/ Mathanian pojan/ Machajan pojan/ Sachurin pojan/ Asaphin pojan.
12:36 sekä hänen veljensä Semaja, Asarel, Milalai, Gilalai, Maai, Netanel, Juuda ja Hanani Daavidin, Jumalan miehen, soittimia kantaen; ja Esra, kirjanoppinut, kulki heidän edellään.	36. Ja hänen veljensä Semaja, Asareel, Milalai, Gilalai, Maai, Netaneel, Juuda, Hanani, Davidin Jumalan miehen kanteleiden kanssa, ja Esra kirjanoppinut heidän edellänsä.	12:36 Ja hänen weljens Semaja/ Asareel/ Milalai/ Gilalai/ Maai/ Nethaneel/ Juda/ Hanani/ Dawidin Jumalan miehen candeletten cansa. Ja Esra kirjanoppenut heidän edelläns
12:37 He menivät Lähdeportin ohi ja nousivat suoraan Daavidin kaupungin portaita sinne, mistä noustaen muurille, Daavidin palatsin yläpuolelle, aina Vesiportille asti idässä.	37. Ja Lähdeporttia päin menivät he ylös heidän kohdallansa astuimia myöten Davidin kaupunkiin, (ja siitä) astuimilla muurein päälle, Davidin huoneesta Vesiporttiin asti itään päin.	caiwoporttin päin. 12:37 Ja he menit heidän cohaldans trappuja myöden Dawidin Caupungijn/ muurein päälle/ Dawidin huonesta wesiporttin asti/ itän päin.
12:38 Toinen laulukunta kulki vastakkaiseen suuntaan, ja sen jäljessä minä ja toinen puoli kansaa, muurin yläpuolitse, Uunitornin yläpuolitse, aina Leveälle muurille asti,	38. Ja toinen laulukunta kävi vastaan, ja minä sen perässä, ja toinen puoli kansaa muurin päällä, Päsitornista leviään muuriin saakka,	12:38 Ja toinen kijtoschuori käwi wastan/ ja minä heidän peräsäns/ ja toinen puoli Canssa muurin päällä/ pidzitornist lewiän muurin saacka.
12:39 ja Efraimin-portin yläpuolitse ja Vanhanportin, Kalaportin, Hananelin-tornin ja Hammea-tornin ohitse aina Lammasportille saakka; ja he asettuivat Vankilaportin luokse.	39. Ja Ephraimin portista, Vanhan portin ja Kalaportin ja Hananeelin tornin ja Mean tornin ohitse Lammasporttiin asti; ja seisahivat Vankiportissa.	12:39 Ja Ephraimin portist/ wanhan porttin asti/ ja calaporttin ja Hananeelin tornin ja Mean tornin/ lammasportiin asti/ ja seisatit fangiportis.
12:40 Sitten molemmat laulukunnat asettuivat Jumalan temppeliin, ja samoin minä ja toinen puoli esimiehiä minun kanssani,	40. Ja ne kaksi kiitoskuoria seisoivat Jumalan huoneessa, ja minä ja toinen puoli ylimmäisiä minun kanssani,	12:40 Ja nijn ne caxi kijtoschuoria seisoit Jumalan huones/ ja minä/ ja toinen puoli ylimmäisiä minun cansani.
12:41 sekä papit Eljakim, Maaseja, Minjamin, Miikaja, Eljoenai, Sakarja ja Hananja torvineen,	41. Ja papit Eliakim, Maeseja, Minjamin, Mikaja, Eljoenai, Sakaria, Hanania olivat vaskitorvein kanssa,	12:41 Ja Papit Eliakim/ Maeseia/ MinJamin/ Michaja/ Elioenai/ Zacharia/ Hanania/ olit waskitorwein cansa.
12:42 ja Maaseja, Semaja, Eleasar, Ussi, Joohanen, Malkia, Elam ja Eser. Veisaajat kaiuttivat virsiään, ja Jisrahja oli johtajana.	42. Ja Maeseja, Semaja, Eleasar, Ussi, Johanan, Malkia, Elam ja Asar. Ja veisaajat veisasivat korkiasti, ja Jisrahia oli esimiehenä.	12:42 Ja Maeseia/ Semaia/ Eleazar/ Usi/ Johanan/ Malchia/ Elam ja Asar. Ja weisajat weisaisit corkiast/ ja Jesrahia oli haldiana.

12:43 Ja he uhrasivat sinä päivänä suuria uhreja ja iloitsivat, sillä Jumala oli suuresti ilahuttanut heitä; myöskin vaimot ja lapset iloitsivat. Ja ilo kuului Jerusalemissa kauas.	43. Ja he uhrasivat sinä päivänä suuret uhrit, ja olivat iloiset; sillä Jumala oli heitä iloittanut suurella ilolla, että myös vaimot ja lapsetkin iloitsivat, ja Jerusalemin ilo kuului kauwas.	12:43 Ja he uhrasivat sinä päivänä suuret uhrit/ ja olit iloiset: sillä Jumala oli heitä iloittanut suurella ilolla/ että vaimot ja lapsetkin iloidit/ ja Jerusalemin ilo cuului cauwas.
12:44 Sinä päivänä asetettiin miehiä valvomaan varastokammioita, joissa antimet, uutiset ja kymmenykset säilytettiin. Niihin oli koottava kaupunkien peltomailta papeille ja leeviläisille lain mukaan tulevat osuudet. Sillä Juuda iloitsi palvelusta toimittavista papeista ja leeviläisistä.	44. Siihen aikaan asetettiin miehet tavarakammioihin päälle, joissa ylennykset, ensimmäiset hedelmät ja kymmenykset olivat, joita heidän piti kokooman kaupunkien pelloista, papeille ja Leviläisille jaetta lain jälkeen; sillä Juudalaisilla oli ilo papeista ja Leviläisistä, jotka seisivat.	12:44 Siihen aikaan asetettiin miehet tavarakammioihin päälle/ josta ylennykset/ ensimmäiset hedelmät ja kymmenykset olit/ joita heidän piti kokooman pelloista ja Caupungeista/ Papeille ja Lewitaille jaetta Lain jälkeen: sillä Juudalaisilla oli ilo Papeista ja Lewitailta/ jotka seisivat.
12:45 Ja nämä toimittivat tehtävänsä Jumalansa palvelun ja puhdistuksia suorittaen, samoin veisaajat ja ovenvartijat, niinkuin Daavid ja hänen poikansa Salomo olivat käskeneet.	45. Ja he pitivät vaarin Jumalan vartiosta ja puhdistuksen vartiosta, niin myös veisaajista ja ovenvartioista, Davidin ja Salomon hänen poikansa käskyn jälkeen,	12:45 Ja he pitivät vaarin heidän Jumalansa vartiosta/ ja puhdistuksen vartiosta/ ja veisaajat ja ovenvartijat seisivat Dawidin/ ja Salomon hänen poikansa käskyn jälkeen.
12:46 Sillä jo muinoin, Daavidin ja Aasafin aikana, oli veisaajain päämiehiä, ja veisattiin ylistys- ja kiitosvirsiä Jumalalle.	46. Sillä Davidin ja Asaphin aikana olivat muinoin asetetut ylimmäiset veisaajat, ja kiitosvirret ja kiitokset Jumalalle.	12:46 Sillä Dawidin ja Asaphin aikana/ olit asetetut ylimmäiset veisaajat/ ja kiitosvirret/ ja kiitokset Jumalalle.
12:47 Ja koko Israel antoi Serubbabelin ja Nehemian aikana veisaajille ja ovenvartijoille heidän osuutensa, heidän jokapäiväiset tarpeensa; he pyhittivät lahjoja myöskin leeviläisille, ja leeviläiset pyhittivät lahjoja Aaronin pojille.	47. Mutta koko Israel antoi veisaajille ja ovenvartioille osan, Serubbabelin ja Nehemian aikana, joka päivä heidän osansa; ja pyhittivät sen Leviläisille, ja Leviläiset pyhittivät Aaronin lapsille.	12:47 Mutta koko Israel antoi veisaajille ja ovenvartioille osan/ Serubbabelin ja Nehemian aikana/ jokapäivä heidän osansa. Ja he antoivat sen pyhitetyille Lewitaille/ ja Lewitailta antoivat sen pyhitetyille Aaronin lapsille.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Luku
13:1 Sinä päivänä luettiin Mooseksen kirjaa kansan kuullen, ja siihen havaittiin kirjoitetun, ettei ammonilainen eikä moabilainen koskaan pääse Jumalan seurakuntaan,	1. Siihen aikaan luettiin Mooseksen kirjaa kansan edessä, ja siinä löydettiin kirjoitetuna, ettei ammonilainen ja Moabilainen saa ikänensä tulla Jumalan seurakuntaan;	13:1 JA Mooseksen kirja luettiin siihen aikaan kansan edessä/ ja siinä löydettiin kirjoitetun/ ettei ammonilaiset ja Moabilaiset pääneet ikänensä tulla Jumalan seurakuntaan.

<p>13:2 sen tähden että he eivät tulleet leipää ja vettä tuoden israelilaisia vastaan ja koska hän palkkasi heitä vastaan Bileamin kiroamaan heidät, vaikka meidän Jumalamme muuttikin kirouksen siunaukseksi.</p>	<p>2. Sillä ei he tulleet Israelin lapsia vastaan leivällä ja vedellä, vaan palkkasivat Bileamin heitä vastaan, kiroamaan heitä; mutta meidän Jumalamme käänsi kirouksen siunaukseksi.</p>	<p>13:2 Sillä ei he tulleet Israelin lapsia vastaan leivällä ja vedellä/ mutta palkkaisit Bileamin heitä vastaan/ kiroamaan heitä/ mutta meidän Jumalamme käänsi kirouksen siunaukseksi.</p>
<p>13:3 Kuultuaan lain he erottivat kaiken sekakansan Israelista.</p>	<p>3. Kuin he sen lain kuulivat, niin he erottivat kaiken sekalaisen kansan Israelista.</p>	<p>13:3 Cosca he sen lain kuulivat/ niinpä he erottivat kaikki muualaiset Israelista.</p>
<p>13:4 Mutta sitä ennen oli pappi Eljasib, Tobian sukulainen, joka oli asetettu meidän Jumalamme temppelin kammionhoitajaksi,</p>	<p>4. Ja sitä ennen oli pappi Eljasib pantu meidän Jumalan huoneen kammioon päälle, Tobian lähimmäinen;</p>	<p>13:4 Ja Eliasib Pappi/ joka oli pantu meidän Jumalan huoneen kammioon päälle/ oli ennen Tobialle lähimmäinen.</p>
<p>13:5 sisustanut hänelle suuren kammion, johon ennen oli pantu ruokauhri, suitsuke, kalut ja jyvä-, viini- ja öljykymmenykset, jotka olivat määrättyt leeviläisille, veisaajille ja ovenvartijoille, sekä papeille tuleva anti.</p>	<p>5. Ja hän oli tehnyt hänelle suuren kammion, johon he ennen olivat panneet ruokauhria, pyhää savua, astioita ja kymmenykset jyvistä, viinasta ja öljystä, jotka olivat käsketyt annettua Leviläisille, veisaajille ja ovenvartioille, ja pappein ylennykset.</p>	<p>13:5 Ja hän oli hänelle tehnyt isoin kammion/ johon he ennen olivat panneet ruokauhria/ pyhää savua/ astioita ja kymmenykset jyvistä/ viinasta ja öljystä/ jotka olivat käsketyt annettua Leviläisille/ veisaajille ja ovenvartioille/ ja Pappein ylennykset.</p>
<p>13:6 Tämän kaiken tapahtuessa en minä ollut Jerusalemissa; sillä Artahsastan, Baabelin kuninkaan, kolmantenakymmenentenä toisena hallitusvuotena minä olin mennyt kuninkaan luo. Mutta jonkun ajan kuluttua minä pyysin kuninkaalta lomaa</p>	<p>6. Mutta en minä ollut silloin Jerusalemissa, kuin he kaikkia näitä tekivät; sillä Artahsastan Babelin kuninkaan toisena vuonna neljäntäkymmentä tulin minä kuninkaan tykö, ja sain jonkun ajan perästä kuninkaalta luvan,</p>	<p>13:6 Mutta en minä ollut silloin Jerusalemissa/ cosca he kaikkia näitä tekivät: sillä Artahsastan Babelin Cuningan toisena vuonna neljäntäkymmentä tulin minä Cuningan tykö/ ja sain muutamain päivien perästä Cuningalta luvan.</p>
<p>13:7 ja palasin Jerusalemiin. Ja kun minä tulin huomaamaan, minkä pahan Eljasib oli tehnyt Tobian eduksi, sisustaessaan hänelle kammion Jumalan temppelin esipihoissa,</p>	<p>7. Ja tulin Jerusalemiin ja ymmärsin sen pahuuden, minkä Eljasib oli tehnyt Tobian tähden, että hän oli tehnyt hänelle kammion Jumalan huoneen kartanolle.</p>	<p>13:7 Ja menin Jerusalemiin/ ja ymmärsin sen pahuuden kuin Eliasib oli tehnyt Tobian tähden/ että hän oli tehnyt hänelle kammion Jumalan huoneen kartanolle.</p>
<p>13:8 pahastuin minä suuresti, ja minä heitin kaikki Tobian huonekalut ulos kammion ulos.</p>	<p>8. Ja minä pahastuin sitä kovin, ja heitin kaikki Tobian huoneen astiat kammion ulos,</p>	<p>13:8 Ja minä pahastuin sitä kovin/ ja heitin kaikki Tobian huoneen astiat kammion ulos.</p>

13:9 Ja minä käskin puhdistaa kammiot ja panetin niihin takaisin Jumalan temppelin kalut, ruokauhrin ja suitsukkeet.	9. Ja käskin puhdistaa kammiot, ja panin niihin jälleen Jumalan huoneen astiat, ruokauhrit ja pyhän savun.	13:9 Ja käskin puhdistaa arcun/ ja panin siihen jälleens Jumalan huoneen astiat/ ruocauhrit ja pyhänsawun.
13:10 Vielä minä sain tietää, ettei leeviläisille oltu annettu heidän osuuksiaan, ja niin olivat leeviläiset ja veisaajat, joiden olisi ollut tehtävä palvelusta, vetäytyneet kukin maatilalleen.	10. Ja minä ymmärsin, ettei Leviläisille ollut annettu heidän osaansa, sentähden olivat Leviläiset ja veisaajat paenneet tekemään työtä kukin pellollensa.	13:10 JA minä ymmärsin ettei Lewitailla ollut annettu heidän osans/ sentähden olit Lewitat ja weisajat paennet tekemän työtä cukin pellollens.
13:11 Minä nuhtelin esimiehiä siitä ja sanoin: "Minkätähden on Jumalan temppeli laiminlyöty?" Ja minä kokosin leeviläiset ja veisaajat ja asetin heidät paikoilleen.	11. Niin minä nuhtelin esimiehiä ja sanoin: miksi me Jumalan huoneen hylkäämme? Mutta minä kokosin heitä ja asetin siallensa.	13:11 Nijn minä nuhtelin esiwaldoja/ ja sanoin: mixi me Jumalan huoneen hylkäm? mutta minä cocoisin heitä ja asetin siallens.
13:12 Ja koko Juuda toi kymmenykset jyvistä, viinistä ja öljystä varastohuoneisiin.	12. Niin koko Juuda toi kymmenykset jyvistä, viinasta ja öljystä tavarakammioihin,	13:12 Nijn coco Juda toit kymmenexet tawaroixi/ jywist/ wijnast ja öljyst.
13:13 Ja minä asetin Selemjan, papin, ja Saadokin, kirjanoppineen, ja Pedajan, leeviläisen, valvomaan varastohuoneita ja annoin heidän apulaisekseen Haananin, Sakkurin pojan, Mattanjan pojanpojan; sillä heitä pidettiin luotettavina, ja heidän tehtävänään oli toimittaa jako veljiensä kesken.	13. Ja minä panin sen tavarän päälle papin Selemian ja Zadokin, kirjanoppineen, ja Leviläisistä Padajan, ja heidän kätensä alla oli Hanan Sakkurin poika, Mattanian pojan: sillä he pidettiin uskollisina, ja he käskettiin jakaa veljillensä.	13:13 Ja minä panin sen tawaran päälle Selemian Papin ja Zadokin kirjanoppinen/ ja Lewitaista Pedaian/ ja heidän kätens alla Hananin Sachurin pojan/ Mathanian pojan: sillä he luultin uscolisexi ja heidän käskettin jaca weljillens.
13:14 Muista tämän tähden minua, Jumalani, äläkä pyyhi pois minun hurskaita tekojani, jotka minä olen tehnyt Jumalani temppelin ja siinä toimitettavan palveluksen hyväksi.	14. Minun Jumalani, muista minua sen edestä, ja älä pyyhi laupiuttani pois, minkä minä olen tehnyt Jumalani huoneelle ja hänen vartiollensa!	13:14 Minun Jumalan muista minun päälleni sen edest/ ja älä pyhi minun laupiuttani pois/ cuin minä olen tehnyt minun Jumalani huonelle ja hänen wartioillens.
13:15 Siihen aikaan minä näin Juudassa niitä, jotka sapattina polkivat viinikuurnaa ja jotka kuljettivat viljaa ja kuormittivat aaseja sillä sekä viinillä, rypäleillä, viikunoilla ja kaikenlaisella muulla kuormatavaralla. Ja he toivat niitä Jerusalemiin sapatinpäivänä; ja minä varoitin heitä, kun he myivät elintarpeita.	15. Silloin näin minä Juudassa tallattavan viinakuurnia sabbatina ja kannettavan viljalyhteitä, ja ajettavan aaseilla viinaa, viinamarjoja, fikunia, ja kaikkinaisia kuormia, ja tuotavan Jerusalemiin sabbatin päivänä: ja minä todistin heille sinä päivänä, jona he myivät ruokakalua.	13:15 SIlloin näin minä Judas tallattawan wijnacuurnia Sabbathina/ ja cannettawan läjin/ ja cannatettawan Aseilla wijna/ wijnamarjoja/ ficunita/ ja caickinaisia cuormia Sabbathin päiwänä/ ja minä todistin heille sinä päiwänä/ jona he myit syötäwitä.

13:16 Sinne oli myös asettunut tyyrolaisia, jotka toivat kalaa ja kaikenlaista kauppatavaraa ja myivät Juudan kansalle sapattina ja Jerusalemissa.	16. Siinä asui myös Tyrolaisia, jotka toivat kaloja ja kaikkinaista kauppakalua, ja myivät Juudan lapsille Jerusalemissa sabbatina.	13:16 Sijnä asui myös muutamita Tyiriläisiä/ jotca toit caloja ja caickinaisia cauppacaluja/ ja myit Judan lapsille Jerusalemis Sabbathina.
13:17 Ja minä nuhtelin Juudan ylimyksiä ja sanoin heille: "Kuinka te teette näin pahasti ja rikotte sapatinpäivän?"	17. Niin minä nuhtelin Juudan päämiehiä ja sanoin heille: mikä paha se on, jonka te teette, ja rikotte sabbatin päivän?"	13:17 Nijn minä nuhtelin Judan päämiehiä/ ja sanoin heille: mikä paha se on/ cuin te teette ja ricotte Sabbathin päiwän?"
13:18 Eikö Jumalamme juuri sen tähden, että teidän isänne näin tekivät, antanut kaiken tämän onnettomuuden kohdata meitä ja tätä kaupunkia? Ja te tuotatte nyt vielä suuremman vihan Israelin ylitse, kun rikotte sapatinpäivän."	18. Eikö teidän isänne niin tehneet? ja meidän Jumalamme toi kaiken tämän onnettomuuden meidän päällemme ja tämän kaupungin päälle; ja te saatatte vielä nyt vihan enemmän Israelin päälle, että te rikotte sabbatin.	13:18 Eikö meidän Isäm nijn tehnet/ ja meidän Jumalam toi onnettomuden meidän päällem/ ja tämän Caupungin päälle/ ja te saatat wielä nyt wihan enämmäxi Israelin päälle/ että te ricotte Sabbathin?"
13:19 Ja niin pian kuin oli tullut pimeä ennen sapattia Jerusalemin porteissa, käskin minä sulkea ovet ja kielsin avaamasta niitä ennen kuin sapatin jälkeen. Ja minä asetin palvelijoitani porteille, ettei yhtään kuormaa pääsisi kaupunkiin sapatinpäivänä.	19. Ja kuin varjo peitti Jerusalemin portin ennen sabbatia, käskin minä ne sulkea, ja kielsin avaamasta ennenkuin jälkeen sabbatin. Ja minä panin muutamia palvelioitani portteihin, ettei yhtään kantamusta olisi tuotu sisälle sabbatin päivänä.	13:19 JA cosca Jerusalemin portit olit awatut ennen Sabbathia/ käskin minä ne sulke/ ja kielsin awamast ennencuin jälken Sabbathin/ ja minä panin muutamita palwelioitani porttein/ ettei yhtän candamust olis tuotu sisälle Sabbathin päiwänä.
13:20 Kauppiaat ja kaikenlaisen tavaran myyjät jäivät yöksi Jerusalemin ulkopuolelle, kerran ja toisen.	20. Niin kauppamiehet ja kaikkinaisten kaluin myyjät olivat ulkona Jerusalemista yötä kerran eli kaksi.	13:20 Nijn cauppamiehet ja caickinaisten caluin myjät olit ulcona Jerusalemist yösen/ kerran eli caxi.
13:21 Mutta minä varoitin heitä ja sanoin heille: "Minkätähden te jäätte yöksi muurin edustalle? Jos vielä kerran teette sen, niin minä käyn teihin käsiksi." Sen jälkeen he eivät enää tulleet sapattina.	21. Niin minä todistin heidän edessänsä ja sanoin heille: miksi te olette yötä ympäri muurin? Jos te vielä kerran sen teette, niin minä lasken käteni teidän päällemme. Ja siitä ajasta ei he sabbatina tulleet.	13:21 Nijn minä todistin heidän edesäns/ ja sanoin heille: mixi te oletta yösen ymbärins muurein? jos te wielä kerran sen teette/ nijn minä lasken käten teidän päällem. Ja sijtä ajast ei he Sabbathina tullet.
13:22 Ja minä käskin leeviläisten puhdistautua ja tulla vartioimaan portteja, että sapatinpäivä pyhitettäisiin. Muista minua, Jumalani, myös tämän tähden ja armahda minua suuressa laupeudessa.	22. Ja minä sanoin Leviläisille, jotka puhtaat olivat: tulkaat ja ottakaat porteista vaari, ja pyhittäkää sabbatin päivä. Minun Jumalani, muista minua senkin edestä, ja säästä minua suuren laupiutes tähden!	13:22 Ja minä sanoin Lewitaille jotca puhtat olit: tulcat ja olcat porttein päällä/ ja pyhittäkät Sabbathin päiwä/ minun Jumalan muista minua sengin edes/ ja säästä sinun suuren laupiudes tähden.

13:23 Siihen aikaan minä näin myös juutalaisia, jotka olivat naineet asdodilaisia, ammonilaisia ja moabilaisia vaimoja.	23. Minä näin myös silloin Juudalaiset ottavan Asdodilaisia, Ammonilaisia ja Moabilaisia vaimoja.	13:23 MInä näin myös silloin Judalaiset ottawan waimoja Asdodist/ Ammonist ja Moabist.
13:24 Ja heidän lapsistaan puolet puhuivat asdodinkieltä tai jonkun muun kansan kieltä, eivätkä osanneet puhua juudankieltä.	24. Ja heidän lapsensa puhuivat puolittain Asdodin kielellä, ja ei taitaneet puhua Juudan kielellä, mutta jokaisen kansan kielellä.	13:24 Ja heidän lapsens puhuit puolittain Asdodin kielellä/ ja ei tainnet puhua Judan kielellä/ mutta jocaidzen Canssan kielellä.
13:25 Silloin minä nuhtelin heitä ja kirosin heidät, jopa löin muutamia heistä ja revin heitä parrasta; ja minä vannotin heitä Jumalan kautta: "Älkää antako tyttäriänne heidän pojillensa älkääkä ottako heidän tyttäriään vaimoiksi pojillenne tai itsellenne.	25. Ja minä nuhtelin heitä ja kirosin heitä, ja löin muutamia miehiä, ja repelin hiuksia heidän päästänsä, ja vannotin heitä Jumalan kautta: ei teidän pidä antaman tyttäriänne heidän pojillensa, eikä ottaman heidän tyttäriänsä teidän pojillenne eli itse teillenne.	13:25 Ja minä rangaisin ja kiroisin heitä/ ja löin muutamita miehiä/ ja tukistelin heitä/ ja wannotin heitä Jumalan kautta: Ei teidän pidä andaman teidän tyttäritän heidän pojillens/ eikä ottaman heidän tyttäritäns teidän pojillen eli idze teillen.
13:26 Eikö Salomo, Israelin kuningas, tehnyt juuri tuollaista syntiä? Ei yhdelläkään monien kansojen joukossa ollut hänen vertaistaan kuningasta; hän oli Jumalallensa rakas, ja Jumala asetti hänet koko Israelin kuninkaaksi. Kuitenkin muukalaiset vaimot saattoivat hänetkin tekemään syntiä.	26. Eikö Salomo Israelin kuningas niiden kanssa syntiä tehnyt? Ja ei kuitenkaan ollut yhtään kuningasta hänen vertaistansa monen pakanan seassa, ja hän oli rakas Jumalallensa, ja Jumala pani hänen koko Israelin kuninkaaksi; kuitenkin saattivat muukalaiset hänenkin syntiä tekemään.	13:26 Eikö Salomo Israelin Cuningas signä syndiä tehnyt? Ja ei cuitengan ollut yhtän Cuningast hänen wertaistans pacanain seas/ ja hän oli racas hänen Jumalallens/ ja Jumala pani hänen coco Israelin Cuningaxi/ cuitengin saatit muucalaiset waimot hänengin syndiä tekemän.
13:27 Ja nytkö meidän täytyy kuulla teistä, että te olette tehneet kaiken tämän suuren pahan ja olleet uskottomat meidän Jumalaamme kohtaan, kun olette naineet muukalaisia vaimoja?"	27. Ettekö te sitä ole kuulleet, koska te kaikkea tätä suurta pahuutta teette, että te rikotte Jumalaamme vastaan, ottaissanne muukalaisia vaimoja?	13:27 Ettekö te sitä ole cuullet cosca te sencaltaista suurta pahutta teette/ että te ricotte meidän Jumalatam wastan/ ottaisan muucalaisia waimoja.
13:28 Ja yksi ylimmäisen papin Eljasibin pojan Joojadan pojista oli hooronilaisen Sanballatin vävy; hänet minä karkoitin luotani.	28. Ja yksi Jojadan lapsista, Eljasibin ylimmäisen papin poika, oli Sanballatin Horonilaisen vävy; mutta minä ajoin hänen pois minun tyköäni.	13:28 Ja yxi Jojadan lapsist Eliasibin ylimmäisen Papin poica/ oli Saneballatin Horonitiläisen wäwy/ mutta minä ajoin hänen pois minun tyköäni.
13:29 Muista heidät, Jumalani, sillä he ovat saastuttaneet pappouden sekä pappous- ja leeviläisliiton.	29. Muista heitä minun Jumalani, jotka turmelevat pappiuden, ja pappien ja Leviläisten liiton!	13:29 Muista heitä minun Jumalan/ jotca owat luowutetut papppeudest/ ja Pappain ja Lewitain lijtost.

<p>13:30 Niin minä puhdistin heidät kaikesta muukalaisuudesta. Ja minä järjestin virkatehtävät papeille ja leeviläisille, kullekin hänen toimensa mukaan,</p>	<p>30. Niin minä puhdistin heidät kaikista muukalaisista, ja asetin pappein ja Leviläisten vartiat, kunkin palvelukseensa,</p>	<p>13:30 Nijn minä puhdistin heidän caikist muucalaisist/ ja asetin Pappein ja Lewitain wartian/ idzecungin heidän palweluxeens.</p>
<p>13:31 niin myös halko-uhrilahjan määräaikoina ja uutislahjat. Muista, Jumalani, tämä minun hyväkseni.</p>	<p>31. Ja uhrihalkoja määrätyillä ajoilla, ja ensimmäisiä hedelmiä. Minun Jumalani, muista minua hyvydellä!</p>	<p>13:31 Ja uhrihalcoja määrätyillä aigoilla/ ja ensimmäisiä hedelmitä. Minun Jumalan muista minun hywydellä.</p>

ESTERIN KIRJA	ESTER	Estherin Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Ahasveroksen aikana - sen Ahasveroksen, joka hallitsi Intiasta Etiopiaan saakka, sataa kahtakymmentä seitsemää maakuntaa - siihen aikaan,	Siihen aikaan, kuin Ahasverus hallitsi Indiasta Etiopiaan asti, sataa ja seitsemääkolmattakymmentä maakuntaa,	1:1 Sijhen aican cosca Ahaswerus hallidzi Indiast Ethiopian asti/ sata ja seidzemen colmattakymmendä maacunda.
1:2 kun kuningas Ahasveros istui kuninkaallisella valtaistuimellansa, joka oli Suusanin linnassa, tapahtui tämä.	2. Ja kuin hän istui valtakuntansa istuimella, Susanin linnassa,	1:2 Ja cuin hän istui hänen Cuningalisella istuimellans Susanin linnas.
1:3 Kolmantena hallitusvuotenaan hän laittoi pidot kaikille ruhtinaillensa ja palvelijoillensa. Persian ja Meedian voima, ylimykset ja maaherrat olivat hänen luonansa,	3. Kolmantena hallituksensa vuonna, teki hän pidot kaikille päämiehillensä ja palvelioillensa, Persian ja Median sodanpäämiehille ja maakuntain hallitsioille hänen edessänsä,	1:3 Colmandena hänen hallituxens vuonna/ teki hän pidon caikille hänen Försteillens/ palwelioillens ja wäkewillens Persiast ja Medist/ ja maan wanhimmillens maacundain ylimmäisille.
1:4 ja hän näytti heille kuninkaallisen kunniansa rikkautta ja suuruutensa loistavaa komeutta monta päivää, sata kahdeksankymmentä päivää.	4. Näyttäin heille valtakuntansa kunnian rikkaudet ja herrautensa kalliit kaunistukset monta päivää, sata ja kahdeksankymmentä päivää.	1:4 Näyttäin heille Cuningalisen waldacundans cunnian rickaudet/ ja hänen Herraudens callit caunistuxet monexi päiwäxi/ nimittäin/ sadaxi ja cahdexaxikymmenexi päiwäxi.
1:5 Ja kun ne päivät olivat kuluneet, laittoi kuningas kaikelle Suusanin linnan väelle, niin pienille kuin suurillekin, kuninkaan palatsin puutarhan esipihaan seitsenpäiväiset pidot.	5. Ja kuin ne päivät olivat täytetyt, teki kuningas kaikelle kansalle, joka Susanin linnassa oli, sekä suurille että pienille pidot seitsemäksi päiväksi, kuninkaallisen huoneen yrtitarhan salissa.	1:5 Ja nijden päiwäin peräst teki Cuningas caikelle Canssalle/ cuin Susanin linnas oli/ sekä suurille että pienille pidon seidzemexi päiwäxi/ Cuningalisen Salin porstuas.
1:6 Pellava-, puuvilla- ja punasiniverhoja oli kiinnitetty valkoisilla pellavanauhoilla ja purppuranpunaisilla nauhoilla hopeatankoihin ja valkomarmoripylväisiin. Kultaisia ja hopeaisia lepovuoteita oli pihalla, joka oli laskettu vihreällä ja valkoisella marmorilla, helmiäisellä ja kirjavalla marmorilla.	6. Siellä riippuivat valkiat, viheriäiset ja sinertävät seinävaatteet, yhteen sidotut kalliilla liiniaisilla ja purppuraisilla siteillä hopiarenkaissa, marmorikivisten patsasten päällä; vuoteet olivat kullasta ja hopiasta, permanto oli laskettu viheriäisistä, valkeista, keltaisista ja mustista marmorikivistä.	1:6 Siellä ripuit walkiat/ punaiset ja kellaiset seinäwaattet/ yhten sidotut callilla lijnaisilla ja purpuraisilla siteillä hopiarengais marmorkiwisten padzasten päällä/ vuotet olit cullast ja hopiast/ permanto oli laskettu wiherjäisist/ walkeist/ kellaisist ja mustist marmorkiwist.

1:7 Juotavaa tarjottiin kulta-astioissa, ja astiat olivat erimuotoiset, ja kuninkaan viiniä oli viljalti, kuninkaalliseen tapaan.	7. Ja juomaa kannettiin kultaisilla astioilla, ja aina toisilla ja toisilla astioilla, ja kuninkaallista viinaa yltäkyllä, kuninkaan varan perään.	1:7 Ja juoma cannettin cullaisilla astioilla/ ja aina toisilla ja toisilla astioilla ja Cuningalista wijna yldäkyllä Cuningan waran perän.
1:8 Ja juomisessa oli lakina, ettei saanut olla mitään pakkoa, sillä niin oli kuningas käskenyt kaikkia hovimestareitansa, että oli tehtävä kunkin oman halun mukaan.	8. Ja juominen tapahtui säädöksen jälkeen, niin ettei yksikään toistansa vaatinut; sillä kuningas oli niin käskenyt kaikille edeskäyville huoneessansa, tehdä jokaisen mielen nouteeksi.	1:8 Ja ei yhtäkän waadittu juoman: sillä Cuningas oli käskenyt caikille edeskäywille hänen huonesans/ tehdä jocaidzen mielen noutexi.
1:9 Myöskin kuningatar Vasti laittoi naisille pidot kuningas Ahasveroksen kuninkaalliseen palatsiin.	9. Ja kuningatar Vasti teki myös pidot vaimoille kuningas Ahasveruksen kuninkaallisessa huoneessa.	1:9 JA Wasthi Drotning teki myös pidon waimoille Cuningas Ahasweruxen Cuningalises huones.
1:10 Seitsemäntenä päivänä, kun kuninkaan sydän oli viinistä iloinen, käski hän Mehumanin, Bistan, Harbonan, Bigtan, Abagtan, Seetarin ja Karkaan, niiden seitsemän hoviherran, jotka toimittivat palvelusta kuningas Ahasveroksen luona,	10. Ja seitsemäntenä päivänä, kuin kuningas oli iloinen viinasta, käski hän Mehumanin, Bistan, Harbonan, Bigtan, Abagtan, Setarin ja Karkaan, seitsemän kamaripalveliaa, jotka palvelivat kuningas Ahasverusta,	1:10 Ja seidzemendenä päiwänä/ cosca Cuningas oli iloinen wijnast/ käski hän Mehumanin/ Bisthan/ Harbonan/ Bighthan/ Abagthan/ Setharin ja Chareaxen/ ne seidzemen Camaripalweliata/ jotca palwelit Ahaswerust Cuningast/
1:11 tuoda kuningatar Vastin, kuninkaallinen kruunu päässä, kuninkaan eteen, että hän saisi näyttää kansoille ja ruhtinaille hänen kauneutensa, sillä hän oli näöltään ihana.	11. Tuomaan kuningatar Vastia kuninkaan eteen hänen kuninkaallisella kruunullansa, näyttääksensä kansalle ja päämiehille hänen kauneuttansa; sillä hän oli kaunis.	1:11 Tuoman Drotning Wasthi Cuningan eteen/ hänen Cuningalisella Cruunullans/ näyttäxens Canssalle ja Försteille hänen cauneuttans: sillä hän oli caunis.
1:12 Mutta kuningatar Vasti kieltäytyi tulemasta, vaikka kuningas hoviherrojen kautta oli käskenyt. Silloin kuningas suuttui kovin, ja hänessä syttyi viha.	12. Mutta kuningatar Vasti ei tahtonut tulla kuninkaan käskyn jälkeen, kuin hän oli käskenyt kamaripalveliaain kautta. Niin kuningas vihastui kovin, ja hänen vihansa syttyi hänessä.	1:12 Mutta Drotning Wasthi ei tullut Cuningan käskyn jälkeen/ cuin hän oli käskenyt Camaripalwelioitten cautta. Nijn Cuningas wihastui cowin/ ja hänen wihans syttyi hänes.
1:13 Ja kuningas puhui viisaille, ajantietäjille - sillä näin oli tapana esittää kuninkaan sana kaikille lain ja oikeuden tuntijoille,	13. Kuningas sanoi viisaille, jotka ymmärsivät maan tavat (sillä kuninkaan asia piti ratkaistaman kaikkein lain ja oikeuden ymmärtäväisten edessä;	1:13 Ja Cuningas sanoi wijsaille/ jotca ymmärsit maan tawat (sillä Cuningan asia piti ratcaistaman caickein Lain ja oikeuden ymmärtäwäisten edes.
1:14 ja hänen lähimpänsä olivat Karsena, Seetar, Admata, Tarsis, Meres, Marsena ja Memukan, seitsemän Persian ja Meedian ruhtinasta, jotka näkivät kuninkaan kasvot ja istuivat valtakunnan ensimmäisinä -:	14. Ja lähin häntä olivat: Karsena, Setar, Admata, Tarsis, Meres, Marsena ja Memukan, seitsemän Persian ja Median päämiestä, jotka näkivät kuninkaan kasvot ja istuivat ylimmäisinä valtakunnassa:)	1:14 Ja lähin händä olit/ Charsena/ Sethar/ Admatha/ Tharsis/ Meres/ Marsena ja Memuchan/ seidzemen Persian ja Medin Förstiä/ jotca näit Cuningan caswot/ ja istuit ylimmäisnä waldacunnas)

<p>1:15 "Mitä on lain mukaan tehtävä kuningatar Vastille, koska hän ei ole noudattanut käskyä, jonka kuningas Ahasveros on antanut hovihierrojen kautta?"</p>	<p>15. Mitä kuningatar Vastille pitää tehtävän oikeuden jälkeen, ettei hän tehnyt kuningas Ahasveruksen sanan jälkeen, hänen kamaripalveliansa kautta?</p>	<p>1:15 Mitä Drotning Washille pitää tehtävän oikeuden jälkeen? sillä ei hän tehnyt Cuningas Ahasweruxen sanan jälkeen/ hänen Camaripalveliansa kautta.</p>
<p>1:16 Niin Memukan sanoi kuninkaan ja ruhtinasten edessä: "Kuningatar Vasti ei ole rikkonut ainoastaan kuningasta vastaan, vaan myös kaikkia ruhtinaita vastaan ja kaikkia kansoja vastaan kuningas Ahasveroksen kaikissa maakunnissa.</p>	<p>16. Niin sanoi Memukan kuninkaan ja päämiesten edessä: kuningatar Vasti ei ole ainoastansa tehnyt pahoin kuningasta vastaan, mutta myös kaikkia päämiehiä ja kaikkia kansoja vastaan, jotka ovat kaikissa kuningas Ahasveruksen maakunnissa.</p>	<p>1:16 Niin sanoi Memuchan Cuningan ja Förstein edes: Drotning Washi ei ole ainoastans tehnyt pahoin Cuningasta vastaan/ mutta myös caickia Förstejä ja caickia Canssoja vastaan/ cuin owat caikis Cuningas Ahasweruxen maacunnis.</p>
<p>1:17 Kun kuningattaren teko tulee kaikkien vaimojen tietoon, saattaa se heidät halveksimaan aviomiehiansä, he kun voivat sanoa: 'Kuningas Ahasveros käski tuoda kuningatar Vastin eteensä, mutta tämä ei tullut.'</p>	<p>17. Sillä tämä kuningattaren teko hajoo kaikkein vaimoin tykö, niin että hekin katsovat miehensä ylönsä edessä, ja sanovat: kuningas Ahasverus käski kuningatar Vastin tulla eteensä, mutta ei hän tullut.</p>	<p>1:17 Sillä tämä Drotningin teko hajoo caickein waimoin tygö/ nijn että hekin cadzowat heidän miehensä ylönsä/ heidän silmänsä edes/ ja sanowat: Cuningas Ahaswerus käski tulla Drotning Washin eteensä/ mutta ei hän tullut.</p>
<p>1:18 Jo tänä päivänä voivat Persian ja Meedian ruhtinattaret, jotka kuulevat kuningattaren teon, puhua siitä kaikille kuninkaan ruhtinaille, ja siitä tulee halveksimista ja suuttumusta riittämään asti.</p>	<p>18. Niin Persian ja Median päämiesten emännät sanovat tänäpäpä kaikille kuninkaan päämiehille, kuin he kuulevat tämän kuningattaren teon; niin siitä tulee kyllä ylönsä ja vihaa.</p>	<p>1:18 Nijn Persian ja Medin Förstinnat sanowat caikille Cuningan Försteille/ cosca he cuulewat tämän Drotningin tegon/ nijn sijtä tule kyllä ylönsä ja wiha.</p>
<p>1:19 Jos kuningas hyväksi näkee, julkaistakoon kuninkaallinen käsky ja kirjoitettakoon muuttumaton Persian ja Meedian lakeihin, ettei Vasti enää saa tulla kuningas Ahasveroksen eteen ja että kuningas antaa hänen kuninkaallisen arvonsa toiselle, häntä paremmalle.</p>	<p>19. Jos siis kuninkaalle kelpaa, niin antakaan kuninkaallisen käskyn käydä ulos ja kirjoittaa Persian ja Median lakiin jota ei kenkään rikkoa tohdi: ettei Vasti pidä enää tuleman kuningas Ahasveruksen eteen, ja antakaan kuningas hänen valtakuntansa hänen lähimmäisellensä, joka on parempi häntä.</p>	<p>1:19 Jos siis Cuningalle kelpa/ nijn andacan käskyn häneldänsä käydä ulos/ ja andacan kirjoitta Persian ja Medin Lakijn/ jota ei kengän ricko tohdi/ ettei Washin pidä enä tuleman Cuningas Ahasweruxen eteen/ ja andacan Cuningas hänen lähimmäisellensä/ joca on parempi häntä/ hänen waldacundans.</p>
<p>1:20 Kuninkaan antama säädös tulee tunnetuksi koko hänen valtakunnassansa, vaikka se onkin suuri, ja kaikki vaimot, niin suuret kuin pienetkin, antavat kunnian aviomiehillensä."</p>	<p>20. Ja tämä kuninkaan kirja, joka nyt tehdään, kuulukoon ympärinsä koko hänen valtakuntansa, joka suuri on: että jokainen vaimo pitäis miehensä kunnias, suurten ja pienten seassa,</p>	<p>1:20 Ja tämä Cuningan kirja cuin nyt tehdän/ cuulucon ymbärinsä coco hänen waldacundans/ joca suuri on/ että jocainen waimo pitäis miehensä cunnias/ surten ja pienden seas.</p>

1:21 Tämä puhe miellytti kuningasta ja ruhtinaita, ja kuningas teki Memukanin sanan mukaan.	21. Tämä kelpasi kuninkaalle ja päämiehille; ja kuningas teki Memukanin sanan jälkeen.	1:21 Tämä kelpais Cuningalle ja Försteille/ ja kuningas teki Memuchan sanan jälkeen.
1:22 Hän lähetti kaikkiin kuninkaan maakuntiin - kuhunkin maakuntaan sen omalla kirjoituksella ja kullekin kansalle sen omalla kielellä - kirjeet, että joka mies olkoon herra talossaan ja saakoon puhua oman kansansa kieltä.	22. Niin kirjat lähetettiin kaikkiin kuninkaan maakuntiin, jokaiseen maakuntaan heidän kirjoituksensa jälkeen, ja kaikkein kansain tykö heidän kielellänsä: että jokainen mies on hallitsia huoneessansa, ja antoi puhuttaa kansansa kielellä.	1:22 Nijn kirjat lähetettin caickijn Cuningan maacundijn/ jocaidzeen maacundaan heidän kirjoituxens jälkeen/ ja caickein Canssain tygö heidän kielelläns/ että jocainen mies on hallidzia hänen huonesans/ ja andoi puhutta Canssans kielellä.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Näiden tapausten jälkeen, kun kuningas Ahasveroksen viha oli asettunut, muisti hän Vastia ja mitä tämä oli tehnyt ja mitä hänestä oli päätetty.	1. Näiden jälkeen, sittekuin kuningas Ahasveruksen viha asettui, muisti hän, mitä Vasti oli tehnyt, ja mitä hänestä päätetty oli.	2:1 NÄitten jälkeen/ sijttecuin Cuningas Ahasweruxen viha asetui/ muisti hän mitä Wasthi oli tehnyt ja mitä hänestä päätetty oli.
2:2 Niin kuninkaan palvelijat, jotka toimittivat hänelle palvelusta, sanoivat: "Etsittäköön kuninkaalle nuoria neitsyitä, näöltään ihania.	2. Niin sanoivat kuninkaan palveliat, jotka häntä palvelivat: etsittäköön kuninkaalle kauniita nuoria neitseitä,	2:2 Nijn sanoit Cuningan palweliat jotca händä palwelit: edzittäkön Cuningalle caunita nuoria neidzeitä.
2:3 Ja asettakoon kuningas kaikkiin valtakuntansa maakuntiin käskyläiset keräämään kaikki nuoret neitsyet, näöltään ihanat, Suusanin linnaan, vaimolaan, Heegain, kuninkaan hoviherran ja vaimojen vartijan, huostaan, ja annettakoon heille heidän kauneudenhoitonsa.	3. Ja lähettäköön kuningas katsojat kaikkiin valtakuntansa maakuntiin, kokoomaan kaikkia kauniita nuoria neitseitä Susanin linnaan, vaimoin huoneesen, Hegen, kuninkaan kamaripalvelian käden alle, joka vaimoista piti vaarin ja antoi heille heidän kaunistuksensa;	2:3 Ja lähettäkön Cuningas cadzojat caickijn hänen waldacundans maacundijn/ cocoman caickia caunita nuoria neidzeitä Susanin linnan waimoin huoneseen/ Hegen Cuningan Camaripalwelian käden ala/ joca waimoist piti waarin/ ja andoi heille heidän caunistuxens.
2:4 Ja neitsyt, johon kuningas mieltyy, tulkoon kuningattareksi Vastin sijaan." Ja tämä puhe miellytti kuningasta, ja hän teki niin.	4. Ja piika, joka kuninkaalle kelpaa, tulkoon kuningattareksi Vastin siaan. Tämä kelpasi kuninkaalle, ja hän teki niin.	2:4 Ja se pijca joca Cuningalle kelpa/ hänen pidäis oleman Drotningin Washin sias. Tämä kelpais Cuningalle ja hän teki nijn.
2:5 Suusanin linnassa oli juutalainen mies, nimeltä Mordokai, Jaairin poika, joka oli Siimein poika, joka Kiisin poika, benjaminilainen.	5. Ja Susanin linnassa oli Juudalainen, jonka nimi oli Mordekai Jairin poika, Simein pojan, Kisin pojan, Jeminin mies,	2:5 JA Susanin linnas oli yxi Judalainen/ jonga nimi oli Mardachai Jairin poica/ Simein pojan/ Kisin pojan/ Jeminin pojan.

<p>2:6 Hänet oli viety Jerusalemissa pakkosiirtolaisuuteen niiden pakkosiirtolaisten joukossa, jotka vietiin samalla kuin Jekonja, Juudan kuningas, jonka Nebukadnessar, Baabelin kuningas, vei pakkosiirtolaisuuteen.</p>	<p>6. Joka oli viety Jerusalemissa sen joukon kanssa, joka vietiin Jekonian Juudan kuninkaan kanssa, jonka Nebukadnessar Baabelin kuningas vei pois.</p>	<p>2:6 Joka oli viety Jerusalemissa sen tiedyn joukon kanssa/ joka vietiin Jekonian Judan Cuningan kanssa/ jonka Nebucadnessar Baabelin Cuningas vei pois.</p>
<p>2:7 Hän oli setänsä tyttären Hadassan, se on Esterin, kasvatusisä, sillä tämä oli isätön ja äiditön. Tyttö oli vartaloltaan kaunis ja näöltään ihana, ja hänen isänsä ja äitinsä kuoltua oli Mordokai ottanut hänet tyttäreksensä.</p>	<p>7. Ja hän oli Hadassan, se on, Esterin, setänsä tyttären holhoja; sillä ei hänellä ollut isää eikä äitiä; ja hän oli kaunis ja hyvänmuotoinen piika; ja kuin hänen isänsä ja äitinsä kuolivat, otti Mordekai hänen tyttäreksensä.</p>	<p>2:7 Ja hän oli Hadassan/ se on/ Estherin hänen setänsä tyttären holhoja: sillä ei hänellä ollut Isä eikä äitiä/ ja hän oli caunis ja hyvän muotoinen piika/ ja koska hänen Isänsä ja äitinsä kuolivat/ otti Mardachai hänen tyttäreksensä.</p>
<p>2:8 Ja kun kuninkaan käsky ja laki tuli tunnetuksi ja kun kerättiin paljon tyttöjä Suusanin linnaan Heegain huostaan, otettiin Esterin kuninkaan palatsiin Heegain, vaimojen vartijan, huostaan.</p>	<p>8. Kun kuninkaan käsky ja laki ilmoitettiin, ja monta piikaa koottiin Susanin linnaan, Hegen käden alle, otettiin myös Ester kuninkaan huoneeseen, Hegen käden alle, joka oli vaimoin vartia.</p>	<p>2:8 Koska Cuningan käsky ja Laki ilmoitettiin/ ja monia piikaa koottiin Susanin linnaan/ Hegen käden alle/ otettiin myös Esther Cuningan huoneeseen/ Hegen käden alle/ joka oli vaimoin vartia.</p>
<p>2:9 Tyttö miellytti häntä ja sai armon hänen edessään, ja hän antoi hänelle joutuin hänen kauneudenhoitonsa ja määrätyn ravinto-osansa sekä seitsemän valiopalvelijataria kuninkaan palatsista ja siirsi hänet palvelijattarineen vaimolan parhaaseen paikkaan.</p>	<p>9. Ja piika kelpasi hänelle, ja hän löysi laupiuden hänen edessään, ja hän joudutti hänen kaunistustensa kanssa, antaaksensa hänelle hänen osansa ja siihen seitsemän kaunista piikaa kuninkaan huoneesta; ja hän muutti hänen piikoinensa parhaaseen paikkaan vaimoin huoneeseen.</p>	<p>2:9 Ja piika kelpaisi hänelle/ ja hän löysi laupiuden hänen edessään/ ja hän joudutti hänen kaunistustensa kanssa/ andaxens hänelle hänen osansa ja siihen seitsemän kaunista piikaa Cuningan huoneeseen/ ja hän pani hänen piikoinensa parhaaseen paikkaan vaimoin huoneeseen.</p>
<p>2:10 Ester ei ilmaissut kansaansa eikä syntyperäänsä, sillä Mordokai oli häntä kieltänyt sitä ilmaisemasta.</p>	<p>10. Ja ei Ester ilmoittanut hänelle kansaansa ja sukuansa; sillä Mordekai oli häntä kieltänyt ilmoittamasta.</p>	<p>2:10 Ja ei Esther ilmoittanut hänelle hänen Canssans ja sucuans: sillä Mardochai oli häntä kieltänyt ilmoittamasta.</p>
<p>2:11 Mutta Mordokai käyskenteli joka päivä vaimolan esipihan edustalla saadakseen tietää, voiko Ester hyvin ja mitä hänelle tapahtui.</p>	<p>11. Ja Mordekai käyskenteli joka päivä neitsyitten huoneen porstuan edessä, että hän olis saanut tietää, kävikö Esterille hyvin ja mitä hänelle tapahtuisi.</p>	<p>2:11 Ja Mardochai käyskenteli jopapäivä neidzytten Camarin porstuan edessä/ että hän olis saanut tietää/ jos Estherin hyvin kävisi/ ja mitä hänelle tapahtuisi.</p>

<p>2:12 Kun jonkun tytön vuoro tuli mennä kuningas Ahasveroksen tykö, sittenkuin hänelle oli kaksitoista kuukautta tehty, niinkuin vaimoista oli määrätty - sillä niin pitkä aika kului heidän kauneudenhoitoonsa: kuusi kuukautta mirhaöljyllä, toiset kuusi kuukautta hajuaineilla sekä muilla naisten kauneudenhoitokeinoilla - meni tyttö kuninkaan tykö.</p>	<p>12. Ja kuin itsekunkin piian määrätty aika tuli mennä kuningas Ahasveruksen tykö, sittekuin hän oli ollut kaksitoistakymmentä kuukautta vaimoin tavan jälkeen kaunistuksessa; (sillä heidän kaunistuksellansa piti oleman niin paljo aikaa: kuusi kuukautta myrhamiöljyllä, ja kuusi kuukautta kalliilla voiteilla, ja muilla vaimoin kaunistuksilla:)</p>	<p>2:12 Ja cosca idzecungin neidzen määrätty aica tuli mennä Cuningas Ahasweruxen tygö/ sijttecuin hän oli ollut caxitoistakymmendä Cuucautta vaimoin caunistuxes (sillä heidän caunistuxellans piti oleman nijn paljo aica/ nimittäin cuusi Cuucautta Balsamilla ja Myrrhamilla/ ja cuusi Cuucautta calleilla woiteilla/ ja muilla vaimoin caunistuxilla.)</p>
<p>2:13 Kaikki, mitä hän pyysi, annettiin hänelle mukaan vaimolasta kuninkaan palatsiin.</p>	<p>13. Niin piika meni kuninkaan tykö; ja jonka hän tahtoi, se piti hänelle annettaman, joka piti hänen kanssansa menemän vaimoin huoneesta kuninkaan huoneeseen.</p>	<p>2:13 Nijn pijca meni Cuningan tygö/ ja jonga hän tahdoi/ piti hänelle annettaman/ joca piti hänen cansans menemän vaimoin huonest Cuningan huoneseen.</p>
<p>2:14 Illalla hän meni, ja aamulla hän palasi toiseen vaimolaan kuninkaan hoviherran Saasgaan, sivuvaimojen vartijan, huostaan; ei hän enää mennyt kuninkaan tykö, paitsi jos kuningas oli häneen mieltynyt ja hänet nimeltään kutsuttiin.</p>	<p>14. Ehtona hän tuli, ja huomeneltain palasi toiseen vaimoin huoneeseen, Saasgaksen, kuninkaan kamaripalvelian käden alle, joka oli vaimoin vartia. Ja ei hänen pitänyt palajaman kuninkaan tykö, muutoin jos kuningas häntä tahtoi ja kutsutti häntä nimeltänsä.</p>	<p>2:14 Ehtona hän tuli/ ja huomeneltain palais toiseen vaimoin huoneseen Saasgaxen Cuningan Camaripalwelian käden ala/ joca oli vaimoin wartia/ ja ei hänen pitänyt palajaman Cuningan tygö muutoin jos Cuningas händä tahdoi ja cudzutti händä nimeldäns.</p>
<p>2:15 Kun Esterille, Mordokain sedän Abihailin tyttäreille, jonka Mordokai oli ottanut tyttäreksensä, tuli vuoro mennä kuninkaan tykö, ei hän halunnut mukaansa muuta, kuin mitä Heegai, kuninkaan hoviherra, vaimojen vartija, neuvoi. Ja Ester sai armon kaikkien niiden edessä, jotka näkivät hänet.</p>	<p>15. Kuin Esterin, Abihailin, Mordekain sedän, tyttären (jonka hän oli ottanut tyttäreksensä) aika joutui tulla kuninkaan tykö, ei hän mitään muuta anonut, vaan mitä Hege kuninkaan kamaripalvelia, vaimoin vartia, sanoi; ja Ester löysi armon kaikkein edessä, jotka hänen näkivät.</p>	<p>2:15 COsca Estherin Abihailin Mardochain sedän tyttären aica joutui/ (jonga hän oli ottanut tyttärexsens) tulla Cuningan tygö/ ei hän mitän muuta anonut/ waan mitä Hege Cuningan Camaripalwelia vaimoin wartia sanoi: ja Esther löysi armon caickein edes cuin hänen näit.</p>
<p>2:16 Ester vietiin kuningas Ahasveroksen tykö hänen kuninkaalliseen palatsiinsa kymmenennessä kuussa, se on teebet-kuussa, hänen seitsemäntenä hallitusvuotensa.</p>	<p>16. Ja Ester otettiin kuningas Ahasveruksen tykö kuninkaalliseen huoneeseen kymmenentenä kuukautena, joka kutsutaan Tebet, seitsemäntenä hänen valtakuntansa vuonna.</p>	<p>2:16 Ja Esther otettin Cuningas Ahasweruxen tygö Cuningaliseen huoneseen/ kymmendenä Cuucautena/ joca cudzutan Tebeth/ seidzemendenä hänen waldacundans vuonna.</p>

2:17 Ja Ester tuli kuninkaalle kaikkia muita naisia rakkaammaksi ja sai hänen edessään armon ja suosion ennen kaikkia muita neitsyitä, niin että tämä pani kuninkaallisen kruunun hänen päähänsä ja teki hänet kuningattareksi Vastin sijaan.	17. Ja kuningas rakasti Esteriä enempi kuin kaikkia muita vaimoja, ja hän löysi armon ja laupiuden hänen edessänsä enempi kuin kaikki muut neitseet; ja hän pani kuninkaallisen kruunun hänen päähänsä ja teki hänen kuningattareksi Vastin siaan.	2:17 Ja Cuningas racasti Estherit enä cuin caickia muita waimoja/ ja hän löysi armon ja laupiuden hänen edesäns enä cuin caicki muut neidzet/ ja hän pani Cuningalisen cruunun hänen päähäns/ ja teki hänen Drotningixi Washin siaan.
2:18 Ja kuningas laittoi suuret pidot kaikille ruhtinailleen ja palvelijoilleen, pidot Esterin kunniaksi, ja myönsi maakunnille veronhuojennusta ja jakelutti lahjoja, kuninkaalliseen tapaan.	18. Ja kuningas teki kaikille päämiehillensä ja palvelioillensa suuret pidot, ja ne pidot olivat Esterin tähden; ja hän teki maakunnille levon, ja antoi lahjoja kuninkaan varan jälkeen.	2:18 Ja Cuningas teki caikille hänen Försteillens ja palweliollens suuren pidon/ ja se pito oli Estherin tähden/ ja hän andoi maan lewätä/ ja jacoï Cuningalisia lahjoja.
2:19 Kun neitsyitä koottiin toinen kerta ja Mordokai istuskeli kuninkaan portissa	19. Ja kuin neitseet toisen kerran koottiin, istui Mordekai kuninkaan portissa.	2:19 Ja cosca neidzet toisen kerran coottin/ istui Mardochai Cuningan portis.
2:20 - eikä Ester ollut ilmaissut syntyperäänsä eikä kansaansa, sillä Mordokai oli häntä siitä kieltänyt; Ester näet teki, mitä Mordokai käski, samoin kuin ollessaan hänen kasvattinansa -	20. Ja ei Ester ollut vielä ilmoittanut sukuansa eikä kansaansa, niinkuin Mordekai hänelle oli käskenyt; sillä Ester teki Mordekain sanan jälkeen, niinkuin silloinkin, kuin hän hänen kasvatti.	2:20 Ja ei Esther ollut wielä ilmoittanut sucuans eikä Canssans/ nijncuin Mardochai hänelle oli käskenyt: sillä Esther teki Mardochain sanan jälkeen/ nijncuin silloingin/ cosca hän hänen caswatti.
2:21 niin siihen aikaan, Mordokain istuskellessa kuninkaan portissa, Bigtan ja Teres, kaksi kuninkaan hoviherraa, ovenvartijoita, suuttuivat ja etsivät tilaisuutta käydäkseen käsiksi kuningas Ahasverokseen.	21. Silloin kuin Mordekai istui kuninkaan portissa, vihastuivat kaksi kuninkaan kamaripalveliaa, Bigtan ja Teres, ovenvartiat, ja aikoivat heittää kätensä kuningas Ahasveruksen päälle.	2:21 Silloin cosca Mardochai istui Cuningan portis/ wihastuit caxi Cuningan Camaripalweliata Bighthan ja Theres owenwartiat/ ja aiwoit heittä kätens Cuningas Ahasweruxen päälle.
2:22 Mutta se tuli Mordokain tietoon, ja hän ilmaisi sen kuningatar Esterille, ja Ester sanoi sen Mordokain nimessä kuninkaalle.	22. Ja Mordekai sai sen tietää ja ilmoitti kuningatar Esterille; ja Ester sanoi Mordekain puolesta sen kuninkaalle.	2:22 Ja se sanottin Mardochaille/ ja hän andoi Drotningi Estherin sen tietä. Ja Esther sanoi Mardochain puolest sen Cuningalle.
2:23 Ja asia tutkittiin, ja kun se havaittiin todeksi, ripustettiin ne molemmat hirsipuuhun. Ja se kirjoitettiin aikakirjaan kuningasta varten.	23. Ja kuin sitä tutkisteltiin, löydettiin se todeksi, ja he hirtettiin molemmat puuhun. Ja se kirjoitettiin aikakirjaan kuninkaan edessä.	2:23 Ja cosca sitä tutkisteldin/ löyttin se todexi/ ja he hirtettin molemmat puuhun/ ja se kirjoitettin Aicakirjaan Cuningan edes
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu

<p>3:1 Näiden tapausten jälkeen kuningas Ahasveros korotti agagilaisen Haamanin, Hammedatan pojan, ylensi hänet ja antoi hänelle ylimmän sijan kaikkien ruhtinasten joukossa, jotka olivat hänen luonansa.</p>	<p>1. Kuin nämät olivat tapahtuneet, teki kuningas Ahasverus Hamanin, Medatan pojan, Agagilaisen, suureksi, ja korotti hänen, ja pani hänen istuimensa ylemmäksi kaikkia päämiehiä, jotka hänen tykönänsä olivat.</p>	<p>3:1 COsca nämät olit tapahtunet/ teki Cuningas Ahaswerus Hamanin Medathan Agagilaisen pojan suurexi/ ja corgotti hänen/ istuimens ylemmä caickia Förstejä/ cuin hänen tykönäns olit.</p>
<p>3:2 Ja kaikki kuninkaan palvelijat, jotka olivat kuninkaan portissa, polvistuivat ja heittäytyivät maahan Haamanin edessä, sillä niin oli kuningas käsenyt häntä kohdella. Mutta Mordokai ei polvistunut eikä heittäytynyt maahan.</p>	<p>2. Ja kaikki kuninkaan palveliat, jotka kuninkaan portissa olivat, notkistivat polviansa ja kumarsivat Hamania; sillä niin oli kuningas käsenyt; mutta Mordekai ei notkistanut polviansa eikä kumartanut.</p>	<p>3:2 Ja caicki Cuningan palweliat/ jotca Cuningan portis notkistit polwejans ja cumarsit Hamanit: sillä nijn oli Cuningas käsenyt/ mutta Mardochai ei notkistanut polwejans eikä cumartanut.</p>
<p>3:3 Niin kuninkaan palvelijat, jotka olivat kuninkaan portissa, sanoivat Mordokaille: "Miksi sinä rikot kuninkaan käskyn?"</p>	<p>3. Niin kuninkaan palveliat, jotka kuninkaan portissa olivat, sanoivat Mordekaille: miksi sinä rikot kuninkaan käskyn?</p>	<p>3:3 Nijn Cuningan palweliat/ jotca Cuningan portis olit/ sanoit Mardochaille: mixis ricot Cuningan käskyn?</p>
<p>3:4 Ja kun he joka päivä sanoivat hänelle näin, mutta hän ei heitä totellut, ilmoittivat he tämän Haamanille, nähdäksensä, oliko Mordokain sanoma syy pätevä; sillä hän oli ilmoittanut heille olevansa juutalainen.</p>	<p>4. Ja koska he joka päivä sitä hänelle sanoivat, ja ei hän totellut heitä, ilmoittivat he sen Hamanille, nähdäksensä, olisiko senkaltainen Mordekain työ pysyväinen; sillä hän oli sanonut itsensä Juudalaiseksi.</p>	<p>3:4 Ja cosca he jocapäiwä sitä hänelle sanoit/ ja ei hän totellut heitä/ ilmoitit he sen Hamanille/ nähdäxens jos sencaltainen Mardochain työ olis pysyväinen: sillä hän oli sanonut hänens Judalaisexi.</p>
<p>3:5 Kun Haaman näki, ettei Mordokai polvistunut eikä heittäytynyt maahan hänen edessään, tuli Haaman kiukkua täyteen.</p>	<p>5. Ja kuin Haman näki, ettei Mordekai notkistanut polviansa hänen edessänsä eikä kumartanut häntä, tuli hän kiukkua täyteen.</p>	<p>3:5 JA cuin Haman näki ettei Mardochai notkistanut polwians hänen edesäns/ eikä cumartanut händä/ wihastui hän juuri cowin.</p>
<p>3:6 Kun hänelle oli ilmoitettu, mitä kansaa Mordokai oli, vähäksyi hän käydä käsiksi yksin Mordokaihin: Haaman etsi tilaisuutta hävittääkseen kaikki juutalaiset, Mordokain kansan, Ahasveroksen koko valtakunnasta.</p>	<p>6. Ja hän luki vähäksi laskea ainoastansa Mordekain päälle kättänsä; sillä he olivat hänelle tiettäväksi tehneet Mordekain kansan; mutta Haman pyysi teloittaa kaikkea Mordekain kansaa, Juudalaisia, jotka olivat koko kuningas Ahasveruksen valtakunnassa.</p>	<p>3:6 Ja hän wähäxi luki laske ainoastans Mardochain päälle kättäns: sillä he olit tiettäwäxi tehnet Mardochain Canssan: mutta pyysi teloitta caickia Mardochain Canssa Judalaisia/ jotca olit coco Cuningas Ahasweruxen waldacunnas.</p>

<p>3:7 Ensimmäisessä kuussa, se on niisan-kuussa, kuningas Ahasveroksen kahdentenatoista vuotena, heitettiin Haamanin edessä puur'ia, se on arpa, jokaisesta päivästä ja jokaisesta kuukaudesta, kahdenteentoista kuukauteen, se on adar-kuuhun, asti.</p>	<p>7. Ensimmäisellä kuulla, se on Nisan kuu, kuningas Ahasveruksen toisena vuonna toistakymmentä, heitettiin Pur, se on arpa, Hamanin edessä, päivä päivältä, ja kuukaudesta niin toiseen kuuhun toistakymmentä, se on kuu Adar.</p>	<p>3:7 Ensimmäisellä Cuulla/ se on/ Nisan Cuulla/ Cuningas Ahasweruxen toisna vuonna toistakymmentä/ heitettiin arpa Hamanin edessä päivä päivältä ja cuucaudelta niin toiseen Cuuhun toistakymmentä/ se on/ Cuu Adar.</p>
<p>3:8 Ja Haaman sanoi kuningas Ahasverokselle: "On yksi kansa hajallaan ja erillään muiden kansojen seassa sinun valtakuntasi kaikissa maakunnissa. Heidän lakinsa ovat toisenlaiset kuin kaikkien muiden kansojen, he eivät noudata kuninkaan lakeja, eikä kuninkaan sovi jättää heitä rauhaan.</p>	<p>8. Ja Haman sanoi kuningas Ahasverokselle: yksi kansa on hajoitettu ja jaettu kansain sekaan kaikissa sinun valtakuntas maakunnissa; ja heidän lakinsa on toisin kuin kaikkein kansain, ja ei he tee kuninkaan lain jälkeen; ei se ole kuninkaalle hyödyllinen, että heidän niin olla annetaan.</p>	<p>3:8 Ja Haman sanoi Cuningas Ahasweruxelle: yksi Canssa on hajotettu ja jaettu caickein Canssain secan/ caickijn sinun waldacundas maacundijn/ ja heidän lakinsa on toisin kuin caickein Canssain/ ja ei he tee Cuningan lain jälkeen/ ei Cuningan tule sitä kärsiä/ että heidän niin olla annetaan.</p>
<p>3:9 Jos kuningas hyväksi näkee, kirjoitettakoon määräys, että heidät on tuhottava; ja minä punnitsen kymmenentuhatta talenttia hopeata virkamiehille, vietäväksi kuninkaan aarrekammioihin."</p>	<p>9. Jos kuninkaalle kelpaa, niin kirjoitettakoon, että ne hukutettaisiin; niin minä tahdon punnita kymmenentuhatta leiviskää hopiaa virkamiesten käsiin, vietää kuninkaan tavaroihin.</p>	<p>3:9 Jos Cuningalle kelpaa/ niin kirjoitettacon/ että ne hucutetaisin/ niin minä punnidzen kymmenen tuhatta leiwiskä hopiata wircamiesten käsijn/ weitä Cuningan Camarijn.</p>
<p>3:10 Niin kuningas otti kädestään sinettisormuksensa ja antoi sen agagilaiselle Haamanille, Hammedatan pojalle, juutalaisten vastustajalle.</p>	<p>10. Silloin kuningas otti sormuksen sormestansa ja antoi sen Hamanille, Medatan Agagilaisen pojalle, Juudalaisten vihamiehelle.</p>	<p>3:10 Silloin otti Cuningas sormuxen sormestans ja andoi Hamanille/ Medathan Agagilaisen pojalle Judalaisten wihamiehelle.</p>
<p>3:11 Ja kuningas sanoi Haamanille: "Hopea olkoon annettu sinulle, ja samoin se kansa, tehdäksesi sille, mitä hyväksi näet."</p>	<p>11. Ja kuningas sanoi Hamanille: se hopia olkoon annettu sinulle, niin myös kansa, tehdäkses heille, mitä tahdot.</p>	<p>3:11 Ja Cuningas sanoi Hamanille: se hopia olcon sinun/ niin myös Canssa/ tee heille mitä tahdot.</p>
<p>3:12 Niin kutsuttiin kuninkaan kirjurit ensimmäisessä kuussa, sen kolmantenatoista päivänä, ja kirjoitettiin, aivan niinkuin Haaman käski, määräys kuninkaan satraapeille ja jokaisen maakunnan käskynhaltijoille ja jokaisen kansan ruhtinaille, kuhunkin maakuntaan sen omalla kirjoituksella ja kullekin kansalle sen omalla kielellä. Kuningas</p>	<p>12. Niin kuninkaan kirjoittajat kutsuttiin kolmantena päivänä toistakymmentä ensimmäistä kuuta, ja kirjoitettiin niinkuin Haman käski kuninkaan ylimmäisten ja maaherrain tykö, sinne ja tänne maakuntiin, ja jokaisen kansan päämiesten tykö siellä ja täällä, itsekunkin kansan kirjoituksen jälkeen ja heidän kielellänsä; kuningas Ahasveruksen</p>	<p>3:12 Niin Cuningan kirjoittajat cudzuttin colmandenatoistakymmendenä päivänä ensimmäisestä Cuusta/ ja kirjoitettiin nijncuin Haman käski Cuningan Förstein ja maan wanhinden tygö/ sinne ja tänne maacundijn/ ja jocaidzen Canssan päämiesten tygö siellä ja täällä/ idzecungin Canssan kirjoituxen jälkeen/ ja heidän</p>

Ahasveroksen nimessä se kirjoitettiin ja sinetöitiin kuninkaan sinettisormuksella.	nimellä oli se kirjoitettu ja kuninkaan sormuksella lukittu.	kielilläns Cuningas Ahasweruxen nimellä/ ja Cuningan sormuxella lukittu.
3:13 Ja juoksijain mukana lähetettiin kaikkiin kuninkaan maakuntiin kirjeet, että oli hävitettävä, tapettava ja tuhottava kaikki juutalaiset, nuoret ja vanhat, lapset ja vaimot, samana päivänä, kahdennentoista kuun, se on adar-kuun, kolmantenatoista päivänä, ja että oli ryöstettävä, mitä heiltä oli saatavana saalista.	13. Ja kirjat lähetettiin juoksijain kautta kaikkiin kuninkaan maakuntiin, hukuttamaan, tappamaan ja teloittamaan kaikkia Juudalaisia, nuoria ja vanhoja, lapsia ja vaimoja yhtenä päivänä, kuin oli kolmastoistakymmenes päivä toista kuuta toistakymmentä, se on kuu Adar, ja ryöstämään heidän saaliinsa.	3:13 Ja kirjat lähetettin juoxewitten kautta caickijn Cuningan maacundijn/ hucuttaman/ tappaman ja teloittaman caickia Judalaisia nuoria ja wanhoja/ lapsia ja waimoja/ yhtenä päiwänä/ kuin oli colmastoistakymmenes päiwä toisesta Cuusta toistakymmendä/ se on Cuu Adar/ ja ryöstämän heidän tawarans.
3:14 Kirjeen jäljennös oli julkaistava lakina jokaisessa maakunnassa, tiedoksi kaikille kansoille, että olisivat valmiit tuona päivänä.	14. Kirja oli näin: käsky on annettu kaikkiin maakuntiin, julistettaa kaikille kansoille, että heidän piti oleman sinä päivänä valmiit.	3:14 JA kirja oli näin: käsky on annettu caickijn maacundijn/ caikille Canssoille/ että heidän piti oleman sinä päiwänä walmit.
3:15 Juoksijat lähtivät kuninkaan käskystä kiiruusti matkaan kohta, kun laki oli annettu Suusanin linnassa. Kuningas ja Haaman istuivat juomaan, mutta Suusanin kaupunki oli hämmästyksissään.	15. Ja juoksijat menivät kiiruusti kuninkaan käskyn jälkeen; ja käsky annettiin Susanin linnassa. Ja kuningas ja Haman istuivat ja joivat; mutta Susanin kaupunki oli hämmästyksissä.	3:15 Ja juoxewat menit kijrust Cuningan käskyn jälkeen. Ja käsky pandin Susanin linnaan. Ja Cuningas ja Haman istuit ja joit/ mutta Susanin Caupungi oli hämmästyxis.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Kun Mordokai sai tietää kaiken, mitä oli tapahtunut, repäisi Mordokai vaatteensa, pukeutui säkkiin ja tuhkaan ja meni keskelle kaupunkia ja huuteli kovia ja katkeria valitushuutoja.	1. Kuin Mordekai ymmärsi kaikki mitä tapahtunut oli, repäisi hän vaatteensa, ja puetti itsensä säkillä ja tuhalla, ja meni keskelle kaupunkia ja huusi suurella äänellä ja surkiasti,	4:1 SIittecuin Mardochai ymmärsi caicki mitä tapahtunut oli/ rewäis hän waattens/ ja puetti idzens säkillä ja tuhwalla/ ja meni keskelle Caupungita/ ja huusi suurella änellä ja surkiast.
4:2 Ja hän meni kuninkaan portin edustalle asti, sillä sisälle kuninkaan porttiin ei saanut mennä säkkiin puettuna.	2. Ja tuli kuninkaan portin eteen; sillä ei ollut luvallinen yhdenkään mennä kuninkaan portista sisälle, jonka yllä säkki oli.	4:2 Ja tuli Cuningan portin eteen: sillä ei ollut luwallinen yhdengän mennä Cuningan portist sisälle/ jonga päällä säcki oli.
4:3 Jokaisessa maakunnassa, joka paikassa, mihin kuninkaan käsky ja hänen lakinsa tuli, syntyi juutalaisten keskuudessa suuri suru: paastottiin, itkettiin ja valitettiin; monet levittivät allensa säkin ja tuhkaa.	3. Ja Juudalaisilla oli suuri parku kaikissa maakunnissa, joihin kuninkaan sana ja käsky tuli, ja moni paastosi, itki ja murehti, ja makasi säkissä ja tuhassa.	4:3 Ja Judalaisilla oli suuri parcu caikis maacunnis/ joihin Cuningan sana ja käsky tuli/ ja moni paastois/ itki ja murhetti/ ja macais säkis ja tuhwass.

4:4 Kun Esterin palvelijattaret ja hänen hoviherransa tulivat ja kertoivat hänelle tämän, joutui kuningatar suureen tuskaan, ja hän lähetti vaatteita, että Mordokai puettaisiin niihin ja että hän riisuisi säkin yltään, mutta hän ei ottanut niitä vastaan.	4. Niin Esterin piiat ja hänen kamaripalveliansa tulivat ja ilmoittivat sen hänelle. Niin kuningatar peljästyi kovin, ja lähetti vaatteet Mordekain yllensä pukea, ja käski säkin panna yltänsä pois; mutta ei hän ottanut.	4:4 Nijn Estherin pijcat ja hänen Camaripalwelians tulit ja ilmoitit sen hänelle. Nijn Drotning peljästy cowin/ ja lähetti waattet Mardochain päällens puke/ ja käski säkin panna päädäns pois/ mutta ei hän tahtonut.
4:5 Niin Ester kutsui Hatakin, joka oli kuninkaan hovierroja ja jonka tämä oli asettanut häntä palvelemaan, ja käski hänet Mordokain luo, saadakseen tietää, mitä ja mistä syystä tämä kaikki oli.	5. Niin Ester kutsui Hatakin kuninkaan kamaripalvelian, joka hänen edessänsä seiso, ja käski hänen Mordekain tykö tiedustelemaan, mikä se on ja minkätähden hän niin teki?	4:5 Niin Esther cudzui Hatachin Cuningan Camaripalwelian/ joca hänen edesäns seiso/ ja käski hänen Mardochain tygö/ tiedustaman/ mikä on/ ja mingätähden hän nijn teki.
4:6 Niin Hatak meni Mordokain luo kaupungin torille, joka on kuninkaan portin edustalla,	6. Niin Hatak meni Mordekain tykö kaupungin kadulle kuninkaan portin eteen.	4:6 Nijn Hatach meni Mardochain tygö Caupungin catulle Cuningan portin etten.
4:7 ja Mordokai ilmoitti hänelle kaikki, mitä hänelle oli tapahtunut, ja myös tarkalleen, kuinka paljon hopeata Haaman oli luvannut punnita kuninkaan aarekammioihin juutalaisten tuhoamisesta.	7. Ja Mordekai sanoi hänelle kaikki, mitä hänelle tapahtunut oli, ja sen hopian, jonka Haman oli luvannut punnita kuninkaan tavaroihin Juudalaisten tähden, että he surmattaisiin.	4:7 Ja Mardochai sanoi hänelle caicki mitä hänelle tapahtunut oli/ ja sen hopian cuin Haman oli luwannut punnita Cuningan Camarijn Judalaisten tähden/ että he surmataisin.
4:8 Myös jäljennöksen sen lain sanamuodosta, joka Suusanissa oli annettu heidän hävittämisekseen, hän antoi hänelle, että hän näyttäisi sen Esterille ja ilmoittaisi tälle asian sekä velvoittaisi häntä menemään kuninkaan luo anomaan armoa ja rukoilemaan häntä kansansa puolesta.	8. Ja hän antoi hänelle kirjoituksen siitä käskystä, joka Susanissa oli annettu, että he piti teloitettaman, osoittaaksensa sen Esterille ja antaaksensa hänelle tietää, että hän käskis hänen mennä kuninkaan tykö ja rukoilla häntä hartaasti kansansa edestä.	4:8 Ja hän andoi hänelle kirjoituxen sijtä käskyst/ joca Susanis oli cuulutettu/ että heidän piti teloitettaman/ osottaxens sen Estherille ja andaxens hänelle tietä/ että hän käskis hänen mennä Cuningan tygö/ ja rucoilla händä hänen Canssans edest.
4:9 Niin Hatak meni ja kertoi Esterille Mordokain sanat.	9. Ja kuin Hatak tuli ja ilmoitti Esterille Mordekain sanat,	4:9 JA cuin Hatach tuli ja sanoi Estherille Mardochain sanat.
4:10 Mutta Ester puhui Hatakille ja käski hänen sanoa Mordokaille:	10. Puhui Ester Hatakille ja käski hänen Mordekaille (sanoa):	4:10 Sanoi Esther Hatachille/ ja käski Mardochain tygö:

4:11 "Kaikki kuninkaan palvelijat ja kuninkaan maakuntien kansa tietävät, että kuka ikinä, mies tai nainen, kutsumatta menee kuninkaan luo sisempään esipihaan, on laki sama jokaiselle: hänet surmataaan; ainoastaan se, jota kohti kuningas ojentaa kultavaltikkansa, jää eloon. Mutta minua ei ole kolmeenkymmeneen päivään kutsuttu tulemaan kuninkaan tykö."	11. Kaikki kuninkaan palvelijat ja kuninkaan maakuntain kansa tietävät, että kuka ikänä mies eli vaimo menee kuninkaan tykö sisimäiselle kartanolle, joka ei ole kutsuttu, hänen tuomionsa on, että hänen pitää kuoleman muutoin jos kuningas ojentaa kultaisen valtikan hänen puoleensa, että hän eläis; ja en minä ole kutsuttu kolmenakymmenenä päivänä kuninkaan tykö.	4:11 Caicki Cuningan palweliat/ ja caicki Cuningan maacundain Canssa tietä/ että cuca ikänäns mene Cuningan tygö sisälmäiselle cartanolle/ joca ei ole cudzuttu/ hänen duomions on/ että hänen pitä cohta cuoleman/ olis se mies eli waimo/ (muutoin jos Cuningas ojenda cullaisen waldican hänen puoleens/ että hän eläis) ja en minä ole cudzuttu colmenakymmenenä päiwänä Cuningan tygö.
4:12 Kun Mordokaille kerrottiin Esterin sanat,	12. Ja kuin Esterin sanat sanottiin Mordekaille,	4:12 Ja cosca Estherin sanat sanottin Mardochoaille:
4:13 käski Mordokai vastata Esterille: "Älä luulekaan, että sinä, kun olet kuninkaan linnassa, yksin kaikista juutalaisista pelastut.	13. Käski hän sanoa Esterille jälleen: älä luulekaan, että vapahdat henkes paremmin kuin kaikki muut Juudalaiset, vaikka kuninkaan huoneessa olet.	4:13 Käski hän sanoa Estherille jällens: älä luuleckan/ että päästät henges caickein Judalaisten ehton/ ehkä Cuningan huones olet
4:14 Jos sinä tänä aikana olet vaiti, tulee apu ja pelastus juutalaisille muualta, mutta sinä ja sinun isäsi perhe tuhoudutte. Kuka tietää, etkö sinä juuri tällaista aikaa varten ole päässyt kuninkaalliseen arvoon?"	14. Sillä jos sinä tähän aikaan peräti vaikenet, niin Juudalaiset saavat kuitenkin avun ja pelastuksen muualta, ja sinä ja isäs huone pitää sitte hukkuman. Ja kuka tietää, ehkä olet sinä tämän ajan tähden tullut kuninkaan valtakuntaan?	4:14 Sillä jos sinä tähän aican peräti waickenet/ nijn Judalaiset saawat cuitengin awun ja pääsemyxen mualda/ ja sinä ja sinun Isäs huone pitä sijtte hukkuman. Ja cuca tietä jos sinä olet tämän ajan tähden tullut Cuningan waldacundaan?
4:15 Niin Ester käski vastata Mordokaille:	15. Ester käski Mordekaita vastata:	4:15 Esther käski Mardochoait wastata:
4:16 "Mene ja kokoa kaikki Suusanin juutalaiset, ja paastotkaa minun puolestani; olkaa syömättä ja juomatta kolme vuorokautta, yöt ja päivät. Myös minä palvelijattarineni samoin paastoon. Sitten minä menen kuninkaan tykö, vaikka se on vastoin lakia; ja jos tuhoudun, niin tuhoudun."	16. Mene ja kokoo kaikki Juudalaiset, jotka Susanissa ovat, ja paastotkaat minun edestäni, ettette syö ettekä juo kolmena päivänä yöllä eli päivällä; minä paastoon myös piikoineni, ja niin minä menen kuninkaan tykö käskyäkin vastaan; jos minä hukun, niin minä hukun.	4:16 Mene ja coco caicki Judalaiset/ cuin Susanis owat/ ja paastocat minun edestäni/ ettet te syö colmena päiwänä yöllä eli päiwällä/ minä paaston myös pijcoineni ja menen Cuningan tygö käskyäkin wastan/ jos minä hucun nijn minä hucun.
4:17 Niin Mordokai meni ja teki, aivan niinkuin Ester oli häntä käsenyt.	17. Mordekai meni ja teki kaikki niinkuin Ester hänelle käski.	4:17 Mardochai meni ja teki caicki nijncuin Esther hänen käski.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu

<p>5:1 Kolmantena päivänä Ester pukeutui kuninkaallisesti ja astui kuninkaan linnan sisempään esipihaan, vastapäätä kuninkaan linnaa; ja kuningas istui kuninkaallisella valtaistuimellaan kuninkaallisessa linnassa vastapäätä linnan ovea.</p>	<p>1. Ja kolmantena päivänä puetti Ester itsensä kuninkaallisiin vaatteisiin ja meni kartanoon kuninkaan huoneen tykö, sisälliselle puolelle kuninkaan huoneen kohdalle. Ja kuningas istui kuninkaallisella istuimellansa kuninkaallisessa huoneessansa, juuri huoneen oven kohdalla.</p>	<p>5:1 JA colmandena päiwänä puetti Esther idzens Cuningalisiin waatteisin/ ja meni cartanoon Cuningan huonen tygö/ sisälliselle puolelle Cuningan huonen cohdalle. Ja Cuningas istui hänen Cuningalisesella istuimellans Cuningalises huonesans/ juuri huonen owen cohdalla.</p>
<p>5:2 Kun kuningas näki kuningatar Esterin seisovan esipihassa, sai tämä armon hänen silmiensä edessä, ja kuningas ojensi Esteriä kohti kultavaltikan, joka hänellä oli kädessä. Ja Ester astui esiin ja kosketti valtikan päätä.</p>	<p>2. Ja kuin kuningas näki kuningatar Esterin seisovan kartanolla, löysi hän armon hänen edessänsä; ja kuningas ojensi kultaisen valtikan, joka oli hänen kädessänsä, Esterin puoleen; niin Ester astui edes ja rupesi valtikan päähän.</p>	<p>5:2 Ja cuin Cuningas näki Drotning Estherin seisowan cartanolla/ löysi hän armon hänen edesäns/ ja Cuningas ojensi cullaisen waldican/ joca oli hänen kädesäns Estherin puoleen/ nijn Esther astui edes/ ja rupeis waldican päähän.</p>
<p>5:3 Kuningas sanoi hänelle: "Mikä sinun on, kuningatar Ester, ja mitä pyydät? Se sinulle annetaan, olkoon vaikka puoli valtakuntaa."</p>	<p>3. Ja kuningas sanoi hänelle: kuningatar Ester! mikä sinun on? ja mitä anot? Puoleen minun valtakuntaani asti pitää sinulle annettaman.</p>	<p>5:3 Ja Cuningas sanoi hänelle: Drotning Esther/ mikä sinun on? ja mitä anot? puolen minun Cuningalisen waldacundan asti/ pitä sinulle annettaman.</p>
<p>5:4 Niin Ester vastasi: "Jos kuningas hyväksi näkee, tulkoon kuningas ja myös Haaman tänä päivänä pitoihin, jotka minä olen hänelle laittanut."</p>	<p>4. Ester sanoi: jos kuninkaalle kelpaa, niin tulkoon kuningas ja Haman tänäpäpä pitoihin, jotka minä olen valmistanut hänelle.</p>	<p>5:4 Esther sanoi: jos Cuningalle kelpa/ nijn tulcon Cuningas ja Haman tänäpäpä siihen pitoon/ cuin minä olen walmistanut.</p>
<p>5:5 Kuningas sanoi: "Noutakaa kiiruusti Haaman tehdäksemme Esterin toivomuksen mukaan." Ja kun kuningas ja Haaman olivat tulleet pitoihin, jotka Ester oli laittanut,</p>	<p>5. Ja kuningas sanoi: kiiruhtakaat, että Haman tekis, mitä Ester on sanonut. Niin kunigas ja Haman tulivat pitoihin, jotka Ester oli valmistanut.</p>	<p>5:5 Ja Cuningas sanoi: kijruttacat/ että Haman tekis cuin Esther on sanonut. Cosca Cuningas ja Haman tulit pitoon/ jonga Esther oli walmistanut.</p>
<p>5:6 kysyi kuningas juominkien aikana Esteriltä: "Mitä pyydät? Se sinulle annetaan. Ja mitä haluat? Se täytetään, olkoon vaikka puoli valtakuntaa."</p>	<p>6. Ja kuningas sanoi Esterille, sittekuin hän oli viinaa juonut: mitä pyydät, se pitää sinulle annettaman, ja mitä anot, vaikka se olis puoli valtakunnasta, se pitää tapahtuman.</p>	<p>5:6 Sanoi Cuningas Estherille sijttecuin hän oli wijna juonut: mitä pyydät Esther/ se pitä sinulle annettaman/ ja mitä anot/ waicka se olis puoli Cuningan waldacunnast/ se pitä tapahtuman.</p>
<p>5:7 Niin Ester vastasi sanoen: "Tätä minä pyydän ja haluan:</p>	<p>7. Niin Ester vastasi ja sanoi: minun rukoukseni ja anomiseni on:</p>	<p>5:7 Nijn Esther wastais ja sanoi: minun rucouxen ja anomisen on:</p>

<p>5:8 jos olen saanut armon kuninkaan silmien edessä ja jos kuningas näkee hyväksi antaa minulle, mitä pyydän, ja täyttää, mitä haluan, niin tulkoont kuningas ja Haaman vielä pitoihin, jotka minä heille laitan; huomenna minä teen kuninkaan toivomuksen mukaan."</p>	<p>8. Jos minä olen löytänyt armon kuninkaan edessä, ja jos se kelpaa kuninkaalle antaa minulle minun rukoukseni ja tehdä minun anomiseni, niin tulkoont kuningas ja Haman pitoihin, jotka minä valmistan heille, niin minä teen huomenna niinkuin kuningas on sanonut.</p>	<p>5:8 Jos minä olen löytänyt armon Cuningan edes/ ja jos se kelpa Cuningalle anda minulle minun rucouxeni/ ja tehdä minun anomiseni/ nijn tulcon Cuningas ja Haman sijhen pitoon/ cuin minä walmistan heille/ nijn minä teen huomenna nijncuin Cuningas on sanonut.</p>
<p>5:9 Haaman lähti sieltä sinä päivänä iloisena ja hyvillä mielin; ja kun Haaman näki Mordokain kuninkaan portissa eikä tämä noussut ylös eikä näyttänyt pelkäävän häntä, täytti viha Mordokaita kohtaan Haamanin.</p>	<p>9. Niin Haman meni ulos sinä päivänä iloissansa ja rohkiolla sydämellä. Ja kuin hän näki Mordekain kuninkaan portissa, ettei hän noussut eikä siastansa liikahtanut hänen edessänsä, tuli hän täyteen vihaa Mordekain päälle.</p>	<p>5:9 Silloin meni Haman ulos sinä päivänä iloisans ja rohkiolla sydämellä. Ja cosca hän näki Mardochain Cuningan portis/ ettei hän nosnut eikä siastans lijcahtanut hänen edesäns/ wihastui hän suurest Mardochain päälle.</p>
<p>5:10 Mutta Haaman hillitsi itsensä ja meni kotiinsa. Sitten hän lähetti noutamaan ystävänsä ja vaimonsa Sereksen.</p>	<p>10. Mutta Haman pidätti itsensä; ja kuin hän tuli kotiansa, lähetti hän ja antoi kutsua ystävänsä ja emäntänsä Sereksen.</p>	<p>5:10 Mutta hän pidätti idzens/ ja cuin hän tuli cotians/ lähetti hän ja andoi cudzua hänen ystäwäns/ ja hänen emändäns Sereksen.</p>
<p>5:11 Ja Haaman kehuskeli heille rikkautensa loistoa ja poikiensa paljoutta, ja kuinka kuningas kaikessa oli korottanut hänet ja ylentänyt hänet ylemmäksi ruhtinaita ja kuninkaan palvelijoita.</p>	<p>11. Ja Haman luetteli heille rikkautensa kunnian, ja lastensa paljouden, ja kaikki, kuinka kuningas oli hänen tehnyt niin suureksi, ja että hän oli korotettu kuninkaan päämiesten ja palveliain ylitse.</p>	<p>5:11 Ja luetteli heille hänen rickaudens cunniat/ ja lastens paljouden/ ja caicki cuinga Cuningas oli hänen tehnyt nijn suurexi/ ja että hän oli corgotettu Cuningan Förstein ja palweliain ylidze.</p>
<p>5:12 Ja Haaman sanoi: "Eipä kuningatar Esterkään antanut laittamiinsa pitoihin kuninkaan kanssa tulla kenenkään muun kuin minun. Ja huomiseksikin minä olen kuninkaan kanssa kutsuttu hänen luoksensa.</p>	<p>12. Sanoi myös Haman: ja kuningatar Ester ei antanut yhtäkään kutsua kuninkaan kanssa pitoihin, jotka hän valmisti, paitsi minua; ja minä olen myös huomeneksi kutsuttu hänen tykönsä kuninkaan kanssa.</p>	<p>5:12 Sanoi myös Haman: ja Drotning Esther ei andanut yhtäkän cudzua Cuningan cansa sijhen pitoon cuin hän walmisti/ paidzi minua/ ja minä olen myös huomenisexi cudzuttu hänen tygöns Cuningan cansa.</p>
<p>5:13 Mutta tämä kaikki ei minua tyydytä, niin kauan kuin minä näen juutalaisen Mordokain istuvan kuninkaan portissa."</p>	<p>13. Mutta kaikista näistä ei minulle mitäkään kelpaa niinkauvan kuin minä näen Juudalaisen Mordekain istuvan kuninkaan portissa.</p>	<p>5:13 Mutta caikist näista ei minulle mitäkän kelpa/ nijncauwan cuin minä näen sen Judalaisen Mardochain istuwan Cuningan portis.</p>

<p>5:14 Niin hänen vaimonsa Seres ja kaikki hänen ystävänsä sanoivat hänelle: "Tehtäköön hirsipuu, viittäkymmentä kyynärää korkea, ja pyydä huomenaamuna kuninkaalta, että Mordokai ripustetaan siihen, niin voit mennä kuninkaan kanssa pitoihin iloisena." Tämä puhe miellytti Haamania, ja hän teetti hirsipuun.</p>	<p>14. Niin sanoi hänen emäntänsä Seres ja kaikki hänen ystävänsä hänelle: valmistettakoon puu, viisikymmentä kyynärää korkia, ja sano huomenna kuninkaalle, että Mordekai siihen hirtettäisiin, niin sinä menet iloisas kuninkaan kanssa pitoihin. Se kelpasi Hamanille, ja puu valmistettiin.</p>	<p>5:14 Nijn wastais hänen emändäns Seres/ ja caicki hänen ystäwäns hänelle: walmistettacon yxi puu/ wijttäkymmendä kynärätä corkia/ ja sano huomena Cuningalle/ että Mardochai siihen hirtettäisin/ nijns menet iloisans Cuningan cansa pitoon. Se kelpais Hamanille/ ja puu walmistettin.</p>
<p>6 LUKU</p>	<p>6 LUKU</p>	<p>VI. Lucu</p>
<p>6:1 Sinä yönä uni pakeni kuningasta. Niin hän käski tuoda muistettavain tapahtumain kirjan, aikakirjan.</p>	<p>1. Ja sinä yönä ei saanut kuningas unta, ja hän käski tuotaa aika- ja muistokirjat, ja ne luettiin kuninkaan edessä.</p>	<p>6:1 JA sinä yönä ei saanut Cuningas unda/ ja hän käski tuota aica ja muistokirjat/ ja ne luettin Cuningan edes.</p>
<p>6:2 Ja kun sitä luettiin kuninkaalle, huomattiin kirjoitetun, kuinka Mordokai oli ilmaissut, että Bigtan ja Teres, kaksi kuninkaan hoviherraa, ovenvartijoita, oli etsinyt tilaisuutta käydäkseen käsiksi kuningas Ahasverokseen.</p>	<p>2. Niin löydettiin kirjoitettuna, kuinka Mordekai oli tietää antanut, että kaksi kuninkaan kamaripalveliaa, Bigtana ja Teres, ovenvartiat, olivat aikoneet heittää kätensä kuningas Ahasveruksen päälle,</p>	<p>6:2 Nijn löyttin kirjoitettu/ cuinga Mardochai oli tietä andanut/ että caxi Cuningan Camaripalweliata/ Bigthana ja Theres/ jotca owen kynnyxistä pidit waarin/ olit aicoinet heittä kätens Cuningas ahasweruxen päälle.</p>
<p>6:3 Niin kuningas kysyi: "Mitä kunniaa ja korotusta on Mordokai tästä saanut?" Kuninkaan palvelijat, jotka toimittivat hänelle palvelusta, vastasivat: "Ei hän ole saanut mitään."</p>	<p>3. Ja kuningas sanoi: mitä kunniaa eli hyvää me olemme Mordekaille sen edestä tehneet? Niin sanoivat kuninkaan palveliat, jotka häntä palvelivat: ei ole hänelle mitään tapahtunut.</p>	<p>6:3 Ja Cuningas sanoi: mitä cunniat eli hywä me olem Mardochaille sen edest tehnet? Nijn sanoit Cuningan palweliat/ jotca händä palwelit: ei ole hänelle mitän tapahtunut.</p>
<p>6:4 Kuningas kysyi: "Kuka on esipihassa?" Mutta Haaman oli tullut kuninkaan palatsin ulompaan esipihaan pyytämään kuninkaalta, että Mordokai ripustettaisiin hirsipuuhun, jonka hän oli pystyttänyt Mordokain varalle.</p>	<p>4. Ja kuningas sanoi: kuka kartanolla on? ja Haman käveli ulkona kartanolla kuninkaan huoneen edessä, sanoaksensa kuninkaalle, että Mordekai piti hirtettämän siihen puuhun, jonka hän oli häntä varten valmistanut.</p>	<p>6:4 Ja Cuningas sanoi: cuca cartanolla on? (sillä Haman käweli ulcona cartanolla Cuningan huonen edes/ sanoaxens Cuningalle/ että Mardochai piti hirtettämän siihen puuhun/ jonga hän oli händä warten walmistanut)</p>
<p>6:5 Niin kuninkaan palvelijat vastasivat hänelle: "Katso, esipihassa seisoo Haaman."</p>	<p>5. Ja kuninkaan palveliat sanoivat hänelle: katso, Haman seisoo pihalla. Kuningas sanoi: tulkaan sisälle.</p>	<p>6:5 Ja Cuningan palweliat sanoit hänelle: cadzos/ Haman seiso cartanolla. Cuningas sanoi: tulcan sisälle.</p>

<p>6:6 Kuningas sanoi: "Tulkoon sisään." Kun Haaman oli tullut, kysyi kuningas häneltä: "Mitä on tehtävä miehelle, jota kuningas tahtoo kunnioittaa?" Niin Haaman ajatteli sydämessään: "Kenellepä muulle kuningas tahtoisi osoittaa kunniaa kuin minulle?"</p>	<p>6. Ja kuin Haman tuli, sanoi kuningas hänelle: mitä sille miehelle pitää tehtävän, jota kuningas tahtoo kunnioittaa? Ja Haman ajatteli sydämessänsä: ketäpä kuningas paremmin tahtoo kunnioittaa kuin minua?</p>	<p>6:6 JA cuin Haman tuli/ sanoi Cuningas hänelle: mitä sille miehelle pitä tehtävän/ jota Cuningas tahto cunnioitta: Ja Haman ajatteli sydämesäns: ketäst Cuningas paremmin cunnioitta cuin minua?</p>
<p>6:7 Ja Haaman vastasi kuninkaalle: "Miehelle, jota kuningas tahtoo kunnioittaa,</p>	<p>7. Ja Haman sanoi kuninkaalle: se mies, jota kuningas tahtoo kunnioittaa,</p>	<p>6:7 Ja Haman sanoi Cuningalle: se mies jota Cuningas tahto cunnioitta/</p>
<p>6:8 tuotakoon kuninkaallinen puku, johon kuningas on ollut puettuna, ja hevonen, jolla kuningas on ratsastanut ja jonka päähän on pantu kuninkaallinen kruunu.</p>	<p>8. Pitää puetettaman kuninkaallisilla vaatteilla, joita kuningas itse pitää, ja tuotaman se hevonen, jolla kuningas ajaa, ja että kuninkaallinen kruunu pantaisiin hänen päähänsä.</p>	<p>6:8 Pitä tänne nouttaman/ ja puetettaman Cuningalisilla vaatteilla/ joita Cuningas idze pitää/ ja tuotaman se hewoinen jolla Cuningas aja/ ja että Cuningalinen Cruunu pannaisin hänen päähäns.</p>
<p>6:9 Puku ja hevonen annettakoon jollekin kuninkaan ruhtinaista, ylimyksistä. Puettakoon siihen mies, jota kuningas tahtoo kunnioittaa, ja kuljetettakoon häntä sen hevosen selässä kaupungin torilla ja huudettakoon hänen edellänsä: 'Näin tehdään miehelle, jota kuningas tahtoo kunnioittaa.'</p>	<p>9. Ja vaatteet ja hevonen pitää annettaman yhden kuninkaan päämiehen käteen, joka on ylimmäisistä päämiehistä, että hän puettais sen miehen, jota kuningas tahtoo kunnioittaa, ja antais hänen ajaa hevosen selässä kaupungin kaduilla, ja huutaa hänen edellänsä: näin pitää sille miehelle tehtävän, jota kuningas tahtoo kunnioittaa.</p>	<p>6:9 Ja waattet ja hewoinen pitä annettaman yhden Cuningan Förstin käteen/ että hän puetais sen miehen/ jota Cuningas tahto cunnioitta/ ja johdatta händä hewoisen päällä Caupungin catuilla/ ja anda cuulutta hänen edelläns: näin pitää sille miehelle tehtävän/ jota Cuningas tahto cunnioitta.</p>
<p>6:10 Kuningas sanoi Haamanille: "Hae joutuin puku ja hevonen, niinkuin sanoit, ja tee näin juutalaiselle Mordokaille, joka istuu kuninkaan portissa. Älä jätä tekemättä mitään kaikesta, mitä olet puhunut."</p>	<p>10. Kuningas sanoi Hamanille: kiiruhda, ota vaatteet ja hevonen, niinkuin sinä olet sanonut, ja tee niin Mordekain Juudalaisen kanssa, joka istuu kuninkaan portissa; ja älä anna mitään puuttua kaikista näistä, mitä sinä puhunut olet.</p>	<p>6:10 Cuningas sanoi Hamanille: kijruta ja ota waattet ja hewoinen nijncuins olet sanonut/ ja tee nijn Mardochain Judalaisen cansa/ joca istu Cuningan portis/ ja älä anna mitän puuttua caikista näistä cuins puhunut olet.</p>
<p>6:11 Niin Haaman otti puvun ja hevosen, puki Mordokain ja kuljetti häntä hevosen selässä kaupungin torilla ja huusi hänen edellänsä: "Näin tehdään miehelle, jota kuningas tahtoo kunnioittaa."</p>	<p>11. Niin Haman otti vaatteet ja hevosen ja puetti Mordekain, ja antoi hänen ajaa kaupungin kaduilla, ja huusi hänen edellänsä: näin sille miehelle tehdään, jota kuningas tahtoo kunnioittaa.</p>	<p>6:11 Nijn Haman otti waattet ja hewoisen/ ja puetti Mardochain päälle/ ja johdatti händä Caupungin catuilla/ ja huusi hänen edelläns: näin sille miehelle tehdän/ jota Cuningas tahto cunnioitta.</p>
<p>6:12 Sitten Mordokai palasi takaisin kuninkaan porttiin, mutta Haaman kiiruhti kotiinsa murehtien ja pää peitettynä.</p>	<p>12. Ja Mordekai palasi kuninkaan porttiin; mutta Haman meni kiiruusti kotiansa, murehtien ja peitetyllä päällä.</p>	<p>6:12 Ja Mardochai palais Cuningan portijn/ mutta Haman meni kijrust cotians murhettien/ peitetyllä päällä.</p>

6:13 Kun Haaman kertoi vaimollensa Serekselle ja kaikille ystävilleen kaiken, mitä hänelle oli tapahtunut, sanoivat hänelle hänen viisaansa ja hänen vaimonsa Seres: "Jos Mordokai, jonka edessä olet alkanut kaatua, on syntyjään juutalainen, et sinä voi hänelle mitään, vaan kaadut hänen eteensä maahan asti."	13. Ja Haman jutteli emännällensä Serekselle ja kaikille ystävilleensä kaikki, mitä hänelle tapahtunut oli. Niin sanoivat hänen viisaansa ja hänen emäntänsä Seres hänelle: Jos Mordekai on Juudalaisten siemenestä, jonka edessä sinä olet ruvennut lankeemaan, niin et sinä voi mitään häntä vastaan, vaan sinun täytyy peräti hänen edessänsä langeta.	6:13 Ja jutteli emännällens Serexelle ja caikille ystäwillens caicki mitä hänelle tapahtunut oli. Nijn sanoit hänen wijsans ja hänen emändäns Seres hänelle: jos Mardochai on Judalaisten siemenest/ jonga edesä sinä olet ruwennut langeman/ nijn et sinä woi mitän händä wastian/ mutta sinun täyty peräti hänen edesäns langeta.
6:14 Heidän vielä puhuessaan hänen kanssansa, tulivat kuninkaan hoviherrat ja veivät kiiruusti Haamanin pitoihin, jotka Ester oli laittanut.	14. Kuin he vielä parhaallaansa hänen kanssansa puhuivat, tulivat kuninkaan kamaripalveliat ja kiiruhtivat Hamania pitoihin, jotka Ester oli valmistanut.	6:14 Cosca he wielä parhallans hänen cansans puhuit/ tulit Cuningan Camaripalweliat sijhen/ ja kijrutit Hamanin pitoon/ jonga Esther oli walmistanut.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Kun kuningas ja Haaman olivat tulleet kuningatar Esterin luo juomaan,	1. Kuin kuningas tuli ja Haman pitoon kuningatar Esterin tykö,	7:1 COsca Cuningas tuli Hamanin cansa sijhen pitoon jonga Drotning Esther oli walmistanut.
7:2 sanoi kuningas juominkien aikana Esterille nytkin, toisena päivänä: "Mitä pyydät, kuningatar Ester? Se sinulle annetaan. Ja mitä haluat? Se täytetään, olkoon vaikka puoli valtakuntaa."	2. Sanoi kuningas taas toisena päivänä Esterille, sittekuin hän oli viinaa juonut: mitäs rukoulet, kuningatar Ester, sinulles annettaa, ja mitäs anot? ehkä se olis puoli kuninkaan valtakuntaa, se pitää tapahtuman.	7:2 Cuningas sanoi taas toisna päiwänä Estherille/ sijttecuin hän oli wijna juonut: mitäs rucoilet Drotning Esther sinulles annetta/ ja mitäs anot? ehkä se olis puoli Cuningan waldacunda/ se pitä tapahtuman.
7:3 Niin kuningatar Ester vastasi ja sanoi: "Jos olen saanut armon sinun silmiesi edessä, kuningas, ja jos kuningas hyväksi näkee, niin annettakoon minulle oma henkeni, kun sitä pyydän, ja kansani, kun sitä haluan.	3. Kuningatar Ester vastasi ja sanoi: o kuningas, jos minä olen löytänyt armon sinun edessä ja jos kuninkaalle kelpaa, niin suokoon minulle henkeni minun rukoukseni tähden, ja kansani minun anomiseni tähden!	7:3 Drotning Esther wastais/ ja sanoi: Cuningas/ jos minä olen löytänyt armon sinun edesäs/ ja jos Cuningan kelpa/ nijn suocon minulle minun hengeni/ minun rucouxeni tähden/ ja minun Canssalleni minun anomiseni tähden.
7:4 Sillä meidät on myyty, minut ja kansani, hävitettäväksi, tapettaviksi ja tuhottaviksi. Jos meidät olisi myyty vain orjiksi ja orjattariksi, olisin siitä vaiti, sillä sen vaivan takia ei kannattaisi kuningasta vaivata."	4. Sillä me olemme myydyt, minä ja minun kansani, teloitettaviksi, surmattaviksi ja hukutettaviksi. Ja jos me olisimme myydyt orjiksi ja piioksi, niin minä olisin vaiti, eikä vihamies sittekään palkitsisi kuninkaalle sitä vahinkoa.	7:4 Sillä me olem myydyt/ minä ja minun Canssan/ teloitetta/ surmatta ja hucutetta. Ja josca Jumala että me olisim myydyt orjixi ja pijcoixi/ nijn minä olisin wai/ eikä wihamiehen pitäis sijttekän Cuningalle tekemän wahingota.

7:5 Niin sanoi kuningas Ahasveros ja kysyi kuningatar Esteriltä: "Kuka se on, ja missä se on, joka on rohjennut tehdä sellaista?"	5. Kuningas Ahasverus puhui ja sanoi kuningatar Esterille: kuka se on, eli kussa se on, joka tohtii senkaltaista ajatella tehdäksensä?	7:5 Cuningas Ahasverus puhui ja sanoi Drotning Estherille: cuca se on/ eli cusa se on/ joca tohti sencaltaist ajatella tehdäxens?
7:6 Ester vastasi: "Se vastustaja ja vihamies on tuo paha Haaman." Niin Haaman peljästy i kuningasta ja kuningatarta.	6. Ester sanoi: se vihamies ja vainooja on tämä paha Haman; ja Haman peljästy i kuninkaan ja kuningattaren edessä.	7:6 Esther sanoi: se wihamies ja wainoja on tämä paha Haman. Ja Haman peljästy i Cuningan ja Drotningin edes.
7:7 Kuningas nousi vihoissaan juomingeista ja meni linnan puutarhaan, mutta Haaman jäi siihen pyytääkseen henkeänsä kuningatar Esteriltä, sillä hän näki, että kuninkaalla oli paha mielessä häntä vastaan.	7. Ja kuningas nousi vieraspidosta ja viinan tyköä vihoissansa ja meni salin yrttitarhaan; ja Haman nousi ja rukoili kuningatarta henkensä edestä; sillä hän näki hänellensä olevan valmistetun onnettomuuden kuninkaalta.	7:7 Ja Cuningas nousi wieraspidost ja wijnan tyköä wihoisans/ ja meni Salin tygö cartanolle. Ja Haman nousi ja rucoili Drotningi hengens edest: sillä hän näki hänellens olevan valmistetun onnettomuden Cuningalda.
7:8 Kun kuningas tuli linnan puutarhasta takaisin linnaan, jossa juomingit olivat, oli Haaman juuri heittäytymässä lepovuoteelle, jolla kuningatar Ester lepäsi. Niin kuningas sanoi: "Vai tekee hän vielä väkivaltaa kuningattarelle linnassa, minun läsnäollessani!" Tuskin oli tämä sana päässyt kuninkaan suusta, kun jo Haamanin kasvot peitettiin.	8. Ja kuin kuningas tuli jälleen salin yrttitarhasta siihen huoneesen, jossa he olivat viinaa juoneet, nojasi Haman sille vuoteelle, jolla Ester istui. Niin sanoi kuningas: tahtooko hän kuningattarelle tehdä myös väkivaltaa minun läsnäollessani huoneessa? Kuin se sana tuli kuninkaan suusta ulos, peittivät he Hamanin kasvot.	7:8 Ja cosca Cuningas tuli jällens cartanolda Salin tykö/ josa he olit rualla ollet/ nojais Haman sille pengille jolla Esther istui: Nijn sanoi Cuningas: tahtoco hän Drotningille tehdä myös wäkiwalda/ minun läsnä ollesani huones? cosca se sana tuli Cuningan suusta ulos/ peitit he Hamanin caswot.
7:9 Ja Harbona, yksi kuningasta palvelevista hoviherroista, sanoi: "Katso, seisoohan Haamanin talon edessä hirsipuu, viittäkymmentä kyynärää korkea, se, minkä Haaman on teettänyt Mordokain varalle, jonka puhe kerran koitui kuninkaan hyväksi." Kuningas sanoi: "Ripustakaa hänet siihen."	9. Ja Harbona, kuninkaan kamaripalvelijoista, sanoi kuninkaalle: katso, Hamanin kartanolla seisoo puu viisikymmentä kyynärää korkea, jonka hän teki Mordekaita varten, joka hyvää puhui kuninkaan edestä. Niin sanoi kuningas: hirtettäkään hän siihen.	7:9 Ja Harbona/ yxi Cuningan Camaripalwelioista/ sanoi Cuningalle: cadzo/ Hamain cartanolla seiso yxi puu wijttäkymmendä kynärätä corke/ jonga hän teki Mardochait warten/ joca hywä puhui Cuningan edest. Nijn sanoi Cuningas: hirtettäkän hän sijhen.
7:10 Niin ripustettiin Haaman hirsipuuhun, jonka hän oli pystyttänyt Mordokain varalle. Sitten kuninkaan viha asettui.	10. Niin he hirttivät Hamanin siihen puuhun, jonka hän teki Mordekaita varten; ja niin asettui kuninkaan viha.	7:10 Nijn he hirtit Hamanin sijhen puuhun/ jonga hän teki Mardochait wasten/ ja njn asettui Cuningan wiha.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu

<p>8:1 Sinä päivänä kuningas Ahasveros lahjoitti kuningatar Esterille Haamanin, juutalaisten vastustajan, talon. Ja Mordokai pääsi kuninkaan eteen, sillä Ester oli ilmoittanut, mikä Mordokai oli hänelle.</p>	<p>1. Sinä päivänä antoi kuningas Ahasverus kuningatar Esterille Hamanin Juudalaisten vihollisen huoneen. Ja Mordekai tuli kuninkaan eteen; sillä Ester ilmoitti, mikä hän hänelle oli.</p>	<p>8:1 SInä päiwänä andoi Cuningas ahaswerus Drotning Estherille Hamanin Judalaisten wiholisen huonen. Ja Mardochai tuli Cuningan eteen: sillä Esther ilmoitti mikä hän hänelle oli.</p>
<p>8:2 Ja kuningas otti kädestään sinettisormuksensa, jonka hän oli otattanut pois Haamanilta, ja antoi sen Mordokaille; ja Ester pani Mordokain Haamanin talon hoitajaksi.</p>	<p>2. Ja kuningas otti sormuksensa, jonka hän oli antanut Hamanilta pois ottaa, ja antoi Mordekaille. Ja Ester pani Mordekain Hamanin kartanon päälle.</p>	<p>8:2 Ja Cuningas otti sormuxen sormestans/ jonga hän Hamanilda otti/ ja andoi Mardochaille. Ja Esther pani Mardochain Hamanin cartanon päälle.</p>
<p>8:3 Mutta Ester puhui vielä kuninkaan edessä ja lankesi hänen jalkainsa juureen, itki ja rukoili häntä torjumaan agagilaisen Haamanin pahuuden ja sen juonen, jonka tämä oli punonut juutalaisia vastaan.</p>	<p>3. Ja Ester puhui vielä kuninkaalle, ja lankesi hänen jalkainsa juureen, itki ja rukoili häntä palauttamaan Hamanin Agagilaisen pahuutta ja hänen aikomustansa, jonka hän oli ajatellut Juudalaisia vastaan.</p>	<p>8:3 JA Esther puhui wielä Cuningalle/ ja langeis hänen jalcains juuren/ itki ja rucoili händä palauttaman Hamanin Agagilaisen pahutta/ ja hänen anomistans cuin hän oli ajatellut Judalaisille.</p>
<p>8:4 Niin kuningas ojensi Esteriä kohti kultavaltikan, ja Ester nousi ja seiso kuninkaan edessä.</p>	<p>4. Niin kuningas ojensi kultaisen valtikan Esterin puoleen. Ja Ester nousi ja seiso kuninkaan edessä,</p>	<p>8:4 Nijn Cuningas ojensi cullaisen waldican Estherin puoleen. Ja Esther nousi ja seiso Cuningan edes.</p>
<p>8:5 Ja hän sanoi: "Jos kuningas hyväksi näkee ja jos minä olen saanut armon hänen edessänsä ja kuningas sen soveliaaksi katsoo ja minä olen hänen silmissänsä otollinen, niin kirjoitettakoon määräys ja peruutettakoon agagilaisen Haamanin, Hammedatan pojan, juoni, ne kirjeet, jotka hän kirjoitutti tuhotaksensa juutalaiset kaikissa kuninkaan maakunnissa.</p>	<p>5. Ja sanoi: jos kuninkaalle kelpaa, ja jos minä olen armon löytänyt hänen edessänsä, ja jos se on kuninkaalle sovelias, ja minä kelpaan hänelle; niin kirjoitettakoon ja otettakoon takaperin kaikki Hamanin Medatan Agagilaisen pojan aikomuskirjat, jotka hän on kirjoittanut, että kaikki Juudalaiset surmattaisiin kaikissa kuninkaan maakunnissa.</p>	<p>8:5 Ja sanoi: jos Cuningalle kelpa/ ja jos minä olen armon löytänyt hänen edesäns/ ja jos se on Cuningalle sowelias/ ja minä kelpaan hänelle/ nijn kirjoitettacon ja otettacon tacaperin caicki Hamanin Medathan Agagilaisen pojan aicoimuskirjat/ jotca hän on kirjoittanut/ että caicki Judalaiset surmataisin caikis Cuningan maacunnis.</p>
<p>8:6 Sillä kuinka minä jaksaisin nähdä kansaani kohtaavan onnettomuuden, kuinka jaksaisin nähdä sukuni surman!"</p>	<p>6. Sillä kuinka minä voin nähdä sitä pahuutta, joka minun kansalleni tulis? ja kuinka minä voin nähdä, että minun sukukuntani niin teloitetaan.</p>	<p>8:6 Sillä cuinga minä voin nähdä sitä pahutta cuin minun Canssalleni tulis? ja cuinga minä voin nähdä että minun sucucundan nijn teloitetan?</p>

<p>8:7 Niin kuningas Ahasveros sanoi kuningatar Esterille ja juutalaiselle Mordokaille: "Katso, Haamanin talon minä olen lahjoittanut Esterille, ja hän itse on ripustettu hirsipuuhun, koska hän oli käynyt käsiksi juutalaisiin.</p>	<p>7. Niin kuningas Ahasverus sanoi kuningatar Esterille ja Mordekaille Juudalaiselle: katso minä olen antanut Esterille Hamanin huoneen, ja hän hirtettiin puuhun, että hän laski kätensä Juudalaisten päälle.</p>	<p>8:7 Nijn Cuningas Ahaswerus sanoi Drotning Estherille/ ja Mardochaille Judalaiselle: cadzo/ minä olen andanut EStherille Hamanin huonen/ ja hän hirtettin puuhun/ että hän laski kätens Judalaisten päälle.</p>
<p>8:8 Ja nyt kirjoittakaa kuninkaan nimessä sellainen juutalaisia koskeva määräys, kuin hyväksi näette, ja sinetöikää se kuninkaan sinettisormuksella; sillä kirjelmä, joka on kirjoitettu kuninkaan nimessä ja sinetöity kuninkaan sinettisormuksella, on peruuttamaton."</p>	<p>8. Niin kirjoittakaa te Juudalaisten puolesta kuninkaan nimeen, niinkuin te itse tahdotte, ja painakaat sinetti kuninkaan sormuksella; sillä sitä kirjoitusta, joka kuninkaan nimellä kirjoitetaan, ja kuninkaan sormuksella sinetti painetaan, ei taideta otettaa takaperin.</p>	<p>8:8 Nijn kirjoittacat sijs teitin Judalaisten puolest Cuningan nimeen/ nijncuin te idze tahdot/ ja painacat sinetti Cuningan sormuxella: sillä se kirjoitus joca Cuningan nimellä kirjoitetan/ ja Cuningan sormuxella sinetti painetan/ ei sitä oteta tacaperin.</p>
<p>8:9 Niin kutsuttiin kuninkaan kirjurit silloin, kolmannessa kuussa, se on siivan-kuussa, sen kahdentenakymmenentenä kolmantena päivänä, ja kirjoitettiin, aivan niinkuin Mordokai käski, määräys juutalaisille sekä satraapeille, käskynhaltijoille ja maaherroille sataan kahteenkymmeneen seitsemään maakuntaan, Intiasta Etiopiaan saakka, kuhunkin maakuntaan sen omalla kirjoituksella ja kullekin kansalle sen omalla kielellä; myös juutalaisille heidän kirjoituksellaan ja kielellään.</p>	<p>9. Silloin kutsuttiin kuninkaan kirjoittajat kolmantena kuukautena, se on Sivan kuu, kolmantena päivänä kolmattakymmentä, ja kirjoitettiin juuri niinkuin Mordekai käski Juudalaisten tykö, ja hallitsiain tykö, maanvanhimpien ja maakuntain päämiesten tykö, Indiasta Etiopiaan asti, joita oli sata ja seitsemänkolmattakymmentä maakuntaa, kunkin maakunnan kirjoituksen jälkeen, jokaisen kansan tykö heidän kielellänsä, ja Juudalaisten tykö heidän kirjoituksensa jälkeen ja heidän kielellänsä.</p>	<p>8:9 SIlloin cudzuttin Cuningan kirjoittajat colmandena Cuucautena/ se on Siwan Cuu/ colmandena päiwänä colmattakymmendä/ ja kirjoitettin juuri nijncuin Mardochai käski/ Judalaisten tygö/ ja Förstein tygö/ maanwanhimmitten ja maacunnan päämiesten tygö/ Indiast Ethiopian asti/ joita oli sata ja seidzemencolmattakymmendä maacunda/ heidän oman kirjoituxens jälken/ jocaidzen Canssan tygö heidän kielelläns/ ja Judalaisten tygö heidän kirjoituxens jälken/ ja heidän kielelläns.</p>
<p>8:10 Hän kirjoitutti kuningas Ahasveroksen nimessä ja sinetöi kuninkaan sinettisormuksella. Ja hän lähetti ratsulähettien mukana, jotka ratsastivat tammatarhoissa kasvatetuilla hovin hevosilla, kirjeet:</p>	<p>10. Ja kirjoitettiin kuningas Ahasveruksen nimellä, ja sinetti painettiin kuninkaan sormuksella; ja hän lähetti kirjat hevosilla, nopeimmilla orheilla ja nuorilla muuleilla ajavaisten kautta,</p>	<p>8:10 Ja ne kirjoitettin Cuningas Ahasweruxen nimellä/ ja sinetti painettin Cuningan sormuxella/ ja hän lähetti kirjat hewoisilla/ Cameleillä ja nuoreilla Muuleilla ajawaisten cautta.</p>

<p>8:11 että kuningas sallii juutalaisten jokaisessa kaupungissa, missä heitä onkin, kokoontua puolustamaan henkeänsä hävittämällä, tappamalla ja tuhoamalla kansan ja maakunnan kaiken aseväen, joka heitä ahdistaa, sekä myös lapset ja vaimot, ja ryöstämään, mitä heiltä on saatavana saalista,</p>	<p>11. Että kuningas sallii Juudalaiset kussakin kaupungissa koota heitänsä, ja varjella henkensä, ja teloittaa, tappaa ja hukuttaa kaikkein kansain ja maakuntain sotaväen, jotka heitä vaivasivat, lapsinensa, ja vaimoinensa, ja ryöstää heidän saaliinsa,</p>	<p>8:11 Joisa Cuningas sallei Judalaiset cusakin Caupungis coota heitäns/ ja warjella heidän hengens/ ja teloittaa/ tappa/ ja hucutta caickein Canssan ja maacundain sotawäen/ jotca heitä waiwaisit lapsinens ja waimoinens/ ja ryöstä heidän tawarans.</p>
<p>8:12 samana päivänä kaikissa kuningas Ahasveroksen maakunnissa, kahdennentoista kuun, se on adar-kuun, kolmantenatoista päivänä.</p>	<p>12. Yhtenä päivänä kaikissa kuningas Ahasveruksen maakunnissa, kolmantenatoistakymmenentenä päivänä toista kuuta toistakymmentä, se on kuu Adar.</p>	<p>8:12 Yhtenä päiwänä caikis Cuningas Ahasweruxen maacunnis/ colmandenatoistakymmendenä päiwänä toisesta Cuusta toistakymmendä/ se on Cuu Adar.</p>
<p>8:13 Kirjeen jäljennös oli julkaistava lakina jokaisessa maakunnassa, tiedoksi kaikille kansoille, ja että juutalaiset olisivat valmiit sinä päivänä kostamaan vihollisillensa.</p>	<p>13. Ja kirjoissa oli, että käsky oli annettu kaikkiin maakuntiin julistettaa kaikille kansoille, että Juudalaiset olisivat sinä päivänä valmiit kostamaan vihollisillensa.</p>	<p>8:13 Ja kirjois oli/ että käsky oli annettu caickijn maacundiijn julistetta caikille Canssoille/ että Judalaiset olisit sinä päiwänä walmit costaman wiholisillens.</p>
<p>8:14 Hovin hevosilla ratsastavat lähetit lähtivät kuninkaan käskystä kiiruusti ja nopeasti matkaan kohta, kun laki oli annettu Suusanin linnassa.</p>	<p>14. Ja liukkailla orheilla ja karkaavaisilla muuleilla ajavaiset sanansaattajat ajoivat nopiasti ja kiiruusti kuninkaan sanan jälkeen; ja se käsky lyötiin Susanin linnassa ylös.</p>	<p>8:14 Ja Muuleilla ajawaiset sanansaattajat ajoit nopiast ja kijrust Cuningan sanan jälken/ ja se käsky lyötiin Susanin linnas ylös.</p>
<p>8:15 Mutta Mordokai lähti kuninkaan luota puettuna kuninkaalliseen punasiniseen purppuraan ja pellavapukuun, ja hänellä oli suuri kultakruunu ja viitta, tehty valkoisesta pellavakankaasta ja purppuranpunaisesta kankaasta. Ja Suusanin kaupunki riemuitsi ja oli iloissaan.</p>	<p>15. Ja Mordekai läksi kuninkaan tyköä kuninkaallisissa vaatteissa, sinisissä ja valkeissa, ja suurella kultakruunulla, ja kalliilla liiniaisella hameella ja purpuralla. Ja Susanin kaupunki iloitsi ja riemuitsi.</p>	<p>8:15 Ja Mardochai läxi Cuningan tyköä Cuningalisis waatteis kellaisis ja walkeis/ ja suurella culdacruunulla/ ja callilla lijnaisella hamella ja purpuralla/ ja Susanin Caupungi iloidzi ja riemuidzi.</p>
<p>8:16 Juutalaisille oli tullut onni, ilo, riemu ja kunnia,</p>	<p>16. Sillä sinne oli tullut valkeus ja ilo, riemu ja kunnia Juudalaisille.</p>	<p>8:16 Sillä sinne oli tullut walkeus ja ilo/ riemu ja cunnia Judalaisille.</p>

<p>8:17 ja jokaisessa maakunnassa ja kaupungissa, joka paikassa, mihin kuninkaan käsky ja hänen lakinsa tuli, oli juutalaisilla ilo ja riemu, pidot ja juhlat. Ja paljon oli maan kansoista niitä, jotka kääntyivät juutalaisiksi, sillä kauhu juutalaisia kohtaan oli vallannut heidät.</p>	<p>17. Ja kaikissa maakunnissa ja kaupungeissa, joihin kuninkaan sana ja käsky tuli, oli ilo ja riemu Juudalaisten keskellä, pito ja hyvät päivät. Ja monta maan kansasta tuli Juudalaiseksi; sillä Juudalaisten pelko tuli heidän päällensä.</p>	<p>8:17 Ja caikis maacunnis ja Caupungeis/ joihin Cuningan sana ja käsky tuli/ oli ilo ja riemu Judalaisten keskellä/ pito ja hyvät päivät/ ja monda maan Canssast tuli Judalaisexi: sillä Judalaisten pelco tuli heidän päällens.</p>
<p>9 LUKU</p>	<p>9 LUKU</p>	<p>IX. Lucu</p>
<p>9:1 Kahdennessatoista kuussa, se on adarkuussa, sen kolmantenatoista päivänä, jona kuninkaan käsky ja hänen lakinsa oli toimeenpantava, sinä päivänä, jona juutalaisten viholliset olivat toivoneet saavansa heidät valtaansa, mutta jona päinvastoin juutalaiset saivat valtaansa vihamiehensä,</p>	<p>1. Ja toisena kuukautena toistakymmentä, Adarin kuulla, kolmantena päivänä toistakymmentä, jona kuninkaan sana ja käsky oli tullut, että toimitus piti tapahtuman, juuri sinä päivänä jona Juudalaisten viholliset toivoivat vallitsevansa heitä, kääntyi niin, että Juudalaiset vallitsivat vihollisiansa:</p>	<p>9:1 JA toisna Cuucautena toistakymmendä Adarin Cuulla/ colmandenatoistakymmendenä päivänä/ jona Cuningan sana ja käsky oli tullut/ että piti tehtämän juuri sinä päivänä/ jona Judalaisten wiholiset toivoit woittawans heitä/ käändyi nijn että Judalaiset woitit heidän wiholisens.</p>
<p>9:2 kokoontuivat juutalaiset kaupungeissansa kaikissa kuningas Ahasveroksen maakunnissa käydäkseen käsiksi niihin, jotka hankkivat heille onnettomuutta, eikä kukaan kestänyt heidän edessänsä, sillä kauhu heitä kohtaan oli vallannut kaikki kansat.</p>	<p>2. Niin Juudalaiset kokoontuivat kaupunkeihinsa kaikissa kuningas Ahasveruksen maakunnissa, laskemaan kätensä niiden päälle, jotka heille pahuutta tahtoivat, ja ei yksikään voinut seisoa heitä vastaan; sillä kaikki kansa pelkäsi heitä.</p>	<p>9:2 Nijn Judalaiset cocoisit idzens Caupungeihins caikis Cuningas Ahasweruxen maacunnis/ laskeman kätens nijden päälle/ jotca heille pahutta tahdoit/ ja ei yxikän voinut seisoa heitä wastan: sillä caicki Canssa pelkäis heitä.</p>
<p>9:3 Ja kaikki maaherrat, satraapit ja käskynhaltijat ja kuninkaan virkamiehet kannattivat juutalaisia, sillä kauhu Mordokaita kohtaan oli vallannut heidät.</p>	<p>3. Ja kaikki maakuntain päämiehet ja hallitsiat, ja maan vanhimmat ja kuninkaan virkamiehet ylistivät Juudalaisia; sillä Mordekain pelko tuli heidän päällensä.</p>	<p>9:3 Ja caicki maacundain päämiehet ja Förstit/ ja maanwanhimmat/ ja Cuningan wircamiehet ylistit Judalaisia: sillä Mardochain pelco tuli heidän päällens.</p>
<p>9:4 Sillä Mordokai oli mahtava kuninkaan palatsissa, ja hänen maineensa levisi kaikkiin maakuntiin, sillä se mies, Mordokai, tuli yhä mahtavammaksi.</p>	<p>4. Sillä Mordekai oli suuri kuninkaan huoneessa, ja hänen sanomansa kuului kaikkiin maakuntiin, kuinka Mordekai menestyi ja tuli suureksi.</p>	<p>9:4 Ja Mardochai oli suuri Cuningan huones/ ja hänen sanomans cuului caickijn maacundijn/ cuinga hän menestyi ja tuli suurexi.</p>

9:5 Ja juutalaiset voittivat kaikki vihollisensa lyöden miekoilla, surmaten ja tuhoten, ja tekivät vihamiehensä, mitä tahtoivat.	5. Niin Juudalaiset löivät kaikki vihamiehensä miekalla, tappoivat ja hukuttivat heidät, ja tekivät niiden kanssa, jotka heitä vihasivat, oman tahtonsa jälkeen.	9:5 Nijn Judalaiset löit caicki wihamiehens miecalla/ tapoit ja hucutit heidän/ ja teit heidän cansans oman tahtons jälkeen.
9:6 Suusanin linnassa juutalaiset tappoivat ja tuhosivat viisisataa miestä.	6. Ja Susanin linnassa löivät Juudalaiset viisisataa miestä kuoliaaksi, ja hukuttivat heidät.	9:6 Ja Susanin linnas löit Judalaiset wijsi sata miestä cuoliaksi/ ja hucutit heidän.
9:7 Ja Parsandatan, Dalfonin, Aspatan,	7. Vielä päälliseksi tappoivat he Parsandatan, Dalphonin, Aspatan,	9:7 Wielä päälisexi tapoit he Parsandathan/ Dalphonin/ Aspathan.
9:8 Pooratan, Adaljan, Aridatan,	8. Poratan, Adalian, Aridatan,	9:8 Porathan/ Adalian/ Aridathan.
9:9 Parmastan, Arisain, Aridain ja Vaisatan,	9. Parmastan, Arisain, Aridain, Vajesatan,	9:9 Parmasthan/ Arissain/ Aridain/ Wajesathan.
9:10 kymmenen Haamanin, Hammedatan pojan, juutalaisten vastustajan, poikaa, he tappoivat; mutta saaliiseen he eivät käyneet käsiksi.	10. Kymmenen Hamanin poikaa, joka oli Medatanin poika, Juudalaisten vihamies; mutta ei he ruvenneet heidän saaliisensa.	9:10 Nämät kymmenen Hamanin poica/ joca oli Medathanin poica Judalaisten wihamies: mutta ei he ruwennet heidän tawaroihins.
9:11 Sinä päivänä tuli Suusanin linnassa tapettujen luku kuninkaan tietoon.	11. Silloin tuli tapettuun luku Susanin linnaan, kuninkaan eteen.	9:11 Silloin tuli tapettuiden luku Susanin linnaan Cuningan eteen.
9:12 Ja kuningas sanoi kuningatar Esterille: "Suusanin linnassa juutalaiset ovat tappaneet ja tuhonneet viisisataa miestä ja Haamanin kymmenen poikaa; muissa kuninkaan maakunnissa mitä lienevätkään tehneet! Mitä nyt pyydät? Se sinulle annetaan. Ja mitä vielä haluat? Se täytetään."	12. Ja kuningas sanoi kuningatar Esterille: Susanin kaupungissa ovat Juudalaiset tappaneet ja hukuttaneet viisisataa miestä ja kymmenen Hamanin poikaa: mitä luulet heidän muissa kuninkaan maakunnissa tehneen? mitä pyydät sinulles annetta? ja mitä vielä anot sinulles tehtää?	9:12 Ja Cuningas sanoi Drotning Estherille: Judalaiset owat tappanet wijsi sata miestä/ ja hucuttanet heidän Susanin linnas/ ja kymmenen Hamanin poica: mitä luulet heidän muisa Cuningan maacunnis tehnen? mitä pyydät sinulles annetta? ja mitä vielä anot sinulles tehtä?
9:13 Niin Ester sanoi: "Jos kuningas hyväksi näkee, sallittakoon Suusanin juutalaisten huomennakin tehdä saman lain mukaan kuin tänä päivänä. Ja ripustettakoon Haamanin kymmenen poikaa hirsipuuhun."	13. Ester sanoi: jos kuninkaalle kelpaa, niin antakoon Juudalaisten myös huomenna tehdä Susanissa tämän päiväisen käskyn jälkeen; että he hirttäisivät kymmenen Hamanin poikaa puuhun.	9:13 Esther sanoi: jos Cuningalle kelpa/ nijn andacon myös Judalaisten huomona tehdä Susanis tämän päiwäisen käskyn jälkeen/ että he hirttäisit kymmenen Hamanin poica puuhun.
9:14 Kuningas käski tehdä niin. Ja siitä annettiin laki Suusanissa. Ja Haamanin kymmenen poikaa ripustettiin.	14. Ja kuningas käski niin tehdä: ja se käsky lyötiin Susanissa ylös; ja kymmenen Hamanin poikaa hirtettiin.	9:14 Ja Cuningas käski nijn tehdä/ ja se käsky lyötiin Susanis ylös/ ja kymmenen Hamanin poica hirtettiin.

<p>9:15 Ja Suusanin juutalaiset kokoontuivat myös adar-kuun neljäntenätoista päivänä ja tappoivat Suusanissa kolmesataa miestä; mutta saaliiseen he eivät käyneet käsiksi.</p>	<p>15. Ja Juudalaiset, jotka Susanissa olivat, kokoontuivat neljäntenä päivänä toistakymmentä Adar kuuta, ja tappoivat kolmesataa miestä Susanissa; mutta heidän saaliisensa ei he ruvenneet.</p>	<p>9:15 Ja Judalaiset cocoisit idzens Susanis/ neljäntenätoistakymmendenä päivänä Adar Cuusta/ ja tapoit colme sata miestä Susanis: mutta heidän tawaroihins ei he ruwennet.</p>
<p>9:16 Myös muut juutalaiset, jotka olivat kuninkaan maakunnissa, olivat kokoontuneet puolustamaan henkeänsä ja päässeet rauhaan vihollisistansa, tapettuaan vihamiehiään seitsemänkymmentäviisi tuhatta - käymättä käsiksi saaliiseen -</p>	<p>16. Mutta muut Juudalaiset kuninkaan maakunnissa tulivat kokoon ja varjelivat henkeänsä, saadaksensa lepoa vihollisiltansa, ja tappoivat vihollisiansa viisikahdeksattakymmentä tuhatta, mutta ei he ruvenneet saaliisen.</p>	<p>9:16 MUtta muut Judalaiset Cuningan maacunnis tulit cocon ja warjelit hengens/ saadaxens lepo wiholisildans/ ja tapoit wiholisistans wijsicahdexattakymmendä tuhatta/ mutta ei he sattunet tawaroihin.</p>
<p>9:17 adar-kuun kolmantenatoista päivänä; ja he lepäsivät sen kuun neljännenätoista päivän viettäen sen pito- ja ilopäivänä.</p>	<p>17. (Se tapahtui) kolmantenatoistakymmenentenä päivänä Adar kuuta. Ja he lepäsivät neljäntenätoistakymmenentenä päivänä sitä kuuta; sen he tekivät pito- ja ilopäiväksi.</p>	<p>9:17 Se tapahdui colmandenatoistakymmendenä päivänä Adar Cuusta/ ja he lewäisit neljäntenätoistakymmendenä päivänä sijtä Cuusta. Sen he teit ilon ja pidon päiwäxi.</p>
<p>9:18 Mutta Suusanin juutalaiset olivat kokoontuneet sen kuun kolmantenatoista ja neljäntenätoista päivänä, ja he lepäsivät sen kuun viidennentoista päivän viettäen sen pito- ja ilopäivänä.</p>	<p>18. Mutta Juudalaiset, jotka Susanissa olivat, tulivat kokoon kolmantenatoistakymmenentenä ja neljäntenätoistakymmenentenä päivänä, ja lepäsivät viidennentoistakymmenentenä päivänä; ja tekivät sen päivän pito- ja ilopäiväksi.</p>	<p>9:18 Mutta Judalaiset cuin Susanis olit/ tulit cocon colmandenatoistakymmendenä ja neljäntenätoistakymmendenä päivänä/ ja lewäisit wijdendenätoistakymmendenä päivänä/ ja teit sen päivän pidon ja ilon päiwäxi.</p>
<p>9:19 Sentähden maaseudun juutalaiset, jotka asuvat maaseutukaupungeissa, viettävät adar-kuun neljännenätoista päivän ilo-, pito- ja juhlapäivänä ja lähettävät toisilleen maistiaisia.</p>	<p>19. Sentähden Juudalaiset, jotka asuivat maakylissä ja vähissä kaupungeissa, tekivät neljännenätoistakymmenennen päivän Adar kuuta ilo- ja pitopäiväksi, ja lähettivät lahjoja toinen toisellensa.</p>	<p>9:19 Sentähden Judalaiset jotca asuit wähis Caupungeis ja maan kylis/ teit sen neljännenätoistakymmenennen päivän Adar Cuusta pidon ja ilon päiwäxi/ ja lähetit lahjoja toinen toisellens.</p>
<p>9:20 Ja Mordokai pani kirjaan nämä tapaukset. Ja hän lähetti kirjeet kaikille juutalaisille kuningas Ahasveroksen kaikkiiin maakuntiin, lähellä ja kaukana oleville,</p>	<p>20. Ja Mordekai kirjoitti nämät teot, ja lähetti kirjat kaikille Juudalaisille, jotka olivat kaikissa kuningas Ahasveruksen maakunnissa, sekä lähes että kauwas,</p>	<p>9:20 JA Mardochai kirjoitti caicki nämät tegot/ ja lähetti kirjat caikille Judalaisille/ jotca olit caikis Cuningas Ahasweruxen maacunnis/ sekä lähes että cauwas.</p>

<p>9:21 säätäen heille, että heidän oli vietettävä adar-kuun neljäntoista päivää ja saman kuun viidettätoista päivää joka vuosi,</p>	<p>21. Ja asetti heille, että he pitäisivät joka vuosi neljäntoistakymmenennen ja viidennentoistakymmenennen päivän Adar kuuta,</p>	<p>9:21 Että he ottaisit wastan ja pitäisit jocawuosi sen neljäntenätoistakymmenenä ja wijdendenätoistakymmenenä Adar Cuusta.</p>
<p>9:22 koska juutalaiset niinä päivinä olivat päässeet rauhaan vihollistensa ja heille siinä kuussa murhe oli kääntynyt iloksi ja suru juhlaaksi - että heidän oli vietettävä ne päivät pito- ja ilopäivinä ja lähetettävä toisilleen maistiaisia ja köyhille lahjoja.</p>	<p>22. Niiden päivän jälkeen, jona Juudalaiset olivat tulleet lepoon vihollistensa edestä, ja sen kuukauden, jona heidän surunsa on iloksi kääntynyt ja heidän murheensa hyväksi päiviksi: että he ne pitäisivät pito- ja ilopäivinä, ja lähettäisivät lahjoja toinen toisellensa, ja jakaisivat vaivaisille.</p>	<p>9:22 Nijnä päiwinä jona Judalaiset olit tulleet lepoon wiholistens edest/ ja sinä Cuucautena/ jona heidän suruns on iloxi käändynyt ja heidän murhens hywixi päiwixi/ että he ne pitäisit ilo ja pitopäiwinä/ ja lähettäisit lahjoja toinen toisellens/ ja jacaisit waiwaisille.</p>
<p>9:23 Ja juutalaiset ottivat pysyväksi tavaksi, mitä jo olivat alkaneet tehdä ja mitä Mordokai oli heille kirjoittanut.</p>	<p>23. Ja Juudalaiset ottivat vastaan tehdäksensä sen, minkä he ennen olivat ruvenneet, ja Mordekai heidän tykönsä kirjoitti.</p>	<p>9:23 Ja Judalaiset otit wastan sen cuin he ennen olit ruwennet tekemän/ ja cuin Mardochai heidän tygöns kirjoitti.</p>
<p>9:24 Koska agagilainen Haaman, Hammedatan poika, kaikkien juutalaisten vastustaja, oli punonut juonen juutalaisia vastaan tuhotakseen heidät ja oli heittänyt puur'in, se on arvan, hävittääkseen ja tuhotakseen heidät,</p>	<p>24. Sillä Haman Medatan Agagilaisen poika, kaikkein Juudalaisten vihollinen, oli ajatellut hukuttaa kaikkia Juutalaisia, ja antoi heittää Pur, se on arpa, murentaaksensa ja hukuttaaksensa heitä.</p>	<p>9:24 Millä tawalla Haman Medathan Agagilaisen poica/ caickein Judalaisten wiholinen/ oli ajatellut hucutta caickia Judalaisia/ ja andoi heittä arpa murendaxens ja hucuttaxens heitä.</p>
<p>9:25 ja koska sen tultua kuninkaan tietoon tämä oli kirjeellisesti määrännyt, että Haamanin pahan juonen, jonka hän oli punonut juutalaisia vastaan, tuli kääntyä hänen omaan päähänsä ja että hänet ja hänen poikansa oli ripustettava hirsipuuhun,</p>	<p>25. Ja kuin Ester oli mennyt kuninkaan tykö; ja hän puhunut, että hänen paha aikomisensa, jonka hän oli ajatellut Juutalaisia vastaan, käännettiin kirjoitusten kautta hänen oman pänsä päälle, ja kuinka hän ja hänen poikansa ripustettiin puuhun;</p>	<p>9:25 Ja cuinga Esther oli mennyt Cuningan tygö ja puhunut että hänen paha aicoimisens/ cuin hän oli ajatellut Judalaisia wastan/ käättin kirjoitusten cautta hänen oman päns päälle/ ja cuinga hän ja hänen poicans ripustettin puuhun.</p>
<p>9:26 sentähden antoivat he näille päiville nimeksi puurim, puur-sanan mukaan. Sentähden, tuon käskykirjeen koko sisällyksen johdosta ja sen johdosta, mitä he itse olivat näin nähneet ja mitä heille oli tapahtunut,</p>	<p>26. Siitä he nämät päivät kutsuivat Purim, arvan nimen jälkeen, sekä sen että kaiken tämän kirjan sanan jälkeen, ja mitä he olivat itse nähneet, ja kuinka heille on tapahtunut.</p>	<p>9:26 Sijtä he nämät päiwät cudzuit Purim arwan nimen jälken/ ja mitä he olit idze nähnet/ ja cuinga heille oli tapahtunut.</p>

<p>9:27 juutalaiset säätivät ja ottivat itsellensä ja jälkeläisillensä ja kaikille heihin liittyville muuttumattomaksi ja pysyväksi tavaksi, että näitä kahta päivää oli vietettävä määräyksen mukaisesti ja määräaikana joka vuosi</p>	<p>27. Ja Juutalaiset sääsivät sen, ja ottivat päällensä ja siemenensä päälle, ja kaikkein niiden päälle, jonka itsensä antoivat heidän tykönsä, ettei ne hylkää niitä kahta päivää, vaan pitävät ne joka vuosi, heidän kirjoituksensa ja aikansa jälkeen.</p>	<p>9:27 Ja Judalaiset sääsit sen/ ja otit päällens ja heidän siemenens päälle/ ja caickein nijden päälle/ jotca idzens annoit heidän tygöns/ ettei he hyljä nijtä cahta päiwä/ waan pitawät ne jocawuosi/ nijncuin ne olit toimitetut ja kirjoitetut.</p>
<p>9:28 ja että jokaisen sukupolven ja suvun oli näitä päiviä muistettava ja vietettävä joka maakunnassa ja kaupungissa sekä että näiden puurim-päivien tuli säilyä muuttumattomina juutalaisten keskuudessa eikä niiden muisto saanut hävitä heidän jälkeläisistänsä.</p>	<p>28. Ettei näitä päiviä pitänyt unhotettaman, mutta pidettämän heidän lastensa lapsilta ja kaikilta heidän sukukunniltansa, kaikissa maakunnissa ja kaupungeissa. Nämät ovat Purimin päivät, joita ei pidä hyljättämän Juudalaisten seassa, ja heidän muistonsa ei pidä unhotettaman heidän siemenessänsä.</p>	<p>9:28 Ettei näitä päiwiä pitänyt unhotettaman/ mutta pidettämän heidän lastens lapsilda/ ja caikilda heidän sucucunnildans/ caikis maacunnis ja Caupungeis. Nämät owat Purimin päiwät/ joita ei pidä hyljättämän Judalaisten seas/ ja heidän muistons ei pidä unhotettaman heidän siemenesäns.</p>
<p>9:29 Ja kuningatar Ester, Abihailin tytär, ja juutalainen Mordokai kirjoittivat kaiken valtansa nojalla kirjoituksia saattaakseen säädöksenä voimaan tämän toisen puurim-käskykirjeen.</p>	<p>29. Ja Ester Abihailin tytär ja Mordekai Juutalainen kirjoittivat kaikella voimalla toisen kerran, vahvistaaksensa Purimin kirjan.</p>	<p>9:29 Ja Drotning Esther Abihailin tytär/ ja Mardochai Judalainen kirjoitit caikella woimalla toiset Purimin kirjat.</p>
<p>9:30 Mordokai lähetti kirjeet, ystävällisin ja vilpittömin sanoin, kaikille juutalaisille Ahasveroksen valtakunnan sataan kahteenkymmeneen seitsemään maakuntaan,</p>	<p>30. Ja lähetti kirjat kaikille Juudalaisille sataan ja seitsemäänkolmattakymmeneen Ahasveruksen valtakunnan maakuntaan, rauhan ja totuuden sanoilla,</p>	<p>9:30 Ja lähetti kirjat caikille Judalaisille/ sataan ja seidzemencolmattakymmeneen Ahashweruxen waldacunnan maacundijn suloisilla ja ystawälisillä sanoilla.</p>
<p>9:31 saattaakseen säädöksenä voimaan nämä puurim-päivät niiden määräaikoina, niinkuin juutalainen Mordokai ja kuningatar Ester olivat niistä säätäneet ja niinkuin juutalaiset itse olivat säätäneet itselleen ja jälkeläisilleen määräykset niihin kuuluvista paastoista ja valitushuudoista.</p>	<p>31. Vahvistaaksensa näitä Purimin päiviä heidän määrätyillä ajoillansa, niinkuin Mordekai Juutalainen ja kuningatar Ester olivat heille säätäneet, niinkuin he olivat itse päällensä ottaneet ja siemenensä päälle, sen määrätyn paaston ja heidän huutonsa.</p>	<p>9:31 Wahwistaxens näitä Purimin päiwiä/ heidän määrätyillä aigoillans/ nijncuin Mardochai Judalainen ja Drotning Esther olit heille walmistanet/ nijncuin he olit sieluns päälle ottanet ja siemenens päälle/ sen määrätyn paaston ja heidän huutons.</p>
<p>9:32 Näin säadettiin Esterin käskystä nämä puurim-määräykset ja kirjoitettiin kirjaan.</p>	<p>32. Ja Ester käski ja vahvisti nämät Purimin menot, ja että ne piti kirjaan kirjoitettaman.</p>	<p>9:32 Ja Esther käski ja wahwisti nämät Purimin menot/ ja että ne piti kirjaan kirjoitettaman.</p>
<p>10 LUKU</p>	<p>10 LUKU</p>	<p>X. Lucu</p>

<p>10:1 Kuningas Ahasveros saatto työveron alaiseksi sekä mannermaan että merensaaret.</p>	<p>1. Ja kuningas Ahasverus laski veron maan päälle ja luotoin päälle merellä.</p>	<p>10:1 Ja Cuningas Ahaswerus laski weron maan päälle/ ja luotoin päälle merellä.</p>
<p>10:2 Ja kaikki hänen valta- ja urotyönsä ja kertomus Mordokain suuruudesta, johon kuningas hänet korotti, ne ovat kirjoitettuna Meedian ja Persian kuningasten aikakirjassa.</p>	<p>2. Mutta kaikki hänen työnsä, voimansa ja väkevyytensä, ja Mordekain suuri kunnia, kuin kuningas hänen suureksi teki: eikö ne ole kirjoitetut Median ja Persian kuningasten aikakirjassa?</p>	<p>luotoin päälle merellä. 10:2 Mutta caicki hänen työns/ woimans ja wäkewydens/ ja Mardochain suuri cunnia cuin Cuningas hänelle andoi/ cadzo se on kirjoitettu Medein ja Persian Cuningasten Aicakirjas.</p>
<p>10:3 Sillä juutalainen Mordokai oli kuningas Ahasveroksen lähin mies ja oli suuri juutalaisten keskuudessa ja rakas lukuisille veljillensä, koska hän harrasti kansansa parasta ja puhui koko heimonsa onnen puolesta.</p>	<p>3. Sillä Mordekai, Juudalainen, oli toinen kuningas Ahasveruksesta, ja väkevä Juudalaisten seassa, ja otollinen veljeinsä paljouden keskellä, joka etsi kansansa parasta ja puhui parhain päin kaiken siemenensä puolesta.</p>	<p>10:3 Sillä Mardochai Judalainen oli toinen Cuningas Ahasweruxesta/ ja wäkewä Judalaisten seas/ ja otollinen weljeins paljouden keskellä/ joca edzei Canssans parast/ ja puhui parhain päin caiken hänen siemenens puolest.</p>

JOB	JOBIN KIRJA	Hiobin Kirja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Uusin maassa oli mies, jonka nimi oli Tämä mies oli nuhteeton ja rehellinen, pelkäsi Jumalaa ja karttoi paha.	Yksi mies oli Utsin maalla nimeltä Job; ja se mies oli vakaa ja hurskas, ja Jumalaa pelkääväinen, ja vältti paha.	1:1 YXi mies oli Uzin maalla nimeldä Hiob/ hän oli waca/ hurscas/ Jumalata pelkäväinen/ ja wältti paha.
1:2 Hänelle syntyi seitsemän poikaa ja kolme tytärtä.	2. Ja hänelle oli syntynyt seitsemän poikaa ja kolme tytärtä.	1:2 Ja hän sijtti seidzemen poica ja colme tytärtä.
1:3 Ja karjaa hänellä oli seitsemäntuhatta lammasta, kolmetuhatta kamelia, viisisataa härkäparia ja viisisataa aasintammaa sekä ylen paljon palvelijoita. Tämä mies oli kaikista Idän miehistä mahtavin.	3. Ja hänen karjansa oli seitsemäntuhatta lammasta, kolmetuhatta kamelia, viisisataa paria härkiä ja viisisataa aasia, ja myös sangen paljo perhettä. Ja se mies oli voimallisempi kuin kaikki, jotka itäisellä maalla asuivat.	1:3 Ja hänen carjans oli/ seidzemen tuhatta lammasta/ colme tuhatta Cameli/ wijsi sata pari härkiä/ ja wijsi sata Asia/ ja sangen paljo perhettä. Ja hän oli woimallisembi cuin caicki jotca idäisellä maalla asuit.
1:4 Hänen pojillansa oli tapana laittaa pitoja, kullakin oli pidot talossaan vuoropäivänänsä; he lähettivät silloin sanan ja kutsuivat kolme sisartansa syömään ja juomaan kanssansa.	4. Ja hänen poikansa menivät ja tekivät pidon huoneessansa itsekukin päivänänsä, ja lähettivät ja antoivat kutsua kolme sisartansa syömään ja juomaan kanssansa.	1:4 JA hänen poicans menit ja teit pidon/ idzecukin päiwänäns/ huonesans/ ja annoit cudzua colme sisartans syömän ja juoman cansans.
1:5 Mutta kun pitopäivät olivat kiertonsa kiertäneet, lähetti Job sanan ja pyhitti heidät; hän nousi varhain aamulla ja uhrasi polttouhreja, yhtä monta kuin heitä oli. Sillä Job ajatteli: "Ehkä poikani ovat tehneet syntiä ja sydämessään luopuneet Jumalasta." Näin Job teki aina.	5. Ja kuin pitopäivät olivat kuluneet, lähetti Job ja pyhitti heitä, ja nousi aamulla varhain ja uhrasi polttouhria kaikkein heidän lukunsa jälkeen. Sillä Job ajatteli: minun poikani ovat taitaneet syntiä tehdä ja unohtaneet Jumalan sydämessänsä. Näin teki Job joka päivä.	1:5 Ja cosca pidon päiwät olit culunet/ lähetti Hiob ja pyhitti heitä/ ja nousi amulla warhain/ ja uhras polttouhria caickein heidän lucuns jälkeen. Sillä Hiob ajatteli: minun poicani owat taitanet syndiä tehdä/ ja siunannet Jumalata heidän sydämesäns. Näin teki Hiob jocapäiwä.
1:6 Mutta kun eräänä päivänä Jumalan pojat tulivat ja asettuivat Herran eteen, tuli myöskin saatana heidän joukossansa.	6. Mutta tapahtui yhtenä päivänä, että Jumalan lapset tulivat ja astuivat Herran eteen, ja tuli myös saatana heidän kanssansa.	1:6 MUTta se tapahtui yhtenä päiwänä/ että Jumalan lapset tulit ja astuit HERran eteen/ tuli myös Sathan heidän cansans.
1:7 Niin Herra kysyi saatanalta: "Mistä sinä tulet?" Saatana vastasi Herralle ja sanoi: "Maata kiertämästä ja siellä kuljeksimasta."	7. Mutta Herra sanoi saatanalle: kusta sinä tulet? Saatana vastasi Herraa ja sanoi: minä olen käynyt ja vaeltanut ympäri maan.	1:7 MUTta HERra sanoi Sathanille: custas tulet? 1:8 Sathan wastais HERra/ ja sanoi: minä olen waeldanut ymbäri maan.

1:8 Niin Herra sanoi saatanelle: "Oletko pannut merkille palvelijaani Jobia? Sillä ei ole maan päällä hänen vertaistansa; hän on nuhteeton ja rehellinen mies, pelkää Jumalaa ja karttaa pahaa."	8. Niin sanoi Herra saatanelle: etkö ole ottanut vaaria palveliastani Jobista? sillä ei hänen vertaistansa ole maalla: hän on vakaa ja hurskas, Jumalaa pelkäväinen mies, ja välttää pahaa.	Nijn sanoi HERra Sathanille: Etkös ottanut waari minun palweliastan Hiobist: sillä ei hänen wertaistans ole maalla/ waca ja hursas/ Jumalata pelkäväinen/ ja wälttä paha.
1:9 Saatana vastasi Herralle ja sanoi: "Suottako Job pelkää Jumalaa?"	9. Saatana vastasi Herraa ja sanoi: turhaanko Job pelkää Jumalaa?	1:9 Sathan wastais HERra/ ja sanoi: turhango Hiob pelkä Jumalata?
1:10 Olethan itse kaikilta puolin suojannut hänet, hänen talonsa ja kaiken, mitä hänellä on; olet siunannut hänen kättensä työn, ja hänen karjalaumansa ovat levinneet ympäri maata.	10. Etkös ole piirittänyt häntä, hänen huonettansa ja kaikkia mitä hänellä on ympäri? sinä olet siunannut hänen käsialansa, ja hänen tavaransa on levitetty maassa.	1:10 Etkös ole kätkenyt händä/ hänen huonettans/ ja caickia cuin hänellä on ymbärins. Sinä olet siunannut hänen käsialans/ ja hänen tawarans on lewitetty maasa.
1:11 Mutta ojennapa kätesi ja koske kaikkeen, mitä hänellä on: varmaan hän kiroaa sinua vasten kasvojasi."	11. Mutta ojenna kätes ja tartu kaikkeen hänen saatuunsa, mitämaks hän luopuu sinusta kasvois edessä.	1:11 Mutta ojenna kätes ja tartu caicken hänen saatuuns/ mitämax hän siuna sinua caswoille.
1:12 Niin Herra sanoi saatanelle: "Katso, kaikki, mitä hänellä on, olkoon sinun käsissäsi; älä vain koske kädelläsi häneen itseensä." Ja saatana meni pois Herran edestä.	12. Herra sanoi saatanelle: katso, kaikki hänen tavaransa olkoon sinun kädessä, ainoastaan älä häneen kättäs satuta. Silloin läksi saatana Herran tyköä.	1:12 HERra sanoi Sathanille: cadzo/ caicki hänen tawarans olcon sinun kädesäs/ ainoastans älä häneen kättäs satuta. Silloin läxi Sathan HERran tykö.
1:13 Kun sitten eräänä päivänä hänen poikansa ja tyttärensä söivät ja joivat viiniä vanhimman veljensä talossa,	13. Mutta sinä päivänä, kuin hänen poikansa ja tyttärensä söivät ja joivat viinaa vanhimman veljensä huoneessa,	1:13 MUtta sinä päiwänä cosca hänen poicans ja tyttärens söit ja joit wijna wanhimman weljens huones:
1:14 tuli sanansaattaja Jobin luo ja sanoi: "Raavailla kynnettiin, ja aasintammat kävivät niiden vieressä laitumella;	14. Tuli sanansaattaja Jobin tykö ja sanoi: härjillä kynnettiin, ja aasit kävivät läsnä laitumella;	1:14 Tuli sanansaattaja Hiobin tygö/ ja sanoi: härjillä kynnettin/ ja Asit käwit läsnä laituumella.
1:15 niin sabalaiset hyökkäsivät ja ryöstivät ne ja surmasivat palvelijat miekan terällä. Vain minä yksin pelastuin kertomaan tämän sinulle."	15. Niin he tulivat rikkaasta Arabiasta ja ottivat ne, ja löivät palveliat miekan terällä; ja minä ainoastaan yksin pääsin sanomaan sinulle.	1:15 Nijn he tulit rickast Arabiast ja otit ne/ ja löit palweliat miecan terällä/ ja minä yxinäns pääsin sanoman sinulle.
1:16 Hänen vielä puhuessaan tuli toinen ja sanoi: "Jumalan tuli iski alas taivaasta, sytytti palamaan lampaat ja palvelijat ja kulutti heidät. Vain minä yksin pelastuin kertomaan tämän sinulle."	16. Kuin hän vielä puhui, tuli toinen ja sanoi: Jumalan tuli putosi taivaasta ja sytytti lampaat ja palveliat, ja poltti ne; ja minä ainoastaan yksin pääsin sanomaan sinulle.	1:16 Cosca hän vielä puhui/ tuli toinen/ ja sanoi: Jumalan tuli tuli taiwast/ ja poltti lambat ja palweliat/ ja minä yxinäns pääsin sanoman sinulle.

1:17 Hänen vielä puhuessaan tuli taas toinen ja sanoi: "Kaldealaiset asettuivat kolmeen joukkoon ja karkasivat kameliien kimppuun, ryöstivät ne ja surmasivat palvelijat miekan terällä. Vain minä yksin pelastuin kertomaan tämän sinulle."	17. Kuin hän vielä puhui, tuli yksi ja sanoi: Kaldealaiset tekivät kolme joukkoa ja hyökkäsivät kameleihin päälle, ja ottivat ne pois, ja löivät miekan terällä; ja minä ainoastaan yksin pääsin sanomaan sinulle.	1:17 Cosca hän vielä puhui/ tuli yxi ja sanoi: Chaldealaiset teit colme joucko/ ja hyöcköisit Cameleihin päälle/ ja otit ne pois/ ja löit palweliat miecan terällä/ ja minä yxinäns pääsin sanoman sinulle.
1:18 Hänen vielä puhuessaan tuli taas toinen ja sanoi: "Poikasi ja tyttäresi söivät ja joivat viiniä vanhimman veljensä talossa;	18. Kuin hän vielä puhui, tuli yksi ja sanoi: sinun poikas ja tyttäres söivät ja joivat viinaa vanhimman veljensä huoneessa.	1:18 COsca hän vielä puhui/ tuli yxi/ ja sanoi: sinun poicas ja tyttäres söit/ ja joit wijna wanhimman weljens huones:
1:19 katso, silloin suuri tuulispää tuli tuolta puolen erämaan ja iski talon neljään nurkkaan, ja se luhistui nuorukaisten päälle, niin että he kuolivat. Vain minä yksin pelastuin kertomaan tämän sinulle."	19. Ja katso, suuri tuulispää tuli korvesta ja sysäsi neljään huoneen nurkkaan, ja se kaatui nuorukaisten päälle, niin että he kuolivat; ja minä ainoastaan yksin pääsin sanomaan sinulle.	1:19 Ja cadzo/ suuri tuulispää tuli corwesta/ ja sysäis neljän huonen nurckaan/ ja heitti sen nuorucaisten päälle/ nijn että he cuolit/ ja minä yxin pääsin sanoman sinulle.
1:20 Silloin Job nousi, repäisi viittansa ja leikkasi hiuksensa, heittäytyi maahan ja rukoili.	20. Silloin Job nousi ja repäisi vaatteensa, ja repi päätänsä, ja heittäysi maahan ja rukoili.	1:20 Silloin Hiob nousi ja rewäis waattens/ ja rewei päätäns/ ja langeis maahan/
1:21 Ja hän sanoi: "Alastonna minä tulin äitini kohdusta, ja alastonna minä sinne palajan. Herra antoi, ja Herra otti; kiitetty olkoon Herran nimi."	21. Ja sanoi: alasti olen minä tullut äitini kohdusta ja alasti pitää minun sinne jälleen menemän; Herra antoi ja Herra otti: Herran nimi olkoon kiitetty!	ja sanoi: 1:21 Alasti olen minä tullut äitini cohdsta/ ja alasti pitä minun sinne jälleens menemän/ HERra andoi/ ja HERra otti/ HERran nimi olcon kijtetty.
1:22 Kaikessa tässä Job ei tehnyt syntiä eikä puhunut nurjasti Jumalaa vastaan.	22. Näissä kaikissa ei rikkonut Job, eikä tehnyt tyhmästi Jumalaa vastaan.	1:22 Näisä caikis ei rickonut Hiob/ eikä tehnyt tyhmäst Jumalata wastan.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Ja kun eräänä päivänä Jumalan pojat tulivat ja asettuivat Herran eteen, tuli myöskin saatana heidän joukossansa ja asettui Herran eteen.	1. Ja tapahtui yhtenä päivänä, kuin Jumalan lapset tulivat ja astuivat Herran eteen, että saatana myös tuli heidän kanssansa ja astui Herran eteen.	2:1 SE tapahdui yhtenä päiwänä että Jumalan lapset tulit ja astuit HERran eteen/ että Sathan myös tuli heidän cansans/ ja astui HERran eteen.
2:2 Niin Herra kysyi saatanalta: "Mistä sinä tulet?" Saatana vastasi Herralle ja sanoi: "Maata kiertämästä ja siellä kuljeksimasta."	2. Silloin sanoi Herra saatanalta: kusta tulet? Saatana vastasi Herraa ja sanoi: minä olen käynyt ja vaeltanut ympäri maan.	2:2 Silloin sanoi HERra Sathanille: custas tulet? Sathan wastais HERra/ ja sanoi: minä olen waeldanut ymbäri maan.

2:3 Niin Herra sanoi saatanalle: "Oletko pannut merkille palvelijaani Jobia? Sillä ei ole maan päällä hänen vertaistansa; hän on nuhteeton ja rehellinen mies, pelkää Jumalaa ja karttaa pahaa. Vielä hän pysyy hurskaudessa, ja sinä olet yllyttänyt minut häntä vastaan, tuhoamaan hänet syyttömästi."	3. Ja Herra sanoi saatanalle: etkös ole ottanut vaaria palveliastani Jobista? sillä ei hänen vertaistansa ole maalla: hän on vakaa ja hurskas ja Jumalaa pelkäväinen mies, ja välttää pahaa ja pysyy vielä vakuudessa, ja sinä yllytit minua häntä hävittämään ilman syytä.	2:3 HERra sanoi Sathanille: etkös ole ottanut waari minun palweliastan Hiobist? sillä hänen wertaistans ei ole maalla/ waca ja hurskas ja Jumalata pelkäväinen/ ja wälttä paha/ ja pysy wielä wacuudesans/ ja sinä yllytit minua händä häwittämän ilman syytä.
2:4 Saatana vastasi Herralle ja sanoi: "Nahka nahasta; ja kaikki, mitä ihmisellä on, hän antaa hengestensä."	4. Saatana vastasi Herraa ja sanoi: nahka nahasta, ja kaikki, mitä ihmisessä on, antaa hän henkensä edestä.	2:4 Sathan wastais HERra/ ja sanoi: nahka nahast/ caicki mitä ihmises on/ anda hän hengens edest.
2:5 Mutta ojennapa kätesi ja koske hänen luihinsa ja lihaansa: varmaan hän kiroaa sinua vasten kasvojasi."	5. Mutta ojenna kätes ja rupee hänen luihinsa ja lihaansa; mitämaks hän luopuu sinusta kasvois edessä.	2:5 Mutta ojenna kätes ja rupee hänen luihins ja lihaans/ mitämax hän siuna sinua caswoille.
2:6 Herra sanoi saatanalle: "Katso, hän olkoon sinun käsissäsi; säästä kuitenkin hänen henkensä."	6. Herra sanoi saatanalle: katso, hän olkoon sinun kädessä; kuitenkin säästä hänen henkeänsä.	2:6 HERra sanoi Sathanille: cadzo/ hän olcon sinun kädesäs/ cuitengin säästä hänen hengens.
2:7 Niin saatana meni pois Herran edestä ja löi Jobiin pahoja paiseita, kantapäätä kiireeseen asti.	7. Silloin läksi saatana Herran tyköä ja löi Jobin pahoilla paisumilla, hänen kantapäätä kiireesen asti.	2:7 Silloin läxi Sathan HERran tykö/ ja löi Hiobin pahoilla paisumilla/ candapääst kijresen asti.
2:8 Ja tämä otti saviastian sirun, sillä kaapiakseen itseänsä, ja istui tuhkaläjään.	8. Ja hän otti saviastian ja kaapi itseänsä sillä, ja istui tuhassa.	2:8 Ja hän otti sawiastian murun ja caapei händäns/ ja istui tuhwas.
2:9 Niin hänen vaimonsa sanoi hänelle: "Vieläkö pysyt hurskaudessa? Kiroa Jumala ja kuole."	9. Ja hänen emäntänsä sanoi hänelle: Vieläkö pysyt vakuudessa? siunaa Jumalaa ja kuole.	2:9 Ja hänen emändäns sanoi hänelle: wieläkö pysyt wacuudesas? siuna Jumalata ja cuole.
2:10 Mutta hän vastasi hänelle: "Sinä puhut niinkuin mikäkin houkka nainen. Otammehan vastaan Jumalalta hyvää, emmekö ottaisi vastaan pahaakin?" Kaikessa tässä Job ei tehnyt syntiä huulillansa.	10. Mutta hän sanoi hänelle: sinä puhut niinkuin tyhmät vaimot puhuvat. Jos me olemme hyvää saaneet Jumalalta, eikö myös meidän pidä ottaman pahaa vastaan? Kaikessa näissä ei Job syntiä tehnyt huulillansa.	2:10 Mutta hän sanoi hänelle: sinä puhut nijncuin tyhmät waimot puhuwat. Jos me olemme hywä saanet Jumalalda/ eikö myös meidän pidä ottaman paha wastan. Caikisa näisi ei Hiob syndiä tehnyt huulillans.
2:11 Kun Jobin kolme ystävää kuuli kaiken onnettomuuden, joka häntä oli kohdannut, tulivat he kukin kotipaikastansa: teemanilainen Elifas, suuhilainen Bildad ja naemalainen Soofar; ja he sopivat keskenänsä ja menivät surkuttelemaan ja	11. Kuin Jobin kolme ystävää kuulivat kaiken sen onnettomuuden, joka hänelle tullut oli, tulivat he itsekukin paikkakunnastansa: Eliphas Temanista, Bildad Suasta ja Zophar Naemasta, ja kokoontuivat ynnä tulemaan,	2:11 COsca Hiobin colme ystävät cuulit caiken onnettomuden cuin hänelle tullut oli/ tulit he idzecukin paickacunnastans: Eliphas Themanist/ Bildad Suahst ja Zophar Naemast. Sillä he olit yximieliset tuleman armahteleman ja lohduttaman

lohduttamaan häntä.	armahtelemaan ja lohduttamaan häntä.	händä.
2:12 Mutta kun he jonkun matkan päässä nostivat silmänsä, eivät he enää voineet tuntea häntä; niin he korottivat äänensä ja itkivät, repäisivät kukin viittansa ja viskasivat tomua taivasta kohti päittänsä päälle.	12. Ja kuin he nostivat taampaa silmänsä, ei he häntä tunteneet, ja korottivat äänensä ja itkivät; ja jokainen repäisi vaatteensa, ja heittivät tomua päänsä päälle taivasta kohden,	2:12 Ja cosca he nostit taamba silmäns/ ei he händä tundenet/ ja he huusit ja itkit/ ja jocainen rewäis waattens/ ja heitit tomua pääns päälle taiwasta cohden.
2:13 Sitten he istuivat hänen kanssaan maassa seitsemän päivää ja seitsemän yötä, eikä kukaan heistä puhunut sanaakaan hänelle, sillä he näkivät, että hänen tuskansa oli ylen suuri.	13. Ja istuivat hänen kanssansa maan päällä seitsemän päivää ja seitsemän yötä, ja ei sanaakaan hänen kanssansa puhuneet; sillä he näkivät hänen kipunsa sangen suureksi.	2:13 Ja istuit hänen cansans maan päälle seidzemen päiwä ja seidzemen yötä/ ja ei mitän hänen cansans puhunet: sillä he näit hänen kipuns sangen suurexi
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Senjälkeen Job avasi suunsa ja kirosi syntymäpäivänsä;	1. Sitte avasi Job suunsa ja kirosi päivänsä.	3:1 SIitte awais Hiob suuns ja kirois hänen päiwäns
3:2 Job lausui ja sanoi:	2. Ja Job vastasi ja sanoi:	ja sanoi:
3:3 "Kadotkoon se päivä, jona minä synnyin, ja se yö, joka sanoi: 'Poika on siinnyt.'	3. Se päivä olkoon kadotettu, jona minä syntynyt olen, ja se yö, jona sanottiin: mies on siinnyt.	3:2 Se päiwä olcon cadotettu/ jona minä syndynyt olen. 3:3 Ja se yö jona sanottin: mies on sijnnyt.
3:4 Se päivä muuttukoon pimeydeksi; älköön Jumala korkeudessa sitä kysykö, älköönkä valonsäde sille paistako.	4. Se päivä olkoon pimiä, ja älköön Jumala kysykö ylhäältä sen perään: älköön kirckaus paistako hänen päällensä.	3:4 Se päiwä olcon pimiä/ ja älkön Jumala kysykö ylhäldä sen perän/ älkön kirckaus paistaco hänen päällens.
3:5 Omistakoon sen pimeys ja pilkkopimeä, pilvi laskeutukoon sen päälle, peljästyttäkööt sitä päivänpimennykset.	5. Pimeys ja kuolon varjo peittäköön hänen, olkoon pilvi hänen päällensä; ja musta päivän sumu tehkään hänen kauhiaksi.	3:5 Pimeys ja syngeys peittäkön hänen/ olcon pilwi hänen päälläns/ ja musta päiwän sumu tehkän hänen cauhiaxi.
3:6 Sen yön ryöstäköön pimeys; älköön se iloitko vuoden päivien parissa, älköön tulko kuukausien lukuun.	6. Sen yön käsittäköön pimeys, ja älkään iloitko vuosikausien päiväin seassa, ja älkään tulko kuukausien lukuun.	3:6 Sen yön käsittäkön pimeys/ ja älkän iloitco vuosicautten päiwäin seas/ ja älkön tulco Cuucautten lucuun.
3:7 Katso, hedelmätön olkoon se yö, älköön siinä riemuhuuto raikuko.	7. Katso, olkoon se yö yksinäinen ja älköön yhtäkään iloa tulko siihen.	3:7 Cadzo/ olcon se yö yxinäinen/ ja älkön yhtäkän ilo tulco siihen.
3:8 Kirotkoot sen päivänmanaajat, ne, jotka saavat hereille Leviatanin.	8. Ne jotka päivää kiroovat, he kirotkoot sitä, ne jotka ovat valmiit herättämään Leviatania.	3:8 Ne cuin päiwä kirowat/ he kirotcan sitä/ ja ne cuin owat walmit herättämän Lewiathani.

3:9 Pimentykööt sen kointähdet, odottakoon se valoa, joka ei tule, älköön se aamuruskon silmäripsiä nähkö,	9. Sen tähdet olkoot pimiät hämärässänsä, odottakoot walkeutta, ja ei tulko, ja älkööt nähkö aamuruskon silmäripsiä,	3:9 Sen tähdet olcan pimiät hämäräsän/ odottacan walkeutta/ ja ei tulwo/ ja älkön nähkö amuruscoa.
3:10 koska se ei sulkenut minulta kohdun ovia eikä kätkenyt vaivaa minun silmiltäni.	10. Ettei se sulkenut minun kohtuni ovea, ja ei kätkenyt onnettomuutta silmäini edestä.	3:10 Ettei se sulkenut minun ruumini ovea/ ja ei kätkenyt onnettomutta minun silmäin edest.
3:11 Miksi en kuollut heti äidin helmaan, miksi en menehtynyt kohdusta tullessani?	11. Miksi en minä kuollut äitini kohdussa? Miksi en minä läkähtynyt äitini kohdusta tultuani?	3:11 Mixen minä cuollut äitini cohdusta? mixen minä lacastunut äitini cohdust tulduani?
3:12 Miksi olivat minua vastaanottamassa polvet, minkätähden rinnat imeäkseni?	12. Miksi he ovat ottaneet minun helmaansa? Miksi minä olen nisiä imenyt?	3:12 Mixi he owat ottanet minun helmaans? 3:13 Mixi minä olen nisillä imetetty?
3:13 Sillä makaisinhan rauhassa silloin, nukkuisin ja saisin levätä	13. Niin minä nyt makaisin, olisin alallani, lepäisin, ja minulla olis lepo.	3:14 Nijn minä nyt macaisin/ olisin äneti/ lewäisin ja olisin lewolla/
3:14 kuningasten ja maan neuvosmiesten kanssa, jotka ovat rakentaneet itselleen pyramiideja,	14. Maan kuningasten ja neuvojain kanssa, jotka heillensä rakentavat sitä mikä kylmillä on;	maan Cuningasten ja Neuwoitten cansa/ jotca heillens rakendawat sitä cuin kylmillä on.
3:15 päämiesten kanssa, joilla on ollut kultaa, jotka ovat täyttäneet talonsa hopealla;	15. Eli päämiesten kanssa, joilla kultaa on, ja joiden huoneet ovat täynnä hopiaa;	3:15 Eli Förstein cansa/ joilla culda on/ ja heidän huonens täynnä hopiata.
3:16 tahi olisin olematon niinkuin maahan kätketty keskoinen, niinkuin sikiöt, jotka eivät ole päivänvaloa nähneet.	16. Eli niinkuin keskensyntyneet kätketyt; ja en oliskaan: niinkuin nuoret lapset, jotka ei koskaan walkeutta nähneet.	3:16 Eli nijncuin keskensyndynet kätketyt/ ja en oliscan/ ja nijncuin nuoret lapset/ jotca ei coscan walkeutta nähnet.
3:17 Siellä lakkaavat jumalattomat raivoamasta, siellä saavat uupuneet levätä;	17. Siellä täytyy jumalattomain lakata väkivallastansa; siellä ovat ne levossa, jotka paljon vaivaa nähneet ovat;	3:17 Sijnä täyty jumalattomain lacata heidän wäkiwallastans. Sijnä owat ne lewolla/ jotca paljo waiwa nähnet owat.
3:18 kaikki vangit ovat rauhassa, eivät kuule käskijän ääntä.	18. Siellä on vangeilla rauha muiden kanssa, ja ei kuule vaatian ääntä;	3:18 Sijnä on fangeilla rauha muiden cansa/ ja ei cuule vaatian ändä.
3:19 Yhtäläiset ovat siellä pieni ja suuri, orja on vapaa herrastansa.	19. Siellä ovat sekä pienet että suuret, ja palveliat vapaat isännistänsä:	3:19 Sijnä owat sekä pienet että suuret/ ja palweliat owat wapat isännistäns.
3:20 Miksi hän antaa vaivatulle valoa ja elämää murhemielisille,	20. Miksi walkeus on annettu vaivaisille, ja elämä murheellisille sydämille?	3:20 Mixi walkeus on annettu waiwaisille/ ja elämä murhellisille sydämille?
3:21 jotka odottavat kuolemaa, eikä se tule, jotka etsivät sitä enemmän kuin aarretta,	21. Niille, jotka odottavat kuolemaa, ja ei se tule, ja kaivaisivat sitä ennen kuin aarnihautaa?	3:21 (Jotca odottawat cuolemata/ ja ei hän tule/ ja caiwaisit händä ennencuin arnihauta.
3:22 jotka iloitsisivat riemastuksiin asti, riemuitsisivat, jos löytäisivät haudan -	22. Niille, jotka kovin iloitsevat ja riemuitsevat, että he saisivat haudan?	3:22 Ne cuin cowin iloidzewat ja riemuidzewat/ että he saisit haudan)

3:23 miehelle, jonka tie on ummessa, jonka Jumala on aitaukseen sulkenut?	23. Ja sille miehelle, jonka tie kätkeyty on, ja hänen edestänsä Jumalalta peitetty?	3:23 Ja se mies jonga tie kätkeyty on/ ja hänen edestänsä Jumalalda peitetty.
3:24 Sillä huokaukseni on tullut minun leiväkseni, valitukseni valuu kuin vesi.	24. Sillä minun leipäni tykönä minä huokaan, ja minun parkuni vuodatetaan niinkuin vesi,	3:24 Sillä minun syödesäni minä huocan/ ja minun parcun on nijncuin purisewa wesi:
3:25 Sillä mitä minä kauhistuin, se minua kohtasi, ja mitä minä pelkäsin, se minulle tapahtui.	25. Sillä jota minä pelkäsin, se tuli minun päälleni, ja mitä minä kartin, tapahtui minulle.	sillä jota minä pelkäisin/ se tuli minun päälleni. 3:25 Ja sitä cuin minä cartin/ tapahdui minun.
3:26 Ennenkuin tyyunnyin, rauhan ja levon sain, tuli tuska jälleen."	26. Enkö minä ollut onnellinen? enkö minä ollut rauhassa? eikö minulla ollut hyvä lepo? ja nyt senkaltainen levottomuus tulee.	3:26 Engö minä ollut onnellinen? engö minä ollut äneti? eikö minulla ollut hyvä lepo? ja nyt sencaltainen lewottomus tule?
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Silloin teemanilainen Elifas lausui ja sanoi:	1. Ja Eliphaz Temanilainen vastasi ja sanoi,	4:1 JA Eliphaz Themanist wastais/ ja sanoi:
4:2 "Ethän pane pahaksesi, jos sinulle puhutaan? Kuka voi vaitikaan olla?	2. Jos joku sinun kanssas rupeis puhumaan: mitämaks et sinä sitä kärsi; mutta kuka taitaa vaiti olla?	4:2 Jos jocu sinun cansas rupeis puhuman/ mitämax et sinä sitä kärsi/ mutta cuca taita säästä.
4:3 Katso, monta sinä olet ojentanut, ja hervonneita käsiä olet vahvistanut;	3. Katso, sinä olet monta neuvonut, ja vahvistanut väsyneitä käsiä.	4:3 Cadzo/ sinä olet monda neuwonut/ ja wahwistanut wäsyneitä käsiä.
4:4 sanasi ovat nostaneet kompastunutta, ja rauenneita polvia olet voimistanut.	4. Sinun puhees on ojentanut langenneita, ja vapisevaisia polvia vahvistanut.	4:4 Sinun puhes on ojendanut langenneit/ ja wapisewaisia polweja wahwistanut.
4:5 Mutta nyt, kun itseäsi kova kohtaa, sinä tuskastut, kun se sinuun sattuu, sinä kauhistut.	5. Mutta että se nyt tulee sinun päälles, niin sinä väsyit, ja että se lankei sinun päälles, niin sinä peljästyit.	4:5 Mutta että se nyt tule sinun päälles/ epäilet sinä/ ja että se langeis sinun päälles/ nijns peljästyit.
4:6 Eikö jumalanpelkosi ole sinun uskalluksesi ja nuhteeton vaelluksesi sinun toivosi?	6. Tämäkö on sinun (Jumalan) pelkos, sinun uskallukses, sinun toivos ja sinun vakuutes?	4:6 Tämäköst on sinun Jumalan pelcos/ sinun lohdutuxes/ sinun wacuudes ja sinun toiwos.
4:7 Ajattele, kuka viaton on koskaan hukkunut, ja missä ovat rehelliset joutuneet perikatoon?	7. Muistele nyt, kussa joku viatoin on hukkunut? eli kussa hurskaat ovat joskus hävinneet?	4:7 Muista cusa jocu wiatoin on huckunut? eli cusa hurscat owat joscus häwitety?
4:8 Minkä minä olen nähnyt, niin ne, jotka vääryyttä kyntävät ja turmiota kylvävät, ne sitä niittävätkin.	8. Niinkuin minä kyllä nähnyt olen, ne jotka kyntävät vääryyden, ja onnettomuuden kylvävät, sitä he myös niittävät.	4:8 Nijncuin minä kyllä nähnyt olen/ ne cuin kyndäwät wääryden ja onnettomuden kylwäwät/ sitä he myös nijttäwät.

4:9 Jumalan henkäyksestä he hukkuvat, hänen vihansa hengestä he häviävät.	9. He ovat Jumalan puhalluksen kautta kadonneet, ja hänen vihansa hengeltä hukatut.	4:9 Että he owat Jumalan hengen cautta cadonnet/ ja hänen wihans hengeldä hucatut.
4:10 Leijonan ärjyntä, jalopeuran ääni vaiennetaan, ja nuorten leijonain hampaat murskataan;	10. Jalopeuran kiljumus, ja julma jalopeuran ääni, ja nuorten jalopeurain hampaat ovat lovistetut.	4:10 Lejonein kiljumus/ ja julmain naaras Lejonein äni/ ja nuorten Lejonein hambat owat lowistetut.
4:11 jalopeura menehtyy saaliin puutteesta, ja naarasleijonan pennut hajaantuvat.	11. Vanha jalopeura hukkuu, ettei hänellä ole saalista; ja jalopeuran pojat hajoitetaan.	4:11 Wäkewä Lejoni on häwinnyt haascamast/ ja wanhan Lejonin pojat owat häwitetyt.
4:12 Ja minulle tuli salaa sana, korvani kuuli kuiskauksen,	12. Ja minun tyköni on tullut salainen sana; ja minun korvani on saanut vähäisen siitä.	4:12 Ja minun tygöni on tullut salainen sana/ ja minun corwan on saanut vähäisen sijtä.
4:13 kun ajatukset liikkuiivat öisissä näyissä, kun raskas uni oli vallannut ihmiset.	13. Kuin minä ajattelin yönäkyjä, kuin uni lankee ihmisten päälle,	4:13 Cosca minä ajattelin yönäkyjä/ cosca uni lange ihmisen päälle.
4:14 Pelko ja wavistus yllättivät minut, peljästyttivät kaikki minun luuni.	14. Niin pelko ja wavistus tuli minun päälleni, ja kaikki minun luuni peljätettiin;	4:14 Nijn pelco ja wapistus tuli minun päälleni/ ja caicki minun luuni särjettin.
4:15 Tuulen henkäys hiveli kasvojani, ihoni karvat nousivat pystyyn.	15. Ja henki meni minun sivuitseni; kaikki minun karvani nousivat ruumiissani.	4:15 Ja hengi meni minun siwuidzeni/ caicki minun carwani nousit ruumisani.
4:16 Siinä seiso - sen näköä en erottanut - haamu minun silmäini edessä; minä kuulin kuiskaavan äänen:	16. Silloin seiso kuva minun silmäini edessä, jonka kasvoja en minä tuntenut; ja minä kuulin hiljaisen hyminän äänen:	4:16 Silloin seiso yxi cuwa minun edesäni/ jonga caswoa en minä tundenut/ hän oli alallans ja minä cuulin änen.
4:17 'Onko ihminen vanhurskas Jumalan edessä, onko mies Luojansa edessä puhdas?	17. Kuinka on ihminen hurskaampi kuin Jumala? eli joku mies puhtaampi kuin se, joka hänen tehnyt on?	4:17 Cuinga on ihminen hurscambi cuin Jumala? eli jocu mies puhtambi cuin se joca hänen tehnyt on?
4:18 Katso, palvelijoihinsakaan hän ei luota, enkeleissäänkin hän havaitsee vikoja;	18. Katso, palveliainsa seassa ei löydä hän uskollisuutta ja enkeleissänsä löytää hän tyhmyyden:	4:18 Cadzo/ hänen palwelioittens seas ei löydä hän uscollisutta/ ja hänen Engeleisäns löytä hän tyhmyden.
4:19 saati niissä, jotka savimajoissa asuvat, joiden perustus on maan tomussa! He rusentuvat kuin koiperhonen;	19. Kuinka enemmän niissä jotka asuvat savihuoneissa, niissä jotka ovat perustetut maan päälle, jotka toukkain tavalla murentuvat?	4:19 Cuinga enämmin nijsä cuin asuwat sawihuones/ nijsä cuin owat perustetut maan päällä/ joita madot syöwät.
4:20 ennenkuin aamu ehtooksi muuttuu, heidät muserretaan. Kenenkään huomaamatta he hukkuvat ainiaaksi.	20. Se pysyy aamusta ehtoosen asti, niin he muserretaan; ja ennenkuin he sen havaitsevat, he ijankaikkisesti hukkuvat.	4:20 Se pysy amust ehtosen asti/ nijn he muserretan/ ja ennencuin he sen hawaidzewat owat he peräti pois.

4:21 Eikö niin: heidän telttanuoransa irroitetaan, ja he kuolevat, viisaudesta osattomina."	21. Eikö heidän jälkeenjääneensä pois oteta? he kuolevat, vaan ei viisaudessa.	4:21 Ja heidän jälkeenjääneensä huckuwat ja tapaturmast myös cuolewat.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 "Huuda vain! Onko ketään, joka sinulle vastaisi, ja kenenkä pyhän puoleen kääntyisit?	1. Nimitä siis, jos joku on, joka kanssa todistaa, ja kenen tykö pyhistä sinä itses käännät?	5:1 Nimitäs jocu/ mitämax jos löydät/ ja cadzo pyhiä:
5:2 Mielettömän tappaa suuttumus, tyhmän surmaa kiivaus.	2. Mutta tyhmän tappaa viha, ja taitamattoman kuolettaa kiivaus.	5:2 Mutta tyhmän tappa wiha/ ja taitamattoman cuoletta kijwaus.
5:3 Minä näin mielettömän juurtuvan, mutta äkkiä sain huutaa hänen asuinsijansa kirousta.	3. Minä näin tyhmän juurtuneen, ja kirosin kohta hänen huonettansa.	5:3 Minä näin tyhmän hywin juurdunen/ ja minä kiroisin cohta hänen huonettans.
5:4 Hänen lapsensa ovat onnesta kaukana, heitä poljetaan portissa, eikä auttajaa ole.	4. Hänen lapsensa pitää oleman kaukana terveydestä; ja pitää rikki murrettaman portissa, kussa ei yhtään auttajaa ole.	5:4 Hänen lapsens pitä oleman caucana terweydest/ ja pitä oleman murtut ricki portis/ cusa ei yhtän auttajat ole.
5:5 Ja minkä he ovat leikanneet, syö nälkäinen - ottaa sen vaikka orjantappuroista - ja janoiset tavoittelevat heidän tavaraansa.	5. Hänen elonsa pitää isovaisen syömän, ja orjantappuroista sen ottaman; ja hänen kalunsa pitää ryövärien nielemän.	5:5 Hänen elons pitä isowaisen syömän ja orjantappuroist sen ottaman/ ja hänen caluns pitä janowaiset nielemän.
5:6 Sillä onnettomuus ei kasva tomusta, eikä vaiva verso maasta,	6. Sillä ei vaiva käy ylös tomusta; ja onnettomuus ei kasva maasta.	5:6 Sillä ei waiwa käy ylös maasta/ ja onnettomus ei caswa pellostä.
5:7 vaan ihminen syntyy vaivaan, ja kipinät, liekin lapset, lentävät korkealle.	7. Vaan ihminen syntyy onnettomuuteen; niinkuin kuumain hiilten kipinät sinkoilevat ylöskäsin.	5:7 Waan ihminen syndy onnettomuteen nijncuin cuumain hijlden kipinät singoilewat ylöskäsin.
5:8 Mutta minä ainakin etsisin Jumalaa ja asettaisin asiani Jumalan eteen,	8. Kuitenkin tahdon minä Jumalasta tutkistella: Jumalasta minä tahdon puhua,	5:8 Cuitengin tahdon minä Jumalast puhua ja hänestä tutkia/
5:9 hänen, joka tekee suuria, tutkimattomia tekoja, ihmeitä ilman määrää,	9. Joka voimallisia töitä tekee, joita ei tutkia taideta, ja ihmeitä, joita ei lukea taideta;	5:9 Joca woimallisia töitä teke/ joita ei tutkia taita/ ja ihmeitä/ joita ei lukea taita.
5:10 joka antaa sateen maan päälle ja lähettää vettä vainioille,	10. Joka antaa sateen maan päälle, ja antaa tulla veden teiden päälle;	5:10 Joca anda saten maan päälle/ ja anda tulla weden teiden päälle.
5:11 että hän korottaisi alhaiset ja surevaiset kohoaisivat onneen.	11. Joka ylentää nöyrät korkeuteen, ja korottaa sorrettuja autuuteen.	5:11 Joca ylendä nöyrät/ ja autta sortuja.

5:12 Hän tekee kavalain hankkeet tyhjiksi, niin ettei mikään menesty heidän kätensä alla,	12. Hän tekee kavalainaivoitukset tyhjäksi, ettei heidän kätensä mitään toimittaa taida.	5:12 Hän teke cawalitten aiwoituxet tyhjäxi/ ettei heidän kätens mitän toimitta taida.
5:13 hän vangitsee viisaat heidän viekkauteensa; ovelain juonet raukeavat:	13. Hän käsittää taitavat kavaluudessansa, ja pahain neuvo kukistetaan,	5:13 Hän käsittää taitawat cawaludesans/ ja pahain neuwo cukistetän.
5:14 päivällä he joutuvat pimeään ja hapuilevat keskipäivällä niinkuin yöllä.	14. Että he päivällä juoksevat pimeydessä, ja koperoitsevat puolipäivänä niinkuin yöllä.	5:14 Että he päiwällä juoxewat pimeydes/ ja coperoidzewat puolipäiwänä nijncuin yöllä.
5:15 Mutta köyhän hän pelastaa heidän suunsa miekasta, auttaa väkevän kädestä.	15. Ja hän auttaa köyhää miekasta, ja heidän suustansa, ja voimallisten kädestä.	5:15 Ja hän autta köyhä miecasta/ ja heidän suustans/ ja woimallisten kädestä.
5:16 Ja niin on vaivaisella toivo, mutta vääryyden täytyy sulkea suunsa.	16. Ja hän on köyhän turva, että vääritys pitäis suunsa kiinni.	5:16 Ja on köyhän turwa/ että wääritys pitäis suuns kijnni.
5:17 Katso, autuas se ihminen, jota Jumala rankaisee! Älä siis pidä halpana Kaikkivaltiaan kuritusta.	17. Katso, autuas on se ihminen, jota Jumala kurittaa; sentähden älä hylkää Kaikkivaltiaan kuritusta.	5:17 CAdzo/ autuas on se ihminen jota Jumala curitta/ sentähden älä hyljä Caickiwaldian curitusta:
5:18 Sillä hän haavoittaa, ja hän sitoo; lyö murskaksi, mutta hänen kätensä myös parantavat.	18. Sillä hän haavoittaa ja sitoo; hän lyö ja hänen kätensä terveeksi tekee.	5:18 Sillä hän haawoitta ja paranda/ hän lyö ja hänen kätens terwexi teke.
5:19 Kuudesta hädästä hän sinut pelastaa, ja seitsemässä ei onnettomuus sinua kohtaa.	19. Kuudesta murheesta päästää hän sinun; ja seitsemännestä ei tule mitään pahaa sinulle.	5:19 Cuudesta murhesta päästä hän sinun/ ja seidzemennestä ei tule mitän pahutta sinulle.
5:20 Nälänhädässä hän vapahtaa sinut kuolemasta ja sodassa miekan terästä.	20. Kalliilla ajalla vapahtaa hän sinun kuolemasta, ja sodassa miekasta.	5:20 Callilla ajalla wapatta hän sinun cuolemast/ ja sodas miecasta.
5:21 Kielen ruoskalta sinä olet turvassa, etkä pelkää, kun hävitys tulee.	21. Hän peittää sinun kielen ruoskalta; ja ei sinun pidä pelkäämän hävitystä, koska se tulee.	5:21 Hän peittä sinun kielen ruoscasta/ ettei sinun pidä pelkämän häwitystä/ cosca se tule.
5:22 Hävitykselle ja kalliille ajalle sinä naurat, etkä metsän petoja pelkää.	22. Hävityksessä ja nälässä sinä naurat; ja et pelkää metsän petoja.	5:22 Häwityxes ja näljäs sinä naurat/ ja et pelkä medzän petoja.
5:23 Sillä kedon kivien kanssa sinä olet liitossa, ja metsän pedot elävät rauhassa sinun kanssasi.	23. Sillä sinun liittos pitää oleman kivien kanssa kedolla, ja maan pedot pitää sinun kanssas rauhallisesti oleman.	5:23 Waan sinun lijttos pitä oleman kiwein cansa kedolla/ ja maan pedot pitä sinun cansas rauhallisest oleman.
5:24 Saat huomata, että majasi on rauhoitettu, ja kun tarkastat asuinsijaasi, et sieltä mitään kaippaa.	24. Sinä ymmärrät, että sinun majas on rauhassa, ja sinä oleskelet asuinsiassas ilman syntiä.	5:24 Sinä ymmärrät että sinun majas on rauhas/ ja sinä oleskelet sinun asuinsiassas ilman synnitä.

5:27 Cadzo/ sitä me olemme tutkinet/ ja se on nijn/ cuule sitä/ tunne se hywäxes. 5:25 Ja saat huomata, että sinun sukusi on suuri ja vesasi runsaat kuin ruoho maassa.	25. Ja sinä saat ymmärtää, että siemenes on suureksi tuleva, ja vesas niinkuin ruoho maassa.	5:25 Ja sinä saat ymmärtä/ että sinun siemenes on suurexi tulewa/ ja sinun wesas nijncuin ruoho maasa.
5:26 Ikäsi kypsyydessä sinä menet hautaan, niinkuin lyhde korjataan ajallansa.	26. Ja sinä tulet vanhalla ijällä hautaan, niinkuin elositoma ajallansa korjataan.	5:26 Ja tulet wanhalla ijällä hautaan/ nijncuin elosidoin ajallans corjatan.
5:27 Katso, tämän olemme tutkineet, ja niin se on; kuule se, ja ota sinäkin siitä vaari."	27. Katso, sitä me olemme tutkineet, ja se on niin: kuule sitä, ja tunne sinä myös se hyväkses.	5:27 Cadzo/ sitä me olemme tutkinet/ ja se on nijn/ cuule sitä/ tunne se hywäxes.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Job vastasi ja sanoi:	1. Niin Job vastasi ja sanoi:	6:1 HIob wastais/ ja sanoi:
6:2 "Oi, jospa minun suruni punnittaisiin ja kova onneni pantaisiin sen kanssa vaakaan!	2. Jos minun surkeuteni punnittaisiin, ja minun kärsimiseni yhtä haavaa laskettaisiin vaa'an päälle,	6:2 jos minun surkeuteni punnitaisin/ ja minun kärsimiseni yhtä haawa lasketaisin waagan päälle.
6:3 Sillä se on nyt raskaampi kuin meren hiekka; sentähden menevät sanani harhaan.	3. Niin se olis raskaampi kuin santa meressä; sentähden ovat minun sanani nielletyt ylös.	6:3 Nijn se olis rascambi cuin sanda meres/ sentähden on minun puhen turha.
6:4 Sillä Kaikkivaltiaan nuolet ovat sattuneet minuun; minun henkeni juo niiden myrkkyä. Jumalan kauhut ahdistavat minua.	4. Sillä Kaikkivaltiaan nuolet ovat minussa, joiden myrkky särpää minun henkeni; ja Jumalan kauhistus tarkoittaa minua.	6:4 Sillä Caickiwaldian nuolet on minusa/ joiden myrcky särpä minun hengeni/ ja Jumalan cauhistus tarcoitta minua.
6:5 Huutaako villiaasi vihannassa ruohikossa, ammuuko härkä rehuviljansa ääressä?	5. Huutaako metsä-aasi, kuin hänellä ruohoja on? ammuuko härkä, kuin hänellä on ruokaa?	6:5 Ei medzäAsi huuda cosca hänellä ruohoja on/ eikä härkä ammu cosca hänellä on ruoca.
6:6 Käykö äitelää syöminen ilman suolaa, tahi onko makua munanvalkuaisessa?	6. Syödäänkö mautointa ilman suolaa? eli maistaako valkuainen munan ruskuaisen ympäriltä?	6:6 Syödängö mautoinda ilman suolata: eli maistaco walkiainen munan ruskiaisen ymbärildä:
6:7 Sieluni ei tahdo koskea sellaiseen, se on minulle kuin saastainen ruoka.	7. Jota minun sieluni ennen kuoitti, se on nyt minun ruokani minun kipuni tähden.	6:7 Jota minun sielun ennen cuoitti/ se on nyt minun ruocan minun kipuni tähden.
6:8 Oi, jospa minun pyyntöni täyttyisi ja Jumala toteuttaisi minun toivoni!	8. Jospa minun rukoukseni tapahtuis, ja Jumala antais minulle, mitä minä toivon!	6:8 Josca minun rucouxen tapahduis/ ja Jumala annais minulle mitä mniä toiwon.
6:9 Jospa Jumala suvaitsisi musertaa minut, ojentaa kätensä ja katkaista elämäni langan!	9. Että Jumala tahtois ja löis minun rikki, ja päästäis kätensä särkemään minua;	6:9 Että Jumala löis minun ricki/ ja päästäis kätens särkemän minua.

6:10 Niin olisi vielä lohdutuksenani - ja ilosta minä hypähtäisin säälimättömän tuskan alla - etten ole kieltänyt Pyhän sanoja.	10. Niin olis minulla vielä sitte lohdutus, ja minä vahvistuisin sairaudessani, ellei hän säästäisi minua: en ole mitään kuitenkaan kieltänyt pyhän puhetta.	6:10 Nijn olis minulla wielä sijtte lohdutus/ ja minä wahwistuisin minun sairaudesani: Ei hän säästä/ en ole minä cuitengan kieldänyt pyhän puhetta.
6:11 Mikä on minun voimani, että enää toivoisin, ja mikä on loppuni, että tätä kärsisin?	11. Mikä on minun väkeni, että minä vois in toivoa? ja mikä on minun loppuni, että minun sieluni vois kärsiväinen olla?	6:11 Mikä on minun wäken että minä wois in toiwo/ ja mikä on minun loppun/ että minun sielun wois kärsiwäinen olla:
6:12 Onko minun voimani vahva kuin kivi, onko minun ruumiini vaskea	12. Onko minun väkeni kivinen? eli minun lihani vaskinen?	6:12 Ei ole minun wäken kiwinen/ eikä minun lihan waskinen.
6:13 Eikö minulla ole enää mitään apua, onko pelastus minusta karkonnut?	13. Ei ole minulla missään apua; ja minun saatuni on pois ajettu minulta.	6:13 Ei ole minulla cusan apua/ ja minun saatun on pois.
6:14 Tuleehan ystävän olla laupias nääntyvälle, vaikka tämä olisikin hyljännyt Kaikkivaltiaan pelon.	14. Joka ei osoita lähimmäisellensä laupiutta, hän hylkää Kaikkivaltiaan pelvon.	6:14 Joca ei osota lähimmäisellens laupiutta hän hyljä Caickiwaldian pelgon.
6:15 Minun veljeni ovat petolliset niinkuin vesipuro, niinkuin sadepurot, jotka juoksevat kuiviin.	15. Minun veljeni ovat rikkoneet minua vastaan, niinkuin oja ja niinkuin väkevä virta ohitse menneet,	6:15 Minun weljeni owat rickonet minua wastan/ nijncuin oja/ ja nijncuin wirta ohidze wuota.
6:16 Ne ovat jäsohjusta sameat, niihin kätkeytyy lumi;	16. Jotka ovat kauhiat jäästä, ja jotka lumi peittää.	6:16 Jotca owat cauhiat jäästä/ ja jotca lumi peittä.
6:17 auringon paahtaessa ne ehtyvät, ne häviävät paikastansa helteen tullen.	17. Kuin helle heitä ahdistaa, pitää heidän nääntymän, ja kuin palava on, pitää heidän katooman paikastansa.	6:17 Cosca helle heitä ahdista/ pitä heidän näändymän/ ja cosca palawa on/ pitä heidän catoman paicastans.
6:18 Niiden juoksun urat mutkistuvat, ne haihtuvat tyhjiin ja katoavat.	18. Heidän polkunsä poikkeewat pois; he raukeewat tyhjään ja hukkuwat.	6:18 Heidän polcuns poickewat pois/ he raukewat tyhjän ja huckuwat.
6:19 Teeman karavaanit tähystelivät, Seban matkueet odottivat niitä;	19. He katsoivat Temanin tietä, rikkaan Arabian polkuja he toivoivat.	6:19 He cadzoit Themanin tietä/ rickan Arabian polcuja he toiwoit.
6:20 he joutuivat häpeään, kun niihin luottivat, pettyivät perille tullessansa.	20. Mutta heidän pitää häpiään tuleman, ratki surutoinna ollessansa; ja heidän pitää häpeemän siihen tultuansa.	6:20 Mutta heidän pitä häpiään tuleman/ ratki surutoinna ollesans/ ja heidän pitä häpiämän siihen tulduans.
6:21 Niin te olette nyt tyhjän veroiset: te näette kauhun ja peljästytte.	21. Sillä ette nyt mitään ole; ja että te näette surkeuden, pelkäätte te.	6:21 Sillä et te nyt mitän ole/ ja että te näette surkiuden/ pelkät te.
6:22 Olenko sanonut: 'Antakaa minulle ja suorittakaa tavaroistanne lahjus minun puolestani,	22. Olenko minä sanonut: Tuokaat minulle! eli antakaat minun edestäni lahjoja teidän tavarastanne?	6:22 Olengo minä sanonut: tuocat tänne/ lahjoittacat minulle tawarastan.
6:23 pelastakaa minut vihollisen vallasta ja lunastakaa minut väkivaltaisten käsistä'?	23. Ja pelastakaaat minua vihollisten kädestä, ja vapahtakaaat minua tyrannein käsistä?	6:23 Ja pelastacat minua wihollisen kädest/ ja wapahtacat minua tyrannein käsistä.

6:24 Opettaka minua, niin minä vaikenen; neuvokaa minulle, missä olen erehtynyt.	24. Opettakaat minua, minä olen ääneti, ja jota en minä tiedä, niin neuvokaat minua.	6:24 Opettacaat minua/ minä olen äneti/ ja jota en minä tiedä/ sitä neuwocat minulle.
6:25 Kuinka tehoaakaan oikea puhe! Mutta mitä merkitsee teidän nuhtelunne?	25. Kuinka vahvat ovat oikeuden puheet? kuka teissä on se, joka sitä laittaa taitaa?	6:25 Mixi te laitate oikiata puhetta? 6:26 Cuca teistä on se/ joca sitä laitta taita?
6:26 Aiotteko nuhdella sanoja? Tuultahan ovat epätoivoisen sanat.	26. Te ajattelette sanoja, ainoastaan nuhdellaksenne, ja teette sanoillanne epäileväisen mielen.	te ajattelette sanoja/ ainoastans nuhdellaxen/ ja teette sanoillan epäilewäisen mielen.
6:27 Orvostakin te heittäisitte arpaa ja hieroisitte kauppa ystävästänne.	27. Te karkaatte köyhän orvon päälle, ja kaivate lähimmäisellenne kuoppaa.	6:27 Te carcate köyhän orwoin päälle/ ja caiwatte lähimmäisellen cuoppa.
6:28 Mutta suvaitkaa nyt kääntyä minuun; minä totisesti en valhettele vasten kasvojanne.	28. Mutta että te nyt tahdotte, niin katsokaat minun päälleni, jos minä teidän edessänne valhettelen.	6:28 Mutta että te olette ruwennet/ cadzocat jos te löydätte minun jotakin walehtelewan teidän edesän.
6:29 Palatkaa, älköön vääryyttä tapahtuko; palatkaa, vielä minä olen oikeassa siinä.	29. Palatkaa nyt, olkoon pois vääryys: Tulkaa jälleen; minun vastaukseni pitää oikia oleman.	6:29 Wastatcat mikä oikeus on/ minun wastauxen pitä oikia oleman.
6:30 Olisiko minun kielelläni vääryys? Eikö suulakeni tuntisi, mikä turmioksi on?"	30. Onko minun kielessäni vääryyttä? eikö minun suulakeni ymmärrä vaivoja?	6:30 Mitämax ei minun kialesän ole wääryt/ ja minun suuni ei tuo edes paha.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 "Eikö ihmisen olo maan päällä ole sotapalvelusta, eivätkö hänen päivänsä ole niinkuin palkkalaisen päivät?"	1. Eikö ihminen aina pidä oleman sodassa maan päällä; ja hänen päivänsä ovat niinkuin orjan päivät?	7:1 Eikö ihmisen aina pidä oleman sodas maan päällä/ ja hänen päiwäns nijncuin orjan päiwät?
7:2 Hän on orjan kaltainen, joka halajaa varjoon, ja niinkuin palkkalainen, joka odottaa palkkaansa.	2. Niinkuin palvelia halajaa varjoa, ja orja työnsä loppua,	7:2 Nijncuin palwelia halaja warjoa/ ja orja hänen työns loppua.
7:3 Niin olen minä perinyt kurjuuden kuukaudet, ja vaivan yöt ovat minun osakseni tulleet.	3. Niin olen minä minulleni saanut turhat kuukaudet, ja minulla on monta murheellista yötä ollut.	7:3 Nijn olen minä coco Cuucauden turhan työtä tehnyt/ ja minulla on monda murhellista yötä ollut.
7:4 Maata mennessäni minä ajattelen: Milloinkaan saan nousta? Ilta venyy, ja minä kyllästyn kääntelettiessäni aamuhämärään asti.	4. Kuin minä levätä panin, sanoin minä: Koskahan minä nousen? ja sitte lueskelen, koska ehto tulee: minä olen ravittu kävellyksistä hamaan pimeyteen asti.	7:4 Cosca minä lewätä panin/ sanoin minä: coscast minä nousen? ja sijtte lueskelen cosca ehto tulle/ minä olin rawittu waiwalouisudella haman pimeyten asti.

7:5 Minun ruumiini verhoutuu matoihin ja tomukamaraan, minun ihoni kovettuu ja märkii.	5. Minun lihani on puettu madoilla ja maan tomulla; minun nahkani on ahvettunut ja hyljätyksi tullut.	7:5 Minun lihan cuohumadoja ja mulda on ymbärillä/ minun nahcan on rypys ja tyhjäxi tullut.
7:6 Päiväni kiitävät nopeammin kuin sukula, ne katoavat toivottomuudessa.	6. Minun päiväni ovat lentäneet nopiammasti pois kuin syöstävä ja kuluneet ilman viivytystä.	7:6 Minun päiwäni owat lendänet nopiammast pois cuin syöstävä/ ja culunet ilman wijwytystä.
7:7 Muista, että minun elämäni on tuulen henkäys; minun silmäni ei enää saa onnea nähdä.	7. Muista, että minun elämäni on tuuli, ja minun silmäni ei palaja hyvää näkemään.	7:7 Muista että minun elämän on tuuli/ ja minun silmäni ei palaja hyvä näkemän.
7:8 Ken minut näki, sen silmä ei minua enää näe; sinun silmäsi etsivät minua, mutta minua ei enää ole.	8. Ja ei yksikään silmä, joka minun nyt näkee, pidä minua enempi näkemän. Sinun silmäs katsokoon minua, sitte minä hukun.	7:8 Ja ei yxikän elävä silmä pidä minua enämbi näkemän. Sinun silmäs cadzocon minua/ sijtte minä hucun.
7:9 Pilvi häipyy ja menee menojaan; niin myös tuonelaan vaipunut ei sieltä nouse.	9. Pilvi raukee ja menee pois: niin myös se, joka menee alas hautaan, ei nouse jälleen,	7:9 Pilwi rauke ja mene pois/ nijn myös se cuin mene hautaan/ ei hän nouse jällens.
7:10 Ei hän enää palaja taloonsa, eikä hänen asuinpaikkansa häntä enää tunne.	10. Eikä palaja jälleen huoneesensa, ei myös hänen siansa häntä enää tunne.	7:10 Eikä palaja jällens huoneseens/ ei myös hänen sians hända enämbi tunne.
7:11 Niin en minäkään hillitse suutani, minä puhun henkeni ahdistuksessa, minä valitan sieluni murheessa.	11. Sentähden en minä estä suutani; minä puhun henkeni ahtaudessa, ja juttelen sieluni murheessa.	7:11 Sentähden en minä estä suutani/ minä puhun sydämeni ahtaudes/ ja juttelen minun sieluni murhen.
7:12 Olenko minä meri tai lohikäärme, että asetat vartioston minua vastaan?	12. Olenko minä meri eli valaskala, että sinä minun niin kätket?	7:12 Olengo minä meri eli walascula/ että minun nijn kätket?
7:13 Kun ajattelen: leposijani lohduttaa minua, vuoteeni huojentaa minun tuskaani,	13. Kuin minä ajattelin: minun vuoteeni lohduttaa minun, ja minun kehtoni saattaa minulle levon, koska minä itselleni puhun;	7:13 Cosca minä ajattelin: minun wuoten lohdutta minun/ ja minun kehton saatta minulle lewon. 7:14 Cosca minä idzelleni puhun/
7:14 niin sinä kauhistutat minua unilla ja peljästyvät minua näyillä.	14. Niin sinä peljätät minua unilla, ja kauhistat minua näyillä,	nijns peljätät minua unilla/ ja cauhistat minua nägyillä.
7:15 Mieluummin tukehdun, mieluummin kuolen, kuin näin luurankona kidun.	15. Että minun sieluni sois itsensä hirtetyksi, ja minun luuni kuolleiksi.	7:15 Että minun sielun sois hänens hirtetyxi/ ja minun luuni cuolluexi:
7:16 Olen kyllästynyt, en tahdo elää iankaiken; anna minun olla rauhassa, sillä tuulen henkäystä ovat minun päiväni.	16. Minä kauhistun, enkä pyydä silleen elää: lakkaa minusta, sillä minun päiväni ovat turhat.	7:16 En minä pyydä sillen elä. 7:17 Luowu minusta/ sillä minun päiwän owat turhat.
7:17 Mikä on ihminen, että hänestä niin suurta lukua pidät ja että kiinnität häneen huomiosi,	17. Mikä on ihminen, että hänen suurena pidät, ja panet hänen sydämees?	Mikä on ihminen/ että hänen suurna pidät ja suret händä:

7:18 tarkastat häntä joka aamu, tutkit häntä joka hetki?	18. Sinä etsit häntä joka päivä, ja koettelet häntä aina.	7:18 Sinä edzit häntä jocapäiwä/ ja coettelet häntä aina.
7:19 Etkö koskaan käännä pois katsettasi minusta, etkö hellitä minusta sen vertaa, että saan sylkeni nielaistuksi?	19. Miksi et minusta luovu, ja päästä minua, siihen asti että minä sylkeni nielin?	7:19 Mixes minusta luowu ja päästä minua/ siihenasti että minä sylkeni nielen.
7:20 Jos olenkin syntiä tehnyt, niin mitä olen sillä sinulle tehnyt, sinä ihmisten vartioitsija? Minkätähden asetit minut maalitaulukseksi, ja minkätähden tulit itselleni taakaksi?	20. Minä olen syntiä tehnyt; mitä minun pitää sinulle tekemän, o sinä ihmisten vartia? miksis minun teit sinulles loukkaukseksi ja itselleni kuormaksi?	7:20 Minä olen paha tehnyt/ mitä minun pitä sinulle tekemän/ o sinä ihmisten wartia? mixis minun teit sinuas louckaman/ ja idzelleni cuormaxi?
7:21 Minkätähden et anna rikostani anteeksi etkä poista paha tekoani? Sillä nyt minä menen levolle maan tomuun, ja jos etsit minua, niin ei minua enää ole."	21. Ja miksi et minun paha tekoani anna anteeksi ja ota pois minun vääryyttäni? Sillä nyt pitää minun makaaman mullassa: ja jos minua aamulla etsit, niin en minä enää ole.	7:21 Ja mixes minun pahateconi anna andexi/ ja ota pois minun wäärüttäni? Sillä nyt pitä minun macaman mullas/ ja jos jocu minua amulla edzi/ en minä ole.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Sitten suuhilainen Bildad lausui ja sanoi:	1. Niin vastasi Bildad Suasta ja sanoi:	8:1 NIin wastais Bildad Suahst/ ja sanoi:
8:2 "Kuinka kauan sinä senkaltaisia haastat ja suusi puheet ovat kuin rajuu myrsky?	2. Kuinka kauvan sinä tahdot näitä puhua? ja sinun suus puheet ovat niinkuin väkevä tuuli?	8:2 Cuinga cauwans tahdot sencaltaista puhua? ja suullas ylpiäst puhua?
8:3 Jumalako vääristäisi oikeuden, Kaikkivaltiasko vääristäisi vanhurskauden?	3. Väärinkö Jumala tuomitsee, eli rikkooko Kaikkivaltias oikeuden?	8:3 Wääringö Jumala duomidze/ eli rickoco Caickiwaldias oikeuden?
8:4 Jos lapsesi tekivät syntiä häntä vastaan, niin hän hylkäsi heidät heidän rikoksensa valtaan.	4. Jos poikas ovat syntiä tehneet hänen edessänsä, niin hän on hyljännyt heitä heidän pahain tekoinsa tähden.	8:4 Jos sinun poicas owat paha tehnet hänen edesäns/ nijn hän on hyljännyt heitä pahain tecoins tähden:
8:5 Jos sinä etsit Jumalaa ja anot Kaikkivaltiaalta armoa,	5. Mutta jos sinä aikanansa etsit Jumalaa, ja rukoilet Kaikkivaltiaasta hartaasti,	8:5 Mutta jos sinä aicanans edzit Jumalata/ ja rucoilet Caickiwaldiasta/
8:6 jos olet puhdas ja rehellinen, silloin hän varmasti heräjä sinun avuksesi ja asettaa entiselleen sinun vanhurskautesi asunnon.	6. Ja jos sinä olet puhdas ja hyvä, niin hän herättää sinun, ja taas tekee rauhalliseksi hurskautes majan.	8:6 Ja jos sinä olet puhdas ja hywä/ nijn hän herättä sinun/ ja taas teke rauhallisexi sinun hurscaudes majan.
8:7 Silloin sinun alkusi näyttää vähäiseltä, mutta loppuaikasi varttuu ylen suureksi.	7. Ja kussa sinulla oli ennen vähä, pitää tästedes sinulle sangen paljon lisääntymän.	8:7 Ja cusa sinulla oli ennen wähä/ pitä tästedes sangen paljo lisändymän.

8:8 Sillä kysypä aikaisemmalta sukupolvelta, tarkkaa, mitä heidän isänsä ovat tutkineet.	8. Sillä kysy nyt entisiltä sukukunnilta, ja rupee kysymään heidän isiltänsä.	8:8 Sillä kysy nijlle endisille sucucunnille/ ja rupes kysymän heidän Isillens:
8:9 Mehän olemme eilispäivän lapsia emmekä mitään tiedä, päivämme ovat vain varjo maan päällä.	9. Sillä me olemme niinkuin eilen tulleet, ja emme mitään tiedä: meidän elämämme on niinkuin varjo maan päällä.	8:9 Sillä me olemme nijncuin eiläin tullet/ ja en me mitän tiedä/ meidän elämäm on nijncuin warjo maan päällä.
8:10 He sinua opettavat ja sanovat sinulle, tuovat ilmi sanat sydämestään:	10. Heidän pitää opettaman sinua, ja sanoman sinulle, ja tuoman puheensa edes sydämestänsä.	8:10 Heidän pitä opettaman sinua/ ja sanoman sinulle/ ja tuoman heidän puhens edes heidän sydämistäns.
8:11 'Kasvaako kaisla siinä, missä ei ole rämettä? rehottaako ruoko siinä, missä ei ole vettä?	11. Kasvaako kaisla, ellei seiso loassa? eli kasvaako ruoho ilman vettä?	8:11 Caswaco caisila ellei se seiso märkydes/ eli caswaco ruoho ilman wedetä?
8:12 Vielä vihreänä ollessaan, ennaaikaisena leikattavaksi, se kuivettuu ennen kuin mikään muu heinä.	12. Koska se vielä kukoistaa ennenkuin se niitetään, kuivettuu se ennenkuin heinä korjataan.	8:12 Cosca se wielä cucoista ennencuin se nijtetän/ cuiwettu se/ ennencuin heinä corjatan.
8:13 Niin käy kaikkien niiden, jotka unhottavat Jumalan, ja jumalattoman toivo katoaa,	13. Niin käy kaikkein niiden, jotka Jumalan unhottavat, ja ulkokullattuun toivo kato.	8:13 Nijn käy caickein nijden cuin Jumalan unhottawat/ ja ulcocullattuun toiwu cato.
8:14 hänen, jonka uskallus on langan varassa, jonka turvana on hämähäkinverkko.	14. Sillä hänen toivonsa tulee tyhjäksi, ja hänen uskalluksensa niinkuin hämähäkin verkko.	8:14 Sillä hänen uscalluxens tule tyhjäksi/ ja hänen toiwons cuin hämmähäkin wercko.
8:15 Hän nojaa taloonsa, mutta se ei seiso, hän tarttuu siihen, mutta se ei kestä.	15. Hän luottaa huoneensa päälle, ja ei se pidä seisoman; hän turvaa siihen, ja ei se pidä pysyväinen oleman.	8:15 Hän luotta huonens päälle/ ja ei pidä pysymän/ hän turwa siihen/ ja ei pidä pysywäisen oleman.
8:16 Hän on rehevänä auringon paisteessa, ja hänen vesansa leviävät yli puutarhan.	16. Se viheriöitsee kyllä ennen auringon nousemaa, ja sen heikot oksat kasvavat hänen yrttitarhassansa.	8:16 Se wiherjoidze kyllä ennen Auringon nousemata/ ja oxat caswawat hänen kryydimaasans.
8:17 Hänen juurensa kietoutuvat kiviroukkioon, hän kiinnittää katseensa kivialoon.	17. Hänen juurensa seisoo paksuna lähteen tykönä, ja huoneet kivien päällä.	8:17 Hänen juurens seiso paxuna lähdetten tykönä/ ja huonet kiwein päällä.
8:18 Mutta kun Jumala hävittää hänet hänen paikastansa, niin se kieltää hänet: En ole sinua koskaan nähnyt.	18. Mutta koska hän nielee sen paikastansa, kieltää hän sen, niinkuin ei olis nähnytkään sitä.	8:18 Mutta cosca hän niele sen paicastans/ asetta hän idzens sitä watan/ nijncuin ei he tundiscan sitä.
8:19 Katso, siinä oli hänen vaelluksensa ilo, ja tomusta kasvaa toisia.'	19. Katso, tämä on hänen menonsa riemu; ja toiset taas kasvavat tuhasta.	8:19 Cadzo/ tämä on hänen menons riemu/ ja toiset taas caswawat tuhwasta.
8:20 Katso, Jumala ei hylkää nuhteetonta eikä tartu pahantekijäin käteen.	20. Sentähden katso, ei Jumala hyviä hylkää, eikä vahvista pahain kättä,	8:20 Sentähden cadzo/ ei Jumala hywiä hyljä/ eikä wahwista pahain kättä.

8:21 Vielä hän täyttää sinun suusi naurulla ja huulesi riemulla.	21. Siihen asti että sinun suus naurulla täytetään ja huules riemulla.	8:21 Sijhenasti että sinun suus naurolla täytetään/ ja huules riemulla.
8:22 Sinun vihamiehesi verhotaan häpeällä, ja jumalattomien majaa ei enää ole."	22. Mutta ne jotka sinua vihaavat, pitää häpiään tuleman; ja jumalattomain asuinsia ei pidä pysyväinen oleman.	8:22 Mutta ne cuin sinua wihawat/ pitä häpiän tuleman/ ja jumalattomain asuinsia ei pidä pysyväinen oleman.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Job vastasi ja sanoi:	1. Job vastasi ja sanoi:	9:1 HIob wastais/ ja sanoi:
9:2 "Totisesti minä tiedän, että niin on; kuinka voisi ihminen olla oikeassa Jumalaa vastaan!	2. Minä kyllä sen tiedän, että niin on, ettei ihminen taida hurstas olla Jumalan edessä.	9:2 Minä kyllä sen tiedän että nijn on/ ettei ihminen taida hurstas olla Jumalan edes.
9:3 Jos ihminen tahtois riidellä hänen kanssaan, ei hän voisi vastata hänelle yhteen tuhannesta.	3. Jos hän tahtois riidellä hänen kanssansa, ei hän taitais vastata häntä yhtä tuhanteen.	9:3 Jos hän tahdois riidellä hänen cansans/ ei hän taidais wastata händä yhtä tuhannen.
9:4 Hän on viisas mieleltään ja väkevä voimaltaan kuka on niskoitellut häntä vastaan ja jäänyt rankaisematta?	4. Hän on viisas ja voimallinen: kenenkä siitä on hyvää ollut, kuin häntä vastaan on itsensä asettanut?	9:4 Hän on taitawa ja voimallinen/ kenengä sijtä on hywä ollut/ cuin händä wastian on idzens asettanut.
9:5 Hän siirtää vuoret äkkiarvaamatta, hän kukistaa ne vihassansa;	5. Hän siirtää vuoret ennenkuin he sen ymmärtävät, jotka hän vihassansa kukistaa.	9:5 Hän sijrtä vuoret ennencuin he sen ymmärtävät/ jotca hän wihassans cukista.
9:6 hän järkyttää maan paikaltaan, ja sen patsaat vapisevat;	6. Hän liikuttaa maan siastansa, niin että sen patsaat vapisevat.	9:6 Hän lijcutta maan siastans/ nijn että hänen padzans wapisewat.
9:7 hän kieltää aurinkoa, ja se ei nouse, ja hän lukitsee tähdet sinetillään;	7. Hän puhuu auringolle, niin ei se nouse; ja hän lukitsee tähdet.	9:7 Hän puhu Auringonlle nijn ei se nouse/ ja hän lukidze tähdet.
9:8 hän yksinensä levittää taivaat ja tallaa meren kuohun kukkuloita;	8. Hän yksin levittää taivaat, ja käy meren aalton päällä.	9:8 Hän yxin lewittä taiwat/ ja käy meren aldoin päällä.
9:9 hän loi Seulaset ja Kalevanmiekan, Otavan ja eteläiset tähtitarhat;	9. Hän tekee Otavan ja Kointähden, Seulaiset ja ne tähdet etelään päin.	9:9 Hän teke Otawan taiwas ja Orionin/ Seulaiset ja ne tähdet elelän päin.
9:10 hän tekee suuria, tutkimattomia tekoja, ihmeitä ilman määrää.	10. Hän tekee suuria töitä, joita ei taideta tutkia, ja epälukeisia ihmeitä.	9:10 Hän teke woimallisia cappalita/ joita ei taita tutkia/ ja epäluceisita ihmeitä.
9:11 Katso, hän käy ohitseni, enkä minä häntä näe; hän liittää ohi, enkä minä häntä huomaa.	11. Katso, hän käy minun ohitseni ennenkuin minä sen havaitsen, ja menee pois ennenkuin minä sen ymmärrän.	9:11 Cadzo/ hän käy minun ohidzeni ennencuin minä sen hawaidzen/ ja muutta hänens ennencuin minä sen ymmärrän.
9:12 Katso, hän tempaa saaliinsa, kuka voi häntä estää, kuka sanoa hänelle: 'Mitä sinä teet?'	12. Katso, jos hän menee äkisti, kuka noutaa hänen jälleen? kuka sanoo hänelle: mitäs teet?	9:12 Cadzo/ jos hän mene äkist/ cuca nouta hänen jälleens? cuca sano hänelle: mitäs teet?

9:13 Jumala ei taltu vihostansa; hänen allensa vaipuivat Rahabin auttajat.	13. Hän on Jumala, hänen vihaansa ei yksikään aseta; hänen allensa pitää itsensä kumartaman ylpiätkin herrat.	9:13 Hän on Jumala/ hänen wihans ei yxikän aseta/ hänen alans pitää cumartaman ylpiätkin herrat.
9:14 Minäkö sitten voisin vastata hänelle, valita sanojani häntä vastaan?	14. Kuinka minun pitäisi häntä vastaaman, ja löytämän sanoja häntä vastaan?	9:14 Cuingast minun pitäis händä wastaman/ ja löytämän sanoja händä wastan?
9:15 Vaikka oikeassakin olisin, en saisi vastatuksi; minun täytyisi tuomariltani armoa anoa.	15. Ehkä minulla vielä oikeus olis, niin en kuitenkaan taida minä häntä vastata; vaan täytyis oikeudessa rukoilla.	9:15 Ehkä minulla wielä oikeus olis/ nijn en cuitengan taida minä händä wastata/ waan täydyis oikeudes rucoilla.
9:16 Jos minä huutaisin ja hän minulle vastaisikin, en usko, että hän ottaisi korviinsa huutoani,	16. Ja ehkä minä vielä häntä avuksihuutaisin, ja hän kuulis minua, niin en minä uskoisi, että hän kuultelis minun ääntäni;	9:16 Ja ehkä minä wielä huudaisin ja hän cuulis minua/ nijn en minä uscois että hän cuulis minun äneni.
9:17 hän, joka ajaa minua takaa myrskytuudessa ja lisää haavojeni lukua syyttömästi,	17. Sillä hän hän runtelee minun tuulispäällä, ja enentää minun haavani ilman syytä.	9:17 Sillä hän rundele minun tuulispäällä/ ja enändä minun haawani ilman syytä.
9:18 joka ei anna minun vetää henkeäni, vaan täyttää minut katkeralla tuskalla.	18. Ei hän anna minun henkeni virota, vaan täyttää minun murheella.	9:18 Ei hän annan minun hengeni wirgota/ waan täyttä minun murhella.
9:19 Jos väkevän voimaa kysytään, niin hän sanoo: 'Tässä olen!' mutta jos oikeutta, niin: 'Kuka vetää minut tilille?'	19. Jos joku tahtoo voimaa, katso, hän on voimallinen; jos joku tahtoo oikeutta, kuka todistaa minun kanssani?	9:19 Jos jocu tahto woima/ hän on woimallinen: jos jocu tahto oikeutta/ cuca todista minun cansani?
9:20 Vaikka olisin oikeassa, niin oma suuni tuomitsisi minut syylliseksi; vaikka olisin syytön, niin hän kuitenkin minut vääräksi tekisi.	20. Jos minä sanoisin: minä olen oikia, niin minun suuni kuitenkin tuomitsee minun: eli minä olen vakaa, niin hän kuitenkin tekee minun pahaksi.	9:20 Jos minä sanoisin: minä olen oikia/ nijn minun suun cuitengin duomidze minun/ jos minä olen hywä/ nijn hän cuitengin teke minun pahaxi.
9:21 Syytön minä olen. En välitä hengestäni, elämäni on minulle halpa.	21. Ehkä minä vielä vakaa olisin, niin en minä kuitenkaan tunne itsiäni; vaan minä suutun elämäni.	9:21 Ehkä minä wielä olisin hywä/ nijn ei cuitengan minun sielun woi tytyä sijhen. En minä pyydä enä elä.
9:22 Yhdentekevää kaikki; sentähden minä sanon: hän lopettaa niin syyttömän kuin syyllisenkin.	22. Se on se ainoa minkä minä sanonut olen, hän kadottaa hyvän ja jumalattoman.	9:22 Se on se ainoa cuin minä sanonut olen: hän cadotta hywän ja jumalattoman.
9:23 Jos ruoska äkkiä surmaa, niin hän pilkkaa viattomain epätoivoa.	23. Kuin hän rupee lyömään, niin hän tappaa äkisti, ja pilkkaa viattomain kiusausta.	9:23 Cosca hän rupe lyömän/ nijn hän tappa äkist/ ja pilcka wiattomain kiusausta.

9:24 Maa on jätetty jumalattoman valtaan, hän peittää sen tuomarien kasvot - ellei hän, kuka sitten?	24. Maa annetaan jumalattoman käsiin, hän peittää sen tuomarien kasvot: ellei se niin ole, kuinka se myös toisin on?	9:24 Mutta maa annetan jumalattomain käsijn/ että hän paina alas sen Duomarit/ ellei se nijn ole/ cuingast se myös toisin on?
9:25 Minun päiväni rientävät juoksijata nopeammin, pakenevat onnea näkemättä,	25. Minun päiväni ovat olleet nopiammat kuin juoksia: ne ovat paenneet, ja ei mitään hyvää nähneet.	9:25 Minun päiwäni owat ollet nopiammat cuin juoxia/ ne owat lendänet ja ei mitän hywä nähnet.
9:26 ne kiitävät pois niinkuin ruokovenheet, niinkuin kotka, joka iskee saaliiseen.	26. Ne ovat pois menneet kuin joutuva haaksi, kuin kotka lentää rualle.	9:26 Ne owat culunet cuin joutuwa haaxi/ cuin cotca lendä rualle.
9:27 Jos ajattelen: tahdon unhottaa tuskani, muuttaa muotoni ja ilostua,	27. Koska minä ajattelen: minä unhotan valitukseni, ja muutan kasvoni ja virvoitan minuni:	9:27 Cosca minä ajattelen: minä unhotan walituxeni/ ja muutan caswoni ja wirgotan minuni.
9:28 niin minä kauhistun kaikkia kipujani, tiedän, ettet julista minua viattomaksi.	28. Niin minä pelkään kaikkia minun kipujani, tietäen, ettes anna minun olla viatoinna.	9:28 Nijn minä pelkän/ tieten caickia minun kipujani/ ettes anna minun olla wiatoinna.
9:29 Syyllisenä täytyy minun olla; miksi turhaan itseäni vaivaan?	29. Jos olen jumalatoim, miksi minä nyt itsiäni hukkaan vaivaan?	9:29 Jos minä olen jumalatoim/ mixi minulla sencaltaiset tarpettomat waiwat owat.
9:30 Jos vaikka lumessa peseytyisin ja puhdistaisin käteni lipeällä,	30. Vaikka minä pesisin itseni lumivedessä ja puhdistaisin käteni saippualla,	9:30 Waicka minä pesisin idzeni lumiwedes/ ja puhdistaisin käteni lähtes.
9:31 silloinkin sinä upottaisit minut likakuoppaan, niin että omat vaatteeni minua inhoisivat.	31. Niin sinä kuitenkin pistäisit minun lokaan; ja minun vaatteeni olisivat minulle kauhistukseksi.	9:31 Nijns cuitengin pistäisit minun locaan/ ja minun waatteni olisit minulle cauhistuxexi:
9:32 Sillä ei ole hän ihminen niinkuin minä, voidakseni vastata hänelle ja käydäksemme oikeutta keskenämme.	32. Sillä ei hän ole minun vertaiseni, jota minä vastata taidan, että me ynnä tulisimme oikeuden eteen.	9:32 Sillä ei hän ole minun wertaisen/ jota minä wastata taidan/ että me molemmin tulisim oikeuden eteen.
9:33 Ei ole meillä riidanratkaisijaa, joka laskisi kätensä meidän molempien päälle	33. Ei ole joka meitä eroittaa, joka laskis kätensä meidän kahden välillemme.	9:33 Ei ole joca meitä eroitta/ joca laskis kätens meidän cahden wälillen.
9:34 ja ottaisi hänen vitsansa pois minun päältäni, niin ettei hänen kauhunsa peljättäisi minua;	34. Hän ottakoon vitsansa pois minusta, ja älköön hänen hirmuisuutensa peljättäkö minua;	9:34 Hän ottacon widzans pois minusta/ ja älkön hänen hirmuisudens peljättäkö minua.
9:35 silloin minä puhuisin enkä häntä pelkäisi, sillä ei ole mitään sellaista tunnollani."	35. Että minä puhuisin ja en pelkäisi häntä; sillä en minä mitään kanssani tiedä.	9:35 Että minä puhuisin ja en pelkäis händä/ muutoin en minä mitän cansani tiedä.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu

10:1 "Minun sieluni on kyllästynyt elämään; minä päästän valitukseni valloilleen ja puhun sieluni murheessa,	1. Minun sieluni suuttuu elämästä; minun valitukseni minusta annan minä olla ja puhun sieluni murheessa.	10:1 MINun sielun suuttu elämäst/ minun walituxeni minust annan minä olla/ ja puhun minun sieluni murhes.
10:2 minä sanon Jumalalle: 'Älä tuomitse minua syylliseksi; ilmaise minulle, miksi vaadit minua tilille.	2. Sanon Jumalalle: älä minua tuomitse: anna minun tietää, minkätähden sinä riitelet minun kanssani.	10:2 Sanon Jumalalle: älä minua duomidze/ anna minun tietä/ mingätähdens rijtelet minun cansani.
10:3 Onko sinulla hyötyä siitä, että teet väkivaltaa, että oman käsialasi hylkää, mutta valaiset jumalattomain neuvoa?	3. Onko sinulla ilo siitä, että väkivaltaa teet, ja hylkää minun, joka käsialas olen, ja annat jumalattomain aivoitukset kunniaan tulla?	10:3 Ongon sinulle ilo sijtä että väkiwalda teet/ ja hyljät minun joca käsialas olen/ ja annat jumalattomain aiwoituxet cunniaan tulla.
10:4 Onko sinulla lihan silmät, katsotko, niinkuin ihminen katsoo?	4. Onko sinulla lihalliset silmät? eli katsotkos niinkuin ihminen katsoo?	10:4 Ongon sinulla lihalliset silmät/ eli cadzotcos nijncuin ihminen cadzo?
10:5 Ovatko sinun päiväsi niinkuin ihmisen päivät, ovatko vuotesi niinkuin miehen vuodet,	5. Onko sinun päiväs niinkuin ihmisen päivät? eli vuotes niinkuin ihmisen vuodet?	10:5 Eli ongon sinun aicas nijncuin ihmisen aica? eli vuotes nijncuin ihmisen wuodet?
10:6 koska etsit vääryyttä minusta ja tutkit minun syntiäni,	6. Että kysyt minun vääryyttäni, ja tutkit pahaa tekoani,	10:6 Että kysyt minun wääryyttäni/ ja tutkit paha tecoani.
10:7 vaikka tiedät, etten ole syyllinen ja ettei ole ketään, joka sinun käsistäsi auttaa?'	7. Vaikka tiedät, etten minä ole jumalaton; ehkei yhtään ole, joka taitaa sinun kädestäs vapauttaa.	10:7 Ehkä tiedät eten minä ole jumalaton/ ehkei yhtän ole cuin taita sinun kädestäs wapautta.
10:8 Sinun kätesi ovat minut luoneet ja tehneet; yhtäkaikki minut perin juurin tuhoat.	8. Sinun kätes ovat minun valmistaneet ja tehneet minun kaikki ympäri, ja sinä tahdot hukuttaa minun?	10:8 Sinun kätes owat minun walmistanet ja tehnet minun caicki ymbärins/ ja tahdot hucutta minun.
10:9 Muista, että sinä olet muovailut minut niinkuin saven, ja nyt muutat minut tomuksi jälleen.	9. Muista siis, että olet minun tehnyt niinkuin saven, ja annat minun tulla maaksi jälleen.	10:9 Muista sijs että olet minun tehnyt nijncuin sawen/ ja annat minun tulla maaxi jällens.
10:10 Etkö sinä valanut minua niinkuin maitoa ja juokuttanut niinkuin juustoa?	10. Etkös minua ole lypsänyt kuin rieskaa, ja antanut minun juosta niinkuin juustoa?	10:10 Etkös minua ole lypsänyt cuin riesca/ ja andanut minua juosta nijncuin juustoa?
10:11 Sinä puetit minut nahalla ja lihalla ja kudoit minut luista ja jänteistä kokoon.	11. Sinä olet minun puettanut nahalla ja lihalla: luilla ja suonilla olet sinä minun peittänyt.	10:11 Sinä olet minun puettanut nahgalla ja lihalla/ luilla ja suonilla olet sinä minun peittänyt.
10:12 Elämän ja armon olet sinä minulle suonut, ja sinun huolenpitosi on varjellut minun henkeni.	12. Elämän ja hyvän työn olet sinä minulle osoittanut, ja sinun katsomises minun henkeni kätkee.	10:12 Elämän ja hywän työn olet sinä minulle osottanut/ ja sinun cadzomises minun hengeneni kätke.

10:13 Mutta sinä kätkit sydämeesi tämän; minä tiedän, että tämä oli sinun mielessäsi.	13. Ja vaikka sinä nämät salaat sydämessäs, niin minä tiedän sen kuitenkin, että sen muistat,	10:13 Ja waikka sinä sencaltaiset salat sydämesäs/ nijn minä tiedän sen cuitengin/ että sen muistat.
10:14 jos minä syntiä tein, niin sinä vartioitsit minua, ja minun rikostani et antanut anteeksi.	14. Jos minä pahaan teen, niin sinä kohta havaitset, ja et jätä minun pahaan tekoani rankaisemata.	10:14 Jos minä paha teen/ nijns cohta hawaidzet/ ja et jätä minun paha teconi rangaisemata.
10:15 Jos olisin syyllinen, niin voi minua! Ja vaikka olisin oikeassa, en kuitenkaan voisi päätäni nostaa, häpeästä kylläisenä ja kurjuuttani katsellen.	15. Jos minä olen jumalatoim, voi minua! jos minä olen hurskas, niin en minä kuitenkaan uskalla nostaa ylös päätäni. Minä olen täynnä ylönkatsetta, katsos minun viheliäisyyttäni.	10:15 Jos minä olen jumalatoim/ woi minua: jos minä olen hurscas/ nijn en minä cuitengan uscalla nosta päätäni/ nijncuin se joca on täynnäns ylöncazetta/ cazos minun wihelijäisyyttäni.
10:16 Jos minun pääni nousee, niin sinä ajat minua niinkuin leijona ja teet yhä ihmeitäsi minua vastaan.	16. Noustessa sinä ajat minua takaa niinkuin jalopeura, ja taas ihmeellisesti minun kanssani menettelet.	10:16 Nostes sinä ajat minua taca nijncuin Lejoni/ ja ihmellisest minun cansani menet.
10:17 Sinä hankit yhä uusia todistajia minua vastaan, ja vihasi minuun kasvaa, ja sinä tuot vereksiä joukkoja minun kimppuuni.	17. Sinä uudistat todistukses minua vastaan, ja vihastut kovin minun päälleni. Minua vaivaa yksi toisensa jälkeen niinkuin sota.	10:17 Sinä udistat todistuxes minua wastan/ ja wihastut cowin minun päälleni. Minua waiwa yxi toisens jälken.
10:18 Miksi toit minut ilmoille äitini kohdusta? Jospa olisin kuollut, ihmissilmän näkemätönnä!	18. Miksis minun annoit lähteä äitini kohdusta? jospa minä olisin kuollut, ettei yksikään silmä olisi minua nähnyt!	10:18 Mixis minun annoit lähte äitini cohdsta? josca minä olisin cuollut/ ettei yxikän silmä olis minua nähnyt.
10:19 Niin minä olisin, niinkuin minua ei olisi ollutkaan; minut olisi kannettu äidin kohdusta hautaan.	19. Niin minä olisin kuin en olisikaan ollut, kannettu äitini kohdusta hautaan.	10:19 Nijn minä olisin cuin en oliscan ollut/ cannettu äitini cohdsta hautaan.
10:20 Ovathan päiväni vähissä; hän antakoon minun olla rauhassa, hän kääntyköön minusta pois, että hiukkasen ilostuisin,	20. Eikö minun ikäni lyhyt ole? Lakkaa ja päästä minua, ja luovu minusta, että minä vähänkin virvoitusta saisin,	10:20 Eiköst minun lyhyelle ijälleni loppua tule? ja luowu minusta/ että minä wähängin wirgotusta saisin?
10:21 ennenkuin lähden, ikinä palajamatta, pimeyden ja synkeyden maahan,	21. Ennenkuin minä menen, enkä palaja, pimeyden ja kuolon varjon maalle,	10:21 Ennencuin minä menen/ ja en palaja/ nimittäin/ pimeyden ja syngeyden maalle.
10:22 maahan, jonka pimeys on synkkä pilkkopimeä ja sekasorto ja jossa valkeneminenkin on pimeyttä."	22. Joka on pimeyden maa ja synkiä kuolon varjo, jossa ei yhtään järjestystä ole, joka paisteessansa on niinkuin synkeys.	10:22 Joca on pimeyden maa/ ja syngiä cuollon warjo/ josa ei yhtän järjestyst ole/ joca paistesans on nijncuin syngveys.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu

11:1 Sitten naemalainen Soofar lausui ja sanoi:	1. Niin vastasi Zophar Naemasta ja sanoi:	11:1 Niin vastais Zophar Naemast/ ja sanoi:
11:2 "Jäisikö suulas puhe vastausta vaille, ja saisiko suupaltti olla oikeassa?	2. Kuin joku on kauvan puhunut, eikö häntä pitäis vastattaman? eli pitääkö suupaltilla oikeus oleman?	11:2 Cosca jocu on cauwan puhunut/ eiköst händä pidäis wastattaman/ eli pitääkö suupaltilla oikeus olema
11:3 Saattaisivatko jaarituksesi miehet vaikenemaan, niin että saisit pilkata, kenenkään sinua häpeään häätämättä?	3. Pitääkö sinun jaarituksiis ihmisten vaikeneman, että sinä pilkkaat, eikä yksikään sinua häpäisisi?	11:3 Pitäkö sinun jaarituxijs ihmiset waickeneman/ että sinä häwäiset/ ja ei yxikän sinua häwäisis?
11:4 Sanoithan: 'Minun opetukseni on selkeä, ja minä olen puhdas sinun silmissäsi.'	4. Sinä sanot: minun opetukseni on selkiä, ja minä olen puhdas sinun silmäis edessä.	11:4 Sinä sanot: minun opetuxen on selkiä/ ja minä olen puhdas sinun silmäis edes.
11:5 Mutta jospa Jumala puhuisi ja avaisi huulensa sinua vastaan	5. Jospa Jumala puhuis ja avais huulensa sinua vastaan,	11:5 Josca Jumala puhelis cansas/ ja awais huulens/
11:6 ja ilmaisisi sinulle viisauden salaisuudet, että hänellä on ymmärrystä monin verroin! Silloin huomaisit, että Jumala on painanut unhoon montakin pahaa tekoasi.	6. Ja ilmoittais sinulle salaisen tiedon! sillä hänellä olis vielä enempi tekemistä, että tiedäisit, ettei hän muistele kaikkia sinun pahoja töitä.	ja osotais sinulle salaisen tiedon. 11:6 Sillä hänellä olis wielä enä tekemist/ että tiedäisit ettei hän muistele caickia sinun pahoja töitä.
11:7 Sinäkö käsittäisit Jumalan tutkimattomuuden tahi pääsisit Kaikkivaltiaan täydellisyydestä perille?	7. Luuletkos tutkistellessas Jumalan löytäväs? ja Kaikkivaltiaan täydellisesti löytäväs.	11:7 Luuletkos tietäväs nijn paljo cuin Jumala tietä/ ja tahdotcos caicki nijn täydellisest tutkia/ cuin Caickiwaldias?
11:8 Se on korkea kuin taivas - mitä voit tehdä, syvempi kuin tuonela - mitä voit ymmärtää?	8. Hän on korkiampi kuin taivas, mitä tahdot tehdä? syvempi kuin helvetti, kuinkas taidat tuta?	11:8 Hän on corkiambi cuin taiwas/ mitä tahdot tehdä? sywembi cuin Helwetti/ cuingas taidat tuta?
11:9 Se on pitempi kuin maa ja laveampi kuin meri.	9. Pitempi kuin maa, ja laviampi kuin meri.	11:9 Pidembi cuin maa/ ja lawiambi cuin meri.
11:10 Jos hän liittää paikalle ja vangitsee ja kutsuu oikeuden kokoon, niin kuka voi häntä estää?	10. Jos hän sen ylösalaisin kääntäis, eli kätkis, eli heittäis kokoon; kuka hänen estäis?	11:10 Jos hän käändäis eli kätkis eli heittäis cocon/ cuca sen hänelä estäis?
11:11 Sillä hän tuntee valheen miehet, vääryyden hän näkee tarkkaamattakin.	11. Sillä hän tuntee turhatkin ihmiset, ja näkee vääryydet; ja ei hänen pitäis ymmärtämän?	11:11 Hän tunde turhatkin ihmiset/ ja näke wääräydet/ ja ei hänen pidäis ymmärtämän?
11:12 Onttopäinen mies voi viisastua ja villiaasin varsa ihmistyä.	12. Turha ihminen ylpeilee, ja syntynyt ihminen on niinkuin metsä-aasin varsa.	11:12 Turha ihminen ylpeile/ ja syndynyt ihminen on nijncuin medzäAsin warsa.
11:13 Jos sinäkin valmistat sydämesi ja ojennat kätesi hänen puoleensa -	13. Jos olisit valmistanut sydämes, ja nostanut kätes hänen tykönsä;	11:13 Jos sinä olisit asettanut sydämes/ ja nostanut kätes hänen tygöns.

11:14 mutta jos kädessäsi on vääräys, heitä se kauas äläkä anna petoksen asua majoissasi -	14. Jos vääräys on sinun kädessä, niin heitä se kauvas, ettei yhtään vääräyttä asuisi majassas:	11:14 Jos sinä olisit heittänyt cauwas pahat tecos cuin owat kädesäs/ ettei yhtän wääräyttä olis majasas:
11:15 silloin saat kohottaa kasvosi ilman häpeän tahraa, olet kuin vaskesta valettu etkä mitään pelkää.	15. Niin sinä ylennät kasvosi ilman laitosta, ja olet vahva ja ei pelkääväinen.	11:15 Nijns mahdaisit yletä caswos ilman laitosta/ ja olla pysywäinen ja ei pelkääwäinen.
11:16 Silloin unhotat onnettomuutesi, muistelet sitä kuin vettä, joka on virrannut pois.	16. Niin sinä myös unhotat vaivan; ja niinkuin ohitse juossut vesi, tulee se mielees.	11:16 Nijns myös unhotaisit wiheljäisyyden/ ja nijncuin ohidze juosnut wesi/ ei tulis mieles.
11:17 Elämäsi selkenee kirkaammaksi keskipäivää, pimeänkin aika on niinkuin aamunkoitto.	17. Ja sinun elämäs aika pitää käymän ylös niinkuin puolipäivä, ja pimeys niinkuin kirkas aamu.	11:17 Ja sinun elämäs aica käwis ylös nijncuin puolipäiwä/ ja pimeys olis nijncuin kircas amu.
11:18 Silloin olet turvassa, sillä sinulla on toivo; tähystelet - käyt turvallisesti levolle,	18. Ole hyvässä turvassa, vielä nyt toivo on; sillä vaikkas nyt olet häpiässä, niin sinä kuitenkin olet rauhassa lepäävä.	11:18 Ja uscoisit että toivo läsnä olis/ ja sinä tulisit lewos hautaan.
11:19 asetut makaamaan, kenenkään peljättämättä, ja monet etsivät sinun suosiotasi.	19. Sinä olet makaava, ja ei kenkään sinua peljätä: monen pitää sinua kunnioittaman.	11:19 Macaisit ja ei kengän sinun peljätäis/ ja moni sinua cunnioittais.
11:20 Mutta jumalattomain silmät raukeavat; turvapaikka on heiltä mennyt, ja heidän toivonsa on huokaus."	20. Mutta jumalattomain silmät pitää nääntymän, ja ei voi päästää; sillä heidän toivonsa pitää puuttuman heidän sieluiltansa.	11:20 Mutta jumalattomain silmät pitä näändymän/ ja ei woi päästä: sillä heidän toiwons pitä puuttuman heidän sieluildans.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Job vastasi ja sanoi:	1. Niin vastasi Job ja sanoi:	12:1 NIin wastais Hiob/ ja sanoi:
12:2 "Totisesti, te yksin olette kansa, ja teidän mukanne kuolee viisaus!	2. Te olette miehet; taito kuolee teidän kansanne.	12:2 Te oletta miehet/ taito cuole teidän cansan.
12:3 Onhan minullakin ymmärrystä yhtä hyvin kuin teillä; en ole minä teitä huonompi, ja kuka ei moisia tietäisi?	3. Minulla on niin sydän kuin teilläkin, enkä ole alemmaisempi teitä: kuka se on, joka ei näitä tiedä?	12:3 Minulla on nijn sydän cuin teilläkin/ engä ole alemmaisembi teitä. 12:4 Cuca se on joca ei sitä tiedä:
12:4 Ystävänsä pilkkana on hän, jota Jumala kuuli, kun hän häntä huusi, hurskas, nuhteeton on pilkkana.	4. Joka lähimmäiseltänsä pilkataan, niinkuin minä, hän rukoilee Jumalaa, ja hän kuulee häntä: hurskas ja vakaa pilkataan.	minä lähimmäiseldäni pilcatan: hän rucoile Jumalata/ hän cuule händä. 12:5 Hurscas ja hywä pilcatan/
12:5 Turvassa olevan mielestä sopii onnettomuudelle ylenkatse; se on valmiina niille, joiden jalka horjuu.	5. Hän on ylönkatsottu kynttiläinen ylpeiden ajatuksissa, valmistettu, että he siihen loukkaavat jalkansa,	ja on ylöncazottu kynttiläinen ylpeitten ajatuxis/ walmistettu että he siihen louckawat jalcans.

12:6 Ja rauhassa ovat väkivaltaisten majat, turvassa ne, jotka ärsyttävät Jumalaa, ne, jotka kantavat jumalansa kourassaan." -	6. Ryövärein majoissa on kyllä, ja he härsyttelevät rohkiasti Jumalaa, ehkä Jumala on sen antanut heidän käteensä.	12:6 Ryöwärein majois on kyllä/ ja he härsyttelewät rohkiast Jumalata/ ehkä Jumala on sen andanut heidän käteens.
12:7 "Mutta kysypä eläimiltä, niin ne opettavat sinua, ja taivaan linnuilta, niin ne ilmoittavat sinulle;	7. Kysy siis eläimiltä, ja he opettavat sinua, ja taivaan linnuilta, ja he sanovat sinulle.	12:7 Kysy eläimille/ ja he opettawat sinua/ ja taiwan linnuille/ ja he sanowat sinulle.
12:8 tahi tutkistele maata, niin se opettaa sinua, ja meren kalat kertovat sinulle.	8. Taikka puhu maan kanssa, ja hän opettaa sinua; ja kalat meressä ilmoittavat sinulle.	12:8 Puhu maan cansa/ ja hän opetta sinua/ ja calat meres ilmoittawat sinulle.
12:9 Kuka kaikista näistä ei tietäisi, että Herran käsi on tämän tehnyt,	9. Kuka se on, joka ei kaikkia näitä tiedä, että Herran käsi on ne tehnyt?	12:9 Cuca se on joca ei caickia näitä tiedä? että HERran käsi on ne tehnyt?
12:10 hänen, jonka kädessä on kaiken elävän sielu ja kaikkien ihmisolentojen henki?"	10. Että hänen kädessänsä on kaikkein elävien sielu, ja kunkin lihan henki?	12:10 Että hänen kädesäns on caickein eläwitten sielu/ ja cungin lihan hengi?
12:11 "Eikö korva koettele sanoja ja suulaki maista ruuan makua?"	11. Eikö korva koettele puhetta, ja suu maista ruokaa?	12:11 Eikö corwa coettele puhetta/ ja suu maista ruoca.
12:12 "Vanhuksilla on viisautta, ja pitkä-ikäisillä ymmärrystä." -	12. Vanhoilla on taito, ja pitkä-ijällisillä ymmärrys.	12:12 Ja wanhoilla on taito/ ja pitkäijällisillä ymmärrys.
12:13 "Jumalalla on viisaus ja voima, hänellä neuvo ja ymmärrys.	13. Hänen tykönänsä on taito ja voima; hänen on neuvo ja ymmärrys.	12:13 Hänen tykönäns on taito ja woima/ neuwo ja ymmärrys:
12:14 Jos hän repii maahan, niin ei rakenneta jälleen; kenen hän telkeää sisälle, sille ei avata.	14. Katso, koska hän kukistaa, niin ei auta rakentamaan: koska hän jonkun salpaa, niin ei kenkään taida avata.	cadzo/ cosca hän cukista/ nijn ei auta rakendaman. 12:14 Cosca hän jongun salpa/ nijn ei kengän taida awata.
12:15 Katso, hän salpaa vedet, ja syntyy kuivuus; hän laskee ne irti, ja ne mullistavat maan.	15. Katso, koska hän pidättää veden, niin kaikki kuivettuu, ja koska hän laskee, niin se kääntää maan.	12:15 Cadzo/ cosca hän pidättä weden/ nijn caicki cuiwettu/ ja cosca hän sen laske/ nijn se käändä maan.
12:16 Hänen on väkevyys ja ymmärrys; hänen on niin eksynyt kuin eksyttäjänkin.	16. Hän on vahva Ja pysyväinen: hänen on se joka eksyy, ja se joka eksyttää.	12:16 Hän on wahwa ja pystywäinen/ hänen on se cuin exy/ ja se cuin exyttä.
12:17 Hän vie neuvosmiehet pois paljaiksi riistettyinä ja tekee tuomarit tyhmiksi.	17. Hän johdattaa kavalat niinkuin saaliin, ja saattaa tuomarit tyhmäksi.	12:17 Hän johdatta cawalat nijncuin saalin/ ja saatta Duomarit tyhmäxi.
12:18 Kuningasten kurituksesta hän kirvoittaa ja köyttää köyden heidän omiin vyötäisiinsä.	18. Hän päästää kuningasten siteet, ja vyöttää heidän kupeensa.	12:18 Hän päästä Cuningasten sitet/ ja wyöttä heidän cupens.
12:19 Hän vie papit pois paljaiksi riistettyinä, ja ikimahtavat hän kukistaa.	19. Papit vie hän niinkuin saaliin, ja väkevät kukistaa.	12:19 Papit wie hän cuin saalin/ ja wahwat anda hän puuttua.

12:20 Hän hämmentää luotettavain puheen ja ottaa pois vanhoilta taidon.	20. Hän vääntää pois totisten huulet, vanhain toimen ottaa hän pois.	12:20 Hän wäändä pois totisten huulet/ ja wanhain tawat otta pois.
12:21 Hän vuodattaa ylenkatsetta ruhtinasten päälle ja aukaisee virtojen padot.	21. Hän kaataa ylönkatseen päämiesten päälle, ja voimallisten väkevyyden hajoittaa.	12:21 Hän caata ylönkadzen Förstein päälle/ ja woimallisten wäkeyyden hajotta.
12:22 Hän paljastaa syvyydet pimeyden peitosta ja tuo valoon pilkkopimeän.	22. Hän ilmoittaa pimiät perustukset, ja kuoleman varjon saattaa hän valkeuteen.	12:22 Hän ilmoitta pimiät perustuxet/ ja pimeydet walkeuteen.
12:23 Hän korottaa kansat, ja hän hävittää ne, hän laajentaa kansakunnat, ja hän kuljettaa ne pois.	23. Hän saattaa kansat suureksi, ja taas hukuttaa heidät; hän levittää kansan, ja taas vie pois heidät.	12:23 Hän saatta muutamat suurexi Canssaxi/ ja taas hucutta heidän. 12:24 Hän lewittä Canssan/ ja taas hajotta.
12:24 Maan kansan päämiehiltä hän ottaa ymmärryksen ja panee heidät harhailemaan tietömissä autioissa.	24. Hän ottaa pois maan kansan ruhtinasten sydämet, ja eksyttää heitä korvessa, jossa ei tietä ole.	12:25 Hän muutta maan Canssan Ruhtinasten sydämet/ ja exyttä heitä autialle kedolle.
12:25 He hapanoivat pimeässä valoa vailla, ja hän panee heidät hoipertelemaan kuin juopuneet."	25. Ja he koperoitsevat pimeydessä ilman valkeutta; ja hän eksyttää heitä kuin juopuneita.	12:26 Ja he coperoidzewat pimeydes ilman walkeutta/ ja exyttä heitä cuin juopuneita.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu
13:1 "Katso, kaikkea tätä on silmäni nähnyt, korvani kuullut ja sitä tarkannut.	1. Katso, kaikkia näitä ovat silmäni nähneet, ja korvani kuulleet, ja on ne ymmärtänyt.	13:1 CAdzo/ caickia näitä owat minun silmäni nähnet/ ja corwani cuullet/ ja olen ne ymmärtänyt.
13:2 Mitä te tiedätte, sen tiedän minäkin; en ole minä teitä huonompi.	2. Jota te tiedätte, sitä minäkin tiedän, enkä ole halvempi teitä.	13:2 Jota te tiedätte/ sitä minä myös tiedän/ ja en ole halwembi teitä.
13:3 Mutta minä mielin puhua Kaikkivaltiaalle, minä tahdon tuoda todistukseni Jumalaa vastaan.	3. Minä puhun siis Kaikkivaltiaan tykö, ja mielin kamppailla Jumalan kanssa.	13:3 Minä puhun sijs sijtä Caickiwaldiasta/ ja mielin rijdellä Jumalan cansa.
13:4 Sillä te laastarotte valheella, olette puoskareita kaikki tyynni.	4. Sillä te olette valheen saarnaajat, ja kaikki kelvottomat lääkärit.	13:4 Sillä te selitätte sen wäärin/ ja oletta caicki kelwottomat läkärit.
13:5 Jospa edes osaisitte visusti vaieta, niin se olisi teille viisaudeksi luettava!	5. Jospa te voisitte juuri ääneti olla, niin te olisitte taitavat.	13:5 Josca te woisit äneti olla/ nijn te olisitta taitawat.
13:6 Kuulkaa siis, mitä minä todistan, ja tarkatkaa,	6. Kuulkaat siis minun kamppaustani, ja ottakaat vaari asiasta, kuin minä puhun.	13:6 Cuulcat sijs minun nuhdettani/ ja ottacat waari asiast/ cuin minä puhun.
13:7 Tahdotteko puolustaa Jumalaa väärällä puheella ja puhua vilppiä hänen puolestaan; mitä huuleni väittävät vastaan.	7. Tahdotteko te Jumalan puolesta vastata wääryydellä? ja hänen puolestansa puhua petosta?	13:7 Tahdottaco te Jumalan puolest wastata wääryydellä/ ja hänen puolestans puhua petosta?

13:8 tahdotteko olla puolueellisia hänen hyväksensä tahi ajaa Jumalan asiaa?	8. Tahdotteko te katsoa hänen mieltänsä? Tahdotteko te riidellä Jumalan puolesta?	tahdotteco te cadzo hänen mieländs? 13:8 Tahdottaco te rijdellä Jumalan edes?
13:9 Koituuko siitä silloin hyvää, kun hän käy teitä tutkimaan; tahi voitteko pettää hänet, niinkuin ihminen petetään?	9. Pitääkö se teille menestymän, koska hän teitä etsii? luuletteko te hänen pettäväanne, niinkuin joku pettää ihmisen?	13:9 Pitäkö se teille menestymän/ cosca hän teitä edzi? luulettaco te hänen pettäwänne/ nijncuin jocu pettä jongun ihmisen?
13:10 Hän teitä ankarasti rankaisee, jos salassa olette puolueellisia.	10. Hän kovin nuhtelee teitä, jos te salaisesti mieliä katsotte.	13:10 Hän rangaise teitä/ jos te salaisest mieliä cadzotte?
13:11 Eikö hänen korkeutensa peljästyttä teitä ja hänen kauhunsa teitä valtaa?	11. Eikö hänen korkeutensa teitä peljätä? ja hänen pelkonsa lankee teidän päällenne?	13:11 Eikö hän teitä peljätä/ cosca hän ilmendy? ja hänen pelcons lange teidän päällen.
13:12 Tuhkalauselmia ovat teidän mietelauseenne, savivarustuksia silloin teidän varustuksenne.	12. Teidän muistonne vedetään tuhan verraksi, ja teidän selkänne pitää oleman niinkuin saviroukkio.	13:12 Teidän muiston wedetän tuhwan werraxi/ ja teidän selkän pitä oleman nijncuin sawirouckio.
13:13 Vaietkaa, antakaa minun olla, niin minä puhun, käyköön minun miten tahansa.	13. Olkaat ääneti minun edessäni, minä puhun, tapahtukoon minulle mitä hyvänsä.	13:13 Olcat äneti minun edesäni minä puhun/ ei minulda pidä puuttuman.
13:14 Miksi minä otan lihani hampaisiini ja panen henkeni kämmenelleni?	14. Miksi minun pitää pureman lihaani hampaillani, ja asettaman sieluni minun käsiini?	13:14 Mixi minun pitä pureman minun lihani hambaillani/ ja asettaman sieluni minun käsijni?
13:15 Katso, hän surmaa minut, en minä enää mitään toivo; tahdon vain vaellustani puolustaa häntä vastaan.	15. Katso, vaikka hän minun tappais, enkö minä vielä sittenkin toivoisi? kuitenkin minä nuhtelen teitäni hänen edessänsä.	13:15 Cadzo/ hän minun cummingin tappa/ ja en minä woi odotta/ minä nuhtelen sijs minun teitäni hänen edesäns.
13:16 Jo sekin on minulle voitoksi; sillä jumalaton ei voi käydä hänen kasvojensa eteen.	16. Hän on kuitenkin minun autuuteni; sillä ei yksikään ulkokullattu tule hänen eteensä.	13:16 Hän on cuitengin minun autuuden: sillä ei yxikän ulcocullattu tule hänen eteens.
13:17 Kuulkaa tarkasti minun puhettani, ja mitä minä lausun korvienne kuullen.	17. Kuulkaat juuri visusti minun puhettani, ja minun selitystäni teidän korvainne edessä.	13:17 Cuulcat minun puhettani/ ja minun selitystäni teidän corwain edes.
13:18 Katso, olen ryhtynyt käymään oikeutta; minä tiedän, että olen oikeassa.	18. Katso, jo minä olen tuomion sanonut: Minä tiedän, että minä olen hurskas.	13:18 Cadzo/ jo minä olen duomion sanonut/ minä tiedän/ että minä olen hurscas.
13:19 Kuka saattaa käräjöidä minua vastaan? Silloin minä vaikenen ja kuolen.	19. Kuka tahtoo käydä oikeudelle minun kanssani? Mutta minun täytyy nyt ääneti olla, ja loppua.	13:19 Cuca tahto käydä oikeudelle minun cansani? Mutta minun täyty äneti olla/ ja loppua.
13:20 Kahta vain älä minulle tee, niin en lymyä sinun kasvojesi edestä:	20. Ainoastaan älä tee minulle kahta, niin en minä kätke itsiäni sinun edestäs.	13:20 Älä tee minulle cahta/ nijn en minä kätke idziäni sinun edestäs.

13:21 ota pois kätesi minun päältäni, ja älköön kauhusi minua peljättäkö;	21. Anna kätes olla kaukana minusta, ja sinun kauhistukses älköön minua peljättäkö.	13:21 Anna kätes olla caucana minusta/ ja sinun cauhistuxes älkön minua peljättäkö.
13:22 sitten haasta, niin minä vastaan, tahi minä puhun, ja vastaa sinä minulle.	22. Kutsu minua, ja minä vastaan: eli minä puhun, ja vastaa sinä minua.	13:22 Cudzu minua ja minä wastan sinua/ eli minä puhun ja wasta sinä minua.
13:23 Mikä on minun pahain tekojeni ja syntieni luku? Ilmaise minulle rikkomukseni ja syntini.	23. Kuinka usiat ovat minun vääryyteni ja pahat tekoni? anna minun saada tietää minun syntini ja rikokseni.	13:23 Cuinga usiat owat minun wäärydeni ja pahat tegoni/ anna minun saada tietä minun syndini ja ricoxeni.
13:24 Miksi peität kasvosi ja pidät minua vihollisenasi?	24. Miksi sinä peität kasvosi, ja pidät minua vihollisena?	13:24 Mixis peität caswos/ ja pidät minua wihollisnas?
13:25 Lentävää lehteäkö peljätät, kuivunutta korttako vainoat,	25. Tahdotkos niin kova olla lentävää lehteä vastaan, ja vainota kuivaa oljen kortta?	13:25 Tahdotcos nijn cowa olla lendäwätä lehte wastan/ ja wainota cuiwa oljen cortta?
13:26 koskapa määrääät katkeruuden minun osakseni ja perinnökseni nuoruuteni pahat teot,	26. Sillä sinä kirjoitat minulle murhetta, ja annat minun periä nuoruuteni syntejä.	13:26 Sillä sinä kirjoitat minulle murhetta/ ja tahdot minua cadotta minun nuorudeni syndein tähden.
13:27 koska panet jalkani jalkapuuhun, vartioitset kaikkia minun polkujani ja piirräät rajan jalkapohjieni ääreen?" -	27. Sinä olet pannut minun jalkani jalkapuuhun, ja otat kaikista minun poluistani vaarin, ja katsot kaikkia minun askeleitani;	13:27 Sinä olet pannut minun jalcani jalcapuuhun/ ja otat caikista minun polguistani waarin/ ja cadzot caickia minun jälkiäni.
13:28 "Hän hajoaa kuin lahopuu, kuin koinsyömä vaate."	28. Joka kuitenkin hukun niinkuin mädännyt raato, ja niinkuin koilta syöty vaate.	13:28 Minun joca cuitengin hucun nijncuin mädännyt raato/ ja nijncuin coilda syöty waate.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 "Ihminen, vaimosta syntynyt, elää vähän aikaa ja on täynnä levottomuutta,	1. Ihminen, vaimosta syntynyt, elää vähän aikaa, ja on täynnä levottomuutta,	14:1 IHminen waimost syndynyt elä wähän aica/ ja on täynäns lewottomutta:
14:2 kasvaa kuin kukkanen ja lakastuu, pakenee kuin varjo eikä pysy.	2. Kasvaa niinkuin kukkanen, ja kaatuu; pakenee niinkuin varjo, ja ei pysy.	14:2 Caswa nijncuin cuckainen/ ja lange/ pakene nijncuin warjo/ ja ei pysy.
14:3 Ja sellaista sinä pidät silmällä ja viet minut käymään oikeutta kanssasi!	3. Ja senkaltaisen päälle sinä avaat silmäs, ja vedät minun kanssasi oikeuden eteen.	14:3 Ja sencaltaisen päällä sinä awat silmäs/ ja wedät minun cansas oikeuden eteen.
14:4 Syntyisikö saastaisesta puhdasta? Ei yhden yhtäkään.	4. Kuka löytää puhtaan niiden seassa, kussa ei puhdasta ole?	14:4 Cuca löytä puhtan nijden seas/ cusa ei puhdast ole?

14:5 Hänen päivänsä ovat määrättyt, ja hänen kuukausiensa luku on sinun tiedossasi; sinä olet asettanut hänelle määrän, jonka ylitse hän ei pääse.	5. Hänellä on määrätty aika, hänen kuukauttensa luku on sinun tykönäs: sinä olet määrän asettanut hänen eteensä, jota ei hän taida käydä ylitse.	14:5 Hänelle on määrätty aika/ hänen Cuucautens lucu on sinun tykönäs/ sinä olet määrän asettanut hänen eteensä/ jota ei hän taida käydä ylidze.
14:6 Niin käännä katseesi pois hänestä, että hän pääsisi rauhaan ja että hän saisi iloita niinkuin palkkalainen päivän päätettyään.	6. Luovu hänestä, että hän sais levätä, niinkauvan kuin hänen aikansa tulee, jota hän odottaa niinkuin palkollinen.	14:6 Luowu hänestä/ että hän sais lewätä/ nijncauwan cuin hänen aicans tule/ jota hän odotta nijncuin palcollinen.
14:7 Onhan puullakin toivo: vaikka se maahan kaadetaan, kasvaa se uudelleen, eikä siltä vesaa puutu.	7. Puulla on toivo, ehkä se hakattaisiin, että se uudistetaan, ja sen vesat kasvavat jälleen:	14:7 Puulla on toiwu ehkä se hacataisin/ että se udistetan/ ja sen wesat caswawat jällens:
14:8 Vaikka sen juuri vanhenee maassa ja sen kanto kuolee multaan,	8. Ehkä sen juuret vanhenevat maassa, ja kanto mätänee mullassa,	14:8 Ehkä sen juuret wanhenewat maasa/ ja cando mätäne mullas:
14:9 niin se veden tuoksusta versoo jälleen ja tekee oksia niinkuin istukas.	9. Kuitenkin se versoo jälleen veden märkyydestä, ja kasvaa niinkuin se istutettu olis.	14:9 Cuitengin wiherjoidze hän jällens weden märkydest/ ja caswa nijncuin hän istutettu olis.
14:10 Mutta mies kun kuolee, makaa hän martaana; kun ihminen on henkensä heittänyt, missä hän on sitten?	10. Mutta kussa ihminen on, koska hän kuollut, hukkunut ja pois on?	14:10 Mutta cusa ihminen on/ cosca hän cuollut/ huckunut ja pois on?
14:11 Vesi juoksee pois järvestä, ja joki tyhjenee ja kuivuu;	11. Niinkuin vesi juoksee ulos merestä, ja oja kureentuu ja kuivettuu,	14:11 Nijncuin wesi juoxe meres/ ja oja wuota ja cuiwettu:
14:12 niin ihminen lepoon mentyänsä ei enää nouse. Ennenkuin taivaat katoavat, eivät he heräjä eivätkä havahdu unestansa.	12. Niin on ihminen, kuin hän kuollut on, ei hän nouse: niinkauvan kuin taivas pysyy, ei he virkoo eikä herää unestansa.	14:12 Nijn on ihminen cosca hän maahan pannan/ ei hän nouse eikä herä/ nijncauwan cuin taiwas pisy/ eikä herä unestans.
14:13 Oi, jospa kätkisit minut tuonelaan, piilottaisit minut, kunnes vihasi on asettunut, panisit minulle aikamäärän ja sitten muistaisit minua!	13. O jospa sinä minun hautaan kätkisit ja peittäisit minun, niinkauvan kuin vihasi menis pois, ja asettaisit minulle määrän muistaaksesi minua.	14:13 Joscas minun hautaan kätkisit ja peittäisit minun/ nijncauwan cuin wihasi menis pois/ ja asetaisit minulle määrän muistaxes minua:
14:14 Kun mies kuolee, virkoako hän jälleen henkiin? Minä vartoisin kaikki sotapalvelukseni päivät, kunnes pääsyvuoroni joutuisi.	14. Luuletkos kuolleen ihmisen tulevan eläväksi jälleen? Minä odotan joka päivä niinkauvan kuin minä sodin, siihenasti että minun muutteeni tulee,	14:14 Luuletcos cuollen ihmisen tulewan eläwäxi jällens? minä odotan jocapäiwä nijncauwan cuin minä sodin/ siihenasti että minun muuttan tule.
14:15 Sinä kutsuisit, ja minä vastaisin sinulle, sinä ikävöitsisit kättesi tekoa.	15. Että sinä kutsuisit minua, ja minä vastaisin sinua, ja ettes hylkäisi käsialaas;	14:15 Ettäs cudzuisit minua/ ja minä wastaisin sinua/ ja ettes hyljäis käsialas:

14:16 Silloin sinä laskisit minun askeleeni, et pitäisi vaaria minun synnistäni;	16. Sillä sinä olet jo lukenut kaikki minun askeleeni: etkös ota vaaria minun synneistäni?	14:16 Sillä sinä olet jo lukenut kaikki minun askeleni/ mutta älä ajattele minun pahoja tecojani.
14:17 rikokseni olisi sinetillä lukittuna kukkaroon, ja pahat tekoni sinä peittäisit piiloon.	17. Minun rikokseni olet sinä lukinnut lyhteeseen, ja pannut kokoon minun vääryteni.	14:17 Minun ricoxeni olet sinä lukinnut kimpuun/ ja pannut cocon minun wäärydeni.
14:18 Mutta vuorikin vyöryy ja hajoaa, ja kallio siirtyy sijaltansa,	18. Jos tosin vuori kaatuu ja kato, ja vaha siirtyy sialtansa,	14:18 Wuori caatu ja cato/ ja waha sijrty siastans.
14:19 vesi kuluttaa kivet, ja rankkasade huuhtoo pois maan mullan; niin sinä hävität ihmisen toivon.	19. Vesi kuluttaa kivet, ja virta vie maan pois, ja mitä sen päällä itse kasvaa: niin sinä myös ihmisen toivon kadotat.	14:19 Wesi culutta kiwet/ ja wirta wie maan pois. 14:20 Waan ihmisen toiwo on cadonnut:
14:20 Sinä masennat hänet iäksi, ja hän lähtee; sinä muutat hänen muotonsa ja lähetät hänet menemään.	20. Sinä olet häntä voimallisempi ijankaikkisesti, ja hänen täytyy mennä pois. Sinä muutat hänen kasvonsa, ja annat hänen mennä.	sillä sinä sysät hänen ylesalaisin/ nijn että hän cato. Sinä muutat hänen menons/ ja annat hänen mennä.
14:21 Kohoavatko hänen lapsensa kunniaan - ei hän sitä tiedä, vaipuvatko vähäisiksi - ei hän heitä huomaa.	21. Ovatko hänen lapsensa kunniassa, sitä ei hän tiedä, taikka ovatko he ylönkatseessa, sitä ei hän ymmärrä.	14:21 Owatco hänen lapsens cunnias/ sitä ei hän tiedä/ taicka owatco he ylöncadzes/ sitä ei hän ymmärrä.
14:22 Hän tuntee vain oman ruumiinsa kivun, vain oman sielunsa murheen."	22. Kuitenkin niinkauvan kuin hän kantaa lihaa, täytyy hänen olla vaivassa, ja niinkauvan kuin hänen sielunsa on hänessä, täytyy hänen murhetta kärsiä.	14:22 Nijncauwan cuin hän canda liha/ täyty hänen olla waiwas/ ja nijncauwan cuin hänen sieluns on hänes/ täyty hänen murhetta kärsiä.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu
15:1 Sitten teemanilainen Elifas lausui ja sanoi:	1. Niin vastasi Eliphas Temanilainen ja sanoi:	15:1 Silloin wastais Eliphas Themanist/ ja sanoi:
15:2 "Vastaako viisas tuulta pieksämällä, täyttääkö hän rintansa itätuulella?	2. Pitääkö taitavan niin tuuleen puhuman, ja täyttämän vatsansa tuulella?	15:2 Pitäkö taitawan nijn tuuleen puhuman/ ja täyttämän wadzans tuulella?
15:3 Puolustautuuko hän puheella, joka ei auta, ja sanoilla, joista ei ole hyötyä?	3. Sinä nuhtelet kelvottomilla sanoilla ja puheilla, joista ei ole hyödytystä.	15:3 Sinä nuhtelet kelwottomilla sanoilla ja puheilla/ joista ei ole hyödytystä.
15:4 Itse jumalanpelonkin sinä teet tyhjäksi ja rikot hartauden Jumalaa rukoilevilta.	4. Sinä olet hyljännyt pelvon, ja puhut ylönkatseella Jumalan edessä.	15:4 Sinä olet hyljännyt pelgon/ ja puhut ylöncadzella Jumalan edes.
15:5 Sillä sinun pahuutesi panee sanat suhusi, ja sinä valitset viekasten kielen.	5. Sillä sinun pahuutes opettaa niin sinun suus; ja sinä olet valinnut viekasten kielen.	15:5 Sillä sinun pahudes opetta nijn sinun suus/ ja sinä olet walinnut wieckan kielen.

15:6 Oma suusi julistaa sinut syylliseksi, enkä minä; omat huulesi todistavat sinua vastaan.	6. Sinun suus pitää tuomitseman sinun, ja en minä: sinun huules pitää todistaman sinua vastaan:	15:6 Sinun suus pitää tuomitseman sinun/ ja en minä/ sinun huules pitää vastaman sinua.
15:7 Sinäkö synnyit ihmisistä ensimmäisenä, luotiinko sinut ennenkuin kukkulat?	7. Oletkos ensimmäinen ihminen, joka syntynyt on? eli ennen (kaikkia) vuoria luotu?	15:7 Oletkos ensimmäinen ihminen cuin syndynyt on? oletkos ennen caikkia vuoria sijynnyt?
15:8 Oletko sinä kuulijana Jumalan neuvottelussa ja anastatko viisauden itsellesi?	8. Oletko sinä kuullut Jumalan salaisen neuvon? ja onko taito halvempi sinua?	15:8 Oletkos cuullut Jumalan salaisen neuvon? ja ongo taito halvembi sinua?
15:9 Mitä sinä tiedät, jota me emme tietäisi? Mitä sinä ymmärrät, jota me emme tuntisi?	9. Mitä sinä tiedät, jota emme tiedä; mitäs ymmärrät, joka ei ole meidän tykönämme?	15:9 Mitä sinä tiedät jota en me tiedä? mitäs ymmärrät joca ei ole meidän tykönäm?
15:10 Onpa meidänkin joukossamme harmaapää ja vanhus, isääsi iällisempi.	10. Harmaapäät ja vanhat ovat meidän tykönämme, jotka ennen ovat eläneet kuin sinun isäs.	15:10 Harmapäät ja wanhat owat meidän tykönäm/ jotca ennen owat elänet cuin sinun Isäs.
15:11 Vähäsytkö Jumalan lohdutuksia ja sanaa, joka sinua piteli hellävaroin?	11. Pitäiskö Jumalan lohdutukset oleman halvat sinulle? Eli onko jotakin salaista tykönäs?	15:11 Pidäiskö Jumalan lohdutuxet oleman halwat sinulle? 15:12 Waan sinulla on jotakin salaist tykönäs.
15:12 Miksi sydämesi tempaa sinut mukaansa, miksi pyörivät silmäsi,	12. Mitä sinun sydämes aikoi? ja mitäs vilkutat silmiäs?	15:13 Mitä sinun sydämes aicoi? cuingas cadzot nijn ylpiäst?
15:13 niin että käännät kiukkusi Jumalaa vastaan ja syydät suustasi sanoja?	13. Kuinka sinä asetat mieles Jumalaa vastaan? että sinä senkaltaiset sanat suustas päästät.	cuingas asetat mieles Jumalata watan? että sencaltaiset sanat suustas päästät?
15:14 Kuinka voisi ihminen olla puhdas, kuinka vaimosta syntynyt olla vanhurskas!	14. Mikä on ihminen, että hän olis puhdas? ja että hän olis hurskas, joka vaimosta syntynyt on?	15:14 Mikä on ihminen että hän olis puhdas/ ja että hän olis hurscas/ cuin waimosta syndynyt on?
15:15 Katso, pyhiinsäkään hän ei luota, eivät taivaatkaan ole puhtaat hänen silmissänsä,	15. Katso, hänen pyhäinsä seassa ei ole yhtään nuhteetointa; ja taivaat ei ole puhtaat hänen edessänsä.	15:15 Cadzo/ hänen pyhäins seas ei ole yhtän nuhtetoinda/ ja taiwat ei ole puhtat hänen edesäns:
15:16 saati sitten ihminen, inhottava ja kelvoton, joka juo vääryyttä niinkuin vettä.	16. Kuinka paljon enemmän ihminen on kauhia ja ilkiä, joka juo vääryyttä niinkuin vettä?	15:16 Cuinga paljo enemmän ihminen on cauhia ja ilkiä/ joca juo wääräyttä nijncuin wettä.
15:17 Minä julistan sinulle, kuule minua, minä kerron, mitä olen nähnyt,	17. Minä osoitan sinulle sen, kuule minua: minä luettelen sinulle, mitä minä nähnyt olen:	15:17 Minä osotan sinulle sen/ cuule minua/ minä luettelen sinulle mitä minä nähnyt olen.

15:18 mitä viisaat ilmoittavat, salaamalla, mitä olivat isiltänsä saaneet,	18. Mitä taitavat sanoneet ovat, jota ei yksikään heidän isistänsä ole salannut.	15:18 Mitä taitawat sanonet owat/ ja heidän Isildäns ei ole peitettyt.
15:19 niiltä, joille yksin maa oli annettuna ja joiden seassa ei muukalainen liikkunut:	19. Joille ainoille maa annettu on, niin ettei yksikään outo saanut käydä heidän keskellänsä.	15:19 Joille ainoille maa annettu on/ nijn ettei yxikän outo saa käydä heidän keskellänsä.
15:20 'Jumalattomalla on tuska koko elämänsä ajan, ne vähät vuodet, jotka väkivaltaiselle on määrätty.	20. Jumalatoim vapisee kaiken elinaikansa, ja tyrannin vuosiluku on peitetty.	15:20 Jumalatoim wapise caiken elinaicans/ ja tyrannin vuosilugut owat peitettyt.
15:21 Kauhun äänet kuuluvat hänen korvissansa, keskellä rauhaakin hänet yllättää hävittäjä.	21. Pelvon ääni on hänen korvissansa, että rauhassakin pitää hävittäjä tuleman hänen päällensä.	15:21 Mitä hän cuule/ se hirmuitta händä/ ja ehkä wielä rauha olis/ nijn on hänellä cuitengin se murhe/ että hänen pitä huckuman.
15:22 Ei usko hän pääsevänsä pimeydestä, ja hän on miekalle määrätty.	22. Ei hän usko palajavansa pimeydestä, ja varoo aina miekkaa.	15:22 Ei hän usco että hän taita wälttä onnettomuden/ ja waroi aina miecka.
15:23 Hän harhailee leivän haussa: missä sitä on? Hän tuntee, että hänen vierellään on valmiina pimeyden päivä.	23. Kuin hän lähtee sinne ja tänne elatuksensa jälkeen, niin hän luulee aina pimeyden päivän käsissänsä olevan.	15:23 Cosca hän lähte sinne ja tänne elatuxens jälken/ nijn hän luule aina onnettomuden käsisäns olewan.
15:24 Tuska ja ahdistus kauhistuttavat häntä, masentavat hänet niinkuin kuningas valmiina hyökkäykseen.	24. Ahdistus ja hätä peljättävät häntä, ja yllyttävät hänen, niinkuin kuningas valmis sotaan.	15:24 Ahdistus ja hätä peljättäwät händä/ ja lyöwät hänen maahan/ nijncuin Cuningas sotajoucolla.
15:25 Koska hän ojensi kätensä Jumalaa vastaan ja pöyhkeili Kaikkivaltiasta vastaan,	25. Sillä hän on ojentanut kätensä Jumalaa vastaan, ja vahvistanut itsensä Kaikkivaltiasta vastaan.	15:25 Sillä hän on ojendanut kätens Jumalata wastan/ ja wahwistanut idzens Caickiwaldiast wastan.
15:26 ryntäsi häntä vastaan niska jäykkänä, taajain kilvenkupurainsa suojassa;	26. Hän juoksee päätäpäin häntä vastaan, ja seisoo ynseästi häntä vastaan.	15:26 Hän juoxe päätäpitein händä wastan/ ja seisoo ynsyst händä wastan.
15:27 koska hän kasvatti ihraa kasvoihinsa ja teki lanteensa lihaviksi,	27. Hän on peittänyt kasvonsa lihavuudellansa, ja lihoittanut ja paisuttanut itsensä.	15:27 Hän on peittänyt caswons lihawudellans/ lihoittanut ja paisuttanut idzens.
15:28 asui hävitetyissä kaupungeissa, taloissa, joissa ei ollut lupa asua,	28. Mutta hänen pitää asuman hävitetyssä kaupungissa ja asumattomissa huoneissa, jotka roukkioksi riutumallansa ovat.	15:28 Mutta hänen pitä asuman häwitetyys Caupungis/ cusa ei yhtän huonetta ole/ waan owat läjäsä.
15:29 jotka olivat määrättyt jäämään raunioiksi, sentähden hän ei rikastu, eikä hänen omaisuutensa ole pysyväistä, eikä hänen viljansa notkistu maata kohden.	29. Ei hänen pidä rikastuman, eikä hänen tavaransa pysymän, eikä hänen onnensa pidä leviämän maassa.	15:29 Ei hänen pidä ricastuman/ eikä hänen tawarans pysymän maasa.

15:30 Ei hän pääse pimeydestä; tulen liekki kuivuttaa hänen vesansa, ja hän hukkuu hänen suunsa henkäyksestä.	30. Ei hänen pidä pääsemän pimeydestä: tulen liekki kuivaa hänen oksansa, ja hänen suunsa hengellä kato.	15:30 Ei hänen pidä wälttämän onnettomutta. Tulen liekki cuiwa hänen oxans/ ja hänen suuns hengellä cato.
15:31 Älköön hän turvatko turhuuteen - hän pettyy; sillä hänen voittonsa on oleva turhuus.	31. Ei hän taida uskaltaa turhuuteen, että hän on petetty; sillä turhuus on hänen palkkansa.	15:31 Ei hän taida pysyä/ että hän on petetty turhudellans ja turhuus on hänen palckans.
15:32 Mitta täyttyy ennen aikojaan, eikä hänen lehvänsä vihanno.	32. Hän loppuu ennen aikaansa, ja hänen oksansa ei pidä vihoittaman.	15:32 Hän loppu sopimattomalla ajalla/ ja hänen oxans ei pidä wihottaman.
15:33 Hän on niinkuin viinipuu, joka pudottaa raakaleensa, niinkuin öljypuu, joka varistaa kukkansa.	33. Hän poimitaan niinkuin kypsymätöin marja viinapuusta, ja niinkuin öljypuu varistaa kukoistuksensa.	15:33 Hän poimitan nijncuin kypsymätöin marja wijnapuusta/ ja nijncuin öljypuu warista cucoistuxens.
15:34 Sillä jumalattoman joukkio on hedelmätön, ja tuli kuluttaa lahjustenottajan majat.	34. Sillä ulkokullattuun kokous pitää oleman yksinäinen, ja tulen pitää polttaman lahjain ottajan huoneen,	15:34 Sillä ulcocullattuun seuracunnan pitää oleman yxinäisen/ ja tulen pitää polttaman lahjain ottajan huonen.
15:35 He kantavat tuhoa ja synnyttävät turmiota, ja heidän kohtunsa valmistaa petosta."	35. Hän siittää onnettomuuden, ja synnyttää vaivaisuuden; ja heidän vatsansa valmistaa petoksen.	15:35 Hän sijttä onnettomuden/ ja synnyttä waiwaisuden/ ja heidän wadzans tuo petoxen.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 Job vastasi ja sanoi:	1. Sitte vastasi Job ja sanoi:	16:1 HIob wastais ja sanoi:
16:2 "Tuonkaltaista olen kuullut paljon; kurjia lohduttajia olette kaikki.	2. Minä olen usein senkaltaista kuullut: te olette kaikki häijyt lohduttajat.	16:2 Minä olen usein cuullut/ te oletta caicki häijyt lohduttajat.
16:3 Eikö tule jo loppu tuulen pieksämisestä, vai mikä yllyttää sinua vastaamaan?	3. Koska siis nämät tyhjät puheet loppuvat? eli mikä sinun niin rohkaisee puhumaan?	16:3 Cosca sijs nämät tyhjät puhet loppuwat? eli mikä sinun nijn rohwise puhuman?
16:4 Voisinhan minä myös puhua niinkuin tekin, jos te olisitte minun sijassani; voisin sommitella sanoja teitä vastaan ja ilkkuen nyökytellä teille päätäni,	4. Minä taitaisin myös puhua niinkuin tekin. Minä soisin teidän sielunne olevan minun sieluni siassa, niin minä löytäisin myös sanoja teitä vastaan, ja taitaisin vääntää päätäni teitä vastaan.	16:4 Minä taidaisin myös puhua nijncuin tekin. Minä soisin teidän sielun olevan minun sieluni sias: minä löydäisin myös sanoja teitä wastian/ ja taidaisin wäändä päätäni teitä wastian.
16:5 rohkaista teitä suullani ja tuottaa huojennusta huulteni lohduttelulla.	5. Minä tahtoisin vahvistaa teitä suullani, ja lohduttaa huulillani.	16:5 Minä tahdoisin wahwista teitä suullani/ ja lohdutta huulillani.
16:6 Jos puhun, ei tuskani helpota, ja jos lakkaan, lähtee se sillä?	6. Mutta ehkä minä puhuisin, niin ei kuitenkaan minun vaivani lakkaa: jos minä vaikenen, niin ei se kuitenkaan mene minusta pois.	16:6 Mutta ehkä minä puhuisin/ nijn ei cuitengan säästä minun waiwani minua: jos minä waickenen/ nijn ei hän cuitengan mene minusta pois.

16:7 Mutta nyt hän on minut uuvuttanut. Sinä olet hävittänyt koko minun joukkoni	7. Mutta nyt hän saattaa minulle vaivaisuuden: sinä hävität koko minun seurani.	16:7 Mutta nyt hän saatta minulle waiwaisuden/ ja särke minun coconans.
16:8 ja olet minut kukistanut - siitä muka tuli todistaja - ja raihnuteni nousi minua vastaan, syyttäen minua vasten silmiä.	8. Sinä olet tehnyt minun ryppyiseksi, että olis todistus minua vastaan: minun laihuuteni nousee minua vastaan, ja sanoo minua vastaan.	16:8 Hän on tehnyt minun rypyisexi/ ja todista minua wastan. 16:9 Minun wastaiseisojan nouse minua wastan/ ja sano minua wastan.
16:9 Hänen vihansa raateli ja vainosi minua, hän kiristeli minulle hampaitansa. Viholliseni hiovat katseitaan minua vastaan,	9. Hänen vihansa repäisee minun, ja joka minua vihaa, kiristelee hampaitansa minun päälleni; ja minun viholliseni silmät kiiluvat minun päälleni.	Hänen wihans rewäise minun/ ja joca minua wiha/ kiristele hambaitans minun päälleni/ ja minun wiholliseni silmät kijluwat minun päälleni.
16:10 he avaavat minulle kitansa ja lyövät häväisten minua poskille; kaikki he yhtyvät minua vastaan.	10. He ammottivat suunsa minua vastaan, ja ovat minua häpiällisesti poskelle piesseet: he ovat sammuttaneet vihansa minun päälleni.	16:10 He ammotit suuns minua wastan/ ja owat minua häpiällisest poskelle piesnet/ he owat sammuttanet heidän wihans minun päälleni.
16:11 Jumala jättää minut poikaheittiöiden valtaan ja syöksee minut jumalattomain käsiin.	11. Jumala on minun hyljännyt väärille, ja antanut minun tulla jumalattomain käsiin.	16:11 Jumala on minun hyljännyt wäärille/ ja on andanut minun tulla jumalattomain käsijn.
16:12 Minä elin rauhassa, mutta hän peljätti minut, hän tarttui minua niskaan ja murskasi minut. Hän asetti minut maalitaulukseen;	12. Minä olin rauhassa, vaan hän on minun murentanut, hän on tarttunut minun kaulaani, ja särkenyt minun, ja pannut minun hänellensä maaliksi.	16:12 Minä olin ricas/ waan hän on tehnyt minun paljaxi/ hän on tarttunut minun caulani/ ja on särkenyt minun/ ja pannut minun malixi.
16:13 hänen nuolensa viuhuvat minun ympärilläni. Hän halkaisee munuaiseni säälimättä, vuodattaa maahan minun sappeni.	13. Hänen ampujansa ovat piirittäneet minun: hän on reväissyt minun munaskuuni, eikä säästänyt: hän on vuodattanut minun sappeni maan päälle:	16:13 Hän on pijrittänyt minun nuolillans/ ja on rewäisnyt minun munascuuni/ eikä säästänyt. Hän on vuodattanut minun sappeni maan päälle/
16:14 Hän murtaa minuun aukon toisensa jälkeen ja ryntää kimppuuni kuin soturi.	14. Hän on haavoittanut minun yhdellä haavalla toisen perään: Hän karkasi minun päälleni niinkuin joku väkevä.	hän on haawoittanut minun yhdellä haawalla toisen perän. 16:14 Hän carcais minun päälleni nijncuin jocu wäkewä.
16:15 Minä ompelin säkin iholleni ja painoin sarveni tomuun.	15. Minä ompelin säkin minun nahkani päälle, ja laskin sarveni multa.	16:15 Minä ombelin säkin minun nahcani päälle/ ja laskin sarweni muldaan.
16:16 Minun kasvoni punoittavat itkusta, ja silmäluomillani on pimeys,	16. Minun kasvoni ovat soaistut itkusta, ja silmälautani päällä on kuoleman varjo.	16:16 Minun caswoni owat pullistunet itcusta/ ja silmäni culmat piminnet.
16:17 vaikkei ole vääryyttä minun käsissäni ja vaikka minun rukoukseni on puhdas.	17. Ehkei kuitenkaan minun kädessäni ole vääryys, ja minun rukoukseni on puhdas.	16:17 Ehkei cuitengan minun kädesäni ole wäärys/ ja minun rucouxen on puhdas.

16:18 Maa, älä peitä minun vertani, ja minun huudollani älköön olko lepopaikkaa!	18. Maa, älä peitä minun vertani, ja älkään olko minun huudolleni siaa.	16:18 Maa älä peitä minun wertani/ ja älkän olco minun pargulleni sia.
16:19 Katso, nytkin on minun todistajani taivaassa ja puolustajani korkeudessa.	19. Ja katso, minun todistajani on taivaassa, ja joka minun tuntee, on korkeudessa.	16:19 Ja cadzo/ minun todistajani on taiwas/ ja joca minun tunde/ on corkeudes.
16:20 Ystäväni pitävät minua pilkkanansa - Jumalaan minun silmäni kyynelöiden katsoo,	20. Minun ystäväni ovat minun pilkkaajani; mutta minun silmäni vuodattavat kyyneliä Jumalan tykö,	16:20 Minun ystäwäni owat minun pilckajani: mutta minun silmäni vuodattawat kyynelitä Jumalan tygö.
16:21 että hän hankkisi miehelle oikeuden Jumalaa vastaan ja ihmislapselle hänen lähimmäistään vastaan.	21. Joka ihmisen puolesta vastaa Jumalan tykönä, niinkuin ihmisen lapsi lähimmäisensä puolesta.	16:21 Jos jocu taidais oikeudelle käydä Jumalan cansa/ nijncuin ihmisen lapsi lähimmäisens cansa.
16:22 Sillä vähän on vuosia edessäni enää, ja sitten menen tietä, jota en palaja."	22. Mutta määrätyt vuodet ovat tulleet, ja minä menen sitä tietä pois, jota en minä jälleen palaja.	16:22 Mutta määrätyt vuodet owat tullet/ ja minä menen sitä tietä pois/ jota en minä ikänäns palaja.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu
17:1 "Minun henkeni on rikki raastettu, minun päiväni sammuvat, kalmisto on minun osani.	1. Minun henkeni on heikko, minun päiväni ovat lyhetyt, ja hauta on käsissä.	17:1 MInun hengen on heicko/ minun päiwäni owat lyhetyt/ ja hauta on käsis.
17:2 Totisesti, pilkka piirittää minua ja silmäni täytyy yhä katsella heidän ynseilyänsä.	2. En minä ketäkään pettänyt, ja kuitenkin minun silmäni täytyy olla murheessa.	17:2 En minä ketäkän pettänyt/ ja cuitengin minun silmäni täyty olla murhes.
17:3 Aseta puolestani pantti talteesi; kuka muu rupeaisi kättä lyöden minun takaajakseni?	3. Nyt siis taivuta sinus, ja ole itse minun takaukseni! kukas muu olis, joka minua takais?	17:3 Jos sinä tahdoisit minulda tacausta/ cuca minun tacais?
17:4 Sillä sinä olet sulkenut ymmärrykseltä heidän sydämensä; sentähden sinä et päästä heitä voitolle.	4. Ymmärryksen olet sinä heidän sydämistänsä kätkenyt, sentähden et sinä korota heitä.	17:4 Ymmärryxen olet sinä heidän sydämistäns kätkenyt/ sentähden et sinä corgota heitä.
17:5 Ystäviä kutsutaan osajaolle, mutta omilta lapsilta raukeavat silmät.	5. Hän kerskaa ystävillensä saaliistansa, mutta hänen lastensa silmät pitää vaipuman.	17:5 Hän kersca ystäwilläns saalistans lujast/ mutta hänen lastens silmät pitä waipuman.
17:6 Minut on pantu kansoille sananlaskuksi; silmille syljettäväksi minä olen tullut.	6. Hän on minun pannut sananlaskuksi kansain sekaan, ja ääniksi heidän keskellensä.	17:6 Hän on minun pannut sananlascuxi Canssan sekaan/ ja pilcaxi heidän keskellens.
17:7 Minun silmäni on hämärtynyt surusta, ja kaikki minun jäseneni ovat kuin varjo.	7. Minun silmäni ovat pimenneet minun suruni tähden, ja kaikki minun jäseneni ovat niinkuin varjo.	17:7 Minun caswon on mustettu minun suruni tähden/ ja caicki minun jäseneni owat nijncuin warjo.

17:8 Tästä oikeamieliset hämmästyvät, ja viatonta kuohuttaa jumalattoman meno.	8. Tästä hurskaat hämmästyvät, ja viattomat asettavat heitänsä ulkokullatuita vastaan.	17:8 Tästä hurscat hämmästyvät/ ja viattomat asettawat heitäns ulcocullatuita wastan.
17:9 Mutta hurskas pysyy tiellänsä, ja se, jolla on puhtaat kädet, kasvaa voimassa.	9. Hurskas pysyy tiellänsä: ja jolla on puhtaat kädet, se pysyy vahvana.	17:9 Hurscas pysy tielläns/ ja jolla on puhtat kädet/ se pysy wahwana.
17:10 Mutta te kaikki, tulkaa jälleen tänne; en löydä minä viisasta joukostanne.	10. Kääntäkää siis teitänne kaikki ja tulkaa nyt: en minä kuitenkaan löydä yhtään taitavaa teidän seassanne.	17:10 Käändäkät sijs teitän caicki ja tulcat/ en minä cuitengan löydä yhtän taitawata teistä.
17:11 Päiväni ovat menneet, rauenneet ovat aivoitukseni, mitä sydämeni ikävöitsi.	11. Minun päiväni ovat kuluneet: minun aivoitukseni ovat hajoitetut, jotka minun sydämessäni olivat,	17:11 Minun päiwäni owat culunet/ minun aiwoituxeni owat hajotetut/ cuin minun sydämesäni olit:
17:12 Yön he tekevät päiväksi; valo muka lähenee pimeydestä.	12. Ja ovat yöstä päivän, ja valkeuden pimeydestä tehneet.	17:12 Ja owat yöstä päiwän ja päiwästä yön tehnet.
17:13 Jos kuinka toivon, on tuonela asuntoni; minä levitän vuoteeni pimeyteen,	13. Ja ehkä minä kauvan odottaisin, niin on kuitenkin hauta minun huoneeni, ja minä olen vuoteeni pimeydessä tehnyt.	17:13 Ja ehkä minä cauwan odotaisin/ nijn on cuitengin hauta minun huonen/ ja minun wuoten pimeydesä tehty.
17:14 minä sanon haudalle: 'Sinä olet isäni', ja madoille: 'Äitini ja sisareni.'	14. Mätänemisen minä kutsuin isäkseni, ja madot äidiksi ja sisarekseni.	17:14 Mätänemisen minä cudzuin Isäxeni/ ja madot äitixeni ja sisarixeni.
17:15 Missä on silloin minun toivoni, ja kuka saa minun toivoani katsella?	15. Kussa on nyt minun odottamiseni? ja kuka ottaa minun toivostani vaarin?	17:15 Mitästä minun pitä odottaman? ja cuca otta minun toiwostani waarin?
17:16 Ne astuvat alas tuonelan salpojen taa, kun yhdessä lepäämme tomussa."	16. Hautaan se menee, ja makaa minun kansani mullassa.	17:16 Hautaan se mene/ ja maca minun cansani mullas.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu
18:1 Sitten suuhilainen Bildad lausui ja sanoi:	1. Niin vastasi Bildad Suasta ja sanoi:	18:1 Silloin wastais Bildad Suahst/ ja sanoi:
18:2 "Kuinka kauan te asetatte sanoille ansoja? Tulkaa järkiinne, sitten puhelemme.	2. Koska te lakkaatte puhumasta? ymmärtäkää ensin, ja puhukaamme sitte.	18:2 Cosca te lackatte puhumast? ymmärtäkät ensin ja puhucat sijtte.
18:3 Miksi meitä pidetään elukkain veroisina, olemmeko teidän silmissänne tylsät?	3. Miksi me pidetään niinkuin juhdat, ja olemme niin saastaiset teidän silmäinne edestä?	18:3 Mixi me pidetän sinun edesäs nijncuin eläimet/ ja olem nijn saastaiset teidän silmäin edes?
18:4 Sinä, joka raivossasi raatelet itseäsi - sinunko tähtesi jätettäisiin maa autioksi ja kallio siirtyisi sijaltansa?	4. Tahdotkos revetä kiukussas? luuletkos, että maa sinun tähtes hyljätään ja kallio siirretään siastansa?	18:4 Tahdotcos rewetä kiucusas? luuletkos että maa sinun tähtes hyljätän/ ja calliot sijrtän.

18:5 Ei, jumalattomain valo sammuu, eikä hänen tulensa liekki loista.	5. Jumalattoman walkeus pitää myös sammutettaman, ja hänen valkiansa kipinä ei pidä paistaman.	18:5 Jumalattoman walkeus pitää sammuman/ ja hänen walkians kipinä ei pidä paistaman.
18:6 Valo pimenee hänen majassansa, ja hänen lamppunsa sammuu hänen päänsä päältä.	6. Hänen majassansa pitää walkeus tuleman pimeydeksi, ja hänen kynttilänsä pitää siinä sammutettaman.	18:6 Hänen majasans pitä walkeus tuleman pimeydexi/ ja hänen kyntiläns pitä sammuman.
18:7 Hänen väkevät askeleensa supistuvat ahtaalle, ja hänen oma neuvonsa kaataa hänet maahan.	7. Hänen voimansa askeleet pitää ahdistettaman; ja hänen neuvonsa pitää hänen maahan sysäämän.	18:7 Hänen woimans askelet pitä ahdistettaman/ ja hänen aiwoituxens pitä puuttuman:
18:8 Sillä hänen omat jalkansa vievät hänet verkkoon, hän käyskentelee katetun pyyntihaudan päällä.	8. Sillä hän on viety jalkoinensa paulaan, ja vaeltaa verkossa.	18:8 Sillä hän on wiety jalcoinens paolaan/ ja waelda wercosa.
18:9 Paula tarttuu hänen kantapäähänsä, ansa käy häneen kiinni;	9. Paula pitää pitämän hänen kantapäänsä, ja ryövärit pitää hänen käsittämän.	18:9 Paola pitä pitämän hänen candapääns/ ja janowaiset pitä hänen käsittämän.
18:10 hänelle on maahan kätkeyty pyydys, polulle häntä varten silmukka.	10. Hänen paulansa on viritetty maan päälle, ja hänen satimensa hänen polullensa.	18:10 Hänen paolans on wiritetty maan päälle/ ja hänen satimens hänen polguillens.
18:11 Kauhut peljättävät häntä kaikkialta ja ajavat häntä kintereillä kiitäen.	11. Kaikin tahoin pitää kauhistikset häntä peljättämän, ja hänen jalkansa eksyttämän.	18:11 Caikin tahgoin pitä cauhistus händä peljättämän/ nijn ettei hän tiedä cuhunga hän mene.
18:12 Nälkäiseksi käy hänen vaivansa, ja turmio vartoo hänen kaatumistaan.	12. Nälkä pitää oleman hänen tavaransa, ja onnettomuus pitää oleman valmistettu hänen kylkeensä.	18:12 Nälkä pitä oleman hänen tawarans/ ja onnettomus pitä oleman walmistettu hänelle/ ja rippuman hänesä.
18:13 Hänen ruumiinsa jäseniä kalvaa, hänen jäseniänsä kalvaa kuoleman esikoinen.	13. Hänen nahkansa vahvuus pitää kulutettaman, ja hänen väkevyytensä pitää kuoleman esikoisen syömän.	18:13 Hänen nahcans wahwus pitä culutettaman/ ja hänen wäkwedydens pitä cuoleman esicoisen syömän.
18:14 Hänet temmataa pois majastansa, turvastansa; hänet pannaan astumaan kauhujen kuninkaan tykö.	14. Hänen toivonsa pitää revittämän ylös juurinensa hänen majastansa, ja hän pitää ajettaman pelkoin kuninkaan tykö.	18:14 Hänen toiwons pitä rewittämän ylös juurinens hänen majastans/ ja hänen pitä ajaman pelgon Cuningan tygö.
18:15 Hänen majassansa asuu outoja, hänen asuinpaikallensa sirotetaan tulikiveä.	15. Se on asuva hänen majassansa hänen puutteensa tähden: hänen majansa päälle pitää tulikiveä viskottaman.	18:15 Hänen majasans ei pidä mitän pysymän/ ja hänen majans päälle pitä tulikiwe wiscoittaman.
18:16 Alhaalta kuivuvat hänen juurensa, ylhäältä kuihtuvat hänen oksansa.	16. Alhaalta pitää hänen juurensa kuivettuman, ja ylhäältä hänen elonsa niitettämän.	18:16 Alhaldä pitä hänen juurens cuiwettuman/ ja ylhäldä hänen elons nijtettämän.

18:17 Hänen muistonsa katoaa maasta, eikä hänen nimeänsä kadulla mainita.	17. Hänen muistonsa pitää hukkuman maan päältä, ja ei pidä ensinkään hänellä nimeä oleman kadulla.	18:17 Hänen muistons pitää hukkuman maan päältä/ ja ei pidä ensingän tiellä nime oleman.
18:18 Hänet sysätään valosta pimeyteen ja karkoitetaan maan piiristä.	18. Hän pitää ajettaman walkeudesta pimeyteen, ja pitää maalta heitettämän pois.	18:18 Hän pitä ajettaman walkeudesta pimeyteen/ ja pitä maalda heitettämän pois.
18:19 Ei sukua, ei jälkeläistä ole hänellä kansansa seassa, eikä ketään jää jäljelle hänen asuntoihinsa.	19. Ei hänellä pidä yhtään lasta oleman, eikä lasten lasta hänen kansansa; ja ei pidä yhtään hänen asuinsioihinsa jäämän.	18:19 Ei hänellä pidä yhtän lasta oleman/ eikä lasten lasta hänen Canssasans: ei pidä yhtän jäämän hänen sucucundaans.
18:20 Lännen asujat hämmästyvät hänen tuhopäiväänsä, idän asujat valtaa vavistus.	20. Ne jotka hänen perässänsä tulevat, pitää hämmästyvän hänen päivästänsä, ja ne jotka hänen edellensä ovat olleet, pitää peljästyvän.	18:20 Ne cuin hänen peräns tulewat/ pitä hämmästyvän hänen päiwästäns/ ja ne cuin hänen edelläns owat ollet/ pitä peljästyvän.
18:21 Näin käy väärintekijän huoneelle, näin sen asuinpaikalle, joka ei Jumalasta välitä."	21. Tämä on jumalattoman maja, ja tämä on sen sia, joka ei Jumalasta mitään tiedä.	18:21 Tämä on jumalattoman maja/ ja sen sia cuin ei Jumalasta mitän tiedä.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu
19:1 Job vastasi ja sanoi:	1. Mutta Job vastasi ja sanoi:	19:1 HIob wastais/ ja sanoi:
19:2 "Kuinka kauan te vaivaatte minun sieluani ja runtelette minua sanoillanne?"	2. Kuinka kauvan te vaivaatte minun sieluani? ja runtelette minua sanoilla?"	19:2 Mixi te waiwatte minun sieluani/ ja kidutate minua sanoilla?"
19:3 Jo kymmenenkin kertaa olette minua häväisseet, häpeämättä te minua räökkäätte.	3. Te olette nyt kymmenen kertaa pilkanneet minua; ja ette häpee minua niin vaivata.	19:3 Te oletta nyt kymmenen kerta pilcannet minua/ ja ette häpiä minun nijn waiwata.
19:4 Olenko todella hairahtunut, yöpyykö hairahdukseni minun luonani?"	4. Jos minä erehdyn, niin minä itselleni erehdyn.	19:4 Jos minä erehdyn/ nijn minä idzelleni erehdyn.
19:5 Tahi voitteko todella ylvästellä minua vastaan ja todistaa minun ansainneen häpeäni?"	5. Mutta te tosin nousette minua vastaan, ja soimaatte minun pilkkaani.	19:5 Mutta te tosin nousetta minua wastan/ ja soimate minun pilckani.
19:6 Tietäkää siis, että Jumala on tehnyt minulle wäeryyttä ja on kietonut minut verkkoonsa.	6. Niin tietäkää nyt, että Jumala hukuttaa minun, ja on piirittänyt minun verkkoihinsa.	19:6 Tiedätkös sijs wihdoin että Jumala teke minulle wäeryyttä/ ja on pijrittänyt minun werckohinsa.
19:7 Katso, minä huudan: 'Väkivaltaa!' enkä saa vastausta; huudan apua, mutta ei ole mitään oikeutta.	7. Katso, ehkä minä vielä väkivallan tähden huudaisin, niin ei kuitenkaan kuulla minua: jos minä parkuisin, niin ei tässä ole oikeutta.	19:7 Cadzo/ ehkä minä wielä wäkiwallan tähden huudaisin/ nijn ei cuitengan cuulda minua. Minä huudan/ ja ei täsä ole yhtän oikeutta.

19:8 Hän on aidannut tieni, niin etten pääse ylitse, ja on levittänyt pimeyden poluilleni.	8. Hän on aidannut minun tieni, etten minä taida sitä käydä, ja pannut pimeyden minun poluilleni.	19:8 Hän on aidannut minun tieni/ etten minä taida sitä käydä/ ja pannut pimeyden minun polguilleni.
19:9 Hän on riisunut minulta kunniani ja ottanut kruunun minun päästäni.	9. Hän on riisunut minun kunniani minulta, ja ottanut pois kruunun minun päästäni.	19:9 Hän on riisunut minun cunniani minun päädäni/ ja ottanut cruunun minun päästäni.
19:10 Hän repi minut maahan joka puolelta, niin että olen mennyttä, ja hän tempasi irti toivoni niinkuin puun.	10. Hän on maahan kukistanut minun joka kulmalta, ja laskenut minun menemään; ja on reväissyt ylös minun toivoni niinkuin puun.	19:10 Hän on minun särkenyt joka culmalda/ ja laskenut menemän/ ja on rewäisnyt ylös minun toiwoni nijncuin puun.
19:11 Hän päästi vihansa syttymään minua vastaan ja piti minua vihollisenansa.	11. Hän on hirmuisesti vihastunut minun päälleni, ja pitää minun vihamiehenänsä.	19:11 Hän on hirmuisest wihastunut minulle/ ja hän pitä minun wihamiesnäns.
19:12 Hänen sotajoukkonsa tulivat yhdessä ja tekivät tiensä minua vastaan ja leiriytyivät minun majani ympärille.	12. Hänen sotajoukkonsa ovat kokoontuneet, ja asettaneet tiensä minua kohden, ja piirittäneet minun majani.	19:12 Hänen sotamiehens owat cocondunet/ ja owat asettanet tiens minun päälleni/ ja owat pijrittänet minun majani.
19:13 Veljeni hän on minusta loitontanut; tuttavani ovat minusta aivan vieraantuneet.	13. Hän on eroittanut minun veljeni kauvas minusta, ja minun tuttavani ovat minulle muukalaisiksi tulleet.	19:13 Hän on eroittanut minun weljeni cauwas minusta/ ja minun tuttawani owat minulle muucalaisexi tullet.
19:14 Läheiseni ovat minusta luopuneet, ja uskottuni ovat unhottaneet minut.	14. Minun lähimmäiseni piiloivat minua, ja minun ystäväni ovat unhottaneet minun.	19:14 Minun lähimmäiseni pijloiwat minua/ ja minun ystäwäni owat unhottanet minun.
19:15 Ne, jotka talossani majailevat, ja palvelijattareni pitävät minua muukalaisena, minä olen tullut vieraaksi heidän silmissään.	15. Minun huonekuntalaiseni ja piikani pitävät minua vieraana, minä olen tuntemattomaksi tullut heidän silmäinsä edessä.	19:15 Minun huonecundaiseni ja pijcani pitäwät minun wierasna/ minä olen tundemattomaxi tullut heidän silmäins edes.
19:16 Minä kutsun palvelijaani, eikä hän vastaa; minun suuni täytyy nöyrästi rukoilla häntä.	16. Minä huusin palveliaani, ja ei hän vastannut minua: minun täytyy rukoilla häntä omalla suullani.	19:16 Minä huusin minun palweliatani/ ja ei hän wastannut minua: minun täyty rucoilla händä omalla suullani.
19:17 Hengitykseni on vastenmielinen vaimolleni, hajuni on äitini pojista ilkeä.	17. Minun emäntäni vieroi minun henkeäni, ja minun täytyy palwella omia lapsiani.	19:17 Minun emändän pitä idzens wierasna/ cosca minä huudan händä. 19:18 Minun täyty palwella omia lapsiani/
19:18 Poikasetkin halveksivat minua; kun nousen, niin he puhuvat minusta pilkkojaan.	18. Ja nuoretkin lapset minun katsovat ylö: jos minä nousen, niin he puhuvat minua vastaan.	ja nuoretkin lapset minun cadzowat ylö/ jos minä nousen/ nijn he puhuwat minusta.
19:19 Kaikki seuratoverini inhoavat minua, ja ne, joita minä rakastin, ovat kääntyneet minua vastaan.	19. Kaikki uskolliset ystäväni kauhistuvat minua; ja joita minä rakastin, ovat kääntäneet itsensä minua vastaan.	19:19 Caicki uscolliset ystäwäni cauhistuwat minua/ ja joita minä racastin/ owat käändänet idzens minua wastan.

19:20 Luuni ovat tarttuneet nahkaani, ihooni, eikä minusta ole enää kuin ikenet jäljellä.	20. Minun luuni tarttuivat minun nahkaani ja lihaani, ja en minä taida nahallani peittää hampaitani.	19:20 Minun luuni tartuit minun nahkani ja lihani. En minä taida nahallani peittää hambaitani.
19:21 Armahtakaa minua, armahtakaa, te, minun ystäväni, sillä Jumalan käsi on minuun koskenut.	21. Armahtakaat minun päälleni, armahtakaat minun päälleni, te minun ystäväni! sillä Jumalan käsi on minuun sattunut!	19:21 Armahtacat minun päälleni/ armahtacat minun päälleni/ te minun ystäväni: sillä Jumalan käsi on minuun sattunut.
19:22 Miksi vainoatte minua niinkuin Jumala, ettekä saa kylläänne minun lihastani?	22. Miksi te vainootte minua niinkuin Jumalakin, ja ette taida minun lihastani ravittaa?	19:22 Mixi te wainotte minua nijncuin Jumalakin/ ja ette taida minun lihastani rawitta.
19:23 Oi, jospa minun sanani kirjoitettaisiin muistiin, jospa ne piirrettäisiin kirjaan,	23. Jospa minun puheeni kirjoitettaisiin! jospa ne kirjaan pantaisiin, ja painettaisiin!	19:23 Josca minun puheni kirjoitettaisin/ josca ne kirjaan pandaisin.
19:24 rautataltalla ja lyijyllä hakattaisiin kallioon ikuisiksi ajoiksi!	24. Raudalla kaivettaisiin lyijy ijankaikkiseksi muistoksi kiveen.	19:24 Raudalla caiwetaisin plyijyyn/ ja ijancaickisexi muistoxi hacataisin kiween.
19:25 Mutta minä tiedän lunastajani elävän, ja viimeisenä hän on seisova multien päällä.	25. Sillä minä tiedän minun Lunastajani elävän: ja hän on tästälähin maan päällä seisova.	19:25 Minä tiedän minun lunastajan elävän/ ja hän herättä minun wijmein maasta.
19:26 Ja sittenkuin tämä nahka on yltäni raastettu ja olen ruumiistani irti, saan minä nähdä Jumalan.	26. Ja vaikka vihdoin minun nahkani ja tämä (ruumis) lakastuu, saan minä kuitenkin minun lihassani nähdä Jumalan.	19:26 Ja minä puetetan tällä minun nahallani/ ja minä saan lihasani nähdä Jumalan.
19:27 Hänet olen minä näkevä apunani; minun silmäni saavat nähdä hänet - eikä vieraana. Munaskuuni hiukeavat sisimmässäni.	27. Hänen minä olen minulleni näkevä, ja minun silmäni katsovat häntä, ja ei kenkään outo. Minun munaskuuni ovat kuluneet minun helmassani.	19:27 Hänen minä olen näkewä/ ja minun silmäni cadzowat händä/ ja ei kengän outo. 19:28 Minun munascuuni owat culunet minun helmasani/
19:28 Kun sanotte: 'Kuinka vainoammekaan häntä!' - minusta muka löydetään asian juuri -	28. Tosin teidän pitäis sanoman: Miksi me vainoamme häntä? sillä tämän puheen perustus löytyy minun tykönäni.	sillä te sanotte: cuinga me wainoisim händä ja löydäisim syytä händä wastan.
19:29 niin peljätäkää miekkaa, sillä viha on kohtaava miekanalaisia pahoja töitä, tietääksenne, että tuomari on."	29. Peljätäkää siis miekkaa, sillä viha on pahain töiden kostomiekka, että te tietäisitte kurituksen tulewan.	19:29 Peljätkä miecka/ sillä miecka on pahain töiden costo/ että te tiedäisitte curituxen tulewan.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu
20:1 Naemalainen Soofar lausui ja sanoi:	1. Silloin Zophar Naemasta vastasi ja sanoi:	20:1 Silloin Zophar Naemast wastais/ ja sanoi:

20:2 "Tuohon minun ajatukseni tuovat vastauksen, moisesta minun mieleni kuohuu.	2. Minun ajatakseni vaativat siis minua vastaamaan, ja en minä taida itsiäni pidättää.	20:2 Sijhen minä wastian/ ja en taida odotta.
20:3 Häpäisevää nuhdetta täytyy minun kuulla, mutta minun ymmärrykseni henki antaa minulle vastauksen.	3. Minä tahdon kuulla, jos joku minua nuhtelee ja laittaa; sillä minun ymmärrykseni henki vastaa minun puolestani.	20:3 Ja tahdon mielelläni cuulla/ cuca minua nuhtelee ja laittaa: sillä minun ymmärryksen hengi wasta minun puolestani.
20:4 Tuoko on sinulla tietoa ikiajoista asti, siitä saakka, kun ihminen maan päälle pantiin?	4. Etkös tiedä sen aina niin käyneen siitä ajasta kuin ihminen on pantu maan päälle,	20:4 Etkös tiedä sen aina niijn käynten sijtä ajasta cuin ihmiset maan päällä ollet owat.
20:5 Ei, vaan jumalattomien riemu loppuu lyhyeen, ja riettaan ilo on vain silmänräpäys.	5. Että jumalattomien kerskaus ei ulotu kauwas; ulkokullattuun ilo on silmänräpäykseksi.	20:5 Että jumalattomien kerscaus ei ulotu cauwas/ ja ulcocullattuun ilo on silmän räpäyxexi.
20:6 Vaikka hänen kopeutensa kohoaa taivaaseen ja hänen päänsä ulottuu pilviin asti,	6. Jos hänen korkeutensa ulottuis taivaasen, ja hänen päänsä sattuis pilviin;	20:6 Jos hänen korkeutens ulotuis taiwaseen/ ja hänen pääns sattuis pilwijn.
20:7 katoaa hän kuitenkin ainiaaksi oman likansa lailla; jotka näkivät hänet, kysyvät: 'Missä hän on?'	7. Niin pitää hänen viimein katooman niinkuin loka, niin että ne jotka hänen ovat näneet, sanovat: kussa hän on?	20:7 Niijn pitä hänen wijmein catoman niijn cuin logan/ niijn että ne cuin hänen owat nähnet/ sanowat: cusa hän on?
20:8 Niinkuin uni hän lentää pois, eikä häntä enää löydetä, ja hän häipyä kuin öinen näky.	8. Niinkuin uni katoa, niin ei pidä häntä löydettämän, ja niinkuin yönäkö pitää hänen raukeaman.	20:8 Niijn cuin uni cato/ niijn ei pidä händä löyttämän/ ja niijn cuin yönäkö pitä hänen raukeneman.
20:9 Silmä, joka häntä katseli, ei katsele häntä enää, eikä hänen paikkansa häntä enää näe.	9. Se silmä, joka hänen nähnyt on, ei pidä häntä enää näkemän, ja hänen paikkansa ei pidä häntä enää näkemän.	20:9 Se silmä cuin hänen nähnyt on/ ei pidä händä enä näkemän/ ja hänen paickans ei pidä händä enä näkemän.
20:10 Hänen poikiensa täytyy hyvittää köyhät, hänen kätensä on annettava pois hänen omaisuutensa.	10. Hänen lapsensa pitää kerjääjiä palveleman, ja hänen kätensä pitää jälleen hänelle antaman, mitä hän ryövännyt on.	20:10 Hänen lapsens pitä keriamän/ ja hänen kätens pitä hänelle andaman waiwan palcaxi.
20:11 Nuoruuden voimaa olivat täynnä hänen luunsa, mutta sen täytyi mennä maata multaan hänen kanssansa.	11. Hänen luunsa pitää maksaman hänen salaiset syntinsä, ja pitää makaaman maassa hänen kanssansa.	20:11 Hänen luuns pitä maxaman hänen salaiset syndins/ ja pitä macaman maasa hänen cansans.
20:12 Vaikka paha onkin makeaa hänen suussaan, niin että hän kätkee sen kielensä alle,	12. Ehkä vielä pahuus maistais makiasti hänen suussansa, kuitenkin pitää hänen sen kätkemän kielensä päälle.	20:12 Ehkä wielä pahuus maistais makiast hänen suusans/ cuitengin pitä hänen puuttuman hänen kielens päällä.
20:13 säästää sitä eikä siitä luovu, vaan pidättää sitä keskellä suulakeansa,	13. Hän säästää, ja ei hylkää sitä, vaan pitää sen suussansa.	20:13 Hän pitä pidettämän ja ei päästettämän/ ja pitä otettaman pois hänen curcustans.

20:14 niin muuttuu tämä ruoka hänen sisässään, tulee kyykäärmeiden kähyiksi hänen sisälmyksissänsä.	14. Hänen ruokansa pitää muuttuman hänen vatsassansa, kärkeen sapeksi hänen sisälmyksissänsä.	20:14 Hänen ruocans pitä muuttuman hänen wadzasans kärmen sapexi.
20:15 Hän nieli rikkautta, ja hänen täytyy se oksentaa pois, Jumala ajaa sen ulos hänen vatsastansa.	15. Sen tavaran jonka hän niellyt on, pitää hänen ylös oksentaman; ja Jumala ajaa ne ulos hänen vatsastansa.	20:15 Ne calut cuin hän niellyt on/ pitää hänen oxendaman jällens/ ja Jumala wetä ne ulos hänen wadzastans.
20:16 Kyykäärmeiden myrkkyä hän imi, kyyin kieli hänet tappaa.	16. Hänen pitää imemän kärkeen myrkkyä, ja kyykäärkeen kieli on hänen tappava.	20:16 Hänen pitä imemän kyykäärkeen sappe/ ja kärmen kielen pitä hänen tappaman.
20:17 Ei hän saa ilokseen katsella puroja, ei hunaja- ja kermajokia ja -virtoja.	17. Ei hänen pidä näkemän ojia ja virtoja, joista hunaja ja voi vuotavat.	20:17 Ei hänen pidä näkemän hunaja ja woiojia/ ja wirttoja wuotawan.
20:18 Hänen on annettava pois hankkimansa, eikä hän saa sitä itse niellä; ei ole hänen ilonsa hänen voittamansa rikkauden veroinen.	18. Hän tekee työtä, ja ei saa nautita, ja hänen kalunsa pitää toisen saaman, niin ettei hänellä pidä niistä iloa oleman.	20:18 Hän teke työtä/ ja ei saa nautita/ ja hänen caluns pitä toisen saaman/ nijn ettei hänellä pidä nijstä iloa oleman.
20:19 Sillä hän teki vaivaisille väkivaltaa ja heitti heidät siihen, hän ryösti itselleen talon, eikä saa siinä rakennella.	19. Sillä hän on polkenut ja hyljännyt köyhän, hän on repinyt itsellensä huoneita, joita ei hän ole rakentanut.	20:19 Sillä hän on polkenut ja hyljännyt köyhän. Hän on repinyt idzellens huoneita/ joita ei hän ole rakendanut.
20:20 Sillä hän ei tuntenut vatsansa ikinä tyytyvän, mutta ei pelastu hän himotulla tavarallaan.	20. Sillä hänen vatsansa ei ole taitanut täyteen tulla, ja hänen kalliit kalunsa ei taida häntä pelastaa.	20:20 Sillä hänen wadzans ei ole tainnut täyteen tulla/ ja hänen callit caluns ei taida händä pelasta.
20:21 Ei mikään säilynyt hänen ahmailultaan, sentähden hänen onnensa ei kestä.	21. Hänen ruastansa ei pidä mitään jäämän; sentähden ei pidä hänen hyvät päivänsä pysyväiset oleman.	20:21 Hänen ruastans ei pidä mitän jäämän/ sentähden ei pidä hänen hywät päiwäns pysywäiset oleman.
20:22 Yltäkyläisyytensä runsaudessa on hänellä hätä, häneen iskevät kaikki kurjien kourat.	22. Ehkä hänellä olis yltäkylä, niin pitää hänellä kuitenkin ahdistus oleman: kaikki käden vaiva pitää hänen päällensä tuleman.	20:22 Ehkä hänellä olis yldäkylä/ nijn pitä hänelle cuitengin ahdistus tapahtuman. Caicki käden waiwa pitää tuleman hänen päällens.
20:23 Kun hän on täyttämässä vatsaansa, lähettää Jumala hänen kimppuunsa vihansa hehkun ja antaa sen sataa hänen päällensä hänen syödessään.	23. Hänen vatsansa pitää vihdoim täyteen tuleman, ja hänen pitää lähettämän vihansa hirmuisuuden hänen päällensä: hän antaa sataa sotansa hänen päällensä.	20:23 Hänen wadzans pitä wihdoin täyteen tuleman/ ja hänen pitä lähettämän hänen wihans hirmuisuden hänen päällens. Hän sata hänen sotans hänen päällens.
20:24 Jos hän pakenee rautavaruksia, niin lävistää hänet vaskijousi;	24. Hänen pitää pakeneman rautaisia sota-aseita, ja vaskijoutsen pitää hänen lävitsensä käymän.	20:24 Hänen pitä pakeneman rautaisia harniscoita/ ja waskijoudzen pitä händä ajaman taca.

20:25 kun hän vetää ulos selästään nuolen, käy hänen sappensa lävitse miekan salama. Kauhut valtaavat hänet,	25. Avoin miekka pitääkäymän hänen lävitsensä, ja miekan välkkynä, joka hänelle pitää karvas oleman, pitää pelvolla hänen päällensä tuleman.	20:25 Awojoin mieckapitä käymän hänen läpidzens/ ja miecan wälckynä/ joca hänelle pitä carwas oleman/ pitä pelgolla hänen päällens tuleman.
20:26 kaikki pimeys on varattu hänen aarteilleen. Hänet kuluttaa tuli, joka palaa lietsomatta, se syö, mitä on säilynyt hänen majassansa.	26. Koko pimeys on hänelle kätketty tavaraksi; tuli pitää hänen kuluttaman, joka ei puhallettu ole, ja sille, joka jää hänen majaansa, pitää pahoin käymän.	20:26 Ei pimeys taida händä peittä/ tuli pitä hänen culuttaman/ joca ei puhallettu ole. Ja sille joca jää hänen majaans/ pitä pahoin käymän.
20:27 Taivas paljastaa hänen pahat tekonsa, maa nousee häntä vastaan.	27. Taivaan pitää ilmoittaman hänen pahuutensa, ja maan pitää asettaman itsensä häntä vastaan.	20:27 Taiwan pitä ilmoittaman hänen pahudens/ ja maan pitä asettaman idzens händä wastan.
20:28 Minkä hänen talonsa tuotti, menee menojaan vihan päivänä niinkuin tulvavedet.	28. Hänen huoneensa hedelmä pitää vietämän pois, ja hajoitettaman hänen vihansa päivänä.	20:28 Jywät pitä hänen huonestans wietämän pois/ ja hajotettaman hänen wihans päiwänä.
20:29 Tämä on jumalattoman ihmisen osa Jumalalta, perintöosa, jonka Jumala hänelle määrää."	29. Tämä on jumalattoman ihmisen osa Jumalalta, ja hänen puheensa perintö Jumalalta.	Tämä on jumalattoman ihmisen palcka Jumalalda/ ja hänen puhens perindö Jumalalda.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 Job vastasi ja sanoi:	1. Job vastasi ja sanoi:	21:1 HJob wastais/ ja sanoi:
21:2 "Kuulkaa, kuulkaa minun sanojani ja suokaa minulle se lohdutus!	2. Kuulkaat visusti minun puhettani, ja antakaat neuvoa teitänne.	21:2 Cuulcat sijs minun puhettani/ ja andacat neuwo teitän.
21:3 Kärsikää minua, että saan puhua. Kun olen puhunut, pilkatkaa sitten.	3. Kärsikää minua, että minä myös puhuisin: ja kuin minä puhunut olen, pilkkaa sitte.	21:3 Kärsikät/ että minä myös puhuisin/ ja pilcatca sijtte minua.
21:4 Ihmisiäkö vastaan minä valitan? Tahikuinka en kävisi kärsimättömäksi?	4. Puhunko minä ihmisen kanssa? miksi ei minun henkeni pitäisi tästä murehtiman?	21:4 Puhungo minä ihmisen cansa/ että minun hengen pidäis tästä murehtiman?
21:5 Kääntykää minuun, niin tyrmistytte ja panette kätenne suullenne.	5. Katsokaat minun päälleni, ja hämmästykää, ja pankaat kätenne suun eteen.	21:5 Käändäkät teitän tänne minun tygöni/ teidän pitä ihmettelemän/ ja käten suun eteen paneman.
21:6 Kun käyn ajattelemaan, niin kauhistun, ja vavistus valtaa ruumiini:	6. Koska minä sitä ajattelen, niin minä peljästyn, ja vavistus tulee minun lihani päälle.	21:6 Cosca minä sitä ajattelen/ nijn minä peljästyn/ ja wapistus tule minun lihani päälle.
21:7 Miksi jumalattomat saavat elää, vanheta, jopa voimassa vahvistua?	7. Miksi jumalattomat elävät, tulevat vanhaksi ja lisääntyvät tavarassa?	21:7 Mixi jumalattomat elävät/ tulewat wanhaxi/ ja lisändywät tawaras.

21:8 Heidän sukunsa on vankkana heidän edessään, heidän jälkeläisensä heidän silmänsä alla.	8. Heidän siemenensä on pysyväinen heidän ympärillensä, ja heidän sikiänsä ovat läsnä heitä.	21:8 Heidän siemenensä on surutoin heidän ympärillensä/ ja heidän sikiänsä ovat läsnä heitä.
21:9 Heidän kotinsa ovat rauhassa, kauhuista kaukana; ei satu heihin Jumalan viitsa.	9. Heidän huoneensa ovat vapaat pelvosta, ja Jumalan viitsa ei ole heidän päällensä.	21:9 Heidän huoneensa ovat vapaat pelvosta/ ja Jumalan viitsa ei ole heidän päällensä.
21:10 Hänen sonninsa polkee eikä turhaan, hänen lehmänsä poikii eikä kesken.	10. Heidän sonninsa päästetään, ja ei käy väärin, heidän lehmänsä poikivat, ja ei ole hedelmättömät.	21:10 Heidän sonninsa päästetään/ ja ei käy väärin: heidän lehmänsä poikivat/ ja ei ole hedelmättömät.
21:11 Poikansa he laskevat ulos niinkuin lammaislauman, heidän lapsensa hyppelivät leikiten.	11. Heidän nuoret lapsensa käyvät ulos niinkuin lauma, ja heidän lapsensa hyppäävät.	21:11 Heidän nuoret lapsensa käyvät ulos niinkuin lauma/ ja heidän lapsensa hyppäävät.
21:12 He virittävät laulujaan vaskirummun ja kanteleen kaikuessa ja iloitsevat huilun soudessa.	12. He riemuitsevat trumpuilla ja kanteleilla, ja iloitsevat huiluilla.	21:12 He riemuidzewat trumbuilla ja candeileilla/ ja iloidzewat huiluilla.
21:13 He viettävät päivänsä onnessa, mutta äkkiä heidät säikähytetään alas tuonelaan.	13. He vanhenevat hyvissä päivissä, ja menevät silmänräpäyksessä helvettiin.	21:13 He wanhenewat hywisä päiwisä/ ja menewät silmän räpäyxes helwettijn.
21:14 Ja kuitenkin he sanoivat Jumalalle: 'Mene pois meidän luotamme, sinun teistäsi emme tahdo tietää.	14. Jotka sanovat Jumalalle: mene pois meidän tyköämme; sillä emme tahdo tietää sinun tietäs.	21:14 Jotca sanowat Jumalalle: mene pois meidän tyköäm/ en me tahdo tietä sinun teitäs.
21:15 Mikä on Kaikkivaltias, että häntä palvelisimme? Ja mitä hyötyä meillä on siitä, että häntä rukoilemme?'	15. Kuka on Kaikkivaltias, että meidän pitää häntä palveleman? eli mitä meidän siitä hyvää on, että me häntä rukoilemme?'	21:15 Cuca on se Caickiwaldias/ että meidän pitä händä palweleman? eli mitä meidän sijtä hyvä on/ että me händä rucoilem?'
21:16 Katso, heidän onnensa ei ole heidän omassa kädesssä. Jumalattomain neuvo olkoon minusta kaukana.	16. Mutta katso, heidän tavaransa ei ole heidän kädesssä: jumalattomain neuvo pitää kaukana minusta oleman.	21:16 Mutta cadzo/ heidän tawarans ei ole heidän kädesänsä/ sentähden pitä jumalattomain mieli caucana minusta oleman.
21:17 Kuinkapa usein jumalattomain lamppu sammuu ja heidät yllättää heidän turmionsa? Kuinkapa usein hän jakelee arpaosat vihassansa?	17. Kuinka jumalattoman kynttilä sammuu, ja heidän kadotuksensa tulee heidän päällensä? Hänen pitää jakaman surkeutta vihassansa.	21:17 Cuinga jumalattomain kyntilä sammuu/ ja heidän cadotuxens tule heidän päällensä? Hänen pitää jacaman surkiutta hänen wihassans.
21:18 Ovatko he niinkuin tuulen vietävät oljet, niinkuin akanat, jotka tuulispää tempaa mukaansa?	18. Heidän pitää oleman niinkuin korsi tuulessa, ja niinkuin akanat, jotka tuulispää vie salaisesti pois.	21:18 Heidän pitä oleman nijncuin corsi tuules/ ja nijncuin acanat jotca tuulispää wie pois.

21:19 Jumala muka säästää hänen lapsilleen hänen onnettomuutensa. Kostakoon hän hänelle itselleen, niin että hän sen tuntee.	19. Jumala säästää hänen onnettomuutensa hänen lapsillensa; koska hän maksaa hänelle, silloin hänen pitää tietämän.	21:19 Jumala säästä hänen lapsillens hänen saatuns. Cosca hän maxa hänelle/ silloin hänen pitä tietämän.
21:20 Nähköön hän perikatonsa omin silmin, juokoon itse Kaikkivaltiaan vihan.	20. Hänen silmänsä pitää näkemän hänen kadotuksensa, ja Kaikkivaltiaan vihasta pitää hänen juoman.	21:20 Hänen silmäns pitä näkemän hänen cadotuxens/ ja Caickiwaldian wihasta pitä hänen juoman.
21:21 Sillä mitä hän välittää perheestänsä, jälkeensä jäävistä, kun hänen kuukausiensa luku on täysi!	21. Sillä mitä hän tottelee hänen huonettansa hänen jälkeensä? Ja hänen kuukauttensa luku tuskin tulee puolillensa.	21:21 Sillä mitä hän tottele hänen huonettans hänen jälkens? ja hänen Cuucautens lucu tuskin tulewat puolellens.
21:22 Onko opetettava ymmärrystä Jumalalle, hänelle, joka taivaallisetkin tuomitsee?	22. Kuka tahtoo opettaa Jumalaa, joka korkiatkin tuomitsee?	21:22 Cuca tahto opetta Jumalata/ joca corkiatkin duomidze?
21:23 Toinen kuolee täydessä onnessansa, kaikessa rauhassa ja levossa;	23. Tämä kuolee vauraana ja terveenä, rikkaana ja onnellisena.	21:23 Tämä cuole waurasna ja terwenä/ ricasna ja onnelisna.
21:24 hänen astiansa ovat maitoa täynnä, ja hänen luunsa juotetaan ytimellä.	24. Hänen piimäastiansa ovat täynnä rieskaa, ja hänen luunsa ovat täynnä ydintä.	21:24 Hänen pijmäastians owat täynäns riesca/ ja hänen luuns owat täynäns ydyindä.
21:25 Toinen kuolee katkeralla mielellä, saamatta onnea maistaa.	25. Mutta toinen kuolee murheellisella mielellä, ja ei koskaan syönyt ilossa.	21:25 Mutta toinen cuole murhellisella mielellä/ ja ei coscan syönyt ilosa.
21:26 Yhdessä he panevat maata multa, ja madot peittävät heidät.	26. Ja he makaavat ynnä maassa, ja madot peittävät heidät.	21:26 Ja he macawat ynnä maasa/ ja madot peittävät heidän.
21:27 Katso, minä tunnen teidän ajatuksenne ja juonet, joilla mielitte sortaa minut.	27. Katso, minä tunnen teidän ajatuksenne ja teidän väärän aivoituksenne minua vastaan.	21:27 Cadzo/ minä tunnen kyllä teidän ajatuxen/ ja teidän wäärän aiwoituxen minua wastan.
21:28 Kun sanotte: 'Missä on nyt mahtimiehen talo, missä maja, jossa jumalattomat asuivat?'	28. Sillä te sanotte: kussa ruhtinaan huone on? ja kussa ovat majat, joissa jumalattomat asuivat?	21:28 Sillä te sanotte: cusa Ruhtinan huone on/ ja cusa owat majat/ joisa jumalattomat asuit?
21:29 niin ettekö ole kysyneet maita kulkeneilta? Ette voi kieltää, mitä he ovat todeksi nähneet,	29. Ettekö ole tutkineet vaeltavaisilta? ja ettekö tiedä hänen merkkejensä?	21:29 Puhuttaco sijs te näistä nijncuin yhteinen Canssa/ ja et te tiedä/ mitä muinen meno merkidze?
21:30 että paha säästetään onnettomuuden päivältä, vihan päivältä hänet saatetaan suojaan.	30. Sillä paha säästetään kadotuksen päivään, ja hän pysyy hamaan vihan päivään asti.	21:30 Sillä paha säästetän cadotuxen päiwään/ ja hän pysy haman wihan päiwän asti:

21:31 Kuka puhuu hänelle vasten kasvoja hänen vaelluksestaan, kuka kostaa hänelle, mitä hän on tehnyt?	31. Kuka sanoo hänen edessänsä hänen tiensä? ja kuka kostaa hänelle sen minkä hän tehnyt on?	cuca sano: mitä hän ansaidze/ cosca jocu ulconaisesta otta waarin? 21:31 Cuca tahto hänelle costa mitä hän teke?
21:32 Hänet saatetaan kalmistoon, ja hänen hautakumpuansa vaalitaan.	32. Mutta hän viedään hautaan, ja täytyy joukossa pysyä.	21:32 Mutta hän wiedän hautaan/ ja täyty joucos pysyä.
21:33 Kepeät ovat hänelle laakson turpeet. Kaikki ihmiset seuraavat hänen jäljessänsä, niinkuin epäluokiset ovat kulkeneet hänen edellensä.	33. Ojan multa kelpasi hänelle, ja kaikki ihmiset viedään hänen perässänsä; ja ne jotka ovat hänen edellensä olleet, ovat epäluokiset.	21:33 Ojan näljä kelpais hänelle/ ja caicki ihmiset wiedän hänen peräns/ ja ne cuin owat hänen edelläns ollet/ owat epäluokiset.
21:34 Kuinka tuotte minulle niin turhaa lohdutusta? Entä vastauksenne - niistä jää pelkkä petollisuus jäljelle."	34. Miksi te minua lohdutatte turhaan? ja teidän vastauksenne löydetään vääräksi.	21:34 Mixi te minua lohdutatte turhan/ ja teidän wastauxen löytän wääräxi.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu
22:1 Teemanilainen Elifas lausui ja sanoi:	1. Silloin vastasi Eliphas Temanilainen, ja sanoi:	22:1 Silloin wastais Eliphas Themanist/ ja sanoi:
22:2 "Taitaako ihminen hyödyttää Jumalaa? Ei, vaan ainoastaan itseään hyödyttää ymmärtäväinen.	2. Mitä mies taitaa Jumalalle hyödyllinen olla? vaan itsiänsä taitaa ymmärtäväinen hyödyttää.	22:2 Mitä Jumala wäkwätä tarwidze/ eli mitä jocu cawala hyödyttä händä?
22:3 Onko Kaikkivaltiaalla etua siitä, jos olet vanhurskas, tahi voittoa siitä, jos vaellat nuhteetonna?	3. Luuletkos Kaikkivaltiaalle kelpaavan, että sinus luet hurskaaksi? eli mitä se auttais, ehkä sinun ties olisivat ilman rikosta?	22:3 Luuletkos Caickiwaldialle kelpawan/ että sinus luet hywäxi/ eli mitä se auttais händä/ ehkä sinun ties olisit ilman ricoxeta?
22:4 Jumalanpelostasiko hän sinua rankaisee ja käy kanssasi oikeutta?	4. Luuletkos, että hän pelkää sinua rangaista ja käydä oikeudelle kanssas?	22:4 Luuletkos että hän pelkä sinua rangaista/ ja käydä oikeudelle cansas.
22:5 Eikö pahuutesi ole suuri ja sinun pahat tekosi loppumattomat?	5. Eikö sinun pahuutes ole suuri? Ja sinun vääryydellä ei ole loppua.	22:5 Ja/ sinun pahudes on sangen suuri/ ja sinun wääryydellä ei ole loppua.
22:6 Sillä otithan veljiltäsi pantin syyttä ja riistit vaatteet alastomilta.	6. Sinä olet ottanut pantin veljeltäs ilman syyttä, ja olet riisunut vaatteen alastomalta.	22:6 Sinä olet ottanut pandin sinun weljeldäs ilman syyttä/ ja olet rijsunut waatten alastomalda.
22:7 Et antanut nääntyvälle vettä juoda, ja nälkäiseltä kielsit leivän.	7. Et sinä ole antanut väsyneelle vettä juoda; sinä olet kieltänyt isoovaiselta leivän.	22:7 Et sinä ole andanut wäsynelle wettä juoda/ sinä olet kiöldänyt isowaiselda leipäs.
22:8 Kovakouraisen omaksi tuli maa, ja vain korkea-arvoinen sai siinä asua.	8. Mutta voimallinen sai omistaa maan, ja arvossa pidettävä sai siinä asua.	22:8 Sinä olet tehnyt wäkiwalda maacunnas/ ja sijnä asunut suures corkeudes.

22:9 Lesket sinä lähetit luotasi tyhjin käsin, ja orpojen käsivarret murskattiin.	9. Lesket olet sinä laskenut tyhjänä, ja taittanut orpoin käsivarret.	22:9 Lesket olet sinä laskenut tyhjänä/ ja taittanut orwoin käsiwarret.
22:10 Sentähden paulat nyt sinua ympäröivät, ja äkillinen peljästyks kauhistuttaa sinut -	10. Sentähden olet sinä kierretty pauloilla, ja hämmästyks on sinun äkisti peljättänyt,	22:10 Sentähden olet sinä kierty pauloilla/ ja hämmästyks on sinun äkist peljättänyt.
22:11 vai etkö näe pimeyttä? - ja vesitulva peittää sinut.	11. Eli pimeys, ettes näkisi; ja vedenpaljous on peittänyt sinun.	22:11 Eikö sinun pitäis näkemän pimeyttä/ ia wedenpaisumisen peittämän sinua?
22:12 Eikö Jumala ole korkea kuin taivas? Katso, kuinka korkealla on tähtien päälaki.	12. Eikö Jumala ole ylhäällä taivaissa? Ja katsos ylimmäisiä tähtiä, että ne korkiat ovat.	22:12 Cadzo/ Jumala on ylhällä taiwas/ ja näke tähdet corkeudes.
22:13 Ja niin sinä sanot: 'Mitäpä Jumala tietää? Voiko hän tuomita synkkäin pilvien takaa?	13. Ja sinä sanot: mitä Jumala tietää? taitaneeko hän tuomita sitä, mikä pimeydessä on?	22:13 Ja sinä sanot: mitä Jumala tietä? taitaneco hän duomita sitä cuin pimeydes on?
22:14 Pilvet ovat hänellä verhona, niin ettei hän näe; ja taivaanrannalla hän käyskentelee.	14. Pilvet peittävät hänen, ettei hän näe: hän vaeltaa taivaan ympäristöllä.	22:14 Pilwet peittäwät hänen/ ettei hän näe/ hän waelda taiwan ymbäristöllä.
22:15 Tahdotko seurata iänikuista polkua, jota pahantekijät vaelsivat,	15. Tahdotkos tuta maailman polkuja, joita väärät ihmiset käyneet ovat?	22:15 Tahdotcos tuta mailman polcuja/ joita wäärät käynet owat?
22:16 ne, jotka kukistettiin ennen aikojaan ja joiden perustuksen virta huuhtoi pois,	16. Jotka ennen aikaansa hukkuneet ovat, ja vesi on liottanut heidän perustuksensa.	22:16 Jotca ennen aicans huckunet owat/ ja wesi on liottanut heidän perustuxens.
22:17 jotka sanoivat Jumalalle: 'Poistu meistä. Mitä voisi Kaikkivaltias meille tehdä?'	17. Ne jotka sanovat Jumalalle: mene meistä pois! mitä Kaikkivaltias taitais heidän tehdä.	22:17 Ne cuin sanowat Jumalalle: mene meistä pois: mitä Caickiwaldias taidais heidän tehdä?
22:18 Ja kuitenkin hän oli täyttänyt heidän talonsa hyvyydellä. Mutta minusta on kaukana jumalattomain neuvo.	18. Vaikka hän on täyttänyt heidän huoneensa tavaralla; mutta jumalattomain neuvo olkoon kaukana minusta.	22:18 Ehkä hän täytäis heidän huonens tawaralla: mutta jumalattomain neuwo olcon caucana minusta.
22:19 Hurskaat näkevät sen ja iloitsevat, ja viaton pilkkaa heitä:	19. Hurskaat näkevät sen ja iloitsevat, ja viatoin pilkkaa heitä.	22:19 Hurscat näkewät sen ja iloidzewat/ ja wiatoin pilcka heitä.
22:20 'Totisesti, vastustajamme ovat hävinneet, ja mitä heistä jäi, kulutti tuli.'	20. Meidän varamme ei pidä hukkuman, vaan heidän tähteensä pitää tulen polttaman.	22:20 Heidän menons pitä huckuman/ ja heidän tähtens pitä tulen polttaman.
22:21 Tee siis sovinto ja elä rauhassa hänen kanssaan, niin saavutat onnen.	21. Niin sovi nyt hänen kanssansa, ja ole rauhallinen; siitä saat paljon hyvää.	22:21 Nijn sowi nyt hänen cansans/ ja ole rauhallinen/ sijtäs saat paljo hywä.
22:22 Ota opetusta hänen suustaan ja kätke hänen sanansa sydämeesi.	22. Kuule lakia hänen suustansa, ja käsitä hänen puheensa sinun sydämees.	22:22 Cuule lakia hänen suustans/ ja käsitä hänen puhens sinun sydämees.

22:23 Kun palajat Kaikkivaltiaan tykö, niin tulet raketuksi, jos karkoitat vääryyden majastasi kauas,	23. Jos sinä käännät sinus Kaikkivaltiaan tykö, niin sinä rakennetaan, ja saatat vääryyden kauvas majastas.	22:23 Jos sinä käännät sinus Caickiwaldian tygö/ nijns raketan/ ja hyljät wääryden cauwas majastas.
22:24 viskaat kulta-aarteesi tomuun ja Oofirin kullan joen kivien joukkoon.	24. Niin sinä annat kullan mullasta, ja ojan kivistä kalliin kullan.	22:24 Nijns annat cullan mullasta/ ja kiwestä cullaiset ojat.
22:25 Jos Kaikkivaltias tulee sinun kulta-aarteesesi, sinun hopeaharkoiksesi,	25. Kaikkivaltias on sinun kultas, ja hopiaa pitää sinulla paljo oleman.	22:25 Caickiwaldias on sinun culdas/ ja hopiata pitä paljo oleman.
22:26 silloin on ilosi oleva Kaikkivaltiaassa, ja sinä nostat kasvosi Jumalan puoleen.	26. Silloin sinun ilos pitää oleman Kaikkivaltiaassa, ja nostaman kasvosi Jumalan tykö.	22:26 Silloin sinun ilos pitä oleman Caickiwaldiasa/ ja nostaman caswos Jumalan tygö.
22:27 Kun rukoilet häntä, niin hän kuulee sinua, ja sinä saat täyttää lupauksesi.	27. Sinä rukoilet häntä, ja hän kuulee sinua, ja sinä maksat lupaukses.	22:27 Sinä rucoilet händä/ ja hän cuulee sinua/ ja sinä maxat lupauxes.
22:28 Jos mitä päätät, niin se sinulle onnistuu, ja sinun teillesi loistaa valo.	28. Mitä aioit, sen hän antaa sinulle menestyä; ja walkeus paistaa sinun teilläs.	22:28 Mitäs aiwoit/ sen hän anda sinulle menestyä/ ja walkeus paista sinun teilläs.
22:29 Jos tie painuu alaspäin, niin sinä sanot: 'Ylös!' ja hän auttaa nöyrytyväistä.	29. Sillä ne jotka itsensä nöyryyttävät, korottaa hän, ja se joka silmänsä painaa alas, vapautetaan.	22:29 Sillä ne cuin idzens nöyryttäwät/ corgotta hän/ ja se cuin silmäns paina alas/ wapautetan.
22:30 Hän pelastaa senkin, joka ei ole viaton; sinun kätesi puhtauden tähden hän pelastuu."	30. Sekin, joka ei viatoin ole, autetaan ja pelastetaan sinun kättes puhtauden tähden.	22:30 Wiatoin autetan/ ja pelastetan kättes puhtauden tähden.
23 LUKU	23 LUKU	XXIII. Lucu
23:1 Job vastasi ja sanoi:	1. Job vastasi ja sanoi:	23:1 HIob wastais/ ja sanoi:
23:2 "Tänäänkin on valitukseni niskoittelua! Minun käteni on raskas huokaukseni tähden.	2. Minun puheeni on vielä murheellinen, ja minun voimani on heikko huokausteni tähden.	minun puhen on wielä murhellinen/ 23:2 Minun woiman on heicko huocauxeni tähden.
23:3 Oi, jospa tietäisin, kuinka löytää hänet, jospa pääsisin hänen asunnolleen!	3. Jospa minä tietäisin, kuinka minä hänen löytäisin, ja tulisin hänen istuimensa tykö!	23:3 Josca minä tiedäisin/ cuinga minä hänen löydäisin/ ja tulisin hänen istuimens tygö/
23:4 Minä esittäisin hänelle riita-asian ja täyttäisin suuni todisteilla.	4. Ja asettaisin oikeuden hänen eteensä, ja täyttäisi suuni perustuksilla,	23:4 Ja asetaisin oikeuteni hänen eteens/ ja täyttäisin suuni nuhtella/
23:5 Tahtoisinpa tietää, mitä hän minulle vastaisi, ja kuulla, mitä hän minulle sanoisi.	5. Tietäisin, mitä hän vastais minua, ja ymmärtäisin, mitä hän minulle sanova olis.	23:5 Ja coettelisin/ mitä hän wastais minulle/ ja ymmärräisin/ mitä hän minulle sanowa olis.

23:6 Riitelisikö hän kanssani suurella voimallansa? Ei, hän vain tarkkaisi minua.	6. Riiteleekö hän suurella voimalla minun kanssani? Ei, vaan itse antaa minulle voimaa.	23:6 Rijtelekö hän suurella woimalla minun cansani? 23:7 Älkän nijn asettaco händäns minua wastian/
23:7 Silloin käräjäisi hänen kanssaan rehellinen mies, ja minä pelastuisin tuomaristani ainiaksi.	7. Sillä minä vakuuteni osoittaisin hänen edessänsä, ja pääsisin ijäti vapaaksi siitä, joka minun tuomitsee.	waan pangan cohtuden eteeni/ nijn minä kyllä woitan oikeuteni
23:8 Katso, minä menen itään, mutta ei ole hän siellä; menen länteen, enkä häntä huomaa;	8. Mutta jos minä kohdastansa käyn, niin ei hän ole siellä; jos minä menen takaperin, niin en minä häntä havaitse.	23:8 Mutta jos minä cohdistans käyn/ nijn ei hän ole siellä/ menen minä tacaperin/ nijn en minä händä hawaidze.
23:9 jos hän pohjoisessa toimii, en häntä erota, jos hän kääntyy etelään, en häntä näe.	9. Jos hän on vasemmalla puolella, niin en minä häntä käsitä; jos hän kätkee itsensä oikialle puolelle, niin en minä häntä näe.	23:9 On hän wasemalla puolella/ nijn en minä händä käsitä/ kätke hän hänenso oikialle puolelle/ nijn en minä händä näe.
23:10 Sillä hän tietää, kussa minä kuljen. Jos hän tutkisi minut, kullaan kaltaisena minä selviäisin.	10. Mutta hän tuntee minun tieni; koetelkaan minua, niin minä löydetään niinkuin kulta;	23:10 Mutta hän tunde minun tieni/ coetelcan minua/ nijn minä löytän nijncuin cilda:
23:11 Hänen askeleissaan on minun jalkani pysynyt, hänen tietänsä olen noudattanut siltä poikkeamatta.	11. Sillä minä panen jalkani hänen askeleillensa, pidän hänen tiensä, ja en poikke siitä.	23:11 Sillä minä panen jalcani hänen askelillens/ pidän hänen tiens/ ja en poicke sijtä.
23:12 Hänen huultensa käskystä en ole luopunut, hänen suunsa sanat minä olen kätkenyt tarkemmin kuin omat päätökseni.	12. Ja en poikke hänen huultensa käskyistä, ja kätken hänen suunsa sanat, niinkuin minun tapani on.	23:12 Ja en poicke hänen huuldens käskyistä/ ja kätken hänen suuns sanat/ enä cuin minä welcapää olen.
23:13 Mutta hän pysyy samana, kuka voi häntä estää? Mitä hän tahtoo, sen hän tekee.	13. Hän on itse ainoa, kuka estää häntä? hän tekee, mitä hän tahtoo.	23:13 Hän on idze ainoa/ cuca wasta händä/ ja teke mitä hän tahto.
23:14 Niin, hän antaa täydellisesti minulle määrätyn osan, ja sellaista on hänellä vielä tallella paljon.	14. Sillä hän täyttää aivoitukseni minusta; ja tainkaltaisia on paljo hänen tykönänsä.	23:14 Ja ehkä hän wielä minulle costais minun ansioni perän/ nijn olis wielä hänen edesäns paljo tacaperin.
23:15 Sentähden valtaa minut kauhu hänen kasvojensa edessä; kun sitä ajattelen, peljästyn häntä.	15. Sentähden olen minä hämmästynyt hänen edessänsä, ja koska minä sen ymmärrän, niin minä pelkään häntä.	23:15 Sentähden olen minä hämmästynyt händä/ ja cosca minä sen ymmärrän/ nijn minä pelkän händä.
23:16 Jumala on lannistanut minun rohkeuteni, Kaikkivaltias on minut kauhistuttanut.	16. Ja Jumala on tehnyt minun sydämeni pehmiäksi, ja Kaikkivaltias on minun peljättänyt.	23:16 Jumala on tehnyt minun sydämeni pehmexi/ ja Caickiwaldias on minun peljättänyt.
23:17 Sillä en menehdy pimeän tähden, en oman itseni tähden, jonka pimeys peittää."	17. Sillä pimeys ei luovu minusta, ja synkeys ei kätketä minulta.	23:17 Pimeys ei luowu minusta/ ja syngveys ei kätketä minulda.

24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu
24:1 "Miksi ei Kaikkivaltias ole varannut tuomion aikoja, ja miksi eivät saa ne, jotka hänet tuntevat, nähdä hänen päiviänsä?	1. Siksi ei Kaikkivaltiaalta ole ajat salatut? ja ne, jotka hänen tuntevat, ei näe hänen päiviänsä?	24:1 MIxei Caickiwaldialda ole ajat salatut/ ja ne jotca hänen tundewat/ ei näe hänen päiwiäns.
24:2 Jumalattomat siirtävät rajoja, ryöstävät laumoja ja laskevat ne laitumelle.	2. He siirtävät rajan, he ryöväävät lauman ja ruokkivat sen. '	24:2 He sijrtäwät hänen rajans/ he ryöwäwät lauman/ ja ruockiwat sen.
24:3 Orpojen aasin he vievät, ottavat pantiksi lesken lehmän.	3. He ajavat orpoin aasit pois, ja ottavat leskein härjät pantiksi.	24:3 He ajawat orwoin Asit pois/ ja ottawat leskein härjät pandixi.
24:4 He työntävät tieltä köyhät, kaikkien maan kurjain täytyy piileskellä.	4. Köyhäin täytyy tiellä paeta heitä, ja siviät maan päällä lymyttävät itsensä.	24:4 Köyhät täyty tiellä paeta heitä/ ja siviät maan päällä lymyttäwät idzens.
24:5 Katso, nämä ovat kuin villiaasit erämaassa: lähtevät työhönsä saalista etsien, aro on heidän lastensa leipä.	5. Katso, niinkuin metsä-aasit korvessa, lähtevät he ulos ja samoovat varhain saaliin perään: korvessa on jokaiselle heistä ruokaa, niin myös nuorukaisille.	24:5 Cadzo/ pedot corwes käyskendelewät tawallans amulla warhain saalin perän/ walmistaxens pojillens ruoca.
24:6 Kedolta he korjaavat rehuviljaa ruuakseen, ja jumalattoman viinitarhasta he kärkevät tähteitä.	6. He niittävät pellolla hänen tulonsa, ja poimivat ja hakevat jumalattoman viinamäessä.	24:6 He nijttäwät pellolla caiken tulon/ poimewat ja hakewat jumalattoman wijnamäestä.
24:7 Alastomina, ilman vaatteita, he viettävät yönsä, eikä heillä ole peittoa kylmässä.	7. Alastoman antavat he maata ilman vaatetta ja peittämättä pakkasessa.	24:7 Alastomat andawat he maata pacaisesa peittämätä.
24:8 He ovat likomärkiä vuorilla vuotavasta sateesta, ja vailla suojaa he syleilevät kalliota.	8. Vuorten vuotamisesta tulevat he märäksi; ja ettei heillä yhtään turvaa ole, turvaavat he mäkiin.	24:8 Nijn että heidän täyty wuorijn turwata/ cosca sadecuuro lange wuorella heidän päällens/ ettei heillä muutoin neuwo ole.
24:9 Äidin rinnoilta riistetään orpo, ja kurjalta otetaan pantti.	9. He repivät orvot nisistä, ja panttaavat köyhän.	24:9 HE repiwät orwoit nisistä/ ja pantawat köyhän.
24:10 He kuljeskelevat alastomina, ilman vaatteita, ja nälkäisinä he kantavat lyhteitä.	10. Alastoman antavat he käydä verhotta, ja ottavat isoovaiselta jalalliset pois.	24:10 Alastoman andawat he käydä werhata/ ja ottawat isowaiselda jallaliset pois.
24:11 Jumalattomain muuritarhoissa he pusertavat öljyä, he polkevat viinikuurnaa ja ovat itse janoissansa.	11. He pusertavat öljyä huonettensa vaiheella, ja janoovat viinaa kuurnitessa.	24:11 He pusertawat öljyä heidän huoneisans/ ja janowat wijna cuurnites.
24:12 Kaupungista kuuluu miesten voihkina, ja haavoitettujen sielu huutaa; mutta Jumala ei piittaa nurjuudesta.	12. He saattavat kansan kaupungissa huokaamaan, ja tapettuain sielut huutamaan: ja ei Jumala heitä rankaise.	24:12 He saattawat Canssan Caupungis huocaman/ ja tapettuain sielut huutaman/ ja ei Jumala heitä rangaise.

24:13 Nuo ovat valon vihaajia, eivät tunne sen teitä eivätkä pysy sen poluilla.	13. Sentähden ovat he vilpistyneet walkeudesta, ja ei tunne sen tietä, ja ei palaja sen poluille.	24:13 Sentähden owat he wilpistynet walkeudesta/ ja ei tunne sen tietä/ ja ei palaja sen polguille.
24:14 Ennen päivän valkenemista nousee murhaaja, tappaa kurjan ja köyhän; ja yöllä hän hiipii kuin varas.	14. Murhaaja nousee varhain ja tappaa köyhän ja tarvitsevan, ja on yöllä niinkuin varas.	24:14 Murhaja nouse warhain/ ja tappa köyhän ja tarwidzewan/ ja on yöllä nijncuin waras.
24:15 Avionrikkojan silmä tähyilee hämärää, hän arvelee: 'Ei yksikään silmä minua näe', ja hän panee peiton kasvoillensa.	15. Salavuoteisen silmät vartioitsevat hämärää, ja sanoo: ei minua yksikään silmä näe; ja luulee itsensä peitetyksi.	24:15 Salawuotisen silmät wartioidzewat hämäärätä/ ja sano: ei minua yxikän silmä näe: ja luule hänens peitetyxi.
24:16 He murtautuvat pimeässä taloihin, päivällä he sulkeutuvat sisään, tahtomatta tietää valosta.	16. Pimeässä hän kaivaa itsensä huoneisiin, jotka he päivällä ovat itsellensä merkinneet, ja ei tahdo tietää walkeutta.	24:16 Pimeis mene hän huoneseen/ päiwällä he kätkewät heitäns/ ja ei tahdo tietä walkeutta.
24:17 Sillä pimeys on heille kaikille aamun vertainen, koska pimeyden kauhut ovat heille tutut." -	17. Sillä vaikka aamu heille tulis, on se heille niinkuin pimeys; sillä hän tuntee pimeyden kauhistuksen.	24:17 Sillä waicka amu heille tulis/ on se heillä nijncuin pimeys: sillä hän tunde pimeyden cauhistuxen.
24:18 "Hän kiittää pois vetten viemänä, kirottu on hänen peltopalstansa maassa, hän ei enää poikkea viinimäkien tielle.	18. Hän on keviä veden päällä, heidän osansa pitää kirotun oleman maalla; ja ei hän katso viinämäkien tietä.	24:18 Hän mene matcan kewiäst/ nijncuin weden päällä/ hänen osans pitä kirotun oleman maalla/ ja ei nautidze wijnans.
24:19 Kuivuus ja kuumuus ahmaisevat lumiveden, samoin tuonela ne, jotka syntiä tekevät.	19. Helvetti ottaa syntiset pois niinkuin pouta, ja niinkuin kuivuus kuluttaa lumisen veden.	24:19 Helwetti otta syndiset pois nijncuin pouta/ ja nijncuin cuiwus culutta lumisen weden.
24:20 Äidin kohtu unhottaa hänet, madot syövät hänet herkkunaan, ei häntä enää muisteta; niin murskataan vääritys kuin puu.	20. Laupius pitää unhottaman hänen, madot syövät hänen makeutensa, ei häntä pidä muistettaman; hän pitää särjettämän niinkuin lahopuu.	24:20 LAupiat pitä unhottaman hänen/ hänen ilons on täynäns madoja/ ei händä pidä muistettaman/ hän pitä särjettämän nijncuin lahopuu.
24:21 Hän ryösti hedelmättömältä, joka ei synnytä, ja leskelle hän ei hyvää tehnyt." -	21. Hän on saattanut murheelliseksi hedelmättömän, joka ei synnytä, ja ei tehnyt leskelle mitään hyvää.	24:21 Hän on saattanut murhellisexi hedelmättömän/ ja ei tehnyt leskelle mitän hywä.
24:22 "Väkivaltaiset Jumala ylläpitää voimallansa; he pysyvät pystyssä, vaikka jo olivat epätoivossa hengestään.	22. Ja on vetänyt voimalliset allensa väellänsä; koska hän seisoo, ei pidä hänen tietämän elämästänsä.	24:22 Ja on wetänyt woimalliset alans wäelläns: cosca hän seiso/ ei pidä hänen tietämän elämästäns.
24:23 Hän antaa heidän olla turvassa, ja heillä on vahva tuki; ja hänen silmänsä valvovat heidän teitänsä.	23. Hän tekee itsellensä lewon, johon hän luottaa, ja hänen silmänsä katsovat heidän teitänsä.	24:23 Hän teke idzellens lewon/ johon hän luotta/ ja hänen silmäns cadzowat heidän asioitans.

24:24 He ovat kohonneet korkealle - ei aikaakaan, niin ei heitä enää ole; he vaipuvat kokoon, kuolevat kuin kaikki muutkin, he taittavat kuin vihneet tähtäpästä.	24. He ovat vähän aikaa korotetut, vaan he tulevat tyhjään, ja kukistetaan, ja saavat lopun niinkuin kaikki kappaleet, ja niinkuin oas tähkäpästä, lyödään he pois.	24:24 He owat yrjäldä corgotetut/ waan he tulewat tyhjän/ ja cukistetän/ ja saawat lopun nijncuin caicki cappalet/ ja nijncuin ogas tähkäpästä lyödän pois.
24:25 Eikö ole niin? Kuka tekee minut valhettelijaksi ja saattaa sanani tyhjiksi?"	25. Eikö se niin ole? kuka nuhtelee minua valhetteliaksi, ja minun sanani tyhjäksi tekee?	24:25 Eikö se nijn ole? cuca nuhtelee minua walhetteliaksi/ ja minun sanani tyhjäksi teke?
25 LUKU	25 LUKU	XXV. Lucu
25:1 Sitten suuhilainen Bildad lausui ja sanoi:	1. Silloin vastasi Bildad Suasta ja sanoi:	25:1 Silloin wastais Bildad Suahst/ ja sanoi:
25:2 "Valta ja peljättävyys on hänen, joka luo rauhaa korkeuksissaan.	2. Hallitus ja pelko on hänen tykönänsä, joka tekee rauhan korkeittensa seassa.	25:2 Eikö hallitus ja pelco ole hänen tykönäns/ joca teke rauhan corkeittens seas.
25:3 Onko määrää hänen joukoillansa, ja kenelle ei hänen valonsa koita?	3. Kuka voi lukea hänen joukkonsa? ja kenen päälle ei paista hänen valkeutensa?	25:3 Cuca woi luke hänen jouckons? ja kenen päälle ei paista hänen walkeudens?
25:4 Kuinka siis ihminen olisi vanhurskas Jumalan edessä, ja kuinka vaimosta syntynyt olisi puhdas?	4. Kuinka on ihminen hurskas Jumalan edessä? eli kuinka vaimon lapsi on puhdas?	25:4 Cuinga on ihminen hurscas Jumalan edes? eli cuinga waimon lapsi on puhdas?
25:5 Katso, eipä kuukaan ole kirkas, eivät tähdetkään ole puhtaat hänen silmissänsä;	5. Katso, kuu ei valaise vielä, eikä tähdet ole vielä kirkkaat hänen silmäinsä edessä:	25:5 Cadzo/ Cuu ei walaise wielä/ eikä tähdet ole wielä kirckat hänen silmäins edes:
25:6 saati sitten ihminen, tuo mato, ja ihmislapsi, tuo toukka!"	6. Kuinka paljon vähemmin ihminen, se mato, ja ihmisen lapsi se toukka?	cuinga paljon vähemmin ihminen/ se coi/ ja ihmisen lapsi/ se mato.
26 LUKU	26 LUKU	XXVI. Lucu
26:1 Job vastasi ja sanoi:	1. Job vastasi ja sanoi:	26:1 HJob wastais/ ja sanoi:
26:2 "Kuinka oletkaan auttanut voimatonta, tukenut heikkoa käsivartta!	2. Ketäs autat? sitäkö, jolla ei voimaa ole? autatkos sitä, jolla ei voimaa ole käsivarressa?	26:2 Ketäs autat? sitä jolla ei woima ole? autackos sitä/ jolla ei woima ole käsiwarres?
26:3 Kuinka oletkaan neuvonut taitamatonta ja ilmituonut paljon ymmärrystä!	3. Ketäs neuvot? sitäkö, joka ei mitään tiedä, ja opetat voimallista toimittamaan?	26:3 Ketäs neuwot? sitä cuin ei mitän tiedä/ ja opetat woimalista toimittaman.
26:4 Kenelle oikein olet puheesi pitänyt, ja kenen henki on sinusta käynyt?	4. Kenen edessä sinä puhut, ja kenen edessä henkes käy ulos?	26:4 Kenen edesäs puhut/ ja kenen edes henges käy ulos?

26:5 Haamut alhaalla värisevät, vetten ja niiden asukasten alla.	5. Uljaat huokaavat, niin myös ne, jotka veden alla asuvat.	26:5 Uljat huocawat weden alla/ ja ne cuin nijden seas asuwat.
26:6 Paljaana on tuonela hänen edessänsä, eikä ole manalalla peitettä.	6. Helvetti on avoinna hänen edessänsä, ja kadotuksella ei ole peitettä.	26:6 Helwetti on awoi hänen edesäns/ ja cadotuxella ei ole peitosta.
26:7 Pohjoisen hän kaarruttaa autiuden ylle, ripustaa maan tyhjyyden päälle.	7. Hän venyttää pohjoisen tyhjän päälle, ja maa riippuu tyhjän päällä.	26:7 Hän wenyttä pohjaisen tyhjän päälle/ ja maa rippu tyhjän päällä.
26:8 Hän sitoo vedet pilviinsä, eivätkä pilvet halkea niiden alla.	8. Vedet hän kokoo pilviinsä, ja pilvet ei repee niiden alla.	26:8 Wedet hän coco pilwijns/ ja pilwet ei repe sen alla.
26:9 Hän peittää valtaistuimensa näkyvistä, levittää pilvensä sen ylitse.	9. Hän pitää istuimensa, ja levittää pilvensä sen päälle.	26:9 Hän pitä istuimens/ ja lewittä pilwens sijhen eteen.
26:10 Hän on vetänyt piirin vetten pinnalle, siihen missä valo päättyy pimeään.	10. Hän on asettanut määrän vetten ympärille, siihenasti kuin walkeus ja pimeys loppuvat.	26:10 Hän on asettanut määrän wetten ymbärins/ siihenasti cuin walkeus ja pimeys loppuwat.
26:11 Taivaan patsaat huojuvat ja hämmästyvät hänen nuhtelustaan.	11. Taivaan patsaat vapisevat ja hämmästyvät hänen kurituksestansa.	26:11 Taiwan padzat wapisewat ja hämmästywät hänen curituxestans.
26:12 Voimallansa hän kuohutti meren, ja taidollansa hän ruhjoi Rahabin.	12. Voimallansa on hän halaissut meren, ja hänen ymmärryksestänsä tyventyy meren ylpeys.	26:12 Hänen woimastans meri äkist pauha/ ja hänen ymmärryxestäns tywendy meren ylpeys.
26:13 Hänen henkäyksestään kirkastui taivas; hänen kätensä lävisti kiitävän lohikäärmeen.	13. Taivas tulee kirkkaaksi hänen ilmansa kautta, ja hän valmistaa kädellänsä pitkän kärmeen.	26:13 Taiwas tule kirckaxi hänen ilmans cautta/ ja hän walmista kädelläns pitkän kärmen.
26:14 Katso, nämä ovat ainoastaan hänen tekojensa ärten häämötystä, ja kuinka hiljainen onkaan kuiskaus, jonka hänestä kuulemme! Mutta kuka käsittää hänen väkevyytensä jylinän?"	14. Katso, näin tapahtuu hänen tekoinsa kanssa, mutta näistä olemme me vähän kuulleet; vaan kuka voi ymmärtää hänen väkevyytensä jylinän?"	26:14 Cadzo/ näin tapahtu hänen tecoins cansa/ mutta näistä olem me wähän ymmärtänet: waan cuca woi ymmärtä hänen wäkwedydens jylinän?"
27 LUKU	27 LUKU	XXVII. Lucu
27:1 Job jatkoi lausuen julki mieltänsä ja sanoi:	1. Ja Job puhui vielä sananlaskunsa ja sanoi:	27:1 JA Hiob wielä Sananlascuns puhui/ ja sanoi:
27:2 "Niin totta kuin Jumala elää, joka on ottanut minulta oikeuteni, ja Kaikkivaltias, joka on sieluni murehuttanut:	2. Niin totta kuin Jumala elää, joka minun oikeuteni kieltää, ja Kaikkivaltias, joka minun sieluni murheelliseksi saattaa:	27:2 Nijn totta cuin Jumala elä/ joca minulda minun oikeudeni kieldä/ ja Caickiwaldias/ cuin minun sieluni murhellisexi saatta.

27:3 niin kauan kuin minussa vielä henkeä on ja Jumalan henkäystä sieraimissani,	3. Niinkauvan kuin minun henkeni on minussa, ja Jumalalta puhallus minun sieraimissani,	27:3 Nijncauwan cuin minun hengen on minusa/ ja Jumalalda puhallus minun sieramisani/
27:4 eivät minun huuleni puhu petosta, eikä kieleni vilppiä lausu.	4. Ei pidä minun huuleni vääryyttä puhuman, ja minun kieleni ei pidä petosta ottaman eteensä.	27:4 Ei pidä minun huuleni wääryttä puhuman/ ja minun kielen ei pidä petosta ottaman eteens.
27:5 Pois se! En myönnä teidän oikeassa olevan. Siihen asti kunnes henkeni heitän, en luovu hurskaudestani.	5. Pois se minusta, että minä sanoisin teidät hurskaaksi, siihenasti kuin minun loppuni tulee, en minä luovu jumalisuudestani.	27:5 Pois se minusta/ että minun pitä andaman teidän myötä/ siihenasti cuin minun loppun tule. 27:6 En minä luowu minun jumalisuudestani/
27:6 Minä pidän kiinni vanhurskaudestani, en hellitä; yhdestäkään elämäni päivästä omatuntoni ei minua soimaa.	6. Minun oikeudestani, jonka minä pidän, en minä luovu. Minun omatuntoni ei kalva minua koko elinaikani.	minun oikeudestani/ jonga minä pidän/ en minä luowu. 27:7 Minun oma tundon ei calwa minua coco elinaicanani/
27:7 Käyköön viholliseni niinkuin jumalattoman ja vastustajani niinkuin väärän.	7. Mutta minun viholliseni löydetään jumalattomaksi, ja minun vastahakoiseni vääräksi.	mutta minun wiholiseni löytän jumalattomaxi/ ja minun wastahacoiseni wääräxi.
27:8 Mitä toivoa on riettaalla, kun Jumala katkaisee hänen elämänsä, kun hän tempaa pois hänen sielunsa?	8. Sillä mikä on ulkokullatun toivo, että hän niin ahne on, koska Jumala ottaa hänen sielunsa pois?	27:8 Sillä/ mikä on ulcocullatun toiwo/ että hän nijn ahne on/ ja Jumala otta hänen sieluns pois?
27:9 Kuuleeko Jumala hänen huutonsa, kun ahdistus häntä kohtaa?	9. Luuletkos Jumalan kuulevan hänen huutoansa, kuin hänelle ahdistus tulee?	27:9 Luuletkos Jumalan cuulewan hänen äbens/ cosca hänelle ahdistus tule?
27:10 Tahi saattaako hän iloita Kaikkivaltiaasta, huutaa Jumalaa joka aika?	10. Kuinka hänellä taitaa olla ilo Kaikkivaltiaalta? ja rukoilla Jumalaa joka aika?	27:10 Cuinga hänelle taita olla ilo Caickiwaldialda/ ja rucoilla Jumalata joca aica?
27:11 Minä opetan teille, mitä tekee Jumalan käsi; en salaa, mitä Kaikkivaltiaalla on mielessä.	11. Minä opetan teitä Jumalan kädestä, ja mitä Kaikkivaltiaalle kelpaa, en minä salaa.	27:11 Minä opetan teitä Jumalan kädestä/ ja mitä Caickiwaldialle kelpa/ en minä sala.
27:12 Katso, itse olette kaikki sen nähneet; miksi te turhia kuvittelette?	12. Katso, te olette kaikki taitavianne; miksi siis te senkaltaisia turhia asioita otatte eteenne?	27:12 Cadzo/ te oletta caicki taitawanans/ mixi sijs te sencaltaisia turhia asioita otatte eteen?
27:13 Tämä on jumalattoman ihmisen osa, Jumalan varaama, tämä on perintöosa, jonka väkivaltaiset Kaikkivaltiaalta saavat.	13. Tämä on Jumalalta jumalattoman palkka, ja tyrannein perimys, jonka he Kaikkivaltiaalta saavat:	27:13 Tämä on Jumalalda jumalattoman palcka/ ja tyrannein perimys/ cuin he Caickiwaldialda saawat.

27:14 Jos hänellä on paljonkin lapsia, ovat ne miekan omia; eikä hänen jälkeläisillään ole leipää ravinnoksi.	14. Jos hän saa paljon lapsia, niin ne hukataan miekalla, ja hänen sikiänsä ei ravita leivällä.	27:14 Jos hän saa paljo lapsia/ nijn ne mestatan miecalla/ ja hänen sikiäns ei rawita leiwillä.
27:15 Jotka häneltä jäävät, ne saattaa rutto hautaan, eivätkä hänen leskensä pidä itkiäisiä.	15. Hänen jälkeenjääneensä pitää haudattaman kuolemaan, ja hänen leskensä ei pidä itkemän.	27:15 Hänen jälkeenjäänens pitä haudattaman cuolemaan/ ja hänen leskens ei pidä itkemän.
27:16 Jos hän kokoaa hopeata kuin multaa ja kasaa vaatteita kuin savea,	16. Jos hän kokoo rahaa niinkuin tuhkaa, ja valmistaa hänellensä vaatteita niinkuin lokaa,	27:16 Jos hän coco raha nijncuin tuhca/ ja walmista hänellens vaatteita nijncuin loca.
27:17 kasatkoon: vanhurskas pukee ne päällensä, ja viaton perii hopean.	17. Niin hänen pitää kyllä valmistaman, mutta hurskas pukee ne yllensä, ja viatoin jakaa rahan.	27:17 Nijn hänen pitä kyllä walmistaman/ mutta hurscas puke ne päällens/ ja wiatoin jaca rahan.
27:18 Hän rakentaa talonsa niinkuin kointoukka, se on kuin suojus, jonka vartija kyhää.	18. Hän rakentaa huoneensa niinkuin toukka, ja niinkuin vartia tekee itsellensä lakan.	27:18 Hän rakenda huonens nijncuin hämmähäcki/ nijncuin wartia teke idzellens lacan.
27:19 Rikkaana hän menee levolle: 'Ei häviä mitään'; hän avaa silmänsä, ja kaikki on mennyttä.	19. Rikas kuolee, vaan ei koota: koska joku silmänsä avaa, niin ei häntä enää löydetä.	27:19 Cosca ricas pannan maahan/ ei pidä hänen mitän myötäns saaman/ hän awa silmäns/ ja ei mitän löydä.
27:20 Kauhut yllättävät hänet kuin tulvavedet, yöllä tempaa hänet mukaansa rajuilma.	20. Hänen päällensä lankee pelko niinkuin vesi; rajuilma ottaa varkain hänen yöllä pois.	27:20 Hänen päällens lange pelco nijncuin wesi/ raju ilma otta hänen yöllä pois.
27:21 Itätuuli vie hänet, niin että hän menee menojaan, ja puhalttaa hänet pois paikaltansa.	21. Itätuuli vie hänen pois, että hän hukkuu, ja tuulispää siirtää hänen sialtansa.	27:21 Itätuuli wie hänen pois/ että hän hucku/ ja tuulispää sijrtä hänen siastans.
27:22 Jumala ampuu häneen nuolensa säälimättä; hänen täytyy paeta hänen kättänsä, minkä voi.	22. Nämät Jumala hänelle lähettää, ja ei säästä häntä: kaikki pitää hänen kädestänsä puuttuman.	27:22 Nämät Jumala hänelle lähettä/ ja ei säästä händä. 27:23 Caicki pitä hänen kädestäns puuttuman/
27:23 Silloin paukutetaan hänelle kämmeniä ja vihelletään hänelle hänen asuinpaikaltansa."	23. Hänen tähtensä pitää käsiä paukutettaman ja vihellettämän, kussa hän on ollut.	hänen tähtens pitä käsiä paucutettaman ja wiheltämän/ cusa hän on ollut.
28 LUKU	28 LUKU	XXVIII. Lucu
28:1 "Hopeallakin on suonensa ja löytöpaikkansa kullalla, joka puhdistetaan;	1. Hopialla on hänen lähtemisensä, ja kullalla sia, jossa valetaan.	28:1 HOpialla on hänen lähtemisens/ ja cullalla hänen sians/ josa se waletan.
28:2 rauta otetaan maasta, ja kivistä sulatetaan vaski.	2. Rauta otetaan maasta, ja kivistä vaski valetaan.	28:2 Rauta otetan maasta/ ja kiwistä waski.

28:3 Tehdään loppu pimeydestä, ja tutkitaan tyystin kivi, jonka synkkä pilkkopimeä peittää.	3. Pimeydelle asetti hän lopun, ja kaiken täydellisyyden hän tutki, niin myös kiven, joka paksussa pimeydessä on, ja kuoleman varjon.	28:3 Pimeydelle asetti hän lopun/ ja caiken täydellisyyden hän tutki/ ja kiwen joca paxus pimeydes on.
28:4 Kaivos louhitaan syvälle maan asujain alle; unhotettuina he riippuvat siellä ilman jalan tukea, heiluvat kaukana ihmisten ilmoilta.	4. Siitä vuotaa senkaltainen osa, että ympärivasuwait ei taida siitä jalkaisin käydä ylitse: se tyhjetään ihmisiltä ja vuotaa pois.	28:4 Sijtä wuota sencaltainen oja/ että ymbäriwasuwait ei taida sijtä jalcaisin käydä ylidze. Se on ihmiselle ylön sywä/ ja wuota pois.
28:5 Maasta kasvaa leipä, mutta maan uumenet mullistetaan kuin tulen voimalla.	5. Vilja kasvaa maasta, jonka alla se muutetaan niinkuin tuulelta.	28:5 Tuli saadan myös maan alda/ josa cuitengin wilja päällä caswa.
28:6 Sen kivissä on safiirilla sijansa, siellä on kultahiekkaa.	6. Saphiri löydetään muutamista paikoista, ja maan kokkareita, joissa kultaa on.	28:6 Saphiri löytän muutamista paicoista/ ja maan cockaroita joisa culda on.
28:7 Polkua sinne ei tiedä kotka, eikä haukan silmä sitä havaitse.	7. Sitä polkua ei ole yksikään lintu tuntenut, eikä variksen silmä nähnyt.	28:7 Sitä polcua ei ole yxikän lindu tundenut/ eikä ahne linducan nähnyt.
28:8 Sitä eivät astu ylväät eläimet, ei leijona sitä kulje.	8. Ne ylpiät sikiät ei ole sitä sotkuneet, eikä jalopeura käynyt sen päällä.	28:8 Ne ylpiät sikiät ei ole sitä sotcunet/ eikä Lejon käynyt sen päällä.
28:9 Siellä käydään käsiksi kovaan kiveen, ja vuoret mullistetaan juuriaan myöten.	9. Kädellä kallioon ruvetaan, ja vuoret ylösalaisin kukistetaan.	28:9 Kädellä callioon ruwetan/ ja wuoret ylisalaisin cukistetan.
28:10 Kallioihin murretaan käytäviä, ja silmä näkee kaikkinaiset kalleudet.	10. Ojat lasketaan kallioista, ja kaikkein kalliimmatkin näkee silmä.	28:10 Ojat lasketan callioista/ ja caickein callimatkin näke silmä.
28:11 Vesisuonet estetään tihkumasta, ja salatut saatetaan päivänvaloon.	11. Virrat estetään juoksemasta, ja ne ilmoitetaan, mitkä näissä peitetyt ovat.	28:11 Wirrat estetän juoxemasta/ ja ne ilmoitetan cuin näisä peitetyt owat.
28:12 Mutta viisaus - mistä se löytyy, ja missä on ymmärryksen asuinpaikka?	12. Mutta kusta taito löydetään, ja kussa on ymmärryksen sia?	28:12 MUTta cuinga taito löytän/ ja cusa on ymmärryxen sia?
28:13 Ei tunne ihminen sille vertaa, eikä sitä löydy elävien maasta.	13. Ei yksikään ihminen tiedä hänen siaansa, eikä löydetä elävien maasta.	28:13 Ei yxikän tiedä hänen sians/ eikä löytä eläwitten maasta.
28:14 Syvyys sanoo: 'Ei se ole minussa', ja meri sanoo: 'Ei se ole minunkaan tykönäni.'	14. Syvyys sanoo: ei se ole minussa, ja meri sanoo: ei se ole minun tykönäni.	28:14 Sywys sano: ei se ole minusa/ ja meri sano: ei se ole minun tykönäni.
28:15 Sitä ei voida ostaa puhtaalla kullalla, eikä sen hintaa punnita hopeassa.	15. Ei hänestä anneta kultaa, eikä hopiaa punnita sen hinnaksi.	28:15 Ei hänest anneta culda/ eikä hopena punnita sen hinnaxi.
28:16 Ei korvaa sitä Oofirin kulta, ei kallis onyks-kivi eikä safiiri.	16. Ei Ophirin kulta, eli kalliit Onikin ja Saphirin kivet ole verratut hänen kanssansa.	28:16 Ei Ophirin culda eli callit Onichin ja Saphirin kiwet ole werratut hänen cansans.

28:17 Ei vedä sille vertoja kulta eikä lasi, eivät riitä sen vaihtohinnaksi aitokultaiset kalut.	17. Kulta ja kallis kivi ei taideta siihen verrattaa, eikä se taideta vaihetetta kultaisiin astioihin.	28:17 Culda ja Dimanti ei taita siihen werrata/ eikä se taita waihetetta cullaisijn Clenodiaihin.
28:18 Koralleja ja kristalleja ei sen rinnalla mainita, ja viisauden omistaminen on helmiä kalliimpi.	18. Ramot ja Gabis ei ole mitään sen suhteen: se pidetään kalliimpana päärlyjä.	28:18 Ramoth ja Gabis ei ole mitän sen suhten/ se pidetän callimbana pärlyjä.
28:19 Ei vedä sille vertoja Etiopian topaasi, ei korvaa sitä puhdas kulta.	19. Topatsi Etiopiasta ei ole siihen verrattava, ja puhtain kulta ei maksa mitään sen suhteen.	28:19 Topatzi Ethiopiast ei ole siihen werrattapa/ ja puhtain culda ei maxa mitän sen suhten.
28:20 Mistä siis tulee viisaus ja missä on ymmärryksen asuinpaikka?	20. Kusta siis taito tulee? ja kussa on ymmärryksen sia?	28:20 Custast sijs taito tule/ ja cusa on ymmärryksen sia?
28:21 Se on peitetty kaiken elävän silmiltä, salattu taivaan linnuiltakin.	21. Hän on peitetty kaikkein elävien silmistä, ja salattu taivaan linnuiltakin.	28:21 Hän on peitetty caickein eläwitten silmistä/ ja salattu taiwan linnuildakin.
28:22 Manala ja kuolema sanovat: 'Korvamme ovat kuulleet siitä vain kerrottavan.'	22. Kadotus ja kuolema sanovat: me olemme korvillamme kuulleet hänen sanomansa.	28:22 Cadotus ja cuolema sanowat: 28:23 Me olem corwillam cuullet hänen sanomans/
28:23 Jumala tietää tien sen luokse, hän tuntee sen asuinpaikan.	23. Jumala tietää hänen tiensä, ja hän tuntee hänen siansa.	Jumala tietä hänen tiens/ ja tunde hänen sians.
28:24 Sillä hän katsoo maan ääriin saakka, hän näkee kaiken, mitä taivaan alla on.	24. Sillä hän katselee maan ääriin, ja näkee kaikki, mitä taivaan alla on,	28:24 Sillä hän näke maan ärijn/ ja caicki mitä taiwan alla on.
28:25 Kun hän antoi tuulelle voiman ja määräsi mitalla vedet,	25. Niin että hän antaa tuulelle hänen painonsa ja vedelle hänen mittansa.	28:25 Nijn että hän anda tuulelle hänen painons/ ja wedelle hänen mittans.
28:26 kun hän sääti lain sateelle ja ukkospilvelle tien,	26. Koska hän asetti sateelle määrän ja pitkäisen tulen leimauksille hänen tiensä,	28:26 Cosca hän asetti satelle määrän/ ja pitkäisen tulen leimauxille heidän tiens.
28:27 silloin hän sen näki ja ilmoitti, toi sen esille ja sen myös tutki.	27. Silloin näki hän sen ja luki sen: hän valmisti sen ja myös tutki sen,	28:27 Silloin näki hän sen/ luki sen/ walmisti sen ja löysi sen.
28:28 Ja ihmiselle hän sanoi: 'Katso, Herran pelko - se on viisautta, ja pahan karttaminen on ymmärrystä.'"	28. Ja sanoi ihmiselle: katso, Herran pelko on taito; ja karttaa pahaa on ymmärrys.	Ja sanoi ihmiselle: 28:28 Cadzo/ HERran pelco on taito/ ja cartta paha on ymmärrys.
29 LUKU	29 LUKU	XXIX. Lucu
29:1 Job jatkoi lausuen mieltelmiään ja sanoi:	1. Job puhui taas sananlaskunsa ja sanoi:	29:1 HIob puhui taas sananlascuns/ ja sanoi:

29:2 "Oi, jospa olisin, niinkuin olin ammoin kuluneina kuukausina, niinkuin niinä päivinä, joina Jumala minua varjeli,	2. Ah jos minä olisin niinkuin entisinä kuukausina! niinä päivinä, joina Jumala minun kätki,	29:2 Ah jos minä olisin nijncuin endisinä Cuucausina/ nijnä päiwinä/ jona Jumala minun kätki.
29:3 jolloin hänen lamppunsa loisti pääni päällä ja minä hänen valossansa vaelsin pimeyden halki!	3. Koska hänen valkeutensa paisti minun pääni päälle, ja minä kävin pimeissä hänen valkeudessaansa,	29:3 Cosca hänen walkeudens paisti minun pääni päälle/ ja minä käwin pimeis hänen walkeudesans.
29:4 Jospa olisin niinkuin kukoistukseni päivinä, jolloin Jumalan ystävyys oli majani yllä,	4. Niinkuin minä olin nuorena ollessani; koska Jumalan salaisuus oli minun majani päällä;	29:4 Nijncuin minä olin nuorna ollesani/ cosca Jumalan salaisuus oli minun majani päällä.
29:5 jolloin Kaikkivaltias oli vielä minun kanssani ja poikani minua ympäröivät,	5. Koska Kaikkivaltias oli vielä minun kanssani, ja minun nuorukaiseni minun ympärilläni;	29:5 Cosca Caickiwaldias oli wielä minun cansani/ ja minun poicani minun ymbärilläni.
29:6 jolloin askeleeni kylpivät kermassa ja kallio minun vierelläni vuoti öljyvirtoja!	6. Koska minä pesin minun tieni voilla, ja kallio vuoti minulle öljy-ojat;	29:6 Cosca minä pesin minun tieni woilla/ ja callio wuoti minulle öljywirrat.
29:7 Kun menin kaupunkiin porttiaukealle, kun asetin istuimeni torille,	7. Koska minä menin kaupungin porteille, ja annoin valmistaa istuimeni kujille;	29:7 Cosca minä menin Caupungin porteille/ ja annoin walmista istuimeni cujille.
29:8 niin nuorukaiset väistyivät nähdessään minut, vanhukset nousivat ja jäivät seisomaan,	8. Kuin nuoret näkivät minun, niin he pakenivat, ja vanhat nousivat ja seisoivat minun edessäni,	29:8 Cosca nuoret näit minun/ nijn he pakenit/ ja wanhat nousit minun edesäni.
29:9 päämiehet lakkasivat puhumasta ja panivat kätensä suulleen.	9. Ylimmäiset lakkasivat puhumasta, ja panivat kätensä suunsa päälle,	29:9 Cosca ylimmäiset lackaisit puhumast/ ja panit kätens suuns päälle.
29:10 Ruhtinasten ääni vaikenä, ja heidän kielensä tarttui suulakeen.	10. Ruhtinasten ääni kätkeysä, ja heidän kielensä suun lakeen tarttui.	29:10 Cosca Ruhtinasten äni kätki hänens/ ja heidän kielens lakeen tartui.
29:11 Sillä kenen korva minusta kuuli, hän ylisti minua onnelliseksi, kenen silmä minut näki, hän minusta todisti;	11. Sillä kenen korva minun kuuli, se kiitti minua onnelliseksi, ja jonka silmä minun näki, se todisti minusta.	29:11 Sillä kenen corwa minun cuuli/ hän kijtti minua onnellisexi/ ja jonga silmä minun näki/ hän todisti minusta.
29:12 minä näet pelastin kurjan, joka apua huusi, ja orvon, jolla ei auttajaa ollut.	12. Sillä minä autin köyhää, joka huusi, ja orpoa, jolla ei auttajaa ollut.	29:12 Sillä minä autin köyhä cuin huusi/ ja orwoja/ jolla ei auttajata ollut.
29:13 Menehtyväisen siunaus tuli minun osakseni, ja lesken sydämen minä saatoin riemuitsemaan.	13. Niiden siunaus, jotka katoomallansa olivat, tuli minun päälleni; ja minä ilahutin leskein sydämen.	29:13 Nijden siunaus cuin catomallans olit tuli minun päälleni/ ja minä ilahutin leskein sydämen.
29:14 Vanhurskaudella minä vaatetin itseni, ja se verhosi minut; oikeus oli minulla viittana ja päähineenä.	14. Vanhurskaus oli minun pukuni, jonka minä päälleni puin, ja minun oikeuteni oli minulle niinkuin hame ja kaunistus.	29:14 Wanhurscaus oli minun pucun/ jonga minä päälleni pujin nijncuin waatten/ ja minun oikeuten oli minun caunistuxen.

29:15 Minä olin sokean silmä ja ontuvan jalka.	15. Minä olin sokian silmä ja ontuvan jalka.	29:15 Minä olin sokian silmä/ ja onduwan jalca.
29:16 Minä olin köyhien isä, ja tuntemattoman asiaa minä tarkoin tutkin.	16. Minä olin köyhäin isä, ja jonka asiaa en minä ymmärtänyt, sen minä visusti tutkin.	29:16 Minä olin köyhäin Isä/ ja jonga asiata en minä ymmärtänyt/ sen minä wisust tutkein.
29:17 Minä särjin väärintekijän leukaluut ja tempasin saaliin hänen hampaistansa.	17. Minä särjin väärän syömähampaat, ja otin saaliin hänen hampaistansa,	29:17 Minä särjin väärän syömähambat/ ja otin saalin hänen hambaistans.
29:18 Silloin ajattelin: 'Pesääni minä saan kuolla, ja minä lisään päiväni paljoiksi kuin hiekka.	18. Minä ajattelin: minä riuduin pesässäni, ja teen päiväni moneksi niinkuin sannan.	29:18 Minä ajattelin: minä cuolen minun pesäni/ ja teen minun päiwäni nijncuin sannan.
29:19 Onhan juureni vedelle avoinna, ja kaste yöpyy minun oksillani.	19. Minun juureni putkahti veden tykönä, ja kaste pysyi laihoni päällä.	29:19 Minun juuren putcahti weden tykönä/ ja caste pysyi minun laihoni päällä.
29:20 Kunniani uudistuu alati, ja jouseni nuortuu minun kädessäni.'	20. Minun kunniallisuuteni uudistui minun edessäni, ja minun joutseni muuttui uudeksi minun kädessäni.	29:20 Minun cunnialisuden udistui minun edesäni/ ja minun joudzen muuttui minun kädesäni.
29:21 He kuuntelivat minua ja odottivat, olivat vaiti ja vartoivat neuvoani.	21. He kuulivat minua ja odottivat, ja vaikenivat minun neuvooni.	29:21 He cuulit minun ja waickenit/ ja odotit minun neuwoni.
29:22 Puhuttuani eivät he enää sanaa sanoneet, vihmana vuoti puheeni heihin.	22. Minun sanani jälkeen ei yksikään enempää puhunut, ja minun puheeni tiukkui heidän päällensä.	Minun sanain jälken ei yxikän enämbätä puhunut/ ja minun puheni tiuckui heidän päällens.
29:23 He odottivat minua niinkuin sadetta ja avasivat suunsa niinkuin kevätkuurolle.	23. He odottivat minua niinkuin sadetta, ja avasivat suunsa niinkuin ehtosadetta vastaan.	29:22 He odotit minua nijncuin sadetta. 29:23 Ja awaisit suuns nijncuin ehtosadetta wastan.
29:24 Minä hymyilin heille, kun he olivat toivottomat, ja minun kasvojeni loistaessa eivät he synkiksi jääneet.	24. Jos minä nauroin heidän puoleensa, ei he luottaneet sen päälle, eikä tahtoneet minua murheesen saattaa.	29:24 Jos minä nauroin heidän puoleens/ ei he luottanet sen päälle/ eikä tohtinet minua murheseen saatta.
29:25 Jos suvaisin tulla heidän luokseen, niin minä istuin ylinnä, istuin kuin kuningas sotajoukkonsa keskellä, niinkuin se, joka murheelliset lohduttaa."	25. Kuin minä tulin heidän kokouksiinsa, niin minun täytyi istua ylimpänä: ja asuin niinkuin kuningas sotaväen keskellä, lohduttaissani murheellisia.	29:25 Cosca minä tulin heidän cocouxijns/ nijn minun täydyi istua ylimbänä. Ja asuin nijncuin Cuningas sotawäen keskellä/ lohduttaisan murhellisia.
30 LUKU	30 LUKU	XXX. Lucu
30:1 "Mutta nyt nauravat minua elinpäiviltään nuoremmat, joiden isiä minä pidin liian halpoina pantaviksi paimenkoiraini pariin.	1. Nyt minun nuorempani nauravat minua, joiden isiä en minä olisi pannut minun laumani koirain sekaan;	30:1 NYt minun nuorembani naurawat minua/ joiden Isiä en minä olis pannut minun laumaini coirain sekaan.

30:2 Ja mitäpä hyödyttäisi minua heidän kättensä voima, koska heidän nuoruutensa tarmon on vienyt	2. Joiden voiman minä tyhjänä pidin, jotka ei ijällisiksi tulleet;	30:2 Joiden voiman minä tyhjänä pidin/ jotca ei ijällisixi tullet.
30:3 puute ja kova nälänhätä! He kaluavat kuivaa maata, jo ennestään autiota erämaata;	3. Ne jotka nälän ja tuskan tähden pakenivat erinänsä korpeen, äsken turmeltuneet ja köyhtyneet,	30:3 Ne cuin näljän ja tuscan tähden pakenit erinäns corpeen/ äsken turmellut ja köyhtynet.
30:4 he poimivat suolaheiniä pensaiden ympäriltä, ja heidän ruokanaan ovat kinsteripensaan juuret.	4. Jotka nukulaisia repivät pensasten ympäri; ja katajan juuret olivat heidän ruokansa:	30:4 Jotca nukulaisia reweit pensasten ymbäri/ ja catawan juuret olit heidän ruocans.
30:5 Heidät karkoitetaan ihmisten parista; heitä vastaan nostetaan hälytys niinkuin varasta vastaan.	5. He ajettiin ulos, ja huudettiin heitä vastaan niinkuin varasta.	30:5 Ja cosca he nijtä reweit/ riemuidzit he sijtä nijncuin waras.
30:6 Heidän on asuttava kaameissa rotkoissa, maakoloissa ja kallioluolissa.	6. He asuivat kauhiain ojain tykönä maan luolissa ja vuorten rotkoissa.	30:6 He asuit cauhiain ojain tykönä/ maan luolisa ja wuortein rotcoisa.
30:7 Pensaiden keskellä he ulisevat, nokkospehkojen suojaan he sulloutuvat -	7. Pensasten keskellä he huusivat, ja ohdakkein sekaan he kokosivat itsensä,	30:7 Pensasten keskellä he huusit/ ja ohdackein secaan he cocoisit heitäns.
30:8 nuo houkkioiden ja kunniattomain sikiöt, jotka on hosuttu maasta pois.	8. Turhain ja hyljättyin ihmisten lapset, jotka halvimmat olivat maan päällä.	30:8 Turhain ja hyljättyin ihmisten lapset/ cuin halvimmat olit maan päällä.
30:9 Heille minä olen nyt tullut pilkkalauluksi, olen heidän jutuksensa joutunut;	9. Ja nyt minä olen heidän lauluksensa tullut, ja minun täytyy heidän juttunansa olla.	30:9 Nyt minä olen heidän lauluixens tullut/ ja täyty heidän juttunans olla.
30:10 he inhoavat minua, väistyvät minusta kauas eivätkä häikäile sylkeä silmilleni.	10. He kauhistavat minua, ja erkanevat kauvas minusta; ja ei he häpee sylkeä minun kasvoilleni.	30:10 He cauhistuwat minua/ ja ercanewat cauwas minusta/ ja ei häpe sylke minun caswoilleni.
30:11 Sillä Jumala on höllentänyt jouseni janteen ja nöyryyttänyt minut, eivätkä he enää suista julkeuttaan minun edessäni.	11. Sillä hän on minun köyteni päästänyt, ja on nöyryyttänyt minun: He ovat suitset minun edestäni heittäneet pois.	30:11 Sillä hän on minun köyteni päästänyt/ ja on nöyryttänyt minun/ he owat ottanet suidzet minun suustani.
30:12 Oikealta puoleltani nousee tuo sikiöparvi; he lyövät jalat altani ja luovat turmateitensä minua vastaan.	12. Oikialle puolelle nousivat nuorukaiset: He lykkäsivät pois minun jalkani, ja tekivät tien minua kohden, hukuttaaksensa minua.	30:12 Oikialle puolelle/ jolda minä wiherjoidzin/ asetit he idzens minua wastan ja lyckäisit pois minun jalkani/ ja teit tien minun päälleni/ hucuttaxens minua.
30:13 He hävittävät minun polkuni, ovat apuna minua tuhottaessa, vaikka itse ovat ilman auttajaa;	13. He ovat kukistaneet minun polkuni: se oli huokia heille minua vahingoittaa, ilman kenenkään avuta.	30:13 He owat cukistanet minun polcuni/ se oli huokia heille minua wahingoitta ilman kenengän awuta.

30:14 niinkuin leveästä muurinaukosta he tulevat, raunioiden alta he vyöryvät esiin.	14. He ovat tulleet sisälle niinkuin suurten rakoin lävitse, ja ovat sekaseuraisin karaneet sisälle.	30:14 He owat tullet sisälle nijncuin suurten racoin läpidze/ ja owat secaseuraisin carannet sisälle.
30:15 Kauhut ovat kääntyneet minua vastaan; niinkuin tuuli sinä pyyhkäiset pois minun arvon, ja minun onneni katoaa niinkuin pilvi.	15. Pelko on kääntynyt minua vastaan, ja niinkuin tuuli vainonnut minun kunniaani, ja niinkuin pilvi, on minun autuuteni mennyt ohitse.	30:15 Pelco on käändynyt minua wastan/ ja nijncuin tuuli wainonnut minun cunniatani/ ja nijncuin juoxewa pilwi minun autuuttani.
30:16 Ja nyt minun sieluni vuotaa tyhjiin, kurjuuden päivät ovat saavuttaneet minut.	16. Mutta nyt kääntää minun sieluni itsensä minua vastaan, ja minun murhepäiväni ovat minun käsittäneet.	30:16 Mutta nyt caata minun sielun hänens minun päälleni/ ja minun murhepäiwäni owat minun käsittänet.
30:17 Yö kaivaa luut minun ruumiistani, ja kalvavat tuskani eivät lepää.	17. Yöllä minun luuni lävistettiin kaikin paikoin lävitse, ja minun suoneni ei saa lepoa.	30:17 Yöllä minun luuni läwistettin caikin paicoin läpidze.
30:18 Kaikkivallan voimasta on minun verhoni muodottomaksi muuttunut; se kiristyy ympärilleni niinkuin ihokkaani pääntie.	18. Suuren voiman kautta minun vaatteeni muutetaan, ja hän on vyöttänyt minun niinkuin hameeni pään lävellä.	30:18 Suuren woiman cautta minä monella muoto waatetetan/ ja hän on wyöttänyt minun nijncuin minun hameni pään läwellä.
30:19 Hän on heittänyt minut lokaan, ja minä olen tullut tomun ja tuhan kaltaiseksi.	19. Minä sotkutaan lokaan, ja verrataan tomuun ja tuhkaan.	30:19 Minä sotcutan locaan/ ja werratan tomuun ja tuhcaan.
30:20 Minä huudan sinua, mutta sinä et vastaa minulle; minä seison tässä, mutta sinä vain tuijotat minuun.	20. Jos minä hudan sinun tykös, niin et sinä vastaa minua: jos minä käyn edes, niin et sinä minusta tietävinäs ole.	30:20 Minä hudan sinun tygös/ nijn et sinä wasta minua/ käyn minä edes/ nijn et sinä minusta tietäwäns ole.
30:21 Sinä muutut tylyksi minulle, vainoat minua väkevällä kädelläsi.	21. Sinä olet muuttunut minulle hirmuiseksi, ja vainoot minua kätes voimalla.	30:21 Sinä olet muuttunut minulle hirmuisexi/ ja wainot minua kätes woimalla.
30:22 Sinä kohotat minut myrskytuuleen, kiidätät minut menemään ja annat minun menehtyä rajuilman pauhinassa.	22. Sinä nostat minun tuuleen, ja annat minun ajaa sen päällä, ja sulaat minun voimallisesti.	30:22 Sinä nostat minun tuuleen/ ja sulat minun woimallisest.
30:23 Niin, minä tiedän: sinä viet minua kohti kuolemaa, majaan, kunne kaikki elävä kokoontuu.	23. Sillä minä tiedän, että annat minun kuolemaan, joka on se huone, joka kaikille eläville on asetettu.	30:23 Sillä minä tiedän että annat minun cuolemaan/ joca on se huone/ cuin caikille eläwille on eteen asetettu.
30:24 Mutta eikö saisi hukkuessaan kättänsä ojentaa tahi onnettomuudessa apua huutaa?	24. Ei hän kuitenkaan ojenna kättänsä luutarhaan, eikä he huuda kadotuksestansa.	30:24 Ei hän cuitengan ojenna kättäns luutarhaan/ eikä huuda cadotuxestans.
30:25 Vai enkö minä itkenyt kovaosaisen kohtaloa, eikö sieluni säälinyt köyhää?	25. Minä itkin kovana aikana, ja minun sieluni armahti köyhää.	30:25 Minä itkin cowana aicana/ ja minun sielun armahti köyhä.

30:26 Niin, minä odotin onnea, mutta tuli onnettomuus; minä vartosin valoa, mutta tuli pimeys.	26. Minä odotin hyvää, ja paha tuli: minä odotin valkeutta, ja pimeys tuli.	30:26 Minä odotin hyvä ja paha tuli/ minä odotin walkeutta/ ja pimeys tuli.
30:27 Sisukseni kuohuvat lakkaamatta, kurjuuden päivät ovat kohdanneet minut.	27. Minun sisällykseni kiehuvat lakkaamatta: Murheen aika on minun ennättänyt.	30:27 Minun sisällyxeni kiehuwat lackamata/ murhen aica on minun ennättänyt.
30:28 Minä käyn murheasussa, ilman päivänpaistetta; minä nousen ja huudan väkijoukossa.	28. Minä käyn mustettuna, ehkei aurinko minua ruskoittanut: minä nousen kansan seassa ja huudan.	30:28 Minä käyn mustettuna/ ehkei Auringo minua ruscoittanut. 30:29 Minä nousen Canssan seas ja huudan/
30:29 Minusta on tullut aavikkosutten veli ja kamelikurkien kumppani.	29. Minä olen kärmetten veli, strutsilinnun poikain kumppani.	minä olen kärmehten weli/ ja Strutzlinnun cumpani.
30:30 Minun nahkani on mustunut ja lähtee päältäni, ja luuni ovat kuumuuden polttamat.	30. Minun nahkani minun päälläni on mustettunut, ja minun luuni ovat helteestä palaneet.	30:30 Minun nahcan on mustettunut/ ja minun luuni owat cuiwetut.
30:31 Niin muuttui kanteleeni soitto valitukseksi ja huiluni sävel itkun ääneksi."	31. Minun kanteleeni on muuttunut valitukseksi, ja minun huiluni itkuksi.	30:31 Minun candelen on muuttunut walituxexi/ ja minun huilun itcuxi.
31 LUKU	31 LUKU	XXXI. Lucu
31:1 "Minä olen tehnyt liiton silmäini kanssa: kuinka voisinkaan katsoa neitosen puoleen!	1. Minä olen tehnyt liiton silmäini kanssa, etten minä katsoisi neitseen päälle.	31:1 MInä olen tehnyt lijton silmäini cansa/ etten minä cadzois neidzen päälle.
31:2 Minkä osan antaisi silloin Jumala ylhäältä, minkä perintöosan Kaikkivaltias korkeudesta?	2. Mutta mitä Jumala ylhäältä antaa minulle osaksi ja Kaikkivaltias korkialta perinnöksi?	31:2 Mutta mitä Jumala ylhäldä anda minulle osaxi/ ja Caickiwaldias corkialda perinnöxi.
31:3 Tuleehan väärälle turmio ja onnettomuus väärintekijöille.	3. Eikö väärän pitäisi näkemän senkaltaista vaivaisuutta, ja pahantekiän senkaltaista surkeutta kärsimän?	31:3 Eikö wäärä pidäis näkemän sencaltaista waiwaisuutta/ ja pahantekiä sencaltaista surkeutta kärsimän?
31:4 Eikö hän näkisi minun teitäni ja laskisi kaikkia minun askeleitani?	4. Eikö hän näe minun teitäni ja lueskele kaikkia minun askeleitani?	31:4 Eikö hän näe minun teitäni/ ja lueskele caickia minun askelitani?
31:5 Jos minä ikinä valheessa vaelsin, jos jalkani kiiruhti petokseen,	5. Olenko minä vaeltanut turhassa menossa, eli minun jalkani kiiruhtaneet petokseen?	31:5 Olengo minä waeldanut turhas menos/ eli minun jalcani kijruhtanet petoxeen?
31:6 punnitkoon minut Jumala oikealla vaa'alla, ja hän on huomaava minun nuhteettomuuteni.	6. Punnitkaan hän minua oikialla vaa'alla, niin Jumala ymmärtää minun vakuuteni.	31:6 Punnitcan hän minua oikialla waagalla/ nijn Jumala ymmärtä minun hywydeni.

31:7 Jos minun askeleeni poikkesivat tieltä ja minun sydämeni seurasi silmiäni tahi tahra tarttui minun käsiini,	7. Jos minun askeleeni ovat poikenneet tieltä, ja minun sydämeni seurannut silmiäni, ja jotakin riippunut minun käsissäni,	31:7 Ongo minun askeleni poikennet tieldä/ ja minun sydämen seurannut silmiäni/ ja jotakin rippunut minun käsissäni.
31:8 niin syököön toinen, mitä minä kylvän, ja minun vesani revittäköön juurinensa.	8. Niin minä kylväisin ja toinen söis, ja minun sikiäni hukkuis juurinensa.	31:8 Nijn minä kylväisin ja toinen söis/ ja minun sikiäni hukkuis juurinens.
31:9 Jos minun sydämeni hullaantui toisen vaimoon ja minä väijyin lähimmäiseni ovella,	9. Jos minun sydämeni on vietelty vaimon perään, ja olen väijynyt lähimmäiseni ovella,	31:9 Ongo minun sydämen wieteldy waimoilda/ ja olengo minä wäijynyt lähimmäiseni owella?
31:10 niin jauhakoon oma vaimoni vieraalle, ja halailkoot häntä muut;	10. Niin minun emäntäni häväistäkään muilta, ja muut maatkan hänen;	31:10 Nijn minun emändän häväistäkän muilda/ ja muut maatkan hänen:
31:11 sillä se olisi ollut ilkityö ja raskaasti rangaistava rikos,	11. Sillä se on häpiä ja paha työ tuomarien edessä;	31:11 Sillä se on häpiä ja paha työ Duomaritten edes.
31:12 tuli, joka kuluttaisi manalaan saakka ja hävittäisi kaiken saatuni.	12. Sillä se olisi tuli joka polttais kadotukseen, ja kaiken minun saatuni peräti hukuttais.	31:12 Sillä se on tuli cuin poltta cadotuxeen/ ja caiken minun saatuni peräti hucutta.
31:13 Jos minä pidin halpana palvelijani ja palvelijattareni oikeuden, kun heillä oli riita minun kanssani,	13. Jos olen katsonut ylön palveliani eli palkkapiikani oikeuden, riidellessänsä minun kanssani,	31:13 Olengo minä cadzonut ylön palcolliseni oikeuden/ riiddellessäns minun cansani.
31:14 niin mitä minä tekisin, jos Jumala nousisi, ja mitä vastaisin hänelle, jos hän kävisi tutkimaan?	14. Mitä minä sitte tekisin kuin Jumala nousee? eli mitä minä vastaisin häntä, kuin hän kostaa?	31:14 Mitä minä Jumalan nostua teen? eli mitä minä wastan/ cosca hän costa?
31:15 Eikö sama, joka äidin kohdussa loi minut, luonut häntäkin, eikö sama meitä äidin sydämen alla valmistanut?	15. Eikö hän ole tehnyt häntä, joka minunkin äitini kohdussa teki? ja on meidät molemmat kohdussa valmistanut.	31:15 Eikö hän ole tehnyt händä/ joca minungin äitini cohodus teki? ja on meidän molemmat cohodus walmistanut.
31:16 Olenko minä kieltänyt vaivaisilta heidän toivomuksensa ja saattanut lesken silmät sammumaan?	16. Olenko minä kieltänyt tarvitsevaisilta, mitä he minulta ovat pyytäneet, ja antanut leskein silmät heikoksi tulla?	31:16 Olengo minä kieldänyt tarwidzewaisilda/ mitä he minulda owat pyytänet? ja andanut leskein silmät heicoxi tulla.
31:17 Olenko syönyt leipäpalani yksinäni, orvonkin saamatta syödä siitä?	17. Olenko minä syönyt palani yksinäni, ettei orpo ole myös siitä syönyt?	31:17 Olengo minä syönyt palani yxinäni/ ettei orwoi ole myös sijtä syönyt?
31:18 En, vaan nuoruudestani saakka minä kasvatin häntä niinkuin oma isä ja äitini kohdusta asti minä holhosin häntä.	18. Sillä nuoruudestani olen minä ollut niinkuin isä, ja hamasta äitini kohdusta olen minä mielelläni holhonnut.	31:18 Sillä minun nuorudestani olen minä ollut nijncuin Isä/ ja hamast äitini cohodust olen minä mielelläni lohduuttanut.

31:19 Jos minä näin menehtyväisen vaatteetonna ja köyhän verhoa vailla,	19. Jos minä olen nähnyt jonkun hukkuvan, ettei hänellä ollut vaatetta, ja sallinut käydä köyhän peittämättä;	31:19 Olengo minä nähnyt jongun huckuwan/ ettei hänellä ollut vaatetta/ ja sallinut käydä köyhän peittämätä?
31:20 jos hänen lanteensa eivät minua siunanneet eikä hän saanut lämmitellä minun karitsaini villoilla,	20. Jos ei hänen lanteensa ole siunannut minua, kuin hän minun lammasnahoillani lämmitettiin;	31:20 Eikö hänen suolens ole siunannut minua/ cosca hän minun lammasnahgoillani lämmitettin.
31:21 jos minä puin nyrkkiä orvolle, kun näin puoltani pidettävän portissa,	21. Jos olen nostanut käteni orpoja vastaan, ehkä minä näin minun voimallisena porteissa olevan;	31:21 Olengo minä nostanut käteni orvoja wastan/ ehkä minä näin minuni woimallisna porteisa olewan.
31:22 niin irtautukoon olkapääni hartiastani, ja murtukoon käsivarteni sijoiltansa.	22. Niin kaatukoon minun hartiani lapaluiltani, ja minun käsivarteni särkyköön luinensa.	31:22 Nijn caatucon minun hartiani lapaluildani/ ja minun käsiwarten särkykön luinens.
31:23 Sillä silloin olisi minun peljättävä turmiota Jumalalta, enkä kestäisi hänen valtasuuruutensa edessä.	23. Sillä Jumalan rangaistus on minulle vavistukseksi, ja en taida hänen korkeuttansa välttää.	31:23 Sillä minä pelkäisin Jumalata/ nijncuin onnettomutta päälleni/ ja en woinut hänen cuormans canda.
31:24 Jos minä panin uskallukseni kultaan ja sanoin hienolle kullalle: 'Sinä olet minun turvani',	24. Olenko minä asettanut kullan turvakseni? ja sanonut puhtaalle kullalle: sinä olet minun uskallukseni?	31:24 Olengo minä asettanut cullan turwaxeni? ja sanonut culdarouckiolle: sinä olet minun uscalluxen.
31:25 jos iloitsin siitä, että rikkauteni oli suuri ja että käteni oli saanut paljon hankituksi,	25. Olenko minä iloinnut tavarani paljoudesta, ja että käteni paljon riistaa koonneet ovat?	31:25 Olengo minä iloinnut minun tawarani paljoudesta/ ja että minun käteni paljo rijsta coonnet owat?
31:26 jos katsellessani aurinkoa, kuinka se loisti, ja kuuta, joka ylhänä vaelsi,	26. Olenko minä katsonut valkeutta, koska se kirkkaasti paisti, ja kuuta, koska se täydellinen oli?	31:26 Olengo minä cadzonut walkeutta/ cosca se kirckast paisti/ ja Cuuta/ cosca se täydellinen oli?
31:27 sydämeni antautui salaa vieteltäväksi ja käteni niille suudelmia heitti,	27. Onko minun sydämeni salaa minua vietellyt, suuta antamaan kädelleni?	31:27 Ongon minun sydämen sala wietellyt suuta andaman käteni?
31:28 niin olisi sekin raskaasti rangaistava rikos, sillä minä olisin kieltänyt korkeuden Jumalan.	28. Joka myös vääräisyys on tuomarien edessä; sillä niin olisin minä kieltänyt Jumalan ylhäältä.	31:28 Joca myös wääräys on Duomarein edes: sillä nijn olisin minä kieldänyt Jumalan ylhäldä.
31:29 Olenko iloinnut vihamieheni vahingosta, riemusta hykähtänyt, kun häntä onnettomuus kohtasi?	29. Olenko minä iloinnut viholliseni vastoinkäymisestä? taikka riemuinnut, että onnettomuus tuli hänen päällensä?	31:29 Olengo minä iloinnut wiholiseni wastoinkäymisestä/ taicka riemuinnut/ että onnettomus tuli hänen päällens?
31:30 En ole sallinut suuni syntiä tehdä, kiroten vaatia hänen henkeänsä.	30. Sillä en minä antanut minun suuni syntiä tehdä, sadatellakseni hänen sieluansa.	31:30 Sillä en minä andanut minun suuni syndiä tehdä/ sadatellaxeni hänen sieluans.

31:31 Eikö täydy minun talonväkeni myöntää, että kukin on saanut lihaa yllin kyllin?	31. Eivätkö miehet, jotka minun majassani ovat, sanoisi: jospa emme hänen lihastansa ravittaisi?	31:31 Eiköstä miehet/ cuin minun majasani owat/ sanois: josca emme hänen lihastans rawitais?
31:32 Muukalaisen ei tarvinnut yötä ulkona viettää; minä pidin oveni auki tielle päin.	32. Muukalaisen ei pitänyt yötä ulkona oleman; vaan vaellusväelle avasin minä oveni.	31:32 Muucalaisen ei pitänyt ulcona oleman/ waan waelluswäelle awaisin minä oweni.
31:33 Olenko ihmisten tavoin peitelty rikkomuksiani, kätkenyt poveeni pahat tekoni,	33. Olenko minä niinkuin ihminen peittänyt minun pahuuteni, salatakseni minun vääryyttäni?	31:33 Olengo minä nijncuin ihminen peittänyt minun pahudeni/ salataxeni minun wääryyttäni?
31:34 säikkyen suurta joukkoa ja kaiken heimon ylenkatsetta peljäten, niin että pysyin hiljaa, ovestani ulkonematta?	34. Olenko minä hämmästynyt suurta joukkoa? eli olenko minä sukulaisteni ylönkatsetta peljännyt? ollut ääneti, ja en mennyt ovesta ulos?	31:34 Olengo minä hämmästynyt suurta joucko/ eli olengo minä suculaisteni ylönca dzetta peljästynt? Minä olin äneti/ ja en mennyt owesta ulos.
31:35 Oi, jospa joku kuuntelisi minua! Katso, tuossa on puumerkkini! Kaikkivaltias vastatkoon minulle! Jospa saisin riitapuoleni kirjoittamaan syytekirjan!	35. Kuka antais minulle kuultelian, että Kaikkivaltias kuulis minun pyyntöni, että joku kirjoittais kirjan minun asiastani;	31:35 Cuca andais minulle cuuldelian/ että Caickiwaldias cuulis minun pyytöni? että jocu kirjoitais kirjan minun asiastani.
31:36 Totisesti, olkapäälläni sitä kantaisin, sitoisin sen päähäni sepeleeksi.	36. Niin minä ottaisin sen hartioilleni, ja sitoisin ympärilleni niinkuin kruunun.	31:36 Nijn minä ottaisin sen hartioilleni/ ja sidoisin ymbärilleni nijncuin Cruunun.
31:37 Tekisin hänelle tilin kaikista askeleistani ja astuisin hänen eteensä niinkuin ruhtinas.	37. Minä ilmoittaisin hänelle minun askeleini luvun, ja niinkuin ruhtinas kantaisin sen edes.	31:37 Minä ilmoitais hänelle minun askelitteni lugun/ ja nijncuin Ruhtinas candaisin sen edes.
31:38 Jos peltoni huusi minua vastaan ja sen vaot kaikki itkivät,	38. Jos minun maani huutais minua vastaan, ja sen vaot kaikki ynnä itkisivät;	31:38 Jos minun maan huudais minua wastan/ ja sen wagot caicki ynnä itkisit.
31:39 jos kulutin sen voiman maksamatta ja saatoin sen haltijat huokaamaan,	39. Jos minä olen sen hedelmän maksamatta syönyt, ja tehnyt peltomiesten elämän työlääksi;	31:39 Olengo minä sen hedelmän maxamata syönyt/ ja tehnyt peldomiesten elämän työläxi.
31:40 niin kasvakoon nisun sijasta orjantappuroita ja ohran sijasta rikkaruohoa." Tähän päättyvät Jobin puheet.	40. Niin kasvakoon minulle nisuista orjantappuria ja ohrista pahoja ruohoja. Jobin sanat loppuvat.	31:40 Nijn caswacon minulle nisuista ohdacket/ ja ohrista orjantappurat. Hiobin sanat loppuwat.
32 LUKU	32 LUKU	XXXII. Lucu
32:1 Kun nuo kolme miestä eivät enää vastanneet Jobille, koska hän oli omissa silmissään vanhurskas,	1. Niin ne kolme miestä lakkasivat vastaamasta Jobia, että hän piti itsensä hurskaana.	32:1 NIin ne colme miestä lackaisit wastamast Hiobi/ että hän piti idzens hurscana.

32:2 vihastui buusilainen Elihu, Baarakelin poika, joka oli Raamin sukua; Jobiin hän vihastui, koska tämä piti itseään Jumalaa vanhurskaampana,	2. Mutta Elihu Barakelin poika Busista, Ramin sukukunnasta, vihastui Jobin päälle, että hän piti sielunsa hurskaampana Jumalaa,	32:2 Mutta Elihu BarachElin poica Busist/ Rhamin sucucunnast/ wihastui Hiobin päälle/ että hän piti sieluns hurscambana Jumalata.
32:3 ja tämän kolmeen ystävään hän vihastui, koska he eivät keksineet vastausta, jolla olisivat osoittaneet Jobin olevan väärässä.	3. Ja närkästyi kolmen ystävänsä päälle, ettei he mitään vastausta löytäneet, ja kuitenkin tuomitsivat Jobin.	32:3 Ja närkästyi colmen ystäväns päälle/ ettei he mitän vastausta löytänet/ ja cuitengin duomidzit Hiobin.
32:4 Elihu oli odottanut vuoroa puhuakseen Jobille, koska toiset olivat iältään häntä vanhemmat.	4. Sillä Elihu odotti niinkauvan kuin he puhuivat Jobin kanssa, että he olivat vanhemmat häntä.	32:4 Sillä Elihu odotti nijncauwan cuin he puhuit Hiobin cansa/ että he olit wanhemmat händä.
32:5 Mutta kun Elihu näki, ettei noilla kolmella miehellä enää ollut sanaa suussa vastaukseksi, vihastui hän.	5. Kuin Elihu näki, ettei vastausta ollut kolmen miehen suussa, vihastui hän.	32:5 Cosca hän näki/ ettei wastausta ollut colmen miehen suusa/ wihastui hän:
32:6 Niin buusilainen Elihu, Baarakelin poika, lausui ja sanoi: "Nuori minä olen iältäni, ja te olette vanhat; sentähden minä arkailin ja pelkäsin ilmoittaa tietoani teille.	6. Ja näin vastasi Elihu Barakelin poika Busista ja sanoi: minä olen nuori, ja te olette vanhat, sentähden minä häpesin ja pelkäsin osoittaa teille minun taitoani.	32:6 Ja näin wastais Elihu BarachElin poica Busist/ ja sanoi: 32:7 MInä olen nuori/ ja te oletta wanhat/ sentähden minä häpeisin/ ja pelkäisin osotta minun taitoani.
32:7 Minä ajattelin: 'Puhukoon ikä, ja vuosien paljous julistakoon viisautta.'	7. Minä ajattelin: puhukaan vuodet, ja vanhuus osoittakoon taitonsa.	32:8 Minä ajattelin: puhucan wuodet/ ja wanhus osottacon taitons:
32:8 Mutta onhan ihmisissä henki, ja Kaikkivaltiaan henkäys antaa heille ymmärrystä.	8. Mutta henki on ihmisessä; ja Kaikkivaltiaan henki tekee hänen ymmärtäväiseksi.	32:9 Mutta hengi on ihmises/ ja Caickiwaldian hengi teke hänen ymmärtäväisexi.
32:9 Eivät iäkkäät ole viisaimmat, eivätkä vanhukset yksin ymmärrä, mikä on oikein.	9. Suuret ei ole taitavimmat, eikä vanhat ymmärrä, mikä oikeus on.	Suuret ei ole taitawimmat/ eikä wanhat ymmärrä mikä oikeus on.
32:10 Sentähden minä sanon: Kuule minua; minäkin ilmoitan, mitä tiedän.	10. Sentähden minäkin puhun. Kuulkaat minua: minäkin osoitan tietoni.	32:10 Sentähden minä myös puhun/ cuulcat/ minä osotan minun tietoni.
32:11 Katso, minä olen odottanut, mitä teillä olisi sanomista, olen kuunnellut teidän taitavia puheitanne, kunnes olisitte löytäneet osuvat sanat.	11. Katso, minä olen odottanut teidän puhuisanne, minä olen ottanut teidän ymmärryksestänne vaarin, siihenasti että te olisitte osanneet oikeuden.	32:11 Cadzo/ minä olen odottanut teidän puhuisan/ minä olen ottanut teidän ymmärrykestän waarin/ siihenasti että te oletta osannet oikeuden.
32:12 Niin, minä tarkkasin teitä; mutta katso, ei kukaan ole Jobin sanoja kumonnut, ei kukaan teistä voinut vastata hänen puheisiinsa.	12. Ja minä olen ottanut teistä vaarin; ja katso, ei ole yksikään teistä Jobia nuhdellen voittanut, eli hänen sanaansa vastata taitanut.	32:12 Ja minä olen ottanut teistä waarin/ ja cadzo/ ei ole yxikän teistä Hiobi nuhdellut/ eli hänen sanans wastata tainnut.

32:13 Älkää sanoko: 'Meitä vastassa on ilmetty viisaus, vain Jumala voi hänet torjua, ei ihminen.'	13. Ettette sanoisi: me olemme löytäneet taidon; että Jumala on hänen hyljännyt, ja ei yksikään muu.	32:13 Mitämax te sanotte: me olemme löynnet taidon/ että Jumala on hänen hyljännyt/ ja ei yxikän muu.
32:14 Minua vastaan hän ei ole todisteita tuonut, enkä käy hänelle vastaamaan teidän puheillanne.	14. Sillä ei hän ole minua vastaan puhunut, enkä minä vastaa häntä niinkuin te puhuitte.	32:14 En minä siihen tydy/ engä wasta händä/ nijncuin te puhuitte.
32:15 He ovat kauhistuneet, eivät enää vastaa; sanat puuttuvat heiltä.	15. He pelkäävät, ja ei taida silleen mitään vastata, eikä mitään puhua.	32:15 He pelkävät ja ei taida sillen mitän wastata/ eikä mitän puhua.
32:16 Odottaisinko minä, kun he eivät puhu, kun he siinä seisovat enää vastaamatta?	16. Että minä olen odottanut, ja ei he taida mitään puhua; vaan he waikenivat, ja ei enää vastaa mitään.	32:16 Että minä olen odottanut/ ja ei he taida mitän puhua (sillä he waickenit ja ei wasta mitän).
32:17 Vastaanpa minäkin osaltani, minäkin ilmoitan, mitä tiedän.	17. Niin minä vastaan kuitenkin osani, ja osoitan tietoni.	32:17 Minä wastan cuitengin osani/ ja osotan minun tietoni.
32:18 Sillä minä olen sanoja täynnä, henki rinnassani ahdistaa minua.	18. Sillä minä olen niin täynnä sanoja, että minun henkeni ahdistaa minun vatsaani.	32:18 Sillä minä olen nijn täynnä sanoja/ että minun hengen ahdistaa minun wadzani.
32:19 Katso, minun rintani on kuin viini, jolle ei reikää avata, se on pakahtumaisillaan niinkuin nuorella viinillä täytetyt leilit.	19. Katso, minun vatsani on niinkuin viina, jonka henki ei avattu ole, joka uudet leilit särkee.	32:19 Cadzo/ minun wadzan on nijncuin wijna ilman hengetä/ joca udet leilit särkee.
32:20 Tahdon puhua, saadakseni helpotusta, avata huuleni ja vastata.	20. Minun täytyy puhua, että minä saisin henkeni vetää: minun täytyy avata huuleni ja vastata.	32:20 Minun täyty puhua/ että minä saisin hengeni wetä/ minun täyty awata huuleni ja wastata.
32:21 En pidä kenenkään puolta enkä ketään ihmistä imartele.	21. En minä muotoa katso, enkä ihmisen mielen perään puhu.	32:21 En minä muoto cadzo/ engä ihmisen mielen perän puhu.
32:22 Sillä en osaa imarrella; silloin Luojani ottaisi minut kohta pois."	22. Sillä en minä tiedä (jos minä niin teen), että minun Luojani tempaa äkisti minun pois.	32:22 Sillä en minä tiedä (jos minä nijn teen) että minun luojan temma äkist minun pois.
33 LUKU	33 LUKU	XXXIII. Lucu
33:1 "Mutta kuule nyt, Job, minun puhettani, ja ota korviisi kaikki minun sanani.	1. Kuule siis, Job, minun puhettani, ja ota vaari kaikista sanoistani!	33:1 CUule sijs Hiob minun puhettani/ ja ota waari caikista minun sanoistani.
33:2 Katso, minä olen avannut suuni, kieleni puhuu suulakeni alla.	2. Katso, minä avaan suuni, ja kieleni puhuu minun suussani.	33:2 Cadzo/ minä awan minun suuni/ ja minun kielen puhu minun suusani.

33:3 Vilpittömästi sydämestä lähtevät sanani; mitä tietävät, sen huuleni suoraan sanovat.	3. Minun sydämeni puhuu oikeuden, ja minun huuleni sanoo puhtaan ymmärryksen.	33:3 Minun sydämen puhuu oikeuden/ ja minun huuleni sano puhtan ymmärryksen.
33:4 Jumalan henki on minut luonut, ja Kaikkivaltiaan henkäys elävöittää minut.	4. Jumalan henki on tehnyt minun, ja Kaikkivaltiaan henki on minulle antanut elämän.	33:4 Jumalan hengi on tehnyt minun/ ja Caickiwaldian hengi on minulle andanut elämän.
33:5 Vastaa minulle, jos taidat; varustaudu minua vastaan, nouse taisteluun.	5. Jos taidat, niin vastaa minua; valmista itses, ja tule minun eteeni.	33:5 Jos taidat nijn wasta minua/ ja tule minun eteeni.
33:6 Katso, Jumalan edessä minä olen samanlainen kuin sinä: hyppysellinen savea olen minäkin.	6. Katso, minä olen Jumalan oma niinkuin sinäkin, ja savesta olen minä myös tehty.	33:6 Cadzo/ minä olen Jumalan oma nijncuin sinäkin/ ja sawesta olen minä myös tehty.
33:7 Katso, ei käy minusta kauhu, joka sinut peljästytää, eikä minun painoni ole raskaana ylläsi.	7. Katso, ei sinun tarvitse hämmästyä minua, ja minun käteni ei ole sinulle raskas.	33:7 Ei sinun tarwita hämmästymin minua/ ja minun käten ei ole sinulle rascas.
33:8 Mutta sinä olet sanonut korvieni kuullen, minä olen kuullut sinun sanojesi äänen:	8. Sinä olet puhunut minun korvaini kuullen: sinun ääntäs täytyy minun kuulla:	33:8 SInä olet puhunut minun corwaini cuulden/ sinun ändäs täyty minun cuulla.
33:9 'Puhdas minä olen, rikoksesta vapaa; olen viaton, eikä minussa ole vääryyttä.	9. Minä olen puhdas ja ilman laitosta, viatoin ja synnitöin.	33:9 Minä olen puhdas ja ilman laitosta/ viatoin ja synnitöin.
33:10 Katso, hän keksii vihan syitä minua vastaan, hän pitää minua vihollisenansa;	10. Katso, hän on löytänyt syyn minua vastaan, sentähden pitää hän minun vihollisenansa.	33:10 Cadzo/ hän on löynnyt syyn minua wastan/ sentähden pitä hän minun wiholisanans.
33:11 hän panee minun jalkani jalkapuuhun, vartioitsee kaikkia minun polkujani.'	11. Hän on pannut minun jalkani jalkapuuhun, ja kätkenyt minun tieni.	33:11 Hän on pannut minun jalcani jalcapuuhun/ ja kätkenyt caicki minun tieni.
33:12 Katso, siinä et ole oikeassa - niin minä vastaan sinulle - sillä Jumala on suurempi kuin ihminen.	12. Katso, juuri siitä minä päätän, ettes ole hurskas; sillä Jumala on suurempi kuin yksikään ihminen.	33:12 Cadzo/ juuri sijtä minä suljen/ ettes ole hurscas: sillä Jumala on suurembi cuin yxikän ihminen.
33:13 Miksi olet riidellyt häntä vastaan, jos hän ei vastaa kaikkiin ihmisen sanoihin?	13. Miksis riitelet hänen kanssansa, ettei hän tee sinulle lukua kaikista töistänsä?	33:13 Mixis rijtelet hänen cansans/ ettei hän tee sinulle lucua caikista hänen töistäns.
33:14 Sillä Jumala puhuu tavalla ja puhuu toisella; sitä vain ei huomata.	14. Jos Jumala vihdoin jotakin kāskee, ei hän sitä jälistä ajattele.	33:14 Jos Jumala wihdoin jotakin kāske/ ei hän sitä jälistä ajattele.
33:15 Unessa, öisessä näyssä, kun raskas uni valtaa ihmiset ja he nukkuvat vuoteillansa,	15. Uninäössä yöllä, kuin uni tulee ihmisten päälle, kuin he makaavat vuoteessa,	33:15 Unesa yöllä/ cosca uni tule ihmisen päälle/ cosca he macawat vuotesa/

33:16 silloin hän avaa ihmisten korvat ja sinetillä vahvistaa heidän saamansa kurituksen,	16. Silloin hän ilmoittaa ihmisten korviin, ja vahvistaa sen heidän nuhtelemisellansa,	33:16 Awaja hän ihmisen corwat/ peljättä ja nuhtele heitä.
33:17 kääntääkseen ihmisen pois pahasta teosta ja varjellakseen miestä ylpeydestä,	17. Kääntääksensä ihmistä aivoituksestansa, ja varjellaksensa ylpeydestä.	33:17 Kääntäxens ihmistä aiwoituxestans/ ja warjellaxens ylpeydest.
33:18 säästääkseen hänen sielunsa haudasta ja hänen henkensä syöksymästä peitsiin.	18. Hän säästää hänen sieluansa turmeluksesta, ja hänen elämänsä, ettei se miekkaan lankeaisi.	33:18 Hän säästä hänen sieluans cadotuxest/ ja hänen elämätäns/ ettei se mieckan langeis.
33:19 Myös kuritetaan häntä tuskalla vuoteessansa, kun hänen luissaan on lakkaamaton kapina,	19. Ja kurittaa häntä kivulla vuoteessansa, ja kaikki hänen luunsa väkevällä kivulla,	33:19 Ja curitta händä kiwulla wuotesans/ ja wäkevästi caicki hänen luuns.
33:20 ja hänen henkensä inhoaa leipää ja hänen sielunsa herkkuruokaa.	20. Ja niin toimittaa hänen kauhistumaan ruokaa, ja hänen mielensä kyylyttämään ravintoa;	33:20 Ja nijn toimitta hänen cauhistuman ruoca/ ja hänen mielens kyylyttämän.
33:21 Hänen lihansa kuihtuu näkymättömiin, ja hänen luunsa, ennen näkymättömät, paljastuvat.	21. Että hänen lihansa surkastuu, niin ettei sitä nähdä, ja hänen luunsa särkyvät, niin ettei niitä mielellä katsella;	33:21 Hänen lihans surcastu/ nijn ettei sitä nähdä/ ja hänen luuns särkywät nijn ettei nijtä mielellä cadzella.
33:22 Näin lähenee hänen sielunsa hautaa ja hänen henkensä kuolonvaltoja.	22. Että hänen sielunsa lähenee turmelusta, ja hänen elämänsä kuolemaa.	33:22 Että hänen sieluns lähene turmelusta/ ja hänen elämäns cuolemata.
33:23 Jos silloin on hänen puolellansa enkeli, välittäjä, yksi tuhansista, todistamassa ihmisen puolesta hänen vilpittömyyttään,	23. Kuin siis hänen tykönsä tulee enkeli, välimies, joka ainoa on enempi tuhansia, ilmoittamaan sille ihmiselle vanhurskauttansa,	33:23 Jos yxi Engeli tuhannesta tulis ilmoittaman ihmiselle Jumalan wanhurscautta.
33:24 niin Jumala armahtaa häntä ja sanoo: 'Vapauta hänet, ettei hän mene hautaan; minä olen saanut lunastusmaksun.'	24. Ja armahtaa häntä, ja sanoo: pelasta häntä menemästä alas turmelukseen; sillä minä olen löytänyt sovinnon;	33:24 Nijn hän armahdais händä/ ja sanois: hän pelastetan menemäst alas turmeluxeen: sillä minä olen löynnyt sowinnon.
33:25 Silloin hänen ruumiinsa taas uhkuu nuoruuden voimaa, hän palajaa takaisin nuoruutensa päiviin.	25. Niin hänen lihansa tuorehtii enemmän kuin lapsuudessa ja tulee taas niinkuin nuoruutensa aikana.	33:25 Hänen lihans tuorehticon jällens/ ja tulcon taas nuorexi paremmin cuin ennen.
33:26 Hän rukoilee Jumalaa, ja Jumala mielistyy häneen ja antaa hänen riemuiten katsella hänen kasvojaan; niin hän palauttaa ihmiselle hänen vanhurskautensa.	26. Hän rukoilee Jumalaa, joka hänelle osoittaa armon: hän antaa kasvonsa nähdä ilolla, ja maksaa ihmiselle hänen vanhurskautensa.	33:26 Hän rucoile Jumalata/ joca hänelle osotta armon/ hän anda caswons nähdä ilolla/ ja maxa ihmiselle hänen hurscaudens.

33:27 Hänpä nyt laulaa muille ihmisille ja sanoo: 'Minä olin tehnyt syntiä ja vääristänyt oikean, mutta ei sitä kostettu minulle;	27. Hän tunnustaa ihmiselle ja sanoo: minä olen syntiä tehnyt ja oikeuden vääntänyt; vaan ei se minua auttanut.	33:27 Hän tunnusta ihmiselle/ ja sano: minä olen syndiä tehnyt ja oikeuden wäändänyt/ waan ei se minua auttanut.
33:28 hän pelasti minun sieluni joutumasta hautaan, ja minun henkeni saa iloiten katsella valkeutta.'	28. Hän pelasti minun sieluni, ettei se tulisi turmelukseen, vaan että minun elämäni näkis valkeuden.	33:28 Hän on kirwottanut minun sieluni/ ettei se tulis turmelukseen/ waan että minun elämän näkis walkeuden.
33:29 Katso, kaiken tämän tekee Jumala kahdesti ja kolmastikin ihmiselle,	29. Katso, nämät kaikki tekee Jumala itsekullekin kolme kertaa,	33:29 Cadzo/ nämät caicki teke Jumala idzecullengin cahdest eli colmast.
33:30 palauttaakseen hänen sielunsa haudasta ja antaakseen elämän valkeuden hänelle loistaa.	30. Tuodaksensa heidän sielunsa jälleen turmeluksesta ja valaistaksensa elävien valkeudella.	33:30 Tuodaxens heidän sieluns jäl lens turmeluxesta/ ja walaistaxens eläwitten walkeudella.
33:31 Tarkkaa, Job, kuule minua; vaikene ja anna minun puhua.	31. Job, ota tästä vaari ja kuule, ole myös ääneti, että minä puhuisin!	33:31 Hiob ota tästä waari ja cuule/ ole myös äneti että minä puhuisin.
33:32 Mutta jos sinulla on, mitä sanoa, niin vastaa minulle; puhu, sillä mielelläni soisin sinun olevan oikeassa.	32. Mutta jos sinulla on jotakin puhumista, niin vastaa minua. Puhu! sillä minä tahdon, että olisit vanhurskas.	33:32 Mutta jos sinulla on jotakin puhumist/ nijn wasta minua. Sanos: oleckos wanhurscas?
33:33 Ellei, niin kuule minua; vaikene, niin minä opetan sinulle viisautta."	33. Jos ei, niin kuule sinä minua, ja ole ääneti; minä opetan sinulle taidon.	minä mielelläni cuulisin/ jos et sinä oleckan/ nijn cuule minua ja ole äneti/ minä opetan sinulle taidon.
34 LUKU	34 LUKU	XXXIV. Lucu
34:1 Ja Elihu lausui ja sanoi:	1. Ja Elihu vielä sanoi:	34:1 JA Elihu wielä sanoi:
34:2 "Kuulkaa, te viisaat, minun sanojani, ja kuunnelkaa minua, te tietomiehet.	2. Te taitavat, kuulkaat minun puhettani, ja te ymmärtäväiset, ottakaat korviinne.	34:2 Te taitawat cuulcat minun puhettani/ ja te ymmärtäwäiset ottacat corwijn:
34:3 Sillä korva koettelee sanat, ja suulaki maistaa ruuan maun.	3. Sillä korva koettelee puheen, ja suu maistaa ruan.	34:3 Sillä corwa coettele puhen/ ja suu maista ruan.
34:4 Tutkikaamme, mikä oikein on, koettakaamme yhdessä ymmärtää, mikä hyvä on.	4. Valitkaamme meillemme oikeus, tietääksemme keskenämme, mikä hyvä on.	34:4 Pyytäkämme duomio/ tietäxem keskenäm mikä hyvä on.
34:5 Sillä Job on sanonut: 'Olen oikeassa, mutta Jumala on ottanut minulta oikeuteni.	5. Sillä Job on sanonut: minä olen hurskas, ja Jumala on kieltänyt minulta oikeuteni.	34:5 Sillä Hiob on sanonut: minä olen hurscas/ ja Jumala on kieldänyt minulda minun oikeudeni.

34:6 Vaikka minun puolellani on oikeus, pitäisi minun valhetella; kuolettava nuoli on minuun sattunut, vaikka olen rikoksesta vapaa.'	6. Minun täytyy valhetella, ehkä minulla vielä oikeus olis: minä vaivataan ilman ansiota minun nuoliltani.	34:6 Minun täyty valhetella/ ehkä minulla vielä oikeus olis/ minä waiwatan ilman ansiota minun nuolildani.
34:7 Kuka mies on sellainen kuin Job, joka juo jumalanpilkkua niinkuin vettä,	7. Kuka on Jobin vertainen, joka irvistystä juo niinkuin vettä,	34:7 Cuca on Hiobin wertainen/ joca irwitöstä juo nijncuin wettä.
34:8 joka yhtyy väärintekijäin seuraan ja vaeltaa jumalattomien miesten parissa?	8. Ja käy pahantekiäin kanssa tiellä, niin että vaeltaa jumalattomien kanssa?	34:8 Ja käy pahantekijitten cansa tiellä/ nijn että hän waelda jumalattomien cansa?
34:9 Sillä hän sanoo: 'Ei hyödy mies siitä, että elää Jumalalle mieliksi.'	9. Sillä hän on sanonut: Ei se auta ihmistä, että hän pyytää Jumalalle kelvata.	34:9 Sillä hän on sanonut: ehkä jocu olis hurscas/ nijn ei se cuitengan Jumalalle mitän kelpa/
34:10 Sentähden kuulkaa minua, te ymmärtäväiset miehet: Pois se! Ei Jumalassa ole jumalattomuutta eikä Kaikkivaltiaassa vääryyttä.	10. Sentähden, te toimelliset, kuulkaat minua. Pois se, että Jumala olis jumalatoim ja Kaikkivaltias väärä.	cuulcat taitawat minua. 34:10 Pois se että Jumala olis jumalatoim/ ja Caickiwaldias väärä.
34:11 Vaan hän kostaa ihmiselle hänen tekonsa ja maksaa miehelle hänen vaelluksensa mukaan.	11. Sillä hän antaa itsekullekin ihmiselle ansionsa jälkeen, ja maksaa tiensä jälkeen.	34:11 Waan hän anda idzecullengin ihmiselle ansions jälkeen/ ja maxa työns jälkeen.
34:12 Totisesti, Jumala ei tee väärin, Kaikkivaltias ei väärinä oikeutta.	12. Ilman epäilemättä, ei Jumala tuomitse ketään vääryydellä, eikä Kaikkivaltias käännä oikeutta.	34:12 Ilman epäilemättä/ ei Jumala duomidze ketän wääryydellä/ eikä Caickiwaldias käännä oikeutta.
34:13 Kuka on pannut hänet vallitsemaan maata, ja kuka on perustanut koko maanpiirin?	13. Kuka on asettanut ne mitkä maan päällä ovat, ja kuka on pannut koko maanpiirin?	34:13 Cuca on asettanut ne cuin maan päällä owat/ ja cuca on pannut coco maan pijrin?
34:14 Jos hän ajattelisi vain itseänsä ja palauttaisi luokseen henkensä ja henkäyksensä,	14. Jos hän tahtois, niin hän vois kaikkein hengen ja elämän koota tykönsä.	34:14 Jos hän tahdois/ nijn hän vois caickein hengen ja elämän coota tygöns.
34:15 niin kaikki liha yhdessä menehtyisi, ja ihminen tulisi tomuksi jälleen.	15. Kaikki liha kuolis yhteen, ja ihminen tulis tuhaksi jälleen.	34:15 Caicki liha cuolis yhten/ ja ihminen tulis tuhwaxi jälleens.
34:16 Jos sinulla on ymmärrystä, niin kuule tätä, ota korviisi sanojeni ääni.	16. Onko sinulla ymmärrystä, niin kuule näitä, ja ota vaari puheeni äänestä.	34:16 Ongon sinulla ymmärrystä/ nijn cuule näitä/ ja ota waari minun puheni änestä.
34:17 Taitaisiko todella se hallita, joka vihaa oikeutta? Vai tuomitsetko sinä syylliseksi tuon Vanhurskaan, Voimallisen,	17. Taivuttaisiko joku sentähden oikeuden, että hän vihaa häntä, ja tahtoisitkos hurskaan ja jalon tuomita jumalattomaksi?	34:17 Taiwutaisco jocu sentähden oikeuden/ että hän wiha händä/ ja tahdoisickos jalon ja hurscan duomita jumalattomaxi?
34:18 joka sanoo kuninkaalle: 'Sinä kelvoton', ruhtinaille: 'Sinä jumalaton',	18. Pitäiskö sanottaman kuninkaalle: sinä Belial! ja ruhtinaille: te jumalattomat!	34:18 Pidäiskö sanottaman Cuningalle: sinä Belial/ ja Ruhtinalle: te jumalattomat.

34:19 joka ei pidä päämiesten puolta eikä aseta rikasta vaivaisen edelle, koska he kaikki ovat hänen kättensä tekoa?	19. Joka ei kuitenkaan katso ruhtinain muotoa, eikä pidä eroitusta rikkaan ja köyhän välillä; sillä he ovat kaikki hänen käsialansa.	34:19 Joca ei cuitengan cadzo Ruhtinain muoto/ eikä tunne enä sitä cunnialista cuin köyhäkän: sillä he owat caicki hänen käsialans.
34:20 Tuossa tuokiossa he kuolevat, keskellä yötä; kansat järkkyvät ja häviävät, väkevä siirretään pois käden koskematta.	20. Pikaisesti täytyy heidän kuolla vielä puoliyönäkin: kansan täytyy hämmästyä ja hukkaa: väkevä voimatoimna otetaan pois.	34:20 Picaisest täyty ihmisen cuolla/ ja puoliyöstä hämmästyä ja huckua/ wäkwä woimatoimna otetan pois.
34:21 Sillä hänen silmänsä valvovat ihmisen teitä, ja hän näkee kaikki hänen askeleensa.	21. Sillä hänen silmänsä näkevät jokaisen tien, ja hän katsoo kaikki heidän askeleensa.	34:21 Sillä hänen silmäns näkewät jocaidzen tien/ ja cadzo caicki heidän askelens.
34:22 Ei ole pimeyttä, ei pilkkopimeää, johon voisivat piiloutua väärintekijät.	22. Ei pimiä eikä kuoleman varjo ole siellä, että pahantekiät itsensä siinä salaisivat.	34:22 Ei pimiä eikä warjo ole/ että pahantekiät heitäns sijtä salawat.
34:23 Sillä ei tarvitse Jumalan kauan ihmistä tarkata, ennenkuin tämän on astuttava tuomiolle hänen eteensä;	23. Sillä ei ole yhdellekään sallittu, että hän tulis Jumalan kanssa oikeudelle.	34:23 Sillä ei se ole yhdellekän sallittu/ että hän tule Jumalan cansa oikeudelle.
34:24 hän musertaa voimalliset tutkimatta ja asettaa toiset heidän sijallensa.	24. Hän musertaa monta epälukeista tuimaa, ja asettaa muita heidän siaansa;	34:24 Hän muserta monda epäluceista tuima/ ja asetta muita heidän siaans.
34:25 Niinpä hän tuntee heidän tekonsa ja kukistaa heidät yöllä, ja he musertuvat.	25. Että hän tuntee heidän työnsä, ja kukistaa heitä yöllä, että he muserretaan rikki.	34:25 Että hän tunde heidän työns/ ja cukista heitä yöllä/ että he muserretan ricki.
34:26 Niinkuin jumalattomia hän kurittaa heitä julkisella paikalla,	26. Hän heittää jumalattomat ilmeisesti kokoon,	34:26 Hän heittä jumalattomat ilmeisestä cocoon.
34:27 koska he luopuivat hänestä eivätkä ensinkään huolineet hänen teistään,	27. Ettei he häntä seuranneet, ja ei tahtoneet ymmärtää hänen teitänsä;	34:27 Ettei he händä seurannet/ ja ei tahtonet ymmärtä hänen teitäns.
34:28 vaan saattoivat vaivaisten huudon kohoamaan hänen eteensä, ja hän kuuli kurjain huudon.	28. Että vaivaisten hunto tulis hänen eteensä ja hän kuulis viheliäisten huudon.	34:28 Että waiwaisten huuto tulis hänen eteens/ ja hän cuulis wiheliäisten huudon.
34:29 Ja jos hän on hiljaa, kuka häntä siitä tuomitsee? Jos hän peittää kasvonsa, kuka voi häntä katsella? Niin kansaa kuin kutakin ihmistä hän valvoo,	29. Jos hän antaa rauhan, kuka tahtoo kadottaa? ja jos hän peittää kasvonsa, kuka taitaa katsoa hänen päällensä, kansan ja ihmisten seassa?	34:29 Jos hän anda rauhan/ cuca tahto cadotta? ja jos hän peittä caswons/ cuca taita cadzoa hänen päällens/ Canssan ja ihmisten seas?
34:30 ettei pääse hallitsemaan jumalaton ihminen, ei kukaan niistä, jotka ovat kansalle paulana.	30. Niin ei hän anna ulkokullatun hallita, kansan lankeemuksen tähden.	34:30 Nijn anda hän ulcocullatun hallita Canssa ja waiwata.

34:31 Sillä onko tässä sanottu Jumalalle: 'Kyllä minä kärsin, en enää pahoin tee.	31. Minä puhun Jumalan edessä, joka sanoo: minä olen säästännyt, en minä turmele.	34:31 Minä puhun Jumalan edes/ joca sanoi: minä olen säästännyt/ en minä turmele.
34:32 Mitä en näe, neuvo minulle; jos olen tehnyt vääryyttä, en sitä enää tee.'	32. Ellen minä ole osannut, niin opeta sinä minua: jos minä olen tehnyt väärin, niin en minä sitä silleen tee.	34:32 Ellen minä ole osannut/ nijn opeta minua paremmin. Jos minä olen puhunut väärin/ nijn en minä sitä sillen tee.
34:33 Sinunko mielesi mukaan tulisi hänen kostaa, koska olet niin tyytymätön? Niin, sinun on tehtävä valinta eikä minun; puhu, mitä tiedät.	33. Onko joku, joka vastaa sinun puolestas, koska et sinä tahdo? se on sinun ehdossas, ja ei minun. Jos sinä nyt jotakin tiedät,niin puhu.	34:33 Minä odotan sinulda wastausta: sillä sinä hyljät caicki/ ja olet sen alcanut/ ja en minä. 34:34 Jos sinä nyt jotakin tiedät/ nijn puhu/
34:34 Ymmärtäväiset miehet sanovat minulle, viisas mies, joka minua kuulee, virkkaa:	34. Toimellisten miesten sallin minä kyllä puhua minulleni. Ja taitava mies kuulee minua.	toimellisten miesten sallin minä kyllä puhua minulleni/ ja taitawa mies cuule minua.
34:35 'Job puhuu taitamattomasti, ja hänen sanansa ovat ymmärrystä vailla.	35. Mutta Job puhuu tyhmästi, ja hänen puheessansa ei ole ymmärrystä.	34:35 Mutta Hiob puhu tyhmäst/ ja hänen puhesans ei ole ymmärrystä.
34:36 Jospa Jobia koeteltaisiin ainiaan, koska hän vastaa väärintekijäin tavalla!	36. Minun isäni! anna Jobia koeteltaa loppuun asti, että hän kääntää itsensä vääräin ihmisten tykö.	34:36 Minun Isän/ anna Hiobi coetelda loppun asti/ että hän käändä idzens wääräin ihmisten tygö.
34:37 Sillä hän lisää syntiä syntiin, lyö kämmentä keskellämme ja syytää sanoja Jumalaa vastaan."	37. Hän on paitsi entisiä syntejensä vielä nyt pilkannut: anna hänen meidän edessämme lyödyksi tulla, ja sitte hän riidelkään kyllä sanoillansa Jumalan edessä.	34:37 Hän on paidzi endisiä syndejäns wielä nyt pilcannut/ hän on meitä piteitellyt/ ja paljo Jumalata wastan napisnut.
35 LUKU	35 LUKU	XXXV. Lucu
35:1 Elihu lausui ja sanoi:	1. Ja Elihu vastasi ja sanoi:	35:1 JA Elihu sanoi:
35:2 "Pidätkö sitä oikeutena, sanotko sitä vanhurskaudeksi Jumalan edessä,	2. Luuletkos sen oikiaksi, että sanot: minä olen hurskaampi Jumalaa?	35:2 Luuletkos sen oikiaxi/ että sanot: minä olen hurscambi Jumalata/
35:3 että kysyt, mitä se sinua hyödyttää: 'Hyödynkö siitä sen enempää, kuin jos syntiä teen?'	3. Sillä sinä sanot: mitä siitä hyvää on, mitä se auttaa, jos joku välttää syntiä?	35:3 Sillä sinä sanot: cuca luetan joxikin sinun edesäs? mitä se autta/ jos jocu wälttä syndiä?
35:4 Siihen minä vastaan sinulle sekä ystäville, jotka luonasi ovat.	4. Minä vastaan sinua sanoilla, ja sinun ystäviäs sinun kanssas.	35:4 Minä wastan sinua sanoilla/ ja sinun ystäwitäs sinun cansas.
35:5 Luo silmäsi taivaalle ja näe, katsele pilviä, jotka ovat korkealla pääsi päällä.	5. Katso taivaasen ja näe, ja katso pilviin, että ne ovat korkiammat sinua.	35:5 Cadzo taiwaseen ja näe/ ja cadzo pilwijn/ että ne owat corkiammat sinua.

35:6 Jos sinä syntiä teet, ja vaikka sinulla paljonkin rikoksia olisi, mitä sillä hänelle mahdat?	6. Jos sinä syntiä teet, mitäs taidat hänelle tehdä? ja jos sinun pahuutes on suuri, mitäs taidat hänelle tehdä?	35:6 Jos sinä paha teet/ mitäs taidat hänelle tehdä? ja jos sinun pahudes on suuri/ mitäs taidat hänelle tehdä?
35:7 Jos olet vanhurskas, mitä sillä hänelle annat, tahi ottaako hän mitään sinun kädestäsi?	7. Ja jos sinä olet hurskas, mitäs taidat hänelle antaa? eli mitä hän ottaa sinun kädestäs?	35:7 Ja jos sinä olet hurscas/ mitäs taidat hänelle anda? eli mitä hän otta sinun kädestäs?
35:8 Ihmistä, kaltaistasi, koskee jumalattomuutesi ja ihmislasta sinun vanhurskautesi.	8. Ihmiselle sinun kaltaiselles tekee sinun pahuutes jotakin, ja ihmisen lapselle sinun hurskautes.	35:8 Ihmiselle sinun caltaiselles/ teke sinun pahudes jotakin/ ja ihmisen lapselle sinun hurscaudes.
35:9 Sorron suuruutta valitetaan, huudetaan apua suurten käsivartta vastaan,	9. Ne huutavat, kuin heille paljo väkivaltaa tapahtuu, ja valittavat voimallisten käsivartta,	35:9 Ne huutawat cosca heidän paljo wäkiwalda tapahtu/ ja walittawat woimallisten käsiwartta/
35:10 ei kysytä: 'Missä on Jumala, minun Luojani, joka yöllä saa viriämään ylistysvirret,	10. Jotka ei sano: Kussa on Jumala, minun Luojani, joka yöllä tekee virret?	35:10 Jotca ei sano: cusa on Jumala minun luojan/ joca yöllä teke wirret?
35:11 joka opettaa meille enemmän kuin metsän eläimille ja antaa meille viisautta enemmän kuin taivaan linnuille?'	11. Joka meitä tekee oppineemmaksi eläimiä maan päällä, ja taitavammaksi taivaan lintuja.	35:11 Joca meitä oppenemmaxi teke eläimitä maan päällä/ ja taitawammaxi taiwan linduja.
35:12 Valittakoot sitten pahojen ylpeyttä; ei hän vastaa.	12. Mutta he valittavat pahain ylpeyttä; ja ei hän kuule heitä.	35:12 Mutta ne myös walittawat pahain ylpeyttä/ ja ei hän cuule heitä.
35:13 Ei, turhia ei Jumala kuule, eikä Kaikkivaltias niihin katso,	13. Sillä ei jumala kuule turhaa, ja Kaikkivaltias ei katso sitä.	35:13 Sillä ei Jumala cuule turha/ ja Caickiwaldias ei cadzo sitä.
35:14 saati jos sanot, ettet voi häntä nähdä; asia on hänen edessänsä: odota häntä.	14. Nyt sinä sanot: et sinä näe häntä; mutta tuomio on hänen edessänsä, vaan odota häntä.	35:14 Nyt sinä sanot: et sinä näe händä/ mutta duomio on hänen edesäns/ waan odota händä.
35:15 Mutta nyt, kun hänen vihansa ei kosta eikä hän ylvästelystä suuresti välitä,	15. Jos ei hänen vihansa niin äkisti kosta, ja ei ole tietävinänsä, että siinä niin monta rikosta on;	35:15 Jos ei hänen wihans nijn äkist costa/ ja ei ole tietäwänäns/ että sijnä nijn monda ricosta on.
35:16 niin Job avaa suunsa joutaviin ja syytää suuria sanoja taitamattomasti."	16. Sentähden on Job turhaan suunsa avannut ja taitamattomia puheita puhunut.	35:16 Sentähden on Hiob turhan suuns awannut/ taitamattomilla sanoilla.
36 LUKU	36 LUKU	XXXVI. Lucu
36:1 Elihu jatkoi puhettaan ja sanoi:	1. Elihu puhui vielä ja sanoi:	36:1 ELihu puhui wielä/ ja sanoi:
36:2 "Maltahan vähän, niin julistan sinulle, sillä vielä on minulla Jumalan puolesta puhuttavaa.	2. Odota vielä vähä, minä osoitan sinulle sen; sillä minulla on vielä nyt jotakin Jumalan puolesta sanomista.	36:2 Odota wielä vähä/ minä osotan sinulle sen: sillä minulla on wielä nyt jotakin Jumalan puolest sanomist.

36:3 Minä noudan tietoni kaukaa ja osoitan Luojan oikeuden;	3. Minä tuon minun ymmärryksen kaukaa, ja osoitan, että minun Luojan on hurskas.	36:3 Minä tuon minun ymmärryksen kauka/ ja osoitan että minun luojan on hurskas.
36:4 sillä totisesti, sanani eivät ole valhetta - mies, jolla on täydellinen tieto, on edessäsi.	4. Sillä minun puheessani ei tosin ole petosta, minun ymmärryksen on vilpittöin sinun edessäsi.	36:4 Minun puheessani ei ole/ ilman epäilemättä/ petosta/ minun ymmärryksen on vilpittöin sinun edessäsi.
36:5 Katso, Jumala on voimallinen, mutta ei halveksu ketään; väkevä on hänen ymmärryksensä voima.	5. Katso, Jumala on voimallinen, ei kuitenkaan hän ketään hylkää: Hän on voimallinen sydämensä väestä.	36:5 Cadzo/ ei Jumala hyljä voimallisia: sillä hän on myös voimallinen sydämensä väestä.
36:6 Hän ei pidä jumalatonta elossa, vaan hankkii kurjille oikeuden.	6. Jumalatonta ei hän varjele, vaan auttaa köyhää oikeuteen.	36:6 Jumalatonta ei hän varjele/ vaan auttaa köyhää oikeuteen.
36:7 Hän ei käännä silmiänsä pois hurskaista, vaan antaa heidän istua kuningasten kanssa valtaistuimella ikuisesti; he kohoavat korkealle.	7. Ei hän käännä silmiänsä pois hurskaista: hän on myös kuningasten kanssa istuimella: hän antaa heidän pysyä alinomasti, että he korkiaksi tulevat.	36:7 Ei hän käännä silmiänsä pois hurskaista/ ja Cuningat anda hän istua istuimellans ijancaickisest/ että he korkiaksi tulevat.
36:8 Ja jos niinkin käy, että heidät kytketään kahleisiin, sidotaan kurjuuden köysillä,	8. Ja ehkä vangit olisivat jalkapuuissa, ja sidottuna surkeuden köysillä:	36:8 Ja ehkä fangit olisit jalcapuusa/ ja sidottuna surkiuden köysillä.
36:9 niin hän sillä ilmaisee heille, mitä he ovat tehneet ja mitä rikkoneet pöyhkeilemisellään,	9. Niin hän ilmoittaa heille heidän työnsä ja rikoksensa, että he ovat tehneet väkivaltaa,	36:9 Nijn hän ilmoittaa heille heidän työnsä ja rikkoneet/ että he ovat tehneet väkivaltaa.
36:10 avaa heidän korvansa nuhtelulle ja käskee heitä kääntymään pois vääryydestä.	10. Ja avaa heidän korvansa kuritukseen, ja sanoo heille, että he kääntyisivät pois vääryydestä.	36:10 Ja awa heidän korvansa curitukseen/ ja sano heille: että he kääntyisivät pois vääryydestä.
36:11 Jos he kuulevat ja alistuvat, niin saavat viettää päivänsä onnessa ja ikävuotensa ihanasti.	11. Jos he kuulevat ja palvelevat häntä, niin he hyvissä päivissä vanhenevat ja ilolla elävät.	36:11 Jos he cuulewat ja palwelewat häntä/ njn he hywis päiwis wanhenewat ja ilolla eläwät.
36:12 Mutta jos eivät kuule, niin he syöksyvät surman peitsiin ja menehtyvät ymmärtämättömyyteensä.	12. Jos ei he kuule, niin he kaatuvat miekalla, ja hukkuvat ennenkuin he sen havaitsevat.	36:12 Jos ei he cuule/ njn he caatuwat miecalla/ ja huckuwat ennencuin he sen hawaidzewat.
36:13 Mutta jumalattomat pitävät vihaa, he eivät apua huuda, kun hän on heidät vanginnut.	13. Ulkokullatut kartuttavat vihan: ei he huuda, kuin he vankina ovat;	36:13 Ulcocullatut/ cosca wiha tule heidän päällens/ ei huuda/
36:14 Heidän sielunsa kuolee nuoruudessa, heidän elämänsä loppuu niinkuin haureiden pyhäkköpoikain.	14. Niin heidän sielunsa kuolee nuoruudessa, ja heidän elämänsä huorintekiäin seassa.	36:14 Cosca he fangina owat/ njn heidän sieluns cuole nuorudesä/ ja heidän elämänsä huorintekiäin seassa.

36:15 Kurjan hän vapahtaa hänen kurjuutensa kautta ja avaa hänen korvansa ahdistuksella.	15. Mutta vaivaista auttaa hän vaivaisuudessa, ja avaa köyhäin korvan murheessa.	36:15 Mutta waiwaista autta hän waiwaisudesans/ ja awa köyhän corwan murhesa.
36:16 Sinutkin houkutteli ahdingosta pois avara tila, jossa ei ahtautta ollut, ja lihavuudesta notkuvan ruokapöydän rauha.	16. Hän tempaa sinunkin ahdistuksen kidasta avaruuteen, jolla ei pohjaa ole; ja sinun pöydällä on lepo, täytetty kaikella hyvällä.	36:16 Hän temma sinun awaran ahdistuxen kidasta/ jolla ei pohja ole/ ja sinun pöydällä on lepo/ täytetty caikella hyvällä.
36:17 Ja niin kohtasi sinua kukkuramäärin jumalattoman tuomio; tuomio ja oikeus on käynyt sinuun kiinni.	17. Ja sinä olet täydellisesti havaitseva jumalattoman tuomion; mutta tuomio ja oikeus vahvistaa sinun.	36:17 Mutta sinä teet jumalattoman asian hywäxi/ nijn että hänen asians ja oikeudens pysy.
36:18 Älköön kärsimyksen polte houkutelko sinua pilkkaamaan, älköönkä lunastusmaksun suuruus viekö sinua harhaan.	18. Katso, ettei viha ole vietelty sinua voimassas, eli suuret lahjat ole kääntäneet sinua.	36:18 Cadzo/ ettei wiha ole wietelty sinua woimamasas/ eli suuret lahjat ole käändänet sinua.
36:19 Voiko huutosi auttaa ahdingosta tahi kaikki voimasi ponnistukset?	19. Luuletkos hänen huolivan jalouttas, kultaa eli jonkun väkevyyttä ja varaa?	36:19 Luuletkos hänen huolewan jalouttas/ culda eli jongun wäkewyttä ja wara?
36:20 Älä halaja yötä, joka siirtää kansat sijoiltansa.	20. Ei sinun tarvitse ikävöidä yötä, karatakses ihmisten päälle siallansa.	36:20 Ei sinun tarwita ikäwöidzemän yötä/ carataxes ihmisten päälle heidän siallans.
36:21 Varo, ettet käänny vääryyteen, sillä se on sinulle mieluisampi kuin kärsimys.	21. Kavahda sinuas, ja älä käännä sinuas vääryyteen, niinkuin sinä surkeuden tähden ruvennut olet.	36:21 Cawata sinuas ja älä käännä sinuas wääryteen/ nijncuins surkeuden tähden ruwennut olet.
36:22 Katso, Jumala on korkea, valliten voimassansa; kuka on hänen kaltaisensa opettaja?	22. Katso, Jumala on korkia voimassansa: kuka on senkaltaisen opettaja kuin hän on?	36:22 Cadzo/ Jumala on corkia hänen woimansas/ cuca on sencaltainen opettaja cuin hän on?
36:23 Kuka määrää hänen tiensä, ja kuka sanoo: 'Sinä teit väärin'?	23. Kuka tutkii hänen tiensä? ja kuka sanoo hänelle: sinä teet väärin?	36:23 Cuca tutki hänen tiens? ja cuca sano hänelle: sinä teet wäärin.
36:24 Muista sinäkin ylistää hänen töitensä, joiden kiitosta ihmiset veisaavat;	24. Muista, että ylistät hänen töitensä, niinkuin ihmiset veisaavat.	36:24 Muista että ylistät hänen töitäs/ nijncuin ihmiset weisawat.
36:25 kaikki ihmiset ihailevat niitä, kuolevaiset katselevat niitä kaukaa.	25. Sillä kaikki ihmiset sen nähneet ovat: Ihmiset näkevät sen kaukaa.	36:25 Sillä caicki ihmiset sen näkewät/ ihmiset näkewät sen cauca.
36:26 Katso, Jumala on suuri, emme häntä käsitä, hänen vuottensa luku on ilman määrää.	26. Katso, Jumala on suuri, ja emme tiedä sitä: hänen vuosilukunsa ovat arvaamattomat.	36:26 Cadzo/ Jumala on suuri ja en me tiedä/ hänen vuosilucuns owat arwamattomat.
36:27 Hän kokoaa vedenpisarat; ne vihmovat virtanaan sadetta,	27. Sillä hän tekee veden pieniksi pisaroiksi, ja ajaa pilvensä kokoon sateeksi,	36:27 Hän teke weden pienixi pisaroixi/ ja aja pilwens cocoon satexi.

36:28 jota pilvet vuodattavat, valuttavat ihmisjoukkojen päälle.	28. Että pilvet pisaroitsevat ja vuotavat vahvasti ihmisten päälle.	36:28 Että pilwet vuotawat ja pisaroidzewat wahwast ihmisten päälle.
36:29 Kuka ymmärtää pilvien leviämiset, kuka hänen majansa jyrinän?	29. Koska hän aikoo hajoittaa pilvensä ja majansa jylinän.	36:29 Cosca hän aicoi hajotta pilwens ja majans hyminän/
36:30 Katso, hän levittää niiden päälle leimauksensa ja peittää meren pohjat.	30. Katso, niin hän levittää valkeutensa sen päälle, ja peittää meren syvyyden.	36:30 Cadzo/ nijn hän lewittä walkeudens heidän päällens/ ja peittä meren sywyden.
36:31 Sillä niin hän tuomitsee kansat, niin hän antaa runsaan ravinnon.	31. Sillä näillä tuomitsee hän kansan; ja antaa ruokaa runsaasti.	36:31 Sillä siellä duomidze hän Canssan/ ja anda ruoca runsast.
36:32 Hän peittää molemmat kätensä leimauksilla ja lähettää ne ahdistajan kimppuun.	32. Hän kätkee valkeuden käsissänsä, ja káskee sen palata.	36:32 Hän peittä walkeuden nijncuin käsillä/ ja káske sen palata.
36:33 Hänet ilmoittaa hänen jylinänsä, jopa karjakin hänen tulonsa."	33. Sen ilmoittaa hänen lähimmäisensä, joka on pitkäisen viha pilvissä.	36:33 Sen ilmoitta hänen lähimmäisens/ joca on pitkäisen wiha pilwisä.
37 LUKU	37 LUKU	XXXVII. Lucu
37:1 "Niin, siitä vapisee sydämeni ja hypähtää paikoiltansa.	1. Siitä myös hämmästy minun sydämeni ja vapisee.	37:1 Siitä hämmästy minun sydämen ja wapise.
37:2 Kuulkaa, kuulkaa hänen äänensä pauhinaa ja kohinaa, joka käy hänen suustansa.	2. Kuulkaat visusti hänen vihansa huutoa, ja puhetta, joka hänen suustansa käy ulos.	37:2 Cuulcat hänen wihans huuto ja hänen ändäns/ joca hänen suustans käy ulos.
37:3 Hän laskee sen kaikumaan kaiken taivaan alla, lähettää leimauksensa maan ääriin asti.	3. Hän toimittaa sen oikeuden kaikkein taivasten alla; ja hänen leimauksensa paistaa maan ääristä.	37:3 Hän toimitta sen oikein caickein taiwasten alla/ ja hänen leimauxens paista maan äris.
37:4 Sen kintereillä ärjyy ääni, hän korottaa väkevän äänensä jylinän, eikä hän säästä salamoitaan, äänensä raikuessa.	4. Senjälkeen kuuluu pitkäisen jylinä, ja se jylisee suurella äänellä; ja koska hänen jylinänsä kuullaan, ei sitä taideta estää.	37:4 Hänen jälkens cuulu pitkäisen jylinä/ ja hän jylise suurella änellä/ ja cosca hänen jylinäns cuullan/ ei sitä taita estä.
37:5 Ihmeellisesti Jumala korottaa äänensä jylinän, hän tekee suuria tekoja, joita emme käsittää taida.	5. Jumala jylistää pauhinallansa ihmeellisesti, ja tekee suuria ja tutkimattomia töitä.	37:5 Jumala jylistä ihmellisest/ ja teke suuria ja tutkimattomita töitä.
37:6 Sillä hän sanoo lumelle: 'Putoa maahan', samoin sadekuurolle, rankkasateittensa ryöpylle.	6. Hän puhuu lumelle, ja se kohta tulee maan päälle, ja sadekuurolle, ja niin sadekuurolla on voima.	37:6 Hän puhu lumelle/ ja se cohta tule maan päälle/ ja sadecuurolle/ ja nijn sadecuurolla on voima.
37:7 Niin hän kytkee jokaiselta kädet, että kaikki ihmiset hänen tekonsa tietäisivät.	7. Hänen kädessänsä ovat kaikki ihmiset kätketyt, että kaikki tuntisivat hänen tekonsa.	37:7 Hänen kädesäns owat caicki ihmiset kätketyt/ että Canssa tunde hänen tecons.

37:8 Pedot vetäytyvät piiloon ja pysyvät luolissansa.	8. Metsän pedot pakenevat varjoon ja pysyvät asumapaikoissansa.	37:8 Medzän pedot pakenewat warjoon/ ja pysywät paicasans.
37:9 Tähtitarhasta tulee tuulispää, pohjan ilmalta pakkanen.	9. Etelästä tulee tuulispää ja pohjasta kylmä.	37:9 Etelästä tuule tuulispää/ ja pohjasta kylmä.
37:10 Jumalan henkäyksestä syntyy jää, ja aavat vedet ahdistuvat.	10. Jumalan hengestä tulee pakkanen ja ahdistaa laviat vedet.	37:10 Jumalan hengestä tule packainen/ ja suuri wesi/ cosca se tule.
37:11 Hän myös kuormittaa pilvet kosteudella ja hajottaa välähtelevät ukkosvaarunsa.	11. Seijes myös hajoittaa pilvet, ja hänen valkeutensa levittää itsensä pilvien lävitse.	37:11 Paxut pilwet hajowat/ että seijes tulis/ ja hänen walkeudens lewittä idzens pilwein läipidze.
37:12 Ne vyöryvät sinne tänne hänen ohjauksestaan, tehdäkseen maanpiirin päällä kaiken, mitä hän niille määrää.	12. Hän kääntää pilvensä kuhunka hän tahtoo, tekemään kaikkia, mitä hän tahtoo maan piirin päällä.	37:12 Hän käändä pilwens cunga hän tahto/ tekemän caickia mitä hän tahto maan pijrin päällä.
37:13 Hän antaa niiden osua milloin maalle vitsaukseksi, milloin siunaukseksi.	13. Jos se tapahtuu yhdelle sukukunnalle eli maakunnalle, koska hän löydetään laupiaaksi.	37:13 Jos se tapahtu yhdelle sucucunnalle eli maacunnalle/ cosca hän löytän laupiaxi.
37:14 Ota tämä korviisi, Job; pysähdy ja tarkkaa Jumalan ihmetöitä.	14. Kuules näitä Job: seiso ja ota vaari Jumalan ihmeellisistä töistä.	37:14 Cuules näitä Hiob/ seiso ja ota waari Jumalan ihmellisistä töistä.
37:15 Tiedätkö, kuinka Jumala niillä tekonsa teettää ja kuinka hän antaa pilviensä leimausten loistaa?	15. Tiedätkös, koska Jumala saattaa nämät heidän päällensä, ja koska hän antaa pilviensä valkeuden paistaa?	37:15 Tiedätkös cosca Jumala saatta nämät heidän päällens/ ja cosca hän anda hänen pilweins walkeuden paista?
37:16 Käsitätkö pilvien punnituksen, hänen ihmeensä, joka on kaikkitietävä?	16. Tiedätkös, kuinka pilvet hajoittavat heitänsä? täydellisen viisauden ihmeellisiä töitä?	37:16 Tiedätkös cuinga pilwet hajottawat heitäns? Cuca näitä ihmeitä täydellisest tietä?
37:17 Sinä, jonka vaatteet kuumenevat, kun maa on raukeana etelän helletuulesta,	17. Että sinun vaattees lämpeevät, kuin ilma tyventyy etelästä?	37:17 Että sinun waattes lämbywät/ cosca ilma tywendy etelästä.
37:18 kaarrutatko sinä hänen kanssansa taivaan, joka on vahva kuin valettu kuvastin?	18. Levitätkö sinä hänen kanssansa pilviä, jotka vahvat ovat niinkuin valettu peili?	37:18 Ja sinä lewität hänen cansans pilwiä/ jotca wahwat owat/ nijncuin walettu speili.
37:19 Neuvo, mitä meidän on hänelle sanottava; pimeydessämme emme voi tuoda esiin mitään.	19. Ilmoita sinä meille, mitä meidän pitäis hänelle sanoman; sillä emme ulotu hänen tykönsä pimeydeltä.	37:19 Mitäst me sanom hänelle: sillä en me ulotu hänen tygöns pimeydeldä.
37:20 Olisiko hänelle ilmoitettava, että tahtoisin puhua? Kukapa vaatisi omaa tuhoansa!	20. Kuka luettelee hänelle, mitä minä puhun? jos joku puhuu, niin hän niellään.	37:20 Cuca luettele hänelle mitä minä puhun/ jos jocu puhu/ nijn hän niellän.
37:21 Ja nyt: ei voida katsella valoa, joka kirkkaana loistaa, kun tuuli on puhaltanut puhdistaan taivaan.	21. Ei nähdä nyt valkeutta, joka pilvissä leimahtaa; vaan kuin tuuli puhaltaa, niin seijestyy.	37:21 Ei nähdä nyt walkeutta joca pilwis leimahta/ waan cuin tuuli puhalda nijn seijesty.

37:22 Pohjoisesta tulee kultainen hohde; Jumalan yllä on peljättävä valtasuuruus.	22. Pohjoisesta tulee kulta peljättävän Jumalan kunniaksi.	37:22 Pohjaisest tule culda/ peljättävän Jumalan cunniaksi.
37:23 Kaikkivaltiasta emme saata käsittää, häntä, joka on suuri voimassa, joka ei oikeutta ja täydellistä vanhurskautta polje.	23. Mutta Kaikkivaltiasta emme taida löytää, joka on niin suuri voimassa; ja ei hän tarvitse vastata oikeudessansa ja suuressa vanhurskaudessansa.	37:23 Mutta Caickiwaldiasta ei he taida löytä/ joca on nijn suuri woimasa: sillä ei hän lucua laske hänen oikeudestans/ ja hurscast asiastans.
37:24 Sentähden peljätkööt häntä ihmiset; hän ei katso keneenkään, joka on omasta mielestään viisas."	24. Sentähden täytyy ihmisten häntä peljätä: ja ei hän katso yhtään taitavaa sydäimestä.	Job 37:24 Sentähden täyty ihmisten händä peljätä/ ja ei hän pelkä yhtän taitawata sydäimestä.
38 LUKU	38 LUKU	XXXVIII. Lucu
38:1 Silloin Herra vastasi Jobille tuulispäästä ja sanoi:	1. Ja Herra vastasi Jobia tuulispäästä ja sanoi:	38:1 JA HERra wastais Hiobi tuulispäästä/ ja sanoi:
38:2 "Kuka olet sinä, joka taitamattomilla puheilla pimennät minun aivoitukseni?"	2. Kuka on se, joka taidossansa niin eksyy ja puhuu niin taitamattomasti?	38:2 Cuca on se joca taidosans nijn exy/ ja puhu nijn taitamattomast?
38:3 Vyötä nyt kupeesi kuin mies; minä kysyn sinulta, opeta sinä minua.	3. Vyötä nyt kupees niin kuin mies: Minä kysyn sinulta, opeta minua.	38:3 Wyötä suoles nijncuin mies. 38:4 Minä kysyn sinulle: opeta minua.
38:4 Missä olit silloin, kun minä maan perustin? Ilmoita se, jos ymmärryksesi riittää.	4. Kussas silloin olit, koska minä maan perustin? Ilmoita se, jos sinulla se ymmärrys on.	Cusas silloin olit/ cosca minä maan perustin? 38:5 Sanos minulle se/ oletcos nijn taitawa/
38:5 Kuka on määrännyt sen mitat - tottapa sen tiedät - tahi kuka on vetänyt mittanuoran sen ylitse?	5. Tiedätkös, kuka hänen määränsä asettanut on? eli kuka on vetänyt ojennusnuoran hänen päällensä?	tiedätkös cuca hänen määräns asettanut on/ eli cuca on wetänyt oijennus nuoran hänen päällens?
38:6 Mihin upotettiin sen perustukset, tahi kuka laski sen kulmakiven,	6. Mihinkä ovat hänen jalkansa vajotetut, eli kuka on hänen kulmakivensä laskenut?	38:6 Eli mihingä owat hänen jalcans wajotetut/ ja cuca on hänen culmakiwens laskenut?
38:7 kun aamutähdet kaikki iloitsivat ja kaikki Jumalan pojat riemuitsivat?	7. Kuin aamutähdet ynnä minua kiittivät, ja kaikki Jumalan lapset riemuitsivat.	38:7 Cosca amutähdet ynnä minua kijtit/ ja caicki Jumalan lapset riemuidzit.
38:8 Ja kuka sulki ovilla meren, kun se puhkesi ja kohdusta lähti,	8. Kuka on sulkenut meren ovinensa, koska se ratkesi ja lähti ulos niinkuin äidin kohdusta?	38:8 Cuca on lukinnut meren owinens/ cosca se ratkeis nijncuin äitin cohdusta?
38:9 kun minä panin sille pilven vaatteeksi ja synkeyden kapaloksi,	9. Kuin minä puetin sen pilvillä, ja käärin synkeydellä niinkuin kapaloilla;	38:9 Cosca minä puetin sen pilwillä/ ja käärein syngeydellä nijncuin capaloilla?

38:10 kun minä rakensin sille rajani, asetin sille teljet ja ovet	10. Kuin minä estin sen paisumisen säädülläni, ja asetin siihen teljen ja ovet eteen,	38:10 Cosca minä estin sen paisumisen käskylläni/ ja asetin siihen teljet ja owen eteen.
38:11 ja sanoin: 'Tähän asti saat tulla, mutta edemmäksi et; tässä täytyy sinun ylväiden aaltojesi asettua'?	11. Ja sanoin: tähän asti pitää sinun tuleman ja ei edemmäksi: tässä pitää sinun korkiat aaltos asettuman.	38:11 Tule tähän asti ja ei edemmä/ täsä pitä sinun ylimmät aldos asettuman.
38:12 Oletko eläissäsi käsenyt päivän koittaa tahi osoittanut aamuruskolle paikkansa,	12. Oletkos eläissäs käsenyt aamulle, ja aamuruskolle osoittanut hänen siansa?	38:12 Oletcos eläisäs käsenyt amulle/ ja amuruscolle osottanut hänen sians?
38:13 että se tarttuisi maan liepeisiin ja pudistaisi jumalattomat siitä pois?	13. Käsittää maan ääriä, ja puhdistaa siitä jumalattomat.	38:13 Käsittä maan äriä/ ja puhdista sijtä jumalattomat.
38:14 Silloin se muuttuu niinkuin savi sinetin alla, ja kaikki tulee kuin vaetetettuna esille;	14. Se pitää muutettaman niinkuin sinetin savi; niin että he tulevat niinkuin vaate.	38:14 Ja muutetan nijncuin sinetin sawi/ nijn että he tulewat nijncuin waate.
38:15 jumalattomilta riistetään heidän valonsa, ja kohonnut käsivarsi murskataan.	15. Ja jumalattomilta otetaan pois heidän valkeutensa, ja ylpeiden käsivarsi rikotaan.	38:15 Ja jumalattomilda otetan pois heidän walkeudens/ ja ylpeitten käsiwarsi ricotan.
38:16 Oletko astunut alas meren lähdesuonille asti ja kulkenut syvyyden kuilut?	16. Oletkos tullut meren pohjaan, ja vaeltanut syvyyden jälkiä?	38:16 Oletcos tullut meren pohjaan/ ja waeldanut sywyden jälkiä.
38:17 Ovatko kuoleman portit sinulle paljastuneet, oletko nähnyt pimeyden portit?	17. Onko kuoleman ovet koskaan auvenneet etees, eli oletkos nähnyt kuoleman varjon ovet?	38:17 Ongo cuoleman owet coscan auwennet etees/ eli oletcos nähnyt pimeyden owet?
38:18 Käsitätkö, kuinka avara maa on? Ilmoita se, jos kaiken tämän tiedät.	18. Oletkos ymmärtänyt, kuinka leviä maa on? annas kuulla, tiedätkös kaikki nämät.	38:18 Oletcos ymmärtänyt cuinga lewiä maa on? 38:19 Annas cuulla/ tiedätkös caicki nämät?
38:19 Mikä on tie sinne, kussa asuu valo, ja missä on pimeyden asuinsija,	19. Mikä tie on sinne, kussa valkeus asuu? ja kuka on pimeyden sia?	cuca on sinne tie cusa walkeus asu? ja cuca on pimeyden sia?
38:20 että saattaisit sen alueellensa ja tuntisit polut sen majalle?	20. Ettäs saattaisit hänen rajoillensa ja osaisit polut hänen huoneesensa.	38:20 Ettäs saattaisit hänen rajoillens/ ja osaisit polgut heidän huonesens.
38:21 Kaiketi sen tiedät, sillä synnyithän jo silloin, ja onhan päiviesi luku ylen suuri!	21. Tiesitkö, koska sinä syntyvä olit ja kuinka paljo sinulla päiviä olis?	38:21 Tiesitkö coscas syndywä olit/ ja cuinga paljo sinulla päiwiä olis?
38:22 Oletko käynyt lumen varastuhuoneissa, ja oletko nähnyt rakeiden varastot,	22. Oletkos siellä ollut, kusta lumi tulee? eli oletkos nähnyt, kusta rakeet tulevat?	38:22 Oletcos siellä ollut custa lumi tule/ eli oletcos nähnyt custa raket tulewat?

38:23 jotka minä olen säästännyt ahdingon ajaksi, sodan ja taistelun päiväksi?	23. Jotka minä olen tallella pitänyt murhepäivään asti, sodan ja tappeluksen päivään asti.	38:23 Jotca minä olentallella pitänyt murhepäiwän asti/ sodan ja tappeluxen päiwän asti.
38:24 Mitä tietä jakaantuu valo ja itätuuli leviää yli maan?	24. Minkä tien kautta valkeus hajoittaa hänensä, ja itätuuli tuulee maan päälle?	38:24 Cunga polgun cautta walkeus hajotta hänens/ ja itätuuli tuule maan päälle.
38:25 Kuka on avannut kuurnan sadekuurolle ja ukkospilvelle tien,	25. Kuka on sadekuurolle jakanut juoksunsa, ja pitkäisen valkialle ja jylinälle hänen tiensä?	38:25 Cuca on sadecuurolle jakanut juoxuns/ ja pitkäisen walkialle ja jylinälle hänen tiens?
38:26 niin että sataa maahan, joka on asumaton, erämaahan, jossa ei ihmistä ole,	26. Niin että se sataa senkin maan päälle, jossa ei ketään ole, korvessa, jossa ei yhtään ihmistä ole;	38:26 Nijn että se sata sengin maan päälle/ josa ei ketän ole/ corwesa/ josa ei yhtän ihmist ole.
38:27 niin että autio erämaa saa kylläksensä ja maa kasvaa vihannan ruohon?	27. Että se täyttäis erämaan ja korven, ja saattais ruohot vihottamaan.	38:27 Että se täytäis erämaan ja corwen/ ja saattais ruohot wihottoman.
38:28 Onko sateella isää, tahi kuka on synnyttänyt kastepisarat?	28. Onko sateella isää? eli kuka on synnyttänyt kasteen pisarat?	38:28 Cuca on saten Isä? cuca on synnyttänyt casten pisarat?
38:29 Kenen kohdusta on jää tullut, ja kuka on synnyttänyt taivaan härmän?	29. Kenen kohdusta jää on tullut? ja kuka on härmän synnyttänyt taivaan alla?	38:29 Kenen cohdusta jää on tullut? ja cuca on härmän synnyttänyt taiwan alla?
38:30 Vesi tiivistyy kuin kiveksi, ja syvyyden pinta sulkeutuu kiinni.	30. Vedet kätkevät itsensä niinkuin kivi, ja syvyydet päältä kiinnitetään.	38:30 Että wesi on peitos nijncuin kiwi/ ja sywydet pysywät ylhällä.
38:31 Taidatko solmita Otavan siteet tahi irroittaa kahleista Kalevanmiekan?	31. Taidatkos sitoa Seulaisen siteet, eli päästää Kointähden siteet?	38:31 Taidatcos sito seolaisen sitet/ eli päästä Orionin siten?
38:32 Voitko tuoda esiin eläinradan tähdet aikanansa ja johdattaa Seulaset lapsinensa?	32. Taidatkos tuoda taivaan merkit edes aikanansa, eli johdattaa Otavan lastensa kanssa?	38:32 Taidatcos tuoda cointähdet edes aicanans/ eli otawan taiwast lastens päälle.
38:33 Tunnetko taivaan lait, tahi sinäkö säädät, miten se maata vallitsee?	33. Tiedätkös, kuinka taivas hallitaan? eli taidatkos hänen hallituksensa toimittaa maan päällä?	38:33 Tiedätkös cuinga taiwas hallitan/ eli taidatcos hänen hallituxens toimitta maan päällä?
38:34 Taidatko korottaa äänesi pilviin ja saada vesitulvan peittämään itsesi?	34. Taidatkos korottaa äänes ylös pilviin, että veden paljous sinun peittäis?	38:34 Taidatcos jylinä wiedä ylös pilwijn/ eli peittäkö sinua weden paljous?
38:35 Taidatko lähettää salamat menemään, niin että sanovat sinulle: 'Katso, tässä olemme'?	35. Taidatkos lähettää pitkäisen leimaukset matkaan menemään ja sanomaan sinulle: tässä me olemme?	38:35 Taidatcos lähettä pitkäisen leimauxet matcan menemän/ ja sanoman: täsä me olemma?
38:36 Kuka on pannut viisautta pilvenlonkiin, tahi kuka antoi pilvenhattaroille ymmärrystä?	36. Kuka on asettanut taidon salaisuuteen eli kuka on ajatukselle antanut toimen?	38:36 Cuca on asettanut taidon salaisuteen? cuca on ajatuxille andanut toimen?

38:37 Kuka on niin viisas, että laskee pilvien luvun, kuka kaataa tyhjiksi taivaan leilit,	37. Kuka on niin taitava, että hän pilwet lukea taitaa? ja kuka taitaa tukita vesitydyt taivaassa?	cuca on nijn taitawa/ että hän pilwet luke taita? 38:37 Cuca taita tukita wesitydyt taiwasa.
38:38 kun multa on kuivunut kovaksi kuin valettu ja maakokkareet toisiinsa takeltuneet?"	38. Kuin tomu kastuu ja juoksee yhteen, ja kokkareet ryhtyvät toinen toiseensa.	Cosca tomu castu ja juoxe yhten/ ja cockaret ryhtywät toinen toiseens.
39 LUKU	39 LUKU	XXXIX. Lucu
39:1 "Sinäkö ajat saaliin naarasleijonalle ja tyydytät nuorten leijonain nälän,	1. Taidatkos jalopeuralle antaa hänen saaliinsa ajaaksensa takaa? ja ravita nuoret jalopeurat?	39:1 TAidatcos naaras Lejonille anda hänen saalins ajaxens taca/ ja rawita nuoret Lejonit?
39:2 kun ne kyyristyvät luolissansa ja ovat väijyksissä tiheikössä?	2. Niin että he makaavat sioillansa, ja lepäävät luolissansa, joissa he väijyvät.	39:2 Nijn että he macawat sioillans/ ja lewäjawät luolisans joisa he wäijywät.
39:3 Kuka hankkii ravinnon kaarneelle, kun sen poikaset huutavat Jumalan puoleen ja lentelevät sinne tänne ruokaa vailla?	3. Kuka valmistaa kaarneelle ruan, kuin hänen poikansa huutavat Jumalaa, ja ei he tietä eksyksissä, kussa heidän ruokansa on?	39:3 Cuca walmista Carneille ruan/ cosca heidän poicans huutawat Jumalata/ ja cosca ei he tiedä exyxis cusa heidän ruocans on?
39:4 Tiedätkö sinä vuorikauristen poikimisajat, valvotko peurojen synnytyskipuja?	4. Tiedätkös, koska metsävuohet poikivat, eli oletkos havainnut peurat käyvän tiineenä?	39:4 Tiedätkös cosca medzäwuohet poikiwat/ eli oletcos hawainnut peorat käywän tijnenä.
39:5 Lasketko, milloin niiden kuukaudet täyttyvät, ja tiedätkö ajan, milloin ne poikivat?	5. Oletkos lukenut heidän kuukautensa, koska ne täydellensä ovat? eli tiedätkös ajan, koska he poikivat?	39:5 Oletcos lukenut heidän Cuucautens/ cosca ne täydelläns owat/ eli tiedätkös ajan cosca he poikiwat.
39:6 Ne painautuvat maahan, saavat ilmoille sikiönsä ja vapautuvat synnytystuskistaan.	6. He kumartavat heitänsä poikiessansa, ja ajavat sen pois, josta heillä kipu on.	39:6 He cumartawat heitäns poikeisans/ ja ajawat sen pois josta heillä kipu on.
39:7 Niiden vasikat vahvistuvat, kasvavat kedolla; ne lähtevät tiehensä eivätkä enää palaja.	7. Heidän poikansa vahvistuvat ja kasvavat jyvistä: ne menevät ulos, ja ei palaja heidän tykönsä.	39:7 Heidän poicans lihoiwat ja caswawat jywistä/ ne menewät ulos ja ei palaja heidän tygöns.
39:8 Kuka on laskenut villiaasin vapaaksi, kuka irroittanut metsäaasin siteet,	8. Kuka on metsä-aasin antanut niin vapaana käydä? kuka on metsä-aasin siteen päästänyt?	39:8 Cuca on medzän pedon andanut nijn wapana käydä? cuca on medzän pedon siten päästänyt?
39:9 sen, jolle minä annoin aavikon asunnoksi ja suola-aron asuinsijaksi?	9. Jolle minä olen erämaan huoneeksi antanut ja korven asuinsiaksi.	39:9 Joille minä olen erämaan huonexi andanut/ ja corwen asuinsiaxi.
39:10 Se nauraa kaupungin kohinalle, ajajan huutoa se ei kuule;	10. Hän katsoo ylönsä kaupungin pauhinaa: vartian huutoa ei hän kuule.	39:10 Hän cadzo ylöns Caupungin pauckinat. 39:11 Waatian huuto ei hän cuule/

39:11 se tähystelee vuorilta laiduntansa ja etsii kaikkea vihantaa.	11. Hän katsoo vuorella laiduntansa, ja etsii kussa viheriäistä on.	hän cadzo wuorella laiduindans/ ja edzi cusa wiherjäist on.
39:12 Taipuuko villihärkä sinua palvelemaan, ja yöpyykö se sinun seimesi ääreen?	12. Luuletkos yksisarvisen palvelevan sinuas, ja makaavan yötä sinun seimelläs?	39:12 Luuletkos Yxisarwisen palwelewan sinuas/ ja olewan sinun seimelläs.
39:13 Voitko ohjaksilla pakottaa villihärän vaolle, tahi äestääkö se laaksonpohjia sinua seuraten?	13. Taidatkos sitoa yksisarvisen vaolle köydellä, niin että hän kiskois ketoa laaksossa sinun perässä?	39:13 Taidatcos sito iken hänen päällens kyndäxes/ nijn että hän kiscois keto laxos sinun peräsäs?
39:14 Voitko siihen luottaa, siksi että sen voima on suuri, voitko jättää sen haltuun työsi hedelmät?	14. Taidatkos sinus luottaa häneen, ehkä hän paljon voi, ja jättää työs hänen haltuunsa?	39:14 Taidatcos sinus luotta häneen ehkä hän paljo woi/ ja anda hänen edestäs työtä tehdä?
39:15 Voitko uskoa, että se palajaa ja kokoaa viljasi sinun puimatantereellesi?	15. Uskotkos hänen siemenes kotia tuovan, ja riihees kokoovan?	39:15 Uskotcos hänen siemenes cotia tuowan/ ja rijhees cocowan.
39:16 Kamelikurjen siipi lepattaa iloisesti, mutta asuuko sen sulissa ja höyhenissä haikaran hellyys?	16. Ovatko riikinkukkoin sulat kauniimmat kuin nälkäkurjen sulat?	39:15 Owatco Rikincucoin sulgat caunemmat sinulda cuin Storkin eli Sthrution sulgat?
39:17 Se jättää munansa maahan, hiekalle helteen haudottaviksi.	17. Joka munansa jättää maahan, ja antaa maan lämpimän hautoa niitä.	39:16 joca munans jättä maahan/ ja anda maan lämbymän hauto nijtä.
39:18 Ei se ajattele, että jalka voi ne särkeä ja metsän eläimet polkea ne rikki.	18. Hän unohtaa ne tallattavan, ja että peto kedolla ne rikkois.	39:17 Hän unhotta ne tallattawan/ ja että peto ne rickois.
39:19 Se on tyly poikasilleen, niinkuin ne eivät olisikaan sen omia; hukkaan menee sen vaiva, mutta ei se sitä pelkää.	19. Hän on niin kova poikiansa vastaan, kuin ei ne hänen olisikaan: Ei hän tottele turhaan työtä tehdä.	39:18 Hän on nijn cowa poikians wastan/ cuin ei ne hänen olisickan. 39:19 Ei hän tottele turhan työtä tehdä:
39:20 Sillä Jumala on jättänyt sen viisautta vaille ja tehnyt sen ymmärryksestä osattomaksi.	20. Sillä Jumala on häneltä taidon ottanut pois, ja ei ole antanut hänelle ymmärrystä.	sillä Jumala on häneldä taidon ottanut pois/ ja ei ole andanut hänelle ymmärrystä.
39:21 Kun se kiittää ilmaa piesten, nauraa se hevoselle ja ratsumiehelle.	21. Kuin hän ylentää itsensä korkeuteen, nauraa hän hevosta ja miestä.	39:20 Cosca hän ylöndä idzens corkeuteen/ ja naura sekä hewoista ja miestä.
39:22 Sinäkö annat hevoselle voiman, puetat sen kaulan liehuvalla harjalla?	22. Taidatkos antaa hevoselle väen, eli taidatkos kaunistaa hänen kaulansa hirnumisella?	39:21 Taidatcos anda hewoiselle wäen/ eli taidatcos caunista hänen caulans hirnumisella.
39:23 Sinäkö panet sen hyppimään kuin heinäsirkan? Sen uljas korskunta on peljättävä.	23. Taidatkos peljättää hänen niinkuin heinäsirkan? peljättävä on hänen sieramiensa päristys.	39:22 Taidatcos peljättä hänen nijncuin heinäsircat? peljättäpä on hänen sieramittens kijtos.

39:24 Se kuopii lakeutta ja iloitsee, lähtee voimalla asevarustuksia vastaan.	24. Hän kaivaa maata kavioillansa, on riemuinen väkevyydessänsä, ja menee sota-aseita vastaan.	39:23 Hän caiwa maata cawioillans/ on riemuinen ja mene harniscoittua wastan.
39:25 Se nauraa pelolle, ei säiky eikä väisty miekan edestä.	25. Hän nauraa pelkoa ja ei hämmästy, eikä pakene miekkaa.	39:24 Hän naura pelco ja ei hämmästy/ eikä pakene miecka.
39:26 Sen yllä kalisee viini, välkähtää keihäs ja peitsi.	26. Ehkä vielä viini kalisis häntä vastaan, ja keihäät ja kilvet välkkyisivät;	39:25 Ehkä wielä wijni calisis händä wastan/ ja keihät ja kilwet wälckysisit.
39:27 Käy jyrinä ja jytinä, kun se laukaten taivalta ahmii; ei mikään sitä pidätä sotatorven pauhatessa.	27. Hän korskuu, pudistelee ja kaivaa maata, ja ei tottele vaskitorven helinää.	39:26 Hän cuorscu ja pudistelee/ ja ei tottele waskitorwen helinätä.
39:28 Milloin ikinä sotatorvi soi, hirnuu se: iihaha! Jo kaukaa se vainuaa taistelun, päälliköiden jylisevän äänen ja sotahuudon.	28. Kuin vaskitorvi heliästi soi, luihkaa hän: hui, ja haastaa sodan taampaa, niin myös päämiesten huudon ja riemun.	39:27 Cosca waskitorwi soi/ luicka hän/ hui/ ja haista sodan taamba/ Ruhtinasten huudon ja riemun.
39:29 Sinunko ymmärryksesi voimasta jalohaukka kohoaa korkealle, levittää siipensä kohti etelää?	29. Lentääkö haukka sinun ymmärryksestä, ja hajoittaa siipensä etelään käsin?	39:28 Lendäkö haucka sinun ymmärrykestä/ ja hajotta sijpens etelän käsin.
39:30 Tahi sinunko käskystäsi kotka lentää ylhäälle ja tekee pesänsä korkeuteen?	30. Lentääkö kotka sinun kädestäs niin korkialle, että hän tekee pesänsä korkeuteen?	39:29 Lendäkö Cotca sinun käskystäs nijn corkialla/ että hän teke pesäns corkeuteen.
39:31 Kalliolla se asuu ja yöpyy, kallion kärjellä, vuorilinnassaan.	31. Hän asuu vuorilla ja yöttelee vuorten kukkuloilla ja vahvoissa paikoissa.	39:30 Hän asu vuorilla ja oleskele vuorten cuckuloilla/ ja wahwoisa paicoisa.
39:32 Sieltä se tähystelee saalista; kauas katsovat sen silmät.	32. Sieltä hän katsoo ruan perään, ja hänen silmänsä näkevät kauwas.	39:31 Siellä hän wartioidze ruoca/ ja hänen silmäns näkewät cauwas.
39:33 Sen poikaset särpivät verta, ja missä on kaatuneita, siellä on sekin."	33. Hänen poikansa särpivät verta; ja kussa raato on, siellä myös hän on.	39:32 Hänen poicans särpävät werta/ ja cusa raato on/ siellä myös hän on.
39:34 Niin Herra vastasi Jobille ja sanoi:	34. Ja Herra vastasi Jobia ja sanoi:	39:33 JA HERra wastais Hiobi/ ja sanoi:
39:35 "Tahtooko vikoilija riidellä Kaikkivaltiaasta vastaan? Jumalan syyttäjä vastatkoon tähän!"	35. Joka riitelee Kaikkivaltiaan kanssa, eikö hänen pitäis sitä vahvistaman? ja se joka nuhtelee Jumalaa, eikö hänen pitäis vastaaman?	39:34 Joca rijtele Caickiwaldian cansa/ eikö hänen pitäis sitä wahwistaman? ja se cuin nuhtelee Jumalata/ eikö hänen pitäis wastaman?
39:36 Silloin Job vastasi Herralle ja sanoi:	36. Job vastasi Herraa ja sanoi:	39:35 HIob wastais HERra/ ja sanoi:
39:37 "Katso, minä olen siihen liian halpa; mitäpä sinulle vastaisin? Panen käteni suulleni;	37. Katso, minä olen halpa, mitä minä sinua vastaan? minä lasken käteni suuni päälle.	Cadzo/ minä olen halpa/ mitä minä wastan? ja lasken käteni suuni päälle.

39:38 kerran minä olen puhunut, enkä enää mitään virka, kahdesti, enkä enää sitä tee."	38. Minä olen kerran puhunut, en minä enempää vastaa, enkä toiste sitä enää tee.	39:36 Minä olen kerran puhunut/ en minä enämbi wasta/ engä toiste sitä enä tee.
40 LUKU	40 LUKU	XL. Lucu
40:1 Silloin Herra vastasi Jobille tuulispäästä ja sanoi:	1. Ja Herra vastasi Jobia tuulispäästä ja sanoi:	40:1 JA HERra wastais Hiobi tuulispäästä/ ja sanoi:
40:2 "Vyötä nyt kupeesi kuin mies; minä kysyn sinulta, opeta sinä minua.	2. Vyötä kupees niinkuin mies: Minä kysyn sinulta, ja vastaa sinä minua.	wyötä suoles nijncuin mies. 40:2 Minä kysyn sinulle ja wasta sinä minua.
40:3 Sinäkö teet tyhjäksi minun oikeuteni, tuomitset minut syylliseksi, ollaksesi itse oikeassa?	3. Pitäiskö sinun minun tuomioni tyhjäksi tekemän, ja minua vääräksi soimaaman, ettäs itse olisit hurskas?	40:3 Pidäiskö sinun minun duomioni tyhjäksi tekemän/ ja minua vääräksi soimaman/ ettäs idze olisit hurscas?
40:4 Tahi onko sinun käsivartesi niinkuin Jumalan, ja voitko korottaa äänesi jylinän niinkuin hän?	4. Onko sinulla käsivarsi niinkuin Jumalalla? ja taidatkos yhdenkaltaisella äänellä jylistää hänen kanssansa.	40:4 Ongo sinulla käsiwarsi nijncuin Jumalalla/ ja taidatcos yhdencaltaisella änellä jylistä hänen cansans.
40:5 Kaunistaudu kunnialla ja korkeudella, pukeudu loistoon ja kirkkauteen.	5. Kaunista sinus suurella kunnialla ja korkeudella: pueta sinus kiitoksella ja kunnialla,	40:5 Caunista sinus coreudella/ corgota sinus/ pueta sinus kijtoxella ja cunnialla.
40:6 Anna vihasi kiivastuksen purkautua, ja masenna katseellasi kaikki ylpeät.	6. Hajoita sinun julmuutes viha, ja katso kaikkia ylpeitä ja nöyryytä heitä.	40:6 Heitä sinun julmudes wiha/ cadzo caickia ylpeitä/ ja nöyrytä heitä.
40:7 Nöyryytä katseellasi kaikki ylpeät, ja muserra jumalattomat siihen paikkaan.	7. Katso kaikkia ylpeitä, ja alaspaina heitä, ja kukista jumalattomat paikastansa.	40:7 Ja cukista jumalattomat paicastans.
40:8 Kätke heidät tomuun kaikki tyynni, sulje heidän kasvonsa salaiseen kätköön.	8. Hautaa heitä kaikkia maahan, ja upota heidän jaloutensa kätköön.	40:8 Hauta heitä caickia maahan/ ja upota heidän jaloudens kätköön.
40:9 Silloin minäkin ylistän sinua, kun oikea kätesi on hankkinut sinulle voiton.	9. Niin minä tunnustan sinun oikian kätes auttavan sinua.	40:9 Nijn minä tunnustan sinun oikian kätes auttawan sinua.
40:10 Katso Behemotia, jonka minä loin niinkuin sinutkin; se syö ruohoa niinkuin raavas.	10. Katso nyt Behemotia, jonka minä sinun vierees tehnyt olen, joka syö heiniä niinkuin härkä.	40:10 Cadzo Behemothi/ jonga minä wieres tehnyt olen/ joca syö heiniä nijncuin härkä.
40:11 Katso, sen voima on lanteissa, sen väkevyys vatsalihaksissa.	11. Katso, hänen väkensä on hänen kupeissansa, ja hänen voimansa hänen vatsansa navassa.	40:11 Cadzo/ hänen wäkens on hänen cupeisans/ ja hänen woimans wadzans nawasa.
40:12 Se ojentaa jäykäksi häntänsä kuin setripuun, sen reisijänteet ovat lujiksi punotut.	12. Hänen häntänsä ojentuu niinkuin sedripuu, ja hänen salaisen kalunsa suonet ovat niinkuin puun oksat.	40:12 Hänen händäns ojendu nijncuin Cedripuu/ ja hänen salaisencaluns suonet owat nijncuin puun oxat.

40:13 Sen luut ovat niinkuin vaskiputket, sen nikamat niinkuin raudasta taotut.	13. Hänen luunsa ovat vahvat niinkuin vaski, hänen ruotonsa niinkuin rautaiset seipäät.	40:13 Hänen luuns owat wahwat nijncuin waski/ hänen ruotons nijncuin rautaiset seipät.
40:14 Se on Jumalan töiden esikoinen; sen luoja ojentaa sille miekan.	14. Hän on alku Jumalan teistä; joka hänen tehnyt on, hän voittaa hänen miekallansa.	40:14 Hän on alcu Jumalan teistä/ joca hänen tehnyt on/ hän woitta hänen miecallans.
40:15 Sille kantavat satonsa vuoret, joilla kaikki metsän eläimet leikitsevät.	15. Vuori kantaa hänelle ruohot; ja kaikki pedot leikitsevät siellä.	40:15 Wuori canda hänelle ruohot/ ja caicki pedot leikidzewät siellä.
40:16 Lootuspensaiden alla se makaa, ruovikon ja rämeen kätkössä.	16. Hän makaa mielellänsä varjossa, lymyssä kaisloissa ja mudassa.	40:16 Hän maca mielelläns warjosa/ caisilois ja mudasa.
40:17 Lootuspensaat peittävät sen varjoonsa, puron pajut ympäröivät sitä.	17. Pensas peittää hänen varjollansa, ja ojan halavat peittävät hänen.	40:17 Pensas peittä hänen warjollans/ ja ojan halawat peittäwät hänen.
40:18 Jos virta hätyyttää, ei se säikähdy, se on huoleton, kuohukoon vaikka itse Jordan sen kitaan.	18. Katso, koska virta ylöttää häntä, niin ei hän pelkää: hän on rohkea, vaikka Jordan hänen suuhunsa asti kuohuis.	40:18 Cadzo/ hän laino wirran ja luule cuiwawans Jordanin suullans.
40:19 Kukapa kävisi kiinni sen silmiin, lävistäisi heittoaseella sen turvan?	19. Hän saavutetaan nähtensä, ja pauloilla pistetään hänen nenänsä lävitse.	40:19 Hän saawutetan nähdens/ ja pauloilla pistetän hänen nenäns läpidze.
40:20 Voitko onkia koukulla Leviatanin ja siimaan kietoa sen kielen?	20. Taidatkos vetää Leviatanin ongella, ja sitoa hänen kielensä nuoralla?	40:20 TAidatcos wetä Lewiathanin ongella/ ja sito hänen kielens nuoralla?
40:21 Voitko kiinnittää kaislaköyden sen kuonoon ja väkäräudalla lävistää siltä posken?	21. Taidatkos panna ongen hänen sierameensa, ja hänen leukaluunsa pistää naskalilla lävitse?	40:21 Taidatcos panna ongen hänen sieramijns/ ja hänen leucaluuns pistä nascalilla läpidze?
40:22 Rukoileeko se sinua paljon, tahi puhutteleeko se sinua lempeästi?	22. Luuletkos, että hän sinua paljon rukoilee, ja liehakoitsee sinun edessä?	40:22 Luuletcos että hän sinua paljon rucoile/ ja liehacoidze sinun edesäs?
40:23 Tekeekö se liiton sinun kanssasi, että saisit sen olemaan orjanasi ainaisesti?	23. Luuletkos, että hän tekee liiton sinun kanssas, saadakses häntä alinomaiseksi orjakses?	40:23 Luuletcos että hän teke lijton sinun cansas/ saadaxes händä alinomaisexi orjaxes?
40:24 Voitko leikkiä sillä niinkuin lintusella tahi sitoa sen tyttöjesi pidellä?	24. Taidatkos leikitä hänen kanssansa niinkuin linnun kanssa, eli sitoa hänen sinun piikais sekaan?	40:24 Taidatcos leikitä hänen cansans nijncuin linnun cansa/ eli sito hänen sinun pijcais secaan?
40:25 Hierovatko pyyntikunnat siitä kauppaa, jakavatko sen kauppamiesten kesken?	25. Luuletkos hänen kumppaneilta leikattaman, jaettaa kauppamiehille.	40:25 Luuletcos hänen cumpaneilda leicattawan/ jaetta cauppamiehille.
40:26 Voitko iskeä sen nahan täyteen ahinkaita ja sen pään kala-ahraimia?	26. Taidatkos täyttää koko verkkohuoneen hänen nahallansa, eli kalamiesten kokkoin hänen päällänsä.	40:26 Taidatcos täyttä coco wercon hänen nahallans/ eli wadan hänen päälläns.

40:27 Laskehan vain kätesi sen päälle, niin muistat sen ottelun; et sitä toiste yritä!	27. Koska sinä häneen rupeet kädellä, niin muista, ettäs tulet sotaan, josta et sinä mitään voita.	40:27 Coscas häneen rupet kädellä/ nijn muista ettäs tulet sotaan/ josta et sinä mitän voita?
40:28 Katso, siinä toivo pettää; jo sen näkemisestä sortuu maahan."	28. Katso, hänen toivonsa pettää hänen; sillä koska hän hänen näkee, mukeltaneeko hän pois?	Cadzo/ hänen toiwons pettä hänen/ ja cosca hän hänen näke/ mukelda hän pois.
41 LUKU	41 LUKU	XLI. Lucu
41:1 "Ei ole niin rohkeata, joka sitä ärsyttäisi. Kuka sitten kestäisi minun edessäni?	1. Ei ole niin rohkiaa, kuin tohtii hänen herättää: kuka siis seisoo minun edessäni?	41:1 Ei ole nijn rohkiata cuin tohti hänen herättä: cuca sijs seiso minun edesän?
41:2 Kuka on minulle ensin antanut jotakin, joka minun olisi korvattava? Mitä kaiken taivaan alla on, se on minun.	2. Kuka on minulle jotakin ennen antanut, että minä sen hänelle maksaisin? Minun ovat kaikki, mitä kaikkein taivasten alla on.	41:2 Cuca on minulle jotakin ennen andanut/ että minä sen hänelle maxaisin? Minun owat caicki mitä caickein taiwasten alla on.
41:3 En saata olla puhumatta sen jäsenistä, en sen voimasta ja sorjasta rakenteesta.	3. Minun täytyy puhua kuinka suuri, kuinka väkevä ja kuinka kaunis hän on.	41:3 Minun täyty puhua cuinga suuri/ cuinga wäkewä ja cuinga caunis hän on.
41:4 Kuka voi riisua siltä päällysvaatteen, kuka tunkeutua sen kaksinkertaisten purimien väliin?	4. Kuka riisuu hänen vaatteensa? Kuka tohtii ruveta hänen hampaisiinsa?	41:4 Cuca rijsu hänen waattens? Cuca tohti ruweta hänen hambaisijns?
41:5 Kuka on avannut sen kasvojen kaksoisoven? Sen hammasten ympärillä on kauhu.	5. Kuka voi avata hänen leukaluunsa, jotka ovat hirmuiset hänen hammastensa ympäri?	41:5 Cuca woi awata hänen leucaluuns/ jotca owat hirmuiset hänen hammastens ymbärins.
41:6 Sen ylpeytenä ovat uurteiset selkäkilvet, kiinnitetyt lujalla sinetillä.	6. Hänen suomuksensa ovat pulskiat, kiinnitetyt toinen toiseensa, niinkuin sinetti.	41:6 Hänen ylpiät suomuxens owat kijnnitetyt toinen toiseens nijncuin kilwet.
41:7 Ne käyvät tarkoin toinen toiseensa, niin ettei ilma välitse pääse.	7. Yksi on kiinni toisessa, niin ettei tuuli pääse lävitse.	41:7 Yxi on kijnni toises/ nijn ettei tuuli pääse läpidze.
41:8 Ne ovat toisiinsa liitetyt, pysyvät kiinni erkanematta.	8. Ne ovat kiinni toinen toisessansa ja pysyvät yhdessä, ettei heitä taideta eroittaa.	41:8 Ne owat kijnni toinen toisesans/ ja pysywät yhdes/ ettei heitä taita eroitetta.
41:9 Sen aivastus on kuin valon välähdys, sen silmät ovat kuin aamuruskon silmäripset.	9. Hänen aivastamisestansa kiiltää valkeus, ja hänen silmänsä ovat niinkuin aamuruskon silmälaudat.	41:9 Hänen aiwastamisens on nijncuin kijldäwä walkia/ ja hänen silmäns owat nijncuin amuruscon silmälaudat.
41:10 Sen kidasta lähtee tulisoihuja, sinkoilee säkeniä.	10. Hänen suustansa käyvät tulisoitot ulos, ja tuliset kipinät sinkoilevat.	41:10 Hänen suustans käywät tulisoitot ulos/ ja tuliset kipinät singoilewat.

41:11 Sen sieraimista käy savu niinkuin kihisevästä kattilasta ja kaislatulesta.	11. Hänen sieraimistansa käy ulos savu, niinkuin kiehuvasta padasta ja kattilasta.	41:11 Hänen sieraimistans käy sawu nijncuin palawast padasta ja cattilasta.
41:12 Sen puhallus polttaa kuin tuliset hiilet, ja sen suusta lähtee liekki.	12. Hänen henkensä on niinkuin tulinen hiili, ja hänen suustansa käy liekki ulos.	41:12 Hänen hengens on nijncuin tulinen hijli/ ja hänen suustans käy liekki.
41:13 Sen kaulassa asuu voima, ja sen edellä hyppii kauhistus.	13. Hänen kaulansa on vahva; ja se on hänen ilonsa, kuin hän tekee jotakin vahinkoa.	41:13 Hänen caulans on wahwa/ ja se on hänen ilons/ cosca hän teke jotakin wahingota.
41:14 Sen pahkuraiset lihat ovat kiinteät, ovat kuin valetut, järkkymättömät.	14. Hänen lihansa jäsenet ovat kiinni toinen toisessansa, ne ovat hänessä kiinni, ettei hän liikuteta.	41:14 Hänen lihans jäsenet owat kijnni toinen toisesans/ ne owat hänes kijnni ettei hän lijcuteta.
41:15 Sen sydän on valettu kovaksi kuin kivi, kovaksi valettu kuin alempi jauhinkivi.	15. Hänen sydämensä on kova niinkuin kivi, ja niin vahva kuin alimmainen myllyn kivi.	41:15 Hänen sydämens on cowa nijncuin kiwi/ ja nijn wahwa cuin jocu cappale alemmaisesta myllyn kiwestä.
41:16 Kun se nousee, peljästyvät sankarit, kauhusta he tyrmistyvät.	16. Kun hän korottaa itsensä, niin väkevät peljästyvät; kuin hän joutuu edes, niin ei siellä armoa ole.	41:16 Cosca hän walmista idzens matcan/ nijn ne wäkewät peljästywät/ ja cosca hän joutu edes/ nijn ei siellä armo ole.
41:17 Jos sen kimppuun käydään miekoin, ei miekka kestä, ei keihäs, ei heittoase eikä panssari.	17. Jos hänen tykönsä mennään miekalla eli keihäällä, aseilla eli haarniskoilla, niin ei hän itsiänsä liikuta.	41:17 Jos hänen tygöns mennän miecalla eli keihällä/ aseilla eli harniscoilla/ nijn ei hän idzens lijcuta.
41:18 Sille on rauta kuin oljenkorsi, vaski kuin lahopuu.	18. Ei hän rautaa tottele enempi kuin kortta, eikä vaskea enempi kuin lahopuuta.	41:18 Ei hän rauta tottele enä cuin cortta/ eikä waske enä cuin lahopuuta.
41:19 Ei aja sitä pakoon nuoli, jousen poika, akanoiksi muuttuvat sille linkokivet.	19. Ei häntä nuolet karkota, ja linkokivet ovat hänelle niinkuin akanat.	41:19 Ei händä nuolet carcota/ ja lingokiwet owat hänelle nijncuin acanat.
41:20 Kun oljenkorsi on sille nuija, keihästen ryskeelle se nauraa.	20. Vasara on hänen edessänsä niinkuin korsi; hän pilkkaa liehuvia keihäitä.	41:20 Wasara on hänen edesäns nijncuin corsi. 41:21 Hän pilcka wapisepi keihäitä/
41:21 Sen vatsapuolessa on terävät piikit, se kyntää mutaa leveästi kuin puimaäes.	21. Ja hän taitaa maata terävällä kivellä, hän makaa terävällä niinkuin sontatunkiolla.	ja hän taita maata teräwällä kiwellä. Hän maca teräwällä nijncuin sondatungiolla.
41:22 Se panee syvyyden kiehumaan kuin padan, tekee meren voidekattilan kaltaiseksi.	22. Hän saattaa syvän meren kiehumaan niinkuin padan, ja liikuttaa yhteen niinkuin voiteen.	41:22 Hän saatta sywän meren kiehuman nijncuin padan/ ja lijcutta yhteen nijncuin woiten.
41:23 Sen jäljessä polku loistaa, syvyydellä on kuin hopeahapset.	23. Hänen jälkeensä polku valkenee; hän tekee syvyydet sangen harmaaksi.	41:23 Hänen jälkens polcu walkene/ hän teke sywydet sangen harmaxi.
41:24 Ei ole maan päällä sen vertaista; se on luotu pelottomaksi.	24. Ei ole maalla hänen vertaistansa; hän on tehty pelkäämättömäksi.	41:24 Ei ole maalla hänen wertans/ hän on tehty pelkämättömäxi.

41:25 Se katsoo ylen kaikkea, mikä korkeata on; se on kaikkien ylväitten eläinten kuningas."	25. Hän katsoo kaikki korkiat ylön; hän on kaikkein ylpeiden kuningas.	41:25 Hän cadzo caicki corkiat ylön/ hän on caickein ylpeitten Cuningas.
42 LUKU	42 LUKU	XLII. Lucu
42:1 Silloin Job vastasi Herralle ja sanoi:	1. Ja Job vastasi Herraa ja sanoi:	42:1 JA Hiob wastais HERRA/ ja sanoi:
42:2 "Minä tiedän, että sinä voit kaikki ja ettei mikään päätöksesi ole sinulle mahdoton toteuttaa.	2. Minä tiedän sinun kaikki voivan: ja ei ole sinulta yksikään ajatus peitetty.	42:2 Minä tiedän sinun caicki woiwan/ ja ei ole sinulda yxikän ajatus peitetty.
42:3 'Kuka peittää minun aivoitukseni taitamattomasti?' Siis on niin: minä puhuin ymmärtämättömästi, asioista, jotka ovat ylen ihmeelliset minun käsittää.	3. Se on turha ihminen, joka ajattelee peittää neuvonsa: sentähden tunnustan minä, että minä taitamattomasti puhunut olen sitä, joka on minun tietoni ylitse ja jota en minä ymmärrä.	42:3 Se on turha ihminen/ joca ajattele peittä neuwoans/ sentähden tunnustan minä/ että minä taitamattomast puhunut olen/ joca on minun tietoni ylidze/ ja jota en minä ymmärrä.
42:4 Kuule siis, niin minä puhun; minä kysyn, opeta sinä minua.	4. Niin kuules nyt, anna minun puhua: minä kysyn sinulta, opeta minua.	42:4 Nijn cuules nyt/ anna minun puhua/ minä kysyn sinulle/ opeta minua.
42:5 Korvakuulolta vain olin sinusta kuullut, mutta nyt on silmäni sinut nähnyt.	5. Minä olen kuullut sinua tarkoilla korvilla, ja minun silmäni ovat nyt nähneet sinun.	42:5 Minä olen cuullut sinun corwillani/ ja minun silmäni owat nähnet myös sinun.
42:6 Sentähden minä peruutan puheeni ja kadun tomussa ja tuhassa."	6. Sentähden pidän minä itseni viallisena, ja kadun tomussa ja tuhassa.	42:6 Sentähden pidän minä idzeni wiallisna/ ja cadun tomus ja tuhwas.
42:7 Mutta senjälkeen kuin Herra oli puhunut Jobille nämä sanat, sanoi Herra teemanilaiselle Elifaalle: "Minun vihani on syytynyt sinua ja sinun kahta ystävääsi kohtaan, koska ette ole puhuneet minusta oikein niinkuin minun palvelijani	7. Kuin Herra nämät sanat oli Jobille puhunut, sanoi Herra Eliphaalle Temanilaiselle: minun vihani on julmistunut sinun ja kahden sinun ystäväs päälle; sillä ette ole oikein puhuneet minusta, niinkuin minun palveliani Job.	42:7 COsca HERra nämät sanat oli Hiobille puhunut/ sanoi hän Eliphaxelle Themanist: minun wihan on julmistunut sinun ja cahden sinun ystäväs päälle: sillä et te ole oikein puhunet minusta/ nijncuin minun palwelian Hiob.
42:8 Ottakaa siis seitsemän mullikkaa ja seitsemän oinasta, käykää minun palvelijani Jobin luo ja uhratkaa puolestanne polttouhri, ja minun palvelijani Job rukoilkoon teidän puolestanne. Tehdäkseni hänelle mieliksi en saata teitä häpeälliseen rangaistukseen siitä, ettette puhuneet minusta oikein niinkuin minun palvelijani Job "	8. Niin ottakaat nyt seitsemän mullia ja seitsemän oinasta, ja menkää palveliani Jobin tykö, ja uhratkaa polttouhria teidän edestänne, ja palveliani Job rukoilkaan teidän edestänne; sillä hänen puoleensa minä katson, niin etten minä tee teille tyhmyytenne jälkeen; sillä ette ole oikein puhuneet minusta, niinkuin minun palveliani Job.	42:8 Ottacat sijs seidzemen calpeja ja seidzemen jäärä/ ja mengät minun palweliani Hiobin tygö/ ja uhratcat polttouhria teidän edestän: sillä hänen puoleens minä cadzon/ nijn etten minä tee teille teidän tyhmyden jälkeen/ sillä et te ole oikein puhunet minusta/ nijncuin minun palwelian Hiob.

42:9 Niin teemanilainen Elifas, suuhilainen Bildad ja naemalainen Soofar menivät ja tekivät, niinkuin Herra oli heille puhunut; ja Herra teki Jobille mieliksi.	9. Niin menivät Eliphas Temanilainen, Bildad Suasta ja Zophar Naemasta, ja tekivät niinkuin Herra heille sanonut oli. Ja Herra katsoi Jobin puoleen.	42:9 Nijn menit Eliphas Themanist/ Bildad Suahst ja Zophar Naemast/ ja teit nijncuin HERra heille sanonut olit. Ja HERra cadzoi Hiobin puoleen.
42:10 Ja kun Job rukoili ystäväinsä puolesta, käänsi Herra Jobin kohtalon, ja Herra antoi Jobille kaikkea kaksin verroin enemmän, kuin hänellä ennen oli ollut.	10. Ja Herra käänsi Jobin vankeuden, koska hän rukoili ystäviensä edestä. Ja Herra antoi Jobille kaksi sen vertaa kaikista mitä hänellä ennen ollut oli.	42:10 Ja HERra käänsi Hiobin fangiuxen/ cosca hän rucoili ystäwittens edestä. Ja HERra andoi Hiobille caxi sen werta/ enä cuin hänellä ennen ollut oli.
42:11 Ja kaikki hänen veljensä ja sisarensa ja kaikki hänen entiset tuttavansa tulivat hänen tykönsä ja aterioitsivat hänen kanssaan hänen talossansa, ja he surkuttelivat ja lohduttivat häntä kaikesta siitä onnettomuudesta, jonka Herra oli antanut kohdata häntä. Ja he antoivat kukin hänelle yhden kesitan ja yhden kultarenkaan.	11. Ja hänen tykönsä tulivat kaikki hänen veljensä, ja kaikki hänen sisarensa, ja kaikki ne jotka hänen ennen tunsivat, ja söivät hänen kanssansa, ja hänen huoneessansa ja käänsivät heitäsä hänen puoleensa, ja lohduttivat häntä kaikesta siitä pahasta, minkä Herra oli antanut tulla hänen päällensä. Ja itsekukin heistä antoi hänelle yhden rahan ja kultarenkaan.	42:11 JA hänen tygöns tulit caicki hänen weljens/ ja caicki hänen sisarens/ ja caicki ne cuin hänen ennen tunsit/ ja söit hänen cansans hänen huonesans/ ja käänsit heidäns hänen puoleens/ ja lohdutit händä/ caikest sijtä pahudest/ cuin HERra oli andanut tulla hänen päällens. Ja idzecukin heistä andoi hänelle cappalen raha/ ja cullatun Clenodian.
42:12 Ja Herra siunasi Jobin elämän loppupuolta vielä enemmän kuin sen alkua, niin että hän sai neljätoista tuhatta lammasta, kuusi tuhatta kamelia, tuhat härkäparia ja tuhat aasintammaa.	12. Ja Herra siunasi Jobia sitte enempi kuin ennen, että hän sai neljätoistakymmentä tuhatta lammasta, ja kuusituhatta kamelia, ja tuhannen paria härkiä ja tuhannen aasia.	42:12 Ja HERra siunais Hiobi enä cuin ennen/ että hän sai neljätoistakymmendä tuhatta lammasta/ ja cuusi tuhatta Cameli/ ja tuhannen paria härkiä/ ja tuhannen Asia.
42:13 Ja hän sai seitsemän poikaa ja kolme tytärtä.	13. Ja hän sai seitsemän poikaa ja kolme tytärtä,	42:13 Ja hän sai seidzemen poica ja colme tytärtä:
42:14 Ensimmäiselle hän antoi nimen Jemima, toiselle nimen Kesia ja kolmannelle nimen Keren-Happuk.	14. Ja kutsui ensimmäisen nimen Jemina , toisen Ketsia ja kolmannen Kerenhapuk.	ja cudzui ensimmäisen Jemina/ toisen Kezia ja colmannen Kerenhapuch.
42:15 Eikä ollut koko maassa niin kauniita naisia kuin Jobin tyttäret; ja heidän isänsä antoi heille perintöosan heidän veljiensä rinnalla.	15. Ja ei löydetty niin kauniita vaimoja kaikessa maassa, kuin Jobin tyttäret olivat. Ja heidän isänsä antoi heille perimisen heidän veljeinsä kanssa.	42:14 Ja ei löytty nijn caunita vaimoja caikesta maasta cuin Hiobin tyttäret olit. 42:15 Ja heidän Isäns andoi heille perimisen/ heidän weljeins cansa.
42:16 Tämän jälkeen Job eli vielä sataneljäkymmentä vuotta ja sai nähdä lapsensa ja lastensa lapset neljänteen polveen asti.	16. Ja Job eli sitte sata ja neljäkymmentä vuotta, niin että hän sai nähdä lapsensa ja lastensa lapset hamaan neljänteen polveen.	42:16 Ja Hiob eli sijtte sata ja neljäkymmendä vuotta/ nijn että hän sai nähdä hänen lapsens ja lastens lapset/ haman neljänden polwen.

42:17 Sitten Job kuoli vanhana ja elämästä kyllänsä saaneena.

17. Ja Job kuoli vanhana ja elämästä kyllänsä saaneena

Ja Hiob cuoli wanhana ja suuttununa elämään.

PSALMI 1	1 PSALTTARI	I. Psalmi .
1938	1776	1642
1:1 Autuas se mies, joka ei vaella jumalattomain neuvossa eikä astu syntisten teitä eikä istu, kussa pilkkaajat istuvat,	Autuas on se, joka ei vaella jumalattomain neuvossa, eikä seiso syntisten tiellä, eikä istu kussa pilkkaajat istuvat;	Ps 1:1 AUtuas on se joca ei waella jumalattomitten neuwosa/ eikä astu synneisten teille/ eikä istu cusa pilckajat istuwat
1:2 vaan rakastaa Herran lakia ja tutkistelee hänen lakiansa päivät ja yöt!	2. Vaan rakastaa Herran lakia, ja ajattelee hänen lakiansa päivät ja yöt.	Ps 1:2 Waan racasta HERran Lakia/ ja ajattele hänen Lakians päiwät ja yöt.
1:3 Hän on niinkuin istutettu puu vesiojain tykönä, joka antaa hedelmänsä ajallaan ja jonka lehti ei lakastu; ja kaikki, mitä hän tekee, menestyy.	3. Hän on niinkuin istutettu puu vesiojain tykönä, joka hedelmänsä antaa ajallansa, ja hänen lehtensä ei varise, ja kaikki menestyy, mitä hän tekee.	Ps 1:3 Hän on nijncuin istutettu puu wesiojan tykönä/ joca hedelmäns anda ajallans/ ja hänen lehtens ei warise/ ja caicki menesty mitä hän teke.
1:4 Niin eivät jumalattomat! Vaan he ovat kuin akanat, joita tuuli ajaa.	4. Mutta jumalattomat ei ole niin, vaan niinkuin akana, jonka tuuli hajoittelee.	Ps 1:4 MUtta jumalattomat ei ole nijn/ waan nijncuin acana/ jonga tuuli hajottele.
1:5 Sentähden eivät jumalattomat kestä tuomiolla eivätkä syntiset vanhurskasten seurakunnassa.	5. Sentähden ei jumalattomat kestä tuomiota, eikä syntiset vanhurskasten seuraa.	Ps 1:5 Sentähden ei jumalattomat kestä duomiota/ eikä synneiset wanhurscasten seura.
1:6 Sillä Herra tuntee vanhurskasten tien, mutta jumalattomain tie hukkuu.	6. Sillä Herra tietää vanhurskasten tien; mutta jumalattomain tie hukkuu.	Ps 1:6 Sillä HERra tietä wanhurscasten tien/ mutta jumalattomitten tie hucku.
PSALMI 2	2 PSALTTARI	II. Psalmi .
2:1 Miksi pakanat pauhaavat ja kansat turhia ajattelevat?	1. Miksi pakanat kiukuitsevat, ja kansat turhia ajattelevat?	Ps 2:1 MIxi pacanat kiucuidzewat/ ja Canssat turhia ajattelewat ?
2:2 Maan kuninkaat nousevat, ruhtinaat yhdessä neuvottelevat Herraa ja hänen voideltuansa vastaan:	2. Maan kuninkaat hankitsevat itseänsä, ja päämiehet keskenänsä neuvoa pitävät Herraa ja hänen voideltuansa vastaan.	Ps 2:2 Maan Cuningat hangidzewat heitäns/ ja herrat keskenäns neuwo pitäwät/ HERra ja hänen woideltuans wastan.
2:3 "Katkaiskaamme heidän kahleensa, heittäkäämme päältämme heidän köytensä."	3. Katkaiskaamme heidän siteensä, ja heittäkäämme meistä pois heidän köytensä.	Ps 2:3 Catcaiscam heidän sitens/ ja heittäkäm meistäm pois heidän köytens.
2:4 Hän, joka taivaassa asuu, nauraa; Herra pilkkaa heitä.	4. Mutta joka taivaassa asuu, nauraa heitä: Herra pilkkaa heitä.	Ps 2:4 Mutta joca taiwas asu/ naura heitä/ ja HERra pilcka heitä.
2:5 Kerran hän on puhuva heille vihassansa, peljättävä heitä hirmuisuudessaan:	5. Kerran hän puhuu heille vihoissansa, ja hirmuisuudessaansa peljättää heitä.	Ps 2:5 Kerran hän puhu heille wihoisans/ ja hirmuisudesans peljättä heitä.
2:6 "Minä olen asettanut kuninkaani Siioniin, pyhälle vuorelleni."	6. Mutta minä asetin kuninkaani Zioniin, pyhälle vuorelleni.	Ps 2:6 MUtta minä asetin minun Cuningani Zionin/ minun pyhälle vuorelleni.
2:7 Minä ilmoitan, mitä Herra on säätänyt. Hän lausui minulle: "Sinä olet minun poikani, tänä päivänä minä sinut synnytin.	7. Minä tahdon saarnata senkaltaisesta säädystä, josta Herra minulle sanoi: Sinä olet minun poikani, tänäpäpä minä sinun synnytin.	Ps 2:7 Minä saarnan sencaltaisest säädyst/ josta HERra minulle sanoi: Sinä olet minun poican/ tänäpäpä minä sinun synnytin.
2:8 Ano minulta, niin minä annan pakanakansat sinun perinnöksesi ja maan ääret sinun omiksesi.	8. Ano minulta, niin minä annan pakanat perinnökses ja maailman ääret omakses.	Ps 2:8 Ano minulda/ nijn minä annan sinulle/ pacanat sinun perinnöxes/ ja mailman äret omaxes.

2:9 Rautaisella valtikalla sinä heidät muserrat, niinkuin saviastian sinä särjet heidät."	9. Sinun pitää särkemän heitä rautaisella valtikalla, ja niinkuin savisen astian heitä murentaman.	Ps 2:9 Sinä särjet heitä rautaisella waldicalla/ ja nijncuin sawisen astian heitä murennat.
2:10 Tulkaa siis järkiinne, kuninkaat, maan tuomarit, ottakaa nuhteesta vaari.	10. Nyt te kuninkaat, siis ymmärtäkää, ja te maan tuomarit, antakaat teitänne kurittaa.	Ps 2:10 Nyt te Cuningat sijs ymmärtäkät/ ja te maan Duomarit andacat teitän curitta.
2:11 Palvelkaa Herraa pelvolla ja iloitkaa vavistuksella.	11. Palvelkaat Herraa pelvossa, ja iloitkaat vavistuksessa.	Ps 2:11 Palwelcat HERra pelgosa/ ja iloitcat wapistuxes.
2:12 Antakaa suuta pojalle, ettei hän vihastuisi ettekä te hukkuisi tiellänne. Sillä hänen vihansa syttyy äkisti. Autuaat ovat kaikki, jotka häneen turvaavat.	12. Antakaat suuta pojalle, ettei hän vihastuisi, ja te hukkuisitte tiellä; sillä hänen vihansa syttyy pian. Mutta autuaat ovat kaikki ne, jotka häneen uskaltavat.	Ps 2:12 Andacat suuta Pojan/ ettei hän wihastuis/ ja te huckuisitte tiellä: sillä hänen wihans sytty pian. Mutta autuat owat ne jotca häneen uscaldawat.
PSALMI 3	3 PSALTTARI	III. Psalmi .
3:1 Daavidin virsi, hänen paetessaan poikaansa Absalomia.	1. Davidin Psalmi, kuin hän pakeni poikaansa Absalomia.	Ps 3:1 Dawidin Psalmi/ cosca hän pakeni poicans Absolomi.
3:2 Herra, kuinka paljon minulla on vihollisia, paljon niitä, jotka nousevat minua vastaan!	2. Voi Herra! kuinka monta on minulla vihollista, ja niin usiat karkaavat minua vastaan.	Ps 3:2 WOi HERra/ cuinga monda on minulla wihollista ? ja nijn usiat carcawat minua wastan.
3:3 Monet sanovat minusta: "Ei ole hänellä pelastusta Jumalassa." Sela.	3. Moni puhuu minun sielustani: ei ole hänellä apua Jumalan tykönä, Sela!	Ps 3:3 Moni puhu minun sielustani: ei ole hänellä apua Jumalan tykönä. Sela.
3:4 Mutta sinä, Herra, olet minun kilpeni, sinä olet minun kunniani, sinä kohotat minun pääni.	4. Mutta sinä, Herra, olet minun kilpeni, joka minun kunniaan saatat, ja minun pääni kohennat.	Ps 3:4 Mutta sinä HERra olet minun kilpen/ joca minun cunniaan saatat/ ja minun pääni cohennat.
3:5 Ääneeni minä huudan Herraa, ja hän vastaa minulle pyhästä vuoreltansa. Sela.	5. Äänelläni minä huudan Herraa; ja hän kuulee minua pyhästä vuorestansa, Sela!	Ps 3:5 Änelläni minä huudan HERra/ ja hän cuule minua pyhästä vuorestans. Sela.
3:6 Minä käyn levolle ja nukun; minä herään, sillä Herra minua tukee.	6. Minä makaan ja nukun: minä herään myös; sillä Herra tukee minua.	Ps 3:6 Minä macan/ ja nucun/ ja herän: sillä HERra tuke minua.
3:7 En pelkää kymmentuhantista joukkoa, joka asettuu yltympäri minua vastaan.	7. En minä pelkää kymmentätuhatta kansoista, jotka minua piirittävät.	Ps 3:7 En minä pelkä monda sata tuhatta Canssoista/ jotca minua pijrittävät.
3:8 Nouse, Herra, pelasta minut, minun Jumalani! Sillä sinä lyöt poskelle kaikkia minun vihollisiani, sinä murskaat jumalattomain hampaat.	8. Nouse, Herra, ja auta minua, minun Jumalani! sillä sinä lyöt kaikkia minun vihollisiani poskelle: sinä murennat jumalattomain hampaat.	Ps 3:8 Nouse HERra ja auta minua minun Jumalan/ sillä sinä caickia minun wihollisiani poskelle paiscat/ ja murennat jumalattomain hambat.
3:9 Herrassa on pelastus; sinun siunauksesi tulkoon sinun kansallesi. Sela.	9. Herran tykönä apu löydetään: sinun kansas päällä on sinun siunaukses, Sela!	Ps 3:9 HERran tykönä apu löytän/ ja sinun Canssas päälle sinun siunauxes. Sela.
PSALMI 4	4 PSALTTARI	IV. Psalmi .
4:1 Veisuunjohtajalle; kielisoittimilla; Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle, kanteleilla.	Ps 4:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa/ candeileilla.

4:2 Vastaa minulle, kun minä huudan, sinä minun vanhurskauteni Jumala, joka ahdingossa avarrat minun tilani. Armahda minua, kuule minun rukoukseni.	2. Rukoillessani kuule minua, vanhurskauteni Jumala, joka minua lohdutat ahdistuksessani: ole minulle armollinen, ja kuule rukoukseni.	Ps 4:2 Rukoillesani/ kuule minua minun vanhurskaudenteni Jumala/ joka minua lohdutat ahdistukseni/ ole minulle armollinen/ ja kuule minun rukoukseni.
4:3 Te miehet, kuinka kauan minun kunniaani pidetään pilkkana, kuinka kauan te rakastatte turhuutta, etsitte valhetta? Sela.	3. Te uljaat miehet, kuinka kauan pitää minun kunniani pilkattaman? miksi te rakastatte turhuutta ja kysytte valhetta? Sela!	Ps 4:3 Te pääruhtinat/ cuinga cauwan pitää minun cunniani pilcattaman ? mixi te racastatte turhutta/ ja kysyttä walhetta ? Sela.
4:4 Tietäkää: ihmeellinen on Herra hurskastansa kohtaan, Herra kuulee, kun minä häntä huudan.	4. Niin tuntekaat, että Herra vie pyhänsä ihmeellisesti: Herra kuulee, kuin minä häntä rukoilen.	Ps 4:4 Niijn tundeecat että HERra wie hänen pyhäns ihmellisest/ HERra cuule/ cosca minä händä rucoilen.
4:5 Vaviskaa, älkääkä syntiä tehkö. Puhukaa sydämässänne vuoteillanne ja olkaa hiljaa. Sela.	5. Jos te vihastutte, niin älkääät syntiä tehkö: puhukaat sydämässänne, teidän vuoteissänne, ja odottakaat, Sela!	Ps 4:5 Jos te wihastutte/ älkät syndiä tehkö/ puhucat sydämäsän/ teidän wuoteisan/ ja odottacat. Sela.
4:6 Uhratkaa vanhurskauden uhreja ja luottakaa Herraan.	6. Uhratkaat vanhurskauden uhria, ja toivokaat Herran päälle.	Ps 4:6 Uhratcat vanhurscautta/ ja toiwocat HERran päälle.
4:7 Moni sanoo: "Kuka antaa meille sitä, mikä hyvä on?" Herra, käännä sinä meihin kasvojesi valkeus.	7. Moni sanoo: kuka osoittais meille hyvää? Mutta nosta sinä Herra meidän päallemme sinun kasvois paiste.	Ps 4:7 Moni sano: cuinga se meille osotais mikä hywä on ? mutta nosta sinä HERra meidän päallem sinun caswos paiste.
4:8 Sinä annat minun sydämeeni suuremman ilon, kuin heillä on runsaasta viljasta ja viinistä.	8. Sinä ilahutat minun sydämeni; ehkä muilla on jyviä ja viinaa kyllä.	Ps 4:8 Sinä ilahutat minun sydämeni/ ehkä muilla on wijna ja jywiä kyllä.
4:9 Rauhassa minä käyn levolle ja nukun, sillä sinä, Herra, yksin annat minun turvassa asua.	9. Minä makaan ja lepään juuri rauhassa; sillä sinä Herra yksinäs autat minua turvassa asumaan.	Ps 4:9 Minä macan ja lewän juuri rauhasa: sillä sinä HERra yxinäs autat minua turwas asuman.
PSALMI 5	5 PSALTTARI	V. Psalmi .
5:1 Veisuunjohtajalle; huilusoittimilla; Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle, perimisestä.	Ps 5:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa/ perimisestä.
5:2 Ota korviisi minun sanani, Herra, huomaa huokaukseni.	2. Herra, ota minun sanani korviis, havaitse minun puheeni.	Ps 5:2 HERra ota minun sanani corwijs/ hawaidze minun puheni.
5:3 Kuuntele huutoni ääntä, minun kuninkaani ja Jumalani, sillä sinua minä rukoilen.	3. Ota vaari minun huudostani, minun Kuninkaani ja minun Jumalani; sillä sinua minä rukoilen.	Ota waari minun huudostani/ minun Cuningan ja Jumalan: sillä sinua minä rucoilen.
5:4 Herra, varhain sinä kuulet minun ääneni, varhain minä valmistan sinulle uhrin ja odotan.	4. Herra kuuntele varhain minun ääntäni: varhain hankitsen minä itseni sinun tykö, ja siitä otan vaarin.	Ps 5:3 HERra cuuldele warhain minun äändäni/ warhain hangidzen minä idzeni sinun tygös/ ja sijtä otan waarin.
5:5 Sillä sinä et ole se Jumala, jolle jumalattomuus kelpaa. Paha ei saa asua sinun tykönäsi.	5. Sillä et sinä ole se Jumala, jolle jumalatoimien meno kelpaa: joka paha on, ei se pysy edessä.	Ps 5:4 Sillä et sinä ole se Jumala/ jolle jumalatoimien meno kelpa/ joka paha on/ ei se pysy edesäs
5:6 Ylvästelijät eivät kestä sinun silmiesi edessä; sinä vihaat kaikkia väärintekijöitä.	6. Öykkärit ei pysy sinun silmäis edessä: kaikkia pahantekijöitä sinä vihaat.	Ps 5:5 Öyckärit ei pysy sinun silmäis edes/ caickia pahantekiöitä sinä wihat.

5:7 Sinä hukutat valheet puhujat; murhamiehet ja viekkaat ovat Herralle kauhistus.	7. Sinä kadotat valhetteliat: Herra kauhistuu murhaajia ja viekkaita.	Ps 5:6 Sinä cadotat walehteliat/ HERra cauhistu murhait ja wieckait.
5:8 Mutta minä saan sinun suuresta armostasi tulla sinun huoneeseesi, saan kumartaa sinun pyhään temppeleesi päin sinun pelvossasi.	8. Mutta minä menen sinun huoneesee sinun suuressa laupiudessas, ja kumarran sinun pyhään templeesi päin sinun pelvossas.	Ps 5:7 Mutta minä menen sinun huoneesee sinun suuressa laupiudesas/ ja cumarran sinun pyhän Templeeii päin/ sinun pelgosas.
5:9 Herra, johdata minua vanhurskaudessa minun vihamiesten tähden, tasoita tiesi minun eteeni.	9. Herra saata minua vanhurskaudessa, minun vihollisten tähden: ojenna tiesi minun eteeni.	Ps 5:8 HERra saata minua wanhurscaudesas/ minun wihollisten tähden/ ojenna sinun tiesi minun eteeni.
5:10 Sillä heidän suussa ei ole luotettavaa sanaa, heidän sisimpänsä on turmiota täynnä, heidän kurkkunsa on avoin hauta, kielellänsä he liukkaasti liehakoivat.	10. Sillä heidän suussansa ei ole mitään totuutta, heidän sisällyksensä on sydämen kipu; heidän kitansa on avoin hauta, ja kielellänsä he liehakoitsevat.	Ps 5:9 Sillä heidän suusansa ei ole mitään totutta/ heidän sisällyksensä on sydämen kipu/ heidän kitansa on avoin hauta/ ja heidän kielillänsä he liehacoidzewat.
5:11 Tuomitse, Jumala, heidät syyllisiksi, rauetkoon heidän hankkeensa. Kukista heidät heidän rikostensa paljouden tähden, sillä he niskoittelevat sinua vastaan.	11. Nuhtele heitä Jumala, että he lankeisivat ajatuksistansa: syökse heitä ulos heidän suurten ylitsekäymistensä tähden; sillä he ovat sinulle vastahakoiset.	Ps 5:10 Nuhtele heitä Jumala/ että he langeisitt heidän ajatuxistansa/ syöxä heitä ulos heidän suuren ylidzekäymisensä tähden: sillä he owat sinulle wastahacoiset.
5:12 Ja iloitkoot kaikki, jotka sinuun turvaavat, ja riemuitkoot iankaikkisesti. Suojele heitä, että sinussa iloitsisivat ne, jotka rakastavat sinun nimeäsi.	12. Iloitkaan kaikki, jotka sinuun uskaltavat, anna heidän riemuita iankaikkisesti; sillä sinä varjelet heitä: iloitkaan sinussa ne, jotka sinun nimeänsä rakastavat.	Ps 5:11 Iloitcat caicki jotca sinuun uscaldawat/ anna heidän riemuita ijancaickisest: sillä sinä warjelet heitä/ iloitcat ne sinusa jotca sinun nimes racastawat.
5:13 Sillä sinä, Herra, siunaat vanhurskasta, sinä suojaat häntä armollasi niinkuin kilvellä.	13. Sillä sinä Herra siunaat vanhurskaita: sinä kaunistat heitä armollasi niinkuin kilvellä.	Ps 5:12 Sillä sinä HERra siunat wanhurscat/ sinä caunistat heitä armollas nijncuin kilwellä.
PSALMI 6	6 PSALTTARI	VI. Psalmi .
6:1 Veisuunjohtajalle; kielisoittimilla; matalassa äänialassa; Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle, kahdeksalla kielellä.	Ps 6:1 Dawidin Palmi edelläweisattapa/ cahdexalla kielellä.
6:2 Herra, älä rankaise minua vihassasi, älä kiivastuksessasi minua kurita.	2. Oi Herra, älä rankaise minua vihassas, ja älä minua julmuudessas kurita.	Ps 6:2 OI HERRA/ älä rangaise minua wihassas/ ja älä minua julmudesas curita.
6:3 Herra, armahda minua, sillä minä olen näännyksissä; paranna minut, Herra, sillä minun luuni ovat peljästyneet,	3. Herra, ole minulle armollinen, sillä minä olen heikko: paranna Herra minua, sillä minun luuni ovat peljästyneet.	Ps 6:3 HERra ole minulle armollinen: sillä minä olen heicko/ paranna HERRa minua: sillä minun luuni owat peljästynet.
6:4 ja minun sieluni on kovin peljästynyt. Voi, Herra, kuinka kauan?	4. Ja minun sieluni on sangen kovin hämmästynyt, voi Herra, kuinka kauan!	Ps 6:4 Ja minun sielun on sangen hämmästynyt/ woi HERRa/ cuinga cauwan ?
6:5 Käänny, Herra, vapahda minun sieluni, pelasta minut armonsi tähden.	5. Käännä sinuas, Herra, ja pelasta sieluni; auta minua sinun hyvytes tähden.	Ps 6:5 Käännä sinuas HERRa ja pelasta minun sielun/ auta minua sinun hywydes tähden.
6:6 Sillä kuolemassa ei sinua muisteta; kuka ylistää sinua tuonelassa?	6. Sillä ei kuolemassa kenkään muista sinua, kuka kiittää sinua tuonelassa?	Ps 6:6 Sillä ei cuolemas kengän muista sinua/ cuca kijttä sinua Helwetis ?
6:7 Minä olen uupunut huokaamisesta; joka yö minä itken vuoteeni vesille ja kastelen leposijani kyynelilläni.	7. Minä olen niin väsynyt huokauksista: minä uitan vuoteeni yli yötä, ja kastan leposiani kyynelilläni.	Ps 6:7 Minä olen nijn wäsinyt huocauxista/ minä uitan minun wuoteni yli yötä/ ja castan minun leposiani kyynelilläni.

6:8 Minun silmäni ovat huienneet surusta, vanhenneet kaikkien vastustajaini tähden.	8. Minun muotoni on muuttunut murheesta, ja on vanhentunut; sillä minä ahdistetaan kaikilta puolilta.	Ps 6:8 Minun muoton on muuttunut murheesta/ ja on vanhennut: sillä minä ahdistetan caikilda puolilda.
6:9 Väistykkää minusta, kaikki väärintekijät, sillä Herra kuulee minun itkuni äänen.	9. Eritkää minusta, kaikki pahointekiät; sillä Herra kuulee minun itkuni.	Ps 6:9 Eritkät minusta caicki pahoin tekiät: sillä HERra cuule minun itcuni.
6:10 Herra kuulee minun anomiseni, Herra ottaa minun rukoukseni vastaan.	10. Herra kuulee minun rukoukseni: anomiseni Herra ottaa vastaan.	Ps 6:10 HERra cuule minun rucouxeni/ minun anomiseni HERra otta wastan.
6:11 Kaikki minun viholliseni joutuvat häpeään ja suuren pelon valtaan; äkisti he joutuvat häpeään, kääntyvät pois.	11. Kaikki minun viholliseni saakoon häpiän, ja suuresti peljättäköön; kääntyköön takaperin, ja nopiasti häväistäköön.	Ps 6:11 Caicki minun wiholliseni häpiän saawat ja suurest peljätetän/ käändäwät heidäns tacaperin/ ja nopiast häwäistään.
PSALMI 7	7 PSALTTARI	VII. Psalmi .
7:1 Daavidin virsi, jonka hän veisasi Herralle benjaminilaisen Kuusin sanojen johdosta.	1. Davidin viattomuus, josta hän Herralle veisasi, Kuusin Jeminin pojan sanan tähden:	Ps 7:1 Dawidin wiattomus/ josta hän HERralle weisais/ Chusin Jeminin pojan sanan tähden.
7:2 Herra, minun Jumalani, sinuun minä turvaan; pelasta minut kaikista vainoojistani ja vapahda minut,	2. Sinuun, Herra minun Jumalani, minä uskallan: auta minua kaikista minun vainollisistani, ja pelasta minua;	Ps 7:2 SInuun HERra minun Jumalan minä uscallan/ auta minua caikista minun wainollisistani/ ja pelasta minua.
7:3 etteivät he raatelisi minua niinkuin leijona ja tempaisi pois - eikä pelastajaa olisi.	3. Ettei he repisi minun sieluani niinkuin jalopeura, ja sätkisi ilman holhojaa.	Ps 7:3 Ettei he repis ja särkis minun sieluani nijncuin Lejoni/ ilman holhojata.
7:4 Herra, minun Jumalani, jos minä näin olen tehnyt, jos vääritys minun käsiäni tahraa,	4. Herra minun Jumalani, jos minä sen tein ja jos vääritys on minun käsissäni;	Ps 7:4 HERra minun Jumalan/ jos minä sen tein/ ja jos wääritys on minun käsissäni.
7:5 jos olen tehnyt pahaa niille, jotka elivät rauhassa minun kanssani, tai jos olen ryöstänyt niiltä, jotka syyttä minua ahdistivat,	5. Jos minä pahalla costanut olen niille, jotka minun kanssani rauhassa elivät; vaan minä olen niitä pelastanut, jotka ilman syytä minua vihasivat;	Ps 7:5 Jos minä pahalla costanut olen nijlle/ jotca minun rauhas soit olewan/ (minä olen nijtä pelastanut/ jotca ilman syytä minua wihaisit.)
7:6 niin vainotkoon vihollinen minun henkeäni, saakoon minut kiinni ja polkekoon maahan minun elämäni ja painakoon minun kunniani tomuun. Sela.	6. Niin vainotkaan viholliseni minun sieluani ja käsittäköön sen, ja poljeskelkaan maahan elämäni, ja painakaan kunniani tomuun, Sela!	Ps 7:6 Nijn wainockan minun wiholliseni minun sieluani ja sen käsittäköön/ ja maahan poljeskelcan minun elämäni/ ja painacan minun cunniani tomuun.
7:7 Nouse, Herra, vihassasi. Kohoa minun vastustajaini raivoa vastaan ja heräjä avukseni sinä, joka sääsit tuomion.	7. Nouse Herra vihassas, korota sinuas ylitse vihollisten hirmuisuuden, heräjä minun puoleeni; sillä sinä olet käsenyt oikeuden,	Ps 7:7 Nouse HERra wihassas/ corgota sinuas ylidze minun wihollisten hirmuisuden/ ja saata minua jällens sijhen wircaan/ jongas minun halduni annoit.
7:8 Ympäröikööt sinua kansojen joukot, ja palaja heidän ylitsensä korkeuteen.	8. Että kansat kokoontuisivat jälleen sinun tykö; ja tule heidän tähtensä taas ylös,	Ps 7:8 Että Canssat coconuisit jällens sinun tygös/ ja tule heidän tähtens taas ylös.
7:9 Herra tuomitsee kansat; auta minut oikeuteeni, Herra, minun vanhurskauteni ja viattomuuteni mukaan.	9. Herra on kansain tuomari: tuomitse Herra minua vanhurskauteni ja vakuuteni jälkeen.	Ps 7:9 HERra on Canssan Duomari/ duomidze HERra minua/ minun wanhurscaudeni ja wacudeni jälken.
7:10 Loppukoon jumalattomain pahuus, ja vahvista vanhurskaita. Sillä sinä, joka tutkit sydämet ja munaskuut, olet vanhurskas Jumala.	10. Loppukoon jumalattomain pahuus, ja holho vanhurskaita; sillä sinä, vanhurskas Jumala, tutkit sydämet ja munaskuut.	Ps 7:10 Loppucon jumalattomitten pahus/ ja holho wanhurscaita/ sillä sinä wanhurscas Jumala tutkit sydämet ja munascuut.

7:11 Minun kilpenäni on Jumala; hän on oikeamielisten pelastaja.	11. Minun kilpeni on Jumalan tykönä, joka vaatii sydämet auttaa.	Ps 7:11 Minun kilpen on Jumalan tykönä/ joka wagat sydämet autta.
7:12 Jumala on vanhurskas tuomari ja Jumala, joka vihastuu joka päivä.	12. Jumala on oikia tuomari; ja Jumala, joka joka päivä uhkaa.	Ps 7:12 Jumala on oikia Duomari/ ja Jumala joka jocapäiwä uhca.
7:13 Jos kääntymystä ei tule, niin hän teroittaa miekkansa, jännittää jousensa ja tähtää sillä;	13. Ellei he palaja, niin hän on miekkansa teroittanut, joutsensa jännittänyt, ja tarkoittaa,	Ps 7:13 Ellet te palaja/ niijn hän on mieckans teroittanut ja joudzens jännittänyt/ ja tarcoitta.
7:14 hän valmistaa surma-aseet ja tekee nuolensa palaviksi.	14. Ja on pannut sen päälle surmannuolet; hän on valmistanut vasamansa kadottamaan.	Ps 7:14 Ja on pannut sen päälle surman nuolet/ hän on walmistanut wasamans cadottaman
7:15 Katso, tuo hautoo turmiota, kantaa tuhoa kohdussaan, mutta hän synnyttää pettymyksen.	15. Katso, hänellä on paha mielessä: hän on onnettomuutta raskas, mutta hän synnyttää puuttumisen.	Ps 7:15 Cadzo/ hänellä on paha mieles/ hän on onnettomutta rascas/ mutta hän synnyttä puuttumisen.
7:16 Hän kaivoi haudan ja koversi sen, mutta itse hän kaatuu tekemäänsä kuoppaan.	16. Hän kaivoi haudan ja valmisti, ja on kaatunut siihen kuoppaan, jonka hän oli tehnyt.	Ps 7:16 Hän caiwoi haudan ja walmisti/ ja on caatunut sijhen cuoppaan/ jonga hän oli tehnyt.
7:17 Hänen turmionhankkeensa kääntyy hänen omaan päähänsä, ja hänen vääryytensä lankeaa hänen päälle.	17. Hänen onnettomuutensa pitää hänen päänsä päälle tuleman, ja hänen vääryytensä pitää hänen päänsä laelle lankeeman.	Ps 7:17 Hänen onnettomudens pitä hänen pääns päälle tuleman/ ja hänen wäärydens pitä hänen pääns laelle langeman.
7:18 Minä kiitän Herraa hänen vanhurskaudestansa ja veisaan Herran, Korkeimman, nimen kiitosta.	18. Minä kiitän Herraa hänen vanhurskautensa tähden, ja kunnioitan ylimmäisen Herran nimeä.	Ps 7:18 Minä kijtän HERra wanhurscaudens tähden/ ja cunnioitan ylimmäisen HERran nime.
PSALMI 8	8 PSALTTARI	VIII. Psalmi .
8:1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin viininkorjuulaulu; Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle, Gittitin päällä.	Ps 8:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa Githithin päälle.
8:2 Herra, meidän Herramme, kuinka korkea onkaan sinun nimesi kaikessa maassa, sinun, joka olet asettanut valtasuuruutesi taivaitten ylitse!	2. Herra meidän Herramme! kuinka ihmeellinen on sinun nimes kaikessa maassa, joka panit kunnias taivasten ylitse.	Ps 8:2 HERRA meidän HERram/ cuinga ihmellinen on sinun nimes caikesa maasa/ joca panit cunnias taiwasten ylidze.
8:3 Lasten ja imeväisten suusta sinä perustit voiman vastustajaisi tähden, että kukistaisit vihollisen ja kostonhimoisen.	3. Nuorten lasten ja imeväisten suusta perustit sinä voiman, vihollistes tähden, että vihollisen ja kostajan murentaisit.	Ps 8:3 Nuorten lasten ja imewäisten suusta perustit sinä woiman sinun wihollistes tähden/ että wihollisen ja kijwan costajan murennaisit
8:4 Kun minä katselen sinun taivastasi, sinun sormiesi tekoa, kuuta ja tähtiä, jotka sinä olet luonut,	4. Sillä minä näen taivaat, sinun sormeis teot, kuun ja tähdet, jotka valmistit.	Ps 8:4 Sillä minä näen taiwat/ sinun sormeis tegot/ Cuun ja tähdet/ jotcas walmistit.
8:5 niin mikä on ihminen, että sinä häntä muistat, tai ihmislapsi, että pidät hänestä huolen?	5. Mikä on ihminen, että häntä muistat? eli ihmisen poika, että häntä etsiskelet?	Ps 8:5 Mikä on ihminen/ että händä muistat ? eli ihmisen poica/ että händä edziskelet ?
8:6 Ja kuitenkin sinä teit hänestä lähes jumal'olennon, sinä seppelöitsit hänet kunnialla ja kirkkaudella;	6. Sinä teit hänen vähää vähemmäksi enkeleitä; vaan sinä kaunistat hänen kunnialla ja kaunistuksella.	Ps 8:6 Sinä teit hänen wähä wähemmäxi Engeleitä/ waan sinä caunistat hänen cunnialla ja caunistuxella.

8:7 panit hänet hallitsemaan kättesi tekoja, asetit kaikki hänen jalkainsa alle:	7. Sinä asetat hänen sinun käsitemois herraksi: kaikki olet sinä hänen jalkainsa alle heittänyt:	Ps 8:7 Sinä asetat hänen sinun käsitemois HERraxi/ caicki olet sinä hänen jalcains ala heittänyt.
8:8 lampaat ja karjan, ne kaikki, niin myös metsän eläimet,	8. Lampaat ja kaikki karjat, ja myös metsän eläimet,	Ps 8:8 Lambat ja caicki carjat/ ja myös medzän eläimet.
8:9 taivaan linnut ja meren kalat ja kaiken, mikä meren polkuja kulkee.	9. Linnut taivaan alla ja kalat meressä ja mitä meressä vaelttaa.	Ps 8:9 Linnut taiwan alda/ ja calat meres/ ja mitä meres waelda.
8:10 Herra, meidän Herramme, kuinka korkea onkaan sinun nimesi kaikessa maassa!	10. Herra meidän Herramme, kuinka ihmeellinen on sinun nimes kaikessa maassa!	Ps 8:10 HERra meidän HERram/ cuinga ihmellinen on sinun nimes caikesa maasa.
PSALMI 9	9 PSALTTARI	IX. Psalmi .
9:1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Kuole pojan puolesta"; Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, kauniista nuoruudesta, edelläveisaajalle.	Ps 9:1 Dawidin Psalmi/ caunista nuorudesta/ edelläweisattapa.
9:2 Minä ylistän Herraa kaikesta sydäimestäni, ilmoitan kaikki sinun ihmetyösi.	2. Minä kiitän Herraa kaikesta sydäimestäni, ja luettelen kaikki sinun ihmees.	Ps 9:2 MInä kijtän HERra caikesta sydäimestäni/ ja luettelen caicki sinun ihmes.
9:3 Minä iloitsen ja riemuitsen sinussa, veisaan sinun nimesi kiitosta, sinä Korkein.	3. Minä iloitsen ja riemuitsen sinussa, ja veisaan kiitosta sinun nimelles, sinä kaikkein ylimmäinen,	Ps 9:3 Minä iloidzen ja riemuidzen sinusa/ ja kijtän sinun nimes/ sinä caickein ylimmäinen.
9:4 Sillä minun viholliseni peräytyivät, kaatuivat maahan ja hukkuivat sinun kasvojesi edessä.	4. Ettäs minun viholliseni olet ajanut takaperin: he lankesivat ja hukkuivat sinun etees.	Ps 9:4 Ettäs minun wiholliseni olet ajanut tacaperin/ he langeisit ja nucuit sinun etees.
9:5 Sinä hankit minulle oikeuden ja ajoit minun asiani, sinä istuit valtaistuimelle, sinä vanhurskas tuomari.	5. Sillä sinä saatat minun oikeuteni ja asiani toimeen: sinä istuit istuimelle, vanhurskauden tuomari.	Ps 9:5 Sillä sinä saatat oikeudeni ja syyni toimeen/ sinä istuit istuimella/ oikia Duomari
9:6 Sinä nuhtelit pakanoita, tuhosit jumalattomat; sinä pyyhit pois heidän nimensä iäksi ja ainiaaksi.	6. Sinä nuhtelet pakanoita, ja kadotat jumalattomat: sinä pyyhit heidän nimensä pois aina ja ijankaikkisesti.	Ps 9:6 Sinä nuhtelet pacanat/ ja cadotat jumalattomat/ ja heidän nimens sinä pyhit pois aina ja ijancaickisest.
9:7 Viholliset ovat tuhotut, ikuisiksi raunioiksi tulleet; kaupungit sinä kukistit, heidän muistonsa on kadonnut.	7. Vihollisten hävitykset ovat lopetetut ijäisesti, ja kaupungit sinä kukistit heidän muistonsa on heidän kanssansa kadonnut.	Ps 9:7 Wihollisten miecat owat lopetetut/ Caupungit sinä cukistit/ että heidän muistons heidän cansans huckanduis.
9:8 Mutta Herra hallitsee iankaikkisesti; hän on pystyttänyt istuimensa tuomitaksensa.	8. Mutta Herra pysyy iankaikkisesti: hän on valmistanut istuimensa tuomioon.	Ps 9:8 Mutta HERra pysy ijancaickisest/ hän on walmistanut istuimens duomioon.
9:9 Hän tuomitsee maanpiirin vanhurskaasti, vallitsee kansoja oikeuden mukaan.	9. Ja hän tuomitsee maan piirin vanhurskaudessa, ja hallitsee kansat oikein.	Ps 9:9 Ja hän duomidze maan pijrin oikein/ ja hallidze Canssat cohtullisest.
9:10 Niin Herra on sorretun linna, linna ahdingon aikoina.	10. Ja Herra on köyhän turva: hän on turva hädän aikana.	Ps 9:10 Ja HERra on waiwaisten turwa/ ja turwa hädäsä.
9:11 Ja sinuun turvaavat ne, jotka sinun nimesi tuntevat; sillä sinä et hylkää niitä, jotka sinua etsivät, Herra.	11. Sentähden he sinuun toivovat, jotka sinun nimes tuntevat; sillä et sinä niitä hylkää, jotka sinua, Herra, etsivät.	Ps 9:11 Sentähden he sinuun toiwowat/ jotca sinun nimes tundewat: sillä et sinä nijtä hyljä/ jotca sinua HERra edziwät.
9:12 Veisatkaa kiitosta Herralle, joka Siionissa asuu, julistakaa kansojen keskuudessa hänen suuria tekojaan.	12. Veisatkaa Herralle, joka Zionissa asuu: julistakaa kansoissa hänen tekonsa.	Ps 9:12 Weisatcat HERralle joca Zionis asu/ julistacat Canssoisa hänen tecons.

9:13 Sillä hän, verenkestaja, muistaa heitä eikä unhotta kurjain huutoa.	13. Sillä se joka kostaa verenvikoja, muistaa heitä, eikä unohda köyhäin parkumista.	Ps 9:13 Sillä hän muista ja kysele heidän wertans/ eikä unhoda köyhäin parcumist.
9:14 Armahda minua, Herra, katso, kuinka minun vihamieheni minua vaivaavat, sinä, joka nostat minut kuoleman porteista,	14. Herra ole minulle armollinen, katso minun ahdistustani niiltä, jotka minua vihaavat, sinä joka ylennät minun surman porteista;	Ps 9:14 HERra ole minulle armollinen/ cadzo minun radollisuttan wihollisten seas/ sinä joca ylönät minun surman porteista.
9:15 että minä julistaisin kaikki sinun ylistettävät tekosi, tytär Siionin porteissa, riemuitsisin sinun avustasi.	15. Että minä luettelisin kaikki sinun kiitokset Zionin tytärtien porteissa, ja iloitsisin sinun avustas.	Ps 9:15 Että minä luettelisin caicki sinun kijtoxes Zionin tytärtien porteisa/ ja iloidzisin sinun awustas.
9:16 Pakanat ovat vajonneet kaivamaansa hautaan; heidän jalkansa takertui verkkoon, jonka he virittivät.	16. Pakanat ovat vajonneet siihen hautaan, jonka he valmistivat: heidän jalkansa on käsitetty siinä verkossa, jonka he virittivät.	Ps 9:16 Pacanat owat wajonnet sijhen hautaan/ jonga he walmistit/ heidän jalcans on käsitetty sijnä wercosa/ jonga he wiritit.
9:17 Herra on tehnyt itsensä tunnetuksi, on pitänyt tuomiot, kietonut jumalattoman hänen kättensä tekoihin. - Kanteleen välisoitto. Sela.	17. Niin ymmärretään Herran tekevän oikeuden, koska jumalatoimijuuressa omassa kättensä töissä käsitetään; se on tutkisteltava asia, Sela!	Ps 9:17 Nijn ymmärretän HERran tekewän oikeuden/ cosca jumalatoimijuuressa omisa kättens töisä käsitetän/ sanan cautta. Sela.
9:18 Jumalattomat peräytyvät tuonelaan, kaikki pakanat, jotka unhottavat Jumalan.	18. Jospa jumalattomat palajaisivat helvettiin, ja kaikki pakanat, jotka Jumalan unohtavat.	Ps 9:18 Josca jumalattomat palajaisit Helwettijn/ ja caicki pacanat/ jotca Jumalan unhottawat.
9:19 Sillä ei köyhää unhoteta iäksi, eikä kurjien toivo huku ainiaaksi.	19. Sillä ei hän köyhää peräti unohda, ja raadollisten toivo ei huku ijancaikkisesti.	Ps 9:19 Sillä ei hän njn cohta köyhä unhoda/ ja radollisten toiwo ei hucu ijancaickisest.
9:20 Nouse, Herra, älä salli ihmisten uhitella. Tuomittakoon pakanat sinun kasvojesi edessä.	20. Nouse, Herra, ettei ihminen saisi valtaa: anna kaikki pakanat edessä tuomittaa.	Ps 9:20 Nouse HERra/ ettei ihminen sais walda/ anna caicki pacanat edesäs duomita.
9:21 Saata, Herra, heidät pelkoon. Tietäkööt pakanat olevansa vain ihmisiä. Sela.	21. Herra, anna heille opettaja, että pakanat tuntisivat itsensä ihmisiksi, Sela!	Ps 9:21 HERra anna heille opettaja/ että pacanat tundisit idzens ihmisixi. Sela.
PSALMI 10	10 PSALTTARI	X. Psalmi .
10:1 Miksi, Herra, seisot niin kaukana, miksi kätkeydyt ahdingon aikoina?	1. Miksis Herra niin kaukana seisot, ja tuskan ajalla sinus peität?	Ps 10:1 MIXis HERra njn cauwas menet/ ja tuscan ajalla sinus peität ?
10:2 Jumalattomien ylpeyden tähden kurja kärsii, takertuu heidän punomiinsa juoniin.	2. Ylpeydessänsä jumalatoimijuuressa köyhää: käsitettäköön he heidän juonissansa, joita he ajattelevat.	Ps 10:2 Nijncauwan cuin jumalatoimijuuressa wallidze/ täyty köyhän kärsiä/ käsitettäkön he heidän juonisans/ joita he ajattelewat.
10:3 Sillä jumalaton kerskaa omista himoistansa, ja kiskuri kiroaa, pilkkaa Herraa.	3. Sillä jumalatoimijuuressa itse kerskaa omaa mielivaltaansa: ahne siunailee itsiänsä, ja vihoittaa Herran.	Ps 10:3 Sillä jumalatoimijuuressa idze kersca oma mieliwaldans/ ahne siunaile idzens/ ja wihoitta HERRAN.
10:4 Jumalaton sanoo ylvästellen: "Ei hän kosta." "Ei Jumalaa ole" - siinä kaikki hänen ajatuksensa.	4. Jumalatoimijuuressa on korja ja vihainen, ettei hän ketään tottele: ei hän Jumalaa olevankaan luule.	Ps 10:4 Jumalatoimijuuressa on corja ja wihainen/ ettei hän ketän tottele caikesa menosans/ ei hän Jumalata mixikän luule.
10:5 Hänen hankkeensa menestyvät joka aika. Sinun tuomiosi ovat korkealla, kaukana hänestä; kaikille vastustajilleen hän hymähtää.	5. Hänen tiensä menestyvät joka aika, sinun tuomios on kaukana hänestä: hän ylpeilee kaikkein vihollistensa edessä.	Ps 10:5 Hän joutu tegoisans/ sinun duomios on caucana hänestä/ hän ylpeile caickein wihollistens edes.

10:6 Hän sanoo sydämessään: "En horju minä, en ikinä joudu onnettomuuteen."	6. Sillä hän puhuu sydämessänsä: en minä ikänä kukisteta, ei sukukunnasta sukukuntaan hätää ole.	Ps 10:6 Sillä hän puhu sydämesäns: en minä ikänäns cukisteta/ eikä coscan hätä ole.
10:7 Hänen suunsa on täynnä kirousta, petosta, sortoa; tuho ja turmio on hänen kielensä alla.	7. Jonka suu on täynnä kirouksia, kavaluutta ja viettelystä, hänen kielensä saattaa vaivan ja työn.	Ps 10:7 Jonga suu on täynäns kirouxia/ cawalutta ja wiettelystä/ hänen kielens saatta waiwan ja työn.
10:8 Kylien vaiheilla hän istuu väijyksissä, hän murhaa salaa syyttömän. Hänen silmänsä vaanivat onnetonta.	8. Hän istuu ja väijyy kartanoissa, murhataksensa salaa viatointa; hänen silmänsä palaa köyhän puoleen.	Ps 10:8 Hän istu ja wäijy cartanoisa/ murhataxens sala wiatoinda/ hänen silmäns pala köyhän puoleen.
10:9 Kätöksessään hän väijyy, niinkuin leijona pensaikossa, hän väijyy hyökätäksensä kurjan kimppuun; hän saa kurjan kiinni, vetää hänet verkkoonsa.	9. Hän väijyy salaa niinkuin jalopeura luolassansa, hän väijyy raadollista käsittääksensä, ja hän käsittää hänen, kuin hän tempaa sen verkkoihinsa.	Ps 10:9 Hän wäijy sala nijncuin Lejoni luolasans/ hän wäijy radollista käsittäxens/ ja hän käsittä hänen/ cosca hän temma sen werckoijns.
10:10 Hän kyyristyy, painautuu maahan, ja onnettomat joutuvat hänen kynsiinsä.	10. Hän paiskaa ja polkee alas, ja sysää köyhän väkivallalla maahan.	Ps 10:10 Hän paisca ja polke alas/ ja sysä köyhän wäkiwallalla maahan.
10:11 Hän sanoo sydämessään: "Jumala sen unhottaa, hän on peittänyt kasvonsa, hän ei sitä ikinä näe."	11. Hän sanoo sydämessänsä: Jumala on hänen unhottanut, ja verhonnut kasvonsa, ei hän ikänä näe.	Ps 10:11 Sillä hän sano sydämesäns: Jumala on hänen unhottanut/ ja werhannut caswons/ ei hän ikänäns näe.
10:12 Nouse, Herra, kohota kätesi, Jumala! Älä unhota kurjia.	12. Nouse, Herra! Jumala, ylennä kätes ja älä köyhää unohda.	Ps 10:12 Nouse sijs HERra Jumala/ ylönä kätes/ ja älä köyhä unhota.
10:13 Miksi jumalaton pilkkaa Jumalaa? Miksi hän sanoo sydämessään: "Et sinä kosta?"	13. Miksi jumalatoim pilkkaa Jumalaa ja sanoo sydämessänsä: et sinä sitä tottele?	Ps 10:13 Mixi jumalatoim pilcka Jumalata/ ja sano sydämesäns: et sinä sitä tottele ?
10:14 Sinä olet sen nähnyt, sillä sinä havaitset vaivan ja tuskan, ja sinä otat sen oman kätesi huomaa; sinulle onneton uskoo asiansa, sinä olet orpojen auttaja.	14. Katso siis; sillä sinä näet tuskat ja surut, se on sinun käsissä: sinuun köyhä itsensä luottaa, ja sinä olet orpolasten holhoja.	Ps 10:14 Cadzo sijs: sillä sinä näet tuscat ja surut/ se on sinun käsissä/ sinuun köyhä idzens luotta/ ja sinä olet orwoilasten holhoja.
10:15 Murskaa jumalattoman käsivarsi ja kosta pahan jumalattomuus, niin ettei häntä enää löydetä.	15. Särje jumalattoman käsivarsi, ja etsi pahan jumalattomuutta, niin ettei sitä enää löydetäisi.	Ps 10:15 Särje jumalattoman käsiwarsi ja edzi pahutta/ nijn ei suingan hänen jumalattomuttans sijtte löytä.
10:16 Herra on kuningas ainiaan ja iankaikkisesti; hävinneet ovat pakanat hänen maastansa.	16. Herra on kuningas aina ja ijankaikkisesti: pakanain pitää häviämän hänen maastansa.	Ps 10:16 HERra on Cuningas aina ja ijancaickisest/ pacanat pitä häviämän hänen maastans.
10:17 Sinä kuulet nöyrien halajamisen, Herra, sinä vahvistat heidän sydämensä, sinä teroitat korvasi,	17. Köyhäin halauksen sinä, Herra, kuulet: heidän sydämensä sinä vahvistat, että sinun korvas siitä ottaa vaarin;	Ps 10:17 Köyhäin halauxen sinä HERra cuulet/ heidän sydämens on wahwa/ että sinun corwas sijtä otta waarin.
10:18 auttaaksesi orvon ja sorretun oikeuteensa, ettei ihminen, joka maasta on, enää saisi kauhua aikaan.	18. Ettäs oikeuden saatat orvoille ja köyhille, ettei ihminen enää ylpeile heitä vastaan maan päällä.	Ps 10:18 Ettäs oikeuden saatat orwoille ja köyhille/ ettei ihminen enä ylpeile heitä wastian maan päällä.
PSALMI 11	11 PSALTTARI	XI. Psalmi .

11:1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi. Herraan minä turvaan; kuinka te sanotte minulle: "Paetkaa vuorellemme niinkuin linnut!"	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle. Herraan minä uskallan: kuinka te sanotte sielulleni, että hän lentäisi niinkuin lintu teidän vuorellemme?	Ps 11:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa. Ps 11:2 HERraan minä uscallan: cuinga te sanotte minun sielulleni/ että hän lennäisi nijncuin lindu teidän vuorillen ?
11:2 Sillä katso, jumalattomat jännittävät jousensa, ovat panneet nuolensa jänteelle oikeamielisiä pimeässä ampuaksensa.	2. Sillä katsos, jumalattomat jännittävät joutsen ja panevat nuolensa jänteelle, salaisesti ampuaksensa hurskaita.	Ps 11:3 Sillä cadzos/ jumalattomat jännittävät joudzen/ ja panewat nuolens jänden päälle/ salaisest ammutaxens hurscaita.
11:3 Kun peruspylväät murretaan maahan, mitä voi vanhurskas tehdä?"	3. Sillä he rikkoivat perustuksen: mitä vanhurskas taitaa toimittaa?	Ps 11:4 Sillä he ricoit perustuxen/ mitä wanhurscas taita toimitta ?
11:4 Herra pyhässä temppelissänsä, Herra, jonka istuin on taivaassa - hänen silmänsä näkevät, hänen katseensa tutkii ihmislapsset;	4. Herra on pyhässä templissänsä, Herran istuin on taivaassa; hänen silmänsä ottavat vaarin, ja hänen silmänsä laudat koettelevat ihmisten lapsia.	Ps 11:5 HERra on hänen pyhäsä Templisän/ HERran istuin on taiwasa/ hänen silmäns ottawat waarin/ ja hänen silmäns laudat coettelewat ihmisten lapset.
11:5 Herra tutkii vanhurskaat, mutta jumalattomia ja niitä, jotka vääryyttä rakastavat, hänen sielunsa vihaa.	5. Herra koettelee vanhurskasta; hänen sielunsa vihaa jumalatointa, ja jotka vääryyttä rakastavat.	Ps 11:6 HERra coettele wanhurscasta/ hänen sieluns wiha jumalatoinda/ ja jotca wääryyttä racastawat.
11:6 Hän antaa sataa jumalattomien päälle pauloja, tulta ja tulikiveä; polttava tuuli on heidän maljansa osa.	6. Hän antaa sataa jumalattomien päälle pitkäisen leimauksia, tulta ja tulikiveä, ja antaa heille tuulispäät palkaksi.	Ps 11:7 Hän anda sata jumalattomien päälle pitkäisen leimauxia/ tulda ja tulikiwe/ ja anda heille tuulispäät palcaxi.
11:7 Sillä Herra on vanhurskas ja rakastaa vanhurskautta; oikeamieliset saavat katsella hänen kasvojansa.	7. Sillä Herra on vanhurskas ja rakastaa vanhurskautta, että hänen kasvonsa katsovat oikeutta.	Ps 11:8 Sillä HERra on wanhurscas/ ja racasta wanhurscautta/ että heidän caswons cadzowat oikeutta.
PSALMI 12	12 PSALTTARI	XII. Psalmi .
12:1 Veisuunjohtajalle; matalassa äänialassa; Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle, kahdeksalla kielellä.	Ps 12:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa cahdexalla kielellä.
12:2 Auta, Herra, sillä hurskaat ovat hävinneet, uskolliset ovat kadonneet ihmisten joukosta.	2. Auta, Herra; sillä pyhät ovat vähentyneet, ja uskolliset ovat harvat ihmisten lasten seassa.	Ps 12:2 AUta HERRA: sillä pyhät owat wähendynet/ ja uscolliset owat harwat ihmisten lasten seas.
12:3 He puhuvat valhetta toinen toisellensa, puhuvat liukkain huulin, kaksimielisin sydämin.	3. Jokainen puhuu lähimmäisensä kanssa valhetta: he liehakoitsevat ja opettavat eripuraisuutta sydämistä.	Ps 12:3 Jocainen puhu lähimmäisens cansa turha/ liehacoidzewat ja opettawat eripuraisist sydämistä.
12:4 Hävittäköön Herra kaikki liukkaat huulet, kielen, joka kerskuen puhuu,	4. Katkokoon Herra kaikki ulkokullaiset huulet ja ylpiästi puhuwait kieleet,	Ps 12:4 Catcoickon HERra caiken ulcocullaisuden/ ja ylpiäst puhuwait sydämet.
12:5 ne, jotka sanovat: "Kielemme voimalla me olemme väkevät; huulemme ovat meidän tukemme; kuka on meille herra?"	5. Jotka sanovat: meidän kielemme pitää voittaman, meidän tulee puhua: kuka meidän herramme on?	Ps 12:5 Jotca sanowat: meidän kielem pitä woittaman/ meidän tule puhua/ cuca meidän HERram on ?

12:6 "Kurjien sorron tähden, köyhien huokausten tähden minä nyt nousen", sanoo Herra, "tuon pelastuksen sille, joka sitä huoaten ikävöitsee."	6. Että köyhät hävitetään ja vaivaiset huokaavat, niin minä nyt nousen, sanoo Herra: minä saatan avun, että rohkiasti pitää opetettaman.	Ps 12:6 Että köyhät hävitetään ja waivaiset huocawat/ nyt minä nousen/ sano HERra/ minä saatan awun/ että rohkiast pitä opetettaman.
12:7 Herran sanat ovat selkeitä sanoja, hopeata, joka kirkkaana valuu sulattimesta maahan, seitsenkertaisesti puhdistettua.	7. Herran puheet ovat kirkkaat, niinkuin selitetty hopia saviastioissa, seitsemän kertaa koeteltu.	Ps 12:7 HERran puhet owat kirckat nijncuin selitetty hopia sawiastiois/ seidzemen kerta coeteldu.
12:8 Sinä, Herra, varjelet heitä, suojelet hänet iäti tältä sukukunnalta.	8. Sinä Herra, kätke ne, ja varjele meitä tästä suvusta ijankaikkisesti.	Ps 12:8 Sinä HERra kätke ne/ ja warjele meitä tästä sugusta ijancaickisest.
12:9 Yltympäri jumalattomat rehentelevät, kun kataluus pääsee valtaan ihmislasten seassa.	9. Sillä joka paikka on jumalattomia täynnä, koska huonot ihmisten lasten seassa korotetaan.	Ps 12:9 Sillä jocapaicka on jumalattomia täynäns/ cusa sencaltaiset irralliset ihmiset Canssa hallidzewat.
PSALMI 13	13 PSALTTARI	XIII. Psalmi .
13:1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle.	Ps 13:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa.
13:2 Kuinka kauan, Herra, minut yhä unhotat, kuinka kauan kätket minulta kasvosi?	2. Kuinka kauvan sinä Herra peräti tahdot minua unhottaa? kuinka kauvan sinä peität kasvosi minusta?	Ps 13:2 CUinga cauwans HERra peräti tahdot minua unhotta ? cuinga cauwans peität caswos minusta ?
13:3 Kuinka kauan minun täytyy kantaa huolia sielussani, päivät päästään murhetta sydämessäni? Kuinka kauan saa vihollinen ylvästellä minua vastaan?	3. Kuinka kauvan minä neuvoa pidän sielussani? ja ahdistetaan sydämessäni joka päivä? kuinka kauvan minun viholliseni yltyy minua vastaan?	Ps 13:3 Cuinga cauwan minä yxinäni neuwo pidän ? ja ahdistetan sydämesäni jocapäiwä ? cuinga cauwan minun wihollisen yldy minua wastan ?
13:4 Katsahda tänne, vastaa minulle, Herra, minun Jumalani. Valaise silmäni, etten nukkuisi kuolemaan;	4. Katso siis ja kuule minua, Herra minun Jumalani: valista silmäni etten minä koskaan kuolemaan nukkuisi;	Ps 13:4 Cadzo sijs/ ja cuule minua HERra minun Jumalan/ walista minun silmäni/ etten minä coscan cuolemaan nuckuis.
13:5 ettei minun viholliseni sanoisi: "Minä voitin hänet", etteivät ahdistajani riemuitsisi, kun minä horjun.	5. Ettei viholliseni sanoisi: minä voitin hänen, ja minun sortajani iloitsisi, koska minä kompastun.	Ps 13:5 Ettei minun wihollisen sanois: minä voitin hänen. Ja minun sortajan iloidzis/ että minä combastuin.
13:6 Mutta minä turvaan sinun armoosi; riemuitkoon minun sydämeni sinun avustasi. Minä veisaan Herralle, sillä hän on tehnyt minulle hyvin.	6. Mutta minä turvaan sinun armoosi: minun sydämeni riemuitsee, ettäs niin mielelläs autat: minä veisaan Herralle, että hän minulle niin hyvästi tekee.	Ps 13:6 Mutta minä turwan sinun armoos/ minun sydämen riemuidze/ ettäs nijn mielelläs autat. Ps 13:7 Minä weisan HERralle/ että hän minulle nijn hywästi teke.
PSALMI 14	14 PSALTTARI	XIV. Psalmi .
14:1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi. Hullu sanoo sydämessänsä: "Ei ole Jumalaa." Turmiollinen ja iljettävä on heidän menonsa; ei ole ketään, joka tekee, mikä hyvää on.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle. Tyhmät sanovat sydämessänsä: ei Jumalaa olekaan; ei he mitään kelpaa, ja ovat ilkiät menoissansa; ei ole joka hyvää tekee.	Ps 14:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa. Ps 14:2 TYhmät sanowat sydämesäns: ei Jumalata oleckan/ ei he mitän kelpa/ ja owat ilkiät heidän menoisans/ ei ole joca hywä teke.

14:2 Herra katsoi taivaasta ihmislapsiin nähdäksensä, onko ketään ymmärtäväistä, ketään, joka etsii Jumalaa.	2. Herra katsoi taivaasta ihmisten lapsia, nähdäksensä, jos joku ymmärtäisi eli etsisi Jumalaa.	Ps 14:3 HERra cadzo taiwast ihmisten lapsia/ nähdäxens/ jos jocu ymmärräis eli edzeis Jumalata.
14:3 Mutta kaikki ovat poikenneet pois, kaikki tyynni kelvottomiksi käyneet; ei ole ketään, joka tekee sitä, mikä hyvää on, ei yhden yhtäkään.	3. Mutta he ovat kaikki poikenneet pois, ja kaikki ovat kelvottomat: ei ole yksikään, joka hyvää tekee, ei ainoakaan.	Ps 14:4 Mutta he owat caicki poikennet pois/ ja caicki owat kelwottomat/ ei ole yxikän joca hywä teke/ ei ainoacan.
14:4 Eivätkö he mitään käsitä, kaikki nuo väärintekijät, jotka saavat leipänsä syömällä minun kansaani eivätkä avuksensa huuda Herraa?	4. Eikö siis kenkään pahointekiöistä sitä havaitse? jotka minun kansaani syövät niinkuin he söisivät leipää; vaan ei he rukoile Herraa.	Ps 14:5 Eikö sijs kengän pahointekiöist sitä hawaidze ? jotca minun Canssani syöwät rawiten heitäns/ waan ei he rucoile HERra.
14:5 Siinä heidät valtaa kauhu, sillä Jumala on läsnä vanhurskasten sukukunnassa.	5. Siellä he kovin pelkäsivät; sillä Jumala on läsnä vanhurskasten sukua.	Ps 14:6 Siellä he cowin pelkäisit: mutta Jumala on läsnä wanhurscasten sucua.
14:6 Te saatatte häpeään sorretun aikeet, mutta Herra on heidän turvansa.	6. Te häpäisette köyhän neuvon; mutta Jumala on hänen turvansa.	Ps 14:7 Te häwäisette köyhän neuwon/ mutta Jumala on hänen turwans.
14:7 Oi, että Israelin pelastus tulisi Siionista! Kun Herra kääntää kansansa kohtalon, silloin Jaakob riemuitsee, Israel iloitsee.	7. Oi jos apu tulis Israelille Zionista! sillä koska Herra päästää vangitun kansansa, niin Jakob iloitsee ja Israel riemuitsee.	Ps 14:8 Oi/ jos apu tulis Israelille Zionist/ ja HERra päästäis fangitun Canssans/ nijn Jacob iloidzis/ ja Israel riemuidzis.
PSALMI 15	15 PSALTTARI	XV. Psalmi .
15:1 Daavidin virsi. Herra, kuka saa vierailta sinun majassasi, kuka asua sinun pyhällä vuorellasi?	1. Davidin Psalmi. Herra, kuka asuu sinun majassas? eli kuka on pysyväinen sinun pyhällä vuorellas?	Ps 15:1 Dawidin Psalmi. Ps 15:2 HERra/ cuca asu sinun majasas ? eli cuca lewä sinun pyhällä vuorellas ?
15:2 Se, joka vaeltaa nuhteettomasti, joka tekee vanhurskauden ja puhuu sydämestänsä totuutta;	2. Joka vaeltaa ja tekee oikeuden, ja puhuu totuuden sydämestänsä;	Ps 15:3 Joca waelda wacana/ ja teke oikeuden/ ja puhu totuden sydämestäns.
15:3 joka ei panettele kielellänsä, joka ei tee toiselle pahaakaan eikä saata lähimmäistään häväistyksen alaiseksi;	3. Joka ei kielellänsä panettele, eikä lähimmäisellensä mitään pahaakaan tee, ja ei häpäise lähimmäistänsä;	Ps 15:4 Joca ei kielelläns panettele/ eikä lähimmäisens mitän paha tee/ ja ei häwäise lähimmäistäns.
15:4 joka halveksuu hylkiötä, mutta kunnioittaa niitä, jotka pelkäävät Herraa; joka ei valaansa riko, vaikka on vannonut vahingokseen;	4. Joka jumalattomat katsoo ylön, vaan kunnioittaa Jumalaa pelkääväisiä; joka lähimmäisellensä vannoo * ja pitää.	Ps 15:5 Joca jumalattomat cadzo ylön/ waan cunnioidze Jumalata pelkääväisiä/ joca lähimmäisellens wannoo/ ja pitä.
15:5 joka ei anna rahaansa korolle eikä ota lahjuksia viatonta vastaan. Joka näin tekee, hän ei ikinä horju.	5. Joka ei anna rahaansa korolle, eikä ota lahjoja viatonta vastaan. Joka näin tekee, ei hän horjahda iankaikkisesti.	Ps 15:6 Joca ei anna rahans corgolle/ ja ei ota lahjoja wiatoinda watan. Joca näin teke/ ei hän horjada ijancaickisest.
PSALMI 16	16 PSALTTARI	XVI. Psalmi .
16:1 Daavidin laulu. Varjele minua, Jumala, sillä sinuun minä turvaan.	1. Davidin kultainen kappale. Kätke minua Jumala; sillä minä uskallan sinuun.	Ps 16:1 Dawidin cullainen cappale. KÄtke minua Jumala: sillä minä uscallan sinuun.

16:2 Minä sanon Herralle: "Sinä olet minun Herrani, paitsi sinua ei ole minulla mitään hyvää";	2. Sinä * olet Herralle sanonut: sinä olet minun Herrani: minun hyvätyöni ei ole sinun tähtes,	Ps 16:2 Minä olen HERralle sanonut: sinä olet minun HERran/ minun täyty sinun tähtes kärsiä.
16:3 ja pyhille, jotka maassa ovat: "Nämä ovat ne jalot, joihin on koko minun mieluosioni."	3. Vaan pyhain tähden, jotka maan päällä ovat, ja kunniallisten tähden, joissa kaikki minun mieluosioni on.	Ps 16:3 Pyhain tähden jotca maan päällä owat/ ja cunnialisten tähden/ heisä on minulle caicki mielen noude.
16:4 Monta tuskaa on niillä, jotka ottavat vieraan jumalan; minä en uhraa niille verta juomauhriksi enkä päästä huulilleni niiden nimiä.	4. Mutta jotka toisen jälkeen rientävät, niillä pitää suuri sydämen kipu oleman: en minä uhraa heidän juomauhriansa verestä, enkä mainitse heidän nimiänsä suussani.	Ps 16:4 Mutta jotca toisen jälken riendävät/ nijllä pitä suuri sydämen kipu oleman/ En minä uhra heidän juomauhrians werellä/ engä mainidze heidän nimiäns suusani.
16:5 Herra on minun pelto- ja malja-osani; sinä hoidat minun arpani.	5. Mutta Herra on minun tavarani ja osani: sinä tähteelle panet minun perimiseni.	Ps 16:5 Mutta HERra on minun tawaran ja osan/ sinä tähdelle panet minun perimiseni.
16:6 Arpa lankesi minulle ihanasta maasta, ja kaunis on minun perintöosani.	6. Arpa lankesi minulle kauniimmissa: minä olen jalon perimisen saanut.	Ps 16:6 Arpa langeis minulle caunimmissa/ minä olen jalon perimisen saanut.
16:7 Minä kiitän Herraa, joka on minua neuvonut; yölläkin minua siihen sisimpäni kehoittaa.	7. Minä kiitän Herraa, joka minua on neuvonut: niin myös minun munaskuuni ovat yöllä kurittaneet.	Ps 16:7 Minä kijtän HERra/ joca minua on neuwonut/ nijn myös minun munascuuni owat minua yöllä curittanet.
16:8 Minä pidän Herran aina edessäni; kun hän on minun oikealla puolellani, en minä horju.	8. Minä pidän aina Herran kasvoini edessä, sillä hän on minun oikialla puolellani, sentähden en minä horju.	Ps 16:8 Minä pidän aina HERran caswoni edes: sillä hän on minun oikialla puolellani/ sentähden en minä horju.
16:9 Sentähden minun sydämeni iloitsee ja sieluni riemuitsee, ja myös minun ruumiini asuu turvassa.	9. Sentähden minun sydämeni reimuitsee ja minun kunniani on iloinen, ja minun lihani lepää toivossa.	Ps 16:9 Sentähden minun sydämen riemuidze/ ja minun cunnian on iloinen/ ja minun lihan lewä toiwos.
16:10 Sillä sinä et hylkää minun sieluani tuonelaan etkä anna hurskaasi nähdä kuolemaa.	10. Sillä et sinä hyljää sieluani helvetissä, etkä salli sinun pyhäs näkevän turmelusta.	Ps 16:10 Sillä et sinä hyljä minun sieluani helwetis/ etkä salli Pyhäs mätänewän.
16:11 Sinä neuvot minulle elämän tien; ylenpalttisesti on iloa sinun kasvojesi edessä, ihanuutta sinun oikeassa kädessäsi iankaikkisesti.	11. Sinä osoitat minulle elämän tien, sinun kasvois edessä on täydellinen ilo, ja riemullinen meno oikialla kädelläs ijancaikkisesti.	Ps 16:11 Sinä osotat minulle elämän tien/ sinun caswos edes on täydellinen ilo/ ja riemullinen meno oikialla kädelläs ijancaickisest.
PSALMI 17	17 PSALTTARI	XVII. Psalmi .
17:1 Daavidin rukous. Kuule, Herra, minun oikeata asiaani, tarkkaa minun huutoani, ota korviisi minun rukoukseni, joka ei lähde petollisilta huuilta.	1. Davidin rukous. Kuule, Herra, oikeutta, havaitse minun huutoni, ota vaari minun rukouksestani, joka ei viekkaasta suusta lähde.	Ps 17:1 Dawidin rucous. CUule HERra oikeutta/ hawaidze minun parcun/ ymmärrä minun rucouxen/ joca ei wieckasta suusta lähde.
17:2 Sinulta tulee minulle oikeus, sinun silmäsi katsovat sitä, mikä oikein on.	2. Puhu sinä minun asiassani, ja sinun silmäs katsokaan oikeutta.	Ps 17:2 Puhu sinä minun syysäni/ ja cadzo sinä mikä oikeus on.
17:3 Sinä koettelet minun sydäntäni, tarkkaat sitä yöllä, sinä tutkit minua, mutta et mitään löydä. Jos minä pahaa ajattelen, ei se käy suustani ulos.	3. Sinä koettelet minun sydämeni, ja etsiskelet sitä yöllä, ja tutkit minua, ja et mitään löydä; minä olen aikonut, ettei minun suuni missäkään riko.	Ps 17:3 Sinä coettelet minun sydämeni/ ja edziskelet sitä yöllä/ ja tutkit minua/ ja et mitän löydä/ minä olen aicoinut ettei minun suuni misäkän rico.

17:4 Mitä ihmiset tehköötkin, sinun huultesi sanassa minä pysyn ja kavahdan väkivaltaisen teitä.	4. Minä varjelen minuni sinun huultes sanoissa, ihmisten töistä, murhaajan tiellä.	Ps 17:4 Minä warjelen minuni/ sinun huuldes sanoisa/ ihmisten töistä/ murhajan tiellä.
17:5 Minun askeleeni pysyvät sinun poluillasi, minun jalkani eivät horju.	5. Hallitse minun käyntöni poluillas, ettei minun askeleeni liukahtaisi.	Ps 17:5 Hallidze minun käyndöni polguilles/ ettei minun askeleni liucadais.
17:6 Minä huudan sinua avukseni, sillä sinä vastaat minulle, Jumala; kallista korvasi minun puoleeni, kuule minun puheeni.	6. Minä huudan sinua, ettäs, Jumala, minua kuulisit: kallista korvas minun puoleeni, kuule minun puheeni.	Ps 17:6 Minä huudan sinua/ ettäs Jumala minua cuulisit/ cumarra corwas minun puoleni/ cuule minun puheni.
17:7 Osoita ihmeellinen armosi, sinä, joka pelastat vihamiesten vallasta ne, jotka turvaavat sinun oikeaan käteesi.	7. Osoita ihmeellinen hyvyytes, sinä niiden vapahtaja, jotka sinuun uskaltavat, niitä vastaan, jotka sinun oikiaa kättäs vastaan ovat.	Ps 17:7 Osota sinun ihmelliset hywydes/ sinä nijden wapahtaja/ jotca sinuun uscaldawat/ nijtä wastan/ jotca sinun oikia kättäs wastan owat.
17:8 Varjele minua niinkuin silmäterää, kätke minut siipiesi suojaan	8. Varjele minua niinkuin silmäterää: suojele minua siipeis varjon alla.	Ps 17:8 Warjele minua nijncuin silmän muna/ suojele minua sijpeis warjon alla.
17:9 jumalattomilta, jotka tahtovat minut tuhota, verivihollisiltani, jotka minua saartavat.	9. Jumalattomista, jotka minua hävittävät, vihollisistani, jotka minun sieluuni piirittävät.	Ps 17:9 Jumalattomilda jotca minua häätävät/ minun wihollisistani/ jotca minun sieluani pijrittävät.
17:10 He ovat sulkeneet tunnottomat sydämensä, heidän suunsa puhuu ylvästellen.	10. Heidän lihavansa yhtä pitävät: he puhuvat suullansa ylpiästi.	Ps 17:10 Heidän lihawans yhtä pitävät/ he puhuwat suullans ylpiäst.
17:11 He ovat kintereillämme, he jo kiertävät meidät, he vaanivat silmillään, lyödäksensä maahan.	11. Kuhunka me menemme, niin he meitä piirittävät: siihen he silmänsä tarkoittavat meitä kukistaaksensa maahan,	Ps 17:11 Cuhunga me menem/ nijn he meitä pijrittävät/ sijhen he silmäns tarcoittawat/ meitä cukistaxens.
17:12 Hän on niinkuin saalista himoitseva leijona, niinkuin nuori leijona, joka piilossa väijyy.	12. Niinkuin jalopeura saalista himoitsee, niinkuin nuori jalopeura, joka luolasta väijyy.	Ps 17:12 Nijncuin Lejon joca saalist persoittele/ nijncuin nuori Lejon joca luolasta wäijy.
17:13 Nouse, Herra, astu hänen eteensä. Paiskaa hänet maahan. Vapahda miekallasi minun sieluni jumalattomista,	13. Nouse, Herra, ennätä hänen kasvonsa, ja polje häntä; vapahda minun sieluni miekallas jumalattomista,	Ps 17:13 Nouse HERra/ carca ja polje händä/ ja wapada minun sielun miecallas jumalattomista.
17:14 kädelläsi ihmisistä, Herra, tämän maailman ihmisistä, joiden osa on tässä elämässä, joiden vatsan sinä täytät antimillasi, joiden pojat tulevat ravituiksi ja jotka jättävät yltäkülläisyytensä lapsilleen.	14. Sinun kädelläs ihmisistä, Herra, tämän maailman ihmisistä, joiden osa on tässä elämässä, ja joiden vatsan sinä täytät tavarallas: heidän lapsensa ravitaan, ja he jättävät tähteensä lapsukaisillensa.	Ps 17:14 Sinun kätes ihmisist HERra/ tämän mailman ihmisist/ joiden osa on täsä elämäsä/ ja joiden wadzan sinä täytät tawarallas/ joilla lapsia kyllä on/ ja jättävät tähtens heidän lapsucaisillens.
17:15 Mutta minä saan nähdä sinun kasvosi vanhurskaudessa, herätessäni ravita itseni sinun muotosi katselemisella.	15. Mutta minä saan nähdä sinun kasvosi vanhurskaudessa: minä ravitaan herättyäni sinun kuvas jälkeen.	Ps 17:15 Mutta minä cadzon caswoas wanhurscaudesa/ minä rawitan herättyäni/ sinun cuwas jälkeen.
PSALMI 18	18 PSALTTARI	XVIII. Psalmi .

18:1 Veisuunjohtajalle; Herran palvelijan Daavidin virsi, jonka sanat hän puhui Herralle sinä päivänä, jona Herra oli pelastanut hänet kaikkien hänen vihollistensa vallasta ja Saulin kädestä.	1. Edelläveisaajalle, Davidin Herran palvelian Psalmi, joka Herralle nämät veisun sanat puhui sinä päivänä, jona Herra hänen vapahti kaikkein vihollistensa käsistä ja Saulin käsistä.	Ps 18:1 Dawidin HERran palwelian Psalmi/ edelläweisattapa/ joca HERralle nämät weisun sanat puhui/ cosca HERra hänen vapahti caickein wihollistens ja Saulin käsistä/ ja sanoi:
18:2 Hän sanoi: Sydämeistäni minä rakastan sinua, Herra, minun voimani,	2. Ja hän sanoi: minä rakastan sydämeistäni sinua, Herra, minun voimani.	Ps 18:2 MINä racastan sydämeistäni sinua HERra/ minun woiman
18:3 Herra, minun kallioni, linnani ja pelastajani, minun Jumalani, vuoreni, jonka turviin minä pakenen, minun kilpeni, autuuteni sarvi ja varustukseni.	3. Herra, minun kallioni, minun linnani ja minun vapahtajani; minun Jumalani on minun vahani, johon minä turvaan: minun kilpeni, ja minun autuuteni sarvi, ja minun varjelukseni.	/ HERra minun callion/ minun linnan minun wapahtajan/ minun Jumalan/ minun wahan/ johonga minä turwan. Ps 18:3 Minun kilpen/ ja minun autuudeni sarwi/ ja minun warjeluxen.
18:4 Ylistetty olkoon Herra! - niin minä huudan, ja vihollisistani minä pelastun.	4. Minä kiitän ja avukseni huudan Herraa, niin minä vapahdetaan vihollisistani.	Ps 18:4 Minä kijtän ja rucoilen HERra/ nijn minä wapadetan wihollisistani.
18:5 Kuoleman paulat piirittivät minut, turmion virrat peljästyttivät minut.	5. Sillä kuoleman siteet olivat käärineet minun ympäri, ja Belialin ojat peljättivät minun.	Ps 18:5 Sillä cuoleman sitet owat käärinet minun ymbäri/ ja Belialin ojat peljätit minun.
18:6 Tuonelan paulat kietoivat minut, kuoleman ansat yllättivät minut.	6. Helvetin siteet kietoivat minun: kuoleman paulat ennättivät minun.	Ps 18:6 Helwetin sitet käsitit minun/ ja cuoleman paulat ennätit minun.
18:7 Ahdistuksessani minä rukoilin Herraa ja huusin avuksi Jumalaani; hän kuuli minun ääneni temppelistänsä, ja minun huutoni hänen edessään kohosi hänen korviinsa.	7. Ahdistuksessani minä avukseni huudan Herraa, ja minun Jumalani tykö minä huudan: niin hän kuulee ääneni templistänsä, ja minun huutoni hänen edessänsä tulee hänen korviinsa.	Ps 18:7 Ahdistuxesani rucoilen minä HERra/ ja pargun minun Jumalani tygö/ nijn hän cuule minun äneni hänen Templistäns/ ja minun huuton hänen edesäns tule hänen corwijns.
18:8 Silloin maa huojui ja järisi, vuorten perustukset järkkäyivät; ne horjuivat, sillä hänen vihansa syytti.	8. Maa liikkui ja vapisi, ja vuorten perustukset liikkuivat: he värisivät, koska hän vihastui.	Ps 18:8 MAa lijckui ja wapisi/ ja wuorten perustuxet lijcuit ja wärisit/ cosca hän wihastui.
18:9 Savu suitsusi hänen sieraimistaan, kuluttava tuli hänen suustansa, palavat hiilet hehkuivat hänestä.	9. Savu suitsi hänen sieraimistansa ja kuluttava tuli hänen suustansa, niin että hiilet siitä syttyivät.	Ps 18:9 Tomu suidzi hänen sieramistans/ ja culuttawa tuli hänen suustans/ nijn että se sieldä leimahti.
18:10 Hän notkisti taivaat ja astui alas, synkkä pilvi jalkojensa alla.	10. Hän notkisti taivaat ja astui alas, ja synkiä pimeys oli hänen jalkainsa alla.	Ps 18:10 Hän notkisti taiwat ja astui alas/ ja hämära oli hänen jalcains alla.
18:11 Ja hän ajoi kerubin kannattamana ja lensi, ja hän liiti tuulen siivillä;	11. Hän astui Kerubimin päälle ja lensi, ja hän lensi tuulen sulkain päällä.	Ps 18:11 Hän astui Cherubimin päälle ja lensi/ ja hän lensi tuulden sijpein päällä.
18:12 hän pani pimeyden verhoksensa, majaksensa yltympäri: mustat vedet, paksut pilvet.	12. Hän pani pimeyden majansa ympärille, ja mustat paksut pilvet, jossa hän lymyssä oli.	Ps 18:12 Hänen majans ymbärillä oli pimeys/ ja musta paxu pilwi/ josa hän lymys oli.
18:13 Hohteesta, joka kävi hänen edellänsä, purkautuivat pilvet rakeiksi ja palaviksi hiiliksi.	13. Kirkkaudesta hänen edessänsä hajosivat pilvet rakeilla ja leimauksilla.	Ps 18:13 Kirckaudest hänen edesäns hajoisit pilwet/ rakeilla ja leimauxilla.
18:14 Ja Herra ylisi taivaassa, Korkein antoi äänensä kaikua, tulla rakeita ja palavia hiiliä.	14. Ja Herra jylisti taivaissa, Ylimmäinen antoi pauhinansa, rakeilla ja leimauksilla.	Ps 18:14 Ja HERra jylisti taiwaisa/ ylimmäinen andoi pauhinans/ rakeilla ja leimauxilla.
18:15 Hän lennätti nuolensa ja hajotti heidät, paljon salamoita ja kauhistutti heidät.	15. Hän ampui nuolensa ja hajotti heitä: hän iski kovat leimaukset, ja peljätti heitä,	Ps 18:15 Hän ambuis nuolens ja hajotti heitä/ hän iski cowat leimauxet/ ja peljätti heitä.

18:16 Silloin vetten syvyydet tulivat näkyviin, ja maanpiirin perustukset paljastuivat sinun nuhtelustasi, Herra, sinun vihasi hengen puuskauksesta.	16. Ja niin ilmestyivät vetten kuljut, ja maan perustukset ilmaantuivat, Herra, sinun kovasta nuhtelemisestasi ja sinun sieraimies hengen puhalluksesta.	Ps 18:16 Ja niin ilmestyit wetten culjut ja maan/ HERra sinun laitoxestas ja sinun sierames puhalluxesta ja cuorsamisesta.
18:17 Hän ojensi kätensä korkeudesta ja tarttui minuun, veti minut ylös suurista vesistä;	17. Hän lähetti korkeudesta ja otti minun, ja veti minun ulos suurista vesistä.	Ps 18:17 Hän lähetti korkeudesta ja haki minun/ ja weti minun ulos suurista wesistä.
18:18 hän pelasti minut voimallisesta vihollisestani, minun vihamiehistäni, sillä he olivat minua väkevämmät.	18. Hän vapahti minun voimallisista vihollisistani, jotka minua väkevämmät olivat.	Ps 18:18 Hän vapahti minun voimallisista wihollisistani/ minun wainollisistani/ jotca minua wäkewämmät olit.
18:19 He hyökkäsivät minun kimppuuni hätäni päivänä, mutta Herra tuli minun tuekseni.	19. Ne ennättivät minun tuskapäivänäni; mutta Herra tuli minun turvakseni.	Ps 18:19 Jotca minun ennätit tuscasani/ ja HERra tuli minun turwaxeni.
18:20 Hän toi minut avaraan paikkaan, hän vapautti minut, sillä hän oli mielistynyt minuun.	20. Ja hän vei minun lakialle: hän tempasi minun ulos; sillä hän mielistyi minuun.	Ps 18:20 Ja hän wei minun lakialle/ hän temmais minun ulos: sillä hän mielistyi minuun.
18:21 Herra tekee minulle minun vanhurskauteni mukaan, minun kätteni puhtauden mukaan hän minulle maksaa.	21. Herra maksoi minulle minun vanhurskauteni jälkeen: hän antoi minulle kätteni puhtauden jälkeen.	Ps 18:21 HERra teke hywästi minun cohtani/ minun wanhurscaudeni peräst/ hän maxa minulle kätteni puhtauden perestä.
18:22 Sillä minä olen noudattanut Herran teitä enkä ole luopunut pois Jumalastani, jumalattomuuteen.	22. Sillä minä pidän Herran tiet, ja en ole Jumalaani vastaan.	Ps 18:22 Sillä minä pidän HERran tiet/ ja en ole jumalatoin Jumalatani wastan.
18:23 Kaikki hänen oikeutensa ovat minun silmiäni edessä, enkä minä hänen käskyjensä syrjään sysää.	23. Sillä kaikki hänen oikeutensa ovat silmäini edessä, ja hänen käskyjensä en minä tyköäni hylkää.	Ps 18:23 Sillä caicki hänen oikeudens owat minun silmäini edes/ ja hänen käskyjans en minä hyljä.
18:24 Minä olen vilpittösti häntä kohtaan ja varon itseni pahoista teoista.	24. Vaan olen vakaa hänen edessänsä ja vältän vääryyttä.	Ps 18:24 Waan olen wiatoin hänen edesäns/ ja wäldän syndiä.
18:25 Sentähden Herra palkitsee minulle minun vanhurskauteni mukaan, sen mukaan kuin kätteni ovat puhtaat hänen silmiensä edessä.	25. Sentähden Herra kostaa minulle vanhurskauteni perästä, kätteni puhtauden jälkeen, silmäinsä edessä.	Ps 18:25 Sentähden HERra costa minulle wanhurscaudeni perestä/ minun kätteni puhtauden perestä/ hänen silmäins edesä.
18:26 Hurskasta kohtaan sinä olet hurskas, nuhteetonta kohtaan nuhteeton;	26. Pyhäin kanssa sinä pyhä olet, ja toimellisten kanssa toimellinen.	Ps 18:26 Pyhäin cansa sinä pyhä olet/ ja hywäin cansa hywä.
18:27 puhdasta kohtaan sinä olet puhdas, mutta kiero kohtaan nurja.	27. Puhdasten kanssa sinä puhdas olet, ja nurjain kanssa sinä nurja olet.	Ps 18:27 Puhdasten cansa sinä puhdas olet/ ja nurjain cansa sinä nurja olet.
18:28 Sillä sinä pelastat nöyrän kansan, mutta ylpeät silmät sinä painat alas.	28. Sillä sinä vapahdat ahdistetun kansan, ja korkiat silmät sinä alennat.	Ps 18:28 Sillä sinä autat radollista Canssa/ ja corkiat silmät sinä alennat.
18:29 Sillä sinä annat minun lamppuni loistaa; Herra, minun Jumalani, valaisee minun pimeyteni.	29. Sillä minun kynttiläni sinä valaiset; Herra minun Jumalani valaisee minun pimeyteni.	Ps 18:29 Sillä minun kynttiläni sinä walaiset/ HERra minun Jumalan/ walaise minun pimeydeni.
18:30 Sinun avullasi minä hyökkään rosvojoukkoa vastaan; Jumalani avulla minä ryntään ylitse muurin.	30. Sillä sinun kauttas minä sotaväen murren, ja minun Jumalassani karkaan muurin ylitse.	Ps 18:30 Sillä sinun cauttas minä sotawäen murren/ ja minun Jumalassani minä carcan muurin ylitse.

18:31 Jumalan tie on nuhteeton, Herran sana tulella koeteltu. Hän on kaikkien kilpi, jotka häneen turvaavat.	31. Jumalan tie on täydellinen. Herran puheet tulella koetellut: hän on kaikkein kilpi, jotka häneen uskaltavat.	Ps 18:31 Jumalan tiet owat wiattomat/ HERran puhet owat peratut/ hän on caickein kilpi/ jotca häneen uscaldawat.
18:32 Sillä kuka muu on Jumala kuin Herra, ja kuka pelastuksen kallio, paitsi meidän Jumalamme -	32. Sillä kuka on Jumala, paitsi Herraa? ja kuka on kallio, paitsi Jumalaamme?	Ps 18:32 Sillä cuca on Jumala/ paidzi HERra ? eli waha ilman meidän Jumalatom.
18:33 se Jumala, joka minut voimalla wyöttää ja tekee minun tieni nuhteettomaksi,	33. Jumala wyöttää minun voimalla, ja panee minun tieni wiattomaksi.	Ps 18:33 Jumala wyöttä minun woimalla/ ja pane minun tieni wiattomaxi.
18:34 tekee minun jalkani nopeiksi niinkuin peurat ja asettaa minut kukkuloilleni,	34. Hän tekee jalkani niinkuin peurain jalat, ja asettaa minun korkeudelle.	Ps 18:34 Hän teke minun jalcani nijncuin peurain/ ja asetta minua korkeudelle.
18:35 joka opettaa minun käteni sotimaan ja käsivarteni vaskijousta jännittämään!	35. Hän opettaa käteni sotimaan, ja käsivarteni vaskijoutsea vetämään.	Ps 18:35 Hän opetta minun käteni sotiman/ ja käsiwarteni waskijousta wetämän.
18:36 Sinä annat minulle pelastuksen kilven, ja sinun oikea kätesi minua tukee; sinun laupeutesi tekee minut suureksi.	36. Ja sinä annoit minulle autuutes kilven, ja sinun oikia kätes vahvistaa minun: ja koskas minun alennat, niin sinä teet minun suureksi.	Ps 18:36 JA sinä annoit minulle autuudes kilwen/ ja sinun oikia kätes wahwista minun. Ja coscas minun alennat/ nijn sinä teet minun suurexi.
18:37 Sinä annat minun askeleilleni avaran tilan, ja minun jalkani eivät horju.	37. Sinä levitit minun askeleeni minun allani, ettei minun kantapäni livistyneet.	Ps 18:37 Sinä teet minulle sian käydäxeni/ ettei minun candapäni liwistyis.
18:38 Minä ajan vihollisiani takaa ja saavutan heidät enkä palaja, ennenkuin teen heistä lopun;	38. Minä ajan vihollisiani takaa ja käsitan heitä, ja en palaja, ennenkuin minä heidät hukutan.	Ps 18:38 Minä ajan wihollisiani taca/ ja käsitan heitä/ ja en palaja ennencuin minä heitä hucutan.
18:39 minä murskaan heidät, niin etteivät voi nousta, he sortuvat minun jalkojeni alle.	39. Minä runtelen heitä, ettei he taida nousta: heidän täytyy kaatua jalkaini alla.	Ps 18:39 Minä rundelen heitä/ ja ei he taida seiso minua wastan/ heidän täyty caatua minun jalcaini ala.
18:40 Sinä vyötät minut voimalla sotaan, sinä painat vastustajani minun alleni.	40. Sinä valmistat minun voimalla sotaan: sinä taivutat minun alleni ne, jotka nousevat minua vastaan.	Ps 18:40 Sinä taidat minun walmista woimalla sotaan/ sinä taidat ne paiscata alas/ jotca owat minua wastan.
18:41 Sinä ajat minun viholliseni pakoon, ja vihamieheni minä hukutan.	41. Sinä annat minulle viholliseni kaulan, ja minä kadotan vainoojani.	Ps 18:41 Sinä saatat minun wiholliseini pakeneman/ ja minä cadotan wainojan.
18:42 He huutavat, mutta pelastajaa ei ole, huutavat Herraa, mutta hän ei heille vastaa.	42. He huutavat, vaan ei ole auttajaa: Herran tykö, mutta ei hän vastaa heitä.	Ps 18:42 He huutawat/ waan ei ole auttajata/ HERra/ mutta ei hän wasta heitä.
18:43 Minä survon heidät tomuksi tuuleen, viskaan heidät niinkuin loan kadulle.	43. Minä survon heitä niinkuin maan tomun tuulen edessä, ja heidän pois niinkuin loan kaduilta.	Ps 18:43 Minä surwon heitä nijncuin maan tomun tuulen edesä/ ja heidän pois nijncuin logan raitilda.
18:44 Sinä pelastat minut kansan riidoista, sinä asetat minut pakanain pääksi, kansat, joita minä en tunne, palvelevat minua.	44. Sinä pelastat minua riitaisesta kansasta: sinä asetat minun pakanain pääksi; se kansa, jota en minä tuntenut, palvelee minua.	Ps 18:44 SInä autat minua rijdaisesta Canssasta/ ja asetat pacanain pääxi/ Canssa palwele minua/ jota en minä tundenut.
18:45 Jo korvan kuulemalta he minua tottelevat; muukalaiset matelevat minun edessäni.	45. Se kuultelee minua kuuliaisilla korvilla: muukalaiset lapset kieltävät minun.	Ps 18:45 Se cuuldele minua cuuliaisilla corwilla/ ja muucalaiset lapset ei minusta mitän woittanet.

18:46 Muukalaiset masentuvat ja tulevat vavisten varustuksistansa.	46. Muukalaiset lapset vaipuvat ja vapisevat siteissänsä.	Ps 18:46 Muucalaiset lapset waipuwat/ ja wapisewat heidän siteisäns.
18:47 Herra elää! Kiitetty olkoon minun kallioni ja ylistetty minun pelastukseni Jumala,	47. Herra elää, ja kiitetty olkoon minun kallioni, ja minun autuuteni Jumala olkoon ylistetty!	Ps 18:47 HERra elä/ ja kijtetty olcon minun wahan/ ja minun autuudeni Jumala olcon ylistetty.
18:48 Jumala, joka hankkii minulle koston ja saattaa kansat minun valtani alle;	48. Jumala, joka minulle koston antaa, ja vaatii kansat minun alleni;	Ps 18:48 Jumala joca minulle coston anda/ ja waati Canssat minun alani.
18:49 sinä, joka pelastat minut vihollisistani ja korostat minut vastustajaini ylitse ja päästät minut väkivaltaisesta miehestä.	49. Joka minua auttaa vihollisistani: sinä korostat myös minun niistä, jotka karkaavat minua vastaan: sinä pelastat minua väkivaltaisesta miehestä.	Ps 18:49 Joca minua autta wihollisistani/ ja corgotta minun nijstä/ jotca carcawat minua wastan/ sinä autat minua wääristä.
18:50 Sentähden minä ylistän sinua, Herra, kansojen keskuudessa ja veisaan sinun nimesi kiitosta,	50. Sentähden minä kiitän sinua, Herra, pakanain seassa, ja veisaan nimelles kiitoksen,	Ps 18:50 Sentähden minä kijtän sinua HERra pacanain seas/ ja weisan nimelles kijtoxen.
18:51 sinun, joka annat kuninkaallesi suuren avun ja teet laupeuden voidellullesi, Daavidille ja hänen jälkeläisilleen, iankaikkisesti.	51. Joka suuren autuuden kuninkaallensa osoittaa, ja tekee hyvästi voidellullensa, Davidille, ja hänen siemenellensä ijancaikkisesti.	Ps 18:51 Joca suuren autuuden Cuningalles osotat/ ja teet hywästi woidellulles/ Dawidille ja hänen siemenellens ijancaikkisest.
PSALMI 19	19 PSALTTARI	XIX. Psalmi .
19:1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle.	Ps 19:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa.
19:2 Taivaat julistavat Jumalan kunniaa, taivaanvahvuus ilmoittaa hänen kättensä tekoja.	2. Taivaat ilmoittavat Jumalan kunnian, ja vahvuus julistaa hänen kättensä teot.	Ps 19:2 TAIwat ilmoittawat Jumalan cunnian/ ja wahwus julista hänen kättens tegot.
19:3 Päivä sanoo päivälle, ja yö ilmoittaa yölle.	3. Päivä sanoo päivälle, ja yö ilmoittaa yölle tiedon.	Ps 19:3 Päiwä sano päiwälle/ ja yö ilmoitta yölle.
19:4 Se ei ole puhetta, se ei ole kieltä, jonka ääni ei kuuluisi.	4. Ei ole kieltä eikä puhetta, kussa ei heidän äänensä kuulu.	Ps 19:4 Ei ole kieldä eikä puhetta/ cusa ei heidän änen cuulu.
19:5 Niiden mittanuora ulottuu yli kaiken maan ja niiden sanat maanpiirin ääriin. Auringolle hän on tehnyt niihin majan.	5. Heidän nuoransa käy ulos kaikkiin maihin, ja heidän puheensa maailman ääreen asti: auringolle hän pani majan heissä.	Ps 19:5 Heidän nuorans käy ulos caickijn maihin/ ja heidän puhens mailman loppun asti/ Auringolle hän pani majan heisä.
19:6 Se on niinkuin ylkä, joka tulee kammiostaan, se riemuitsee kuin sankari rataansa juostessaan.	6. Ja hän käy ulos kammiostansa niinkuin ylkä, ja riemuitsee niinkuin sankari tietä juostaksensa.	Ps 19:6 Ja hän käy ulos cammiostans nijncuin ylkä/ ja riemuidze nijncuin Sangari tietä juostaxens.
19:7 Se nousee taivasten ääristä ja kiertää niiden toisiin ääriin, eikä mikään voi lymytä sen helteeltä.	7. Hän käy ylös taivasten lopulta ja juoksee ympäri hamaan niiden loppuun jälleen; ja ei ole mitään peitetty hänen lämpimänsä edestä.	Ps 19:7 Hän käy ylös taiwasten lopulda/ ja juoxe ymbärins haman sijhen loppun/ ja ei ole peitetty mitän hänen lämbymäns edestä.
19:8 Herran laki on täydellinen; se virvoittaa sielun. Herran todistus on vahva, se tekee tyhmästä viisaan.	8. Herran laki on täydellinen ja virvoittaa sielut: Herran todistus on vahva ja tekee yksinkertaiset taitaviksi.	Ps 19:8 HERran laki on wiatoin/ ja wirgotta sielut. Ps 19:9 HERran todistus on wahwa/ ja teke yxikertaiset taitawaxi.

19:9 Herran asetukset ovat oikeat, ne ilahuttavat sydämen. Herran käskyt ovat selkeät, ne valaisevat silmät.	9. Herran käskyt ovat oikia ja ilahuttavat sydämet: Herran käskyt ovat kirkkaat ja valistavat silmät.	Ps 19:10 HERran käskyt owat oikiat/ ja ilahuttawat sydämet. Ps 19:11 HERran käskyt owat kirckat/ ja walistawat silmät.
19:10 Herran pelko on puhdas, se pysyy iäti. Herran oikeudet ovat todet, kaikki tyynni vanhurskaat.	10. Herran pelko on puhdas ja pysyy ijancaikkisesti: Herran oikeudet ovat todet, kaikki tyynni vanhurskaat,	Ps 19:12 HERran pelco on puhdas/ ja pysy ijancaikkisest/ HERran oikeudet owat todet/ caicki tyynni wanhurscat.
19:11 Ne ovat kalliimmat kultaa, puhtaan kullan paljoutta, makeimmat hunajaa ja mehiläisen mettä.	11. Ne ovat kalliimmat kultaa ja kaikkein parasta kultaa, ja makeimmat hunajaa ja mesileipiä.	Ps 19:13 Ne owat callimmat culda/ ja caickein parast culda/ ja makemmat hunajata/ ja mesileipiä.
19:12 Myös sinun palvelijasi ottaa niistä vaarin, niiden noudattamisesta on suuri palkka.	12. Sinun palvelias myös niissä opetetaan: ja joka niitä pitää, hänellä on suuri palkka.	Ps 19:14 Sinun palwelias myös heidän cauttans neuwotan/ ja joca nijtä pitää/ hänellä on suuri palcka.
19:13 Erhetykset kuka ymmärtää? Anna anteeksi minun salaiset syntini.	13. Erhetykset kuka ymmärtää? anna minulle anteeksi salaiset rikokset.	Ps 19:15 Exytyxet cuca ymmärtä ? anna minulle andexi salaiset ricoxet.
19:14 Myös varjele palvelijasi julkeilta, älä anna heidän minua hallita. Niin minä pysyn nuhteetonna ja olen paljosta synnistä puhdas.	14. Varjele myös palvelias ylpeistä, ettei he minua hallitsisi; niin minä olen viatoin ja nuhteetoin suuresta pahasta teosta.	Ps 19:16 Warjele myös palwelias ylpeistä ettei he minua hallidzis/ nijn minä olen wiatoin/ ja nuhtetoin suurest pahast tegost.
19:15 Kelvatkoot sinulle minun suuni sanat ja minun sydämeni ajatukset sinun edessäsi, Herra, minun kallioni ja lunastajani.	15. Kelvatkoon sinulle minun suuni puheet, ja minun sydämeni ajatukset sinun edessä, Herra, minun vahani ja minun Lunastajani!	Ps 19:17 Kelwatcon sinulle minun suuni puhet/ ja minun sydämeni ajatuxet sinun edesäs. Ps 19:18 HERra on minun wahan/ ja minun lunastajan.
PSALMI 20	20 PSALTTARI	XX. Psalmi .
20:1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle.	Ps 20:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa.
20:2 Kuulkoon Herra sinua hädän päivänä, varjelkoon sinua Jaakobin Jumalan nimi.	2. Herra kuulkoon sinua hädässä, Jakobin Jumalan nimi sinua varjelkoon!	Ps 20:2 HERra cuulcon sinua hädäsäs/ Jacobin Jumalan nimi sinua warjelcon.
20:3 Hän lähettäköön sinulle avun pyhäköstä ja tukekoon sinua Siionista.	3. Hän lähettäköön sinulle apua pyhästä ja Zionista sinua vahvistakoon!	Ps 20:3 Hän lähettäkön sinulle apua Pyhästä/ ja Zionista sinua wahwistacon.
20:4 Muistakoon hän kaikki sinun uhrilahjasi, ja olkoon sinun polttouhrisi lihava hänen silmissään. Sela.	4. Hän muistakoon kaikki ruokauhris, ja sinun polttouhris olkoon lihavat, Sela!	Ps 20:4 Hän muistacon caicki sinun ruocauhris/ ja sinun polttouhris olcon lihawat. Sela.
20:5 Hän antakoon sinulle, mitä sydämesi halajaa, ja täyttäköön kaikki sinun aivoituksesi.	5. Hän antakoon sinulle, mitä sinun sydämes anoo, ja päättäköön kaikki aivoitukses!	Ps 20:5 Hän andacon sinulle mitä sinun sydämes ano/ ja päättäkön caicki aiwoituxes.
20:6 Suotakoon meidän riemuja sinun voitostasi ja nostaa lippumme Jumalamme nimeen. Täyttäköön Herra kaikki sinun pyyntösi.	6. Me kerskaamme sinun avustas, ja meidän Jumalamme nimessä me ylennämme lippumme: Herra täyttäköön kaikki sinun rukoukses!	Ps 20:6 Me kerscamme sinun awustas/ ja meidän Jumalam nimes/ me ylennäm meidän lippum/ HERra täyttäkön caicki sinun rucouxes.

20:7 Nyt minä tiedän, että Herra auttaa voideltuansa, vastaa hänelle pyhästä taivaastansa, auttaa häntä oikean kätensä voimallisilla teoilla.	7. Nyt minä tunnen Herran voideltuansa auttavan, ja häntä kuulevan pyhästä taivaastansa: hänen oikia kätensä auttaa voimallisesti.	Ps 20:7 Nyt minä tunnen HERran woideltuans auttawan/ ja händä cuulewan hänen pyhästä taiwastans/ hänen oikia kätens autta woimallisest.
20:8 Toiset turvaavat vaunuihin, toiset hevosiin, mutta me tunnustamme Herran, Jumalamme, nimeä.	8. Nämät uskaltavat rattaisiin ja oreihin; mutta me muistamme Herran Jumalamme nimeä.	Ps 20:8 Nämät usaldawat rattaisijn ja oreihin/ mutta me muistam meidän HERram Jumalan nime.
20:9 He vaipuvat maahan ja kaatuvat, mutta me nousemme ja pysymme pystyssä.	9. He ovat kukistetut ja langenneet; mutta me nousemme ja pystyällä seisomme.	Ps 20:9 He owat cukistetut ja langennet/ mutta me pystyällä seisomma.
20:10 Herra, auta! Vastatkoon kuningas meille, kun huudamme.	10. Auta Herra! Kuningas meitä kuulkaan, kuin me huudamme.	Ps 20:10 Auta HERra/ Cuningas meitä cuulcan/ cosca me huudamme.
PSALMI 21	21 PSALTTARI	XXI. Psalmi
21:1 Veisuunjohtajalle Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle.	Ps 21:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa.
21:2 Herra, sinun voimastasi kuningas iloitsee kuinka suuresti hän riemuitseekaan sinun avustasi!	2. Herra, Kuningas riemuitsee sinun voimassas: ja kuinka suuresti hän iloitsee avustas!	Ps 21:2 HERra/ Cuningas riemuidze sinun woimassas/ ja cuinga suurest hän iloidze awustas.
21:3 Mitä hänen sydämensä halasi, sen sinä hänelle annoit, et kieltänyt, mitä hänen huulensa anoivat. Sela.	3. Hänen sydämensä halun sinä annat hänelle, etkä kiellä, mitä hänen suunsa anoo, Sela!	Ps 21:3 Hänen sydämens halun sinä annat hänelle/ ja et kiellä mitä hänen suuns ano. Sela.
21:4 Sinä suot hänelle onnen ja siunauksen, panet hänen päähänsä kultaisen kruunun.	4. Sillä sinä ennätät hänen hyvällä siunauksella: sinä panet kultaisen kruunun hänen päähänsä.	Ps 21:4 Sinä ennätät hänen hywällä siunauxella/ sinä panet cullaisen cruunun hänen päähäns.
21:5 Hän anoi sinulta elämää, sen sinä hänelle annoit: iän pitkän, ainaisen, iankaikkisen.	5. Hän anoi elämää sinulta, niin sinä annoit hänelle pitkän ijän aina ja ijankaikkisesti.	Ps 21:5 Hän anoi elämätä sinulda/ nijns annat hänelle pitkän elämän/ aina ja ijancaickisest.
21:6 Suuri on hänen kunniansa, kun sinä häntä autoit sinä peität hänet loistolla ja kirkkaudella.	6. Hänellä on suuri kunnia sinun avustas: sinä panet ylistyksen ja kaunistuksen hänen päällensä.	Ps 21:6 Hänellä on suuri cunnia sinun awustas/ sinä panet ylistyxen ja caunistuxen hänen päällens.
21:7 Sillä sinä asetat hänet suureksi siunaukseksi ikuisiin aikoihin asti sinä ilahutat häntä riemulla kasvojesi edessä.	7. Sillä sinä asetat hänen siunaukseksi ijankaikkisesti: sinä ilahutat hänen kasvois edessä ilolla.	Ps 21:7 Sillä sinä asetat hänen siunauxexi ijancaickisest/ sinä ilahutat hänen caswons ilolla.
21:8 Sillä kuningas luottaa Herraan, ja Korkeimman armo tekee hänet horjumattomaksi.	8. Sillä Kuningas turvaa Herraan: ja Ylimmäisen laupiudessa ei hän horju.	Ps 21:8 Sillä Cuningas turwa HERraan/ ja ylimmäisen laupiudes ei hän horju.
21:9 Sinun kätesi saavuttaa kaikki sinun vihollisesi, sinun oikea kätesi saavuttaa sinun vihamiehesi.	9. Sinun kätes löytää kaikki vihollises: sinun oikia kätes löytää ne, jotka sinua kadehtivat.	Ps 21:9 Sinun kätes löytä caicki wihollises/ sinun oikia kätes löytä/ jotca sinua cadehtiwat.
21:10 Sinä panet heidät hehkumaan kuin pätsin, kun sinä kasvosi näytät Herra nielee heidät vihassansa, tuli kuluttaa heidät.	10. Sinä panet heitä niinkuin kuumaan pätsiin sinun vihas aikana: Herra nielee heitä vihassansa, ja tuli syö heitä.	Ps 21:10 Sinä panet heitä nijncuin cuumaan pädzijn/ sinun wihass aicana HERra niele heitä wihasans/ tuli syö heitä.

21:11 Sinä hävität maan päältä heidän hedelmänsä ja heidän jälkeläisensä ihmislasten keskuudesta.	11. Heidän hedelmänsä sinä kadotat maan päältä, ja heidän siemenensä ihmisten lapsista.	Ps 21:11 Heidän hedelmänsä sinä kadotat maan päältä/ ja heidän siemenensä ihmisten lapsista.
21:12 Vaikka he hankkivat pahaa sinua vastaan, miettivät juonia, eivät he mitään voi	12. Sillä he ajattelivat tehdä sinulle pahaa: he pitivät neuvoa, jota ei he voineet täyttää.	Ps 21:12 Sillä he ajattelit tehdä sinulle paha/ ja pidit neuvo/ jota ei he woinet täyttää.
21:13 sillä sinä ajat heidät pakoon, tähtäät heitä kasvoihin jousesi jänteellä.	13. Sillä sinä teet heitä olkapääksi: sinä tarkoitat jänteellä heidän kasvojansa vastaan.	Ps 21:13 Sillä sinä teet heitä olcapääxi/ ja tarcoitat jändellä heidän caswoans wastan.
21:14 Nouse voimassasi, Herra! Lauaen ja veisaten me ylistämme sinun väkevyyttäsi.	14. Herra, ylennä sinuas väkevyydessäs; niin me veisaamme ja kiitämme sinun voimaas.	Ps 21:14 HERra ylönnä sinuas sinun wäkeydesäs/ nijn me weisamme ja kijtämme sinun woimas.
PSALMI 22	22 PSALTTARI	XXII. Psalmi
22:1 Veisuunjohtajalle veisataan kuin: "Aamuruskon peura" Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle, peurasta, jota varhain väijytään.	Ps 22:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa/ peurasta jota warhain wäijytän.
22:2 Jumalani, Jumalani, miksi minut hylkäsit? Miksi olet kaukana, et auta minua, et kuule valitukseni sanoja?	2. Minun Jumalani, minun Jumalani! miksis minun hylkäsit? minä parun, vaan minun apuni on kaukana.	Ps 22:2 MINun Jumalan/ minun Jumalan/ mixis minun hyljäisit ? minä pargun/ waan minun apun on caucana.
22:3 Jumalani, minä huudan päivällä, mutta sinä et vastaa, ja yöllä, enkä voi vaieta.	3. Minun Jumalani! päivällä minä huudan, ja et sinä vastaa, ja en yölläkään vaikene.	Ps 22:3 Minun Jumalan/ päiwällä minä huudan/ ja et sinä wasta/ ja en myös yöllä waickene.
22:4 Ja kuitenkin sinä olet Pyhä, jonka istuin on Israelin kiitosvirtten keskellä.	4. Sinä olet pyhä, joka asut Israelin kiitoksessa.	Ps 22:4 Sinä olet pyhä/ joca asut Israelin kijtoxos.
22:5 Meidän isämme luottivat sinuun, he luottivat, ja sinä pelastit heidät.	5. Meidän isämme toivoivat sinuun: ja kuin he toivoivat, niin sinä vapahdit heitä.	Ps 22:5 Meidän Isäm toiwoit sinuun/ ja cuin he toiwoit/ nijn wapadit heitä.
22:6 He huusivat sinua ja pelastuivat he luottivat sinuun eivätkä tulleet häpeään.	6. Sinua he huusivat, ja vapahdettiin: sinuun he turvasivat, ja ei tulleet häpiään.	Ps 22:6 Sinua he huusit/ ja wapadettin/ sinuun he turwaisit/ ja ei tullet häpiään.
22:7 Mutta minä olen mato enkä ihminen, ihmisten pilkka ja kansan hylky.	7. Mutta minä olen mato ja en ihminen, ihmisten pilkka ja kansan ylönkatse.	Ps 22:7 Mutta minä olen mato ja en ihminen/ ihmisten pilcka ja Canssan ylönkadze.
22:8 Kaikki, jotka minut näkevät, pilkkaavat minua, levittelevät suutansa, nyökyttävät ilkkuen päätään:	8. Kaikki, jotka minun näkevät, häpäisevät minua: he vääristelevät huuliansa ja päätänsä vääntelevät.	Ps 22:8 Caicki jotca minun näkewät/ häwäisewät minua/ wääristelewät huulians/ ja päätäns pudistawat.
22:9 "Jätä asiasi Herran haltuun. Hän vapahtakoon hänet, hän pelastakoon hänet, koska on häneen mielistynyt."	9. Hän valittaa Herralle, hän vapahtakoon hänen: hän auttakoon häntä, jos hän mielistyy häneen.	Ps 22:9 Hän walitta HERralle/ hän wapahtacon hänen/ hän auttacon händä/ jos hän mielisty häneen.
22:10 Sinähän vedit minut äitini kohdusta, sinä annoit minun olla turvassa äitini rinnoilla	10. Sillä sinä olet minun vetänyt ulos äitini kohdusta: sinä olit minun turvani, ollessani vielä äitini rinnalla.	Ps 22:10 Sillä sinä olet minun wetänyt ulos äitini cohdsta/ sinä olit minun turwan/ ollesani wielä äitini rinnalla.
22:11 sinun huomaasi minä olen jätetty syntymästäni saakka, sinä olet minun Jumalani hamasta äitini kohdusta.	11. Sinun päälles minä olen heitetty äitini kohdusta: sinä olet minun Jumalani hamasta äitini kohdusta.	Ps 22:11 Sinun päälles minä olen heitetty äitini cohdsta/ sinä olet minun Jumalan hamast äitini cohdsta.
22:12 Älä ole minusta kaukana, sillä ahdistus on läsnä, eikä auttajaa ole.	12. Älä ole kaukana minusta; sillä ahdistus on läsnä, ja ei ole auttajaa,	Ps 22:12 Älä caucana ole minusta: sillä ahdistus on läsnä/ ja ei ole auttajata.

22:13 Minua saartavat väkevät sonnit, Baasanin härät piirittävät minut,	13. Suuret mullit ovat minun piirittäneet, lihavat härjät kiertäneet minun ympäri.	Ps 22:13 Suuret mullit owat minun pijrittänet/ lihawat härjät kiersit minun ymbärins.
22:14 avaavat kitansa minua vastaan, niinkuin raatelevat, kiljuvat leijonat.	14. Kitansa avasivat he minua vastaan, niinkuin raateleva ja kiljuva jalopeura.	Ps 22:14 Heidän kitans awaisit he minua wastan/ nijncuin raatelewa ja kiljuwa Lejoni.
22:15 Niinkuin vesi minä olen maahan vuodatettu kaikki minun luuni ovat irti toisistansa minun sydämeni on niinkuin vaha, se on sulanut minun rinnassani.	15. Minä olen kaadettu ulos niinkuin vesi, ja luuni ovat kaikki hajoitettut: minun sydämeni on niinkuin salattu vedenvaha ruumiissani.	Ps 22:15 Minä olen caattu ulos nijncuin wesi/ ja minun luuni owat caicki hajotettut/ minun sydämen on nijncuin sulattu medenwaha minun ruumisani.
22:16 Minun voimani on kuivettunut kuin saviastian siru, ja kieleni tarttuu suuni lakeen, ja sinä lasket minut alas kuoleman tomuun.	16. Minun voimani on kuivettunut niinkuin kruusin muru, ja minun kieleni tarttuu suuni lakeen; ja sinä panet minun kuoleman tomuun.	Ps 22:16 Minun woiman on cuiwettu nijncuin cruusin muru/ ja minun kielen tarttu suuni lakeen/ ja sinä panet minun cuoleman tomuun.
22:17 Sillä koirat minua piirittävät, pahain parvi saartaa minut, minun käteni ja jalkani, niinkuin jalopeurat.	17. Sillä koirat ovat minun piirittäneet: julmain parvi saartain lävistänyt kuin jalopeura käteni ja jalkani.	Ps 22:17 Sillä coirat owat minun pijrittänet/ ja julmain parwi asetti hänens minun ymbärilleni/ he läwistit minun käteni ja jalcani.
22:18 Minä voin lukea kaikki luuni he katselevat minua ilkkuen	18. Minä lukisin kaikki minun luuni; mutta he katselivat ja näkivät ihastuksensa minusta.	Ps 22:18 Minä lukisin caicki minun luuni/ mutta he cadzelit ja näit ihastuxens minusta.
22:19 he jakavat keskenänsä minun vaatteeni ja heittävät minun puvustani arpaa.	19. He jakavat itsellensä minun vaatteeni ja heittävät hameestani arpaa.	Ps 22:19 He jacawat heillens minun waatteni/ ja heittäwät minun hamestani arpa.
22:20 Mutta sinä, Herra, älä ole kaukana, sinä, minun väkevyyteni, riennä avukseni.	20. Mutta sinä, Herra, älä ole kaukana! minun väkevyyteni, riennä avukseni!	Ps 22:20 Mutta sinä HERra älä ole caucana/ minun wäkeyyden riennä minun auxeni.
22:21 Vapahda minun sieluni miekasta, minun ainokaiseni koirain kynsistä.	21. Pelasta minun sieluni miekasta, ja ainokaiseni koirilta.	Ps 22:21 Pelasta minun sielun miecasta/ ja minun ainocaisen coirilda.
22:22 Pelasta minut jalopeuran kidasta, villihärkäin sarvista - vastaa minulle.	22. Vapahda minua jalopeuran suusta, ja päästä minua yksisarvillisista.	Ps 22:22 Wapada minua Lejonin suusta/ ja päästä minun yxisarwillisista.
22:23 Minä julistan sinun nimeäsi veljilleni, ylistän sinua seurakunnan keskellä.	23. Minä saarnaan sinun nimeäs veljilleni: minä ylistän sinua seurakunnassa.	Ps 22:23 MInä saarnan sinun nimes weljilleni/ minä ylistän sinua seuracunnas.
22:24 Te, jotka pelkääte Herraa, ylistäkää häntä. Kunnioittakaa häntä, kaikki Jaakobin siemen, kaikki Israelin siemen, peljätäkää häntä.	24. Ylistäkääte Herraa te, jotka häntä pelkääte: koko Jakobin siemen kunnioittakoon häntä, ja kavahtakoon häntä kaikki Israelin siemen!	Ps 22:24 Ylistäkät HERra te jotca händä pelkät/ coco Jacobin siemen cunnioittacon händä/ ja cawattacon händä caicki Israelin siemen.
22:25 Sillä hän ei halveksi kurjan kärsimystä, ei katso sitä ylen, eikä kätke häneltä kasvojansa, vaan kuulee hänen avuksihuutonsa.	25. Sillä ei hän hyljännyt eikä katsonut ylön köyhän raadollisuutta, eikä kääntänyt kasvojansa hänestä pois; vaan kuin se häntä huusi, kuuli hän sitä.	Ps 22:25 Sillä ei hän hyljännyt eikä cadzonut ylön köyhän radollisuutta/ eikä käändänyt caswoans hänestä pois/ ja cuin se händä huusi/ cuuli hän sitä.
22:26 Sinusta on minun ylistyslauluni suuressa seurakunnassa minä täytän lupaukseni häntä pelkääväisten edessä.	26. Sinua minä ylistän suuressa seurakunnassa: minä maksan lupaukseni heidän edessänsä, jotka häntä pelkäävät.	Ps 22:26 Sinua minä ylistän suuresa seuracunnasa/ minä maxan lupauxeni heidän edesäns/ jotca händä pelkäwät.
22:27 Nöyrät saavat syödä ja tulevat ravituiksi ne, jotka etsivät Herraa, ylistävät häntä. Teidän sydämenne on elävä iankaikkisesti.	27. Raadolliset syövät ja ravitaan, ja jotka Herraa etsivät, pitää häntä ylistämän: teidän sydämenne pitää elämän ijancaikkisesti.	Ps 22:27 Radolliset syöwät ja rawitan/ ja jotca HERra edziwät/ pitä händä ylistämän/ heidän sydämens elä ijancaickisest.

22:28 Kaikki maan ääret muistavat tämän ja palajavat Herran tykö kaikki pakanain sukukunnat kumartavat häntä	28. Kaikki maailman ääret muistakaan ja kääntykään Herran tykö, ja kumartakaan sinun edessä kaikki pakanain sukukunnat.	Ps 22:28 Muistettacan caiken mailman ärijn/ että he käännäisit heitäns HERran tygö/ ja cumartacan händä caicki pacanain sucucunnat.
22:29 sillä Herran on kuninkuus, ja hän on hallitseva pakanoita.	29. Sillä Herralta on valtakunta, ja hän vallitsee pakanoita.	Ps 22:29 Sillä HERralla on waldacunda/ ja hän wallidze pacanain seas.
22:30 Kaikki maan mahtavat syövät ja kumartavat hänen edessään polvistuvat kaikki, jotka mullan alle astuvat eivätkä voi elossa pysyä.	30. Kaikki lihavat maan päällä pitää syömän ja kumartaman, hänen edessänsä polviansa notkistaman kaikki, jotka tomussa makaavat ja jotka surussansa elävät.	Ps 22:30 Caicki lihawat maan päällä pitä syömän ja cumartaman/ hänen edesäns polwians notkistaman/ caicki jotca tomusa macawat/ ja jotca surusans elävät.
22:31 Jälkeentulevaiset palvelevat häntä, tuleville polville kerrotaan Herrasta.	31. Hänen pitää saaman siemenen, joka häntä palvelee: Herrasta pitää ilmoitettaman lasten lapsiin.	Ps 22:31 Hänen pitä saaman siemenen joca händä palwele/ HERrasta pitä ilmoitettaman lasten lapsijn.
22:32 He tulevat ja julistavat vastedes syntyvälle kansalle hänen vanhurskauttaan, että hän on tämän tehnyt.	32. He tulevat ja hänen vanhurskauttansa saarnaavat syntyvälle kansalle, että hän sen tekee.	Ps 22:32 He tulewat ja hänen wanhurscauttans saarnawat syndywälle Canssalle/ että hän sitä teke.
PSALMI 23	23 PSALTTARI	XXIII. Psalmi
23:1 Daavidin virsi. Herra on minun paimeneni, ei minulta mitään puutu.	1. Davidin Psalmi. Herra on minun paimeneni: ei minulta mitään puutu.	Ps 23:1 Dawidin Psalmi. HERra on minun paimenen/ ei minulda mitän puutu.
23:2 Viheriäisille niityille hän vie minut lepäämään virvoittavien vetten tykö hän minut johdattaa.	2. Hän kaitsee minua viheriäisessä niityssä, ja vie minua virvoittavan veden tykö.	Ps 23:2 Hän caidze minua wiherjäises niitysä/ ja wie minua wirgottawan weden tygö.
23:3 Hän virvoittaa minun sieluni. Hän ohjaa minut oikealle tielle nimensä tähden.	3. Minun sieluni hän virvoittaa: hän vie minun oikialle tielle, nimensä tähden.	Ps 23:3 Minun sieluni hän wirgotta/ hän wie minun oikialle tielle/ hänen nimens tähden.
23:4 Vaikka minä vaeltaisin pimeässä laaksossa, en minä pelkäisi mitään pahaa, sillä sinä olet minun kansani sinun vitsasi ja sauvasi minua lohduttavat.	4. Ja vaikka minä vaeltaisin pimiässä laaksossa, en minä pelkäisi mitään pahuutta, että olet kansani: sinun vitsas ja sauvas minun tukevat.	Ps 23:4 Ja waicka minä waellaisin pimiäsä laxosa/ en minä pelkäis mitän pahutta että olet cansani/ sinun widzas ja sauwas minun tukewat.
23:5 Sinä valmistat minulle pöydän minun vihollisteni silmien eteen. Sinä voitelet minun pääni öljyllä minun maljani on ylitsevuotavainen.	5. Sinä valmistat minulle pöydän vihollisteni kohdalle: sinä voitelet minun pääni öljyllä, ja minun maljani on ylitsevuotavainen.	Ps 23:5 Sinä walmistat minulle pöydän/ minun wihollisteni cohdalle/ sinä woitelet minun pääni öljyllä/ ja sinä panet täyten minulle.
23:6 Sula hyvyys ja laupeus seuraavat minua kaiken elinaikani ja minä saan asua Herran huoneessa päivieni loppuun asti.	6. Hyvyys ja laupius noudattavat minua kaiken elinaikani, ja minä saan asua Herran huoneessa ijankaikkisesti.	Ps 23:6 Hywyys ja laupius noudattawat minua caiken elinaicani/ ja minä asun HERran huonesa ijancaickisest.
PSALMI 24	24 PSALTTARI	XXIV. Psalmi
24:1 Daavidin virsi. Herran on maa ja kaikki, mitä siinä on, maanpiiri ja ne, jotka siinä asuvat.	1. Davidin Psalmi. Herran on maa, ja kaikki mitkä siinä ovat, maan piiri ja ne jotka sen päällä asuvat.	Ps 24:1 Dawidin Psalmi. HERran on maa/ ja caicki cuin hänesä owat/ maan pijri ja mitkä sen päällä asuwat.

24:2 Sillä hän on sen perustanut merten päälle, vahvistanut sen virtojen päälle.	2. Sillä hän on perustanut sen merten päälle, ja virtain päälle sen vahvistanut.	Ps 24:2 Sillä hän on perustanut sen merten päälle/ ja wirtain päälle sen walmistanut.
24:3 Kuka saa astua Herran vuorelle, kuka seisoo hänen pyhässä paikassansa?	3. Kuka astuu Herran vuorelle? ja kuka taitaa seisoo hänen pyhässä siassansa?	Ps 24:3 Cuca astu HERran vuorelle ? ja cuca taita seisoo hänen pyhäsä siasans ?
24:4 Se, jolla on viattomat kädet ja puhdas sydän, joka ei halaja turhuutta eikä vanno väärin.	4. Jolla viattomat kädet ovat ja on puhdas sydämestä, joka ei halaja turhuutta eikä vanno väärin,	Ps 24:4 Jolla wiattomat kädet owat/ ja on puhdas sydämest/ joca ei halaja turhutta/ eikä wanno wäärin.
24:5 Hän saa siunauksen Herralta ja vanhurskauden pelastuksensa Jumalalta.	5. Se saa siunauksen Herralta, ja vanhurskauden autuutensa Jumalalta.	Ps 24:5 Se saa siunauxen HERralda/ ja wanhurscauden hänen autuudens Jumalalda.
24:6 Tämä on se suku, joka häntä kysyy, joka etsii sinun kasvojasi, - tämä on Jaakob. Sela.	6. Tämä on se sukukunta, joka häntä etsii, joka kysyy sinun kasvojas, Jakob, Sela!	Ps 24:6 Tämä on se sucucunda joca händä edzi/ joca kysy sinun caswoas Jacob. Sela.
24:7 Nostakaa pääanne, te portit, nostakaa pääanne, te ikuiset ovet, kunnian kuninkaan käydä sisälle!	7. Tehkää portit avaraksi ja ovet maailmassa korkiaksi, kunnian Kuninkaan mennä sisälle.	Ps 24:7 Tehkät portit awaraxi/ ja owet mailmas corkiaxi/ cunnian Cuningan mennä sisälle.
24:8 Kuka on se kunnian kuningas? Hän on Herra, väkevä ja voimallinen, Herra, voimallinen sodassa.	8. Kuka on kunnian Kuningas? se on Herra, väkevä ja voimallinen, Herra voimallinen sodassa.	Ps 24:8 Cuca on se cunnian Cuningas ? se on se HERra/ wäkewä ja woimallinen/ se HERra woimallinen sodasa.
24:9 Nostakaa pääanne, te portit, nostakaa pääanne, te ikuiset ovet, kunnian kuninkaan käydä sisälle!	9. Tehkää portit avaraksi ja ovet maailmassa korkiaksi, kunnian Kuninkaan mennä sisälle!	Ps 24:9 Tehkät portit awaraxi/ ja owet mailmas corkiaxi/ cunnian Cuningan mennä sisälle.
24:10 Kuka on se kunnian kuningas? Hän on Herra Sebaot, hän on kunnian kuningas. Sela.	10. Kuka on kunnian Kuningas? se on Herra Zebaot, hän on kunnian Kuningas, Sela!	Ps 24:10 Cuca on se cunnian Cuningas ? se on se HERra Zebaoth/ hän on se cunnian Cuningas. Sela.
PSALMI 25	25 PSALTTARI	XXV. Psalmi
25:1 Daavidin virsi. Sinun tykösi, Herra, minä ylennän sieluni,	1. Davidin Psalmi. Sinun tykösi, Herra, ylennän minä sieluni.	Ps 25:1 Dawidin Psalmi. SInua HERra minä ikäwöidzen.
25:2 Jumalani, sinuun minä turvaan älä salli minun joutua häpeään, älkööt viholliseni saako riemuita minusta.	2. Minun Jumalani! sinuun minä turvaan, älä salli minua häväistä, ettei minun viholliseni iloitsisi minusta.	Ps 25:2 Minun Jumalan sinuun minä turwan/ älä salli minua häwäistä/ ettei minun wiholliseni iloidzis minusta.
25:3 Ei yksikään, joka sinua odottaa, joudu häpeään häpeään joutuvat ne, jotka ovat syyttä uskottomat.	3. Sillä ei yksikään tule häpiään, joka sinua odottaa; mutta irralliset pilkkaajat saavat häpiän.	Ps 25:3 Sillä ei yxikän tule häpiään joca sinua odotta/ mutta irralliset pilckajat saawat häpiän.
25:4 Herra, neuvo minulle tiesi, opeta minulle polkusi.	4. Herra, osoita minulle sinun ties, ja opeta minulle sinun polkus.	Ps 25:4 HERra osota minulle sinun ties/ ja opeta minulle sinun polcus.
25:5 Johdata minua totuutesi tiellä ja opeta minua, sillä sinä olet minun pelastukseni Jumala. Sinua minä odotan kaiken päivää.	5. Johdata minua totuudessas, ja opeta minua; sillä sinä olet Jumala, joka minua autat, yli päivää minä odotan sinua.	Ps 25:5 Johdata minua sinun totudesas/ ja opeta minua: sillä sinä olet Jumala joca minua autta/ yli päiwä minä odotan sinua.
25:6 Muista laupeuttasi, Herra, ja armoasi, sillä ne ovat olleet hamasta iankaikkisuudesta.	6. Muista, Herra, laupiuttas ja hyvyttäs, joka maailman alusta on ollut.	Ps 25:6 Muista HERra sinun laupiuttas ja hywyttäs/ joca mailman algusta on ollut.

25:7 Älä muista minun nuoruuteni syntejä, älä minun rikoksiani muista minua armosi mukaan, hyvyytesi tähden, Herra.	7. Älä muista nuoruuteni syntejä ja ylitsekäymistäni; mutta muista minua sinun laupiutes jälkeen, sinun hyvyytes tähden, Herra!	Ps 25:7 Älä muista minun nuoruden syntejä/ ja ylitsekäymistäni/ mutta muista minua sinun laupiudes jälken/ sinun hywydes tähden HERra.
25:8 Hyvä ja vakaa on Herra sentähden hän neuvoo syntiset tielle.	8. Herra on hyvä ja vakaa, sentähden saattaa hän syntiset tielle.	Ps 25:8 HERra on hywä ja waca/ sentähden saatta hän synniset tielle.
25:9 Hän johdattaa nöyriä oikein, hän opettaa nöyrille tiensä.	9. Hän johdattaa oikeudella raadollisen, ja opettaa siveille hänen tiensä.	Ps 25:9 Hän johdatta oikiasta radollisen/ ja opetta siweille hänen tiens.
25:10 Kaikki Herran polut ovat armo ja totuus niille, jotka pitävät hänen liittonsa ja todistuksensa.	10. Kaikki Herran tiet ovat hyvyys ja totuus niille, jotka hänen liittonsa ja todistuksensa pitävät.	Ps 25:10 Caicki HERran tiet owat hywyys ja totuus/ nijlle jotca hänen lijttons ja todistuxens pitävät.
25:11 Nimesi tähden, Herra, anna anteeksi minun syntivelkani, sillä se on suuri.	11. Sinun nimes tähden, Herra, ole armollinen minun pahalle teolleni, joka suuri on.	Ps 25:11 Sinun nimes tähden HERra/ ole armollinen minun pahalle tegolleni/ joca suuri on.
25:12 Kuka on se mies, joka Herraa pelkää - sen hän neuvoo tielle, joka hänen on valittava.	12. Kuka on se mies, joka Herraa pelkää? sillä hän opettaa parhaan tien.	Ps 25:12 Cuca on joca HERra pelkä ? sille hän opetta parhaan tien.
25:13 Hänen sielunsa saa nauttia hyvää, ja hänen jälkeläisensä perivät maan.	13. Hänen sielunsa asuu hyvydessä, ja hänen sikiänsä omistaa maan.	Ps 25:13 Hänen sieluns asu hywydes/ ja hänen sikiäns omista maan.
25:14 Herran neuvo on tunnettu niille, jotka häntä pelkäävät, ja hän ilmoittaa heille liittonsa.	14. Herran salaisuus on niillä, jotka häntä pelkäävät, ja liittonsa ilmoittaa hän heille.	Ps 25:14 HERran salaisuus on nijden seas jotca händä pelkävät/ ja hänen lijttons ilmoitta hän heille.
25:15 Minun silmäni katsovat alati Herraan, sillä hän päästää minun jalkani verkosta.	15. Minun silmäni katsovat alati Herraa, sillä hän kirvoittaa minun jalkani verkosta.	Ps 25:15 Minun silmäni cadzowat alati HERra: sillä hän kirwotta minun jalcani wercosta.
25:16 Käänny minun puoleeni, armahda minua, sillä minä olen yksinäinen ja kurja.	16. Käännä sinuas minun puoleeni, ja ole minulle armollinen; sillä minä olen yksinäinen ja raadollinen.	Ps 25:16 Käännä sinuas minun puoleeni/ ja ole minulle armollinen/ sillä minä olen yxinäinen ja radollinen.
25:17 Minun sydämeni pakahtuu tuskasta päästä minut ahdistuksistani.	17. Minun sydämeni murheet ovat moninaiset: vie siis minua ulos tuskistani.	Ps 25:17 Minun sydämeni murhet owat moninaiset/ wie sijs minua ulos minun tuskistani.
25:18 Katso minun kurjuuttani ja vaivaani, anna kaikki minun syntini anteeksi.	18. Katsos minun vaivaisuuteni ja raadollisuuteni puoleen, ja anna kaikki minun syntini anteeksi.	Ps 25:18 Cadzos minun waiwaisudeni ja radollisudeni puoleen/ ja anna caicki minun syndini andexi.
25:19 Katso minun vihollisiani, kuinka heitä on paljon, ja he vihaavat minua väkivaltaisella vihalla.	19. Katsos, kuinka monta vihollista minulla on? ja sulasta kateudesta he minua vihaavat.	Ps 25:19 Cadzos/ cuinga monda wihollista minulla on/ ja sulasta cateudesta he minua wihawat.
25:20 Varjele minun sieluni ja pelasta minut. Älä salli minun tulla häpeään, sillä sinuun minä turvaan.	20. Varjele minun sieluni ja vapahda minua, älä laske minua häpiään; sillä sinuun minä turvaan.	Ps 25:20 Warjele minun sielun ja wapada minua/ älä laske minua häpiään: sillä sinuun minä turwan.
25:21 Nuhteettomuus ja oikeamielisyys varjelkoon minua, sillä sinua minä odotan.	21. Vakuus ja oikeus varjelkoon minua; sillä minä odotan sinua.	Ps 25:21 Cohtuus ja oikeus warjelcon minua: sillä minä odotan sinua.
25:22 Jumala, vapahda Israel kaikista ahdistuksistansa.	22. Jumala, vapahda Israel kaikista tuskistansa.	Ps 25:22 Jumala päästäkön Israelin caikista tuskistans.

PSALMI 26	26 PSALTTARI	XXVI. Psalmi .
26:1 Daavidin virsi. Auta minut oikeuteeni, Herra, sillä minä olen vaeltanut nuhteettomasti ja turvaan horjumatta Herraan.	1. Davidin Psalmi. Tuomitse minua, Herra; sillä minä olen vakuudessani vaeltanut: ja minä toivon Herraan, sentähden en minä livistele.	Ps 26:1 Dawidin Psalmi. HERRA saata minulle oikeus: sillä minä olen wiatoin. Minä toiwon HERraan/ sentähden en minä lange.
26:2 Tutki minua, Herra, ja pane minut koetukselle, koettele minun munaskuuni ja sydämeni.	2. Koettele minua, Herra, ja kiusaa minua: puhdista minun munaskuuni ja sydämeni.	Ps 26:2 Coettele minua HERra ja kiusa minua/ puhdista minun munascuuni ja sydämeni.
26:3 Sillä sinun armosi on minun silmäini edessä, ja minä olen vaeltanut sinun totuudessasi.	3. Sillä sinun hyvyytes on silmäini edessä, ja minä vaellan sinun totuudessas.	Ps 26:3 Sillä sinun hywydes on minun silmäini edes/ ja minä waellan sinun totudesas.
26:4 En minä istu valheen miesten seurassa enkä kulje salakavalain kanssa.	4. En minä istu turhain ihmisten seassa, enkä seuraa petollisia.	Ps 26:4 En minä istu turhain ihmisten seasa/ engä seura petollisia.
26:5 Minä vihaan pahojen seuraa enkä istu jumalattomien parissa.	5. Minä vihaan pahain seurakuntaa, enkä istu jumalattomain tykönä.	Ps 26:5 Minä wihan pahain seuracunda/ engä istu jumalattomain tykönä.
26:6 Minä pesen käteni viattomuudessa, ja astun kulkueessa sinun alttarisi ympäri, Herra,	6. Minä pesen käteni viattomuudessa, ja oleskelen, Herra, alttaris tykönä,	Ps 26:6 Minä pesen käteni wiattomudesa/ ja oleskelen HERra Altaris tykönä.
26:7 antaakseni kuulua kiitokseni äänen ja julistaakseni kaikkia sinun ihmeitäsi.	7. Kussa kiitossanan ääni kuullaan, ja kaikki sinun ihmees saarnataan.	Ps 26:7 Cusa kijtossanan äni cuullan/ ja caicki sinun ihmes saarnatan.
26:8 Herra, minä rakastan sinun huonettasi, sinun asuinsijaasi, sitä paikkaa, jossa sinun kirkkautesi asuu.	8. Herra, minä rakastin sinun huonees asuinsiaa ja sitä siaan, jossa sinun kunnias asuu.	Ps 26:8 HERra/ minä racastin sinun huones asuisia/ ja sitä sia josa sinun cunnias asu.
26:9 Älä tempaa pois minun sieluani syntisten kanssa äläkä minun henkeäni verenvuodattajain kanssa,	9. Älä tempaa minun sieluani pois syntisten kanssa ja henkeäni verikoirain kanssa,	Ps 26:9 Älä temma minun sieluani pois synneisten cansa/ taicka minun hengeni coirain cansa.
26:10 joiden käsiä ilkityö tahraa, joiden oikea käsi on lahjuksia täynnä.	10. Jotka pahanjuoniset ovat ja mielellänsä lahjoja ottavat.	Ps 26:10 Jotca pahanjuoniset ovat ja mielelläns lahjoja ottawat.
26:11 Mutta minä vaellan nuhteettomasti vapahda minut ja ole minulle armollinen.	11. Mutta minä vaellan viattomuudessani: vapahda minua ja ole minulle armollinen!	Ps 26:11 Mutta minä waellan wiattomudesani/ päästä minua ja ole minulle armollinen.
26:12 Minun jalkani seisoo tasaisella maalla seurakunnan kokouksissa minä kiitän Herraa.	12. Minun jalkani käy oikiasti: minä kiitän Herraa seurakunnissa.	Ps 26:12 Minun jalcan käy oikiasti/ minä kijtän sinua HERra seuracunnisa.
PSALMI 27	27 PSALTTARI	XXVII. Psalmi .
27:1 Daavidin virsi. Herra on minun valkeuteni ja autuuteni: ketä minä pelkään! Herra on minun elämäni turva: ketä minä vapisen!	1. Davidin Psalmi. Herra on minun valistukseni ja autuuteni, ketä minä pelkään? Herra on henkeni väkevyys, ketä minä vapisen?	Ps 27:1 Dawidin Psalmi. HERRA on minun walistuxen ja autuuden/ ketä minä pelkän ? HERra on minun hengeni wäkewys/ ketä minä wapisen ?
27:2 Kun pahat käyvät minun kimppuuni, syömään minun lihaani, niin he, minun ahdistajani ja vihamieheni, kompastuvat ja kaatuvat.	2. Sentähden, vaikka pahat, vainolliseni ja viholliseni, lähestyvät minun lihaani syömään, täytyy heidän kuitenkin itseänsä loukata ja langeta.	Ps 27:2 Sentähden ehkä pahat/ minun wainolliseni ja wiholliseni lähestywät minun lihani syömän/ täyty heidän cuitengin heitäns loucata ja langeta.

27:3 Vaikka sotajoukko asettuisi minua vastaan, ei minun sydämeni pelkäisi vaikka sota nousisi minua vastaan, siinäkin minä olisin turvassa.	3. Ja vaikka sotaväki saartais minua, niin ei sydämeni sentähden pelkäisi; ja jos sota nousi minua vastaan, minä turvaan sittekin häneen.	Ps 27:3 Ja waikka sotawäki saartais minua/ niin ei minun sydämen sentähden pelkäis. Ja jos sota nousi minua wastaan/ minä turwan sijttekin häneen.
27:4 Yhtä minä rukoilen Herralta, sitä minä pyydän: että saisin asua Herran huoneessa kaiken elinaikani, katsella Herran suloisuutta ja tutkistella hänen temppelissänsä.	4. Yhtä minä Herralta anon, sitä minä pyydän, asuakseni Herran huoneessa kaiken elinaikani: että minä näkisin Herran kauniin jumalanpalveluksen, ja hänen templiänsä etsisin.	Ps 27:4 Yhtä minä HERralda anon/ sitä minä pyydän/ asuaxeni HERran huonesa caiken elinaicani/ että minä näkisin HERran Jumalan caunin palweluxen/ ja hänen Templiäns edzisin.
27:5 Sillä hän kätkee minut majaansa pahana päivänä, hän suojaa minua telttansa suojassa, korottaa minut kalliolle.	5. Sillä hän peittää minua majassansa pahana aikana: hän kätkee minun salaiseen majaansa, ja korottaa minun kalliolle.	Ps 27:6 Ja hän corgotta nytkin minun pääni wihollisteni ylidze/ jotca minun ymbärilläni owat/ niin minä uhran hänen majasans kijtosuhria/ minä weisan ja laulan HERralle.
27:6 Niin kohoaa nyt minun pääni vihollisteni yli, jotka minua ympäröivät, ja minä uhraan riemu-uhreja hänen majassansa, Herralle minä veisaan ja soitan.	6. Ja hän korottaa nytkin minun pääni vihollisteni ylitse, jotka ympärilläni ovat; niin minä uhraan hänen majassansa kiitosuhria: minä veisaan ja laulan Herralle.	Ps 27:7 HERRA cuule minun änen cosca minä huudan/ ole minulle armollinen/ ja cuuldele minua.
27:7 Herra, kuule minun äneni, kun minä huudan, armahda minua ja vastaa minulle.	7. Herra, kuule minun äneni, koska minä huudan: ole minulle armollinen, ja kuultele minua.	Ps 27:8 Minun sydämen sano sinulle tämän sinun sanas. Kysykät minun caswojani/ sentähden minä edzin HERra sinun caswojas.
27:8 Minun sydämeni vetoaa sinun omaan sanaasi: "Etsikää minun kasvojani." Herra, minä etsin sinun kasvojasi.	8. Minun sydämeni sanoo sinulle tämän sinun sanas: etsikää minun kasvojani! sentähden minä etsin, Herra, sinun kaswojas.	Ps 27:8 Minun sydämen sano sinulle tämän sinun sanas. Kysykät minun caswojani/ sentähden minä edzin HERra sinun caswojas.
27:9 Älä kätke minulta kasvojesi, älä työnnä vihassa pois palvelijaasi. Sinä olet minun apuni, älä minua jätä, älä minua hylkää, pelastukseni Jumala.	9. Älä peitä kaswojas minulta, ja älä sysää pois palveliaas vihassas; sillä sinä olet minun apuni: älä minua hylkää, älä myös minua anna ylönsä, minun autuuteni Jumala.	Ps 27:9 Älä peitä caswoas minulda/ ja älä sysä pois sinun palweliatas wihassas/ sillä sinä olet minun apun/ älä minua hyljä/ älä myös wedä kättäs minusta pois/ minun autuudeni Jumala.
27:10 Vaikka minun isäni ja äitini minut hyljätkööt, niin Herra minut korjaa.	10. Sillä minun isäni ja äitini hylkäsivät minun; mutta Herra korjasi minun.	Ps 27:10 Sillä minun Isän ja äitin hyljäisit minun/ mutta HERra corjais minun.
27:11 Neuvo, Herra, minulle tiesi ja johdata minua tasaista polkua minun vihamiesteni tähden.	11. Herra, osoita minulle sinun ties, ja johdata minua oikiaa polkua, minun vihollisteni tähden.	Ps 27:11 HERRA osota minulle sinun ties/ ja johdata minua oikiata polcua/ minun wihollisteni tähden.
27:12 Älä anna minua alttiiksi ahdistajaini vimhalle, sillä väärät todistajat nousevat minua vastaan ja puuskuvat väkivaltaa.	12. Älä anna minua vihollisteni tahtoon; sillä väärät todistukset seisovat minua vastaan ja tekevät häpeemättä vääryyttä.	Ps 27:12 Älä anna minua wihollisteni tahtoon: sillä wäärät todistuxet owat minua wastaan/ ja tekewät häpemät wääryttä.
27:13 Mutta minä totisesti uskon näkeväni Herran hyvyyden elävien maassa.	13. Mutta minä uskon kuitenkin näkeväni Herran hyvyyttä elävain maalla,	Ps 27:13 Mutta minä uscon cuitengin näkewäni HERRAN hywyttä eläwitten maalla.
27:14 Odota Herra. Ole luja, ja vahva olkoon sinun sydämesi. Odota Herra.	14. Odota Herra, ole hyvässä turvassa, ja hän vahvistaa sinun sydämes: ja odota Herra.	Ps 27:14 Odota HERRA/ ole turwasa ja pelkämätöin ja odota HERra.
PSALMI 28	28 PSALTTARI	XXVIII. Psalmi .

28:1 Daavidin virsi. Sinua, Herra, minä huudan minun kallioni, älä ole minua kohtaan äänetön, etten minä, kun sinä vaiti olet, joutuisi niiden kaltaiseksi, jotka ovat hautaan vaipuneet.	1. Davidin Psalmi. Koska minä huudan sinua, Herra, uskallukseni, niin älä vaikenne minulle; etten, koska sinä vaikenisit minulle, minä tulisi niiden kaltaiseksi, jotka hautaan menevät.	Ps 28:1 Dawidin Psalmi. COsca minä huudan sinua HERra/ minun uscalluxen/ nijn älä waickene minulle/ että (coscas waickenet minusta) minä tulen heidän caltaisexens/ jotca hautaan menewät.
28:2 Kuule minun rukousteni ääni, kun minä sinua avuksi huudan, kun minä käteni nostan sinun kaikkeinpyhintäsi kohti.	2. Kuule minun rukoukseni ääni, koska minä huudan sinua, kuin minä nostan käteni sinun pyhää kuorias päin.	Ps 28:2 Cuule minun rucouxeni äni/ cosca minä huudan sinua/ cosca minä nostan käteni sinun pyhä Chuorias päin.
28:3 Älä tempaa minua pois jumalattomien kanssa, älä väärintekijäin kanssa, jotka puhuvat lähimmäisilleen rauhan puheita, vaikka heidän sydämessään on pahuus.	3. Älä anna minun tulla jumalattomain ja pahointekiäin sekaan, jotka lähimmäistensä kanssa puhuvat ystävällisesti, vaan pahuutta on heidän sydämässään,	Ps 28:3 Älä wedä minua jumalattomain ja pahointekiäin sekaan/ jotca lähimmäistens cansa puhuwat ystävällisest/ waan pahutta on heidän sydämisäns.
28:4 Anna heille heidän työnsä mukaan ja heidän tekojensa pahuuden mukaan anna heille heidän kättensä tekojen mukaan, kosta heille, mitä he ovat tehneet.	4. Anna heille heidän työnsä jälkeen ja heidän pahan menonsa perään: anna heille heidän kättensä töiden perään, maksa heille heidän ansionsa perästä.	Ps 28:4 Anna heille heidän työns perän/ ja heidän pahan menons perän/ anna heille heidän kättens töiden perän/ maxa heille ansions perästä.
28:5 Sillä eivät he ota vaaria Herran töistä eivätkä hänen kättensä teoista. Hän kukistakoon heidät, älköönkä heitä rakentako.	5. Sillä ei he ota vaaria Herran töistä, eikä hänen käsi-aloistansa; sentähden rikkoo hän heitä ja ei rakenna heitä.	Ps 28:5 Sillä ei he ota waari HERran töistä/ eikä hänen käsialoistans/ sentähden ricko hän heitä ja ei rakenna heitä.
28:6 Kiitetty olkoon Herra, sillä hän on kuullut minun rukousteni äänen.	6. Kiitetty olkoon Herra; sillä hän on kuullut minun rukoukseni äänen.	Ps 28:6 Kijtetty olcon HERra: sillä hän on cuullut minun rucouxeni änen.
28:7 Herra on minun voimani ja kilpeni häneen minun sydämeni turvasi, ja minä sain avun. Siitä minun sydämeni riemuitsee, ja veisuullani minä häntä ylistän.	7. Herra on minun väkevyyteni ja kilpeni, häneen minun sydämeni toivoo, ja minä olen autettu; ja minun sydämeni riemuitsee, ja minä kiitän häntä veisullani.	Ps 28:7 HERRA on minun wäkewyden ja kilpen/ häneen minun sydämen toivo/ ja minä olen autettu/ ja minun sydämen riemuidze/ ja minä kijtän händä weisullani.
28:8 Herra on kansansa väkevyys, hän on voideltunsa pelastus ja turva.	8. Herra on heidän väkevyytensä; hän on väkevä, joka voideltuansa auttaa.	Ps 28:8 HERRA on heidän wäkewydens/ hän on wäkewä/ joca woideltuans autta.
28:9 Pelasta kansasi ja siunaa perikuntasi kaitse heitä ja kanna heitä iankaikkisesti.	9. Auta kansaas ja siunaa perimistäs, ja ravitse heitä ja korota heitä ijankaikkisesti.	Ps 28:9 Auta Canssas ja siuna perimises/ ja rawidze heitä/ ja corgota heitä ijancaickisest.
PSALMI 29	29 PSALTTARI	XXIX. Psalmi .
29:1 Daavidin virsi. Antakaa Herralle, te Jumalan pojat, antakaa Herralle kunnia ja väkevyys.	1. Davidin Psalmi. Tuokaat Herralle, te väkevät, tuokaat Herralle kunnia ja väkevyys.	Ps 29:1 Dawidin Psalmi. TUocat HERralle te wäkwät/ tuocat HERralle cunnia ja wäkwewys.
29:2 Antakaa Herralle hänen nimensä kunnia, kumartakaa Herraa pyhässä kaunistuksessa.	2. Tuokaat Herralle hänen nimensä kunnia: kumartakaa Herraa pyhässä kaunistuksessa.	Ps 29:2 Tuocat HERralle hänen nimens cunnia/ cumartacat HERra pyhäsä caunistuxesa.
29:3 Herran ääni käy vetten päällä kunnian Jumala jylisee, Herra suurten vetten päällä.	3. Herran ääni käy vetten päällä: kunnian Jumala pauhaa, suurten vetten päällä.	Ps 29:2 HERRAN äni käy wetten päällä/ cunnian Jumala pauha/ HERra suurten wetten päällä.
29:4 Herran ääni käy voimallisesti, Herran ääni käy valtavasti.	4. Herran ääni käy voimassa: Herran ääni käy suuressa kunniaassa.	Ps 29:3 HERRAN äni käy woimasa/ HERran äni käy julkisest.

29:5 Herran ääni särkee setrit, Herra särkee Libanonin setrit.	5. Herran ääni särkee sedripuut, ja Herra särkee sedripuut Libanonissa.	Ps 29:4 HERran äni särke Cedrit/ ja HERra särke Cedrit Libanonis.
29:6 Hän hypittää niitä niinkuin vasikkaa, Libanonia ja Sirjonia niinkuin nuorta villihärkää.	6. Hän hyppäyttää heitä niinkuin vasikan, sekä Libanonin että Sirionin, niinkuin nuoren yksisarvisen.	Ps 29:5 Hän hyppäyttä heitä nijncuin wasican/ sekä Libanonin että Sirionin/ nijncuin nuoren yxisarwisen.
29:7 Herran ääni halkoo tulen liekit.	7. Herran ääni leikkaa niinkuin tulen liekki.	Ps 29:6 HERran äni leicka nijncuin tulen liecki.
29:8 Herran ääni vapisuttaa erämaan, Herra vapisuttaa Kaadeksen erämaan.	8. Herran ääni häilyttää korven, ja Herra liikuttaa Kadeksen korven.	Ps 29:7 HERran äni häilyttä corwen/ ja HERran äni lijcutta Cadexen corwen.
29:9 Herran ääni saattaa peurat poikimaan, se raastaa paljaksi metsät. Ja kaikki hänen temppelissänsä sanoo: "Kunnia!"	9. Herran ääni saattaa peurat poikimaan, ja paljastaa metsät: ja hänen templissänsä pitää koko hänen joukkonsa sanoman hänelle kunnian.	Ps 29:8 HERran äni saatta peurat poikiman/ ja paljasta medzät/ ja hänen Templisäns pitä sanoman jocaidzen hänelle cunniata.
29:10 Herra istui valtaistuimellaan, ja vedenpaisumus tuli. Herra istuu kuninkaana iankaikkisesti.	10. Herra istuu vedenpaisumisen päällä: Herra pysyy Kuninkaana ijankaikkisesti.	Ps 29:9 HERra istu wirtain päällä/ ja HERra pysy Cuningasna ijancaickisest.
29:11 Herra antaa kansallensa väkevyyden, Herra siunaa kansaansa rauhalla.	11. Herra antaa kansallensa väkevyyden: Herra siunaa kansaansa rauhalla.	Ps 29:10 HERra anda Canssallens wäkeyyden/ HERra siuna Canssans rauhalla.
PSALMI 30	30 PSALTTARI	XXX. Psalmi .
30:1 Daavidin virsi temppelin vihkimislaulu.	1. Psalmi, veisattava Davidin huoneen vihkimisessä.	Ps 30:1 Psalmi weisattapa Dawidin huonen wihkimises.
30:2 Minä ylistän sinua, Herra, sillä sinä pelastit minut etkä sallinut viholliseni iloita minusta.	2. Minä ylistän sinua, Herra, sillä sinä olet korottanut minua: et myös salli viholliseni iloita minusta.	Ps 30:2 MINä ylistän sinua HERra: sillä sinä olet corgottanut minua/ et myös salli iloita wiholliseni minusta.
30:3 Herra, minun Jumalani, sinua minä huusin, ja sinä paransit minut.	3. Herra minun Jumalani, kuin minä huusin sinua, niin sinä teit minun terveeksi.	Ps 30:3 HERra minun Jumalan/ cosca minä huusin sinua/ nijns teit minun terwexi.
30:4 Herra, sinä nostit minun sieluni tuonelasta, sinä herätit minut henkiin hautaan vaipuvien joukosta.	4. Herra, sinä veit sieluni ulos helvetistä: sinä olet minun elävänä pitänyt niiden mennessä kuoppaan.	Ps 30:4 HERra sinä weit minun sieluni ulos helwetist/ sinä olet minun elävänä pitänyt/ nijden mennes cuoppaan.
30:5 Veisatkaa kiitosta Herralle, te hänen hurskaansa, ylistäkää hänen pyhää nimeänsä.	5. Pyhät, veisatkaa kiitosta Herralle, ja kiittäkää hänen pyhytensä muistoksi.	Ps 30:5 Pyhät/ weisatca kijtost HERralle/ ja kjttäkät händä pyhydens muistoxi.
30:6 Sillä silmänräpäyksen kestää hänen vihansa, eliniän hänen armonsa ehtoolla on itku vieraana, mutta aamulla ilo.	6. Sillä hänen vihansa viipyy silmänräpäyksen, ja hän ihastuu elämästä: ehtona on itku, mutta aamulla ilo.	Ps 30:6 Sillä hänen wihans wijpy silmän räpäyxen/ ja ihastu elämäst/ ehtona on itcu/ mutta amulla ilo.
30:7 Minä sanoin menestykseni päivinä: "En minä ikinä horju."	7. Mutta minä sanoin myötäkäymisessäni: en minä ikänä kukistu.	Ps 30:7 Mutta minä sanoin myötäkäymisesäni: en minä ikänäns cukisteta.
30:8 Herra, sinä armossasi vahvistit minun vuoreni. Mutta kun sinä kätkit kasvosi, niin minä peljästyin.	8. Sillä sinä, Herra, olet hyvässä tahdossas vuoreni vahvistanut; mutta kuin sinä kasvot peitit, niin minä hämmästyin.	Ps 30:8 Sillä sinä HERra olet hywäsä tahdosas minun vuoreni wahwistanut/ mutta coscas caswos peitit/ nijn minä hämmästyin.
30:9 Sinua, Herra, minä huusin ja Herraa minä rukoilin:	9. Sinua, Herra, minä huudan, ja Herraa minä rukoilen.	Ps 30:9 Sinua HERra minä huudan/ ja HERra minä rucoilen.

30:10 "Mitä etua on minun verestäni, jos minä haetaan vaivun? Ylistääkö tomu sinua, julistaako se sinun uskollisuuttasi?"	10. Mitä hyvää minun veressäni on, kuin minä haetaan alas menen? kiittäneekö tomukin sinua, ja ilmoittaneeko se sinun totuuttas?	Ps 30:10 Mitä hyvä minun cuoltuani weresäni on ? kiittäneekö myös tomu sinua ja ilmoittaneeko sinun totudes ?
30:11 Kuule, Herra, ja armahda minua, Herra, ole minun auttajani."	11. Herra, kuule, ja ole minulle armollinen: Herra, ole minun auttajani.	Ps 30:11 HERRA cuule ja ole minulle armollinen/ HERra ole minun auttajan.
30:12 Sinä muutit minun murheeni ilokarkeloksi, sinä riisuit minun surupukuni ja vyötit minut riemulla,	12. Sinä olet muuttanut minun valitukseni iloksi: sinä olet riisunut minun säkkini, ja vyötit minun riemulla,	Ps 30:12 Sinä olet muuttanut minun walituxeni iloxeni/ sinä olet rijsunut minun säckini/ ja wyötit minun riemulla.
30:13 että minun sieluni veisaisi sinulle kiitosta, eikä vaikenisi. Herra, minun Jumalani, sinua minä ylistän iankaikkisesti.	13. Että minun kunniani veisaisi sinulle kiitosta ja ei vaikenisi, Herra minun Jumalani, minä kiitän sinua ijancaikkisesti!	Ps 30:13 Että minun cunnian weisaisi sinulle kijtost/ ja ei waickenis/ HERra minun Jumalan/ minä kijtän sinua ijancaikkisest.
PSALMI 31	31 PSALTTARI	XXXI. Psalmi .
31:1 Veisuunjohtajalle Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi edelläveisaajalle.	Ps 31:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa.
31:2 Herra, sinuun minä turvaan. Älä salli minun ikinä häpeään tulla, vapahda minut vanhurskaudessasi.	2. Herra, sinuun minä uskallan, etten minä ikänä häpiään tulisi: vapahda minua sinun vanhurskautes kautta.	Ps 31:2 HERRA sinuun minä uscallan/ älä minua ikänäns häpiään laske/ päästä minua sinun wanhurscaudes cautta.
31:3 Kallista korvasi minun puoleeni, riennä, pelasta minut. Ole minulle turvakallio, vuorilinna, johon minut pelastat.	3. Kallista korvas minun puoleeni, auta minua äkisti: ole minulle vahva kallio ja linna minua auttamaan;	Ps 31:3 Cumarra corwas minun puoleeni/ auta minua äkist/ ole minulle wahwa callio/ ja linna minua auttaman.
31:4 Sillä sinä olet minun kallioni ja linnani, ja nimesi tähden sinä minua johdat ja talutat.	4. Sillä sinä olet minun kallioni ja minun linnani, ettäsi sinun nimes tähden minua taluttaisit ja veisit;	Ps 31:4 Sillä sinä olet minun callion ja linnan/ ettäsi sijs sinun nimes tähden minua taluttaisit ja veisit.
31:5 Sinä päästät minut verkosta, jonka he ovat eteeni virittäneet, sillä sinä olet minun turvani.	5. Ettäsi minun kirvotaisit verkosta, jonka he minun eteeni virittivät; sillä sinä olet minun väkevyyteni.	Ps 31:5 Ettäsi minun kirwotaisit wercosta/ jonga he minun eteeni wiritit: sillä sinä olet minun wäkeyyden.
31:6 Sinun käteesi minä annan henkeni, sinä, Herra, lunastat minut, sinä uskollinen Jumala.	6. Sinun käsiis annan minä henkeni, sinä olet minun lunastanut, Herra, sinä totinen Jumala.	Ps 31:6 Sinun käsijs minä annan minun hengen/ sinä olet minun pelastanut HERra sinä totinen Jumala.
31:7 Minä vihaan niitä, jotka seuraavat turhia epäjumalia, mutta minä turvaan Herraan.	7. Minä vihaan niitä, jotka pitävät väärää oppia; mutta minä uskallan Herraan.	Ps 31:7 Minä wihan niitä jotca pitävät wäärä oppia/ mutta minä uscallan HERraan.
31:8 Minä iloitsen ja riemuitsen sinun armostasi, kun sinä katsoit minun kurjuuttani, tunsit minun sieluni ahdistukset,	8. Minä ihastun ja riemuitsen sinun hyvytes tähden, ettäsi katsot minun raadollisuuttani, ja tunnet minun sieluni tuskassa.	Ps 31:8 Minä ihastun ja riemuidzen sinun hywydes tähden/ ettäsi cadzot minun radollisuuttani/ ja tunnet minun sieluni tuscasa.
31:9 etkä jättänyt minua vihollisen valtaan, vaan asetit minun jalkani aukealle.	9. Ja et sinä sulje minua vihollisteni käsiin: sinä asetat minun avaraan paikkaan.	Ps 31:9 Ja et sinä sulje minua wihollisteni käsijn/ sinä asetat minun jalcani awaraan paickan.
31:10 Armahda minua, Herra, sillä minulla on ahdistus minun silmäni on surusta riutunut, niin myös minun sieluni ja ruumiini.	10. Herra, ole minulle armollinen, sillä minä ahdistetaan; minun kasvoni ovat muuttuneet murheesta, niin myös minun sieluni ja vatsani.	Ps 31:10 HERra ole minulle armollinen: sillä minä ahdistetan/ minun caswoni on muuttunut murhesta/ niijn myös minun sielun ja wadzan.

31:11 Sillä minun elämäni kuluu murheessa ja minun vuoteni huokauksissa. Minun voimani on rauennut pahain tekojeni tähden, ja minun luuni ovat riutuneet.	11. Sillä minun elämäni on kulutettu murheesta, ja minun vuoteni huokauksesta: minun voimani on rauennut pahain tekoin kautta, ja minun luuni ovat muserretut.	Ps 31:11 Sillä minun elämän on culutettu murhesta/ ja minun vuoteni huocauxest/ minun woiman on rauwennut minun pahain tecoini cautta/ ja minun luuni owat musertut.
31:12 Kaikkien ahdistajaini tähden minä olen pilkaksi tullut, ylenpalttiseksi pilkaksi naapureilleni, peljätykseksi tuttavilleni jotka minut kadulla näkevät, pakenevat minua.	12. Minä olen pilkaksi tullut kaikille vihamiehilleni ja kylällisilleni ylönpalttisesti, ja hämmästykseksi tuttavilleni: jotka minun ulkona näkevät, pakenevat minua.	Ps 31:12 Minä olen suuri pilcka kylänmiehilleni/ ja ilkeys minun tuttawilleni/ jotca minun raitilla näkewät/ pakenewat minua.
31:13 Minä olen unhottunut ihmisten mielistä niinkuin kuollut, minä olen kuin rikottu astia.	13. Minä olen sydäimestä unhotettu niinkuin kuollut: minä olen niinkuin rikottu astia.	Ps 31:13 Minä olen sydäimestä unhotettu nijncuin cuollut/ minä olen nijncuin ricottu astia.
31:14 Sillä minä kuulen monen parjaukset, kauhua kaikkialta, kun he keskenänsä pitävät neuvoa minua vastaan, aikovat ottaa minulta hengen.	14. Sillä minä kuulen monen häväistyksen, että jokainen karttaa minua: he pitävät keskenänsä neuvoa minusta, ja tahtovat ottaa minun henkeni.	Ps 31:14 Sillä moni minua pahasti häwäise/ että jocainen minua carcko/ he pitäwät keskenäns neuwo minusta/ ja tahtowat otta minun hengeni.
31:15 Mutta sinuun, Herra, minä turvaan minä sanon: "Sinä olet minun Jumalani."	15. Mutta minä toivon sinuun, Herra, ja sanon: sinä olet minun Jumalani!	Ps 31:15 Mutta minä toiwon sinuun HERra/ ja sanon: sinä olet minun Jumalan.
31:16 Minun aikani ovat sinun kädessäsi, pelasta minut vihollisteni kädestä ja vainoojistani.	16. Minun aikani ovat sinun käsissäsi: pelasta minua vihollisteni kädestä ja niistä, jotka minua vainoovat.	Ps 31:16 Minun aicani owat sinun käsissäsi/ pelasta minua wihollisistani/ ja nijstä jotca minua wainowat.
31:17 Valista kasvosi palvelijallesi, pelasta minut armossasi.	17. Anna kasvosi paistaa palvelias päälle: auta minua laupiutes kautta.	Ps 31:17 Anna paista caswos palwelias päälle/ auta minua laupiudes cautta.
31:18 Herra, älä salli minun tulla häpeään, sillä sinua minä huudan avukseni. Jumalattomat tulkoot häpeään, vaietkoot ja vaipukoot tuonelaan.	18. Herra, älä minun anna häpiään tulla; sillä sinua minä avuksi huudan: jumalattomat tulkoon häpiään, vaijetkoon helvetissä.	Ps 31:18 HERra älä minua laske häpiään: sillä sinua minä rucoilen/ jumalattomat tulcat häpiään/ ja waiketcat helwetis.
31:19 Mykistykööt valheen huulet, jotka puhuvat vanhurskasta vastaan röyhkeästi, ylpeästi ja ylenkatseellisesti.	19. Tulkoon mykäksi väärät suut, jotka puhuvat vanhurskasta vastaan kovasti ylpeydestä ja ylönkatseesta.	Ps 31:19 Tulcon mykäxi wäärät suut/ jotca puhuwat wanhurscasta wastan/ cangiast/ corjast ja häjyst.
31:20 Kuinka suuri on sinun hyvyytesi, jonka talletat pelkääväisillesi ja jota osoitat sinuun turvaaville ihmislasten edessä!	20. Kuinka suuri on sinun hyvyytesi, jonka panit tallelle niille, jotka sinua pelkäävät! ja jonka niille osoitat, jotka sinuun uskaltavat, ihmisten lasten edessä!	Ps 31:20 Cuinga suuret owat sinun hywydes/ jotcas panit tallella nijlle jotca sinua pelkäwät/ ja jotcas nijlle osotat/ jotca sinuun uscaldawat/ ihmisten lasten edesä.
31:21 Sinä peität heidät kasvojesi suojaan ihmisten salavehkeiltä sinä kätket heidät turvaan kielten riidalta.	21. Sinä kätket heitä tykönäs salaisesti jokaisen haastosta: sinä peität heitä majassas riiteleväisistä kielistä.	Ps 31:21 Sinä lymytät heitä tykönäs salaisest/ jocaidzen haastosta/ sinä peität heitä majasas/ rijtelewäisistä kielistä.
31:22 Kiitetty olkoon Herra, sillä hän osoitti minulle ihmeellisen armonsa piiritetyssä kaupungissa.	22. Herra olkoon kiitetty, että hän on minulle osoittanut ihmeellisen hyvyyden, vahvassa kaupungissa.	Ps 31:22 HERra olcon kijtetty/ että hän on minulle osottanut ihmellisen hywyden/ wahwasa Caupungisa.
31:23 Minä sanoin hädässäni: "Minä olen sysätty pois sinun silmiesi edestä." Kuitenkin sinä kuulit minun rukousteni äänen, kun minä sinua huusin.	23. Sillä minä sanoin pikaisuudessaani: minä olen sinun silmäis edestä sysätty pois: kuitenkin kuulit sinä rukoukseni äänen, koska minä sinun tykösi huusin.	Ps 31:23 Sillä minä sanoin epäyxesäni: minä olen sinun caswos edestä sysätty pois/ sinä cuulit cuitengin minun rucouxeni änen/ cosca minä sinun tygös parguin.

31:24 Rakastakaa Herra, kaikki hänen hurskaansa. Herra varjelee uskolliset, mutta ylpeileväisille hän kostaa monin kerroin.	24. Rakastakaa Herra, kaikki hänen pyhänsä; Herra varjelee uskollisia ja runsaasti kostaa niille, jotka ylpeyttä harjoittelevat.	Ps 31:24 Racastacat HERra caicki hänen pyhäns/ HERra warjele uscollista/ ja runsast costa nijlle/ jotca ylpeyttä harjoittelewat.
31:25 Olkaa lujat, ja olkoon teidän sydämenne rohkea, te kaikki, jotka Herra odotatte.	25. Olkaat hyvässä turvassa, ja hän vahvistaa teidän sydämenne, kaikki jotka Herra odotatte.	Ps 31:25 Olcat turwas ja wapisemata/ caicki jotca HERra odotatte.
PSALMI 32	32 PSALTTARI	XXXII. Psalmi .
32:1 Daavidin mietevirsi. Autuas se, jonka rikokset ovat anteeksi annetut, jonka synti on peitetty!	1. Davidin opetus. Autuas on se, jonka pahat teot ovat annetut anteeksi ja jonka synnit peitettyt ovat.	Ps 32:1 Dawidin opetus. AUtuas on jonga pahat tegot owat annetut andexi/ ja jonga synnit peitettyt owat.
32:2 Autuas se ihminen, jolle Herra ei lue hänen pahoja tekojansa ja jonka hengessä ei ole vilppiä!	2. Autuas on se ihminen, jolle Herra ei soimaa vääryyttä, jonka hengessä ei vilppiä ole.	Ps 32:2 Autuas on se ihminen/ jollen HERra ei soima wääryttä/ jonga hengesä ei wilpiä ole.
32:3 Kun minä siitä vaikenin, riutuivat minun luuni jokapäiväisestä valituksestani.	3. Sillä koska minä tahdoin sitä vaieta, musertuivat minun luuni jokapäiväisestä itkustani,	Ps 32:3 Sillä cosca minä tahdoin sitä waiketa/ muserruit minun luuni/ minun jocapäiväisestä itcustani.
32:4 Sillä yötä päivää oli sinun kätesi raskaana minun päälläni minun nesteeni kuivui niinkuin kesän helteessä. Sela.	4. Sillä sinun kätes oli yöllä ja päivällä raskas minun päälläni, niin että nesteeni kuivui: niinkuin kesällä kuivuu, Sela!	Ps 32:4 Sillä sinun kätes oli yöllä ja päiwällä rascas minun päälläni/ nijn että minun nesteni cuiwi/ nijncuin se kesällä cuiwa. Sela.
32:5 Minä tunnustin sinulle syntini enkä peittänyt pahoja tekojani minä sanoin: "Minä tunnustan Herralle rikokseni", ja sinä annoit anteeksi minun syntivelkani. Sela.	5. Sentähden minä tunnustan sinun edessä syntini, ja en peitä pahoja tekojani. Minä sanoin: minä tunnustan Herralle pahat tekoni; niin sinä annoit anteeksi syntini vääryyden, Sela!	Ps 32:5 Sentähden minä tunnustan syndini/ ja en peitä minun pahoi tecojani/ minä sanoin: minä tunnustan HERralle minun pahat teconi/ nijn sinä annoit andexi minun syndini wäärydet.
32:6 Sentähden rukoilkoot sinua kaikki hurskaat aikana, jona sinut löytää voidaan. Vaikka suuret vedet tulvisivat, eivät ne heihin ulotu.	6. Tämän tähden pitää kaikkein pyhain sinua rukoileman oikialla ajalla: sentähden kuin suuret vedenpaisumiset tulevat, ei he niihin ulotu.	Ps 32:6 Tämän tähden pitä caicki pyhät sinua rucoileman oikialla ajalla/ sentähden cosca suuret wedenpaisumiset tulewat/ ei he sijhen ulotu.
32:7 Sinä olet minun suojani, sinä varjelet minut häädystä, sinä ympäröitsit minut pelastuksen riemulla. Sela.	7. Sinä olet minun varjelukseni, kätke minua murheesta, että minä pelastettuna sangen riemuisesti kerskaisin, Sela!	Ps 32:7 Sinä olet minun warjeluxen/ kätke minua murhesta/ että minä pelastettuna sangen riemuisest kerscaisin. Sela.
32:8 "Minä opetan sinua ja osoitan sinulle tien, jota sinun tulee vaeltaa minä neuvon sinua, minun silmäni sinua vartioitsee."	8. Minä neuvon sinua ja osoitan sinulle tien, jotas vaellat: minä johdatan sinun silmilläni.	Ps 32:8 Minä neuwon sinua ja osotan sinulle tien jotas waellat/ minä johdatan sinun minun silmilläni.
32:9 Älkää olko niinkuin järjettömät orhit ja muulit, joita suitsilla ja ohjaksilla, niiden valjailla, suistetaan muutoin ne eivät sinua lähesty.	9. Älkää olko niinkuin orhiit ja muulit, joilla ei ymmärrystä ole, joille pitää suitset ja ohjat suuhun pantaman, ellei he lähene sinua.	Ps 32:9 Älkät olco nijncuin orhit ja muulit/ joilla ei ymmärryst ole/ joille pitä suidzet ja ohjat suuhun pandaman/ ellei he lähene sinua.
32:10 Jumalattomalla on monta vaivaa, mutta joka Herraan turvaa, häntä ympäröitsen armo.	10. Jumalattomalla on monta vitsausta; mutta joka Herraan toivoo, hänen hyvyys ympäri piirittää.	Ps 32:10 Jumalattomalla on monda widzausta/ mutta joca HERraan toiw/ hänen syle laupius.

32:11 Iloitkaa Herrassa ja riemuitkaa, te vanhurskaat, ja veisatkaa ilovirsiä, kaikki te oikeamieliset.	11. Riemuitkaat teitänne Herrassa, ja olkaat iloiset, te vanhurskaat, ja kerskatkaa, kaikki te yksivakaaiset.	Ps 32:11 Riemuitcat teitän HERrasa/ ja olcat iloiset wanhurscat/ ja kerscatcat idzen caicki te yxiwacaiset.
PSALMI 33	33 PSALTTARI	XXXIII. Psalmi.
33:1 Riemuitkaa Herrassa, te vanhurskaat. Oikeamielisten on soveliasta häntä kiittää.	1. Riemuitkaat, te vanhurskaat, Herrassa; vakain pitää häntä kauniisti kiittämän.	Ps 33:1 Riemuitcat te wanhurscat HERrasa/ wogat pitä händä caunisti kijttämän.
33:2 Ylistäkää Herraa kanteleilla, soittakaa hänelle kymmenkielisillä harpuilla.	2. Kiittäkää Herraa kanteleilla, veisatkaa hänelle kiitosta kymmenkielisellä psaltarilla.	Ps 33:2 Kijttäkät HERra candeileilla/ ja weisatcat hänelle kijtost kymmenen kielisellä Psaltarilla.
33:3 Veisatkaa hänelle uusi virsi, helkyttäkää kieliä ihanasti ja riemullisesti.	3. Veisatkaa hänelle uusi virsi: veisatkaa jalosti kielten leikissä, helisemisellä.	Ps 33:3 Weisatca hänelle usi wirsi/ weisatcat jalost kielten leikis helisemisellä.
33:4 Sillä Herran sana on oikea, ja kaikki hänen tekonsa ovat tehdyt uskollisuudessa.	4. Sillä Herran sana on totinen, ja mitä hän lupaa, sen hän vahvana pitää.	Ps 33:4 Sillä HERran sana on totinen/ ja mitä hän lupa/ sen hän wahwana pitää.
33:5 Hän rakastaa vanhurskautta ja oikeutta maa on täynnänsä Herran armoa.	5. Hän rakastaa vanhurskautta ja tuomiota; maa on täynnänsä Herran laupiutta.	Ps 33:5 Hän racasta wanhurscautta ja duomiota/ maa on täynäns HERran laupiutta.
33:6 Herran sanalla ovat taivaat tehdyt, ja kaikki niiden joukot hänen suunsa hengellä.	6. Herran sanalla ovat taivaat tehdyt, ja kaikki heidän joukkonsa hänen suunsa hengellä.	Ps 33:6 HERran sanalla owat taiwat tehdyt/ ja caicki hänen jouckons hänen suuns hengellä.
33:7 Hän kokoaa meren vedet niinkuin roukkioksi, panee syvyydet säiliöihin.	7. Hän pitää koossa veden meressä niinkuin roukkiossa, ja kätkee syvyydet.	Ps 33:7 Hän pitä coosa weden meresä nijncuin leilisä/ ja sala sywydet.
33:8 Peljätköön Herraa kaikki maa, hänen edessänsä vaviskoot kaikki maanpiirin asukkaat.	8. Peljätköön Herraa kaikki maa; häntä peljätköön kaikki maan piirin asuwaitset.	Ps 33:8 Peljätkön caicki maa HERra/ händä peljätkön caicki maan pijrin asuwaitset.
33:9 Sillä hän sanoi, ja tapahtui niin, hän käski, ja se oli tehty.	9. Sillä koska hän sanoo, niin se tapahtuu; jos hän käskää, niin se on tehty.	Ps 33:9 Cosca hän sano/ nijn se tapahtu/ jos hän käske/ nijn se on tehty.
33:10 Herra särkee pakanain neuvon, tekee turhiksi kansojen aikeet.	10. Herra tekee pakanain neuvot tyhjäksi; hän saattaa kansain ajatukset turhaksi.	Ps 33:10 HERra teke pacanain neuwot tyhjäxi/ ja käändä Canssan ajatuxet.
33:11 Mutta Herran neuvo pysyy iankaikkisesti, hänen sydämensä aivoitukset suvusta sukuun.	11. Mutta Herran neuvo pysyy ijancaikkisesti, hänen sydämensä ajatukset sukukunnasta sukukuntaan.	Ps 33:11 Mutta HERran neuwo pysy ijancaickisest/ hänen sydämens ajatuxet sucucunnast sucucundaan.
33:12 Autuas se kansa, jonka Jumala Herra on, se kansa, jonka hän on perinnöksensä valinnut!	12. Autuas on se kansa, jonka Herra on Jumala, se kansa, jonka hän itsellensä on perinnöksi valinnut.	Ps 33:12 Autuas on se Canssa jonga HERra on Jumala/ se Canssa jonga hän idzellens on perillisexi walinnut.
33:13 Herra katsoo alas taivaasta, näkee kaikki ihmislapset	13. Herra katsoi taivaasta alas, ja näki kaikki ihmisten lapset.	Ps 33:13 HERra cadzoi taiwasta ales/ ja näki caickein ihmisten lapset.
33:14 asumuksestaan, valtaistuimeltaan hän katselee kaikkia maan asukkaita,	14. Vahvalta istuimeltansa katsoi hän kaikkia, jotka maan päällä asuvat.	Ps 33:14 Wahwalda istuimeldans cadzo hän caickia jotca maan päällä asuwat.
33:15 hän, joka on luonut kaikkien heidän sydämensä, joka tarkkaa kaikkia heidän tekojansa.	15. Hän valmistaa kaikkein heidän sydämensä: hän ymmärtää kaikki heidän työnsä.	15. Hän valmistaa kaikkein heidän sydämensä: hän ymmärtää kaikki heidän työnsä.
33:16 Ei kuningas voita paljolla väellensä, ei sankari pelastu suurella voimallansa.	16. Ei kuningasta auta hänen suuri väkensä, eikä sankari vapahdeta suurella voimallansa.	16. Ei kuningasta auta hänen suuri väkensä, eikä sankari vapahdeta suurella voimallansa.

33:17 Turha on sotaratsu auttajaksi, ei pelasta sen suuri väkevyys.	17. Orhiit ei myös auta; ja heidän suuri väkevyytensä ei pelasta.	17. Orhiit ei myös auta; ja heidän suuri väkevyytensä ei pelasta.
33:18 Katso, Herran silmä valvoo niitä, jotka häntä pelkäävät ja panevat toivonsa hänen laupeuteensa,	18. Katso, Herran silmät katsovat niitä, jotka häntä pelkäävät, jotka hänen laupiuteensa toivovat,	Ps 33:18 Cadzo/ HERran silmät cadzowat nijtä jotca händä pelkäwät/ jotca hänen laupiuteens toiwowat.
33:19 pelastaaksensa heidän sielunsa kuolemasta, elättääksensä heitä nälän aikana.	19. Että hän pelastais heidän sielunsa kuolemasta, ja elättäis heitä nälän aikana.	Ps 33:19 Että hän pelastais heidän sieluns cuolemasta/ ja elätäis heitä näljän aicana.
33:20 Meidän sielumme odottaa Herraa, hän on meidän apumme ja kilpemme.	20. Meidän sielumme odottaa Herraa, joka on meidän apumme ja kilpemme!	Ps 33:20 Meidän sielum odotta HERra/ joca on meidän apum ja kilpem.
33:21 Sillä hänessä iloitsee meidän sydämemme, me turvaamme hänen pyhään nimeensä.	21. Sillä meidän sydämemme iloitsee hänessä, ja me toivomme hänen pyhään nimeensä.	Ps 33:21 Sillä meidän sydämem iloidze hänesä/ ja me toiwomme hänen pyhän nimeens.
33:22 Sinun armosi, Herra, olkoon meidän päällämme, niinkuin me panemme toivomme sinuun.	22. Olkoon sinun laupiutes, Herra, meidän päällämme, niinkuin me sinuun uskallamme!	Ps 33:22 Olcon sinun laupiudes HERra meidän päälläm/ nijncuin me sinuun uscallam.
PSALMI 34	34 PSALTTARI	XXXIV. Psalmi .
34:1 Daavidin virsi, kun hän tekeytyi mielipuoleksi Abimelekin edessä ja tämä karkoitti hänet luotansa ja hän meni pois.	1. Davidin Psalmi, koska hän muotonsa muutti Abimelekin edessä, joka hänen ajoi pois tyköänsä ja hän meni pois.	Ps 34:1 Dawidin Psalmi/ cosca hän muotons muutti Abimelechin edesä/ joca hänen ajoi pois tyköäns ja hän meni pois.
34:2 Minä kiitän Herraa joka aika, hänen ylistyksensä on alati minun suussani.	2. Minä kiitän Herraa aina: hänen kiitoksensa on alati minun suussani.	Ps 34:2 MINä kijtän HERra aina/ hänen kijtoxens on alati minun suusani.
34:3 Herra on minun sieluni kerskaus, nöyrät sen kuulevat ja iloitsevat.	3. Minun sieluni kerskaa Herrassa, että raadolliset sen kuulevat ja iloitsevat.	Ps 34:3 Minun sielun kersca HERrasa/ että radolliset sen cuulewat ja iloidzewat.
34:4 Ylistäkää minun kanssani Herraa, kiittäkäämme yhdessä hänen nimeänsä.	4. Ylistäkää Herraa minun kanssani, ja korottakaamme ynnä hänen nimeänsä.	Ps 34:4 Ylistäkät HERra minun cansani/ ja corgottacam ynnä hänen nimens.
34:5 Minä etsin Herraa, ja hän vastasi minulle, hän vapahti minut kaikista peljätöksistäni.	5. Kuin minä Herraa etsin, kuuli hän minun rukoukseni, ja pelasti minun kaikista vavistuksistani.	Ps 34:5 Cosca minä HERra edzein/ wastais hän minua/ ja pelasti minun caikista wapistuxista.
34:6 Jotka häneen katsovat, ne säteilevät iloa, heidän kasvonsa eivät häpeästä punastu.	6. Jotka häntä katsovat, ne valaistaan: heidän kasvonsa ei tule häpiään.	Ps 34:6 Jotca händä cadzowat/ ja häneen luottawat/ heidän caswons ei tule häpiään.
34:7 Tässä on kurja, joka huusi, ja Herra kuuli ja pelasti hänet kaikista hänen ahdistuksistansa.	7. Kuin raadollinen huusi, kuuli Herra häntä, ja autti hänen kaikista tuskistansa.	Ps 34:7 Cosca radollinen huusi/ cuuli HERra händä/ ja autti hänen caikista tuskistans.
34:8 Herran enkeli asettuu niiden ympärille, jotka häntä pelkäävät, ja pelastaa heidät.	8. Herran enkeli piirittää niitä, jotka häntä pelkäävät, ja pelastaa heitä.	Ps 34:8 HERran Engeli pijrittä heitä jotca händä pelkäwät/ ja pelasta heitä.
34:9 Maistakaa ja katsokaa, kuinka Herra on hyvä. Autuas se mies, joka häneen turvaa!	9. Maistakaat ja katsokaat, kuinka Herra on suloinen: autuas on se, joka häneen turvaa.	Ps 34:9 Maistacat ja cadzocat cuinga HERra on suloinen/ autuas on se joca häneen turwa.
34:10 Peljätäkää Herraa, te hänen pyhänsä, sillä häntä pelkääväisiltä ei mitään puutu.	10. Peljätäkään Herraa kaikki hänen pyhänsä; sillä jotka häntä pelkäävät, ei niiltä mitään puutu.	Ps 34:10 Peljätäkän HERra caicki hänen pyhäns: sillä jotca händä pelkäwät/ ei nijldä mitän puutu.

34:11 Nuoret leijonat kärsivät puutetta ja näkevät nälkää, mutta Herraa etsiväisiltä ei mitään hyvää puutu.	11. Nuorten jalopeurain pitää tarvitseman ja isooman; mutta jotka Herraa etsivät, ei heiltä mitään hyvää puutu.	Ps 34:11 Nuoret Lejonit pitä tarwizdeman ja isoman/ mutta jotca HERra edziwät/ ei heildä mitän hywä puutu.
34:12 Tulkaa, lapset, kuulkaa minua: Herran pelkoon minä teidät opetan.	12. Tulkaat tänne, lapset, kuulkaat minua: Herran pelvon minä teille opetan.	Ps 34:12 Tulcat tänne lapset/ cuulcat minua/ HERran pelgon minä teille opetan.
34:13 Kuka oletkin, joka elää tahdot ja rakastat elämän päiviä, nauttiaksesi onnea:	13. Kuka on, joka (hyvää) elämää pyytää? ja pitäis mielellänsä hyviä päiviä?	Ps 34:13 Cuca on/ joca hywä elämätä pyytä ? ja pidäis mielelläns hywiä päiwiä ?
34:14 varjele kielesi pahasta ja huulesi vilppiä puhumasta	14. Varjele kieles pahuudesta, ja huules vilppiä puhumasta.	Ps 34:14 Warjele kieles pahudesta/ ja huules wilpi puhumasta.
34:15 vältä pahaa ja tee hyvää, etsi rauhaa ja pyri siihen.	15. Lakkaa pahasta ja tee hyvää: etsi rauhaa ja noutele häntä.	Ps 34:15 Lacka pahasta/ ja tee hywä/ edzi rauha ja noutele händä.
34:16 Herran silmät tarkkaavat vanhurskaita ja hänen korvansa heidän huutoansa.	16. Herran silmät katsovat vanhurskaita, ja hänen korvansa heidän huutoansa.	Ps 34:16 HERran silmät cadzowat wanhurcasta/ ja hänen corwans heidän parcuans.
34:17 Herran kasvot ovat pahantekijöitä vastaan, hävittääksensä maasta heidän muistonsa.	17. Mutta Herran kasvot ovat pahointekiöitä vastaan, hukuttamaan maasta heidän muistoansa.	Ps 34:17 Mutta HERran caswo on pahointekiöitä wastian/ hucuttaxens maasta heidän muistoans.
34:18 Vanhurskaat huutavat, ja Herra kuulee ja vapahtaa heidät kaikista heidän ahdistuksistansa.	18. Kuin (vanhurskaat) huutavat, niin Herra kuulee, ja pelastaa heitä kaikista heidän tuskistansa.	Ps 34:18 Cosca wanhurscat huutawat/ nijn HERra cuule/ ja pelasta heitä caikista tuskistans.
34:19 Lähellä on Herra niitä, joilla on särjetty sydän, ja hän pelastaa ne, joilla on murtunut mieli.	19. Herra on juuri läsnä niitä, joilla on murheellinen sydän, ja auttaa niitä, joilla on surkia mieli.	Ps 34:19 HERRA on juuri läsnä nijtä joilla on murhellinen sydän/ ja autta nijtä joilla on surkia mieli.
34:20 Monta on vanhurskaalla kärsimystä, mutta Herra vapahtaa hänet niistä kaikista.	20. Vanhurskaalle tapahtuu paljo pahaa; mutta Herra hänen niistä kaikista päästää.	Ps 34:20 Wanhurscalle tapahtu paljo paha/ mutta HERra hänen nijstä caikista päästä.
34:21 Hän varjelee kaikki hänen luunsa: ei yksikään niistä murru.	21. Hän kätkee kaikki hänen luunsa, ettei yhtäkään niistä murreta.	Ps 34:21 Hän kätke caicki hänen luuns/ ettei yxikän heistä mureta.
34:22 Pahuus tappaa jumalattoman, ja jotka vanhurskasta vihaavat, ne tulevat syynalaisiksi.	22. Pahuus tappaa jumalattoman, ja jotka vanhurskasta vihaavat, ne hukutetaan.	Ps 34:22 Pahun tappa jumalattoman/ ja jotca wanhurcasta wihawat/ he tulewat wicapääxi.
34:23 Herra lunastaa palvelijainsa sielut, eikä yksikään, joka häneen turvaa, tule syynalaiseksi.	23. Herra lunastaa palveliansa sielut; ja kaikki, jotka häneen toivovat, ei pidä hukkuman.	Ps 34:23 HERRA lunasta palweliains sielut/ ja caicki jotca häneen toiwowat/ tulewat nuhtettomaxi.
PSALMI 35	35 PSALTTARI	XXXV. Psalmi .
35:1 Daavidin virsi. Riitele, Herra, minun riitaveljiäni vastaan sodi niitä vastaan, jotka minua vastaan sotivat.	1. Davidin Psalmi. Riitele, Herra, riitaveljeini kanssa: sodi vihollisiani vastaan.	Ps 35:1 Dawidin Psalmi. RIitele HERra minun rijtaweljeini cansa/ sodi minun wihollisiani wastian.
35:2 Tempaa pieni kilpi, suuri kilpi ja nouse minun avukseni.	2. Tempaa kilpi ja keihäs, ja nouse minua auttamaan.	Ps 35:2 Temma kilpi ja keihäs/ ja nouse minua auttaman.

35:3 Sivalla keihäs ja salpaa tie minun vainoojiltani. Sano minun sielulleni: "Minä olen sinun pelastuksesi."	3. Sivalla ase ja suojele minua sortajiani vastaan: sano sielulleni: minä olen apus.	Ps 35:3 Siwalla ase ja suojele minua/ minun sortaitani wastan/ sanos sielulleni: minä olen apus.
35:4 Joutukoot häpeään ja pilkkaan, jotka minun henkeäni väijyvät peräytyköt, punastukoot, jotka minulle paha aikovat.	4. Häpiään ja pilkkaan tulkoon kaikki, jotka sieluani väijyvät: palatkoon takaperin ja nauruksi tulkoon, jotka minulle paha suovat.	Ps 35:4 Häpiään ja pilckaan tulcon caicki jotca minun sieluani wäijywät/ palatcon tacaperin ja nauroxi tulcon jotca minulle paha suowat.
35:5 Olkoot he niinkuin akanat tuulessa, ja Herran enkeli syösköön heidät maahan	5. Olkoon he niinkuin akanat tuulessa; ja Herran enkeli sysätköön heitä pois.	Ps 35:5 Olcon he nijncuin acanat tuulesa/ ja HERran Engeli sysätkön heitä pois.
35:6 heidän tiensä olkoon pimeä ja liukas, ja Herran enkeli ajakoon heitä takaa.	6. Heidän tiensä olkaan pimiä ja niljakas; ja Herran enkeli vainotkoon heitä.	Ps 35:6 Heidän tiens olcan pimiä ja niljacas/ ja HERran Engeli wainotcon heitä.
35:7 Sillä syyttä he ovat virittäneet verkkonsa minun eteeni, syyttä he ovat kaivaneet minun sielulleni haudan.	7. Sillä he ovat ilman syytä verkkonsa virittäneet minua kadottaaksensa, ja ilman syytä ovat sielulleni kaivaneet haudan.	Ps 35:7 Sillä he owat ilman syytä heidän werckons wirittänet minua cadottaxens/ ja ilman syytä owat sielulleni caiwanet haudan.
35:8 Tulkoon hänelle turmio aavistamatta, tarttukoon hän virittämänsä verkkoon, langetkoon siihen surmaksensa.	8. Tulkoon hänelle waiva, jota ei hän tiedä, ja verkko, jonka hän viritti, käsittääköön hänen: siihen hän langetkoon.	Ps 35:8 Tulcon hänelle waiwa/ jota ei hän tiedä/ ja wercko/ jonga hän wiritti/ käsittääköön hänen/ siihen hän langetcon.
35:9 Mutta minun sieluni iloitkoon Herrassa, riemuitkoon hänen avustansa.	9. Mutta minun sieluni iloitkoon Herrassa ja riemuitkaan hänen avustansa.	Ps 35:9 Mutta minun sielun iloitcan HERrasa/ ja riemuitcan hänen awustans.
35:10 Kaikki minun luuni sanokoot: "Herra, kuka on sinun vertaisesi, sinun, joka vapahdat kurjan väkevämmästä, kurjan ja köyhän raatelijastaan?"	10. Kaikki minun luuni sanokaan: Herra, kuka on sinun vertaises? sinä joka päästät nöyrän väkevemmän käsistä, raadollisen ja köyhän raatelialtansa.	Ps 35:10 Caicki minun luuni sanocan: HERra cuca on sinun wertaises ? sinä joca päästät nöyrän wäkwemmän käsistä/ radollisen ja köyhän raatelialdans.
35:11 Väärät todistajat astuvat esiin, he minulta tutkivat, mitä minä en tiedä.	11. Väärät todistajat astuvat edes, jotka minua niihin soimaavat, joista en mitään tiedä.	Ps 35:11 Wäärät todistajat astuwat edes/ jotca minua njihin soimawat/ joista minä olen wiatoin.
35:12 He palkitsevat minulle hyvän pahalla minun sieluni on orpo.	12. He tekevät minulle pahaa hyvästä, minulle mielikarvaudeksi.	Ps 35:12 He tekewät minulle paha hywästä/ minulle mielicarwaudexi.
35:13 Mutta minä puin päälleni surupuvun, kun he sairastivat minä vaivasin itseäni paastolla ja rukoilin pää painuksissa.	13. Mutta minä, kuin he sairastivat, puin päälleni, vaivasin itsiäni paastolla, ja rukoilin sydämestäni;	Ps 35:13 Mutta minä/ cosca he sairastit/ puin säkin päälleni/ waiwaisin idzeni paastolla/ ja rucoilin sydämestäni.
35:14 Niinkuin he olisivat olleet minun ystäviäni, minun omia veljiäni, niin minä kuljin niinkuin äitiänsä sureva, niin minä kävin surupuvussa, kumarruksissa.	14. Minä käytin itseni kuin he olisivat olleet minun ystäväni ja veljeni: niinkuin se joka äitiänsä murehtii, kävin minä kumarruksissa murhevaatteissa.	Ps 35:14 Minä käytin idzeni cuin he olisit ollet minun ystäwäni ja weljeni/ minä käwin murehtien/ nijncuin se joca äiti wainatans sure.
35:15 Mutta he iloitsevat minun kompastuksestani ja kokoontuvat - kokoontuvat minua vastaan, nuo lyöjät, joita minä en tunne he herjaavat herkeämättä,	15. Mutta he iloitsevat minun vahingostani ja kokoontuvat: ontuvat myös kokoovat heitänsä havaitsematta minua vastaan, he repivät ja ei lakkaa.	Ps 35:15 Mutta he iloidzewat minun wahingostani ja coconduwat/ cuucat myös cocowat heidäns hawaidzemata minua wastan/ he repiwät ja ei lacka.
35:16 nuo konnat, jotka leipäkyrsää kärkeä minua pilkkaavat, kiristelevät minulle hampaitansa.	16. Ulkokullattuun seassa, jotka leipäkyrsänkin tähden pilkkaavat, kiristävät he hampaitansa minun päälleni.	Ps 35:16 Wiecasten ja pilcuritten seas iskwät he hambaitans minuun.

35:17 Herra, kuinka kauan sinä tätä katselet? Päästä minun sieluni turmiosta, jota he hankitsevat, minun ainokaiseni nuorista leijonista.	17. Herra, kuinka kauan sinä tätä katselet? Päästä siis sieluni heidän hävityksestensä, ja yksinäiseni nuorista jalopeuroista.	Ps 35:17 HERra cuinga cauwan sinä tätä cadzelet/ päästä sijs minun sielun heidän metelistäns/ ja minun yxinäisen nuorista Lejoneista.
35:18 Niin minä kiitän sinua suuressa seurakunnassa, ylistän sinua paljon kansan keskellä.	18. Minä kiitän sinua suuressa seurakunnassa; paljon kansan keskellä minä sinua ylistän.	Ps 35:18 Minä kijtän sinua suuresa seuracunnasa/ ja paljon Canssan keskenä minä sinua ylistän.
35:19 Älkööt ne minusta iloitko, jotka syyttä ovat minun vihamiehiäni älkööt silmää iskekö, jotka asiatta minua vihaavat.	19. Älä salli niiden iloita minusta, jotka syyttömästi minun viholliseni ovat, eli silmää iskeä, jotka minua ilman syytä vihaavat.	Ps 35:19 Älä salli heidän iloita minusta/ jotca syyttömästä minun wiholliseni owat/ eli silmiäns iskewät/ jotca minua ilman syytä wihawat.
35:20 Sillä he eivät puhu rauhan puheita, vaan miettivät petoksen sanoja maan hiljaisia vastaan.	20. Sillä ei he puhu ystävällisesti, vaan etsivät vääriä syitä hiljaisia vastaan maan päällä,	Ps 35:20 Sillä he aicoiwat wahingota tehdä/ ja edziwät wääriä syitä hiljaisita wastan maan päällä.
35:21 He avaavat suunsa ammolleen minua vastaan ja sanovat: "Kas niin, kas niin! Nyt me sen omin silmin näemme!"	21. Ja levittävät kitansa avaralta minua vastaan, ja sanovat: niin, niin: sen me mielellämme näemme.	Ps 35:21 Ja lewittäwät kitans awaralda minua wastan/ pitittäwät ja sanowat: sen me mielelläm näemme.
35:22 Sinä, Herra, näet sen, älä ole vaiti! Herra, älä ole minusta kaukana!	22. Herra, sinä sen myös näet, älä siis vaiti ole: Herra, älä kaukana ole minusta.	Ps 35:22 HERra sinä sen myös näet/ älä sijs wait ole/ HERra älä caucana ole minusta.
35:23 Heräjä ja nouse, minun Jumalani ja Herrani, hankkimaan minulle oikeutta ja ajamaan minun asiaani.	23. Herää ja nouse katsomaan minun oikeuttani ja asiatani, minun Jumalani ja Herrani.	Ps 35:23 Herä ja nouse cadzoman minun oikeuttani ja syytäni/ minun Jumalan ja HERran.
35:24 Tuomitse minut vanhurskautesi mukaan, Herra, minun Jumalani, älä salli heidän minusta riemuita.	24. Herra minun Jumalani, tuomitse minua vanhurskautes jälkeen, ettei he riemuitsisi minusta.	Ps 35:24 HERra minun Jumalan/ duomidze minua oikeudes jälken/ ettei he riemuidzis minusta.
35:25 Älä salli heidän sanoa sydämässään: "Kas niin! Sitä me halusimmekin." Älä salli heidän sanoa: "Me olemme hänet nielleet."	25. Älä salli heidän sydämässään sanoa: niin, niin me tahdomme; ja älä anna heidän sanoa: me olemme hänen nielleet.	Ps 35:25 Älä salli heidän sydämissäns pitittä/ älä anna heidän sanoa: me olemma hänen niellet.
35:26 Hävetkööt ja punastukoot kaikki, jotka minun onnettomuudestani iloitsevat, saakoot puvuksensa häpeän ja pilkan ne, jotka ylvästelevät minua vastaan.	26. Häväistäköön ja nauruksi joutukoon kaikki, jotka onnettomuudestani iloitsevat: puetettakoon häpiällä ja pilkalla, jotka itsiänsä minusta kerskaavat.	Ps 35:26 Häwäistäköön ja nauroxi joutucon caicki jotca minun pahudestani iloidzewat/ puetettacon häpiällä ja pilcalla/ jotca idzens minusta kerscawat.
35:27 Iloitkoot ja riemuitkoot ne, jotka suovat minulle minun oikeuteni, ja sanokoot aina: "Ylistetty olkoon Herra, joka tahtoo palvelijansa parasta."	27. Iloitkaan ja riemuitkaan, jotka minun vanhurskauttani rakastavat, ja sanokaan aina: Herra olkoon suuresti kiitetty, joka suo palveliallensa rauhan.	Ps 35:27 Iloitcan ja riemuitcan/ jotca minulle oikeuden suowat/ ja aina sanocan: HERra olcon suurest kijtetty/ joca suo palweliallens hywä.
35:28 Ja minun kieleni julistakoon sinun vanhurskauttasi, sinun kiitostasi kaiken päivää.	28. Ja minun kieleni puhuu sinun vanhurskauttas, ja kiittää sinua joka päivä.	Ps 35:27 Iloitcan ja riemuitcan/ jotca minulle oikeuden suowat/ ja aina sanocan: HERra olcon suurest kijtetty/ joca suo palweliallens hywä.
PSALMI 36	36 PSALTTARI	XXXVI. Psalmi .

36:1 Veisuunjohtajalle Herran palvelijan Daavidin virsi.	1. Davidin, Herran palvelian Psalmi, edelläveisaajalle.	Ps 36:1 Dawidin HERRAN palvelian Psalmi/ edelläweisattapa.
36:2 Synti sanoo jumalattomalle: minun sydämessäni ei ole Jumalan pelkoa hänen silmänsä edessä.	2. Se on sydämeistäni sanottu jumalattomain menosta: ei he ensinkään Jumalaa pelkää.	Ps 36:2 SE on sydämeistäni sanottu jumalattomain menosta/ ettei he ensingän Jumalata pelkä.
36:3 Sillä se tekee kaiken sileäksi hänen silmissään, että hänen pahuutensa havaittaisiin ja häntä vihattaisiin.	3. Sillä hän suosittelee itsiänsä silmänsä edessä, niinkauvan kuin hän löytää pahuutensa, saattaaksensa vihaa matkaan.	Ps 36:3 Hän liehacidze idzelläns nijncauwan että hänen wihattapa pahudens ilmandu.
36:4 Hänen suunsa sanat ovat vääryyttä ja petosta hän on lakannut tekemästä sitä, mikä taidollista ja hyvää on.	4. Hänen suunsa sanat ovat vääryys ja petos; ei hän tahdo enempää ymmärtää, että hän jotakin hyvää tekis,	Ps 36:4 Caicki heidän oppins on wahingolinen ja walhe/ ei he myös salli heitäns neuwoa/ että he jotakin hywä tekisit.
36:5 Hän miettii turmiota vuoteessansa, hän pysyy tiellä, joka ei ole hyvä, hän ei kammo pahaa.	5. Mutta ajattelee vuoteessansa vahinkoa, ja pysyy vahvasti pahalla tiellä; ja ei he mitään pahaa hylkää.	Ps 36:5 Mutta he ajattelewat vuoteisans wahingota/ ja pysywät wahwast pahalla tiellä/ ja ei he mitän paha carta.
36:6 Herra, sinun armosi ulottuu taivaisiin, sinun totuutesi pilviin asti.	6. Herra, sinun laupiutes ulottuu niin leviältä kuin taivas on, ja sinun totuutes niin avaralta kuin pilvet juoksevat.	Ps 36:6 HERRA/ sinun laupiudes ulottu nijn lewiäldä cuin taiwas on/ ja sinun totudes nijn awaralda cuin pilwet juoxewat.
36:7 Sinun vanhurskautesi on kuin Jumalan vuoret, sinun tuomiosi niinkuin suuri syvyys, ihmistä ja eläintä sinä autat, Herra.	7. Sinun vanhurskautes on niinkuin Jumalan vuoret, ja sinun oikeutes niinkuin suuri syvyys: Herra, sinä autat sekä ihmiset että eläimet.	Ps 36:7 Sinun wanhurscaudes on nijncuin Jumalan wuori/ ja sinun oikeudes nijncuin suuri sywyys/ HERra sinä autat sekä ihmiset että eläimet.
36:8 Kuinka kallis on sinun armosi, Jumala! Ihmislapset etsivät sinun siipiesi suojaa.	8. Kuinka kallis on sinun hyvyytes, Jumala! että ihmisten lapset sinun siipeis varjon alle uskaltavat.	Ps 36:8 Cuin callis on sinun hywydes Jumala/ että ihmisten lapset sinun sijpeis warjon ala uscaldawat.
36:9 Heidät ravitaan sinun huoneesi lihavuudella, sinä annat heidän juoda suloisuutesi virrasta.	9. He juopuvat sinun huonees runsaasta tavarasta, ja sinä juotat heitä hecumallas niinkuin wirralla.	Ps 36:9 He juopuwat sinun huones runsast tawarast/ ja sinä juotat heitä hecumalla nijncuin wirralla.
36:10 Sillä sinun tykönäsi on elämän lähde sinun walkeudessasi me näemme walkeuden.	10. Sillä sinun tykönäs on elävä lähde, ja sinun walkeudessas me näemme walkeuden.	Ps 36:10 Sillä sinun tykönäs on eläwä lähde/ ja sinun walkeudesas me näemme walkeuden.
36:11 Säilytä armosi niille, jotka sinut tuntevat, ja vanhurskautesi oikeamielisille.	11. Levitä laupiutes niille, jotka sinun tuntevat, ja sinun vanhurskautes toimellisille.	Ps 36:11 Lewitä laupiudes nijlle jotca sinun tundewat/ ja sinun wanhurscaudes toimellisille.
36:12 Älköön ylpeyden jalka minua tallatko, älköönkä jumalattomain käsi minua karkoittako.	12. Älä salli minua tallattaa ylpeiltä; ja jumalattomain käsi älköön minua kukistako.	
36:13 Katso, pahantekijät kaatuvat, he suistuvat maahan, eivätkä voi nousta.	13. Vaan anna pahointekiät siihen langeta, että he syöstäisiin pois, ja ei seisoalla pysyisi.	
PSALMI 37	37 PSALTTARI	XXXVII. Psalmi .
37:1 Daavidin virsi. Älä vihastu pahain tähden, älä kadehdi väärintekijöitä.	1. Davidin Psalmi. Älä vihastu pahain tähden, ja älä kadehdi pahantekiöitä.	Ps 37:1 Dawidin Psalmi. Älä wihastu pahain tähden/ ja älä cadeti pahointekiöitä.
37:2 Sillä niinkuin heinä heidät pian niitetään pois, ja he lakastuvat niinkuin vihanta ruoho.	2. Sillä niinkuin heinä he pian hakataan pois, ja lakastuvat niinkuin wihoittava ruoho.	Ps 37:2 Sillä nijncuin ruoho he pian hacatan pois/ ja he cuiwawat nijncuin wihoittapa yrtti.

37:3 Turvaa Herraan ja tee sitä, mikä hyvä on, asu maassa ja noudata totuutta	3. Toivo Herraan ja tee hyvää: asu maassa ja elätä itses vakuudella.	Ps 37:3 Toiwo HERraan ja tee hywä/ asu maasa ja elätä idzes wacuudella.
37:4 silloin sinulla on ilo Herrassa, ja hän antaa sinulle, mitä sinun sydämesi halajaa.	4. Iloitse Herrassa, ja hän antaa sinulle, mitä sinun sydämes halajaa.	Ps 37:4 Iloidze HERrasa/ ja hän anda sinulle mitä sinun sydämes halaja.
37:5 Anna tiesi Herran haltuun ja turvaa häneen, kyllä hän sen tekee.	5. Anna ties Herran haltuun, ja toivo hänen päällensä; kyllä hän sen tekee.	Ps 37:5 Anna ties HERran haldun/ ja toiwo hänen päällens/ kyllä hän sen teke.
37:6 Ja hän antaa sinun vanhurskautesi nousta niinkuin valkeuden ja sinun oikeutesi niinkuin keskipäivän.	6. Ja hän tuo edes vanhurskautes niinkuin valkeuden, ja oikeutes niinkuin puolipäivän.	Ps 37:6 Ja hän tuo edes sinun wanhurscaudes nijncuin walkeuden/ ja sinun oikeudes nijncuin puolipäiwän.
37:7 Hiljenny Herran edessä ja odota häntä. Älä vihastu siihen, jonka tie menestyy, mieheen, joka juonia punoo.	7. Tyydy Herraan, ja odota häntä: älä kiivoittele sitä, jonka tie menestyy ja sitä ihmistä, joka vääryyttä tekee.	Ps 37:7 Odota HERra ja wartioidze händä/ älä kijwoittele sitä jonga tie pahudes menesty.
37:8 Herkeä vihasta ja heitä kiukku, älä kiivastu, se on vain pahaksi.	8. Lakkaa vihasta ja hylkää tuimuus: älä niin vihastu, ettäs itsekin paha teet.	Ps 37:8 Lacka wihasta ja hyljä tuimudes/ älä nijn wihastu/ ettäs idzeckin paha teet.
37:9 Sillä pahat hävitetään, mutta jotka Herraa odottavat, ne perivät maan.	9. Sillä pahat hävitetään; mutta Herraa odottavaiset perivät maan.	Ps 37:9 Sillä pahat häwitetän/ mutta HERra odottawaiset periwät maan.
37:10 Hetkinen vielä, niin jumalaton ei enää ole kun hänen sijaansa katsot, on hän jo poissa.	10. Vielä vähä hetki on, niin ei jumalaton olekaan; ja kuin sinä katsot hänen siaansa, niin hän on poissa.	Ps 37:10 Wielä wähä hetki on/ nijn ei jumalaton oleckan/ ja cuins cadzot hänen siaans/ nijn hän on pois.
37:11 Mutta nöyrät perivät maan ja iloitsevat suuresta rauhasta.	11. Mutta siviät perivät maan, ja iloitsevat suuressa rauhassa.	Ps 37:11 Mutta siwiät periwät maan/ ja iloidzewat suuresa rauhasa.
37:12 Jumalaton miettii vanhurskaalle paha ja kiristelee hänelle hampaitansa	12. Jumalaton uhkaa vanhurskasta, ja kiristelee hampaitansa hänen päällensä.	Ps 37:12 Jumalaton uhca wanhurscasta/ ja kiristele hambaitans hänen päällens.
37:13 mutta Herra nauraa hänelle, sillä hän näkee hänen päivänsä joutuwan.	13. Mutta Herra nauraa häntä; sillä hän näkee hänen päivänsä joutuwan.	Ps 37:13 Mutta HERra naura händä: sillä hän näke hänen päiwäns joutuwan.
37:14 Jumalattomat paljastavat miekkansa ja jännittävät jousensa, kaataaksensa kurjan ja köyhän, teurastaaksensa ne, jotka ovat oikealla tiellä.	14. Jumalattomat vetävät miekkansa ja jännittävät joutsensa, kukistaaksensa raadollista ja köyhää, ja teurastaaksensa hurskaita heidän teissänsä.	Ps 37:14 Jumalattomat wetäwät mieckkans/ ja jännittäwät joudzens/ cukistaxens radollista ja köyhä/ ja teurastawat hurscat.
37:15 Mutta heidän miekkansa käy heidän omaan sydämeensä, ja heidän jousensa särkyvät.	15. Mutta heidän miekkansa pitää käymän heidän sydämeensä; ja heidän joutsensa pitää särkymän.	Ps 37:15 Mutta heidän mieckkans pitä käymän heidän sydämeens/ ja heidän joudzens pitä särkymän.
37:16 Vanhurskaan vähä vara on parempi kuin monen jumalattoman tavarain paljous.	16. Se vähä, mikä vanhurskaalla on, on parempi kuin monen jumalattoman suuret tavarat.	Ps 37:16 Se wähä cuin wanhurscalla on/ on parambi cuin monen jumalattoman suuret tawarat.
37:17 Sillä jumalattomain käsivarret särjetään, mutta Herra tukee vanhurskaita.	17. Sillä jumalattoman käsivarsi pitää rikottaman; mutta Herra vahvistaa vanhurskaat.	Ps 37:17 Sillä jumalattoman käsiwarsi pitä ricottaman/ mutta HERra wahwista wanhurscat.
37:18 Herra tuntee nuhteettomain päivät, ja heidän perintönsä pysyy iankaikkisesti.	18. Herra tietää hurskasten päivät, ja heidän perimisensä pysyy iankaikkisesti.	Ps 37:18 HERra tietä hurscasten päiwät/ ja heidän perimisens pysy ijancaickisest.
37:19 Pahana aikana he eivät joudu häpeään, ja nälän päivinä heillä on kyllin syötävää.	19. Ei he tule häpiään pahalla ajalla; ja nälkävuosina pitää heillä kyllä oleman.	Ps 37:19 Ei he tule häpiään pahalla ajalla/ ja nälkäwuosilla pitä heillä kyllä oleman.

37:20 Sillä jumalattomat hukkuvat, ja Herran viholliset ovat kuin niittyjen koreus: he katoavat, katoavat niinkuin savu.	20. Sillä jumalattomat hukkuvat, ja Herran viholliset, ehkä he olisivat niinkuin ihana niitty, niin heidän pitää kuitenkin niinkuin savu katoaman.	Ps 37:20 Sillä jumalattomat huckuwat ja HERran wiholliset/ ehkä he olisit nijncuin ihana nijtty/ nijn heidän pitä cuitengin nijncuin sawu catoman.
37:21 Jumalaton ottaa lainan eikä maksa, mutta vanhurskas on armahtavainen ja antelias.	21. Jumalatoim ottaa lainan ja ei maksa; mutta hurskas on laupias ja runsas.	Ps 37:21 Jumalatoim otta lainan ja ei maxa/ mutta hurscas on laupias ja runsas.
37:22 Sillä hänen siunaamansa perivät maan, mutta hänen kiroamansa hävitetään.	22. Sillä hänen siunattunsa perivät maan; mutta hänen kirottunsa pitää hävitettämän.	Ps 37:22 Sillä hänen siunattuns periwät maan/ mutta hänen kirottuns pitä häwitettämän.
37:23 Herra vahvistaa sen miehen askeleet, jonka tie hänelle kelpaa.	23. Herralta senkaltaisen miehen vaellus hallitaan; ja hänen tiensä kelpaa hänelle.	Ps 37:23 HERralda sencaltaisen miehen waellus hallitan/ ja hänen tiens kelpa hänelle.
37:24 Jos hän lankeaa, ei hän maahan sorru, sillä Herra tukee hänen kätensä.	24. Jos hän lankee, niin ei häntä hyljätä; sillä Herra tukee hänen kätensä.	Ps 37:24 Jos hän lange nijn ei händä hyljätä: sillä HERra tuke hänen kätens.
37:25 Olen ollut nuori ja olen vanhaksi tullut, mutta en ole nähnyt vanhurskasta hyljättynä enkä hänen lastensa kerjäävän leipää.	25. Minä olin nuori, ja vanhennuin, ja en ikänä nähnyt vanhurskasta hyljätyksi, enkä hänen siemenensä kerjäävän leipää.	Ps 37:25 Minä olin nuori ja wanhennuin/ ja en ikänäns nähnyt wanhurscasta hyljätyxi/ engä hänen siemenens kerjawan leipä.
37:26 Aina hän on armahtavainen ja antaa lainaksi, ja hänen lapsensa ovat siunaukseksi.	26. Hän on aina laupias, ja lainaa mielellänsä; ja hänen siemenensä on siunattu.	Ps 37:26 Hän on aina laupias ja laina mielelläns/ ja hänen siemenens on siunattu.
37:27 Karta pahaa ja tee hyvää, niin sinä pysyt iankaikkisesti.	27. Vältä pahaa, ja tee hyvää, ja pysy iankaikkisesti.	Ps 37:27 Wäldä paha ja tee hywä/ ja pysy ijancaickisest.
37:28 Sillä Herra rakastaa oikeutta eikä hylkää hurskaitansa heidät varjellaan iankaikkisesti, mutta jumalattomain siemen hävitetään.	28. Sillä Herra rakastaa oikeutta, ja ei hylkää pyhiänsä: ne kätketään iankaikkisesti; mutta jumalattomain siemen pitää hävitettämän.	Ps 37:28 Sillä HERra racasta oikeutta/ ja ei hyljä pyhiäns/ ne kätketän ijancaickisest/ mutta jumalattomain siemen pitä häwitettämän.
37:29 Vanhurskaat perivät maan ja asuvat siinä iankaikkisesti.	29. Hurskaat perivät maan, ja asuvat siinä iankaikkisesti.	Ps 37:29 Hurscat periwät maan/ ja asuwat siinä ijancaickisest.
37:30 Vanhurskaan suu lausuu viisautta, ja hänen kielensä puhuu oikeuden sanoja.	30. Vanhurskaan suu puhuu viisautta, ja hänen kielensä opettaa oikeutta.	Ps 37:30 Wanhurscan suu puhu taitawast/ ja hänen kielens opetta oikeutta.
37:31 Hänen Jumalansa laki on hänen sydämessään, hänen askeleensa eivät horju.	31. Hänen Jumalansa laki on hänen sydämässänsä; ja ei hänen askeleensa livisty.	Ps 37:31 Hänen Jumalans laki on hänen sydämesäns/ ja ei hänen askelens liwisty.
37:32 Jumalaton väijyy vanhurskasta ja etsii häntä tappaaksensa.	32. Jumalatoim väijyy vanhurskasta, ja etsii häntä tappaaksensa;	Ps 37:32 Jumalatoim wäijy wanhurscasta/ ja edzi händä tappaxens.
37:33 Mutta Herra ei jätä häntä hänen käsiinsä eikä tuomitse häntä syylliseksi, kun hänen asiansa on oikeudessa.	33. Mutta ei Herra jätä häntä hänen käsiinsä, ja ei tuomitse häntä, koska hän tuomitaan.	Ps 37:33 Mutta ei HERra jätä händä hänen käsijs/ ja ei duomidze händä/ cosca hän duomitan.
37:34 Odota Herraa ja ota vaari hänen tiestänsä, niin hän korottaa sinut, ja sinä perit maan ja näet, kuinka jumalattomat hävitetään.	34. Odota Herraa, ja kätke hänen tiensä, niin hän sinun korottaa, ettäs perit maan: ja sinä saat nähdä jumalattomat hävitettävän.	Ps 37:34 Odota HERRA ja kätke hänen tiens/ nijn hän sinun corgotta/ ettäs perit maan/ ja sinä saat nähdä/ cosca jumalattomat häwitetän.
37:35 Minä näin jumalattoman, väkivaltaisen, rehevänä kuin viheriöivä puu, juurtunut paikoilleen.	35. Minä näin jumalattoman, sangen jalon ja valtiaan, joka levitti itsensä, ja vihotti niinkuin viheriäinen laakeripuu.	Ps 37:35 Minä näin jumalattoman/ sangen jalon ja waldian/ joca lewitti idzens/ ja wihotti nijncuin Laurbärin puu.

37:36 Mutta kun ohi kuljettiin, katso, ei häntä enää ollut minä etsin häntä, vaan häntä ei löytynyt.	36. Ja hän meni pois, ja katso ei hän enää ollut; ja minä kysyin häntä, ja ei häntä mistään löydetty.	Ps 37:36 Ja käwin ohidze/ cadzo/ nijn hän oli pois/ minä kysyin händä/ ja ei händä cusan löytyt.
37:37 Ota nuhteettomasta vaari, katso rehellistä: rauhan miehellä on tulevaisuus,	37. Ole viatoin, ja pidä sinus oikein; sillä senkaltaiset viimein menestyvät;	Ps 37:37 Ole wiatoin ja pidä sinus oikein: sillä sencaltaiset wijmein menestywät.
37:38 mutta luopuneet hukkuvat kaikki, ja jumalattomain tulevaisuus leikataan pois.	38. Mutta väärät pitää ynnä hukkuman, ja jumalattomat pitää viimein hävitettämän.	Ps 37:38 Mutta wäärät pitä ynnä hukkuman/ ja jumalattomat pitä wijmein häwitettämän.
37:39 Mutta vanhurskasten pelastus tulee Herralta, hän on heidän linnansa ahdingon aikana.	39. Mutta Herra auttaa vanhurskaita: hän on heidän väkevyytensä tuskan ajalla.	Ps 37:39 Mutta HERRA autta wanhurscaita/ hän on heidän wäkowydens tuscan ajalla.
37:40 Herra auttaa heitä ja vapahtaa heidät, vapahtaa jumalattomista ja pelastaa heidät sillä he turvaavat häneen.	40. Ja Herra auttaa heitä ja päästää heitä: hän pelastaa heitä jumalattomista ja vapahtaa heitä; sillä he uskalsivat häneen.	Ps 37:40 Ja HERra autta heitä/ ja päästä heitä/ ja pelasta heitä jumalattomist/ ja wapahta heitä: sillä he uscalsit häneen.
PSALMI 38	38 PSALTTARI	XXXVIII. Psalmi .
38:1 Daavidin virsi syntiä tunnustettaessa.	1. Davidin Psalmi muistoksi.	Ps 38:1 Dawidin Psalmi/ muistoxi.
38:2 Herra, älä rankaise minua vihassasi, älä kiivastuksessasi kurita minua.	2. Herra, älä rankaise minua vihassas, ja älä kurita minua hirmuisuudessas!	Ps 38:2 HERRA älä rangaise minua wihasas/ ja älä curita minua hirmuisudesas.
38:3 Sillä sinun nuolesi ovat uponneet minuun, sinun kätesi painaa minua.	3. Sillä sinun nuoles ovat minuun kiinnitetyt, ja sinun kätes painaa minua.	Ps 38:3 Sillä sinun nuoles owat minuun kijnnitetyt/ ja sinun kätes paina minua.
38:4 Ei ole lihassani tervettä paikkaa sinun vihastuksesi tähden eikä luissani rauhaa minun syntieni tähden.	4. Ei ole terveys minun ruumiissani, sinun uhkauksestas: ja ei ole rauhaa minun luissani, minun synteini tähden.	Ps 38:4 Ei ole terweys minun ruumisani/ sinun uhcauxestas/ ja ei ole rauha minun luisani/ minun syndeini tähden.
38:5 Sillä minun pahat tekoni käyvät pääni ylitse, niinkuin raskas kuorma ne ovat minulle liian raskaat.	5. Sillä minun syntini käyvät pääni ylitse; niinkuin raskas kuorma ovat he ylen raskaaksi tulleet.	Ps 38:5 Sillä minun syndini käywät pääni ylidze/ nijncuin rascas cuorma owat he minulle ylön rascaxi tulleet.
38:6 Minun haavani haisevat ja märkivät minun hulluuteni tähden.	6. Minun haavani haisevat ja mätänevät minun hulluuteni tähden.	Ps 38:6 Minun haawani haisewat ja mätänewät/ minun hulludeni tähden.
38:7 Minä käyn kumarassa, aivan kyyryssä, kuljen murheellisena kaiken päivää.	7. Minä käyn kymärässä ja kumarruksissa: yli päivää minä käyn murheissani.	Ps 38:7 Minä käyn kymäräs ja cumarruxis/ yli päiwä minä käyn murehisani.
38:8 Sillä minun lanteeni ovat polttoa täynnä, eikä ole lihassani tervettä paikkaa.	8. Sillä minun kupeeni peräti kuivettuvat, ja ei ole mitään tervettä minun ruumiissani.	Ps 38:8 Sillä minun cupeni peräti cuiwettuwat/ ja ei ole mitän terweyttä minun ruumisani.
38:9 Minä olen voimaton ja peräti runneltu, minä parun sydämeni tuskassa.	9. Minä olen ylen paljon runneltu ja lyöty rikki: minä myrisen minun sydämeni kivusta.	Ps 38:9 Minä olen ylön paljo runneldu ja lyöty ricki/ minä myrisen minun sydämeni kiwusta.
38:10 Herra, sinun edessäsi on kaikki minun halajamiseni, eikä minun huokaukseni ole sinulta salassa.	10. Herra, sinun edessäs on kaikki minun haluni, ja minun huokaukseni ei ole sinulta salattu.	Ps 38:10 HERra sinun edesäs on caicki minun haluni/ ja minun huocauxen ei ole sinulda salattu.
38:11 Minun sydämeni värisee, minun voimani on minusta luopunut, minun silmiäni valo - sekin on minulta mennyt.	11. Minun sydämeni värisee, minun voimani on minusta luopunut, ja minun silmäini valkeus ei ole minun tykönäni.	Ps 38:11 Minun sydämen wärise/ minun woiman on minusta luopunut/ ja minun silmäni walkeus ei ole minun tykönäni.

38:12 Minun ystäväni ja läheiseni pysyvät syrjässä minun vitsauksestani, ja minun omaiseni seisovat kaukana.	12. Minun ystäväni ja lähimmäiseni ovat kohdastansa minua vastaan, ja minun omaiseni seisovat kaukana.	Ps 38:12 Minun ystäväni ja langoni ovat kohdastans minua vastaan/ ja cadzowat minun waiwani/ ja minun lähimmäiseni cauwas astuwat.
38:13 Jotka minun henkeäni etsivät, ne virittävät pauloja ja jotka minulle paha suovat, ne puhuvat turmion puheita ja miettivät petosta kaiket päivät.	13. Jotka minun sieluani etsivät, ne virittelevät paulat minun eteeni, ja jotka minulle paha suovat, ne puhuvat sulaa pahuutta, ja petosta joka päivä ajattelevat.	Ps 38:13 Jotca minun sieluani wäijywät/ he wirittewät minun eteeni/ ja jotca minulle paha suowat/ he neuwo pitäwät cuinga he wahingoitzisit/ ja sulilla juonilla he kiertäwät ymbäri.
38:14 Mutta minä olen kuin kuuro, en mitään kuule, kuin mykkä, joka ei suutansa avaa.	14. Mutta minun täytyy olla niinkuin kuuron, ja ei mitään kuuleman, ja niinkuin mykän, joka ei avaja suutansa,	Ps 38:14 Mutta minun täyty olla nijncuin cuuroin/ ja ei mitän cuuleman/ ja nijncuin mykän/ joca ei awaja suutans.
38:15 Minä olen kuin mies, joka ei mitään kuule ja jonka suussa ei vastausta ole.	15. Ja minun täytyy olla niinkuin se, joka ei mitään kuule, ja jonka suussa ei ole vastausta.	Ps 38:15 Ja minun täyty olla nijncuin se joca ei mitän cuule/ ja jonga suusa ei ole wastausta.
38:16 Sillä sinua, Herra, minä odotan, sinä vastaat, Herra, minun Jumalani.	16. Mutta minä odotan sinua, Herra; sinä, Herra, minun Jumalani, kuultelet minua.	Ps 38:16 Mutta minä odotan sinua HERra/ sinä HERra minun Jumalan cuuldelet minua.
38:17 Minä sanon: älkööt iloitko minusta, älkööt ylvästelkö minua vastaan, kun jalkani horjuu.	17. Sillä minä ajattelen, ettei heidän suinkaan pidä minusta iloitseman: jos minun jalkani kompastuis, niin he kerskaisivat sangen paljon minusta.	Ps 38:17 Sillä minä ajattelen/ ettei he suingan minusta lloidzis/ jos minun jalcan ainoastans combastuis/ nijn he kerscaisit sangen minusta.
38:18 Sillä minä olen kaatumaisillani, ja minun tuskani on aina edessäni	18. Sillä minä olen tehty kärsimään, ja minun kipuni on alati minun edessäni.	Ps 38:18 Sillä minä olen tehty kärsimän/ ja minun kipun on alati minun edesäni.
38:19 sillä minä tunnustan pahat tekoni, murehdin syntieni tähden.	19. Sillä minä julistan pahan tekoni, ja murehdin syntini tähden.	Ps 38:19 Sillä minä julistan pahan teconi/ ja murhedin minun syndini tähden.
38:20 Mutta minun viholliseni elävät ja ovat väkevät, ja paljon on niitä, jotka minua syyttää vihaavat,	20. Mutta minun viholliseni elävät ja ovat väkevät: ne ovat suuret, jotka minua syyttömästi vihaavat.	Ps 38:20 Mutta minun wiholliseni eläwät ja owat wäkwät/ ne owat suuret/ jotca minua syyttömäst wihawat.
38:21 jotka hyvän pahalla palkitsevat ja vihaavat minua, koska minä hyvään pyrin.	21. Ja ne, jotka minulle maksavat pahalla hyvän, asettavat heitänsä minua vastaan, että minä hyvää noudatan.	Ps 38:21 Ja jotca minulle maxawat pahalla hyvän/ ja asettawat heitäns minua wastan/ että minä hywä noudatan.
38:22 Älä hylkää minua, Herra, minun Jumalani, älä ole kaukana minusta.	22. Älä hylkää minua, Herra: minun Jumalani, älä ole kaukana minusta!	Ps 38:22 Älä hyljä minua HERra minun Jumalan/ älä ole caucana minusta.
38:23 Riennä avukseni, Herra, minun pelastukseni.	23. Riennä minua auttamaan, Herra, minun autuuteni!	Ps 38:23 Riennä sinuas minua auttaman/ HERra minun apun.
PSALMI 39	39 PSALTTARI	XXXIX. Psalmi .
39:1 Veisuunjohtajalle Jedutunin tapaan Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, Jedutunilta, edelläveisajalle.	Ps 39:1 Dawidin Psalmi/ Jeduthunilda edelläweisattapa.

39:2 Minä olen sanoin: "Minä pidän vaelluksestani vaarin, etten kielelläni syntiä tekisi. Minä pidän suustani vaarin ja suistan sen, niin kauan kuin jumalaton on minun edessäni."	2. Minä olen sanonut: minä tahdon pitää vaarin teistäni, etten minä tekisi syntiä kielelläni: minä hallitsen suuni niinkuin suitsilla, niin kauvan kuin minä näen jumalattoman edessäni.	Ps 39:2 Minä olen aicoinut cawahta/ etten minä tee syntiä kielelläni.
39:3 Minä olin vaiti, olin ääneti, en puhunut siitä, mikä hyvä on mutta minun tuskani yltyi.	3. Minä tulin mykäksi, vaikenemisella vaikenin hyvästä; mutta minun murheeni lisääntyi.	Ps 39:3 Minä hillidzen minun suuni/ että minä näen jumalattoman edessäni.
39:4 Minun sydämeni hehkui minun rinnassani kun minä huokailin, syttyi minussa tuli, ja niin minä kielelläni puhuin.	4. Minun sydämeni on palava minussa, ja kuin minä sitä ajattelen, niin minä sytyn: minä puhun kielelläni.	Ps 39:4 Minä tulin mykäxi/ waickenin ja en puhunut riemusta/ ja minun murhen lisäändy.
39:5 Herra, opeta minua ajattelemaan loppuani, ja mikä minun päivieni mitta on, että ymmärtäisin, kuinka katoavainen minä olen.	5. Herra, opeta minua ajattelemaan minun loppuani, ja mikä mitta minun elämälläni on, tietääkseni, että minä erkanen täältä.	Ps 39:5 Minun sydämen on palawa minussa/ ja cuin minä sitä ajattelen/ nijn minä sytyn/ ja minä puhun kielelläni.
39:6 Katso, kämmenen leveydeksi sinä teit minun päiväni, ja minun elämäni on sinun edessäni niinkuin ei mitään. Vain tuulen henkäys ovat kaikki ihmiset, kuinka lujina seisokootkin. Sela.	6. Katso, minun päiväni ovat kämmenen leveys tykönäs, ja minun elämäni on niinkuin ei mitään sinun edessä: kuinka aivan turhat ovat kaikki ihmiset, jotka kuitenkin niin suruttomasti elävät Sela!	Ps 39:6 Mutta HERra opeta minua/ että minulla on loppu/ ja minun elämälläni on mitta/ ja minä ercanen täältä.
39:7 Varjona vain ihminen vaelttaa, turhaan vain he touhuavat, kokoavat, eivätkä tiedä, kuka ne saa.	7. Vaan he menevät pois niinkuin varjo, ja tekevät itsellensä hukkaan suuren murheen: he kokoovat ja ei tiedä, kuka sen saa.	Ps 39:7 Cadzo/ minun päiväni owat kämmenen leveys tykönäs/ ja minun elämän on nijncuin ei mitän sinun edessä/ cuinga aiwa tyhjät owat caicki ihmiset/ jotca cuitengin nijn suruttomast elävät. Sela.
39:8 Ja nyt, mitä minä odotan, Herra? Sinuun minä panen toivoni.	8. Ja nyt Herra, mihinkä minä luotan? sinuun minä toivon.	Ps 39:8 Waan he menewät pois nijncuin warjo/ ja tekewät heillens huckan suuren murhen/ he cocowat ja ei tiedä cuca sen saa.
39:9 Päästä minut kaikista synneistäni, älä pane minua houkkain pilkaksi.	9. Vapahda minua kaikista synneistäni, ja älä anna minun tulla hulluin pilkaksi.	Ps 39:9 Ja nyt HERra/ mihingä minä idzeni luotan ? sinuun minä toiwon.
39:10 Minä vaikenen enkä suutani avaa sillä sinä sen teit.	10. Minä vaikenen ja en avaa suutani; kyllä sinä sen teet.	Ps 39:10 Wapada minua caikista synneistäni/ ja älä minua salli hulluden pilcaxi.
39:11 Käännä vitsauksesi minusta pois, sillä minä menedyn sinun kätesi kuritukseen.	11. Käännä sinun rangaistukses pois minusta; sillä minä olen nääntynyt sinun kätes pieksämisestä.	Ps 39:11 Minä waickenen ja en awa suutani/ kyllä sinä sen teet.
39:12 Kun sinä ihmistä synnin tähden rangaistuksilla kuritat, kulutat sinä hänen kauneutensa niinkuin koinsyömän. Vain tuulen henkäys ovat kaikki ihmiset. Sela.	12. Koskas jonkun rankaiset synnin tähden, niin hänen kaunistuksensa kulutetaan niinkuin koilta; tosin aivan turhat ovat kaikki ihmiset, Sela!	Ps 39:12 Käännä sinun rangaistuxes pois minusta: sillä minä olen näändynyt sinun kätes piexemisestä.
39:13 Kuule minun rukoukseni, Herra, ota korviisi minun huutoni. Älä ole kuuro minun kyynelleilleni sillä minä olen muukalainen sinun tykönäsi, vieras, niinkuin kaikki minun isäni.	13. Kuule minun rukoukseni, Herra, ja ota minun huutoni korviis, ja älä vaikene minun kyynelten tähden; sillä minä olen muukalainen sinun tykönäs ja vieras, niinkuin kaikki minun isäni.	Ps 39:13 Coscas jongun rangaiset synnin tähden/ nijn hänen caunistuxens culutetan nijncuin coilda/ woi cuinga aiwa tyhjät owat caicki ihmiset. Sela.
39:14 Käännä pois katseesi minusta, että minä ilostuisin, ennenkuin menen pois eikä minua enää ole.	14. Luovu minusta, että minä virkoaisin, ennenkuin minä menen pois, ja en silleen tässä ole.	Ps 39:14 Cuuldele minun rucouxen HERra/ ja ymmärrä minun parcur/ ja älä waickene minun kyyneldeni tähden: sillä minä olen muucalainen ja asuwainen sinun cansas/ nijncuin caicki minun Isäni.
		Ps 39:15 Luowu minusta/ että minä wircoisin/ ennencuin minä menen pois/ ja en sille täsä ole.

PSALMI 40	40 PSALTTARI	XL. Psalmi .
40:1 Veisuunjohtajalle Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle.	Ps 40:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa.
40:2 Hartaasti minä odotin Herraa, ja hän kumartui minun puoleeni ja kuuli minun huutoni.	2. Minä hartaasti odotin Herraa: ja hän kallisti itsensä minun tyköni, ja hän kuuli minun huutoni.	Ps 40:2 Minä odotin HERra/ ja hän callisti hänens minun tygöni/ ja hän cuuldeli minun parcuni.
40:3 Ja hän nosti minut ylös turmion kuopasta, lokaisesta liejusta, ja asetti minun jalkani kalliolle, hän vahvisti minun askeleeni.	3. Ja hän veti minun ylös hirmuisesta haudasta ja sontaisesta loasta, ja asetti minun jalkani kalliolle, ja hallitsi minun käymiseni.	Ps 40:3 Ja hän weti minun ulos sijtä hirmuisesta haudasta/ ja pascaisesta logasta/ ja asetti minun jalcani calliolle/ ja hallidzi minun käymiseni.
40:4 Hän antoi minun suuhuni uuden virren, kiitoslaulun Jumalallemme. Sen näkevät monet ja pelkäävät ja turvaavat Herraan.	4. Ja hän antoi minun suuhuni uuden veisun, kiittämään meidän Jumalaamme. Sen pitää monen näkemän, ja pelkäämän Herraa, ja toivoman häneen.	Ps 40:4 Ja hän andoi minun suuhuni uden weisun/ kijttämän meidän Jumalatom. Sitä saawat monda nähdä/ ja pelkävät HERra/ ja toiwowat häneen.
40:5 Autuas se mies, joka panee turvansa Herraan eikä käänny ylpeiden puoleen eikä niitten, jotka valheeseen eksyvät!	5. Autuas on se ihminen, joka panee uskalluksensa Herraan, ja ei käänny ylpeiden tykö ja niiden, jotka valheella vaeltavat.	Ps 40:5 Autuas on/ joca pane uscalluxens HERraan/ ja ei käännä ylpeitten tygö/ ja jotca walhella waeldawat.
40:6 Herra, minun Jumalani, suuret ovat sinun ihmetekosi ja sinun aivoituksesi meitä kohtaan. Ei ole ketään sinun vertaistasi. Niitä minä tahdon julistaa, niistä puhua, niitten paljous on suurempi, kuin luetella taidan.	6. Herra, minun Jumalani, suuret ovat sinun ihmees ja ajatukses, jotka sinä meille osoitat: ei ole mitään sinun vertaas; minä ilmoitan niitä ja sanon, vaikka ne ovat epälukeiset.	Ps 40:6 HERra minun Jumalan/ suuret owat sinun ihmes ja ajatuxes/ jotcas meille osotat/ ei ole mitän sinun wertas/ minä ilmoitan nijtä/ ja sanon waicka he owat epälukeiset.
40:7 Teurasuhriin ja ruokauhriin et sinä mielisty minun korvani sinä avasit, polttouhria ja syntiuhria sinä et vaadi.	7. Uhri ja ruokauhri ei sinulle kelpaa, vaan korvat sinä minulle avasit: et sinä tahdo polttouhria eli syntiuhria.	Ps 40:7 Uhri ja ruocauhri ei sinulle kelpa/ waan corwat sinä minulle awaisit/ et sinä tahdo polttouhria eli syndiuhria.
40:8 Silloin minä sanoin: "Katso, minä tulen kirjakääröön on kirjoitettu, mitä minun on tehtävä.	8. Silloin minä sanoin: katso, minä tulen: Raamatussa on minusta kirjoitettu.	Ps 40:8 Silloin minä sanoin: cadzo/ minä tulen/ Raamatus on minusta kirjoitettu.
40:9 Sinun tahtosi, minun Jumalani, minä teen mielelläni, ja sinun lakisi on minun sydämässäni."	9. Sinun tahtos, minun Jumalani, teen minä mielelläni; ja sinun lakis on minun sydämässäni.	Sinun tahtos/ minun Jumalan/ teen minä mielelläni/ ja sinun Lakis on minun sydämesäni.
40:10 Minä julistan vanhurskautta suuressa seurakunnassa katso, en minä sulje huuliani. Sinä, Herra, sen tiedät.	10. Minä saarnaan sinun vanhurskauttas suuressa seurakunnassa: katso, en minä anna tukita suutani; Herra, sinä sen tiedät.	Ps 40:9 Minä saarnan sinun wanhurscauttas suuresa seuracunnasa/ cadzo/ en minä anna tukita suutani/ HERra sinä sen tiedät.
40:11 Minä en peitä sinun vanhurskauttasi omaan sydämeeni, vaan puhun sinun uskollisuudestasi ja avustasi minä en salaa sinun armoasi ja totuuttasi suurelta seurakunnalta.	11. En minä salaa vanhurskauttas sydämässäni: minä puhun sinun totuudestas ja autuudestas: en minä peitä laupiuttas ja vakuuttas suuressa seurakunnassa.	Ps 40:10 En minä sala wanhurscauttas sydämesäni/ minä puhun sinun totuudestas ja autuudestas/ en minä peitä sinun laupiuttas ja wacuuttas/ suuresa seuracunnasa.
40:12 Sinä, Herra, älä sulje minulta laupeuttasi, sinun armosi ja totuutesi varjelkoon minua aina.	12. Mutta sinä, Herra, älä käännä laupiuttas minusta pois: sinun laupiutes ja vakuutes aina minua varjelkoon.	Ps 40:11 Mutta sinä HERra/ älä käännä laupiuttas minusta pois/ sinun laupiudes ja wacuudes aina minua warjelcon.

40:13 Sillä lukemattomat vaivat minua saartavat, minun rikkomukseni ovat ottaneet minut kiinni, niin etten nähdä taida ne ovat useammat kuin pääni hiukset, ja rohkeus on minulta mennyt.	13. Sillä lukemattomat vaivat ovat minun piirittäneet: minun syntini ovat minun ottaneet kiinni, niin etten minä nähdä taida: ne ovat usiammat kuin hiukset päässäni, ja minun sydämeni on minusssa vaipunut.	Ps 40:12 Sillä lukemattomat waiwat owat minun pijrittänet/ minun syndini owat minun ottanet kijnni/ nijn etten minä nähdä taida/ he owat usiammat cuin hiuxet pääsäni/ ja minun sydämen on minusa waipunut.
40:14 Kelvatkoon sinulle, Herra, pelastaa minut, Herra, riennä minun avukseni.	14. Kelvatkoon se sinulle, Herra, ettäs minun vapahdat: riennä, Herra, minua auttamaan!	Ps 40:13 Kelwatcon se sinulle HERra/ ettäs minun wapadat/ riennä HERra minua auttaman.
40:15 Hävetkөөt ja punastukoot kaikki, jotka minun henkeäni etsivät, hukuttaaksensa sen peräytykөөt ja tulkoot häpeään ne, jotka tahtovat minulle onnettomuutta.	15. Hävetkөөn ja kaikki pilkaksi tulkoon, jotka minun sieluani väijyvät hukataksensa sitä: palatkoon takaperin ja häpiään tulkoon, jotka minulle pahaa suovat.	Ps 40:14 Häwetkөн ja caicki pilcaxi tulcon/ jotca minun sieluani wäijywät hucataxens/ palaitcon tacaperin ja häpiään tulcon/ jotca minulle paha suowat.
40:16 Tyrmistykөөt häpeästänsä ne, jotka minulle sanovat: "Kas niin, kas niin!"	16. Hämmästykөөn häpiässänsä, jotka minulle sanovat: niin, niin.	Ps 40:15 Hämmästykөн heidän häpiäsäns/ jotca minua pitittäwät.
40:17 Iloitkoot ja riemuitkoot sinussa kaikki, jotka sinua etsivät ne, jotka sinun autuuttasi rakastavat, sanokoot aina: "Ylistetty olkoon Herra!"	17. Iloitkaan ja riemuitkaan kaikki sinussa, jotka sinua etsivät, ja jotka sinun autuuttas rakastavat, sanokaan aina: Herra olkoon korkiasti ylistetty!	Ps 40:16 Iloitcan ja riemuitcan caicki/ jotca sinua edziwät/ ja jotca sinun autuuttas racastawat: sanocan aina: HERra olcon corkiast kijtetty.
40:18 Minä olen kurja ja köyhä, mutta Herra pitää minusta huolen. Sinä olet minun apuni ja pelastajani minun Jumalani, älä viivy.	18. Minä olen köyhä ja vaivainen, mutta Herra pitää minusta murheen: sinä olet minun auttajani ja vapahtajani: minun Jumalani, älä viivy.	Ps 40:17 Minä olen köyhä ja waiwainen/ mutta HERra sure minun edestäni/ sinä olet minun auttajan ja wapahtajan/ minun Jumalan älä wijwy.
PSALMI 41	41 PSALTTARI	XLI. Psalmi .
41:1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle.	Ps 41:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa.
41:2 Autuas se, joka vaivaista holhoo! Hänet Herra pelastaa pahana päivänä.	2. Autuas on, joka köyhää holhoo: häntä Herra auttaa pahana päivänä.	Ps 41:2 AUtuas on joca köyhä holho/ händä HERra autta pahana päiwänä.
41:3 Herra varjelee häntä ja pitää hänet hengissä, ja maassa ylistetään hänen onneansa, etkä sinä anna häntä alttiiksi hänen vihollistensa raivolle.	3. Herra kätkee hänen ja pitää hänen elävänä, että hän menestyy maan päällä, ja ei hylkää häntä vihollistensa tahtoon.	Ps 41:3 HERra kätke hänen ja pitä hänen elävänä/ että hän menesty maan päällä/ ja ei hyljä händä wihollistens käsijn.
41:4 Herra tukee häntä tautivuoteessa; hänen sairavuoteensa sinä peräti muutat.	4. Herra virvoittaa häntä tautivuoteessansa: sinä autat hänen kaikesta hänen sairaudestansa.	Ps 41:4 HERRA wirgotta händä tautiwuotesans/ sinä autat hänen caikesta sairaudestans.
41:5 Minä sanoin: "Herra, ole minulle armollinen, paranna minun sieluni, sillä minä olen tehnyt syntiä sinua vastaan."	5. Minä sanoin: Herra, ole minulle armollinen, paranna minun sieluni; sillä minä tein syntiä sinua vastaan.	Ps 41:5 Minä sanoin: HERra ole minulle armollinen/ paranna minun sielun: sillä minä tein syndiä sinua wastan.
41:6 Minun viholliseni puhuvat minusta pahaa: "Milloinka hän kuolee ja hänen nimensä katoaa?"	6. Minun viholliseni puhuivat pahaa minua vastaan: koska hän kuollee ja hänen nimensä kadonnee?	Ps 41:6 Minun wiholliseni puhuit pahoja minua wastan: cosca hän cuolle ? ja hänen nimens cadonne ?

41:7 Ja jos joku tulee minua katsomaan, puhuu hän petosta; hänen sydämensä kerää häijyyttä itseensä, hän menee ulos kadulle ja purkaa sitä.	7. Ja kuin he tulevat katselemaan, niin he puhuvat valhetta: heidän sydämensä kokoo vääryyttä; niin he menevät pois ja sitä panettelevat.	Ps 41:7 Ja cuin he tulewat cadzeleman/ nijn ei he tee sitä sydämestäns/ waan jotakin edziwät/ jota he laittaisit/ nijn he menewät pois ja sitä panettelewat.
41:8 Kaikki minun vihamieheni minusta keskenään kuiskuttelevat ja hankitsevat minulle paha:	8. Kaikki, jotka minua vihaavat, kuiskuttelevat keskenänsä minua vastaan, ja ajattelevat paha minua vastaan.	Ps 41:8 Caicki jotca minua wihawat/ cuiscuttelewat keskenäns minua wastan/ ja ajattelewat paha minua wastan.
41:9 "Jokin parantumaton paha on häneen tarttunut, ja siitä, missä hän makaa, hän ei enää nouse."	9. Paha asia on hänen päällensä tullut; ja koska hän makaa, niin ei hän nouse jälleen.	Ps 41:9 He owat päättänet minusta coiranparin: cosca hän maca/ nijn ei hän nouse jällens.
41:10 Ystävänikin, johon minä luotin, joka minun leipääni söi, nostaa kantapäätänsä minua vastaan.	10. Niin myös minun ystäväni, johon minä uskalsin, joka sai minun leipääni, se tallasi minun jalkainsa alle.	Ps 41:10 Nijn myös minun ystäwän johon minä uscalsin/ joca söi minun leipäni/ se tallais minun jalcains ala.
41:11 Mutta sinä, Herra, armahda minua ja auta minut ylös, pystyyn, niin minä sen heille maksan.	11. Mutta sinä, Herra, ole minulle armollinen ja auta minua, niin minä sen heille kostan.	Ps 41:11 Mutta sinä HERra ole minulle armollinen/ ja auta minua/ nijn minä sen heille costan.
41:12 Siitä minä tiedän sinun mielistyneen minuun, ettei minun viholliseni saa minusta riemuita.	12. Siitä minä ymmärrän, ettäs suot minulle hyvää, ettei viholliseni saa kerskata minusta.	Ps 41:12 Sijtä minä ymmärrän ettäs suot minulle hywä/ ettei minun wiholliseni saa kerscata minusta.
41:13 Minun nuhteettomuuteni tähden sinä minua tuet ja annat minun seisoa kasvojesi edessä ainiaan.	13. Mutta minua sinä holhot viattomuuteni tähden, ja asetat minun kasvois eteen ijancaikkisesti.	Ps 41:13 Mutta minua sinä holhot minun wiattomuuteni tähden/ ja asetat minun caswos eteen ijancaickisest.
41:14 Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, iankaikkisesta iankaikkiseen. Amen. Amen.	14. Kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, ijancaikkisesta ijancaikkiseen! Amen, amen.	Ps 41:14 Kijtetty olcon HERra Israelin Jumala/ ijancaickisest ijancaickiseen/ Amen/ Amen.
PSALMI 42	42 PSALTTARI	XLII. Psalmi .
42:1 Veisuunjohtajalle; koorahilaisten mietevirsi.	1. Koran lasten opetus, edelläveisaajalle.	Ps 42:1 Corahn lasten opetus edelläweisattapa.
42:2 Niinkuin peura halajaa vesipuroille, niin minun sieluni halajaa sinua, Jumala.	2. Niinkuin peura himoitsee tuoretta vettä, niin minun sieluni himoitsee sinua, Jumala.	Ps 42:2 NIincuin peura himoidze tuoretta wettä/ nijn minun sielun himoidze sinua Jumala.
42:3 Minun sieluni janoo Jumalaa, elävää Jumalaa. Milloin saan minä tulla Jumalan kasvojen eteen?	3. Minun sieluni janoo Jumalaa, elävää Jumalaa: koska minä tulen Jumalan kasvoja näkemään?	Ps 42:3 Minun sielun jano Jumalata/ sitä eläwätä Jumalata/ sitä eläwätä Jumalata: cosca minä tulen Jumalan caswo näkemän ?
42:4 Kyyneleeni ovat minun ruokani päivin ja öin, kun minulle joka päivä sanotaan: "Missä on sinun Jumalasi?"	4. Minun kyyneleeni ovat minun ruokani päivällä ja yöllä, että joka päivä minulle sanotaan: kussa nyt on Jumalas?	Ps 42:4 Minun kyyneleeni owat minun ruocani päiwällä ja yöllä/ että jocapäiwä minulle sanotan: cusa nyt on sinun Jumalas?

42:5 Näitä minä muistelen ja vuodatan sydämeni: minä kuljin väentungoksessa, astuin sen kanssa Jumalan huoneeseen riemun ja kiitoksen raikuessa juhlivasta joukosta.	5. Koska minä näitä muistelen, niin minä vuodatan ulos sydämeni itsessäni; sillä minä menisin mielelläni joukon kanssa, ja vaeltaisin heidän kanssansa Jumalan huoneeseen: ihastuksella ja kiitoksella joukon seassa, jotka juhlaa pitävät.	Ps 42:5 Cosca minä näitä muistelen/ nijn minä vuodatan ulos minun sydämeni idzesäni: sillä minä menisin mielelläni joucon cansa/ ja waellaisin heidän cansans Jumalan huoneseen/ ihastuxella ja kijtoxella/ sen joucon seasa/ jotca juhla pitävät.
42:6 Miksi murehdit, minun sieluni, ja olet minussa niin levoton? Odota Jumalaa. Sillä vielä minä saan häntä kiittää hänen kasvojensa avusta.	6. Mitäs murehdit, sieluni, ja olet niin levotoin minussa? Turvaa Jumalaan; sillä minä vielä nytkin häntä kiitän, että hän minua auttaa kasvoillansa.	Ps 42:6 Mitäs murhedit minun sielun/ ja olet nijn lewotoin minusa ? turwa Jumalaan: sillä minä wielä nytkin händä kijtän/ että hän minua autta hänen caswollans.
42:7 Minun Jumalani, minun sieluni on murheellinen minussa, sentähden minä muistan sinua Jordanin maalla, Hermonin kukkuloilla ja Misarin vuorella.	7. Minun Jumalani! sieluni on murheissansa minussa; sentähden minä muistan sinua Jordanin ja Hermonin maalla, sillä vähällä vuorella.	Ps 42:7 Minun Jumalan/ minun sielun on murheisans minusa/ sentähden minä muistan sinun sijnä maasa Jordanin ja Hermonin tykönä/ sillä wähällä vuorella.
42:8 Sinun koskiesi pauhussa syvyys syvyydelle huutaa, kaikki sinun kuohusi ja aaltosi käyvät minun ylitseni.	8. Sinun virtas pauhaavat kovin, niin että yksi syvyys pauhaa tässä ja toinen syvyys siellä: kaikki sinun vesilainees ja aaltos käyvät minun ylitseni.	Ps 42:8 Sinun wirtas pauhawat cowin/ nijn että yxi sywys pauha täsä/ ja toinen sywys siellä/ caicki sinun wesilaines ja aldos käyvät minun ylidzeni.
42:9 Päivällä Herra säätää armonsa, ja yöllä minä hänelle veisaan ja rukoilen elämäni Jumalaa.	9. Päivällä on Herra luvannut * hyvyytensä, ja yöllä minä hänelle veisaan, ja rukoilen elämäni Jumalaa.	Ps 42:9 Päiwällä on HERra luwannut hänen hywydens/ ja yöllä minä hänelle weisan/ ja rucoilen minun elämäni Jumalata.
42:10 Minä sanon Jumalalle, kalliolleni: "Miksi olet minut unhottanut? Miksi minun täytyy käydä murhepuvussa, vihollisen ahdistamana?"	10. Minä sanon Jumalalle minun kalliolleni: miksi sinä olet minun unohtanut? miksi minä käyn niin murheissani, koska minun viholliseni minua ahdistaa?	Ps 42:10 Minä sanon Jumalalle minun calliolleni: mixis olet minun unhottanut ? mixi minä käyn nijn murheisani ? cosca minun wiholliseni minua ahdista ?
42:11 Minun luitani jäytää, kun viholliseni minua häpäisevät, sanoen minulle kaiken päivää: "Missä on sinun Jumalasi?"	11. Se on niinkuin murha minun luissani, että minun viholliseni häpäisevät minua, koska he jokapäivä sanovat minulle: kussa nyt on Jumalas?	Ps 42:11 Se on nijncuin murha minun luisani/ että minun wiholliseni häwäisewät minua/ cosca he jocapäiwä sanowat minulle: cusa nyt on sinun Jumalas ?
42:12 Miksi murehdit, minun sieluni, ja miksi olet minussa niin levoton? Odota Jumalaa. Sillä vielä minä saan kiittää häntä, minun kasvojeni apua, minun Jumalaani.	12. Mitäs murehdit, sieluni, ja olet minussa niin levotoin? Turvaa Jumalaan; sillä minä vielä nytkin häntä kiitän, että hän on minun kasvoini apu ja minun Jumalani.	Ps 42:12 Mitäs murhedit minun sielun/ ja olet minusa nijn lewotoin ? turwa Jumalaan: sillä minä wielä nytkin händä kijtän/ että hän on minun caswoni apu/ ja minun Jumalan.
PSALMI 43	43 PSALTTARI	XLIII. Psalmi .
43:1 Auta minut oikeuteeni, Jumala, ja aja minun asiani armotonta kansaa vastaan. Päästä minut kavaloista ja vääristä ihmisistä.	1. Tuomitse minua, Jumala, ja ratkaise minun asiani armotointa kansaa vastaan, ja päästä minua kavaloista ja vääristä ihmisistä.	Ps 43:1 DUomidze minua Jumala/ ja ratcaise minun asian/ armotoinda Canssa wastan/ ja päästä minua wääristä ja cawaloista ihmisistä.

43:2 Sillä sinä olet minun Jumalani, minun linnani. Miksi olet minut hyljännyt? Miksi minun täytyy käydä murhepuvussa, vihollisen ahdistamana?	2. Sillä sinä olet minun väkevyyteni Jumala, miksis syökset minun pois? miksis minun annat murheissani käydä, koska vihollinen minua ahdistaa?	Ps 43:2 Sillä sinä olet minun wäkewydeni Jumala/ mixis syöxät minun pois ? mixis minun annat murehisani käydä/ cosca wihollinen minua ahdistaa ?
43:3 Lähetä valkeutesi ja totuutesi. Ne minua johdattakoot, viekööt minut sinun pyhälle vuorellesi, sinun asuntoihisi,	3. Lähetä valkeutes ja totuutes minua saattamaan, ja tuomaan sinun pyhän vuores tykö ja sinun asumises tykö.	Ps 43:3 Lähetä walkeudes ja totudes minua saattaman/ ja tuoman sinun pyhän vuores tygö/ ja sinun asumises tygö.
43:4 että minä saisin tulla Jumalan alttarin eteen, Jumalan eteen, joka on minun iloni ja riemuni, ja kiittäisin kanteleilla sinua, Jumala, minun Jumalani.	4. Ja minä kävisin sisälle Jumalan alttarin tykö, sen Jumalan tykö, joka minun iloni ja riemuni on, ja kiittäisin sinua kanteleilla, Jumalani, minun Jumalani.	Ps 43:4 Ja minä käwisin Jumalan Altarin tygö/ sen Jumalan tygö joca minun ilon ja riemun on/ ja sinua Jumala Candelisa kijttäisin/ minun Jumalan.
43:5 Miksi murehdit, minun sieluni, ja miksi olet minussa niin levoton? Odota Jumalaa. Sillä vielä minä saan kiittää häntä, minun kasvojeni apua, minun Jumalaani.	5. Mitäs murehdit, sieluni, ja olet minussa niin levotoin? Turvaa Jumalaan; sillä minä vielä nytkin häntä kiitän, että hän on minun kasvoini apu ja minun Jumalani.	Ps 43:5 Mitäs murhedit minun sielun/ ja olet minusa niijn lewotoin ? turwa Jumalaan: sillä minä wielä nytkin händä kijtän/ että hän on minun caswoni apu/ ja minun Jumalan.
PSALMI 44	44 PSALTTARI	XLIV. Psalmi .
44:1 Veisuunjohtajalle; koorahilaisten mietevirsi.	1. Koran lasten opetus, edelläveisaajalle.	Ps 44:1 Corahn lasten opetus edelläweisattapa.
44:2 Jumala, me olemme omin korvin kuulleet, meidän isämme ovat meille kertoneet, minkä teon sinä teit heidän päivinänsä, muinaisina päivinä.	2. Jumala! me olemme korvillamme kuulleet, meidän isämme ovat meille luetelleet, mitäs heidän aikanansa ja muinen tehnyt olet.	Ps 44:2 JUmlala/ me olema corwillam cuullet/ meidän Isäm owat meille luetellet/ mitäs heidän aicanans ja muinen tehnyt olet.
44:3 Sinä karkoitit kädelläsi pakanat, mutta heidät sinä istutit, sinä hävitit kansat, mutta heidät sinä levitit.	3. Sinä olet ajanut pakanat pois kädelläsi; mutta heidät sinä olet istuttanut siaan: sinä olet kansat kadottanut, mutta heitä sinä olet levittänyt.	Ps 44:3 Sinä olet ajanut pacanat pois kädelläsi/ mutta nijtä sinä olet istuttanut jällens/ sinä olet Canssat cadottanut/ mutta nijtä sinä olet lewittänyt.
44:4 Sillä eivät he miekallansa valloittaneet maata, eikä heidän käsivartensa heitä auttanut, vaan sinun oikea kätesi, sinun käsivartesi ja sinun kasvojesi valkeus, koska sinä olit heihin mielistynyt.	4. Sillä ei he ole miekallansa maata omistaneet, ja heidän käsivartensa ei auttaneet heitä, vaan sinun oikia kätes ja sinun käsivartes, ja sinun kasvois valkeus; sillä sinä mielistyit heihin.	Ps 44:4 Sillä ei he ole miecallans sitä maata omistanet/ ja heidän käsiwartens ei auttanut heitä/ waan sinun oikia kätes/ sinun käsiwartes/ ja sinun caswos walkeus/ sillä sinä mielistyit heihin.
44:5 Sinä, Jumala, sinä olet minun kuninkaani, toimita Jaakobille apu.	5. Jumala, sinä olet minun kuninkaani, joka autuuden Jakobille lupaat.	Ps 44:5 Jumala sinä olet minun Cuningan/ joca apua Jacobille lupat.
44:6 Sinun avullasi me syöksemme ahdistajamme maahan, sinun nimessäsi me tallaamme vastustajamme	6. Sinun kauttas me vihollisemme paiskaamme maahan; sinun nimessäsi me tallaamme vastaankarkaajamme.	Ps 44:6 Sinun cauttas me wihollisem paiscam maahan/ sinun nimesäs me tallam meidän wastamcarcajat.
44:7 Sillä en minä jouseeni luota, eikä miekkani minua auta;	7. Sillä en minä luota joutseeni, eikä miekkani auta minua.	Ps 44:7 Sillä en minä luota minun joudzeeni/ ja minun mieckan ei auta minua.
44:8 vaan sinä pelastat meidät vihollisistamme, ja saatat vihamiehemme häpeään.	8. Mutta sinä autat meitä vihollisistamme, ja saatat niitä häpiään, jotka meitä vihaavat.	Ps 44:8 Mutta sinä autat meitä meidän wihollisistam/ ja saatat nijtä häpiään/ jotca meitä wihawat.

44:9 Jumala on meidän kerskauksemme kaikkina päivinä, ja sinun nimeäsi me ylistämme iankaikkisesti. Sela.	9. Jumalasta me kerskaamme joka päivä, ja kiitämme sinun nimeäs iankaikkisesti, Sela!	Ps 44:9 Jumalasta me kerscam jocapäiwä/ ja kijtäm sinun nimes ijancaickisest. Sela.
44:10 Kuitenkin sinä meidät hylkäsit ja saatoit meidät häpeään, et lähtenyt sotaan meidän joukkojemme kanssa	10. Miksi sinä nyt sysäät meitä pois, ja annat meidän häpiään tulla, etkä lähde meidän sotajoukkomme kanssa?	Ps 44:10 Mixis nyt sysät meitä pois/ ja häwäiset meitä/ ja et lähde meidän jouckom cansa ?
44:11 Sinä käänsit meidät vihollista pakoon, ja meidän vihamiehemme ryöstivät saalista.	11. Sinä annat meidän paeta vihollistemme edessä, että ne raatelisivat meitä, jotka meitä vihaavat.	Ps 44:11 Sinä palautat meitä wihollistem edesä/ että ne raatelisit meitä/ jotca wihawat meitä.
44:12 Sinä annoit meidät syötäväksi kuin lampaat, ja hajotit meidät pakanain sekaan.	12. Sinä annat meitä syötäväksi niinkuin lampaita, ja hajoitat pakanain sekaan.	Ps 44:12 Sinä annat meitä syötä nijncuin lambaita/ ja hajotat meitä pacanain secaa.
44:13 Sinä myit kansasi halvasta etkä heidän hinnastaan paljoa hyötynyt.	13. Sinä myit kansas ilman hintaa, ja et mitään siitä ottanut.	Ps 44:13 Sinä myit Canssas ilman hinnata/ ja et mitän sijtä ottanut.
44:14 Sinä annat meidät naapurimme häväistäväksi, ympärillämme asuvaisten pilkaksi ja ivaksi.	14. Sinä panet meitä häpiäksi läsnä-asuvaisillemme, pilkaksi ja nauruksi niille, jotka meidän ympärillämme ovat.	Ps 44:14 Sinä panet meitä häpiäxi meidän läsnäasuweisillem/ pilcaxi ja naurox/ jotca meidän ymbärilläm owat.
44:15 Sinä saatat meidät sananparreksi pakanoille, pään pudistukseksi kansoille.	15. Sinä teet meitä sananlaskuksi pakanain seassa, ja että kansat wääntelewät päätänsä meidän tähtemme.	Ps 44:15 Sinä teet meitä sananlascuxi pacanain seas/ ja että Canssat wäändelewät päätäns meidän tähtem.
44:16 Joka päivä on häväistykseni minun edessäni, ja kasvojeni häpeä peittää minut,	16. Joka päivä on minun häväistykseni minun edessäni; ja minun kasvoini häpiä peittää minun,	Ps 44:16 Jocapäiwä on minun häwäistyxen minun edesäni/ ja minun caswon on täynäns häpiätä.
44:17 herjaajan ja pilkkaajan puheen tähden, vihollisen ja kostonhimoisen katseitten tähden.	17. Että minun pitää pilkkaajia ja laittajia kuuleman, ja viholliset ja tylyt kostajat näkemän.	Ps 44:17 Että minun pitä pilckureita ja laittaita cuuleman/ ja wiholliset ja tylyt costajat näkemän.
44:18 Tämä kaikki on meitä kohdannut, vaikka emme ole sinua unhottaneet emmekä sinun liittoasi rikkoneet.	18. Nämät kaikki ovat tulleet meidän päällemme; ja emme sentähden ole sinua unhottaneet, emmekä petollisesti sinun liittoas vastaan tehneet.	Ps 44:18 Nämät caicki owat tullet meidän päällem/ ja en me sentähden ole sinua unhottanet/ engä sinun lijttoas rickonet.
44:19 Ei ole meidän sydämemme sinusta luopunut, eivät meidän askelemme sinun polultasi poikenneet.	19. Ja ei meidän sydämemme takaperin kääntynyt, eikä meidän käymisemme poikennut sinun tiestä;	Ps 44:19 Ja ei meidän sydämen tacaperin mennyt/ eikä meidän käymisem poikennut sinun tiestä.
44:20 Kuitenkin sinä runtelit meidät aavikkosutten asuinsijoilla ja peitit meidät synkeydellä.	20. Ettäs meitä niin löit rikki lohikärmeiden seassa ja peitit meitä kuoleman varjolla.	Ps 44:20 Ettäs meitä nijn löit ricki Drakein seas/ ja meitä peität pimeydellä.
44:21 Jos me olisimme unhottaneet Jumalamme nimen ja ojentaneet kätemme vieraan jumalan puoleen,	21. Jos me olisimme meidän Jumalamme nimen unhottaneet, ja meidän kätemme nostaneet vieraalle Jumalalle,	Ps 44:21 Jos me olisim meidän Jumalam nimen unhottanet/ ja meidän kätem nostanet wieralle Jumalalle.
44:22 eikö Jumala olisi sitä tutkituksi saanut, sillä hän tuntee sydämen salaisuudet?	22. Eikö Jumala sitä etsisi? vaan hän itse tietää meidän sydämemme pohjan.	Ps 44:22 Sen Jumala edzikän/ waan hän idze tietä meidän sydämen pohjan.
44:23 Ei, vaan sinun tähtesi meitä surmataa kaiken päivää, meitä pidetään teuraslampaina.	23. Sillä sinun tähtes me surmataa joka päivä: ja me luetaan teuraslampainksi.	Ps 44:23 Sillä sinun tähtes surmatan me jocapäiwä/ ja luetan teuraxi tehtäwäxi lambaxi.

44:24 Heräjä, miksi nukut, Herra? Nouse, älä iäksi hylkää.	24. Herää, Herra, miksis makaat? valvo, ja älä meitä sysää pois kaiketikaan.	Ps 44:24 Herä HERra/ mixis macat ? walwo/ ja älä meitä sysä pois caiketickan.
44:25 Miksi peität kasvosi, unhotat meidän kurjuutemme ja ahdistuksemme?	25. Miksis peität kasvosi, ja unohdat meidän raadollisuutemme ja ahdistuksemme?	Ps 44:25 Mixis peität caswos ? ja unhodat meidän radollisudem ja ahdistuxem.
44:26 Sillä meidän sielumme on vaipunut tomuun, meidän ruumiimme painunut maahan.	26. Sillä meidän sielumme on painettu alas maahan asti: meidän vatsamme riippuu maassa.	Ps 44:26 Sillä meidän sielum on painettu alas maahan asti/ meidän wadzam rippu maasa.
44:27 Nouse, auta meitä ja lunasta meidät armosi tähden.	27. Nouse, auta meitä, ja lunasta meitä laupiutes tähden!	Ps 44:27 Nouse/ auta meitä/ ja lunasta meitä sinun laupiudes tähden.
PSALMI 45	45 PSALTTARI	XLV. Psalmi .
45:1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Liljat"; koorahilaisten mietevirsi; laulu rakkaudesta.	1. Morsiamen opetusvirsi kukkasesta Koran lapsilta edelläveisaajalle.	Ps 45:1 Morsiamen opetusvirsi cuckaisest/ Corahn lapsilda edelläweisattapa.
45:2 Minun sydämeni tulvii ihania sanoja; minä lausun: kuninkaasta on minun lauluni, minun kieleni on kerkeän kirjurin kynä.	2. Minun sydämeni ajattelee kauniin laulun: minä veisaan kuninkaasta, minun kieleni on jalon kirjoittajan kynä.	Ps 45:2 MINun sydämen ajattele caunin laulun/ minä weisan Cuningasta/ minun kielen on jalon kirjoittajan kynä.
45:3 Sinä olet ihmislapsista ihanin, suloisuus on vuodatettu sinun huulillesi, sentähden Jumala siunaa sinua iankaikkisesti.	3. Sinä olet kaikkein kaunein ihmisten lasten seassa: armo on vuodatettu sinun huulissasi; sentähden siunaa Jumala sinua ijankaikkisesti.	Ps 45:3 Sinä olet caunein ihmisten lasten seasa/ suloiset owat sinun huules/ sentähden siuna Jumala sinua ijancaickisest.
45:4 Vyötä miekka vyöllesi, sinä sankari, vyötydy kunniaasi ja korkeuteesi.	4. Pane miekkas vyölles, sinä sankari, ja kaunista itses kunniallisesti.	Ps 45:4 Pane miecka wyölles/ sinä Sangari/ ja caunista idzes cunnialisesta.
45:5 Ole onnekas korkeudessasi. Nouse sotavaunuihisi totuuden, nöyryyden ja vanhurskauden puolesta, ja oikea kätesi opettakoon sinulle peljättäviä tekoja.	5. Menesty sinun kauneudessasi, kiiruhda sinun sanan totuuden, siveyden ja vanhurskauden tähden, niin sinun oikia kätes ihmeellisiä osoittaa.	Ps 45:5 Menestykön sinun cauniudes/ aja totuden parhaxi/ pitämän radollisi oikeudes/ nijn sinun oikia kätes ihmellisiä osotta.
45:6 Sinun nuolesi ovat terävät, kansat kaatuvat sinun allesi; kuninkaan vihollisten sydämet lävistetään.	6. Terävät ovat sinun nuoles, että kansat lankeevat etees maahan, jotka sydämestänsä kuninkaan viholliset ovat.	Ps 45:6 Teräwät owat sinun nuoles/ että Canssat langewat etees maahan/ Cuningan wihollisten keskellä.
45:7 Jumala, sinun valtaistuimesi pysyy aina ja iankaikkisesti; sinun valtakuntasi valtikka on oikeuden valtikka.	7. Jumala, sinun istuimesi pysyy aina ja iankaikkisesti; sinun valtakuntas valtikka on oikeuden valtikka.	Ps 45:7 Jumala/ sinun istuimesi pysy aina ja ijancaickisest/ sinun waldacundas waldicka on hurscas waldicka.
45:8 Sinä rakastat vanhurskautta ja vihaat vääryyttä; sentähden on Jumala, sinun Jumalasi, voidellut sinua iloöljyllä enemmän kuin sinun osaveljiäsi.	8. Sinä rakastit vanhurskautta, ja vihasit jumalatointa menoa: sentähden, oi Jumala, on sinun Jumalasi voidellut sinua ilo-öljyllä enempi kuin sinun osaveljes.	Ps 45:8 Sinä racastat wanhurscautta/ ja wihat jumalatoinda meno/ sentähden on Jumala/ sinun Jumalasi/ sinua woidellut ilon öljyllä/ enä cuin sinun osaweljes.
45:9 Mirhaa, aloeta ja kassiaa tuoksuvat kaikki sinun vaatteesi, kanteleet helisevät sinun iloksesi norsunluisista palatseista.	9. Kaikki sinun vaattees ovat sula Mirham, Aloe ja Ketsia. Kuin sinä elephantin luisesta tuvastas lähdet, niin he ilahuttavat sinun.	Ps 45:9 Sinun waattes owat sula Mirham/ Aloes ja Kezia/ coscas Elephantin luisest tuastast lähdet/ minusta he ilauttawat sinun.
45:10 Kuningasten tyttäriä on sinun kaunistuksenasasi, kuningatar seisoo sinun oikealla puolellasi, Oofirin kullassa.	10. Sinun kaunistuksessasi käyvät kuningasten tyttäret: morsian seisoo oikialla kädellä sulassa kalliimmassa kullassa.	Ps 45:10 Sinun caunistuxesas käywät Cuningasten tyttäret/ morsian seiso oikialla kädellä/ sulas callimmas cullas.

45:11 Kuule, tytär, katso ja kallista korvasi, unhotat kansasi ja isäsi huone,	11. Kuule, tytär, katso, ja kallista korvasi: unhotat kansasi ja isäsi huone,	Ps 45:11 Cuule tytär/ cadzo/ ja callista corvasi/ unhotat Canssas ja Isäs huone.
45:12 ja saakoon kuningas halun sinun kauneuteesi, sillä hän on sinun herrasi. Kumartaa häntä.	12. Niin kuningas saa halun kauneuteesi; sillä hän on sinun herras, ja sinun pitää häntä kumartaman.	Ps 45:12 Nijn Cuningas saa halun sinun cauniuteesi: sillä hän on sinun HERras/ ja sinun pitä händä cumartaman.
45:13 Tytär Tyyro ja kansan rikkaimmat etsivät lahjoillaan sinun suosiotasi.	13. Tyron tytär lahjoinensa, rikkaat kansan seassa sinua imartelevat.	Ps 45:13 Tyrin tyttären pitä myös siihen lahjoinens tuleman/ rickat Canssois pitä sinun edesäs rucoileman.
45:14 Ylen ihana on kuninkaan tytär sisäkammiossa, kultakudosta on hänen pukunsa.	14. Kuninkaan tytär on kokonansa kunniallinen sisältä: hän on kultaisessa vaatteessa puettu.	Ps 45:14 Cuningan tytär on coconans caunis sisäldä/ hän on cullaises waattes puettu.
45:15 Kirjailuissa vaatteissa hänet saatetaan kuninkaan tykö. Neitsyet seuraavat häntä, hänen ystävättärensä tuodaan sinun tykösi.	15. Hän viedään monella tavalla kudotuissa vaatteissa kuninkaan tykö: neitsyet, hänen ystävänsä, jotka häntä seuraavat, tuodaan sinun tykösi.	Ps 45:15 Hän wiedän monella mutcalla cudotuis waateis Cuningan tygö/ ja nuoret neidzet hänen caltaisens/ jotca händä seurawat/ tuodan sinun tygös.
45:16 Ilolla ja riemulla heitä saatetaan, he astuvat kuninkaan palatsiin.	16. Ne viedään ilolla ja riemulla, ja he menevät kuninkaan tupaan.	Ps 45:16 Ne wiedän ilolla ja riemulla/ ja menewät Cuningan tupaan.
45:17 Sinun poikasi tulkoot sinun isiesi sijaan; aseta heidät ruhtinaiksi kaikkeen maahan.	17. Sinun isäis siaan pitää sinun lapsia saaman, jotka asetat päämiehiksi kaikkeen maailmaan.	Ps 45:17 Sinun Isäis siaan pitä sinun lapsia saaman/ jotcas asetat päämiehixi caickeen mailmaan.
45:18 Minä teen sinun nimesi kuuluksi sukuun; sentähden kansat sinua ylistävät aina ja iankaikkisesti.	18. Minä tahdon muistaa sinun nimeäs sukukunnasta niin sukukuntaan: sentähden pitää kansat sinua kiittämän aina ja ijancaikkisesti.	Ps 45:18 Minä muistan sinun nimesi sucucunnasta nijn sucucundaan. Sentähden pitä Canssat sinua kijttämän/ aina ja ijancaicckisest.
PSALMI 46	46 PSALTTARI	XLVI. Psalmi .
46:1 Veisuunjohtajalle; koorahilaisten laulu, korkeassa äänialassa.	1. Koran lasten veisu nuoruudesta, edelläveisaajalle.	Ps 46:1 Corahn lasten weisu/ nuorudest/ edelläweisattapa.
46:2 Jumala on meidän turvamme ja väkevyytemme, apumme hädässä aivan vahva.	2. Jumala on meidän turvamme ja väkevyytemme, joka on sangen sovelias apu tuskissa.	Ps 46:2 JUmalala on meidän turwam ja wäkeyydem/ joca on sowelias apu tuskisa.
46:3 Sentähden emme pelkää, vaikka maa järkkyisi ja vuoret meren pohjaan vajoaisivat,	3. Sentähden emme pelkää, jos vielä maailma hukkuis, ja vuoret keskelle merta vajoaisivat,	Ps 46:3 Sentähden en me pelkä/ jos wielä mailma huckuis/ ja vuoret keskelle merta wajoisit.
46:4 vaikka sen vedet pauhaisivat ja kuohuisivat ja vuoret vapisisivat sen raivosta. Sela.	4. Vaikka vielä meri pauhais ja lainehtis, niin että siitä pauhinasta mäet kukistuisivat, Sela!	Ps 46:4 Waicka wielä meri pauhais ja lainedis/ nijn että sijtä pauhinasta mäet cukistuisit. Sela.
46:5 Virta lähteinensä ilahuttaa Jumalan kaupungin, Korkeimman pyhät asunnot.	5. Kuitenkin on Jumalan kaupunki ihana virtoinensa, jossa Korkeimman pyhät asumiset ovat.	Ps 46:5 Cuitengin on Jumalan Caupungi ihana wirtoinens/ josa corkeimman pyhät asumiset owat.
46:6 Jumala on sen keskellä, ei se horju, Jumala auttaa sitä jo aamun koittaessa.	6. Jumala on hänen keskellänsä, sentähden se kyllä pysyy: Jumala auttaa häntä varhain.	Ps 46:6 Jumala on hänen tykönänsä/ sentähden se kyllä pysy/ Jumala autta händä warahin.

46:7 Pakanat pauhaavat, valtakunnat horjuvat; kun hän jylisee, huojuu maa.	7. Pakanain pitää hämmästyvän ja valtakunnat lankeeman; ja maa hukkuu, kuin hän äänensä antaa.	Ps 46:7 Pacanain pitä hämmästyvän ja waldacunnat langeman/ ja maa hucku cosca hän änen anda.
46:8 Herra Sebaot on meidän kanssamme, Jaakobin Jumala on meidän linnamme. Sela.	8. Herra Zebaot on meidän kanssamme, Jakobin Jumala on meidän tukemme, Sela!	Ps 46:8 HERra Zebaoth on meidän cansam/ Jacobin Jumala on meidän tukem. Sela.
46:9 Tulkaa, katsokaa Herran töitä, hänen, joka tekee hämmästyttäviä tekoja maan päällä:	9. Tulkaat ja katsokaat Herran tekoja, joka maan päällä senkaltaiset hävitykset tekee,	Ps 46:9 Tulcat ja cadzocat HERran tekoja/ joca maan päällä sencaltaiset häwityxet teke.
46:10 hän lopettaa sodat maan ääriin saakka, hän särkee jousen, taittaa keihään, polttaa sotavaunut tulella.	10. Joka hallitsee sodat kaikessa maailmassa, joka joutsen särkee ja rikkoo keihään, ja rattaat tulella polttaa.	Ps 46:10 Joca hillidze sodat caikes mailmas/ joca joudzen särke ja ricko keihät/ ja rattat tulesa poltta.
46:11 "Heretkää ja tietäkää, että minä olen Jumala, korkea kansojen keskellä, korkea maan päällä."	11. Lakatkaat ja tietäkää, että minä olen Jumala: minä olen voittava kunnian pakanain seassa ja minä ylennetään maan päällä.	Ps 46:11 Lacatcat ja tundecat minua Jumalaxi/ minä olen woittawa cunnian pacanain seas/ ja minä yletän maan päällä.
46:12 Herra Sebaot on meidän kanssamme, Jaakobin Jumala on meidän linnamme. Sela.	12. Herra Zebaot on meidän kanssamme: Jakobin Jumala on meidän tukemme, Sela!	Ps 46:12 HERRA Zebaoth on meidän cansam/ Jacobin Jumala on meidän tukem. Sela.
PSALMI 47	47 PSALTTARI	XLVII. Psalmi .
47:1 Veisuunjohtajalle; koorahilaisten virsi.	1. Koran lasten Psalmi, edelläveisaajalle.	Ps 47:1 Corahn lasten Psalmi edelläweisattapa.
47:2 Paukuttakaa käsiänne, kaikki kansat, kohottakaa Jumalalle riemuhuuto.	2. Kaikki kansat, paukuttakaat käsiänne, ja ihastukaat Jumalalle iloisella äänellä.	Ps 47:2 CAicki Canssat paucuttacat käsiän/ ja ihastucat Jumalalle/ iloisella änellä.
47:3 Sillä Herra on korkein, peljättävä, kaiken maan suuri kuningas.	3. Sillä Herra kaikkein korkein on hirmuinen, suuri kuningas koko maan päällä.	Ps 47:3 Sillä HERra caickein corkein on hirmuinen/ suuri Cuningas coco maan päällä.
47:4 Hän kukistaa kansat meidän allemme ja kansakunnat jalkaimme alle.	4. Hän vaatii kansat allemme, ja pakanat meidän jalkaimme alle.	Ps 47:4 Hän waati Canssat meidän alam/ ja pacanat meidän jalcaim ala.
47:5 Hän on valinnut meille perintömaamme, joka on Jaakobin, hänen rakkaansa, kunnia. Sela.	5. Hän valitsee meille perimisemme, Jakobin kunnian, jota hän rakastaa, Sela!	Ps 47:5 Hän walidze meille meidän perimsem/ Jacobin cunnian/ jota hän racasta. Sela.
47:6 Jumala astuu ylös riemun raikuessa, Herra pasunain pauhatessa.	6. Jumala astui ylös riemulla, ja Herra helisevällä basunalla.	Ps 47:6 Jumala astui ihastuxella ylös/ ja HERra helisewällä Basunalla.
47:7 Veisatkaa Jumalalle, veisatkaa, veisatkaa meidän kuninkaallemme, veisatkaa.	7. Veisatkaat, veisatkaat Jumalalle: veisatkaat, veisatkaat kuninkaallemme.	Ps 47:7 Weisatcat/ weisatcat Jumalalle/ weisatcat/ weisatcat meidän Cuningallem.
47:8 Sillä Jumala on kaiken maan kuningas. Veisatkaa hänelle virsi.	8. Sillä Jumala on koko maan kuningas: veisatkaat hänelle taitavasti.	Ps 47:8 Sillä Jumala on coco maan Cuningas/ weisatcat hänelle taitawast.
47:9 Jumala on kansojen kuningas, Jumala istuu pyhällä istuimellansa.	9. Jumala on pakanain kuningas: Jumala istuu pyhällä istuimellansa.	Ps 47:9 Jumala on pacanoitten Cuningas/ Jumala istu pyhäsä istuimesans.
47:10 Kansojen päämiehet kokoontuvat Aabrahamin Jumalan kansaksi. Sillä maan kilvet ovat Jumalan; hän on ylen korkea.	10. Kansain päämiehet ovat kokoontuneet Aabrahamin Jumalan kansan tykö; sillä maan edesvastaajat ovat Jumalan: hän on sangen suuresti ylennetty.	Ps 47:10 Canssain päämiehet owat cocondunet Aabrahamin Jumalan Canssan tygö: sillä/ Jumala on sangen corgotettu kilpein tykönä maan päällä.

PSALMI 48	48 PSALTTARI	XLVIII. Psalmi .
48:1 Laulu, koorahilaisten virsi.	1. Koran lasten Veisu-Psalmi.	Ps 48:1 Corahn lasten Psalmiweisu.
48:2 Suuri on Herra ja korkeasti ylistettävä meidän Jumalamme kaupungissa, pyhällä vuorellansa.	2. Suuri on Herra, ja sangen kiitettävä, meidän Jumalamme kaupungissa, pyhällä vuorellansa.	Ps 48:2 SUuri on HERra/ ja sangen kijtettäpä meidän Jumalan Caupungisa/ hänen pyhällä vuorellans.
48:3 Kauniina kohoaa, kaiken maan ilona, pohjan puolella Siionin vuori, suuren kuninkaan kaupunki.	3. Zionin vuori on kauniilla paikalla, koko maan ilo, pohjan puolella, suuren kuninkaan kaupunki.	Ps 48:3 Zionin vuori on nijncuin caunis wesa/ coco maan turwa/ pohjan puolella on suuren Cuningan Caupungi.
48:4 Jumala on sen linnoissa turvaksi tunnettu.	4. Jumala on tunnettu huoneessansa, että hän sen varjelia on.	Ps 48:4 Jumala on tuttawa hänen huonesans/ sitä warjeleman.
48:5 Sillä katso, kuninkaat kokoontuivat, hyökkäsivät yhdessä.	5. Sillä katso, kuninkaat olivat kokoontuneet, ja ynnä menivät ohitse.	Ps 48:5 Sillä cadzo/ Cuningat owat coonnet/ ja ynnä menit ohidze.
48:6 Mutta he näkivät sen, hämmästyivät, peljästyivät ja pakenivat pois.	6. He ihmettelivät, kuin he tämän näkivät: he hämmästyivät, ja kiiruhtivat pois,	Ps 48:6 He ihmettelit cosca he tämän näit/ ja hämmästyit/ ja cukistettin.
48:7 Vavistus valtasi heidät siellä, tuska niinkuin synnyttäväisen.	7. Vavistus on heidät siellä käsittänyt, ahdistus niinkuin synnyttäväisen.	Ps 48:7 Wapistus on heidän siellä käsittänyt/ ja ahdistus nijncuin synnyttäväisen.
48:8 Itätuulella sinä särjet Tarsiin-laivat.	8. Sinä särjet haahdet meressä * itätuulella.	Ps 48:8 Sinä särjet hahdet meresä itätuulella.
48:9 Niinkuin me olimme kuulleet, niin me sen nyt näimme Herran Sebaotin kaupungissa, meidän Jumalamme kaupungissa: Jumala pitää sen lujana iankaikkisesti. Sela.	9. Niinkuin me kuulimme, niin me sen näemme Herran Zebaotin kaupungissa, meidän Jumalamme kaupungissa: Jumala sen vahvistaa ijankaikkisesti, Sela!	Ps 48:9 Nijncuin me cuulimma/ nijn me sen näemme/ HERran Zebaothin Caupungisa meidän Jumalan Caupungisa/ Jumala sen wahwista ijancaickisest. Sela.
48:10 Jumala, me tutkistelemme sinun armoasi sinun temppelissäsi.	10. Jumala! me odotamme sinun hyvyttäs sinun templissäs.	Ps 48:10 Jumala me odotamme sinun hywyttäs/ sinun Templissäs.
48:11 Jumala, niinkuin sinun nimesi, niin ulottuu sinun ylistyksesi maan ääriin saakka; sinun oikea kätesi on vanhurskautta täynnä.	11. Jumala! niinkuin sinun nimes on, niin myös on sinun kiitokses hamaan maailman ääreen: sinun oikia kätes on täynnä vanhurskautta.	Ps 48:11 Jumala/ nijncuin sinun nimes on/ nijn myös on sinun kijtoxes haman mailman ären/ sinun oikia kätes on täynäns wanhurscautta.
48:12 Siionin vuori iloitsee, Juudan tyttäret riemuitsevat sinun tuomioistasi.	12. Riemuitkaan Zionin vuori, ja Juudan tyttäret iloitkaan sinun oikeutes tähden.	Ps 48:12 Riemuitcan Zionin vuori/ ja Judan tyttäret iloitcan/ sinun oikeudes tähden.
48:13 Kiertäkää Siion, käykää sen ympäri, lukekaa sen tornit.	13. Menkää Zionin ympäri ja piirittäkää häntä: lukekaa hänen torninsa.	Ps 48:13 Mengät Zionin ymbäri ja pijrittäkät händä/ lukecat hänen tornins.
48:14 Tarkatkaa sen muurit, kulkekaa sen linnat, kertoaksenne niistä tulevalle polvelle.	14. Turvatkaa hänen muurinsa, vahvistakaat hänen salinsa, että te sitä juttelisitte tulevaisille sukukunnille.	Ps 48:14 Turwatcat hänen wahwuteens/ ja corgottacat hänen huonens/ mainitta tulewaisille sucucunnille.
48:15 Sillä tämä on Jumala, meidän Jumalamme, aina ja iankaikkisesti; hän johdattaa meitä kuolemaan asti.	15. Sillä tämä Jumala on meidän Jumalamme aina ja ijankaikkisesti: hän johdattaa meitä kuolemaan asti.	Ps 48:15 Sillä tämä Jumala on meidän Jumalam/ aina ja ijancaickisest/ hän johdatta meitä cuoleman asti.
PSALMI 49	49 PSALTTARI	XLIX. Psalmi .
49:1 Veisuunjohtajalle; koorahilaisten virsi.	1. Koran lasten Psalmi, edelläveisaajalle.	Ps 49:1 Corahn lasten Psalmi edelläweisattapa.

49:2 Kuulkaa tämä, kaikki kansat, ottakaa korviinne, maailman asukkaat kaikki,	2. Kuulkaat tätä, kaikki kansat, ottakaa korviinne, kaikki maan asuvaset,	Ps 49:2 CUulcat tätä caicki Kanssat/ ottacat corwijn caicki jotca tällä ajalla elätte.
49:3 sekä alhaiset että ylhäiset, niin rikkaat kuin köyhät.	3. Sekä yhteinen kansa että herrat, niin rikkaat kuin köyhät.	Ps 49:3 Sekä yhteinen Canssa/ että herrat/ sekä rickat että köyhät/ yxi toisens cansa.
49:4 Minun suuni puhuu viisautta, minun sydämeni ajatus on ymmärrystä.	4. Minun suuni puhuu viisautta, ja minun sydämeni sanoo ymmärryksen.	Ps 49:4 Minun suun puhu taitawast/ ja minun sydämen sano ymmärryxen.
49:5 Minä kallistan korvani kuulemaan mietelauseita, minä selitän ongelmani kannelta soittaen.	5. Minä tahdon kallistaa korvani vertauksiin, ja minun tapaukseni kanteleella soittaa.	Ps 49:5 Minä tahdon cuulla hywän sananlascun/ ja caunin tapauxen candeleilla soitta.
49:6 Miksi minä pelkäisin pahoina päivinä, kun minun vainoojani vääräys piirittää minut?	6. Miksi minun pitäis pelkäämän pahoina päivinä, kuin minun sortajani vääräys käy minua ympäri?	Ps 49:6 Mixi minä pelkäisin pahoina päiwinä/ cosca minun sortajani pahat tegot käywät minua ymbäri.
49:7 He luottavat tavaroihinsa ja kerskaavat suuresta rikkaudestaan.	7. Jotka luottavat tavaroihinsa, ja suuresti kerskaavat paljosta rikkaudestansa.	Ps 49:7 Jotca luottawat tawaroihins/ ja suurest kerscawat rickaudestans.
49:8 Kukaan ei voi veljeensä lunastaa eikä hänestä Jumalalle sovitusta maksaa.	8. Ei velikään taida ketään lunastaa, eikä Jumalalle ketään sovittaa.	Ps 49:8 Ei welikän taida ketän lunasta/ eikä Jumalalle ketän sowitta.
49:9 Sillä hänen sielunsa lunastus on ylen kallis ja jää iäti suorittamatta,	9. Sillä heidän sielunsa lunastus on ylen kallis, niin että se jää tekemättä ijankaikkisesti,	Ps 49:9 Sillä heidän sieluns lunastus on ylön callis/ nijn että se jää tekemät ijancaickisest.
49:10 että hän saisi elää iankaikkisesti eikä kuolemaa näkisi.	10. Vaikka hän vielä kauvankin eläis ja ei näkisi hautaa.	Ps 49:10 Waicka hän myös wielä cauwan eläis/ ja ei näkis hauta.
49:11 Vaan hänen täytyy nähdä, että viisaat kuolevat, että tyhmät ja järjettömät myös hukkuvat ja jättävät toisille tavaransa.	11. Sillä hänen täytyy nähdä, että viisasten pitää kuoleman, niin myös tyhmän ja taitamattoman pitää hukkuman, ja pitää vieraille tavaransa jättämän.	Ps 49:11 Sillä cuitengin nähdän senmuotoiset taitawat cuolewan/ nijn ikänäns cuin tyhmät ja hullut catowat/ ja täyty muille jättä heidän tawarans.
49:12 He luulevat, että heidän huoneensa pysyvät iäti ja heidän asuntonsa polvesta polveen; he nimittävät maatiloja nimensä mukaan.	12. Heidän sydämensä ajatus on, että heidän huoneensa pitää ijankaikkisesti pysymän, ja heidän majansa suvusta sukuun, ja heidän nimensä kuuluisaksi tulemaan maan päällä.	Ps 49:12 Ja sijttekin he ajattewat heidän huonens pysywän ijancaickisest/ ja cotons sugusta sucuun/ ja heidän nimens muistetaisin maan päällä.
49:13 Mutta ihminen, mahtavinkaan, ei ole pysyväinen: hän on verrattava eläimiin, jotka hukkuvat.	13. Mutta ei ihminen taida pysyä kunniassa, vaan verrataan eläimiin, jotka hukkuvat.	Ps 49:13 Waan ei ihminen taida pysyä cunniasa/ mutta loppu nijncuin eläimetkin.
49:14 Näin käy niiden, jotka itseensä luottavat, ja heidän perässään niiden, jotka mielistyvät heidän puheisiinsa. Sela.	14. Tämä heidän tiensä on sula hulluus; kuitenkin, heidän jälkeentulevaisensa sitä suullansa kiittävät, Sela!	Ps 49:14 Tämä heidän tiens on sula hulluus/ cuitengin heidän sucuns sitä suullans kijttäwät. Sela.
49:15 Kuin lammaslauma heidät viedään tuonelaan, kuolema heitä kaitsee, jo huomenna oikeamieliset astuvat heidän ylitsensä; tuonela kalvaa heidän hahmoansa, eikä heillä ole asuntoa.	15. He makaavat helvetissä niinkuin lampaat, kuolema heitä kalvaa; mutta hurskasten pitää varhain heitä hallitseman, ja heidän öykkäyksensä pitää hukkuman, ja heidän täytyy jäädä helvettiin.	Ps 49:15 He macawat helwetis nijncuin lambat/ cuolema heitä calua/ mutta hurscat sangen pian hallidzewat heitä/ ja heidän öyckäyxens pitä huckuman/ ja heidän täyty jäädä helwettiin.
49:16 Mutta minun sieluni Jumala lunastaa tuonelan vallasta, sillä hän ottaa minut huomaansa. Sela.	16. Kuitenkin vapahtaa Jumala minun sieluni helvetin vallasta; sillä hän korjasi minun, Sela!	Ps 49:16 Mutta Jumala cuitengin wapahta minun sieluni helwetin wallasta/ sillä hän corjais minua. Sela.

49:17 Älä pelkää, jos joku rikastuu, jos hänen talonsa komeus karttuu.	17. Älä sitä tottele, koska joku rikastuu, eli hänen huoneensa kunnia suureksi tulee.	Ps 49:17 Älä sitä tottele/ eli jos hänen huonens cunnia suurexi tule.
49:18 Sillä kuollessaan ei hän ota mitään mukaansa, eikä hänen komeutensa astu alas hänen jäljessänsä.	18. Sillä kuin hän kuolee, niin ei hän mitään myötänsä vie, eikä hänen kunniansa mene alas hänen kanssansa.	Ps 49:18 Sillä cosca hän cuole/ ei hän mitän myötäns wie/ eikä hänen cunnians mene hänen cansans alas.
49:19 Vaikka hän eläissänsä kiittää itseään siunatuksi, vaikka sinua ylistetään, kun vietät hyviä päiviä,	19. Sillä hän kiittää sieluansa elämästänsä: ja he ylistävät sinua, jos sinä itselles hyvää teet.	Ps 49:19 Waan hän uscalda tähän hywään elämään/ ja kijttä sitä/ cosca jocu idzellens hywiä päiwiä saatta.
49:20 täytyy sinun mennä isiesi suvun tykö, jotka eivät ikinä enää valoa näe.	20. Niin he menevät isäinsä perästä, ja ei saa nähdä ikänä valkeutta.	Ps 49:20 Nijn he menewät Isäins perän/ ja ei näe ikänäns walkeutta.
49:21 Ihminen, mahtavinkin, on ymmärrystä vailla, hän on verrattava eläimiin, jotka hukkuvat.	21. Koska ihminen on kunniassa, ja ei ole ymmärrystä, niin hän on verrattu eläimiin, jotka hukkuvat.	Ps 49:21 Sillä cosca ihminen on cunniasa/ ja ei ole ymmärryst/ nijn hän mene tääldä cuin eläimet.
PSALMI 50	50 PSALTTARI	L. Psalmi .
50:1 Asafin virsi. Jumala, Herra Jumala, puhuu ja kutsuu maan auringon noususta hamaan sen laskuun.	1. Asaphin Psalmi. Herra, väkevä Jumala, puhuu, ja kutsuu maailman hamasta auringon koitosta niin laskemiseen asti.	Ps 50:1 Assaphin Psalmi. HERra Jumala se wäkewä/ puhu ja cudzu mailman/ hamast Auringon coitosta nijn laskemisen asti.
50:2 Siionista, jonka kauneus on täydellinen, Jumala ilmestyy kirkkaudessa.	2. Zionista antaa Jumala täydellisen kirkkauden paistaa.	Ps 50:2 Zionista käy ylös kircas Jumalan paiste.
50:3 Meidän Jumalamme tulee eikä vaikene, hänen edellänsä käy kuluttava tuli ja hänen ympärillänsä väkevä myrsky.	3. Meidän Jumalamme tulee, ja ei vaikene: kuluttavainen tuli käy hänen edellänsä, ja hänen ympärillänsä väkevä ilma.	Ps 50:3 Meidän Jumalam tule ja ei waickene/ culuttawainen tuli käy hänen edelläns/ ja hänen ymbärilläns suuri ilma.
50:4 Hän kutsuu taivaat ylhäältä ja maan, tuomitakseen kansansa:	4. Hän kutsuu taivaat ylhäältä ja maan, tuomitaksensa kansansa.	Ps 50:4 Hän cudzu taiwan ja maan/ duomitaxens hänen Canssans.
50:5 "Kootkaa minun eteeni minun hurskaani, jotka uhreja uhraten ovat tehneet minun kansani liiton."	5. Kootkaat minulle minun pyhäni, jotka liitostani enemmän pitävät kuin uhrista.	Ps 50:5 Cootcat minulle minun pyhäni/ jotca lijtosta enemmän pitäwät cuin uhreista.
50:6 Ja taivaat julistavat hänen vanhurskauttansa, sillä Jumala on tuomari. Sela.	6. Ja taivaat pitää hänen vanhurskauttansa ilmoittaman; sillä Jumala on tuomari, Sela!	Ps 50:6 Ja taiwat pitä hänen wanhurscauttans ilmoittaman/ sillä Jumala on Duomari. Sela.
50:7 "Kuule, minun kansani, minä puhun; kuule, Israel, minä todistan sinua vastaan. Minä olen Jumala, sinun Jumalasi.	7. Kuule, kansani! minä tahdon puhua, ja sinun seassas, Israel, todistaa: minä Jumala olen sinun Jumalasi,	Ps 50:7 Cuule minun Canssan/ anna minun puhua/ Israel anna minun sinun seassas todista/ minä Jumala/ olen sinun Jumalasi.
50:8 En minä sinun teurasuhreistasi sinua nuhtelee, ja sinun polttouhrisi ovat aina minun edessäni.	8. Uhreistas en minä sinua nuhtelee; sillä sinun polttouhrisi ovat alati minun edessäni.	Ps 50:8 Sinun uhreistas en minä sinua nuhtelee: sillä sinun polttouhrisi owat alati minun edesäni.
50:9 En minä ota härkiä sinun talostasi enkä kauriita sinun tarhoistasi.	9. En minä ota härkiä sinun huoneestasi, enkä kauriita navetastasi;	Ps 50:9 En minä ota härkiä sinun huonestasi/ engä caurita nawetostas.
50:10 Sillä minun ovat kaikki metsän eläimet ja tuhansien vuorten karjat.	10. Sillä kaikki metsän eläimet ovat minun, ja eläimet vuorilla tuhansin.	Ps 50:10 Sillä caicki medzän eläimet owat minun/ ja carjat mäjillä jotca tuhannin käywät.

50:11 Minä tunnen kaikki vuorten linnut, ja kaikki, mikä kedolla liikkuu, on minun edessäni.	11. Minä tunnen kaikki linnut vuorten päällä, ja metsän pedot ovat minun edessäni.	Ps 50:11 Minä tunnen kaikki linnut vuorten päällä/ ja caickinaiset pedot medzäs owat minun edesäni.
50:12 Jos minä isoaisin, en minä sitä sinulle sanoisi; sillä minun on maanpiiri ja kaikki, mitä siinä on.	12. Jos minä isoon, en minä sitä sano sinulle; sillä maan piiri on minun, ja kaikki mitä siinä on.	Ps 50:12 Jos minä ison/ en minä sitä sanois sinulle: sillä maan pijri on minun/ ja caicki mitä sijnä on.
50:13 Minäkö söisin härkien lihaa tai joisin kauristen verta?	13. Luuletkos minun syövän härjän lihaa? ja kauristen verta juovan?	Ps 50:13 Luuletkos minun syöwän härjän liha/ elickä cauristen werta juoman ?
50:14 Uhraa Jumalalle kiitos ja täytä lupauksesi Korkeimmalle.	14. Uhraa Jumalalle kiitosuhri, ja maksa Ylimmäiselle lupaukses;	Ps 50:14 Uhra Jumalalle kijtosuhri/ ja maxa ylimmäiselle lupauxes.
50:15 Ja avuksesi huuda minua hädän päivänä, niin minä tahdon auttaa sinua, ja sinun pitää kunnioittaman minua."	15. Ja avukses huuda minua hädässäs, niin minä tahdon auttaa sinua, ja sinun pitää kunnioittaman minua.	Ps 50:15 Ja rucoile minua hädäsäs/ nijn minä autan sinua/ ja sinun pitä cunnioidzeman minua.
50:16 Mutta jumalattomalle Jumala sanoo: "Mikä sinä olet puhumaan minun käskyistäni ja ottamaan minun liittoni suuhusi?"	16. Mutta jumalattomalle sanoo Jumala: miksi sinä ilmoitat minun säätyjäni? ja otat minun liittoni suulles?	Ps 50:16 Mutta jumalattomalle sano Jumala: mixis ilmoitat minun oikeuxiani/ ja otat minun lijttoni suulles ?
50:17 Sinä, joka vihaat kuritusta ja heität minun sanani selkäsi taakse!	17. Ettäs kuritusta vihaat, ja heität minun sanani taakses.	Ps 50:17 Ettäs cuitengin curitusta wihat/ ja heität minun sanani tacas.
50:18 Jos sinä näet varkaan, niin sinä mielistyt häneen, ja sinä pidät yhtä avionrikkojain kanssa.	18. Koskas varkaan näet, niin sinä juokset hänen kanssansa, ja pidät yhtä huorintekiäin kanssa.	Ps 50:18 Coscas warcan näet/ nijns juoxet hänen cansans/ ja pidät yhtä huorintekiäin cansa.
50:19 Sinä päästät suusi puhumaan pahaa, ja sinun kielesi punoo petosta.	19. Sinun suus sallit sinä pahaa puhua, ja kieles saattaa petosta matkaan.	Ps 50:19 Sinun suus sallit sinä paha puhua/ ja sinun kieles saatta petosta matcan.
50:20 Sinä istut ja puhut veljeäsi vastaan, sinä panettelet äitisi poikaa.	20. Sinä istut ja puhut veljeäs vastaan, äitis poikaa sinä pilkkaat.	Ps 50:20 Sinä istut ja puhut weljeis wastan/ sinä panettelet äitis poica.
50:21 Näitä sinä teet, ja minä olen vaiti? Luuletko, että minä olen sinun kaltaisesi? Minä nuhtelen sinua ja asetan nämä sinun silmäisi eteen.	21. Näitä teet, ja minä olen vaiti; niin sinä luulet, että minä olen sinun kaltaises; mutta minä nuhtelen sinua ja asetan näitä silmäis eteen.	Ps 50:21 Näitäs teet ja minä olen wait/ nijns luulet että minä olen sinun wertaises. Mutta minä rangaisen sinua/ ja asetan näitä silmäis eteen.
50:22 Ymmärtäkää tämä te, jotka Jumalan unhotatte, etten minä raatelisi, eikä olisi pelastajaa.	22. Ymmärtäkää siis näitä te, jotka Jumalan unhotatte; etten minä tempaisi joskus pois, ja ei olisi vapahtajaa.	Ps 50:22 Ymmärtäkät sijs näitä/ te jotca Jumalan unhotatte/ etten minä temmais joscus pois/ ja ei olis enämbi wapahtaja.
50:23 Joka kiitosta uhraa, se kunnioittaa minua; joka ottaa tiestänsä vaarin, sen minä annan nähdä Jumalan autuuden."	23. Joka kiitosta uhraa, se ylistää minua, ja siinä on se tie, että minä osoitan hänelle Jumalan autuuden.	Ps 50:23 Joca kijtosta uhra/ se ylistä minua/ ja sijnä on se tie/ että minä osotan hänelle Jumalan autuuden.
PSALMI 51	51 PSALTTARI	LI. Psalmi .
51:1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi,	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle,	Ps 51:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa/
51:2 kun profeetta Naatan tuli hänen luokseen, sen jälkeen kuin hän oli yhtynyt Batsebaan.	2. Kuin propheta Natan tuli hänen tykönsä, sittekuin hän Batseban tykönä käynyt oli.	Ps 51:2 Cosca Propeta Nathan tuli hänen tygöns/ sijttecuin hän BathSeban tygö käynyt oli.

51:3 Jumala, ole minulle armollinen hyvyytesi tähden; pyyhi pois minun syntini suuren laupeutesi tähden.	3. Jumala, ole minulle armollinen sinun hyvyytes tähden: pyyhi pois minun syntini suuren laupiutes tähden.	Ps 51:3 JUmala ole minulle armollinen sinun hywydes tähden/ ja pyhi pois minun syndini sinun suuren laupiudes tähden.
51:4 Pese minut puhtaaksi rikoksestani, puhdista minut synnistäni.	4. Pese minua hyvin vääryydestäni, ja puhdista minua synnistäni.	Ps 51:4 Pese minua hywäst minun pahasta tegostani/ ja puhdista minua minun synnistäni.
51:5 Sillä minä tunnen rikokseni, ja minun syntini on aina minun edessäni.	5. Sillä minä tunnen pahat tekoni, ja minun syntini on aina edessäni.	Ps 51:5 Sillä minä tunnen pahat teconi/ ja minun syndini owat aina minun edesäni.
51:6 Sinua ainoata vastaan minä olen syntiä tehnyt, tehnyt sitä, mikä on pahaa sinun silmissäsi; mutta sinä olet oikea puheessasi ja puhdas tuomitessasi.	6. Sinua, sinua ainoaa vastaan minä syntiä tein, ja pahasti tein sinun edessäs, että olisit oikia sanoissas ja puhdas tuomitessas.	Ps 51:6 Sinua ainoata wastan minä syndiä tein/ ja pahasti tein sinun edesäs. Että sinä olisit oikia sanasas/ ja puhdas/ coscas duomidzet.
51:7 Katso, minä olen synnissä syntynyt, ja äitini on minut synnissä siittänyt.	7. Katso, minä olen synnissä syntynyt, ja minun äitini on synnissä minun siittänyt.	Ps 51:7 Cadzo/ minä olen syndisest siemenest syndynyt/ ja minun äitin on synnisä minun sijttänyt.
51:8 Katso, totuutta sinä tahdot salatuimpaan saakka, ja sisimmässäni sinä ilmoitat minulle viisauden.	8. Katso, sinä halajat totuutta, joka salaudessa on, ja ilmoitat salatun viisauden minulle.	Ps 51:8 Cadzo/ sinä halajat totutta/ joca salaudes on/ ja julistit salatun taidon minulle.
51:9 Puhdista minut isopilla, että minä puhdistuisin, pese minut, että minä lunta valkeammaksi tulisin.	9. Puhdista minua isopilla, että minä puhdistuisin: pese minua, että minä lumivalkiaksi tulisin.	Ps 51:9 Puhdista minua Isopilla/ että minä puhdistuisin/ pese minua/ että minä lumiwalkiaksi tulisin.
51:10 Anna minun kuulla iloa ja riemua, että ihastuisivat ne luut, jotka särkenyt olet.	10. Anna minun kuulla iloa ja riemua, että ne luut ihastuisivat, jotka särkenyt olet.	Ps 51:10 Anna minun cuulla ilo ja riemua/ että ne luut/ jotcas särkenyt olet/ ihastuisit.
51:11 Peitä kasvosi näkemästä minun syntejäni, pyyhi pois kaikki minun pahat tekoni.	11. Peitä kasvosi minun synneistäni, ja pyyhi pois kaikki pahat tekoni.	Ps 51:11 Peitä caswos minun synnistäni/ ja pyhi pois caicki minun pahat teconi.
51:12 Jumala, luo minuun puhdas sydän ja anna minulle uusi, vahva henki.	12. Jumala, luo minuun puhdas sydän, ja anna minulle uusi vahva henki.	Ps 51:12 Jumala luo minuun puhdas sydän/ ja anna minulle usi wahwa hengi.
51:13 Älä heitä minua pois kasvojesi edestä, äläkä ota minulta pois Pyhää Henkeäsi.	13. Älä heitä minua pois kasvois edestä, ja älä minulta ota pois sinun Pyhää Henkeäs.	Ps 51:13 Älä heitä minua pois caswos edestä/ ja älä minulda ota pois sinun Pyhä Henges.
51:14 Anna minulle jälleen autuutesi ilo, ja tue minua alttiuden hengellä.	14. Anna minulle taas sinun autuutes ilo, ja sillä hyvällä hengelläs tue minua.	Ps 51:14 Wahwista minua taas awullas/ ja sillä wäkewällä hengellä tuke minua.
51:15 Minä tahdon opettaa väärille sinun tiesi, että syntiset sinun tykösi palajaisivat.	15. Minä tahdon väärille opettaa sinun ties, että syntiset tykösi palajaisivat.	Ps 51:15 Sillä minä tahdon wäärille opetta sinun ties/ että syndiset tygös palajaisit.
51:16 Päästä minut verenvioista, Jumala, minun autuuteni Jumala, että minun kieleni riemuitsisi sinun vanhurskaudestasi.	16. Päästä minua veren vioista, Jumala, minun autuuteni Jumala, että minun kieleni ylistäis sinun vanhurskauttas.	Ps 51:16 Päästä minua weren wigoista/ Jumala/ joca minun autudeni Jumala olet/ että minun kielen kerscais sinun wanhurscauttas.
51:17 Herra, avaa minun huuleni, että minun suuni julistaisi sinun kiitostasi.	17. Avaa, Herra, minun huuleni, että minun suuni ilmoittais sinun kiitokses.	Ps 51:17 Awa HERra minun huuleni/ että minun suun ilmoittais sinun kijtoxos.
51:18 Sillä ei sinulle kelpaa teurasuhri, sen minä kyllä antaisin; polttouhri ei ole sinulle mieleen.	18. Sillä ei sinulle kelpaa uhri, että minä sen antaisin; ja ei polttouhri sinulle ensinkään kelpaa.	Ps 51:18 Sillä ei sinulle kelpa uhri/ muutoin minä sen mielelläni annaisin/ ja ei polttouhri sinulle ensingän kelpa.

51:19 Jumalalle kelpaava uhri on särjetty henki; särjettyä ja murtunutta sydäntä et sinä, Jumala, hylkää.	19. Ne uhrit, jotka Jumalalle kelpaavat, ovat murheellinen henki: ahdistettua ja särjettyä sydäntä et sinä, Jumala, hylkää.	Ps 51:19 Ne uhrit jotca Jumalalle kelpawat/ owat murhellinen hengi/ ahdistettua ja särjettyä sydändä et sinä Jumala hyljä.
51:20 Osoita armossasi hyvyttä Siionille, rakenna Jerusalemin muurit.	20. Tee Zionille hyvästi sinun armos jälkeen; rakenna Jerusalemin muurit.	Tee Zionille hywästi sinun armos jälkeen/ rakenna Jerusalemin muurit.
51:21 Silloin sinulle kelpaavat oikeat teurasuhrit, polttouhrit ja kokonaisuhrit; silloin uhrataan härkiä sinun alttarillasi.	21. Silloin sinulle kelpaavat vanhurskauden uhrit, polttouhrit ja muut uhrit: silloin sinun alttarillas härkiä uhrataan.	Ps 51:20 Silloin sinulle kelpawat wanhurscauden uhrit/ polttouhrit ja caickinaiset uhrit/ silloin sinun Altarilles härkiä uhratan.
PSALMI 52	52 PSALTTARI	LII. Psalmi .
52:1 Veisuunjohtajalle; Daavidin mietevirsi,	1. Davidin opetus, edelläveisaajalle,	Ps 52:1 Dawidin opetus edelläweisattapa/ cosca
52:2 kun edomilainen Doog tuli ja ilmoitti Saulille, sanoen hänelle: "Daavid on mennyt Ahimelekin taloon."	2. Kuin Edomilainen Doeg tuli ja ilmoitti Saulille, ja sanoi hänelle: David on tullut Ahimelekin huoneeseen.	Edomeri Doeg tuli ja sanoi Saulille: Dawid on tullut Abimelechin huoneseen.
52:3 Miksi kerskaat pahuudestasi, sinä väkivaltainen? Jumalan armo pysyy alati.	3. Mitäs kerskaat pahuudessas, sinä väkevä? Jumalan laupius pysyy joka päivä.	Ps 52:2 MITäs kerscat sinä wäkewä/ että taidat wahingoita ? että cuitengin Jumalan laupius wielä jocapäiwä pysy.
52:4 Sinun kielesi punoo turmiota, se on kuin terävä partaveitsi, sinä petoksen tekijä.	4. Sinun kieles ajattelee vahinkoa ja leikkaa valheellansa niinkuin terävä partaveitsi.	Ps 52:3 Sinun kieles ongi wahingota/ ja leicka walhellans nijncuin terävä partaweidzi.
52:5 Sinä rakastat pahaä etkä hyvää, sinä puhut valhetta etkä totta. Sela.	5. Sinä rakastat enempi pahaä kuin hyvää, ja puhut valhetta pikemmin kuin oikeutta, Sela!	Ps 52:4 Sinä puhut pikemmin pahaä cuin hywä/ ja walhetta cuin oikeutta. Sela.
52:6 Sinä rakastat kaikkia surman sanoja, sinä kavala kieli.	6. Sinä puhut mielelläs kaikkia murhasanoja wäärällä kielellä.	Ps 52:5 Sinä puhut mielelläs caickia mitä cadotuxeen sopiwat/ wäärällä kielellä.
52:7 Sentähden myös Jumala kukistaa sinut ainiaaksi, hän tarttuu sinuun ja raastaa sinut majastasi, repäisee sinut juurinesi elävien maasta. Sela.	7. Niin Jumala myös kukistaa sinun ijankaikkisesti: hän murentaa sinun, ja majasta tempaa sinun ulos, ja juurittaa sinun ulos elävain maalta, Sela!	Ps 52:6 Sentähden Jumala särke sinun aiwa coconans/ ja murenda sinun/ ja majasta temma sinun ulos/ ja häwittä sinun eläwitten maalda. Sela.
52:8 Ja vanhurskaat näkevät sen ja pelkäävät, ja he nauravat häntä:	8. Ja vanhurskasten pitää sen näkemän ja pelkäämän; ja he nauravat häntä.	Ps 52:7 Wanhurscat näkewät sen ja pelkawät/ ja naurawat händä.
52:9 "Katso, siinä on mies, joka ei pitänyt Jumalaa turvanansa, vaan luotti suureen rikkauteensa ja röyhkeili häijyydessänsä."	9. Katso, tämä on se mies, joka ei pitänyt Jumalaa turvanansa, vaan uskalsi suureen rikkauteensa: hän on vahvistunut pahuudessansa.	Ps 52:8 Cadzo/ tämä on se mies/ joca ei pitänyt Jumalata hänen turwanans/ waan uscalsi suuren rickauteens/ ja oli wäkewä wahingota tekemän.
52:10 Mutta minä olen kuin viheriöitsevä öljypuu Jumalan huoneessa, minä turvaan Jumalan armoon aina ja iankaikkisesti.	10. Mutta minä olen niinkuin viheriäinen öljypuu Herran huoneessa: minä uskallan Jumalan laupiuteen aina ja ijankaikkisesti.	Ps 52:9 Mutta minä pysyn nijncuin hedelmälinen öljypuu Jumalan huonesa/ minä uscallan Jumalan laupiuteen/ aina ja ijancaickisest.
52:11 Minä kiitän sinua iäti, että sen teit, ja minä odotan sinun hurskaittesi edessä sinun nimeäsi, sillä se on hyvä.	11. Minä tahdon sinua kiittää ijankaikkisesti, että sen teit, ja odottaa sinun nimeäs; sillä se on hyvä sinun pyhäis edessä.	Ps 52:10 Minä kijtän sinua ijancaickisest/ että sen teit/ ja minä odotan sinun nimes: sillä sinun pyhäis iloidzewat sijtä.

PSALMI 53	53 PSALTTARI	LIII. Psalmi .
53:1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Sairaus"; Daavidin mietevirsi.	1. Davidin opetus, edelläveisaajalle, Mahelatin päällä.	Ps 53:1 Dawidin opetus/ Chuuris edelläweisattapa/ Mahelathin päälle.
53:2 Hullu sanoo sydämessänsä: "Ei ole Jumalaa." Turmiollinen ja iljettävä on heidän väärä menonsa; ei ole ketään, joka tekee sitä, mikä hyvä on.	2. Tyhmät sanovat sydämessänsä: ei Jumalaa olekaan; ei he mitään kelpaa, ja ovat ilkiät menoissansa: ei ole joka hyvää tekee.	Ps 53:2 TYhmät sanowat sydämisäns: ei Jumalata oleckan/ ei he mitän kelpa ja owat ilkeys heidän menoisans/ ei yxikän joca hywä teke.
53:3 Jumala katsoo taivaasta ihmislapsiin nähdäksensä, onko ketään ymmärtävistä, ketään, joka etsii Jumalaa.	3. Jumala katsoi taivaasta ihmisten lapsia, nähdäksensä, jos joku ymmärtäis, joku Jumalaa etsis.	Ps 53:3 Jumala cadzoi taiwast ihmisten lapsia/ että hän näkis jos jocu olis ymmärtäwäinen/ joca Jumalata edzis.
53:4 Mutta kaikki he ovat poikenneet pois, kaikki tyynni kelvottomiksi käyneet; ei ole ketään, joka tekee sitä, mikä hyvä on, ei yhden yhtäkään.	4. Mutta he ovat kaikki vilpistelleet, ja kaikki ovat kelvottomiksi tulleet: ei ole yksikään, joka hyvää tekee, ei ainoakaan.	Ps 53:4 Mutta he owat caicki wilpistellet/ ja caicki owat kelwottomat/ ei ole yxikän joca hywä teke/ ei ainoacan.
53:5 Eivätkö he mitään käsitä, nuo väärintekijät, jotka saavat leipänsä syömällä minun kansaani, eivätkä avuksensa huuda Jumalaa?	5. Eivätkö pahantekiät sitä huomaitse? jotka minun kansaani syövät, niinkuin he söisivät leipää; vaan ei he Jumalaa avuksensa huuda.	Ps 53:5 Eiköst pahantekiät sitä huomaidze ? jotca minun Canssani syöwät/ idziäns rawita/ waan ei he rucoile HERra.
53:6 Siinä heidät valtaa kauhu, missä ei kauhistavaa ole; sillä Jumala hajottaa niiden luut, jotka sinua saartavat. Sinä saatat heidät häpeään, sillä Jumala hylkää heidät.	6. Siellä he kovin pelkäsivät, kussa ei mitään peljättävää ollut; sillä Jumala hajottaa niiden luut, jotka sinua ahdistavat: sinä saatat heitä häpiään, sillä Jumala hylkää heidät.	Ps 53:6 Siellä he pelkäisit cusa ei mitän peljättäpä ollut: sillä Jumala hajotta waatiwaisten luut/ sinä häwäiset heitä/ että Jumalakin cadzo heitä ylön.
53:7 Oi, että Israelille tulisi pelastus Siionista! Kun Jumala kääntää kansansa kohtalon, silloin Jaakob riemuitsee, Israel iloitsee.	7. Oi, jos apu tulis Zionista Israelille! Kun Jumala vangitun kansansa päästää, niin Jakob iloitsee ja Israel riemuitsee.	Ps 53:7 Oi/ jos apu tulis Zionist Israelille/ ja Jumala hänen fangitun Canssans päästäis/ nijn Jacob iloidzis ja Israel riemuidzis.
PSALMI 54	54 PSALTTARI	LIV. Psalmi .
54:1 Veisuunjohtajalle; kielisoittimilla; Daavidin mietevirsi,	1. Davidin opetus, edelläveisaajalle, kanteleilla,	Ps 54:1 Dawidin opetus Candeilella edelläweisattapa/
54:2 kun siifiläiset tulivat ja sanoivat Saulille: "Daavid piileskelee meidän luonamme."	2. Kuin Siphiläiset tulivat ja sanoivat Saulille: David on lymyttänyt itsensä meidän tykönämme.	Ps 54:2 Cosca Zipheit tulit/ ja ilmoitit Saulille: Dawid on lymynnyt meidän tykönäm.
54:3 Jumala, pelasta minut nimesi voimalla, aja minun asiani väkevyydelläsi.	3. Auta minua Jumala sinun nimelläs, ja saata minulle oikeus sinun väkevyydelläs.	Ps 54:3 AUta minua Jumala sinun nimelläs/ ja saata minulle oikeus sinun wallallas.
54:4 Jumala, kuule minun rukoukseni, ota korviisi minun suuni sanat.	4. Jumala, kuule minun rukoukseni, ota korviisi minun suuni sanat.	Ps 54:4 Jumala cuule minun rucouxen/ ota corwijs minun suuni sanat.
54:5 Sillä muukalaiset nousevat minua vastaan, ja väkivaltaiset väijyvät minun henkeäni, eivät he pidä Jumalaa silmänsä edessä. Sela.	5. Sillä muukalaiset karkasivat minua vastaan, ja väkivaltaiset väijyivät minun sieluani: ei he pitäneet Jumalaa silmänsä edessä, Sela!	Ps 54:5 Sillä corjat carcaisit minua wastan/ ja wäkiwallaiset wäijywät minun sieluani/ ja ei pidä Jumalata silmäns edes. Sela.

54:6 Katso, Jumala on minun auttajani, Herra on minun sieluni tuki.	6. Katso, Jumala auttaa minua: Herra tukee minun sieluani.	Ps 54:6 Cadzos/ Jumala autta minua/ ja HERra tuke minun sieluani.
54:7 Kohdatkoon paha minun vihamiehiäni, hävitä heidät uskollisuudessasi.	7. Hän kostaa minun vihollisteni pahuuden: hajoita ne totuudessas.	Ps 54:7 Hän costa minun wihollisteni pahuden/ hajota ne sinun wacuudellas.
54:8 Niin minä alttiisti sinulle uhraan, minä ylistän sinun nimeäsi, Herra, sillä se on hyvä.	8. Niin minä mielelläni sinulle uhraan: minä kiitän, Herra, sinun nimeäs, sillä se on hyvä.	Ps 54:8 Nijn minä mielelläni sinulle uhran/ ja kijtän HERra sinun nimiäs/ joca nijn hywä on.
54:9 Sillä hän pelastaa minut kaikesta hädästä, ja minun silmäni saa mielikseen katsella vihollisiani.	9. Sillä hän on pelastanut minun kaikesta hädästä; ja minun silmäni ovat nähneet minun viholliseni.	Ps 54:9 Sillä sinä pelastat minun caikesta hädästani/ että minun silmäni iloidzisit minun wihollisistani.
PSALMI 55	55 PSALTTARI	LV. Psalmi .
55:1 Veisuunjohtajalle; kielisoittimilla; Daavidin mietevirsi.	1. Davidin opetus, edelläveisaajalle, kanteleilla.	Ps 55:1 Dawidin opetus edelläweisattapa/ candeleilla.
55:2 Jumala, ota korviisi minun rukoukseni, älä kätkeydy, kun minä armoa anon.	2. Jumala, kuule minun rukoukseni, ja älä peitä sinuas minun rukoukseni edestä.	Ps 55:2 JUmala cuule minun rucouxen/ ja älä peitä sinuas minun rucouxeni edestä.
55:3 Kuuntele minua ja vastaa minulle. Minä kuljen rauhatonna murheessani ja huokaan,	3. Ota minusta vaari ja kuule minua; että minä surkeasti walitan rukouksissani ja parun;	Ps 55:3 Ota minusta waari ja cuuldele minua/ että minä surkiast walitan rucouxisani/ ja pargun.
55:4 koska vihamies huutaa ja jumalaton ahdistaa; sillä he vyöryttävät minun päälleni turmiota ja vihassa minua vainoavat.	4. Että vihamies niin huutaa, ja jumalaton ahdistaa; sillä he kääntävät valheen minun päälleni, ja asettavat itsensä vihassansa minua vastaan.	Ps 55:4 Että wihollinen nijn huuta/ ja jumalaton ahdistaa: sillä he tahtowat minua wahingoitta/ ja owat minulle sangen wihaiset.
55:5 Sydämeni minun rinnassani vapisee, kuoleman kauhut lankeavat minun päälleni.	5. Minun sydämeni vapisee minussa, ja kuoleman pelko lankesi minun päälleni.	Ps 55:5 Minun sydämen wapise minusa/ ja cuoleman pelco tule minulle.
55:6 Pelko ja vavistus valtaa minut, pöyristys peittää minut.	6. Pelko ja vavistus tulivat minun päälleni, ja kauhistus peitti minun.	Ps 55:6 Pelco ja wapistus tulit minun päälleni/ ja cauhistus sattui minuun.
55:7 Ja minä sanon: Olisipa minulla siivet kuin kyyhkysellä, niin minä lentäisin pois ja pääsisin lepoon!	7. Ja minä sanoin: jospa minulla olisi siivet niinkuin metisellä, että minä lentäisin, ja (joskus) lepäisin!	Ps 55:7 Minä sanoin: josca minulla olisit sijwet nijncuin metisellä/ että minä lennäisin/ ja joscus lewäisin.
55:8 Katso, minä pakenisin kauas ja yöpyisin erämaassa. Sela.	8. Katso, niin minä kauwas pakenisin, ja oleskelisin korvessa, Sela!	Ps 55:8 Cadzo/ nijn minä cauwas pakenisin/ ja olisin corwesa. Sela.
55:9 Minä rientäisin pakopaikkaani rajuilman ja myrskyn alta.	9. Minä rientäisin, että minä pääsisin tuulen puuskasta ja tuulispäästä.	Ps 55:9 Minä riennäisin/ että minä pääsisin sijtä tuulen puuscasta ja tuulispäästä.
55:10 Sekoita, Herra, tee eripuraiseksi heidän kielensä, sillä minä näen väkivaltaa ja riitaa kaupungissa.	10. Turmele, Herra, ja sekoita heidän kielensä; sillä minä näin väkivallan ja riidan kaupungissa.	Ps 55:10 Secoita HERra ja turmele heidän kielens: sillä minä näen wääryden ja rijdan Caupungisa.
55:11 Yötä päivää he sitä kiertävät, sen muureja pitkin, vääryys ja vaiva on sen keskellä.	11. He käyvät sen ympäri päivällä ja yöllä hänen muurinsa päällä: vääryys ja vaiva on sen keskellä.	Ps 55:11 Ne käywät päiwällä ja yöllä ymbäri heidän muurins/ sijnä on waiwa ja työ.
55:12 Sen keskellä on turmio, sorto ja petos ei väisty sen torilta.	12. Vääryys on sen keskellä: valhe ja petos ei luovu hänen kaduiltansa.	Ps 55:12 Wäärys siellä hallidze/ walhe ja petos ei luowu heidän polguildans.

55:13 Sillä ei minua herjaa vihollinen - sen minä kestäisin - eikä minua vastaan ylvästele minun vihamieheni - hänen edestään minä voisin lymytä;	13. Sillä jos minun vihamieheni häpäisis minua, sen minä kärsisin: ja jos minun vainoojani nousis minua vastaan, niin minä kätkinsin itseni hänen edestänsä.	Ps 55:13 Jos minun vihollisen häwäisis minua/ kyllä minä sitä kärsisin/ ja jos minun cadehtian minua äikistelis/ nijn minä lymyisin hänen edestäns.
55:14 Vaan sinä, minun vertaiseni, sinä, minun ystäväni ja uskottuni,	14. Vaan sinä olet minun kumppanini, minun johdattajani ja minun tuttavani:	Ps 55:14 Waan nyt sinä olet minun cumpanin/ minun haldian/ ja minun tuttawan.
55:15 jonka kanssa me elimme suloisessa sovussa, yhdessä vaelsimme Jumalan huoneeseen juhkakansan kohinassa!	15. Me jotka ystävällisesti keskenämme neuvoa pidimme, ja vaelsimme Jumalan huoneesen joukossa.	Ps 55:15 Me cuin ystäwälistest toinen toisemme cansa olim keskenäm/ me waelsim ynnä Jumalan huonesa.
55:16 Karatkoon kuolema heidän kimppuunsa, menkööt he elävältä alas tuonelaan, sillä heidän asunnoissansa ja sydämissänsä vallitsee sula pahuus.	16. Langetkoon kuolema heidän päällensä, ja he menkään elävänä alas helvettiin; sillä sula pahuus on heidän asuinsioissansa heidän keskellänsä.	Ps 55:16 Riendäkön cuolema heidän päällensä/ ja mengän eläwänä alas helwettijn/ sillä sula pahus on heidän joucosans.
55:17 Mutta minä huudan Jumalaa, ja Herra pelastaa minut.	17. Mutta minä huudan Jumalan tykö; ja Herra auttaa minua.	Ps 55:17 Mutta minä huudan Jumalata/ ja HERra autta minua.
55:18 Illoin, aamuin ja keskipäivällä minä valitan ja huokaan, ja hän kuulee minun ääneni.	18. Ehtona, aamulla ja puolipäivänä minä valitan ja itken; ja hän kuulee minun ääneni.	Ps 55:18 Ehtona/ amulla ja puolipäiwänä minä walitan ja itken/ ja nijn hän cuule minun äneni.
55:19 Hän päästää minun sieluni heistä rauhaan, etteivät he minua saavuta; sillä paljon on niitä, jotka ovat minua vastaan.	19. Hän lunastaa minun sieluni niistä, jotka sotivat minua vastaan, ja saattaa hänelle rauhan; sillä monta on minua vastaan.	Ps 55:19 Hän lunasta minun sieluni nijstä jotka sotiwat minua wastan/ ja saatta hänelle rauhan/ waicka minulla on monda wihollista.
55:20 Jumala kuulee sen ja vastaa heille, hän, joka hallitsee hamasta muinaisuudesta. Sela. Sillä he eivät muuta mieltänsä eivätkä pelkää Jumalaa.	20. Jumala kuulkoon, ja heitä nöyryyttäköön, joka alusta ollut on, Sela! jotka ei paranna heitänsä, eikä pelkää Jumalaa.	Ps 55:20 Jumala sitä cuulcon ja heitä nöyryttäkön/ joca alati pysy. Sela. Sillä ei he paranna heitäns/ eikä pelkä Jumalata.
55:21 Tuo mies käy käsiksi niihin, jotka hänen kanssaan rauhassa elävät, hän rikkoo liittonsa.	21. He laskevat kätensä hänen rauhallistensa päälle, ja turmelevat hänen liittonsa.	Ps 55:21 He laskewat kätens hänen rauhallistens päälle/ ja rijwawat hänen lijttons.
55:22 Hänen suunsa on voita sulavampi, mutta hänellä on sota mielessä; hänen sanansa ovat öljyä lauhkeimmat, mutta ovat kuin paljastetut miekat.	22. Heidän suunsa on liukkaampi kuin voi, ja sota on heidän sydämessänsä: heidän sanansa ovat sileämmät kuin öljy, ja ne ovat paljaat miekat.	Ps 55:22 Heidän suuns on liuckambi cuin woi/ ja pitäwät cuitengin sodan mielesäns/ heidän sanans owat silemmät cuin öljy/ ja owat cuitengin paljat miecat.
55:23 Heitä murheesi Herran huomaan, hän pitää sinusta huolen, ei hän salli vanhurskaan ikinä horjua.	23. Heitä surus Herran päälle, hän sinusta murheen pitää, ja ei salli vanhurskaan olla kulkiana ijancaikkisesti.	Ps 55:23 Heitä sinun surus HERran päälle/ hän sinust murhetti/ ja ei hän salli wanhurscan olla culkiana ijancaickisest.
55:24 Mutta heidät sinä, Jumala, syökset tuonelan syvyyteen; murhamiehet ja petturit eivät pääse puoleen ikäänsä. Mutta minä turvaan sinuun.	24. Mutta sinä, Jumala, syökset heitä syvään kuoppaan: murhamiehet ja pettäjät ei pidä tuleman puoli-ikänsä; vaan minä toivon sinuun.	Ps 55:24 Mutta sinä Jumala syöxät heitä siihen sywään cuoppaan/ murhamiehet ja pettäjät ei tule puoli ikääns/ waan minä toiwon sinuun.
PSALMI 56	56 PSALTTARI	LVI. Psalmi .

56:1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Mykkä kyyhkynen kaukaisessa maassa." Daavidin laulu, kun filistealaiset ottivat hänet kiinni Gatissa.	1. Davidin kultainen kappale mykästä metisistä muukalaisten seassa, kuin Philistealaiset käsittivät hänen Gatissa.	Ps 56:1 Dawidin cullainen cappale mykäst metisest muucalaisten seas/ cosca Philisterit käsiti hänen Gathis.
56:2 Jumala, ole minulle armollinen, sillä ihmiset minua polkevat, joka päivä he sotivat minua vastaan, ahdistavat minua.	2. Jumala, ole minulle armollinen; sillä ihmiset tahtovat minua niellä ylös: joka päivä he sotivat ja ahdistavat minua.	Ps 56:2 JUMala ole minulle armollinen: sillä ihmiset tahtowat sulloa minua alas/ jocapäiwä he sotiwat/ ja ahdistawat minua.
56:3 Joka päivä minun vihamieheni minua polkevat; sillä paljon on niitä, jotka ylpeästi sotivat minua vastaan.	3. Minun kadehtiani tahtovat joka päivä minua niellä ylös; sillä moni sotii ylpiästi minua vastaan.	Ps 56:3 Minun wiholliseni sallowat minua alas jocapäiwä: sillä moni soti ylpiäst minua wastan.
56:4 Mutta sinä päivänä, jota minä pelkään, minä turvaan sinuun.	4. Kuin minä pelkään, niin minä toivon sinuun.	Ps 56:4 Cosca minä pelkän/ nijn minä toiwon sinuun.
56:5 Jumalaan minä luotan ja ylistän hänen sanaansa, Jumalaan minä turvaan enkä pelkää. Mitä liha minulle tekisi?	5. Jumalassa minä kerskaan hänen sanaansa: Jumalaan minä toivon, en minä pelkää: mitä liha minun tekis?	Ps 56:5 Minä ylistän Jumalan sanan/ Jumalaan minä toiwon/ ja en pelkä mitä liha minulle tekis.
56:6 Joka päivä he väentelevät minun sanojani, kaikki heidän ajatuksensa tarkoittavat minulle paha.	6. Joka päivä he minun sanojani kääntelevät; kaikki heidän ajatuksensa ovat pahuuteen minua vastaan.	Ps 56:6 Jocapäiwä he minun sanani wääryttelwät/ caicki heidän ajatuxens owat minua wahingoittaxens.
56:7 He ahdistavat, he väijyvät minua, he vakoilevat minun askeleitani, sillä he tavoittavat minun henkeäni.	7. He pitävät yhtä, ja väijyvät, ja ottavat minun askeleistani vaarin, kuinka he minun sieluni käsittäisivät.	Ps 56:7 He pitäwät yhtä ja wäijywät/ ja ottawat minun candapäästäni waarin/ cuinga he minun sieluni käsitäisit.
56:8 Hekö pahuudessaan pelastuisivat? Syökse, Jumala, vihassasi kansat maahan.	8. Pitäiskö heidän wääryydestänsä pääsemän? Syökse, Jumala, se kansa alas vihassas.	Ps 56:8 Mitä he paha tekewät/ jopa se on annettu andexi/ Jumala sencaltaisia ihmisiä syöskön alas ilman armoita.
56:9 Sinä olet lukenut minun pakolaispäiväni; pane leiliisi minun kyneleeni, ovathan ne sinun kirjassasi.	9. Sinä olet lukenut minun kulkemukseni: sinä panet minun kyneleeni leiliis: eikö ne ole sinun kirjassas?	Ps 56:9 Lue minun paconi/ pane minun kyneleeni leilijs/ sinä heitä luet ilman epäilemätä.
56:10 Kerran väistyvät minun viholliseni, sinä päivänä, jona minä huudan; minä tiedän, että Jumala on minun puolellani.	10. Silloin pitää viholliseni kääntämän heitänsä takaperin, sinä päivänä, kuin minä huudan: sen minä tiedän, että minun Jumalani olet.	Ps 56:10 Silloin pitä minun wiholliseni pakeneman tacaperin/ cosca minä huudan/ nijn minä huomaidzen/ että minun Jumalan olet.
56:11 Jumalaan minä luotan ja ylistän hänen sanaansa, Herraan minä luotan ja ylistän hänen sanaansa.	11. Jumalassa minä kerskaan hänen sanaansa: Herrassa minä kerskaan hänen sanaansa.	Ps 56:11 Minä ylistän Jumalan sanan/ minä ylistän HERran sanan.
56:12 Jumalaan minä turvaan enkä pelkää. Mitä ihminen minulle tekisi?	12. Jumalaan minä toivon, en minä pelkää: mitä ihminen tekis?	Ps 56:12 Jumalaan minä toiwon/ ja en pelkä mitä ihminen minun tekis ?
56:13 Minulla on lupaus täytettävänä sinulle, Jumala; minä maksan sinulle kiitosuhrit.	13. Minä olen sinulle, Jumala, luvannut, minä tahdon sinua kiittää.	Ps 56:13 Minä olen sinulle Jumala luwannut/ kijttä sinua.
56:14 Sillä sinä pelastit minun sieluni kuolemasta, minun jalkani kompastumasta, että minä vaeltaisin Jumalan edessä, elävään valkeudessa.	14. Sillä sinä olet pelastanut minun sieluni kuolemasta, minun jalkani lankeemisesta; että minä vaeltaisin Jumalan edessä elävään valkeudessa.	Ps 56:14 Sillä sinä olet pelastanut minun sieluni cuolemasta/ minun jalcani langemisesta/ että minä waellaisin Jumalan edesä/ eläwitten walkeudes.

PSALMI 57	57 PSALTTARI	LVII. Psalmi .
57:1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Älä turmele"; Daavidin laulu, kun hän pakeni Saulia luolaan.	1. Davidin kultainen kappale, edelläveisaajalle, ettei hän hukkunut, kuin hän Saulin edestä pakeni luolaan.	Ps 57:1 Dawidin cullainen cappale edelläweisattapa/ ettei hän huckunut/ cosca hän Saulin edestä pakeni luolaan.
57:2 Jumala, ole minulle armollinen, ole minulle armollinen; sillä sinuun minun sieluni turvaa. Minä turvaan sinun siipiesi suojaan, kunnes onnettomuudet ovat ohitse.	2. Jumala, ole minulle armollinen, ole minulle armollinen; sillä sinuun minun sieluni uskaltaa, ja sinun siipeis varjon alle minä turvaan siihenasti, että ahdistukset ohitse käyvät.	Ps 57:2 Jumala ole minulle armollinen/ ole minulle armollinen: sillä sinuun minun sielun uscalda/ ja sinun sijpeis warjon ala minä turwan/ siihen asti että paha käy ohidze.
57:3 Minä huudan Jumalaa, Korkeinta, avukseni, Jumalaa, joka vie minun asiani päätökseen.	3. Minä huudan korkeimman Jumalan tykö, sen Jumalan tykö, joka minun vaivani päälle lopun tekee.	Ps 57:3 Minä huudan Jumalata/ sitä caickein corkeinda/ sitä Jumalata joca minun wiheljäisydeni lopetta.
57:4 Hän lähettää taivaasta minulle pelastuksen, kun minua herjaavat minun polkijani. Sela. Jumala lähettää armonsa ja totuutensa.	4. Hän lähettää taivaasta, ja varjelee minua, ja antaa ne häpiään tulla, jotka minua tahtovat niellä ylös, Sela! lähettäköön Jumala armonsa ja totuutensa.	Ps 57:4 Hän lähettä taiwast/ ja autta minua minun upottajani pilcoista/ Sela/ lähettäkön Jumala armons ja wacuudens.
57:5 Minun sieluni on jalopeurain keskellä, minun täytyy maata tultasuitsevaisten seassa, ihmisten, joiden hampaat ovat keihäitä ja nuolia ja joiden kieli on terävä miekka.	5. Minun sieluni makaa jalopeurain keskellä, jotka ovat niinkuin tulen liekki; ihmisten lapset, joiden hampaat ovat keihäs ja nuolet, ja heidän kielsä terävä miekka.	Ps 57:5 Minä macan sieluni cansa Lejonein seas/ ihmisten lapset owat liekit/ heidän hambans owat keihät ja nuolet/ ja heidän kiels teräwä miecka.
57:6 Korota itsesi yli taivasten, Jumala, ja kunniasi yli kaiken maan.	6. Korota itses, Jumala, taivasten ylitse ja sinun kunnias ylitse kaiken maan.	Ps 57:6 Corgota idzes Jumala taiwan ylidze/ ja sinun cunnias caickeen mailmaan.
57:7 Verkon he virittivät minun askelteni tielle, painoivat minun sieluni maahan, kaivoivat eteeni kuopan, mutta itse he siihen suistuivat. Sela.	7. Verkon he virittivät minun käymiseni eteen, ja minun sieluni vältti: kuopan he kaivoivat minun eteeni, ja siihen he itse lankesivat, Sela!	Ps 57:7 Wercon he wirittäwät minun käymiseni eteen/ ja painawat alas minun sieluni/ cuopan he caiwawat minun eteeni/ ja siihen he idze langewat. Sela.
57:8 Jumala, minun sydämeni on valmis, minun sydämeni on valmis: minä tahdon veisata ja soittaa.	8. Valmis on sydämeni, Jumala, valmis on sydämeni veisaamaan ja kiittämään.	Ps 57:8 Walmis on minun sydämen Jumala/ walmis on minun sydämen/ weisaman ja kijttämän.
57:9 Heräjä, minun sieluni; heräjä, harppu ja kannel. Minä tahdon herättää aamuruskon.	9. Herää kunniani, herää psaltari ja kantele, varhain minä tahdon herätä.	Ps 57:9 Herä minun cunnian/ herä Psaltari ja candeled/ warhain minä herän.
57:10 Herra, sinua minä kiitän kansojen joukossa, veisaan sinun kiitostasi kansakuntien keskellä.	10. Herra, sinua minä tahdon kiittää kansain seassa, ja veisata pakanain seassa.	Ps 57:10 HERra sinua minä kijtän Canssain seas/ ja weisan sinulle kijtost sucucunnisa.
57:11 Sillä suuri on sinun armosi ja ulottuu hamaan taivaisiin, ja sinun totuutesi pilviin asti.	11. Sillä sinun armos on suuri hamaan taivaisiin asti, ja sinun totuutes pilviin asti.	Ps 57:11 Sillä sinun laupiudes on nijn awara cuin taiwas/ ja totuudes nijn awara cuin pilwet käywät.
57:12 Korota itsesi yli taivasten, Jumala, ja kunniasi yli kaiken maan.	12. Korota itses, Jumala, taivasten ylitse, ja sinun kunnias ylitse kaiken maan.	Ps 57:12 Corgota sinus Jumala taiwan ylidze/ ja sinun cunnias caickeen mailmaan.
PSALMI 58	58 PSALTTARI	LVIII. Psalmi .

58:1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Älä turmele"; Daavidin laulu.	1. Davidin kultainen kappale, edelläveisajalle, ettei hän hukkunut.	Ps 58:1 Dawidin cullainen cappale edelläweisattapa/ ettei hän huckunut.
58:2 Totisesti, onko vanhurskaus mykkä, ja te puhutte? Tekö tuomitsette oikein, te ihmislapset?	2. Oletteko te juuri niin mykät, ettette puhu sitä mikä oikeus on, ettekä tuomitse, mikä kohtuus on, te ihmisten lapset?	Ps 58:2 Olettaco te juuri nijn mykät/ ettet te puhu sitä cuin oikeus on/ ja duomidze cuin cohtuus on/ te ihmisten lapset?
58:3 Ei, vaan te hankitsette sydämässänne vääryyttä, teidän kätenne käyttävät maassa väkivallan vaakaa.	3. Sydämestänne te myös vääryyttä teette, ja maakunnassa käsillänne väkivaltaa toimitatte.	Ps 58:3 Ja/ sulast pahudest te teete wääryden maacunnasa/ ja riennät cohta käsillän wäkiwaldaan.
58:4 Luopuneita ovat jumalattomat äidin kohdusta asti, eksyneitä valhettelijat hamasta äidin helmasta.	4. Jumalattomat ovat kääntyneet pois jo äitinsä kohdusta, valhettelijat ovat eksyneet hamasta äitinsä kohdusta.	Ps 58:4 Nurjat owat jumalattomat äitins cohdsta/ walehtelijat exywät hamast äitins cohdsta.
58:5 Heidän myrkkynsä on niinkuin käärmeen myrky, he ovat kuin kuuro kyy, joka korvansa tukitsee,	5. Heidän kiukkunsa on niinkuin kärmeen kiukku, niinkuin kuuron kyykärmeen, joka korvansa tukitsee,	Ps 58:5 Heidän julmistuxens on nijncuin kärmen julmistus/ nijncuin cuuroin kyykärmen/ joca corwans tukidze.
58:6 ettei se kuulisi lumoojan ääntä, taitavan taikojan loitsuja.	6. Ettei hän kuulisi lumojain ääntä, sen joka viisaasti lumota taitaa.	Ps 58:6 Ettei hän cuulis lumojans ändä/ lumojan joca hywästi lumoja taita.
58:7 Jumala, särje hampaat heidän suustansa, Herra, murra nuorten jalopeurain raateluhampaat.	7. Jumala, särje heidän hampaansa heidän suuhunsa: mureнна, Herra, nuorten jalopeurain syömähampaat.	Ps 58:7 Jumala särje heidän hambans heidän suuhuns/ mureнна HERra nuoren Lejonin syömähambat.
58:8 Haihtukoot he tyhjiin niinkuin vesi, joka valuu kuiviin. Kun he ampuvat nuolensa, olkoot ne kuin kärjettömät.	8. Heidän pitää sulaman niinkuin vesi: he ampuvat nuolillansa, mutta ne käyvät rikki.	Ps 58:8 Heidän pitä sulaman nijncuin wuotawa wesi/ he ambuwat nuolillans/ mutta ne rickanduwat.
58:9 Olkoot he niinkuin etana, joka sulaa mataessaan, niinkuin vaimon keskoiset, jotka eivät aurinkoa näe.	9. He hukkuvat, niinkuin näkin kota raukee, niinkuin vaimon keskeneräinen, eikä saa nähdä aurinkoa.	Ps 58:9 He huckuwat nijncuin näkincodat raukewat/ ja nijncuin waimon luoden cando/ ei he Auringota näe.
58:10 Ennenkuin teidän patanne tuntevat tulen altansa orjantappuroista, hän myrskyllään puhalttaa pois kaiken, niin raa'an kuin kypsänkin.	10. Ennenkuin teidän orjantappuranne puuksi kasvavat, niin pitää vihan heitä elävänä repäisemän pois.	Ps 58:10 Ennencuin teidän orjantappuran kypsywät pensasans/ nijn pitä wihan heitä tuorenans rewäisemän pois.
58:11 Vanhurskas iloitsee, kun hän näkee koston, hän pesee jalkansa jumalattoman veressä.	11. Vanhurskaan pitää iloitseman, koska hän koston näkee, ja pesemän jalkansa jumalattoman veressä,	Ps 58:11 Wanhurscas iloidze cosca hän sencaltaisen coston näke/ ja pese jalcans jumalattoman weresä.
58:12 Silloin ihmiset sanovat: "Totisesti, vanhurskaalla on hedelmä; totisesti, on Jumala, joka tuomitsee maan päällä."	12. Että jokaisen pitää sanoman: vanhurskaalla on kuitenkin hedelmä; Jumala on kuitenkin se, joka tuomitsee maan päällä.	Ps 58:12 Että jocainen sano: wanhurscas sen cuitengin nautidze/ että Jumala wielä on Duomari maan päällä.
PSALMI 59	59 PSALTTARI	LIX. Psalmi .
59:1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Älä turmele"; Daavidin laulu, kun Saul lähetti vartioimaan hänen taloansa, tappaakseen hänet.	1. Davidin kultainen kappale, ettei hän hukkunut, kuin Saul lähetti hänen huonettansa piirittämään, saadaksensa häntä tappa.	Ps 59:1 Dawidin cullainen cappale (ettei hän huckunut) cosca Saul lähetti hänen huonettans pijrittämän/ saadaxens händä tappa.

59:2 Jumalani, pelasta minut vihollisistani, suojele minua niiltä, jotka nousevat minua vastaan.	2. Pelasta minua vihollisistani, Jumala, ja varjele minua niistä, jotka itseänsä asettavat minua vastaan.	Ps 59:2 PELasta minua Jumalan wihollisistani/ ja warjele minua nijstä jotca heitäns asettawat minun wastani.
59:3 Pelasta minut pahantekijöistä, vapahda minut murhamiehistä.	3. Pelasta minua pahointekiöistä, ja auta minua murhamiehistä;	Ps 59:3 Pelasta minua pahointekijst/ ja auta minua murhamiehistä.
59:4 Sillä katso, he väijyvät minun henkeäni; julmurit kokoontuvat minua vastaan, vaikka en ole rikkonut enkä syntiä tehnyt, Herra.	4. Sillä katso, Herra, he väijyvät sieluani: väkevät kokoontuvat minua vastaan, ilman minun syytäni ja rikostani.	Ps 59:4 Sillä cadzos HERra/ he wäijywät minun sieluani/ wäkwät cocowat heitäns minua wastan/ ilman syytä ja ricosta.
59:5 Ilman minun syytäni he juoksevat ja hankkiutuvat; heräjä, käy minua kohtaamaan ja katso.	5. He juoksevat ilman syytä, ja valmistavat itseänsä: nouse tulemaan minua vastaan ja katsomaan.	Ps 59:5 He juoxewat ilman syytä/ ja walmistawat heitäns/ nouse cohtaman minua ja cadzoman.
59:6 Ja sinä, Herra, Jumala Sebaot, Israelin Jumala, heräjä kostamaan kaikille pakanoille. Älä säästä ketään uskotonta väärintekijää. Sela.	6. Ja sinä, Herra Jumala Zebaot, Israelin Jumala, herää etsimään kaikkia pakanoita: älä ketään heistä armahda, jotka niin väkivaltaisesti vääryyttä tekevät, Sela!	Ps 59:6 Sinä HERra Jumala Zebaoth/ Israelin Jumala/ herä edzimän caicki pacanat/ älä ketän heistä armaidze/ jotca sencaltaiset paatunet pahantekiät owat. Sela.
59:7 He tulevat ehtoolla, ulvovat kuin koirat ja kiertävät kaupunkia.	7. He tulkoon taas ehtona, ja ulvokaan niinkuin koira, ja samotkaan ympäri kaupungin.	Ps 59:7 Ulwocan taas ehtona nijncuin coirat/ ja samotcan ymbäri Caupungin.
59:8 Katso, he purkavat suustaan sisuansa, miekat ovat heidän huulillansa, sillä: "Kuka sen kuulee?"	8. Katso, he puhuvat suullansa: miekat ovat heidän huulissansa, kuka sen kuulis.	Ps 59:8 Cadzos/ he puhuwat keskenäns/ miecat owat heidän huulisans/ cuca sen cuulis ?
59:9 Mutta sinä, Herra, naurat heille, sinä pidät kaikkia pakanoita pilkkanasi.	9. Mutta sinä, Herra, naurat heitä, ja pilkkaat kaikkia pakanoita.	Ps 59:9 Mutta sinä HERra naureskelet heitä/ ja pilckat caickia pacanoita.
59:10 Sinä, minun väkevyyteni, sinusta minä otan vaarin, sillä Jumala on minun linnani.	10. Heidän väkevyytensä edestä minä turvaan sinun tykös; sillä Jumala on minun varjelukseni.	Ps 59:10 Heidän wäkwedydens tähden minä turwan sinuun: sillä Jumala on minun warjeluxen.
59:11 Minun armollinen Jumalani käy minua kohden, Jumala antaa minun nähdä iloni vihollisistani.	11. Jumala osoittaa minulle runsaasti laupiutensa, Jumala antaa minun nähdä koston vihollisistani.	Ps 59:11 Jumala osotta minulle runsast hywydens/ Jumala anda minun iloni nähdä minun wihollisistani.
59:12 Älä heitä tapa, ettei minun kansani sitä unhottaisi. Saata voimallasi heidät harhailemaan ja syökse heidät maahan, Herra, meidän kilpemme.	12. Älä heitä tapa, ettei minun kansani sitä unohtaisi: hajoita heitä voimallas, ja lyö heitä maahan, Herra meidän kilpemme.	Ps 59:12 Älä heitä tapa/ ettei minun Canssan sitä unohdais/ mutta hajota heitä woimallas/ HERra meidän kilpem/ paisca heitä alas.
59:13 Minkä he huulillaan puhuvat, sen he suullaan syntiä tekevät. Joutukoot he ylpeydessään kiinni kirousten ja valheiden tähden, joita he puhuvat.	13. Heidän huultensa puhe on heidän suunsa synti: ja he käsitetään ylpeydessänsä: ja he juttelevat kirouksia ja valhetta.	Ps 59:13 Heidän opetuxens on sula syndi/ ja käsitetän heidän ylpeydesäns/ ja ei he muuta saarna cuin sula kiroust ja napistust.
59:14 Hävitä heidät vihassasi, hävitä olemattomiin, ja tietäkööt he, että Jumala hallitsee Jaakobissa, maan ääriin saakka. Sela.	14. Pyyhi heitä pois vihassas, pyyhi heitä pois, ettei he olisikaan; että he ymmärtäisivät sen, että Jumala hallitsee Jakobissa, hamaan maailman ääriin asti, Sela!	Ps 59:14 Pyhi heitä pois wihassas/ pyhi heitä pois/ ettei he olisickan/ ja ymmärräis Jumalan olewan Jacobin haldian caikesa mailmasa. Sela.
59:15 He tulevat ehtoolla, ulvovat kuin koirat ja kiertävät kaupunkia.	15. He tulkoon taas ehtona, ja ulvokaan niinkuin koira, ja samotkaan ympäri kaupungin.	Ps 59:15 Ulwocan taas ehtona nijncuin coirat/ ja samotcan ymbäri Caupungin.

59:16 He harhailevat ruuan haussa; elleivät tule ravituiksi, he murisevat.	16. Anna heidän juosta sinne ja tänne ruoan tähden; ja ulvokaan, koska ei he ravituksi tule.	Ps 59:16 Anna heidän juosta sinne ja tänne ruoan tähden/ ja ulwocan cosca ei he rawituxi tule.
59:17 Mutta minä veisaan sinun väkevyydestäsi ja riemuitsen aamulla sinun armostasi, sillä sinä olet minun linnani ja pakopaikkani minun hätäni päivänä.	17. Mutta minä veisaan sinun väkevyyttäsi, ja varhain kerskaan sinun laupiuttasi; sillä sinä olet minun varjelukseni ja turvani minun hädässäni.	Ps 59:17 Mutta minä weisan sinun wäkeydestäs/ ja kerscan huomeneltain sinun hywyttäsi: sillä sinä olet minun warjeluxen ja turwan minun hädäsäni.
59:18 Sinä, minun väkevyyteni, sinulle minä veisaan kiitosta, sillä Jumala on minun linnani ja minun armollinen Jumalani.	18. Sinä olet minun väkevyyteni, sinulle minä kiitosta veisaan; sillä sinä Jumala olet minun varjelukseni ja minun armollinen Jumalani.	Ps 59:18 Minä weisan sinulle minun turwan kijtosta: sillä sinä Jumala olet minun warjeluxen/ ja minun armollinen Jumalan.
PSALMI 60	60 PSALTTARI	LX. Psalmi .
60:1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Todistuksen lilja"; Daavidin laulu, opetettavaksi,	1. Davidin kultainen kappale, edelläveisajalle, kultaisesta seppeleen kukkaisesta opettamaan,	Ps 60:1 Dawidin cullainen cappale/ edelläweisattapa/ cullaisest seppelin cuckaisest/ opettaman:
60:2 kun hän taisteli Mesopotamian aramilaisia ja Sooban aramilaisia vastaan ja Joob palasi ja voitti Suolalaaksossa edomilaiset, kaksitoista tuhatta miestä.	2. Kun hän oli sotinut Syrialaista kansaa Mesopotamiasta, ja Zoban Syrialaista kansaa; kuin Joab palasi, ja löi Suolalaaksossa kaksitoistakymmentä tuhatta Edomilaista.	Ps 60:2 Cosca hän oli sotinut Syrialaista cansa Mesopotamiast/ ja Zoban Syrialaista cansa. Cosca Joab palais ja löi suolalaxos/ caxitoistakymmendä tuhatta Edomeriä.
60:3 Jumala, sinä hylkäsit meidät, sinä hajotit meidät ja olit vihastunut. Auta meidät ennallemme.	3. Jumala, sinä joka olet meitä lykännyt pois, hajoittanut meitä ja ollut vihainen, palaja taas meidän tykömme.	Ps 60:3 JUmlala sinä cuin meitä lyckäisit pois ja hajotit ja olit wihainen/ wahwista taas meitä.
60:4 Sinä saatoit maan järkkymään ja halkeilemaan, korjaa sen repeämät, sillä se horjuu.	4. Sinä joka maan liikuttanut ja halaissut olet, paranna hänen rakonsa, joka niin haljennut on.	Ps 60:4 Sinä cuin maan lijcuttanut ja halaisnut olet/ paranna hänen racons/ joca nijn haljennut on.
60:5 Sinä olet antanut kansasi nähdä kovia päiviä; olet juottanut meitä päihdyttävällä viinillä.	5. Sinä olet kansallesi kovuutta osoittanut, ja meitä kompastuksen viinillä juottanut.	Ps 60:5 Sillä sinä olet sinun Canssalles cowutta osottanut/ sinä juotit meitä wijnalla/ combistuaxem.
60:6 Mutta sinä olet antanut lipun niille, jotka sinua pelkäävät, että he kokoontuisivat sen turviin, josta pako. Sela.	6. Sinä annoit lipun niille, jotka sinua pelkäävät, jolla he itsensä ojensivat ylös, totuuden tähden, Sela!	Ps 60:6 Mutta sinä annoit cuitengin pelkäuäisilles lipun/ jonga he nostit ylös/ että he olisit turwatut. Sela.
60:7 Että sinun rakkaasi pelastetuiksi tulisivat, auta oikealla kädelläsi ja vastaa meille.	7. Että sinun ystäväsi vapahdetuksi tulisivat: niin auta nyt oikialla kädelläsi, ja kuule meidän rukouksemme.	Ps 60:7 Että sinun ystäwäs wapadetuxi tulisit/ nijn auta nyt oikialla kädelläsi/ ja cuuldele meitä.
60:8 Jumala on puhunut pyhäkössänsä! Minä riemuitsen, minä jaan Sikemin ja mittaan Sukkotin laakson.	8. Jumala on puhunut pyhässänsä, siitä minä iloitsen: minä tahdon jakaa Sikemin ja mitata Sukkotin laakson.	Ps 60:8 Jumala puhu hänen Pyhäsäns/ sijtä minä iloidzen/ ja jaan Sichemin/ ja mittan Suchothin laxon.
60:9 Minun on Gilead, minun on Manasse, Efraim on minun pääni suojus, Juuda minun valtikkani.	9. Gilead on minun, minun on Manasse, Ephraim on minun pääni voima: Juuda on minulle lainopettaja.	Ps 60:9 Gilead on minun/ minun on Manasse/ Ephraim on minun pääni woima/ Juda on minun päaruhtinan.

60:10 Mooab on minun pesuastian, Edomiin minä viskaan kenkäni; Filistea, nosta minulle riemuhu	10. Mooab on minun pesinpatani, Edomin ylitse heitän minä kenkäni: sinä Philistea, iloitse minusta.	Ps 60:10 Moab on minun pesinpatan/ Edomin ylidze heitän minä minun kengäni/ Philistea se minuun ihastu.
60:11 Kuka vie minut varustettuun kaupunkiin? Kuka saattaa minut Edomiin?	11. Kuka vie minun vahvaan kaupunkiin? kuka johdattaa minun Edomiin?	Ps 60:11 Cuca wie minua wahwaan Caupungijn ? cuca johdatta minua haman Edomin ?
60:12 Etkö sinä, Jumala, hyljännyt meitä? Et lähtenyt, Jumala, meidän sotajoukkojemme kanssa!	12. Etkös sinä, Jumala, joka meitä lykkäsit pois? ja etkö sinä, Jumala, lähde ulos meidän sotaväkemme kanssa?	Ps 60:12 Etkös Jumala sitä tee/ joca meitä lykkäisit pois ? ja eipäs mene ulos Jumala meidän sotawäem cansa ?
60:13 Anna meille apu ahdistajaa vastaan, sillä turha on ihmisten apu.	13. Saata meille apu tuskasta; sillä ihmisten apu on turha.	Ps 60:13 Saata meille apu tuscasa: sillä ihmisten apu on turha.
60:14 Jumalan voimalla me teemme väkeviä tekoja; hän tallaa meidän vihollisemme maahan.	14. Jumalassa tahdomme me voimalliset työt tehdä: ja hän tallaa alas meidän vihollisemme.	Ps 60:14 Jumalasa me wäkekvät tegot teemme/ ja hän talla alas meidän wihollisem.
PSALMI 61	61 PSALTTARI	LXI. Psalmi .
61:1 Veisuunjohtajalle; kielisoittimilla; Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle, kanteleilla.	Ps 61:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa candeleilla.
61:2 Kuule, Jumala, minun huutoni, huomaa minun rukoukseni.	2. Kuule, Jumala, minun huutoni: ota vaari minun rukouksestani.	Ps 61:2 CUuldele HERra minun huuton/ ja ota waari minun rucouxistani.
61:3 Maan ääristä minä sinua huudan, kun sydämeni nääntyy. Saata minut kalliolle, joka on minulle liian korkea.	3. Maan äärestä minä huudan sinun tykös, koska minun sydämeni näännyksissä on: vie minua siis korkialle kalliolle.	Ps 61:3 Täällä alhalla maan päällä huudan minä sinua/ cosca minun sydämen ahdistuxes on/ wie minua sijs corkialle calliolle.
61:4 Sillä sinä olet minun turvapaikkani, vahva torni vihollista vastaan.	4. Sillä sinä olet minun turvani, vahva torni vihollisten edessä.	Ps 61:4 Sillä sinä olet minun turwan/ wahwa torni minun wihollisteni edes.
61:5 Suo minun asua sinun majassasi iankaikkisesti, turvautua sinun siipiesi suojaan. Sela.	5. Minä tahdon asua sinun majassas ijancaikkisesti, ja uskaltaa sinun siipeis varjon alle, Sela!	Ps 61:5 MINä asun sinun majasas ijancaickisest/ ja uscallan sinun sijpeis ala. Sela.
61:6 Sillä sinä, Jumala, kuulet minun lupaukseni, sinä annat perinnön niille, jotka sinun nimeäsi pelkäävät.	6. Sillä sinä, Jumala, kuulet minun lupaukseni, ja annat perinnön niille, jotka sinun nimeäs pelkäävät.	Ps 61:6 Sillä sinä Jumala cuulet minun lupauxeni/ ja maxat hywästi nijlle jotca nimeäs pelkäwät.
61:7 Sinä lisäät kuninkaalle päiviä päiviin; hänen vuotensa jatkukoot polvesta polveen.	7. Sinä annat kuninkaalle pitkän ijän, että hänen vuotensa olisivat suvusta sukuun.	Ps 61:7 Sinä annat Cuningalle pitkän ijän/ että hänen vuotens olisit sucucunnasta nijn sucucundaan.
61:8 Hallitkoon hän iankaikkisesti Jumalan kasvojen edessä; säädä armo ja totuus häntä varjelemaan.	8. Että hän alati pysyis Jumalan edessä: osoita hänelle laupiutta ja totuutta, jotka häntä varjelsivat.	Ps 61:8 Että he alati istuwana pysyisit Jumalan edes/ osota hänelle hywyttä ja totutta/ jotca händä warjelsit.
61:9 Niin minä veisaan iankaikkisesti sinun nimesi kiitosta, täytän lupaukseni päivästä päivään.	9. Niin minä veisaan kiitosta sinun nimelles ijancaikkisesti, maksaakseni minun lupaustani päivä päivältä.	Ps 61:9 Nijn minä weisan kijtost sinun nimelles ijancaickisest/ maxaxeni minun lupaustani päiwä päiwäldä.
PSALMI 62	62 PSALTTARI	LXII. Psalmi .

62:1 Veisuunjohtajalle; Jedutunin tapaan; Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi Jedutunin edestä, edelläveisaajalle.	Ps 62:1 Dawidin Psalmi Jeduthunin edestä/ edelläweisattapa.
62:2 Jumalaa yksin minun sieluni hiljaisuudessa odottaa, häneltä tulee minulle apu.	2. Minun sieluni odottaa ainoastaan Jumalaa, joka minua auttaa.	Ps 62:2 MINun sielun odotta ainoastans Jumalata/ joca minua autta.
62:3 Hän yksin on minun kallioni, minun apuni ja turvani: en minä suuresti horju.	3. Hän ainoastaan on kallioni, minun autuuteni, minun varjelukseni, etten minä kovin kompastuisi.	Ps 62:3 Sillä hän on minun uscalluxen/ minun apun/ minun warjeluxen/ ettei minua mikän paha cukistais/ ehkä cuinga suuri se olis.
62:4 Kuinka kauan te yhtä miestä ahdistatte, hänet yhdessä surmatakseen, niinkuin hän olisi kaatuva seinä, niinkuin murrettu muuri?	4. Kuinka kauan te yhtä väijytte, että te kaikin häntä surmaatte, niinkuin kallistuvaa seinää ja raukeevaa muuria?	Ps 62:4 Cuinga cauwan te yhtä väijytte/ että te händä surmaisit/ nijncuin jocu callistuwa seinä ja raukewa muuri.
62:5 He vain pitävät neuvoa, miten syöstä hänet korkeudestaan. He rakastavat valhetta, he siunaavat suullansa ja kiroavat sydämessänsä. Sela.	5. Kuitenkin he neuvoa pitävät, kukistaaksensa häntä korkeudestansa; he rakastavat valhetta: suullansa he siunaavat, ja sydämessänsä kiroilevat, Sela!	Ps 62:5 He ajattelewat waiwoin cuinga he händä polkisit maahan/ ahkeroidzewat heitäns walhesa/ andawat hywiä sanoja/ waan sydämisäns he kiroilewat. Sela.
62:6 Odota yksin Jumalaa hiljaisuudessa, minun sieluni, sillä häneltä tulee minun toivoni.	6. Minun sieluni odottaa ainoastaan Jumalaa; sillä hän on minun toivoni.	Ps 62:6 Mutta minun sielun odotta ainoastans Jumalata: sillä hän on minun toiwon.
62:7 Hän yksin on minun kallioni, minun apuni ja turvani: en minä horju.	7. Hän ainoastaan on kallioni ja autuuteni, hän varjelukseni, en minä kaadu.	Ps 62:7 Hän on minun uscalluxen/ minun apun ja warjeluxen/ etten minä langeis.
62:8 Jumalassa on minun apuni ja kunniani. Minun väkevyyteni kallio, minun turvani on Jumala.	8. Jumalassa on minun autuuteni, minun kunniani, minun väkevyyteni kallio, minun turvani on Jumalassa.	Ps 62:8 Jumalas on minun autuuden/ minun cunnian/ minun wäkwyydeni callio/ minun turwan on Jumalasa.
62:9 Turvatkaa häneen joka aika, te kansa; vuodattakaa hänen eteensä sydämenne. Jumala on meidän turvamme. Sela.	9. Te kansat, toivokaat häneen joka aika, vuodattakaat teidän sydämenne hänen eteensä: Jumala on meidän turvamme, Sela!	Ps 62:9 Toiwocat häneen aina rackat ihmiset/ wuodattacat teidän sydämen hänen eteens/ Jumala on meidän turwam. Sela.
62:10 Vain tuulen henkäystä ovat ihmiset, vain valhetta ihmisten lapset: kaikki he nousevat vaa'assa ylös köykäisempinä kuin tuulenhenkäys.	10. Mutta ihmiset ovat kuitenkin turhat, voimalliset myös puuttuvat: he painavat vähemmän kuin ei mitään, niin monta kuin heitä on.	Ps 62:10 Mutta ihmiset ei cuitengan mitän ole/ ja Sangarit myös puuttuwat/ he painawat wähemmän cuin ei mitän/ nijn monda cuin heitä on.
62:11 Älkää luottako väkivaltaan, älkää turhaan panko toivoanne ryöstettyyn tavaraan. Jos rikkautta karttuu, älkää siihen sydäntänne kiinnittäkö.	11. Älkäät luottako wääryyteen ja väkivaltaan; älkäät turvatko niihin, mitkä ei mitään ole; jos rikkautet teidän tykönne lankeevat, niin älkäät panko sydäntänne niiden päälle.	Ps 62:11 Älkät uscaldaco wääryteen ja wäkiwaldaan/ älkät turwatco nijhin jotca ei mitän ole/ jos te rickaxi tuletta/ nijn älkät nijstä lucua pitäkö.
62:12 Kerran on Jumala sanonut, kahdesti olen sen kuullut: väkevyyden on Jumalan.	12. Jumala on kerran puhunut, sen olen minä kahdesti kuullut: että Jumala (yksinänsä) väkevä on.	Ps 62:12 Jumala on yhden sanan puhunut/ sen olen minä cahdesti cuullut/ että Jumala yxinäns wäkwä on.
62:13 Ja sinun, Herra, on armo; sillä sinä maksat kullekin hänen tekojensa mukaan.	13. Ja sinä Jumala olet armollinen; sillä sinä maksat jokaiselle työnsä jälkeen.	Ps 62:13 Ja sinä HERra olet armollinen/ ja maxat jocaidzen ansions jälken.
PSALMI 63	63 PSALTTARI	LXIII. Psalmi .
63:1 Daavidin virsi, kun hän oli Juudan erämaassa.	1. Davidin Psalmi, kuin hän oli Juudan korvessa.	Ps 63:1 Dawidin Psalmi/ cosca hän oli Judan corwes.

63:2 Jumala, sinä olet minun Jumalani, sinua minä etsin varhain; sinua minun sieluni janoaa, sinua halajaa minun ruumiini kuivassa ja näännyvässä, vedettömässä maassa.	2. Jumala, sinä olet minun Jumalani! Varhain minä sinua etsin: sinua minun sieluni janoo, minun lihani halaa sinua karkiassa ja kuivassa maassa, joka vedetöin on.	Ps 63:2 Jumala sinä olet minun Jumalan/ warhain minä sinua edzin/ sinua minun sielun jano/ minun lihan hala sinua/ carkiasa ja cuiwasa maasa/ joca wesitöin on.
63:3 Niin minä katselin sinua pyhäkössä, nähdäkseni sinun voimasi ja kunniasi.	3. Niinkuin minä näin sinun pyhässä, katsellakseni sinun voimaas ja kunniaas;	Ps 63:3 Siellä minä cadzon sinua/ sinun Pyhäsä/ että minä näkisin sinun woimas ja cunnias.
63:4 Sillä sinun armosi on parempi kuin elämä, minun huuleni ylistäkööt sinua.	4. Sillä sinun laupiutes on parempi kuin elämä: minun huuleni pitää sinua kiittämän.	Ps 63:4 Sillä sinun hywydes on parambi cuin elämä/ minun huuleni kijttäwät sinua.
63:5 Niin minä kiitan sinua elinaikani, nostan käteni sinun nimeesi.	5. Niin minä tahdon kunnioittaa sinua minun elinaikanani, ja minun käteni nostaa ylös sinun nimees.	Ps 63:5 Siellä minä mielelläni sinua cunnioitaisin minun ikäpäiwäni/ ja minun käteni nostan ylös sinun nimees.
63:6 Minun sieluni ravitaan niinkuin lihavuudella ja rasvalla, ja minun suuni ylistää sinua riemuitsevilla huulilla,	6. Niinkuin lihavuudella ja rasvalla pitää minun sieluni ravittaman: ja minun suuni pitää kiittämän iloisilla huulilla.	Ps 63:6 Se olis minun sydämeni ilo ja riemu/ cosca minä kijttäisin sinua iloisella suulla.
63:7 kun minä vuoteessani sinua muistan ja ajattelen sinua yön vartiohetkinä.	7. Kuin minä vuoteseni lasken, niin minä muistan sinua: kuin minä herään, niin minä puhun sinusta.	Ps 63:7 Cosca minä vuoteseni lasken/ nijn minä muistan sinun/ cosca minä herän/ nijn minä puhun sinusta.
63:8 Sillä sinä olet minun apuni, ja sinun siipiesi suojassa minä riemuitsen.	8. Sillä sinä olet minun apuni, ja sinun siipeis varjon alla minä kerskaan.	Ps 63:8 Sillä sinä olet minun auttajan/ ja sinun sijpeis warjon alla minä kerscan.
63:9 Minun sieluni riippuu sinussa kiinni, sinun oikea kätesi tukee minua.	9. Minun sieluni riippuu sinussa: sinun oikia kätes minun tukee.	Ps 63:9 Minun sielun rippu sinusa/ sinun oikia kätes minun tuke.
63:10 Mutta he etsivät minun henkeäni omaksi turmiokseen, he menevät maan syvyyksiin.	10. Mutta he etsivät kadottaaksensa minun sieluni: heidän täytyy maan alle mennä.	Ps 63:10 Mutta he edziwät cadottaxens minun sieluani/ heidän täyty maan ala mennä.
63:11 Heidät annetaan miekalle alttiiksi, he joutuvat aavikkosutten osaksi.	11. Heidän pitää miekkaan lankeeman, ketuille osaksi tuleman.	Ps 63:11 Heidän pitä mieckaan langeman/ ja ketuille osaxi tuleman.
63:12 Mutta kuningas on iloitseva Jumalassa; hän on jokaisen kerskaus, joka hänen kauttansa vannoo. Sillä valhettelijain suu tukitaan.	12. Mutta kuninkaan pitää iloitseman Jumalassa: joka hänen kauttansa vannoo, se kunnioitetaan; sillä valhetteliain suu pitää tukittaman.	Ps 63:12 Mutta Cuningas iloidze Jumalasa/ joca hänen cauttans wannoo se cunnioitetan: sillä walhetteliain suut pitä tukittaman.
PSALMI 64	64 PSALTTARI	LXIV. Psalmi .
64:1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle.	Ps 64:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa.
64:2 Kuule, Jumala, minun ääneni, kun minä valitan, varjele minun elämäni vihollisen pelosta.	2. Kuule, Jumala, ääntäni, minun valituksessani: varjele elämäni vihollisen pelvosta.	Ps 64:2 CUuldele Jumala minun äändäni minun walituxesani/ warjele minun elämän sildä hirmuiselda wiholliselda.
64:3 Kätke minut pahain seuralta, väärintekijäin riehuvalta joukolta,	3. Peitä minua pahain neuvosta, väärintekiäin metelistä,	Ps 64:3 Peitä minua pahain cocouxist/ pahaintekiäin kimbusta.
64:4 jotka hiovat kielensä kuin miekan, jännittävät jousensa, nuolinaan karvaat sanat,	4. Jotka kielensä hiovat niinkuin miekan: he ampuvat myrkyllisillä sanoillansa niinkuin nuolilla;	Ps 64:4 Jotca heidän kielens hiowat nijncuin miecan/ jotca ambuwat heidän myrkyllisillä sanoillans nijncuin nuolilla.

64:5 salaa ampuaksensa nuhteettoman. He ampuvat häntä äkisti eivätkä kavahda.	5. Että he salaisesti ampuisivat viatointa: he ampuvat häntä äkisti ilman pelvota.	Ps 64:5 Että he salaisesti ambuisit hurscasta/ he ambuwat händä äkist/ ilman pelgota.
64:6 He pysyvät lujina pahoissa aikeissaan, he kehuvat, kuinka he virittävät pauloja, he sanovat: "Kuka ne näkee?"	6. He vahvistavat itsensä pahoissa juonissansa ja puhuvat, kuinka he paulat virittäisivät, ja sanovat: kuka taitaa ne nähdä?	Ps 64:6 He owat rohkiat pahoilla aiwoituxillans/ ja puhuwat cuinga he paulat wiritäisit/ ja sanowat: cuca taita ne nähdä ?
64:7 He miettivät vääryyksiä: "Meillä on juoni valmiiksi mietittynä." Syvä on miehen sisu ja sydän.	7. He ajattelevat vääryyttä, ja täyttävät sen minkä he ajatelleet ovat; viekkaat ihmiset ja salakavalat sydämet.	Ps 64:7 He ajattelewat coirutta/ ja sala sen pitäwät/ he owat pahan elkiset/ ja pitäwät cawalat juonet.
64:8 Mutta Jumala ampuu heidät nuolella, äkisti kohtaavat heitä iskut.	8. Mutta Jumala ampuu heitä; äkillinen nuoli on heidän rangaistuksensa.	Ps 64:8 Mutta Jumala ambu heitä äkist/ nijn että heidän pitä kiwistämän.
64:9 He joutuvat kompastukseen, heidän oma kielensä langettaa heidät; kaikki, jotka heidät näkevät, nyökyttävät ilkkuen päätään.	9. Heidän oma kielensä pitää heitä langettaman, että jokainen, joka heidät näkee, pakenee heitä.	Ps 64:9 Heidän oma kielens pitä heitä langettaman/ että jocainen cuin heidän näke/ häwäise heitä.
64:10 Ja kaikki ihmiset peljästyvät; he julistavat Jumalan töitä ja ottavat vaarin hänen teoistansa.	10. Ja kaikkein ihmisten pitää pelkäämän, ja Jumalan työtä ilmoittaman, ja hänen työnsä ymmärtämän.	Ps 64:10 Ja caicki ihmiset jotca sen näkewät/ pitä sanoman: sen on Jumala tehnyt/ ja astaidzeman sen olewan Jumalan tegon.
64:11 Vanhurskas iloitsee Herrassa ja turvaa häneen, ja kaikki oikeamieliset kerskaavat.	11. Vanhurskaat pitää Herrassa riemuitseman, ja häneen uskaltaman; ja kaikki vaat sydämet kerskatkoon siitä.	Ps 64:11 Wanhurscat pitä HERrasa riemuidzeman/ ja häneen uscaldaman/ ja caicki hurscat sydämet kerscawat sijtä.
PSALMI 65	65 PSALTTARI	LXV. Psalmi .
65:1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi, laulu.	1. Davidin Psalmi ja veisu, edelläveisaajalle.	Ps 65:1 Dawidin Psalmi ja weisu/ edelläweisattapa.
65:2 Jumala, hiljaisuudessa kiitetään sinua Siionissa, ja sinulle täytetään lupaus.	2. Jumala, sinua kiitetään Zionissa hiljaisuudessa; ja sinulle maksetaan lupaus.	Ps 65:2 Jumala sinua kijteten Zionis hiljaisudes/ ja sinulle maxetan lupaus.
65:3 Sinä kuulet rukouksen: sinun tykösi tulee kaikki liha.	3. Sinä kuulet rukouksen; sentähden tulee kaikki liha sinun tykösi.	Ps 65:3 Sinä cuuldelet rucouxet/ sentähden tule caicki liha sinun tygös.
65:4 Minun syntivelkani ovat ylen raskaat, mutta sinä annat anteeksi meidän rikoksemme.	4. Meidän pahat tekomme meitä kovin raskauttavat; mutta anna sinä meille synnit anteeksi.	Ps 65:4 Meidän pahat tecom meitä cowin rascauttawat/ waan anna sinä meille synnit andexi.
65:5 Autuas se, jonka sinä valitset ja otat tykösi, esikartanoissasi asumaan! Salli meidän tulla ravituiksi sinun huoneesi hyvydellä, sinun temppelesi pyhydellä.	5. Autuas on se, jonka valitset ja otat tykösi, asumaan kartanoissasi: hän ravitaan sinun huoneesi ja pyhän templisi hyvydestä.	Ps 65:5 Autuas on se jongas walidzet ja otat tygös/ asuman cartanoissas/ hänellä on runsas uscallus sinun huonestas ja pyhästä Templistas.
65:6 Ihmeellisillä teoilla sinä vastaat meille vanhurskaudessa, sinä, meidän autuutemme Jumala, sinä, kaikkien maan ärten ja kaukaisen meren turva,	6. Kuule meitä ihmeellisestä vanhurskaudesta, meidän autuutemme Jumala, kaikkein turva maan päällä ja kaukana meressä,	Ps 65:6 Cuuldele meitä ihmellisest wanhurscaudesta/ Jumala meidän autuudem/ joca olet caickein turwa maan päällä/ ja caucana meresä.
65:7 joka voimallasi vahvistat vuoret ja olet vyötetty väkevyydellä;	7. Joka vuoret vahvistat voimallas, ja olet hankittu väkevyydellä,	Ps 65:7 Joca wuoret wahwistat awullas/ ja on hangittu woimalla.

65:8 sinä, joka asetat merten pauhinan ja niiden aaltojen pauhinan ja kansojen metelin,	8. Sinä joka asetat meren pauhinan ja hänen aaltoinsa pauhinan, ja kansain metelin;	Ps 65:8 Sinä cuin asetat meren pauhinan ja hänen aldoin pauhinan ja Canssain metelin.
65:9 niin että ne, jotka niiden äärillä asuvat, hämmästyvät sinun ihmeitäsi; aamun ja ehtoon ääret sinä täytät riemulla.	9. Että ne hämmästyisivät, jotka niissä maan ääriässä asuvat, sinun ihmeitäs. Sinä iloitat kaikki liikkuvaiset aamulla ja ehtona.	Ps 65:9 Että ne hämmästyisit/ jotca nijsä maan ärisä asuwat/ sinun ihmeitäs/ sinä iloitat caicki lijckuwaiset/ amulla ja ehtona.
65:10 Sinä pidät maasta huolen, kastelet sen runsaasti, sinä teet sen ylen rikkaaksi. Jumalan virta on vettä täynnä. Sinä valmistat heidän viljansa, sillä niin sinä valmistat maan.	10. Sinä etsiskelet maan ja liotat sen ja teet sen ylen rikkaaksi: Jumalan virta on vettä täynnä: sinä kasvatat heidän jyvänsä, ettäs näin maan valmistat.	Ps 65:10 Sinä edziskelet maan ja liotat sen/ ja teet sen ylön rickaxi/ Jumalan wirta on wettä täynäns/ sinä caswatat heidän jywäns/ ettäs näin maan walmistat.
65:11 Sinä kastelet sen vaot, sinä muhennat sen multapaakut, sadekuuroilla sinä sen pehmität ja siunaat sen laihon.	11. Sinä juotat hänen vakonsa ja kastat hänen kyntönsä: sateella sinä ne pehmität, ja siunaat hänen laihonsa.	Ps 65:11 Sinä juotat hänen waconsa/ ja castat hänen kyndöns/ satella sinä ne pehmität/ ja siunat hänen laihons.
65:12 Sinä kaunistat vuoden hyvydelläsi, ja sinun askeleesi tiukkuvat lihavuutta.	12. Sinä kaunistat vuoden hyvydelläs, ja sinun askelees tiukkuvat rasvasta.	Ps 65:12 Sinä caunistat vuoden hywydelläs/ ja sinun askeles tiuckuwat raswasta.
65:13 Erämaan laitumet tiukkuvat, ja kukkulat vyöttäytyvät riemuun.	13. Korven laitumet myös tiukkuvat, ja kukkulat ovat ympäri iloissansa.	Ps 65:13 Corwen asuwaiset owat myös lihawat/ että he tiuckuwat/ ja cuckulat owat ymbärins iloisans.
65:14 Kedot verhoutuvat lammaslaumoihin, ja vilja peittää laaksot. Riemuitaan ja lauletaan!	14. Kedot ovat laumaa täynnä, ja laaksossa on tihkiältä jyviä, niin että siitä ihastutaan ja myös lauletaan.	Ps 65:14 Laitumet owat lauma täynäns/ ja laxos on tihkiäldä jywiä/ nijn että sijtä ihastutan ja lauletan.
PSALMI 66	66 PSALTTARI	LXVI. Psalmi .
66:1 Veisuunjohtajalle; laulu, virsi. Kohottakaa Jumalalle riemuhuuto, kaikki maa,	1. Davidin Psalmi ja veisu, edelläveisaajalle. Ihastukaa Jumalalle, kaikki maa.	Ps 66:1 Dawidin Psalmi ja weisu edelläweisattapa.
66:2 veisatkaa hänen nimensä kunniaa, antakaa hänelle kunnia ja ylistys.	2. Veisatkaat kiitosta hänen nimensä kunniaksi, ylistäkää häntä suuresti.	Ps 66:2 IHastucat Jumalalle caicki maa/ weisatcat kijtost hänen nimens cunniaxi/ ylistäkät händä suurest.
66:3 Sanokaa Jumalalle: "Kuinka peljättävät ovat sinun tekosi!" Sinun suuren voimasi tähden sinun vihollisesi matelevat sinun edessäsi.	3. Sanokaat Jumalalle: kuinka ihmeelliset ovat sinun työs! sinun vihollisiltas pitää puuttuman, sinun suuren väkes tähden.	Ps 66:3 Sanocat Jumalalle: cuinga ihmelliset owat sinun työs/ sinun wihollisildas pitää puuttuman sinun suuren väkes tähden.
66:4 Kaikki maa kumartakoon sinua ja veisatkoon sinun kiitostasi, veisatkoon sinun nimesi kiitosta. Sela.	4. Kaikki maa kumartakoon sinua, ja veisatkaan kiitosta sinun nimelles, Sela!	Ps 66:4 Caicki maa cumartacon sinua/ ja weisatcan kijtost sinun nimelles. Sela
66:5 Tulkaa ja katsokaa Jumalan töitä: hän on peljättävä teoissansa ihmisten lapsia kohtaan.	5. Tulkaat ja katsokaat Jumalan tekoja, joka niin ihmeellinen on töissänsä ihmisten lasten seassa.	Ps 66:5 Tulcat ja cadzocat Jumalan tecoja/ joca nijn ihmellinen on hänen töisäns ihmisten lasten seas.
66:6 Meren hän muutti kuivaksi maaksi, jalkaisin käytiin virran poikki; silloin me iloitsimme hänestä.	6. Hän muuttaa meren kuivaksi, niin että jalkaisin käydään veden ylitse: siitä me hänessä iloitsimme.	Ps 66:6 Hän muutta meren cuiwaxi/ nijn että jalcaisin käydän weden ylidze/ sijtä me hänessä iloidzemma.

66:7 Hän hallitsee voimallansa iankaikkisesti, hänen silmänsä vartioitsevat kansoja; niskoittelijat älkööt nostako päätänsä. Sela.	7. Hän hallitsee voimansa kautta ijankaikkisesti, hänen silmänsä katselevat kansoja: eripuraiset ei pidä voiman korottaa itseänsä, Sela!	Ps 66:7 Hän hallidze waldans cautta ijancaickisest/ hänen silmäns cadzelewat Canssoja/ eripuraiset ei pidä woiman corgotta heitäns. Sela.
66:8 Kiittäkää, te kansat, meidän Jumalaamme, korkealle kaiuttakaa hänen ylistystänsä.	8. Kiittäkää te pakanat, meidän Jumalaamme: kajahtakaan hänen kiitöksensä ääni kauvas,	Ps 66:8 Kijttäkät te pacanat meidän Jumalatam/ cajahtacan hänen kijtoxens äni cauwas.
66:9 Hän antaa meidän sielullemme elämän eikä salli meidän jalkamme horjua.	9. Joka meidän sielumme elättää, eikä salli jalkamme liukastella.	Ps 66:9 Joca meidän sielum elättä/ ja ei salli meidän jalcojam liucastella.
66:10 Sillä sinä, Jumala, olet koetellut meitä, olet sulattanut meitä, niinkuin hopea sulatetaan.	10. Sillä sinä, Jumala, olet meitä koetellut, ja valanut meitä niinkuin hopia valetaan.	Ps 66:10 Sillä sinä Jumala olet meitä coetellut/ ja walanut nijncuin hopia waletan.
66:11 Sinä veit meidät verkkoon, panit kuorman meidän lanteillemme.	11. Sinä veit meitä vankeuteen, ja panit kuorman meidän lanteillemme.	Ps 66:11 Sinä weit meitä fangiuteen/ ja panit cuorman meidän landehillem.
66:12 Sinä annoit ihmisten ajaa päämme päällitse, me jouduimme tuleen ja veteen. Mutta sinä veit meidät yltäkyläisyyteen.	12. Sinä olet antanut ihmiset meidän päämme päällitse mennä: me olemme tuleen ja veteen tulleet, mutta sinä veit meitä ulos, ja virvoitit.	Ps 66:12 Sinä olet andanut ihmiset meidän päämme päällidze mennä/ me olemma tuleen ja weteen tullet/ mutta sinä weit meitä ulos ja wirgotit.
66:13 Minä tuon sinun huoneeseesi polttouhreja, täytän sinulle lupaukseni,	13. Sentähden minä menen polttouhrilla sinun huoneeses, ja maksan sinulle lupaukseni,	Ps 66:13 Sentähden minä menen polttouhrilla sinun huonesees/ ja maxan sinulle lupauxeni.
66:14 joihin minun huuleni avautuivat ja jotka minun suuni hädässäni lausui.	14. Joita minun huuleni lupasivat, ja minun suuni puhunut on tuskassani.	Ps 66:14 Jotca minun huuleni lupaisit/ ja minun suuni puhunut on minun tuscasani.
66:15 Lihavat polttouhrit minä sinulle uhraan ynnä oinasten uhrituoksun; minä uhraan sinulle härkiä ja kauriita. Sela.	15. Lihavat polttouhrit minä teen sinulle oinasten suitsutuksella: minä uhraan sinulle naudat kauristen kanssa, Sela!	Ps 66:15 Lihawat polttouhrit minä teen sinulle poldetuista oinaista/ minä uhran sinulle naudat cauristen cansa. Sela.
66:16 Tulkaa, kuulkaa, niin minä kerron teille, kaikki te Jumalaa pelkääväiset, mitä hän on minun sielulleni tehnyt.	16. Tulkaat, kuulkaat te kaikki, jotka Jumalaa pelkätte: minä ilmoitan, mitä hän minun sielulleni on tehnyt.	Ps 66:16 Tulcat/ cuulcat/ te caicki jotca Jumalata pelkät/ minä ilmoitan mitä hän minun sielulleni on tehnyt.
66:17 Häntä minä suullani huusin, ja ylistys tuli minun kielelleni.	17. Häntä minä suullani huusin, ja ylistin kielelläni.	Ps 66:17 Händä minä suullani huusin/ ja ylistin kielelläni.
66:18 Jos minulla olisi väärä sydämässäni, ei Herra minua kuulisi.	18. Jos minä jotakin vääräyttä pitäisin sydämässäni, niin ei Herra minua kuulisi.	Ps 66:18 Jos minä jotakin wääräyttä pitäisin sydämesäni/ nijn ei HERra minua cuuldelis.
66:19 Mutta Jumala kuuli minua ja otti vaarin minun rukoukseni äänestä.	19. Sentähden Jumala on minua kuullut, ja ottanut vaarin minun rukoukseni äänestä.	Ps 66:19 Sentähden cuuldele minua Jumala/ ja ota waari minun rucouxeni änestä.
66:20 Kiitetty olkoon Jumala, joka ei hyljännyt minun rukoustani eikä ottanut minulta pois armoansa.	20. Kiitetty olkoon Jumala, joka ei hylkää rukoustani, eikä käännä laupiuttansa pois minusta!	Ps 66:20 Kijtetty olcon Jumala joca ei hyljä minun rucoustani/ eikä käännä hywyttäns pois minusta.
PSALMI 67	67 PSALTTARI	LXVII. Psalmi .
67:1 Weisuunjohtajalle; kielisoittimilla; virsi, laulu.	1. Psalmi ja weisu, edelläweisaajalle, kanteleilla.	Ps 67:1 Psalmi ja weisu edelläweisattapa candeileilla.

67:2 Jumala olkoon meille armollinen ja siunatkoon meitä, hän valistakoon kasvonsa meille, - Sela -	2. Jumala olkoon meille armollinen, ja siunatkoon meitä! hän valistakoon kasvonsa aina meidän päällemme, Sela!	Ps 67:2 Jumala olkoon meille armollinen ja siunatcon meitä/ hän walistacon caswons aina meidän päällem. Sela.
67:3 että maan päällä tunnettaisiin sinun tiesi, kaikissa pakanakansoissa sinun apusi.	3. Että me maan päällä tuntisimme sinun ties, ja kaikkein pakanain seassa sinun autuutes.	Ps 67:3 Että me maan päällä tundisim hänen tiens/ ja caickein pacanain seas hänen autuudens.
67:4 Sinua, Jumala, kansat kiittäkööt, sinua kaikki kansat kiittäkööt.	4. Sinua, Jumala, kansat kiittäköön: sinua kaikki kansat kiittäköön.	Ps 67:4 Sinua Jumala Canssat kijttäwät/ sinua caicki Canssat kijttäwät.
67:5 Iloitkoot ja riemuitkoot kansakunnat, sillä sinä tuomitset kansat oikein ja johdatat kansakunnat maan päällä. Sela.	5. Kansat iloitkaan ja riemuitkaan, että kansat oikein tuomitset, ja hallitset kansat maan päällä, Sela!	Ps 67:5 Canssat iloidzewat ja ihastuwat/ että Canssat oikein duomidzet/ ja hallidzet Canssat maan päällä. Sela.
67:6 Sinua, Jumala, kansat kiittäkööt, sinua kaikki kansat kiittäkööt.	6. Sinua, Jumala, kansat kiittäköön: sinua kaikki kansat kiittäköön.	Ps 67:6 Sinua Jumala Canssat kijttäwät/ sinua caicki Canssat kijttäwät.
67:7 Maa on satonsa antanut. Siunatkoon meitä Jumala, meidän Jumalamme.	7. Maa antaa hedelmänsä; siunatkoon meitä Jumala, meidän Jumalamme.	Ps 67:7 Maa anda hedelmäns/ siunatcon meitä Jumala/ meidän Jumalam.
67:8 Siunatkoon meitä Jumala, ja peljätkööt häntä kaikki maan ääret.	8. Siunatkoon meitä Jumala, ja kaikki maailma peljätköön häntä.	Ps 67:8 Siunatcon meitä Jumala/ ja caicki mailma peljätkön händä.
PSALMI 68	68 PSALTTARI	LXVIII. Psalmi .
68:1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi, laulu.	1. Davidin Psalmi ja veisu, edelläveisaajalle.	Ps 68:1 Dawidin Psalmi ja weisu edelläweisattapa.
68:2 Jumala nousee, hänen vihollisensa hajaantuvat, hänen vihamiehensä pakenevat hänen kasvojensa edestä.	2. Nouskaan Jumala, että hänen vihollisensa hajoitettaisiin; ja jotka häntä vihaavat, paetkaat hänen edestänsä.	Ps 68:2 NOscan Jumala/ että hänen wihollisens hajotetaisin/ ja jotca händä wihawat paetcan hänen edestäns.
68:3 Sinä hajotat heidät, niinkuin savu hajoaa; niinkuin waha sulaa tulen hohteessa, niin jumalattomat häviävät Jumalan kasvojen edessä.	3. Aja heitä pois, niinkuin savu ajetaan pois; niinkuin vedenvaha sulaa tulen edessä, niin hukkukaan jumalattomat Jumalan kasvoin edessä.	Ps 68:3 Aja heitä pois nijncuin sawu ajetan pois/ nijncuin meden waha sula tulen edes/ nijn huckucan jumalattomat Jumalan caswon edes.
68:4 Mutta vanhurskaat iloitsevat ja riemuitsevat Jumalan kasvojen edessä, he ihastuvat ilosta.	4. Mutta vanhurskaat riemuitkaan ja iloitkaan Jumalan edessä, ja riemuitkaan ilossa.	Ps 68:4 Mutta wanhurscat riemuitcan ja iloitcan Jumalan edes/ ja riemuitcan sydämestäns.
68:5 Laulakaa Jumalalle, veisatkaa hänen nimensä kiitosta. Tehkää tie hänelle, joka kiittää halki arojen. Hänen nimensä on Herra, riemuitkaa hänen kasvojensa edessä.	5. Veisatkaan Jumalalle, veisatkaat kiitosta hänen nimellensä; tehkää hänelle tietä, joka istuu ylimmäisten taivasten päällä; hänen nimensä on Herra, ja iloitkaat hänen edessänsä.	Ps 68:5 Weisatcat Jumalalle/ weisatcat kijtost hänen nimellens/ tehkät hänelle tietä/ joca hiljan mene edes/ hänen nimens on HERra/ ja iloitcat hänen edesäns.
68:6 Hän on orpojen isä ja leskien puolustaja, Jumala pyhässä asunnossansa,	6. Joka on orpoin isä ja leskein tuomari: hän on Jumala pyhässä asumisessansa.	Ps 68:6 Joca on orwoin Isä ja leskein Duomari/ hän on Jumala hänen pyhäsä asumisesans.
68:7 Jumala, joka antaa hyljätyille kodin ja johtaa vangitut onneen. Vain niskoittelijat asuvat kuivassa maassa.	7. Jumala, joka yksinäisten antaa asua huoneessa, ja vie vangit ulos oikeudella; mutta vastahakoiset asuvat kuivassa.	Ps 68:7 Jumala joca yxinäisten anda huonen täynäns lapsia/ joca fangit wie ulos oikialla ajalla/ ja anda eripuraiset cuiwasa asua.

68:8 Jumala, kun sinä kävit kansasiedellä, sinä kuljit erämaassa, - Sela -	8. Jumala, koska kävit kansas edellä, koska vaelsit korvessa, Sela,	Ps 68:8 Jumala/ koska kävit Canssas edellä/ koska waelsit corwesa. Sela.
68:9 niin maa vapisi ja taivaat tiukkuivat Jumalan kasvojen edessä, Siinai vapisi Jumalan, Israelin Jumalan, kasvojen edessä.	9. Niin maa vapisi ja taivaat tiukkuivat Jumalan edessä: tämä Sinai, Jumalan edessä, joka Israelin Jumala on.	Ps 68:9 Nijn maa wapisi ja taiwat tiucuit/ tämän Jumalan edesä Sinais/ sen Jumalan edesä/ joca Israelin Jumala on.
68:10 Runsaalla sateella sinä, Jumala, kostutit perintömaasi; ja kun se oli näännyksissä, niin sinä virvoitit sen.	10. Mutta nyt sinä, Jumala, annat armollisen sateen, ja virvoitat perimises, joka väsynyt on.	Ps 68:10 Mutta nyt sinä Jumala annat armollisen saten/ ja wirgotat sinun perimises/ joca cuiwa on.
68:11 Sinun laumasi asettui siihen; hyvyydessäsi, Jumala, sinä sen kurjille valmistit.	11. Että sinun laumas siinä asuis: Jumala, sinä virvoitat hyvyydellä radolliset.	Ps 68:11 Että sinun eläimes sijnä asuisit/ Jumala sinä wirgotat sinun hywydellä radolliset.
68:12 Herra antaa sanoman, suuri on voitonsanoman saattajatarten joukko:	12. Herra antaa sanan suurella evankelistain joukolla.	Ps 68:12 HERra anda sanan suurella Ewangelistain joucolla.
68:13 "Sotajoukkojen kuninkaat pakenevat, he pakenevat, ja perheen emäntä jakaa saaliin.	13. Sotaväen kuninkaat pakenevat, he pakenevat; ja kotona asuva jakaa saaliit.	Ps 68:13 Sotawäen Cuningat pakenewat/ pakenewat ja huonen cunnia jaca ryöwäyxt.
68:14 Jäättekö makailemaan karjatarhojen vaiheille? Kyyhkysen siivet ovat hopealla silatut, sen sulat keltaisella kullalla!	14. Kuin te tarhain välissä makaatte, niin mettisen sulat ovat silatut hopialla, ja hänen siipensä ruskialla kullalla.	Ps 68:14 Cosca te leiris oletta/ njn se kijldä cuin mettisen sijwet/ jotca nijncuin hopia ja culda läickywät.
68:15 Kun Kaikkivaltias siellä hajotti kuninkaat, satoi lunta Salmonilla."	15. Kuin Kaikkivaltias siinä joka paikassa kuninkaat levittää, niin Zalmonissa valaisee kuin lumi.	Ps 68:15 Cosca Caickiwaldias jocapaicas heidän seasans Cuningat asetta/nijn tule seijäs cusa syngiä on.
68:16 Baasanin vuori on Jumalan vuori, Baasanin vuori on monihuippuinen vuori.	16. Jumalan vuori on hedelmällinen vuori: korkia vuori on se hedelmällinen vuori.	Ps 68:16 Jumalan mäki on hedelmälinen mäki/ suuri ja hedelmälinen mäki.
68:17 Miksi te, monihuippuiset vuoret, karsaasti katsotte vuorta, jolla Jumala on mielistynyt asumaan? Totisesti, Herra asuu siellä iankaikkisesti.	17. Miksi te, suuret vuoret, kippaatte? Tämä on Jumalan vuori, jossa hän mielistyy asumaan; ja Herra asuu siellä ijankaikkisesti.	Ps 68:17 Mixi te suuret vuoret kippatte ? tämä on Jumalan vuori/ josa hän mielisty asuman/ ja HERra pysy siellä ijancaickisest.
68:18 Jumalan sotavaunuja on kymmenet tuhannet, on tuhannen kertaa tuhannet; Herra on niiden keskellä, pyhydessään niinkuin Siinai.	18. Jumalan rattaita on monta tuhatta kertaa tuhatta: Herra on heissä, pyhässä Sinaissa.	Ps 68:18 Jumalan rattaita on monda tuhatta kerta tuhat/ HERra on heisä pyhäsä Sinais.
68:19 Sinä astuit ylös korkeuteen, otit vankeja saaliiksesi, sait ihmisiä lahjaksesi: niskoittelijatkin joutuvat asumaan Herran Jumalan tykönä.	19. Sinä astuit ylös korkeuteen, ja olet vangiksi ottanut vankeuden. Sinä olet lahjoja saanut ihmisille: vastahakoiset myös, että Herra Jumala siellä kumminkin asuu.	Ps 68:19 Sinä astuit ylös corkeuxeen/ ja olet fangixi ottanut fangeuxen/ sinä olet lahjoja saanut ihmisiä warten: eripuraiset myös/ että HERra Jumala siellä cummingin asu.
68:20 Kiitetty olkoon Herra joka päivä. Meitä kantaa Jumala, meidän apumme. Sela.	20. Kiitetty olkoon Herra joka päivä! Jumala panee kuorman meidän päällemme; mutta hän myös auttaa meitä, Sela!	Ps 68:20 Kijtetty olcon HERra jocapäiwä/ Jumala pane cuorman meidän päällem/ mutta hän myös autta meitä. Sela.
68:21 Meillä on Jumala, Jumala, joka auttaa, ja Herra, Herra, joka kuolemasta vapahtaa.	21. Meillä on Jumala, Jumala, joka auttaa, ja Herra, Herra, joka kuolemasta vapahtaa.	Ps 68:21 Meillä on Jumala joca autta/ ja HERra HERra/ joca cuolemasta wapahta.
68:22 Mutta Jumala murskaa vihollistensa pään, niiden karvaisen pääläen, jotka synneissänsä vaeltavat.	22. Mutta Jumala särkee vihollistensa pään heidän päänlakeinsa kanssa, jotka pysyvät heidän synneissänsä.	Ps 68:22 Mutta Jumala särke hänen wihollisens päät heidän päänlakeins cansa/ jotca pysywät heidän synnisäns.

68:23 Herra sanoo: "Baasanista minä heidät palautan, palautan meren syvyyksistä,	23. Herra sanoo: minä palautan (muutamatt) lihavista; meren syvyydestä minä heitä palautan,	Ps 68:23 Cuitengin sano HERra: minä haen muutamatt lihawista/ meren sywydestä minä muutamita haen.
68:24 että sinä polkisit jalkasi vereen, että sinun koiriesi kieli saisi osansa vihollisista."	24. Että sinun jalkas tulis painetuksi veressä, ja koirais kieli sinun vihollisistas.	Ps 68:24 Sentähden sinun jalcas tule painetuxi sinun wihollises weresä/ ja sinun coiras sen nuole.
68:25 Julkinähtävät ovat sinun juhlasaattosi, Jumala, minun Jumalani, kuninkaani juhlasaattot pyhäkössä.	25. He näkivät, Jumala, kuinkas vaellat; kuinkas, minun Jumalani ja kuninkaani, pyhässä vaellat:	Ps 68:25 Se näky Jumala cuingas waellat/ cuingas minun Jumalan ja Cuningan Pyhässä waellat.
68:26 Laulajat käyvät edellä, kanteleensoittajat jäljessä, keskellä nuoret naiset vaskirumpuja lyöden.	26. Laulajat käyvät edellä, ja sitte leikarit piikain seassa, jotka kanteleita soittavat.	Ps 68:26 Laulajat käywät edellä ja sijtte leicarit pijcain seas/ jotca trumpuja lyöwät.
68:27 Kiittäkää Jumalaa seurakunnan kokouksissa, kiittäkää Herraa te, jotka olette Israelin lähteestä.	27. Kiittäkää Herraa Jumalaa seurakunnissa, te Israelin lähteestä.	Ps 68:27 Kijttäkät HERra Jumalata seuracunnissa/ Israelin lähten tähden.
68:28 Tuolla on Benjamin, nuorin, heitä johtaen, Juudan ruhtinaat joukkoinensa, Sebulonin ruhtinaat, Naftalin ruhtinaat.	28. Siellä hallitsee heitä vähä Benjamin, Juudan päämiehet joukkoinensa, Zebulonin päämiehet, Naphtalin päämiehet.	Ps 68:28 Siellä hallidze heidän seasans wähä BenJamin/ Judan päämiehet jouckoinens/ Zebulonin päämiehet/ Naphtalin päämiehet.
68:29 Sinun Jumalasi on säätänyt sinulle vallan. Vahvasta, Jumala, minkä olet hyväksenne tehnyt.	29. Sinun Jumalas on käsenyt sinun olla väkevän: vahvasta Jumala se, minkä sinä meissä tehnyt olet.	Ps 68:29 Sinun Jumalas on sinun waldacundas asettanut/ wahwista sitä Jumala meisä: sillä se on sinun tecos.
68:30 Sinun temppelisi tähden, joka kohooa Jerusalemissa, kuninkaat tuovat sinulle lahjoja.	30. Sinun templis tähden, joka on Jerusalemissa, pitää kuninkaat sinulle lahjoja viemän.	Ps 68:30 Sinun Templis puolesta cuin on Jerusalemis/ pitä Cuningat sinulle lahjoja wiemän.
68:31 Käske ankarasti ruovikon petoa, härkien laumaa ynnä vasikoita, kansoja, lankeamaan maahan hopeaharkkoinensa. Hän hajottaa kansat, jotka sotia rakastavat.	31. Nuhtele ruovon petoa, härkäin laumaa kansain vasikkain kanssa, jotka kumartaen tuovat hopeakankeja: hajoittanut on hän kansat, jotka mielellänsä sotivat.	Ps 68:31 Nuhtele peto ruogosa/ härkäin laumat wasickains seas/ jotca waatiwat rahan tähden/ hän hajotta Canssat jotca mielelläns sotiwat.
68:32 Mahtavat saapuvat Egyptistä, Etiopia kiiruhtaa ojentamaan käsiänsä Jumalan puoleen.	32. Egyptin päämiehet tulevat: Etiopia ojentaa käsiänsä Jumalalle.	Ps 68:32 Egyptin päämiehet pitä tuleman/ Ethiopia pitä käsiäns Jumalalle ojendamän.
68:33 Te maan valtakunnat, laulakaa Jumalalle, veisatkaa Herran kiitosta, - Sela -	33. Te maan valtakunnat, veisatkaa Jumalalle, veisatkaa kiitosta Herralle, Sela!	Ps 68:33 Te Cuningasten waldacunnat maan päällä weisatcat Jumalalle/ weisatcat kijtost HERralle. Sela.
68:34 hänen, joka kiittää ikuisten taivasten taivaissa! Katso, hän antaa äänellänsä väkevän jyllinän.	34. Sille joka asuu taivaissa joka paikassa, hamasta alusta: katso, hän antaa jyllinälle voiman.	Ps 68:34 Se cuin asu taiwais jocapaicas hamast algusta/ cadzo/ hän anda jyllinällens woiman.
68:35 Antakaa väkevyyt Jumalalle! Hänen herrautensa on Israelin yllä ja hänen voimansa pilvien tasalla.	35. Antakaat Jumalalle woima: hänen herrautensa on Israelissa, ja hänen voimansa pilvissä.	Ps 68:35 Andacat Jumalalle woima/ hänen herraudens on Israelis/ ja hänen woimans pilwisä.

68:36 Peljättävä on Jumala, joka ilmestyy sinun pyhäköstäsi, Israelin Jumala. Hän antaa kansallensa voiman ja väkevyyden. Kiitetty olkoon Jumala.	36. Jumala on ihmeellinen pyhässänsä, hän on Israelin Jumala: hän antaa kansalle väen ja voiman: kiitetty olkoon Jumala!	Ps 68:36 Jumala on ihmellinen hänen Pyhässäns/ hän on Israelin Jumala/ hän anda Canssalle wäen ja woiman/ kijtetty olcon Jumala.
PSALMI 69	69 PSALTTARI	LXIX. Psalmi .
69:1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Liljat"; Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi kukkasista, edelläveisaajalle.	Ps 69:1 Dawidin Psalmi cuckaisista/ edelläweisattapa.
69:2 Pelasta minut, Jumala, sillä vedet käyvät minun sieluuni asti.	2. Jumala, auta minua; sillä vedet käyvät hamaan minun sieluuni asti.	Ps 69:2 JUmlala auta minua: sillä wedet käywät haman minun sieluni asti.
69:3 Minä olen vajonnut syvään, pohjattomaan liejuun, olen joutunut vetten syvyyksiin, ja virta tulvii minun ylitseni.	3. Minä vajaan syvään mutaan, jossa ei pohjaa ole: minä olen tullut syviin vesiin, ja virta upottaa minun.	Ps 69:3 Minä wajon sywään mutaan/ josa ei pohja ole/ minä olen tullut sywiyn wesijn/ ja wirta upotta minun.
69:4 Minä olen väsynyt huutamisesta, minun kurkkuni kuivettuu, minun silmäni ovat rauenneet odottaessani Jumalaani.	4. Minä väsyn huutamisesta: minun kurkkuni kuivettuu: minun näkyni vaipuu, toivoissani minun Jumalani päälle.	Ps 69:4 Minä wäsyin huutamisest/ minun curckun cuiwettu/ minun näkyn waipu/ että minä nijncawwan Jumalata odotan.
69:5 Enemmän kuin hiuksia päässäni on niitä, jotka minua syyttömästi vihaavat; paljon on niitä, jotka tahtovat tuhota minut, jotka syyttä ovat vihollisiani; mitä en ole ryöstänyt, se täytyy minun maksaa.	5. Niitä on enempi kuin päässäni hiuksia, jotka ilman syytä minua vihaavat, jotka syyttömästi minun viholliseni ovat, ja minua hukuttavat, ovat väkevät: niitä täytyy minun maksaa, joita en minä ryöwännyt.	Ps 69:5 Nijtä on enämbi cuin minun pääsäni hiuxia/ jotca ilman syytä minua wihawat. Ps 69:6 Jotca syyttömäst minun wiholliseni owat/ ja minua hucuttawat/ owat wäkwät/ nijtä täyty minun maxa/ joita en minä ryöwännyt.
69:6 Jumala, sinä tunnet minun hulluuteni, eivätkä minun vikani ole sinulta salassa.	6. Jumala, sinäpä tiedät minun tyhmyyteni, ja minun rikokseni ei ole sinulta salatut.	Ps 69:7 Jumala sinäpä tiedät minun tyhmydeni/ ja minun ricoxeni ei ole sinulle salatut.
69:7 Älä anna minussa häpeään joutua niiden, jotka odottavat sinua, Herra, Herra Sebaot. Älä salli minussa pettyä niiden, jotka etsivät sinua, Israelin Jumala.	7. Älä salli heitä häpiään tulla minun tähteni, jotka sinua odottavat, Herra, Herra Zebaot: älä anna heitä häväistä minun tähteni, jotka sinua etsivät, Israelin Jumala.	Ps 69:8 Älä salli heitä häpiään tulla minun tähteni/ jotca sinua odottawat HERra HERra Zebaoth/ älä anna heitä häwäistä minun tähteni/ jotca sinua edziwät Israelin Jumala.
69:8 Sillä sinun tähtesi minä kärsin herjausta, pilkka peittää minun kasvoni.	8. Sillä sinun tähtes minä pilkkaa kärsin; minun kasvoni ovat täynnä häpiää.	Ps 69:9 Sillä sinun tähtes minä pilcka kärsin/ minun caswon on täynäns häpiätä.
69:9 Veljilleni minä olen tullut vieraaksi, olen tullut oudoksi äitini lapsille.	9. Minä olen muukalaiseksi veljilleni tullut, ja oudoksi äitini lapsille.	Ps 69:10 Minä olen muucalaisexi welijlleni tullut/ ja oudoxi äitini lapsille.
69:10 Sillä kiivaus sinun huoneesi puolesta on minut kuluttanut, ja niiden herjaukset, jotka sinua herjaavat, ovat sattuneet minuun.	10. Sillä sinun huonees kiivaus syö minua: ja heidän pilkkansa, jotka sinua pilkkasivat, lankesi minun päälleni.	Ps 69:11 Sillä sinun huones kijwaus syö minua/ ja heidän pilckans jotca sinua pilckaisit/ langeisit minun päälleni.
69:11 Minä, minun sieluni itki ja paastosi, mutta siitä koitui minulle vain herjausta.	11. Minä itkin ja paastosin hartaasti, ja minä pilkattiin päälliseksi.	Ps 69:12 MInä itkin ja paastoisin hartasta/ ja minä pilcattin päälisexi.
69:12 Minä pukeuduin säkkipukuun, mutta tulin sananparreksi heidän suussa.	12. Ja minä puin säkin ylleni, ja olin heille sananlaskuksi.	Ps 69:13 Ja minä puin säkin päälleni/ waan he sijttekin leickiä teit.

69:13 Porteissa-istujat minusta jaarittelevat, ja väkijuomain juojat minusta laulavat.	13. Jotka portissa istuvat, ne minusta jaarittelevat, ja juodessansa he minusta lauleskelevat.	Ps 69:14 Jotca portisa istuwat/ ne minusta jaarittelewat/ ja juodesans he minusta weisawat.
69:14 Mutta minä rukoilen sinua, Herra, otollisella ajalla, sinua, Jumala, sinun suuren laupeutesi turvin. Vastaa minulle pelastavan uskollisuutesi tähden.	14. Mutta minä rukoilen sinua, Herra, otollisella ajalla, Jumala, sinun suuren laupiutes puolesta: kuule minua sinun autuutes totuuden tähden.	Ps 69:15 Mutta minä HERra rucoilen sinua otollisella ajalla/ Jumala sinun suuren laupiudes puolesta/ cuuldele minua wagan awus cautta.
69:15 Päästä minut loasta, etten siihen vajoa, auta, että pääsen vihollisistani ja syvistä vesistä.	15. Pelasta minua loasta, etten minä vajoaisi; että minä pelastettaisiin vihollisistani ja syvistä vesistä.	Ps 69:16 Pelasta minua logasta/ etten minä wajois/ että minä pelastettaisin wihollisistani/ ja sywistä wesistä.
69:16 Älä anna vetten vuon minua upottaa, syvyyden minua niellä ja kuilun sulkea suutaan minun ylitseni.	16. Ettei wuo minua upottaisi ja syvyydet minua lainoaisi, eikä kaivon suu suljettaisi minun päälleni.	Ps 69:17 Ettei wuo minua upotais/ ja sywydet minua lainois/ eikä caiwon suu suljetais minun päälleni.
69:17 Vastaa minulle, Herra, sillä sinun armosi on hyvä, käänny minun puoleeni suuressa laupeudessa.	17. Kuule minua, Herra; sillä sinun laupiutes on hyvä: käännä sinuas minun puoleeni, sinun suuren laupiutes tähden.	Ps 69:18 Cuuldele minua HERra/ sillä sinun hywydes on turwallinen/ käännä sinuas minuun päin/ sinun suuren laupiudes tähden.
69:18 Älä peitä kasvojasi palvelijaltasi, sillä minä olen ahdistuksessa; joudu, vastaa minulle.	18. Ja älä peitä kaswojas palvelialtas; sillä minä ahdistetaan: kuultele minua nopiasti.	Ps 69:19 Ja älä peitä caswoas palwelialdas: sillä minä ahdistetan/ cuuldele minua nopiast.
69:19 Lähesty minun sieluani ja lunasta se, vapahda minut vihollisteni tähden.	19. Lähene minun sieluani, ja lunasta häntä: minun vihollisteni tähden pelasta minua.	Ps 69:20 Lähene minun sieluani/ ja lunasta händä/ minun wihollisteni tähden pelasta minua.
69:20 Sinä tiedät minun häväistykseni, minun häpeäni ja pilkkani, sinun edessäni ovat julki kaikki minun ahdistajani.	20. Sinäpä tiedät pilkkani, häpiäni ja häväistykseni: kaikki minun wiholliseni ovat edessä.	Ps 69:21 Sinäpä tiedät minun pilckani/ häpiäni ja häwäistyxeni/ caicki minun wiholliseni owat edesäs.
69:21 Häväistys on särkenyt minun sydämeni, minä olen käynyt heikoksi; minä odotin sääliä, mutta en saanut, ja lohduttajia, mutta en löytänyt.	21. Pilkka särkee minun sydämeni ja waivaa minua: minä odotan, jos joku armahtais, ja ei ole kenkään, ja lohduttajia, vaan en ketään löydä.	Ps 69:22 Pilcka särke minun sydämeni/ ja waiwa minua: minä odotan jos jocu armahtais/ ja ei ole kengän/ lohduttaja/ waan en minä ketän löydä.
69:22 Koiruohoa he antoivat minun syödäkseni ja juottivat minulle janooni haparviiniä.	22. Ja he antoivat minulle sappea syödäkseni, ja etikkaa juodakseni minun janossani.	Ps 69:23 Ja he annoit minulle sappe syödäxeni/ ja etickata juodaxeni/ minun suurimmas janosani.
69:23 Tulkoon heidän pöytänsä heille paulaksi, ansaksi noille suruttomille.	23. Heidän pöytänsä olkoon heille paulaksi, sekä kostoksi että lankeemiseksi.	Ps 69:24 Heidän pöytäns olcon heille paulaxi/ sekä costoxi että langemisexi.
69:24 Soetkoot heidän silmänsä, niin etteivät näe, ja saata heidän lanteensa alati horjumaan.	24. Tulkoon heidän silmänsä pimiäksi, ettei he näkisi, ja salli heidän lanteensa aina horjua.	Ps 69:25 Tulcon heidän silmäns pimiäxi/ ettei he näkis/ ja salli heidän landens aina horjua.
69:25 Vuodata vihastuksesi heidän päällensä, ja yllättäköön heidät sinun vihasi hehku.	25. Vuodata närkästykses heidän päällensä, ja hirmuinen vihas käsittäköön heitä,	Ps 69:26 Wuodata närkästyxes heidän päällens/ ja sinun hirmuinen wihäs käsittäköön heitä.
69:26 Joutukoon heidän leiripaikkansa autioksi, älköön heidän majoissansa asukasta olko.	26. Olkoon heidän huoneensa kylmillä; ja ei kenkään olko, joka heidän majassansa asuis.	Ps 69:27 Olcon heidän asumisens kylmillä/ ja ei kengän olco/ joca heidän majasans asuis.
69:27 Sillä he vainoavat sitä, jota sinä olet lyönyt, he juttelevat niiden tuskista, joita sinä olet haavoittanut.	27. Sillä he vainoovat sitä, jota lyönyt olet, ja juttelevat niiden kipua, joita haavoittanut olet.	Ps 69:28 Sillä he wainowat sitä jotas lyönyt olet/ ja kerscawat että omaidzes pahasti haawoitat.

69:28 Lisää heille rikosta rikoksen päälle, ja sinun vanhurskautesi he älkööt pääskö.	28. Salli heitä langeta synnistä syntiin, ettei he tulisi sinun vanhurskautes.	Ps 69:29 Salli heitä langeta synnistä syndijn/ ettei he tulis wanhurscaudens tygö.
69:29 Pyyhittäköön heidät pois elämän kirjasta, älköönkä heitä kirjoitettako vanhurskasten lukuun.	29. Pyyhi heitä elävain kirjasta, ettei he kirjoitettaisi vanhurskasten kanssa.	Ps 69:30 Pyhi heitä eläwitten kirjasta/ ettei he kirjoitettais wanhurscasten cansa.
69:30 Mutta minä olen kurja ja vaivattu, suojatkoon minua sinun apusi, Jumala,	30. Mutta minä olen raadollinen ja murheellinen: Jumala, sinun autuutes suojelkoon minua!	Ps 69:31 Mutta minä olen radollinen ja murhellinen/ Jumala/ sinun apus suojelcon minua.
69:31 niin minä veisuulla kiitän Jumalan nimeä ja ylistän häntä kiitosvirsillä.	31. Minä kiitän Jumalan nimeä veisuulla, ja suuresti ylistän häntä kiitoksella.	Ps 69:32 Minä kijtän Jumalan nime weisulla/ ja ylistän sangen händä kijtoxella.
69:32 Se on Herralle otollisempi kuin härkä, kuin mulli, sarvipää ja sorkkajalka.	32. Se kelpaa paremmin Herralle kuin härkä taikka mulli, jolla ovat sarvet ja sorkat.	Ps 69:33 Se kelpa parammin HERralle cuin härkä taicka mulli/ jolla owat sarwet ja sorcat.
69:33 Nöyrät näkevät sen ja riemuitsevat; elpyköön teidän sydämenne, teidän, jotka etsitte Jumalaa.	33. Raadolliset näkevät sen ja iloitsevat, ja jotka Jumalaa etsivät, heidän sydämensä pitää elämän.	Ps 69:34 Radolliset näkewät sen ja iloidzewat/ ja jotca Jumalata edziwät/ heidän sydämens pitä elämän.
69:34 Sillä Herra kuulee köyhiä eikä halveksi vankejansa.	34. Sillä Herra kuulee köyhiä, ja ei hän vankiansa katso ylön.	Ps 69:35 Sillä HERra cuule köyhiä/ ja ei hän fangians cadzo ylön.
69:35 Kiittäkööt häntä taivaat ja maa, meret ja kaikki, mitä niissä liikkuu.	35. Kiittäkään häntä taivaat ja maa, meri, ja kaikki kuin niissä liikkuvat.	Ps 69:36 Kijttäkän händä taiwat/ maa ja meri/ caicki mitä nijsä lijckuwat.
69:36 Sillä Jumala on pelastava Siionin ja rakentava Juudan kaupungit, niin että he asettuvat niihin ja omistavat ne.	36. Sillä Jumala auttaa Zionia ja rakentaa Juudan kaupungit, että siellä asutaan, ja se perinnöllä omistetaan.	Ps 69:37 Sillä Jumala autta Zioni/ ja rakenda Judan Caupungit/ että siellä asutan ja ne omistetan.
69:37 Hänen palvelijainsa jälkeläiset saavat sen perinnökseen, ja ne, jotka hänen nimeänsä rakastavat, saavat asua siinä.	37. Ja hänen palveliainsa siemen sen perii: ja ne, jotka hänen nimeänsä rakastavat, pitää asuman siinä.	Ps 69:38 Ja hänen palwelians siemen ne peri/ ja jotca hänen nimens racastawat/ asuwat nijsä.
PSALMI 70	70 PSALTTARI	LXX. Psalmi .
70:1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi; syntiä tunnustettaessa.	1. Davidin Psalmi edelläveisaajalle, muistoksi.	Ps 70:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa/ muistoxi.
70:2 Jumala, riennä minua pelastamaan, riennä minun avukseni, Herra.	2. Riennä, Jumala, minua vapahtamaan: kiiruhda, Herra, minua auttamaan.	Ps 70:2 RIennä Jumala minua wapahtaman/ kijruta HERra minua auttaman.
70:3 Joutukoot häpeään ja punastukoot ne, jotka minun henkeäni väijyvät; peräytykööt ja saakoot häpeään ne, jotka tahtovat minulle onnettomuutta.	3. Häpiään tulkoon ja hävetköön, jotka minun sieluani väijyvät: ajettakoon takaperin ja tulkoon häväistyksi, jotka minulle paha suovat;	Ps 70:3 Häwetkön ja häwäistäkön/ jotca minun sieluani wäijywät. Ps 70:4 Ajettacon tacaperin ja tulcon häwäistyxi/ jotca minulle paha suowat.
70:4 Kääntykööt takaisin häpeissänsä ne, jotka sanovat: "Kas niin, kas niin!"	4. Että he jälleen häpiään tulisivat, jotka minua pitittävät.	Ps 70:5 Että he jällens häpiään tulisit/ jotca minua pitittäwät.
70:5 Iloitkoot ja riemuitkoot sinussa kaikki, jotka sinua etsivät; joille sinun apusi on rakas, ne sanokoot aina: "Ylistetty olkoon Jumala!"	5. Iloitkaan ja riemuitkaan sinussa kaikki, jotka sinua etsivät; ja jotka sinun autuuttas rakastavat, sanokaan aina: Jumala olkoon suuresti ylistetty!	Ps 70:6 Iloitcan ja riemuitcan sinusa caicki jotca sinua edziwät/ ja jotca sinun autuuttas racastawat/ sanocan aina: Jumala olcon suurest ylistetty.

70:6 Mutta minä olen kurja ja köyhä; Jumala, riennä minun tyköni. Sinä olet minun apuni ja vapauttajani; Herra, älä viivy.	6. Mutta minä olen raadollinen ja köyhä, riennä, Jumala, minun tyköni; sillä sinä olet minun auttajani ja pelastajani, Herra, älä viivyttele.	Ps 70:7 Mutta minä olen radollinen ja köyhä/ riennä Jumala minun tyköni: sillä sinä olet minun auttajan ja pelastajan/ minun Jumalan älä wijwytä.
PSALMI 71	71 PSALTTARI	LXXI. Psalmi .
71:1 Sinuun, Herra, minä turvaan, älä salli minun joutua häpeään iankaikkisesti.	1. Sinuun, Herra, minä uskallan: älä anna minua ikänä häväistä.	Ps 71:1 SInuun HERra minä uscallan/ älä anna minua ikänäns häväistä.
71:2 Pelasta minut, vapahda minut vanhurskaudessasi, kallista korvasi minun puoleeni ja auta minua.	2. Vapahda minua vanhurskaudessa ja pelasta minua: kallista korvas minun puoleeni ja auta minua.	Ps 71:2 Wapada minua wanhurscaudellas ja pelasta minua/ callista corwas minun puoleeni ja auta minua.
71:3 Ole minulle kallio, jolla saan asua ja jonne aina saan mennä, sinä, joka olet säätänyt minulle pelastuksen. Sillä sinä olet minun kallioni ja linnani.	3. Ole minulle vahva turva, johon minä aina pakenisin: sinä olet luvannut minua auttaa; sillä sinä olet minun kallioni ja linnani.	Ps 71:3 Ole minulle wahwa turwa/ johon minä aina pakenisin/ joca aina autta luwannut olet: sillä sinä olet minun callion ja linnan.
71:4 Jumalani, vapauta minut jumalattoman kädestä, väärän ja väkivaltaisen kourista.	4. Minun Jumalani, auta minua jumalattoman kädestä, väärän ja väkivaltaisen kädestä.	Ps 71:4 Minun Jumalan auta minua jumalattoman kädestä/ wäärän ja ylpiän kädestä.
71:5 Sillä sinä olet minun toivoni, Herra, Herra, minun turvani hamasta nuoruudestani.	5. Sillä sinä olet minun turvani, Herra, Herra: minun toivoni hamasta minun nuoruudestani.	Ps 71:5 Sillä sinä olet minun turwan HERra HERra/ minun toiwon hamast minun nuoruudestani.
71:6 Sinä olet minun tukeni syntymästäni saakka, sinä päästit minut äitini kohdusta; sinua minä alati ylistän.	6. Sinuun minä olen luottanut hamasta äitini kohdusta, sinä minun wedit ulos äitini kohdusta: sinusta on aina minun kerskaukseni.	Ps 71:6 Sinuun minä olen luottanut hamast äitini cohdusta/ sinä minun wedit ulos äitini cohdusta/ sinusta on aina minun kerscauxen.
71:7 Monelle minä olen kuin kummitus, mutta sinä olet minun vahva suojani.	7. Minä olen monelle ihmeeksi tullut; mutta sinä olet minun vahva turvani.	Ps 71:7 Minä olen monelle ihmexi tullut/ mutta sinä olet minun wahwa turwan.
71:8 Minun suuni on täynnä sinun kiitostasi, täynnä sinun ylistystäsi kaiken päivää.	8. Täytä minun suuni sinun kiitoksestas ja sinun kunniastas joka päivä.	Ps 71:8 Täytä minun suun sinun kijtoxestas/ ja sinun cunniastas jocapäiwä.
71:9 Älä heitä minua pois minun vanhalla iälläni, älä hylkää minua, kun voimani loppuu.	9. Älä minua heitä pois minun vanhuudessani: älä minua hylkää, kuin minä heikoksi tulen.	Ps 71:9 Älä minua heitä pois minun wanhudesani/ älä minua hyljä/ cosca minä heicoxi tulen.
71:10 Sillä minun viholliseni puhuvat minusta; ne, jotka väijyvät minun henkeäni, neuvottelevat keskenänsä:	10. Sillä minun viholliseni puhuvat minua vastaan: ja jotka minun sieluani väijyvät, he keskenänsä neuvoa pitävät,	Ps 71:10 Sillä minun wiholliseni puhuwat minua wastan/ ja jotca minun sieluani wäijywät/ he keskenäns neuwo pitawät.
71:11 "Jumala on hänet hyljännyt; ajakaa häntä takaa ja ottakaa kiinni, sillä auttajaa ei ole."	11. Ja sanovat: Jumala hylkäsi hänen; ajakaat takaa ja käsittäkät häntä, sillä ei ole vapahtajaa.	Ps 71:11 Ja sanowat: Jumala hyljä hänen: ajacat taca ja käsittäkät händä: sillä ei ole wapahtajata.
71:12 Jumala, älä ole minusta kaukana, Jumalani, riennä minun avukseni.	12. Jumala, älä erkane kauwas minusta: minun Jumalani, riennä minua auttamaan.	Ps 71:12 Jumala älä ercane cauwas minusta/ minun Jumalan riennä minua auttaman.

71:13 Joutukoot häpeään ja hukkukoon ne, jotka vainoavat minun sieluani; peittäköön häpeä ja pilkka ne, jotka hankkivat minulle onnettomuutta.	13. Hävetkään ja hukkukoon, jotka minun sieluani vastaan ovat: häpiän ja häväistyksen alle tulkoon, jotka minulle paha suovat.	Ps 71:13 Häwetkön ja huckucon jotca minun sieluani wastan owat/ häpiän ja häwäistyxen ala tulcon/ jotca minulle paha suowat.
71:14 Mutta minä odotan alati, ja yhäti minä sinua kiitän.	14. Mutta minä odotan aina, ja korotan aina sinun kiitokses.	Ps 71:14 Mutta minä odotan aina/ ja corgotan aina sinun kijtoxes.
71:15 Minun suuni on julistava sinun vanhurskauttasi, sinun pelastustekojasi kaiken päivää, sillä niiden määrää en minä tunne.	15. Minun suuni pitää ilmoittaman sinun vanhurskauttas, joka päivä sinun autuuttas, joita en minä voi kaikkia lukea.	Ps 71:15 Minun suun pitä ilmoittaman sinun wanhurscauttas/ jocapäiwä sinun autuuttas/ joita en minä woi caickia luke.
71:16 Herran, Herran väkeviä tekoja minä tuon julki, minä ylistän sinun vanhurskauttasi, sinun ainoan.	16. Minä vaellan Herran, Herran väkevyydessä: minä tahdon muistaa ainoastaan sinun vanhurskauttas.	Ps 71:16 Minä waellan HERran HERran wäkeyydes/ minä ylistän ainoastans sinun wanhurscauttas.
71:17 Jumala, sinä olet opettanut minua hamasta nuoruudestani, ja yhä vielä minä sinun ihmeitäsi julistan.	17. Jumala, sinä olet minua nuoruudestani opettanut, sentähden minä julistan sinun ihmeitäs.	Ps 71:17 Jumala sinä olet minua nuorudestani opettanut/ sentähden minä julistan sinun ihmeitäs.
71:18 Älä, Jumala, minua hylkää vanhaksi ja harmaaksi tultuani, niin minä julistan sinun käsivartesi voimaa nousevalle polvelle, sinun väkevyyttäsi kaikille vielä tuleville.	18. Ja minun vanhuudessani ja harmaaksi tultuani älä, Jumala, minua hylkää, siihenasti kuin minä ilmoitan sinun käsivartes lasten lapsille, ja sinun väkevyytes kaikille tulevaisille.	Ps 71:18 Ja minun wanhudesani ja harmaxi tulduani älä Jumala minua hyljä/ siihenasti cuin minä ilmoitan sinun käsiwartes lasten lapsille/ ja sinun wäkeyydes caikille tulewaisille.
71:19 Jumala, sinun vanhurskautesi ulottuu hamaan korkeuksiin, sinun, joka teet niin suuria. Jumala, kuka on sinun vertaisesi?	19. Ja tosin, Jumala, sinun vanhurskautes on sangen korkia, sinä teet suuria: Jumala, kuka on sinun vertaises?	Ps 71:19 Ja tosin Jumala sinun wanhurscaudes on sangen corkia/ sinä suuria teet/ Jumala cuca on sinun wertaises ?
71:20 Sinä, joka olet antanut meidän kokea paljon ahdistusta ja onnettomuutta, sinä virvoitat meidät jälleen henkiin, ja maan syvyyksistä sinä tuot meidät takaisin.	20. Sillä sinä annat minun nähdä paljon ja suuria ahdistuksia, ja virvoitat minua jälleen; ja taas sinä haet minua ulos maan syvyydestä.	Ps 71:20 Sillä sinä annat minun nähdä paljo ja suuria ahdistuxia/ ja wirgotat minua jällens/ ja taas sinä haet minua ulos maan sywydestä.
71:21 Anna minun arvoni kasvaa ja lohduta minua jälleen.	21. Sinä teet minun sangen suureksi, ja lohdutat minua jälleen.	Ps 71:21 Sinä teet minun sangen suurexi/ ja lohdutat minua jällens.
71:22 Niin minä myös ylistän harpulla sinua, sinun uskollisuuttasi, minun Jumalani, soitan kanteleella kiitosta sinulle, sinä Israelin Pyhä.	22. Niin minäkin kiitän sinua psaltarilla, sinun totuuttas, minun Jumalani: minä veisaan kiitosta sinulle kanteleilla, sinä pyhä Israelissa.	Ps 71:22 Nijn minäkin kijtän sinua Psaltarilla/ sinun wacuuttas/ minun Jumalan: minä weisan kijtost sinulle candeleilla/ sinä pyhä Israelis.
71:23 Minun huuleni riemuitsevat, kun minä sinulle soitan, ja myös minun sieluni, jonka sinä olet lunastanut.	23. Minun huuleni pitää kiittämän, koska minä sinulle veisaan, ja minun sieluni, jonkas lunastit.	Ps 71:23 Minun huulen ja minun sielun/ jongas lunastit/ iloidzewat ja weisawat kijtost sinulle.
71:24 Minun kieleni julistaa sinun vanhurskauttasi kaiken päivää, sillä häpeään ja pilkkaan ovat joutuneet ne, jotka hankkivat minulle onnettomuutta.	24. Ja minun kieleni puhuu myös joka päivä sinun vanhurskaudestas; sentähden hävetkään he ja häpiään tulkoon, jotka minulle paha suovat.	Ps 71:24 Ja minun kielen puhu myös jocapäiwä sinun wanhurscaudestas/ sentähden häwetkän he ja häpiään tulcon/ jotca minulle paha suowat.
PSALMI 72	72 PSALTTARI	LXXII. Psalmi .

72:1 Salomon virsi. Jumala, anna kuninkaalle tuomita, niinkuin sinä tuomitset, anna vanhurskautesi kuninkaan pojalle.	1. Salomon. Jumala, anna tuomios kuninkaalle, ja vanhurskautes kuninkaan pojalle,	Ps 72:1 Salomolle. Jumala anna duomios Cuningalle/ ja vanhurscaudes Cuningan pojalle.
72:2 Tuomitkoon hän sinun kansaasi vanhurskaasti ja sinun kurjiasi oikeuden mukaan.	2. Että hän veis sinun kansas vanhurskauteen, ja auttais sinun raadollistas.	Ps 72:2 Että hän veis Canssas vanhurscauteen/ ja auttais sinun radollistas.
72:3 Vuoret kantakoot rauhaa kansalle, niin myös kukkulat, vanhurskauden voimasta.	3. Vuoret tuokaan rauhan kansalle, ja kukkulat vanhurskauden.	Ps 72:3 Vuoret tuocan rauhan Canssalle/ ja cuckulat vanhurscauden.
72:4 Auttakoon hän kansan kurjat oikeuteen, pelastakoon köyhäin lapset ja musertakoon sortajan.	4. Hänen pitää raadollisen kansan oikeudessa pitämän, ja köyhäin lapsia auttaman ja särkemän pilkkaajat.	Ps 72:4 Hänen pitä radollisen Canssan oikeudesa pitämän/ ja köyhiä auttaman/ ja särkemän pilckurit.
72:5 Niin he pelkäävät sinua, niin kauan kuin aurinko paistaa ja kuu kumottaa, polvesta polveen.	5. Sinua peljätään, niinkauvan kuin aurinko ja kuu ovat, lapsista niin lasten lapsiin.	Ps 72:5 Sinua peljätän/ nijncauwan cuin Auringo ja Cuu owat/ lapsista nijn lasten lapsijn.
72:6 Hän olkoon niinkuin sade, joka nurmikolle vuotaa, niinkuin sadekuuro, joka kostuttaa maan.	6. Hän laskee alas niinkuin sade heinän sängelle, niinkuin pisarat, jotka maan liottavat.	Ps 72:6 Hän astu alas nijncuin sade nijtetylle nijtylle/ nijncuin pisarat jotca maan liottawat.
72:7 Hänen päivinänsä vanhurskas kukoistaa, ja rauha on oleva runsas siihen saakka, kunnes kuuta ei enää ole.	7. Hänen aikanansa vanhurskas kukoistaa, ja on suuri rauha siihen asti, ettei kuuta enää olekaan.	Ps 72:7 Hänen aicanans vanhurscaus ja suuri rauha cucoista/ siihenasti ettei Cuuta oleckan.
72:8 Hallitkoon hän merestä mereen ja Eufrat-virrasta maan ääriin saakka.	8. Hän hallitsee merestä mereen ja virrasta maailman ääriin.	Ps 72:8 Hän hallidze merestä mereen/ ja wirrasta mailman ärijn.
72:9 Hänen edessänsä erämaan asujat polvistuvat, ja hänen vihollisensa nuolevat tomua.	9. Häntä pitää korven asuwait kumartaman, ja hänen vihollisensa pitää tomun nuoleman.	Ps 72:9 Händä heidän pitä cumartaman jotca corwesa owat/ ja hänen wihollisens pitä tomun nuoleman.
72:10 Tarsiin ja saarten kuninkaat tuovat lahjoja, Saban ja Seban kuninkaat veroa maksavat.	10. Kuninkaat meren tyköä ja luodoista pitää lahjoja kantaman: kuninkaat rikkaasta Arabiasta ja Sebastasta pitää annot tuoman.	Ps 72:10 Cuningat meren tykö ja luodoist pitä lahjoja candaman/ Cuningat rickast Arabiast ja Sebast pitä annot tuoman.
72:11 Häntä kumartavat kaikki kuninkaat, kaikki kansakunnat palvelevat häntä.	11. Kaikki kuninkaat pitää häntä kumartaman, ja kaikki pakanat pitää häntä palveleman.	Ps 72:11 Caicki Cuningat pitä händä cumartaman/ ja caicki pacanat pitä händä palweleman.
72:12 Sillä hän pelastaa köyhän, joka apua huutaa, kurjan ja sen, jolla ei auttajaa ole.	12. Sillä hän vapahtaa huutavaisen köyhän, ja raadollisen, jolla ei ole auttajaa.	Ps 72:12 Sillä hän wapahta huutawaisen köyhän/ ja radollisen/ jolla ei ole auttajata.
72:13 Hän armahtaa vaivaista ja köyhää ja pelastaa köyhäin sielun.	13. Hän on armollinen vaivaiselle ja köyhälle, ja köyhäin sielua hän auttaa.	Ps 72:13 Hän on armollinen waiwaiselle ja köyhälle/ ja köyhäin sielua hän autta.
72:14 Hän lunastaa heidän sielunsa sorrosta ja väkivallasta, ja heidän verensä on hänen silmissään kallis.	14. Hän lunastaa heidän sielunsa petoksesta ja väkivallasta, ja heidän verensä luetaan kalliiksi hänen silmäinsä edessä.	Ps 72:14 Hän lunasta heidän sieluns petoxest ja ylöllisest/ ja heidän werens luetan callixi hänen edesäns.
72:15 Hän eläköön, ja hänelle tuotakoon Saban kultaa; hänen puolestansa rukoiltakoon alati, ja siunattakoon häntä lakkaamatta.	15. Ja hän elää ja hänelle pitää annettaman kultaa rikkaasta Arabiasta, ja häntä alati kumartaen rukoiltaman, joka päivä pitää häntä kiitettämän.	Ps 72:15 Ja hän elä/ ja hänelle annetan culda rickast Arabiasta/ ja händä alati cumarretan/ jocapäiwä kijtetän händä.

72:16 Maa kasvakoon runsaasti viljaa, vuorten huippuja myöten, sen hedelmä huojukoon niinkuin Libanon; ja kansaa nouskoon kaupungeista niinkuin kasveja maasta.	16. Pivo jyviä pitää niin oleman maassa ja vuorten kukkuloilla, että sen hedelmä pitää häälymän niinkuin Libanon; ja kaupungin asuvaiset pitää kukoistaman niinkuin ruoho maan päällä.	Ps 72:16 Maasa ja vuorten cuckuloilla pitä tihkiän tulon oleman/ hänen hedelmänsä pitää häälymän nijncuin Libanonin/ ja sen pitää cucoistaman Caupungeisa/ nijncuin ruoho maan päällä.
72:17 Pysyköön hänen nimensä iankaikkisesti, ja versokoon hänen nimensä, niin kauan kuin aurinko paistaa. Hänessä he itseänsä siunatkoot, ja kaikki kansakunnat ylistäkoot häntä onnelliseksi.	17. Hänen nimensä pysyy ijankaikkisesti: niinkauvan kuin aurinko on, ulottuu hänen nimensä jälkeentulevaisille; ja he tulevat siunatuksi hänen kauttansa: kaikki pakanat ylistävät häntä.	Ps 72:17 Hänen nimensä pysyy ijankaikkisesti/ nijncauwan cuin Auringo on/ ulottuu hänen nimensä jälkeentulevaisille/ ja he tulevat siunatuksi hänen cauttans/ caicki pacanat ylistävät häntä.
72:18 Kiitetty olkoon Herra Jumala, Israelin Jumala, ainoa, joka ihmeitä tekee.	18. Kiitetty olkoon Herra Jumala, Israelin Jumala, joka yksinänsä ihmeitä tekee!	Ps 72:18 Kijtetty olcon Jumala/ HERra Israelin Jumala/ joca yxinänsä ihmeitä teke.
72:19 Kiitetty olkoon hänen kunniansa nimi iankaikkisesti, ja kaikki maa olkoon täynnä hänen kunniaansa. Amen, amen.	19. Ja kiitetty olkoon hänen kunniansa nimi ijankaikkisesti; ja kaikki maa täytettäkoon hänen kunniaastansa, amen! amen!	Ps 72:19 Ja kijtetty olcon hänen cuuluusa nimensä ijankaikkisesti/ ja caicki maa täytettäkön hänen cunniastans/ Amen/ AMEN.
72:20 Daavidin, Iisain pojan, rukoukset päättyvät.	20. Davidin, Isain pojan, rukoukset loppuvat.	
PSALMI 73	73 PSALTTARI	LXXIII. Psalmi .
73:1 Aasafin virsi. Totisesti, Jumala on hyvä Israelille, niille, joilla on puhdas sydän.	1. Asaphin Psalmi. Totta on Jumala hyvä Israelille, niille, jotka puhtaat sydäimestä ovat.	Ps 73:1 Assaphin Psalmi. Totta on Jumala Israelille hyvä/ nijlle jotca puhtat sydäimestä ovat.
73:2 Mutta minun jalkani olivat vähällä kompastua, askeleeni olivat aivan liukahtaa.	2. Mutta minä olisin pian jaloillani horjunut: minun askeleeni olisivat lähes liukastuneet.	Ps 73:2 Mutta minä olin pian jalgoillani horjunut/ minun askeleni olisit lähes liucastunet.
73:3 Sillä minussa nousi kateus ylvästelijöitä kohtaan, kun minä näin jumalattomien menestyvän.	3. Sillä minä närkästyin öykkäreistä, että minä näin jumalattomat menestyvän.	Ps 73:3 Sillä minä närkästyin öyckäristä/ että minä näin jumalattomat menestyvän.
73:4 Sillä he ovat vaivoista vapaat kuolemaansa asti, he ovat voimakkaat ja lihavat.	4. Sillä ei he ole missään kuoleman hädässä, vaan heidän voimansa pysyy vahvana.	Ps 73:4 Sillä ei he ole misän cuoleman hädäs/ waan he owat wahwana/ ja heidän woimans pysy wahwana.
73:5 Eivät he koe muitten kuolevaisten tuskia, eikä heitä vaivata niinkuin muita ihmisiä.	5. Ei he ole vastoinkäymisessä niinkuin muut ihmiset, ja ei heitä vaivata niinkuin muita ihmisiä.	Ps 73:5 Ei he ole wastoinkäymises nijncuin muut ihmiset/ ja ei waiwata nijncuin muita ihmisiä.
73:6 Sentähden on ylpeys heillä kaulakoristeena, väkivalta on puku, joka heidät verhoaa.	6. Sentähden on heidän ylpeytensä koria, ja heidän väkivaltansa kaunistaa heitä.	Ps 73:6 Sentähden on heidän ylpeydens callis/ ja heidän wäkiwaldans täyty hywäxi työxi cudzutta.
73:7 Heidän silmänsä pullistuvat ulos heidän lihavuudestaan, heidän sydämensä kuvittelut kulkevat valtoimina.	7. Heidän silmänsä paisuvat lihavuudesta: he tekevät mitä ainoastansa heille kelpaa.	Ps 73:7 He paisuwat caswoilda nijncuin lihawa wadza/ he tekewät mitä ainoastans heille kelpaa.

73:8 He pilkkaavat ja puhuvat väkivallan puheita pahuudessansa, he puhuvat kuin korkeuksista.	8. Kaikkia he katsovat ylö, ja sitte pahasti puhuvat: he puhuvat ja laittavat ylpiästi.	Ps 73:8 Caickia he cadzowat ylön/ ja sijtte pahasti puhuwat/ ja puhuwat ja laittawat ylpiäst.
73:9 Heidän suunsa tavoittelee taivasta, ja heidän kielensä kulkee pitkin maata.	9. Mitä he puhuvat, sen täytyy olla taivaasta puhuttu: mitä he sanovat, sen täytyy maan päällä kelvata.	Ps 73:9 Mitä he puhuwat sen täyty olla taiwasta puhuttu/ mitä he sanowat/ sen täyty maan päällä kelwata.
73:10 Sentähden heidän kansansa liittyy heihin ja särpii vettä kyllähti.	10. Sentähden noudattaa heitä yhteinen kansa, ja kokoontuvat heidän tykönsä niinkuin vedet,	Ps 73:10 Sentähden noudatta heitä yhteinen Canssa/ ja coconduwat heidän tygöns nijncuin wedet.
73:11 Ja he sanovat: "Kuinka Jumala sen tietäisi, onko tietoa Korkeimmalla?"	11. Ja sanovat: mitä Jumalan pitäis heitä kysymän? mitä pitäis korkeimman heistä lukua pitämän?	Ps 73:11 Ja sanowat: mitä Jumalan pidäis heitä kysymän ? mitä pidäis corkeimman heistä lucua pitämän ?
73:12 Katso, nämä ovat jumalattomat; kuitenkin he elävät ainaisessa rauhassa ja rikastuvat yhäti.	12. Katso, ne ovat jumalattomat: he ovat onnelliset maailmassa ja rikastuvat.	Ps 73:12 Cadzo/ ne owat jumalattomat/ he owat onnelliset mailmasa/ ja ricastuwat.
73:13 Turhaan minä olen pitänyt sydämeni puhtaana ja pessyt käteni viattomuudessa:	13. Pitäiskö siis sen turhaan oleman, että minun sydämeni nuhteetoinna elää, ja minä pesen viattomuudessa minun käteni?	Ps 73:13 Pidäiskö sijs sen turhan oleman/ että minun sydämen nuhdetoinna elä/ ja minä pesen wiattomudes minun käteni ?
73:14 minua vaivataan joka aika, ja minä saan joka aamu kuritusta.	14. Ja minä ruoskitaan joka päivä, ja minun rangaistukseni on joka aamu käsissä?	Ps 73:14 Ja ruoskitan jocapäiwä/ ja minun rangaistuxen on joca amulla käsis ?
73:15 Jos olisin sanonut: "Noin minäkin puhun", katso, niin minä olisin ollut petollinen koko sinun lastesi sukua kohtaan.	15. Minä olisin lähes niin sanonut kuin hekin; mutta katso, niin minä olisin tuominnut kaikki sinun lapses, jotka ikänänsä olleet ovat.	Ps 73:15 Minä olisin lähes nijn sanonut cuin hekin/ mutta cadzo/ nijn minä olisin duominnut caicki sinun lapses/ jotca ikänäns ollet owat.
73:16 Minä mietin päästäkseni tästä selvyYTEEN; mutta se oli minulle ylen vaikeata,	16. Minä ajattelin sitä tutkia; mutta se oli minulle ylen raskas,	Ps 73:16 Minä ajattelin sitä tutkia/ mutta se oli minulle ylön rascas.
73:17 kunnes minä pääsin sisälle Jumalan pyhiin salaisuuksiin ja käsitin, mikä heidän loppunsa on oleva.	17. Siihenasti kuin minä menin Jumalan pyhään, ja ymmärsin heidän loppunsa.	Ps 73:17 Sijhenasti cuin minä menin Jumalan Pyhään/ ja astaitzisin heidän loppuns.
73:18 Totisesti, sinä panet heidät liukkaalle, perikatoon sinä heidät syökset.	18. Tosin sinä asetit heitä liukkaalle, ja syöksit heitä pohjaan.	Ps 73:18 Mutta sinä asetit heitä liuckalle/ ja syöxit heitä pohjaan.
73:19 Kuinka he joutuvatkaan äkisti turmioon! He hukkuvat, heidän loppunsa on kauhistava.	19. Kuinka he niin pian hukkuvat: he hukkuvat ja saavat kauhian lopun.	Ps 73:19 Cuinga he nijn pian huckuwat/ he huckuwat ja saawat cauhian lopun.
73:20 Niinkuin unen käy herätessä, niin sinä, Herra, kun heräjät, heidän valhekuvansa hylkää.	20. Niinkuin uni, koska joku herää, niinpä sinä, Herra teet heidän kuvansa kaupungissa ylönkatsotuksi.	Ps 73:20 Nijncuin uni cosca jocu herä/ nijnpäs HERra teet heidän cuwans Caupungis ylöncadzotuxi.
73:21 Kun minun sydämeni katkeroitui ja minun munaskuihini pisti,	21. Vaan kuin se karvasteli minun sydämässäni ja pisti minun munaskuitani,	Ps 73:21 Waan se carwastele minun sydämesäni/ ja se pistä minun munascuitani.
73:22 silloin minä olin järjetön enkä mitään älynnyt, olin sinun edessäsi kuin nauta.	22. Silloin olin minä tyhmä ja en mitään tietänyt: minä olin niinkuin nauta sinun edessä.	Ps 73:22 Että minun pitä tyhmän oleman/ ja ei mitän tietämän/ ja minun täyty olla nijncuin naudän sinun edesäs.

73:23 Kuitenkin minä pysyn alati sinun tykönäsi, sinä pidät minua kiinni oikeasta kädestäni.	23. Kuitenkin minä pysyn alati sinun tykönäs; sillä sinä pidät minun oikiasta kädestäni.	Ps 73:23 Cuitengin minä pysyn alati sinun tykönäs: sillä sinä pidät minun oikiasta kädestäni.
73:24 Sinä talutat minua neuvosi mukaan ja korjaat minut viimein kunniaan.	24. Sinä talutat minua neuvollas, ja korjaat minua viimein kunnialla.	Ps 73:24 Sinä talutat minua neuwollas/ ja corjat minua wijmeiin cunnialla.
73:25 Ketä muuta minulla olisi taivaassa! Ja kun sinä olet minun kanssani, en minä mistään maan päällä huoli.	25. Kuin sinä ainoastansa minulla olisit, niin en minä ensinkään sitte taivaasta eli maasta tottelisi.	Ps 73:25 Cuin sinä ainoastans minulla olisit/ nijn en minä ensingän sijtte taiwasta eli maasta tottelis.
73:26 Vaikka minun ruumiini ja sieluni nääntyisi, Jumala on minun sydämeni kallio ja minun osani iankaikkisesti.	26. Vaikka vielä minun ruumiini ja sieluni vaipuis, niin sinä, Jumala, kuitenkin olet aina minun sydämeni uskallus ja minun osani.	Ps 73:26 Waicka wielä minun ruumin ja sielun waipuis/ nijn sinä Jumala cuitengin olet aina minun sydämeni uscallus/ ja minun osan.
73:27 Sillä katso, jotka sinusta eriävät, ne hukkuvat, sinä tuhoat kaikki, jotka haureudessa sinusta luopuvat.	27. Sillä katso, jotka sinusta eriävät, ne hukkuvat: sinä kadotat kaikki, jotka sinua vastaan huorin tekevät.	Ps 73:27 Sillä cadzo/ jotca sinusta heitäns erittäwät/ ne huckuwat/ sinä cadotat caicki/ jotca sinua wastan huorin tekewät.
73:28 Mutta minun onneni on olla Jumalaa lähellä, minä panen turvani Herraan, Herraan, kertoakseni kaikkia sinun tekojasi.	28. Mutta se on minun iloni, että minä itseni Jumalan tykö pidän, ja panen toivoni Herran, Herran päälle, ilmoittamaan kaikkia sinun töitä.	Ps 73:28 Mutta se on minun ilon/ että minä idzeni Jumalaan pidän/ ja panen minun toiwoni HERran HERran päälle/ mainidzeman cuinga sinä sen teet.
PSALMI 74	74 PSALTTARI	LXXIV. Psalmi .
74:1 Aasafin mietevirsi. Miksi sinä, Jumala, hylkäsit meidät ainiaaksi, miksi suitsuaa sinun vihasi laitumesi lampaista vastaan?	1. Asaphin opetus. Jumala, miksis meitä niin ratki pois syökset? ja olet niin hirmuisesti vihainen sinun laitumes lampaille?	Ps 74:1 Assaphin opetus. JUmala mixis meitä nijn ratki poissyöxät ? ja olet nijn hirmuisesta wihainen sinun laituimes lambaille.
74:2 Muista seurakuntaasi, jonka muinoin omaksesi otit, jonka lunastit perintösuvuksesi. Muista Siionin vuotta, jolla sinä asut.	2. Muista seurakuntaas, jonkas muinen omistit ja sinulle perimiseksi lunastanut olet, Zionin vuotta, jossas asuit.	Ps 74:2 Muista seuracondas/ jongas wanhast omistit/ ja sinulles perimisexi lunastanut olet/ Zionin wuorta/ josas asut.
74:3 Ohjaa askeleesi ikuisille raunioille. Vihollinen on raiskannut kaiken pyhäkössä.	3. Tallaa heitä jaloillas, ja sysää heitä ijäiseen hävitykseen: vihollinen on raiskannut kaikki pyhässä.	Ps 74:3 Talla heitä jalgoillas/ ja sysä juuri pohjaan/ wihollinen on raiscannut caicki Pyhä.
74:4 Sinun vihollisesi huusivat kokoushuoneessasi, he pystyttivät omat merkkinsä merkeiksi sinne.	4. Sinun vihollises kiljuvat sinun huoneessas, ja asettavat epäjumalansa siihen.	Ps 74:4 Sinun wihollises kiljuwat sinun huoneisas/ ja asettawat epäjumalans nijhin.
74:5 Näytti, kuin olisi tiheässä metsässä kirveitä heilutettu korkealle.	5. Kirveet näkyvät wälkkyvän ylhäällä, niinkuin metsässä hakattaisiin,	Ps 74:5 Kirwet näkywät wälckywän ylhällä/ nijncuin medzäs hacataisin.
74:6 Niin he löivät kaikki sen veistokset kirveillä ja nuijilla rikki.	6. Ja hakkaavat rikki kaikki hänen kuvainsa kaunistukset, sekä keihäillä että kirveillä.	Ps 74:6 Ja hackawat ricki caicki hänen snickarin caunistuxens/ sekä keihäillä että kirweillä.
74:7 He pistivät sinun pyhäkkösi tuleen, he häväisivät, panivat maan tasalle sinun nimesi asumuksen.	7. He polttavat sinun pyhä, ja turmelevat sinun nimes asuinsian maan päällä.	Ps 74:7 He polttawat sinun Pyhä/ ja rijwawat sinun nimes asuinsian pohjan asti.

74:8 He sanoivat sydämessään: "Me hävitämme heidät kaikki tyynni." He polttivat kaikki jumalanpalvelushuoneet maasta.	8. He puhuvat sydämessänsä: raadelkaamme heitä ynnä; he polttavat kaikki Jumalan huoneet maalla.	Ps 74:8 He puhuvat sydämissänsä: radelcam heitä ynnä/ he polttawat caicki Jumalan huonet maalla.
74:9 Merkkejämme me emme näe, ei ole enää profeettaa, eikä ole joukossamme ketään, joka tietäisi, kuinka kauan -.	9. Emme näe meidän ihmeitämme, eikä silleen prophetaa ole: ei myös ketään meidän seassamme ole, joka ymmärtää kuinka kauvan.	Ps 74:9 Em me näe meidän ihmeitäm/ eikä sillen yxikän Propheta saarna/ ei kengän opettaja meitä opeta.
74:10 Kuinka kauan, Jumala, vihollinen saa herjata, vihamies pilkata sinun nimeäsi lakkaamatta?	10. Jumala, kuinka kauvan vihamies häpäisee ja vihollinen sinun nimeäs ratki niin pilkkaa?	Ps 74:10 Jumala/ cuinga cauwan vihollinen häwäise/ ja wainollinen sinun nimes ratki nijn pilcka ?
74:11 Miksi pidätät kättäsi, oikeata kättäsi? Vedä se povestasi ja hävitä heidät.	11. Miksis käännät pois sinun kätes? ja oikian kätes niin ratki sinun povestas?	Ps 74:11 Mixis käännät pois sinun kätes ? ja oikian kätes nijn ratki sinun powestas ?
74:12 Jumala on minun kuninkaani ammoisista ajoista, hän toimittaa pelastuksen maan päällä.	12. Mutta Jumala on alusta minun kuninkaani, joka kaikkinaisen autuuden matkaan saattaa maan päällä.	Ps 74:12 Mutta Jumala on vanhasta minun Cuningan/ joca awut caicki matcan saatta maan päällä.
74:13 Sinä voimallasi halkaisit meren, sinä musersit lohikäärmeitten päät vetten päällä.	13. Sinä hajoitat meren voimallas: sinä murennat lohikärmeiden päät vesissä.	Ps 74:13 Sinä hajotat meren woimallas/ ja sinä murennat Drakein päät wesisä.
74:14 Sinä ruhjoit rikki Leviatanin päät, sinä annoit hänet ruuaksi erämaan eläinten laumalle.	14. Sinä murensit valaskalain päät, ja annat ne kansalle ruuksi metsän korvessa.	Ps 74:14 Sinä musersit walascalain päät/ ja annat ne Canssalle ruaxi medzän corwesa.
74:15 Sinä puhkaisit kuohumaan lähteen ja puron, sinä kuivasit väkevät virrat.	15. Sinä kuohutat lähteet ja virrat: sinä kuivaat väkevät kosket.	Ps 74:15 Sinä cuohutat lähtet ja wirrat/ sinä cuiwat wäkwät cosket.
74:16 Sinun on päivä, sinun on yö, sinä valmistit valon ja auringon.	16. Päivä ja yö ovat sinun: sinä rakennat valkeuden ja auringon.	Ps 74:16 Päiwä ja yö owat sinun/ sinä rakennat Auringon ja tähdet määrätyn juoxuns pitämän.
74:17 Sinä määräsit kaikki maan rajat, sinä asetit kesän ja talven.	17. Sinä sovitit jokaisen maan rajat: sinä teet suven ja talven.	Ps 74:17 Sinä sowitit jocaidzen maan rajat/ sinä teet suwen ja talwen.
74:18 Niin muista tämä: vihollinen herjaa Herraa, houkkiokansa pilkkaa sinun nimeäsi.	18. Niin muista siis, että vihollinen häpäisee Herraa, ja hullu kansa pilkkaa sinun nimeäs.	Ps 74:18 Nijn muista sijs että vihollinen häwäise HERra/ ja hullu Canssa laittawat sinun nimes.
74:19 Älä anna pedolle alttiiksi metsäkyyhkysesielua, älä iäksi unhota kurjiesi elämää.	19. Älä siis anna pedolle mettises sielua, ja älä niin ratki unohda sinun köyhäis joukkoa.	Ps 74:19 Älä sijs anna pedolle mettises sielua/ ja älä nijn ratki unohda sinun köyhiä eläimitäs.
74:20 Katso liittoasi. Sillä maan pimennot ovat väkivallan pesiä täynnä.	20. Muista liittoa; sillä maa on joka paikassa surkiasti hävitetty, ja huoneet ovat täynnä vääryyttä.	Ps 74:20 Muista lijtto: sillä maa on jocapaicas surkiast häwitetty/ ja huonet owat täynnä wääryttä.
74:21 Älä salli sorretun kääntyä häväistynä takaisin. Kurja ja köyhä saakoot ylistää sinun nimeäsi.	21. Älä anna köyhän mennä pois häpiällä; sillä köyhät ja raadolliset kiittävätsinun nimeäs.	Ps 74:21 Älä anna huonon mennä pois häpiällä: sillä köyhät ja radolliset kijttäwät sinun nimes.
74:22 Nouse, Jumala, aja asiasi. Muista, miten houkat herjaavat sinua kaiken aikaa.	22. Nouse, Jumala, ja aja asias: muista niitä häväistyksiä, jotka sinulle joka päivä hulluilta tapahtuvat.	Ps 74:22 Nouse Jumala ja aja asias/ muista nijtä häwäistyxiä/ jotca sinulle jocapäiwä hulluilla tapahtuwat.
74:23 Älä unhota vihollistes huutoa, älä vastustajaisi melua, joka kohoaa lakkaamatta.	23. Älä unohda vihollistes ääntä: sinun vainollistes meteli tulee aina suuremmaksi.	Ps 74:23 Älä unohda wihollistes parcuja/ sinun wainollistes meteli tule aina suuremmaxi.

PSALMI 75	75 PSALTTARI	LXXV. Psalmi .
75:1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Älä turmele"; virsi; Aasafin laulu.	1. Asaphin Psalmi ja veisu, ettei hän hukkunut, edelläveisaajalle.	Ps 75:1 Assaphin Psalmi ja weisu/ ettei hän hukkunut/ edelläweisattapa.
75:2 Me kiitämme sinua, Jumala, me kiitämme sinua; lähellä on sinun nimesi, sinun ihmeitäsi kerrotaan.	2. Me kiitämme sinua, ja ilmoitamme ihmeitäsi, että sinun nimes on niin läsnä.	Ps 75:2 ME kijtäm sinua Jumala/ me kijtäm sinua ja ilmoitam sinun ihmeitäsi/ että sinun nimes on nijn läsnä.
75:3 "Vaikka minä valitsenkin ajan, minä tuomitsen oikein.	3. Sillä ajallansa minä oikein tuomitsen.	Ps 75:3 Sillä ajallans minä oikein duomidzen.
75:4 Vaikka maa kaikkine asukkaineen menehtyy pelkoon, pidän minä pystyssä sen patsaat." Sela.	4. Maa vapisee ja kaikki, jotka sen päällä asuvat; mutta minä vahvistan lujasti hänen patsaansa, Sela!	Ps 75:4 Maa wapise ja caicki jotca sen päällä asuwat/ mutta minä wahwistan lujast hänen padzans. Sela.
75:5 "Ylvästelijöille minä sanon: älkää ylvästelkö, ja jumalattomille: älkää sarvea nostako.	5. Minä sanoin öykkäreille: älkää niin kerskatko, ja jumalattomille: älkää vallan päälle haastako.	Ps 75:5 Minä sanoin Öyckäreille: älkät nijn kerscatco/ ja jumalattomille: älkät wallan päälle haastaco.
75:6 Älkää nostako sarveanne korkealle, älkää puhuko niskoitellen, julkeasti."	6. Älkää niin pahoin haastako teidän valtanne päälle: älkää puhuko niin niskuristi,	Ps 75:6 Älkät nijn paljo haastaco teidän waldan päälle/ älkät puhuco nijn niscurist.
75:7 Ei tule apua idästä, ei lännestä, ei vuorisesta erämaasta,	7. Niinkuin ei mitään hätää olisi, eikä idästä eikä lännestä, taikka vuorilta korvessa.	Ps 75:7 Nijnncuin ei mitän hätä olis/ eikä idästä eli lännestä/ taicka vuorista jotca corwesa owat.
75:8 vaan Jumala on se, joka tuomitsee: yhden hän alentaa, toisen ylentää.	8. Sillä Jumala on tuomari, joka tämän alentaa ja toisen ylentää.	Ps 75:8 Sillä Jumala on Duomari/ joca tämän alenda ja toisen ylendä.
75:9 Sillä Herran kädessä on malja, joka vaahtoaa täynnänsä höystettyä viiniä, ja siitä hän kaataa; kaikkien maan jumalattomien täytyy se juoda, särpiä pohjasakkaa myöten.	9. Sillä Herran kädessä on malja täynnä, väkevällä viinalla täytetty, ja siitä hän panee sisälle; vaan sen rahkan täytyy kaikkein jumalattomain maan päällä juoda, ja ryypätä ulos.	Ps 75:9 Sillä HERran kädes on malja täynnäns/ wäkwellä wijnalla täytetty/ ja sijtä hän pane sisälle/ waan caickein jumalattomain täyty juoda/ ja rahgangin ryypätä ulos.
75:10 Mutta minä julistan iäti, veisaan kiitosta Jaakobin Jumalalle.	10. Mutta minä ilmoitan ijancaikkisesti, ja veisaan kiitosta Jakobin Jumalalle.	Ps 75:10 Mutta minä ilmoitan ijancaickisest/ ja weisan kijtost Jacobin Jumalalle.
75:11 Ja kaikki jumalattomien sarvet minä katkaisen; korkealle kohoavat vanhurskaan sarvet.	11. Ja minä tahdon särkeä kaiken jumalattomain vallan, että vanhurskasten valta korotettaisiin.	Ps 75:11 Ja minä tahdon särkiä caiken jumalattomain wallan/ että wanhurscasten walda corgotettaisin.
PSALMI 76	76 PSALTTARI	LXXVI. Psalmi .
76:1 Veisuunjohtajalle; kielisoittimilla; virsi; Aasafin laulu.	1. Asaphin Psalmi ja veisu, kanteleilla, edelläveisaajalle.	Ps 76:1 Assaphin Psalmi ja weisu candeileilla/ edelläweisattapa.
76:2 Jumala on tunnettu Juudassa, hänen nimensä on suuri Israelissa;	2. Jumala on tuttu Juudassa, Israelissa on hänen suuri nimensä.	Ps 76:2 JUmala on tuttu Judaas/ Israelis on hänen nimens suuri.
76:3 Saalemissa on hänen majansa ja hänen asumuksensa Siionissa.	3. Salemissa on hänen majansa, ja Zionissa hänen asumisensa.	Ps 76:3 Salemis on hänen majans/ ja Zionis hänen asumisens.

76:4 Siellä hän mursi jousen salamat, kilven ja miekan ja sodan. Sela.	4. Siellä hän särkee joutsen nuolet, kilvet, miekan ja sodan, Sela!	Ps 76:4 Siellä hän särke joudzen nuolet/ kilwet/ miecan ja sodan. Sela.
76:5 Kirkkaudessa, valtasuuruudessa sinä tulit voittosaaliin vuorilta.	5. Sinä olet kirkkaampi ja väkevämpi kuin ryöstövuoret.	Ps 76:5 Sinä olet kirckambi ja wäkwämbi/ cuin ryöstövuoret.
76:6 Urhoollisilta ryöstettiin aseet, he uupuivat uneen; kaikkien sankarien kädet herposivat.	6. Urhoolliset pitää ryöstettämän ja uneensa nukkuman; ja kaikki sotamiehet täytyy käsistänsä hermottomaksi tulla.	Ps 76:6 Coriat pitää ryöstettämän ja nuckuman/ ja caicki sotamiehet täyty käsistäns herwottomaxi tulla.
76:7 Sinun nuhtelustasi, Jaakobin Jumala, vaipuivat raskaaseen uneen vaunut ja hevoset.	7. Sinun rangaistuksestas, Jakobin Jumala, vajoo uneen orhi ja ratas,	Ps 76:7 Sinun rangaistuxestas Jacobin Jumala/ uneen wajo orhi ja ratas.
76:8 Sinä olet peljättävä, kuka kestää sinun edessäsi, kun sinä vihastut?	8. Sinä olet peljättävä: kuka voi seisoa sinun edessäs, koskas vihastut?	Ps 76:8 Sinä olet hirmullinen/ cuca woi seiso sinun edesäs/ coscas wihastut ?
76:9 Taivaasta sinä annoit tuomiosi kuulua; maa peljästy ja vaikeni,	9. Koskas tuomion annat kuulua taivaasta, niin maa vapisee ja vaikenee;	Ps 76:9 Coscas duomion annat cuulua taiwast/ nijn maa wapise ja waickene.
76:10 kun Jumala nousi tuomiolle vapahtakseen kaikki maan nöyrät. Sela.	10. Koska Jumala nousee tuomitsemaan, että hän auttais kaikkia raadollisia maan päällä, Sela!	Ps 76:10 Cosca Jumala nouse duomidzeman/ että hän auttais caickia radollisia maan päällä. Sela.
76:11 Sillä ihmisten viha tulee sinulle ylistykseksi: sinä vyöttäydyt vihan ylenpalttisuuteen.	11. Kuin ihmiset kiukuitsevat sinua vastaan, niin sinä voitat kunnian, ja kuin he vielä enemmän kiukuitsevat, niin sinä olet valmis.	Ps 76:11 Cosca ihmiset kiucuidzewat sinua wastan/ nijn sinä voitat cunnian/ ja cuin he wielä enä kiucuidzewat/ nijn sinä myös wielä olet.
76:12 Tehkää lupauksia ja täyttäkää ne Herralle, Jumalallenne. Kaikki hänen ympärillään asuaiset tuokoot lahjoja Peljättävälle,	12. Luvatkaat ja antakaat Herralle teidän Jumalallenne kaikki, jotka hänen ympärillänsä olette, viekät lahjoja peljättävälle,	Ps 76:12 Luwatcat ja andacat teidän HERrallen Jumalalle caicki jotca hänen ymbärilläns oletta/ wiekät lahjoja hirmulliselle.
76:13 joka nöyryyttää ruhtinaitten rohkeuden ja joka on peljättävä maan kuninkaille.	13. Joka päämiehiltä ottaa pois rohkeuden, ja on peljättävä maan kuninkaille.	Ps 76:13 Joca päämiehildä otta rohkeuden/ ja on hirmullinen maan Cuningaille.
PSALMI 77	77 PSALTTARI	LXXVII. Psalmi .
77:1 Veisuunjohtajalle; Jedutunin tapaan; Aasafin virsi.	1. Asaphin Psalmi, Jedutunin edestä, edelläveisaajalle.	Ps 77:1 Assaphin Psalmi Jeduthunin edestä/ edelläweisattapa.
77:2 Minä korotan ääneni Jumalan puoleen ja huudan; minä korotan ääneni Jumalan puoleen, että hän minua kuulis.	2. Minä huudan äänelläni Jumalaa: Jumalaa minä huudan, ja hän kuultele minua.	Ps 77:2 MInä huudan änelläni Jumalata/ Jumalata minä huudan/ ja hän cuuldele minua.
77:3 Ahdistukseni aikana minä etsin Herraa; minun käteni on yöllä ojennettuna eikä väsy; minun sieluni ei lohdutuksesta huoli.	3. Minun hätä-ajallani etsin minä Herraa: minun käteni on yöllä ojettu, ja ei lakkaa; sillä ei minun sieluni salli itseänsä lohduttaa.	Ps 77:3 Minun hätä ajallani edzin minä HERra/ minun käten on yöllä ojettu/ ja ei lacka: sillä ei minun sielun salli händäns lohdutetta.
77:4 Minä muistan Jumalaa ja huokaan; minä tutkistelen, ja minun henkeni näänny. Sela.	4. Minä ajattelen tosin Jumalan päälle, olen kuitenkin murheissani: minä tutkin, ja henkeni on sittekin ahdistuksessa, Sela!	Ps 77:4 Cuin minä murheisani olen/ nijn minä ajattelen Jumalan päälle/ cuin minun sydämen on ahdistuxes/ nijn minä puhun. Sela.

77:5 Sinä pidät minun silmäni valveilla; minä olen niin levoton, etten voi puhua.	5. Sinä pidät minun silmäni, että he valvovat: minä olen niin voimaton, etten minä voi puhua.	Ps 77:5 Sinä pidät minun silmäni että he walwowat/ minä olen nijn woimatoin/ etten minä woi puhua.
77:6 Minä ajattelen muinaisia päiviä, ammuin menneitä vuosia.	6. Minä ajattelen vanhoja aikoja, entisiä vuosia:	Ps 77:6 Minä ajattelen wanhoja aicoja/ endisitä vuosia.
77:7 Minä muistan yöllä kanteleeni, minä mietiskelen sydämestäni, ja minun henkeni tutkii:	7. Minä muistan yöllä minun kantelettani: minä puhun sydämelleni, ja minun henkeni tutkii:	Ps 77:7 Minä ajattelen yöllä minun candelettani/ ja puhun minun sydämelleni/ ja minun hengen tutki.
77:8 Hylkääkö Herra ikiajoiksi eikä enää osoita mielisuosiota?	8. Heittäneekö Jumala pois ijankaikkisesti, ja ei yhtään armoa silleen osoittane?	Ps 77:8 Heittänekö Jumala pois ijancaickisest/ ja ei yhtän armo sillen osottane ?
77:9 Onko hänen armonsa mennyt ainiaaksi, onko hänen lupauksensa lopussa polvesta polveen?	9. Puuttuneeko hänen laupiutensa ijankaikkisesti, ja olleeko lupauksella jo loppu suvusta sukuhun?	Ps 77:9 Puuttuneco hänen laupiudens: ja olleco lupauxella jo loppu ?
77:10 Onko Jumala unhottanut olla armollinen, onko hän vihassaan lukinnut laupeutensa? Sela.	10. Onko Jumala unohtanut olla armollinen? ja sulkenut laupiutensa vihan tähden? Sela!	Ps 77:10 Ongoo Jumala unhottanut olla armollinen ? ja sulkenut hänen laupiudens wihans tähden ? Sela.
77:11 Minä sanoin: tämä on minun kärsimykseni, että Korkeimman oikea käsi on muuttunut.	11. Minä sanoin: se on minun heikkouteni; mutta Ylimmäisen oikea käsi voi kaikki muuttaa.	Ps 77:11 Minä sanoin: se minua waiwa/ waan ylimmäisen oikea käsi woi caicki muutta.
77:12 Minä muistelen Herran tekoja, minä muistelen sinun entisiä ihmetöitäsi.	12. Sentähden minä muistan Herran töitä, ja minä ajattelen entisiä ihmeitä,	Ps 77:12 Sentähden minä muistan HERran töitä/ ja minä ajattelen sinun endisiä ihmeitä.
77:13 Minä tutkistelen kaikkia sinun töitäsi, minä mietin sinun suuria tekojasi.	13. Ja puhun kaikista sinun töistäsi, ja sanon sinun teoistasi.	Ps 77:13 Ja puhun caikista sinun töistäsi/ ja sanon sinun tegoistasi.
77:14 Jumala, sinun tiesi on pyhä; kuka on jumala, suuri niinkuin sinä, Jumala?	14. Jumala, sinun tiesi on pyhä: kussa on niin väkevää Jumalaa kuin sinä Jumala?	Ps 77:14 Jumala sinun tiesi on pyhä/ cusa on nijn wäkwätä Jumalata cuin sinä olet ?
77:15 Sinä olet Jumala, joka teet ihmeitä, sinä olet ilmoittanut voimasi kansojen seassa.	15. Sinä olet se Jumala, joka ihmeitä tekee: sinä osoitit voimasi kansain seassa.	Ps 77:15 Sinä olet se Jumala joca ihmeitä teke/ sinä osotit woimasi Canssain seas.
77:16 Käsivarrellasi sinä lunastit kansasi, Jaakobin ja Joosefin lapset. Sela.	16. Sinä lunastit sinun kansasi käsivarrellas, Jakobin ja Josephin lapset, Sela!	Ps 77:16 Sinä lunastit Canssasi woimallisest/ Jacobin ja Josephin lapset. Sela.
77:17 Vedet näkivät sinut, Jumala, vedet näkivät sinut ja vapisivat, ja syvyydet värisivät.	17. Vedet näkivät sinun, Jumala, vedet näkivät sinun ja vapisivat, ja syvyydet pauhasivat,	Ps 77:17 Wedet näit sinun Jumala/ wedet näit sinun ja wapisit/ ja sywydet pauhaisit.
77:18 Pilvet purkivat vettä, pilvet antoivat jylinänsä, sinun nuolesi lensivät.	18. Paksut pilvet kaasivat vettä, pilvet jylisivät ja nuolet lensivät sekaan.	Ps 77:18 Paxut pilwet caasit wettä/ pilwet jylisit ja nuolet lensit sekaan.
77:19 Sinun pauhinasi ääni vyöryi, salamat valaisivat maan piirin, maa vapisi ja järkkyy.	19. Se jylisi taivaassa, ja sinun leimauksesi välkkyi maan piirin päälle: maa liikkui ja värisi siitä.	Ps 77:19 Se jylisi taiwasa/ ja sinun leimauxes wälkyi maan pijrin päälle/ maa lijckui ja wärisi sijtä.
77:20 Meren halki kävi sinun tiesi, sinun polkusi läpi suurten vetten, eivätkä sinun jälkesi tuntuneet.	20. Sinun tiesi oli meressä, ja sinun polkusi olivat suurissa vesissä, ja ei sinun jälkiäsi kenkään tuntenut.	Ps 77:20 Sinun tiesi oli meresä/ ja sinun polcus olit suurisa wesisä/ ja ei sinun jälkiäsi kengän huomainnut.
77:21 Sinä kuljetit kansasi niinkuin lammaslauaman Mooseksen ja Aaronin kädellä.	21. Sinä veit kansasi niinkuin lammaslauaman, Moseksen ja Aaronin kautta.	Ps 77:21 Sinä weit Canssasi nijncuin lammaslauaman/ Mosexen ja Aaronin cautta.

PSALMI 78	78 PSALTTARI	LXXVIII. Psalmi .
78:1 Asafin mietevirsi. Kuuntele, kansani, minun opetustani, kallistakaa korvanne minun suuni sanoille.	1. Asaphin opetus. Kuule, kansani, minun lakini: kallistakaat korvanne minun suuni sanoihin.	Ps 78:1 Assaphin opetus. CUule minun Canssan minun Lakin/ callistacat teidän corwan minun suuni sanoin.
78:2 Minä avaan suuni mietelmiin, tuon ilmi muinaisaikojen arvoituksia.	2. Minä avaan suuni sananlaskuun, ja vanhat tapaukset mainitsen,	Ps 78:2 Minä awan suuni sananlascuun/ ja wanhat tapauxet mainidzen.
78:3 Mitä olemme kuulleet, minkä olemme saaneet tietää ja mitä isämme ovat meille kertoneet,	3. Jotka me kuulleet olemme ja tiedämme, ja meidän isämme meille jutelleet ovat,	Ps 78:3 Jotca me cuullet olemma ja tiedämme/ ja meidän Isäm meille jutellet owat.
78:4 sitä me emme heidän lapsiltansa salaa, vaan me kerromme tulevalle polvelle Herran ylistettävistä teoista, hänen voimastansa ja ihmeistänsä, jotka hän on tehnyt.	4. Ettemme sitä salaisi heidän lapsiltansa, jälkeentulevaiselta sukukunnalta, julistain Herran kiitoksia, ja hänen voimaansa ja ihmeitänsä, jotka hän on tehnyt.	Ps 78:4 Etten me sitä salais heidän lapsildans/ jotca tulewat/ julistain HERran kijtoxita/ ja hänen woimans ja ihmeitäns/ jotca hän on tehnyt.
78:5 Hän asetti todistuksen Jaakobiin, hän sääti Israeliin lain ja käski meidän isiemme julistaa ne lapsillensa,	5. Hän sääsi todistuksen Jakobissa, ja antoi lain Israelissa, jonka hän käski meidän isäimme opettaa lapsillensa,	Ps 78:5 HÄn sääsi todistuxen Jacobis/ ja andoi Lain Israelis/ jonga hän käski meidän Isäm opetta heidän lapsillens.
78:6 että jälkipolvi saisi ne tietää, saisivat tietää vastedes syntyvät lapset, ja nekin nousisivat ja kertoisivat niistä lapsillensa.	6. Että vastatulevaiset oppisivat, ja lapset, jotka vielä syntyvät: kuin he kasvavat, että hekin myös ilmoittaisivat lapsillensa;	Ps 78:6 Että wastatulewaiset oppisit/ ja lapset/ jotca wielä syndywät. Ps 78:7 Cuin he caswawat/ että hekin myös ilmoitaisit lapsillens.
78:7 Niin nämä panisivat uskalluksensa Jumalaan eivätkä unhottaisi Jumalan tekoja, vaan ottaisivat hänen käskyistänsä vaarin.	7. Että he panisivat toivonsa Jumalaan ja ei unohtaisi Jumalan tekoja, vaan pitäisivät hänen käskynsä,	Ps 78:8 Että he panisit toiwons Jumalaan/ ja ei unhodais Jumalan tekoja/ ja pidäisit hänen käskyns.
78:8 Ja niin ei heistä tulisi, niinkuin heidän isistänsä, kapinoitseva ja niskoitteleva polvi, sukupolvi, jonka sydän ei pysynyt lujana ja jonka henki ei pysynyt uskollisena Jumalalle.	8. Ja ei olisi niinkuin heidän isänsä, vastahakoinen ja kankia suku, joka ei vahvistanut sydäntänsä, ja heidän henkensä ei riippunut uskollisesti Jumalassa;	Ps 78:9 Ja ei tulis nijncuin heidän Isäns/ huikendelewa ja cangia sucu/ joca ei wahwistanut sydändäns/ ja heidän hengens ei riippunut uscollisest Jumalasa.
78:9 Efraimin lapset, asetetut jousimiehet, kääntyivät pakoon taistelun päivänä.	9. Niinkuin Ephraimin lapset, sota-aseilla varustetut joutsimiehet, pakenivat sodan ajalla.	Ps 78:10 Nijncuin Ephraimin lapset/ harniscoitut/ joudzimiehet pakenit sodan ajalla.
78:10 Eivät he pitäneet Jumalan liittoa, eivät tahtoneet vaeltaa hänen lakinsa mukaan,	10. Ei he pitäneet Jumalan liittoa, ja ei vaeltaneet hänen laissansa.	Ps 78:11 Ei he pitänet Jumalan lijtto/ ja ei waeldanet hänen Laisans.
78:11 vaan he unhottivat hänen suuret tekonsa ja hänen ihmeensä, jotka hän heille näytti.	11. Ja he unohtivat hänen tekonsa ja ihmeensä, jotka hän heille osottanut oli.	Ps 78:12 Ja he unhotit hänen tecons ja ihmens/ jotca hän heille osottanut oli.
78:12 Heidän isiensä nähden hän ihmeitä teki Egyptin maassa, Soonanin kedolla.	12. Heidän isäinsä edessä teki hän ihmeitä, Egyptin maassa, Zoanin kedolla.	Ps 78:13 HEidän Isäins eteen teki hän ihmeitä Egyptin maasa/ Zoan kedolla.
78:13 Hän halkaisi meren ja vei heidät sen läpi, hän seisotti vedet roukkioksi.	13. Hän halkasi meren ja vei heitä sen lävitse, ja asetti vedet niinkuin roukkion.	Ps 78:14 Hän halcais meren/ ja wei heitä sen läpidze/ ja asetti weden/ nijncuin muurin.
78:14 Hän johdatti heitä päivän aikaan pilvellä ja tulen valolla kaiket yöt.	14. Ja hän talutti heitä yli päivää pilvellä, yli yötä tulen valolla.	Ps 78:15 Ja hän talutti heitä ylipäiwä pilwellä/ ja yliyötä walkialla tulella.

78:15 Hän halkoi kalliot erämaassa ja juotti heitä runsaasti, kuin syvistä vesistä.	15. Hän halkasi kalliot korvessa, ja juotti heitä vedellä yltäkylä.	Ps 78:16 Hän halcais calliot corwesa/ ja juotti heitä wedellä yldäkylä.
78:16 Hän juoksutti puroja kalliosta ja vuodatti virtanaan vettä.	16. Ja hän laski ojat vuotamaan kalliosta, niin että vedet siitä vuosivat niinkuin wirrat.	Ps 78:17 Ja hän laski ojat wuotaman calliosta/ nijn että he sijtä wuodit cuin wirrat.
78:17 Yhä he kuitenkin tekivät syntiä häntä vastaan ja olivat uppiniskaisia Korkeimmalle erämaassa.	17. Ja vielä he sittenkin syntiä tekivät häntä vastaan, ja vihoittivat korkeimman korvessa.	Ps 78:18 Ja wielä he sijttengin syndiä teit händä wastan/ ja wihoitit corkeimman corwesa.
78:18 He kiusasivat Jumalaa sydämessänsä, vaatien ruokaa himonsa tyydyttämiseksi.	18. He kiusasivat Jumalaa sydämessänsä, anoen ruokaa sielullensa.	Ps 78:9 He kiusaisit Jumalata sydämisäns/ anoden ruoca heidän sielullens.
78:19 Ja he puhuivat Jumalaa vastaan sanoen: "Voikohan Jumala kattaa pöydän erämaassa?"	19. He puhuivat Jumalaa vastaan ja sanoivat: voineeko Jumala valmistaa pöydän korvessa?	Ps 78:20 He puhuit Jumalata wastan/ ja sanoit: woineco Jumala walmista pöydän corwesa ?
78:20 Katso, hän kyllä kallioon iski, ja vedet vuotivat ja purot tulvivat; mutta voiko hän antaa myös leipää tai hankkia kansallensa lihaa?"	20. Katso, kyllä tosin hän kallioon löi, ja vedet vuosivat, ja ojat juoksivat; mutta voineeko hän myös leipää antaa, eli kansallensa lihaa toimittaa?	Ps 78:21 Cadzo/ kyllä tosin hän callioon löi/ ja wedet wuosit ja ojat juoxit. Ps 78:22 Mutta cuinga hän woi myös leipä anda/ eli Canssallens liha saatta ?
78:21 Sentähden Herra, kun hän sen kuuli, julmistui; ja tuli syttyi Jaakobissa, ja Israelia vastaan nousi viha,	21. Kuin Herra sen kuuli, vihastui hän: ja tuli sytytettiin Jakobissa, ja julmuus tuli Israelin päälle,	Ps 78:23 Cuin HERra sen cuuli/ wihastui hän/ ja tuli sytytetin Jacobis/ ja julmuus tuli Israelin päälle.
78:22 koska he eivät uskoneet Jumalaan eivätkä luottaneet hänen apuunsa.	22. Ettei he uskoneet Jumalan päälle, ja ei uskaltaneet hänen apuunsa.	Ps 78:24 Ettei he usconet Jumalan päälle/ ja ei uscaldanet hänen apuuns.
78:23 Hän käski pilviä korkeudessa ja avasi taivaan ovet;	23. Ja hän käski pilviä ylhäältä, ja avasi taivaan ovet,	Ja hän käski pilwille ylhäldä/ ja awais taiwan owet.
78:24 hän satoi heille ruuaksi mannaa, hän antoi heille taivaan viljaa.	24. Ja antoi sataa heille mannaa syödäksensä, ja antoi heille taivaan leipää.	Ps 78:25 Ja andoi sata heille Manna syödäxens/ ja andoi heille taiwan leipä.
78:25 Ihmiset söivät enkelien leipää; hän lähetti heille evästä yllin kyllin.	25. He söivät väkevän leipää: hän lähetti heille kyllä ruokaa ravinnoksi.	Ps 78:26 He söit Engelitten leipä/ hän lähetti heille kyllä ruoca rawinnoxi.
78:26 Hän nosti taivaalle itätuulen ja ajoi voimallaan esiin etelätuulen;	26. Hän antoi itätuulen puhaltaa taivaan alla, ja väkevyydellensä kehoitti hän etelätuulen,	Ps 78:27 Hän andoi itätuulen puhalda taiwan alla/ ja hänen wäkweydelläns kehoitti etelätuulen.
78:27 hän antoi sataa heille lihaa kuin tomua, siivekkäitä lintuja kuin meren hiekkaa;	27. Ja antoi sataa, niinkuin tomua, lihaa heille, ja lintuja niinkuin santaa meressä,	Ps 78:28 Ja andoi sata nijncuin tomua/ liha heille/ ja linduja nijncuin sanda meresä.
78:28 hän pudotti ne leirinsä keskeen, yltympäri asuntonsa.	28. Ja salli langeta keskelle heidän leiriänsä, joka paikassa kuin he asuivat.	Ps 78:29 Ja sallei langeta keskelle heidän leiriäns/ jocapaicas cuin he asuit.
78:29 Niin he söivät ja tulivat kylläisiksi; mitä he olivat himoinneet, sitä hän salli heidän saada.	29. Niin he söivät ja yltäkylä ravittiin: ja hän antoi heille heidän himonsa,	Ps 78:30 Nijn he söit ja rawittin/ ja sait heidän himons.
78:30 Eivät olleet he vielä himoansa tyydyttäneet, ja ruoka oli vielä heidän suussaan,	30. Kuin ei he vielä lakanneet himoitsemasta, ja ruoka oli vielä heidän suussansa,	Ps 78:31 Cuin ei he wielä lacannet himoidzemast/ ja he wielä sijtte söit.
78:31 kun heitä vastaan jo nousi Jumalan viha: hän tappoi heidän voimakkaimpansa ja kaatoi maahan Israelin nuoret miehet.	31. Tuli Jumalan viha heidän päällensä, ja tappoi jaloimmat heidän seastansa, ja parahimmat Israelissa hän maahan löi.	Ps 78:32 Tuli Jumalan wiha heidän päällens/ ja tappoi jaloimmat heidän seastans/ ja parahimmat Israelis hän maahan löi.

78:32 Mutta sittenkin he yhä vielä tekivät syntiä eivätkä uskoneet hänen ihmeitänsä.	32. Mutta vielä sittenkin kaikissa näissä he syntiä tekivät ja ei uskoneet hänen ihmeitänsä.	Ps 78:32 Mutta vielä sijttekin caikisa näisä he syndiä teit/ ja ei usconet hänen ihmeitän.
78:33 Sentähden hän lopetti heidän päivänsä niinkuin tuulahduksen, antoi heidän vuottensa päättyä äkilliseen perikatoon.	33. Sentähden lopetti hän heidän päivänsä turhuudessa, ja heidän vuotensa kiiruhtain.	Ps 78:34 Sentähden andoi hän heidän cuolla/ nijn ettei he mitän saanet/ ja täytyi heidän elinaicans rangaistuna olla.
78:34 Kun hän surmasi heitä, kysyivät he häntä, kääntyivät ja etsivät Jumalaa.	34. Kuin hän heitä tappoi, etsivät he häntä: ja he palasivat ja tulivat varhain Jumalan tykö,	Ps 78:35 Cuin hän heitä tappoi/ edzit he händä/ ja he palaisit/ ja tulit warhain Jumalan tygö.
78:35 He muistivat, että Jumala oli heidän kallionsa ja että Jumala, Korkein, oli heidän lunastajansa.	35. Ja muistelivat, että Jumala on heidän turvansa, ja Jumala korkein heidän lunastajansa.	Ps 78:36 Ja muistelit että Jumala on heidän turwans/ ja Jumala se corkein heidän lunastajans.
78:36 Mutta he pettivät häntä suullaan ja valhettelivat hänelle kielellänsä;	36. Ja he puhuivat hänelle ulkokullaisesti suullansa, ja valehtelivat hänelle kielellänsä.	Ps 78:37 Ja he petit hänen heidän suullans/ ja walehtelit hänelle kielillän.
78:37 sillä heidän sydämensä ei ollut vakaa häntä kohtaan, eivätkä he olleet uskolliset hänen liitossansa.	37. Mutta heidän sydämensä ei ollut oikia hänen puoleensa, ja ei he pitäneet uskollisesti hänen liittoansa.	Mutta heidän sydämens ei ollut wahwa hänen puoleens/ ja ei pitänet uscollisest hänen lijttoans.
78:38 Mutta hän on laupias, antaa anteeksi rikkomukset eikä tahdo hukuttaa. Sentähden hän usein kääntyi vihastansa eikä antanut kaiken kiivautensa nousta.	38. Mutta hän oli armollinen, ja antoi pahat teot anteeksi, ja ei hukuttanut heitä; ja hän käänsi pois usein vihansa, ettei hän laskenut kaikkea vihaansa menemään.	Ps 78:38 MUtta hän oli armollinen/ ja andoi pahat tegot andexi/ ja ei hucuttanut heitä/ ja hän käänsi pois usein wihans/ ettei hän laskenut caickia wihaans menemän.
78:39 Sillä hän muisti, että he ovat liha, tuulahdus, joka menee eikä enää palaja.	39. Sillä hän muisti heidän lihaksi, tuuleksi, joka menee pois ja ei palaja.	Ps 78:39 Sillä hän muisti heidän lihaxi/ tuulexi/ joca mene pois ja ei palaja.
78:40 Kuinka usein he niskoittelivat häntä vastaan korvessa ja murehduttivat hänen mielensä erämaassa!	40. Kuinka usein he vihoittivat hänen korvessa ja kehoittivat hänen erämaassa?	Ps 78:40 He wihoitit hänen sangen usein corwesa/ ja kehoitit hänen aukiasa maasa.
78:41 Ja yhä edelleen he kiusasivat Jumalaa ja vihoittivat Israelin Pyhän.	41. Ja he kiusasivat taas Jumalaa joka aika, ja laittivat pyhää Israelissa.	Ps 78:41 Ja he kiusaisit taas Jumalata jocapaicas/ ja härsyttelit sitä pyhä Israelis.
78:42 He eivät muistaneet hänen kättänsä, eivät sitä päivää, jona hän päästi heidät ahdistajasta,	42. Ei he muistaneet hänen kättänsä sinä päivänä, jona hän lunasti heitä vihollisista:	Ps 78:42 Ei he muistanet hänen kättän/ sinä päiwänä jona hän lunasti heitä wihollisista.
78:43 jona hän teki tunnustekonsa Egyptissä ja ihmeensä Soonanin kedolla,	43. Niinkuin hän oli merkkinsä Egyptissä tehnyt, ja ihmeensä Zoanin kedolla,	Ps 78:43 Nijn cuin hän oli ihmens Egyptis tehnyt/ ja hänen merckins Zoan maasa.
78:44 muutti heidän virtansa vereksi, niin etteivät he voineet vesiojistaan juoda;	44. Koska hän heidän virtansa vereksi muutti, ettei he ojistansa taitaneet juoda:	Ps 78:44 Cosca hän heidän wetens werexi muutti/ ettei he ojistans tainnet juoda.
78:45 lähetti heidän sekaansa paarmoja, jotka heitä söivät, ja sammakoita, jotka tuottivat heille häviötä;	45. Koska hän turilaat heidän sekaansa lähetti, jotka heitä söivät, ja sammakot, jotka heitä hukuttivat;	Ps 78:45 Cosca hän turilat heidän secaans lähetti/ jotca heitä söit/ ja sammacot cuin heitä hucutit.
78:46 antoi heidän satonsa tuhosirkoille ja heinäsirkoille heidän vaivannäkönsä;	46. Ja antoi heidän tulonsa ruohomadoille, ja heidän työnsä heinäsirkoille;	Ps 78:46 Ja andoi heidän tulons ruohomadoille/ ja heidän kylwöns etanoille.
78:47 hävitti rakeilla heidän viiniköynnöksensä ja raekivillä heidän metsäviikunapuunsa;	47. Koska hän rakeilla heidän viinapuunsa löi, ja heidän metsäfikunansa jääkivillä;	Ps 78:47 Cosca hän rakehilla heidän wijnapuuns löi/ ja heidän medzäficunans jääteellä.

78:48 antoi heidän karjansa alttiiksi rakeille ja heidän laumansa salamoille.	48. Koska hän löi heidän karjansa rakeilla, ja heidän laumansa pitkäisen tulella;	Ps 78:48 Cosca hän löi heidän carjans rakehilla/ ja heidän laumans pitkäisen tulella.
78:49 Hän lähetti heitä vastaan vihansa hehkun, kiivastuksen, vihastuksen ja ahdistuksen, parven pahoja enkeleitä.	49. Hän lähetti heidän päällensä vihansa, närkästyksen, julmuuden ja ahdistuksen, pahain enkelien lähettämisellä;	Ps 78:49 Cosca hän hirmuises vihasans lähetti heidän secaans pahat engelit/ ja andoi heitä raadella/ cadotta ja wahingoitta.
78:50 Hän raivasi tien vihallensa, ei säästänyt heidän sielujansa kuolemasta, vaan antoi heidän henkensä ruton valtaan.	50. Hän päästi vihansa heidän sekaansa, ja ei päästänyt heidän sielujansa kuolemasta, ja heidän eläimensä rutolla kuoletti;	Ps 78:50 Hän päästi vihans heidän secaans/ ja ei säästänyt heidän sielujans cuolemasta/ ja heidän eläimens rutolla cuoletti.
78:51 Hän surmasi kaikki esikoiset Egyptistä, miehuuden ensimmäiset Haamin majoista.	51. Koska hän kaikki esikoiset löi Egyptissä, ensimmäiset perilliset Hamin majoissa,	Ps 78:51 Cosca hän caicki esicoiset löi Egyptisä/ ensimmäiset perilliset Chamin majoisa.
78:52 Mutta kansansa hän pani liikkeelle kuin lampaat ja johdatti heitä erämaassa kuin laumaa.	52. Ja antoi kansansa vaeltaa niinkuin lampaat, ja vei heidät niinkuin lauman korvessa,	Ps 78:52 JA laski hänen Canssans nijncuin lambat/ ja wei heidän nijncuin lauman corwesa.
78:53 Hän johti heitä turvallisesti, heidän ei tarvinnut peljätä; mutta heidän vihollisensa peitti meri.	53. Ja saatti heitä turvallisesti, ettei he peljänneet; vaan heidän vihollisensa peitti meri.	Ps 78:53 Ja saatti heitä irstasta/ ettei he peljännet/ waan heidän wihollisens peitti meri.
78:54 Ja hän vei heidät pyhälle alueellensa, vuorelle, jonka hänen oikea kätensä oli hankkinut.	54. Ja hän vei heitä pyhänsä rajoihin, tämän vuoren tykö, jonka hänen oikia kätensä saanut oli.	Ps 78:54 Ja hän wei heitä Pyhäns rajoijn/ tämän mäen tygö/ jonga hänen oikia kätens saanut oli.
78:55 Hän karkoitti pakanat pois heidän tieltänsä, jakoi ne heille arvalla perintöösaksi ja antoi Israelin sukukuntain asua niiden majoissa.	55. Ja hän ajoi pois heidän edestänsä pakanat, ja jakoi heille perimisen arvalla: ja niiden majoissa antoi hän Israelin sukukunnat asua.	Ps 78:55 Ja hän ajoi pois heidän edestäns pacanat/ ja jacoi heille perimisen arwalla/ ja nijden majoisa andoi hän Israelin sucucunnat asua.
78:56 Mutta niskoittelullaan he kiusasivat Jumalaa, Korkeinta, eivätkä ottaneet hänen todistuksistansa vaaria,	56. Mutta he kiusasivat ja vihoittivat korkian Jumalan, ja ei pitäneet hänen todistuksiansa.	Ps 78:56 Mutta he kiusaisit ja wihoitit Jumalan sen corkeimman/ ja ei pitänet hänen todistuxians.
78:57 vaan luopuivat pois ja olivat uskottomia isiensä lailla, kävivät kelvottomiksi kuin veltto jousi.	57. Vaan he palasivat takaperin ja petollisesti luopuivat pois niinkuin heidän isänsäkin: poikkesivat pois niinkuin hellinnyt joutsi.	Ps 78:57 Waan he palaisit tacaperin ja cadzoit ylön nijncuin myös heidän Isäns/ ja ei pitänet/ nijncuin hellinnyt joudzi.
78:58 He vihoittivat hänet uhrikukkuloillansa ja herättivät hänen kiivautensa epäjumaliensa kuvilla.	58. Ja he vihoittivat hänen korkeuksillansa ja kehoittivat häntä epäjumalainsa kuvilla.	Ps 78:58 Ja he wihoitit hänen medzistöilläns/ ja härsyttelit händä epäjumalillans.
78:59 Jumala kuuli sen ja julmistui, ja hän hylkäsi Israelin peräti.	59. Ja kuin Jumala sen kuuli, niin hän närkästy, ja hylkäsi kovin Israelin,	Ps 78:59 Ja cuin Jumala sen cuuli/ nijn hän närkästy/ ja hyljäis cowin Israelin.
78:60 Hän hylkäsi asumuksensa Siilossa, majan, jonka hän oli pystyttänyt ihmisten keskelle.	60. Niin että hän luopui asuinsiastansa Silossa, siitä majasta, jonka hän ihmisten sekaan asetti,	Ps 78:60 Nijn että hän luowui asuinsiastans Silos/ sijtä majasta josa hän ihmisten seas asui.
78:61 Hän salli väkevyytensä joutua vankeuteen ja kunniansa vihollisten käsiin.	61. Ja antoi heidän voimansa vankeuteen, ja heidän kauneutensa vihollisten käsiin.	Ps 78:61 Ja andoi heidän waimons fangiuxeen/ ja heidän cauniudens wihollisten käsijn.
78:62 Hän antoi kansansa alttiiksi miekalle ja julmistui perintöosaansa.	62. Ja hän hylkäsi kansansa miekan alle, ja närkästy perimistänsä vastaan.	Ps 78:62 Ja hän hyljäis Canssans miecan ala/ ja närkästy hänen perimistäns wastan.

78:63 Heidän nuorukaisensa kulutti tuli, ja heidän neitsyensä jäivät häälauluja vaille.	63. Heidän parhaat nuorukaisensa kulutti tuli, ja heidän neitseensä ei tulleet häävirsillä kunnioitetuksi.	Ps 78:63 Heidän miehucaisens culutti tuli/ ja heidän neidzens täydyi huolemata jäädä.
78:64 Heidän pappinsa kaatuivat miekkaan, eivätkä heidän leskensä voineet itkuja itkeä.	64. Heidän pappinsa kaatuivat miekalla; ja heidän leskensä ei itkeneet,	Ps 78:64 Heidän Pappins langeisit miecalla/ ja ei ollutcan leske/ joca heitä itki.
78:65 Silloin Herra heräsi niinkuin nukkuja, niinkuin viinin voittama sankari.	65. Ja Herra heräsi niinkuin joku makaavainen, niinkuin joku väkevä luikkaaja viinan juomisesta,	Ps 78:65 Ja HERra heräis nijncuin jocu macawainen/ nijncuin jocu wäkewä rämäjä wijnan juopumisest.
78:66 Hän löi vihollisensa pakoon, tuotti heille ikuisen häpeän.	66. Ja löi vihollistansa perävieriin, ja pani ijancaikkisen häpiän heidän päällensä,	Ps 78:66 Ja löi wihollistans peräwierijn/ ja pani ijancaickisen häpiän heidän päällens.
78:67 Hän hylkäsi myös Joosefin majan eikä valinnut Efraimin sukukuntaa,	67. Ja heitti Josephin majan pois, ja ei valinnut Ephraimin sukukuntaa.	Ps 78:67 Ja heitti Josephin majan pois/ ja ei walinnut Ephraimin sucucunda.
78:68 vaan valitsi Juudan sukukunnan, Siionin vuoren, jota hän rakastaa.	68. Vaan hän valitsi Juudan sukukunnan, Zionin vuoren, jota hän rakasti,	Ps 78:68 Waan hän walidzi Judan sucucunnan/ Zionin vuoren/ jota hän racasti.
78:69 Ja hän rakensi pyhäkkönsä korkeuksien tasalle, rakensi sen kuin maan, jonka hän on perustanut ikiajoiksi.	69. Ja rakensi pyhänsä korkialle, niinkuin ijancaikkisesti pysyväisen maan,	Ps 78:69 Ja rakensi Pyhäns corceuxeen/ nijncuin ijancaickisest pysywäisen maan.
78:70 Hän valitsi Daavidin, palvelijansa, ja otti hänet lammastarhoista.	70. Ja valitsi palveliansa Davidin, ja otti hänen lammashuoneesta.	Ps 78:70 Ja walidzi palwelians Dawidin/ ja otti hänen lammashuonesta.
78:71 Hän toi hänet imettäväisten lammasten jäljestä kaitsemaan kansaansa, Jaakobia, ja Israelia, perintöosaansa.	71. Imettävistä lampaista haki hän hänen, että hän hänen kanssansa Jakobin kaitsis, ja Israelin hänen perimisensä.	Ps 78:71 Imettäwistä lambaista haki hän hänen/ että hän hänen Canssans Jacobin caidzis/ ja Israelin hänen perimisens.
78:72 Ja Daavid kaitsi heitä vilpittömin sydämin ja johti heitä taitavalla kädellä.	72. Ja hän kaitsi heitä kaikella sydämensä vakuudella, ja hallitsi heitä kaikella ahkeruudella.	Ps 78:72 Ja hän caidzi heitä caikella sydämens wacuudella/ ja hallidzi heitä caikella ahkerudella.
PSALMI 79	79 PSALTTARI	LXXIX. Psalmi .
79:1 Aasafin virsi. Jumala, pakanat ovat tunkeutuneet sinun perintöosaasi, he ovat saastuttaneet sinun pyhän temppelisi, ovat tehneet Jerusalemita kiviraunion.	1. Asaphin Psalmi. Jumala, pakanat ovat perikuntaas karanneet: he ovat saastuttaneet pyhän temppelis, ja Jerusalemita kiviraunion tehneet.	Ps 79:1 Assaphin Psalmi. HERra/ pacanat owat pericundaas carannet/ he owat saastuttanet sinun pyhän Templis/ ja Jerusalemita kiwiraunion tehnet.
79:2 He antoivat sinun palvelijaisi ruumiit taivaan linnuille ruuaksi, maan pedoille sinun hurskaittesi lihan.	2. He antoivat sinun palveliais ruumiit linnuille taivaan alla ruuksi, ja pyhäis lihan maan pedoille.	Ps 79:2 He annoit palwelias ruumit linnuille taiwan alla ruaxi/ ja sinun pyhäis lihat maan pedoille.
79:3 He vuodattivat heidän vertansa kuin vettä ympäri Jerusalemita, eikä heitä kukaan haudannut.	3. He vuodattivat heidän verensä niinkuin veden Jerusalemin ympärille, ja ei kenkään haudannut.	Ps 79:3 He wuodatit heidän werens nijncuin weden Jerusalemin ymbärille/ ja ei kengän haudannut.
79:4 Me olemme joutuneet naapuriemme häväistäviksi, niiden pilkattaviksi ja ivattaviksi, jotka ympärillämme asuvat.	4. Me olemme läsnäasuvaisillemme nauruksi tulleet, häväistykseksi ja pilkaksi niille, jotka meidän ympärillämme ovat.	Ps 79:4 Me olemma meidän läsnä asuwaisillem nauroxii tullet/ häwäistyxexi ja pilcaxi nijlle jotca meidän ymbärilläm owat.

79:5 Kuinka kauan sinä, Herra, olet yhäti vihoissasi, kuinka kauan sinun kiivautesi tulena palaa?	5. Herra, kuinka kauan sinä taukoomata niin vihainen olet? ja annat kiivautes palaa niinkuin tulen?	Ps 79:5 HERra cuinga cauwan sinä nijn wihainen olet ? ja annat sinun kijwauxes nijncuin tulen pala ?
79:6 Vuodata vihasi pakanain ylitse, jotka eivät sinua tunne, ja valtakuntien ylitse, jotka eivät sinun nimeäsi avukseen huuda.	6. Vuodata vihas pakanain päälle, jotka ei sinua tunne, ja niiden valtakuntain päälle, jotka ei sinun nimeäs avuksi huuda;	Ps 79:6 Vuodata hirmuisudes pacanain päälle/ jotca ei sinua tunne/ ja nijden waldacundain päälle/ jota ei sinun nimes rucoile.
79:7 Sillä he ovat syöneet Jaakobin ja tehneet hänen asuinsijansa autioksi.	7. Sillä he ovat Jakobin syöneet, ja hänen huoneensa hävittäneet.	Ps 79:7 Sillä he owat Jacobin syönet/ ja hänen huonens häwittänet.
79:8 Älä lue meidän syyksemme isiemme rikoksia, anna armosi pian kohdata meitä, sillä me olemme sangen viheliäisiksi tulleet.	8. Älä muistele meidän entisiä pahoja tekojamme: armahda sinuas nopiasti meidän päällemme; sillä me olemme sangen viheliäisiksi tulleet.	Ps 79:8 Älä muistele meidän endisiä pahoja tecojam/ armada pian meidän päällem: sillä me olemma sangen köyhäxi tullet.
79:9 Auta meitä sinä, pelastuksemme Jumala, nimesi kunnian tähden, pelasta meidät ja anna meidän syntimme anteeksi nimesi tähden.	9. Auta meitä, meidän autuutemme Jumala, sinun nimes kunnian tähden: pelasta meitä, ja anna meille synnit anteeksi sinun nimes tähden.	Ps 79:9 Auta sinä meitä Jumala meidän auttajam/ sinun nimes cunnian tähden/ pelasta meitä/ ja anna meillen synnit andexi sinun nimes tähden.
79:10 Miksi pakanat saisivat sanoa: "Missä on heidän Jumalansa?" Tulloon tunnetuksi pakanain seassa, meidän silmäimme nähden, sinun palvelijaisi vuodatetun veren kosto.	10. Miksis sallit pakanain sanoa: kussa on nyt heidän Jumalansa? ilmoitettakaan pakanain seassa, meidän silmäimme edessä, sinun palveliais veren kosto, joka vuodatettu on!	Ps 79:10 Mixis sallit pacanain sanoa: cusa on nyt heidän Jumalans ? ilmoitettacan pacanain seas/ meidän silmäim edes sinun palweljas weren costo/ joca vuodatettu on.
79:11 Tulloon vankien huokaus sinun kasvojesi eteen; suuren käsivartesi voimalla pidä elossa kuoleman lapset.	11. Anna etees tulla vankein huokaukset: suuren käsivartes kautta, korjaa kuoleman lapset,	Ps 79:11 Anna etees tulla fangein huocauxet/ sinun suuren käsiwartes cautta/ corja cuoleman lapset.
79:12 Ja maksa naapureillemme, heidän helmaansa, seitsenkertaisesti se herjaus, jolla he ovat herjanneet sinua, Herra.	12. Ja kosta meidän läsnäasuvaisillemme seitsemän kerroin heidän helmaansa heidän pilkkansa, jolla he sinua, Herra, pilkanneet ovat.	Ps 79:12 Ja costa meidän läsnä asuwaisillem seidzemen kerroin heidän pilckans heidän helmaans/ jolla he sinua HERra pilcannet owat.
79:13 Mutta me, sinun kansasi, sinun laitumesi lampaat, kiitämme sinua iankaikkisesti, julistamme sinun kiitostasi polvesta polveen.	13. Mutta me sinun kansas, ja sinun laitumes lauma, kiitämme sinua ijankaikkisesti, ja julistamme sinun kiitostas suvusta sukuun.	Ps 79:13 Mutta me sinun Canssas/ ja sinun wehmas lauma kijtäm sinua ijancaickisest/ ja julistam sinun kijtostas loppumata.]
PSALMI 80	80 PSALTTARI	LXXX. Psalmi .
80:1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Liljat"; Aasafin todistus; virsi.	1. Asaphin Psalmi, kultasesta kukkaisesta, edelläveisaajalle.	Ps 80:1 Assaphin Psalmi cullaisesta cuckaisesta/ edelläweisattapa.
80:2 Kuuntele, Israelin paimen. Sinä, joka johdat Joosefia niinkuin lammauslaumaa, sinä, jonka valtaistuinta kerubit kannattavat, ilmesty kirkkaudessaasi.	2. Kuules, Israelin paimen, joka saatat Josephin niinkuin lampaat: ilmoita sinus, joka istut Kerubimin päällä.	Ps 80:2 CUules Israelin paimen/ joca saatat Josephin nijncuin lambat/ ilmoita sinus joca istut Cherubimin päällä.
80:3 Efraimin, Benjaminin ja Manassen edessä herätä voimasi, tule meidän avuksemme.	3. Herätä voimas, sinä joka Ephraimin, Benjaminin ja Manassen edessä olet, ja tule meidän avuksemme.	Ps 80:3 Herätä sinun waldas/ sinä cuin Ephraimin/ BenJaminin ja Manassen edes olet/ ja tule meidän auxem.

80:4 Jumala, saata meidät entisellenme, valista kasvosi, niin me autetuiksi tulemme.	4. Jumala, käännä meitä, ja anna kasvosi paistaa, niin me tulemme autetuiksi.	Ps 80:4 Jumala lohduta meitä/ ja anna sinun kasvosi paistaa/ niijn me tulemma autetuxi.
80:5 Herra, Jumala Sebaot, kuinka kauan sinä annat vihasi suitsuta, kun sinun kansasi rukoilee?	5. Herra Jumala Zebaot, kuinka kauan sinä vihastut kansas rukouksiin?	Ps 80:5 HERra Jumala Zebaoth/ cuinga cauwans wihastut Canssas rucouxijn ?
80:6 Sinä olet syöttänyt heille kyynelten leipää, olet juottanut heille maljoittain kyneleitä;	6. Sinä ruokit heitä kyneleiden leivällä, ja juotat heitä suurella mitalla, täynnä kyneleitä,	Ps 80:6 Sinä ruokit heitä kyynelitten leiwällä/ ja juotat heitä suurella mitalla täynäns kyynelitä.
80:7 olet pannut meidät riidaksi naapureillemme, meidän vihollisemme pilkkaavat meitä.	7. Sinä olet meidät pannut riidaksi läsnäsuvaisillemme; ja meidän vihollisemme pilkkaavat meitä.	Ps 80:7 Sinä annat caickein meidän läsnäsuwaistem meitä kiroilla/ ja meidän wihollistem meitä pilcata.
80:8 Jumala Sebaot, saata meidät entisellemme, valista kasvosi, niin me autetuiksi tulemme.	8. Jumala Zebaot, käännä meitä, ja anna kasvosi paistaa, niin me autetuiksi tulemme.	Ps 80:8 Jumala Zebaoth lohduta meitä/ ja walista sinun kasvosi/ niijn me autetuxi tulemma.
80:9 Sinä siirsit viinipuun Egyptistä, sinä karkoitit pakanat ja istutit sen.	9. Sinä toit viinapuun Egyptistä, olet pakanat karkoittanut ulos, ja sen istuttanut.	Ps 80:9 Sinä toit Wijnapuun Egyptistä/ ja olet pacanat carcottanut/ ja sen istuttanut.
80:10 Sinä raivasit sille sijan, ja se juurtui ja täytti maan.	10. Sinä perkasit tien hänen eteensä, ja annoit hänen hyvästi juurtua, niin että se täytti maan.	Ps 80:10 Sinä percaisit tien hänen eteens/ ja annoit hänen hyvästi juurtua/ niijn että se täytti maan.
80:11 Se peitti vuoret varjollansa ja oksillansa Jumalan setrit.	11. Vuoret ovat sen varjolla peitettyt, ja hänen oksillansa Jumalan sedripuut.	Ps 80:11 Mäet owat sen warjolla peitetty/ ja hänen oxillans Jumalan Cedripuut.
80:12 Se levitti köynnöksensä mereen asti ja vesansa Euftrat-virtaan saakka.	12. Sinä levitit hänen oksansa hamaan mereen asti, ja hänen haaransa hamaan wirran tykö.	Ps 80:12 Sinä lewitit hänen wesans haman meren asti/ ja hänen haarans haman wirran tygö.
80:13 Miksi sinä särjit aidan sen ympäriltä, niin että kaikki tienkulkijat sitä repivät?	13. Miksis siis särjit hänen aitansa, että sitä kaikki ohitsekäyvät repivät.	Ps 80:13 Mixis sijs särjit hänen aitans/ että sitä caicki ohidzekäywät repiwät.
80:14 Metsäkarju sitä jyräsi, ja kedon eläimet sitä syövä.	14. Metsäsika on sen kaivanut ylös, ja metsän pedot sen syövä.	Ps 80:14 Medzäsica on sen caiwanut ylös/ ja pedot owat turmellet.
80:15 Jumala Sebaot, käänny takaisin, katso alas taivaasta ja näe; ota hoitaaksesi tämä viinipuu	15. Jumala Zebaot, käännä siis sinuas, katso alas taivaasta ja näe, ja etsi sitä viinapuuta,	Ps 80:15 Jumala Zebaoth käännä sijs sinuas/ cadzo alas taiwast ja näe/ ja edzi sitä wijnapuuta.
80:16 ja suojaa se, minkä sinun oikea kätesi istutti, tämä taimi, jonka kasvatit suureksi itseäsi varten.	16. Ja pidä se kiintiänä, jonka sinun oikea kätesi on istuttanut, (ihmisen) pojan tähden, jonka sinulles lujasti valinnut olet.	Ps 80:16 Ja pidä se kijndiänä/ jonga sinun oikea kätes on istutanut/ ja jongas sinulles lujasti walinnut olet.
80:17 Se on tulen polttama, se on karsittu. He hukkuvat sinun kasvojesi uhkauksesta.	17. Se on poltettu tulella ja revitty: sinun uhkauksestas he ovat hukkuneet.	Ps 80:17 Cadzo sijhen ja nuhtelee/ että polttamisest ja repimisest loppu tulis.
80:18 Kätesi suojelkoon sinun oikean kätesi miestä, ihmislasta, jonka kasvatit suureksi itseäsi varten.	18. Sinun kätesi varjelkoon oikean kätesi kansan, ja ihmisen pojan, jonka sinulles lujasti valinnut olet.	Ps 80:18 Sinun kätes warjelcon sen sinun oikean kätes Canssan/ ja ihmiset jotcas sinulles lujasti walinnut olet.
80:19 Silloin me emme sinusta luovu. Suo meidän elää, niin me huudamme sinun nimeäsi avuksemme.	19. Niin emme sinusta luovu: suo meidän elää, niin me sinun nimeäs avuksi huudamme.	Ps 80:19 Niijn en me sinusta luowu/ suo meidän elä/ niijn me sinun nimes rucoilem.

80:20 Herra, Jumala Sebaot, saata meidät entisellemme, valista kasvosi, niin me autetuiksi tulemme.	20. Herra Jumala Zebaot, käännä meitä: anna kasvosi paistaa, niin me autetuiksi tulemme.	Ps 80:20 HERRa Jumala Zebaoth lohduta meitä/ ja anna kasvosi paista/ niijn me autetuxi tulemma.
PSALMI 81	81 PSALTTARI	LXXXI. Psalmi .
81:1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin viininkorjuulaulu; Aasafin virsi.	1. Gittitin päällä, edelläveisajalle, Asaphin (Psalmi.)	Ps 81:1 Githithin päälle edelläweisattapa/ Assaphin.
81:2 Nostakaa ilohuuto Jumalalle, joka on meidän väkevyytemme; nostakaa riemuhuuto Jaakobin Jumalalle.	2. Veisatkaa iloisesti Jumalalle, joka on meidän väkevyytemme: ihastukaat Jakobin Jumalalle.	Ps 81:2 WEisatcat iloisest Jumalalle/ joca on meidän wäkewydem/ ihastucat Jacobin Jumalalle.
81:3 Virittäkää kiitosvirsi, lyökää vaskirumpuja, soittakaa suloisesti kanteleita ynnä harppuja.	3. Ottakaat psalmit ja tuokaat kanteleet, iloiset harput ja psaltari.	Ps 81:3 Ottacat Psalmit ja tuocat trumbut/ iloiset candelet ja Psaltari.
81:4 Puhaltakaa pasunaa uudenkuun aikana, täyden kuun aikana, meidän juhlapäivämme kunniaksi.	4. Soittakaa pasunilla uudessa kuussa, meidän lehtimajamme juhlapäivänä.	Ps 81:4 Soittacat Basunilla udesa Cuusa/ meidän lehtimajam juhlapäiwänä.
81:5 Sillä tämä on käsky Israelille, Jaakobin Jumalan säädös.	5. Sillä se on tapa Israelissa, ja Jakobin Jumalan oikeus.	Ps 81:5 Sillä se on tapa Israelis/ ja Jacobin Jumalan oikeus.
81:6 Hän asetti sen todistukseksi Joosefille käydessään Egyptin maata vastaan. Minä kuulen puheen, joka on minulle outo:	6. Sen hän pani Josephissa todistukseksi, koska he Egyptin maalta läksivät, ja oudon kielen kuulleet olivat.	Ps 81:6 Sen hän pani Josephis todistuxexi/ cosca he Egyptin maalda läxit/ ja oudon kielen cuullet olit.
81:7 "Minä nostin taakan hänen hartioiltansa, hänen kätensä pääsivät kantokorin kuormasta.	7. Minä olen heidän olkansa kuormasta vapahtanut; ja heidän kätensä pääsivät tiiliä tekemästä.	Ps 81:7 Ja hän oli heidän olcans cuormasta wapahtanut/ ja heidän kätens pääsit tiijliä tekemäst
81:8 Hädässäsi sinä huusit, ja minä vapautin sinut; ukkospilven peitosta minä vastasin sinulle, minä koettelin sinua Meriban veden luona." Sela.	8. Koska sinä tuskassas minua avukses huusit, niin minä autin sinua: minä kuulin sinua, koska tuulispää tuli sinun päälles, ja koettelin sinua riitaveden tykönä, Sela!	Ps 81:8 Cosca sinä tuscasas minua rucoilit/ niijn minä autin sinua/ ja cuuldelin sinua/ cosca tuulispää tuli sinun päälles/ ja coettelin sinua rijtaweden tykönä. Sela.
81:9 "Kuule, kansani, minä varoitan sinua; Israel, jospa sinä minua kuulisit!	9. Kuule, minun kansani, minä todistan sinun seassas: Israel, jospa sinä minua kuulisit!	Ps 81:9 Cuule minun Canssan/ minä todistan sinun seasas/ Israel/ sinun pitä minua cuuleman.
81:10 Älköön sinulla olko muukalaista jumalaa, äläkä kumarra vierasta jumalaa.	10. Ei pidä sinun seassas muukalainen jumala oleman, ja ei pidä sinun vierasta jumalaa kumartaman.	Ps 81:10 Ettei sinun seasas muucalainen Jumala olis/ ja ettes wierasta Jumalata cumarrais.
81:11 Minä olen Herra, sinun Jumalasi, joka toin sinut Egyptin maasta; avaa suusi, niin minä sen täytän.	11. Minä olen Herra sinun Jumalasi, joka sinun vein ulos Egyptin maalta: levitä suusi, niin minä sen täytän.	Ps 81:11 Minä olen sinun HERRas Jumalasi/ joca sinun wein ulos Egyptin maalda/ lewitä suus niijn minä sen täytän.
81:12 Mutta minun kansani ei kuullut minun ääntäni, eikä Israel noudattanut minun mieltäni.	12. Mutta minun kansani ei kuullut minun ääntäni, ja Israel ei totellut minua.	Ps 81:12 Mutta minun Canssan ei cuullut minun äändäni/ ja Israel ei totellut minua.
81:13 Niin minä annoin heidän mennä pois sydämensä paatumuksessa, he saivat vaelttaa omien neuvojensa mukaan.	13. Niin minä laskin heitä sydämensä pahuteen, vaeltamaan neuvonsa jälkeen.	Ps 81:13 Niijn minä laskin heitä heidän sydämens pahuteen/ waeldaman neuwons jälken.

81:14 Oi, jospa minun kansani kuulisi ja Israel vaeltaisi minun teilläni,	14. Jos minun kansani kuulisi minua, ja Israel minun teissäni kävis,	Ps 81:14 Jospa minun Canssan cuulis minua/ ja Israel minun teisäni käwis.
81:15 niin minä pian masentaisin heidän vihollisensa ja kääntäisin käteni heidän vihamiehiänsä vastaan.	15. Niin minä pian heidän vihollisensa painaisin alas, ja käteni kääntäisin heidän vihollistensa päälle,	Ps 81:15 Nijn minä pian heidän vihollisens painaisin/ ja minun käteni käändäisin heidän vihollistens päälle.
81:16 Ne, jotka Herraa vihaavat, matelisivat hänen edessään, ja heidän kohtalonsa kestäisi iankaikkisesti.	16. Ja Herran viholliset hukkaan tulisivat; mutta heidän aikansa olisi ijancaikkisesti pysyvä,	Ps 81:16 Ja jotca HERra wihawat/ huckan he pyrkiwät händä wastan/ mutta heidän aicans olisi ijancaickisest pysyvä.
81:17 Mutta kansaansa hän ruokkisi parhaalla nisuilla; minä ravitsisin sinua hunajalla kalliosta."	17. Ja minä ruokkisin heitä parhailla nisuilla, ja ravitsisin heitä hunajalla kalliosta.	Ps 81:17 Ja minä ruockisin heitä parhailla nisuilla/ ja rawidzisin heitä hunajalla calliosta.
PSALMI 82	82 PSALTTARI	LXXXII. Psalmi .
82:1 Aasafin virsi. Jumala seisoo jumalien kokouksessa, hän on tuomari jumalien keskellä:	1. Asaphin Psalmi. Jumala seisoo Jumalan seurakunnassa: hän on tuomari Jumalain seassa.	Ps 82:1 Assaphin Psalmi. Ps 82:2 Jumala seiso Jumalan seuracunnasa/ ja on Duomari jumalitten seasa.
82:2 "Kuinka kauan te tuomitsette väärin ja pidätte jumalattomain puolta?" Sela.	2. Kuinka kauvan te väärin tuomitsette, ja jumalattoman muotoa katsotte? Sela!	Ps 82:3 Cuinga cauwan te wäärin duomidzetta/ ja jumalattoman muoto cadzotta ? Sela.
82:3 "Auttakaa oikeuteensa vaivainen ja orpo, antakaa kurjalle ja puutteenalaiselle oikeus.	3. Tehkää oikeus köyhälle ja orvolle, ja auttaat raadolliset ja vaivaiset oikeudelle.	Ps 82:4 Tehkät oikeus köyhälle ja orwoille/ ja auttat radolliset ja waiwaiset oikeudelle.
82:4 Vapauttakaa vaivainen ja köyhä, pelastakaa hänet jumalattomain käsistä.	4. Pelastakaat ylönkatsottua ja köyhää, ja päästäkää häntä jumalattoman kädestä.	Ps 82:5 Pelastacat ylönca dzottua ja köyhä/ ja päästäkät händä jumalattoman wallasta.
82:5 Ei ole heillä älyä, ei ymmärrystä, he vaeltavat pimeydessä: kaikki maan perustukset horjuvat.	5. Mutta ei he tottele eikä lukua pidä: he käyvät lakkaamata pimeässä: sentähden täytyy kaikki maan perustukset kaatua.	Ps 82:6 Mutta ei he tottele eikä lucua pidä/ he käywät lackamata pimeisä/ sentähden täyty caicki maan perustuxet caatua.
82:6 Minä sanon: Te olette jumalia ja kaikki tyynni Korkeimman poikia;	6. Minä tosin sanoin: te olette jumalat, ja kaikki Korkeimman lapset;	Ps 82:7 Minä tosin sanoin: te oletta jumalat/ ja caicki corkeimman lapset.
82:7 kuitenkin te kuolette, niinkuin ihmiset kuolevat, ja kaadutte niinkuin kuka ruhtinas tahansa."	7. Kuitenkin täytyy teidän kuolla niinkuin ihmiset, ja niinkuin tyrannit hukkaa.	Ps 82:8 Cuitengin täyty teidän cuolla nijncuin ihmisetkin/ ja nijncuin tyrannit huckuwat.
82:8 Nouse, Jumala, tuomitse maa, sillä sinä perit kaikki pakanakansat.	8. Nouse, Jumala, ja tuomitse maa; sillä kaikki pakanat ovat sinun omas.	Ps 82:9 Nouse Jumala ja duomidze maa: sillä caicki pacanat owat sinun omas.
PSALMI 83	83 PSALTTARI	LXXXIII. Psalmi .
83:1 Laulu, Aasafin virsi.	1. Asaphin Psalmi ja veisu.	Ps 83:1 Assaphin Psalmi ja weisu.
83:2 Jumala, älä ole niin ääneti, älä ole vaiti, älä ole, Jumala, niin hiljaa.	2. Jumala, älä niin ratki vaikene, ja älä niin ääneti ole: Jumala, älä sitä niin kärsi.	Ps 83:2 JUmlala älä nijn ratki waickene/ ja älä caiketi nijn hiljainen ole/ Jumala älä sitä nijn kärsi.
83:3 Sillä, katso, sinun vihollisesi pauhaavat, ja sinun vihaajasi nostavat päätänsä.	3. Sillä katso, Sinun vihollises kiukuitsevat, ja jotka sinua vihaavat, ylentävät päätänsä.	Ps 83:3 Sillä cadzo/ sinun wihollises kiucuidzewat/ ja jotca sinua wihawat/ ylendäwät päänsä.

83:4 Heillä on kavalat hankkeet sinun kansaasi vastaan, ja he pitävät neuvoa sinun suojatteesi vastaan.	4. He pitävät kavaloita juonia sinun kansaas vastaan, ja pitävät neuvoa sinun salatuistas vastaan,	Ps 83:4 He pitävät cawaloita juonia sinun Canssas wastian/ ja pitävät neuwo sinun salatuistas wastian.
83:5 He sanovat: "Tulkaa, hävittäkäämme heidät olemasta kansa, niin ettei Israelin nimeä enää muisteta."	5. Sanoen: tulkaat, hävittäkäämme heitä, niin ettei he ensinkään kansa olisikaan, ettei Israelin nimeä silleen muisteltaisi.	Ps 83:5 Sanoden: tulcat/ hävittäkäm heitä/ nijn ettei he ensingän Canssa oliscan/ ettei Israelin nime sillä muistellais.
83:6 Sillä he neuvottelevat keskenään yksimielisesti, he tekevät liiton sinua vastaan:	6. Sillä he ovat sydämessensä panneet neuvonsa yhteen, ja tehneet liiton sinua vastaan:	Ps 83:6 Sillä he owat pannet neuwons yhteen/ ja tehnet lijton sinua wastian.
83:7 Edomin teltat ja ismaelilaiset, Mooab ja hagrilaiset,	7. Edomilaiset ja Ismaelilaiset majat, Moabilaiset ja Hagarilaiset,	Ps 83:7 Edomerein ja Ismaeliterein majat/ Moabiterein ja Hagariterein.
83:8 Gebal, Ammon ja Amalek, Filistea ynnä Tyyron asukkaat.	8. Gebalilaiset, Ammonilaiset ja Amalekilaiset, Philistealaiset ja Tyron asuwaitset.	Ps 83:8 Gebaliterein/ Ammoniterein ja Amalechiterein/ Philisterit ja Tyron asuwaitset.
83:9 Myös Assur on liittynyt heihin, nämä ovat käsivartena Lootin lapsilla. Sela.	9. Assur on myös itsensä heihin liittänyt, auttamaan Lotin lapsia, Sela!	Ps 83:9 Assur on myös hänens heihin lijttänyt/ auttaman Lothin lapsia. Sela.
83:10 Tee heille, niinkuin teit Midianille, niinkuin Siiseralle, niinkuin Jaabinille Kiison-joen rannalla.	10. Tee niille niinkuin Midianilaisille, niinkuin Siseralle, niinkuin Jabinille Kisonin ojan tykönä;	Ps 83:10 Tee nijlle nijncuin Midianitereille/ nijncuin Sisseralle/ nijncuin Jabinille Kisonin osan tykönä.
83:11 Heidät tuhottiin Eendorissa, he joutuivat lannaksi maahan.	11. Jotka mestattiin Endorin tykönä, ja tulivat loaksi maan päälle.	Ps 83:11 Jotca mestattin Endorin tykönä/ ja tulit logaxi maan päälle.
83:12 Anna heidän ylhäisillensä käydä, niinkuin kävi Oorebille ja Seebille, ja kaikille heidän ruhtinaillensa niinkuin Seballe ja Salmunnalle,	12. Tee heidän pääruhtinaansa niinkuin Orebin ja Seebin, ja kaikki heidän ylimmäisensä niinkuin Seban ja Salmunnan,	Ps 83:12 Tee heidän pääruhtinans nijncuin Oreb/ ja Seeb/ ja caicki heidän ylimmäisens nijncuin Sebah ja Salmuna.
83:13 koska he sanovat: "Anastakaamme itsellemme Jumalan asunnot."	13. Jotka sanovat: me omistamme meillemme Jumalan huoneet.	Ps 83:13 Jotca sanowat: me omistam meillem Jumalan huonet.
83:14 Jumalani, tee heidät lentäviksi lehdiiksi, kuiviksi korsiksi tuulen viedä.	14. Jumala, tee heitä niinkuin rattaan, niinkuin korren tuulen edessä.	Ps 83:14 Jumala tee heitä nijncuin tuulispää/ nijncuin corsi tuulen edesä.
83:15 Niinkuin kulovalkea metsää polttaa, niinkuin liekit kärventävät vuoria,	15. Niinkuin kulo metsän polttaa, ja niinkuin liekki mäet sytyttää;	Ps 83:15 Nijncuin culo joca medzän poltta/ ja nijncuin liecki joca mäet sytyttä.
83:16 niin aja sinä heitä rajuilmallasi ja kauhistuta heitä tuulispäälläsi.	16. Vainoo juuri niin heitä sinun rajuilmallas, ja hämmästyä heitä tuulispäälläs.	Ps 83:16 Waino juuri nijn heitä tuulispäälläs/ ja hämmästyä heitä tuiscullas.
83:17 Täytä heidän kasvonsa häpeällä, että he etsisivät sinun nimeäsi, Herra.	17. Täytä heidän kasvonsa häpiällä, että he sinun nimeäs, Herra, etsisivät.	Ps 83:17 Täytä heidän caswons häpiällä/ että he sinun nimes edzisit.
83:18 Joutukoot häpeään ja kauhistukoot ikuisesti, tulkoot häpeään ja hukkukoot.	18. Hävetkөөn he ja hämmästyköön ijankaikkisesti, ja häpiään tulkoon ja hukkukoon.	Ps 83:18 Häwetkөн ja hämmästyкөн ijancaickisest/ ja häpiään tulcon ja huckucon.
83:19 Ja tulkoot tuntemaan, että sinun ainoan nimi on Herra, että sinä olet Korkein kaikessa maassa.	19. Niin he saavat tuta, että sinä, jonka ainoan nimi on Herra, olet ylimmäinen kaikessa maailmassa.	Ps 83:19 Nijn he saawat tuta että sinun nimes on ainoastans HERra/ ja ylimmäinen caikesa mailmasa.

84:1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin viininkorjuulaulu; koorahilaisten virsi.	1. Koran lasten Psalmi, Gittitin päällä, edelläveisaajalle.	Ps 84:1 Corahn lasten Psalmi Githithin päälle/ edelläweisattapa.
84:2 Kuinka ihanat ovat sinun asuinsijasi, Herra Sebaot!	2. Kuinka ihanat ovat sinun asuinsijas, Herra Zebaot!	Ps 84:2 CUinga ihanat owat sinun asuinsias HERra Zebaoth.
84:3 Minun sieluni ikävöitsee ja halajaa Herran esikartanoihin, minun sydämeni ja ruumiini pyrkii riemuiten elävää Jumalaa kohti.	3. Minun sieluni ikävöitsee ja halajaa Herran esikartanoihin: minun ruumiini ja sieluni iloitsee elävässä Jumalassa.	Ps 84:3 Minun sielun ikäwöidze ja halaja HERran esicartanoihin/ minun ruumin ja sielun iloidze eläwäsä Jumalasa.
84:4 Löysihän lintunen majan ja pääskynen pesän, johon se poikasensa laskee: sinun alttarisi, Herra Sebaot, minun kuninkaani ja minun Jumalani.	4. Sillä lintu on huoneen löytänyt, ja pääskynen pesänsä, johonka he poikansa laskevat: sinun alttaris, Herra Zebaot, minun kuninkaani ja minun Jumalani.	Ps 84:4 Sillä lindu on huonen löytänyt/ ja pääskyinen hänen pesäns/ johonga he poicans laskewat/ nimittäin/ sinun Altaris HERra Zebaoth/ minun Cuningan ja minun Jumalan.
84:5 Autuaat ne, jotka sinun huoneessasi asuvat! He kiittävät sinua alati. Sela.	5. Autuaat ovat, jotka sinun huoneessas asuvat: he kiittävät sinua ijankaikkisesti, Sela!	Ps 84:5 Autuat owat jotca sinun huoneisas asuwat/ he kijttäwät sinua ijancaickisest. Sela.
84:6 Autuaat ne ihmiset, joilla on voimansa sinussa, joilla on mielessänsä pyhät matkat!	6. Autuaat ovat ne ihmiset, jotka sinun pitävät väkenänsä, ja sydämestänsä vaeltavat sinun jälkees,	Ps 84:6 Autuat owat ne ihmiset jotca sinun pitäwät wäkenäns/ ja sydämestäns waeldawat sinun jälkes.
84:7 Kun he käyvät Kynellaakson kautta, he muuttavat sen lähteitten maaksi, ja syysade peittää sen siunauksilla.	7. Jotka käyvät itkun laakson lävitse, ja tekevät siellä kaivoja; ja opettajat monella siunauksella kaunistetaan.	Ps 84:7 Jotca käywät itcun laxon läpidze/ ja tekewät siellä caiwoja/ ja opettajat monella siunauxella caunistetan.
84:8 He käyvät voimasta voimaan, he astuvat Jumalan eteen Siionissa.	8. He saavat yhden voiton toisen jälkeen, että tunnettaisiin oikia Jumala Zionissa.	Ps 84:8 He saawat yhden woiton toisen jälken/ että huomataisin oikia Jumala Zionis.
84:9 Herra, Jumala Sebaot, kuule minun rukoukseni, ota se korviisi, Jaakobin Jumala. Sela.	9. Herra Jumala Zebaot, kuule minun rukoukseni: ota, Jakobin Jumala, tätä korviis, Sela!	Ps 84:9 HERra Jumala Zebaoth cuuldele minun rucouxen/ ota Jacobin Jumala tätä corwijs. Sela.
84:10 Jumala, meidän kilpemme, käännä katseesi, katso voideltusi kasvoja.	10. Katsele siis, Jumala, meidän kilpemme, katso sinun voideltus kasvoja.	Ps 84:10 Cadzele sijs Jumala meidän kilpem/ cadzo sinun woideldus caswoa.
84:11 Sillä yksi päivä sinun esikartanoissasi on parempi kuin tuhat muualla; mieluummin minä olen vartijana Jumalani huoneen kynnyksellä, kuin asun jumalattomien majoissa.	11. Sillä yksi päivä esikartanoissas on parempi kuin tuhannen muualla: ennen minä olisin ovenvartia Jumalani huoneessa, kuin asuisin jumalattomain majoissa.	Ps 84:11 Sillä yxi päiwä sinun esicartanoisas on parambi cuin tuhatta mualla/ ennen minä olisin owenwartia minun Jumalani huonesa/ cuin cauwan asuisin Jumalattoman majoisa.
84:12 Sillä Herra Jumala on aurinko ja kilpi; Herra antaa armon ja kunnian, ei hän kiellä hyvää niiltä, jotka nuhteettomasti vaeltavat.	12. Sillä Herra Jumala on aurinko ja kilpi: Herra antaa armon ja kunnian: ei hän anna hurskailta mitään hyvää puuttua.	Ps 84:12 Sillä HERra Jumala on Auringo ja kilpi/ HERra anda armon ja cunnian/ hurscailda ei mitän hywä puutu.
84:13 Herra Sebaot, autuas se ihminen, joka sinuun turvaa!	13. Herra Zebaot, autuas on se ihminen, joka sinuun uskaltaa.	Ps 84:13 HERra Zebaoth/ autuas on se ihminen/ joca sinuun uscalda.
PSALMI 85	85 PSALTTARI	LXXXV. Psalmi .
85:1 Veisuunjohtajalle; koorahilaisten virsi.	1. Koran lasten Psalmi, edelläveisaajalle.	Ps 85:1 Corahn lasten Psalmi/ edelläweisattapa.
85:2 Herra, ennen sinä olit suosiollinen maallesi, sinä käänsit Jaakobin kohtalon.	2. Herra, sinä kuin (muinen) olit armollinen sinun maakunnalles, ja Jakobin vangit lunastit,	Ps 85:2 HERra sinä cuin muinen olit armollinen sinun maacunnalles/ ja Jacobin fangit lunastit.

85:3 Sinä annoit anteeksi kansasi pahat teot ja peitit kaikki heidän syntinsä. Sela.	3. Sinä anteeksi annoit kansas pahat teot, ja kaikki heidän syntinsä peitit, Sela!	Ps 85:3 Sinä cuin muinen olet andanut andexi sinun Canssas pahat tegot/ ja caicki heidän syndins peittänyt. Sela.
85:4 Sinä panit kaiken kiivastuksesi pois ja lauhduit vihasi hehkusta.	4. Sinä lepytit kaiken vihas, ja käänsit sinuas vihas julmuudesta.	Ps 85:4 Sinä cuin muinen lepytit caicki vihas/ ja käänsit sinuas vihas julmudesta.
85:5 Käänny taas meidän puoleemme, sinä pelastuksemme Jumala, älä ole enää tuimistunut meihin.	5. Käännä meitä, meidän autuutemme Jumala, ja pane pois vihas meistä.	Ps 85:5 Lohduta meitä Jumala meidän wapahtajam/ ja käännä pois vihas meistä.
85:6 Oletko ainiaaksi vihastunut meihin, pidätkö vihaa suvusta sukuun?	6. Tahdotkos siis ijankaikkisesti olla vihainen meidän päällemme? eli vihas pitää sukukunnasta sukukuntaan?	Ps 85:6 Tahdotcos sijs ijancaickisest olla vihainen meidän päällem? eli sinun vihas pitää sucucunnasta sucucundaan?
85:7 Etkö virvoita meitä eloon jälleen, että sinun kansasi iloitsisi sinussa?	7. Etkös käänny, ja meitä virvoita, että kansas sinussa iloitsisi?	Ps 85:7 Etkös meitä wirgota jällens/ että Canssas sinusa iloidzis ?
85:8 Herra, suo meidän nähdä sinun armosi, anna apusi meille.	8. Herra, osoita meille armos, ja sinun autuutes anna meille.	Ps 85:8 HERra osota meille armos ja auta meitä.
85:9 Minä tahdon kuulla, mitä Jumala, Herra, puhuu: hän puhuu rauhaa kansallensa, hurskaillensa; älkööt he kääntykö jälleen tyhmyyteen.	9. Jospa minä kuulisin, mitä Herra Jumala puhuu, että hän rauhan lupasi kansallensa ja pyhillensä, ettei he hulluuteen joutuisi.	Ps 85:9 Josca minä cuulisin mitä HERra Jumala puhu/ että hän rauhan lupais Canssallens ja pyhillens/ ettei he hulluteen joutuis.
85:10 Totisesti, hänen apunsa on lähellä niitä, jotka häntä pelkäävät, ja niin meidän maassamme kunnia asuu.	10. Kuitenkin on hänen apunsa niiden tykönä, jotka häntä pelkäävät, että meidän maallamme kunnia asuis;	Ps 85:10 Cuitengin on hänen apuns nijden tykönä jotca händä pelkääwät/ että meidän maalla cunnia asuis.
85:11 Armo ja totuus tapaavat toisensa täällä, vanhurskaus ja rauha antavat suuta toisillensa,	11. Että laupius ja totuus keskenänsä kohtaisivat: vanhurskaus ja rauha toinen toisellensa suuta antaisivat;	Ps 85:11 Että laupius ja totuus keskenäns cohtaisit/ wanhurscaus ja rauha toinen toisens suuta andaisit.
85:12 uskollisuus versoo maasta, ja vanhurskaus katsoo taivaasta.	12. Että totuus maasta vesois, ja vanhurskaus taivaasta katsois;	Ps 85:12 Että totuus maasta wesois/ ja wanhurscaus taiwast cadzois.
85:13 Herra antaa meille kaikkea hyvää, ja meidän maamme antaa satonsa.	13. Että myös meille Herra hyvin tekis, ja meidän maamme hedelmänsä antais;	Ps 85:13 Että myös meille HERra hywin tekis/ ja meidän maam hedelmäns annais.
85:14 Vanhurskaus käy hänen edellänsä ja seuraa hänen askeltensa jälkiä.	14. Että vanhurskaus sittenkin hänen edessänsä pysyis ja menestyis.	Ps 85:14 Että wanhurscaus sijttekin hänen edesäns pysyis ja menestyis.

PSALMI 86	86 PSALTTARI	LXXXVI. Psalmi .
86:1 Daavidin rukous. Kallista, Herra, korvasi minun puoleeni ja vastaa minulle, sillä minä olen kurja ja köyhä.	1. Davidin rukous. Kallista, Herra, korvas ja kuule minua; sillä minä olen raadollinen ja köyhä.	Ps 86:1 Dawidin rucous. Ps 86:2 CALLista HERra corwas ja cuuldele minua: sillä minä olen radollinen ja köyhä.
86:2 Varjele minun sieluni, sillä minä olen hurskas; sinä, minun Jumalani, pelasta palvelijasi, joka sinuun turvaa.	2. Kätke minun sieluni; sillä minä olen pyhä. Auta minua, minun Jumalani, palveliaas, joka sinuun luotan.	Ps 86:3 Kätke minun sielun: sillä minä olen pyhä/ auta minua minun Jumalan/ sinun palweliatas/ joca idzeni sinuun luotan.
86:3 Ole minulle armollinen, Herra, sillä sinua minä huudan kaiken päivää.	3. Herra, ole minulle armollinen; sillä minä huudan ylipäivää sinua.	Ps 86:4 HERra ole minulle armollinen/ sillä minä huudan ylipäiwä sinua.

86:4 Ilahuta palvelijasi sielu, sillä sinu puoleesi, Herra, minä ylennän sieluni.	4. Ilahuta palvelijasi sielu, sillä sinu tykö, Herra, minä ylennän sieluni.	Ps 86:5 Ilahuta sinun palvelijasi sielu/ sillä sinu HERra minä ikäwöidzen.
86:5 Sillä sinä, Herra, olet hyvä ja anteeksiantavainen, suuri armossa kaikille, jotka sinua avuksensa huutavat.	5. Sillä sinä, Herra, olet hyvä ja armollinen, sangen laupias kaikille, jotka sinua avuksensa huutavat.	Ps 86:6 Sillä sinä HERra olet hyvä ja armollinen/ ja sangen laupias kaikille jotka sinua rucoilewat.
86:6 Ota, Herra, korviisi minun rukoukseni, tarkkaa minun anomiseni ääntä.	6. Ota korviisi, Herra, minun rukoukseni, ja ota vaari minun rukoukseni äänestä.	Ps 86:7 Ymmärrä HERra minun rucouxeni/ ja ota vaari minun rucouxeni änestä.
86:7 Hätäni päivänä minä sinua avukseni huudan, sillä sinä vastaat minulle.	7. Tuskassani minä sinua rukoilen, ettäs minun kuulisit.	Ps 86:8 Tuscasani minä sinua rucoilen/ ettäs minua cuuldelisit/
86:8 Ei ole sinun vertaistasi, Herra, jumalien joukossa, eikä ole vertaa sinun töillesi.	8. Herra! ei ole yksikään jumalista sinun kaltaises, ja ei ole kenkään, joka niin tehdä taitaa kuin sinä.	HERra/ ei ole yxikän jumalista sinun caltaises/ ja ei ole kengän joca nijn tehdä taita cuin sinä.
86:9 Kaikki kansat, jotka sinä tehnyt olet, tulevat ja kumartuvat sinun edessäsi, Herra, ja kunnioittavat sinun nimeäsi.	9. Kaikki pakanat, jotka tehnyt olet, pitää tuleman ja kumartaman sinua, Herra, ja sinun nimeäs kunnioittaman,	Ps 86:9 Caicki pacanat jotcas tehnyt olet/ pitä tuleman ja cumartaman sinua HERRA/ ja sinun nimes cunnioittaman.
86:10 Sillä sinä olet suuri ja teet ihmeitä, sinä ainoa olet Jumala.	10. Ettäs niin suuri olet, ja teet ihmeitä; ja sinä olet yksinä Jumala.	Ps 86:10 Ettäs nijn suuri olet ja teet ihmeitä/ ja sinä olet yxinäns Jumala.
86:11 Neuvo minulle tiesi, Herra, että minä vaeltaisin sinun totuudessasi. Kiinnitä minun sydämeni siihen yhteen, että minä sinun nimeäsi pelkäisin.	11. Osoita minulle, Herra, sinun ties, vaeltaakseni sinun totuudessas: kiinnitä minun sydämeni siihen yhteen, että minä sinun nimeäs pelkäisin.	Ps 86:11 Osota minulle HERra sinun ties waeldaxen sinun totuudesas/ kijnnitä minun sydämen sijhen yhteen/ että minä sinun nimes pelkäisin.
86:12 Kaikesta sydämestäni minä kiitän sinua, Herra, minun Jumalani, ja kunnioitan sinun nimeäsi iankaikkisesti;	12. Minä kiitän sinua, Herra minun Jumalani, kaikesta sydämestäni, ja kunnioitan sinun nimeäs ijankaikkisesti.	Ps 86:12 Minä kijtän sinua HERra minun Jumalan caikesta sydämestäni/ ja cunnioitan sinun nimes ijancaickisest.
86:13 sillä sinun armosi on suuri minua kohtaan, sinä olet pelastanut minun sieluni tuonelan syvyydestä.	13. Sillä sinun hyvytyes on suuri minussa, ja sinä olet pelastanut sieluni syvimmästä helvetistä.	Ps 86:13 Sillä sinun hywydes on suuri minusa/ ja sinä olet pelastanut minun sieluni sywimmästä helwetistä.
86:14 Jumala, julkeat ovat nousseet minua vastaan, väkivaltaisten joukko etsii minun henkeäni; eivät he pidä sinua silmänsä edessä.	14. Jumala! ylpiät karkaavat minua vastaan, ja julmain joukot wäijywät minun sieluani, ja ei pidä sinua silmänsä edessä.	Ps 86:14 Jumala/ corjat carcawat minua wastan/ ja tyrannein joucot wäijywät minun sieluani/ ja ei pidä sinua silmäns edesä.
86:15 Mutta sinä, Herra, olet laupias ja armahtavainen Jumala, pitkämielinen, suuri armossa ja totuudessa.	15. Mutta sinä, Herra Jumala, olet armollinen ja laupias, kärsiväinen ja sangen hyvä ja vakaa.	Ps 86:15 Mutta sinä HERra Jumala olet armollinen ja laupias/ kärsiwäinen ja sangen hyvä ja waca.
86:16 Käänny minun puoleeni, ole minulle armollinen, anna voimasi palvelijallesi, auta palvelijattaresi poikaa.	16. Käännä itses minuun päin, ole minulle armollinen; wawista palveliaas sinun voimallas, ja auta piikas poikaa.	Ps 86:16 Käännä idzes minun päin/ ole minulle armollinen/ wawista palwelias sinun woimallas/ ja auta pijcas poica.
86:17 Tee merkki minulle, minun hyväkseni. Häpeäksensä minun vihaajani nähkööt, että sinä, Herra, minua autat ja lohdutat.	17. Tee merkki minun kanssani, että minulle hyvin käwis, ja he sen näkisivät, jotka minua vihaavat, ja häpeäisivät, että sinä Herra autat ja lohdutat minua.	Ps 86:17 Tee mercki minun Canssani/ että minun menestyis/ ja he sen näkisit jotca minua wihawat/ ja häpiäisit/ että sinä HERra autat ja wawwistat minua.

PSALMI 87	87 PSALTTARI	LXXXVII. Psalmi .
87:1 Koorahilaisten virsi, laulu. Pyhille vuorille perustamaansa kaupunkia,	1. Psalmi, Koran lasten veisu. Hän on vahvasti perustettu pyhain vuorten päälle.	Ps 87:1 Psalmi/ Corahn lasten veisu.
87:2 Siionin portteja, Herra rakastaa enemmän kuin Jaakobin kaikkia muita asuinsijoja.	2. Herra rakastaa Zionin portteja enempi kuin kaikkia Jakobin asuinsioja.	Ps 87:2 HÄn on wahwast perustettu pyhain vuorten päälle. HERra racasta Zionin portia/ caikista Jacobin asuinsioista.
87:3 On kunniakasta, mitä sinusta sanotaan, sinä Jumalan kaupunki: - Sela. -	3. Korkiat ja kunnialliset asiat sinussa saarnataan, sinä Jumalan kaupunki, Sela!	Ps 87:3 Cunnialliset asiat sinusa saarnatan/ sinä Jumalan Caupungi. Sela.
87:4 "Minä mainitsen tunnustajikseni Rahabin ja Baabelin; katso, Filisteasta, Tyyrosta ja Etiopiasta minä mainitsen: Sekin on syntynyt siellä."	4. Minä annan saarnata Rahabin ja Babelin edessä, että he minun tuntevat: katso, Philistealaiset, Tyrolaiset ja Etiopialaiset syntyvät siellä.	Ps 87:4 Minä annan saarnata Rahabin ja Babelin edesä/ että he minun tundewat/ cadzo/ Philisterit/ Tyrit ja Ethiopialaiset syndywät siellä.
87:5 Mutta Siionista sanotaan: "Joka-ainoa on syntynyt siellä." Sitä Korkein itse vahvana pitää.	5. Zionille pitää sanottaman, että kaikkinaiset kansat siellä syntyvät, ja että Korkein sitä rakentaa.	Ps 87:5 Zionille pitä sanottaman: että caickinaiset Canssat siellä syndywät/ ja että Corkein sitä rakenda.
87:6 Herra luettelee, kirjoittaessaan kirjaan kansat: "Tämäkin on syntynyt siellä." Sela.	6. Herra antaa saarnata kirjoituksessa kaikkinaisilla kielillä, että myös muutamat heistä siellä syntyvät, Sela!	Ps 87:6 HERra anda saarnata caickinaisilla kielillä/ että myös muutamat heistä siellä syndywät. Sela.
87:7 Veisaten, karkeloiden sanotaan: "Kaikki minun lähteeni ovat sinussa."	7. Ja veisajat niinkuin tanssissa, kaikki minun lähteeni sinussa.	Ps 87:7 Ja weisajat nijncuin tantzis/ caicki minun lähteni sinusa.
PSALMI 88	88 PSALTTARI	LXXXVIII. Psalmi .
88:1 Koorahilaisten laulu, virsi; veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Sairaus"; esrahilaisen Heemanin mietevirsi.	1. Psalmi, Koran lasten veisu, edelläveisaajalle, raadollisten heikkoudesta, Hemanin Esrahilaisen oppi.	Ps 88:1 Psalmi/ Corahn lasten weisu/ edelläweisattapa/ radollisten heikkoudesta/ Hemanin sen Esrahitin oppi.
88:2 Herra, minun pelastukseni Jumala, päivin ja öin minä huudan sinun edessäsi.	2. Herra, minun autuuteni Jumala, minä huudan päivällä ja yöllä sinun edessäs,	Ps 88:2 HERRA Jumala minun wapahtajan/ minä huudan yöllä ja päiwällä sinun edesäs.
88:3 Salli minun rukoukseni tulla kasvojesi eteen, kallista korvasi minun huutoni puoleen.	3. Anna minun rukoukseni etees tulla: kallista korvas huutoni puoleen.	Ps 88:3 Anna minun rucouxen sinun etees tulla/ callista corwas minun huutoni puoleen.
88:4 Sillä minun sieluni on kärsimyksistä kylläinen, ja minun elämäni on lähellä tuonela.	4. Sillä minun sieluni on surkeutta täynnä, ja minun elämäni on juuri liki helvettiä.	Ps 88:4 Sillä minun sielun on surkiutta täynäns/ ja minun elämän on juuri liki Helwettiä.
88:5 Minut luetaan hautaan menevien joukkoon, minä olen kuin mies, jolta voima on poissa.	5. Minä olen arvattu niiden kaltaiseksi, jotka hautaan menevät: minä olen niinkuin se mies, jolla ei yhtään apua ole.	Ps 88:5 Minä olen arwattu nijnen caltaisexi jotca Helwettijn menewät/ minä olen nijncuin se mies jolla ei yhtän apua ole.
88:6 Minä olen jätetty kuolleitten joukkoon, olen kuin kaatuneet, jotka haudassa makaavat ja joita sinä et enää muista ja jotka ovat sinun kädestäsi erotetut.	6. Minä makaan hyljättynä kuolleiden seassa, niinkuin haavoitetut, jotka haudassa makaavat, joita et sinä enää muista, ja jotka kädestäs eroitettut ovat.	Ps 88:6 Minä macan hyljättynä cuolluitten seas/ nijncuin haawoitettut jotca haudasa macawat/ joita et sinä sillen muista/ ja jotca kädestäs eroitettut owat.
88:7 Sinä olet laskenut minut syvimpään hautaan, pimeyteen, syviin kuiluihin.	7. Sinä olet painanut minun alimpaaseen kaivoon, pimeyteen ja syvyyteen.	Ps 88:7 Sinä olet minun painanut alemmaiseen caiwoon/ pimeyteen ja sywyteen.

88:8 Sinun vihasi painaa minua, ja kaikki kuohusi sinä vyörytät minun ylitseni. Sela.	8. Sinun hirmuisuutes ahdistaa minua, ja pakottaa minua sinun aalloillas, Sela!	Ps 88:8 Sinun hirmuisudes ahdistaa minua/ ja pacotta minua sinun alloillas. Sela.
88:9 Sinä olet karkoittanut tuttavani minusta kauas, olet tehnyt minut heille inhoksi; minä olen suljettu sisään enkä pääse ulos.	9. Sinä eroitat kauvas ystäväni minusta: sinä olet minun tehnyt heille kauhistukseksi: minä makaan vangittuna, etten minä voi päästä ulos.	Ps 88:9 Sinä eroitit cauwas minun ystäväni minusta/ sinä olet minun tehnyt heille cauhistuxexi/ minä macan fangittuna/ etten minä woi päästä ulos.
88:10 Minun kasvoni ovat kuihtuneet kurjuudesta. Joka päivä minä huudan sinua, Herra, ja ojennan käteni sinun puoleesi.	10. Minun kasvoni ovat surkiat raadollisuuden tähden: Herra, minä avukseni huudan sinua joka päivä: minä hajoitan käteni sinun puolees.	Ps 88:10 Minun caswoni on surkia radollisuuden tähden/ HERra/ minä rucoilen sinua jocapäiwä/ minä hajotan käteni sinun puolees.
88:11 Teetkö sinä ihmeitä kuolleille, tai nousevatko haamut sinua kiittämään? Sela.	11. Teetkös siis ihmeitä kuolleiden seassa? eli nousevatko kuolleet sinua kiittämään? Sela!	Ps 88:11 Teetkös sijs ihmeitä cuolluitten seasa/ eli nousewatco cuollet sinua kijttämän ? Sela.
88:12 Kerrotaanko haudassa sinun armostasi, manalassa sinun uskollisuudestasi?	12. Luetellaanko haudoissa sinun hyvyttäs? ja totuuttas kadotuksessa?	Ps 88:12 Luetellango haudoisa sinun hywyttäs ? ja sinun wacuuttas cadotuxesa ?
88:13 Tunnetaanko sinun ihmeitäsi pimeydessä ja sinun vanhurskauttasi unhotuksen maassa?	13. Tunnetaanko sinun ihmees pimiässä? eli vanhurskautes siinä maassa, jossa kaikki unohdetaan?	Ps 88:13 Tutango sinun ihmes pimiäsä ? eli sinun wanhurscaudes sijnä maasa josa caicki unhotetan ?
88:14 Mutta minä huudan avukseni sinua, Herra, ja minun rukoukseni tulee varhain sinun eteesi.	14. Mutta minä huudan sinua, Herra, ja minun rukoukseni tulee varhain sinun etees.	Ps 88:14 Mutta minä huudan sinua HERra/ ja minun rucouxen tule warahin sinun etees.
88:15 Miksi, Herra, hylkää minun sieluni, miksi peität kasvosi minulta?	15. Miksis, Herra, heität pois sieluni, ja peität kasvosi minulta?	Ps 88:15 Mixis HERra heität pois minun sieluni/ ja peität caswos minulda?
88:16 Minä olen kurja ja lähellä kuolemaa hamasta nuoruudestani, minä kärsin sinun kauhujasi, olen neuvoton.	16. Minä olen raadollinen ja väetöin, että minä niin hylätty olen: minä kärsin sinun hirmuisuuttas, että minä lähes epäilen.	Ps 88:16 Minä olen radollinen ja wäetöin/ että minä nijn hyljätty olen/ minä kärsin sinun hirmuisuttas/ että minä lähes epäilen.
88:17 Sinun vihasi vyöryy minun ylitseni, sinun hirmusi hukuttavat minut.	17. Sinun vihas tulee minun päälleni: sinun pelkos likistää minua.	Ps 88:17 Sinun julmudes tule minun päälleni/ sinun pelcos likistä minua.
88:18 Ne saartavat minua kaiken päivää kuin vedet, ne kaikki yhdessä piirittävät minua.	18. Ne saartavat minua joka päivä niinkuin vesi, ja ynnä minua piirittävät.	Ps 88:18 Ne saartawat minua jocapäiwä nijncuin wesi/ ja ynnä minua pijrittävät.
88:19 Ystävät ja toverit sinä olet karkoittanut minusta kauas, pimeys on minun ainoa tuttavani.	19. Sinä teet, että minun ystäväni ja lähimmäiseni erkanevat kauvas minusta, ja minun tuttavilleni olen minä pimeydessä.	Ps 88:19 Sinä teet että minun ystäväni ja lähimmäiseni/ ercanewat cauwas minusta/ ja minun tuttawilleni olen minä pimeydes.
PSALMI 89	89 PSALTTARI	LXXXIX. Psalmi .
89:1 Esrahilaisen Eetanin mietevirsi.	1. Eetanin sen Esrahilaisen opetus.	Ps 89:1 Ethanin sen Esrahitin opetus.
89:2 Minä laulan Herran armoteoista lakkaamatta, julistan suullani sinun uskollisuuttasi polvesta polveen.	2. Minä veisaan Herran armoja ijankaikkisesti, ja ilmoitan sinun totuuttas suullani sukuun,	Ps 89:2 MInä weisan HERran armoista ijancaickisest/ ja hänen totudens ilmoitan suullani/ sugusta sucuun.
89:3 Minä sanon: ikiajoiksi on armo rakennettu, sinä olet perustanut uskollisuutesi taivaisiin. -	3. Ja sanon: ijankaikkinen armo käy ylös: sinä pidät uskollisesti totuutes taivaissa.	Ps 89:3 Ja sanon: ijancaickinen armo käy ylös/ ja sinä pidät uscollisest sinun totudes taiwasa.

89:4 "Minä olen tehnyt liiton valittuni kanssa, olen palvelijalleni Daavidille vannonut:	4. Minä olen liiton tehnyt valittuini kanssa: minä olen vannonut Davidille palvelialleni:	Ps 89:4 Minä olen liiton tehnyt valittuni kanssa/ minä olen Dawidille minun palvelialleni wannonut.
89:5 'Minä vahvistan sinun jälkeläisesi ikiajoiksi ja rakennan sinulle valtaistuimen polvesta polveen.'" Sela.	5. Hamaan ijankaikkisuuteen vahvistan minä sinun siemenes, ja rakennan sinun istuimes suvusta sukuun, Sela!	Ps 89:5 Haman ijancaickisuteen minä saatan sinulle siemenen/ ja rakennan sinun istuimes sugusta sucuun. Sela.
89:6 Ja taivaat ylistävät sinun ihmeitäsi, Herra, ja pyhain seurakunta sinun uskollisuuttasi.	6. Ja taivaat pitää ylistämän, Herra, sinun ihmeitäs, niin myös totuuttas pyhain seurakunnassa.	Ps 89:6 Ja taiwat pitä ylistämän HERra sinun ihmeitäs ja totuttas/ pyhain seuracunnasa.
89:7 Sillä kuka pilvissä on Herran vertainen, kuka Jumalan poikain joukossa on niinkuin Herra?	7. Sillä kuka taidetaan pilvissä verrattaa Herraan? ja kuka on Herran kaltainen jumalain lasten seassa?	Ps 89:7 Sillä cuca taitan pilwisä werrata HERraan ? ja cuca on HERran caltainen jumalitten lasten seas ?
89:8 Hän on Jumala, ylen hirmuinen pyhien kokouksessa, peljättävämpi kaikkia, jotka hänen ympärillensä ovat.	8. Jumala on sangen väkevä pyhäinsä kokouksissa, ja ihmeellinen kaikkein seassa, jotka ovat hänen ympärillensä.	Ps 89:8 Jumala on sangen wäkewä pyhäins cocouxisa/ ja ihmellinen caickein nijden seas/ jotca owat hänen ymbärilläs.
89:9 Herra, Jumala Sebaot, kuka on voimassa sinun vertaisesi, Herra? Ja sinun uskollisuutesi ympäröi sinua.	9. Herra Jumala Zebaot, kuka on niinkuin sinä, väkevä Jumala? ja sinun totuutes on sinun ympärillä.	Ps 89:9 HERra Jumala Zebaoth/ cuca on nijncuin sinä/ wäkewä Jumala ? ja sinun totudes on sinun ymbärilläs.
89:10 Sinä hallitset meren raivon; kun sen aallot kohoavat, sinä ne asetat.	10. Sinä vallitset pauhaavaisen meren: sinä hillitset paisuwait aallot.	Ps 89:10 Sinä wallidzet pauhawaisen meren/ sinä hillidzet paisuwait allot.
89:11 Sinä ruhjoit Rahabin kuin sodassa kaatuneen; väkevällä käsivarrellasi sinä ajoit vihollisesi hajalle.	11. Sinä lyöt Rahabin kuoliaaksi: sinä hajoitat vihollises urhoollisella käsivarrellas.	Ps 89:11 Sinä lyöt Rahabin cuoliaksi/ sinä hajotat sinun wihollises urhollisella käsiwarrellas.
89:12 Sinun ovat taivaat, sinun on myös maa; maanpiirin täysinensä sinä olet perustanut.	12. Taivaat ovat sinun, maa myös on sinun: sinä olet perustanut maan piirin, ja mitä siinä on.	Ps 89:12 Taiwas ja maa on sinun/ sinä olet perustanut maan pijrin/ ja mitä sijnä on.
89:13 Sinä loit pohjoisen ja etelän; sinun nimestäsi riemuitsevat Taabor ja Hermon.	13. Pohjan ja etelän olet sinä luonut: Tabor ja Hermon kiittävät sinun nimeäs.	Ps 89:13 Pohjan ja etelän olet sinä luonut/ Thabor ja Hermon ihastuwat sinun nimees.
89:14 Sinulla on käsivarsi voimaa täynnä, väkevä on sinun kätesi, korotettu sinun oikea kätesi.	14. Sinulla on voimallinen käsivarsi: väkevä on sinun kätes, ja korkia on oikia kätes.	Ps 89:14 Sinulla on woimallinen käsiwarsi/ wäkewä on sinun kätes/ ja corkia on sinun oikia kätes.
89:15 Vanhurskaus ja oikeus on sinun valtaistuimesi perustus, armo ja totuus käy sinun kasvojesi edellä.	15. Vanhurskaus ja tuomio on istuimes vahvistus: armo ja totuus ovat sinun kasvois edessä.	Ps 89:15 Wanhurscaus ja duomio on sinun istuimes wahwistus/ armo ja totuus owat sinun caswos edes.
89:16 Autuas se kansa, joka tuntee juhliemun, ne, jotka vaeltavat sinun kasvojesi valkeudessa, Herra!	16. Autuas on se kansa, joka ihastua taitaa: Herra, heidän pitää vaeltaman sinun kasvois valkeudessa.	Ps 89:16 Autuas on se Canssa joca ihastua taita/ HERra/ heidän pitä waeldaman sinun caswos walkeudesa.
89:17 He riemuitsevat sinun nimestäsi kaikkina päivinänsä, ja sinun vanhurskautesi voimasta heidät korotetaan.	17. Heidän pitää iloitseman joka päivä sinun nimestäs, ja sinun vanhurskaudessas kunnialliset oleman.	Ps 89:17 Heidän pitä iloidzeman jocapäiwä sinun nimestäs/ ja sinun wanhurscaudesas cunnialliset oleman.

89:18 Sillä sinä olet heidän väkevyytensä, heidän kaunistuksensa, ja sinä armossasi kohotat meidän sarvemme.	18. Sillä sinä olet heidän väkevyytensä kerskaus, ja sinun armos kautta nostat sinä ylös meidän sarvemme.	Ps 89:18 Sillä sinä olet heidän wäkwyydens kerscaus/ ja sinun armos cautta nostat sinä meidän sarwem.
89:19 Sillä meidän kilpemme on Herran huomassa, meidän kuninkaamme on Israelin Pyhän huomassa.	19. Sillä Herra on meidän kilpemme, ja pyhä Israelissa on meidän kuninkaamme.	Ps 89:19 Sillä HERra on meidän kilpem/ ja Pyhä Israelis on meidän Cuningam.
89:20 Silloin sinä näyssä puhuit hurskaillesi ja sanoit: "Minä olen pannut avun sankarin käteen, olen kansan keskeltä korottanut valittuni:	20. Silloin sinä puhuit näyissä pyhilles ja sanoit: minä olen sankarin herättänyt auttamaan: minä olen korottanut valitun kansasta.	Ps 89:20 Silloin sinä puhuit näwysisä pyhilles/ ja sanoit: minä olen Sangarin herättänyt auttaman/ minä olen corgottanut yhden walitun Canssasta.
89:21 minä olen löytänyt Daavidin, palvelijani, olen voidellut hänet pyhällä öljylläni.	21. Minä olen löytänyt palveliani Davidin: minä olen hänen voidellut pyhällä öljylläni.	Ps 89:21 Minä olen löytänyt palweliani Dawidin/ minä olen hänen woidellut pyhällä öljylläni.
89:22 Minun käteni on lujasti tukeva häntä, minun käsivarteni on häntä vahvistava.	22. Minun käteni tukee häntä, ja minun käsivarteni vahvistaa häntä.	Ps 89:22 Minun käteni tuke händä/ ja minun käsiwarteni wahwista händä.
89:23 Ei vihollinen yllätä häntä, eikä vääryyden mies häntä sorra;	23. Ei pidä viholliset häntä voittaman, ja väärät ei pidä häntä sulloman.	Ps 89:23 Ei pidä wiholliset händä woittaman/ ja wäärät ei pidä händä sulloman.
89:24 vaan minä hävitän hänen ahdistajansa hänen edestänsä ja lyön hänen vihamiehensä maahan.	24. Vaan minä lyön hänen vihollisensa hänen edestänsä; ja niitä, jotka häntä vihaavat, tahdon minä vaivata.	Ps 89:24 Waan minä lyön hänen wihollisens hänen edestäns/ ja jotca händä wihawat tahdon minä waiwata.
89:25 Minun uskollisuuteni ja armoni on hänen kansansa, ja minun nimessäni kohoaa hänen sarvensa.	25. Mutta minun totuuteni ja armoni pitää hänen tykönänsä oleman, ja hänen sarvensa pitää minun nimeeni nostettaman ylös.	Ps 89:25 Mutta minun totuudeni ja armoni pitä hänen tykönäns oleman/ ja hänen sarwens pitä minun nimeni nostettaman.
89:26 Minä asetan hänen kätensä vallitsemaan merta ja virtoja hänen oikean kätensä.	26. Minä asetan hänen kätensä mereen, ja hänen oikian kätensä virtoihin.	Ps 89:26 Minä asetan hänen kätens mereen/ ja hänen oikian kätens wirtoihin.
89:27 Hän kutsuu minua: 'Sinä olet minun isäni, sinä minun Jumalani ja pelastukseni kallio.'	27. Näin hänen pitää minun kutsuman: sinä olet minun Isäni, Jumalani ja turvani, joka minua auttaa.	Ps 89:27 Näin hänen pitä minun cudzuman: sinä olet minun Isän/ minun Jumalan ja turwan/ joca minua autta.
89:28 Ja minä asetan hänet esikoiseksi, maan kuninkaista korkeimmaksi.	28. Ja minä asetan hänen esikoiseksi, kaikkein korkeimmaksi kuningasten seassa maan päällä.	Ps 89:28 Ja minä asetan hänen esicoisexi/ caickein corkeimmaxi Cuningasten seas maan päällä.
89:29 Minä säilytän armoni hänelle iankaikkisesti, ja minun liittoni hänen kanssaan on luja.	29. Minä pidän hänelle armoni tähteellä ijancaikkisesti, ja minun liittoni pitää hänelle vahva oleman.	Ps 89:29 Minä pidän hänelle armoni tähdellä ijancaickisest/ ja minun lijtoni pitä hänelle wahwa oleman.
89:30 Minä annan hänen jälkeläistensä säilyä iäti ja hänen valtaistuimensa niin kauan, kuin taivaat pysyvät.	30. Minä annan hänelle ijancaikkisen siemenen, ja vahvistan hänen istuimensa niinkauvan kuin taivaat pysyvät.	Ps 89:30 Minä annan hänelle ijancaickisen siemenen/ ja wahwistan hänen istuimens nijncauwan cuin taiwat pysywät.
89:31 Jos hänen poikansa hylkäävät minun lakini eivätkä vaella minun oikeuksieni mukaan,	31. Mutta jos hänen lapsensa minun lakini hylkäävät, ja ei vaella minun oikeudessani,	Ps 89:31 MUtta jos hänen lapsens minun Lakini hyljäwät/ ja ei waella minun oikeudesani.
89:32 jos he minun säädökseni rikkovat eivätkä noudata minun käskyjäni,	32. Jos he minun säätyni turmelevat, ja ei minun käskyjäni pidä;	Ps 89:32 Jos he minun säätyni rijwawat/ ja ei minun käskyjäni pidä.

89:33 niin minä rankaisen vitsalla neidän rikoksensa ja heidän pahat tekonsa vitsauksilla;	33. Niin minä heidän syntinsä vitsalla rankaisen, ja heidän pahat tekonsa haavoilla.	Ps 89:33 Nijn minä heidän syndins widzalla rangaisen/ ja heidän pahat tecons haawoilla.
89:34 mutta armoani en minä ota häneltä pois enkä vilpistele uskollisuudestani.	34. Mutta armoani en minä hänestä käännä pois, enkä salli totuuteni vilpistellä.	Ps 89:34 Mutta minun armojani en minä hänestä käännä pois/ engä salli minun totudeni wilpistellä.
89:35 En minä liittoani riko, enkä muuta sitä, mikä on minun huuliltani lähtenyt.	35. En minä riko liittoani, ja mitä minun suustani käynyt on, en minä muuta.	Ps 89:35 En minä rijwa lijttoani/ ja mitä minun suustani käynyt on/ en minä muuta.
89:36 Minä olen kerran vannonut pyhyiteni kautta, ja totisesti, minä en Daavidille valhettele:	36. Minä olen vihdoin vannonut pyhyiteni kautta: en minä Davidille valehtele.	Ps 89:36 Minä olen wihdoin wannonut pyhydeni cautta/ en minä Dawidille walhettele.
89:37 'Hänen jälkeläisensä pysyvät iankaikkisesti, ja hänen valtaistuimensa on minun edessäni niinkuin aurinko,	37. Hänen siemenensä on oleva ijankaikkisesti, ja hänen istuimensa minun edessäni niinkuin aurinko.	Ps 89:37 Hänen siemenens on olewa ijancaickisest/ ja hänen istuimens minun edesäni nijncuin Auringo.
89:38 se pysyy lujana iankaikkisesti niinkuin kuu. Ja todistaja pilvissä on uskollinen.'" Sela.	38. Ja niinkuin kuu, vahvistetaan se ijancaikkisesti, ja on vahvana niinkuin todistus pilvissä, Sela!	Ps 89:38 Ja nijncuin Cuu/ wahwistetän hän ijancaickisest/ ja on wahwana nijncuin todistus pilwisä. Sela.
89:39 Ja kuitenkin sinä hylkäsit voideltusi ja pidit häntä halpana ja olet vihastunut häneen.	39. Vaan nyt sinä syökset ja heität pois, ja vihastut voidellulles.	Ps 89:39 WAan nyt sinä syöxät ja heität pois/ ja wihastut woidellulles.
89:40 Sinä olet purkanut palvelijasi liiton, olet häväissyt hänen kruununsa, olet heittänyt sen maahan.	40. Sinä särjet palvelias liiton, ja tallaat hänen kruununsa maahan.	Ps 89:40 Sinä särjet palwelias lijton/ ja tallat hänen cruununs maahan.
89:41 Sinä olet särkenyt kaikki hänen muurinsa, olet pannut raunioiksi hänen linnoituksensa.	41. Sinä rikot hänen muurinsa, ja annat hänen linnansa särjettää.	Ps 89:41 Sinä ricot hänen muurins/ ja annat hänen linnans särjettä.
89:42 Kaikki tienkulkijat ovat häntä ryöstäneet, hän on joutunut naapuriensa häväistäväksi.	42. Häntä raatelevat kaikki ohitsekäyväiset: hän on tullut läsnäolevaisillensa nauruksi.	Ps 89:42 Händä raatelewat caicki ohidzekäywäiset/ hän on tullut läsnäolewaisillens naurox.
89:43 Sinä olet korottanut hänen vihollistensa oikean käden, olet tuottanut ilon kaikille hänen vihamiehillensä.	43. Sinä korotat hänen vihollistensa oikian käden, ja ilahutat kaikki hänen vainollisensa.	Ps 89:43 Sinä corgotat hänen wihollistens oikian käden/ ja ilahutat caicki hänen wainollisens.
89:44 Sinä olet kääntänyt takaisin hänen miekkansa terän etkä ole sodassa pitänyt häntä pystyssä.	44. Hänen miekkansa voiman olet sinä myös ottanut pois, ja et salli hänen voittaa sodassa,	Ps 89:44 Hänen mieckans woiman olet sinä myös ottanut pois/ ja et salli hänen woitta sodasa.
89:45 Sinä olet tehnyt hänen loistostansa lopun ja olet syössyt maahan hänen valtaistuimensa.	45. Sinä hävitit hänen puhtautensa, ja annoit hänen istuimensa kaatua maahan.	Ps 89:45 Sinä häwitit hänen puhtaudens/ ja paiscat hänen istuimens maahan.
89:46 Sinä olet lyhentänyt hänen nuoruutensa päivät, olet hänet häpeällä peittänyt. Sela.	46. Sinä lyhennät hänen nuoruutensa ajat, ja peität hänen häpiällä, Sela!	Ps 89:46 Sinä lyhennät hänen nuorudens ajat/ ja peität hänen häpiällä. Sela.
89:47 Kuinka kauan sinä, Herra, itsesi yhäti kätket? Kuinka kauan sinun vihasi tulena palaa?	47. Herra, kuinka kauvan sinä sinus niin salaat? ja annat hirmuisuutes palaa niinkuin tulen?	Ps 89:47 HERra/ cuinga cauwan sinä sinus nijn salat ? ja annat hirmuisudes pala nijncuin tulen ?

89:48 Muista, kuinka lyhyt minun elämäni on, kuinka katoavaisiksi sinä olet luonut kaikki ihmislapset.	48. Muista, kuinka lyhyt minun elämäni on: miksis tahdoit kaikki ihmiset hukkaan luoda?	Ps 89:48 Muista/ cuinga lyhyt minun elämän on/ mixis tahdoit caicki ihmiset huckan luoda ?
89:49 Kuka on se mies, joka jää eloon eikä kuoloa näe, joka pelastaa sielunsa tuonelan kädestä? Sela.	49. Kuka elää, ja ei näe kuolemaa? kuka sielunsa tuonelan käsistä pelastaa? Sela!	Ps 89:49 Cuca elä/ ja ei näe cuolemata ? joca sieluns Helwetin käsistä pelasta ? Sela.
89:50 Herra, missä ovat sinun entiset armotekosi, jotka sinä uskollisuudessasi vannoit Daavidille?	50. Herra, kussa ovat sinun entiset armos, jotkas Davidille vannonut olet totuudessas?	Ps 89:50 HERra/ cusa owat sinun endiset armos ? jotcas Dawidille wannonut olet sinun totudesas ?
89:51 Ajattele, Herra, palvelijaisi häpäisyä ja mitä minun kaikilta noilta monilta kansoilta täytyy povessani kestää,	51. Muista, Herra, palveliais pilkkaa, jonka minä kannan helmassani, kaikista niin monista kansoista,	Ps 89:51 Muista HERra palwelias pilcka/ jonga minä kannan helmasani/ caikista nijn monista Canssoista.
89:52 kun, Herra, sinun vihollisesi herjaavat, herjaavat sinun voideltusi askeleita.	52. Joilla, Herra, vihollises pilkkaavat, joilla he pilkkaavat voideltus askelia.	Ps 89:52 Joilla Herra wihollises sinua pilckawat/ joilla he pilckawat sinun woideltuis jäljet.
89:53 Kiitetty olkoon Herra iankaikkisesti. Amen, amen.	53. Kiitetty olkoon Herra ijankaikkisesti, amen! ja amen!	Ps 89:53 Kijtetty olcon HERRA ijancaickisest/ Amen/ Amen.
PSALMI 90	90 PSALTTARI	XC. Psalmi .
90:1 Mooseksen, Jumalan miehen, rukous. Herra, sinä olet meidän turvamme polvesta polveen.	1. Moseksen Jumalan miehen rukous. Herra, sinä olet meidän turvamme, suvusta sukuun.	Ps 90:1 Mosexen/ Jumalan miehen/ Rucous. HERRA Jumala/ sinä olet meidän turwam/ sugusta sucuun.
90:2 Ennenkuin vuoret syntyivät ja sinä loit maan ja maanpiirin, iankaikkisesta iankaikkiseen olet sinä, Jumala.	2. Ennenkuin vuoret olivat, eli maa ja maailma luotiin, olet sinä Jumala ijankaikkisesta ijankaikkiseen,	Ps 90:2 Ennencuin vuoret olit eli maa/ ja mailma luotin/ sinä olet Jumala ijancaickisesta ijancaickiseen.
90:3 Sinä palautat ihmiset takaisin tomuun ja sanot: "Palatkaa jälleen, te ihmisten lapset."	3. Sinä, joka annat ihmiset kuolla, ja sanot: tulkaat jälleen, te ihmisten lapset.	Ps 90:3 Sinä joca annat ihmiset cuolla/ ja sanot: tulcat jällens te ihmisten lapset.
90:4 Sillä tuhat vuotta on sinun silmissäsi niinkuin eilinen päivä, joka meni ohitse, ja niinkuin öinen vartiohetki.	4. Sillä tuhat ajastaikaa ovat sinun edessäsi niinkuin eilinen päivä, joka meni ohitse, ja niinkuin vartio yöllä.	Ps 90:4 Sillä tuhat ajastaica owat sinun edesäs nijncuin eiläinen päiwä meni/ ja nijncuin wartia yöllä.
90:5 Sinä huuhdot heidät pois; he ovat kuin uni, ovat kuin ruoho, joka aamulla kukoistaa:	5. Sinä wuodatat heitä niinkuin kosken, ja he ovat niinkuin uni, niinkuin ruoho aamulla, joka kohta lakastuu,	Ps 90:5 Sinä wuodatat heitä nijncuin cosken/ ja owat nijncuin uni/ nijncuin ruoho amulla/ joca cohta lacastu.
90:6 aamulla se kasvaa ja kukoistaa, mutta illalla se leikataan ja kuivettuu.	6. Joka aamulla kukoistaa ja nopiasti kuivuu, ja ehtona leikataan ja kuivettuu.	Ps 90:6 Joca amulla cucoista ja nopiast cuiwa/ ja ehtona leicatan ja cuiwettu.
90:7 Sillä me hukumme sinun vihasi voimasta, ja sinun kiivastuksesi voimasta me häviämme pois.	7. Sen tekee sinun vihas, että me niin hukumme, ja sinun hirmuisuutes, että me niin äkisti täältä temmataan.	Ps 90:7 Sen teke sinun wihäs/ että me nijn hucumme/ ja sinun hirmuisudes/ että me nijn äkist tääldä temmataan.
90:8 Meidän pahat tekomme sinä asetat eteesi, salaiset syntimme kasvojesi valkeuteen.	8. Sillä meidän pahat tekomme sinä asetat etees, meidän tuntemattomat syntimme valkeuteen sinun kasvois eteen.	Ps 90:8 Sillä meidän pahat tecom sinä asetat etees/ meidän tundemattomat syndim walkeuteen sinun caswos eteen.

90:9 Niin kaikki meidän päivämme kuluvat sinun vihasi alla, vuotemme päättyvät meiltä kuin huokaus.	9. Sentähden kuluvat kaikki meidän päivämme sinun vihastas: meidän vuotemme loppuvat pikemmin kuin juttu.	Ps 90:9 Sentähden culuwat caicki meidän päiwäm sinun wihastas/ meidän vuotem loppuwat pikemmin cuin juttu.
90:10 Meidän elinpäivämme ovat seitsemänkymmentä vuotta taikka enintään kahdeksankymmentä vuotta; ja parhaimmillaankin ne ovat vaiva ja turhuus, sillä ne kiitävät ohitse, niinkuin me lentäisimme pois.	10. Meidän elinaikamme on seitsemänkymmentä vuotta, taikka enintään kahdeksankymmentä vuotta: ja kuin se paras on ollut, niin on se tuska ja työ ollut: sillä se leikataan pois. niinkuin me lentäisimme pois.	Ps 90:10 Meidän elinaicam on seidzemenkymmendä vuotta/ taicka eninnäkin cahdexankymmendä vuotta/ ja cuin se paras on ollut/ nijn on se tusca ja työ ollut: sillä se mene pian pois/ nijncuin me lendäisim pois.
90:11 Kuka ajattelee sinun vihasi ankaruutta, sinun kiivauttasi, niin että hän sinua pelkäisi?	11. Mutta kuka uskoo sinun niin raskaasti vihastuvan? ja kuka pelkää senkaltaista hirmuisuuttas?	Ps 90:11 Mutta cuca usco sinun nijn rascast wihastuwan/ ja cuca pelkä sencaltaista sinun hirmuisuttas ?
90:12 Opeta meitä laskemaan päivämme oikein, että me saisimme viisaan sydämen.	12. Opetä meitä ajattelemaan, että meidän pitää kuoleman, että me ymmärtäväisiksi tulisimme.	Ps 90:12 Opetä meitä ajatteleman/ että meidän pitä cuoleman/ että me ymmärtäwäisexi tulisim.
90:13 Herra, palaja jälleen. Voi, kuinka kauan? Armahda palvelijoitasi.	13. Herra! käännä siis itses taas meidän puoleemme, ja ole palvelioilles armollinen.	Ps 90:13 HERra käännä sijs idzes taas meidän puoleem/ ja ole palwelioilles armollinen.
90:14 Ravitse aamulla meitä armollasi, suo meille iloa ja riemua kaikkina päivinä.	14. Täytä meitä pian armoillas, niin me riemuitsemme ja iloitsemme kaikkena meidän elinaikanamme.	Ps 90:14 Täytä meitä pian armollas/ nijn me riemuidzem ja iloidzem caickina meidän elinaicanam.
90:15 Suo meidän iloita yhtä monta päivää, kuin olet nöyryyttänyt meitä, yhtä monta vuotta, kuin olemme kovaa kokeneet.	15. Ilahuta nyt meitä jälleen, ettäs meitä niin kauvan vaivannut olet, että me niin kauvan onnettomuutta kärsineet olemme.	Ps 90:15 Ilahuta nyt meitä jällens/ ettäs meitä nijncauwan waiwannut olet/ että me nijncauwan onnettomutta kärsinet olem.
90:16 Saakoot palvelijasi nähdä sinun tekosi ja heidän lapsensa sinun kunniasi.	16. Osoita palvelialles sinun tekos, ja kunnias heidän lapsillensa.	Ps 90:16 Osota palwelialles sinun tecos/ ja sinun cunnias heidän lapsillens.
90:17 Ja tulkoon osaksemme Herran, meidän Jumalamme, laupeus. Suo menestyä meille kättemme työn; niin, suo menestyä meidän kättemme työn.	17. Ja, Herra meidän Jumalamme olkoon meille leppyinen, ja vahvistakoon meidän kättemme teot meissä: jaa, meidän kättemme teot hän vahvistakoon!	Ps 90:17 Ja/ HERra meidän Jumalam olcon meille lepyinen/ ja auttacon meidän kättem tegot meidän cansam/ Ja/ meidän kättem tegot hän auttacon.
PSALMI 91	91 PSALTTARI	XCI. Psalmi .
91:1 Joka Korkeimman suojassa istuu ja Kaikkivaltiaan varjossa yöpyy,	1. Joka Korkeimman varjeluksessa istuu ja Kaikkivaltiaan varjossa oleskelee,	Ps 91:1 JOca corkeimman warjeluxes istu/ ja on Caickiwaldian warjosa.
91:2 se sanoo: "Herra on minun turvani ja linnani, hän on minun Jumalani, johon minä turvaan."	2. Hän sanoo Herralle: minun toivoni ja linnani, minun Jumalani, johon minä uskallan.	Ps 91:2 Hän sano HERralle: minun toiwon ja linnan/ minun Jumalan/ johonga minä uscallan.
91:3 Sillä hän päästää sinut linnustajan paulasta, turmiollisesta rutosta.	3. Sillä hän pelastaa sinun väijyjän paulasta, ja vahingollisesta ruttotaudista.	Ps 91:3 Sillä hän pelasta minun wäijyjän paulasta/ ja wahingollisesta ruttotaudista.
91:4 Sulillansa hän sinua suojaa, ja sinä saat turvan hänen siipiensä alla; hänen uskollisuutensa on kilpi ja suojus.	4. Hän sulillansa sinua varjoo, ja sinun turvas on hänen siipeinsä alla: hänen totuutensa on keihäs ja kilpi;	Ps 91:4 Hän kynilläns sinua warjo/ ja sinun turwas on hänen sijpeins alla/ hänen totuudens on keihäs ja kilpi.

91:5 Et sinä pelkää yön kauhuja, et päivällä lentävää nuolta,	5. Ettes pelkäisi yön kauhistusta, ja nuolia, jotka päivällä lentävät,	Ps 91:5 Ettes pelkäisi yön cauhistust/ ja nuolia/ jotca päiwällä lendäwät.
91:6 et ruttoa, joka pimeässä kulkee, et kulkutautia, joka päiväsydännä häviötä tekee.	6. Sitä ruttoa, joka pimeässä liikkuu, ja sairautta, joka puolipäivänä turmelee.	Ps 91:6 Sitä rutto joca pimeisä lijcku/ ja sairautta cuin puolipäiwänä turmele.
91:7 Vaikka tuhat kaatuisi sinun sivultasi, kymmenen tuhatta oikealta puoleltasi, ei se sinuun satu.	7. Vaikka tuhannen lankeisi sivullas, ja kymmentuhatta sinun oikiallas, niin ei se sinuun satu.	Ps 91:7 Waicka tuhannen langeisit siwullas/ ja kymmenen tuhatta sinun oikiallas/ nijn ei se sinuun satu.
91:8 Sinun silmäsi saavat vain katsella ja nähdä, kuinka jumalattomille kostetaan. -	8. Ja tosin sinun pitää silmilläs näkemän ja katsoman, kuinka jumalattomille kostetaan.	Ps 91:8 Ja tosin sinä näet ilos silmilläs/ ja cadzot cuinga jumalattomalle costetan.
91:9 Sillä: "Sinä, Herra, olet minun turvani." - Korkeimman olet sinä ottanut suojaksesi.	9. Sillä Herra on sinun toivos, ja Ylimmäinen on sinun turvas.	Ps 91:9 Sillä HERra on sinun toivos/ ja ylimmäinen on sinun turwas.
91:10 Ei kohtaa sinua onnettomuus, eikä vitsaus lähesty sinun majaasi.	10. Ei sinua pidä mikään paha kohtaaman, ja ei yhtään vaivaa pidä sinun majaas lähestymän.	Ps 91:10 Ei sinua cohta mikän paha/ ja ei yhtän waiwa pidä sinun majaas lähestymän.
91:11 Sillä hän antaa enkeleilleen sinusta käskyn varjella sinua kaikilla teilläsi.	11. Sillä hän on antanut käskyn enkeleillensä sinusta, että he kätkevät sinua kaikissa teissäs,	Ps 91:11 Sillä hän on andanut käskyn Engeleillens sinusta/ että he kätkewät sinua caikisa teisäs.
91:12 He kantavat sinua käsillänsä, ettet jalkaasi kiveen loukkaisi.	12. Että he kantavat sinua käsissä, ettes jalkaas kiveen loukkaisi.	Ps 91:12 Että he candawat sinua käsisäns/ ettes jalcas kiween louckais.
91:13 Sinä kuljet leijonan ja kyykäärmeen ylitse, sinä tallaat nuorta jalopeuraa ja lohikäärmettä. -	13. Sinä käyt jalopeuran ja kyykäärmeen päällä, ja tallaat nuoren jalopeuran ja lohikäärmeen.	Ps 91:13 Sinä käyt Lejonin ja kyykäärmen päällä/ ja tallat nuoren Lejonin ja Drakin.
91:14 "Koska hän riippuu minussa kiinni, niin minä hänet pelastan; minä suojelen hänet, koska hän tuntee minun nimeni.	14. Että hän minua halasi, niin minä hänen päästän: hän tuntee minun nimeni, sentähden minä varjelen häntä.	Ps 91:14 Että hän minua halais/ nijn minä hänen päästän/ hän tunde minun nimeni/ sentähden minä warjelen händä.
91:15 Hän huutaa minua avuksensa, ja minä vastaan hänelle, minä olen hänen tykönänsä, kun hänellä on ahdistus, minä vapahdan hänet ja saatan hänet kunniaan.	15. Hän avuksihuutaa minua, sentähden minä kuulen häntä; hänen tykönänsä olen minä tuskassa; siitä minä hänen tempaan pois ja saatan hänen kunniaan.	Ps 91:15 Hän rucoile minua/ sentähden minä cuuldelen händä/ hänen tykönäns olen minä tuscasa/ sijtä minä hänen temman pois/ ja saatan hänen cunniaan.
91:16 Minä ravitsen hänet pitkällä iällä ja suon hänen nähdä antamani pelastuksen."	16. Minä ravitsen hänen pitkällä ijällä, ja osoitan hänelle autuuteni.	Ps 91:16 Minä rawidzen hänen pitkällä ijällä/ ja osotan hänelle autuuteni.
PSALMI 92	92 PSALTTARI	XCII. Psalmi
92:1 Virsi, sapatinpäivä-laulu.	1. Psalmi sabbatina veisattava.	Ps 92:1 Psalmi Sabbathina weisattapa.
92:2 Hyvä on Herraa kiittää ja veisata kiitosta sinun nimellesi, sinä Korkein,	2. Hyvä on Herraa kiittää, ja veisata kiitosta sinun nimelles, sinä kaikkein Ylimmäinen.	Ps 92:2 HYwä on HERra kijttä/ ja weisata kijtost sinun nimelles sinä caickein ylimmäinen.
92:3 aamulla julistaa sinun armoasi ja yön tullen sinun totuuttasi	3. Aamulla julistaa armoas, ja ehtoolla totuuttas,	Ps 92:3 Amulla julista sinun armos/ ja ehtona sinun totuuttas.
92:4 kymmenkielisillä soittimilla ja harpuilla, kannelta soittaen	4. Kymmenkielisellä ja psaltarilla, soittain kanteleilla.	Ps 92:4 Kymmenen kielisellä ja Psaltarilla/ soittain candeleilla.

92:5 Sillä sinä ilahutat minua, Herra, töilläsi; minä riemuitsen sinun kättesi teoista.	5. Sillä sinä ilahutit minua, Herra, sinun teoissas: ja minä iloiten kerskaan kättes töitä.	Ps 92:5 Sillä sinä ilahutit minua HERra/ weisaten sinun tegoistas/ ja minä kerscan sinun kätēs töitä
92:6 Kuinka suuret ovat sinun tekosi, Herra! Sinun ajatuksesi ovat ylen syvät.	6. Herra, kuinka sinun tekos ovat niin suuret? Sinun ajatukses ovat ylen syvät.	Ps 92:6 HERra/ cuinga sinun tecos owat nijn suuret ? sinun ajatuxes owat ylön syvät.
92:7 Järjetön mies ei tätä ymmärrä, eikä sitä älyä tomppeli.	7. Hullu ei usko sitä, ja tomppeli ei ymmärrä niitä.	Ps 92:7 Hullu ei usco sitä/ ja tompelele ei ymmärrä nijtä.
92:8 Kun jumalattomat rehoittavat niinkuin ruoho ja väärintekijät kaikki kukoistavat, on se heidän ikuiseksi häviöksensä.	8. Jumalattomat viheriöitsevät niinkuin ruoho, ja pahointekiät kaikki kukoistavat, siihenasti kuin he hukkuvat ijancaikkisesti.	Ps 92:8 Jumalattomat wiherjoidzewät nijncuin ruoho/ ja pahointekiät caicki cucoistawat/ sijhenasti cuin he huckuwat ijancaickisest.
92:9 Mutta sinä, Herra, olet korkea ijancaikkisesti.	9. Mutta sinä, Herra, olet korkein, ja pysyt ijancaikkisesti.	Ps 92:9 Mutta sinä HERra olet corkein/ ja pysyt ijancaickisest.
92:10 Sillä katso, sinun vihollisesi, Herra, katso, sinun vihollisesi hukkuvat, kaikki väärintekijät joutuvat hajallensa.	10. Sillä katso, sinun vihollises, Herra, katso, sinun vihollises pitää katooman, ja kaikki pahantekiät pitää hajoitettaman.	Ps 92:10 Sillä cadzo/ sinun wihoillises HERra/ cadzo/ sinun wihoillises pitä catoman/ ja caicki pahantekiät pitä hajotettaman.
92:11 Mutta minun sarveni sinä kohotat kuin villihärän sarvet; minut voidellaan tuoreella öljyllä.	11. Mutta minun sarveni tulee korotetuksi niinkuin yksisarvisen, ja minä voidellaan tuoreella öljyllä,	Ps 92:11 Mutta minun sarweni tule corgotetuxi nijncuin yxisarvisen/ ja minä woidellan tuoreella öljyllä.
92:12 Ja iloiten minun silmäni katsovat vainoojiani, minun korvani kuulevat noista pahoista, jotka ovat nousseet minua vastaan.	12. Ja minun silmäni näkevät viholliseni, ja minun korvani kuulevat pahoja, jotka heitänsä asettavat minua vastaan.	Ps 92:12 Ja minun silmäni näkewät ihastuxens wihoillisistani/ ja minun corwani cuulewat ilons pahoista/ jotca heitänš asettawat minua wastan.
92:13 Vanhurskas viheriöitsee kuin palmupuu, hän kasvaa kuin Libanonin setri.	13. Vanhurskaan pitää viheriöitsemän niinkuin palmupuu, ja kasvaman niinkuin sedripuu Libanonissa.	Ps 92:13 Wanhurscas wiherjoidze nijncuin palmupuu/ hän caswa nijncuin Cedripuu Libanonis.
92:14 He ovat istutetut Herran huoneeseen, he viheriöitsevät meidän Jumalamme kartanoissa.	14. Jotka ovat istutetut Herran huoneessa, pitää viheriöitsemän meidän Jumalamme kartanoissa.	Ps 92:14 Jotca owat istutetut HERran huonesa/ wiherjoidzewät meidän Jumalam cartanoisa.
92:15 Vielä vanhuudessaan he tekevät hedelmää, ovat mehevät ja vihannat	15. Heidän pitää vesoman vielä vanhuudessansa, hedelmälliset ja vihannat oleman,	Ps 92:15 He wesoiwat wielä wanhudesans/ hedelmöidzewät ja tuorehtuwat.
92:16 ja julistavat, että Herra on vanhurskas, hän, minun kallioni, ja ettei hänessä vääryyttä ole.	16. Ja julistaman, että Herra on niin hurskas, minun turvani, ja ei ole hänessä vääryyttä.	Ps 92:16 Ja he julistawat että HERra on nijn hurscas/ minun turwan/ ja ei ole hänesä wääryttä.
PSALMI 93	93 PSALTTARI	XCIII. Psalmi .
93:1 Herra on kuningas. Hän on pukenut itsensä korkeudella. Herra on pukeutunut, vyöttäytynyt voimaan. Niin pysyy maanpiiri lujana, se ei horju.	1. Herra on kuningas: hän on pukenut yllensä suuren kunnian: Herra on pukenut ja vyöttänyt itsensä väkevyydellä, ja on vahvistanut maan piirin, ettei sen pidä liikkuman.	Ps 93:1 HERRA on Cuningas/ ja jalost caunistettu/ HERra on caunistettu ja on alcanut waldacunnan nijn lewiäldä cuin mailma on/ ja walmisti sen pysymän.
93:2 Sinun valtaistuimesi on vahva aikojen alusta, hamasta ijancaikkisuudesta olet sinä.	2. Siitä ajasta pysyy sinun istuimes vahvana: sinä olet ijancaikkinen.	Ps 93:2 Sijtä ajasta pysy sinun istuimes wahwana/ sinä olet ijancaikkinen.

93:3 Vesivirrat nostavat, Herra, vesivirrat nostavat pauhinansa, niin, vesivirrat nostavat kuohunsa.	3. Herra, vesikosket paisuvat, vesikosket paisuttavat pauhinansa, vesikosket paisuttavat aaltonsa.	Ps 93:3 HERra/ wesicosket paisuwat/ wesicosket paisuttawat pauhinans/ wesicosket paisuttawat aldons.
93:4 Mutta yli suurten, voimallisten vetten pauhinan, yli meren kuohujen on Herra korkeudessa voimallinen.	4. Aallot meressä ovat suuret ja pauhaavat hirmuisesti; mutta Herra on vielä väkevämpi korkeudessa.	Ps 93:4 Allot meresä owat suuret ja pauhawat hirmuisest/ mutta HERra on wielä wäkwämbi corkeuxes.
93:5 Sinun todistuksesi ovat aivan vahvat, pyhyys on sinun huoneellesi arvollinen, Herra, hamaan aikojen loppuun.	5. Sinun todistukses ovat aivan lujat: pyhyys on sinun huonees kaunistus, Herra, ijankaikkisesti.	Ps 93:5 Sinun sanas on oikia oppi/ pyhitys on sinun huones caunistus ijancaickisest.
PSALMI 94	94 PSALTTARI	XCIV. Psalmi .
94:1 Sinä koston Jumala, Herra, sinä koston Jumala, ilmesty kirkkaudessa.	1. Herra Jumala, jonka kostot ovat, Jumala, jonka kostot ovat, selkiästi itses näytä.	Ps 94:1 HERRA Jumala jonga costot owat/ Jumala jonga costot owat/ selkiäst idzes näytä.
94:2 Nouse, maan tuomari, kosta ylpeille heidän tekonsa.	2. Korota sinuas, maailman tuomari: maksa ylpeille, mitä he ansainneet ovat.	Ps 94:2 Corgota sinuas sinä mailman Duomari/ maxa coreille mitä he ansainnet owat.
94:3 Kuinka kauan jumalattomat, Herra, kuinka kauan jumalattomat saavat riemuita?	3. Herra, kuinka kauvan pitää jumalattomain, kuinka kauvan pitää jumalattomain riemuitseman?	Ps 94:3 HERra/ cuinga cauwan jumalattomat/ HERra cuinga cauwan jumalattomat coreilewat ?
94:4 Ne syytävät suustaan julkeita sanoja, ne röyhkeilevät, kaikki nuo väärintekijät.	4. Tiuskuman ja puhuman niin ylpiästi, ja kaikki pahantekiät niin kerskaaman?	Ps 94:4 Ja nijn ylpiäst puhuwat/ ja caicki pahantekiät heitäns nijn kerscawat ?
94:5 Sinun kansaasi, Herra, he runtelevat, ja sinun perintöosaasi he rasittavat.	5. Herra, he polkevat alas sinun kansas, ja sinun perimistäs he vaivaavat.	Ps 94:5 HERra/ he polkewat alas sinun Canssas/ ja sinun perimistäs he waiwawat.
94:6 He tappavat leskiä ja muukalaisia ja murhaavat orpoja.	6. Lesket ja muukalaiset he tappavat, ja orvot he kuolettavat,	Ps 94:6 Lesket ja muucalaiset he tappawat/ ja orwoit he cuolettawat.
94:7 Ja he sanovat: "Ei Herra sitä näe, ei Jaakobin Jumala sitä huomaa."	7. Ja sanovat: ei Herra sitä näe, ja Jakobin Jumala ei sitä tottele.	Ps 94:7 Ja sanowat: ei HERra sitä näe/ ja Jacobin Jumala ei sitä tottele.
94:8 Ymmärtäkää, te kansan järjettömät, ja te tomppelit - milloin te tulette järkiinne?	8. Ymmärtäkää siis, te hullut kansan seassa! ja, te tyhmät, koska te taitaviksi tulette?	Ps 94:8 Ymmärtäkät sijs te hullut Canssan seas/ ja te tyhmät/ cosca te taitawaxi tuletta ?
94:9 Joka on korvan istuttanut, hänkö ei kuulisi? Joka on silmän luonut, hänkö ei näkisi?	9. Joka korvan on istuttanut, eikö hän kuule? eli joka silmän loi, eikö hän näe?	Ps 94:9 Joca corwan on istuttanut/ eikö hän cuule ? eli joca silmän loi/ eikö hän näe ?
94:10 Joka kansat kasvattaa, hänkö ei rankaisisi, hän, joka ihmisille opettaa tiedon?	10. Joka pakanoita kurittaa, eikö hän rankaise, joka ihmisille opettaa tiedon?	Ps 94:10 Joca pacanoita curitta/ eikö hän rangaise ? joca ihmisille opetta mitä he tietäwät.
94:11 Herra tuntee ihmisten ajatukset; sillä he ovat kuin tuulen henkäys.	11. Mutta Herra tietää ihmisten ajatukset, että ne turhat ovat.	Ps 94:11 Mutta HERra tietä ihmisten ajatuxet/ että ne turhat owat.
94:12 Autuas se mies, jota sinä, Herra, kuritat ja jolle sinä opetat lakisi,	12. Autuas on se, jota sinä, Herra, kuritat, ja opetat sinun laistas,	Ps 94:12 Autuas on se jota sinä HERra curitat/ ja opetat sinun Laillas.
94:13 antaaksesi hänelle rauhan pahoilta päiviltä, kunnes jumalattomalle on kaivettu hauta!	13. Että hänellä kärsivällisyys olis, koska vastoin käy, siihenasti kuin jumalattomalle hauta valmistetaan.	Ps 94:13 Että hänellä kärsimys olis cosca wastoin käy/ siihenasti cuin jumalattomalle hauta walmistetan.
94:14 Sillä Herra ei hylkää kansaansa eikä perintöosaansa heitä,	14. Sillä ei Herra heitä kansaansa pois, eli hylkää perimistänsä.	Ps 94:14 Sillä ei HERra heitä Canssans pois/ eli hyljä perimistäns.

94:15 Vaan oikeus on vielä noudattava vanhurskautta, ja kaikki oikeamieliset seuraavat sitä.	15. Sillä oikeuden pitää sittekin oikeuden oleman, ja kaikki hurskaat sydämet sitä seuraavat.	Ps 94:15 Sillä oikeuden pitää sijttekin oikeuden oleman/ ja caicki hurscat sydämet sitä seurawat.
94:16 Kuka nousee minun puolelleni pahoja vastaan, kuka asettuu minun rinnalleni väärintekijöitä vastaan?	16. Kuka seisoo minun kanssani pahoja vastaan? kuka astuu minun tyköni pahointekiöitä vastaan?	Ps 94:16 Cuca seiso minun cansani pahoja wastan ? cuca astu minun tygöni pahointekiöitä wastan ?
94:17 Ellei Herra olisi minun apuni, pian minun sieluni asuisi hiljaisuuden maassa.	17. Ellei Herra minua auttaisi, niin minun sieluni makais lähes hiljaisuudessa.	Ps 94:17 Ellei HERra minua auttais/ niijn minun sielun macais lähes hiljaisudes.
94:18 Kun minä ajattelen: "Minun jalkani horjuu", niin sinun armosi, Herra, minua tukee.	18. Minä sanoin: minun jalkani on horjunut, vaan sinun armos, Herra, minun tukesi.	Ps 94:18 Minä sanoin: minun jalcan on horjunut/ waan sinun armos HERra minun tukeis.
94:19 Kun minulla on sydämessäni paljon murheita, niin sinun lohdutuksesi ilahuttaa minun sieluni.	19. Minulla oli paljo surua sydämessäni; mutta sinun lohdutukses ilahutti minun sieluni.	Ps 94:19 Minulla oli paljo surua sydämesäni/ mutta sinun lohdutuxes ilahutti minun sieluni.
94:20 Onko yhteyttä sinun kanssasi turmion tuomioistuimella, jossa väkivaltaa tehdään lain varjolla,	20. Etpäs mielisty koskaan tosin vahingolliseen istuimeen, joka lain häijysti opettaa.	Ps 94:20 Etpäs mielisty coscan tosin wahingolliseen istuimeen/ joca Lain häijyst opetta.
94:21 ahdistetaan vanhurskaan sielua ja tuomitaan syylliseksi viaton veri?	21. He kokoovat joukkonsa vanhurskaan sielua vastaan, ja tuomitsevat viattoman veren kadotukseen,	Ps 94:21 He hangidzewat wanhurscan sielua wastan/ ja duomidzewat wiattoman weren.
94:22 Mutta Herra on minun linnani, Jumalani on minun suojakallioni.	22. Mutta Herra on minun varjelukseni: minun Jumalani on minun uskallukseni turva,	Ps 94:22 Mutta HERra on minun warjeluxen/ minun Jumalan on minun uscalluxeni turwa.
94:23 Hän kostaa heille heidän ilkityönsä ja hukuttaa heidät heidän pahuutensa tähden. Herra, meidän Jumalamme, hukuttaa heidät.	23. Ja hän kostaa heidän wääryytensä, ja hukuttaa heitä heidän pahuutensa tähden: Herra, meidän Jumalamme, hukuttaa heitä.	Ps 94:23 Ja hän costa heidän wäärydens/ ja hucutta heitä heidän pahudens tähden/ HERra meidän Jumalam hucutta heitä.
PSALMI 95	95 PSALTTARI	XCV. Psalmi .
95:1 Tulkaa, kohottakaamme ilohuuto Herralle, riemuhuuto pelastuksemme kalliolle.	1. Tulkaat, veisatkaamme kiitosta Herralle, ja iloitkaamme meidän autuutemme turvalle!	Ps 95:1 TULcat/ riemuitcam HERralle/ ja iloitcam meidän autuudem turwalle.
95:2 Käykäämme kiittäen hänen kasvojensa eteen, veisatkaamme hänelle riemuvirsiä.	2. Tulkaamme hänen kasvoinsa eteen kiitoksella, ja riemuitkaamme hänelle lauluilla!	Ps 95:2 Tulcam hänen caswons eteen kijtoxella/ ja riemuitcam hänelle lauluilla.
95:3 Sillä Herra on suuri Jumala, suuri kuningas yli kaikkien jumalien.	3. Sillä Herra on suuri Jumala, ja suuri kuningas kaikkein jumalain ylitse.	Ps 95:3 Sillä HERra on suuri Jumala/ ja suuri Cuningas caickein jumalitten päällä.
95:4 Maan syvyydet ovat hänen kädesssänsä, ja hänen ovat vuorten kukkulat.	4. Sillä hänen kädesssänsä on kaikki, mitä maa kantaa, ja vuorten kukkulat ovat myös hänen.	Ps 95:4 Sillä hänen kädesäns on caicki mitä maa canda/ ja wuorten cuckulat owat myös hänen.
95:5 Hänen on meri, sillä hän on sen tehnyt, ja kuiva maa, jonka hänen kätensä ovat valmistaneet.	5. Sillä hänen on meri, ja hän on sen tehnyt, ja hänen kätensä ovat kuivan valmistaneet.	Ps 95:5 Sillä hänen on meri/ ja hän on sen tehnyt/ ja hänen kätens owat cuiwan walmistanet.

95:6 Tulkaa, kumartakaamme ja polvistukaamme, polvillemme langetkaamme Herran, meidän Luojamme, eteen.	6. Tulkaa, kumartakaamme ja polvillemme langetkaamme, ja maahan laskeukaamme Herran meidän Luojamme eteen!	Ps 95:6 Tulcat/ jumartacam ja polwillem langetcam/ ja maahan laskecam HERran meidän luojam eteen.
95:7 Sillä hän on meidän Jumalamme, ja me olemme kansa, jota hän paimentaa, lauma, jota hänen kätensä kaitsee. Jospa te tänä päivänä kuulisitte hänen äänensä:	7. Sillä hän on meidän Jumalamme ja me hänen elatuskansansa, ja hänen kättensä lauma. Tänäpäni, jos kuulette hänen äänensä,	Ps 95:7 Sillä hän on meidän Jumalam/ ja me hänen elatus Canssans/ ja hänen kättensä lauma. Ps 95:8 Tänäpäni/ jos te cuuletta hänen äänensä/
95:8 "Älkää paaduttako sydäntänne, niinkuin Meribassa, niinkuin Massan päivänä erämaassa,	8. Niin älkää paaduttako sydämiänne, niinkuin Meribassa tapahtui, niinkuin kiusauksen päivänä korvessa,	nijn älkät paaduttaco sydämitän/ nijncuin Meribas tapahtui/ nijncuin Massas corwesa.
95:9 jossa teidän isänne minua kiusasivat, jossa he koettelivat minua, vaikka olivat nähneet minun tekoni.	9. Kussa isänne minua kiusasivat, koettelivat minua, ja näkivät myös minun tekoni;	Ps 95:9 Cusa teidän Isänne minua kiusasit/ coettelit minua/ ja näit myös minun teconi.
95:10 Neljäkymmentä vuotta minä olin kyllästynyt siihen sukuun ja sanoin: 'He ovat kansa, jonka sydän on eksynyt, eivätkä he tahdo tietää minun teistäni.'	10. Että minä neljäkymmentä ajastaikkaa suutuini tähän kansaan, ja sanoin: se on senkaltainen kansa, jonka sydämet aina eksyvä tahtovat, ja jotka minun tietäni ei tahtoneet oppia;	Ps 95:10 Että minä neljäkymmendä ajastaica kärsein waiwa täldä Canssaldä/ ja sanoin: se on sencaltainen Canssa/ jonga sydämet aina exyvä tahtowat/ ja jotca minun tietäni ei tahtonet oppia.
95:11 Ja niin minä vihassani vannoin: 'He eivät pääse minun lepoonni.'	11. Joille minä vihoissani vannoin: ettei heidän pidä minun lepoonni tuleman.	Ps 95:11 Joille minä wihoisani wannoin: ettei heidän pidä minun lepoonni tuleman.
PSALMI 96	96 PSALTTARI	XCVI. Psalmi .
96:1 Veisatkaa Herralle uusi virsi, veisatkaa Herralle, kaikki maa.	1. Veisatkaat Herralle uusi veisu: veisatkaat Herralle, kaikki maa!	Ps 96:1 WEisatcat HERralle usi weisu/ weisatcat HERralle caicki mailma.
96:2 Veisatkaa Herralle, ylistäkää hänen nimeänsä. Julistakaa päivästä päivään hänen pelastustekojansa,	2. Veisatkaat Herralle, ja kiittäkää hänen nimeänsä: julistakaa päivä päivästä hänen autuuttansa.	Ps 96:2 Weisatcat HERralle ja kijttäkät hänen nimensä/ saarnatcat päiwä päiwäldä hänen autuuttansa.
96:3 ilmoittakaa pakanain seassa hänen kunniaansa, hänen ihmeitensä kaikkien kansojen seassa.	3. Luetelkaat pakanain seassa hänen kunniaansa, kaikkein kansain seassa hänen ihmeitensä!	Ps 96:3 Lukecat pacanain seas hänen cunnians/ caickein Canssain seas hänen ihmeitän.
96:4 Sillä Herra on suuri ja sangen ylistettävä, hän on peljättävä yli kaikkien jumalain.	4. Sillä Herra on suuri ja sangen kiitettävä, ihmeellinen kaikkein jumalain seassa.	Ps 96:4 Sillä HERra on suuri ja sangen kijtettävä/ ihmellinen caickein jumalain seas.
96:5 Sillä kaikki kansojen jumalat ovat epäjumalia, mutta Herra on tehnyt taivaat.	5. Sillä kaikki kansain jumalat ovat epäjumalat; mutta Herra on taivaat tehnyt.	Ps 96:5 Sillä caicki Canssain jumalat owat epäjumalat/ mutta HERra on taiwat tehnyt.
96:6 Herraus ja kunnia on hänen kasvojensa edessä, kiitos ja ylistys hänen pyhäkössänsä.	6. Kunnia ja kaunistus ovat hänen edessänsä, väkevyyt ja kauneus hänen pyhässänsä.	Ps 96:6 Cunnia ja caunistus owat hänen edesän/ ja hänen Pyhässänsä tapahtu wahwast ja cunnialisest.
96:7 Antakaa Herralle, te kansojen sukukunnat, antakaa Herralle kunnia ja väkevyyt.	7. Kansain sukukunnat, tuokaat Herralle, tuokaat Herralle kunnia ja woima!	Ps 96:7 Canssat tuocat HERralle/ tuocat HERralle cunnia ja woima.
96:8 Antakaa Herralle hänen nimensä kunnia, tuokaa lahjoja, tulkaa hänen esikartanoihinsa.	8. Tuokaat Herralle hänen nimensä kunnia: tuokaat lahjoja ja tulkaa hänen esihuoneisiinsa!	Ps 96:8 Tuocat HERralle hänen nimensä cunnia/ tuocat lahjoja ja tulcat hänen esihuonesens.

96:9 Kumartakaa Herraa pyhässä kaunistuksessa, vaviskaa hänen kasvojensa edessä, kaikki maa.	9. Kumartakaat Herraa pyhässä kaunistuksessa: peljätäkään häntä kaikki maailma!	Ps 96:9 Cumartacat HERra pyhäsa caunistuxesa/ peljätäkän händä caicki mailma.
96:10 Sanokaa pakanain seassa: "Herra on kuningas." Niin pysyy maanpiiri lujana, se ei horju. Hän tuomitsee kansat oikeuden mukaan.	10. Sanokaat pakanain seassa: Herra on kuningas, joka maan piirin on vahvistanut, ettei se liiku, ja tuomitsee kansan oikeudella.	Ps 96:10 Sanocat pacanain seas HERra Cuningaxi/ joca pitä waldacundans nijn lewiäldä/ cuin mailma on walmistettu/ että se pysy ja duomidze Canssan oikein.
96:11 Iloitkoot taivaat, ja riemuitkoon maa; pauhatkoon meri ja kaikki, mitä siinä on.	11. Taivaat riemuitkaan, ja maa iloitkaan: meri pauhatkaan ja mitä siinä on.	Ps 96:11 Taiwat riemuitcan/ ja maa iloitcan/ meri pauhatcan ja mitä sijnä on.
96:12 Ihastukoot kedot ja kaikki, mitä kedolla on, riemuitkoot silloin kaikki metsän puut	12. Kedot olkaan iloiset, ja kaikki mitkä hänessä ovat, ja kaikki puut ihastukaan metsissä,	Ps 96:12 Kedot olcan iloiset/ ja caicki cuin hänes owat/ ja caicki puut ihastucan medzisä.
96:13 Herran edessä, sillä hän tulee, sillä hän tulee tuomitsemaan maata: hän tuomitsee maanpiirin vanhurskaudessa ja kansat uskollisuudessa.	13. Herran edessä; sillä hän tulee, hän tulee tuomitsemaan maata. Hän tuomitsee maan piirin vanhurskaudessa ja kansat totuudessa.	Ps 96:13 HERran edesä: sillä hän tule/ sillä hän tule duomidzeman maata. Ps 96:14 Hän duomidze maan pijrin wanhurscaudesa/ ja Canssat hänen totudesans.
PSALMI 97	97 PSALTTARI	XCVII. Psalmi .
97:1 Herra on kuningas! Riemuitkoon maa; iloitkoot saaret, niin monta kuin niitä on.	1. Herra on kuningas, siitä maa iloitkaan: olkoon saaret riemuiset, niin monta kuin heitä on.	Ps 97:1 HERRA on Cuningas/ sijtä maa iloitcan/ ja olcon saaret riemuiset/ nijn monda cuin heitä on.
97:2 Pilvi ja pimeys on hänen ympärillensä, vanhurskaus ja oikeus on hänen valtaistuimensa perustus.	2. Pilvet ja pimeys ovat hänen ympärillensä: vanhurskaus ja tuomio ovat hänen istuimensa vahvistus.	Ps 97:2 Pilwet ja syngyt owat hänen ymbärilläns/ wanhurscaus ja duomio owat hänen istuimens wahwistus.
97:3 Tuli käy hänen edellensä ja polttaa hänen vihollisensa, yltympäri.	3. Tuli käy hänen edellensä ja polttaa ympärillä hänen vihollisensa.	Ps 97:3 Tuli käy hänen edelläns/ ja poltta ymbärillä hänen wihollisens.
97:4 Hänen salamansa valaisevat maanpiirin; maa näkee sen ja vapisee.	4. Hänen leimauksensa välkkyvät maan piirin päällä: maa näkee sen ja vapisee.	Ps 97:4 Hänen leimauxens wälckywät maan pijrin päällä/ maa näke sen ja wapise.
97:5 Vuoret sulavat niinkuin vaha Herran edessä, kaiken maan Herran edessä.	5. Vuoret sulavat niinkuin vedenvaha Herran edessä, koko maailman Herran edessä.	Ps 97:5 Wuoret sulawat nijncuin medenwaha HERran edes/ coco mailman haldian edes.
97:6 Taivaat julistavat hänen vanhurskauttansa, ja kaikki kansat näkevät hänen kunniansa.	6. Taivaat julistavat hänen vanhurskauttansa, ja kaikki kansat näkevät hänen kunniansa.	Ps 97:6 Taiwat julistawat HERran wanhurscautta ja caicki Canssat näkewät hänen cunnians.
97:7 Kaikki kuvain kumartajat joutuvat häpeään, kaikki, jotka epäjumalista kerskaavat. Kumartakaa häntä, kaikki jumalat.	7. Hävetkää kaikki, jotka kuvia palvelevat, ja kerskaavat epäjumalista: kumartakaat häntä kaikki enkelit.	Ps 97:7 Häwetkän caicki jotca cuwia palwelewat/ ja kerscawat heitäns epäjumalista/ cumartacat händä caicki jumalat.
97:8 Siion kuulee sen ja iloitsee, ja Juudan tyttäret riemuitsevat sinun tuomioistasi, Herra.	8. Zion kuulee sen ja iloitsee, ja Juudan tyttäret ovat riemuissansa, Herra, sinun hallituksestas.	Ps 97:8 Zion cuule sen ja iloidze/ ja Judan tyttäret owat riemuissans/ HERra sinun hallituxestas.

97:9 Sillä sinä, Herra, olet Korkein yli kaiken maan, sinä olet ylen korkea, ylitse kaikkien jumalain.	9. Sillä sinä, Herra, olet Korkein kaikissa maakunnissa: sinä olet sangen suuresti korotettu kaikkein jumalain ylitse.	Ps 97:9 Sillä sinä HERra olet ylimmäinen caikis maacunnis/ sinä olet corgotettu caickein jumalitten päälle.
97:10 Te, jotka Herraa rakastatte, vihatkaa paha. Hän varjelee hurskasten sielut, jumalattomien kädestä hän heidät pelastaa.	10. Te kuin Herraa rakastatte, vihatkaat paha! hän kätkee pyhäinsä sielut: jumalattomain käsistä hän heitä pelastaa.	Ps 97:10 Te cuin HERra racastatte/ wihatcat paha/ HERra kätke pyhäins sielut/ jumalattomain käsistä hän heitä pelasta.
97:11 Vanhurskaalle koittaa valkeus ja oikeamielisille ilo.	11. Vanhurskaalle koittaa valkeus, ja ilo hurskaille sydämille,	Ps 97:11 Wanhurscalle coitta walkeus/ ja ilo hurscaille sydämille.
97:12 Iloitkaa Herrassa, te vanhurskaat; kiittäkää hänen pyhää nimeänsä.	12. Vanhurskaat iloitkaa Herrassa, kiittäkää hänen pyhyytensä muistoksi.	Ps 97:12 Wanhurscat iloitcat HERrasa/ kijttäkät hänen pyhydens muistoxi.
PSALMI 98	98 PSALTTARI	XCVIII. Psalmi .
98:1 Virsi. Veisatkaa Herralle uusi virsi, sillä hän on ihmeitä tehnyt. Hän on saanut voiton oikealla kädellensä ja pyhällä käsivarrellansa.	1. Psalmi. Veisatkaa Herralle uusi veisu; sillä hän tekee ihmeitä. Hän saa voiton oikialla kädellensä ja pyhällä käsivarrellansa.	Ps 98:1 Psalmi. WEisatcat HERralle usi weisu: sillä hän teke ihmeitä. Ps 98:2 Hän woitta oikialla kädelläns woiton/ ja hänen pyhällä käsiwarrellans.
98:2 Herra on tehnyt tiettäväksi pelastustekonsa, hän on ilmaissut vanhurskautensa pakanain silmien edessä.	2. Herra antaa tiettäväksi tehdä autuutensa: kansain edessä hän ilmoittaa vanhurskautensa.	Ps 98:3 HERra anda tiettäväxi tehdä hänen autuudens/ Canssoille anda hän ilmoitta wanhurscauttans.
98:3 Hän on muistanut armonsa ja uskollisuutensa Israelin heimoa kohtaan; kaikki maan ääret ovat nähneet meidän Jumalamme pelastusteot.	3. Hän muistaa armonsa ja totuutensa Israelin huoneelle: kaikki maailman ääret näkevät meidän Jumalamme autuuden.	Ps 98:4 Hän muista armons ja totudens Israelin huonelle/ caicki mailman äret näkewät meidän Jumalam autuutta.
98:4 Kohottakaa riemuhuuto Herralle, kaikki maa, iloitkaa ja riemuitkaa ja veisatkaa kiitosta.	4. Riemuitkaa Herralle kaikki maa: veisatkaa, ylistäkää ja kiittäkää.	Ps 98:5 Ihastucat HERralle caicki mailma/ weisatcat/ ylistäkät ja kijttäkät.
98:5 Veisatkaa Herran kiitosta kanteleilla - kanteleilla ja ylistysvirren sävelillä,	5. Kiittäkää Herraa kanteleella, kanteleella ja psalmilla,	Ps 98:6 Kijttäkät HERra candeileilla/ candeilella ja Psalmilla.
98:6 vaskitorvilla ja pasunan äänellä. Kohottakaa riemuhuuto Herran, kuninkaan, edessä.	6. Vaskitorvilla ja basunilla: riemuitkaa Herran, kuninkaan, edessä.	Ps 98:7 Waskitorwilla ja Basunilla/ ihastucat HERran Cuningan edesä.
98:7 Pauhatkoon meri ja kaikki, mitä siinä on, maanpiiri ja ne, jotka siinä asuvat.	7. Meri pauhatkaan ja kaikki, mitä hänessä on, maan piiri ja jotka asuvat sen päällä.	Ps 98:8 Meri pauhatcan ja caicki mitä hänesä on/ maan pijri ja jotca asuwat sen päällä.
98:8 Paukuttakoot käsiänsä virrat, ja vuoret yhdessä riemuitkoot	8. Kosket pauhatkaan ilosta, ja kaikki vuoret olkaan iloiset,	Ps 98:9 Cosket ihastucan/ ja caicki vuoret olcan iloiset.
98:9 Herran edessä; sillä hän tulee tuomitsemaan maata. Hän tuomitsee maanpiirin vanhurskaasti ja kansat oikeuden mukaan.	9. Herran edessä; sillä hän tulee maata tuomitsemaan: hän tuomitsee maan piirin vanhurskaudella ja kansat oikeudella.	Ps 98:10 HERran edesä: sillä hän tule maata duomidzeman/ hän duomidze maan pijrin wanhurscaudella/ ja Canssat oikeudella.
PSALMI 99	99 PSALTTARI	XCIX. Psalmi .

99:1 Herra on kuningas, vavikoot kansat - hän, jonka valtaistuinta kerubit kannattavat - huojukoon maa.	1. Herra on Kuningas, kansat kiukuitsevat: hän istuu Kerubimin päällä, sentähden liikkuu maailma.	Ps 99:1 HERra on Cuningas/ että Canssat wapisewat: hän istu Cherubimin päällä/ sentähden lijcku mailma.
99:2 Suuri on Herra Siionissa, hän on korkea yli kaikkien kansojen.	2. Suuri on Herra Zionissa, ja korkein kaikkein kansain ylitse.	Ps 99:2 Suuri on HERra Zionis/ ja corkia caickein Canssain päällä.
99:3 He ylistävät sinun suurta ja peljättävää nimeäsi. Hän on pyhä.	3. Kiittäkään he sinun suurta ja ihmeellistä nimeäs, joka pyhä on.	Ps 99:3 Kijttäkän sinun suurta ja ihmellistä nimes/ joca pyhä on.
99:4 Se on kuninkaan voima, että hän rakastaa oikeutta. Sinä olet saattanut oikeuden voimaan, sinä toimitat oikeuden ja vanhurskauden Jaakobissa.	4. Ja Kuninkaan voima rakastaa oikeutta: sinä toimitat oikeuden, sinä saatat tuomion ja vanhurskauden Jakobissa.	Ps 99:4 Ja tämän Cuningan waldacunnasa racastetan oikeutta/ sinä annat hurscauden/ sinä saatat duomion ja wanhurscauden Jacobis.
99:5 Ylistäkää Herraa, meidän Jumalaamme, kumartukaa hänen jalkainsa astinlaudan eteen. Hän on pyhä.	5. Korottakaat Herraa meidän Jumalaamme, ja kumartakaat hänen astinlautansa juuressa, sillä hän on pyhä.	Ps 99:5 Corgottacat HERra meidän Jumalatam/ ja cumartacat hänen astinlautans juures/ sillä hän on pyhä.
99:6 Mooses ja Aaron hänen pappiensa joukossa ja Samuel niiden joukossa, jotka avuksi huusivat hänen nimeänsä, he huusivat Herraa, ja hän vastasi heille.	6. Moses ja Aaron hänen pappeinsa seassa, ja Samuel niiden seassa, jotka hänen nimeänsä avuksensa huutavat: he avuksensa huutavat Herraa, ja hän kuulee heidän rukouksensa.	Ps 99:6 Moses ja Aaron hänen Pappeins seas/ ja Samuel nijden seas/ jotca hänen nimens rucoilewat/ he rucoilit HERra/ ja hän cuuldeli heitä.
99:7 Hän puhui heille pilvenpatsaasta; he noudattivat hänen todistuksiansa ja käskyjä, jotka hän oli heille antanut.	7. Hän puhui heille pilven patsaasta: he pitivät hänen todistuksensa ja säätynsä, jonka hän heille antoi.	Ps 99:7 Hän puhui heille pilwen padzasta/ he pidit hänen todistuxens ja käskyns/ jotca hän heille andoi.
99:8 Herra, meidän Jumalamme, sinä vastasit heille, olit heille anteeksiantava Jumala, vaikka sinä heidän pahat tekonsa kostit.	8. Herra, sinä olet Jumalamme, sinä kuulit heidän rukouksensa: sinä, Jumala, annoit heille anteeksi, ja laitit heidän työnsä.	Ps 99:8 HERra sinä olet meidän Jumalam/ sinä cuuldelit heitä/ sinä Jumala annoit heille andexi/ ja laitit heidän työns.
99:9 Ylistäkää Herraa, meidän Jumalaamme, rukoilkaa kumartuneina hänen pyhää vuortansa kohti; sillä Herra, meidän Jumalamme, on pyhä.	9. Korottakaat Herraa meidän Jumalaamme, ja kumartakaat hänen pyhällä vuorellansa; sillä Herra meidän Jumalamme on pyhä.	Ps 99:9 Corgottacat HERra meidän Jumalatam/ ja cumartacat hänen pyhällä vuorellans: sillä HERra meidän Jumalam on pyhä.
PSALMI 100	100 PSALTTARI	C. Psalmi .
100:1 Kiitosuhri-virsi. Kohottakaa riemuhuuto Herralle, kaikki maa.	1. Kiitos-Psalmi. Riemuitkaat Herralle, kaikki maa!	Ps 100:1 KijtosPsalmi. IHastucat HERralle caicki mailma/
100:2 Palvelkaa Herraa ilolla, tulkaa hänen kasvojensa eteen riemulla.	2. Palvelkaat Herraa ilolla: tulkaat hänen kasvoinsa eteen riemulla!	palwelcat HERra ilolla/ tulcat hänen caswons eteen ihastuxella.
100:3 Tietäkää, että Herra on Jumala. Hän on meidät tehnyt, ja hänen me olemme, hänen kansansa ja hänen laitumensa lampaat.	3. Tietäkää, että Herra on Jumala: hänpä meidän teki, ja emme itse meitämme, kansaksensa ja laitumensa lampaiksi.	Ps 100:2 Tundecat että HERra on Jumala/ hämbä meidän teki/ ja en me idze meitäm/ hänen Canssaxens ja laituumens lambaixi.
100:4 Käykää hänen portteihinsa kiittäen, hänen esikartanoihinsa ylistystä veisaten. Ylistäkää häntä, kiittäkää hänen nimeänsä.	4. Menkää hänen porttiinsa kiitoksella, hänen esihuoneisiinsa veisulla: kiittäkää häntä ja ylistäkää hänen nimeänsä!	Ps 100:3 Mengät hänen porttijns kijtoxella/ hänen esihuoneisijns weisulla/ kijttäkät händä ja ylistäkät hänen nimens.

100:5 Sillä Herra on hyvä; hänen armonsa pysyy iankaikkisesti ja hänen uskollisuutensa polvesta polveen.	5. Sillä Herra on hyvä, ja hänen laupiutensa pysyy ijancaikkisesti, ja hänen totuutensa sukukunnasta sukukuntaan.	Ps 100:4 Sillä HERra on suloinen/ ja hänen armons pysy ijancaickisest/ ja hänen totuudens sucucunnasta sucucundaan.
PSALMI 101	101 PSALTTARI	CI. Psalmi .
101:1 Daavidin virsi. Minä veisaan armosta ja oikeudesta; sinun ylistystäsi, Herra, minä laulan.	1. Davidin Psalmi. Minä veisaan armosta ja oikeudesta: sinulle, Herra, minä veisaan.	Ps 101:1 Dawidin Psalmi. MINä weisan armosta ja oikeudesta/ ja sanon sinulle HERra kijtoxen.
101:2 Minä tahdon noudattaa nuhteetonta vaellusta; milloin tulet sinä minun tyköni? Minä tahdon vaeltaa huoneessani vilpittömällä sydämellä.	2. Minä tahdon vaarin ottaa oikiasta tiestä, koskas minun tyköni tulet: minä tahdon vaeltaa sydämeni vakuudessa minun huoneessani.	Ps 101:2 Minä käytän minuni taitawast ja toimellisest nijtä cohtan/ jotca minun omani owat/ ja waellan uscollisest minun huonesani.
101:3 En kiinnitä silmääni siihen, mikä turmiollista on, eksyttäväistä menoa minä vihaan: ei saa se minuun tarttua.	3. En minä ota paha asiaa eteeni: minä vihaan väärintekiöitä, ja en salli heitä olla tykönäni.	Ps 101:3 En minä ota paha asiata eteeni/ minä wihan wäärintekiöitä/ ja en salli heitä olla tykönäni.
101:4 Nurja sydän väistyköön minusta; pahasta minä en tahdo tietää.	4. Nurja sydän olkoon minusta pois: en minä kärsi paha.	Ps 101:4 Nurja sydän olcon minusta pois/ en minä kärsi paha.
101:5 Joka salaa panettelee lähimmäistänsä, sen minä hukutan; jolla on ylpeät silmät ja kopea sydän, sitä minä en siedä.	5. Joka lähimmäistänsä salaa panettelee, sen minä hukutan: en minä kärsi ylpeitä ja röyhkeitä.	Ps 101:5 Joca lähimmäistäns sala panettele/ sen minä hucutan/ en minä kärsi ylpeitä ja röyckiöitä.
101:6 Maan uskollisia minun silmäni etsivät, että he asuisivat minua lähellä; joka vaeltaa nuhteettomuuden tietä, se on oleva minun palvelijani.	6. Minun silmäni katsovat uskollisia maan päällä, että he asuisivat minun tykönäni: joka vaeltaa oikialla tiellä, se pitää oleman minun palveliani.	Ps 101:6 Minun silmäni cadzowat uscollisia maan päällä/ että he asuisit minun tykönäni/ ja racastan hurscaita palwelioita.
101:7 Vilpin tekijä älköön asuko minun huoneessani, valheen puhuja ei kestä minun silmäini edessä.	7. Petollisia ihmisiä en minä pidä huoneessani: ei valehteliat menesty minun tykönäni.	Ps 101:7 Petollisia ihmisiä en minä pidä huonesani/ ei walehteliat menesty minun tykönäni.
101:8 Joka aamu minä hukutan kaikki jumalattomat maasta, lopettaakseni kaikki väärintekijät Herran kaupungista.	8. Varhain minä hukutan kaikki jumalattomat maasta, hävittääkseni kaikkia pahantekiöitä Herran kaupungista.	Ps 101:8 Warahin minä hucutan caicki jumalattomat maasta/ häwittäxeni caickia pahointekiötä HERran Caupungista.
PSALMI 102	102 PSALTTARI	CII. Psalmi .
102:1 Kurjan rukous, kun hän on näännyksissä ja vuodattaa valituksensa Herran eteen.	1. Raadollisen rukous, kuin hän murheissansa on, ja valituksensa Herran eteen vuodattaa.	Ps 102:1 Radollisen rucous/ cosca hän murehisans on/ ja hänen walituxens HERran eteen wuodatta.
102:2 Herra, kuule minun rukoukseni, ja minun huutoni tulkoon sinun eteesi.	2. Herra, kuule minun rukoukseni, ja anna minun huutoni tyköns tulla!	Ps 102:2 HERra cuuldele minun rucouxeni/ ja anna minun parcuni tulla tygös.
102:3 Älä peitä minulta kasvojasi, kun minulla on ahdistus, kallista korvasi minun puoleeni. Kun minä huudan, riennä ja vastaa minulle.	3. Älä kasvojas minulta peitä hädässä: kallista korvas minun puoleeni; koska minä sinua rukoilen, niin kuule pian minun rukoukseni.	Ps 102:3 Älä caswoas minulda peitä/ hädäsä callista corwas minun puoleeni/ cosca minä sinua rucoilen/ nijn cuuldele pian minua.

102:4 Sillä minun päiväni ovat haihtuneet kuin savu, ja minun luitani polttaa niinkuin ahjossa.	4. Sillä minun päiväni ovat kuluneet niinkuin savu, ja minun luuni ovat poltetut niinkuin kekäle.	Ps 102:4 Sillä minun päiwäni owat culunet nijncuin sawu/ ja minun luuni owat poldetut nijncuin kekäle.
102:5 Sydämeni on paahtunut ja kuivunut kuin ruoho, sillä minä unhotan syödä leipääni.	5. Minun sydämeni on lyöty ja kuivettunut niinkuin heinä, niin että minä myös unohdan leipäni syödä.	Ps 102:5 Minun sydämen on lyöty ja cuiwettunut nijncuin heinä/ nijn että minä myös unohdan minun leipäni syödä.
102:6 Äänekkäästä vaikerruksestani minun luuni tarttuvat minun nahkaani.	6. Minun luuni tarttuvat lihaani huokauksestani.	Ps 102:6 Minun luuni takistuwat tuscalla minun lihaani/ itkemisest ja huocamisesta.
102:7 Minä olen kuin pelikaani erämaassa, olen kuin huuhkaja raunioissa.	7. Minä olen niinkuin ruovonpäristäjä korvessa: minä olen niinkuin hyypiä hävitetyissä kaupungeissa.	Ps 102:7 Minä olen aewa nijncuin ruogonpäristäjä corwesa/ minä olen nijncuin Hyypiä häwitetyisä Caupungeisa.
102:8 Minä olen uneton, olen kuin yksinäinen lintu katolla.	8. Minä valvon, ja olen niinkuin yksinäinen lintu katon päällä.	Ps 102:8 Minä walwon ja olen nijncuin yxinäinen lindu caton päällä.
102:9 Kaiken päivää viholliseni minua häpäisevät; ne, jotka riehuvat minua vastaan, kiroavat minun nimeni kautta.	9. Joka päivä häpäisevät viholliseni minua, ja jotka minua syljeskelevät, vannovat minun kauttani.	Ps 102:9 Jocapäiwä häwäisewät minun wiholliseni minua/ ja jotca minua syljeskelewät/ wannowat minun cauttani.
102:10 Sillä minä syön tuhkaa kuin leipää ja sekoitan juomani kyyneleillä	10. Sillä minä syön tuhkaa niinkuin leipää, ja sekoitan juomani itkulla,	Ps 102:10 Sillä minä syön tuhca nijncuin leipä/ ja secoitan minun juoman itculla.
102:11 sinun vihasi ja kiivastuksesi tähden, sillä sinä olet nostanut minut ylös ja viskannut pois.	11. Sinun uhkaukses ja vihas tähden, että minun nostanut olet ja paiskannut maahan.	Ps 102:11 Sinun uhcauxes ja wihas tähden/ että minun nostanut olet ja paiscannut maahan.
102:12 Minun päiväni ovat kuin pitenevä varjo, ja minä kuivun kuin ruoho.	12. Minun päiväni ovat kuluneet niinkuin varjo, ja minä kuivetun niinkuin ruoho.	Ps 102:12 Minun päiwäni owat culunet nijncuin warjo/ ja minä cuiwetun nijncuin ruoho.
102:13 Mutta sinä, Herra, hallitset iankaikkisesti, sinun muistosi pysyy polvesta polveen.	13. Mutta sinä, Herra, pysyt ijankaikkisesti, ja sinun muistos sukukunnasta sukukuntaan.	Ps 102:13 Mutta sinä HERra pysyt ijancaickisest/ ja sinun muistos sucucunnasta sucucundaan
102:14 Nouse ja armahda Siionia, sillä aika on tehdä sille laupeus ja määrähetki on tullut.	14. Nouse siis ja armahda Zionia; sillä aika on häntä armahtaa, ja aika on tullut.	Ps 102:14 Nouse sijs ja armahda Zionita/ sillä aica on händä armahta/ ja aica on tullut.
102:15 Sillä sen kivet ovat sinun palvelijoillesi rakkaat, ja sen soraläjiä heidän on sääli.	15. Sillä sinun palvelias halajavat sitä rakentaa, ja näkisivät mielellänsä, että hänen kivensä ja kalkkinsa valmiit olisivat,	Ps 102:15 Sillä sinun palwelias halajawat sitä raketta/ ja näkisit mielelläns/ että hänen kiwens ja calckins walmit olisit.
102:16 Silloin pakanat pelkäävät Herran nimeä ja kaikki maan kuninkaas sinun kunniaasi,	16. Että pakanat Herran nimeä pelkäisivät, ja kaikki kuninkaas maan päällä sinun kunniaas.	Ps 102:16 Että pacanat HERra sinun nimes pelkäisit/ ja caicki Cuningat maan päällä sinun cunniatas.
102:17 kun Herra rakentaa Siionin ja ilmestyy kunniassansa,	17. Kuin Herra rakentaa Zionin, niin hän nähdään kunniassansa.	Ps 102:17 Että HERra rakenda Zionin/ ja ilmandu hänen cunniasans.
102:18 kun hän kääntyy niiden rukouksen puoleen, jotka ovat kaikkensa menettäneet, eikä enää heidän rukoustansa hylkää.	18. Hän kääntää itsensä hyljättyjen rukouksen puoleen, ja ei katso heidän rukoustansa ylös.	Ps 102:18 Hän käändä idzens hyljättyiden rucousten puoleen/ ja ei cadzo heidän rucoustans ylös.

102:19 Tämä kirjoitettakoon tulevalle polvelle, ja kansa, joka vastedes luodaan, on kiittävä Herraa,	19. Se pitää kirjoitettaman tulevaisille sukukunnille, ja se kansa, joka luodaan, pitää kiittämän Herraa.	Ps 102:19 Sen pitää kirjoitettaman tulevaisille sucucunnille/ ja se Canssa cuin luodan/ pitää kijttämän HERra.
102:20 että hän katseli pyhästä korkeudestaan, että Herra katsoi taivaasta maahan,	20. Sillä hän katselee pyhästä korkeudestansa: Herra näkee taivaasta maan päälle,	Ps 102:20 Sillä hän cadzele pyhästä corkeuxestans/ ja HERra näke taiwasta maan päälle.
102:21 kuullaksensa vankien huokaukset, vapauttaaksensa kuoleman lapset,	21. Että hän kuulee vankein huokaukset, ja kirvoittaa kuoleman lapset;	Ps 102:21 Että hän cuule fangein huocauxet/ ja kirwotta cuoleman lapset.
102:22 jotta Siionissa julistettaisiin Herran nimeä ja hänen ylistystänsä Jerusalemissa,	22. Että he saarnaavat Herran nimeä Zionissa, ja hänen kiitostansa Jerusalemissa,	Ps 102:22 Että he saarnawat HERran nime Zionis/ ja hänen kijtostans Jerusalemis.
102:23 kun kaikki kansat kokoontuvat yhteen, ja valtakunnat, palvelemaan Herraa.	23. Koska kansat ynnä kokoontuvat, ja valtakunnat, Herraa palvelemaan.	Ps 102:23 Cosca Canssat coconduwat/ ja waldacunnat HERra palweleman.
102:24 Hän on lannistanut matkalla minun voimani, on lyhentänyt minun päiväni.	24. Hän nöyryyttää tiellä minun voimani: hän lyhentää minun päiväni.	Ps 102:24 Hän nöyryyttä tiesä minun voimani/ hän lyhendä minun päiwäni.
102:25 Minä sanon: Jumalani, älä tempaa minua pois kesken ikääni; sinun vuotesi kestävät suvusta sukuun.	25. Minä sanoin: minun Jumalani, älä minua ota pois keski-ijässäni: sinun ajastaikas pysyvät suvusta sukuun.	Ps 102:25 Minä sanoin: minun Jumalan älä minua ota pois minun keski ijäsäni.
102:26 Muinoin sinä perustit maan, ja taivaat ovat sinun käsialasi.	26. Sinä olet muinen maan perustanut, ja taivaat ovat sinun käsialas.	Ps 102:26 Sinun vuosicautes owat ijancaickiset/ sinä olet maan perustanut/ ja taiwat owat sinun käsialas.
102:27 Ne katoavat, mutta sinä pysyt, ne vanhenevat kaikki kuin vaate; sinä muutat ne, niinkuin vaatteet muutetaan, ja ne muuttuvat.	27. Ne katoovat, mutta sinä pysyt: ne kaikki vanhenevat niinkuin vaate: ne muuttuvat niinkuin vaate, koska sinä heitä muuttelet.	Ps 102:27 Ne catowat/ mutta sinä pysyt/ ne caicki wanhenewat nijncuin waate/ ne muuttuwat nijncuin waate/ cosca sinä heitä muuttelet.
102:28 Mutta sinä pysyt samana, eivätkä sinun vuotesi lopu.	28. Mutta sinä pysyt niinkuin sinä olet, ja sinun vuotes ei lopu.	Ps 102:28 Mutta sinä pysyt nijncuins olet/ ja sinun vuotes ei lopu.
102:29 Sinun palvelijasi lapset saavat asua turvassa, ja heidän jälkeläisensä pysyvät sinun edessäsi.	29. Sinun palveliais lapset pysyvät ja heidän sikiänsä sinun edessäs menestyvät.	Ps 102:29 Sinun palweliais lapset pisywät/ ja heidän sikiäns sinun edesäs menestywät.
PSALMI 103	103 PSALTTARI	CIII. Psalmi .
103:1 Daavidin virsi. Kiitä Herraa, minun sieluni, ja kaikki, mitä minussa on, hänen pyhää nimeänsä.	1. Davidin Psalmi. Kiitä Herraa, sieluni, ja kaikki mitä minussa on, hänen pyhää nimeänsä!	Ps 103:1 Dawidin Psalmi. KIitä HERra minun sielun/ ja caicki mitä minusa on/ hänen pyhä nimens.
103:2 Kiitä Herraa, minun sieluni, äläkä unhotat, mitä hyvää hän on sinulle tehnyt,	2. Kiitä Herraa, sieluni, ja älä unohda, mitä hyvää hän minulle tehnyt on,	Ps 103:2 Kijtä HERra minun sielun/ ja älä unohda mitä hywä hän minulle tehnyt on.
103:3 hän, joka antaa kaikki sinun syntisi anteeksi ja parantaa kaikki sinun sairautesi,	3. Joka sinulle kaikki syntisi antaa anteeksi, ja parantaa kaikki rikokset;	Ps 103:3 Joca sinulle caicki synnis anda andexi/ ja paranda caicki sinun ricoxes.
103:4 joka lunastaa sinun henkesi tuonelasta ja kruunaa sinut armolla ja laupeudella,	4. Joka henkes päästää turmeluksesta, joka sinun kruunaa armolla ja laupiudella;	Ps 103:4 Joca sinun henges päästä turmeluxesta/ joca sinun cruuna armolla ja laupiudella.

103:5 Joka sinun halajamisesi tyydyttää hyvyydellä, niin että sinun nuoruutesi uudistuu kuin kotkan.	5. Joka suus täyttää hyvyydellä, että sinun nuoruutes uudistetaan niinkuin kotkan.	Ps 103:5 Joca sinun suus ilolla täyttä/ että sinun nuorudes udistettaisin nijncuin Cotcan.
103:6 Herra tekee vanhurskauden ja hankkii oikeuden kaikille sorretuille.	6. Herra saattaa vanhurskauden ja tuomion kaikille, jotka vääryyttä kärsivät.	Ps 103:6 HERra saatta caikille wanhurscauden ja duomion/ jotca wääryttä kärsiwät.
103:7 Hän on tehnyt Moosekselle tunnetuksi tiensä, Israelin lapsille suuret tekonsa.	7. Hän on tiensä Mosekselle tiettäväksi tehnyt, Israelin lapsille tekonsa.	Ps 103:7 Hän on tiens Mosexelle tiettäwäxi tehnyt/ Israelin lapsille hänen tecons.
103:8 Laupias ja armahtavainen on Herra, pitkämielinen ja suuri armossa.	8. Laupias ja armollinen on Herra, kärsiväinen ja aivan hyvä.	Ps 103:8 Laupias ja armollinen on HERra/ kärsiwäinen ja aiwa hywä.
103:9 Ei hän aina riitele eikä pidä vihaa iankaikkisesti.	9. Ei hän aina riitele, eikä vihastu ijankaikkisesti.	Ps 103:9 Ei hän aina rijtele/ eikä wihastu ijancaickisest.
103:10 Ei hän tee meille syntiemme mukaan eikä kosta meille pahain tekojemme mukaan.	10. Ei hän synteimme perästä tee meille, eikä kosta meille pahain tekoimme jälkeen.	Ps 103:10 Ei hän meidän syndeim peräst tee meille/ eikä costa meille pahain tecoim jälken.
103:11 Sillä niin korkealla kuin taivas on maasta, niin voimallinen on hänen armonsa niitä kohtaan, jotka häntä pelkäävät.	11. Sillä niin korkia kuin taivas on maasta, antaa hän armonsa lisääntyä niille, jotka häntä pelkäävät.	Ps 103:11 Sillä nijn corkia cuin taiwas on maasta/ anda hän armons lisändyä nijlle/ jotca händä pelkäwät.
103:12 Niin kaukana kuin itä on lännestä, niin kauas hän siirtää meistä rikkomuksemme.	12. Niin kaukana kuin itä on lännestä, siirsi hän meistä pahat tekomme.	Ps 103:12 Nijn caucana cuin itä on lännestä/ sijrsi hän meistä pahat tecomme.
103:13 Niinkuin isä armahtaa lapsiansa, niin Herrakin armahtaa pelkääväisiänsä.	13. Niinkuin isä armahtaa lapsia, niin Herrakin armahtaa pelkääväisiänsä;	Ps 103:13 Nijnncuin Isä armahta lastans/ nijn HERrakin armahta pelkäwäisiäns.
103:14 Sillä hän tietää, minkäkaltaista tekoa me olemme: hän muistaa meidät tomuksi.	14. Sillä hän tietää, minkäkaltainen teko me olemme: hän muistaa meidät tomuksi.	Ps 103:14 Sillä hän tietä mingäcaltainen teco me olemma/ hän muista meidän tomuxi.
103:15 Ihmisen elinpäivät ovat niinkuin ruoho, hän kukoistaa niinkuin kukkanen kedolla.	15. Ihminen on eläissänsä niinkuin ruoho: hän kukoistaa niinkuin kukkanen kedolla:	Ps 103:15 Ihminen on eläisäns nijncuin ruoho/ hän cucoista nijncuin cuckainen kedolla.
103:16 Kun tuuli käy hänen ylitsensä, ei häntä enää ole, eikä hänen asuinsijansa häntä enää tunne.	16. Kun tuuli käy sen päällitse, niin ei hän enään kestä, eikä hänen siansa tunne häntä ensinkään.	Ps 103:16 Cosca tuuli käy sen päällidze/ nijn ei hän enä kestä/ eikä hänen sians tunne händä ensingän.
103:17 Mutta Herran armo pysyy iankaikkisesta iankaikkiseen niille, jotka häntä pelkäävät, ja hänen vanhurskautensa lasten lapsille,	17. Mutta Herran armo pysyy ijankaikkisesta ijankaikkiseen, hänen pelkääväistensä päälle, ja hänen vanhurskautensa lasten lapsiin,	Ps 103:17 Mutta HERran armot ulottuwat ijancaickisest ijancaickiseen/ hänen pelkäwäistens päälle/ ja hänen wanhurscaudens lasten lapsijn.
103:18 niille, jotka pitävät hänen liittonsa ja muistavat hänen käskynsä ja noudattavat niitä.	18. Niille, jotka hänen liittonsa pitävät, ja muistavat hänen käskyjänsä, tehdäksensä niitä.	Ps 103:18 Nijden tykönä jotca hänen lijttos pitäwät/ ja ajattelewat hänen käskyjäns/ nijtä tehdäxens.
103:19 Herra on pystyttänyt istuimensa taivasiin, ja hänen kuninkuutensa hallitsee kaikkia.	19. Herra on valmistanut istuimensa taivaassa, ja hänen valtakuntansa hallitsee kaikkia.	Ps 103:19 HERra on walmistanut istuimens taiwasa/ ja hänen waldacundans hallidze caickia.
103:20 Kiittäkää Herraa, te hänen enkelinsä, te väkevät sankarit, jotka hänen käskynsä täytätte, kun kuulette hänen sanansa äänen.	20. Kiittäkää Herraa, te hänen enkelinsä, te väkevät sankarit, jotka hänen käskynsä toimitatte, että hänen sanansa ääni kuultaisiin.	Ps 103:20 Kijttäkät HERra te hänen Engelins/ te wäkwät Sangarit/ jotca hänen käskyns toimitatte/ että hänen sanans äni cuultaisin.

103:21 Kiittäkää Herraa, kaikki hänen sotaväkensä, te hänen palvelijansa, jotka hänen tahtonsa teette.	21. Kiittäkää Herraa, kaikki hänen sotaväkensä, te hänen palveliansa, jotka teette hänen tahtonsa.	Ps 103:21 Kijttäkät HERra caicki hänen sotawäkens/ te hänen palwelians/ jotca teette hänen tahtons.
103:22 Kiittäkää Herraa, kaikki hänen tekonsa, hänen valtakuntansa kaikissa paikoissa. Kiitä, minun sieluni, Herraa.	22. Kiittäkää Herraa, kaikki hänen työnsä, kaikissa hänen valtansa paikoissa: kiitä, sieluni, Herraa.	Ps 103:22 Kijttäkät HERra caicki hänen työns/ caikisa hänen waldans paicoisa/ kijtä minun sielun HERra.
PSALMI 104	104 PSALTTARI	CIV. Psalmi .
104:1 Kiitä Herraa, minun sieluni, Herra, minun Jumalani, sinä olet ylen suuri; valkeus ja kirkkaus on sinun pukusi.	1. Kiitä Herraa, sieluni! Herra, minun Jumalani, sinä olet sangen suuresti kunnioitettu, suurella kunnialla ja kaunistuksella olet sinä puettu.	Ps 104:1 KIitä HERra minun sielun/ HERra minun Jumalan/ sinä olet sangen cunnialinen/ sinä olet caunis ja jalosti puettu.
104:2 Sinä verhoudut valoon niinkuin viittaaan, sinä levität taivaat niinkuin teltan;	2. Sinä puutat itses valkeudella niinkuin vaatteella: sinä levität taivaat niinkuin peitteen.	Ps 104:2 WALkeus on sinun waattes/ jollas puettu olet/ sinä lewität taiwat nijncuin waatten.
104:3 sinä rakennat salisi vetten päälle, teet pilvet vaunuiksesi ja kuljet tuulen siivillä.	3. Sinä peität sen päällyksen vedellä: sinä menet pilvissä niinkuin ratasten päällä, ja käyt tuulen siipein päällä.	Ps 104:3 Sinä peität sen päälyxen wedellä/ sinä menet pilwisä nijncuin ratasten päällä/ ja käyt tuulen sijpein päällä.
104:4 Sinä teet tuulet sanasi saattajiksi, palvelijoiaksesi tulen liekit.	4. Sinä teet enkelis hengeksi ja palvelias liekitseväiseksi tuleksi.	Ps 104:4 Sinä teet Engelis tuulexi/ ja sinun palwelias liekidzewäisexi tulexi.
104:5 Sinä asetit maan perustuksillensa, niin että se pysyy horjumatta iankaikkisesti.	5. Sinä joka maan perustit perustuksensa päälle, ettei sen pidä liikkuman iankaikkisesti.	Ps 104:5 Sinä joca maan perustit perustuxens päälle/ pysymän ijancaickisest.
104:6 Sinä peität sen syvyyden vesillä kuin vaatteella: vuoria ylempänä seisovat vedet.	6. Syvyydellä sinä sen peität niinkuin vaatteella, ja vedet seisovat vuorilla.	Ps 104:6 Sywydellä sinä händä peität nijncuin waattella/ ja wedet seisowat vuorilla.
104:7 Mutta ne pakenivat sinun nuhteluasi, sinun jylinääsi ne juoksisivat pakoon;	7. Mutta sinun nuhtelemisestäs he pakenevat: sinun jylinästä he menevät pois.	Ps 104:7 Mutta sinun rangaistuxestäs he pakenewat/ sinun jylinästä he menewät pois.
104:8 vuoret kohosivat ja laaksot laskeutuivat paikkoihin, jotka sinä olit niille valmistanut.	8. Vuoret astuvat ylös, ja laaksot astuvat alas siallensa, johon heidät perustanut olet.	Ps 104:8 Wuoret astuwat ylös ja laxot astuwat alas siallens/ johongas heitä perustanut olet.
104:9 Sinä panit rajan, jonka yli vedet eivät käy eivätkä palaja peittämään maata.	9. Määrän sinä panit, jota ei he käy ylitse, eikä palaja maata peittämään.	Ps 104:9 Määrän sinä panit/ jota ei he käy ylidze/ eikä palaja maata peittämän.
104:10 Sinä kuohutit laaksoista lähteet, jotka vuorten välillä vuotavat.	10. Sinä annat lähteet laaksoissa kuohua, niin että ne vuorten välitse vuotavat;	Ps 104:10 Sinä annat lähtet laxoisa cuohua/ nijn että wedet mäkein wälidze wuotawat.
104:11 Ne antavat juoman kaikille metsän eläimille, villiaasit niistä janonsa sammuttavat.	11. Että kaikki eläimet metsässä joisivat, ja että pedot janonsa sammuttaisivat.	Ps 104:11 Että caicki eläimet medzäs joisit/ ja että pedot janons sammutaisit.
104:12 Niiden partailla asuvat taivaan linnut ja visertävät lehvien välissä.	12. Heidän tykönänsä istuvat taivaan linnut, ja visertävät oksilla.	Ps 104:12 Heidän tykönäns istuwat taiwan linnut/ ja wisertäwät oxilla.
104:13 Saleistasi sinä kastelet vuoret, sinun töittesi hedelmistä maa saa ravintonsa.	13. Sinä liotat vuoret ylhäältä: sinä täytät maan hedelmällä, jonka sinä saatat.	Ps 104:13 Sinä liotat vuoret ylhäldä/ sinä täytät maan hedelmällä/ jonga sinä saatat.
104:14 Sinä kasvatat ruohon karjalle ja kasvit ihmisen tarpeeksi. Niin sinä tuotat maasta leivän	14. Sinä kasvatat ruohon karjalle, ja jyvät ihmisten tarpeeksi, tuottaakses leipää maasta.	Ps 104:14 Sinä caswatat ruohot carjalle/ ja jywät ihmisten tarpexi/ tuottaxes leipä maasta.

104:15 ja viinin, joka ilahuttaa ihmisen sydämen; niin sinä saatat kasvat öljystä kiiltäviksi, ja leipä vahvistaa ihmisen sydäntä.	15. Ja että viina ihmisen sydämen ilahuttaa, ja hänen kasvonsa kaunistuu öljystä: ja leipä vahvistaa ihmisen sydämen.	Ps 104:15 Ja että wijna ihmisen sydämen ilahutta/ ja hänen kasvons caunistu öljystä/ ja leipä wahwista ihmisen sydämen.
104:16 Ravintonsa saavat myös Herran puut, Libanonin setrit, jotka hän on istuttanut.	16. Että Herran puut nesteestä täynnä olisivat: Libanonin sedripuut, jotka hän on istuttanut;	Ps 104:16 Että HERran puut nestestä täynnä olisit/ Libanonin Cedripuut/ jotca hän on istuttanut.
104:17 Niissä lintuset pesivät, ja haikaroilla on majansa kypresseissä.	17. Siellä linnut pesiä tekevät, ja haikarat hongissa asuvat.	Ps 104:17 Siellä linnut pesiwät/ ja Haicarat hongisa asuwat.
104:18 Korkeat vuoret ovat kauristen hallussa, kallionkolot ovat tamaanien suoja.	18. Korkiat vuoret ovat metsävuohen turva, ja kivirauniot kaninein.	Ps 104:18 Corkiat vuoret owat medzäwohten turwa/ ja kiwirauniot Caninein.
104:19 Kuun sinä olet tehnyt näyttämään aikoja; aurinko tietää laskunsa.	19. Sinä teet kuun aikoja jakamaan, ja aurinko tietää laskemisensa.	Ps 104:19 Sinä teet Cuun vuotta jacaman/ ja Auringo tietä lascuns.
104:20 Sinä teet pimeän, niin tulee yö; silloin lähtevät liikkeelle kaikki metsän eläimet.	20. Sinä teet pimeyden ja yö tulee: silloin kaikki metsän eläimet tulevat ulos.	Ps 104:20 Sinä teet pimeyden ja yö tule/ silloin caicki pedot lytiwät.
104:21 Nuoret jalopeurat kiljuvat saalista ja pyytävät Jumalalta elatustansa.	21. Nuoret jalopeurat saaliin perään kiljuvat, ja elatustansa Jumalalta etsivät.	Ps 104:21 Nuoret Lejonit saalista kiljuwat/ ja heidän elatustans Jumalalda edziwät.
104:22 Aurinko nousee, ne vetäytyvät pois ja laskeutuvat luoliinsa maata.	22. Mutta kuin aurinko koittaa, niin he kokoontuvat, ja luolissansa makaavat.	Ps 104:22 Mutta cosca Auringo coitta/ nijn he lymywät ja luolisans macawat.
104:23 Silloin ihminen menee töihinsä ja askaroitsee iltaan asti.	23. Niin menee myös ihminen työhönsä, ja askareillensa ehtoosen asti.	Ps 104:23 Nijn mene myös ihminen hänen työhöns/ ja ascareillens ehtosen asti.
104:24 Kuinka moninaiset ovat sinun tekosi, Herra! Sinä olet ne kaikki viisaasti tehnyt, maa on täynnä sinun luotujasi.	24. Herra, kuinka suuret ja monet ovat sinun käsialas? Sinä olet kaikki taitavasti säätänyt, ja maa on täynnä sinun tavaraas.	Ps 104:24 HERra cuin suuret ja monet owat sinun käsialas ? sinä olet caicki taitawast säätänyt/ ja maa on täynnäns sinun tawaratas.
104:25 Merikin, suuri ja aava - siinä vilisee lukemattomat laumat pieniä ja suuria eläviä.	25. Tämä meri, joka niin suuri ja lavia on, siinä epälukuiset liikkuvat, sekä pienet että suuret eläimet;	Ps 104:25 TÄmä meri joca nijn suuri ja lawia on/ hänesä epälugut coikistelewat/ sekä isoit että pienet eläimet.
104:26 Siellä kulkevat laivat, siellä Leviatan, jonka sinä olet luonut siinä leikitsemään.	26. Siellä haahdet kuljeskelevat: siinä valaskalat ovat, jotkas tehnyt olet, leikitsemään hänessä.	Ps 104:26 Siellä hahdet culjeskelewat/ sijnä walascalat owat/ jotcas tehnyt olet/ leikidzemän hänesä.
104:27 Ne kaikki odottavat sinua, että antaisit heille ruuan ajallansa.	27. Kaikki odottavat sinua, että heille antaisit ruuan ajallansa.	Ps 104:27 Caicki odottawat sinua/ että heille andaisit ruuan ajallans.
104:28 Sinä annat niille, ja ne kokoavat, sinä avaat kätesi, ja ne ravitaan hyvyydellä.	28. Koskas heille annat, niin he kokoavat: koskas kätes avaat, niin he hyvyydellä ravitaan.	Ps 104:28 Coscas heille annat/ nijn he cocowat/ coscas kätes awat/ nijn he hywydellä rawitan.
104:29 Sinä peität kasvosi, ja ne peljästyvät, sinä otat pois niiden hengen, ne kuolevat ja palajavat tomuun jälleen.	29. Jos sinä kasvosi peität, niin he hämmästyvät: koska sinä otat heidän henkensä pois, niin he hukkuvat, ja tomuksi tulevat jälleen.	Ps 104:29 Jos sinä caswos peität/ nijn he hämmästywät/ coscas otat heidän hengens pois/ nijn he huckuwat/ ja tomuxi tulewat jällens.
104:30 Sinä lähetät henkesi, ja ne luodaan; ja sinä uudistat maan muodon.	30. Sinä lähetät ulos henkesi, niin he luoduksi tulevat, ja sinä uudistat maan muodon.	Ps 104:30 Sinä lasket sinun henges/ nijn he luoduxi tulewat/ ja sinä udistat maan muodon.
104:31 Pysyköön Herran kunnia iankaikkisesti. Saakoon Herra teoistansa iloita,	31. Herran kunnia pysyy iankaikkisesti: Herra iloitsee töissänsä.	Ps 104:31 HERran cunnia on ijancaickinen HERralla on mielen noude käsialans puoleen.

104:32 Hän, joka katsahtaa maahan, ja se vapisee, joka koskettaa vuoria, ja ne suitsuavat.	32. Hän katsahtaa maan päälle, niin se vapisee/ hän rupee vuoriin, niin ne suitsevat.	Ps 104:32 Hän cadzahta maan päälle/ nijn se wapise/ hän rupe wuorijn/ nijn he suidzewat.
104:33 Kaiken ikäni minä ylistän Herraa, minä veisaan Jumalani kiitosta, niin kauan kuin elän.	33. Minä veisaan Herralle minun elinaikanani, ja kiitän minun Jumalaani niinkauvan kuin minä olen.	Ps 104:33 Minä weisan HERralle minun elinaicani/ ja kijtän minun Jumalatani nijncauwan cuin minä olen.
104:34 Olkoot minun tutkisteluni hänelle otolliset; minä iloitsen Herrassa.	34. Minun puheeni kelpaa hänelle, ja minä iloitsen Herrassa.	Ps 104:34 Ja minun puhen kelpa hänelle/ ja minä ihastun HERrasa.
104:35 Hävitkööt syntiset maasta, älköön jumalattomia enää olko. Kiitä Herraa, minun sieluni. Halleluja!	35. Syntiset maalta lopetetaan, ja jumalattomat ei pidä silleen oleman: kiitä Herraa, sieluni, Halleluja!	Ps 104:35 Syndiset maalda lopetetan/ ja jumalattomat ei pidä sillen oleman/ kijtä HERra minun sielun/ Halleluja.
PSALMI 105	105 PSALTTARI	CV. Psalmi .
105:1 Kiittäkää Herraa, julistakaa hänen nimeänsä, tehkää hänen suuret tekonsa tiettäväiksi kansojen keskuudessa.	1. Kiittäkää Herraa, ja saarnatkaa hänen nimeänsä, julistakaa hänen töitänsä kansain seassa!	Ps 105:1 KIittäkät HERra/ ja saarnatcat hänen nimens/ julistacat hänen töitän Canssoisa.
105:2 Laulakaa hänelle, veisatkaa hänelle, puhukaa kaikista hänen ihmeistänsä.	2. Veisatkaa hänelle, soittakaa hänelle, puhukaat kaikista hänen ihmeistänsä.	Ps 105:2 Weisatcat hänestä ja kijttäkät händä/ puhucat caikista hänen ihmeistän.
105:3 Hänen pyhä nimensä olkoon teidän kerskauksenne; iloitkoon niiden sydän, jotka etsivät Herraa.	3. Ylistäkää hänen pyhää nimeänsä: niiden sydän iloitkaan, jotka etsivät Herraa!	Ps 105:3 Riemuitcat hänen pyhästä nimestän/ iloitcan nijden sydämet/ jotca händä edziwät.
105:4 Kysykää Herraa ja hänen voimaansa, etsikää alati hänen kasvojansa.	4. Kysykää Herraa ja hänen voimaansa, etsikää alati hänen kasvojansa!	Ps 105:4 Kysykät HERra ja hänen woimans/ edzikät alati hänen caswons.
105:5 Muistakaa hänen ihmetöitänensä, jotka hän on tehnyt, hänen ihmeitänensä ja hänen suunsa tuomioita,	5. Muistakaa hänen ihmeellisiä töitänensä, jotka hän tehnyt on, hänen ihmeitänensä ja hänen sanojansa.	Ps 105:5 Muistacat hänen ihmellisiä töitän/ jotca hän tehnyt on/ hänen ihmeitän ja hänen sanans.
105:6 te Aabrahamin, hänen palvelijansa, siemen, Jaakobin lapset, te hänen valittunsa.	6. Te Abrahamin hänen palveliansa siemen, te Jakobin hänen valittunsa lapset.	Ps 105:6 Te cuin oletta Abrahamin hänen palwelians siemen/ te Jacobin hänen walittuns lapset.
105:7 Hän, Herra, on meidän Jumalamme; hänen tuomionsa käyvät yli kaiken maan.	7. Hänpä on Herra meidän Jumalamme: hän tuomitsee kaikessa maailmassa.	Ps 105:7 Hänbä on HERra meidän Jumalam/ hän duomidze caikesa mailmasa.
105:8 Hän muistaa liittonsa iankaikkisesti, säättämänsä sanan hamaan tuhansiin polviin,	8. Hän muistaa liittonsa ijankaikkisesti, sanansa, jonka hän on käskenyt tuhannelle sukukunnalle,	Ps 105:8 Hän muista hänen lijttons ijancaickisest/ sanans/ jonga hän on luwannut monelle tuhannelle sugulle.
105:9 liittonsa, jonka hän teki Aabrahamin kanssa, ja Iisakille vannomansa valan.	9. Jonka hän teki Abrahamin kanssa, ja valansa Isaakin kanssa.	Ps 105:9 Jonga hän teki Abrahamin cansa/ ja sen walan Isaachin cansa.
105:10 Hän vahvisti sen käskyksi Jaakobille, Israelille iankaikkiseksi liitoksi.	10. Ja pani sen Jakobille säädyksi ja Israelille ijankaikkiseksi liitoksi,	Ps 105:10 Ja sääsi sen Jacobille oikeudexi/ ja Israelille ijancaickisexi lijtoxi.
105:11 Hän sanoi: "Sinulle minä annan Kanaanin maan, se olkoon teidän perintöosanne."	11. Ja sanoi: sinulle minä annan Kanaanin maan, teidän perimisenne arvan.	Ps 105:11 Ja sanoi: sinulle minä annan Canaan maan/ teidän perimisen arwan.

105:12 Heitä oli vähäinen joukko, vain harvoja, ja he olivat muukalaisia siellä.	12. Koska heitä vähä ja harvat olivat, ja he olivat muukalaiset siinä,	Ps 105:12 Cosca heitä vähä ja harwat olit/ ja muucalaiset hänesä.
105:13 Ja he vaelsivat kansasta kansaan ja yhdestä valtakunnasta toiseen kansaan.	13. Ja vaelsivat kansasta kansaan ja valtakunnasta toiseen kansaan:	Ps 105:13 Ja he waelsit Canssasta Canssaan/ ja waldacunnasta toiseen Canssaan.
105:14 Hän ei sallinut kenenkään heitä vahingoittaa, ja hän rankaisi kuninkaita heidän tähtensä:	14. Ei hän sallinut yhdenkään ihmisen heitä vahingoittaa, vaan rankaisi kuninkaat heidän tähtensä.	Ps 105:14 Ei hän sallinut yhtän ihmistä heitä wahingoitta/ ja rangais Cuningatkin heidän tähtens.
105:15 "Älkää koskeko minun voideltuihini, älkää tehkö pahaa minun profeetoilleni."	15. Älkäät ruvetko minun voideltuihini, ja älkäät tehkö pahaa minun prophetailleni.	Ps 105:15 Älkät ruwetco minun woideltuihin/ ja älkät tehkö paha minun Prophetailleni.
105:16 Ja kun hän kutsui nälänhädän maahan ja kokonaan mursi leivän tuen,	16. Ja hän kutsui nälän maan päälle, ja vei kaiken leivän varan pois.	Ps 105:16 Ja hän cudzui näljän maan päälle/ ja wei caiken leiwän waran pois.
105:17 oli hän lähettänyt heidän edellensä miehen: Joosef oli myyty orjaksi.	17. Hän lähetti miehen heidän eteensä: Joseph myytiin orjaksi.	Ps 105:17 Hän lähetti miehen heidän eteens/ Joseph orjaxi myytin.
105:18 Hänen jalkojansa vaivattiin kahleilla, hän joutui rautoihin,	18. He ahdistivat hänen jalkansa jalkapuuhun: hänen ruumiinsa täytyi raudoissa maata,	Ps 105:18 He ahdistit hänen jalcans jalcapuuhun/ hänen ruumins täydyi raudois maata.
105:19 siksi kunnes hänen sanansa kävi toteen ja Herran puhe osoitti hänet puhtaaksi.	19. Siihenasti että hänen sanansa tuli, ja Herran puhe koetteli hänen.	Ps 105:19 Sijhenasti että hänen sanans tuli/ ja HERran puhe coetteli hänen.
105:20 Niin kuningas lähetti ja päästätti hänet, kansojen hallitsija laski hänet irti.	20. Niin lähetti kuningas ja päästi hänen: kansain päämies laski hänen vallallensa,	Ps 105:20 Nijn lähetti Cuningas ja päästi hänen/ Canssain päämies käskei hänen lasketta.
105:21 Hän pani hänet talonsa herraksi ja kaiken omaisuutensa haltijaksi,	21. Ja asetti hänen huoneensa herraksi, ja kaiken tavaransa haltiaaksi,	Ps 105:21 Ja asetti hänen huonens herraxi/ ja caiken tawarans haldiaxi.
105:22 sitomaan mielensä mukaan hänen ruhtinaitansa ja opettamaan viisautta vanhimmille.	22. Opettamaan päämiehiänsä oman tahtonsa jälkeen, ja vanhimmille viisautta.	Ps 105:22 Opettaman pääruhtinaillens oma tahtons/ ja wanhemmillens taito.
105:23 Niin joutui Israel Egyptiin, Jaakob muukalaiseksi Haamin maahan.	23. Ja Israel meni Egyptiin, ja Jakob tuli muukalaiseksi Hamin maalle.	Ps 105:23 Ja Israel meni Egyptijn/ ja Jacob tuli muucalaisexi Hammin maalle.
105:24 Ja Herra teki kansansa hyvin hedelmälliseksi ja väkevämmäksi heidän vihamiehiänsä.	24. Ja hän antoi kansansa sangen suuresti kasvaa, ja teki heitä väkevämmäksi kuin heidän vihollisensa.	Ps 105:24 Ja hän andoi Canssans sangen suurest caswa/ ja teki heitä wäkwemmäxi cuin heidän wihollisens.
105:25 Hän käänsi näitten sydämen vihaamaan hänen kansaansa, kavalasti kohtelemaan hänen palvelijoitaan.	25. Hän käänsi heidän sydämensä vihaamaan hänen kansaansa, ja hänen palvelioitansa viekkaudella painamaan alas.	Ps 105:25 Hän käänsi heidän sydämens wihaman hänen Canssans/ ja he tahdoit juonilla hänen palwelians paina alas.
105:26 Hän lähetti Mooseksen, palvelijansa, ja Aaronin, jonka hän oli valinnut.	26. Hän lähetti palveliansa Moseksen, ja Aaronin, jonka hän valitsi.	Ps 105:26 Hän lähetti Mosexen hänen palwelians/ ja Aaronin/ jonga hän walidzi.
105:27 Nämä tekivät hänen tunnustekonsa heidän keskellään, tekivät ihmeitä Haamin maassa.	27. Ne tekivät hänen merkkinsä heidän seassansa, ja hänen ihmeensä Hamin maalla.	Ps 105:27 Ne teit hänen merckins heidän seasans/ ja hänen ihmens Hammin maalla.
105:28 Hän lähetti pimeyden ja pimensi kaiken, eivätkä he vastustaneet hänen sanojansa.	28. Hän antoi pimeyden tulla, ja sen pimeytti; ja ei olleet he hänen sanoillensa kuulemattomat.	Ps 105:28 Hän andoi pimeyden tulla/ ja sen pimeytti/ ja ei ollet he hänen sanoillens cuulemattomat.

105:29 Hän muutti heidän vetensä vereksi ja kuoletti heiltä kalat.	29. Hän muutti heidän vetensä vereksi ja kuoletti heidän kalansa.	Ps 105:29 Hän muutti heidän wetensä werexi/ ja kuoletti heidän calans.
105:30 Heidän maansa vilisi sammakoita aina kuningasten kammioita myöten.	30. Heidän maansa kuohutti sammakoita, heidän kuningastensa kammioissa.	Ps 105:30 Heidän maans cuohutti hänestäns sammacoita/ heidän Cuningastens cammioisa.
105:31 Hän käski, ja paarmoja tuli ja sääskiä koko heidän alueellensa.	31. Hän sanoi, niin turilaat ja täit tulivat heidän maansa ääriin.	Ps 105:31 Hän sanoi/ nijn turilat ja täit tulit heidän maans ärijn.
105:32 Hän antoi heille rakeita sateen sijaan, tulen leimauksia heidän maahansa.	32. Hän antoi rakeet heille sateeksi, tulen liekit heidän maallensa,	Ps 105:32 Hän andoi raket heille satexi/ tulen liekit heidän maallens.
105:33 Ja hän hävitti heidän viini- ja viikunapuunsa ja murskasi puut heidän alueeltansa.	33. Ja löi heidän viinapuunsa ja fikunapuunsa, ja särki puut heidän maansa äärissä.	Ps 105:33 Ja löi heidän wijnapuuns ja ficunapuuns/ ja hän särki puut heidän maans äris.
105:34 Hän käski, ja heinäsiirkkoja tuli ja tuhosirkkoja lukematon joukko;	34. Hän sanoi, niin tulivat epälukeiset paarmat ja vapsaiset,	Ps 105:34 Hän sanoi/ nijn tulit parmat ja wapsaiset epälugut.
105:35 ne söivät kaiken ruohon heidän maastansa, söivät hedelmän heidän vainioiltansa.	35. Ja ne söivät kaiken ruohon heidän maaltansa, ja ne söivät heidän maansa hedelmän.	Ps 105:35 Ja he söit caicki ruohot heidän maaldans/ ja söit caiken heidän maans hedelmän.
105:36 Ja hän surmasi kaikki heidän maansa esikoiset, kaikki heidän miehuutensa ensimmäiset.	36. Ja hän löi kaikki esikoiset heidän maallansa, ensimmäiset kaikesta heidän voimastansa,	Ps 105:36 Ja löi caicki esicoiset Egyptisä/ caicki heidän ensimmäiset perillisens.
105:37 Sitten hän vei Israelin sieltä varustettuna hopealla ja kullalla, eikä ollut hänen sukukunnissaan kompastuvaista.	37. Ja vei heitä hopialla ja kullalla ulos: ja ei ollut heidän sukukunnissansa yksikään sairas.	Ps 105:37 Ja hän wei heitä hopialla ja cullalla ulos/ ja ei ollut heidän sucucunnisans yxikän sairas.
105:38 Egypti iloitsi heidän lähdöstänsä, koska sen oli vallannut pelko heidän tähtensä.	38. Egypti iloitsi heidän lähtemisestänsä; sillä heidän pelkonsa oli tullut heidän päällensä.	Ps 105:38 Egypti iloidzi heidän lähtemisestäns/ sillä heidän pelcons oli tullut heidän päällens.
105:39 Hän levitti suojaksi pilven ja tulen valaisemaan yötä.	39. Hän levitti pilven verhoksi ja tulen yötä valistamaan.	Ps 105:39 Hän lewitti pilwen werhoxi/ ja tulen yöllä heitä walistaman.
105:40 He pyysivät, ja hän pani tulemaan viiriäiset, ja hän ravitsi heitä taivaan leivällä.	40. He anoivat, niin antoi hän metsäkanat tulla, ja ravitsi heitä taivaan leivällä.	Ps 105:40 He anoit/ nijn andoi hän medzäcanat tulla/ ja hän rawidzi heitä taiwan leiwällä.
105:41 Hän avasi kallion, ja vettä vuoti; se juoksi virtana kautta erämaan.	41. Hän avasi kallion, niin vesi vuoti, ja virrat juoksivat kuivaa myöten.	Ps 105:41 Hän awais callion/ nijn wesi vuoti sieldä/ että ojat juoxit cuiwaan erimaahan.
105:42 Sillä hän muisti pyhän sanansa, muisti Aabrahamia, palvelijaansa.	42. Sillä hän muisti pyhän sanansa, jonka hän palveliallensa Abrahamille puhunut oli,	Ps 105:42 Sillä hän muisteli hänen pyhä sanans/ cuin hän Abrahamille hänen palweliallens puhunut oli.
105:43 Niin hän vei kansansa pois sen iloitessa, valittunsa heidän riemuitessaan.	43. Ja vei kansansa ilolla ulos, ja valittunsa riemulla,	Ps 105:43 Ja hän wei Canssans ilolla ulos/ ja hänen walittuns riemulla.
105:44 Ja hän antoi heille pakanain maat, ja he ottivat omaksensa kansojen vaivannäöt,	44. Ja antoi heille pakanain maan, niin että he kansain hyvydet omistivat heillensä.	Ps 105:44 Ja andoi heille pacanain maan/ nijn että he Canssain hywydet omistit heillens.
105:45 että he noudattaisivat hänen käskyjensä ja ottaisivat hänen laeistansa vaarin. Halleluja!	45. Että he pitäisivät hänen säätynsä, ja hänen lakinsa kätkisivät, Halleluja!	Ps 105:45 Että he pitäisit hänen oikeuttans/ ja hänen Lakins kätkisit. Halleluja.

PSALMI 106	106 PSALTTARI	CVI . Psalmi .
106:1 Halleluja! Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.	1. Halleluja. Kiittäkää Herraa! sillä hän on hyvä, ja hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti.	Ps 106:1 KIittäkät HERra: sillä hän on hyvä/ ja hänen laupiudens pysy ijancaickisest.
106:2 Kuka voi kertoa Herran voimalliset teot, julistaa kaiken hänen ylistyksensä?	2. Kuka taitaa puhua ulos Herran suurta voimaa, ja ylistää kaikkia hänen kiitettäviä tekojansa?	Ps 106:2 Cuca taita puhua HERran suuria töitä/ ja ylistä caickia hänen kijtettäpiä tecojans ?
106:3 Autuaat ne, jotka noudattavat oikeutta, jotka aina tekevät vanhurskauden!	3. Autuaat ovat, jotka käskyn pitävät ja aina vanhurskauden tekevät.	Ps 106:3 Autuat owat jotca käskyn pitävät/ ja aina oikein tekewät.
106:4 Muista minua, Herra, armolla, jota kansallesi osoitat, etsi minua avullasi,	4. Herra, muista minua armos perästä, jonka kansallesi luvannut olet: opi minua sinun autuudellas,	Ps 106:4 HERra muista minua sen armos peräst/ jongas Canssalles luwannut olet/ osota meille apus.
106:5 että minä näkisin sinun valittujesi onnen, iloitsisin sinun kansasi ilolla, kerskaisin sinun perintöosasi kanssa.	5. Että minä näkisin valittujes menestyksen, ja iloitsisin kansas ilossa, ja kerskaisin perimises kanssa.	Ps 106:5 Että me näkisim walittuides menestyxen/ ja iloidzisim/ että sinun Canssas menesty/ ja kerscaisim meitäm sinun perimises cansa.
106:6 Me olemme tehneet syntiä isäimme kanssa, me olemme pahoin tehneet ja olleet jumalattomat.	6. Me teimme syntiä meidän isäimme kanssa: me teimme väärin, ja olemme olleet jumalattomat.	Ps 106:6 Me teim syndiä meidän Isäim cansa/ me teim wäärin ja olemma ollet jumalattomat.
106:7 Eivät meidän isämme Egyptissä painaneet mieleensä sinun ihmeitäsi, eivät muistaneet sinun monia armotekojesi, vaan niskoittelivat meren rannalla, Kaislameren rannalla.	7. Ei meidän isämme tahtoneet ymmärtää Egyptissä sinun ihmeitäs, eikä muistaneet sinun suurta laupiuttas, ja olivat meren tykönä tottelemattomat, Punaisen meren tykönä.	Ps 106:7 Ei meidän Isäm tahtonet ymmärtä Egyptis sinun ihmeitäs/ eikä muistanet sinun suurta laupiuttas/ ja olit meren tykönä tottelemattomat/ nimittäin/ punaisen meren tykönä
106:8 Kuitenkin hän pelasti heidät nimensä tähden, tehdäkseen voimansa tietäväksi.	8. Kuitenkin autti hän heitä nimensä tähden, niin että hän voimansa osoitti.	Ps 106:8 Mutta hän autti heitä hänen nimens tähden/ nijn että hän woimans osotti.
106:9 Hän nuhteli Kaislamerta, ja se kuivui. Hän kuljetti heitä syvyyksissä niinkuin erämaassa.	9. Ja hän uhkasi Punaista merta, niin se kuivui; ja vei heitä syvyyden lävitse, niinkuin korvessa,	Ps 106:9 Ja hän uhcais punaista merta/ nijn se cuiwi/ ja wei heitä sywyden läpidze/ nijncuin corwesa.
106:10 Hän pelasti heidät vihamiehen kädestä ja lunasti heidät vihollisen vallasta.	10. Ja vapahti heitä niiden käsistä, joka heitä vihasivat, ja lunasti heitä vihollistensa käsistä.	Ps 106:10 Ja wapahti heitä nijden käsistä/ jotca heitä wihaisit/ ja lunasti heitä wihollistens käsistä.
106:11 Vedet peittivät heidän ahdistajansa, ei yhtäkään niistä jäänyt jäljelle.	11. Ja vedet peittivät heidän vainollisensa, niin ettei yksikään eläväksi jäänyt.	Ps 106:11 Ja wedet upotit heidän wainollisens/ nijn ettei yxikän eläwäxi jäänyt.
106:12 Silloin he uskoivat hänen sanansa, veisasivat hänen ylistystään.	12. Silloin he uskoivat hänen sanansa, ja veisasivat hänen kiitoksensa.	Ps 106:12 Silloin he uscoit hänen sanans/ ja weisaisit hänen kijtoxens.
106:13 Mutta pian he unhottivat hänen tekonsa eivätkä odottaneet hänen neuvoansa.	13. Mutta he unohtivat pian hänen työnsä, ja ei ottaneet hänen neuvoansa.	Ps 106:13 Mutta he unhotit pian hänen hywät työns/ ja ei odottanet hänen neuwons.
106:14 Heissä syntyi himo erämaassa, ja he kiusasivat Jumalaa autiossa maassa.	14. He kiehuivat himosta korvessa, ja kiusasivat Jumalaa erämaassa.	Ps 106:14 Ja he kiehuit himosa corwesa/ ja kiusaisit Jumalata erimaasa.

106:15 Ja hän antoi heille, mitä he pyysivät, mutta lähetti heihin hivuttavan taudin.	15. Mutta hän antoi heille heidän anomisensa, ja lähetti heille laihuuden heidän himonsa tähden.	Ps 106:15 Mutta hän andoi heille heidän anomisens/ ja lähetti heille kyllä/ siihenasti että he ilmoitit.
106:16 Ja heissä syttyi leirissä kateus Moosesta vastaan ja Aaronia, Herran pyhää, vastaan.	16. Ja he asettuivat Mosesta vastaan leirissä, Aaronia Herran pyhää vastaan.	Ps 106:16 Ja he carcaisit Mosesta wastian leirisä/ Aaronita HERran pyhä wastian.
106:17 Mutta maa aukeni ja nieli Daatanin ja peitti Abirammin joukkion.	17. Maa aukeni ja nieli Datanin, ja peitti Abirammin joukon,	Ps 106:17 Maa aukeni ja nieli Dathanin/ ja peitti Abirammin joucon.
106:18 Ja heidän joukkiossaan syttyi tuli, liekki poltti jumalattomat.	18. Ja tuli syttyi heidän joukossansa, ja liekki poltti jumalattomat.	Ps 106:18 Ja tuli syttyi heidän joucoisans/ ja liekki poltti jumalattomat.
106:19 He tekivät vasikan Hoorebin juurella ja kumarsivat valettua kuvaa;	19. He tekivät vasikan Horebissa, ja kumarsivat valettua kuvaa.	Ps 106:19 He teit wasican Horebis/ ja cumarsit walettua cuwa.
106:20 he vaihtoivat Kunniansa ruohoa syövän härän kuvaan.	20. Ja he muuttelivat kunniansa härjän muotoon, joka heiniä syö.	Ps 106:20 Ja he muuttelit heidän cunnians härjän muoton/ joca heiniä syö.
106:21 He unhottivat Jumalan, pelastajansa, joka oli tehnyt Egyptissä suuria tekoja,	21. He unohtivat Jumalan, vapahtajansa, joka oli niin suuria töitä tehnyt Egyptissä,	Ps 106:21 He unhotit Jumalan heidän wapahtajans/ joca oli nijn suuria töitä tehnyt Egyptis.
106:22 ihmeitä Haamin maassa, peljättäviä tekoja Kaislameren rannalla.	22. Ihmeitä Hamin maalla, ja peljättäviä töitä Punaisen meren tykönä.	Ps 106:22 Ihmeitä Hammin maalla/ ja hirmuisia töitä punaisesa meresä.
106:23 Silloin hän aikoi hävittää heidät, mutta Moses, hänen valittunsa, seisoi suojana hänen edessään ja käänsi pois hänen vihansa tuhoa tuottamasta.	23. Ja hän sanoi heitä hukuttavansa, ellei Moses hänen valittunsa olisi seisonut siinä välissä, ja palauttanut hänen vihaansa, ettei hän ratki heitä kadottanut.	Ps 106:23 Ja hän sanoi heitä hucuttawans/ ellei Moses hänen walittuns sitä rangaistusta estänyt olis/ kääten hänen hirmuisuttans/ ettei hän ratki heitä cadottanut.
106:24 He pitivät halpana ihanan maan eivätkä uskoneet hänen sanaansa.	24. Ja he katsoivat sen ihanan maan ylön, eikä uskoneet hänen sanaansa,	Ps 106:24 Ja he cadzoit sen carskin maan ylön/ eikä usconet hänen sanans.
106:25 He napisivat teltoissansa eivätkä kuulleet Herran ääntä.	25. Ja napisivat majoissansa, eikä olleet kuuliaisit Herran äänelle.	Ps 106:25 Ja napisit heidän majoisans/ eikä ollet cuuliaisit HERran änelle.
106:26 Silloin hän nosti kätensä heitä vastaan kaataakseen heidät erämaassa,	26. Ja hän nosti kätensä heitä vastaan, maahan lyödäksensä heitä korvessa,	Ps 106:26 Ja hän nosti kätens heitä wastian/ maahan lyödäxens heitä corwesa.
106:27 kaataakseen heidän jälkeläisensä pakanain seassa ja hajottaakseen heidät pakanamaihin.	27. Ja heittäöksensä heidän siemenensä pakanain sekaan, ja hajoittaaksensa heitä maakuntiin.	Ps 106:27 Ja heittäxens heidän siemenens pacanain secaa/ ja hajottaxens heitä maacundiin.
106:28 He antautuivat palvelemaan Baal-Peoria ja söivät kuolleitten jumalien uhreja.	28. Ja he ryhtyivät BaalPeoriin, ja söivät kuolleiden (epäjumalain) uhreista,	Ps 106:28 Ja he ryhdyit BaalPeorijn/ ja söit cuolluitten epäjumalitten uhreista.
106:29 He vihoittivat hänet teoillansa, ja niin vitsaus alkoi riehua heidän keskuudessaan.	29. Ja vihoittivat hänen töillänsä; niin tuli myös rangaistus heidän sekaansa.	Ps 106:29 Ja wihoitit hänen heidän töilläns/ nijn julmistui myös rangaistus heidän secaans.
106:30 Mutta Piinehas astui esiin ja pani tuomion toimeen, ja vitsaus taukosi.	30. Niin Pinehas astui edes, ja lepytti asian, ja rangaistus lakkasi.	Ps 106:30 Nijn Pinehas astui edes/ ja lepytti sen asian/ nijn rangaistus lackais.
106:31 Ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi, polvesta polveen, iankaikkisesti.	31. Ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi, suvusta sukuun ijankaikkisesti.	Ps 106:31 Ja se luettin hänelle wanhurscaudexi/ sugusta sucuun ijancaickisest.

106:32 He vihoittivat hänet Meriban vetten luona, ja Mooseksen kävi pahoin heidän tähtensä.	32. Ja vihoittivat hänen riitaveden tykönä ja tapahtui Mosekselle pahoin heidän tähtensä;	Ps 106:32 Ja he wihoitit hänen rijtaweden tykönä/ ja waiwaisit Mosesta pahoin.
106:33 Sillä he niskoittelivat Jumalan Henkeä vastaan, ja hän puhui huulillaan ajattelemattomasti.	33. Sillä he saattivat hänen sydämensä murheelliseksi, niin että hän sanoissansa eksyi.	Ps 106:33 Sillä he saatoit murhellisexi hänen sydämens/ nijn että hän sanoisans exyi.
106:34 He eivät hävittäneet niitä kansoja, jotka Herra oli käsenyt heidän hävittää,	34. Ei he hukuttaneet pakanoita, niinkuin Herra heille käsenyt oli,	Ps 106:34 Eikä he hucuttanet nijtä pacanoita/ cuin HERra cuitengin heille käsenyt oli.
106:35 vaan pitivät yhteyttä pakanain kanssa ja oppivat heidän tekonsa.	35. Vaan sekaantuivat pakanain sekaan, ja oppivat heidän töitensä,	Ps 106:35 Waan secoitit heitäns pacanain sekaan/ ja opit heidän töitäns.
106:36 He palvelivat heidän jumalankuviansa, ja niistä tuli heille paula.	36. Ja palvelivat heidän epäjumaliansa; ja ne tulivat heille paulaksi.	Ps 106:36 Ja palwelit heidän epäjumalitäns/ ne yllytit heitä pahennuxijn.
106:37 Ja he uhrasivat poikiensa ja tyttäriänsä riivaajille.	37. Ja he uhrasivat poikansa ja tyttärensä perkeleille,	Ps 106:37 Ja he uhraisit heidän poicans ja tyttärens perkeleille.
106:38 He vuodattivat viatonta verta, poikiensa ja tyttäriensä verta, uhraten heidät Kanaanin epäjumalille, ja maa saastui veriveloista.	38. Ja vuodattivat viattoman veren, poikainsa ja tyttäriensä veren, jotka he uhrasivat Kanaanealaisten epäjumalille, niin että maa veren vioilla turmeltiin,	Ps 106:38 Ja wuodatit wiattoman weren/ heidän poicains ja tytärdens weren/ jotca he uhraisit Cananerein epäjumalille/ nijn että maa weren wigoista turmeltin.
106:39 Näin he saastuttivat itsensä töillään ja olivat haureelliset teoissansa.	39. Ja saastuttivat itsensä omissa töissänsä, ja tekivät huorin teoissansa.	Ps 106:39 Ja hieroit heitäns omisa töisäns/ ja teit huoria heidän tegoisans.
106:40 Ja Herran viha syttyi hänen kansaansa vastaan, ja hän kyllästyi perintöosaansa.	40. Niin julmistui Herran viha kansansa päälle, ja hän kauhistui perimistänsä,	Ps 106:40 Nijn julmistui HERran wiha Canssans päälle/ ja hän cauhistui hänen perimistäns.
106:41 Ja hän jätti heidät pakanain käsiin, ja heidän vihamiehensä vallitsivat heitä.	41. Ja hylkäsi ne pakanain käsiin, että ne vallitsivat heitä, jotka heitä vihasivat.	Ps 106:41 Ja hyljäis ne pacanoitten käsijn/ että ne wallidzit heitä/ jotca heitä wihaisit.
106:42 Heidän vihollisensa ahdistivat heitä, ja heidän täytyi painua niiden käden alle.	42. Ja heidän vihollisensa ahdistivat heitä, ja he painettiin heidän kätensä alle.	Ps 106:42 Ja heidän wihollisens ahdistit heitä/ ja he painettin heidän kättens ala.
106:43 Monet kerrat hän pelasti heidät, mutta he olivat uppiskaiset omassa neuvossaan ja sortuivat pahain tekojensa tähden.	43. Hän monesti heitä pelasti; mutta he vihoittivat hänen neuvoillansa, ja he painettiin alas pahain tekoinsa tähden.	Ps 106:43 Hän monaist heitä pelasti/ mutta he wihoitit hänen neuwoillans/ ja he wähenit pahain tecoins tähden.
106:44 Mutta hän katsoi heihin heidän ahdistuksessaan, kun hän kuuli heidän valitushuutonsa.	44. Ja hän näki heidän tuskansa, kuin hän heidän valituksensa kuuli,	Ps 106:44 Ja hän näki heidän tuscans/ cosca hän heidän walituxens cuuli.
106:45 Ja hän muisti heidän hyväkseen liittonsa ja armahti heitä suuressa laupeudessa.	45. Ja muisti liittonsa, jonka hän heidän kanssansa tehnyt oli, ja katui sitä suuresta laupiudestansa,	Ps 106:45 Ja muisti hänen lijttons/ cuin hän heidän cansans tehnyt oli/ ja catui sitä suurest laupiudestans.
106:46 Ja hän salli heidän saada armon kaikilta, jotka olivat vieneet heidät vankeuteen.	46. Ja antoi heidän löytää armon kaikkein edessä, jotka heitä vanginneet olivat.	Ps 106:46 Ja andoi heidän armon löytä caickein edes/ cuin heitä fanginnet olit.
106:47 Pelasta meidät, Herra, meidän Jumalamme, ja kokoa meidät pakanain seasta, että me kiittäisimme sinun pyhää nimeäsi ja kerskauksemme olisi, että me sinua ylistämme.	47. Auta meitä, Herra meidän Jumalamme, ja kokoa meitä pakanoista, että kiittäisimme sinun pyhää nimeäs, ja kehuisimme sinun kiitostas.	Ps 106:47 Auta meitä HERra meidän Jumalam/ ja coco meitä pacanoista/ että me kijttäisim sinun pyhä nimes/ ja kehuisim sinun kijtostas.

106:48 Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, iankaikkisesta iankaikkiseen. Ja kaikki kansa sanokoon: "Amen. Halleluja!"	48. Kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, iankaikkisuudesta niin iankaikkisuuteen: ja sanokaan kaikki kansa: Amen, Halleluja!	Ps 106:48 Kijtetty olcon HERRA Israelin Jumala/ ijancaickisudesta nijn ijancaickisuteen/ ja sanocan caicki Canssa/ Amen/ Halleluja.
PSALMI 107	107 PSALTTARI	CVII. Psalmi .
107:1 Kiitäkää Herraa, sillä hän on hyvä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.	1. Kiitäkää Herraa; sillä hän on hyvä, ja hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti.	Ps 107:1 KIittäkät HERra: sillä hän on hywä/ ja hänen laupiudens pysy ijancaickisest.
107:2 Niin sanokoot Herran lunastetut, jotka hän on lunastanut ahdistuksen alta	2. Sanokaan Herran lunastetut, jotka hän on tuskasta vapahtanut,	Ps 107:2 Sanocat te/ jotca oletta HERran cautta lunastetut/ jotca hän on tuscasta wapahtanut.
107:3 ja koonnut pakanamaista, idästä ja lännestä, pohjoisesta ja meren puolelta.	3. Ja jotka hän on maakunnista koonnut, idästä ja lännestä, pohjoisesta ja etelästä,	Ps 107:3 Ja jotca hän on maacunnasta coonnut/ idästä ia lännestä/ pohjaisesta ja etelästä.
107:4 He harhailivat erämaassa, autiossa, tiettömässä maassa, löytämättä asuttua kaupunkia.	4. Jotka eksyksissä vaelsivat korvessa umpitietä, ja ei he löytäneet kaupunkia asuaksensa,	Ps 107:4 Jotca exyxis waelsit corwesa umbi tietä/ ja ei löytänet Caupungita asuaxens.
107:5 Heidän oli nälkä ja jano, heidän sielunsa nääntyi heissä.	5. Isoovaiset ja janoovaiset; ja heidän sielunsa vaipui heissä.	Ps 107:5 Nälkäiset ja janowaiset/ ja heidän sieluns waipui.
107:6 Mutta hädässänsä he huusivat Herraa, ja hän pelasti heidät heidän ahdistuksistaan.	6. Ja he huusivat Herraa tuskissansa, ja hän pelasti heitä heidän hädistänsä,	Ps 107:6 Ja he huusit HERra heidän tuskisans/ ja hän pelasti heitä heidän hädistäns.
107:7 Ja hän ohjasi heidät oikealle tielle, niin että he pääsivät asuttuun kaupunkiin.	7. Ja vei heitä oikiaa tietä, että he menivät asuin kaupunkiin.	Ps 107:7 Ja wei heitä oikiata tietä/ että he menit asuin Caupungijn.
107:8 Kiitäkööt he Herraa hänen armostansa, hänen ihmeellisistä teoistaan ihmislapsia kohtaan.	8. Kiitäkään he siis Herraa hänen laupiutensa edestä, ja hänen ihmeittensä tähden, jotka hän ihmisten lasten kohtaan tekee:	Ps 107:8 Kijttäkän he sijs HERra hänen laupiudens edestä/ ja hänen ihmeittens tähden/ jotca hän ihmisten lasten cohtan teke.
107:9 Sillä hän ravitsee nääntyvän sielun ja täyttää nälkäisen sielun hyvyydellä.	9. Että hän ravitsee himoitsevaisen sielun ja täyttää isovaisen sielun hyvyydellä.	Ps 107:9 Että hän rawidze janowaisen sielun/ ja täyttä isowaisen sielun hywydellä.
107:10 He istuivat pimeydessä ja synkeydessä, vangittuina kurjuuteen ja rautoihin,	10. Jotka istuvat pimeässä ja kuoleman varjossa, vangitut ahdistuksessa ja raudoissa:	Ps 107:10 JOtca istuwat pimeis ja cuoleman warjos/ fangitut ahdistuxes ja raudasa.
107:11 koska olivat niskoitelleet Jumalan käskyjä vastaan ja katsoneet halvaksi Korkeimman neuvon.	11. Että he olivat Jumalan käskyä vastaan kovakorvaiset, ja olivat katsoneet yön ylimmäisen lain;	Ps 107:11 Että he olit Jumalan käskyä wastan cowacorwaiset/ ja olit häwäisnet ylimmäisen Lain.
107:12 Hän masensi heidän sydämensä kärsimyksellä; he sortuivat, eikä ollut auttajaa.	12. Sentähden täytyi heidän sydämensä onnettomuudella vaivattaa, niin että he lankesivat, ja ei kenkään heitä auttanut.	Ps 107:12 Sentähden täyty heidän sydämens onnettomudella waiwatta/ nijn että he langeisit/ ja ei kengän heitä auttanut.
107:13 Mutta hädässänsä he huusivat Herraa, ja hän pelasti heidät heidän ahdistuksistaan.	13. Ja he huusivat Herraa tuskissansa, ja hän autti heitä heidän hädistänsä,	Ps 107:13 Ja he huusit HERra heidän tuskisans/ ja hän autti heitä heidän hädistäns.
107:14 Hän vei heidät ulos pimeydestä ja synkeydestä, hän katkaisi heidän kahleensa.	14. Ja vei heitä pimeydestä ulos ja kuoleman varjosta, ja särki heidän siteensä.	Ps 107:14 Ja wei heitä pimeydest ulos ja cuoleman warjosta/ ja särki heidän sitens.
107:15 Kiitäkööt he Herraa hänen armostansa ja hänen ihmeellisistä teoistaan ihmislapsia kohtaan.	15. Kiitäkään he siis Herraa hänen laupiutensa edestä, ja hänen ihmeittensä tähden, jotka hän ihmisten lasten kohtaan tekee:	Ps 107:15 Kijttäkän he sijs HERra hänen laupiudens edestä/ ja hänen ihmeittens tähden/ jotca hän ihmisten lasten cohtan teke.

107:16 Sillä hän särkee vaskiset ovet ja rikkoo rautaiset salvat.	16. Että hän särkee vaskiportit, ja rikkoo rautaiset salvat.	Ps 107:16 Että hän särke waskiportit/ ja ricko raudaiset salwat.
107:17 He olivat hulluja, sillä heidän vaelluksensa oli syntinen, ja he kärsivät vaivaa pahojen tekojensa tähden.	17. Hullut, jotka rangaistiin ylitsekäymisensä tähden, ja synteinsä tähden,	Ps 107:17 HUllut jotca rangaistin heidän ylidzekäymisens tähden/ ja heidän syndeins tähden.
107:18 Heidän sielunsa inhosi kaikkea ruokaa, ja he olivat lähellä kuoleman portteja.	18. Heidän sielunsa kauhistui kaikkea ruokaa, ja saivat kuolintautinsa.	Ps 107:18 Että heidän sieluns ilgotti caicke ruoca/ ja sait cuolintautins.
107:19 Mutta hädässänsä he huusivat Herraa, ja hän pelasti heidät heidän ahdistuksistaan.	19. Ja he huusivat Herraa tuskissansa, ja hän autti heitä heidän hädistänsä.	Ps 107:19 Ja he huusit HERra heidän tuskisans/ ja hän autti heitä heidän hädistäns.
107:20 Hän lähetti sanansa ja paransi heidät ja pelasti heidät haudasta.	20. Hän lähetti sanansa ja paransi heitä, ja pelasti heitä, ettei he kuolleet.	Ps 107:20 Hän lähetti sanans ja paransi heitä/ ja peasti heitä/ ettei he cuollet.
107:21 Kiittäköt he Herraa hänen armostansa ja hänen ihmeellisistä teoistaan ihmislapsia kohtaan.	21. Kiittäkään he siis Herraa hänen laupiutensa edestä, ja hänen ihmeittensä tähden, jotka hän ihmisten lasten kohtaan tekee,	Ps 107:21 Kijttäkän he sijs HERra hänen laupiudens edest/ ja hänen ihmeittens tähden/ jotca hän ihmisten lasten cohtan teke.
107:22 Uhratkoot kiitosuhreja ja kertokoot riemuiten hänen töitään.	22. Ja uhratkaan kiitosuhria, ja luotelkaan hänen tekojansa ilolla.	Ps 107:22 Ja uhratcan kijtosuhri/ ja luotelcan hänen tecons ilolla.
107:23 He lähtivät laivoilla merelle ja kävivät kauppaa suurilla vesillä.	23. Jotka haaksilla meressä vaeltavat, ja asiansa toimittavat suurilla vesillä,	Ps 107:23 JOtca haaxilla meres waeldawat/ ja asians toimittawat suurilla wesillä.
107:24 He näkivät Herran työt ja hänen ihmeelliset tekonsa meren syvyyksissä.	24. He näkivät Herran työt, ja hänen ihmeensä syvyydessä.	Ps 107:24 He owat tundenet HERran tegot/ ja hänen ihmeitäns sywydes.
107:25 Hän sanoi sanansa ja nosti myrskytuulen, joka kohotti korkealle sen aallot.	25. Kuin hän sanoi, ja paisutti suuren ilman, joka aallot nosti ylös,	Ps 107:25 Cuin hän sanoi/ ja paisutti suuren ilman/ joca allot nosti.
107:26 He kohosivat taivasta kohti, he vajosivat syvyyksiin; heidän sielunsa menehtyi tuskasta.	26. Niin he menivät ylös taivasta kohden ja menivät syvyyteen alas, että heidän sielunsa ahdistuksesta epäili,	Ps 107:26 Nijn he menit ylös taiwasta cohden/ ja menit sywyten asti/ että heidän sieluns ahdistuxest epäili.
107:27 He horjuivat ja hoippuivat kuin juopunut, ja kaikki heidän taitonsa hämmentyi.	27. Että he horjuivat ja hoipertelivat niinkuin juopuneet, ja ei silleen neuvoa tietäneet;	Ps 107:27 Että he horjuit ja hoipertelit nijncuin juopunet/ ja ei sillen neuwo tietänet.
107:28 Mutta hädässänsä he huusivat Herraa, ja hän päästi heidät heidän ahdistuksistaan.	28. Ja he huusivat Herraa tuskissansa, ja hän autti heitä heidän hädistänsä.	Ps 107:28 Ja he huusit HERra heidän tuskisans/ ja hän autti heitä heidän hädistäns.
107:29 Hän tyynnytti myrskyn, ja meren aallot hiljenivät.	29. Ja hän hillitsi kovan ilman, että aallot asettuivat.	Ps 107:29 Ja hän hillidzi cowan ilman/ että allot heitäns asetit.
107:30 He iloitsivat, kun tuli tyyni, ja hän vei heidät toivottuun satamaan.	30. Ja he tulivat iloisiksi, että tyveni, ja hän vei heitä satamaan heidän mielensä jälkeen.	Ps 107:30 Ja he tulit iloisexi/ että tyweni/ ja hän wei heitä satamaan heidän mielens jälken.
107:31 Kiittäköt he Herraa hänen armostansa ja hänen ihmeellisistä teoistaan ihmislapsia kohtaan.	31. Kiittäkään he siis Herraa hänen laupiutensa edestä, ja hänen ihmeittensä tähden, jotka hän ihmisten lasten kohtaan tekee.	Ps 107:31 Kijttäkän he sijs HERra hänen laupiudens edest/ ja hänen ihmeittens tähden/ jotca hän ihmisten lasten cohtan teke.
107:32 Kunnioittakoot häntä kansan seurakunnassa ja vanhinten kokouksessa häntä ylistäköt.	32. Ja ylistäkään häntä kansan seurakunnassa, ja kiittäkään häntä vanhimpain seassa,	Ps 107:32 Ja ylistäkän händä Canssain seuracunnisa/ ja kijttäkän händä wanhimbain seas.
107:33 Hän muutti virrat erämaaksi ja vesilähteet kuivaksi maaksi,	33. Joka virrat teki erämaaksi, ja vesilähteet kuivaksi maaksi,	Ps 107:33 JOiden ojat cuiwit/ lähtet wuotamasta lackaisit.

107:34 hedelmällisen maan suola-aroksi, sen asukasten pahuuden tähden.	34. Ettei hedelmällinen maa mitään kantanut, heidän pahuutensa tähden, jotka siinä asuivat.	Ps 107:34 Ettei hedelmällinen maa mitään candanut/ heidän pahudens tähden/ jotca sijnä asuit.
107:35 Hän muutti erämaan vesilammikoiksi ja kuivan maan vesilähteiksi.	35. Erämaan teki hän vesilammiksi ja kuivan maan vesilähteeksi,	Ps 107:35 Ja se cuin cuiwa oli/ sen hän taas wetisexi teki/ ja cuiwan maan wesilähteixi.
107:36 Ja hän asetti nälkäiset sinne asumaan ja he rakensivat kaupungin asuaksensa.	36. Ja asetti sinne isoovaiset; ja he valmistivat siihen kaupunkia, jossa he asuivat,	Ps 107:36 Ja asetti sinne isowaiset/ walmistaman sijhen Caupungita/ josa he asuisit.
107:37 Ja he kylvivät peltoja ja istuttivat viinitarhoja, jotka tuottivat satoisan hedelmän.	37. Ja kylvivät pellot ja viinapuita istuttivat, ja saivat jokavuotisen hedelmän.	Ps 107:37 Ja pellot kylwäisit/ ja wijnapuita istutaisit/ ja vuosittain hedelmän saisit.
107:38 Hän siunasi heitä, ja he lisääntyivät suuresti, ja hän antoi heille paljon karjaa.	38. Ja hän siunasi heitä ja he sangen suuresti enenivät, ja hän antoi paljon karjaa heille;	Ps 107:38 Ja hän siunais heitä/ enändämän sangen heitäns/ ja andoi heille paljo carja.
107:39 Ja kun he vähentyivät ja vaipuivat onnettomuuden ja huolten painon alla,	39. Jotka olivat painetut alas ja sorretut pahain väkivallalta ja ahdistukselta,	Ps 107:39 JOTca alaspainetut ja sortut olit pahoilda/ jotca heitä waatinet ja waiwannet olit.
107:40 niin hän, joka vuodattaa ylenkatsetta ruhtinasten päälle ja panee heidät harhailemaan tiettömissä autiomaissa,	40. Koska ylönkatse päämiesten päälle vuodatettu oli, ja kaikki maa eksyksissä ja autiona oli.	Ps 107:40 Cosca ylöncadze päämiesten päälle vuodatettu oli/ ja caicki maa exyxis ja autiana oli.
107:41 hän kohotti köyhän kurjuudesta ja teki suvut suuriksi kuin lammaslauomat.	41. Ja hän varjeli köyhää raadollisuudesta, ja enensi hänen sukunsa niinkuin lauman.	Ps 107:41 Ja hän warjeli köyhä radollisudesta/ ja enänsi hänen sucuns nijncuin lauman.
107:42 Oikeamieliset näkevät sen ja riemuitsevat, ja kaiken vääryyden täytyy tukkia suunsa.	42. Näitä vanhurskaat näkevät ja iloitsevat, ja jokainen paha suu pitää tukittaman.	Ps 107:42 Näitä wanhurscat näkewät ja iloidzewat/ ja jocainen paha suu pitä tukittaman.
107:43 Joka viisas on, se ottakoon näistä vaarin ja ajatelkoon Herran armotekoja.	43. Kuka on taitava ja näitä kätkee, se ymmärtää Herran moninaisen laupiuden.	Ps 107:43 Cuca on taitawa/ ja näitä kätke ? nijn he astaidzewat cuinga monet hywät tegot HERra osotta.
PSALMI 108	108 PSALTTARI	CVIII. Psalmi .
108:1 Laulu; Daavidin virsi.	1. Psalmi, Davidin veisu.	Ps 108:1 Psalmi Dawidin weisu.
108:2 Minun sydämeni on valmis, Jumala, minä tahdon veisata ja soittaa; valmis on minun sieluni.	2. Jumala! minun sydämeni on valmis: minä veisaan ja kiitän, niin myös minun kunniani.	Ps 108:2 JUmlala/ minun sydämen on walmis/ minä weisan ja kijtän/ ja myös minun cunnian.
108:3 Heräjä, harppu ja kannel. Minä tahdon herättää aamuruskon.	3. Nouse, psaltari ja kantele; minä nousen varhain.	Ps 108:3 Nouse Psaltari ja Candele/ minä nousen warahin.
108:4 Herra, sinua minä kiitän kansojen joukossa ja veisaan sinun kiitostasi kansakuntien keskellä.	4. Sinua, Herra, minä kiitän kansain seassa: minä veisaan sinulle kiitosta sukukunnissa.	Ps 108:4 Sinua HERra minä kijtän Canssain seas minä weisan sinulle kijtost sucucunnisa.
108:5 Sillä suuri on sinun armosi ja ulottuu ylitse taivasten ja sinun totuutesi hamaan pilviin asti.	5. Sillä sinun armos on suuri ylitse taivasten, ja sinun totuutes hamaan pilviin asti.	Ps 108:5 Sillä sinun armos ulottu nijn lewiäldä cuin taiwas on/ ja sinun totudes nijn lewiäldä cuin pilwet käywät.
108:6 Korota itsesi yli taivasten, Jumala, ja levitkään sinun kunniasi yli kaiken maan.	6. Korota sinuas, Jumala, taivasten ylitse ja kunnias kaiken maan ylitse,	Ps 108:6 Corgota sinuas Jumala taiwan ylidze/ ja sinun cunnias caiken maan ylidze.

108:7 Että sinun rakkaasi pelastetuiksi tulisivat, auta oikealla kädelläsi ja vastaa minulle.	7. Että sinun rakkaat ystäväs vapaaksi tulisivat; auta oikialla kädelläs, ja kuule minun rukoukseni.	Ps 108:7 Että sinun rackat ystäväs wapaxi tulisit/ auta oikialla kädelläs/ ja cuuldele minua.
108:8 Jumala on puhunut pyhäkössänsä. Minä riemuitsen, minä jaan Sikemin ja mittaan Sukkotin laakson.	8. Jumala on puhunut pyhässänsä, siitä minä iloitsen: minä jaan Sikemin, ja mittaan Sukkotin laakson.	Ps 108:8 Jumala puhu hänen Pyhäsäns/ sijtä minä iloidzen/ ja jaan Sichemin/ ja mittan Suchothin laxon.
108:9 Minun on Gilead, ja minun on Manasse; Ephraim on minun pääni suojus, Juuda minun valtikkani.	9. Gilead on minun, Manasse on myös minun, ja Ephraim on minun pääni väkevyys: Juuda on minun päämieheni;	Ps 108:9 Gilead on minun/ Manasse on myös minun/ ja Ephraim on minun pääni wäkekewys/ Juda on minun päämiehen.
108:10 Moab on minun pesuastiani, Edomiin minä viskaan kenkäni, minä riemuitsen Filistean maasta.	10. Moab on minun pesinastiani, minä venytän kenkäni Edomin päälle: Philistealaisten ylitse minä iloitsen.	Ps 108:10 Moab on minun pesinastian/ minä wenyttäni kengäni Edomin päälle/ Philisterein ylidze minä ihastun.
108:11 Kuka vie minut varustettuun kaupunkiin? Kuka saattaa minut Edomiin?	11. Kuka vie minua vahvaan kaupunkiin? kuka vie minua Edomiin?	Ps 108:11 Cuca wie minua wahwaan Caupungijn ? cuca wie minua Edomijn ?
108:12 Etkö sinä, Jumala, hyljännyt meitä? Et lähtenyt, Jumala, meidän sotajoukkojemme kanssa!	12. Etkös sinä, Jumala, joka meitä heittänyt olet pois? Ja etkös mene ulos, Jumala, meidän sotaväkemme kanssa?	Ps 108:12 Etkös Jumala sitä tee ? joca meitä heittänyt olet pois. Ja et mene ulos Jumala meidän sotawäkem cansa ?
108:13 Anna meille apu ahdistajaa vastaan, sillä turha on ihmisten apu.	13. Saata meille apua tuskissamme; sillä ihmisten apu on turha.	Ps 108:13 Saata meille apua tuskisam: sillä ihmisten apu on turha.
108:14 Jumalan voimalla me teemme väkeviä tekoja; hän tallaa meidän vihollisemme maahan.	14. Jumalassa me tahdomme urhoollisia töitä tehdä; ja hän polkee meidän vihollisemme alas.	Ps 108:14 Jumalasa me teem urhollisia töitä/ ja hän polke meidän wihollisem alas.
PSALMI 109	109 PSALTTARI	CIX. Psalmi .
109:1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi. Jumala, minun ylistykseni, älä ole vaiti.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle. Jumala, minun kiitokseni, älä vaikene.	Ps 109:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa. Ps 109:2 JUmala minun kijtoxen/ älä waickene:
109:2 Sillä he ovat avanneet minua vastaan jumalattoman ja petollisen suun, he puhuttelevat minua valheen kielellä.	2. Sillä he ovat jumalattoman ja pettäväisen suunsa avanneet minua vastaan: he puhuvat minun kanssani viekkaalla kielellä,	sillä he owat heidän jumalattoman ja pettäväisen suuns awannet minua wastan/ ja puhuit minua wastan wieckalla kielellä.
109:3 Vihan sanoilla he ovat minut piirittäneet, ja syyttä he sotivat minua vastaan.	3. Ja myrkyllisillä sanoilla ovat he minun piirittäneet, ja sotivat minua vastaan ilman syytä.	Ps 109:3 Ja he puhuwat alati myrkyllisest minua wastan/ ja sotiwat minua wastan ilman syytä.
109:4 Rakkauteni palkaksi he minua vainoavat, mutta minä ainoastaan rukoilin.	4. Että minä heitä rakastan, ovat he minua vastaan; mutta minä rukoilin.	Ps 109:4 Että minä heitä racastan/ owat he minua wastan/ mutta minä rucoilen.
109:5 He kostavat minulle hyvän pahalla ja rakkauteni vihalla.	5. He osoittavat minulle paha hyvän edestä ja vihaa rakkauden edestä.	Ps 109:5 He osottawat minulle paha hywän edestä/ ja wiha rackauden edestä.
109:6 Aseta jumalaton mies häntä vastaan, ja seisokoon syyttäjä hänen oikealla puolellansa.	6. Aseta jumalattomat hänen päällensä, ja perkele seisokaan hänen oikialla kädellensä.	Ps 109:6 Aseta jumalattomat hänen päällens/ ja perkele seisocan hänen oikialla kädelläns.
109:7 Oikeuden edessä hän joutukoon syyhyn, ja hänen rukouksensa tulkoon synniksi.	7. Koska hän tuomitaan, niin lähtekään siitä ulos jumalattomana, ja hänen rukouksensa olkoon synti.	Ps 109:7 Joca hänens sijtä sanasta opetta anda/ sen elämä olcon jumalatoim/ ja hänen rucouxens olcon syndi.

109:8 Hänen päivänsä olkoot harvat, ottakoon toinen hänen kaitsijatoimensa.	8. Olkoon hänen päivänsä harvat, ja hänen virkansa ottakoon toinen.	Ps 109:8 Olcon hänen päiväns harwat/ ja hänen wircans ottacon toinen.
109:9 Tulkoot hänen lapsensa orvoiksi ja hänen vaimonsa leskeksi.	9. Hänen lapsensa olkoon orvot, ja hänen emäntänsä leski.	Ps 109:9 Hänen lapsens olcon orwoit/ ja hänen emändäns leski.
109:10 Kierrelkoot hänen lapsensa alati kerjäten, anelkoot kaukana kotinsa raunioilta.	10. Käykään hänen lapsensa kulkiana, ja kerjätäkään, ja etsikään elatuksensa köyhyydessänsä.	Ps 109:10 Käykän hänen lapsens culkiana/ ja kerjätkän/ ja edzikän elatuxens radollisudes.
109:11 Anastakoon koronkiskuri kaiken hänen omansa, ja riistäkoot vieraat hänen vaivannäkönsä.	11. Kaikki mitä hänellä on, korkorahainen ottakoon, ja muukalaiset repikään hänen hyvyytensä.	Ps 109:11 Caicki mitä hänellä on corcorahainen ottacon/ ja muucalaiset repikän hänen hywydens.
109:12 Älköön kukaan osoittako hänelle laupeutta, älköönkä kukaan armahtako hänen orpojansa.	12. Älköön kenkään hänelle hyvää tehkö, eikä yksikään armahtako hänen orpojansa.	Ps 109:12 Älkön kengän hänelle hywä tehkö/ eikä yxikän armahtaco hänen orwojans.
109:13 Hänen jälkeläisensä hävitkööt sukupuuttoon, pyyhittäköön heidän nimensä pois toisessa polvessa.	13. Hänen sukunsa olkoon hävitetty: heidän nimensä olkoon toisessa polvessa pyyhitty pois.	Ps 109:13 Hänen sucuns olcon häwitetyt/ heidän nimens olcon toises polwes pyhitty pois.
109:14 Hänen isiensä rikkomukset pysykööt Herran muistossa, älköönkä hänen äitinsä syntiä pyyhittäkö pois.	14. Hänen isäinsä pahat teot tulkaan muistoksi Herran edessä, ja hänen äitinsä synti ei pidä pyyhittämän pois.	Ps 109:14 Hänen Isäins pahat tegot tulcon muistoxi HERran edes/ ja hänen äitins syndi ei pidä pyhittämän pois.
109:15 Olkoot ne Herran edessä alati, ja hävittäköön hän heidän muistonsa maan päältä.	15. Olkoon ne alati Herran kasvoin edessä, ja hukkukoon heidän muistonsa maan päältä,	Ps 109:15 Olcon ne alati HERran caswon edes/ ja huckucon heidän muistons maan päaldä.
109:16 Sillä se mies ei ajatellutkaan tehdä laupeutta, vaan vainosi kurjaa ja köyhää ja sydämen tuskassa olevaa, tappaaksensa hänet.	16. Ettei hänellä ensinkään laupiutta ollut, vaan vainosi raadollista ja köyhää, ja murheellista tappaaksensa.	Ps 109:16 Ettei hänellä ensingän laupiutta ollut/ waan wainois radollista ja köyhä/ ja murhellista tappaxens.
109:17 Hän rakasti kirousta, ja se kohtasi häntä; hän ei huolinut siunauksesta, ja se väistyi hänestä kauas.	17. Ja hän tahtoi kirousta, sen myös pitää hänelle tuleman: ei hän tahtonut siunausta, sen pitää myös hänestä kauwas erkaneman.	Ps 109:17 Ja hän tahdoi kirousta saada/ sen myös pitä hänelle tuleman/ ei hän tahtonut siunausta/ sen pitä myös hänestä cauwas ercaneman.
109:18 Hän puki kirouksen yllensä niinkuin vaatteensa, ja se meni hänen sisuksiinsa niinkuin vesi ja hänen luihinsa niinkuin öljy.	18. Ja hän puki kirouksen päällensä niinkuin paitansa ja se meni hänen sisällyksiinsä niinkuin vesi, ja hänen luihinsa niinkuin öljy.	Ps 109:18 Ja hän puki kirouxen päällens nijncuin paitans/ ja se meni hänen sisällyxijns nijncuin wesi/ ja hänen luihins nijncuin öljy.
109:19 Se olkoon hänellä viittana, johon hän verhoutuu, ja yönä, johon hän aina vyöttäytyy.	19. Se olkoon hänelle niinkuin vaate, jolla hän itsensä verhottaa, ja niinkuin vyö, jolla hän aina itsensä vyöttää.	Ps 109:19 Se olcon hänelle nijncuin waate/ jolla hän werhotan/ ja nijncuin wyö/ jolla hän aina idzens wyöttä.
109:20 Tämä olkoon Herralta minun vainoojaini palkka ja niiden, jotka puhuvat pahaa minua vastaan.	20. Aivan näin tapahtukoon heille Herralta, jotka ovat minua vastaan, ja puhuvat pahoin minun sieluani vastaan.	Ps 109:20 Aiwa näin tapahtucon heille HERralda/ jotca owat minua wastan/ ja puhuwat pahoin minun sieluani wastan.
109:21 Mutta sinä, Herra, Herra, auta minua nimesi tähden, sillä sinun armosi on hyvä, pelasta minut.	21. Mutta sinä, Herra, Herra, tee minun kanssani sinun nimes tähden; sillä sinun armos on hyvä, pelasta minua.	Ps 109:21 Mutta sinä HERra/ HERra ole minun cansani sinun nimes tähden/ sillä sinun armos on minun turwan/ pelasta minua.
109:22 Sillä minä olen kurja ja köyhä, ja sydämeni on haavoitettu minun rinnassani.	22. Sillä minä olen köyhä ja raadollinen: minun sydämeni on särjetty minussa.	Ps 109:22 Minä olen köyhä ja radollinen/ minun sydämen on särjetty minusa.

109:23 Minä katoan pois kuin pitenevä varjo, minut pudistetaan pois kuin heinäsiirikka.	23. Minä menen pois niinkuin varjo, koska se kulkee pois, ja pudistetaan ulos niinkuin kaskaat.	Ps 109:23 Minä menen pois niinkuin varjo/ joca ajetan pois/ ja pudistetän ulos niinkuin cascät.
109:24 Polveni horjuvat paastoamisesta, ja minun ruumiini on laihtunut lihattomaksi.	24. Minun polveni ovat heikoksi tulleet paastosta, ja minun lihani on laihtunut lihavuudesta.	Ps 109:24 Minun polweni owat heicot paastosta/ ja minun lihan on laiha/ ja ei ole ensingän lihawutta.
109:25 Ja minä olen joutunut heidän herjattavakseen, minut nähdessään he nyökyttävät päätänsä.	25. Ja minun täytyy olla heidän pilkkansa: koska he minun näkevät, niin he päätänsä pudistavat.	Ps 109:25 Ja minun täyty olla heidän pilckans/ cosca he minun näkewät/ niijn he päätäns pudistawat.
109:26 Auta minua, Herra, minun Jumalani, pelasta minut armosi jälkeen;	26. Auta minua, Herra minun Jumalani: auta minua sinun armos perästä,	Ps 109:26 Auta minua HERra minun Jumalan/ auta minua sinun armos perästä.
109:27 ja he saakoot tuta, että tämä on sinun kätesi, että sinä, Herra, sen teit.	27. Että he tuntisivat sen sinun kädekses, ja että sinä Herra sen teet.	Ps 109:27 Että he tundisit sen sinun kädexes/ ja että sinä HERra sen teet.
109:28 Jos he kiroavat, siunaa sinä, jos he nousevat, joutukoot häpeään, mutta palvelijasi saakoon iloita.	28. Koska he sadattavat, niin siunaa sinä: koska he karkaavat minua vastaan, niin tulcoon he häpiään, mutta sinun palvelias iloitkaan.	Ps 109:28 Cosca he sadattawat/ niijn siuna sinä/ cosca he carcawat minua wasta/ niijn tulcon he häpiään/ mutta sinun palwelias iloitcan.
109:29 Olkoon häväistys minun vainoojaini pukuna, ja verhotkoon heitä heidän häpeänsä niinkuin viitta.	29. Olkoon minun vainolliseni häväistyksellä puetut, ja olkoon häpiällänsä verhotetut niinkuin hameella.	Ps 109:29 Olcon minun wainolliseni häwäistyksellä puetetut/ ja olcon häpiälläns werhotut niinkuin hamella.
109:30 Minä suullani kiitän suuresti Herraa, ja monien keskellä minä ylistän häntä.	30. Minä kiitän suuresti Herraa suullani, ja ylistän häntä monen seassa.	Ps 109:30 Minä kijtän suurest HERra minun suullani/ ja ylistän händä monen seas.
109:31 Sillä hän seisoo köyhän oikealla puolella pelastaakseen hänet niistä, jotka hänet tuomitsevat.	31. Sillä hän seisoo köyhän oikialla kädellä, auttamassa häntä niistä, jotka hänen sieluansa tuomitsevat.	Ps 109:31 Sillä hän on köyhän oikialla kädellä/ auttamäs händä niistä jotca hänen sieluans duomidzewat.
PSALMI 110	110 PSALTTARI	CX. Psalmi .
110:1 Daavidin virsi. Herra sanoi minun herralleni: "Istu minun oikealle puolelleni, kunnes minä panen sinun vihollisesi sinun jalkojesi astinlaudaksi."	1. Davidin Psalmi. Herra sanoi minun Herralleni: istu oikialle kädelleni, siihenasti kuin minä panen sinun vihollises sinun jalkais astinlaudaksi.	Ps 110:1 HERra sanoi minun HERralleni: istu minun oikialle kädelleni/ siihenasti cuin minä panen sinun wihollises sinun jalcais astinlaudaxi.
110:2 Herra ojentaa sinun valtasi valtikan Siionista; hallitse vihollistes keskellä.	2. Herra lähettää sinun väkevyytes valtikan Zionista: vallitse vihollistes seassa.	Ps 110:2 HERra lähettä sinun waldacunnas waldican Zionista/ wallidze sinun wihollistes seas.
110:3 Altis on sinun kansasi sinun sotaanlähtösi päivänä: pyhässä asussa sinun nuori väkesi nousee eteesi, niinkuin kaste aamuruskon helmasta.	3. Sinun voittoa päivänä palvelee sinun kansas sinua mielellänsä pyhissä kaunistuksissa: sinun lapses synnytetään sinulle niinkuin kaste aamuruskosta.	Ps 110:3 Sinun woitostas sinun Canssas mielelläns sinulle uhra pyhisä caunistuxisa/ sinun lapses synnytetän sinulle niinkuin caste amuruskosta.
110:4 Herra on vannonut eikä sitä kadu: "Sinä olet pappi iankaikkisesti, Melkisedekin järjestyksen mukaan."	4. Herra on vannonut, ja ei kadu sitä: sinä olet pappi ijankaikkisesti, Melkisedekin säädyn jälkeen.	Ps 110:4 HERra on wannonut/ ja ei cadu sitä/ sinä olet Pappi ijancaikkisest/ Melchisedechin säädyn jälken.

110:5 Herra on sinun oikealla puolellasi, hän musertaa kuninkaat vihansa päivänä.	5. Herra on sinun oikealla kädellä: hän musertaa kuninkaat vihansa päivänä.	Ps 110:5 HERRa sinun oikealla kädellä muserta Cuningaita/ hänen wihans aicana.
110:6 Hän tuomitsee pakanat: ruumiita viruu kaikkialla; hän murskaa päitä laajalti maan päällä.	6. Hän tuomitsee pakanain seassa, hän täyttää maakunnat ruumiilla: hän musertaa monen maakunnan pään.	Ps 110:6 Hän duomidze pacanoitten seas/ hän teke suuret tapot/ hän muserta suurden maacundain päät.
110:7 Hän juo purosta tien varrelta; sentähden hän kohottaa päänsä.	7. Hän juo ojasta tiellä; sen tähden korottaa hän päänsä.	Ps 110:7 Hän juo ojasta tiellä/ sentähden corgotta hän päänsä.
PSALMI 111	111 PSALTTARI	CXI. Psalmi .
111:1 Halleluja! Minä kiitän Herraa kaikesta sydämeistäni hurskasten kokouksessa ja seurakunnassa.	1. Halleluja! Minä kiitän Herraa kaikesta sydämeistäni, hurskasten neuvossa ja seurakunnassa.	Ps 111:1 Halleluja. MINä kijtän HERRa caikesta sydämeistäni hurscasten neuwos ja seuracunnasa.
111:2 Suuret ovat Herran teot, kaikkien niiden tutkisteltavat, jotka niitä rakastavat.	2. Suuret ovat Herran työt: joka niistä ottaa vaarin, hänellä on sula riemu niistä.	Ps 111:2 Suuret owat HERRan tegot/ joca niistä otta waarin/ hänelle on niistä sula riemu.
111:3 Kunnialliset ja korkeat ovat hänen työnsä, ja hänen vanhurskautensa pysyy iankaikkisesti.	3. Mitä hän asettaa, se on kunniallinen ja jalo, ja hänen vanhurskautensa pysyy ijancaikkisesti.	Ps 111:3 Mitä hän asetta se on cunniallinen ja jalo/ ja hänen wanhurscaudens pysy ijancaickisest.
111:4 Hän on säätänyt ihmeellisten tekojensa muiston; armollinen ja laupias on Herra.	4. Hän on säätänyt ihmeittensä muiston: armollinen ja laupias on Herra.	Ps 111:4 Hän on säätänyt ihmeittens muiston/ armollinen ja laupias HERRa.
111:5 Hän antaa ruuan pelkääväisillensä, hän muistaa liittonsa iankaikkisesti.	5. Hän antaa ruuan pelkääväisillensä: hän muistaa liittonsa ijancaikkisesti.	Ps 111:5 Hän anda ruan pelkäwäisillens/ hän muista lijttons ijancaickisest.
111:6 Hän ilmoitti kansallensa tekojensa voiman, hän antoi heille pakanain perintöosan.	6. Hän ilmoittaa kansallensa väkevät työnsä, antaaksensa heille pakanain perimisen.	Ps 111:6 Hän anda ilmoitta Canssallens wäkeydens tegot/ andaxens heille pacanain perimisen.
111:7 Hänen kättensä teot ovat totiset ja oikeat; luotettavat ovat kaikki hänen asetuksensa.	7. Hänen kättensä työt ovat totuus ja oikeus: kaikki hänen käskynsä ovat toimelliset.	Ps 111:7 Hänen kätens tegot owat totuus ja oikeus/ caicki hänen käskyns owat toimelliset.
111:8 Ne pysyvät järkkymättä aina ja iankaikkisesti; ne ovat tehdyt totuudessa ja oikeudessa.	8. Ne pysyvät vahvana aina ja ijancaikkisesti: ne ovat tehdyt totuudessa ja oikeudessa.	Ps 111:8 Ne pysywät wahwana aina ja ijancaickisest/ ja tapahtuwat uscollisest ja cohtullisest.
111:9 Hän lähetti kansallensa lunastuksen, sääti liittonsa ikuisiksi ajoiksi; pyhä ja peljättävä on hänen nimensä.	9. Hän lähetti kansallensa lunastuksen, hän lupaa liittonsa pysymään ijancaikkisesti: pyhä ja peljättävä on hänen nimensä.	Ps 111:9 Hän lähetti Canssallens lunastuxen/ hän lupa hänen lijttons pysymän ijancaickisest/ pyhä ja hirmuinen on hänen nimens.
111:10 Herran pelko on viisauden alku, hyvä ymmärrys kaikille, jotka sitä noudattavat. Hänen ylistyksensä pysyy iankaikkisesti.	10. Herran pelko on viisauden alku: se on hyvä ymmärrys kaikille, jotka sen tekevät: hänen kiitöksensä pysyy ijancaikkisesti.	Ps 111:10 HERRan pelco on taidon alcu/ se on hywä ymmärrys/ joca sen peräst teke/ hänen kijtoxens pysy ijancaickisest.
PSALMI 112	112 PSALTTARI	CXII. Psalmi .
112:1 Halleluja! Autuas se mies, joka Herraa pelkää ja suuresti halajaa hänen käskyjäänsä!	1. Halleluja! Autuas on, joka pelkää Herraa: joka hänen käskyjäänsä sangen himoitsee.	Ps 112:1 Halleluja. AUTuas on se cuin pelkä HERRa/ joca hänen käskyjääns sangen himoidze.

112:2 Hänen jälkeläisensä tulevat voimallisiksi maassa, oikeamielisten suku tulee siunatuksi.	2. Hänen siemenensä on valtias maan päällä: hurskasten suku pitää siunatuksi tuleman.	Ps 112:2 Hänen siemenensä on waldias maan päällä/ hurscasten sugut siunatan.
112:3 Varallisuus ja rikkaus on hänen huoneessansa, ja hänen vanhurskautensa pysyy iankaikkisesti.	3. Rikkaus ja runsaus on hänen huoneessansa, ja hänen vanhurskautensa pysyy ijankaikkisesti.	Ps 112:3 Rickaus ja runsaus on hänen huonesans/ ja hänen wanhurscaudens pysy ijancaickisest.
112:4 Oikeamielisille koittaa pimeydessä valkeus, armollinen, laupias ja vanhurskas.	4. Hurskaille koittaa valkeus pimeässä, armolliselta, laupiaalta ja vanhurskaalta.	Ps 112:4 Hurscaille coitta walkeus pimeis/ armolliselda/ laupialda ja wanhurscalda.
112:5 Hyvin käy sen miehen, joka on laupias ja antaa lainaksi, joka hoitaa asiansa oikeuden mukaan.	5. Hyvä ihminen on laupias ja mielellänsä lainaa, ja toimittaa asiansa toimellisesti.	Ps 112:5 Autuas on se cuin laupias on/ ja mielelläns laina/ ja sowitta nijn asians ettei hän kenengän tee wääryttä.
112:6 Sillä ei hän ikinä horju; vanhurskas säilyy ikuisessa muistossa.	6. Sillä hän pysyy ijankaikkisesti: ei vanhurskas ikänä unhoteta.	Ps 112:6 Sillä hän pysy ijancaickisest/ ei wanhurscas ikänäns unhoteta.
112:7 Ei hän pelkää pahaan sanomaa, hänen sydämensä on vahva, sillä hän turvaa Herraan.	7. Koska rangaistus tulee, niin ei hän pelkää: hänen sydämensä uskaltaa lujasti Herran päälle.	Ps 112:7 Cosca rangaistus tule/ nijn ei hän pelkä/ hänen sydämens uscalda lujasti HERran päälle.
112:8 Hänen sydämensä on luja ja peloton, kunnes hän vihdoin ilolla katselee ahdistajiaan.	8. Hänen sydämensä on vahvistettu ja ei pelkää, siihenasti kuin hän näkee ilonsa vihollisistansa.	Ps 112:8 Hänen sydämens on wahwistettu ja ei pelkä/ siihenasti cuin hän näke ilons wihollisistans.
112:9 Hän on runsaskätinen, hän antaa köyhille, hänen vanhurskautensa pysyy iankaikkisesti, hänen sarvensa kohoaa kunniasa.	9. Hän jakaa ja antaa vaivaisille: hänen vanhurskautensa pysyy ijankaikkisesti: hänen sarvensa korotetaan kunnialla.	Ps 112:9 Hän hajotta ja anda waiwaisten/ hänen wanhurscaudens pysy ijancaickisest/ hänen sarwens corgotetan cunnialla.
112:10 Jumalaton näkee sen ja närkästy, hän kiristelee hampaitaan ja pakahtuu. Jumalattomien halut raukeavat tyhjiin.	10. Jumalatoim näkee sen ja närkästy: hän pureskelee hampaitansa ja näänny; sillä mitä jumalattomat halajavat, se tyhjäksi tulee.	Ps 112:10 Jumalatoim näke sen ja närkästy/ hän pureskele hambaitans ja näändy/ sillä mitä jumalattomat halajawat/ se tyhjäksi tule.
PSALMI 113	113 PSALTTARI	CXIII. Psalmi
113:1 Halleluja! Ylistäkää, te Herran palvelijat, ylistäkää Herran nimeä.	1. Halleluja! Kiittäkää te, Herran palvelijat, kiittäkää Herran nimeä!	Ps 113:1 Halleluja. Kijttäkät HERra/ kijttäkät te HERran palweliat/ kijttäkät HERran nime.
113:2 Siunattu olkoon Herran nimi nyt ja iankaikkisesti.	2. Kiitetty olkoon Herran nimi, nyt ja ijankaikkisesti!	Ps 113:2 Kijtetty olcon HERran nimi/ nyt ja ijancaickisest.
113:3 Auringon noususta sen laskuun saakka olkoon Herran nimi ylistetty.	3. Auringon koitosta hänen laskemiseensa asti olkoon Herran nimi kiitetty!	Ps 113:3 Auringon coitosta hänen laskemisens asti/ olcon HERran nimi kijtetty.
113:4 Herra on korkea yli kaikkien pakanainsain, yli taivasten kohoaa hänen kunniansa.	4. Herra on korkia ylitse kaikkein pakanain, ja hänen kunniansa ylitse taivasten.	Ps 113:4 HERra on corkia ylidze caickein pacanain/ ja hänen cunnians käy nijn lewiäldä cuin taiwas on.
113:5 Kuka on niinkuin Herra, meidän Jumalamme, joka korkealla asuu	5. Kuka on niinkuin Herra meidän Jumalamme, joka niin korkialla asuu?	Ps 113:5 Cuca on nijncuin HERra meidän Jumalam ? joca nijn corkialla asu ?
113:6 ja katsoo syvälle - taivaassa ja maassa?	6. Ja kuitenkin katsoo alimmaisista taivaassa ja maassa;	Ps 113:6 Ja cuitengin cadzo alimmaisista/ taiwasa ja maasa.

113:7 Hän, joka tomusta nostaa alhaisen, korottaa loasta köyhän	7. Joka köyhän tomusta ylentää, ja vaivaisen loasta korottaa,	Ps 113:7 Joca köyhän tomusta ylendä/ ja waiwaisen logasta corgotta.
113:8 asettaaksensa hänet ruhtinasten rinnalle, hänen kansansa ruhtinasten rinnalle,	8. Istuttaaksensa häntä päämiesten sivuun, kansansa päämiesten sivuun;	Ps 113:8 Istuttaxens händä päämiesten siwuun/ ja hänen Canssans päämiesten siwuun.
113:9 joka antaa hedelmättömän asua kodissa, iloisena lasten äitinä! Halleluja!	9. Joka hedelmättömät saattaa huoneesen asumaan, että hän riemuiseksi lasten äidiksi tulee. Halleluja!	Ps 113:9 Joca hedelmättömät saatta huoneseen asuman/ että hän riemuisexi lasten äitixi tule. Halleluja.
PSALMI 114	114 PSALTTARI	CXIV. Psalmi .
114:1 Kun Israel lähti Egyptistä, Jaakobin suku vieraskielisestä kansasta,	1. Kuin Israel Egyptistä läksi, Jakobin huone muukalaisesta kansasta,	Ps 114:1 CUin Israel Egyptist läxi/ Jacobin huone muucalaisesta Canssasta.
114:2 silloin Juuda tuli hänen pyhäkökseen, Israel hänen valtakunnaksensa.	2. Niin Juuda tuli hänen pyhäksensä: Israel hänen vallaksensa.	Ps 114:2 Nijn Juda tuli hänen Pyhäxens/ Israel hänen wallaxens.
114:3 Sen näki meri ja pakeni, Jordan kääntyi takaisin.	3. Sen meri näki ja pakeni: Jordan palasi takaperin,	Ps 114:3 Sen meri näki ja pakeni/ Jordani palais tacaperin.
114:4 Vuoret hyppivät niinkuin oinaat, kukkulat niinkuin lammasten karitsat.	4. Vuoret hyppäsivät niinkuin oinaat, ja kukkulat niinkuin nuoret lampaat.	Ps 114:4 Wuoret hyppäisit nijncuin oinat/ ja cuckulat nijncuin nuoret lambat.
114:5 Mikä sinun on, meri, kun pakenet, mikä sinun, Jordan, kun käännyt takaisin?	5. Mikä sinun oli meri, ettäs pakenit? ja sinä Jordan, ettäs palasit takaperin?	Ps 114:5 Mikä sinun oli meri/ ettäs pakenit ? ja sinä Jordani/ ettäs palaisit tacaperin ?
114:6 Te vuoret, miksi hypitte kuin oinaat, te kukkulat, kuin lammasten karitsat?	6. Te vuoret, että te hyppäsitte niinkuin oinaat? te kukkulat niinkuin nuoret lampaat?	Ps 114:6 Te wuoret että te hyppäsitte nijncuin oinat/ te cuckulat nijncuin nuoret lambat ?
114:7 Vapise, maa, Herran kasvojen edessä, Jaakobin Jumalan kasvojen edessä,	7. Herran edessä vapisi maa, Jakobin Jumalan edessä,	Ps 114:7 HERran edesä wapisi maa/ Jacobin Jumalan edesä.
114:8 joka muuttaa kallion vesilammikoksi, kovan kiven vesilähteeksi.	8. Joka kalliot muuttaa vesilammiksi, ja kiven vesilähteeksi.	Ps 114:8 Joca calliot muutta wetisixi merixi/ ja kiwen wesilähtexi.
PSALMI 115	115 PSALTTARI	CXV. Psalmi .
115:1 Älä meille, Herra, älä meille, vaan omalle nimellesi anna kunnia armosi ja totuutesi tähden.	1. Ei meille, Herra, ei meille, vaan sinun nimelles anna kunnia, sinun armos ja totuutes tähden.	Ps 115:1 EI meille HERra/ ei meille/ waan sinun nimelles anna cunnia/ sinun armos ja totudes tähden.
115:2 Miksi pakanat saisivat sanoa: "Missä on heidän Jumalansa?"	2. Miksi pakanat sanovat: kussa on nyt heidän Jumalansa?	Ps 115:2 Mixi pacanat sanowat: cusa on nyt heidän Jumalans ?
115:3 Meidän Jumalamme on taivaissa; mitä ikinä hän tahtoo, sen hän tekee.	3. Mutta meidän Jumalamme on taivaissa: mitä ikänä hän tahtoo, sen hän tekee.	Ps 115:3 Mutta meidän Jumalam on taiwasa/ mitä ikänäns hän tahto/ sitä hän teke.
115:4 Mutta heidän epäjumalansa ovat hopeata ja kultaa, ihmiskätten tekoa.	4. Vaan heidän epäjumalansa ovat hopia ja kulta, ihmisten käsillä tehdyt.	Ps 115:4 Waan heidän epäjumalans owat hopia ja culda/ ihmisten käsillä tehdyt.
115:5 Niillä on suu, mutta eivät ne puhu, niillä on silmät, mutta eivät näe.	5. Heillä on suu, ja ei puhu: heillä ovat silmät, ja ei näe.	Ps 115:5 Heillä on suu ja ei puhu/ heillä owat silmät ja ei näe.
115:6 Niillä on korvat, mutta eivät kuule, niillä on nenä, mutta eivät hajua tunne.	6. Heillä ovat korvat, ja ei kuule: heillä ovat sieraimet, ja ei haista.	Ps 115:6 Heillä owat corwat/ ja ei cuule/ heillä owat sieramet ja ei he haista.

115:7 Niiden kädet eivät koske, niiden jalat eivät astu, ei tule ääntä niiden kurkusta.	7. Heillä ovat kädet, ja ei rupee: heillä ovat jalat, ja ei käy; ja ei puhu kurkustansa.	Ps 115:7 Heillä ovat kädet ja ei rupee/ heillä ovat jalat ja ei käy/ ja ei puhu heidän curcustans.
115:8 Niiden kaltaisia ovat niiden tekijät ja kaikki, jotka turvaavat niihin.	8. Jotka niitä tekevät, ovat niiden kaltaiset, ja kaikki, jotka heihin uskaltavat.	Ps 115:8 Jotca niytä tekewät/ he owat heidän caltaisens/ ja caicki jotca heihin uscaldawat.
115:9 Israel, turvaa Herraan - hän on heidän apunsa ja kilpensä.	9. Mutta Israel toivokaan Herran päälle: hän on heidän apunsa ja heidän kilpensä.	Ps 115:9 Mutta Israel toiwocan HERran päälle/ hän on heidän apuns ja kilpens.
115:10 Te, Aaronin suku, turvatkaa Herraan - hän on heidän apunsa ja kilpensä.	10. Aaronin huone toivokaan Herran päälle: hän on heidän apunsa ja heidän kilpensä.	Ps 115:10 Aaronin huone toiwocan HERran päälle/ hän on heidän apuns ja kilpens.
115:11 Te, Herra pelkääväiset, turvatkaa Herraan - hän on heidän apunsa ja kilpensä.	11. Jotka Herra pelkäävät, toivokaan myös Herran päälle: hän on heidän apunsa ja heidän kilpensä.	Ps 115:11 Jotca HERra pelkawät toiwocan myös HERran päälle/ hän on heidän apuns ja kilpens.
115:12 Herra muistaa meitä ja siunaa, hän siunaa Israelin sukua, hän siunaa Aaronin sukua,	12. Herra muistaa meitä ja siunaa meitä: hän siunaa Israelin huoneen, hän siunaa Aaronin huoneen.	Ps 115:12 HERRA muista meitä ja siuna meitä/ hän siuna Israelin huonen/ hän siuna Aaronin huonen.
115:13 Hän siunaa niitä, jotka Herra pelkäävät, niin pieniä kuin suuriakin.	13. Hän siunaa ne, jotka Herra pelkäävät, sekä pienet että suuret.	Ps 115:13 Hän siuna ne cuin HERra pelkawät/ sekä pienet että suuret.
115:14 Herra lisätköön teitä, sekä teitä että teidän lapsianne.	14. Herra siunatkoon teitä enemmän ja enemmän, teitä ja teidän lapsianne.	Ps 115:14 HERRA siunatcon teitä enämmin ja enämmin/ teitä ja teidän lapsian.
115:15 Te olette Herran siunatut, hänen, joka on tehnyt taivaan ja maan.	15. Te olette Herran siunatut, joka taivaat ja maan on tehnyt.	Ps 115:15 Te oletta HERran siunatut/ joca taiwan ja maan on tehnyt.
115:16 Taivas on Herran taivas, mutta maan hän on antanut ihmisten lapsille.	16. Taivasten taivaat ovat Herran; mutta maan on hän ihmisten lapsille antanut.	Ps 115:16 Taiwas on coconans HERran/ mutta maan on hän ihmisten lapsille andanut.
115:17 Eivät kuolleet ylistä Herra, ei kukaan hiljaisuuteen astuneista.	17. Kuolleet ei taida Herra kiittää, eikä ne, jotka menevät alas hiljaisuuteen.	Ps 115:17 Cuollet ei taida sinua HERra kijttä/ eikä ne jotca menewät alas hiljaisuteen.
115:18 Mutta me, me kiitämme Herra, nyt ja iankaikkisesti. Halleluja!	18. Mutta me kiitämme Herra, hamasta nyt ja ijankaikkiseen, Halleluja!	Ps 115:18 Mutta me kijtäm HERra/ hamast nyt ja ijancaickiseen. Halleluja.
PSALMI 116	116 PSALTTARI	CXVI. Psalmi .
116:1 Minä rakastan Herra, sillä hän kuulee minun ääneni ja rukoukseni;	1. Sitä minä rakastan, että Herra kuulee minun rukoukseni äänen;	Ps 116:1 SItä minä racastan/ että HERra cuuldele minun rucouxeni änen.
116:2 sillä hän on kallistanut korvansa minun puoleeni, ja minä huudan häntä avuksi kaiken elinaikani.	2. Että hän korvansa kallistaa minun puoleeni; sentähden minä avukseni huudan häntä elinaikanani.	Ps 116:2 Että hän corwans callista minun puoleeni/ sentähden minä rucoilen händä elinaicanani.
116:3 Kuoleman paulat piirittivät minut, tuonelan ahdistukset kohtasivat minua; minä jouduin hätään ja murheeseen.	3. Kuoleman paulat ovat minun piirittäneet, ja helvetin ahdistukset ovat minun löytäneet: minä tulin vaivaan ja tuskaan.	Ps 116:3 Cuoleman paulat owat minun pijrittänet/ ja helwetin ahdistuxet owat minun löytänet/ minä tulin waiwaan ja tuscaan.
116:4 Mutta minä huusin avukseni Herran nimeä: "Oi Herra, pelasta minun sieluni!"	4. Mutta minä avukseni huudan Herran nimeä: o Herra, pelasta minun sieluni!	Ps 116:4 Mutta minä rucoilin HERran nime/ o HERra pelasta minun sielun.
116:5 Herra on armollinen ja vanhurskas, meidän Jumalamme on laupias.	5. Herra on armollinen ja vanhurskas, ja meidän Jumalamme on laupias.	Ps 116:5 HERra on armollinen ja oikia/ ja meidän Jumalam on laupias.

116:6 Herra varjeelee yksinkertaiset, minä olin viheliäinen, mutta hän auttoi minua.	6. Herra kätkee yksinkertaiset: kuin minä olin kovin vaivattu, niin hän minua autti.	Ps 116:6 HERra hän kätke yxikertaiset/ cuin minä macaisin alla/ nijn hän minua autti.
116:7 Palaja, sieluni, takaisin lepoosi, sillä Herra on tehnyt sinulle hyvin.	7. Palaja taas, minun sieluni, sinun lepoosi; sillä Herra tekee hyvästi sinulle.	Ps 116:7 Ole nyt taas rauhas minun sielun: sillä HERra teke hyvästi sinulle.
116:8 Sillä sinä olet pelastanut minun sieluni kuolemasta, minun silmäni kyynelistä, jalkani kompastumasta.	8. Sillä sinä olet sieluni temmannut pois kuolemasta, silmäni kyynelistä, jalkani kompastuksesta.	Ps 116:8 Sillä sinä olet minun sieluni rewäisnyt pois cuolemast/ minun silmäni kyynelistä/ minun jalcani combastuxesta.
116:9 Minä saan vaeltaa Herran kasvojen edessä elävien maassa.	9. Minä vaellan Herran edessä elävain maassa.	Ps 116:9 Minä waellan HERran edes/ eläwitten maasa.
116:10 Minä uskon, sentähden minä puhun, minä, joka olin kovin vaivattu.	10. Minä uskon, sentähden minä puhun; mutta minä sangen vaivataan.	Ps 116:10 MInä uscon/ sentähden minä puhun/ mutta minä sangen waiwatan.
116:11 Minä sanoin hädässäni: "Kaikki ihmiset ovat valhettelijoita."	11. Minä sanoin hämmästyksessä: kaikki ihmiset ovat valehteliat.	Ps 116:11 Minä sanoin hämmästyxesäni/ caicki ihmiset owat walehteliat.
116:12 Kuinka minä maksan Herralle kaikki hänen hyvät tekonsa minua kohtaan?	12. Kuinka minä maksan Herralle kaikki hänen hyvät tekonsa, jotka hän minulle teki?	Ps 116:12 Cuinga minä maxan HERralle caicki hänen hywät tecons/ jotca hän minulle teki ?
116:13 Minä kohotan pelastuksen maljan ja huudan avukseni Herran nimeä.	13. Minä otan sen autuaallisen kalkin, ja saarnaan Herran nimeä.	Ps 116:13 Minä otan sen autualisen calkin/ ja saarnan HERran nimen.
116:14 Minä täytän lupaukseni Herralle kaiken hänen kansansa edessä.	14. Minä maksan lupaukseni Herralle kaiken hänen kansansa edessä.	Ps 116:14 Minä maxan lupauxeni HERralle/ caiken hänen Canssans edesä.
116:15 Kallis on Herran silmissä hänen hurskaittensa kuolema.	15. Hänen pyhäinsä kuolema on kallis Herran edessä.	Ps 116:15 Hänen pyhäins cuolema on callis HERran edesä.
116:16 Oi Herra, minä olen sinun palvelijasi, sinun palvelijasi minä olen, sinun palvelijattaresi poika! Sinä päästit minun siteeni.	16. O Herra! minä olen sinun palvelias, minä olen sinun palvelias, sinun piikas poika: sinä olet minun siteeni vallallensa päästänyt.	Ps 116:16 O HERra minä olen sinun palwelias/ sinun pijcas poica/ sinä olet minun siteni rewäisnyt ricki.
116:17 Sinulle minä uhraan kiitosuhrin ja huudan avukseni Herran nimeä.	17. Minä uhraan sinulle kiitosuhria, ja Herran nimeä saarnaan.	Ps 116:17 Minä uhran sinulle kijtosta/ ja HERran nime saarnan.
116:18 Minä täytän lupaukseni Herralle kaiken hänen kansansa edessä	18. Minä maksan Herralle lupaukseni kaiken hänen kansansa edessä,	Ps 116:18 Minä maxan HERralle lupauxeni/ caiken hänen Canssans edesä.
116:19 Herran huoneen esikartanoissa, sinun keskelläsi, Jerusalem. Halleluja!	19. Herran huoneen esikartanoissa, keskellä sinua, Jerusalem. Halleluja!	Ps 116:19 HERran huonen esicartanoisa/ keskellä sinua Jerusalem. Halleluja.
PSALMI 117	117 PSALTTARI	CXVII. Psalmi .
117:1 Kiittäkää Herraa, kaikki pakanat, ylistäkää häntä, kaikki kansat.	1. Kiittäkää Herraa, kaikki pakanat: ylistäkää häntä kaikki kansat!	Ps 117:1 KIittäkät HERra caicki pacanat/ ylistäkät händä caicki Canssa.
117:2 Sillä hänen armonsa meitä kohtaan on voimallinen, ja Herran uskollisuus pysyy iankaikkisesti. Halleluja!	2. Sillä hänen armonsa on voimallinen meidän päällemme, ja Herran totuus ijankaikkisesti. Halleluja!	Ps 117:2 Sillä hänen armons ja totudens on woimallinen meidän päällem ijancaickisest. Halleluja.
PSALMI 118	118 PSALTTARI	CXVIII. Psalmi .

118:1 Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä; sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.	1. Kiittäkää Herraa; sillä hän on hyvä, ja hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti.	Ps 118:1 Kiittäkät HERra: sillä hän on hyvä/ ja hänen hywydens pysy ijancaickisest.
118:2 Näin sanokoon Israel; sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.	2. Sanokaan nyt Israel: hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti.	Ps 118:2 Sanocan Israel/ hänen hywydens pysy ijancaickisest.
118:3 Näin sanokoon Aaronin suku; sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.	3. Sanokaan nyt Aaronin huone: hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti.	Ps 118:3 Sanocan Aaronin huone/ hänen hywydens pysy ijancaickisest.
118:4 Näin sanokoot ne, jotka Herraa pelkäävät; sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.	4. Sanokaan nyt kaikki, jotka Herraa pelkäävät: hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti.	Ps 118:4 Sanocan caicki jotca HERra pelkävät/ hänen hywydens pysy ijancaickisest.
118:5 Ahdistuksessani minä huusin Herraa, Herra vastasi minulle ja asetti minut avaraan paikkaan.	5. Tuskissani minä Herraa avukseni huusin, ja Herra kuuli minua, ja pelasti minun.	Ps 118:5 Tuskisani minä HERra rucoilin/ ja HERra cuuldeli minua/ ja lohdutti minua.
118:6 Herra on minun puolellani, en minä pelkää; mitä voivat ihmiset minulle tehdä?	6. Herra on minun kanssani; sentähden en minä pelkää, mitä ihmiset minulle tekisivät.	Ps 118:6 HERra on minun cansani/ sentähden en minä pelkä/ mitä ihmiset minun tekisit.
118:7 Herra on minun puolellani ja auttaa minua, ja minä saan ilolla katsella vihamiehiäni.	7. Herra on minun kanssani auttamassa minua, ja minä tahdon nähdä iloni minun vihollisistani.	Ps 118:7 HERra on minun cansani auttamassa minua/ ja minä tahdon nähdä iloni minun wihollisistani.
118:8 Parempi on luottaa Herraan, kuin turvata ihmisiin.	8. Parempi on uskaltaa Herran päälle, kuin luottaa ihmisiin.	Ps 118:8 Parambi on uscalda HERran päälle/ cuin luotta ihmisijn.
118:9 Parempi on luottaa Herraan, kuin turvata ruhtinaihin.	9. Parempi on uskaltaa Herran päälle, kuin luottaa päämiehiin.	Ps 118:9 Parambi on uscalda HERran päälle/ cuin luotta päämiehin.
118:10 Kaikki pakanat piirittivät minua - Herran nimessä minä lyön heidät maahan.	10. Kaikki pakanat piirittävät minua; mutta Herran nimeen minä heitä lyön maahan.	Ps 118:10 Caicki pacanat pijrittävät minua/ mutta HERran nimeen minä heitä lyön maahan.
118:11 He piirittivät minua joka taholta - Herran nimessä minä lyön heidät maahan.	11. He piirittävät minua joka kulmalta; mutta Herran nimeen minä heitä lyön maahan.	Ps 118:11 He pijrittävät minun joca curilda/ mutta HERran nimeen minä heitä lyön maahan.
118:12 Niinkuin mehiläiset he minua piirittivät - he sammuvat kuin tuli orjantappuroissa. Herran nimessä minä lyön heidät maahan.	12. He piirittävät minua niinkuin kimalaiset, ja he sammuvat niinkuin tuli orjantappuroissa; mutta Herran nimeen minä heitä lyön maahan.	Ps 118:12 He pijrittävät minua nijncuin kimalaiset/ ja he sammuwat nijncuin tuli orjantappuroisa/ mutta HERran nimeen minä heitä lyön maahan.
118:13 Sinä sysäsit minua kovasti, että kaatuisin, mutta Herra auttoi minua.	13. Minua kovin sysätään lankeemaan; mutta Herra auttaa minua.	Ps 118:13 Minua sysätän langeman/ mutta HERra autta minua.
118:14 Herra on minun väkevyyteni ja ylistysvirteni, ja hän tuli minulle pelastajaksi.	14. Herra on minun väkevyyteni, ja minun virteni, ja on minun autuuteni.	Ps 118:14 HERra on minun wäkewyden/ ja minun Psalmin/ ja on minun autuuden.
118:15 Riemun ja pelastuksen huuto kuuluu vanhurskaitten majoissa: Herran oikea käsi tekee väkeviä tekoja.	15. Ilon ja autuuden ääni on vanhurskasten majoissa: Herran oikia käsi saa voiton.	Ps 118:15 Ilolla weisatan voitosta wanhurscasten majoisa/ HERran oikia käsi saa voiton.
118:16 Herran oikea käsi korottaa, Herran oikea käsi tekee väkeviä tekoja.	16. Herran oikia käsi on koroitettu: Herran oikia käsi saa voiton.	Ps 118:16 HERran oikia käsi on corgotettu/ HERran oikia käsi saa voiton.
118:17 En minä kuole, vaan elän ja julistan Herran töitä.	17. En minä kuole, vaan elän, ja Herran tekoja luettelen.	Ps 118:17 En minä cuole/ waan elän/ ja HERran tecoja ilmoitan.

118:18 Herra minua kyllä kuritti, mutta kuolemalle hän ei minua antanut.	18. Kyllä Herra minua kurittaa, vaan ei hän minua kuolemalle anna.	Ps 118:18 Kyllä HERra minua curitta/ vaan ei hän minua cuolemalle anna.
118:19 Avatkaa minulle vanhurskauden portit, käydäkseni niistä sisälle kiittämään Herraa.	19. Avatkaat minulle vanhurskauden portit, minun käydäkseni sisälle, kiittämään Herraa.	Ps 118:19 Awatcat minulle wanhurscauden portit/ minun sisälle käydäxeni/ kijttämän HERra.
118:20 Tämä on Herran portti: vanhurskaat käyvät siitä sisälle.	20. Tämä on Herran portti: vanhurskaat siitä käyvät sisälle.	Ps 118:20 Se on HERran portti/ wanhurscat sijtä käywät sisälle.
118:21 Minä kiitan sinua siitä, että vastasit minulle ja tulit minulle pelastajaksi.	21. Minä kiitan sinua, että minun rukoukseni kuulit, ja autit minua.	Ps 118:21 Minä kijtän sinua että minua nöyrytit/ ja autit minua.
118:22 Se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut kulmakiveksi.	22. Se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut kulmakiveksi.	Ps 118:22 Se kiwi jonga rakendajat hyljäisit/ on tullut culmakiwexi.
118:23 Herralta tämä on tullut; se on ihmeellistä meidän silmissämme.	23. Herralta se on tapahtunut, ja on ihme meidän silmäimme edessä.	Ps 118:23 HERralda se on tapahtunut/ ja on ihme meidän silmäim edesä.
118:24 Tämä on se päivä, jonka Herra on tehnyt; riemuitkaamme ja iloitkaamme siitä.	24. Tämä on se päivä, jonka Herra teki: iloitkaamme ja riemuitkaamme hänessä.	Ps 118:24 Tämä on se päiwä jonga HERra teke/ iloitcam ja riemuitcam hänesä.
118:25 Oi Herra, auta, oi Herra, anna menestys!	25. O Herra, auta, o Herra, anna menestyä!	Ps 118:25 O HERra auta/ o HERra anna menestyä.
118:26 Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen; me siunaamme teitä Herran huoneesta.	26. Siunattu olkoon se, joka tulee Herran nimeen! me siunaamme teitä Herran huoneesta.	Ps 118:26 Kijtetty olcon se joca tule HERran nimeen/ me siunam teitä HERran huonesta.
118:27 Herra on Jumala, ja hän antoi valon meille loistaa. Sitokaa juhlahurit köysillä alttarin sarviin asti.	27. Herra on Jumala, joka meitä valistaa: kaunistakaat juhlahedillä hamaan alttarin sarviin asti.	Ps 118:27 HERra on Jumala joca meitä walista/ caunistacat juhla lehdeillä/ haman Altarin sarwein asti.
118:28 Sinä olet minun Jumalani, ja sinua minä kiitan. Minun Jumalani, sinua minä kunnioitan.	28. Sinä olet minun Jumalani, ja minä kiitan sinua; minun Jumalani! sinua minä ylistän.	Ps 118:28 Sinä olet minun Jumalan/ ja minä kijtän sinua/ minun Jumalan/ sinua minä ylistän.
118:29 Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä; sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.	29. Kiittäkää Herraa; sillä hän on hyvä, ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.	Ps 118:29 Kijttäkät HERra: sillä hän on hywä/ ja hänen hywydens pysy ijancaickisest.
PSALMI 119	119 PSALTTARI	CXIX. Psalmi .
119:1 Autuaat ne, joiden tie on nuhteeton, jotka Herran laissa vaeltavat!	1. Autuaat ovat ne, jotka viattomasti elävät, ja jotka Herran laissa vaeltavat.	Ps 119:1 AUtuat owat ne cuin wiattomasti eläwät/ ja jotca HERran Laisa waeldawat.
119:2 Autuaat ne, jotka ottavat vaarin hänen todistuksistaan, jotka etsivät häntä kaikesta sydämestänsä,	2. Autuaat ovat ne, jotka hänen todistuksiansa pitävät, ja kaikesta sydämestä häntä etsivät.	Ps 119:2 Autuat owat ne jotca hänen todistuxians pitäwät/ ja caikest sydämešt händä edziwät.
119:3 jotka eivät vääryyttä tee, vaan vaeltavat hänen teillään!	3. Sillä, jotka hänen teissänsä vaeltavat, ei he tee mitään paha.	Ps 119:3 Sillä jotca hänen teisäns waeldawat/ ei he tee mitän paha.
119:4 Sinä olet asetuksesi säätänyt, että niitä tarkasti noudatettaisiin.	4. Sinä olet käskenyt sangen visusti pitää sinun käskys.	Ps 119:4 Sinä olet käskenyt pitä wisust sinun käskys.
119:5 Oi, jospa minun vaellukseni olisi vakaa, niin että noudattaisin sinun käskyjäsi!	5. O jospa minun tieni ojennettaisiin pitämään sinun säätyjäsi!	Ps 119:5 Josca minun elämän pidäis sinun oikeuttas/ täydellä todella.

119:6 Silloin minä en joudu häpeään, kun katselen kaikkia sinun käskyjäsi.	6. Koska minä katson kaikkia sinun käskyjäs, niin en minä tule häpiään.	Ps 119:6 Minä ainoastans cadzon caickia sinun käskyjäs/ nijn en minä tule häpiään.
119:7 Minä kiitän sinua vilpittömällä sydämellä, kun opin sinun vanhurskautesi oikeudet.	7. Minä kiitän sinua oikiasta sydäimestä, ettäs opetat minulle vanhurskautes oikeudet.	Ps 119:7 Minä kijtän sinua oikiasta sydäimestä/ ettäs opetat minulle wanhurscaudes oikeudet.
119:8 Minä noudatan sinun käskyjäsi, älä minua peräti hylkää.	8. Sinun säätys minä pidän, älä minua ikänä hylkää.	Ps 119:8 Sinun oikeuttas minä pidän/ älä minua ikänäns hyljä.
119:9 Kuinka voi nuorukainen pitää tiensä puhtaana? Siten, että hän noudattaa sinun sanaasi.	9. Kuinka nuorukainen tiensä puhdistais? kuin hän itsensä käyttää sinun sanas jälkeen.	Ps 119:9 CUinga nuorucainen waelda nuhtettomast hänen teisäns ? cosca hän idzens käyttä sinun sanas jälken.
119:10 Minä etsin sinua kaikesta sydämestäni, älä salli minun eksyä pois sinun käskyistäsi.	10. Minä etsin sinua kaikesta sydämestäni: älä salli minun eksyä sinun käskyistäs.	Ps 119:10 Minä edzin sinua caikest sydämestäni/ älä salli minua exyä sinun käskyistäs.
119:11 Minä kätken sinun sanasi sydämeeni, etten tekisi syntiä sinua vastaan.	11. Minä pidän sydämessäni sinun sanas, etten minä rikkoisi sinua vastaan.	Ps 119:11 Minä pidän sydämesäni sinun sanas/ etten minä rickois sinua wastan.
119:12 Kiitetty ole sinä, Herra, opeta minulle käskysi.	12. Kiitetty ole, sinä Herra: opeta minulle sinun säätyjäs!	Ps 119:12 Kijtetty olwo sinä HERra/ opeta minulle sinun oikeuttas.
119:13 Huulillani minä julistan kaikki sinun suusi oikeudet.	13. Minä luuttelen huulillani kaikki sinun suus oikeudet.	Ps 119:13 Minä luuttelen huulillani caicki sinun suus oikeudet.
119:14 Minä iloitsen sinun todistustesi tiestä, niinkuin kaikkinaisesta rikkaudesta.	14. Minä iloitsen sinun todistustes tiellä, niinkuin kaikkinaisesta rikkaudesta.	Ps 119:14 Minä iloidzen sinun todistuxes teisä/ nijncuin caickinaisesta rickaudesta.
119:15 Minä tutkistelen sinun asetuksiasi ja katselen sinun polkujasi.	15. Minä tutkistelen sinun käskyjäs, ja katselen sinun teitäs.	Ps 119:15 MINä puhun mitäs käskenyt olet/ ja cadzelen sinun teitäs.
119:16 Minä iloitsen sinun käskyistäsi enkä sinun sanaasi unhota.	16. Minä halajan sinun oikeuttas, ja en unohda sinun sanojas.	Ps 119:16 Minä halajan sinun oikeuttas/ ja en unhoda sinun sanojas.
119:17 Tee palvelijallesi hyvin, että minä eläisin ja noudattaisin sinun sanaasi.	17. Tee hyvästi palvelialles, että minä eläisin ja sinun sanas pitäisin.	Ps 119:17 TEE hyvästi palwelialles/ että minä eläisin ja sinun sanas pitäisin.
119:18 Avaa minun silmäni näkemään sinun lakisi ihmeitä.	18. Avaa minun silmäni näkemään ihmeitä sinun laistas.	Ps 119:18 Awa minun silmäni/ näkemän ihmeitä sinun Laistas.
119:19 Minä olen muukalainen maan päällä; älä salaa minulta käskyjäsi.	19. Minä olen vieras maan päällä: älä peitä minulta käskyjäs.	Ps 119:19 Minä olen wieras maan päällä/ älä peitä minulda käskyjäs.
119:20 Minun sieluni hiukeaa ikävöidessäni alati sinun oikeuksiasi.	20. Minun sieluni on muserrettu rikki ikävöitsemisestä, alati sinun oikeutes jälkeen.	Ps 119:20 Minun sielun on muserrettu ricki ikävöidzemisest/ alati sinun oikeudes jälken.
119:21 Sinä nuhtelet julkeita, kirotuita, jotka poikkeavat pois sinun käskyistäsi.	21. Sinä rankaiset ylpiät kirotut, jotka sinun käskyistäs poikkeavat.	Ps 119:21 Sinä rangaiset corjat/ kirotut owat ne cuin sinun käskyistäs poickewat.
119:22 Poista minun päältäni häväistys ja ylenkatse, sillä minä otan sinun todistuksistasi vaarin.	22. Käännä minusta pois pilkka ja ylönkatse; sillä minä pidän sinun todistukses.	Ps 119:22 Käännä minusta pois pilcka ja ylöncadze: sillä minä pidän sinun todistuxes.
119:23 Ruhtinaatkin istuvat ja pitävät neuvoa minua vastaan, mutta palvelijasi tutkistelee sinun käskyjäsi.	23. Istuvat myös päämiehet ja puhuvat minua vastaan; mutta sinun palvelias tutkistelee sinun säätyjäs.	Ps 119:23 Istuwat myös päämiehet ja puhuwat minua wastan/ mutta sinun palwelias puhu sinun oikeudestas.

119:24 Sinun todistuksesi ovat minun iloni, ne ovat minun neuvonantajani.	24. Sinun todistukset ovat minun iloni, ne ovat minun neuvonantajani.	Ps 119:24 Sinun todistuksias minä halajan/ ne ovat minun neuwonandajani.
119:25 Minun sieluni on vaipunut tomuun; virvoita minua sanasi jälkeen.	25. Minun sieluni tomussa makaa: virvoita minua sanas jälkeen.	Ps 119:25 Minun sielun tomusa maca/ wirgota minua sinun sanas jälken.
119:26 Minä kerron vaellukseni, ja sinä vastaat minulle; opeta minulle käskysi.	26. Minä luen minun teitäni, ja sinä kuulet minua: opeta minulle sinun säätys.	Ps 119:26 Minä luen minun tietäni ja sinä cuuldelet minua/ opeta minulle sinun oikeudes.
119:27 Saata minut ymmärtämään asetustesi tie, niin minä tutkistelen sinun ihmeitäsi.	27. Anna minun ymmärtää sinun käskyis tie, niin minä puhun sinun ihmeistäsi.	Ps 119:27 Neuwo minulle sinun käskyis tie/ nijn minä puhun sinun ihmeistäsi.
119:28 Minun sieluni itkee murheesta; vahvista minua sanasi jälkeen.	28. Niin minä suren, että sydän sulaa minussa: vahvista minua sinun sanas jälkeen.	Ps 119:28 Nijn minä suren/ että sydän sula minusa/ wahwista minua sinun sanas jälken.
119:29 Käännä minusta pois valheen tie, ja anna armostasi minulle lakisi.	29. Käännä minusta pois väärä tie, ja suo minulle sinun lakis.	Ps 119:29 Käännä minusta pois väärä tie/ ja suo minulle sinun Lakis.
119:30 Minä olen valinnut totuuden tien, olen asettanut eteeni sinun oikeutesi.	30. Totuuden tien minä olen valinnut, oikeutes olen minä asettanut eteeni.	Ps 119:30 Totuden tien minä olen walinnut/ sinun oikeudes olen minä asettanut eteeni.
119:31 Minä riipun kiinni sinun todistuksissasi, Herra, älä anna minun joutua häpeään.	31. Minä riipun sinun todistuksissas: Herra, älä salli minun häpiään tulla.	Ps 119:31 Minä ripun sinun todistuxisas/ HERra älä salli minua häpiään tulla.
119:32 Minä juoksen sinun käskyjesi tietä, sillä sinä avarrat minun sydämeni.	32. Koskas minun sydämeni vahvistat, niin minä juoksen sinun käskyis tietä myöten.	Ps 119:32 Coscas minun sydämeni wahwistat/ nijn minä juoxen sinun käskyis tietä myöden.
119:33 Opeta minulle, Herra, käskyjesi tie, niin minä seuraan sitä loppuun asti.	33. Opeta minulle, Herra, sinun säätöis tie, että minä sen loppuun asti kätkisin.	Ps 119:33 OPeta minulle HERra sinun oikeudes tie/ että minä sen loppun asti kätkisin.
119:34 Anna minulle ymmärrys ottaakseni sinun laistasi vaarin ja noudattaakseni sitä kaikesta sydämestäni.	34. Anna minulle ymmärrys, kätkeäkseni sinun lakias, ja pitääkseni sitä koko sydämestäni.	Ps 119:34 Anna minulle ymmärrys/ kätkeäxen sinun Lakias/ ja pitäxen sitä coco sydämesäni.
119:35 Anna minun vaeltaa sinun käskyjesi polkua, sillä sitä minä halajan.	35. Anna minun käydä sinun käskyis tietä; sillä niihin minä halajan.	Ps 119:35 Wie minua sinun käskyis polgulle: sillä nijhin minä halajan.
119:36 Anna minun sydämeni taipua sinun todistuksiisi, ei väärän voiton puoleen.	36. Kallista minun sydämeni sinun todistuksiis, ja ei ahneuden puoleen.	Ps 119:36 Callista minun sydämen sinun todistuxees/ ja ei ahneuden puoleen.
119:37 Käännä silmäni pois turhuutta katselemasta, anna minun saada virvoitus sinun teilläsi.	37. Käännä minun silmäni pois katselemasta turhuutta; vaan virvoita minua sinun tiehes.	Ps 119:37 Käännä minun silmäni pois cadzelemast turha opetusta/ waan wirgota minua sinun tiehes.
119:38 Anna palvelijallesi toteutua lupauksesi, joka on annettu sinua pelkääville.	38. Anna palvelias lujasti sinun käskys pitää, että minä sinua pelkäisin.	Ps 119:38 Anna palwelias lujasti sinun käskys pitä sinun sanas tähden/ että minä sinua pelkäisin.
119:39 Poista minusta häväistys, jota pelkään, sillä sinun oikeutesi ovat hyvät.	39. Käännä minusta pois se pilkka, jota minä pelkään; sillä sinun oikeutes ovat suloiset.	Ps 119:39 Käännä minusta pois se pilcka/ jota minä pelkän/ sillä sinun oikeudes owat suloiset.
119:40 Katso, minä ikävöitsen sinun asetuksiasi; virvoita minua vanhurskaudellasi.	40. Katso, minä pyydän sinun käskyjäs: virvoita minua vanhurskaudellas.	Ps 119:40 Cadzo/ minä pyydän sinun käskyjäs/ wirgota minua sinun wanhurscaudellas.
119:41 Tulloon minulle sinun armosi, Herra, sinun apusi, sinun lupauksesi jälkeen,	41. Herra, anna armos minulle tapahtua, autuutes sinun sanas jälkeen,	Ps 119:41 HERra/ anna armos minulle tapahtua/ sinun apus/ sinun sanas jälken.
119:42 että minä voisin vastata herjaajalleni; sillä sinun sanaasi minä turvaan.	42. Että minä voisin vastata minun pilkkaajiani; sillä minä luotan sinun sanaas.	Ps 119:42 Että minä woisin wastata minun pilckaitani: sillä minä luotan idzeni sinun sanaas.

119:43 Älä ota peräti pois minun suustani totuuden sanaa, sillä sinun oikeutesi minä panen toivoni.	43. Älä ota totuuden sanaa peräti pois minun suustani; sillä minä toivon sinun oikeuttas.	Ps 119:43 Älä suingan ota totuden sana pois minun suustani/ sillä minä toiwon sinun oikeuttas.
119:44 Minä tahdon alati noudattaa sinun lakiasi, aina ja iankaikkisesti.	44. Minä pidän alati sinun lakis, aina ja ijancaikkisesti,	Ps 119:44 Minä pidän alati sinun Lakis/ aina ja ijancaickisest.
119:45 Silloin minä vaellan avaralla paikalla; sillä sinun asetuksiasi minä kysyn.	45. Ja vaellan ilossa, sillä minä etsin sinun käskyjäs,	Ps 119:45 Ja minä waellan ilosa/ sillä minä edzin sinun käskyjäs.
119:46 Minä puhun sinun todistuksistasi kuningasten edessä, enkä häpeään joudu.	46. Ja puhun sinun todistuksistas kuningasten edessä, ja en häpee,	Ps 119:46 Minä puhun sinun todistuxistas Cuningasten edesä/ ja en häpe.
119:47 Minä iloitsen sinun käskyistäsi, jotka ovat minulle rakkaat.	47. Ja iloitsen sinun käskyistäs, joita minä rakastan,	Ps 119:47 Ja minä halajan sinun käskyjäs/ joita minä racastan.
119:48 Minä kohotan käteni sinun käskyjesi puoleen, jotka ovat minulle rakkaat, ja tutkistelen sinun säädöksiäsi.	48. Ja nostan käsiäni sinun käskyihis, joita minä rakastan, ja puhun sinun säädystäs.	Ps 119:48 Ja nostan käsiäni sinun käskyihis/ joita minä racastan/ ja puhun sinun oikeudestas.
119:49 Muista sana, jonka olet palvelijallesi puhunut, sillä sinä olet antanut minulle toivon.	49. Muista sanaas sinun palvelialles, jota sinä annoit minun toivoa.	Ps 119:49 MUista sinun sanas palwelialles/ jota sinä annoit minun toivo.
119:50 Se on minun lohdutukseni kurjuudessa, että sinun lupauksesi minua virvoittaa.	50. Tämä on minun turvani minun vaivassani, että sinun sanas virvoittaa minun.	Ps 119:50 Se on minun turwan minun waiwasani/ sillä sinun sanas wirgotta minun.
119:51 Julkeat pilkkaavat minua kovin, mutta sinun laistasi minä en poikke.	51. Ylpiät irvistelevät minua sangen; en minä sentähden sinun laistas poikke.	Ps 119:51 Corjat irwitlelewät minua sangen/ en minä sentähden sinun Laistas poicke.
119:52 Herra, minä ajattelen sinun tuomioitasi, tuomioitasi hamasta ikiajoista asti, ja minä saan lohdutuksen.	52. Herra, kuin minä ajattelen, kuinka sinä maailman alusta toiminut olet, niin minä lohdutetaan.	Ps 119:52 HERra/ cuin minä ajattelen/ cuinga sinä mailman algusta duominnut olet/ nijn minä lohdutetan.
119:53 Minut valtaa palava vihastus jumalattomien tähden, jotka hylkäävät sinun lakisi.	53. Minä hämmästyin jumalattomain tähden, jotka sinun lakis hylkäävät.	Ps 119:53 Minä sytyn jumalattomain tähden/ jotca sinun Lakis hyljävät.
119:54 Sinun käskysi ovat minun ylistysvirteni minun muukalaisuuteni majassa.	54. Sinun oikeutes ovat minun veisuni vaellukseni huoneessa.	Ps 119:54 Sinun oikeudes owat minun weisuni/ minun waelluxeni huonesa.
119:55 Yöllä minä ajattelen sinun nimeäsi, Herra, ja minä noudatan sinun lakiasi.	55. Herra, minä ajattelen yöllä sinun nimeäs, ja pidän sinun lakis.	Ps 119:55 HERra/ minä ajattelen yöllä sinun nimes/ ja pidän sinun Lakis.
119:56 Tämä on minun osakseni suotu: että otan vaarin sinun asetuksistasi.	56. Se olis minun tavarani, että minä sinun käskys pitäisin.	Ps 119:56 Se olis minun tawaran/ että minä sinun käskys pitäisin.
119:57 Herra on minun osani; minä olen päättänyt noudattaa sinun sanojasi.	57. Minä olen sanonut: Herra, se on minun perimiseni, että minä pidän sinun sanas.	Ps 119:57 MINä olen sanonut: HERra/ se on minun perimiseni/ että minä pidän sinun ties.
119:58 Minä etsin sinun mielisuosiotasi kaikesta sydämestäni; ole minulle armollinen lupauksesi mukaan.	58. Minä rukoilen sinun kasvois edessä täydestä sydämestä: ole minulle armollinen sinun sanas jälkeen.	Ps 119:58 Minä rucoilen sinun caswos edes täydest sydämest/ ole minulle armollinen sinun sanas jälken.
119:59 Minä tutkin teitäni, ja käännän askeleeni sinun todistustesi puoleen.	59. Minä tutkin teitäni, ja käännän jalkani sinun todistustes puoleen.	Ps 119:59 Minä tutkin minun teitäni/ ja käännän minun jalcani sinun todistustes puoleen.

119:60 Minä riennän viivyttelemättä noudattamaan sinun käskyjäsi.	60. Minä riennän, ja en viivy, sinun käskyjäs pitämään.	Ps 119:60 Minä riennän ja en wijwy/ sinun käskyjäs pitämän.
119:61 Jumalattomain paulat piirittävät minua, mutta minä en unhotta sinun lakiasi.	61. Jumalattomain joukko raatelee minua; mutta en minä unohda sinun lakias.	Ps 119:61 Jumalattomain kicuri raatele minua/ mutta en minä unohda sinun Lakias.
119:62 Puoliyöstä minä nousen kiittämään sinua sinun vanhurskautesi oikeuksista.	62. Puoliyöstä minä nousen sinua kiittämään, sinun vanhurskautes oikeuden tähden.	Ps 119:62 Puoli yöstä minä nousen sinua kijttämän/ sinun wanhurscaudes oikeuden tähden.
119:63 Minä olen kaikkien niiden ystävä, jotka sinua pelkäävät ja noudattavat sinun asetuksiasi.	63. Minä olen heidän kumppaninsa, jotka sinua pelkäävät ja sinun käskyjäs pitävät,	Ps 119:63 Minä olen heidän puolellans jotca sinua pelkävät/ ja sinun käskyjäs pitävät.
119:64 Maa on täynnä sinun laupeuttasi, Herra; opeta minulle käskysi.	64. Herra! maa on täynnä sinun hyvyyttäsi: opeta minulle sinun säätyjäs.	Ps 119:64 HERra/ maa on täynäns sinun hywyttäsi/ opeta minulle sinun oikeuttasi.
119:65 Sinä osoitat palvelijallesi hyvyyttä sanasi jälkeen, Herra.	65. Hyvästi teit sinun palveliaas kohtaan, Herra, sinun sanas jälkeen.	Ps 119:65 HYvästi sinä teit HERra sinun palwelias cohtan/ sinun sanas jälken.
119:66 Opeta minulle hyvä ymmärrys ja tieto, sillä sinun käskyihisi minä panen uskallukseni.	66. Opeta minulle hyviä tapoja ja taitoa; sillä minä uskon sinun käskys.	Ps 119:66 Opeta minulle hywiä tapoja/ ja taito: sillä minä uscon sinun käskys.
119:67 Ennenkuin minut nöyryytettiin, minä eksyin, mutta nyt minä noudatan sinun sanaasi.	67. Ennenkuin minä nöyryytettiin, eksyin minä; mutta nyt minä pidän sinun sanas.	Ps 119:67 Ennencuin minä nöyrytettin/ exyin minä/ mutta nyt minä pidän sinun sanas.
119:68 Sinä olet hyvä, ja hyvin sinä teet; opeta minulle käskysi.	68. Sinä olet hyvä ja teet hyvin: opeta minulle sinun säätyjäs.	Ps 119:68 Sinä olet hyvä ja runsas/ opeta minulle sinun oikeuttasi.
119:69 Julkeat tahraavat minua valheillansa, mutta minä otan sinun asetuksistasi vaarin kaikesta sydämestäni.	69. Ylpiät ajattelevat valheen minun päälleni; mutta minä pidän täydestä sydämestä sinun käskys.	Ps 119:69 Corjat ajattelewat walhen minun päälleni/ mutta minä pidän täydest sydämest sinun käskys.
119:70 Heidän sydämensä on turta kuin ihra, mutta minä iloitsen sinun laistasi.	70. Heidän sydämensä on lihava niinkuin rasva; mutta minä iloitsen sinun laistas.	Ps 119:70 Heidän sydämens on paxu nijncuin raswa/ mutta minä halajan sinun Lakias.
119:71 Hyvä oli minulle, että minut nöyryytettiin: niin minä opin sinun käskysi.	71. Se on minulle hyvä, että minun nöyryytit, että minä sinun säätyjäs oppisin.	Ps 119:71 Se kelpa minulle että minun nöyrytit/ että minä sinun oikeuttasi oppisin.
119:72 Sinun suusi laki on minulle kalliimpi kuin tuhannet kappaleet kultaa ja hopeata.	72. Sinun suus laki on minulle otollisempi kuin monta tuhatta kappaletta kultaa ja hopiaa.	Ps 119:72 Sinun suus Laki on minulle otollisembi kuin monda tuhatta cappaletta culda ja hopiata.
119:73 Sinun kätesi ovat minut tehneet ja valmistaneet; anna minulle ymmärrys oppiakseni sinun käskysi.	73. Sinun kätes ovat minun tehneet ja valmistaneet: anna minulle ymmärrystä oppiakseni sinun käskyjäs.	Ps 119:73 SINun kätes owat minun tehnet ja walmistanet/ anna minulle ymmärryst oppiakseni sinun käskyjäs.
119:74 Sinua pelkääväiset näkevät minut ja iloitsevat, sillä minä panen toivoni sinun sanaasi.	74. Jotka sinua pelkäävät, ne minun näkevät ja iloitsevat; sillä minä toivon sinun sanaas.	Ps 119:74 Jotca sinua pelkävät/ ne minun näkewät ja iloidzewat/ sillä minä toiwon sinun sanaas.
119:75 Herra, minä tiedän, että sinun tuomiosi ovat vanhurskaat, ja uskollisuudessasi sinä olet minut nöyryyttänyt.	75. Herra! minä tiedän sinun tuomios vanhurskaaksi, ja sinä olet minua totuudessa nöyryyttänyt.	Ps 119:75 HERra minä tiedän sinun duomios oikiaksi/ ja sinä olet minua uscollisest nöyryttänyt.

119:76 Sinun armosi olkoon minun lohdutukseni, niinkuin sinä olet palvelijallesi luvannut.	76. Olkoon siis sinun armos minun lohdutukseni, niinkuin sinä palvelialles luvannut olet.	Ps 119:76 Olcon sijs sinun armos minun lohdutuxen/ nijncuins palwelialles luwannut olet.
119:77 Tulkoon minulle sinun laupeutesi, että minä eläisin; sillä sinun lakisi on minun iloni.	77. Anna minulle sinun laupiutes tapahtua, että minä eläisin; sillä sinun lakis on minun iloni.	Ps 119:77 Anna minulle sinun laupiudes tapahtua/ että minä eläisin: sillä minä halajan sinun Lakias.
119:78 Joutukoot julkeat häpeään, sillä he sortavat minua syyttä; minä tutkistelen sinun asetuksiasi.	78. Jospa ylpiät häpiään tulisivat, jotka minua painavat alas walheellansa; mutta minä ajattelen sinun käskyjäs.	Ps 119:78 Josca corjat häpiään tulisit/ jotca minua painawat alas walhellans/ mutta minä puhun sinun käskyistäs.
119:79 Kääntyköt minun puolelleni ne, jotka sinua pelkäävät ja jotka sinun todistuksesi tuntevat.	79. Tulkaan ne minun tyköni, jotka sinua pelkäävät, ja sinun todistukses tuntevat.	Ps 119:79 Josca ne tulisit minun tygöni/ jotca sinua pelkäwät/ ja sinun todistuxes tundewat.
119:80 Pysyköön sydämeni vakaana sinun käskyissäsi, etten minä häpeään joutuisi.	80. Olkoon minun sydämeni toimellinen sinun säädyissäs, etten minä häväistäisi.	Ps 119:80 Olcon minun sydämen toimellinen sinun oikeudesas/ etten minä häwäistäis.
119:81 Sinun apuasi minun sieluni ikävöitsee, sinun sanaasi minä panen toivoni.	81. Minun sieluni ikävöitsee sinun autuuttas: minä toivon sinun sanas päälle.	Ps 119:81 MInun sielun ikäwöidze sinun autuuttas/ minä toiwon sinun sanas päälle.
119:82 Minun silmäni ikävöitsevät sinun sanaasi; minä kysyn: "Milloin lohdutat minua?"	82. Minun silmäni hiveltyvät sinun sanas jälkeen, ja sanovat: koskas minua lohdutat?	Ps 119:82 Minun silmäni hiweldywät sinun sanas jälken/ ja sanowat: coscas minua lohdutat ?
119:83 Sillä minä olen kuin nahkaleili savussa, mutta sinun käskyjäsi minä en unhotan.	83. Sillä minä olen niinkuin nahka savussa: en minä unohda sinun säätyjäs.	Ps 119:83 Sillä minä olen nijncuin nahca sawus/ en minä unohda sinun oikeuttas.
119:84 Kuinka harvat ovat palvelijasi päivät! Milloin sinä tuomitset minun vainoojani?	84. Kuinka kauvan sinun palvelias odottaa? koskas tuomitset minun vainoojani?	Ps 119:84 Cuinga cauwan sinun palwelias odotta ? coscas duomidzet minun wainojani ?
119:85 Julkeat kaivavat minulle kuoppia, ne, jotka eivät elä sinun lakisi mukaan.	85. Ylpiät minulle kuoppia kaivavat, jotka ei ole sinun lakis perään.	Ps 119:85 Corjat minulle cuoppia caiwawat/ jotca ei ole sinun Lais perästä.
119:86 Kaikki sinun käskysi ovat todet; syyttä he minua vainoavat; auta minua.	86. Kaikki sinun käskys ovat sula totuus: he walheella minua vaivaavat: auta minua.	Ps 119:86 Caicki sinun käskys owat sula totuus/ ne walhella minua waiwawat/ auta minua.
119:87 He ovat minut miltei tuhonneet tässä maassa, mutta minä en ole hyljännyt sinun asetuksiasi.	87. He olisivat juuri lähes minun maan päällä hukuttaneet; mutta en minä sinun käskyjäs hyljännyt.	Ps 119:87 He olisit juuri lähes minun maan päällä hucuttanet/ mutta en minä sinun käskyjäs hyljännyt.
119:88 Virvoita minua armosi jälkeen, niin minä noudatan sinun suusi todistuksia.	88. Virvoita minua sinun armoillas, että minä pitäisin sinun suusi todistuksen.	Ps 119:88 Wirgota minua sinun armollas/ että minä pitäisin sinun suusi todistuxet.
119:89 Iankaikkisesti pysy sinun sanasi, Herra, vahvana taivaissa.	89. Herra! sinun sanas pysyy ijankaikkisesti taivaissa.	Ps 119:89 HERra sinun sanas pysy ijancaickisest/ nijn lewiäldä cuin taiwas on.
119:90 Sinun uskollisuutesi kestää polvesta polveen, sinä perustit maan, ja se pysyy.	90. Sinun totuutes pysyy suvusta sukuun: sinä perustit maan, ja se pysyy.	Ps 119:90 Sinun totudes pysy sugusta sucuun/ sinä perustit maan/ ja se pysy.
119:91 Sinun järjestyksesi mukaan ne pysyvät vielä tänä päivänä, sillä ne kaikki ovat sinun palvelijoitasi.	91. Ne pysyvät tähän päivään asti sinun asetukses jälkeen; sillä kaikki sinua palvelevat.	Ps 119:91 Se pysy jocapäiwä sinun sanas jälken: sillä caicki täyty sinua palwella.

119:92 Ellei sinun lakisi olisi ollut minun iloni, olisin menehtynyt kurjuuteeni.	92. Ellei sinun lakisi olisi ollut minun lohdutukseni, niin minä olisin raadollisuudessani hukkunut.	Ps 119:92 Ellei sinun Lakisi olisi ollut minun lohdutuksen/ niin minä olisin radollisudesani huckunut.
119:93 En minä ikinä unhota sinun asetuksiasi, sillä niillä sinä minua virvoitat.	93. En minä ikänä unohda sinun käskyjäs; sillä niillä sinä minua lohdutat.	Ps 119:93 En minä ikänäns unohda sinun käskyjäs/ sillä nijllä sinä minua lohdutat.
119:94 Sinun omasi minä olen, pelasta minut, sillä sinun asetuksiasi minä kysyn.	94. Sinun minä olen: auta minua! sillä minä etsin sinun käskyjäs.	Ps 119:94 Sinun minä olen/ auta minua: sillä minä edzin sinun käskyjäs.
119:95 Jumalattomat väijyvät minua, tuhotakseen minut, mutta minä tarkkaan sinun todistuksiasi.	95. Jumalattomat minua vartioitsevat hukuttaaksensa; mutta sinun todistuksistas minä otan vaarin.	Ps 119:95 Jumalattomat minua wartioidzewat hucuttaxens/ mutta sinun todistuxestas minä otan waarin.
119:96 Kaikella täydellisellä on rajansa - sen olen nähnyt - mutta sinun käskysi ovat ylen avarat.	96. Kaikista kappaleista minä olen lopun nähnyt; mutta sinun käskys ovat määrättömät.	Ps 119:96 Caikista cappaleista minä olen lopun nähnyt/ mutta sinun käskys pysywät.
119:97 Kuinka sinun lakisi onkaan minulle rakas! Kaiken päivää minä sitä tutkistelen.	97. Kuinka minä rakastan sinun lakias? Joka päivä minä sitä ajattelen.	Ps 119:97 CUinga minä racastan sinun Lakias ? jocapäiwä minä sijtä puhun.
119:98 Sinun käskysi tekevät minut vihollisiani viisaammaksi, sillä ne ovat minun omani iankaikkisesti.	98. Sinä teit minun taitavammaksi käskyilläsin kuin minun viholliseni ovat; sillä se on minun ijankaikkinen tavarani.	Ps 119:98 Sinä teit minun taitawammaksi käskyilläsin cuin minun wiholliseni owat: sillä se on minun ijancaickinen tawaran.
119:99 Minä olen kaikkia opettajiani taitavampi, sillä minä tutkistelen sinun todistuksiasi.	99. Minä olen oppineempi kuin kaikki minun opettajani; sillä sinun todistukses ovat minun ajatukseni.	Ps 119:99 Minä olen oppenembi cuin caicki minun opettajani: sillä sinun todistuxes owat minun puheni.
119:100 Minä olen ymmärtäväisempi kuin vanhat, sillä minä otan vaarin sinun asetuksistasi.	100. Enemmän minä ymmärrän kuin vanhemmat; sillä minä pidän sinun käskys.	Ps 119:100 Enemmän minä ymmärrän cuin wanhemmat: sillä minä pidän sinun käskyjäs.
119:101 Minä pidätän jalkani kaikilta pahoilta teiltä, noudattaakseni sinun sanaasi.	101. Minä estän jalkani kaikista pahoista teistä, että minä sinun sanas pitäisin.	Ps 119:101 Minä wäldän jalcani caikista pahoista teistä/ että minä sinun sanas pitäisin.
119:102 Minä en poikkeaa sinun oikeuksistasi, sillä sinä neuvot minua.	102. En minä poikkeaa sinun oikeudestas; sillä sinä opetat minua.	Ps 119:102 En minä poicke sinun oikeudestas: sillä sinä opetat minua.
119:103 Kuinka makeat ovat minulle sinun lupauksesi! Ne ovat hunajaa makeammat minun suussani.	103. Sinun sanas ovat minun suulleni makeammat kuin hunaja.	Ps 119:103 Sinun sanas owat minun suulleni makeammat cuin hunaja.
119:104 Sinun asetuksistasi minä saan ymmärrystä; sentähden minä vihaan kaikkia valheen teitä.	104. Sinun käskys tekevät minun ymmärtäväiseksi; sentähden minä vihaan kaikkia vääriä teitä.	Ps 119:104 Sinun sanas teke minun ymmärtäwäisexi/ sentähden minä wihan caickia wääriä teitä.
119:105 Sinun sanasi on minun jalkaini lamppu ja valkeus minun tielläni.	105. Sinun sanas on minun jalkaini kynttilä, ja valkeus teilläni.	Ps 119:105 SInun sanas on minun jalcaini kyntilä/ ja walkeus minun teilläni.
119:106 Minä olen vannonut ja tahdon sen täyttää: noudattaa sinun vanhurskautesi oikeuksia.	106. Minä vannon, ja sen vahvana pidän, että minä sinun vanhurskautes oikeudet pitää tahdon.	Ps 119:106 Minä wannon ja pidän/ että minä sinun wanhurscaudes oikeudet pitä tahdon.
119:107 Minä olen kovin vaivattu; Herra, virvoita minua sanasi jälkeen.	107. Minä olen sangen kovin vaivattu: Herra, virvoita minua sinun sanas perästä.	Ps 119:107 Minä olen sangen waiwattu/ HERra wirgota minua sinun sanas perästä.

119:108 Kelvatkoon sinulle, Herra, minun suuni vapaaehtoiset uhrit, ja opeta minulle oikeutesi.	108. Olkoon sinulle, Herra, otolliset minun suuni mieluiset uhrit, ja opeta minulle sinun oikeutes.	Ps 119:108 Olcon sinulle HERra otolliset minun suuni mieliset uhrit/ ja opeta minulle sinun oikeudes.
119:109 Minun henkeni häälyy alati kämmenelläni, mutta sinun lakiasi minä en unhot.	109. Minun sieluni on alati minun käsissäni, ja en unohda sinun lakias.	Ps 119:109 Minä kannan alati minun sieluani minun käsissäni/ ja en unohda sinun Lakias.
119:110 Jumalattomat virittävät pauloja minun eteeni, mutta sinun asetuksistasi minä en eksy.	110. Jumalattomat virittävät minulle paulan; mutta en minä eksy sinun käskyistä.	Ps 119:110 Jumalattomat wirittäwät minulle paulat/ mutta en minä exy sinun käskyistä.
119:111 Sinun todistuksesi ovat minun ikuinen perintöosani, sillä ne ovat minun sydämeni ilo.	111. Sinun todistukses ovat minun ijankaikkiset perimiseni; sillä ne ovat minun sydämeni ilo.	Ps 119:111 Sinun todistuxes owat minun ijancaikkiset perimiseni: sillä he owat minun sydämeni riemut.
119:112 Minä olen taivuttanut sydämeni pitämään sinun käskysi, aina ja loppuun asti.	112. Minä kallistan minun sydämeni tekemään sinun sääty jälkeen, aina ja ijankaikkisesti.	Ps 119:112 Minä callistan minun sydämeni/ tekemän sinun oikeudes jälken/ aina ja ijancaikkisest.
119:113 Kaksimieliisiä minä vihaan, mutta sinun lakiasi minä rakastan.	113. Minä vihaan viekkaita henkiä, ja rakastan sinun lakias.	Ps 119:113 MInä wihan wieckaita hengejä/ ja racastan sinun Lakias.
119:114 Sinä olet minun suojani ja kilpeni, sinun sanaasi minä panen toivoni.	114. Sinä olet minun varjelukseni ja kilpeni: minä toivon sinun sanas päälle.	Ps 119:114 Sinä olet minun warjeluxen ja kilpen/ minä toiwon sinun sanas päälle.
119:115 Luopukaa minusta, te pahantekijät, minä tahdon ottaa Jumalani käskyistä vaarin.	115. Poiketkaat minusta, te pahanilkiset; ja minä pidän minun Jumalani käskyt.	Ps 119:115 Poiketcat minusta te pahanelkiset/ minä pidän minun Jumalani käskyt.
119:116 Tue minua lupauksesi jälkeen, että minä eläisin, äläkä anna minun joutua toivossani häpeään.	116. Tue minua sanallas, että minä eläisin, ja älä anna minun toivoni häpiään tulla.	Ps 119:116 Tuke minua sanallas/ että minä eläisin/ ja älä anna minun toiwoni wilpistellä.
119:117 Vahvista minua, että minä pelastuisin, niin minä katselen alati sinun käskyjäsi.	117. Vahvista minua, että minä autetuksi tulisin, niin minä halajan alati sinun säätyjäs.	Ps 119:117 Wahwista minua/ että minä autetuxi tulisin/ nijn minä halajan alati sinun oikeuttas.
119:118 Sinä hylkäätkä kaikki, jotka sinun käskyistäsi eksyvät, sillä heidän kavaluutensa on turha.	118. Sinä tallaat alas kaikki, jotka sinun säädyistä horjuvat; sillä heidän viettelyksensä on sula walhe.	Ps 119:118 Sinä tallat alas caicki jotca sinun oikeudestas horjuwat: sillä heidän wiettellyxens on sula walhe.
119:119 Kaikki maan jumalattomat sinä heität pois niinkuin kuonan; sentähden minä rakastan sinun todistuksiasi.	119. Sinä heität pois kaikki jumalattomat maan päältä niinkuin loan; sentähden minä rakastan sinun todistuksias.	Ps 119:119 Sinä heität pois caicki jumalattomat maan päälä nijncuin logan/ sentähden minä racastan sinun todistuxias.
119:120 Sinun peljättävyytesi edessä minun ruumiini vapisee, ja minä pelkään sinun tuomioitasi.	120. Minä pelkään sinua, niin että minun ihoni värisee, ja vapisen sinun tuomioitas.	Ps 119:120 Minä pelkän sinua/ nijn että minun ihon wärise/ ja wapisen sinun duomiotas.
119:121 Minä teen oikeuden ja vanhurskauden, älä jätä minua sortajaini käsiin.	121. Minä teen oikeuden ja vanhurskauden: älä minua hylkää niille, jotka minulle väkivaltaa tekevät.	Ps 119:121 MInä otan waarin oikeudesta ja wanhurscaudesta/ älä minua hyljä nijlle/ jotca minulle wäkiwalda tekewät.
119:122 Ole palvelijasi puolusmies hänen parhaaksensa, älä salli julkeain minua sortaa.	122. Vastaa palvelias edestä, ja lohduta häntä, ettei ylpiät tekisi minulle väkivaltaa.	Ps 119:122 Wasta palwelias edestä ja lohduta händä/ ettei corjat tekis minulle wäkiwalda.

119:123 Minun silmäni hiueta halajavat sinun apuasi ja sinun vanhurskaita lupauksiasi.	123. Minun silmäni hiveltyvät sinun autuutes perään, ja sinun vanhurskautes sanan jälkeen.	Ps 119:123 Minun silmäni hiweldywät sinun autuudes perän/ ja sinun wanhurscaudes sanan jälken.
119:124 Tee palvelijallesi armosi jälkeen ja opeta minulle käskysi.	124. Tee palvelias kanssa sinun armos jälkeen, ja opeta minulle sinun säätyjäs.	Ps 119:124 Toimita sinun palwelias cansa sinun armos perästä/ ja opeta minulle sinun oikeuttas.
119:125 Minä olen sinun palvelijasi, anna minulle ymmärrys, että minä sinun todistuksesi tuntisin.	125. Sinun palvelias minä olen: anna minulle ymmärrystä, että minä tuntisin sinun todistukses.	Ps 119:125 Sinun palwelias minä olen/ anna minulle ymmärryst/ että minä tundisin sinun todistuxes.
119:126 On aika Herran tehdä tekonsa: he ovat rikkoneet sinun lakisi.	126. Jopa aika on, että Herra siihen jotakin tekis: he ovat sinun lakis särkeneet.	Ps 119:126 Jopa aica on että HERra siihen jotakin tekis/ he owat sinun Lakis särkenet.
119:127 Sentähden minä rakastan sinun käskyjäsi enemmän kuin kultaa, enemmän kuin puhtainta kultaa.	127. Sentähden minä rakastan sinun käskyjäs, enempi kuin kultaa ja parasta kultaa.	Ps 119:127 Sentähden minä racastan sinun käskyäs/ enä cuin culda/ ja parasta culda.
119:128 Sentähden minä vaellan kaikessa suoraan, kaikkien sinun asetuksiesi mukaan; kaikkia valheen teitä minä vihaan.	128. Sentähden minä pidän visusti kaikkia sinun käskyjäs: minä vihaan kaikkia vääriä teitä.	Ps 119:128 Sentähden minä pidän wisust caickia sinun käskyjäs/ minä wihan caickia wääriä teitä.
119:129 Ihmeelliset ovat sinun todistuksesi, sentähden minun sieluni ottaa niistä vaarin.	129. Ihmeelliset ovat sinun todistukses; sentähden minun sieluni ne pitää.	Ps 119:129 IHmelliset owat sinun todistuxes/ sen tähden minun sielun ne pitä.
119:130 Kun sinun sanasi avautuvat, niin ne valaisevat ja antavat yksinkertaiselle ymmärrystä.	130. Kun sinun sanas julistetaan, niin se valistaa ja antaa yksinkertaisille ymmärryksen.	Ps 119:130 Cuin sinun sanas julistetan/ nijn se ilahutta/ ja anda yxikertaisille ymmärryxen.
119:131 Minä avaan suuni ja huohotan, sillä minä halajan sinun käskyjäsi.	131. Minä avaan suuni ja huokaan; sillä minä halajan sinun käskys.	Ps 119:131 Minä awan suuni ja huocan/ sillä minä halajan sinun käskyjäs.
119:132 Käänny minun puoleeni, ole minulle armollinen, niinkuin on oikein niitä kohtaan, jotka sinun nimeäsi rakastavat.	132. Käännä sinuas minun puoleeni, ja ole minulle armollinen, niinkuin sinä olet niille tottunut tekemään, jotka sinun nimeäs rakastavat.	Ps 119:132 Käännä sinuas minun puoleeni ja ole minulle armollinen/ nijncuins olet nijlle tottunut tekemän/ jotca sinun nimes racastawat.
119:133 Tee minun askeleeni vakaviksi sanallasi äläkä salli minkään vääryyden minua hallita.	133. Vahvista minun käymiseni sinun sanassas, ja älä anna väkivallan minua vallita.	Ps 119:133 Anna minun käymiseni olla wahwana sanasas/ ja älä anna wäkiwallan minua wallita.
119:134 Päästä minut ihmisten sorrosta, niin minä noudatan sinun asetuksiasi.	134. Lunasta minua ihmisten väkivallasta, niin minä pidän sinun käskys.	Ps 119:134 Lunasta minua ihmisten wäkiwallasta/ nijn minä pidän sinun käskyjäs.
119:135 Kirkasta kasvosi palvelijallesi ja opeta minulle käskysi.	135. Valista sinun kasvosi palvelias päälle, ja opeta minulle sinun säätys.	Ps 119:135 Walista sinun caswos palwelias päälle/ ja opeta minulle oikeudes.
119:136 Minun silmistäni vuotavat kyynelvirrat, kun sinun lakiasi ei noudateta.	136. Minun silmäni vettä vuotavat, niinkuin virta, ettei sinun käskyjäs pidetä.	Ps 119:136 Minun silmäni wettä vuotawat/ ettei sinun käskyjäs pidetä.
119:137 Sinä olet vanhurskas, Herra, ja sinun tuomiosi ovat oikeat.	137. Herra! sinä olet vanhurskas ja sinun tuomiosi ovat oikia.	Ps 119:137 HERra sinä olet wanhurscas/ ja sinun sanas on oikia.
119:138 Sinä olet säätänyt todistuksesi vanhurskaudessa ja suuressa uskollisuudessa.	138. Sinä olet vanhurskautes todistukset ja totuuden visusti käsenyt.	Ps 119:138 Sinä olet wanhurscaudes todistuxet/ ja totuden wisust käsenyt.

119:139 Minun kiivauteni kuluttaa minut, sillä minun vihamieheni unhottavat sinun sanasi.	139. Minä olen lähes surmakseni kiivannut, että minun viholliseni ovat sinun sanas unohtaneet.	Ps 119:139 Minä olen lähes surmaxeni kijwannut/ että minun wiholliseni owat sinun sanas unohtanet.
119:140 Sinun sanasi on hyvin koeteltu, ja sinun palvelijasi rakastaa sitä.	140. Sinun puhees on sangen koeteltu, ja sinun palvelias sen rakkaana pitää.	Ps 119:140 Sinun puhes on sangen coeteldu/ ja sinun palweliyas sen rackana pitä.
119:141 Minä olen vähäinen ja halveksittu, mutta minä en unhotta sinun asetuksiasi.	141. Minä olen halpa ja ylönkatsottu, mutta en minä unohda sinun käskyjäs.	Ps 119:141 Minä olen halpa ja ylöncaadzottu/ mutta en minä unohda sinun käskyjäs.
119:142 Sinun vanhurskautesi on iankaikkinen vanhurskaus, ja sinun lakisi on totuus.	142. Sinun vanhurskautes on ijankaikkinen vanhurskaus, ja sinun lakis on totuus.	Ps 119:142 Sinun wanhurscaudes on ijancaickinen wanhurscaus/ ja sinun Lakis on totuus.
119:143 Hätä ja ahdistus ovat minut saavuttaneet, mutta sinun käskysi ovat minun iloni.	143. Ahdistus ja tuska ovat minun saavuttaneet; mutta minä iloitsen sinun käskyistäs.	Ps 119:143 Ahdistus ja tusca owat minuun sattunet/ mutta minä halajan sinun käskyjäs.
119:144 Sinun todistuksesi ovat iankaikkisesti vanhurskaat; anna minulle ymmärrys, että minä eläisin.	144. Sinun todistustes vanhurskaus pysyy iankaikkisesti: anna minulle ymmärrys, niin minä elän.	Ps 119:144 Sinun wanhurscaudes todistuxet owat ijancaickiset/ anna minulle ymmärrys/ nijn minä elän.
119:145 Kaikesta sydämestäni minä huudan; vastaa minulle, Herra. Minä tahdon ottaa sinun käskyistäsi vaarin.	145. Minä huudan kaikesta sydämestäni: kuule, Herra, minua, että minä sinun säätys pitäisin.	Ps 119:145 MInä huudan coco sydämestäni/ cuuldele HERra minua/ että minä sinun oikeudes pitäisin.
119:146 Minä huudan sinua, pelasta minut, niin minä noudatan sinun todistuksiasi.	146. Sinua minä huudan, auta minua, että minä sinun todistukses pitäisin.	Ps 119:146 Sinua minä huudan/ auta minua/ että minä sinun todistuxes pitäisin.
119:147 Jo ennen aamun valkenemista minä huudan, sinun sanoihisi minä panen toivoni.	147. Varhain minä ennätän, ja huudan: sinun sanas päälle minä toivon.	Ps 119:147 Warahin minä ennätän ja huudan/ sinun sanas päälle minä toiwon.
119:148 Jo ennen yön vartiohetkiä minun silmäni tutkistelevat sinun puhettasi.	148. Varhain minä herään, tutkistelemaan sinun sanojas.	Ps 119:148 Warahin minä walwon/ että minä puhuisin sinun sanoistas.
119:149 Kuule minun ääneni armosi jälkeen; Herra, virvoita minua oikeutesi mukaan.	149. Kuule minun ääneni sinun armos jälkeen; Herra, virvoita minua sinun oikeutes jälkeen.	Ps 119:149 Cuuldele minun änen sinun armos perästä HERra/ wirgota minua sinun oikeudes jälken.
119:150 Lähellä ovat ilkeät vainoojat, jotka ovat kaukana sinun laistasi.	150. Pahanilkiset vainoojat karkaavat minun päälleni, ja ovat kaukana sinun laistas.	Ps 119:150 Minun pahanelkiset wainolliseni carawat päälleni/ ja owat caucana sinun Laistas.
119:151 Lähellä olet sinä, Herra, ja kaikki sinun käskysi ovat todet.	151. Herra, sinä olet läsnä, ja sinun käskys ovat sula totuus.	Ps 119:151 HERra/ sinä olet läsnä/ ja sinun käskys owat sula totuus.
119:152 Jo aikoja minä olen tiennyt sinun todistuksistasi, että sinä olet ne perustanut iäti pysyviksi.	152. Mutta minä sen aikaa tiesin, että sinä olet todistukses ijankaikkisesti perustanut.	Ps 119:152 Mutta minä sen aica tiesin/ että sinä olet sinun todistuxes ijancaickisest perustanut.
119:153 Katso minun kurjuuttani ja pelasta minut, sillä minä en unhotta sinun lakiasi.	153. Katso minun raadollisuuttani, ja pelasta minua; sillä enpä minä unohda sinun lakias.	Ps 119:153 CAdzo minun radollisuttani/ ja pelasta minua/ auta minua/ sillä embä minä unohda sinun Lakias.
119:154 Aja minun asiani ja lunasta minut, virvoita minua lupauksesi jälkeen.	154. Toimita minun asiani ja päästä minua: virvoita minua sinun sanas kautta.	Ps 119:154 Toimita minun syyn ja päästä minua/ wirgota minua sinun sanas cautta.

119:155 Kaukana on pelastus jumaattomista, sillä he eivät kysy sinun käskyjäsi.	155. Autuus on kaukana jumalattomista, sillä ei he tottele säätyjäs.	Ps 119:155 Autuus on caucana jumalattomista/ sillä ei he tottele sinun oikeuttas.
119:156 Herra, sinun armahtavaisuutesi on suuri, virvoita minua oikeutesi mukaan.	156. Herra, sinun laupiutes on suuri: virvoita minua sinun oikeutes jälkeen.	Ps 119:156 HERra/ sinun laupiudes on suuri/ wirgota minua sinun oikeudes perästä.
119:157 Monta on minulla vainoojaa ja vihamiestä, mutta sinun todistuksistasi minä en poikkea.	157. Minun vainoojaani ja vihollistani on monta; mutta en minä poikke sinun todistuksistas.	Ps 119:157 Minun wainojani ja wiholliseni owat monda/ mutta en minä poicke sinun todistuxistas.
119:158 Minä näen uskottomat, ja minua iljettää, sillä he eivät noudata sinun sanaasi.	158. Minä näen ylönkatsojat, ja siihen suutun, ettei he sinun sanaas pidä.	Ps 119:158 Minä näen ylöncazdojat/ ja se teke minulle paha/ ettei he sinun sanas pidä.
119:159 Huomaa, että minä rakastan sinun asetuksiasi. Herra, virvoita minua armosi jälkeen.	159. Katso, minä rakastan sinun käskyjäs: Herra, virvoita minua sinun armos jälkeen.	Ps 119:159 Cadzo/ minä racastan sinun käskyjäs/ HERRA wirgota minua sinun armos perästä.
119:160 Sinun sanasi on kokonansa totuus, ja kaikki sinun vanhurskautesi oikeudet pysyvät iankaikkisesti.	160. Sinun sanas on alusta totuus ollut: kaikki sinun vanhurskautes oikeudet pysyvät ijancaikkisesti.	Ps 119:160 Sinun sanas on algusta totuus ollut/ caicki sinun wanhurscaudes oikeudet pysyvät ijancaickisest.
119:161 Ruhtinaat vainoavat minua syyttä, mutta minun sydämeni pelkää sinun sanojasi.	161. Päämiehet vainoovat minua ilman syytä; mutta minun sydämeni pelkää sinun sanojas.	Ps 119:161 PÄämiehet wainowat minua ilman syytä/ ja minun sydämen pelkä sinun sanojas.
119:162 Minä riemuitsen sinun puheestasi, niinkuin suuren saaliin saanut.	162. Minä iloitsen sinun puheestas, niinkuin se joka suuren saaliin löytänyt on.	Ps 119:162 Minä loidzen sinun puheestas/ nijncuin jocu sais suuren saalin.
119:163 Valhetta minä vihaan ja inhoan, mutta sinun lakiasi minä rakastan.	163. Valhetta minä vihaan ja kauhistun; mutta sinun lakias minä rakastan.	Ps 119:163 Walhetta minä wihan ja cauhistun/ mutta sinun Lakias minä racastan.
119:164 Seitsemästi päivässä minä ylistän sinua sinun vanhurskautesi oikeuksien tähden.	164. Seitsemästi päivässä minä kiitän sinua sinun vanhurskautes oikeuden tähden.	Ps 119:164 Seidzemest päiwäs minä kijtän sinua/ sinun wanhurscaudes oikeuden tähden.
119:165 Suuri rauha on niillä, jotka rakastavat sinun lakiasi, eikä heille kompastusta tule.	165. Suuri rauha on niillä, jotka sinun lakias rakastavat, ja ei he itsiänsä loukkaa.	Ps 119:165 Suuri rauha on nijllä/ jotca sinun Lakias racastawat/ ja ei he horju.
119:166 Minä odotan sinulta pelastusta, Herra, ja täytän sinun käskysi.	166. Herra! minä odotan sinun autuuttas, ja teen sinun käskys.	Ps 119:166 HERra minä odotan sinun autuuttas/ ja teen sinun käskys perästä.
119:167 Minun sieluni noudattaa sinun todistuksiasi, ja suuresti minä niitä rakastan.	167. Minun sieluni pitää sinun todistukses, ja minä rakastan niitä sangen suuresti.	Ps 119:167 Minun sielun pitä sinun todistuxes/ ja racasta nijtä sangen.
119:168 Minä noudatan sinun asetuksiasi ja sinun todistuksiasi, sillä kaikki minun tieni ovat sinun edessäsi.	168. Minä pidän sinun käskys ja todistukses; sillä kaikki minun tieni ovat edessäs.	Ps 119:168 Minä pidän sinun käskyjäs ja todistuxias: sillä caicki minun tieni owat edesäs.
119:169 Herra, suo minun valitukseni tulla sinun kasvojesi eteen, anna minulle ymmärrys sanasi jälkeen.	169. Herra! anna minun huutoni tulla sinun etees: anna minulle ymmärrystä sinun sanas jälkeen.	Ps 119:169 HERra/ anna minun candeni tulla sinun etees/ anna minulle ymmärrystä sinun sanas jälken.
119:170 Tulkoon minun anomiseni sinun kasvojesi eteen, pelasta minut lupauksesi mukaan.	170. Anna minun rukoukseni tulla sinun etees: pelasta minua sinun sanas jälkeen.	Ps 119:170 Anna minun rucouxeni tulla sinun etees/ pelasta minua sinun sanas jälken.
119:171 Vuodattakoot minun huuleni ylistystä, sillä sinä opetat minulle käskysi.	171. Minun huuleni kiittävät, koskas minulle opetat sinun säätys.	Ps 119:171 Minun huuleni kijttäwät/ coscas minulle opetat sinun oikeudes.

119:172 Minun kieleni veisatkoon sinun lupauksistasi, sillä kaikki sinun käskysi ovat vanhurskaat.	172. Minun kieleni puhuu sinun sanastas; sillä kaikki sinun käskys ovat vanhurskaat.	Ps 119:172 Minun kielen puhu sinun sanastas: sillä kaikki sinun käskys ovat oikia.
119:173 Sinun kätesi olkoon minun apuni, sillä minä olen valinnut sinun asetuksesi.	173. Olkoon sinun kätes minulle avullinen; sillä minä olen valinnut sinun käskys.	Ps 119:173 Olkon sinun kätes minulle awullinen: sillä minä olen walinnut sinun käskys.
119:174 Minä ikävöitsen pelastusta sinulta, Herra, ja sinun lakisi on minun iloni.	174. Herra, minä ikävöitsen sinun autuuttas, ja halajan sinun lakias.	Ps 119:174 HERra/ minä ikäwöidzen sinun autuuttas/ ja halajan sinun Lakias.
119:175 Saakoon minun sieluni elää ja ylistää sinua, ja sinun oikeutesi minua auttakoot.	175. Anna minun sieluni elää, että hän sinua kiittäis, ja sinun oikeutes auttakoon minua!	Ps 119:175 Anna minun sieluni elä/ että hän sinua kijttäis/ ja sinun oikeudes auttacon minua.
119:176 Minä olen eksyksissä kuin kadonnut lammas; etsi palvelijaasi, sillä minä en unhot sinun käskyjäsi.	176. Minä olen eksyvä niinkuin kadotettu lammas, etsi sinun palveliaas; sillä en minä unohda sinun käskyjäs.	Ps 119:176 Minä olen nijncuin exyvä ja cadotettu lammas/ edzi sinun palwelias: sillä en minä unohda sinun käskyjät.
PSALMI 120	120 PSALTTARI	CXX. Psalmi .
120:1 Matkalaulu. Ahdistuksessani minä huudan Herraa, ja hän vastaa minulle.	1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Minä huudan Herraa minun tuskissani, ja hän kuulee minun rukoukseni.	Ps 120:1 Weisu corkeimmas Chuuris. MINä huudan HERra minun tuskisani/ ja hän cuuldele minua.
120:2 Herra, pelasta minun sieluni valheellisista huulista, petollisesta kielestä.	2. Herra, pelasta minun sieluni valhettelewista suista ja vääristä kielistä?	Ps 120:2 HERra pelasta minun sielun walehtelewista suista/ ja wääristä kielistä.
120:3 Mitä hän sinulle antaa ja mitä siihen vielä lisää, sinä petollinen kieli?	3. Mitä väärä kieli taitaa sinulle tehdä? ja mitä se taitaa toimittaa?	Ps 120:3 Mitä wäärä kieli taita sinulle tehdä ? ja mitä se taita toimitta ?
120:4 Väkivaltaisen teräviä nuolia ynnä kinsteripensaan tulisia hiiliä!	4. Se on niinkuin väkevän terävät nuolet, niinkuin tuli katajissa.	Ps 120:4 Se on nijncuin wäkewän teräwät nuolet/ nijncuin tuli catawisa.
120:5 Voi minua, että minun täytyy oleskella muukalaisena Mesekissä, asua Keedarin majojen keskellä!	5. Voi minua, että minä olen muukalainen Mesekin seassa! minun täytyy asua Kedarin majain seassa.	Ps 120:5 Woi minua/ että minä olen muucalainen Mesechin seas/ minun täyty asua Kedarin majain seas.
120:6 Kauan on minun sieluni täytynyt asua niiden seurassa, jotka rauhaa vihaavat.	6. Se tulee minun sielulleni ikäväksi, asua niiden tykönä, jotka rauhaa vihaavat.	Ps 120:6 Se tule minun sielulleni ikäwäxi/ asuwa nijden tykönä/ jotca rauha wihawat.
120:7 Minä pidän rauhan, mutta jos sanan sanon, niin he ovat sotaan valmiit.	7. Minä pidän rauhan, mutta kuin minä puhun, niin he sodan nostavat.	Ps 120:7 Minä pidän rauhan/ mutta cuin minä puhun/ nijn he sodan nostawat.
PSALMI 121	121 PSALTTARI	CXXI. Psalmi .
121:1 Matkalaulu. Minä nostan silmäni vuoria kohti: mistä tulee minulle apu?	1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Minä nostan silmäni mäkiin päin, joista minulle apu tulee.	Ps 121:1 Weisu corkeimmas Chuuris. MINä nostan silmäni mäkin päin/ joista minulle apu tule.
121:2 Apu minulle tulee Herralta, joka on tehnyt taivaan ja maan.	2. Minun apuni tulee Herralta, joka taivaan ja maan tehnyt on.	Ps 121:2 Minun apun tule HERralda/ joca taiwan ja maan tehnyt on.
121:3 Hän ei salli sinun jalkasi horjua, sinun varjelijasi ei torku.	3. Ei hän salli jalkas horjua; eikä se torku, joka sinua kätkee.	Ps 121:3 Ei hän salli sinun jalcas horjua/ eikä se maca joca sinua kätke.
121:4 Katso, hän, joka Israelia varjelee, ei torku eikä nuku.	4. Katso, joka Israelia varjelee, ei se torku eli makaa.	Ps 121:4 Cadzo/ Israelin wartia/ ei hän maca eli torcu.

121:5 Herra on sinun varjelijasi, Herra on suojaava varjosi sinun oikealla puolellasi.	5. Herra kätkeköön sinua: Herra on sinun varjos, sinun oikialla kädellä,	Ps 121:5 HERra kätkekön sinua/ HERra on sinun warjos/ sinun oikialla kädellä.
121:6 Ei polta sinua aurinko päivällä, eikä kuu yöllä.	6. Ettei aurinko sinua polttaisi päivällä, eikä kuu yöllä.	Ps 121:6 Ettei Auringo sinua poldais päiwällä/ eikä Cuu yöllä.
121:7 Herra varjelee sinut kaikesta pahasta, hän varjelee sinun sielusi.	7. Herra kätkeköön sinun kaikesta pahasta: hän kätkeköön sinun sielus!	Ps 121:7 HERra kätkekön sinua caikista pahoista/ hän kätkekön sinun sielus.
121:8 Herra varjelee sinun lähtemisesi ja tulemisesi, nyt ja iankaikkisesti.	8. Herra kätkeköön sinun uloskäymises ja sisällekäymises, hamasta nyt ja ijankaikkiseen!	Ps 121:8 HERra kätkekön sinun ulos käymises ja sisällekäymises/ hamast nyt ja ijancaickiseen.
PSALMI 122	122 PSALTTARI	CXXII. Psalmi .
122:1 Matkalaulu; Daavidin virsi. Minä iloitsin, kun minulle sanottiin: "Menkäämme Herran huoneeseen."	1. Davidin veisu korkeimmassa Kuorissa. Minä iloitsen niistä, jotka minulle sanovat: että me menemme Herran huoneeseen,	Ps 122:1 Dawidin weisu corkeimmas. Chuois. MINä iloidzen nijstä cuin minulle sanotut owat/ että me menem HERran huoneseen.
122:2 Meidän jalkamme saavat seisoa sinun porteissasi, Jerusalem;	2. Ja että meidän jalkamme pitää seisoman sinun porteissas, Jerusalem.	Ps 122:2 Ja että meidän jalcam pitä seisoman/ sinun porteisas Jerusalem.
122:3 sinä Jerusalem, rakennettu kaupungiksi, johon kokoonnutaan yhteen,	3. Jerusalem on rakennettu kaupungiksi, johon on tuleminen kokoon,	Ps 122:3 Jerusalem on rakettu Caupungixi/ johonga on tuleminen cocon.
122:4 jonne sukukunnat vaeltavat, Herran sukukunnat, niinkuin Israelille on säädetty, kiittämään Herran nimeä.	4. Että sukukunnat astuisivat sinne ylös, Herran sukukunnat, Israelille todistukseksi, kiittämään Herran nimeä.	Ps 122:4 Että sucucunnat astuisit sinne ylös/ nimittäin/ HERran sucucunda/ saarnaman Israelin Canssalle/ ja kijttämän HERran nime.
122:5 Sillä siellä ovat tuomioistuimet, Daavidin huoneen istuimet.	5. Sillä siellä ovat istuimet rakennetut tuomittaa, Davidin huoneen istuimet.	Ps 122:5 Sillä siellä owat istuimet raketut duomitta/ Dawidin huonen istuimet.
122:6 Toivottakaa rauhaa Jerusalemille, menestykööt ne, jotka sinua rakastavat.	6. Toivottakaat Jerusalemille rauhaa: he menestyköön, jotka sinua rakastavat!	Ps 122:6 Toiwottacat Jerusalemille onne/ he menestykön jotca sinua racastawat.
122:7 Rauha olkoon sinun muuriesi sisällä, olkoon onni sinun linnoissasi.	7. Rauha olkoon sinun muureis sisällä, ja onni sinun huoneissas!	Ps 122:7 Rauha olcon sinun muureis sisällä/ ja onni sinun huoneisas.
122:8 Veljieni ja ystävieni tähden minä sanon: olkoon sinulla rauha.	8. Minun veljieni ja ystäväini tähden minä toivotan nyt sinulle rauhaa!	Ps 122:8 Minun weljeini ja ystäwäini tähden/ minä toiwotan sinulle rauha.
122:9 Herran, meidän Jumalamme, huoneen tähden minä tahdon etsiä sinun parastasi.	9. Herran meidän Jumalamme huoneen tähden etsin minä sinun parastas.	Ps 122:9 Meidän HERram Jumalam huonen tähden/ edzin minä sinun parastas.
PSALMI 123	123 PSALTTARI	CXXIII. Psalmi .
123:1 Matkalaulu. Minä nostan silmäni sinun puoleesi, joka taivaissa asut.	1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Minä nostan silmäni sinun tykö, joka asut taivaissa.	Ps 123:1 Weisu corkeimmas Chuois. MINä nostan silmäni sinun tygös/ joca asut taiwaisa.
123:2 Katso, niinkuin palvelijain silmät katsovat heidän isäntänsä käsiin, ja niinkuin palvelijattaren silmät katsovat hänen emäntänsä käsiin, niin meidän silmämme katsovat Herran, meidän Jumalamme, puoleen, kunnes hän armahtaa meitä.	2. Katso, niinkuin palveliain silmät katsovat isäntänsä käsiin, niinkuin piikain silmät katsovat emäntänsä käsiin, niin meidänkin silmämme katsovat Herraa meidän Jumalaamme, siihenasti että hän meitä armahtaa.	Ps 123:2 Cadzo/ cuin palweliain silmät cadzowat heidän isändäins käsijn. Ps 123:3 Cuin pijcain silmät cadzowat heidän emändäins käsijn. Ps 123:4 Nijn meidän silmäm cadzowat meidän HERram Jumalatam/ sijhenasti että hän meille armollisexi tule.

123:3 Ole meille armollinen, Herra, ole meille armollinen. Sillä kylliksi olemme jo saaneet ylenkatsetta.	3. Ole meille armollinen, Herra, ole meille armollinen! sillä me olemme sangen täytetyt ylönkatseesta;	Ps 123:5 Ole meille armollinen HERra/ ole meille armollinen: sillä me olem sangen täytetyt ylöncazesta.
123:4 Sielumme on jo kyllänsä saanut suruttomien pilkasta, ylpeitten ylenkatseesta.	4. Sangen täynnä on meidän sielumme rikasten pilkkaa ja ylpeiden ylönkatsetta.	Ps 123:6 Sangen täynäns on meidän sielum ylpeitten pilcasta/ ja coreitten ylöncazesta.
PSALMI 124	124 PSALTTARI	CXXIV. Psalmi .
124:1 Matkalaulu; Daavidin virsi. Ellei Herra olisi meidän kanssamme - näin sanokoon Israel -	1. Davidin veisu korkeimmassa Kuorissa. Ellei Herra olisi meidän kanssamme, niin sanokaan Israel:	Ps 124:1 Dawidin weisu corkeimmas Chuuris. ELlei HERra olis meidän cansam/ nijn sanocan Israel.
124:2 ellei Herra olisi meidän kanssamme, kun ihmiset nousevat meitä vastaan,	2. Ellei Herra olisi meidän kanssamme, koska ihmiset karkaavat meitä vastaan,	Ps 124:2 Ellei HERra olis meidän cansam/ cosca ihmiset carcawat meitä wastan.
124:3 niin he meidät elävältä nielisivät, kun heidän vihansa syttyy meitä vastaan;	3. Niin he nielisivät meidät elävältä, kuin heidän vihansa julmistuu meidän päallemme;	Ps 124:3 Nijn he nielisit meidän eläwäldä/ cosca heidän wihans julmistu meidän päällem.
124:4 niin vedet upottaisivat meidät, virta tulvisi meidän sielumme ylitse;	4. Niin vesi meitä upottais: kosket kävisivät sieluimme ylitse:	Ps 124:4 Nijn wesi meitä upotais/ Cosket käwisit meidän sieluim ylidze.
124:5 niin tulvisivat kuohuvat vedet meidän sielumme ylitse.	5. Niin ylpiät veden aallot kävisivät sielumme ylitse.	
124:6 Kiitetty olkoon Herra, joka ei antanut meitä heidän hammastensa raadeltaviksi.	6. Kiitetty olkoon Herra, joka ei meitä anna raatelukseksi heidän hampaillensa!	Ps 124:5 Kijtetty olcon HERra/ ettei hän meitä anna raateluxexi heidän hambailens.
124:7 Meidän sielumme pääsi kuin lintu pyydystäjain paulasta: paula katkesi, ja me pääsimme pois.	7. Meidän sielumme pääsi niinkuin lintu lintumiehen paulasta. Paula on särjetty, ja me olemme päästetyt.	Ps 124:6 Meidän sielum pääsi nijncuin lindumiehen paulasta. Paula on särjetty/ ja me olemma päästetyt.
124:8 Meidän apumme on Herran nimi, hänen, joka on tehnyt taivaan ja maan.	8. Meidän apumme on Herran nimessä, joka taivaan ja maan tehnyt on.	Ps 124:7 Meidän apum on HERran nimesä/ joca taiwan ja maan tehnyt on.
PSALMI 125	125 PSALTTARI	CXXV. Psalmi .
125:1 Matkalaulu. Jotka Herraan turvaavat, ovat kuin Siionin vuori: se ei horju, vaan pysyy iankaikkisesti.	1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Jotka Herran päälle uskaltavat, ei he lankee, vaan pysyvät ijancaikkisesti niinkuin Zionin vuori.	Ps 125:1 Weisu corkeimmas Chuuris. JOTca HERran päälle uscaldawat/ ei he lange/ waan pysywät ijancaickisest nijncuin Zionin wuori.
125:2 Vuoret ympäröivät Jerusalemia, ja Herra ympäröi kansaansa, nyt ja iankaikkisesti.	2. Jerusalemin ympäri ovat vuoret, ja Herra on kansansa ympärillä, hamasta nyt ja ijancaikkiseen.	Ps 125:2 Jerusalemin ymbäri owat wuoret/ ja HERra on hänen Canssans ymbärillä/ hamast nyt ja ijancaickiseen.
125:3 Sillä jumalattomuuden valtikka ei saa vallita vanhurskasten arpaosaa, että vanhurskaat eivät ojentaisi käsiänsä vääryyteen.	3. Sillä jumalattomain valtikka ei pidä pysymän vanhurskasten joukon päällä, ettei vanhurskaat ojentaisi käsiänsä vääryyteen.	Ps 125:3 Sillä jumalattomain waldicka ei pidä pysymän wanhurscasten joucon päällä/ ettei wanhurscat ojennais käsiäns wäärween.
125:4 Anna hyvää hyville, Herra, ja oikeamielisille.	4. Herra, tee hyvästi hyville ja hurskaille sydämille.	Ps 125:4 HERra tee hywästi/ hywille ja hurscaille sydämille.

125:5 Mutta jotka poikkeavat mutkaisille teilleen, ne Herra hukuttakoon yhdessä väärintekijäin kanssa. Rauha Israelille!	5. Mutta jotka poikkeavat vääriin teihinsä, niitä Herra ajaa pois pahantekiäin kanssa; mutta rauha olkoon Israelille!	Matka jota poikewat wäärijn teihins/ nijtä Jumala aja pois pahantekiäin cansa/ mutta rauha olcon Israelille.
PSALMI 126	126 PSALTTARI	CXXVI. Psalmi .
126:1 Matkalaulu. Kun Herra käänsi Siionin kohtalon, niin me olimme kuin unta näkeväiset.	1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Koska Herra päästää Zionin vangit, niin me olemme niinkuin unta näkeväiset.	Ps 126:1 Weisu corkeimmas Chuoris. COSca HERra päästä Zionin fangit/ nijn me olemma nijncuin unda näkewäiset.
126:2 Silloin oli meidän suumme naurua täynnä, ja kielemme riemua täynnä; silloin sanottiin pakanain keskuudessa: "Herra on tehnyt suuria heitä kohtaan."	2. Silloin meidän suumme naurulla täytetään, ja kielemme on täynnä riemua; silloin sanotaan pakanoissa: Herra on suuria heidän kohtaansa tehnyt.	Ps 126:2 Silloin meidän suum naurolla täytetän/ ja meidän kielem on täynäns riemua/ silloin sanotan pacanoisa: HERra on suuria heidän cohtans tehnyt.
126:3 Niin, Herra on tehnyt suuria meitä kohtaan; siitä me iloitsemme.	3. Herra on suuria tehnyt meidän kohtaamme: siitä me olemme iloiset.	Ps 126:3 HERra on suuria tehnyt meidän cohtam: sillä me olemma iloiset.
126:4 Herra, käännä meidän kohtalomme, niinkuin sadepurot Etelämaassa.	4. Herra! käännä meidän vankiutemme, niinkuin virrat etelässä.	Ps 126:4 HERra käännä meidän fangiuxem/ nijncuins wirrat eteläs cuiwannut olet.
126:5 Jotka kyynelin kylvävät, ne riemuiten leikkaavat.	5. Jotka kyyneleillä kylvävät, ne ilolla niittävät.	Ps 126:5 Jotca kyyneleillä kylwävät/ ne ilolla nijttävät.
126:6 He menevät itkien, kun kylvösiemenen vievät; he palajavat riemuiten, kun lyhteensä tuovat.	6. He menevät matkaan ja itkevät, ja vievät ulos kalliin siemenen, ja tulevat riemulla, ja tuovat lyhteensä.	Ps 126:6 He menewät ja itkewät/ ja wiewät ulos callin siemenen/ ja tulewat riemulla/ ja tuowat heidän lyhtens.
PSALMI 127	127 PSALTTARI	CXXVII. Psalmi .
127:1 Matkalaulu; Salomon virsi. Jos Herra ei huonetta rakenna, niin sen rakentajat turhaan vaivaa näkevät. Jos Herra ei kaupunkia varjele, niin turhaan vartija valvoo.	1. Salomon veisu korkeimmassa Kuorissa. Jos ei Herra huonetta rakenna, niin hukkaan työtä tekevät, jotka sitä rakentavat: jos ei Herra kaupunkia varjele, niin vartiat hukkaan valvovat.	Ps 127:1 Salomon weisu corkeimmas Chuoris. JOs ei HERra huonetta rakenna/ nijn he huckan työtä tekewät/ jotca sitä rakendawat. Ps 127:2 Jos ei HERra Caupungita warjele/ nijn wartiat huckan walwowat.
127:2 Turhaan te nousette varhain ja myöhään menette levolle ja syötte leipänne murheella: yhtä hyvin hän antaa ystävilleen heidän nukkuessansa.	2. Se on turha, että te varhain nousette ja hiljain maata menette, ja syötte leipänne surulla; sillä hän antaa ystävilensä heidän maatessansa.	Ps 127:3 Se on turha että te warhain nouset ja hiljain maata menet/ ja suurella työllä elatuxen walmistatte: sillä hän anda ystäwillens heidän maatesans.
127:3 Katso, lapset ovat Herran lahja, ja kohdun hedelmä on anti.	3. Katso, lapset ovat Herran lahja, ja kohdun hedelmä on anto.	Ps 127:4 Cadzo/ lapset owat HERran lahja/ ja ruumin hedelmä on ando.
127:4 Niinkuin nuolet sankarin kädessä, niin ovat nuoruudessa synnytettyt pojat.	4. Kuin nuolet väkevän kädessä, niin ovat nuorukaiset.	Ps 127:5 Cuiin nuolet wäkewän kädessä/ nijn owat nuorucaiset.
127:5 Onnellinen se mies, jonka viini on niitä täynnä! Eivät he joudu häpeään, kun portissa puhuttelevat vihamiehiänsä.	5. Autuas on se, jonka viini on niitä täynnänsä: ei ne häväistä, kuin heillä vihollistensa kanssa portissa tekemistä on.	Ps 127:6 Autuas on se jonga wijni on nijtä täynäns/ ei ne häväistä/ cosca heillä wihollistens cansa portisa tekemist on.
PSALMI 128	128 PSALTTARI	CXXVIII. Psalmi .

128:1 Matkalaulu. Autuas on jokainen, joka pelkää Herraa, joka vaeltaa hänen teillänsä.	1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Autuas on jokainen, joka Herraa pelkää, ja hänen tiellänsä vaeltaa.	Ps 128:1 Weisu korkeimmas Chuuris. AUtuas on se cuin HERra pelkä/ ja hänen teilläns waelda.
128:2 Sinä saat nauttia kättesi ansion; onnellinen sinä, sinun käy hyvin!	2. Sillä sinä elätät itses kättes töistä: autuas sinä olet, ja sinulle käy hyvästi.	Ps 128:2 Sinä elätät sinua kättes töistä/ autuas sinä olet/ ja sinulle käy hywästi.
128:3 Niinkuin hedelmällinen viiniköynnös on sinun emäntäsi sinun huoneesi perällä, niinkuin öljypuun vesat ovat sinun lapsesi sinun pöytäsi ympärillä.	3. Sinun emäntäs on niinkuin hedelmällinen viinapuu huonees sisimmäisissä loukkaissa: sinun lapses niinkuin öljypuun vesat, pöytäs ympärillä.	Ps 128:3 Sinun emändäs on nijncuin hedelmällinen wijnapuu/ sinun huones louckaita ymbäri/ sinun lapses nijncuin öljyn wesat/ sinun pöytäs ymbärillä.
128:4 Sillä katso, näin siunataan mies, joka Herraa pelkää.	4. Katsos, näin se mies siunataan, joka Herraa pelkää.	Ps 128:4 Cadzos/ näin se mies siunatan/ joca HERra pelkä.
128:5 Siunatkoon Herra sinua Siionista, niin sinä saat kaikkina elinpäivinäsi nähdä Jerusalemin onnellisena,	5. Herra siunaa sinua Zionista, ettäs näet Jerusalemin onnen kaikkena elinaikanas,	Ps 128:5 HERra siuna sinua Zionista/ ettäs näet Jerusalemin onnen/ caickena sinun elinaicanas.
128:6 saat nähdä lastesi lapset. Rauha Israelille!	6. Ja saat nähdä lastes lapset: rauha olkoon Israelille!	Ps 128:6 Ja saat nähdä sinun lastes lapset/ ja rauhan Israelis.
PSALMI 129	129 PSALTTARI	CXXIX. Psalmi .
129:1 Matkalaulu. He ovat minua kovin ahdistaneet nuoruudestani asti - näin sanokoon Israel -	1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. He ovat usein minua ahdistaneet, hamasta nuoruudestani, sanokaan nyt Israel;	Ps 129:1 Weisu corkeimmas Chuuris. HE owat usein minua ahdistanet hamast minun nuorudestani/ sanocan Israel.
129:2 he ovat minua kovin ahdistaneet nuoruudestani asti, mutta eivät he ole päässeet minusta voitolle.	2. He ovat usein minua ahdistaneet, hamasta nuoruudestani; mutta ei he minua voittaneet.	Ps 129:2 He owat usein minua ahdistanet hamast minun nuorudestani/ mutta ei he minua woittanet.
129:3 Kyntäjät ovat minun selkääni kyntäneet ja vetäneet pitkät vaot.	3. Kyntäjät ovat minun selkäni päällä kyntäneet, ja vakonsa pitkäksi vetäneet.	Ps 129:3 Kyndäjät owat minun selkäni päällä kyndanet/ ja wacons pitkäksi wetänet.
129:4 Mutta Herra on vanhurskas, hän on katkonut jumalattomain köydet.	4. Herra, joka vanhurskas on, on jumalattomain köydet katkonut.	Ps 129:4 HERra joca wanhurscas on/ on jumalattomain köydet catcoanut.
129:5 Joutukoot häpeään ja kääntykööt takaisin kaikki Siionin vihamiehet.	5. Tulkoon häpiään ja kääntyköön takaperin kaikki, jotka Zionia vihaavat.	Ps 129:5 Josca he häpiään tulisit ja käändyisit tacaperin/ caicki jotca Zionita wihawat.
129:6 Olkoot he niinkuin ruoho katoilla, joka kuivuu ennen korrelle puhkeamistaan,	6. Olkoon niinkuin ruoho kattojen päällä, joka kuivettuu ennen kuin se reväistään ylös,	Ps 129:6 Josca he olisit nijncuin ruohot cattoin päällä/ jotca ennen cuiwettuwat cuin he rewäistän ylös.
129:7 josta ei leikkaaja täytä kättänsä eikä lyhteen sitoja syliänsä.	7. Joista niittäjä ei kättänsä täytä, eikä lyhteensitoja syliänsä;	Ps 129:7 Joista nijttäjä ei kättäns täytä/ eikä lyhten sitoja syliäns.
129:8 Älköötkä sanoko ohitsekulkijat: "Herran siunaus tulkoon teille. Me siunaamme teitä Herran nimeen."	8. Eikä yksikään ohitsekäypä sano: olkoon Herran siunaus teidän päällänne: me siunaamme teitä Herran nimeen.	Ps 129:8 Eikä yxikän ohidzekäypä sano: olcon HERran siunaus teidän päällän/ me siunam teitä HERran nimeen.
PSALMI 130	130 PSALTTARI	CXXX. Psalmi .

130:1 Matkalaulu. Syvyydestä minä huudan sinua, Herra.	1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Syvyydessä minä huudan sinua, Herra.	Ps 130:1 Weisu korkeimmas Chuuris. SYwydestä minä huudan sinua HERra.
130:2 Herra, kuule minun ääneni. Tarkatkoot sinun korvasi minun rukousteni ääntä.	2. Herra, kuule minun ääneni: vaarinottakaan korvas rukousteni äänestä.	Ps 130:2 HERra cuule minun änen/ waarin ottacan sinun corwas minun rucouxeni änestä.
130:3 Jos sinä, Herra, pidät mielessäsi synnit, Herra, kuka silloin kestää?	3. Jos sinä, Herra, soimaat syntiä: Herra, kuka siis pysyy?	Ps 130:3 Jos sinä HERra soimat syndiä ? HERra cuca sijs pysy ?
130:4 Mutta sinun tykönäsi on anteeksiantamus, että sinua peljättäisiin.	4. Sillä sinun tykönäs on anteeksi antamus, että sinua peljättäisiin.	Ps 130:4 Sillä sinun tykönäs on andexiandamus/ että sinua peljätäisin.
130:5 Minä odotan Herraa, minun sieluni odottaa, ja minä panen toivoni hänen sanaansa.	5. Minä odotan Herraa: sieluni odottaa, ja minä toivon hänen sanansa päälle.	Ps 130:5 Minä odotan HERra/ minun sielun odotta/ ja minä toiwon hänen sanans päälle.
130:6 Minun sieluni odottaa Herraa hartaammin kuin vartijat aamua, kuin vartijat aamua.	6. Sieluni vartioitsee Herraa huomenvartiosta toiseen huomenvartiioon asti.	Ps 130:6 Minun sielun wartioidze HERra/ huomen wartiasta toisen huomen wartian asti.
130:7 Pane toivosi Herraan, Israel. Sillä Herran tykönä on armo, runsas lunastus hänen tykönänsä.	7. Israel toivokaan Herran päälle; sillä Herralla on armo, ja runsas lunastus hänellä.	Ps 130:7 Israel toiwocan HERran päälle/ sillä HERralla on armo/ ja runsas lunastus hänellä.
130:8 Ja hän lunastaa Israelin kaikista sen synneistä.	8. Ja hän lunastaa Israelin kaikista synneistänsä.	Ps 130:8 Ja hän lunasta Israelin caikista hänen synneistäns.
PSALMI 131	131 PSALTTARI	CXXXI. Psalmi .
131:1 Matkalaulu; Daavidin virsi. Herra, minun sydämeni ei ole ylpeä, eivät minun silmäni ole korskeat, enkä minä tavoittele asioita, jotka ovat minulle ylen suuret ja käsittämättömät.	1. Davidin veisu korkeimmassa Kuorissa. Herra! ei minun sydämeni ole paisunut, eikä minun silmäni ole ylpiät; enkä minä vaella suurissa asioissa, jotka minulle työläävät ovat.	Ps 131:1 Dawidin weisu corkeimmas Chuuris. HERra/ ei minun sydämen ole corja/ eikä minun silmäni ole ylpiä/ engä waella suurisa asioisa/ jotca minulle työlät owat.
131:2 Totisesti, minä olen sieluni viihdyttänyt ja tyynnyttänyt: niinkuin vieroitettu lapsi äidin helmassa, niinkuin vieroitettu lapsi, niin on sieluni minussa.	2. Kuin en minä sieluani asettanut ja vaikittanut, niin minun sieluni tuli vieroitetuksi, niinkuin lapsi äidistänsä vieroitetaan.	Ps 131:2 Cosca en minä minun sieluani asettanut ja waikittanut/ nijn minun sielun tuli wieroitetuxi/ nijncuin lapsi äitistäns wieroitetan.
131:3 Pane toivosi Herraan, Israel, nyt ja iankaikkisesti.	3. Israel toivokaan Herran päälle, hamasta nyt ja iankaikkiseen.	Ps 131:3 Israel toiwocan HERran päälle hamast nyt ja ijancaickiseen.
PSALMI 132	132 PSALTTARI	CXXXII. Psalmi .
132:1 Matkalaulu. Muista, Herra, Daavidin hyväksi kaikkia hänen vaivojansa,	1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Muista, Herra, Davidia, ja kaikkia hänen vaivojansa,	Ps 132:1 Weisu corkeimmas Chuuris. MUista HERra Dawidita/ ja caicke hänen waiwans.
132:2 hänen, joka vannoi valan Herralle ja teki lupauksen Jaakobin Väkevälle:	2. Joka Herralle vannoi, ja lupasi lupauksen Jakobin väkevälle:	Ps 132:2 Joca HERralle wannoi/ ja lupais lupauxens Jacobin wäkewälle.
132:3 "Minä en mene majaan, joka on minun kotini, enkä nouse vuoteeseeni, joka on minun leposijani,	3. En mene huoneeni majaan, enkä vuoteeseeni pane maata;	Ps 132:3 En minä mene minun huoneni majaan/ engä wuoteseni pane maata.
132:4 minä en suo silmilleni unta enkä silmäluomilleni lepoa,	4. En anna silmäini unta saada, enkä silmälautaini torkkua,	Ps 132:4 En minä anna silmäini unda saada/ engä silmälautaini torckua.

132:5 Ennenkuin löydän sijan Herralle, asumuksen Jaakobin Väkevälle."	5. Siihenasti kuin minä löydän sian Herralle, Jakobin väkevän asumiseksi.	Ps 132:5 Sijhenasti cuin minä löydän sian HERralle/ Jacobin wäkwän asumisexi.
132:6 Katso, me kuulimme sen olevan Efratassa, me löysimme sen Jaarin kedoilta.	6. Katso, me kuulimme hänestä Ephratassa: me olemme sen löytäneet metsän kedoilla.	Ps 132:6 Cadzo/ me cuulimma hänestä Ephratas/ me olemma sen löynnet medzän kedoisa.
132:7 Menkäämme hänen asumukseensa, kumartukaamme hänen jalkainsa astinlaudan eteen.	7. Me tahdomme hänen asuinsioihinsa mennä, ja kumartaa hänen jalkainsa astinlaudan edessä.	Ps 132:7 Me tahdomma hänen asuinsioins mennä/ ja cumarta hänen jalcains astinlaudan edes.
132:8 Nouse, Herra, leposijaasi, sinä ja sinun väkevyytesi arkki.	8. Nouse, Herra, sinun lepoos, sinä ja sinun väkevyytes arkki.	Ps 132:8 Nouse HERra sinun lepoos/ sinä ja sinun wäkwedydes Arcki.
132:9 Sinun pappisi olkoot puettut vanhurskaudella, ja sinun hurskaasi riemuitkoot.	9. Anna pappis pukea heitänsä vanhurskaudella ja sinun pyhäs riemuitkaan.	Ps 132:9 Anna sinun Pappis puke heitäs wanhurscaudella/ ja sinun pyhäs riemuitcan.
132:10 Palvelijasi Daavidin tähden älä torju pois voideltusi kasvoja.	10. Älä käännä pois voideltus kasvoja, sinun palvelias Davidin tähden.	Ps 132:10 Älä ota pois sinun woidellus hallitust/ sinun palwelias Dawidin tähden.
132:11 Herra on vannonut Daavidille totisen valan, jota hän ei peruuta: "Sinun ruumiisi hedelmän minä asetan sinun valtaistuimellesi.	11. Herra on vannonut Davidille totisen valan, ja ei hän siitä vilpistele: sinun ruumiis hedelmästä minä istutan istuimelles.	Ps 132:11 HERra on wannonut Dawidille totisen walan/ ja ei hän sijtä wilpistele/ sinun ruumis hedelmästä minä istutan sinun istuimelles.
132:12 Jos sinun poikasi pitävät minun liittoni ja minun todistukseni, jotka minä heille opetan, niin saavat heidänkin poikansa istua sinun valtaistuimellasi iankaikkisesti."	12. Jos sinun lapses minun liittoni pitävät, ja minun todistukseni, jotka minä heille opetan, niin heidän lapsensa myös pitää sinun istuimellas istuman ijancaikkisesti.	Ps 132:12 Jos sinun lapses minun lijttoni pitävät ja minun todistuxeni/ jotca minä heille opetan/ nijn heidän lapsens myös sinun istuimellas istuwat ijancaickisest
132:13 Sillä Herra on valinnut Siionin, halunnut sen asunnoksensa:	13. Sillä Herra on Zionin valinnut, ja tahtoo sitä asuinsiaksensa.	Ps 132:13 Sillä HERra on Zionin walinnut/ ja halaja siellä asua.
132:14 "Tämä on minun leposijani iankaikkisesti; tässä minä asun, sillä tänne on minun haluni ollut.	14. Tämä on minun leponi ijancaikkisesti: tässä minä tahdon asua; sillä se minulle kelpaa.	Ps 132:14 Tämä on minun lepon ijancaickisest/ täsä minä tahdon asua: sillä se minulle kelpa.
132:15 Siionin ravinnon minä runsaasti siunaan, sen köyhät minä leivällä ruokin.	15. Minä hyvästi siunaan hänen elatuksensa, ja hänen köyhillensä kyllä annan leipää.	Ps 132:15 Minä siunan heidän elatuxens/ ja hänen köyhillens kyllä annan leipä.
132:16 Sen papit minä puetan autuudella, ja sen hurskaat riemuiten riemuitkoot.	16. Hänen pappinsa minä puetan autuudella; ja hänen pyhänsä pitää ilolla riemuitseman.	Ps 132:16 Hänen Pappins minä puetan autuudella/ ja hänen pyhäns pitä riemuidzeman.
132:17 Siellä minä annan yletä Daavidille sarven, sytytän voidellulleni lampun.	17. Siellä minä annan puhjeta Davidin sarven: minä valmistan kynttilän voidellulleni.	Ps 132:17 Siellä minä annan puhjeta Dawidin sarwen/ minä walmistin kyntiläni woideltulleni.
132:18 Hänen vihollisensa minä puetan häpeällä, mutta hänen päässänsä loistaa hänen kruununsa."	18. Hänen vihollisensa minä häpiällä puetan; mutta hänen päällänsä pitää hänen kruununsa kukoistaman.	Ps 132:18 Hänen wihollisens minä häpiällä puetan/ mutta hänen päälläns cucoista hänen cruununs.
PSALMI 133	133 PSALTTARI	CXXXIII. Psalmi .
133:1 Matkalaulu; Daavidin virsi. Katso, kuinka hyvää ja sulosta on, että veljekset sovussa asuvat!	1. Davidin veisu korkeimmassa Kuorissa. Katsos kuinka hyvä ja kuinka suloinen se on, että veljekset sovinnossa keskenänsä asuvat.	Ps 133:1 Dawidin weisu corkeimmas Chuoris. CADzos/ cuinga hywä ja suloinen se on/ että weljet sowinnos keskenäns asuwat.

133:2 Se on niinkuin kallis öljy pään päällä, jota tiukkuu partaan - Aaronin partaan, jota tiukkuu hänen viittansa liepeille.	2. Niinkuin kallis voide, joka Aaronin päästä vuotaa koko hänen partaansa, joka vuotaa hänen vaatettensa liepeeseen;	Ps 133:2 Nijncuin se callis woide/ joca Aaronin päästä vuota coco hänen partaans/ joca vuota hänen waatteisijns.
133:3 Se on niinkuin Hermonin kaste, joka tiukkuu Siionin vuorille. Sillä sinne on Herra säätänyt siunauksen, elämän, ikuisiksi ajoiksi.	3. Niinkuin Hermonin kaste, joka tulee alas Zionin vuorelle; sillä siellä lupaa Herra siunauksen ja elämän alati ja ijankaikkisesti.	Ps 133:3 Nijncuin neste/ joca Hermonist tule alas Zionin vuorelle: Sillä siellä lupa HERra siunauxen/ ja elämän alati ja ijancaickisest.
PSALMI 134	134 PSALTTARI	CXXXIV. Psalmi .
134:1 Matkalaulu. Katso, kiittäkää Herraa, kaikki te Herran palvelijat, jotka öisin seisotte Herran huoneessa.	1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Katso, kiittäkää Herraa, kaikki Herran palveliat, jotka yöllä seisotte Herran huoneessa!	Ps 134:1 Weisu corkeimmas Chuoris. CADzo/ kijttäkät HERra caicki HERran palweliat/ jotca yöllä seisotta HERran huonesa.
134:2 Kohottakaa kätenne pyhäkköön päin ja kiittäkää Herraa.	2. Nostakaat kätenne pyhään päin, ja kiittäkää Herraa.	Ps 134:2 Nostacat käten Pyhä päin/ ja kijttäkät HERra.
134:3 Herra siunatkoon sinua Siionista, hän, joka on tehnyt taivaan ja maan.	3. Herra siunatkoon sinua Zionista, joka taivaan ja maan tehnyt on.	Ps 134:3 HERra siunatcon sinua Zionista/ joca taiwan ja maan tehnyt on.
PSALMI 135	135 PSALTTARI	CXXXV. Psalmi .
135:1 Halleluja! Ylistäkää Herran nimeä. Ylistäkää, te Herran palvelijat,	1. Halleluja! Ylistäkää Herran nimeä, kiittäkää, Herran palveliat.	Ps 135:1 Halleluja. YListäkät HERran nime/ kijttäkät HERran palweliat.
135:2 jotka seisotte Herran huoneessa, meidän Jumalamme huoneen esikartanoissa.	2. Te kuin seisotte Herran huoneessa, meidän Jumalamme esihuoneissa.	Ps 135:2 Te cuin seisotta HERran huonesa/ meidän Jumalam esihuoneisa.
135:3 Ylistäkää Herraa, sillä Herra on hyvä, veisatkaa kiitosta hänen nimellensä, sillä se on suloinen.	3. Kiittäkää Herraa, sillä Herra on hyvä, ja veisatkaa kiitosta hänen nimellensä; sillä se on suloinen.	Ps 135:3 Kijttäkät HERra/ sillä HERra on hywä/ ja weisatcat kijtost hänen nimellens: sillä se on suloinen.
135:4 Sillä Herra on valinnut Jaakobin omaksensa, Israelin omaisuudeksensa.	4. Sillä Herra on itsellensä valinnut Jakobin, Israelin omaksensa.	Ps 135:4 Sillä HERra on idzellens walinnut Jacobin/ Israelin hänen omaxens.
135:5 Sillä minä tiedän, että Herra on suuri, ja meidän Herramme korkeampi kaikkia jumalia.	5. Minä tiedän, että Herra on suuri, ja meidän Jumalamme kaikkein jumalain ylitse.	Ps 135:5 Minä tiedän että HERra on suuri/ ja meidän Jumalam caickein jumalain seas.
135:6 Kaiken, mitä Herra tahtoo, hän tekee, sekä taivaassa että maassa, merissä ja kaikissa syvyyksissä;	6. Kaikki, mitä Herra tahtoo, niin hän tekee, taivaassa ja maassa, meressä ja kaikessa syvyydessä;	Ps 135:6 Caicki mitä HERra tahto/ nijn hän teke/ taiwas/ maas/ meres ja caikes sywydes.
135:7 hän, joka nostaa pilvet maan ääristä, tekee salamit ja sateen ja tuopi tuulen sen säilytyspaikoista;	7. Joka pilvet nostaa maan ääristä, joka pitkäisen leimauksesta sateen saattaa, ja tuulen tuo ulos tavaroistansa;	Ps 135:7 Joca pilwet nosta maan äristä/ joca pitkäisen tulen ja saten teke/ joca tuulet salaisista paicoista anda puhalda.
135:8 hän, joka surmasi Egyptin esikoiset, niin ihmisten kuin eläinten;	8. Joka esikoiset Egyptissä löi, sekä ihmisistä että karjasta,	Ps 135:8 Joca esicoiset Egyptis löi/ sekä ihmisistä että carjasta.
135:9 hän, joka lähetti tunnustetut ja ihmeet sinun keskellesi, Egypti, faraota ja kaikkia hänen palvelijoitansa vastaan;	9. Ja antoi merkkinsä ja ihmeensä tulla Egyptin keskelle, Pharaolle ja kaikille hänen palvelioillensa;	Ps 135:9 Ja andoi merckins ja ihmens tulla Egyptin keskelle/ Pharaolle ja caikille hänen palweliollens.
135:10 hän, joka kukisti suuret kansat ja tuotti surman väkeville kuninkaille,	10. Joka monet pakanat löi, ja tappoi väkevät kuninkaant:	Ps 135:10 Joca paljon Canssa löi/ ja tappoi wäkwät Cuningat.

135:11 Siihonille, amorilaisten kuninkaalle, ja Oogille, Baasanin kuninkaalle, ja kaikille Kanaanin valtakunnille	11. Sihonin Amorilaisten kuninkaan, ja Ogin Basanin kuninkaan, ja kaikki Kanaanin valtakunnat,	Ps 135:11 Sihonin Amorrerein Cuningan/ ja Oggin Basanin Cuningan/ ja caicki Canaan waldacunnat.
135:12 ja antoi heidän maansa perintöosaksi, perintöosaksi kansallensa Israelille.	12. Ja antoi heidän maansa perimiseksi, Israelille kansallensa perimiseksi.	Ps 135:12 Ja andoi heidän maans perimisexi/ Israelille hänen Canssallens perimisexi.
135:13 Herra, sinun nimesi pysyy iankaikkisesti, Herra, sinun muistosi polvesta polveen.	13. Herra, sinun nimes pysyy ijankaikkisesti: Herra, sinun muistos pysyy suvusta sukuun.	Ps 135:13 HERra sinun nimes pysy ijancaickisest/ sinun muistos pysy HERra loppumata.
135:14 Sillä Herra hankkii oikeuden kansalleen ja armahtaa palvelijoitansa.	14. Sillä Herra tuomitsee kansansa, ja on palvelioillensa armollinen.	Ps 135:14 Sillä HERra duomidze hänen Canssans/ ja on palwelioillens armollinen.
135:15 Pakanain epäjumalat ovat hopeata ja kultaa, ihmiskätten tekoa.	15. Pakanain epäjumalat ovat hopia ja kulta, ihmisten käsillä tehdyt.	Ps 135:15 Pacanain epäjumalat owat hopia ja culda/ ihmisten käsillä tehdyt.
135:16 Niillä on suu, mutta eivät ne puhu, niillä on silmät, mutta eivät näe,	16. Heillä on suu, ja ei puhu: heillä ovat silmät, ja ei näe;	Ps 135:16 Heillä on suu/ ja ei mitän puhu/ heillä owat silmät/ ja ei mitän näe.
135:17 niillä on korvat, mutta eivät kuule, eikä niillä ole henkeä suussansa.	17. Heillä ovat korvat, ja ei kuule: eikä ole henkeä heidän suussansa.	Ps 135:17 Heillä owat corwat/ ja ei mitän cuule/ eikä ole henge ensingän heidän suusans.
135:18 Niiden kaltaisia ovat niiden tekijät ja kaikki, jotka niihin turvaavat.	18. Jotka niitä tekevät, he ovat niiden kaltaiset, ja kaikki, jotka heihin uskaltavat.	Ps 135:18 Jotca nijtä tekewät/ he owat heidän caltaisens/ ja caicki jotca heihin uscaldawat.
135:19 Te, Israelin suku, kiittäkää Herraa, te, Aaronin suku, kiittäkää Herraa.	19. Te Israelin huoneesta, kiittäkää Herraa! te Aaronin huoneesta, kiittäkää Herraa!	Ps 135:19 Israelin huone kijttäkän HERra/ te Aaronin huonesta/ kijttäkät HERra.
135:20 Te, Leevin suku, kiittäkää Herraa, te, Herraa pelkääväiset, kiittäkää Herraa.	20. Te Levin huoneesta, kiittäkää Herraa! te jotka Herraa pelkätte, kiittäkää Herraa!	Ps 135:20 Te Lewin huonesta kijttäkät HERra/ te cuin HERra pelkätte/ kijttäkät HERra.
135:21 Kohotkoon Herralle kiitos Siionista, hänelle, joka Jerusalemissa asuu. Halleluja!	21. Kiitetty olkoon Herra Zionista, joka Jerusalemissa asuu! Halleluja!	Ps 135:21 Kijtetty olcon HERra Zionista/ joca Jerusalemiss asu. Halleluja.
PSALMI 136	136 PSALTTARI	CXXXVI. Psalmi .
136:1 Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.	1. Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti.	Ps 136:1 KIittäkät HERra/ sillä hän on hywä/ ja hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:2 Kiittäkää jumalien Jumalaa, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.	2. Kiittäkää kaikkein jumalain Jumalaa; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti.	Ps 136:2 Kijttäkät caickein jumalain Jumalata/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:3 Kiittäkää herrain Herraa, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti;	3. Kiittäkää kaikkein herrain Herraa; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti,	Ps 136:3 Kijttäkät caickein herrain HERra: sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:4 häntä, joka yksin tekee suuria ihmeitä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti;	4. Joka yksinänsä suuret ihmeet tekee; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:4 Joca yxinäns suuret ihmet teke/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:5 häntä, joka on taidolla tehnyt taivaat, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti;	5. Joka taivaat toimellisesti on tehnyt; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:5 Joca taiwat toimellisest on tehnyt/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:6 häntä, joka on vetten ylitse levittänyt maan, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti;	6. Joka maan on levittänyt veden päälle; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:6 oca maan on lewittänyt weden päälle/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:7 häntä, joka on tehnyt suuret valot, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti:	7. Joka suuret walkeudet on tehnyt; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:7 Joca suuret walkeudet on tehnyt/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.

136:8 auringon hallitsemaan päivää, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti,	8. Auringon päivää hallitsemaan; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:8 Auringon päiwä hallidzeman/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:9 kuun ja tähdet hallitsemaan yötä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti;	9. Kuun ja tähdet yötä hallitsemaan; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:9 Cuun ja tähdet yötä hallidzeman/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:10 häntä, joka löi Egyptiä surmaten sen esikoiset, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti,	10. Joka Egyptin esikoiset löi: sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:10 Joca Egyptin esicoiset löi/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:11 ja vei Israelin pois heidän keskeltänsä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti,	11. Ja vei Israelin ulos heidän keskeltänsä; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:11 Ja siellä vei Israelin ulos/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:12 väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti;	12. Väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti.	Ps 136:12 Wäkwellä kädellä ja ojetulla käsiwarrella/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:13 häntä, joka jakoi Kaislameren kahtia, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti,	13. Joka Punaisen meren jakoi kahtia; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:13 Joca punaisen meren jacoï cahtia/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:14 ja kuljetti Israelin sen keskitse, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti,	14. Ja antoi Israelin käydä sen keskeltä; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:14 Ja andoi Israelin käydä/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:15 ja syöksi faraon sotajoukkoineen Kaislamereen, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti;	15. Joka Pharaon sotawäkinensä Punaiseen mereen upotti; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:15 Joca Pharaon sotawäkinens punaiseen mereen upotti/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:16 häntä, joka johdatti kansansa erämaassa, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti;	16. Joka johdatti kansansa korven lävitse; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:16 Joca Canssans wei corwen läpidze/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:17 häntä, joka voitti suuret kuninkaat, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti,	17. Joka suuret kuninkaat löi; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:17 Joca suuret Cuningat löi/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:18 ja surmasi mahtavat kuninkaat, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti,	18. Ja tappoi väkevät kuninkaat; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:18 Ja tappoi wäkwät Cuningat/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:19 Siihonin, amorilaisten kuninkaan, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti,	19. Sihonin Amorilaisten kuninkaan; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:19 Sihonin Amorrerein Cuningan/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:20 ja Oogin, Baasanin kuninkaan, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti,	20. Ja Oggin Basanin kuninkaan; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:20 Ja Oggin Basanin Cuningan/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:21 ja antoi heidän maansa perintöosaksi, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti,	21. Ja antoi heidän maansa perimiseksi; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:21 Ja andoi heidän maans perimisexi/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:22 perintöosaksi palvelijallensa Israelille, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti;	22. Perimiseksi palveliallensa Israelille; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti.	Ps 136:22 Perimisexi palweliallens Israelille/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:23 häntä, joka muisti meitä alennuksessamme, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti,	23. Hän muisti meitä, kuin me olimme painetut alas; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:23 Hän muisti meitä/ cosca me olimma painetut alas/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:24 ja kirvoitti meidät vihollisistamme, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti;	24. Ja lunasti meitä vihollisistamme; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;	Ps 136:24 Ja lunasti meitä wihollisistam/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
136:25 häntä, joka antaa ravinnon kaikelle lihalle, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.	25. Joka antaa kaikelle lihalle ruan; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti.	Ps 136:25 Joca anda caikelle lihalle ruan/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.

136:26 Kiittäkää taivaan Jumalaa, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.	26. Kiittäkää taivaan Jumalaa! sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.	Ps 136:26 Kijttäkät taiwan Jumalata/ sillä hänen hywydens pysy ijancaickisest.
PSALMI 137	137 PSALTTARI	CXXXVII. Psalmi .
137:1 Baabelin virtain vierillä - siellä me istuimme ja itkimme, kun Siionia muistelimme.	1. Babelin virtain tykönä me istuimme ja itkimme, kuin me Zionin muistimme.	Ps 137:1 BAbelin wirtain tykönä me istuimme ja itkimme/ cosca me Zionin muistimme.
137:2 Pajuihin, joita siellä oli, me ripustimme kanteleemme.	2. Kanteleemme me ripustimme pajuihin, jotka siellä olivat.	Ps 137:2 Meidän candellem me ripustim pajuihin/ jotca siellä olit.
137:3 Sillä vangitsijamme vaativat meiltä siellä lauluja ja orjuuttajamme iloa: "Veisatkaa meille Siionin virsiä."	3. Siellä he käskivät meidän veisata, jotka meitä vankina pitivät, ja iloita meidän itkussamme: Veisatkaat meille Zionin virsiä.	Ps 137:3 Siellä he käskit meidän weisata/ jotca meitä fangina pidit/ ja iloita meidän itcusam: Weisatcat meille Zionin weisu.
137:4 Kuinka me voisimme veisata Herran virsiä vieraalla maalla?	4. Kuinka me veisaisimme Herran veisun vieraalla maalla?	Ps 137:4 Cuinga me weisaisim HERran veisun wieralla maalla ?
137:5 Jos minä unhotan sinut, Jerusalemi, niin unhotan sinä minun oikea käteni.	5. Jos minä unohdan sinua, Jerusalemi, niin olkoon oikia käteni unohdettu.	Ps 137:5 Jos minä unhodan sinua Jerusalemi/ nijn olcon minun oikia käten unohdettu.
137:6 Tarttukoon kieleni suuni lakeen, ellen minä sinua muista, ellen pidä Jerusalemiä ylimpänä ilonani.	6. Tarttukoon kieleni suuni lakeen, ellen minä sinua muista, ellen minä tee Jerusalemiä ylimmäiseksi ilokseni.	Ps 137:6 TArttucon minun kielen suuni lakeen/ ellen minä sinua muista/ ellen minä tee Jerusalemita minun ylimmäisexi iloxeni.
137:7 Muista, Herra, Jerusalemin tuhopäivä, kosta se Edomin lapsille, jotka sanoivat: "Hajottakaa se, hajottakaa perustuksia myöten!"	7. Herra, muista Edomin lapsia Jerusalemin päivänä, jotka sanovat: repikää maahan hamaan hänen perustukseensa asti.	Ps 137:7 HERra muista Edomin lapsia Jerusalemin päivänä/ jotca sanowat: raadelcat/ raadelcat caicki haman hänen perustuxens asti.
137:8 Tytär Baabel, sinä häviön oma, autuas se, joka sinulle kostaa kaiken, minkä olet meille tehnyt!	8. Sinä hävitetty tytär, Babel; autuas on, se joka sinulle kostaa, niinkuin sinä meille tehnyt olet.	Ps 137:8 Sinä hävitetty tytär Babel/ autuas on se joca sinulle costa/ nijncuin sinä meille tehnyt olet.
137:9 Autuas se, joka ottaa sinun pienet lapsesi ja murskaa ne kallioon!	9. Autuas on se, joka piskuiset lapses ottaa ja paiskaa kiviin.	Ps 137:9 Autuas on se joca sinun piscuiset lapses otta/ ja paisca kiwijn.
PSALMI 138	138 PSALTTARI	CXXXVIII. Psalmi .
138:1 Daavidin virsi. Minä kiitän sinua kaikesta sydämestäni, veisaan sinun kiitostasi jumalien edessä.	1. Davidin. Minä kiitän sinua kaikesta sydämestäni: jumalain edessä minä sinulle kiitosta veisaan.	Ps 138:1 Dawidin. MInä kijtän sinua coco sydämestäni/ jumalitten edes minä sinulle kijtost weisan.
138:2 Minä rukoilen sinua kumartuneena sinun pyhään temppeliisi päin ja kiitän sinun nimeäsi sinun armosi ja totuutesi tähden; sillä sinä olet osoittanut, että sinun lupauksesi on suuri yli kaiken, mitä sinun nimesi ilmoittaa.	2. Minä tahdon kumartaen rukoilla sinun pyhän templis puoleen, ja kiittää sinun nimeäs, sinun armos ja totuutes tähden; sillä sinä teit nimes ja sanas suureksi kaikkein ylitse.	Ps 138:2 Minä cumarran sinun pyhän Templis puoleen/ ja kijtän sinun nimes/ sinun hywydes ja wacuudes tähden/ sillä sinä teit sinun nimes cunnialisexi caickein päälle/ sinun sanallas.
138:3 Sinä päivänä, jona minä huusin, sinä vastasit minulle; sinä rohkaisit minua: minun sieluni sai voiman.	3. Koska minä sinua avukseni huudan, niin sinä kuulet minua, ja annat sielulleni suuren väkevyyden.	Ps 138:3 Cosca minä sinua rucoilen nijn cuuldele minua/ ja anna minun sielulleni suuri wäkewys.

138:4 Herra, kaikki maan kuninkaat ylistävät sinua, kun kuulevat sinun suusi sanat.	4. Herra! sinua kiittävät kaikki kuninkaat maan päällä, että he kuulevat sinun suusi sanoja,	Ps 138:4 HERra/ sinua kijttäväät caicki Cuningat maan päällä/ että he cuulewat sinun suus sanoja.
138:5 Ja he veisaavat Herran teistä, sillä suuri on Herran kunnia.	5. Ja veisaavat Herran teille, että Herran kunnia on suuri.	Ps 138:5 Ja weisawat HERran teillä/ että HERran cunnia on suuri.
138:6 Sillä Herra on korkea, mutta katsoo alhaiseen, ja hän tuntee ylpeän kaukaa.	6. Sillä Herra on korkia, ja katselee nöyriä, ja ylpiät tuntee kaukaa.	Ps 138:6 Sillä HERra on corkia/ ja cadzele nöyriä/ ja ylpiät tunde cauca.
138:7 Vaikka minä vaellan ahdistuksen keskellä, niin sinä virvoitat minut. Sinä ojennat kätesi minun vihamiesteni vihaa vastaan, ja sinun oikea kätesi auttaa minua.	7. Jos minä vaeltaisin ahdistuksen keskellä, niin sinä virvoitat minua, ja lähetät kätes vihollisteni vihan päälle: sinun oikia kätes varjeelee minua.	Ps 138:7 Jos minä waellaisin ahdistuxeni keskellä/ nijns wirgotat minua/ ja lähetät kätes minun wihollisteni wihan päälle/ ja autat oikialla kädellä.
138:8 Herra vie minun asiani päätökseen. Herra, sinun armosi pysyy iankaikkisesti; älä jätä kesken kättesi työtä.	8. Herra tekee siihen lopun minun tähteni: Herra, sinun laupiutes on ijankaikkinen, älä käsialaas hylkää!	Ps 138:8 HERra teke sijhen lopun minun tähteni/ HERra sinun hywydes on ijancaickinen/ älä sinun käsialas hyljä.
PSALMI 139	139 PSALTTARI	CXXXIX. Psalmi .
139:1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi. Herra, sinä tutkit minua ja tunnet minut.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle. Herra! sinä tutkit minua, ja tunnet minun.	Ps 139:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa. HERra sinä tutkit minua/ ja tunnet minun.
139:2 Istunpa minä tahi nousen, sinä sen tiedät; sinä ymmärrät minun ajatukseni kaukaa.	2. Joko minä istun eli nousen, niin sinä sen tiedät: sinä ymmärrät taampaa ajatukseni.	Ps 139:2 Waicka minä istun eli nousen/ nijn sinä sen tiedät/ sinä ymmärrät taamba minun ajatuxeni.
139:3 Käynpä tahi makaan, sinä sen havaitset, ja kaikki minun tieni ovat sinulle tutut.	3. Joko minä käyn eli makaan, niin sinä olet ympärilläni, ja näet kaikki tieni.	Ps 139:3 Ehkä minä käyn eli macan/ nijn sinä olet minun ymbärilläni/ ja näet caicki minun tieni.
139:4 Sillä, katso, ei ole sanaa minun kielelläni, jota sinä, Herra, et täysin tunne.	4. Sillä katso, ei ole sanaakaan kieleni päällä, joita et sinä Herra kaikkia tiedä.	Ps 139:4 Sillä cadzo/ ei ole sanacan minun kieleni päällä/ joita et sinä HERra caickia tiedä.
139:5 Sinä olet saartanut minut edestä ja takaa ja laskenut kätesi minun päälleni.	5. Sinä olet tehnyt jälkimäiseni ja ensimmäiseni, ja pidät sinun kätes minun päälläni.	Ps 139:5 Sinä toimitat/ mitä minä ennen eli sijtte teen/ ja pidät sinun kätes minun päälläni.
139:6 Senkaltainen tieto on minulle ylen ihmeellinen, ylen korkea käsittääkseni sen.	6. Senkaltainen tieto on minulle ylen ihmeellinen ja ylen korkia, etten minä voi sitä käsittää.	Ps 139:6 Sencaltainen tieto on minulle ylön ihmellinen ja ylön corkia/ en minä woi sitä käsittää.
139:7 Minne minä voisin mennä, kussa ei sinun Henkesi olisi, minne paeta sinun kasvojesi edestä?	7. Kuhunka minä menen sinun hengestäs? ja kuhunka minä sinun kasvois edestä pakenen?	Ps 139:7 Cuhunga minä menen sinun hengestäs ? ja cuhunga minä sinun caswostas pakenen ?
139:8 Jos minä taivaaseen nousisin, niin sinä olet siellä; jos minä tuonelaan vuoteeni tekisin, niin katso, sinä olet siellä.	8. Jos minä astuisin ylös taivaaseen, niin sinä siellä olet: jos minä vuoteeni helvetissä rakentaisin, katso, sinä myös siellä olet.	Ps 139:8 Jos minä astuisin taiwaseen/ nijn sinä siellä olet/ jos minä wuoteni helwetis rakennaisin/ cadzo/ sinä myös siellä olet.
139:9 Jos minä kohoaisin aamuruskon siivillä ja asettuisin asumaan meren ääriin,	9. Jos minä ottaisin aamuruskon siivet, ja asuisin meren äärissä,	Ps 139:9 Jos minä ottaisin amuruscon sijwet/ ja asuisin meren ärisä:
139:10 sielläkin sinun kätesi minua taluttaisi, sinun oikea kätesi tarttuisi minuun.	10. Niin sinun kätes sielläkin minua johdattais, ja sinun oikia kätes pitäis minun.	Ps 139:10 Nijn sinun kätes cuitengin sinne weis minua/ jä sinun oikia kätes pitäis minun.

139:11 Ja jos minä sanoisin: "Peittäköön minut pimeys, ja valkeus minun ympärilläni tulkoon yöksi",	11. Jos minä sanoisin: pimeys kuitenkin peittää minun, niin on myös yö valkeus minun ympärilläni.	Ps 139:11 Jos minä sanoisin: pimeys peittääkön minua/ niijn myös yön täyty olla walkeuden minun ymbärilläni.
139:12 niin ei pimeyskään olisi sinulle pimeä: yö valaisisi niinkuin päivä, pimeys olisi niinkuin valkeus.	12. Sillä ei pimeys sinun edessä pimitä, ja yö valistaa niinkuin päivä; pimeys on niinkuin valkeus.	Ps 139:12 Sillä ei pimeys ole sinun tykönäs pimeys/ ja yö walista nijncuin päiwä/ pimeys on nijncuin walkeus.
139:13 Sillä sinä olet luonut minun munaskuuni, sinä kudoit minut kokoon äitini kohdussa.	13. Sinun hallussas ovat minun munaskuuni: sinä peitit minun äitini kohdussa.	Ps 139:13 Sinun woimasas ovat minun munascuuni/ sinä peitit minun äitini cohdusa.
139:14 Minä kiitän sinua siitä, että olen tehty ylen ihmeellisesti; ihmeelliset ovat sinun tekosi, sen minun sieluni kyllä tietää.	14. Minä kiitän sinua sen edestä, että minä niin aivan ihmeellisesti tehty olen: ihmeelliset ovat sinun tekos, ja sen minun sieluni kyllä tietää.	Ps 139:14 Minä kijtän sinua sen edestä/ että minä ihmellisest tehty olen/ ihmelliset owat sinun tecos/ ja sen minun sielun kyllä tietä.
139:15 Minun luuni eivät olleet sinulta salatut, kun minut salassa valmistettiin, kun minut taiten tehtiin maan syvyyksissä.	15. Ei minun luuni olleet sinulta salatut, kuin minä siinä salaisesti tehty olin, kuin minä maan sisällä niin taitavasti koottu olin.	Ps 139:15 Ei minun luuni ollet sinulda salatut/ cosca minä sijnä salaises tehty olin/ cosca minä olin luotu alhalla maasa.
139:16 Sinun silmäsi näkivät minut jo idussani. Minun päiväni olivat määrättyt ja kirjoitetut kaikki sinun kirjaasi, ennenkuin ainoakaan niistä oli tullut.	16. Sinun silmäs näkivät minun, kuin en vielä valmistettu ollut, ja kaikki päivät sinun kirjaas olivat kirjoitetut, jotka vielä oleman piti, joista ei yksikään silloin vielä tullut ollut.	Ps 139:16 Sinun silmäs näit minun/ cosca en minä wielä walmistettu ollut/ ja caicki päiwät sinun kirjaas olit kirjoitetut/ jotca wielä oleman piti/ joista ei yxikän silloin wielä tullut ollut.
139:17 Mutta kuinka kalliit ovat minulle sinun ajatuksesi, Jumala, kuinka suuri on niitten luku!	17. Mutta kuinka kalliit ovat minun edessäni, Jumala, sinun ajatukses? kuinka suuri on heidän lukunsa?	Ps 139:17 Mutta cuinga callit owat minun edesäni Jumala sinun ajatuxes ? cuinga suuri on heidän lucuns.
139:18 Jos minä tahtoisin ne lukea, olisi niitä enemmän kuin hiekan jyväsiä. - Minä herään ja olen vielä sinun tykönäsi.	18. Jos minä heitä lukisin, niin ne olisivat usiammat kuin santa: kuin minä herään, olen minä vielä tykönäs.	Ps 139:18 Jos minä heitä lukisin/ nijn he sanda usiammat olisit/ cosca minä herän/ olen minä wielä tykönäs.
139:19 Jumala, jospa sinä surmaisit jumalattomat! Ja te murhamiehet, väistykää minusta pois!	19. Jumala, jospa tappaisit jumalattomat, ja verikoirat minusta poikkeisivat.	Ps 139:19 Jumala joscas tappaisit jumalattomat/ ja wericoirat minusta poickeisit.
139:20 Sillä he puhuvat sinusta petollisesti ja lausuvat turhaan sinun nimesi - nuo sinun vihollisesi.	20. Sillä he puhuvat sinusta häpiällisesti, ja sinun vihollises turhaan lausuvat (sinun nimes).	Ps 139:20 Sillä he puhuwat sinusta häpiällisest/ ja sinun wihollises corgottawat heitäns ilman syytä.
139:21 Herra, enkö minä vihaisi niitä, jotka sinua vihaavat, enkö inhoaisi niitä, jotka sinua vastustavat?	21. Herra, minä tosin vihaan niitä, jotka sinua vihaavat, ja minä närkästyn heistä, jotka karkaavat sinua vastaan.	Ps 139:21 HERra/ minä tosin wihan nijtä/ jotca sinua wihawat/ ja minä närkästyn heistä/ jotca carcawat sinua wastan.
139:22 Kaikella vihalla minä heitä vihaan, he ovat minun omia vihollisiani.	22. Täydestä todesta minä heitä vihaan; sentähden ovat he minulle viholliset.	Ps 139:22 Täydestä todesta minä heitä wihan/ sentähden owat he minulle wiholliset.
139:23 Tutki minua, Jumala, ja tunne minun sydämeni, koettele minua ja tunne minun ajatukseni.	23. Tutki minua, Jumala, ja koettele sydämeni: kiusaa minua, ja ymmärrä, kuinka minä ajattelen.	Ps 139:23 Tutki minua Jumala ja coettele minun sydämen/ kiusa minua ja ymmärrä cuinga minä ajattelen.
139:24 Ja katso: jos minun tieni on vaivaan vievä, niin johdata minut iankaikkiselle tielle.	24. Ja katsos, jos minä pahalla tiellä lienen, niin saata minua ijankaikkiselle tielle.	Ps 139:24 Ja cadzos/ jos minä pahalla tiellä lienen/ nijn saata minua ijancaickiselle tielle.

PSALMI 140**140 PSALTTARI****CXL. Psalmi .**

140:1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi.	1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle.	Ps 140:1 Dawidin Psalmi edelläweisattapa.
140:2 Päästä minut, Herra, pahoista ihmisistä, varjele minut väkivaltaisilta miehiltä,	2. Herra, pelasta minua pahoista ihmisistä: varjele minua vääristä miehistä,	Ps 140:2 HERra/ pelasta minua pahoista ihmisistä/ warjele minua wääristä miehistä.
140:3 jotka ajattelevat sydämessään pahaa ja joka päivä yllyttävät sotaan.	3. Jotka pahaa ajattelevat sydämässänsä, ja joka päivä sotaan hankitsevat.	Ps 140:3 Jotca paha ajattelewat sydämisänš/ ja jocapäiwä sotaan hangidzewat.
140:4 He hiovat kielensä niinkuin käärmeet, kyykäärmeen myrkkyä on heidän huultensa alla. Sela.	4. He hiovat kieltänsä niinkuin kärme: kyykärmeen myrkky on heidän huultensa alla, Sela!	Ps 140:4 He hiowat kieldäns nijncuin kärme/ kyykärmen myrkky on heidän kielens alla. Sela.
140:5 Suojaa minut, Herra, jumalattomien käsiltä, varjele minut väkivaltaisilta miehiltä, jotka tahtovat saada minun jalkani lankeamaan.	5. Varjele minua, Herra, jumalattomain käsistä, varjele minua vääristä ihmisistä, jotka ajattelevat minun käymiseni kukistaa.	Ps 140:5 Warjele minua HERra jumalattomain käsistä/ warjele minua wääristä ihmisistä/ jotca ajattelewat minun käymiseni cukista.
140:6 Nuo ylpeät virittävät minulle ansoja ja pauloja, levittävät verkkoja minun tielleni, asettavat minulle pyydyksiä. Sela.	6. Ylpiät asettavat paulat ja nuorat minun eteeni, ja venyttävät verkot tien viereen: minun eteeni panevat he paulan, Sela!	Ps 140:6 Corjat asettawat paulat minun eteeni/ ja wenyttävät nuorat wercoxi minun eteeni/ ja wirittewät tien wieres minua warten. Sela.
140:7 Minä sanon Herralle: "Sinä olet minun Jumalani." Herra, ota korviisi minun rukousteni ääni.	7. Mutta minä sanoin Herralle: sinä olet minun Jumalani: Herra, kuule minun rukoukseni ääni.	Ps 140:7 Mutta minä sanon HERralle: sinä olet minun Jumalan/ HERra ymmärrä minun rucouxeni äni.
140:8 Herra, Herra, sinä minun väkevä apuni, sinä suojaat minun pääni taistelun päivänä.	8. Herra, Herra, väkevä apuni! sinä varjelet minun pääni sodan aikana.	Ps 140:8 HERra/ HERra minun wäkewä apun/ sinä warjelet minun pääni sodan aicana.
140:9 Herra, älä salli, mitä jumalattomat haluavat, älä anna heidän aikeittensa onnistua; muutoin he ylvästelevät. Sela.	9. Herra, älä salli jumalattomalle hänen himoansa: älä vahvista hänen pahaa tahtoansa, ettei hän ylpeytyisi, Sela!	Ps 140:9 HERra älä salli jumalattomalle hänen himoans/ älä wahwista hänen paha tahtoans/ ettei hän ylpennyis. Sela.
140:10 Sattukoon minun saartajaini omaan päähän onnettomuus, jota heidän huulensa hankkivat.	10. Heidän sappensa, jotka minua piirittävät, ja heidän huultensa vaiva langetkoon heidän päällensä.	Ps 140:10 Pahas/ josta wiholliseni neuwo pitävät/ langetcon heidän pääns päälle.
140:11 Tulkoon tulisia hiiliä heidän päällensä; hän syösköön heidät tuleen, vesivirtoihin, joista he älkööt nousko.	11. Tuliset hiilet pitää heidän päällensä putooman: hän antaa heidän langeta tuleen ja syvään kuoppaan, ettei heidän pidä nouseman ylös.	Ps 140:11 Hän warista heidän päällens leimauxet/ hän lyö heitä tulella alas sywähän maahan/ ettei he ikänäns nouse.
140:12 Kielevä mies ei ole pysyvä maassa; väkivaltaista ajaa onnettomuus ja iskee iskemistään.	12. Kielilakkarin ei pidä menestymän maan päällä: häijy väärä ihminen karkoitetaan ja kukistetaan.	Ps 140:12 Pahan suun ei pidä menestymän maan päällä/ häijy wäärä ihminen carcotetan ja cukistetan.
140:13 Minä tiedän, että Herra ajaa kurjan asiaa, hankkii köyhille oikeuden.	13. Sillä minä tiedän, että Herra raadollisen asian ja köyhän oikeuden toimittaa.	Ps 140:13 Sillä minä tiedän/ että HERra radollisen asian/ ja köyhän oikeuden toimitta.
140:14 Totisesti, vanhurskaat saavat kiittää sinun nimeäsi, ja oikeamieliset saavat asua sinun kasvojesi edessä.	14. Tosin vanhurskaat kiittävät sinun nimeäs, ja vakaat asuvat sinun kasvois edessä.	Ps 140:14 Wanhurscat kijttävät sinun nimes/ ja wagat pysywät sinun caswos edes.

PSALMI 141**141 PSALTTARI****CXLI. Psalmi .**

141:1 Daavidin virsi. Herra, minä huudan sinua, riennä minun tyköni. Ota korviisi minun ääneni, kun minä sinua huudan.	1. Davidin Psalmi. Herra, minä avukseni huudan sinua: riennä minun puoleeni: ota korviis minun ääneni, koska minä sinua huudan.	Ps 141:1 Dawidin Psalmi. HERra/ minä huudan sinua/ riennä sinuas minun puoleen/ ota corwijs minun änen/ cosca minä sinua rucoilen.
141:2 Minun rukoukseni olkoon suitsutusuhri sinun kasvojesi edessä, minun kätteni kohottaminen olkoon ehtouuhri.	2. Kelvatkoon minun rukoukseni sinun edessä niinkuin savu-uhri, minun kätteni ylennys niinkuin ehtoo-uhri.	Ps 141:2 Kelwatcon minun rucouxen sinun edesäs nijncuin sawuuhri/ minun käteni ylönny nijnrcuin ehtouhri.
141:3 Herra, pane minun suulleni vartija, vartioitse minun huulteni ovea.	3. Herra, varjele minun suuni ja varjele minun huuleni.	Ps 141:3 HERra kätke minun suun/ ja warjele minun huuleni.
141:4 Älä salli minun sydämeni taipua pahaan, pitämään jumalatonta menoa väärintekijäin kanssa. Minä en tahdo maistaa heidän herkkupalojansa.	4. Älä kallista minun sydäntäni mihinkään pahuuteen, pitämään jumalatointa menoa pahointekiäin kanssa, etten minä söisi niitä, mitkä heille kelpaavat.	Ps 141:4 Älä callista minun sydändäni mihingän pahuteen/ pitämän jumalatoinda meno pahointekiäin cansa/ etten minä söis nijstä jotca heille kelpawat.
141:5 Lyököön minua vanhurskas: se on rakkautta; kurittakoon hän minua: se on öljyä minun päähäni, siitä minun pääni älköön kieltäytykö. Sillä vielä vähän aikaa, niin minun rukoukseni täyttyy, mutta heidän käy pahoin:	5. Vanhurskas lyökään minua ystävällisesti, ja nuhdelkaan minua, se olkoon niinkuin öljy minun pääni päällä; sillä minä vielä rukoilen heidän pahuuttansa vastaan.	Ps 141:5 Wanhurscas lyökän minua ystäwällisest/ ja laittacan minua/ se teke minun aiwa hywä/ nijncuin Balsam minun pääni päällä: sillä minä rucoilen alati/ ettei he minua wahingoidzis.
141:6 heidän päämiehensä syöstään kalliolta alas, ja silloin kuullaan minun sanani suloisiksi.	6. Heidän opettajansa sysättäköön kiveen, niin sitte kuullaan minun opetukseni suloiseksi.	Ps 141:6 Heidän opettajans sysättäkön kiween/ nijn sijtte cuullan minun opetuxen suloisexi.
141:7 Niinkuin maa kynnetään ja kuokitaan, niin ovat meidän luumme hajotetut tuonelan kuilun suulle.	7. Meidän luumme ovat hajoitetut haudan reunalle, niinkuin joku maan repis ja kaivais.	Ps 141:7 Meidän luum owat hajotetut haman helwettijn/ nijncuin jocu maan repis ja caiwais.
141:8 Mutta sinuun, Herra, Herra, minun silmäni katsovat, sinuun minä turvaan. Älä hylkää minun sieluani.	8. Sillä sinua, Herra, Herra, minun silmäni katsovat: minä uskallan sinuun, älä minun sieluani hylkää.	Ps 141:8 Sillä sinua HERra HERra minun silmäni cadzowat/ minä uscallan sinuun/ älä minun sieluani hyljä.
141:9 Varjele minua niiden pauloista, jotka minua pyydystävät, väärintekijäin ansoista.	9. Varjele minua siitä paulasta, jonka he asettivat eteeni, ja pahointekiäin ansasta.	Ps 141:9 Warjele minua sijtä paulasta/ jonga he asetit eteeni/ ja pahointekiäin ansasta.
141:10 Kaatukoot kaikki jumalattomat omiin kuoppiinsa; mutta suo minun ne välttää.	10. Jumalattomat lankeevat toinen toisensa kanssa omiin verkkoihinsa, siihenasti kuin minä pääsen ohitse.	Ps 141:10 Jumalattomat langewat toinen toisens cansa omijn werckoihins/ mutta minä aina pääsen.
PSALMI 142	142 PSALTTARI	CXLII. Psalmi .
142:1 Daavidin mietevirsi, hänen ollessaan luolassa; rukous.	1. Davidin oppi ja rukous, kuin hän luolassa oli.	Ps 142:1 Dawidin oppi/ rucoelda/ cosca hän luolas oli.
142:2 Minä korotan ääneni ja huudan Herraa, minä korotan ääneni ja rukoilen Herralta armoa.	2. Minä huudan Herran tykö äänelläni, ja rukoilen Herraa äänelläni.	Ps 142:2 MInä pargun HERran tygö minun änelläni/ ja rucoilen HERra minun huudollani.
142:3 Minä vuodatan hänen eteensä valitukseni, kerron hänelle ahdistukseni.	3. Minä vuodatan ajatukseni hänen edessänsä, ja osoitan hänelle hätäni,	Ps 142:3 Minä vuodatan minun puheni hänen edesäns/ ja osotan hänelle minun hätäni.
142:4 Kun minun henkeni minussa näännyy, niin sinä tunnet minun tieni. Polulle, jota minä käyn, he ovat virittäneet paulan minun eteeni.	4. Koska henkeni on ahdistuksessa, niin sinä tiedät käymiseni: tielle, jota minä vaellan, asettavat he paulat eteeni.	Ps 142:4 Cosca minun hengen on ahdistuxes/ nijn sinä corjat minua/ he asettawat paulat minun eteeni/ tieleni jota minä waellan.

142:5 Katso minun oikealle puolellesi ja näe: ei kukaan minua tunne. Ei ole minulla pakopaikkaa, ei kukaan minun sielustani välitä.	5. Katsele oikialle puolelle ja näe, siellä ei yksikään tahdo minua tuta: en minä taida paeta, ei tottele kenkään minun sieluani.	Ps 142:5 Cadzele oikialle kädelle ja näe/ siellä ei yxikän tahdo minua tuta/ en minä taida paeta/ ei tottele kengän minun sieluani.
142:6 Minä huudan sinun puoleesi, Herra; minä sanon: Sinä olet minun turvani, minun osani elävien maassa.	6. Herra, sinua minä huudan ja sanon: sinä olet minun toivoni ja minun osani elävien maalla.	Ps 142:6 HERra sinua minä huudan/ ja sanon: sinä olet minun toiwon ja minun osan eläwitten maalla.
142:7 Tarkkaa minun huutoani, sillä minä olen sangen viheliäinen, pelasta minut vainoojistani, sillä he ovat minua väkevämmät.	7. Ota vaari minun rukouksestani, sillä minua vaivataan sangen: pelasta minua vainollisistani; sillä he ovat minua väkevämmät.	Ps 142:7 Ota waari minun rucouxestani/ sillä minua waiwatan sangen/ pelasta minua wainollisistani: sillä he owat minua wäkwewemmät.
142:8 Vie minun sieluni ulos vankeudesta kiittämään sinun nimeäsi. Vanhurskaat kokoontuvat minun ympärilleni, kun sinä minulle hyvin teet.	8. Vie minun sieluni vankeudesta ulos kiittämään sinun nimeäs: vanhurskaat kokoontuvat minun tyköni, koskas minulle hyvästi teet.	Ps 142:8 Wie minun sielun fangeudesta ulos/ kijttämän sinun nimes/ wanhurscat coconduwat minun tygöni/ coscas minulle hywästi teet.
PSALMI 143	143 PSALTTARI	CXLIII. Psalmi .
143:1 Daavidin virsi. Herra, kuule minun rukoukseni, ota korviisi minun anomiseni. Vastaa minulle uskollisuudessasi ja vanhurskaudessasi.	1. Davidin Psalmi. Herra! kuule minun rukoukseni, ota anomiseni korviis, sinun totuutes tähden, kuule minua sinun vanhurskautes tähden,	Ps 143:1 Dawidin Psalmi. HERra cuuldele minun rucouxen/ ymmärrä minun anomisen sinun totudes tähden/ cuuldele minua sinun wanhurscaudes tähden.
143:2 Älä käy tuomiolle palvelijasi kanssa, sillä ei yksikään elävä ole vanhurskas sinun edessäsi.	2. Ja älä käy tuomiolle palvelias kanssa; sillä ei yksikään elävä ole vakaa sinun edessäs.	Ps 143:2 Ja älä käy duomiolle palwelias cansa/ sillä ei yxikän eläwä ole waca sinun edesäs.
143:3 Sillä vihollinen vainoaa minun sieluani, hän on ruhjonut minun elämäni maahan ja pannut minut pimeään niinkuin ammoin kuolleet.	3. Sillä vihollinen vainoo minun sieluani, ja lyö minun elämäni rikki maahan asti: hän panee minun pimeyteen, niinkuin kuolleet maailmassa.	Ps 143:3 Sillä wihollinen waino minun sieluani/ ja lyö minun elämäni ricki maahan asti/ hän pane minun pimeyteen/ nijncuin cuollet mailmasa.
143:4 Minun henkeni näantyy minussa, sydäntäni kouristaa minun rinnassani.	4. Minun henkeni on minussa ahdistettu: sydämeni on minussa kulutettu.	Ps 143:4 Ja minun hengen on minusa ahdistettu/ minun sydämen on minusa culutettu.
143:5 Minä muistelen muinaisia päiviä, tutkistelen kaikkia sinun töitäsi ja ajattelen sinun kättesi tekoja.	5. Minä muistelen entisiä aikoja: minä ajattelen kaikkia sinun tekojas, ja tutkistelen sinun kättes töitä.	Ps 143:5 Minä muistelen endisitä aicoja/ minä puhun caikista sinun töistäs/ ja sanelen sinun käsialoistas.
143:6 Minä levitän käteni sinun puoleesi. Niinkuin janoinen maa, niin minun sieluni halajaa sinua. Sela.	6. Minä levitän käteni sinun puolees: minun sieluni janoo sinua, niinkuin karkia maa, Sela!	Ps 143:6 Minä lewitän käteni sinun puolees/ minun sielun jano sinua/ nijncuin carkia maa. Sela.
143:7 Vastaa minulle pian, Herra, minun henkeni näantyy. Älä peitä minulta kasvojasi, etten tulisi niiden kaltaiseksi, jotka hautaan vaipuvat.	7. Herra, kuule minua nopiasti, henkeni kato: älä kasvojas minulta kätke, etten minä niiden kaltaiseksi tulisi, jotka hautaan menevät.	Ps 143:7 HERra cuuldele minua nopiast/ minun hengen cato/ älä caswos minulda kätke/ etten minä nijden caltaisexi tulis/ jotca hautaan menewät.
143:8 Suo minun varhain kuulla sinun armoasi, sillä sinuun minä turvaan. Osoita minulle tie, jota minun tulee käydä, sillä sinun tykösi minä ylennän sieluni.	8. Suo minun varhain kuulla sinun armojas, sillä sinuun minä toivon: ilmoita minulle tie, jota minä käyn; sillä minä ylennän sieluni sinun tykö.	Ps 143:8 Suo minua warahin cuulla sinun armojas: sillä sinuun minä toiwon/ ilmoita minulle tie/ jota minä käyn: sillä minä ikäwöidzen sinua.

143:9 Pelasta minut vihollisistani, Herra. Sinun tykösi minä pyrin suojaan.	9. Pelasta minua, Herra, vihollisistani! sinun tykösi minä pakenen.	Ps 143:9 Pelasta minua HERra minun vihollisistani/ sinun tygös minä pakenen.
143:10 Opeta minut tekemään sitä, mikä sinulle kelpaa, sillä sinä olet minun Jumalani. Sinun hyvä Henkesi johdattakoon minua tasaista maata.	10. Opeta minua tekemään sinun suosios jälkeen; sillä sinä olet minun Jumalani: sinun hyvä henkes viekään minua tasaista tietä.	Ps 143:10 Opeta minua tekemän sinun suosios jälkeen: sillä sinä olet minun Jumalan/ sinun hywä henges wiekän minun tasaista tietä.
143:11 Herra, virvoita nimesi tähden, vanhurskaudessa auti minun sieluni ahdistuksesta.	11. Herra, virvoita minua nimes tähden: vie sieluni hädästä ulos sinun vanhurskautes tähden.	Ps 143:11 HERra wirgota minua sinun nimes tähden/ wie minun sielun hädästä ulos sinun oikeudes tähden.
143:12 Tuhoa minun viholliseni armosi tähden ja hukuta kaikki, jotka minun sieluani ahdistavat, sillä minä olen sinun palvelijasi.	12. Ja teloita viholliseni sinun laupiutes tähden, ja kadota kaikki, jotka minun sieluani ahdistavat, sillä minä olen palvelias.	Ps 143:12 Ja teloita minun viholliseni sinun hywydes tähden/ ja cadota caicki jotca minun sieluani ahdistawat: sillä minä olen sinun palwelias.
PSALMI 144	144 PSALTTARI	CXLIV. Psalmi .
144:1 Daavidin virsi. Kiitetty olkoon Herra, minun kallioni, joka opettaa minun käteni taistelemaan, minun sormeni sotimaan,	1. Davidin Psalmi. Kiitetty olkoon Herra, minun turvani, joka käteni opettaa sotimaan, ja sormeni tappelemaan,	Ps 144:1 Dawidin Psalmi. KIjtetty olcon HERra minun turwan/ joca minun käteni opetta sotiman/ ja minun sormeni tappeleman
144:2 hän, joka antaa minulle armon; minun linnani, varustukseni ja pelastajani, minun kilpeni, jonka turviin minä pakenen, hän, joka laskee kansani minun valtani alle.	2. Minun laupiuteni ja minun linnani, minun varjelukseni ja minun vapahtajani, minun kilpeni, johon minä uskallan, joka minun kansani minun alleni vaatii.	Ps 144:2 Minun laupiuden ja minun linnan/ minun warjeluxen ja minun wapahtajan/ minun kilpen/ johon minä uscallan/ joca minun Canssani alani waati.
144:3 Herra, mikä on ihminen, että hänestä lukua pidät, mikä ihmislapsi, että häntä ajattelet!	3. Herra, mikä on ihminen, että häntä korjaat? eli ihmisen poika, että hänestä otat vaarin?	Ps 144:3 HERra/ mikä ihminen on että händä näin corjat ? eli ihmisen poica/ että hänestä nijn otat waarin ?
144:4 Ihminen on kuin tuulen henkäys, hänen päivänsä niinkuin pakeneva varjo.	4. On sittekin ihminen tyhjän verta: hänen aikansa katoa niinkuin varjo.	Ps 144:4 On sijttekin ihminen tyhjän werta/ hänen aicans cato nijncuin warjo.
144:5 Herra, notkista taivaasi ja astu alas, kosketa vuoria, niin että ne suitsuavat.	5. Herra, kallista sinun taivaas, ja astu alas: rupee vuoriin, että he suitsisivat.	Ps 144:5 HERra callista taiwas ja astu alas/ rupee wuorihin että he suidzisit.
144:6 Iske salamoita ja hajota heidät, lennäta nuolesi ja kauhistuta heidät.	6. Anna leimaukset iskeä, ja hajoita heitä: ammu nuolias ja kauhistuta heitä.	Ps 144:6 Anna leimauxet iske ja hajota heitä/ ambua sinun nuolias ja cauhistuta heitä.
144:7 Ojenna kätesi korkeudesta, tempaa ja pelasta minut suurista vesistä, muukalaisten kädestä,	7. Lähetä kätes ylhäältä, ja kirvota minua, ja pelasta minua suurista vesistä ja muukalaisten lasten käsistä,	Ps 144:7 Lähetä kätes ylhäldä ja kirwota minua/ ja pelasta minua suurista wesistä/ ja muucalaisten lasten käsistä.
144:8 joiden suu puhuu vilppiä ja joiden oikea käsi on valheen käsi!	8. Joiden suu puhuu valhetta, ja heidän oikea kätensä on petollinen oikea käsi.	Ps 144:8 Joiden opetus on kelwotoin/ ja heidän työns wäärät.
144:9 Jumala, minä veisaan sinulle uuden virren, soitan sinulle kymmenkielisellä harpulla,	9. Jumala, minä veisaan sinulle uuden virren: minä soitan sinulle kymmenkielisellä psaltarilla,	Ps 144:9 Jumala/ minä weisan sinulle uden wirren/ minä soitan sinulle kymmenen kielisellä Psaltarilla.

144:10 sinulle, joka annat kuninkaille voiton ja tempaat palvelijasi Daavidin turvaan pahalta miekalta.	10. Sinä joka kuninkaille voiton annat, ja palvelias Davidin vapahdat murhamiekasta.	Ps 144:10 Sinä joca Cuningalle woiton annat/ ja wapadat Dawidin sinun palwelias/ häijyin murhamiecasta.
144:11 Tempaa ja pelasta minut muukalaisten käsistä, joiden suu puhuu vilppiä ja joiden oikea käsi on valheen käsi.	11. Päästä myös minua ja pelasta minua muukalaisten kädestä, joiden suu puhuu valhetta, ja heidän oikia kätensä on petollinen oikia käsi,	Ps 144:11 Päästä myös minua ja pelasta minua muucalaisten lasten kädestä/ joiden opetus on kelwotoin/ ja heidän työns wäärät.
144:12 Niin meidän poikamme ovat nuoruudessaan kuin korkealle kohoavat kasvit, tyttäremme kuin temppelein veistetyt kulmapatsaat;	12. Että meidän pojat kasvaisivat nuoruudessansa niinkuin vesat, ja meidän tyttäret, niinkuin templin kaunistetut seinät.	Ps 144:12 Että meidän pojat caswaisit nuorudellans nijncuin wesat/ ja meidän tyttäret/ nijncuin Templin caunistetut seinät/ ja cuin coriat huonet.
144:13 meidän aittamme ovat täynnä, ja antavat kaikkinaista viljaa, meidän lampaamme lisääntyvät laitumillamme tuhansin ja kymmenin tuhansin;	13. Meidän aittamme olkoon täynnä, jotka runsaat elatukset antaisivat toinen toisensa perästä, että meidän lampaamme poikisivat tuhannen, ja sata tuhatta, kylissämmme;	Ps 144:13 Meidän aittam olcon täynnä/ jotca runsat elatuxet andaisit/ toinen toisens perästä/ että meidän lambam poikisit tuhannen/ ja satata tuhatta/ meidän kylisäm.
144:14 meidän härkiemme kuormat ovat runsaat, ei ole aukkoa muurissa, ei ole pakolaista, ei kuulu valitushuutoa kaduillamme.	14. Että härkämme olisivat vahvat työhön; ettei yhtään vahinkoa, eikä valitusta eli kannetta olisi kaduillamme.	Ps 144:14 Että meidän härkäm olisit wahwat työhön/ ettei yhtän wahingota/ eikä walitusta/ eli cannetta olis meidän catuillam.
144:15 Autuas se kansa, jolle näin käy, autuas se kansa, jonka Jumala Herra on!	15. Autuas on se kansa, jolle niin käy; vaan autuas on se kansa, jonka Jumalana Herra on.	Ps 144:15 Autuas on se Canssa jolle nijn käy/ waan autuas on se Canssa/ jonga HERra Jumalana on.
PSALMI 145	145 PSALTTARI	CXLV. Psalmi .
145:1 Daavidin ylistysvirsi. Minä kunnioitan sinua, Jumalani, sinä kuningas, ja kiitän sinun nimeäsi aina ja iankaikkisesti.	1. Davidin kiitos. Minä ylistän sinua, Jumalani, sinä kuningas, ja kiitän sinun nimeäs aina ja ijankaikkisesti.	Ps 145:1 Dawidin kijtos. MINä ylistän sinua minun Jumalan/ sinä Cuningas/ ja kijtän sinun nimes aina ja ijancaickisest.
145:2 Joka päivä minä kiitän sinua ja ylistän sinun nimeäsi aina ja iankaikkisesti.	2. Joka päivä minä kunnioitan sinua, ja kiitän sinun nimeäs aina ja ijancaikkisesti.	Ps 145:2 Jocapäiwä minä cunnioitan sinua/ ja julistan sinun nimes aina ja ijancaickisest.
145:3 Suuri on Herra ja sangen ylistettävä, ja hänen suuruutensa on tutkimaton.	3. Suuri on Herra, ja sangen kunniallinen, ja hänen suuruutensa on sanomatoin.	Ps 145:3 Suuri on HERra ja sangen cunniallinen/ ja hänen suurudens on sanomatoin.
145:4 Sukupolvi ylistää sukupolvelle sinun tekojasi, ja he julistavat sinun voimallisia töitäsi.	4. Suku pitää suvulle jutteleman sinun töitäs, ja sinun voimastas puhuman.	Ps 145:4 Lasten lapset pitä sinun töitäs ylistämän/ ja sinun woimastas puhuman.
145:5 Sinun valtasuuruutesi kirkkautta ja kunniaa ja sinun ihmeellisiä tekojasi minä tahdon tutkistella.	5. Minä ajattelen sinun suuren kunnias kauneutta ja sinun ihmeitäs;	Ps 145:5 Minä puhun sinun cunnialisesta cauniudestas/ ja sinun ihmeitäs.
145:6 Sinun peljättävien töitteesi voimasta puhutaan, sinun suurista teoistasi minä kerron.	6. Että puhuttaisiin sinun ihmeellisten töittees voimasta: ja sinun suurta herrauttas minä juttelen;	Ps 145:6 Että puhutaisin sinun cunnialisesta tegoistas/ ja että sinun herrauttas mainitaisin.

145:7 Julistettakoon sinun suuren hyvyytesi muistoa ja sinun vanhurskaudestasi riemuittakoon.	7. Että sinun suuren hyvyytes muisto ylistettäisiin, ja sinun vanhurskautes kiitettäisiin.	Ps 145:7 Että sinun suuri hywydes ylistettäisiin/ ja sinun vanhurscaudes kijtetäisiin.
145:8 Herra on armahtavainen ja laupias, pitkämielinen ja suuri arnessa.	8. Armollinen ja laupias on Herra, hidas vihaan ja sangen hyvä.	Ps 145:8 Armollinen ja laupias on HERra/ hidas wihaan ja sangen hyvä.
145:9 Herra on hyvä kaikille ja armahtaa kaikkia tekojansa.	9. Suloinen on Herra kaikille, ja armahtaa kaikkia tekojansa.	Ps 145:9 Suloinen on HERra caikille/ ja armahta caickia hänen tecojans.
145:10 Kaikki sinun tekosi ylistävät sinua, Herra, ja sinun hurskaasi kiittävät sinua.	10. Kiittäkään sinua, Herra, kaikki sinun tekos, ja sinun pyhäsi kiittäkään sinua;	Ps 145:10 Kijttäkän sinua HERra caicki sinun tecos/ ja sinun pyhäsi kijttäkän sinua.
145:11 He puhuvat sinun valtakuntasi kunnian ja kertovat sinun voimastasi.	11. Julistakaan sinun valtakuntas kunniaa, ja puhukaa sinun voimastas.	Ps 145:11 Julistacan sinun waldacundas cunniaata/ ja puhucan sinun woimastas.
145:12 Niin he ilmoittavat ihmislapsille hänen voimalliset työnsä ja hänen valtakuntansa kirkkauden ja kunnian.	12. Että sinun voimas tulis ihmisten lapsille tiettäväksi, ja sinun valtakuntas suuri kunnia.	Ps 145:12 Että sinun woimas tulis ihmisten lapsille tiettäwäxi/ ja sinun waldacundas suuri cunniallinen wäki.
145:13 Sinun valtakuntasi on iankaikkinen valtakunta, ja sinun herrautesi pysyy polvesta polveen.	13. Sinun valtakuntas on ijancaikkinen valtakunta, ja sinun herrautes pysyy suvusta sukuun.	Ps 145:13 Sinun waldacundas on ijancaickinen waldacunda/ ja sinun herraudes pysy ilman loputa.
145:14 Herra tukee kaikkia kaatuvia, ja kaikki alaspainetut hän nostaa.	14. Herra tukee kaikkia kaatuvaisia, ja nostaa kaikkia sullotuita.	Ps 145:14 HERra tuke caickia caatuwaisia/ ja nosta caickia sullotuita.
145:15 Kaikkien silmät vartioitsevat sinua, ja sinä annat heille heidän ruokansa ajallaan.	15. Kaikkein silmät vartioitsevat sinua, ja sinä annat heille ruan ajallansa.	Ps 145:15 Caickein silmät wartioidzewat sinua/ ja sinä annat heille ruan ajallans.
145:16 Sinä avaat kätesi ja ravitset suosiollasi kaikki, jotka elävät.	16. Sinä avaat kätes, ja ravitset kaikki, kuin elävät, suosiolla.	Ps 145:16 Sinä awat kätes/ ja täytät caicki cuin eläwät suosiollas.
145:17 Herra on vanhurskas kaikissa teissään ja armollinen kaikissa teoissaan.	17. Vanhurskas on Herra kaikissa teissänsä, ja laupias kaikissa töissänsä.	Ps 145:17 Wanhurscas on HERra caikisa hänen teisäns/ ja pyhä caikisa töisäns.
145:18 Herra on lähellä kaikkia, jotka häntä avuksensa huutavat, kaikkia, jotka totuudessa häntä avuksensa huutavat.	18. Läsä on Herra kaikkia, jotka häntä avuksensa huutavat, kaikkia, jotka totuudessa häntä avuksensa huutavat.	Ps 145:18 Läsä on HERra caickia jotca händä rucoilewat/ caickia jotca totudesa händä rucoilewat.
145:19 Hän tekee, mitä häntä pelkääväiset halajavat, hän kuulee heidän huutonsa ja auttaa heitä.	19. Hän tekee, mitä häntä pelkääväiset halajavat, ja kuulee heidän huutonsa, ja auttaa heitä.	Ps 145:19 Hän teke mitä Jumalata pelkäwäiset halajawat/ ja cuule heidän parcuns/ ja autta heitä.
145:20 Herra varjelee kaikkia, jotka häntä rakastavat, mutta kaikki jumalattomat hän hukuttaa.	20. Herra varjelee kaikkia, jotka häntä rakastavat, ja hukuttaa kaikki jumalattomat.	Ps 145:20 HERra warjele caickia jotca händä racastawat/ ja hucutta caicki jumalattomat.
145:21 Minun suuni lausukoon Herran ylistystä, ja kaikki liha kiittäköön hänen pyhää nimeänsä, aina ja iankaikkisesti.	21. Minun suuni pitää puhuman Herran kiitoksen, ja kaikki liha kunnioittakaan hänen pyhää nimeänsä, aina ja ijancaikkisesti.	Ps 145:21 Minun suuni pitä puhuman HERran kijtoxen/ ja caicki liha cunnioittacan hänen pyhä nimens/ aina ja ijancaickisest.
PSALMI 146	146 PSALTTARI	CXLVI. Psalmi .
146:1 Halleluja! Ylistä, minun sieluni, Herraa.	1. Halleluja! Kiitä Herraa, minun sieluni.	Ps 146:1 Halleluja. Ps 146:2 KIjtä HERra minun sielun/

146:2 Minä ylistän Herraa kaiken ikäni, veisaan kiitosta Jumalalleni, niin kauan kuin elän.	2. Minä kiitän Herraa niinkauvan kuin minä elän, ja Jumalalleni kiitoksen veisaan, niinkauvan kuin minä täällä olen.	Minä kijtän HERra/ nijncauwan cuin minä elän/ ja minun Jumalalleni kijtoxen weisan/ nijncauwan cuin minä täällä olen.
146:3 Älkää luottako ruhtinaihin älkääkä ihmislapseen, sillä ei hän voi auttaa.	3. Älkäätkä uskaltako päämiehiin; ihmiset he ovat, ei he voi mitään auttaa.	Ps 146:3 Älkät uscaldaco päämiehijn/ ihmiset he owat/ ei he woi mitän autta.
146:4 Kun hänen henkensä lähtee hänestä, niin hän tulee maaksi jälleen; sinä päivänä hänen hankkeensa raukeavat tyhjiin.	4. Sillä ihmisen henki pitää erkaneman, ja hänen täytyy maaksi tulla jälleen: silloin ovat kaikki hänen aioituksensa hukassa.	Ps 146:4 Sillä ihmisen hengi pitä ercaneman/ ja hänen täyty maaxi tulla jälleens/ silloin owat caicki hänen aiwoituxens hucas.
146:5 Autuas se, jonka apuna on Jaakobin Jumala, se, joka panee toivonsa Herraan, Jumalaansa,	5. Autuas on se, jonka apu Jakobin Jumala on, jonka toivo Herrassa hänen Jumalassansa on;	Ps 146:5 Autuas on se jonga apu Jacobin Jumala on/ jonga toiw HERras hänen Jumalasang on.
146:6 häneen, joka on tehnyt taivaan ja maan, meren ja kaiken, mitä niissä on, joka pysyy uskollisena iankaikkisesti,	6. Joka taivaan ja maan, meren ja kaikki, jotka niissä ovat, tehnyt on, joka totuuden pitää ijankaikkisesti;	Ps 146:6 Joca taiwan/ maan/ meren/ ja caicki jotca nijsä owat/ tehnyt on/ joca uscon pitää ijancaickisest.
146:7 joka hankkii oikeuden sorretuille, joka antaa leivän nälkäisille. Herra vapauttaa vangitut,	7. Joka oikeuden saattaa niille, jotka väkivaltaa kärsivät, joka isovaiset ravitsee. Herra kirtottaa vangitut:	Ps 146:7 Joca oikeuden saatta nijlle cuin wäkiwalda kärsiwät/ joca isowaiset rawidze. Ps 146:8 HERra kirwotta fangitut/
146:8 Herra avaa sokeain silmät, Herra nostaa alaspainetut, Herra rakastaa vanhurskaita.	8. Herra avaa sokian silmät: Herra nostaa kukistetut: Herra rakastaa vanhurskaita.	HERra walaise sokiat. Ps 146:9 HERra nosta cukistetut/ HERra racasta wanhurscaita.
146:9 Herra varjelee muukalaiset, holhoo orvot ja lesket, mutta jumalattomain tien hän tekee mutkaiseksi.	9. Herra varjelee vieraat, ja holhoo orpoja ja leskiä, ja jumalattomain tien hajoittaa.	Ps 146:10 HERra warjele wierat ja orwoit/ holho leskejä/ ja jumalattomain tien hajotta.
146:10 Herra on kuningas iankaikkisesti, sinun Jumalasi, Siion, polvesta polveen. Halleluja!	10. Herra on kuningas ijankaikkisesti, sinun Jumalasi, Zion, suvusta sukuun, Halleluja!	Ps 146:11 HERra on Cuningas ijancaickisest/ sinun Jumalasi Zion ilman loppumata/ Halleluja.
PSALMI 147	147 PSALTTARI	CXLVII. Psalmi .
147:1 Halleluja! Hyvä on veisata kiitosta meidän Jumalallemme. Se on suloista; ylistäminen on soveliaista.	1. Kiittäkää Herraa! sillä Jumalaamme kiittää on kallis asia: kiitos on suloinen ja kaunis.	Ps 147:1 KIjttäkät HERra/ sillä meidän Jumalatang kijttä on callis asia/ se kijtos on suloinen ja caunis.
147:2 Herra rakentaa Jerusalemin, hän kokoaa Israelin karkoitettut.	2. Herra rakentaa Jerusalemin, ja kokoo hajoitetut Israelilaiset.	Ps 147:2 HERra rakenda Jerusalemin/ ja coco hajotetut Israelitit.
147:3 Hän parantaa ne, joilla on särjetty sydän, ja sitoo heidän haavansa.	3. Hän parantaa murretut sydämet, ja sitoo heidän kipunsa.	Ps 147:3 Hän paranda muretut sydämet/ ja sito heidän kipuns.
147:4 Hän on määrännyt tähtien luvun, hän kutsuu niitä kaikkia nimeltä.	4. Hän lukee tähdet, ja kutsuu heitä kaikkia nimeltänsä.	Ps 147:4 Hän luke tähdet/ ja cudzu heitä caickia nimeldäns.
147:5 Meidän Herramme on suuri, suuri voimassansa, hänen ymmärryksensä on mittaamaton.	5. Suuri on meidän Herramme, ja suuri hänen voimansa, ja hänen viisautensa on määrätöin.	Ps 147:5 Suuri on meidän HERram/ ja mittamatoim hänen woimang/ ja se on käsittämätöim/ cuinga hän hallidze.
147:6 Herra pitää pystyssä nöyrät, mutta jumalattomat hän painaa maahan.	6. Herra ojentaa raadolliset, ja jumalattomat maahan paiskaa.	Ps 147:6 HERra oijenda radolliset/ ja jumalattomat maahan paisca.

147:7 Veisatkaa Herralle kiitosvirsi, soittakaa kanteleilla kiitosta meidän Jumalallemme.	7. Vuoroin veisatkaat Herralle kiitossanalla, ja veisatkaat meidän Herrallemme kanteleella;	Ps 147:7 Vuoroin weisatcat HERralle kijtossanalla/ ja weisatcat meidän HERrallem candelella.
147:8 Hän peittää pilvillä taivaan ja valmistaa sateen maalle; hän kasvattaa ruohon vuorille	8. Joka taivaan pilvillä peittää ja antaa sateen maan päälle; joka ruohot vuorilla kasvattaa;	Ps 147:8 Joca taiwan pilwillä peittä/ ja anda saten maan päällä/ joca ruohot vuorilla caswatta.
147:9 ja antaa ruuan eläimille, kaarneen pojillekin, kun ne huutavat.	9. Joka eläimille antaa heidän ruokansa, ja kaarneen pojille, jotka häntä avuksensa huutavat.	Ps 147:9 Joca eläinden anda heidän ruocans/ ja Carnen pojille/ jotca händä rucoilewat.
147:10 Ei kelpaa hänelle hevosen voima, ei hän mielisty miehen jalkojen nopeuteen:	10. Ei hän mielisty hevosten väkevyyteen, eikä hänelle kelpaa miehen sääriluut.	Ps 147:10 Ei hän racasta wäkewitä hewoisita/ eikä hänelle kelpa miehen sääriluut.
147:11 Herra mielistyy niihin, jotka häntä pelkäävät, jotka panevat toivonsa hänen armoonsa.	11. Herralle kelpaavat ne, jotka häntä pelkäävät, ja jotka hänen laupiuteensa uskaltavat.	Ps 147:11 HERralle kelpa ne jotca händä pelkäwät/ ja jotca hänen laupiuteens uscaldawat.
147:12 Kiitä Herraa, Jerusalem. Ylistä Jumalaasi, Siion.	12. Ylistä, Jerusalem, Herraa: kiitä, Zion, sinun Jumalaas!	Ps 147:12 YListä Jerusalem HERra/ kijtä Zion sinun Jumalatas.
147:13 Sillä hän tekee lujiksi sinun porttiesi salvat; hän siunaa sinun lapsesi sinun keskelläsi.	13. Sillä hän vahvistaa sinun porttis salvat, ja siunaa sinussa sinun lapses.	Ps 147:13 Sillä hän wahwista sinun porttis salwat/ ja siuna sinusa sinun lapses.
147:14 Hän hankkii rauhan sinun rajojesi sisälle, ravitsee sinut parhaalla nisuilla.	14. Hän saattaa rauhan sinun ääriis, ja ravitsee sinua parhailla nisuilla.	Ps 147:14 Hän saatta rauhan sinun ärijs/ ja rawidze sinua parahilla nisuilla.
147:15 Hän lähettää sanansa maahan, nopeasti kiittää hänen käskynsä.	15. Hän lähettää puheensa maan päälle: hänen sanansa nopiasti juoksee.	Ps 147:15 Hän lähettä puhens maan päälle/ hänen sanans nopiasti juoxe.
147:16 Hän antaa sataa lunta niinkuin villaa ja sirottaa härmää niinkuin tuhkaa.	16. Hän antaa lumen niinkuin villan; hän hajoittaa härmän niinkuin tuhan.	Ps 147:16 Hän anda lumen nijncuin willan/ hän hajotta härmän nijncuin tuhwan.
147:17 Hän viskaa rakeitansa niinkuin leivänmuruja; kuka voi kestää hänen pakkastansa?	17. Hän heittää rakeensa niinkuin palat; kuka hänen pakkasensa edessä kestää?	Ps 147:17 Hän heittä rakens nijncuin palat/ cuca hänen packaisens edes kestä ?
147:18 Hän lähettää sanansa ja sulattaa rakeet; hän panee tuulensa puhaltamaan, ja vedet virtaavat.	18. Hän lähettää sanansa, ja sulaa ne; hän antaa tuulen puhaltaa, niin vedet juoksevat.	Ps 147:18 Hän sano/ nijn se sula/ hän anda tuulens puhalda/ nijn se suojene.
147:19 Hän ilmoittaa sanansa Jaakobille, käskynsä ja oikeutensa Israelille.	19. Hän ilmoittaa Jakobille sanansa, ja Israelille säätynsä ja oikeutensa.	Ps 147:19 Hän ilmoitta Jacobille hänen sanans/ ja Israelille hänen tapans ja oikeudens.
147:20 Niin hän ei ole tehnyt yhdellekään pakanakansalle, ja hänen oikeuksiansa ne eivät tunne. Halleluja!	20. Ei hän niin tehnyt kaikille pakanoille; eikä he tiedä hänen oikeuttansa, Halleluja!	Ps 147:20 Ei hän näin tehnyt kellengän pacanalle/ eikä he tiedä hänen oikeuttans/ Halleluja.
PSALMI 148	148 PSALTTARI	CXLVIII. Psalmi .
148:1 Halleluja! Ylistäkää Herraa taivaista, ylistäkää häntä korkeuksissa.	1. Halleluja! Kiittäkää Herraa taivaissa, kiittäkää häntä korkeudessa.	Ps 148:1 Halleluja. Kijttäkät te taiwat HERra/ kijttäkät händä corkeudes.
148:2 Ylistäkää häntä, kaikki hänen enkelinsä, ylistäkää häntä, kaikki hänen sotajoukkonsa.	2. Kiittäkää häntä kaikki hänen enkelinsä: kiittäkää häntä kaikki hänen sotaväkensä.	Ps 148:2 Kijttäkät händä caicki hänen Engelin/ kijttäkät händä caicki hänen sotawäkens.

148:3 Ylistäkää häntä, aurinko ja kuu, ylistäkää häntä, kaikki kirkkaat tähdet.	3. Kiittäkää häntä aurinko ja kuu, ylistäkää häntä kaikki kirkkaat tähdet.	Ps 148:3 Kijttäkät händä caicki kirckat tähdet.
148:4 Ylistäkää häntä, te taivasten taivaat, te vedet taivasten päällä.	4. Kiittäkää häntä, te taivasten taivaat, ja vedet, jotka taivasten päällä ovat.	Ps 148:4 Kijttäkät händä joca paicas te taiwasten taiwat/ ja wedet jotca taiwasten päällä owat.
148:5 Ylistäkööt ne Herran nimeä, sillä hän käski, ja ne tulivat luoduksi.	5. Heidän pitää Herran nimeä kiittämän; sillä hän käski, ja ne luoduksi tulivat.	Ps 148:5 Heidän pitä HERran nime kijttämän: sillä hän kāske/ nijn se luoduxi tule.
148:6 Ja hän asetti ne olemaan aina ja iankaikkisesti, hän antoi niille lain, josta ne eivät poikkea.	6. Hän pitää ylös ne aina ja ijancaikkisesti: hän asettaa heitä, ettei heidän toisin käymän pitäisi.	Ps 148:6 Hän pitä ne aina ja ijancaickisest/ hän asetta heitä/ ettei heidän toisin käymän pidäis.
148:7 Ylistäkää Herraa maasta, te merieläimet ja kaikki syvyydet,	7. Kiittäkää Herraa maan päällä, te valaskalat ja kaikki syvyydet;	Ps 148:7 Kijttäkät HERra maan päällä/ te Walascalat ja caicki sywydet.
148:8 tuli ja rakeet, lumi ja sumu, sinä myrskytuuli, joka panet hänen käskynsä toimeen,	8. Tuli ja rakeet, lumi ja sumu, tuulispää, jotka hänen sanansa toimittavat,	Ps 148:8 Tuli/ raket/ lumi ja sumu/ ja tuulispää/ jotca hänen sanans toimittawat.
148:9 te vuoret ja kaikki kukkulat, te hedelmäpuut ja kaikki setrit,	9. Vuoret ja kaikki kukkulat, hedelmälliset puut ja kaikki sedripuut;	Ps 148:9 Wuoret ja caicki cuckulat/ hedelmälliset puut ja caicki Cedrit.
148:10 te pedot ja kaikki karja, te matelijat ja siivekkäät linnut,	10. Pedot ja kaikki eläimet, madot ja siivelliset linnut;	Ps 148:10 Pedot ja caicki eläimet/ madot ja sijwilliset linnut.
148:11 te maan kuninkaat ja kaikki kansakunnat, te ruhtinaat ja kaikki maan tuomarit,	11. Maan kuninkaat ja kaikki kansat, päämiehet ja kaikki tuomarit maan päällä;	Ps 148:11 Te Cuningat maan päällä ja caicki Canssat/ päämiehet ja caicki Duomarit maan päällä.
148:12 te nuorukaiset ynnä neitsyet, te vanhat yhdessä nuorten kanssa	12. Nuorukaiset ja neitseet, vanhat nuorten kanssa:	Ps 148:12 Nuorucaiset ja neidzet/ wanhat nuorten cansa.
148:13 Ylistäkööt he Herran nimeä, sillä hänen nimensä yksin on korkea, hänen valtasuuruutensa ulottuu yli maan ja taivaan.	13. Kiittäkään Herran nimeä; sillä hänen ainoan nimensä on korotettu, ja hänen suuri kunniansa ylitse maan ja taivaan.	Ps 148:13 Pitä kijttämän HERran nime: sillä ainoa hänen nimens on corkia/ jonga kijtos nijn cauwas ulottu/ cuin taiwas ja maa.
148:14 Hän on korottanut sarven kansallensa, että häntä ylistäisivät kaikki hänen hurskaansa, Israelin lapset, kansa, joka on häntä lähellä. Halleluja!	14. Ja hän korottaa sarven kansallensa: kaikki hänen pyhänsä kiittäkää, Israelin lapset, kansa joka häntä lähin on, Halleluja!	Ps 148:14 Joca hänen Canssans sarwen corgotta/ caicki hänen pyhäns kijttäkät/ Israelin lapset/ Canssa joca händä palwele/ Halleluja.
PSALMI 149	149 PSALTTARI	CXLIX. Psalmi .
149:1 Halleluja! Veisatkaa Herralle uusi virsi: ylistysvirsi hänelle hurskasten seurakunnassa.	1. Halleluja! Veisatkaa Herralle uusi veisu: pyhain seurakunnan pitää häntä kiittämän.	Ps 149:1 Halleluja. WEisatcat HERralle usi weisu/ pyhain seuracunnan pitä händä kijttämän.
149:2 Iloitkoon Israel tekijästensä, Siionin lapset riemuitkoot kuninkaastaan.	2. Iloitkaan Israel tekiässensä: Zionin lapset riemuitkaan Kuninkaastansa.	Ps 149:2 Iloitcan Israel hänen tekiäsäns/ Zionin lapset ihastucon Cuningastans.
149:3 Ylistäkööt he karkeloiden hänen nimeänsä, soittakoot hänelle kiitosta vaskirummuilla ja kanteleilla.	3. Heidän pitää tanssissa hänen nimeänsä kiittämän: harpuilla ja kanteleilla pitää heidän soittaman.	Ps 149:3 Heidän pitä dantzis hänen nimens kijttämän/ trumbuilla ja candeleilla pitä heidän soittaman.

149:4 Sillä Herra on mielistynyt kansaansa, hän kaunistaa nöyrät pelastuksella.	4. Sillä Herra rakastaa kansaansa: hän kunnioittaa nöyriä autuudella.	Ps 149:4 Sillä HERra racasta hänen Canssans/ hän autta siwiätä ja radollista jalosti.
149:5 Iloitkoot hurskaat, veisaten hänen kunniaansa, riemuitkoot he vuoteissansa.	5. Pyhään pitää iloitseman kunnialla, ja kiittämän vuoteissansa.	Ps 149:5 Pyhät pitä iloidzeman ja ylistämän/ ja kijttämän heidän vuoteisans.
149:6 Jumalan ylistys on heidän suussansa, ja heidän kädessään kaksiteräinen miekka,	6. Heidän suussansa pitää Jumalan ylistys oleman, ja kaksiteräiset miekat heidän käsissänsä,	Ps 149:6 Heidän suuns pitä Jumalata ylistämän/ ja caxiteräiset miecat heidän käsisäns.
149:7 että he kostaisivat pakanoille, kurittaisivat kansakuntia,	7. Kostamaan pakanoille, ja rankaisemaan kansoja,	Ps 149:7 Costaman pacanoille/ ja rangaiseman Canssoja.
149:8 panisivat kahleisiin heidän kuninkaansa ja jalkarautoihin heidän ylhäisensä	8. Heidän kuninkaitansa sitomaan kahleisiin, ja heidän jaloimpiansa rautakahleisiin,	Ps 149:8 Heidän Cuningaitans sitoman cahleisijn/ ja heidän jalombians rautacahleisijn.
149:9 ja täyttäisivät heissä tuomion, joka on kirjoitettu. Tämä on kaikkien hänen hurskaittensa kunnia. Halleluja!	9. Ja tekemään heille kirjoitetun oikeuden: tämä kunnia pitää kaikille hänen pyhillensä oleman, Halleluja!	Ps 149:9 Ja tekemän heille kirjoitetun oikeuden/ ja tämä cunnia pitä caikille hänen pyhillens oleman/ Halleluja.
PSALMI 150	150 PSALTTARI	CL. Psalmi .
150:1 Halleluja! Ylistäkää Jumalaa hänen pyhäkössään, ylistäkää häntä hänen väkevyytensä taivaanvahvuuksissa.	1. Halleluja! Kiittäkää Herraa hänen pyhässänsä: kiittäkää häntä hänen väkevyytensä avaruudessa!	Ps 150:1 Halleluja. KIittäkät HERra hänen Pyhäsäns/ kijttäkät händä hänen wäkeydens wahwudes.
150:2 Ylistäkää häntä hänen voimallisista teoistansa, ylistäkää häntä, sillä hänen herrautensa on suuri.	2. Kiittäkää häntä hänen voimallisten tekoinsa tähden: kiittäkää häntä ylenpalttisen suuruutensa tähden!	Ps 150:2 Kijttäkät händä hänen jaloimbain tecoins tähden/ kijttäkät händä ylönpaldisen jaloudens tähden.
150:3 Ylistäkää häntä pasunan pauhulla, ylistäkää häntä harpuilla ja kanteleilla.	3. Kiittäkää häntä basunilla: kiittäkää häntä psaltareilla ja kanteleilla!	Ps 150:3 Kijttäkät händä Basunilla/ kijttäkät händä Psaltarilla ja candeleilla.
150:4 Ylistäkää häntä vaskirummuilla ja karkelolla, ylistäkää häntä kielisoittimilla ja huiluilla.	4. Kiittäkää häntä harpuilla ja tanssilla: kiittäkää häntä harpun kielillä ja huiluilla!	Ps 150:4 Kijttäkät händä trumbuilla ja dantzilla/ kijttäkät händä harpun kielillä ja huiluilla.
150:5 Ylistäkää häntä helisevillä kymbaaleilla, ylistäkää häntä kumisevilla kymbaaleilla.	5. Kiittäkää häntä kilisevillä symbaleilla!	Ps 150:5 Kijttäkät händä kilisewillä culcuisilla/ kijttäkät händä cumisewilla Cymbaleilla.
150:6 Kaikki, joissa henki on, ylistäkää Herraa! Halleluja!	6. Kaikki, joilla henki on, kiittäkään Herraa, Halleluja!	Ps 150:6 Caicki joilla hengi on/ kijttäkän HERra/ Halleluja.

SANANLASKUT	SANANLASKUT	Salomon Kirjain Esipuhe
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Salomon, Daavidin pojan, Israelin kuninkaan, sananlaskut,	Salomon, Davidin pojan, Israelin kuninkaan sananlaskut;	1:1 NÄmät owat Salomon Israelin Cuningan Dawidin pojan sananlascut.
1:2 viisauden ja kurin oppimiseksi, ymmärryksen sanojen ymmärtämiseksi,	2. Oppia viisautta ja kuritusta, ymmärtää tiedon puhetta,	1:2 Opetta wijsautta/ curitusta/ taito/
1:3 taitoa tuovan kurin, vanhurskauden, oikeuden ja vilpittömyyden saamiseksi,	3. Vastaanottaa ymmärryksen neuvoa, vanhurskautta, oikeutta ja siveyttä;	ymmärrystä/ vanhurscautta/ oikeutta ja siweyttä.
1:4 mielevyyden antamiseksi yksinkertaisille, tiedon ja taidollisuuden nuorille.	4. Että tyhmät viisaaksi tulisivat ja nuorukaiset taidon ja ymmärryksen saisivat.	1:3 Että tyhmät wijsaxi tulisit: 1:4 Ja nuorucaiset ymmärryxen ja taidon saisit.
1:5 Viisas kuulkaan ja saakoon oppia lisää, ja ymmärtäväinen hankkikoon elämänohjetta	5. Joka viisas on, se kuulkaan, että hän viisaammaksi tulis; ja joka toimellinen on, se ottakoon neuvon,	1:5 JOca wijsas on/ hän cuulcan/ että hän wijsammaxi tulis/ ja joca toimellinen on/ hän otta neuwon.
1:6 ymmärtääkseen sananlaskuja ja vertauksia, viisasten sanoja ja heidän ongelmiansa.	6. Että hän ymmärtäis sananlaskut ja niiden selityksen, viisasten opin ja heidän tapauksensa.	1:6 Että hän ymmärräis sananlascut ja heidän selityxens: wijsasten opin ja heidän tapauxens.
1:7 Herran pelko on tiedon alku; hullut pitävät halpana viisauden ja kurin.	7. Herran pelko on viisauden alku; tyhmät hylkäävät viisauden ja opin.	1:7 HERran pelco on wijsauden alcu/ tyhmät hyljäwät wijsauden ja pelgon.
1:8 Kuule, poikani, isäsi kuritusta äläkä hylkää äitisi opetusta,	8. Poikani kuule isäs kuritusta, ja älä hylkää äitisi käskyä!	1:8 POican/ cuule Isäs curitusta/ ja älä hyljä äitisi käskyä.
1:9 sillä ne ovat ihana seppelä sinun päähäsi ja käädyt sinun kaulaasi.	9. Sillä se on sinun sinun pääs päällä otollinen kaunistus, ja käädyt kaulassas.	1:9 Sillä se on sinun pääs päällä caunistus/ ja käädy sinun caulassas.
1:10 Poikani, jos synnintekijät sinua viekoittelevat, älä suostu.	10. Poikani! jos pahanjuoniset sinua sinua houkuttelevat, niin älä heihin suostu.	1:10 Poican/ jos pahanjuoniset sinua haucuttelewat/ nijn älä heitä seura.
1:11 Jos he sanovat: "Lähde mukaamme! Väijykäämme verta, vaanikaamme viatonta syyttömästi;	11. Jos he sanovat: käy meidän kanssamme: me väijymme verta, ja viritämme pauloja nuhteettoman eteen ilman syytä;	1:11 Jos he sanowat: käy meidän cansam/ me wäijym werta ja wiritäm pauloja nuhtettoman eteen ilman syytä.
1:12 nielaiskaamme niinkuin tuonela heidät elävältä, ehyeltään, niinkuin hautaan vaipuvaiset;	12. Me nielemme hänen, niinkuin helvetti elävältä, ja hurskaan niinkuin hautaan pudotamme;	1:12 Me nielem hänen/ nijncuin helwetti eläwäldä/ ja vanhurscan nijncuin hautaan pudotam.
1:13 me saamme kaikenlaista kallista tavaraa, täytämme talomme saaliilla;	13. Me löydämme kaikellaista kallista tavaraa, ja täytämme huoneemme saaliista;	1:13 Me löydäm suuren tawaran/ ja täytämme meidän huonem saalista.
1:14 heitä arpasi meidän kanssamme, yhteinen kukkaro olkoon meillä kaikilla" -	14. Koettele meidän kanssamme: meillä kaikilla pitää yksi kukkaro oleman:	1:14 Coettele meidän cansam/ meillä caikilla pitä yxi cuckaro oleman.
1:15 älä lähde, poikani, samalle tielle kuin he, pidätä jalkasi heidän poluiltansa.	15. Poikani! älä vaella heidän kanssansa: estä jalkas heidän retkiltänsä.	1:15 Poican/ älä waella heidän cansans/ estä jalcas heidän retkeildäns.

1:16 Sillä heidän jalkansa juoksevat pahuuteen, kiiruhtavat vuodattamaan verta.	16. Sillä heidän jalkansa juoksevat pahuuteen, ja he kiiruhtavat verta vuodattamaan.	1:16 Sillä heidän jalcans juoxewat pahuteen/ ja kijruttawat idzens werta vuodattaman.
1:17 Sillä verkko on viritetty kaikille siivekkäille, niin että ne sen näkevät. - Mutta turhaan:	17. Sillä turhaan verkot viritetään lintuin silmäin edessä.	1:17 Sillä turhan wercot wiritetän linduin silmäin edes.
1:18 omaa vertansa he väijyvät, vaanivat omaa henkeänsä.	18. Itse he myös väijyvät toinen toisensa verta, ja petoksella seisovat toinen toisensa hengen perään.	1:18 Idze he myös wäijywät toinen toisens werta/ ja petoxella seisowat toinen toisens hengen perän.
1:19 Näin käy jokaiselle väärän voiton pyytäjälle: se ottaa haltijaltaan hengen.	19. Niin kaikki ahneet tekevät, ja ahneus on isännillensä surmaksi.	1:19 Nijn caicki ahnet tekewät/ ja ahneus on isännillens surmaxi.
1:20 Viisauus huutaa kadulla, antaa äänensä kuulua toreilla;	20. Viisauus ulkona walittaa, ja kadulla äänensä ilmoittaa.	1:20 WIisauus ulcona walitta/ ja caduilla änens ilmoitta.
1:21 meluisten katujen kulmissa se kutsuu, porttien ovilta kaupungissa sanansa sanoo:	21. Hän huutaa kansan edessä portissa, ja tuottaa sanansa edes kaupungissa, sanoen:	1:21 Hän huuta Canssan edes portisa/ ja tuotta sanans edes Caupungisa/ sanoden:
1:22 Kuinka kauan te, yksinkertaiset, rakastatte yksinkertaisuutta, kuinka kauan pilkkaajilla on halu pilkkaan ja tyhmät vihaavat tietoa?	22. Kuinka kauvan te tyhmät tahdotte olla taitamattomat, ja pilkkakirveet rakastaa naurua? ja te hullut vihata opetusta?	1:22 Cuinga cauwan te tyhmät tahdotta olla taitamattomat/ ja pilckakirwet racasta nauroa? 1:23 Ja te hullut wihatta opetusta.
1:23 Kääntykää minun nuhdeltavikseni. Katso, minä vuodatan teille henkeäni, saatan sanani tiedoksenne.	23. Kääntäkää itsenne minun kuritukseni puoleen: katso, ja minä tuon teille henkeni edes, ja ilmoitan teille sanani;	Käändäkät idzen minun curituxen puoleen/ cadzo/ minä tuon minun hengeni edes/ ja ilmoitan teille minun sanani.
1:24 Kun minä kutsuin ja te estelitte, kun ojensin kättäni eikä kenkään kuunnellut,	24. Että minä kutsuin teitä, ja te estelitte teitä: minä kokotin käteni, ja ei yksikään ottanut siitä waaria,	1:24 Että minä cudzuin teitä/ ja te estelitte teitä/ minä cocotin käteni/ ja ei yxikän ottanut sijtä waari.
1:25 vaan te vieroksuitte kaikkia minun neuvojani, ette suostuneet minun nuhteisiini,	25. Te hylkäsitte kaiken neuvoni, ja ette tahtoneet kuritustani;	1:25 Te hylkäisitte caiken minun neuwoni/ ja unhotitta minun curituxeni.
1:26 niin minäkin nauran teidän hädällemme, pilkkaan, kun tulee se, mitä te kauhistutte;	26. Niin minä myös nauran teidän vahinkoanne, ja pilkkaan teitä, kuin teidän päällemme tulee se, jota te pelkätte,	1:26 Nijn minä myös nauran teidän wahingostan/ ja pilckan teitä/ 1:27 Cosca teidän päällen tule se jota te pelkätte.
1:27 kun myrskynä tulee se, mitä te kauhistutte, kun hätänne saapuu tuulispäänä, kun päällemme tulee vaiva ja ahdistus.	27. Kuin se tulee, jota te pelkätte, niinkuin rajuilma, ja tuska niinkuin tuulispää; kuin teidän päällemme tulee ahdistus ja vaiva.	Cosca cadotus tule teidän päällen nijncuin rajui ilma/ ja tusca nijncuin tuulispää. Cosca teidän päällen tule ahdistus ja waiwa.
1:28 Silloin he minua kutsuvat, mutta minä en vastaa, etsivät minua, mutta eivät löydä.	28. Silloin he minua avuksensa huutavat, ja en minä kuule heitä: varhain he etsivät minua, ja ei löydä minua.	1:28 Silloin he huutawat/ ja en minä cuule heitä/ warahin he edziwät minua/ ja ei löydä.
1:29 Koska he vihasivat tietoa, eivät valinneet osaksensa Herran pelkoa	29. Että he vihasivat opetusta, ja ei ottaneet vastaan Herran pelkoa,	1:29 Että he wihaisit opetusta/ ja ei ottanet wastan HERran pelcoa.
1:30 eivätkä suostuneet minun neuvooni, vaan katsoivat kaiken minun nuhteluni halvaksi,	30. Eikä tyytyneet minun neuvooni, mutta laittivat kaiken kuritukseni;	1:30 Eikä tytynet minun neuwoni/ mutta laitit minun curituxeni.

1:31 saavat he syödä oman vaelluksensa hedelmiä ja saavat kyllänsä omista hankkeistaan.	31. Niin pitää heidän syömän tiensä hedelmästä, ja neuvostansa ravituksi tuleman.	1:31 Nijn pitä heidän syömän heidän tiens hedelmästä/ ja heidän neuvostans rawituxi tuleman.
1:32 Sillä yksinkertaiset tappaa heidän oma luopumuksensa, ja tyhmit tuhoaa heidän oma suruttomuutensa.	32. Sillä tyhmäin himo tappaa heidät, ja hulluin onni kadottaa heidät.	1:32 Että tyhmäin himo tappa heidän/ ja hulluin onni cadotta heidän.
1:33 Mutta joka minua kuulee, saa asua turvassa ja olla rauhassa onnettomuuden kauhuilta.	33. Mutta joka minua kuulee, hän asuu turvallisesti, ja ei mitään paha pelkää.	1:33 Mutta joca minua cuule/ hän on lewosa yldäkylläisydes/ ja ei mitän paha pelkä.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Poikani, jos sinä otat minun sanani varteen ja kätket mieleesi minun käskyni,	1. Poikani, jos otat minun puheeni, ja käskyni kätket;	2:1 POican/ jos sinä otat minun puheni/ ja minun käskyni kätket.
2:2 niin että herkistät korvasi viisaudelle ja taivutat sydämesi taitoon -	2. Niin anna korvas kuulla viisautta, ja taivuta sydämes ymmärrykseen.	2:2 Nijn anna corwas cuulla wijsautta/ ja taita sydämes ymmärryheen.
2:3 niin, jos kutsut ymmärrystä ja ääneesi huudat taitoa,	3. Sillä jos ymmärrystä ahkerasti halajat, ja rukoilet taitoa;	2:3 Sillä jos sinä sitä ahkerast halajat ja rucoilet.
2:4 jos haet sitä kuin hopeata ja etsit sitä kuin aarretta,	4. Jos sitä etsit niinkuin hopiaa, ja pyörit sen perään niinkuin tavarän;	2:4 Jos sinä sitä edzit nijncuin hopiata/ ja pyörit sen perän nijncuin tawaran.
2:5 silloin pääset ymmärtämään Herran pelon ja löydät Jumalan tuntemisen.	5. Niin sinä ymmärrät Herran pelvon, ja Herran tunnon löydät.	2:5 Nijn sinä ymmärrät HERran pelgon/ ja HERran tunnon löydät.
2:6 Sillä Herra antaa viisautta, hänen suustansa lähtee tieto ja taito.	6. Sillä Herra antaa viisauden, ja hänen suustansa tulee taito ja ymmärrys.	2:6 Sillä HERra anda wijsauden/ ja hänen suustans tule taito ja ymmärrys.
2:7 Oikeamielisille hänellä on tallella pelastus, kilpi nuhteettomasti vaeltaville,	7. Hän antaa toimellisten hyvin käydä, ja suojelee niitä, jotka viattomasti vaeltavat,	2:7 Hän anda toimellisten hywin käydä/ ja suojele siwiät.
2:8 niin että hän suojaa oikeuden polut ja varjelee hurskaittensa tien.	8. Varjelee hurskaat, ja holhoo pyhäinsä retket.	2:8 Warjele hurscat/ ja holho pyhäins retket.
2:9 Silloin ymmärrät vanhurskauden ja oikeuden ja vilpittömyyden - hyvyyden tien kaiken;	9. Silloin sinä ymmärrät vanhurskauden ja tuomion, oikeuden ja kaiken hyvän tien.	2:9 Silloin sinä ymmärrät wanhurscauden ja duomion/ oikeuden ja caiken hywän tien.
2:10 sillä viisaus tulee sydämeesi, ja tieto tulee sielullesi suloiseksi,	10. Jos viisaus sydämees tulee, ja taito on sinulle kelvollinen,	2:10 JOs wijsaus sinun sydämees tule/ nijn että se on sinulle kelwollinen.
2:11 taidollisuus on sinua varjeleva ja ymmärrys suojeleva sinut.	11. Niin hyvä neuvo sinua varjelee, ja ymmärrys kätkee sinun,	2:11 Nijn hywä neuwo sinun warjele/ ja ymmärrys kätke sinun.
2:12 Se pelastaa sinut pahojen tiestä, miehestä, joka kavalasti puhuu;	12. Tempaamaan sinun pois pahalta tieltä, ja niiden seurasta, jotka toimettomia puhuvat,	2:12 Ettes pahalle tielle joudu/ eli nijden secaa/ jotca toimettomi puhuwat.
2:13 niistä, jotka ovat hyljänneet oikeat polut vaeltaaksensa pimeyden teitä;	13. Ja hylkäävät oikian tien, ja vaeltavat pimeitä retkiä;	2:13 Ja hyljäwät oikian tien/ ja waeldawat pimeitä retkiä.
2:14 niistä, jotka iloitsevat pahanteosta, riemuitsevat häijystä kavaluudesta,	14. Jotka iloitsevat pahoista töistänsä, ja riemuitsevat pahoista menoistansa;	2:14 Jotca iloidzewat heidän pahoista töistäns/ ja riemuidzewat pahoisa menoisans.

2:15 Joiden polut ovat mutkaiset ja jotka joutuvat väärään teillensä. -	15. Joiden tiet ovat vastahakoiset, ja retket väärät ja häpiälliset:	2:15 Joiden tiet ovat wastahacoiset/ ja retket wäärät ja häpiälliset.
2:16 Se pelastaa sinut irstaasta naisesta, vieraasta vaimosta, joka sanoillansa liehakoitsee,	16. Ettet sinä ryhtyisi vieraaseen vaimoon, joka ei sinun ole, joka suloisilla sanoilla puhuttelee,	2:16 Ettet sinä ryhtyis toiseen waimoon joca ei sinun ole/ joca suloisilla sanoilla puhuttele.
2:17 joka on hyljännyt nuoruutensa ystävän ja unhottanut Jumalansa liiton.	17. Ja hylkää nuoruutensa johdattajan, ja unohtaa Jumalansa liiton.	2:17 Ja hyljä hänen nuorudens johdattajan/ ja unhotta Jumalans lijton.
2:18 Sillä hänen huoneensa kallistuu kohti kuolemaa, hänen tiensä haamuja kohden.	18. Sillä hänen huoneensa kallistuu kuolemaan, ja hänen askeleensa kadotettuun tykö.	2:18 Sillä hänen huonens cuolemaan callistuu/ ja hänen askelens cadotettuun tygö.
2:19 Ei palaja kenkään, joka hänen luoksensa menee, eikä saavu elämän poluille.	19. Jokainen joka menee hänen tykönsä, ei palaja, eikä elämän tielle joudu;	2:19 Jocainen cuin mene hänen tygöns/ ei palaja/ eikä elämän tielle joudu.
2:20 Niin sinä vaellat hyvien tietä ja noudatat vanhurskasten polkuja.	20. Ettäs vaeltasit hyvää tietä, ja pitäisit hurskasten tiet.	2:20 Ettäs waellaisit hywä tietä/ ja olisit oikialla retkellä.
2:21 Sillä oikeamieliset saavat asua maassa, ja nuhteettomat jäävät siihen jäljelle;	21. Sillä vanhurskaat asuvat maassa, ja vakaat siinä pysyvät;	2:21 Sillä wanhurscat asuwat maasa/ ja siwiät sijnä owat.
2:22 mutta jumalattomat hävitetään maasta, ja uskottomat siitä reväistään pois.	22. Mutta jumalattomat hukutetaan maasta, ja ylönkatsojat siitä teloitetaan.	2:22 Mutta jumalattomat hucutetan maasta/ ja ylöncazjojat sijtä teloitetan.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Poikani, älä unhotta minun opetustani, vaan sinun sydämesi säilyttäköön minun käskyni;	1. Poikani, älä unohda minun lakiani, mutta sinun sydämes pitäköön käskyni.	3:1 POican/ älä unohda minun Lakiani/ mutta sinun sydämes pitäkön minun käskyni.
3:2 sillä pitkää ikää, elinvuosia ja rauhaa ne sinulle kartuttavat.	2. Sillä ne saatavat sinulle pitkän iän, hyvät vuodet ja rauhan.	3:2 Sillä ne saattawat sinulle pitkän iän/ hywät wuodet ja rauhan.
3:3 Laupeus ja uskollisuus älkööt hyljätkö sinua. Sido ne kaulaasi, kirjoita ne sydämesi tauluun,	3. Armo ja totuus ei sinua pidä hylkäämän: ripusta ne kaulaas, ja kirjoita sydämes tauluun,	3:3 Armo ja totuus ei sinua pidä hyljämän/ ripusta ne caulaas/ ja kirjoita sydämes tauluun.
3:4 niin saat armon ja hyvän ymmärryksen Jumalan ja ihmisten silmien edessä.	4. Niin sinä löydät armon ja hyvän toimen, Jumalan ja ihmisten edessä.	3:4 Nijns löydät armon ja hywän toimen/ Jumalan ja ihmisten edesä.
3:5 Turvaa Herraan kaikesta sydämestäsi äläkä nojaudu omaan ymmärrykseesi.	5. Luota Herraan kaikesta sydämestäs, ja älä luota ymmärryksees;	3:5 LUota idzes HERraan caikesta sydämestäs/ ja älä luota sinun ymmärryxees.
3:6 Tunne hänet kaikilla teilläsi, niin hän sinun polkusi tasoittaa.	6. Mutta ajattele häntä kaikissa teissä, niin hän sinua oikein johdattaa.	3:6 Mutta ajattele händä caikisa teisäs/ nijn hän sinua oikein johdatta.
3:7 Älä ole viisas omissa silmissäsi. Pelkää Herraa ja karta paha.	7. Älä ole viisas mielestäs, vaan pelkää Herraa, ja vältä paha.	3:7 Älä ole wijsas mielestäs/ waan pelkä HERra/ ja wäldä paha.
3:8 Se on terveellistä sinun ruumiillesi ja virkistäväää sinun luillesi.	8. Sillä se on navalles terveellinen, ja virvoittaa luus.	3:8 Sillä se on sinun nawalles terwellinen/ ja wirgotta sinun luus.
3:9 Kunnioita Herraa antamalla varoistasi ja kaiken satosi parhaimmasta,	9. Kunnioita Herraa tavarastas, ja kaikista vuoden tulos esikoisista;	3:9 Cunnioita HERra sinun tawarastas/ sinun vuoden tulos esicoisista.
3:10 niin sinun jyväättasi täyttyvät runsaudella, ja viini pursuu sinun kuurnistasi.	10. Niin sinun riibes täytetään kyllyydellä, ja sinun viinakuurnas vuotaa ylitse.	3:10 Nijn sinun rijhes täytetän/ ja sinun wijnacuuras wuota ylidze.

3:11 Poikani, älä pidä Herran kuritusta halpana äläkä kyllästy hänen rangaistukseensa;	11. Poikani, älä Herran kuritusta hylkää, ja älä ole kärsimätön, kuin hän sinua rankaisee,	3:11 Poican/ älä HERRAN curitusta hyljä/ ja älä ole kärsimätöin cosca hän sinua rangaise.
3:12 sillä jota Herra rakastaa, sitä hän rankaisee, niinkuin isä poikaa, joka hänelle rakas on.	12. Sillä, jota Herra rakastaa, sitä hän rankaisee, ja on hänelle otollinen niinkuin poika isällensä.	3:12 Sillä jota HERra racasta sitä hän rangaise/ ja on hänelle otollinen nijncuin poica Isällens.
3:13 Autuas se ihminen, joka on löytänyt viisauden, ihminen, joka on saanut taidon.	13. Autuas on se ihminen, joka viisauden löytää, ja se ihminen, joka ymmärryksen käsittää.	3:13 AUtuas on se ihminen joca wijsauden löytä/ ja ymmärryxen käsittä.
3:14 Sillä parempi on hankkia sitä kuin hopeata, ja siitä saatu voitto on kultaa jalompi.	14. Sillä parempi on kaupita häntä kuin kaupita hopiaa, ja hänen hedelmänsä on parempi kuin kulta.	3:14 Sillä parembi on caupita händä cuin hopiata/ ja hänen hedelmäns on parembi cuin culda.
3:15 Se on kalliimpi kuin helmet, eivät mitkään kalleutesi vedä sille vertaa.	15. Hän on kalliimpi kuin päärlyt, eikä hänen vertaansa mitään toivottaa taideta.	3:15 Hän on callimbi cuin päry/ eikä hänen wertans mitän toiwotta taita.
3:16 Pitkä ikä on sen oikeassa kädessä, vasemmassa rikkaus ja kunnia.	16. Pitkä ikä on hänen oikialla kädellänsä, rikkaus ja kunnia hänen vasemmallansa.	3:16 Pitkä ikä on hänen oikialla kädelläns/ rikkaus ja cunnia hänen wasemallans.
3:17 Sen tiet ovat suloiset tiet, sen polut rauhaisat kaikki tynni.	17. Hänen tiensä ovat iloiset, ja kaikki hänen askeleensa rauha.	3:17 Hänen tiens owat iloiset/ ja caicki hänen askelens rauha.
3:18 Elämän puu on se niille, jotka siihen tarttuvat; onnelliset ne, jotka siitä pitävät kiinni.	18. Hän on elämän puu niille, jotka häneen rupeevat; ja autuaat ovat ne, jotka hänen pitävät.	3:18 Hän on elämän puu caikille jotca häneen rupewat/ ja autuat owat ne jotca hänen pitäwät.
3:19 Herra on viisaudella perustanut maan, taivaat taidolla vahvistanut.	19. Sillä Herra on viisaudella maan perustanut, ja taivaat toimella valmistanut.	3:19 Sillä HERra on wijsaudella maan perustanut/ ja taiwat toimella walmistanut.
3:20 Hänen toimestansa syvyedet kuohuivat esiin, ja pilvet pisaroivat kastetta.	20. Hänen viisaudessansa ovat syvyedet eroitettut, ja pivet pisaroivat kasteen.	3:20 Hänen wijsaudesans owat sywydet eroitettut/ ja pilwet pisaroidzewat casten.
3:21 Poikani, nämä älkööt häipykö näkyvistäsi, säilytä neuvokkuus ja taidollisuus,	21. Poikani, älä salli näitä silmistäs tulla pois, niin sinä tulet onnelliseksi ja viisaaksi.	3:21 Poican/ älä händä salli silmistäs tulla pois/ nijns tulet onnellisexi ja wijsaxi.
3:22 niin ne ovat elämä sinun sielullesi ja kaunistus sinun kaulaasi.	22. Se on sinun sielus elämä; ja sinun suus on otollinen.	3:22 Se on sinun sielus elämä/ ja sinun suus on otollinen.
3:23 Silloin sinä kuljet tiesi turvallisesti etkä loukkaa jalkaasi.	23. Silloin sinä murheetoinna vaellat teissäs, ettet jalkaas loukkaa.	3:23 Silloin sinä murhetoinna waellat teisäs/ ettes jalcas loucka.
3:24 Kun menet maata, et pelkää mitään, ja maata mentyäsi on unesi makea.	24. Et sinä pelkää maata pantuas, mutta makaat; ja sinun unes on sinulle makiä,	3:24 Et sinä pelkä maata panduas/ mutta macat makiasti.
3:25 Pääset peljästymästä äkkikauhistsuksia ja turmiota, joka jumalattomat yllättää.	25. Ettei sinun tarvitse peljätä äkillistä hirmua, eikä jumalattomain hävitystä, kuin se tulee.	3:25 Ettei sinun tarwita pelkämän äkillistä hirmua/ eikä jumalattomain myrskyä cosca se tule.
3:26 Sillä sinä saat luottaa Herraan, hän varjelee sinun jalkasi joutumasta kiinni	26. Sillä Herra on sinun lohdutukses; hän varjelee sinun jalkas, ettei sitä saavuteta.	3:26 Sillä HERra on sinun lohdutuxes/ hän warjele sinun jalcas/ ettei sitä saawuteta.
3:27 Älä kiellä tarvitsevalta hyvää, milloin sitä tehdä voit.	27. Älä estele tarvitsevalle hyvää tehdä, jos sinulla on varaa, ettäs sen tehdä taidat.	3:27 ÄLä estele tarwidzewalle hywä tehdä/ jos sinun kätes on Jumalalda wara saanut.

3:28 Älä sano lähimmäisesellesi: "Mene nyt ja tule toiste, huomenna minä annan", kun sinulla kuitenkin on.	28. Älä sano ystävälle: mene ja tule jälleen, huomenna minä sinulle annan; koska sinulla on.	3:28 Älä sano ystävälles: mene ja tule jälleens/ huomenna minä sinulle annan/ jos sinulla on.
3:29 Älä mieti pahaa lähimmäistäsi vastaan, kun hän luottavaisesti luonasi asuu.	29. Älä pyydä sinun ystäväs vahinkoa, joka hyvässä toivossa asuu sinun tykönäs.	3:29 Älä pyydä sinun ystäväs wahingota/ joca hywäs toiwos asu sinun tykönäs.
3:30 Älä riitele kenenkään kanssa syyttä, kun ei toinen ole sinulle pahaa tehnyt.	30. Älä kenenkään kanssa toru ilman syytä, jos hän ei mitään pahaa sinulle tehnyt ole.	3:30 Älä kenengän cansa toru ilman syytä/ jos ei hän mitän paha sinulle tehnyt ole.
3:31 Älä kadehdi väkivallan miestä äläkä hänen teitäsä omiksesi valitse;	31. Älä kiivoittele väärää miestä, älä noudata hänen retkiänsä.	3:31 Älä kijwoittele wäärä miestä/ ja älä noudata hänen retkiänsä.
3:32 sillä väärämielinen on Herralle kauhistus, mutta oikeamielisille hän on tuttava.	32. Sillä pahanilkiset ovat Herralle kauhistus; mutta hänen salaisuutensa on hurskasten tykönä.	3:32 Sillä HERra cauhistu sitä joca wilpistele/ ja hänen salaisudens on siweitten tykönä.
3:33 Herran kirous on jumalattoman huoneessa, mutta vanhurskasten asuinsijaa hän siunaa.	33. Jumalattoman huoneessa on Herran kirous; mutta vanhurskaan maja siunataan.	3:33 Jumalattoman huones on HERran kirous/ mutta wanhurscan huone siunatan.
3:34 Pilkkaajille hänkin on pilkallinen, mutta nöyrille hän antaa armon.	34. Hän pilkkaa pilkkaajia; mutta nöyrille hän antaa armon.	3:34 Hän pilcka pilckaita/ mutta radollisille hän anda armon.
3:35 Viisaat perivät kunnian, mutta tyhmän osa on häpeä.	35. Viisaat kunnian perivät, mutta tyhmät häpiän saavat.	3:35 Wijsat cunnian periwät/ mutta tyhmät häpiän saawat.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Kuulkaa, lapset, isän kuritusta ja kuunnelkaa oppiaksenne ymmärrystä.	1. Kuulkaat, lapseni, isänne kuritusta, ja ottakaa vaari, oppiaksenne ja viisaammaksi tullaksenne.	4:1 CUulcat minun lapseni teidän Isän curitusta/ ja ottacat waari/ oppiaxen/ ja wijsammaxi tullaxen
4:2 Sillä minä annan teille hyvän neuvon, älkää hyljätkö minun opetustani.	2. Sillä minä annan teille hyvän opetuksen; älkööt hyljätkö minun lakiani.	4:2 Sillä minä annan teille hywän opetuxen/ älkät hyljätkö minun Lakiani.
4:3 Olinhan minäkin isäni poika, hento ja äitini ainokainen.	3. Sillä minä olin isäni poika, hoikka ja ainoa äidilläni.	4:3 Sillä minä olin Isäni poica/ hoicka ja ainoa äitilläni.
4:4 Ja isä minua opetti ja sanoi minulle: "Pitäköön sydämesi minun sanoistani kiinni, noudata minun käskyjäni, niin sinä saat elää.	4. Ja hän opetti minua, ja sanoi minulle; anna sydämes ottaa minun sanani vastaan: pidä minun käskyni, niin sinä elää saat.	4:4 Ja hän opetti minua/ ja sanoi: anna sydämes otta minun sanan wastian/ pidä minun käskyni/ nijns elä saat.
4:5 Hanki viisautta, hanki ymmärrystä, älä sitä unhotta, älä väisty pois minun suuni sanoista.	5. Osta viisaus, osat ymmärrys: älä unohda, älä myös poikke minun puheestani.	4:5 Ota wijsaus/ ota ymmärrys/ älä unhota/ älä myös poicke minun puhestani.
4:6 Älä sitä hylkää, niin se varjelee sinua; rakasta sitä, niin se sinua suojaa.	6. Älä häntä hylkää, niin hän sinut kätkee: rakasta häntä, niin hän sinua varjelee.	4:6 Älä händä hyljä/ nijn hän sinun kätke/ racasta händä/ nijn hän sinua warjele.
4:7 Viisauden alku on: hanki viisautta, ja kaikella muulla hankkimallasi hanki ymmärrystä.	7. Sillä viisauden alku on, ostaa viisautta, ja kaikella saadullas ostaa taitoa.	4:7 Sillä wijsauden alcu on osta wijsautta/ ja caikisa caupoisa osta taito.
4:8 Anna sille korkea arvo, niin se sinut korottaa, se kunnioittaa sinua, jos sen syliisi suljet;	8. Pidä häntä korkiassa kunniassa, niin hän sinua korottaa, ja saattaa kunniaan, jos sinä häntä rakastat.	4:8 Pidä händä corkias cunnias/ nijn hän sinua corgotta ja saatta cunniaan/ jos sinä händä racastat.

4:9 se panee päähäsi ihanan seppeleen ja lahjoittaa sinulle kauniin kruunun."	9. Hän sinun pääs jalosti kaunistaa, ja kunnioittaa sinua ihanalla kruunulla.	4:9 Hän sinun pääs jalost caunista/ ja cunnioitta sinua ihanalla Cruunulla.
4:10 Kuule, poikani, ja ota sanani varteen, niin elämäsi vuodet enentyvät.	10. Kuule siis, poikani, ja ota minun puheeni, niin ikäs vuotta on monta.	4:10 Cuule sijs minun poican ja ota minun puheni/ nijn ikäs vuotta on monda.
4:11 Minä neuvon sinut viisauden tielle, ohjaan sinut oikeille teille.	11. Minä johdatan sinua viisauden tielle, ja saatan sinua käymään oikialla retkellä,	4:11 Minä johdatan sinua wijsauden tielle/ ja saatan sinua oikialle retkelle.
4:12 Käydessäsi eivät askeleesi ahtaalle joudu; juostessasi et kompastu.	12. Niin että koskas vaellat, ei sinun käymises ole ahdas; ja koskas juokset, niin et sinä loukkaa sinuas.	4:12 Nijn että coscas waellat/ ei sinun käymises ole rascas/ ja coscas juoxet/ nijn et sinä loucka sinuas.
4:13 Tartu kiinni kuritukseen äläkä hellitä; säilytä se, sillä se on sinun elämäsi.	13. Pidä kuritus, älä hylkää häntä: kätke häntä; sillä hän on sinun elämäs.	4:13 Kärsi curitusta/ älä hyljä händä/ kätke händä: sillä hän on sinun elämäs.
4:14 Älä lähde jumalattomien polulle, älä astu pahojen tielle.	14. Älä mene jumalattomain askelille, ja älä astu pahain tielle;	4:14 Älä mene jumalattomain askeleille/ ja älä astu pahain teille.
4:15 Anna sen olla, älä mene sille, poikkea pois ja mene ohitse.	15. Jätä se pois, ja älä käy siinä; karta sitä, ja mene ohitse.	4:15 Jätä ja älä käy sijnä/ carta händä ja mene ohidzen.
4:16 Sillä eivät he saa nukkua, elleivät pahaa tee; se riistää heiltä unen, elleivät ole ketään kaataneet.	16. Sillä ei he makaa, jollei he ole pahoin tehneet, eikä lepää, jollei he ole vahinkoa tehneet.	4:16 Sillä ei he macaa/ jollei he ole pahoin tehnet/ eikä lewä/ jollei he ole wahingota tehnet.
4:17 Niin he syövät leipänään jumalattomuutta, juovat viininään väkivallan tekoja.	17. Sillä he syövät jumalattomuuden leipää, ja juovat vääryyden viinaa.	4:17 Sillä he elättäwät heitäns jumalattomalla leiwällä/ ja juowat wääryden wijna.
4:18 Mutta vanhurskasten polku on kuin aamurusko, joka kirkastuu kirkastumistaan sydänpäivään saakka.	18. Mutta vanhurskasten retki paistaa niinkuin valkeus, käy edes, ja valistaa hamaan isoon päivään asti.	4:18 Mutta wanhurscan retki paista nijncuin walkeus/ käy edes ja walista haman isoin päiwän asti.
4:19 Jumalattomain tie on kuin pimeys: eivät he tiedä, mihin kompastuvat.	19. Mutta jumalattomain tie on niinkuin pimeys; ja ei he tiedä, kussa he lankeevat.	4:19 Mutta jumalattomain tiet owat nijncuin pimeys/ ja ei he tiedä cusa he langewat.
4:20 Poikani, kuuntele minun puhettani, kallista korvasi minun sanoilleni.	20. Poikani, ota vaari sanoistani, ja kallista korvasi puheisiini.	4:20 POican/ ota waari minun sanoistani/ ja callista corwas minun puheiseni.
4:21 Älkööt ne väistykö silmistäsi, kätke ne sydämesi sisimpään;	21. Älä niiden anna tulla pois silmistäs: pidä ne sydämessäs.	4:21 Älä nijtä anna tulla pois silmistäs/ pidä ne sydämesäs.
4:22 sillä ne ovat elämä sille, joka ne löytää, ja lääke koko hänen ruumiillensa.	22. Sillä ne ovat niiden elämä, jotka niitä ovat löytäneet, ja ovat terveelliset koko heidän ruumiillensa.	4:22 Sillä ne owat nijden elämä/ jotca nijtä owat löytänet/ ja owat terwelliset coco heidän ruumillens.
4:23 Yli kaiken varottavan varjele sydämesi, sillä sieltä elämä lähtee.	23. Varjele sydämes kaikella ahkeruudella: sillä siitä elämä tulee.	4:23 Warjele sydämes caikella ahkerudella: sillä sijtä elämä tule.
4:24 Poista itsestäsi suun kavaluus, ja karkoita luotasi huulten vääryys.	24. Pane pois paha suu, ja väärät huulet anna olla sinustas kaukana.	4:24 Pane pois sinuldas paha suu/ ja wäärät huulet anna olla sinustas caucana.
4:25 Katsokoot sinun silmäsi suoraan, eteenpäin olkoon katseesi luotu.	25. Katsokoon silmäs oikein eteensä, ja sinun silmäs laudat olkoot oikiat edessäs.	4:25 Cadzocon sinun silmäs oikein eteens/ ja sinun silmäs laudat olcon oikeat edesäs.
4:26 Tasoita polku jaloillesi, ja kaikki sinun tiesi olkoot vakaat.	26. Koettele jalkais askeleet, niin kaikki sinun ties vahvistuvat.	4:26 Coettele tie jalgoillas/ nijns wilpistelemätä astut.

4:27 Älä poikkea oikeaan, älä vasempaan, väistä jalkasi pahasta.	27. Älä poikkee oikialle eli vasemmalle puolelle: tempaa jalkas pois pahuudesta.	4:27 Älä poicke oikialle eli wasemmalle puolelle/ temba sinun jalcas pois pahudesta.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Poikani, kuuntele minun viisauttani, kallista korvasi minun taidolleni	1. Poikani, ota vaari viisaudestani: kallista korvas oppiini,	5:1 POican/ ota waari minun wijsaudestani/ callista corwas minun oppijni.
5:2 ottaaksesi vaarin taidollisuudesta, ja huulesi säilyttäkööt tiedon.	2. Ettäs pitäisit hyvän neuvon, ja sinun huules pitäis toimen.	5:2 Ettäs pidäisit hyvän neuwon/ ja sinun suus tiedäis toimen.
5:3 Sillä hunajaa tiukkuvat vieraan vaimon huulet, hänen suunsa on öljyä liukkaampi.	3. Sillä porton huulet ovat niin kuin mesileipä, ja hänen kitansa liukkaampi kuin öljy;	5:3 Sillä porton huulet owat nijncuin mesileiwät/ ja hänen kitans liuckambi cuin öljy.
5:4 Mutta lopulta hän on karvas kuin koiruoho, terävä kuin kaksiteräinen miekka.	4. Mutta viimeiseltä karvas kuin koiruoho, ja terävä kuin kaksiteräinen miekka.	5:4 Mutta wijmeiseldä carwas cuin Coiruoho/ ja teräwä nijncuin caxiteräinen miecka.
5:5 Hänen jalkansa kulkevat alas kuolemaan, tuonelaan vetävät hänen askeleensa.	5. Hänen jalkansa menevät alas kuolemaan, ja hänen askeleensa joutuvat helvettiin.	5:5 Hänen jalcans juoxewat alas cuolemaan/ ja hänen askelens joutuwat helwettijn.
5:6 Ei käy hän elämän tasaista polkua, hänen tiensä horjuvat hänen huomaamattaan.	6. Ei hän käy kohdastansa elämän tielle: huikentelevaiset ovat hänen astumisensa, niin ettei hän tiedä, kuhunka hän menee.	5:6 Ei hän käy cohdistans elämän tiellä/ huikendelewaiset owat hänen astumisens/ nijn ettei hän tiedä cunga hän mene.
5:7 Niinpä, lapset, kuulkaa minua, älkää väistykö minun suuni sanoista.	7. Niin kuulkaat nyt minua, lapseni, ja älkää poiketko minun puheistani.	5:7 Nijn cuulcat nyt minua minun lapseni/ ja älkät poiketco minun puheistani.
5:8 Pidä tiesi kaukana tuollaisesta äläkä lähesty hänen majansa ovea,	8. Olkoon sinun ties kaukana hänestä, ja älä lähesty hänen hänen huoneensa ovea,	5:8 Olcon sinun ties taambana hänestä/ ja älä lähesty hänen huonens owe.
5:9 ettet antaisi muille kunniaasi etkä vuosiasi armottomalle,	9. Ettes antaisi kunniaas muukalaisille, ja vuosias julmille;	5:9 Ettes andais cunniatas muucalaisille/ ja vuosias julmille.
5:10 ettei sinun tavarasi ravitsisi vieraita, sinun vaivannäkösi joutuisi toisen taloon	10. Ettei muukalaiset ravittaisi sinun varastas, ja sinun työös olis toisen huoneessa,	5:10 Ettei muucalaiset rawitais sinun warastas/ ja sinun työös olis toisen huonesa.
5:11 ja ettet lopulta päätyisi huokailemaan ruumiisi ja lihasi riutuessa	11. Ja sinä viimein huokaisit, koska elämäs ja hyvyytes tuhlannut olet,	5:11 Ja sinä tästälähin huocaisit/ coscas elämäs ja hywydes tuhlannut olet/ ja sanoisit:
5:12 ja sanomaan: "Miksi minä kuritusta vihasin ja sydämeni halveksui nuhdetta?"	12. Ja sanoisit: voi! kuinka minä olen vihannut hyvää neuvoa, ja sydämeni on hyljännyt kurituksen!	5:12 Woi/ cuinga minä olen wihannut curitusta/ ja minun sydämen on hyljännyt rangaistuxen?
5:13 Miksi en kuullut nevojaini ääntä, kallistanut korvaani opettajilleni?	13. Ja en kuullut opettajani ääntä, enkä kallistanut korvaani opettajaini puoleen!	5:13 Ja en ole cuullut opettajani ändä/ engä callistanut corwani opettajani puoleen.
5:14 Olin joutua kokonaan turmion omaksi keskellä seurakunnan ja kansankokouksen."	14. Minä olen lähes kaikkeen pahuuteen joutunut, kaiken kansan ja seurakunnan keskellä.	5:14 Minä olen caickeen onnettomuteen pikimmäldäns joutunut/ caickein ihmisten ja Canssain seas.
5:15 Juo vettä omasta säiliöstäsi, sitä, mikä omasta kaivostasi juoksee.	15. Juo vettä kaivostas, ja mitä lähteestäs vuotaa.	5:15 JUo wettä caiwostas/ ja mitä lähtestäs wuota.
5:16 Vuotaisivatko sinun lähteesi kadulle, toreille sinun vesiojasi!	16. Anna luontolähtees vuotaa ulos, ja vesiojas kujille.	5:16 Anna luondolähtes wuota/ ja vesiojas kujille.
5:17 Olkoot ne sinun omasi yksin, älkööt vierasten sinun ohessasi.	17. Mutta pidä ne yksinä, ja ei yksikään muukalainen sinun kanssa.	5:17 Mutta pidä ne yxinäs/ ja ei yxikän muucalainen sinun cansas.

5:18 Olkoon sinun lähteesi siunattu, ja iloitse nuoruutesi vaimosta.	18. Sinun kaivos olkoon siunattu, ja iloitse nuoruutes vaimosta.	5:18 Sinun caiwos olcon siunattu/ ja iloidze sinun nuorudes waimosta/
5:19 Armas peura, suloinen vuorikauris - hänen rintansa sinua aina riemulla ravitkoot, hurmautuos alati hänen rakkaudestaan.	19. Se on suloinen niinkuin naaras hirvi, ja otollinen niinkuin metsävuohi: hänen rakkautensa sinua aina ravitkoon; ja iloita itseäs aina hänen rakkaudestansa.	se on suloinen nijncuin naaras hirwi/ ja otollinen nijncuin medzäwuohi. 5:19 Hänen rackaudens sinua aina rawitcon/ ja iloita sinuas aina hänen rackaudestans.
5:20 Miksi, poikani, hurmautuisit irstaaseen naiseen ja syleilisit vieraan vaimon povea?	20. Poikani, miksis annat muukalaisen sinuas pettää, ja halajat vierasta syliä?	5:20 Poican/ mixis annat muucalaisten sinuas pettä/ ja halajat toista?
5:21 Sillä Herran silmien edessä ovat miehen tiet, ja hän tutkii kaikki hänen polkunsä.	21. Sillä Herran edessä ovat kaikkien ihmisten tiet, ja hän tutkii kaikki heidän askeleensa.	5:21 Sillä HERran edes owat caickein ihmisten tiet/ ja hän cadzele caicki heidän askelens.
5:22 Jumalattoman vangitsevat hänen rikoksensa, ja hän tarttuu oman syntinsä pauloihin.	22. Jumalattoman wääryys käsittää hänen, ja hänen syntinsä paulat ottawat hänet kiinni.	5:22 Jumalattoman wäärys käsittää hänen/ ja hänen syndins paulat ottawat hänen kijnni.
5:23 Kurittomuuteensa hän kuolee ja suistuu harhaan suuressa hulluudessaan.	23. Hänen pitää kuoleman, ettei hän antanut opettaa itsiänsä, ja suuressa tyhmydessänsä tulee hän petetyksi.	5:23 Hänen pitä cuoleman/ ettei hän andanut opetta idzens/ ja hänen suuren tyhmydens tähdän tule hän petetyxi.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Poikani, jos olet ketä lähimmäisesi taannut, lyönyt kättä vieraalle;	1. Poikani, jos sinää takaat lähimmäises, niin sinä olet kiinnittänyt kätes muukalaiseen.	6:1 POican/ jos sinä tacat lähimmäises/ nijns olet kijnnittänyt kätes muucalaiseen.
6:2 jos olet kietoutunut oman suusi sanoihin, joutunut suusi sanoista kiinni,	2. Sinun sanoissas olet sinä paulaan istunut: sinä olet saavutettu puheissas.	6:2 Sinun sanoissas olet sinä paulaan istunut/ sinä olet saawutettu puheissas.
6:3 niin tee toki, poikani, pelastuaksesi tämä, koska olet joutunut lähimmäisesi kouriin: Mene, heittäydy maahan ja ahdista lähimmäistäsi;	3. Tee siis, poikani, näin: pelasta itses: sillä olet tullut lähimmäises käsiin: joudu, nöyryytä itses ja waadi lähimmäistäs.	6:3 Tee sijs poican näin: pelasta sinus: sillä sinä olet tullut lähimmäises käsijn/ joudu ja waadi lähimmäistäs kijnni.
6:4 älä suo silmillesi unta äläkä silmäluomillesi lepoa.	4. Älä anna silmilles unta, eikä silmälautas torkkua.	6:4 Älä anna silmilles unda/ eikä silmälautais torckua.
6:5 Pelastaudu käsistä niinkuin gaselli, niinkuin lintu pyydystäjän käsistä.	5. Kirvoita itses niinkuin metsävuohi pois käsistä, niinkuin lintu pyytäjän käsistä.	6:5 Kirwota sinus nijncuin medzäwuohi pois käsistä/ ja nijncuin lindu pyytäjän käsistä.
6:6 Mene, laiska, muurahaisen tykö, katso sen menoja ja viisastu.	6. Mene laiska myyriäisen tykö, katso hänen menoansa ja opi.	6:6 MENE laisca myyriäisen tygö/ cadzo hänen menoans/ ja opi.
6:7 Vaikka sillä ei ole ruhtinasta, ei päällysmiestä eikä hallitsijaa,	7. Vaikka ei hänellä yhtään hallitsiaa, teettäjä ja isäntää ole,	6:7 Waicka ei hänellä yhtän Ruhtinast ja teettäjäta ja hallidziata ole.
6:8 se kuitenkin hankkii leipänsä kesällä ja kokoaa varastoon ruokansa elonaikana.	8. Kuitenkin valmistaa hän elatuksensa suvella, ja koo ruokansa eloaikana.	6:8 Cuitengin walmista hän hänen elatuxens suwella/ ja caiken ruocans elon aicana.
6:9 Kuinka kauan sinä, laiska, makaat, milloinka nouset unestasi?	9. Kuinka kauan sinä laiska makaat? koskas nouset unesta?	6:9 Cuinga cauwans laisca macat? coscas nouset unestas?
6:10 Nuku vielä vähän, torku vähän, makaa vähän ristissä käsin,	10. Makaa vielä vähä, ota vielä unta päähäs; laske kätes vähä yhteen, ettäs vielä levätä voisit;	6:10 Maca wielä vähä/ ota wielä unda päähäs/ laske kätes yhteen/ ettäs wielä lewätä woisit.

6:11 niin köyhyys käy päällesi niinkuin rosvo ja puute niinkuin asestettu mies.	11. Niin köyhyys äkisti tulee päälles niinkuin matkamies, ja vaivaisuus niinkuin varustettu mies.	6:11 Nijn köyhys äkist tule päälles nijncuin matcamies/ ja waiwaisuus nijncuin warustettu mies.
6:12 Kelvoton ihminen, väärä mies on se, joka kulkee suu täynnä vilppiä,	12. Jumalatoim ihminen, vahingollinen mies, kävelee suunsa vääryydellä,	6:12 HUikendelewain ihminen/ wahingolinen mies/ käwele wäärällä suin.
6:13 silmää iskee, jaloillaan merkkiä antaa, sormillansa viitto,	13. Iskee silmää, nyhtää jalvoillansa, kokottelee sormillansa.	6:13 Iske silmä/ nyhkä jalgoillans/ cocottelee sormillans.
6:14 kavaluus mielessä, pahaa aina hankitsee, riitoja rakentaa.	14. Vääryys on hänen sydämessänsä, ja aikoo pahaa: hän saattaa riidat matkaan.	6:14 Ajattele aina paha ja wiha sydämesäns/ ja saatta rijta matcan.
6:15 Sentähden hänen turmionsa tulee yhtäkkiä, tuokiossa hänet rusennetaan, eikä apua ole.	15. Sentähden tulee pikaisesti hänen kadotuksensa, ja hän äkisti muserretaan rikki, niin ettei hänellä yhtään parannusta ole.	6:15 Sentähden tule picaisest hänen cadotuxens/ ja äkist muserta ricki/ nijn ettei hänellä yhtän apua ole.
6:16 Näitä kuutta Herra vihaa, ja seitsemää hänen sielunsa kauhistuu:	16. Kuusi on, joita Herra vihaa, ja seitsemää kauhistuu hänen sielunsa:	6:16 CUusi on joita HERra wiha/ ja seidzemes on cauhistus hänen edesäns.
6:17 ylpeitä silmiä, valheellista kieltä, käsiä, jotka vuodattavat viatonta verta,	17. Ylpiät silmät, petollinen kieli, kädet, jotka vuodattavat viatonta verta;	6:17 Ylpiät silmät/ petollinen kieli/ kädet jotca wuodattawat wiatoinda werta.
6:18 sydäntä, joka häijyjä juonia mieltii, jalkoja, jotka kiiruusti juoksevat pahaan,	18. Sydän, joka vahingollisia ajattelee, jalat, jotka ovat nopsat pahuuteen juoksemaan;	6:18 Sydän joca wahingolisia ajattele/ jalgat jotca owat nopsat pahuteen juoxeman.
6:19 väärää todistajaa, joka valheita puhuu, ja riidan rakentajaa veljesten kesken.	19. Väärä todistaja, joka valheita tuottaa, ja se, joka saattaa riidan veljesten välille.	6:19 Wäärä todistaja/ joca walheita tuotta/ ja saatta rijdan weljesten wälille.
6:20 Säilytä, poikani, isäsi käsky äläkä hylkää äitisi opetusta.	20. Poikani, pidä isäs käskyt, ja älä hylkää äitis lakia.	6:20 POican/ pidä Isäs käskyt/ ja älä hyljä äitis Laki.
6:21 Pidä ne aina sydämellesi sidottuina, kääri ne kaulasi ympärille.	21. Sido ne alati yhteen sydämes päälle, ja ripusta ne kaulaas.	6:21 Sido ne alati yhteen sinun sydämes päälle/ ja ripusta ne caulaas.
6:22 Kulkiessasi ne sinua taluttakoot, maatessasi sinua vartioikoot, herätessäsi sinua puhutelkoot.	22. Koskas vaellat, niin ne johdattavat sinua; koskas lepäät, niin he varjelevat sinua; koskas heräät, niin he puhuttelevat sinua.	6:22 Coscas waellat nijn ne johdattawat sinua/ coscas lewät nijn he wartioidzewat sinua/ coscas herät nijn he puhuttelewat sinua.
6:23 Sillä käsky on lamppu, opetus on valo, ja kurittava nuhde on elämän tie,	23. Sillä käsky on niinkuin kynttilä, ja laki niinkuin valkeus, ja opin kuritus elämän tie,	6:23 Sillä käsky on nijncuin kynttilä/ ja Laki nijncuin walkeus/ ja curituxen rangaistus on elämän tie.
6:24 että varjeltuisit pahasta naisesta, vieraan vaimon liukkaasta kielestä.	24. Ettäs varjeltaisiin pahasta vaimosta, ja muukalaisen makiasta kielestä.	6:24 Ettäs warjellaisin pahasta waimosta/ ja muucalaisen makiasta kielestä.
6:25 Älköön sydämesi himoitko hänen kauneuttaan, älköönkä hän sinua katseillaan vangitko.	25. Älä himoitse sydämessäns hänen kauneuttansa, ettes viेतeltäisi hänen silmäinsä kiillosta.	6:25 Älä iloita sydändäs hänen cauneudestans/ ettes wietelläis hänen silmäins kijlosta.
6:26 Sillä porttonaisen tähden menee leipäkakkukin, ja naitu nainen pyydystää kallista sielua.	26. Sillä portto saattaa leivältä pois; mutta aviovaimo saattaa kauniin elämän.	6:26 Sillä porto saatta leiwäldä pois/ mutta awio waimo saatta caunin elämän.
6:27 Voiko kukaan kuljettaa tulta helmassaan, puvun häneltä palamatta?	27. Taitaako joku kätkeä tulen poveensa, ettei hänen vaattensa pala?	6:27 Taitaco jocu kätke tulen poweens/ ettei hänen waattens pala?

6:28 Voiko kukaan kävellä hiilloksella, jalkain häneltä kärventymättä?	28. Eli taitaako joku hiilten päällä kävellä, ettei hän jalkojansa polta?	6:28 Eli hijden päällä käwellä/ ettei hän jalcojans polda?
6:29 Samoin käy sen, joka menee lähimmäisensä vaimon luo: ei jää rankaisematta kukaan, joka häneen kajoaa.	29. Niin sille tapahtuu, joka lähimmäisensä vaimoa lähentelee; ei se pääse rankaisematta, joka häneen ryhtyy.	6:29 Nijn sen tapahtu/ joca lähimmäisens waimoa lähendele/ ei hän pääse rangaisemata/ joca häneen ryhty.
6:30 Eikö halveksita varasta, vaikka hän olisi nälissään varastanut hengenpiteikseen?	30. Ei se ole varkaalle niin suuri häpiä, jos hän varastaa henkensä piteeksi, koska nälkä on:	6:30 Ei se ole warcalle nijn suuri häpiä/ jos hän warasta hengens pitexi/ cosca nälkä on.
6:31 Onhan hänen, jos tavataan, seitsenkertaisesti korvattava, annettava kaikki talonsa varat.	31. Jos hän käsitetään, antaa hän sen seitsemänkertaisesti jälleen, ja kaiken huoneensa saadun;	6:31 Jos hän warcaista löytän/ anda hän sen seidzemen kertaisest jällens/ ja caiken hänen huonens saadun.
6:32 Joka vaimon kanssa avion rikkoo, on mieletön; itsensä menettää, joka niin tekee	32. Mutta joka vaimon jansa huoruuteen lankee, se on tyhmä, ja joka sielunsa kadottaa tahtoo, se niin tekee.	6:32 Mutta joca huoruuteen lange/ se on tyhmä/ ja saatta elämäns cadotuxeen.
6:33 Hän saa vaivan ja häpeän, eikä hänen häväistystään pyyhitä pois.	33. Rangaistus ja häpiä tulee hänen päällensä, ja hänen häväistyksensä ei pyyhitä pois.	6:33 Rangaistus ja häpiä tule hänen päällens/ ja hänen häwäistyxens ei pyhitä pois.
6:34 Sillä luulevaisuus nostaa miehen vihan, ja säälimätön on hän koston päivänä.	34. Sillä miehen vihalla on kiivaus: ei hän säästä häntä koston päivänä:	6:34 Miehen wiha ja kijwaus ei säästä händä coston päiwänä.
6:35 Ei hän huoli mistään lunastusmaksusta, ei suostu, vaikka kuinka lahjaasi lisää.	35. Ei hän lukua pidä sovittajasta, eikä ota lahjoja, vaikka paljon antaisit.	6:35 Ei hän lucua pidä sowittajast/ eikä ota waickas paljo annaisit.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Poikani, noudata minun sanojani ja kätke mieleesi minun käskyni.	1. Poikani! kätke minun sanani, ja pidä tykönäs minun käskyni.	7:1 POican/ kätke minun sanani/ ja pidä tykönäs minun käskyni.
7:2 Noudata minun käskyjäni, niin saat elää, säilytä opetukseni kuin silmäteräsi.	2. Ota vaari minun käskyistäni, niin sinä elää saat, ja minun laistani, niinkuin silmäs terästä.	7:2 Ota waari minun opetuxestani/ nijns elä saat/ ja minun Laistani/ nijncuin silmäs terästä.
7:3 Sido ne kiinni sormiisi, kirjoita ne sydämesi tauluun.	3. Sido ne sormiis, kirjoita ne sydämes tauluun.	7:3 Sido ne sinun sormijs/ kirjoita ne sinun sydämes tauluun.
7:4 Sano viisaudelle: "Sinä olet sisareni", kutsu ymmärrystä sukulaiseksi,	4. Sano viiisaudelle: sinä olet sisareni, ja kutsu toimi ystäväkses,	7:4 Sano wijsaudelle: sinä olet minun sisaren: ja cudzu toimi ystäwäxes.
7:5 että varjeltuisit irstaalta naiselta, vieraalta vaimolta, joka sanoillansa liehakoitsee.	5. Että hän sinua varjelis muukalaisesta vaimosta, ja vieraasta, jonka sanat sileät ovat.	7:5 Että hän sinua warjelis muucalaiselda waimolda/ ja toiselda/ jonga sanat siliät owat.
7:6 Sillä minä katselin taloni ikkunasta ristikon läpi,	6. Sillä minä kurkistelin huoneeni akkunasta läpi häkin.	7:6 Sillä minä curkistelin huoneni ackunasta läpi häkin.
7:7 ja minä näin yksinkertaisten joukossa, havaitsin poikain seassa nuorukaisen, joka oli mieltä vailla.	7. Ja näin tyhmän nuorukaisen taitamattomain seassa, ja äkkäsin hänen poikain joukossa;	7:7 Ja näin tyhmän nuorucaisen taitamattomain seas/ ja äckäisin hänen lasten joucosa.
7:8 Hän kulki katua erään naisen kulmaukseen ja asteli hänen majaan päin	8. Joka käveli kaduilla hänen nurkkainsa taitse, ja asteli sitä tietä, joka meni hänen huoneeseensa.	7:8 Joca käweli catuilla nurckain taidze/ ja asteli sitä tietä/ joca meni hänen huoneseens.
7:9 päivän illaksi hämärtyessä, yön aikana, pimeässä.	9. Hämärissä, kuin päivä ehtoolla oli, ja jo yö ja pimiä tuli:	7:9 Pimeis/ cosca päiwä ehtolla oli/ ja jo sydänyö oli.

7:10 Ja katso, nainen tulee häntä vastaan, porton puvussa, kavala sydämeltä.	10. Ja katso, häntä kohtasi vaimo porton vaatteilla, kavala,	7:10 Ja cadzo/ händä cohtais waimo/ porton vaatteilla.
7:11 Hän on levoton ja hillitön, eivät pysy hänen jalkansa kotona;	11. Tuima ja hillimätöin, jonka jalat ei pysyneet huoneessansa.	7:11 Cawala/ tuima ja hillimätöin/ jonga jalat ei pysynet hänen huonesans.
7:12 milloin hän on kadulla, milloin toreilla, ja väijyy joka kulmassa.	12. Nyt on hän ulkona, nyt kaduilla, ja väijyy joka nurkassa.	7:12 Nyt on hän ulkona/ nyt catuilla/ ja wäijy joca nurcas.
7:13 Hän tarttui nuorukaiseen, suuteli häntä ja julkeasti katsoen sanoi hänelle:	13. Hän otti hänen kiinni, ja suuta antoi hänen ja sanoi häpeemättä:	7:13 Hän otti hänen kijnni/ ja suuta andoi hänelle/ ja sanoi häpemätä:
7:14 "Minun oli uhrattava yhteysuhri, tänä päivänä olen täyttänyt lupaukseni.	14. Minä olen tehnyt kiitosuhrin, ja olen tätäpäpä täyttänyt lupaukseni:	7:14 Minä olen tänäpäpä tehnyt kijtosuhrin/ ja täyttänyt lupauxeni.
7:15 Sentähden läksin ulos sinua vastaan, etsiäkseni sinua, ja olen sinut löytänyt.	15. Sentähden olen minä tullut sinua vastaan, varhain sinua etsimään, ja olen nyt sinut löytänyt.	7:15 Ja olen tullut sinua wastan/ warahin sinua edzimän/ ja olen nyt sinun löytänyt.
7:16 Olen leposijalleni peitteitä levittänyt, kirjavaa Egyptin liinavaatetta.	16. Minä olen koreasti valmistanut vuoteeni Egyptin kirjavalla vaatteella,	7:16 Minä olen corjast walmistanut wuoteni/ Egyptin kirjawalla waattella.
7:17 Vuoteeseeni olen pirskoitellut mirhaa, aloeta ja kanelia.	17. Ja olen hyvänhajuiseksi tehnyt kammioni mirhamilla, aloella ja kanelilla.	7:17 Ja olen hywän hajuisexi tehnyt minun cammioni/ Mirrhamilla/ Aloella ja Canelillä.
7:18 Tule, nauttikaamme lemmeistä aamuun asti, riemuitkaamme rakkaudesta.	18. Tule, harjoittakaamme kyllin hekumaa aamuun asti, ja huvitelkaamme meitämme keskenämme rakkaudella.	7:18 Tule/ eläkäm hecumallisest/ ja halatcam haman amun asti:
7:19 Sillä mieheni ei ole kotona, hän meni matkalle kauas.	19. Sillä mies ei ole kotona: hän on pitkälle matkalle mennyt.	7:19 Sillä ei mies ole cotona. 7:20 Hän on pitkälle matcalle mennyt/
7:20 Rahakukkaron hän otti mukaansa ja tulee kotiin vasta täydenkuun päiväksi."	20. Hän on ottanut rahasäkin myötänsä, ja tulee kotia äsken määrätyllä päivällä.	hän on ottanut rahasäkin myötäns/ ja tule cotia äsken määrätyllä päiwällä.
7:21 Hän taivutti hänet paljolla houkuttelullaan, vietti liukkailla huulillansa:	21. Ja niin hän houkutteli monella sanalla, ja vaati häntä makiolla puheella.	7:21 Ja nijn händä haucutteli monella sanalla/ ja waati händä makiolla puhella.
7:22 äkkiä hän lähti hänen jälkeensä, niinkuin härkä menee teuraaksi, niinkuin hullu jalkarautoissa kuritettavaksi,	22. Hän meni hänen kanssansa nopiasti, niinkuin teurastettava härkä, ja niinkuin jalkapuuhun, jolla tyhvät rangoitaan.	7:22 Hän meni hänen cansans nopiast/ nijncuin teurastettawa härkä/ ja nijncuin jalcapuuhun/ jolla tyhvät rangoitan.
7:23 niinkuin lintu kiiruhtaa paulaan; eikä tiennyt, että oli henkeänsä kaupalla, kunnes nuoli lävisti hänen maksansa.	23. Siihenasti kuin hän nuolilla ampuu hänen maksansa lävitse: ja niinkuin lintu itsensä kiiruhtaa paulaan, ja ei tiedä sitä hengellensä vaaralliseksi.	7:23 Sijhenasti cuin hän nuolilla ambu hänen maxans läpidzen. Ja nijncuin lindu idzens kijrutta paulaan/ ja ei tiedä sitä hänen hengellens waarallisexi.
7:24 Sentähden, poikani, kuulkaa minua, kuunnelkaa minun suuni sanoja.	24. Niin kuulkaat siis minua, minun lapseni, ja ottakaat vaari minun suuni sanoista.	7:24 Nijn cuulcat sijs minua minun lapseni/ ja ottacat waari minun suuni sanoista.
7:25 Älköön poiketko sydämesi tuon naisen teille, älä eksy hänen poluillensa.	25. Älköön sydämes poiketko hänen tiellensä: älä salli sinuas vietellä hänen retkillensä.	7:25 Älkön sinun sydämes poiketco hänen tiellens/ älä salli sinuas wietellä hänen retkillens.
7:26 Sillä paljon on surmattuja, hänen kaatamiaan, lukuisasti niitä, jotka hän on kaikki tappanut.	26. Sillä hän on monta haavoittanut ja langettanut, ja kaikkinaiset voimalliset ovat häneltä tapetut.	7:26 Sillä hän on monda haavoittanut ja langettanut/ ja caickinaiset woimalliset owat häneldä tapetut.

7:27 Hänen majastaan käyvät tuonelan tiet, jotka vievät alas kuoleman kammioihin.	27. Hänen huoneensa ovat helvetin tiet, jotka menevät alas kuoleman kammioihin.	7:27 Hänen huonens owat helwetin tiet/ joca mene alas cuoleman cammioon.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Eikö viisautta kutsu, eikö taito anna äänensä kuulua?	1. Eikö viisautta huuda, ja toimi julista ääntänsä?	8:1 EIKö wijsautta huuda/ ja toimi cuulu?
8:2 Ylös kummuille, tien viereen, polkujen risteyksiin hän on asettunut.	2. Korkialla paikalla seisoo hän, teiden ja kujain vieressä.	8:2 Seiso teiden ja kujain wieres julkisest/
8:3 Porttien pielissä, kaupungin portilla, oviaukoissa hän huutaa:	3. Portteilla, kaupungin ovilla, joista sisälle käydään, hän huutaa:	8:3 Caupungin portisa/ josta käydän sisälle/ hän huuta:
8:4 "Teitä minä kutsun, miehet, ja ihmislapsille kuuluu minun ääneni.	4. Te miehet! minä huudan teitä, ja minun ääneni on teidän tyköne, te ihmisten lapset;	8:4 Te miehet/ minä huudan teitä/ ja cudzun Canssa.
8:5 Tulkaa, yksinkertaiset, mieleviksi; tulkaa järkeviksi, te tyhmät.	5. Ymmärtäkää te tyhmät viisautta, ja te houkkiot pankaat sydämiinne.	8:5 Cuulcat te tyhmät wijsautta/ ja te houckiott pangat sydämijn.
8:6 Kuulkaa, sillä jalosti minä puhun, ja avaan huuleni puhumaan, mikä oikein on;	6. Kuulkaat, sillä minä puhun sitä, mikä korkia on, opetan sitä, mikä oikia on.	8:6 Cuulcat/ minä puhun sitä cuin Ruhtinaille sopi/ ja opetan sitä cuin oikia on.
8:7 sillä totuutta minun suuni haastaa, ja jumalattomuus on minun huulilleni kauhistus.	7. Sillä minun suuni puhuu totuutta, ja minun huuleni vihaa jamalatointa.	8:7 Sillä minun suun puhu totutta/ ja minun huuleni wiha jumalatoinda.
8:8 Vanhurskaat ovat minun suuni sanat kaikki, ei ole niissä mitään petollista, ei väärää.	8. Kaikki minun puheeni ovat oikiat: ei ole siinä mitään petosta eli wääryyttä.	8:8 Caicki minun puheni owat oikiat/ ei ole sijnä mitän wääryyttä eli petosta.
8:9 Ne ovat kaikki oikeat ymmärtäväiselle, suorat niille, jotka löysivät tiedon.	9. Ne kaikki ovat selkiät niille, jotka niitä ymmärtävät, ja oikiat niille, jotka taidon löytävät.	8:9 He owat selkiät nijlle jotca nijtä ymmärtäwät/ ja oikiat nijlle jotca ottawat nijtä wastan.
8:10 Ottakaa minun kuritukseni, älkääkä hopeata, ja tieto ennen valituinta kultaa.	10. Ottakaat minun kuritukseni ennenkuin hopia, ja pitäkää korkiampana minun oppini kuin kallein kulta.	8:10 Ottacat minun curituxen ennencuin hopia/ ja pitäkät corkiambana minun oppin cuin callin culda.
8:11 Sillä parempi on viisautta kuin helmet, eivät mitkään kalleudet vedä sille vertaa.	11. Sillä viisautta on parempi kuin päärlyt, ja kaikki, mitä ihminen itsellensä toiwottaa, ei ole hänen vertaisensa.	8:11 Sillä wijsautta on parempi cuin pärly/ ja caicki mitä ihminen hänellens toiwotta/ ei ole hänen wertaisens.
8:12 Minä, viisautta, olen perehtynyt mielevyyteen, olen löytänyt tiedon ja taidollisuuden.	12. Minä viisautta asun toimen tykönä, ja minä taidan antaa hyvän neuvon.	8:12 Minä wijsautta asun toimen tykönä/ ja minä taidan anda hywän neuwon.
8:13 Herran pelko on pahan vihaamista. Kopeutta ja ylpeyttä, paha tietä ja kavalaa suuta minä vihaan.	13. Se on Herran pelko: vihata paha, ylpeyttä, tuimutta ja pahoja teitä; sentähden vihaan minä petollista suuta.	8:13 HERran pelco wiha paha/ ylpeyttä/ tuimutta ja pahoja teitä/ ja ei kärsi petollista suuta.
8:14 Minulla on neuvo ja neuvokkuus; minä olen ymmärrys, minulla on voima.	14. Minun on neuvo ja voima, minun on toimi ja väkevvyys.	8:14 Minun on neuwo ja meno/ minun on toimi ja woima.
8:15 Minun avullani kuninkaat hallitsevat, ruhtinaat säädöksensä vanhurskaasti säätävät.	15. Minun kauttani kuninkaat hallitsevat, ja neuvonantajat oikeutta saattavat;	8:15 Minun cauttani Cuningat hallidzewat/ ja Neuwonandajat oikeutta saattawat.
8:16 Minun avullani päämiehet vallitsevat ja ylhäiset, maan tuomarit kaikki.	16. Minun kauttani päämiehet vallitsevat, valtamiehet ja kaikki maan tuomarit.	8:16 Minun cauttani Ruhtinat wallidzewat/ ja caicki Förstit maan päällä.

8:17 Minä rakastan niitä, jotka minua rakastavat, ja jotka minua varhain etsivät, ne löytävät minut.	17. Minä rakastan niitä, jotka minua rakastavat, jotka varhain minua etsivät, ne löytävät minun.	8:17 Minä racastan nijtä jotca minua racastawat/ ja jotca warahin minua edziwät/ ne löytawät minun.
8:18 Minun tykönäni on rikkaus ja kunnia, ikivanha varallisuus ja vanhurskaus.	18. Rikkaus ja kunnia on minun tykönäni, pysyväinen tavara ja vanhurskaus.	8:18 Rickaus ja cunnia on minun tykönäni/ pysywäinen tawara ja wanhurscaus.
8:19 Minun hedelmäni on parempi kuin kulta, kuin puhtain kulta, minun antamani voitto valituinta hopeata parempi.	19. Minun hedelmäni on parempi kuin kulta ja rikkain kulta, ja minun tuloni parempi kuin valittu hopia.	8:19 Minun hedelmäni on parembi cuin culda ja kirckain culda/ ja minun tulon parembi cuin walittu hopia.
8:20 Minä vaellan vanhurskauden polkua, oikeuden teitten keskikohtaa,	20. Minä vaellan vanhurskaudentietä ja oikeuden askeleilla,	8:20 Minä waellan oikiata tietä/ ja oikeuden askelilla.
8:21 antaakseni niille, jotka minua rakastavat, pysyvän perinnön ja täyttääkseni heidän aarekammionsa.	21. Että minä pysyväisen perinnön saattaisin niille, jotka minua rakastavat, ja täyttäisin heidän tavaransa.	8:21 Että minä cadzoisin nijtä jotca minua racastawat/ ja täyttäisin heidän tawarans.
8:22 Herra loi minut töittänsä esikoiseksi, ensimmäiseksi teoistaan, ennen aikojen alkua.	22. Minä olen ollut Herran oma hänen teidensä alussa: ennenkuin mitään tehty oli, olin minä.	8:22 Minä olen ollut HERran oma hänen teidens algusa/ ennen cuin mitän tehty oli/ olin minä.
8:23 Iankaikkisuudesta minä olen asetettu olemaan, alusta asti, hamasta maan ikiajoista.	23. Jo ijancaikkisuudesta olen minä asetettu, alussa, ennenkuin maa oli.	8:23 Jo ijancaickisudest olen minä asetettu/ algusa ennen cuin maa oli.
8:24 Ennenkuin syvyiksiä oli, synnyin minä, ennenkuin oli lähteitä, vedestä rikkaita.	24. Kuin ei syvyys vielä ollut, silloin minä olin jo syntynyt, kuin ei lähteet vielä vettä kuohuneet.	8:24 Cosca ei sywyys wielä ollut/ silloin minä olin jo syndynyt.
8:25 Ennenkuin vuoret upotettiin paikoilleen, ennen kukkuloita, synnyin minä,	25. Ennen kuin vuoret olivat perustetut, ja kukkulat valmistetut, olen minä syntynyt;	8:25 Cosca ei lähtet wielä wettä cuohunet/ ennen cuin vuoret olit perustetut/ ja cuckulat walmistetut/ olen minä syndynyt.
8:26 kun hän ei vielä ollut tehnyt maata, ei mantua, ei maanpiirin tomujen alkuakaan.	26. Ei hän ollut vielä maata luonut, ja mitä sen päällä on, eikä maan piirin vuoria.	8:26 Ei hän ollut wielä maata luonut/ ja mitä sen päällä on/ eikä maan pijrin vuoria.
8:27 Kun hän taivaat valmisti, olin minä siinä, kun hän veti piirin syvyyden pinnalle,	27. Kuin hän valmisti taivaan, olin minä siellä, kuin hän syvyyden visusti mittasi.	8:27 Cosca hän walmisti taiwaan/ olin minä siellä/ cosca hän sywyden wisust mittais.
8:28 kun hän teki vahvoiksi pilvet korkeudessa, kun syvyyden lähteet saivat voiman,	28. Kuin hän pilvet rakensi ylhäällä, ja sääsi syvyyden lähteet;	8:28 Cosca hän pilwet rakensi ylhälle/ ja sääsi sywyden lähtet.
8:29 kun hän merelle asetti sen rajat, että vedet eivät kävisi hänen käskynsä yli, kun hän vahvisti maan perustukset,	29. Kuin hän meren ääret määräsi, ja vetten eteen asetti määrän, ettei he astuisi rantansa ylitse; kuin hän maan perustukset laski,	8:29 Cosca hän meren äret määräis/ ja wetten eteen asetti määrän/ ettei he astuis sen ylidze. 8:30 Cosca hän maan perustuxen laski/
8:30 silloin minä hänen sivullansa hoidokkina olin, ihastuksissani olin päivästä päivään ja leikitsin hänen edessänsä kaikin ajoin;	30. Silloin minä hänen kanssansa vaikutin, ja iloitsin joka päivä, ja leikitsin hänen hänen edessänsä joka aika;	silloin minä hänen cansans waicutin/ ja iloidzin jocapäiwä/ ja leikidzin hänen edesäns joca aica:
8:31 leikitsin hänen maanpiirinsä päällä, ja ihastukseni olivat ihmislapset.	31. Ja leikitsin maan piirin päällä; ja minun iloni on olla ihmisten lasten kanssa.	8:31 Ja leikidzin maan pijrin päällä/ ja minun ilon on olla ihmisten lasten cansa.
8:32 Siis te, lapset, kuulkaa minua; autuaat ne, jotka noudattavat minun teitäni!	32. Niin kuulkaat siis minua, te lapset: autuaat ovat ne , jotka minun tieni pitävät.	8:32 Nijn cuulcat sijs minua minun lapseni/ autuat owat ne jotca minun tieni pitawät.
8:33 Kuritusta kuulkaa, niin viisastutte; älkää sen antako mennä menojaan.	33. Kuulkaat kuritusta, olkaat viisaat, ja älkää hyljätkö sitä.	8:33 Cuulcat curitusta/ olcat wijsat/ ja älkät hyljätkö sitä.

8:34 Autuas se ihminen, joka minua kuulee, valvoo minun ovillani päivästä päivään, vartioitsee minun ovieni pieliä!	34. Autuas on se ihminen joka minua kuulee, joka minun ovellani valvoo joka päivä, ja vartioitsee minun pihtipieliäni.	8:34 Autuas on se ihminen joca minua cuulee/ ja joca minun owellani walwo jocapäiwä/ ja wartioidze minun pihtipielesäni.
8:35 Sillä joka minut löytää, löytää elämän ja saa Herran mielisuosion.	35. Sillä joka minun löytää, hän elämän löytää, ja on Herralle otollinen;	8:35 Joca minun löytä/ hän elämän löytä ja on Jumalalle otollinen:
8:36 Mutta joka menee minusta harhaan, saa vahingon sielullensa; kaikki, jotka minua vihaavat, rakastavat kuolemaa."	36. Mutta, joka minua vastaan syntiä tekee, hän vahingoitsee sielunsa: jokainen joka minua vihaa, hän rakastaa kuolemaa.	mutta joca minua wastan syndiä teke/ hän wahingoidze sieluns/ jocainen cuin minua wiha/ hän racasta cuolemata.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Viisaus on talonsa rakentanut, veistänyt seitsemän pylvästänsä.	1. Viisaus rakensi huoneensa, ja vuoli siihen seitsemän patsasta,	9:1 Wijsaus rakensi hänellens huonen/ ja wuoli sijhen seidzemen padzasta.
9:2 Hän on teuraansa teurastanut, viininsä sekoittanut ja myöskin pöytänsä kattanut.	2. Ja teurasti teuraansa, sekoitti viinansa ja valmisti pöytänsä,	9:2 Ja teurasti teurans/ secoitti wiinan ja walmisti pöytäns.
9:3 Hän on palvelijattarensa lähettänyt kutsua kuuluttamaan kaupungin kumpujen rinteiltä:	3. Ja lähetti piikansa, korkeista kaupungin saleista kutsumaan:	9:3 Ja lähetti pijcans/ corkeista Caupungin saleista cudzuman.
9:4 "Joka yksinkertainen on, poiketkoon tänne." Sille, joka on mieltä vailla, hän sanoo:	4. Joka tyhmä on, hän tulkaan tänne; ja hulluille sanoi hän:	9:4 Joca tyhmä on/ hän tulcan tänne/ ja hulluille sanoi hän:
9:5 "Tulkaa, syökää minun leipääni ja juokaa viiniä, minun sekoittamaani.	5. Tulkaat ja syökää minun leivästäni, ja juokaat viinaa, jonka minä sekoitin.	9:5 Tulcat ja syökät minun leiwistäni/ ja juocat sijtä wijnasta/ jota minä caadan sisälle.
9:6 Hyljätäkää yksinkertaisuus, niin saatte elää, ja astukaa ymmärryksen tielle." -	6. Hyljätäkää hullu meno, niin te saatte elää, ja käykää ymmärryksen tiellä.	9:6 Hyljätäkät hullu meno/ nijn te saatte elä/ ja käykät ymmärryksen tiellä.
9:7 Joka pilkkaajaa ojentaa, saa itsellensä häpeän, ja häpeäpilkun se, joka jumalatonta nuhtelee.	7. Joka pilkkaajaa kurittaa, hän saa häpiän, ja joka jumalatointa nuhtelee, hän häväistään.	9:7 Joca pilckajata curitta/ hän saa häpiän/ ja joca jumalatoinda nuhtelee/ hän häwäistän.
9:8 Älä nuhtelee pilkkaajaa, ettei hän sinua vihaisi; nuhtelee viisasta, niin hän sinua rakastaa.	8. Älä rankaise pilkkaajaa, ettei hän sinua vihaisi: nuhtelee viisasta, ja hän rakastaa sinua.	9:8 Älä rangaise pilckajata/ ettei hän sinua wihais/ nuhtelee wijsasta/ ja hän racasta sinua.
9:9 Anna viisaalle, niin hän yhä viisastuu; opeta vanhurskasta, niin hän saa oppia lisää.	9. Anna viisaalle, niin hän viisaammaksi tulee: opeta vanhurskasta, niin hän opissaan etenee.	9:9 Anna wijsalle/ nijn hän wijsammaksi tule/ opeta wanhurskasta/ nijn hän opisa enäne.
9:10 Herran pelko on viisauden alku, ja Pyhimmän tunteminen on ymmärrystä. -	10. Viisauden alku on Herran pelko, ja pyhän tieto on ymmärrys.	9:10 Wijsauden alcu on HERran pelco/ ja pyhän opetus on ymmärrys.
9:11 "Sillä minun avullani päiväsi enenevät ja jatkuvat elämäsi vuodet.	11. Sillä minun kauttani sinun päiväs enennetään, ja ikäs vuodet lisätään.	9:11 Sillä minun cauttani sinun päiwäs enätän/ ja ikäs wuodet lisätän.
9:12 Jos olet viisas, olet omaksi hyväksesi viisas; ja jos olet pilkkaaja, saat sinä sen yksin kestää."	12. Jos sinä olet viisas, niin sinä itselles viisas olet; mutta jos sinä olet pilkkaaja, niin sinä itse sen kannat.	9:12 Jos sinä olet wijsas/ nijns idzelles wijsas olet/ mutta jos sinä olet pilckaja/ nijn se idze sinuun sattu.
9:13 Tyhmyys on nainen, levoton ja yksinkertainen, eikä hän mistään mitään tiedä.	13. Hullu, huikentelevainen vaimo, mieletöin ei tiedä mitään,	9:13 Hullu/ huikendelewainen waimo/ kielikello/ on taitamatoin.
9:14 Hän istuu talonsa ovella, istuimella kaupungin kummuilla,	14. Istuu huoneensa ovella, korkialla istuimella, ylimmäisessä siassa kaupungissa,	9:14 Istu huonens owella/ corkialla istuimella/ ylimmäises sias Caupungis.

9:15 kutumassa ohikulkijoita, jotka käyvät polkujansa suoraan eteenpäin:	15. Että hän houkuttelis kaikkia, jotka siitä käyvät ohitse, ja tietänsä vaeltavat:	9:15 Että hän haucuttelis caickia jotca sijtä käywät ohidze/ ja tietäns waeldawat.
9:16 "Joka yksinkertainen on, poiketkoon tänne." Ja sille, joka on mieltä vailla, hän sanoo:	16. Se joka tyhmä on, hän tulcoon tänne; ja hullulle sanoo hän:	9:16 Se joca tyhmä on/ hän tulcan tänne: ja hullulle sano hän:
9:17 "Varastettu vesi on makeata, ja salattu leipä on suloista."	17. Varastettu vesi on makia, ja salattu leipä suloinen;	warastettu wesi on makia/ ja salattu leipä on suloinen.
9:18 Eikä toinen tiedä, että haamuja on siellä, että hänen kutsuvieraansa ovat tuonelan laaksoissa.	18. Vaan ei hän tiedä, että siellä kuolleet ovat: hänen vieraansa ovat helvetin syvyydessä.	9:17 Waan ei hän tiedä/ että siellä cuollet owat/ ja hänen wierans helwetin sywydes.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Salomon sananlaskut. Viisas poika on isällensä iloksi, mutta tyhmä poika on äidillensä murheeksi.	1. Salomon sananlaskut. Viisas poika on isänsä ilo, mutta hullu poika on äidillensä murheeksi.	10:1 Nämät owat Salomon sananlascut. WIjsas poica on Isäns ilo/ mutta hullu poica on äitillens murhexi.
10:2 Vääryyden aarteet eivät auta, mutta vanhurskaus vapahtaa kuolemasta.	2. Väärin saatu tavara ei ole hyödyllinen; mutta vanhurskaus vapauttaa kuolemasta.	10:2 Wäärin saatu tawara ei ole hyödyllinen/ mutta wanhurscaus wapautta cuolemasta.
10:3 Herra ei salli vanhurskaan nälkää nähdä, mutta jumalattomien himon hän luotansa työntää.	3. Ei Herra anna vanhurskasten sielun nälkää kärsiä, mutta jumalattomain väärin saadut hän hajoittaa.	10:3 Ei HERra anna wanhurscasten sieluin nälkä kärsiä/ mutta jumalattomain wäärin saadun hän hajotta.
10:4 Köyhtyy, joka laiskasti kättä käyttä, mutta ahkerain käsi rikastuttaa.	4. Petollinen käsi tekee köyhäksi, mutta ahkera saattaa rikkaaksi.	10:4 Petollinen käsi teke köyhäxi/ mutta ahkera käsi saatta rickaxi.
10:5 Taitava poika kokoaa kesällä, kunnoton poika elonaikana nukkuu.	5. Joka suvella kokoo, hän on toimellinen, mutta joka elonaikana makaa, hän tulee häpiään.	10:5 Joca suwella coco/ hän on toimellinen: mutta joca elon aicana maca/ hän tule häpiään.
10:6 Siunaus on vanhurskaan pään päällä, mutta väkivaltaa kätkee jumalattomien suu.	6. Siunaus on vanhurskaan pään päällä, mutta jumalattoman suun peittää vääryys.	10:6 Siunaus on wanhurscan pään päällä/ mutta jumalattoman suun peittä wäärys.
10:7 Vanhurskaan muistoa siunataan, mutta jumalattomien nimi lahoaa.	7. Vanhurskaan muisto pysyy siunauksessa, vaan jumalattomain nimi mätänee.	10:7 Wanhurscan muisto pysy siunauxesa/ waan jumalattoman nimi pitä mätänemän.
10:8 Viisassydäminen ottaa käskyt varteen, mutta hulluhuulinen kukistuu.	8. Joka sydämestänsä viisas on, hän ottaa käskyt vastaan; mutta jolla hullut huulet ovat, se saa haavoja.	10:8 Joca sydämestäns wijsas on/ hän otta käskyt wastan/ mutta jolla hullu suu on/ se saa haawoja.
10:9 Joka nuhteettomasti vaeltaa, vaeltaa turvassa, jonka tiet ovat väärät, se joutuu ilmi.	9. Joka nuhteettomasti vaeltaa, hän elää murheetoinna; mutta joka väärällä tiellä vaeltaa, hän tulee ilmi.	10:9 Joca nuhtettomast waelda/ hän elä murhetoinna/ mutta joca wäärällä tiellä waelda/ hän tule ilmei.
10:10 Joka silmää iskee, saa aikaan tuskaa, ja hulluhuulinen kukistuu.	10. Joka silmää iskee, hän vaivaa matkaan saattaa, ja jolla hullut huulet ovat, hän saa haavoja.	10:10 Joca silmä iske/ hän waiwa matcan saatta/ ja jolla hullut huulet owat/ hän saa haawoja.
10:11 Vanhurskaan suu on elämän lähde, mutta jumalattomien suu kätkee väkivaltaa.	11. Vanhurskaan suu on elämän lähde, mutta jumalattoman suun peittää vääryys.	10:11 Wanhurscan suu on elämän lähde/ mutta jumalattoman suun peittä wäärys.
10:12 Viha virittää riitoja, mutta rakkaus peittää rikkomukset kaikki.	12. Viha riidan saattaa, mutta rakkaus peittää kaikki rikokset.	10:12 Wiha rijdan saatta/ mutta rackaus peittä caicki ricoxet.

10:13 Ymmärtäväisen huulilta löytyy viisaus, mutta joka on mieltä vailla, sille vitsa selkään!	13. Toimellisten huulissa löydetään viisaus, vaan tyhmäin selkään tarvitaan vitsa.	10:13 Toimellisten huulisa löytän wijsaus/ vaan tyhmäin selkään tarwitan widza.
10:14 Viisaat kätkevät, minkä tietävät, mutta hullun suu on läheinen turmio.	14. Viisaat opin kätkevät, vaan hulluin suu on täynnä vahinkoa.	10:14 Wijsat opin kätkewät/ vaan hulluin huulet sitä tyhmistyvät.
10:15 Rikkaan tavara on hänen vahva kaupunkinsa, mutta vaivaisten köyhyys on heidän turmionsa.	15. Rikkaan tavara on hänen vahva kaupunkinsa; mutta köyhyys tekee köyhän pelkuriksi.	10:15 Rickan tawara on hänen wahwa Caupungins/ mutta köyhys teke köyhän pelcurixi.
10:16 Vanhurskaan hankkima on elämäksi, jumalattoman saalis koituu synniksi.	16. Vanhurskaus tekee työtä hengen ylöspitämiseksi, mutta jumalattoman saalis on synniksi.	10:16 Wanhurscas teke työtä hengen pitexi/ mutta jumalattoman saalis on synnixi.
10:17 Kuritusta noudattava on elämän tiellä, mutta nuhteet hylkäävä eksyy.	17. Joka kurituksen ottaa vastaan, hän on elämän tiellä; mutta joka rangaistuksen heittää pois, hän menee väärin.	10:17 Joca curituxen otta wastan/ hän on elämän tiellä/ mutta joca rangaistuxen heittä pois/ hän menee wäärin.
10:18 Joka salavihaa pitää, sen huulilla on valhe, ja joka parhausta levittää, on tyhmä.	18. Petolliset suut peittävät vainon, ja joka panettelee, hän on tyhmä.	10:18 Petolliset suut peittäwät wainon/ ja joca panettele/ hän on tyhmä.
10:19 Missä on paljon sanoja, siinä ei syntiä puutu; mutta joka huulensa hillitsee, se on taitava.	19. Jossa paljo puhutaan, siitä ei synti ole kaukana; mutta joka huulensa hillitsee, hän on toimellinen.	10:19 Josa paljo puhutan/ sijtä ei syndi ole caucan/ mutta joca huulens hillidze/ hän on toimellinen.
10:20 Vanhurskaan kieli on valituin hopea, jumalattomien äly on tyhjän veroinen.	20. Vanhurskaan kieli on kalliimpi hopiaa, mutta jumalattoman sydän on niinkuin ei mitään.	10:20 Wanhurscan kieli on callimbi hopiata/ mutta jumalattoman sydän on tyhjä.
10:21 Vanhurskaan huulet kaitsevat monia, mutta hullut kuolevat mielettömyyteensä.	21. Vanhurskaan huulet monta ravitsevat, mutta hullut kuolevat hulluudessa.	10:21 Wanhurscan huulet monda rawidzewat/ mutta hullut huckuwat hulludesans.
10:22 Herran siunaus rikkaaksi tekee, ei oma vaiva siihen mitään lisää.	22. Herran siunaus tekee rikkaaksi ilman vaivaa.	10:22 HERran siunaus teke rickaxi/ ilman waiwata.
10:23 Tyhmälle on iloksi ilkityön teko, mutta ymmärtäväiselle miehelle viisaus.	23. Hullu tekee pahaa ja nauraa sitä, vaan viisas pitää siitä vaarinsa.	10:23 Hullu teke paha/ ja naura sitä/ vaan wijsas pitä sijtä waarins.
10:24 Mitä jumalaton pelkää, se häntä kohtaa; mutta mitä vanhurskaat halajavat, se annetaan.	24. Mitä jumalatoim pelkää, se hänelle tapahtuu, ja mitä vanhurskaat himoitsevat, sitä heille annetaan.	10:24 Mitä jumalatoim pelkä/ se hänelle tapahtu/ ja mitä wanhurscat himoidzewat/ sitä heille annetan.
10:25 Tuulispään käytyä ei jumalaton enää ole, mutta vanhurskaan perustus pysyy iäti.	25. Jumalatoim on niinkuin tuulispää, joka menee ohitse ja tyhjiksi raukee; mutta vanhurskas pysyy ijankaikkisesti.	10:25 Jumalatoim on nijncuin tuuli/ joca mene ohidze ja tyhjäxi rauke/ mutta wanhurscas pysy ijancaickisest.
10:26 Mitä hapan hampaille ja savu silmille, sitä laiska lähettäjillensä.	26. Niin kuin etikka tekee pahaa hampaille ja savu silmille, niin on laiska niiden mielestä paha, jotka hänen lähettävät.	10:26 Nijncuin eticka teke paha hammasten ja sawu silmäin/ nijn on laisca nijden mielest paha/ jotca hänen lähettäwät.
10:27 Herran pelko elinpäiviä jatkaa, mutta jumalattomien vuodet lyhenevät.	27. Herran pelko enentää päiviä, vaan jumalattomien vuodet vähennetään.	10:27 HERran pelco enändä päiwiä/ vaan jumalattoman vuodet wähetän.
10:28 Vanhurskasten odotus koituu iloksi, mutta jumalattomien toivo hukkuu.	28. Vanhurskaan toivo on ilo, mutta jumalattomien toivo katoaa.	10:28 Wanhurscan toiwo on ilo/ mutta jumalattomien toiwo cato.
10:29 Herran johdatus on nuhteettoman turva, mutta väärintekijäin turmio.	29. Herran tie on hurskasten väkevyys, mutta pahointekiät ovat pelkurit.	10:29 HERran tie on siwiäin lohдутus/ mutta pahointekiät owat pelcurit.

10:30 Vanhurskas ei ikinä horju, mutta jumalattomat eivät saa asua maassa.	30. Vanhurskas pysyy aina kohdallansa kukistamatta, mutta jumalattoman ei pidä asuman maan päällä.	10:30 Wanhurscas pysy aina cohdallans/ mutta jumalattoman ei pidä asuman maan päällä.
10:31 Vanhurskaan suu kasvaa viisauden hedelmän, mutta kavala kieli hävitetään.	31. Vanhurskaan suu tuottaa viisauden, vaan vääräin kieli hukutetaan.	10:31 Wanhurscan suut tuotta wijsauden/ vaan vääräin suu häwitetän.
10:32 Vanhurskaan huulet tietävät, mikä otollista on, mutta jumalattomien suu on sulaa kavaluutta.	32. Vanhurskaan huulet opettavat terveellisiä asioita, vaan jumalattoman suu on täynnä vääryyttä.	10:32 Wanhurscan huulet opettawat terwellisiä asioita/ vaan jumalattoman suu on täynäns vääryttä.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Väärä vaaka on Herralle kauhistus, mutta täysi paino on hänelle otollinen.	1. Väärä vaaka on Herralle kauhistus, mutta oikia puntari on hänelle otollinen.	11:1 WÄärä waaca on HERralle cauhistus/ mutta oikia waaca on hänelle otollinen.
11:2 Mihin ylpeys tulee, sinne tulee häpeäkin, mutta nöyräin tykönä on viisaus.	2. Kussa ylpeys on, siinä on myös ylönkatse; mutta viisaus on nöyräin tykönä.	11:2 Cusa ylpeys on/ signä on myös ylönkadze/ mutta wijsaus on nöyräin tykönä.
11:3 Oikeamielisiä ohjaa heidän nuhteettomuutensa, mutta uskottomat hävittää heidän vilppinsä.	3. Viattomuus johdattaa siviät, vaan pahuus kukistaa pilkkaajat.	11:3 Wiattomus johdatta siwiät/ vaan pahus cukista pilckajat.
11:4 Ei auta tavara vihan päivänä, mutta vanhurskaus vapahtaa kuolemasta.	4. Ei rikkaus auta vihan päivänä, mutta vanhurskaus vapahtaa kuolemasta.	11:4 Ei rickaus auta wihan päiwänä/ mutta wanhurscaus wapahta cuolemasta.
11:5 Nuhteettoman vanhurskaus tasoittaa hänen tiensä, mutta jumalaton sortuu jumalattomuuteensa.	5. Viattoman vanhurskaus tekee hänen tiensä tasaiseksi, mutta jumalatoimien lankee jumalattomassa menossansa.	11:5 Jumalisen wanhurscaus teke hänen tiens tasaisexi/ mutta jumalatoimien lange jumalattomas menosans.
11:6 Oikeamieliset vapahtaa heidän vanhurskautensa, mutta uskottomat vangitsee heidän oma himonsa.	6. Jumalisten vanhurskaus pelastaa heitä, vaan väärintekiät käsitetään viekkaudessa.	11:6 Jumalisten wanhurscaus pelasta heitä/ vaan wäärintekiät käsitetän wieckaudesans.
11:7 Jumalattoman ihmisen kuollessa hukkuu hänen toivonsa, ja vääräin odotus hukkuu.	7. Kuin jumalatoimien ihminen kuolee, niin ei ole yhtään toivoa: ja jota väärintekiät odottavat, se tulee tyhjäksi.	11:7 Cosca jumalatoimien ihminen cuole/ niijn ei ole yhtän toiw/ ja jota wäärintekiät odottawat/ tule tyhjäxi.
11:8 Vanhurskas pelastetaan hädästä, ja jumalaton joutuu hänen sijaansa.	8. Vanhurskas vapahdetaan vaivasta, ja jumalatoimien tulee hänen siaansa.	11:8 Wanhurscas wapedetan waiwasta/ ja jumalatoimien tule hänen siaans.
11:9 Rietas suullansa turmelee lähimmäisensä, mutta taito on vanhurskaitten pelastus.	9. Ulkokullatun ihmisen suun kautta petetään hänen lähimmäisensä; vaan vanhurskaat ymmärtävät sen, ja pelastetaan.	11:9 Ulcocullatun ihmisen suun cautta petetän hänen lähimmäisens/ vaan wanhurscat ymmärtäwät sen/ ja pelastetan.
11:10 Vanhurskaitten onnesta kaupunki iloitsee, ja jumalattomien hukkumisesta syntyy riemu.	10. Kaupunki iloitsee, koska vanhurskaan hyvin käy, ja riemuitsee, koska jumalatoimien hukkuu.	11:10 Coco Caupungi iloidze cosca wanhurscan hywin käy/ ja riemuidze cosca jumalatoimien hucku.
11:11 Oikeamielisten siunauksesta kaupunki kohoaa, mutta jumalattomien suu sitä hajottaa.	11. Vanhurskasten siunauksen kautta kaupunki korotetaan, vaan jumalattoman suun kautta kukistetaan.	11:11 Wanhurscasten siunauxen cautta Caupungi corgotetan/ vaan jumalattoman suun cautta cukistetän.
11:12 Mieltä vailla on, joka lähimmäistensä halveksii, mutta ymmärtäväinen mies on vaiti.	12. Joka lähimmäistensä häpäisee, se on hullu, mutta toimellinen mies on vaiti.	11:12 Joca lähimmäistäns häwäise se on huullu/ mutta toimellinen mies sen hillidze.

11:13 Joka panettelijana käy, ilmaisee salaisuuden, mutta jolla luotettava henki on, se säilyttää asian.	13. Panettelia ilmoittaa salaisuuden, vaan jolla on uskollinen sydän, hän salaa sen.	11:13 Panettelia ilmoitta salaisuuden/ vaan jolla on uscollinen sydän/ hän sala sen.
11:14 Missä ohjausta ei ole, sortuu kansa, mutta neuvonantajain runsaus tuo menestyksen.	14. Jossa ei neuvoa ole, siinä kansa hukkuu; vaan jossa monta neuvonantajaa on, siinä hyvin käy.	11:14 Josa ei neuwo ole/ sijnä wäärin mennän/ vaan josa monda neuwonandajata on/ sijnä hywin käy.
11:15 Joka vierasta takaa, sen käy pahoin, mutta joka kädenlyöntiä vihaa, se on turvattu.	15. Joka toisen takaa, hän tulee vahinkoon; vaan joka siitä itsensä pitää pois, hän on murheetoin.	11:15 Joca toisen taca/ hän tule wahingoon/ vaan joca sijtä idzens pitä pois/ hän on murhetoin.
11:16 Suloinen nainen saa kunniaa, ja voimalliset saavat rikkautta.	16. Vaimo, joka otollinen on, pitää kunnian; vaan väkevät pitävät rikkauden.	11:16 Waimo joca otollinen on pitä cunnians/ vaan wäkwät pitäwät rickauden.
11:17 Armelias mies tekee hyvää itsellensä, mutta armoton syöksee onnettomuuteen oman lihansa.	17. Armias mies tekee ruumiillensa hyvää; vaan se, joka julma on, saattaa lihansa murheelliseksi.	11:17 Armias mies teke ruumillens hywä: vaan se joca julma on/ hän saatta lihans ja werens murhellisexi.
11:18 Jumalaton hankkii pettäväistä voittoa, mutta joka vanhurskautta kylvää, saa pysyvän palkan.	18. Jumalattoman työ on turha, vaan joka vanhurskautta kylvää, sillä on hyvä palkka.	11:18 Jumalattoman työ on turha/ vaan joca wanhurscautta kylwä/ sillä on hywä palcka.
11:19 Joka on vakaa vanhurskaudessa, saa elämän; mutta joka pahaa tavoittaa, saa kuoleman.	19. Sillä vanhurskaus saattaa elämän, vaan joka pahaa pyytää, hän saattaa kuoleman.	11:19 Sillä wanhurscaus saatta elämän/ vaan joca paha pyytä/ hän saatta cuoleman.
11:20 Väärämieliset ovat Herralle kauhistus, mutta nuhteettomasti vaeltaviin hän mielistyy.	20. Petollinen sydän on kauhistus Herralle, Vaan viattoman tie on hänelle otollinen.	11:20 Petollinen sydän on cauhistus HERralle/ vaan wiattomat owat hänen edesäns otolliset.
11:21 Totisesti: paha ei jää rankaisematta, mutta vanhurskasten jälkeläiset pelastuvat.	21. Ei jumalattomia auta, vaikka kaikki kätensä yhteen pistäisivät, mutta vanhurskaan siemen pelastetaan.	11:21 Ei Jumalattomia auta waicka caicki kätens yhten pistäisit/ mutta wanhurscan siemen pelastetan.
11:22 Kultarengas sian kärsässä on kaunis nainen, älyä vailla.	22. Kaunis vaimo ilman taidota on niinkuin sika, jolla olis kultainen käädy kuonossa.	11:22 Caunis waimo ilman cunniata on nijncuin sica/ jolla olis cullainen käädy cuonon päällä.
11:23 Vanhurskaitten halajaminen vie onneen, jumalattomien toivo vihaan.	23. Vanhurskasten himo on ainoastaan hyvä, vaan jumalattomain odotus on kiukku.	11:23 Wanhurscasten himo on hywä/ ja menesty: vaan jumalattomain odotus on kiucullinen.
11:24 Toinen on antelias ja saa yhä lisää, toinen säästää yli kohtuuden ja vain köyhtyy.	24. Muutama jakaa omastansa, ja saa enemmän; toinen säästää, jossa ei pitäisi, ja tulee köyhemmäksi.	11:24 Muutama jaca omastans ja saa enämmän: toinen säästä josa ei pidäisi/ ja tule köyhemmäxi.
11:25 Hyväatekeväinen sielu tulee ravituksi, ja joka muita virvoittaa, se itse kostuu.	25. Sielu, joka siunaa, tulee rikkaaksi: ja joka juottaa, se myös juotetaan.	11:25 Sielu joca runsast siuna/ tule lihawaxi/ ja joca juotta/ hän tule juowuxin.
11:26 Joka viljan pitää takanaan, sitä kansa kiroaa, mutta joka viljan kaupaksi antaa, sen pään päälle tulee siunaus.	26. Joka jyvät salaa, häntä kansa kiroilee; mutta joka myy, hänelle tulee siunaus.	11:26 Joca jywät sala/ händä Canssa kiroile/ mutta joca myy/ hänelle tule siunaus.
11:27 Joka hyvään pyrkii, etsii sitä, mikä otollista on, mutta joka pahaa etsii, sille se tulee.	27. Joka varhain hyvää etsii, hänelle hyvin menestyy; mutta joka pahaa noudattaa, hänelle pahoin tapahtuu.	11:27 Joca jotain hywä edzi/ hänen hywin menesty/ mutta joca paha noudatta/ hänelle pahoin tapahtu.

11:28 Joka rikkauteensa luottaa, se kukistuu, mutta vanhurskaat viheriöitsevät niinkuin lehvä.	28. Joka rikkauteensa luottaa, hän hukkuu, vaan vanhurskaat viheriöitsevät niinkuin lehti.	11:28 Joca rickauteen luotta hän hucku/ waan wanhurscat wiherjödizewät nijncuin lehti.
11:29 Joka talonsa rappiolle saattaa, perii tuulta, ja hullu joutuu viisaan orjaksi.	29. Joka huoneensa murheelliseksi tekee, hän saa tuulen perinnöksi: ja hullun täytyy viisasta palvella.	11:29 Joca huonens murhellisexi teke/ hän saa tuulen perinnöxi/ ja hullun täyty wijsasta palwella.
11:30 Vanhurskaan hedelmä on elämän puu, ja viisas voittaa sieluja.	30. Vanhurskaan hedelmä on elämän puu: joka viisas on, hän kääntää sielut.	11:30 Wanhurscan hedelmä on elämän puu/ joca wijsas on/ hän ihmisistä pitä murhen.
11:31 Katso, vanhurskas saa palkkansa maan päällä, saati sitten jumalaton ja syntinen.	31. Koska vanhurskas paljon kärsii, kuinka paljoo enemmän jumalatoim ja syntinen?	11:31 Että wanhurscas paljo kärsi/ cuinga paljo enämmin jumalatoim ja syndinen.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Luku
12:1 Tietoa rakastaa, joka kuritusta rakastaa, mutta järjetön se, joka nuhdetta vihaa.	1. Joka itsensä mielellänsä kurittaa antaa, se tulee toimelliseksi; mutta joka rankaisematta olla tahtoo, se on tyhmä.	12:1 Joca idzens mielelläns curitta anda/ se tule toimellisexi/ mutta joca rangaisemat olla tahto/ hän tule tyhmäxi.
12:2 Hyvä saa Herran mielisuosion, mutta juonittelijan hän tuomitsee syylliseksi.	2. Hyvä saa lohdutuksen Herralta, mutta häijy mies hyljätään.	12:2 Siwiä saa lohdutuxen HERralda/ mutta häijy mies hyljätän.
12:3 Ei ihminen kestä jumalattomuuden varassa, mutta vanhurskasteen juuri on horjumaton.	3. Ei ihminen vahvistu jumalattomuudessa, vaan vanhurskaan juuri on pysyväinen.	12:3 Ei ihminen wahwistu jumalattomudes/ waan wanhurscan juuri on pysywäinen.
12:4 Kelpo vaimo on puolisonsa kruunu, mutta kunnoton on kuin mätä hänen luissansa.	4. Ahkera vaimo on miehensä kruunu, vaan häijy on niinkuin märkä hänen luissansa.	12:4 Ahkera waimo on miehens cruunu/ waan häijy on nijncuin märkä hänen luisans.
12:5 Vanhurskasteen aivoitukset ovat oikeat, jumalattomien hankkeet petolliset.	5. Vanhurskasteen ajatukset ovat vilpittömät, vaan jumalattomien aivoitus on petollinen.	12:5 Wanhurscasten ajatuxet owat wilpittömät/ waan jumalattomain aiwoitus on petollinen.
12:6 Jumalattomien puheet väijyvät verta, mutta oikeamieliset pelastaa heidän suunsa.	6. Jumalattomien sanat väijyvät verta, vaan hurskasteen suu vapahtaa heitä.	12:6 Jumalattomain sanat wäijywät werta/ waan jumalisten suu wapahta heitä.
12:7 Jumalattomat kukistuvat olemattomiin, mutta vanhurskasteen huone pysyy.	7. Jumalattomat kaatuvat, ja ei ole sitte enää, mutta vanhurskasteen huone pysyy.	12:7 Jumalattomat caatuwat ja ei ole sijtte enä/ mutta wanhurscan huone pysy.
12:8 Ymmärryksensä mukaan miestä kiitetään, mutta nurjasydämistä halveksitaan.	8. Toimellinen mies neuvossansa ylistetään, vaan petollinen tulee katsotuksi ylö.	12:8 Toimellinen mies neuwosans ylistetän/ waan petollinen tule häpiään.
12:9 Parempi halpa-arvoinen, jolla on palvelija, kuin rehentelijä, joka on vailla leipää.	9. Parempi on nöyrä, joka omansa katsoo, kuin se, joka tahtoo iso olla, ja kuitenkin puuttuu leipää.	12:9 Parembi on nöyrä joca omans cadzo/ cuin se joca tahto isoi olla/ ja cuitengin puuttu leipä.
12:10 Vanhurskas tuntee, mitä hänen karjansa kaipaa, mutta jumalattomien sydän on armaton.	10. Vanhurskas armahtaa juhtaansa, mutta jumalattomien sydän on haluton.	12:10 Wanhurscas armahta juhtans/ mutta jumalattomien sydän on haluton.
12:11 Joka peltonsa viljelee, saa leipää kyllin, mutta tyhjän tavoittelija on mieltä vailla.	11. Joka peltonsa viljelee, se saa leipää yltäkyläisesti; vaan joka turhia ajelee takaa, se on tyhmä.	12:11 Joca peldons kyndä/ se saa leipä yldäisest/ waan joca turhia ajele taca/ se on tyhmä.
12:12 Jumalaton himoitsee pahojen saalista, mutta vanhurskasteen juuri on antoisa.	12. Jumalatoim halajaa aina paha tehdä, mutta vanhurskaan juuri kantaa hedelmää.	12:12 Jumalatoim halaja aina paha tehdä/ mutta wanhurscan juuri hedelmöidze.
12:13 Huulten rikkomus on paha ansa, mutta vanhurskas pääsee hädästä.	13. Ilkiä käsitetään omista sanoissansa, vaan vanhurskas pääsee hädästä.	12:13 Ilkiä käsitetän omisa sanoisans/ waan wanhurscas pääse hädästä.

12:14 Suunsa hedelmästä saa kyllänti hyvää, ja ihmisen eteen kiertyvät hänen kättensä työt.	14. Suun hedelmästä tulee paljon hyvää; ja niinkuin kukin käsillänsä tehnyt on, kostetaan hänelle.	12:14 Suun hedelmästä tule paljo hyvä/ ja nijncuin kukin käsilläns tehnyt on/ costetan hänelle.
12:15 Hullun tie on hänen omissa silmissään oikea, mutta joka neuvoa kuulee, on viisas.	15. Tyhmäin mielestä on hänen tiensä otollinen, mutta viisas ottaa neuvon.	12:15 Tyhmän mielest on otollinen se cuin hän teke/ mutta wijsas otta neuwon.
12:16 Hullun suuttumus tulee kohta ilmi, mutta mielevä peittää kärsimänsä häpeän.	16. Tyhmä osoittaa kohta vihansa, vaan joka peittää vääryyden, se on kavala.	12:16 Tyhmä osotta cohta wihans/ vaan joca peittä wäärysten/ se on cawala.
12:17 Toden puhuja lausuu oikeuden, mutta väärä todistaja petoksen.	17. Joka totuuden puhuu, se vanhurskauden ilmoittaa; mutta joka väärin todistaa, hän pettää.	12:17 Joca totinen on/ se oikein asian ilmoitta/ mutta joca wäärin todista/ hän pettä.
12:18 Moni viskoo sanoja kuin miekanpistoja, mutta viisasten kieli on lääke.	18. Joka ajattelematta puhuu, hän pistää niinkuin miekalla; vaan viisasten kieli on terveellinen.	12:18 Joca ajattelemata puhu/ hän pistä nijncuin miecalla/ vaan wijsasten kieli on terwellinen.
12:19 Totuuden huulet pysyvät iäti, mutta valheen kieli vain tuokion.	19. Totinen suu pysyy vahvana ijankaikkisesti, vain väärä kieli ei pysy kauvan.	12:19 Totinen suu pysy ijancaickisest/ vaan wäärä kieli ei pysy cauwan.
12:20 Jotka pahaa miettivät, niillä on mielessä petos, mutta jotka rauhaan neuvovat, niille tulee ilo.	20. Jotka pahaa ajattelevat, niiden sydämessä on petos; vaan jotka rauhaa neuvovat, niillä on ilo.	12:20 Jotca paha ajattelewat/ he pettäwät idzens/ vaan jotca rauha neuwowat/ heillä on ilo.
12:21 Ei tule turmiota vanhurskaalle, mutta jumalattomat ovat onnettomuutta täynnä.	21. Ei vanhurskaalle mitään vaaraa tapahdu; vaan jumalattomat pahuudella täytetään.	12:21 Ei wanhurscan mitän waara tapahdu/ vaan jumalattomat pahudella täytetän.
12:22 Herralle kauhistus ovat valheelliset huulet, mutta teoissaan uskolliset ovat hänelle otolliset.	22. Petolliset huulet ovat Herralle kauhistus; vaan jotka oikein tekevät, ovat hänelle otolliset.	12:22 Petolliset huulet owat HERralle cauhistus/ vaan jotca oikein tekewät/ owat hänelle otolliset.
12:23 Mielevä ihminen peittää tietonsa, mutta tyhmäin sydän huutaa julki hulluutensa.	23. Kavala salaa taitonsa, vaan hulluin sydän ilmoittaa hulluutta.	12:23 Cawala sala hänen taitons/ vaan hulluin sydän ilmoitta hullutta.
12:24 Ahkerain käsi saa hallita, mutta laiska joutuu työveron alaiseksi.	24. Ahkera käsi saa hallita, vaan laiskan täytyy veronalaiseksi tulla.	12:24 Ahkera käsi saa hallita/ vaan laisca teke weron.
12:25 Huoli painaa alas miehen mielen, mutta hyvä sana sen ilahuttaa.	25. Sydämellinen murhe kivistelee, vaan lohdullinen sana iloittaa,	12:25 Sydämellinen murhe kiwistele/ vaan lohdullinen sana iloitta.
12:26 Vanhurskas opastaa lähimmäistänsä, mutta jumalattomat eksyttää heidän oma tiensä.	26. Vanhurskas on parempi lähimmäistänsä, mutta jumalattoman tie viettelee hänen	12:26 Wanhurscas on parembi lähimmäistäns/ mutta jumalattoman tie wiettelee hänen.
12:27 Laiska ei saa ajetuksi itselleen riistaa, mutta ahkeruus on ihmiselle kallis tavara.	27. Ei petollinen asia menesty, mutta ahkera saa hyvän tavarahan.	12:27 Ei petollisen asia menesty/ mutta ahkera saa hyvän tawaran.
12:28 Vanhurskauden polulla on elämä, ja sen tien kulku ei ole kuolemaksi.	28. Vanhurskauden tiellä on elämä, ja hänen poluillansa ei ole kuolemaa.	12:28 Wanhurscauden tiellä on elämä/ ja sen cautta ei kengän wietellä cuolemaan.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu
13:1 Viisas poika kuulee isän kuritusta, mutta pilkkaaja ei ota nuhdetta kuullaksensa.	1. Viisas poika ottaa isänsä kurituksen, mutta pilkkaaja ei tottele rangaistusta.	13:1 WIisas poica otta Isäns curituxen/ mutta pilckaja ei anna idziäns rangaista.

13:2 Suunsa hedelmästä saa nauttia hyvää, mutta uskottomilla on halu väkivaltaan.	2. Suunsa hedelmästä kukin nautitsee hyvää, vaan jumalattomain sielu vääryyttä.	13:2 Suun hedelmästä jocainen rawitan/ vaan ylöncadzojat ei ajattele muuta kuin vääryyttä.
13:3 Joka suistaa suunsa, se säilyttää henkensä, mutta avosuinen joutuu turmioon.	3. Joka suunsa hallitsee, hän saa elää; vaan joka suunsa toimettomasti avajaa, se tulee hämmästykseen.	13:3 Joca suuns hallidze/ hän saa elä/ vaan joca suuns toimettomast awaja/ hän tule hämmästyheen.
13:4 Laiskan sielu haluaa, saamatta mitään, mutta ahkerain sielu tulee ravituksi.	4. Laiska pyytää ja ei saa, mutta viriät saavat yltäkyläisesti.	13:4 Laisca pyytä ja ei saa/ mutta wiriät saawat yldäisest.
13:5 Vanhurskas vihaa valhepuhetta, mutta jumalattoman meno on iljettävä ja häpeällinen.	5. Vanhurskas vihaa valhetta, mutta jumalatoimihäpäisee ja pilkkaa itsiänsä.	13:5 Wanhurscas wiha walhetta/ mutta jumalatoimihäwäise ja pilcka idzens.
13:6 Vanhurskaus varjelee nuhteettomasti vaeltavan, mutta jumalattomuus syöksee syntisen kumoon.	6. Vanhurskaus varjelee nuhteettoman, mutta jumalatoimimeno kukistaa syntisen.	13:6 Wanhurscas warjele nuhtetoinda/ mutta jumalatoimimeno saatta syndijn.
13:7 Toinen on olevinaan rikas, omistamatta mitään, toinen olevinaan köyhä, vaikka on tavaraa paljon.	7. Moni on köyhä suuressa rikkaudessa, ja moni rikas köyhydessänsä.	13:7 Moni on köyhä suuresa rickaudesa/ ja moni on ricas köyhydesäns.
13:8 Rikkautensa saa mies antaa henkensä lunnaiksi, mutta köyhän ei tarvitse uhkauksia kuunnella.	8. Rikkaudellansa taitaa joku lunastaa henkensä; mutta joka köyhä on, ei hän kuule kuritusta.	13:8 Rickaudella taita jocu lunasta hengens/ mutta joca köyhä on/ ei hän cuule curitusta.
13:9 Vanhurskasten valo loistaa iloisesti, mutta jumalattomien lamppu sammuu.	9. Vanhurskasten valkeus tekee iloiseksi, vaan jumalattomain kynttilä sammuu.	13:9 Wanhurscasten walkeus teke iloisexi/ vaan jumalattomain kynttilä sammuu.
13:10 Ylpeys tuottaa pelkkää toraa, mutta jotka ottavat neuvon varteen, niillä on viisaus.	10. Ylpeiden seassa on aina riita, mutta viisaus saattaa ihmisen toimelliseksi.	13:10 Ylpeitten seas on aina rijta/ mutta wijsaus saatta ihmisen toimellisexi.
13:11 Tyhjällä saatu tavara vähenee, mutta joka vähin erin kokoaa, se saa karttumaan.	11. Rikkaus vähenee tuhlattessa, vaan koossa pitäin se enenee.	13:11 Rickaus wähenetuhlates/ vaan cogosa pitäin se enäne.
13:12 Pitkä odotus tekee sydämen sairaaksi, mutta täyttynyt halu on elämän puu.	12. Viivytetty toivo vaivaa sydäntä; vaan kuin se tulee, jota hän toivoo, se on elämän puu.	13:12 Wijwytetty toiwo saatta sydämen ikäwöidzemän/ vaan cosca se tule jota hän toiwo/ se on elämän puu.
13:13 Joka sanaa halveksii, joutuu sanan pantiksi; mutta joka käskyä pelkää, saa palkan.	13. Joka sanan katsoo ylön, hän turmelee itsensä; mutta joka käskyä pelkää, hän rauhassa vaelttaa.	13:13 Joca sanan cadzo ylön/ hän turmeleidzens/ mutta joca käskyä pelkä/ hän rauhas waelda.
13:14 Viisaan opetus on elämän lähde kuoleman paulain välttämiseksi.	14. Viisaan oppi on elämän lähde, välttämään kuoleman paulaa.	13:14 Wijsan oppi on elämän lähde/ wälttämän cuoleman paula.
13:15 Hyvä ymmärrys tuottaa suosiota, mutta uskottomien tie on koleikkaa.	15. Hyvä neuvo on otollinen; vaan ylönkatsojain tie on kova.	13:15 Hywä neuwo on otollinen/ vaan ylönkadzoitten tie on cowa.
13:16 Jokainen mielevä toimii taitavasti, mutta tyhmä levittää hulluutta.	16. Viisas tekee kaiken toimellisesti, vaan hullu ilmoittaa tyhmyyden.	13:16 Wijsas teke caicki toimellisest/ vaan hullu ilmoitta tyhmydens.
13:17 Jumalaton sanansaattaja suistuu turmioon, mutta uskollinen lähetti on kuin lääke.	17. Jumalatoimisanansaattaja lankee onnettomuuteen, vaan totinen lähetys on terveellinen.	13:17 Jumalatoimisanansaattaja ilmoitta paha/ vaan totinen lähetys on terwellinen.

13:18 Köyhyys ja häpeä kuritusta vierovalle, kunnia nuhdetta noudattavalle!	18. Joka kurituksen hylkää, hänellä on köyhyys ja häpiä; vaan joka antaa itsensä rangaista, hän tulee kunniaan.	13:18 Joca curituxen hyljä/ hänellä on köyhys ja häpiä/ vaan joca anda rangaista idzens/ hän tule cunniaan.
13:19 Tyydytetty halu on sielulle suloinen, pahan karttaminen tyhmille kauhistus.	19. Kun toivo tulee täytetyksi, niin sydän iloitsee; mutta joka pahuutta välttää; on hulluille kauhistukseksi.	13:19 Cosca toiwo tule täytetyxi/ nijn sydän iloidze/ mutta joca pahutta wälttä/ hän on hulluille cauhistuxexi.
13:20 Vaella viisasten kanssa, niin viisastut; tyhmäin seuratoverin käy pahoin.	20. Joka viisasten kanssa käyskentelee, hän tulee viisaaksi; vaan joka hulluin kumppani on, hän tulee vahinkoon.	13:20 Joca wijsasten cansa on/ hän tule wijsaxi/ vaan joca hulluin cumpani on/ hän tule wahingoon.
13:21 Syntisiä vainoaa onnettomuus, mutta vanhurskaat saavat onnen palkakseen.	21. Pahuus noudattaa syntisiä, mutta vanhurskaille kostetaan hyvyydellä.	13:21 Pahuus noudatta syndistä/ mutta wanhurskaille costetan hywydellä.
13:22 Hyvä jättää perinnön lastensa lapsillekin, mutta syntisen tavara talletetaan vanhurskaalle.	22. Hyvällä on perilliset lasten lapsissa; vaan syntisen tavara vanhurskaalle säästetään.	13:22 Hywällä owat perilliset lasten lapsisa/ vaan syndisen tawara wanhurscalle säästetän.
13:23 Köyhien uudiskyntö antaa runsaan ruuan; mutta moni tuhoutuu, joka ei oikeudessa pysy.	23. Paljo ruokaa on köyhän kynnessä; vaan jotka vääryyttä tekevät, ne hukkuvat.	13:23 Paljon ruoca on köyhän kynnos/ vaan jotca wääryyttä tekewät/ ne huckuwat.
13:24 Joka vitsaa säästää, se vihaa lastaan; mutta joka häntä rakastaa, se häntä ajoissa kurittaa.	24. Joka vitsaansa säästää, hän vihaa lastansa; vaan joka häntä rakastaa, hän aikansa sitä kurittaa.	13:24 Joca widzans säästä/ hän wiha lastans/ vaan joca händä racasta/ hän aicanans sitä curitta.
13:25 Vanhurskas saa syödä kyllänsensä, mutta jumalattomain vatsa jää vajaaksi.	25. Vanhurskas syö, että hänen sielunsa ravittaisiin; vaan jumalattomain vatsa on tyytymätöin.	13:25 Wanhurscas syö/ että hänen sieluns rawitaisin/ vaan jumalattomain wadza on tytymätöin.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 Vaimojen viisaus talon rakentaa, mutta hulluus sen omin käsin purkaa.	1. Viisas vaimo rakentaa huoneensa, vaan hullu kukistaa sen teollansa.	14:1 WIisan waimon cautta huone raketan/ vaan hullu cukista sen tegollans.
14:2 Joka vaeltaa oikein, se pelkää Herraa, mutta jonka tiet ovat väärät, se hänet katsoo ylen.	2. Joka vaeltaa oikiaa tietä, se pelkää Herraa; mutta se, joka poikkeaa pois tieltänsä, ylönskatsoo hänen.	14:2 Joca HERra pelkä/ hän waelda oikiata tietä/ mutta joca hänen cadzo ylön/ hän poicke hänen tieläns.
14:3 Hullun suussa on ylpeydelle vitsa, mutta viisaita vartioivat heidän huulensa.	3. Tyhmän suussa on ylpeyden vitsa; vaan viisasten huulet varjelevat heitä.	14:3 Hullut julmast puhuwat/ vaan wijsat suuns hillidzewät.
14:4 Missä raavaita puuttuu, on seimi tyhjä, mutta runsas sato saadaan härkien voimasta.	4. Jossa ei härkiä ole, siinä seimet puhtaana ovat; vaan jossa juhdat työtä tekevät, siinä tuloa kyllä on.	14:4 Josa ei härkiä ole/ siinä seimet puhtana owat/ vaan josa juhdat työtä tekewät/ siinä tulo kyllä on.
14:5 Uskollinen todistaja ei valhettele, mutta väärä todistaja puhuu valheita.	5. Totinen todistaja välttää valhetta; vaan väärä todistaja rohkiasti valhettelee.	14:5 Totinen todistaja wälttä walhetta/ vaan wäärä todistaja rohkiast walhettele.
14:6 Pilkkaaja etsii viisautta turhaan, mutta ymmärtäväisen on tietoa helppo saada.	6. Pilkkaaja etsii viisautta, ja ei löydä; vaan toimelliset viisauden huokiasti saavat.	14:6 Pilckaja edzi wijsaut/ ja ei löydä/ vaan toimelliset wijsauden huokiast saawat.
14:7 Menet pois tyhmän miehen luota: et tullut tuntemaan tiedon huulia.	7. Mene pois tyhmän tyköä; sillä et sinä opi mitään häneltä.	14:7 Mene pois tyhmän tykö/ sillä et sinä ope mitän häneldä.

14:8 Mielevän viisaus on, että hän vaelluksestaan vaarin pitää; tyhmien hulluus on petos.	8. Toimellisen viisaus on teistänsä ottaa vaarin; vaan tyhmäin hulluus on sula petos.	14:8 Toimellisen wijsaus on tiestäns otta waarin/ waan tyhmän hulluus on aiwa petos.
14:9 Hulluja pilkkaa vikauhri, mutta oikeamielisten kesken on mielisuosio.	9. Tyhmä nauraa syntiä, mutta hurskasten välillä on hyvä suosio.	14:9 Tyhmä naura syndiä/ waan siwiät siweitä racastawat.
14:10 Sydän tuntee oman surunsa, eikä sen iloon saa vieras sekaantua.	10. Koska sydän on murheellinen, niin ei auta ulkonainen ilo.	14:10 Cosca sydän on murhellinen/ nijn ei auta ulconainen ilo.
14:11 Jumalattomain huone hävitetään, mutta oikeamielisten maja kukoistaa.	11. Jumalattomain huoneet kukistetaan, vaan jumalisten majat viheriöitsevät.	14:11 Jumalattomain huonet cukistetan/ waan jumalisten majat wiherjoidzewät.
14:12 Miehen mielestä on oikea monikin tie, joka lopulta on kuoleman tie.	12. Monella on tie mielestänsä oikia, vaan viimeiseltä johdattaa se kuolemaan.	14:12 Muutamat tiet näkywät oikiaxi/ waan wijmeiseldä johdatta hän hänen cuolemaan.
14:13 Nauraessakin voi sydän kärsiä, ja ilon lopuksi tulee murhe.	13. Naurun jälkeen tulee murhe, ja ilon perästä suru.	14:13 Nauron jälken tule murhe/ ja ilon peräst on suru.
14:14 Omista teistään saa kyllänsä se, jolla on luopunut sydän, mutta itsestään löytää tyydytyksen hyvä mies.	14. Tyhmälle tapahtuu laittamisensa jälkeen, vaan hyvä ihminen asetetaan hänen ylitsensä.	14:14 Irtaiselle ihmiselle tapahtu laittamisens perästä/ waan hywälle hänen laittamisens perästä.
14:15 Yksinkertainen uskoo joka sanan, mutta mielevä ottaa askeleistansa vaarin.	15. Taitamaton uskoo kaikki, mutta ymmärtäväinen ottaa teistänsä vaarin.	14:15 Taitamaton usco caicki/ mutta ymmärtäwäinen otta tiestäns waarin.
14:16 Viisas pelkää ja karttaa pahaa, mutta tyhmä on huoleton ja suruton.	16. Viisas pelkää ja karttaa pahaa, vaan tyhmä päätähavin menee.	14:16 Wijsas pelkä ja cartta paha/ waan tyhmä päätahawin mene.
14:17 Pikavihainen tekee hullun töitä, ja juonittelija joutuu vihatuksi.	17. Äkillinen ihminen tekee hullun töitä, ja kavala ihminen tulee vihattavaksi.	14:17 Kärsimätöin ihminen teke hullun töitä/ mutta toimellinen wiha sitä.
14:18 Yksinkertaiset saavat perinnökseen hulluuden, mutta mielevät tiedon kruunuksensa.	18. Taitamattomat perivät tyhmyyden; vaan se on toimellisten kruunu, että he toimellisesti tekevät.	14:18 Taitamattomat periwät tyhmyden/ waan se on toimellisten Cruunu/ että he toimellisest tekewät.
14:19 Pahojen täytyy kumartua hyvien edessä ja jumalattomien seisoa vanhurskaan porteilla.	19. Häijyn täytyy kumartaa hyviä, ja jumalattomat vanhurskasten porteissa.	14:19 Häijyn täyty cumarta hywiä/ ja jumalattomat wanhurscasten porteisa.
14:20 Köyhää vihaa hänen ystävänsäkin, mutta rikasta rakastavat monet.	20. Köyhää vihaavat hänen lähimmäisensäkin; vaan rikkaalla on monta ystävää.	14:20 Köyhä wihawat hänen lähimmäisens/ waan rickailla on monda ystäwätä.
14:21 Syntiä tekee, joka lähimmäistään halveksii, mutta autuas se, joka kurjia armahtaa!	21. Joka katsoo lähimmäisensä ylöns. hän tekee syntiä; vaan autuas on se, joka viheliäistä armahtaa.	14:21 Joca cadzo lähimmäisens ylöns/ hän syndi teke: waan autuas on se joca wihelijäistä armahta.
14:22 Eivätkö eksy ne, jotka hankitsevat pahaa? Mutta armo ja totuus niille, jotka hankitsevat hyvää!	22. Jotka viekkauudessa waeltavat, niiltä puuttuu; mutta jotka hyvää ajattelevat, niille tapahtuu hyvyys ja uskollisuus.	14:22 Jotca wieckauudesa waeldawat/ nijldä puuttu/ mutta jotca hywä ajattelewat/ heille tapahtu hywys ja uscollisuus.
14:23 Kaikesta vaivannäöstä tulee hyötyä, mutta tyhjästä puheesta vain vahinkoa.	23. Jossa työtä tehdään, siinä kyllä on; vaan joka tyhjiin puheisiin tyytyy, siinä on köyhyys.	14:23 Josa työtä tehdän/ sijnä kyllä on/ waan joca tyhjin puheisin tyty/ sijnä on köyhys.
14:24 Viisasten kruunu on heidän rikkautensa, mutta tyhmäin hulluus hulluudeksi jää.	24. Viisasten rikkaus on heidän kruununsa, mutta tyhmäin hulluus on hulluus.	14:24 Wijsasten rikkaus on Cruunu/ mutta tyhmäin hulluus on hulluus.
14:25 Uskollinen todistaja on hengen pelastaja, mutta joka valheita puhuu, on petosta täynnä.	25. Uskollinen todistaja vapahtaa hengen, vaan väärä todistaja pettää.	14:25 Uscollinen todistus wapahta hengen/ waan wäärä todistaja pettä.

14:26 Herran pelossa on vahva varmuus ja turva vielä lapsillekin.	26. Joka Herraa pelkää, hänellä on vahva linna, ja hänen lapsensa varjellaan.	14:26 Joca HERra pelkä/ hänellä on wahwa linna/ ja hänen lapsens warjellan.
14:27 Herran pelko on elämän lähde kuoleman paulain välttämiseksi.	27. Herran pelko on elämän lähde, että kuoleman nuora välttää taidetaan.	14:27 HERran pelco on elämän lähde/ että cuoleman nuora wälttä taitan.
14:28 Kansan paljous on kuninkaan kunnia, väen vähyys ruhtinaan turmio.	28. Koska kuninkaalla on paljon väkeä, se on hänen kunniansa; vaan koska vähä on väkeä, se tekee päämiehen kehnoksi.	14:28 Cosca Cuningalla on paljo wäke/ se on hänen cunnians/ waan cosca wähä on wäke/ se teke herran kehnoksi.
14:29 Pitkämielisellä on paljon taitoa, mutta pikavihaisen osa on hulluus.	29. Joka on pitkämielinen, se on viisas; vaan joka äkillinen on, se ilmoittaa tyhmyyden.	14:29 Joca on kärsiwälinen/ hän on wijsas/ waan joca kärsimätöin on/ hän ilmoitta tyhmydens.
14:30 Sävyisä sydän on ruumiin elämä, mutta luulevaisuus on mätä luissa.	30. Leppyinen sydän on ruumiin elämä; vaan kateus on märkä luissa.	14:30 Laupias sydän on ruumin elämä/ waan cateus on myrcky luisa.
14:31 Joka vaivaista sortaa, se herjaa hänen Luojaansa, mutta se häntä kunnioittaa, joka köyhää armahtaa.	31. Joka köyhälle tekee väkivaltaa, hän laittaa hänen luojaansa; vaan joka armahtaa vaivaista, se kunnioittaa Jumalaa.	14:31 Joca köyhälle teke wäkiwalda/ hän laitta hänen luojans/ waan joca armahta waiwaista/ hän cunnioidze Jumalata.
14:32 Jumalaton sortuu omaan pahuuteensa, mutta vanhurskas on turvattu kuollessaan.	32. Pahuutensa tähden jumalatoimien kukistetaan; vaan vanhurskas on kuolemassakin rohkia.	14:32 Jumalatoimien ei pysy wahwana onnettomudesans/ waan wanhurscas on cuolemasakin rohkia.
14:33 Ymmärtäväisen sydämeen ottaa majansa viisaus, ja tyhmien keskellä se itsensä tietäväksi tekee.	33. Toimellisen sydämessä lepää viisaus; mutta mitä tyhminä mielessä on, se tulee ilmi.	14:33 Toimellisen sydämes lepä wijsaus/ ja tule ilmei tyhminä seas.
14:34 Vanhurskaus kansan korottaa, mutta synti on kansakuntien häpeä.	34. Vanhurskaus korottaa kansan, vaan synti on kansan häpiä.	14:34 Wanhurscaus corgotta Canssan/ waan syndi on Canssan cadotus.
14:35 Taitava palvelija saa kuninkaan suosion, mutta kunnoton hänen vihansa.	35. Toimellinen palvelija on kuninkaalle otollinen; vaan häpiällistä palvelijaa ei hän kärsi.	14:35 Toimellinen palwelija on Cuningalle otollinen/ waan häpiällistä palweliata ei hän kärsi.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu
15:1 Leppeä vastaus taltuttaa kiukun, mutta loukkaava sana nostaa vihan.	1. Suloinen vastaus hillitsee vihan, mutta kova sana saattaa mielen karvaaksi.	15:1 NÖyrä vastaus hillidze wihan/ mutta cowa sana saatta mielen carwaxi.
15:2 Viisasten kieli puhuu tietoa taitavasti, mutta tyhminä suu purkaa hulluutta.	2. Viisasten kieli saattaa opetuksen suloiseksi, vaan tyhminä suu aina hulluuta sylkee.	15:2 Wijsasten kielet saattawat opetuxen suloisexi/ waan tyhminä suut aina hullutta sylkewät.
15:3 Herran silmät ovat joka paikassa; ne vartioitsevat hyviä ja pahoja.	3. Herran silmät katselevat joka paikassa, sekä pahat että hyvät.	15:3 HERran silmät cadzelewat jocapaicas/ sekä hywät että pahat.
15:4 Sävyisä kieli on elämän puu, mutta vilpillinen kieli haavoittaa mielen.	4. Terveellinen kieli on elämän puu: vaan valhettelevainen saattaa sydämen kivun.	15:4 Terwellinen kieli on elämän puu/ waan walhettelewainen saatta sydämen kiwun.
15:5 Hullu pitää halpana isänsä kurituksen, mutta joka nuhdetta noudattaa, tulee mieleväksi.	5. Tyhmä laittaa isänsä kurituksen; vaan joka rangaistuksen ottaa, hän tulee taitavaksi.	15:5 Tyhmä laitta Isäns curituxen/ waan joca rangaistuxen otta/ hän tule taitawaxi.

15:6 Vanhurskaan huoneessa on suuret aarteet, mutta jumalattoman saalis on turmion oma.	6. Vanhurskaan huoneessa on yltäkyllä; vaan jumalattoman saalis on hävintö.	15:6 Wanhurscan huones on tulo kyllä/ vaan jumalattoman saalis on häwindö.
15:7 Viisasten huulet kylvävät tietoa, mutta tyhmäin sydän ei ole vakaa.	7. Viisasten huulet jakavat neuvoa; vaan tyhmäin sydän ei ole niin.	15:7 Wijsasten suut jacawat neuwoja/ vaan tyhmäin sydämet ei ole niijn.
15:8 Jumalattomien uhri on Herralle kauhistus, mutta oikeamielisten rukous on hänelle otollinen.	8. Jumalattoman uhri on Herralle kauhistus; vaan jumalisten rukous on hänelle otollinen.	15:8 Jumalattoman uhri on HERralle cauhistus/ vaan jumalisten rucous on hänelle otollinen.
15:9 Jumalattoman tie on Herralle kauhistus, mutta joka vanhurskauteen pyrkii, sitä hän rakastaa.	9. Jumalattoman tie on Herralle kauhistus; vaan joka vanhursjautta noudattaa, on hänelle rakas.	15:9 Jumalattoman tie on HERralle cauhistus/ vaan joca wanhurscautta noudatta/ on hänelle racas.
15:10 Kova tulee kuritus sille, joka tien hylkää; joka nuhdetta vihaa, saa kuoleman.	10. Kuritus on sille paha, joka hylkää tiensä: ja joka rangaistusta vihaa, hänen pitää kuoleman.	15:10 Se on paha curitus/ joca hyljä tiens/ ja joca rangaistusta wiha/ hänen pitä cuoleman.
15:11 Tuonelan ja manalan Herra näkee, saati sitten ihmislasten sydämet.	11. Helvetti ja kadotus on Herran edessä: kunka paljon enemmän ihmisten lasten sydämet.	15:11 Helwetti ja cadotus on HERran edesä/ cuinga paljo enemmän ihmisten sydämet.
15:12 Pilkkaaja ei pidä siitä, että häntä nuhdellaan; viisasten luo hän ei mene.	12. Ei pilkkaaja rakasta sitä, joka häntä rankaisee, ja ei hän mene viisasten tykö.	15:12 Ei pilckaja racasta sitä joca händä rangaise/ ja ei mene wijsan tygö.
15:13 Iloinen sydän kaunistaa kasvot, mutta sydämen tuskassa on mieli murtunut.	13. Iloinen sydän tekee iloiset kasvot; vaan koska sydän on surullinen, niin rohkeus raukee.	15:13 Iloinen sydän teke iloiset caswot/ vaan cosca sydän on surullinen/ niijn rohkeus rauke.
15:14 Ymmärtäväisen sydän etsii tietoa, mutta tyhmien suu hulluutta suosii.	14. Ymmärtäväinen sydän etsii viisautta; vaan tyhmäin suu tyhmyydellä ravitaan.	15:14 Toimellinen sydän toimitta wijsast/ vaan elkiwaldaiset tyhmät/ tyhmäst hallidzewat.
15:15 Kurjalle ovat pahoja kaikki päivät, mutta hyvä mieli on kuin alituiset pidot.	15. Surullisella ihmisellä ei ole koskaan hyvää päivää; vaan jolla hyvä sydän on, hänellä on joka päivä vieraspito.	15:15 Surullisella ihmisellä ei ole coscan hywä päiwä/ vaan jolla hywä sydän on/ hänellä on jocapäiwä wieraspito.
15:16 Parempi vähä Herran pelossa kuin paljot varat levottomuudessa.	16. Parempi on vähä Herran pelvossa, kuin suuri tavara ilman lepoa.	15:16 Parambi on vähä HERran pelwos/ cuin suuri tawara ilman lewota.
15:17 Parempi vihannesruoka rakkaudessa kuin syöttöhärkä vihassa.	17. Parempi on ateria kaalia rakkaudessa, kuin syötetty härkä vihassa.	15:17 Parambi on aterja caalia rackaudesa/ cuin syötetty härkä wihasa.
15:18 Kiukkuinen mies nostaa riidan, mutta pitkämielinen asettaa toran.	18. Vihainen mies saattaa toran matkaan; mutta kärsivällinen asettaa riidan.	15:18 Wihainen mies saatta toran matcan/ mutta kärsiwällinen asetta rijdan.
15:19 Laiskan tie on kuin orjantappurapehko, mutta oikeamielisten polku on raivattu.	19. Laiskan tie on orjantappurainen; vaan hurskasten tie on tasainen.	15:19 Laiscan tie on orjantappurainen/ vaan siweitten tie on tasainen.
15:20 Viisas poika on isällensä iloksi, mutta tyhmä ihminen halveksii äitiänsä.	20. Viisas poika iloittaa isänsä, ja hullu ihminen häpäisee äitinsä.	15:20 Wijsas poica iloitta Isäns/ ja hullu ihminen häwäise äitins.
15:21 Hulluus on ilo sille, joka on mieltä vailla, mutta ymmärtäväinen mies kulkee suoraan.	21. Hulluulle on tyhmyys iloksi; vaan toimellinen mies pysyy oikialla tiellä.	15:21 Hullulle on tyhmys iloxi/ vaan toimellinen mies pysy oikialla tiellä.
15:22 Hankkeet sortuvat, missä neuvonpito puuttuu; mutta ne toteutuvat, missä on runsaasti neuvonantajia.	22. Aiwoitus raukee ilman neuvoaa; vaan jossa monta neuvonantajaa on, se on vahva.	15:22 Aiwoitus rauke ilman neuwota/ vaan josa monda neuwonandajata on/ se on wahwa.
15:23 Miehellä on ilo suunsa vastauksesta; ja kuinka hyvä onkaan sana aikanansa!	23. Se on ihmisen ilo, että hän toimella vastata taitaa, ja aikanansa sanottu sana on otollinen.	15:23 Se on ihmisen ilo/ että händä toimella wastatan/ ja aicanans sanottu sana on otollinen.

15:24 Taitava käy elämän tietä ylöspäin, välttääkseen tuonelan, joka alhaalla on.	24. Elämän tie johdattaa viisaan ylöspäin, välttämään helvettiä, joka alhaalla on.	15:24 Elämän tie johdatta wijsan ylöspäin/ wälttämän helwettiä joca alhalla on.
15:25 Ylpeitten huoneen Herra hajottaa, mutta lesken rajan hän vahvistaa.	25. Herra ylpeiden huoneet kukistaa, ja vahvistaa lesken rajat.	15:25 HERra ylpeitten huonet cukista/ ja wahwista leskein rajat.
15:26 Häijyt juonet ovat Herralle kauhistus, mutta lempeät sanat ovat puhtaat.	26. Ilkiäin aiwoitukset ovat Herralle kauhistukseksi; vaan toimellinen puhe on otollinen.	15:26 Ilkiäin aiwoituxet owat HERralle cauhistuxexi/ waan toimellinen puhe on otollinen.
15:27 Väärän voiton pyytjä hävittää huoneensa, mutta joka lahjuksia vihaa, saa elää.	27. Ahneudella voitettut kukistavat oman huoneensa; vaan joka lahjoja vihaa, saa elää.	15:27 Ahnet cukistawat oman huonens/ waan joca lahjoja wiha/ saa elä.
15:28 Vanhurskaan sydän mieltii, mitä vastata, mutta jumalattomien suu purkaa pahuutta.	28. Vanhurskaan sydän ajattelee vastausta; vaan jumalattoman suu ammuntaa paha.	15:28 Wanhurscan sydän ajattele wastausta/ waan jumalattoman suu ammunda paha.
15:29 Jumalattomista on Herra kaukana, mutta vanhurskasten rukouksen hän kuulee.	29. Herra on kaukana jumalattomista; vaan hän kuulee vanhurskasten rukoukset.	15:29 HERra on caucana jumalattomista/ waan hän cuule wanhurscasten rucouxet.
15:30 Valoisa silmänluonti ilahuttaa sydämen; hyvä sanoma tuo ydintä luihin.	30. Suloinen kasvo iloittaa sydämen: hyvä sanoma tekee luut lihaviksi.	15:30 Suloinen caswo iloitta sydämen/ hywä sanoma teke luut lihawaxi.
15:31 Korva, joka kuuntelee elämän nuhdetta, saa majailla viisasten keskellä.	31. Korva, joka kuulee elämän rangaistusta, on asuva viisasten seassa.	15:31 Corwa joca cuule elämän rangaistusta/ on asuwa wijsasten seasa.
15:32 Joka kuritusta vieroo, pitää sielunsa halpana; mutta joka nuhdetta kuuntelee, se saa mieltä.	32. Joka ei itsiänsä salli kurittaa, se katsoo ylön sielunsa; vaan joka rangaistusta kuulee, hän tulee viisaaksi.	15:32 Joca ei idzens salli curitta/ hän teke idzens tyhjäxi/ waan joca rangaistusta cuule/ hän tule wijsaxi.
15:33 Herran pelko on kuri viisauteen, ja kunnian edellä käy nöyryys.	33. Herran pelko on kuritus viisauteen, ja kunnian edellä käy nöyryys.	15:33 HERran pelco on curitus wijsauteen/ ja ennencuin cunniaan tullan/ pitä paljo kärsittämän.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 Ihmisen ovat mielen aivoittelut, mutta Herralta tulee kielen vastaus.	1. Ihminen aikoo sydämessänsä; vaan Herralta tulee kielen vastaus.	16:1 IHminen aicoi sydämesäns/ waan HERralda tule kielen wastaus.
16:2 Kaikki miehen tiet ovat hänen omissa silmissään puhtaat, mutta Herra tutkii henget.	2. Jokaisen mielestä on hänen tiensä puhdas; mutta Herra tutkistelee sydämet.	16:2 Jocaidzen mielest on hänen tiens puhdas/ mutta HERra ainoastans teke sydämen wahwaxi.
16:3 Heitä työsi Herran haltuun, niin sinun hankkeesi menestyvät.	3. Anna Herran haltuun sinun työs, niin sinun aivoitukses menestyy.	16:3 Anna HERran haldun sinun työs/ nijn sinun aiwoituxes menesty.
16:4 Kaiken on Herra tehnyt määrätarkoitukseen, niinpä jumalattomankin onnettomuuden päivän varalle.	4. Herra tekee kaikki itse tähtensä, niin myös jumalattoman pahaksi päiväksi.	16:4 HERra teke caicki idze tähtens/ nijn myös jumalattoman pahaxi päiwäxi.
16:5 Jokainen ylpeämielinen on Herralle kauhistus: totisesti, ei sellainen jää rankaisematta.	5. Jokainen ylpiä on Herralle kauhistus, ja ei pääse rankaisematta, ehkä he kaikki yhtä pitäisivät.	16:5 Ylpiä sydän on HERralle cauhistus/ ja ei pääse rangaisemat/ ehkä he caicki pitäisit yhtä.
16:6 Laupeudella ja uskollisuudella rikos sovitetaan, ja Herran pelolla paha vältetään.	6. Laupiuden ja totuuden kautta pahateko sovitetaan, ja Herran pelvolla paha vältetään.	16:6 Hywyden ja uscollisuden cautta pahateco sowitetan/ ja HERran pelwolla paha wäldetän.

16:7 Jos miehen tiet ovat Herralle otolliset, saattaa hän vihamiehetkin sovintoon hänen kanssansa.	7. Jos jonkun tiet ovat Herralle kelvolliset, niin hän myös kääntää hänen vihamiehensä rauhaan.	16:7 Jos jongun tiet ovat HERralle kelvolliset/ niijn hän myös käändä wihamiehens rauhaan.
16:8 Parempi vähä vanhurskaudessa kuin suuret voitot vääryydessä.	8. Parempi on vähä vanhurskaudessa, kuin suuri saalis vääryydessä.	16:8 Parambi on wähä wanhurscaudesa/ cuin suuri saalis wäärydesä.
16:9 Ihmisen sydän aivoittelee hänen tiensä, mutta Herra ohjaa hänen askeleensa.	9. Ihmisen sydän aikoo tiensä; vaan Herra johdattaa hänen käymisensä.	16:9 Ihmisen sydän aicoi hänen tiens/ waan HERra ainoa anda menestyä.
16:10 Kuninkaan huulilla on jumalallinen ratkaisu; hänen suunsa ei petä tuomitessaan.	10. Ennustus on kuninkaan huulissa: ei hänen suunsa puhu tuomiossa väärin.	16:10 ENnustus on Cuningan huulisa/ ei hänen suuns puhu duomios wäärin.
16:11 Puntari ja oikea vaaka ovat Herran, hänen tekoaan ovat kaikki painot kukkarossa.	11. Oikia puntari ja vaaka on Herralta, ja kaikki painokivet kukkarossa ovat hänen tekoansa.	16:11 Oikia pundaxi ja waaca on HERralda/ ja caicki painokiwet cuckarosa/ owat hänen tecons.
16:12 Jumalattomuuden teko on kuninkaille kauhistus, sillä vanhurskaudesta valtaistuini vahvistuu.	12. Kuninkaan edessä on kauhistus väärin tehdä; sillä vanhurskaudella istuini vahvistetaan.	16:12 Cuningan edes wäärin tehdä on cauhistus/ sillä wanhurscaudella istuini wahwistetän.
16:13 Vanhurskaat huulet ovat kuninkaille mieleen, ja oikein puhuvaa he rakastavat.	13. Oikia neuvo on kuninkaalle otollinen; ja joka oikein puhuu, häntä rakastetaan.	16:13 Oikia neuwo on Cuningalle otollinen/ ja joca oikein puhu/ händä racastetan.
16:14 Kuninkaan viha on kuoleman sanansaattaja, mutta sen lepyttää viisas mies.	14. Kuninkaan viha on kuoleman sanansaattaja; ja viisas mies lepyttää hänen.	16:14 Cuningan wiha on cuoleman sanansaattaja/ ja wijsas mies lepyttä hänen.
16:15 Kuninkaan kasvojen valo on elämäksi, ja hänen suosionsa on kuin keväinen sadepilvi.	15. Kuin kuninkaan kasvo on leppyinen, siinä on elämä, ja hänen armonsa on niinkuin hiljainen sade.	16:15 Cosca Cuningan caswo on lepyinen/ sijnä on elämä/ ja hänen armons on niijn cuin hiljainen sade.
16:16 Parempi kultaa on hankkia viisautta, kalliimpi hopeata hankkia ymmärrystä.	16. Ota viisautta tykösi, sillä se on parempi kultaa: ja saada ymmärrystä on kalliimpi hopiaa.	16:16 OTa wijsautta tygös/ sillä se on parembi culda/ ja toimellisuus on callimbi hopiata.
16:17 Oikeamielisten tie välttää onnettomuuden; henkensä saa pitää, joka pitää vaelluksestansa vaarin.	17. Siviän tiet välttävät pahaa, ja joka sielunsa varjelee, se tiestänsä ottaa vaarin.	16:17 Siwiän tiet wälttawät paha/ ja joca tiestäns otta waarin/ hänellä on elämä.
16:18 Kopeus käy kukistumisen edellä, ylpeys lankeemuksen edellä.	18. Joka alennetaan, se ensisti tulee ylpiäksi; ja ylpeys on aina lankeemuksen edellä.	16:18 Joca aletan/ se ensist tule ylpiäxi/ ja ylpeys on aina langemuxen edellä.
16:19 Parempi alavana nöyrien parissa kuin jakamassa saalista ylpeitten kanssa.	19. Parempi on nöyränä olla siveiden kanssa, kuin jakaa suurta saalista ylpeiden kanssa.	16:19 Parembi on nöyränä olla siweitten cansa/ cuin jaca suurta saalista ylpeitten cansa.
16:20 Joka painaa mieleensä sanan, se löytää onnen; ja autuas se, joka Herraan turvaa!	20. Joka jonkun asian viisaasti alkaa, hän löytää onnen; ja se on autuas, joka luottaa Herraan.	16:20 Joca jongun asian wijsast alca/ hän löytä onnen/ ja se on autuas/ joca idzens luotta HERraan.
16:21 Jolla on viisas sydän, sitä ymmärtäväiseksi sanotaan, ja huulten suloisuus antaa opetukselle tehoa.	21. Toimellinen mies ylistetään viisautensa tähden; ja suloinen puhe lisää oppia.	16:21 Toimellinen mies ylistetän wijsaudens tähden/ ja suloinen puhe lisä oppia.
16:22 Ymmärrys on omistajalleen elämän lähde, mutta hulluus on hulluille kuritus.	22. Viisaus on elämän lähde hänelle, joka sen saanut on, vaan tyhmäin oppi on hulluus.	16:22 Wijsaus on elämän lähde/ hänelle joca sen saanut on/ waan tyhmäin curitus on hulluus.
16:23 Viisaan sydän tekee taitavaksi hänen suunsa ja antaa tehoa hänen huultensa opetukselle.	23. Viisas sydän puhuu toimellisesti, ja hänen huulensa opettavat hyvin.	16:23 Wijsas sydän puhu toimellisest/ ja opetta hywin.

16:24 Lempeät sanat ovat mesileipää; ne ovat makeat sielulle ja lääkitys luille.	24. Suloiset sanat ovat mesileipää; ne lohduttavat sielua, ja virvoittavat luut.	16:24 Suloiset sanat ovat mesileiwät/ lohduttawat sielua ja wirwottawat luut.
16:25 Miehen mielestä on oikea monikin tie, joka lopulta on kuoleman tie.	25. Monella on tie mielestänsä oikia, vaan se johdattaa viimein kuolemaan.	16:25 Monella on tie mielestäns otollinen/ vaan se johdatta wijmein cuolemaan.
16:26 Työmiehen nälkä tekee työtä hänen hyväkseen, sillä oma suu panee hänelle pakon.	26. Moni tulee suureen vahinkoon oman suunsa kautta.	16:26 Moni tule suureen wahingoon/ oman suuns cautta.
16:27 Kelvoton mies kaivaa toiselle onnettomuutta; hänen huulillaan on kuin polttava tuli.	27. Jumalatoimihminen kaivaa onnettomuutta, ja hänen suussansa palaa niinkuin tuli.	16:27 Irtainen ihminen caewa onnettomutta/ ja hänen suusans pala tuli.
16:28 Kavala mies rakentaa riitaa, ja panettelija erottaa ystävykset.	28. Väärä ihminen saattaa riidan, ja panettelija tekee ruhtinaat eripuraisiksi.	16:28 Wäärä ihminen saatta rijdan ja panettelija teke Ruhtinat eripuraisexi.
16:29 Väkivallan mies viekoittelee lähimmäisensä ja vie hänet tielle, joka ei ole hyvä.	29. Viekas ihminen houkuttelee lähimmäistensä, ja johdattaa hänen pahalle tielle.	16:29 Wiecas ihminen haucuttele lähimmäistäns/ ja johdatta hänen pahalle tielle.
16:30 Joka silmiänsä luimistelee, sillä on kavaluus mielessä; joka huulensa yhteen puristaa, sillä on paha valmiina.	30. Joka silmää iskee, ei se hyvää ajattele, ja joka huuliansa pureskelee, se paha matkaan saattaa.	16:30 Joca silmä iske/ ei hän hywä ajattele: ja joca huulians pureskele/ hän paha matcan saatta.
16:31 Harmaat hapset ovat kunnian kruunu; se saadaan vanhurskauden tiellä.	31. Harmaat hiukset ovat kunnian kruunu, joka löydetään vanhurskauden tiellä.	16:31 Harmat hiuxet owat cunnian Cruunu/ joca löytän wanhurscauden tiellä.
16:32 Pitkämielinen on parempi kuin sankari, ja mielensä hillitseväinen parempi kuin kaupungin valloittaja.	32. Kärsivällinen on parempi kuin väkevä; ja joka hillitsee mielensä, on parempi, kuin se joka kaupungin voittaa.	16:32 Kärsiwällinen on parembi cuin wäkewät/ ja joca hillidze mielens/ on parembi cuin se joca Caupungin woitta.
16:33 Helmassa pudistellen arpa heitetään, mutta Herralta tulee aina sen ratkaisu.	33. Arpa heitetään syliin, vaan Herralta tulee kaikki sen meno.	16:33 Arpa heitetän syliin/ waan hän puto niinkuin HERra tahto.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu
17:1 Parempi kuiva kannikka rauhassa kuin talon täysi uhripaistia riidassa.	1. Kuiva pala, siinä jossa rauha on, on parempi kuin huone teurasta täynnä riidassa.	17:1 CUiwa pala/ johon ihminen tyty/ on parembi cuin huone liha täynäns rijdan cansa.
17:2 Taitava palvelija hallitsee kunnotonta poikaa ja pääsee perinnönjaolle veljesten rinnalla.	2. Toimellinen palvelija hallitsee häpiällisiä lapsia, ja hän jakaa perintöä veljein välillä.	17:2 Toimellinen palwelia hallidze häpiällisiä lapsia/ ja jaca perindötä weljein wälillä.
17:3 Hopealle sulatin, kullalle uuni, mutta sydämet koettelee Herra.	3. Niinkuin tuli koettelee hopian ja ahjo kullan, niin Herra tutkistelee sydämet.	17:3 Nijn cuin tuli coettele hopian/ ja ahjo cullan/ nijn Jumala tutkistele sydämet.
17:4 Paha kuuntelee häijyjä huulia, petollisuus kuulee pahoja kieliä.	4. Paha ottaa pahoista suista vaarin, ja petollinen kuuntelee mielellänsä vahingollista kieltä.	17:4 Paha otta pahoista suista waarin/ ja petollinen cuuldele mielelläns wahingollista kieldä.
17:5 Joka köyhää pilkkaa, se herjaa hänen luojaansa; joka toisen onnettomuudesta iloitsee, ei jää rankaisematta.	5. Joka köyhää syljeskelee, se häpäisee Luojaansa; ja joka iloitsee toisen vahingosta, ei pääse rankaisematta.	17:5 Joca köyhä syljeskele/ hän häwäise hänen luojans/ ja joca iloidze toisen wahingosta/ ei hän pääse rangaisemata.
17:6 Vanhusten kruunu ovat lastenlapset, ja isät ovat lasten kunnia.	6. vanhain kruunu ovat lasten lapset, ja lasten kunnia ovat heidän isänsä.	17:6 Wanhain Cruunu owat lasten lapset/ ja lasten cunnia on heidän Isäns.

17:7 Ei sovi houkalle ylevä puhe, saati sitten ruhtinaalle valhe.	7. Ei sovi tyhmäin puhua korkeista asioista, paljoo vähemmin päämiehen valhetella.	17:7 Ei sovi tyhmäin puhua korkeista asioista/ paljo vähemmin Förstin walhetella.
17:8 Lahjus on käyttäjensä silmissä kallis kivi: mihin vain hän kääntyy, hän menestyy.	8. Jolla vara on lahja antaa, se on niinkuin kallis kivi: kuhunka hän itsensä kääntää, niin hän viisaana pidetään.	17:8 Jolla wara on lahja anda/ se on nijncuin callis kiwi/ cuhunga hän idzens käändä/ nijn hän wijsana pidetän.
17:9 Joka rikkeen peittää, se rakkautta harrastaa; mutta joka asioita kaivelee, se erottaa ystävykset.	9. Joka syntiä peittää, se saattaa itsellensä ystävyiden; vaan joka asian ilmoittaa, se saattaa ruhtinaat eripuraisiksi.	17:9 Joca syndiä peittä/ hän saatta hänellens ystäwitä/ waan joca asian ilmoitta/ hän saatta Förstit eripuraisexi.
17:10 Nuhde pystyy paremmin ymmärtäväiseen kuin sata lyöntiä tyhmään.	10. Sanat vaikuttavat enemmän toimellisen tykönä, kuin sata haavaa tyhmän tykönä.	17:10 Sanat peljättävät enemmän toimellista/ cuin sata haawa tyhmä.
17:11 Pelkkää onnettomuutta hankkii kapinoitsija, mutta häntä vastaan lähetetään armoton sanansaattaja.	11. Niskuri tosin etsii vahinkoa, vaan julma enkeli lähetetään häntä vastaan.	17:11 Tyly ihminen edzi wahingota tehdä/ waan julma Engeli tule hänen päällens.
17:12 Kohdatkoon miestä karhu, jolta on riistetty poikaset, mutta älköön tyhmä hulluudessansa.	12. Parempi on kohdata karhua, jolta pojat ovat otetut pois, kuin hullua hulluudessansa.	17:12 Parembi on cohdata carhua/ jolda pojat owat otetut pois: cuin hullua hulludesans.
17:13 Joka hyvän pahalla palkitsee, sen kodista ei onnettomuus väisty.	13. Joka kostaa hyvän pahalla, ei hänen huoneestansa pidä pahuus luopuman.	17:13 Joca costa hyvän pahalla/ ei hänen huonestans pidä pahus luopuman.
17:14 Alottaa tora on päästää vedet valloilleen; herkeä, ennenkuin riita syttyy.	14. Riidan alku on niinkuin vewsi, joka itsensä leikkaa ulos: lakkaa riidasta ennenkuin sinä siihen sekaannut.	17:14 Rijdan alcu on nijncuin wesi/ joca idzens leicka ulos: Lacka rijdast ennencuins siihen secannut.
17:15 Syyllisen syyttömäksi ja syyttömän syylliseksi tekijä ovat kumpikin Herralle kauhistus.	15. Joka jumalattoman hurskaaksi sanoo, ja joka vanhurskaan soimaa jumalattomaksi, ne molemmat ovat Herralle kauhistus.	17:15 Joca jumalottoman hurscaxi sano/ ja joca wanhurscan soima jumalattomaxi/ ne molemmat owat HERralle cauhistus.
17:16 Mitä hyötyä on rahasta tyhmän käsissä? Viisauden hankkimiseen ei ole ymmärrystä.	16. Mitä tyhmä tekee kädessänsä rahalla, ettei hänellä ole sydäntä ostaa viisautta?	17:16 Mitä tyhmä teke kädesäns rahalla/ ettei hänellä ole sydändä osta wijsautta?
17:17 Ystävä rakastaa ainiaan ja veli syntyy varaksi hädässä.	17. Ystävä rakastaa ainian, ja veli tulee julki hädässä.	17:17 Ystäwä racasta ainian/ ja weli tule julki hädäsä.
17:18 Mieltä vailla on mies, joka kättä lyöpi, joka menee toista takaamaan.	18. Se on tyhmä ihminen, joka kätensä taritsee, ja takaa lähimmäisensä.	17:18 Se on tyhmä/ joca kätens taridze/ ja taca lähimmäisens.
17:19 Joka toraa rakastaa, se rikkomusta rakastaa; joka ovensa korottaa, se hankkii kukistumistaan.	19. Joka toraa rakastaa, se rakastaa syntiä; ja joka ovensa korottaa, se etsii onnettomuutta.	17:19 Joca tora racasta/ hän racasta syndiä/ ja joca owens corgotta/ hän edzi onnettomutta.
17:20 Väärämielinen ei onnea löydä, ja kavalakielinen suistuu onnettomuuteen.	20. Häijy sydän ei löydä mitään hyvää; ja jolla paha kieli on, se lankee onnettomuuteen.	17:20 Häijy sydän ei löydä mitän hywä/ ja jolla paha kieli on/ hän lange onnettomuteen.
17:21 Tyhmä on murheeksi siittäjällensä, ja houkan isä on iloa vailla.	21. Joka tyhmän synnyttää, hänellä on murhe, ja tyhmän isällä ei ole iloa.	17:21 Joca tyhmän synnyttä/ hänellä on murhe/ ja tyhmän Isällä ei ole ilo.
17:22 Terveudeksi on iloinen sydän, mutta murtunut mieli kuivuttaa luut.	22. Iloinen sydän tekee elämän suloiseksi, vaan surullinen sydän kaivaa luut.	17:22 Iloinen sydän teke elämän suloisexi/ waan surullinen sydän cuiwa luut.
17:23 Jumalaton ottaa lahjuksen vastaan toisen povelta vääristääkseen oikeuden tiet.	23. Jumalatoim ottaa mielellänsä salaisesti lahjoja, mutkatakseen lain teitä.	17:23 Jumalatoim otta mielelläns salaisest lahjat/ mutcataxens lain teitä.

17:24 Ymmärtäväsillä on viisaus kasvojen sa edessä, mutta tyhjän silmät kiertävät maailman rantaa.	24. Toimellinen mies laittaa itsensä viisaasti, vaan tyhmä heittelee silmiänsä sinne ja tänne.	17:24 Toimellinen mies laittaa hänensä viisaasti/ vaan tyhmä heittelee silmiänsä sinne ja tänne.
17:25 Tyhmä poika on isällensä suruksi ja synnyttäjällensä mielihaikeaksi.	25. Hullu poika on isänsä suru, ja äidillensä murhe, joka hänen synnyttänyt on.	17:25 Hullu poika on Isänsä suru/ ja äitillensä murhe/ joka hänen synnyttänyt on.
17:26 Paha jo sekin, jos syytöntä sakotetaan; kovin kohtuutonta, jos jaloja lyödään.	26. Ei ole se hyvä, että vanhurskalle tehdään väärin, taikka että sitä ruhtinasta lyödään, joka oikein tuomitsee.	17:26 Ei ole se hyvä/ että vanhurskalle tehdään väärin/ taikka että sitä Ruhtinasta lyödään/ joka oikein duomidze.
17:27 Joka hillitsee sanansa, on taitava, ja mielensä malttava on ymmärtäväinen mies.	27. Toimellinen mies taitaa puheensa tallella pitää, ja taitava mies on kallis sielu.	17:27 Toimellinen mies taitaa puhensa tallella pitää/ ja taitava mies on kallis sielu.
17:28 Hullukin käy viisaasta, jos vaiti on; joka huulensa sulkee, on ymmärtäväinen.	28. Jos tyhmä vaiti olis, niin hän viisaaksi luettaisiin, ja toimelliseksi, jos hän suunsa pitäisi kiinni.	17:28 Jos tyhmä vaiti olis/ niin hän viisaaksi luettaisiin/ ja toimelliseksi/ jos hän suunsa pitäisi kiinni.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Luku
18:1 Eriseurainen noudattaa omia pyyteitään; kaikin neuvoin hän riitaa haastaa.	1. Eripurainen etsii mitä hänelle kelpaa, ja sekoittaa itsensä kaikkiin asioihin.	18:1 ERipurainen edzi mitä hänelle kelpaa/ ja sekoittaa idzensä kaikkiin viisauteen.
18:2 Tyhjän halu ei ole ymmärrykseen, vaan tuomaan julki oma mielensä.	2. Tyhmällä ei ole himo ymmärrykseen, vaan niitä ilmoittamaan, mitkä ovat hänen sydämessänsä.	18:2 Tyhmällä ei ole himo ymmärrykseen/ mutta mitä hänellä on hänen sydämesänsä.
18:3 Kunne jumalaton tulee, tulee ylenkatsekin, ja häpeällisen menon mukana häväistys.	3. Jumalattoman tullessa tulee ylönkatse, pilkka ja häpiä.	18:3 Cusa jumalaton hallidze/ sijnä on ylönkadze/ pilkka ja häpiä.
18:4 Syviä vesiä ovat sanat miehen suusta, ovat virtaava puro ja viisauden lähde.	4. Sanat ihmisen suussa ovat niinkuin syvät vedet, ja viisauden lähde on täynnä virtaa.	18:4 Sanat ihmisen suussa/ ovat niinkuin syvät vedet/ ja viisauden lähde on täynnänsä virtaa.
18:5 Ei ole hyvä pitää syyllisen puolta ja vääräksi vääntää syyttömän asiaa oikeudessa.	5. Ei ole hyvä katsoa jumalattomain muotoa, ja sortaa vanhurskasta tuomiossa.	18:5 Ei ole hyvä cadzoa jumalattoman muoto/ ja sortaa vanhurskasta duomiossa.
18:6 Tyhjän huulet tuovat mukanaan riidan, ja hänen suunsa kutsuu lyönnejä.	6. Tyhjän huulet saattavat toran, ja hänen suunsa noudattaa haavoja.	18:6 Tyhjän huulet saattavat toran/ ja hänen suunsa noudattaa haavoja.
18:7 Oma suu on tyhmälle turmioksi ja omat huulet ansaksi hänelle itselleen.	7. Tyhjän suu häpäisee itsensä, ja hänen huulensa ovat paula omalle omalle sielulle.	18:7 Tyhjän suu häpäisee idzensä/ ja hänen huulensa saattaa paulaan oman sielunsa.
18:8 Panettelijan puheet ovat kuin herkkupalat ja painuvat sisusten kammioihin asti.	8. Panetteijan sanat ovat haavat, ja käyvät läpi sydämen.	18:8 Panettelijan sanat ovat haavat/ ja käyvät läpi sydämen.
18:9 Joka on veltto toimessansa, se on jo tuhontekijän veli.	9. Joka laiska on työssänsä, hän on sen veli, joka vahinkoa tekee.	18:9 Joka laiska on työssänsä/ hän on sen veli joka vahingota tekee.
18:10 Herran nimi on vahva torni; hurskas juoksee sinne ja saa turvan.	10. Herran nimi on vahva linna: vanhurskas juoksee sinne, ja tulee varjelluksi.	18:10 HERran nimi on vahva linna/ vanhurskas juoksee sinne/ ja tulee varjelluksi.
18:11 Rikkaan tavara on hänen vahva kaupunkinsa, ja korkean muurin kaltainen hänen kuvitteluissaan.	11. Rikkaan tavara on hänelle vahva kaupunki, ja niinkuin korkea muuri hänen mielestään.	18:11 Rickan tavara on hänelle vahva Caupungi/ ja niinkuin korkia muuri sen ympärillä.

18:12 Kukistumisen edellä miehen sydän ylpistyy, mutta kunnian edellä käy nöyryys.	12. Kun joku lankee, niin hänen sydämensä ensisti tulee ylpiäksi, ja ennenkuin joku kunniaan tulee, pitää hänen nöyrän oleman..	18:12 Cosca jocu lange/ niñ hänen sydämens ensist tule ylpiäxi/ ja ennencuin jocu cunniaan tule/ pitä hänen kärsimän.
18:13 Jos kuka vastaa, ennenkuin on kuullut, on se hulluutta ja koituu hänelle häpeäksi.	13. Joka vastaa ennekuin hän kuulee, se on hänelle hulluudeksi ja häpiäksi.	18:13 Joca wasta ennencuin hän cuule/ se on hänelle hulludexi ja häpiäxi.
18:14 Miehekäs mieli pitää sairaankin pystyssä, mutta kuka voi kantaa murtunutta mieltä?	14. Ihmisen henki pitää ylös hänen heikkoutensa; vaan murheellista henkeä kuka voi kärsiä?	18:14 Jolla iloinen sydän on/ hän taita pitä hänen kärsimises/ mutta cosca hengi on murhellinen/ cuca taita sitä kärsiä?
18:15 Tietoa hankkii ymmärtäväisen sydän, tietoa etsii viisasten korva.	15. Ymmärtäväinen sydän saa viisauden, ja viisasten korva etsii taitoa.	18:15 Wijsas sydän taita hänen pitä toimellisest/ ja wijsat cuulewat mielelläns/ että jocu toimellisest on heidän cansans.
18:16 Lahja avartaa alat ihmiselle ja vie hänet isoisten pariin.	16. Ihmisen lahja tekee hänelle avaran sian, ja saattaa suurten herrain eteen.	18:16 Ihmisen lahja teke hänelle awaron sian/ ja saatta suurten Herrain eteen.
18:17 Käräjissä on kukin ensiksi oikeassa, mutta sitten tulee hänen riitapuolensa ja ottaa hänestä selvän.	17. Jokaisella on ensisti omassa asiassansa oikeus; vaan kuin hänen lähimmäisensä tulee, niin se löydetään.	18:17 Jocaidzella on ensist omasa asiasans oikeus/ waan cosca hänen lähimmäisens tule/ niñ se löytän.
18:18 Arpa riidat asettaa ja ratkaisee väkevien välit.	18. Arpa asettaa riidan, ja eroittaa voimallisten vaiheella.	18:18 Arpa asetta rijdan/ ja eroitta voimallisten waihella.
18:19 Petetty veli on vaikeampi voittaa kuin vahva kaupunki, ja riidat ovat kuin linnan salvat.	19. Vihoitettu veli pitää puoltansa lujemmin kuin vahva kaupunki; ja riita pitää kovemmin puolensa kuin telki linnan edessä.	18:19 Wihoitettu weli pitä puoldans lujemmin kuin wahwa Caupungi/ ja rijta pitä cowemmin puolens kuin telki linnan edes.
18:20 Suunsa hedelmästä saa mies vatsansa kylläiseksi, saa kyllikseen huultensa satoa.	20. Sen jälkeen kullekin maksetaan, kuin hänen suunsa on puhunut; ja hän ravitaan huultensa hedelmästä.	18:20 Senjälken cullekin maxetan kuin hänen suuns on puhunut/ ja hän rawitan huuldens hedelmästä.
18:21 Kielellä on vallassansa kuolema ja elämä; jotka sitä rakastavat, saavat syödä sen hedelmää.	21. Kuolema ja elämä on kielen voimassa: joka häntä rakastaa, se saa syöä hänen hedelmästänsä.	18:21 Cuolema ja elämä on kielen woimasa/ joca händä racasta/ hän saa syödä hänen hedelmästäns.
18:22 Joka vaimon löysi, se onnen löysi, sai Herralta mielisuosion.	22. Joka aviovaimon osaa, hän löytää hyvän kappaleen, ja saa mielisuosionsa Herralta.	18:22 Joca awio waimon osa/ hän löytä hyvän cappalen/ ja mitä hänelle kelpa HERralda.
18:23 Köyhä puhuu pyydellen, mutta rikas vastaa tylästi.	23. Köyhä mies puhuu nöyrästi, vaan rikas vastaa ylpiästi.	18:23 Köyhä mies puhu nöyräst/ waan ricas wasta ylpiäst.
18:24 Häviökseen mies on monien ystävä, mutta on myös ystäviä, veljiäkin uskollisempia.	24. Ihminen, jolla on ystävä, pitää oleman ystävällinen; sillä ystävä pitää lujemmin hänen kansansa kuin veli.	18:24 Ihminen jolla on ystäwä/ pitä oleman ystäwällinen/ sillä ystäwä pitä lujemmin hänen cansans kuin weli.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu
19:1 Parempi on köyhä, joka nuhteettomasti vaeltaa, kuin huuliltansa nurja, joka on vielä tyhmäkin.	1. Köyhä joka siveydessä vaeltaa, on parempi kuin väärä huulissansa, joka kuitenkin tyhmä on.	19:1 KÖyhä/ joca siwydes waelda/ on parembi kuin wäärä huulisans/ joca cuitengin tyhmä on.
19:2 Ilman taitoa ei ole intokaan hyväksi, ja kiirehtivän jalka astuu harhaan.	2. Joka ei toimella laita, ei hänelle hyvin käy; ja joka on nopsa jaloista, se loukkaa itsensä.	19:2 Joca ei toimella laita/ ei hänen hywin käy/ ja joca on nopsa jalgoist/ hän combastu.

19:3 Ihmisen oma hulluus turmelee hänen tiensä, mutta Herralle hän sydämessään vihoittelee.	3. Ihmisen tyhmyys eksyttää hänen tiensä, niin että hänen sydämensä vihastuu Herraa vastaan.	19:3 Ihmisen tyhmyys exyttä hänen tiens/ wihastuman hänen sydämens HERra wastan.
19:4 Tavara tuo ystäviä paljon, mutta vaivainen joutuu ystävästänsä eroon.	4. Tavara tekee monta ystävää, vaan köyhä hyljätään ystäviltä.	19:4 Tawara teke monda ystävätä/ waan köyhä hyljätän ystävildäns.
19:5 Väärä todistaja ei jää rankaisematta, ja joka valheita puhuu, se ei pelastu.	5. Ei väärä todistaja pidä pääsemän rankaisematta; joka rohkiasti valehtelee, ei hänen pidä selkeemän.	19:5 Ei wäärä todistaja pidä pääsemän rangaisemata/ ja joca rohkiast walhettele/ ei hänen pidä selkemän.
19:6 Monet etsivät ylhäisen suosiota, ja kaikki ovat anteliaan ystäviä.	6. Moni rukoilee päämiestä, ja jokainen on hänen ystävänsä, joka lahjoja jakaa.	19:6 Moni otta waarin Förstistä/ ja jocainen on hänen ystäväns/ joca lahjoja jaca.
19:7 Köyhä on kaikkien veljiensä vihattu, vielä vierotumpi ystävilleen. Tyhjiä sanoja hän saa tavoitella.	7. Köyhää vihaavat kaikki hänen veljensä, ja hänen ystävänsä vetäytyvät taamma hänestä; ja joka sanoihin luottaa, ei hän saa mitään.	19:7 Köyhä wihawat caicki hänen weljens/ ja hänen ystäväns wetävät heitäns taamma hänestä/ ja joca hänens sanoijn luotta/ ei hän saa mitän.
19:8 Joka mieltä hankkii, se sieluansa rakastaa; joka ymmärryksen säilyttää, se onnen löytää.	8. Joka viisas on, hän rakastaa henkeänsä, ja joka toimellinen on, se löytää hyvän.	19:8 Joca wijsas on/ hän racasta hengens/ ja joca toimellinen on/ hän löytä hywän.
19:9 Väärä todistaja ei jää rankaisematta, ja joka valheita puhuu, se hukkuu.	9. Väärä todistaja ei pidä pääsemän rankaisematta; ja joka rohkiasti valehtelee, se kadotetaan.	19:9 Wäärä todistaja ei pidä pääsemän rangaisemata/ ja joca rohkiast walhettele/ hän cadotetan.
19:10 Ei sovi tyhmälle hyvät päivät, saati sitten palvelijalle hallita ruhtinaita.	10. Ei hullulle sovi hyvät päivät, paljo vähemmin palvelian päämiehiä hallita.	19:10 Ei hullulle sowi hywät päiwät/ paljo vähemmin palwelian Förstejä hallita.
19:11 Ymmärrys tekee ihmisen pitkämieliseksi, ja hänen kunniansa on antaa rikos anteeksi.	11. Joka on kärsivällinen, se on toimellinen ihminen; ja se on hänelle kunniaksi, että hän viat välttää.	19:11 Joca on kärsiwällinen/ hän on toimellinen ihminen/ ja se on hänelle cunniaksi/ että hän wiat wälttä.
19:12 Kuninkaan viha on kuin nuoren leijonan kiljunta, mutta hänen suosionsa on kuin kaste ruoholle.	12. Kuninkaan viha on niinkuin nuoren jalopeuran kiljuminen; mutta hänen ystävyytensä on niinkuin kaste ruoholle.	19:12 Cuningan wiha on nijncuin nuoren Lejonin kiljuminen/ mutta hänen ystäwydens on nijncuin caste ruoholle.
19:13 Tyhmä poika on isänsä turmio, ja vaimon tora on kuin räystästä tippuva vesi.	13. Hullu poika on isänsä murhe, ja riitainen vaimo on niinkuin alinomainen pisaroitseminen.	19:13 Hullu poica on Isäns murhe/ ja riitainen waimo on nijncuin alinomainen pisaroidzeminen.
19:14 Talo ja tavara peritään isiltä, mutta toimellinen vaimo tulee Herralta.	14. Huoneet ja tavarat peritään vanhemmilta, vaan toimellinen emäntä tulee Herralta.	19:14 Huonet ja tawarat peritän wanhemmilda/ waan toimellinen emändä tule HERralda.
19:15 Laiskuus vaivuttaa sikeään uneen, ja veltto joutuu näkemään nälkää.	15. Laiskuus tuo unen, ja joutilas sielu kärsii nälkää.	19:15 Laiscus tuo unen/ ja joutilas sielu kärsi nälkä.
19:16 Joka käskyt pitää, saa henkensä pitää; joka ei teistänsä välitä, on kuoleman oma.	16. Joka käskyt pitää, hän on vapahtanut henkensä; vaan joka tiensä hylkää, hänen pitää kuoleman.	19:16 Joca käskyt pitä/ hän on wapahtanut hengens/ waan joca tiens hyljä/ hänen pitä cuoleman.
19:17 Joka vaivaista armahtaa, se lainaa Herralle, ja hän maksaa jälleen hänen hyvän tekonsa.	17. Joka köyhää armahtaa, hän lainaa Herralle, joka hänen hyvän työnsä hänelle jälleen maksava on.	19:17 Joca köyhä armahta/ hän laina HERralle/ hän costa hänen hywydellä.
19:18 Kurita poikaasi, kun vielä toivoa on; ethän halunne hänen kuolemaansa.	18. Kurita lastas, koska vielä toivo on; mutta älä pyydä häntä tappa;	19:18 Curita lastas/ cosca wielä toiwo on/ mutta älä pyydä händä tappa.

19:19 Rajuluontoinen joutuu sakkoihin: vain yllytät, jos yrität apuun.	19. Sillä suuri julmuus saattaa vahingon: sentähden laske vallallensa, ja kurita häntä toistamiseen.	19:19 Sillä suuri julmuus saatta vahingon/ sentähden laske händä wallallens/ nijns händä enemmän curitat.
19:20 Kuule neuvoa, ota kuritus varteen, että olisit vasta viisaampi.	20. Kuule neuvoa ja ota kuritus vastaan, tullakses vihdoinkin viisaaksi.	19:20 Cuule neuwo ja ota curitus wastian/ tullaxes wijsaxi.
19:21 Monet ovat miehen mielessä aivoitukset, mutta Herran neuvo on pysyväinen.	21. Monet aivoitukset ovat miehen sydämessä; mutta Herran neuvo on pysyväinen.	19:21 Monet aiwoituxet owat miehen sydämes/ mutta HERran neuwo on pysywäinen.
19:22 Ihaninta ihmisessä on hänen laupeutensa, ja köyhä on parempi kuin valhettelija.	22. Ihmiselle kelpaa hänen laupeutensa, ja köyhä mies on parempi kuin valehtelia.	19:22 Ihmiselle kelpa hänen hywät tecons/ ja köyhä mies on parembi cuin walehtelia.
19:23 Herran pelko on elämäksi: saa levätä yönsä ravittuna, eikä mikään paha kohtaa.	23. Herran pelko saattaa elämän, ja se pysyy ravittuna, ettei mikään paha häntä lähesty.	19:23 HERran pelco saatta elämän/ ja tule rawituxi/ ettei mitän paha händä lähesty.
19:24 Laiska pistää kätensä vatiin, mutta ei saa sitä viedyksi suuhunsa jälleen.	24. Laiska kätkee kätensä poveensa, ja ei vie sitä jälleen suuhunsa.	19:24 Laisca kätke kätens poweensa/ ja ei wie händä jällens suuhuns.
19:25 Lyö pilkkaajaa, niin yksinkertainen saa mieltä, ja jos ymmärtäväistä nuhdellaan, niin hän käsittää tiedon.	25. Jos pilkkaajaa lyödään, niin taitamaton tulee viisaaksi; ja jos toimellista lyödään, niin hän tulee toimelliseksi.	19:25 Jos pilckajata lyödän/ nijn taitamaton tule wijsaxi/ jos toimellista lyödän/ nijn hän tule toimellisexi.
19:26 Joka isäänsä pahoin pitelee ja ajaa äitinsä pois, se on kunnoton ja rietas poika.	26. Joka vaivaa isäänsä, ja ajaa ulos äitinsä, hän on häpeemätön ja kirottu lapsi.	19:26 Joca waiwa Isäns/ ja aja ulos äitins/ hän on häpemätöin ja kirottu lapsi.
19:27 Jos herkeät, poikani, kuulemasta kuritusta, niin eksyt pois tiedon sanoista.	27. Lakkaa poikani, kuuntelemasta sitä neuvoa, joka sinua viettelee pois toimellisesta opista.	19:27 Lacka minun poican cuuldelemasta sitä curitusta/ joca sinua wiettelee pois toimellisesta opista.
19:28 Kelvoton todistaja pitää oikeuden pilkkanaan, ja jumalattomien suu nielee vääryyttä.	28. Väärä todistus häpäisee tuomion, ja jumalattomien suu nielee vääryyden.	19:28 Wäärä todistus häwäise duomion/ ja jumalattomain suut nielewät wäryden.
19:29 Tuomiot ovat valmiina pilkkaajille ja lyönnit tyhmien selkään.	29. Pilkkaajille on rangaistus valmistettu, ja haavat hulluin selkään.	19:29 Pilckaille on rangaistus walmistettu/ ja haawat hulluin selkään.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu
20:1 Viini on pilkkaaja, väkijuoma remunpitäjä; eikä ole viisas kenkään, joka siitä hoipertelee.	1. Viina tekee pilkkaajaksi, ja väkevät juotavat tekevät tyhmäksi: joka niitä halajaa, ei hän ikinä viisaaksi tule.	20:1 WIina teke pilckajaxi/ ja wäkwät juotawat tekewät tyhmäxi: joca nijtä halaja/ ei hän ikänäns wijsaxi tule.
20:2 Kuninkaan peljättäväisyys on kuin nuoren leijonan kiljunta; joka hänet vihoittaa, se henkensä rikkoo.	2. Kuninkaan peljättämys on niinkuin nuoren jalopeuran kiljuminen: joka hänen vihoittaa, hän tekee omaa henkeänsä vastoin.	20:2 Cuningan hirmu on nijncuin nuoren Lejonin kiljuminen/ joca hänen wihoitta/ hän teke oma hengens wastoin.
20:3 On kunniaksi miehelle riitaa karttaa, mutta kaikki hullut riitaa haastavat.	3. Miehen kunnia on olla ilman riitaa; vaan jotka mielellänsä riitelevät, ovat kaikki tyhmät.	20:3 Miehen cunnia on olla ilman rijdata: waan jotca mielelläns rijtelewät/ owat caicki tyhmät.
20:4 Syksyllä ei laiska kynnä; elonaikana hän tyhjää tapailee.	4. Kylmän tähden ei tahdo laiska kyntää; sentähden hän elonaikana kerjää, ja ei saa mitään.	20:4 Kylmän tähden ei tahdo laisca kyndä/ sentähden hän elonaicana kerjä/ ja ei saa mitän.

20:5 Kuin syvät vedet ovat miehen sydämen aivoitukset, mutta ymmärtäväinen mies ne ammentaa esiin.	5. Neuvo on miehen sydämessä niinkuin syvä vesi; mutta toimellinen ammentaa sen ylös.	20:5 Neuvo on wijsan miehen sydämes nijncuin sywä wesi/ mutta toimellinen ymmärtä mitä hän luule.
20:6 Monet huutavat hyvyyttänsä kukin, mutta kuka löytää luotettavan miehen?	6. Monta ihmistä kerskataan hyväksi; vaan kuka löytää jonkun, joka todella hyvä on?	20:6 Monda ihmistä kerscatan hywäxi/ waan cuca löytä jongun joca todella hywä on?
20:7 Vanhurskas vaeltaa nuhteettomasti, onnelliset ovat lapset hänen jälkeens	7. Vanhurskas siveydessä vaeltaa; hänen lastensa käy hyvin hänen perässänsä.	20:7 Wanhurscas joca siweydes waelda/ hänen lastens käy hywin hänen peräns.
20:8 Kuningas istuu tuomioistuimella, hän silmillänsä perkaa kaiken pahan pois.	8. Kuningas, joka istuu istuimella tuomitsemaan, hajoittaa kaikki, jotka pahat ovat, silmillänsä.	20:8 Cuningas joca istu istuimella duomidzeman/ hajotta caicki jotca pahat owat hänen silmilläns.
20:9 Kuka voi sanoa: "Olen puhdistanut sydämeni, olen puhdas synnistäni"?	9. Kuka sanoo: minä olen puhdas sydämessäni, ja vapaa synnistäni?	20:9 Cuca sano? minä olen puhdas sydämesäni/ ja wapa synnistäni.
20:10 Kahtalainen paino ja kahtalainen mitta - molemmat ovat Herralle kauhistus.	10. Monenlainen vaaka ja mitta ovat molemmat kauhistus herralle.	20:10 Monilainen waaca ja mitta/ owat cauhistus HERralle.
20:11 Teoistansa tuntee jo poikasenkin, onko hänen menonsa puhdas ja oikea.	11. Nuorukainen tunnetaan menostansa, jos hän siviäksi ja toimelliseksi tuleva on.	20:11 Nuorucainen tutan menoistans/ jos hän siwiäxi ja toimellisexi tulewa on.
20:12 Kuulevan korvan ja näkevän silmän - molemmat on Herra luonut.	12. Kuulevaisen korvan ja näkeväisen silmän on Herra molemmat tehnyt.	20:12 Cuulewaisen corwan ja näkewäisen silmän/ on HERra molemmat tehnyt.
20:13 Älä unta rakasta, ettet köyhtyisi; pidä silmäsi auki, niin saat leipää kyllin.	13. Älä rakasta unta, ettes köyhtyisi: avaa silmäsi, niin sinä saat kyllän leipää.	20:13 Älä racasta unda ettes köyhtyis: anna silmäsi walwo/ nijns saat kyllä leipä.
20:14 "Huonoa, huonoa", sanoo ostaja, mutta mentyänsä pois hän kehuskelee.	14. Paha, paha, sanoo ostaja; mutta mentyänsä pois hän kerskaa.	20:14 Paha/ paha/ sano ostaja/ mutta poismennes kijtetän hywäxi.
20:15 Olkoon kultaa, olkoon helmiä paljon, kallein kalu ovat taidolliset huulet.	15. Kultaa ja kalliita kiviä löydetään kyllä, vaan toimellinen suu on kallis kappale.	20:15 Culda ja callita kiwiä löytän kyllä/ waan toimellinen suu on callis cappale.
20:16 Ota siltä vaatteet, joka toista takasi, ja ota häneltä pantti vieraitten puolesta.	16. Ota hänen vaattensa joka muukaisen takaa: ja ota häneltä pantti tuntemattoman edestä.	20:16 Ota hänen waattens joca toisen taca/ ja ota hänelä pantti/ tundemattoman edestä.
20:17 Makea on miehelle petoksella saatu leipä, mutta perästäpäin hän saa suunsa täyteen soraa.	17. Varastettu leipä maistuu miehelle hyvin; vaan sitte pitää hänen suunsa oleman täynnä teräviä kiviä.	20:17 Warastettu leipä maista jocaidzelle hywin/ waan sijtte pitä hänen suuns oleman täynnäns teräwitä kiwejä.
20:18 Neuvotellen suunnitelmat vahvistuvat, ja sotaa on sinun käytävä neuvokkuudella.	18. Aivoitukset menestyvät, kuin ne neuvotella toimitetaan, ja sodat myös pitää toimella pidettämän.	20:18 Aiwoituxet menestywät/ cosca ne neuwolla toimitetan/ ja sodat myös pitä toimella pidettämän.
20:19 Salaisuuden ilmaisee, joka panettelijana käy; älä siis antaudu avosuisen pariin.	19. Älä sekoita sinuas sen kanssa, joka salaisuuden ilmoittaa, ja joka panettelee, ja jolla petollinen suu on.	20:19 Älä secoita sinuas sen cansa joca salaisuden ilmoitta/ ja joca panettele ja jolla petollinen suu on.
20:20 Joka isäänsä ja äitiänsä kiroaa, sen lamppu sammuu pilkkopimeään.	20. Joka isäänsä ja äitiänsä kiroilee, hänen kynttilänsä pitää sammuman synkiässä pimeydessä.	20:20 Joca Isäns ja äitiäns kiroile/ hänen kynttiläns pitä sammuman syngiäs pimeydes.
20:21 Tavara, jota aluksi kiivaasti tavoitellaan, ei lopulta tuo siunausta.	21. Perintö, johon varhain kiiruhdetaan, on viimeiseltä ilman siunausta.	20:21 Perindö johonga warhain kijrutetan/ on wijmeiseldä ilman siunauxeta.

20:22 Älä sano: "Minä kostan pahan" ; odota Herraa, hän auttaa sinua.	22. Älä sano: minä kostan pahan; odota Herraa, hän auttaa sinua.	20:22 Älä sano: minä costan pahan/ odota HERra/ hän autta sinua.
20:23 Kahtalainen paino on Herralle kauhistus, ja väärä vaaka ei ole hyvä.	23. Monenlaiset puntarit ovat Herralle kauhistus, ja väärä vaaka ei ole hyvä.	20:23 Monilaiset pundarit owat HERralle cauhistus/ ja wäärä waaca ei ole hywä.
20:24 Herralta tulevat miehen askeleet; mitäpä ymmärtäisi tiestänsä ihminen itse?	24. Jokaisen retket tulevat Herralta: kuka ihminen taitaa ymmärtää tiensä?	20:24 Jocaidzen retket tulewat HERralda: cuca ihminen ymmärtä hänen tiensä?
20:25 Ihmiselle on ansaksi luvata hätiköiden pyhä lahja ja vasta perästäpäin harkita lupauksiansa.	25. Se on ihmiselle paula, kuin hän pilkkaa pyhää, ja etsii sitte lupauksia.	20:25 Se on ihmiselle paula/ cosca hän pilcka pyhä: ja edzi sijtte lupausta.
20:26 Viisas kuningas perkaa jumalattomat pois viskimellään ja antaa puimajyrän käydä heidän ylitsensä.	26. Viisas kuningas hajoittaa jumalattomat, ja antaa ratasten käydä heidän päällitsensä.	20:26 Wijsas Cuningas hajotta jumalattomat/ ja anda ratasten käydä heidän päälidzens.
20:27 Ihmisen henki on Herran lamppu: se tutkistelee sydämen kammiot kaikki.	27. Herran kynttilä on ihmisen henki: hän käy läpi koko sydämen.	20:27 HERran kynttilä on ihmisen hengi/ hän käy läpi coco sydämen.
20:28 Laupeus ja uskollisuus on kuninkaan turva, ja laupeudella hän valtaistuimensa tukee.	28. Laupius ja totuus varjelee kuninkaan, ja hän vahvistaa istuimensa laupiudella.	20:28 Siweys ja totuus warjele Cuningan/ ja hänen istuimens on seisowainen/ siweyden cautta.
20:29 Voima on nuorukaisten kunnia, ja harmaat hapset ovat vanhusten kaunistus.	29. Nuorten miesten väkevyys on heidän kunniansa, ja harmaat karvat on vanhain kaunistus.	20:29 Nuorten miesten wäkwewys on heidän cunnians/ ja harmat carwat on wanhain caunistus.
20:30 Mustelmat ja haavat puhdistavat pahantekijän, lyönnit puhdistavat sydämen kammiot.	30 Haavoilla pitää pahuus ajettaman pois, ja koko sydämen kivulla.	20:30 Haawoilla pitä pahuus ajettaman pois/ ja coco sydämen kiwut.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 Kuninkaan sydän on Herran kädessä kuin vesiojat: hän taivuttaa sen, kunne tahtoo.	1. Kuninkaan sydän on Herran kädessä, niinkuin vesiojat, ja hän taittaa sen kuhunka tahtoo.	21:1 CUningan sydän on HERran kädes/ nijncuin wesioja: ja taitta sen cuhunga hän tahto.
21:2 Kaikki miehen tiet ovat hänen omissa silmissään oikeat, mutta Herra tutkii sydämet.	2. Jokainen luulee tiensä oikiaksi, vaan Herra koettelee sydämet.	21:2 Jocainen luule tiens oikiaxi/ waan HERRA ainoastans wahwista sydämet.
21:3 Vanhurskauden ja oikeuden harjoittaminen on Herralle otollisempi kuin uhri.	3. Hyvin ja oikein tehdä, on Herralle otollisempi kuin uhri.	21:3 Hywin ja oikein tehdä on HERralle otollinen/ nijncuin uhri.
21:4 Ylpeät silmät ja pöyhkeä sydän - jumalattomien lamppu - ovat syntiä.	4. Ylpiät silmät ja paisunut sydän, ja jumalattomain kynttilä on synti.	21:4 Ylpiät silmät ja paisunut sydän/ ja jumalattomain kynttilä/ on syndi.
21:5 Vain hyödyksi ovat ahkeran ajatukset, mutta kaikki touhuilijat saavat vain vahinkoa.	5. Ahkeran miehen aivoitukset tuovat yltäkyläisyyden; vaan joka pikainen on, se tulee köyhäksi.	21:5 Ahkeran miehen aiwoituxet tuowat yldäkyläisyyden: waan joca picainen on/ se tule köyhäxi.
21:6 Jotka hankkivat aarteita petollisin kielin, ovat haihtuva tuulahdus, hakevat kuolemaa.	6. Joka tavarahan kokoo walheella, se on kulkeva turhuus, niiden seassa, jotka kuolemaa etsivät.	21:6 Joca tawaran coco walhella/ se on culkewa turhuus: nijden seas jotca cuolemata edziwät.

21:7 Jumalattomat tempaa pois heidän väkivaltansa, sillä eivät he tahdo oikeutta tehdä.	7. Jumalattomain raatelemus pitää heitä peljättämän; sillä ei he tahtoneet tehdä, mitä oikia on.	21:7 Jumalattomain raatelemus pitää heitä peljättämän/ sillä ei he tahtonet tehdä mitä oikia oli.
21:8 Rikollisen tie on mutkainen, mutta puhtaan teot ovat oikeat.	8. Jumalattoman ihmisen tie on outo; mutta puhtaan työ on oikia.	21:8 Ihmisen tie on umbi ja outo/ mutta puhtan työ on oikia.
21:9 Parempi asua katon kulmalla kuin toraisan vaimon huonetoverina.	9. Parempi on asua katon kulmalla, kuin riitaisen vaimon kanssa yhdessä huoneessa.	21:9 Parembi on asua caton culmalla/ cuin rijtaisen vaimon cansa huonesä.
21:10 Jumalattoman sielu himoitsee pahaa, lähimmäinen ei saa armoa hänen silmiensä edessä.	10. Jumalattoman sielu toivottaa pahaa, ja ei suo lähimmäisellensä mitään.	21:10 Jumalattoman sielu toiwotta paha/ ja ei suo lähimmäisellens mitän.
21:11 Kun pilkkaajaa rangaistaan, viisastuu yksinkertainen; ja kun viisasta neuvotaan, ottaa hän sen opiksensa.	11. Kuin pilkkaaaja rangaistaan, niin tyhmät viisaaksi tulevat, ja kuin viisas tulee opetetuksi, niin hän ottaa opin.	21:11 Cosca pilckaja rangaistan/ nijn tyhmät wijsaxi tulewat: ja cosca wijsas tule opetetuxi/ nijn hän otta sen hywäxi.
21:12 Vanhurskas Jumala tarkkaa jumalattoman taloa, hän syöksee jumalattomat onnettomuuteen.	12. vanhurskas pitää itsensä viisaasti jumalattoman huonetta vastaan; vaan jumalattomat kietovat itsensä onnettomuuteen.	21:12 Wanhurscas pitä hänens wijsast jumalattoman huonetta wastian/ waan jumalattomat ajattelawat tehdä wahingota.
21:13 Joka tukkii korvansa vaivaisen huudolta, se joutuu itse huutamaan, vastausta saamatta.	13. Joka tukitsee korvansa köyhän huudolta, hänen pitää myös huutaman, ja ei kuultaman.	21:13 Joca tukidze corwans köyhän huutoon/ hänen pitä myös huutaman ja ei cuultaman.
21:14 Salainen lahja lepyttää vihan ja poveen kätkeyty lahjus kiivaan kiukun.	14. Salainen lahja asettaa vihan, ja helmaan anto lepyttä suurimman kiukun.	21:14 Salainen lahja asetta wihan/ ja helmaan ando lepyttä suurimman wainon.
21:15 Vanhurskaalle on ilo, kun oikeutta tehdään, mutta väärintekijöille kauhu.	15. Se on vanhurskaille ilo, tehdä mikä oikia on, vaan pahantekiöillä on pelko.	21:15 Se on wanhurscaille ilo/ tehdä mikä oikia on/ waan pahointekiöillä on pelco.
21:16 Ihminen, joka eksyy taidon tieltä, joutuu lepäämään haamujen seuraan.	16. Ihminen joka poikke viisauden tieltä, pitää oleman kuolleiden joukossa.	21:16 Ihminen joca poicke wijsauden tielä/ pitä oleman cuolluitten joucosa.
21:17 Puutteen mieheksi päätyy riemujen rakastaja, eikä rikastu se, joka viiniä ja öljyä rakastaa.	17. Joka hekumaa rakastaa, se tulee köyhäksi; ja joka viinaa ja öljyä rakastaa, ei hän tule rikkaaksi.	21:17 Joca mielelläns elä hecumas/ hän tule köyhäxi: ja joca wijna ja öljyä racasta/ ei hän tule rickaxi.
21:18 Jumalaton joutuu lunastusmaksuksi vanhurskaan puolesta ja uskon oikeamielisten sijaan.	18. Jumalatoim pitää annettaman ulos vanhurskaan siaan, ja ylönkatsoja siveiden edestä.	21:18 Jumalatoim pitä annettaman ulos wanhurscan siaan/ ja ylöncazvoja siweitten edestä.
21:19 Parempi asua autiossa maassa kuin toraisan vaimon vaivattavana.	19. Parempi on asua autiossa maassa kuin riitaisen ja vihaisen vaimon kanssa.	21:19 Parembi on asua autiasa maasa/ cuin rijtaisen ja wihaisen vaimon cansa.
21:20 Kalliita aarteita ja öljyä on viisaan majassa, mutta tyhmä ihminen syö suuhunsa sellaiset.	20. Viisaan huoneessa on suloinen tavara ja öljy, vaan tyhmä ihminen sen tuhlaa.	21:20 Wijsan huones on iloinen tawara ja öljy/ waan tyhmä sen tuhla.
21:21 Joka vanhurskauteen ja laupeuteen pyrkii, se löytää elämän, vanhurskauden ja kunnian.	21. Joka vanhurskautta ja hyvyttä noudattaa, hän löytää elämän, vanhurskauden ja kunnian.	21:21 Joca laupiutta ja hywyttä noudatta/ hän löytä elämän/ wanhurscauden ja cunnian.
21:22 Viisas ryntää sankarien kaupunkiin ja kukistaa varustuksen, joka oli sen turva.	22. Viisas mies voittaa väkeväin kaupungin, ja kukistaa heidän uskalluksensa vahvuuden.	21:22 Wijsas mies woitta wäkwewitten Caupungin/ ja cukista heidän suruttomudens woiman.

21:23 Joka suuna ja kielensä varoo, se henkensä ahdistuksilta varoo.	23. Joka suuna ja kielensä hillitsee, hän varjelee sielunsa ahdistiksesta.	21:23 Joca suuns ja kielens hillidze/ hän warjele sieluns ahdistuxesta.
21:24 Pilkkaajan nimen saa julkea röyhkeilijä, jonka meno on määrätöntä julkeutta.	24. Joka ynseä ja ylpiä on, hän kutsutaan pilkkaajaksi, joka vihassa ynseytensä näyttää.	21:24 Joca ynsy ja ylpiä on/ hän cudzutan pilckajaxi/ joca wihäs ynseydens näyttää.
21:25 Oma halu laiskan tappaa, sillä hänen kätensä eivät tahdo työtä tehdä.	25. Laiskan himo tappaa hänen, ettei hänen kätensä tahtoneet mitään tehdä:	21:25 Laisca cuole toiwomisestans/ ettei hänen kätens tee mitän.
21:26 Aina on hartaasti haluavia, mutta vanhurskas antaa säästelemättä.	26. Hän himoitsee suuresti kaiken päivän; muuta vanhurskas antaa, ja ei kiellä.	21:26 Hän himoidze jocapäiwä/ mutta wanhurscas anda ja ei kiellä.
21:27 Jumalattomien uhri on kauhistus; saati sitten, jos se tuodaan ilkityön edestä!	27. Jumalattomain uhri on kauhistus, semminkin kuin se synnissä uhrataan.	21:27 Jumalattomain uhri on cauhistus: sillä se on synnis uhrattu.
21:28 Valheellinen todistaja hukkuu, mutta kuunteleva mies saa aina puhua.	28. Väärän todistajan pitää hukkuman; vaan joka tottelee, hän saa aina puhua.	21:28 Wäärän todistajan pitä huckuman: waan joca tottele/ hän saa aina puhua.
21:29 Julkeiksi tekee jumalaton kasvonsa, vakaiksi tekee oikeamielinen tiensä.	29. Jumalatoim juoksee päätähavin lävitse: mutta hurskas ojentaa tiensä.	21:29 Jumalatoim juoxe päätahawin läpidze: waan jumalisen tie on pysywäinen.
21:30 Ei auta viisaus, ei ymmärrys, ei mikään neuvo Herraa vastaan.	30. Ei yksikään viisaus, eli ymmärrys, eikä neuvo, auta herraa vastaan.	21:30 Ei yxikän wijsaus eli ymmärrys eikä neuwo auta HERra wastan.
21:31 Hevonen on varustettu taistelun päiväksi, mutta voitto on Herran hallussa	31. Hevoset valmistetaan sodan päiväksi; mutta voitto tulee herralta.	21:31 Hewoiset waljastetan sodan päiwäxi/ mutta voitto tule HERralda.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu
22:1 Nimi on kalliimpi suurta rikkautta, suosio hopeata ja kultaa parempi.	1. Hyvä sanoma on kalliimpi kuin suuri rikkaus, ja suosio on parempi kuin hopia ja kulta.	22:1 HYwä sanoma on callimbi cuin rickaus/ ja suosio on parembi cuin hopia ja culda.
22:2 Rikas ja köyhä kohtaavat toisensa; Herra on luonut kumpaisenkin.	2. Rikas ja köyhä tulevat toinen toistansa vastaan: ja Herra on ne kaikki tehnyt.	22:2 Ricas ja köyhä pitä toinen toisens cansa oleman: ja HERRA loi heidän molemmat.
22:3 Mielevä näkee vaaran ja kätkeytyy, mutta yksinkertaiset käyvät kohti ja saavat vahingon.	3. Viisas näkee pahan, ja karttaa; taitamattomat juoksevat lävitse, ja saavat vahingon.	22:3 Wijsas näke pahan/ ja cartta idzens: taitamattomat juoxewat läpidze/ ja saawat wahingon.
22:4 Nöyryyden ja Herran pelon palkka on rikkaus, kunnia ja elämä.	4. Nöyryyden ja Herran pelvon palkka on rikkaus, kunnia ja elämä.	22:4 Joca HERrasa kärsi/ sijnä on rickaus/ cunnia ja elämä.
22:5 Orjantappuroita ja pauloja on väärän tiellä; henkensä varjelee, joka niistä kaukana pysyy.	5. Orjantappurat ja paulat ovat väärän tiellä; vaan joka siitä taamma vetäytyy, hän varjelee henkensä.	22:5 Keihäs ja paulat owat wäärän tiellä/ waan joca hänens sijtä taamma wetä/ hän warjele hengens.
22:6 Totuta poikanen tiensä suuntaan, niin hän ei vanhanakaan siitä poikkea.	6. Niinkuin sinä lapsen totutat nuoruudessa, niin ei hän siitä luovu, kuin hän vanhenee.	22:6 Nijn cuin lapsi tottu nuorudest/ nijn ei hän sijtä luowu/ cosca hän wanhene.
22:7 Rikas hallitsee köyhiä, ja velallinen joutuu velkojan orjaksi.	7. Rikas vallitsee köyhiä, ja joka lainaksi ottaa, hän on lainajan orja.	22:7 Ricas wallidze köyhä/ ja joca lainaxi otta/ hän on lainajan orja.
22:8 Joka vääryyttä kylvää, se turmiota niittää, ja hänen vihansa vitsa häviää.	8. Joka vääryyttä kylvää, se niittää vaivan, ja hänen pahuutensa hukkuu vitsalla.	22:8 Joca wääryttä kylwä/ hän nijttä waiwan ja hänen pahudens hucku widzalla.
22:9 Hyvänsuopa saa siunauksen, sillä hän antaa leivästään vaivaiselle.	9. Laupiaat silmät siunataan, sillä hän antaa leivästä köyhälle.	22:9 Laupiat silmät siunatan/ sillä hän anda leiwästäns köyhille.

22:10 Aja pois pilkkaaja, niin poistuu tora ja loppuu riita ja häväistys.	10. Aja pilkkaaja pois,niinriita asettuu, ja tora ja häväistys lakkaa.	22:10 Aja pilkkaaja pois/ niijn rijta asettu: ja tora ja häväistys lacka.
22:11 Joka sydämen puhtautta rakastaa, jolla on suloiset huulet, sen ystävä on kuningas.	11. Joka sydämen puhtautta rakastaa, sen huulet ovat otolliset, ja kuningas on hänen ystävänsä.	22:11 Uscollinen sydän puhu otollisest/ hänen ystäwäns on Cuningas.
22:12 Herran silmät suojelevat taitoa, mutta uskottoman sanat hän kääntää väärään.	12. Herran silmät varjelevat hyvän neuvon, ja kukistavat ylönkatsojan sanat.	22:12 HERran silmät warjelewat hywät neuwot: mutta ylöncadzojan sanat ne cukistawat.
22:13 Laiska sanoo: "Ulkona on leijona; tappavat vielä minut keskellä toria."	13. Laiska sanoo: jalopeura on ulkona, ja minä tapetaan kadulla.	22:13 Laisca sano: Lejoni on ulcona ja minä tapetan catulla.
22:14 Arstaitten vaimojen suu on syvä kuoppa; Herran vihan alainen kaatuu siihen.	14. Porttoin suu on syvä kuoppa: joka ei Herran suosiossa ole, hän lankee siihen.	22:14 Porton suu on sywä cuoppa/ joca ei HERran suosios ole/ hän lange sijhen.
22:15 Hulluus on kiertynyt kiinni poikasen sydämeen, mutta kurituksen vitsa sen hänestä kauas karkoittaa.	15. Hulluus riippuu nuorukaisen sydämessä, vaan kurituksen vitsa ajaa sen kauvas hänestä.	22:15 Hulluus on nuorucaisen sydämes/ waan curituxen widza aja sen cauwas hänestä.
22:16 Vaivaiselle on voitoksi, jos häntä sorretaan, rikkaalle tappioksi, jos hänelle annetaan.	16. Joka köyhälle tekee vääryyttä enentääksensä tavaraansa, hänen pitää itse rikkaalle antaman, ja tosin köyhäksi tuleman.	22:16 Joca köyhän teke wääryttä enätäxens tawaratans: hänen pitä idze rickalle andaman/ ja köyhäxi tuleman.
22:17 Kallista korvasi ja kuuntele viisaitten sanoja ja tarkkaa minun taitoani.	17. Kallista korvas ja kuule viisasten sanat, ja pane minun oppini sydämees.	22:17 Callista corwas ja cuule wijsasten sanat/ ja pane minun oppin sydämees.
22:18 Sillä suloista on, jos kätket ne sisimpääsi; olkoot ne kaikki huulillasi valmiina.	18. Sillä se on sinulle suloinen, jos sinä pidät sen mielessäs, ja ne sovitetaan yhteen sinun huulilles.	22:18 Sillä ne owat sinulle suloiset/ jos sinä pidät ne tykönäs: ja ne caicki owat sinun suus cautta onnelliset.
22:19 Että Herra olisi sinun turvanasi, siksi olen minä nyt neuvonut juuri sinua.	19. Että sinun toivos olisi Herrassa, olen minä sinua tänäpäpä neuvonut; niin ota myös sinä näistä vaari.	22:19 Että sinun toiwos olisi HERrasa/ täyty minun sinua sencaltaisist jocapäiwä neuwoa.
22:20 Olenhan ennenkin sinulle kirjoittanut, antanut neuvoja ja tietoa,	20. Enkö minä ole suurista asioista kirjoittanut sinun etees, neuvoini ja opettain?	22:20 Engö minä ole monella tawalla kirjoittanut sinun etees/ neuwoini ja opettain?
22:21 opettaakseni sinulle totuutta, vakaita sanoja, että voisit vakain sanoin vastata lähettäjällesi.	21. Osoittaakseni sinulle vahvan totuuden perustuksen, vastataksesi niitä oikein, jotka sinun lähettävät.	22:21 Osottaxeni sinulle wahwan totuden perustuxen/ wastataxes nijtä oikein/ jotca sinun lähettävät.
22:22 Älä raasta vaivaista, siksi että hän on vaivainen, äläkä polje kurjaa portissa,	22. Älä ryöstä köyhää, vaikka hän köyhä on, ja älä solvaise vaivaista portissa.	22:22 Älä ryöstä köyhä/ waicka hän köyhä on: ja älä solwaise waiwaista portisa.
22:23 sillä Herra ajaa hänen asiansa ja riistää hänen riistäjiltään hengen.	23. Sillä Herra ajaa heidän asiansa, ja sortaa heidän soortajansa.	22:23 Sillä HERra aja heidän asians/ ja sorta heidän sortajans.
22:24 Älä rupea pikavihaisen ystäväksi äläkä seurustele kiukkuisen kanssa,	24. Älä antaudu vihaisen miehen seuraan, ja älä ole julman tykönä,	22:24 Älä anna sinuas wihaisen miehen seuraan/ ja älä ole julman tykönä.
22:25 että et tottuisi hänen teihinsä ja saattaisi sieluasi ansaan.	25. Ettes oppisi hänen teitänsä, ja saisi sielulles paulaa.	22:25 Ettes oppis hänen teitäns/ ja saisi sielulles pahennusta.
22:26 Älä ole niitä, jotka kättä lyövät, jotka menevät takuuseen veloista.	26. Älä ole niiden tykönä, jotka kättä lyövät ja velkaa takaavat;	22:26 Älä ole nijden tykönä/ jotca heidän kättä lyövät/ ja welca tacawat.

22:27 Jollei sinulla ole, millä maksaa, mitäs muuta, kuin viedään vuode altasi!	27. Sillä jos sinulla ei ole varaa maksaa, niin vuotees otetaan altas pois.	22:27 Sillä jos ei sinulla ole wara maxa/ nijn vuotes otetan aldas pois.
22:28 Älä siirrä ikivanhaa rajaa, jonka esi-isäsi ovat asettaneet.	28. Älä siirrä takaperin entisiä rajoja, jotka esi-isäs tehneet ovat.	22:28 Älä sijrrä tacaperin endisiä rajoja/ jotca esiisäs tehnet owat.
22:29 Jos näet miehen, kerkeään toimissaan, hänen paikkansa on kuningasten, ei alhaisten, palveluksessa.	29. Jos sinä näet nopsan miehen asiassansa, sen pitää seisoman kuninkaan edessä: ei hänen pidä seisoman halpain edessä.	22:29 Jos sinä näet nopsan miehen asiasans/ sen pitä seisoman Cuningan edesä/ ja ei nijden edes jotca ei wapat ole.
23 LUKU	23 LUKU	
23:1 Kun istut aterialle hallitsijan seurassa, niin pidä tarkoin mielessä, kuka edessäsi on,	1. Koskas istus ja syöt jonkun herran kanssa, niin ota visu vaari, kuka edessäs on.	23:1 COscas istut ja syöt Herran cansa/ nijn ota waari cuca edesäs on.
23:2 ja pane veitsi kurkullesi, jos olet kovin nälkäinen.	2. Ja pane veitsi kaulaas, jos sinä tahdot henkes pitää.	23:2 Ja pane weidzi caulaas/ jos sinä tahdot henges pitä.
23:3 Älä himoitse hänen herkkujansa, sillä ne ovat petollisia ruokia.	3. Älä himoitse hänen herkustansa; sillä se on petollinen leipä.	23:3 Älä himoidze hänen ruastans/ sillä se on petollinen leipä.
23:4 Älä näe vaivaa rikastuaksesi, lakkaa käyttämästä ymmärrystäsi siihen.	4. Älä vaivaa sinuas tullakses rikkaksi, ja lakkaa sinun viisaudesta.	23:4 Älä waiwa sinuas tullaxes rickaxi/ ja lacka sinun wijsaudestas.
23:5 Kun silmäsi siihen lentävät, on rikkaus mennyttä; sillä se saa siivet kuin kotka, joka lentää taivaalle.	5. Älä lennä silmiäs sen jälkeen, jota et sinä taida saada; sillä se tekee itsellensä siivet niinkuin kotka, ja lentää taivasta päin.	23:5 Älä lennä silmiäs sen jälken/ jota et sinä taida saada/ sillä se teke idzellens sijwet nijncuin Cotca/ ja lendä taiwasta päin.
23:6 Älä syö pahansuovan leipää äläkä himoitse hänen herkkujansa.	6. Älä syö leipää kateen kanssa, ja älä himoitse hänen hänen herkkuaansa.	23:6 Älä syö leipä caten cansa/ ja älä himoidze hänen ruocans.
23:7 Sillä niinkuin hän mielessään laskee, niin hän menettelee: hän sanoo sinulle: "Syö ja juo", mutta hänen sydämensä ei ole sinun puolellasi.	7. Sillä niinkuin hän itse sydämessänsä ajattelee, niin se on; hän sanoo sinulle: syö ja juo, ja ei kuitenkaan ole hänen mielensä sinun kanssa.	23:7 23:Sillä nijncuin hän idze sydämesäns ajattele/ nijn on: hän sano: syö ja juo: ja ei cuitengan ole hänen mielens sinun cansas.
23:8 Syömäsi palan sinä olet oksentava, ja suloiset sanasi sinä tuhlasit turhaan.	8. Sinun palas, jotka syönyt olet, pitää sinun oksentaman, ja sinun ystävälliset puhees pitää hukkaan tuleman.	23:8 Sinun palas jotcas syönyt olet/ pitä sinun oxendaman: ja sinun ystävälliset puhes/ pitä huckan tuleman.
23:9 Älä puhu tyhmän kuullen, sillä hän katsoo ymmärtäväiset sanasi ylen.	9. Älä puhu hullun korvissa; sillä hän katsoo sinun toimellisen puheen ylön.	23:9 Älä puhu hullun corwisa: sillä hän cadzo sinun toimellisen puhes ylön.
23:10 Älä siirrä ikivanhaa rajaa äläkä mene orpojen pelloille.	10. Älä siirrä takaperin entisiä rajoja, ja älä mene orpoin pellolle.	23:10 Älä sijrrä tacaperin endisiä rajoja/ ja älä mene orwoin pellolle.
23:11 Sillä heidän sukulunastajansa on väkevä, ja hän ajaa heidän asiansa sinua vastaan.	11. Sillä heidän lunastajansa on voimallinen: hän toimittaa heidän asiansa sinua vastaan.	23:11 Sillä heidän lunastajans on woimallinen/ hän toimitta heidän asians sinua wastan.
23:12 Tuo sydämesi kuritettavaksi ja korvasi taidon sanojen ääreen.	12. Anna sydämes kuritukseen, ja korvasi toimelliseen puheesen.	23:12 Anna sydämes curitukseen/ ja corwas toimelliseen puheseen.
23:13 Älä kiellä poikaselta kuritusta, sillä jos lyöt häntä vitsalla, säästyy hän kuolemasta.	13. Älä lakkaa lasta kurittamasta; sillä jos sinä häntä vitsalla lyöt, niin ei hän kuole.	23:13 Älä lacka lastas curittamast: sillä jos sinä händä widzalla lyöt/ nijn ei hän cuole.
23:14 Vitsalla sinä häntä lyöt, tuonelasta hänen sielunsa pelastat.	14. Sinä lyöt häntä vitsalla, vaan sinä vapahdat hänen sielunsa helvetistä.	23:14 Sinä lyöt händä widzalla/ waan sinä wapatat hänen sieluns Helwetist.

23:15 Poikani, jos sinun sydämesi viisastuu, niin minunkin sydämeni iloitsee;	15. Poikani, jos sinä viisas olet, niin myös sydämeni iloitsee.	23:15 Poican/ jos sinä wijsas olet/ nijn myös minun sydämen iloidze.
23:16 ja sisimpäni riemuitsee, jos sinun huulesi puhuvat sitä, mikä oikein on.	16. Ja minun munaskuuni ovat riemuiset, koska sinun huules puhuvat, mikä oikia on.	23:16 Ja minun munascuuni owat riemuiset/ cosca sinun huules puhuwat mitä oikia on.
23:17 Älköön sydämesi kadehtiko jumalattomia, mutta kiivaile aina Jumalan pelon puolesta,	17. Älköön sinun sydämes kiivoitelko syntisiä, vaan olkoon Herran pelvossa joka päivä.	23:17 Älön sinun sydämes kijwoitelco syndisiä/ waan olcon HERran pelgos jocapäiwä.
23:18 niin sinulla totisesti on tulevaisuus, ja toivosi ei mene turhaan.	18. Sillä se on sinulle viimein hyväksi, ja ei sinun odottamises puutu.	23:18 Sillä se on sinulle wijmein hywäxi/ ja ei sinun odottamises puutu.
23:19 Kuule, poikani, ja viisastu, ja ohjaa sydämesi oikealle tielle.	19. Kuule, poikani, ja ole viisas, ja johdata sydämes tielle.	23:19 Cuule poican ja ole wijsas/ ja johdata sydämes tielle.
23:20 Älä oleskele viininjuomarien parissa äläkä lihansyömärien.	20. Älä ole juomarien ja syömärien seassa.	23:20 Älä ole juomaritten ja tuhlaitten seas/
23:21 Sillä juomari ja syömäri köyhtyy, ja unteluus puettaa ryysyihin.	21. Sillä juomarit ja syömärit köyhtyvät, ja unikeko pitää ryysyissä käymän.	sillä juomarit ja tuhlajat köyhtywät: ja unikeco pitä ryysyisä käymän.
23:22 Kuule isääsi, joka on sinut siittänyt, äläkä äitiäsi halveksi, kun hän on vanhennut.	22. Kuule isäas, joka sinun siittänyt on, ja älä katso äitiäs ylön, kuin hän vanhaksi tulee.	23:21 Cuule Isäs joca sinun sijttänyt on/ ja älä cadzo äitiäs ylön/ cosca hän wanhaxi tule.
23:23 Osta totuutta, älä myy, osta viisautta, kuria ja ymmärrystä.	23. Osta totuutta, ja älä sitä myy, niin myös viisautta, oppia ja ymmärrystä.	23:22 Osta totuutta/ ja älä händä myy: wijsautta/ curitusta ja ymmärrystä.
23:24 Ääneen saa riemuita vanhurskaan isä; joka viisaan on siittänyt, sillä on ilo hänestä.	24. Vanhurskaan isä suuresti riemuitsee; ja joka viisaan siittänyt on, hän iloitsee hänestä.	23:23 Wanhurscan Isä riemuidze/ ja joca wijsan synnyttänyt on/ hän iloidze hänestä.
23:25 Olkoon sinun isälläsi ja äidilläsi ilo, sinun synnyttäjäsi riemuitkoon.	25. Anna isäs ja äitis iloita; ja riemuitkaan se, joka sinun synnyttänyt on.	23:24 Anna Isäs ja Äitis iloita/ ja riemuitcan ne jotca sinun synnyttänät owat.
23:26 Anna sydämesi, poikani, minulle, ja olkoot minun tieni sinun silmissäsi mieluiset.	26. Anna minulle, poikani, sydämes, ja sinun silmäs pitäköön minun tieni.	23:25 Anna minulle poican sydämes/ ja anna minun tieni silmilles kelwata.
23:27 Sillä portto on syvä kuoppa, ja vieras vaimo on ahdas kaivo.	27. Sillä portto on syvä kuoppa, ja vieras vaimo on ahdas kaivo.	23:26 Sillä portto on sywä cuoppa/ ja wieras waimo on ahdas cuoppa.
23:28 Vieläpä hän väijyy kuin rosvo, ja hän kartuttaa uskottomia ihmisten seassa.	28. Ja hän väijyy niinkuin saalista, ja saattaa monta tottelemattomaksi ihmisten seassa.	23:27 Ja hän wacoi nijncuin ryöwäri/ tottelemattomat ihmiset coconduwat hänen tygöns.
23:29 Kenellä on voivotus, kenellä vaikerus? Kenellä torat, kenellä valitus? Kenellä haavat ilman syytä? Kenellä sameat silmät?	29. Kussa on kipu? kussa murhe? kussa tora? kussa valitus? kenellä haavat ilman syytä? kenellä punaiset silmät?	23:28 Cusa on kipu? cusa on murhe? cusa on tora? cusa on walitus? cusa owat haawat ilman syytä? cusa owat punaiset silmät?
23:30 Niillä, jotka viinin ääressä viiptyvät, jotka tulevat makujuomaa maistelemaan.	30. Siinä, kussa viinan tykönä viivytään, ja tullaan tyhjentämään, mitä sisälle pantu on.	23:29 Nimittäin/ cusa mielelläns juodan/ ja pyytän tyhjätä mitä sisälle pandu on.
23:31 Älä katsele viiniä, kuinka se punoittaa, kuinka se maljassa hohtaa ja helposti valahtaa alas.	31. Älä katsele viinaa, vaikka se punoittaa, ja on selkiänä lasissa, ja huokiasti menee alas;	23:30 Älä cadzele wijna/ ehkä se punoitta/ ja on selkiänä clasis/ ja huokiast menee alas.
23:32 Lopulta se puree kuin käärme ja pistää kuin myrkkylisko.	32. Vaan viimeiseltä puree se niinkuin käärme, ja pistää niinkuin kyykäärme.	23:31 Waan wijmeiseldä pane hän nijncuin kärme/ ja pistä nijncuin kyykärme.

23:33 Silmäsi outoja näkevät, ja sydämesi haastelee sekavia.	33. Niin katsovat sinun silmäs muita vaimoja, ja sinun sydämes puhuu toimettomia asioita,	23:32 Nijn cadzowat sinun silmäs muita waimoja/ ja sinun sydämes puhu toimettomia asioita.
23:34 Sinusta on kuin makaisit keskellä merta, on kuin maston huipussa makaisit.	34. Ja sinä tulet niinkuin se, joka makaa keskellä merta, ja niinkuin se joka makaa ylhäällä haahden pielen päässä.	23:33 Ja sinä tulet nijncuin se joca maca keskellä merta/ ja nijncuin se joca maca ylhällä pielesä.
23:35 "Löivät minua, mutta ei koskenut minuun; pieksivät minua, mutta en tiennyt mitään. Milloinkahan herännen? Tahdonpa taas hakea tätä samaa."	35. Sinä sanot; he löivät minua, vaan en minä kipua tuntenut; he sysivät minua, ja en minä tiennyt. Kuin minä herään, niin tahdon minä vielä niin tehdä, ja sitä enempi etsiä.	23:34 He lyöwät minua/ ja ei se tee paha: he sysäwät minua/ mutta en minä sitä tunne. 23:35 Cosca minun pitä herämän/ wielä sitä ezimän.
24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu
24:1 Älä kadehdi pahoja ihmisiä äläkä halua heidän seuraansa.	1. Älä ole kiivas pahain ihmisten kanssa, ja älä himoitse olla heitä läsnä;	24:1 ÄLä seura pahoja ihmisiä/ ja älä himoidze olla heitä läsnä.
24:2 Sillä heidän mielensä mieltii väkivaltaa, ja turmiota haastavat heidän huulensa.	2. Sillä heidän sydämensä pyytää wahingoittaa, ja heidän huulensa neuvovat pahuuteen.	24:2 Sillä heidän sydämens pyytä wahingoitta/ ja heidän huulens neuwowat pahuteen.
24:3 Viisaudella talo rakennetaan ja ymmärryksellä vahvaksi varustetaan.	3. Viisaudella raknnetaan huone, ja toimella se vahvistetaan.	24:3 Wijsaudella raketan huone/ ja toimella se wahwistetan.
24:4 Taidolla täytetään kammiot, kaikkea kallista ja ihanaa tavaraa täyteen.	4. Taidolla kammio täytetään kaikkinaisista kalliista ja jaloista tawaroista.	24:4 Taidolla huone täytetän/ caickinaisista callista ja jaloista tawaroista.
24:5 Viisas mies on väkevä, ja taidon mies on voipa voimaltansa.	5. Viisas mies on väkevä, ja toimellinen mies on voimallinen väestä.	24:5 Wijsas mies on wäkwä/ ja toimellinen mies on woimallinen wäestä.
24:6 Neuvokkuudella näet on sinun käytävä sotaa, ja neuvonantajain runsaus tuo menestyksen.	6. Sillä neuvolla sodatkin pidetään: ja jossa monta neuvonantajaa on, siinä on voitto.	24:6 Sillä neuwolla sodatkin pidetän: ja josa monda neuwonandajat on/ sijnä on voitto.
24:7 Kovin on korkea hullulle viisaus, ei hän suutansa avaa portissa.	7. Viisaus on hullulle ylen korkia, ei hän tohdi avata suutansa portissa.	24:7 Wijsaus on hulluille ylön corkia/ ei hän tohdi awata suutans portisa.
24:8 Jolla on pahanteko mielessä, sitä juonittelijaksi sanotaan.	8. Joka ajattelee pahaa tehdäksensä, se kutsutaan pahain ajatusten päämieheksi.	24:8 Joca idzellens wahingota teke/ hän cudzutan pää coiraxi.
24:9 Synti on hulluuden työ, ja pilkkaaja on ihmisille kauhistus.	9. Tyhmäin ajatus on synti, ja pilkkaaja on kauhistus ihmisille.	24:9 Tyhmän ajatus on syndi/ ja pilckaja on cauhistus ihmisille.
24:10 Jos olet ollut veltto, joutuu ahtaana aikana voimasi ahtaalle.	10. Ei se ole väkevä, joka ei tuskassa vahva ole.	24:10 Ei se ole wäkwä/ joca ei tuscasa wahwa ole.
24:11 Pelasta ne, joita kuolemaan viedään, pysäytä ne, jotka surmapaikalle hoippuvat.	11. Auta niitä, joita tappaa tahdotaan, ja älä vedä sinuas pois pois niiden tyköä, jotka cuoletetaan.	24:11 Auta nijtä joita tappa tahdotan/ ja älä wedä sinuas pois nijden tykö/ jotca cuoletetan.
24:12 Jos sanot: "Katso, emme tienneet siitä", niin ymmärtäähän asian sydänten tutkija; sinun sielusi vartioitsija sen tietää, ja hän kostaa ihmiselle hänen tekojensa mukaan.	12. Jos sinä sanot: katso, emme ymmärrä sitä! luuletkos, ettei se, joka sydämet tutkii, sitä ymmärrä? ja se, joka sielustas ottaa vaarin, tunne sitä ja kosta ihmiselle tekonsa jälkeen?	24:12 Sanotcos: cadzo/ en me ymmärrä mitän: luuletcos ettei se joca sydämet tietä/ sitä ymmärrä? Ja se joca sielusta otta waarin/ tunne sitä? ja costa ihmiselle tecons jälken.

24:13 Syö hunajaa, poikani, sillä se on hyvää, ja mesi on makeaa suussasi.	13. Syö, poikani, hunajaa; sillä se on hyvä, ja mesileipä on makia suus laelle.	24:13 Syö poican hunajata: sillä se on hywä: ja mesileipä on makia curcusas.
24:14 Samankaltaiseksi tunne viisaus sielullesi; jos sen löydät, on sinulla tulevaisuus, ja toivosi ei mene turhaan.	14. Niin on myös viisauden oppi sielulles: koskas sen löydät, niin sinun viimein käy hyvin, ja ei sinun toivos ole turha.	24:14 Ja ope nijn wijsautta sielulles. 24:15 Coscas hänen löydät/ nijn sinun wijmein käy hywin: ja ei sinun toiwos ole turha.
24:15 Älä väijy, jumalaton, vanhurskaan majaa, älä hävitä hänen leposijaansa.	15. Älä vartioitse vanhurskaan huonetta, sinä jumalatoin, älä hukkaa hänen lepoansa.	24:16 Älä wartioidze wanhurscan huonetta nijncuin jumalatoin/ älä hucka hänen lepoans.
24:16 Sillä seitsemästi vanhurskas lankeaa ja nousee jälleen, mutta jumalattomat suistuvat onnettomuuteen.	16. Sillä vanhurskas taitaa langeta seitsemän kertaa, ja nousee jälleen; mutta jumalattomat kaatuvat onnettomuuteen.	24:17 Sillä wanhurscas lange seidzemen kerta/ ja nouse jällens: mutta jumalattomat uppowat onnettomuteen.
24:17 Älä iloitse vihamiehesi langetessa, älköön sydämesi riemuitko hänen suistuessaan kumoon,	17. Älä iloitse vihamiehes vahingosta, ja älköön sinun sydämes riemuitko hänen onnettomuudestansa,	24:18 Älä iloidze wihamiehes wahingosta/ ja älkön sinun sydämes riemuitco hänen onnettomudestans.
24:18 ettei Herra, kun sen näkee, sitä pahana pitäisi, ja kääntäisi vihaansa pois hänestä.	18. Ettei Herra näkisi sitä, ja se olis hänelle kelvotoin, ja hän kääntäis vihansa pois hänen päältänsä.	24:19 Ettei HERra näkis sitä/ ja se olis hänelle kelwotoin/ ja käändäis wihans pois hänen pääldäns.
24:19 Älä vihastu pahantekijäin tähden, älä kadehdi jumalattomia.	19. Älä vihastu pahain päälle, älä myös ole kiivas jumalattomain tähden;	24:20 Älä wihastu pahan päälle/ älä myös ole kijwas jumalattoman tähden.
24:20 Sillä ei ole pahalla tulevaisuutta; jumalattomien lamppu sammuu.	20. Sillä ei häijyllä ole mitään toivomista, ja jumalattomain kynttilä pitää sammuman.	24:21 Sillä ei häijyillä ole mitän toiwomist/ ja jumalattomain kynttilä pitä sammuman.
24:21 Pelkää, poikani, Herraa ja kuningasta, älä sekaannu kapinallisten seuraan.	21. Poikani, pelkää Herraa ja kuningasta, ja älä sekoita sinuas kapinan nostajain kanssa.	24:22 Poican/ pelkä HERra ja Cuningasta/ ja älä secoita sinuas capinan nostaitten cansa.
24:22 Sillä yhtäkkiä tulee heille onnettomuus, tuomio - kuka tietää milloin - toisille niinkuin toisillekin.	22. Sillä heidän kadotuksensa nousee äkisti: ja kuka tietää, koska kummankin onnettomuus tulee?	24:23 Sillä heidän cadotuxens nouse äkist/ ja cuca tietä cosca cummangin onnettomus tule?
24:23 Nämäkin ovat viisaitten sanoja. Ei ole hyvä tuomitessa henkilöön katsoa.	23. Nämä ovat myös viisasten: ei ole hyvä katsoa muotoa tuomiossa.	24:24 Nämät owat myös wijsasten: Ei ole hywä cadzo muoto duomiosa.
24:24 Joka sanoo syylliselle: "Sinä olet syytön", sitä kansat kiroavat, kansakunnat sadattelevat.	24. Joka jumalattomalle sanoo: sinä olet hurskas! häntä kiroovat ihmiset, ja kansa vihaa häntä.	24:25 Joca jumalattomalle sano: sinä olet wiatoin: händä kirowat ihmiset/ ja Canssa wiha händä.
24:25 Mutta jotka oikein tuomitsevat, niiden käy hyvin, ja heille tulee onnen siunau	25. Mutta jotka rankaisevat, he ovat otolliset, ja runsas siunaus tulee heidän päällensä.	24:26 Mutta jotca rangaisewat/ he owat otolliset: ja runsas siunaus tule heidän päällens.
24:26 Se huulille suutelee, joka oikean vastauksen antaa.	26. Toimellinen vastaus on niinkuin suloinen suun antamus.	24:27 Toimellinen wastaus on nijncuin suloinen suun andamus.
24:27 Toimita tehtäväsi ulkona ja tee valmista pellollasi; sitten perusta itsellesi perhe.	27. Toimita työs ulkona, ja valmista peltos, ja rakenna sitte huonees.	24:28 Toimita asias ulcona/ ja walmista peldos: rakenna sijtte huones.
24:28 Älä ole syyttä todistajana lähimmäistäsi vastaan, vai petätkö sinä huulillasi?	28. Älä todista lähimmäistä vastaan ilman syytä, ja älä petä suullas.	24:29 Älä todista lähimmäistä vastaan ilman syytä/ ja älä petä sinun suullas.
24:29 Älä sano: "Niinkuin hän teki minulle, niin teen minä hänelle, minä kosten miehelle hänen tekonsa mukaan."	29. Älä sano: niinkuin hän teki minulle, niin minä teen hänelle: minä kosten jokaiselle hänen tekonsa jälkeen.	24:30 Älä sano: nijncuin muut tekewät minulle/ nijn minä teen jällens: ja costan jocaidzelle tecons.

24:30 Minä kuljin laiskurin pellon ohitse, mielettömän miehen viinitarhan vieritse.	30. Minä kävin laiskan pellon ohitse, ja tyhmän viinamäen sivuitse,	24:31 Minä kävin laiscan pellon ohidze/ ja tyhmän wijnamäen siwuidze.
24:31 Ja katso: se kasvoi yltänsä polttiaisia; sen pinta oli nokkosten peitossa ja sen kiviaita luhistunut.	31. Ja katso, siinä olivat paljaat ohdakkeet kasvaneet, ja se oli nukulaista täynnä, ja aidat olivat kaatuneet.	24:32 Ja cadzo/ ei sijnä muuta ollut kuin noculaisia/ ja oli ohdackeita täynäns/ ja aidat olit caatunet.
24:32 Minä katselin ja painoin mieleeni, havaitsin ja otin opikseni:	32. Kuin minä sen näin, panin minä sen sydämeeni, katselin ja opin siitä.	24:33 Cosca minä sen näin/ panin minä sen sydämeeni/ cadzelin ja opin sijtä.
24:33 Nuku vielä vähän, torqu vähän, makaa vähän ristissä käsin,	33. Sinä tahdot vielä vähä maata ja unelias olla, ja enempi käsiäs yhteen panna lepäämään;	24:34 Sinä tahdot wielä wähä maata ja unelias olla/ ja enä käsiäs yhten panna lepämän:
24:34 niin köyhyys käy päällesi niinkuin rosvo ja puute niinkuin asestettu mies.	34. Mutta köyhyytes pitää sinulle tuleman niinkuin matkamies, ja vaivaisuus niinkuin varustettu mies.	mutta sinun köyhydes pitä sinulle tuleman nijncuin matcamies/ ja sinun waiwaisudes nijncuin warustettu mies.
25 LUKU	25 LUKU	XXV. Lucu
25:1 Nämäkin ovat Salomon sananlaskuja, Hiskian, Juudan kuninkaan, miesten kokoamia.	1. Nämät ovat myös Salomon sananlaskut, jotka Hiskian ja Juudan kuninkaan miehet ovat tähän panneet tykö.	25:1 Nämät owat myös Salomon sananlascut/ jotca Hiskian Judan Cuningan miehet owat tähän pannet tygö.
25:2 Jumalan kunnia on salata asia, ja kuningasten kunnia on tutkia asia.	2. Se on Jumalan kunnia, salata asiaa; mutta kuninkaan kunnia, tutkia asiaa.	25:2 Se on Jumalan cunnia/ salata asiata: mutta Cuningan cunnia/ tutkia asiata.
25:3 Taivaan korkeus ja maan syvyys ja kuningasten sydän on tutkimaton.	3. Taivas on korkia ja maa syvä, ja kuninkaan sydän on tutkimatoin.	25:3 Taiwas on corkia ja maa sywä/ waan Cuningan sydän on tutkimatoin.
25:4 Kun hopeasta poistetaan kuona, kuontuu kultasepältä astia.	4. Raiska otetaan hopiasta pois, niin siitä tulee puhdas astia.	25:4 Raisca otetan pois/ nijn sijtä tule puhdas astia.
25:5 Kun jumalaton poistetaan kuninkaan luota, vahvistuu hänen valtaistuimensa vanhurskaudessa.	5. Jos jumalatoim otetaan pois kuninkaan kasvoin edestä, niin hänen istuimensa vanhurskaudella vahvistetaan.	25:5 Jos jumalatoim meno otetan Cuningalda pois/ nijn hänen istumens wanhurscaudella wawhistetan.
25:6 Älä tavoittele kunniaa kuninkaan edessä äläkä asetu isoisten sijalle.	6. Älä koreile kuninkaan nähden, ja älä astu suurten sialle.	25:6 Älä coreile Cuningan nähden/ ja älä astu suurten sialle.
25:7 Sillä parempi on, jos sinulle sanotaan: "Käy tänne ylös", kuin että sinut alennetaan ylhäisen edessä, jonka silmäsi olivat nähneet.	7. Sillä se on sinulle parempi, koska sinulle sanotaan: astu tänne ylemmä! kuin että ruhtinaan edessä alennettaisiin, jota sinun silmäs näkisivät.	25:7 Sillä se on sinulle parembi/ cosca sinulle sanotan: mene ylemmä/ cuins Förstin edes aletaisin/ jota sinun silmäs näkisit.
25:8 Älä ole karkäs käräjoimään; muutoin sinulla ei lopulta ole, mitä tehdä, kun vastapuolesi on saattanut sinut häpeään.	8. Älä ole pikainen riitelemään, ettes tiedä mitä teet, koska lähimmäiseltäs häväisty olet?	25:8 Älä ole picainen rijtelemän: sillä mitäs sijtte teet coscas lähimmäises häwäisnyt olet?
25:9 Riitele oma riitasi vastapuolesi kanssa, mutta toisen salaisuutta älä ilmaise.	9. Toimita asias lähimmäises kanssa, älä ilmoita toisen salaisuutta,	25:9 Toimita asias lähimmäises cansa/ ja älä ilmoita toisen salaisuutta.
25:10 Muutoin sinua häpäisee, kuka sen kuuleekin, eikä huono huuto sinusta lakkaa.	10. Ettei se, joka sen kuulee, sinua häpäisisi, ja ettei sinun paha sanomas lakkaa.	25:10 Ettei se joca cuule/ sinua häijyst puhuttelis/ ja ettei sinun paha sanomas palaja.
25:11 Kulutaomenia hopeamaljoissa ovat sanat, sanotut aikansa.	11. Sana, aikansa puhuttu, on niinkuin kultainen omena hopiamaljassa.	25:11 Sana aicanans puhuttu/ on nijncuin cullainen omena hopiamaljasa.

25:12 Kultainen korvarengas ja hienokultainen kaulakoru ovat viisas neuvoja ynnä kuuleva korva.	12. Koska viisas rankaisee sitä, joka häntä kuulee, se on niinkuin korvarengas, ja niinkuin kaunistus parhaasta kullasta.	25:12 Joca wijsasta rangaise/ ja hän händä cuule/ se on nijncuin cullainen corwarengas/ ja cuin cullainen caulan caunistus parhasta cullasta.
25:13 Kuin lumen viileys elonaikana on luotettava lähetti lähettäjälleen: herransa sielun hän virvoittaa.	13. Niinkuin lumen kylmä elonaikana, niin on uskollinen sanansaattaja sille, joka hänen lähettänyt on, ja virvoittaa herransa sielun.	25:13 Nijncuin lumen kylmä elon aicana/ nijn on uscollinen lähetyssana/ hänelle joca sen lähettänyt on: ja wirgotta hänen Herrans sielun.
25:14 Kuin pilvet ja tuuli, jotka eivät sadetta tuo, on mies, joka kerskuu lahjoilla, joita ei anna.	14. Joka paljon puhuu ja vähän pitää, hän on niinkuin tuuli ja pilvi ilman sadetta.	25:14 Joca paljo puhu ja vähän pitä/ hän on nijncuin tuuli ja pilwi ilman sateta.
25:15 Kärsivällisyydellä taivutetaan ruhtinas, ja leppeä kieli murskaa luut.	15. Kärsivällisyydellä päämies lepytetään, ja siviä kieli pehmittää kovuuden.	25:15 Kärsimisellä Försti lepytetän/ ja siwiä kieli pehmittä cowuden.
25:16 Jos hunajata löydät, syö kohtuudella, ettet kyllästyisi siihen ja sitä oksentaisi.	16. Jos sinä löydät hunajaa, niin syö tarpeekses, ettes ylönpalttisesti tulisi ravituksi, ja antaisi sitä ylen.	25:16 Jos sinä löydät hunajata/ nijn syö tarpexes: ettes ylönpaldisest tulis rawituxi/ ja oxennais sitä.
25:17 Astu jalallasi harvoin lähimmäisesi kotiin, ettei hän sinuun kyllästyisi ja alkaisi sinua vihata.	17. Anna jalkas harvoin tulla lähimmäises huoneeseen, ettei hän suuttuis sinuun, ja vihaisi sinua.	25:17 Wedä jalcas tacaperin lähimmäises huonesta/ ettei hän suuttuis ja wihastuis sinulle.
25:18 Nuija ja miekka ja terävä nuoli on mies, joka väärin todistaa lähimmäistensä vastaan.	18. Joka väärää todistusta puhuu lähimmäistensä vastaan, hän on vasara, miekka ja terävä nuoli.	25:18 Joca wäärä todistusta puhu lähimmäistensä wastan/ hän on keihäs/ miecka ja terävä nuoli.
25:19 Kuin mureneva hammas ja horjuva jalka on uskottoman turva ahdingon päivänä.	19. Pilkkaajan toivo hädän aikana on niinkuin murrettu hammas, ja vilpisteleväinen jalka.	25:19 Pilckajan toiwo hädän aicana/ on nijncuin mädännyt hammas: ja wilpistelewäinen jalca.
25:20 Kuin se, joka riisuu vaatteet pakkaspäivänä, kuin etikka lipeän sekaan, on se, joka laulaa lauluja murheelliselle sydämelle.	20. Joka murheellisen sydämen edessä virsiä veisaa, hän on niinkuin se, joka vaatten tempaa pois talvella, ja etikka pleikun päällä.	25:20 Joca murhellisen sydämen edes wirsiä weisa/ hän on nijncuin rewäisty waate talwella/ ja eticka pleicun päällä.
25:21 Jos vihamiehelläsi on nälkä, anna hänelle leipää syödä, ja jos hänellä on jano, anna hänelle vettä juoda.	21. Jos sinun vihamiehes isoo, niin ravitse häntä leivällä: jos hän janoo, niin juota häntä vedellä;	25:21 Jos sinun wihamiehes iso/ nijn rawidze händä leiwällä: jos hän jano/ nijn juota händä wedellä.
25:22 Sillä niin sinä kokoat tulisia hiiliä hänen päänsä päälle, ja Herra sen sinulle palkitsee.	22. Sillä sinä kokoot hiilet hänen päänsä päälle, ja Herra kostaa sen sinulle.	25:22 Sillä sinä cocot hijlet hänen pääns päälle/ ja HERra costa sen sinulle.
25:23 Pohjatuuli saa aikaan sateen ja salainen kielittely vihaiset kasvot.	23. Pohjatuuli tuottaa sateen, ja salainen kieli saattaa kasvot vihaisiksi.	25:23 Pohjatuuli aja saten pois/ ja salainen kieli saatta caswon wihaisexi.
25:24 Parempi on asua katon kulmalla kuin toraisan vaimon huonetooverina.	24. Parempi on istus katon kulmalla, kuin riitaisen vaimon kanssa yhdessä huoneessa.	25:24 Parembi on istua caton culmalla/ cuin rijtaisen waimon cansa suuresa huonesä.
25:25 Kuin nääntyväliselle raikas vesi on hyvä sanoma kaukaisesta maasta.	25. Hyvä sanoma kaukaiselta maalta on kylmän veden kaltainen janoovaiselle sielulle.	25:25 Hywä sanoma caucaiselda maalda/ on kylmän weden caltainen janowaiselle sielulle.
25:26 Kuin sekoitettu lähde ja turmeltu kaivo on vanhurskas, joka horjuu jumalattoman edessä.	26. Vanhurskas, joka jumalattoman eteen lankee, on niinkuin sekoitettu kaivo ja turmeltu lähde.	25:26 Wanhurscas joca jumalattoman eteen lange/ on nijncuin secoitettu caiwo ja turmeldu lähde.

25:27 Liika hunajan syönti ei ole hyväksi, ja raskaitten asiain tutkiminen on raskasta.	27. Joka paljon hunajaa syö, ei se ole hyvä, ja joka työläitä asioita tutkii, se tulee hänelle työlääksi.	25:27 Joca paljon hunajata syö/ ei se ole hyvä: ja joca työlaitä asioita tutki/ se tule hänelle työläxi.
25:28 Kuin kaupunki, varustukset hajalla, muuria vailla, on mies, joka ei mieltänsä hillitse.	28. Joka ei taida hillitä henkeänsä, hän on niinkuin hävitetty kaupunki ilman muuria.	25:28 Joca ei taida hillitä hengens/ hän on nijncuin muuritoin Caupungi.
26 LUKU	26 LUKU	XXVI. Lucu
26:1 Yhtä vähän kuin lumi kesällä ja sade elonaikana soveltuu tyhmälle kunnia.	1. Niinkuin lumi suvella ja sede elonaikana, niin ei sovi tyhmälle kunnia.	26:1 NIincuin lunda suwella ja sadetta elon aicana: nijn ei tarwita tyhmälle cunniata.
26:2 Kuin liitävä lintu, kuin lentävä pääskyinen on aiheeton kirous: ei se toteen käy.	2. Niinkuin lintu menee pois, ja pääskyinen lentää, niin ei sovi salvaa kirous ilman syytä.	26:2 Nijncuin lindu mene pois/ ja pääskyinen lendä/ nijn ei salwa nuhtetoin kirous.
26:3 Hevoselle ruoska, aasille suitset, tyhmille vitsa selkään!	3. Hevoselle ruoska ja aasille ohjat, ja hullulle vitsa selkään.	26:3 Hewoiselle ruosca ja Asille ohjat/ ja hullulle widza selkän.
26:4 Älä vastaa tyhmälle hänen hulluutensa mukaan, ettet olisi hänen kaltaisensa sinäkin.	4. Älä vastaa tyhmää hänen tyhmyytensä jälkeen, ettes myös sinä hänen kaltaiseksensa tulisi.	26:4 Älä wasta tyhmä hänen tyhmydens jälken/ ettes hänen caltaisexens tulis.
26:5 Vastaa tyhmälle hänen hulluutensa mukaan, ettei hän itseänsä viisaana pitäisi.	5. Vastaa tyhmää hänen tyhmyytensä jälkeen, ettei hän näkyisi viisaaksi silmissänsä.	26:5 Mutta wasta hullua hulludens jälken/ ettei hän näkyis wijsaxi.
26:6 Jalat altaan katkaisee ja vääryyttä saa juoda, joka sanan lähettää tyhmän mukana.	6. Joka tyhmäin sanansaattajain kautta asian toimittaa, hän on niinkuin rampa jaloista, ja saa vahingon.	26:6 Joca tyhmäin sanansaattajain cautta asian toimitta/ hän on nijncuin nilcku jalgoista/ ja saa wahingon.
26:7 Velttoina riippuvat halvatun sääret; samoin sananlasku tyhmäin suussa.	7. Niinkuin nilkku voi hypätä, niin tyhmä taitaa puhua viisaudesta.	26:7 Nijncuin nilcku woi tanzata/ nijn tyhmä taita puhua wijsaudesta.
26:8 Yhtä kuin sitoisi kiven linkoon kiinni, on antaa kunniaa tyhmälle.	8. Joka tyhmälle taritsee kunniaa, on niinkuin joku heittäisi kalliin kiven kiviroukkioon.	26:8 Joca tyhmälle taridze cunniata/ on nijncuin jocu heittäis callita kiwiä muiden kiwein secaan.
26:9 Kuin ohdake, joka on osunut juopuneen käteen, on sananlasku tyhmäin suussa.	9. Sananlasku on tyhmäin suussa niinkuin orjantappura, joka juopuneen käsiin pistelee.	26:9 Sananlascu on tyhmän suusa nijncuin orjantappura/ joca juopunen käsijn pistelee.
26:10 Kuin jousimies, joka kaikkia haavoittaa, on se, joka tyhmän pestaa, kulkureita pestaa.	10. Taitava ihminen tekee kappaleen oikein; vaan joka taitamattoman palkkaa, hän sen turmelee.	26:10 Taitawa ihminen teke cappalen oikein: waan joca taitamattoman palcka/ hän sen turmelee.
26:11 Kuin koira, joka palajaa oksennuksilleen, on tyhmä, joka yhä uusii hulluuksiansa.	11. Niinkuin koira syö oksennuksensa, niin on hullu joka hulluutensa kertoo.	26:11 Nijncuin coira syö oxennuxens/ nijn on hullu joca hänen hulludens kertoi.
26:12 Näet miehen, viisaan omissa silmissään - enemmän on toivoa tyhmästä kuin hänestä.	12. Koskas näet jonkun, joka luulee itsensä viisaaksi, enempi on silloin toivoa tyhmästä kuin hänestä.	26:12 Coscas näet jongun joca luule idzens wijsaxi/ enä on silloin toiwo tyhmäst cuin hänestä.
26:13 Laiska sanoo: "Tuolla tiellä on leijona, jalopeura torien vaiheilla."	13. Laiska sanoo: nuori jalopeura on tiellä, ja jalopeura kujalla.	26:13 Laisca sano: nuori Lejoni on tiellä/ ja naaras Lejoni kujalla.
26:14 Ovi saranoillaan kääntyilee, laiska vuoteellansa.	14. Laiska kääntelee itsiänsä vuoteella niinkuin ovi saranassa.	26:14 Laisca käändelee idzens wuotella/ nijncuin owi säränäsä.
26:15 Laiska pistää kätensä vatiin; ei viitsi sitä viedä suuhunsa jälleen.	15. Laiska panee kätensä poveensa: ja se tulee hänelle työlääksi saattaa suuhunsa jälleen.	26:15 Laisca pane kätens poweens: ja se tule hänelle työläxi/ saatta suuhuns jällens.

26:16 Laiska on omissa silmissään viisaampi kuin seitsemän, jotka vastaavat taitavasti.	16. Laiska luulee itsensä viisaammaksi kuin seitsemän, jotka hyviä tapoja opettavat.	26:16 Laiska luule hänen wijsammaxi/ cuin seidzemen jotca hyviä tapoja opettawat.
26:17 Kulkukoiraa korviin tarttuu se, joka syrjäisten riidasta suuttuu.	17. Joka käy ohitse ja sekoittaa itsensä muiden riitoihin, hän on senkaltainen, joka koiraa korvista vetää.	26:17 Joca käy ohidzen ja secoitta idzens muiden rijtoin/ hän on sencaltainen joca coira corwasta wetä.
26:18 Kuin mieletön, joka ammuskelee tulisia surmannuolia,	18. Niinkuin se, joka salaa ampuu, tarkoittaa joutsella ja tappaa,	26:18 Nijn cuin se joca sala ambu/ tarcoitta joudzella ja tappa.
26:19 on mies, joka pettää lähimmäisensä ja sanoo: "Leikillähän minä sen tein."	19. Niin on petollinen ihminen hänen lähimmäisillensä, ja sanoo: leikillä minä sen tein.	26:19 Nijn on petollinen ihminen/ hänen lähimmäisellens ja sano: leikillä minä sen tein.
26:20 Halkojen loppuessa sammuu tuli, ja panettelijan poistuessa taukoaa tora.	20. Kuin halot loppuvat, niin tuli sammuu, ja kuin kielikellot pannaan pois, niin riidat lakkaavat.	26:20 Cosca halwot loppuwat/ nijn tuli sammuu: ja cosca kielikellot pannan pois/ nijn rijdat lackawat.
26:21 Hehkuksi hiilet, tuleksi halot, riidan lietsomiseksi toraisa mies.	21. Niinkuin hiilet tuleen, ja puut liekkiin, niin riitainen ihminen saattaa metelin.	26:21 Nijn cuin hijlet tulen ja puut liekin: nijn rijtainen ihminen saatta metelin.
26:22 Panettelijan puheet ovat kuin herkkupalat ja painuvat sisusten kammioihin asti.	22. Panettelian sanat ovat niinkuin haavat, ja käyvät läpi sydämen.	26:22 Panettelian sanat owat nijncuin haawat/ ja käywät läpi sydämen.
26:23 Kuin hopeasilaus saviastian pinnalla ovat hehkuvat huulet ja paha sydän.	23. Viekas kieli ja paha sydän on niinkuin saviastia hopian savulla juotettu.	26:23 Wiecas kieli ja paha sydän/ on nijncuin sawiastia hopian sawulla juotettu.
26:24 Vihamies teeskentelee huulillaan, mutta hautoo petosta sydämessänsä.	24. Vihamien teeskelee itsensä toisin puheellansa; mutta petos on hänen sydämessänsä.	26:24 Wihollinen tutan puhestans: ja cosca hän lähesty/ waelda hän petoxella.
26:25 Jos hän muuttaa suloiseksi äänensä, älä häntä usko, sillä seitsemän kauhistusta hänellä on sydämessä.	25. Kuin hän liehakoitsee makeilla puheillansa, niin älä usko häntä; sillä seitsemän kauhistusta on hänen sydämessänsä.	26:25 Cosca hän liehacidze makeilla puhellians/ nijn älä usco händä: sillä seidzemen cauhistusta on hänen sydämesäns.
26:26 Vihamielisyys kätkeytyy kavalasti, mutta seurakunnan kokouksessa sen pahuus paljastuu.	26. Joka pitää salavihaa, tehdäksensä vahinkoa, hänen pahuutensa tulee ilmi kokouksissa.	26:26 Joca pitä sala wiha tehdäxens wahingota/ hänen pahudens tule ilmei cocouxisa.
26:27 Joka kuopan kaivaa, se itse siihen lankeaa; ja joka kiveä vierittää, sen päälle se takaisin vyörähtää.	27. Joka kuopan kaivaa, hän lankee siihen, ja joka kiven vierittää, se kierittää sen itse päällensä.	26:27 Joca cuopan caiwa/ hän lange sijhen: ja joca kiwen wierittä/ hän sijhen idze combistu.
26:28 Valheellinen kieli vihaa omia ruhjomiansa, ja liukas suu saa turmiota aikaan.	28. Petollinen kieli vihaa rangaistusta, ja suu, joka myötäkielin puhuu, saattaa kadotukseen.	26:28 Petollinen kieli wiha rangaistusta: ja suu joca myötäkielin puhu/ saatta cadotuxeen.
27 LUKU	27 LUKU	
27:1 Älä huomispäivästä kersku, sillä et tiedä, mitä mikin päivä synnyttää.	1. Älä kehu huomisesta päivästä; sillä et sinä tiedä, mitä tänäpänä tapahtuu.	27:1 ÄLä kehu sinuas huomenesta päiwästä: sillä et sinä tiedä mitä tänäpänä tapahtu.
27:2 Kehukoon sinua toinen, ei oma suusi; vieras, eikä omat huulesi.	2. Anna toisen sinuas kiittää, ja ei sinun oman suus, muukalaisen, ja ei omin huultes.	27:2 Anna toisen sinuas kijttä/ ja ei sinun oma suus: muucalaisen/ ja ei omin huuldes.
27:3 Raskas on kivi ja painava hiekka, mutta molempia raskaampi hullun suuttumus.	3. Kivi on raskas ja santa painaa; vaan tyhmän viha on raskaampi kuin ne molemmat.	27:3 Kiwi on rascas ja sanda paina/ waan tyhmän wiha on rascambi cuin ne molemmat.

27:4 Kiukku on julma, viha on niinkuin tulva; mutta kuka voi kestää luulevaisuutta?	4. Viha on julma kappale ja karvas mieli on myrsky; ja kuka taitaa olla kateutta vastaan?	27:4 Wiha on julma cappale/ ja carwas mieli on myrsky/ ja cuca taita olla waino wastan?
27:5 Parempi julkinen nuhde kuin salattu rakkaus.	5. Julkinen kuritus on parempi kuin salainen rakkaus.	27:5 Julkinen curitus/ on parembi cuin salainen rackaus.
27:6 Ystävän lyönnit ovat luotettavat, mutta vihamiehen suutelot ylenpalttiset.	6. Hyvänsuovan haavat ovat paremmet kuin petolliset Vainoojain suunantamiset.	27:6 Hywän suowan haawat/ owat paremmat cuin petolliset wainojan suunandamiset.
27:7 Kylläinen polkee hunajaakin, nälkäiselle on kaikki karvaskin makeata.	7. Ravittu sielu polkee hunajaa; vaan isoovaiselle sielulle ovat kaikki karvaatkin makiat.	27:7 Rawittu sielu polke hunajata/ waan isowaiselle sielulle ovat caicki carwatkin makiat.
27:8 Kuin pesästään paennut lintu, on mies paossa kotipaikoiltaan.	8. Niinkuin lintu, joka pesästänsä kulkee, niin on se mies, joka siastansa siirtää.	27:8 Nijn cuin lindu joca pesästäns culke/ nijn on se joca siastans sijrtä.
27:9 Öljy ja suitsuke ilahuttavat sydämen; samoin ystävän hellyys, alttiisti neuvoja antavainen.	9. Voiteesta ja suitsutuksesta sydän iloitsee, ja ystävän hyvä neuvo on sielulle otollinen.	27:9 Woitesta ja suidzutuxesta sydäin iloidze/ ja ystävän hywä neuwo on sielulle otollinen.
27:10 Ystäväsi ja isäsi ystävää älä hylkää, äläkä hätäpäivänäsi mene veljesi taloon: parempi läheinen naapuri kuin kaukainen veli.	10. Älä hylkää ystäväsi, ja isäs ystäviä, ja älä mene veljes huoneeseen, kuin sinun väärin käy; sillä parempi on kylänmies, joka läsnä on, kuin veli, joka taampana on.	27:10 Älä hyljä sinun ystävätäs ja sinun Isäs ystäwitä/ ja älä mene weljes huoneseen/ cosca sinun wäärin käy: sillä parembi on kylänmies joca läsnä on/ cuin weli joca taambana on.
27:11 Viisastu, poikani, ja ilahuta minun sydämeni, niin minä voin antaa herjaajalleni vastauksen.	11. Ole viisas, poikani, ja iloita sydämeni, että minä taitaisin vastata sitä, joka minua pilkkaa.	27:11 Ole wijsas poican/ nijn minun sydämen iloidze: että minä taitaisin wastata sitä joca minua pilcka.
27:12 Mielevä näkee vaaran ja kätkeytyy, mutta yksinkertaiset käyvät kohti ja saavat vahingon.	12. Viisas näkee vaaran, ja lymyttää itsensä; vaan tyhmet menevät siihen, ja saavat vahingon.	27:12 Wijsas mies näke waaran/ ja lymyttä idzens: waan tyhmet menewät sijhen/ ja saawat wahingon.
27:13 Ota siltä vaatteet, joka toista takasi, ja ota häneltä pantti vieraan naisen tähden.	13. Ota hänen vaattensa, joka toisen takaa, ja ota häneltä pantti muukalaisen edestä.	27:13 Ota hänen waattens joca toisen edestä hywä on/ ja ota häneldä pantti muucalaisen edestä.
27:14 Joka siunaa ystävänsä isoäänisesti aamulla varhain, sille se luetaan kiroukseksi	14. Joka lähimmäistänsä siunaa korkialla äänellä, ja nousee varhain, se luetaan hänelle kiroukseksi.	27:14 Joca lähimmäistäns siuna corkialla änellä/ ja nouse warahin: se luetan hänelle kirouxexi.
27:15 Räystästä tippuva vesi sadepäivänä ja toraisa vaimo ovat yhdenveroiset.	15. Riitainen vaimo, ja alinomainen tiukkuminen suuresta sateesta, nämät oikein yhteen verrataan.	27:15 Rijtainen waimo ja alinomainen tiukkuminen suuresta sateesta/ nämät oikein yhten werratan.
27:16 Joka tahtoo hänet salassa pitää, se tuulta salassa pitää, se tavoittaa öljyä oikeaan käteensä.	16. Joka häntä tahtoo kätkeä, hän käsittelee tuulta, ja pivo öljyä kädessänsä.	27:16 Joca händä holho/ hän käsittele tuulda/ ja piwo öljyä kadesäns.
27:17 Rauta rautaa hioo, ja ihminen toistansa hioo.	17. Veitsi hioo veitsen, ja mies teroittaa ystävänsä.	27:17 Weidzi teroitta weidzen/ ja mies miehen.
27:18 Joka viikunapuuta hoitaa, saa syödä sen hedelmää; ja joka isännästänsä vaarin pitää, se tulee kunniaan.	18. Joka fikunapuunsa varjelee, se syö siitä hedelmän, ja joka herraansa vartioitsee, se kunnioitetaan.	27:18 Joca hänen Ficunapuuns warjele/ hän syä sijtä hedelmän: ja joca hänen Herrans wartioidze/ hän cunnioitetan.

27:19 Niinkuin kasvot kuvastuvat vedessä, niin ihmisen sydän toisessa ihmisessä.	19. Niinkuin varjo on vedessä ihmisen kasvon suhteen, niin on ihmisen sydän toisia vastaan.	27:19 Nijnkuin warjo on wedessä ihmisen caswon suhten: nijn on ihmisen sydän toista wastan.
27:20 Tuonela ja horna eivät kylläänsä saa; eivät myös saa kylläänsä ihmisen silmät.	20. Helvetti ja kadotus ei tule ikänä täyteen, ja ihmisen silmät ovat tyytymättömät.	27:20 Helwetti ja cadotus ei tule ikänäns täyten/ ja ihmisen silmät owat tytymättömät.
27:21 Hopealle sulatin, kullalle uuni; mies maineensa mukainen.	21. Mies tulee kiusatuksi kiittäjän suun kautta, niinkuin hopia ahjossa ja kulta pätsissä.	27:21 Mies tule kiusatuxi kijttäjän suun cautta: nijncuin hopia ahjosa/ ja culda pädzissä.
27:22 Survo hullua huhmaressa, petkelellä surveitten seassa: ei erkane hänestä hänen hulluutensa.	22. Jos sinä huhmaressa survoisit tyhmän niinkuin ryynit, niin ei kuitenkaan hänen hulluutensa hänestä erkane.	27:22 Jos sinä tyhmän huhmarosa surwoisit nijncuin kryynit/ nijn ei cuitengan hänen hulludens hänestä ercane.
27:23 Tiedä tarkoin, miltä pikkukarjasi näyttää; pidä huoli laumoista.	23. Ota ahkera vaari lampaistas, ja pidä murhe laumastas;	27:23 Ota waari lambaistas/ ja pidä murhe laumastas.
27:24 Sillä eivät aarteet säily iäti; ja pysykö kruunukaan polvesta polveen?	24. Sillä ei tavara ole ijankaikkisesti, eikä kruunu suvusta sukuun.	27:24 Sillä ei tawara ole ijancaickisest/ eikä Cruunu sugusta sucuun.
27:25 Kun heinä on mennyt ja tuore äpäre tulee näkyviin ja ruoho on koottu vuorilta,	25. Ruoho käy ylös ja kukkaset puhkeevat, ja heinät vuorilla kootaan.	27:25 Ruohot owat putkennet/ heinät owat käsillä/ ja wuorella yrtit cogotan.
27:26 on sinulla karitsoita puvuksesi ja vuohipukkeja pellon ostohinnaksi	26. Lampaat vaatettavat sinua, ja kauriit antavat pellon vuoron.	27:26 Caridzat waatettawat sinua/ ja caurit andawat pellon vuoron.
27:27 ja vuohenmaitoa kyllin ravinnoksesi, perheesi ravinnoksi ja palvelijatartesi elatukseksi.	27. Sinulla on vuohen rieskaa kyllä sekä omaksi settä huonees ravinnoksi, ja piikais elatukseksi.	27:27 Sinulla on wohten riesca kyllä/ huones rawinnox: ja sinun pijcas elatuxexi.
28 LUKU	28 LUKU	XXVIII. Lucu
28:1 Jumalattomat pakenevat, vaikka ei kenkään aja takaa, mutta vanhurskaat ovat turvassa kuin nuori jalopeura.	1. Jumalatoimittomat pakenee, ja ei kenkään aja häntä takaa; vaan jumalinen on rohkia niinkuin nuori jalopeura.	28:1 JUmalatoimittomat pakene/ ja ei kengän aja händä taca: waan jumalinen on rohkia nijncuin nuori Lejoni.
28:2 Rikkomisensa tähden maa saa ruhtinaita paljon, mutta yhden ymmärtäväisen miehen taidolla järjestys kauan pysyy.	2. Maakunnan synnin tähden tulee valtakuntaan monta päämiestä; vaan toimellisten ja ymmärtäväisten ihmisten tähden pysyy se kauan.	28:2 Maacunnan synnin tähden tule waldacundaan monda mulckausta: waan toimellisten ja ymmärtäväisten ihmisten tähden pysywät ne cauwan.
28:3 Köyhä mies, joka vaivaisia sortaa, on kuin sade, joka lyö lakoon eikä anna leipää.	3. Nälkäinen, joka köyhiä vaivaa, on niinkuin sadekuuro, joka hedelmän turmelee.	28:3 Nälkäinen joca köyhiä waiwa/ on nijncuin caste joca hedelmän turmele.
28:4 Lain hylkijät kehuvat jumalattomia, mutta lain noudattajat kauhistuvat heitä.	4. Jotka lain hylkäävät, ne ylistävät jumalattomia; vaan jotka lain kätkevät, ovat heille vihaiset.	28:4 Jotca Lain hyljäwät/ ne ylistawät jumalattomia: waan jotca Lain kätkewät/ owat heille wihaiset.
28:5 Pahat ihmiset eivät ymmärrä, mikä oikein on, mutta Herraa etsiväiset ymmärtävät kaiken.	5. Ei pahat ihmiset oikeudesta lukua pidä; vaan jotka Herraa etsivät, he ottavat kaikista vaarin.	28:5 Ei pahat ihmiset oikeudest lucua pidä: waan jotca HERra edziwät/ he ottawat caikista waarin.
28:6 Parempi on köyhä, joka nuhteettomasti vaeltaa, kuin kahdella tiellä mutkitteleva rikas.	6. Parempi on köyhä joka vakuudessansa vaeltaa, kuin rikas, joka väärillä teillä käyskentelee.	28:6 Parembi on köyhä/ joca siweydesäns waelda/ cuin ricas joca wäärillä teillä käyskentele.

28:7 Joka laista ottaa vaarin, on ymmärtäväinen poika; mutta irstailijain seuratoveri saattaa isänsä häpeään.	7. Joka lain kätkee, se on toimellinen lapsi; mutta joka tuhlaajaa ruokkii, se häpäisee isänsä.	28:7 Joca Lain kätke/ hän on toimellinen lapsi: mutta joca tuhlaajata ruocki/ hän häwäise Isäns.
28:8 Joka kartuttaa varojaan korolla ja voitolla, kokoaa niitä sille, joka vaivaisia armahtaa.	8. Joka tavaransa enentää korolla ja voitolla, se kokoo köyhäin tarpeeksi.	28:8 Joca tawarans enändä corgolla ja voitolla/ hän coco köyhäin tarpexi.
28:9 Joka korvansa kääntää kuulemasta lakia, sen rukouskin on kauhistus.	9. Joka korvansa kääntää pois lain kuulosta, hänen rukouksensakin on kauhistus.	28:9 Joca corwans käändä pois Lain cuulosta/ hänen rucouxens on cauhistus.
28:10 Joka eksyttää oikeamielisiä pahalle tielle, se lankeaa omaan kuoppaansa; mutta nuhteettomat perivät onnen.	10. Joka jumaliset saattaa väärälle tielle, hän lankee omaan kuoppaansa; mutta hurskaat perivät hyvyyden.	28:10 Joca jumaliset saatta wäärälle tielle/ hän lange omaan cuoppaans: waan siwiät periwät hywydet.
28:11 Rikas mies on omissa silmissään viisas, mutta ymmärtäväinen köyhä ottaa hänestä selvän.	11. Rikas luulee itsensä viisaaksi, vaan toimellinen köyhä ymmärtää hänen.	28:11 Ricas luule hänenens wijsaxi/ waan toimellinen köyhä ymmärtä hänen.
28:12 Kun vanhurskaat riemuitsevat, on ihanuus suuri; mutta kun jumalattomat nousevat, saa ihmisiä hakea.	12. Kuin vanhurskaat vallitsevat, niin käy sangen hyvin; vaan koska jumalattomat hallitsevat, niin muuttet ovat kansan seassa.	28:12 Cosca wanhurscat wallidzewat/ nijn käy sangen hywin: waan cosca jumalattomat hallidzewat/ nijn muuttet owat Canssan seas.
28:13 Joka rikkomuksensa salaa, se ei menesty; mutta joka ne tunnustaa ja hylkää, se saa armon.	13. Joka pahan tekonsa kieltää, ei hän menesty; vaan joka sen tunnustaa ja hylkää, hänelle tapahtuu laupius.	28:13 Joca pahan tecons kieldä/ ei hän menesty: waan joca sen tunnusta ja hylkä/ hänelle tapahtu laupius.
28:14 Onnellinen se ihminen, joka aina on aralla tunnolla; mutta joka sydämensä paaduttaa, se onnettomuuteen lankeaa.	14. Autuas on se ihminen, joka aina pelkää; vaan joka sydämensä paaduttaa, se lankee onnettomuuteen.	28:14 Autuas aina pelkä/ waan niscuri lange onnettomuteen.
28:15 Kuin muriseva leijona ja ahnas karhu on kurjan kansan jumalaton hallitsija.	15. Jumalatoimien päämies, joka köyhää kansaa hallitsee, on kiljuva jalopeura ja ahne karhu.	28:15 Jumalatoimien Försti joca köyhä Canssa hallidze/ hän on kiljuwa Lejoni ja ahne carhu.
28:16 Vähätaitoinen ruhtinas runsaasti kiskoo, mutta väärän voiton vihaaja saa elää kauan.	16. Kuin hallitsia on ilman toimeta, niin paljon wääryyttä tapahtuu; vaan joka vihaa ahneutta, hän saa kauan elää.	28:16 Cosca Försti on ilman toimeta/ nijn paljon wääryyttä tapahtu: waan joca wiha ahneutta/ hän elä cauwan.
28:17 Ihmisen, jota verivelka painaa, on pakoiltava hamaan hautaan asti; älköön häntä suojeltako.	17. Ihminen, joka jonkun sielun veressä wääryyttä tekee, ei pääse, vaikka hän hamaan hautaan pakenis.	28:17 Ihminen joca jongun sielun weres wääryyttä teke: ei hän pääse waicka hän haman hautan pakenis.
28:18 Nuhteettomasti vaeltavainen saa avun, mutta kahdella tiellä mutkittelija kerralla kaatuu.	18. Joka vakuudessa vaeltaa, se on tallessa; mutta joka käy pahaa tietä, hänen täytyy joskus langeta.	28:18 Joca siweydes waelda/ hän on tallesa: mutta joca käy paha tietä/ hänen täyty joscus langeta.
28:19 Joka peltonsa viljelee, saa leipää kyllin, mutta tyhjän tavoittelija saa köyhyyttä kyllin.	19. Joka peltonsa viljelee, hän saa leipää yltäisesti; vaan joka pyytää joutilaana käydä, se ravitaan köyhyydellä.	28:19 Joca peldons wiljele/ hän saa leipä yldäisestä: waan joca pyytä joutilasna käydä/ hän tule peräti köyhäxi.
28:20 Luotettava mies saa runsaan siunauksen, mutta jolla on kiihko rikastua, se ei rankaisematta jää.	20. Uskollinen mies runsaasti siunataan; vaan joka pyrkii rikkauden perään, ei hän ole viaton.	28:20 Uscollinen mies siunatan: waan joca pyrki rickauden perän/ ei hän ole wiatoim.
28:21 Ei ole hyvä henkilöön katsoa, mutta leipäpalankin tähden rikkomus tehdään.	21. Ei ole se hyvä, että joku katsoo muotoa; sillä ihminen taitaa tehdä leivän kappaleen tähden väärin.	28:21 Ei ole se hywä että jocu cadzo muoto: sillä hän teke leiwän cappalեն tähden wäärin.

28:22 Pahansuova haluaa kiihkeästi varallisuutta eikä tiedä, että hänet tapaa puute.	22. Joka äkisti rikkautta pyytää, ja on kade, hänelle tulee köyhyys, ettei hän tiedäkään.	28:22 Joca äkistä rikkautta pyytä/ ja on saita: hänen päällens tule ahdistus/ nijn ettei hän tiedäkän.
28:23 Joka toista nuhtelee, niinkuin minä neuvon, saa suosiota enemmän kuin se, joka kielellänsä liehakoitsee.	23. Joka ihmistä rankaisee, hän löytää paremman ystävyyden kuin se, joka puhuu ymötämielin.	28:23 Joca ihmistä rangaise/ hän löytä paremman ystäwyden: cuin se joca puhu myötäkielin.
28:24 Joka isältään ja äidiltään riistää ja sanoo: "Ei tämä ole rikos", se on tuhontekijän toveri.	24. Joka ottaa isältänsä ja äidiltänsä, ja sanoo; ei se ole synty, hän on hävittäjän kanssaveli.	28:24 Joca otta Isäldäns ja äitildäns/ ja sano: ei se ole syndi: hän on hävittäjän cansaweli.
28:25 Tavarannahne nostaa riidan, mutta Herraan luottavainen tulee ravituksi.	25. Ylpiä ihminen saattaa riidan; mutta joka luottaa Herraan, hän kostuu.	28:25 Ylpiä ihminen saatta rijdan: mutta joca luotta idzens HERraan/ hän costu.
28:26 Omaan sydämeensä luottavainen on tyhmä, mutta viisaudessa vaeltava pelastuu.	26. Joka omaan sydämeensä uskaltaa, hän on tyhmä; mutta joka viisaudessa vaeltaa, hän vapahdetaan.	28:26 Joca omaan sydämeens uscalda/ hän on tyhmä: mutta joca wijsaudes waelda/ hän wapadetan.
28:27 Joka köyhälle antaa, se ei puutteeseen joudu; mutta joka silmänsä häneltä sulkee, saa kirouksia paljon.	27. Joka vaivaiselle antaa, ei häneltä puutu; vaan joka silmänsä hänestä kääntää, se tulee pahasti kirotuksi.	28:27 Joca waiwaiselle anda/ ei häneldä puutu: waan joca silmäns hänestä käändä/ hänen käy caicki tacaperin.
28:28 Kun jumalattomat nousevat, piileksivät ihmiset; mutta kun he hukkuvat, niin hurskaat enentyvät.	28. Kuin jumalattomat tulevat, niin kansa itsensä kätkee; mutta kuin ne hukkuvat, niin vanhurskaat enenevät.	28:28 Cosca jumalattomat tulewat/ nijn Canssa idzens kätke: mutta cosca ne huckuwat/ nijn wanhurscat enänewät.
29 LUKU	29 LUKU	XXIX. Lucu
29:1 Kuritusta saanut mies, joka niskurina pysyy, rusennetaan äkisti, eikä apua ole.	1. Joka kuritukselle on uppiniskainen, hän äkisti kadotetaan ilman yhdetäkään avuta.	29:1 JOca curituxelle on uppiniscainen/ hän äkist cadotetan ilman yhdetäckän awuta.
29:2 Hurskaitten enentyessä kansa iloitsee, mutta jumalattoman hallitessa kansa huokaa.	2. Kuin vanhurskaita monta on, niin kansa iloitsee; vaan kuin jumalatoim hallitsee, niin kansa huokaa.	29:2 Cosca wanhurscaita monda on/ nijn Canssa iloidze: waan cosca jumalatoim hallidze/ nijn Canssan täyty huogata.
29:3 Viisautta rakastavainen on isällensä iloksi, mutta porttojen seuratoveri hävittää varansa.	3. Joka viisautta rakastaa, hän iloittaa isänsä; mutta joka huoria elättää, hän tuhlaa tavaraansa.	29:3 Joca wijsautta racasta/ hän iloitta Isäns: mutta joca huoria elättä/ hän tuhla tawarans.
29:4 Oikeudella kuningas pitää maan pystyssä, mutta verojen kiskoja sen hävittää.	4. Kuningas rakentaa oikeudella valtakunnan; vaan lahjain ottaja sen turmelee.	29:4 Cuningas rakenda oikeudella waldacunnan/ waan ahne sen turmele.
29:5 Mies, joka lähimmäistään liehakoitsee, virittää verkon hänen askeleilleen.	5. Joka lähimmäisensä kanssa liehakoitsee, hän hajoittaa verkon jalkainsa eteen.	29:5 Joca lähimmäisens cansa liehacidze/ hän hajotta wercon hänen jalcains eteen.
29:6 Pahalle miehelle on oma rikos paulaksi, mutta vanhurskas saa riemuita ja iloita.	6. Kuin paha syntiä tekee, niin hän hänensä paulaan sekoittaa; vaan vanhurskas riemuitsee, ja hänellä on ilo.	29:6 Cosca paha syndiä teke/ nijn hän hänens paulaan secoitta: waan wanhurscas riemuidze/ ja hänellä on ilo.
29:7 Vanhurskas tuntee vaivaisten asian, mutta jumalaton ei siitä mitään ymmärrä.	7. Vanhurskas tuntee köyhän asian; vaan jumalatoim ei ymmärrä viisautta.	29:7 Wanhurscas tunde köyhän asian/ waan jumalatoim cadzo caiken toimen ylön.
29:8 Pilkkaajat kaupungin villitsevät, mutta viisaat hillitsevät vihan.	8. Pilkkaajat hajoittavat kaupungin; vaan viisaat asettavat vihan.	29:8 Pilckajat saattawat Caupungin onnettomuteen: waan wijsat asettawat wihan.

29:9 Viisas mies kun käräjöi hullun miehen kanssa, niin tämä reutoo ja nauraa eikä asetu.	9. Kuin viisas tulee tyhmän kanssa oikeutta käymään, joko hän on vihainen eli iloinen, niin ei ole hänellä yhtään lepoa.	29:9 Cosca wijsas tule tyhmän cansa cauppaan: joco hän on wihainen eli iloinen/ nijn ei ole hänellä yhtän lepo.
29:10 Murhamiehet vihaavat nuhteetonta, oikeamielisten henkeä he väijyvät.	10. Verikoirat vihaavat siviää; vaan vanhurskaat holhovat häntä.	29:10 Wericoirat wihawat siwiätä/ waan wanhurscat pitawät murhen sielustans.
29:11 Tyhmä purkaa kaiken sisunsa, mutta viisas sen viimein tyynnyttää.	11. Tyhmä vuodattaa kaiken henkensä; vaan viisas sen pidättää.	29:11 Tyhmä wuodatta caiken hänen hengens/ waan wijsas sen pidättä.
29:12 Hallitsija, joka kuuntelee valhepuheita, saa palvelijoikseen pelkkiä jumalattomia.	12. Päämies, joka valhetta rakastaa, hänen palveliansa ovat kaikki jumalattomat.	29:12 Herra/ joca walhetta racasta/ hänen palwelians owat caicki jumalattomat.
29:13 Köyhä ja sortaja kohtaavat toisensa; kumpaisenkin silmille Herra antaa valon.	13. Köyhä ja rikas kohtasivat toinen toisensa: Herra valaisee heidän molempain silmänsä.	29:13 Köyhä ja ricas cohtaisit toinen toisens/ HERra walaise heidän molembain silmäns.
29:14 Kuningaalla, joka tuomitsee vaivaisia oikein, on valtaistuin iäti vahva.	14. Kuningas, joka uskollisesti tuomitsee köyhiä, hänen istuimensa vahvistetaan ijankaikkisesti.	29:14 Cuningas joca uscollisest duomidze köyhiä/ hänen istuimens pysy ijancaickisest.
29:15 Vitsa ja nuhde antavat viisautta, mutta kuriton poika on äitinsä häpeä.	15. Vitsa ja rangaistus antaa viisauden; vaan itsevaltainen lapsi häpäisee äitinsä.	29:15 Widza ja rangaistus anda wijsauden: waan idzewaldainen lapsi häwäise äitins.
29:16 Kun jumalattomat lisääntyvät, lisäänty rikos, mutta vanhurskaat saavat nähdä, kuinka he kukistuvat.	16. Jossa monta jumalatointa on, siinä on monta syntiä; vaan vanhurskaat näkevät heidän lankeemisensa.	29:16 Josa monda jumalatoinda on/ sijnä on monda syndiä: waan wanhurscat näkewät heidän langemisens.
29:17 Kurita poikaasi, niin hän sinua virvoittaa ja sielullesi herkkuja tarjoaa.	17. Kurita poikaas, niin hän sinua virvoittaa, ja saattaa sielus iloiseksi.	29:17 Curita poicas nijn hän sinun wirwotta/ ja saatta sielus iloisexi.
29:18 Missä ilmoitus puuttuu, siinä kansa käy kurittomaksi; autuas se, joka noudattaa lakia.	18. Kuin ennustukset loppuvat, niin kansa hajoitetaan; vaan autuas kätkee lain.	29:18 Cosca ennustuxet loppuwat/ nijn Canssa hajotetan: waan autuas kätke Lain.
29:19 Ei ota palvelija sanoista ojentuakseen: hän kyllä ymmärtää, mutta ei tottele.	19. Palvelia ei anna itsiänsä kurittaa sanoilla; sillä vaikka hän sen ymmärtää, niin ei hän vastaa.	29:19 Palwelia ei anna idzens curitta sanoilla: sillä waicka hän sen ymmärtä/ nijn ei hän ole cuitengan ymmärtäwänäns.
29:20 Näet miehen, kärkkään puhumaan - enemmän on toivoa tyhmästä kuin hänestä.	20. Jos sinä näet jonkun, joka on nopsa puhumaan: enempi on toivoa tyhmästä kuin hänestä.	29:20 Jos sinä näet jongun joca on nopsa puhuman/ enä on toiwo tyhmäs cuin hänes.
29:21 Jos palvelijaansa nuoresta pitäen hemmottelee, tulee hänestä lopulta kiittämätön.	21. Jos palvelia nuoruudesta herkullisesti pidetään, niin hän tahtoo sitte poikana olla.	29:21 Jos palwelia nuorudest hercullisest pidetän/ nijn hän tahto sijtte poicana olla.
29:22 Pikavihainen mies nostaa riidan, ja kiukkuinen tulee rikkoneeksi paljon.	22. Vihainen mies saattaa riidan, ja kiukkuinen tekee monta syntiä.	29:22 Wihainen mies saatta rijdan/ ja kiuckuinen teke monda syndiä.
29:23 Ihmisen alentaa hänen oma ylpeytensä, mutta alavamielinen saa kunnian.	23. Ylpeys kukistaa ihmisen; vaan kunnia korottaa nöyrän.	29:23 Ylpeys cukista ihmisen/ waan cunnia corgotta nöyrän.
29:24 Joka käy osille varkaan kanssa, se sieluansa vihaa; hän kuulee vannotuksen, mutta ei ilmaise mitään.	24. Joka varkaan kanssa on osallinen, hän vihaa sieluansa, niin myös se, joka kuulee kirouksen ja ei ilmoita.	29:24 Joca warcan cansa on osallinen/ cuule kirouxen ja ei ilmoita: hän wiha hänen sieluans.
29:25 Ihmispelko panee paulan, mutta Herraan luottavainen on turvattu.	25. Joka pelkää ihmistä, hän tulee lankeemukseen; mutta joka luottaa Herraan, hän tulee pidetyksi ylös.	29:25 Joca pelkä ihmisiä/ hän tule langemuxeen: mutta joca luotta idzens HERraan/ hän tule ylöspidetyxi.

29:26 Hallitsijan suosiota etsivät monet, mutta Herralta tulee miehelle oikeus.	26. Moni etsii päämiehen kasvoja; mutta jokaisen tuomio tulee Herralta.	29:26 Moni edzi Förstin caswo/ mutta jocaidzen duomio tule HERralda.
29:27 Vääryyden mies on vanhurskaille kauhistus, ja oikean tien kulkija on kauhistus jumalattomalle.	27. Jumalatoim ihminen on vanhurskaille kauhistus; ja joka oikiällä tiellä on, hän on jumalattomalle kauhistus.	29:27 Jumalatoim ihminen on vanhurskaille kauhistus/ ja joka oikiällä tiellä on/ hän on jumalattomalle kauhistus.
30 LUKU	30 LUKU	XXX. Lucu
30:1 Aagurin, Jaaken pojan, sanat; lauselman. Näin puhuu se mies: Minä olen väsyttänyt itseni, Jumala; olen väsyttänyt itseni, Jumala, ja menedyn.	1. Agurin Jakenin pojan pojan sanat ja opetus, jonka se mies pujui Itielille, Itielille ja Ukkalille.	30:1 NÄmät owat Agurin Jakenin pojan sanat/ ja sen miehen Leithielin/ Leithielin ja Uchalin oppi ja puhe.
30:2 Sillä järjetön olen minä mieheksi, ei ole minulla ihmisymmärrystä;	2. Minä olen kaikkein hulluin, ja ihmisten ymmärrys ei ole minussa.	30:2 Minä olen caickein hulluin/ ja ihmisten ymmärrys ei ole minussa.
30:3 enkä ole oppinut viisautta, tullakseni tuntemaan Pyhintä.	3. En minä ole oppinut viisautta, ja en tiedä pyhäin taitoa.	30:3 En minä ole oppenut wijsautta/ ja en minä tiedä mikä pyhä on.
30:4 Kuka on noussut taivaaseen ja astunut sieltä alas? Kuka on koonnut kouriinsa tuulen? Kuka on sitonut vedet vaipan sisään? Kuka on kohdalleen asettanut maan ääret kaikki? Mikä on hänen nimensä ja mikä hänen poikansa nimi, jos sen tiedät?	4. Kuka taivaaseen menee ylös ja tulee alas? kuka käsittää tuulen pivoonsa? kuka sitoo veden vaatteeseen? kuka on asettanut kaikki maan ääret? mikä on hänen nimensä? kuinka hänen poikansa kutsutaan? tiedätkös?	30:4 Cuca taiwasen ylös ja alas mene? cuca käsittää tuulen piwoons? cuca sito weden waatteeseen? cuca on asettanut maan pijrit? mikä on hänen nimens? cuinga hänen poicans cudzutan? tiedätkös?
30:5 Jokainen Jumalan sana on taattu; hän on niiden kilpi, jotka häneen turvaavat.	5. Kaikki Jumalan sanat ovat kirkastetut, ja ovat kilpi niille, jotka uskovat hänen päällensä.	30:5 Caicki Jumalan sanat owat kirkastetut/ ja owat kilpi nijlle jotca uscowat hänen päällens.
30:6 Älä lisää hänen sanoihinsa mitään, ettei hän vaatisi sinua tilille ja ettet valhettelijaksi joutuisi.	6. Älä lisää hänen sanoihinsa, ettei hän sinua rankaisisi, ja sinä löytäisi valehtelijaksi.	30:6 Älä lisä hänen sanoijns/ ettei hän sinua rangaisis: ja sinä löytäisin walehteljaxi.
30:7 Kahta minä sinulta pyydän, älä niitä minulta koskaan kiellä, kuolemaani saakka:	7. Kahta minä sinulta anon, ettes minulta niitä kieltäisi, ennenkuin minä kuolen:	30:7 CAhta cappaletta minä sinulda anon/ ettes minulda nijtä kieldäis/ ennencuin minä cuolen.
30:8 Vilppi ja valhepuhe pidä minusta kaukana. Älä köyhyyttä, älä rikkautta minulle anna; anna minulle ravinnoksi määräsani leipää,	8. Väärä oppi ja valhe olkoon minusta kaukana: köyhyyttä ja rikkautta älä minulle anna; vaan anna minun saada määrätty osani ravinnosta.	30:8 Epäjumalan palwelus ja walhe olcon minusta caucana/ köyhyyttä ja rickautta älä minulle anna: waan anna minun saada minun määrätty osan rawinnost.
30:9 etten kylläisenä tulisi kieltäjäksi ja sanoisi: "Kuka on Herra?" ja etten köyhtyneenä varastaisi ja rikkoisi Jumalani nimeä vastaan.	9. Etten minä, jos minä ylen ravituksi tulisin, kieltäisi sinua ja sanoisi: kuka on Herra? eli, jos minä ylen köyhäksi tulisin, varastaisi, ja syntiä tekisi Jumalani nimeä vastaan.	30:9 Etten minä (jos minä ylön rawituxi tulisin) kieldäis sinua/ ja sanois: cuca on HERra? Eli jos minä ylön köyhäxi tulisin/ warastais ja syndiä tekis Jumalan nime wastan.
30:10 Älä kieli palvelijasta hänen herrallensa; muutoin hän sinut kiroaa, ja sinä saat siitä kärsiä.	10. Älä kannan palvelian päälle hänen isäntänsä edessä, ettei hän sinua kiroilisi ja sinä niin nuhteeseen tulet.	30:10 Älä canna palwelian päälle hänen isändäns edes: ettei hän sinua kiroilisi/ ja sinä nijn nuhteseen tulet.
30:11 Voi sukua, joka isäänsä kiroaa eikä siunaa äitiänsä;	11. On niitä, jotka kiroilevat isäänsä ja ei siunaa äitiänsä.	30:11 On nijtä jotca kiroilewat Isäns/ ja ei siuna äitiäns.

30:12 sukua, joka on omissa silmissään puhdas, vaikka ei ole pesty liastansa!	12. On niitäkin, jotka luulevat itsensä puhtaaksi, ja ei ole kuitenkaan saastaisuudestansa pestyt.	30:12 On niitäkin jotca luulewat idzens puhtaxi/ ja ei ole cuitengan saastaisuudestans pestyt.
30:13 Voi sukua - kuinka ylpeät ovatkaan sen silmät ja kuinka korskea silmänluonti -	13. Ovat myös, jotka silmänsä nostavat, ja silmälautansa korottavat;	30:13 Owat myös/ jotca silmäns nostawat/ ja silmälautans corgottawat.
30:14 sukua, jonka hampaat ovat miekkoja ja leukaluut veitsiä syödäksensä kurjat maasta pois ja köyhät ihmisten joukosta!	14. Ja ovat, joilla on miekka hammasten siassa, ja veitset heidän syömähampainansa, ja syövät vaivaiset maan päältä, ja köyhät ihmisten seasta.	30:14 Ja owat/ joilla on mieckka hammasten sias/ jotca heidän syömähambaillans pureskelewat/ ja syöwät waiwaiset maan pääldä/ ja köyhät ihmisten seasta.
30:15 Verenimijällä on kaksi tytärtä: Anna vielä! Anna vielä! Kolme on, jotka eivät kylläänsä saa, neljä, jotka eivät sano: "Jo riittää":	15. Verenimijällä on kaksi tytärtä: tuo tänne, tuo tänne. Kolme on tyytymätöntä, ja tosin neljä ei sano kyllä olevan:	30:15 Ilillä on caxi tytärtä: tuo tänne/ tuo tänne. 30:16 Colme on tytymätöindä/ ja neljäs ei sano kyllä olewan:
30:16 tuonela, hedelmätön kohtu, maa, joka ei saa kylläänsä vedestä, ja tuli, joka ei sano: "Jo riittää."	16. Helvetti, vaimon suljettu kohtu, maa, joka ei vedellä täytetä: ja tuli ei sano: jo kyllä on.	Helwetti/ waimon suljettu cohtu/ maa joca ei wedellä täytetä/ ja tuli ei sano: jo kyllä on.
30:17 Joka isäänsä pilkkaa ja pitää halpana totella äitiänsä, häneltä korpit puron luona hakkaavat silmän, ja kotkan poikaset syövät sen.	17. Silmä joka häpäisee isäänsä, ja katsoo ylön totella äitiänsä, sen kaarneet ojan tykönä hakkaavat ulos, ja kotkan pojat syövät.	30:17 Silmä joca häwäise Isäns/ ja ei cuule äitiäns/ sen Corpit ojan tykönä hackawat ulos/ ja Cotkan pojat syöwät.
30:18 Kolme on minusta ylen ihmeellistä, ja neljä on, joita en käsitä:	18. Kolme minulle ovat ihmeelliset, ja neljää en minä tiedä:	30:18 Colme minulle owat ihmelliset/ ja neljättä en minä tiedä:
30:19 kotkan jäljet taivaalla, käärmeen jäljet kalliolla, laivan jäljet keskellä merta ja miehen jäljet nuoren naisen tykönä.	19. Kotkan tiet taivaan alla, käärmeen retket kalliolla, haahden jäljet meren keskellä, ja miehen jäljet piian tykö.	Cotcan tiet taiwan alla. 30:19 Kärmen retket calliolla/ hahden jäljet wedesä ja miehen jäljet pijcan tygö.
30:20 Samoin ovat avionrikkoja-vaimon jäljet: hän syö, pyyhkii suunsa ja sanoo: "En ole paha tehnyt."	20. Niin on myös porton polut: hän syö ja pyyhkii suunsa, ja sanoo: en minä mitään paha ole tehnyt.	30:20 Nijn on myös porton polgut/ hän niele ja pyhki suuns/ ja sano: en minä mitän paha ole tehnyt.
30:21 Kolmen alla järkkyy maa, ja neljän alla ei se jaksu kestää:	21. Kolmen kautta maakunta tulee levottomuuteen, ja tosin neljää hän ei voi kärsiä:	30:21 Colmen cautta maacunda tule lewottomuteen/ ja neljättä ei hän woi kärsiä.
30:22 orjan alla, kun hän kuninkaaksi pääsee, houkan, kun hän saa kyllähti leipää,	22. Kuin palvelia rupee hallitsemaan, kuin hullu ylen ravituksi tulee,	30:22 Cosca palwelia rupe hallidzeman/ cosca hullu ylön rawituxi tule.
30:23 hyljityn alla, kun hän miehen saa, ja palvelijattaren, kun hän emäntänsä syrjäyttää.	23. Kuin ilkiä naitetaan, ja kuin piika tulee emäntänsä perilliseksi.	30:23 Cosca ilkiä naitetan/ ja cosca pijca tule emändäns perillisexi.
30:24 Neljä on maassa vähäisintä, mutta viisaan viisasta silti:	24. Neljä on pientä maan päällä, ja ovat toimellisemmat viisaita.	30:24 Neljä on piendä maan päällä/ ja owat toimellisemmat cuin wijsat.
30:25 Muurahaiset ovat voimaton kansa, mutta he hankkivat leipänsä kesällä;	25. Myyriäiset, heikko väki, jotka kuitenkin elatuksensa suvella toimittavat;	30:25 Muuraiset wähä wäki/ jotca cuitengin elatuxens suwella toimittawat.
30:26 tamaanit ovat heikko kansa, mutta he laittavat majansa kallioihin;	26. Kaninit, heikko väki, jotka kuitenkin pesänsä kalliolle tekevät;	30:26 Caninit wähä wäki/ jotca cuitengin pesäns wuorten racoon tekewät.

30:27 heinäsiirkoilla ei ole kuningasta, mutta koko lauma lähtee järjestyksessä liikkeelle;	27. Heinäsirkoilla ei ole kuningasta, kuitenkin he lähtevät kaikki ylös joukossansa;	30:27 Heinäsirkoilla ei ole yhtä Cuningasta/ cuitengin he lähtewät ulos joucosans.
30:28 sisiliskoon voi tarttua käsin, mutta kuitenkin se oleskelee kuninkaan linnoissa.	28. Hämähäkki kehrää käsillänsä, ja on kuninkaan linnoissa.	30:28 Hämähäcki kehrä käsilläns/ ja on Cuningan linnoissa.
30:29 Kolmella on komea astunta, ja neljä komeasti kulkee:	29. Kolmella on jalo käyntö, ja tosin neljä astuu hyvin:	30:29 Colmella on jalo käyndö/ ja neljäs astu hywin.
30:30 leijona, sankari eläinten joukossa, joka ei vääjää ketään,	30. Jalopeura, voimallinen petoin seassa, joka ei palaja kenenkään edestä;	30:30 Lejoni voimallinen petoin seas/ joca ei palaja kenengän edestä.
30:31 hevonen, solakkakylki, tai kauris, ja kuningas joukkonsa johdossa.	31. Hurtta, jolla vahvat sivut ovat, ja kauris, ja kuningas, jota vastaan ei kenkään tohdi.	30:31 Hurtta jolla wahwat siwut owat/ ja jäärä: ja Cuningas jota watan ei kengän olla tohdi.
30:32 Jos ylpeilit - olipa se houkkamaisuutta tai harkittua - niin laske käsi suullesi.	32. Jos sinä olet tyhmästi tehnyt, ja korottanut sinuas, ja jos sinä olet jotakin pahaa ajatellut, niin laske käsi suus päälle.	30:32 Jos sinä olet ollut tyhmä ja corgottanut sinuas/ ja jotakin paha tehnyt: nijn laske käsi suus päälle.
30:33 Sillä maitoa pusertamalla saa voin, nenää pusertamalla saa veren, ja vihoja pusertamalla saa riidan.	33. Joka rieskaa kirnuu, hän tekee voita: ja jokaa nenää pusertaa, hän vaatii ulos veren: ja joka vihaa kehoittaa, hän vaatii riitaan.	30:33 Joca riesca kirnu/ hän teke woita: ja joca nenä puserta/ hän waati ulos weren: ja joca wiha kehoitta/ hän waati rijtaan.
31 LUKU	31 LUKU	XXXI. Lucu
31:1 Lemuelin, Massan kuninkaan, sanat, joilla hänen äitinsä kasvatti häntä.	1. Kuningas Lemuelin sanat: oppi, jonka hänen äitinsä hänelle opetti:	31:1 NÄmät owat Cuningas Lamuelin sanat:
31:2 Mitä, poikani; mitä, kohtuni poika; mitä, lupausteni poika?	2. Ah minun poikani, ah minun kohtuni poika, ah minun toivottu poikani!	31:2 Se oppi jonga hänen äitins hänelle opetti:
31:3 Älä anna voimaasi naisille, vaellustasi kuningasten turmelijatarten valtaan.	3. Älä anna vaimon saada tavaraas, ja älä käy niillä retkillä, joissa kuninkaat turmeltuvat.	Ah minun walittun/ ah minun cohtuni hedelmä/ ah minun toiwottu poican.
31:4 Ei sovi kuningasten, Lemuel, ei sovi kuningasten viiniä juoda eikä ruhtinasten kysellä: "Missä väkijuomaa?"	4. Ei kuningasten, o Lemuel, ei sovi kuningasten viinaa juoda, eli ruhtinasten väkeviä juotavia,	31:3 Älä anna waimoin saada tawaratas: ja älä käy nijllä retkillä/ joisa Cuningat idzens turmelewat.
31:5 Muutoin hän juodessaan unhottaa, mitä säädetty on, ja väänteleä kaikkien kurjuuden lasten oikeuden.	5. Ettei he joisi, ja oikeutta unohtaisi, ja vääntelisi köyhäin asiaa.	31:4 Älä Cuningalle/ O Lamuel/ älä anna Cuningalle wijna juoda: eli Ruhtinalle wäkewiä juotawita.
31:6 Antakaa väkevää juomaa menehtyvälle ja viiniä murhemielisille.	6. Antakaat väkeviä juotavia niille, jotka hukkumallnsa ovat, ja viinaa murheellisille sieluille,	31:5 Ettei he jois/ ja oikeutta unhodais/ ja hyljäis waiwaisten asioita.
31:7 Sellainen juokoon ja unhottakoon köyhyytensä älköönkä enää vaivaansa muistelko.	7. Että he joisivat, ja unohtaisivat ahdistuksensa, ja ei enää johdattaisi mieleensä viheliäisyyttänsä.	31:6 Anna wäkewitä juotawita nijlle jotca hucattaman pitä/ ja wijna murhellisille sieluille.
31:8 Avaa suusi mykän hyväksi, oikeuden hankkimiseksi kaikille sortuville.	8. Avaa suus mykän edessä, ja auta hyljättyin asiaa.	31:7 Että he joisit ja unhotaisit ahdistuxens: ja ei enä johdatais mieleens wihelijäisyttäns.
31:9 Avaa suusi, tuomitse oikein, hanki kurjalle ja köyhälle oikeus.	9. Avaa suus, ja tuomitse oikein, ja pelasta vaivainen ja köyhä.	31:8 Awa suus mykän edesä/ ja auta hyljättyin asioita.
		31:9 Awa suus ja duomidze oikein: ja pelasta waiwainen ja köyhä.

31:10 Kelpo vaimon kuka löytää? Sellaisen arvo on helmiä paljon kalliimpi.	10. Joka toimellisen vaimon löytää, se on kalliimpi kuin kaikkein kallimmat pääryt:	31:10 Jolle toimellinen vaimo edescadzottu on/ hän on callimbi cuin caicken callin päry.
31:11 Hänen miehensä sydän häneen luottaa, eikä siltä mieheltä riistaa puutu.	11. Hänen miehensä sydän uskaltaa häneen: hänen elatuksensa ei puutu häneltä.	31:11 Hänen miehens sydän uscalda luotta häneen: hänen elatuxens ei puutu häneldä.
31:12 Hän tekee miehellensä hyvää, ei pahaa, kaikkina elinpäivinänsä.	12. Hän tekee hänelle hyvää ja ei pahaa kaikkina elinaikanansa.	31:12 Hän teke hywä ja ei paha/ caickena elinaicanans.
31:13 Hän puuhaa villat ja pellavat ja halullisin käsin askartelee.	13. Hän harjoittaa itsensä villoissa ja pellavissa, ja tekee mielellänsä työtä käsillänsä.	31:13 Hän harjoitta idzens willois ja pellawis/ ja teke mielelläns työtä käsilläns.
31:14 Hän on kauppiaan laivojen kaltainen: leipänsä hän noutaa kaukaa.	14. Hän on niinkuin kauppamiehen haaksi, joka elatuksensa tuo kaukaa.	31:14 Hän on nijncuin cauppamiehen haaxi/ joca elatuxens tuo cauca.
31:15 Kun yö vielä on, hän nousee ja antaa ravinnon perheellensä, piioilleen heidän osansa.	15. Hän nousee yöllä, ja antaa perheellensä ruokaa, ja piioillensa heidän osansa.	31:15 Hän nouse yöllä ja anda perhens ruoca/ ja pijcoillens heidän osans.
31:16 Hän haluaa peltoa ja hankkii sen, istuttaa viinitarhan kättensä hedelmällä.	16. Hän pyytää peltoa ja saa sen, ja istuttaa viinapuita kättensä hedelmästä.	31:16 Hän pyytä peldo ja osta sen/ ja istutta wijnapuita kättens hedelmästä.
31:17 Hän voimalla vyöttää kupeensa ja käsivartensa vahvistaa.	17. Hän vyöttää kupeensa väkevydellä, ja vahvistaa käsivartensa.	31:17 Hän wyöttä cupens/ ja wahwista käsiwartens.
31:18 Hankkeensa hän huomaa käyvän hyvin, ei sammu hänen lamppunsa yöllä.	18. Hän näkee askareensa hyödylliseksi: hänen kynttiläänsä ei sammuteta yöllä.	31:18 Hän näke ascarans hyödyllisexi/ hänen kynttiläns ei sammuteta yöllä.
31:19 Hän ojentaa kätensä kehrävarteen ja käyttää varttinaa kämmenissään.	19. Hän ojentaa kätensä rukkiin, ja tarttuu sormillansa kehrävarteen.	31:19 Hän ojenda kätens ruckijn/ ja tarttu sormillans kehrawarteen.
31:20 Hän avaa kätensä kurjalle, ojentaa köyhälle molemmat kätensä.	20. Hän kohottaa kätensä köyhille, ja ojentaa kätensä tarvitseville.	31:20 Hän cocotta kätens köyhille/ ja ojenda kätens tarwidzewille.
31:21 Ei pelkää hän perheensä puolesta lunta, sillä koko hänen perheensä on puettu purppuravillaan.	21. Ei hän pelkää lunta huoneessansa; sillä kaikella hänen perheellänsä ovat kaksinkertaiset vaatteet.	31:21 Ei hän pelkä lunda huonesans: sillä caikella hänen perhelläns owat caxikertaiset waattet.
31:22 Hän valmistaa itsellensä peitteitä; hienoa pellavaa ja punapurppuraa on hänen pukunsa.	22. Hän tekee itsellensä makausvaatteita: valkia kallis liina ja purppura ovat hänen pukunsa.	31:22 Hän teke idzellens sāngywaatteita/ walkia Silcki ja Purpura owat hänen waattens.
31:23 Hänen miehensä on tunnettu porteissa, maanvanhinten seassa istuessansa.	23. Hänen miehensä on tuttu porteissa, istuissansa maan vanhimpain tykönä.	31:23 Hänen miehens on ylistetty portisa/ istuisans maan wanhemmitten tykönä.
31:24 Hän aivinapaitoja tekee ja myy, voitää hän kauppiaalle toimittaa.	24. Hän tekee kallista liinaa ja myy sitä, ja antaa yön kauppaajalle.	31:24 Hän teke hamen ja myy sen/ ja anda wyön cauppajalle.
31:25 Vallalla ja kunnialla hän on vaetetettu, ja hän nauraa tulevalle päivälle.	25. Väkevyys ja kunnia on hänen pukunsa, ja hän nauraa seuraavaiselle ajalle.	31:25 Hänen caunistuxens on/ että hän on puhdas ja ahkera/ ja wijmein hän naura.
31:26 Suunsa hän avaa viisauden sanoihin, hänen kielellään on lempeä opetus.	26. Hän avaa suunsa viisaudessa, ja hänen kielensä on suloinen oppi.	31:26 Hän awa suuns wijsaudes/ ja hänen kialesäns on otollinen oppi.
31:27 Hän tarkkaa talonsa menoa, eikä hän laiskan leipää syö.	27. Hän katselee kurkistellen, kuinka hänen huoneessansa kaikki asiat ovat, ja ei syö laiskuudessa leipäänsä.	31:27 Hän cadzele curkistellen/ cuinga hänen huonesans caicki asiat owat: ja ei syö laiscudes leipäns.

31:28 Hänen poikansa nousevat ja kiittävät hänen onneansa; hänen miehensä nousee ja ylistää häntä:	28. Hänen poikansa tulevat ja ylistävät häntä autuaaksi: hänen miehensä kiittää häntä sanoen:	31:28 Hänen poicans tulewat ja ylistäwät händä autuaxi: hänen miehens kijttä händä.
31:29 "Paljon on naisia, toimellisia menoissaan, mutta yli niitten kaikkien kohoat sinä."	29. Moni tytär käyttää itsensä kauniisti; mutta sinä käyt ylitse heidän kaikkein.	31:29 Moni tytär käyttö idzens caunist/ mutta sinä voitat caicki.
31:30 Pettävä on sulous, kauneus katoavainen; ylistetty se vaimo, joka Herraa pelkää!	30. Otollinen olla on petollisuus, ihana olla on turha; vaan vaimo, joka Herraa pelkää, ylistetään.	31:30 Otollinen ja ihana olla/ on turha: waan waimo/ joca HERRA pelkä/ ylistetän.
31:31 Suokaa hänen nauttia kättensä hedelmiä, hänen tekonsa häntä porteissa ylistäkoot.	31. Antakaat hänelle kättensä hedelmästä, ja hänen kättensä työt kiittäkään häntä porteissa.	31:31 Händä ylistetän kättens hedelmästä/ ja hänen kätens työt kijttäwät händä portisa.

SAARNAAJA	SALOMON SAARNAAJA	Salomon Saarnaja
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Saarnaajan sanat, Daavidin pojan, joka oli kuninkaana Jerusalemissa.	Saarnaajan sanat, Davidin pojan, Jerusalemin kuninkaan:	1:1 NÄmät owat saarnajan sanat/ Dawidin pojan Jerusalemin Cuningan:
1:2 Turhuuksien turhuus, sanoi saarnaaja, turhuuksien turhuus; kaikki on turhuutta!	2. Se on suuri turhuus, sanoi Saarnaaja, se on suuri turhuus, ja kaikki mitä on, se on turhuus.	1:2 Caicki on turha/ sanoi saarnaja/ ja caicki mitä on/ se on turha.
1:3 Mitä hyötyä on ihmiselle kaikesta vaivannäöstänsä, jolla hän vaivaa itseänsä auringon alla?	3. Mitä on ihmisellä enempi, kaikesta vaivastansa, kuin hänellä on auringon alla?	1:3 Mitä on ihmisellä enä caikesta waiwastans/ cuin hänellä on Auringon alla?
1:4 Sukupolvi menee, ja sukupolvi tulee, mutta maa pysyy iäti.	4. Yksi suku menee pois, ja toinen tulee jälleen; vaan maa pysyy ijankaikkisesti.	1:4 Yxi sucu hucku/ ja toinen tule jällens/ waan maa pysy ijancaickisest.
1:5 Ja aurinko nousee, ja aurinko laskee ja kiiruhtaa sille sijallensa, josta se jälleen nousee.	5. Aurinko ylenee ja laskee, ja juoksee siallensa, että hän sieltä ylenis jälleen.	1:5 Auringo ylene ja laske/ ja juoxe siallens/ että hän siellä ylönis jällens.
1:6 Tuuli menee etelään ja kiertää pohjoiseen, kiertää yhä kiertämistään, ja samalle kierrollensa tuuli palajaa.	6. Tuuli menee etelään, ja kääntyy jälleen pohjaan, menee aina ympäri, ja palajaa ympäri pyöröä jälkeen.	1:6 Hän mene etelään/ ja palaja jällens pohjaan/ ja tuuli mene aina ymbärins/ tuli pala ymbärpyöryä.
1:7 Kaikki joet laskevat mereen, mutta meri ei siitänsä täyty; samaan paikkaan, johon joet ovat laskeneet, ne aina edelleen laskevat.	7. Kaikki virrat juoksevat mereen, ja ei meri tule kuitenkaan täydemmäksi. Sille sialle, josta he juoksivat, siihen he juoksivat jälleen.	1:7 Caicki wirrat juoxewat mereen/ ja ei meri tule cuitengan täydemmäxi. Sille sialle josta he juoxit/ siihen he juoxewat jällens.
1:8 Kaikki tyynni itseänsä väsyttää, niin ettei kukaan sitä sanoa saata. Ei saa silmä kylläänsä näkemisestä eikä korva täyttänsä kuulemisesta.	8. Kaikki ovat työläät, niin ettei kenkään sitä taida sanoa ulos: ei silmä suutu näkemästä, eikä korva suutu koskaan kuulemasta.	1:8 Caicki owat työlät/ nijn ettei kengän taida sanoa/ ei silmät suutu näkemäst/ eikä corwat suutu coscan cuulemast.
1:9 Mitä on ollut, sitä vastakin on; ja mitä on tapahtunut, sitä vastakin tapahtuu. Ei ole mitään uutta auringon alla.	9. Mikä on se, joka on tapahtunut? Se joka myös tästedes tapahtuu. Mikä on se, joka tehty on? Se joka myös edespäin tehdään. Ja ei ole mitään uutta auringon alla.	1:9 Mikä on se joca on tapahtunut? joca myös tästedes tapahtu. Mikä on se joca tehty on/ joca myös edespäin tehdän? 1:10 Ja ei nyt mitän utta tapahdu Auringon alla:
1:10 Jos jotakin on, josta sanotaan: "Katso, tämä on uutta", niin on sitä kuitenkin ollut jo ennen, ammoisina aikoina, jotka ovat olleet ennen meitä.	10. Onko jotain, josta sanoa taidetaan: katso, se on uusi? Se on jo ennen tapahtunut entisillä ajoilla, jotka meidän edellämme olivat.	joc jotakin tapahtu josta sanoa taitan/ cadzo/ se on usi: sillä se on myös ennen tapahtunut endisillä aigoilla/ jotca meidän edelläm olit.

1:11 Ei jää muistoa esi-isistä; eikä jälkeläisistäkään, jotka tulevat, jää muistoa niille, jotka heidän jälkeensä tulevat.	11. Ei taida kenkään muistaa, kuinka ennen on tapahtunut: eikä taida kukaan ajatella, mitä vasta tapahtuu jälkeen tulevaisille.	1:11 Ei taida kengän muista/ cuinga ennen on tapahtunut: eikä taida cucan ajatella/ mitä vasta tapahtu jälkentulewaisille.
1:12 Minä, saarnaaja, olin Israelin kuningas Jerusalemissa.	12. Minä Saarnaaja olin Israelin kuningas Jerusalemissa.	1:12 Minä Israelin Cuningas olin saarnaja Jerusalemis.
1:13 Ja minä käänsin sydämeni viisaudella tutkimaan ja miettimään kaikkea, mitä auringon alla tapahtuu. Tämä on vaikea työ, jonka Jumala on antanut ihmislapsille, heidän sillä itseään rasittaaksensa.	13. Ja minun sydämeni pyysi etsiä ja viisaasti tutkia kaikkia, mitä taivaan alla tapahtuu. Senkaltaisen viheliäisen vaivan on Jumala antanut ihmisten lapsille, että he siinä itsiänsä vaivaisivat.	1:13 Ja minun sydämen pyysi edziä ja wajsast tutkia caickia mitä taiwan alla tehdän. Sencaltaisen wiheljäisen waiwan on Jumala andanut ihmisten lapsille/ sijnä idzens waiwataxens.
1:14 Minä katselin kaikkia tekoja, mitä tehdään auringon alla, ja katso, se on kaikki turhuutta ja tuulen tavoittelua.	14. Minä katsoin kaikkia töitä, joita auringon alla tehdään, ja katso, se oli kaikki turhuus ja hengen vaiva.	1:14 Minä cadzoin caickia/ jotca Auringon alla tapahtuwat/ ja cadzo/ se oli caicki turhus ja wiheljäisys.
1:15 Väärä ei voi suoristua, eikä vajaata voi täydeksi laskea.	15. Ei väärää taideta ojentaa eikä puuttumuksia taideta lukea.	1:15 Ei wäärät taida oikiaxi tulla/ eikä puuttumuxia taita lukea.
1:16 Minä puhuin sydämessäni näin: Minä olen hankkinut suuren viisauden ja sitä yhä lisännyt, jopa yli kaikkien, jotka ovat ennen minua Jerusalemissa hallinneet, ja paljon on sydämeni nähnyt viisautta ja tietoa.	16. Minä sanoin sydämessäni: katso, minä olen jaloksi tullut, ja olen viisaampi kuin kaikki muut, jotka minun edelläni olivat Jerusalemissa: ja minun sydämeni on paljon oppinut ja koetellut,	1:16 Minä sanoin sydämesäni: cadzo/ minä olen jaloxi tullut/ ja olen wajsambi cuin caicki muut/ jotca minun edelläni olit Jerusalemis: ja minun sydämen on paljon oppenut ja coetellut.
1:17 Ja minä käänsin sydämeni tutkimaan viisautta ja tietoa, mielettömyyttä ja tyhmyyttä, ja minä tulin tietämään, että sekin oli tuulen tavoittelemista.	17. Ja olen sydämeni asettanut oppimaan viisautta, ymmärrystä, tyhmyyttä ja hulluutta; vaan minä ymmärsin, että sekin on hengen vaiva.	1:17 Ja olen minun sydämeni asettanut oppeman wijsautta/ ymmärrystä/ tyhmyttä ja hullutta. 1:18 Waan minä ymmärsin että sijnä on myös waiwa:
1:18 Sillä missä on paljon viisautta, siinä on paljon surua; ja joka tietoa lisää, se tuskaa lisää.	18. Sillä kussa paljo viisautta on, siinä on myös paljo mielikarvautta; ja joka lisää ymmärrystä, hän lisää myös vaivaa.	sillä cusa paljo wijsautta on/ sijnä on myös paljo mielicarwautta/ ja joca lisä ymmärryxen/ hän lisä myös waiwan.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Minä sanoin sydämessäni: Tule, minä tahdon koetella sinua ilolla, nauti hyvää. Mutta katso, sekin oli turhuutta.	1. Minä sanoin sydämessäni: käykäämme hyvin elämään, ja pitämään hyviä päiviä! vaan katso, se on myös turhuus.	2:1 MInä sanoin sydämesäni: käykäm hywin elämän/ ja pitämän hywiä päiwiä: waan cadzo/ se on myös turha.
2:2 Naurusta minä sanoin: "Mieletöntä!" ja ilosta: "Mitä se toimittaa?"	2. Minä sanoin naurulle: sinä olet hullu, ja ilolle: mitä teet?	2:2 Minä sanoin naurolle: sinä olet hullu: ja ilolle: mitä teet?

2:3 Minä mietin mielessäni virkistää ruumistani viinillä - kuitenkin niin, että sydämeni harrastaisi viisautta - ja noudattaa tyhmyyttä, kunnes saisin nähdä, mikä olisi ihmislapsille hyvä, heidän tehdäkseen sitä taivaan alla lyhyinä elämänsä päivinä.	3. Minä ajattelin sydämessäni totuttaa ruumiini viinaan, kuitenkin niin, että minä sydämeni harjoitin myös viisaudessa, käsittääkseni, mitä tyhmyys on, siihenasti että minä näkisin, mikä ihmisten lapsille olis tarpeellinen tehdä, niinkauvan kuin taivaan alla elävät.	2:3 Minä ajattelin sydämessäni minun lihani pitää pois wijnasta/ ja minun sydämen wijsauteen asetta/ ymmärtämän mikä tyhmys on: siihenasti että minä oppisin/ mikä ihmisille olis tarpellinen tehdä/ nijncauwan cuin he taiwan alla elävät.
2:4 Minä tein suuria töitä: rakensin itselleni taloja, istutin itselleni viinitarhoja.	4. Minä tein suuria kappaleita, minä rakensin huoneita, istutin viinapuita.	2:4 Minä tein suuria cappalita/ minä rakensin huoneita/ istutin wijnapuita.
2:5 Minä laitoin itselleni puutarhoja ja puistoja ja istutin niihin kaikkinaisia hedelmäpuita.	5. Minä tein itselleni kryptimaita, ja iloisia puutarhoja, ja istutin niihin kaikkinaisia hedelmällisiä puita.	2:5 Minä tein minulleni krydimaita/ ja iloisia umbiaitoja/ ja istutin nijhin caickinaisia hedelmällisiä puita.
2:6 Minä tein itselleni vesilammikoita kastellakseni niistä metsiköitä, joissa puita kasvoi.	6. Minä tein itselleni vesilammikoita, kastaakseni viheriäisten puiden metsää.	2:6 Minä tein minulleni wesilammicoita/ castaxeni wiherjäisten puiden medzä.
2:7 Minä ostin orjia ja orjattaria, ja kotona syntyneitäkin minulla oli; myös oli minulla karjaa, raavaita ja lampaista, paljon enemmän kuin kenelläkään niistä, jotka olivat olleet ennen minua Jerusalemissa.	7. Minulla oli palvelioita ja piikoja ja perhettä: minulla oli suuremmat tavarat karjasta ja lampaista kuin kaikilla, jotka olivat minun edelläni Jerusalemissa.	2:7 Minulla oli palwelioita ja pijvoja ja palcollisia: minulla oli suuremmat tavarat carjasta ja lambaista/ cuin caikilla jotca olit minun edelläni Jerusalemis.
2:8 Minä kokosin itselleni myöskin hopeata ja kultaa ja kuninkaitten ja maakuntien aarteita ja hankin itselleni laulajia ja laulajattaria ja ihmislusten iloja, vaimon, jopa vaimoja.	8. Minä kokosin myös itselleni hopiaa ja kultaa, ja tavaraa kuninkailta ja maakunnista: minä toimitin itselleni veisaajia miehiä ja vaimoja, ja ihmisten lasten ilon, kaikkinaiset kanteleet,	2:8 Minä cocoisin minulleni hopiata ja culda/ ja tawaran/ Cuningoilda ja maacunnista. Minä toimitin minulleni weisaita miehistä ja waimoista/ ja ihmisten ilon caickinaiset candelet.
2:9 Minä tulin suureksi ja yhä suuremmaksi, yli kaikkien, jotka olivat olleet ennen minua Jerusalemissa. Sen ohessa pysyi minussa viisauteni.	9. Ja tulin suureksi ja menestyin enempi kuin kaikki, jotka minun edelläni olivat Jerusalemissa: minun viisauteni pysyi myös minun tykönäni.	2:9 Ja menestyin enäcuin caicki jotca minun edelläni ollet olit Jerusalemis. Wijsaus pysyi myös minun tykönäni.
2:10 Enkä minä pidättänyt silmiäni mistään, mitä ne pyysivät, enkä kieltänyt sydämeltäni mitään iloa, sillä minun sydämeni iloitsi kaikesta vaivannäöstäni, ja se oli minun osani kaikesta vaivannäöstäni.	10. Ja kaikkia, mitä minun silmäni toivoivat, olen minä heille antanut, ja en estänyt sydämeltäni yhtään iloa, niin että minun sydämeni iloitsi kaikesta työstäni: ja se oli minun osani kaikista minun töistäni.	2:10 Ja caickia mitä minun silmäni toivoit/ olen minä heille andanut/ ja en estänyt minun sydämeldäni yhtän iloa/ nijn että hän iloidzi caikesta minun työstäni: ja oli minun osan caikista minun töistäni.

2:11 Mutta kun minä käänsin huomioni kaikkiin töihin, joita minun käteni olivat tehneet, ja vaivannäköön, jolla olin vaivannut itseäni niitä tehdessäni, niin katso: se oli kaikki turhuutta ja tuulen tavoittelua; eikä ole hyötyä mistään auringon alla.	11. Mutta kuin minä katsoin kaikkia töitäni, jotka käteni tehneet olivat, ja vaivaa, jolla minä itseni vaivannut olin: ja katso, se oli kaikki turhuus ja hengen vaiva, ja auringon alla ei ole mitään muuta.	2:11 Mutta koska minä kadzojn caickia minun töitäni/ jotca minun käteni tehnet olit: ja waiwa joca minulla ollut oli/ cadzo/ se oli caicki turhus ja waiwa/ ja Auringon alla ei ole mitän muuta.
2:12 Kun minä käännyin katsomaan viisautta ja mielettömyyttä ja tyhmyyttä - sillä mitä taitaa ihminen, joka tulee kuninkaan jälkeen, muuta kuin tehdä, mitä jo ennen on tehty? -	12. Kun minä käänsin itseni katsomaan viisautta ja hulluutta ja tyhmyyttä; sillä kuka on se ihminen, joka on tuleva kuninkaan jälkeen, jonka he tehneet ovat?	2:12 Cosca minä käänsin idzeni cadzoman wijsautta ja hullutta ja tyhmyyttä: Sillä cuca on se ihminen/ joca on tulewa Cuningan jälkeen/ jonga he tehnet owat.
2:13 niin minä näin, että viisaus on hyödyllisempi tyhmyyttä, niinkuin valo on pimeyttä hyödyllisempi.	13. Silloin minä näin viisauden voittavan hulluuden, niinkuin valkeus voittaa pimeyden,	2:13 Silloin minä näin wijsauden woittawan hulluden/ nijncuin walkeus woitta pimeyden.
2:14 Viisaalla on silmät päässänsä, tyhmä taas vaeltaa pimeässä; mutta minä tulin tietämään myös sen, että toisen käy niinkuin toisenkin.	14. Niin että viisaalla on silmät päässä, vaan tyhmä vaeltaa pimeydessä: ja ymmärsin, että heille kaikille yhtäläisesti tapahtuu.	2:14 Nijn että wijsalla owat silmät pääsä: waan tyhmä waelda pimeydes: ja ymmärsin heillä olewan yhtäläisen menon.
2:15 Ja minä sanoin sydämessäni: Se, mikä kohtaa tyhmää, kohtaa minuakin; miksi olen sitten niin tuiki viisaaksi tullut? Ja minä sanoin sydämessäni: Tämäkin on turhuutta.	15. Silloin minä ajattelin sydämessäni, että hulluin käy niinkuin minunkin; miksi minä olen viisautta etsinyt? Silloin minä ajattelin sydämessäni, että se on myös turhuus.	2:15 Silloin minä ajattelin sydämesäni/ että hulluin käy nijncuin minungin: mixist minä olen wijsautta edzinyt? Silloin minä ajattelin sydämesäni/ että se on myös turha.
2:16 Sillä ei jää viisaasta, niinkuin ei tyhmästäkään, ikuista muistoa, kun kerran tulevina päivinä kaikki unhotetaan; ja eikö kuole viisas niinkuin tyhmäkin?	16. Sillä ei viisas ole ijankaikkisessa muistossa, enempi kuin tyhmäkään, ja tulevaiset päivät unhotavat kaikki: ja niinkuin viisas kuolee, niin hullu myös kuolee.	2:16 Sillä ei wijsas ole ijancaickisesa muistosa/ enäcuin tyhmäkän/ ja tulewaiset päiwät unhotawat caicki: ja nijncuin wijsas cuole/ nijn hullu myös cuole.
2:17 Niin minä kyllästyin elämään, sillä minusta oli paha se, mikä tapahtuu auringon alla, koskapa kaikki on turhuutta ja tuulen tavoittelua.	17. Sentähden minä suutuin elämään; sillä kaikki olivat minun mielestäni pahat, jotka ovat auringon alla; sillä kaikki ovat turhuus ja hengen vaara.	2:17 Sentähden minä suutuin elämään: sillä caicki olit minun mielestäni pahat/ jotca owat Auringon alla/ olit turhat ja työlät.
2:18 Ja minä kyllästyin kaikkeen vaivannäköni, jolla olin vaivannut itseäni auringon alla, koska minun täytyy se jättää ihmiselle, joka tulee minun jälkeeni.	18. Ja minä suutuin kaikkiin minun töihini, joita minä tein auringon alla, että minun sen jälkeentulevaisille ihmisille jättämän pitää.	2:18 JA minä suutuin caickijn minun töihini/ jotca minulla olit Auringon alla/ että minun sen jälkentulewaisille ihmisille jättämän pitä.

2:19 Ja kuka tietää, onko hän viisas vai tyhmä? Mutta hallitsemaan hän tulee kaikkia minun vaivannäköni hedelmiä, joiden tähden minä olen vaivannut itseäni ja ollut viisas auringon alla. Tämäkin on turhuutta.	19. Sillä kuka tietää, jos hän viisas eli tyhmä on, ja pitää kuitenkin hallitseman kaikkia minun töitäni, jotka minä auringon alla viisaasti tehnyt olen: joka myös on turhuus.	2:19 Sillä cuca tietä jos hän wijsas eli tyhmä on/ ja pitä cuitengin hallidzeman caickia minun töitäni/ jotca minä Auringon alla wijsast tehnyt olen: joca myös on turha.
2:20 Niin minä annoin sydämeni vaipua epätoivoon kaikesta vaivannäöstäni, jolla olin vaivannut itseäni auringon alla.	20. Jonkatähden minä käänsin sydämeni kaikista töistäni, jotka minä auringon alla tein.	2:20 Jongatähden minä käänsin minun sydämeni/ caikista minun töistäni/ cuin minä Auringon alla tein.
2:21 Sillä niin on: ihmisen, joka on vaivaa nähnyt toimien viisaudella, tiedolla ja kunnolla, täytyy antaa kaikki ihmiselle, joka ei ole siitä vaivaa nähnyt, hänen osaksensa. Sekin on turhuutta ja on suuri onnettomuus.	21. Sillä ihmisen (joka työnsä viisaudella, ymmärryksellä ja toimella tehnyt on) täytyy työnsä toiselle jättää, joka siihen ei mitään tehnyt ole: se on myös turhuus ja suuri onnettomuus.	2:21 Sillä ihmisen (joca työns wijsaudella/ ymmärryxellä ja toimella tehnyt on) täyty työns toiselle jättä/ joca sijhen ei mitän tehnyt ole. 2:22 Se on myös turha ja suuri onnettomus:
2:22 Sillä mitä saa ihminen kaikesta vaivannäöstänsä ja sydämensä pyrkimyksestä, jolla hän vaivaa itseänsä auringon alla?	22. Sillä mitä ihminen saa kaikesta työstänsä ja sydämellisestä surustansa, joka hänellä on ollut auringon alla?	sillä mitä ihminen saa caikesta työstäns/ ja sydämellisestä surustans/ joca hänellä on ollut Auringon alla:
2:23 Ovathan kaikki hänen päivänsä pelkkää tuskaa ja hänen työnsä surua, eikä yölläkään hänen sydämensä saa lepoa. Tämäkin on turhuutta.	23. Vaan kivun, mielikarvouden ja murheen kaikkena elinaikanansa, niin ettei hänen sydämensä saa yölläkään lepoa: se on myös turhuus.	2:23 Waan kiwun/ mielicarwouden ja murhen caickena elinaicanans/ nijn ettei hänen sydämens saa yölläkän lepo: se myös on turha.
2:24 Ei ole ihmisellä muuta onnea kuin syödä ja juoda ja antaa sielunsa nauttia hyvää vaivannäkönsä ohessa; mutta minä tulini näkemään, että sekini tulee Jumalan kädestä.	24. Eikö ihmisen ole parempi syödä ja juoda, ja tehdä sielullensa hyvää hänen töistänsä? Minä näin sen myös olevan Jumalan kädestä.	2:24 Eiköst ihmisen ole parembi syödä ja juoda/ ja tehdä sielullens hywiä päiwiä hänen töisäns? minä näin sen myös olewan Jumalan kädestä.
2:25 - "Sillä kuka voi syödä ja kuka nauttia ilman minua?" -	25. Sillä kenenkä pitäisi syömän ja kenen pitäisi sitä nautitseman paremmin kuin minun?	2:25 Sillä cuca on iloisemmast syönyt ja hercullisemmast elänyt/ cuin minä?
2:26 Sillä hän antaa ihmiselle, joka on hänelle otollinen, viisautta, tietoa ja iloa; mutta syntiselle hän antaa työksi koota ja kartuttaa annettavaksi sille, joka on otollinen Jumalalle. Sekin on turhuutta ja tuulen tavoittelua.	26. Sillä sille ihmiselle, joka hänelle on otollinen, antaa hän viisauden, ymmärryksen ja ilon; vaan syntiselle antaa hän kovan onnen koota ja hakea: ja se kuitenkin annetaan hänelle, joka on Jumalalle otollinen: Se on myös turhuus ja hengen vaiva.	2:26 Sillä/ sille ihmiselle joca hänelle on otollinen/ anda hän wijsauden/ ymmärryksen ja ilon. Waan syndisille anda hän cowan onnen coota ja hakia: Ja se cuitengin annetan hänelle/ joca on Jumalalle otollinen: sillä se ei ole myös muu cuin wiheljäisys.

3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Kaikella on määräaika, ja aikansa on joka asialla taivaan alla.	1. Kaikilla on määrätty aika, ja kaikilla, mitä taivaan alla aljetaan, on heidän hetkensä;	3:1 CAikilla on heidän aicans/ ja caikilla mitä taiwan alla aljetan/ on heidän hetkens.
3:2 Aika on syntyä ja aika kuolla. Aika on istuttaa ja aika repiä istutus.	2. Aika syntyä, ja aika kuolla; aika istuttaa, ja aika repiä ylös istutettua.	3:2 Aica on Syndyä/ Cuolla/ Istutta/ Repiä ylös istutettua.
3:3 Aika on surmata ja aika parantaa. Aika on purkaa ja aika rakentaa.	3. Aika tappaa, ja aika parantaa; aika kukistaa, ja aika rakentaa.	3:3 Tappa/ Paranda/ Cukista/ Raketa.
3:4 Aika on itkeä ja aika nauraa. Aika on valittaa ja aika hypellä.	4. Aika itkeä, ja aika nauraa; aika valittaa, ja aika hypätä.	3:4 Itke/ Naura/ Walitta/ Hypätä.
3:5 Aika on heitellä kiviä ja aika kerätä kivet. Aika on syleillä ja aika olla syleilemättä.	5. Aika heitellä kiviä ja aika koota kiviä; aika halata, ja aika lakata halaamasta.	3:5 Heitellä kiwiä/ coota/ Halata/ ja lacata halamast.
3:6 Aika on etsiä ja aika kadottaa. Aika on säilyttää ja aika viskata pois.	6. Aika etsiä, ja aika kadottaa; aika tallella pitää, ja aika heittää pois.	3:6 Edziä/ cadotta/ Pitä/ poisheittä.
3:7 Aika on reväistä rikki ja aika ommella yhteen. Aika on olla vaiti ja aika puhua.	7. Aika rikki reväistä, ja aika ommella; aika vaiti olla, ja aika puhua.	3:7 Rewäistä/ paicata/ Wai olla/ puhua.
3:8 Aika on rakastaa ja aika vihata. Aika on sodalla ja aika rauhalla.	8. Aika rakastaa, ja aika vihata; sodan aika, ja rauhan aika.	3:8 Racasta/ wihata/ Sotia/ rauha pitä.
3:9 Mitä hyötyä on työntekijällä siitä, mistä hän näkee vaivaa?	9. Mitä hyvää on sille, joka työtä tekee, siitä että hän itsiänsä vaivaa?	:9 Tehkän nijncuin hän tahto/ ei hän enä saa.
3:10 Minä olen katsonut sitä työtä, minkä Jumala on antanut ihmislapsille, heidän sillä itseään rasittaaksensa.	10. Minä näin sen vaivan, jonka Jumala ihmisten lapsille antanut on, että he itsiänsä siinä vaivaisivat.	3:10 Sijtä minä näin sen waiwan/ jonga Jumala ihmiselle andanut oli/ heitä waiwataxens.
3:11 Kaiken hän on tehnyt kauniisti aikansa, myös iankaikkisuuden hän on pannut heidän sydämeensä; mutta niin on, ettei ihminen käsiti tekoja, jotka Jumala on tehnyt, ei alkua eikä loppua.	11. Vaan hän teki kaikki hyvin oikialla ajalla, ja antoi heidän sydämensä kaivata, mitä maailmassa tapahtuu; sillä ei ihminen taida löytää sitä työtä, jota Jumala tekee, ei alkua eikä loppua.	3:11 Waan hän teke caicki hywin oikialla ajalla/ ja anda heidän sydämens caiwata mitä mailmas tapahtu: sillä ei ihminen taida löytä sitä työtä jota Jumala teke/ ei alcua eikä loppua.
3:12 Minä tulin tietämään, ettei heillä ole muuta onnea kuin iloita ja tehdä hyvää eläessänsä.	12. Sentähden ymmärsin minä, ettei mitään parempaa ole, kuin iloita, ja hyvää tehdä elinaikanansa.	3:12 Sentähden ymmärsin minä/ ettei mitän parembata ole/ cuin iloita ja hywä tehdä hänen elinaicanans.
3:13 Mutta jokaiselle ihmiselle on sekin, että hän syö ja juo ja nauttii hyvää kaiken vaivannäkönsä ohessa, Jumalan lahja.	13. Että myös jokainen ihminen syö ja juo, ja on hyvällä mielellä työssänsä, se on Jumalan lahja.	3:13 Sillä jocainen ihminen joca syö ja juo/ ja on hyvällä mielellä työsäns/ se on Jumalan lahja.

3:14 Minä tulin tietämään, että kaikki, mitä Jumala tekee, pysyy iäti. Ei ole siihen lisäämistä eikä siitä vähentämistä. Ja Jumala on sen niin tehnyt, että häntä peljättäisiin.	14. Minä ymmärsin, että kaikki, mitä Jumala tekee, se pysyy ijankaikkisesti; emme taida siihen lisätä eli siitä vähentää; ja Jumala tekee sitä, että häntä peljättäisiin.	3:14 Minä ymmärrän että caicki mitä Jumala teke/ se pysy/ en me taida siihen lisätä eli sijtä wähetä/ ja Jumala teke sitä että händä peljätäisin.
3:15 Mitä nyt on, sitä on ollut jo ennenkin; ja mitä vasta on oleva, sitä on ollut jo ennenkin. Jumala etsii jälleen sen, mikä on mennyttä.	15. Mitä ennen ollut on, se nytkin on; mitä tuleva on, se on jo ennen ollut; ja Jumala tuo jälleen sen, mikä on mennyt edes.	3:15 Mitä Jumala teke/ se pysy nijn/ ja mitä hän tehdä tahto/ se tapahtu: sillä hän ajattele sitä ja täyttä sen.
3:16 Vielä minä näin auringon alla oikeuspaikan, ja siinä oli vääräys, ja vanhurskauden paikan, ja siinä oli vääräys.	16. Ja minä vielä näin auringon alla tuomion sian, ja siinä oli jumalattomuus, ja oikeuden sian ja siinä oli jumalattomuus.	3:16 JA minä näin wielä Auringon alla Duomarin istuimella jumalattoman menon/ ja oikeuden siällä wääräyden.
3:17 Minä sanoin sydämässäni: Vanhurskaan ja väärän tuomitsee Jumala, sillä siellä on jokaisella asialla ja jokaisella teolla aikansa.	17. Silloin ajattelin minä mielessäni: Jumalan täytyy tuomita vanhurskaan ja jumalattoman; sillä kaikella aivoituksella ja kaikella työllä on aikansa.	3:17 Silloin ajattelin minä mielessäni: Jumalan täyty duomita wanhurskan ja jumalattoman: sillä caikella aiwoituxella ja caikella työllä on hänen aicans.
3:18 Minä sanoin sydämässäni: Ihmislasten tähden se niin on, jotta Jumala heitä koettelisi ja he tulisivat näkemään että he omassa olossaan ovat eläimiä.	18. Minä sanoin sydämässäni ihmisten lasten menosta, että Jumala heitä valitsis, ja näyttäis, että he ovat itse heillensä niinkuin eläimet.	3:18 MINä sanoin ihmisten menosta minun sydämesäni: josa Jumala tiettäwäxi teke ja näyttä/ että he idzestäns owat nijncuin carja:
3:19 Sillä ihmislasten käy niinkuin eläintenkin; sama on kumpienkin kohtalo. Niinkuin toiset kuolevat, niin toisetkin kuolevat; yhtäläinen henki on kaikilla. Ihmisillä ei ole mitään etua eläinten edellä, sillä kaikki on turhuutta.	19. Sillä niinkuin ihmisten lapsille tapahtuu, niin myös eläimille tapahtuu: yhtäläisesti heille molemmille tapahtuu: niinkuin he kuolevat, niin myös hän kuolee, ja niin on kaikilla yhtäläinen henki. Ja ei ihmisellä ole mitään enempää kuin karjallakaan; sillä kaikki on turhuus.	sillä ihmisen tapahtu nijncuin carjanguin. 3:19 Nijncuin he cuolewat/ nijn myös hän cuole/ ja nijn on caikilla yhtäläinen hengi. Ja ei ihmisellä ole mitän enämbi cuin carjallacan: sillä caicki on turha.
3:20 Kaikki menee samaan paikkaan. Kaikki on tomusta tullut, ja kaikki palajaa tomuun.	20. Kaikki menevät yhtä siaan kohden; kaikki ovat mullasta tehdyt ja kaikki jälleen multa joutuvat.	3:20 Caicki menewät yhtä sia cohden: caicki owat mullasta tehdyt/ ja caicki jällens muldaan joutuwat.
3:21 Kuka tietää ihmisen hengestä, kohoako se ylös, ja eläimen hengestä, vajoako se alas maahan?	21. Kuka siis ottaa vaarin siitä, että ihmisen henki menee ylöspäin, ja että eläinten henki menee alaspäin maahan?	3:21 Cuca tietä jos ihmisen hengi menee ylöspäin/ eli carjan hengi menee ales maan ala?

<p>3:22 Niin minä tulin näkemään, että ei ole mitään parempaa, kuin että ihminen iloitsee teoistansa, sillä se on hänen osansa. Sillä kuka tuo hänet takaisin näkemään iloksensa sitä, mikä tulee hänen jälkeensä?</p>	<p>22. Ja minä näin, ettei mitään ole parempaa, kuin että ihminen on iloinen työssänsä, sillä se on hänen osansa. Sillä kuka tahtoo saattaa häntä katsomaan, mitä hänen jälkeensä tuleva on?</p>	<p>Sentähden sanon minä: ettei mitän ole parembata/ cuin että ihminen on iloinen hänen työsäns: sillä se on hänen osans. 3:22 Sillä cuca tahto saatta händä cadzoman/ mitä hänen jälkens tulewa on?</p>
<p>4 LUKU</p>	<p>4 LUKU</p>	<p>IV. Lucu</p>
<p>4:1 Taas minä katselin kaikkea sortoa, jota harjoitetaan auringon alla, ja katso, siinä on sorrettujen kyyneleet, eikä ole heillä lohduttajaa; väkivaltaa tekee heidän sortajainsa käsi, eikä ole heillä lohduttajaa.</p>	<p>1. Minä käänsin minuni ja katsoin kaikkia vaivatuista auringon alla, ja katso, siinä olivat heidän kyyneleensä, jotka vääryyttä kärsivät, ja ei ollut heillä lohduttajaa; ja jotka vääryyttä tekivät, olivat voimalliset, niin ettei ne lohduttajaa löytäneet.</p>	<p>4:1 MInä käänsin minuni/ ja cadzoin caickia jotca kärseit wääryttä Auringon alla/ ja cadzo/ siinä olit heidän kyynelens/ jotca wääryttä kärsiwät/ ja ei ollut heillä lohduttaja. Ja jotca wääryttä teit olit woimalliset/ nijn ettei ne lohduttaja löytänet.</p>
<p>4:2 Ja minä ylistin vainajia, jotka ovat jo kuolleet, onnellisemmiksi kuin eläviä, jotka vielä ovat elossa,</p>	<p>2. Silloin ylistin minä kuolleita, jotka jo kuolleet olivat, enemmän kuin eläviä, joissa vielä henki oli;</p>	<p>4:2 Silloin ylistin minä cuolluita/ jotca jo cuollet olit/ enämmin cuin eläwitä/ joisa vielä hengi oli.</p>
<p>4:3 ja onnellisemmaksi kuin nämä kumpikaan sitä, joka ei vielä ole olemassa eikä ole nähnyt sitä pahaa, mikä tapahtuu auringon alla.</p>	<p>3. Ja sitä, joka ei vielä ollut, enempi kuin heitä molempia, ettei hän ole koetellut pahaa, mikä auringon alla tapahtuu.</p>	<p>4:3 Ja sitä joca ei vielä ollut/ enäcuin heitä molembita/ ettei hän ole coetellut paha/ cuin Auringon alla tapahtu.</p>
<p>4:4 Ja minä näin kaikesta vaivannäöstä ja työn kunnollisuudesta, että se on toisen kateutta toista kohtaan.</p>	<p>4. Ja minä katsoin kaikkea työn vaivaa, ja kaikkea työn toimellisuutta, että ihminen kadehtii lähimmäistänsä. Ja sekin on turhuus ja hengen vaiva.</p>	<p>4:4 MInä cadzoin työtä ja toimellisutta caikisa asioisa/ josa toinen toista wiha. 4:5 Ja sekin on turha ja waiwallinen.</p>
<p>4:5 Sekin on turhuutta ja tuulen tavoittelua. Tyhmä panee kädet ristiin ja kalvaa omaa lihaansa.</p>	<p>5. Sillä tyhmä pusertelee käsiänsä, ja syö omaa lihaansa.</p>	<p>4:6 Sillä tyhmä pusertele käsiäns/ ja järsä oma lihans.</p>
<p>4:6 Parempi on pivollinen lepoa kuin kahmalollinen vaivannäköä ja tuulen tavoittelua.</p>	<p>6. Parempi on pivon täysi levossa, kuin täysinäiset kahmalot vaivassa ja hengen ahdistuksessa.</p>	<p>Parembi on piwon täysi lewos/ cuin täysinäinen cahmalo waiwasa ja wiheljäisydesä.</p>
<p>4:7 Taas minä näin turhuuden auringon alla:</p>	<p>7. Minä käänsin minuni, ja näin turhuuden auringon alla.</p>	<p>4:7 MInä käänsin minuni/ ja näin turhuden Auringon alla.</p>

4:8 Tuossa on yksinäinen, ei ole hänellä toista, ei poikaa, ei veljeäkään ole hänellä; mutta ei ole loppua kaikella hänen vaivannäöllänsä, eikä hänen silmänsä saa kylläänsä rikkaudesta. Ja kenen hyväksi minä sitten vaivaa näen ja pidätän itseni nautinnoista? Tämäkin on turhuutta ja on paha asia.	8. Joka on yksinäinen ilman toista, ja ei ole hänellä lasta, eli veljeä, ja ei ole kuitenkaan loppua hänen työllänsä, eikä hänen silmänsä täytetä ikänä rikkaudesta. Kenenkä hyväksi minä työtä teen, ja en tee sielulleni hyvää? Se on myös turhuus ja paha suru.	4:8 Joca on yxinäinen ilman toista/ ja ei ole hänellä lasta eli welje/ ja ei ole cuitengan loppua hänen työlläns/ eikä hänen silmäns täytetä ikänäns rikkaudesta. Kenengä hywäxi minä työtä teen/ ja en tee sielulleni hywä/ se on myös turha ja paha suru.
4:9 Kahden on parempi kuin yksin, sillä heillä on vaivannäöstänsä hyvä palkka.	9. Parempi on kaksi kuin yksi; sillä heille on hyödytys työstänsä.	4:9 Nijn on sijs parembi caxi cuin yxi: sillä heille on hyödytys työstäns.
4:10 Jos he lankeavat, niin toinen nostaa ylös toverinsa; mutta voi yksinäistä, jos hän lankeaa! Ei ole toista nostamassa häntä ylös.	10. Sillä jos toinen heistä lankee, niin hänen kumppaninsa auttaa hänen ylös. Voi yksinäistä, jos hän lankee, niin ei ole toista saapuvilla häntä auttamaan!	4:10 Jos toinen heistä lange/ nijn hänen cumpanins autta hänen ylös/ woi sitä yxinäistä/ jos hän lange/ nijn ei ole toista saapuilla händä auttaman.
4:11 Myös, jos kaksi makaa yhdessä, on heillä lämmin; mutta kuinka voisi yksinäisellä olla lämmin?	11. Ja koska kaksi yhdessä makaavat, niin he lämmittävät itseänsä; mutta kuinka yksinäinen tulee lämpimäksi?	4:11 Ja cosca caxi yhdesä macawat/ nijn he lämmittäwät idzens/ cuinga yxinäinen tule lämbymäxi?
4:12 Ja yksinäisen kimppuun voi joku käydä, mutta kaksi pitää sille puolensa. Eikä kolmisäinen lanka pian katkea.	12. Yksi voitetaan, vaan kaksi seisovat vastaan; sillä kolminkertainen köysi ei katke niin pian.	4:12 Yxi woitetan/ waan caxi seisowat wastan: sillä colmikertainen köysi ei katke nijn pian.
4:13 Parempi on köyhä, mutta viisas nuorukainen kuin vanha ja tyhmä kuningas, joka ei enää ymmärrä ottaa varoituksesta vaaria.	4:13 Parempi on köyhä, mutta viisas nuorukainen kuin vanha ja tyhmä kuningas, joka ei enää ymmärrä ottaa varoituksesta vaaria.	4:13 Köyhä ja wijsas lapsi on parembi wanha Cuningasta joca tyhmä on/ ja ei taida otta idzestäns waari.
4:14 Sillä vankilasta tuo toinen lähti tullaksensa kuninkaaksi, vaikka oli hänen kuninkaana ollessaan syntynyt köyhänä.	4:14 Sillä vankilasta tuo toinen lähti tullaksensa kuninkaaksi, vaikka oli hänen kuninkaana ollessaan syntynyt köyhänä.	4:14 Fangiudesta tullan Cuningaliseen waldaan/ ja se joca Cuningaliseen waldaan syndynyt on/ köyhty.
4:15 Minä näin kaikkien, jotka elivät ja vaelsivat auringon alla, olevan nuorukaisen puolella, tuon toisen, joka oli astuva hänen sijaansa.	15. Minä katsoin kaikkia, jotka elävät ja käyvät auringon alla, toisen nuorukaisen kanssa, joka tulee hänen siaansa,	4:15 Ja minä näin että caicki jotca Auringon alla eläwät/ toisen lapsen cansa waeldawan/ joca tämän toisen siaan tule.
4:16 Ei ollut loppua kaikella sillä väellä, niillä kaikilla, joita hän johti; mutta jälkipolvet eivät hänestä iloitse. Sillä sekin on turhuutta ja tuulen tavoittelemista.	16. Ja ei ollut loppua kaikella kansalla, joka hänen edellänsä oli, eikä jälkeentulevaiset hänestä iloinneet. Ja sekin turhuus ja viheliäisyys.	4:16 Ja Canssalla joca käwi hänen edelläns/ ja joca myös käwi hänen jälisäns/ ei ollut loppua/ ja ei cuitengan hänest iloinnut. Eipä sekän ole muu cuin turha ja wiheljäisyys.

5:1 Varo jalkasi, kun menet Jumalan huoneeseen. Tulo kuulemaan on parempi kuin tyhmäin teurasuhrin-anto, sillä he ovat tietämättömiä, ja niin he tekevät pahaa.	17. Varjele jalkas, koska menet Jumalan huoneesen, ja tule kuulemaan. Se on parempi kuin tyhmäin uhri, jotka ei tiedä, että he pahaa tekevät.	4:17 WARjele jalcas coscas menet Jumalan huoneseen/ ja tule cuuleman. Se on parempi kuin tyhmäin uhri/ jotca ei tiedä mitä paha he tekewät.
5:2 Älä ole kerkeä suultasi, älköönkä sydämesi kiirehtikö lausumaan sanaa Jumalan edessä, sillä Jumala on taivaassa ja sinä olet maan päällä; sentähden olkoot sanasi harvat.	1. Älä ole ylen pikainen suustas, ja älä anna sydämes kiiruhtaa puhumaan Jumalan edessä; sillä Jumala on taivaissa, ja sinä maan päällä: ole sentähden vähäpuheinen.	5:1 ÄLä ole ylön picainen suustas/ ja älä anna sydämes kijrutta puhuman Jumalan edes: 5:2 Sillä Jumala on taiwas/ ja sinä maan päällä/ ole sentähden wähän puheinen.
5:3 Sillä paljosta työstä tulee unia, ja missä on paljon sanoja, siinä on tyhmä äänessä.	2. Kussa paljon murhetta on, siinä on paljo unia, ja paljossa puheessa löydetään myös hulluus.	Cusa paljo murhetta on/ siinä on paljo unia/ ja paljosa puhesa löytän myös hulluus.
5:4 Kun teet lupauksen Jumalalle, niin täytä se viivyttelämättä; sillä ei ole hänellä mielisuosiota tyhmiin: täytä, mitä lupaat.	3. Koskas Jumalalle lupauksen teet, niin älä viivyttelä sitä; sillä ei hän tyhmiin mielisty: mitä lupaat, niin pidä.	paljosa puhesa löytän myös hulluus. 5:3 COscas Jumalalle lupauxen teet/ niin älä wijwyttelä sitä: sillä ei hän tyhmijn mielisty. 5:4 Mitäs lupat niin pidä/
5:5 On parempi, ettet lupaa, kuin että lupaat etkä täytä.	4. Se on parempi, ettes lupaa, kuin se, ettes täytä, mitä luvannut olet.	se on parempi ettes lupa/ kuin ettes täytä mitä luvannut olet.
5:6 Älä anna suusi saattaa ruumistasi syynalaiseksi, äläkä sano Jumalan sanansaattajan edessä: "Se oli erehdys"; miksi pitäisi Jumalan vihastua sinun puheestasi ja turmella sinun kättesi työt?	5. Älä salli suusi vietiellä lihaas syntiä tekemään, ja älä sano enkelille: se oli eksymys; ettei Jumala vihastuisi sinun äänees ja hylkäisi kaikkia sinun kättes töitä.	5:5 ÄLä salli suusi wietellä lihas/ ja älä sano Engelille: se oli exymys: ettei Jumala wihastuis sinun änees/ ja duomidzis caickia sinun kättes töitä.
5:7 Sillä paljot unet ovat pelkkää turhuutta; samoin paljot puheet. Mutta pelkää sinä Jumalaa.	6. Kussa paljo unia on, siinä on myös turha meno ja paljo puhetta; mutta pelkää sinä Jumalaa.	5:6 Cusa paljo unia on/ siinä on myös turha meno ja paljo puhetta/ mutta pelkä sinä Jumalata.
5:8 Jos näet köyhää sorrettavan sekä oikeutta ja vanhurskautta poljettavan maakunnassa, niin älä sitä asiaa ihmettele; sillä ylhäistä vartioitsee vielä ylhäisempi, ja sitäkin ylhäisemmät heitä molempia.	7. Jos sinä näet köyhän wääryyttä kärsimässä, ja oikeuden ja vanhurskauden tulewan pois maasta, älä ihmettele sitä; sillä yksi on ylimmäisempi, joka korkiasta vaarin ottaa, ja korkiammat ovat niiden molempain ylitse.	5:7 JOs sinä näet köyhän wääryttä kärsiwän/ ja oikeuden ja vanhurscauden tulewan pois maasta/ älä ihmettele sitä: sillä yxi on joca on corkein wartia corkeudes/ ja on vielä corkiambi molembita.
5:9 Ja maalle on kaikessa hyödyksi, että viljellyllä maalla on kuningas.	8. Maanviljelys on paras kaikissa: sen päällä on kuningas maakunnassa, että kedot kynnettäisiin.	5:8 Sen päällä on Cuningas maacunnasa/ että kedot kynnetäisiin.

5:10 Joka rakastaa rahaa, ei saa rahaa kylläksensä, eikä voittoa se, joka rakastaa tavarain paljoutta. Sekin on turhuutta.	9. Joka rahaa rakastaa ei hän ikänä rahan suutu; ja joka rikkautta rakastaa, ei hänelle pidä siitä hyödytystä oleman: se on myös turhuus.	5:9 Joka raha racasta/ ei hän ikänäns rahan suutu/ ja joka rikkautta racasta/ ei hänelle pidä siitä hyödytystä oleman/ ja se on myös turha:
5:11 Omaisuuden karttuessa karttavat sen syöjätkin; ja mitä muuta etua siitä on haltijallensa, kuin että silmillään sen näkee?	10. Sillä kussa paljo rikkautta on, siinä on myös paljo syöpiä. Mitä hyödytystä siis isännällä siitä on, mutta että hän ainoasti sen näkee silmillänsä?	5:10 Sillä cusa paljo rikkautta on/ siinä on myös paljon syöpiä/ mitästä hyödytystä siis hänen siitä on? mutta että hän ainoastans sen näke silmilläns.
5:12 Työntekijän uni on makea, söipä hän vähän tai paljon; mutta rikkaan ei hänen yltäkylläisyytensä salli nukkua.	11. Joka työtä tekee, hänen on uni makia, joko hän vähän eli paljon syönyt on; vaan rikkaan ylönpalttisuus ei salli hänen maata.	5:11 Joca työtä teke/ hänelle on uni makia/ joco hän vähä eli paljo syönyt on/ waan rickan ylönpaldisus ei salli hänen maata.
5:13 On raskas onnettomuus, jonka minä näin auringon alla: rikkaus, joka on säilytetty onnettomuudeksi haltijallensa.	12. Se on paha vaiva, jonka minä näin auringon alla, että rikkaudet tallelle pannaan hänelle vahingoksi, jonka se oma on.	5:12 Se on paha waiwa/ jonga minä näin Auringon alla/ nimittäin/ että rikkaudet tallella pannan hänelle wahingoxi/ jonga se oma on:
5:14 Se rikkaus katoaa onnettoman tapauksen kautta; ja jos hänelle on syntynyt poika, ei sen käsiin jää mitään.	13. Sillä rikkaudet hukkuvat suuressa viheliäisyydessä; ja jos hän on siittänyt pojan, niin ei sen käsiin jää mitään.	5:13 Sillä rickat huckuwat suures wihelijäisydes/ ja jos hän on sijttänyt pojan/ nijn ei sen käsijn jää mitän.
5:15 Niinkuin hän tuli äitinsä kohdusta, niin on hänen alastonna jälleen mentävä pois, samoin kuin tulikin; eikä hän vaivannööstänsä saa mitään, minkä veisi täältä kädessänsä.	14. Niinkuin hän on tullut äitinsä kohdusta, niin hän jälleen menee alastoinna pois kuin hän tullutkin on, ja ei ota mitään myötänsä kaikesta työstänsä, joka hänen käsissänsä on, kuin hän menee pois.	5:14 Nijn cuin hän on alastoina tullut äitins cohdusta/ nijn hän jälleens mene pois cuin hän tullutkin on/ ja ei ota mitän cansans caikesta hänen työstäns joca hänen käsissäns on/ cosca hän mene pois.
5:16 Raskas onnettomuus tämäkin on: aivan niinkuin hän tuli, on hänen mentävä; ja mitä hyötyä hänellä sitten on siitä, että on vaivaa nähnyt tuulen hyväksi?	15. Se on myös paha vaiva, että hän niin tästä lähtee, niinkuin hän tullutkin on. Mitä siis häntä auttaa, että hän tuuleen työtä tehnyt on?	5:15 Se on paha waiwa että hän nijn tästä lähte/ nijncuin hän tullut on/ mitä se händä autta/ että hän tuulen työtä on tehnyt?
5:17 Myös kuluttaa hän kaikki päivänsä pimeydessä; ja surua on hänellä paljon, kärsimystä ja mielikarvautta.	16. Kaiken elinaikansa on hän pimeydessä syönyt, suuressa murheessa, sairaudessa ja surussa.	5:16 Caiken elinaicans on hän pimeydes syönyt/ suuresa murhesa/ sairaudes ja surusa.
5:18 Katso, minkä minä olen tullut näkemään, on hyvää ja kaunista syödä ja juoda ja nauttia hyvää kaiken vaivannäkönsä ohessa, jolla ihminen itseänsä vaivaa auringon alla lyhyinä elämänsä päivinä, jotka Jumala on hänelle antanut; sillä se on hänen osansa.	17. Katso, minä näin sen hyväksi ja soveliaaksi, että ihminen syö ja juo, ja on hyvällä mielellä kaikessa työssänsä, joka hänellä auringon alla on, elinaikanansa, jonka Jumala hänelle antaa, sillä se on hänen osansa.	5:17 Nijn minä pidän sen parhana/ että ihminen syö ja juo/ ja on hyvällä mielellä caikesa hänen työsäns cuin hänellä Auringon alla on/ hänen elinaicanans/ ja Jumala hänelle anda: sillä se on hänen osans.

5:19 Sekin on Jumalan lahja, jos Jumala kenelle ihmiselle antaa rikkautta ja tavaraa ja sallii hänen syödä siitä ja saada osansa ja iloita vaivannäkönsä ohessa.	18. Ja jolle ihmiselle Jumala antaa rikkautta, tavaraa ja voimaa, että hän siitä söis ja nautitsis osaksensa, ja olis iloinen työssänsä; se on Jumalan lahja.	5:18 Ja jolle ihmiselle Jumala anda rickautta/ tawarata ja woima/ että hän sijtä söis ja jois hänen osaxens/ ja olis iloinen hänen työsäns/ se on Jumalan lahja:
5:20 Sillä hän ei tule niin paljon ajatelleeksi elämänsä päiviä, kun Jumala suostuu hänen sydämensä iloon.	19. Sillä ei hän paljon ajattele elämänsä aikaa, että Jumala on iloittanut hänen sydämensä.	5:19 Sillä ei hän paljo ajattele tätä wiheljäistä elämätä/ että Jumala on iloittanut hänen sydämens.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 On onnettomuus tämäkin, jonka olen nähnyt auringon alla ja joka raskaasti painaa ihmistä:	1. Se on paha, jonka minä näin auringon alla, ja on yhteinen ihmisissä.	6:1 SE on paha jonga minä näin Auringon alla/ ja on yhteinen ihmisis.
6:2 että Jumala antaa miehelle rikkautta ja tavaraa ja kunniaa, niin ettei hänen sielultaan puutu mitään kaikesta siitä, mitä hän halajaa, mutta Jumala ei salli hänen nauttia sitä, vaan sen nauttii vieras. Se on turhuutta ja raskas kärsimys.	2. Jolle Jumala on antanut rikkautta, tavaraa ja kunniaa, ja ei häneltä mitään puutu kaikista, mitä hän himoitsee, ja ei Jumala anna hänelle kuitenkaan sitä voimaa, että hän sitä nautita taitaa, mutta toinen ne nautitsee; se on turhuus ja paha vaiva.	6:2 Jolle Jumala on andanut rickautta/ tawarata ja cunniata/ ja ei häneldä mitän puutu/ jota hänen sydämens ano/ ja ei Jumala anna hänelle cuitengan sitä woima/ että hän sitä nautita taita/ mutta toinen ne nautidze/ se on turha ja paha waiwa.
6:3 Vaikka syntyisi miehelle sata lasta ja hän eläisi vuosia paljon ja paljot olisivat hänen vuottensa päivät, mutta hän ei saisi tyydyttää omaa haluaan omaisuudellansa eikä saisi edes hautaustakaan, niin minä sanon, että keskoinen olisi onnellisempi kuin hän.	3. Jos hän sata lasta siittäis, ja hänellä olis niin pitkä ikä, että hän monta vuotta eläis, ja ei hänen sielunsa taitaisi tulla tavarasta täytetyksi, ja olis ilman hautaa, hänestä sanon minä: kesken syntynyt on parempi häntä:	6:3 Jos hän sata lasta sijtäis/ ja hänellä olis nijn pitkä ikä/ että hän monda wuotta eläis/ ja ei hänen sieluns taidais tulla tawaroista täytetyxi/ ja olis ilman haudata/ hänestä sanon minä: kesken syndynyt on parembi händä:
6:4 Sillä se turhaan tulee ja pimeyteen menee, ja pimeyteen peittyy sen nimi.	4. Sillä hän tulee turhaan menoon, ja menee pois pimeyteen, ja hänen nimensä pimeydellä peitetään.	6:4 Sillä hän tule turhaan menoon/ ja hän mene pois pimeydesä/ ja hänen nimens pimeydellä peitetän.
6:5 Ei se ole aurinkoa nähnyt eikä tuntenut. Sen lepo on parempi kuin hänen.	5. Joka ei ole aurinkoa nähnyt eikä tuntenut, sillä on parempi lepo kuin tällä.	6:5 Ei ole hänen Auringosta ilo/ eikä hänellä ole lepo eli siellä taicka täällä.
6:6 Ja vaikka hän eläisi kaksi kertaa tuhannen vuotta, mutta ei saisi onnea nähdä - eikö kuitenkin kaikki mene samaan paikkaan?	6. Jos hän eläis kaksituhatta ajastaikaa, niin ei hän sittenkään siihen tyytyisi: eikö kaikki tule yhteen paikkaan?	6:6 Jos hän eläis caxi tuhatta ajastaica/ nijn ei hän sijttekän sijhen tydyis/ eiköst caicki tule yhteen paickan?

6:7 Kaikki ihmisen väivännäkö tapahtuu hänen oman suunsa hyväksi, ja kuitenkin ei halu täyty.	7. Jokaisella ihmisellä on määrätty työ; mutta sydän ei taida tyytyä siihen.	6:7 JOcaidzella ihmisellä on määrätty työ/ mutta sydän ei taida tyytyä siihen:
6:8 Sillä mitä etua on viisaalla tyhmän edellä, ja mitä kurjalla siitä, että hän osaa oikein vaeltää elävitten edessä?	8. Sillä mikä viisaalla on enempi etu kuin tyhmälläkään? mikä hyödytys on toimellisella köyhällä, että hän elävään edessä itsensä käyttää taitaa?	6:8 Sillä mitä taita wijsas enä toimitta/ cuin tyhmäkään? mitä köyhä aicoi että hän olis elävitten seas.
6:9 Parempi silmän näkö kuin halun haihattelu. Tämäkin on turhuutta ja tuulen tavoittelua.	9. Parempi on nautita tavaroita, jotka käsillä ovat, kuin pyrkiä toisten perään; se on myös turhuus ja viheliäisyys.	6:9 Parempi on nautita tawaroita jotca käsillä ovat/ cuin pyrkiä toisten perän/ se on myös turha ja wihelijäisyys.
6:10 Mitä olemassa on, sille on pantu nimi jo ammin; ja edeltä tunnettua on ollut, mitä ihmisestä on tuleva. Ei voi hän riidellä väkevämpänsä kanssa.	10. Mikäs on, vaikka joku korkiasti ylistetty on? niin hän kuitenkin tiedetään ihmiseksi, ja ei hän taida voimallisemman kanssa riidellä;	6:10 Mikäst on/ waicka joku corkiast ylistetty on/ nijn hän cuitengin tietän ihmiseksi/ ja ei hän taida woimallisemman cansa riidellä:
6:11 Sillä niin on: puheen paljous enentää turhuutta. Mitä etua on ihmisellä siitä?	11. Sillä monta asiaa on, jotka turhuuden enentävät: mitä siis ihmisen siitä enempi on?	6:11 Sillä monda asiata on/ jotca turhuden enändävät/ mitä siis ihmisen sijtä enä on.
6:12 Sillä kuka tietää, mikä on ihmiselle hyvä elämässä, hänen elämänsä lyhyinä, turhina päivinä, jotka hän viettää kuin varjo; ja kuka ilmaisee ihmiselle, mitä on tuleva hänen jälkeensä auringon alla?	1. Kuka tietää, mikä ihmiselle on hyödyllinen hänen elinaikanansa, niinkauvan kuin hän turhassa menossansa elää, joka kulkee niinkuin varjo? eli kuka sanoo ihmiselle, mitä on tuleva hänen jälkeensä auringon alla?	7:1 CUca tietä/ mikä ihmiselle on hyödyllinen hänen elinaicanans/ nijncauwan cuin hän turhasa menosans elä/ joca culke nijncuin warjo: eli cuca sano ihmiselle/ mitä on tulewa hänen jälkens Auringon alla?
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Hyvä nimi on parempi kuin kallis öljy, ja kuolinpäivä parempi kuin syntymäpäivä.	2. Hyvä sanoma on parempi kuin kallis voide, ja kuolemapäivä on parempi kuin syntymäpäivä.	7:2 HYwä sanoma on parempi cuin callis woide/ ja cuolema päiwä on parempi cuin syndymä päiwä.
7:2 Parempi kuin pitotaloon on mennä surutaloon, sillä siinä on kaikkien ihmisten loppu, ja elossa oleva painaa sen mieleensä.	3. Parempi on mennä murhehuoneeseen kuin ilohuoneeseen: toisessa on kaikkein ihmisten loppu, ja elävä panee sen sydämeensä.	7:3 Parempi on mennä murhe huoneeseen cuin ilo huoneeseen/ toisesa on caickein ihmisten loppu/ ja elävä pane sen sydämeens.
7:3 Suru on parempi kuin nauru, sillä sydämelle on hyväksi, että kasvot ovat murheelliset.	4. Parempi on murehtia kuin nauraa; sillä murheen kautta sydän paranee.	7:4 Parempi on murehtia cuin naura: sillä murhen cautta sydän parane.
7:4 Viisaitten sydän on surutalossa, tyhmien sydän ilotalossa.	5. Viisasten sydän on murhehuoneessa; mutta tyhmäin ilohuoneessa.	7:5 Wijsasten sydän on murhe huonesä/ ja tyhmäin sydän ilo huonesä.

7:5 Parempi on kuulla viisaan nuhdetta, kuin olla kuulemassa tyhmien laulua;	6. Parempi on kuulla viisaan kuritusta, kuin kuulla hulluin lauluja;	7:6 Parempi on kuulla wijsan curitusta/ kuin kuulla hulluin lauluja:
7:6 sillä niinkuin orjantappurain rätinä padan alla, on tyhmän nauru. Ja sekin on turhuutta.	7. Sillä hulluin nauru on niinkuin orjantappurain rätinä padan alla; ja se on myös turhuus.	7:7 Sillä hulluin nauro on nijncuin ohdakein rätinä padan alla/ ja se on myös turha.
7:7 Sillä väärä voitto tekee viisaan hulluksi, ja lahja turmelee sydämen.	8. Väkivaltalta saattaa viisaan hulluksi, ja lahja turmelee sydämen.	7:8 Niscuri saatta wijsan suuttuman/ ja turmele laupian sydämen.
7:8 Asian loppu on parempi kuin sen alku, ja pitkämielinen on parempi kuin korkeamielinen.	9. Asiain loppu on parempi kuin sen alku; kärsivällinen henki on parempi kuin ylpiä henki.	7:9 Asian loppu on parempi kuin alcu. Kärsiwäinen hengi on parempi kuin ylpiä hengi.
7:9 Älköön mielesi olko pikainen vihaan, sillä viha majautuu tyhmäin poveen.	10. Älä ole ylen pikainen vihaan; sillä viha lepää hulluin sydämissä.	7:10 Älä ole ylön picainen wihaan: sillä wiha lepä hullun sydämes.
7:10 Älä sano: "Mikä siinä on, että entiset ajat olivat paremmat kuin nykyiset?" Sillä sitä et viisaudesta kysy.	11. Älä sano: mikä on, että menneet päivät olivat paremmat kuin nämät? sillä et sinä sitä viisaasti kysele.	7:11 Älä sano: mikä on/ että menneet päiwät olit paremmat/ kuin tämä: sillä et sinä sitä wijsast kysele.
7:11 Viisaus on yhtä hyvä kuin perintöosa ja on etu niille, jotka ovat näkemässä aurinkoa.	12. Viisaus on hyvä perinnön kanssa, ja auttaa ihmisen iloitsemaan auringon alla;	7:12 Wijsaus on hywä perinnön cansa/ ja autta ihmisen iloidzeman Auringon alla:
7:12 Sillä viisauden varjossa on kuin rahan varjossa, mutta tieto on hyödyllisempi: viisaus pitää haltijansa elossa.	13. Sillä viisaus varjelee, ja raha myös varjelee; mutta ymmärryksellä on se etu, että viisaus antaa niille elämän, joilla se on.	7:13 Sillä wijsaus warjele/ ja raha myös warjele/ mutta wijsaus anda sille hengen/ jolla se on.
7:13 Katso Jumalan tekoja; sillä kuka voi sen suoristaa, minkä hän on vääräksi tehnyt?	14. Katso Jumalan töitä; sillä kuka taitaa ojentaa sen, jonka hän vääräksi tekee?	7:14 Cadzo Jumalan töitä/ cuca tata oijeta sen jonga hän wääräxi teke?
7:14 Hyvänä päivänä ole hyvillä mielin, ja pahana päivänä ymmärrä, että toisen niinkuin toisenkin on Jumala tehnyt, koskapa ihminen ei saa mitään siitä, mikä hänen jälkeensä tulee.	15. Ole iloinen hyvinä päivinä, ja ota myös pahakin päivä hyväksesi; sillä sen on Jumala luonut toisen kanssa, ettei ihminen tietäisi, mitä tuleva on.	7:15 Ole iloinen hywinä päiwinä/ ja ota myös pahakin päiwä hywäxes: sillä sen on Jumala luonut toisen cansa/ ettei ihminen tiedäis mitä tulewa on.
7:15 Kaikkea olen tullut näkemään turhina päivinäni: on vanhurskaita, jotka hukkuvat vanhurskaudessaan, ja on jumalattomia, jotka elävät kauan pahuudessaan.	16. Minä olen nähnyt kaikkinaiset minun turhuuteni aikana: vanhurskas hukkuu vanhurskaudessaansa, ja jumalatoimien elää kauan pahuudessaansa.	7:16 MINä olen nähnyt caickinaiset turhudeni aicana/ wanhurscas hucku wanhurscaudesans/ ja jumalatoimien elä cauwan hänen pahudesans.
7:16 Älä ole kovin vanhurskas äläkä esiinny ylen viisaana: miksi tuhoaisit itsesi?	17. Älä ole ylen vanhurskas elikkä ylen viisas, ettes itsiäs turmelisi.	7:17 Älä ole ylön wanhurscas elickä ylön wijsas/ ettes idzes turmelis.

7:17 Älä ole kovin jumalaton, äläkä ole tyhmä: miksi kuolisit ennen aikaasi?	18. Älä ole ylen jumalaton elikkä hullu, ettes kuolisi ennen aikaa.	7:18 Älä ole ylon jumalaton elickä hullu/ ettes cuolis ennen aicas.
7:18 Hyvä on, että pidät kiinni toisesta etkä hellitä kättäsi toisestakaan, sillä Jumalaa pelkääväinen selviää näistä kaikista.	19. Se on hyvä, että tähän tartut ja ettes myös toista päästä pois kädestäs; sillä joka Herraa pelkää, hän välttää nämät kaikki.	7:19 Se on hywä että tähän tartut/ ja ettes myös sitä toista päästä pois kädestäs: sillä joca HERra pelkä hän wälttä nämät caicki.
7:19 Viisaus auttaa viisasta voimakkaammin kuin kymmenen vallanpitäjää, jotka ovat kaupungissa.	20. Viisaus vahvistaa enempi viisasta, kuin kymmenen voimallista, jotka kaupungissa ovat.	7:20 Wijsaus wahwista enä wijsast/ cuin kymmenen woimallista/ jotca Caupungis owat.
7:20 Sillä ei ole maan päällä ihmistä niin vanhurskasta, että hän tekisi vain hyvää eikä tekisi syntiä.	21. Sillä ei yhtään ihmistä ole vanhurskasta maan päällä, joka hyvää tekee ja ei syntiä tee.	7:21 Sillä ei yhtän ihmistä ole maan päällä/ joca hywä ja ei syndiä tee.
7:21 Älä myöskään pane mieleesi kaikkia puheita, mitä puhutaan, ettes kuulisi palvelijasi sinua kiroilevan.	22. Älä pane kaikkia sydämees, mitä sinulle sanotaan, ettes kuulisi palvelias sinua toruvan;	7:22 Älä pane caickia sydämees mitä sinulle sanotan: ettes cuolis sinun palwelias sinua toruwan:
7:22 Sillä oma sydämesikin tietää, että myös sinä olet monta kertaa kiroillut muita.	23. Sillä sinun sydämes tietää sinun usein muita toruneen.	7:23 Sillä sinun sydämes tietä/ sinun usein muita torunen.
7:23 Kaiken tämän olen viisaudella koetellut. Minä sanoin: "Tahdon tulla viisaaksi", mutta se pysyi minusta kaukana.	24. Kaikkia senkaltaisia olen minä viisaasti koetellut; minä ajattelin: minä tahdon olla viisas, mutta se kulki kauvas minusta:	7:24 Caickia sencaltaisita olen minä wijsast coetellut/ Minä ajattelin: minä tahdon olla wijsas/ mutta se culki cauwas minusta.
7:24 Kaukana on kaiken olemus ja syvällä, syvällä; kuka voi sen löytää?	25. Se on kaukana, mikä ollut on, ja se on sangen syvä; kuka taitaa sen löytää?	7:25 Se on caucana/ mixi se tule? ja se on sangen sywä/ cuca taita sen löytä?
7:25 Minä ryhdyin sydämessäni oppimaan, miettimään ja etsimään viisautta ja tutkistelun tuloksia, tullakseni tuntemaan jumalattomuuden typeryydeksi ja tyhmyyden mielettömyydeksi.	26. Minä käänsin sydämeni koettelemaan, tutkimaan ja etsimään viisautta ja taitoa, niin myös ymmärtämään jumalattomain tyhmyyttä ja hulluin erhetyksiä,	7:26 Minä käänsin sydämeni coetteleman/ tutkiman ja edzimän wijsautta ja taito/ ymmärtämän Jumalattomain tyhmyyttä ja hulluin erhetyxiä.
7:26 Ja minä löysin sen, mikä on kuolemaa katkerampi: naisen, joka on verkko, jonka sydän on paula ja jonka kädet ovat kahleet. Se, joka on otollinen Jumalan edessä, pelastuu hänestä, mutta synnintekijä häneen takertuu.	27. Ja löysin, että se vaimo on haikiampi kuin kuolema, jonka sydän on verkko ja paula, ja hänen kätensä on kahleet: se joka Jumalalle on otollinen, hän välttää häntä, mutta syntinen käsitetään hänen kauttansa.	7:27 Ja löysin että sencaltainen waimo/ jonga sydän on wercko ja paula/ ja hänen kätens owat cahlet/ on haikiambi cuin cuolema. Se joca Jumalalle on otollinen hän wälttä händä/ mutta syndinen käsitetän hänen cauttans.
7:27 Katso, tämän minä olen löytänyt, sanoi saarnaaja, pyrkiessäni asia asialta löytämään tutkistelun tulosta;	28. Katso, minä olen löytänyt, sanoo Saarnaaja, toisen toisensa jälkeen, että minä myös löytäisin taidon,	7:28 Cadzo minä olen löytänyt/ sano saarnaja: toisen toisens jälken/ että minä myös löytäisin taito/

7:28 mitä sieluni on yhäti etsinyt, mutta mitä en ole löytänyt, on tämä: olen löytänyt tuhannesta yhden miehen, mutta koko siitä luvusta en ole löytänyt yhtäkään naista.	29. Jota minun sieluni vielä nyt etsii, ja en ole löytänyt. Tuhannen seassa olen minä löytänyt yhden miehen, vaan en minä ole löytänyt yhtään vaimoa kaikkein seassa.	ja minun sielun vielä nyt edzi/ ja ei ole löytänyt. Tuhannen seas olen minä löytänyt yhden miehen/ vaan en minä ole löytänyt yhtän waimo caickein seas.
7:29 Katso, tämän ainoastaan olen löytänyt: että Jumala on tehnyt ihmiset suoriksi, mutta itse he etsivät monia mutkia.	30. Ainoastaan, katso, sen minä löysin, että Jumala on luonut ihmisen oikiaksi; mutta he etsivät monta taitoa.	7:29 Sen minä ainoastans löysin/ että Jumala on luonut ihmisen oikiaksi. Mutta he edziwät monda taito. Cuca on nijn wijsas? ja cuca taita sen selittä?
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Kuka on viisaan vertainen, ja kuka taitaa selittää asian? Ihmisen viisaus kirkastaa hänen kasvonsa, ja hänen kasvojensa kovuus muuttuu.	1. Kuka on viisaan kaltainen? ja kuka on taitava asian selittäjä? Ihmisen viisaus valistaa hänen kasvonsa, ja hänen tottelemattomuutensa tulee muutetuksi.	8:1 IHmisen wijsaus walista hänen caswons/ mutta joca tottelematoin on/ händä wihatan.
8:2 Minä sanon: Ota vaari kuninkaan käskystä, varsinkin Jumalan kautta vannotun valan tähden.	2. Minä (sanon): pidä kuninkaan sana, semminkin Jumalan valan tähden.	8:2 Minä pidän Cuningan sanan ja Jumalan walan.
8:3 Älä ole kerkeä luopumaan hänestä, äläkä asetu pahan asian puolelle, sillä hän tekee, mitä vain tahtoo.	3. Älä ole nopsa menemään pois hänen kasvojensa edestä, ja älä sekaannu pahaan asiaan; sillä hän tekee kaikki, mitä hänelle kelpaa.	8:3 Älä ole nopsa menemän pois hänen caswons edestä/ ja älä secannu pahan asiaan: sillä hän teke mitä hänelle kelpa.
8:4 Sillä kuninkaan sana on voimallinen, ja kuka voi sanoa hänelle: Mitäs teet?	4. Kuninkaan sanoissa on voima; ja kuka tohtii sanoa hänelle: mitäs teet?	8:4 Cuningan sanoisa on woima/ ja cuca tohti sano hänelle: mitäs teet?
8:5 Joka käskyn pitää, ei tiedä pahasta asiasta; ja viisaan sydän tietää ajan ja tuomion.	5. Joka käskyt pitää, ei hänen pidä paha koetteleman, ja viisaan sydän tietää ajan ja muodon;	8:5 Joca käskyt pitä/ ei hänen pidä paha coetteleman/ mutta wijsan sydän tietä ajan ja muodon:
8:6 Sillä itsekullakin asialla on aikansa ja tuomionsa; ihmistä näet painaa raskaasti hänen pahuutensa.	6. Sillä jokaisella aivoituksella on hänen aikansa ja muotonsa; sillä ihmisen onnettomuus on paljo hänen päällänsä.	8:6 Sillä jocaidzella aiwoituxella on hänen aicans ja muotons: sillä ihmisen onnettomus on paljo hänen päälläns.
8:7 Hän ei tiedä, mitä tuleva on; sillä kuka ilmaisee hänelle, miten se on tuleva?	7. Sillä ei hän tiedä mitä tapahtuva on; ja kuka taitaa hänelle ilmoittaa, koska se tuleva on?	8:7 Sillä ei hän tiedä mitä ollut on/ ja cuca taita sano mitä tulewa on?
8:8 Ei ole ihminen tuulen valtias, niin että hän voisi sulkea tuulen, ei hallitse kukaan kuoleman päivää, ei ole pääsyä sodasta, eikä jumalattomuus pelasta harjoittajaansa.	8. Ei ihmisellä ole voimaa henkeen, estämään sitä, ja ei ole voimaa kuoleman hetkellä, ja ei päästetä sodassa: ja jumalatoimien meno ei auta jumalattomia.	8:8 Ei ihmisellä ole woima hengeen/ estämän sitä/ ja ei ole woima cuoleman hetkellä/ ja ei päästetä sodasa/ ja jumalatoimien meno ei auta jumalatoinda.

<p>8:9 Kaiken tämän minä tulin näkemään, kun käänsin sydämeni tarkkaamaan kaikkea, mitä auringon alla tapahtuu aikana, jolloin ihminen vallitsee toista ihmistä hänen onnettomuudekseen.</p>	<p>9. Kaikki nämät olen minä nähnyt ja antanut sydämeni kaikkiin töihin, jotka tapahtuvat auringon alla: ihminen hallitsee toisiansa toista itsellensä vahingoksi.</p>	<p>8:9 CAicki nämät olen minä nähnyt ja antanut minun sydämeni caickijn töihin/ jotca tapahtuwat Auringon alla. Ihminen hallidze toisians toista idzellens wahingoxi.</p>
<p>8:10 Sitten minä näin, kuinka jumalattomat haudattiin ja menivät lepoon, mutta ne, jotka olivat oikein tehneet, saivat lähteä pois pyhästä paikasta ja joutuivat unhotuksiin kaupungissa. Sekin on turhuus.</p>	<p>10. Ja siinä minä näin jumalattomat haudatut, jotka tulivat ja vaelsivat pyhässä siassa, ja olivat myös unohdetut kaupungissa, jossa he niin tehneet olivat: se on myös turhuus.</p>	<p>8:10 Ja sijnä minä näin jumalattomat/ jotca haudatut olit/ jotca käynet ja waeldanet olit pyhäsä siasa/ ja olit unohdetut Caupungisa/ että he nijn tehnet olit/ se on myös turha.</p>
<p>8:11 Milloin pahan teon tuomio ei tule pian, saavat ihmislapset rohkeutta tehdä pahaa,</p>	<p>11. Ettei kohta pahoja töitä tuomita, tulee ihmisten lasten sydän täytetyksi pahaa tekemään.</p>	<p>8:11 ETtei cohta pahoja töitä duomita/ tule ihmisen sydän täytetyxi paha tekemän.</p>
<p>8:12 koskapa syntinen saa tehdä pahaa sata kertaa ja elää kauan; tosin minä tiedän, että Jumalaa pelkääväisille käy hyvin, sentähden että he häntä pelkäävät,</p>	<p>12. Jos syntinen sata kertaa pahaa tekee, ja sittekin kauvan elää, niin tiedän minä kuitenkin, että niille käy hyvin, jotka Jumalaa pelkäävät, jotka hänen kasvojansa pelkäävät.</p>	<p>8:12 Jos syndinen sata kerta paha teke/ ja sijtekin cauwan elä/ nijn tiedän minä cuitengin/ että nijlle käy hywin jotca Jumalata pelkävät/ jotca hänen coswoans pelkävät.</p>
<p>8:13 mutta että jumalattomalle ei käy hyvin eikä hän saa jatkaa päiviään pitkiksi kuin varjo, sentähden ettei hän pelkää Jumalaa.</p>	<p>13. Sillä jumalattomille ei pidä hyvin käymän, ja ei heidän pidä kauvan elämän, vaan niinkuin varjo (katooman), jotka ei Jumalaa pelkää.</p>	<p>8:13 Sillä jumalattomille ei pidä hywin käymän/ ja nijncuin warjo/ ei heidän pidä cauwan elämän/ jotca ei Jumalata pelkä.</p>
<p>8:14 On turhuutta sekin, mitä tapahtuu maan päällä, kun vanhurskaita on, joiden käy, niinkuin olisivat jumalattomain tekoja tehneet, ja jumalattomia on, joiden käy, niinkuin olisivat vanhurskaiden tekoja tehneet. Minä sanoin: sekin on turhuutta.</p>	<p>14. Se on turha meno, joka tapahtuu maan päällä: muutamat ovat vanhurskaat ja heille tapahtuu niinkuin he olisivat jumalattomain töitä tehneet, ja muutamat ovat jumalattomat, ja heille käy, niinkuin he olisivat vanhurskaiden töitä tehneet. Minä sanoin: se on myös turhuus.</p>	<p>8:14 SE on turha meno cuin tapahtu maan päällä/ muutamat owat wanhurscat/ ja heille tapahtu nijncuin he olisit jumalattomain töitä tehnet. Ja muutamat owat jumalattomat/ ja heille käy/ nijncuin he olisit wanhurscasten töitä tehnet. Minä sanoin: se on myös turha.</p>
<p>8:15 Ja minä ylistin iloa, koska ei ihmisellä auringon alla ole mitään parempaa kuin syödä ja juoda ja olla iloinen; se seuraa häntä hänen vaivannäkönsä ohessa hänen elämänsä päivinä, jotka Jumala on antanut hänelle auringon alla.</p>	<p>15. Sentähden ylistin minä iloa, ettei ihmisellä ole parempaa auringon alla, kuin syödä ja juoda ja olla iloinen: ja sen hän saa työstänsä kaikkena elinaikanansa, jonka Jumala hänelle auringon alla antaa.</p>	<p>8:15 Sentähden ylistin minä ilo/ ettei ihmisellä ole parembata Auringon alla/ cuin syödä ja juoda ja olla iloinen. Ja sen hän saa hänen työstäns caickena elinaicanans/ jonga Jumala hänelle Auringon alla anda.</p>

8:16 Kun minä käänsin sydämen oppimaan viisautta ja katsomaan työtä, jota tehdään maan päällä saamatta untakaan silmiin päivällä tai yöllä,	16. Minä annoin sydämeni viisautta tietämään, ja katsomaan sitä vaivaa, joka maan päällä tapahtuu, ja ettei joku päivällä eli yöllä saa unta silmiinsä.	8:16 Minä annoin minun sydämeni viisautta tietämän/ ja cadzoman sitä waiwa cuin maan päällä tapahtu/ ja ettei jocu päiwällä eli yöllä saa unda silmijns.
8:17 niin minä tulin näkemään kaikista Jumalan teoista, että ihminen ei voi käsittää sitä, mitä tapahtuu auringon alla; sillä ihminen saa kyllä nähdä vaivaa etsiessään, mutta ei hän käsitä. Ja jos viisas luuleekin tietävänsä, ei hän kuitenkaan voi käsittää.	17. Ja minä näin kaikki Jumalan teot; sillä ei ihminen taida löytää sitä työtä, joka auringon alla tapahtuu, ja ehkä kuinka ihminen ahkerois etsiä, ei hän kuitenkaan löydä; jos hän vielä sanoo: minä olen viisas ja tiedän sen, niin ei hän kuitenkaan taida löytää.	8:17 Ja minä näin caicki Jumalan tegot: sillä ei ihminen taida löytä sitä työtä joca Auringon alla tapahtu/ ja jota enämmin ihminen ahkeroidze edziä/ sitä vähemmin hän löytä. Jos hän wielä sano: minä olen wijsas ja tiedän sen/ nijn ei hän cuitengan taida löytä.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Niin minä painoin mieleeni kaiken tämän ja pyrin saamaan kaikkea tätä selville, kuinka näet vanhurskaat ja viisaat ja heidän tekonsa ovat Jumalan kädessä. Ei rakkauskään eikä viha ole ihmisen tiedettävissä; kaikkea voi hänellä olla edessä.	1. Sillä minä olen kaikkia näitä sydämeeni pannut, tutkiakseni kaikkia näitä, että vanhurskaat ja viisaat ja heidän tekonsa ovat Jumalan kädessä: eikä ihminen tiedä kenenkään rakkautta eli vihaa kaikissa, mikä hänen edessänsä on:	9:1 Sillä minä olen caickia sencaltaisia minun sydämeeni pannut/ tutkiman caickia näitä/ että muutamat vanhurscat owat ja wijsat/ joiden tegot owat Jumalan kadesä. Eikä ihminen tiedä kenengän rakkautta eli wiha/ caikisa cuin hänen edesäns on.
9:2 Kaikkea voi tapahtua kaikille. Sama kohtalo on vanhurskaalla ja jumalattomalla, hyvällä, puhtaalla ja saastaisella, uhraajalla ja uhraamattomalla; hyvän käy niinkuin syntisenkin, vanhojen niinkuin valaa pelkävänkin.	2. Se kaikki tapahtuu kaikille, niin vanhurskaille niinkuin jumalattomillekin, hyvälle ja puhtaille kuin saastaisillekin, niin sille, joka uhraa, niinkuin sillekin, joka ei uhraakaan, niinkuin hyvälle niin myös syntisille, niin vanhojalle, kuin sille, joka valaa pelkää.	9:2 Se tapahtu nijn yhdelle cuin toisellekin/ vanhurscaille nijncuin jumalattomillekin/ hywille ja puhtaille/ cuin saastaisillengin/ uhraille/ nijncuin sillengin joca ei uhrackan. Nijncuin tapahtu hywille/ nijn myös tapahtu syndisille: nijncuin käy walapattoisten/ nijn myös käy nijlle/ jotca wala pelkät.
9:3 Se on onnettomuus kaikessa, mitä tapahtuu auringon alla, että kaikilla on sama kohtalo, ja myös se, että ihmisten sydän on täynnä paha ja että mielettömyys on heillä sydämessä heidän elinaikansa; ja senjälkeen - vainajien tykö!	3. Se on paha kaikkein seassa, jotka auringon alla tapahtuvat, että yhdelle käy niinkuin toisellekin, josta myös ihmisten lasten sydän täytetään pahuudella, ja hulluus on heidän sydämessänsä, niinkauvan kuin he elävät; sitte pitää heidän kuoleman.	9:3 Se on paha caickein seas/ jotca Auringon alla tapahtuwat/ että yhdelle käy nijncuin toisillengin/ josta myös ihmisen sydän täytetän pahudella/ ja hulluus on heidän sydämesäns/ nijncauwan cuin he elät/ sijtte pitä heidän cuoleman.

<p>9:4 Onhan sillä, jonka vielä on suotu olla kaikkien elävien seurassa, toivoa. Sillä elävä koira on parempi kuin kuollut leijona.</p>	<p>4. Mitäs siis pitää jonkun valitseman? niinkauvan kuin eletään, on toivo; sillä elävä koira on parempi kuin kuollut jalopeura.</p>	<p>9:4 Mitä sijs pitä walidzeman? nijncauwan cuin eletän/ pitä toiwottaman (sillä elävä coira on parempi cuin cuollu Lejoni)</p>
<p>9:5 Sillä elävät tietävät, että heidän on kuoltava, mutta kuolleet eivät tiedä mitään, eikä heillä ole paikkaa, vaan heidän muistonsa on unhotettu.</p>	<p>5. Sillä elävät tietävät itsensä kuoleman, mutta ei kuollut tiedä mitään, eikä he mitään enää ansaitse; sillä heidän muistonsa on unhotettu,</p>	<p>9:5 Sillä elävät tietävät heidän cuolewan/ mutta ei cuollet tiedä mitän/ eikä he mitän enää ansaidze. 9:6 Sillä heidän muistons on unhotettu/</p>
<p>9:6 Myös heidän rakkautensa, vihansa ja intohimonsa on jo aikoja mennyt, eikä heillä ole milloinkaan enää osaa missään, mitä tapahtuu auringon alla.</p>	<p>6. On myös heidän rakkautensa, ja heidän vihansa ja vainonsa jo kauvennut, eikä heillä ole yhtään osaa maailmassa, kaikissa mitä auringon alla tapahtuu.</p>	<p>nijn ettei heitä enää racasteta/ wihata eli wainota/ eikä heidän ole yhtän osa mailmasa/ caikisa mitä Auringon alla tapahtu.</p>
<p>9:7 Tule siis, syö leipäsi ilolla ja juo viinisi hyvillä mielin, sillä jo aikaa on Jumala hyväksynyt nuo tekosi.</p>	<p>7. Niin mene siis ja syö leipäs ilolla, ja juo viinas hyvällä mielellä; sillä sinun työs kelpaa Jumalalle.</p>	<p>9:7 NIin mene sijs ja syö leipäs ilolla/ ja juo wijnas hyvällä mielellä: sillä sinun työs kelpa Jumalalle.</p>
<p>9:8 Vaatteesi olkoot aina valkeat, ja öljy älköön puuttuko päästäsi.</p>	<p>8. Anna vaattees aina valkiat olla, ja älä puututa voidetta pääs päältä.</p>	<p>9:8 Anna waattes aina walkiat olla/ ja älä puututa woidetta pääs pääldä.</p>
<p>9:9 Nauti elämää vaimon kanssa, jota rakastat, kaikkina turhan elämäsi päivinä, jotka Jumala on sinulle antanut auringon alla - kaikkina turhina päivinäsi, sillä se on sinun osasi elämässä ja vaivannäössäsi, jolla vaivaat itseäsi auringon alla.</p>	<p>9. Elä kauniisti vaimos kanssa, jota rakastat, niinkauvan kuin sinä tätä turhaa elämää saat nautita, jonka (Jumala) sinulle auringon alla antanut on, ja niinkauvan kuin sinun turha elämäs pysyy; sillä se on sinun osas elämässä ja työssäs, minkä sinä teet auringon alla.</p>	<p>9:9 Elä caunist waimos cansa jotas racastat/ nijncauwan cuins tätä turha elämätä saat nautita/ jonga Jumala sinulle Auringon alla andanut on/ ja nijncauwan cuin sinun turha elämäs pysy: sillä se on sinun osas/ elämässä ja työssä Auringon alla.</p>
<p>9:10 Tee kaikki, mitä voimallasi tehdyksi saat, sillä ei ole tekoa, ei ajatusta, ei tietoa eikä viisautta tuonelassa, jonne olet menevä.</p>	<p>10. Kaikkia, mitä tulee sinun etees tehtäväksi, se tee voimas jälkeen; sillä haudassa, johon tulet, ei ole työtä, taitoa, ymmärrystä eli viisautta.</p>	<p>9:10 Caickia mitä tule sinun etees tehtäväxi/ se tee wapast: sillä haudas/ johongas tulet/ ei ole työtä/ taito/ ymmärryst eli wijsautta.</p>
<p>9:11 Taas minä tulin näkemään auringon alla, että ei ole juoksu nopsain vallassa, ei sota urhojen, ei leipä viisaitten, ei rikkaus ymmärtäväisten eikä suosio taitavain vallassa, vaan aika ja kohtalo kohtaa kaikkia.</p>	<p>11. Minä käänsin itseni ja katsoin, kuinka auringon alla käymän pitäis? ettei auta juosta, ehkä joku nopsa olis, eikä auta sotimaan, vaikka joku väkevä olis: ei auta elatukseen, ehkä joku taitava olis, ei myös rikkauteen auta toimellisuus, ei myös auta otollisuuteen, että joku taitava on; mutta se on kaikki ajassa ja onnessa.</p>	<p>9:11 MINä käänsin idzeni ja cadzoin/ cuinga Auringon alla käymän pidäis? ettei auta juosta/ ehkä jocu nopsa olis/ eikä auta sotiman/ waicka jocu wäkevä olis. Ei auta elatukseen/ ehkä jocu taitawa olis/ ei myös rickauteen auta toimellisuus/ että jocu otollinen on/ eikä se auta/ että hän cappalens taita hywin/ mutta se on caicki ajasa ja onnesa.</p>

9:12 Sillä ei ihminen tiedä aikaansa, niinkuin eivät kalatkaan, jotka tarttuvat pahaan verkkoon, eivätkä linnut, jotka käyvät kiinni paulaan; niinkuin ne, niin pyydystetään ihmislapssetkin pahana aikana, joka yllättää heidät äkisti.	12. Ja ei ihminen tiedä aikaansa, vaan niinkuin kalat saadaan vahingollisella verkolla ja niinkuin linnut käsitetään paulalla, niin myös ihmisten lapset temmataan pois pahalla ajalla, kuin se äkisti tulee heidän päällensä.	9:12 Ja ei ihminen tiedä hänen aicans/ waan nijncuin calat saadan wahingolisella ongella/ ja nijncuin linnut käsitetän paulalla/ nijn myös ihmiset temmatan pois pahalla ajalla/ cosca se äkistä tule heidän päällens.
9:13 Tämänkin minä tulin näkemään viisaudeksi auringon alla, ja se oli minusta suuri:	13. Minä olen myös nähnyt tämän viisauden auringon alla, joka minulle suureksi näkyy:	9:13 MINä olen myös nähnyt tämän wijsauden Auringon alla/ joca minulle suurexi näkyi.
9:14 Oli pieni kaupunki ja siinä miehiä vähän. Ja suuri kuningas tuli sitä vastaan, saarsi sen ja rakensi sitä vastaan suuria piiritystorneja.	14. Että oli vähä kaupunki, ja siinä vähä väkeä; ja voimallinen kuningas tuli ja piiritti sen, ja rakensi suuret vallit sen ympärille,	9:14 Että oli vähä Caupungi/ ja sijnä vähä wäke/ ja woimallinen Cuningas tuli ja pijritti sen/ ja rakensi suuret wallit sen ymbärille.
9:15 Mutta siellä oli köyhä, viisas mies, ja hän pelasti kaupungin viisaudellaan. Mutta ei kukaan ihminen muistanut sitä köyhää miestä.	15. Ja siinä löydettiin köyhä viisas mies, joka taisi viisaudellaan auttaa kaupunkia; ja ei yksikään ihminen muistanut sitä köyhää miestä.	9:15 Ja sijnä löyttin köyhä wijsas mies/ joca taisi wijsaudellans autta Caupungita/ ja ei yxikän ihminen muistanut sitä köyhä miestä.
9:16 Niin minä sanoin: Viisaus on parempi kuin voima, mutta köyhän viisautta halveksitaan, eikä hänen sanojansa kuulla.	16. Silloin sanoin minä: viisaus on parempi kuin väkevyys, vaikka köyhän viisaus katsottiin ylön, eikä kuultu hänen sanaansa.	9:16 Silloin sanoin minä: wijsaus on parembi cuin wäkwewys/ cuitengin cadzottin sen köyhän wijsaus ylön/ ja ei cuultu hänen sanans.
9:17 Viisaitten sanat, hiljaisuudessa kuullut, ovat paremmat kuin tyhmäin päämiehen huuto.	17. Viisasten sanat kuullaan enemmän hiljaisuudessa, kuin herrain huuto tyhmäin seassa.	9:17 Se sen teki/ että wijsasten sanat maxawat enämmän hiljaisten tykönä/ cuin Herrain huuto tyhmäin tykönä.
9:18 Viisaus on parempi kuin sota-aseet, mutta yksi ainoa syntinen saattaa hukkaan paljon hyvää.	18. Sillä viisaus on parempi kuin sota-aseet; vaan yksi syntinen turmelee paljon hyvää.	9:18 Sillä wijsaus on parembi cuin harnisca/ waan pahanelkinen turmele paljo hywä.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Myrkkykärpäset saavat haisemaan ja käymään voiteentekijän voiteen. Pieni tyhmyys painaa enemmän kuin viisaus ja kunnia.	1. Kuolleet kärpäset saattavat hyvän voiteen löyhkäämään ja laimistuneeksi, ja vähä tyhmyys häpäisee suuren viisauden ja kunnian.	10:1 NIin myös pahat kärwäiset turmelewat hywän woiten/ sentähden on tyhmyys toisinans parembi cuin wijsaus ja cunnia:
10:2 Viisaan sydän vetää oikealle, tyhmän vasemmalle.	2. Viisaan sydän on hänen oikialla kädellänsä; vaan hullun sydän on hänen vasemmallansa.	10:2 Sillä wijsan sydän on hänen oikialla kädelläns/ waan hullun sydän on hänen wasemallans.

10:3 Tietä käydessäkin puuttuu tyhmältä mieltä: jokaiselle hän ilmaisee olevansa tyhmä.	3. Ja vaikka hullu on tyhmä hänen aivoituksessansa, niin hän pitää kuitenkin kaikki muut tyhmänä.	10:3 Ja vaikka hullu on tyhmä hänen aivoituxesans/ nijn hän pitä cuitengin caicki muut tyhmänä.
10:4 Jos hallitsijassa nousee viha sinua kohtaan, niin älä jätä paikkaasi; sillä sävyisyys pidättää suurista synneistä.	4. Jos voimallisen viha nousee sinua vastaan, niin älä hämmästy; sillä myötäantaminen asettaa paljon pahuutta.	10:4 Sentähden jos woimallisen miehen waatimisella on menestys/ sinun tahtoas wasthan/ nijn älä hämmästy: sillä myötäandaminen asettaa paljo pahutta.
10:5 On onnettomuus se, minkä olen nähnyt auringon alla, vallanpitäjistä lähtenyt erehdys:	5. Se on vielä paha meno, jonka minä näin auringon alla, taitamattomuuden, joka on voimallisten seassa:	10:5 SE on wielä paha meno/ jonga minä näin Auringon alla/ nimittäin: taitamattomuden/ joca on enimmäst woimallisten seasa.
10:6 tyhmyys asetetaan arvon korkeuksiin, ja rikkaat saavat istua alhaalla.	6. Että tyhmä istuu suuressa kunniasa, ja rikkaat alempana istuvat.	10:6 Että tyhmä istu suuresa cunniasa/ ja rickat alembana istuwat.
10:7 Minä olen nähnyt palvelijat hevosten selässä ja ruhtinaat kävelemässä kuin palvelijat maassa.	7. Minä näin palveliat istuvan hevosten päällä, ja ruhtinaat käyvän jalkaisin niinkuin palveliat.	10:7 Minä näin palweliat istuwan hewoisten päällä/ ja Ruhtinat käywän jalain nijncuin palweliat:
10:8 Joka kuopan kaivaa, se siihen putoaa; joka muuria purkaa, sitä puree käärme.	8. Joka kuopan kaivaa, hänen pitää siihen itse lankeeman; ja joka repii aidan maahan, häntä pitää madon pistämän.	mitta joca cuoppa caewa/ hänen pitä sijhen idze langeman. 10:8 Ja joca repi aita maahan/ händä pitä madon pistämän/
10:9 Joka kiviä louhii, se niihin loukkaantuu; joka puita halkoo, se joutuu siinä vaaraan.	9. Joka kiviä vierittää, hän siinä itsensä loukkaa: joka puita halkaisee, hän tulee siitä vaaraan.	joca kiwiä wierittä/ hänellä on sijtä waiwa. 10:9 Joca puita halcaise/ hän tule sijtä haawoitetuxi.
10:10 Jos rauta on tylsynyt eikä teränsuuta tahkota, täytyy ponnistaa voimia; mutta hyödyllinen kuntoonpano on viisautta.	10. Kuin rauta tylsäksi tulee, ja ei pysty, niin täytyy lujemmin ruveta; niin myös on viisaus hyvä ojentamaan.	10:10 Cosca rauta tylsäxi tule/ ja ei pysty/ nijn täyty lujemmin ruweta: nijn myös wijsaus ahkerutta noudatta.
10:11 Jos käärme puree silloin, kun sitä ei ole lumottu, ei lumoojalla ole hyötyä taidostaan.	11. Ei lakkari parempi ole kuin kärme, joka lumoomata pistää.	10:11 EI lackari parembi ole cuin kärme/ joca lumojat pistä.
10:12 Sanat viisaan suusta saavat suosiota, mutta tyhmän nielevät hänen omat huulensa.	12. Viisaan suun sanat ovat otolliset; vaan tyhmän huulet nielevät hänen.	10:12 Vijsan suun sanat owat otolliset/ waan tyhmän huulet nielewät hänen.
10:13 Hänen suunsa sanain alku on tyhmyyttä, ja hänen puheensa loppu pahaa mielettömyyttä.	13. Hänen puheensa alku on tyhmyys, ja sen loppu on vahingollinen hulluus.	10:13 Hänen puhens alcu on tyhmyys/ ja loppu on wahingolinen hulluus.

10:14 Tyhmä puhuu paljon; mutta ihminen ei tiedä, mitä tuleva on. Ja kuka ilmaisee hänelle, mitä hänen jälkeensä tulee?	14. Tyhmällä on paljon puhetta; sillä ei ihminen tiedä, mitä tapahtuva on: ja kuka tahtoo hänelle sanoa, mitä tuleva on?	10:14 Tyhmällä on paljon puhetta: sillä ei ihminen tiedä mitä ollut on. 10:15 Ja cuca tahto hänelle sanoa mitä tulewa on?
10:15 Oma vaivannäkö väsyttää tyhmän, joka ei osaa kaupunkiinkaan kulkea.	15. Tyhmäin työt tulevat työlääksi, ettei tiedetä kaupunkiin mennä.	Tyhmäin työt tulewat työläxi/ ettei tietä Caupungijn mennä.
10:16 Voi sinua, maa, jolla on kuninkaana poikanen ja jonka ruhtinaat jo aamulla aterioita pitävät!	16. Voi sinuas, maakunta, jonka kuningas lapsi on, ja jonka ruhtinaat varhain syövät.	10:16 WOI sinuas maacunda/ jonga Cuningas lapsi on/ ja jonga Ruhtinat warahin syöwät.
10:17 Onnellinen sinä, maa, jolla on jalosukuinen kuningas ja jonka ruhtinaat pitävät aterioita oikeaan aikaan, miehekkäästi eikä juopotellen!	17. Hyvä on sinulle, maakunta, jonka kuningas ruhtinasten poika on, ja jonka ruhtinaat oikialla ajalla syövät, vahvistukseksi ja ei hekumaksi.	10:17 Hywä on sinulle maacunda/ jonga Cuningas wapa on/ ja jonga Ruhtinat oikialla ajalla syöwät/ wahwistuxexi ja ei hecumaxi.
10:18 Missä laiskuus on, siinä vuoliaiset vaipuvat; ja missä kädet velttoina riippuvat, tippuu huoneeseen vettä.	18. Sillä laiskuuden tähden malat maahan putoovat, ja joutilain käten tähden tulee huone vuotamaan.	10:18 (Sillä laiscuden tähden malat maahan putowat/ ja joutilain käten tähden tule huone wuotaman)
10:19 Hauskuudeksi ateria laitetaan, ja viini ilahuttaa elämän; mutta raha kaiken hankkii.	19. Nauruksi he valmistavat leipää, ja viina iloitaa eläviä: ja raha kaikki toimittaa.	10:19 Sijtä seura/ että he nauroxi walmistawat leipäns/ ja wijnans eläwitä iloittaman: Ja raha caicki toimitta.
10:20 Älä ajatuksissasikaan kiroile kuningasta, äläkä makuukammiossakaan kiroile rikasta, sillä taivaan linnut kuljettavat sinun äänesi ja siivelliset ilmaisevat sinun sanasi.	20. Älä kiroile kuningasta sydämessä, ja älä kiroile rikasta makauskammiossasi; sillä linnut taivaan alla vievät sinun äänesi, ja joilla siivet ovat, ilmoittavat sinun sanasi.	10:20 Älä kiroile Cuningasta sydämesäs/ ja älä kiroile ricasta macaus Cammiosas: sillä linnut taiwan alla wiewät sinun änes/ ja joilla sijwet owat/ ilmoittawat sinun sanas.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Lähetä leipäsi vetten yli, sillä ajan pitkään sinä saat sen jälleen.	1. Anna leipäs mennä veden ylitse, niin sinä sen pitkän ajan perästä löytävä olet.	11:1 ANna leipäs mennä weden ylidzen/ nijn sinä sen ajallans löytäwä olet.
11:2 Anna osa seitsemälle, kahdeksallekin, sillä et tiedä, mitä onnettomuutta voi tulla maahan.	2. Anna osa seitsemälle ja kahdeksalle; sillä et sinä tiedä, mikä kova onni maan päälle tulla taitaa.	11:2 Ja seidzemelle ja cahdexelle: sillä et sinä tiedä/ mikä cowa onni maan päälle tulla taita:
11:3 Jos pilvet tulevat täyteen sadetta, valavat ne sen maahan. Ja jos puu kaatuu etelää kohti tai pohjoista, niin mihin paikkaan puu kaatui, siihen se jää.	3. Kuin pilvet täynnä ovat, niin ne antavat sateen maan päälle. Ja jos puu kaatuu etelään eli pohjaan: kuhunka paikkaan puu kaatuu, siinä sen oleman pitää.	Cosca pilwet täynäns owat/ nijn he andawat saten maan päälle. 11:3 Ja cosca puu caatu/ joco se caatu etelään eli pohjaan/ cuhunga hän caatu/ sinne hän jää.

11:4 Joka tuulta tarkkaa, ei kylvä; ja joka pilviä pälyy, ei leikkaa.	4. Joka ilmaa katsoo, ei se kylvä; ja joka pilviä kurkistelee, ei se mitään leikkaa.	11:4 Joca ilma cadzo/ ei hän kylvä/ ja joca pilwiä curkistelee/ ei hän mitän leicka.
11:5 Niinkuin et tiedä tuulen teitä etkä luitten rakentumista raskaana olevan kohdussa, niin et myöskään tiedä Jumalan tekoja, hänen, joka kaikki tekee.	5. Niinkuin et sinä tiedä tuulen tietä, ja kuinka luut äidin kohdussa valmistetaan, niin et sinä myös tiedä Jumalan töitä, joka kaikki tekee.	11:5 Nijn cuin et sinä tiedä tuulen tietä/ ja cuinga luut äitin cohdusa walmistetan: nijn et sinä myös tiedä Jumalan töitä/ jotca hän caicki teke.
11:6 Kylvä siemenesi aamulla äläkä hellitä kättäsi ehtoollakaan; sillä et tiedä, tuoko onnistuu vai tämä vai onko kumpikin yhtä hyvä.	6. Kylvä siemenes huomeneltain, ja älä pidä kättäs ylös ehtona; sillä et sinä tiedä, kumpi paremmin menestyy, ja jos molemmat ovat hyvät niinkuin toinen.	11:6 Kylwä siemenes huomeneldain/ ja älä pidä kättäs ylös ehtona: sillä et sinä tiedä cumbi paremmin menesty/ ja jos molemmat menestywät/ nijn on parembi.
11:7 Suloinen on valo, ja silmille tekee hyvää nähdä aurinkoa.	7. Valkeus on suloinen, ja se on silmille otollinen nähdä aurinkoa.	11:7 Walkeus on suloinen/ ja se on silmille otollinen/ nähdä Auringota.
11:8 Niin, jos ihminen elää vuosia paljonkin, iloitkoon hän niistä kaikista, mutta muistakoon pimeitä päiviä, sillä niitä tulee paljon. Kaikki, mikä tulee, on turhuutta.	8. Sillä jos joku ihminen kauvan elää, ja on kaikissa iloinen, niin hän kuitenkin ajattelee ainoastaan pahoja päiviä, että niitä niin monta on; sillä kaikki, mitä hänelle tapahtuu, on turhuus.	11:8 Jos jocu ihminen cauwan elä/ ja on caikisa iloinen/ nijn hän cuitengin ajattele ainoastans pahoja päiwiä/ että nijtä nijn monda on: sillä caicki mitä hänelle tapahtu/ on turha.
11:9 Iloitse, nuorukainen, nuoruudessasi, ja sydämesi ilahuttakoon sinua nuoruusikäsi päivinä. Vaella sydämesi teitä ja silmiesi halun mukaan; mutta tiedä: Jumala tuo sinut tuomiolle kaikesta tästä.	9. Niin iloitse nyt, nuorukainen, lapsuudessas, ja anna sydämes iloinen olla nuoruudessas: tee mitä sydämes käskee ja silmilles on kelvollinen, ja tiedä, että Jumala kaikkein näiden tähden sinun tuomion eteen asettaa;	11:9 NIin iloidze nyt nuorucainen nuorudesas/ ja anna sydämes iloinen olla nuorudesas: tee mitä sydämes käske/ ja silmilles on kelwollinen. 11:10 Ja tiedä että Jumala caickein näiden tähden sinun duomion eteen asetta.
11:10 Karkoita suru sydämestäsi ja torju kärsimys ruumiistasi, sillä nuoruus ja aamurusko ovat turhuutta.	10. Ja pane pois murhe sydämestäs, ja heitä pois paha lihastas; sillä lapsellisuus ja nuoruus on turha.	Pane pois murhe sydämestäs/ ja heitä pois paha ruumistas: sillä lapsillisus ja nuoruus on turha.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Ja muista Luojaasi nuoruudessasi, ennenkuin pahat päivät tulevat ja joutuvat ne vuodet, joista olet sanova:	1. Ajattele Luojaas nuoruudessas, ennenkuin pahat päivät tulevat, ja vuodet lähestyvät, koskas olet sanova: ei ne minulle kelpaa;	12:1 Ajattele sinun luojaas sinun nuorudesas/ ennen cuin pahat päiwät tulewat/ ja wuodet lähestywät. 12:2 Coscas olet sanowa: ei ne minulle kelpa.
12:2 "Nämä eivät minua miellytä"; ennenkuin pimenee aurinko, päivänvalo, kuu ja tähdet, ja pilvet palajavat sateen jälkeenkin -	2. Ennenkuin aurinko ja valkeus, kuu ja tähdet pimiäksi tulevat, ja pilvet tulevat jälleen sateen jälkeen,	Cosca Auringo ja walkeus/ Cuu ja tähdet pimiäxi tulewat/ ja pilwet tulewat jälleensaten jälkeen.

12:3 jolloin huoneen vartijat vapisevat ja voiman miehet käyvät koukkuisiksi ja jauhajanaiset ovat joutilaina, kun ovat menneet vähiin, ja akkunoista-kurkistelijat jäävät pimeään,	3. Silloin koska vartiat huoneessa värisevät, ja väkevät notkistavat itsensä, ja jauhajat ovat joutilaina, että he harvaksi tulleet ovat, ja näkö tulee pimiäksi akkunan lävitse;	12:3 Silloin cosca wartiat huonesa wärisewät/ ja wekewät notkistawat idzens/ ja jauhajat owat joutilasna/ että he harwaxi tullet owat/ ja näkö tule pimiäxi ackunan läpidze.
12:4 ja kadulle vievät ovet sulkeutuvat ja myllyn ääni heikkenee ja noustaan linnun lauluun ja kaikki laulun tyttäret hiljentyvät;	4. Ja ovet katua vastaan suljetaan, niin että myllyn ääni vaikkenee, ja hän heräjä linnun ääneen, ja kaikki veisun tyttäret vaipuvat.	12:4 Ja owet catua wastan suljetan/ nijn että myllyn äni waikkene/ ja heräjä cosca lindu laula/ ja weisun tyttäret taipuwat.
12:5 myös peljätään mäkiä, ja tiellä on kauhuja, ja mantelipuu kukkii, ja heinäsiirkka kulkee kankeasti, ja kapriisinnappu on tehoton; sillä ihminen menee iankaikkiseen majaansa, ja valittajat kiertelevät kaduilla	5. Niin että kukkulat pelkäävät ja vapiset tiellä; koska mandelpuut kukoistavat, ja heinäsiirkat raskaaksi tulevat, himo kato; sillä ihminen menee sinne, joissa hänen ijankaikkisesti oleman pitää, ja itkijät käyvät ympäri katuja;	12:5 Nijn että cuckulat pelkäwät ja wapisewat tiellä/ Cosca Mandelpuut cucoistuwat ja heinäsiircat rascaxi tulewat/ ja caicki himo cato. 12:6 (Sillä ihminen mene sinne/ josa hänen ijancaickisesta oleman pitä) ja itkejät käywät ymbäri catuja.
12:6 ennenkuin hopealanka katkeaa ja kultamalja särkyä ja vesiastia rikkoutuu lähteellä ja ammennuspyörä särkyneenä putoaa kaivoon.	6. Ennenkuin hopiaside katkee, ja kultalähde juoksee ulos, ja ämpäri ravistuu lähteen tykönä, ja ratas menee rikki kaivon tykönä;	Ennen cuin hopiaside catke/ ja culdalähde juoxe ulos/ ja ämbäri rawistu lähten tykönä/ ja ratas mene ricki caiwon tykönä.
12:7 Ja tomu palajaa maahan, niinkuin on ollutkin, ja henki palajaa Jumalan tykö, joka sen on antanutkin.	7. Sillä multa pitää jälleen maahan tuleman, niinkuin se ollut on, ja henki pitää jälleen tuleman Jumalan tykö, joka sen antanut on.	12:7 Sillä mulda pitä jällens maahan tuleman/ nijncuin se ollut on/ ja hengi jällens Jumalan tygö/ joca hänen andanut on.
12:8 Turhuuksien turhuus, sanoi saarnaaja; kaikki on turhuutta!	8. Se on suuri turhuus, sanoo Saarnaaja, ja kaikki on turhuus.	12:8 CAicki on turha/ sano saarnaja: caicki on turha.
12:9 Sen lisäksi, että saarnaaja oli viisas, hän myös opetti kansalle tietoa, punnitsi, harkitsi ja sommitteli sananlaskuja paljon.	9. Saarnaaja ei ollut ainoastaan viisas, mutta hän opetti myös kansalle hyvää oppia, ja ymmärsi ja tutki, ja pani kokoon monta sananlaskua.	12:9 Se saarnaja ei ollut ainoastans wijsas/ mutta hän opetti myös Canssalle hywä oppia/ ja ymmärsi/ ja tutkei/ ja pani cocoon monda sananlascua.
12:10 Saarnaaja koki löytää kelvollisia sanoja, oikeassa mielessä kirjoitettuja, totuuden sanoja.	10. Ja Saarnaaja etsi löytääksensä soveliaita sanoja, ja kirjoitti oikein totuuden sanat.	12:10 Hän edzei soweliaita sanoja/ ja kirjoitti aiwa totuden sanat.
12:11 Viisaitten sanat ovat kuin tutkaimet ja kootut lauseet kuin isketyt naulat; ne ovat saman Paimenen antamia.	11. Viisasten sanat ovat niinkuin pistimet, ja niinkuin sisälle lyödyt naulat: opettajilta valitut, ja yhdeltä paimenelta annetut.	12:11 Nämät owat sen wijsan sanat/ keihät ja naulat/ kirjoitetut seuracunnan mestarilda/ ja annetut paimenelda.

<p>12:12 Ja vielä näiden lisäksi: Poikani, ota varoituksesta vaari; paljolla kirjaintekemisellä ei ole loppua, ja paljo tutkistelu väsyttää ruumiin.</p>	<p>12. Vielä, minun poikani, ole näistä neuvottu; sillä ei ole loppua kirjain tekemisestä, ja ylönpalttinen lukemus vaivaa ruumiin.</p>	<p>12:12 Cawata sinuas poican muista: sillä ei ole loppua kirjain tekemisest/ ja ylönpaldinen ajatus waiwa ruumin.</p>
<p>12:13 Loppusana kaikesta, mitä on kuultu, on tämä: Pelkää Jumalaa ja pidä hänen käskynsä, sillä niin tulee jokaisen ihmisen tehdä.</p>	<p>13. Kuulkaamme siis kaiken opin päätöstä: pelkää Jumalaa, ja pidä hänen käskynsä; sillä sitä tulee kaikkein ihmisten tehdä.</p>	<p>12:13 Cuulcam sijs caiken opin ydyindä: Pelkä Jumalata/ ja pidä hänen käskyns: sillä sitä tule caickein ihmisten tehdä.</p>
<p>12:14 Sillä Jumala tuo kaikki teot tuomiolle, joka kohtaa kaikkea salassa olevaa, olkoon se hyvää tai pahaa.</p>	<p>14. Sillä Jumala tuottaa tuomiolle kaikki salatut työt, joko ne ovat hyvät eli pahat.</p>	<p>Sillä Jumala tuotta duomiolle caicki salatut työt/ joco ne owat hyvät eli pahat.</p>

KORKEA VEISUU	KORKIA VEISU.	Salomon Corkia Weisu .
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Salomon korkea veisu.	1. Salomon korkia veisu.	
1:2 Hän suudelkoon minua suunsa suudelmilla. Sillä sinun rakkautesi on suloisempi kuin viini.	2. Hän suuta antakoon minun, suunsa antamisella; sillä sinun rakkautesi on suloisempi kuin viina,	1:2 HÄn suuta andacon minulle/ hänen suuns andamisella: sillä sinun nisäs owat suloisemmat kuin wijna.
1:3 Suloinen on voiteittesi tuoksu, vuodatettu öljy on sinun nimesi; sentähden sinua nuoret naiset rakastavat.	3. Sinun hyvään voidettes hajuin tähden. Sinun nimes on vuodatettu öljy; sen piikaiset sinua rakastavat.	1:3 Että sinun hywä woites haistetaisin. Sinun nimes on caatunut woide/ sentähden racastawat sinua pijcat.
1:4 Vedä minut mukaasi, rientäkäämme! Kuningas on tuonut minut kammioihinsa. Me riemuitsemme ja iloitsimme sinusta, me ylistämme sinun rakkauttasi enemmän kuin viiniä; syystä he sinua rakastavat.	4. Vedä minua, niin me juoksemme perässäs: Kuningas vie minun kammioonsa: Me iloitsemme ja riemuitsemme sinusta, me muistamme sinun rakkauttas enempi kuin viinaa: hurskaat rakastavat sinua.	1:4 Wedä minua peräs/ nijn me juoxemma/ Cuningas wie minun hänen Camarijns. Me lloidzem ja riemuidzem sinusta/ me ajattelem enä sinun nisiäs kuin wijna/ siwiät racastawat sinua.
1:5 "Minä olen musta, mutta ihana, te Jerusalemin tyttäret, kuin Keedarin teltat, kuin Salomon seinäverhot.	5. Minä olen musta, mutta sangen otollinen, te Jerusalemin tyttäret, niinkuin Kedarin majat, niinkuin Salomon kirjoiteltu vaate.	1:5 Minä olen musta/ mutta sangen otollinen/ te Jerusalemin tyttäret/ nijncuin Kedarin majat/ nijncuin Salomon kirjoiteldu waate.
1:6 Älkää katsoko sitä, että minä olen musta, päivän paahtama. Äitini pojat vihastuivat minuun, panivat minut viinitarhain vartijaksi - omaa viinitarhaani en vartioinut."	6. Älkää sitä katsoko, että minä niin musta olen; sillä päivä on minun polttanut: minun äitini lapset vihastuivat minun päälleni: he ovat asettaneet minun viinamäen vartiaksi, mutta en minä varjellut viinamäkeäni.	1:6 Älkät sitä cadzoco/ että minä nijn musta olen: sillä päiwä on minun polttanut/ minun äitini lapset wihastuwat minun päälleni/ he owat asettanet minun wijnamäen wartiaksi/ mutta en minä warjellut minun wijnamäkeni.
1:7 "Sano minulle sinä, jota sieluni rakastaa, missä laumaasi paimennat, missä annat sen keskipäivällä levätä. Miksi minä hunnutettuna joutuisin sinun toveriesi laumain luo!"	7. Sano minulle sinä, jota minun sieluni rakastaa: kussas laidunta pidät, ja kussas lounaalla lepää? ettei minun pitäisi poikkeeman kumppanies lauman tykö.	1:7 Sano sinä minulle/ jota minun sielun racasta/ cusas laiduinda pidät/ ja cusas lounalla lepät? etten minä sinne tänne käwis sinun cumpanittes lauman tygö.
1:8 "Jos et sitä tiedä, sinä naisista kaunein, käy lammasten jälkiä ja kaitse vohliasi paimenten telttapaikoilla."	8. Jos et sinä sinuas tunne, sinä kaikkein ihanaisin vaimoin seassa, niin mene lammasten jäljille, ja kaitse vohliasi paimenien huonetten tykönä.	1:8 Jos et sinä sinuas tunne/ sinä caickein ihanaisin vaimoin seas/ nijn mene lammastes jäljille/ ja syötä wohlas paimenitten huonetten tykönä.

1:9 "Tammaani, joka on faraon vaunujen edessä, sinut, armaani, vertaan.	9. Minä vertaan sinun, ystäväni, ratsaskaluihini, Pharaon vaunuihin.	1:9 Minä wertan sinun/ minun ystävän/ minun radzascaluihini/ Pharaon waunuihin.
1:10 Ihanat ovat sinun poskesi käätyinensä, kaulasi helminauhoinensa.	10. Sinun sasupääs ovat ihanat pankkuin keskellä, ja sinun kaulas kultakäädyissä.	1:10 Sinun sasupääs owat ihanat/ odzarihmas ja caulakäädys.
1:11 Me teemme sinulle kultakäädyt ynnä hopeasta niihin nastat."	11. Me teemme sinulle kultaiset pankut, hopianastoilla.	1:11 Me teemme sinulle cullaiset pangut hopia nastoilla.
1:12 "Kuninkaan istuessa pöydässään tuoksui minun nardukseni kaiken aikaa.	12. Kuin kuningas istui pöytänsä tykönä, antoi nardukseni hajunsa.	1:12 Cosca Cuningas käänsi idzens tänne/ andoi minun Narduxeni hajuns.
1:13 Rakkaani on minulle mirhakimppu, joka rintojeni välissä lepää.	13. Ystäväni on minun mirrhamkimppuni, joka minun rinnoillani riippuu.	1:13 Minun ystävän on minun Myrrham kimppun/ joca minun rinnoillan rippu.
1:14 Rakkaani on kooferkukka-terttu Een-Gedin viinitarhoista	14. Minun ystäväni on minulle Kyprin viinamarjan rypäle, Engeddin viinamäessä.	1:14 Minun ystävän on minulle wijna Copher rypälö/ Engeddin wijnamäestä.
1:15 "Katso, kaunis sinä olet, armaani; katso, kaunis olet, silmäsi ovat kyhkyläiset."	15. Katso, armaani, sinä olet ihana: katso, sinä olet ihana, silmäs ovat niinkuin kyhkyläisen silmät.	1:15 Cadzo/ minun armani sinä olet/ ihana sinä olet/ sinun silmäs owat nijncuin kyhkyläisen silmät.
1:16 "Katso, kaunis sinä olet, rakkaani; kuinka suloinen, kuinka vihanta on vuoteemme!	16. Katso, ystäväni, sinä olet ihana ja suloinen, ja meidän vuoteemme myös viheriötsee.	1:16 Cadzo/ minun ystävän/ sinä olet ihana ja suloinen/ meidän wuotem wiherjödize/
1:17 Huoneittemme seininä ovat setripuut, kattonamme kypressit."	17. Meidän huoneemme kaaret ovat sedripuusta, vuolteet hongasta.	meidän huonem caaret owat Cedripuusta/ wuoldet Cypressistä.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 "Minä olen Saaronin kukkanen, olen laaksojen lilja."	1. Minä olen Saronin kukkanen, ja kukoistus laaksossa.	2:1 MInä olen Saronin cuckainen/ ja cucoistus laxosa.
2:2 "Niinkuin lilja orjantappurain keskellä, niin on minun armaani neitosten keskellä."	2. Niinkuin ruusu orjantappuroissa, niin on armaani tytärten seassa.	2:2 Nijncuin ruusu orjantappurois/ nijn on minun arman tytärten seas.
2:3 "Niinkuin omenapuu metsäpuitten keskellä, niin on minun rakkaani nuorukaisten keskellä; minä halajan istua sen varjossa, ja sen hedelmä on minun suussani makea.	3. Niinkuin omenapuu metsäpuiden seassa, niin on ystäväni poikain seassa: minä istun hänen varjossansa, jota minä anon, ja hänen hedelmänsä on minun suussani makia.	2:3 Nijncuin omenapuu medzäpuiden seas/ nijn on minun ystävän poicain seas. Minä istun hänen warjosans jota minä anon/ ja hänen hedelmäns on minun curcusan makia.
2:4 Hän on vienyt minut viinimajaan; rakkaus on hänen lippunsa minun ylläni.	4. Hän johdattaa minua viinakellariinsa; ja rakkaus on hänen lippunsa minun päälläni.	2:4 Hän johdatti minua wijnakellarijns/ ja rackaus on hänen lippuns minun päälleni.
2:5 Vahvistakaa minua rypälekakuilla, virvoittakaa minua omenilla, sillä minä olen rakkaudesta sairas."	5. Virvoittakaa minua viinaleileillä, ja vahvistakaa minua omenilla; sillä minä olen sairas rakkaudesta.	2:5 Hän wirwotta minua cuckaisella/ ja tuoretta minua omenalla: sillä minä olen saeras rackaudesta.

2:6 Hänen vasen kätensä on minun pääni alla, ja hänen oikea kätensä halaa minua.	6. Hänen vasen kätensä on minun pääni alla, hänen oikia kätensä halaa minua.	2:6 Hänen wasen kätens on minun pääni alla/ hänen oikia kätens halaja minua.
2:7 Minä vannotan teitä, te Jerusalemin tyttäret, gasellien tai kedon peurojen kautta: älkää herätelkö, älkää häiritkö rakkautta, ennenkuin se itse haluaa.	7. Minä vannotan tietä, Jerusalemin tyttäret, metsävuohen eli naaraspeurain kautta kedolla, ettette herätä eli vaivaa armastani, siihen asti kuin hän itse tahtoo.	2:7 Minä wannotan teitä Jerusalemin tyttäret/ medzäwohten ja naaras peurain kautta kedolla/ ettet te herätä eli waiwa minun armastani/ siihenasti cuin hänen idze kelpa.
2:8 Kuule! Rakkaani tulee! Katso, tuolla hän tulee hyppien vuorilla, kiitäen kukkuloilla.	8. Tämä on ystäväni ääni, katso, hän tulee: hän hyppää vuorilla ja karkaa kukkuloille.	2:8 Tämä on minun ystäwäni äni/ cadzo/ hän tule ja hyppä vuorilla/ ja carca cuckuloilla.
2:9 Rakkaani on gasellin kaltainen tai nuoren peuran. Katso, tuolla hän seisoo seinämme takana, katsellen ikkunasta sisään, kurkistellen ristikoista.	9. Ystäväni on metsävuohen eli nuoren peuran kaltainen: katso, hän seisoo seinän takana, ja katsoo akkunasta sisälle, ja kurkistelee häkin lävitse.	2:9 Minun ystäwän on medzäwuohen eli nuoren hirwen caltainen/ cadzo/ hän seiso meidän seinän tacana/ ja cadzo ackunast sisälle/ ja curkistele häkin läpidze.
2:10 Rakkaani lausuu ja sanoo minulle: "Nouse, armaani, sinä kaunoiseni, ja tule.	10. Ystäväni vastaa ja sanoo minulle: nouse armaani, ihanaiseni, ja tule.	2:10 Minun ystäwän wasta ja sano minulle: nouse minun armani/ minun ihanaisen.
2:11 Sillä katso, talvi on väistynyt, sateet ovat ohitse, ovat menneet menojaan.	11. Sillä katso, talvi on kulunut, ja sade lakannut ja mennyt pois:	2:11 Sillä cadzo/ talwi on culunut ja sade lacannut ja matcans mennyt:
2:12 Kukkaset ovat puhjenneet maahan, laulun aika on tullut, ja metsäkyyhkysen ääni kuuluu maassamme.	12. Kukkaset ovat puhjenneet kedolla, kevät on tullut, ja toukomettisen ääni kuuluu meidän maassamme;	2:12 Cuckaiset owat puhgennet ulos kedolla/ kewät on tullut ja toucomettinen cuulu meidän maasam.
2:13 Viikunapuu tekee keväthedelmää, viiniköynnökset ovat kukassa ja tuoksuavat. Nouse, armaani, sinä kaunoiseni, ja tule.	13. Fikunapuut puhkeevat, viinapuut kukoistavat ja antavat hajunsa: nouse, armaani, ihanaiseni, ja tule.	2:13 Ficunapuut puhkewat/ wijnapuut cucoistawat ja andawat heidän hajuns. Nouse minun arman ja tule minun ihanaisen/ tule tänne.
2:14 Kyyhkyseni, joka piilet kallionkoloissa, vuorenpengermillä anna minun nähdä kasvosi, anna minun kuulla äänesi, sillä suloinen on sinun äänesi ja ihanat ovat sinun kasvosi."	14. Kyhkyläiseni vuoren raossa ja kivirauniossa, anna minun nähdä kasvosi, anna minun kuulla äänes; sillä sinun äänes on suloinen, ja kasvosi ihanainen.	2:14 Minun Kyhkyläisen wuoren raos ja kiwiraunios/ anna minun nähdä sinun caswos/ anna minun cuulla sinun änes: sillä sinun änes on suloinen ja caswos ihanainen.
2:15 Ottakaamme ketut kiinni, pienet ketut, jotka viinitarhoja turmelevat, sillä viinitarhamme ovat kukassa.	15. Ottakaat meille ketut kiinni, ne vähät ketut, jotka turmelevat viinamäet; sillä meidän viinamäkemme ovat röhkäleillä.	2:15 Ottacat meille ketut/ ne wähät ketut/ jotca turmelewat wijnamäen: sillä meidän wijnamäkem cucoistawat.
2:16 Rakkaani on minun, ja minä hänen - hänen, joka paimentaa liljojen keskellä.	16. Ystäväni on minun, ja minä hänen, joka kaitsee kukkasten keskellä,	2:16 Minun ystäwän on minun/ ja minä hänen/ joca caidze cuckaisten keskellä/

2:17 Kunnes päivä viilenee ja varjot pakenevat, kiertele, rakkaani, kuin gaselli, kuin nuori peura tuoksuisilla vuorilla.	17. Siihenasti että päivä jäähtyy ja varjot kulkevat pois. Palaja, ole niinkuin metsävuohi, ystäväni, eli niinkuin nuori peura Eroitusvuorilla.	sijhenasti että päiwä jähty/ ja warjot kulkewat pois. 2:17 Palaja/ ole nijncuin medzäwuohi/ minun ystävän/ eli nijncuin nuori hirwi wuorella.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Yöllä minä vuoteellani etsin häntä, jota minun sieluni rakastaa, minä etsin, mutta en löytänyt häntä.	1. Minä etsin yöllä vuoteessani, jota minun sieluni rakastaa: minä etsin häntä, mutta en löytänyt häntä.	3:1 MInä edzein yöllä minun wuotesani/ jota minun sieluni racasta/ minä edzein händä/ mutta en löytänyt.
3:2 "Minä nousen ja kiertelen kaupunkia, katuja ja toreja, etsin häntä, jota minun sieluni rakastaa." Minä etsin, mutta en löytänyt häntä.	2. Nyt minä nousen, ja käyn kaupunkia ympäri, kaduilla ja kujilla, ja etsin, jota minun sieluni rakastaa: minä etsin häntä, mutta en minä häntä löytänyt.	3:2 Minä nousen/ ja käyn Caupungita ymbärins/ catuilla ja kujilla/ ja edzin/ jota minun sielun racasta/ minä edzein/ mutta en minä löytänyt.
3:3 Kohtasivat minut vartijat, jotka kaupunkia kiertävät. "Oletteko nähneet häntä, jota minun sieluni rakastaa?"	3. Vartiat, jotka käyvät kaupunkia ympäri, löysivät minun. Oletteko nähneet, jota minun sieluni rakastaa?	3:3 Wartiat/ jotca käywät Caupungin ymbärins/ löysit minun. Olettaco nähnet jota minun sielun racasta?
3:4 Tuskin olin kulkenut heidän ohitsensa, kun löysin hänet, jota minun sieluni rakastaa; minä tartuin häneen enkä hellittänyt hänestä, ennenkuin olin saattanut hänet äitini taloon, kantajani kammioon.	4. Kuin minä heistä vähä erkausin, löysin minä, jota minun sieluni rakastaa; minä tartuin häneen, ja en tahdo häntä laskea, siihenasti että minä hänen saatan äitini huoneesen, äitini kammioon.	3:4 Cosca minä heistä vähä eraunsin/ löysin minä jota minun sielun racasta/ minä pitelen händä ja en tahdo laske/ sijhenasti että minä hänen saatan minun äitini huoneseen/ minun äitini Cammioon.
3:5 Minä vannotan teitä, te Jerusalemin tyttäret, gasellien tai kedon peurojen kautta: älkää herätelkö, älkää häiritkö rakkautta, ennenkuin se itse haluaa.	5. Minä vannotan teitä, Jerusalemin tyttäret, metsävuohten eli naaraspeurain kautta kedolla, ettette herättäisi armastani eli vaivaisi häntä, siihenasti kuin hän tahtoo.	3:5 Minä wannotan teitä/ Jerusalemin tyttäret/ medzäwohten ja naaras peurain cautta kedolla/ ettet te herätäis minun armastani eli waiwais händä/ sijhenasti cuin hänelle idze kelpa.
3:6 Mikä tuolla tulee erämaasta kuin savupatsaat, tuoksuten mirhalta ja suitsukkeelta, kaikkinaisilta kauppiaan hajujauheilta?	6. Kuka on tämä, joka lähtee korvesta, niinkuin nouseva savu, mirrhamin suitsutus, pyhä savu ja kaikkinaiset apotekarin yrtit?	3:6 Cuca on tämä joca lähte corwesta/ nijncuin nousewa sawu/ Mirrhamin suidzutus/ pyhä sawu ja caickinaiset Apotecharin yrtit.
3:7 Katso, siinä on Salomon kantotuoli ja sen ympärillä kuusikymmentä urhoa, Israelin urhoja,	7. Katso, Salomon vuoteen ympärillä seisovat kuusikymmentä väkevää, Israelin väkevistä.	3:7 Cadzo/ Salomon wuoten ymbärillä seisowat cuusikymmendä wäkwätä Israelin wäkwewistä.

3:8 kaikki miekkamiehiä, sotaan harjoitettuja; jokaisella on miekka kupeellansa öitten kauhuja vastaan.	8. He pitävät kaikki miekkaa ja ovat soveliaat sotaan; jokaisella on hänen miekkansa vyöllänsä pelvon tähden yöllä.	3:8 He pitävät caicki miecka ja owat soweliat sotaan/ jocaizdella on hänen mieckans reidelläns/ pelgon tähden yöllä.
3:9 Kuningas Salomo teetti itsellensä kantotuolin Libanonin puista.	9. Kuningas Salomo antoi tehdä itsellensä lepokammion Libanonin puista:	3:9 Cuningas Salomo andoi tehdä idzellens lepocammion Libanonin puista:
3:10 Sen patsaat hän teetti hopeasta, sen selustan kullasta, sen istuimen purppurasta; sisältä sen koristeli Jerusalemin tyttärien rakkaus.	10. Sen patsaat hän teki hopiasta, ja sen peitteen kullasta, istuimen purpurasta, ja permannon soveliaasti lasketun, Jerusalemin tytärten tähden.	3:10 Sen padzat olit hopiasta/ ja sen peitos cullasta/ istuin oli purpurasta/ ja permando soweliast laskettu/ Jerusalemin tytärten tähden.
3:11 Tulkaa ulos, Siionin tyttäret, ja katsokaa kuningas Salomoa, katsokaa kruunua, jolla hänen äitinsä hänet kruunasi hänen hääpäivänensä, hänen sydämensä ilonpäivänä.	11. Lähtekäät ulos, te Zionin tyttäret, ja katselkaat kuningas Salomoa siinä kruunussa, jolla hänen äitinsä hänen kruunannut on, hänen hääpäivänensä, ja hänen sydämensä ilonpäivänä.	3:11 Lähtekät ulos te Zionin tyttäret ja cadzelcat Cuningas Salomot siinä Cruunusa/ jolla hänen äitins hänen cruunannut on hänen hää päiwänäns/ ja hänen sydämens ilo päiwänä.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 "Katso, kaunis sinä olet, armaani; katso, kaunis sinä olet. Kyyhkyläiset ovat sinun silmäsi huntusi takana; sinun hiuksesi ovat kuin vuohilauma, joka laskeutuu Gileadin vuorilta.	1. Katso, armaani! sinä olet ihanainen, katso, ihanainen sinä olet: sinun silmäs ovat niinkuin mettisen silmät palmikkos välillä; sinun hiukses ovat niinkuin vuohilauma, jotka ovat kerityt Gileadin vuorella.	4:1 CADzo minun arman/ sinä olet ihanainen/ cadzo/ ihanainen sinä olet/ sinun silmäs owat nijncuin mettisen silmät sinun palmickos wälillä/ sinun hiuxes owat nijncuin vuohilauma/ jotca owat kerityt Gileadin wuorella.
4:2 Sinun hampaasi ovat kuin lauma kerittyjä lampaita, pesosta nousseita, kaikilla kaksoiset, ei yhtäkään karitsatonta.	2. Sinun hampaas ovat niinkuin laumat kerittyin villain kanssa, jotka pesosta tulevat, jotka kaikki kaksoisia kantavat, ei myös yksikään heistä ole hedelmätöin.	4:2 Sinun hambas owat nijncuin laumat kerittyin willain cansa/ jotca pesosta tulewat/ ja caxisist tijnet owat/ ei myös yxikän heistä ole hedelmätöin.
4:3 Kuin punainen nauha ovat sinun huulesi, ja suusi on suloinen; kuin granaattiomena, kypsyyttään halkeileva, on sinun ohimosi huntusi takana.	3. Sinun huules ovat niinkuin tulipunainen rihma, ja sinun puhees ovat suloiset; sinun poskes ovat niinkuin granatin omenan lohko, sinun palmikkos välillä.	4:3 Sinun huules owat nijncuin ruusun punaiset rihmat/ ja sinun puhes owat suloiset/ sinun poskes owat nijncuin Granatin omenan pykälä/ sinun palmickos wälillä.
4:4 Sinun kaulasi on niinkuin Daavidin torni, linnaksi rakennettu; tuhat kilpeä riippuu siinä, urhojen varustuksia kaikkia.	4. Sinun kaulas on niinkuin Davidin torni, joka on rakennettu vahvalla muurilla, jossa tuhannen kilpeä riippuu, ja kaikkinaiset väkevän sota-aseet.	4:4 Sinun caulas on nijncuin Dawidin torni/ joca on rakettu toramuurin cansa/ josa tuhannen kilpe rippu/ ja caickinaiset wäkewäin sotaaset.

4:5 Sinun rintasi ovat kuin kaksi nuorta peuraa, kuin gasellin kaksoiset, jotka käyvät laitumella liljain keskellä.	5. Sinun kaksi rintaas ovat niinkuin kaksi nuorta metsävohlaa, jotka kukkasten seassa laitumella käyvät.	4:5 Sinun caxi nisäs owat nijncuin caxi nuorta medzäwohla/ jotca cuckaisten seas laituumella käyvät.
4:6 Siksi kunnes päivä viilenee ja varjot pakenevat, minä käyn mirhavuorelle ja suitsukekukulalle.	6. Siihenasti että päivä soipeemmaksi tulee, ja varjo kato: minä menen mirrhamin vuorelle, ja pyhän savun kukkulalle.	4:6 Sijhenasti että päiwä soipemmaxi tule/ ja warjo cato. Minä menen Mirrhamin vuorelle ja pyhän sawun cuckulalle.
4:7 Kaikin olet kaunis, armaani, ei ole sinussa ainoatakaan virheä."	7. Sinä olet kokonas ihana, minun armaani, ja ei sinussa ole yhtään virhettä.	4:7 Sinä olet coconans ihana/ minun arman/ ja ei sinusa ole yhtän wirhe.
4:8 "Tule kanssani Libanonilta, sinä morsiameni, tule kanssani Libanonilta. Lähde pois Amanan huipulta, Senirin ja Hermonin huipuilta, leijonain leposijoilta ja pantterien vuorilta."	8. Tule kanssani, morsiameni, Libanonista, tule kanssani Libanonista, mene sisälle, astu tänne Amanan kukkulalta, Senirin Hermonin niskalta, jalopeuran luolasta ja leopardein vuorelta.	4:8 Tule minun morsiamen Libanonist/ tule Libanonist/ mene sisälle/ astu tänne Amanan cuckulalda/ Senixin ja Hermonin niscalda/ Lejonin luolasta ja Leopardein wuorelda.
4:9 "Olet lumonnut minut, siskoni, morsiameni, lumonnut minut yhdellä ainoalla silmäykselläsi, yhdellä ainoalla kaulakoristeesi käädyllä.	9. Sinä olet ottanut minun sydämeni pois, sisareni, rakas morsiameni: sinä olet ottanut sydämeni pois yhdellä silmällä ja yhdellä kaulakäädylläs.	4:9 Sinä olet ottanut minun sydämeni pois/ minun sisaren/ racas morsiamen/ sinun yhdellä silmällä ja yhdellä caulakäädylläs.
4:10 Kuinka ihana onkaan sinun rakkautesi, siskoni, morsiameni! Kuinka paljon suloisempi viiniä on sinun rakkautesi, suloisempi kaikkia balsameja sinun voiteittesi tuoksu!	10. Kuinka ihana on sinun rakkautes, sisareni, rakas morsiameni: sinun rakkautes on suloisempi kuin viina, ja sinun voitees haju voittaa kaikki yrtit.	4:10 Cuinga ihana on sinun rindas/ minun sisaren/ racas morsiamen/ sinun nisäs owat iloisemmat kuin wijna/ ja sinun woites haju woitta caicki yrtit.
4:11 Sinun huulesi tiukkuvat hunajaa, morsiameni; mesi ja maito on sinun kielesi alla, ja sinun vaatteittesi tuoksu on kuin Libanonin tuoksu."	11. Sinun huules, morsiameni, ovat niinkuin valuva mesileipä: mesi ja maito on sinun kieles alla, ja sinun vaattees haju on niinkuin Libanonin haju.	4:11 Sinun huules/ minun morsiamen/ owat nijncuin walowa mesicacko/ mesi ja maito on sinun kieles alla/ ja sinun waattes haju on nijncuin Libanonin haju.
4:12 "Suljettu yrttitarha on siskoni, morsiameni, suljettu kaivo, lukittu lähde.	12. Minun sisareni, rakas morsiameni, sinä olet suljettu kryytimaa, lukittu lähde, kiinnipantu kaivo.	4:12 MInun sisaren/ racas morsiamen/ sinä olet suljettu krydimaa/ peitetty lähde/ kijnnipandu caiwo.
4:13 Sinä versot kuin paratiisi, jossa on granaattiomenia ynnä kalliita hedelmiä, koofer-kukkia ja narduksia,	13. Sinun istutukses ovat niinkuin yrttitarha granatomenista, kalliin hedelmän kanssa, syprit narduksen kanssa;	4:13 Sinun hedelmäs on nijncuin krydimaa Granatomenista/ callin hedelmän cansa/ Cyprit Narduxen cansa:

4:14 nardusta ja sahramia, kalmoruokoa ja kanelia ynnä kaikkinaisia suitsukepuita, mirhaa ja aloeta ynnä kaikkinaisia parhaita balsamikasveja.	14. Nardukset saframin kanssa, kalmus ja kaneli, kaikkinaisen pyhän savun puiden kanssa, mirrham ja aloes kaikkein parasten yrttein kanssa.	4:14 Narduxet Safframin cansa/ Calmus ja Caneli/ caickinaisen pyhän sawun puiden cansa/ Mirrham ja Aloes/ caickein parasten yrttein cansa.
4:15 Sinä olet yrttitarhojen lähde, elävien vetten kaivo, Libanonilta virtaavaisten."	15. Niinkuin kryytimaan kaivo, ja elävänveden lähde, joka Libanonista vuotaa.	4:15 Nijncuin krydimaan caiwo ja elävän weden lähde/ joca Libanonista wuota.
4:16 "Heräjä, pohjatuuli, tule, etelätuuli; puhalla yrttitarhaani, että sen balsamituoksut tulvahtaisivat. Tulkoon puutarhaansa rakkaani ja syököön sen kalliita hedelmiä."	16. Nouse pohjatuuli, ja tule lounatuuli ja puhalla yrttitarhani lävitse, että sen yrtit vuotaisivat. Ystäväni tulkoon kryytimaahansa, ja syökään hänen kalliita hedelmiänsä.	4:16 Pohjatuuli nouse/ ja lounatuuli tule/ ja puhalla minun krydimaani läpidze/ että hänen yrttins pisaroidzis. 5:1 MInun ystävän tulcon hänen krydimaahans/ ja syökän hänen callita hedelmitäns.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 "Minä tulen yrttitarhaani, siskoni, morsiameni; minä poimin mirhani ja balsamini, minä syön mesileipäni ja hunajani, juon viinini ja maitoni." Syökää, ystävät, juokaa ja juopukaa rakkaudesta.	1. Minä tulin, sisareni, rakas morsiameni, yrttitarhaani, ja olen mirrhamini ja yrttini leikannut ylös. Minä olen syönyt mesileipäni hunajan kanssa: minä olen juonut viinani minun maitoni kanssa: syökää armaani, ja juokaat ystäväni, ja juopukaat.	Minä tulin minun sisaren/ racas morsiamen/ minun krydimaahani/ ja olen minun Mirrhamin ja minun yrttin leicannut ylös. Minä olen syönyt minun mesileipäni minun hunajani cansa/ minä olen juonut minun wijnani minun maitoni cansa: syökät minun armani/ ja juocat minun ystävänäni/ ja juopucat.
5:2 Minä nukuin, mutta minun sydämeni valvoi. Kuule, rakkaani kolkuttaa: "Avaa minulle, siskoseni, armaani, kyyhkyseni, puhtoiseni. Sillä pääni on kastetta täynnä, kiharani yön pisaroita."	2. Minä makaan, ja minun sydämeni valvoo; se on ystäväni ääni, joka kolkuttaa. Avaa minun eteeni, sisareni, armaani, kyyhkyläiseni, ihanaiseni; sillä minun pääni on täynnä kastetta, ja minun palmikkoni täynnä yön pisaria.	5:2 MInä macan ja minun sydämeni walwo/ se on minun ystävänäni äni joca colcutta. Awa minun eteeni/ minun arman/ minun sisaren/ minun kyyhkyläisen/ minun ihanaisen: sillä minun pään on täynnäns castetta/ ja minun palmickon täynnäns yön pisaroita.
5:3 "Olen ihokkaani riisunut; pukisinko sen päälleni enää? Olen jalkani pessyt; tahraisinko ne taas?"	3. Minä olen riisunut hameeni, kuinka minun pitäis taas pukeman ylleni? Minä olen viruttanut jalkani, kuinka minun pitäis sokaiseman ne jälleen?	5:3 Minä olen rijsunut minun hameni/ cuinga minun pidäis taas pukeman päälleni? minä olen wiruttanut minun jalcani/ cuinga minun pidäis socaiseman ne jällens.

5:4 Rakkaani pisti kätensä ovenreistä sisään. Silloin minun sydämeni liikkui häntä kohden;	4. Mutta minun ystäväni pisti kätensä lävestä, ja minun sisällykseni vapisivat siitä.	5:4 Mutta minun ystäwän pisti kätens läwestä/ ja minun sisällyxeni wapisit sijtä/
5:5 minä nousin avaamaan rakkaalleni, ja minun käteni tiukkuivat mirhaa, sormeni sulaa mirhaa salvan kädensijoihin.	5. Silloin nousin minä avaamaan ystävälleni. Minun käteni tiukkuivat mirrhamia, ja mirrham valui minun sormistani lukon salvan päälle.	silloin nousin minä awaman ystäwälleni. 5:5 Minun käteni tiucuit Mirrhamita/ ja Mirrham waloi minun sormistani/ lucun salwan päälle.
5:6 Minä avasin rakkaalleni, mutta rakkaani oli kadonnut, mennyt menojaan. Hänen puhuessaan oli sieluni vallannut hämmennys. Minä etsin häntä, mutta en häntä löytänyt; minä huusin häntä, mutta ei hän minulle vastannut.	6. Ja kuin minä ystävälleni avasin, oli ystäväni mennyt pois ja vaeltanut ohitse; niin läksi sieluni ulos hänen sanansa jälkeen; minä etsin häntä, mutta en löytänyt häntä: minä huusin, mutta ei hän minua vastannut.	5:6 Ja cosca minä ystäwälleni awaisin/ oli hän mennyt pois ja waeldanut ohidzen. 5:7 Silloin läxi minun sielun hänen sanans jälkeen/ minä edzein händä/ mutta en löytänyt/ minä huudin/ mutta ei hän wastannut.
5:7 Kohtasivat minut vartijat, jotka kaupunkia kiertävät, he löivät minua ja haavoittivat minut; päällysharson riistivät yltäni muurien vartijat.	7. Vartiat, jotka käyvät kaupunkia ympäri, löysivät minun, löivät minua ja haavoittivat minun; ja vartiat muurin päällä ottivat pois minun päälini.	Wartiat/ jotca käywät Caupungin ymbärins/ löysit minun ja haawoitit minun/ ja wartiat muurin päällä otit pois minun päälijnani.
5:8 "Minä vannotan teitä, te Jerusalemin tyttäret: jos löydätte rakkaani, mitä hänelle sanotte? Sanokaa, että minä olen rakkaudesta sairas."	8. Minä vannotan teitä, Jerusalemin tyttäret, jos te löydätte minun ystäväni, niin ilmoittakaat hänelle, että minä olen sairas rakkaudesta.	5:8 Minä wannotan teitä Jerusalemin tyttäret/ jos te löydätte minun ystäwäni/ nijn ilmoittacat hänelle/ että minä olen sairas rackaudesta.
5:9 "Mitä on sinun rakkaasi muita parempi, sinä naisista kaunein? Mitä on sinun rakkaasi muita parempi, ettäs meitä näin vannostat?"	9. Millinen on sinun ystäväsi muiden ystävien suhteen, sinä kaikkein ihanaisin vaimoin seassa? Minkäkaltainen on sinun ystäväsi muiden ystävien suhteen, ettäs meitä olet niin vannottanut?	5:9 Millinen on sinun ystäwäs muiden ystäwitten suhten/ sinä caickein ihanaisin waimoin seas? mingäcaltainen on sinun ystäwäs/ muiden ystäwitten ehdolla/ ettäs meitä olet nijn wannottanut?
5:10 "Minun rakkaani on valkoinen ja punainen, kymmentä tuhatta jalompi.	10. Minun ystäväni on valkua ja punainen, kaunistettu kymmentuhannen seassa.	5:10 Minun ystäwän on walkia ja punainen/ walittu monen tuhannen seas.
5:11 Hänen päänsä on kultaa, puhtainta kultaa, hänen kiharansa kuin palmunlehvät, mustat kuin kaarne.	11. Hänen päänsä on paras ja kallein kultaa; hänen hiuksensa ovat kaharat ja mustat niinkuin kaarne.	5:11 Hänen pääns on se paras culda/ hänen hiuxens owat caharat ja mustat nijncuin Carneh:
5:12 Hänen silmänsä ovat kuin kyyhkysen vesipurojen partaalla, jotka ovat maidossa kylpeneet ja istuvat runsauden ääressä.	12. Hänen silmänsä ovat niinkuin mettisen silmät, vesiojan tykönä, rieskalla pesty, ja ovat täynnä.	5:12 Hänen silmäns owat nijncuin mettisen silmät/ wesiojan tykönä riescalla pesty/ ja owat täynäns.

5:13 Hänen poskensa ovat kuin balsamilava, kuin höystesäiliöt; hänen huulensa ovat liljat, ne tiukkuvat sulaa mirhaa.	13. Hänen poskensa ovat niinkuin kaunistettu ryytimaa, niinkuin yrteihin kukkaset; hänen huulensa ovat niinkuin ruusut, jotka vuotavat mirrhamin pisaroita.	5:13 Hänen poskensa ovat niinkuin Apotecharin caswawainen krydimaa/ hänen huulensa ovat niinkuin ruusut/ jotca vuotawat Mirrhamin pisaroita.
5:14 Hänen käsivartensa ovat kultatangot, krysoliitteja täynnä. Hänen lantionsa on norsunluinen taideteos, safiireilla peitetty.	14. Hänen kätensä ovat niinkuin kultaiset sormukset, täynnä turkosia; hänen ihonsa on niinkuin puhdas elefantin luu, saphirilla kaunistettu.	5:14 Hänen kätensä ovat niinkuin cullaiset sormukset/ täynnäns Torckuusia/ hänen ihons on niinkuin puhdas Elephantin luu/ Saphirilla caunistetut.
5:15 Hänen jalkansa ovat marmoripatsaat aitokultaisten jalustain nojassa. Hän on näöltänsä kuin Libanon, uhkea kuin setripuut.	15. Hänen jalkansa ovat niinkuin marmoripatsaat, perustetut kultaisten jalkain päälle; hänen hahmons on niinkuin Libanon ja valittu sedri.	5:15 Hänen jalcans ovat niinkuin Marmorpadzat/ perustetut cullaisten jalcain päälle/ hänen hahmons on niinkuin Libanon ja walittu Ceder/
5:16 Hänen suunsa on sula makeus, hän on pelkkää suloisuutta. Sellainen on minun rakkaani, sellainen on ystäväni, te Jerusalemin tyttäret."	16. Hänen suunsa on suloinen, ja hän itse kokonansa ihanainen. Senkaltainen on minun ystäväni, minun rakkaani on senkaltainen, te Jerusalemin tyttäret.	hänen caulans on suloinen ja peräti ihanainen. 5:16 Sencaltainen on minun ystäwän/ minun rackan on sencaltainen/ Jerusalemin tyttäret.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 "Minne on mennyt rakkaasi, sinä naisista kaunein? Kunne on kääntynyt rakkaasi? Etsikäämme häntä yhdessä."	1. Kuhunka ystäväsi on mennyt, o sinä kaikkein kaunein vaimoin seassa! kuhunka ystäväsi on kääntänyt itsensä? Me etsimme häntä sinun kanssas.	6:1 CÜngasta sinun ystäwäs on mennyt/ o sinä caickein caunin waimoin seas? cunga sinun ystäwäs on käändänyt idzens/ me edzimme händä sinun cansas?
6:2 "Rakkaani on mennyt yrteitarhaansa, balsamilavojen luo, paimentamaan yrteitarhoissa ja liljoja poimimaan.	2. Minun ystäväni on mennyt kryytimaahansa, yrteisarkoihinsa, että hän siellä kryytimaassa kaitsis laumaansa, ja hakis ruusuja.	Minun ystäwän on mennyt krydimaahans/ yrteisängijns/ että hän siellä krydimaas idzens iloitais ja hakis ruusuja.
6:3 Minä olen rakkaani oma, ja rakkaani on minun - hän, joka paimentaa liljojen keskellä."	3. Minun ystäväni on minun ja minä olen hänen, joka kaitsee kukkasten keskellä.	6:2 Minun ystäwän on minun ja minä olen hänen/ joca idzens ruusuin seas iloittele.
6:4 "Kaunis kuin Tirsa olet sinä, armaani, suloinen kuin Jerusalemi, peljättävä kuin sotajoukot.	4. Sinä olet ihana, minun kultani, niinkuin Tirsa, kaunis niinkuin Jerusalemi, peljättävä niinkuin sotajoukko.	6:3 Sinä olet ihana minun culdan/ niinkuin Tirza/ iloinen niinkuin Jerusalemi/ hirmuinen niinkuin sotajoucon lauma.
6:5 Käännä pois silmäsi minusta, sillä ne kiehtovat minut. Sinun hiuksesi ovat kuin vuohilauma, joka laskeutuu Gileadilta.	5. Käännä silmäsi pois minusta; sillä ne minun sytyttävät; sinun hiuksesi ovat niinkuin vuohilauma, jotka Gileadin vuorella kerityt ovat.	6:4 Käännä silmäsi minun tygöni: sillä ne minun sytyttävät: sinun hiuksesi ovat niinkuin vuohilauma/ jotca Gileadin vuorella kerityt ovat.

6:6 Sinun hampaasi ovat kuin lauma uuhia, pesosta nousseita, kaikilla kaksoiset, ei yhtäkään karitsatonta.	6. Sinun hampas ovat niinkuin lammašlauma, jotka pesosta nousevat, ja kaikki kaksoisia kantavat, ja ei yksikään ole heistä hedelmätöin.	6:5 Sinun hambas owat nijncuin lammašlauma/ jotca pesosta nousewat ja caicki caxoisista tijnet owat/ ja ei yxikän ole heistä hedelmätöin.
6:7 Kuin granaattiomena, kypsyyttään halkeileva, on sinun ohimosi huntusi takana.	7. Sinun kasvos ovat niinkuin granatomenan lohkot sinun palmikkois välillä.	6:6 Sinun caswos on nijncuin Granatomenan pykälät sinun palmikkois wälillä.
6:8 Kuusikymmentä on kuningatarta ja kahdeksankymmentä sivuvaimoa ja nuoria naisia ilman määrää:	8. Kuusikymmentä on drottninkia ja kahdeksankymmentä vaimoa, ja neitseet ovat epälukuiset;	6:7 Cuusikymmendä Drotningi owat/ ja cahdexankymmendä waimo/ ja neidzet owat epälucuiset.
6:9 yksi ainoa on minun kyyhkyseni, puhtoiseni, äitinsä ainokainen, synnyttäjänsä valio. Neitokset hänet nähdessään kiittävät hänen onneansa, kuningattaret ja sivuvaimot ylistävät häntä."	9. Mutta yksi on minun kyhkyläiseni ja minun täydelliseni; yksi on äitinsä rakkain ja synnyttäjänsä valittu: koska tyttäret hänen näkivät, ylistivät he hänen autuaaksi, kuningattaret ja vaimot ylistivät häntä.	6:8 Mutta yxi on minun kyhkyläisen/ ja minun täydellisen/ yxi on hänen äitins rackain/ ja hänen synnyttäjäns walittu: cosca tyttäret hänen näit/ ylistit he hänen autuaxi/ Drotningit ja waimot ylistit händä.
6:10 "Kuka on neito, joka ylenee kuin aamunkoi, kauniina kuin kuu, kirkaana kuin päivänpaiste, peljättävänä kuin sotajoukot?"	10. Kuka on tämä, joka nähdään niinkuin aamurusko, ihana niinkuin kuu, valittu niinkuin aurinko, peljättävä niinkuin sotajoukko?	6:9 Cuca on tämä joca käy ulos nijncuin amurusco/ ihana nijncuin Cuu/ walittu nijncuin Auringo/ hirmuinen nijncuin sotajoucko?
6:11 "Pähkinätarhaan minä menin katselemaan laakson vihreyttä, katsomaan, joko viiniköynnös versoo, joko kukkivat granaattipuut.	11. Minä olen mennyt alas yrttitarhaani, katsomaan wesoja ojan reunalla, kurkistelemaan, jos viinapuut kukoistivat, jos granatomenat viheriöitsivät.	6:10 Minä olen mennyt alas sarapiston/ cadzoman wesoja/ ojan reunalle/ curkisteleman jos wijnapuut cucoistit/ jos Granat omenat wiherjödizit.
6:12 Aavistamattani asetti sieluni minut jalon kansani vaunuihin."	12. En minä tiennyt, että minun sieluni minun hamaan minun mieluisen kansani vaunuihin asti asettanut oli.	6:11 Ei minun sielun tietänyt että hän minun haman AmiNadabin waunuin asti asettanut oli.
6:13 "Palaja, palaja, suulemitar! Palaja, palaja, ihaillaksemme sinua!" "Mitä ihaillette suulemittaressa, katselette hänen asekarkelossaan?"	13. Palaja, palaja Sulamit: palaja, palaja nähdäksemme sinua. Mitä te näitte Sulamitissa, paitsi sotajoukkoin tanssia?"	6:12 Palaja/ palaja Sulamith: palaja/ palaja/ nähdäxem sinua. Mitä te näitte Sulamithis/ paidzi dandzi/ Mahanaimis.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu

7:1 "Kuinka kauniisti astelet kengissäsi, sinä ruhtinaan tytär! Sinun lanteesi kaartuvat kuin kaulakorut, taiturin käten tekemät.	1. Kuinka ihana on sinun käyntös kengissäs, sinä päämiehen tytär; sinun molemmat lantees ovat yhtäläiset niinkuin kaksi käädyä, jotka taitavan kädet tehneet ovat.	7:1 Cuinga ihana on sinun käyndös sinun kengisäs/ sinä Förstin tytär/ sinun molemmat landes owat yhtäläiset nijncuin caxi käädyä/ jotca taitawat kädet tehnet owat
7:2 Sinun povesi on ympyriäinen malja, josta sekoviini älköön puuttuko; sinun uumasi on nisukeko, liljojen ympäröimä.	2. Sinun napas niinkuin ympyriäinen malja, josta ei koskaan juoma puutu; sinun vatsas on niinkuin nisuljäjä, istutettu ympäri ruusuilla.	Sinun napas on nijncuin ymmyrjäinen malja/ josta ei coscan juoma puutu. 7:2 Sinun wadzas on nijncuin nisuljäjä/ istutettu ymbäri ruusuilla.
7:3 Sinun rintasi ovat kuin kaksi nuorta peuraa, kuin gasellin kaksoiset.	3. Sinun molemmat rintas ovat niinkuin kaksi nuorta metsävuohen kaksoista.	7:3 Sinun molemmat nisäs owat nijncuin caxi nuorta medzäwuohen caxoista.
7:4 Sinun kaulasi on kuin norsunluinen torni. Sinun silmäsi kuin Hesbonin lammikot Bat-Rabbimin portin luona; sinun nenäsi on kuin Libanonin torni, joka katsoo Damaskoon päin.	4. Sinun kaulas on niinkuin elefantinluinen torni; sinun silmäs ovat niinkuin Hesbonin kalalammikot Batrabbimin portissa; sinun nenäs on niinkuin Libanonin torni, joka katsoo Damaskuun päin.	7:4 Sinun caulas on nijncuin Elephantin luinen torni: sinun silmäs owat nijncuin Hesbonin lammicot/ Batrabimin portisa. Sinun nenäs on nijncuin Libanonin torni/ joca cadzo Damascun päin.
7:5 Sinun pääsi kohoaa kuin Karmel, sinun pääsi palmikot ovat kuin purppura; niihin pauloihin on kuningas kiedottu."	5. Sinun pääs on niinkuin Karmeli, sinun pääs hiukset niinkuin kuninkaan purpura, poimuineen.	7:5 Sinun pääs on nijncuin Carmelin/ sinun pääs hiuxet on nijncuin Cuningan purpura/ poimuinen.
7:6 "Kuinka kaunis olet, kuinka suloinen, sinä rakkaus, riemuinesi! -	6. Kuinka ihana ja suloinen olet sinä minun armaani hekumassa.	7:6 Cuinga ihana ja suloinen olet sinä minun arman/ hecumasa.
7:7 Sinun vartesi on kuin palmupuu, ja sinun rintasi niinkuin rypäleet.	7. Sinun vartes on niinkuin palmupuu, ja sinun rintas ovat viinimarjarypälten kaltaiset.	7:7 Sinun pitudes on nijncuin palmupuu/ ja sinun rindas on wijnamarjan caltainen.
7:8 Minä ajattelin: nousen palmupuuhun, tartun sen oksiin; olkoot silloin rintasi niinkuin viinirypäleet ja henkesi tuoksu kuin omenain tuoksu.	8. Minä sanoin: minun täytyy astua palmupuuhun ja ruveta sen oksiin: anna sinun rintas olla niinkuin viinapuun marjarypäleet, sinun sierantes haju on niinkuin omenain (haju),	7:8 Minä sanoin: minun täyty astua palmupuuhun/ ja ruweta sen oxijn/ anna sinun nisäs olla nijncuin wijnapuun marjarypelä/ ja sinun sierandes haju on nijncuin omena.
7:9 Ja olkoon suusi kuin jalo viini." "Viini, joka helposti valahtaa rakkaaseeni ja kostuttaa nukkuvien huulet!	9. Ja sinun suus niinkuin paras viina, joka huokiasti menee ystävääni, ja saattaa uneliasten huulet puhumaan.	7:9 Ja sinun caulas nijncuin hywä wijna/ joca huokiast mene minun ystävän sisälle/ ja puhu wanhoista asioista.
7:10 Minä olen rakkaani oma, ja minuun on hänen halunsa."	10. Minun ystäväni on minun, ja hän himoitsee minua.	7:10 Minun ystävän on minun/ ja hän himoidze minua.
7:11 "Tule, rakkaani, lähtekäämme maalle, kyliin yöpykäämme.	11. Tule, ystäväni, käykäämme tästä kedolle, ja viipykäämme maakylissä.	7:11 Tule minun ystävän/ käykäm tästä kedolle ja wijpykäämme maan kylisä.

7:12 Käykäämme varhain viinitarhoihin katsomaan, joko viiniköynnös versoo ja ummut aukeavat, joko kukkivat granaattipuut. Siellä annan sinulle rakkauteni.	12. Että me nousisimme varhain viinamäkeen ja näkisimme, jos viinapuut kukoistavat ja puhkeemaan rupeevat, jos granatomenat ovat tulleet ulos: siellä minä annan sinulle minun rakkauteni.	7:12 Että me nousisim warahin wijnamäkeen/ ja näkisim jos wijnapuut cucoistuwat ja puhkeman rupewat/ jos Granatomenat owat tullet ulos: sillä minä annan sinulle minun nisäni.
7:13 Lemmenmarjat tuoksuavat, ja oviemme edessä kasvavat kaikkinaiset kalliit hedelmät, uudet ja vanhat: sinulle, rakkaani, olen ne säästänyt."	13. Kukkasat antavat hajunsa, ja meidän oviemme edessä ovat kaikkinaiset hyvät hedelmät: minun ystäväni, minä olen sinulle tallelle pannut sekä uudet että vanhat.	7:13 Cuckaiset andawat hajuns/ ja meidän owen edes owat caickinaiset hywät hedelmät. Minun ystäwän/ minä olen sinulle tallella pannut sekä udet että wanhat.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 "Olisitpa kuin oma veljeni, äitini rintoja imenyt! Tapaisin sinut ulkona, sinua suutelin, eikä minua kukaan halveksuisi.	1. Jospa minä sinun löytäisin ulkona, minun veljeni, sinä joka minun äitini nisiä imenyt olet, ja sinun suuta antaisin, ja ettei kenkään minua pilkkaisi.	8:1 JOsca minä sinun löytäisin ulcona minun weljen/ sinä joca minun äitini nisiä imenyt olet/ ja sinun suuta andaisin/ ja ettei kengän minua pilckais.
8:2 Minä johdattaisin sinut, veisin äitini taloon, ja hän neuvoisi minua. Minä antaisin mausteviiniä juodaksesi, granaattiomenani mehua."	2. Mitä ottaisin sinun ja saattaisin sinua minun äitini huoneeseen, jossa minua opettaisit; ja minä annan sinulle kryydättyä viinaa ja granatomenan makiaa viinaa.	8:2 Minä ottaisin sinun ja saattaisin sinua minun äitini huoneseen/ josas minua opetaisit/ ja minä annan sinulle krydättyä wijna/ ja Granatomenan märkyttä.
8:3 Hänen vasen kätensä on minun pääni alla, ja hänen oikea kätensä halaa minua.	3. Hänen vasen kätensä on minun pääni alla, ja hänen oikia kätensä halaa minua.	8:3 Hänen wasen kätens on minun pääni alla/ ja hänen oikia kätens halaja minua.
8:4 Minä vannotan teitä, te Jerusalemin tyttäret: älkää herätelkö, älkää häiritkö rakkautta, ennenkuin se itse haluaa.	4. Minä vannotan teitä, Jerusalemin tyttäret, ettette armastani herätä, eli vaivaa häntä siihenasti kuin hän itse tahtoo.	8:4 Minä wannotan teitä Jerusalemin tyttäret/ ettet te minun armastani herätä/ eli waiwa händä/ siihenasti cuin hänelle idze kelpa.
8:5 Kuka tuolla tulee erämaasta rakkaaseensa nojaten? "Omenapuun alla sinut herätin. Siellä sai sinut äitisi kerran, siellä sai sinut emosi.	5. Kuka on se, joka korvesta tulee, ja nojaa ystävänsä päälle? Omenapuun alla minä sinua herätän, jossa sinun äitis sinun synnyttänyt on, jossa hän sinun siitti, joka sinun synnytti.	8:5 Cuca corwesta tule ja noja ystäwäns päälle? Omenapuun alla minä sinua herätän/ josa sinun äitis sinun synnyttänyt on: josa hän/ joca sinun synnytti/ macais sinun cansas.

8:6 Pane minut sinetiksi sydämellesi, sinetiksi käsivarrellesi. Sillä rakkaus on väkevä kuin kuolema, tuima kuin tuonela on sen kiivaus, sen hehku on tulen hehku, on Herran liekki.	6. Pane minua niinkuin sinetti sydämees, ja niinkuin sinetti käsivartees; sillä rakkaus on väkevä niinkuin kuolema, ja kiivaus on vahva niinkuin helvetti: hänen hiilensä hehkuvat ja ovat Herran tuli;	8:6 Pane minua nijncuin sinetti sinun sydämees/ ja nijncuin sinetti sinun käsiwartees. 8:7 Sillä rackaus on wäkewä nijncuin cuolema/ ja kijwaus on wahwa nijncuin Helwetti/ hänen hijlens hehcuwat ja owat HERRAN tuli:
8:7 Eivät suuret vedet voi rakkautta sammuttaa, eivät virrat sitä tulvaansa upottaa. Jos joku tarjoaisi kaikki talonsa tavarat rakkauden hinnaksi, häntä vain halveksuttaisiin."	7. Niin ettei vedenkään paljous taida rakkautta sammuttaa, eli virrat sitä upottaa. Jos joku antais kaiken taloinsa tavaran rakkaudesta, niin ei se mitään maksaisi.	nijn ettei wedengän paljous taida rackautta sammutta/ eli wirrat upotta. Jos jocu andais caicki saatuns ja taloins calut rackaudesta/ nijn ei ne caicki mitän maxais.
8:8 "Meillä on pieni sisko, jolla ei vielä ole rintoja. Mitä teemme siskollemme sinä päivänä, jona häntä kysytään?"	8. Meidän sisaremme on vähä, ja ei hänellä ole rintoja. Mitä meidän pitää tekemän sisarellemme sinä päivänä, jona hänestä puhutaan?	8:8 Meidän sisarem on vähä/ ja ei hänellä ole nisiä: Mitä meidän pitä tekemän sisarellem/ cosca hänelle puhutan?
8:9 Jos hän on muuri, rakennamme sille hopeasta harjan; jos hän on ovi, sen setrilaudalla suljemme."	9. Jos hän on muuri, niin me teemme hopialinnan sen päälle: jos hän on ovi, niin me vahvistamme sen sedrilaudoilla.	8:9 Jos hän on muuri/ nijn me teemme hopialinnan sen päälle: jos hän on owi/ nijn me wahwistam hänen Cedrilaudoilla.
8:10 "Minä olen muuri, ja rintani ovat kuin tornit; vaan nyt olen hänen silmissään niinkuin antautuvainen."	10. Minä olen muuri, ja minun rintani ovat niinkuin tornit; siitä minä olen hänen silmänsä edessä niinkuin rauhan löytäjä.	8:10 Minä olen muuri ja minun rindani on nijncuin torni/ sijtä minä olen hänen silmäins edes nijncuin rauhan löytäjä.
8:11 "Salomolla on viinitarha Baal-Haamonissa; hän on jättänyt viinitarhan vartijoiden huostaan; sen hedelmistä saisi tuhat hopeasekeliä.	11. Salomolla on viinamäki BaalHamonissa: sen viinamäen antoi hän vartioille, että jokainen antais hänen hedelmistänsä tuhannen hopenapenninkiä.	8:11 Salomolla on wijnamäki BaalHamonis/ sen wijnamäen andoi hän wartioille/ että jocainen andais hänen hedelmistäns tuhannen hopenapenningitä:
8:12 Minun viinitarhani on minun omassa hallussani. Sinulle, Salomo, tulkoot ne tuhat, ja sen hedelmän vartijoille kaksisataa."	12. Minun viinamäkeni, joka on minun omani, on minun edessäni. Sinulle Salomo tulee tuhannen, mutta kaksisataa hedelmän vartioille.	Minun wijnamäken on idze minullani. 8:12 Sinulle Salomo tule tuhannen/ mutta wartioille caxi sata hedelminens.
8:13 "Sinä yrttitarhain asujatar, toverit kuuntelevat ääntäsi; anna minun sitä kuulla."	13. Sinä, joka asut yrttitarhassa, anna minun kuulla sinun äänes: kulkaan kumppanit päältä.	8:13 Sinä joca asut krydimaasa/ anna minun cuulla sinun änes/ cuulcan cumpanit pääldä.
8:14 "Riennä, rakkaani, kuin gaselli, kuin nuori peura balsamivuorille." Korkea Veisu (Laulujen laulu)	14. Pakene, ystäväni, ja ole metsävuohen kaltainen, eli nuoren peuran yrttivuorilla.	Pakene minun ystävän/ ja ole medzävuohen caltainen/ eli nuoren peuran/ yrtti wuorella.

JESAJA	JESAIA	Propheta Jesaia .
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Jesajan, Aamoksen pojan, näky, jonka hän näki Juudasta ja Jerusalemista Ussian, Jootamin, Aahaan ja Hiskian, Juudan kuningasten, päivinä.	Jesaian, Amotsin pojan näky, jonka hän näki Juudasta ja Jerusalemista, Ussian, Jotamin, Ahaksen ja Jehiskian, Juudan kuningasten aikana.	1:1 Tämä on Jesaian Amozin pojan näky/ jonga hän näki Judast ja Jerusalemist/ Usian/ Jothamin/ Ahaxen ja Jehiskian/ Judan Cuningasten aicana.
1:2 Kuulkaa, taivaat, ota korviisi, maa, sillä Herra puhuu: Minä kasvatin lapsia, sain heidät suuriksi, mutta he luopuivat minusta.	2. Kuulkaat taivaat, ja maa ota korviis, sillä Herra puhuu: minä olen lapsia kasvattanut ja korottanut, ja he ovat minusta luopuneet.	1:2 Cuulcat taiwat/ ja maa ota corwijs: sillä HERra puhu. Minä olen lapsia caswattanut ja corgottanut/ ja he owat minusta luopunet.
1:3 Härkä tuntee omistajansa ja aasi isäntänsä seimen; mutta Israel ei tunne, minun kansani ei ymmärrä.	3. Härkä tuntee omistajansa ja aasi isäntänsä seimen; mutta Israel ei tunne, ja minun kansani ei ymmärrä.	1:3 Härkä tunde hänen omistajans/ ja Asi Isändäns seimen: mutta Israel ei tunne minua/ ja minun Canssan ei ymmärrä.
1:4 Voi syntistä sukua, raskaasti rikkonutta kansaa, pahantekijäin siementä, kelvottomia lapsia! He ovat hyljänneet Herran, pitäneet Israelin Pyhää pilkkanansa, he ovat kääntyneet pois.	4. Voi syntistä kansaa, kansaa suuresta pahasta teosta, pahanilkistä siementä, vahingollisia lapsia, jotka Herran hylkäsivät ja Israelin Pyhää pilkkasivat, he poikkesivat takaperin.	1:4 Woi sitä syndistä Canssa/ sitä Canssa suuresta pahasta tegosta/ sitä pahanelkistä siemendä/ nijtä wahingolisia lapsia/ jotca HERran hyljäisit ja Israelin Pyhän pilckaisit/ he poickeisit tacaperin.
1:5 Mihin pitäisi teitä vielä lyödä, kun yhä jatkatte luopumustanne? Koko pää on kipeä, koko sydän sairas.	5. Mitä varten teitä enempi lyödään, koska te aina harhaillette? Koko pää on sairas, ja koko sydän on väsynyt.	1:5 Mitä warten teitä enä lyödän/ cosca te aina harhaelet? coco pää on sairas/ ja coco sydän on wäsynyt.
1:6 Kantapäästä kiireeseen asti ei ole tervettä paikkaa, ainoastaan haavoja, mustelmia ja vereksiä lyömiä, joita ei ole puserrettu, ei sidottu eikä öljyllä pehmitetty.	6. Hamasta kantapäästä niin kiireeseen asti ei hänessä ole tervettä; vaan haavat, sinimarjat ja veripahat, jotka ei ole puserretut, eikä sidotut, taikka öljyllä sivellyt.	1:6 Hamast candapääst nijn kijresen asti/ ei hānesä ole mitän terwe/ waan haawat ja sinimarjat ja weripahgat/ jotca ei ole puserretut/ eikä sidotut/ taicka öljyllä siwellyt.
1:7 Teidän maanne on autiona, teidän kaupunkinne ovat tulella poltetut; teidän peltojanne syövät muukalaiset silmäinne edessä; ne ovat autioina niinkuin ainakin muukalaisten hävittämät.	7. Teidän maanne on autiona, teidän kaupunkinne ovat tulella poltetut; muukalaiset syövät peltonne silmäin edessä; ja on autio, niinkuin se, joka muukalaisilta raadeltu on.	1:7 Teidän maan on autiana/ teidän Caupungin owat tulella poldetut. Muucalaiset syöwät teidän peldon teidän silmäin edes/ ja on autia/ nijncuin se joca muucalaisilda raadeldu on.
1:8 Jäljellä on tytär Siion yksinänsä niinkuin maja viinitarhassa, niinkuin lehvä maja kurkkumaassa, niinkuin saarrettu kaupunki.	8. Mutta mitä vielä Zionin tyttärestä jäänyt on, se on niinkuin maja viinamäessä, ja niinkuin hakomaja yrttitarhassa, niinkuin hävitetty kaupunki.	1:8 Mutta mitä wielä Zionin tyttärest jäänyt on/ se on nijncuin maja wijnamäes/ ja nijncuin hacomaja krydimaas/ nijncuin häwitetty Caupungi.
1:9 Ellei Herra Sebaot olisi jättänyt meistä jäännöstä, olisi meidän käynyt pian kuin Sodomian, olisimme tulleet Gomorran kaltaisiksi.	9. Ellei Herra Zebaot meille jotakin vähää jättäisi, niin me olisimme kuin Sodoma, ja olisimme Gomorran kaltaiset.	1:9 Ellei HERra Zebaoth meille jotakin wāhā jätāis/ nijn me olisim cuin Sodoma ja Gomorra.

1:10 Kuulkaa Herran sana, te Sodoman päämiehet, ota korviisi meidän Jumalamme opetus, sinä Gomorran kansa.	10. Te Sodoman päämiehet, kuulkaat Herran sanaa: ottakaat korviinne meidän Jumalamme laki, sinä Gomorran kansa.	1:10 Te Sodoman päämiehet kuulcat HERran sana/ ottacat corwijn meidän Jumalam laki/ sinä Gomorran Canssa.
1:11 Mitä ovat minulle teidän paljot teurasuhrinne? sanoo Herra. Minä olen kyllästynyt oinas-polttohreihin ja juottovasikkain rasvaan. Mullikkain, karitsain ja kauristen vereen minä en mielisty.	11. Mitä minulle on teidän uhrienne paljoudesta? sanoo Herra: minä olen oinasten polttouhrista ja syöttiläin rasvasta ravittu, ja en tottele vasikkain, lammasten ja kauristen verta.	1:11 Mitä minulle on teidän uhrein paljoudest? sano HERra: minä olen oinasten polttouhrist/ ja syöttiläin raswasta rawittu/ ja en tottele wasickain/ lambain ja cauristen werta.
1:12 Kun te tulette minun kasvojeni eteen, kuka sitä teiltä vaatii - minun esikartanoitteni tallaamista?	12. Kuin te tulette ja ilmestytte minun kasvoini eteen, kuka senkaltaisia vaatii teidän käsistänne, että te vaeltaisitte minun esihuoneessani?	1:12 Cosca te ilmestytte minun caswoni eteen/ cuca sencaltaisita waati teidän käsistän/ että te waellaisit minun esihuonesani?
1:13 Älkää enää tuoko minulle turhaa ruokauhria; suitsutus on minulle kauhistus. En kärsi uuttakuuta enkä sapattia, en kokouksen kuuluttamista, en vääryyttä ynnä juhlapäivää.	13. Älkää silleen turhaa ruokauhrienne tuoko edes, se suitsutus on minulle kauhistus: uudella kuulla ja sabbatina, kuin kokous kuulutetaan, en minä voi kärsiä vääryyttä ja juhlapäivää yhdessä.	1:13 Älkät silleen teidän ruocauhrian huckan tuoco edes/ suidzutus on minulle cauhistus. Utta Cuuta ja Sabbathia cosca te tuletta cocoon/ en minä kärsi: sillä nijsä on wäkiwaldä ja wäärys.
1:14 Minun sieluni vihaa teidän uusiakuitanne ja juhla-aikojanne; ne ovat käyneet minulle kuormaksi, jota kantamaan olen väsynyt.	14. Minun sieluni vihaa uusia kuitanne ja juhlapäiviänne, minä olen niistä suuttunut; minä väsyn niitä kärkeissäni.	1:14 Minun sielun wiha teidän Utta Cuutan ja juhlapäiwän/ minä olen nijstä suuttunut/ minä wäsyt sijtä kärkeisäni.
1:15 Kun te ojennatte käsiänne, minä peitän silmäni teiltä; vaikka kuinka paljon rukoilisitte, minä en kuule: teidän kätenne ovat verta täynnä.	15. Ja kuin te parhaallansa käsiänne nostatte, niin minä kuitenkin käännän silmäni teistä pois; ja vaikka te paljon rukoilisitte, en minä kuitenkaan teitä kuule; teidän kätenne ovat verenvikoja täynnä.	1:15 Ja cuin te parhallans käsiän nostat/ nijn minä cuitengin käännän silmäni teistä pois: ja waicka te paljo rucoilisitta/ en minä cuitengan teitä cuule/ sillä teidän käten owat werta täynäns.
1:16 Peseytykää, puhdistautukaa; pankaa pois pahat tekonne minun silmäini edestä, lakatkaa pahaa tekemästä.	16. Peskää teitä, puhdistakaat teitä, pankaat paha menonne pois minun silmäini edestä, lakatkaa pahaa tekemästä.	1:16 Peskät/ puhdistacat teitän/ pangat teidän paha menon pois minun silmäin edest. 1:17 Lacatcat pahasta/
1:17 Oppikaa tekemään hyvää; harrastakaa oikeutta, ojentakaa väkivaltaista, hankkikaa orvolle oikeus, ajakaa lesken asiaa.	17. Oppikaat tekemään hyvää, ja etsikää oikeutta, auttakaat alaspainettua, saattakat orvoille oikeus, ja auttakaat lesken asiaa.	oppicat tekemän hywä/ ja edzikät oikeutta. Auttacat alaspainettua/ saattacat orwoille oikeus/ ja auttacat lesken asiata:
1:18 Niin tulkaa, käykäämme oikeutta keskenämme, sanoo Herra. Vaikka teidän syntinne ovat veriruskeat, tulevat ne lumivalkeiksi; vaikka ne ovat purppuranpunaiset, tulevat ne villanvalkoisiksi.	18. Ja sitte tulkaat, ja katsokaamme, kummalla oikeus on, sanoo Herra. Jos teidän syntinne veriruskiat olisivat, niin heidän pitää lumivalkeiksi tuleman; ja vaikka he olisivat niinkuin ruusunkarvaiset, pitää heidän kuitenkin niinkuin villa tuleman.	1:18 Ja sijtte tulcat/ ja cadzocam cummalla oikeus on/ sano HERra. Jos teiden syndin weriruskiat olisit/ nijn heidän pitä lumiwalkiaksi tuleman: ja waicka he olisit nijncuin ruusun carwaiset/ pitä heidän cuitengin nijncuin willa tuleman.
1:19 Jos suostutte ja olette kuuliaiset, niin te saatte syödä maan hyvyttä;	19. Jos te tahtoisitte ja (minua) kuulisitte, niin te maan hyvyden nautita saisitte.	1:19 Jos te minua cuulisit/ nijn te maan hywyden nautidzisit.
1:20 mutta jos vastustatte ja niskoittelette, niin miekka syö teidät. Sillä Herran suu on puhunut.	20. Mutta jos te estelette teitä ja olette kovakorvaiset, niin miekan pitää teitä syömän; sillä Herran suu puhuu sen.	1:20 Mutta jos te poikette pois ja oletta cowacorwaiset/ nijn miecka syö teitä: sillä HERran suu puhuu sen.

1:21 Voi, kuinka onkaan portoksi tullut uskollinen kaupunki! Se oli täynnä oikeutta, siellä asui vanhurskaus, mutta nyt murhamiehet.	21. Kuinka se tapahtuu, että hurskas kaupunki on portoksi tullut? Hän oli täynnä oikeutta, vanhurskaus asui hänessä; mutta nyt murhaajat.	1:21 Cuinga se tapahtu että hurscas Caupungi on portoxi tullut? hän oli täynäns oikeutta/ wanhurscaus asui hänesä/ mutta nyt murhajat.
1:22 Sinun hopeasi on kuonaksi käynyt, jaloviinisi vedellä laimennettu.	22. Sinun hopias on karreksi tullut, sinun juomas on vedellä sekoitettu.	1:22 Sinun hopias on carrexi tullut/ ja sinun juomas on wedellä secoitettu.
1:23 Sinun päämiehesi ovat niskureita ja varkaiden tovereita; kaikki he lahjuksia rakastavat ja palkkoja tavoittelevat; eivät he hanki orvolle oikeutta, lesken asia ei pääse heidän eteensä.	23. Sinun päämiehes ovat vilpistelleet ja varasten kumppanit; kaikki he mielellänsä lahjoja ottavat, ja pyytävät antimia. Ei he orvoille oikeutta tee, ja leskein asia ei tule heidän eteensä.	1:23 Sinun päämiehes owat wilpistellet/ ja warasten cumpanit/ caicki he mielelläns lahja ottawat/ ja pyytäwät andimita. Ei he orwoille oikeutta tee/ ja leskein asia ei tule heidän eteens.
1:24 Sentähden sanoo Herra, Herra Sebaot, Israelin Väkevä: Voi! Minä viihdytän vihani vastustajissani, minä kostan vihollisilleni;	24. Sentähden sanoo Herra, Herra Zebaot, väkevä Israelissa: voi! minä tahdon itseni lohduttaa vihollisistani, ja vihamiehissäni vihani sammuttaa;	1:24 Sentähden sano HERra Jumala Zebaoth/ wäkevä Israelis/ woi/ minä tahdon idzeni lohdutta wihollisistani/ ja minun wihamiehisäni wihani sammutta.
1:25 minä käännän käteni sinua vastaan ja puhdistan sinusta kuonan niinkuin lipeällä ja poistan sinusta kaiken lyijyn.	25. Ja käännän käteni sinua vastaan, ja sinun kartes puhtaammaksi selitän, ja vien pois kaiken sinun tinas.	1:25 Ja minä käännän käteni sinua wastan/ ja sinun cartes puhtammaxi selitän ja wien pois caiken sinun tinas.
1:26 Ja minä palautan sinun tuomarisi muinaiselleen ja sinun neuvonantajasi sellaisiksi, kuin alkuaan olivat. Sitten sinua kutsutaan "vanhurskauden linnaksi", "uskolliseksi kaupungiksi."	26. Ja saatan sinun tuomaris entisellensä, ja neuvonantajas niinkuin alustakin: sitte sinä kutsutaan vanhurskaaksi ja uskolliseksi kaupungiksi.	1:26 Ja saatan sinun Duomaris endisellens ja Raadimiehes nijncuin algustakin. Sentähden sinä cudzutan wanhurscaxi ja toimellisexi Caupungixi.
1:27 Siion lunastetaan oikeudella ja sen kääntyneet vanhurskaudella.	27. Zion lunastetaan oikeudella, ja sen kääntyväiset vanhurskaudella,	1:27 Zion lunastetan oikeudella/ ja hänen fangins wanhurscaudella.
1:28 Mutta luopiot ja syntiset saavat kaikki turmion, ja ne, jotka hylkäävät Herran, hukkuvat.	28. Että ylitsekäymärit ja syntiset ynnä särjetään, ja jotka Herran hylkäävät, hukutetaan.	1:28 Että ylidzekäymärit ja syndiset ynnä särjetän/ ja jotca HERran hyljäwät/ hucutetan.
1:29 Sillä he saavat häpeän niistä tammista, joita te himoitsitte, ja pettymyksen puutarhoista, jotka te valitsitte.	29. Sillä heidän täytyy häpiään tulla tammien tähden, joita he himoitsevat, ja häväistyksi tuleman yrttitarhain tähden, jotka he valitsivat.	1:29 Sillä heidän täyty häpiään tulla tammein tähden/ joita he himoidzit/ ja häwäistyxi tuleman krydimaiden tähden/ jotca he walidzit.
1:30 Sillä teidän käy kuin tammen, jonka lehdet lakastuvat, ja kuin puutarhan, joka on vailla vettä.	30. Ja te tulette niinkuin joku tammi surkastuneilla lehdeillä, ja niinkuin joku vedetöin yrttitarha.	1:30 Cosca te tuletta nijncuin jocu tammi cuiwilla lehdeillä/ ja nijncuin jocu wedetöin krydimaa.
1:31 Ja mahtaja tulee rohtimeksi ja hänen tekonsa kipinäksi, ja molemmat palavat yhdessä, eikä ole sammuttajaa.	31. Ja väkevä tulee niinkuin rohdin, ja hänen tekonsa niinkuin kipinä. Ja he sytytetään ynnä molemmat, jota ei kenkään sammuta.	1:31 Ja cosca warjelus tule nijncuin rohdin/ ja teidän tecon nijncuin kipinä. Ja he sytytetän ynnä molemmat/ jota ei kengän sammuta.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Sana, jonka Jesaja, Aamoksen poika, näki Juudasta ja Jerusalemissa.	1. Tämä on se, minkä Jesaia Amotsin poika näki Juudasta ja Jerusalemissa.	2:1 TÄmä on cuin Jesaia Amozin poica näki Judast ja Jerusalemist.

2:2 Aikojen lopussa on Herran temppelin vuori seisova vahvana, ylimmäisenä vuorista, kukkuloista korkeimpana, ja kaikki pakanakansat virtaavat sinne.	2. Viimeisenä aikana pitää sen vuoren, jolla Herran huone on, vahvan oleman, korkiampi kuin kaikki vuoret, ja korotettaman kukkulain ylitse; ja kaikki pakanat pitää sinne juokseman.	2:2 Wijmeisnä aicana pitä sen vuoren/ jolla HERran huone on/ wahwan oleman/ corkiampi cuin caicki wuoret/ ja corgotettaman caickein cuckulain ylidze/ ia caicki pacanat pitä sinne juoxeman.
2:3 Monet kansat lähtevät liikkeelle sanoen: "Tulkaa, nouskaamme Herran vuorelle, Jaakobin Jumalan temppeliin, että hän opettaisi meille teitänsä ja me vaeltaisimme hänen polkujansa; sillä Siionista lähtee laki, Jerusalemissa Herran sana."	3. Ja paljo kansaa pitää sinne menemän, ja sanoman: tulkaat, astukaamme ylös Herran vuorelle, Jakobin Jumalan huoneeseen, että hän opettaisi meille teitänsä, ja me vaeltaisimme hänen poluillansa; sillä Zionista on laki tuleva, ja Herran sana Jerusalemissa.	2:3 Ja paljo Canssa sinne menemän/ ja sanoman: tulcat/ astucam ylös HERran vuorelle/ Jacobin Jumalan huoneeseen/ että hän opetaisi meille hänen teitän/ ja me waellaisimme hänen polguillens: sillä Zionist on Laki tulewa/ ja HERran sana Jerusalemist.
2:4 Ja hän tuomitsee pakanakansojen kesken, säättää oikeutta monille kansoille. Niin he takovat miekkansa vantaiksi ja keihäänsä vesureiksi; kansa ei nosta miekkaa kansaa vastaan, eivätkä he enää opettele sotimaan.	4. Ja hän tuomitsee pakanain seassa, ja rankaisee monta kansaa. Silloin heidän pitää miekkansa vannaksi tekemän, ja keihäänsä vikahteeksi; sillä ei yhdenkään kansan pidä toista kansaa vastaan miekkaa nostaman, eikä silleen tottuman sotimaan.	2:4 Ja hän duomidze pacanain seas/ ja rangaise monda Canssa. Silloin heidän pitä mieckans auraxi tekemän/ ja keihäns wicahtexi: sillä ei yhdengän Canssan pidä toista Canssa wastan miecka nostaman/ eikä sillen tottuman sotiman.
2:5 Jaakobin heimo, tulkaa, vaeltakaamme Herran valkeudessa.	5. Tulkaat, te Jakobin huoneesta, vaeltakaamme Herran valkeudessa.	2:5 Tulcat te Jacobin huonesta/ waeldacam HERran walkeudes.
2:6 Sillä sinä olet hyljännyt kansasi, Jaakobin heimon, koska he ovat täynnä Idän menoa, täynnä ennustelijoita niinkuin filistealaiset, ja lyövät kättä muukalaisten kanssa.	6. Mutta sinä olet sinun kansas Jakobin huoneen hyljännyt; sillä he rikkovat enemmän kuin itäläiset, ja ovat päivän valitsiat, niinkuin Philistealaiset, ja sallivat muukalaiset lapset moneksi tulla.	2:6 MUTta sinä olet sinun Canssas Jacobin huonen laskenut menemän: Sillä he rickowat enämmän cuin itäläiset/ ja owat päiwän walidziat/ nijncuin Philisterit/ ja salliwat muucalaiset lapset monexi tulla.
2:7 Heidän maansa tuli täyteen hopeata ja kultaa, eikä heidän aarteillaan ole määrää; heidän maansa tuli täyteen hevosia, eikä heidän vaunuillaan ole määrää.	7. Heidän maansa on täynnä hopiaa ja kultaa, ja heidän rikkaudellansa ei ole loppua; heidän maansa on täynnä hevosia, ja heidän rattaillansa ei ole loppua.	2:7 Heidän maans on täynäns culda ja hopena/ ja heidän rickaudellans ei ole loppua. 2:8 Heidän maans on täynäns orheja/ ja heidän rattaillans ei ole loppua.
2:8 Heidän maansa tuli täyteen epäjumalia, he kumartavat kättensä tekoa, sitä, minkä heidän sormensa ovat tehneet.	8. Heidän maansa on myös täynnä epäjumalia; he kumartavat käsialaansa, jotka heidän sormensa tehneet ovat.	Heidän maans on myös täynäns epäjumalita/ ja he cumartawat heidän käsialans/ jotca heidän sormens tehnet owat.
2:9 Silloin ihminen masentuu ja mies painuu maahan, mutta älä anna heille anteeksi.	9. Siellä yhteinen kansa kumartelelee, siellä sankarit heitänsä nöyryyttävät, joka et heille anna anteeksi.	2:9 Siellä yhteinen Canssa notkista/ siellä Sangarit heitäns nöyryyttäwät/ jotas et heille anna andexi.
2:10 Mene kallion kätköön, piiloudu maan peittoon Herran kauhua ja hänen valtansa kirkkautta pakoon.	10. Mene kallioon, ja kätke sinuas maahan, Herran pelvon edestä, ja hänen kunniallisen majesteettinsa edestä.	2:10 MENE callioon ja kätke sinuas maahan HERran pelgon edestä/ ja hänen cunnialisen Majestetins edestä.
2:11 Ihmisten ylpeät silmät painuvat maahan, miesten korskeus masentuu, ja sinä päivänä Herra yksinänsä on korkea.	11. Sillä kaikki korkiat silmät alennetaan, ja jotka jaloimmat kansoissa ovat, täytyy itsensä notkistaa; sillä Herra on yksinänsä sinä aikana korkein.	2:11 Sillä caicki corkiat silmät aletan/ ja jotca jaloimmat Canssois owat/ täyty idzens notkista: sillä HERra on yxinäns sinä aicana corkein.

2:12 Sillä Herran Sebaotin päivä koottaa kaikkea ylpeää ja korskeata ja kaikkea ylhäistä, niin että se maahan painuu,	12. Sillä Herran Zebaotin päivä käy kaiken koreuden ja korkeuden ylitse, ja kaikkein paisuneiden ylitse, että ne alennettaisiin,	2:12 HERran Zebaothin päivä käy caiken coreuden ja corkeuden ylidze/ ja caickein paisunuitten ylidze/ että ne aletaisin.
2:13 kaikkia Libanonin setripuita, noita korkeita ja ylhäisiä, kaikkia Baasanin tammia,	13. Ja kaikkein korkiain ja korotettuain sedrein ylitse Libanonissa, ja kaikkein tammeain ylitse Basanissa;	2:13 Ja caickein corkiain ja corgotettunin Cedrein ylidze Libanonis/ ja caickein tammeain ylidze Basanis.
2:14 kaikkia korkeita vuoria ja kaikkia ylhäisiä kukkuloita,	14. Niin myös kaikkein korkiain vuorten ylitse, ja kaikkein korotettuain kukkulain ylitse,	2:14 Nijn myös caickein corkiain vuorten ylidze/ ja caickein corgotettuain cuckulain ylidze.
2:15 kaikkia korkeita torneja ja kaikkia vahvoja muureja,	15. Ja jokaisen korkian tornin ylitse, ja kaikkein vahvain muurein ylitse;	2:15 Ja jocaidzen corkian tornin ylidze/ ja caickein wahwain muurein ylidze.
2:16 kaikkia Tarsiin-laivoja ja kaikkea kallista ja ihanaa.	16. Niin myös kaikkein haahtein ylitse meressä, ja kaiken kauniin käsialan ylitse;	2:16 Nijn myös caickein hahtein ylidze meresä/ ja caiken caunin käsialan ylidze
2:17 Silloin masentuu ihmisten ylpeys, ja miesten korskeus painuu maahan, ja sinä päivänä Herra yksinensä on korkea.	17. Että kaikki ihmisten korkeus pitää notkistaman hänensä, ja nöyryyttämän itsensä, mitä ihmisessä korkiaa on; ja Herra yksin on silloin korkia oleva.	2:17 Että caicki ihmisten corkeus notkista hänens/ ja nöyryttä idzens mitä ihmises corkiata on/ ja HERra yxinäns on silloin corkia olewa.
2:18 Mutta epäjumalat katoavat kaikki tynni.	18. Ja epäjumalain pitää ratki hukkuman.	2:18 Ja epäjumalat pitä ratki huckuman.
2:19 Silloin mennään kallioluoliin ja maakuoppiin Herran kauhua ja hänen valtansa kirkkautta pakoon, kun hän nousee maata kauhistuttamaan.	19. Silloin mennään vuorten rotkoihin ja maan kuoppiin, Herran pelvon tähden, ja hänen kunniallisen majesteettinsa tähden, kuin hän nousee maata peljättämään.	2:19 Silloin vuorten rotcoihin mennän ja maan cuoppijn/ HERran pelgon tähden/ ja hänen cunnialisen Majestetins tähden/ cosca hän nouse maata peljättämän.
2:20 Sinä päivänä ihmiset viskaavat pois myyrille ja yököille hopea- ja kultajumalansa, jotka he ovat tehneet kumarrettaviksensa.	20. Silloin pitää jokaisen hopiaiset ja kultaiset epäjumalansa heittämän pois, jotka hän on teettänyt kumartaaksensa, myyräin ja yökköin kuvat,	2:20 Silloin pitä jocaidzen hopiaiset ja cullaiset epäjumalans heittämän pois (jotca hän on teettänyt cumartaxens) myyrät ja yöcköit.
2:21 Ja he menevät vuorenrotkoihin ja kallionkoloihin Herran kauhua ja hänen valtansa kirkkautta pakoon, kun hän nousee maata kauhistuttamaan.	21. Että he menevät kivien rakoihin ja vuorten rotkoihin, Herran pelvon tähden, ja hänen kunniallisen majesteettinsa tähden, kuin hän nousee maata peljättämään.	2:21 Että hän lymytäis kiwein racoihin ja vuorten rotcoihin/ HERran pelgon tähden/ ja hänen cunnialisen Majestetins tähden/ cosca hän nouse maatta peljättämän.
2:22 Luopukaa siis ihmisistä, joilla on vain henkäys sieramissa, sillä minkä arvoiset he ovat!	22. Niin lakatkaat siis ihmisestä, jonka sieramissa henki on; sillä ette tiedä, missä arviossa hän on.	2:22 Nijn lacatcat sijs ihmisest jonga hengi sieramis on: sillä et te tiedä misä arwios hän on.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Sillä katso, Herra, Herra Sebaot ottaa pois Jerusalemita ja Juudalta varan ja turvan, kaiken leivänvaran ja kaiken vedenvaran,	1. Sillä katso, Herra, Herra Zebaot ottaa pois Jerusalemita ja Juudasta kaikkinaisen varan, kaiken leivän varan, ja kaiken veden varan;	:1 Sillä cadzo/ HERra/ HERra/ Zebaoth otta pois Jerusalemit ja Judast caickinaisen waran/ caiken leiwän waran/ ja caiken weden waran.
3:2 sankarin ja soturin, tuomarin ja profeetan, tietäjän ja vanhimman,	2. Väkevät sotamiehet, tuomarit, prophetat, tietäjät ja vanhimmat;	3:2 Wäkwät sotamiehet/ Duomarit/ Prophetat/ Tietäjät ja Wanhimmat.

3:3 viidenkymmenenpäämiehen ja arvomiehen, neuvonantajan, taitoniekkan ja taikurin.	3. Viidenkymmenen päämiehet, ja kunnialliset miehet, neuvonantajat, ja taitavat virkamiehet, ja toimella puhuwait miehet.	3:3 Wijdenkymmenen päämiehet ja cunnialliset miehet/ Raadimiehet ja taitawat wirkamiehet/ ja toimella puhuwait miehet.
3:4 Ja minä panen nuorukaiset heille päämiehiksi, ja pahankuriset hallitsevat heitä.	4. Ja tahtoo heille antaa nuorukaiset pääruhtinaiksi, ja lapset heitä hallitsemaan.	3:4 Ja tahto heille anda nuorucaiset pääruhtinoixi/ ja lapsilliset heitä hallidzeman.
3:5 Kansassa sortaa kukin toistaan, jokainen lähimmäistään; nuorukainen rehentelee vanhusta vastaan, halpa-arvoinen arvollista vastaan.	5. Ja kansan pitää ryöstämän toinen toistansa, ja jokaisen lähimmäistänsä; ja nuoremman pitää ylpiä oleman vanhaa vastaan, ja ylönkatsotun kunniallista vastaan.	3:5 Ja Canssan pitä ryöstämän toinen toistans/ ja jocainen hänen lähimmäistäns. Ja nuoremman pitä ylpiän oleman wanha wastian/ ja irstan cunnialista wastian.
3:6 Kun veli tarttuu veljeensä isänsä talossa sanoen: "Sinulla on vielä vaatteet, rupea ruhtinaaksemme ja ota huostaasi tämä raunioläjä",	6. Silloin tarttuu veli veljeensä isänsä huoneesta: sinulla on vaatteet, ole meidän hallitsiamme, auta sinä tätä lankeemusta.	3:6 Silloin tarttu weli weljeens/ Isäns huonest: sinulla on waattet/ ole meidän pääruhtinam/ auta sinä tätä langemusta.
3:7 niin tämä sinä päivänä korottaa äänensä sanoen: "Ei minusta ole haavoja sitomaan; ei ole minun talossani leipää, ei vaatetta, älkää panko minua kansan ruhtinaaksi."	7. Mutta silloin hän vannoo ja sanoo: en minä taida parantaa, ei kotonani ole leipää eikä vaatteita: älkää minun panko kansan hallitsiaksi.	3:7 Mutta silloin hän wanno/ ja sano: en minä taida parata/ ei cotonani ole leipä. eikä waatteita/ älkät minua pango Canssan pääruhtinaxi.
3:8 Sillä Jerusalemi kaatuu ja Juuda kukistuu, koska heidän kielensä ja heidän tekonsa ovat Herraa vastaan ja he uhittelevat hänen kunniansa kasvoja.	8. Sillä Jerusalemi kaatuu, ja Juuda käy ylösalaisin; että heidän kielensä ja tekonsa on Herraa vastaan, niin että he hänen majesteettinsa silmiä vastoin sotivat.	3:8 Sillä Jerusalemi caatu sinne/ ja Juda on ylösalaisin siellä/ että heidän kielens ja tecons on HERra wastian/ nijn että he hänen Majestetins silmiä wastian sotiwat.
3:9 Heidän kasvojensa hahmo todistaa heitä vastaan; syntinsä he tuovat julki niinkuin sodomalaiset, he eivät niitä salaa. Voi heitä! Itsellensä he pahaa tekevät.	9. Heidän kasvoinsa hahmo todistaa heitä vastaan: ja he kerskaavat rikoksistansa, niinkuin Sodoma, ja ei salaa niitä. Voi heidän sielujansa! sillä he itse saattavat päällensä onnettomuuden.	3:9 Ei he peitä heidän tecojans/ mutta kerscawat ricoxistans/ nijncuin Sodoma/ ja ei sala nijtä. We teidän sieluillen: sillä he idze saattawat päällens sen cansa caiken onnettomuden.
3:10 Sanokaa hurskaasta, että hänen käy hyvin, sillä he saavat nauttia tekojensa hedelmiä.	10. Sanokaat vanhurskaalle, että hänen käy hyvin; sillä hän saa syödä töidensä hedelmän.	3:10 Saarnatcat wanhurscaista/ että heidän käy hywin: sillä he saawat syödä heidän töidens hedelmän.
3:11 Voi jumalatonta! Hänen käy pahoin, sillä hänen kättensä teot maksetaan hänelle.	11. Mutta voi jumalattomia; sillä he ovat pahat, ja heille maksetaan niinkuin he ansaitsevat.	3:11 Mutta woi jumalattomita: sillä he owat pahat/ ja heille maxetan nijncuin he ansaidzewat.
3:12 Minun kansani käskijät ovat lapsia, ja naiset sitä hallitsevat. Kansani, sinun johtajasi ovat eksyttäjiä, he ovat hämmentäneet sinun polkujesi suunnan.	12. Lapset ovat minun kansani vaivaajat, ja vaimot vallitsevat heitä. Minun kansani, sinun lohduttajas häiritsevät sinun, ja turmelevat tien, jota sinun käymän pitäis.	3:12 Lapset owat minun Canssani waiwajat/ ja waimot wallidzewat heitä. Minun Canssani/ sinun lohduttajas häiridzewät sinun/ ja turmelewat tien/ jota sinun käymän pidäis.
3:13 Herra asettuu käymään oikeutta, nousee kansoja tuomitsemaan.	13. Mutta Herra seisoo siellä oikeudella, ja on seisattanut tuomitsemaan kansoja.	3:13 Mutta HERra seisoo siellä oikeudella/ ja on seisattanut duomidzeman Canssa.
3:14 Herra käy tuomiolle kansansa vanhinten ja sen päämiesten kanssa: Te olette raiskanneet viinitarhan; teidän taloissanne on kurjilta ryöstettyä tavaraa.	14. Herra tulee tuomiolle kansansa vanhimpain kanssa ja pääruhtinasten kanssa; sillä te olette turmelleet viinamäen, ja köyhäin ryöstö on teidän huoneessanne.	3:14 HERra tule duomiolle Canssans wanhemmitten cansa/ ja hänen pääruhtinastens cansa: sillä te oletta turmellet wijnamäen/ ja köyhäin ryöstö on teidän huoneisan.

3:15 Kuinka saatatte runnella minun kansaani ja ruhjoa kurjien kasvot? sanoo Herra, Herra Sebaot.	15. Miksi tallaatte kansaani, ja runtelette köyhää? sanoo Herra, Herra Zebaot.	3:15 Mixi te tallatte minun Canssani/ ja rundelette köyhä/ sano HERra HERra Zebaoth.
3:16 Ja Herra sanoi: Koska Siionin tyttäret korskeilevat, kulkevat kaula kenossa ja silmillään vilkuillen, astua sipsuttelevat ja nilkkarenkaitaan kilistelevät,	16. Ja Herra sanoo: että Zionin tyttäret ovat ylpiät, ja käyvät kenossa kauloin, kiilusilminä, kävelevät ja koriasti astelevat, niinkuin jalat sidotut olisivat;	3:16 JA HERra sano: että Zionin tyttäret owat ylpiät/ ja käyvät kenos cauloin/ kijlus silminä/ käwelewät ja coriast astelewat nijncuin jalat sidotut olisit.
3:17 tekee Herra Siionin tytärten pääläen rupiseksi, ja Herra paljastaa heidän häpynsä.	17. On siis Herra tekevä Zionin tytärten päät rupiseksi, ja Herra on paljastava heidän häpiänsä.	3:17 On sijs HERra tekewä Zionin tytärten päät rupisexi/ ja HERra on paljastapa heidän häpiäns.
3:18 Sinä päivänä Herra poistaa koreat nilkkarenkaat, otsanauhat, puolikuukorit,	18. Silloin on Herra ottava kenkän kaunistuksen pois, ja koriasti kudotut rihmat ja soljet,	3:18 Silloin on HERra ottawa polusten caunistuxen pois/ ja sitet/ pangut/
3:19 korvarenkaat, rannerenkaat, hunnut,	19. Käädyt, ja rannerenkaat ja seppelit,	3:19 Käädyt/ rannerengat/ kijldäwät waattet/
3:20 juhlapäähineet, jalkakäädyt, koruvyöt, hajupullot, taikahelyt,	20. Kalliit pääliinat, ja polukset, ja pärihmat, ja lemausastiat, ja korvarenkaat,	päälijnat/ präämit/ snyörit/ desmacnupit/ corwarengat/
3:21 sormukset, nenärenkaat,	21. Sormukset ja otsalehdet,	3:20 Sormuxet/ pärihmat/ odzaladit/
3:22 juhlavaatteet, kaavut, vaipat, kukkarot,	22. Juhlavaatteet, ja kaaput, ja timpit, ja kukkarot,	pyhäpäiwäiset waattet/ 3:21 Caaput/ timbit/ cuckarot/
3:23 kuvastimet, aivinapaidat, käärelakit ja päällysharsot.	23. Peilit ja pienet liinavaatteet, ja lakit ja suvihameet.	speilit/ miehustuxet/ 3:22 Liepet ja heidän lijnawaattens.
3:24 Silloin tulee tuoksun sijaan löyhkä, vyön sijaan nuora, käherretyn tukan sijaan kaljuus, korupuvun sijaan säkkiverho, kauneuden sijaan polttomerkki.	24. Ja pitää häijy löyhkä hyvän hajun edestä oleman, ja nuora vyön edestä, ja paljas pää kaharain hiusten edestä, ja ahdas säkki avaran hameen edestä. Nämät kaikki sinun kauneutesiaan.	3:23 Ja pitä häijy löhkä hyvän hajun edest oleman/ ja waldain side wyön edest/ 3:24 Ja paljas pää caharain hiusten edest/ ja ahdas säcki awaran hamen edest. 3:25 Nämät caicki sinun cauneutesiaan.
3:25 Sinun miehesi kaatuvat miekkaan ja sinun sankarisi sotaan.	25. Sinun miehes kaatuvat miekan kautta, ja sinun väkeväs sodassa.	Sinun yhteinen Canssas on caatuwa miecan cautta/ ja sinun sotawäkes sodasa.
3:26 Ja Siionin portit valittavat ja vaikeroivat, ja työtyhjänä hän istuu maassa.	26. Ja heidän porttinsa pitää murehtiman ja valittaman: ja heidän pitää vaikiasti istuman maan päällä.	3:26 Ja heidän porttins pitä murehtiman ja walittaman.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Sinä päivänä seitsemän naista tarttuu yhteen mieheen sanoen: "Me syömme omaa leipäämme ja vaatetamme itsemme omilla vaatteilla, kunhan vain meidät otetaan sinun nimiisi; poista meidän häpeämme."	1. Ja seitsemän vaimoa tarttuvat silloin yhteen mieheen, ja sanovat: me tahdomme itseämme elättää ja vaatettaa; anna meitä ainoastaan sinun nimelläs nimitettää, että häväistyksemme otettaisiin meiltä pois.	4:1 Ja heidän pitä waikiast istuman maan päällä/ nijn että seidzemen waimo tarttuwat silloin yhteen miehen/ ja sanowat: me tahdom idze meidäm elättä ja vaatetta/ anna meitä ainoastans sinun nimelläs nimitettä/ että meidän häwäistyxem otetaisin meildä pois.

4:2 Sinä päivänä on Herran vesa oleva Israelin pelastuneille kaunistus ja kunnia ja maan hedelmä heille korkeus ja loisto.	2. Sinä päivänä on Herran vesa oleva rakas ja kallis; ja maan hedelmä jalo ja kaunis niiden tykönä, jotka Israelista vapahdetaan.	4:2 SINä päivänä on HERran vesa oleva racas ja callis/ ja maan hedelmä jalo ja cunnialinen nijden tykönä/ jotca Israelist wapadetan.
4:3 Ja ne, jotka Siionissa ovat säilyneet ja Jerusalemissa jäljelle jääneet, kutsutaan pyhiksi, kaikki, jotka ovat kirjoitetut Jerusalemissa elävien lukuun -	3. Ja on tapahtuva, että se joka Zionissa jäljellä on, ja se joka Jerusalemissa jäänyt on, pitää pyhäksi kutsuttaman; jokainen kuin kirjoitettu on elävain seassa Jerusalemissa.	4:3 Ja joca Zionis ja Jerusalemissa jäänyt on/ pitä pyhäxi cudzuttaman/ jocainen cuin kirjoitettu on elävittän seas Jerusalemissa.
4:4 silloin kun Herra on pessyt pois Siionin tytärten saastan ja huuhtonut Jerusalemissa sen verenviat tuomion ja puhdistuksen hengellä.	4. Silloin Herra pesee Zionin tytärten saastaisuuden, ja viruttaa Jerusalemin verenviat hänestä pois, tuomitsevan ja polttavan hengen kautta.	4:4 Silloin HERra pese Zionin tyttären saastaisuudet ja Jerusalemin weren wiat pois/ duomidzewan ja polttawan hengen cautta.
4:5 Ja Herra luo Siionin vuorelle koko asuinsijansa ylle ja sen juhlaokousten ylle pilven päivän ajaksi ja savun ynnä tulenliekin hohteen yöksi, sillä kaiken kirkkauden yllä on oleva peite	5. Ja Herra saattaa kaiken Zionin vuoren asumisen ylitse, ja kussa ikänä se koottu on, päivällä pilven ja savun, ja tulen paisten yöllä palamaan; sillä suojelus pitää oleman kaiken kunnian ylitse.	4:5 Ja HERra saatta caiken Zionin vuoren asumisen ylidze/ ja cusa ikänäns se coottu on/ päiwällä sawun ja pilwen/ ja tulen paisten yöllä palaman. 4:6 Sillä suojelus pitää oleman caickein ylidze cuin cunnialinen on/
4:6 ja verho varjoamassa päivän helteeltä sekä turvaamassa ja suojaamassa rajuilmalta ja sateelta.	6. Ja maja pitää oleman päivän varjoksi hellettä vastaan, ja turva ja varjelus rajuilmaa ja sadetta vastaan.	ja werho pitää oleman päiwän warjoxi hellettä wastian/ turwa ja warjelus wirta ja sadetta wastian.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Minä laulan ystävästäni, laulan rakkaani laulun hänen viinitarhastaan. Ystävälläni oli viinitarha lihavalla vuorenrinteellä.	1. Minä veisaan ystävästä, ystäväni veisun hänen viinamäestänsä. Ystävälläni on viinamäki lihavassa paikassa.	5:1 MINä weisan ystäwälleni minun Setäni weisun hänen wijnamäestäns. 5:2 MINun ystäwälläni on wijnamäki lihawas paicas.
5:2 Hän kuokki ja kivesi sen ja istutti siihen jaloja köynnöksiä, rakensi sen keskelle tornin ja hakkasi sinne myös kuurnan. Ja hän odotti sen kasvavan rypäleitä, mutta se kasvoi villimarjoja.	2. Ja hän aitasi sen ympärinsä, ja perkasi kivet pois, ja istutti parhaat viinapuut, ja rakensi myös siihen tornin, ja pani sinne viinakuurnan, ja odotti sen viinamarjoja kantavan; vaan se kantoi pahoja marjoja.	Ja hän aitais sen ymbärins/ ja kiwiraunioilla warjeli/ ja istutti sijhen kempit wijnapuut. Hän rakensi myös sijhen tornin/ ja pani sinne wijnacuurnan. Ja odotti sen wijnamarjoja candawan/ waan hän cannoi pahoja marjoja.
5:3 Ja nyt, te Jerusalemin asukkaat ja Juudan miehet, tuomitkaa minun ja minun viinitarhani välillä.	3. Te Jerusalemin asujat ja Juudan miehet, tuomitkaa siis nyt minun ja viinamäkeni välillä.	5:3 Te Jerusalemin asujat/ ja Judan miehet/ duomitcat nyt minun ja minun wijnamäkeni wälillä.
5:4 Mitä olisi viinitarhalleni vielä ollut tehtävä, jota en olisi sille tehnyt? Miksi se kasvoi villimarjoja, kun minä odotin sen kasvavan rypäleitä?	4. Mitä olisi enempi viinamäelleni tekemistä, jota en minä hänessä tehnyt ole? Miksi hän kantoi pahoja marjoja, kuin minä odotin hänen viinamarjoja kantavan?	5:4 Mitä sijs olisi enämbi minun wijnamälleni tekemist/ jota en minä hänesä tehnyt ole? Mixi hän candoi pahoja marjoja/ cosca minä odotin hänen wijnamarjoja candawan?

5:5 Mutta nyt minä ilmoitan teille, mitä teen viinitarhalleni: minä poistan siitä aidan, niin että se jää hävitettäväksi, särjen siitä muurin, niin että se jää tallattavaksi.	5. Ja nyt minä tahdon teille ilmoittaa, mitä minä tahdon viinamäelleni tehdä: hänen aitansa pitää otettaman pois, että hänen pitää autiona oleman, ja hänen muurinsa pitää särjettämän, että hän tallattaisiin.	5:5 Ja nyt minä tahdon teille ilmoitta/ mitä minä tahdon wijnamäelleni tehdä. Hänen aitans pitä otettaman pois/ että hänen pitä autiana oleman/ ja hänen muurins pitä särjettämän/ että hän tallataisin.
5:6 Minä hävitän sen: ei sitä enää vesota eikä kuokita, vaan se on kasvava ohdaketta ja orjantappuraa, ja minä kiellän pilvet sille vettä satamasta.	6. Minä tahdon sen saattaa autioksi, ettei kenkään pidä hänessä leikkaaman eli kaivaman, vaan ohdakkeita ja orjantappuroita pitää hänessä kasvaman: ja tahdon pilviä kieltää satamasta hänen päällensä.	5:6 Minä tahdon sen hyljätä/ ettei kengän pidä hänesä leickaman eli caiwaman/ Waan ohdacket ja orjantappurat pidä hänes caswaman/ ja tahdon pilwiä kieldä satamast hänen päällens.
5:7 Sillä Israelin heimo on Herran Sebaotin viinitarha, ja Juudan miehet ovat hänen ilo-istutuksensa. Ja hän odotti oikeutta, mutta katso, tuli oikeuttomuus, ja vanhurskautta, mutta katso, tuli vaikerrus.	7. Mutta Herran Zebaotin viinamäki on Israelin huone, ja Juudan miehet hänen suloinen istuttamansa. Hän odottaa oikeutta, ja katso, ei ole muuta kuin väkivaltaa, vanhurskautta, niin on sula valitus.	5:7 Mutta Zebaothin HERran wijnamäki on nyt Israelin huone/ ja Judan miehet hänen suloinen istuttamans. Hän odotta oikeutta/ cadzo/ ei ole muuta cuin wäkiwalda: wanhurscautta/ nijn on sula walitus.
5:8 Voi niitä, jotka liittäivät talon taloon, yhdistävät pellon peltoon, kunnes ei jää enää tilaa ja te yksin asutte maassa!	8. Voi niitä, jotka yhden huoneen toisen tykö vetävät, ja yhden pellon toisen tykö saattavat, siihen asti ettei enää sias ole, asuaksenne yksinänne maan päällä!	5:8 Woi nijtä jotca yhden huonen toiseen wetäwät/ ja yhden pellon toiseen saattawat/ siihenasti ettei enä sia ole/ asuaxens yxinäns maan päällä.
5:9 Minun korviini kuului Herran Sebaotin sana: Totisesti, ne monet talot tulevat autioksi, ne suuret ja kauniit asujattomiksi.	9. Nämä ovat (sanoo) Herra Zebaot minun korvilleni tulleet: mitämaks, ellei ne monet huoneet tule kylmille, ja ne suuret ja kauniit jää ilman asujia;	5:9 Nämät owat HERran Zebaothin corwijn tullet/ mitämax/ ellei ne monet huonet tule kylmille/ ja ne suuret ja caunit jää ilman asuita:
5:10 Sillä kymmenen auranalaa viinitarhaa on antava yhden bat-mitan, ja hoomerin kylvö on antava eefan.	10. Sillä kymmenen viinamäen sarkaa pitää vaivoin yhden batin antaman; ja gomer siemeniä tekee ainoastaan ephan.	5:10 Sillä kymmenen wijnamäen sarca pitä waiwoin yhden Bathin andaman/ ja Gomer siemenitä teke ainoastans yhden Ephan.
5:11 Voi niitä, jotka aamuvarhaisesta väkijuoman jäljessä juoksevat ja iltamyöhään viipyvät viinistä hehkuvina!	11. Voi niitä, jotka varhain huomeneltain ylhäällä ovat, juopumusta noutelemaan, ja istuvat hamaan yöhön asti, että he viinasta palavaksi tulisivat!	5:11 Woi nijtä jotca warahin huomeneltain ylhällä owat/ juopumutta nouteleman/ ja istuwat haman yöhön asti/ että he wijnasta hehcuisit.
5:12 Kanteleet, harput, vaskirummut, huilut ja viinit on heillä pidoissansa, mutta Herran tekoja he eivät tarkkaa, eivät näe hänen kättensä töitä.	12. Joilla ovat kanteleet, harput, rummut, huilut, ja viinaa heidän pidoissansa; ja ei katso Herran tekoa, eikä tottele hänen käsialaansa.	5:12 Joilla owat candelet/ Psaltarit/ trumbut/ huilut/ ja wijna heidän pidoisans/ ja ei cadzo HERran tecoa/ eikä tottele hänen käsialans.
5:13 Sentähden minun kansani siirretään maastansa äkkiarvaamatta, sen ylhäiset kärsivät nälkää, ja sen remuava joukko nääntyy janoon.	13. Sentähden pitää minun kansani vietämän vankeuteen, ettei heillä ole ymmärrystä; ja hänen kunniallistensa täytyy nälkää kärsiä, ja heidän yhteinen kansansa kuivua janoon.	5:13 Sentähden pitä minun Canssan wietämän tapaturmast fangeuteen/ ja hänen cunnialistens täyty nälkä kärsiä/ ja heidän yhteinen Canssans kärsi jano.
5:14 Sentähden tuonela levittää kitansa ammollen, avaa suunsa suunnattomaksi; ja sinne menee sen loisto, sen remuava ja pauhaava joukko, kaikki sen ilonpitäjät.	14. Sitä varten on helvetti sielunsa lavalta avannut, ja hänen kitansa on ammollansa ilman määrää, mennä sinne alas sekä heidän kunniallisensa että yhteisen kansansa, sekä heidän rikkaansa että riemullisensa;	5:14 Sitäwarten on helwetti sieluns lawialda awainnut/ ja hänen kitans on ammollans ilman mitata: mennä sinne alas sekä heidän cunnialisens että yhteisen Canssans/ sekä heidän rickans että riemullisens.

5:15 Silloin ihminen masentuu ja mies painuu maahan, maahan painuvat ylpeitten silmät;	15. Että jokainen itsensä notkistais ja kukin nöyryytettäisiin; ja koreiden silmät myös nöyryytetyksi tulisivat.	5:15 Että jokainen idzens notkistais ja kukin nöyrytettäisiin/ ja coreitten silmät myös nöyrytetyxi tulisit.
5:16 mutta Herra Sebaot on oleva korkea tuomiossa, pyhä Jumala on oleva pyhä vanhurskaudessa.	16. Mutta Herra Zebaot pitää tuomiossa ylistettämän, ja pyhä Jumala pitää vanhurskaudessa pyhitettävän.	5:16 Mutta HERran Zebaothin pitä duomios ylistettämän/ ja pyhän Jumalan pitä wanhurscaudes pyhitettämän.
5:17 Ja karitsat käyvät siellä niinkuin laitumillansa, ja vieraat syöttävät rikkaitten rauniosijoja.	17. Silloin pitää lampaat tavallansa kaittaman, ja muukalaiset pitää itsensä elättämän lihavain aukiudessa.	5:17 Silloin pitää lambat tawallans caittaman/ ja muucalaiset pitää idzens elättämän lihawitten aukiudes.
5:18 Voi niitä, jotka vetävät perässänsä rangaistusta turhuuden köysillä, synnin palkkaa kuin vaunujen valjailla;	18. Voi niitä, jotka itsensä sitovat valheen nuoralla yhteen wääräyttä tekemään, ja niinkuin ratasten köydellä syntiä tekemään!	5:18 Woi niijtä jotca idzens sitowat walhen nuoralla yhteen/ wääräyttä tekemän/ ja nijncuin ratasten köydellä syndiä tekemän:
5:19 niitä, jotka sanovat: "Joutukoon pian hänen tekonsa, että me sen näemme; täytyköön ja tapahtukoon Israelin Pyhän aivoitus, että me sen tiedämme"!	19. Ja sanovat: anna hänen tekonsa rientää ja pian tulla, sitä nähdäksemme: lähestyköön ja tulkoon Israelin pyhän aivoitus, että me sen tietäisimme.	5:19 Ja sanowat: anna hänen tecons riendä ja pian tulla/ sitä nähdäxem. Lähestykön ja tulcon Israelin pyhän aivoitus/ että me sen tietäisimme.
5:20 Voi niitä, jotka sanovat pahan hyväksi ja hyvän pahaksi, jotka tekevät pimeyden valkeudeksi ja valkeuden pimeydeksi, jotka tekevät karvaan makeaksi ja makean karvaaksi!	20. Voi niitä, jotka pahan hyväksi ja hyvän pahaksi sanovat; jotka pimeydestä valkeuden, ja valkeudesta pimeyden tekevät, jotka karvaasta makian, ja makiasta karvaan tekevät.	5:20 Woi niijtä jotca pahan hywäxi ja hywän pahaxi sanowat/ jotca pimeydestä walkeuden/ ja walkeudesta pimeyden tekewät/ jotca happamast makian/ ja makiast happaman tekewät.
5:21 Voi niitä, jotka ovat viisaita omissa silmissään ja ymmärtäväisiä omasta mielestänsä!	21. Voi niitä, jotka viisaat olevinansa ovat, ja itsensä toimellisina pitävät!	5:21 Woi niijtä jotca wijsat olewanans owat/ ja heitäns toimellisna pitävät.
5:22 Voi niitä, jotka ovat urhoja viinin juonnissa ja aimomiehiä väkijuoman sekoittamisessa,	22. Voi niitä, jotka jalot ovat viinaa juomaan, ja juomassa kilvoittelevat!	5:22 Woi niijtä jotca jalot owat wijna juoman/ ja juomasa kilwoittelewat.
5:23 jotka lahjuksesta julistavat syyllisen syyttömäksi ja ottavat oikeuden siltä, joka oikeassa on!	23. Jotka jumalattoman lahjain tähden vanhurskauttavat, ja kääntävät vanhurskasten oikeuden pois heiltä:	5:23 Jotca jumalattoman lahjain tähden wanhurscauttawat/ ja käändävät heidän oikeudens pois wanhurscaista.
5:24 Sentähden, niinkuin tulen kieli syö oljet ja kuloheinä raukeaa liekkiin, niin heidän juurensa mätäneee, ja heidän kukkansa hajoaa tomuna ilmaan, sillä he ovat ylenkatsoneet Herran Sebaotin lain ja pitäneet pilkkanansa Israelin Pyhän sanaa.	24. Sentähden niinkuin tulen hehku korren kuluttaa, ja liekki sivaltaa akanat pois: aivan niin pitää heidän juurensa mätänemän, ja heidän vesansa hajooman pois niinkuin tomu; sillä he katsovat Herran Zebaotin lain ylön, ja pilkkaavat Israelin pyhän sanat.	5:24 SEntähden/ nijncuin tulen liecki corren culutta/ ja siwalda acanat pois: aiwa nijn pitää heidän juurens mätänemän/ ja heidän wesans hajoman pois nijncuin tomu. 5:25 Sillä he cadzowat HERran Zebaothin Lain ylön/ ja pilckawat Israelin pyhän sanat.
5:25 Sentähden syntyi Herran viha hänen kansaansa kohtaan: hän ojensi kätensä sitä vastaan ja löi sitä, niin että vuoret vapisivat ja heidän raatonsa olivat tunkiona keskellä katuja. Tästä kaikesta ei hänen vihansa asettunut, vaan hänen kätensä on vielä ojennettuna.	25. Sentähden Herran viha julmistuu kansansa päälle, ja hän ojentaa kätensä heidän päällensä, ja lyö heitä, niin että vuoret vapisewat ja heidän ruumiinsa on niinkuin loka kadulla. Ja kaikissa näissä ei hänen vihansa lakkaa, vaan hänen kätensä on vielä ojennettu.	Sentähden HERran wiha julmistu Canssans päälle/ ja oijenda kätens heidän päällens. Ja lyö heitä nijn että vuoret wapisewat/ ja heidän ruumins owat nijncuin loca catulla. Ja caikisa näissä ei hänen wihans lacka/ waan hänen kätens on vielä oijettu.

5:26 Ja hän pystyttää viirin kaukaiselle kansalle ja viheltää sen luokseen maan äärestä. Ja katso, se tulee viipymättä, nopeasti.	26. Sillä hän nostaa lipun ylös kaukana pakanain seassa, ja viheltää niille maan ääristä: ja katso, he tulevat äkisti ja nopiasti.	5:26 Sillä hän nosta lipun ylös caucana pacanoitten seas/ haucutteleman maan äristä. Ja cadzo/ he tulewat äkist ja nopiasti/
5:27 Ei kukaan heistä väsy eikä kompastu, ei kukaan torku eikä nuku, ei vyö kupeilta aukene, eikä kengänpaula katkea.	27. Ei ole kenkään heistä väsynyt eli heikko, eikä kenkään torku eli makaa; ei myös päästä kenkään vyötä lanteestansa, eikä kenenkään kengänrihmoja rikota.	ja ei ole kengän heistä väsynyt eli heikko/ eikä kengän torcu eli maca. 5:27 Ei päästä kengän wyötä landestas/ eikä kenengän kengän rihmoja ricota.
5:28 Sen nuolet ovat teroitettut, sen jouset kaikki jännitetyt, sen orhien kaviot ovat kuin pii, ja sen rattaat kuin rajuilma.	28. Sillä heidän nuolensa ovat terävät, ja kaikki heidän joutsensa jännitetyt; heidän orittensa kaviot ovat niinkuin limsiä, ja heidän ratastensa pyörät niinkuin tuulispää.	5:28 Heidän nuolens owat terävät/ ja caicki heidän joudzens jännitetyt. Heidän orittens cawiat owat nijncuin limsiä/ ja heidän ratastens pyörät nijncuin tuulispää.
5:29 Sen kiljunta on kuin naarasleijonan, se kiljuu kuin nuoret jalopeurat, se ärjyy ja tempaa saaliin ja vie sen pois, eikä pelastajaa ole.	29. He kiljuvat niinkuin jalopeurat, ja kiljuvat niinkuin nuoret jalopeurat. He kilistelevät ja tempaavat saaliin, ja omistavat sen, ettei kenkään sitä saa jälleen.	5:29 He kiljuwat nijncuin Lejonit/ ja kiljuwat nijncuin nuoret Lejonit. He kiristelewät ja temmawat saalin/ ja omistawat sen/ ettei kengän sitä saa jäl lens.
5:30 Se ärjyy sille sinä päivänä, niinkuin meri ärjyy. Silloin tähyillään maata, mutta katso, on pimeys, on ahdistus, ja valo on pimennyt sen synkeyteen.	30. Ja silloin pauhataan heidän ylitsensä niinkuin meri pauhaa. Koska silloin katsotaan maan päälle, katso, niin on pimeys ahdistuksesta, ja ei walkeus paista silleen heidän ylitsensä.	5:30 Ja silloin pauhatan heidän ylidzens nijncuin meri. Cosca silloin cadzotan maan päälle/ cadzo/ nijn on pimeys ahdistuxest/ ja ei walkeus paista sillen heidän ylidzens.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Kuningas Ussian kuolinvuotena minä näin Herran istuvan korkealla ja ylhäisellä istuimella, ja hänen vaatteensa liepeet täyttivät temppelin.	1. Sinä vuonna, jona kuningas Ussia kuoli, näin minä Herran istuvan korkialla ja korotetulla istuimella, ja hänen vaatteensa liepeet täyttivät templin.	6:1 SINä vuonna jona Cuningas Usia cuoli/ näin minä HERran istuwan corkialla ja corgotetulla istuimella/ ja hänen waattens liewet täytti Templin.
6:2 Serafit seisovat hänen ympärillään; kullakin oli kuusi siipeä: kahdella he peittivät kasvonsa, kahdella he peittivät jalkansa, ja kahdella he lensivät.	2. Seraphit seisovat häntä ylempänä, ja kullakin oli kuusi siipeä: kahdella he peittivät kasvonsa, kahdella jalkansa, ja kahdella he lensivät.	6:2 Seraphim seisoit händä ylembänä/ ja cullakin oli cuusi sijpe: cahdella he peitit caswons/ cahdella jalcans/ ja cahdella he lensit.
6:3 Ja he huusivat toinen toisellensa ja sanoivat: "Pyhä, pyhä, pyhä Herra Sebaot; kaikki maa on täynnä hänen kunniaansa."	3. Ne huusivat toinen toisellensa ja sanoivat: Pyhä, pyhä, pyhä, Herra Zebaot: kaikki maa on täynnä hänen kunniaansa;	6:3 Huusit toinen toisellens/ ja sanoit: Pyhä/ Pyhä/ Pyhä/ HERra Zebaoth/ caicki maa on täynäns hänen cunniatans.
6:4 Ja kynnysten perustukset vapisivat heidän huutonsa äänestä, ja huone täyttyi savulla.	4. Niin että pihtipielet vapisivat heidän huutonsa äänestä, ja huone täytettiin savulla.	6:4 Nijn että pihtipielet wapisit heidän huudons äänestä/ ja huone täytettin sawulla.
6:5 Niin minä sanoin: "Voi minua! Minä hukun, sillä minulla on saastaiset huulet, ja minä asun kansan keskellä, jolla on saastaiset huulet; sillä minun silmäni ovat nähneet kuninkaan, Herran Sebaotin."	5. Niin minä sanoin: voi minuani! minä hukun, sillä minulla on saastaiset huulet, ja asun sen kansan seassa, jolla on saastaiset huulet; sillä minun silmäni ovat nähneet kuninkaan, Herran Zebaotin.	6:5 Nijn minä sanoin: woi minuani/ minä hucun: sillä minulla on saastaiset huulet/ ja asun sen Canssan seas/ jolla on saastaiset huulet: sillä minun silmäni owat nähnet Cuningan HERran Zebaothin.

6:6 Silloin lensi minun luokseni yksi serafeista, kädessään hehkuva kivi, jonka hän oli pihdeillä ottanut alttarilta,	6. Niin lensi yksi Seraphimeista minun tyköni, jolla oli kädessä tulinen hiili, jonka hän otti hohtimilla alttarilta,	6:6 Nijn lensi yxi Zeraphimeist minun tygöni/ jolla oli kädes tulinen hijli/ jonga hän otti hohtimilla Altarilda.
6:7 ja kosketti sillä minun suutani sanoen: "Katso, tämä on koskettanut sinun huuliasi; niin on sinun velkasi poistettu ja syntisi sovitettu."	7. Ja rupeisi minun suuhuni, ja sanoi: katso, tällä olen minä ruvennut huuliisi, että sinun pahat tekos otettaisiin sinulta pois, ja sinun rikokses olis sovitettu.	6:7 Ja rupeis minun suuhuni/ ja sanoi: cadzo/ tällä olen minä ruwennut sinun huulijs/ että sinun pahat tecos otetaisin sinulda pois/ ja sinun rioxes olis sowitettu.
6:8 Ja minä kuulin Herran äänen sanovan: "Kenenkä minä lähetän? Kuka menee meidän puolestamme?" Minä sanoin: "Katso, tässä minä olen, lähetä minut."	8. Ja minä kuulin Herran äänen, että hän sanoi: kenenkä minä lähetän? kuka tahtoo olla meidän sanansaattajamme? Mutta minä sanoin: tässä minä olen, lähetä minua.	6:8 JA minä cuulin HERran änen/ että hän sanoi: kenengä minä lähetän? cuca tahto olla meidän sanansaattajam? 6:9 Mutta minä sanoin: täsä minä olen/ lähetä minua.
6:9 Niin hän sanoi: "Mene ja sano tälle kansalle: 'Kuulemalla kuulkaa, älkääkö ymmärtäkö, näkemällä nähkää, älkääkö käsittäkö.'	9. Ja hän sanoi: mene ja sano tälle kansalle, kuulten kuulkaat, ja älkäätkö ymmärtäkö, nähden nähkäätkö, ja älkäätkö tähtäkö.	Ja hän sanoi: mene/ ja sano tälle Canssalle: cuulcat ja älkät ymmärtäkö/ nähkät ja älkät tähtäkö.
6:10 Paaduta tämän kansan sydän, koveta sen korvat, sokaise sen silmät, ettei se näkisi silmillään, ei kuulisi korvillaan, ei ymmärtäisi sydämellään eikä kääntyisi ja parannetuksi tulisi."	10. Paaduta tämän kansan sydän, ja anna heidän korvansa paksuksi tulla, ja sokaise heidän silmänsä, ettei he näkisi silmillänsä, eikä kuulisi korvillansa, eli myös ymmärtäisi sydämellänsä, eli kääntäisi itsiänsä ja parannetuksi tulisi.	6:10 Paaduta tämän Canssan sydän/ ja anna heidän corwans paxuxi tulla/ ja sowaise heidän silmäns/ ettei he näe silmilläns/ eikä cuule corwillans/ eli myös ymmärrä sydämilläns/ eli käännä idzens ja paranisit.
6:11 Mutta minä sanoin: "Kuinka kauaksi aikaa, Herra?" Hän vastasi: "Siihen asti, kunnes kaupungit tulevat autioiksi, asumattomiksi, ja talot tyhjiksi ihmisistä ja pellot on hävitetty erämaaksi;	11. Mutta minä sanoin: Herra, kuinka kauvan? Hän sanoi: siihenasti kuin kaupungit tulevat kylmille ja ilman asujia, ja huoneet ilman väetä, ja maa on peräti autiona.	6:11 Mutta minä sanoin: HERra/ cuinga cauwan? hän sanoi: siihenasti cuin Caupungit tulewat kylmille/ ilman asuwita/ ja huonet ilman wäetä/ ja maa on peräti autiana.
6:12 kunnes Herra on karkoittanut ihmiset kauas ja suuri autius tullut keskelle maata.	12. Sillä Herra ajaa väen kauwas, niin että maa tulee peräti hyljätyksi.	6:12 Sillä HERra aja wäen cauwas/ nijn että maa tule peräti hyljätyxi.
6:13 Ja jos siellä on jäljellä kymmenes osa, niin hävitetään vielä sekin. Mutta niinkuin tammesta ja rautatammesta jää kaadettaessa kanto, niin siitäkin: se kanto on pyhä siemen."	13. Ja ehkä kymmenes osa siihen vielä jää, niin sekin taas hävitetään; kuitenkin niinkuin tammelle ja tuomelle jää kanto, vaikka heidän lehtensä varistetaan, niin pitää myös pyhällä siemenellä kanto oleman.	6:13 Cuitengin pitä siihen wielä kymmenennen osan jäämän: Sillä se wiedän pois ja culutetan/ nijncuin Tammi ja Tuomi joilla cando on/ waicka heidän lehtens waristetan/ pyhä siemen on se cando.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Aahaan, Jootamin pojan, Ussian pojanpojan, Juudan kuninkaan, aikana lähtivät Resin, Aramin kuningas, ja Pekah, Remaljan poika, Israelin kuningas, sotimaan Jerusalemiä vastaan, mutta he eivät voineet valloittaa sitä.	1. Sitte tapahtui Ahaksen Jotamin pojan, Ussian pojan, Juudan kuninkaan aikana, että Retsin Syrian kuningas, ja Peka Remalian poika, Israelin kuningas, vaelsivat Jerusalemiin, sotimaan sitä vastaan; mutta ei he taitaneet sitä voittaa.	7:1 SE tapahtui Ahaxen/ Jothamin pojan/ Usian pojan/ Judan cuningan aicana/ että Rezin Syrian Cuningas/ ja Pekah Remalian poica Israelin Cuningas waelsit Jerusalemiijn/ sotiman sitä wastan/ mutta ei he tainnet sitä woitta.

7:2 Ja kun Daavidin huoneelle ilmoitettiin sanoma: "Aram on leiriytynyt Efraimiin", niin kuninkaan ja hänen kansansa sydän vapisi, niinkuin metsän puut vapisevat tuulessa.	2. Silloin sanottiin Davidin huoneelle: Syrialaiset luottavat Ephraimiin. Silloin vapisi hänen sydämensä ja hänen kansansa sydän, niinkuin puut vapisevat metsässä tuulesta.	7:2 Silloin sanottiin Dawidin huoneelle: Syrialaiset luottawat heitäs Ephraimijn. Silloin wapisi hänen sydämens/ ja hänen Canssans sydän/ nijncuin puut wapisewat medzäs tuulesta.
7:3 Silloin Herra sanoi Jesajalle: "Mene Aahasta vastaan, sinä ja sinun poikasi Sear-Jaasub, Ylälammikon vesijohdon päähän, Vanuttajankedon tielle,	3. Mutta Herra puhui Jesaialle: mene nyt Ahasta vastaan, sinä ja poikas SearJasub, ylimmäisen vesilammikon kanavan päähän, tiellä vanuttajakedolle.	7:3 MUtta HERra puhui Jesaialle: mene Ahasta wastian/ sinä ja sinun poicas Sear Jaduh/ wesijuoxun päähän/ ylemmäisellä puolella lammickota/ tiellä/ painajan pellon cohalla.
7:4 ja sano hänelle: Ole varuillasi ja pysy rauhallisena, älä pelkää, älköönkä sydämesi säikkykö noita kahta savuavaa kekäleensä: Resinin ja Aramin ynnä Remaljan pojan vihanvimmaa.	4. Ja sano hänelle: kavahta ja pysy alallas, älä pelkää, älköön myös sydämes vapisko näitä kahta suitsevan kekäleen päätä, Retsinin ja Syrialaista, ja Remalian pojan vihaa.	7:4 Ja sano hänelle: cawata idzes ja pysy alallas/ älä pelkä/ älkön myös sinun sydämes wapisco näitä cahta sammutettawa kekäleettä/ nimittäin/ Resinin Syrialaista ja Remalian pojan wiha.
7:5 Koska Aram, Efraim ja Remaljan poika ovat hankkineet pahaa sinua vastaan sanoen:	5. Että Syrialaiset ovat pitäneet pahoja juonia sinua vastaan, niin myös Ephraim ja Remalian poika, ja sanovat:	7:5 Että Syrialaiset owat pitänet pahoja juonia sinua wastian/ nijn myös Ephraim ja Remalian poica/ ja sanowat:
7:6 'Lähtekäämme Juudaa vastaan, täyttäkäämme se kauhulla, vallatkaamme se itsellemme ja asettakaamme sinne kuninkaaksi Taabalin poika',	6. Me tahdomme mennä ylös Juudaan, ja herättää häntä, ja jakaa sen keskenämme, ja tehdä siihen Tabealin pojan kuninkaaksi.	7:6 Me tahdom mennä Judaan/ ja herättä händä ja jaca keskenäm/ ja tehdä sijhen Tabealin pojan cuningaxi.
7:7 niin sanoo Herra, Herra näin: Ei se onnistu, eikä se tapahdu.	7. Sillä näin sanoo Herra, Herra: ei sen pidä pysymän, eikä näin oleman.	7:7 Sillä näin sano HERra HERra: ei sen pidä pysymän eikä näin oleman:
7:8 Sillä Aramin pää on Damasko, ja Damaskon pää on Resin - mutta kuusikymmentä viisi vuotta vielä, ja Efraim on muserretty eikä ole enää kansa - ja Efraimin pää on Samaria,	8. Vaan niinkuin Damasku on Syrian pää, niin pitää Retsinin oleman Damaskun pään. Ja viiden ajastajan perästä seitsemättäkymmentä, pitää Ephraimin tuleman perikatoon, niin ettei heidän enään pidä kansana oleman.	7:8 Waan nijncuin Damascus on Syrian pää/ nijn pitä Resinin oleman Damascun pään. Ja wijden ajastajan peräst seidzemettäkymmendä/ pitä Ephraimin tuleman peräcaton/ nijn ettei heidän enä pidä Canssana oleman.
7:9 ja Samarian pää on Remaljan poika. Ellette usko, niin ette kestä."	9. Ja niinkuin Samaria on Ephraimin pää, niin pitää Remalian poika oleman Samarian pään. Jollette usko, niin ette vahvistu.	7:9 Ja nijncuin Samaria on Ephraimin pää/ nijn pitä Remalian poica oleman Samarian pään. Jollette usco/ nijn et te wahwistu.
7:10 Ja Herra puhui jälleen Aahaalle sanoen:	10. Ja Herra puhui taas Ahakselle ja sanoi:	7:10 JA HERra puhui taas Ahaxelle/ ja sanoi:
7:11 "Pyydä itsellesi merkki Herralta, Jumalaltasi, pyydä alhaalta syvyydestä taikka ylhäältä korkeudesta."	11. Pyydä sinulles merkkiä Herralta sinun Jumalaltas, taikka alhaalle syvyyteen, eli ylhäälle korkeuteen.	7:11 Pyydä sinulles mercki HERralda sinun Jumalaldas/ taicka alhalle sywyteen/ eli ylhälle corkeuteen.
7:12 Mutta Aahas vastasi: "En pyydä enkä kiusaa Herraa."	12. Niin Ahas sanoi: en ano ja en tahdo Herraa kiusata.	7:12 Nijn Ahas sanoi: en ano/ ja en tahdo HERra kiusata.
7:13 Siihen hän lausui: "Kuulkaa, te Daavidin suku, eikö se riitä, että te ihmiset väsyttätte, kun vielä minun Jumalanikin itseenne väsyttätte?"	13. Niin hän sanoi: kuulkaat siis te Davidin huone: vähäkö se teille on, että te ihmisiä vastoin teette, mutta myös teette minun Jumalaani vastoin?	7:13 Nijn hän sanoi: cuulcat sijs te Dawidin huone: wähäkö se teille on/ että te ihmisiä wastoin teettä/ mutta myös teettä minun Jumalani wastoin?

7:14 Sentähden Herra itse antaa teille merkin: Katso, neitsyt tulee raskaaksi ja synnyttää pojan ja antaa hänelle nimen Immanuel.	14. Sentähden antaa itse Herra teille merkin: katso, neitsy siittää ja synnyttää pojan, sen nimi pitää kutsuttaman Immanuel.	7:14 Sentähden anda idze HERra teille merkin/ cadzo/ Neidzy sijttä ja synnyttä pojan/ sen nimi pitä cudzuttaman ImmanuEl.
7:15 Voita ja hunajaa hän syö siinä iässä, jolloin hän oppii hylkäämään pahan ja valitsemaan hyvän;	15. Voita ja hunajaa hän syö, tietääksensä hyljätä paha ja valita hyvää.	7:15 Woita ja hunajata hän syö/ tietäxens hyljätä paha ja walita hywä.
7:16 sillä ennenkuin poika on oppinut hylkäämään pahan ja valitsemaan hyvän, tulee autioksi maa, jonka kahta kuningasta sinä kauhistut.	16. Sillä ennenkuin poikainen oppii hylkäämään paha ja valitsemaan hyvää, pitää se maa, jotas kauhistut, kahdelta kuninkaalta hyljättämän.	7:16 Sillä ennencuin poicainen oppe hyljämän paha ja walidzeman hywä/ pitä se maa/ jotas cauhistut/ cahdelda hänen Cuningaldans hyljättämän.
7:17 Herra antaa tulla sinulle, sinun kansallesi ja isäsi suvulle ne päivät, joita ei ole ollut siitä asti, kun Efraim luopui Juudasta - antaa tulla Assurin kuninkaan.	17. Mutta Herra antaa sinun, sinun kansas ja isäs huoneen päälle tulla, Assyrian kuninkaan kautta, ne päivät, jotka ei sitte tulleet ole, kuin Ephraim erkani Juudasta.	7:17 MUTta HERra anda sinun/ sinun Canssas ja sinun Isäs huonen päälle tulla Assyrian Cuningan cautta ne päiwät/ jotca ei sijtte tullet ole/ cuin Ephraim ercani Judasta.
7:18 Ja sinä päivänä Herra viheltää kärpäset Egyptin virtain suulta ja mehiläiset Assurin maasta,	18. Ja tapahtuu, että Herra viheltää sinä päivänä kärpäsiä Egyptin virtain äärestä, ja kimalaisia Assurin maalta;	7:18 Sillä silloin wiheldä HERra kärwäisitä Egyptin weden päästä/ ja kimalaisia Assurin maalda:
7:19 ja ne tulevat ja laskeutuvat kaikki vuorenrotkoihin ja kallionkoloihin, kaikkiin orjantappurapensaisiin ja kaikille juottopaikoille.	19. Että he tulevat ja sioittavat kaikki tyynni itsensä hävinneihin laaksoihin, ja kiven rakoihin, ja kaikkiin mättäisiin ja pensaisiin.	7:19 Että he tulewat ja sioittawat caicki tyynni idzens cuiwaunuin ojijn/ ja kiwen racoin ja caickijn mättäisihin ja pensaisihin.
7:20 Sinä päivänä Herra ajattaa virran tuolta puolen palkatulla partaveitsellä, Assurin kuninkaalla, pään ja häpykarvat; viepä se vielä parrankin.	20. Silloin Herra ajelee pään ja karvat jaloista, ja ottaa pois parran palkatulla partaveitsellä, niiden kautta, jotka sillä puolella virtaa ovat, Assyrian kuninkaan kautta.	7:20 Silloin HERra ajele pään ja carwat jalwoista/ ja otta pois parran palcatulla partaweidzellä/ nimittäin/ nijden cautta/ jotca sillä puolen wesiä owat/ nijncuin Assyrian Cuningan cautta.
7:21 Siihen aikaan pitää mies lehmäsen ja pari lammasta,	21. Siihen aikaan pitää yhden miehen yhtä lehmää ja kahta lammasta kaitseman,	7:21 Sijhen aican pitä yhden miehen yhtä lehmä ja cahta lammasta caidzeman/
7:22 mutta runsaan maidon tulon tähden hän syö voita; sillä voita ja hunajaa syövät kaikki maahan jäljelle jääneet.	22. Ja saaman niin paljon rieskaa, että hän saa syödä voita; sillä se joka jää maahan, saa voita ja hunajaa syödä.	7:22 Ja saaman nijn paljo riesca/ että hän saa syödä woita: 7:23 Sillä se joca jää maahan/ saa woita ja hunajata syödä:
7:23 Ja siihen aikaan jokainen paikka, jossa kasvaa tuhat viinipuuta, arvoltaan tuhat hopeasekeliä, joutuu orjantappurain ja ohdakkeiden valtaan.	23. Sillä siihen aikaan tapahtuu, että kussa nyt on tuhannen viinapuuta, jotka maksavat tuhannen hopenapenninkiä, siellä pitää orjantappurat ja ohdakkeet oleman.	sillä sijhen aican tapahtu/ että cusa nyt on tuhannen wijnapuuta/ jotca maxawat tuhannen hopenapenningitä/ siellä pitä orjantappurat ja ohdacket oleman/
7:24 Sinne on mentävä nuolet ja jousi mukana, sillä koko maa on pelkkää orjantappuraa ja ohdaketta.	24. Ja sinne mennään nuolella ja joutsella; sillä koko maassa pitää oleman orjantappurat ja ohdakkeet;	nijn että sinne mennän nuolella ja joudzella. 7:24 Sillä coco maasa pitä oleman orjantappurat ja ohdacket:

7:25 Ei yhdelläkään niistä vuorista, joita nyt kuokalla kuokitaan, enää mennä orjantappurain ja ohdakkeiden pelosta; ne jäivät härkien laitumeksi ja lammasten tallattavaksi."	25. Niin ettei taideta tulla kaikkiin niihin mäkiin, joita lapiolla kaivetaan, orjantappurain, mätästen ja ohdakkeiden tähden; vaan härjät annetaan siinä käydä, ja lampaat sitä tallata.	7:25 Nijn ettei taita tulda caickin nijhin mäkihijn/ joiden ymbäri tapa on hacaten caiwa/ orjantappurain/ mätästen ja ohdakesten peitoxen tähden/ waan härjät annetan sijnä käydä/ ja lambat sitä tallata.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Ja Herra sanoi minulle: "Ota iso taulu ja kirjoita siihen selkeällä kirjoituksella: Maher-Saalal Haas-Bas.	1. Ja Herra sanoi minulle: ota suuri kirja etees, ja kirjoita siihen ihmisen kirjoituksella: ryöstä nopiasti, riennä saaliille.	8:1 JA HERra sanoi minulle: ota suuri kirja etees/ ja kirjoita siihen ihmisen kirjoituxella: 8:2 ryöstä nopiast/ riennä saaliille.
8:2 Ja minä otan itselleni luotettavat todistajat, pappi Uurian ja Sakarjan, Jeberekjan pojan."	2. Ja minä otin tyköni uskolliset todistajat: papin Urijan, ja Sakarian Jeberekjan pojan,	Ja minä otin tygöni caxi uscollista todistajata/ Papin Urian/ ja Zacharian Jebereckian pojan/
8:3 Sitten minä lähestyin profeetta-vaimoani, ja hän tuli raskaaksi ja synnytti pojan. Niin Herra sanoi minulle: "Pane hänelle nimeksi Maher-Saalal Haas-Bas.	3. Ja menin prophetissan tykö, se tuli raskaaksi ja synnytti pojan; ja Herra sanoi minulle: nimitä se: ryöstä pian, ja riennä jakoon.	8:3 Ja menin yhden Prophetissan tygö/ se tuli rascaxi ja synnytti pojan/ ja HERra sanoi minulle: nimitä se: ryöstä pian/ ja riennä jacoon.
8:4 Sillä ennenkuin poika oppii sanomaan: 'isä' ja 'äiti', viedään Damaskoon tavarat ja Samarian saalis Assurin kuninkaan eteen."	4. Sillä ennenkuin poikainen taitaa sanoa: isäni, äitini, viedään Damaskun tavarat ja Samarian saalis pois Assyrian kuninkaan edellä.	8:4 Sillä ennencuin poicainen taita huuta/ racas Isä/ racas Äiti/ pitä Damascun woima ja Samarian saalis/ Assyrian Cuningalda otettaman pois.
8:5 Ja Herra puhui jälleen minulle ja sanoi:	5. Ja Herra puhui vielä minun kanssani ja sanoi:	8:5 JA HERra puhui wielä minun cansani/ ja sanoi:
8:6 "Koska tämä kansa halveksii Siiloan hiljaa virtaavia vesiä ja iloitsee Resinin ja Remaljan pojan kanssa,	6. Että tämä kansa hylkää Siloan veden, joka hiljaksensa juoksee, ja turvaa Retsiniin ja Remalian poikaan;	8:6 Että tämä Canssa hylkä Siloahn weden/ joca hiljaxens juoxe/ ja luotta idzens Resinin ja Remalian poicaan.
8:7 niin katso, sentähden Herra antaa tulla heidän ylitsensä virran vedet, valtavat ja suuret: Assurin kuninkaan ja kaiken hänen kunniansa; se nousee kaikkien uomiensa yli ja menee kaikkien äyräittänsä yli,	7. Katso, niin Herra antaa tulla hänen päällensä paljon ja väkevän virtaveden, Assyrian kuninkaan, ja kaiken hänen kunniansa, että se nousee kaikkein parrastensa yli, ja käypi kaikkein rantainsa yli;	8:7 Cadzo/ HERra anda sijs tulla hänen päällens paljon ja wäkwän wirtaweden/ nimittäin/ Assyrian Cuningan/ ja caiken hänen cunnians/ että he waeldawat caickein heidän ojains ylidzen/ ja käywät caickein heidän randains ylidzen.
8:8 ja se tunkeutuu Juudaan, paisuu ja tulvii ja ulottuu kaulaan saakka. Ja levittäen siipensä se täyttää yliytään sinun maasi, Immanuel."	8. Ja käypi Juudan lävitse, tulvaa ja nousee, siihenasti kuin se ulottuu kaulaan asti; ja levittää siipensä, niin että ne täyttävät sinun maas, o Immanuel, niin leviä kuin se on.	8:8 Ja pitä cukistaman Judan/ wajottaman ja cuohuman/ siihenasti cuin he ulottuwat caulaan/ ja lewittäwät heidän sijpens/ nijn että he täyttäwät sinun maas/ o ImmanuEl/ nijn lewiä cuin se on.
8:9 Riehucaa, kansat, kuitenkin kukistutte; kuulkaa, kaikki kaukaiset maat: sonnustautukaa, kuitenkin kukistutte; sonnustautukaa, kuitenkin kukistutte.	9. Kokoontukaat kansat, ja paetkaat kuitenkin; kuulkaat kaikki, jotka olette kaukaisissa maakunnissa: hankkikaat sotaan ja paetkaat kuitenkin, hankkikaat ja paetkaat kuitenkin.	8:9 COconducat Canssat ja paetcat cuitengin/ cuulcat caicki jotca oletta caucaisis maacunnisa/ hangitcat sotaan/ ja paetcat cuitengin. 8:10 Hangitcat ja paetcat cuitengin/

8:10 Pitäkää neuvoa: se raukeaa; sopikaa sopimus: ei se pysy. Sillä Jumala on meidän kanssamme.	10. Päättäkää neuvo, ja ei se miksiään tule; puhukaat keskenänne, ja ei sekään seiso, sillä tässä on Immanuel.	päättäkät neuvo/ ja ei se mixikän tule: puhucat keskenän/ ja ei sekän seiso: sillä täsä on ImmanuEl.
8:11 Sillä näin sanoi minulle Herra, kun hänen käteensä valtasi minut ja hän varoitti minua vaeltamasta tämän kansan tietä:	11. Sillä näin sanoi Herra minulle, kuin hän käteeni rupesi, ja neuvoi minua, etten minä vaeltaisi tämän kansan tiellä, ja sanoi:	8:11 Sillä näin sano HERra minulle/ cosca hän käteeni rupeis ja osotti minulle/ etten minä waellais tämän Canssan tiellä/ ja sanoi:
8:12 "Älkää sanoko salaliitoksi kaikkea, mitä tämä kansa salaliitoksi sanoo; älkää peljätkö, mitä se pelkää, älkääkähän kauhistuko.	12. Älkää sanoko liitoksi, mitä tämä kansa liitoksi sanoo: älkää te peljätkö, niinkuin he tekevät, älkää te myös vapisko.	Älkät sanoco: lijtto. 8:12 Ei tämä Canssa muusta puhu cuin lijtosta. Älkät te nijn peljätkö/ cuin he tekewät/ älkät myös wapisco.
8:13 Herra Sebaot pitääkää pyhänä, häntä te peljätkää ja kauhistukaa.	13. Vaan pyhittäkää Herra Zebaot; ja hän olkoon teidän pelkonne, hän olkoon teidän vapistuksenne;	8:13 Waan pyhittäkät HERra Zebaoth/ se olcon teidän pelcon ja wapistuxen.
8:14 Ja hän on oleva pyhäkkö, hän loukkauskivi ja kompastuksen kallio molemmille Israelin huonekunnille, paula ja ansa Jerusalemin asukkaille.	14. Niin hän on pyhitys; mutta loukkauskivi ja kompastuskallio kahdelle Israelin huoneelle, paulaksi ja ansaksi Jerusalemin asuville,	8:14 Nijn hän on pyhitys. Mutta louckauskiwi ja combastuscallio cahdelle Israelin huonelle/ paulaxi ja langemisexi Jerusalemin asuwillen.
8:15 Monet heistä kompastuvat ja kaatuvat ja ruhjoutuvat, monet kiedotaan ja vangitaan.	15. Niin että moni heistä loukkaa itsensä, ja lankeevat, särjetään, kiedotaan ja vangitaan.	8:15 Nijn että moni heistä loucka idzens/ ja langewat/ särjetän/ kiedoitan ja fangitan.
8:16 Sido todistus talteen, lukitse laki sinetillä minun opetuslapsiini."	16. Sido todistus kiinni, lukitse laki minun opetuslapsissani.	8:16 Sido todistus kijnni/ lukidze Laki minun opetuslapisani.
8:17 Niin minä odotan Herraa, joka kätkee kasvonsa Jaakobin heimolta, ja panen toivoni häneen.	17. Sillä minä toivon Herraan, joka kasvonsa Jakobin huoneelta kätkenyt on; mutta minä odotan häntä.	8:17 Sillä minä toiwon HERran päälle/ joca caswons Jacobin huonesta kätkenyt on: Mutta minä odotan händä.
8:18 Katso, minä ja lapset, jotka Herra on minulle antanut, me olemme Herran Sebaotin merkkeinä ja ihmeinä Israelissa, hänen, joka asuu Siionin vuorella.	18. Katso, tässä minä olen, ja ne lapset, jotka Herra minulle antanut on merkiksi ja ihmeeksi Israelissa Herralta Zebaotilta, joka Zionin vuorella asuu.	8:18 Cadzos/ täsä minä olen/ ja ne lapset/ jotca HERra minulle andanut on merkixi ja ihmexi Israelis HERrasta Zebaothista/ joca Zionin vuorella asu.
8:19 Ja kun he sanovat teille: "Kysykää vainaja- ja tietäjähengiltä, jotka supisevat ja mumisevat", niin eikö kansa kysyisi Jumalaltansa? Kuolleiltako elävien puolesta?	19. Kuin siis he teille sanovat: kysykää noidilta ja tietäjiltä, jotka kuiskuttelevat ja tutkivat, (niin sanokaat:) eikö kansan pidä Jumalaltansa kysymän? (eikö ole parempi kysyä) eläviltä kuin kuolleilta?	8:19 Cosca sijs he teille sanowat: Kysykät noidille ja tietäille/ jotca jaarittelewat ja tutkiwat/ nijn sanocat: eikö Canssa pidä Jumalaldans kysymän? eikö ole parambi kysyä eläwildä cuin cuolleilda?
8:20 "Pysykää laissa ja todistuksessa!" Elleivät he näin sano, ei heillä aamunkoittoa ole.	20. (Ja pikemmin) lain jälkeen ja todistuksen? Ellei he tämän sanan jälkeen sano, niin ei heidän pidä aamuruskoa saaman.	8:20 Ja pikemmin Lain jälken ja todistuxen? ellei he nijn sano/ nijn ei heidän pidä amurusco saaman.
8:21 Ja siellä he kuljeskelevat vaivattuina ja nälkäisinä, ja nälissään he vimmastuvat ja kiroavat kuninkaansa ja Jumalansa. He luovat silmänsä korkeuteen,	21. Vaan heidän pitää kävelemän maakunnassa vaivattuina ja nälkäisinä; mutta kuin he nälkää kärsivät, niin he vihastuvat ja kiroilevat kuningastansa ja Jumalansa, ja katsovat ylöspäin,	8:21 Waan heidän pitä käwelemän maacunnas cowan piestynä ja nälkäisnä. Mutta cuin he nälkä kärsiwät/ nijn he wihastuwat ja kiroilewat Cuningastans ja Jumalatans.

8:22 he katsahtavat maan puoleen, mutta katso: ainoastaan ahdistusta ja pimeyttä; he ovat syösty tuskan synkeyteen ja pimeyteen.	22. Ja katsalewat maata, vaan ei muuta mitään löydä, kuin murheet ja pimeydet; sillä he ovat pimitetyt ahdistuksessa, ja eksyvät pimeydessä.	8:22 Ja cadzelewat maata/ waan ei muuta mitän löydä/ cuin murehet ja pimeydet: sillä he owat pimitetyt ahdistuxes/ ja exywät pimeydes.
8:23 Mutta ei jää pimeään se, mikä nyt on vaivan alla. Entiseen aikaan hän saattoi halveksituksi Sebulonin maan ja Naftalin maan, mutta tulevaisuudessa hän saattaa kunniaan merentien, Jordanin tuonpuoleisen maan, pakanain alueen.	23. Sillä ei ole sillä (maakunnalla) yhtään pääsinpäivää, koska hän ahdistuksessa on; niinkuin entiseen aikaan Sebulonin ja Naphtalin maalle lievitys tapahtui, ja tulivat viimein kunnioitetuksi; niin myös ne meritien vieressä, tällä puolella Jordanin pakanain Galileassa.	8:23 Sillä wielä toinen tusca tule/ joca heitä ahdista/ cuin endises ajas oli/ cosca se tapahtui kewiäst Zebulonin ja Nephtalin maasa. Ja tuli sijtte rascammaksi Meren tien wieres/ tällä puolella Jordanin/ pacanain Galileasa.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Kansa, joka pimeydessä vaelttaa, näkee suuren valkeuden; jotka asuvat kuoleman varjon maassa, niille loistaa valkeus.	1. Kansa, joka pimeydessä vaelsi, näki suuren valkeuden, ja jotka asuivat kuoleman varjon maassa, niiden ylitse se kirkkaasti paistaa.	9:1 CAnssa joca pimeydes waelsi/ näki suuren walkeuden/ ja jotca asuit pimiäsä maasa/ nijden ylidze se kircasti paista.
9:2 Sinä lisäät kansan, annat sille suuren ilon; he iloitsevat sinun edessäsi, niinkuin elonaikana iloitaan, niinkuin saaliinjaossa riemuitaan.	2. Sinä lisäät kansaa, ja lisäät hänelle iloa; sinun edessäs iloitaan, niinkuin elonaikana iloitaan, niinkuin saaliin jaossa iloitaan:	9:2 Sinä lisät Canssa/ ja et sentähden ilo lisä/ mutta sinun edesäs iloitan/ nijncuin elonaicana iloitan/ nijncuin saalin jaosa iloitan:
9:3 Sillä heidän kuormansa ikeen, heidän olkainsa vitsan ja heidän käskijänsä sauvan sinä särjet niinkuin Midianin päivänä;	3. Sillä sinä olet heidän kuormansa ikeen, heidän olkainsa vitsan, ja heidän vaatiansa sauvan särkenyt, niinkuin Midianin aikana.	9:3 Sillä sinä olet heidän cuormans iken/ heidän olcains widzan/ ja heidän waatians sauwan särkenyt/ nijncuin Midianin aicana.
9:4 ja kaikki taistelun pauhussa tallatut sotakengät ja verellä tahratut vaipat poltetaan ja tulella kulutetaan.	4. Sillä kaikki sota ja meteli, ja veriset vaatteet pitää poltettaman ja tulella kulutettaman.	9:4 Sillä caicki sota ja meteli/ ja weriset waattet pitä poldettaman ja tulella culutettaman.
9:5 Sillä lapsi on meille syntynyt, poika on meille annettu, jonka hartioilla on herraus, ja hänen nimensä on: Ihmeellinen neuvonantaja, Väkevä Jumala, Iankaikkinen isä, Rauhanruhtinas.	5. Sillä meille on lapsi syntynyt, ja poika on meille annettu, jonka hartioilla herraus on; ja hänen nimensä kutsutaan Ihmeellinen, Neuvonantaja, Väkevä Jumala, Ijancaikkinen Isä, Rauhan päämies:	9:5 Sillä meille on lapsi syndynyt/ ja poica on meille annettu/ jonga hartioilla Herraus on/ ja hänen nimens cudzutan/ Ihmelinen/ Neuwo/ Wäkewä/ Jumala/ Ijancaickinen Isä/ Rauhan päämies.
9:6 Herraus on oleva suuri ja rauha loppumaton Daavidin valtaistuimella ja hänen valtakunnallansa; se perustetaan ja vahvistetaan tuomiolla ja vanhurskaudella nyt ja iankaikkisesti. Herran Sebaotin kiivaus on sen tekevä.	6. Että hänen herrautensa pitää suureksi tuleman, ja ei rauhalla loppua, Davidin istuimelle ja hänen valtakunnallensa, valmistamaan sitä ja vahvistamaan tuomiolla ja vanhurskaudella: hamasta nyt niin ijancaikkiseen on Herran Jumalan Zebaotin kiivaus tämän tekevä.	9:6 Että hänen Herraudens on suuri olewa: ja ei rauhalle loppua/ Dawidin istuimelle ja hänen waldacunnallens. Walmistaman sitä ja wahwistaman duomiolla ja wanhurscaudella hamast nyt nijn ijancaickisuteen. Näitä HERran Jumalan Zebaothin kijwaus on tekewä.
9:7 Herra lähetti sanan Jaakobia vastaan, ja se iski Israeliin,	7. Herra on lähettänyt sanan Jakobissa, ja se on langennut Israelissa;	9:7 HERra on lähettänyt sanan Jacobis/ ja se on langennut Israelis:
9:8 ja sen sai tuntea koko kansa, Efraim ja Samarian asukkaat, mutta he sanoivat ylpeydessään ja sydämensä kopeudessa:	8. Että kaikki Ephraimin kansa ja Samarian asuwait pitää sen tietää saaman, jotka ylpeydessä ja koriolla mielellä sanovat:	9:8 Että Ephraimin Canssa ja Samarian asuwait pitää sen tietä saaman/ jotca ylpeydes ja coriolla mielellä sanowat:

9:9 "Tiilikivet sortuivat maahan, mutta me rakennamme hakatuista kivistä; metsäviikunapuut lyötiin poikki, mutta me panemme setripuita sijaan."	9. Tiilikivet ovat pudonneet, mutta me tahdomme sen rakentaa vuojonkivillä jälleen: Muulbärin puut ovat hakatut maahan, mutta me panemme siaan sedripuita.	9:9 Tijlikiwet owat pudonnet/ mutta me tahdom sen raketa wuojonkiwillä jällens/ Muulbärin puut owat hacatut maahan/ mutta me panemme siaan Cedripuita.
9:10 Silloin Herra nostatti sitä vastaan Resinin ahdistajat ja kiihoitti sen viholliset,	10. Sillä Herra tahtoo korottaa Retsinin sotaväen heitä vastaan, ja heidän vihollisensa nivoa yhteen,	9:10 Sillä HERra tahto corgotta Resinin sotaväen heitä wastan/ ja heidän wihollisens niwo yhten.
9:11 aramilaiset edestä ja filistealaiset takaa, ja he söivät Israelia suun täydeltä. Kaikesta tästä ei hänen vihansa ole asettunut, ja vielä on hänen kätensä ojennettu.	11. Syrialaiset eteen ja Philistealaiset taa, että he söivät Israelin täydellä suulla. Näissä kaikissa ei lakkaa vielä hänen vihansa, vaan hänen kätensä on vielä ojennettu.	9:11 Syrialaiset eteen ja Philisterit taa/ että he söisit Israelin täydellä suulla. Näisä caikisa ei lacka wielä hänen wihans/ waan hänen kätens on wielä cocotettu.
9:12 Mutta kansa ei palannut kurittajansa tykö, eivätkä he etsineet Herraa Sebaotia.	12. Ei myös kansa käännä itseinsä hänen tykönsä, joka heitä lyö, eikä kysy Herraa Zebaotia.	9:12 Ei myös Canssa käännä idzens hänen tygöns/ joca heitä lyö/ eikä kysy HERra Zebaothi.
9:13 Sentähden Herra katkaisi Israelilta pään ja hännän, palmunlehvän ja kaislan, yhtenä päivänä.	13. Sentähden karsii Herra Israelilta pois, yhtenä päivänä, pään ja hännän, oksat ja kannon.	9:13 Sentähden carsi HERra Israelildä pois yhtenä päiwänä pään ja hännän/ oxat ja cannon.
9:14 Vanhin ja arvomies on pää, mutta profeetta, joka valhetta opettaa, on häntä.	14. Vanhat kunnialliset ihmiset ovat pää; mutta prophetat, jotka opettavat väärin, ovat häntä.	9:14 Wanhat cunnialiset ihmiset owat pää/ mutta Prophetat jotca opettawat wäärin/ owat händä.
9:15 Ja tämän kansan johtajat tulivat eksyttäjiksi, ja johdettavat joutuivat hämminkiin.	15. Sillä tämän kansan johdattajat ovat pettäjät, ja ne, jotka sallivat itsensä johdattaa, ovat kadotetut.	9:15 Sillä tämän Canssan johdattajat owat pettäjät/ ja ne cuin salliwat idzens johdatta/ owat cadotetut.
9:16 Sentähden Herra ei iloitse sen nuorista miehistä eikä armahda sen orpoja ja leskiä, sillä he ovat kaikki jumalattomia ja pahantekijöitä, ja jokainen suu puhuu hulluutta. Kaikesta tästä ei hänen vihansa ole asettunut, ja vielä on hänen kätensä ojennettu.	16. Sentähden ei Herra taida iloita heidän nuorista miehistänsä, eikä armahda heidän orpolapsiansa ja leskiänsä; sillä he ovat kaikki ulkokullatut ja pahat, ja jokaisen suu puhuu hulluutta; näissä kaikissa ei lakkaa vielä hänen vihansa, vaan hänen kätensä on vielä ojennettu.	9:16 Sentähden ei HERra taida iloita heidän nuorista miehistäns/ eikä armahda heidän orwoilapsians ja leskejäns: sillä he owat caicki ulcocullatut ja pahat/ ja jocaidzen suu puhu hulluutta: näisä caikisa ei lacka wielä hänen wihans/ hänen kätens on wielä cocotettu.
9:17 Sillä jumalattomuus palaa tulena, kuluttaa orjantappurat ja ohdakkeet ja sytyttää sankan metsän, niin että se savuna tupruaa ilmaan.	17. Sillä jumalatoimien meno on sytytetty niinkuin tuli, ja kuluttaa orjantappurat ja ohdakkeet; joka palaa niinkuin paksussa metsässä, ja nostaa savun korkialle.	9:17 Sillä jumalatoimien meno on sytytetty nijncuin tuli/ ja culutta orjantappurat ja ohdacket/ joca pala nijncuin paxusa medzäsä/ ja nosta sawun corkialle.
9:18 Herran Sebaotin vihasta maa syttyy palamaan, ja kansa on kuin tulen syötävänä; toinen ei sääli toistansa.	18. Sillä maa on pimennyt Herran Sebaotin vihasta; niin että kansa on niinkuin tulen ruoka, ja ei yksikään armaitse toista.	9:18 Sillä maa on pimennyt HERran Zebaothin wihasa/ nijn että Canssa on nijncuin tulen ruoca/ ja ei yxikän armaidze toista.
9:19 Ahmivat oikealta, mutta on yhä nälkä, syövät vasemmalta, mutta eivät saa kylläänsä; jokainen syö oman käsivartensa lihaa:	19. Jos he ryöstävät oikialla puolella, niin he nälkää näkevät; jos he syövät vasemmalla puolella, niin ei he tule ravituksi: jokainen syö käsivartensa lihaa.	9:19 Jos he ryöstävät oikialla puolella/ nijn he nälkä näkewät/ jos he syöwät wasemmalla puolella/ nijn ei he tule rawituxi. 9:20 Jocainen syö käsiwartens liha/

9:20 Manasse Ephraimia ja Efraim Manassea, molemmat yhdessä käyvät Juudan kimppuun. Kaikesta tästä ei hänen vihansa ole asettunut, ja vielä on hänen kätensä ojennettu.	20. Manasse Ephraimia, Ephraim Manassea, ja ne molemmat yhdestä puolesta Juudaa vastaan. Ei vielä näissä kaikissa hänen vihansa asetu, vaan hänen kätensä on vielä ojennettu.	Manasse Ephraimi/ Ephraim Manasseta/ ja ne molemmat yhdestä puolesta Judat wastan. Ei vielä näissä caikis hänen wihans asetu/ hänen kätens on vielä cocotettu.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Voi niitä, jotka vääriä säädöksiä säätävät, jotka turmiollisia tuomioita kirjoittelevat,	1. Voi kirjanoppineita, jotka väärän lain tekevät ja väärän tuomion kirjoittavat,	10:1 WOI kirjanoppenuita jotca wäärän Lain tekewät/ ja wäärän duomion kirjoittawat.
10:2 vääntääksensä vaivaisten asian ja riistääksensä minun kansani kurjilta oikeuden, että lesket joutuisivat heidän saaliiksensa ja orvot heidän ryöstettäviksensä!	2. Että he vääntelisivät köyhän asian, ja tekisivät väkivaltaa raadolliselle oikeudessa, minun kansassani; niin että lesket ovat heidän saaliinsa, ja orpoja he raatelevat.	10:2 Että he wäändelisit köyhän asian/ ja tekisit wäkiwalda radollisen oikeudes/ minun Canssasani/ nijn että lesket owat heidän saalins/ ja orwoit heidän jacons.
10:3 Mutta mitä te teette koston päivänä, rajumyrskyssä, joka tulee kaukaa? Kenen turviin pakenette apua saamaan ja minne talletatte tavaranne?	3. Mitä te tahdotte tehdä etsikkopäivänä, ja hävityksessä, joka kaukaa tulee? kenen tykö te pakenette apua saamaan? ja kuhunka te tahdotte panna teidän kunnianne?	10:3 Mitä te tahdotta tehdä rangaistuxen ja onnettomuden päiwänä/ joca cauca tule? 10:4 Kenen tygö te pakenetta apua saaman/ ja cunga te tahdotta panna teidän cunnian/
10:4 Ei muuta kuin vaipua vangittujen joukkoon tai kaatua surmattujen sekaan. Kaikesta tästä ei hänen vihansa ole asettunut, ja vielä on hänen kätensä ojennettu.	4. Ettette vangittuin kanssa taivutettaisi, ja lyötyin seassa lankeaisi; näissä kaikissa ei ole hänen vihansa asetettu, vaan hänen kätensä on vielä nyt ojennettu.	ettei te fangittuin cansa taiwutettais/ ja lyötyin seas lange? Ei näisä caikis ole hänen wihans asetettu/ hänen kätens on vielä nyt cocotettu.
10:5 Voi Assuria, joka on minun vihani vitsa ja jolla on kädessään minun suuttumukseni sauva!	5. Voi Assur, joka minun vihani vitsa on; joiden käsissä minun julmuuteni sauva on.	10:5 Woi Assur/ joca minun wihani widza/ ja heidän käsisäns minun julmudeni sauwa on.
10:6 Minä lähetän hänet jumalattoman kansakunnan kimppuun, käsken hänet vihastukseni kansaa vastaan saalista saamaan ja ryöstöä ryöstämään ja tallaamaan sitä kuin katujen lokaa.	6. Minä tahdon lähettää hänen ulkokullattua kansaa vastaan, ja antaa hänelle käskyn vihani kansaa vastaan, sitä täydellisesti ryöstämään, ja saalista jakamaan, ja tallaamaan sitä niinkuin lokaa kujilla.	10:6 Minä tahdon lähettä hänen ulcocullattu Canssa wastan/ ja anda hänelle käskyn minun wihani Canssa wastan/ sitä ryöstämän/ jacaman ja tallaman sitä nijncuin loca cujilla.
10:7 Mutta hän ei ajattele niin, se ei ole hänen sydämensä aivoitus, vaan hänen sydämensä halu on hävittää ja tuhota kansoja paljon.	7. Vaikka ei hän sitä niin luule, eikä hänen sydämensä niin ajattele; vaan hänen sydämensä on turmelemaan ja hävittämään monta kansaa.	10:7 Waicka ei hän sitä nijn luule/ eikö hänen sydämens nijn ajattele/ waan hänen sydämens on turmeleman ja häwittämän monda Canssa.
10:8 Sillä hän sanoo: "Eivätkö minun päämieheni ole kaikki kuninkaita?"	8. Sillä hän sanoo: eikö kaikki minun pääruhtinaani ole kuninkaat?	10:8 Sillä hän sano: eikö caicki minun pääruhtinan ole Cuningat?
10:9 Eikö käynyt Kalnon niinkuin Karkemiin, eikö Hamatin niinkuin Arpadin ja Samarian niinkuin Damaskon?	9. Eikö Kalno ole niinkuin Karkemis? Eikö Hamat ole niinkuin Arpad? Eikö Samaria ole niinkuin Damasku.	eiko Calno ole nijncuin Charchemis? 10:9 Eikö Hamath ole nijncuin Arpad? Eikö Samaria ole nijncuin Damascus?
10:10 Niinkuin minun käteni on saavuttanut epäjumalien valtakunnat, joiden jumalankuvat olivat paremmat kuin Jerusalemin ja Samarian -	10. Niinkuin minun käteni on löytänyt epäjumalain valtakunnat, niin myös heidän epäjumalansa, jotka Jerusalemissa ja Samariassa ovat.	10:10 Nijncuin minun käteni on löytänyt epäjumalain waldacunnan/ waicka heidän epäjumalans olit wäkekewemmät cuin ne jotca Jerusalemissa ja Samarias owat.

10:11 niin enkö minä tekisi Jerusalemile ja sen epäjumalankuville, samoin kuin minä tein Samarialle ja sen epäjumalille?"	11. Eikö minun tule tehdä Jerusalemile, ja hänen epäjumalillensa, niinkuin minä Samariallekin ja hänen epäjumalillensa tein?	10:11 Eikö minun tullut tehdä Jerusalemile ja hänen epäjumalillens/ nijncuin minä Samariallekin ja hänen epäjumalillens tein?
10:12 Mutta kun Herra on päättänyt kaiken työnsä Siionin vuorella ja Jerusalemissa, niin minä koston Assurin kuninkaalle hänen sydämensä ylpeyden hedelmän ja hänen kopeitten silmiensä korskan.	12. Mutta koska Herra on kaikki tekonsa Zionin vuorella ja Jerusalemissa toimittanut, niin minä tahdon etsiä Assurin kuninkaan ylpeän sydämen hedelmää, ja hänen ylpeiden silmänsä koreutta;	10:12 MUTta cosca HERra on caicki hänen tecons Zionin vuorella ja Jerusalemissa toimittanut/ nijn minä tahdon edziä sen ylpen Assurin Cuningan hedelmätä/ ja hänen ylpeitten silmäins coreutta.
10:13 Sillä hän sanoo: "Oman käteni voimalla minä sen tein ja viisaudellani, sillä minä olen ymmärtäväinen. Minä siirsin kansojen rajat ja ryöstin heidän aarteensa ja puskin kumoon kuin härkä valtaistuimella-istujat.	13. Että hän sanoo: minä olen sen toimittanut minun käteni voimalla ja minun taitoni kautta; sillä minä olen taitava: minä olen kansain rajat siirtänyt, ja heidän tavaransa ryöstänyt, ja niinkuin voimallinen lyönyt heidän asujansa maahan.	10:13 Että hän sano: minä olen sen toimittanut minun käteni woimalla ja minun taitoni cautta: sillä minä olen taitawa/ minä olen toisella tawalla jacanut maan ja heidän tawarans ryöstänyt/ ja nijncuin jalo/ lyönyt heidän asujamens maahan.
10:14 Minun käteni tavoitti kansojen rikkaudet niinkuin linnun pesän; ja niinkuin hyljätyn munat kootaan, niin minä olen koonnut kaikki maat, eikä ketään ollut, joka olisi siipeä räpyttänyt tai nokkaa avannut ja piipittänyt."	14. Ja minun käteni on löytänyt kansain tavaran niinkuin linnunpesän, niin että minä olen kaiken maan koonnut niinkuin hyljätyn munat kootaan, kussa ei yhtään ole, joka siipeänsä liikuttaa, nokkansa avaa, eli kirkaisee.	10:14 Ja minun käteni on löynnyt Canssan nijncuin canan pesän/ nijn että minä olen caiken maan coonnut nijncuin hyljätyn munat cootan/ cusa ei yhtän höyhendä lijcu/ eikä kengän awa nockans eli kiraise.
10:15 Korseileeko kirves hakkaajaansa vastaan, tai suurenteleeko saha heiluttajaansa vastaan? Ikäänkuin vitsa heiluttaisi kohottajaansa ja sauva saisi koholle sen, joka ei ole puuta!	15. Taitaako kirves kerskata sitä vastaan, joka hänellä hakkaa, eli saha taistella sen kanssa, joka häntä vetää? Se olis niinkuin sauva tahtois liikuttaa sitä, joka sen kantaa, ja sauva nostais itsensä niinkuin ei se puu oliskaan.	10:15 Taitaco kirwes kerscata idzens sitä wastan joca hänellä hacka? eli saha taistella sen cansa/ joca händä wetä? se olis nijncuin capula tahdois lijcutta sitä joca hänen nosta/ ja sauwa nostais händä nijncuin ei se puu oliscan.
10:16 Sentähden Herra, Herra Sebaot, lähettää hänen lihavuuteensa näivetystaudin, ja hänen kunniansa alle syttyy tuli niinkuin tulipalo.	16. Sentähden on Herra, Herra Zebaot, lähettävä laihooden hänen lihavainsa sekaan, ja sytyttävä hänen kunniansa palamaan kuin tulipalon.	10:16 Sentähden on HERRA HERRA Zebaoth lähettävä laihooden hänen lihawittens sekaan/ ja sytyttävä hän cunnians palaman cuin tulen.
10:17 Israelin valkeus on tuleva tuleksi ja hänen Pyhänsä liekiksi, joka polttaa ja kuluttaa hänen ohdakkeensa ja orjantappuransa yhtenä päivänä	17. Ja Israelin valkeus on tuleva tuleksi, ja hänen pyhänsä liekiksi, ja pitää palaman, ja kuluttaman hänen orjantappuransa ja ohdakkeensa yhtenä päivänä.	10:17 Ja Israelin walkeus on tulewa tulexi/ ja hänen Pyhäns liekixi/ ja on sytyttävä ja culuttawa hänen orjantappurans ja ohdackens yhtenä päiwänä.
10:18 ja hänen metsänsä ja puutarhansa ihanuuden, hamaan luihin ja ytimiin, ja hän tulee riutuvan sairaan kaltaiseksi.	18. Ja hänen metsänsä ja ketonsa kunnia pitää tyhjään raukeneman, sekä sielu että ruumis, ja pitää tuleman niinkuin koska lipunkantaja näännyy;	10:18 Ja hänen medzäns ja ketons cunnia pitä tyhjän raukeneman sekä sielu että ruumis/ ja pitä huckuman ja catoman pois.
10:19 On helppo lukea ne puut, jotka jäävät hänen metsästänsä jäljelle; poikanen voi ne kirjoittaa muistiin.	19. Niin että hänen metsänsä jääneet puut lukea taidetaan, ja että lapsikin ne pyältää taitaa.	10:19 Nijn että hänen medzäns jäänet puut luke taitan/ ja että lapsikin ne pyäldä taita.

10:20 Sinä päivänä ei Israelin jäännös eivätkä Jaakobin heimon pelastuneet enää turvaudu lyöjäänsä, vaan totuudessa he turvautuvat Herraan, Israelin Pyhään.	20. Silloin ei pidä jääneet Israelissa, ja ne jotka tallella ovat Jakobin huoneesta, enää turvaaman häneen, joka heitä lyö; vaan pitää todella turvaaman Herraan Israelin pyhään.	10:20 Silloin ei pidä jäänet Israelis/ ja ne jotca tallella owat Jacobin huonesta enämbi turwaman häneen joca heitä lyö/ waan pitä todella turwaman HERran Pyhään.
10:21 Jäännös palajaa, Jaakobin jäännös, väkevän Jumalan tykö.	21. Jääneet pitää kääntymän, Jakobin jääneet, väkevän Jumalan tykö.	10:21 Jäänyt pitä käändämän idzens: Jacobin jäänet wäkwän Jumalan tygö.
10:22 Sillä vaikka sinun kansasi, Israel, olisi kuin meren hiekka, on siitä palajava ainoastaan jäännös. Päätetty on hävitys, joka tulee, vanhurskautta tulvillaan.	22. Sillä jos sinun kansas, o Israel, on niinkuin hiekka meressä, niin kuitenkin heidän jääneensä kääntyvät; sillä estetty hävitys pitää vuotaman yltäkyläisen vanhurskauden.	10:22 Sillä jos sinun Canssas/ O Israel/ on nijncuin hiucka meresä/ nijn cuitengin heidän jäänens käändywät: sillä aiwoittu häwitys pitä wuotaman yldäkyläisen wanhurscauden.
10:23 Sillä hävityksen ja tuomiopäätöksen panee Herra, Herra Sebaot, toimeen kaikessa maassa.	23. Että Herra, Herra Zebaot, antaa tulla aivotun hävityksen koko maahan, ja hallitsee sen.	10:23 Että HERra HERra Zebaoth anda tulla aiwoitun häwityxen coco maahan.
10:24 Sentähden sanoo Herra, Herra Sebaot, näin: "Älä pelkää, minun kansani, joka Siionissa asut, Assuria, kun hän sinua vitsalla lyö ja kohottaa sauvansa sinua vastaan Egyptin tavalla.	24. Sanoo siis Herra, Herra Zebaot: älä pelkää kansani, joka Zionissa asut, Assuria. Hän lyö sinua vitsalla, ja nostaa sauvansa sinua vastaan niinkuin Egyptissä.	10:24 Sano sijs HERra HERra Zebaoth: älä pelkä minun Canssan/ joca Zionis asut/ Assurita. Hän lyö sinua widzalla ja nosta sauvans sinua wastan nijncuin Egyptis.
10:25 Sillä lyhyt hetki vielä, niin suuttumus täyttyy, ja minun vihani kääntyy hävittämään heidät."	25. Sillä aivan vähän ajan perästä pitää armottomuus ja minun vihani täytettämän heidän kadotukseksensa.	10:25 Sillä aiwa vähän ajan perästä pitä onnettomus ja minun wihan täytettämän heidän cadotuxexens.
10:26 Ja Herra Sebaot heiluttaa ruoskaa häntä vastaan, niinkuin silloin, kun Midian lyötiin Oorebin kalliolla, ja hänen sauvansa on ojennettuna meren yli, ja hän kohottaa sen niinkuin muinoin Egyptiä vastaan.	26. Silloin on Herra Zebaot nostava ruoskan heidän päällensä, niinkuin Midianin tapossa Orebin kalliolla, ja on ylentävä sauvansa meren yli, niinkuin Egyptissä.	10:26 Silloin on HERra Zebaoth nostawa ruoscan heidän päällens/ nijncuin Midianin tapos Orebin calliolla/ ja on ylöndäwä hänen sauvans joca hänellä oli merellä/ nijncuin Egyptis.
10:27 Sinä päivänä heltiää hänen kuormansa sinun hartioiltasi ja hänen ikeensä sinun niskaltasi, sillä ies särkyy lihavuuden pakosta.	27. Silloin pitää hänen kuormansa pakeneman pois sinun hartioiltas, ja hänen ikeensä sinun kaulastas, sillä ikeen pitää pirstaantuman lihavuudesta.	10:27 Silloin pitä hänen cuormans pakeneman pois sinun hartioildas/ ja hänen ikens sinun caulastas: sillä iken pitä mätänemän lihawudesta.
10:28 Hän tulee Ajatiin, kulkee Migronin kautta, jättää kuormastonsa Mikmaaseen;	28. Hän tulee Ajatiin, hän vaelttaa Migronin lävitse, hän katselee aseensa Mikmaassa.	10:28 HÄn tule Ajathijn/ hän waelda Migronin läpidze/ hän cadzele asens Michmasa.
10:29 he kulkevat solatien poikki: "Geba on yöpaikkamme." Raama vapisee, Saulin Gibeaa pakenee.	29. He vaeltavat luotuspaikan ylitse; he pitävät yösiaa Gebaassa; Raama peljästy, Saulin Gibeaa pakenee.	10:29 Hän waelda ohidze meidän leiriäm Gebaat/ Rama peljästy. Saulin Gibeath pakene.
10:30 Huuda kimakasti, tytär Gallim! Kuuntele, Laisa! Poloinen Anatot!	30. Sinä tytär Gallim, huuda vahvasti: ota vaari Laiksesta; sinä raadollinen Anatot.	10:30 Sinä tytär Gallim huuda wahwast/ ota waari Laisa/ sinä radollinen Anathoth.
10:31 Madmena menee pakoon, Geebimin asukkaat saattavat tavaransa turviin.	31. Madmena menee pois tieltä, Gebimin asuwaitset juoksevat matkaansa.	10:31 Madmena mene pois tieldä/ Gebimin asuwaitset juoxewat matcaans.
10:32 Vielä samana päivänä hän pysähtyy Noobiin, hän kohottaa kätensä tytär Siionin vuorta, Jerusalemin kukkulaa, vastaan -	32. Ollaan vielä päiväkunta Nobissa; niin hän on kääntävä kätensä Zionin tyttären vuoreen päin, ja Jerusalemin korkeuden puoleen.	10:32 Ollan/ mitämax/ päiwäcunda Nobis/ nijn hän on käändäwä kätens tyttären Zionin wuoren päin/ ja Jerusalemin corkeuden puoleen.

10:33 katso, silloin Herra, Herra Sebaot, katkaisee hänen latvansa kauhistavalla voimalla, vartevat rungot kaadetaan, ja korkeat kukistuvat.	33. Katso, Herra, Herra Zebaot, on hakkaava oksat väellä, ja lyhentävä sitä korkiaa; ja korkiat pitää alennettaman.	10:33 Mutta cadzo/ HERra HERra Zebaoth/ on hackawa oxat wäellä/ ja lyhendävä sitä corkiata. 10:34 Nijn että corkiat pitä alettaman/
10:34 Metsän tiheikkö hakataan kirveellä maahan, ja Libanon kaatuu Voimallisen edessä.	34. Ja tihkiä metsä pitää raudalla maahan hakattaman; ja Libanon pitää voimallisen kautta kaatuman.	ja tihkiä medzä pitä raudalla maahan hacattaman/ ja Libanonin pitä sen woimallisen cautta caatuman.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Mutta Iisain kannosta puhkeaa virpi, ja vesa versoo hänen juuristansa.	1. Ja vitsa on putkahtava Isain kannosta, ja vesa on hedelmöitsevä hänen juurestansa,	11:1 JA widza on putcahtawa Isain cannosta/ ja wesa on hedelmöidzewä hänen juurestans.
11:2 Ja hänen päällensä lepää Herran Henki, viisauden ja ymmärryksen henki, neuvon ja voiman henki, tiedon ja Herran pelon henki.	2. Jonka päällä Herran henki lepää, viisauden ja ymmärryksen henki, neuvon ja väkevyyden henki, taidon ja Herran pelvon henki.	11:2 Jonga päälle HERran Hengi lewjäjä/ wijsauden ja ymmärryksen hengi/ neuwon ja wäkeyyden hengi.
11:3 Hän halajaa Herran pelkoa; ei hän tuomitse silmän näöltä eikä jaa oikeutta korvan kuulolta,	3. Ja hänen haistamisensa on Herran pelvossa oleva: ei hän tuomitse silmäinsä näön jälkeen, eikä nuhtelee korvainsa kuulon jälkeen,	11:3 Taidon ja HERran pelgon hengi/ ja hänen haistamisens on HERran pelgos olewa. Ei hän duomidze silmäins nägön jälken/ eikä nuhtelee corwains cuullon jälken.
11:4 vaan tuomitsee vaivaiset vanhurskaasti ja jakaa oikein oikeutta maan nöyrille; suunsa sauvalla hän lyö maata, surmaa jumalattomat huultensa henkäyksellä.	4. Vaan hän tuomitsee köyhiä vanhurskaudessa, ja nuhtelee maan raadollisia oikeudella, ja lyö maata suunsa sauvalla, ja huultensa hengellä tappaa hän jumalattoman.	11:4 Waan hän duomidze köyhiä wanhurscaudesä/ ja nuhtule maan radollisia cohtudella/ ja lyö maata hänen suuns sauvalla. Ja hänen huuldens hengellä tappa hän jumalattoman.
11:5 Vanhurskaus on hänen kupeittensa vyö ja totuus hänen lanteittensa side.	5. Vanhurskaus on hänen kupeinsa vyö, ja usko hänen munaskuinsa side.	11:5 Wanhurscaus on hänen cuwehtens wyö/ ja usco hänen munascuidens side.
11:6 Silloin susi asuu karitsan kanssa, ja pantteri makaa vohlan vieressä; vasikka ja nuori leijona ja syöttöhärkä ovat yhdessä, ja pieni poikanen niitä paimentaa.	6. Sudet asuvat lammasten seassa, ja pardi makaa vohlain kanssa; vasikka myös ja nuori jalopeura, ja syötinnaudat käyvät yhdessä, ja vähä poikainen kaitsee heitä.	11:6 Sudet asuwat lammasten seas/ ja Pardus maca wohlain cansa. Wasicka myös ja nuori Lejoni/ ja syötin naudat käywät yhdes/ ja wäähä poicainen caidze heitä.
11:7 Lehmä ja karhu käyvät laitumella, niiden vasikat ja pennut yhdessä makaavat, ja jalopeura syö rehua kuin raavas.	7. Niin myös lehmät ja karhut käyvät yhdellä laitumella, ja heidän vasikkansa myös ynnä makaavat; jalopeura syö olkia niinkuin härkä.	11:7 Nijn myös lehmät ja carhut käywät yhdellä laituumella/ ja heidän wasickans myös ynnä macawat. 11:8 Ja Lejoni syö olkia nijncuin härkä/
11:8 Imeväinen leikittelee kyykäärmeen kololla, ja vieroitettu kurottaa kätensä myrkkyliskon luolaan.	8. Ja imevä lapsi ihastuu vaskikäärmeen lävestä; ja vieroitettu lapsi pistää kätensä basiliskin luolaan.	ja imewä lapsi ihastu waskikärmen läwestä. Ja wieroitettu lapsi pistä kätens Basiliscuxen luolaan.
11:9 Ei missään minun pyhällä vuorellani tehdä pahaa eikä vahinkoa, sillä maa on täynnä Herran tuntemusta, niinkuin vedet peittävät meren.	9. Ei kenkään vahingoitse eikä turmele kaikella pyhyiteni vuorella; sillä maa on täynnä Herran tuntoa, niinkuin meri vedellä peitetty.	11:9 Ei kengän wahingoidze eikä turmele/ caikella minun pyhydeni mäellä. Sillä maa on täynäns HERran tundo/ nijncuin meri wedellä peitetty.

11:10 Sinä päivänä pakanat etsivät Iisain juurta, joka on kansojen lippuna, ja hänen asumuksensa on oleva kunniaa täynnä.	10. Ja tapahtuu sinä päivänä, että Isain juurta, joka seisoo kansan lippuna, pitää pakanain etsimän; ja hänen leponsa on kunniallinen oleva.	11:10 JA tapahtu sinä päivänä/ että Isain juurta/ joca seisoo Canssain lippuna/ pitää pacanain edzimän/ ja hänen lepons on cunnialinen olewa.
11:11 Ja sinä päivänä Herra vielä toisen kerran ojentaa kätensä hankkiakseen itselleen kansansa jäännöksen, joka on jäljellä Assurissa, Egyptissä, Patroksessa, Etiopiassa, Eelamissa, Sinearissa, Hamatissa ja merensaarilla.	11. Ja tapahtuu sinä päivänä, että Herra vielä toisen kerran kokottaa kätensä ostamaan kansansa tähteitä, jotka jääneet ovat, Assyriasta, Egyptistä, Patroksesta, Etiopista, Elamista, Sinearista, Hamatista ja meren luodoista.	11:11 Ja HERra vielä toisen kerran cocotta kätens/ omistaman Canssans tähteitä/ jotca jäänet olit/ Assyrialaisilda/ Egyptiläisildä: Patroxelda/ Morilaisilda/ Elamitildä/ Sineareilda/ Hamateilda/ ja meren luodoilda.
11:12 Hän nostaa viirin pakanakansoille ja kokoaa Israelin karkoitettut miehet; ja Juudan hajoitettut naiset hän kerää maan neljästä äärestä.	12. Ja hän nostaa lipun pakanoissa, tuodaksensa Israelin pakolaiset, ja myös kootaksensa Juudan hajoitettut, neljästä maan äärestä.	11:12 Ja hän nosta lipun pacanoisa/ cocoman poisajetuuta Israelistä ja hajotettuja Judasta/ neljästä maan culmasta.
11:13 Silloin katoaa Efraimin kateus, ja Juudan vihat häviävät. Efraim ei kadehdi Juudaa, eikä Juuda vihaa Efraimia.	13. Ja kiivaus Ephraimia vastaan pitää lakkaaman, ja Juudan viholliset pitää peräti katoaman, niin ettei Ephraimin pidä kadehtiman Juudaa, ja Juudan ei pidä ahdistaman Ephraimia.	11:13 Ja kijwaus Ephraimi wastan pitä lackaman/ ja Judan wiholliset pitä peräti catoman/ nijn ettei Ephraimin pidä cadehtiman Judata/ ja Judan ei pidä ahdistaman Ephraimi.
11:14 Ja he lentävät länteen päin filistealaisten niskaan, yhdessä he ryöstävät Idän miehiä. Edom ja Moab joutuvat heidän käsiinsä, ammonilaiset heidän alamaisikseen.	14. Mutta heidän pitää karkaaman Philistealaisten niskaan, länteen päin, ja ryöstämän idän puolella asuwait; Edom ja Moab pitää heidän käsiinsä lankeeman, ja Ammonin pojat pitää heille kuuliaiset oleman.	11:14 Mutta heidän pitä carcaman Philisterein caulaan länden päin/ ja ryöstämän idän asuwait. Edom ja Moab pitä heidän käsijns langeman/ ja Ammonin pojat pitä heille cuuliaiset oleman.
11:15 Ja Herra vihkii tuhon omaksi Egyptin merenlahden ja vihansa hehkussa kohottaa kätensä Eufrat-virtaa vastaan, lyö sen hajalle seitsemäksi puroksi ja tekee sen kengin kuljettavaksi.	15. Ja Herra on kiroova Egyptin meren lahden, ja liikuttava kätensä virtaa vastaan, tuulensa väkevyydessä; ja hän lyö sen seitsemäksi ojaksi, niin että kengässä käydään ylitse.	11:15 Ja HERra on kirowa Egyptin meren wirran/ ja lijcuttawa kätens wirta wastan hänen tuulens wäkewydesä. Ja lyö seidzemen coske nijn että kengis käydän ylidze.
11:16 Siitä tulee valtatie hänen kansansa jäännökselle, joka on jäljellä Assurissa, niinkuin tuli Israelille silloin, kun se Egyptin maasta lähti.	16. Ja rata on oleva hänen jääneelle kansallensa, joka Assyrialaisilta jätetty oli; niinkuin Israelille silloin tapahtui, kuin hän Egyptistä läksi.	11:16 Ja rata pitä oleman hänen jäänyelle Canssallens/ joca Assyrialaisilda jätetty oli: nijncuin Israelille silloin tapahtui/ cosca hän Egyptistä läxi.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Sinä päivänä sinä sanot: "Minä kiitän sinua, Herra, sillä sinä olit minuun vihastunut, mutta sinun vihasi asettui, ja sinä lohdutit minua.	1. Silloin pitää sinun sanoman: minä kiitän sinua, Herra, että vihainen olet ollut minun päälleni; mutta sinun vihas on palannut, ja sinä lohdutat minua.	12:1 Silloin pitä sinun sanoman: Minä kijtän sinua HERra/ että wihainen olet ollut minun päälleni/ mutta sinun wihas on palannut/ ja sinä lohdutat minua.

12:2 Katso, Jumala on minun pelastukseni; minä olen turvassa enkä pelkää, sillä Herra, Herra on minun väkevyyteni ja ylistysvirteni, hän tuli minulle pelastukseksi."	2. Katso, Jumala on minun autuuteni, minä olen turvassa ja en mitään pelkää; sillä Herra, Herra on minun väkevyyteni, ja minun virteni, ja hän on minun autuuteni.	12:2 Cadzo/ Jumala on minun autuden/ minä olen turvas ja en mitän pelkä/ sillä HERra Jumala on minun wäkeyyden/ ja minun wirten ja minun autuden.
12:3 Te saatte ilolla ammentaa vettä pelastuksen lähteistä.	3. Teidän pitää ammentaman vettä ilolla autuuden lähteistä.	12:3 Teidän pitä ammundaman wettä ilolla autuden lähteistä.
12:4 Ja sinä päivänä te sanotte: "Kiittäkää Herraa, julistakaa hänen nimeänsä, tehkää hänen suuret tekonsa tiettäviksi kansain keskuudessa, tunnustakaa, että hänen nimensä on korkea.	4. Ja silloin te sanotte: kiittäkää Herraa, ja saarnatkaa hänen nimeänsä, julistakaa kansoissa hänen tekojansa, muistakaa kuinka korkia hänen nimensä on.	12:4 Ja silloin te sanotta: kijttäkät HERra/ ja saarnatcat hänen nimens/ julistacat Canssoisa hänen tecojans/ muistacat cuinga corkia hänen nimens on.
12:5 Veisatkaa ylistystä Herralle, sillä jaloja töitä hän on tehnyt; tulkoot ne tunnetuiksi kaikessa maassa.	5. Veisatkaa kiitosta Herralle, sillä hän on voimallisesti itsensä asettanut; se olkoon tiittävä kaikessa maassa.	12:5 Weisatcat kijtost HERralle: sillä hän on woimallisest idzens asettanut: se olcon tiittäwä jocaizesa maasa.
12:6 Huutakaa ja riemuitkaa, Siionin asukkaat, sillä suuri on teidän keskellänne Israelin Pyhä."	6. Korota äänes ja veisaa, sinä Zionin asuvainen, sillä Israelin pyhä on suuri sinun keskelläs.	12:6 Ihastu ja iloidze sinä Zionin asuwainen: sillä Israelin Pyhä on suuri sinun tykönäs.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu
13:1 Ennustus Baabelista, Jesajan, Aamoksen pojan, näkemä.	1. Babelin kuorma, jonka Jesaia Amotsin poika näki.	13:1 TÄmä on Babelin cuorma cuin Jesaia Amoxen poica näki.
13:2 Pystyttäkää viiri paljaalle vuoren laelle, korottakaa äänenne heille, viittokaa kädellä heitä menemään sisälle ruhtinasten porteista.	2. Nostakaa lippu korkialle vuorelle, huutakaa kovin heitä vastaan; nostakaa kätenne ylös, antakaa pääruhtinasten mennä porteista sisälle.	13:2 Nostacat liput corkeille wuorille/ huutacat cowin heitä wastan/ nostacat käten ylös/ andacat mennä pääruhtinasten sisälle owein cautta.
13:3 Minä olen antanut käskyn vihkiytyneilleni ja kutsunut urhoni vihani työhön, ylvääni, riemuitsevaiseni.	3. Minä olen käskenyt pyhitetyilleni, ja kutsunut väkeväni minun vihaani, jotka iloitsevat minun kunniasani.	13:3 Minä olen käskenyt minun Pyhydeni/ ja cudzunut minun wäkwäni minun wihaani/ jotca iloidzewat minun cunniasani.
13:4 Kuule, vuorilla käy kuin paljon väen pauhina; kuule valtakuntain, kokoontuneitten kansojen kohinaa: Herra Sebaot katsastaa sotajoukkoansa.	4. Siellä on suuren joukon huuto vuorilla, niinkuin paljon kansan huuto, niinkuin humaus pakanain kootusta valtakunnasta: Herra Zebaot varustaa joukon sotaan,	13:4 Siellä on huuto isoista joucosta wuorilla/ nijncuin suuresta Canssasta huuto/ nijncuin humaus pacanain cootusta waldacunnasta/ HERRA Zebaoth warusta joucon sotaan.
13:5 He tulevat kaukaisesta maasta, taivaan ääristä, Herra ja hänen vihansa aseet, hävittämään kaiken maan.	5. Jotka kaukaiselta maalta tulevat, taivaan ääristä: tosin itse Herra vihansa joukolla, hävittämään koko maata.	13:5 Jotca caucaiselda maalda tulewat/ taiwan äristä/ tosin idze HERra hänen wihans joucolla/ häwittämän coco maata.
13:6 Valittakaa, sillä Herran päivä on lähellä, se tulee kuin hävitys Kaikkivaltiaalta.	6. Valittakaa, että Herran päivän on juuri läsnä; hän tulee niinkuin hävitys Kaikkivaltiaalta.	13:6 Surecat/ että HERran päiwä on juuri läsnä/ hän tule nijncuin häwitys Caickiwaldialda.
13:7 Sentähden herpoavat kaikki kädet, ja kaikki ihmissydämet raukeavat.	7. Sentähden pitää kaikki kädet lankeeman maahan, ja kaikki ihmisten sydämet vaipuman.	13:7 Sentähden pitä caicki kädet langeman maahan/ ja caicki ihmisten sydämet waipuman.

13:8 He peljästyvät, kivut ja tuskat valtaavat heidät, he vääntelehtivät kuin synnyttäjät, tuijottavat toisiinsa tyrmistyneinä, kasvot tulenkarvaisina.	8. Hämmentys, tuska ja kipu pitää tuleman heidän päällensä; heillä pitää oleman tuska niinkuin lapsen synnyttävällä: yhden pitää toista kauhistuman, heidän kasvonsa pitää oleman punaisen niinkuin tulen.	13:8 Hämmentys/ tuska ja kipu pitää tuleman heidän päällens/ heillä pitää oleman tuscan nijncuin lapsen synnyttävällä/ yhden pitää toista cauhistuman/ heidän caswons pitää oleman punaisen nijncuin tulen.
13:9 Katso, Herran päivä tulee, tulee armottomana, tulee kiivaus ja vihan hehku, tekemään autioksi maan ja hävittämään siitä sen syntiset.	9. Sillä katso, Herran päivä tulee kauhiasti vihaisna ja julmana, hävittämään maata, ja siitä teloittamaan syntisiä,	13:9 Sillä cadzo/ HERran päiwä tule cauhiasti wihaisna/ julmana/ häwittämän maata/ ja sijtä teloittaman syndisitä.
13:10 Sillä taivaan tähdet ja Kalevanmiekat eivät loista valollansa, aurinko on pimeä noustessansa, kuu ei kirkkaana kumota.	10. Ettei tähdet taivaassa, ja hänen kointähtensä paista kirkkaasti; aurinko ylenee synkiästi, ja kuu paistaa pimiästi.	13:10 Ettei tähdet taiwasa/ ja hänen Orionins ei paista kirckast/ Auringo ylöne syngiäst/ ja Cuu paista pimiästi.
13:11 Minä koston maanpiirille sen pahuuden ja jumalattomille heidän pahat tekonsa; minä lopetan julkeitten kopeuden ja painan maahan väkivaltaisten ylpeyden.	11. Minä tahdon rangaista maan piirin hänen pahuutensa tähden ja jumalattomat heidän vikainsa tähden, ja tahdon lopettaa koreiden ylpeyden, ja nöyryyttää jaloin ynseyden;	13:11 Minä tahdon rangaista maan pijrin hänen pahudens tähden/ ja jumalattomat heidän wicains tähden/ ja tahdon lopetta coreitten ylpeyden/ ja nöyryttä jaloin ynseyden.
13:12 Minä teen kuolevaiset harvinaisemmiksi kuin puhdas kulta, ihmiset harvinaisemmiksi kuin Oofirin kulta.	12. Niin että mies pitää oleman kalliimpi puhdasta kultaa, ja ihminen enempi kunnioitettu kuin kappale Ophirin kultaa.	13:12 Nijn että mies pitää oleman callimbi puhdasta culta/ ja ihminen enä cunnioitettu cuin cullan cappale Ophirist.
13:13 Sentähden minä järisytän taivaat, ja maa järkkyy paikaltansa Herran Sebaotin kiivaudesta, hänen vihansa hehkun päivänä.	13. Sentähden minä liikutan taivaan, niin että maan pitää vapiseman paikastansa Herran Zebaotin vihan kautta, ja hänen julman vihansa päivän kautta.	13:13 Sentähden minä lijcutan taiwan/ nijn että maan pitää wapiseman paicastans HERran Zebaothin wihan cautta/ ja hänen wihans päiwän cautta.
13:14 Ja niinkuin säilytetyt gasellit ja niinkuin lampaat, joilla ei ole kokoajaa, he kääntyvät kukin kansansa luo, pakenevat kukin omalle maallensa.	14. Ja hänen pitää oleman niinkuin pois ajetun metsävuohen, ja niinkuin lauman ilman paimenta; niin että jokaisen pitää palajaman kansansa tykö, ja jokaisen pakeneman maallensa;	13:14 Ja hänen pitää oleman nijncuin ajetun medzävuohen/ ja nijncuin lauman ilman paimenda/ nijn että jocaidzen pitää palajaman Canssans tygö/ ja jocaidzen pakeneman hänen maallens.
13:15 Kuka ikinä tavataan, se lävistetään, kuka kiinni joutuu, se miekkaan kaatuu.	15. Että jokainen, joka löydetään, pitää pistettämän lävitse, ja jokainen, joka siellä läsnä on, pitää miekalla lankeeman.	13:15 Että jocainen cuin löytän/ se pitää pistettämän läpidze/ ja joca siellä läsnä on/ pitää miecalla langeman.
13:16 Heidän pienet lapsensa murskataan heidän silmänsä edessä, heidän talonsa ryöstetään, ja heidän vaimonsa raiskataan.	16. Pitää myös heidän lapsensa heidän silmänsä edessä tapettaman, heidän huoneensa ryöstettämän, ja heidän emäntänsä häväistämän.	13:16 Pitä myös heidän lapsens heidän silmäins edes tapettaman/ heidän huonens ryöstettämän/ ja heidän emändäns häwäistämän.
13:17 Katso, minä herätän heitä vastaan meedialaiset, jotka eivät hopeasta huoli eivätkä kullasta välitä.	17. Katso, minä herätän Mediläiset heidän päällensä, jotka ei etsi hopiaa, eikä kysy kultaa;	13:17 Sillä cadzo/ minä herätän Mederit heidän päällens/ jotca ei edzi hopiata/ eikä kysy culta.
13:18 Heidän jousensa kaatavat nuoret miehet; he eivät armahda kohdun hedelmää eivätkä lapsia sääli.	18. Vaan ampuvat nuoria miehiä kuoliaaksi joutsilla, ja ei armahda äidin kohdun hedelmää, eikä säästä lastakaan.	13:18 Waan ambua nuoria miehiä cuoliaksi joudzilla/ ja ei armahda äitin cohdu hedelmätä/ eikä säästä lastacan.

13:19 Ja Baabelin, valtakuntain kaunistuksen, kaldealaisten ylpeyden ja loiston, käy niinkuin Sodomian ja Gomorran, jotka Jumala hävitti.	19. Näin pitää Babeli, se kaikkein kaunein valtakuntain seassa, Kaldealaisten koreus, tuleman; niinkuin Jumala kukisti Sodomian ja Gomorran;	13:19 Näin pitää Babelin sen caickein caunimman waldacundain seas/ Chalderein coreuden cukistettaman Jumalalda/ nijncuin Sodoma ja Gomorra.
13:20 Ei sitä ikinä enää asuta, autioksi jää se polvesta polveen; ei arabialainen sinne telttaansa tee, eivätkä paimenet siellä laumaansa lepuuta.	20. Niin ettei siellä enää pidä asuttaman ijankaikkisesti, eikä siellä asuntoa pidettämän suvusta sukuun. Niin ettei myös Arabialaisten sinne pidä yhtään majaa tekemän, eikä paimenten pidä siellä lounalla makaaman.	13:20 Nijn ettei siellä enä pidä asuttaman/ eli jocu siellä oleman ijancaickisest. Nijn ettei myös Arabein sinne pidä yhtän maja tekemän/ eikä paimenet pihatto sinne rakendamän.
13:21 Erämaan eläimet lepäävät siellä, sen huoneet ovat täynnä huuhkajia, kamelikurjet asuvat siellä, ja metsänpeikot siellä hyppelevät.	21. Vaan metsän pedot pitää siellä makaaman, ja heidän huoneensa oleman täynnä kauheita petoja, ja yököt pitää siellä asuman, ja siellä liekkiöt hyppelemän,	13:21 Waan cauhiat linnut pitää siellä macaman/ ja heidän huonens oleman täynäns petoja/ ja Strutzit pitää siellä asuman/ ja Lieckiöt pitää siellä hyppelemän/
13:22 Sakaalit ulvovat sen palatseissa, aavikkosudet huvilinnoissa. Sen aika on lähellä, tulemaisillaan, ei sen päiviä pidennetä.	22. Ja tarhapöllöt laulaman hänen kaunistetuissa huoneissansa, ja lohikäärmeet iloisissa linnoissa. Ja hänen aikansa on pian tuleva, ja hänen päivänsä ei pidä viipymän.	13:22 Ja tarhapöllöit laulaman hänen caunistetuis huoneisans/ ja Drakit nijsä iloisia linnoisa. Ja hänen aicans on pian tulewa/ ja hänen päiwäns ei pidä wijpymän.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 Sillä Herra armahtaa Jaakobia ja valitsee vielä Israelin ja sijoittaa heidät heidän omaan maahansa; muukalaiset liittyvät heihin ja yhtyvät Jaakobin heimoon.	1. Sillä Herra armahtaa Jakobia ja valitsee vielä nyt Israelin, ja panee heitä heidän maahansa; ja muukalaisten pitää antaman itsensä heidän allensa, ja suostuman Jakobin huoneeseen.	14:1 SILLÄ HERra armahta Jacobin päälle/ ja walidze vielä nyt Israelin/ ja pane heitä hänen maahans/ ja muucalaisten pitä andaman idzens heidän alans/ ja suostuman Jacobin huoneseen.
14:2 Kansat ottavat heidät ja tuovat heidät heidän kotiinsa, ja Israelin heimo saa heidät Herran maassa omiksensa, orjiksi ja orjattariksi, ja he vangitsevat vangitsijansa ja vallitsevat käskijöitensä.	2. Ja kansat ottavat heidät, ja vievät heitä heidän paikkaansa, ja Israelin huone on omistava heitä Herran maassa palvelioiksi ja piioiksi; ja pitää heitä vankina pitämän, joilta he olivat vangitut, ja niin he vallitsevat vaivaajiansa.	14:2 Ja Canssan pitä ottaman heitä tygöns/ ja wiemän heitä heidän paickans/ nijn että Israelin huone on omistawa heitä HERran maasa palwelioixi ja pijcoixi/ ja pitä heitä fangina pitämän/ joilda he olit fangitut/ ja nijn he wallidzewat heidän waiwaitans.
14:3 Ja sinä päivänä, jona Herra päästää sinut rauhaan vaivastasi, tuskastasi ja siitä kovasta työstä, jota sinulla teetettiin,	3. Ja pitää tapahtuman siihen aikaan kuin Herra on antava sinulle levon sinun surustas ja vaivastas, ja siitä kovasta orjuudesta, jossas orjana pidettiin;	14:3 Ja sijhen aican cuin HERra on andawa sinulle lewon sinun surustas/ murhestas ja waiwastas/ ja sijtä cowasta orjudesta josas olit.
14:4 sinä virität tämän pilkkalaulun Baabelin kuninkaasta ja sanot: "Kuinka on käskijästä tullut loppu, tullut loppu ahdistuksesta!"	4. Että sinun pitää puhuman näin Babelin kuningasta vastaan ja sanoman: kuinka vaivaaja on tullut perikatoon, ja veron laskemus on loppuun joutunut.	14:4 Nijn sinun pitä puhuman näin Babelin Cuningasta wastan/ ja sanoman: Cuinga waiwaja on tullut peräcaton/ ja weron laskemus on loppuun joutunut.
14:5 Herra on murtanut jumalattomain sauvan, valtiaitten vitsan,	5. Herra on taittanut jumalattomain sauvan, vallitsiain vitsan.	14:5 HERra on taittanut jumalattomain widzan/ sen wäkewän widzan.
14:6 joka kiukussa löi kansoja, löi lakkaamatta, joka vihassa vallitsi kansakuntia, vainosi säälimättä.	6. Joka löi kansaa julmuudessa ilman lakkaamata, ja vallitsi pakanoita ankaruudella, ja vaivasi heitä ilman laupiutta.	14:6 Joca löi Canssa julmudes ilman lackamat/ ja wallidzi pacanoita angarudella/ ja waiwais heitä ilman laupiutta.

14:7 Kaikki maa on saanut levon ja rauhan, he puhkeavat riemuun.	7. Nyt on kuitenkin koko maailmalla lepo, ja on alallansa ja riemuitsee ilosa.	14:7 Nyt on cuitengin coco mailmalla lepo/ ja on alallans/ ja riemuidze ilosa.
14:8 Kypressitkin sinusta iloa pitävät sekä Libanonin setrit: 'Sinun maata mentyäsi ei nouse kukaan meitä hakkaamaan.'	8. Ja hongat myös riemuitsevat sinusta, ja sedrit Libanonissa, (ja sanovat): ettäs makaat, niin ei nouse yhtään, joka meitä maahan hakkaa.	14:8 Ja hongat riemuidzewat sinusta/ ja Cedrit Libanonis/ ja sanowat/ ettäs macat/ nijn ei nouse yhtän joca meitä maahan hacka.
14:9 Tuonela tuolla alhaalla liikkuu sinun tähtesi, ottaaksensa sinut vastaan, kun tulet. Se herättää haamut sinun tähtesi, kaikki maan johtomiehet, nostattaa valtaistuimiltansa kaikki kansojen kuninkaat.	9. Helvetti vapisi alhaalla sinua, sinun tulemisestäs; se herättää sinulle kuolleet, kaiken maailman päämiehet, ja käski kaikkia pakanain kuninkaita nousta heidän istuimiltansa.	14:9 Helwetti wapisi alhalla sinua/ sinun tulemisestäs. Se herättä sinulle cuollet/ caiken mailman Caurit/ ja käski caickia pacanain Cuningoita nosta heidän istuimildans.
14:10 Kaikki he lausuvat ja sanovat sinulle: 'Myös sinä olet riutunut niinkuin mekin, olet tullut meidän kaltaiseksemme.'	10. Kaikkein pitää vastaaman ja sanoman sinulle: sinä olet myös lyöty niinkuin mekin, ja sinun kätees käy niinkuin meidänkin.	14:10 Yhden toisens perästä puhuman ja sanoman sinulle: sinä olet myös lyöty nijncuin mekin/ ja sinun kätes käy nijncuin meidängin.
14:11 Alas tuonelaan on vaipunut sinun komeutesi, sinun harppujesi helinä; sinun allasi ovat vuoteena madot, toukat ovat peittonasi.	11. Sinun ylpeytes on joutunut helvettiin alas, sinun kanteleis kilisemisellä; koin pitää oleman sinun vuotees, ja madot sinun peittees.	14:11 Sinun coreudes on joutunut Helwettin alas sinun candeles kilisemisellä. Coin pitä oleman sinun wuotes/ ja madot sinun peittees.
14:12 Kuinka olet taivaalta pudonnut, sinä kointähti, aamuruskon poika! Kuinka olet maahan syösty, sinä kansojen kukistaja!	12. Kuinka sinä kaunis kointähti olet pudonnut taivaasta? kuinkas olet maan päälle langennut, joka pakanat teit heikoksi?	14:12 Cuinga sinä caunis cointähti olet pudonnut taiwasta? cuingas olet maan päälle langennut/ joca pacanat teit heicoxi?
14:13 Sinä sanoit sydämessäsi: 'Minä nousen taivaaseen, korkeammalle Jumalan tähtiä minä istuimeni korotan ja istun ilmestysvuorelle, pohjimmaiseen Pohjolaan.	13. Vaan sinä ajattelit sydämessäs: minä astun taivaaseen, ja korotan istuimeni Jumalan tähtien ylitse: minä istutan itseni todistuksen vuorelle, sille puolelle pohjaa päin.	14:13 Etkös cummingan ajatellut sydämesäs: minä astun taiwaseen ja corgotan istuimeni Jumalan tähtejä ylidzen/ minä istutan idzeni todistuxen vuorelle/ sille puolelle pohjan päin.
14:14 Minä nousen pilvien kukkuloille, teen itseni Korkeimman vertaiseksi.'	14. Minä tahdon vaeltaa korkeiden pilvien päällä, ja olla kaikkein Korkeimman vertainen.	14:14 Minä tahdon waelda corkeitten pilwein päällä/ ja olla caickein corkeimman wertainen.
14:15 Mutta sinut heitettiin alas tuonelaan, pohjimmaiseen hautaan.	15. Kuitenkin sinä sysätään helvettiin, luolan puolelle.	14:15 Tosin/ sinä menet Helwettijn/ luolan puolelle.
14:16 Jotka sinut näkevät, ne katsovat pitkään, tarkastavat sinua: 'Onko tämä se mies, joka järisytti maan, järkytti valtakunnat,	16. Joka sinun näkee, hänen pitää katseleman sinua ja katsoman päälles, (ja sanoman): onko tämä se mies, joka maailman saatti värisemään, ja valtakunnat vapisemaan?	14:16 Joca sinun näke/ hänen pitä cadzeleman sinua/ ja cadzoman päälles/ ja sanoman: ongo se se mies/ joca mailman saatti wärisemän/ ja waldacunnat wapiseman?
14:17 joka teki maanpiirin erämaaksi ja hävitti sen kaupungit, joka ei päästänyt vankejansa kotiin?'	17. Joka maan piirin autioksi saatti, ja kukisti siellä kaupungit, ja ei päästänyt vankejansa kotia?	14:17 Joca maan pijrin autiaxi saatti/ ja cukisti siellä Caupungit/ ja ei kirwottanut hänen fangejans?
14:18 Kansojen kuninkaat kaikki lepäävät kunniaassa, kukin kammiossansa.	18. Kaikki pakanain kuninkaat makaavat kuitenkin kunnialla, jokainen huoneessansa;	14:18 Caicki pacanain Cuningat macawat cuitengin cunnialla/ jocainen huonesans.
14:19 Mutta sinä olet kaukana haudastasi, poisviskattuna niinkuin hylkyvesa, olet peittonyt surmattujen, miekalla lävistettyjen, kiviseen kuoppaan suistuneitten alle, olet kuin tallattu raato.	19. Mutta sinä olet hyljätty haudastas niinkuin kauhia vesa, niinkuin lyötyin vaatteet, jotka miekalla ovat kuoliaaksi pistetyt, jotka menevät alas kivikuoppaan, niinkuin tallattu raato.	14:19 Mutta sinä olet hyljätty haudastas nijncuin turmeldu oxa/ nijncuin lyötyin waattet/ jotca miecalla owat cuoliaxi pistetyt/ jotca menewät alas kiwicuoppaan/ nijncuin tallattu raato.

14:20 Et sinä saa yhtyä heidän kanssaan haudassa, sillä sinä olet maasi hävittänyt, kansasi tappanut. Ei ikinä enää mainita pahantekijäin sukua.	20. Ei sinua pidä niin haudattaman kuin ne; sillä sinä olet hävittänyt maas, ja tappanut kansas; sentähden ei pidä ikänä muistettaman ilkiäin siementä.	14:20 Ei sinua pidä nijn haudattaman cuin ne: sillä sinä olet hävittänyt sinun maas/ ja lyönyt sinun Canssas/ sentähden ei pidä ikänäns muistettaman sitä ilkiätä siemendä.
14:21 Laittakaa hänen lapsillensa verilöyly heidän isiensä pahain tekojen tähden, etteivät he nousisi ottamaan omaksensa maata ja täyttäisi maanpiiriä kaupungeilla."	21. Valmistakaat teurastamaan hänen lapsiansa, heidän isäinsä pahain tekoin tähden, ettei he nousisi eli perisi maata, eikä täyttäisi maan piiriä kaupungeilla.	14:21 Walmistacat teurastaman hänen lapsians/ heidän Isäins pahain tecoin tähden/ ettei he nousis eli pereis maata/ eikä täyttäis maan pijriä Caupungeilla.
14:22 Minä nousen heitä vastaan, sanoo Herra Sebaot, ja hävitän Baabelilta nimen ja jäännöksen, suvun ja jälkeläiset, sanoo Herra.	22. Ja minä tulen heidän päällensä, sanoo Herra Zebaot, ja hävitän Babelissa hänen nimensä, hänen jääneensä, sikiänsä ja sukukuntansa, sanoo Herra,	14:22 Ja minä tulen heidän päällens/ sano HERra Zebaoth: ja häwitän Babelis hänen muistons/ hänen jäänens/ sikiäns ja sucucundans/ sano HERra:
14:23 Minä teen sen tuonenkurkien perinnöksi ja vesirämeeksi, minä lakaisen sen pois hävityksen luudalla, sanoo Herra Sebaot.	23. Ja teen hänen tarhapöllöin perinnöksi ja vesikuljuksi; ja käväisen hänen hävityksen luudalla, sanoo Herra Zebaot.	14:23 Ja teen hänen tarhapöllöin perinnöxi ja wesiculjuxi/ ja käväisen hänen häwityxen luudalla/ sano HERra Zebaoth.
14:24 Herra Sebaot on vannonut sanoen: Totisesti, mitä minä olen ajatellut, se tapahtuu, mitä minä olen päättänyt, se toteutuu:	24. Herra Zebaot on vannonut ja sanonut: mitämaks, että sen pitää niin tapahtuman kuin minä ajattelen, ja pitää niin pysymän kuin minun mielessäni on:	14:24 HERra Zebaoth on wannonut/ ja sanonut: mitämax/ että sen pitä nijn tapahtuman cuin minä ajattelen/ ja pitä nijn pysymän cuin minun mielesän on.
14:25 minä muserran Assurin maassani ja tallean hänet vuorillani, niin että hänen ikeensä heltiää heidän päältään ja hänen kuormansa heltiää heidän hartioiltansa.	25. Että Assur telataan minun maassani, ja minä tallean hänen minun vuorellani; että hänen ikeensä heiltä otettaisiin, ja hänen kuormansa heidän kaulastansa tulis pois.	14:25 Että Assur telatan minun maasani/ ja minä tallan hänen minun vuorellani/ että hänen ikens heildä otetaisin/ ja hänen cuormans heidän cauloistans tulis pois.
14:26 Tämä on päätös, päätetty kaikesta maasta, tämä on käsi, ojennettu kaikkien kansojen yli.	26. Nämät ovat hänen juonensa, joita hän pitää kaikissa maan paikoissa; ja se on se kohotettu käsi kaikkein pakanain ylitse.	14:26 Nämät owat hänen juonens cuin hän pitä caikisa maan paicoisa/ ja se on se cocotettu käsi caickein pacanain ylidze.
14:27 Sillä Herra Sebaot on päättänyt, - kuka sen tyhjäksi tekee? Hänen kätensä on ojennettu, - kuka sen torjuu?	27. Sillä Herra Zebaot on sen päättänyt, kuka tahtoo tyhjäksi tehdä? ja hänen kätensä on kokotettu, kuka voi sen vääntää pois?	14:27 Sillä HERra Zebaoth on sen päättänyt/ cuca tahto kieldä? ja hänen kätens on cocotettu/ cuca woi sen wäändä pois?
14:28 Kuningas Aahaan kuolinvuotena tuli tämä ennustus:	28. Sinä vuonna kuin kuningas Ahas kuoli, nähtiin tämä kuorma:	14:28 SInä vuonna cuin Cuningas Ahas cuoli/ nähtin tämä cuorma.
14:29 Älä iloitse, Filistea kaikkinesi, siitä että sauva, joka sinua löi, on murtunut. Sillä käärmeen juuresta kasvaa myrkkylisko, ja sen hedelmä on lentävä käärme.	29. Sinä Philistea, älä niin kovin riemuitse, että se vitsa, joka sinua löi, on taitettu; sillä käärmeen juuresta on tulewa basiliski, ja hänen hedelmänsä on tulinen lentävä kärme.	14:29 Sinä Philistea älä nijn cowin riemuidze/ että se widza/ joca sinua löi/ on taitettu: sillä kärmen juuresta on tulewa Basiliscus/ ja hänen hedelmäns on nijncuin palawan lendäwäisen Drakin.
14:30 Vaivaisista kurjimmat löytävät laitumen, ja köyhät saavat turvassa levätä, mutta sinun juuresi minä tapan nälkään, ja sinun jäännöksesi surmataaan.	30. Sillä tarvitsevaisten esikoiset pitää korjaaman itsiänsä, ja köyhät suruttomasti lepäämän; mutta sinun juures tapan minä näljällä, ja suretan sinun jäänees.	14:30 Sillä tarwidzewaisen esicoiset pitä corjaman idzens/ ja köyhät suruttomast lepämän/ mutta sinun juures tapan minä näljällä/ ja suretan hänen jäänens.

14:31 Valita, portti, huuda, kaupunki; menehdy pelkoon, Filistea kaikkinesi, sillä pohjoisesta tulee savu; eikä yksikään erkane vihollisen riveistä.	31. Surkuttele sinuas, portti, huuda sinä kaupunki, koko Philistealaisten maa on marras! sillä pohjoisesta tulee savu, ja ei yksikään ole majassansa.	14:31 Surcuttele sinuas owi/ huuda sinä Caupungi/ coco Philisterein maa on marras: sillä pohjaisest tule sawu/ ja ei yxikän ole hänen majasans.
14:32 Ja mitä vastataan pakanakansan sanansaattajille? "Herra on perustanut Siionin, ja hänen kansansa kurjat saavat siinä turvan."	32. Ja mitä pakanain sanansaattajia vastataan? nimittäin, että Herra on perustanut Zionin, ja siellä pitää hänen kansansa raadollisilla turva oleman.	14:32 Ja mitä pacanain sanansattajat wastawat? nimittäin/ että HERra on perustanut Zionin/ ja siellä pitä radollisille hänen Canssastans turwa oleman.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu
15:1 Ennustus Mooabista. Hävityksen yönä tuhoutuu Aar-Mooab; hävityksen yönä tuhoutuu Kiir-Mooab.	1. Tämä on Moabin kuorma: yöllä tulee hävitys Arin Moabissa, se on jo pois; yöllä tulee hävitys Kirin Moabissa, se on jo pois.	15:1 TÄmä on Moabin cuorma: yöllä tule Urin häwitys Moabis/ jo on pois/ yöllä tule Kirin häwitys Moabis/ jo on pois.
15:2 Bait ja Diibon nousevat uhrikukkuloille itkemään, Nebolla ja Meedebassa Mooab valittaa; kaikki päät ovat paljaiksi ajellut, kaikki parrat ovat leikatut.	2. Bat ja Dibon menevät ylös kukkulalle itkemään, ja Moab suremaan Neboa ja Metbaa; kaikki päät ovat ajellut, koko parta on leikattu.	15:2 He menewät Baithin ja Dibonin Altarille/ itkemän ja sureman Nebot ja Metbat Moabis/ caicki päät owat ajellut/ caicki parta on leicattu.
15:3 Kaduilla he kääriytyvät säkkeihin, katoilla ja toreilla kaikki valittavat, menehtyvät itkuun.	3. Kaduillansa käyvät he kiedottuina säkkeihin: kattoinsa päällä ja kaduilla he kaikki itsiänsä surkuttelevat ja tulevat itkein alas.	15:3 Heidän catuillans käywät he kiedoitut säckehin/ heidän cattoins päällä ja catuilla he caicki idzens surcuttelewat/ ja tulewat itkein alas.
15:4 Hesbon ja Elale huutavat; Jahaaseen asti kuuluu niiden parku. Sentähden Mooabin varustetut miehet vaikeroivat, sen sielu vapisee.	4. Hesboni ja Elale huutavat, niin että heidän äänensä kuuluu hamaan Jahtsaan; sentähden asettenkantajat surkuttelevat itsiänsä Moabissa, että heidän sielullensa käy nurin.	15:4 Hesboni ja Eleale huutawat/ niijn että se cuulu haman Jahzan/ sentähden asettencandajat surcuttelewat idzens Moabis/ että heidän sielullens käy nurin.
15:5 Minun sydämeni huutaa Mooabin tähden; sen pakolaisia on aina Sooriin, aina Eglat-Selisijjaan asti. Luuhitin solatietä he nousevat itkien, Hooronaimin tiellä he puhkeavat parkuun hävityksen tähden.	5. Minun sydämeni huutaa Moabia, heidän kulkiansa pakenevat aina Zoariin, kolmikirjaista lehmää; sillä he menevät Luhitin paltaan ja itkevät, ja tiellä Horonaimiin päin nousee waikia huuto.	15:5 Minun sydämen huuta Moabi/ heidän culkians pakenewat aina Zoarin/ colmicarjaista lehmä: sillä he menewät Luhithijn ja itkewät/ ja tiellä Horonaimin päin nouse waikia huuto.
15:6 Nimrimin vedet ehtyvät erämaaksi, heinä kuivuu, ruoho lakastuu, vihantaa ei ole.	6. Sillä Nimrimin vedet kuivuvat, niin että heinä siellä kuivettuu, ja ruoho lakastuu; ja ei yhtään viheriäistä ruohoa kasva.	15:6 Sillä Nimrimin wedet cuiwawat/ niijn että heinä siellä cuiwettu ja ruoho lacastu/ ja ei yhtän wiherjäistä ruoho caswa.
15:7 Sentähden he kantavat hankkimansa säästön ja tallettamansa tavaran Pajupuron yli.	7. Sillä ne tavarat, jotka he koonneet ovat, ja kansa, jonka he varustaneet ovat, viedään pajuojan ylitse.	15:7 Sillä ne tawarat cuin he coonnet owat/ ja Canssa jonga he warustanet owat/ wiedzän pajuojan ylidzen.
15:8 Parku kiertää Mooabin rajoja, valitus kuuluu Eglaimiin asti, valitus Beer-Eelimiin asti.	8. Huuto hajoo Moabin rajoja ympäri, he itkevät hamaan Eglaimiin, ja itkevät Elimin kaivon tykönä;	15:8 Huuto hajo Moabin rajoja ymbärins/ he itkewät haman Eglaimin/ ja itkewät Elimin caiwon tykönä.

15:9 Sillä Diimonin vedet ovat verta täynnä, ja vielä muutakin minä tuotan Diimonille: leijonan Mooabin pelastettujen ja maahan jääneitten kimppuun.	9. Että Dimonin vedet ovat verta täynnä. Siihen minä tahdon vielä enempi antaa tulla Dimonin päälle, ja myös heidän päällensä, jotka Moabin jalopeuralta päässeet ovat, ja jääneiden päälle maassa.	15:9 Että Dimonin vedet owat warta täynäns. Sijhen minä tahdon wielä enä anda tulla Dimonin päälle/ ja myös heidän päällens jotca Moabin Lejonist tallella owat/ ja jäänyitten päälle maasa.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 "Lähetäkää maanhallitsijalle tulevat lampaat Selasta erämaan kautta tytär Siionin vuorelle."	1. Lähetäkää maaherran karitsat Selasta korven tyköä Zionin tyttären vuorelle.	16:1 LÄhettäkät Maanherran caridzat Selast corpeen Zionin tyttären vuorelle.
16:2 Ja niinkuin pakenevat linnut, säilytetty pesue, ovat Mooabin tyttäret Arnonin kahlauspaikeilla.	2. Mutta niinkuin lintu lentää pois, joka pesästänsä ajettu on, niin pitää Moabin tyttäreille tapahtuman Arnonin luotuspaikeissa.	16:2 Mutta nijncuin lindu lendä pois/ joca pesästäns ajettu on/ nijn pitä Moabin tyttäreille tapahtuman/ cosca hän mene Arnonin ohidze.
16:3 "Anna neuvo, käy välittämään, tee varjosi yön kaltaiseksi keskellä päivää, kätke karkoitettut, älä ilmaise pakenevia.	3. Pitäkää neuvoa yhdessä, sanokaat tuomio, tee sinulles puolipäivän varjo niinkuin yö; kätke pois ajettut, ja älä ilmoita kulkioita.	16:3 Pitäkät neuwo yhdesä/ sanocat duomio/ tee sinulles puolipäiwän warjo nijncuin yö/ sala ajettut/ ja älä ilmoita culkioita.
16:4 Salli minun karkoitettujeni asua tykönäsi, ole Mooabille suojana hävittäjää vastaan. Sillä sortajalle tulee loppu, hävitys lakkaa, ja polkija on maasta poissa;	4. Anna minun pois ajettuni asua tykönäs; ole Moab heidän varjeluksensa hävittäjää vastaan; niin vaivaja saa lopun, kukistaja lakkaa, ja sotkuja taukoo maassa.	16:4 Anna minun ajetuilleni yönsia tykönäs/ ole Moab heidän warjeluxens häwittäjätä watan/ nijn waiwaja saa lopun/ cukistaja lacka/ ia sotcuja tauco maasa.
16:5 ja valtaistuini vahvistetaan laupeudella, ja sillä istuu vakaasti Daavidin majassa tuomari, joka harrastaa oikeutta ja vanhurskautta ahkeroitsee."	5. Mutta istuin valmistetaan armosta yhdelle istua, totuudessa, Davidin majassa, tuomita ja etsiä oikeutta, ja pikaisesti toimittaa vanhurskautta.	16:5 Mutta istuin walmistetan armosta yhdelle istua/ totudes/ Dawidin majasa/ duomita ja edziä oikeutta/ ja tehdä oikein.
16:6 "Me olemme kuulleet Mooabin ylpeilyn, tuon ylen korskean, hänen kopeilunsa, ylpeilynsä ja vihansa, hänen väärät puheensa."	6. Mutta me kuulemme Moabin ylpeydestä, että hän on aivan ylpeä, niin että hänen ylpeytensä, koreutensa ja vihansa on suurempi kuin hänen voimansa.	16:6 Mutta me cuulemma Moabin ylpeydest/ että hän on aiwa ylpe/ nijn että hänen ylpeydens/ coreudens ja wihans on suurembi cuin hänen woimans.
16:7 Sentähden Mooab Mooabille valittaa, kaikki he valittavat; Kiir-Haresetin rypälekkakuja te huokaillette, ratki murtuneina.	7. Sentähden pitää yhden Moabilaisen itkemän toista, heidän pitää kaikkein itkemän; KirHaresetin (kaupungin) perustuksia pitää teidän huokaaman: ne ovat peräti kukistetut.	16:7 Sentähden pitä yhden Moabitin itkemän toista/ heidän pitä caickein itkemän/ Kir Haresethin Caupungin perustuxia pitä rambain huocaman.
16:8 Sillä kuihtuneet ovat Hesbonin viinitarhat, Sibman viiniköynnökset; niiden jalot rypäleet kaatoivat kansojen valtiaita, ne ulottuivat Jaeseriin asti, harhailivat halki erämaan, niiden vesat levisivät, menivät yli meren.	8. Sillä Hesbon on tullut autioksi maaksi, Sibmassa ovat viinapuut turmellut, pakanain herrat ovat sotkuneet hänen parhaat viinapuunsa, ja tulleet Jaeseriin asti, ja vaeltaneet korpea ympäri; hänen viina-oksansa ovat hajoitetut ja viedyt meren ylitse.	16:8 Sillä Hesbon on tullut autiaxi maaxi/ Sibmas owat wijnapuut turmellut/ Herrat owat pacanain seas sotcunet hänen callit wijnapuuns/ ja owat tullet Jaeserin asti/ ja waeldawat corpe ymbäri/ hänen wijnaoxans owat hajotetut ja wiedyt meren ylidzen.

16:9 Sentähden minä itken Jaeserin kanssa, itken Sibman viiniköynnöksiä, kastelen kyyneleilläni sinua, Hesbon, ja sinua, Elale, sillä hedelmän- ja viininkorjuun keskeen on kajahtanut sotahuuto.	9. Sentähden minä itken Jaeserin tähden, ja Sibman viinapuun, ja vuodatan monta pisaraa Hesbonin ja Elalen tähden; sillä huuto on langennut sinun suvees ja tuloos!	16:9 Sentähden minä itken Jaeserin tähden/ ja Sibman wijnapuun/ ja vuodatan monda pisarata Hesbonin ja Elealen tähden: sillä laulu on langennut sinun suvees ja tuloos/
16:10 Ilo ja riemu on tauonnut puutarhasta, viinitarhoissa ei riemuita, ei remahdella; ei poljeta viiniä viinikuurnissa. "Minä olen vaientanut ilohuudon."	10. Niin että ilo ja riemu lakkaa kedolla, ja ei viinamäissä iloita eikä huudeta, eli puserreta viinaa kuurnissa; minä olen lopettanut ilohuudon.	16:10 Nijn että ilo ja riemu lacka kedolla/ ja ei wijnamäisä iloita eikä huuta/ eli puserreta wijna cuurnisa/ minä olen lopettanut laulun.
16:11 Siksi väräjää minun sisimpäni Mooabin tähden niinkuin kannel, minun sydämeni Kiir-Hereksen tähden.	11. Sentähden minun sydämeni kumisee Moabin tähden kuin kantele, ja minun sisällykseni KirHareksen tähden.	16:11 Sentähden minun sydämen cumise Moabin tähden cuin candeled/ ja minun sisällyxeni KirHarexen tähden.
16:12 Ja vaikka Moab kuinka astuisi uhrikukkulalle ja sillä itsensä uuvuttaisi ja vaikka kuinka menisi pyhäkköönsä rukoilemaan, ei se häntä auta.	12. Silloin pitää ilmoitettaman, kuinka Moab on väsynyt korkeuksissa ja mennyt kirkkoonsa rukoilemaan, ja ei kuitenkaan ole mitään aikoin saanut.	16:12 Silloin pitä ilmoitettaman cuinga Moab on suuttunut Altarijn/ ja cuinga hän on mennyt kirckoons rucoileman/ ja ei cuitengan ole mitän aicoin saanut.
16:13 Tämä on sana, jonka Herra ennen puhui Mooabille.	13. Tämä on se, minkä Herra siihen aikaan puhui Moabia vastaan.	16:13 Tämä on se cuin HERra sijhen aican puhui Moabi wastian.
16:14 Mutta nyt Herra puhuu sanoen: Ennenkuin kolme vuotta on kulunut - kolme palkkalaisen vuotta - painuu halvaksi Mooabin kunnia, sen suuret laumat, ja jäännös on oleva pieni, vähäpätöinen, mitätön.	14. Mutta nyt puhuu Herra ja sanoo: kolmena vuonna, niinkuin palvelian vuodet ovat, pitää Moabin kunnian, joka suuri on kaikissa kansoissa, tuleman pieneksi, niin että aivan vähä pitää jäämän, ja ei paljo.	Mutta nyt puhu HERra/ ja sano: 16:14 Colmena vuonna nijncuin palwelian vuodet owat/ pitä Moabin cunnian/ joca suuri ja corkia on/ tuleman pienexi/ nijn että aiwa wähän pitä jäämän/ ja ei paljo.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu
17:1 Ennustus Damaskosta. Katso, Damasko poistetaan kaupunkien luvusta ja luhistuu raunioiksi.	1. Tämä on Damaskun kuorma: katso, ei Damaskun pidä enää oleman kaupunkina, vaan rauvenneen kiviroukkion.	17:1 TÄMÄ on Damascun cuorma: cadzo/ ei Damascun pidä oleman enä Caupungina/ waan rauwennun kiwirouckion.
17:2 Autioiksi jäävät Aroerin kaupungit, karjalaumojen haltuun; ne lepäävät siellä, kenenkään peloittelematta.	2. Aroerin kaupungeista pitää luovuttaman, niin että karja käy siellä laitumella, ja ei heitä kenkään aja ulos.	17:2 Aroerin Caupungeista pitä luowuttaman/ nijn että Peurat käywät siellä laituumella/ ja ei heitä kengän ulos aja.
17:3 Efraimilta menee suojavarustus ja Damaskolta kuninkuus ja Aramista jäännöskin: niiden käy niinkuin israelilaisten kunnian, sanoo Herra Sebaot.	3. Ja Ephraimin linnat pitää tuleman perikatoon, ja Damaskun valtakunta. Ja jääneen Syriassa pitää oleman, niinkuin Israelin lasten kunnia, sanoo Herra Zebaot.	17:3 Ja Ephraimin linnat pitä tuleman pericatoon/ ja Damascun waldacunda. Ja jäänen Syrias pitä oleman nijncuin Israelin lasten cunnia/ sano HERra Zebaoth.
17:4 Ja sinä päivänä Jaakobin kunnia köyhtyy, ja hänen ruumiinsa lihavuus laihtuu.	4. Silloin pitää Jakobin kunnian ohukaiseksi tuleman, ja hänen lihavan ruumiinsa laihaaksi.	17:4 Silloin pitä Jacobin cunnian ohucaisexi tuleman/ ja hänen lihavan ruumins laihasi:
17:5 Ja käy niinkuin leikkaajan kouraistessa viljaa ja hänen käsivartensa leikatessa tähkäpäitä, käy niinkuin tähkäpäitä poimittaessa Refaimin tasangolla.	5. Sillä hänen pitää silloin tuleman, niinkuin koska joku kokois laihoa elonaikana, ja niinkuin koska joku korjais tähkäpäitä käsivarrellansa, ja niinkuin joku noukkis tähkäpäitä Rephaimin laaksossa,	sillä hänen pitä silloin tuleman/ nijncuin cosca jocu cocoais jywiä elonaicana: 17:5 Ja nijncuin cosca jocu corjais tähkäpäitä käsiwarrellans/ ja nijncuin jocu nouckeis tähkäpäitä Rephaimin laxosa/

17:6 Se siinä jää jälkikorjuuta, mikä öljypuuta karistettaessa: pari, kolme marjaa korkealle latvaan, neljä, viisi hedelmäpuun oksiin, sanoo Herra, Israelin Jumala.	6. Ja joku jälkinoukkiminen tulis; niinkuin koska joku puhdistaa öljypuita, ja on kaksi eli kolme marjaa ylhäällä latvassa, eli niinkuin neljä viisi marjaa riippuvat vielä oksissa, sanoo Herra Israelin Jumala,	ja jocu jälkinouckiminen tulis. 17:6 Nijncuin cosca jocu pudista öljypuita/ ja on caxi eli colme marja ylhällä ladwasa/ eli nijncuin neljä eli wijsi marja rippuwat/ wielä oxisa/ sano HERra Israelin Jumala.
17:7 Sinä päivänä ihminen luo katseen Luojaansa, ja hänen silmänsä katsovat Israelin Pyhään,	7. Silloin pitää ihmisen pysymän hänessä, joka hänen tehnyt on, ja hänen silmänsä pitää katseleman Israelin Pyhää,	17:7 Silloin pitä ihmisen pysymän hänesä joca hänen tehnyt on/ ja hänen silmänsä pitä cadzeleman Israelin Pyhä.
17:8 eikä hän luo katsettaan alttareihin, omain kättensä tekoon, eikä katso niihin, mitä hänen sormensa ovat tehneet, ei asera-karsikkoihin, ei auringonpatsaisiin.	8. Ja ei katseleman alttareita, jotka hänen kätensä ovat tehneet, eikä sitä katsoman, jonka hänen sormensa tehneet ovat, eli metsistöitä taikka kuvia.	17:8 Ja ei pitämän Altarista jonga hänen kätens owat tehnet/ ja ei sitä cadzoman jonga hänen sormens tehnet owat/ eli meidzistöitä taicka cuwia.
17:9 Sinä päivänä ovat hänen linnakaupunkinsa niinkuin autiopaikat metsissä ja kukkuloilla, jotka jätettiin autioiksi israelilaisten tullessa, ja maa muuttuu erämaaksi.	9. Silloin pitää hänen väkevyytensä kaupungin tuleman niinkuin hyljätyn vesan eli oksan, joka oli Israelin lasten edestä hyljätty, ja pitää tuleman autioksi.	17:9 Silloin pitä hänen wäkeyydens Caupungein tuleman nijncuin hyljätyn wesan eli oxan/ joca oli Israelin lasten edest hyljätty/ ja pitä tuleman autiaksi.
17:10 Sillä sinä unhotit pelastuksesi Jumalan etkä muistanut suojakalliotasi. Sentähden sinä istutat ihania istutuksia ja kylvät vieraita viiniköynnöksiä;	10. Sillä sinä olet unhotannut sinun autuutes Jumalan, ja et ajatellut sinun väkevyytes kalliota; sentähden pitää sinun istuttaman ihania wesoja, mutta niin sinä olet istuttanut wiina-oksia muukalaisille.	17:10 Sillä sinä olet unhotannut sinun autuudes Jumalan/ ja et ajatellut sinun wäkeyydes callion päälle: sentähden pitä sinun istuttaman ihanita wesoja/ mutta nijn sinä olet istuttanut wijnaoxia muucalaisille.
17:11 istuttamispäivänä sinä saat ne isonemaan, ja aamulla saat kylvösi kukoistamaan - mutta poissa on sato sairauden päivänä, ja parantumaton on kipu.	11. Istuttamisen ajalla sinä kyllä ahkeroitset, että sinun jywäs aikanansa kasvaisivat; mutta syksyllä, kuin sinun lyhteet korjaaman pitäis, saat sinä surullisen murheen siitä.	17:11 Istuttamisen ajalla sinä kyllä ahkeroidzet/ että sinun jywäs aicanans caswais/ mutta syksyllä cosca lyhtet corjaman pitä/ saat sinä surullisen murhen sijtä.
17:12 Voi paljojen kansojen pauhua - ne pauhaavat, niinkuin meri pauhaa, ja kansakuntien kohinaa - ne kohisevat, niinkuin valtavat vedet kohisevat!	12. Voi sitä peräti paljoa kansaa, se on pauhaava niinkuin meri; ja kansan hyminä on kohiseva, niinkuin iso wesi pauhaa.	17:12 Woi sitä peräti paljo Canssa/ se on pauhawa nijncuin meri/ ja Canssan hyminä on carcawa/ nijncuin isoi wesi lange.
17:13 Kansakunnat kohisevat, niinkuin suuret vedet kohisevat, mutta hän nuhtelee niitä, ja ne pakenevat kauas; ne karkoitetaan niinkuin akanat tuulessa vuorilla, niinkuin lentävät lehdet rajuilmassa.	13. Tosin niinkuin iso wesi pauhaa, niin on kansa karkaava, mutta hän on kurittawa heitä, ja heidän pitää kauwas pakeneman, ja wainoa kärsimän, niinkuin tomulle tapahtuu vuorella tuulelta, ja niinkuin ympyräiselle tapahtuu tuulispäältä.	17:13 Tosin nijncuin isoi wesi lange/ nijn on Canssa carcawa/ mutta hän on curittawa heitä/ ja heidän pitä cauwas pakeneman/ ja wainoman heitä nijncuin tomulle tapahtu vuorella tuulelda/ ja nijncuin ymmyrjäiselle tapahtu tuulis päältä.
17:14 Katso, ehtoolla on oleva kauhu, aamun tullen ei heitä enää ole. Tämä on riistäjäimme osa, ryöstäjäimme arpa.	14. Katso, ehtona on peljästys käsillä, ja ennen aamua ei he ensinkään ole. Tämä on heidän palkkansa, jotka meiltä ryöstävät, ja heidän perintönsä, jotka meiltä omamme tempaavat.	17:14 Cadzo/ ehtona on peljästys käsillä/ ja ennen amua ei he ensingän ole. Tämä on heidän palckans/ jotca meitä ryöstävät: ja heidän perindöns/ jotca meidä meidän omam temmawat.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu

18:1 Voi siipin surinan maata, joka on tuolla puolen Etiopian jokien,	1. Voi sitä maata, joka vaeltaa siipein varjon alla, tällä puolella Etiopian virtoja!	18:1 WOI sitä maata joca waelda sijpein varjon alla/ tällä puolella Ethiopian wirtoja/
18:2 joka lähettää sanansaattajat virralle, ruokovenheissä vesiä myöten! Lähtekää, te nopeat sanansaattajat, vartevan ja kiiltävähöisen kansan luo, lähellä ja kaukana peljätyn kansan luo, väkevän sortajakansan luo, jonka maata joet halkovat.	2. Joka sanansaattajat lähettää merelle, ja kulkee vedellä ruokoisessa haahdessa: menkää nopiasti matkaan, sanansaattajat, sen kansan tykö, joka reväisty ja ryöstetty on, sen kansan tykö, joka julmempi on kuin joku muu, sen kansan tykö, joka siellä ja täällä mitattu ja tallattu on, jonka maa virtain hallussa on.	18:2 Joca sanan lähettä merelle/ ja culke wedellä ruocoisesa hahdesa: Mengät nopiast matcan sanansaattajat/ sen Canssan tygö joca rewäisty ja ryöstetty on/ sen Canssan tygö joca julmempi on kuin jocu muu/ sen Canssan tygö joca siellä ja täällä mitattu ja tallattu on/ jonga maa wirtain hallus on.
18:3 Te kaikki maanpiirin asukkaat, te maata asuvaiset, katsokaa, milloin viiri nostetaan vuorille, ja kuunnelkaa, kun pasunaan puhalletaan.	3. Te kaikki, jotka asutte maan päällä, ja te, jotka maassa olette, saatte nähdä, kuinka lippu nostetaan vuorella, ja kuulla, kuinka vaskitorvella soitetaan.	18:3 Te caicki jotca asutta maan päällä/ ja te cuin maasa oletta/ saatte nähdä cuinga lippu nostetan vuorella/ ja cuulla cuinga waskitorwella soitetan.
18:4 Sillä näin on Herra minulle sanonut: "Minä pysyn hiljaa ja katselen asunnostani, niinkuin hehkuva helle päivän paistaessa, niinkuin kastepilvi elonajan helteessä."	4. Sillä näin sanoo Herra minulle: minä olen hiljakseni ja katselen majastani, niinkuin palavuus, joka sateen kuivaa, ja niinkuin kaste elonajan palavuudessa.	18:4 Sillä näin sano HERra minulle: minä olen hiljaxens ja cadzelen minun majastani/ nijncuin palawus joca saten cuiwa/ ja nijncuin caste elonajan palawudes:
18:5 Sillä ennen viininkorjuuta, kun kukinta on lopussa ja kukasta on tullut kypsä marja, hän hakkaa vesurilla köynnökset ja hävittää, katkoo varret.	5. Sillä ennen elonaikaa, kuin tulo valmiiksi tulee, ja rohkamarjat kypsentyvät, täytyy oksat leikata sirpillä, ja viinapuut hakata ja heittää pois:	18:5 Sillä ennen elonaica/ cosca tulo walmixi tule/ ja röhkōmarjat kypsentywät/ täyty oxat leicata sirpillä/ ja wijnapuut hacata/ ja heittä pois:
18:6 Ne jätetään kaikki vuorten petolintujen ja maan eläinten haltuun. Petolinnut siellä kesää pitävät, ja kaikkinaiset maan eläimet siellä talvehtivat.	6. Niin että ne jätetään kokonansa linnuille vuorten päällä ja eläimille maassa; niin että linnut suvella tekevät siihen pesänsä, ja kaikkinaiset eläimet makaavat siinä talvella.	18:6 Nijn että ne jätetän coconans linnuille vuorten päällä/ ja eläimille maasa/ nijn että linnut suwella tekewät sijhen pesäns/ ja caickinaiset eläimet macawat signä talwella.
18:7 Siihen aikaan varteva ja kiiltävähöinen kansa, lähellä ja kaukana peljätty kansa, väkevä sortajakansa, jonka maata joet halkovat, tuodaan lahjaksi Herralle Sebaotille siihen paikkaan, missä asuu Herran Sebaotin nimi: Siionin vuorelle.	7. Silloin se revitty ja ryöstetty kansa, joka julmempi on kuin joku muu, joka siellä ja täällä mitattu on ja tallattu on, jonka maa virtain hallussa on, tuo Herralle Zebaotille lahjoja siihen paikkaan, jossa Herran Zebaotin nimi on, Zionin vuorelle.	18:7 Silloin se rewitty ja ryöstetty Canssa/ joca julmempi on kuin jocu muu/ joca siellä ja täällä mitattu ja tallattu on/ jonga maa wirtain hallus on/ tuo HERralle Zebaothille lahjoja/ sijhen paickan josa HERran Zebaothin nimi on/ Zionin wuoren tygö.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu
19:1 Ennustus Egyptistä. Katso, Herra ajaa nopealla pilvellä ja tulee Egyptiin. Silloin vapisevat Egyptin epäjumalat hänen edessään, ja sydän raukeaa Egyptin rinnassa.	1. Tämä on Egyptin maan kuorma: katso, Herra on vaeltava nopiassa pilvessä, ja tuleva Egyptiin. Silloin pitää epäjumalain Egyptissä vapiseman hänen edessänsä, ja Egyptiläisten sydämen pitää vavahtaman.	19:1 TÄMÄ on Egyptin maan cuorma: cadzo/ HERra on waeldapa nopiasa pilwesä/ ja tulewa Egyptijn. Silloin pitä epäjumalain Egyptis wapiseman hänen edesäns/ ja Egyptiläisten sydämen pitä wawahtaman.

19:2 Minä kiihoitan Egyptin Egyptiä vastaan, niin että he keskenänsä sotivat, ystävä ystävää vastaan, kaupunki kaupunkia vastaan, valtakunta valtakuntaa vastaan.	2. Ja minä ylytän Egyptiläiset toisen toisensa päälle, niin että yhden pitää sotimaan toista vastaan, yhden ystävänsä toista vastaan, yhden kaupungin toista vastaan, ja yhden valtakunnan toista vastaan.	19:2 Ja minä hytyän Egyptiläiset toisen toisens päälle/ niijn että yhden weljen pitä sotiman toista wastian/ yhden ystäwän toista wastian/ yhden Caupungin toista wastian/ ja yhden waldacunnan toista wastian.
19:3 Egyptiltä katoaa rohkeus rinnasta, ja minä hämmennän hänen neuvonsa; ja he kysyvät epäjumalilta, henkienmanaajilta, vainaja- ja tietäjähengiltä.	3. Ja ei Egyptiläisillä pidä oleman sydäntä, ja minä teen heidän neuvonsa tyhjäksi. Niin he siis kysyvät epäjumalilta, velhoilta, noidilta, taikureilta ja tietäjiltä.	19:3 Ja ei Egyptiläisillä pidä oleman sydändä/ ja minä teen heidän neuwons tyhjäksi. Niijn he sijs kysywät epäjumalilda/ welhoilda/ noidilda ja tietäildä.
19:4 Minä annan Egyptin tylyn herran käsiin, ja kova kuningas on hallitseva heitä, sanoo Herra, Herra Sebaot.	4. Mutta minä annan Egyptiläiset julmain herrain käsiin; ja kovan kuninkaan pitää hallitseman heitä, sanoo Herra, Herra Zebaot.	19:4 Mutta minä annan Egyptiläiset julmain Herrain käsijn/ ja cowan Cuningan pitä hallidzeman heitä/ sano HERra HERra Zebaoth.
19:5 Vedet virrasta loppuvat, joki ehtyy ja kuivuu.	5. Ja vesi pitää meressä vähenemän, niin myös virrat pitää kuivuman ja kureentuman.	19:5 Ja wesi pitä meresä cuiwuman/ niijn myös wirrat pitä wähenemän ja catoman.
19:6 Joet levittävät löyhkää, Egyptin kanavat mataloituvat ja ehtyvät, ruoko ja kaisla lakastuvat.	6. Järvien pitää juokseman pois, niin että lampivedet pitää vähenemän ja kuivuman, ruoko ja kaisla katoaman.	19:6 Järwein pitä juoxeman pois/ niijn että lammiwedet pitä wähenemän ja cuiwuman/ ruoco ja caisila catoman.
19:7 Ruohostot Niilivirran varsilla, virran suussa, ja kaikki Niilivirran kylvömaat kuivuvat, kuihtuvat ja häviävät.	7. Ja ruoho ojain tykönä, virtain reunalla, ja kaikkalainen jyvä vetten tykönä pitää lakastuman ja tyhjään tuleman.	19:7 Ja ruoho ojain tykönä/ ja caickinainen jywä wetten tykönä/ pitä lacastuman ja tyhjään tuleman.
19:8 Kalastajat valittavat ja murehtivat; kaikki, jotka heittävät onkea virtaan ja laskevat verkkoa veteen, nääntyvät.	8. Ja kalamiesten pitää murehtiman, ja kaikki, jotka ongen heittävät veteen, pitää valittaman, ja kaikki ne, jotka verkot veteen laskevat, pitää nääntymän.	19:8 Ja calamiesten pitä murhettiman/ ja caicki cuin ongen heittäwät weteen/ pitä walittaman/ ja caicki ne cuin wercot weteen laskewat/ pitä murhellisexi tuleman.
19:9 Häpeään joutuvat, jotka häkilöityjä pellavia pitelevät ja jotka kutovat pellavakankaita.	9. Niin pitää häväistämän, jotka hyvää lankaa tekevät ja verkkoa kutovat.	19:9 Ne pitä häwäistämän jotca hywä langa tekewät/ ja wercko cutowat.
19:10 Maan peruspylväät murskataan, ja kaikki palkkalaiset ovat murheellisella mielellä.	10. Ja ne, joilla on kala-arkut, kaikkein niiden kanssa, jotka lammikoita palkan edestä tekevät, pitää sureman.	19:10 Ja ne joilla on calaarcut/ caickein nijden cansa jotca lammicoita palcan edest tekewät/ pitä sureman.
19:11 Hulluina ovat Soonanin päämiehet kaikki, viisaimmat faraon neuvonantajista ovat neuvossaan tyhmistyneet. Kuinka voitte sanoa faraolle: "Olen viisaitten poika, muinaisajan kuninkaitten jälkeläinen"?	11. Zoanin pääruhtinaat ovat tyhmät, Pharaon taitavat neuvonantajat ovat neuvossansa hulluiksi tulleet; miksi te siis sanotte Pharaosta: minä olen viisasten poika, ja olen vanhain kuningasten poika?	19:11 ZOanin pääruhtinat owat tyhmät/ Pharaon taitawat neuwonandajat owat heidän neuwosans hulluxi tullet/ mixi te sijs sanotte Pharaosta: minä olen taitawan miehen lapsi/ ja olen wanhoista Cuningoista tullut?
19:12 Missä ovat viisaasi? Ilmoittakoot sinulle - hehän sen tietävät - mitä Herra Sebaot on Egyptin osalle päättänyt.	12. Kussa siis nyt ovat sinun taitawas? Anna heidän sanoa, ja opettaa sinuas, mitä Herra Zebaot on Egyptistä aikonut.	19:12 Cusa sijs owat nyt sinun taitawas? anna heidän sano ja opetta sinuas/ mitä HERra Zebaoth on Egyptistä aicoanut.
19:13 Soonanin päämiehet ovat typeryneet, Noofin päämiehet ovat pettyneet. Egyptiä horjuttavat sen sukukuntain kulmakivet;	13. Mutta Zoanin pääruhtinaat ovat tulleet tyhmiksi; Nophin pääruhtinaat ovat petetyt, he peipoittelevat Egyptin sukuin kulmakiven.	19:13 Mutta Zoanin pääruhtinat owat tullet tyhmixi. Nophin pääruhtinat owat petetyt/ he peipoittelewat Egyptin sucuin culmakiwen.

19:14 Herra on vuodattanut sen keskuuteen sekasorron hengen, ja niin he saattavat Egyptin horjumaan kaikissa menoissansa, niinkuin juopunut horjahtaa oksennukseensa.	14. Sillä Herra on vuodattanut heidän sekaansa väärän hengen, pettämään Egyptiä kaikissa, mitä he tekevät, niinkuin juopunut horju oksentaessansa.	19:14 Sillä HERRA on vuodattanut heidän sekaansa väärän hengen/ pettämän Egyptiä caikisa mitä he tekewät/ nijncuin juopunu horju oxetesans.
19:15 Eikä menesty Egyptille mikään teko, tekipä sen pää tai häntä, palmunlehvä tai kaisla.	15. Ja ei pidä Egyptillä oleman päätä eli häntää, oksaa eli kantoa.	19:15 Ja ei pidä Egyptillä oleman päätä eli händä/ oxa eli cando.
19:16 Sinä päivänä Egypti on oleva naisten kaltainen; se vapisee ja pelkää Herran Sebaotin käden heilutusta, kun hän heiluttaa kättään sitä vastaan.	16. Silloin pitää Egyptin oleman niinkuin vaimot, pelkäämän ja vavahtuman, koska Herra Zebaot häilyttää kättänsä heidän päällänsä.	19:16 Silloin pitä Egyptin oleman nijncuin waimot/ pelkämän ja wawahtuman/ cosca HERRA Zebaoth häilyttä kättäns heidän päälläns.
19:17 Ja Juudan maa on oleva Egyptille kauhuksi; niin usein kuin sitä sille mainitaan, pelkää se Herran Sebaotin päätöstä, jonka hän siitä on päättänyt.	17. Ja Egyptin pitää pelkäämän Juudan maata, niin että sen, joka sitä ajattelee, pitää peljästymän Herran Zebaotin neuvoa, jonka hän siitä on pitänyt.	19:17 Ja Egyptin pitä pelkämän Judan maata/ nijn että sen/ joca sitä ajattele/ pitä peljästymän HERran Zebaothin neuwo/ jonga hän sijtä on pitänyt.
19:18 Sinä päivänä on viisi kaupunkia Egyptin maassa puhuva Kanaanin kieltä ja vannova valan Herralle Sebaotille. Yhtä mainitaan nimellä Iir-Heres.	18. Siihen aikaan pitää viisi kaupunkia Egyptissä Kanaanin maan kielellä puhuman, ja vannoman Herran Zebaotin kautta; jokainen heistä pitää hävityksen kaupungiksi kutsuttaman.	19:18 Sijhen aican pitä wijsi Caupungita Egyptisä Canaan kielellä puhuman/ ja wannoman HERran Zebaothin cautta/ jocainen heistä pitä häwityxen Caupungixi cudzuttaman.
19:19 Sinä päivänä on oleva Herran alttari keskellä Egyptin maata ja sen rajalla Herran patsas.	19. Silloin pitää Herran Zebaotin alttari keskellä Egyptin maata oleman, ja Herran vartiovaha hänen ääriässän,	19:19 Silloin pitä HERran Zebaothin Altari keskellä Egyptin maata oleman/ ja HERran wartiowaha hänen ärisäns.
19:20 Ja se on oleva merkinä ja todistuksena Herralle Sebaotille Egyptin maassa; sillä he huutavat Herraa sortajain tähden, ja hän lähettää heille vapauttajan ja puolustajan, joka pelastaa heidät.	20. Joka pitää merkiksi ja todistukseksi oleman Herralle Zebaotille Egyptin maassa; sillä heidän pitää Herran tykö huutaman vaivaajainsa tähden, niin hän heille lähettää vapahtajan ja sankarin, joka heitä auttaa.	19:20 Joca pitä merkixi ja todistuxexi oleman HERralle Zebaothille Egyptin maasa: sillä heidän pitä HERran tygö huutaman heidän waiwajains tähden/ nijn hän heille lähettä wapahtajan ja Sangarin joca heitä autta.
19:21 Ja Herra tekee itsensä tunnetuksi egyptiläisille, ja egyptiläiset tuntevat Herran sinä päivänä ja palvelevat häntä teuras- ja ruokauhreilla, ja he tekevät Herralle lupauksia ja täyttävät ne.	21. Ja sinä päivänä pitää Herra tunnettaman Egyptissä ja Egyptiläisten pitää tunteman Herran. Ja he palvelevat häntä uhrilla ja ruokauhrilla, ja lupaavat Herralle lupausta, ja sen pitävät.	19:21 Sillä HERra tutan Egyptis/ ja HERra tunde myös silloin Egyptiläiset. Ja he palwelewat händä uhrilla/ ja ruocauhrilla/ ja lupawat HERralle lupausta/ ja sen pitäwät.
19:22 Herra lyö egyptiläisiä, lyö ja parantaa; he palajavat Herran tykö, ja hän kuulee heidän rukouksensa ja parantaa heidät.	22. Ja Herra on vaivaava Egyptiläisiä, hän on vaivaava ja parantava jälleen; sillä he palajavat Herran tykö, ja he rukoilevat häntä, ja hän parantaa heitä.	19:22 Ja HERra on waiwawa Egyptiläisiä/ ja parandawa jäl lens: sillä he palajawat HERran tygö/ ja hän anda rucoilla händäns/ ja paranda heitä.
19:23 Sinä päivänä on oleva valtatie Egyptistä Assuriin, ja Assur yhtyy Egyptiin ja Egypti Assuriin, ja he, Egypti ynnä Assur, palvelevat Herraa.	23. Silloin on tie avoin Egyptistä Assyriaan, Assyrialai sten mennä Egyptiin, ja Egyptiläisten Assyriaan; että Egyptiläiset ja Assyrialaiset ynnä palvelisivat (Jumalaa).	19:23 Silloin on tie awoin Egyptist Assyriaan/ Assyrialai sten mennä Egyptijn/ ja Egyptiläisten Assyriaan/ että Assyrialaiset ja Egyptiläiset ynnä palwelisit Jumalata.

19:24 Sinä päivänä on Israel oleva kolmantena Egyptin ja Assurin rinnalla, siunauksena keskellä maata,	24. Silloin Israel pitää itse kolmantena oleman, Assyrialaisten ja Egyptiläisten kanssa, sen siunauksen kautta, joka on oleva keskellä maata.	19:24 Silloin Israel piti idze colmandena oleman/ Assyrialaisten ja Egyptiläisten cansa/ sen siunauxen cautta joca on olewa maan päällä.
19:25 sillä Herra Sebaot siunaa sitä sanoen: "Siunattu olkoon Egypti, minun kansani, ja Assur, minun kätteni teko, ja Israel, minun perintöösani."	25. Sillä Herra Zebaot on siunaava heitä ja sanova: siunattu olkoon Egypti minun kansani, ja Assur minun käsialani, ja Israel minun perimiseni!	19:25 Sillä HERra Zebaoth on siunawa heitä/ ja sanowa: siunattu ole sinä Egypti minun Canssan/ ja sinä Assur minun käsialani/ ja sinä Israel minun perimisen.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu
20:1 Sinä vuonna, jona Tartan, Sargonin, Assurin kuninkaan, lähettämänä, tuli Asdodiin, ryhtyi taisteluun Asdodia vastaan ja valloitti sen -	1. Sinä vuonna, kuin Tartan tuli Asdodiin, jonka Assyrian kuningas Sargon oli lähettänyt, ja soti Asdodia vastaan ja voitti sen:	20:1 SInä vuonna cuin Tarthan tuli Asdodijn/ jonga Assyrian Cuningas Sargon oli lähettänyt/ ja sodei Asdodia wastan ja voitti sen:
20:2 siihen aikaan Herra puhui Jesajan, Aamoksen pojan, kautta sanoen: "Mene, riisu säkkipuku lanteiltasi ja vedä kengät jalastasi." Hän teki niin: kulki vaipatta ja avojaloin.	2. Silloin puhui Herra Jesaian Amotsin pojan kautta ja sanoi: mene ja riisu säkki kupeistas ja kengät jaloistas: ja hän teki niin, ja kävi alasti ja paljain jaloin.	20:2 Silloin puhui HERra Jesaian Amoxen pojan cautta/ ja sanoi: mene ja rijsu säcki cupeistas ja kengät jalgoistas/ ja hän teki nijn/ ja käwi alasti ja paljain jalgoin.
20:3 Sitten Herra sanoi: "Niinkuin palvelijani Jesaja on kolme vuotta kulkenut vaipatta ja avojaloin, merkiksi ja enteeksi Egyptille ja Etiopialle,	3. Sanoi siis Herra: niinkuin palveliani Jesaia käy alasti ja paljailla jaloilla, kolmen ajastajan merkiksi ja ihmeeksi Egyptille ja Etiopialle:	20:3 Sanoi sijs HERra: nijncuin minun palwelian Jesaia käy alasti ja paljailla jalgoilla/ colmen ajastajan merkixi ja ihmexi Egyptille ja Ethiopialle:
20:4 niin on Assurin kuningas kuljettava Egyptin sotavankeja ja Etiopian pakkosiirtolaisia, sekä nuoria että vanhoja, vaipattomina ja avojaloin, takapuolet paljaina - Egyptin häpeä!	4. Niin on Assyrian kuningas ajava vangittua Egyptiä ja hävitettyä Etiopiaa, sekä nuoria että vanhoja, alastomia ja paljasjalkaisia, paljastetun hävyn kanssa, Egyptille hävyksi.	20:4 Nijn on Assyrian Cuningas ajawa sitä fangittua Egyptiä/ ja häwitettyä Ethiopiata/ sekä nuoria että wanhoja/ alastomia ja paljasjalcaisia/ paljastetun häwyn cansa/ Egyptille häwyxi.
20:5 Silloin he kauhistuvat ja saavat häpeän Etiopiasta, joka oli heidän toivonsa, ja Egyptistä, joka oli heidän ylpeytensä.	5. Ja heidän pitää peljästymän ja häpeemän Etiopiaa, johon he luottivat, ja Egyptiläisiä, joista he kerskasivat.	20:5 Ja heidän pitä peljästymän ja häpemän Ethiopiata/ johon he idzens luotit/ ja sitä wastan Ethiopian Egyptiläisiä/ joista he idzens kerscaisit.
20:6 Ja tämän rantamaan asukkaat sanovat sinä päivänä: 'Katso, näin on käynyt meidän toivomme, jonka turviin me pakenimme apua saamaan, vapautuaksemme Assurin kuninkaasta. Kuinka me sitten itse pelastuisimme?'"	6. Ja tämän luodon asuwaitset pitää silloin sanoman: onko tämä meidän turvamme, johon olemme paenneet apua saamaan, että me Assyrian kuninkaalta pelastettaisiin? kuinka me olemme päässeet?"	20:6 Ja näiden luotoin asuwaitset pitä silloin sanoman: ongost se meidän turwam/ johonga me olemma paennet apua saaman/ että me Assyrian Cuningalda pelastettaisin? cuin caunist me olemma pääsnet.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu

21:1 Ennustus meren viereisestä erämaasta. Niinkuin myrskytuulet kiitävät Etelämaassa, niin tulee se erämaasta, peloittavasta maasta.	1. Tämä on korven kuorma meren tykönä: niinkuin tuulispää tulee etelästä, joka kääntää ylösalaisin, niin se tulee korvesta, kauhiasta maasta.	21:1 TÄmä on corwen cuorma meren tykönä: nijncuin tuuli tule etelästä/ joka caicki käändä ylösalaisin/ nijn se tule corwesta/ cauhiasta maasta.
21:2 Julma näky ilmoitettiin minulle: "Ryöstäjä ryöstää, hävittäjä hävittää. Hyökkää, Eelam! Piiritä, Meedia! Kaiken huokailun minä lopetan."	2. Sillä minulle on osoitettu kova näky: pettäjä tulee toista vastaan, hävittäjä toista vastaan. Mene ylös Elam, piiritä heitä Madai: minä lopetan kaikki hänen huokauksensa.	Sillä minulle on osotettu cowa näky. 21:2 Pettäjä tule toista wastan/ hävittäjä toista wastan/ mene ylös Elam/ pijritä heitä Madai/ minä lopetan caicki hänen huocauxens.
21:3 Sentähden minun lanteeni ovat täynnä vavistusta, minut valtaavat tuskat, niinkuin synnyttäjän tuskat; minua huimaa, niin etten kuule, kauhistuttaa, niin etten näe.	3. Sentähden ovat minun kupeeni täynnä kipua, ja ahdistus on minun käsittänyt, niinkuin lapsen synnyttäjän ahdistus; minä kyyristän minuni, koska minä sen kuulen, ja peljästyn, koska minä sen näen.	21:3 Sentähden owat minun cupeni täynäns kipua/ ja ahdistus on minun käsittänyt nijncuin lapsen synnyttäjän/ minä kyyristän minuni cosca minä sen cuulen/ ja peljästyn cosca minä sen näen.
21:4 Minun sydämeni värisee, kauhu peljästyttää minut. Ikävöimäni iltahämärän se muuttaa minulle vavistukseksi.	4. Minun sydämeni vapisee, kauhistus on minun peljättänyt; sentähden ei ole minulla ollut suloisella yöllä yhtään lepoa.	21:4 Minun sydämen wapise/ cauhistus on minun peljättänyt/ sentähden ei ole minulla ollut suloisella yöllä yhtän lepo.
21:5 Pöytä katetaan, matto levitetään, syödään, juodaan. Nouskaa, te ruhtinaat, voidelkaa kilvet.	5. Valmista pöytä, anna valvojain valvoa, syö, juo: nouskaat te pääruhtinaat ja voidelkaat kilvet.	21:5 Walmista pöytä/ anna walwoitten walwo/ syökät/ juocat/ noscat te pääruhtinat ja woidelcat kilwet.
21:6 Sillä näin on Herra minulle sanonut: "Mene, aseta tähystäjä; hän ilmoittakoon, mitä näkee.	6. Sillä Herra sanoo näin minulle: mene ja toimita vartio, joka katselis ja ilmoittais.	21:6 Sillä HERra sano näin minulle: mene ja toimita wartio/ joca cadzelis ja ilmoitais.
21:7 Ja kun hän näkee jonon ratsastajia parittain, jonon aaseja, jonon kameleja, niin kuunnelkoon tarkasti, hyvin tarkasti."	7. Mutta hän näki ratsastajat ajavan ja menevän aaseilla ja kameleilla, ja piti siitä visun vaarin.	21:7 Mutta hän näke radzastajat ajawan ja menewän Aseilla ja Cameleillä/ ja pitä sijtä wisun waarin.
21:8 Ja hän huusi kuin leijona: "Tähystyspaikalla, Herra, minä seison alati, päivät pitkät, pysyn vartiopaikallani kaikki yöt.	8. Ja hän huusi niinkuin jalopeura: Herra, minä olen vartiolla yli päivää, ja olen minun vartiollani kaikki yöt:	21:8 Ja hän huusi/ nijncuin Lejoni/ HERra/ minä olen wartiolla yli päiwä/ ja olen minun wartiollani caicki yöt.
21:9 Ja katso, tuolla tulee jonossa miehiä, parivaljakoita." Ja hän lausui sanoen: "Kukistunut, kukistunut on Baabel, ja kaikki sen jumalain kuvat hän on murskannut maahan."	9. Ja katso, siellä tulee yksi vaunuissa ja kaksi ratsahin, joka vastaa ja sanoo: kaatunut, kaatunut on Babylon, ja kaikki hänen jumalainsa kuvat lyötiin maahan.	21:9 Ja cadzo/ siellä tule yxi waunusa/ ja caxi radzahin/ joca wasta ja sano: Babel on langennut/ se on langennut/ ja caicki hänen jumalains cuwat owat lyödyt maahan.
21:10 Maahan puitu kansani, puimatantereella poljettuni! Mitä olen kuullut Herralta Sebaotilta, Israelin Jumalalta, sen minä teille ilmoitan.	10. O minun tappamiseni ja minun riihen permanto! mitä minä olen Herralta Zebaotilta, Israelin Jumalalta, kuullut, sen minä teille ilmoitan.	21:10 O minun tappamisen ja minun rijheni permando/ mitä minä olen HERralda Zebaotilda Israelin Jumalalda cuullut/ sen minä teille ilmoitan.
21:11 Ennustus Duumasta. Minulle huudetaan Seiristä: "Vartija, mikä hetki yöstä on? Vartija, mikä hetki yöstä on?"	11. Tämä on Duman kuorma: Seiristä huudetaan minua: vartia, mitä yö kuluu? vartia, mitä yö kuluu?	21:11 Tämä on Duman cuorma/ Seirist huutan minua: wartia mitä yö culu? wartia mitä yö culu?
21:12 Vartija vastaa: "Aamu on tullut, mutta silti on yö. Jos vielä kyselette, niin kyselkää; tulkaa uudelleen."	12. Vartia sanoi: kuin aamu tulee, niin vielä yö on; jos te vielä kysytte, niin teidän pitää vielä sitte palajaman ja taas kysymän.	21:12 Wartia sanoi: cuin amu tule/ nijn wielä yö on/ jos te wielä kysytte/ nijn teidän pitä wielä sijtte palajaman ja taas kysymän.

21:13 Ennustus Arabiaa vastaan. Yöpykää Arabian viidakoissa, dedanilaiset matkueet.	13. Tämä on Arabian kuorma: teidän pitää yötymän Arabian metsässä, Dedanimin tiellä.	21:13 Tämä on Arabian cuorma: teidän pitää yötymän Arabian medzäsä Dedanimin tiellä.
21:14 Menkää vastaan, viekää vettä janoaville. Teeman maan asukkaat ottavat pakolaiset vastaan, leipää tariten.	14. Kantakaat vettä janoovaa vastaan, te jotka asutte Temanin maassa: taritkaat pakenevaisille leipää.	21:14 Candacat wettä janowata wastan/ te cuin asutte Theman maasa. 21:15 Taritcat pakenewaisille leipä:
21:15 Sillä he ovat miekkoja paossa, paljastettua miekkaa, jännitettyä joustia ja sodan tuimuutta paossa.	15. Sillä he pakenevat miekkaa, paljasta miekkaa, jännitettyä joustia ja isoa sota.	sillä he pakenewat miecka/ paljasta miecka/ jännitettyä joustia/ isoja sota.
21:16 Sillä näin on Herra minulle sanonut: Vielä vuosi - sellainen kuin on palkkalaisen vuosi - niin kaikki Keedarin kunnia on kadonnut,	16. Sillä näin sanoo Herra minulle: vielä nyt vuosi, niinkuin palkollisen vuodet ovat, niin pitää kaiken Kedarin kunnian hukkuman.	21:16 Sillä nijn sano HERra minulle: wielä nyt vuosi/ nijncuin palcollisen wuodet owat/ nijn pitä caiken Kedarin cunnian huckuman.
21:17 ja Keedarin urhojen jousiluvun jäännös on oleva vähäinen. Sillä Herra, Israelin Jumala, on puhunut.	17. Ja jääneet ampujat, väkevät Kedarin lapsista, pitää vähemmäksi joutuman; sillä Herra Israelin Jumala on sen sanonut.	21:17 Ja ne jäänet ambujat Kedaris pitä vähemmäxi joutuman: sillä HERra Israelin Jumala on sen sanonut.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu
22:1 Ennustus Näkylaaksosta. Mikä sinun on, kun sinä kaikkinesi katoille nouset,	1. Tämä on Näkylaakson kuorma: mikä sinun nyt on, että te niin kaikki olette astuneet kattoin päälle?	22:1 TÄmä on Näkylaxon cuorma: mikä teidän on/ että te nijn caicki juoxette caton päälle?
22:2 sinä humuavainen, pauhaava kaupunki, sinä remuava kylä? Surmattusi eivät ole miekan surmaamia, eivät sotaan kuolleita.	2. Sinä olet täynnä humua: kaupunki täynnä väkeä, iloinen kaupunki: sinun lyötys ei ole miekalla lyödyt, ja ei ole kuolleet sodassa.	22:2 Sinä olet täynäns humu/ Caupungi täynäns wäke/ iloinen Caupungi/ sinun lyötys ei ole miecalla lyödyt/ ja ei ole cuollet sodasa.
22:3 Kaikki sinun päämiehesi yhdessä pakenivat, joutuivat vangiksi, joustia vailla; keitä ikinä sinun omiasi tavattiin, ne vangittiin kaikki tyynni, kuinka kauas pakenivatkin.	3. Vaan kaikki sinun päämiehes ovat poikenneet joutsesta pois, ja ovat vangitut; kaikki kuin sinussa löyttiin, ovat vangitut, ja kauvas paenneet.	22:3 Waan caicki sinun päämiehes owat poikennet joudzesta pois/ ja owat fangitut/ caicki cuin sinusa löyttin/ owat fangitut ja cauwas paennet.
22:4 Sentähden minä sanon: "Kääntäkää katseenne minusta pois: minä itken katkerasti; älkää tunkeilko minua lohduttamaan, kun tytär, minun kansani, tuhoutuu."	4. Sentähden minä sanon: menkää pois minun tyköäni, antakaat minun itkeä vaikiasti; älkää ahkeroitko lohduttaa, minun kansani tyttären hävityksen tähden.	22:4 Sentähden minä sanon: mengät pois minun tyköni/ andacat minun itke waikiast/ älkät ahkeroitco minua lohdutta minun Canssani häwityxen tähden:
22:5 Sillä hämmingin, hävityksen ja häiriön päivän on Herra, Herra Sebaot, pitävä Näkylaaksossa. Muurit murrettiin, vuorille kohosi huuto.	5. Sillä se on kapinan, sortamisen ja surun päivä Herralta, Herralta Zebaotilta, Näkylaaksossa muurien kukistamisen tähden, ja huudon tähden vuorella;	22:5 Sillä se on capinan/ sortamisen ja surun päiwä HERralda HERralda Zebaotilda/ Näkylaxosa muurein alda caiwamisen tähden/ ja huudon tähden vuorella.
22:6 Eelam nosti viinen, tullen vaunuineen, väkineen ja ratsumiehineen, ja Kiir paljasti kilven.	6. Että Elam lähtee viinellä, vaunuilla, väellä, ratsasmiehillä, ja Kir välkkyä kilvistä.	22:6 Että Elam lähte wijnellä/ waunuilla/ wäellä/ radzasmiehillä/ ja Kir wälcky kilweistä.
22:7 Ihanimmat laaksosi täyttyivät vaunuista, ratsumiehet asettuivat aseisiin portin eteen.	7. Ja tapahtuu, että sinun valitut laaksos ovat täynnä vaunuja; ja ratsastajat sioittavat itsensä portin eteen.	22:7 Ja tapahtu että sinun walitut laxos owat täynäns waunuja/ ja radzastajat sioittawat idzens owein eteen.

22:8 Hän riisui Juudalta verhon, ja sinä päivänä sinä loit katseesi Metsätalon asevarastoon.	8. Silloin pitää Juudan peite avattaman, että aseet nähdään silloin metsähuoneessa.	22:8 Silloin pitää Judan peitoksen awattaman/ että aset nähdän silloin medzähuonesä.
22:9 Te huomasitte monta repeämää Daavidin kaupungin muurissa ja kokositte vedet Alalammikkoon;	9. Ja te olette näkevä monta reikää Davidin kaupungissa; ja kokootte veden alimmaiseen lammikkoon.	22:9 Ja te oletta näkewät monda reickä Dawidin Caupungis/ ja cocotte weden alemmaiseen lammickoon
22:10 te luitte Jerusalemin talot ja hajotitte taloja vahvistaaksenne muurin,	10. Teidän pitää lukeman huoneet Jerusalemissa, ja teidän pitää jaottaman huoneet vahvistaaksenne muureja.	22:10 Teidän pitä lukeman huonet Jerusalemis/ teidän pitä jaottaman huonet/ wahwistaxenne muureja.
22:11 ja te teitte molempien muurien välille paikan, johon Vanhan lammikon vedet koottiin. Mutta hänen puoleensa te ette katsoneet, joka tämän tuotti, häntä te ette nähneet, joka tämän kauan sitten valmisti.	11. Ja teidän pitää tekemän vesihaudan molempain muurien välille, vanhan kalalammin vedestä; kuitenkin ette katso häntä, joka tämän tekee, ettekä katsele sitä, joka senkaltaisia on kaukaa toimittanut.	22:11 Ja teidän pitä tekemän wesihaudan molembain muurein wälille/ sijtä vanhasta lammin wedestä/ cuitengin et te cadzo händä joca tämän teke/ etkä cadzele sitä joca sencaltaisia on cauca toimittanut.
22:12 Ja sinä päivänä Herra, Herra Sebaot, kutsui itkuun ja valitukseen, pään paljaaksi ajamaan ja säkkiin vyöttäytymään.	12. Sentähden antaa Herra, Herra Zebaot, silloin julistaa, että itketään ja murehditaan, ja hiukset ajellaan ja puetaan säkkiin.	22:12 Sentähden anda HERra HERra Zebaoth silloin julista/ että itketän ja murehditan/ ja hiuxet ajellan ja puetan säckijn.
22:13 Mutta katso: on ilo ja riemu, raavaitten tappaminen ja lammasten teurastus, lihan syönti ja viinin juonti! "Syökäämme ja juokaamme, sillä huomenna me kuolemme."	13. (Vaikka nyt) katso, ilo ja riemu, teurastaa härkiä, tappaa lampaista, syödä lihaa, juoda viinaa, (ja sanoa): syökäämme ja juokaamme, meidän pitää kuitenkin huomenna kuoleman.	22:13 Waicka ei nyt mitän muuta ole/ cadzo/ cuin ilo ja riemu/ teurasta härkiä/ tappa lambaita/ syödä liha/ juoda wijna/ ja sanoa: syökäm ja juocam/ meidän pitä cuitengin huomena cuoleman.
22:14 Niin kuului minun korviini Herran Sebaotin ilmoitus: "Totisesti, ei tämä teidän syntinne tule sovitetuksi, ei kuolemaanne saakka, sanoo Herra, Herra Sebaot."	14. Tämä on, (sano) Herra Zebaot, minun korvilleni tullut: mitämaks, jos minä tämän pahan teon annan anteeksi, siihenasti kuin te kuulette, sanoo Herra, Herra Zebaot.	22:14 Tämä on HERran Zebaothin corwille tullut/ mitämax/ jos minä tämän pahan tegon annan andexi/ siihenasti cuin te cuoletta/ sano HERra HERra Zebaoth.
22:15 Näin sanoo Herra, Herra Sebaot: Mene tuon huoneenhaltijan tykö, Sebnan tykö, joka on linnan päällikkönä.	15. Näin sanoo Herra, Herra Zebaot: mene tavarahuoneen haltian Sebnan tykö ja sano hänelle:	22:15 NÄin sano HERra HERra Zebaoth: mene Rentmestarin tygö/ Sebnan Hoffmestarin tygö/ ja sano hänelle:
22:16 "Mitä sinulla täällä on asiaa, ja keitä sinulla täällä on, kun tänne itsellesi haudan hakkautat, hakkautat hautasi korkeuteen, kallioon itsellesi asunnon koverrat?"	16. Mitä sinun tässä on, kenenkä oma sinä olet? ettäs annat hakata itselles haudan niinkuin se, joka hakkauttaa itsellensä haudan korkeuteen, ja olet niinkuin se, joka antaa itsellensä tehdä asumasian vuorelle?	22:16 Mitä sinun täsä on/ kenengä oma sinä olet? ettäs annat hacata idzelles haudan corkeuteen/ ja olet nijncuin se joca anda idzellens tehdä asumasian wuorelle.
22:17 Katso, Herra heittää sinua, mies, rajusti: hän kouraisee sinut kokoon,	17. Katso, Herra ajaa sinun pois, niinkuin väkevä mies heittää jonkun pois, ja peittää sinun kokonansa,	22:17 Cadzo/ HERra hylkä sinun/ nijncuin wäkewä mies heittä jongun pois/ ja temma sinun alas:
22:18 kääriisee sinut keräksi ja paiskaa pallona menemään maahan, jossa on laajuutta joka suuntaan. Sinne sinä kuolet, ja sinne jäävät sinun kunniavaunusi, sinä herrasi huoneen häpeä.	18. Ja pyörittää sinun kohta, ja peräti niinkuin kierikan aukialle kedolle; siellä sinun pitää kuoleman, siellä pitää sinun kalliit vaunus, sinun Herras huoneen kanssa, tuleman häväistykseksi.	22:18 Ja pyöryttä sinun nijncuin kierican aukealla kedolla/ siellä sinun pitä cuoleman/ siellä pitä sinun callit waunus/ sinun herras huonen cansa tuleman häwäistyxexi.

22:19 Minä syöksen sinut pois paikastasi; hän kukistaa sinut asemastasi.	19. Ja minä kukistan sinun säädystäs, ja sinä pannaan pois viraltas.	22:19 Ja minä cukistan sinun säädystäs/ ja panen sinun pois wiraldas.
22:20 Mutta sinä päivänä minä kutsun palvelijani Eljakimin, Hilikian pojan,	20. Ja silloin pitää tapahtuman, että minä kutsun palveliani Eliakimin, Hilikian pojan,	22:20 Ja silloin cudzun minä palweliani Eliakimin/ Hilikian pojan:
22:21 ja puetan hänen yllensä sinun ihokkaasi, vyötän hänet sinun vyölläsi ja panen sinun valtasi hänen käteensä, niin että hän on oleva isänä Jerusalemin asukkaille ja Juudan suvulle.	21. Ja panen hänen yllensä sinun hamees, ja vyötän hänen sinun vyölläs, ja annan sinun valtas hänelle; että hän on niiden isä, jotka Jerusalemissa ja Juudan huoneessa asuvat.	22:21 Ja panen hänen päällens sinun hames/ ja wyötän hänen sinun wyölläs/ ja annan sinun waldas hänelle/ että hän on nijden Isä/ jotca Jerusalemis ja Judan huonesa asuwat.
22:22 Ja minä panen Daavidin huoneen avaimen hänen olallensa; ja hän avaa, eikä kukaan sulje, ja hän sulkee, eikä kukaan avaa.	22. Ja panen Davidin huoneen avaimen hänen olallensa, että hän avaa, ja ei kenkään sulje, että hän sulkee, ja ei kenkään avaa.	22:22 Ja panen Dawidin huonen awaimen hänen oljillens/ että hän awaja ja ei kengän sulkis/ että hän sulkis ja ei kengän awaja.
22:23 Minä lyön hänet vaarnaksi vahvaan paikkaan, ja hän tulee kunniaistuimeksi isänsä suvulle.	23. Ja lyön hänen niinkuin naulan vahvaan paikkaan; ja hänellä on oleva kunnian istuin, hänen isänsä huoneessa,	22:23 Ja minä lyön hänen naulan werost wahwaan paickaan/ ja hänellä on olewa cunnian istuin/ hänen Isäns huones.
22:24 Hänen varaansa ripustautuu hänen isänsä suvun kaikki paljous, vesat ja versot, kaikki pienet astiat, maljat ja ruukut kaikki.	24. Että hänen päällensä ripustetaan kaikki hänen isänsä huoneen kunnia, lapset ja lasten lapset, kaikki pienet kappaleet, juoma-astiat, ja kaikkinaiset kanteleet.	22:24 Että hänen päällens ripustetan caicki hänen Isäns huonen cunnia/ lapset ja lasten lapset/ caicki pienet cappalet/ juomaastiat ja caickinaiset candelet.
22:25 Sinä päivänä, sanoo Herra Sebaot, pettää vahvaan paikkaan lyöty vaarna, se katkeaa ja putoaa, ja kuorma, joka oli sen varassa, särkyä. Sillä Herra on puhunut.	25. Silloin, sanoo Herra Zebaot, naula pitää otettaman pois, joka vahvassa paikassa on, niin että hänen pitää rikkoontuman, lankeeman, putooman, ja se kuorma kuin hänen päällensä on, pitää hukkuman; sillä Herra sen sanoo.	22:25 Silloin/ sano HERra Zebaoth/ naula pitää otettaman pois/ joca wahwasa paicasa on/ nijn että hänen pitä rickanduman/ langeman/ putoman ja hänen cuormans huckuman: sillä HERra sen sano.
23 LUKU	23 LUKU	XXIII. Lucu
23:1 Ennustus Tyyrosta. Valittakaa, te Tarsiin-laiwat, sillä se on hävitetty talottomaksi, käymättömäksi; kittiläisten maasta he saivat tämän tiedon.	1. Tämä on Tyron kuorma: valittakaat, te haahdet merellä; sillä se on kukistettu, niin ettei siellä ole yhtään huonetta, eikä sinne mene kenkään; Kittimin maasta pitää heidän sen äkkäämän.	23:1 TÄmä on Tyrin cuorma: surcutelcat teitän te hahdet merellä: sillä se on cukistettu/ nijn ettei siellä ole yhtän huonetta/ eikä sinne mene kengän. 23:2 Chittimin maasta pitä heidän sen äckämän.
23:2 Mykistykää, te rantamaan asukkaat! Siidonin kauppamiehet, merenkulkijat, täyttivät sinut.	2. Olkaat ääneti, te luotoin asuwait: Zidonin kauppamiehet, jotka merellä vaelsivat, täyttivät sinun.	Luotoin asuwait owat yhdesä cohden/ Zidonin cauppamiehet/ jotca merelle läxit/ täytit sinun.
23:3 Ja suuria vesiä kulki Siiorin siemen, Niilivirran vilja; se oli Tyyron sato, ja siitä tuli kansojen kauppatavara.	3. Ja kaikkinaisen hedelmä, joka Siiorin tykönä kasvaa, ja jyvät virran tykönä vietiin sinne veden ylitse; ja on pakanain kaupaksi tullut.	23:3 Ja caickinainen hedelmä joca Zihorin tykönä caswa/ ja jywät wirran tykönä/ wietin sinne suuren weden ylidzen/ ja olet pacanain tuexi tullut.
23:4 Häpeä, Siidon, sillä näin sanoo meri, meren linnoitus: "En ole kiviussa ollut, en ole synnyttänyt, en nuorukaisia kasvattanut, en neitoja vartuttanut."	4. Sinä mahdat kyllä hämmästyä, Zidon; sillä meri lausuu ja vahvin meren tykönä sanoo: en minä ole silleen raskas, en minä synnytä, enkä myös kasvata yhtään nuorukaista, enkä ruoki neitsyttä.	23:4 Sinä mahdat kyllä hämmästyä Zidon: sillä meri/ ja wahwin meren tykönä sano: en minä ole sillen rascas/ en minä synnytä/ engä myös caswata yhtän nuorucaista/ ja ruoki jotacuta neidzyttä.

23:5 Kun tämä kuullaan Egyptissä, niin vavistaan Tyyron kuulumisia.	5. Niinkuin kuultaisa Egyptistä hämmästyttiin, niin pitää myös hämmästyttämän, koska Tyrosta kuullaan.	23:5 Nijn cuuin cuultais Egyptist hämmästyttin/ nijn pitä myös hämmästyttämän/ cosca Tyruxest cuullan.
23:6 Menkää Tarsiiseen; valittakaa, te rantamaan asukkaat.	6. Menkää merille, valittakaat, jotka luodoissa asutte.	23:6 Mengät merille/ walittacat jotca luodoisa asutte.
23:7 Onko tämä teidän remuava kaupunkinne, jonka alku on hamasta muinaisajasta, jonka jalat kuljettivat sen kauas muukalaisena asumaan?	7. Eikö tämä ole teidän ilokaupunkinne, joka kerskaa itsiänsä vanhuudestansa? Hänen jalkansa pitää viemän hänen pitkän matkan taa vaeltamaan.	Eikö tämä ole teidän ilocaupungin/ joca kersca idzens wahwudestans? 23:7 Hänen jalcans pitä wiemän hänen pitkän matcan taa waeldaman.
23:8 Kuka on tämän päättänyt Tyyron osalle, kruunujen jakelijan, jonka kauppamiehet olivat ruhtinaita, kauppiaat maanmainioita?	8. Kuka olis sitä ajatellut, että kruunatulle Tyrolle piti niin käymän? että sen kauppamiehet ovat pääruhtinaat, ja sen kauppiaat ylimmäiset maassa?	23:8 Cuca olis sitä ajatellut/ että sille cruunatulle Tyruxelle piti nijn käymän? että sen cauppamiehet owat pääruhtinat/ ja sen cauppiat ylimmäiset maasa?
23:9 Herra Sebaot on sen päättänyt, häväistäkseen kaiken koreuden korskan, saattaakseen kaikki maanmainiot halveksituiksi.	9. Herra Zebaot on sen niin ajatellut, että hän kaikki hänen kaunistuksensa prameuden heikoksi tekis; ja tekis ylönkatsotuksi kaikki kuuluisat maassa.	23:9 HERra Zebaoth on sen nijn ajatellut/ että hän caicki hänen caunistuxens heicoxi tekis/ sijnä iloisesa Caupungisa/ ja tekis ylöncadzotuxi caicki cuuluisat maasa.
23:10 Tulvi yli maasi, tytär Tarsis, niinkuin Niilivirta; ei ole patoa enää.	10. Vaella maas lävitse niinkuin virta, sinä Tarsiksen tytär; ei siellä ole enään yhtään vyötä.	23:10 Waella sinun maas läpidzen nijncuin wirta/ sinä meren tytär/ ei siellä ole enä yhtän wyötä.
23:11 Hän on ojentanut kätensä meren yli, järkyttänyt valtakunnat. Herra on antanut käskyn Kanaania vastaan, että sen linnoitukset hävitettäköön.	11. Hän kokottaa kätensä meren päälle, ja peljättää valtakunnat; Herra käski Kananin hävittämään sen linnat,	23:11 Hän cocotta kätens meren päälle/ ja peljättä waldacunnat/ HERra kāske Canaast häwittä woimalliset/
23:12 Hän sanoo: "Älä enää ilakoitse, sinä häväisty neitsyt, tytär Siidon. Nouse, mene kittiläisten maahan; et sinä sielläkään saa levätä.	12. Ja sanoi: ei sinun pidä enään iloitseman, sinä häväisty neitsy Zidonin tytär: nouse ja mene matkaas Kittimiin, ei sinulla pidä sielläkään lepoa oleman.	ja sano: 23:12 Ei sinun pidä enä iloidzeman sinä häwäisty neidzy Zidonin tytär. O Chittim/ nouse ja mene matcas: sillä ei sinun pidä siellä oleman.
23:13 Katso, kaldealaisten maa, kansa, jota ei ollut enää olemassa, jonka Assur oli valmistanut erämaan eläimille, - ne pystyttävät vartiotorninsa, ne kukistavat sen palatsit, tekevät sen raunioiksi.	13. Katso, Kaldealaisten maassa ei yhtään kansaa ollut, vaan Assur on sen perustanut korven asuvaisille, ja rakentanut hänen linnansa, pannut ylös hänen huoneensa, ja on kuitenkin pantu kukistettavaksi.	23:13 Waan Calderein maasa/ josa ei yhtän Canssa ollut/ waan Assur on sen perustanut corwes/ asuwaisille/ ja pannut sinne wahwan tornin/ ja rakendanut salit/ ja on cuitengin pandu cukistettawaxi.
23:14 Valittakaa, te Tarsiin-laivat, sillä hävitetty on teidän linnoituksenne."	14. Surekaat, te haahdet merillä; sillä teidän voimanne on tyhjä.	Surecat te hahdet merillä: 23:14 sillä teidän woiman on tyhjä.
23:15 Ja siihen aikaan Tyro unhotetaan seitsemäksikymmeneksi vuodeksi, jotka ovat kuin saman kuninkaan aikaa. Seitsemänkymmenen vuoden kuluttua käy Tyyron, niinkuin porton laulussa sanotaan:	15. Silloin pitää Tyro unhotettaman seitsemänkymmentä vuotta, niinkauvan kuin yksi kuningas elää; mutta seitsemänkymmenen vuoden perästä käypi Tyron niinkuin portosta veisataan:	23:15 Silloin pitä Tyrus unhotettaman seidzemenkymmendä vuotta/ nijncauwan cuin yxi Cuningas elä/ mutta seidzemenkymmenen vuoden perästä pitä Tyruxesta weisattaman porton wirsi.

23:16 "Ota kantele, kierrä kaupunkia, sinä unhotettu portto; soita kauniisti, laula vireästi, että sinut muistettaisiin!"	16. Ota kantele, mene ympäri kaupunkia, sinä unhotettu portto: soita vahvasti kantelettas, ja laula lohdullisesti, että sinua taas muistettaisiin.	23:16 Ota cande/ mene ymbärins Caupungita sinä unhotettu portto/ soita wahwast candelettas/ ja laula lohdullisest/ että sinä taas muistetaisin.
23:17 Ja seitsemänkymmenen vuoden kuluttua Herra katsoo Tyyron puoleen, ja se pääsee jälleen portonpalkoilleen ja tekee huorin kaikkien maan valtakuntain kanssa, mitä maan päällä on.	17. Sillä seitsemänkymmenen vuoden perästä on Herra etsivä Tyroa, että hän tulis jälleen porttopalkoilensa, ja huorin tekis kaikkein valtakuntain kanssa maan päällä.	23:17 Sillä seidzemenkymmenen vuoden perästä on HERra edziwä Tyrusta/ että hän tulis jälleens porttopalcoillens/ ja huoria tekis caickein waldacundain cansa maan päällä.
23:18 Mutta sen voitto ja palkka on oleva Herralle pyhitetty; ei sitä koota eikä talleteta, vaan sen voitto on tuleva niille, jotka Herran edessä asuvat, runsaaksi ravinnoksi ja jaloksi vaatetuksiksi.	18. Mutta hänen kauppansa ja porttopalkkansa pitää oleman pyhä Herralle. Ei sitä koota tavaraksi, eikä salata, vaan jotka asuvat Herran edessä, niillä pitää hänen kauppakalunsa oleman, siitä syödä, ravita ja itsiänsä vaatetta.	Mutta hänen cauppans ja porttopalckans pitää oleman pyhä HERralle. 23:18 Ei sitä coota tawaraxi/ eikä salata/ waan jotca asuwat HERran edes/ nijllä pitää hänen cauppacaluns oleman/ sijtä syödä/ rawitta ja hywin idziäns waatetta.
24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu
24:1 Katso, Herra tekee maan tyhjäksi ja autioksi, mullistaa sen muodon ja hajottaa sen asukkaat.	1. Katso, Herra tekee maan tyhjäksi ja autioksi, ja kukistaa, mitä siinä on, ja hävittää sen asuwait.	24:1 CADzo/ HERra teke maan tyhjäxi ja autiaxi/ ja cukista mitä sijnä on/ ja häwittä sen asuwait.
24:2 Ja niinkuin kansan käy, niin papinkin, niinkuin orjan, niin hänen herransa, niinkuin orjattaren, niin hänen emäntänsä, niinkuin ostajan, niin myyjän, niinkuin lainanottajan, niin lainanantajan, niinkuin velallisen, niin velkojankin.	2. Ja papeille tapahtuu niinkuin kansallekin, herralle niinkuin palveliallekin, emännälle niinkuin piiallekin, myyjälle niinkuin ostajallekin, lainaajalle niinkuin lainaksi ottajallekin, korkorahan ottajille niinkuin antajallekin.	24:2 Ja Papeille tapahtu nijncuin Canssallekin/ Herralle nijncuin palweliallekin/ emännälle nijncuin pijcallekin/ myyjälle nijncuin ostajallekin/ lainajalle nijncuin lainaxi ottajallekin/ corcorahan ottajalle nijncuin andajallekin.
24:3 Maa tyhjentämällä tyhjenetään ja ryöstämällä ryöstetään. Sillä Herra on tämän sanan puhunut.	3. Sillä maan pitää peräti tyhjäksi ja kokonansa ryöstetyksi tuleman; sillä Herra on tämän sanonut.	24:3 Sillä maan pitä tyhjäxi ja ryöstetyxi tuleman/ ja HERra on tämän sanonut.
24:4 Maa murehtii ja lakastuu, maanpiiri nääntyy ja lakastuu; kansan ylhäiset maassa nääntyvät.	4. Maa on surkia ja hävitetään, maa pelehtyy ja häviää; kansan ylimmäiset nääntyvät maassa.	24:4 Maa on cauhia ja häwitetän/ maa pelehty ja häwiä/ Canssan ylimmäiset harwenewat maasa.
24:5 Maa on saastunut asukkaittensa alla, sillä he ovat rikkoneet lait, muuttaneet käskyt, hyljänneet iankaikkisen liiton.	5. Maa on saastaiseksi tullut asuwaisistansa; sillä he tekevät lakia vastaan ja muuttavat säädyt, ja luopuvat ijancaikkisesta liitosta.	24:5 Maa on saastaisexi tullut hänen asuwaisistans: sillä he tekewät Lakia wastan/ ja muuttawat käskyt/ ja luopuwat ijancaikkisesta lijtosta.
24:6 Sentähden kirous kalvaa maata, ja sen asukkaat syystänsä kärsivät; sentähden maan asukkaat kuumuudesta korventuvat, ja vähän jää ihmisiä jäljelle.	6. Sentähden kuluttaa kirous maan ja sen asuwait hävitetään; sentähden maan asuwait kuivettuvat, niin että vähä jää väkeä.	24:6 Sentähden culutta kirous maan/ jota myös sen asuwait ansaidzewat. Sentähden maan asuwait cuiwettuwat/ nijn että vähä jää wäke.
24:7 Viini murehtii, viiniköynnös kuihtuu, kaikki ilomieliset huokaavat.	7. Viina katoa, viinapuu surkastuu, ja kaikki, jotka sydämestänsä iloisina olivat, huokaavat.	24:7 Wijna cato/ wijnapuu cuiwa/ ja caicki jotca sydämestäns iloisna olit/ huocawat.

24:8 Loppunut on vaskirumpujen riemu, lakannut remuavaisten melu, loppunut kanteleitten riemu.	8. Vaskirumpuin riemu taukoo, iloitsevaisten ilo puuttuu, kanteleiden riemu loppuu.	24:8 Trumbuin riemu tauco/ iloidzewaisten ilo puuttu/ candeletten riemu loppu.
24:9 Ei laulaen viiniä juoda, väkijuoma käy karvaaksi juojillensa.	9. Ei lauleta viinaa juotaisa, ja hyvä juoma on karvas juoville.	24:9 Ei lauleta wijna juotais/ ja hywä juoma on carwas juowille.
24:10 Kukistettu on autio kaupunki, joka talo teljetty, sisään pääsemätön.	10. Tyhjä kaupunki on kukistettu maahan; kaikki huoneet ovat teljetyt, niin ettei yksikään sinne mene.	24:10 Tyhiä Caupungi on cukistettu maahan/ caicki huonet owat teljetyt/ nijn ettei yxikän sinne mene.
24:11 Viinistä on kaduilla valitus, kaikki ilo on mennyt mailleen, riemu maasta paennut.	11. Viinan puutteen tähden valitetaan kaduilla: kaikki ilo on pois, kaikki maan riemu on matkassansa.	24:11 Wijnan puutten tähden walitetan catuilla/ caicki ilo on pois/ caicki maan riemu on matcasans.
24:12 Jäljellä on kaupungissa hävitys, portti on pirstaleiksi lyöty.	12. Ei ole muuta jäänyt kaupunkiin kuin hävitys, ja portit ovat autiot.	24:12 Ei ole muuta jäänyt Caupungijn cuin häwitys/ ja owet owat autiat.
24:13 Sillä niin on käyvä maan päällä, kansojen keskuudessa, kuin öljypuuta karistettaessa, kuin jälkikorjuussa, viininkorjuun päätyttyä.	13. Sillä kansalle tapahtuu myös maassa niinkuin öljypuillekin, koska siitä on poimittu; niinkuin sitte poimittaisiin kuin oikia viinan kokousaika on pois.	24:13 SILLä/ Canssalle tapahtu myös maasa nijncuin öljypuillekin/ cosca sijtä on poimettu/ nijncuin sijtte poimetaisin cuin oikia wijnaelon aica pois on.
24:14 Ne korottavat äänensä ja riemuitsevat, ne huutavat mereltä päin Herran valtasuuruutta:	14. Ne korottavat äänensä ja iloitsevat; Herran kunniaasta he iloitsevat, hamasta merestä asti.	24:14 Ne corgottawat änen/ ylistäwät ja iloidzewat HERran cunniasta/ hamas merestä.
24:15 "Sentähden kunnioittakaa Herraa valon mailla, ja meren saarilla Herran, Israelin Jumalan, nimeä."	15. Niin kiittäkät nyt Herraa laaksoissa, luodoissa Herran, Israelin Jumalan nimeä.	24:15 Nijn kijttäkät nyt HERra laxoisa/ luodoisa HERran Israelin Jumalan nime.
24:16 Maan äärestä kuulemme ylistysvirret: "Ihana on vanhurskaan osa!" Mutta minä sanon: "Riutumus, riutumus on minun osani, voi minua: ryöstäjät ryöstävät, raastaen ryöstäjät ryöstävät!"	16. Me kuulemme kiitosvirren maailman äärestä, vanhurskaalle kunniaksi. Ja minun pitää sanoman: miksi minä olen niin laiha? miksi minä olen niin laiha? voi minua! sillä ylönkatsojat ylönkatsovat, ja ylönkatsojat ylönkatsovat,	24:16 Me cuulemma kijtosvirren mailman ärestä/ wanhurscaille cunniaxi. Ja minun pitä sanoman: mixi minä olen nijn laiha? woi minua: sillä ylöncazozjat ylöncazowat/ ja ylöncazozjat ylöncazowat.
24:17 Kauhu ja kuoppa ja paula on edessäsi, sinä maan asukas.	17. Sentähden tulee teidän asuvainne päälle maassa hämmästys, kuoppa ja paula.	24:17 SEntähden tule teidän asuwitten päälle hämmästys/ cuoppa ja paula.
24:18 Joka pakenee kauhun ääntä, se putoaa kuoppaan, ja joka kuopasta nousee, se puuttuu paulaan. Sillä korkeuden akkunat aukenevat ja maan perustukset järkkyvät.	18. Ja jos joku pakenis hämmästyksen huutoa, niin hän kuitenkin putoo kuoppaan; ja jos hän pääsee kuopasta ylös, niin hän kuitenkin käsitetään paulaan, sillä korkeuden akkunat avataan, ja maan perustukset vapisevat.	24:18 Ja jos jocu pakenis hämmästyxen huuto/ nijn hän cuitengin puto cuoppaan/ ja jos hän pääse cuopasta/ nijn hän cuitengin käsitetän paulaan: sillä corkeuden ackunat owat awatut/ ja maan perustuxet wapisewat.
24:19 Maa murskaksi musertuu, maa halkee ja hajoaa, maa horjuu ja huojuu.	19. Maan käy aivan pahoin: ei sen pidä ollenkaan menestymän, vaan pitää peräti raukeaman.	24:19 Maan käy pahoin/ ei sen pidä menestymän/ waan pitä raukeman.
24:20 Maa hoippuu ja hoipertelee niinkuin juopunut, huojuu niinkuin lehvämaja. Raskaana painaa sitä sen rikkomus, se kaatuu eikä enää nouse.	20. Maan pitää kovin hoiperteleman niinkuin juopuneen, ja vietämän pois niinkuin majan; sillä sen pahat teot painavat sen, niin että sen pitää lankeeman, ja ei enään nouseman.	24:20 Maan pitä hoiperteleman nijncuin juopunen/ ja wietämän pois nijncuin majan: Sillä sen pahat tegot painawat sen/ nijn että sen pitä langeman/ ja ei woi pysyä.

24:21 Sinä päivänä Herra kostaa korkeuden sotajoukolle korkeudessa ja maan kuninkaille maan päällä.	21. Silloin on Herra etsivä sitä korkiaa sotaväkeä, joka korkeudessa on, ja maan kuninkaita, jotka ovat maan päällä.	24:21 Silloin on HERra edziwä sitä corkiata sotawäke/ joca corkeudesä on/ ja maan Cuningoita/ jotca owat maan päällä.
24:22 Heidät kootaan sidottuina vankikuoppaan ja suljetaan vankeuteen; pitkän ajan kuluttua heitä etsiskellään.	22. Että he kootaan yhteen niinkuin kuopassa sidotut, ja pitää oleman suljetut vankeudessa, ja suuren ajan perästä taas etsittämän.	24:22 Että he cootan yhteen nijncuin cuopas sidotut/ ja pitä oleman suljetut fangiudesä/ ja suuren ajan perästä taas edzittämän.
24:23 Ja kuu punastuu, ja aurinko häpeää, sillä Herra Sebaot on kuningas Siionin vuorella ja Jerusalemissa, ja hänen vanhintensa edessä loistaa kirkkaus	23. Ja kuun pitää häpeemän, ja auringon ujoileman, koska Herra Zebaot on tuleva kuninkaaksi Zionin vuorella ja Jerusalemissa; ja hänen vanhimpainsa edessä pitää kunnia oleman.	24:23 Ja Cuun pitä häpemän ja Auringon ujoileman/ cosca HERra Zebaoth on tulewa Cuningaxi Zionin mäelle/ ja Jerusalemissä/ ja hänen wanhemmittens edes cunniasa.
25 LUKU	25 LUKU	XXV. Lucu
25:1 Herra, sinä olet minun Jumalani; minä kunnioitan sinua, kiitän sinun nimeäsi, sillä sinä olet tehnyt ihmeitä, sinun aivoituksesi kaukaisilta päiviltä ovat todet ja vakaat.	1. Herra, sinä olet minun Jumalani, sinua minä ylistän, minä kiitän sinun nimeäs; sillä sinä teet ihmeitä: sinun vanhat aivoitukses ovat uskolliset ja todet.	25:1 HERra sinä olet minun Jumalan/ sinua minä ylistän/ minä kijtän sinun nimes: sillä sinä teet ihmeitä/ sinun wanhat aiwoituxes owat uscolliset ja todet.
25:2 Sillä sinä olet tehnyt kaupungin kiviroukkioksi, varustetun kaupungin raunioiksi; muukalaisten linna on kadonnut kaupunkien luvusta, ei sitä ikinä enää rakenneta.	2. Sillä sinä teet kaupungin kiviraunioksi, sen vahvan kaupungin, että hän läjässä on; muukalaisten palatsit, niin ettei ne enää ole kaupungit, eikä ikänä enää rakenneta.	25:2 Sillä sinä teet Caupungin kiwiraunioxi/ sen wahwan Caupungin/ että hän läjäs on/ muucalaisten palazit/ nijn ettei ne sillen ole caupungit/ eikä coscan enämbi raketa.
25:3 Sentähden sinua kunnioittaa väkevä kansa, väkivaltaisten pakanain kaupunki sinua pelkää.	3. Sentähden kunnioittaa sinua väkevä kansa, urhoolliset pakanain kaupungit pelkäävät sinua.	25:3 SEntähden cunnioitta sinua wäkwä Canssa/ urholliset pacanain Caupungit pelkäwät sinua.
25:4 Sillä sinä olit turvana vaivaiselle, turvana köyhälle hänen ahdingossansa, suojana rankkasateelta, varjona helteeltä; sillä väkivaltaisten kiukku on kuin rankkasade seinää vastaan.	4. Sillä sinä olet heikkoin väkevyys ja köyhäin vahvuus heidän vaivoissansa: myrskyssä turva, varjo helteessä, kuin tyrannit julmistuvat niinkuin raju-ilma seinää vastoin.	25:4 Sillä sinä olet heickoin wäkwewys/ ja köyhäin turwa heidän waiwoisans. Tulispääsä toiwo/ warjo heltes/ cosca tyrannit julmistuwat nijncuin tuulispää seinä wastoin.
25:5 Niinkuin helteen kuivassa maassa, niin sinä vaimensit muukalaisten melun. Niinkuin helle pilven varjossa vaipuu väkivaltaisten voittolaulu.	5. Sinä nöyryytät muukalaisten metelin, niinkuin helteen kuivassa paikassa, niinkuin helle pilven varjolla, niin tyrannein ilo painetaan alas.	25:5 Sinä nöyrytät muucalaisten metelin/ nijncuin helden cuiwasa paicasa. Että helle tyrannein wijnaoxat poltais/ ja pilwet cuitengin warjon andaisit.
25:6 Ja Herra Sebaot laittaa kaikille kansoille tällä vuorella pidot rasvasta, pidot voimaviinistä, ydinrasvasta, puhtaasta voimaviinistä.	6. Ja Herra Zebaot tekee kaikille kansoille tällä vuorella lihavan pidon, pidon selkiästä viinasta, rasvasta, ytimeästä ja puhtaasta viinasta.	25:6 Ja HERra Zebaoth teke caikille Canssoille tällä vuorella lihawan pidon/ pidon selkiästä wijnasta/ raswasta/ ytyimestä ja rahgattomasta wijnasta.
25:7 Ja hän hävittää tällä vuorella verhon, joka verhoaa kaikki kansat, ja peiton, joka peittää kaikki kansakunnat.	7. Ja tällä vuorella on hän kääriiliinan paneva pois, jolla kaikki ihmiset kääriytyvät, ja peittovaatteen, jolla kaikki pakanat peitettyvät.	25:7 Ja tällä vuorella on hän kääriilijan panewa pois/ jolla caicki ihmiset kääriyty owat/ ja peittowaatten/ jolla caicki pacanat peitetty owat.

25:8 Hän hävittää kuoleman ainiaaksi, ja Herra, Herra pyyhkii kyyneleet kaikkien kasvoilta ja ottaa pois kansansa häväistyksen kaikesta maasta. Sillä Herra on puhunut.	8. Sillä kuolema pitää nieltämän ijankaikkisesti, ja Herra, Herra on kyyneleet pyyhkivä pois jokaisen kasvoista, ja on ottava kansansa häväistykset pois kaikissa maakunnissa; sillä Herra on sen sanonut.	25:8 Sillä cuolema pitä nieltämän/ ja HERra Zebaoth on kyneleet pyhkiwä pois jocaidzen caswoista. Ja on ottawa Canssans häwäistyxtet pois/ caikis maacunnis/ sillä HERra on sen sanonut.
25:9 Ja sinä päivänä sanotaan: "Katso, tämä on meidän Jumalamme, jota me odotimme meitä pelastamaan; tämä on Herra, jota me odotimme: iloitkaamme ja riemuitkaamme pelastuksesta, jonka hän toi."	9. Silloin sanotaan: katso, tämä on meidän Jumalamme jota me odotamme, ja hän auttaa meitä; tämä on Herra, häntä me odotamme, iloitaksemme ja riemuitaksemme hänen autuudessansa.	25:9 Silloin sanotan: cadzo/ tämä on meidän Jumalam/ jota me odotam/ ja hän autta meitä. Tämä on se HERra/ händä me odotam/ iloitaxem ja riemuitaxem hänen autudesans.
25:10 Sillä Herran käsi lepää tällä vuorella. Mutta Mooab tallataan siihen paikkaansa, niinkuin oljet tallautuvat lantaveteen.	10. Sillä Herran käsi lepää tällä vuorella; mutta Moab runnellaan sen alla, niinkuin korret sotkutaan loassa.	25:10 Sillä HERran käsi lepä tällä vuorella/ mutta Moab runnellan sen alla/ nijncuin corret runnellan ja nijncuin loca.
25:11 Ja hän haroo siinä käsiään, niinkuin uija haroo uidessansa, mutta Herra painaa alas hänen ylpeytensä ynnä hänen kättensä rimpuilut.	11. Ja Herra hajoittaa kätensä heidän sekaansa, niinkuin uija hajoittaa uidaksensa; ja hän on käsivarrellansa heidän prameutensa alentava.	25:11 Ja HERra hajotta kätens heidän secaans/ nijncuin uipa hajotta uidaxens. 25:12 Ja hän on käsiwarrellans heidän prameudens alendapa/
25:12 Sinun korkeitten muuriesi varustukset hän kukistaa, painaa alas, syöksee maahan, tomuun asti.	12. Ja sinun muuries korkiat vahvistukset hän kallistaa, alentaa ja heittää tomuun.	ja teidän muurein corkiat wahwistuxet callista/ alenda ja heittä tomuun.
26 LUKU	26 LUKU	XXVI. Lucu
26:1 Sinä päivänä lauletaan Juudan maassa tämä laulu: "Meillä on vahva kaupunki, pelastuksen hän asettaa muuriksi ja varustukseksi.	1. Siihen aikaan pitää Juudan maassa tämä veisu veisattaman: meillä on vahva kaupunki, hän pani autuuden muuriksi ja varjelukseksi.	26:1 Siihen aican pitä Judan maasa taincaltainen weisu weisattaman: Meillä on wahwa Caupungi/ hän pani muurit ja warjeluxen autudexi.
26:2 Avatkaa portit vanhurskaan kansan käydä sisälle, joka uskollisena pysyy.	2. Avatkaat portit, vanhurskaan kansan, joka uskossa pysyy, käydä sisälle.	26:2 Awatcat portit/ wanhurscan Canssan/ joca uscosa pisy/ käydä sisälle.
26:3 Vakaamieliselle sinä talletat rauhan, rauhan, sillä hän turvaa sinuun.	3. Sinä pidät aina rauhan, vahvan lupaukses jälkeen; sillä sinuun turvataan.	26:3 Sinä pidät aina rauhan/ wahwan lupauxes jälken: sillä sinuun turwatan.
26:4 Turvatkaa Herraan ainiaan, sillä Herra, Herra on iankaikkinen kallio.	4. Sentähden luottakaat Herraan ijankaikkisesti; sillä Herra, Herra on kallio ijankaikkisesti.	26:4 Sentähden luottacat HERraan ijancaickisest: sillä HERra Jumala on callio ijancaickisest.
26:5 Sillä hän on kukistanut korkealla asuvised, ylhäisen kaupungin, hän painoi sen alas, painoi maan tasalle, syöksi sen tomuun asti.	5. Ja hän notkistaa alas ne, jotka korkialla asuvat, hän alentaa korotetun kaupungin; hän sysää sen maahan, niin että se tomussa makaa,	26:5 Ja hän notkista alas ne jotca corkialla asuwat/ hän alenda corgotetun Caupungin/ ja sysä sen maahan/ nijn että se tomusa maca.
26:6 Sitä tallaa jalka, kurjan jalat, vaivaisten askeleet.	6. Että hän jaloilla poljetaan, vaivaisten jaloilla ja köyhäin kantapäillä.	26:6 Että hän jalgoilla poljetan/ Ja/ waiwaisten jalgoilla ja köyhäin candapäillä.
26:7 Vanhurskaan polku on suora, sinä teet vanhurskaan tien tasaiseksi.	7. Mutta vanhurskasten tie on tasainen; sinä ojennat vanhurskasten polut.	26:7 Mutta wanhurscasten tie on tasainen/ sinä oijennat wanhurscasten polgut.

26:8 Niin, sinun tuomioitteesi tiellä me odotamme sinua, Herra; sinun nimeäsi ja sinun muistoasi sielu ikävöitsee.	8. Herra, me odotamme sinua oikeutes tiellä; sydän himoitsee sinun nimeäs ja muistoas.	26:8 HERra me odotamme sinua sinun oikeudes tiellä/ sydäin himoidze sinun nimes ja muistos.
26:9 Minun sieluni ikävöitsee sinua yöllä, minun henkeni sisimmässäni etsii sinua varhain; sillä kun sinun tuomiosi kohtaavat maata, oppivat maanpiirin asukkaat vanhurskautta.	9. Minä halajan sinua sydämestäni yöllä, minun henkeni valvoo myös minussa varhain sinun tykös; sillä kussa sinun oikeutes maakunnassa on, niin maan piirin asuwait oppivat vanhurskautta.	26:9 Minä halajan sinua sydämestäni yöllä/ minun hengen walwo myös minusa warhain sinun tygös. Sillä cusa sinun oikeudes maacunnasa on/ nijn maan pijrin asuwait oppiwat wanhurscautta.
26:10 Jos jumalaton saa armon, ei hän opi vanhurskautta; oikeuden maassa hän tekee vääryyttä eikä näe Herran korkeutta.	10. Mutta ehkä jumalattomille armoja tarittaisiin, niin ei he opi kuitenkaan vanhurskautta, vaan tekevät ainoastaan pahaa oikeuden maalla; sillä ei he näe Herran kunniaa.	26:10 Mutta ehkä jumalattomille armoja taritaisin/ nijn ei he opi cuitengan wanhurscautta. Waan tekewät ainoastans paha wagalla maalla: sillä ei he näe HERran cunniata.
26:11 Herra, sinun kätesi on kohotettu, mutta he eivät sitä näe. He saakoot häpeäksensä nähdä sinun kiivautesi kansan puolesta; kuluttakoon heidät tuli, joka sinun vihollisesi kuluttaa.	11. Herra, sinun kätes on ylennetty, vaan ei he sitä näe; mutta kuin he sen nähdä saavat, niin he häpiään tulevat kansan kiivaudesta, ja vielä sitte tuli sinun vihollises kuluttaa.	26:11 HERra/ sinun kätes on ylötty/ waan ei he sitä näe/ mutta cuin he sen nähdä saawat/ nijn he häpiään tulewat/ (kijwaudesas Canssan tähden) Ja wielä sijtte sinä olet heitä tulella culuttawa/ jollas sinun wihollises culutat.
26:12 Herra, sinä saatat meille rauhan, sillä myös kaikki meidän tekomme olet sinä tehnyt.	12. Mutta sinä, Herra, saatat meille rauhan; sillä kaikki, mitä me toimitamme, olet sinä meille antanut.	26:12 Mutta sinä HERra saatat meille rauhan/ sillä caicki mitä me toimitamme/ olet sinä meille andanut.
26:13 Herra, meidän Jumalamme, meitä ovat vallinneet muut herrat, et sinä; sinua yksin me ylistämme, sinun nimeäsi.	13. Herra meidän Jumalamme: muut herrat tosin meitä myös vallitsevat paitsi sinua; mutta me muistamme ainoastaan kuitenkin sinussa sinun nimeäs.	26:13 HERra meidän Jumalam: muut herrat tosin meitä myös wallidzewat paidzi sinua/ mutta me muistamme ainoastans cuitengin sinun/ ja sinun nimes.
26:14 Kuolleet eivät virkoa eloon, vainajat eivät nouse: niin sinä olet heille kostanut, tuhonnut heidät ja hävittänyt kaiken heidän muistonsa.	14. Ei kuolleet eläviksi tule ja nukkuneet ei nouse; sillä sinä olet heitä etsinyt ja hävittänyt, ja kaiken heidän muistonsa kadottanut.	26:14 Ei cuollet eläwäxi tule/ ja nuckunet ei nouse. Sillä sinä olet heitä edzinyt ja häwittänyt/ ja caiken heidän muistons cadottanut.
26:15 Sinä olet lisännyt kansan, Herra, olet lisännyt kansan, olet kunniasi näyttänyt, olet laajentanut kaikki maan rajat.	15. Mutta sinä, Herra, olet lisännyt kansaa, sinä Herra olet lisännyt kansaa, sinä olet kunnialliseksi tullut; sinä olet pannut heitä kauvas maailman ääriin.	26:15 Mutta sinä HERra olet lisännyt sinun Canssas/ sinä HERra olet lisännyt sinun Canssas/ sinä olet cunnialisexi tullut/ sinä olet ajanut heitä cauwas pois mailman ärijn.
26:16 Herra, ahdistuksessa he etsivät sinua, vuodattivat hiljaisia rukouksia, kun sinä heitä kuritit.	16. Herra, kuin tuska tulee, niin sinua etsitään: koska heitä kuritat, niin he parkuvat surkiasti.	26:16 HERra/ cosca tusca tule/ nijn sinua edzitän/ coscas heitä curitat/ nijn he parcuwat surkiast.
26:17 Niinkuin raskas vaimo, joka on synnyttämäisillään, väentelehtii ja huutaa kivuissansa, niin me olimme sinun edessäsi, Herra.	17. Niinkuin raskaalla vaimolla, kuin hän synnyttämällänsä on, on ahdistus, ja hän parkuu kivullansa, niin meille myös tapahtuu, Herra, sinun kasvois edessä.	26:17 Nijn cuin wastoin olewa/ cosca hän synnyttämälläns on/ nijn hänellä on ahdistus/ ja parcu kiwuillans/ nijn meille myös tapahtu/ HERra/ sinun caswos edesä.

26:18 Me olimme raskaina, vääntelindimme, mutta oli niinkuin olisimme synnyttäneet tuulta: emme saaneet aikaan pelastusta maalle, maanpiirin asukkaat eivät ilmoille päässeet.	18. Me olemme raskaat ja meillä on kipu, niinkuin tuulen synnyttäväsellä; emme kuitenkaan voi maata auttaa, eikä maan piirin asuwaitset tahtoneet langeta.	26:18 Ja mekin wastoin olemma/ ja on kipu/ nijncuin tuulen synnyttäväiset. En me cuitengan woi maata autta/ eikä maan pijrin asuwaitset tahtonet langeta.
26:19 Mutta sinun kuolleesi virkoavat eloon, minun ruumiini nousevat ylös. Herätkää ja riemuitkaa, te jotka tomussa lepäätte, sillä sinun kasteesi on valkeuksien kaste, ja maa tuo vainajat ilmoille.	19. Mutta sinun kuolles elävät, ja minun kuolleet ruumiini nousevat jälleen kuolleista. Herätkää ja kerskatkaa te, jotka makaatte maan alla; sillä sinun kastes on viheriäisen kedon kaste, ja maa on kuolleet itsestensä antava.	26:19 Mutta sinun cuolles elävät/ ja minun cuollet ruumini nousewat jälleens cuolluista. Herätkät ja kerscatcat/ te jotca macatte maan alla: sillä sinun castes on wiherjäisen kedon caste/ ja maa on cuollet hänestäns andawa.
26:20 Mene, kansani, kammioihisi ja sulje ovet jälkeesi, lymyä hetkinen, kunnes viha on ohitse mennyt.	20. Mene, kansani, ja käy sisälle kammioos, ja sulje sinun oves jälkees; lymytä sinus silmänräpäkseksi, niin kauvan kuin viha käy ylitse.	26:20 Mene minun Canssan sinun Cammioos/ ja sulje owet jälkes/ lymy silmän räpäyxexi/ nijncauwan cuin wiha käy ylidze.
26:21 Sillä katso, Herra lähtee asuinsijastaan kostamaan maan asukkaille heidän pahat tekonsa, ja maa paljastaa verivelkansa eikä surmattujansa enää peitä."	21. Sillä katso, Herra on käyvä ulos siastansa etsimään maan asuvaisten pahuutta heidän päällensä; niin että maa ilmoittaa heidän verensä, ja ei niitä enää peitä, jotka hänessä tapetut ovat.	26:21 Sillä cadzo/ HERra on käypä ulos siastans/ edzimän maan asuwaitsten pahutta/ heidän päällens/ nijn että maa ilmoitta heidän werens/ ja ei nijtä sillen peitä jotca hänen päälläns tapetut owat.
27 LUKU	27 LUKU	XXVII. Lucu
27:1 Sinä päivänä Herra kostaa kovalla, suurella ja väkevällä miekallansa Leviatanille, kiitävälle käärmeelle, ja Leviatanille, kiemurtelevalle käärmeelle, ja tappaa lohikäärmeen, joka on meressä.	1. Silloin on Herra kovalla, suurella ja väkevällä miekallansa etsivä Leviatania, joka on pitkä kärme, ja Leviatania, joka on kiperä kärme; ja on tappava lohikärmeen meressä.	27:1 Silloin on HERra hänen cowalla/ suurella ja wäkwellä miecallans edziwä Lewiathania/ joca on pitkä kärme/ ja Lewiathania/ joca on kiperä kärme/ ja on tappawa Drakin meresä.
27:2 Sinä päivänä sanotaan: "On viinitarha, tulisen viinin tarha; laulakaa siitä:	2. Silloin pitää oleman punaisen viinan viinamäen; laulakaat hänestä:	27:2 Silloin pitä oleman punaisen wijnan wijnamäen/ laulacat hänestä.
27:3 'Minä, Herra, olen sen vartija, minä kastelen sitä hetkestä hetkeen; minä vartioitsen sitä öin ja päivin, ettei sitä mikään vahingoita.	3. Minä Herra varjelen hänen, ja kastan hänen aikansa, ettei hänen lehtensä hukkuisi, minä varjelen häntä päivällä ja yöllä.	27:3 Minä HERra warjelen hänen/ ja castan hänen aicans/ ettei hänen lehtens hukkuis/ minä warjelen händä päiwällä ja yöllä
27:4 Vihaa minulla ei ole; olisipa vain orjantappuroita ja ohdakkeita, niiden kimppuun minä kävisin sodalla ja polttaisin ne kaikki tyynni -	4. En ole minä vihainen. Voi jos minä saisin sotia ohdakkeiden ja orjantappurain kanssa! niin minä menisin heidän tykönsä, ja polttaisin heidät kaikki tyynni.	27:4 Ei ole Jumala minulle wihainen/ woi jos minä saisin sotia ohdackein ja orjantappurain cansa/ nijn minä menisin heidän tygöns/ ja polttaisin heidän caicki tyynni.
27:5 kaikki, jotka eivät antaudu minun turviini, eivät tee rauhaa minun kanssani, tee rauhaa minun kanssani."	5. Hän on minua tallella pitävä, ja toimittava minulle rauhan; rauhan on hän vielä sitte minulle saattava.	27:5 Hän on minua tallella pitävä/ ja toimittawa minulle rauhan/ rauhan on hän wielä sijtte minulle saattawa.
27:6 Tulevina aikoina juurtuu Jaakob, Israel kukkii ja kukoistaa ja täyttää maanpiirin hedelmällensä.	6. Siihen on se kuitenkin joutuva, että Jakob juurtuu ja Israel vihoittaa ja kukoistaa, niin että he maan piirin hedelmällä täyttävät.	27:6 Sijhen on se cuitengin joutuwa/ että Jacob juurtu/ ja Israel wihotta ja cucoista/ nijn että he maan pijrin hedelmällä täyttävät.

27:7 Löikö hän sitä, niinkuin sen lyöjät lyötiin, tapettiinko se, niinkuin sen tappajat tapettiin?	7. Eikö hän kumminkaan tule lyödyksi, niinkuin hänen vihollisensa lyövät häntä? ja eikö hän tule tapetuksi, niinkuin hänen vihollisensa häntä tappavat?	27:7 Eiköst hän cummingan tule lyödyxi/ nijncuin hänen vihollisens lyöwät händä/ ja eikö hän tule tapetuxi nijncuin hänen vihollisens händä tappawat?
27:8 Karkoittamalla sen, lähettämällä sen pois sinä sitä rankaisit. Hän pyyhkäisi sen pois kovalla myrskyllänsä itätuulen päivänä.	8. Vaan sinä tuomitset heitä määrällä, ja kirvoitat heitä sittekuin sinä ankaralla tuulellas olet heitä murheelliseksi saattanut, koska idästä tuulee.	27:8 Waan sinä duomidzet heitä määrällä/ ja kirwotat heitä sijttecuins angaralla tuulellas olet heitä murhellisexi saattanut/ cosca idästä tuule.
27:9 Sentähden sovitetaan Jaakobin pahat teot sillä, ja se on hänen syntiensä poistamisen täysi hedelmä, että hän tekee kaikki alttarikivet rikottujen kalkkikivien kaltaisiksi: eivät kohoa enää asera-karsikot eivätkä auringonpatsaat.	9. Sentähden pitää Jakobin synti sen kautta anteeksi annettaman; ja se on siitä kaikki hyödytys, että hänen syntinsä otetaan pois, koska hän tekee kaikki alttarin kivet niinkuin tuhaksi muserretut kivet, ettei yhtään metsistöä eli kuvaa pidä enää jäämän.	Sentähden pitä sen Jacobin synnin cautta lackaman. 27:9 Ja se on sijtä hyödytys/ että hänen syndins otetan pois/ cosca hän teke caicki Altarin kiwet/ nijncuin tuhwaxi muserretut kiwet/ ettei yhtän medzistöä eli cuwa pidä enämbi jäämän.
27:10 Sillä varustettu kaupunki on autio, se on hyljätty maja, jätetty tyhjäksi kuin erämaa. Siellä vasikat käyvät laitumella, siellä makailevat ja kaluavat sieltä vesat kaikki.	10. Sillä vahvan kaupungin pitää yksinänsä oleman, kauniit huoneet hyljättämän ja jätettämän niinkuin korpi; niin että vasikat käyvät siellä laitumella, oleskelevat siellä ja pureskelevat oksia.	27:10 Sillä sen wahwan Caupungin pitä yxinäns oleman/ ne caunit huonet hyljättämän ja jätettämän nijncuin corpi/ nijn että wasicat käyvät siellä laitumella/ oleskelewat siellä ja pureskelewat oxia.
27:11 Ja kun oksat kuivuvat, niin ne taitetaan; vaimot tulevat ja tekevät niillä tulta. Sillä se ei ole ymmärtäväistä kansaa; sentähden sen tekijä ei sitä armahda, sen Luoja ei sitä sääli.	11. Hänen oksansa pitää murtuman kuivuuden tähden, niin että vaimot niillä valkeata tekevät; sillä se on ymmärtämätöin kansa, sentähden ei myös se, joka heidät tehnyt on, armahda heitä, ja joka heidät luonut on, ei ole heille armollinen.	27:11 Hänen oxans pitä murtuman cuiwuden tähden/ nijn että waimot nijllä walketa tekewät: sillä se on ymmärtämätöin Canssa/ sentähden ei myös se joca heidän tehnyt on/ armahda heitä/ ja joca heidän luonut on/ ei ole heille armollinen.
27:12 Sinä päivänä Herra karistaa hedelmät maahan, Eufrat-virrasta aina Egyptin puroon asti, ja teidät, te israelilaiset, poimitaan talteen yksitellen.	12. Silloin on Herra heittävä meren rannasta Egyptin virtaan, ja te Israelin lapset kootaan yksi toisensa perästä.	27:12 Silloin on HERra heittäwä meren rannasta Egyptin wirtaan/ ja Israelin lapset cootan yxi toisens perästä.
27:13 Sinä päivänä puhalletaan suureen pasunaan, ja Assurin maahan hävinneet ja Egyptin maahan karkoitettut tulevat ja kumartavat Herraa pyhällä vuorella Jerusalemissa.	13. Silloin soitetaan suurella basunalla, niin tulevat kadotetut Assyrian maalla, ja karkoitettut Egyptin maalla, ja rukoilevat Herraa pyhällä Jerusalemin vuorella.	27:13 Silloin soitetan suurella Basunalla/ nijn tulewat cadotetut Assyrialaiset/ ja carcotetut Egyptiläiset/ ja rucoilewat HERra/ pyhällä Jerusalemin vuorella.
28 LUKU	28 LUKU	XXVIII. Lucu
28:1 Voi Efraimin juopuneitten ylvästä kruunua ja sen kunnian loisteen kuihtuvata kukkaa, joka on kukkulan laella, viinistä päihtyneitten lihavan laakson keskellä!	1. Voi ylpiää Ephraimin juopuneiden kruunua! jonka kaunis kunnia on pudonnut kukkanen, joka on ylemmäsillä puolella lihavaa laaksoa, jossa he viinasta hoipertelevat.	28:1 WOi sitä ylpetä juopunein Cruunua Ephraimist/ jonga caunis cunnia on pudonnut/ cuckainen joca on ylömmäsillä puolella lihawata laxo/ josa he wijnasta hoipertelewat.

28:2 Katso, Herralta tulee hän, joka on väkevä ja voimallinen, niinkuin raesade, rajumyrsky. Niinkuin rankkasade, väkevään tulvavetten kuohu, hän voimalla maahan kaataa.	2. Katso, väkevä ja voimallinen Herralta, niinkuin raesade, niinkuin vahingollinen tuuli, niinkuin vesimyrsky, joka väkevästi lankee, pitää väkivallalla maahan päästettämän;	28:2 Cadzo/ wäkevä ja woimallinen HERralda/ nijncuin rajeilma/ nijncuin wahingolinen tuuli/ nijncuin wesimyrsky joca wäkewäst lange/ pitä wäkiwallalla maahan päästettämän.
28:3 Jalkoihin tallataan Efraimin juopuneitten ylväs kruunu.	3. Että Ephraimin juopuneiden ylpiä kruunu jaloilla tallatan.	28:3 Että juopunein ylpiä Cruunu Ephraimist jalgoilla tallatan.
28:4 Ja sen kunnian loisteen kuihtuvan kukan, joka on kukkulan laella, lihavan laakson keskellä, käy niinkuin varhaisviikunan ennen kesää: kuka vain sen näkee, tuskin se on hänen kourassaan, niin hän sen jo nielaisee.	4. Ja hänen kunniansa kaunistuksen pudonneet kukkaset, jotka lihavata laaksoa ylemmäsillä puolella ovat, pitää tuleman niinkuin se, joka varhain suvella kypsyy, jonka joku nähtyänsä ja käsillä pidellessänsä syö.	28:4 Ja ne hänen iloisen cunnians pudonnet cuckaiset/ jotca lihawata laxo ylömmäsillä puolella owat/ pitä tuleman nijncuin se joca warhain suwella kypsyy/ jonga jocu nähtyäns ja käsillä pidellesäns syö.
28:5 Sinä päivänä Herra Sebaot on oleva loistava kruunu ja kunnian sepele kansansa jäännökselle	5. Silloin Herra Zebaot on jääneelle kansallensa kunnian kruunu ja kaunis sepele,	28:5 Silloin HERra Zebaoth on jäänylle Canssalle iloinen Cruunu ja caunis sepele.
28:6 ja oikeuden henki sille, joka oikeutta istuu, ja väkevyys niille, jotka torjuvat hyökkäyksen takaisin porttia kohden.	6. Ja tuomion henki hänelle, joka oikeudessa istuu, ja väkevyys niille, jotka sodasta palaavat portin tykö.	28:6 Ja duomion hengi hänelle/ joca oikeudesa istu/ ja wäkewys nijlle/ jotca sodasta palajawat portin tygö.
28:7 Ja nämäkin horjuvat viinistä ja hoipertelevat väkijuomasta. Väkijuomasta horjuu pappi ja profeetta; he ovat sekaisin viinistä, hoipertelevat väkijuomasta. He horjuvat näyissä, huojuvat tuomioissa.	7. Siihen myös ovat nämät hulluksi tulleet viinasta, ja hoipertelevat väkevistä juomista; sillä papit ja prophetat ovat hullut väkevistä juomasta, he ovat uponneet viinaan, ja hoipertelevat väkevistä juomasta, he ovat erhettyneet ennustuksessa, ja ei osanneet oikeutta tuomiossa.	28:7 SIjhen myös owat nämät hulluxi tullet wijnasta/ ja hoipertelewat wäkewistä juomista: sillä Papit ja Prophetat owat hullut wäkewästä juomasta/ he owat uponnet wijnaan/ ja hoipertelewat wäkewästä juomasta/ he owat hullut ennustuxes/ ja ei osa oikeutta duomiosa.
28:8 Sillä täynnä oksennusta ja saastaa ovat kaikki pöydät - ei puhdasta paikkaa!	8. Sillä kaikki pöydät ovat täynnä oksennusta ja riettautta joka paikassa.	28:8 Sillä caicki pöydät owat täynäns oxennusta/ ja riettautta on jocapaicas.
28:9 "Keitähän tuokin luulee taitoon neuvovansa, keitä saarnalla opettavansa? Olemmeko me vasta maidolta vieroitettuja, äidin rinnoilta otettuja?"	9. Kenelle hän siis opettaa viisautta? kenellä hän antaa ymmärtää saarnaa? Vieroitettuun rieskasta, eroitettuun nisistä.	28:9 Kenelle hän sijs opetta wijsautta? kenengä hän anda ymmärtä saarna? wieroitettuun riescasta/ eroitettuun nisistä.
28:10 Käsky käskyn päälle, käsky käskyn päälle, läksy läksyn päälle, läksy läksyn päälle, milloin siellä, milloin täällä!" -	10. Sillä (he sanovat:) käske, käske vielä, käske, käske vielä, odota, odota vielä, odota, odota vielä, tässä vähä, siellä vähä.	28:10 Sillä he sanowat: käske käske/ käske käske/ odota odota/ odota odota/ täsä wähä/ siellä wähä.
28:11 Niin, sopertavin huulin ja vieraalla kielellä hän on puhuva tälle kansalle,	11. Sillä hän on vihdoin pilkkaavaisilla huulilla ja toisella kielellä puhuva kansalle, jolle nyt näitä saarnataan.	28:11 Sillä hän on wihdoin pilckawaisilla huulilla ja toisella kielellä puhuwa tälle Canssalle/ jolle nyt näitä saarnatan.
28:12 hän, joka on sanonut heille: "Tässä on lepo; antakaa väsyneen levätä, tässä on levähdyspaikka." Mutta he eivät tahtoneet kuulla.	12. Niin saadaan lepo, näin virvoitetaan väsyneet, niin ollaan alallansa; ja ei kuitenkaan tahdota kuulla (tätä saarnaa).	28:12 Nijn saadan lepo/ näin wirgotetan wäsynet/ nijn ollan alallans/ ja ei cuitengan tahdota cuulla tätä saarna.

28:13 Niinpä on Herran sana oleva heille: "Käsky käskyn päälle, käsky käskyn päälle, läksy läksyn päälle, läksy läksyn päälle, milloin siellä, milloin täällä", niin että he kulkiessaan kaatuvat selälleen ja ruhjoutuvat, että heidät kiedotaan ja vangitaan.	13. Sentähden pitää myös Herran sana heille juuri niin oleman: kāske, kāske vielä, kāske, kāske vielä, odota, odota vielä, odota, odota vielä, tässä vähä, siellä vähä, että heidän pitää menemän pois ja kaatuman takaperin, musertuman, kiedoittaman ja vangiksi tuleman.	28:13 Sentähden pitää myös HERran sana heille juuri niijn oleman: kāske kāske/ kāske kāske/ odota odota/ odota odota/ tāsä wāhā/ siellä wāhā/ että heidän pitää menemän pois ja caatuman tacaperin/ musertuman/ kiedoittaman ja fangixi tuleman.
28:14 Sentähden kuulkaa Herran sana, te pilkkaajat, te jotka hallitsette tätä kansaa Jerusalemissa.	14. Kuulkaat siis Herran sanaa, te pilkkakirveet, jotka vallitsette tätä kansaa, joka on Jerusalemissa.	28:14 Cuulcat sijs te pilckakirwet/ HERran sana/ jotca wallidzetta tätä Canssa joca on Jerusalemissa:
28:15 Koska te sanotte: "Me olemme tehneet liiton kuoleman kanssa ja tuonelan kanssa sopimuksen; tulkoon vitsaus kuin tulva, ei se meitä saavuta, sillä me olemme tehneet valheen turvaksemme ja piiloutuneet petokseen" -	15. Sillä te sanotte: me olemme tehneet liiton kuoleman kanssa ja sovinnon helvetin kanssa. Kuin rangaistuksen virta tulee, ei hänen pidä meitä kohtaaman; sillä me olemme tehneet valheen turvaksemme, ja petoksen varjelukseksemme.	28:15 Sillä te sanotte: me olemma tehnet liiton cuoleman cansa/ ja sowinnon helwetin cansa. Cosca wirta tule/ ei hänen pidä meitä cohtaman: sillä me olemma tehnet walhen turwaxem/ ja petoxen warjeluxexem.
28:16 sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä lasken Siioniin peruskiven, koetellun kiven, kalliin kulmakiven, lujasti perustetun; joka uskoo, se ei pakene.	16. Sentähden sanoo Herra, Herra: katso, minä lasken Zioniin perustusikiven, koetellun kiven, kalliin kulmakiven, joka hyvin on perustettu: joka uskoo, ei hänen pidä peljästymän.	28:16 SENTähden sano HERra HERra: Cadzo/ minä lasken Zionijn perustuskiwen/ coetellun kiwen/ callin culmakiwen joca hywin on perustettu/ joca usco ei hänen pidä peljästymän.
28:17 Ja minä panen oikeuden mittanuoraksi ja vanhurskauden vaa'aksi, ja rakeet hävittävät valheturvan, ja vedet huuhtovat pois piilopaikan.	17. Ja minä teen tuomion ojennusnuoraksi ja vanhurskauden mitaksi, niin pitää rakeet karkoittaman pois väärän turvan, ja veden pitää viemän tulen pois;	28:17 Ja minä teen duomion oijennus nuoraxi/ ja wanhurscauden mitaxi/ niijn pitä raket carcottaman pois wäärän turwan/ ja weden pitä wiemän tuken pois.
28:18 Teidän liittonne kuoleman kanssa pyyhkäistään pois, ja teidän sopimuksenne tuonelan kanssa ei kestä; kun vitsaus tulee niinkuin tulva, niin se teidät maahan tallaa.	18. Että teidän liittonne kuoleman kanssa pitää tyhjäksi tuleman, ja teidän sovintonne helvetin kanssa ei pidä vahva oleman; ja koska rangaistuksen virta tulee, pitää sen tallaaman teitä.	28:18 Että teidän liiton cuoleman cansa pitää tyhjäxi tuleman/ ja teidän sowindon helwetin cansa/ ei pidä wahwa oleman: ja cosca wirta tule/ pitää hänen tallaman teitä/
28:19 Niin usein kuin se tulee, tempaa se teidät valtaansa, sillä aamu aamulta se tulee, tulee päivällä ja yöllä: totisesti, kauhuksi on tämän saarnan opetus.	19. Niin pian kuin se tulee, niin sen pitää teitä viemän pois: jos se tulee aamulla, niin tapahtuu se aamulla, niin myös päivällä ja yöllä; sillä ainoastaan rangaistus opettaa ottamaan sanoista vaarin.	nijn pian cuin hän tule/ niijn hänen pitää teitä wiemän pois. 28:19 Jos hän tule amulla/ niijn tapahtu se amulla/ niijn myös jos hän tule päiwällä eli yöllä: sillä rangaistus opetta ainoastans ottaman sanoista waari.
28:20 Sillä vuode on oleva liian lyhyt ojentautua ja peitto liian kaita kääriytyä.	20. Sillä vuode on niin lyhyt, ettei saa itsiänsä ojentaa, ja peite on niin soukka, ettei sen alla taida mykärässä olla.	28:20 Sillä vuode on ahdas/ niijn ettei mitän ole lijaxi/ ja peitto on niijn lyhykäinen/ että sen alla täyty mykyräs olla.
28:21 Sillä Herra nousee niinkuin Perasimin vuorella, hän kiivastuu niinkuin Gibeonin laaksossa tehdäkseen työnsä, oudon työnsä, ja toimittaakseen tekonsa, kumman tekonsa.	21. Sillä Herra on nouseva niinkuin Peratsimin vuorella, ja vihastuva niinkuin Gibeonin laaksossa, että hän tekis työnsä, muukalaisen työnsä, ja että hän toimittais tekonsa, oudon tekonsa.	28:21 Sillä HERra on nousewa niijn cuin Prazimin vuorella/ ja wihastupa niijn cuin Gibeonin laxosa. Että hän tekis työns toisella tawalla/ ja että hän tekis tecons toisella tawalla.

28:22 Älkää siis pilkatko, etteivät teidän siteenne vielä kiristyisi; sillä Herralta Sebaotilta minä olen kuullut hävitys- ja tuomiopäätöksen, joka on kohtaava kaikkea maata.	22. Pankaat siis pilkkanne pois, ettei siteenne kovemmaksi tulisi; sillä minä olen kuullut hävityksen ja teloituksen, joka Herralta, Herralta Zebaotilta on tapahtuva kaikessa maailmassa.	28:22 Pangat siis teidän pilkan pois/ että teidän siten cowemmaxi tulis: sillä minä olen cuullut hävityxen ja teloituxen/ joca HERralda HERralda Zebaothilda on tapahtuwa caikesa mailmasa.
28:23 Kuunnelkaa ja kuulkaa minun ääntäni, tarkatkaa ja kuulkaa minun sanojani.	23. Ottakaat korviinne ja kuulkaat minun ääneni, ymmärtäkää ja kuulkaat minun puheeni.	28:23 OTtacat corwijn ja cuulcat minun änen/ ymmärtäkät ja cuulcat minun puhen.
28:24 Ainako kyntäjä vain kyntää, kun olisi kylväminen, ainako vakoaa ja äestää maatansa?	24. Kyntääkö eli jyrästäkö taikka viljeleekö peltomies peltonsa aina jyviksi?	28:24 Kyndäkö eli jyrästäkö taicka wiljelekö peldomies peldons aina jywixi?
28:25 Eikö niin: kun hän on tasoittanut sen pinnan, hän kylvää mustaa kuminaa, sirottelee höystekuminaa, panee nisunjyvät riviin, ohran omaan paikkaansa ja kolmitahkoista vehnää vierelle?	25. Eikö niin ole? koska hän sen on tasoittanut, niin hän kylvää siihen herneitä ja heittää kuminoita, ja kylvää nisuja, ohria, jokaista kuhunka hän tahtoo, ja kaurat paikkaansa.	28:25 Eikö nijn ole? cosca hän sen on tasoittanut/ nijn hän kylwä sijhen herneitä ja heittä cuminoita/ ja kylwä nisuja/ ohria/ jocaista cunga hän tahto/ ja caurat paickaans.
28:26 Hänen Jumalansa on neuvonut hänelle oikean tavan ja opettaa häntä.	26. Juuri niin kurittaa myös heidän Jumalansa heitä rangaistuksella, ja opettaa heitä.	28:26 Juuri nijn curitta myös Jumala rangaistuxella/ ja opetta heitä.
28:27 Sillä ei mustaa kuminaa puida puimaäkeellä eikä puimajyrän tela pyöri höystekuminan yli, vaan musta kumina lyödään irti sauvalla ja höystekumina vitsalla.	27. Sillä ei herneitä tapeta varstalla, eikä vaunuratas anneta kuminain päällä käydä, vaan herneet varistetaan sauvalla ja kuminat vitsalla.	28:27 Sillä ei herneitä tapeta warstalla/ eikä waunuratas anneta cuminain päällä käydä/ waan hernet waristetan sauwalla ja cuminat widzalla.
28:28 Puidaankos leipävilja murskaksi? Ei sitä kukaan iankaiken pui eikä aina aja sen päällitse puimajyrällään ja hevosillaan; ei sitä murskaksi puida.	28. Se jauhetaan ja leivotaan, eikä peräti tyhjäksi tapeta, koska se vaunurattaalla ja hevosilla tapetaan.	28:28 Se jauhetan ja leiwotan/ eikä peräti tyhjäxi tapeta/ cosca se waunurattalla ja hewoisilla tapetan.
28:29 Tämäkin on tullut Herralta Sebaotilta; hänen neuvonsa on ihmeellinen ja ymmärryksensä ylen suuri.	29. Näin tekee myös Herra Zebaot; sillä hänen neuvonsa on ihmeellinen, ja sen jalosti toimittaa.	28:29 Näin teke myös HERra Zebaoth: sillä hänen neuwons on ihmellinen/ ja sen jalosti toimitta.
29 LUKU	29 LUKU	XXIX. Lucu
29:1 Voi Arielia, Arielia, kaupunkia, jonne Daavid asetti leirinsä! Liittäkää vuosi vuoteen, kiertäkööt juhlat kiertonsa,	1. Voi Ariel, Ariel! sinä Davidin leirin kaupunki! te pidätte vuoden ajat ja pyhäpäivät.	29:1 WOi Ariel Ariel/ sinä Dawidin leirin Caupungi/ te pidätte vuoden ajat ja pyhäpäivät.
29:2 niin minä ahdistan Arielia, ja se on oleva täynnä valitusta ja vaikerrusta, oleva minulle kuin Jumalan uhriliesi.	2. Mutta minä vaivaan Arielia, niin että hänen pitää murehtiman ja sureman ja oleman minulle oikia Ariel.	29:2 Mutta minä waiwan Arieli/ nijn että hänen pitä murhettiman ja surcutteleman/ ja oleman minulle oikia Ariel.
29:3 Minä asetan leirini yltympäri sinua vastaan ja saarran sinut vartiostoilla ja luon vallit sinua vastaan.	3. Sillä minä piiritän sinun joka kulmalta, ja ahdistan sinun saarrolla, ja annan panna vallit sinun ympärilles.	29:3 Sillä minä pijritän sinun joca culmalda/ ja ahdistan sinun Skantzilla/ ja annan panna wallit sinun ymbärilles.

29:4 Silloin sinä puhut maasta matalalta, sanasi tulevat vaimeina tomusta, sinä uikutat kuin vainajahenki maasta, puheesi tulee supisten tomusta.	4. Silloin pitää sinun itses alentaman, ja maasta puhuman, ja mutiseman puheellas tomusta; että sinun äänes on niinkuin noidan maasta, ja sinun puhees pitää oleman niinkuin tomusta haisevaisen.	29:4 Silloin pitää sinun alettaman/ ja maasta puhuman/ ja mutiseman puheellas tomusta/ että sinun änes on nijncuin noidan maasta/ ja sinun puhes pitä oleman nijncuin hawisewaisen tomusta.
29:5 Mutta sinun vainolaistesi lauma on oleva niinkuin hieno pöly, ja väkivaltaisten lauma niinkuin lentävät akanat, ja tämä tapahtuu äkkiä, silmänräpäyksessä:	5. Ja niitä, jotka sinua hajoittavat, pitää oleman niin monta kuin pientä tomua, ja tyranneja niin monta kuin lentäviä akanoita; ja sen pitää ratki äkisti tapahtuman.	29:5 Ja niytä jotca sinua hajottawat/ pitä oleman nijn monda cuin piendä tomua/ ja tyranneja nijn monda cuin lendäwiä acanoita/ ja sen pitä ratki äkist tapahtuman.
29:6 Herra Sebaot etsiskelee sinua ukkosenjylinässä ja maanjäristyksessä, kovassa pauhinassa, myrskyssä ja rajuilmassa, kuluttavan tulen liekissä.	6. Sillä sinun pitää Herralta Zebaotilta etsityksi tuleman pitkäisen jylinällä, maan järinällä, suurella äänellä, tuulen pyöriäisellä, raju-ilmalla ja kuluttavaisen tulen liekillä.	29:6 Sillä sinun pitä HERralda Zebaothilda edzityxi tuleman/ tuulella/ maan järinällä/ suurella jylinällä/ tuulen pyöriäisellä/ rajuilmassa ja culuttawaisella tulen liekillä.
29:7 Niinkuin yöllinen uninäky on oleva kansain lauma, joka sotii Arielia vastaan, kaikki, jotka sotivat sitä ja sen varustuksia vastaan ja sitä ahdistavat.	7. Mutta niinkuin yön näkö unessa, niin pitää kaikkein pakanain joukko oleman, jotka sotivat Arielia vastaan, kaiken joukkonsa ja saartonsa kanssa, ja niitä, jotka häntä ahdistavat.	29:7 MUTta nijncuin yön näkö unesa/ nijn pitä caicki ne moninaiset pacanat oleman/ jotca sotiwat Arieli wastan/ caiken jouckons ja Skantzins cansa/ ja niytä jotca händä ahdistawat.
29:8 Niinkuin nälkäinen on unissaan syövinänsä, mutta herää hiuka sydämässä, ja niinkuin janoinen on unissaan juovinansa, mutta herää, ja katso, hän on nääntynyt ja himoitsee juoda, niin on oleva kaikki kansain lauma, joka sotii Siionin vuorta vastaan.	8. Sillä niinkuin isoovainen on unessa syövinänsä, mutta herättyänsä on hänen sielunsa vielä tyhjä; ja niinkuin janoova on unessa juovinansa, mutta herättyänsä on hän voimatoim ja janoissansa: juuri niin pitää myös kaikkein pakanain joukko oleman, jotka sotivat Zionin vuorta vastaan.	29:8 Sillä nijncuin isowainen mies on syöpänäns/ mutta herättyäns on hänen sieluns wielä tyhjä/ ja nijncuin janowa mies on juopanans/ mutta herättyäns on hän woimatoim ja janoisans/ juuri nijn pitä myös nijden moninaisten pacanain oleman/ jotca sotiwat Zionin vuorta wastan.
29:9 Hämmästyköö ja ihmetelköö, tuijottakaa sokeiksi itsenne ja sokeiksi jääköö! He ovat juovuksissa, vaikkeivät viinistä, hoipertelevat, vaikkeivät väkijuomasta.	9. Olkaat hitaat ja ihmetelkää, eläkää hekumassa, huutakaat, ja juopukaat, ei kuitenkaan viinasta; horjukaat, ei kuitenkaan väkevästä juomasta.	29:9 WIipykät ja ihmetelkät/ eläkät hecumas ja juopucat/ ei cuitengan wijnasta/ horjucat/ ei cuitengan wäkevästä juomasta.
29:10 Sillä Herra on vuodattanut teidän päällenne raskaan unen hengen ja sulkenut teidän silmänne - profeettanne, ja peittänyt teidän pääanne - näkijänne.	10. Sillä Herra on teille raskaan unen hengen lähettänyt, ja teidän silmänne sulkenut; teidän prophetanne, päämiehenne ja näkiänne on hän sokaissut;	29:10 Sillä HERra on teille rascan unen hengen lähettänyt/ ja teidän silmän sulkenut. Teidän Prophetan/ päämiehen ja Näkiän on hän socaisnut.
29:11 Niin on kaikki ilmoitus teille niinkuin lukitun kirjan sanat; jos se annetaan kirjantaitavalle ja sanotaan: "Lue tämä", niin hän vastaa: "Ei voi, sillä se on lukittu",	11. Niin että kaikkein prophetain näyt ovat heille niinkuin lukitun kirjan sanat. Jos joku sen antais sille, joka lukea taitaa, ja sanois: lue tätä, ja hän vastaa: en minä taida, sillä se on lukittu.	29:11 Nijn että caickein Prophetain nägyt owat teille nijncuin lukitun kirjan sanat. Jos jocu sen andais sille cuin luke taita/ ja sanois: lues tätä/ ja hän wasta: en minä taida: sillä se on lukittu.
29:12 ja jos kirja annetaan kirjantaitamattomalle ja sanotaan: "Lue tämä", niin hän vastaa: "En osaa lukea."	12. Eli jos joku antais sille, joka ei lukea taida, ja sanois: lues tätä, ja hän vastaa: en minä taida ensinkään lukea.	29:12 Eli jos jocu andais sille cuin ei luke taitais/ ja sanois: lues tätä/ ja hän wasta: en minä taida ensingän luke.

29:13 Ja Herra sanoi: Koska tämä kansa lähestyy minua suullaan ja kunnioittaa minua huulillaan, mutta pitää sydämensä minusta kaukana, ja koska heidän jumalanpelkonsa on vain opittuja ihmiskäskyjä,	13. Ja Herra sanoo: että tämä kansa lähestyy minua suullansa, ja kunnioittaa minua huulillansa; mutta heidän sydämensä on kaukana minusta, ja pelkäävät minua ihmisten käskyin jälkeen, joita he opettavat;	29:13 Ja HERra sano: Että tämä Canssa lähesty minua suullans/ ja cunnioidze minua huulillans/ mutta heidän sydämens on caucana minusta/ ja pelkävät minua ihmisten käskyin jälkeen/ joita he opettawat.
29:14 sentähden, katso, minä vielä teen tälle kansalle kummia tekoja - kummia ja ihmeitä, ja sen viisaitten viisaukset häviävät, ja sen ymmärtävien ymmärrys katoaa.	14. Niin minä myös teen tälle kansalle ihmeellisesti, hirmuisesti, ja kamalasti, että heidän viisastensa viisaukset hukkuu, ja heidän ymmärtävien ymmärrys kätetään.	29:14 Nijn minä myös teen tälle Canssalle ihmellisest/ hirmuisest ja camalast/ että heidän wijsastens wijsaukset huckuu/ ja heidän ymmärtävien ymmärrys kätetään.
29:15 Voi niitä, jotka syvälle kätkevät hankkeensa Herralta, joiden teot tapahtuvat pimeässä ja jotka sanovat: "Kuka meitä näkee, kuka meistä tietää?"	15. Voi niitä, jotka tahtovat olla salatut Herran edessä, ja peittää aivoituksensa, ja tekonsa pimeydessä pitää, ja sanovat: kuka meitä näkee? eli kuka tuntee meitä?	29:15 Woi nijtä jotca tahtowat olla salatut HERran edes/ peittä heidän aivoituxens ja heidän tecons pimeydes pitä/ ja sanowat: cucasta meidän näke? eli cuca tunde meitä?
29:16 Voi mielettömyyttänne! Onko savi savenalajan veroinen? Ja sanooko työ tekijästään: "Ei hän ole minua tehnyt", tai sanooko kuva kuvaajastaan: "Ei hän mitään ymmärrä"?	16. Miksi te niin nurjat olette? Niinkuin savenalaja pidettäisiin savena; käsiala puhuis tekiästänsä: ei hän ole minua tehnyt, ja teko sanois tekiästänsä: ei hän minua tunne.	29:16 Mixi te nijn nuriat oletta? nijncuin sawenwalajan sawi ajattelis/ ja käsiala puhuis tekiästäns: ei hän ole minua tehnyt/ ja teco sanois tekiästäns: ei hän minua tunne.
29:17 Vain lyhyt hetki enää, niin Libanon muuttuu puutarhaksi, ja puutarha on metsän veroinen.	17. Eikö vähän hetken perästä Libanonin pidä hedelmälliseksi kedoksi tuleman, ja hedelmällinen keto metsäksi luettaman?	29:17 Eiköst vähän hetken peräst Libanon pidä hedelmälisexi kedoxi tuleman/ ja hedelmällinen keto pitä medzäxi luettaman?
29:18 Sinä päivänä kuurot kuulevat kirjan sanat, ja sokeiden silmät näkevät vapaina synkeästä pimeydestä.	18. Silloin kuulevat kuurot tämän kirjan sanoja; ja sokien silmät näkevät synkeydessä ja pimeydessä.	29:18 Silloin cuulewat cuuroit tämän kirjan sanoja/ ja sokiain silmät näkewät pimeydesä/ ja syngiäsä.
29:19 Nöyrät saavat yhä uutta iloa Herrassa, ja ihmisistä köyhimmätkin riemuitsevat Israelin Pyhästä.	19. Ja raadolliset saavat ilon Herrasta; ja köyhät ihmisten seassa riemuitsevat Israelin Pyhässä,	29:19 Ja radolliset saawat ilon HERrasta/ ja köyhät ihmisten seas riemuidzewat Israelin pyhässä.
29:20 Sillä väkivaltaisista on tullut loppu, pilkkaajat ovat hävinneet, ja kaikki vääryyden valppaat ovat tuhoutuneet,	20. Koska tyrannit hukkuvat, ja pilkkaajat loppuvat, ja ne kaikki teloitetaan, jotka valvovat pahaa tehdäksensä,	29:20 Cosca tyrannit huckuwat ja pilckajat loppuwat/ ja ne caicki teloitetan jotca walwowat/ että he paha tekisit.
29:21 ne, jotka sanallansa langettavat ihmisiä syyhyn ja virittävät pauloja sille, joka oikeutta puolustaa portissa, ja verukkeilla syyttömän asian vääräksi vääntävät.	21. Jotka ihmisen tekevät syntiseksi sanan tähden, ja vainoovat rankaisiensa portissa, ja poikkeavat oikeudesta valheen kautta.	29:21 Jotca ihmisen tekewät syndisexi sanan tähden/ ja wainowat rangaisians portisa/ ja poickewat oikeudesta walhen cautta.
29:22 Sentähden Herra, joka Aabrahamin vapahti, sanoo Jaakobin heimolle näin: Ei Jaakob enää joudu häpeään, eivätkä hänen kasvonsa enää kalpene.	22. Sentähden sanoo Herra, Aabrahamin lunastaja, Jakobin huoneelle näin: ei Jakob tule enää häpiään, eikä hänen kasvonsa ole enää häpeevä.	29:22 Sentähden sano HERra/ Aabrahamin lunastaja Jacobin huonelle näin: ei Jacob tule sillen häpiään/ eikä hänen caswons ole enämbi häpewä.

29:23 Sillä kun hän näkee, kun hänen lapsensa näkevät keskellensä minun kätteni työn, niin he pyhittävät minun nimeni, pitävät pyhänä Jaakobin Pyhän ja peljästyvät Israelin Jumalaa.	23. Sillä koska he saavat lapsensa nähdä, minun käsialani heidän seasansa, niin he pyhittävät minun nimeni; ja heidän pitää Jakobin Pyhän pyhittämän, ja Israelin Jumalaa pelkäämän.	29:23 Sillä koska he saawat lapsens nähdä/ minun käsialani/ heidän seasans/ niijn he pyhittäwät minun nimeni/ ja heidän pitä Pyhä Jacobis pyhittämän/ ja Israelin Jumalata pelkämän.
29:24 Ja hengessään eksyväiset käsittävät ymmärryksen, ja napisevaiset ottavat oppia.	24. Sillä joilla eksyväinen henki on, ne ottavat ymmärryksen; turhan puhujat sallivat heitän opetetta.	29:24 Sillä joilla exyväinen hengi on/ ne ottawat ymmärryksen/ ja turhan puhujat salliwat heitän opetta.
30 LUKU	30 LUKU	XXX. Lucu
30:1 Voi uppiniskaisia lapsia, sanoo Herra, jotka pitävät neuvoa, mikä ei ole minusta, ja hierovat liittoa ilman minun henkeäni, kooten syntiä synnin päälle;	1. Voi luopuvaisia lapsia! sanoo Herra: jotka ilman minua neuvoa pitävät, ja ilman minun henkeäni varjelusta etsivät, kokoovat syntiä synnin päälle;	30:1 WOI luopuwaisia lapsia/ sano HERra: jotca ilman minua neuwo pitäwät/ ja ilman minun hengeni warjelusta edziwät/ cocowat syndiä synnin päälle.
30:2 jotka menevät Egyptiin, kysymättä minulta, turvautuakseen faraon turviin ja etsiäkseen suojaa Egyptin varjossa!	2. Jotka menevät alas Egyptiin, ja ei kysy minun suutani, varustaaksensa itsiänsä Pharaon voimalla, ja varjellaksensa itsensä Egyptin varjolla.	30:2 Ne jotca menewät alas Egyptijn/ ja ei kysy minun suulleni/ warustaxens idzens Pharaon woimalla/ ja warjellaxens heitä Egyptin warjolla.
30:3 Faraon turva koituu teille häpeäksi ja suojan etsiminen Egyptin varjosta häväistykseksi.	3. Ja Pharaon väkevyys pitää oleman teille häpiäksi, ja Egyptin varjon turva häväistykseksi.	30:3 Sillä Pharaon wäkwys pitä oleman teille häpiäxi/ ja Egyptin warjon turwa häwäistyxexi.
30:4 Sillä vaikka hänen ruhtinaansa ovat Soonanissa ja hänen sanansaattajansa saapuneet Haanekseen asti,	4. Sillä heidän pääruhtinaansa ovat olleet Zoanissa; ja heidän sanansaattajansa ovat tulleet Hanekseen.	30:4 Heidän pääruhtinans owat ollet Zoanis/ ja heidän sanansaattajans owat tullet Hanexeen.
30:5 joutuvat kaikki häpeään kansan tähden, josta heillä ei ole hyötyä - ei apua, ei hyötyä, vaan häpeätä ja pilkkaa.	5. Mutta heidän pitää kaikkein kuitenkin häpiään tuleman, sen kansan tähden, joka ei heille hyväksi eli avuksi olla taida, eikä muutoin hyödytykseksi, vaan ainoasti häpiäksi ja myös pilkaksi.	30:5 Mutta heidän pitä caickein cuitengin häpiään tuleman/ sen Canssan tähden joca ei heille hywäxi eli awuxi olla taida/ eikä muutoin hyödytyxexi/ waan ainoastans häpiäxi ja pilcaxi.
30:6 Ennustus Eteläisen maan Behemotia vastaan. Halki ahdingon ja ahdistuksen maan, halki naarasleijonan ja jalopeuran maan, kyykäärmeen ja lentävän käärmeen maan he kuljettavat aasinvarsojen selässä rikkautensa ja kameliin kyttyrällä aarteensa kansan tykö, josta ei hyötyä ole.	6. Tämä on niiden petoin kuorma, jotka etelään päin ovat, kussa vanha ja nuori jalopeura on, tuliset kyykärmeet ja lentäväiset kärmeet murheen ja ahdistuksen maassa. He vievät riistansa varsoilla, ja tavaransa kamelein selässä sille kansalle, joka ei heille ensinkään hyödytykseksi olla taida.	30:6 Tämä on nijden petoin cuorma/ jotca etelän päin menewät/ cusa wanha ja nuori Lejoni on/ tuliset kyykärmet ja lendäwäiset Drakit murhen ja ahdistuxen maasa. He wiewät rijstans warsoilla/ ja tawarans Camelein seljäsä/ sille Canssalle joca ei heille ensingän hyödytyxexi olla taida.
30:7 Egyptin apu on turha ja tyhjä; sentähden minä annan sille nimen: "Rahab, joka ei pääse paikaltansa."	7. Sillä ei Egypti mitään ole, ja hänen apunsa on turha, sentähden minä saarnaan siitä näin: alallansa olla on paras.	30:7 Sillä ei egypti mitän ole/ ja hänen apuns on turha/ sentähden minä saarnan teille sijtä näin: alallans olla on paras.
30:8 Mene siis nyt ja kirjoita se tauluun heidän läsnäollessaan ja piirrä se kirjaan, että se säilyisi tuleviin aikoihin, ainiaan, iankaikkisesti.	8. Mene siis nyt ja kirjoita tämä heidän eteensä tauluun, ja pane kirjaan, pysymään viimeiseen päivään asti, alati ja ijankaikkisesti.	30:8 Mene sijs nyt ja kirjoita tämä heidän eteens tauluun/ ja pane kirjaan/ pysymän wijmeisen päiwän asti/ alati ja ijancaickisest.

30:9 Sillä he ovat niskoitteleva kansa, ovat vilpillisiä lapsia, lapsia, jotka eivät tahdo kuulla Herran lakia,	9. Sillä se on tottelematon kansa, ja valhetteliat lapset: lapset, jotka ei tahdo kuulla Herran lakia.	30:9 Sillä se on tottelematon Canssa/ ja walhetteliat lapset/ jotca ei tahdo cuulla HERran Lakia/
30:10 jotka sanovat näkijöille: "Älkää nähkö", ja ennustajille: "Älkää ennustako meille tosia, puhukaa meille mieluisia, ennustakaa silmänlumeita.	10. Vaan sanovat näkiöille: ei teidän pidä näkemän, ja katsojille: ei teidän pidä katsoman meille oikeutta; mutta saarnatkaat meille suloisesti, katsokaat petos.	waan sanowat Näkijlle: 30:10 Ei teidän pidä näkemän/ ja cadzojille: ei teidän pidä cadzoman meille totuutta/ mutta saarnatcat meille suloisest/ cadzocat petos/
30:11 Poiketkaa tieltä, väistykää polulta; viekää pois silmistämme Israelin Pyhä."	11. Poiketkaat teiltä, luopukaat tästä retkestä: antakaat Israelin Pyhän lakata meistä.	30:11 poiketcat tiellä/ luopucat tästä retkestä/ Andacat Israelin Pyhän lacata meistä.
30:12 Sentähden, näin sanoo Israelin Pyhä: Koska te halveksitte tätä sanaa ja luotatte väkivaltaan ja vääryyteen ja siihen turvaudutte,	12. Sentähden sanoo Israelin Pyhä näin: että te hylkäätte tämän sanan, ja luotatte väkivaltaan ja vääryyteen, ja kerskaatte siitä;	30:12 Sentähden sano Israelin Pyhä näin: että te hyljätte tämän sanan/ ja luottate häwäisiäihin ja pettäjihin/ ja kerscatte sijtä.
30:13 niin tämä synty on oleva kuin repeämä korkeassa muurissa, joka uhkaa sortua ja pullistuu; se särkyä äkkiä, yhtäkkiä.	13. Niin pitää tämän pahan teon oleman teille niinkuin rako korkiassa muurissa, kuin se rupee hajoomaan, joka äkisti kaatuu maahan ylösalaisin, ja murentuu.	30:13 Nijn pitä tämän pahan tegon oleman teille nijncuin raco corkiasa muurisa/ cosca se rupee jacoman/ joca äkist puto maahan ylösalaisin/ ja murendu.
30:14 Se särkyä, niinkuin särkyä savenvalajan astia, joka lyödään rikki säälimättä, niin ettei sen sirpaleista löydy palasta, millä ottaa tulta liedestä tai ammentaa vettä altaasta.	14. Niinkuin savi-astia muserrettu olis, joka muserretaan ja ei säästetä, siihenasti ettei siitä löydy niin suurta kappaletta, että tulta tuotaisiin totoista, eli ammennettaisiin vettä kaivosta.	30:14 Nijn cuin sawiastia muserrettu olis/ joca muserretan ja ei säästetä/ siihenasti ettei sijtä löytä njn suurta cappaletta/ että tulta tuotaisin totoista/ eli wettä caiwosta.
30:15 Sillä näin sanoo Herra, Herra, Israelin Pyhä: Kääntymällä ja pysymällä hiljaa te pelastutte, rauhallisuus ja luottamus on teidän väkevyytenne; mutta te ette tahtoneet,	15. Sillä näin sanoo Herra, Herra Israelin Pyhä: kääntymisellä ja hiljaisuudella te tulette autetuksi, hiljaisuudessa ja toivossa te väkeväksi tulette, mutta ette tahtoneet;	30:15 Sillä näin sano HERra HERra Israelin Pyhä/ käändymisellä ja hiljaisudella: te tuletta autetuxi hiljaisudes ja toiwosa/ te wäkewäxi tuletta/ mutta et te tahtonet/
30:16 vaan sanoitte: "Ei! Hevosilla me tahdomme kiittää" - niinpä saatte kiittää pakoon. "Nopean selässä me tahdomme ratsastaa" - niinpä ovat vainoojanne nopeat.	16. Vaan sanoitte: ei, vaan me tahdomme paeta hevosilla; sentähden teidän pitää kulkiana oleman: ja me tahdomme nopiasti ajaa; sentähden pitää teidän vainoojanne myös nopiat oleman.	waan sanoitte: 30:16 Ei: me tahdom paeta hewoisilla (sentähden teidän pitää culkiana oleman) ja me tahdon nopiast aja (sentähden pitää teidän wainojan myös nopiat oleman)
30:17 Tuhhat pakenee yhden uhkaa; viiden uhkaa te pakenette, kunnes se, mikä teistä jää, on kuin merkipuu vuoren huipulla, kuin lipputanko kukkulalla.	17. Tuhannen teistä pitää pakeneman yhden miehen uhkausesta, viiden uhkausesta pitää teidän pakeneman, siihenasti että teistä jää niinkuin pielipuu vuorelle, ja niinkuin lippu korkeudelle.	30:17 Sillä tuhannen teistä pitä pakeneman ainoastans yhtä miestä/ wijttä pitä teidän jocapahimman pakeneman/ siihenasti että teistä jää nijncuin pieli wuorelle/ ja nijncuin lippu corkeudelle.
30:18 Sentähden Herra odottaa, että voisi olla teille armollinen, sentähden hän nousee armahtaaksensa teitä; sillä Herra on oikeuden Jumala. Autuaita kaikki, jotka häntä odottavat!	18. Sentähden Herra odottaa, että hän olis teille armoinen, ja sentähden on hän noussut teitä armahtamaan; sillä Herra on oikeuden Jumala. Autuaat ovat kaikki, jotka häntä odottavat.	30:18 SEntähden odottacat HERra/ että hän olis teille armollinen/ joca on nosnut teitä armahtaman: Sillä HERra on oikeuden Jumala/ ne owat caicki jotca händä odottawat.
30:19 Sinä kansa, joka asut Siionissa, Jerusalemissa, älä itke! Hän on sinulle totisesti armollinen, kun apua huudat; sen kuullessaan hän vastaa sinulle kohta.	19. Sillä Zionin kansa on asuva Jerusalemissa, ja et sinä ole katkerasti itkevä. Hän kaiketi armahtaa sinua, kuin sinä huudat; hän vastaa sinua niin pian kuin hän sen kuulee.	30:19 Sillä Zionin Canssa on asuwa Jerusalemis/ ja et sinä ole itkewä: Hän armahta sinua coscas huudat/ hän wasta sinua/ njn pian cuin hän sen cuule.

30:20 Vaikka Herra antaa teille hädän leipää ja ahdistuksen vettä, niin ei sinun opettajasi sitten enää kätkeydy, vaan sinun silmäsi saavat nähdä sinun opettajasi.	20. Ja Herra antaa teille leipää tuskassanne ja vettä ahdistuksessanne; sillä ei sinun opettajasi lennä enää pois, vaan sinun silmäs näkevät opettajasi.	30:20 Ja HERra anda teille leipä tuscasan/ ja vettä ahdistuxesan: sillä ei sinun opettajasi lennä sillen pois nijncuin sijwillä/ waan sinun silmäs näkewät sinun opettajasi:
30:21 Ja sinun korvasi kuulevat takaasi tämän sanan, milloin poikkeatte oikealle tai vasemmalle: "Tässä on tie, sitä käykää."	21. Ja korvas kuulevat sanan takanas, sanoen: tämä on tie käykää sitä, kuin te oikialle eli vasemmalle kädelle eksyneet olette.	30:21 Ja sinun corwas cuulewat sanan tacanas/ sanoden: tämä on tie/ käykät sitä/ cosca te oikialle eli wasemalle kädelle exynet oletta.
30:22 Silloin sinä havaitset saastaiseksi veistettyjen jumalankuviesi hopeapäällystyksen ja valettujen jumalankuviesi kultakuoren; sinä viskaat ne pois kuin inhotuksen, sinä sanot niille: "Ulos!"	22. Silloin pitää teidän saastuttaman teidän hopialla silatut kuvanne, ja teidän kuvainne kultaiset vaatteet; ja teidän pitää ne heittämän pois niinkuin saastaisuuden, ja niille sanoman: mene ulos.	30:22 Silloin pitä teidän saastuttaman teidän hopialla silatut cuwan/ ja teidän cuwain cullaiset waattet/ ja teidän pitä ne heittämän pois nijncuin logan/ ja nijlle sanoman:
30:23 Niin hän antaa sateen sinun siemenellesi, jonka maahan kylvät, ja maan sadosta leivän, joka on oleva mehevä ja lihava, ja sinun karjasi on sinä päivänä käyvä laajalla laitumella.	23. Silloin hän antaa sateen siemenelles, jonka pelloles kylvänyt olet, ja leipää pellon tulosta ylen runsaasti; ja karjas kaitaan avaralla kedolla.	30:23 Silloin hän anda saten siemenelles/ jongas pelloles kylwänyt olet/ ja leipä pellon tulosta/ ylön runsast.
30:24 Härät ja aasinvarsat, jotka peltotyötä tekevät, syövät suolaista rehuviljaa, joka on viskattu hangolla ja viskimellä.	24. Härjät ja varsat, jotka peltos kyntävät, syövät sekoitettuja ohria, jotka viskimellä ja pohtimella ovat pohditut.	30:24 Silloin sinun carjas caitan awaralla kedolla/ härjät ja warsat/ jotca peldos kyndäwät/ syöwät secoitettuja ohria/ jotca wiskimellä ja pohtimella owat pohdetut.
30:25 Ja kaikilla korkeilla vuorilla ja kaikilla ylhäisillä kukkuloilla on oleva puroja, vesivirtoja, suuren surmaamisen päivänä, tornien sortuessa.	25. Ja kaikkein suurten vuorten päällä, ja kaikkein suurten kukkulain päällä pitää eroitetut wirrat käymän, suuren surmaamisen aikana, ja kuin tornit kaatuvat.	30:25 Ja caickein suurten vuorten päälle/ ja caickein suurten cuuckulain päälle pitää eroitetut wirrat käymän/ sen suuren surmamisen aicana/ ja cosca tornit langewat.
30:26 Ja kuun valo on oleva kuin auringon valo, ja auringon valo on oleva seitsemänkertainen, oleva niinkuin seitsemän päivän valo, sinä päivänä, jona Herra sitoo kansansa vammat ja parantaa siihen isketyt haavat.	26. Ja kuun valo on oleva kuin auringon paiste ja auringon paiste on oleva seitsemän kertaa kirkkaampi kuin seitsemän päivän kirkkaus; kuin Herra sitoo kansansa haavat, ja sen loukkaamat parantaa.	30:26 Ja Cuun walu on nijncuin Auringon paiste olewa/ ja Auringon paiste on seidzemettä kirckambi olewa cuin nyt. Cosca HERra sito Canssans wahingon kijnni/ ja sen haawat paranda.
30:27 Katso, Herran nimi tulee kaukaa, hänen vihansa leimuaa, ja sankka savu tupruaa; hänen huulensa ovat täynnä hirmuisuutta, ja hänen kielensä on kuin kuluttava tuli.	27. Katso, Herran nimi tulee kaukaa, hänen vihansa polttaa ja on sangen raskas; hänen huulensa ovat hirmuisuutta täynnä, ja hänen kielensä on niinkuin kuluttava tuli.	30:27 CADzo/ HERran nimi tule cauca/ hänen wihans poltta ja on sangen rascas. Hänen huulens owat hirmuisutta täynäns/ ja hänen kielens on nijncuin culuttawa tuli.
30:28 Hänen hengityksensä on kuin virta, joka tulvii ja ulottuu kaulaan asti; se seuloo kansakuntia turmion seulassa ja panee eksyttäväiset suitset kansojen suupieliin.	28. Ja hänen henkensä niinkuin tulvaava virta, joka hamaan kurkkuun asti ulottuu, hajoittamaan pakanoita, siihenasti että he tyhjäksi tulevat, ja ajamaan kansaa sinne ja tänne, suitsilla heidän suussansa.	30:28 Ja hänen hengens nijncuin wirta/ joca haman caulan ulottu. Hajottaman pacanoita siihenasti että he tyhjäxi tulewat/ ja ajaman Canssa sinne ja tänne/ suidzilla heidän suusans.
30:29 Silloin te veisaatte niinkuin yöllä, kun pyhä juhla alkaa, ja sydämenne riemuitsee niinkuin sen, joka huilujen soidessa astuu vaeltaen Herran vuorelle, Israelin kallion tykö.	29. Silloin pitää teidän veisaaman niinkuin juhlayönä, ja sydämenne riemuitseman niinkuin huiluilla käytäisiin Herran vuorelle, Israelin turvan tykö.	30:29 Silloin pitä teidän weisaman nijncuin juhlapäiwän yönä/ ja sydämenän riemuidzeman/ nijncuin huiluilla käydäisin HERRAN vuorelle/ Israelin turwan tygö.

30:30 Herra antaa kuulla äänensä voiman ja nähdä käsivartensa laskeutuvan alas vihan tuimuudessa ja kuluttavan tulen liekissä, pilvenpurkuna, rankkasateena ja raekivinä.	30. Ja Herra kuuluttaa kunniallisen äänensä, että hänen kokotettu käsivartensa nähtäisiin, vihaisella haastamisella, ja kuluttavaisen tulen liekillä, säteillä, väkevällä sateella ja rakehilla.	30:30 Ja HERra cuulutta hänen cunnialisen änen/ että hänen cocotettu käsiwartens nähtäisin. Wihaisella haastamisella ja culuttawaisella tulen liekillä/ säteillä/ wäkewällä satella ja rakehilla.
30:31 Sillä Herran äänestä peljästy Assur. Hän lyö vitsalla.	31. Sillä Assurin pitää peljästymän Herran ääntä, joka häntä lyö vitsalla.	30:31 Sillä Assurin pitä peljästymän HERran ändä/ joca händä lyö wizzalla.
30:32 Ja jokaisella sallimuksen sauvan iskulla, jonka Herra häneen satuttaa, soivat vaskirummut ja kanteleet, ja hän sotii häntä vastaan, sotii kättä heiluttaen.	32. Sillä vitsan pitää kyllä sattuman ja koskeman, kuin Herra sen vie heidän ylitsensä rummuilla ja kanteleilla, ja joka paikassa sotii heitä vastaan.	30:32 Sillä wizzan pitä kyllä sattuman ja coseman/ cosca HERra sen wie heidän ylidzens trumbuilla ja candeileilla/ ja jocapaicas soti heitä wastan.
30:33 Sillä aikoja sitten on polttopaikka valmistettu; kuninkaallekin se on varattu. Syvä ja leveä on sen liesi, tulta ja polttopuita paljon. Herran henkäys kuin tulikivi-virta sytyttää sen.	33. Sillä kuoppa on jo entisestä valmistettu, ja se on myös kuninkaalle valmistettu, kyllä syvä ja leviä. Siellä on asumus, tuli ja paljon puita; Herran Henki on sen sytyttävä niinkuin jonkun tulikivisen virran.	30:33 Sillä cuoppa on jo eilän walmistettu/ ja se on walmistettu Cuningalle/ kyllä sywä ja lewiä. Siellä on asumus/ tuli ja paljo puita/ HERran Hengi on sen sytyttätäpä nijncuin jongun tulikiwisen wirran.
31 LUKU	31 LUKU	XXXI. Lucu
31:1 Voi niitä, jotka menevät alas Egyptiin apua etsimään ja turvautuvat hevosiin, luottavat sotavaunuihin, koska niitä on paljon, ja ratsumiehiin, koska niitten luku on ylen suuri, mutta eivät katso Israelin Pyhään, eivät kysy neuvoa Herralta.	1. Voi niitä, jotka menevät alas Egyptiin apua kerjäämään, ja luottavat hevosiin, ja turvaavat vaunuihin, että niitä on monta, ja ratsasmiehiin, että he juuri väkevät ovat, eivätkä turvaa Israelin Pyhään, eikä kysy Herraa.	31:1 WOi nijtä jotca menewät alas Egyptin apua kerjämän/ ja luottawat hewoisijn/ ja turwawat waunuijn/ että nijtä on monda/ ja radzasmiehijn/ että he juuri wäkewät owat/ ja ei turwa Israelin Pyhään/ eikä kysy HERra.
31:2 Mutta myös hän on viisas, ja hän tuottaa onnettomuuden; hän ei peruuta sanojansa, vaan nousee pahantekijäin sukua vastaan ja väärintekijäin apuun tuloa vastaan.	2. Mutta hän on viisas ja antaa tulla onnettomuuden, ja ei muuta sanojansa; vaan asettaa itsensä pahain huonetta vastaan, ja pahantekiäin apua vastaan.	31:2 Mutta hän on wijsas ja anda tulla onnettomuden/ ja ei muuta sanojans/ waan asetta idzens pahain huonetta wastan/ ja pahantekiäin apua wastan.
31:3 Egypti on ihminen eikä Jumala, ja heidän hevosensa ovat lihaa eivätkä henkeä. Kun Herra ojentaa kätensä, suistuu auttaja, ja autettava kaatuu, ja yhdessä he kumpikin hukkuvat.	3. Sillä Egypti on ihminen ja ei Jumala, ja heidän hevosensa ovat liha ja ei henki. Ja Herra on kokottava kätensä, niin että auttajan pitää hoiperteleman, ja sen, jota autetaan, pitää lankeeman, ja ynnä molemmat toinen toisensa kanssa hukkuman.	31:3 Sillä Egypti on ihminen ja ei Jumala/ ja heidän hewoisens owat liha ja ei hengi. Ja HERra on cocottawa kätens nijn että auttajan pitä hoiperteleman/ ja sen jota autetan pitä langeman/ ja ynnä molemmat toinen toisens cansa huckuman.
31:4 Sillä näin on Herra minulle sanonut: Niinkuin leijona, nuori leijona, murisee saaliinsa ääressä, kun sitä vastaan hälytetään paimenten parvi, eikä peljästy heidän huutoansa, ei huoli heidän hälinästään, niin Herra Sebaot on astuva alas sotimaan Siionin vuorella ja sen kukkulalla.	4. Sillä näin sanoo Herra minulle: niinkuin jalopeura ja nuori jalopeura kiljuu saaliinsa päällä, kuin paimenten joukko on kokoontunut sitä vastaan, ei peljästy heidän huudostansa, eikä hämmästy vaikka heitä monta on: juuri niin on Herra Zebaot menevä alas sotimaan Zionin vuorella ja sen korkeudella.	31:4 Sillä nijn sano HERra minulle: nijncuin Lejon ja nuori Lejon kilju saalins päällä/ cosca paimenden joucko huuta sen päällä/ nijn ei se peljästy heidän huudostans/ eikä hämmästy waicka heitä monda on: juuri nijn on HERra Zebaoth menewä ales sotiman Zionin wuorella ja sen corkeudella.

31:5 Niinkuin liitelevät linnut, niin varjelee Herra Sebaot Jerusalemiä - varjelee ja pelastaa, säästää ja vapahtaa.	5. Niinkuin linnut siivillänsä tekevät, niin Herra Zebaot on varjeleva Jerusalemin: hän on suojeleva, auttava, siellä oleva ja holhova häntä.	31:5 Ja HERra Zebaoth on warjelewa Jerusalemi (nijncuin linnut siwilläns tekewät) suojelewa/ auttawa/ siellä olewa ja holhowa händä.
31:6 Palatkaa, te israelilaiset, hänen tykönsä, josta olette niin kauas luopuneet.	6. Palatkaat, te Israelin lapset, sen tykö, josta te peräti harhailleet olette.	31:6 Palaitcat te Israelin lapset jotca peräti harhaillet oletta:
31:7 Sillä sinä päivänä jokainen hylkää hopeaiset ja kultaiset epäjumalansa, jotka kätenne ovat tehneet teille synniksi.	7. Sillä silloin jokainen hylkää hopia- ja kulta-epäjumalansa, joita omat kätenne ovat tehneet teille synniksi.	31:7 Sillä silloin pitä jocaidzen heittämän pois hänen hopia ja culdaepäjumalans/ joita teidän käten owat tehnet teille synnixa.
31:8 Ja Assur kaatuu miekkaan, joka ei ole miehen, ja hänet syö miekka, joka ei ole ihmisen; hän pakenee miekkaa, ja hänen nuorukaisensa joutuvat työorjuuteen.	8. Ja Assurin pitää lankeeman, ei miehen miekalla, ja pitää kulutettaman, ei ihmisen miekalla; ja pitää kuitenkin pakeneman miekkaa, ja hänen nuorukaisensa pitää verollisiksi tuleman.	31:8 Ja Assurin pitä langeman/ ei miehen miecalla/ ja pitä culutettaman/ ei ihmisen miecalla/ ja pitä cuitengin pakeneman miecka. Ja hänen nuorucaisens pitä werollisexi tuleman.
31:9 Hänen kallionsa kukistuu kauhusta, ja hänen ruhtinaansa säikkyvät lipun luota pakoon, sanoo Herra, jonka tuli on Siionissa ja pätsi Jerusalemissa.	9. Ja hänen pitää pelvon tähden menemän kallionsa ohitse, ja hänen pääruhtinaansa pitää lippunsa edestä pakoon menemän, sanoo Herra Zebaot, jolla Zionissa tuli ja Jerusalemissa totto on.	31:9 Ja hänen pitä pelgon tähden menemän hänen callions ohidze/ ja hänen pääruhtinans pitä lippuns edestä pacoon menemän/ sano HERra Zebaoth/ jolla Zionis tuli ja Jerusalemis tottoi on.
32 LUKU	32 LUKU	XXXII. Lucu
32:1 Katso, kuningas on hallitseva vanhurskaudessa, ja valtiat vallitsevat oikeuden mukaan.	1. Katso, kuningas on hallitseva oikeudella; ja pääruhtinaat vallitsevat, oikeutta pitämään voimassa.	32:1 CAdzo/ Cuningas on hallidzewa oikeudella/ ja pääruhtinat owat wallidzewat oikeutta pitämän woimasans.
32:2 Silloin on jokainen heistä oleva turvana tuulelta ja suojana rankkasateelta, oleva kuin vesipurot kuivassa maassa, kuin korkean kallion varjo nääntyvässä maassa.	2. Että jokainen on niinkuin joku, joka tuulelta varjeltu on, ja niinkuin joku, joka sadekuuroilta on peitetty, niinkuin vesi-ojat kuivassa paikassa, niinkuin suuren vuoren varjo kuivassa maassa.	32:2 Että jocainen on nijncuin jocu joca tuulelda warjeldu on/ ja nijncuin jocu joca sadecuurolda on peitetty/ nijncuin wesiojat cuiwasa paicasa/ nijncuin suuren vuoren warjo cuiwasa maasa/
32:3 Silloin eivät näkevien silmät ole soaistut, ja kuulevien korvat kuulevat tarkkaan.	3. Ja näkeväiset silmät ei pidä pimenemän; ja kuulevaisten korvat pitää visun vaarin ottaman.	32:3 Ja näkewäiset silmät ei pidä andaman idzens sowaista/ ja cuulewaisten corwat pitä wisusti tutkisteleman.
32:4 Ajattelemattomien sydän käsittää taidon, ja änkyttävään kieli puhuu sujuvasti ja selkeästi.	4. Ja hulluin pitää oppiman taitoa, ja sopera kieli pitää selkeäksi tuleman ja selkeästi puhuman.	32:4 Ja hulluin pitä oppiman taito/ ja epäilewäinen kieli pitä selkexi tuleman ja selkesti puhuman.
32:5 Ei houkkaa enää kutsuta jaloksi, eikä petollista enää sanota yleväksi.	5. Ei hullua pidä enää pääruhtinaaksi kutsuttaman, eikä ahnetta herraksi.	32:5 Ei hullua pidä enä pääruhtinaxi cudzuttaman/ eikä ahnetta Herraxi.
32:6 Sillä houkka puhuu houkan lailla, ja hänen sydämensä hankkii turmiota, ja niin hän harjoittaa riettautta ja puhuu eksyttäväisesti Herrasta, jättää tyhjäksi nälkäisen sielun ja janoavaisen juomaa vaille.	6. Sillä tyhmä puhuu tyhmyydessä, ja hänen sydämensä on pahuudessa; että hän olis ulkokullaisuudessa; ja saarnais Herrasta väärin, että hän sillä isoovaiset sielut nälkään näännyttäis, ja kieltäis janoovaisilta juoman.	32:6 Sillä tyhmä puhu tyhmydes/ ja hänen sydämens on pahudes/ että hän olis ulcocullaisudes/ ja saarnais HERrasta wäärin/ että hän sillä isowaiset sielut nälkän näännyttäis/ ja kieldäis janowaisilda juoman.

32:7 Ja pahat ovat petollisen aseet, hän miettii ilkitöitä, tuhotakseen kurjat valheen sanoilla, vaikka köyhä kuinka oikeata asiaa puhuisi.	7. Sillä ahneen hallitus ei ole muu kuin vahinko; sillä hän löytää kavaluuden hävittääksensä raadollisia väärillä sanoilla, silloinkin kun köyhä oikeuttansa puhuu.	32:7 Sillä ahnen hallitus ei ole muu kuin wahingo: sillä hän löytä cawaluxen häwittäxens radollisia wäärillä sanoilla/ cosca hänen köyhän oikeutta pitä puhuman.
32:8 Mutta jalo jaloja miettii ja jaloudessa lujana pysyy.	8. Mutta toimellinen päämies pitää toimellisia neuvoja; ja toimellisissa menoissa hän vahvana pysyy.	32:8 Mutta Förstillä pitä oleman Förstilliset ajatuxet/ ja nijsä pysymän.
32:9 Nouskaa, te suruttomat naiset, kuulkaa minun ääntäni; te huolettomat tyttäret, tarkatkaa minun sanojani.	9. Nouskaat, te suruttomat vaimot, kuulkaat minun ääntäni; te rohkiat tyttäret, ottakaat korviinne minun puheeni.	32:9 NOscat te ylpiät waimot/ cuulcat minun äändäni/ te jotca nijn suruttomat oletta/ ottacat corwijn minun puheni.
32:10 Vielä vuosi, ja päiviä päälle, niin vapisette, te huolettomat; sillä silloin on viininkorjuusta tullut loppu, hedelmänkorjuuta ei tule.	10. Ajastajan ja päivän perästä pitää teidän vapiseman, jotka niin rohkiat olette; sillä ei tule yhtään viinan eloa, eikä tule yhtään kokoomusta.	32:10 Ajastajan ja päiwän perästä pitä teidän cuin suruttomat olette wapiseman: sillä ei tule yhtän wijnan elo/ eikä tule yhtän cocomust.
32:11 Kauhistukaa, te suruttomat, vaviskaa, te huolettomat, riisuutukaa, paljastukaa, vyöttäkää säkki lanteillenne.	11. Peljästykää, te suruttomat vaimot, vaviskaat, te rohkiat; te riisutaan, paljastetaan ja kupeista vyötetään.	32:11 Peljästykät te ylpiät waimot/ wapiscat te suruttomat/ sen pitä tapahtuman/ että te rijsutan/ paljastetan ja säkillä puetetan.
32:12 Silloin valitetaan ja lyödään rintoihin ihanien peltojen tähden ja hedelmällisten viiniköynnösten tähden,	12. Rinnoille lyödään valittaen ihanaisista pelloista ja hedelmällisistä viinapuista.	32:12 Walitettaman pitä nisistä/ iloisista pelloista/ ja hedelmällisistä wijnapuista.
32:13 minun kansani maan tähden, joka kasvaa orjantappuraa ja ohdaketta, remuavan kaupungin kaikkien iloisten talojen tähden.	13. Sillä minun kansani pellossa pitää orjantappurat ja ohdakkeet kasvaman; niin myös kaikissa ilohuoneissa, iloisessa kaupungissa.	32:13 Sillä minun Canssani pellosa pitä orjantappurat ja ohdacket caswaman/ nijn myös caikisa ilohuoneisa/ sijnä iloisesa Caupungisa.
32:14 Sillä palatsi on hyljätty, kaupungin kohina lakannut, Oofel ja vartiotorni ovat jääneet luoliksi iankaikkisesti, villiaasien iloksi ja laumojen laitumeksi.	14. Sillä salit pitää hyljättämän, ja kansan paljous kaupungissa pitää vähenemän; niin että tornit ja linnat pitää tuleman ijancaikkiseksi luolaksi, ja metsän pedoille iloksi, ja laumoille laitumeksi;	32:14 Sillä Salit pitä hyljättämän/ ja Canssan paljous Caupungisa pitä vähenemän/ nijn että tornit ja linnat pitä tuleman ijancaickisexi luolaxi/ ja medzän pedoille iloxi/ ja laumoille laituumexi.
32:15 Näin on hamaan siihen asti, kunnes meidän päällemme vuodatetaan Henki korkeudesta. Silloin erämaa muuttuu puutarhaksi,	15. Siihenasti että Henki korkeudesta vuodatetaan meidän päällemme: silloin tulee korpi peltomaaksi, ja peltomaa luetaan metsäksi.	32:15 SIihenasti että Hengi corkeudesta wuodatetan meidän päällem/ silloin tule corpi peldomaaxi ja peldomaa luetan medzäxi.
32:16 ja puutarha on metsän veroinen. Ja erämaassa asuu oikeus, ja puutarhassa majoilee vanhurskaus.	16. Ja oikeus asuu korvessa, ja vanhurskaus peltomaassas;	32:16 Ja oikeus asu corwesa/ ja wanhurscaus peldomaasa.
32:17 Silloin vanhurskauden hedelmä on rauha, vanhurskauden vaikutus lepo ja turvallisuus iankaikkisesti.	17. Ja vanhurskauden työ on rauha, ja vanhurskauden hyödytys ijancaikkinen hiljaisuus ja lepo.	32:17 Ja wanhurscauden hedelmä on rauha/ ja wanhurscauden hyödytys on ijancaickinen hiljaisuus ja lepo.
32:18 Ja minun kansani asuu rauhan majoissa, turvallisissa asunnoissa, huolettomissa lepopaikoissa.	18. Niin että minun kansani on asuva rauhan huoneessa, turvallisissa majoissa ja jalossa levossa.	32:18 Nijn että minun Canssani on asuwa rauhan huonesa/ suruttomisa asumapaicoisa ja jalosa lewosa.

32:19 Mutta raesade tulee, metsä kaatuu, ja kaupunki alennetaan alhaiseksi.	19. Mutta rakeet pitää oleman alhaalla metsissä; ja kaupungin pitää alhaalla mataloissa paikoissa oleman.	32:19 Mutta racket pitää oleman alhalla medzisë/ ja Caupungin pitää alhalla mataloisa paicoisa oleman.
32:20 Onnelliset te, jotka kylvätte kaikkien vetten vierille ja laskette härän ja aasin jalat valtoimina kulkemaan!	20. Hyvin teidän menestyy, jotka kylvätte joka paikassa vetten tykö; ja annatte härkäin ja aasein käydä jaloillansa niiden päällä.	32:20 Hywin teidän menesty/ jotca kylwätte jocapaicas wetten tygö/ sillä andacat härkäin ja Asein käydä jalgoillans nijden päällä.
33 LUKU	33 LUKU	XXXIII. Lucu
33:1 Voi sinua hävittäjää, joka itse olet hävittämättä, sinua ryöstäjää, jota ei kenkään ole ryöstänyt! Kun olet loppuun asti hävittänyt, hävitetään sinut, kun olet ryöstösi ryöstänyt, ryöstetään sinut.	1. Voi sinuas hävittäjä! luuletkos, ettei sinun pidä hävitetyksi tuleman? ja sinuas ylönkatsoja! luuletkos, ettei sinua ylönkatsota? Koska sinä olet täyttänyt hävitykses, niin sinun myös pitää tuleman hävitetyksi; koska sinä olet täyttänyt ylönkatsees, niin sinua pitää jälleen katsottaman ylö.	33:1 Woi sinuas sinä hävittäjä/ luuletkos ettei sinun pidä häwitetyxi tuleman? ja sinuas ylöncadzoja/ luuletkos ettei sinua ylöncadzota? Cosca sinä olet täyttänyt sinun häwityxes/ nijn sinun myös pitää tuleman häwitetyxi: cosca sinä olet täyttänyt sinun ylöncadzes/ nijn sinua pitää jällens ylöncadzottaman?
33:2 Herra, armahda meitä, sinua me odotamme. Ole näitten käsivarsi joka aamu, ole meidän apumme hädän aikana.	2. Herra, ole meille armollinen; sillä me odotamme sinua: ole heidän käsivartensa varhain, niin myös meidän autuutemme murheen ajalla.	33:2 HERra ole meille armollinen: sillä me odotamme sinua/ ole heidän käsiwartens warahin/ ja meidän autudem murhen ajalla.
33:3 Kansat pakenevat sinun jylinäsi ääntä; kun sinä nouset, hajoavat kansakunnat.	3. Kansat pakenevat sitä suurta pauhinaa; pakanat hajoitetaan, kuin sinä korotetaan.	33:3 Anna Canssas paeta sitä suurta capinata ja pacanat hajotetta cuin sinä nouset.
33:4 Teidän saaliinne viedään, niinkuin tuhosirkat vievät; niinkuin hyppysirkat hyökkäävät, niin sen kimppuun hyökätään.	4. Silloin pitää teidän saalinne korjattaman niinkuin perhonen otetaan, ja niinkuin heinäsiirkat karkoitetaan, koska heidän päällensä tullaan.	33:4 Silloin pitää teitä saalina corjattaman nijncuin perhoinen otetan/ ja nijncuin heinäsiircat carcotetan/ cosca heidän päällens tullan.
33:5 Herra on korkea, sillä hän asuu korkeudessa. Hän täyttää Siionin oikeudella ja vanhurskaudella.	5. Herra on korotettu; sillä hän asuu korkeudessa: hän on täyttänyt Zionin oikeudella ja vanhurskaudella.	33:5 HERra on corgotettu: sillä hän asu corkeudesä/ hän on täyttänyt Zionin oikeudella ja wanhurscaudella.
33:6 Ja hän on sinun aikojesi vakuus, avun runsaus, viisaus ja ymmärrys; Herran pelko on oleva Siionin aarre.	6. Ja sinun ajallas pitää oleman usko ja voima, autuus, tieto, toimi, ja Herran pelko pitää oleman hänen tavaransa.	33:6 Ja sinun ajallas pitää oleman usco ja woima/ autuus/ tieto/ toimi/ ja HERran pelco pitää oleman hänen tawarans.
33:7 Katso, sankarit huutavat ulkona, rauhan sanansaattajat itkevät katkerasti.	7. Katso, heidän sanansaattajansa huutavat ulkona: rauhan enkelit itkevät haikiasti.	33:7 CAdzo/ heidän sanansaattajans huutawat ulcona/ rauhan Engelit itkewät haikiast/ ja sanowat:
33:8 Tiet ovat autioina, polulta on kulkija poissa: hän on rikkonut liiton, ylenkatsonut kaupungit, ei ole ihmistä minäkään pitänyt.	8. Polut ovat autiot, ei käy yksikään enään tiellä; ei hän pidä liittoa, hän hylkää kaupungit, ja ei pidä lukua kansasta.	33:8 Polgut owat autiat/ ei käy yxikän enä tiellä/ ei hän pidä lijtto/ hän hylkä Caupungit ja ei pidä lucua Canssasta.
33:9 Maa murehtii ja näantyy, Libanon kuihtuu häpeästä, Saaron on aromaaksi tullut, Baasan ja Karmel varistavat lehtensä.	9. Hän murehtii, ja maa on surkialla muodolla, Libanon on häpiällä hakattu; Saron on niinkuin tasainen keto, Basan ja Karmeli ovat hävitetyt.	33:9 Maa on cauhialla ja surkialla muodolla/ Libanon on häpiällä hacattu/ Zaron on nijncuin tasainen keto/ Basan ja Carmeli owat häwitetyt.

33:10 Nyt minä nousen, sanoo Herra, nyt minä itseni korotan, nyt minä kohoan korkealle.	10. Nyt minä tahdon nousta, sanoo Herra: nyt minä tahdon itseni korottaa, nyt minä tahdon korkiaksi tulla.	33:10 Nyt minä tahdon nosta/ sano HERra: nyt minä tahdon idzeni corgotta/ nyt minä tahdon corkiaksi tulla.
33:11 Olkia te kannatte kohdussanne, akanoita synnytätte; teidän kiukkunne on tuli, joka kuluttaa teidät.	11. Oljista olette te raskaat, korsia te synnytätte; tulen pitää teitä kuluttaman teidän ylpeytenne kanssa;	33:11 Olgista oletta te rascat/ corsia te synnytätte/ tulen pitä culuttaman teidän ylpeydenne cansa:
33:12 Ja kansat poltetaan kuin kalkki, kuin katkotut orjantappurat, jotka tulessa palavat.	12. Sillä kansa pitää poltettaman kalkiksi, niinkuin hakatut orjantappurat tulelle sytytetään.	33:12 Sillä Canssa pitä poldettaman calkixi/ nijncuin hacatut orjantappurat tulella sytytetän.
33:13 Kuulkaa, te kaukaiset, mitä minä olen tehnyt; te lähellä olevat, tuntekaa minun voimani.	13. Niin kuulkaat nyt te, jotka kaukana olette, mitä minä olen tehnyt; ja te, jotka olette läsnä, havaitkaat minun väkevyteni.	33:13 Nijn cuulcat nyt te/ jotca caucana oletta/ mitä minä olen tehnyt/ ja te jotca oletta läsnä/ cadzocat minun wäkewyttäni.
33:14 Syntiset Siionissa peljästyvät, vavistus valtaa jumalattomat: "Kuka meistä voi asua kuluttavassa tulessa, kuka asua iankaikkisessa hehkussa?"	14. Syntiset Zionissa ovat peljästyneet, hämmästys on tullut ulkokullattuun päälle (ja sanovat): kuka on meidän seassamme, joka taitaa asua kuluttavaisen tulen tykönä? kuka on meidän seassamme, joka voi asua ijankaikkisten hiilten tykönä?	33:14 Syndiset Zionis owat peljästynet/ hämmästys on tullut ulcocullattuun päälle/ ja sanowat: cuca on meidän seasam/ joca taita asua culuttawaisen tulen tykönä? cuca on meidän seasam/ joca woi asua ijancaickisten hijlden tykönä?
33:15 Joka vanhurskaudessa vaeltaa ja puhuu sitä, mikä oikein on, joka halveksii väärää voittoa, jonka käsi torjuu lahjukset luotaan, joka tukkii korvansa kuulemasta veritöitä ja sulkee silmänsä näkemästä pahaa,	15. Joka vanhurskaudessa vaeltaa ja puhuu oikeutta; joka vääryyttä ja ahneutta vihaa, ja vetää kätensä pois, ettei hän ota lahjoja; joka tukitsee korvansa kuulemasta veren vikoja, ja peittää silmänsä näkemästä pahaa:	33:15 Joca wanhurscaudesa waelda ja puhu oikeutta/ joca wääryyttä ja ahneutta wiha/ ja wetä kätens pois ettei hän ota lahjoja/ joca tukidze corwans cuulemast weren wicoja/ ja peittä silmäns näkemäst paha:
33:16 hän on asuva kukkuloilla, kalliolinnat ovat hänen turvansa; hänelle annetaan hänen leipänsä, eikä vesi häneltä ehdy.	16. Hän on korkeudessa asuva, ja kalliit ovat hänen linnansa ja tukeensa: hänelle annetaan hänen leipänsä, eikä hän ole epäilevä vedestänsä.	33:16 Hän on corkeudesa asuwa/ ja calliot owat hänen linnans ja tukens/ hänelle annetan hänen leipäns/ eikä hän ole epäilewä hänen wedestäns.
33:17 Sinun silmäsi saavat katsoa kuningasta hänen ihanuudessaan, saavat nähdä avaran maan.	17. Sinun silmäsi näkevät kuninkaan kunniasansa: ne näkevät maan levitettyinä.	33:17 Sinun silmäsi näkewät Cuningan cunniasans/ sinä näet maan lewitettyinä.
33:18 Sinun sydämesi muistelee kauhuja: missä on nyt veronlaskija, missä punnitsija, missä tornien lukija?	18. Sinun sydämesi ihmettelee, (ja sanoo:) kussa nyt ovat kirjanoppineet? kussa ovat neuvonantajajat? kussa tämän maailman tutkia on?	33:18 Nijn että sinun sydämesi juuri ihmettele/ ja sano: cusa nyt owat kirjanoppenet? cusa owat neuwonandajat? cusa owat Cantzlerit?
33:19 Et näe enää sitä röyhkeätä kansaa, kansaa, jolla on outo, käsittämätön puhe, jonka sopertavaa kieltä ei kukaan ymmärrä.	19. Etkä myös sinä ole näkevä sitä väkevää kansaa, sitä syväkielistä kansaa, jota ei ymmärretä, ja oudosta kielestä, jota ei taideta ymmärtää.	33:19 Etkä myös sinä ole näkewä sitä wäkewät canssa/ sitä sywäkielistä Canssa/ jota ei ymmärretä/ ja käändämättömästä kielestä/ jota ei taita ymmärtä.

33:20 Katso Siionia, juhliemme kaupunkia. Sinun silmäsi näkevät Jerusalemin, rauhaisan asuinsijan, telttamajan, jota ei muuteta, jonka vaarvoja ei ikinä reväistä irti, jonka köysistä ei yhtäkään katkaista.	20. Katso Zionia, juhla kaupunkiamme; sinun silmäs on näkevä Jerusalemin kauniin asumuksen, majan, jota ei viedä pois, jonka paanuja ei ikänä pidä temmattaman ylös, ja jonka köysiä ei ikänä pidä katkottaman.	33:20 Cadzo Zionita meidän juhla kaupungitam/ sinun silmäs on näkevä Jerusalemin caunin asumuxen/ majan jota ei wiedä pois/ jonga paanuja ei ikänäns pidä temmattaman ylös/ ja jonga köysiä ei ikänäns pidä catcoittaman.
33:21 Sillä voimallinen on meillä siellä Herra, siellä on joet, on virrat, leveät rannasta toiseen, joita ei kulje soutualus, joiden poikki ei pääse uljas laiva.	21. Sillä Herra on siellä oleva väkevä meidän tykönämme, ja siellä pitää oleman leviät virrat ja ojat; ei venheellä taideta mennä sieltä ylitse, eikä laiva taida sinne purjehtia;	33:21 Sillä HERra on siellä oleva wäkevä meidän tykönäm/ ja siellä pitä oleman lewiät wesicuopat/ nijn ettei wenehellä taita mennä sen ylidzen/ eikä laiwa taida sinne purjehtia:
33:22 Sillä Herra on meidän tuomarimme, Herra on johdattajamme, Herra on meidän kuninkaamme; hän pelastaa meidät.	22. Sillä Herra on meidän tuomarimme, Herra on meidän opettajamme; Herra on meidän kuninkaamme, hän auttaa meitä.	33:22 Sillä HERra on meidän Duomarim/ HERra on meidän opettajam/ HERra on meidän Cuningam/ hän autta meitä.
33:23 Nyt ovat köytesi höltyneet, eivät pidä mastoa kannassaan kiinni, eivät vedä lippua liehumaan. Mutta silloin jaetaan riistosaalista runsaasti, rammatkin ryöstävät ja raastavat.	23. Anna heidän pingoittaa köytensä, ei ne pidä kuitenkaan pitämän, niin ei pidä myös heidän hajoittaman lippua pielten päälle; sillä paljo kalliimpi saalis pitää jaettaman, niin että ontuvat myös ryöstävät.	33:23 Anna heidän pingotta köytens/ ei heidän pidä cuitengan pitämän/ Nijn ei pidä myös heidän hajottaman lippuja pielden päälle: sillä paljo callimbi saalis pitä jaettaman/ nijn että onduwat myös ryöstävät.
33:24 Eikä yksikään asukas sano: "Minä olen vaivanalainen." Kansa, joka siellä asuu, on saanut syntinsä anteeksi.	24. Ja ei yhdenkään asuvaisen pidä sanoman: minä olen heikko; että kansalla, joka siellä asuu, pitää oleman syntein päästö.	33:24 Ja ei yhdengän asuvaisen pidä sanoman: minä olen heicko: että Canssalla joca siellä asu/ pitä oleman syndein päästö.
34 LUKU	34 LUKU	XXXIV. Lucu
34:1 Astukaa esiin, te kansat, ja kuulkaa; te kansakunnat, tarkatkaa. Kuulkoon maa ja kaikki, mitä siinä on, maanpiiri ja kaikki, mikä siitä kasvaa.	1. Tulkaat, te pakanat, ja kuulkaat, kansat ottakaat vaari; maa kuulkaan ja mitä siinä on, maan piiri ja kaikki, mitä siinä syntyy.	34:1 TULcat te pacanat ja cuulcat/ Canssat ottacat waari/ maa cuulcan ja mitä sijnä on/ mailman pijri tulons cansa.
34:2 Sillä Herra on vihastunut kaikkiin kansoihin ja kiivastunut kaikkiin heidän joukkoihinsa; hän on vihkinyt heidät tuhon omiksi, jättänyt heidät teurastettaviksi.	2. Sillä Herra on vihainen kaikille pakanoille, ja on närkästynyt kaikille heidän joukoillensa; hän on heitä kiroova, ja antaa teurastaa heitä.	34:2 Sillä HERra on wihainen caikille pacanoille/ ja on närkästynyt caikille heidän joucoillens/ hän on heitä kirowa/ ja anda teurasta heitä.
34:3 Heidän surmattunsa viskataan pois, ja niitten raadoista nousee löyhyä, ja vuoret valuvat heidän vertansa.	3. Heidän lyötynsä pitää heitettämän pois, niin että pahan hajun pitää tuleman heidän ruumiistansa, ja vuoret kuohuman heidän verestänsä.	34:3 Heidän lyötyns pitä heitettämän pois/ nijn että hajun pitä tuleman heidän ruumistans/ ja vuoret cuohuman heidän werestäns.
34:4 Kaikki taivaan joukot menehtyvät, taivas kääritään kokoon niinkuin kirja, ja kaikki sen joukot varisevat alas, niinkuin lehdet varisevat viinipuusta, niinkuin viikunapuusta raakaleet.	4. Ja koko taivaan joukko pitää mätänemän, ja taivas pitää käärittämän kokon niinkuin kirja; ja kaikki hänen joukkonsa putooman niinkuin lehti putoo viinapuusta, ja niinkuin kuivettunut lehti fikunapuusta.	34:4 Ja coco taiwan joucko pitä mätänemän/ ja taiwan pitä käärittämän cocoon nijncuin kirjan/ ja caicki hänen jouckons putoman nijncuin lehti puto wijnapuusta/ ja nijncuin cuiwettunut lehti ficunapuusta.

34:5 Sillä minun miekkani taivaassa on juopunut vimmaan; katso, se iskee alas Edomiin, tuomioksi kansalle, jonka minä olen vihkinyt tuhoon.	5. Sillä minun miekkani on taivaassa juovuksissa; ja katso, sen pitää tuleman alas Edomin päälle ja kirotn kansan päälle, sitä rankaisemaan.	34:5 Sillä minun mieckan on juowuxis taiwasa/ ja cadzo/ sen pitä tuleman ales Edomin päälle/ ja kirotn Canssan päälle/ sitä rangaiseman.
34:6 Herran miekka on verta täynnä, rasvaa tiukkuva, karitsain ja kauristen verta, oinasten munuaisrasvaa. Sillä Herralla on uhri Bosrassa, suuri teurastus Edomin maassa.	6. Herran miekka on verta täynnä, ja on paksu lihavuudesta, karitsain ja kauristen verestä, ja jääräin munaskuiden lihavuudesta; sillä Herralla pitää oleman uhri Botsrassa, ja suuri teurastaminen Edomin maalla.	34:6 HERran miecka on werta täynäns/ ja on lihawa lihawudest/ caridzan werest/ caurin werest ja jääräin munascuiden lihawudest: sillä HERralla on suuri tappo Bazras/ ja suuri surmaminen Edomin maalla.
34:7 Villihärkiä kaatuu yhteen joukkoon, mullikoita härkien mukana. Heidän maansa juopuu verestä, ja heidän multansa tiukkuu rasvaa.	7. Yksisarvillisten pitää myös kulkeman alas heidän kanssansa, ja mullit syötettyin härkäin kanssa; sillä heidän maansa pitää juopuman verestä, ja heidän multansa lihavaksi tuleman lihavuudesta.	34:7 Yxisarwillisten pitä myös culkeman ales heidän cansans/ ja mullit syötettyin härkäin cansa: sillä heidän maans pitä juopuman werestä/ ja heidän maans lihawaxi tuleman lihawuudesta.
34:8 Sillä Herralla on koston päivä, maksun vuosi Siionin asian puolesta.	8. Sillä ne ovat Herran kostopäivät, ja kostamisen vuodet, Zionin tähden.	34:8 Sillä ne owat HERran costopäiwät ja costamisen wuodet/ Zionille costaman.
34:9 Edomin purot muuttuvat pieksi ja sen multa tulikiveksi; sen maa tulee palavaksi pieksi.	9. Silloin sen ojat muutetaan pieksi, ja hänen multansa tulikiveksi; ja sen maakunta pitää muuttuman palavaksi pieksi,	34:9 Silloin sen ojat muutetan terwaxi/ ja se maa tulikiwexi/ ja sen maacunda pitä muuttuman palawaisexi terwaxi.
34:10 Ei sammu se yöllä eikä päivällä, iäti nousee siitä savu; se on oleva raunioina polvesta polveen, ei kulje siellä kukaan, iankaikkisesta iankaikkiseen.	10. Jonka ei pidä päivällä eikä yöllä sammuman, mutta savun pitää siitä ijankaikkisesti nouseman; ja se pitää hävitettämän suvusta sukuun, niin ettei yhdenkään pidä käymän sen lävitse ijankaikkisesta ijankaikkiseen.	34:10 Jonga ei pidä päiwällä eikä yöllä sammuman/ mutta sawun pitä sijtä ijancaickisest nouseman/ ja pitä tuleman ilman loppumat/ nijn ettei yhdengän pidä käymän sen läpidzen ijancaickisest.
34:11 Sen perivät pelikaanit ja tuonenkurjet, kissapöllöt ja kaarneet asuvat siellä; ja hän vetää sen ylitse autiuden mittanuoran ja tyhjyyden luotilangan.	11. Vaan ruovonpäristäjäin ja tarhapöllöin pitää sen omistaman, yökköin ja kaarneitten pitää siellä asuman; sillä hän on vetävä nuoran sen ylitse, niin että sen pitää autioksi tuleman, ja ojennuskiven, niin että sen pitää tyhjäksi tuleman.	34:11 Waan Ruogonpäristäjäin ja tarhapöllöin pitä sen omistaman/ yöökköin ja Carnein pitä siellä asuman. 34:12 Sillä hän on wetävä nuoran sen ylidzen/ nijn että sen pitä autiaksi tuleman/ ja ojennusluodin/ nijn että sen pitä tyhjäxi tuleman.
34:12 Ei ole siellä enää ylimyksiä huutamassa ketään kuninkaaksi, kaikki sen ruhtinaat ovat poissa.	12. Niin että sen herrat pitää kutsuttaman herroiksi ilman maakuntaa: ja kaikki sen pääruintaats pitää saaman lopun.	Nijn että sen Herrat pitä cudzuttaman Herroixi ilman maacunnata/ ja caicki sen pääruintat pitä saaman lopun.
34:13 Ja sen palatsit kasvavat orjantappuroita, sen linnat polttiaisia ja ohdakkeita; siitä tulee aavikkosutten asunto, kamelikurkien tyyssija.	13. Ja orjantappurat pitää kasvaman hänen salissansa, nokulaiset ja ohdakkeet sen linnoissa; ja pitää oleman lohikärmeitten asumasia ja yökköin laitumet.	34:13 Ja orjantappurat pitä caswaman heidän salisans/ noculaiset ja ohdacket sen linnoisa/ ja pitä oleman Drakein asumasiat/ ja Strutzein laitumet.

34:14 Siellä erämaan ulvojat ja ulisijat yhtyvät, metsänpeikot toisiansa tapaavat. Siellä yksin öinen syöjätär saa rauhan ja löytää lepopaikan.	14. Silloin pitää metsän eläimet kohtaaman toinen toistansa, yhden liekkiön pitää toista huutaman; ja kauhiat yölinnut pitää myös siellä asumiasiansa saaman ja siellä lewon löytämän.	34:14 Silloin pitää mǎnningäiset ja köpelit cohtaman toinen toistans/ ja yhden Lieckiön pitää toista huutaman/ Kratin pitää myös siellä asumiasians saaman/ ja siellä lewon löytämän.
34:15 Siellä nuolikäärme pesii ja laskee munansa, kuorii ne ja kiertyy kerälle pimentoonsa. Sinne haarahaukatkin kokoontuvat yhteen.	15. Hyypiän pitää myös siellä pesänsä pitämän ja muniman, hautoman ja kuoriman sen varjon alla; ja korpihaukat parinensa pitää myös sinne kokoontuman.	34:15 Hyypiän pitää myös siellä pesäns pitämän ja muniman/ hautoman ja cuoriman sen warjon alla/ ja Hijrihaucacat pitää myös sinne coconduman.
34:16 Etsikää Herran kirjasta ja lukekaa: ei yhtäkään näistä ole puuttuva, ei yksikään toistansa kaipaava. - "Sillä minun suuni on niin käsenyt." - Hänen henkensä on ne yhteen koonnut.	16. Etsikää nyt Herran kirjaa ja lukekaat: ei yhtään näistä pidä puuttuman, ei pidä näistä kaivattaman yhtä eli toista; sillä hän on se, joka minun suuni kautta käsknee, ja hänen henkensä tuo sen kokoon.	34:16 Edzikät nyt HERran kirjaan ja lukecat/ ei yhtän näistä pidä puuttuman/ ei pidä näistä caiwattaman yhtä eli toista: sillä hän on se joca minun suuni cautta käske/ ja hänen hengens tuo sen cocoon.
34:17 Hän on heittänyt arpaa niitten kesken, ja hänen kätensä on sen niille mittanuoralla jakanut; ne perivät sen ikiajoiksi, asuvat siellä polvesta polveen.	17. Hän heittää arpaa heistä, ja kädellensä jakaa mitan heidän seasansa; että heillä pitää siellä oleman perintö ijancaikkisesti, ja suvusta sukuun siellä asuman.	34:17 Hän heittä arpoja heidän päällens/ ja jaca mitan heidän seasans/ että heillä pitää siellä oleman perindö ijancaickisest/ ja siellä ilman loputa pysymän.
35 LUKU	35 LUKU	XXXV. Lucu
35:1 Erämaa ja hietikko iloitsee, aromaa riemuitsee ja kukoistaa kuin lilja.	1. Korvet ja erämaat pitää iloitseman, ja autio sia pitää iloinen oleman, ja niinkuin kukkanen kukoistaman.	35:1 COrwet ja erimaat pitää iloidzeman/ ja se aukia sia pitää iloinen oleman/ ja nijncuin cuckainen cucoistaman.
35:2 Se kauniisti kukoistaa ja iloitsee ilolla ja riemulla. Sille annetaan Libanonin kunnia, Karmelin ja Saaronin ihanuus. He saavat nähdä Herran kunnian, meidän Jumalamme ihanuuden.	2. Hän on kasvain vihoittava ja seisova riemuisna kaikessa ilossa ja riemussa; sillä Libanonin kunnia annetaan hänelle, Karmelin ja Saronin kaunistus; ja he näkevät Herran kunnian ja meidän Jumalan kauneuden.	35:2 Hän on caswain wihottawa ja seisowa riemuisna caikes ilos ja riemus: sillä Libanonin cunnia annetan hänelle/ Carmelin ja Saronin caunistus: ja he näkewät HERran cunnian/ ja meidän Jumalam cauniuden.
35:3 Vahvistakaa hervonneet kädet, voimistakaa horjuvat polvet.	3. Vahvistakaaat väsyneet kädet, ja tuetkaat nääntyneet polvet.	35:3 Wahwistacacat wäsynet kädet ja tuetcat näändynet polwet.
35:4 Sanokaa hätääntyneille sydämille: "Olkaa lujat, älkää peljätkö. Katso, teidän Jumalanne! Kosto tulee, Jumalan rangaistus. Hän tulee ja pelastaa teidät."	4. Sanokaat heikkomielisille: olkaat turvassa ja älkää peljätkö; katso, teidän Jumalanne tulee kostamaan, Jumala, joka maksaa, hän tulee ja vapahtaa teidät.	35:4 Sanocat heickomielisille: olcat turwas ja älkät peljätkö. Cadzocat/ teidän Jumalan tule costaman/ se Jumala joca maxa/ hän tuke ja wapahta teidän.
35:5 Silloin avautuvat sokeain silmät ja kuurojen korvat aukenevat.	5. Silloin avataan sokiain silmät, ja kuuroin korvat aukenevat.	35:5 Silloin awatan sokiain silmät/ ja cuuroin corwat aukenewat.
35:6 Silloin rampa hyppii niinkuin peura ja mykän kieli riemuun ratkeaa; sillä vedet puhkeavat erämaahan ja aromaahan purot.	6. Silloin rammat hyppäävät niinkuin peurat, ja mykkäin kieli pakahtuu kiitokseen; sillä korvessa pitää vedet vuotaman, ja virrat erämaassa.	35:6 Silloin rambat hyppäwät nijncuin peurat/ ja myckäin kieli pacahtu kijtoheen: sillä corwesa pitää wuotaman wedet/ ja wirrat erimaasa.

35:7 Hehkuva hiekka tulee lammikoiksi ja kuiva maa vesilähteiksi. Aavikkosutten asunnossa, missä ne makasivat, kasvaa ruoho ynnä ruoko ja kaisla.	7. Ja karkia paikka pitää järveksi tuleman, ja kuiva maa kuohuvaksi vedeksi; ja kuopassa, jossa kärke makasi, pitää heinän, ruovon ja kaislan oleman.	35:7 Ja carkia paicka pitää järwexi sowitettaman/ cuiwa maa pitää cuohuwaxi wedexi tuleman/ ja cuopas/ josa kärke macais/ pitää heinän/ ruogon ja caisilan oleman.
35:8 Ja siellä on oleva valtatie, ja sen nimi on "pyhä tie": sitä ei kulje saastainen; se on heittä itseänsä varten. Joka sitä tietä kulkee, ei eksy - eivät hullutkaan.	8. Siinä myös pitää matka ja tie oleman, joka pitää pyhäksi tieksi kutsuttaman, ettei kenkään saastainen sitä vaeltaisi, ja se pitää heidän edessänsä oleman; jota käydään, niin ettei tyhmäkään eksy.	35:8 Sijnä myös pitää matca ja tie oleman/ joca pitää pyhäxi tiexi cudzuttaman/ ettei kengän saastainen sitä waellais. Ja se pitää heidän edesäns oleman/ jota käydän/ nijn ettei tyhmätkän exy.
35:9 Ei ole siellä leijonaa, ei nouse sinne raateleva peto; ei sellaista siellä tavata: lunastetut sitä kulkevat.	9. Ei siellä jalopeura oleman pidä, eikä joku julma peto mene sitä myöten, eli sieltä löydetä; vaan lunastetut sitä vaeltavat.	35:9 Ei siellä Lejonit oleman pidä/ eikä jocu julma peto mene sitä myöden/ eli sieldä löytä/ waan lunastetut sitä waeldawat.
35:10 Niin Herran vapahdetut palajavat ja tulevat Siioniin riemuiten, päänsä päällä iankaikkinen ilo. Riemu ja ilo saavuttavat heidät, mutta murhe ja huokaus pakenevat.	10. Herran lunastetut palajavat ja tulevat sen kautta riemulla Zioniin, ja ijankaikkinen ilo on oleva heidän päänsä päällä. Ilon ja riemun he käsittävät, ja murhe ja huokaus pitää pakeneman.	35:10 HERran lunastetut palajawat ja tulewat sen cautta riemulla Zionijn/ ja ijancaickinen ilo on olewa heidän pääns päällä. Ilon ja riemun he käsittäwät/ ja murhe ja huocaus pitää pakeneman.
36 LUKU	36 LUKU	XXXVI. Lucu
36:1 Kuningas Hiskian neljäntenätoista hallitusvuotena hyökkäsi Sanherib, Assurin kuningas, kaikkien Juudan varustettujen kaupunkien kimppuun ja valloitti ne.	1. Ja tapahtui kuningas Hiskian neljännellätoistakymmenennellä vuodella, että Assyrian kuningas Sanherib nousi kaikkia Juudan vahvoja kaupungeita vastaan, ja voitti ne.	36:1 JA tapahtui Cuningas Jehiskian neljännellä toistakymmenellä vuodella/ meni Assyrian Cuningas Sanherib caickia Judan wahwoja Caupungeita wastian/ ja voitti ne.
36:2 Ja Assurin kuningas lähetti Laakiista Rabsaken suuren sotajoukon kanssa kuningas Hiskiaa vastaan Jerusalemiin, ja hän pysähtyi Ylälammikon vesijohdolle, joka on Vanuttajankedon tien varrella.	2. Ja Assyrian kuningas lähetti Rabsaken Lakiksesta Jerusalemiin, kuningas Hiskian tykö, suurella väellä; ja hän astui edes ylimmäisen vesilammin kanavan päähän tiellä vanuttajan kedolle.	36:2 Ja Assyrian Cuningas lähetti Rabsaken Lachixest Jerusalemiijn Cuningas Jehiskian tygö suurella woimalla: ja hän astui edes wesitorin tygö ylimmäiselle puolelle lammickota/ waatetten painajan pellon tielle.
36:3 Ja Eljakim, Hilcian poika, joka oli palatsin päällikkönä, ja kirjuri Sebna ja kansleri Jooah, Aasafin poika, menivät hänen luoksensa.	3. Ja hänen tykönsä menivät ulos Eliakim Hilcian poika, huoneenhaltia, ja Sebna kirjoittaja, ja Joah Assaphin poika, kansleri.	36:3 Ja hänen tygöns menit ulos Eliakim Hilcian poica/ Hofmestari/ ja Sebna Cantzleri/ ja Joah Assaphin poica/ Kirjoittaja.
36:4 Ja Rabsake sanoi heille: "Sanokaa Hiskialle: Näin sanoo suurkuningas, Assurin kuningas: 'Mitä on tuo luottamus, mikä sinulla on?'"	4. Ja Rabsake sanoi heille: sanokaat siis Hiskialle: näin sanoo suuri kuningas, Assyrian kuningas: millainen on se turva, johonkas turvaat?"	36:4 Ja Rabsake sanoi heille: sanocat sijs Jehiskialle: näin sano suuri Cuningas Assyrian Cuningas: millinen on se turwa/ johongas turwat?"
36:5 Minä sanon: pelkkää huulten puhetta on moinen neuvo ja voima sodankäyntiin. Keneen sinä oikein luotat, kun kapinoit minua vastaan?"	5. Minä taidan arvata, että luulet itselläs vielä olevan neuvoa ja voimaa sotiakses; keneen sinä siis luotat, että olet minusta luopunut?"	36:5 Minä taidan arwata että luulet idzelläs wielä nyt olewan neuwo ja woima sotiman/ keneen sinä sijs idzes luotat/ että olet minusta luopunut?"

36:6 Katso, sinä luotat Egyptiin, tuohon särkyneeseen ruokosauvaan, joka tunkeutuu sen käteen, joka siihen nojaa, ja lävistää sen. Sellainen on farao, Egyptin kuningas, kaikille, jotka häneen luottavat.	6. Katso, luotatkos musertuneeseen ruokosauvaan Egyptiin? joka silloin kuin nojataan sen päälle, menee käden lävitse ja pistää sen lävitse: niin on myös Pharao Egyptin kuningas kaikille niille, jotka häneen luottavat.	36:6 Luotackos idzes siihen musertuneen ruocosauvaan Egyptijn/ joca silloin kuin nojatan hänen päällens/ mene hänen käteens ja pista sen läpidzen. Nijn myös Egyptin Cuningas Pharao teke caikille nijlle jotca häneen luottawat.
36:7 Vai sanotko ehkä minulle: Me luotamme Herraan, meidän Jumalaamme? Mutta eikö hän ole se, jonka uhrikukkulat ja alttarit Hiskia poisti, kun hän sanoi Juudalle ja Jerusalemille: Tämän alttarin edessä on teidän kumartaen rukoiltava?'	7. Ja jos sinä tahdot sanoa minulle: me luotamme Herraan meidän Jumalaamme: eikö hän ole se, jonka korkeudet ja alttarit Hiskia on heittänyt pois? ja sanonut Juudalle ja Jerusalemille: tämän alttarin edessä pitää teidän rukoileman.	36:7 Jos sinä tahdot sano: me luotamme meitäm HERraan meidän Jumalaam. Eikö hän ole se jonga korkeudet ja Altarit on Jehiskia heittänyt pois/ ja sanonut Judalle ja Jerusalemille: tämän Altarin edes pitä teidän rucoileman.
36:8 Mutta lyö nyt vetoa minun herrani, Assurin kuninkaan, kanssa: minä annan sinulle kaksi tuhatta hevosta, jos sinä voit hankkia niille ratsastajat.	8. Lyö siis nyt veto herrani Assyrian kuninkaan kanssa; minä annan sinulle kaksituhatta hevosta, saa nähdä, jos sinä voit toimittaa niitä tyköös, jotka niillä ajavat.	36:8 RUpe sijs minun Herrani Assyrian Cuningan cansa kiusaman/ minä annan sinulle caxi tuhatta hewoista/ annas nähdä/ jos sinä voit saada nijtä tykös jotca nijllä ajawat.
36:9 Kuinka sinä sitten voisit torjua ainoankaan käskynhaltijan, ainoankaan minun herrani vähemmän palvelijan, hyökkäyksen? Ja sinä vain luotat Egyptiin, sen vaunuihin ja ratsumiehiin.	9. Kuinka sinä siis tahdot ajaa takaperin yhden sodanpäämiehen, joka minun herrani vähimmistä palvelioista on? Mutta sinä luotat Egyptiin, ratasten ja ratsasmiesten tähden.	36:9 Cuinga sinä sijs tahdot pysyä yhden sodanpäämiehen edesä joca minun Herrani vähimmistä palvelioista on yxi? ja sinä luotat idzes Egyptin rattaisijn ja radzasmiehin?
36:10 Olenko minä siis Herran sallimatta hyökännyt tähän maahan hävittämään sitä? Herra itse on sanonut minulle: 'Hyökkää tähän maahan ja hävitä se.'	10. Niin sinä luulet myös, että minä ilman Herraa olen lähtenyt maakuntaan sitä hävittämään? Herra sanoi minulle: mene ylös siihen maakuntaan ja hävitä se.	36:10 Nijns luulet myös päälisexi/ että minä ilman Herrata olen lähtenyt tänne maacundaan/ sitä häwittämän? Ja HERra sanoi minulle: mene ylös sihen maacundaan/ ja häwitä se.
36:11 Niin Eljakim, Sebna ja Jooah sanoivat Rabsakelle: "Puhu palvelijoillesi araminkieltä, sillä me ymmärrämme sitä; älä puhu meille juudankieltä kansan kuullen, jota on muurilla."	11. Mutta Eliakim, Sebna ja Joah sanoivat Rabsakelle: puhu palveliais kanssa Syrian kielellä, sillä me ymmärrämme kyllä sen, ja älä puhu Juudan kielellä meidän kanssamme, kansan kuullen, joka muurin päällä on.	36:11 MUTta Eliakim/ Sebna ja Joah sanoi Rabsakelle: puhu palweliottes cansa Syrian kielellä: sillä me ymmärräm kyllä sen/ ja älä puhu Judan kielellä meidän cansam/ Canssan corwain edes joca muurin päällä on.
36:12 Mutta Rabsake vastasi: "Onko minun herrani lähettänyt minut puhumaan näitä sanoja sinun herrallesi ja sinulle? Eikö juuri niille miehille, jotka istuvat muurilla ja joutuvat teidän kanssanne syömään omaa likaansa ja juomaan omaa vettänsä?"	12. Niin sanoi Rabsake: luuletkos minun herrani lähettäneen minun sinun herras, eli sinun tyköös näitä sanoja puhumaan? ja ei paljo enemmän niille miehille, jotka istuvat muurin päällä, teidän kanssanne syömässä omaa lokaansa, ja juomassa omaa vettänsä?	36:12 Nijn sanoi Rabsake: luuletkos minun Herrani lähettänen minun sinun Herras eli sinun tygös näitä sanoja puhuman ainoastans/ ja ei paljo enemmän nijlle miehille kuin istuwat muurin päällä/ että heidän pitä teidän cansan syömän pascans/ ja juoman custans?
36:13 Sitten Rabsake astui esiin, huusi kovalla äänellä juudankielellä ja sanoi: "Kuulkaa suurkuninkaan, Assurin kuninkaan, sanoja."	13. Ja Rabsake seiso ja huusi vahvasti Juudan kielellä, ja sanoi: kuulkaat suuren kuninkaan sanoja, Assyrian kuninkaan.	36:13 Ja Rabsake seiso ja huusi wahwast Judan kielellä/ ja sanoi: cuulcat sen suuren Cuningan sanoja/ Assyrian Cuningan.
36:14 Näin sanoo kuningas: 'Älkää antako Hiskian pettää itseänne, sillä hän ei voi teitä pelastaa.'	14. Näin sanoo kuningas: älkäät antako Hiskian pettää teitänne; sillä ei hän voi teitä pelastaa.	36:14 Näin sano Cuningas: älkät andaco Jehiskian pettä teitän: sillä ei hän woi teitä pelasta.

36:15 Älköön Hiskia saako teitä luottamaan Herraan, kun hän sanoo: Herra on varmasti pelastava meidät; ei tätä kaupunkia anneta Assurin kuninkaan käsiin.	15. Ja älkää antako Hiskian saattaa teidät turvaamaan Herraan, sano: kyllä Herra auttaa meitä: ei tätä kaupunkia anneta Assyrian kuninkaan käsiin.	36:15 Ja älkät andaco Jehiskian lohdutta teidän HERrasa/ että hän sano: HERra autta meitä/ ja ei tämä Caupungi anneta Assyrian Cuningan käsijn.
36:16 Älkää kuulko Hiskiaa.' Sillä Assurin kuningas sanoo näin: 'Tehkää sovinto minun kanssani ja antautukaa minulle, niin saatte syödä kukin viinipuustanne ja viikunapuustanne ja juoda kukin kaivostanne,	16. Älkää kuulko Hiskiaa; sillä näin sanoo Assyrian kuningas: olkaat minun mieleni nouteeksi, ja tulkaat ulos minun tyköni, niin te syötte itsekukin viinapuustansa ja fikunapuustansa, ja juotte vettä kukin kaivostansa,	36:16 Älkät cuulco Jehiskiat: sillä nijn sano Assyrian Cuningas: Olcat minun mieleni noutexi/ ja tulcat ulos minun tygöni/ nijn teidän idzecungin pitä syömän hänen wijnapuustans/ ja juoman hänen caiwostans.
36:17 kunnes minä tulen ja vien teidät maahan, joka on teidän maanne kaltainen, vilja- ja viinimaahan, leivän ja viinitarhojen maahan.	17. Siihenasti että minä tulen ja vien teidät senkaltaiseen maahan kuin teidänkin maanne on, maahan, jossa jyviä ja viinaa on, maahan, jossa leipää ja viinämäkiä on.	36:17 Sijhenasti että minä tulen ja wien teidän sencaltaiseen maahan cuin teidängin maan on/ maahan josa jywiä ja wijna on/ maahan josa leipä ja wijnamäkiä on.
36:18 Älköön vain Hiskia saako vietellä teitä, sanoessaan: Herra pelastaa meidät. Onko muidenkaan kansojen jumalista kukaan pelastanut maatansa Assurin kuninkaan käsistä?	18. Älkää antako Hiskian pettää teitä, että hän sanoo: Herra pelastaa meitä. Ovatko myös pakanain jumalat jokainen maansa vapahtaneet Assyrian kuninkaan käsistä?	36:18 Älkät andaco Jehiskian pettä teitä/ että sano: HERra pelasta meitä. Owatco myös pacanain jumalat jocainen maans wapahtanet Assyrian Cuningan käsistä?
36:19 Missä ovat Hamatin ja Arpadin jumalat? Missä ovat Sefarvaimin jumalat? Ovatko ne pelastaneet Samariaa minun käsistäni?	19. Kussa ovat Hamatin ja Arpadin Jumalat? ja kussa ovat Sepharvaimin jumalat? ovatko he myös vapahtaneet Samarian minun kädestäni?	36:19 Cusa owat Hamathin ja Arpadin jumalat? owatco he myös wapahtanet Samarian minun kädestäni?
36:20 Kuka näiden maiden kaikista jumalista on pelastanut maansa minun käsistäni? Kuinka sitten Herra pelastaisi Jerusalemin minun käsistäni?"	20. Kuka näistä kaikista maan jumalista on auttanut maansa minun kädestäni? että Herra pelastais Jerusalemin minun kädestäni?	36:20 Cua näistä caikista maan jumalista on auttanut hänen maans minun kädestäni? että HERra pelastais Jerusalemin minun kädestäni?
36:21 Mutta he olivat vaiti eivätkä vastanneet hänelle mitään, sillä kuningas oli käskenyt niin ja sanonut: "Älkää vastatko hänelle."	21. Mutta he olivat ääneti, ja ei vastanneet häntä mitään; sillä kuningas oli käskenyt ja sanonut: älkää häntä mitään vastatko.	36:21 MUtta he olit äneti ja ei wastannet händä mitän: sillä Cuningas oli käskenyt/ ja sanonut: älkät händä mitän wastacko.
36:22 Sitten palatsin päällikkö Eljakim, Hilkian poika, ja kirjuri Sebna ja kansleri Jooah, Aasafin poika, tulivat Hiskian luo vaatteet reväistyinä ja kertoivat hänelle, mitä Rabsake oli sanonut.	22. Niin tulivat Eliakim Hilkian poika, huoneenhaltia, ja Sebna kirjoittaja ja Joah Assaphin poika, kansleri, Hiskian tykö, reväistyillä vaatteilla, ja ilmoittivat hänelle Rabsaken sanat.	36:22 Nijn tulit Eliakim Hilkian poica/ Hofmestari/ ja Sebna Cantzleri/ ja Joah Assaphin poica/ Kirjoittaja/ rewäistyillä waatteilla/ ja ilmoitit hänelle Rabsaken sanat.
37 LUKU	37 LUKU	XXXVII. Lucu
37:1 Kun kuningas Hiskia sen kuuli, repäisi hän vaatteensa, pukeutui säkkiin ja meni Herran temppeleihin.	1. Kun kuningas Hiskia tämän kuuli, repäisi hän vaatteensa, ja kääri säkin ympärillensä, ja meni Herran huoneeseen,	37:1 COsca Cuningas Jehiskia tämän cuuli/ rewäis hän waattens/

<p>37:2 Ja hän lähetti palatsin päällikön Eljakimin ja kirjuri Sebnan sekä pappein vanhimmat, säkkeihin puettuina, profeetta Jesajan, Aamoksen pojan, tykö.</p>	<p>2. Ja lähetti Eliakimin, huoneenhaltian, ja Sebnan, kirjoittajan, ylimmäisten pappein kanssa, puettuna säkkeihin, propheta Jesaian Amotsin pojan tykö,</p>	<p>37:2 ja käärei säkin ymbärillens ja meni HERran huoneeseen. Ja lähetti Eliakimin Hofmestarin/ ja Sebnan Cantzlerin/ ylimmäisten Pappein cansa käärityt säckeijn/ Prophetan Jesaian Amoxen pojan tygö/</p>
<p>37:3 Ja he sanoivat hänelle: "Näin sanoo Hiskia: 'Hädän, kurituksen ja häväistyksen päivä on tämä päivä, sillä lapset ovat tulleet kohdun suulle saakka, mutta ei ole voimaa synnyttää.</p>	<p>3. Sanomaan hänelle: näin sanoo Hiskia: tämä on vaivan, toran ja häväistyksen päivä; sillä lapset ovat tulleet synnyttämiselle ja ei ole voimaa synnyttää.</p>	<p>sanoman hänelle: 37:3 Näin sano Jehiskia: tämä on surun/ soimun ja häväistyksen päivä/ ja on nijncuin cosca lapset owat tullet synnyttämiselle/ ja ei ole woima synnyttää.</p>
<p>37:4 Ehkä Herra, sinun Jumalasi, kuulee Rabsaken sanat, joilla hänen herransa, Assurin kuningas, on lähettänyt hänet herjaamaan elävää Jumalaa, ja rankaisee häntä näistä sanoista, jotka Herra, sinun Jumalasi, on kuullut. Niin kohota nyt rukous jäännöksen puolesta, joka vielä on olemassa."</p>	<p>4. Jospa siis Herra sinun Jumalas tahtois kuulla Rabsaken sanat, jonka hänen herransa Assyrian kuningas lähetti häpäisemään elävää Jumalaa, ja pilkkaamaan senkaltaisilla sanoilla kuin Herra sinun Jumalas on kuullut; ja ettäs tahtoisit korottaa rukoukses jääneiden edestä, jotka vielä käsissä ovat.</p>	<p>37:4 Josca sijs HERra sinun Jumalas tahtois cuulla Rabsaken sanat/ jonga hänen Herrans Assyrian Cuningas lähetti häwäisemän eläwätä Jumalata/ ja pilckaman sencaltaisilla sanoilla/ cuin HERra sinun Jumalas on cuullut: Ja ettäs tahdoisit corgotta rucouxes jäänyitten edestä/ jotca wielä käsissä owat.</p>
<p>37:5 Kun kuningas Hiskian palvelijat tulivat Jesajan tykö,</p>	<p>5. Ja kuningas Hiskian palvelijat tulivat Jesaian tykö.</p>	<p>37:5 Ja Cuningas Jehiskian palweliat tulit Jesaian tygö.</p>
<p>37:6 sanoi Jesaja heille: "Sanokaa näin herrallenne: 'Näin sanoo Herra: Älä pelkää niitä sanoja, jotka olet kuullut ja joilla Assurin kuninkaan poikaset ovat häväisseet minua.</p>	<p>6. Mutta Jesaja sanoi heille: näin sanokaat teidän herrallenne: Herra sanoo näin: älä pelkää niitä sanoja, joita sinä kuulit, joilla Assyrian kuninkaan palvelijat ovat häväisseet minua.</p>	<p>Mutta Jesaja sanoi heille: näin sanocat teidän Herrallen: 37:6 HERra sano näin: älä pelkä niytä sanoja cuins cuulit/ joilla Assyrian Cuningan palweliat owat häwäisnet minua.</p>
<p>37:7 Katso, minä annan häneen mennä sellaisen hengen, että hän kuultuaan sanoman palajaa omaan maahansa; ja minä annan hänen kaatua miekkaan omassa maassansa."</p>	<p>7. Katso, minä annan hänelle hengen, ja hänen pitää saaman kuulla sanoman, ja palajaman omalle maallensa; ja minä tahdon kaataa hänen miekalla hänen maassansa.</p>	<p>37:7 Cadzo/ minä teen hänelle toisen mielen/ ja hänen pitä saaman jotakin cuulla/ jongatähden hänen pitä palajaman maahans/ ja minä tahdon caata hänen miecalla hänen maasans.</p>
<p>37:8 Ja Rabsake kääntyi takaisin ja tapasi Assurin kuninkaan sotimassa Libnaa vastaan; sillä hän oli kuullut, että tämä oli lähtenyt Laakiista pois.</p>	<p>8. Mutta kuin Rabsake palasi, löysi hän Assyrian kuninkaan sotimasta Libnaa vastaan; sillä hän oli kuullut hänen matkustaneen Lakiksesta.</p>	<p>37:8 MUTta cosca Rabsake palais/ löysi hän Assyrian Cuningan sotimast Libnat wastan: sillä hän oli cuullut hänen matcustanen Lachixest.</p>
<p>37:9 Mutta kun Sanherib kuuli Tirhakasta, Etiopian kuninkaasta, sanottavan: "Hän on lähtenyt liikkeelle sotiakseen sinua vastaan", niin hän sen kuultuaan lähetti sanansaattajat Hiskian tykö ja käski sanoa:</p>	<p>9. Sillä sanoma tuli Tirhakasta Ethiopian kuninkaasta, sanoen: hän on lähtenyt sotimaan sinua vastaan. Kuin hän tämän kuuli, lähetti hän sanan Hiskialle, ja käski hänelle sanoa:</p>	<p>37:9 Sillä sanoma tuli Thirhacasta Ethiopialaisten Cuningasta/ sanoden: hän on lähtenyt sotiman sinua wastan. Cosca hän tämän cuuli/ lähetti hän sanan Jehiskian tygö/ ja käski hänelle sanoa:</p>
<p>37:10 "Sanokaa näin Hiskialle, Juudan kuninkaalle: 'Älä anna Jumalasi, johon sinä luotat, pettää itseäsi äläkä ajattele: Jerusalemi ei joudu Assurin kuninkaan käsiin.</p>	<p>10. Sanokaat Hiskialle Juudan kuninkaalle näin: älä anna sinun Jumalas pettää sinuas, johon sinä luotat, ja sanot: ei Jerusalemi anneta Assyrian kuninkaan käteen.</p>	<p>37:10 Sanocat Jehiskialle Judan Cuningalle näin: älä anna sinun Jumalas pettä sinuas/ johons luotat ja sanot: ei Jerusalemi anneta Assyrian Cuningan käteen.</p>

37:11 Oletthan kuullut, mitä Assurin kuninkaat ovat tehneet kaikille maille, kuinka he ovat vihkineet ne tuhon omiksi. Ja sinäkö pelastuisit!	11. Katso, sinä olet kuullut, mitä Assyrian kuninkaat kaikille maakunnille tehneet ovat, ja ne hävittäneet; ja sinä pelastettaisiin?	37:11 Cadzo/ sinä olet kuullut mitä Assyrian Cuningat caikille maacunnille tehnet owat/ ja ne hävittänet/ ja sinä pelastettaisiin?
37:12 Ovatko kansain jumalat pelastaneet niitä, jotka minun isäni ovat tuhonneet: Goosania, Harrania, Resefiä ja Telassarin edeniläisiä?	12. Ovatko myös pakanain jumalat auttaneet niitä, joita minun isäni ovat hävittäneet, Gosanin ja Haranin, Resepin, ja Edenin lapset, jotka Telassarissa olivat?	37:12 Ongon myös pakanain jumalat auttaneet niitä maacundia/ joita minun Isäni ovat hävittänet? nijncuin on Gosan/ Haran/ Rezeph ja Edomin lapset Thelassaris?
37:13 Missä on Hamatin kuningas ja Arpadin kuningas, Sefarvaimin kaupungin, Heenan ja Ivvan kuningas?"	13. Kussa on Hamatin kuningas, ja Arphadin kuningas, ja Sepharvaimin, Henan ja Ivvan kaupungin kuningas?	37:13 Cusa on Hamathin Cuningas/ ja Sepharwaiminin Caupungin Cuningas/ Henan ja Iwan?
37:14 Kun Hiskia oli ottanut kirjeen sanansaattajilta ja lukenut sen, meni hän Herran temppeliin; ja Hiskia levitti sen Herran eteen.	14. Ja kuin Hiskia oli saanut kirjan sanansaattajalta ja lukenut sen, meni hän ylös Herran huoneeseen, ja Hiskia levitti sen Herran eteen.	37:14 JA cosca Jehiskia oli saanut kirjan sanansaattajalta/ ja lukenut sen/ meni hän ylös HERran huonesen/ ja ilmoitti sen rucouxisa HERran edesä.
37:15 Ja Hiskia rukoili Herraa ja sanoi:	15. Ja Hiskia rukoili Herraa ja sanoi:	37:15 Ja Jehiskia rucoili HERra/ ja sanoi:
37:16 "Herra Sebaot, Israelin Jumala, jonka valtaistuinta kerubit kannattavat, sinä yksin olet maan kaikkien valtakuntain Jumala; sinä olet tehnyt taivaan ja maan.	16. Herra Zebaot, Israelin Jumala, joka istut Kerubimin päällä, sinä, joka olet ainoa Jumala kaikkein maakuntain ylitse maan päällä: sinä olet tehnyt taivaan ja maan:	37:16 HERra Zebaoth sinä Israelin Jumala/ joca istut Cherubimin päällä/ sinä joca olet ainoa Jumala caickein maacundain ylidzen maan päällä/ sinä olet tehnyt taiwan ja maan.
37:17 Herra, kallista korvasi ja kuule; Herra, avaa silmäsi ja katso. Kuule kaikki Sanheribin sanat, jotka hän lähetti herjatakseen elävää Jumalaa.	17. Herra, kallista korvas ja kuule, Herra, avaa silmäsi ja näe: kuule siis kaikki Sanheribin sanat, joka on lähettänyt häpäisemään elävää Jumalaa.	37:17 HERra cumarra corwas ja cuule/ HERra awa silmäsi ja näe/ cuule sijs caicki Sanheribin sanat/ jotca hän on lähettänyt/ häwäisemän eläwätä Jumalata.
37:18 Se on totta, Herra, että Assurin kuninkaat ovat hävittäneet kaikki maat ja omankin maansa.	18. Tosi se on, Herra, että Assyrian kuninkaat ovat autioksi tehneet kaikki valtakunnat heidän maakuntainsa kanssa,	37:18 Totta se on HERra/ Assyrian Cuningat owat autiaksi tehnet caicki waldacunnat heidän maacundains cansa/
37:19 Ja he ovat heittäneet niiden jumalat tuleen; sillä ne eivät olleet jumalia, vaan ihmiskätten tekoa, puuta ja kiveä, ja sentähden he voivat hävittää ne.	19. Ja ovat heittäneet heidän Jumalansa tuleen; sillä ei ne olleet jumalat, vaan ihmisten kätten työt, puut ja kivet, ja ne he ovat hävittäneet.	37:19 Ja owat heittänet heidän jumalans tuleen: sillä ei ne olleet jumalat/ waan ihmisten kätten työt/ puut ja kiwet/ ne owat häwitetyt.
37:20 Mutta pelasta nyt meidät, Herra, meidän Jumalamme, hänen käsistänsä, että kaikki maan valtakunnat tulisivat tietämään, että sinä, Herra, olet ainoa."	20. Mutta nyt, Herra meidän Jumalamme, auta meitä hänen kädestänsä; että kaikki valtakunnat maan päällä ymmärtäisivät sinun ainoan olevan Herran.	37:20 Mutta nyt HERra meidän Jumalam/ auta meitä hänen kädestänsä/ että caicki waldacunnat maan päällä ymmärräisit/ sinun ainoan olevan HERran.
37:21 Niin Jesaja, Aamoksen poika, lähetti Hiskialle tämän sanan: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Koska sinä olet rukoillut minua avuksi Sanheribia, Assurin kuningasta, vastaan,	21. Silloin lähetti Jesaia Amotsin poika Hiskian tykö, ja käski hänelle sanoa: näin sanoo Herra Israelin Jumala: (minä olen kuullut) sen, kuin sinä minua rukoillut olet Assyrian kuninkaan Sanheribin tähden.	37:21 SIIloin lähetti Jesaia Amozin poica Jehiskian tygö/ ja käski hänelle sanoa: näin sano HERra Israelin Jumala/ sitä cuin sinä minua rucoillut olet Assyrian Cuningan Sanheribin tähden.

37:22 niin tämä on se sana, jonka Herra on puhunut hänestä: Neitsyt, tytär Siion, halveksii ja pilkkaa sinua; tytär Jerusalem nyökyttää ilkkuen päätänsä sinun jälkeesi.	22. Niin on tämä se minkä Herra hänestä sanoo: neitsy, Zionin tytär katsoo sinun ylön, ja pilkkaa sinua, ja Jerusalem tytär vääntelee päätänsä sinun peränsä.	37:22 Nijn on tämä se cuin HERra hänestä sano: neidzy tytär Zion cadzo sinun ylön ja pilcka sinua/ ja tytär Jerusalem wäändele päätäns sinun peräs.
37:23 Ketä olet herjannut ja häväissyt, ja ketä vastaan olet korottanut äänesi? Korkealle olet kohottanut silmäsi Israelin Pyhää vastaan.	23. Ketäs olet pilkannut ja häväissyt? ketä vastaan sinä olet korottanut äänes? sinä olet nostanut silmäsi Israelin Pyhää vastaan.	37:23 Ketä sinä olet pilcannut ja häväisnyt/ kenengä päälle sinä olet corgottanut änes? ja olet nostanut silmäsi Israelin Pyhä wastan.
37:24 Palvelijaisi kautta sinä herjasit Herraa ja sanoit: 'Monilla vaunuillani minä nousin vuorten harjalle, Libanonin ääriin saakka; minä hakkasin maahan sen korkeat setrit, sen parhaat kypressit, ja tunkeuduin sen etäisimmälle harjalle, sen rehevimpään metsään;	24. Sinun palveliais kautta olet sinä häväissyt Herraa, ja sanonut: minun monilla rattaillani olen minä mennyt ylös vuorten kukkuloille Libanonin puolelle, ja tahdon hakata maahan hänen korkiat sedripuunsa ja valitut honkansa, ja mennä kukkulain ylitse hänen ääreensä, hänen ihanan vainionsa metsään.	37:24 Sinun palweliottes cautta olet sinä häväisnyt HERra/ ja sanot: minun monilla rattaillani olen minä mennyt ylös vuorten cuckuloille Libanonin puolelle/ ja olen hacannut hänen corkiat Cedripuunsa ja walitut hongans/ ja olen tullut cuckulain ylidzen medzän loppuun maalla.
37:25 minä kaivoin kaivoja ja join kuiviin vedet, ja jalkapohjallani minä kuivasin kaikki Egyptin virrat.'	25. Minä olen kaivanut ja juonut vettä; ja minun jalkapöytäni on kuivannut kaikki piiritetyt ojat.	37:25 Minä olen caiwanut ja juonut wettä/ ja minun jalcapöytän on cuiwanut caicki kätketyt wedet.
37:26 Etkö ole kuullut: kauan sitten minä olen tätä valmistanut, muinaisuudesta saakka tätä aivoitellut! Nyt minä olen sen toteuttanut, ja niin sinä sait hävittää varustetut kaupungit autioiksi kiviroukkioiksi,	26. Etkös ole kaukaa kuullut, että minä muinen juuri niin tehnyt ja sen toimittanut olen, ja vielä nyt niin teen, että vahvat kaupungit kukistetaan kiviraunioiksi?	37:26 Mutta etkös ole cuullut/ että minä muinen juuri nijn tehnyt/ ja wanhast toimittanut olen/ ja wielä nyt nijn teen/ että wahwat Caupungit cukistetan kiwiraunioixi?
37:27 ja niiden asukkaat olivat voimattomat, he kauhistuivat ja joutuivat häpeään; heidän kävi niinkuin kedon ruohon ja niinkuin vihannan heinän, niinkuin katolla kasvavain kortten ja niinkuin laihon ennen oljelle tulemistaan.	27. Ja heidän asujansa voimattomiksi ja epäileväisiksi tulevat, ja häpiään joutuivat; ja tulevat niinkuin kedon ruoho ja viheriäinen ruoho, niinkuin ruoho kattain päällä, joka ennen kuivettuu kuin tuleentuu.	37:27 Ja heidän asujans woimattomixi ja epäilewäisexi tulewat/ ja häpiään joutuwat/ ja tulewat kedon ruohoxi/ ja wiherjäisexi yrtixi/ nijncuin heinä cattoin päällä/ joca ennen cuiwettu cuin se kypsendy.
37:28 Istuitpa sinä tai lähdit tai tulit, minä sen tiedän, niinkuin senkin, että sinä raivoat minua vastaan.	28. Mutta minä tiedän sinun asumukses hyvin, sinun uloslähtemises ja sisällekäymises; ja sinun kiukuitsemises minua vastaan.	37:28 Mutta minä tunnen sinun asumas hywin/ sinun uloslähtemises ja sisällekäymises/ ja sinun kiuckus minua wastan.
37:29 Koska sinä minua vastaan raivoat ja koska sinun ylpeytesi on tullut minun korviini, niin minä panen koukkuni sinun nenääsi ja suitseni sinun suuhusi ja vien sinut takaisin samaa tietä, jota tulitkin.	29. Ettäs kiukuitset minua vastaan, ja sinun ylpeytes on joutunut minun korvilleni, panen minä renkaani sinun sieraimiis ja suitseni sinun suuhus, ja vien sinun sitä tietä jälleen takaperin, jotas tullutkin olet.	37:29 Ettäs kiucuidzet minua wastan/ ja sinun ylpeydes on joutunut minun corwijni/ panen minä rengan sinun nenääs/ ja suidzet suuhus/ ja wien sinun sitä tietä jällens cotias/ jotas tullutkin olet.
37:30 Ja tämä on oleva sinulle merkinä: tänä vuonna syödään jälkikasvua ja toisena vuonna kesanto-aaluvaa, mutta kolmantena vuonna te kylvää ja leikatkaa, istuttakaa viinitarhoja ja syökää niiden hedelmää.	30. Ja tämä pitää oleman sinulle merkiksi: syö tänä vuonna, mitä kasvanut on, toisena vuonna, mitä itsestänsä kasvaa, kolmantena vuonna kylvääkät ja leikatkaat, istuttakaat viinapuita, ja syökää heidän hedelmänsä.	37:30 JA tämä pitä oleman sinulle merkixi: syö tänä vuonna mitä tallattu on/ toisna vuonna mitä idzestäns caswa/ colmandena vuonna kylwäkä ja leicatca/ istuttaca wijnapuita ja syökät heidän hedelmätäns.

37:31 Ja Juudan heimon pelastuneet, jotka ovat jäljelle jääneet, tekevät taas juurta alaspäin ja hedelmää ylöspäin.	31. Ja pelastettu in ja jääneiden Juudan huoneesta pitää taas alhaalta juurtuman, ja ylhäältä kantaman hedelmän.	37:31 Sillä pelastettu in ja jäänyitten Judan huonesta pitä taas juurtuman/ ja ylhäldä candaman hedelmän.
37:32 Sillä Jerusalemista lähtee kasvamaan jäännös, pelastunut joukko Siionin vuorelta. Herran Sebaotin kiivaus on sen tekevä.	32. Sillä Jerusalemista pitää vielä nyt jääneiden tuleman ulos, ja vapahdetut Zionin vuorelta. Tätä on Herran Zebaotin kiivaus tekevä.	37:32 Sillä Jerusalemist pitä vielä nyt jäänyitten tuleman ulos/ ja wapahdetut Zionin wuorelda: Tätä on HERran Zebaothin kijwaus tekewä.
37:33 Sentähden, näin sanoo Herra Assurin kuninkaasta: Hän ei tule tähän kaupunkiin eikä siihen nuolta ammu, ei tuo sitä vastaan kilpeä eikä luo sitä vastaan vallia.	33. Sentähden sanoo Herra Assyrian kuninkaasta näin: ei hänen pidä tuleman tähän kaupunkiin, eikä yhtään nuolta sinne ampuman, eli yhtä kilpeä tuoman sen eteen, taikka yhtään vallia tekemän sen ympärille;	37:33 Sentähden sano HERra Assyrian Cuningasta näin: ei hänen pidä tuleman tähän Caupungijn/ eikä yhtän nuolda sinne ambuaman/ eli yhtän kilpe tuleman sen eteen/ taicka yhtän skantzia tekemän sen ymbärille.
37:34 Samaa tietä, jota hän tuli, hän palajaa, ja tähän kaupunkiin hän ei tule, sanoo Herra.	34. Vaan pitää palajaman sitä tietä takaperin, jota hän tullut on, ja ei tähän kaupunkiin ensinkään tuleman, sanoo Herra.	37:34 Waan pitä palajaman sitä tietä tacaperin/ jota hän tullutkin oli/ nijn ettei hän tähän Caupungijn ensingän tule/ sano HERra.
37:35 Sillä minä varjelen tämän kaupungin ja pelastan sen itseni tähden ja palvelijani Daavidin tähden."	35. Sillä minä varjelen tämän kaupungin, niin että minä autan häntä, minun tähteni ja minun palveliani Davidin tähden.	37:35 Sillä minä warjelen tämän Caupungin/ nijn että minä autan händä minun tähteni/ ja minun palweliani Dawidin tähden.
37:36 Niin Herran enkeli lähti ja löi Assurin leirissä sata kahdeksankymmentä viisi tuhatta miestä, ja kun noustiin aamulla varhain, niin katso, he olivat kaikki kuolleina ruumiina.	36. Silloin läksi Herran enkeli ja löi Assyrian leirissä sata ja viisiyhdeksättäkymmentä tuhatta miestä. Ja kuin he varhain huomeneltain nousivat, katso, ne kaikki olivat kuolleiden ruumiit.	37:36 Silloin läxi HERran Engeli/ ja löi Assyrian leirisä/ sata ja wijsi yhdeksättäkymmendä tuhatta miestä. Ja cuin he warhain huomeneldain nousit/ cadzo/ nijn joca paicka oli cuolleita ruumita täynäns.
37:37 Silloin Sanherib, Assurin kuningas, lähti liikkeelle ja meni pois; hän palasi maahansa ja jäi Niiniveen.	37. Ja Assyrian kuningas Sanherib läksi matkaansa ja palasi, ja asui Ninivessä.	37:37 Ja Assyrian Cuningas Sanherib läxi matcans/ ja palais cotians/ ja oli Niniwes.
37:38 Mutta kun hän oli kerran rukoilemassa jumalansa Nisrokin temppelissä, surmasivat hänen poikansa Adrammelek ja Sareser hänet miekalla; sitten he pakenivat Araratin maahan. Ja hänen poikansa Eesarhaddon tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.	38. Ja tapahtui, kuin hän rukoili jumalansa Nisrokin huoneessa, löivät hänen poikansa Adramelek ja Saretser hänen miekalla, ja pakenivat Araratin maalle. Ja hänen poikansa Assarhaddon tuli kuinkaaksi hänen siaansa.	37:38 Ja tapahtui/ cosca hän rucoili hänen jumalans Nisrochin huonesa/ löit hänen poicans Adramelek ja SarEzer hänen miecalla/ ja pakenit Araratin maalle. Ja hänen poicans AssarHaddon tuli Cuningaxi hänen siaans.
38 LUKU	38 LUKU	XXXVIII. Lucu
38:1 Niihin aikoihin sairastui Hiskia ja oli kuolemaisillaan; ja profeetta Jesaja, Aamoksen poika, tuli hänen tykönsä ja sanoi hänelle: "Näin sanoo Herra: Toimita talosi; sillä sinä kuolet etkä enää parane."	1. Silloin tuli Hiskia kuoleman kieliin. Ja propheta Jesaia Amotsinpoika tuli hänen tykönsä ja sanoi hänelle: näin sanoo Herra: toimita talos, sillä sinun pitää kuoleman ja ei elämän.	38:1 Silloin tuli Jehiskia cuolema kielijn: Ja Propheta Jesaia Amozin poica tuli hänen tygöns/ ja sanoi hänelle: näin sano HERRa: toimita talois: sillä sinun pitä cuoleman/ ja ei hengisä oleman.
38:2 Niin Hiskia käänsi kasvonsa seinään päin ja rukoili Herraa	2. Niin käänsi Hiskia kasvonsa seinään päin, ja rukoili Herraa,	38:2 Nijn käänsi Jehiskia caswons seinän päin/ ja rucoili HERra/ ja sanoi:

38:3 ja sano: "Oi Herra, muista, kuinka minä olen vaeltanut sinun edessäsi uskollisesti ja ehyellä sydämellä ja tehnyt sitä, mikä on hyvää sinun silmissäsi!" Ja Hiskia itki katkerasti.	3. Ja sano: ah Herra, muista, kuinka minä sinun edessä olen totuudessa ja vaalla sydämellä vaeltanut, ja olen tehnyt mitä sinulle on ollut otollinen! ja Hiskia itki katkerasti.	38:3 Ajattele cuitengin HERra/ cuinga minä sinun edesäs olen totuudes täydellisellä sydämellä waeldanut/ ja olen tehnyt mitä sinulle on ollut otollinen. Jehiskia itki catkerast.
38:4 Mutta Jesajalle tuli tämä Herran sana:	4. Ja Herran sana tuli Jesaian tykä ja sano::	38:4 Silloin tuli HERran sana Jesaian tygö/ ja sano::
38:5 "Mene ja sano Hiskialle: 'Näin sanoo Herra, sinun isäsi Daavidin Jumala: Minä olen kuullut sinun rukouksesi, olen nähnyt sinun kyyneleesi. Katso, minä lisään sinulle ikää viisitoista vuotta;	5. Mene ja sano Hiskialle: näin sanoo Herra sinun isäs Davidin Jumala: Minä olen kuullut sinun rukoukses ja nähnyt sinun kyynelees; katso, minä lisään vielä nyt sinun päiviis viisitoistakymmentä vuotta,	mene ja sano Jehiskialle: 38:5 Näin sano HERra sinun Isäs Dawidin Jumala: Minä olen cuullut sinun rucouxes/ ja nähnyt sinun kyyneles/ cadzo/ minä lisän vielä nyt sinun päiwijs wijsitoistakymmendä vuotta.
38:6 ja minä pelastan sinut ja tämän kaupungin Assurin kuninkaan käsistä ja varjelen tätä kaupunkia.	6. Ja minä vapahdan sinun ja tämän kaupungin Assyrian kuninkaan kädestä, ja tahdon hyvin varjella tämän kaupungin.	38:6 Ja wapahdan sinun tämän Caupungin cansa Assyrian Cuningan kädestä: sillä minä tahdon hywin warjella tämän Caupungin.
38:7 Ja tämä on oleva sinulle merkinä Herralta siitä, että Herra tekee, mitä on sanonut:	7. Ja tämä olkoon sinulle merkiksi Herralta, että Herra on tämän tekevä niinkuin hän on sanonut:	38:7 Ja tämä olcon merkixi HERralda/ että HErra on tämän tekewä nijncuin hän on sanonut.
38:8 katso, minä annan aurinkokellon varjon siirtyä takaisin kymmenen astetta, jotka se jo on auringon mukana laskeutunut Aahaan aurinkokellossa." Ja aurinko siirtyi aurinkokellossa takaisin kymmenen astetta, jotka se jo oli laskeutunut.	8. Katso, minä tahdon vetää varjon takaperin Ahaksen Säijäristä, kymmenen juonta, kuin hän on juossut ylitse; ja niin aurinko kävi takaperin kymmenen juonta, jotka hän Säijäriissä oli juossut ylitse.	38:8 Cadzo/ minä tahdon wetä warjon tacaperin Ahaxen Säijäristä/ kymmenen juonda cuin hän on juosnut ylidzen/ nijn että Auringon pitä käymän tacaperin kymmenen juonda/ jotca hän Säijäris on juosnut ylidzen.
38:9 Hiskian, Juudan kuninkaan, kirjoittama laulu, kun hän oli ollut sairaana ja toipunut taudistansa:	9. Tämä on Hiskian Juudan kuninkaan kirjoitus, kuin hän sairastanut oli, ja taudistansa terveeksi tullut:	38:9 TÄmä on Jehiskian Judan Cuningan kirjoitus/ cosca hän sairastanut oli/ ja hänen taudistans oli terwexi tullut.
38:10 "Minä sanoin: Kesken rauhallisten päivieni minun on mentävä tuonelan porteista; jäljellä olevat vuoteni on minulta riistetty pois.	10. Minä sanoin minun päiviäni lyhennettäissä: nyt minun täytyy mennä haudan ovelle, ja vuoteni lopettaa.	38:10 MINä sanoin minun päiwäini lyhettäis: nyt minun täyty mennä haudan owelle/ ennencuin minä sen huomaidzin/ ja ajattelin wielä edemmä eläxeni.
38:11 Minä sanoin: En saa minä enää nähdä Herraa, Herraa elävien maassa, en enää ihmisiä katsella manalan asukasten joukossa.	11. Minä sanoin: en minä enää Herraa näe, Herraa elävain maassa; en minä enään ihmisiä näe niiden seassa, jotka maailmassa asuvat.	38:11 Minä sanoin: en minä sillen HERra enämbi näe/ ja HERra eläwitten maasa. En minä sillen ihmisiä näe/ nijden seas jotca mailmasa eläwät.
38:12 Minun majani puretaan ja viedään minulta pois niinkuin paimenen telttä; olen kutonut loppuun elämäni, niinkuin kankuri kankaansa, minut leikataan irti loimentutkaimista. Ennenkuin päivä yöksi muuttuu, sinä teet minusta lopun.	12. Minun aikani kului ja on minulta otettu pois, niinkuin paimenen maja; ja minä leikkasin poikki elämäni niinkuin kankuri. Hän katkaisi minun niinkuin hienon langan, sinä lopetat minun huomenesta ehtooseen asti.	38:12 Minun aican cului/ ja on minulda otettu pois/ nijncuin paimenen maja: ja minä rewein pois minun elämäni nijncuin Canguri. 38:13 Hän catcais minun nijncuin hienon langan/ sinä lopetat minun huomenisest ehtosen asti.

38:13 Minä viihdyttelin itseäni aamuun asti -niinkuin leijona hän murskaa kaikki minun luuni; ennenkuin päivä yöksi muuttuu, sinä teet minusta lopun.	13. Minä asetin itseni niinkuin jalopeura aamuun asti; kuitenkin särki hän kaikki minun luuni; sinä lopetat minun huomenesta ehtooseen asti.	Minä ajattelin: josca minä eläisin amun asti/ mutta hän särki caicki minun luuni nijncuin Lejoni: sillä sinä lopetat minun huomenisestä ehtosen asti.
38:14 Niinkuin pääskynen, niinkuin kurki minä kuikutan, minä kujerran kuin kyyhkynen; hiueten katsovat minun silmäni korkeuteen: Herra, minulla on ahdistus, puolusta minua.	14. Minä kuikutin niinkuin kurki ja pääskynen, ja vaikeroitsin ninkuin mettinen; minun silmäni rupesivat puhkeemaan; Herra, minä kärsin tuskaa, huojenna se minulta.	38:14 Minä cuicutin nijncuin Curki ja Pääskyinen/ ja waikeroidzin nijncuin Mettinen: minun silmän rupeisit puhkeman: HERra/ minä kärsin tusca/ huojenna minulda.
38:15 Mitä nyt sanonkaan? Hän lupasi minulle ja täytti myös: minä vaellan hiljaisesti kaikki elämäni vuodet sieluni murheen tähden.	15. Mitä minun pitää puhuman, että hän sen minulle lupasi, ja teki myös sen? Sentähden minä tahdon kaikkena elinaikanani tämän minun sieluni murheen tähden kartella.	38:15 O cuinga minä puhua tahdon/ että hän sen minulle lupais/ ja teke myös sen. Sentähden minä tahdon caickena minun elinaicanani tämän minun sieluni murhen tähden cartella.
38:16 Herra, tämänkaltaiset ovat elämäksi, ja niissä on koko minun henkeni elämä. Sinä teet minut terveeksi; anna minun elää.	16. Herra, siitä eletään, ja minun henkeni elämä on siinä kokonansa; sillä sinä annoit minun nukkua, ja teit minun taas eläväksi.	38:16 HERra/ sijtä eletän/ ja minun hengeni elämä on sijnä coconans: sillä sinä annoit minun nuckua/ ja teit minun taas eläwäxi.
38:17 Katso, onneksi muuttui minulle katkera murhe: sinä rakastit minun sieluani, nostit sen kadotuksen kuopasta, sillä sinä heitit kaikki minun syntini selkäs taa.	17. Katso, suuri hätä oli minulla turvasta; mutta sinä olet minun sieluni sydämellisesti vapahtanut, ettei se hukkuisi; sillä sinä heitit kaikki minun syntini selkäs taa.	38:17 Cadzo/ suuri hätä oli minulle turwasta/ mutta sinä olet minun sieluni sydämelisest wapahtanut/ ettei se huckuis: sillä sinä heitit caicki minun syndin selkäs taa.
38:18 Sillä ei tuonela sinua kiitä, ei kuolema sinua ylistä; eivät hautaan vaipuneet pane sinun totuutesi toivoansa.	18. Sillä ei helvetti sinua kiitä, eikä kuolema sinua ylistä; ei myös ne sinun totuuttas odota, jotka alas kuoppaan menevät.	38:18 Ei Helwetti sinua kijtä/ eikä cuolema sinua ylistä/ ei myös ne sinun totuuttas odota/ jotca ales cuoppaan menewät.
38:19 Elävät, elävät sinua kiittävät, niinkuin minä tänä päivänä; isä ilmoittaa lapsillensa sinun totuutesi.	19. Vaan ainoastansa elävät kiittävät sinua, niinkuin minäkin nyt teen; isän pitää lapsillensa sinun totuuttas ilmoittaman.	38:19 Waan ainoastans eläwät kijttäwät sinua/ nijncuin minäkin nyt teen: Isän pitä lapsillens sinun totuuttas ilmoittaman.
38:20 Herra on minun auttajani. Minun kanteleeni soittoja soittakaamme kaikkina elinpäivinämme Herran temppelissä."	20. Herra, auta minua; niin me veisaamme minun veisuni, niinkauvan kuin me elämme, Herran huoneessa.	38:20 HERra auta minua/ nijn me weisam minun weisuni/ nijncauwan cuin me eläm/ HERran huonesa.
38:21 Ja Jesaja käski tuoda viikunakakkua ja hautoa paisetä, että hän tulisi terveeksi.	21. Ja Jesaia käski ottaa voidetta fikunista ja panna paisuman päälle, että se tulis terveeksi.	38:21 JA Jesaia käski otta woidetta fijcunista/ ja panna paisens päälle/ että se tulis terwexi.
38:22 Niin Hiskia sanoi: "Mikä on merkinä siitä, että minä voin mennä Herran temppeliin?"	22. Mutta Hiskia sanoi: mikä merkki on, että minun pitää menemän ylös Herran huoneeseen?	38:22 Mutta Jehiskia sanoi: mikä mercki on/ että minun pitä menemän ylös HERran huonesen?
39 LUKU	39 LUKU	XXXIX. Lucu
39:1 Siihen aikaan Merodak-Baladan, Baladanin poika, Baabelin kuningas, lähetti kirjeen ja lahjoja Hiskialle, kun oli kuullut hänen olleen sairaana ja parantuneen.	1. Silloin lähetti Merodak Baladan, Baladanin poika, Babelin kuningas kirjoituksen ja lahjoja Hiskialle; sillä hän oli kuullut hänen sairastaneen, ja tulleen terveeksi jälleen.	39:1 SIlloin lähetti Merodach BalAdan/ BalAdanin poica/ Babelin Cuningas kirjoituxen/ ja lahjoja Jehiskialle: sillä hän oli cuullut hänen sairastanen/ ja tullen terwexi jäl lens.

39:2 Ja Hiskia iloitsi lähettiläistä ja näytti heille varastohuoneensa, hopean ja kullan, hajuaineet ja kalliin öljyn ja koko asehuoneensa ja kaikki, mitä hänen aarekammioissansa oli. Ei ollut mitään Hiskian talossa eikä koko hänen valtakunnassaan, mitä hän ei olisi heille näyttänyt.	2. Niin Hiskia tuli iloiseksi heidän kanssansa, ja näytti heille tavarahuoneensa, hopian ja kullan, yrtit, kalliit voiteet, ja kaikki asehuoneensa, ja kaiken tavarat, mikä hänellä oli; ei ollut mitään, jota ei Hiskia heille näyttänyt, hänen huoneessansa ja hänen takanansa.	39:2 Nijn Jehiskia riemuidzi/ ja näytti heille rijstahuonen/ hopian ja cullan/ yrtit/ callit woitet ja caicki hänen caluhuonens/ ja caiken tawaran cuin hänellä oli: ei ollut mitän/ jota ei Jehiskia heille näyttänyt hänen huonesans ja hänen tacanans.
39:3 Mutta profeetta Jesaja tuli kuningas Hiskian tykö ja sanoi hänelle: "Mitä nämä miehet ovat sanoneet, ja mistä he ovat tulleet sinun tykösi?" Hiskia vastasi: "He ovat tulleet minun tyköni kaukaisesta maasta, Baabelista."	3. Niin tuli propheta Jesaia kuningas Hiskian tykö, ja sanoi hänelle: mitä nämät miehet ovat sanoneet, ja kusta he sinun tyköns ovat tulleet? Hiskia sanoi: he ovat tulleet kaukaiselta maalta minun tyköni, aina Babelista.	39:3 Silloin tuli Propheta Jesaia Cuningas Jehiskian tygö/ ja sanoi hänelle: mitä nämät miehet sanowat/ ja custa he sinun tygös tulewat? Jehiskia sanoi: he tulewat cauca minun tygöni/ nimittäin/ Babelist.
39:4 Hän sanoi: "Mitä he ovat nähneet sinun talossasi?" Hiskia vastasi: "Kaiken, mitä talossani on, he ovat nähneet; aarekammioissani ei ole mitään, mitä en olisi heille näyttänyt."	4. Mutta hän sanoi: mitä he ovat nähneet sinun huoneessas? Hiskia sanoi: kaikki mitä minun huoneessani on, ovat he nähneet, ja ei ole mitään minun tavaroissani, jota en minä ole näyttänyt heille.	39:4 Mutta hän sanoi: mitäst he owat nähnet sinun huonesas? Jehiskia sanoi: caicki mitä minun huonesani on/ owat he nähnet/ ja ei ole mitän minun tawaroisani/ jota ei he ole nähnet.
39:5 Niin Jesaja sanoi Hiskialle: "Kuule Herran Sebaotin sana:	5. Ja Jesaia sanoi Hiskialle: kuule Herra Zebaotin sana.	39:5 Ja Jesaia sanoi Jehiskialle: cuule HERran Zebaothin sana.
39:6 Katso, päivät tulevat, jolloin kaikki, mitä sinun talossasi on ja mitä sinun isäsi ovat koonneet tähän päivään asti, viedään pois Baabeliin; ei mitään jää jäljelle, sanoo Herra.	6. Katso, se aika tulee, että kaikki, mitä sinun huoneessas on, ja mitä sinun isäs koonneet ovat tähän päivään asti, pitää vietämän pois Babeliin; niin ettei mitään pidä jäämän, sanoo Herra.	39:6 Cadzo/ se aica tule/ että caicki mitä sinun huonesas on/ ja mitä sinun Isäs coonnet owat tähän päiwän asti/ pitä wietämän pois Babelijn/ nijn ettei mitän pidä jäämän/ sano HERra.
39:7 Ja sinun omia poikiasi, jotka sinusta polveutuvat, jotka sinulle syntyvät, viedään hovipalvelijoiksi Baabelin kuninkaan palatsiin."	7. Heidän pitää myös ottaman sinun lapses, jotka sinusta tulevat, ja sinulle synnytetään; ja heidän pitää oleman kamaripalvelioina Babelin kuninkaan huoneessa.	39:7 Heidän pitä myös päälisexi ottaman sinun lapses jotca sinusta tulewat/ ja sinulle synnytetän/ ja heidän pitä oleman Camaripalwelioina Babelin Cuningan Howisa.
39:8 Hiskia sanoi Jesajalle: "Herran sana, jonka olet puhunut, on hyvä." Sillä hän ajatteli: "Onpahan rauha ja turvallisuus minun päivinäni."	8. Ja Hiskia sanoi Jesajalle: Herran sana on hyvä, jonka sinä puhunut olet. Ja sanoi: olkoon kuitenkin rauha ja uskollisuus minun päivinäni.	39:8 Ja Jehiskia sanoi Jesajalle: HERran sana on hywä sen cuins puhut. Ja sanoi: olcon cuitengin rauha ja uscollisuus minun päiwinäni.
40 LUKU	40 LUKU	XL. Lucu
40:1 "Lohduttakaa, lohduttakaa minun kansaani", sanoo teidän Jumalanne.	1. Lohduttakaat, lohduttakaat minun kansaani, sanoo teidän Jumalanne.	40:1 LOhduttacat/ lohduttacat/ minun Canssani/ sano teidän Jumalan.
40:2 "Puhukaa suloisesti Jerusalemile ja julistakaa sille, että sen vaivanaika on päättynyt, että sen velka on sovitettu, sillä se on saanut Herran kädestä kaksinkertaisesti kaikista synneistänsä."	2. Puhukaat suloisesti Jerusalemin kanssa, ja saarnatkaa hänelle, että hänen sotimisensa on täytetty; sillä hänen rikoksensa on annettu anteeksi, että hän on saanut kaksinkertaisesti Herran kädestä, kaikkein synteinsä tähden.	40:2 Puhucat suloisest Jerusalemin cansa/ ja saarnatcat hänelle/ että hänen sotimisens on lopetettu: sillä hänen rioxens on annettu andexi/ että hän on saanut caxikertaisest HERran kädestä/ caickein hänen syndeins tähden.

40:3 Huutavan ääni kuuluu: "Valmistakaa Herralle tie erämaahan, tehkää aroille tasaiset polut meidän Jumalallemme.	3. Huutavaisen ääni on korvessa: valmistakaa Herran tietä, tehkää tasaiset polut erämaassa meidän Jumalallemme.	40:3 Huutawaisen äni on corwes/ walmistacat HERran tietä/ tehkät tasaiset polgut erimaasa meidän Jumalallem.
40:4 Kaikki laaksot korotettakoon, kaikki vuoret ja kukkulat alennettakoon; koleikot tulkoot tasangoksi ja kalliolouhut lakeaksi maaksi.	4. Kaikki laaksot pitää korotettaman, ja kaikki vuoret ja kukkulat pitää alennettaman, ja mitä on tasoittamatta, pitää tasattaman ja koliaat silitettämän.	40:4 Caicki laxot pitä corgotettaman/ ja caicki vuoret ja cuckulat pitä alettaman. Ja mitä on tasoittamat/ pitä tasattaman/ ja jotca coleat owat pitä/ silitettämän.
40:5 Herran kunnia ilmestyy: kaikki liha saa sen nähdä. Sillä Herran suu on puhunut."	5. Sillä Herran kunnia ilmoitetaan: ja kaikki liha on ynnä näkevä Herran suun puhuvan.	40:5 Sillä HERran cunnia ilmoitetan/ ja caicki liha on ynnä näkewä HERran suun puhuwan.
40:6 Ääni sanoo: "Julista!" Toinen vastaa: "Mitä minun pitää julistaman?" Kaikki liha on kuin ruoho, ja kaikki sen kauneus kuin kedon kukkanen:	6. Ääni sanoo: saarnaa. Ja hän sanoi: Mitä minun pitää saarnaaman? Kaikki liha on ruoho, ja kaikki hänen hyvyytensä niinkuin kedon kukkanen.	40:6 Äni sano: saarna. Ja hän sanoi: mitäst minun pitä saarnaman? Caicki liha on heinä/ ja caicki hänen hywydens nijncuin kedon cuckainen.
40:7 ruoho kuivuu, kukkanen lakastuu, kun Herran henkäys puhaltaa siihen. Totisesti, ruohoa on kansa.	7. Ruoho kuivuu pois ja kukkanen lakastuu, sillä Herra puhalsi siihen. Kansa tosin on ruoho.	40:7 Heinä cuiwa pois ja cuckainen lacastu: sillä HERra puhalsi sijhen.
40:8 Ruoho kuivuu, kukkanen lakastuu, mutta meidän Jumalamme sana pysyy iankaikkisesti.	8. Ruoho kuivettuu ja kukkanen lakastuu; mutta meidän Jumalamme sana pysyy ijancaikkisesti.	40:8 Ja/ Canssa on heinä/ heinä cuiwettu ja cuckainen lacastu. Mutta meidän Jumalam sana pysy ijancaickisest.
40:9 Nouse korkealle vuorelle, Siion, sinä ilosanoman tuoja; korota voimakkaasti äänesi, Jerusalem, sinä ilosanoman tuoja. Korota, älä pelkää, sano Juudan kaupungeille: "Katso, teidän Jumalanne!"	9. Zion, sinä suloinen saarnaaja, astu korkialle vuorelle; Jerusalem, sinä suloinen saarnaaja, korota äänes väkevästi: korota ja älä pelkää; sano Juudan kaupungeille: katso, teidän Jumalanne.	40:9 ZIon sinä suloinen saarnaaja/ astu corkialle vuorelle: Jerusalem sinä suloinen saarnaaja/ corgota urhollisest änes/ corgota ja älä pelkä. Sano Judan Caupungeille/ cadzo/ teidän Jumalan.
40:10 Katso, Herra, Herra tulee voimallisena, hänen käsivartensa vallitsee. Katso, hänen palkkansa on hänen mukansa, hänen työnsä ansio käy hänen edellensä.	10. Sillä katso, Herra, Herra tulee väkevyydessä, ja hänen käsivartensa on hallitseva: katso, hänen palkkansa on hänen myötänsä, ja hänen tekonsa on hänen edessänsä,	40:10 Sillä cadzo/ HERra Jumala tule wäkeywedes/ hänen käsiwartens on hallidzewa. Cadzo/ hänen palckans on hänen myötäns/ ja hänen tecons on hänen edesäns.
40:11 Niinkuin paimen hän kaitsee laumaansa, kokoaa karitsat käsivarrellensa ja kantaa niitä sylissä, johdattelee imettäviä lampaita.	11. Niinkuin paimen on hän kaitseva laumaansa, kokoo karitsat syliinsä ja kantaa helmassansa: tiineet lampaat hän johdattaa.	40:11 Nijncuin paimen hän on caidzewa laumans/ coco caridzat sylijns/ ja canda helmasans/ ja tijnet lambat hän saatta.
40:12 Kuka on kourallaan mitannut vedet ja vaaksalla määrännyt taivaitten mitat? Kuka on kolmannesmittaan mahdolluttanut maan tomun, puntarilla punninnut vuoret, vaa'alla kukkulat?	12. Kuka on vedet pivollansa mitannut, ja käsittänyt vaaksallansa taivaat? ja maan tomun sulkenut kolmannekseen? ja vuoret puntarilla punninnut, ja kukkulat vaalla?	40:12 CUca mittä wedet piollans/ ja käsittä waaxallans taiwat? ja maan tomun sulke colmannexeen? Ja vuoret puntarilla punnidze? ja cuckulat waagalla?
40:13 Kuka on Herran Henkeä ohjannut, ollut hänen neuvonantajansa ja opettajansa?	13. Kuka on Herran henkeä opettanut? eli kuka on hänen neuvonantajansa ollut?	40:13 Cuca HERran Henge opetta/ eli cuca on hänen Neuwonandajans?
40:14 Kenen kanssa hän on neuvotellut, joka olisi hänelle ymmärrystä antanut ja opettanut oikean polun, opettanut hänelle tiedon ja osoittanut hänelle ymmärryksen tien?	14. Keneltä hän neuvoa kysyy, joka hänelle ymmärrystä antais, ja opettais hänelle oikeuden tien, ja antais hänelle tiedon, ja opettais hänelle ymmärryksen tien?	40:14 Keneldä hän neuwo kysy/ joca hänelle ymmärryst anda? ja opetta hänelle oikeuden tien? ja anda hänelle tiedon/ ja opetta hänelle ymmärryksen tien?

40:15 Katso, kansakunnat ovat kuin pisara vesisangon uurteessa, ovat kuin tomuhiukkanen vaa'assa. Katso, merensaaret hän nostaa kuin hiekkajyvän.	15. Katso, pakanat ovat niinkuin pisara, joka jää ämpäriin, ja niinkuin rahtu, joka jää vaakaan; katso, luodot hän kuljettaa niinkuin piskuisen tomun.	40:15 Cadzo/ pacanat owat nijncuin pisara joca jää ämbärijn/ ja nijncuin rahtu joca jää waacaan? 40:16 Cadzo/ luodot owat nijncuin piscuinen tomu/
40:16 Ei Libanon riittäisi polttopuiksi eikä sen riista polttouhriksi.	16. Libanon olis sangen vähä tuleksi; ja hänen eläimensä ylen harvat polttouhriksi.	Libanon olis sangen wähä tulexi ja hänen eläimens ylön harwat polttouhrixi.
40:17 Kaikki kansakunnat ovat niinkuin ei mitään hänen edessään, ne ovat hänelle kuin olematon ja tyhjä.	17. Kaikki pakanat ovat niinkuin ei mitään hänen edessänsä, ja juuri tyhjän ja turhan edestä pidetään häneltä.	40:17 Caicki pacanat owat nijncuin ei mitän hänen edesäns/ ja nijncuin juuri tyhjä/ jotca turhana pidetän.
40:18 Keneenkä siis te vertaatte Jumalan, ja minkä muotoiseksi te hänet teette?	18. Keneenkä te tahdotte verrata Jumalaa? eli mitä kuvaa te tahdotte hänelle tehdä?	40:18 KEnengä te tahdotta weratta Jumalaan/ eli mitä cuwa te tahdotta hänelle tehdä?
40:19 Jumalankuvanko? - Sen valaa valaja, ja kultaseppä kullalla päällystää, sepittää sille hopeaketjut.	19. Seppä valaa kuvan, ja hopiaseppä kultaa sen ja tekee siihen hopiakäädyt.	40:19 Tekiä wala kyllä cuwan/ ja hopiaseppä culda sen/ ja teke siihen hopiakäädyt.
40:20 Kenellä ei ole varaa sellaiseen antimeen, se valitsee puun, joka ei lahoa, hakee taitavan tekijän pystyttämään jumalankuvan, joka ei horju.	20. Niin myös jolla vähä vara on tehdä ylennysuhria, hän valitsee puun, joka ei mätäne, ja etsii siihen taitavan tekiän valmistamaan kuvaa, joka on kestäväinen.	40:20 Nijn myös jolla wähä wara on tehdä ylönnyshria/ hän walidze puun joca ei mätäne/ ja edzi siihen taitawan tekiän walmistaman cuwa/ joca on kestäwäinen.
40:21 Ettekö te tiedä, ettekö kuule, eikö teille ole alusta asti ilmoitettu, ettekö ole maan perustuksista vaaria ottaneet?	21. Ettekö te tiedä? ettekö te kuule? eikö tämä ole ennen teille ilmoitettu? ettekö te ole sitä ymmärtäneet maan alusta?	40:21 Ettäkö te tiedä? ettäkö te cuule? eikö tämä ole ennen teille ilmoitettu? ettäkö te ole sitä ymmärtänet maan algusta?
40:22 Hän istuu korkealla maanpiirin päällä, kuin heinäsiirkkoja ovat sen asukkaat; hän levittää taivaan niinkuin harson, pingoittaa sen niinkuin teltan asuttavaksi.	22. Hän istuu maan piirin päällä, ja ne, jotka sen päällä asuvat, ovat niinkuin heinäsiirkat; joka taivaan venyttää niinkuin ohukaisen nahan, ja levittää sen niinkuin teltan, asuttavaksi.	40:22 Hän istu maan pijrin ylidzen/ ja ne cuin sen päällä asuwat/ owat nijncuin heinäsiircat. 40:23 Joca taiwan wenyttä nijncuin ohucaisen nahan/ ja lewittä sen nijncuin tellan/ josa asutan
40:23 Hän tekee ruhtinaat olemattomiksi, saattaa maan tuomarit tyhjän veroisiksi.	23. Joka pääruhtinaat tyhjäksi tekee, ja hävittää tuomarit maan päältä,	joca pääruhtinat tyhjäksi teke/ ja häwittä Duomarit maan pääldä.
40:24 Tuskin he ovat istutetut, tuskin kylvetyt, tuskin on heidän vartensa juurtunut maahan, niin hän puhalttaa heihin, ja he kuivettuvat; myrsky vie heidät kuin oljenkorret.	24. Niinkuin ei he olisi istutetut, eikä kylvetyt, eli heidän kantonsa juurtuneet maahan; niin että he kuivettuvat, kuin tuuli heidän päällensä puhalttaa, ja tuulispää vie heidät matkaansa niinkuin akanat.	40:24 Nijn cuin ei he olisi istutetut/ eikä kylwetyt/ eli heidän candons juurtunet maahan/ nijn että he cuiwettuwa/ cosca tuuli heidän päällens puhalda/ ja tuulispää wie heidän matcans nijncuin acanat.
40:25 "Keneenkä siis te vertaatte minut, jonka kaltainen minä olisin", sanoo Pyhä.	25. Keneenkä te siis minun verrata tahdotte, jonka kaltainen minä olisin? sanoo Pyhä.	40:25 Keneengä sijs te minun werrata tahdotta/ jonga caltainen minä olen? sano se Pyhä.

40:26 Nostakaa silmänne korkeuteen ja katsokaa: kuka on nämä luonut? Hän, joka johdattaa esiin niitten joukot täysilukuisina, joka nimeltä kutsuu ne kaikki; suuri on hänen voimansa ja valtainen hänen väkensä: ei yksikään jää häneltä pois.	26. Nostakaat silmänne korkeuteen ja katsokaat, kuka ne kappaleet luonut on, ja vie edes heidän joukkonsa luvulla? kutsuu ne kaikki nimeltänsä? Hänen varansa ja väkevä voimansa on niin suuri, ettei häneltä mitään puutu.	40:26 Nostacat silmän corkeuteen/ ja cadzocat/ cuca ne cappalet luonut on/ ja wie edes heidän jouckons lugulla? joca heidän cudzu caicki nimeldäns. Hänen warans ja wäkwä woimans on nijn suuri/ ettei hänelä mitän puutu.
40:27 Miksi sinä, Jaakob, sanot ja sinä, Israel, puhut: "Minun tieni on Herralta salassa, minun oikeuteni on joutunut pois minun Jumalani huomasta"?	27. Miksis siis sinä Jakob sanot, ja sinä Israel puhut: minun tieni on Herralta salattu, ja minun oikeuteni käy minun Jumalani ohitse?	40:27 Mixi sijs sinä Jacob sanot? ja sinä Israel puhut? minun tieni on HERralda salattu/ ja minun Jumalatani?
40:28 Etkö tiedä, etkö ole kuullut: Herra on iankaikkinen Jumala, joka on luonut maan ääret? Ei hän väsy eikä näänny, hänen ymmärryksensä on tutkimaton.	28. Etkös tiedä? etkös ole kuullut? Herra ijankaikkinen Jumala, joka maan ääret on luonut, ei väsy eikä näänny; hänen ymmärryksensä on tutkimatoin.	40:28 Etkös tiedä? etkös ole cuullut? HERra ijancaickinen Jumala/ joca maan äret on luonut/ ei wäsy eikä näänny/ hänen ymmärryxens on tutkimatoin.
40:29 Hän antaa väsyneelle väkeä ja voimattomalle voimaa yltäkyllin.	29. Hän antaa väsyneille voiman, ja väettömille kyllä väkeä.	40:29 Hän anda wäsyneille woiman/ ja wäettömille kyllä wäke.
40:30 Nuorukaiset väsyvät ja nääntyvät, nuoret miehet kompastuvat ja kaatuvat;	30. Nuorukaiset väsyvät ja nääntyvät, ja nuoret miehet peräti lankeevat;	40:30 Nuorucaiset wäsywät ja näändywät/ ja nuoret miehet langewat.
40:31 mutta ne, jotka Herraa odottavat, saavat uuden voiman, he kohottavat siipensä kuin kotkat. He juoksevat eivätkä näänny, he vaeltavat eivätkä väsy.	31. Mutta jotka Herraa odottavat, ne saavat uuden voiman, niin että he menevät siivillä ylös kuin kotkat; että he juoksevat ja ei näänny, he vaeltavat ja ei väsy.	40:31 Mutta jotca HERra odottawat/ ne saawat uden woiman/ nijn että he menewät sijwillä ylös cuin Cotcat. Että he juoxewat ja ei näänny/ he waeldawat ja ei wäsy.
41 LUKU	41 LUKU	XLI. Lucu
41:1 Vaietkaa minun edessäni, te merensaaret. Kansat verestäkööt voimansa, astukoot esiin ja puhukoot sitten; käykäämme oikeutta keskenämme.	1. Luodot olkaan ääneti minun edessäni, ja kansa vahvistukoon; astukaan edes ja puhukaan: käykäämme oikeudelle toinen toisemme kanssa.	41:1 LUodot olcan äneti minun edesäni/ ja Canssa wahwistucon/ astucan edes ja puhucan. Käykäm oikeudelle toinen toisemme cansa.
41:2 Kuka herätti päivänkoiton maasta hänet, jota vanhurskaus seuraa joka askeleella? Kuka antaa kansat hänen valtaansa, kukistaa kuninkaat hänen jalkoihinsa? Kuka muuttaa heidän miekkansa tomuksi, heidän jousensa lentäviksi oljenkorsiksi?	2. Kuka on herättänyt vanhurskaan idästä? kuka hänen kutsui käymään? kuka antoi pakanat ja kuninkaat hänen eteensä, että hän tuli voimalliseksi heidän päällensä, ja antoi heidän hänen miekkallensa niinkuin tomun, ja hänen joutsellensa niinkuin akanat, jotka hajoitetaan?	41:2 Cuca on herättänyt wanhurscan idästä? cuca hänen cudzui käymän? cuca andoi pacanat ja Cuningat hänen eteens/ että hän tuli woimallisexi heidän päällens/ ja andoi heidän miecallens nijncuin tomun/ ja joudzellens nijncuin acanat/ jotca hajotetan.
41:3 Hän ajaa heitä takaa, samoa vammatonna polkua, hänen jalkainsa ennen kulkematonta.	3. Ja hän ajoi heitä takaa, ja pääsi rauhassa sitä tietä, jota ei hänen jalkansa ennen käyneet.	41:3 Ja hän ajoi heitä taca ja pääsi rauhas sitä tietä/ jota ei hänen jalcans ennen käynyt.
41:4 Kuka on tämän tehnyt ja toimittanut? Hän, joka alusta asti kutsuu sukupolvet esiin: minä, Herra, joka olen ensimmäinen ja viimeisten luona vielä sama.	4. Kuka tekee ja toimittaa sen, ja kutsuu sukukunnat alusta? Minä Herra olen ensimmäinen, niin myös viimeinen, itse minä.	41:4 Cuca teke ja toimitta sen/ ja cudzu sugut/ yhden toisens perästä/ aina algusta? Minä olen HERra sekä ensimmäinen että wijmeinen/ idze minä.

41:5 Merensaaret näkivät sen ja peljästyivät, maan ääret vapisivat. He lähestyivät, he tulivat,	5. Kuin luodot näkivät sen, pelkäivät he, ja maan ääret peljästyivät; he lähestyivät ja astuivat edes,	41:5 Cosca luodot näit sen/ pelkäisit he/ ja maan äret peljästyit. 41:6 He lähestyit ja astuit edes/
41:6 he auttoivat toinen toistaan ja sanoivat toisillensa: "Ole luja!"	6. Auttivat toinen toistansa, ja sanoivat lähimmäisellensä: ole hyvässä turvassa.	autit toinen toistans/ ja sanoit lähimmäisellens: ole hywäs turwas.
41:7 Valaja rohkaisee kultaseppää, levyn vasaroitsija alasimen iskijää; hän sanoo juotoksesta: "Se on hyvä", ja vahvistaa sen nauloilla, niin ettei se horju.	7. Puuseppä rohkaisi hopiaseppää, joka tasoitti vasaralla alasimen päällä, ja sanoi: kyllä se pysyy, ja he vahvistivat sen nauloilla, ettei se sinne tänne huljuisi.	41:7 Puuseppä otti hopiasepän tygöns/ joca tasoitti wasaralla alaisimen päällä/ ja sanoi: kyllä se pysy. Ja he wahwistit sen nauloilla/ ettei se sinne tänne huljuis.
41:8 Mutta sinä Israel, minun palvelijani, sinä Jaakob, jonka minä olen valinnut, Aabrahamin, minun ystäväni, siemen,	8. Mutta sinä Israel, minun palveliani Jakob, jonka minä olen valinnut, sinä Abrahamin minun ystäväni siemen.	41:8 MUTta sinä Israel minun palwelian/ Jacob jonga minä olen walinnut/ sinä Abrahamin minun ystäwäni siemen/
41:9 jonka minä olen ottanut maan ääristä ja kutsunut maan kaukaisimmilta periltä, jolle minä sanoin: "Sinä olet minun palvelijani, sinut minä olen valinnut enkä sinua halpana pitänyt",	9. Joka minä olen ottanut maailman äärestä, ja olen sinun kutsunut hänen voimallisistansa, ja sanoin sinulle: minun palveliani sinä olet; sillä minä valitsin sinun, ja en hylkää sinua;	41:9 Jonga minä olen wahwistanut aina mailman ärestä/ ja olen sinun cudzunut hänen jalgoistans/ ja sanoin sinulle: sinun pitä oleman minun palweliani: sillä minä walidzen sinun/ ja en hyljä sinua.
41:10 älä pelkää, sillä minä olen sinun kanssasi; älä arkana pälyile, sillä minä olen sinun Jumalasi: minä vahvistan sinua, minä autan sinua, minä tuen sinua vanhurskauteni oikealla kädellä.	10. Älä pelkää, sillä minä olen sinun kanssas; älä harhaile; sillä minä olen sinun Jumalas: minä vahvistan sinun, minä autan myös sinua, ja tuen myös sinun vanhurskauteni oikialla kädellä.	41:10 Älä pelkä/ minä olen sinun cansans/ älä harhaele: sillä minä olen sinun Jumalas/ minä wahwistan sinun/ minä autan myös sinua/ minä tuen sinun minun wanhurscaudeni oikialla kädellä.
41:11 Katso, häpeän ja pilkan saavat kaikki, jotka palavat vihasta sinua vastaan; tyhjiin raukeavat ja hukkuvat, jotka sinun kanssasi riitelevät.	11. Katso, kaikki ne jotka ovat ankarat sinua vastaan, pitää häpiään tuleman ja häpeämän; ja ne miehet, jotka sinun kanssas riitelevät, pitää joutuman niinkuin tyhjäksi ja hukkuman;	41:11 Cadzo/ caicki ne/ jotca owat angarat sinua wasthan/ pitä nauroon ja häpiään tuleman/ ja joutuman nijncuin tyhjäxi/ ja ne miehet jotca sinun cansas rijtelewät/ pitä hukkuman.
41:12 Hakemallakaan et löydä niitä, jotka sinua vastaan taistelivat; tyhjiin raukeavat ja lopun saavat, jotka sinun kanssasi sotivat.	12. Niin että sinun pitää kysymän heitä, ja ei löytämän. Ne miehet, jotka sinun kanssas riitelevät, pitää tuleman niinkuin ei mitään, ja ne miehet, jotka sotivat sinua vastaan, pitää saaman loppunsa.	41:12 Nijn että sinun pitä kysymän heitä ja ei löytämän: Ne miehet jotca sinun cansas torelewät/ pitä tuleman nijncuin tyhjä/ ja ne miehet jotca sotiwat sinua wasthan/ pitä saaman loppuns.
41:13 Sillä minä, Herra, sinun Jumalasi, tartun sinun oikeaan käteesi, minä sanon sinulle: "Älä pelkää, minä autan sinua."	13. Sillä minä olen Herra sinun Jumalas, joka tartun sinun oikiaan kätees ja sanon sinulle: älä pelkää, minä autan sinua.	41:13 Sillä minä olen HERra sinun Jumalas/ joca sinun oikian kätes wahwistan/ ja sanon: älä pelkä/ minä autan sinua.
41:14 Älä pelkää, Jaakob, sinä mato, sinä Israelin vähäinen väki: minä autan sinua, sanoo Herra, ja sinun lunastajasi on Israelin Pyhä.	14. Älä siis pelkää, sinä mato Jakob, te vähä joukko Israel, minä autan sinua, sanoo Herra ja sinun vapahtajas, Israelin Pyhä.	41:14 Älä sijs nyt pelkä sinä mato Jacob/ te köyhä joucko Israel/ minä autan sinua/ sano HERra/ ja sinun wapahtajas se Pyhä Israelis.
41:15 Katso, minä panen sinut raastavaksi puimaäkeeksi, uudeksi, monihampaiseksi. Sinä puit ja rouhennat vuoret, muutat kukkulat akanoiksi;	15. Katso, minä olen sinun tehnyt uudeksi teräväksi rautaiseksi varstaksi, että sinä tapat vuoria, ja muserrat ne, ja teet kukkulat niinkuin akanaksi.	41:15 Cadzo/ minä olen sinun tehnyt udexi teräwäxi rautaisexi warstaxi/ että sinä tapat wuoria/ ja muserrat heitä/ ja teet corkeudet nijncuin acanat/

41:16 sinä ne viskaat, ja tuuli ne vie ja myrsky ne hajottaa. Mutta sinä iloitset Herrassa, Israelin Pyhä on sinun kerskauksesi.	16. Sinun pitää hajoittaman heitä, niin että tuuli vie heidät pois, ja tuulispää viskoo heidät sinne ja tänne; mutta sinä iloitset Herrassa, ja kerskaat Israelin Pyhästä.	41:16 Sinun pitää hajottaman heitä/ nijn että tuuli wie heidän pois/ ja tuulispää wiscoi heidän sinne ja tänne: mutta sinä iloidzet HERrasa/ ja kerscat idzes Israelin Pyhästä.
41:17 Kurjat ja köyhät etsivät vettä, eikä sitä ole; heidän kielensä kuivuu janosta. Mutta minä, Herra, kuulen heitä, minä, Israelin Jumala, en heitä hylkää.	17. Raadolliset ja köyhät etsivät vettä; ja ei ole; heidän kielensä kuivettuu janosta; mutta minä, Herra, tahdon heitä kuulla, minä Israelin Jumala en tahdo heitä hyljätä.	41:17 Radolliset ja köyhät edziwät wettä/ ja ei ole mitän. Heidän kielens cuiwettu janosta/ mutta minä HERra tahdon heitä cuulla: minä Israelin Jumala en tahdo heitä hyljätä.
41:18 Minä puhkaisen purot kalliokukkuloihin, lähteet laaksojen pohjiin; minä muutan erämaan vesilammikoiksi ja hietikon hetteiköksi.	18. Vaan minä avaan wirrat korkeilla paikoilla, ja lähteet keskellä ketoja; minä teen korven vesilammikoksi ja kuivan maan luontolähteiksi.	41:18 Waan minä awajan wirrat corkeuxilla/ ja lähtet keskellä ketoja. 41:19 Minä teen corwen wesilammicoixi/ ja carkiat maat luondolähteixi/
41:19 Minä kasvatan erämaahan setripuita, akasioita, myrtejä ja öljypuita; minä istutan arolle kypressejä, jalavia ynnä hopeakuusia,	19. Minä annan korvessa sedripuita, sittimipuita, myrtejä, ja öljypuita; minä annan kedolla honkia, böökejä ja buksipuita ynnä,	Minä annan corwesa Cedri/ Sitti/ Myrthi ja Öljypuita/ minä annan kedolla Cuusen/ Böökin ja Buxpuun ynnä.
41:20 jotta he näkisivät ja tietäisivät, huomaisivat ja myös ymmärtäisivät, että Herran käsi on tämän tehnyt, Israelin Pyhä sen luonut.	20. Nähtää, tuta ja ymmärtää ja huomattaa, että Herran käsi on nämät tehnyt, ja Israelin Pyhä on nämät luonut.	41:20 Nähtä/ tuta/ ja ymmärtä ja huomatta/ että HERran käsi on nämät tehnyt/ ja se Pyhä Israelis on nämät luonut.
41:21 Tuokaa esiin riita-asianne, sanoo Herra, esittäkää todisteenne, sanoo Jaakobin kuningas.	21. Antakaat siis teidän asianne tulla edes, sanoo Herra; antakaat teidän väkevänne tulla edes, sanoo Jakobin kuningas.	41:21 ANdacat sijs teidän asian tulla edes/ sano HERra/ tuocat edes/ misä te luuletta woittawan/ sano Jacobin Cuningas.
41:22 Esittäkööt ja ilmoittakoot meille, mitä tapahtuva on; ilmoittakaa entiset, mitä ne olivat, tarkataksemme ja tietääksemme, mitä niistä on tullut, tahi antakaa meidän kuulla tulevaisia.	22. Anna heidän astua edes ja ilmoittaa meille tulevaisia asioita, ilmoittakaat ja ennustakaat jotain edellä, ja me tahdomme ottaa sydämellemme vaarin ja ajatella, kuinka tästedes tuleva on, eli antakaat meidän kuulla, mitä tuleman pitää.	41:22 Anna heidän astua edes/ ja ilmoitta tulewaisia asioita/ ilmoittacat meille ja ennustacat jotain edellä/ ottacam sydämelläm waari/ ja ajatelcam cuinga tästedes tulewa on/ eli anna meidän cuulla mitä tuleman pitää.
41:23 Ilmoittakaa, mitä vastedes tapahtuu, tietääksemme, oletteko te jumalia. Tehkää hyvää tai tehkää paha, niin me katsomme ja ihmettelemme.	23. Ilmoittakaat, mitä tästedes on tuleva, niin me ymmärrämme teidän olevan jumalat; tehkää hyvää eli paha, niin me puhumme siitä ja katselemme ynnä.	41:23 Ilmoittacat meille mitä tästedes on tulewa/ nijn me ymmärräm teidän olewan jumalat/ tehkat hywä eli paha/ nijn me puhum sijtä ja cadzelem ynnä.
41:24 Katso, te olette pelkkää tyhjää, ja teidän tekonne ovat turhat. Kauhistus se, joka teidät valitsee!	24. Katso, te olette tyhjistä, ja teidän tekonne on myös tyhjistä; ja joka teitä valitsee, se on kauhistus.	41:24 Cadzo/ te oletta tyhjäst/ ja teidän tecon pahembi Kyykärmettä/ ja joca teitä walidze/ on cauhistus.
41:25 Minä herätin pohjoisesta hänet, ja hän tuli, päiväkoitosta hänet, joka rukoilee minun nimeäni, ja hän tallaa käskynhaltijoita kuin lokaa, niinkuin savenvalaja savea sotkee.	25. Mutta minä herätän yhden pohjasta, ja hän tulee; idästä hän on heille saarnaava minun nimeeni; ja hän käy voimallisten päällä niinkuin saven, ja sotkuu savea niinkuin savenvalaja.	41:25 Mutta minä herätän yhden pohjasta/ ja hän tule idästä/ hän on heille saarnawa minun nimeni/ ja hän käy woimallisten päällä nijncuin sawen/ ja sotcu sawe nijncuin sawenwalaja.

41:26 Kuka on sen alunpitäen ilmoittanut, että olisimme sen tienneet, ja edeltäpäin, niin että voisimme sanoa: "Hän oli oikeassa"? Ei kukaan sitä ilmoittanut, ei kukaan sitä kuuluttanut, ei kukaan kuullut teiltä sanaakaan.	26. Kuka taitaa jotain ilmoittaa alusta, että me ymmärtäisimme? eli ennustaa edellä, että me sanoa mahtaisimme: sinä olet vanhurskas. Mutta ei tässä ole yhtään ilmoittajaa, ei yhtään joka jotain antaa kuulla, ei yhtään joka teidän sanojanne kuulee.	41:26 Cuca taita jotain ilmoitta algusta/ että me ymmärräisim? eli ennusta edellä/ että me sanoa mahdaisim? sinä puhut oikein. Mutta ei täsä ole yhtän ilmoittajata/ ei yhtän joca jotain anda cuulla/ ei yhtän joca teildä yhdengän sanan cuule.
41:27 Minä ensimmäisenä sanon Siionille: "Katso, katso, siinä ne ovat!" ja annan Jerusalemitte ilosanomantuojan.	27. Minä olen ensimmäinen, joka sanon Zionille; katso, siellä on se; ja tahdon antaa Jerusalemitte suloisen saarnaajan.	41:27 Minä olen ensimmäinen joca sanon Zionille: cadzo/ siellä on se/ ja andacat Jerusalemitte saarnaja.
41:28 Minä katselen ympärilleni, mutta ei ole ketään; ei kenkään näistä voi antaa neuvoa, että kysyisin heiltä ja he vastaisivat.	28. Mutta minä katselen, ei siellä ole ketään, ja katson heidän keskellänsä, mutta ei siellä ole yhtään neuvonantajaa; minä kysyn heiltä, ja heidän pitäis vastaaman minua.	41:28 Mutta tänne minä cadzelen/ ei siellä ole ketän ja cadzon heidän keskelläns/ mutta ei siellä ole yhtän neuwonandajata: minä kysyn heille/ ja heidän pitäis wastaman minua.
41:29 Katso, kaikki he ovat pelkkää petosta, turhat ovat heidän työnsä; tuulta ja tyhjää ovat heidän valetut kuvansa.	29. Katso, se on kaikki vääryys, heidän työnsä on turha; heidän epäjumalansa ovat tuuli ja tyhjyys.	41:29 Cadzo/ se on caicki tusca/ sula turhuus/ ja heidän työns on turha/ heidän epäjumalans owat tuuli ja tyhjys.
42 LUKU	42 LUKU	XLII. Lucu
42:1 Katso, minun palvelijani, jota minä tuen, minun valittuni, johon minun sieluni mielistyi. Minä olen pannut Henkeni häneen, hän levittää kansakuntiin oikeuden.	1. Katso, minun palveliani, minä häntä tuen, ja minun valittuni, jossa minun sieluni mielistyi. Minä olen hänelle minun Henkeni antanut, hänen pitää oikeuden saattaman pakanoille.	42:1 CAczo/ minun palweliani/ minä händä tuen/ ja minun walittun/ josa minun sielun hywäst mielisty. Minä olen hänelle minun Hengeni andanut/ hänen pitä oikeuden saattaman pacanoille.
42:2 Ei hän huuda eikä korota ääntään, ei anna sen kuulua kaduilla.	2. Ei hän huuda, eikä riitele, ja hänen ääntänsä ei kuulla kaduilla.	42:2 Ei hänen pidä huutaman eli parcuman/ ja hänen ändäns ei cuulla caduilla.
42:3 Särjettyä ruokoa hän ei muserra, ja suitevaista kynttilänsydäntä hän ei sammuta. Hän levittää oikeutta uskollisesti.	3. Särjettyä ruokoa ei hänen pidä murentaman, ja suitevaista kynttilän sydäntä ei pidä hänen sammuttaman; hän saattaa oikeuden totuudella.	42:3 Särjettyä ruoco ei hänen pidä murendaman/ ja suidzewaista kyntilän sydändä/ ei pidä hänen sammuttaman/ hän saatta oikeuden totudella.
42:4 Hän itse ei sammu eikä murru, kunnes on saattanut oikeuden maan päälle, ja merensaaret odottavat hänen opetustansa.	4. Ei hänen pidä nurjan eikä hirmuisen oleman, sillä hänen pitää oikeuden maan päälle säättämän; ja luodotkin pitää hänen lakiansa odottaman.	42:4 Ei hänen pidä nurisewan eikä hirmuisen oleman: sillä hänen pitä oikeuden maan päälle säättämän. Ja luodotkin pitä hänen Lakians odottaman.
42:5 Näin sanoo Jumala, Herra, joka on luonut taivaan ja levittänyt sen, joka on tehnyt maan laveuden ja mitä siinä kasvaa, antanut henkäyksensä kansalle, joka siinä on, ja hengen niille, jotka siellä vaeltavat:	5. Näitä sanoo Herra Jumala, joka luo taivaat, ja venyttää ne, joka levittää maan, ja hänen kasvonsa; joka kansalle, joka sen päällä on, hengittämisen antaa, ja hengen niille, jotka siinä käyvät.	42:5 Näitä sano HERra Jumala/ joca luo ja lewittä taiwat/ ja maan teke ja hänen caswons. Joca Canssalle cuin sen päällä on/ hengittämisen anda/ ja hengen nijlle jotca sijnä käywät.
42:6 Minä, Herra, olen vanhurskaudessa kutsunut sinut, olen tarttunut sinun käteesi, varjellut sinut ja pannut sinut kansoille liitoksi, pakanoille valkeudeksi,	6. Minä Herra olen sinun kutsunut vanhurskaudessa, ja rupesin sinun kätees, ja varjelin sinua, ja olen sinun antanut kansoille liitoksi ja pakanoille valkeudeksi.	42:6 Minä HERra olen sinun cudzunut wanhurscaudes/ ja rupeisin sinun kätees ja warjelin sinua. Ja olen sinun andanut Canssoille lijtoxi/ ja pacanoille walkeudexi.

42:7 Avaamaan sokeat silmät, päästämään sidotut vankeudesta, pimeydessä istuvat vankihuoneesta.	7. Avaamaan sokiain silmiä, ja vankeja pelastamaan vankeudesta, ja tornista niitä, jotka pimeydessä istuvat.	42:7 Awajaman sokiain silmiä/ ja fangeja pelastaman fangeudesta/ ja tornista nijtä/ jotca pimeydes istuwat.
42:8 Minä, Herra, se on minun nimeni, minä en anna kunniaani toiselle enkä ylistystäni epäjumalille.	8. Minä Herra, se on minun nimeni: en minä anna toiselle kunniaani, enkä ylistystäni epäjumalille.	42:8 Minä HERra/ se on minun nimen/ en minä anna toiselle cunniatani/ engä ylistystäni epäjumalille.
42:9 Katso, entiset ovat toteen käyneet, ja uusia minä ilmoitan; ennenkuin ne puhkeavat taimelle, annan minä teidän ne kuulla.	9. Katso, entiset ovat tapahtuneet, ja vastuutista minä ilmoitan; ennenkuin se tapahtuu, annan minä teidän sen kuulla.	42:9 Cadzo/ mitä tapahtuwa on/ nijtä minä ennustan/ ja ilmoitan utta: ennencuin se tapahtu annan minä sen teille cuulla.
42:10 Veisatkaa Herralle uusi virsi, veisatkaa hänen ylistystänsä hamasta maan äärestä, te merenkulkijat ja meri täysinensä, te merensaaret ja niissä asuwait.	10. Veisatkaat Herralle uutta veisua; hänen ylistyksensä on maailman äärestä, jotka meressä vaellate, ja mitä siinä on, luodot, ja jotka niissä asutte.	42:10 WEisatcat HERralle utta weisua/ hänen ylistyxens owat mailman loppun asti. Jotca meresä waeldawat/ ja mitä sijnä on/ luodot ja jotca nijsä asuwat.
42:11 Korottakoot äänensä erämaa ja sen kaupungit, kylät, joissa Keedar asuu. Riemuitkoot kallioilla asuwait, vuorten huipuilta huutakoot ilosta.	11. Huutakaat korkiasti, te korvet ja kaupungit niissä, ja ne kylät, joissa Kedar asuu; riemuitkaan ne, jotka kallioissa asuvat, ja huutakaan vuorten kukkuloilta.	42:11 Huutacat corkiast te corwet ja Caupungit nijsä/ ja ne kylät joisa Kedar asu. Ne ihastuwat jotca calliois asuwat/ ja huutawat vuorten corkeuxista.
42:12 Antakoot Herralle kunnian ja julistakoot hänen ylistystään merensaarissa.	12. Antakaan Herralle kunnia, ja hänen nimensä luodoissa ilmoittakaan.	42:12 Sallicat heidän HERralle cunniat anda/ ja hänen nimens luodoisa ilmoitta.
42:13 Herra lähtee sotaan niinkuin sankari, niinkuin soturi hän kiihoittaa kiivautensa; hän nostaa sotahuudon ja karjuu, uhittelee vihollisiansa.	13. Herra käy niinkuin sankari ulos, hän herättää kiivautensa niinkuin sotamies; hän riemuitsee ja huutaa, hän voittaa vihollisensa.	42:13 HErra käy nijncuin Sangar ulos/ hän herättä kijwaxens nijncuin sotamies. Hän on ihastuwa ja hymisepä/ hän woitta wihollisens.
42:14 Minä olen ollut vaiti ikiajoista asti, olen ollut hiljaa ja pidättänyt itseni. Mutta nyt minä huudan kuin lapsensynnyttävä, puhallan ja puuskun.	14. Vanhasta minä olen vaiti ollut, olin hiljainen ja pidätin itseni; mutta nyt minä tahdon huutaa niinkuin synnyttävä, minä tahdon hävittää ja kaikki niellä.	42:14 Wanhast minä olen wai ollut/ olin hiljainen ja pidätin idzeni. Mutta nyt minä tahdon huuta nijncuin synnyttävä/ minä tahdon hajotta heitä/ ja caicki niellä.
42:15 Minä teen autioiksi vuoret ja kukkulat, ja kuihdutan niiltä kaiken ruohon; minä muutan wirrat saariksi ja kuivaan vesilammikot.	15. Minä hävitän vuoret ja kukkulat, ja annan kaikki heidän ruuhonsa kuivua; minä teen wirrat luodoiksi, ja järvet kuivaan pois.	42:15 Minä häwitän vuoret ja cuckulat/ ja annan caicki heidän ruuhons cuiwua/ teen wirrat luodoixi/ ja järwet cuiwan pois.
42:16 Minä johdatan sokeat tietä, jota he eivät tunne; polkuja, joita he eivät tunne, minä kuljetan heidät. Minä muutan pimeyden heidän edellään valkeudeksi ja koleikot tasangoksi. Nämä minä teen enkä niitä tekemättä jätä.	16. Mutta sokiät minä johdatan sitä tietä, jota ei he tiedä, minä vien heidät niitä polkuja, joita ei he tunne; minä teen heille pimeyden valkeudeksi ja kolian tasaiseksi, näitä tahdon minä heille tehdä, ja en hylkää heitä.	42:16 Mutta soket minä johdatan sitä tietä/ jota ei he tiedä/ minä wien heidän nijtä polcuja/ joita ei he tunne. Minä teen heille pimeyden walkeudexi/ ja colean tasaisexi/ näin tahdon minä heille tehdä/ ja en hyljä heitä.
42:17 Mutta ne peräytyvät ja joutuvat häpeään, jotka turvaavat veistettyyn kuvaan, jotka sanovat valetuille kuville: "Te olette meidän jumalamme."	17. Mutta niiden pitää kääntymän takaperin, ja häpiään tuleman, jotka uskaltavat epäjumaliin ja sanovat valetuille kuville: te olette meidän Jumalamme.	42:17 Mutta jotca uscaldawat epäjumalihin/ ja sanowat waletuille cuwille: te oletta meidän jumalam/ heidän pitä käändymän tacaperin/ ja häpiään tuleman.
42:18 Te kuurot, kuulkaa, ja te sokeat, katsokaa ja nähkää.	18. Kuulkaat, te kuurot, ja katsokaat, te sokiät, että te näkisitte.	42:18 Cuulcat te cuuroit/ ja cadzocat tähän te soket/ että te näkisitte.

42:19 Kuka on sokea, ellei minun palvelijani, ja kuka niin kuuro kuin minun sanansaattajani, jonka minä lähetän? Kuka on niin sokea kuin minun palkkalaiseni, niin sokea kuin Herran palvelija?	19. Kuka on niin sokia kuin minun palveliani? ja kuka on niin kuuro kuin minun käskyläiseni, jonka minä lähetän? Kuka on niin sokia kuin se täydellinen? ja niin sokia kuin Herran palvelia?	42:19 Cuca on nijn soke cuin minun palwelian? ja cuca on nijn cuuroi cuin minun käskyläisen/ jonga minä lähetän? Cuca on nijn soke cuin se täydellinen? ja nijn soke cuin se HERran palwelia?
42:20 Paljon sinä olet nähnyt, mutta et ole ottanut varteen; korvat avattiin, mutta ei kuulla.	20. Sinä näet paljon, ja et kuitenkaan pidä; korvat ovat avoimet, ja ei kenkään kuule.	42:20 Kyllä saarnatan/ waan ei sitä cuitengan pidetä/ kyllä heille sanotan/ waan ei he tahdo cuulla.
42:21 Herra on nähnyt hyväksi vanhurskautensa tähden tehdä lain suureksi ja ihanaksi.	21. Kuitenkin suo Herra heille hyvää vanhurskautensa tähden, hän tekee lakinsa suureksi ja kunnialliseksi.	42:21 Cuitengin suo HERRA heille hywä hänen wanhurscaudens tähden/ ja hän teke Lakins cunnialisexi ja suurexi.
42:22 Mutta tämä on raastettu ja ryöstetty kansa, kaikki nuoret miehet ovat sidotut ja vankihuoneisiin kätketyt; he ovat joutuneet saaliiksi, eikä ole auttajaa, ryöstetyiksi, eikä ole, kuka sanoisi: "Anna takaisin!"	22. Mutta se on raadeltu ja ryöstetty kansa; he ovat kaikki saadut kiinni kuopasta, ja vankein huoneeseen lymytetyt; he ovat tehdyt saaliiksi, eikä ole yhtään auttajaa, raadellut, ja ei kuitenkaan sano: tuo ne jälleen.	42:22 Se on raadeldu ja ryöstetty Canssa/ he owat caicki saadut kijnni cuopasta/ ja fangein huoneseen lymytetyt. He owat tehdyt saalixi/ eikä ole yhtän auttajata: raadellut/ ja ei kengän sano: tuo ne jällens.
42:23 Kuka teistä ottaa tämän korviinsa, tarkkaa ja kuulee vastaisen varalta?	23. Kuka on teidän seassanne, joka näitä ottaa korviinsa? hän havaitkaan ja kuulkaan, mitä tästedes tulee.	42:23 Cuca on teidän seasan/ joca näitä otta corwijns? hän hawaitcan ja cuulcan mitä tästedes tule.
42:24 Kuka on antanut Jaakobin ryöstettäväksi ja Israelin raastajain valtaan? Eikö Herra, jota vastaan me olemme syntiä tehneet, jonka teitä he eivät tahtoneet vaeltaa ja jonka lakia he eivät totelleet?	24. Kuka on Jakobin raatelukseksi antanut, ja Israelin ryöväreille? Eikö Herra itse, jota vastaan me syntiä tehneet olemme? Ja ei he tahtoneet hänen teillänsä vaeltaa, eikä totelleet hänen lakiansa.	42:24 Cuca on Jacobin raateluxexi andanut/ ja Israelin ryöwäreille? Eikö HERRA sitä tehnyt/ jota wastan me syndiä tehnet olemma? Ja ei he tahtonet hänen teilläns waelda/ eikä totellet hänen Lakians.
42:25 Niin hän vuodatti Israelin päälle vihansa hehkun ja sodan tuimuuden. Se liekehti hänen ympärillään, mutta hän ei ollut tietääksensä; se poltti häntä, mutta hän ei siitä huolinut.	25. Sentähden on hän heidän päällensä vuodattanut vihansa hirmuisuuden ja väkevän sodan: ja on heidät sytyttänyt ympäri, mutta ei he tunteneet, ja hän sytytti heitä, mutta ei he sitä ottaneet mieleensä.	42:25 Sentähden on hän heidän päällens pudistanut wihans hirmuisuden/ ja wäkwän sodan. Ja on heidän sytyttänyt ymbäri/ mutta ei he tundenet/ ja hän sytytti heitä/ mutta ei he sitä ottanet mieleens.
43 LUKU	43 LUKU	XLIII. Lucu
43:1 Mutta nyt, näin sanoo Herra, joka loi sinut, Jaakob, joka valmisti sinut, Israel: Älä pelkää, sillä minä olen lunastanut sinut, minä olen sinut nimeltä kutsunut; sinä olet minun.	1. Ja nyt, näin sanoo Herra, joka sinun, Jakob, loi, ja joka sinun, Israel, teki: älä pelkää; sillä minä olen sinun lunastanut; minä olen sinun nimeltäs kutsunut, sinä olet minun.	43:1 JA nyt sano HERra: joca sinun Jacob loi/ ja joca sinun Israel teki. Älä pelkä. sillä minä olen sinun lunastanut/ minä olen sinun nimeldäs cudzunut/ sinä olet minun.
43:2 Jos vetten läpi kuljet, olen minä sinun kanssasi, jos virtojen läpi, eivät ne sinua upota; jos tulen läpi käyt, et sinä kärvenny, eikä liekki sinua polta.	2. Sillä jos sinä vesissä käyt, niin minä olen tykönäs, ettei virrat sinua upota; ja jos sinä tulesse käyt, et sinä pala, ja liekin ei pidä sinua sytyttämän.	43:2 Sillä jos sinä wesis käyt/ nijn minä olen tykönäs/ ettei wirrat sinua upota. Ja jos sinä tules käyt/ et sinä pala/ ja liekin ei pidä sinua sytyttämän.

43:3 Sillä minä olen Herra, sinun Jumalasi, Israelin Pyhä, sinun vapahtajasi: minä annan sinun lunnaksesi Egyptin, sinun sijastasi Etiopian ja Seban.	3. Sillä minä olen Herra sinun Jumalas, Israelin Pyhä, sinun vapahtajas. Minä olen Egyptin, Etiopian ja Seban antanut edestä sovinnoksi.	43:3 Sillä minä olen HERra sinun Jumalas/ ja Israelin Pyhä/ sinun wapahtajas. Minä olen Egyptin/ Ethiopian ja Seban andanut sinun edestä sowinnox.
43:4 Koska sinä olet minun silmissäni kallis ja suuriarvoinen ja koska minä sinua rakastan, annan minä ihmisiä sinun sijastasi ja kansakuntia sinun hengestäsi.	4. Ettäs niin kalliiksi olet luettu minun silmäini edessä, niin sinä olet myös kunniallisena pidetty, ja minä rakastin sinua, ja annan sentähden ihmiset sinun edestä, ja kansat sinun sielus edestä.	43:4 Ettäs nijn callixi olet luettu minun caswoni edes/ nijn sinun täyty myös cunnialisen olla. Ja minä racastan sinua ja annan sentähden ihmiset sinun edestä/ ja Canssat sinun sielus edestä.
43:5 Älä pelkää, sillä minä olen sinun kanssasi; minä tuon sinun siemenesi päivänkoiton ääriältä, päivän laskemilta minä sinut kokoon.	5. Älä siis nyt pelkää; sillä minä olen sinun tykönäs; idästä tahdon minä siemenes saattaa, ja lännestä tahdon sinua koota.	43:5 Älä sijs nyt pelkä: sillä minä olen sinun tykönäs idästä tahdon minä sinun siemenes saatta/ ja lännestä tahdon sinua coota.
43:6 Minä sanon pohjoiselle: Anna tänne! ja etelälle: Älä pidätä! Tuo minun poikani kaukaa ja minun tyttäreni hamasta maan äärestä -	6. Minä tahdon sanoa pohjoiselle: tuo tänne, ja etelälle: älä kiellä. Tuo tänne minun poikani taampaa, ja minun tyttäreni hamasta maailman ääristä:	43:6 Minä tahdon sano pohjaiselle: tuo tänne/ ja etelälle: älä kiellä. Tuo tänne minun poicani taamba/ ja minun tyttäreni hamast mailman äristä.
43:7 kaikki, jotka ovat otetut minun nimiini ja jotka minä olen kunniakseni luonut, jotka minä olen valmistanut ja tehnyt.	7. Kaikki, jotka minun nimelläni ovat nimitetyt, jotka minä luonut olen, valmistanut ja tehnyt minun kunniakseni.	43:7 Caicki jotca minun nimelläni owat nimitetyt nimittäin/ jotca minä luonut olen/ walmistanut ja tehnyt minun cunniaxeni.
43:8 Tuo esiin sokea kansa, jolla kuitenkin on silmät, ja kuurot, joilla kuitenkin on korvat.	8. Tuo edes sokia kansa, jolla kuitenkin silmät ovat, ja kuurot, joilla kuitenkin korvat ovat.	43:8 TUo edes sokia Canssa/ jolla cuitengin silmät owat: ja cuuroit/ joilla cuitengin corwat owat.
43:9 Kaikki kansat ovat kokoontuneet yhteen ja kansakunnat tulleet kokoon. Kuka heistä voi ilmoittaa tämänkaltaista? Tai antakoot meidän kuulla entisiä; asettakoot todistajansa ja näyttäkööt, että ovat oikeassa: sittenpä kuullaan ja sanotaan: "Se on totta."	9. Anna kaikki pakanat tulla kokoon, ja kansan kokoontua, kuka on heidän seassansa, joka näitä ilmoittaa tietää, ja kuuluttaa meille edellä, mitä tapahtuman pitää? Anna heidän tuoda edes todistuksensa ja asiansa oikiaksi tehdä, niin saadaan kuulla, ja sanoa: se on totuus.	43:9 Anna caicki pacanat tulla cocon/ ja Canssan cocondua/ cuca on heidän seasans/ joca näitä ilmoitta tietä/ ja cuulutta meille edellä mitä tapahtuman pitää? Anna heidän tuoda edes todistuxens ja osotta/ nijn saadan cuulla/ ja sano: se on totuus.
43:10 Te olette minun todistajani, sanoo Herra, minun palvelijani, jonka minä olen valinnut, jotta te tuntisitte minut ja uskoisitte minuun ja ymmärtäisitte, että minä se olen. Ennen minua ei ole luotu yhtäkään jumalaa, eikä minun jälkeeni toista tule.	10. Mutta te olette minun todistajani, sanoo Herra, ja minun palveliani, jonka minä valitsin, että te tietäisitte, ja uskoisitte minua, ja ymmärtäisitte, että minä se olen. Ei yhtään Jumalaa ole minun edelläni tehty, ei myös kenkään tule minun jälkeeni.	43:10 Mutta te oletta minun todistajani/ sano HERRa: ja minun palwelian/ jonga minä walidzin/ että te tiedäisitte ja uskoisitte minua/ ja ymmärräisitte/ että Minä se olen. 43:11 Ei yhtän Jumalata ole minun edelläni tehty/ ei myös kengän tule minun jälken/
43:11 Minä, minä olen Herra, eikä ole muuta pelastajaa, kuin minä.	11. Minä, minä olen Herra, ja paitsi minua ei ole yhtään vapahtajaa.	Minä/ Minä olen HERra/ ja paidzi minua ei ole yhtän wapahtajata.
43:12 Minä olen ilmoittanut, olen pelastanut ja julistanut, eikä ollut vierasta jumalaa teidän keskuudessanne. Te olette minun todistajani, sanoo Herra, ja minä olen Jumala.	12. Minä sen olen ilmoittanut, ja olen myös auttanut, ja olen sen teille antanut sanoa, ja ei ole muukalainen (Jumala) teidän seassanne: ja te olette minun todistajani, sanoo Herra, ja minä olen Jumala.	43:12 Minä sen olen ilmoittanut/ ja olen myös auttanut ja olen sen teille andanut sanoa/ ja ei ole muucalainen Jumala teidän seasan. Te oletta minun todistajani/ sano HERra/ Nijn minä Jumala olen.

43:13 Tästedeskin minä olen sama. Ei kukaan voi vapauttaa minun kädestäni; minkä minä teen, kuka sen peruuttaa?	13. Ja minä olen itse ennenkuin joku päivä olikaan, ja ei kenkään voi minun kädestäni pelastaa; minä vaikutan, ja kuka tahtoo sitä estää?	43:13 Ja Minä olen ennencuin jocu päiwä olican/ ja ei kengän woi minun kädestäni pelasta/ Minä waicutan/ cuca tahto sitä estä?
43:14 Näin sanoo Herra, teidän lunastajanne, Israelin Pyhä: Teidän tähtenne minä lähetän sanan Baabeliin, minä syöksen heidät kaikki pakoon, syöksen kaldealaiset laivoihin, jotka olivat heidän ilonsa.	14. Näin sanoo Herra teidän lunastajanne, Israelin Pyhä: teidän tähtenne olen minä lähettänyt Babeliin, ja olen kukistanut kaikki teljet, ja ajanut murheelliset Kaldealaiset haaksiin.	43:14 NÄin sano HERra teidän lunastajan/ Israelin Pyhä: teidän tähden olen minä lähettänyt Babelijn/ ja olen cukistanut caicki teljet/ ja ajanut murhelliset Chaldealaiset haaxijn.
43:15 Minä, Herra, olen teidän Pyhänne, minä, Israelin Luoja, olen teidän kuninkaanne.	15. Minä olen Herra teidän Pyhänne, joka Israelin luonut olen, teidän Kuninkaanne.	43:15 Minä olen HERra teidän Pyhän/ joca Israelin luonut olen/ teidän Cuningan.
43:16 Näin sanoo Herra, joka teki tien mereen ja polun valtaviin vesiin,	16. Näin sanoo Herra, joka tien tekee meressä ja polun väkevässä vedessä,	43:16 Näin sano HERra joca tien teke meresä/ ja polgun wäkwäsä wedesä:
43:17 joka vei sotaan vaunut ja hevoset, sotaväen ja sankarit kaikki; he vaipuivat eivätkä nousseet, he raukenivat, sammuivat niinkuin lampunsydän:	17. Joka vie rataan ja hevosen, joukon ja voiman, niin että he yhdessä roukkiossa makaavat, eikä nouse; he sammuvat, niinkuin kynttilän sydän sammuu.	43:17 Joca wie rattan ja hewoisen/ joucon ja woiman/ nijn että he yhdessä rouckiosa macawat/ eikä nouse että he sammuwat nijncuin kyntilän sydän sammuu.
43:18 Älkää entisiä muistelko, älkää menneistä välittäkö.	18. Älkää muistelko entisiä, ja älkää pitäkö lukua vanhoista.	43:18 Älkät ajatelco wanha/ ja älkät pitäkö lucua endisest.
43:19 Katso, minä teen uutta; nyt se puhkeaa taimelle, ettekö sitä huomaa? Niin, minä teen tien korpeen, virrat erämaahan.	19. Sillä katso, minä teen uutta, juuri nyt pitää sen tuleman edes; ettekö te ymmärrä sitä? minä teen tietä korpeen, ja virtoja erämaihin.	43:19 Sillä cadzo/ Minä teen utta/ juuri nyt pitää sen coittaman/ että te ymmärrätte minun tekewän tietä corpeen/ ja wirtoja erämaihin.
43:20 Minua kunnioittavat metsän eläimet, aavikkosudet ja kamelikurjet, koska minä johdan vedet korpeen, virrat erämaahan, antaakseni kansani, minun valittuni, juoda.	20. Että eläimet kedolla kunnioittavat minua, lohikärmeet ja yököt; sillä minä annan vettä korvessa, ja virrat erämaassa, antaakseni kansalleni, valituilleni juoda.	43:20 Että eläimet kedolla cunnioittawat minua Drakit ja Strutzit: sillä minä annan wettä corwesa/ ja wirrat erämaasa/ andaxeni Canssalleni minun walituilleni juoda.
43:21 Kansa, jonka minä olen itselleni valmistanut, on julistava minun kiitostani.	21. Tämän kansan olen minä minulleni valmistanut: sen pitää minun ylistykseni julistaman.	43:21 Tämän Canssan olen minä minulleni walmistanut/ sen pitä minun ylistyxeni julistaman.
43:22 Mutta et ole sinä, Jaakob, minua kutsunut, et ole sinä, Israel, itseäsi minun tähteni vaivannut.	22. Ja et sinä Jakob huutanut minua avukses, ja et sinä Israel ole työtä tehnyt minun tähteni.	43:22 Ei/ että sinä Jacob cudzuit minua/ ja että sinä Israel olet työtä tehnyt minua saadaxes/
43:23 Et ole tuonut minulle lampaitasi polttouhriksi, et teurasuhreillasi minua kunnioittanut; en ole minä vaivannut sinua ruokauhrilla enkä suitsutusuhrilla sinua rasittanut.	23. Etpä sinä minulle tuonut edes polttouhris lampaita, etkä kunnioittanut minua sinun uhrillas. En minä sinua saattanut ruokauhris uhraamaan, enkä myös vaatinut sinua pyhää savuas tekemään.	43:23 Etpäs minulle tuonut edes polttouhris lambaita/ etkä cunnioittanut sinun uhrillas. En minä ollut iloinen/ cosca sinä ruocauhris purgit/ engä myös ihastunut sinun pyhän sawus työstä.
43:24 Et ole minulle kalmoruokoa hopealla ostanut etkä minua teurasuhriesi rasvalla ravinnut - et, vaan sinä olet minua synneilläsi vaivannut, rasittanut minua pahoilla töilläsi.	24. Etpä sinä minulle ostanut rahalla hajavaa kalmusta, et myös minua uhris rasvalla täyttänyt; vaan sinä sait minun työtä tekemään sinun synnissäs, ja olet tehnyt minulle vaivaa sinun pahoissa teoissas.	43:24 Etpäs minulle ostanut rahalla hajawata Calmusta/ et myös minua sinun uhris raswalla täyttänyt. Ja sinä sait minun työtä tekemän sinun synnissäs/ ja olet tehnyt minulle waiwa sinun pahoisa tegoisas.

43:25 Minä, minä pyyhin pois sinun rikkomuksesi itseni tähden, enkä sinun syntejäsi muista.	25. Minä, minä pyyhin sinun ylitsekäymises pois minun tähteni, ja en muista sinun syntejäs.	43:25 Minä/ Minä pyhin sinun ylidzekäymises pois minun tähteni/ ja en muista sinun syndejäs.
43:26 Muistuta sinä minua, käykäämme oikeutta keskenämme; puhu sinä ja näytä, että olet oikeassa.	26. Muistuta minulle, koetelkaamme oikeudella: sano sinä, millä tavalla sinä tahdot vanhurskaaksi tulla?	43:26 Muistuta minulle coetelcam oikeudella/ sanos/ millä tawallas tahdot wanhurscaxi tulla?
43:27 Jo sinun esi-isäsi teki syntiä, sinun puolusmiehesi luopuivat minusta.	27. Sinun ensimmäinen isäs on syntiä tehnyt, ja sinun opettajas ovat minua vastaan wääräyttä tehneet.	43:27 Sinun ensimmäinen Isäs on syndiä tehnyt/ ja sinun opettajas owat minua wastan wääräyttä tehnet.
43:28 Niin minä annoin häväistä pyhät ruhtinaat, jätin Jaakobin tuhon omaksi, Israelin alttiiksi pilkalle.	28. Sentähden minä saastutin pyhät esimiehet, ja olen antanut Jakobin raatelukseksi, ja Israelin pilkaksi.	43:28 Sentähden minä rijwaisin Pyhän esimiehet/ ja olen andanut Jacobin raateluxexi/ ja Israelin pilcaxi.
44 LUKU	44 LUKU	
44:1 Mutta nyt kuule, Jaakob, minun palvelijani, ja Israel, jonka minä olen valinnut.	1. Niin kuule nyt, minun palveliani Jakob, ja Israel, jonka minä valitsin.	44:1 NIin cuule nyt minun palwelian Jacob/ ja Israel jonga minä walidzin.
44:2 Näin sanoo Herra, sinun Luojas, joka on valmistanut sinut hamasta äidin kohdusta, joka sinua auttaa: Älä pelkää, minun palvelijani Jaakob, sinä Jesurun, jonka minä olen valinnut.	2. Näin sanoo Herra, joka sinun tehnyt ja valmistanut on äitis kohdusta, joka sinua auttaa: älä pelkää, minun palveliani Jakob, ja sinä hurskas, jonka minä valitsin.	44:2 Näin sano HERra/ joca sinun tehnyt ja walmistanut on/ joca sinua autti hamast äitis cohdusta. Älä pelkä minun palwelian Jabob/ ja sinä hurscas/ jonga minä walidzin.
44:3 Sillä minä vuodatan vedet janoavaisen päälle ja virrat kuivan maan päälle. Minä vuodatan Henkeni sinun siemenesi päälle ja siunaukseni sinun vesojesi päälle,	3. Sillä minä tahdon vuodattaa vedet janoovaisen päälle, ja virrat kuivan päälle; minä tahdon vuodattaa henkeni sinun siemenes päälle, ja siunaukseni jälkeentulevaistes päälle.	44:3 Sillä minä tahdon vuodatta wedet janowaisen päälle/ ja wirrat carkian päälle. Minä tahdon vuodatta minun hengeni sinun siemenes päälle/ ja minun siunauxeni sinun jälkentulewaistes päälle.
44:4 niin että ne kasvavat nurmikossa kuin pajut vesipurojen partaalla.	4. Että he kasvaisivat niinkuin ruoho, ja niinkuin pajut vesivirtain tykönä.	44:4 Että he caswaisit nijncuin ruoho/ ja nijncuin pajut wesiwirtain tykönä.
44:5 Mikä sanoo: "Minä olen Herran oma", mikä nimittää itsensä Jaakobin nimellä, mikä piirtää käteensä: "Herran oma", ja ottaa Israelin kunnianimeksensä.	5. Tämän pitää sanoman: Herran minä olen, ja se pitää Jakobin nimellä kutsuttaman, ja tämän pitää itsensä omalla kädellänsä Herralle kirjoittaman, ja pitää nimitettämän Israelin nimellä.	44:5 Tämän pitä sanoman: HERran minä olen/ ja se pitä Jacobin nimen alla cudzuttaman. Ja tämän pitä idzens omalla kädelläns HERralle kirjoittaman/ ja pitä nimitettämän Israelin nimellä.
44:6 Näin sanoo Herra, Israelin kuningas, ja sen lunastaja, Herra Sebaot: Minä olen ensimmäinen, ja minä olen viimeinen, ja paitsi minua ei ole yhtäkään Jumalaa.	6. Näin sanoo Herra Israelin kuningas, ja hänen pelastajansa Herra Zebaot: minä olen ensimmäinen ja minä olen viimeinen, ja paitsi minua ei ole yhtään Jumalaa.	44:6 Näin sano HERra Israelin Cuningas/ ja hänen pelastajans HERra Zebaoth: Minä olen ensimmäinen ja minä olen wijmeinen/ ja paidzi minua ei ole yhtän Jumalata.
44:7 Kuka on minun kaltaiseni? Hän julistakoon ja ilmoittakoon ja osoittakoon sen minulle, siitä alkaen kuin minä perustin ikiaikojen kansan. He ilmoittakoot tulevaiset, ja mitä tapahtuva on.	7. Ja kuka on minun kaltaiseni, joka kutsuu ja ilmoittaa sen, ja sen minulle valmistaa? minä, joka asetan kansat maailman alusta: anna heidän ilmoittaa merkkejä ja mitä tuleva on.	44:7 Ja cuca on minun caltaisen/ joca cudzu ja ilmoitta/ ja sen minulle walmista? minä joca asetan Canssat mailman algusta: 44:8 Anna heidän ilmoitta merkejä ja mitä tulewa on?

<p>44:8 Älkää vavisko avavisko alkääkä peljätkö. Enkö minä aikoja sitten antanut sinun kuulla ja sinulle ilmoittanut, ja te olette minun todistajani: Onko muuta Jumalaa kuin minä? Ei ole muuta pelastuskalliota, minä en ketään tunne.</p>	<p>8. Älkää peljätkö ja älkää hämmästykö. Enkö minä silloin antanut kuulla, ja ilmoittaa sitä sinulle? Sillä te olette minun todistajani. Onko joku Jumala paitsi minua? Ei ole yhtään turvaa, en minä tiedä ketään.</p>	<p>Älkät peljätkö ja älkät hämmästykö: Engö minä silloin andanut cuulla ja ilmoitta sitä sinulle? Sillä te oletta minun todistajani/ Ongo jocu Jumala paidzi minua? Ei ole yhtän lohduitust/ en minä tiedä ketän.</p>
<p>44:9 Jumalankuvien tekijät ovat turhia kaikki tyynni, eivätkä nuo heidän rakkaansa mitään auta; niiden todistajat eivät näe eivätkä tiedä mitään, ja niin he joutuvat häpeään.</p>	<p>9. Epäjumalain tekiät ovat kaikki turhat, ja joista he paljon pitävät, ei ne ole mitään tarpeelliset; he ovat heidän todistajansa, ja ei näe mitään, eikä mitään ymmärrä: sentähden pitää heidän häpiään tuleman.</p>	<p>44:9 EPäjumalain tekiät owat caicki turhat/ ja mistä he paljon pitävät/ ei ole mitän tarpellinen/ He owat heidän todistajans/ ja ei näe mitän/ eikä mitän ymmärrä/ sentähden pitää heidän häpiään tuleman.</p>
<p>44:10 Kuka hyvänsä muovatkoon jumalan ja valakoon kuvan, ei se mitään auta.</p>	<p>10. Kutka ovat ne, jotka Jumalan tekevät, ja valavat epäjumalan, joka ei mihinkään kelpaa?</p>	<p>44:10 Cutca owat ne cuin Jumalan tekewät/ ja walawat epäjumalan/ joca ei mihingän kelpa.</p>
<p>44:11 Katso, kaikki sen seuraajat joutuvat häpeään, ja sen sepittäjät ovat vain ihmisiä. Tulkoot kokoon kaikki ja astukoot esiin: vaviskoot ja hävetkoot!</p>	<p>11. Katso, kaikki heidän kumppaninsa tulevat häpiään, sillä he ovat tekiät ihmisistä. Jos he kaikki kokoontuisivat ja astuisivat edes, niin heidän pitää kuitenkin pelkäämän ja häpiään tuleman.</p>	<p>44:11 Cadzo/ caicki heidän cumpanins tulewat häpiään: sillä he owat tekiät ihmisist. Jos he caicki coconduisit/ nijn heidän pitää cuitengin pelkämän ja häpiään tuleman.</p>
<p>44:12 Rautaseppä ottaa työaseen ja työskentelee hiilten hehkussa, muodostelee kuvaa vasaralla ja takoo sitä käsivartensa väellä; hänen tulee nälkä, ja voima menee, hän ei saa vettä juodaksensa, ja hän nääntyy.</p>	<p>12. Rautaseppä tarttuu rautaan pihdeillä, pitää sen hiilissä ja valmistaa sen vasaralla, ja takoo sitä kaikella käsivartensa väellä; kärsii myös nälkää, siihenasti ettei hän enää voi, eikä juo vettä, siihenasti että hän väsy.</p>	<p>44:12 Yxi taco rauta pihdeillä/ pitää sen hijlisä/ ja walmista sen wasaralla/ ja taco sitä caikella hänen käsiwartens wäellä/ kärsi myös nälkä siihenasti ettei hän enä woi/ eikä juo wettä/ siihenasti cuin hän näändy.</p>
<p>44:13 Puuseppä jännittää mittanuoran, kaavailee piirtimellä, vuolee kovertimilla, mittailee harpilla ja tekee miehen kuvan, inhimillisen kauneuden mukaan, huoneeseen asumaan.</p>	<p>13. Puuseppä veistelee puuta, ja mittaa sitä nuoralla, ja arvoittelee sen langalla, ja hakkaa sen, ja piirittää sen sirkkelillä; ja tekee sen miehen kuvaksi, niinkuin kauniiksi ihmiseksi, jonka pitäis asuman huoneessa.</p>	<p>44:13 Toinen weistelee puuta ja mitta sitä nuoralla/ ja arvoittelee sen langalla/ ja hacka sen/ ja pijrittä sen Cirkkillä/ ja teke sen miehen cuwaxi/ nijncuin caunixi ihmisexi/ jonga pitäis asuman huonesa.</p>
<p>44:14 Hän hakkaa itselleen setripuita, hän ottaa rautatammen ja tammen ja kasvattaa ne itselleen vahvoiksi metsän puitten seassa, istuttaa lehtikuusen, ja sade kasvattaa sen suureksi.</p>	<p>14. Hän hakkaa sedripuita, ja ottaa böökiä ja tammea, joka metsän puiden seassa vahvistuu, ja sedripuuta, joka istutettu on ja sateesta on kasvanut.</p>	<p>44:14 Hän käy puiden seas medzäsä/ hacataxens Cedripuita/ ja ottaxens Böökiä ja Tamme/ ja Cedripuuta joca istutettu on/ ja sateesta on caswanut/</p>
<p>44:15 Se on ihmisillä polttopuuna; hän ottaa sitä lämmitelläkseen, sytyttää uunin ja paistaa leipää, vieläpä veistää siitä jumalan ja kumartaa sitä, tekee siitä jumalankuvan ja lankeaa maahan sen eteen.</p>	<p>15. Joka kelpaa ihmiselle polttaa, ja josta lämmitellä saadaan, jonka palamisella myös leipää kypsennetään; siitä hän myös tekee Jumalan, ja palvelee sitä; hän tekee siitä epäjumalan ja lankee sen eteen polvillensa.</p>	<p>44:15 Joca kelpa ihmisille poltta/ josta lämmitellä saadan/ jonga palamisella myös leipiä kypsetän: Sijtä hän teke jumalan ja palwele sitä/ hän teke sijtä epäjumalan/ ja lange sen eteen polwillens.</p>
<p>44:16 Osan siitä hän polttaa tulella, toisen osan ääressä hän syö lihaa, paistaa paistin ja tulee ravituksi; hän myöskin lämmittelee itseänsä ja sanoo: "Hyvä, minun on lämmin, minä näen valkean."</p>	<p>16. Puolen polttaa hän tulella, ja toisen puolen tykönä syö hän lihaa, hän paistaa paistin ja ravitsee itsensä, lämmittää myös itsiänsä, ja sanoo: hoi! minä olen lämmin, että sain nähdä tulen.</p>	<p>44:16 Puolen poltta hän tulella/ ja toisen puolen tykönä syö hän liha/ hän paista paistin ja rawidze idzens/ lämmittä idzens/ ja sano: hoi/ minun helle/ minä iloidzen tulesta.</p>

44:17 Ja lopusta hän tekee jumalan, jumalankuvan, jonka eteen hän lankeaa maahan, jota hän kumartaa ja rukoilee sanoen: "Pelasta minut, sillä sinä olet minun Jumalani."	17. Mutta mitä siitä jää, siitä tekee hän jumalan epäjumalaksensa; sen eteen lankee hän polvillensa, ja kumartelee sitä, rukoilee ja sanoo: vapahda minua, sillä sinä olet minun jumalani.	44:17 Mutta jäänestä teke hän jumalan/ epäjumalaxens/ sen eteen lange hän polwillens/ ja cumartele sitä/ rucoile ja sano: wapahda minua: sillä sinä olet minun jumalan.
44:18 Eivät he tajua, eivät ymmärrä mitään, sillä suljetut ovat heidän silmänsä, niin etteivät he näe, ja heidän sydämensä, niin etteivät he käsitä.	18. Ei he tiedä eikä ymmärrä mitään; sillä he ovat sovaistut, niin että heidän silmänsä ei näe mitään, ja heidän sydämensä ei äkkää mitään.	44:18 Ei he tiedä eikä ymmärrä mitän: sillä he owat sowaistut/ nijn että heidän silmäns ei näe mitän/ ja heidän sydämens ei äckä mitän.
44:19 Ei tule heidän mieleensä, ei ole heillä järkeä eikä ymmärrystä, että sanoisivat: "Osan siitä olen polttanut tulesa, olen paistanut sen hiilillä leipää, paistanut lihaa ja syönyt; tekisinkö tähteestä kauhistuksen, lankeaisinko maahan puupölkyn eteen!"	19. Ja ei he johdata sydämeensä, ei ole siinä yhtään tointa eli järkeä, että he sittenkin ajattelisivat: minä olen puolen polttanut tulesa, ja olen hiilillä kypsentyänyt leipiä, ja paistanut lihaa ja syönyt; pitäiskö minun nyt tekemän sen, mikä jäänyt on, kauhistukseksi? ja pitäiskö minun kumartaman kantoa?	44:19 Ja ei he johdata sydämeens/ ei ole siinä yhtän toime eli järke/ että he sijttekin ajattelisit: minä olen puolen polttanut tules/ ja olen hijlillä kypsendänyt leipiä/ ja paistanut liha ja syönyt: pidäiskö minun nyt tekemän sen/ cuin jäänyt on/ cauhistuxexi? ja pidäiskö minun cumartaman cando?
44:20 Joka tuhassa kiinni riippuu, sen on petetty sydän harhaan vienyt, ei hän pelasta sieluansa eikä sano: "Eikö ole petosta se, mikä on oikeassa kädessäni?"	20. Hän ravitsee itsiänsä tuhalla, hänen vimmattu sydämensä pettää hänen, ettei hän taida sieluansa pelastaa, eikä ajattele: eikö petos ole minun oikiassa kädessäni?	44:20 Hän elättä idzens tuhwalla/ hänen wimmattu sydämens pettä hänen/ ettei hän taida sieluans pelasta/ ei hän cuitengan ajattele: eikö petos ole minun oikiasa kädesäni?
44:21 Muista tämä, Jaakob, ja sinä, Israel, sillä sinä olet minun palvelijani. Minä olen sinut valmistanut, sinä olet minun palvelijani: en unhotta minä sinua, Israel.	21. Ajattele näitä, Jakob ja Israel, sillä sinä olet minun palvelijani; minä olen sinun valmistanut, että minun palvelijani olisit, Israel, älä minua unohda.	44:21 AJattele sitä Jacob ja Israel: sillä sinä olet minun palwelian/ minä olen sinun walmistanut/ että minun palwelian olisit/ Israel älä minua unohda.
44:22 Minä pyyhin pois sinun rikkomuksesi niinkuin pilven ja sinun syntisi niinkuin sumun. Palaja minun tyköni, sillä minä lunastan sinut.	22. Minä pyyhin sinun pahat tekos pois niinkuin pilven, ja sinun syntisi niinkuin sumun; käännä sinuas minun puoleeni, sillä minä sinun lunastin.	44:22 Minä pyhin sinun pahat tecos pois nijncuin pilwen/ ja sinun syndis nijncuin sumun/ käännä sinuas minun puoleen: sillä minä sinun lunastin.
44:23 Iloitkaa, te taivaat, sillä Herra sen tekee; riemuitkaa, te maan syvyedet, puhjetkaa riemuun, te vuoret, ynnä metsä ja kaikki sen puut; sillä Herra lunastaa Jaakobin, kirkastaa itsensä Israelissa.	23. Iloitkaat te taivaat, sillä Herra itse sen teki; riemuitse sinä maa täällä alhaalla, paukkukaat te vuoret ihastuksella, metsä ja kaikki hänen puunsa; sillä Herra lunasti Jakobin, ja on Israelissa kunniallinen.	44:23 Iloitcat te taiwat: sillä HERra idze sen teki/ ihastu sinä maa täällä alhalla/ pauckucat te vuoret ihastuxella/ medzä ja caicki hänen puuns: sillä HERra lunasti Jacobin/ ja on Israelis cunnialinen.
44:24 Näin sanoo Herra, sinun lunastajasi, joka on valmistanut sinut hamasta äidin kohdusta: Minä olen Herra, joka teen kaiken, joka yksinäni jännitin taivaan, joka levitin maan - kuka oli minun kanssani? -	24. Näitä sanoo Herra sinun lunastajas, joka sinun äitis kohdusta valmistanut on: minä olen Herra joka kaikki teen, joka taivaat yksinäni venytän, ja levitän maan ilman apulaista;	44:24 NÄitä sano HERra sinun lunastajas/ joca sinun äitis cohdusta walmistanut on: Minä olen se HERra joca caicki teke/ joca taiwat yxinäni wenyttäni/ ja lewitän maan ilman apulaiseta.
44:25 joka teen tyhjäksi valhettelijain merkit, teen taikurit tyhmiksi, joka panen tietäjät peräytymään ja muutan heidän tietonsa typeryydeksi.	25. Joka noitain merkit tyhjäksi teen, ja tietäjät teen hulluksi; joka viisaat ajan takaperin, ja heidän taitonsa teen hulluudeksi.	44:25 Joca noitain merkit tyhjäxi teen/ ja tietäjät teen hulluxi. Joca wijsat ajan tacaperin/ ja heidän taitons teen hulludexi.

44:26 Mutta palvelijani sanan minä toteutan ja saatan täyttymään sanansaattajaini neuvon. Minä olen se, joka Jerusalemile sanon: "Sinussa asuttakoon!" ja Juudan kaupungeille: "Teidät rakennettakoon!" Sen rauniot minä kohotan.	26. Mutta hän vahvistaa palveliansa sanan ja käskyläistensä neuvon täyttää. Joka Jerusalemile sanon: ole asuva: ja Juudan kaupungeille: olkaat rakennetut, ja heidän aukionsa minä nostan ylös.	44:26 Mutta hän vahwista hänen palwelians sanan/ ja hänen käskyläistens neuwon täyttä. Joca Jerusalemile sano: ole asuwa: ja Judan Caupungeille: olcat raketut/ ja minä heidän aukions nostan.
44:27 Minä olen se, joka sanon syvyydelle: "Kuivu; minä kuivutan sinun virtasi!"	27. Joka syvyydelle sanon: tule kuivaksi: minä tahdon sinun virtas kuivata.	44:27 Minä joca sywydelle sanon: loppucac: ja wirroille: cuiwucac.
44:28 joka sanon Koorekselle: "Minun paimeneni!" Hän täyttää kaiken minun tahtoni, hän sanoo Jerusalemile: "Sinut rakennettakoon!" ja temppelille: "Sinut perustettakoon!"	28. Joka sanon Korekselle: hän on minun paimeneni, ja hänen pitää kaiken minun tahtoni täyttämän; niin että Jerusalemile sanotaan: ole rakennettu, ja templille: ole perustettu.	44:28 Minä joca sanon Corexelle: hän on minun paimenen/ ja hänen pitä caiken minun tahtoni täyttämän. Nijn että Jerusalemile sanotan: ole rakettu: ja Templille: ole perustettu.
45 LUKU	45 LUKU	XLV. Lucu
45:1 Näin sanoo Herra voidellulleen Koorekselle, jonka oikeaan käteen minä olen tarttunut kukistaakseni kansat hänen edestään ja riisuakseni kuninkaitten kupeilta vyöt, että ovet hänen edessään avautuisivat eivätkä portit sulkeutuisi:	1. Näin sanoo Herra voidellullensa Korekselle, jonka oikiaan käteen minä rupeen: minä taivutan pakanat hänen eteensä, ja päästän kuningasten miekat heidän suoliltansa, että ovet avataan hänen eteensä, eikä uksia suljeta.	45:1 NÄin sano HERra Corexelle hänen woidellullens/ jonga oikian käteen minä rupen: minä taiwutan pacanat hänen eteens/ ja päästän Cuningasten miecat heidän suolildans/ että owet awatan hänen eteens/ eikä uxia suljeta.
45:2 Minä käyn sinun edelläsi ja tasoitan kukkulat, minä murran vaskiovet ja rikon rautasalvat.	2. Minä tahdon käydä sinun edelläs, ja tehdä koliaat tasaisiksi; minä tahdon rikkoa vaskiovet, ja särkeä rautateljet;	45:2 Minä tahdon käydä sinun edelläs ja tehdä wäärät oikiaxi/ Minä tahdon ricko waskiowet/ ja taitta rautateljet.
45:3 Minä annan sinulle aarteet pimeään peitosta, kalleudet kätköistänsä, tietääksesi, että minä, Herra, olen se, joka sinut nimeltä kutsuin, minä, Israelin Jumala.	3. Ja annan sinulle salatut tavarat ja kätketyt kalliit kalut, että ymmärtäisit minun olevan Herran Israelin Jumalan, joka sinun nimeltäs kutsun,	45:3 Ja annan sinulle salatut tawarat ja kätketyt callit calut/ ettäs ymmärräisit/ minun HERran Israelin Jumalan/ sinun nimeldäs nimittäny/
45:4 Palvelijani Jaakobin ja valittuni Israelin tähden minä kutsuin sinut nimeltä ja annoin sinulle kunnianimen, vaikka sinä et minua tuntenut.	4. Jakobin minun palveliani tähden, ja Israelin minun valittuni tähden: minä kutsuin sinun nimeltäs, ja nimitin sinun, kuin et sinä minua vielä tuntenut.	Jacobin minun palweliani tähden/ ja Israelin minun walittuni tähden. 45:4 Ja minä cudzuin sinun/ nimeldäs/ ja nimitin sinun/ cosca et sinä minua wielä tundenut.
45:5 Minä olen Herra, eikä toista ole, paitsi minua ei ole yhtään jumalaa. Minä vyötän sinut, vaikka sinä et minua tunne,	5. Minä olen Herra, ja ei yksikään muu; paitsi minua ei ole yhtään Jumalaa. Minä varustin sinun, kuin sinä et vielä minua tuntenut,	45:5 Minä olen HERra/ ja ei yxikän muu/ Ei yhtäkän jumalata ole/ waan minä. 45:6 Minä warustin sinun cuins et wielä minua tundenut/
45:6 jotta tiedettäisiin auringon noususta sen laskemille asti, että paitsi minua ei ole yhtäkään: minä olen Herra, eikä toista ole,	6. Että sekä idästä ja lännestä ymmärrettäisiin, ettei ilman minua mitään ole. Minä olen Herra, ja ei kenkään muu.	että sekä idästä ja lännestä ymmärrettäisiin/ ettei ilman minuta mitän ole/ Minä olen HERra ja ei kengän muu.

45:7 minä, joka teen valkeuden ja luon pimeyden, joka tuotan onnen ja luon onnettomuuden; minä, Herra, teen kaiken tämän.	7. Minä joka teen valkeuden ja luon pimeyden, minä joka annan rauhan ja luon pahan; minä olen Herra, joka kaikki nämät teen.	45:7 Minä joca teen walkeuden ja luon pimeyden: Minä joca annan rauhan ja luon pahan/ Minä olen HERra joca caicki nämät teen.
45:8 Tiukkukaa, te taivaat, ylhäältä, vuotakoot pilvet vanhurskautta. Avautukoon maa ja antakoon hedelmänensä pelastuksen, versokoon se myös vanhurskautta. Minä, Herra, olen sen luonut.	8. Te taivaat, tiukkukaat ylhäältä, ja pilvet satakoon vanhurskauden; maa avatkoon itsensä ja kantakoon autuuden, ja vanhurskaus kasvakoon myös. Minä Herra luon sen.	45:8 Te taiwat tiuckucat ylhäldä/ ja pilwet satacon wanhurscauden: maa awatcon idzens ja candacon autuuden/ ja wanhurscaus caswacoon myös/ Minä HERra luon sen.
45:9 Voi sitä, joka riitelee tekijänsä kanssa, saviastia saviastiain joukossa - maasta tehtyjä kaikki! Sanooko savi valajallensa: "Mitä sinä kelpaat tekemään? Sinun työsi on kädettömän työtä!"	9. Voi sitä, joka riitelee Luojansa kanssa, saviastia savenvalajan kanssa. Sanoneeko savi savenvalajalle: mitäs teet? et sinä osoita kättäs sinun teossas.	45:9 Woi sitä rijtele joca luojans cansa/ nimittäin: sawiastia sawenwalajan cansa: Sanoneco sawi sawenwalajalle: mitäs teet: et sinä osota sinun kättäs sinun tegosas.
45:10 Voi sitä, joka sanoo isälleen: "Mitä sinä kelpaat siittämään?" ja äidilleen: "Mitä sinä kelpaat synnyttämään?"	10. Voi sitä, joka isälle sanoo: miksis minun olet siittänyt? ja vaimolle: miksis minun synnytit?	45:10 Woi sitä joca Isälle sano: mixis minun olet sijttänyt? ja waimolle: mixis minun synnytit?
45:11 Näin sanoo Herra, Israelin Pyhä, joka on hänet tehnyt: Kysykää tulevaisia minulta ja jättäkää minun haltuuni minun lapseni, minun kätteni teot.	11. Näin sanoo Herra, Israelin Pyhä ja tekiä: anokaat minulta tulevaisia merkkejä, neuvokaat lapseni ja kätteni työ minun tyköni.	45:11 NIjn sano HERra/ se pyhä Israelis/ ja hänen tekiäns: anocat minulda mercki/ neuwocat minun lapseni ja minun kätteni työ minun tygöni.
45:12 Minä olen tehnyt maan ja luonut ihmisen maan päälle; minun käteni ovat levittäneet taivaan, minä olen kutsunut koolle kaikki sen joukot.	12. Minä olen tehnyt maan, ja luonut ihmisen sen päälle; minä olen se, jonka kädet ovat levittäneet taivaan, ja antanut käskyn kaikelle sen joukolle.	45:12 Minä olen tehnyt maan/ ja luonut ihmisen sen päälle/ Minä olen se jonga kädet owat lewittänet taiwan/ ja andanut käskyn caikelle sen joucolle.
45:13 Minä herätin hänet vanhurskaudessa, ja minä tasoitin kaikki hänen tiensä. Hän rakentaa minun kaupunkini ja päästää vapaiksi minun pakkosiirtolaiseni ilman maksua ja ilman lahjusta, sanoo Herra Sebaot.	13. Minä olen herättänyt hänen vanhurskaudessa, ja minä teen kaikki hänen tiensä tasaiseksi. Hänen pitää rakentaman minun kaupunkini, ja päästämän minun vankini vallallensa, ei rahan eli lahjan tähden, sanoo Hera Zebaot.	45:13 Minä olen herättänyt hänen wanhurscaudes/ ja minä teen caicki hänen tiens tasaisexi/ Hänen pitä rakendaman minun Caupungini/ ja päästämän minun fangini wallallens/ ei rahan eli lahjan tähden/ sano HERra Zebaoth.
45:14 Näin sanoo Herra: Egyptin työansio ja Etiopian kauppavoitto ja sebalaiset, suurikasvuiset miehet, tulevat sinun tykösi, tulevat sinun omiksesi. Sinun perässäsi he käyvät, kulkevat kahleissa, sinua kumartavat, sinua rukoilevat: "Ainoastaan sinun tykönäsi on Jumala, ei ole toista, ei yhtään muuta jumalaa."	14. Näin sanoo Herra: Egyptilästen saanto ja Etiopialaisten kauppa, ja se suuri Seban kansa pitää itsensä antaman sinun alles, ja oleman sinun omas; heidän pitää noudattaman sinua, jalkapuisissa pitää heidän käymän, ja pitää lankeeman maahan sinun etees, ja rukoileman sinua, sillä Jumala on sinun tykönäs, ja ei ole yhtään muuta Jumalaa.	45:14 Näin sano HERra: Egyptiläisten cauppa ja Ethiopialaisten saando/ ja se suuri Seban Canssa/ pitä idzens andaman sinun alas/ ja oleman sinun omas/ heidän pitä noutaman sinua/ jalcapuisa pitä heidän käymän/ ja pitä langeman maahan sinun etees/ ja rucoileman sinua: sillä Jumala on sinun tykönäs/ ja ei ole yhtän muuta Jumalata.
45:15 Totisesti, sinä olet salattu Jumala, sinä Israelin Jumala, sinä Vapahtaja.	15. Totisesti sinä olet salattu Jumala, sinä Jumala, Israelin Vapahtaja.	45:15 TOTisest sinä olet salattu Jumala/ sinä Jumala Israelin wapahtaja.

45:16 Häpeän ja pilkan he saavat kaikki, pilkan alaisina he kulkevat kaikki, nuo kuvien tekijät.	16. Mutta epäjumalain tekiät täytyy kaikki häpiässä ja häväistyksessä pysyä, ja yksi toisensa kanssa häväistynä mennä pois.	45:16 Mutta epäjumalain tekiät täyty caicki häpias ja häväistykses pysyä/ ja yxi toisens cansa häväistynä mennä pois.
45:17 Mutta Israelin pelastaa Herra iankaikkisella pelastuksella, te ette joudu häpeään ettekä pilkan alaisiksi, ette ikinä, hamaan iankaikkisuuteen saakka.	17. Mutta Israel lunastetaan Herran kautta ijancaikkisella lunastuksella, eikä tule häpiään eli pilkkaan koskaan ijancaikkisesti.	45:17 Mutta Israel lunastetan HERran cautta ijancaickisella lunastuxella/ eikä tule häpiään eli pilckan coscan ijancaickisest.
45:18 Sillä näin sanoo Herra, joka on luonut taivaan - hän on Jumala - joka on valmistanut maan ja tehnyt sen; hän on sen vahvistanut, ei hän sitä autioksi luonut, asuttavaksi hän sen valmisti: Minä olen Herra, eikä toista ole.	18. Sillä näin sanoo Herra, joka taivaan luonut on, Jumala, joka maan on valmistanut, ja on sen tehnyt ja vahvistanut sen, ja ei niin sitä tehnyt, että se olis tyhjänä ollut, vaan valmisti sen että siinä asuttaisiin: Minä olen Herra, ja ei kenkään muu.	45:18 Sillä nijn sano HERra joca taiwan luonut on/ se Jumala joca maan on walmistanut/ ja on sen tehnyt ja hanginnut. Ja ei nijn sitä tehnyt/ että se olis tyhjänä ollut/ waan walmisti sen että sijnä asutaisin: Minä HERra olen ja ei kengän muu.
45:19 En ole minä puhunut salassa, en pimeässä maan paikassa; en ole sanonut Jaakobin jälkeläisille: etsikää minua tyhjyydestä. Minä Herra puhun vanhurskautta, ilmoitan, mikä oikein on.	19. En minä ole salaa puhunut, pimiässä paikassa maan päällä, enkä ole Jakobin siemenelle sanonut: etsikää minua hukkaan; sillä minä olen Herra, joka vanhurskaudesta puhun, ja ilmoitan oikeutta.	45:19 En minä ole sala puhunut/ pimiäs paicas maan päälle/ engä ole huckan Jacobin siemenelle sanonut: Edzikät minua: sillä minä olen se HERra/ joca wanhurscaudest puhu/ ja ilmoitan oikeutta.
45:20 Kokootukaa ja tulkaa, lähestykää kaikki, te henkiinjääneet kansakunnista. Eivät ne mitään ymmärrä, jotka kantavat puukuviansa ja rukoilevat jumalaa, joka ei voi auttaa.	20. Anna pakanain sankarien kokootua ja tulla yhteen, jotka ei mitään tiedä, ja kantavat epäjumalansa kannot, ja rukoilevat sitä jumalaa, joka ei auttaa taida.	45:20 ANna pacanain Sangarein heitäns coota ja tulla yhten/ jotca ei mitän tiedä/ ja candawat heidän epäjumalans Cannot/ ja rucoilewat sitä jumalata cuin ei autta taida.
45:21 Ilmoittakaa ja esiin tuokaa - neuvotelkoot keskenänsä - kuka on tämän julistanut hamasta muinaisuudesta, aikoja sitten ilmoittanut? Enkö minä, Herra! Paitsi minua ei ole yhtään jumalaa; ei ole vanhurskasta ja auttavaa jumalaa muuta kuin minä.	21. Ilmoittakaat ja tulkaat tänne, pitäkää neuvoa keskenänne, kuka näitä alusta kuulutti, ja silloin on sen ilmoittanut? Enkö minä Herra? Ja ei ole ensinkään Jumalaa paitsi minua: hurskas Jumala ja Vapahtaja, ei ole yksikään paitsi minua.	45:21 Ilmoittacat ja tulcat tänne/ pitäkät neuwo keskenän/ cuca näitä algusta cuulutti/ ja silloin on sen ilmoittanut. Engö minä HERra ole sitä tehnyt? ja ei ole ensingän Jumalata paidzi minua/ hurscas Jumala ja wapahtaja/ ja ei ole ketän paidzi minua.
45:22 Kääntykää minun tyköni ja antakaa pelastaa itsenne, te maan ääret kaikki, sillä minä olen Jumala, eikä toista ole.	22. Kääntykää minun tyköni, niin te autuaaksi tulette, kaikki maailman ääret; sillä minä olen Jumala, ja ei kenkään muu.	45:22 Käändäkät teitän minun tygöni/ nijn te autuaxi tuletta/ caicki mailman äret: sillä minä olen Jumala/ ja ei kengän muu.
45:23 Minä olen vannonut itse kauttani, minun suustani on lähtenyt totuus, peruuttamaton sana: Minun edessäni pitää kaikkien polvien notkistuman, minulle jokaisen kielen valansa vannoman.	23. Minä vannon itse kauttani, ja minun suustani on vanhurskauden sana käyvä ulos, ja sen pitää vahvana pysymän: minulle pitää kaikki polvet kumartaman, ja kaikki kielet vannoman,	45:23 Minä wannon idzelläni/ ja minun suustani on wanhurscauden sana käypä ulos/ ja se jää silläns/ nimittäin/ minulle pitä caicki polwet notkistaman/ ja caicki kielet wannoman/
45:24 Ainoastaan Herrassa - niin pitää minusta sanottaman - on vanhurskaus ja voima. Hänen tykönsä tulevat häveten kaikki, jotka ovat palaneet vihasta häntä vastaan.	24. Ja sanoman: Herrassa on minulla vanhurskaus ja väkevyys; senkaltaiset tulevat hänen tykönsä, mutta kaikki, jotka seisovat häntä vastaan, ne häpiään tulevat.	ja sanoman: HERrasa minun on wanhurscaus ja wäkwewys. 45:24 Sencaltaiset tulewat hänen tygöns/ mutta caicki jotca ottawat händä wastan/ ne häpiään tulewat.

45:25 Herrassa tulee vanhurskaaksi kaikki Israelin siemen, ja hän on heidän kerskauksensa.	25. Sillä Herrassa kaikki Israelin siemen vanhurskautetaan, ja saavat hänestä kerskata.	45:25 Sillä HERrasa caicki Israelin siemen wanhurscautetan/ ja saawat idziäns hänestä kerscata.
46 LUKU	46 LUKU	XLVI. Lucu .
46:1 Beel vaipuu, Nebo taipuu; heidän kuvansa joutuvat elukkain ja juhtain selkään; mitä te kulkueessa kannoitte, se sälytetään kuormaksi uupuville.	1. Bel kallistuu kovin, Nebo on pudonnut; heidän epäjumalansa ovat joutuneet eläinten ja juhtain päälle, että he väsyvät teidän kuormianne kantaissansa.	46:1 BEI callistu cowin/ Nebo on pudonnut/ heidän epäjumalans owat joutunet eläimille ja carjalle osaxi/ että he wäsywät teidän cuormian candaisans.
46:2 He taipuvat, he vaipuvat molemmat; he eivät voi pelastaa kuormaa, ja itse he vaeltavat vankeuteen.	2. Ja ne notkistuvat ja kallistuvat kaikki tyynni, ja ei taida kantaa pois kuormaa; vaan heidän sielunsa pitää käymän vankeudessa.	46:2 Ja ne putowat ja callistuwat caicki tyynni/ ja ei taida canda pois cuorma/ waan heidän sieluns pitä käymän fangiudesa.
46:3 Kuulkaa minua, te Jaakobin heimo, te kaikki Israelin heimon tähteet, te, joita on pitänyt kantaa äidinkohdusta asti, nostaa hamasta äidinhelmasta.	3. Kuulkaat minua, te Jakobin huone, ja kaikki Israelin huoneen tähteet, jotka kohdussa kannetaan ja äidistänne olette.	46:3 CUulcat minua te Jacobin huonesta/ ja caicki tähtet Israelin huonesta/ jotca cohdua cannetan ja äitisän oletta.
46:4 Teidän vanhuuteenne asti minä olen sama, hamaan harmaantumiseen saakka minä kannan; niin minä olen tehnyt, ja vastedeskin minä nostan, minä kannan ja pelastan.	4. Minä, minä tahdon teitä kantaa hamaan vanhuuteen, ja siihenasti kuin te harmaaksi tulette; minä sen teen, minä nostan, kannan ja pelastan.	46:4 Minä/ Minä tahdon teitä canda haman wanhuten/ ja siihenasti cuin harmaxi tuletta/ Minä sen teen/ Minä nostan/ kannan ja pelastan.
46:5 Keneenkä te vertaatte minut, kenenkä rinnalle minut asetatte, kenenkä kaltaiseksi te minut katsotte, että olisimme toistemme vertaiset?	5. Keneenkä te vertaatte minun, ja kenenkä kaltaiseksi te teette minun? ja kenen verraksi te minua mittaatte, jonka kaltainen minä olisin?	46:5 Keneengä te wertatte minun/ ja kenengä caltaisexi te teettä minun? ja kenen werraxi te minua mittat/ jonga caltainen minä olisin?
46:6 He kaatavat kultaa kukkarosta ja punnitsevat hopeata vaa'alla; he palkkaavat kultasepän, ja hän tekee siitä jumalan, jonka eteen he lankeavat maahan ja jota he kumartavat.	6. He kaatavat kultaa säkistä, ja hopian painolla punnitsevat; ja hopiasepän palkkaavat, että hän jumalan tekis, jonka eteen he polvillensa lankeevat ja sitä kumartavat.	46:6 He pudistawat culda säkistä/ ja hopian wihtillä punnidzewat/ ja hopiasepän palckawat/ että hän jumalan tekis/ jonga eteen he polwillens langewat ja sitä cumartawat.
46:7 He nostavat sen olallensa, kantavat ja asettavat sen paikoilleen, ja se seisoo eikä liikahda paikaltansa. Sitä huudetaan avuksi, mutta se ei vastaa, hädästä se ei pelasta.	7. He nostavat sen hartioillensa ja kantavat sitä, ja panevat sen siallensa, siinä se seisoo ja ei liiku siastansa. Jos joku häntä huutaa, niin ei hän vastaa, ja ei auta häntä hänen tuskastansa.	46:7 He nostawat sen hartioillens ja candawat sitä/ ja panewat sen siallens/ sijnä se seiso ja ei lijcu siastans. Jos jocu händä huuta nijn ei hän wasta/ ja ei auta händä hänen tuscastans.
46:8 Muistakaa tämä ja olkaa vahvat. Menkää itseenne, te luopiot.	8. Muistakaat tätä, ja olkaat vahvat: te väärintekiät, menkää sydämiinne.	46:8 Sencaltaista muistacat ja olcat wahwat/ te wäärintekiät mengät sydämijn.
46:9 Muistakaa entisiä ikiajoista asti, sillä minä olen Jumala, eikä toista ole; minä olen Jumala, eikä ole minun vertaistani.	9. Muistakaat entisiä, jotka vanhasta ovat olleet; sillä minä olen Jumala ja ei ole muuta Jumalaa, eikä minun vertaistani ole,	46:9 Muistacat endistä cuin vanhasta on ollut: sillä minä olen Jumala ja ei yxikän muu/ Jumala/ jonga wertaista ei cusan ole.

46:10 Minä ilmoitan alusta asti, mitä tuleva on, ammoisia aikoja ennen, mitä ei vielä ole tapahtunut; minä sanon: minun neuvoni pysyy, kaiken, mitä tahdon, minä teen.	10. Joka edellä ennustan, mitä vasta tuleva on, ja ennenkuin se tapahtuu, sanon minä. Minun aioitukseni pysyvät, ja minä teen kaikki mieleni perään.	46:10 Minä joca edellä ennustan/ mitä edespäin tulewa on/ ja ennencuin se tapahtu/ sanon minä. Minun aiwoituxeni pysywät/ ja minä teen caicki mieleni perän.
46:11 Minä olen kutsunut kotkan päivänpäätöksestä, kaukaisesta maasta neuvopäätökseni miehen. Minkä olen puhunut, sen minä myös toteutan; mitä olen aiwoitellut, sen minä myös teen.	11. Minä kutsun linnun idästä, ja kaukaiselta maalta miehen, joka minun aioitukseni tekee; minä olen sen puhunut, minä tahdon myös sen tuoda; minä olen sen aikonut ja tahdon myös sen tehdä.	46:11 Minä cudzun linnun idästä/ ja miehen/ joca minun aiwoituxeni teke/ caucaiselda maalda. 46:12 Mitä minä sanon/ sen minä tulla annan/ ja mitä minä ajattelen/ sen minä myös teen.
46:12 Kuulkaa minua, te kovasydämiset, jotka olette kaukana vanhurskaudesta.	12. Kuulkaat minua, te ylpiät sydämet, te jotka olette kaukana vanhurskaudesta:	46:13 CUulcas minua te ylpiät sydämet/ te cuin oletta caucana wanhurscaudesta:
46:13 Minä olen antanut vanhurskauteni lähestyä, se ei ole kaukana; ei viivy pelastus, jonka minä tuon. Minä annan Siionissa pelastuksen, annan kirkkauteni Israelille.	13. Minä olen vanhurskauteni antanut lähestyä, ei se ole kaukana, ja ei minun autuuteni viivy; sillä minä annan autuuden Zionissa, ja kunniani Israelissa.	Minä olen minun wanhurscaudeni andanut lähestyä/ ei se ole caucana/ ja ei minun autuudeni wijwy: sillä minä annan autuuden Zionis/ ja minun cunnian Israelis.
47 LUKU	47 LUKU	XLVII. Lucu
47:1 Astu alas ja istu tomuun, sinä neitsyt, tytär Baabel, istu maahan, valtaistuinta vailla, sinä Kaldean tytär; sillä ei sinua enää kutsuta hempeäksi ja hekumalliseksi.	1. Astu alas, ja istu tomuun, sinä neitsy Babelin tytär; istu maahan, sillä ei ole yhtään istuinta enään, sinä Kaldean tytär; sillä ei sinua pidä enää kutsuttaman ihanaisiksi ja iloisiksi.	47:1 AStu alas neidzy/ sinä tytär Babel/ istu tomuun/ istu maahan: sillä Chalderein tyttäreällä/ ei ole yhtän istuinda enä/ ei sinua pidä enä cudzuttaman ihanaisexi ja iloisexi.
47:2 Tartu käsikiviin ja jauha jauhoja, riisu huntusi, nosta helmuksesi, paljasta sääresi, kahlaa jokien poikki.	2. Ota mylly ja jauha jauhoja; päästä hiustes palmikot, riisu kenkäs, paljasta sääres, mene virran ylitse.	47:2 Ota mylly ja jauha jauhoja/ päästä hiustes palmicot/ rijsu kengäs/ paljasta sääres/ cahla wirran ylidzen.
47:3 Hämynä paljastuu, häpeäsi näkyy; minä kosten enkä ainoatakaan armahda.	3. Että sinun häpys ilmoitetuksi, ja sinun riettautes nähdäksesi tulis. Minä kosten, ja ei yksikään ihminen pidä rukouksellansa minua siitä estämän.	47:3 Että sinun häpys ilmoitetuxi/ ja sinun riettaudes nähdyxi tulis/ Minä costan/ ja ei yxikän ihminen pidä rucouxellans minua sijtä estämän.
47:4 Meidän lunastajamme nimi on Herra Sebaot, Israelin Pyhä.	4. (Tämän tekee) meidän pelastajamme, Herra Zebaot on hänen nimensä, Israelin Pyhä.	47:4 Tämän teke meidän pelastajam/ joca cudzutan HERraxi Zebaothixi/ Israelin Pyhäxi.
47:5 Istu äänetönnä ja väisty pimeään, sinä Kaldean tytär; sillä ei sinua enää kutsuta valtakuntien valtiattareksi.	5. Istu alallas, mene pimeyteen, sinä Kaldealaisten tytär; sillä ei sinua enää pidä kutsuttaman valtakuntain kuningattareksi.	47:5 Istu alallas/ mene pimeyteen sinä Calderein tytär: sillä ei sinua enä pidä cudzuttaman waldacundain Frouwaxi.
47:6 Minä vihastuin kansaani, annoin häväistä perintöni, minä annoin heidät sinun käsiisi; et osoittanut sinä heille sääliä, vanhuksellekin sinä teit ikeesi ylen raskaaksi.	6. Sillä kuin minä olin vihainen kansalleni, turmelin minä perintöni, ja hylkäsin heidät sinun käteesi; mutta et sinä tehnyt heille laupiota, ja vanhoille teit sinä ikees peräti raskaaksi,	47:6 Sillä cosca minä olin wihainen minun Canssani päälle/ ja turmelin minun perindöni/ hyljäisin minä heidän sinun kätees: mutta et sinä tehnyt laupiota/ ja wanhoille teit sinä iken peräti rascaxi/
47:7 Ja sinä sanoit: "Iäti minä olen valtiatar", niin ettet näitä mieleesi pannut, et loppua ajatellut.	7. Ja ajattelit: minä olen hallitsia ijanikkaisesti: et sinä tähän päivään asti vielä ole sitä johdattanut sydämees, eli ajatellut, kuinka heille viimein on tapahtuva.	ja ajattelit: minä olen Drotningi ijancaickisest. 47:7 Et sinä tähän päiwän asti wielä ole sitä johdattanut sydämees/ eli ajatellut cuinga heille wijmein oli tapahtuwa.

<p>47:8 Mutta nyt kuule tämä, sinä hekumassa-eläjä, joka istut turvallisena, joka sanot sydämessäsi: "Minä, eikä ketään muuta! Minä en ole leskenä istuva enkä lapsettomuudesta tietävä."</p>	<p>8. Niin kuule nyt tätä, sinä, joka elät hekumassa, ja istut niin surutoinna, ja sanot sydämessäsi: minä olen, ja ei yksikään muu; en minä leskeksi eli hedelmättömäksi tule.</p>	<p>47:8 NIjn cuule nyt tätä/ sinä joca elät hecumas/ ja istut nijn surutoin/ ja sanot sydämesäs: minä olen ja ei yxikän muu/ en minä leskexi eli hedelmättömäxi tule:</p>
<p>47:9 Mutta nämä molemmat tulevat sinun osaksesi äkisti, yhtenä päivänä: lapsettomuus ja leskeys; ne kohtaavat sinua täydeltänsä, huolimatta velhouksiesi paljoudesta, loitsujesi suuresta voimasta.</p>	<p>9. Molemmat nämät pitää sinua äkisti kohtaaman yhtenä päivänä, ettäs tulet hedelmättömäksi ja leskeksi; ja ne pitää sinuun täydellisesti sattuman, sinun monen velhos tähden, ja sinun noitais tähden, joista suuri paljous on sinun tykönäs.</p>	<p>molemmat nämät pitä sinua äkildä cohtaman yhtenä päiwänä/ että sinä tulet leskexi ja hedelmättömäxi. 47:9 Ja ne pitä sinuun täydellisest sattuman/ sinun monen welhois tähden/ ja sinun noitais tähden/ joista suuri osa on sinun tykönäs.</p>
<p>47:10 Sinä luotit pahuuteesi, sinä sanoit: "Ei kukaan minua näe." Sinun viisautesi ja tietosi, ne sinut eksyttivät, ja niin sinä sanoit sydämessäsi: "Minä, eikä ketään muuta!"</p>	<p>10. Sillä sinä olet luottanut pahuutees, koskas ajattelit: ei minua nähdä. Taitos ja tietos on sinun kukistanut, ettäs sanot sydämessäsi: minäpä olen, ja ei yksikään muu.</p>	<p>47:10 Sillä sinä olet luottanut idzes sinun pahutees/ coscas ajattelit: ei minua nähdä. Sinun taitos ja tietos on sinun cukistanut/ ettäs sanot sydämesäs: minäpä olen ja ei yxikän muu.</p>
<p>47:11 Sentähden kohtaa sinua onnettomuus, jota et osaa manata pois; sinut yllättää tuho, josta et lunnaila pääse, äkkiä kohtaa sinua perikato, aavistamattasi.</p>	<p>11. Sentähden pitää onnettomuuden tuleman sinun päälles, niin ettei sinun pidä tietämän, koska se tulee, ja sinun vastoinkäymises pitää lankeeman sinun päälles, jotka ei sinun pidä taitaman sovittaa; sillä hävitys pitää äkisti tuleman sinun päälles, jota et sinä edellä tiedä.</p>	<p>47:11 Sentähden pitä onnettomuden tuleman sinun päälles/ nijn ettei sinun pidä tietämän cosca se tule/ ja sinun wastoinkäymises pitä langeman sinun päälles/ jota ei sinun pidä taitaman sowitta: sillä capinan pitä äkist tuleman sinun päälles/ jota et sinä edellä tiedä.</p>
<p>47:12 Astu esiin loitsuinesi ja paljoine velhouksinesi, joilla olet vaivannut itseäsi nuoruudestasi asti: ehkä hyvinkin saat avun, ehkä herätät pelkoa.</p>	<p>12. Käy nyt edes velhois kanssa, ja sinun monien noitais kanssa, joiden seassa sinä olet itsiäs nuoruudessa vaivannut: jos taitaisit auttaa itsiäs, jos taitaisit vahvistaa itsiäs.</p>	<p>47:12 KÄys nyt edes sinun welhois cansa/ ja sinun monen noitais cansa/ joiden seas sinä olet idzes nuorudestas waiwannut/ jos sinä taidaisit autta idzes/ jos sinä taidaisit wahwista idzes:</p>
<p>47:13 Sinä olet väsyttänyt itsesi paljolla neuvottelullasi. Astukoot esiin ja auttakoot sinua taivaan mittajat, tähtien tähyttäjät, jotka kuu kuululta ilmoittavat, mitä sinulle tapahtuva on.</p>	<p>13. Sinä olet väsyksissä monen koettelemukses tähden. Tulkaan nyt edes ja auttakoon sinua ne taivaan juoksun tietäjät ja tähtein kurkisteliat, jotka kuukausien jälkeen lukevat, mitä sinulle pitää tapahtuman.</p>	<p>sillä sinä olet wäsyxis sinun monen coettelemuxes tähden. 47:13 Tulcan edes ja auttacon sinua ne taiwan juoxun tietäjät ja tähtein curkisteliat/ jotca Cuucautten jälken lukewat/ mitä sinulle pitä tapahtuman.</p>
<p>47:14 Katso, he ovat kuin kuivat korret: tuli polttaa heidät; he eivät pelasta henkeään liekin vallasta. Se ei ole hiillos heidän lämmitelläkseen eikä valkea, jonka ääressä istutaan.</p>	<p>14. Katso, he ovat niinkuin korret, jotka tuli polttaa, ei he taida pelastaa henkeänsä liekistä; sillä ei pidä yhtään hiilistöä oleman, jossa joku taitais itsensä lämmitellä, eli tulta, jonka tykönä istuttaisiin.</p>	<p>47:14 Cadzo/ he owat nijncuin corret/ jotca tuli poltta/ ei he taida pelasta heidän hengens liekistä: sillä ei pidä yhtän hijlistö oleman/ josa joca taidais idzens lämmitellä/ eli tulda jonga tykönä istutaisin.</p>
<p>47:15 Tämän saat sinä niistä, joista olet vaivaa nähnyt: ne, joiden kanssa olet kauppaa käynyt hamasta nuoruudestasi asti, harhailevat kukin haarallensa, ei kukaan sinua pelasta.</p>	<p>15. Juuri niin ovat ne sinulle, joiden alla sinä sinus vaivannut olet: sinun kauppamiehes sinun nuoruudestas pitää jokaisen käymän sinne ja tänne, ja sinulla ei ole yhtään auttajaa.</p>	<p>47:15 Juuri nijn owat ne joiden alla sinä sinus waiwannut olet/ sinun cauppamiehes sinun nuorudestas/ pitä jocaidzen käymän sinne ja tänne/ ja sinulla ei ole yhtän auttajata.</p>

48 LUKU	48 LUKU	XLVIII. Lucu
48:1 Kuulkaa tämä, Jaakobin heimo, te, joita kutsutaan Israelin nimellä ja jotka olette lähteneet Juudan lähteestä, jotka vannotte Herran nimeen ja tunnustatte Israelin Jumalan, mutta ette totuudessa ettekä vanhurskaudessa -	1. Kuulkaat tätä, te Jakobin huone, te, joita kutsutaan Israelin nimellä, ja olette kulkeneet Juudan vedestä, te, jotka vannotte Herran nimeen, ja muistatte Israelin Jumalaa, ei kuitenkaan totuudessa eikä vanhurskaudessa.	48:1 CUulcat tätä te Jacobin huonesta/ te cuin cudzutan Israelin nimellä/ ja oletta culkenet Judan wedestä/ te jotca wannotte HERran nimeen/ ja muistatte Israelin Jumalan/ ei cuitengan totudes eikä wanhurscaudes.
48:2 sillä heitä kutsutaan pyhän kaupungin mukaan ja he pitävät tukenansa Israelin Jumalaa, jonka nimi on Herra Sebaot:	2. Sillä he nimittävät itsensä pyhästä kaupungista, ja luottavat Israelin Jumalaan, jonka nimi on Herra Zebaot.	48:2 Sillä he nimittäwät idzens pyhästä Caupungista/ ja luottawat heitäns Israelin Jumalaan/ joca cudzutan HERraxi Zebaothixi.
48:3 Entiset minä olen aikoja ennen ilmoittanut, minun suustani ne ovat lähteneet, ja minä olen ne kuuluttanut. Äkkiä minä panin ne täytäntöön, ja ne tapahtuivat.	3. Minä olen ennen ilmoittanut tulevaisia, minun suustani on se lähtenyt, ja minä olen antanut sitä kuulla, ja teen sen myös äkisti, että se tulee.	48:3 Minä olen ennen ilmoittanut tulewaisia/ minun suustani on se lähtenyt/ ja minä olen andanut sitä sanoa/ ja teen sen myös äkist/ että se tule.
48:4 Koska minä tiesin, että sinä olet paatunut, että sinun niskajänteesi on rautaa ja otsasi vaskea,	4. Sillä minä tiedän sinun kovaksi, ja sinun niskas on rautasuoni, ja sinun otsas on vaskesta.	48:4 Sillä minä tiedän sinun cowaxi/ ja sinun niscas on rautasuoni/ ja sinun odzas on waskesta.
48:5 niin minä ilmoitin ne sinulle aikoja ennen, kuulutin ne sinulle, ennenkuin ne tapahtuivat, ettet sanoisi: "Epäjumalankuvani on ne tehnyt, veistetty kuvani ja valettu kuvani on niin säätänyt."	5. Minä olen sen ilmoittanut ennen, ja olen sinun antanut kuulla, ennenkuin se tulikaan, ettes sanoisi: epäjumalani sen tekee, ja kuvani ja epäjumalani on sen käsenyt.	48:5 Minä olen sen ilmoittanut ennen/ ja olen sen sinulle andanut sanoa ennencuin se tulican/ ettes sanois: minun epäjumalan sen teke/ ja minun cuwan ja epäjumalan on sen käsenyt.
48:6 Sinä olet ne kuullut, katso nyt kaikkea: ettekö sitä tunnusta? Tästä lähtien minä kuulutan sinulle uusia, salatuita, joita et ole tietänyt.	6. Kaikki nämät sinä kuulit ja näit, ja ette ole sitä ilmoittaneet; sillä minä olen edellä antanut sinun kuulla uusia ja salaisia, joita et sinä tietänyt.	48:6 Caicki nämät sinä cuulit ja näit/ ja et ole cuitengan sitä ilmoittanut: sillä minä olen edellä andanut sinulle sanoa usia ja salaisia/ joita et sinä tiennyt.
48:7 Ne ovat luodut nyt, eikä aikoja sitten, ennen tätä päivää et ole niistä kuullut, ettet saattaisi sanoa: "Katso, jo minä ne tiesin!"	7. Mutta nyt on se luotu, ja ei siihen aikaan; ja et sinä ole kuullut päivääkään ennen, ettei sinun pitäisi sanoman: katso, sen minä hyvin tiesin;	48:7 Mutta nyt on se luotu ja ei sijhen aican/ ja et sinä sijtä ole cuullut päiwäkän ennen/ ettei sinun pidäis sanoman: 48:8 Cadzo/ sen minä hyvin tiesin:
48:8 Et ole sinä niistä kuullut etkä tietänyt, ei ole sinun korvasi niille aikaisemmin auennut; sillä minä tiesin, että sinä olet aivan uskonon ja luopioksi kutsuttu hamasta äidin kohdusta.	8. Sillä et sinä sitä kuullut, etkä sinä tietänyt, ja sinun korvas ei ollut siihen aikaan avattu; sillä minä kyllä tiesin sinun peräti sen katsovan ylö, joka olet nimitetty rikkojaksi sinun äitis kohdusta.	sillä et sinä sitä cuullut/ etkä sitä tiennyt/ ja sinun corwas ei ollut sijhen aican awattu. Mutta minä kyllä tiesin sinun cadzowan ylö/ joca olet nimitetty rickojaxi sinun äitis cohdusta.
48:9 Oman nimeni tähden minä olen pitkämielinen, ylistykseni tähden minä hillitsen vihani, etten sinua tuhoaisi.	9. Minun nimeni tähden olen minä pitkämielinen, ja minun ylistykseni tähden tahdon minä säästää sinua, ettes tulisi hävitetyksi.	48:9 Sentähden olen minä minun nimeni tähden pitkämielinen/ ja minun ylistyxeni tähden tahdon minä säästä sinua/ ettes tulis häwitetyxi.
48:10 Katso, minä olen sinua sulattanut, hopeata saamatta, minä olen sinua koetellut kärsimyksen pätsissä.	10. Katso, minä tahdon koetella sinua, mutta ei niinkuin hopiata, vaan minä teen sinun valituksi murheen pätsissä.	48:10 Cadzo/ minä tahdon coetella sinua/ mutta ei nijncuin hopiata/ waan minä teen sinun walituxi murhen pädzisä.

48:11 Itseni, itseni tähden minä sen teen; sillä kuinka onkaan minun nimeäni häväisty! Kunniaani en minä toiselle anna.	11. Minun tähteni, tosin minun tähteni tahdon minä tehdä, etten minä häväistyksi tulisi; sillä en minä anna kunniatani toiselle.	48:11 Minun tähteni/ Ja/ minun tähteni tahdon minä tehdä/ etten minä häväistyksi tulisi: sillä en minä anna cunniatani toiselle.
48:12 Kuule minua, Jaakob, ja sinä, Israel, jonka minä olen kutsunut: Minä olen aina sama, minä olen ensimmäinen, minä olen myös viimeinen.	12. Kuule minua, Jakob, ja sinä minun kutsuttuni Israel: minä olen, minä olen ensimmäinen ja viimeinen.	48:12 CUule minua Jacob/ ja sinä minun cudzuttun Israel: Minä olen/ Minä olen ensimmäinen ja wijmeinen.
48:13 Minun käteni on perustanut maan, minun oikea käteni on levittänyt taivaan; minä kutsun ne, ja siinä ne ovat.	13. Minun käteni on myös perustanut maan ja minun oikia käteni on kämmenellä mitannut taivaan: mitä minä kutsun, se on kohta valmis.	48:13 Minun käten on perustanut maan/ ja minun oikia käten on kämmenellä mitannut taiwan: mitä minä cudzun/ se on cohta walmis.
48:14 Kokootukaa kaikki ja kuulkaa - kuka niistä muista on ilmoittanut tämän: että hän, jota Herra rakastaa, tekee hänen tahtonsa Baabelia vastaan, on hänen käsivartenaan kaldealaisia vastaan.	14. Kootkaat teitänne kaiki ja kuulkaat, kuka on heidän seassansa näitä ilmoittanut? Herra rakastaa häntä, sentähden on hän osoittava tahtonsa Babelissa, ja käsivartensa Kaldealaisissa.	48:14 Cootcat teitän caicki ja cuulcat/ cuca on näiden seas joca näitä ilmoitta taita? HERra racasta händä/ sentähden on hän osottawa hänen tahtons Babelis/ ja käsiwartens Chaldereis.
48:15 Minä, minä olen puhunut, minä olen hänet kutsunut, olen hänet tuonut, ja hän on menestynyt teillensä.	15. Minä, minä olen sen sanonut; minä olen hänen kutsunut, ja hänen johdattanut, ja hänen tiensä menestyy hänelle.	48:15 Minä/ Ja minä olen sen sanonut: Minä olen hänen cudzunut/ minä myös annan hänen tulla/ ja hänen tiens menesty hänelle.
48:16 Lähestykää minua, kuulkaa tämä: Alkujaankaan minä en ole puhunut salassa; kun nämä tapahtuivat, olin minä jo siellä. Ja nyt Herra, Herra on lähettänyt minut ynnä oman Henkensä.	16. Tulkaat tänne minun tyköni, ja kuulkaat tätä: en minä ole ennen salaa puhunut, siitä ajasta, kuin se oli puhuttu, olin minä siellä; ja nyt lähetti minun Herra, Herra, ja hänen henkensä.	48:16 Tulcat tänne minun tygöni/ ja cuulcat tätä: En minä ole ennen sala puhunut/ sijtä ajasta cuin se oli puhuttu olen/ minä siellä/ ja nyt lähettä minun HERra HERra ja hänen Hengens.
48:17 Näin sanoo Herra, sinun lunastajasi, Israelin Pyhä: Minä olen Herra, sinun Jumalasi, joka opetan sinulle, mikä hyödyllistä on, johdatan sinua sitä tietä, jota sinun tulee käydä.	17. Näin sanoo Herra sinun pelastajas, Israelin Pyhä: minä olen Herra sinun Jumalas, joka sinulle opetan mikä tarpeellinen on, ja johdatan sinua tietä, jotas käyt.	48:17 Nijn sano HERra sinun pelastajas/ se Pyhä Israelis: Minä olen sinun HERras Jumalas/ joca sinulle opetan mikä tarpellinen on/ ja johdatan sinun tietä jotas käyt.
48:18 Jospa ottaisit minun käskyistäni vaarin, niin olisi sinun rauhasi niinkuin virta ja sinun vanhurskautesi niinkuin meren aallot;	18. O jospa sinä pitäisit minun käskyistäni vaarin! niin sinun rauhas olis niinkuin virta, ja vanhurskautes niinkuin meren aalto.	48:18 O jos sinä pidäisit minun käskyistäni vaarin/ nijn sinun rauhas olis nijncuin wirta/ ja wanhurscaudes nijncuin meren aldo.
48:19 sinun lastesi paljous olisi niinkuin hiekka, sinun kohtusi hedelmä niinkuin hiekkajyväset, sen nimi ei häviäisi, ei katoaisi minun kasvojeni edestä.	19. Ja sinun siemenes olis niinkuin santa ja kohtus hedelmä niinkuin hänen someronsa; joiden nimeä ei pitäisi hävitettämän eli pyyhittämän pois minun edestäni.	48:19 Ja sinun siemenes olis nijncuin sanda/ ja cohtus hedelmä nijncuin hänen somerons/ joiden nime ei pidäis häwitettämän/ eli pyhittämän pois minun edesäni.
48:20 Lähtekää Baabelista, paetkaa Kaldeasta; riemuhuudoin ilmoittakaa, kuuluttakaa tämä, viekää tieto siitä maan ääriin asti, sanokaa: "Herra on lunastanut palvelijansa Jaakobin."	20. Lähtekää Babelista, paetkaat Kaldealaisten tyköä iloisella äänellä, ilmoittakaa ja kuuluttakaa tätä, viekää se aina maailman ääriin, ja sanokaat: Herra on pelastanut palveliansa Jakobin.	48:20 Lähtekät Babelist/ paetcat Chalderein tykö iloisella änellä ilmoittacat ja cuuluttacat/ wiekät se aina mailman ärijn/ ja sanocat: HERra on pelastanut hänen palwelians Jacobin.

48:21 Eivät he janoa kärsineet, kun hän heitä kuljetti erämaitten halki; hän vuodatti heille vettä kalliosta, hän halkaisi kallion, ja vettä virtasi.	21. Ei heitä jano vaivannut, kuin hän johdatti heitä korvessa, hän antoi heille vuotaa vettä kalliosta; hän halkasi kallion, ja siitä vuosi vesi.	48:21 Ei heitä jano waiwannut/ cosca hän johdatti heitä corwesa/ hän andoi heille wuota wettä calliosta: hän halcais callion/ ja sijtä wuoti wesi.
48:22 Jumalattomilla ei ole rauhaa, sanoo Herra	22. Mutta jumalattomalla, sanoo Herra, ei ole rauhaa.	Mutta jumalattomalla/ sano HERra/ ei ole rauha.
49 LUKU	49 LUKU	XLIX. Lucu
49:1 Kuulkaa minua, te merensaaret, ja tarkatkaa, kaukaiset kansat. Herra on minut kutsunut hamasta äidinkohdusta saakka, hamasta äitini helmasta minun nimeni maininnut.	1. Kuulkaat minua, te luodot, ja te kaukaiset kansat, ottakaat vaari: Herra on minun äidin kohdusta kutsunut, hän muisti minun nimeni, kuin minä vielä äitini kohdussa olin,	49:1 CUulcat minua te luodot/ ja te caucaiset Canssat ottacat waari. HERra on minun äitin cohdsta cudzunut. 49:2 Hän muisti minun nimeni/ cosca minä wieselä äitini cohdsta olin/
49:2 Hän teki minun suuni terävän miekan kaltaiseksi, kätki minut kätensä varjoon; hän teki minut hiotuksi nuoleksi, talletti minut viineensä.	2. Ja teki minun suuni niinkuin terävän miekan, kätensä varjolla hän minua peitti; ja pani minun kiiltäväksi nuoleksi; pisti minun viineensä,	ja teki minun suuni nijncuin teräwän miecan. Hänen kätens warjolla hän minua peitti. 49:3 Ja pani minun kijldäwäxi nuolexi/ pisti minun wijneens/
49:3 Ja hän sanoi minulle: "Sinä olet minun palvelijani, sinä Israel, jossa minä osoitan kirkkauteni."	3. Ja sanoi minulle: sinä olet minun palveliani; Israel, sinussa minä kunnioitetaan.	ja sanoi minulle: sinä olet minun palwelian/ Israel sinä olet/ josa minä cunnioitetan.
49:4 Mutta minä sanoin: "Hukkaan minä olen itseäni vaivannut, kuluttanut voimani turhaan ja tyhjään; kuitenkin on minun oikeuteni Herran huomassa, minun palkkani on Jumalan tykönä."	4. Mutta minä sanoin: hukkaan minä työtä tein, turhaan ja tyhjään minä tässä kulutin väkeni; kuitenkin on minun asiani Herran kanssa, ja minun työni on minun Jumalani kanssa.	49:4 Mutta minä sanoin: huckan minä työtä tein/ turhan ja tyhjän minä täsä culutin wäkeni: cuitengin on minun asian HERran/ ja minun wircan on minun Jumalani.
49:5 Ja nyt sanoo Herra, joka on minut palvelijakseen valmistanut hamasta äitini kohdusta, palauttamaan Jaakobin hänen tykönsä, niin että Israel koottaisiin hänen omaksensa - ja minä olen kallis Herran silmissä, minun Jumalani on tullut minun voimakseni -	5. Ja nyt sanoo Herra, joka loi minun äidin kohdusta itsellensä palveliaksi, palauttamaan Jakobin hänelle, ettei Israel hukkuisi: sentähden olen minä kaunis Herran edessä, ja minun Jumalani on minun väkevyyteni.	49:5 Ja HERra sano/ joca loi minun hänellens cohdsta palweliaksi/ että minä palautan Jacobin hänelle/ ettei Israel huckuis. 49:6 Sentähden olen minä caunis HERran edes/ ja minun Jumalan on minun wäkeyyden.
49:6 hän sanoo: Liian vähäistä on sinulle, joka olet minun palvelijani, kohottaa ennalleen Jaakobin sukukunnat ja tuoda takaisin Israelin säilyneet: minä panen sinut pakanain valkeudeksi, että minulta tulisi pelastus maan ääriin asti.	6. Ja hän sanoi: vähä se on, että olet minun palveliani, korjaamassa Jakobin sukukuntia, ja tuomassa jälleen Israelin hajoitettuja; mutta minä panen sinun myös pakanain valkeudeksi, olemaan minun autuuteni hamaan maailman ääriin.	. Ja sano: Wähä se on/ että olet minun palwelian/ corjamas Jacobin sucua ja tuomas jälleens Israelin hajotettuja. Mutta minä panin sinun myös pacanain walkeudexi/ ja oleman minun autuden mailman ärijn.

49:7 Näin sanoo Herra, Israelin lunastaja, hänen Pyhänsä, syvästi halveksitulle, kansan inhoamalle, valtiaitten orjalle: Kuninkaat näkevät sen ja nousevat seisomaan, ruhtinaat näkevät ja kumartuvat maahan Herran tähden, joka on uskollinen, Israelin Pyhän tähden, joka on sinut valinnut.	7. Näin puhuu Herra Israelin lunastaja, hänen Pyhänsä, ylönkatsotuille sieluille, sille kansalle, josta me kauhistumme, sille palvelialle, joka tuimain herrain alla on: kuningasten pitää näkemän ja nouseman, päämiesten pitää rukoileman Herran tähden, joka uskollinen on, Israelin Pyhän tähden, joka sinun valinnut on.	49:7 Nijn puhu HERra Israelin lunastaja/ hänen Pyhäns/ ylönkadzotuille sieluille/ sille Canssalle josta me cauhistum/ sille palwelialle joca Sangarein alla on/ Cuningasten pitä näkemän ja nouseman/ Försttit pitä rucoileman HERran tähden/ joca uscollinen on/ Israelin Pyhän tähden/ joca sinun walinnut on.
49:8 Näin sanoo Herra: Otollisella ajalla minä olen sinua kuullut ja pelastuksen päivänä sinua auttanut; minä olen valmistanut sinut ja pannut sinut kansoille liitoksi, kohottamaan ennalleen maan, jakamaan hävitetyt perintöosat,	8. Näin sanoo Herra: minä olen sinun rukoukses otollisella ajalla kuullut, ja olen autuuden päivänä sinua auttanut; ja olen varjellut sinua, ja liitoksi kansain sekaan olen sinun säätänyt, korjaamaan maata, ja haaskatuita perimisiä omistamaan,	49:8 Näin sano HERra: Minä olen sinun rucouxes otollisella ajalla cuullut/ ja olen autuden päiwänä sinua auttanut. Ja olen warjellut sinua/ ja lijtoxi Canssain secaa olen sinun säätänyt/ wahwistaman maata/ ja haascatuita perimisiä omistaman.
49:9 sanomaan vangituille: "Käykää ulos!" ja pimeässä oleville: "Tulkaa esiin!" Teiden varsilta he löytävät laitumen, kaikki kalliokukkulat ovat heillä laidunpaikkoina.	9. Sanomaan vangituille: menkää ulos, ja jotka pimiässä ovat: tulkaat edes, että he teiden ohessa heitänsä elättäisivät, ja saisivat joka kukkulalla elatuksensa.	49:9 Sanoman fangituille: mengät ulos/ ja jotca pimiäs owat: tulcat edes/ että he teiden ohes heitän elätäisit.
49:10 Ei heidän tule nälkä eikä jano, ei hietikon helle eikä aurinko satu heihin, sillä heidän armahtajansa johdattaa heitä ja vie heidät vesilähteille.	10. Ei heidän pidä isooman eikä janooman, ei helle eikä aurinko pidä heitä polttaman; sillä heidän armahtajansa johdattaa heitä, ja vie heitä vesilähteille.	49:10 Ja saisit joca cuckulalla elatuxens: ei heidän pidä isoman eikä janoman. Ei helle eikä Auringo pidä heitä polttaman: sillä heidän armahtajans wie ja johdatta heitä wesilähteille.
49:11 Minä teen kaikki vuoreni teiksi, ja minun valtatieni kulkevat korkealla.	11. Ja minä panen kaikki vuoreni tieksi, ja minun polkuni pitää korotettaman.	49:11 Ja minä panen caicki vuoreni tiexi/ ja minun polcuni pitä tallattaman.
49:12 Katso heitä, he tulevat kaukaa! Katso, nuo pohjoisesta, nuo lännestä, nuo Siinimin maalta!	12. Katso, nämät tulevat kaukaa, ja katso, nämät pohjan puolesta, nämät etelän puolesta, ja muut Sinimin maalta.	49:12 Cadzo/ nämät tulewat cauca/ ja cadzo/ nämät pohjan puolest/ nämät etelän puolest/ ja ne muut Sinimin maalda.
49:13 Riemuitkaa, te taivaat, iloitse, sinä maa, puhjetkaa riemuun, te vuoret, sillä Herra lohduttaa kansaansa ja armahtaa kurjiansa.	13. Iloitkaat te taivaat, riemuitse sinä maa, kiittäkää te vuoret ihastuksella; sillä Herra on kansaansa lohduttanut, ja on raadollisiansa armahtanut.	49:13 Iloitcat te taiwat/ riemuidze sinä maa/ kijttäkät te vuoret ihastuxella: sillä HERra on hänen Canssans lohduttanut/ ja on hänen radollisians armahtanut.
49:14 Mutta Siion sanoo: "Herra on minut hyljännyt, Herra on minut unhottanut."	14. Mutta Zion sanoo: Herra hylkäsi minun, Herra unohti minun.	49:14 MUTta Zion sano: HERra hyljäis minun/ HERra unohti minun.
49:15 Unhottaako vaimo rintalapsensa, niin ettei hän armahda kohtunsa poikaa? Ja vaikka he unhottaisivatkin, minä en sinua unhota.	15. Unohtaako vaimo lapsukaisensa, niin ettei hän armahda kohtunsa poikaa? ja vaikka hän unohtais, niin en minä kuitenkaan sinua unohda.	49:15 Unohtaco waimo lapsucaisens/ nijn ettei hän armahda hänen ruumins poica? ja waicka hän unohdais/ nijn en minä cuitengan sinua unohda.
49:16 Katso, kätteni hipiään olen minä sinut piirtänyt, sinun muurisi ovat aina minun edessäni.	16. Katso, käsiini olen minä sinun pyhältänyt; sinun muuris ovat alati minun silmäini edessä.	49:16 Cadzo/ käsijni olen minä sinun pyäldänyt/ sinun muuris owat alati minun silmäini edes.
49:17 Sinun lapsesi tulevat rientäen; sinun hävittäjäsi ja raunioiksi-raastajasi menevät sinun luotasi pois.	17. Sinun rakentajas rientävät; mutta sinun kukistajas ja hävittäjäs pitää pakeneman sinusta pois.	49:17 Sinun rakendajas riendäwät/ mutta sinun cukistajas ja häwittäjäs pitä pakeneman sinusta pois.

<p>49:18 Nosta silmäsi ja katso ympärillesi: he kokoontuvat, he tulevat sinun tykösi kaikki. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, sinä puuet heidät kaikki yllesi niinkuin koristeen ja sidot heidät vyöllesi niinkuin morsian vyönsä.</p>	<p>18. Nosta silmäs ympäri ja katso, kaikki nämät kootut tulevat sinun tykö. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, sinun pitää kaikilla näillä niinkuin kaunistuksella itses puettaman, ja sinä käärit ne ympärilles niinkuin morsian;</p>	<p>49:18 Nosta silmäs ymbärins ja cadzo/ caicki nämät cootut tulewat sinun tugös. Nijn totta cuin Minä elän/ sano HERra/ sinun pitä caikilla näillä/ nijncuin cauniudella/ puettaman. 49:19 Ja sinä käärit ne ymbärilles nijncuin morsian:</p>
<p>49:19 Sillä sinä - sinun rauniosi ja autiot paikkasi, sinun hävitetty maasi - sinä käyt silloin ahtaaksi asukkaille, ja kaukana ovat ne, jotka sinua söivät.</p>	<p>19. Sillä sinun autio, hävitetty ja turmeltu maas pitää silloin ahdas oleman asuakses, kuin sinun raateliias sinusta kauwas pakenevat,</p>	<p>sillä sinun autia/ häwitetty ja turmeldu maas pitä silloin ahdas oleman asuaxes/ cosca sinun raateliias sinusta cauwas pakenewat.</p>
<p>49:20 Vielä saavat sinun lapsettomuutesi lapset sanoa korviesi kuullen: "Paikka on minulle ahdas, tee tilaa, että voin asua."</p>	<p>20. Niin että sinun hedelmättömyytes lapset pitää vielä korviis sanoman: ahdas on minulla sia, istu puolees, että minäkin asuisin sinun tykönäs.</p>	<p>49:20 Nijn että sinun hedelmättömydes lapset/ pitä wielä sinun corwas sanoman: ahdas on minulla sia/ istu puolees/ että minäkin asuisin sinun tykönäs.</p>
<p>49:21 Silloin sinä sanot sydämessäsi: "Kuka on nämä minulle synnyttänyt? Minä olin lapseton ja hedelmätön, karkoitettu ja hyljätty. Kuka on heidät kasvattanut? Katso, minä olin jätetty yksin. Missä nämä silloin olivat?"</p>	<p>21. Mutta sinä olet sanova sydämessäs: kuka nämät minulle synnytti? sillä minä olen hedelmätöin, yksinäinen, ajettu pois ja syösty ulos. Kuka nämät on minulle kasvattanut? katso, minä olen yksinäni jätetty, kussa nämät silloin olivat?</p>	<p>49:21 Mutta sinä olet sanowa sydämesäs: cuca nämät minulle synnytti? sillä minä olen hedelmätöin/ yxinäinen/ poisajettu ja ulossyösty. Cuca nämät on minulle caswattanut? cadzo/ minä olin yxinäns jätetty/ cusa nämät silloin olit?</p>
<p>49:22 Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä nostan käteni kansakuntien puoleen, kohotan lippuni kansoja kohti, niin he tuovat sinun poikasi sylissänsä ja kantavat sinun tyttäresi olkapäillään.</p>	<p>22. Näin sanoo Herra, Herra: katso, minä nostan käteni pakanain puoleen, ja korotan lippuni kansain puoleen, niin he tuovat edes helmassansa sinun poikias, ja sinun tyttäriäs hartioilla kannetaan.</p>	<p>49:22 Nijn sano HERra Jumala: cadzo/ Minä nostan käteni pacanain puoleen/ ja minun lippuni corgotan Canssain puoleen. Nijn he candawat edes helmasans sinun poikias/ ja sinun tyttäritäs hartioillans.</p>
<p>49:23 Kuninkaista tulee sinulle lastenhoitajat, heidän ruhtinattaristaan sinulle imettäjät. Sinun edessäsi he kumartuvat maahan kasvoillensa ja nuolevat tomun sinun jaloistasi. Silloin sinä tiedät, että minä olen Herra ja että ne, jotka minua odottavat, eivät häpeään joudu.</p>	<p>23. Ja kuninkaat pitää oleman sinun holhojas, ja heidän kuningattarensa sinun imettäjäs, heidän pitää lankeeman kasvoillensa maahan sinun edessäs, ja nuoleskelemaan sinun jalkais tomua. Silloin sinä tiedät, että minä olen Herra, ja ettei kenkään tule häpiään, joka minua toivoo.</p>	<p>49:23 Ja Cuningat pitä oleman sinun holhojas/ ja heidän Drotningins sinun imettäjäs. Heidän pitä langeman caswoillens maahan sinun edesäs/ ja nuoleskeleman sinun jalcais tomua. Silloin sinä tiedät/ että Minä HERra olen/ ja ettei kengän tule häpiään/ joca minua toiwo.</p>
<p>49:24 Otetaanko sankarilta saalis, tai riistetäänkö vangit vanhurskaalta?</p>	<p>24. Otetaanko saalis väkevältä pois? taitaako joku päästää hurskaan vangit?</p>	<p>49:24 OTetango saalis joldaculda Sangarilda pois? taitaco jocu päästä jongun hurscan fangit?</p>
<p>49:25 Sillä näin sanoo Herra: Vaikka vangit otettaisiinkin sankarilta ja saalis riistettäisiin väkevältä, niin minä kuitenkin taistelen sitä vastaan, joka sinua vastaan taistelee, ja minä pelastan sinun lapsesi.</p>	<p>25. Sillä näin sanoo Herra: nyt pitää vangit väkevältä otettaman pois, ja tuimain saalis irralle pääsemän; ja minä tahdon riidellä sinun riitaveljeis kanssa, ja varjella sinun lapsias.</p>	<p>49:25 Sillä näin sano HERra: nyt pitä fangit Sangarilda otettaman pois/ ja wäkwäin saalis irralle pääsemän. Ja minä tahdon rijdellä sijnun rijtaweljeis cansa/ ja autta sinun lapsias.</p>

<p>49:26 Minä panen sinun sortajasi syömään omaa lihaansa, ja he juopuvat omasta verestään niinkuin rypälemehusta; ja kaikki liha on tietävä, että minä, Herra, olen sinun pelastajasi, että Jaakobin Väkevä on sinun lunastajasi.</p>	<p>26. Ja minä annan sinun hävittäjäs syödä omaa lihaansa, ja heidän pitää juopuman omasta verestänsä, niinkuin makiasta viinasta; ja kaikki liha pitää tietämän, että minä olen Herra, sinun auttajas ja sinun lunastajas, Jakobin väkevä.</p>	<p>49:26 Ja minä ruokin sinun hävittäjäs heidän omalla lihalla. Ja heidän pitää juopuman omasta werestäns/ nijncuin makiasta wijnasta/ ja caicki liha pitää tietämän/ että minä olen HERra/ sinun auttajas ja sinun lunastajas/ Jacobin wäkewä.</p>
<p>50 LUKU</p>	<p>50 LUKU</p>	<p>L. Lucu</p>
<p>50:1 Näin sanoo Herra: Missä on teidän äitinne erokirja, jolla olisin lähettänyt hänet pois? Tai kuka on minun velkojani, jolle minä olisin teidät myynyt? Katso, pahojen tekojenne tähden te olette myydyt, teidän rikkomustenne tähden on äitinne lähetetty pois.</p>	<p>1. Näin sanoo Herra: kussa on äitinne erokirja, jolla minä olen hänen hyljännyt? eli kuka on minun korkorahani kantaja, jolle minä teidät olen myynyt? Katso, te olette synteinne tähden myydyt, ja äitinne on teidän rikostenne tähden hyljätty.</p>	<p>50:1 NÄin sano HERra: cusa on teidän äitin eroituskirja/ jolla minä olen hänen hyljännyt? eli/ cuca on minun corkorahani candaja/ joilla minä teidän olen myynyt? cadzo/ te oletta teidän syndein tähden myydyt/ ja teidän äitin on teidän ricosten tähden hyljätty.</p>
<p>50:2 Miksi ei ollut ketään, kun minä tulin, miksi ei kukaan vastannut, kun minä huusin? Onko minun käteni liian lyhyt vapahtamaan, olenko minä voimaton auttamaan? Katso, nuhtelullani minä kuivaan meren, minä teen virrat erämaaksi, niin että niitten kalat mätänevät, kun ei ole vettä; ne kuolevat janoon.</p>	<p>2. Miksi minä tulin, ja ei ollut siellä ketään? Minä huusin, ja ei yksikään vastannut? onko minun käteni niin peräti lyhentynyt, ettei hän voi pelastaa? ja eikö minulla ole voimaa vapahtaa? Katso, nuhtelemisellani teen minä meren kuivaksi, ja teen virrat korveksi, niin että kalat haisevat veden puuttumisen tähden ja kuolevat janoon.</p>	<p>50:2 Mixi minä tulin/ ja ei ollut siellä ketän? Minä huusin/ ja ei yxikän wastannut? ongo minun käten nijn lyhendynyt/ ettei hän woi pelasta? eikö minulla ole woima wapahta? Cadzo/ minun rangaistuxellani teen minä meren cuiwaxi/ ja teen wirrat nijncuin corwen/ nijn että calat haisewat weden puuttumisen tähden/ ja cuolewat janoon.</p>
<p>50:3 Minä puetan taivaat mustiin ja panen murhepuvun niitten verhoksi.</p>	<p>3. Minä puetan taivaan pimeydellä, ja teen hänen peitteensä niinkuin säkin.</p>	<p>50:3 Minä puetan taiwan pimeydellä/ ja teen hänen peittens nijncuin säkin.</p>
<p>50:4 Herra, Herra on minulle antanut opetuslasten kielen, niin että minä taidan sanalla virvoittaa väsynttä; hän herättää aamu aamulta, herättää minun korvani kuulemaan opetuslasten tavalla.</p>	<p>4. Herra, Herra antoi minulle oppineen kielen, taitaakseni puhua väsyneille ajallansa. Hän herättää minun joka aamu, hän herättää minulle korvan kuulemaan niinkuin opetuslapsen.</p>	<p>50:4 HERra/ HERra andoi minulle oppenen kielen/ puhua wäsyneille ajallans. 50:5 Hän herättä minua joca amu/ herättä minulle corwan cuuleman nijncuin opetuslapset.</p>
<p>50:5 Herra, Herra on avannut minun korvani; minä en ole niskoittelut, en vetäytynyt pois.</p>	<p>5. Herra, Herra avasi minulle korvan, ja en ole minä tottelematoin, enkä mene takaperin.</p>	<p>HERra Jumala awais minulle corwan/ ja en ole minä tottelematoin/ engä mene tacaperin.</p>
<p>50:6 Selkäni minä annoin lyötäväksi, poskieni parran revittäväksi, en peittänyt kasvojeni pilkalta ja syljeltä.</p>	<p>6. Minä annoin selkäni niille, jotka minua pieksivät, ja poskeni niille, jotka minua repelivät; en minä kääntänyt kasvojeni pois häväistyksistä ja syljistä.</p>	<p>50:6 Minä annoin selkäni nijlle jotca minua piexit/ ja poskeni nijlle jotca minua näpistit. 50:7 En minä käändänyt caswoani pois häwäistyxistä ja syljistä/</p>
<p>50:7 Herra, Herra auttaa minua; sentähden ei minuun pilkka koskenut, sentähden tein kasvoni koviksi kuin piikivi, sillä minä tiedän, etten häpeään joudu.</p>	<p>7. Ja Herra, Herra minua auttaa, sentähden en minä tule häpiään; sentähden panin minä kasvoni niinkuin limsiön, sillä minä tiedän, etten minä tule häpiään.</p>	<p>että HERra Jumala minua autta/ en minä tule häpiään. Sentähden taridzin minä heille caswoni nijncuin limpsiön/ sillä minä tiedän etten minä tule häpiään.</p>

50:8 Lähellä on hän, joka minut vanhurskaaksi tuomitsee. Kuka voi minun kanssani riidellä? Astukaamme yhdessä esiin! Kuka on minun vastapuoleni? Tuloon tänne lähelleni!	8. Se on läsnä, joka minun vanhurskauttaa; kuka tahtoo riidellä minun kanssani? Seisokaamme ynnä; kellä on oikeus minua vastaan, se tuloon tänne minun tyköni.	50:8 Se on läsnä joca minun vanhurscautta/ cuca tahto riidellä minun cansani? Käykäm yhten/ kellä on oikeus minua wastian? se tulcon tänne minun tygöni.
50:9 Katso, Herra, Herra auttaa minua; kuka minut syylliseksi tuomitsee? Katso, kaikki he hajoavat kuin vaate; koi heidät syö.	9. Katso, Herra, Herra auttaa minua, kuka tahtoo minua kadottaa? Katso, ne kaikki vanhenevat niinkuin vaate, koit syövät heidät.	50:9 Cadzo/ HERra Jumala autta minua/ cuca tahto minua cadotta? Cadzo/ ne caicki wanhenewat nijncuin waate/ coit syöwät heidän.
50:10 Kuka teistä pelkää Herraa ja kuulee hänen palvelijansa ääntä? Joka vaelttaa pimeydessä ja valoa vailla, se luottakoon Herran nimeen ja turvautukoon Jumalaansa.	10. Kuka on teidän seassanne, joka pelkää Herraa, joka hänen palveliansa ääntä kuuntelee. Joka pimeydessä vaelttaa, ja ei näe valkeutta, se toivokaan Herran nimen päälle, ja luottakaan Jumalansa päälle.	50:10 CUca on teisä joca pelkä HERra? joca hänen palwelians ändä cuuldele/ joca pimeydes waelda/ ja ei näe walkeutta? Hän toiwocan HERran nimen päälle/ ja luottacan idzens Jumalans päälle.
50:11 Mutta katso, te kaikki, jotka palon sytytätte, te palavilla nuolilla varustetut, suistukaa oman tulenne liekkeihin, niihin palaviin nuoliin, jotka olette sytyttäneet. Minun kädestäni tämä teille tulee; vaivassa täytyy teidän asua.	11. Katso, te kaikki, jotka tulen sytytätte, jotka olette liekillä hankitut, vaeltakaat teidän tulenne valkeudessa, ja siinä liekissä, jonka te sytytätte. Se tapahtuu teille minun kädestäni; kivussa täytyy teidän levätä.	50:11 Cadzo/ te caicki jotca tulen sytytätte/ jotca oletta liekillä hangitut/ waeldacat teidän tulenna walkeudes/ ja sijnä liekis jonga te sytytätte. Näitä tapahtu teille minun kädestäni/ kiwus täyty teidän lewätä.
51 LUKU	51 LUKU	LI. Lucu
51:1 Kuulkaa minua, te jotka vanhurskauteen pyritte, te jotka Herraa etsitte. Katsokaa kalliota, josta olette lohkaistut, ja kaivos-onkaloa, josta olette kaivetut.	1. Kuulkaat minua te, jotka vanhurskautta noudatatte, te jotka Herraa etsitte. Katsokaat sitä kalliota, josta te lohaistut olette, ja sitä kaivoa, josta te kaivetut olette.	51:1 CUulcat minua te jotca wanhurscautta noudatat/ te jotca HERra edzitte. Cadzocat sitä calliota josta te lohwaistut oletta/ ja sitä caiwo josta te caiwetut oletta.
51:2 Katsokaa Abrahamia, isäänne, ja Saaraa, joka teidät synnytti. Sillä hän oli vain yksi, kun minä hänet kutsuin; mutta minä siunasin hänet ja enensin hänet.	2. Katsokaat Abrahamia teidän isäänne, ja Saaraa, joka teidät synnytti; sillä minä kutsuin hänen, kuin hän oli vielä yksinäinen, siunasin ja enensin hänen.	51:2 Cadzocat Abrahami teidän Isän/ ja Saarat josta te syndynet oletta: sillä minä cudzuin hänen cosca hän oli wielä yxinäinen/ siunaisin ja enänsin hänen.
51:3 Niin Herra lohduttaa Siionin, lohduttaa kaikki sen rauniot, hän tekee sen erämaasta kuin Eedenin ja sen arosta kuin Herran puutarhan; siellä on oleva riemu ja ilo, kiitos ja ylistysvirren ääni.	3. Sillä Herra lohduttaa Zionia, hän lohduttaa kaiken hänen aukiutensa, ja tekee hänen aukiutensa niinkuin Eedenin, ja hänen erämaansa niinkuin Herran yrttitarhan; että siellä löytään ilo ja riemu, kiitos ja veisun ääni.	51:3 Sillä HERra lohduutta Zioni/ hän lohduutta caiken hänen aukiudens/ ja teke hänen aukiudens nijncuin Eedenin. Ja hänen erimaans nijncuin HERran krydimaan/ että siellä löytän ilo ja riemu/ kijtos ja kijtoswirsi.
51:4 Kuuntele minua, kansani, kuule minua, kansakuntani, sillä minusta lähtee laki, ja minä panen oikeuteni valkeudeksi kansoille.	4. Ottakaat minusta vaari, minun kansani, ja kuulkaat minua minun sukukuntani; sillä minulta on laki käyvä ulos, ja minä panen oikeuteni kansoille valkeudeksi.	51:4 Ottacat minusta waari minun Canssan/ ja cuulcat minua minun sucucundan: sillä minulda on Laki käypä ulos/ ja minä panen minun oikeudeni Canssoille walkeudexi.
51:5 Lähellä on minun vanhurskauteni, minun autuuteni ilmestyy, minun käsivarteni tuomitsevat kansat; minua odottavat merenlähret ja panevat toivonsa minun käsivarteeni.	5. Minun vanhurskauteni on läsnä, minun autuuteni käy ulos, ja minun käsivarteni on kansoja tuomitseva. Luodot odottavat minua, ja vartioitsevat minun käsivarttani.	51:5 Sillä minun wanhurscauden on läsnä/ minun wapahtajan waelda ulos/ ja minun käsiwarten on Canssoja duomidzepa. Luodot odottawat minua/ ja wartioidzewat minun käsiwarttani.

<p>51:6 Nostakaa silmänne taivasta kohti ja katsokaa maata, joka alhaalla on, sillä taivaat katoavat kuin savu ja maa hajoaa kuin vaate ja sen asukkaat kuolevat kuin sääsket, mutta minun autuuteni pysyy iankaikkisesti, ja minun vanhurskauteni ei kukistu.</p>	<p>6. Nostakaa teidän silmänne taivaasen, ja katsokaat alas maan päälle; sillä taivas on katoava niinkuin savu, ja maa vanhenee niinkuin vaate, niin myös sen asuvaset kuolevat; mutta minun autuuteni pysyy iankaikkisesti, ja minun vanhurskauteni ei ole puuttuva.</p>	<p>51:6 Nostacat teidän silmän taiwaseen/ ja cadzocat ales maan päälle: sillä taiwas on catowa nijncuin sawu/ ja maa wanhene nijncuin waate/ ja jotca asuwat sijnä/ cuolewat nijncuin tämäkin. Mutta minun autuden pysy ijancaickisest/ ja minun wanhurscauden ei ole puuttuwa.</p>
<p>51:7 Kuulkaa minua, te jotka vanhurskauden tunnette, kansa, jonka sydämessä on minun lakini: älkää peljätkö ihmisten pilkkaa älkääkähä kauhistuko heidän herjauksiansa.</p>	<p>7. Kuulkaat minua te, jotka vanhurskauden tunnette, kansa, jonka sydämessä minun lakini on. Älkää peljätkö, kussa ihmiset teitä häpäisevät, ja älkää vavisko, kuin he teitä pilkkaavat.</p>	<p>51:7 Cuulcat minua te jotca wanhurscauden tunnetta/ Canssa/ jonga sydämes minun Lakini on. Älkät peljätkö cusa ihmiset teitä häwäisewät/ ja älkät wapisco cosca he teitä pilckawat.</p>
<p>51:8 Sillä koi syö heidät niinkuin vaatteen, koiperhonen syö heidät niinkuin villan, mutta minun vanhurskauteni pysyy iankaikkisesti, minun autuuteni polvesta polveen.</p>	<p>8. Sillä koin pitää heitä syömän niinkuin vaatetta, ja madot pitää heidän syömän niinkuin villaisia; mutta minun vanhurskauteni pysyy iankaikkisesti, ja minun autuuteni suvusta sukuun.</p>	<p>51:8 Sillä Coin pitä heidän syömän nijncuin waatten/ ja madot pitä heidän syömän nijncuin willaisia: mutta minun wanhurscauden pysy ijancaickisest ja minun autuden ilman loppumat.</p>
<p>51:9 Heräjä, heräjä, pukeudu voimaan, sinä Herran käsivarsi; heräjä niinkuin muinaisina päivinä, ammoisten sukupolvien aikoina. Etkö sinä ole se, joka löit Rahabin kuoliaaksi, joka lävistit lohikäärmeen?</p>	<p>9. Ylös, ylös, pue päälles väkevyyttä, sinä Herran käsivarsi; ylös, niinkuin muinen vanhaan aikaan. Etkös se ole, joka löit ylpiän, ja haavoitit lohikärmeen?</p>	<p>51:9 Ylös/ ylös/ pue päälles wäkewyttä/ sinä HERran käsiwarsi/ ylös/ nijncuin muinen wanhan aican. 51:10 Etkös se ole/ joca löit ylpiän/ ja haawoitit Drakin?</p>
<p>51:10 Etkö sinä ole se, joka kuivasit meren, suuren syvyyden vedet, joka teit meren syvänteet tieksi lunastettujen kulkea?</p>	<p>10. Etkös se ole, joka meren, suuren syvän veden kuivasit? joka syvän meren tieksi teit, että lunastetut kävivät sitä myöten.</p>	<p>Etkös se ole/ joca meren/ sen suuren syvän weden cuiwaisit? Joca meren tiexi teki/ että lunastetut käwit sitä myöden.</p>
<p>51:11 Niin Herran vapahdetut palajavat ja tulevat Siioniin riemuiten, päänsä päällä iankaikkinen ilo. Riemu ja ilo saavuttavat heidät, mutta murhe ja huokaus pakenevat.</p>	<p>11. Niin Herran lunastetut palajavat ja tulevat Zioniin riemulla, ja ijancaikkinen ilo on heidän päänsä päällä oleva; ilon ja riemun he käsittävät, murhe ja huokaus pakenee heitä.</p>	<p>51:11 Silläns HERran lunastetut palajawat/ ja tulewat Zionijn riemulla/ ja ijancaickinen ilo on heidän pääns päällä olewa. Ilo ja riemu on heitä käsittäwä: mutta murhe ja huocaus pakene heitä.</p>
<p>51:12 Minä, minä olen teidän lohduttajanne; mikä olet sinä, että pelkää ihmistä, joka on kuolevainen, ihmislasta, jonka käy niinkuin ruohon,</p>	<p>12. Minä, minä olen teidän lohduttajanne; kuka siis sinä olet, että kuolevaista ihmistä pelkää, ja ihmisten lapsia, jotka kulutetaan niinkuin heinä?</p>	<p>51:12 Minä/ minä olen teidän lohduttajan/ cucast sijs sinä olet/ että cuolewaista ihmistä pelkät? ja ihmisten lapsia jotca culutetan nijncuin heinä?</p>
<p>51:13 ja unhotat Herran, joka on sinut tehnyt, joka on levittänyt taivaan ja perustanut maan, ja vapiset alati, kaiket päivät, sortajan vihaa, kun hän tähtää tuhotaksensa? Mutta missä on sortajan viha?</p>	<p>13. Ja unohdat Herran, joka sinun tehnyt on, joka taivaat levittää, ja maan perustaa? Mutta sinä pelkää alati yli päivää vaivaajan julmuutta, kuin hän rupee hukuttamaan. Ja kuhunka jäi vaivaajan julmuus?</p>	<p>51:13 Ja unohdat HERran/ joca sinun tehnyt on/ joca taiwat lewittä ja maan perusta? Mutta sinä pelkät alati yli päiwä waiwajan julmutta/ cosca hän rupee hucuttaman. 51:14 Cuhunga jäi waiwajan julmuus?</p>
<p>51:14 Pian päästetään kumaraan koukistunut vapaaksi kahleistaan: ei hän kuole, ei kuoppaan jää, eikä häneltä leipä puutu.</p>	<p>14. Koska hän vaadittiin rientämään ja juoksemaan ympäri, että hän päästäis, ettei he kuolisi kadotukseen, eikä hänen leipänsä puuttuisi?</p>	<p>cosca hän waadittin riendämän ja juoxeman ymbärins/ että hän päästäis/ ettei he cuolis cadottajalda/ eikä heidän leipäns puuttuis?</p>

51:15 Minä olen Herra, sinun Jumalasi, joka liikutan meren, niin että sen aallot pauhaavat, jonka nimi on Herra Sebaot.	15. Sillä minä olen Herra sinun Jumalas, joka meren liikutan, että sen aallot pauhaavat: hänen nimensä on Herra Zebaot.	51:15 Sillä minä olen HERra sinun Jumalas/ joca meren lijcutan että sen allot pauhawat/ hänen nimens on HErra Zebaoth.
51:16 Ja minä olen pannut sanani sinun suuhusi, minä olen kätkenyt sinut käteni varjoon, pystyttääkseni taivaan ja perustaakseni maan ja sanoakseni Siionille: "Sinä olet minun kansani."	16. Minä panen sanani sinun suuhus, ja peitän sinun käteni varjolla, että minä taivaan istuttaisin, ja maan perustaisin ja sanoisin Zionille: sinä olet minun kansani.	51:16 Minä panen sanani sinun suuhus/ ja peitän sinun minun käteni warjolla. Että minä taiwan istutaisin/ ja maan perustaisin/ ja sanoisin Zionille: sinä olet minun Canssan.
51:17 Heräjä, heräjä, nouse, Jerusalem, sinä joka olet juonut Herran kädestä hänen vihansa maljan, joka olet päihdyttävän pikarin juonut, tyhjäksi särpinyt.	17. Herää, herää, nouse Jerusalem, joka joit Herran kädestä hänen vihansa kalkin, sen kompastuskalkin rahkan olet sinä juonut ja särkenyt ulos.	51:17 HERä/ herä/ nouse Jerusalem/ joca joit HERran kädest hänen hirmuisudens calkin/ sen unen calkin rahgan olet sinä juonut/ ja ne pisaratkin nuoleskellut.
51:18 Ei kukaan kaikista lapsista, jotka hän oli synnyttänyt, ollut häntä taluttamassa; ei kukaan kaikista lapsista, jotka hän oli kasvattanut, hänen käteensä tarttunut.	18. Ei kenkään hänen pojistansa, jotka hän oli synnyttänyt, häntä holhonnut: eikä kenkään kaikista hänen lapsistansa, jotka hän oli kasvattanut, hänen käteensä ruvennut.	51:18 Ei kengän hänen pojistans/ jotca hän oli synnyttänyt/ händä holhonnut/ eikä kengän caikista hänen lapsistans/ jotca hän oli caswattanut/ hänen käteens ruwennut.
51:19 Nämä kohtasivat sinua kaksittain - kuka sinua surkuttelee - tuho ja turmio, nälkä ja miekka; millä voin sinua lohduttaa?	19. Nämät kaksi sinua kohtasivat, kuka sinua armahti? hävitys, vahinko, nälkä ja miekka: millä minä sinua lohdutan?	51:19 Nämät caxi sinua cohtaisit/ cuca sinua armahti? häwitys/ wahingo/ nälkä ja miecka oli siellä/ cucast sinua lohdutta?
51:20 Tajuttomina makasivat sinun poikasi joka kadun kulmassa, niinkuin antiloopit pyydyshaudassa, täynnä Herran vihaa, sinun Jumalasi nuhtelua.	20. Sinun lapses olivat pintuneet ja makasivat kaikissa katujen päissä, niinkuin paulalla sidottu metsähärkä, täynnä Herran vihaa ja sinun Jumalas rangaistusta.	51:20 Sinun lapses olit pindunet/ ja macaisit caikilla catuilla/ nijncuin paulattu medzähärkä/ täynäns wiha HERrasta/ ja rangaistusta sinun Jumalastas.
51:21 Sentähden kuule tätä, sinä poloinen, joka olet juopunut, vaikka et viinistä:	21. Sentähden kuule nyt tätä sinä raadollinen, ja sinä juopunut ilman viinaa.	51:21 Sentähden cuule näitä sinä radollinen ja juopunut ilman wijnata.
51:22 Näin sanoo sinun Herrasi, Herra sinun Jumalasi, joka ajaa kansansa asian: Katso, minä otan sinun kädestäsi päihdyttävän maljan, vihani pikarin; ei tarvitse sinun siitä enää juoda.	22. Näin sanoo Herra, sinun Herras ja sinun Jumalas, joka kansansa edestä sotii: katso, minä otan kompastuskalkin sinun kädestäs, ja minun vihani kalkin rahkan; ei sinun pidä sitä enään juoman.	51:22 Nijn sano HERra sinun haldias ja sinun Jumalas/ joca Canssallens costa: Cadzo/ minä otan unen calkin sinun kädestäs/ ja minun vihani calkin rahgan/ ei sinun sitä pidä sillen juoman.
51:23 Ja minä panen sen sinun vaivaajaisi käteen, jotka sinulle sanoivat: "Lankea maahan, kulkeaksemme sinun päällitsesi"; ja sinä panit selkäsi maaksi ja kaduksi kulkijoille.	23. Vaan minä panen sen sinun raateliais käteen, jotka sanoivat sinun sielulles: kumarra sinus, että me kävisimme sinun ylitses, ja pane sinun selkäs maahan, että niinkuin katua myöten sen ylitse mentäisiin.	51:23 Waan minä annan sen sinun raateliais käsijn/ jotca sanoit sinun sielulles: notkista/ että me käwisin sinun ylidzes/ ja pane sinun selkäs maan päälle nijncuin caduxi/ että sitä myöden juostaisin.
52 LUKU	52 LUKU	LII. Lucu

52:1 Heräjä, heräjä, pukeudu voimaasi, Siion; pukeudu juhlapukuusi, Jerusalem, sinä pyhä kaupunki. Sillä ei koskaan enää astu sinun sisällesi ympärileikkaamaton eikä saastainen.	1. Nouse, nouse, Zion, pue väkevyytes päälles, kaunista sinuas jalosti, sinä pyhä kaupunki Jerusalem; sillä ei tästedes yksikään ympärileikkaamaton eikä saastainen pidä sinussa hallitseman.	52:1 NOuse/ nouse Zion/ pue sinun wäkewytes sinun päälles/ caunista sinuas jalost sinä pyhä Caupungi Jerusalem. 52:2 Sillä ei tästedes yxikän ymbärileickamaton eikä saastainen pidä sinusa hallidzeman.
52:2 Pudista päältäsi tomu, nouse istuimellesi, Jerusalem; irroita kahleet kaulastasi, sinä vangittu tytär Siion.	2. Puhdista itses tomusta, nouse ja istu Jerusalem; päästä sinuas kahleista, sinä vangittu Zionin tytär.	Pudista tomu/ nouse ja istu Jerusalem. 52:3 Päästä sinus cahleista/ sinä fangittu Zionin tytär:
52:3 Sillä näin sanoo Herra: Ilmaiseksi teidät myytiin, rahatta teidät lunastetaan.	3. Sillä näin sanoo Herra: te olette tyhjään myydyt, ja ilman rahaa te lunastetaan.	sillä näin sano HERra: te oletta tyhjän mydyt/ ja ilman rahata te lunastetan.
52:4 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Minun kansani meni ensin alas Egyptiin asumaan siellä muukalaisena, ja sitten Assur sorti sitä ilman syytä.	4. Sillä näin sanoo Herra, Herra: minun kansani meni ensin alas Egyptiin, olemaan siellä vieraana; ja Assur on heille väkivaltaa tehnyt ilman syytä.	52:4 Sillä nijn sano HERra Jumala: minun Canssan meni ensin alas Egyptin/ oleman siellä wierasna/ ja Assur on heille wäkiwalda tehnyt ilman syytä.
52:5 Ja nyt, mitä minulla on tekemistä täällä, sanoo Herra, kun minun kansani on viety pois ilmaiseksi? Sen valtiaat elämöivät, sanoo Herra, ja minun nimeäni pilkataan alati, kaiket päivät.	5. Vaan mitä nyt minulle tämän edestä tehdään? sanoo Herra; sillä minun kansani ilman syytä viedään pois? että ne, jotka heitä hallitsevat, saattavat heidät itkemään, sanoo Herra, ja minun nimeäni pilkataan päivä päivältä.	52:5 Waan mitä tämän edest tehdän? sano HERra: sillä minun Canssan huckan wietellän/ että ne jotca heitä hallidzewat/ saattawat heidän itkemän/ sano HERra. 52:6 Ja minun nimen pilcatan päiwä päiwäldä
52:6 Sentähden minun kansani on tunteva minun nimeni, sentähden se on tunteva sinä päivänä, että minä olen se, joka sanon: "Katso, tässä minä olen."	6. Sentähden pitää minun kansani sinä päivänä minun nimeni tunteman, että minä itse olen se, joka puhun, katso, minä se olen.	sentähden pitä minun Canssan sinä päiwänä minun nimeni tundeman. 52:7 Sillä cadzo/ minä puhun idze:
52:7 Kuinka suloiset ovat vuorilla ilosanoman tuojan jalat, hänen, joka julistaa rauhaa, ilmoittaa hyvän sanoman, joka julistaa pelastusta, sanoo Siionille: "Sinun Jumalasi on kuningas!"	7. O kuinka suloiset ovat evankeliumin saarnaajain jalat vuorilla, jotka rauhaa julistavat, jotka hyvää saarnaavat, autuuden ilmoittavat, jotka Zionille sanovat: sinun Jumalas on kuningas.	O cuinga suloiset owat nijden jalat vuorilla jotca rauha julistawat/ jotca hywä saarnawat/ autuden ilmoittawat. 52:8 Jotca Zionille sanowat: sinun Jumalas on Cuningas/
52:8 Kuule! Vartijasi korottavat äänensä, kaikki he riemuitsevat, sillä he näkevät silmästä silmään, kuinka Herra palajaa Siioniin.	8. Sinun vartias huutavat korkiasti ja iloitsevat ynnä, sillä se nähdään ilmeisesti, koska Herra kääntää Zionin.	sinun wartias huutawat corkiast ja iloidzewat: sillä se nähdän ilmeisest cosca HERra kääändä Zionin.
52:9 Huutakaa ilosta, riemuitkaa, kaikki te Jerusalemin rauniot, sillä Herra lohduttaa kansansa, lunastaa Jerusalemin.	9. Iloitkaat ja riemuitkaat ynnä, te Jerusalemin autiot; sillä Herra on kansaansa lohduttanut, ja Jerusalemin päästänyt.	52:9 Iloitcat ja riemuitcat te Jerusalemin autiat: sillä HERra on hänen Canssans wahwistanut/ ja Jerusalemin päästänyt.
52:10 Herra paljastaa pyhän käsivartensa kaikkien kansojen nähden, ja kaikki maan ääret saavat nähdä meidän Jumalamme autuuden.	10. Herra on ilmoittanut pyhän käsivartensa kaikkein pakanain silmäin edessä, niin että kaikki maailman ääret näkevät meidän Jumalamme autuuden.	52:10 HERra on ilmoittanut hänen pyhän käsiwartens caickein pacanain silmäin edes/ nijn että caicki mailman äret näkewät meidän Jumalam autuden.

52:11 Pois, pois! Lähtekää sieltä, älkää koskeko saastaiseen; lähtekää sen keskeltä, puhdistautukaa, te Herran aseenkantajat.	11. Paetkaat, paetkaat, lähtekää sieltä, ja älkää mihinkään saastaiseen sattuko; menkää ulos heidän tykönsä, puhdistakaat teitä, te jotka Herran kalua kannatte.	52:11 PAetcat/ paetcat/ lähtekät sieltä ja älkät mihingän saastaiseen sattuko/ mengät ulos heidän tyköns/ puhdistacat teitä/ te jotca HERran calua cannat.
52:12 Sillä ei teidän tarvitse kiiruusti lähteä, ei paeten kulkea; sillä Herra käy teidän edellänne, Israelin Jumala seuraa suojananne.	12. Sillä ei teidän pidä lähtemän nopiasti, eli vaeltaman pakenemisella; sillä Herra on lähtevä teidän edellänne, ja Israelin Jumala on kokoova teitä.	52:12 Sillä ei teidän pidä lähtemän nopiast/ eli waeldaman pagolla: sillä HERra on lähtewä teidän edellän/ ja Israelin Jumala on cocowa teitä.
52:13 Katso, minun palvelijani menestyy, hän on nouseva, kohoava ja sangen korkea oleva.	13. Katso, minun palvelijani tekee toimillisesti: hän korotetaan, nostetaan ylös, ja tulee sangen korkiaksi.	52:13 CADzo/ minun palwelijan teke toimillisest/ ja corgotetan/ nostetan/ ja tule sangen corkiaksi.
52:14 Niinkuin monet kauhistuivat häntä - sillä niin runneltu, ei enää ihmisenkaltainen, oli hänen muotonsa, hänen hahmons ei ollut ihmislasten hahmo -	14. Niin että moni sinun ylitses hämmästy, että hänen muotonsa on rumempi muita ihmisiä, ja hänen hahmons huonompi kuin ihmisten lasten.	52:14 Nijn että monda sinusta heidäns pahenda/ että hänen muotons on rymembi muita ihmisiä/ ja hänen hahmons on nijncuin ihmistengin lasten.
52:15 niin hän on saattava ihmetyksiin monet kansat, hänen tähtensä kuninkaas sulkevat suunsa. Sillä mitä heille ei ikinä ole kerrottu, sen he saavat nähdä, mitä he eivät ole kuulleet, sen he saavat havaita.	15. Mutta niin on hän monta pakanaa priiskottava, että myös kuningasten täytyy suunsa hänen edessänsä tukita; sillä joille ei mitään hänestä ilmoitettu ollut, nekin hänen ilolla näkevät, ja jota ei he kuulleet ole, sen ne ymmärtävät.	52:15 Mutta nijn on hän monda pacanata prijscottawa/ että myös Cuningatkin heidän suuns hänen edesäns tuckiwat: sillä joille ei mitän hänestä ilmoitettu ollut/ nekin hänen ilolla näkewät ja jotca ei mitän sijtä cuullet ole/ nekin hawaidzewat.
53 LUKU	53 LUKU	LIII. Lucu
53:1 Kuka uskoo meidän saarnamme, kenelle Herran käsivarsi ilmoitetaan?	1. Kuka uskoo meidän saarnamme, ja kenelle Herran käsivarsi ilmoitetaan?	53:1 MUTta cuca usco meidän saarnam? ja kenelle HERran käsiwarsi ilmoitetan?
53:2 Hän kasvoi Herran edessä niinkuin vesa, niinkuin juuri kuivasta maasta. Ei ollut hänellä vartta eikä kauneutta; me näimme hänet, mutta ei ollut hänellä muotoa, johon me olisimme mielistyneet.	2. Sillä hän nousee ylös hänen edessänsä niinkuin vesa, ja niinkuin juuri kuivasta maasta; ei hänellä ole muotoa, eikä kauneutta; me näimme hänen, vaan ei ollut hänellä sitä muotoa, joka meille olis kelvannut.	53:2 Sillä hän putcahta hänen edesäns nijncuin wesa/ ja nijncuin juuri cuiwasta maasta. Ei hänellä ole ensingän muoto eikä cauneutta/ me näimme hänen/ waan ei ollut hänellä meille kelpawata muoto.
53:3 Hän oli ylenkatsottu, ihmisten hylkäämä, kipujen mies ja sairauden tuttava, jota näkemästä kaikki kasvonsa peittivät, halveksittu, jota emme minäkään pitäneet.	3. Hän oli kaikkein ylönkatsottava ja kaikkein halvin, kipua ja sairautta täynnä. Hän oli niin ylönkatsottu, ettei kenkään kehdannut katsoa hänen päällensä, sentähden emme häntä minäkään pitäneet.	53:3 Hän oli caickein ylöncaadzottapa ja caickein halwin/ kipua ja sairautta täynäns. Hän oli nijn ylöncaadzottu/ ettei kengän kehdannut cadzo hänen päällens/ sentähden en me händä minäkän pitänet.
53:4 Mutta totisesti, meidän sairautemme hän kantoi, meidän kipumme hän sälytti päällensä. Me pidimme häntä rangaistuna, Jumalan lyömänä ja vaivaamana,	4. Totisesti hän kantoi meidän sairautemme, ja meidän kipumme hän sälytti päällensä; mutta me pidimme hänen Jumalalta rangaistuna, piestynä ja vaivattuna.	53:4 TOTisest hän candoi meidän sairaudem ja meidän kipum hän sälytti päällens/ mutta me pidim hänen Jumalalda rangaistun/ piestyn ja waiwattun.

53:5 mutta hän on haavoitettu meidän rikkomustemme tähden, runneltu meidän pahain tekojemme tähden. Rangaistus oli hänen päällensä, että meillä rauha olisi, ja hänen haavainsa kautta me olemme paratut.	5. Vaan hän on haavoitettu meidän pahain tekoimme tähden, ja meidän synteimme tähden on hän hosuttu. Rangaistus on hänen päällensä, että meillä rauha olisi, ja hänen haavainsa kautta olemme me parannetut.	53:5 Waan hän on haavoitettu meidän pahain tecoim tähden/ ja meidän syndeim tähden on hän hosuttu. Rangaistus on hänen päällensä/ että meille rauha olisi/ ja hänen haawains kautta olemma me paratut.
53:6 Me vaelsimme kaikki eksyksissä niinkuin lampaat, kukin meistä poikkesi omalle tielle. Mutta Herra heitti hänen päällensä kaikkien meidän syntivelkamme.	6. Kaikki me vaelsimme eksyksissä niinkuin lampaat: itsekukin meistä poikkesi omalle tiellensä; mutta Herra heitti kaiken meidän väärytemme hänen päällensä.	53:6 Me waelsimma caicki exyxis nijncuin lambat/ ja idecukin poickeis omalle tiellens. 53:7 Mutta HERra heitti caicki meidän wäärydem hänen päällens.
53:7 Häntä piinattiin, ja hän alistui siihen eikä suutansa avannut; niinkuin karitsa, joka teuraaksi viedään, niinkuin lammas, joka ääneti keritsijäinsä edessä, niin ei hän suutansa avannut.	7. Kuin hän rangaistiin ja vaivattiin, niin ei hän suutansa avannut; niinkuin karitsa, joka teuraaksi viedään, ja niinkuin lammas, joka keritsiänsä edessä vaikenee, niin ei hänkään suutansa avannut.	Cosca hän rangaistin ja waiwattin/ nijn ei hän suutans awannut. Nijncuin caridza joca teuraxi wiedän/ ja nijncuin lammas joca keridziäns edes waickene/ ja ei suutans awa.
53:8 Ahdistettuna ja tuomittuna hänet otettiin pois, mutta kuka hänen polvikunnastaan sitä ajatteli? Sillä hänet temmattiin pois elävien maasta; minun kansani rikkomuksen tähden kohtasi rangaistus häntä.	8. Mutta hän on otettu pois ahdistuksesta ja tuomiosta; kuka taitaa sanoa hänen elämänsä pituuden? sillä hän on sivallettu pois elävien maalta, kuin hän minun kansani pahain tekoain tähden rangaistiin.	53:8 MUtta hän on otettu pois ahdistuxest ja duomiost/ cuca tietä hänen elämäns pituden? sillä hän on siwalttu pois eläwitten maalda/ cosca hän minun Canssani pahain tecoin tähden rangaistin.
53:9 Hänelle annettiin hauta jumalattomain joukossa; mutta rikkaan tykö hän tuli kuoltuansa, sillä hän ei ollut vääryyttä tehnyt eikä petosta ollut hänen suussansa.	9. Hänen hautansa aiottiin jumalattomain sekaan, rikkaan tykö tuli hän kuitenkin kuoltuansa. Ei hän kellenkään vääryyttä tehnyt, eikä petosta ollut hänen suussansa.	53:9 Hän on haudattu nijncuin jumalattomat/ ja cuollut nijncuin ricas. Ei hän kellengän wääryttä tehnyt/ eikä petost ollut hänen suussans/
53:10 Mutta Herra näki hyväksi runnella häntä, lyödä hänet sairaudella. Jos sinä panet hänen sielunsa vikauhriksi, saa hän nähdä jälkeläisiä ja elää kauan, ja Herran tahto toteutuu hänen kauttansa.	10. Mutta Herra tahtoi hänen niin piestä sairaudella; koska hän on henkensä vikauhriksi antanut, niin hän saa nähdä siemenen ja elää kauan, ja Herran aivoitus on hänen kädessänsä menestyvä.	mutta HERra tahdoi hänen nijn piestä sairaudella. 53:10 Cosca hän on hengens wicauhrixi andanut/ nijn hän saa siemenen ja elä cauwan/ ja HERran aiwoitus on hänen kädesäns menestywä.
53:11 Sielunsa vaivan tähden hän saa nähdä sen ja tulee ravituksi. Tuntemuksensa kautta hän, minun vanhurskas palvelijani, vanhurskauttaa monet, sälyttäen päällensä heidän pahat tekonsa.	11. Että hänen sielunsa on työtä tehnyt, saa hän ilonsa nähdä, ja tulee ravituksi. Tuntemisensa kautta minun vanhurskas palveliani monta vanhurskauttaa; sillä hän kantaa heidän syntinsä.	53:11 Että hänen sieluns on työtä tehnyt/ saa hän ilons nähdä/ ja on rawittu. Ja hänen tundemisens kautta minun wanhurscas palwelian monda wanhurscautta: sillä hän canda heidän syndins.
53:12 Sentähden minä jaan hänelle osan suurten joukossa, ja väkevien kanssa hän saalista jakaa; sillä hän antoi sielunsa alttiiksi kuolemaan, ja hänet luettiin pahantekijäin joukkoon, hän kantoi monien synnit, ja hän rukoili pahantekijäin puolesta.	12. Sentähden annan minä hänelle osan monessa, ja hänen pitää väkeväin kanssa saalista jakaman; sentähden että hän antoi henkensä kuolemaan, ja oli pahantekiäin sekaan luettu, ja hän kantoi monen synnit, ja rukoili pahantekiäin edestä.	Sentähden annan minä hänelle monda suurexi saalixi/ ja hänelle pitä wäkwät raateluxexi oleman. 53:12 Sentähden andoi hengens cuolemaan/ ja oli pahantekiäin caltaisexi luettu. Hän candoi monen synnit/ ja rucoili pahantekiäin edestä.
54 LUKU	54 LUKU	LIV. Lucu

<p>54:1 Riemuitse, sinä hedelmätön, joka et ole synnyttänyt, huuda ilosta ja riemahda, sinä, joka et ole synnytyskivuissa ollut. Sillä hyljättyllä on lapsia enemmän kuin aviovaimolla, sanoo Herra.</p>	<p>1. Riemuitse sinä hedelmätön, joka et synnytä: iloitse riemulla ja ihastu sinä, joka et raskas ole; sillä yksinäisellä on enempi lapsia kuin sillä, jolla mies on, sanoo Herra.</p>	<p>54:1 Riemuidze sinä hedelmätön/ joca et synnytä/ iloidze riemulla/ ja ihastu sinä joca et rascas ole. Sentähden on sillä yxinäisellä enämbi lapsia/ cuin sillä jolla mies on/ sano HERra:</p>
<p>54:2 Tee avaraksi telttasi sija, levennettäköön sinun majojesi seinien kangas. Älä säästele! Pidennä telttaköytesi ja vahvista vaarnasi.</p>	<p>2. Levitä majas sia, ja venytä asumises vaate, älä säästä; pitennä köytes, ja kiinnitä vaajas lujasti.</p>	<p>54:2 Lewitä teldas sia/ ja wenytä asumises waate/ älä säästä/ pidennä köytes/ ja kijnnitä waajas lujast.</p>
<p>54:3 Sillä sinä olet leviävä oikealle ja vasemmalle, sinun jälkeläisesi ottavat omiksensa kansat ja tekevät autiot kaupungit asutuiksi.</p>	<p>3. Sillä sinun pitää oikialle ja vasemmalle puolelle levenemän, ja sinun siemenes pitää pakanat perimän, ja aukeissa kaupungeissa asuman.</p>	<p>54:3 Sillä sinun pitä oikialle ja wasemalle puolelle lewenemän/ ja sinun siemenes pitä pacanat perimän/ ja aukeisa Caupungeisa asuman.</p>
<p>54:4 Älä pelkää, sillä et sinä häpeään joudu; älä ole häpeissäsi, sillä et sinä ole pettyvä. Nuoruutesi häpeän sinä olet unhottava, leskeytesi pilkkaa et ole enää muistava.</p>	<p>4. Älä pelkää, sillä et sinä tule häpiään; älä ole kaino, sillä ei sinun pidä häpiään tuleman. Vaan sinun pitää nuoruutes häpiän unohtaman, ja sinun leskeytes kainoutta ei enään muistaman.</p>	<p>54:4 Älä pelkä: sillä et sinä tule häpiään/ älä ole caino: sillä ei sinun pidä häpiään tuleman. Waan sinun pitä sinun neidzydes häpiätä unohtaman/ ja sinun leskiydes cainousta ei sillen muistaman.</p>
<p>54:5 Sillä hän, joka sinut teki, on sinun aviomiehesi, Herra Sebaot on hänen nimensä, sinun lunastajasi on Israelin Pyhä, hän joka kaiken maan Jumalaksi kutsutaan.</p>	<p>5. Sillä joka sinun tehnyt on, hän on sinun miehes, Herra Zebaot on hänen nimensä; ja Israelin Pyhä sinun lunastajas, joka kaiken maailman Jumalaksi kutsutaan.</p>	<p>54:5 Sillä joca sinun tehnyt on/ hän on sinun miehes/ HERra Zebaoth on hänen nimens/ ja Israelin Pyhä sinun lunastajas/ joca caiken mailman Jumalaxi cudzutan.</p>
<p>54:6 Sillä niinkuin hyljätyn, syvästi murheellisen vaimon on Herra sinut kutsunut - nuoruuden vaimon, joka on ollut halveksittu, sanoo sinun Jumalasi.</p>	<p>6. Sillä Herra on kutsunut sinun niinkuin hyljätyn ja sydämestä murheellisen vaimon; ja sinä olit niinkuin nuori emäntä, joka hyljätty on, sanoo sinun Jumalas.</p>	<p>54:6 Sillä HERra on saattanut sinun huutoon/ että sinä olet nijncuin hyljätty/ ja sydämest murhellinen waimo/ ja nijncuin nuori emändä joca hyljätty on/ sano sinun Jumalas.</p>
<p>54:7 Vähäksi silmänräpäykseksi minä hylkäsin sinut, mutta minä kokoan sinut jälleen suurella laupeudella.</p>	<p>7. Minä olen vähäksi silmänräpäykseksi sinun hyljännyt, mutta minä tahdon sinua suurella laupiudella koota.</p>	<p>54:7 Minä olen wähäxi silmän räpäyxexi sinun hyljännyt/ mutta minä tahdon sinua suurella laupiudella taas edziä.</p>
<p>54:8 Ylitsevuotavassa vihassani minä peitin sinulta kasvoni silmänräpäykseksi, mutta minä armahdan sinut iankaikkisella armolla, sanoo Herra, sinun lunastajasi.</p>	<p>8. Minä olen vihassani vähäksi silmänräpäykseksi kasvoni kätkenyt sinulta; mutta minä tahdon armahtaa sinua ijankaikkisessa armossa, sanoo Herra, sinun lunastajas.</p>	<p>54:8 Minä olen wihasani minun caswoni wähäxi silmän räpäyxexi kätkenyt sinulda/ mutta minä tahdon armahta sinua ijancaickises armos/ sano HERra sinun lunastajas:</p>
<p>54:9 Sillä tämä on minulle, niinkuin olivat Nooan vedet: niinkuin minä vannoin, etteivät Nooan vedet enää tulvi maan ylitse, niin minä vannon, etten enää vihastu sinuun enkä sinua nuhtele.</p>	<p>9. Sillä tämä on minulle oleva niinkuin Noan vesi, josta minä vannoin, ettei Noan vedet pitänyt enään käymän maan ylitse: juuri niin olen minä nyt vannonut, ettei minun enään pidä sinulle vihastuman, eikä sinua rankaiseman.</p>	<p>54:9 Sillä tämä on minulle olewa nijncuin Noahn wesi/ cosca minä wannoin/ ettei Noahn wedet pitänyt sillen käymän maan ylidze. Juuri nijn olen minä nyt wannonut/ ettei minun sillen pidä sinulle wihastuman/ eikä sinua rangaiseman.</p>

54:10 Sillä vuoret väistykööt ja kukkulat horjukoot, mutta minun armoni ei sinusta väisty, eikä minun rauhanliittoni horju, sanoo Herra, sinun armahtajasi.	10. Sillä vuoret pitää välttämän ja kukkulat lankeeman; mutta minun armoni ei pidä sinusta poikkeeman, ja minun rauhani liitto ei pidä lankeeman pois, sanoo Herra sinun armahtajas.	54:10 Sillä vuoret pitää välttämän ja cuckulat langeman/ mutta minun armon ei pitä sinusta poickeman/ ja minun rauhani lijtto ei pidä langeman pois/ sano HERra sinun armahtajas.
54:11 Sinä kurja, myrskyn raastama, sinä lohduton! Katso, minä muuraan sinun kivesi kiiltokivellä, panen sinun perustukseksi safiireista,	11. Sinä raadollinen, kovalta tuulelta häälytetty, ja sinä turvatoim! katso, minä panen sinun kives niinkuin kaunistuksen, ja tahdon sinun perustukses saphireilla laskea,	54:11 SInä radollinen/ jonga päälidze caicki tuulet käywät/ ja sinä turwatoim/ cadzo/ minä panen sinun kiwes nijncuin caunistuxen/ ja tahdon sinun perustuxes Saphireillä laske.
54:12 minä teen sinun harjasi rubiineista ja sinun porttisi kristalleista ja koko sinun ympärystymurisi jalokivistä.	12. Ja sinun akkunat kristallista rakentaa, ja sinun porttis rubinista, ja kaikki sinun rajat valituista kivistä.	54:12 Ja sinun ackunas Christallist raketa/ ja sinun porttis Rubinist/ ja caicki sinun äres walituista kiwistä.
54:13 Sinun lapsesi ovat kaikki Herran opetuslapsia, ja suuri rauha on sinun lapsillasi oleva.	13. Ja kaikki sinun lapses pitää oleman opetetut Herralta, ja suuri rauha sinun lapsilles.	54:13 Ja caicki sinun lapses opetetut HERralda/ ja suuri rauha walmistetän sinun lapsilles
54:14 Sinut vahvistetaan vanhurskaudella; sinä olet oleva kaukana väkivallasta, sillä ei sinulla ole pelkäämistä, ja kaukana hävityksestä, sillä ei se sinua lähesty.	14. Vanhurskaudella pitää sinun valmistetuksi tuleman: sinun pitää oleman kaukana väkivallasta, ettei sinun pidä pelkäämän, ja hämmästyksestä; sillä ei sen pidä sinua lähestymän.	wanhurscauden cautta. 54:14 Sinun pitä oleman caucana wäkiwallast ja wäärydest/ ettes nijtä pelkä/ ja hämmästyxest: sillä ei sen pidä sinua lähestymän.
54:15 Jos sinun kimppuusi karataan, ei se ole minusta; joka kimppuusi karkaa, se eteesi kaatuu.	15. Katso, kuka tahtoo sinua vastaan koota ja sortaa sinua, jos he ilman minua kokoontuvat?	54:15 Cadzo/ cuca tahto sinua wastian coota ja sorta sinua/ jos he ilman minuta coconduwat?
54:16 Katso, minä olen luonut sepän, joka lietsoo hiilivalkeata ja kuonnuttaa aseensa käytäntöön; mutta minä olen myös luonut tuhontuottajan hävittämään sen.	16. Katso, minä teen sepän, joka hiilet tulella lietsoo, ja tekee aseensa työtänsä varten: niin minä myös teen raatelian hukuttamaan.	54:16 Cadzo/ minä sen teen/ että seppä/ joca hijlet tules hehgutta/ teke yhden asen työtäns warten: nijn minä myös teen/ että raatelia hucku.
54:17 Jokainen ase, joka valmistetaan sinun varallesi, on oleva tehoton; ja jokaisen kielen, joka nousee käymään sinun kanssasi oikeutta, sinä osoitat vääräksi. Tämä on Herran palvelijain perintöosa, tämä heidän vanhurskautensa, minulta saatu, sanoo Herra.	17. Ei yksikään ase, joka valmistetaan sinua vastaan, pidä menestymän; ja kaikki kielet, jotka heitäsä asettavat sinua vastaan, pitää sinun tuomiollas kadotettaman. Tämä on Herran palveliain perimys, ja heidän vanhurskautensa minusta, sanoo Herra.	54:17 Sillä jocainen ase joca walmistetän sinua wastian/ ei pidä menestymän: ja caicki kielet jotca heitäns asettawat sinua wastian/ pitä sinun duomios cadottaman. Tämä on HERran palwelian perimys ja heidän wanhurscaudens minusta/ sano HERra.
55 LUKU	55 LUKU	LV. Lucu
55:1 Kuulkaa, kaikki janoavaiset, tulkaa veden ääreen. Tekin, joilla ei ole rahaa, tulkaa, ostakaa ja syökää; tulkaa, ostakaa ilman rahatta, ilman hinnatta viiniä ja maitoa.	1. Kaikki janoavaiset, tulkaat vetten tykö, tekin, joilla ei ole rahaa, tulkaat, ostakaa ja syökää; tulkaat, ostakaa, ilman rahaa ja ilman hintaa, viinaa ja rieskaa.	55:1 CAicki janowaiset tulcat wetten tygö/ tekin joilla ei ole raha/ tulcat/ ostacat ja syökät. Tulcat/ ostacat ilman rahata ja ilman caiketa hinnata/ wijna ja riesca.
55:2 Miksi annatte rahan siitä, mikä ei ole leipää, ja työnne ansion siitä, mikä ei ravitse? Kuulkaa minua, niin saatte syödä hyvää, ja teidän sielunne virvoittuu lihavuuden ääressä.	2. Miksi te annatte rahan siinä, kussa ei leipää ole, ja teidän työnne siinä, kussa ei ole ravintoa? Kuulkaat minua, ja nauttikaat hyvää, ja teidän sielunne riemuitkaan lihavuudessa.	55:2 Mixi te annatte rahan/ cusa ei leipä ole? ja teidän työn/ cusa ei ole rawindota? cuulcat/ cuulcat minua/ ja nautitcat sitä hywä/ ja teidän sielun riemuitcan lihawudes.

55:3 Kallistakaa korvanne ja tulkaa minun tyköni; kuulkaa, niin teidän sielunne saa elää. Ja minä teen teidän kanssanne iankaikkisen liiton, annan lujat Daavidin armot.	3. Kallistakaa korvanne ja tulkaat minun tyköni, kuulkaat, niin teidän sielunne saa elää; ja minä teen teidän kanssanne iankaikkisen liiton, lujat Davidin armot.	55:3 Callistacat corwan ja tulcat minun tygöni/ cuulcat/ nijn teidän sielun elä. Ja minä teen teidän cansan ijancaickisen lijton/ nimittäin/ lujat Dawidin armot.
55:4 Katso, hänet minä asetin kansoille todistajaksi, kansojen ruhtinaaksi ja käskijäksi.	4. Katso, minä panin hänen kansoille todistajaksi, päämieheksi ja opettajaksi kansoille.	55:4 Cadzo/ minä panin hänen Canssoille todistajaxi/ päämiehexi ja opettajaxi Canssoille.
55:5 Katso, sinä olet kutsuva pakanoita, joita sinä et tunne, ja pakanat, jotka eivät sinua tunne, rientävät sinun tykösi Herran, sinun Jumalasi, tähden, Israelin Pyhän tähden, sillä hän kirkastaa sinut.	5. Katso, sinun pitää kutsuman pakanat, joita et sinä tunne, ja ne pakanat, jotka ei sinua tunteneet, pitää juokseman sinun tykös, Herran sinun Jumalasi tähden, ja Israelin Pyhän tähden, joka sinua kaunisti.	55:5 Cadzo/ sinun pitä cudzuman pacanat/ joita et sinä tunne/ ja ne pacanat/ jotca ei sinua tundenet/ pitä juoxeman sinun tygös. Sinun HERras Jumalasi tähden/ ja Israelin Pyhän tähden/ joca sinua ylistä.
55:6 Etsikää Herraa silloin, kun hänet löytää voidaan; huutakaa häntä avuksi, kun hän läsnä on.	6. Etsikää Herraa, kuin hän löytää taitaan: rukoilkaat häntä, koska hän läsnä on.	55:6 EDzikät HERra/ cosca hän löytä taitan/ rucoilcat händä/ cosca hän läsnä on.
55:7 Jumalaton hyljätköön tiensä ja väärintekijä ajatuksensa ja palatkoon Herran tykö, niin hän armahtaa häntä, ja meidän Jumalamme tykö, sillä hänellä on paljon anteeksiantamusta.	7. Jumalatoim hyljätköön tiensä, ja pahointekijä ajatuksensa, ja palatkaan Herran tykö, niin hän armahtaa häntä, ja meidän Jumalamme tykö, sillä hänen tykönänsä on paljon anteeksiantamusta.	55:7 Jumalatoim hyljätkön hänen tiens/ ja pahointekijä ajatuxens/ ja palaitcan HERran tygö/ nijn hän armahta händä. Ja meidän Jumalam tygö: sillä hänen tykönäns on paljo andexi andamusta.
55:8 Sillä minun ajatukseni eivät ole teidän ajatuksianne, eivätkä teidän tienne ole minun teitäni, sanoo Herra.	8. Sillä minun ajatukseni ei ole teidän ajatuksenne, ja teidän tienne ei ole minun tieni, sanoo Herra.	55:8 Sillä minun ajatuxeni ei ole teidän ajatuxen/ ja teidän tien ei ole minun tieni/ sano HERra.
55:9 Vaan niin paljon korkeampi kuin taivas on maata, ovat minun tieni korkeammat teidän teitänne ja minun ajatukseni teidän ajatuksianne.	9. Vaan niin paljo korkeampi kuin taivas on maasta, niin ovat myös minun tieni korkeammat teidän teitänne, ja minun ajatukseni teidän ajatuksianne.	55:9 Waan nijn paljo corkembi cuin taiwas on maasta/ nijn owat myös minun tieni corkiammat teidän teitän/ ja minun ajatuxeni teidän ajatuxian.
55:10 Sillä niinkuin sade ja lumi, joka taivaasta tulee, ei sinne palaja, vaan kostuttaa maan, tekee sen hedelmälliseksi ja kasvavaksi, antaa kylväjälle siemenen ja syöjälle leivän,	10. Sillä niinkuin sade ja lumi tulee taivaasta alas, ja ei mene sinne jälleen, vaan tuorettaa maan, ja tekee sen hedelmälliseksi ja antaa sen kasvaa, ja antaa siemenen kylvettä ja leivän syötää;	55:10 SILLä nijncuin sade tule taiwast alas/ ja ei mene sinne jäl lens/ waan tuoretta maan/ ja teke sen hedelmöidzemän ja caswaman/ ja hän anda siemenen kylwettä/ ja leiwän syötä.
55:11 niin on myös minun sanani, joka minun suustani lähtee: ei se minun tyköni tyhjänä palaja, vaan tekee sen, mikä minulle otollista on, ja saa menestymään sen, mitä varten minä sen lähetin.	11. Niin on myös minun sanani, joka minun suustani lähtee, ei sen pidä tyhjänä palajaman minun tyköni, vaan tekemän mitä minulle otollinen on, ja sen pitää menestymän, jota varten minä sen lähettänytkin olen.	55:11 Näin on myös se sana/ joca minun suustani lähte/ ei sen pidä tyhjänä palajaman minun tygöni: waan tekemän mitä minulle otollinen on/ ja sen pitä menestymän/ jota warten minä sen lähettänytkin olen.

55:12 Sillä iloiten te lähdette, ja rauhassa teitä saatetaan; vuoret ja kukkulat puhkeavat riemuun teidän edessänne, ja kaikki kedon puut paukuttavat käsiänsä.	12. Sillä ilossa teidän pitää lähtemän ja rauhassa saatettaman; vuoret ja kukkulat pitää teidän edessänne kiitosta veisaaman, ja kaikki puut kedolla käsillänsä yhteen lyömän.	55:12 Sillä ilosa teidän pitää lähtemän ja rauhassa saatettaman: vuoret ja kukkulat pitää teidän eteen ihastuxella ja kerscamisella carcajaman. 55:13 Ja caicki puut kedolla käsilläns yhten lyömän:
55:13 Orjantappurain sijaan on kasvava kypressejä, nokkosten sijaan on kasvava myrttipuita; ja se tulee Herran kunniaksi, iankaikkiseksi merkiksi, joka ei häviä.	13. Hongat pitää orjantappurain siassa kasvaman, ja myrttipuu nukulaisten edestä; ja se pitää oleman Herralle nimeksi, ijancaikkiseksi merkiksi, jota ei pidä hävitettämän.	hongat pitää orjantappurain sias caswaman/ ja Mirtus orjantappura pensan edestä. Ja HERralla pitää oleman nimen/ ja ijancaickisen merkin/ joca ei loppuman pidä.
56 LUKU	56 LUKU	LVI Lucu
56:1 Näin sanoo Herra: Noudattakaa oikeutta ja tehkää vanhurskaus, sillä minun autuuteni on lähellä ja minun vanhurskauteni ilmestyy.	1. Näin sanoo Herra: pitäkää oikeus, ja tehkää vanhurskautta; sillä minun autuuteni on läsnä tulemassa, ja minun vanhurskauteni, että se ilmoitetaan.	56:1 NÄin sano HERra: pitäkät oikeus/ ja tehkät wanhurscautta: sillä minun autuuden on läsnä tulemas: ja minun wanhurscauteni/ että se ilmoitetan.
56:2 Autuas se ihminen, joka tämän tekee, se ihmislapsi, joka tässä pysyy, joka pitää sapatin eikä sitä riko, joka varoo kätensä tekemästä mitään pahaa!	2. Autuas on se ihminen, joka sen tekee, ja se ihmisen lapsi, joka sen käsittää: että hän pitäis sabbatin, eikä sitä arkioksi tekisi, ja pidättäis kätensä, ettei hän mitään pahaa tekisi.	56:2 Autuas on se ihminen joca sen teke/ ja se ihmisten lapsi/ joca sen käsittä: että hän pitäis Sabbathi/ eikä arkioxi tekis/ ja pidätäis kätens/ ettei hän mitän paha tekis.
56:3 Älköön sanoko muukalainen, joka on liittynyt Herraan: "Herra erottaa minut peräti kansastansa", älköönkä kuohittu sanoko: "Minä olen kuiva puu."	3. Ja muukalainen, joka Herraan on suostunut, ei pidä sanoman: Herra kaiketi eroittaa minun kansastansa; ja kuohittu ei pidä sanoman: katso, minä olen kuiva puu.	56:3 JA se muucalainen joca HERraan on suostunut/ ei pidä sanoman: HERra eroitta minun hänen Canssastans. Ja cuohittu ei pidä sanoman: cadzo/ minä olen cuiwa puu.
56:4 Sillä näin sanoo Herra: Kuohituille, jotka pitävät minun sapatini ja valitsevat sen, mikä minulle otollista on, ja pysyvät minun liitossani,	4. Sillä näin sanoo Herra kuohituille: jotka minun sabbatini pitävät, ja valitsevat mitä minulle kelpaa, ja lujasti pitävät minun liittoni:	56:4 Sillä näin sano HERra cuohituille: jotca minun Sabbathini pitäväwät/ ja walidzewat mitä minulle kelpa/ ja lujast pitäväwät minun lijttoni.
56:5 heille minä annan huoneessani ja muurieni sisällä muistomerkin ja nimen, joka on poikia ja tyttäriä parempi; minä annan heille iankaikkisen nimen, joka ei häviä.	5. Niin minä annan heille minun huoneessani ja muurissani paikan, ja paremman nimen kuin pojilla ja tyttärillä on; ijancaikkisen nimen minä heille annan, jota ei pidä hävitettämän.	56:5 Nijn minä annan heille minun huonesani ja muurisani paican/ ja paremman nimen cuin pojilla ja tyttärillä on. Ijancaickisen nimen minä heille annan/ joca ei ikänäns hucu.
56:6 Ja muukalaiset, jotka ovat liittyneet Herraan, palvelukseen häntä ja rakastaakseen Herran nimeä, ollakseen hänen palvelijoitansa, kaikki, jotka pitävät sapatin eivätkä sitä riko ja pysyvät minun liitossani,	6. Ja muukalaisten lapsille, jotka Herraan suostuneet ovat häntä palvelemaan ja Herran nimeä rakastamaan, ja hänen palveliansa olemaan: jokainen heistä, joka sabbatin pitää, ettei hän sitä arkioksi tekisi, vaan pitäis lujasti minun liittoni,	56:6 Ja muucalaisten lapsille/ jotca heidän HERran huoman andanet owat/ händä palweleman ja hänen nimens racastaman/ händä palweleman. Jocainen heistä cuin Sabbathin pitää/ ettei hän sitä arkioxi tekis/ ja pitäis lujast minun lijttoni.

56:7 ne minä tuon pyhälle vuorelleni ja ilahutan heitä rukoushuoneessani, ja heidän polttouhrinsa ja teurasuhrinsa ovat otolliset minun alttarillani, sillä minun huoneeni on kutsuttava kaikkien kansojen rukoushuoneeksi.	7. Ne minä vien pyhän vuoreni tykö, ja ilahutan heitä minun rukoushuoneessani; heidän uhrinsa ja polttouhrinsa pitää minulle otolliset oleman minun alttarillani; sillä minun huoneeni pitää kutsuttaman kaikkein kansain rukoushuoneeksi.	56:7 Ne minä wien minun pyhän vuoreni tygö/ ja ilahutan heitä minun rucoushuonesani: ja heidän uhrins ja polttouhrins pitä minulle otolliset oleman minun Altarillani: sillä minun huonen pitä cudzuttaman caickein Canssain rucoushuonexi.
56:8 Herra, Herra sanoo, hän, joka kokoaa Israelin karkoitettut: Minä kokoan vielä muitakin sen koottujen lisäksi.	8. Herra, Herra, joka Israelin hyljätyt kokoo, sanoo: minä tahdon vielä enemmän hänen koottuinsa joukkoon koota.	56:8 HERra Jumala/ joca ne hyljätyt Israelis coco/ sano: minä tahdon wielä enämmän coottuin jouckoon coota.
56:9 Kaikki kedon eläimet, tulkaa syömään, te metsän eläimet kaikki.	9. Kaikki pedot kedolla, tulkaat ja syökäät, ja kaikki pedot metsässä.	56:9 CAicki pedot kedolla tulcat ja syökät/ ja caicki pedot medzásä.
56:10 Israelin vartijat ovat kaikki sokeita, eivät he mitään käsitä; he ovat kaikki mykkiä koiria, jotka eivät osaa haukkua. He näkevät unta, makailevat ja nukkuvat mielellään.	10. Kaikki heidän vartiansa ovat sokiat, eikä tiedä mitään, he ovat kaikki mykät koirat, jotka ei voi haukkua; he ovat laiskat, he makaavat ja unta rakastavat.	56:10 Caicki heidän wartians owat sokiat/ eikä tiedä mitän/ he owat mykät coirat/ jotca ei woi haukkua/ he owat laiscat/ he macawat ja unda racastawat.
56:11 Ja näillä koirilla on vimmainen nälkä, ei niitä mikään täytä. Ja tällaisia ovat paimenet! Eivät pysty mitään huomaamaan, ovat kaikki kääntyneet omille teilleen, etsivät kukin omaa voittoansa, kaikki tyynni.	11. Mutta he ovat häpeemättömät väkevät koirat, jotka ei ikänä taida tulla ravituiksi. Ei paimenet itsekään tiedä mitään eli ymmärrä; jokainen ottaa vaarin omasta tiestänsä, kukin noudattaa ahneuttansa hänen tilassansa.	56:11 Mutta he owat häpemättömät wäkwät coirat/ jotca ei ikänäns taidä tulla rawituxi. Ei paimenet idzekän tiedä mitän eli ymmärrä/ jocainen otta waarin omasta tiestäns/ cukin noudatta ahneuttans hänen wirasans.
56:12 "Tulkaa, minä hankin viiniä, ryyptkäämme väkevätä; olkoon huomispäivä niinkuin tämäkin ylenpalttisen ihana."	12. Tulkaat, ottakaamme viinaa ja juopukaamme, ja olkoon huomenna niinkuin tänäpäpäkin, ja vielä paljo enempi.	56:12 Tulcat/ ottacam wijna ja juopucam/ ja olcon huomena nijncuin tänäpäpäkin/ ja wielä paljo enämbi.
57 LUKU	57 LUKU	LVII. Lucu
57:1 Vanhurskas hukkuu, eikä kukaan pane sitä sydämelleen, hurskaat miehet otetaan pois kenenkään siitä välittämättä, sillä vanhurskas otetaan pois pahuutta näkemästä.	1. Vanhurskas hukkuu, ja ei ajattele kenkään sitä sydämessänsä; pyhät miehet temmataan pois, ja ei siitä kenkään pidä vaaria; sillä vanhurskaat otetaan pois onnettomuudesta,	57:1 WAan wanhurscas hucku/ ja ei ajattele kengän sitä sydämesäns. Pyhät miehet temmatan pois/ ja ei sijtä kengän pidä waaria: 57:2 Sillä wanhurscat otetan pois onnettomudest/
57:2 Hän menee rauhaan: jotka vakaasti vaeltavat, he saavat levätä kammioissansa.	2. Ja jotka toimellisesti vaeltaneet ovat, tulevat rauhaan, ja lepäävät kammioissansa.	ja jotca toimellisest waeldanet owat/ tulewat rauhaan/ ja lepäwät heidän cammioisans.
57:3 Mutta te tulkaa tänne, te velhottaren lapset, te avionrikkojamiehen ja porttovaimon sikiöt.	3. Tulkaat tänne edes, te noitain lapset, te huorintekiäin ja porttoin siemenet.	57:3 TULcat tänne edes te noitain lapset/ te huorintekiäin ja porttoin siemenet/
57:4 Kenellä te iloanne pidätte? Kenelle avaatte suunne ammолleen ja kieltä pitkälle pistätte? Ettekö te ole rikoksen lapsia, valheen sikiöitä?	4. Kenenkä kanssa te nyt tahdotte iloita hekumassa? Kenenkä päälle te nyt tahdotte suutanne irvistellä, ja kieltänne pistää? Ettekö te ole rikoksen lapset ja väärä siemen?	kenengä cansa te nyt tahdotta iloita hecumasa? 57:4 Kenengä päälle te nyt tahdotta suutan irwitellä/ ja kieldän pistä? Ettäkö te ole ricoxen lapset/ ja wäärä siemen?
57:5 Te, jotka hehkutte himosta tammien varjossa, jokaisen vihreän puun alla, te, jotka teurastatte lapsia laaksoissa, kallionrotkoissa!	5. Te jotka olette hemepeät epäjumaliin kaikkein viheriäisten puiden alla, ja teurastatte lapsia ojain tykönä vuorten alla.	57:5 te jotca oletta hembet epäjumaliijn caickein wiherjästen puiden alla/ ja teurastatte lapsia ojain tykönä wuorten alla.

57:6 Laakson sileät paadat ovat sinun osasi, siinä se on, sinun arpasi; niille sinä olet juomauhrit vuodattanut, ruokauhrit uhrannut. Siihenkö minä tyytyisin!	6. Sinun menos on sileiden kivien seassa, ojissa, ne ovat sinun osas; niille sinä vuodatat juomauhris, kuin sinä ruokauhria uhraat: pitäiskö minun siihen mielistymän?	57:6 Sinun menos on sileitten kiwein cansa ojisa/ ne owat sinun osas/ nijlle sinä vuodatat sinun juomauhris/ cuins ruocauhria uhrat/ pidäiskö minun sijhen mielistymän?
57:7 Korkealle ja valtavalle vuorelle sinä valmistit vuoteesi; sinne sinä myös nousit teurasuhria uhraamaan.	7. Sinä teet vuotees korkialle jyrkälle vuorelle, ja menet myös itse sinne ylös uhria uhraamaan.	57:7 Sinä teet sinun vuotes corkialle jyrkälle vuorelle/ ja menet myös idze sinne ylös uhraman.
57:8 Oven ja pihtipielen taakse sinä panit omat merkkisi. Sillä minusta luopuen sinä paljastit itsesi ja nousit vuoteellesi, teit sen tilavaksi; sinä sovit kaupoista heidän kanssaan, makasit heidän kanssaan mielelläsi, näit heidän häpynsä.	8. Oven ja pihtipielen taa panet sinä muistos; sillä sinä vierität sinus pois minun tyköäni, menet ylös, ja levität vuotees, ja kiinnität itses heihin; sinä rakastat heidän vuodettansa, kussa ikänä sinä heidät näet.	57:8 Owen taa ja pihtipielen panet sinä sinun muistos: sillä sinä wierität sinus minun tygöni/ menet ylös ja lewität sinun vuotes/ ja kijnnität idzes heihin/ sinä racastat heidän vuodettans cusa ikänäns sinä heidän näet.
57:9 Sinä kuljit kuninkaan tykö öljyinesi, runsaine voiteinesi; sinä lähetit sanansaattajasi kauas, laskeuduit alas tuonelaan asti.	9. Sinä menet kuninkaan tykö öljyllä, ja sinulla on moninaiset voiteet: ja lähetät sanas saattajat kauwas, ja olet alennettu hamaan helvettiin.	57:9 Sinä menet Cuinngan tygö öljyllä/ ja sinulla on moninaiset woitet/ ja lähetät sanas saattajat cauwas/ ja olet alettu haman helwettin.
57:10 Sinä väsyit matkasi pituudesta, et kuitenkaan sanonut: "Turha vaiva!" Sinä sait elpynttä voimaa, sentähden et heikoksi käynyt.	10. Sinä vaivasit itsiäs monissa teissä, ja et sanonut: minä suutun; vaan ettäs löydät sinun kätes elämän, sentähden et sinä väsy.	57:10 Sinä waiwaisit idzes monisa teisäs/ ja et sanonut: lepä vähäkin. Waan ettäs löydät sinun kätes elämän/ et sinä wäsy.
57:11 Ketä sinä arkailit ja pelkäsit, koska vilpistelit etkä minua muistanut, et minusta välittänyt? Eikö niin: minä olen ollut vaiti aina ikiajoista asti, ja niin et sinä minua pelkää?	11. Ketäs kartat ja pelkää? ettäs valheessa olet, ja et muista minua, etkä johdata mielees; luuletkos minun ijäti olevan ääneti, ettes minua ensinkään pelkää?	57:11 Kenengäs tähden olet nijn suruisas ja pelkät? ettäs cuitengin walhes olet ja et muista minua/ etkä johdata sitä mielees: luuletkos minun jocapaicas olewan äneti/ ettes minua ensingän pelkä?
57:12 Mutta minä ilmoitan, mitä on sinun vanhurskautes ja sinun tekosi; ne eivät sinua auta.	12. Minä ilmoitan sinun vanhurskautes, ja sinun tekos: ja ne ei sinua pidä hyödyttämän.	57:12 Minä ilmoitan sinun wanhurscaudes/ ja ei sinun tecos pidä mihingän tarpexi tuleman.
57:13 Kun sinä huudat, auttakoon sinua jumaliesi joukko! Mutta tuuli vie ne kaikki, henkäys ottaa ne pois. Mutta joka minuun turvaa, se perii maan ja ottaa omaksensa minun pyhän vuoreni.	13. Kuin sinä huudat, niin auttakoon sinun joukkos sinua; mutta tuulen pitää heidät kaikki viemän pois, ja turhuuden pitää ne ottaman pois; mutta joka minuun uskaltaa, hänen pitää maan perimän ja omistaman minun pyhän vuoreni,	57:13 Cosca sinä huudat/ nijn auttacon sinun jouckos sinua/ mutta tuulen pitä heidän caicki wiemän pois/ ja turhuden pitä ne ottaman pois. 57:14 Mutta joca idzens minuun uscalda/ hän peri maan/ omista minun pyhän vuoreni/
57:14 Hän sanoo: Tehkää, tehkää tie, tasoittakaa tie, poistakaa kompastuskivet minun kansani tieltä.	14. Ja sanoman: tehkää tietä, tehkää tietä, levittäkää polku, sysätkää loukkaukset minun kansani tieltä pois.	ja sano: tehkät tietä/ tehkät tietä/ lewittäkät polcu/ sysätkät louckauxet minun Canssani tieldä pois.
57:15 Sillä näin sanoo Korkea ja Ylhäinen, jonka asumus on iankaikkinen ja jonka nimi on Pyhä: Minä asun korkeudessa ja pyhydessä ja niitten tykönä, joilla on särjetty ja nöyrä henki, että minä virvoittaisin nöyrien hengen ja saattaisin särjettyjen sydämet eläviksi.	15. Sillä näin sanoo korkia ja ylistetty, joka asuu ijankaikkisuudessa, ja jonka nimi on Pyhä: minä asun korkeudessa ja pyhydessä, ja niiden tykönä, joilla särjetty ja nöyrä henki on, että minä virvoittaisin nöyrytetyn hengen, ja saattaisin särjetyn sydämen eläväiseksi.	57:15 Sillä näin sano corkia ja ylistetty/ joca asu ijancaickisest/ ja jonga nimi on Pyhä. Minä asun corceudes ja pyhydes/ ja nijden tykönä/ joilla särjetty ja nöyrä hengi on: että minä wirgotaisin nöyrytetyn hengen/ ja särjetyn sydämen.

57:16 Sillä en minä iankaiken riitele enkä vihastu ainiaaksi; muutoin henki nääntyisi minun kasvojeni edessä, ne sielut, jotka minä tehnyt olen.	16. Sillä en minä ijäti tahdo riidellä, enkä vihastua ijankaikkisesti; vaan minun kasvoistani on henki lähtevä, ja minä teen hengen.	57:16 En minä ijäti tahdo riidellä/ engä vihastu ijancaickisest/ vaan minun caswostani on hengi lähtewä/ ja minä teen hengen.
57:17 Hänen ahneutensa synnin tähden minä vihastuin; minä löin häntä, kätkin itseni ja olin vihastunut. Mutta hän luopui minusta ja kulki oman sydämensä tietä.	17. Minä olin vihainen heidän ahneutensa vääryyden tähden, ja löin heitä, lymytin itseni ja närkästyin; silloin he menivät eksyksissä oman sydämensä tiellä.	57:17 Minä olin vihainen heidän ahneudens wäärydest/ ja löin heitä/ lymytin idzeni ja närkästyin. Silloin he menit exyxis heidän oman sydämens tiellä.
57:18 Minä olen nähnyt hänen tiensä, mutta minä parannan hänet ja johdatan häntä ja annan jälleen lohdutuksen hänelle ja hänen surevillensa.	18. Minä näin heidän tiensä, paransin heidät, ja johdatin heitä ja lohdutin niitä, jotka heitä murehtivat.	57:18 Mutta cosca minä näin heidän/ paransin minä heidän ja johdatin heitä/ ja lohdutin nijtä/ jotca heitä murhedeit.
57:19 Minä luon huulten hedelmän, rauhan, rauhan kaukaisille ja läheisille, sanoo Herra, ja minä parannan hänet.	19. Minä olen luonut huulten hedelmän: rauhan, rauhan sekä kaukaisille että läheisille, sanoo Herra, ja olen heitä parantanut.	57:19 Minä tahdon saatta hedelmäiset huulet/ jotca pitä saarnaman: rauha/ rauha/ sekä cauaisille että lähisille/ sano HERra/ ja tahdon heitä parata.
57:20 Mutta jumalattomat ovat kuin kuohuva meri, joka ei voi tyyntyä ja jonka aallot kuohuttavat muraa ja mutaa.	20. Mutta jumalattomat ovat niinkuin lainehtiva meri, joka ei voi tyventyä; vaan hänen aaltonsa heittävät loan ja mudan.	57:20 Mutta jumalattomat owat nijncuin lainehtiwa meri/ joca ei woi tywendyä/ waan hänen aldons heittäwät logan ja mudan.
57:21 Jumalattomilla ei ole rauhaa, sanoo minun Jumalani.	21. Jumalattomilla ei ole rauhaa, sanoo minun Jumalani.	57:21 Jumalattomilla ei ole rauha/ sano minun Jumalan.
58 LUKU	58 LUKU	LVIII. Luku
58:1 Huuda täyttä kurkkua, älä säästä, korota äänesi niinkuin pasuna, ilmoita minun kansalleni heidän rikoksensa ja Jaakobin huoneelle heidän syntinsä.	1. Huuda rohkiasti, älä säästä, korota äänes niinkuin basuna, ja ilmoita minun kansalleni heidän ylitsekäymisensä, ja Jakobin huoneelle heidän syntinsä.	58:1 HUuda rohkiast/ älä säästä corgota änes nijncuin Basuna/ ja ilmoita minun Canssalleni heidän ylidzekäymisens/ ja Jacobin huonelle heidän syndins.
58:2 Minua he muka etsivät joka päivä ja haluavat tietoa minun teistäni niinkuin kansa, joka tekee vanhurskautta eikä hylkää Jumalansa oikeutta. He vaativat minulta vanhurskaita tuomioita, haluavat, että Jumala heitä lähestyisi:	2. Minua tosin he etsivät joka päivä, tahtovat tietää minun tietäni, niinkuin se kansa, joka jo vanhurskauden tehnyt on, ja ei ole heidän Jumalansa oikeutta hyljännyt. He kysyvät minulta oikiaa tuomiota, ja tahtovat lähestyä Jumalaa.	58:2 Minua tosin he edziwät jocapäiwä/ ja tahtowat tietä minun tietäni/ nijncuin se Canssa/ joca jo wanhurscauden tehnyt on/ ja ei ole heidän Jumalans oikeutta hyljännet. He kysywät minulda oikiata duomiota/ ja tahtowat lähestyä Jumalata.
58:3 "Miksi me paastoamme, kun et sinä sitä näe, kuritamme itseämme, kun et sinä sitä huomaa?" Katso, paastopäivänänne te ajatte omia asioitanne ja ahdistatte työhön kaiken työväkenne.	3. Miksi me paastoamme, ja et sinä sitä katso? miksi me ruumistamme vaivaamme, ja et sinä sitä tahdo tietää? Katso, kuin te paastotte, niin te teette teidän tahtonne, ja vaaditte kaikkia teidän velvollisianne.	58:3 Mixi me paastomme/ ja et sinä sitä cadzo? mixi me meidän ruumistam waiwamme/ ja et sinä sitä tahdo tietä? cadzo/ cosca te paastotta/ nijn te teette teidän tahton/ ja waaditta caickia teidän welgollisian.
58:4 Katso, riidaksi ja toraksi te paastotte, lyödäksenne jumalattomalla nyrkillä. Te ette nyt paastoa niin, että teidän äänenne kuultaisiin korkeudessa.	4. Katso, te paastotte toraksi ja riidaksi, pieksätte rusikalla jumalattomasti. Älkää paastotko niinkuin te nyt teette, että teidän parkunne kuuluu korkeuteen.	58:4 Cadzo/ te paastotta toraxi ja riidaxi/ ja piexette rusicalla jumalattomast. Älkät paastotco nijncuin te nyt teettä/ että teidän parcun cuulu corkeuteen.

<p>58:5 Tälläinenkö on se paasto, johon minä mielistyn, se päivä, jona ihminen kurittaa itseänsä? Jos kallistaa päänsä kuin kaisla ja makaa säkissä ja tuhassa, sitäkö sinä sanot paastoksi ja päiväksi, joka on Herralle otollinen?</p>	<p>5. Pitäiskö se oleman senkaltainen paasto, jonka minä valitsen: että ihminen ruumistansa päivällä vaivaa eli kallistaa päänsä niinkuin kaisla, taikka säkissä eli tuhassa makaa, senkö te paastoksi kutsutte, ja Herran otolliseksi päiväksi?</p>	<p>58:5 Pidäiskö se oleman sencaltainen paasto/ jonga minä walidzen/ että ihminen ruumistans päiwällä waiwa/ eli callista pääns nijncuin caisila/ taicka säkis eli tuhgas maca/ sengö te paastoxi cudzutta? ja HERran otollisexi päiwäxi?</p>
<p>58:6 Eikö tämä ole paasto, johon minä mielistyn: että avaatte vääryyden siteet, irroitatte ikeen nuorat, ja päästätte sorretut vapaiksi, että särjette kaikki ikeet?</p>	<p>6. Mutta tämä on paasto, jonka minä valitsen: laske ne vallallensa, jotka vääryydellä sidotut ovat, päästä raskautetut irralle, laske vaivatut vapaaksi, ota pois kaikkalainen kuorma.</p>	<p>58:6 MUTta tämä on paasto/ jonga minä walidzen: laske ne wallallens/ jotca sinä wäärydellä sitonut olet. Päästä ne irralle joitas rascautat/ laske ne wapaxi/ joitas ahdistat/ ota pois caickinainen cuorma.</p>
<p>58:7 Eikö tämä: että taitat leipäsi isoavalle ja viet kurjat kulkijat huoneeseesi, kun näet alastoman, vaatetat hänet etkä kätkeydy siltä, joka on omaa lihaasi?</p>	<p>7. Taita isoovalle leipäs, vie raadolliset kulkiat huoneesees: kuin sinä näet alastoman, niin vaateta häntä, ja älä käännä itsiäs pois lihas tyköä.</p>	<p>58:7 Taita isowille leipäs/ wie radolliset huoneses. Jos sinä näet jongun alastoman/ nijn wateta händä/ ja älä cadzo lihas ylön.</p>
<p>58:8 Silloin sinun valkeutesi puhkeaa esiin niinkuin aamurusko, ja haavasi kasvavat nopeasti umpeen; sinun vanhurskautesi käy sinun edelläsi, ja Jumalan kunnia seuraa suojanasi.</p>	<p>8. Silloin sinun valkeutes puhkee paistamaan niinkuin aamurusko, ja sinun parannukses on nopiasti kasvava; ja sinun vanhurskautes vaelttaa sinun edelläs. ja Herran kunnia on sinun korjaava.</p>	<p>58:8 Silloin sinun walkiudes puhke nijncuin amurusco/ ja sinun parannuxes on nopiast caswawa/ ja sinun wanhurscaudes waelda sinun edelläs/ ja HERran cunnia on sinun corjawa.</p>
<p>58:9 Silloin sinä rukoilet, ja Herra vastaa, sinä huudat, ja hän sanoo: "Katso, tässä minä olen." Jos sinä keskuudestasi poistat ikeen, sormella-osoittelun ja vääryyden puhumisen,</p>	<p>9. Silloin sinä rukoilet, ja Herra kuulee sinun rukoukses; ja koska sinä huudat, niin hän sanoo: katso, tässä minä olen. Ellet sinä ketään tykönäs raskauta, eli sormellas osoita, taikka pahasti puhu.</p>	<p>58:9 Silloin sinä rucoilet/ ja HERra wasta sinua. Cosca sinä huudat/ nijn hän sano: cadzo/ täsä minä olen. Ellet sinä ketän tykönäs rascauta/ eli sormellas osota/ taicka pahasti puhu.</p>
<p>58:10 jos taritset elannostasi isoavalle ja ravitset vaivatun sielun, niin valkeus koittaa sinulle pimeydessä, ja sinun pilkkopimeäsi on oleva niinkuin keskipäivä.</p>	<p>10. Jos avaat sydämes isovaiselle, ja ravitset raadolliset sielut; niin sinun valkeutes on pimiässä koittava, ja sinun hämäräs on oleva niinkuin puolipäivä.</p>	<p>58:10 Jos sinä awat sydämes isowaiselle/ ja rawidzet radolliset sielut/ nijn sinun walkeudes on pimiäs coittawa/ ja sinun hämäräs on olewa nijncuin puolipäiwä.</p>
<p>58:11 Ja Herra johdattaa sinua alati ja ravitsee sinun sielusi kuivissa erämaissa; hän vahvistaa sinun luusi, ja sinä olet oleva niinkuin runsaasti kasteltu puutarha, niinkuin lähde, josta vesi ei koskaan puutu.</p>	<p>11. Ja Herra johdattaa aina sinua, ja ravitsee sielus poudalla, ja sinun luus vahvistaa; ja sinä olet oleva niinkuin kasvatettu yrttitarha ja niinkuin lähde, josta ei koskaan vesi puutu.</p>	<p>58:11 Ja HERra johdatta aina sinua/ ja rawidze sinun sielus poudalla/ ja sinun luus wahwista. Ja sinä olet olewa nijncuin castettu krydimaa/ ja nijncuin lähde/ josta ei coscan wesi puutu.</p>
<p>58:12 Sinun jälkeläisesi rakentavat jälleen ikivanhat rauniot, sinä kohotat perusmuurit, muinaisten polvien laskemat; ja sinun nimesi on oleva: "halkeamain umpeenmuuraaja" ja "teitten korjaaja maan asuttamiseksi."</p>	<p>12. Ja se rakennetaan sinulta, joka kauvan on autiona ollut, ja sinä lasket perustuksen, joka pysyy ijankaikkisesti; ja sinä pitää kutsuttaman rauvenneen tukiaksi, ja teiden parantajaksi, että siinä saataisiin asua.</p>	<p>58:12 Ja se raketan sinulda joca cauwan on autiana ollut/ ja sinä lasket perustuxen joca pysy ijancaickisest. Ja sinä pitä cudzuttaman lahon tukiaxi/ ja teiden percajaxi/ että sijnä saadaisin asua.</p>

58:13 Jos sinä pidätät jalkasi sapattia rikkomasta, niin ettet toimita omia asioitasi minun pyhäpäivänäni, vaan kutsut sapatin ilopäiväksi, Herran pyhäpäivän kunnioitettavaksi ja kunnioitat sitä, niin ettet toimita omia toimiasi, et aja omia asioitasi etkä puhu joutavia,	13. Jos sinä käännät jalkas sabbatista pois, niin ettes tee sinun tahtoas minun pyhäpäivänäni, niin se pitää iloiseksi sabbatiksi kutsuttaman, Herran kunnialliseksi pyhäksi; sillä niin sinä häntä ylistät, kuin et tee sinun teitäs, etkä niistä löydetä, jotka sinulle kelpaavat, eli mitä sinä puhut.	58:13 JOs sinä käännät jalcas Sabbathista pois/ nijn ettes tee sinun tahtos minun pyhä päivänäni/ nijn se pitä iloisexi Sabbathixi cudzuttaman/ HERra pyhittämän ja ylistämän: sillä nijns händä ylistät/ cosca et sinä tee sinun teitäs/ etkä nijstä löytä jotca sinulle kelpawat/ eli mitä sinä puhut.
58:14 silloin on ilosi oleva Herrassa, ja minä kuljetan sinut maan kukkuloitten ylitse, ja minä annan sinun nauttia isäsi Jaakobin perintöosaa. Sillä Herran suu on puhunut.	14. Silloin on sinulla ilo oleva Herrassa, ja minä ylennän sinun maan kukkulain päälle, ja tahdon sinua ruokkia Jakobin sinun isäs perimisestä; sillä Herran suu on sen puhunut.	58:14 Silloin on sinulle ilo olewa HERrasta/ ja minä ylönnän sinun maan cuckulain päälle/ ja minä tahdon sinua ruockia Jacobin sinun Isäs perimisest: sillä HERran suu tämän puhu.
59 LUKU	59 LUKU	LIX. Lucu
59:1 Katso, ei Herran käsi ole liian lyhyt auttamaan, eikä hänen korvansa kuuro kuulemaan:	1. Katso, ei Herran käsi ole lyhennetty, niin ettei hän voi auttaa, ja ei hänen korvansa raskaat, ettei hän kuule;	59:1 CAdzo/ ei HERran käsi ole lyhetty/ nijn ettei hän woi autta/ ja ei hänen corwans ole paxut/ ettei hän cuule:
59:2 vaan teidän pahat tekonne erottavat teidät Jumalastanne, ja teidän syntinne peittävät teiltä hänen kasvonsa, niin ettei hän kuule.	2. Vaan teidän pahuutenne eroittaa teidät ja teidän Jumalanne toisen toisestansa, ja teidän syntinne kätkevät pois hänen kasvonsa teiltä, niin ettei teitä kuulla.	59:2 Waan teidän pahuden eroitta teidän ja teidän Jumalan toinen toisestans/ ja teidän syndin kätkevät pois hänen caswons teildä/ nijn ettei teitä cuulla.
59:3 Sillä teidän kätenne ovat tahratut verellä ja sormenne vääryydellä; teidän huulenne puhuvat valhetta, teidän kielenne latelee petosta.	3. Sillä teidän kätenne ovat saastutetut verellä, ja sormenne vääryydellä; teidän huulenne puhuvat valhetta, ja kielenne latelevat vääryyttä.	59:3 Sillä teidän käten owat saastutetut werellä/ ja teidän sormen pahalla curilla/ teidän huulen puhuwat walhetta/ ja teidän kielen latelewat wääryttä.
59:4 Ei kukaan vaadi oikeuteen vanhurskaasti, eikä kukaan käräjäi rehellisesti. He turvautuvat tyhjään ja puhuvat vilppiä, kantavat kohdussaan tuhoa ja synnyttävät turmion.	4. Ei ole yhtään, joka saarnaa vanhurskautta eli tuomitsee uskollisesti. Turhuuteen luotetaan ja puhutaan kelpaamattomia; onnettomuudesta ovat he raskaat, ja synnyttävät tuskan.	59:4 Ei ole yhtän joca saarna wanhurscautta eli duomidze uscollisest. Turhuteen luotetan ja puhutan kelpamattomia/ onnettomudesta owat he rascat/ ja synnyttäwät tuscan.
59:5 Myrkkyliskon munia he hautovat, hämähäkin verkkoja he kutovat; joka niitä munia syö, se kuolee, rikkipoljetusta puhkeaa kyykäärme.	5. He hautovat basiliskin munia, ja kutovat hämähäkin verkkoa: jos joku syö hänen muniansa, niin hänen täytyy kuolla, jos ne rikotaan, niin niistä tulee kyykärme.	59:5 He hautowat Basiliscuxen munia/ ja cutowat hämmähäkin wercko/ jos jocu syö hänen munians/ nijn hänen täyty cuolla/ jos myös nijtä poljetan/ nijn nijstä tule kyykärme.
59:6 Heidän verkkonsa eivät kelpaa vaatteenksi, heidän tekemäänsä ei voi verhoutua; heidän työnsä ovat vääryyden töitä, ja heidän kätensä ovat täynnä väkivallan tekoa.	6. Heidän hämähäkkinsä verkot ei kelpaa vaatteenksi, ja heidän tekonsa ei kelpaa peitteeksi; sillä heidän työnsä ovat väärät työt, ja heidän käsissänsä on väkivalta.	59:6 Heidän hämmähäckins wercot ei kelpa waatteixi/ ja heidän tecons ei kelpa peitoxexi: sillä heidän työns on waiwa/ ja heidän käsisäns on wäärys.
59:7 Heidän jalkansa juoksevat pahuuteen, kiiruhtavat vuodattamaan viatonta verta; heidän ajatuksensa ovat vääryyden ajatuksia, tuho ja turmio on heidän teillänsä.	7. Heidän jalkansa juoksevat pahaan ja ovat nopsat vuodattamaan viatonta verta; heidän ajatuksensa ovat väärät ajatukset, heidän teissänsä on hävitys ja vahinko.	59:7 Heidän jalcans juoxewat pahaan/ ja owat nopsat wuodattaman wiatoinda werta/ heidän ajatuxens owat tusca/ heidän tiens on wahingo ja häwitys.

59:8 Rauhan tietä he eivät tunne, oikeutta ei ole heidän askeleissansa; polkunsä he tekevät mutkaisiksi, ei kukaan, joka niitä käy, tunne rauhaa.	8. Ei he tunne rauhan teitä, eikä ole oikeutta heidän käymisissänsä; heidän polkunsä ovat karsaat: joka niitä käy, ei hänellä ole ikänä rauhaa.	59:8 Ei he tunne rauhan tietä/ eikä ole oikeutta heidän käymisissän/ he ovat väärät heidän teisän/ joca sitä käy/ ei hänellä ole ikänän rauha.
59:9 Sentähden on oikeus meistä kaukana, eikä vanhurskaus saavuta meitä; me odotamme valoa, mutta katso, on pimeä, aamunkoittoa, mutta vaellamme yön synkeydessä.	9. Sentähden on meistä oikeus kaukana, ja vanhurskaus ei käsitä meitä; me odotimme valkeutta, katso, niin tulee pimeys: paistetta, ja katso, me vaellamme sumussa.	59:9 SEntähden on meistä oikeus caucana/ ja en me saa oikeutta/ me odotamme walkeutta/ cadzo/ nijn tule pimexi: paistetta/ ja cadzo/ me waellamme sumusa.
59:10 Me haparoimme seinää pitkin niinkuin sokeat, haparoimme niinkuin silmiä vailla; me kompastelemme sydänpäivällä niinkuin hämärässä, me olemme terveitten keskellä niinkuin kuolleet.	10. Me haparoitsimme seiniä niinkuin sokiat, ja pitelimme niinkuin ne, joilla ei silmiä ole; me loukkaamme itsemme puolipäivänä niinkuin hämärässä, me olemme pimeydessä niinkuin kuolleet.	59:10 Me haparoidzem tietä nijncuin sokiat/ ja osamme nijncuin ne joilla ei silmiä ole. Me louckamme idzem puolipäiwänä nijncuin hämärisä/ me olemma pimeydes nijncuin cuollet.
59:11 Me murisemme kaikki kuin karhut ja kujerramme kuin kyyhkyset; me odotamme oikeutta, mutta sitä ei tule, pelastusta, mutta se on kaukana meistä.	11. Me myrisemme kaikki niinkuin karhut, ja vaikeroitsemme surkiasti niinkuin mettiset, sillä me odotamme oikeutta, ja ei sitä olekaan, autuutta, ja se on meistä kaukana.	59:11 Me myrisemme caicki nijncuin Carhut/ ja waikeroidzemme nijncuin mettiset: sillä me odotamme oikeutta/ ja cadzo/ ei ole siellä ketän: autuutta/ ja cadzo/ se on meistä caucana.
59:12 Sillä meidän rikoksemme ovat monilukuiset sinun edessäsi, ja meidän syntimme todistavat meitä vastaan; sillä meidän rikoksemme seuraavat meitä, ja pahat tekomme me tunnemme:	12. Sillä meidän rikoksiamme on sinun edessä aivan paljo, ja meidän syntimme todistavat meitä vastaan; sillä meidän rikoksemme on meitä läsnä, ja me tunnemme pahat tekomme.	59:12 Sillä meidän rioxiam on sinun edesäs aiwa paljo/ ja meidän syndim owat rascat meitä watan: sillä meidän rioxemme on meitä läsnä/ ja me ricomme tieten/
59:13 me olemme luopuneet Herrasta ja kieltäneet hänet, vetäytyneet pois Jumalaamme seuraamasta, puhuneet sortoa ja kapinaa, kantaneet kohdussamme ja purkaneet sisimmästämme valheen sanoja.	13. Rikoksella ja valheella Herraa vastaan me luovumme meidän Jumalastamme, puhumaan vääryyttä ja tottelemattomuutta, ajatellaksemme ja ladellaksemme vääriä sanoja sydämestämme.	rioxella ja walhella HERra watan. 59:13 Luopumisella meidän Jumalastam puhuman wäärüttä ja tottelemattomutta/ ajatellaxem ja ladellaxem wääriä sanoja sydämestä.
59:14 Oikeus työnnetään takaperin, ja vanhurskaus seisoo kaukana, sillä totuus kompastelee torilla, suoruus ei voi sisälle tulla.	14. Sentähden on myös oikeus palannut takaperin, ja vakuus on kauvas mennyt; sillä totuus putoo kaduille, ja vakuus ei taida tulla edes.	59:14 Sentähden on myös oikeus palainnut tacaperin/ ja wacuuus on cauwas mennyt: sillä totuus puto catuille/ ja wacuuus ei taida tulla edes.
59:15 Niin oli totuus kadonnut, ja joka pahasta luopui, se ryöstettiin paljaaksi. Herra näki sen, ja se oli hänen silmissänsä paha, ettei ollut oikeutta.	15. Totuus on pois, ja joka luopuu pahasta, hänen pitää oleman jokaisen saaliina. Herra näkee sen, ja se on paha hänen silmänsä edessä, ettei oikeutta ole.	59:15 Totuus on pois/ ja joca luopu pahasta/ hänen pitä oleman jocaidzen saalina. SEncaltaisia näke HERRA/ ja se on hänelle nuria ettei oikeutta ole.
59:16 Ja hän näki, ettei ollut yhtäkään miestä, ja hän ihmetteli, ettei kukaan astunut väliin. Silloin hänen oma käsivartensa auttoi häntä, ja hänen vanhurskautensa häntä tuki.	16. Ja hän näkee, ettei yhtään miestä ole, ja ihmettelee, ettei kenkään pyydä sitä sovittaa: niin hänen käsivartensa vapahtaa hänen, ja hänen vanhurskautensa pitää hänen tallella.	59:16 Ja hän näke ettei yhtän miestä ole/ ja ihmettele ettei kengän pyydä sitä sowitta. Sentähden autta hän idze händä hänen käsiwarrellans/ ja hänen wanhurscaudens pitää hänen tallella.

59:17 Ja hän puki yllensä vanhurskauden kuin rintahaarniskan ja pani pelastuksen kypärin päähänsä, hän puki koston vaatteet puvuksensa ja verhoutui kiivauteen niinkuin viittaaan.	17. Sillä hän pukee yllensä vanhurskauden niinkuin rautapaidan, ja panee autuuden rautalakin päähänsä; ja puettaa itsensä koston vaatteilla niinkuin puvulla, ja pukee yllensä kiivauden niinkuin hameen:	59:17 Sillä hän puke päällens wanhurscauden nijncuin rautapaidan/ ja panee autuuden rautalakin päähänsä/ ja puetta idzens costaman/ ja puke päällens kijwauxen nijncuin hamen:
59:18 Tekojen mukaan hän maksaa palkan: vihan vastustajillensa, koston vihollisillensa; merensaarille hän kostaa.	18. Niinkuin se, joka kostaa vihollisillensa heidän ansionsa jälkeen ja tahtoo maksaa vihamiehillensä julmuudella, ja luodoille tahtoo hän maksaa ansion jälkeen,	59:18 Nijncuin se joca costa wihollisillens ja tahto maxa hänen wihamiehillens julmudella/ ja luodoille tahto hän maxa.
59:19 Ja päivän laskun äärillä he pelkäävät Herran nimeä ja päivän koittamalla hänen kunniaansa. Sillä se tulee kuin padottu virta, jota Herran henki ajaa eteenpäin.	19. Että Herran nimeä peljättäisiin lännestä, ja hänen kunniaansa idästä, kuin hän on tuleva niinkuin tydytetty virta, jonka Herran tuuli ajaa matkaan.	59:19 Että HERran nime peljätäisin lännestä/ ja hänen cunniatans idästä/ cosca hän on tulewa nijncuin tydytetty wirta/ jonga HERran tuuli aja matcan.
59:20 Mutta Siionille se tulee lunastajana, niille Jaakobissa, jotka synnistä kääntyvät, sanoo Herra.	20. Ja Zionille on tuleva vapahtaja, ja niille, jotka kääntyvät pois synneistä Jakobissa, sanoo Herra.	59:20 Sillä nijlle Zionis on tulewa wapahtaja/ ja nijlle cuin idzens käändäwät synneistä pois Jacobis/ sano HERra.
59:21 Ja tämä on minun liittoni heidän kanssansa, sanoo Herra: minun Henkeni, joka on sinun päälläsi, ja minun sanani, jonka minä suuhusi panen, eivät väisty sinun suustasi, eivät lastesi suusta eivätkä lastesi lasten suusta, sanoo Herra, nyt ja iankaikkisesti.	21. Ja minä teen tämän liiton heidän kanssansa, sanoo Herra: minun henkeni, joka sinun päällä on, ja minun sanani, jotka minä sinun suuhus pannut olen, ei pidä lähtemän sinun suustas, eikä sinun siemenes suusta, ja lastes lasten suusta, sanoo Herra, nyt niin ijankaikkiseen.	59:21 Ja minä teen tämän lijton sinun cansas/ sano HERra: minun hengen joca sinun päälläs on/ ja minun sanani/ jotca minä sinun suuhus pannut olen/ ei pidä huikendeleman sinun suusas/ eikä sinun siemenes suusa/ ja lastes lasten suusa/ sano HERra/ nyt nijn ijancaickiseen.
60 LUKU	60 LUKU	LX. Lucu
60:1 Nouse, ole kirkas, sillä sinun walkeutesi tulee, ja Herran kunnia koittaa sinun ylitsesi.	1. Nouse, ole kirkas; sillä sinun walkeutes tulee, ja Herran kunnia koittaa sinun ylitses.	60:1 NOuse/ ole kircas: sillä sinun walkeudes tule/ ja HERran cunnia coitta sinun ylidzes.
60:2 Sillä katso, pimeys peittää maan ja synkeys kansat, mutta sinun ylitsesi koittaa Herra, ja sinun ylläsi näkyy hänen kunniansa.	2. Sillä katso, pimeys peittää maan, ja synkeys kansan; mutta Herra koittaa sinun ylitses, ja hänen kunniansa pitää sinun päällä nähtämän.	60:2 Sillä cadzo/ pimeys peittä maan/ ja syngveys Canssan/ mutta HERra coitta sinun päälles/ ja hänen cunnians pitä sinun ylidzes nähtämän.
60:3 Kansat vaeltavat sinun walkeuttasi kohti, kuninkaat sinun koitteesi kirkkautta kohti.	3. Ja pakanat pitää vaeltaman sinun walkeudessa, ja kuninkaat sinun paisteessas, joka sinun ylitses koittaa.	60:3 Ja pacanat pitä waeldaman sinun walkeudesas/ ja Cuningat sinun paistesas/ cuin sinun ylidzes coitta.
60:4 Nosta silmäsi, katso ympärillesi: kaikki nämä ovat kokoontuneet, tulevat sinun tykösi; sinun poikasi tulevat kaukaa, sinun tyttäriäsi kainalossa kannetaan.	4. Nosta silmäsi, katso ympärilles, kaikki nämät kootut tulevat sinun tykösi; sinun poikas tulevat kaukaa, ja sinun tyttäres kylkien vieressä kasvatetaan.	60:4 Nosta silmäsi/ cadzo ymbärilles/ caicki nämät cootut tulewat sinulle/ sinun poicas tulewat cauca/ ja sinun tyttäres kylkein wieresä caswatetan.

60:5 Silloin sinä saat sen nähdä, ja sinä loistat ilosta, sinun sydämesi sykkii ja avartuu, kun meren aarteet kääntyvät sinun tykösi, kansojen rikkaudet tulevat sinulle.	5. Silloin sinä saat sen nähdä ja iloitset, sinun sydämes ihmettelee, ja levittää itsensä, kuin suuri paljous meren tykönä kääntyy sinun tykö, ja pakanain voima tulee sinulle.	60:5 Silloin sinä saat ilos nähdä ja pacahdat/ sinun sydämes ihmettele ja lewittä hänens. 60:6 Cosca se suuri paljous meren tykönä hänens käändä sinun tygös/ ja pacanain woima tule sinulle:
60:6 Kamelien paljous peittää sinut, Midianin ja Eefan varsat; kaikki tulevat Sabasta, kantavat kultaa ja suitsutusta ja Herran ylistystä ilmoittavat.	6. Kamelein paljous on peittävä sinun, nopsat Midianin ja Ephan kamelit; ne kaikki tulevat Sabasta; kultaa ja pyhää savua he tuovat, ja he ilmoittavat Herran kiitoksen.	: sillä Camelein paljous on peittävä sinun/ ne nopsat Midianin ja Ephan Camelit. Caicki tulewat Sabast/ culda ja pyhä sawua he tuowat/ ja he ilmoittawat HERran kijtoxen.
60:7 Kaikki Keedarin laumat kokoontuvat sinun tykösi, Nebajotin oinaat palvelevat sinua; minulle otollisina ne nousevat minun alttarilleni, ja minä kirkastan kirkkauteni huoneen.	7. Kaikki Kedarin laumat kokoontuvat sinun tykö, ja Nebajotin oinaat palvelevat sinua: ne pitää minun otolliselle alttarilleni uhrattaman, sillä minä tahdon minun kunniani huoneen kaunistaa.	60:7 Caicki laumat Kedaris pitää coconduman sinun tygös/ ja jäärät Nabajothis pitää sinua palweleman. Heidän pitää minun otolliselle Altarilleni uhrattaman/ sillä minä tahdon minun Maijestetini huonen caunista.
60:8 Keitä ovat nuo, jotka lentävät niinkuin pilvet ja niinkuin kyyhkysset lakkoihinsa?	8. Kutka ovat nuo, jotka lentävät niinkuin pilvet, ja niinkuin mettiset akkunoillensa?	60:8 CUtca owat ne jotca lendäwät nijncuin pilwet/ ja nijncuin mettiset heidän ackunoillens?
60:9 Merensaaret odottavat minua, ja etumaisina tulevat Tarsiin-laivat tuodakseen sinun lapsesi kaukaa; hopeansa ja kultansa heillä on mukansa Herran, sinun Jumalasi, nimelle, Israelin Pyhälle, sillä hän kirkastaa sinut.	9. Sillä minua luodot odottavat, ja haahdet meressä ensimmäisinä tuomaan sinun lapses tähän kaukaa; heidän hopiansa ja kultansa heidän kanssansa, Herran sinun Jumalas ja Israelin Pyhän nimeen, joka sinua kunnioitti.	60:9 Luodot odottawat minua/ ja hahdet meresä jo aica tähänasti. Että he toisit sinun lapses tähän cauca/ ja heidän hopians ja culdans/ sinun HERras Jumalas ja Israelin Pyhän nimeen/ joca sinua cunnioitti.
60:10 Ja muukalaiset rakentavat sinun muurisi, ja heidän kuninkaansa palvelevat sinua; sillä vihassani minä löin sinua, mutta mielisuosiossani minä sinua armahdan.	10. Muukalaisten lapset pitää sinun muuris rakentaman, ja heidän kuninkaansa pitää sinua palweleman; sillä vihassani löin minä sinua, ja armoissani minä armahdan sinua.	60:10 Muucalaiset pitää sinun muuris rakendaman/ ja heidän Cuningans pitää sinua palweleman: sillä minun wihasan löin minä sinua/ ja minun armosan minä armahdan sinua.
60:11 Sinun porttisi pidetään aina auki, ei niitä suljeta päivällä eikä yöllä, että kansojen rikkaudet tuotaisiin ja heidän kuninkaansa saatettaisiin sinun tykösi.	11. Ja sinun porttis pitää alati avoinna oleman, ja ei pidä päivällä eikä yöllä suljettaman, että pakanain voima tuotaisiin, ja heidän kuninkaansa saatettaisiin sinun tykö.	60:11 Ja sinun porttis pitää alati awoi oleman/ ja ei pidä päiwällä eikä yöllä suljettaman: että pacanain woima tuodaisin sinun tygös/ ja heidän Cuningans saatetaisin sinun tygös.
60:12 Sillä se kansa tai valtakunta, joka ei sinua palvele, hukkuu, ja ne kansat hävitetään perinjuurin.	12. Sillä ne pakanat ja valtakunnat, jotka ei tahdo sinua palwella, pitää hukkuman, ja pakanat pitää peräti hukutettaman.	60:12 Sillä jotca pacanat eli waldacunnat ei tahdo sinua palwella/ ne pitää huckuman/ ja pacanat pitää autiaxi tuleman.
60:13 Libanonin kunnia tulee sinun tykösi, kypressit, jalavat ynnä hopeakuuset, kaunistamaan minun pyhäkköni paikkaa, ja minä saatan jalkaini sijan kunniaan.	13. Libanonin kunnia pitää tuleman sinun tykö, honka, tammi ja buksipuu ynnä, kaunistamaan minun pyhää siaani; sillä minä tahdon jalkani sian kunnioittaa.	60:13 Libanonin cunnian pitää tuleman sinun tygös/ hongat/ tammi ja Buxpuu/ caunistaman sitä minun pyhä siani: sillä minä tahdon minun jalcani sian cunnioitta.

60:14 Ja kumarassa käyden tulevat sinun tykösi sinun sortajaisi pojat, ja kaikki sinun pilkkaajasi heittäytyvät sinun jalkaisi juureen. He nimittävät sinut "Herran kaupungiksi", "Israelin Pyhän Siioniksi."	14. Heidän pitää myös kumaroissansa sinun tykösi tuleman, jotka sinua sortaneet ovat, ja kaikki, jotka sinua pilkanneet ovat, pitää lankeeman sinun jalkais eteen, ja kutsuman sinun Herran kaupungiksi, Israelin Pyhän Zioniksi.	60:14 Heidän pitää myös cumaroisans sinun tygös tuleman/ jotca sinua sortanet owat/ ja caicki jotca sinua pilcannet owat/ pitä langeman sinun jalcais eteen. Ja heidän pitä cudzuman sinua HERran Caupungixi/ Zionin sen pyhän Israelis.
60:15 Sen sijaan, että sinä olet ollut hyljätty ja vihattu, niin ettei ollut kauttasi kulkijaa, teen minä sinut korkeaksi iankaikkisesti, iloksi polvesta polveen.	15. Ettäs olet hyljätty ja vihattu ollut, kussa ei kenkään vaeltanut, tahdon minä sinua ijancaikkiseksi korkeudeksi tehdä, ja iloksi suvusta sukuun;	60:15 Sillä ettäs olet hyljätty ja wihattu ollut/ cusa ei kengän waeldanut/ tahdon minä sinua ijancaickisexi coreudexi tehdä ja iloxi ijancaickisest.
60:16 Ja sinä saat imeä kansojen maidon, imeä kuningasten rintoja, saat tuntea, että minä, Herra, olen sinun auttajasi, että Jaakobin Väkevä on sinun lunastajasi.	16. Että sinun pitää pakanain rieskaa imemän, ja kuningasten nisät pitää sinua imettämän: ettäs tuntisit minun Herraksi sinun vapahtajakses, ja että minä, Jakobin väkevä, olen sinun lunastajas.	60:16 Että sinun pitä pacanoista riesca imemän/ ja Cuningasten nisät pitä sinua imettämän. Ettäs tundisit minun HERraxi sinun wapahtajaxes/ ja että minä wäkewä Jacobis/ olen sinun lunastajas.
60:17 Minä tuon vasken sijaan kultaa, ja raudan sijaan minä tuon hopeata, puun sijaan vaskea ja kiven sijaan rautaa. Ja minä panen sinulle esivallaksi rauhan ja käskijäksi vanhurskauden.	17. Minä tahdon saattaa kultaa vasken siaan, ja hopiaa raudan siaan, ja vaskea puiden siaan ja rantaa kivien sijaan ja tahdon tehdä vaivas rauhaksi, ja työs vanhurskaudeksi.	60:17 Minä tahdon saatta culda wasken siaan/ ja hopiata raudan siaan/ ja waske puiden siaan/ ja rauta kiwein siaan. Ja minä tahdon tehdä sinun hallidzias rauhallisexi/ ja sinun tettäjäs wanhurscaxi.
60:18 Ei kuulu enää väkivaltaa sinun maassasi, ei tuhoa, ei turmiota sinun rajaisi sisällä, ja sinä kutsut pelastuksen muuriksesi ja kiitoksen portiksesi.	18. Ei enään sinun maallas wääryyttä kuuluman pidä, ei wahinkoa, eikä kadotusta sinun äärissäs; vaan sinun muuris pitää autuudeksi ja sinun porttis kiitokseksi kutsuttaman.	60:18 Ei sillen sinun maallas wääryttä cuuluman pidä/ ei wahingota eikä cadotusta sinun ärisäs: waan sinun muuris pitä autuudexi/ ja sinun porttis kijtoxexi cudzuttaman.
60:19 Ei ole enää aurinko sinun valonasi päivällä, eikä valaise sinua kuun kumotus, vaan Herra on sinun iankaikkinen valkeutesi, ja sinun Jumalasi sinun kirkkautesi.	19. Ei auringon pidä enään päivällä sinulle paistaman, eikä kuun valon sinua valaiseman; vaan Herra on sinun ijancaikkinen valkeutes, ja sinun Jumalas on sinun ylistykses.	60:19 Ei Auringon pidä sillen päivällä sinulle paistaman/ eikä Cuun walon pidä sinua walistaman: waan HERra on sinun ijancaickinen walkeudes/ ja sinun Jumalas on sinun ylistyxes.
60:20 Ei sinun aurinkosi enää laske, eikä sinun kuusi vajene, sillä Herra on sinun iankaikkinen valkeutesi, ja päättyneet ovat sinun murheesi päivät.	20. Ei sinun aurinkos enään laske, eikä kuus kadota valoansa; sillä Herra on sinun ijancaikkinen valkeutes, ja sinun murhepäiväs loppuvat.	60:20 Ei sinun Auringos sillen laske/ eikä Cuus cadota waloans: sillä HERra on sinun ijancaickinen walkeudes/ ja sinun murhepäiwäs loppuwat.
60:21 Sinun kansassasi ovat kaikki vanhurskaita, he saavat periä maan iankaikkisesti, he, minun istutukseni vesa, minun kätteni teko, minun kirkkauteni ilmoitukseksi.	21. Ja sinun kansas on kaikki vanhurskas oleva, ja maan piirin ijancaikkisesti omistava, niinkuin minun istutukseni vesat ja käsialani ovat minulle ylistykseksi.	60:21 Ja sinun Canssas on caicki wanhurscas olewa/ ja maan pijrin ijancaickisest omistawa/ nijncuin minun istutuxen wesat ja käsialani owat ylistyxexi.
60:22 Pienimmästä kasvaa heimo, vähäisimmästä väkevä kansa. Minä, Herra, sen aikanansa nopeasti täytän.	22. Vähäinen pitää tuhanneksi tuleman, ja piskuinen väkeväksi kansaksi: minä Herra tahdon sen ajallansa toimittaa.	60:22 Sijtä pienimmäst on tuhatta tulewa/ ja sijtä huonommast wäkewä Canssa. Minä HERra tahdon näitä pian toimitta.
61 LUKU	61 LUKU	LXI. Lucu

<p>61:1 Herran, Herran Henki on minun päälläni, sillä hän on voidellut minut julistamaan ilosanomaa nöyrille, lähettänyt minut sitomaan särjettyjä sydämiä, julistamaan vangituille vapautusta ja kahlituille kirvoitusta,</p>	<p>1. Herran, Herran henki on minun päälläni, sentähden on Herra minua voidellut, saarnaamaan köyhille hyvää sanomaa; hän on minun lähettänyt parantamaan särjettyjä sydämiä: saarnaamaan vangeille lunastusta ja sidotuille pääsemistä;</p>	<p>61:1 HERran HERran Hengi on minun päälläni/ sentähden on HERra idze minua woidellut. Hän on minun lähettänyt saarnaman köyhille hywä sanomata/ parandaman särjetyjä sydämitä. Saarnaman fangeille lunastusta/ ja sidotuille pääsemistä.</p>
<p>61:2 julistamaan Herran otollista vuotta ja meidän Jumalamme kostonpäivää, lohduttamaan kaikkia murheellisia,</p>	<p>2. Saarnaamaan Herran otollista vuotta, ja meidän Jumalamme kostonpäivää; lohduttamaan kaikkia murheellisia;</p>	<p>61:2 Saarnaman HERran armollista vuotta/ ja meidän Jumalamme kostonpäivää/ lohduttamaan kaikkia murheellisia.</p>
<p>61:3 panemaan Siionin murheellisten päähän - antamaan heille - juhlapäähineen tuhkan sijaan, iloöljyä murheen sijaan, ylistyksen vaipan masentuneen hengen sijaan, ja heidän nimensä on oleva "vanhurskauden tammot", "Herran istutus", hänen kirkkautensa ilmoitukseksi.</p>	<p>3. Että minä saattaisin murheellisille Zionissa kaunistuksen tuhan edestä, ja iloöljyn murheen edestä, ja kauniit vaatteet murheellisen hengen edestä; että he vanhurskauden puuksi kutsuttaisiin, Herran istuttamisen ylistykseksi.</p>	<p>Että minä saattaisin murheellisille Zionis caunistuxen tuhan edest/ ja iloöljyn murhen edest/ ja caunit waattet murheellisen hengen edest. 61:3 Että he vanhurskauden puuksi cudzuttaisiin/ HERran istuttamisen ylistyxeksi.</p>
<p>61:4 Ja he rakentavat jälleen ikivanhat rauniot, kohottavat ennalleen esi-isien autiot paikat; ja he uudistavat rauniokaupungit, jotka ovat olleet autiot polvesta polveen.</p>	<p>4. Ja heidän pitää vanhat autiot paikat rakentaman, ja parantaman mitä muinen on hävitetty; heidän pitää autiot kaupungit uudistaman, jotka suvusta sukuun hävitettynä olivat.</p>	<p>61:4 Ja heidän pitää vanhat autiat paikat rakentaman/ ja parandaman mitä muinen on hävitetty. Heidän pitää autiat kaupungit/ jotka sugusta sukuun tähänasti hävitettynä olit/ uudistaman.</p>
<p>61:5 Vieraat ovat teidän laumojenne paimenina, muukalaiset teidän peltomiehinänne ja viinitarhureinanne.</p>	<p>5. Muukalaiset pitää seisoman ja teidän laumanne kaitseman; ja vierasten lapset pitää teidän peltomiehenne ja viinamäkenne miehet oleman.</p>	<p>61:5 Muukalaiset pitää seisoman ja teidän lauman caidzeman/ ja vierat pitää teidän peltomiehen ja viinamäken miehet oleman.</p>
<p>61:6 Mutta teitä kutsutaan Herran papeiksi, sanotaan meidän Jumalamme palvelijoiksi; te saatte nauttia kansain rikkaudet ja periä heidän kunniansa.</p>	<p>6. Mutta teitä pitää Herran papiksi kutsuttaman, ja sanottaman: te olette meidän Jumalamme palvelijat, ja teidän pitää pakanain hyvyyden syömän, ja heidän kunniansa pitää teidän kerskaaman.</p>	<p>61:6 Mutta teitä pitää HERran Papeiksi cudzuttaman/ ja sanottaman: te olette meidän Jumalamme palvelijat. Ja teidän pitää pakanain hyvydet syömän/ ja heidän kunniansa pitää teidän coreileman.</p>
<p>61:7 Häpeänne hyvitetään teille kaksin kerroin, ja pilkatut saavat riemuita osastansa. Niin he saavat kaksinkertaisen perinnön maassansa; heillä on oleva iankaikkinen ilo.</p>	<p>7. Teidän häpiänne edestä pitää teidän kaksinkertaisesti saaman, ja häväistyksen edestä pitää heidän riemuitseman osastansa: sentähden pitää heidän kaksinkertaisesti maansa omistaman: heillä pitää iankaikkinen riemu oleman.</p>	<p>61:7 Teidän cahtalaisen häväistyksen ja häpiän edest pitää heidän riemuidzeman heidän osastans: sillä heidän pitää caxikertaisesti heidän maansa omistaman/ ja heillä pitää ijancaickisen riemun oleman.</p>
<p>61:8 Sillä minä, Herra, rakastan oikeutta, vihaan vääryyttä ja ryöstöä; ja minä annan heille palkan uskollisesti ja teen heidän kanssansa iankaikkisen liiton.</p>	<p>8. Sillä minä olen Herra, joka oikeutta rakastan, ja vihaan ryövättyä polttouhria: ja tahdon saattaa, ettei heidän työnsä pidä turha oleman, ja teen iankaikkisen liiton heidän kanssansa.</p>	<p>61:8 Sillä minä olen HERra/ joka oikeutta racastan/ ja vihan raadelluita polttouhreja. Ja tahdon saattaa ettei heidän työnsä pidä turha oleman/ ja teen ijancaickisen liiton heidän cansans.</p>

61:9 Heidän siemenensä tulee tunnetuksi kansain keskuudessa ja heidän jälkeläisensä kansakuntien keskellä; kaikki, jotka näkevät heitä, tuntevat heidät Herran siunaamaksi siemeneksi.	9. Ja heidän siemenensä pitää pakanain seassa tunnettaman, ja heidän jälkeentulevaisensa kansain seassa; että jokainen, joka heidät näkee, pitää heidät tuntemaan, että he ovat siunattu siemen Herralta.	61:9 Ja heidän siemenens pitää pacanain seas tuttaman/ ja heidän jälkentulewaisens Canssain seas. Että jocainen joca heidän näke/ pitää heidän tundeman/ että he owat siunattu siemen HERralda.
61:10 Minä iloitsen suuresti Herrassa, minun sieluni riemuitsee minun Jumalassani, sillä hän pukee minun ylteni autuuden vaatteet ja verhoaa minut vanhurskauden viittaani, yljän kaltaiseksi, joka kantaa juhlapäähinettä niinkuin pappi, ja morsiamen kaltaiseksi, joka on koruillansa kaunistettu.	10. Minä iloitsen suuresti Herrassa, ja minun sieluni riemuitsee minun Jumalassani; sillä hän puetti minun autuuden vaatteilla, ja verhoitti minun vanhurskauden hameella: niinkuin ylkä kaunistettu papillisella kaunistuksella, ja niinkuin morsian kaunistettu kaunistuksessansa.	61:10 MINä iloidzen HERrasa/ ja minun sielun riemuidze minun Jumalassani. Sillä hän puetti minun autuuden vaatteilla/ ja werhotti minun vanhurskauden hamella. Nijn cuin ylkä caunistettu papillisella caunistuxella/ ja nijncuin morsian caunistettu hänen caunistuxesans.
61:11 Sillä niinkuin maa tuottaa kasvunsa ja niinkuin kasvitarta saa siemenkylvönsä versomaan, niin saattaa Herra, Herra versomaan vanhurskauden ja kiitoksen kaikkien kansojen nähden.	11. Sillä niinkuin hedelmä kasvaa maasta, ja siemen yrttitartassa putkahtaa, niin antaa Herra, Herra vanhurskauden ja kiitoksen käydä ylös kaikkein pakanain edessä.	61:11 Sillä nijncuin hedelmä caswa maasta ja siemen krydimaasa putcahta. Nijn pitä vanhurscaus ja kijtos pacahuman HERrast Jumalast caickein pacanain edes.
62 LUKU	62 LUKU	LXII. Lucu
62:1 Siionin tähden minä en voi vaieta, ja Jerusalemin tähden en lepoa saa, ennenkuin sen vanhurskaus nousee kuin aamunkoi ja sen autuus kuin palava tulisoitu.	1. Zionin tähden en minä vaikene, ja Jerusalemin tähden en minä lakkaa, siihenasti että hänen vanhurskautensa koittaa niinkuin paiste, ja hänen autuutensa palaa niinkuin tulisoitto.	62:1 EN minä waickene Zionin tähden/ ja Jerusalemin tähden en minä lacka/ siihenasti että hänen vanhurscaudens coitta nijncuin paiste/ ja hänen autuudens pala nijncuin tulisoitto.
62:2 Ja kansat näkevät sinun vanhurskautesi, kaikki kuninkaas sinun kunniasi; ja sinulle annetaan uusi nimi, jonka Herran suu säätää.	2. Että pakanatkin näkisivät sinun vanhurskautes, ja kaikki kuninkaas sinun kunnias. Ja sinä nimitetään uudella nimellä, jonka Herran suu on nimittävä.	62:2 Että pacanatkin näkisit sinun vanhurscaudes/ ja caicki Cuningat sinun cunnias. Ja sinä nimitetän udella nimellä/ jonga HERran suu on nimittäwä.
62:3 Sinä tulet kauniiksi kruunuksi Herran kädessä ja kuninkaalliseksi päähineeksi Jumalasi kädessä.	3. Ja sinun pitää oleman kunnian kruunu Herran kädessä, ja kuninkaan hiippa sinun Jumalassani kädessä.	62:3 Ja sinä olet olewa cunnian Cruunu HERRan kädessä/ ja Cuningan Hijppa sinun Jumalassani kädessä.
62:4 Ei sinua enää sanota "hyljätyksi", eikä sinun maatasi enää sanota "autioksi"; vaan sinua kutsutaan "minun rakkaakseni" ja sinun maatasi "aviovaimoksi", sillä Herra rakastaa sinua, ja sinun maasi otetaan avioksi.	4. Et sinä enään kutsuta hyljätyksi, eikä sinun maatas enää sanota hävitetyksi, vaan sinä kutsutaan: minun suosioni on hänessä, ja sinun maas asuttavaksi; sillä Herra on mielistynyt sinuun, ja sinun maallas asutaan.	62:4 Et sinä sillen cudzuta hyljätyxi/ eikä sinun maallas enämbi sanota: häwitys/ waan sinä cudzutan/ minun himon hänesä. Ja sinun maas: hänellä on Isändä: sillä HERralla on himo sinuun/ ja sinun maallas on Isändä.
62:5 Sillä niinkuin nuori mies ottaa neitsyen avioksi, niin sinun lapsesi ottavat sinut omaksensa; ja niinkuin ylkä iloitsee morsiamesta, niin sinun Jumalasi iloitsee sinusta.	5. Sillä niinkuin nuorukainen rakastaa neitsyttä, niin sinun lapses pitää sinua rakastaman; ja niinkuin ylkä iloitsee morsiamestansa, niin myös sinun Jumalassani iloitsee sinusta.	62:5 Sillä nijncuin nuorucainen racasta neidzyttä nijn sinun lapses pitää sinua racastaman. Ja nijncuin ylkä iloidze morsiamestans: nijn myös sinun Jumalassani iloidze sinusta/

62:6 Sinun muureillesi, Jerusalemin, minä asetan vartijat; älkööt he milloinkaan vaietko, ei päivällä eikä yöllä. Te, jotka ylistätte Herraa, älkää itsellenne lepoa suoko.	6. Jerusalemin, minä asetan vartiat muuris päälle, jotka ei ikänä päivällä eikä yöllä vaikene; ja jotka Herran muistatte, ei teidän pidä vaiti oleman.	62:6 JERusalem/ minä asetan vartiat sinun muuris päälle/ jotca ei ikänäns päivällä eikä yöllä waickene/ ja jotca HERran muistawat.
62:7 Älkää antako hänelle lepoa, ennenkuin hän on asettanut ennallensa Jerusalemin, tehnyt sen ylistykseksi maassa.	7. Ja ei teidän pidä hänestä vaikeneman, siihenasti että hän sen vahvistaa, ja asettaa Jerusalemin maan päälle kiitokseksi.	62:7 Ettei teidän tykönän waikitust olis/ etkä te hänen tähtens wait olis/ siihenasti että Jerusalemin walmistetan/ ja asetetan maan päälle kitoxexi.
62:8 Herra on vannonut oikean kätensä ja väkevyytensä käsivarren kautta: En totisesti minä enää anna jyviäsi sinun vihollistes ruuaksi, eivätkä juo enää muukalaiset sinun viiniäsi, josta sinä olet vaivan nähnyt.	8. Herra vannoo oikian kätensä kautta, ja voimansa käsivarren kautta: en minä tahdo enään antaa jyviäsi vihollistes syödä, enkä viinaas, jonka tähden sinä työtä teit, muukalaisten juoda;	62:8 HERra wannoi oikian kätens cautta/ ja woimans käsiwarren cautta: En minä tahdo sinun jywiäs sillen anda wihollistes syödä/ engä wijnas syöxy/ jonga tähdens työtä teit/ muucalaisten juoda.
62:9 Vaan jotka viljan kokoavat, ne sen syövät ja ylistävät Herraa; ja jotka viinin korjaavat, ne sen juovat minun pyhissä esikartanoissani.	9. Vaan jotka sen kokoovat, syövät sitä ja kiittävät Herraa; ja jotka sitä kokoovat, juovat sitä minun pyhyiteni esihuoneissa.	62:9 Waan jotca sen cocowat/ syöwät sitä ja kijttäwät HERra/ ja jotca sitä cocowat/ juowat sitä minun pyhydeni esihuones.
62:10 Käykää, käykää ulos porteista, tasoittakaa kansalle tie, tehkää, tehkää valtatie, raivatkaa kivet pois, kohottakaa lippu kansoille.	10. Menkää, menkää porttein kautta, peratkaa tietä kansalle: silittäkää, silittäkää polut, siirtäkää kivet pois, ylentäkää lippu kansain päälle.	62:10 MEngät/ mengät porttein cautta/ peratcat tietä Canssalle/ silittäkät/ silittäkät polgut/ sijrtäkät kiwet pois/ ylöndäkät lippu Canssoille.
62:11 Katso, Herra on kuuluttanut maan ääriin asti: Sanokaa tytär Siionille: Katso, sinun pelastuksesi tulee. Katso, hänen palkkansa on hänen mukansa, hänen työnsä ansio käy hänen edellensä.	11. Katso, Herra antaa sen kuulua hamaan maailman ääriin asti: sanokaat Zionin tyttärelle: katso, sinun autuutes tulee, katso, hänen palkkansa on hänen myötänsä, ja hänen työnsä hänen edessänsä.	62:11 Cadzo/ HERra anda cuulutta idzens haman mailman ärin asti: sanocat Zionin tyttärille: Cadzo/ sinun autuudes tule/ cadzo/ hänen työns ja tecons ei pidä hedelmätöin oleman.
62:12 Ja heitä kutsutaan "pyhäksi kansaksi", "Herran lunastetuiksi"; ja sinua kutsutaan "halutuksi", "kaupungiksi, joka ei ole hyljätty."	12. Ja he pitää kutsuttaman pyhäksi kansaksi, Herran lunastetuiksi; ja sinä kutsutaan etsityksi ja ei hyljättyksi kaupungiksi.	62:12 Heitä pitä cudzuttaman pyhäxi Canssaxi/ lunastetuxi HERralda/ ja sinä cudzutan edzityxi/ ja ei hyljättyxi Caupungixi.
63 LUKU	63 LUKU	LXIII. Lucu
63:1 Kuka tuolla tulee Edomista, tulipunaisissa vaatteissa Bostasta, tuo puvultansa komea, joka uljaana astelee suuressa voimassansa? "Minä, joka puhun vanhurskautta, joka olen voimallinen auttamaan."	1. Kuka on se, joka tulee Edomista, punaisilla vaatteilla Bostasta, joka niin on kaunistettu vaatteissansa, ja käy suuressa voimassansa? Minä joka puhun vanhurskautta, ja taidan kyllä auttaa.	63:1 CUca on se joca tule Edomist prijscotetuilla waatteilla Bazrast/ joca nijn on caunistettu hänen waatteisans/ ja käy hänen suuresa woimasans? Minä olen joca opetan wanhurscauden/ ja taidan kyllä autta.
63:2 Miksi on punaa sinun puvussasi, miksi ovat vaatteesi kuin viinikuurnan polkijan?	2. Miksi ovat siis vaattees niin punaiset, ja pukus niinkuin viinakuurnan sotkujan?	63:2 Mixi owat sijs sinun waattes nijn punaiset/ ja sinun pucus nijncuin wijnan sotcujan?

63:3 "Kuurnan minä poljin, minä yksinäni, ei ketään kansojen joukosta ollut minun kanssani; minä poljin heidät vihassani, tallasin heidät kiivaudessa, ja niin pirskuin heidän vertansa vaatteilleni, ja minä tahrasin koko pukuni.	3. Minä sotkun viinakuurnan yksinäni, ja ei yksikään kansasta minun kanssani. Minä tallaan heitä vihassani, ja sotkun heitä julmuudessani; siitä on heidän verensä priiskunut vaatteisiini, ja minä olen saastuttanut kaikki minun pukuni;	Minä sotkun wijnacuurnan yxinäns/ ja ei ole yxikän Canssast minun cansani. 63:3 Minä olen tallannut heitä minun wihasani/ ja sotcunut heitä minun julmudesani? Sijtä on heidän werens prijscottanut minun waatteni/ ja minä olen saastuttanut minun pucuni:
63:4 Sillä koston päivä oli minun mielessäni ja minun lunastettujeni vuosi oli tullut.	4. Sillä minä olen säätänyt itselleni kostopäivän, ja vuosi on tullut omiani pelastaa.	63:4 Sillä minä olen säätänyt idzelleni costopäivän/ vuosi on tullut omiani pelasta.
63:5 Ja minä katselin, mutta ei ollut auttajaa, ja minä ihmettelin, kun ei kukaan tueksi tullut. Silloin minun oma käsivarteni minua auttoi, ja minun vihani minua tuki.	5. Sillä minä katsoin ympärilleni, ja ei ollut auttajaa, ja minä hämmästyin, ja ei kenkään holhonut minua; vaan minun käsivarteni vapahti minun, ja minun vihani holhoi minua.	63:5 Sillä minä cadzoin ymbärilleni/ ja ei ollut auttajata/ ja minä olin wapistuxes/ ja ei kengän holhonnut minua/ waan minun käsiwarten piti auttaman minua/ ja minun wihan holhois minua.
63:6 Ja minä tallasin kansat vihassani ja juovutin heidät kiivaudellani; minä vuodatin maahan heidän verensä."	6. Ja minä olen tallannut kansat vihassani, ja tehnyt heitä juovuksiin minun julmuudessani; ja sysäsin heidän voittonsa maahan.	63:6 Sentähden olen minä tallannut Canssan minun wihasani/ ja tehnyt heitä juowuxin minun julmudesani/ ja sysäisin heidän woittons maahan.
63:7 Herran armoitit minä julistan, Herran ylistettäviä tekoja, kaikkea, mitä Herra on meille tehnyt, suurta hyvyyttä Israelin heimoa kohtaan, mitä hän on heille osoittanut laupeudessa ja suuressa armossansa.	7. Minä tahdon Herran laupiutta muistaa, ja Herran kiitosta kaikista niistä, mitkä Herra meille tehnyt on, ja sitä suurta hyvyyttä Israelin huoneelle, jonka hän sille tehnyt on, suuren laupiutensa ja hyvyytensä kautta.	63:7 MInä tahdon HERran hywyttä muista/ ja HERran kijtosta/ njsä caikisa cuin hän meille tehnyt on. Ja sitä suurta hywyttä Israelin huonen cohtan/ cuin hän sille tehnyt on hänen suuren laupiudens ja hywydens cautta.
63:8 Ja hän sanoi: "Ovathan he minun kansani, he ovat lapsia, joissa ei ole vilppiä"; ja niin hän tuli heille vapahtajaksi.	8. Sillä hän sanoo: he ovat tosin minun kansani, lapset, jotka ei valhetteliat ole; ja hän oli heidän vapahtajansa.	63:8 Sillä hän sano: he owat tosin minun Canssan/ lapset jotca ei walhetteliat ole/ sentähden oli hän heidän wapahtajans.
63:9 Kaikissa heidän ahdistuksissansa oli hänelläkin ahdistus, ja hänen kasvojensa enkeli vapahti heidät. Rakkaudessaan ja sääliväisyydessään hän lunasti heidät, nosti heitä ja kantoi heitä kaikkina muinaisina päivinä.	9. Kaikessa heidän ahdistuksessansa oli hänellä ahdistus, ja enkeli, joka hänen edessänsä on, autti heitä; rakkautensa ja armonsa tähden hän lunasti heitä, ja otti heitä ylös, ja kantoi heitä aina vanhasta tähän asti.	63:9 Joca heitä ahdisti/ he ahdistit myös händä/ ja se Engeli joca hänen edesäns on/ autti heitä. Hän lunasti heitä: sillä hän racasti ja armahti heitä. Hän otti heitä ylös/ ja candoi heitä aina wanhast tähän asti.
63:10 Mutta he niskoittelivat ja saattoivat murheelliseksi hänen Pyhän Henkensä; ja niin hän muuttui heidän viholliseksensa, hän itse soti heitä vastaan.	10. Mutta he olivat vastahakoiset, ja vihoittivat hänen Pyhän Henkensä; sentähden hän muuttui heidän viholliseksensa, ja soti heitä vastaan.	63:10 Mutta he haikiutit ja wihoitit hänen Pyhän Hengens/ sentähden tuli hän heidän wihollisexens/ ja sodei heitä wastan.
63:11 Silloin hänen kansansa muisti muinaisia päiviä, muisti Moosesta: Missä on hän, joka toi heidät ylös merestä, heidät ynnä hänen laumansa paimenen? Missä on hän, joka pani tämän sydämeen Pyhän Henkensä;	11. Ja hänen kansansa muisti taas entisiä Moseksen aikoja. Kussa siis nyt se on, joka heidät vei ulos merestä laumansa paimenen kanssa? Kussa on se, joka Pyhän Henkensä heidän sekaansa antoi;	63:11 Ja hän muisti taas sen endisen ajan/ Mosexen/ joca hänen Canssasans oli. Cusa sijs nyt se on/ joca heidän wei ulos merestä/ hänen laumans paimenden cansa? 63:12 CUsa on se joca hänen Pyhän Hengens heidän secaans andoi?

63:12 hän, joka antoi kunniansa käsivarren kulkea Mooseksen oikealla puolella, joka halkaisi vedet heidän edestänsä tehdäkseen itsellensä iankaikkisen nimen;	12. Joka oikialla kädellänsä Moseksen vei, kunniallisella käsivarrellansa; joka vedet jakoi heidän edellänsä, tehdäksensä itsellensä ijancaikkista nimeä;	joca oikialla kädelläns Mosexen wei/ hänen cunnialisella käsiwarrellans. Joca wedet jacoï heidän edelläns/ tehdäxens idzellens ijancaickista nime.
63:13 hän, joka kuljetti heitä syvyyksissä niinkuin hevosia erämaassa, eivätkä he kompastelleet?	13. Joka heitä vei syvyyden kautta, niinkuin hevoset korvessa, ilman kompastumata.	63:13 Joca heitä wei sywyden cautta/ combastumata nijncuin orihita corwesa.
63:14 Niinkuin karja astuu alas laaksoon, niin vei Herran Henki heidät lepoon. Niin sinä olet kansaasi johdattanut, tehdäksesi itsellesi kunniallisen nimen.	14. Niinkuin karjan, joka kedolle menee, saatti Herran Henki heidät lepoon, niin sinä myös kansas johdatit, tehdäkses itselles ijancaikkista nimeä.	63:14 Nijncuin carja joca kedolle mene/ jonga HERran Hengi aja. Nijn sinä myös Canssas johdatit/ tehdäxes idzelles ijancaickista nime.
63:15 Katsele taivaasta, katso pyhyytesi ja kirkkautesi asunnosta. Missä on sinun kiivautesi ja voimalliset tekosi? Sinun sydämesi sääli ja sinun armahtavaisuutesi ovat minulta sulkeutuneet.	15. Niin katso nyt taivasta, ja katso tänne alas pyhästä ja kunniallisesta asuinsiastas. Kussa nyt on kiivautes ja voimas? sinun suuri sydämellinen laupiutes kovennetaan minua vastaan.	63:15 NIjn cadzo nyt taiwast/ ja cadzo tähän alas/ sinun pyhästä ja cunnialisesta asuinsiastas. Cusa nyt on sinun kijwaudes ja sinun woimas? sinun suuri sydämellinen laupiudes cowetan minua wastan.
63:16 Sinähän olet meidän isämme, sillä Abraham ei meistä tiedä eikä Israel meitä tunne: sinä, Herra, olet meidän isämme; "meidän Lunastajamme" on ikiajoista sinun nimesi.	16. Sinä olet kuitenkin meidän Isämme; sillä ei Abraham meistä mitään tiedä, ja ei Israel meitä tunne; mutta sinä Herra olet meidän Isämme ja meidän Lunastajamme; ja se on ijäti sinun nimes.	63:16 Sinä olet cuitengin meidän Isäm: sillä ei Abraham meistä mitän tiedä/ ja ei Israel meitä tunne. Mutta sinä HERra olet meidän Isäm ja lunastajam/ ja se on ijäti sinun nimes.
63:17 Miksi sallit meidän eksyä pois sinun teiltäsi, Herra, ja annoit meidän sydämemme paatua, niin ettemme sinua pelkää? Palaja takaisin palvelijaisi tähden, perintöosasi sukukuntain tähden.	17. Miksis, Herra, sallit meidän eksyä sinun teiltäs, ja annoit sydämemme paatua, ettemme sinua peljänneet? Palaja palveliais tähden ja perimises sukukuntain tähden.	63:17 Mixis HERra sallit exyä sinun teildäs/ ja meidän sydämem paatua/ etten me sinua peljännet? Palaja palwelias tähden/ ja sinun perimises sucucunnan tähden.
63:18 Vähän aikaa vain sinun pyhä kansasi sai pitää perintönsä; meidän ahdistajamme ovat tallanneet sinun pyhäkkösi.	18. He omistavat lähes kaiken sinun pyhän kansas; meidän vihollisemme polkevat sinun pyhyytes alas.	63:18 He omistawat lähes caiken sinun pyhän Canssas/ sinun wastanseisojas polkewat sinun pyhydes alas.
63:19 Me olemme niinkuin ne, joita sinä et ole ikinä hallinnut, olemme, niinkuin ei meitä olisi otettu sinun nimiisi.	19. Me olemme juuri niinkuin ennenkin, kuin et sinä meitä hallinnut, ja emme olleetkaan sinun nimees nimitetyt.	63:19 Me olemma juuri nijncuin ennengin/ cosca et sinä meitä hallinnut/ ja en me olletcan sinun nimees nimitetyt.
64 LUKU	64 LUKU	LXIV. Lucu
64:1 Oi, jospa sinä halkaisisit taivaat ja astuisit alas, niin että vuoret järkkyisivät sinun edessäsi, niinkuin risut leimahtavat tuleen, niinkuin vesi tulella kiehuu,	1. Jospa sinä taivaat halkaisisit, ja astuisit alas, että vuoret vuotaisivat sinun edessäs, niinkuin palava vesi kiehuu pois väkevällä tulella,	64:1 JOscas taiwat halcaisisit/ ja astuisit alas? että vuoret wuodaisit sinun edesäs/ nijncuin palawa wesi kiehu pois wäkwellä tulella.
64:2 että tekisit nimesi tunnetuksi vastustajillesi ja kansat vapisisivat sinun kasvojesi edessä,	2. Että sinun nimes tulis tiettäväksi sinun vihollisilles, ja että pakanat sinun edessäs vapisisivat.	64:2 Että sinun nimes tulis tiettäväxi wihollistengin seas/ ja että pacanat sinun edesäs wapisisit.

64:3 kun sinä teet peljättäviä tekoja, joita emme odottaa voineet! Oi, jospa astuisit alas, niin että vuoret järkkäisivät sinun edessäsi!	3. Niiden ihmetten tähden, jotka sinä teet, joita ei kenkään toivonut; koska sinä menit alas, ja vuoret edessäs sulaisivat.	64:3 Nijn cuin ei mailman algusta ensingän joita ei kengän toivonut/ cosca sinä menit alas ja vuoret edesäs sulaisit.
64:4 Ei ole ikiajoista kuultu, ei ole korviin tullut, ei ole silmä nähnyt muuta Jumalaa, paitsi sinut, joka senkaltaisia tekisi häntä odottavalle.	4. Ja ei maailman alusta kuultu, eikä korville tullut ole, eli yksikään silmä nähnyt ole, paitsi sinua Jumala, mikä niille tapahtuu, jotka sinua odottavat.	64:4 Nijn cuin ei mailman algusta ensingän cuultu ole/ eikä corwille tullut ole/ eli yxikän silmä nähnyt ole/ paidzi sinua Jumala/ mitä nijlle tapahtu/ jotca sinua odottawat.
64:5 Sinä käyt niitä kohden, jotka ilolla vanhurskautta tekevät ja jotka sinun teilläsi sinua muistavat. Katso, sinä vihastuit, ja me jouduimme synnin alaisiksi; niin on ollut ikiajoista asti - saammeko avun?	5. Sinä kohtasit niitä iloisna, jotka tekivät vanhurskautta, ja sinua muistelivat sinun teilläs. Katso, sinä vihastuit, koska me syntiä teimme ja kauvan niissä viivyimme, mutta kuitenkin meitä autettiin.	64:5 Sinä cohtaisit nijtä iloisna/ jotca wanhurscautta harjoittelit/ ja sinua muistelit sinun teilläs. Cadzo/ sinä wihastuit cosca me syndiä teim ja cauwan nijsä wijwyim/ mutta cuitengin meitä autettiin.
64:6 Kaikki me olimme kuin saastaiset, ja niinkuin tahrattu vaate oli kaikki meidän vanhurskautemme. Ja kaikki me olemme lakastuneet kuin lehdet, ja pahat tekomme heittelevät meitä niinkuin tuuli.	6. Mutta me olemme kaikki saastaiset, ja kaikki meidän vanhurskautemme on niinkuin saastainen vaate; me olemme kaikki lakastuneet niinkuin lehdet, ja meidän syntimme viskoivat meitä niinkuin tuuli.	64:6 Mutta me olemma caicki saastaiset/ ja caicki meidän wanhurscaudem on nijncuin saastainen waate. Me olemma caicki lacastunet nijncuin lehdet/ ja meidän syndim wiscoiwat meitä nijncuin tuuli.
64:7 Ei ole ketään, joka avukseen huutaa sinun nimeäsi, joka herää pitämään sinusta kiinni; sillä sinä olet peittänyt kasvosi meiltä, jättänyt meidät menehtymään syntiemme valtaan.	7. Ja ei ole sitä, joka rukoilee sinun nimeäs, ja nousee sinuun kiinni tarttumaan; sillä sinä peität kasvosi meiltä, ja annat meidät nääntyä suurissa synneissämme.	64:7 Ei rucoile kengän sinun nimes/ eikä nouse sinua edzimän. Sillä sinä peität caswos meildä/ ja lasket meitä näändymän syndijn.
64:8 Mutta olethan sinä, Herra, meidän isämme; me olemme savi, ja sinä olet meidän valajamme, kaikki me olemme sinun kättesi tekoa.	8. Mutta nyt Herra, sinä olet meidän Isämme; me olemme savi, sinä olet meidän valajamme, ja me olemme kaikki sinun käsialas.	64:8 MUtta nyt HERra/ sinä olet meidän Isäm/ ja me olemme sawi/ sinä olet meidän walajam/ ja me olemma caicki sinun käsialas.
64:9 Älä, Herra, vihastu ylenmäärin, äläkä ainiaan muistele pahoja tekoja. Katso ja huomaa, että me kaikki olemme sinun kansasi.	9. Älä, Herra, niin kovin vihastu, ja älä ijäti ajattele syntiämme; katso sitä, että me olemme kaikki sinun kansas.	64:9 HERra älä nijn suurest wihastu/ ja älä ijät ajattele syndiä/ cadzo sitä me olemma caicki sinun Canssas.
64:10 Sinun pyhät kaupunkisi ovat tulleet erämaaksi, Siion on erämaaksi tullut, Jerusalemin autioksi.	10. Sinun pyhyytes kaupungit ovat hävitetyt, Zion on autioksi tehty ja Jerusalemin on kylmillä.	64:10 Sinun Pyhydes Caupungit owat häwitetyt/ Zion on autiaksi tehty/ ja Jerusalemin on kylmillä.
64:11 Meidän pyhä ja ihana temppelimme, jossa isämme sinua ylistivät, on tulella poltettu, ja rauniona on kaikki meille kallisarvoinen.	11. Meidän pyhyitemme ja kunniamme huone, jossa meidän isämme sinua kunnioittivat, on tulella poltettu; ja kaikki meidän kauniimpamme ovat häväistyt.	64:11 Meidän pyhydem ja cunniam huone/ josa meidän Isäm sinua cunnioitit/ on tulella poldettu/ ja caicki meidän caunimmam owat häwäistyt.
64:12 Vaikka nämä näin ovat, voitko, Herra, pidättää itsesi, voitko olla vaiti ja vaivata meitä ylenmäärin?	12. Herra, maltatkos sinus näistä niin kovana pitää ja vaiti olla, ja lyödä meitä niin kovin alas.	HERra maldackos sinus näistä nijn cowana pitää ja wait istua/ ja lyödä meitä nijn cowin alas.
65 LUKU	65 LUKU	LXV. Lucu

65:1 Minä olen suostunut niiden etsittäväksi, jotka eivät minua kysyneet, niiden löydettäväksi, jotka eivät minua etsineet; minä olen sanonut kansalle, joka ei ole otettu minun nimiini: Tässä minä olen, tässä minä olen!	1. Minä etsitään niiltä, jotka ei kysyneet minua; minä löytään niiltä, jotka ei minua etsineet; ja pakanoille, jotka ei rukoilleet minun nimeäni, sanon minä: tässä minä olen, tässä minä olen.	65:1 Minä edzitan nijldä jotca ei kysynet minua/ Minä löytän nijldä jotca ei minua edzinet/ Ja pacanoille/ jotca ei rucoillet minun nimeni/ sanon minä: täsä minä olen/ täsä minä olen.
65:2 Koko päivän minä olen ojentanut käsiäni uppiskasta kansaa kohden, joka vaeltaa tietä, mikä ei ole hyvä, omain ajatustensa mukaan;	2. Minä kokotan käteni koko päivän tottelemattomalle kansalle, joka vaeltaa ajatustensa jälkeen sitä tietä, joka ei hyvä ole;	65:2 Sillä minä cocotan minun käteni coco päiwän tottelemattomalle Canssalle/ joca waelda ajatuxens jälkeen/ sitä tietä joca ei hywä ole.
65:3 kansaa kohden, joka vihoittaa minua alinomaa, vasten kasvojani, uhraa puutarhoissa ja suitsuttaa tiilikivialttareilla.	3. Sille kansalle, joka vihoittaa minun, on aina minun kasvoini edessä: uhraa yrttitarhoissa, suitsuttaa tulikivien päällä;	65:3 Canssa joca wihoitta minun/ on aina minun caswoini edes/ uhra krydimaisa/ suidzutta tijlikiwein päällä:
65:4 He asustavat haudoissa ja yöpyvät salaisiin paikkoihin; he syövät sianlihaa, ja saastaiset liemet on heillä astioissansa.	4. Asuu hautain keskellä, on yötä luolissa, syö sian lihaa, ja heillä on kauhia liemi heidän padoissansa,	65:4 Asu hautain keskellä/ on luolisa/ syö sianliha/ ja heillä on cauhia liemi heidän padoisans.
65:5 He sanovat: "Pysy erilläsi, älä tule minua lähelle, sillä minä olen sinulle pyhä." Nämä ovat savu minun sieraimissani, tuli, joka palaa kaiken päivää.	5. Ja sanovat: mene puolelles, ja älä satu minuun, sillä minä olen pyhempi sinua: näiden pitää oleman savun minun vihassani, ja tulen, joka palaa koko päivän.	65:5 Ja sanowat: pysy cotona ja älä satu minuun: sillä minä pyhitän sinun. Näiden pitä oleman sawun minun wihasani/ ja tulen joca pala coco päiwän.
65:6 Katso, se on kirjoitettuna minun edessäni. En ole minä vaiti, vaan minä maksan, maksan heille helmaan	6. Katso, minun edessäni on kirjoitettu: en minä tahdo olla ääneti, vaan minä tahdon maksaa, ja maksaa heidän helmaansa,	65:6 Cadzo/ minun edesäni on kirjoitettu: en minä tahdo olla äneti/ waan maxa/ ja minä tahdon maxa heille heidän helmaans.
65:7 heidän pahat tekonsa ynnä teidän isienne pahat teot, sanoo Herra, niiden, jotka ovat vuorilla suitsuttaneet ja kukkuloilla minua häväisseet; ja ensiksi minä mittaan heille palkan heidän helmaansa.	7. Sekä teidän pahat tekonne, ja teidän isäinne pahat teot yhtenänsä, sanoo Herra: ne jotka vuorilla suitsuttaneet, ja minua kukkuloilla häväisseet ovat; minä tahdon jälleen mitata heidän entiset työnsä heidän helmaansa.	65:7 Sekä heidän pahan tecons/ ja heidän Isäins pahat tegot yhtenäns/ sano HERra: ne jotca vuorilla suidzuttawat ja minua cuckuloilla häwäisnet owat/ minä tahdon mitata heille heidän endiset menons heidän helmaans.
65:8 Näin sanoo Herra: Niinkuin sanotaan rypäleestä, jos siinä on mehua: "Älä hävitä sitä, sillä siinä on siunaus", niin teen minä palvelijaini tähden, etten kaikkea hävittäisi.	8. Näin sanoo Herra: niinkuin viina löytään viinamarjoissa, ja sanotaan: älä sitä hävitä, sillä siinä on siunaus: juuri niin tahdon minä minun palveliani tähden tehdä, etten minä sitä kaikkea hävitä.	65:8 NÄin sano HERra: nijncuin wijnan syöxy löytän wijnamarjoisa/ ja sanotan: älä sitä häwitä: sillä siellä on siunaus. 65:9 Juuri nijn tahdon minä palweliani tähden tehdä/ etten minä sitä caicke häwitä.
65:9 Minä tuotan Jaakobista siemenen ja Juudasta vuorteni perillisen; ja minun valittuni saavat periä maan, ja minun palvelijani saavat siinä asua.	9. Vaan johdatan Jakobista siemenen, ja Juudasta sen, joka minun vuorellani asuman pitää; sillä minun valittuni pitää sen omistaman, ja minun palveliani siinä asuman.	Waan annan Jacobin siemenest caswa/ ja Judasta/ joca minun vuorellani asuman pitä: sillä minun walittuni pitä sen pitämän/ ja minun palweliani sijnä asuman.
65:10 Ja Saaron on oleva lammasten laitumena ja Aakorin laakso karjan lepopaikkana minun kansallani, joka minua etsii.	10. Ja Saaronin pitää oleman laumain huoneen, ja Akorin laakson karjan pihaton, minun kansalleni, joka minua etsii.	65:10 Ja Saronin pitä oleman laumain huonen/ ja Achorin laxon pitä oleman carjan pihaton/ minun Canssalleni joca minua edzi.

65:11 Mutta te, jotka hylkääte Herran ja unhotatte minun pyhän vuoreni, jotka valmistatte Gadille pöydän ja vuodatatte uhrijuomaa Menille -	11. Mutta te, jotka hylkääte Herran, ja unohdatte minun pyhän vuoreni, ja nostatte Gadille pöydän ja panette juomauhria täyteen Menille:	65:11 Mutta te jotca hyljätte HERran/ ja unhotatte minun pyhän vuoreni/ ja nostatte Gadille pöydän/ ja panette täyten Menille.
65:12 teidät minä määrään miekan omiksi ja kaikki te kumarrutte teurastettaviksi, sentähden ettette vastanneet, kun minä kutsuin, ettekä kuulleet, kun minä puhuin, vaan teitte sitä, mikä on paha minun silmissäni, ja valitsitte sen, mikä ei ole minulle otollista.	12. Olkaan, minä tahdon lukea teitä miekkaan, niin että teidän kaikkein pitää lankeeman teurastamiseen; sillä minä kutsuin, ja ette mitään vastanneet, minä puhuin, ja ette kuulleet, vaan teitte paha minun silmäini edessä, ja valitsitte mitä en minä tahtonut.	65:12 Olcan/ minä tahdon luke teitä mieckaan/ nijn että teidän caickein pitä teitän cumartaman teurastamiseen. Sillä minä cudzuin/ ja et te mitän wastannet/ minä puhuin/ ja et te mitän cuullet: waan teitte mitä minä pahaxi panin/ ja walidzitte sitä joca ei minulle kelwannut.
65:13 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minun palvelijani syövät, mutta te näette nälkää; katso, minun palvelijani juovat, mutta te kärsitte janoa; katso, minun palvelijani iloitsevat, mutta te joudutte häpeään.	13. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: katso, minun palveliani syövät, mutta teidän pitää isooman; katso, minun palveliani juovat, mutta teidän pitää janooman; katso, minun palveliani iloitsevat, mutta teidän pitää häpiään tuleman.	65:13 SEntähden sano HERra/ HERra näin: cadzo/ minun palweliani syöwät/ mutta teidän pitä isoman. Cadzo/ minun palweliani juowat/ mutta teidän pitä janoman. Cadzo minun palweliani riemuidze/ mutta teidän pitä häpiään tuleman.
65:14 Katso, minun palvelijani riemuitsevat sydämen onnesta, mutta te huudatte sydämen tuskasta ja voivotatte mielimurteissanne.	14. Katso, minun palveliani riemuitsevat hyvästä mielestä, mutta teidän pitää sydämen kivusta parkuman, ja hengen ahdistuksessa ulvoman.	65:14 Cadzo/ minun palweliani ihastu hywästä mielestä/ mutta teidän pitä sydämen kiwusta parcuman/ ja surkiudest ulwoman.
65:15 Ja te jätätte nimenne kirouslauseeksi minun valituilleni: "Niin sinut surmatkoon Herra, Herra!" Mutta palvelijoilleen hän on antava toisen nimen.	15. Ja teidän pitää jättämän teidän nimenne minun valituilleni valaksi; ja Herra Jumala on tappava sinun, mutta hänen palveliansa nimitetään toisella nimellä.	65:15 Ja teidän pitä jättämän teidän nimen minun walituilleni walaxi. Ja HERRa Jumala on tappawa sinun/ mutta hänen palwelians nimitetän toisella nimellä.
65:16 Joka maassa itsensä siunaa, siunaa itsensä totisen Jumalan nimeen, ja joka maassa vannoo, vannoo totisen Jumalan nimeen; sillä entiset ahdistukset ovat unhotetut ja peitossa minun silmiltäni.	16. Että joka itsensä siunaa maan päällä, hän siunaa itsensä totisessa Jumalassa, ja joka vannoo maan päällä, se vannoo totisen Jumalan kautta; sillä entiset ahdistukset ovat unhotetut, ja ovat minun silmistäni peitettyt.	65:16 Että joca hänens siuna maan päällä/ hän siuna hänens totises Jumalas: ja joca wanno maan päällä/ se wanno totisen Jumalan cautta: Sillä endiset ahdistuxet owat unhotetut/ ja owat minun silmistäni peitetyt.
65:17 Sillä katso, minä luon uudet taivaat ja uuden maan. Entisiä ei enää muisteta, eivätkä ne enää ajatukseen astu;	17. Sillä katso, minä luon uuden taivaan ja uuden maan, ja entisiä ei pidä muistettaman, eikä mieleen johdatettaman.	65:17 Sillä cadzo/ minä luon uden taiwan ja uden maan/ ettei endisiä muistetais eikä mieleen johdatetais.
65:18 vaan te saatte iloita ja riemuita iankaikkisesti siitä, mitä minä luon. Sillä katso, iloksi luon minä Jerusalemin, riemuksi sen kansan.	18. Vaan iloitkaat ja riemuitkaat ijankaikkisesti niissä, kuin minä luon; sillä katso, minä luon Jerusalemin iloksi ja hänen kansansa riemuksi.	65:18 Waan he riemuidzewat ijancaickisest/ ja iloidzewat nijsä cuin minä luon: sillä cadzo/ minä tahdon Jerusalemin iloxi saatta/ ja hänen Canssans riemuxi.
65:19 Minä iloitsen Jerusalemista ja riemuitsen kansastani; eikä siellä enää kuulla itkun ääntä eikä valituksen ääntä.	19. Ja minä tahdon iloita Jerusalemista ja riemuita minun kansastani; ja ei hänessä enään pidä kuultaman itkun ääntä eikä valituksen ääntä.	65:19 Ja minä tahdon iloita Jerusalemist/ ja riemuita minun Canssastani. Ja ei hanes sillen pidä cuultaman itcun ändä/ eikä walituxen ändä.

65:20 Ei siellä ole enää lasta, joka eläisi vain muutaman päivän, ei vanhusta, joka ei täyttäisi päiviensä määrää; sillä nuorin kuolee satavuotiaana, ja vasta satavuotiaana synnintekijä joutuu kiroukseen.	20. Ei siellä pidä enään lapsia oleman, jotka ei päiviinsä ulotu, eikä vanhoja, jotka ei vuosiansa täytä; sillä sadan vuotiset lapset pitää kuoleman, ja sadan ajastaikaiset syntiset pitää kirotut oleman.	65:20 Ei siellä pidä sillen lapsia oleman/ jotca ei päiwijns ulotu: eikä wanhoja/ jotca ei heidän vuosians täytä. Waan sadan wuotiset lapset pitä cuoleman/ ja sadan ajastaicaiset syndiset pitä kirotut oleman.
65:21 He rakentavat taloja ja asuvat niissä, he istuttavat viinitarhoja ja syövät niiden hedelmät;	21. He rakentavat huoneita, ja niissä asuvat: he istuttavat viinapuita, ja niiden hedelmistä syövät.	65:21 He rakendawat huoneita/ ja nijsä asuwat/ he istuttawat wijnapuita/ ja nijden hedelmistä syöwät.
65:22 he eivät rakenna muitten asua, eivät istuta muitten syödä; sillä niinkuin puitten päivät ovat, niin ovat elinpäivät minun kansassani. Minun valittuni kuluttavat itse kättensä työn.	22. Ei heidän pidä muiden asua rakentaman, eikä istuttaman muiden syödä; sillä minun kansani päivät pitää oleman niinkuin puun päivät, ja heidän käsialansa pitää vanheneman minun valittuini tykönä.	65:22 Ei heidän pidä muiden waraxi rakendaman/ eikä istuttaman muiden syödä. Sillä minun Canssani päiwät pitä oleman nijncuin puun päiwät/ ja heidän käsialans pitä wanheneman minun walittuini tykönä.
65:23 He eivät tee työtä turhaan eivätkä lapsia synnytä äkkikuoleman omiksi, sillä he ovat Herran siunattujen siemen, ja heidän vesansa ovat heidän tykönänsä.	23. Ei heidän pidä hukkaan työtä tekemän, eikä turmeluksessa synnyttämän; sillä he ovat Herran siunattuun siemen, ja heidän jälkeentulevaisensa heidän kanssansa.	65:23 Ei heidän pidä huckan työtä tekemän/ eikä häwityxexi synnyttämän: sillä he owat HERran siunattuun siemen/ ja heidän jälkentulewaisens heidän cansans.
65:24 Ennenkuin he huutavat, minä vastaan, heidän vielä puhuessaan minä kuulen.	24. Ja tapahtuu, että ennenkuin he huutavat, tahdon minä vastata; koska he vielä puhuvat, tahdon minä kuulla.	65:24 Ja tapahtu/ että ennencuin he huutawat/ tahdon minä wastata: cosca he wielä puhuwat/ tahdon minä cuulla.
65:25 Susi ja lammas käyvät yhdessä laitumella, ja leijona syö rehua niinkuin raavas, ja käärmeen ruokana on maan tomu; ei missään minun pyhällä vuorellani tehdä pahaa eikä vahinkoa, sanoo Herra.	25. Susi ja lammas pitää ynnä laitumella käymän, jalopeura ja härkä yhdessä korsia syömän, ja kärmeet pitää maata syömän. Ei heidän pidä vahinkoa tekemän, eikä turmeleman koko minun pyhällä vuorellani, sanoo Herra.	65:25 Susi ja lammas pitä ynnä caittaman/ Lejonin pitä corsia syömän nijncuin naudan/ ja kärmet pitä maata syömän. Ei heidän pidä wahingoittaman eikä raateleman minun coco pyhän wuoreni päällä/ sano HERra.
66 LUKU	66 LUKU	LXVI. Lucu
66:1 Näin sanoo Herra: Taivas on minun valtaistuimeni, ja maa on minun jalkojeni astinlauta. Mikä olisi huone, jonka te minulle rakentaisitte, mikä paikka olisi minun leposijani?	1. Näin sanoo Herra: taivas on minun istuimeni, ja maa minun jalkaini astinlauta. Mikä siis on se huone, jonka te minulle rakennatte, eli mikä on minun leposiani?	66:1 NÄin sano HERra: taiwas on minun istuimen/ ja maa minun astinlautan. Cuca sijs on se huone/ jonga te minulle rakennatte? eli cuca on se sia/ josa minun leposian on?
66:2 Minun käteni on kaikki nämä tehnyt, ja niin ovat kaikki nämä syntyneet, sanoo Herra. Mutta minä katson sen puoleen, joka on nöyrä, jolla on särjety henki ja arka tunto minun sanani edessä.	2. Ja minun käteni on kaikki nämät tehnyt ja kaikki nämät ovat tehdyt, sanoo Herra; mutta minä katson sen puoleen, joka raadollinen ja särjetyllä hengellä on, ja joka vapisee minun sanani edessä.	66:2 Minun käteni on caicki tehnyt mitä ikänäns on/ sano HERra: Mutta minä cadzon sen puoleen/ joca radollinen ja särjetyllä hengellä on/ ja joca wapise minun sanani edes.

<p>66:3 Joka teurastaa härän, mutta myös tappaa miehen, joka uhraa lampaan, mutta myös taittaa koiralta niskan, joka uhraa ruokauhrin, mutta myös sian verta, joka polttaa suitsuketta, mutta myös ylistää epäjumalaa: nämä ovat valinneet omat tiensä. Ja niinkuin heidän sielunsa on mielistynyt heidän iljetyksiinsä,</p>	<p>3. Sillä joka härjän teurastaa, on niinkuin hän miehenkin tappais; joka lampaan uhraa, on niinkuin hän koiran niskat taittais; joka ruokauhria tuo, on niinkuin hän sian verta uhrais; joka pyhää savua muistelee, on niinkuin hän vääryyttä kiittäis: näitä he valitsevat teissänsä, ja heidän sielunsa mielistyy heidän kauhistuksiinsa.</p>	<p>66:3 Sillä joca härjän teurasta/ on nijncuin hän miehengin tappais. Joca lamban uhra/ on nijncuin jocu coiran caulan leickais. joca ruocauhria tuo/ on nijncuin jocu sicain werta uhrais. Joca pyhä sawua muistelee/ on nijncuin jocu wääryyttä kijttäis. Sencaltaisia he walidzewat heidän teisäns/ ja heidän sieluns mielisty heidän ilkeyxijns.</p>
<p>66:4 niin minäkin valitsen heidän vaivaamisensa ja annan heille tulla sen, mitä he pelkäävät, koska ei kukaan vastannut, kun minä kutsuin, koska he eivät kuulleet, kun minä puhuin, vaan tekivät sitä, mikä on paha minun silmissäni, ja valitsivat sen, mikä ei ole minulle otollista.</p>	<p>4. Sentähden tahdon minä myös valita heidän pilkkansa, ja jota he pelkäävät, sen saatan minä heidän päällensä; sentähden että minä kutsuin, ja ei kenkään vastannut, minä puhuin, ja ei he kuulleet. Ja he tekivät paha minun silmäini edessä, ja valitsivat, jota en minä tahtonut.</p>	<p>66:4 Sentähden tahdon minä myös walita mitä he naurawat/ ja jota he pelkäävät/ saatan minä sen heidän päällens. Sillä minä cudzuin/ ja ei kengän wastannut/ cosca minä puhuin/ nijn ei he cuullet. Ja he teit sitä cuin ei minulle kelwannut/ ja walidzit/ jota en minä tahtonut.</p>
<p>66:5 Kuulkaa Herran sana, te, jotka olette aralla tunnolla hänen sanansa edessä: Teidän veljenne, jotka vihaavat teitä ja työntävät teidät luotaan minun nimeni tähden, sanovat: "Osoittakoon Herra kunniansa, että me näemme teidän ilonne!" Mutta he joutuvat häpeään.</p>	<p>5. Kuulkaat Herran sanaa te, jotka hänen sanaansa pelkäätte: teidän veljenne, jotka teitä vihasivat, ja eroittivat teidät heistänsä minun nimeni tähden, he sanovat: olkoon Herra ylistetty! vaan ilmaantukaan hän teidän iloonne; mutta heidän pitää häpiään tuleman.</p>	<p>66:5 CUulcat HERran sana te jotca hänen sanans pelkät. Teidän weljen jotca teitä wihaisit ja eritit teidän heistäns minun nimeni tähden/ he sanowat: (cadzocam/ cuinga cunnialinen HERra on: ilmanducan hän teidän iloon) heidän pitä häpiään tuleman.</p>
<p>66:6 Metelin ääni kaupungista! Ääni temppeleistä! Herran ääni: hän maksaa palkan vihollisillensa!</p>	<p>6. Sillä metelin ääni (pitää kuuluman) kaupungista, ääni templistä, Herran ääni, joka vihollisensa kostaa ansion jälkeen.</p>	<p>66:6 Sillä metelin äni pitä Caupungis cuuluman/ yxi äni Templist/ HERran äni/ joca wihollisens costa.</p>
<p>66:7 Ennenkuin Siion kipuja tuntee, hän synnyttää; ennenkuin hänelle tuskat tulevat, hän saa poikalapsen.</p>	<p>7. Hän synnyttää ennenkuin hän saa kivun; hän synnyttää pojan ennenkuin hänen kipunsa tulee.</p>	<p>66:7 Hän synnyttä ennencuin hän saa kiwun/ hän synnyttä pojan ennencuin hänen kipuns tule.</p>
<p>66:8 Kuka on sellaista kuullut, kuka senkaltaista nähnyt? Syntyykö maa yhden päivän kivulla, tahi synnytetäänkö kansa yhdellä haavaa? Siionhan tunsikin kipuja ja samalla jo synnytti lapsensa.</p>	<p>8. Kuka on ikänä senkaltaista kuullut? kuka on ikänä senkaltaista nähnyt? Saaneeko koko maa yhtenä päivänä synnyttämisen kivun? syntyneekö kaikki kansa yhtä haavaa? kuitenkin on Zion, saatuansa synnyttämisen kivun, myös synnyttänyt.</p>	<p>66:8 Cuca on ikänäns sencaltaista cuullut? cuca on ikänäns sencaltaista nähnyt? Syndynekö jocu Canssa ennencuin se saa synnyttämisen kiwun? Nyt on cuitengin Zion lapsens ilman kiwuta synnyttänyt.</p>
<p>66:9 Minäkö avaisin kohdun sallimatta synnyttää, sanoo Herra, tahi minäkö, joka saatan synnyttämään, sulkisin kohdun?</p>	<p>9. Eikö minun, joka muut saatan synnyttämään, pitäisi itse myös synnyttämän? sanoo Herra; pitäiskö minun antaman muiden synnyttää, ja itse hedelmätöin oleman? sanoo sinun Jumalas.</p>	<p>66:9 Eikö minun/ joca muut saatan synnyttämän/ pidäis idze myös synnyttämän? sano HERra: Pidäiskö minun andaman muiden synnyttä/ ja idze hedelmätöin oleman? sano sinun Jumalas.</p>

66:10 Iloitkaa Jerusalemin kanssa ja riemuitkaa hänestä kaikki, jotka häntä rakastatte; iloitsamalla iloitkaa hänen kanssaan, te, jotka olette hänen tähtensä surreet,	10. Iloitkaat Jerusalemin kanssa, ja ihastukaat hänestä kaikki, jotka häntä rakastatte; iloitkaat suuresti hänen kanssansa kaikki te, jotka tähänasti olette hänen tähtensä murheelliset olleet.	66:10 Iloitcat Jerusalemin cansa/ ja ihastucat hänestä/ caicki te jotca händä racastatte. Iloitcat hänen cansans/ caicki te jotca tähänasti oletta hänen tähtens murhelliset ollet.
66:11 että imisitte ja tulisitte ravituiksi hänen lohdutuksensa rinnoista, että joisitte ja virkistyisitte hänen kunniansa runsaudesta.	11. Sillä teidän pitää imemän ja ravittaman hänen lohdutuksensa nisistä; teidän pitää lypsämän ja ilahuttaman teitänne hänen kunniansa kirkkaudesta.	66:11 Sillä sentähden pitä teidän imemän ja rawittaman hänen lohdutuxens nisistä. Teidän pitä sen edest imemän/ ja ilahuttaman teitän hänen cunnians täydellisyydest.
66:12 Sillä näin sanoo Herra: Minä ohjaan hänen tykönsä rauhan niinkuin virran ja kansojen kunnian niinkuin tulvajoen. Ja te saatte imeä, kainalossa teitä kannetaan, ja polvilla pitäen teitä hyväillään.	12. Sillä näin sanoo Herra: katso minä levitän hänen tykönänsä rauhan niinkuin virran, ja pakanain kunnian niinkuin vuotavan ojan, jota te saatte imeä; ja teitä pitää sylissä kannettaman, ja polvien päällä ihanteleman.	66:12 Sillä näin sano HERra: cadzo/ minä lewitän hänen tykönäns rauhan nijncuin wirran/ ja pacanain cunnian nijncuin vuotawan ojan. Silloin te saatte ime/ ja teitä pitä sylis cannettaman/ ja polwein päällä ihaneldaman.
66:13 Niinkuin äiti lohduttaa lastansa, niin minä lohdutan teitä, ja Jerusalemissa te saatte lohdutuksen.	13. Niinkuin äiti poikaansa lohduttaa, niin minä tahdon teitä lohduttaa, ja teidän pitää Jerusalemissa lohdutuksen saaman.	66:13 Minä tahdon teitä lohdutta/ nijncuin jocu hänen äitiäns lohdutta/ ja teidän pitä Jerusalemin puolest ilahutettaman.
66:14 Te näette sen, ja teidän sydämenne iloitsee, ja teidän luunne virkistyvät kuin vihanta ruoho; ja Herran käsi tulee tunnetuksi hänen palvelijoissansa, mutta vihollistensa hän antaa tuntea vihansa.	14. Teidän pitää sen näkemän, ja teidän sydämenne pitää iloitseman, ja teidän luunne pitää vihoittaman niinkuin ruoho; niin tunnetaan Herran käsi hänen palvelioissansa, ja hänen vihollisissansa.	66:14 Teidän pitä sen näkemän/ ja teidän pitä iloidzeman/ ja luut pitä wihottaman nijncuin ruoho. Nijn tutan HERran käsi hänen palwelioisans/ ja sen wiha hänen wihollisisans.
66:15 Sillä katso, Herra tulee tulella, ja hänen vaununsa ovat kuin myrskytuuli; ja hän antaa vihansa purkautua hehkussa ja nuhtelunsa tulenliekeissä.	15. Sillä katso, Herra tulee tulella, ja hänen rattaansa ovat niinkuin tuulispää; että hän kostais vihansa hirmuisuudessa, ja rangaistuksen tulen liekissä.	66:15 Sillä cadzo/ HERRA tule tulella/ ja hänen rattans owat nijncuin tuulispää: että hän costais wihans hirmuisudes/ ja hänen rangaistuxens tulen liekis.
66:16 Herra käy tuomiolle kaiken lihan kanssa tulella ja miekallaan; ja Herran surmaamia on oleva paljon.	16. Sillä Herra on tuomitseva tulella ja miekallansa kaiken lihan; ja Herralta tapetuita pitää paljo oleman.	66:16 Sillä HERra on duomidzepa tulesa/ hänen miecallans caiken lihan/ ja HERralda tapetuita pitä paljo oleman.
66:17 Jotka pyhittäytyvät ja puhdistautuvat puutarha-menoja varten, seuraten miestä, joka on heidän keskellänsä, jotka syövät sianlihaa ja muuta inhottavaa sekä hiiriä, niistä kaikista tulee loppu, sanoo Herra.	17. Jotka heitänsä pyhittävät ja puhdistavat yrttitarhoissa, yksi täällä, toinen siellä, ja syövät sian lihaa, kauhistuksia ja hiiriä: kaikki nämät pitää lopetettaman yhtä haavaa, sanoo Herra.	66:17 Jotca heitäns pyhittäwät ja puhdistawat krydimais/ yxi täällä ja toinen siellä/ ja syöwät sian liha/ cauhistuxia ja Hijriä/ caicki nämät pitä temmattaman pois yhtä haawa/ sano HERra:
66:18 Minä tunnen heidän tekonsa ja ajatuksensa. Aika tulee, että minä kokoan kaikki kansat ja kielet, ja he tulevat ja näkevät minun kunniani.	18. Sillä minä tahdon tulla ja koota heidän ajatuksensa ja tekonsa, ynnä kaikkein pakanain ja kielten kanssa, että he tulisivat ja näkisivät minun kunniani.	66:18 Sillä minä tahdon tulla ja coota heidän ajatuxens ja tecons/ ynnä caickein pacanain ja kielden cansa/ että he tulisit ja näkisit minun cunniani.

<p>66:19 Ja minä teen tunnusteen heidän keskellensä ja lähetän pakooppäasseitä heidän joukostansa pakanain tykö Tarsiiseen, Puuliin ja Luudiin, jousenjännittäjain tykö, Tuubaliin ja Jaavaniin, kaukasiin merensaariin, jotka eivät ole kuulleet minusta kerrottavan eivätkä nähneet minun kunniaani, ja he ilmoittavat minun kunniani pakanain keskuudessa.</p>	<p>19. Ja minä asetan merkin heidän sekaansa, ja muutamat niistä, kuin pelastetut ovat, lähetän minä pakanoille meren tykö, joutsimiehen puoleen, Puliin ja Ludiin, Tubaliin ja Javaan päin, ja niihin kaukasiin saariin, joissa ei tähänasti mitään ole minusta kuultu, ja ei ole minun kunniaani nähneet: ja heidän pitää minun kunniani pakanain seassa ilmoittaman.</p>	<p>66:19 Ja minä asetan merkin heidän sekaansa/ ja muutamat niistä cuin pelastetut owat lähetän minä pacanoille meren tygö/ joudzimiesten puoleen Phulin ja Ludin. Tubalin ja Jawan päin/ ja njihin caucaisijn saarijn/ joisa ei tähänasti mitän ole minusta cuultu/ ja ei ole minun cunniatani nähnet. 66:20 Ja heidän pitä minun cunniani pacanain seas ilmoittaman.</p>
<p>66:20 Ja he tuovat kaikki teidän veljenne kaikista kansoista uhrilahjana Herralle hevosilla, vaunuilla, kantotuoleilla, muuleilla ja ratsukameleilla minun pyhälle vuorelleni Jerusalemiin, sanoo Herra, niinkuin israelilaiset tuovat ruokauhrin puhtaassa astiassa Herran temppeliin.</p>	<p>20. Ja tuoman ulos kaikki teidän veljenne kaikista pakanoista, Herralle ruokauhriksi, hevosilla ja rattailta, paareilla, muuleilla ja liukkailla juhilla Jerusalemiin minun pyhän vuoreni puoleen, sanoo Herra: niinkuin Israelinkin lapset tuovat ruokauhrin puhtaassa astiassa Herran huoneeseen.</p>	<p>Ja he tuovat ulos caicki teidän weljen caikista pacanoista/ HERralle ruocauhrixi/ Orehilla ja rattahilla/ paareilla/ Muuleilla ja juhilla/ Jerusalemin minun pyhän vuoreni puoleen/ sano HERra: nijncuin Israelingin lapset tuovat ruocauhrin puhtas astias HERran huoneeseen.</p>
<p>66:21 Ja heitäkin minä otan leeviläisiksi papeiksi, sanoo Herra.</p>	<p>21. Ja minä tahdon niistä ottaa papit ja Leviläiset, sanoo Herra.</p>	<p>66:21 JA minä tahdon nijstä otta Papit ja Lewitat/ sano HERra:</p>
<p>66:22 Niinkuin uudet taivaat ja uusi maa, jotka minä teen, pysyvät minun kasvojeni edessä, sanoo Herra, niin pysyy teidän siemenenne ja teidän nimenne.</p>	<p>22. Sillä niinkuin uudet taivaat ja uusi maa, jotka minä teen, ovat minun edessäni, sanoo Herra, juuri niin pitää teidän siemenenne ja nimenne pysymän.</p>	<p>66:22 Sillä nijncuin se usi taiwas ja usi maa/ jotca minä teen/ owat minun edesäni/ sano HERra: juuri nijn pitä teidän siemenen ja nimen pysymän.</p>
<p>66:23 Joka kuukausi uudenkuun päivänä ja joka viikko sapattina tulee kaikki liha kumartaen rukoilemaan minua, sanoo Herra.</p>	<p>23. Ja kaikki liha pitää yhdestä kuukaudesta niin toiseen, ja yhdestä sabbatista niin toiseen, tuleman kumartamaan minun eteeni, sanoo Herra:</p>	<p>66:23 Ja caicki liha pitä yhdest Cuucaudest nijn toiseen/ ja yhdest Sabbathist nijn toiseen/ tuleman cumartaman minun eteeni/ sano HERra:</p>
<p>66:24 Ja he käyvät ulos katselemaan niiden miesten ruumiita, jotka ovat luopuneet minusta; sillä heidän matonsa ei kuole, eikä heidän tulensa sammuu, ja he ovat kauhistukseksi kaikelle lihalle.</p>	<p>24. Ja heidän pitää menemän ulos, ja katseleman niiden ihmisten raatoja, jotka minua vastaan väärin tekivät; sillä ei heidän matonsa pidä kuoleman, eikä heidän tulensa sammuman, ja heidän pitää kaikelle lihalle kauhistukseksi oleman.</p>	<p>66:24 Ja heidän pitä menemän ulos ja cadzeleman nijden ihmisten raatoja/ jotca minua watan wäärin teit: sillä ei heidän matons pidä cuoleman/ eikä heidän tulens sammuman/ ja heidän pitä caikelle lihalle cauhistuxexi oleman.</p>

JEREMIA	JEREMIA	Propheta Jeremia
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Jeremian, Hilikian pojan, sanat. Tämä oli Anatotissa, Benjaminin maassa, asuvia pappeja.	Jeremian Hilikian pojan sanat, joka oli Anatotin papeista, Benjaminin maata,	1:1 NÄmät owat Jeremian sanat/ Hilikian pojan/ Anathothin Papeista/ BenJamin maalda.
1:2 Hänelle tuli Herran sana Juudan kuninkaan Joosian, Aamonin pojan, päivinä, tämän kolmantenatoista hallitusvuotena,	2. Jolle Herran sana tapahtui Josian Amonin pojan, Juudan kuninkaan aikana, kolmantenatoistakymmenentenä hänen valtakuntansa vuonna;	1:2 Jolle HERran sana tapahtui Josian Amonin pojan Judan Cuningan aicana/ colmandena toistakymmenenä hänen waldacundans vuonna.
1:3 ja tuli vielä Juudan kuninkaan Joojakimin, Joosian pojan, päivinä ja aina Juudan kuninkaan Sidkian, Joosian pojan, yhdennentoista vuoden loppumiseen asti, jolloin Jerusalemin asukkaat viidentenä kuukautena vietiin pakkosiirtolaisuuteen.	3. Ja sitte Josian pojan, Jojakimin, Juudan kuninkaan aikana, Zedekian Josian pojan, ensimmäisen vuoden loppuun toistakymmentä, niin Jerusalemin vankiuteen asti, viidentenä kuukautena.	1:3 Ja sijtte Josian pojan/ Joachimin Judan Cuningan aicana/ Zedechian Josian pojan Judan Cuningan/ yhdentoistakymmenen vuoden loppuun/ nijn Jerusalemin fangiuten asti/ wijdendenä Cuccautena.
1:4 Minulle tuli tämä Herran sana:	4. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	1:4 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
1:5 "Jo ennenkuin minä valmistin sinut äidin kohdussa, minä sinut tunsin, ja ennenkuin sinä äidistä synnyit, minä sinut pyhitin; minä asetin sinut kansojen profeetaksi."	5. Minä tunsin sinun jo ennenkuin minä sinun valmistin äitis kohdussa, ja pyhitin sinun ennenkuin sinä äidistäs synnyitkään, ja panin sinun kansain prophetaksi.	1:5 Minä tunsin sinun jo ennen kuin minä sinun walmistin sinun äitis cohduS/ ja pyhitin sinun ennen cuins äitistäs synnytkän/ ja panin sinun Canssain Prophetaxi.
1:6 Mutta minä sanoin: "Voi Herra, Herra! Katso, en minä kykene puhumaan, sillä minä olen nuori."	6. Mutta minä sanoin: voi Herra, Herra! katso en minä kelpaa saarnaamaan; sillä minä olen nuori.	1:6 Mutta minä sanoin: woi HERra/ HERra/ en minä kelpa saarnaman: sillä minä olen nuori.
1:7 Niin Herra sanoi minulle: "Älä sano: 'Minä olen nuori', vaan mene, kunne ikinä minä sinut lähetän, ja puhu kaikki, mitä minä käsken sinun puhua.	7. Niin Herra sanoi minulle: älä sano: minä olen nuori; mutta sinun pitää kaikkiin niihin menemän, mihin minä sinun lähetän, ja puhuman kaikkia, mitä minä sinulle käsken.	1:7 Nijn HErra sanoi minulle: älä sano: minä olen nuori/ mutta sinun pitä sinne menemän kuin minä sinun lähetän/ ja saarnaman mitä minä sinulle käsken.
1:8 Älä pelkää heitä, sillä minä olen kanssasi ja pelastan sinut, sanoo Herra."	8. Älä pelkää heitä; sillä minä olen tykönäs, ja pelastan sinun, sanoo Herra.	1:8 Älä pelkä heitä: sillä minä olen tykönäs/ ja pelastan sinun/ sano HERRA.

1:9 Ja Herra ojensi kätensä ja kosketti minun suutani. Ja Herra sanoi minulle: "Katso, minä panen sanani sinun suuhusi.	9. Ja Herra ojensi kätensä ja tarttui minun suuhuni; ja Herra sanoi minulle: katso, minä panen minun sanani sinun suuhus.	1:9 Ja HERra oijensi kätens ja tartui minun suuhuni/ ja sanoi minulle: 1:10 Cadzo/ minä panen minun sanani sinun suuhus/
1:10 Katso, minä asetan sinut tänä päivänä yli kansojen ja valtakuntain, repimään maasta ja hajottamaan, hävittämään ja kukistamaan, rakentamaan ja istuttamaan."	10. Katso, minä panen sinun tänäpäpä kansain ja valtakuntain päälle, repimään, särkemään, hukuttamaan ja kukistamaan: rakentamaan ja istuttamaan.	cadzo/ minä panen sinun tänäpäpä Canssain ja waldacundain päälle/ repimän/ särkemän/ cukistaman/ hucuttaman/ rakendaman ja istuttaman.
1:11 Minulle tuli tämä Herran sana: "Mitä sinä näet, Jeremia?" Minä vastasin: "Minä näen mantelipuun oksan."	11. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi: Jeremia, mitäs näet? Minä sanoin: Minä näen mandelpuisen sauwan.	1:11 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi: Jeremia/ mitäs näet? Minä sanoin: minä näin Mandelpuisen sauwan.
1:12 Herra sanoi minulle: "Sinä olet nähnyt oikein; sillä minä valvon sanaani toteuttaakseni sen."	12. Ja Herra sanoi minulle: oikein sinä olet nähnyt, sillä minä tahdon kiiruhtaa, tehdäkseni minun sanani.	1:12 Ja HERra sanoi minulle: oikein sinä olet nähnyt: sillä minä tahdon walwo/ tehdäxeni minun sanani.
1:13 Minulle tuli toistamiseen Herran sana, näin kuuluva: "Mitä sinä näet?" Minä vastasin: "Minä näen kiehuvan padan; se näkyy pohjoisen puolelta."	13. Ja Herran sana tapahtui toisen kerran minulle ja sanoi: mitäs näet? Minä sanoin: minä näen kiehuvaisen padan , joka näkyy pohjan puoleen.	1:13 Ja HERran sana tapahtui toisen kerran minulle/ ja sanoi: mitäs näet? Minä sanoin: minä näen kiehuvaisen padan/ ja hänen esipuolens pohjan puoleen.
1:14 Ja Herra sanoi minulle: "Pohjoisesta on onnettomuus purkautuva kaikkien maan asukasten yli.	14. Ja Herra sanoi minulle: pohjasta on paha tuleva kaikkein maan asuvaisten päälle.	1:14 Ja HERra sanoi minulle: pohjast on paha tulewa caickein maan asuvaisten päälle:
1:15 Sillä katso, minä kutsun kaikki pohjoisten valtakuntain kansanheimot, sanoo Herra, ja ne tulevat ja asettavat kukin valtaistuimensa Jerusalemin porttien oville ja kaikkia sen muureja vastaan, yltympäri, ja kaikkia Juudan kaupungeja vastaan.	15. Sillä katso, minä kutsun kaikki valtakuntain sukukunnat, jotka ovat pohjassa, sanoo Herra; ja he tulevat ja kukin asettaa istuimensa Jerusalemin portin eteen, ja ympäri kaikkia hänen muurejansa, ja kaikkia Juudan kaupungeita,	1:15 Sillä cadzo/ minä cudzun caicki waldacundain sucucunnat cuin on pohjas/ sano HERra/ tuleman ja asettaman istuimens Jerusalemin portin eteen/ ja ymbäri caickia hänen muurejans/ ja caickein Judan Caupungein.
1:16 Sitten minä julistan heille tuomioni kaikesta heidän pahuudestaan, koska he ovat hyljänneet minut, polttaneet uhreja muille jumalille ja kumartaneet kättensä tekoja.	16. Ja minä annan oikeuden käydä heidän päällensä kaiken heidän pahuutensa tähden; että he ovat minun hyljänneet, ja muille jumalille suitsuttaneet, ja kumartaneet omaa käsialaansa.	1:16 Ja minä annan oikeuden käydä heidän päällens/ caiken heidän pahudens tähden/ että he owat minun hyljännet/ ja muille jumalille suidzuttanet/ ja cumartanet oma käsialans.

1:17 Mutta sinä, vyötä kupeesi, nouse ja puhu heille kaikki, mitä minä käsken sinun puhua. Älä heitä kauhistu, etten minä kauhistuttaisi sinua heidän edessään.	17. Niin vyötä nyt kupees, nouse ja saarnaa heille kaikki, mitä minä sinun käsken; älä pelkää heitä, etten minä sinua surmaisi heidän edessänsä.	1:17 Nijn wyötä nyt sinun cupes/ nouse ja saarna heille caicki cuin minä sinun käsken: älä pelkä heitä/ etten minä sinua surma heidän edesäns.
1:18 Sillä katso, minä teen sinusta tänä päivänä varustetun kaupungin, rautapatsaan ja vaskimuurin koko maata vastaan, Juudan kuninkaita, sen ruhtinaita, sen pappeja vastaan ja maan kansaa vastaan.	18. Ja katso, minä teen tänäpäpä sinun vahvaksi kaupungiksi, rautapatsaaksi ja vaskimuuriksi koko maassa: Juudan kuninkaita ja hänen ruhtinaitansa vastaan, hänen pappejansa ja maan kansaa vastaan.	1:18 Ja cadzo/ minä teen tänäpäpä sinun wahwaxi Caupungixi/ rautapadzaxi ja waskimuurixi coco maasa/ Judan Cuningaita ja hänen Ruhtinoitans wastian. 1:19 Hänen Papejans ja maan Canssa wastian/
1:19 Ja he sotivat sinua vastaan, mutta eivät voita sinua, sillä minä olen sinun kanssasi, sanoo Herra, ja pelastan sinut."	19. Ja he sotivat sinua vastaan, ei kuitenkaan heidän pidä sinua voittaman; sillä minä olen sinun tykönäs, sanoo Herra, vapahtamassa sinua.	nijn että jos he wielä sotiwat sinua wastian/ ei cuitengan heidän pidä sinua woittaman: sillä minä olen sinun tykönäs/ sano HERra/ wapahtamas sinua.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	2:1 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
2:2 "Mene ja julista Jerusalemin kuullen ja sano: Näin sanoo Herra: Minä muistan sinun nuoruutesi armauden, morsiusaikasi rakkauden, kuinka sinä seurasit minua erämaassa, maassa, jossa ei kylvöä tehdä.	2. Mene ja saarnaa julkisesti Jerusalemissa, ja sano: Näin sanoo Herra: minä ajattelen sitä hyvää työtä, joka sinulle tapahtui nuoruudessas, ja sitä rakkautta, jonka minä sinulle osoitin, koska kaunis olit, ja minua korvessa seurasit, siinä maassa, jossa ei kylvetä;	mene ja saarna julkisest Jerusalemis/ ja sano: Nijn sano HERra: 2:2 Minä ajattelen sitä hywä työtä/ joca sinulle tapahtui sinun nuorudesas/ ja sitä rackautta/ jonga minä sinulle osotin/ coscas caunis olit ja minua corwes seuraisit/ sijnä maasa josa ei kylwetä:
2:3 Herralle pyhitetty oli Israel, hänen satonsa esikoinen. Kaikki, jotka sitä söivät, joutuivat syynalaisiksi; onnettomuus kohtasi heitä, sanoo Herra.	3. Koska Israel oli Herran pyhä ja hänen ensimmäinen hedelmänsä; jokainen joka häntä söi, tuli vikapääksi, ja paha tuli hänen päällensä, sanoo Herra.	cosca Israel oli HERran pyhä ja hänen ensimmäinen hedelmäns. 2:3 Jocainen cuin händä söi/ tuli wicapääxi/ ja paha tuli hänen päällens/ sano HERra.
2:4 Kuulkaa Herran sana, Jaakobin heimo ja kaikki Israelin heimon sukukunnat.	4. Kuulkaat Herran sanaa, Jakobin huone ja kaikki Israelin huoneen sukukunnat.	2:4 CUulcat HERran sana/ te Jacobin huonesta/ ja caicki sucucunnat Israelin huonesta.

<p>2:5 Näin sanoo Herra: Mitä vääryyttä teidän isänne minusta löysivät, koska he erkanivat kauas minusta ja lähtivät seuraamaan turhia jumalia ja turhanpäiväisiksi tulivat.</p>	<p>5. Näin sanoo Herra: mitä vääryyttä teidän isänne minussa löysivät, että he erkanivat minusta ja menivät turhuuteen, ja tulivat turhaksi.</p>	<p>2:5 Näitä sano HERra: mitä vääryyttä teidän Isän minusta löysit/ että he ercanit minusta/ ja menit turhuteen/ tulit turhaxi ja ei ensingän ajatellet:</p>
<p>2:6 He eivät kysyneet: 'Missä on Herra, joka toi meidät pois Egyptin maasta, joka johdatti meitä erämaassa, arojen ja kuilujen maassa, kuivuuden ja synkeyden maassa, maassa, jossa ei kukaan kulje eikä yksikään ihminen asu?'</p>	<p>6. Ja ei ensinkään ajatelleet: kussa se Herra on, joka meitä vei ulos Egyptin maalta, joka johdatti meitä korvessa, autiossa ja erämaassa, kuivassa ja kuoleman varjon maassa, siinä maassa, jossa ei yksikään ihminen vaeltanut eikä asunut?</p>	<p>2:6 Cusa se HERra on/ joca meitä wei ulos Egyptin maalda/ johdatti meitä corwesa/ autiasa ja erämaasa/ cuiwasa ja pimiäsä maasa/ sijnä maasa josa ei yxikän ihminen ollut eikä asunut?</p>
<p>2:7 Minä toin teidät hedelmätarhojen maahan syömään sen hedelmää ja hyvyyttä, mutta sinne tultuanne te saastutitte minun maani ja teitte minun perintöosani kauhistukseksi.</p>	<p>7. Ja minä vein teidät hyvään maahan, sen hedelmää ja hyvyyttä syömään; mutta kuin te sinne tulitte, te minun maani ja minun perintöni teitte kauhistukseksi.</p>	<p>2:7 Ja minä wein teidän hyvään maahan/ sen hedelmätä ja hywyttä syömän/ mutta cosca te sinne tulitte/ saastutitta te minun maani/ ja minun perindöni teitte cauhistuxexi.</p>
<p>2:8 Papit eivät kysyneet: 'Missä on Herra?' Lainkäyttäjät eivät minua tunteneet, ja paimenet luopuivat minusta; profeetat ennustivat Baalin nimessä ja seurasivat niitä, joista ei apua ole.</p>	<p>8. Papit ei ajatelleet, kussa Herra on; lainoppineet ei tunteneet minua, paimenet luopuivat minusta ja prophetat ennustivat Baalin kautta ja seurasivat kelvottomia.</p>	<p>2:8 Papit ei ajatellet/ cusa HERra on/ ja oppenet ei tundenet minua/ paimenet luowuit minusta ja Prophetat Propheteraisit Baalin cautta ja seuraisit kelwottomia.</p>
<p>2:9 Sentähden minä vielä käyn oikeutta teidän kanssanne, sanoo Herra, ja teidän lastenne lasten kanssa minä käyn oikeutta.</p>	<p>9. Sentähden minä riitelen vielä teidän kanssanne, sanoo Herra, ja teidän lastenne lasten kanssa riitelen minä.</p>	<p>2:9 Minä rijtelen wielä teidän ja teidän lastenne cansa/ sano HERRA:</p>
<p>2:10 Menkää kittiläisten saarille katsomaan ja lähettäkää Keedariin panemaan tarkoin merkille ja katsomaan, onko senkaltaista tapahtunut.</p>	<p>10. Niin menkää Kittimin luotoihin ja katsokaat, ja lähettäkää Kedariin, tutkistelkaat visusti ja katsokaat, onko siellä niin tapahtunut.</p>	<p>2:10 Mengät Chitimin luotoijn/ cadzocat ja lähettäkät Kedarijn/ tutkistelcat wisust ja cadzocat jos siellä nijn tapahtu.</p>
<p>2:11 Onko mikään pakanakansa vaihtanut jumalia, vaikka ne eivät olekaan jumalia? Mutta minun kansani on vaihtanut kunniansa siihen, josta ei apua ole.</p>	<p>11. Muuttavatko pakanat jumaliansa? vaikka ei ne jumalat olekaan; ja kuitenkin minun kansani on muuttanut kunniansa kelvottomaan.</p>	<p>2:11 Jos pacanat muuttawat heidän jumalitans/ waicka ei ne jumalat oleckan: ja cuitengin minun Canssan on muuttanut hänen cunnians kelwottomaan.</p>
<p>2:12 Hämmästykää tästä, te taivaat, kauhistukaa, peräti tyrmistykää, sanoo Herra.</p>	<p>12. Taivaat hämmästykää siitä, peljästykää ja vaviskaat, sanoo Herra.</p>	<p>2:12 Taiwat hämmästykön sijtä/ peljästykön ja wapiscon/ sano HERra:</p>

2:13 Sillä minun kansani on tehnyt kaksinkertaisen synnin: minut, elävän veden lähteen, he ovat hyljänneet, ja ovat hakanneet itselleen vesisäiliöitä, särkyviä säiliöitä, jotka eivät vettä pidä.	13. Sillä minun kansan tekee kahtalaisen synnin: minun, joka olen elävän veden lähde, he hylkäävät, ja kaivavat itsellensä kaivoja, kelvottomia kaivoja, joissa ei vesi pysy.	sillä minun Canssan teke cahtalaisen synnin. 2:13 Minun joca olen elävä lähde/ he hyljäwät/ ja caiwawat idzellens caiwoja/ pahoja caiwoja joisa ei wesi pysy.
2:14 Onko Israel ostettu orja tai kotona syntynyt? Minkätähden hän on joutunut saaliiksi?	14. Onko Israel ostettu orja eli kotona syntynyt? miksi hän on joutunut saaliiksi?	2:14 Ongost Israel orja/ eli cotona syndynyt/ mixist hän on joutunut saalixi?
2:15 Häntä vastaan kiljuivat nuoret leijonat, antoivat äänensä kuulua; ne tekivät hänen maansa autioksi, hänen kaupunkinsa hävitettiin asujattomiksi.	15. Sillä nuoret jalopeurat kiljuvat hänestä ja huutavat: he hävittävät hänen maansa; ja hänen kaupunkinsa ovat poltetut, niin ettei niissä kenkään asu.	2:15 Sillä nuoret Lejonit kiljuwat hänestä/ huutawat ja häwittäwät hänen maans/ ja polttawat hänen Caupungins/ nijn ettei nijsä kengän asu.
2:16 Myöskin noofilaiset ja tahpanheelaiset pitivät sinun päälakeasi laitumenansa.	16. Nophin ja Tahpanheksen lapset musertavat myös sinun pääs.	2:16 Ne Nophin Thachpanexen lapset musertawat sinun pääs.
2:17 Eikö tee tätä sinulle se, että sinä hylkää Herran, sinun Jumalasi, silloin kun hän tahtoo sinua tiellä kuljettaa?	17. Näitä sinä itselles teet, ettäs hylkää Herran, sinun Jumalasi, kuin hän sinua tahtoo viedä oikiaa tietä.	2:17 Näitä sinä idzelles teet/ ettäs hyljät sinun HERras Jumalasi/ cosca hän sinua tahto wiedä oikiata tietä.
2:18 Ja nyt, mitä menemistä sinulla on Egyptiin juomaan Siihorin vettä? Ja mitä menemistä sinulla on Assuriin juomaan Eufrat-virran vettä?	18. Ja nyt, mitä sinun on Egyptin tiellä, ettäs tahdot juoda Sihorin vettä? eli mitä sinun on Assyria tiellä, ettäs tahdot juoda virran vedestä.	2:18 Mitä se sinua autta/ ettäs menet Egyptijn/ ja tahdot juoda Sihorin wettä/ eli mitä se sinua autta/ ettäs menet Assyriaan/ ja tahdot juoda wirran wedestä?
2:19 Sinun pahuutesi tuottaa sinulle kurituksen, ja luopumuksesi saattaa sinut rangaistukseen; niin tiedä ja näe, kuinka onnetonta ja katkeraa se on, että sinä hylkää Herran, sinun Jumalasi, etkä minua pelkää, sanoo Herra, Herra Sebaot.	19. Sinun pahuutes tähden sinua nuhdellaan, ja sinun tottelemattomuutes tähden sinua kuritetaan; niin tiedä ja näe, kuinka viheliäinen ja surkia se on, ettäs hylkää Herran, sinun Jumalasi, ja et pelkää minua, sanoo Herra, Herra Zebaot.	2:19 Sinun pahudes tähden sinua nuhdellan/ ja sinun tottelemattomuudes tähden sinua curitetan. Näin sinä saat nähä ja ymmärtä cuinga se on wihelijäinen ja surullinen/ ettäs hyljät sinun HERras Jumalasi/ ja et pelkä minua/ sano HERra HERra Zebaoth.
2:20 Sillä jo ammoisista ajoista sinä olet särkenyt ikeesi, katkaissut siteesi ja sanonut: 'En tahdo palvella.' Sillä kaikilla korkeilla kukkuloilla ja kaikkien viheriäin puitten alla sinä porttona viruit.	20. Sillä minä olen jo vanhasta taittanut sinun ikees, ja särkenyt sinun juttas, ja sinä sanoit: en minä tahdo enään niitä palvella; kuitenkin jokaisella korkialla vuorella, ja kaikkein lehtipuiden alla juoksit sinä salavuoteudessa,	2:20 Sillä minä olisin jo wanhast taittanut sinun ikes/ ja särkenyt sinun juttas/ waan sinä sanoit: en minä tahdo orjuden alla olla: mutta jocaidzelle corkialle wuorelle/ ja caickein lehtipuiden alla juoxit sinä salawuoteudes.

2:21 Minä olin istuttanut sinut jaloksi viiniköynnökseksi, puhtaimmasta siemenestä; kuinka olet muuttunut minulle vieraan viinipuun villiköynnöksiksi?	21. Mutta minä olen istuttanut sinun parhaaksi viinapuuksi ja totiseksi siemeneksi; kuinka sinä olet nyt muuttunut niin karvaaksi ja metsäviikunapuuksi.	2:21 Mutta minä olen istuttanut sinun makiaxi wijnapuuxi ja hedelmälisexi siemenexi: cuingast sinä olet nyt muuttunut nijn carwaxi ja medzä wijnapuuxi?
2:22 Vaikka pesisit itsesi saippualla ja käyttäisit paljon lipeätä, saastaiseksi jää sittenkin sinun syntisi minun edessäni, sanoo Herra, Herra.	22. Sillä jos sinä vielä lipiällä pesisit itses ja ottaisit paljon saippuaa, kuitenkin sinun pahuutes näkyy minun edessäni, sanoo Herra, Herra.	2:22 Ja jos sinä sinus wielä lipiällä pesisit/ ja ottaisit paljo saipuata/ cuitengin sinun pahudes wielä sijttekin sitä enemmän nägyis minun edesäni/ sano HERra HERra.
2:23 Kuinka saatat sanoa: 'En ole saastuttanut itseäni, en ole baaleja seurannut!' Katso menoasi laaksossa, huomaa, mitä olet tehnyt, sinä nopea, nuori naaraskameli, joka juokset sinne ja tänne;	23. Kuinkas siis sanot: en minä ole saastainen, en minä seuraa Baalia? Katso tietäs laaksossa, ajattele, kuinkas tehnyt olet: sinä nopsa naaras kameli, joka sinne ja tänne juokset.	2:23 Cuingas sijs sanot: en minä ole saastainen/ en minä pidä Baalist mitän. Cadzo/ cuingas sen laxos olet toimittanut/ ajattele cuingas tehnyt olet.
2:24 sinä villiaasi, erämaahan tottunut, joka himossasi ilmaa ahmit! Kuka hillitsee sen kiiman? Joka sitä etsii, sen ei tarvitse väsyttää itseään; sen löytää, kun tulee sen kuukausi.	24. Niinkuin metsä-aasi korvessa, kuin hän helteestä hengittää, kuka hänen taitaa asettaa? kaikki, jotka häntä etsivät, ei pidä väsymän; hänen kuukaudessansa hän löydetään.	2:24 Sinä nopsa naaras Cameli/ joca sinne ja tänne juoxet nijncuin medzäasi corwesa: cosca hän heldestä hengittää/ cuca hänen taita asetta? caicki jotca händä edziwät/ ei pidä wäsymän/ hänen Cuucaudesans löytä hän hänen.
2:25 Varo, ettet juokse jalkaasi anturattomaksi ja kurkkuasi janoiseksi. Mutta sinä sanot: 'Se on turhaa! Ei! Sillä minä rakastan vieraita ja niitä minä seuraan.'	25. Älä ole paljasjaloin ja älä janoa kärsi. Mutta sinä sanoit: ei se auta, vaan minä rakastan muukalaisia ja juoksen heidän perässänsä.	2:25 Seisata ja älä jano kärsi. Mutta sinä sanoit: ei se tapahdu/ minä racastan muucalaisia ja juoxen heidän peräns.
2:26 Niinkuin teosta tavattu varas on häpeissänsä, niin joutuu Israelin heimo häpeään, se ja sen kuninkaat, ruhtinaat, papit ja profeetat,	26. Niinkuin varas tulee häpiään, kuin hän saadaan kiinni, niin pitää myös Israelin huoneen häpiään tuleman, kuningastensa, valtamiestensä, pappeinsa ja prophetainsa kanssa.	2:26 Nijncuin waras tule häpiään/ cosca hän saadan kijnni/ nijn myös pitä Israelingin huonen häpiään tuleman/ Cuningastens/ waldamiestens/ Pappeins ja Prophetains cansa.
2:27 he, jotka sanovat puulle: 'Sinä olet minun isäni' ja kivelle: 'Sinä olet minut synnyttänyt.' Sillä he ovat kääntäneet minulle selkänsä eivätkä kasvojansa; mutta onnettomuutensa aikana he sanovat: 'Nouse ja pelasta meidät.'	27. Jotka puulle sanovat: sinä olet isäni, ja kivelle: sinä minun synnytit; Sillä he kääntävät selkänsä minun puoleeni ja ei kasvojansa; mutta kuin hätä tulee, sanovat he: nouse ja auta meitä.	2:27 Jotca puulle sanowat: sinä olet minun Isän: ja kiwelle: sinä minun synnytit: Sillä he käändäwät selkäns minun puoleni ja ei caswojans. Mutta cosca hätä tule/ sanowat he: nouse ja auta meitä.

2:28 Mutta missä ovat sinun jumalasi, jotka olet itsellesi tehnyt? Nouskoot ne, jos voivat pelastaa sinut onnettomuutesi aikana. Sillä yhtä monta, kuin sinulla on kaupunkeja, on sinulla jumalia, Juuda.	28. Kussa ovat jumalasi, jotka sinä itsellesi tehnyt olet? Nouskaan ne, katso, taitavatko he sinua auttaa sinun hätäs aikana; sillä niin monta kuin sinulla, Juuda, on kaupunkia, niin monta on myös sinulla jumalaa.	2:28 Cusast owat sinun jumalasi/ jotcas idzelles tehnyt olet? noscan ne/ cadzo/ jos he taitawat sinua autta sinun hätä aicanas: sillä nijn monda cuin sinulla Juda Caupungita on/ nijn monda on myös sinulla jumalata.
2:29 Miksi riitelette minua vastaan? Olettehan te kaikki luopuneet minusta, sanoo Herra.	29. Miksi te tahdotte vielä riidellä minun kansani? Te olette kaikki minusta luopuneet, sanoo Herra.	2:29 TAhdotcos wielä käydä minun cansani oikeudelle? te oletta caicki minusta luopunet/ sano HERra.
2:30 Turhaan minä olen lyönyt teidän lapsianne; he eivät ole ottaneet kuritusta varteen. Teidän miekkanne on syönyt teidän profeettojanne, niinkuin hävittävä leijona.	30. Turhaan minä rankaisin teidän lapsianne, ei he ota kuritusta; sillä teidän miekkanne syö teidän prophetanne, niinkuin turmeleva jalopeura.	2:30 Turhan minä rangaisin teidän lapsian/ ei he ota opetusta: sillä teidän mieckan syö teidän Prophetan/ nijncuin julma Lejoni.
2:31 Voi sukukuntaa - teitä! Katsokaa Herran sanaa: olenko minä ollut Israelille erämaa, pimeyden maa? Miksi sanoo minun kansani: 'Me juoksemme valtoimina, emme tule enää sinun tykösi.'	31. Sinä paha sukukunta, ota vaari Herran sanasta: olenko minä nyt tullut Israelille korveksi, eli pimiäksi maaksi? Miksi siis minun kansani sanoo: me olemme herrat, emme enään tule sinun tykö.	2:31 Sinä paha sucucunda/ ota waari HERran sanasta: olengo minä nyt tullut Israelin erämaaxi eli autiaxi? mixi sijs minun Canssan sano: me olemma Herrat/ en me juoxe sinun peräs.
2:32 Unhottaako neitsyt koristeensa, morsian koruvyönsä? Mutta minun kansani on unhottanut minut epälukuisina päivinä.	32. Unohtaako neitsy kaunistuksensa eli morsian seppeleensä? Mutta minun kansani unohtaa minun ijankaikkisesti.	2:32 Ei neidzy unhota hänen caunistustans/ eikä morsian hänen seppelettäns/ mutta minun Canssan unhotta minun ijancaickisest.
2:33 Kuinka ovelasti sinä kuljet lempeä etsiessäsi! Niinpä oletkin perehtynyt pahuuden teihin.	33. Mitäs kaunistat ties, rakkautta etsiäkses? ja myös sentähden totutit sinun ties pahaksi.	2:33 Mitäs caunistat sinun menos/ että minä sinua racastaisin? joca sen warjon alla paha teet enämmin ja enämmin.
2:34 Vaatteesi liepeetkin ovat köyhien, viatonten veressä. Et tavannut heitä murtautumasta sisälle, mutta yhtäkaikki -!	34. Löydetään myös vaivaisten ja viattomain sieluin veri sinun tykönäs joka paikassa, ja ei ne ole löydetty kätkeytyneinä, vaan julki kaikissa niissä paikoissa.	2:34 Löytän myös waiwaisten ja wiattomain sieluin weri sinun tykönäs jocapaicas/ ja ei ole se sala/ mutta julki nijsä paicoisa.
2:35 Ja kuitenkin sinä sanot: 'Minä olen syytön; hänen vihansa on kaiketi kääntynyt minusta pois.' Katso, minä käyn oikeutta sinun kanssasi, koska sinä sanot: 'En ole syntiä tehnyt.'	35. Ja sinä sanot: minä olen viatoin, hän kääntäköön vihansa minusta pois. Katso, minä tahdon oikeudelle käydä sinun kanssas, että sinä sanoit: en minä ole syntiä tehnyt.	2:35 Ja sinä wielä nyt sanot: minä olen wiatoin/ hän käändäkön wihans minusta pois: 2:36 Cadzo/ minä tahdon oikeudelle käydä sinun cansas/ että sinä sanoit: en minä ole syndiä tehnyt.

2:36 Kuinka niin kovin kiiruhdat vaihtamaan tiesi! Egyptistäkin olet saava häpeän, niinkuin olet häpeän saanut Assurista.	36. Miksi niin horjahtelet ja menet sinne ja tänne? Mutta sinun pitää Egyptiltä häpiän saaman, niinkuin sinä Assyrialtakin häpiän sait.	Mixis nijn horjahtelet/ ja menet sinne ja tänne? mutta sinun pitä Egyptist häpiällä palajaman/ nijncuins Assyriastakin häpiällä palaisit.
2:37 Senkin tyköä olet lähtevä kädet pääsi päällä, sillä Herra on hyljännyt ne, joihin sinä luotat, ja heistä ei sinulle menestystä tule."	37. Sinä olet myös sieltä lähtevä ja lyövä kätes yhteen pääs päälle, sillä Herra tekee tyhjäksi sinun toivos, ja ei sinulla pidä mitään menestystä niissä oleman.	2:37 Sillä sinä olet siellä lähtewä ja lyöpä kätes yhteen pääs päälle: sillä HERra teke tyhjäksi sinun toivos/ ja ei sinulla pidä mitän menestystä nijsä oleman
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Sanottu on: Jos mies lähettää pois vaimonsa ja tämä menee hänen luotansa ja joutuu toisen miehen vaimoksi, saako se mies enää tulla hänen luokseen? Eikö se maa tule saastutetuksi? Mutta sinä olet harjoittanut haureutta monen ystävän kanssa, ja sinäkö saisit palata minun luokseni! sanoo Herra.	1. Sananlasku on: katso, kuin mies eroittaa vaimonsa tyköänsä, ja se menee pois hänen tyköänsä, ja ottaa toisen miehen, ottaako hän hänen jälleen? eikö maa niin peräti saastutettaisi? Mutta sinä olet huorin tehnyt monen ystäväs kanssa; mutta tule kuitenkin jälleen minun tyköni, sanoo Herra.	3:1 Sananlascu on: cosca mies eroitta waimons tyköns/ ja waimo mene pois hänen tyköns/ ja otta toisen miehen: ottaco hän hänen jälleens? eikö maa nijn saastutetais? Mutta sinä olet huorintehnyt monen huorintekiän cansa/ mutta tule cuitengin jälleens minun tygöni/ sano HERra.
3:2 Nosta silmäsi kukkuloihin ja katso: missä ei olisi sinua maattu? Teitten vieressä sinä istuit heitä odotellen, niinkuin arabialainen erämaassa, ja saastutit maan haureellisella menollasi ja pahuudellasi.	2. Nosta silmäs ylös korkeuteen ja katso, kuinka sinä jokapaikassa huorin teet. Sinä istut tiellä, ja odotat heitä niinkuin ryöväri korvessa, ja saastutat maan huoruudellas ja pahuudellas.	3:2 NOsta silmäs ylös corkeuten/ ja cadzo/ cuinga sinä jocapaicas huorinteet. Sinä istut tiellä/ ja odotat heitä nijncuin ryöwäri corwesa/ ja saastutat maan huorudellas ja pahudellas.
3:3 Sadekuurot tyrehtyivät, kevätsade jäi tulematta, mutta sinulla oli porttonaisen otsa, et tahtonut hävetä.	3. Sentähden pitää aamusateen tuleman pois, eikä ehtosateen tuleman; sinulla on porton kasvot, et sinä tahdo ensinkään hävetä.	3:3 Sentähden pitä amusaten tuleman pois/ eikä ehtosaten tuleman: sinulla on porton caswot/ et sinä tahdo ensingän häwetä?
3:4 Kuitenkin sinä nyt huudat minulle: "Isäni! - Sinä olet nuoruuteni ystävä! -	4. Ja kuitenkin sinä siitä ajasta huudat minua: minun Isäni, - minun nuoruuteni johdattaja.	3:4 Ja cuitengin sinä huudat minua: 3:5 Minun Isän/ minun nuorudeni johdattaja/
3:5 Pitääkö hän vihaa iankaikkisesti, kantaako hän sitä ainiaan?" Katso, näin sinä puhut, mutta sinä teet paha, ja siihen sinä pystyt.	5. Vihastuuko hän ijankaikkisesti, ja ei käänny julmuudestansa? Katso, sinä opetat, ja teet paha ja ei sinua taideta hillitä.	wihastuckos ijancaickisest/ ja et käänny julmudestas? cadzo/ sinä opetat ja teet paha/ ja et taita hillitä.

<p>3:6 Ja Herra sanoi minulle kuningas Joosian päivinä: "Oletko nähnyt, mitä tuo luopiovaimo, Israel, on tehnyt? Hän kuljeskeli kaikilla korkeilla vuorilla ja kaikkien viheriäin puitten alla ja harjoitti siellä haureutta.</p>	<p>6. Ja Herra sanoi minulle, kuningas Josian aikana: oletko sinä nähnyt, mitä vastahakoinen Israel teki? Hän meni kaikille korkeille vuorille, ja jokaisen viheriäisen puun alle, ja teki siellä huoruutta.</p>	<p>3:6 JA HERra sanoi minulle/ Cuningas Josian aicana: oletcos myös nähnyt mitä se luopunut Israel teki? hän meni caikille vuorille/ ja jocaidzen wiherjäisen puun ala/ ja teki siellä huorutta:</p>
<p>3:7 Ja minä sanoin, sittenkuin hän oli kaiken tämän tehnyt: 'Palaja minun tyköni.' Mutta hän ei palannut. Ja hänen sisarensa Juuda, tuo uskonon, näki sen.</p>	<p>7. Ja kuin hän näitä kaikkia tehnyt oli, sanoin minä: käännyt minun tyköni; mutta ei hän kääntynyt; ja hänen petollinen sisarensa Juuda näki sen.</p>	<p>3:7 Ja cosca hän näitä caickia tehnyt oli/ sanoin minä: käännä sinuas minun tygöni/ mutta ei hän kääntänytkän idzens. 3:8 Ja waicka hänen paatunut sisarensa Juda näki/</p>
<p>3:8 Ja minä näin, että, vaikka minä olin lähettänyt pois tuon luopiovaimon, Israelin, juuri sen tähden, että hän oli tehnyt aviorikoksen, ja olin antanut hänelle erokirjan, ei kuitenkaan uskonon Juuda, hänen sisarensa, peljännyt, vaan meni ja harjoitti haureutta hänkin.</p>	<p>8. Ja minä näin, että vastahakoinen Israel kaikissa teki huorin, ja minä hylkäsin hänen, ja annoin hänelle erokirjan; ja ei hänen petollinen Juuda sitä peljännyt, vaan meni ja teki myös huorin.</p>	<p>cuinga minä sen luopunen Israelin huorutta nuhtelin ja hyljäisin hänen/ ja annoin hänelle erokirjan/ ei cuitengan hänen sisarensa se paatunut Juda pelkä/ mutta mene ja teke myös huorutta.</p>
<p>3:9 Ja haureutensa huudolla hän saastutti maan, ja hän teki aviorikoksen kiven ja puun kanssa.</p>	<p>9. Ja hänen huoruutensa sanomasta on maakunta saastutettu; sillä hän tekee huoruutta kiven ja puun kanssa.</p>	<p>3:9 Ja hänen huorudens sanomast on maacunda saastutettu: sillä hän teke huorutta puun ja kiwen cansa.</p>
<p>3:10 Ja kaikesta tästäkään huolimatta hänen sisarensa Juuda, tuo uskonon, ei palannut minun tyköni kaikesta sydämestään, vaan petollisesti, sanoo Herra."</p>	<p>10. Ja kaikissa näissä ei hänen petollinen sisarensa Juuda kääntynyt minun tyköni kaikesta sydämestänsä, vaan petollisesti, sanoo Herra.</p>	<p>3:10 Ja caikisa näisä ei se paatunut hänen sisarensa Juda käännä idzens minun tygöni caikest sydämestäns/ mutta teeskele/ sano HERra.</p>
<p>3:11 Ja Herra sanoi minulle: "Luopiovaimo Israel on osoittautunut vanhurskaammaksi kuin Juuda, tuo uskonon.</p>	<p>11. Ja Herra sanoi minulle: vastahakoinen Israel on jaloksi luettava petollisen Juudan suhteen.</p>	<p>3:11 JA HERra sanoi minulle: luopunut Israel on jaloxi luettapa paatunen Judan suhten.</p>
<p>3:12 Mene ja julista nämä sanat pohjoiseen päin ja sano: Palaja, sinä luopiovaimo Israel, sanoo Herra; minä en enää synkistä teille kasvojani, sillä minä olen armollinen, sanoo Herra, enkä pidä vihaa iankaikkisesti.</p>	<p>12. Mene ja saarnaa nämä sanat pohjaan päin, ja sano: käännä, sinä vastahakoinen Israel, sanoo Herra, niin en minä käännä kasvojani teistä pois; sillä minä olen laupias, sanoo Herra, ja en vihastu ijankaikkisesti.</p>	<p>3:12 Mene ja saarna pohjas päin näin/ ja sano: Käännä sinus sinä luopunut Israel/ sano HERra/ nijn en minä käännä caswoani teistä pois: sillä minä olen laupias/ sano HERra/ ja en wihastu ijancaickisest.</p>

<p>3:13 Ainoastaan tunne rikoksesi, että olet luopunut Herrasta, Jumalastasi, ja juossut sinne ja tänne vieraitten jumalain tykö, kaikkien viheriäin puitten alle, ettekä ole kuulleet minun ääntäni, sanoo Herra.</p>	<p>13. Tunne ainoastaan sinun pahat tekos, ja että olet Herraa sinun Jumalaas vastaan syntiä tehnyt, ja juossut sinne tänne vierasten jumalain tykö, kaikkein viheriäisten puiden alle; ja ette kuulleet minun ääntäni, sanoo Herra.</p>	<p>3:13 Tunne ainoastans sinun pahatecos/ ja että olet HERra wastan syndiä tehnyt. Ja juosnut sinne tänne wierasten jumalain tygö caickein wiherjäisten puiden ala/ etkä cuullut minun äändäni/ sano HERra.</p>
<p>3:14 Palatkaa takaisin, te luopuneet lapset, sanoo Herra, sillä minä olen ottanut teidät omikseni, ja minä noudan teidät, yhden ainoankin kaupungista ja kaksi sukukunnasta, ja tuon teidät Siioniin.</p>	<p>14. Kääntykää, te vastahakoiset lapset, sanoo Herra; sillä minä kihlaan teidät minulleni, ja otan teidät yhden kaupungista ja kaksi koko sukukunnasta, ja tahdon teidät viedä Zioniin.</p>	<p>3:14 Käändäkät teitän te luopunet lapset: sano HERra: sillä minä kihlan teidän minulleni/ ja otan yhden coco Caupungist/ ja coco maacunnast. 3:15 Ja minä annan teidän tulla Zionijn/</p>
<p>3:15 Ja minä annan teille paimenet oman sydämeni mukaan, ja he kaitsevat teitä ymmärryksellä ja taidolla.</p>	<p>15. Ja annan teille paimenet minun sydämeni jälkeen, jotka teitä pitää ravitseman opilla ja viisaudella.</p>	<p>ja annan teille paimenet minun sydämeni jälken/ jotca teitä rawidzewat opilla ja wijsaudella.</p>
<p>3:16 Ja kun te lisäännytte ja tulette hedelmällisiksi maassa niinä päivinä, sanoo Herra, niin ei enää puhuta Herran liitonarkista, se ei enää ajatukseen astu, eikä sitä enää muisteta; ei sitä enää kaivata, eikä sellaista enää tehdä.</p>	<p>16. Ja se on silloin tapahtuva, kuin te moneksi tulette ja kasvatte maassa, ettei siihen aikaan, sanoo Herra, pidä enään puhuttaman Herran liitonarkista, eikä ajateltaman, ei myös sitä enään muistettaman, eli etsittämän, taikka enään tehtämän.</p>	<p>Ja se on silloin tapahtuwa/ cosca te caswatte ja monexi tuletta maasa. 3:16 Ei sijhen aican/ sano HERra/ pidä enä puhuttaman HERran lijton Arkista/ eikä sitä enä muistettaman/ taicka sijtä saarnattaman/ eli sitä edzittämän/ taicka enä tehtämän.</p>
<p>3:17 Siihen aikaan sanotaan Jerusalemiä Herran valtaistuimeksi, ja kaikki kansat kokoontuvat sinne, Jerusalemiin, Herran nimen tähden eivätkä enää vaella pahan sydämensä paatumuksessa.</p>	<p>17. Mutta Jerusalem pitää siihen aikaan kutsuttaman Herran istuimeksi, ja kaikki pakanat pitää sinne kokoontuman Herran nimeen Jerusalemiin: eikä heidän pidä enää vaeltaman pahan sydämensä ajatusten jälkeen.</p>	<p>3:17 Mutta Jerusalem cudzutan sijhen aican HERran istuimexi/ ja caicki pacanat pitä idzens sinne cocoman HERran nimen tähden/ eikä heidän pidä enä waeldaman pahan sydämens ajatusten jälken.</p>
<p>3:18 Niinä päivinä on Juudan heimo kulkeva Israelin heimon kanssa, ja he tulevat yhdessä pohjoisesta maasta siihen maahan, jonka minä annoin teidän isillenne perinnöksi.</p>	<p>18. Siihen aikaan pitää Juudan huoneen menemän Israelin huoneen tykö, ja pitää ynnä tuleman pohjan puoliselta maalta siihen maahan, jonka minä olen antanut teidän isillenne perinnöksi.</p>	<p>3:18 Silloin pitä Judan huonen menemän Israelin huonen tygö/ ja pitä ynnä tuleman pohjaisesta päin sijnä maasa/ jonga minä olen andanut teidän Isillen perinnöxi.</p>

<p>3:19 Minä ajattelin: Kuinka asetankaan sinut lasten joukkoon ja annan sinulle suloisen maan, ihanan perintöosan, ihanimman kansojen maista! Ja ajattelin: Sinä olet kutsuva minua isäksi etkä ole koskaan kääntyvä minusta pois.</p>	<p>19. Ja minä sanon: kuinka minä olen monta lasta antava sinulle, ja sen hyvän maan ja ihanaisen perinnön, pakanain joukon. Ja minä sanon: sinä olet kutsuva minun Isäkses, etkä luovu minusta.</p>	<p>3:19 Ja minä sanon: cuinga monda lasta minä olen andawa sinulle/ ja sen hyvän maan/ ja ihanaisen perinnön/ nimittäin/ pacanain joucon. Ja minä sanon sinulle: silloin sinä olet cudzuwa minun hywäxi Isäxi/ etkä pakene minua.</p>
<p>3:20 Mutta niinkuin vaimo on uskon puolisollensa, niin olette te, Israelin heimo, olleet uskottomat minulle, sanoo Herra.</p>	<p>20. Kuitenkin, niinkuin vaimo pettää rakastajansa, niin olette te minusta luopuneet, te Israelin huone, sanoo Herra.</p>	<p>3:20 Mutta Israelin huone ei pidä lucua minusta/ nijncuin vaimo pettä racastajans/ sano HERra.</p>
<p>3:21 Kuule! Kalliokukkuloilta kuuluu itku, israelilaisten rukous, sillä he ovat vaeltaneet väärää tietä, ovat unhottaneet Herran, Jumalansa.</p>	<p>21. Sentähden pitää kuuluman valitus, itku ja parku Israelin lapsilta korkeissa paikoissa; sillä he ovat tiensä turmelleet, ja Herran Jumalansa unohtaneet.</p>	<p>3:21 Sentähden pitä cuuluman walitus/ itcu ja parcu Israelin lapsilda corkeudes/ että he owat pahoin tehnet/ ja HERran heidän Jumalans unohtanet:</p>
<p>3:22 Palatkaa takaisin, te luopuneet lapset, niin minä parannan teidän luopumuksenne." - "Katso, me tulemme sinun tykösi, sillä sinä olet Herra, meidän Jumalamme.</p>	<p>22. Niin palatkaat, te vastahakoiset lapset niin minä parannan teitä teidän tottelemattomuudestanne. Katso, me tulemme sinun tykö; sillä sinä olet Herra meidän Jumalamme.</p>	<p>3:22 Nijn palaitcat te luopunet lapset/ nijn minä parannan teitä teidän tottelemattomuudestan. 3:23 CADzo/ me tulemma sinun tygös: sillä sinä olet HERra meidan Jumalam.</p>
<p>3:23 Totisesti, petosta on, mitä kukkuloilta kuuluu, pauhina vuorilla. Totisesti, Herrassa, meidän Jumalassamme, on Israelin pelastus.</p>	<p>23. Totisesti on sula petos kukkuloilla ja kaikilla vuorilla: totisesti on Israelin autuus (ainoassa) Herrassa meidän Jumalassamme.</p>	<p>Totisest ei ole wuoret ja cuckulat ilman petosta/ totisest ei ole Israelillä yhtän apua/ waan ainoa HERra meidän Jumalam.</p>
<p>3:24 Häpeäjumala on syönyt isiemme vaivannäön nuoruudestamme asti, heidän lampaansa ja raavaansa, poikansa ja tyttärensä.</p>	<p>24. Ja meidän isäimme asetukset, jotka me nuoruudesta olemme pitäneet, pitää häpiällä käymän pois, ynnä heidän lammastensa, karjansa, poikainsa ja tytärtensä kanssa.</p>	<p>3:24 Ja meidän Isäim asetuxet/ jotca me nuorudest olemma pitänet/ pitä häpiällä käymän pois/ ynnä heidän lammastens/ carjans/ poicains ja tytärtens cansa:</p>
<p>3:25 Maatkaamme häpeässämme, ja häväistyksemme peittäköön meidät, sillä Herraa, meidän Jumalaamme, vastaan me olemme syntiä tehneet, me ja meidän isämme, hamasta nuoruudestamme tähän päivään asti, emmekä ole kuulleet Herran, meidän Jumalamme, ääntä."</p>	<p>25. Meidän täytyy maata häpiässämme, ja meidän ylönkatseemme peittää meidät; sillä me teimme syntiä Herraa meidän Jumalaamme vastaan, sekä me että meidän isämme, meidän hamasta nuoruudestamme niin tähän päivään asti, ja emme totelleet Herran meidän Jumalamme ääntä.</p>	<p>3:25 Sillä se johon me luotimme/ on meille caicki häpiäxi: ja johon me uscalsimme/ sitä meidän pitä häpemän: sillä me sen cansa teim syndiä HERra meidän Jumalatam wastan/ sekä me että meidän Isäm/ hamast meidän nuorudestam/ nijn tähän päiwän asti/ ja en me totellet HERran meidän Jumalam ändä.</p>

4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 "Jos sinä kääntynyt, Israel, sanoo Herra, niin kääntynyt minun tyköni; ja jos sinä poistat iljetyksesi minun kasvojeni edestä, niin et häädä harhailemaan;	1. Jos sinä kääntynyt, Israel, sanoo Herra, niin kääntynyt minun tyköni; ja jos sinä panet kauhistukset pois minun kasvoini edestä, niin et sinä tule ajetuksi pois.	4:1 JOs sinä kääntynyt sinus Israel/ nijn kääntynä sinus minun tygöni/ ja jos sinä panet sinun cauhistuxes pois minun caswoni edestä/ nijn et sinä tule ajetuxi pois.
4:2 jos sinä vannot: 'Niin totta kuin Herra elää' uskollisesti, oikein ja vanhurskaasti, niin kansat siunaavat itsensä hänen nimeensä, ja hän on heidän kerskauksensa.	2. Silloin sinä olet vannova: niin totta kuin Herra elää, totuudessa oikeudessa ja vanhurskaudessa: ja pakanat siunataan hänessä, ja he kerskaavat hänestä.	4:2 Silloin sinä olet wannowa totudes/ oikein ja pyhäst. Nijn totta cuin HERra elä/ nijn pacanat siunatan hänesä/ ja he kerscawat heitäns hänestä.
4:3 Sillä näin sanoo Herra Juudan miehille ja Jerusalemlle: Raivatkaa itsellenne uudispelto, älkääkylväkö orjantappurain sekaan.	3. Sillä näin sanoo Herra: te Juudan ja Jerusalemin miehet, kyntäkää vastuudesta, ja älkääkylväkö orjantappurain sekaan.	4:3 Sillä nijn sano HERRA: te Judan ja Jerusalemin asuwait/ kyndäkät wastuust/ ja älkät kylwäkö orjantappurain sekaan/
4:4 Ympärileikatkaa itsenne Herralle ja poistakaa sydämenne esinahka, te Juudan miehet ja Jerusalemin asukkaat, ettei minun vihani syttyisi kuin tuli ja palaisi, eikä olisi sammuttajaa, teidän tekojenne pahuuden tähden.	4. Ympärileikatkaa teitäne Herralle, ja pankaat teidän sydämenne esinahka pois, te Juudan miehet ja Jerusalemin asuwait; ettei minun julmuuteni pääsisi vallallensa niinkuin tuli, ja niin palaisi, ettei yksikään sitä sammuttaa taida, teidän pahuutenne tähden.	ymbärins leicatcat teitän HERralle. 4:4 Te Judan miehet ja Jerusalemin asuwait pangat teidän sydämen esinahca pois/ ettei minun julmuden pääsisi wallallens nijncuin tuli/ ja nijn palais ettei yxikän händä sammuttaa taida/ teidän pahuden tähden.
4:5 Julistakaa Juudassa ja Jerusalemissa, kuuluttakaa ja sanokaa: Puhaltakaa pasunaan kautta maan; huutakaa täyttä kurkkua ja sanokaa: 'Kokoontukaa, ja menkäämme varustettuihin kaupunkiin.'	5. Ilmoittakaa Juudassa ja antakaa kuulla Jerusalemissa, ja sanokaa: soittakaa vaskitorvea maassa, huutakaa korkialla äänellä ja sanokaa: kootkaa teitäne, ja käykäämme kaikki vahvoihin kaupunkiin.	4:5 JA ilmoittacat silloin Judas ja Jerusalemiss/ corkiast huutacat ja sanocat: soittacat waskitorwe maasa/ huutacat corkialla änellä/ ja sanocat: cootcat teitän ja käykän caicki wahwoin Caupungeihin/
4:6 Nostakaa lippu Siionia kohti, paetkaa pysähtymättä; sillä minä annan tulla pohjoisesta onnettomuuden ja suuren hävityksen.	6. Nostakaa lippu Zionissa, kootkaa teitäne pakoon ja älkää viivytelkö; sillä minä annan tulla onnettomuuden pohjasta ja suuren viheliäisyyden.	nostacat lippu Zionis/ cootcat teitän pacoon ja älkät wijwytelkö. 4:6 Sillä minä annan tulla suuren onnettomuden pohjast/ ja suuren pargun.

4:7 Leijona on noussut tiheiköstänsä, kansain tuhoaja on lähtenyt liikkeelle, lähtenyt asuinpaikastansa, tekemään sinun maasi autioksi: sinun kaupunkisi hävitetään asujattomiksi.	7. Jalopeura nousee luolastansa, ja pakanain hävittäjä sanoo ja lähtee paikastansa, hävittämään sinun maatas; sinun kaupunkis pitää kukistettaman, niin ettei kenkään niissä asu.	4:7 Lejoni lähte hänen luolastans/ ja pacanain hucuttaja hänen siastans/ hävittämän sinun maatas ja polttaman sinun Caupungeitas/ nijn ettei yxikän pidä sijnä asuman.
4:8 Sentähden kääriytykää säkkeihin, valittakaa ja parkukaa, sillä Herran vihan hehku ei ole kääntynyt meistä pois."	8. Sentähden pukekaat säkit yllenne, itkekäät ja parkukaat; sillä Herran julma viha ei tahdo meistä lakata.	4:8 Sentähden pukecat säkit päällen/ itkekät ja parcucat: sillä HERran julma wiha ei tahdo lacata.
4:9 Sinä päivänä, sanoo Herra, katoaa rohkeus kuninkaalta ja päämiehiltä, papit tyrmistyvät ja profeetat hämmästyvät.	9. Siihen aikaan, sanoo Herra, pitää kuningasten ja pääruhtinasten sydän lankeeman, pappein pitää peljästymän ja prophetain hämmästyvän.	4:9 Sijhen aican/ sano HERra/ pitä Cuningasten ja pääruhtinasten sydän langeman/ Pappein pitä peljästymän ja Prophetain wapiseman.
4:10 Mutta minä sanoin: "Voi, Herra, Herra! Totisesti, sinä saatoit tämän kansan ja Jerusalemin peräti pettymään, kun sanoit: 'Teillä on oleva rauha!' Ja kuitenkin miekka koskee sieluun asti."	10. Mutta minä sanoin: voi! Herra, Herra, sinä olet antanut tämän kansan ja Jerusalemin suuresti pettää itsensä, sanoen: Teillä on oleva rauha; ja kuitenkin miekka hamaan sieluun asti lähestyy.	4:10 Mutta minä sanoin: Woi HERra/ HERra/ sinä olet andanut tämän Canssan ja Jerusalemin suurest pettä idzens/ cosca he sanoit: teillä on oleva rauha/ waicka miecka haman sielun asti lähesty.
4:11 Siihen aikaan sanotaan tälle kansalle ja Jerusalemille: Kuuma tuuli tulee erämaan kalliokukkuloilta tytärtä, minun kansaani, kohti - ei elon viskaamiseksi eikä puhdistamiseksi.	11. Silloin pitää sanottaman tälle kansalle ja Jerusalemille; kuiva tuuli on tuleva vuorten ylitse korvesta minun kansani tyttären tielle, joka ei viskaa eli puhdistaa.	4:11 Silloin pitä sanottaman tälle Cansalle ja Jerusalemille: cuiwa tuuli on tulewa vuorten ylidze nijncuin corwesta/ minun Canssani tyttären tielle/ joca ei wisca eli puhdistaa.
4:12 Tuuli, liian tuima sellaisiin, tulee minulta; nyt minä myös julistan heille tuomiot.	12. Sangen väkevä tuuli pitää niistä minulle tuleman. Niin minä myös nyt tahdon puhua heidän kanssansa oikeutta.	4:12 Tuuli joca heille on sangen wäkewä olewa: Nijn minä myös silloin käyn heidän cansans oikeudelle.
4:13 Katso, hän nousee niinkuin pilvi, ja hänen vaununsa ovat kuin tuulispää, hänen hevosensa ovat kotkia nopeammat. Voi meitä, sillä me olemme tuhon omat!	13. Katso, hän nousee niinkuin pilvi, ja hänen vaununsa niinkuin tuulispää, hänen hevosensa ovat nopiammat kotkaa. Voi meitä! sillä me hävitetään.	4:13 Cadzo/ hän waelda pois nijncuin pilwi/ ja hänen waununs nijncuin tuulispää/ hänen hewoisens owat nopiammat Cotca/ woi meitä me häwitetän.
4:14 Pese sydämesi puhtaaksi pahuudesta, sinä Jerusalem, että pelastuisit. Kuinka kauan asuvat sinun sisimmässäsi väärät ajatukseti?	14. Niin pese nyt, Jerusalem, sinun sydämes pahuudesta, että autetuksi tulisit; kuinka kauan pitää pahat ajatukset sinun tykönäs pysymän?	4:14 Nijn pese nyt Jerusalem sinun sydämes pahudest/ että autetuxi tulisit: cuinga cauwan pitä turhat ajatuxet sinun tykönäs pysymän?
4:15 Sillä kuule! Sanansaattaja Daanista, onnettomuuden julistaja Efraimin vuorilta!	15. Sillä Daanista kuuluu sanoma ja ahdistus Ephraimin vuorelta.	4:15 Sillä Danist cuulu sanoma/ ja paha ilmoitus Ephraimin wuoresta.

4:16 Kehoittakaa kansoja. Katso, kuuluttakaa Jerusalemia vastaan: "Piirittäjät tulevat kaukaisesta maasta ja kohottavat huutonsa Juudan kaupunkeja vastaan."	16. Sanokaat pakanoille: katso, kuuluttakaat Jerusalemissa, vartiat tulevat kaukaiselta maalta, jotka luihkaavat Juudan kaupunkeja vastaan.	4:16 Cadzo/ kuuluttacat Jerusalemis/ wartiat tulewan caucaiselda maalda/ jotca luihcawat Judan Caupungeita wastan.
4:17 Niinkuin pellon vartijat he piirittävät sitä yltympäri, koska se niskoitteli minua vastaan, sanoo Herra.	17. He piirittävät heidän kaikilta haaroilta, niinkuin vartiat kedolla; sillä he ovat vihoittaneet minun, sanoo Herra.	4:17 He pijrittäwät heidän caikilda haaroilda/ nijncuin wartiat kedolla: sillä he owat wihoittanet minun/ sano HERra.
4:18 Sinun vaelluksesi ja tekosi ovat tuottaneet sinulle tämän: tämän saat pahuudestasi; niin, se on katkerata, niin, se koskee sydämeesi asti.	18. Sinun ties ja sinun harjoitukses ovat nämä sinulle tehneet; tämän on sinun pahuutes; että se niin karvas on ja käy sinun sydämees.	4:18 Se on sinun menos ja töides palcaxi/ ja nijn sinun sydämes on silloin tundewa cuinga suuri sinun pahudes on
4:19 Voi minun rintaani, voi minun rintaani! Minä vääntelehdin tuskasta. Voi sydämeni kammioita! Sydämeni väräjä minussa; en voi vaieta, sillä minä kuulen pasunan äänen, sotahuudon.	19. Kuinka on minun sydämeni kipiä, minun sydämeni tykyttää ruumiissani, ja ei ole lepoa; sillä minun sieluni kuulee vaskitorven äänen ja sodan huudon.	4:19 CUinga on minun sydämen kipiä/ minun sydämen tykyttä minun ruumisani ja ei ole lepo/ sillä minun sielun cuule Basunan änen.
4:20 Hävitys tulee hävityksen päälle, sillä koko maa on tuhottu; äkisti ovat minun majani tuhotut, silmänräpäyksessä minun telttani.	20. Hävitys kuuluu hävityksen perään, sillä koko maa hajoitetaan; ja minun majani ja peitteeni pitää sangen äkisti kukistuman.	4:20 Ja sodan huudon/ ja murhan luihkinan toinen toisens peräst: sillä coco maa hajotetan/ ja minun majani ja köyteni pitä äkist cukistuman.
4:21 Kuinka kauan minun täytyy nähdä sotalippua, kuulla pasunan ääntä?	21. Kuinka kauvan pitää minun näkemän lippuja ja kuuleman vaskitorven ääntä?	4:21 Cuinga cauwan pitä minun näkemän lippuja/ ja cuuleman Basunan ändä.
4:22 Sillä minun kansani on hullu; eivät he tunne minua. He ovat tyhmiä lapsia eivätkä ymmärtäväisiä; he ovat viisaita tekemään pahaa, mutta tehdä hyvää he eivät taida.	22. Että minun kansani on hullu, ja ei tunne minua; he ovat tyhmät lapset, ja ei ymmärrä; viisaat ovat he kyllä pahaa tekemään, vaan hyvää tehdä ei ole heillä taitoa.	4:22 Mutta minun Canssan on hullu ja ei usco minua/ he owat hullut eikä pidä lucua. He owat kyllä wijsat tekemän sitä cuin paha on/ mutta ei he tahdo oppia hywä tekemän.
4:23 Minä katselin maata, ja katso, se oli autio ja tyhjä, ja taivasta, eikä siinä valoa ollut.	23. Minä katsoin maan päälle, katso, se oli tyhjä ja autio, ja taivaan päälle, ja se oli pimiä.	4:23 Minä cadzoin maan päälle/ cadzo/ se oli tyhjä ja autia: ja taiwan päälle/ ja se oli pimiä.
4:24 Minä katselin vuoria, ja katso, ne järkkyivät, ja kaikki kukkulat huojuivat.	24. Minä katsoin vuorten päälle, ja katso, ne vapisivat, ja kaikki kukkulat värisivät.	4:24 Minä cadzoin vuorten päälle/ ja cadzo/ ne wapisit/ ja caicki cuckulat wärisit.
4:25 Minä katselin, ja katso, ei ollut yhtään ihmistä, ja kaikki taivaan linnut olivat paenneet pois.	25. Minä näin, ja katso, ei ollut siellä yhtään ihmistä; kaikki myös taivaan linnut olivat lentäneet pois.	4:25 Minä näin/ ja cadzo/ ei ollut siellä yhtän ihmist/ caicki myös taiwan linnut olit lendänet pois.

4:26 Minä katselin, ja katso, hedelmätarha oli erämaana, ja kaikki sen kaupungit olivat kukistuneet Herran, hänen vihansa hehkun, edessä.	26. Minä katsoin, katso, hedelmällinen pelto oli autiona, ja kaikki kaupungit olivat kukistetut maahan Herralta, ja hänen julmalta vihaltansa.	4:26 Minä cadzoin/ cadzo/ peldo oli autiana/ ja caicki Caupungit olit särjetyt maahan HERralda/ ja hänen julmalda wihaldans.
4:27 Sillä näin sanoo Herra: Koko maa tulee autioksi, vaikka minä en siitä peräti loppua tee.	27. Sillä näin sanoo Herra: koko maa pitää kylmille tuleman; ja en minä kuitenkaan sitä peräti hävitä.	4:27 Sillä nijn sano HERra: coco maa pitä kylmille tuleman/ ja en minä cuitengan sinua peräti häwitä.
4:28 Sentähden maa suree, ja taivaat ylhäällä pukeutuvat mustiin, sillä minä olen puhunut, olen päättänyt, enkä kadu, en siitä peräydy.	28. Sentähden pitää maan oleman surullisen, ja taivaan ylhäältä murheellisen; sillä minä olen sanonut: minä olen sen päättänyt, ja en tahdo sitä katua, enkä siitä lakata.	4:28 Sentähden pitä maan oleman surullisen/ ja taiwan ylhäldä murhellisen: sillä minä olen sanonut: minä olen sen päättänyt/ ja en tahdo sitä catua/ engä lacata:
4:29 Ratsu- ja jousimiesten huutoa pakenee koko kaupunki; he menevät metsäntiheikköihin ja nousevat kallioille. Jokainen kaupunki on hyljätty, eikä niissä kukaan asu.	29. Kaikki kaupungit pitää pakeneman hevosten ja joutsimien huutoa, ja juokseman tihkuihin metsiin ja lymyttämän itsensä kiviraunioihin; kaikki kaupungit pitää oleman kylmillä, niin ettei yksikään niissä asu.	caicki Caupungit pitä pakeneman hoimien ja joudzimien huuto. 4:29 Ja pitä juoxeman tihcuijn medzijn ja lymyttämän idzens kiwiraunioihin: Caicki Caupungit pitä oleman kylmillä/ nijn ettei yxikän nijsä asu.
4:30 Ja sinä tuhon oma, mitä teet, kun pukeudut purppuraan, kun koristaudut kultakoristeilla, kun suurennat silmäsi ihomaalilla? Turhaan sinä itsesi kaunistat. Rakastajat ovat hyljänneet sinut, he etsivät sinun henkeäsi.	30. Mitäs tahdot tehdä sinä hävitetty? Jos sinä vielä kaunistaisit sinus purppuravaatteella ja kultakäädillä, voitelisit kasvos, niin sinä kuitenkin sinuas turhaan kaunistelet; sillä ne, jotka nyt ovat sinua rakastaneet, pitää katsoman sinua ylön, ja väijymän sinun henkeäs:	4:30 Mitäs tahdot tehdä/ sinä häwitetty? jos sinä wielä caunistaisit sinus purpurawaattella ja culdakädyillä/ ja woitelisit sinun caswos/ nijn sinä cuitengin sinuas turhan caunistelet. 4:31 Sillä ne cuin nyt owat sinua racastawanans/ pitä cadzoman sinua ylön/ ja wäijymän sinun henges:
4:31 Sillä minä kuulen huudon, niinkuin synnyttäjän tuskanhuudon, vaivan, niinkuin ensisynnyttäjän vaivan, tytär Siionin huudon; hän vaikeroitsee, levittää kätensä: "Voi minua, minun sieluni menehtyy murhamiesten käsiin!"	31. Sillä minä kuulin huudon, niinkuin synnyttäväiseltä, tuskan, niinkuin sen, joka ensimmäisen lapsen vaivassa on, Zionin tyttären äänen, joka valittaa ja hajoittaa kätensä: voi minuani! sillä sieluni on väsynyt surmaajain tähden.	sillä minä cuulin huudon nijncuin synnyttäväisen: tuscan/ nijncuin sen joca ensimmäisen lapsen waiwas on/ Zionin tyttären änen/ joca walitta ja hajotta kätens: woi minuani/ minun pitä pian huckuman murhen tähden.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu

<p>5:1 Kiertäkää Jerusalemin katuja, katsokaa ja tiedustelkaa, ja etsikää sen toreilta: jos löydätte yhdenkään, jos on ainoatakaan, joka tekee oikein, joka noudattaa uskollisuutta, niin minä annan anteeksi Jerusalemile.</p>	<p>1. Käykää Jerusalemin katuja ympäri, katsokaat, koetelkaat ja etsikää hänen kaduillansa, löydättekö jonkun, joka oikein tekee ja kysyy totuutta; niin minä olen hänelle armollinen.</p>	<p>5:1 Käykät Jerusalemin katuja ymbärins/ cadzocat/ coetelcat ja edzikät hänen catuillans/ jos te löydätte jongun joka oikein teke: ja kysykät totutta/ nijn minä olen hänelle armollinen.</p>
<p>5:2 Mutta vaikka he sanovat: "Niin totta kuin Herra elää", he kuitenkin vannovat väärin.</p>	<p>2. Ja jos he vielä sanoisivat: niin totta kuin Herra elää; niin he kuitenkin vannovat väärin.</p>	<p>5:2 Ja jos he vielä sanoisit: nijn totta kuin HERra elä: nijn he cuitengin wannowat väärin.</p>
<p>5:3 Herra, eivätkö sinun silmäsi katso uskollisuutta? Sinä olet lyönyt heitä, mutta he eivät tunteneet kipua; sinä olet lopen hävittänyt heidät, mutta he eivät tahtoneet ottaa kuritusta varteen. He ovat kovettaneet kasvonsa kalliota kovemmiksi, eivät ole tahtoneet kääntyä.</p>	<p>3. Herra, eikö sinun silmäsi katso uskoa? Sinä lyöt heitä, ja ei he tunne kipua; sinä vaivaat heitä, mutta ei he tahdo kuritusta vastaanottaa; heillä on kovempi kasvo kuin kivi, ja ei tahdo kääntyä.</p>	<p>5:3 HERra/ sinun silmäsi cadzowat usco/ sinä lyöt heitä/ ja ei he tunne/ sinä waiwat heitä/ mutta ei he paranna heitäns/ heillä on cowembi caswo kuin kiwi/ ja ei tahdo kääntä heitäns.</p>
<p>5:4 Silloin minä ajattelin: Sellaisia ovat vain alhaiset; he ovat tyhmiä, sillä he eivät tunne Herran tietä, Jumalansa oikeutta.</p>	<p>4. Mutta minä sanoin: se on vaivainen joukko; he ovat ymmärtämättömät, ja ei tiedä Herran tietä eikä Jumalansa oikeutta.</p>	<p>5:4 Mutta minä ajattelin/ olcan: se waiwainen joukko on ymmärtämätöin/ joka ei tiedä HERran tietä/ eikä hänen oikeuttans.</p>
<p>5:5 Niinpä menen ylhäisten luo ja puhuttelen heitä, sillä he kyllä tuntevat Herran tien, Jumalansa oikeuden. Mutta he olivat kaikki särkeneet ikeen, katkaisseet siteet.</p>	<p>5. Minä käyn voimallisten tykö ja puhun heidän kanssansa; sillä heidän pitää tietämän Herran tien ja Jumalansa oikeuden. Mutta ne ovat kaikki ikeen särkeneet, ja katkaisseet siteen.</p>	<p>5:5 Minä käyn voimallisten tygö ja puhun heidän cansans/ heidän pitä tietämän HERran tien ja heidän Jumalans oikeuden: mutta ne owat caicki iken särkenet/ ja catcaisnet siten.</p>
<p>5:6 Sentähden surmaa heidät metsän leijona, aavikon susi haaskaa heidät, pantteri väijyy heidän kaupunkejansa. Kuka ikinä niistä lähtee, se raadellaan, sillä paljot ovat heidän rikoksensa, suuri heidän luopumustensa luku.</p>	<p>6. Sentähden pitää jalopeuran, joka metsästä tulee, repelemän heidät rikki, ja suden korvesta pitää haaskaaman heitä ja pardin pitää vartioitseman heidän kaupungeitansa, ja kaikki, jotka niistä tulevat ulos, pitää raadeltaman; sillä heidän syntejensä on juuri monta, ja he ovat paatuneet tottelemattomuudessa.</p>	<p>5:6 Sentähden pitä Lejonin/ joka medzäst tule/ repelemän heidän rikki/ ja suden corwest pitä haascaman heidän/ ja Pardin pitä wartioidzeman heidän Caupungeitans/ ja caicki kuin nijstä tulewat ulos/ pitä hänen syömän: sillä heidän syndejäns on juuri monda/ ja he owat paatunet heidän tottelemattomudesans.</p>

5:7 Kuinka minä antaisin sinulle anteeksi? Sinun lapsesi ovat hyljänneet minut ja vannoneet niiden kautta, jotka eivät jumalia ole. Minä ravitsin heitä, mutta he tekivät aviorikoksen, ja porton huoneeseen he kokoontuivat.	7. Kuinka siis minun pitää sinulle oleman armollinen? että lapses hylkäävät minun ja vannovat sen kautta, joka ei Jumala olekaan; ja nyt, että minä olen heitä ravinnut, tekevät he huorin ja kokoontuvat porton huoneesen joukkoinensa.	5:7 Cuinga sijs minun pitä sinulle oleman armollinen? Että sinun lapses nyt hyljäwät minun/ ja wannowat sen cautta joca ei Jumala oleckan/ ja nyt/ että minä olen heitä rawinnut/ tekewät he huorin/ ja juoxewat porton huoneseen.
5:8 He ovat hyvinruokittuja, äleitä oriita; he hirnuvat kukin lähimmäisensä vaimoa.	8. Kukin hirnuu lähimmäisensä emäntää, niinkuin hyvin ruokitut joutilaat orhiit.	5:8 Cukin hirnu lähimmäisens emändätä/ nijncuin hywin ruokitut joutilat orhit.
5:9 Enkö minä tällaisista rankaisisi, sanoo Herra, eikö minun sieluni kostaisi tämänkaltaiselle kansalle?	9. Eikö minun pitäis heitä senkaltaisista kurittaman, sanoo Herra: ja eikö minun sieluni pitäis kostaman senkaltaiselle kansalle kuin tämä on?	5:9 Eiköst minun pidäis heitä sencaltaisist curittaman/ sano HERra/ ja eikö minun sielun pidäis costaman sencaltaiselle Canssalle cuin tämä on?
5:10 Nouskaa sen tarhojen pengermille ja hävittäkää, älkää kuitenkaan siitä peräti loppua tehkö; ottakaa pois sen köynnökset, sillä ne eivät ole Herran.	10. Kukistakaat hänen muurinsa ylösalaisin, ja älkäät peräti hävittäkö, ottakaa pois hänen torninsa; sillä ei ne ole Herran.	5:10 Cukistacat hänen muurins ylösalaisin/ ja älkät peräti häwittäkö/ ottacat pois hänen tornins: sillä ei ne ole HERran.
5:11 Sillä he ovat olleet minulle peräti uskottomat, sekä Israelin heimo että Juudan heimo, sanoo Herra.	11. Mutta he ovat petoksella minusta pois luopuneet, sekä Israelin huone että Juudan huone, sanoo Herra.	5:11 Mutta he cadzowat minun ylön/ sekä Israelin huone/ että Judan huone/ sano HERra.
5:12 He ovat kieltäneet Herran ja sanoneet: "Ei se ole hän! Ei meitä kohtaa onnettomuus, emme tule näkemään miekkaa emmekä nälkää.	12. He kieltävät pois Herran ja sanovat: ei hän se ole, ei meille käy niin pahoin, ei miekka ja nälkä tule meidän päällemme.	5:12 He kieldäwät pois HERran/ ja sanowat: ei hän se ole: ei meille käy nijn pahoin: ei miecka ja nälkä tule meidän päällem.
5:13 Ja profeetat ovat pelkkää tuulta; Herra, joka puhuu, ei ole heissä - heidän itsensä käyköön niin."	13. Prophetat puhuvat tuuleen: ei heillä ole (Jumalan) sanaa: niin heille itselleen käyköön.	5:13 Prophetat puhuwat tuuleen: ei heillä ole Jumalan sana: nijn heille idze käykön.
5:14 Sentähden sanoo Herra, Jumala Sebaot, näin: Koska te tällaisia olette puhuneet, niin katso, minä teen sanani sinun suussasi tuleksi ja tämän kansan polttopuiksi, ja se kuluttaa heidät.	14. Sentähden näin sanoo Herra Jumala Zebaot: että te senkaltaisia puhutte, katso, niin minä teen minun sanani sinun suussas tuleksi, ja tämän kansan puuksi, ja hänen pitää polttaman heidät.	5:14 Sentähden sano HERra Jumala Zebaoth: että te sencaltaisia puhutte/ cadzo/ nijn minä teen minun sanani sinun suusas tulexi/ ja tämän Canssan puuxi/ ja hänen pitä polttaman heidän.
5:15 Katso minä tuon teitä vastaan, te Israelin heimo, kansan kaukaa, sanoo Herra; se on horjumaton kansa, se on ikivanha kansa, kansa, jonka kieltä sinä et ymmärrä ja jonka puhetta sinä et tajua.	15. Katso, minä annan tulla teidän päällemme, Israelin huone, sanoo Herra; kaukaa yhden kansan, väkevän kansan, joka on ollut ensimmäinen kansa, kansan, jonka kieltä et sinä ymmärrä, etkä taida ymmärtää, mitä he sanovat.	5:15 CADzo/ minä annan tulla teidän päällem Israelin huone/ sano HERra/ cauca yhden Canssan/ wäkewän Canssan/ joca on ollut ensimmäinen Canssa/ Canssan jonga kieldä et sinä ymmärrä/ etkä taida ymmärtä/ mitä he sanowat

5:16 Heidän viinensä on kuin avoin hauta, he ovat kaikki sankareita.	16. Heidän viinensä on avoin hauta; ja he ovat kaikki väkevät.	5:16 Heidän wijnens on awojoin hauta/ ja he owat caicki Sangarit.
5:17 He syövät sinun satosi ja leipäsi, he syövät sinun poikasi ja tyttäresi, syövät sinun lampaasi ja raavaasi, syövät sinun viinipuusi ja viikunapuusi; he miekalla hävittävät sinun varustetut kaupunkisi, joihin sinä luotat.	17. He syövät sinun tulos ja leipäs, jota sinun poikas ja tyttäres syöneet olisivat; he nielevät sinun lampaas ja karjas; he syövät sinun viinapuus ja fikunapuus; ja hävittävät sinun vahvat kaupunkis miekalla, joihin sinä luotat.	5:17 He syöwät sinun tulos ja leipäs/ jota sinun poicas ja tyttäres syönet olisit/ he nielewät sinun lambas ja carjas/ he syöwät sinun wijnapuus ja ficunapuus/ ja wahwat Caupungit/ joihin sinä sinus luotat/ häwittäwät he miecalla.
5:18 Mutta niinäkään päivinä, sanoo Herra, en minä teistä peräti loppua tee.	18. Ja en minä silloinkaan, sanoo Herra, peräti hävitä teitä.	5:18 Ja en minä silloingan/ sano HERra/ peräti häwitä teitä.
5:19 Ja kun he kysyvät: "Miksi on Herra, meidän Jumalamme, tehnyt meille kaiken tämän?" niin vastaa heille: "Niinkuin te olette hyljänneet minut ja palvelleet vieraita jumalia maassanne, niin täytyy teidän palvella muukalaisia maassa, joka ei ole teidän."	19. Ja jos sanotte: miksi Herra meidän Jumalamme tekee meille näitä kaikkia? niin vastaa heitä: niinkuin te olette hyljänneet minun, ja palvelleet vieraita jumalia teidän omassa maassanne, niin teidän pitää myös palveleman vieraita siinä maassa, joka ei teidän olekaan.	5:19 Ja jos he sanowat: mixi HERra meidän Jumalam teke meille näitä caickia? nijn wasta heitä: että te oletta hyljännet minun/ ja palwellet wieraita jumalita teidän omasa maasan/ nijn teidän pitä myös palweleman wieraita sijnä maasa/ joca ei teidän oleckan.
5:20 Julistakaa tämä Jaakobin huoneessa ja kuuluttakaa se Juudassa sanoen:	20. Näitä teidän pitää ilmoittaman Jakobin huoneessa, ja saarnaaman Juudassa, ja sanoman:	5:20 Näitä teidän pitä ilmoittaman Jacobin huones ja saarnaman Judas. Ja sanoman:
5:21 Kuulkaa tämä, te tyhmä ja ymmärtämätön kansa, te, joilla on silmät, mutta ette näe, joilla on korvat, mutta ette kuule.	21. Kuulkaat nyt tätä, te hullu kansa, joilla ei taitoa ole, jolla on silmät, ja ei näe, korvat, ja ei kuule.	5:21 cuulcat te hullu Canssa/ jolla ei taito ole/ joilla on silmät/ ja ei cuule.
5:22 Ettekö pelkää minua, sanoo Herra, ettekö vapise minun edessäni, joka olen pannut hiekan meren rajaksi, ikuisiksi määräksi, jonka ylitse se ei pääse; ja vaikka se kuohuu, ei se mitään voi, ja vaikka sen aallot pauhaavat, eivät ne sen ylitse pääse?	22. Ettekö te tahdo peljätä minua, sanoo Herra? ja ettekö te pelkää minun kasvoini edessä? joka panen hiedan meren rajaksi ja ijankaikkiseksi määräksi, jota ei hänen pidä käymän ylitse; ja vaikka se pauhais, niin ei se kuitenkaan voi sen ylitse; ja jos hänen aaltonsa paisuvat, niin ei heidän pidä menemän sen ylitse.	5:22 Ettekö te tahdo peljätä minua/ sano HERra/ ja ettekö te pelkä minua/ joca panen heidan meren rajaxi ja ijancaickisexi määräxi/ jota ei hänen pidä käymän ylidze/ waicka se wielä pauhais/ nijn ei hän cuitengan mitän woi: ja jos hänen aldons paisuwat/ nijn ei heidän pidä menemän sen ylidzen.
5:23 Mutta tällä kansalla on uppiniskainen ja tottelematon sydän; he ovat poikenneet ja menneet pois.	23. Mutta tällä kansalla on vilpisteleväinen ja tottelematon sydän; he ovat harhailleet ja menneet pois.	5:23 Mutta tällä Canssalla on wilpistelewäinen ja tottelematon sydän/ he harhailewat enämmin ja enämmin:

5:24 Eivätkä he sano sydämessänsä: "Peljätkäämme Herraa, Jumalaamme, joka antaa sateen, syyssateen ja kevätsateen ajallansa, ja säilyttää meille elonkorjuun määräviikot."	24. Ja ei sano koskaan sydämessänsä: peljätkäämme nyt Herraa meidän Jumalaamme, joka antaa meille aamu- ja ehtoosateen ajallansa, ja varjelee meille joka ajastaika elonajan uskollisesti.	5:24 Ja ei sano coscan sydämesäns: peljätkäm HERra meidän Jumalatom/ joca anda meille amu ja ehtosaten ajallans/ ja warjele joca ajastaica vuoden tulon uscollisest.
5:25 Teidän pahat tekonne käänsivät nämä pois, ja teidän syntinne estivät teitä saamasta hyvää.	25. Mutta teidän pahat tekonne nämä estävät, ja teidän syntinne tämän hyvän teiltä kääntävät pois.	5:25 MUTta teidän pahat tecon nämät estäwät/ ja teidän syndin tämän hywän teildä käändä pois:
5:26 Sillä minun kansassani on jumalattomia; he väijyvät, niinkuin linnunpyytäjät kyykistyvät, he asettavat ansoja, pyydystävät ihmisiä.	26. Sillä minun kansassani löytyy jumalattomia, jotka paulat ja pyydykset asettavat ihmisiä käsittäöksensä, niinkuin lintumiehet satimella.	5:26 Sillä minun Canssasani löytän jumalattomia/ jotca paulat ja pyydyxet asettawat ihmisiä käsittäxens/ nijncuin lindumiehet satimella:
5:27 Niinkuin häkki on täynnä lintuja, niin heidän huoneensa ovat petosta täynnä. Siitä he ovat tulleet suuriksi ja rikkaiksi,	27. Ja heidän huoneensa on täynnä petosta, niinkuin häkki lintuja; siitä he tulevat väkeviksi ja rikkaiksi.	5:27 Ja heidän huonens on täynäns petosta/ nijncuin häcki linduja. Sijtä he tulewat wäkewäxi/ rickaxi ja lihawaxi.
5:28 ovat tulleet lihaviksi ja kiiltäviksi. Myös käyvät heidän häijyt puheensa yli kaiken määrän; he eivät aja orpojen asiaa, niin että ne voittaisivat, eivätkä hanki köyhille oikeutta.	28. He kiiltävät lihavuudesta; he säkevät pahan asian, ja ei pidä oikeutta: ei he holho orpoa hänen asiassansa, ja ei he auta köyhää oikeuteen.	5:28 He waeldawat pahudes ja ei pidä oikeutta: ei holho orwoja hänen asiasans/ eikä auta köyhä oikeuteen.
5:29 Enkö minä näistä tällaisista rankaisisi, sanoo Herra, eikö minun sieluni kostaisi tämänkaltaiselle kansalle?	29. Eikö minun pitäisi sitä kostaman, sanoo Herra, ja eikö minun sieluni pitäisi kostaman senkaltaiselle kansalle kuin tämä on?	5:29 Eiköst minun pitäis sitä costaman/ sano HERra/ ja eiköst minun sielun pitäis costaman sencaltaiselle Canssalle cuin tämä on?
5:30 Kauheita ja pöyristyttäviä tapahtuu maassa:	30. Kuinka julmasti ja kauhiasti eletään maassa?	5:30 Cuinga julmast ja cauhiast eletän maasa?
5:31 profeetat ennustavat valhetta, ja papit hallitsevat yksissä neuvoin heidän kanssaan, ja sitä minun kansani rakastaa. Mutta mitä te teette, kun tästä tulee loppu?	31. Prophetat opettavat valhetta, papit ovat herrat virassansa, ja minun kansani tahtoo sitä mielellänsä. Mitä te viimein teette?	5:31 Prophetat opettawat walhetta/ Papit owat herrat wirasans/ ja minun Canssan tahto sitä mielelläns/ mitä te wijmein teette?
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Paetkaa, benjaminilaiset, Jerusalemissa, puhaltakaa pasunaan Tekoassa ja nostakaa merkki Beet-Keremin kohdalle; sillä pohjoisesta nousee onnettomuus ja suuri hävitys.	1. Kootkaat teitänne, te Benjaminin lapset, Jerusalemissa, ja puhaltakaa torveen Tekoassa, ja nostakaa lippu Betkeremissä; sillä pohjasta on pahuus ja suuri viheliäisyys käsissä.	6:1 COotcat teitän/ te BenJaminin lapset Jerusalemissa/ ja puhaldacat torween Techoasa/ ja nostacat lippun BethChememis: sillä pohjast on pahus ja suuri wiheljäisyys käsisis.

6:2 Tytär Siionin, suloisen ja hemmotellun, minä hukutan.	2. Minä olen verrannut Zionin tyttären kauniiseen ja ihanaiseen:	6:2 Minä olen verrannut Zionin tyttären cauniseen ja ihanaiseen:
6:3 Hänen tykönsä tulee paimenia laumoinensa, he pystyttävät telttansa häntä vastaan yltympäri, syöttävät alansa kukin.	3. Mutta paimenet tulevat hänen tykönsä laumoinensa; he panevat majansa hänen ympärillensä, ja kukin kaitsee paikassansa,	6:3 Mutta paimenet tulevat sijheen laumoinens/ he panewat majans hänen ymbärillens/ ja cukin caidze paicasans/
6:4 Julistakaa häntä vastaan pyhä sota. "Nouskaa ja menkäämme puolipäivän aikaan! Voi meitä, sillä päivä painuu, sillä illan varjot pitenevät!	4. (Ja sanoo:) pyhittäkää sota häntä vastaan, nouskaat ja käykäämme puolipäivänä ylös; voi meitä! sillä ehto joutuu ja varjo tulee suureksi.	6:4 Ja sanowat: warustacat teitän händä wastan sotaan/ käykäm puolipäiwänä ylös/ woi meitäm/ sillä ehto joutu ja warjo tule suurexi.
6:5 Nouskaa ja menkäämme yöllä ja hävittäkäämme hänen linnansa."	5. Nouskaat ja astukaamme ylös yöllä, ja hävittäkäämme hänen jalot huoneensa.	6:5 Noscam ja astucam ylös/ meidän pitä sinne wielä yöllä menemän/ ja häwittämän hänen jalot huonens.
6:6 Sillä näin sanoo Herra Sebaot: Kaatakaa puita ja luokaa valli Jerusalemia vastaan. Se on kaupunki, jota on rangaistava; siinä on pelkkää väkivaltaa.	6. Sillä näin sanoo Herra Zebaot: kaatakaat puita, ja tehkää multaseiniä Jerusalemia vastaan; sillä kaupunki pitää kuritettaman, sen sisällä on sula vääräys.	6:6 Sillä nijn sano HERra Zebaoth: caatacat puita/ ja tehkät muldaseiniä Jerusalemita wastan: sillä Caupungi pitää curitettaman/ caicki on siellä wääräys.
6:7 Niinkuin kaivo pitää vetensä tuoreena, niin sekin pitää pahuutensa tuoreena; sortoa, hävitystä kuuluu sieltä, minun edessäni on aina kipu ja haavat.	7. Niinkuin lähde kuohuttaa vetensä; niin kuohuu myös hänen pahuutensa; vääräys ja hävitys siinä kuullaan, kitu ja vaiva on aina minun edessäni.	6:7 Nijncuin lähde cuohutta wetens: nijn cuohu myös hänen pahudens ja wääräydens/ wääräys ja häwitys sijnä cuullan/ kitu ja waiwa on aina minun edesäni.
6:8 Ota ojentuaksesi, Jerusalem, ettei minun sieluni vieraannu sinusta, etten tee sinua autioksi, asumattomaksi maaksi.	8. Anna sinuas kurittaa, Jerusalem, ettei minun sydämeni kääntyisi pois sinusta, etten minä sinua hävittäisi, niin ettei kenkään asu siinä maassa.	6:8 Paranna sinuas Jerusalem/ ennencuin minun sydämen sinust käändy pois/ ja minä teen maan autiaxi/ josa ei kenengän asuman pidä.
6:9 Näin sanoo Herra Sebaot: Israelin jäännöksestä pidetään jälkikorjuu niinkuin viinipuusta; ojenna kätesi köynnöksiä kohti niinkuin viininkorjaaja.	9. Näin sanoo Herra Zebaot: mitä Israelissa jäänyt on, se pitää myös sulaksi saaliiksi joutuman niinkuin viinapuu; kokota kätes koriin niinkuin viinamarjain poimia.	6:9 Näitä sano HERra Zebaoth: mitä Israelist jäänyt on/ se pitä myös saalixi joutuman nijncuin wijnapuu/ cocota kätes corijn nijncuin wijnamarjain poimia.
6:10 Kenelle minä puhuisin, ketä varoittaisin, että he kuulisivat? Katso, heidän korvansa ovat ympärileikkaamattomat, eivät he voi kuunnella. Katso, Herran sana on tullut heille pilkaksi, ei se heille kelpaa.	10. Kenelle siis minä puhun ja todistan, että joku kuulis? Katso, heidän korvansa ovat ympärileikkaamatta eikä taida kuulla; katso, he pitävät Herran sanan pilkkana ja ei kärsi sitä.	6:10 KEnelle sijs minä puhun ja todistan/ että jocu cuulis? mutta heidän corwans owat ymbärinsleickamat/ eikä taida cuulla/ cadzo/ he pitäwät HERran sanan pilckana/ ja ei kärsi sitä.

<p>6:11 Minä olen täynnä Herran vihaa, en jaksakaan sitä pidättää; vuodatta se lapsukaisiin kadulla, niin myös nuorukaisparveen. Sillä niin mies kuin vaimokin vangitaan, niin vanhus kuin ikäloppu.</p>	<p>11. Sentähden olen minä niin täynnä Herran vihaa, etten minä taida lakata vuodattamasta, sekä lasten päälle kaduilla, ja myös nuorukaisten kokouksen päälle yhtä haavaa; sillä sekä mies että vaimo, ijällinen ja ikivanha pitää otettaman kiinni.</p>	<p>6:11 Sentähden olen minä niin täynnä HERran vaatimust/ etten minä taida lacata vuodattamast/ sekä lasten päälle catuilla/ ja myös nuorucaisten cocouxen päälle yhtä haawa: sillä sekä mies että waimo/ ijällinen ja ikiwanha pitä otettaman kijnni.</p>
<p>6:12 Heidän talonsa joutuvat vieraille, niin myös pelot ja vaimot; sillä minä ojennan käteni maan asukkaita vastaan, sanoo Herra.</p>	<p>12. Heidän huoneensa pitää tuleman muukalaisten käsiin, heidän peltonsa ja emäntänsä yhtä haavaa; sillä minä ojennan käteni maan asujain ylitse, sanoo Herra.</p>	<p>6:12 Heidän huonens pitä tuleman muucalaisten käsijn/ ja heidän peldons ja emändäns: sillä minä ojennan käteni/ sano HERra/ maan asujain ylidzen.</p>
<p>6:13 Sillä kaikki, niin pienet kuin suuretkin, pyytävät väärää voittoa, kaikki, niin profeetat kuin papitkin, harjoittavat petosta.</p>	<p>13. Sillä he kaikki ahnehtivat, sekä pienet että suuret; prophetat ja papit opettavat väärin,</p>	<p>6:13 Jotca caicki ahnettiwat/ sekä pienet että suuret: Prophetat ja Papit opettawat wäärin/</p>
<p>6:14 He parantavat minun kansani vamman kepeästi, sanoen: "Rauha, rauha!" vaikka ei rauhaa ole.</p>	<p>14. Ja lohduttavat kansaani hänen viheliäisyydessänsä, sitä halpana pitämään, ja sanovat: rauha, rauha; ja ei rauhaa olekaan.</p>	<p>6:14 Ja lohduttawat minun Canssani hänen wihelijäisydesäns/ että hän halpana pitä/ ja sano: rauha/ rauha/ ja ei rauha oleckan.</p>
<p>6:15 He joutuvat häpeään, sillä he ovat tehneet kauhistuksia; mutta heillä ei ole hävyntuntoa, he eivät osaa hävetä. Sentähden he kaatuvat kaatuvien joukkoon, sortuvat, kun minä heitä rankaisen, sanoo Herra.</p>	<p>15. Sentähden pitää heidän häpiään tuleman, että he kauhistuksen tekevät; ja vaikka he tahtovat olla häpäisemättä, eikä taida hävetä, kuitenkin pitää heidän jokaisen lankeeman toinen toisensa päälle; ja koska minä heitä kuritan, silloin pitää heidän lankeeman, sanoo Herra.</p>	<p>6:15 Sentähden pitä heidän häpiään tuleman/ että he sencaltaisen cauhistuxen tekewät/ waicka he tahtowat olla häwäisemät/ eikä tahdo häwetä heitäns: sentähden pitä heidän jocaidzen langeman toinen toisens päälle/ ja cosca minä heitä curitan/ niin heidän pitä langeman/ sano HERra.</p>
<p>6:16 Näin on Herra sanonut: "Astukaa teille ja katsokaa ja kysykää muinaisia polkuja, kysykää, mikä on hyvä tie, ja vaeltakaa sitä, niin te löydätte levon sieluillenne." Mutta he vastasivat: "Emme vaella."</p>	<p>16. Näin sanoo Herra: seisokaat teillä, katsokaat ja kysykää entisiä teitä, kuka oikia tie on, sitä te vaeltakaat, niin te löydätte levon teidän sieluillenne. Mutta he sanovat: emme vaella.</p>	<p>6:16 NÄitä sano HERra: mengät teille/ cadzocat ja kysykät endisiä teitä/ cuca oikia tie on/ ja sitä te waeldacat/ niin te löydätte lewon teidän sieluillen.</p>
<p>6:17 Ja minä olen asettanut teille vartijat: "Kuunnelkaa pasunan ääntä." Mutta he vastasivat: "Emme kuuntele."</p>	<p>17. Ja minä olen pannut teille vartiat: ottakaat vaari torven äänestä; mutta he sanovat: emme ota vaaria.</p>	<p>6:17 Mutta he sanowat: en me tee sitä. Minä olen pannut teille wartiat/ ottacat waari torwen änestä: mutta he sanowat: en me tee.</p>

6:18 Sentähden kuulkaa, te kansat, ja tiedä, seurakunta, mitä heille on tapahtuva.	18. Sentähden, te pakanat, kuulkaat, ja ota vaari, sinä kokous, niistä mitkä heidän seassansa tapahtuu.	6:18 Sentähden te pacanat/ cuulcat ja ottacat tästä waari/ nijn myös teidän wäken.
6:19 Kuule, maa! Katso, minä tuotan onnettomuuden tälle kansalle, heidän hankkeittensa hedelmän, sillä he eivät ole kuunnelleet minun sanojani, vaan ovat hyljänneet minun lakini.	19. Maa, kuule sinä; katso, minä annan tulla kovan onnen tälle kansalle, heidän ansaitun palkkansa, ettei he pidä lukua minun sanastani, mutta hylkäävät minun lakini.	6:19 Maa/ cuule sinä: cadzo/ minä annan tulla cowan onnen tälle Canssalle/ nimittäin/ heidän ansaitun palckans/ ettei he pidä lucua minun sanastani/ mutta hyljäwät minun Lakini/
6:20 Mitä on minulle suitsutus, joka tulee Sabasta, ja paras kalmoruoko kaukaisesta maasta? Teidän polttouhrinne eivät ole minulle otolliset, eivätkä teidän teurasuhrinne minulle kelpaa.	20. Mitä minä lukua pidän pyhästä savusta, joka rikkaasta Arabiasta tulee, eli hyvästä kanelista, joka kaukaiselta maalta tulee? Teidän polttouhrinne ei ole minulle otollinen eikä teidän uhrinne kelpaa minulle.	6:20 Mitä minä lucua pidän pyhästä sawusta/ joca rickasta Arabiast tule/ eli hywästä Canelista/ joca caucaiselda maalda tule? teidän polttouhrin ei ole minulle otollinen/ eikä teidän uhrin kelpa minulle.
6:21 Sentähden, näin sanoo Herra: Katso, minä asetan tälle kansalle kompastuskiviä, joihin he kompastuvat, isät ja pojat yhdessä, ja naapuri naapurinsa kanssa hukkuu.	21. Sentähden sanoo Herra näin: katso, minä annan tälle kansalle lankeemuksen: siihen pitää sekä isät että lapset kaikki itsensä loukkaaman, ja kylän miehet pitää hukkuman toinen toisensa kanssa.	6:21 Sentähden sano HERra juuri näin: cadzo/ minä asetan tälle Canssalle esten/ sijhen pitä sekä Isä/ että lapset caicki heitäns louckaman/ ja kylän miehet pitä huckuman toinen toisens cansa.
6:22 Näin sanoo Herra: Katso, kansa tulee pohjoisesta maasta, suuri kansa nousee maan perimmäisiltä ääriltä.	22. Näin sanoo Herra: katso, kansa on tulewa pohjoisesta maakunnasta, ja suuri kansa on nousewa maan vieristä.	6:22 NÄitä sano HERra: cadzo/ Canssa on tulewa pohjast/ ja suuri Canssa on asettawa idzens juuri meidän maamme wiereen/
6:23 He käyttävät jouta ja keihästä, ovat julmat ja armahtamattomat. Heidän pauhinansa on kuin pauhaava meri, ja he ratsastavat hevosilla, varustettuina kuin soturi taisteluun sinua vastaan, tytär Siion.	23. Jolla on joutset ja kilvet, hän on julma ja armotoin; heidän äänensä pauhaa niinkuin meri; he ajavat hevosilla, he ovat niinkuin varustettu sotaväki sinua vastaan, sinä tytär Zion.	6:23 Jolla on joudzet ja kilwet/ hän on julma ja armotoin/ hymise nijncuin pauhawainen meri/ aja hewoisilla nijncuin warustettu sotawäki sinua wastan sinä tytär Zion.
6:24 Kun kuulemme siitä sanoman, niin meidän kätemme herpoavat; ahdistus valtaa meidät, tuska, niinkuin synnyttäväisen.	24. Me olemme kuulleet heistä sanoman, ja meidän kätemme ovat nääntyneet; tuska ja ahdistus on meidät käsittänyt niinkuin lapsensynnyttäjän.	6:24 Cosca me saamme heistä cuulla/ nijn meidän kätem näändywät/ meille tule tusca ja murhe nijncuin lapsen kiwusa.
6:25 Älkää menkö vainiolle, älkää vaeltako tiellä, sillä vihollisen miekka - kauhistus on kaikkialla!	25. Älkään kenkään lähtekö pellolle, ja älköön kenkään tielle menkö; sillä joka paikassa on rauhattomuus vihollisen miekan tähden.	6:25 Älkän kengän lähtekö pellolle/ ja älkön kengän tielle mengö: sillä joca paicas on rauhatoin wihollisen miecan tähden.

6:26 Tytär, minun kansani! Kääriydy säkkiin, vieriskele tuhassa; pidä itkiäiset, niinkuin ainokaista poikaa itketään, katkerat valittajaiset, sillä äkkiaarvaamatta käy kimppuumme hävittäjä.	26. O sinä, minun kansani tytär, pue säkki ylles ja aseta itses tuhkaan, sure niinkuin ainoaa poikaa suurella murheella; sillä hävittäjä tulee äkisti meidän päällemme.	6:26 O sinä minun Canssani tytär/ pue säkki päälles ja aseta idzes tuhcaan/ sure nijncuin nekin jotca suurest surulliset owat: sillä hävittäjä tule äkist meidän päällem.
6:27 Minä olen asettanut sinut kansani koettelijaksi, suojavarustukseksi, että oppisit tuntemaan ja koettelisit heidän vaelluksensa.	27. Minä olen pannut sinun vartian torniksi ja linnaksi minun kansassani, tietämään ja koettelemaan heidän teitänsä.	6:27 MInä olen pannut sinun wartian tornixi ja linnaxi minun Canssasani/ tietämän ja coetteleman heidän menons.
6:28 Kaikki he ovat pääniskureita, liikkuvat panettelijoina; he ovat vaskea ja rautaa, ovat kelvottomia kaikki tyynni.	28. He ovat kaikki peräti pois luopuneet, vaeltain petollisesti; he ovat kaikki turmeltu vaski ja rauta.	6:28 He owat caicki luopunet/ waeldain petollisest/ he owat caicki turmeldu waski ja rauta.
6:29 Palkeet puhkuvat, tulesta lähtee vain lyijyä. Turhaan on sulatettu ja sulatettu: pahat eivät ole erottuneet.	29. Palkeet ovat tulella poltetut, lyijy raukee pois, sulaaminen on hukassa; sillä ei paha ole eroitettu.	6:29 Palkeet owat poldetut/ plyijy rauke pois/ sulaminen on hucas: sillä ei paha ole eroitettu.
6:30 Hylkyhopeaksi heitä sanotaan, sillä Herra on heidät hyljännyt.	30. Sentähden he myös kutsutaan hyljätyksi hopiaksi, sillä Herra on heidät hyljännyt.	6:30 Sentähden he myös cudzutan hyljätyxi hopiaxi: sillä HERra on heidän hyljännyt.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Tämä on sana, joka tuli Jeremialle Herralta:	1. Tämä on sana tapahtui Herralta Jeremialle, sanoen:	7:1 TÄmä sana tapahdui HERralda Jeremialle/ sanoden:
7:2 "Asetu Herran huoneen portille ja julista siellä tämä sana ja sano: Kuulkaa Herran sana, koko Juuda, te jotka tulette näistä porteista kumartaen rukoilemaan Herraa.	2. Seiso Herran huoneen portissa, saarnaa siellä tämä sana ja sano: kuulkaat Herran sanaa, kaikki Juuda, jotka käytte sisälle näistä porteista rukoilemaan Herraa.	7:2 Seiso HERran huonen portis/ saarna siellä tämä sana/ ja sano: cuulcat HERran sana te caicki Judas/ jotca käytte sisälle tästä portista rucoileman HERra.
7:3 Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Vaeltakaa hyvin ja tehkää hyviä tekoja, niin minä annan teidän asua tässä paikassa.	3. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: parantakaat elämänne ja menonne, ja minä tahdon antaa teidän asua tässä paikassa.	7:3 Näin sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: paratcat teidän elämän ja menon/ ja minä tahdon asua täsä paicas teidän cansan.
7:4 Älkää luottako valheen sanoihin, kun sanotaan: 'Tämä on Herran temppeli, Herran temppeli, Herran temppeli!'	4. Älkäät luottako valheesen, sanoen: tässä on Herran templi, tässä on Herran templi, tässä on Herran temppeli.	7:4 Älkät luottaco teitän walheseen/ sanoden: täsä on HERran Templi/ täsä on HERran Templi/ täsä on HERran Templi.

7:5 Vaan jos te todella parannatte vaelluksenne ja tekonne, jos te todella teette oikeuden niin toiselle kuin toisellekin,	5. Mutta parantakaat todella elämänne ja menonne, ja tehkää jalo oikeus yhden ja toisen välillä.	7:5 Mutta parandacat teidän elämän ja menon/ ja tehkät oikeus yhdelle ja toiselle
7:6 ette sorra muukalaista, orpoa ja leskeä, ette vuodata viatonta verta tässä paikassa ettekä seuraa muita jumalia turmioksenne,	6. Muukalaisille, orvoille ja leskille älkää tehkö väkivaltaa, älkää myös vuodattako viatointa verta tässä paikassa, ja älkää muita jumalia seuratko itsellenne vahingoksi;	muucalaisille/ orvoille ja leskille/ 7:6 Ja älkät tehkö wäkiwalda/ älkät myös vuodattaco wiatoinda werta täsä paicas/ ja älkät muita jumalita seuratco/ idze teillen wahingoxi.
7:7 niin minä annan teidän asua tässä paikassa, maassa, jonka minä olen antanut teidän isillenne, iankaikkisesta iankaikkiseen.	7. Niin minä tahdon antaa teidän asua tässä paikassa aina ja ijankaikkisesti, tässä maassa, jonka minä annoin teidän isillenne.	7:7 Nijn minä asun teidän cansan täsä paicas ijancaickisest/ täsä maasa jonga minä annoin teidän Isillen.
7:8 Mutta katso, te luotatte valheen sanoihin, joista ei ole hyötyä.	8. Mutta te luotatte valheesen, joka ei mitään auta.	7:8 MUtta te luotatte teitän walheseen/ joca ei teitä auta.
7:9 Miten on? Te varastatte, tapatte, rikotte avion, vannotte väärin, poltatte uhreja Baalille ja seuraatte vieraita jumalia, joita te ette tunne.	9. Ja te olette vielä sittenkin varkaat, murhamiehet, huorintekiät, valapattoiset ja suitsutatte Baalille, ja noudatatte vieraita jumalia, joita ette tunne.	7:9 Ja te oletta wielä sijttekin warcat/ murhamiehet/ huorintekiät walapattoiset/ suidzutatte Baalille/ ja noudatatte wieraita jumalita/ joita et te tunne.
7:10 Ja te tulette ja astutte minun eteeni tähän huoneeseen, joka on otettu minun nimiini, ja sanotte: 'Me kyllä pelastumme' - tehdäkseenne yhä kaikkia näitä kauhistuksia!	10. Te tulette myös ja seisotte minun edessäni tässä huoneessa, joka minun nimelläni kutsutaan, ja sanotte: ei meidän mitään hätää ole, vaikka me teemme nämät kauhistukset.	7:10 Te tuletta myös ja seisotta minun edesäni täsä huonesä/ joca minun nimelläni cudzutän/ ja sanotta: ei meidän mitän hätä ole/ ehkä me teem nämät cauhistuxet.
7:11 Ryövärien luolaksiko te katsotte tämän huoneen, joka on otettu minun nimiini? Katso, sellaiseksi minäkin olen sen havainnut, sanoo Herra.	11. Pidättekö te siis tämän huoneen, joka minun nimelläni nimitetty on, ryövärien luolana? Katso, kyllä minä sen näen, sanoo Herra.	7:11 Pidättekö te sijs tämän huonen/ joca minun nimelleni nimitetty on/ murhan luolana? cadzo/ kyllä minä sen näen/ sano HERra.
7:12 Menkääpä minun asuinpaikkaani, joka oli Siilossa, jossa minä ensin annoin nimeni asua, ja katsokaa, mitä minä olen sille tehnyt kansani Israelin pahuuden tähden!	12. Mutta menkää nyt minun paikkaani, joka on Silossa, jossa minun nimeni ennen asunut on, ja katsokaat, mitä minä siellä tehnyt olen kansani Israelin pahuuden tähden.	7:12 Mengät minun paickani Siloon/ josa minun nimen ennen asunut on/ ja cadzocat mitä minä siellä tehnyt olen/ minun Canssani Israelin pahuden tähden.

7:13 Ja koska te nyt olette kaikkia näitä tekoja tehneet, sanoo Herra, ettekä ole kuulleet, vaikka minä varhaisesta alkaen olen teille puhunut, koska ette vastanneet, vaikka minä teille huusin,	13. Että te nyt kaikkia näitä töitä teette, sanoo Herra, ja minä olen varhain nousnut ja puhunut teille, ja ette tahdo kuulla, minä huudan, ja ette tahdo vastata;	7:13 Että te nyt caickia sencaltaisia töitä teettä/ sano HERra/ ja minä annan wielä jocapaicas saarnata/ ja et te tahdo cuulla: minä huudan/ ja et te tahdo wastata.
7:14 niin minä teen tälle huoneelle, joka on otettu minun nimiini, johon te luotatte, ja tälle paikalle, jonka minä olen antanut teille ja teidän isillenne, samoin kuin olen tehnyt Siilolle,	14. Niin minä myös tahdon tehdä tämän huoneen kanssa, joka minun nimelläni nimitetty on, johon te luotatte, ja sen paikan kanssa, jonka minä teille ja teidän isillenne annoin, niinkuin minä tein Silon kanssa,	7:14 Nijn minä myös tahdon tehdä tämän huonen cansa/ joca nimelleni nimitetty on/ johon te idzen luotatte: ja sen paican cansa/ jonga minä teidän Isillenne annoin: nijncuin minä tein Silon cansa.
7:15 ja heitän teidät pois kasvojeni edestä, niinkuin olen heittänyt pois kaikki teidän veljenne, kaikki Ephraimin jälkeläiset.	15. Ja heitän teitä pois minun kasvoini edestä, niinkuin minä heitin pois kaikki teidän veljennekin, kaiken Ephraimin siemenen.	7:15 Ja heitän teitä pois minun caswoni edestä/ nijncuin minä heitin pois caicki teidän weljennekin/ caicki Ephraimin siemenet.
7:16 Mutta sinä älä rukoile tämän kansan puolesta, älä kohota heidän puolestaan huutoa ja rukousta äläkä niillä minua ahdistaa; sillä en minä sinua kuule.	16. Ja ei sinun pidä rukoileman tämän kansan edestä, eikä myös yhtäkään valitusta eli rukousta tuoman edes, eli sinuas minun eteeni heidän tähtensä vaivaaman; sillä en minä tahdo sinua kuulla.	7:16 JA ei sinun pidä rucoileman tämän Canssan edest/ eikä myös yhtäkän walitust eli rucoust tuoman edes/ eli sinuas minun eteeni heidän tähtens waiwaman: sillä en minä tahdo sinua cuulla.
7:17 Etkö näe, mitä he tekevät Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin kaduilla?	17. Etkös näe, mitä he tekevät Juudan kaupungeissa ja kujilla Jerusalemissa?	7:17 Sillä etkös näe mitä he tekewät Judan Caupungeis ja kujilla Jerusalemis.
7:18 Lapset kokoavat puita, isät sytyttävät tulen, ja vaimot sotkevat taikinaa valmistaaksensa uhrikakkuja taivaan kuningattarelle, ja he vuodattavat juomauhreja muille jumalille, minulle mielikarvaudeksi.	18. Lapset kantavat puita, ja isät tekevät valkiaa, ja vaimot tekevät taikinaa uhrataksensa leipiä taivaan kuningattarelle, ja antaaksensa juomauhria vieraille jumalille, että he minua vihoittaisivat.	7:18 Lapset candawat puita ja Isät tekewät walkiata/ ja waimot tekewät taikinata/ uhrataxens leipiä taiwan Melechetille/ ja andaxens juomauhria wieraille jumalille/ että he minua wihoitaisit.
7:19 Minulleko he tuottavat mielikarvautta, sanoo Herra, eivätkö pikemmin itselleen, omaksi häpeäksensä?	19. Mutta ei he minulle tee sillä mielikarvautta, sanoo Herra, vaan itsellensä, ja heidän pitää häpiään tuleman.	7:19 Mutta ei he minulle tee sillä mielicarwautta/ sano HERra: waan idzellens/ ja heidän pitä häpiään tuleman.

<p>7:20 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minun vihani ja kiivauteni on vuotava tämän paikan ylitse, ihmisten, eläinten, kedon puitten ja maan hedelmän ylitse, ja se palaa sammumatta."</p>	<p>20. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: katso, minun vihani ja minun julmuuteni on vuodatettu tähän paikkaan, sekä ihmisiin että karjaan, puihin metsässä ja maan hedelmään, joka pitää palaman, niin ettei yksikään sitä sammuttaa taida.</p>	<p>7:20 Sentähden sano HERra/ HERra: cadzo/ minun wihan ja minun julmuden on vuodatettu tähän paickan/ sekä Canssaan että carjaan/ puihin medzäsä/ ja maan hedelmään/ joca pitä palaman nijn ettei yxikän sitä sammutta taida.</p>
<p>7:21 Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: "Lisätkää polttouhrinne teurasuhreihinne ja syökää lihaa.</p>	<p>21. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: kootkaat teidän polttouhrinne ja muut uhrinne ja syökäät lihaa.</p>	<p>7:21 NÄitä sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: cootcat teidän polttouhrin ja muut uhrin/ ja syökät liha.</p>
<p>7:22 Sillä en minä puhunut enkä antanut käskyä teidän isillenne poltto- ja teurasuhrista silloin, kun minä vein heidät pois Egyptin maasta,</p>	<p>22. Sillä sinä päivänä, jona minä teidän isänne johdatin Egyptin maalta, en minä sanonut enkä käskyä antanut heille polttouhrista, enkä muusta uhrista;</p>	<p>7:22 Sillä sinä päiwänä jona minä teidän Isänne johdatin Egyptin maalda/ en minä sanonut engä käskyä andanut heille polttouhrista/ engä muusta uhrista.</p>
<p>7:23 vaan näin minä käskin heitä ja sanoin: Kuulkaa minun ääntäni, niin minä olen teidän Jumalanne ja te olette minun kansani; ja vaeltakaa aina sitä tietä, jota minä käsken teidän vaeltaa, että menestyisitte.</p>	<p>23. Vaan minä käskin heille ja sanoin: kuulkaat minun sanaani, niin minä tahdon olla teidän Jumalanne, ja te olette minun kansani; ja vaeltakaat kaikilla niillä teillä, joita minä käsken, että teille kävis hyvin.</p>	<p>7:23 Waan minä käskin heille/ ja sanoin: cuulcat minun sanani/ nijn minä tahdon olla teidän Jumalan/ ja te oletta minun Canssan/ ja waeldacat caicki nijllä teillä cuin minä teidän käsken/ että teille käwis hywin.</p>
<p>7:24 Mutta he eivät kuulleet, eivät korvaansa kallistaneet, vaan vaelsivat oman neuvonsa mukaan, pahan sydämensä paatumuksessa, ja käänsivät minulle selkensä eivätkä kasvojansa.</p>	<p>24. Mutta ei he tahtoneet kuulla eikä korviansa kallistaa, vaan vaelsivat omassa neuvossansa ja pahan sydämensä halussa, ja kävivät takaperin ja ei edespäin.</p>	<p>7:24 Mutta ei he tahtonet cuulla/ eikä sinne corwians callista/ waan waelsit omasa neuwosans ja pahan sydämens halusa/ ja käwit tacaperin ja ei edespäin.</p>
<p>7:25 Siitä päivästä, jona teidän isänne lähtivät Egyptin maasta, aina tähän päivään asti olen minä lähettänyt teidän tyköenne kaikki palvelijani, profeetat - lähettänyt varhaisesta alkaen, päivä päivältä.</p>	<p>25. Ja siitä päivästä, kun teidän isänne läksivät Egyptin maalta, niin tähän päivään asti, olen minä lähettänyt joka päivä teille kaikki minun palveliani, prophetat, minä nousin varhain ja lähetin.</p>	<p>7:25 Ja sijtä päiwäst cuin minä johdatin teidän Isän Egyptin maalda/ nijn tähän päiwän asti/ olen minä lähettänyt jocapäiwä teille caicki minun palweliani/ Prophetat:</p>
<p>7:26 Mutta kukaan ei kuullut minua, ei kallistanut korvaansa, vaan he olivat niskureita, tekivät enemmän paha kuin heidän isänsä.</p>	<p>26. Mutta ei he tahtoneet kuulla eikä korviansa kallistaa; vaan olivat niskurit, ja tekivät pahemmin kuin heidän isänsä.</p>	<p>7:26 Mutta et te tahtonet cuulla/ etkä corwian callista/ waan oletta niskurit/ ja teettä pahemmin cuin teidän Isän.</p>

7:27 Ja kun sinä puhut heille kaiken tämän, niin he eivät kuule sinua, ja kun sinä heille huudat, niin he eivät sinulle vastaa.	27. Ja jos sinä kaikki nämät sanot heille, niin ei he sittekään kuule sinua; ja jos sinä huudat, niin ei he sittekään sinua vastaa.	7:27 Ja jos sinä caicki nämät sanot heille/ nijn ei he sijtteckän cuule/ ja jos sinä huudat/ nijn ei he sijtteckän wasta.
7:28 Sentähden sano heille: Tämä on kansa, joka ei kuullut Herran, Jumalansa, ääntä eikä ottanut kuritusta varteen. Kadonnut on totuus ja hävinnyt heidän suustansa.	28. Sentähden sano heille: tämä on se kansa, joka ei Herran Jumalansa ääntä kuule, eikä tahdo kuritusta vastaan ottaa; totuus on peräti pois ja on temmattu heidän suustansa.	7:28 Sentähden sano heille: Tämä on se Canssa joca ei heidän HERrans Jumalatans cuule/ eikä tahdo idzens parata/ usco on peräti pois/ ja on temmattu heidän suustans.
7:29 Leikkaa hiuksesi ja heitä ne pois ja viritä kalliokukkuloilla itkuvirsi, sillä Herra on hyljännyt ja sysännyt pois vihansa alaisen sukupolven.	29. Leikkaa hiukses ja heitä pois tyköäs, ja surkuttele sinuas valittain korkeuksissa; sillä Herra on hyljännyt ja ajanut tämän sukukunnan pois, jolta hän on vihoitettu.	7:29 LEicka hiuxes ja heitä pois tykös/ ja surcuttele sinuas walittain corkeuxes: sillä HERra on hyljännyt ja ajanut tämän sucucunnan pois/ jolda hän on wihoitettu.
7:30 Sillä Juudan miehet ovat tehneet sen, mikä on paha minun silmissäni, sanoo Herra. He ovat asettaneet iljetyksensä temppeleihin, joka on otettu minun nimiini, ja saastuttaneet sen.	30. Sillä Juudan lapset tekevät paha minun silmäini edessä, sanoo Herra; he panevat siihen huoneesen kauhistuksen, joka minun nimelläni nimitetty on, saastuttaaksensa sitä.	7:30 Sillä Judan lapset tekewät paha minun silmäini edes/ sano HERra. He panewat sijhen huoneseen cauhistuxen/ joca minun nimelleni nimitetty on/ saastuttaxens sitä.
7:31 Ja he ovat rakentaneet Toofet-uhrikukkulat Ben-Hinnomin laaksoon, polttaakseen tulella poikiensa ja tyttäriänsä, mitä minä en ole käsenyt ja mikä ei ole minun mieleeni tullut.	31. Ja he rakentavat Tophetin alttarin Hinnomin lasten laaksossa, polttaaksensa poikiensa ja tyttäriänsä tulella; jota en minä käsenyt enkä ajatellut ole.	7:31 Ja he rakendawat Tophetin Altarin BenHinnomin laxosa/ polttaxens heidän poicans ja tyttärens tules/ jota en minä ikänäns käsenyt eli joscus ajatellut ole.
7:32 Sentähden, katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin ei enää sanota 'Toofet' ja 'Ben-Hinnomin laakso', vaan 'Murhalaakso', ja Toofetiin haudataan, kun ei ole muualla tilaa.	32. Sentähden katso, se aika tulee, sanoo Herra, ettei se pidä kutsuttaman Tophetiksi ja Hinnomin lasten laaksoksi, vaan Murhalaaksoksi; ja Tophetissa pitää haudattaman ruumiita, ettei enään ole sias.	7:32 Sentähden cadzo/ se aica tule/ sano HERra/ ettei se enä cudzuta Tophetixi ja BenHinnomin laxoxi/ waan murhan laxoxi/ ja Tophetis pitä haudattaman ruumita/ ettei sijnä enä ole sia.
7:33 Ja tämän kansan ruumiit joutuvat taivaan lintujen ja maan eläinten ruuaksi, eikä näitä kukaan karkoita.	33. Ja tämän kansan ruumiit pitää taivaan lintuin ja maan eläinten ruuksi tuleman, ja ei yksikään pidä heitä siitä ajaman pois.	7:33 Ja tämän Canssan ruumit pitä taiwan linduin ja maan eläinden ruaxi tuleman/ ja ei yxikän pidä heitä sijtä ajaman pois.
7:34 Ja minä lopetan Juudan kaupungeista ja Jerusalemin kaduilta riemun ja ilon huudon, huudon yljälle ja huudon morsiamelle, sillä maa on tuleva raunioiksi."	34. Ja minä otan pois Juudan kaupungeista ja Jerusalemin kaduilta ilon ja riemun äänen, yljän ja morsiamen äänen; sillä maan pitää kylmille tuleman.	7:34 Ja minä otan pois Judan Caupungeista ja Jerusalemin catuilda ilon ja riemuhuudon/ yljän ja morsiamen änen: sillä maan pitä kylmille tuleman.

8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 "Siihen aikaan, sanoo Herra, otetaan Juudan kuningasten ja sen ruhtinasten luut, pappien ja profeettain luut sekä Jerusalemin asukasten luut pois heidän haudoistansa	1. Siihen aikaan, sanoo Herra, pitää Juudan kuningasten luut, ja hänen päämiestensä luut, pappein luut, ja prophetain luut, ja Jerusalemissa asuvaisten luut, heitettämän ulos heidän haudoistansa	8:1 SIjhen aican/ sano HERra/ pitä Judan Cuningasten luut/ Pappein luut/ Prophetain luut/ cauppamiesten luut heitettämän Jerusalemis ulos heidän haudoistans.
8:2 ja hajotetaan auringon, kuun ja kaiken taivaan joukon eteen, joita he rakastivat ja palvelivat, joita he seurasivat, etsivät ja kumartaen rukoilivat; niitä ei koota eikä haudata, vaan ne tulevat maan lannaksi.	2. Ja ne pitää hajoitettaman auringon, kuun ja kaiken taivaan sotajoukon alle, joita he rakastaneet, palvelleet, seuranneet, etsineet ja rukoilleet ovat; ei he pidä enään koottaman eikä haudattaman, vaan pitää oleman lokana maassa.	8:2 Ja ne pitä hajotettaman Auringon/ Cuun ja caickein taiwan jouckoin ala/ joita he racastanet/ palwellet/ seurannet/ edzinet ja rucoillet owat/ ei heitä pidä enä haettaman ja haudattaman/ waan pitää oleman locana maasa.
8:3 Ja kuolema on oleva halutumpi kuin elämä koko sille jäännökselle, joka jää jäljelle tästä pahasta sukukunnasta, kaikissa paikoissa, mihin minä karkoitan nämä jäljelle jääneet, sanoo Herra Sebaot.	3. Ja kaikki jääneet tästä pahasta kansasta, missä ikänä paikassa he ovat, johon minä heitä ajanut olen, pitää paremmin tahtoman olla kuolleina kuin elävinä, sanoo Herra Zebaot.	8:3 Ja caicki jäänet tästä pahasta Canssasta/ misä ikänäns paicas he owat/ johon minä heitä ajanut olen/ pitää paremmin tahtowan olla cuolluna cuin eläwänä/ sano HERra Zebaoth.
8:4 Ja sano heille: Näin sanoo Herra: Eikö se, joka lankeaa, nouse jälleen? Eikö se, joka kääntyy pois, käänny takaisin?	4. Ja sinun pitää heille sanoman: näin sanoo Herra: kussa on joku, jos hän lankee, joka ei jälleen mielellänsä nouse? kussa on joku, joka käy eksyksissä, eikö hän mielellänsä jälleen oikialle tielle tule?	8:4 SEntähden sano heille: näitä sano HERra: cusa on jocu/ jos hän lange/ joca ei jällens mielelläns nouse? cusa on jocu joca käy exyxis/ eikö hän mielelläns jällens oikialle tielle tule?
8:5 Miksi kääntyy tämä kansa, Jerusalem, pois ainaisessa luopumuksessa? Miksi he pitävät kiinni petoksesta eivätkä tahdo palata?	5. Miksi siis tämä Jerusalemin kansa tahtoo käydä eksyksissä palajamatta? ja riippuvat niin kovin valheessa, ettei he millään tavalla anna kääntää itseänsä pois?	8:5 Cuitengin tahto tämä Jerusalemin Canssa käydä exyxis palajamat/ ja rippuwat nijn cowin wääräs jumalan palweluxes/ ettei he millän tawalla anna käätä heitäns pois.
8:6 Minä olen tarkannut ja kuunnellut: he puhuvat sitä, mikä ei ole oikein; ei kukaan kadu pahuuttansa, ei ajattele: Mitä olen minä tehnyt! Kaikki he kääntyvät pois juosten juoksuansa, niinkuin orhi kiittää taistelussa.	6. Minä havaitsen ja kuulen, ettei he oikein opeta; ei ole yhtään, joka katu pahuuttansa ja sanoo: mitä minä tein? He juoksevat kaikki juoksuansa niinkuin ankara hevonen sodassa.	8:6 Minä näen ja cuulen ettei he oikein opeta/ ei ole yhtän joca catu pahuttans/ ja sano: mitä minä sijs teen? he juoxewat caicki heidän juoxuans nijncuin julma hewoinen sodas.

8:7 Haikarakin taivaalla tietää aikansa; metsäkyyhkynen, pääskynen ja kurki pitävät vaarin tuloajastansa, mutta minun kansani ei tunne Herran oikeutta.	7. Haikara taivaan alla tietää aikansa, mettinen, kurki ja pääskynen huomaitsevat aikansa, kuin heidän pitää tuleman jälleen; vaan minun kansani ei tiedä Herran oikeutta.	8:7 Haicara taiwan alla tietä hänen aicans/ Kyhkyinen/ Curki ja Pääskyinen huomaidzewat heidän aicans/ cosca heidän pitä tuleman jälleens: waan minun Canssan ei tahdo tietä HERran oikeutta.
8:8 Kuinka saatatte sanoa: 'Me olemme viisaita, ja meillä on Herran laki'? Totisesti! Katso, valheen työtä on tehnyt kirjanoppineiden valhekynä.	8. Kuinka te siis taidatte sanoa: me olemme viisaat, ja meillä on Herran laki? Katso, se on totisesti kuitenkin valhe, mitä kirjanoppineet kirjoittavat.	8:8 CUinga te sijs taidatte sano: me olemma wijsat/ ja meillä on HERran Laki/ cadzo/ se on totisest cuitengin walhe cuin ne kirjanoppenet kirjoittawat.
8:9 Viisaat saavat häpeän, kauhistuvat ja joutuvat kiinni. Katso, he ovat hyljänneet Herran sanan - mitä heillä on viisautta?	9. Sentähden pitää senkaltaiset opettajat häväistämän, peljätettämän ja otettaman kiinni: katso, he ovat hyljänneet Herran sanan, mitä viisautta pitäis heillä oleman?	8:9 Sentähden pitä sencaltaiset opettajat häväistämän/ peljätettämän ja fangittaman: sillä mitä hywä he taitawat opetta/ jotca HERran sanan hyljäwät.
8:10 Sentähden minä annan heidän vaimonsa vieraille, heidän peltonsa valloittajille. Sillä kaikki, niin pienet kuin suuretkin, pyytävät väärää voittoa, kaikki, niin profeetat kuin papitkin, harjoittavat petosta.	10. Sentähden annan minä heidän emäntänsä muukalaisille ja heidän peltonsa niille, jotka heitä karkoittavat; sillä he ovat kaikki ahneudelta voitettut, pienimmästä niin suurimpaan, papit ja prophetat opettavat kaikki valhetta.	8:10 Sentähden annan minä heidän emändäns muucalaisille/ ja heidän peldons nijlle jotca heitä carcottawat: sillä he owat caicki ahnet/ pienimmäst nijn suurembaan/ Papit ja Prophetat opettawat wäärän jumalan palweluxen:
8:11 He parantavat kepeästi tyttären, minun kansani, vamman, sanoen: 'Rauha, rauha!' vaikka ei rauhaa ole.	11. Ja rohkaisevat minun kansani tyttärtä onnettomuudessansa, sitä turhana pitämään, ja sanovat: rauha, rauha, ja rauhaa ei olekaan.	8:11 Ja rohwisewat minun Canssani heidän onnettomudesans/ että he sen turhana pidäisit/ ja sanowat: rauha/ rauha. 8:12 Ja ei rauha oleckan/
8:12 He joutuvat häpeään, sillä he ovat tehneet kauhistuksia; mutta heillä ei ole hävyntuntoa, he eivät osaa hävetä. Sentähden he kaatuvat kaatuvien joukkoon, sortuvat, kun heidän rangaistuksensa tulee, sanoo Herra.	12. Sentähden pitää heidän häpiään tuleman, että he kauhistuksen tekevät; ja vaikka he tahtovat ilman häväistystä olla, eikä taida hävetä, kuitenkin pitää heidän lankeeman toinen toisensa päälle, ja kuin minä heitä kuritan, silloin pitää heidän lankeeman, sanoo Herra.	sentähden pitä heidän häpiään tuleman/ että he sencaltaista cauhistusta tekewät: ja waicka he tahtowat ilman häwäistystä olla/ eikä tahdo häwetä/ sentähden pitä heidän langeman toinen toisens päälle/ ja cosca minä heitä curitan/ silloin pitä heidän langeman/ sano HERra.
8:13 Minä tempaan heidät peräti pois, sanoo Herra. Ei ole rypäleitä viinipuussa eikä viikunoita viikunapuussa, ja lehtikin lakastuu. Minä saatan hyökkääjät heidän kimppuunsa."	13. Minä tahdon heitä niin poimia, sanoo Herra, ettei yhtäkään viinimarjaa pidä viinapuussa oleman, eikä yhtäkään fiikunapuussa, lehdet pitää variseman; ja se, minkä minä heille antanut olen, pitää heiltä otettaman pois.	8:13 MInä tahdon heitä nijn poimia/ sano HERra/ ettei yhtäkän wijnamarja pidä wijnapuusa oleman/ eikä yhtäkän ficunata ficunapuusa/ lehdet pitä wariseman/ ja se cuin minä heille andanut olen/ pitä heidä otettaman pois.

<p>8:14 "Miksi istumme alallamme? Kokoontukaa! Menkäämme varustettuihin kaupunkiin, ja siellä hukkuukaa! Sillä Herra, meidän Jumalamme, hukuttaa meidät ja juottaa meille myrkyvettä, sillä me olemme syntiä tehneet Herraa vastaan."</p>	<p>14. Miksi me niin alallamme istumme? Kootkaat teitänne, käykäämme vahvoin kaupunkiin ja odottakaaamme niissä apua: sillä Herra meidän Jumalamme on meidän käskenytt odottaa, ja juottanut meitä katkeralla siemenellä, että me niin teimme Herraa vastaan syntiä.</p>	<p>8:14 Mixi me nijn alallans istumme? Ja/ cootcat teitän silloin/ käykäm wahwoin Caupungeihin/ ja odottacam nijsä apua: sillä HERra meidän Jumalam on meitä waikittanut catkeralla siemellä/ että me nijn teem HERra wastan syndiä.</p>
<p>8:15 "Odotetaan rauhaa, mutta hyvää ei tule, paranemisen aikaa, mutta katso, tulee peljästy!"</p>	<p>15. Odota rauhaa ja terveyden aikaa, ehkei mitään hyvää ole käsissä, ja että te parannettaisiin, ehkei muuta ole kuin hämmästy.</p>	<p>8:15 Ja odota rauha ja terweyden aica/ ehkei mitän hywä ole käsis/ ja että te parataisin/ ehkei muuta ole cuin hämmästy.</p>
<p>8:16 Daanista kuuluu hänen hevostensa korskunta, hänen orhiensa hirnunnasta vapisee koko maa. Ja he tulevat ja syövät maan ja kaiken, mikä siinä on, kaupungin ja siinä asuvaset.</p>	<p>16. Jo nyt kuuluu hamasta Danista hevosten hirnuminen, ja heidän orhiinsa korskuvat, niin että kaikki maa järisee. He tulevat ja syövät maan, ja kaikki mitä siinä on, kaupungin ja sen asuvaset.</p>	<p>8:16 Jo nyt cuulu hamasta Danist hewoisten hirnuminen/ ja heidän orhins cuorsuwat/ nijn että caicki maa järise. He tulewat ja syöwät maan/ ja caicki mitä sijnä on/ Caupungin caickein nijden cansa cuin sijnä on.</p>
<p>8:17 Sillä katso, minä lähetän teidän sekaanne käärmeitä, myrkkyliskoja, joihin ei lumous tehoa, ja ne purevat teitä, sanoo Herra."</p>	<p>17. Sillä katso, minä lähetän kärmeet ja basiliskit teidän sekaanne, joita ei auta lumoomaan; vaan niiden pitää teitä pistämän, sanoo Herra.</p>	<p>8:17 Sillä cadzo/ minä lähetän kärmet ja Basiliscuxet teidän secaan/ joita ei auta lumoiman/ teitä pistämän/ sano HERra.</p>
<p>8:18 Missä on virvoitus minun murheeseeni? Minun sydämeni on sairas.</p>	<p>18. Minun virvoitukseni on murheella sekoitettu, ja minun sydämeni on nääntynyt.</p>	<p>8:18 Minun wirwotuxen on murhella secoitettu/ ja minun sydämen on näändynyt.</p>
<p>8:19 Katso, tyttären, minun kansani, huuto kuuluu kaukaisesta maasta: "Eikö Herra ole Siionissa, eikö ole siellä sen kuningas?" Miksi he ovat vihoittaneet minut jumalankuvillansa, muokalaisten turhilla jumalilla?</p>	<p>19. Katso, minun kansani tyttären pitää vieraalta maalta huutaman: eikö Herra tahdo enään olla Zionissa? eli eikö hänellä enään ole kuningasta? Miksi he vihoittivat minun kuvillansa ja turhalla vieraan jumalan palveluksella?</p>	<p>8:19 Cadzo/ minun Canssani tyttären pitä wieralda maalda huutaman: Eikö HERRA tahdo sillen olla Zionis? eli/ eikö hänellä sillen ole Cuningasta? Mixi he wihoitit minun cuwillans ja turhalla wieran jumalan palweluxellans?</p>
<p>8:20 Ohi on elonaika, lopussa kesä, mutta ei ole meille apua tullut.</p>	<p>20. Elonaika on mennyt edes, suvi on loppunut, ja ei meille ei ole apua tullut.</p>	<p>8:20 Elon aica on mennyt edes/ suwi on loppunut/ ja ei meille ole apua tullut.</p>
<p>8:21 Tyttären, minun kansani, murtumisen tähden olen minä murtunut, minä käyn murheasussa, kauhistus on minut vallannut.</p>	<p>21. Minä suren suuresti, että minun kansani tytär, niin turmeltu on; minä surkuttelen ja olen hämmästyksissä.</p>	<p>8:21 Minä suren suurest että minun Canssan nijn turmeldu on/ minä surcuttelen ja olen pahalla mielellä.</p>

8:22 Eikö Gileadissa ole palsamia, eikö siellä ole parantajaa? Vai miksi eivät tyttären, minun kansani, haavat kasva umpeen?	22. Eikö Gileadissa ole voidetta, eli eikö siellä ole parantajaa? miksi ei minun kansani tytär ole terveeksi tehty?	8:22 Eikö Gileadis ole woidetta/ eli eikö siellä ole läkärinä? miksei minun Canssani tytär ole terwexi tehty?
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Oi, jospa minun pääni olisi silkkaa vettä ja minun silmäni kyynellä, niin minä itkisin päivät ja yöt tyttären, minun kansani, kaatuneita!	1. Jospa minun päässäni olisi kyllä vettä, ja minun silmäni olisi kyynelten lähde, että minä voisin itkeä päivää ja yötä lyötyjä minun kansastani.	9:1 JOsca minun päässäni olisi kyllä wettä/ ja minun silmäni olisi kyynelten lähde/ että minä voisin itkeä yötä ja päivää/ lyödyjä minun Canssastani.
9:2 Oi, jospa minulla olisi erämaassa matkamiehen yömaja, niin minä jättäisin kansani ja vaeltaisin pois heidän luotaan! Sillä he ovat kaikki avionrikkojia, ovat uskottomain joukkio.	2. Jospa minulla olisi matkamiesten maja korvessa, niin minä jättäisin minun kansani ja menisin pois heidän tykönsä; sillä he ovat kaikki huorintekiät ja paha joukko.	9:2 Josca minulla olisi maja corwesa/ nijn minä jätäisin minun Canssani ja menisin pois heidän tyköns: sillä he owat caicki huorintekiät/ ja paha joukko.
9:3 He jännittävät valheeseen kielensä jousen, eivätkä käytä totuuteen valtaansa maassa; sillä he menevät pahuudesta pahuuteen, mutta minua he eivät tunne, sanoo Herra.	3. He ampuvat kielellänsä niinkuin joutsellansa valhetta ja ei totuutta; vaeltavat väkivallalla maassa ja menevät yhdestä pahuudesta niin toiseen, ei totellen minua, sanoo Herra.	9:3 He ambuwat caicki heidän kielelläns walhetta ja ei totuutta/ waldawat wäkiwallalla maasa/ ja menewät yhdest pahudest nijn toiseen/ ei totellen minua/ sano HERra.
9:4 Varokaa kukin lähimmäistänne, älkää yhteenkään veljeen luottako; sillä jokainen veli viekkaasti pettää ja jokainen lähimmäinen liikkuu panettelijana.	4. Jokainen karttakoon lähimmäistänsä, ja älköön uskoko veljeänsäkään; sillä veli sortaa ja painaa alas veljensä, ja ystävä pettää ystävänsä.	9:4 Jocainen ottacan waarin lähimmäisestäns/ älkän uscoco weljensäcän: sillä weli sorta weljens ja ystäwä ystäwätäns.
9:5 He pettävät toinen toisensa eivätkä puhu totta; he ovat totuttaneet kielensä puhumaan valhetta, ovat tehneet vääryyttä väsyksiin asti.	5. Ystävä pilkkaa ystävänsä, ja ei puhu totuutta; he totuttavat kielensä puhumaan valhetta, ja ahkeroitsevat paha tehdä.	9:5 Ystäwä pilcka ystäwätäns/ ja ei puhu yhtän totist sana/ he ahkeroidzewat toinen toistans pettämän/ ja heidän mielens on paha/ ettei he wielä pahemmin tehdä taida.
9:6 Sinä asut keskellä vilppiä; vilpillisyydessään he eivät tahdo tuntea minua, sanoo Herra.	6. Sinä asut petoksen keskellä, ja ei he taida minua tuta petoksen tähden, sanoo Herra.	9:6 Jocapaicas on petos heidän seasans/ ja ei he taida minua tuta petoxen tähden/ sano HERra.
9:7 Sentähden, näin sanoo Herra Sebaot: Katso, minä sulatan heidät ja koettelen heitä; sillä mitä muuta minä voisin tehdä tyttären, minun kansani, tähden?	7. Sentähden sanoo Herra Zebaot näin: katso, minä sulaan heitä; ja koettelen heitä; sillä mitä minä muuta teen minun kansani tyttären tähden?	9:7 SEntähden sano HERRA Zebaoth näin: cadzo/ minä sulan ja coettelen heitä: sillä mitä minä muuta teen minun Canssani tyttären nähden.

9:8 Tappava nuoli on heidän kieltensä, vilppiä se puhuu; suullaan he puhuvat rauhaa lähimmäisensä kanssa, mutta sydämessään he juoniansa punovat.	8. Heidän petolliset kieltensä ovat murhanuolet; suullansa he puhuvat lähimmäisensä kanssa ystävällisesti, vaan sydämessänsä he väijyvät häntä.	9:8 Heidän petolliset kieltensä ovat murhanuolet/ suullansa he puhuvat lähimmäisensä kanssa ystävällisesti/ vaan sydämessänsä he väijyvät häntä.
9:9 Enkö minä näistä tällaisista rankaisisi heitä, sanoo Herra, eikö minun sieluni kostaisi tämänkaltaiselle kansalle?	9. Eikö minun sentähden pitäisi rankaiseman heitä, sanoo Herra? ja eikö minun sieluni pitäisi kostaman senkaltaiselle kansalle kuin tämä on?	9:9 Eiköst minun sentähden pitäisi rangaiseman heitä/ sano HERRA/ ja eiköst minun sielun pitäis costaman sencaltaiselle Canssalle cuin tämä on?
9:10 Vuorten tähden minä puhkean itkuun ja valitukseen, erämaan laitumien tähden minä viritän itkuvirren. Sillä ne ovat poltetut, ei kukaan siellä kulje, eivätkä ne kuule karjan ääntä; paenneet ovat taivaan linnut ja eläimet, ovat menneet pois.	10. Minä itken ja surkuttelen vuorilla, ja valitan korvessa laitumilla; sillä he ovat peräti hajoitetut, niin ettei siitä enään kenkään vaella, ei myös siellä kuulu karjan ääntä; taivaan linnut ja kaikki karja ovat jo lentäneet ja menneet pois.	9:10 Minä itken ja surcuttelen vuorilla/ ja walitan corwesa paimenitten tykönä: sillä he owat peräti hajotetut/ nijn ettei siellä sillen kengän asu/ ei myös siellä sillen cuulu carjan ändä/ taiwan linnut ja caicki carja on jo pois.
9:11 Ja minä teen Jerusalemin kiviroukkioksi, aavikkosutten asunnoksi, ja Juudan kaupungit minä teen autioiksi, asujattomiksi.	11. Ja minä teen Jerusalemin kiviraunioksi, ja lohikärmeiden pesäksi; ja minä hävitän Juudan kaupungit, niin ettei niissä yhtäkään pidä asuman.	9:11 Ja minä teen Jerusalemin kiwiraunioxi ja Drakein pesäxi/ ja häwitän Judan Caupungit/ nijn ettei nijsä yhtäkän pidä asuman.
9:12 Kuka on viisas mies, joka tämän ymmärtää ja jolle Herran suu on puhunut, että hän sen ilmoittaisi? Minkätähden on maa hävitetty, poltettu kuin erämaa, jossa ei kukaan kulje?	12. Joka viisas olis, hän ajattelis sitä, ja ilmoittais, mitä Herran suu hänelle sanoo. Minkätähden siis maa niin hukutetuksi ja hävitetyksi tulee, että se on niinkuin erämaa, josta ei yksikään vaella?	9:12 Joca wijsas olis hän ajattelis sitä/ ja ilmotais mitä HERRAN sana hänelle sano: Mingätähden sijs maa nijn hucutetuxi ja häwitetyxi tule/ että se on nijncuin erämaa/ josa ei yxikän asu.
9:13 Ja Herra sanoi: "Sentähden, että he ovat hyljänneet minun lakini, jonka minä heille annoin, eivätkä ole kuulleet minun ääntäni eivätkä vaeltaneet sen mukaan,	13. Ja Herra sanoi: sentähden, että he hylkäävät minun lakini, jonka minä heille annoin, ja ei tottele minun ääntäni eikä elä sen jälkeen,	9:13 Ja HERRA sanoi: sentähden/ että he hyljäwät minun Lakini/ jonga minä heille annoin/ ja ei tottele minun sanani/ eikä elä sen jälkeen:
9:14 vaan ovat vaeltaneet sydämensä paatumuksessa ja seuranneet baaleja, niinkuin heidän isänsä olivat heille opettaneet,	14. Vaan seuraavat oman sydämensä tahtoa ja Baalia, niinkuin heidän isänsä heitä opettaneet ovat.	9:14 Waan seurawat oman sydämens tahto ja Baalimita/ nijncuin heidän Isäns heitä opettanet owat.
9:15 sentähden sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala, näin: Katso, minä syötän heille, tälle kansalle, koiruohoa ja juotan heille myrkkyyvettä.	15. Sentähden näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: katso, minä syötän tämän kansan koiruoholla, ja annan heidän sappea juoda.	9:15 Sentähden sano HERRA Zebaoth Israelin Jumala: cadzo/ minä syötän tämän Canssan coiruoholla/ ja annan heidän sappe juoda.

9:16 Ja minä hajotan heidät kansojen sekaan, joita eivät he eivätkä heidän isänsä ole tunteneet, ja lähetän heidän jälkeensä miekan, kunnes minä heidät lopetan.	16. Minä hajoitan heidät pakanain sekaan, joita ei he eikä heidän isänsä tunne, ja lähetän miekan heidän peräänsä, siihenasti että minä heidät kaikki lopetan.	9:16 Minä hajotan heidän pacanain sekaan/ joita ei he eikä heidän Isänsä tunne/ ja lähetän miecan heidän peräns/ siihenasti että he caicki lopetetan.
9:17 Näin sanoo Herra Sebaot: Ottakaa vaari, kutsukaa itkijävaimoja tulemaan tänne. Lähettäkää hakemaan viisaita vaimoja, jotta he tulisivat,	17. Näin sanoo Herra Zebaot: tutkikaat tätä; toimittakaat teillenne itkeväisiä vaimoja, että he tulisivat; ja lähettäkää niiden perään, jotka taitavat ovat, että he tulisivat,	9:17 Näin sano HERRA Zebaoth: toimittacat teillen itkewäisiä/ että he tulisit/ ja lähettäkät niiden perän jotca taitawat meitä itke nopiast:
9:18 kiiruhtaisivat ja virittäisivät meistä valitusvirren, niin että silmämme vuotaisivat kyyneleitä ja silmäripsemme tiukkuisivat vettä.	18. Ja kiiruhtaisivat meitä valittamaan, että meidän silmämme kyyneleitä vuodattaisivat, ja meidän silmäripsemme vettä tiukkuisivat,	9:18 Että meidän silmäm kyyneleitä vuodataisit/ ja meidän silmäripset wettä tiukkuisit.
9:19 Sillä valitushuuto kuuluu Siionista: Kuinka olemmekaan hävitetyt! Me olemme peräti häpeään joutuneet, sillä meidän täytyy jättää maa, sillä kukistuneet ovat meidän asuntomme.	19. Että valitus kuuluis Zionissa (näin:) voi kuinka me olemme näin hävitetyt! me olemme peräti häväistyt, sillä meidän täytyy maalta paeta, että meidän asuinsiamme ovat kukistetut.	9:19 Että walitus ja itcu cuuluis Zionis näin: nimittäin/ woi cuinga me olemma näin peräti häwitetyt ja häwäistyt? meidän täyty maalda paeta: sillä meidän asuinsiam owat cukistetut.
9:20 Kuulkaa siis, te naiset, Herran sana, ottakoon korvanne vastaan hänen suunsa puheen; opettakaa tyttärillenne valitusvirsi ja toinen toisellenne itkuvirsi.	20. Kuulkaa siis, te vaimot, Herran sanaa, ja käsittäkää korviinne hänen suunsa puhe; antakaat teidän tyttärenne itkeä, ja opettakaan toinen toistansa valittamaan, (näin:)	9:20 Cuulcat sijs te waimot HERran sana/ ja käsittäkät corwijn hänen suuns puhe/ andacat teidän tyttären itke/ ja opettacan toinen toistans walittaman/ nimittäin/ näin:
9:21 Sillä kuolema on noussut sisään ikkunoistamme, on tullut meidän palatseihimme, tuhotakseen kadulta lapset, toreilta nuorukaiset.	21. Kuolema on tullut meidän akkunoistamme sisälle ja meidän huoneisiimme langennut, lapsia kaduilla tappamaan ja nuorukaisia kujilla.	9:21 Cuolema on tullut meidän ackunistam sisälle/ ja meidän palatzijm langennut/ lapsia catuilla tappaman ja nuorucaisia kujilla.
9:22 Puhu: Näin sanoo Herra: Ihmisten ruumiita makaa maassa niinkuin lantaa vainiolla, niinkuin lyhteitä leikkaajan jäljessä, eikä ole niitten korjaajaa.	22. Näin sanoo Herra: sano: ihmisten ruumiit pitää, niinkuin loka maan päällä, kaatumen, ja niinkuin jalalliset jäävät elomiehen perään, jossa ei ole ylösottajaa.	9:22 Näin sano HERra: sano: ihmisten ruumit pitä nijncuin loka maan päällä oleman/ ja nijncuin jalalliset jäävät elomiehen perän/ josa ei kengän ota ylös.
9:23 Näin sanoo Herra: Älköön viisas kerskatko viisaudestansa, älköön väkevä kerskatko väkevyydestänsä, älköön rikas kerskatko rikkaudestansa;	23. Näin sanoo Herra: älkään viisas kerskatko viisaudestansa, älkään väkevä kerskatko väkevyydestänsä, älkään myös rikas kerskatko rikkaudestansa;	9:23 Näitä sano HERRA: älkän wijsas kerscatco wijsaudestans/ älkän wäkewä kerscatco wäkewydestäns/ älkän myös ricas kerscatco rickaudestans:

9:24 Vaan joka kerskaa, kerskatkoon siitä, että hän on ymmärtäväinen ja tuntee minut: että minä, Herra, teen laupeuden, oikeuden ja vanhurskauden maan päällä. Sillä senkaltaisiin minä mielistyn, sanoo Herra.	24. Vaan joka tahtoo kerskata, niin kerskatkaan siitä, että hän tietää ja tuntee minun, että minä olen Herra, joka teen laupiuden, oikeuden ja vanhurskauden maan päällä; sillä se minulle kelpaa, sanoo Herra.	9:24 Waan joca tahto kerscata/ nijn kerscatcan sijtä että hän tietä ja tunde minun/ että minä olen HERRA/ joca teen laupiuden/ oikeuden ja wanhurscauden maan päällä: sillä se minulle kelpa/ sano HERra:
9:25 Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä rankaisen kaikkia, jotka ovat ympärileikattuja, mutta kuitenkin ympärileikkaamattomia:	25. Katso, se aika tulee, sanoo Herra, että minä rankaisen kaikki ympärileikatut ympärileikkaamattomien kanssa:	9:25 Cadzo/ se aica tule että minä rangaisen caicki ymbärsleicatut ymbärsleickamattomain cansa/
9:26 Egyptiä, Juudaa, Edomia, ammonilaisia, Moabia ja kaikkia pääläen ympäriltä kerittyjä, jotka asuvat erämaassa; sillä kaikki pakanakansat ovat ympärileikkaamattomia, ja koko Israelin heimo on sydämeltään ympärileikkaamaton."	26. Egyptin, Juudan, Edomin, Ammonin lapset, ja Moabin ja kaikki, jotka maan ääriässä korvessa asuvat; sillä kaikilla pakanoilla on ympärileikkaamaton esinahka, mutta koko Israelin huoneella on ympärileikkaamaton sydän.	nimittäin/ Egyptin/ Judan/ Edomin/ Ammonin ja Moabin lapset/ ja caicki jotca corwesa asuwat: sillä caikilla pacanoilla on ymbärsleickamaton esinahca/ mutta coco Israelin huonella on ymbärsleickamaton sydän.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Kuulkaa sana, jonka Herra on puhunut teitä vastaan, te Israelin heimo.	1. Kuulkaat, mitä Herra teille sanoo, te Israelin huone.	10:1 CUulcat mitä HERra teille sano: te Israelin huone.
10:2 Näin sanoo Herra: "Älkää totutelko itseänne pakanain menoon älkääkään kauhistuko taivaan merkkejä, sillä pakanat niitä kauhistuvat.	2. Näitä sanoo Herra: ei teidän pidä oppiman pakanain tapaa, eikä teidän pidä taivaan merkkejä pelkäämään; sillä pakanat niitä pelkäävät.	10:2 Näitä sano HERra: ei teidän pidä oppeman pacanain tapa/ eikä teidän pidä taiwan merkejä pelkämän.
10:3 Sillä kansat noudattavat turhia jumalia; sillä ne ovat puuta, joka hakataan metsästä, puusepän käten tekemiä, työaseella tehtyjä.	3. Sillä pakanain asetukset ei ole muu kuin turhuus; sillä he hakkaavat puun metsästä, ja työmies valmistaa sen kirveellä.	10:3 Sillä pacanain jumalat ei ole muu kuin turhuus/ he hackawat puun medzästä/ ja seppä walmista sen kirwellä/
10:4 Ne koristetaan hopealla ja kullalla sekä kiinnitetään nauloilla ja vasaroilla, niin etteivät ne horju.	4. Ja kaunistaa sen hopiolla ja kullalla, ja kiinnittää sen nauloilla ja vasaralla, ettei se järky.	10:4 Ja caunista hopiolla ja cullalla/ ja kijnittä sen nauloilla ja wasaralla/ ettei se lange maahan.

10:5 Ne ovat kuin linnunpelätin kurkkumaalla, eivät ne voi puhua; kantamalla täytyy niitä kantaa, sillä eivät ne voi astua. Älkää peljätkö niitä, sillä eivät ne voi pahaa tehdä; mutta eivät ne myöskään voi tehdä hyvää.	5. Ne ovat tehdyt niinkuin vahvat palmupuut, vaan ei he taida puhua; ja heitä täytyy myös kantaa, sillä ei he taida käydä; sentähden ei teidän pidä niitä pelkäämän, sillä ei ne taida pahaa eikä hyvää tehdä.	10:5 Ne owat tehdyt nijncuin wahwat palmupuut/ vaan ei he taida puhua/ ja heitä täyty myös canda: sillä ei he taida käydä/ sentähden ei teidän pidä nijtä pelkämän/ sillä ei ne taidä autta eikä wahingoitta.
10:6 Ei ole ketään sinun vertaistasi, Herra; sinä olet suuri, ja suuri ja voimallinen on sinun nimesi.	6. Mutta Herra, ei yksikään ole sinun vertaises; sinä olet suuri, ja sinun nimes on suuri; jonka sinä töilläs taidat osoittaa.	10:6 MUtta HERra/ ei yxikän ole sinun wertas/ sinä olet suuri/ ja sinun nimes on suuri/ jongas töilläs taidat osotta.
10:7 Kuka ei sinua pelkäisi, sinä kansojen kuningas? Sillä siihen sinä olet arvollinen. Sillä kaikissa kansojen viisaissa ja kaikissa heidän valtakunnissansa ei ole yhtäkään sinun vertaistasi.	7. Kenenkä ei pitäisi sinua pelkäämän, sinä pakanain kuningas? Sinua pitää kuultaman; sillä ei kaikkein pakanain viisasten seassa eikä yhdessäkään valtakunnassa ole sinun vertaistas.	10:7 Kenengä ei pidäis sinua pelkämän/ sinä pacanain Cuningas? sinua pitä cuultaman: sillä ei caickein pacanain lasten seas eikä yhdessäkän waldacunnas ole sinun wertas.
10:8 He ovat kaikki tyynni järjettömiä, tyhmiä. Turhain jumalien opettamista! Ne ovat puuta,	8. He ovat kaikki tyhvät ja taitamattomat; sillä puu osoittaa turhuuden.	10:8 He owat caicki tyhvät ja taitamattomat: sillä puu osotta turhuden.
10:9 ohueksi taottua hopeata, joka tuodaan Tarsiista, ja Ufaan kultaa, taiturin ja kultasepän kätten tekoa. Punasinistä ja punaista purppuraa on niiden puku. Taitajain tekoa ovat ne kaikki.	9. Taottu hopia tuodaan Tarsiksesta ja kulta Uphasta, valmistettu työmiehiltä ja hopiasepiltä; he puetetaan sinisillä villoilla ja purpuralla, jotka kaikki ovat taitavain työt.	10:9 Taottu hopia tuodan meren ylidze/ ja culda tuodan Uphasta/ walmistettu tecomiehildä ja hopiasepildä/ he puetetan kellaisella silkillä ja purpuralla/ jotca caicki owat taitawain työt.
10:10 Mutta Herra on totinen Jumala; hän on elävä Jumala ja iankaikkinen kuningas. Hänen vihastansa vapisee maa, ja kansat eivät kestä hänen suuttumustansa.	10. Mutta Herra on totinen Jumala, elävä Jumala ja ijancaikkinen kuningas; hänen vihansa edessä vapisee maa, ja pakanat ei taida kärsiä hänen uhkaustansa.	10:10 Mutta HERra on oikia Jumala/ elävä Jumala/ ja ijancaickinen Cuningas/ hänen wihans edes wapise maa/ ja pacanat ei taida kärsiä hänen uhcaustans.
10:11 Sanokaa heille näin: Jumalat, jotka eivät ole tehneet taivasta eikä maata, ne katoavat maan päältä ja taivaan alta.	11. Niin sanokaat siis heille näin: jumalat, jotka ei taivasta eikä maata tehneet ole, kadotkaan maasta ja taivaan alta.	10:11 Nijn sanocat sijs heille näin: jumalat jotca ei taiwasta eikä maata tehnet ole/ cadotcan maasta ja taiwan alda.
10:12 Hän on tehnyt maan voimallansa, vahvistanut maanpiirin viisaudellansa ja levittänyt taivaat taidollansa.	12. Mutta hän on tehnyt maan voimallansa, ja vahvistanut maan piirin viisaudellansa, on myös levittänyt taivaan ymmärryksellensä.	10:12 Mutta hän on tehnyt maan woimallans ja mailman pijrin wijsaudellans/ on myös lewittänyt taiwan ymmärryxelläns.

10:13 Kun hän jylisee, käy vetten pauhina taivaalla, ja hän nostaa pilvet maan ääristä, tekee salamit ja sateen ja tuo tuulen sen säilytyspaikoista.	13. Koska hän jylisee, silloin on paljo vettä taivaan alla, ja vetää ylös udun maan ääristä; hän tekee pitkäisen leimauksen sateen kanssa, ja antaa tuulen tulla kammioistansa.	10:13 Cosca hän jylisee/ silloin on paljo vettä taivaan alla/ ja vetää ylös udun maan ääristä/ hän tekee pitkäisen leimauksen sateen kanssa/ ja antaa tuulen tulla salaisesta paicasta.
10:14 Järjetön on jokainen ihminen, tietoa vailla, häpeän saa jokainen kultaseppä veistetyistä kuvista, petosta on hänen valamansa kuva, eikä niissä henkeä ole.	14. Kaikki ihmiset ovat tyhmät taidossansa, ja kaikki hoviaseppät ovat häpiässä kuvinensa; sillä heidän kuvansa ovat petos, ja ei niissä ole henkeä.	10:14 Caicki ihmiset ovat tyhmät heidän taidossansa/ ja caicki hoviaseppät ovat häpiässä kuvinensa: sillä heidän kuvansa ovat petos/ ja ei heissä ole henkeä.
10:15 Turhuutta ne ovat, naurettavia tekeleitä; kun niiden rangaistus tulee, ne hukkuvat.	15. Se on kaikki turha ja petollinen työ; heidän pitää hukkuman, kuin heitä etsiskellään.	10:15 Se on caicki turha ja petollinen työ/ heidän pitää hukkuman/ cosca heitä edzitellään.
10:16 Näiden kaltainen ei ole hän, joka on Jaakobin osa, sillä hän on kaiken Luoja, ja Israel on hänen perintösukunsa: Herra Sebaot on hänen nimensä.	16. Mutta Jakobin osa ei ole senkaltainen; vaan hän on se, joka kaikki luonut on, ja Israel on hänen perintönsä vitsa: Herra Zebaot on hänen nimensä.	10:16 Mutta Jacobin osa ei ole senkaltainen: vaan hän on se joka caicki luonut on/ ja Israel on hänen perintönsä vitsa/ hänen nimensä on HERra Zebaot.
10:17 Kokoa tavarasi maasta pois, sinä, joka piiritettynä istut.	17. Ota sinun kauppasi pois maasta, joka asut vahvassa kaupungissa.	10:17 Ota sinun kauppasi pois maasta/ joka asut vahvassa kaupungissa:
10:18 Sillä näin sanoo Herra: Katso, tällä haavaa minä linkoan pois maan asukkaat ja ahdistan heitä, niin että saavat tarpeeksensa."	18. Sillä näin sanoo Herra: katso, minä heitän lingolla pois maan asukkaat tällä erällä, ja vaivaan niin heitä, että heidän pitää sen tunteman.	sillä näin sano HERra: 10:18 Cadzo/ minä heitän pois tällä haavalla maan asukkaat/ ja vaivaan niin heitä että heidän pitää sen tunteman.
10:19 Voi minua minun vammiani tähden! Kipeä on minun haavani; mutta minä sanon: Tämä on minun vaivani, minun on se kannettava.	19. Voi minun murheeni ja sydämeni suru! vaan minä luulen, että se on minun vaivani, jonka minun pitää kärsimän.	10:19 Woi minun murheeni ja sydämeni suru: vaan minä luulen että se on minun vaivani/ jonka minun pitää kärsimän:
10:20 Minun telttani on hävitetty, ja kaikki minun telttaköyteni ovat katkotut; minun lapseni ovat lähteneet luotani, eikä niitä enää ole. Ei ole enää, kuka telttani pystyttäisi ja nostaisi seinieni kankaan.	20. Minun majani on hajoitettu, ja kaikki minun nuorani ovat katkenneet; minun lapseni ovat pois menneet minun tyköni, eikä yhtään enään ole, eikä ole, joka rakentaa minun majani jälleen, ja ei kenkään pane ylös minun telttani.	minun majani on hajotettu/ ja caicki minun nuorani ovat katkenneet. 10:20 Minun lapseni ovat pois/ eikä ole joka rakentaa minun majani jälleen/ ja ei kengän pane ylös minun telttani.
10:21 Sillä paimenet olivat järjettömät eivätkä etsineet Herraa; sentähden he eivät menestyneet, vaan koko heidän laumansa hajotettiin.	21. Sillä paimenet ovat tyhmäksi tulleet, eikä kysy Herraa; sentähden ei he ymmärrä, vaan kaikki heidän laumansa on hajotettu.	10:21 Sillä paimenet ovat tyhmäksi tulleet/ eikä kysy HERra. 10:22 Sentähden ei he taida oikein opetta/ vaan caicki heidän laumansa on hajotettu/

10:22 Ääni kuuluu! Katso, se tulee, suuri pauhina pohjoisesta maasta, tekemään Juudan kaupungit autioiksi, aavikkosutten asunnoksi.	22. Katso, sanoma tulee ja suuri vavistus pohjan maalta, saattamaan Juudan kaupungit kylmille ja lohikärmeiden asuinsiaksi.	cadzo/ sanoma tule/ ja suuri wapistus pohjan maalda: Judan Caupungit pitä kylmille tuleman ja Drakein asumasiaxi.
10:23 Minä tiedän, Herra, ettei ihmisen tie ole hänen vallassansa, eikä miehen vallassa, kuinka hän vaeltaa ja askeleensa ohjaa.	23. Minä tiedän, Herra, ettei ihmisen tie ole hänen voimassansa, eikä yhdenkään miehen vallassa kuinka hän vaeltais ja käymisensä ojentais.	10:23 MInä tiedän HERra ettei ihmisen tie ole hänen woimasans/ eikä yhdengän miehen wallas/ cuinga hän waellais ja käymisens ojennais.
10:24 Kurita minua, Herra, mutta kohtuudella, äläkä vihassasi, ettet minua ylen vähäiseksi tekisi.	24. Kurita Herra minua, mutta kuitenkin kohtuudella, ja ei sinun julmuudessas, ettes minua peräti hukuttaisi.	10:24 Curita HERra minua/ mutta cuitengin cohtudella ja ei sinun julmudesas/ ettes minua peräti hucutais.
10:25 Vuodata vihasi pakanain ylitse, jotka eivät sinua tunne, ja sukukuntain ylitse, jotka eivät sinun nimeäsi avuksensa huuda. Sillä he ovat syöneet Jaakobin, ovat hänet syöneet ja lopettaneet, ja tehneet autioksi hänen asuinsijansa.	25. Mutta vuodata vihas pakanain päälle, jotka ei sinua tunne, ja niiden sukuin päälle, jotka ei sinun nimeäs avuksi huuda; sillä he ovat syöneet ja nielleet Jakobin, he ovat tehneet hänen kanssansa lopun, ja hänen asuinsiansa hävittäneet.	10:25 Mutta vuodata wihas pacanain päälle/ jotca ei sinua tunne/ ja nijden sucuin päälle/ jotca ei sinun nimes rucoile: sillä he owat syönet ja niellet Jacobin/ he owat tehnet hänen cansans lopun/ ja hänen asuinsians häwittänet.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Sana, joka tuli Herralta Jeremialle ja kuului näin:	1. Tämä on se sana, joka tapahtui Herralta Jeremialle, sanoen:	11:1 TÄmä on se sana/ joca tapahtui HErralda Jeremialle sanoden:
11:2 "Kuulkaa tämän liiton sanat ja puhukaa ne Juudan miehille ja Jerusalemin asukkaille;	2. Kuulkaat näitä liiton sanoja, sanoaksemme niitä Juudalaisille ja Jerusalemin asuvaisille.	11:2 Cuulcat näitä lijton sanoja/ sanoaxen nijtä Judalaisille ja Jerusalemin asuwaisille.
11:3 sano heille: Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Kirottu olkoon se mies, joka ei kuule tämän liiton sanoja,	3. Ja sano heille: näin sanoo Herra, Israelin Jumala: kirottu olkoon se, joka ei tottele näitä liiton sanoja,	11:3 Ja sano heille: näin sano HERra Israelin Jumala: kirottu olcon se joca ei tottele näitä lijton sanoja/
11:4 jonka minä sääsin teidän isillenne silloin, kun minä vein heidät pois Egyptin maasta, rautapätsistä, ja sanoin: Kuulkaa minun ääntäni ja tehkää aivan niin, kuin minä käsken teidän tehdä, niin te olette minun kansani ja minä olen teidän Jumalanne	4. Jotka minä sinä päivänä teidän isillenne käskin, jona minä johdatin heitä Egyptin maalta, rautapätsistä, ja sanoin: kuulkaat minun ääntäni, ja tehkää niinkuin minä teidän käskenyt olen, niin teidän pitää minun kansani oleman, ja minä olen teidän Jumalanne;	11:4 Jotca minä sinä päiwänä teidän Isillen käskin/ jona minä johdatin heitä Egyptin maalda rautapädzistä/ ja sanoin: cuulcat minun äneni/ ja tehkät nijncuin minä teidän käskenyt olen/ nijn teidän pitä minun Canssan oleman/ ja minä olen teidän Jumalan/

<p>11:5 ja pidän valan, jonka olen vannonut teidän isillenne luvaten antaa heille maan, joka vuotaa maitoa ja mettä, niinkuin se teillä tänäkin päivänä on." Ja minä vastasin ja sanoin: "Amen, Herra!"</p>	<p>5. Että minä vahvistaisin sen valan, jonka minä teidän isillenne vannonut olen, antaakseni heille maan, joka rieskaa ja hunajaa vuotaa, niinkuin se tänäpäpä on. Minä vastasin ja sanoin: Amen, Herra!</p>	<p>11:5 Että minä pitäisin sen valan jonga minä teidän Isillen vannonut olen/ andaxeni heille maan/ joca riesca ja hunajata wuota/ nijncuin se tänäpäpä on. Minä wastaisin/ ja sanoin: Amen HERra.</p>
<p>11:6 Ja Herra sanoi minulle: "Julista kaikki nämä sanat Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin kaduilla ja sano: Kuulkaa tämän liiton sanat ja noudattakaa niitä.</p>	<p>6. Ja Herra sanoi minulle: saarnaa kaikki nämät sanat Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin kaduilla, ja sano: kuulkaat näitä liiton sanoja, ja tehkää niiden jälkeen.</p>	<p>11:6 Ja HERra sanoi minulle: saarna caicki nämät sanat Judan Caupungeisa/ ja Jerusalemin catuilla/ ja sano: cuulcat näitä lijton sanoja/ ja tehkät nijden jälken.</p>
<p>11:7 Sillä minä varoittamalla varoitin teidän isiänne silloin, kun minä johdatin heidät pois Egyptin maasta, ja olen varoittanut varhaisesta alkaen tähän päivään saakka sanoen: 'Kuulkaa minun ääntäni.'</p>	<p>7. Sillä minä olen kaikella ahkeruudella todistanut teidän isillenne siitä päivästä, jona minä heitä johdatin Egyptin maalta, niin tähän päivään asti, minä nousin varhain, todistin ja sanoin: kuulkaat minun ääntäni.</p>	<p>11:7 Sillä minä olen todistanut teidän Isillen sijtä päivästä/ cuin minä heitä johdatin Egyptin maalda/ nijn tähän päiwän asti/ todistin joca paicas/ ja sanoin: cuulcat minun änen.</p>
<p>11:8 Mutta he eivät kuulleet eivätkä korvaansa kallistaneet, vaan vaelsivat kukin pahan sydämensä paatumuksessa. Niin minä tuotin heidän päällensä kaikki tämän liiton sanat, joita minä olin käsenyt heidän noudattaa, mutta joita he eivät noudattaneet."</p>	<p>8. Mutta ei he kuulleet, eikä kallistaneet korviansa, vaan kukin meni oman pahan sydämensä tahdon jälkeen; sentähden annan minä myös kaikki nämät liiton sanat tulla heidän päällensä, jonka minä käskin pitää, ja ei he sitä tehneet.</p>	<p>11:8 Mutta ei he cuullet eikä callistanet corwians tännepäin/ waan cukin meni oman pahan sydämens tahdon jälken. Sentähden annan minä myös caicki nämät lijton sanat tulla heidän päällens/ cuin minä käskin pitämän/ mutta ei he sitä cuitengan tehnet.</p>
<p>11:9 Ja Herra sanoi minulle: "Juudan miesten ja Jerusalemin asukasten keskuudessa on salaliitto.</p>	<p>9. Herra sanoi minulle: minä kyllä tiedän, kuinka Juudan miehet ja Jerusalemin asuwait sitovat itsensä yhteen.</p>	<p>11:9 HERra sanoi minulle: minä kyllä tiedän cuinga ne Judas ja Jerusalemis sitowat idzens yhten.</p>
<p>11:10 He ovat kääntyneet takaisin ensimmäisten esi-isiensä pahoihin tekoihin, niiden, jotka eivät tahtoneet kuulla minun sanojani, ja he ovat seuranneet muita jumalia ja palvelleet niitä. Israelin heimo ja Juudan heimo ovat rikkoneet minun liittoni, jonka minä tein heidän isiensä kanssa.</p>	<p>10. He kääntävät itsensä entisten isäinsä synteihin, jotka ei minun sanojani kuulleet, mutta seurasivat muita jumalia, ja palvelivat niitä; Israelin ja Juudan huone ovat myös rikkoneet joka paikassa minun liittoni, jonka minä heidän isäinsä kanssa tehnyt olen.</p>	<p>11:10 He käändäwät idzens Isäins syndeijn/ jotca ei myös minun sanojani cuullet/ mutta seuraisit muita jumalita ja palwelit nijtä. Israelin ja Judan huone owat myös nijn rikkonet joca paicas minun lijtoni/ jonga minä heidän Isäins cansa tehnyt olen.</p>

<p>11:11 Sentähden, näin sanoo Herra: Katso, minä tuotan heille onnettomuuden, josta heillä ei ole pääsyä; ja kun he minua huutavat, en minä kuule heitä.</p>	<p>11. Sentähden näin sanoo Herra; katso, minä saatan onnettomuuden heidän päällensä, jota ei heidän pidä saaman välttää; ja kuin he minua huutavat, niin en minä kuule heitä.</p>	<p>11:11 Sentähden cadzo/ sano HERra: minä saatan onnettomuden heidän päällensä/ jota ei heidän pidä saaman välttää/ ja cosca he minua huutawat/ nijn en minä cuule heitä.</p>
<p>11:12 Ja jos Juudan kaupungit ja Jerusalemin asukkaat menevät ja huutavat niitä jumalia, joille he ovat uhreja polttaneet, niin ne eivät heitä pelasta heidän onnettomuutensa aikana.</p>	<p>12. Anna siis silloin Juudan kaupungit ja Jerusalemin asuwait mennä ja huutaa niitä jumalia, joille he suitsuttaneet ovat; vaan ei he taida heitä auttaa heidän hätänsä aikana.</p>	<p>11:12 Annan sijs silloin Judan Caupungit ja Jerusalemin asuwait mennä ja huuta niitä jumalita/ joille he suidzuttanet owat/ waan ei he taida heitä autta heidän hädäsäns.</p>
<p>11:13 Sillä yhtä paljon kuin sinulla on kaupunkia, on sinulla, Juuda, jumalia, ja yhtä paljon kuin Jerusalemissa on katuja, te olette pystyttäneet alttareja häpeäjumalalle, alttareja polttaaksenne uhreja Baalille.</p>	<p>13. Sillä niin monta kuin sinulla, Juuda, kaupunkia on, niin monta sinulla jumalakin on; ja niin monta kuin katuja on Jerusalemissa, niin monta häpiällistä alttaria olette te rakentaneet, suisuttaaksenne Baalille.</p>	<p>11:13 Sillä cuinga monda Caupungita/ nijn monda on sinulla jumalatakin Juda: ja nijn monda cuin catua on Jerusalemissa/ nijn monda häpiällist Altarita oletta te rakendanet/ suidzuttaxen Baalille.</p>
<p>11:14 Mutta sinä älä rukoile tämän kansan puolesta, älä kohota heidän puolestaan huutoa ja rukousta, sillä en minä kuule, kun he minua avuksi huutavat onnettomuutensa tähden.</p>	<p>14. Älä siis rukoile tämän kansan edestä, älä myös huuda eli rukoile tämän kansan tähden; sillä en minä kuule heitä, kuin he minua huutavat hädässänsä.</p>	<p>11:14 Älä sijs rucoile tämän Canssan edestä/ älä myös huuda tämän Canssan tähden: sillä en minä cuule heitä/ cosca he minua huutawat heidän hädäsäns.</p>
<p>11:15 Mitä tekee minun rakkaani minun temppelissäni? Juoniako punoo? Ottavatko mahtimiehet, ottaako uhriliha sinusta pois pahuutesi - silloin sinä riemuitsisit!</p>	<p>15. Mitä on minun ystävälläni toimittamista minun huoneessani? He tekevät kaikkinaista koiruutta, ja luulevat pyhän lihan sen heiltänsä pois ottavan; ja koska sinä pahoin teet, niin sinä iloitset siitä.</p>	<p>11:15 MItä on minun ystävälläni toimittamista minun huonesani? he tekewät caikkinaista coirutta/ ja luulewat pyhän lihan sen heildäns ottawan: ja cosca he pahoin tekewät/ nijn he iloidzewat sijtä.</p>
<p>11:16 'Vihreä öljypuu, ihana, kaunishedelmäinen' - sillä nimellä Herra sinua kutsui. Suuren jylinän pauhatessa hän sytytti sen tuleen, ja sen oksat turmeltuivat.</p>	<p>16. Herra kutsui sinun nimes viheriäiseksi, kauniiksi, hedelmälliseksi öljypuuksi; mutta nyt on hän suurella murhan äänellä sytyttänyt tulen ympärille, niin että sen oksat pitää hävitetyksi tuleman.</p>	<p>11:16 HERra cudzui sinun wiherjäisexi/ caunixi hedelmällisexi öljypuuxi/ mutta nyt on hän suurella murhan pargulla sytyttänyt tulen sen ymbärille/ nijn että sen oxat pitä häwitetyxi tuleman.</p>

<p>11:17 Ja Herra Sebaot, joka sinut istutti, on päättänyt sinun osaksesi onnettomuuden Israelin heimon ja Juudan heimon pahuuden tähden, jota he ovat harjoittaneet ja jolla ovat vihoittaneet minut, polttamalla uhreja Baalille."</p>	<p>17. Sillä Herra Zebaot, joka sinun on istuttanut, uhkasi sinulle paha, Israelin huoneen ja Juudan huoneen pahuuden tähden, jota he tekevät, ja vihoittavat minun suitsuttaissansa Baalille.</p>	<p>11:17 Sillä HERra Zebaoth/ joca sinun on istuttanut/ uhcais sinulle paha/ Israelin ja Judan huonen tähden cuin he tekewät/ nijn että he wihoittawat minun suidzuttaissans Baalille.</p>
<p>11:18 Ja Herra ilmoitti minulle, ja minä sain tietää, sinä näytit minulle silloin heidän hankkeensa.</p>	<p>18. Herra on minulle sen ilmoittanut, niin että minä sen tiedän; silloin sinä osoitit minulle mitä he aikoivat.</p>	<p>11:18 HERra on minulle sen ilmoittanut nijn että minä sen tiedän/ ja osotti minulle mitä he aicoiwat/</p>
<p>11:19 Ja minä olin kuin kesy karitsa, joka viedään teurastettavaksi, enkä tiennyt heidän pitäneen neuvoa minua vastaan: "Tuhotkaamme puu hedelminensä, hävittäkäämme hänet elävien maasta, niin ettei hänen nimeänsä enää muisteta."</p>	<p>19. Ja minä olen niinkuin karitsa ja niinkuin härkä, joka viedään teurastettaa, ja en minä tietänyt, että he olivat pitäneet neuvoa minua vastaan, (ja sanoneet:) turmelkaamme puu hedelminensä, ja temmatkaamme häntä ylös juurinensa elävien maasta, ettei hänen nimeänsä ikänä enää muistettaisi.</p>	<p>nimittäin/ että he tahtowat teurasta minun/ nijncuin lamban eli härjän. 11:19 Sillä en minä tiennyt että he olit pitänet neuwo minua wastan/ ja sanonet: turmelcamme puu hedelmöinens ja temmatcamme händä ylös juurinens eläwitten maasta/ ettei hänen nimens ikänäns enämbi muistetais.</p>
<p>11:20 Mutta Herra Sebaot on vanhurskas tuomari, joka tutkii munaskuut ja sydämen. Salli minun nähdä sinun kostavan heille, sillä sinun haltuusi minä olen uskonut asiani.</p>	<p>20. Mutta sinä Herra Zebaot, sinä oikia tuomari, sinä joka tutkistelet munaskuut ja sydämen, anna minun nähdä sinun koston heidän päällensä; sillä minä olen asiani antanut sinun haltuus.</p>	<p>11:20 Mutta sinä HErra Zebaoth/ sinä oikia Duomari/ sinä joca tutkistelet sydämet ja munascuut/ anna minun nähdä sinun costos heidän päällens: sillä minä olen minun asiani andanut sinun haldus.</p>
<p>11:21 Sentähden, näin sanoo Herra Anatotin miehistä, jotka väijyvät sinun henkeäsi sanoen: "Älä ennusta Herran nimeen, ettet kuolisi meidän kättemme kautta" -</p>	<p>21. Sentähden sanoo Herra näin Anatotin miehiä vastaan, jotka sinun henkeäs väijyvät ja sanovat: älä ennusta meille Herran nimeen, jolles muutoin tahdo kuolla meidän käsissämme.</p>	<p>11:21 Sentähden sano HERra Anathotin miehiä wastan/ jotca sinun hengeens wäijywät ja sanowat: älä ennusta meille HERran nimeen/ jolles muutoin tahdo cuolla meidän käsisäm?</p>
<p>11:22 sentähden, näin sanoo Herra Sebaot: "Katso, minä kosten heille; heidän nuoret miehensä kuolevat miekkaan, heidän poikansa ja tyttärensä kuolevat nälkään.</p>	<p>22. Sentähden näin sanoo Herra Zebaot: katso, minä etsin heitä kostolla, nuoret miehet pitää heistä miekalla tapettaman, heidän poikansa ja tyttärensä pitää nälässä kuoleman,</p>	<p>11:22 Sentähden sano HERra Zebaoth juuri nijn: cadzo/ minä edzin heitä costolla/ nuoret miehet pitä heistä miecalla tapettaman/ heidän poicans ja tyttärens pitä näljästä cuoleman.</p>
<p>11:23 Heistä ei jäännöstä jää, sillä minä tuotan onnettomuuden Anatotin miehille heidän rangaistusvuotenansa."</p>	<p>23. Niin ettei heistä pidä mitään jäämän; sillä minä saatan Anatotin miehille onnettomuuden sinä vuonna, kuin heitä kostolla pitää etsittämän.</p>	<p>11:23 Nijn ettei heistä pidä mitän jäämän: sillä minä saatan Anathotin miehille onnettumuden/ sinä wuonna/ cosca heitä costolla pitä edzittämän.</p>

12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
<p>12:1 Sinä, Herra, olet vanhurskas; voisinko minä riidellä sinua vastaan? Kuitenkin minä kysyn sinulta, mikä oikeus on. Miksi jumalattomain tie menestyy? Miksi kaikki uskottomat saavat elää rauhassa?</p>	<p>1. Herra, jos minä vielä kävisin sinun kanssas oikeudelle, niin sinä kuitenkin löydetään hurskaaksi; kuitenkin puhun minä sinun kanssas oikeudesta. Miksi käy jumalattomille niin hyvin, ja suurilla ylönannetuilla on kaikkinaista kyllä?</p>	<p>12:1 HERra/ jos minä vielä käwisin sinun cansas oikeudelle/ nijn sinä cuitengin löytän hurscaxi/ cuitengin puhun minä sinun cansas oikeudesta. Mixi käy jumalattomille nijn hywin/ ja ylöncadzoilla on caickinaista kyllä.</p>
<p>12:2 Sinä heidät istutat, he myös juurtuvat; he kasvavat, kantavat myös hedelmää. Heidän suussansa sinä olet lähellä, mutta kaukana heidän sisimmästään.</p>	<p>2. Sinä istutat heitä juurtumaan, kasvamaan ja kantamaan hedelmän; sinä olet läsnä heidän suussansa, vaan kaukana heidän sydämestänsä.</p>	<p>12:2 Sinä istutat heitä juurtuman/ caswaman ja candaman hedelmän/ sinä annat heidän paljon kerscata sinustas/ joca ei ole heidän sydämestäns/</p>
<p>12:3 Mutta sinä, Herra, tunnet minut; sinä näet minut ja tutkit minun sydämeni, millainen se on sinun edessäsi. Tempaa heidät pois niinkuin lampaat teuraiksi ja vihi heidät tapon päivää varten.</p>	<p>3. Mutta minun sinä, Herra, tunnet, näet minun ja tutkistelet sydämeni sinun edessä; tempaa heitä niinkuin lampaiteuraaksi tehtää, ja pyhitä heitä tappamisen päiväksi.</p>	<p>mutta minun sinä HERra tunnet/ näet myös ja tutkistelet minun sydämeni sinun edesäs. 12:3 Temma heitä nijncuin lambaita teuraxi tehtä/ ja pyhitä heitä tapetta.</p>
<p>12:4 Kuinka kauan täytyy maan surra ja kaiken kedon ruohon kuivettua? Eläimet ja linnut hukkuvat siinä asuvaisten pahuuden tähden; sillä nämä sanovat: "Ei tule hän näkemään meidän loppuamme."</p>	<p>4. Kuinka kauvan siis pitää maan niin surkiasti oleman, ja ruohon kaikissa paikoissa kedolla kuivuman? asuvaisten pahuuden tähden, että sekä eläimet että linnut katoovat; sillä he sanovat: hän kyllä vähän tietää, kuinka meille tästälähin käy.</p>	<p>12:4 CUinga cauwan sijs pitä maan nijn surkiast oleman/ ja ruohon caikis paicois kedolla cuiwaman/ asuwaisten pahuden tähden/ että sekä eläimet että linnut catowat: sillä he sanowat: hän kyllä wähän tietä cuinga meille käy.</p>
<p>12:5 "Jos sinä jalkamiesten kanssa juokset ja ne sinut väsyttävät, kuinka sinä kävisit kilpaan hevosten kanssa? Ja jos sinä vaarattomalla maalla oletkin turvassa, kuinka käy sinun Jordanin rantatiheikössä?"</p>	<p>5. Jos ne, jotka jalkaisin käyvät, väsyttävät teidät, kuinka siis silloin käy, kuin sinun täytyy hevosiensa kanssa juosta? Ja jos sinä etsit niissä maakunnissa suruttomuutta, joissa rauha on, mitä sinulle on tapahtuva sen ylpiän Jordanin tykönä?</p>	<p>12:5 Jos he wäsyttawät teidän/ jotca jalcaisin käywät/ cuinga sijs sinun silloin käy/ cosca sinun täyty hewoismiesten cansa juosta/ ja jos sinä edzit nijsä maacunnis suruttomuutta joisa rauha on/ mitä sinulle on tapahtuwa sen ylpiän Jordanin tykönä?</p>
<p>12:6 Sillä omat veljesikin ja isäsi huone ovat petolliset sinua kohtaan, hekin huutavat täyttä kurkkua selkäsi takana. Älä usko heitä, vaikka he sinua ystävällisesti puhuttelevat.</p>	<p>6. Sillä sinun veljes ja isäs huone ovat myös sinua vastaan petolliset ja pitittävät sinua täydellä kurkulla; sentähden älä usko heitä, jos he vielä ystävällisesti sinun kanssas puhuvat.</p>	<p>12:6 Sillä weljes ja Isäs huone cadzowat myös sinun ylön ja pitittäwät sinua täydellä curculla/ sentähden älä usco heitä jos he vielä ystäwällisest sinun cansas puhuwat.</p>

12:7 Minä olen jättänyt huoneeni, hyljännyt perintöosani; olen antanut sieluni rakkaimman hänen vihollistensa käsiin.	7. Minun täytyy antaa minun huoneeni ylös, ja paeta minun perintöäni, ja antaa minun rakkaan sieluni vihollisten käsiin.	12:7 Sentähden minun täyty anda minun huoneeni ylös/ ja paeta minun perindötäni/ ja anda minun rackan sieluni wihollisten käsijn.
12:8 Hän, minun perintöosani, oli minulle kuin leijona metsässä, hän kiljui minua vastaan, sentähden minä vihastuin häneen.	8. Minun perintöni on tullut minulle niinkuin jalopeura metsässä, ja räyskyy minua vastaan, sentähden vihaan minä häntä.	12:8 Minun perindön on tullut minulle nijncuin Lejoni medzäs ja räysky minua wastan/ sentähden wihan minä händä.
12:9 Onko minun perintöosani kirjawa petolintu, jonka ympärillä on petolintuja? Menkää, kootkaa kaikki metsän eläimet, tuokaa ne ruualle.	9. Minun perintöni on niinkuin kirjawa lintu, jonka ympärille linnut heitäsä kokoovat; nouskaat ja kootkaat teitänne kaikki eläimet kedolla, tulkaat ja syökää.	12:9 Minun perindön on nijncuin kirjawa lindu/ jonga ymbärillä linnut heidäns cocowat/ noscat ja cootcat teitän caicki eläimet kedolla/ tulcat ja syökät.
12:10 Monet paimenet ovat turmelleet minun viinitarhani, tallanneet minun peltopalstani, tehneet ihanan peltopalstani autioksi erämaaksi.	10. Monet paimenet ovat hävittäneet minun viinämäkeni, ja sotkuneet minun sarkani; he ovat tehneet minun kauniin sarkani korveksi ja autioksi.	12:10 Monet paimenet owat häwittänet minun wijnamäkeni/ ja sotcunet minun peldoni/ he owat tehnet minun caunin peldoni corwexi ja autiaxi.
12:11 Se on tehty autioksi, se suree minun edessäni autiona. Koko maa on hävitetty, sillä ei ollut ketään, joka olisi pannut sitä sydämelleen.	11. (Minä näen jo kaiketi) kuinka surkiasti hän on hävitetty, että koko maa on kylmillä; mutta ei yksikään sitä pannut sydämeensä.	12:11 Minä näen jo caiketi/ cuinga surkiast hän on häwittänyt/ että coco maa on kylmillä/ mutta ei yxikän pannut sitä sydämeens.
12:12 Kaikkien erämaan kalliokukkulain ylitse tulivat hävittäjät, sillä Herran miekka syö maan toisesta äärestä hamaan toiseen; ei pelastu mikään, mikä lihaa on.	12. Sillä hävittäjät tulevat kaikille kukkuloille korvessa, ja Herran miekka kuluttaa yhdestä maan äärestä niin toiseen, ja ei yhdelläkään lihalla pidä rauhaa oleman.	12:12 Sillä häwittäjät tulewat caikille cuckuloille corwesa/ ja HERran miecka culutta yhdest maan ärest nijn toiseen/ ja ei yhdelläkän lihalla pidä rauha oleman.
12:13 He ovat kylväneet nisuja ja niittäneet ohdakkeita; ovat nähneet vaivaa näännyksiin asti, saamatta hyötyä. Niinpä saakaa häpeä sadostanne Herran vihan hehkun tähden."	13. He kylvävät nisuja, mutta heidän pitää ohdakkeita niittämän, he tekevät itsellensä paljon vaivaa, mutta ei heidän pidä sitä nautitseman, eikä iloitseman vuoden tulostansa, Herran julman vihan tähden.	12:13 He kylwäwät nisuja/ mutta heidän pitä ohdackeita nijttämän/ he tekewät idzellens paljon waiwa/ mutta ei heidän pidä sitä nautidzeman/ eikä iloidzeman heidän vuoden tulostans/ HERran julman wihan tähden.
12:14 Näin sanoo Herra kaikista minun pahoista naapureistani, jotka koskevat siihen perintöosaan, minkä minä olen antanut kansalleni Israelille: "Katso, minä tempaan heidät pois heidän maastansa, ja Juudan heimon minä tempaan pois heidän keskeltänsä.	14. Näin sanoo Herra kaikkia minun pahoja kyläni miehiä vastaan, jotka tarttuvat minun perintööni, jonka minä kansalleni Israelille jakanut olen: katso, minä revin heitä ylös heidän maastansa, ja otan ulos Juudan huoneen juuri heidän keskeltänsä.	12:14 NÄitä sano HERra caickia pahoja minun kyläni miehiä wastan/ jotca tarttuwat minun perindööni/ jonga minä Canssalleni Israelis jakanut olen: cadzo/ minä rewin heitä ylös heidän maastans/ ja otan ulos Judan huonen juuri heidän keskeldäns.

12:15 Mutta senjälkeen kuin minä olen temmannut heidät pois, minä jälleen armahdan heitä ja palautan heidät, itsekunkin perintöosaansa ja itsekunkin maahansa.	15. Ja pitää tapahtuman, että kuin minä olen heidän ottanut ulos, armahdan minä jälleen heitä, ja annan kullekin oman perintönsä ja maansa jälleen.	12:15 Ja cosca minä olen heidän ottanut ulos/ armadan minä jällens heitä/ ja annan cullekin oman perindöns ja maans jällens.
12:16 Ja jos he oppivat minun kansani tiet, niin että vannovat minun nimeeni: 'Niin totta kuin Herra elää', niinkuin he opettivat minun kansaani vannomaan Baalin kautta, niin heidät rakennetaan minun kansani keskeen.	16. Ja se on tapahtuva, jos he minun kansastani kaiketi oppivat vannomaan minun nimeni kautta (niin totta kuin Herra elää), niinkuin he ennen minun kansani opettivat vannomaan Baalin kautta: niin pitää heitä myös rakennettaman minun kansani seassa.	12:16 Ja se on tapahtuwa/ jos he minun Canssastani oppiwat wannoman minun nimeni cautta (nijn totta cuin HERra elä) nijncuin he ennen minun Canssani opetit wannoman Baalin cautta: nijn pitä heitä myös rakettaman minun Canssani seas.
12:17 Mutta jos he eivät kuule, niin minä tempaan pois ja hukutan sen kansan, sanoo Herra."	17. Mutta jollei he kuule, niin minä totisesti revin ylös sen kansan, ja surmaan sen, sanoo Herra.	12:17 Mutta jollei he cuule/ nijn minä rewin ylös sen Canssan/ ja surman sen/ sano HErra.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu
13:1 Näin sanoi Herra minulle: "Mene ja osta itsellesi liinainen vyö ja pane se kupeillesi, mutta älä anna sen tulla veteen."	1. Näin sanoo Herra minulle: mene ja osta itselles liinainen vyö, ja vyötä sillä kupees, ja älä sitä kasta.	13:1 NÄin sano HERra minulle: mene ja osta sinulles lijnainen wyö/ ja wyötä sillä cupes/ ja älä händä casta.
13:2 Ja minä ostin vyön Herran sanan mukaan ja panin sen kupeilleni.	2. Ja minä ostin vyön Herran käskyn jälkeen, ja sidoin sen ympäri minun kupeitani.	13:2 Ja minä ostin wyön HERran käskyn jälken/ ja sidoin sen ymbäri minun cupeitani.
13:3 Sitten Herran sana tuli minulle toisen kerran, tämä sana:	3. Niin tapahtui Herran sana toisen kerran minulle ja sanoi:	13:3 Nijn tapahtui HERran sana toisen kerran minulle/ ja sanoi:
13:4 "Ota vyö, jonka sinä ostit ja joka on kupeillasi, ja nouse, mene Eufratille ja kätke se siellä kallion koloon."	4. Ota vyö, jonka ostanut ja ympäri kupeitas sitonut olet; nouse ja mene Phratiin ja kätke se kiviraunioon.	13:4 Ota wyö cuins ostanut ja ymbäri cupeitas sitonut olet/ nouse ja mene Phratijn/ ja kätke se kiwiraunioon.
13:5 Ja minä menin ja kätkin sen Eufratiin, niinkuin Herra oli käsenyt minun tehdä.	5. Minä menin ja kätkin sen Phratin tykö, niinkuin Herra minulle käsenyt oli.	13:5 Minä menin ja kätkin sen Phratin tygö/ nijncuin HERra minulle käsenyt oli:
13:6 Ja pitkän ajan kuluttua Herra sanoi minulle: "Nouse, mene Eufratille ja ota se vyö, jonka minä käskin sinun kätkeä sinne."	6. Mutta pitkän ajan perästä tapahtui, että Herra sanoi minulle: nouse ja mene Phratiin, ja ota se vyö jälleen, jonka minä käskin sinun sinne kätkeä.	13:6 Mutta pitkän ajan peräst/ sanoi HErra minulle: nouse ja mene Phratijn/ ja ota se wyö jällens/ jonga minä sinun käskin sinne kätke.

13:7 Niin minä menin Eufratille, kaivoin ja otin vyön siitä paikasta, johon olin sen kätkenyt; ja katso, vyö oli turmeltunut eikä kelvannut mihinkään.	7. Minä menin Phratiin, ja kaivoin sen ylös, ja otin vyön siitä paikasta, johon minä pannut olin; ja katso, vyö oli mädäntynyt, niin ettei se mitään enään kelvannut.	13:7 Minä menin Phratijn/ ja caiwoin sen ylös/ ja otin vyön sijtä paicast/ johon minä sen pannut olin/ ja cadzo/ wyö oli mädändynyt/ nijn ettei se mitän enä kelwannut.
13:8 Minulle tuli tämä Herran sana:	8. Niin tapahtui Herran sana minulle ja sanoi:	13:8 Nijn tapahtui HERran sana minulle/ ja sanoi:
13:9 "Näin sanoo Herra: Samalla tavoin minä tuotan turmion Juudan ja Jerusalemin suurelle ylpeydelle.	9. Näin sanoo Herra: niin minä myös hävitän Juudan ja Jerusalemin suuren ylpeyden;	13:9 Näitä sano HERra: nijn minä myös hävitän Judan ja Jerusalemin suuren ylpeyden/
13:10 Tämä paha kansa, joka ei tahdo kuulla minun sanojani, joka vaelttaa sydämensä paatumuksessa, seuraa muita jumalia, palvelee ja kumartaa niitä, tulee tämän vyön kaltaiseksi, joka ei mihinkään kelpaa.	10. Sen pahan kansan, joka ei minun sanaani kuulla tahdo, mutta menee sydämensä tahdon jälkeen, ja seuraa muita jumalia, palvellaksensa ja kumartaaksensa niitä: hänen pitää tuleman niinkuin tämä vyö, joka ei enään kelpaa.	13:10 Sen pahan Canssan/ joca ei minun sanani cuulla tahdo/ mutta mene sydämens tahdon jälken/ ja seura muita jumalita/ palwellaxens ja cumartaxens nijtä/ hänen pitä tuleman nijncuin wyö/ joca ei enä kelpa.
13:11 Sillä niinkuin vyö liittyy miehen kupeisiin, niin minä liitin koko Israelin heimon ja koko Juudan heimon itseeni, sanoo Herra, että se olisi minun kansani, minulle kunniaksi, ylistykseksi ja kirkkaudeksi; mutta he eivät totelleet.	11. Sillä niinkuin mies sitoo vyön ympäri kupeitansa, niin ikänä olen minä, sanoo Herra, minun ympärilleni vyöttänyt koko Israelin huoneen ja koko Juudan huoneen olemaan minulleni kansaksi, nimeksi, ylistykseksi ja kunniaksi; mutta ei he tahtoneet kuulla.	13:11 Sillä nijncuin mies sito wyön ymbäri cupeitans: nijn ikänäns olen minä/ sano HERra/ minuani ymbäri wyöttänyt coco Israelin huonen/ ja coco Judan huonen/ olemän minun Canssani nimexi/ ylistyxexi ja cunniaxi/ mutta ei he tahtonet cuulla.
13:12 Sentähden sano heille tämä sana: Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Jokainen leili täytetään viinillä. Ja jos he sanovat sinulle: 'Emmekö me tietäisi, että jokainen leili täytetään viinillä?'	12. Niin sano nyt heille tämä sana: näin sanoo Herra, Israelin Jumala: kaikki leilit pitää viinalla täytettämän. Niin pitää heidän sanoman sinulle: kuka ei sitä meistä hyvin tiedä, että kaikki leilit pitää viinalla täytettämän?	13:12 NIjn sano nyt heille tämä sana. Näin sano HERra Israelin Jumala: caicki leilit pitä wijnalla täytettämän: nijn pitä heidän sanoman: cuca ei sitä tiedä/ että caicki leilit pitä wijnalla täytettämän.
13:13 niin sano heille: Näin sanoo Herra: Katso, minä täytän kaikki tämän maan asukkaat, kuninkaat, jotka istuvat Daavidin valtaistuimella, papit ja profeetat ja kaikki Jerusalemin asukkaat päihtymyksellä.	13. Niin sano heille: näin sanoo Herra: katso, minä täytän kaikki ne, jotka tässä maassa asuvat, kuninkaat, jotka Davidin istuimella istuvat, ja papit ja prophetat, ja kaikki Jerusalemin asuwait, niin että he juopuvat.	13:13 Nijn sano heille/ näin sano HERra: cadzo/ minä täytän caicki ne jotca täsä maasa asuwat/ Cuningat jotca Dawidin istuimella istuwat/ Papit ja Prophetat/ ja caicki Jerusalemin asuwait/ nijn että he juopuwat.

13:14 Ja minä murskaan heidät, toisen toistansa vastaan, sekä isät että lapset, sanoo Herra. Minä en sääli, en säästä enkä armahda, niin että jättäisin heidät hävittämättä."	14. Ja hajoitan heitä toiset toisistansa, isät lapsinensa, sanoo Herra, en minä armahda eli säästä, enkä ole laupias heidän kadotuksessansa.	13:14 Ja hajotan heitä toiset toisistans/ Isät lapsinens/ sano HERra/ en minä armahda eli säästä/ taicka ole laupias heidän cadotuxesans.
13:15 Kuulkaa, ottakaa korviinne, älkää ylpeilkö, sillä Herra on puhunut.	15. Niin kuulkaat nyt ja ottakaat vaari ja älkäät paisuko; sillä Herra on sen sanonut.	13:15 Nijn cuulcat nyt ja ottacat waari/ ja älkät haastaco: sillä HERra on sen sanonut.
13:16 Antakaa Herralle, teidän Jumalallenne, kunnia, ennenkuin tulee pimeä ja jalkanne loukkaantuvat vuoriin hämärissä. Silloin te odotatte valoa, mutta hän muuttaa sen pilkkopimeäksi, tekee sen synkeydeksi.	16. Antakaat Herralle teidän Jumalallenne kunnia, ennenkuin hän antaa pimeyden tulla, ja ennenkuin teidän jalkanne loukkaantuu pimiöihin vuoriin, niin että te odotatte walkeutta, ja hänen pitää sen tekemän kuoleman varjoksi ja pimeydeksi.	13:16 Andacat HERralle teidän Jumalallen cunnia/ ennencuin se pimiäxi tule/ ja ennencuin teidän jalcan louckandu pimeijn wuorijn/ nijn että te odotatte walkeutta/ ja hänen pitä cuitengin tekemän caicki pimeydexi ja cuoleman warjoxi.
13:17 Mutta ellette kuule tätä, niin minun sieluni salassa itkee sellaista ylpeyttä, itkee katkerasti, ja minun silmäni vuotavat kyyneleitä, kun Herran lauma viedään vankeuteen.	17. Mutta jollette näitä kuule, niin on kuitenkin minun sieluni salaisesti itkevä senkaltaista ylpeyttä; minun silmäni on katkerasti ja yltäkyllin vuodattava kyyneleitä, että Herran lauma vangiksi tulee.	13:17 Mutta jollet te näitä cuule/ nijn on cuitengin minun sielun salaisest itkewä sencaltaist coreutta/ minun silmän on catkerast wuodattawa kyyneleitä/ että HERran lauma fangixi tule.
13:18 "Sano kuninkaalle ja kuninkaan äidille: Istukaa alhaiselle sijalle, sillä pudonnut on päästänne teidän kunniankruununne.	18. Sano kuninkaalle ja kuningattarelle: nöyryttäkää teitä ja istukaat maahan; sillä kunnian kruunu on teidän päästänne pudonnut.	13:18 SAno Cuningalle ja Drotningille: nöyryttäkät teitän ja istucacat maahan: sillä cunnian Cruunu on teidän päästän pudonnut.
13:19 Etelämaan kaupungit ovat suljetut, eikä ole avaajaa; koko Juuda on viety pakkosiirtolaisuuteen, pakkosiirtolaisuuteen kaikki kansa.	19. Kaupungit etelänpuolella ovat suljetut, ja ei ole yhtään, joka heitä avaa; koko Juuda on viety pois, se on peräti viety pois.	13:19 Caupungit meren puoles owat suljetut/ ja ei ole yhtän joca heitä awa/ coco Juda on wiety pois.
13:20 Nostakaa silmänne ja katsokaa, kuinka ne tulevat pohjoisesta. Missä on lauma, joka oli sinun haltuusi annettu, nuo sinun lampaasi, sinun kunniasi?	20. Nostakaat silmänne ja katsokaat, kuinka he pohjoisesta tulevat; kussa lauma nyt on, joka sinun haltuus annettu oli, sinun jalo laumas?	13:20 Nostacacat teidän silmän/ ja cadzocat cuinga he pohjaisesta tulewat/ cusa lauma nyt on/ joca sinun haldus annettu oli/ sinun jalo laumas/
13:21 Mitä sanot, kun hän panee sinulle päämiehiksi ne, jotka olit ystäviksesi totutellut? Eivätkö tuskat kourista sinua niinkuin synnyttävää vaimoa?	21. Mitäs tahdot sanoa, kuin hän näin on kostolla etsivä sinua? sillä sinä olet niin totuttanut heidät sinuas vastaan, että he ruhtinaat ja päämiehet olla tahtovat; mitämaks, sinulle pitää tuska tuleman, niinkuin vaimolle lapsen synnyttämisessä.	mitäs tahdot sano/ cosca hän näin on costolla edziwä sinua? 13:21 Sillä sinä olet nijn totuttanut heidän sinuas wastan/ että he Ruhtinat ja päämiehet olla tahtowat/ mitämax/ sinulle pitä tusca tuleman/ nijncuin waimolle lapsen synnyttämises.

13:22 Ja jos sanot sydämestäsi: 'Minkätähden on minulle näin käynyt?' - suuren syntisi tähden sinun liepeesi kohotettiin, tehtiin väkivaltaa sinun kantapäillesi.	22. Ja jos sinä sydämestäs sanoa tahtoisit: minkätähden minulle nämät tapahtuvat? Sinun moninaisen pahuutes tähden on sinun saumas ratkenneet, ja sääres väkisin paljastetut.	13:22 Ja jos sinä sydämestäs sanoa tahdoisit: mingätähden minulle sencaltaista tapahtu? sinun moninaisen pahudes tähden on sinun saumas ratkenneet/ ja sääres väkisin paljastettu.
13:23 Voiko etiopialainen muuttaa ihonsa ja pantteri pilkkunsa? Yhtä vähän te voitte tehdä hyvää, te pahantekoon tottuneet.	23. Taitaako musta kansa muuttaa nahkansa eli pardi pilkkunsa? niin te myös taidatte tehdä jotain hyvää, että te pahaan tottuneet olette.	13:23 Taitaco musta Canssa muutta nahcans/ eli Pardi pilckuns? nijn te myös taidatte tehdä jotain hyvä/ että te pahaan tottunet oletta.
13:24 Ja minä hajotan heidät kuin oljenkorret, jotka lentävät erämaan tuulessa.	24. Sentähden hajoitin minä heidät niinkuin akanat, jotka tuuli korpeen lennättää.	13:24 Sentähden hajotan minä heidän nijncuin acanat/ jotca tuuli corpeen lennättää.
13:25 Tämä on sinun arpasi, sinun mitattu osasi minulta, sanoo Herra, koska olet unhottanut minut ja luottanut valheeseen.	25. Se pitää oleman sinun palkkas ja osas, jonka minä sinulle jakanut olen, sanoo Herra, ettäs minun unhotit ja luotit itses valheisiin.	13:25 Se pitä oleman sinun palckas ja osas/ jonga minä sinulle jakanut olen/ sano HERra/ ettäs minun unhotit. 13:26 Ja luotit idzes walheisijn/
13:26 Niinpä minäkin nostan sinulta liepeet kasvojen yli, ja sinun häpeäsi näkyy.	26. Sentähden kirvotan minä myös paljon sinun saumastas, että sinun häpys nähtämän pitää.	sentähden kirvotan minä myös paljo sinun saumastas/ että se hywin nähtämän pitä.
13:27 Sinun aviorikoksesi, hirnumisesi, riettaan haureutesi, sinun iljetyksesi kedon kukkuloilla minä olen nähnyt. Voi sinua, Jerusalem! Et sinä puhdistu, et vielä pitkään aikaan."	27. Sillä minä olen nähnyt sinun huoruutes, sinun haureutes, sinun häpeemättömän salavuoteutes ja sinun kauhiutes, sekä kukkuloilla että kedoilla. Voi sinuas Jerusalem! koskas siis joskus tahdot puhdistaa itses?	13:27 Sillä minä olen nähnyt sinun huorudes/ sinun haureudes/ sinun häpemättömän salavuoteudes ja sinun cauhiudes/ sekä cuckuloilla että kedoilla/ woi sinua Jerusalem/ coscas sijs joscus tahdot puhdistaa idzes?
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 Herran sana, joka tuli Jeremialle suuren kuivuuden tähden.	1. Tämä on se sana, jonka Herra sanoi Jeremialle, kalliista ajasta:	14:1 TÄmä on se sana/ jonga HERra sanoi Jeremialle callista ajasta.
14:2 "Juuda murehtii, sen portit raukeavat, kallistuvat murheasussa maahan; ja Jerusalemissa nousee valitushuuto.	2. Juuda murehtii, ja hänen porttinsa ovat hyljätyt, maassa ollaan surullisesti, ja Jerusalemissa on valitus.	14:2 Juda murehti/ ja hänen porttins owat herwottomat/ maasa ollan surullisest/ ja Jerusalemissa on walitus.

14:3 Heidän ylimyksensä lähettävät alaisiansa vedelle. Nämä tulevat kaivoille, eivät löydä vettä, palajavat astiat tyhjinä, ovat pettyneet ja häpeissänsä ja peittävät päänsä.	3. Ylimmäiset lähettävät alamaisensa veden perään, mutta kuin he tulevat kaivolle, niin ei he löydä vettä, ja kantavat niin astiansa kotia tyhjänä jälleen; he käyvät surullisina ja häpeevät, ja peittävät päänsä,	14:3 Suuret lähettävät pienet veden perän/ mutta cosca he tulewat caiwolle/ nijn ei he löydä wettä/ ja candawat nijn astians cotia tyhjänä jälleens/ he käywät surullisna ja murheisans/ ja peittäwät pääns.
14:4 Peltomaan tähden, joka pakahtuu, kun ei ole satanut maassa, ovat peltomiehet pettyneinä ja peittävät päänsä.	4. Että maa pakahteli, ettei sada maan päälle, peltomiehet käyvät suruissansa ja peittävät päänsä,	14:4 Että maa pacahteli/ ettei sada maan päälle/ peldomiehet käywät suruisans ja peittäwät pääns.
14:5 Peurakin kedolla poikii ja hylkää vasikkansa, kun ei ole mitään vihantaa.	5. Sillä naaraspeurat, jotka kedolla poikivat, hylkäävät vasikkansa, ettei ruoho kasva.	14:5 Sillä naaras peurat jotca kedolla poikiwat/ hyljäwät wasickans/ ettei ruoho caswa.
14:6 Ja villiaasit seisovat kalliokukkuloilla, haukkovat ilmaa niinkuin aavikkosudet; niiden silmät ovat riutuneet, kun ei ruohoa ole."	6. Ja metsä-aasit seisovat mäillä ja haistelevat tuulta niinkuin lohikärmeet, ja heidän silmänsä nääntyvät, ettei heinä kasva.	14:6 Ja medzäasit seisowat mäjillä/ ja haistelewat tuulda nijncuin Drakit/ ja heidän silmäns näändywät/ ettei heinä caswa.
14:7 Vaikka pahat tekomme todistavat meitä vastaan, tee työsi, Herra, nimesi tähden; sillä meidän luopumuksemme ovat monet, sinua vastaan me olemme syntiä tehneet.	7. Voi Herra, meidän pahat tekomme ovat sen kyllä ansainneet, mutta auta kuitenkin sinun nimes tähden; sillä meidän kovakorvaisuutemme on suuri, kuin me olemme sinua vastaan syntiä tehneet.	14:7 Woi HERra/ meidän pahat tecom owat sen kyllä ansainnet/ mutta auta cuitengin sinun nimes tähden: 14:8 Sillä meidän cowacorwaisudem on suuri/ cuin me olemma ollet sinua wastan/
14:8 Sinä Israelin toivo, sen vapahtaja ahdingon aikana, minkätähden sinä olet kuin muukalainen maassa, kuin matkamies, joka poikkeaa majaan vain yöpyäksensä?	8. Sinä olet Israelin turva ja auttaja hädässä; miksis olet niinkuin muukalainen maassa, ja niinkuin vieras, joka siihen ainoasti yötty?	sinä Israelin turwa ja auttaja hähdäs/ mixis olet nijncuin muucalainen maasa/ ja nijncuin wieras/ joca sijhen ainoastans yöty.
14:9 Minkätähden sinä olet kuin tyrmistynyt mies, kuin sankari, joka ei voi auttaa? Ja kuitenkin sinä olet meidän keskellämme, Herra, ja me olemme otetut sinun nimiisi; älä meitä jätä.	9. Miksis olet niinkuin mies, joka on pelkuri, ja niinkuin väkevä, joka ei auttaa taida? Sinä olet kuitenkin meidän seassamme, Herra, ja me nimitetään sinun nimelläs; älä meitä hylkää.	14:9 Mixis olet nijncuin Sangari/ joca on pelcuri/ ja nijncuin wäkewä/ joca ei autta taida/ sinä olet cuitengin meidän seassam HERra/ ja me nimitetän sinun nimelläs/ älä meitä hyljä.
14:10 Näin sanoo Herra tästä kansasta: Noin he mielellänsä harhailevat, eivät pidätä jalkojansa. Ei Herra mielisty heihin; hän muistaa nyt heidän pahat tekonsa ja rankaisee heidän syntinsä.	10. Näin sanoo Herra tästä kansasta: he juoksevat mielellänsä sinne ja tänne, eikä pysy alallansa; sentähden ei he kelpaa Herralle, vaan hän muistaa kyllä heidän pahuutensa, ja tahtoo etsiä heidän syntejänsä.	14:10 NÄin sano HERra tästä Canssasta: he juoxewat mielelläns sinne ja tänne eikä pysy alallans/ sentähden ei he kelpa HERralle/ waan hän muista kyllä heidän pahudens/ ja tahto edziä heidän syndins.

14:11 Ja Herra sanoi minulle: "Älä rukoile tämän kansan puolesta, sen hyväksi.	11. Ja Herra sanoi minulle: ei sinun pidä rukoileman tämän kansan edestä heidän hyväksensä.	14:11 Ja HERra sanoi minulle: ei sinun pidä rucoileman tämän Canssan edest heidän hywäxens.
14:12 Vaikka he paastoavat, en minä kuule heidän huutoansa, ja vaikka he uhraavat polttouhreja ja ruokauhreja, en minä heihin mielisty, vaan miekalla, nälällä ja rutolla minä heidät lopetan."	12. Sillä jos he paastoavat, en minä sittekään kuule heidän rukoustansa, ja jos he polttouhria ja ruokauhria uhraavat, niin ei ne minulle kelpaa; vaan minä lopetan heidät miekalla, nälällä ja rutolla.	14:12 Sillä jos he paastowat/ en minä sijttekän cuule heidän rucoustans/ ja jos he polttouhria ja ruocauhria uhraisit/ nijn ei nekän minulle kelpa: waan minä lopetan heidän miecalla/ näljällä ja rutolla.
14:13 Niin minä sanoin: "Voi, Herra, Herra! Katso, profeetat sanovat heille: 'Ei teidän tarvitse nähdä miekkaa eikä kärsiä nälkää, vaan minä annan teille vakaan rauhan tässä paikassa.'"	13. Niin minä sanoin: oi Herra, Herra, katso, prophetat sanovat heille: ei teidän pidä miekkaa näkemän, eikä saaman kallista aikaa, mutta minä annan teille hyvän rauhan tässä paikassa.	14:13 Nijn minä sanoin: HERra/ HERra/ cadzo/ Prophetat sanowat heille: ei teidän pidä miecka näkemän/ eikä saaman callista aica/ mutta minä annan teille hywän rauhan täsä paicas.
14:14 Mutta Herra sanoi minulle: "Valhetta ennustavat profeetat minun nimessäni; minä en ole lähettänyt heitä, en käsenyt heitä enkä puhunut heille. Valhenäkyjä, turhia ennustuksia ja oman sydämensä petosta he ennustavat teille.	14. Ja Herra sanoi minulle: prophetat ennustavat valhetta minun nimeeni, en ole minä heitä lähettänyt enkä käsenyt, elikkä puhunut heidän kanssansa; he saarnaavat teille vääriä näkyjä, noituutta, turhuutta ja sydämensä petosta.	14:14 Ja HERra sanoi minulle: Prophetat ennustawat walhetta minun nimeeni/ en ole minä heitä lähettänyt/ engä käsenyt/ elickä puhunut heidän cansans/ ja he saarnawat teille wääriä näwyjä/ noituutta/ turhutta/ ja heidän sydämens petosta.
14:15 Sentähden, näin sanoo Herra profeetoista, jotka ennustavat minun nimessäni, vaikka minä en ole heitä lähettänyt, ja jotka sanovat, että miekka ja nälkä ei tule tähän maahan: miekkaan ja nälkään hukkuvat nämä profeetat.	15. Sentähden näin sanoo Herra niistä prophetaista, jotka minun nimeeni ennustavat: vaikka en minä heitä ole lähettänyt, ja kuitenkin he sanovat: ei miekan ja kalliin ajan pidä tähän maahan tuleman; ne prophetat pitää kuoleman miekalla ja nälällä.	14:15 Sentähden sano HERra nijstä Prophetaista/ jotca minun nimeeni ennustawat/ waicka en minä ole heitä lähettänyt/ ja cuitengin he saarnawat/ ettei miecan ja callin ajan pidä tähän maahan tuleman: taencaltaiset Prophetat pitä cuoleman miecalla ja näljällä.
14:16 Ja kansa, jolle he ennustavat, suistuu Jerusalemin kaduilla nälkään ja miekkaan, eikä kukaan heitä hautaa - ei heitä, ei heidän vaimojansa, poikiansa eikä tyttäriänsä. Minä vuodatan heidän pahuutensa heidän päällensä."	16. Ja kansa, jolle he ennustavat, pitää nälästä ja miekasta siellä ja täällä Jerusalemin kaduilla makaavan, ja ei heillä pidä yhtään oleman, joka heitä hautaa, heitä ja heidän vaimojansa, poikiansa ja tyttäriänsä; ja minä tahdon kaataa heidän pahuutensa heidän päällensä.	14:16 Ja Canssa/ joille he ennustawat/ pitä näljäst ja miecast siellä ja täällä Jerusalemin catuilla macaman/ ettei yxikän heitä hauta/ nijn myös heidän waimons/ poicans ja tytärtens/ ja minä tahdon caata heidän pahudens. heidän päällens.

14:17 Ja sano heille tämä sana: Minun silmistäni vuotavat kyyneleet yötä päivää, eivät lakkaa; sillä neitsyt, tytär, minun kansani, on raskaasti runneltu, ylen kipeällä iskulla.	17. Ja sinun pitää sanoman heille tämän sanan: minun silmäni vuotavat kyyneleitä yli yötä ja päivää, ja ei lakkaa; sillä neitsy, minun kansani tytär, on hirmuisesti vaivattu ja surkiasti lyöty.	14:17 Ja sinun pitää sanoman heille tämän sanan: minun silmäni vuotawat kyyneleitä yli päiwä ja yötä/ ja ei lacka: sillä neidzy/ minun Canssani tytär/ on hirmuisest waiwattu/ ja surkiast lyöty.
14:18 Jos minä kedolle lähden, katso - miekan kaatamia! Jos tulen kaupunkiin, katso - kalvava nälkä! Sillä sekä profeetat että papit kiertävät maata eivätkä mitään tiedä.	18. Jos minä menen kedolle, niin katso, siellä makaavat miekalla lyödyt; jos minä tulen kaupunkiin, niin katso, siellä makaavat nälästä nääntyneet; sillä prophetat ja papit pitää myös menemän pois siihen maahan, jota ei he tunne.	14:18 Jos minä menen kedolle/ nijn siellä macawat miecalla lyödyt/ jos minä tulen Caupungijn/ nijn sielläkin macawat näljästä näändynet: sillä Prophetat ja Papit pitä myös menemän pois sijhen maahan/ jota ei he tunne.
14:19 Oletko sinä kokonaan hyljännyt Juudan, vierooko sielusi Siionia? Minkätähden olet lyönyt meitä, niin ettemme voi parantua? Odotetaan rauhaa, mutta hyvää ei tule, paranemisen aikaa, mutta katso, tulee peljästy!	19. Oletkos Juudan peräti hyljännyt, eli ilvottaako sielus Zionia? miksi sinä olet niin meitä lyönyt, ettei kenkään parantaa taida? Me toivoimme rauhaa, mutta ei tule mitään hyvää: parantamisen aikaa, ja katso, tässä on vielä nyt enempi vahinkoa.	14:19 Oletcostas Judan hyljännyt/ eli ilgottaco sinun sielus Zionita? mixi sinä olet nijn meitä lyönyt/ ettei kengän parata taida: me toiwoimme rauha/ mutta ei tule mitän hywä/ me toiwoimme meidän paranewam/ ja cadzo/ täsä on wielä nyt enä wahingota.
14:20 Me tunnemme, Herra, jumalattomuutemme, isiemme pahat teot, sillä sinua vastaan me olemme syntiä tehneet.	20. Herra, me tunnemme jumalattoman menomme, ja isäimme pahat teot; sillä me olemme syntiä tehneet sinua vastaan.	14:20 HERra/ me tunnemme meidän jumalattoman menom/ ja meidän Isäim pahat tegot: sillä me olem syndiä tehnet sinua wastan/
14:21 Älä hylkää, nimesi tähden! Älä anna kunniasi valtaistuinta häväistäväksi; muista, älä riko, liittoasi meidän kanssamme.	21. Mutta sinun nimes tähden älä anna meitä häväistyksi tulla, älä kunnias istuinta anna pilkatuksi tulla; muista siis, ja älä anna liittos meidän kanssamme lakata.	mutta sinun nimes tähden älä anna meitä häväistyxi tulla/ älä sinun cunnias istuinda anna pilcatuxi tulla/ muista sijs/ ja älä anna sinun lijttos meidän cansam lacata.
14:22 Onko pakanain turhista jumalista sateen antajiksi, tahi taivasko antaa sadekuurot? Etkö sinä ole Herra, meidän Jumalamme? Sinua me odotamme, sillä sinä olet tehnyt kaiken tämän.	22. Ei ole kuitenkaan pakanain epäjumalain seassa, joka sateen antaa taitaa, ei taida taivas myöskään sataa; sinä ainoa olet Herra meidän Jumalamme, jonka päälle me toivomme, sillä sinä olet kaikki nämät tehnyt.	14:21 Ei ole cuitengan pacanain epäjumalain seas joca saten anda taita/ ei taida taiwas myöskän sata/ sinä ainoa olet HERra meidän Jumalam/ jonga päälle me toiwomme: sillä sinä taidat caicki nämät tehdä.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu

<p>15:1 Ja Herra sanoi minulle: "Vaikka Mooses ja Samuel seisoisivat minun edessäni, ei minun sieluni taipuisi tämän kansan puoleen. Aja heidät pois minun kasvojeni edestä, he menkööt!</p>	<p>1. Ja Herra sanoi minulle: Jos Mooses ja Samuel seisoisivat minun edessäni, niin ei sydämeni olisi sittenkään sen kansan puoleen; aja heitä pois minun edestäni, ja anna heidän mennä.</p>	<p>15:1 JA HERra sanoi minulle: jos Mooses ja Samuel seisoisit minun edessäni/ niijn ei minun sydämen ole sijttengän sen Canssan tygö/ aja heitä pois minun edestäni/ ja anna heidän mennä.</p>
<p>15:2 Ja jos he kysyvät sinulta: 'Minne meidän on mentävä?' niin vastaa heille: Näin sanoo Herra: Joka ruton oma, se ruttoon, joka miekan, se miekkaan, joka nälän, se nälkään, joka vankeuden, se vankeuteen!</p>	<p>2. Ja jos he sinulle sanovat: kuhunka meidän pitää menemän? niin sano heille: näin sanoo Herra: jotka (ovat aiotut) kuolemaan, ne (menkään) kuolemaan; jotka miekkaan, ne miekkaan; jotka nälkään, ne nälkään; ja jotka vankiuteen, ne vankiuteen.</p>	<p>15:2 Ja jos he sinulle sanovat: cunga meidän pitä menemän? Niijn sano heille: näitä sano HERra: jota cuolema cohta/ sitä hän cohdackon/ jota miecka cohta/ sitä se cohdackon/ jota nälkä cohta/ sitä hän cohdackon/ jota fangius cohta/ sitä se cohdackon:</p>
<p>15:3 Ja minä asetan heille neljänkaltaiset käskijät, sanoo Herra: miekan surmaamaan, koirat raahaamaan, taivaan linnut ja maan eläimet syömään ja hävittämään.</p>	<p>3. Sillä minä tahdon määrätä heille neljä kuritusta, sanoo Herra: miekan tappamaan, koirat repimään, taivaan linnut ja pedot syömään ja hukuttamaan.</p>	<p>15:3 Sillä minä tahdon curitta heitä neljällä curituxella/ sano HERra: Miecalla/ että he pitä tapettaman: coirilla/ jotca heitä pitä repimän/ taiwan linnuilla ja maan pedoilla/ että heidän pitä syötämän ja huckuman.</p>
<p>15:4 Minä panen heidät kauhistukseksi kaikille valtakunnille maan päällä Manassen, Hiskian pojan, Juudan kuninkaan, tähden, kaiken tähden, mitä hän teki Jerusalemissa.</p>	<p>4. Ja minä tahdon ajaa heitä sinne ja tänne jokaiseen valtakuntaan maan päällä, Manassen, Hiskian Juudan kuninkaan pojan tähden, niiden tähden, mitkä hän teki Jerusalemissa.</p>	<p>15:4 Ja minä tahdon aja heitä sinne ja tänne/ jocaidzen waldacundaan maan päälle/ Manassen Jeheschian Judan Cuningan pojan tähden cuin hän teki Jerusalemis.</p>
<p>15:5 Kuka säälii sinua, Jerusalem, kuka surkuttelee sinua, kuka poikkeaa kysymään sinun vointiasi?</p>	<p>5. Sillä kuka tahtoo sinua armahtaa, Jerusalem? kuka sinua surkuttelee? kuka pitää menemän ja saattaman rauhaa sinulle?</p>	<p>15:5 CUca silloin tahto sinua armahta Jerusalem? cuca sinua surcuttele? cuca silloin pitä menemän ja saattaman rauha sinulle?</p>
<p>15:6 Sinä olet hyljännyt minut, sanoo Herra, olet kääntynyt pois; niinpä minä olen ojentanut käteni sinua vastaan, ja minä hävitän sinut. En jaksa enää armahtaa.</p>	<p>6. Sinä olet minun hyljännyt, sanoo Herra, ja olet minusta luopunut; sentähden olen minä ojentanut käteni sinua vastaan, hukuttaakseni sinua; minä suutun jo armahtamasta.</p>	<p>15:6 Sinä olet minun hyljännyt/ sano HERra: ja olet minusta luopunut/ sentähden olen minä ojendanut käteni sinua wastan/ hucuttaxeni sinua/ minä suutun jo armahtamast.</p>
<p>15:7 Minä viskaan viskimellä heidät maan porteilla; minä teen lapsettomaksi, minä hukutan kansani, kun he eivät ole teiltänsä kääntyneet.</p>	<p>7. Minä tahdon viskata heitä viskimellä ulos maakunnan porteista; ja minun kansani, joka ei tahdo kääntyä menostansa, ne tahdon minä tehdä kaikki isättömiksi ja kadottaa.</p>	<p>15:7 Minä tahdon wiscata heitä wiskimellä pois maasta/ ja minun Canssani/ joca ei tahdo käätä idzens hänen menostans/ ne tahdon minä tehdä caicki Isättömäxi ja cadotta.</p>

<p>15:8 Heidän leskiänsä on oleva enemmän kuin meren hiekkaa; minä tuon heidän nuorukaistensa äitien kimppuun hävittäjän keskellä päivää, langetan äkkiä heidän päällensä tuskan ja kauhun.</p>	<p>8. Minulla pitää enemp leskiä oleman heidän seassansa, kuin santaa meressä; minä tahdon antaa tulla nuoren hävittäjän äitiä vastaan, julkisen hävittäjän, ja annan äkisti ja tapaturmaisesti langeta kaupungin päälle:</p>	<p>15:8 Minulla pitää enä leskejä oleman heidän seasans/ cuin sanda meres/ minä tahdon anda tulla nuoren hävittäjän äitiä wastan/ julkisen hävittäjän/ ja annan äkisti ja tapaturmast langeta Caupungin päälle:</p>
<p>15:9 Seitsemän pojan synnyttävä menehtyy ja huokaisee henkensä pois; hänen aurinkonsa laski, kun vielä oli päivä, hän joutui häpeään, sai hävetä. Ja mitä heistä jää, sen minä annan miekalle alttiiksi heidän vihollistensa edessä, sanoo Herra."</p>	<p>9. Niin että se, jolla seitsemän lasta on, pitää yksinäiseksi tuleman, ja sydämestänsä huokaaman; sillä hänen aurinkonsa pitää varhain päivällä laskeman, että hänen pitää häpiään tuleman ja häpeemän; ja ne kuin jäävät, tahdon minä antaa miekan alle heidän vihollisillensa, sanoo Herra."</p>	<p>15:9 Nijn että se jolla seidzemen lasta on/ pitä vihelijäisexi tuleman/ ja sydämestäns huocaman: sillä heidän Auringons pitää warahin päiwällä laskeman/ että heidän kehumisens ja ilons saa lopun/ ja ne cuin jäävät/ tahdon minä anda miecan ala heidän wihollisillens/ sano HERra.</p>
<p>15:10 Voi minua, äitini, kun minut synnytit riidan ja toran mieheksi koko maalle! En ole lainaksi antanut enkä lainaksi ottanut; kuitenkin kiroavat minua kaikki.</p>	<p>10. Voi minua, äitini, että minun synnytit riiteliäksi ja vastustajaksi koko maalle! En minä ole korkoa ottanut, eikä he ole minua kasvulle antaneet, kuitenkin kaikki minulle kiroilevat.</p>	<p>15:10 WOi minun äitin/ että minun synnytit rijteliäxi ja coco maalle eripuraisexi/ en minä ole corco ottanut/ engä caswolle andanut/ cuitengin caicki minua kiroilewat.</p>
<p>15:11 Herra sanoi: "Totisesti, minä kirvoitan sinut, niin että sinun käy hyvin; totisesti, minä saatan viholliset pyytämään sinua avuksensa onnettomuuden ja ahdistuksen aikana.</p>	<p>11. Herra sanoi: sinun jääneilles pitää vielä hyvin käymän; minä tahdon joutua avukses hädän ja ahdistuksen aikana vihollista vastaan.</p>	<p>15:11 HERra sanoi: mahta kyllä/ minä tahdon muutamat teistä tallella pitä: sillä vielä nytkin hywin tapahtu/ ja minä tahdon joutua teidän auxen hädäsä ja ahdistuxes wihollisten seas.</p>
<p>15:12 Murtuuko rauta, pohjoisesta tuotu rauta, ja vaski? -</p>	<p>12. Eikö rauta taitane särkeä sitä rautaa ja vaskea, joka pohjoisesta tulee?</p>	<p>15:12 Luulettaco nijn ettei josacusa jocu rauta ole/ joca taita särke sen raudan eli wasken pohjaisest?</p>
<p>15:13 Sinun tavarasi ja aarteesi minä annan ryöstettäväksi, ilman hintaa kaikkien sinun syntiesi tähden, kaikkia rajojasi myöten.</p>	<p>13. Vaan minä tahdon (ennen) antaa sinun kalus ja tavaras raatelukseksi, ilman maksoa; ja se on kaikkein sinun synteis tähden kaikissa sinun rajoissas.</p>	<p>15:13 Waan ennen tahdon minä anda teidän calun ja tawaran raateluxexi/ nijn ettei teidän pidä sijtä mitän saaman/ ja se on caicki teidän syndeinne tähden/ jotca te caikis teidän majoisan tehnet oletta.</p>
<p>15:14 Ja minä panen sinut vihollistesi kanssa kulkemaan maata, jota et tunne. Sillä minun vihani tuli on syttynyt; se leimuaa teitä vastaan."</p>	<p>14. Ja minä tahdon antaa sinun vietää vihollistes kanssa siihen maahan, jota et sinä tunne; sillä tuli on minun vihassani syttynyt ja pitää teidän päällänne palaman.</p>	<p>15:14 Ja minä tahdon anda teitä teidän wihollisten käsijn sijhen maahan jota et te tunne: sillä tuli on minun wihassani tullut teidän päälän.</p>

<p>15:15 Herra, sinä sen tiedät. Muista minua ja pidä minusta huoli ja kosta puolestani minun vainoojilleni; älä tempaa minua pois, sinä, joka olet pitkämielinen. Huomaa, kuinka minä kannan häväistystä sinun tähtesi.</p>	<p>15. Sinä, Herra, sen tiedät, muista minua ja pidä minusta suru, ja kosta minun vihollisilleni minun puolestani, älä viivytä vihaas, ota minua vastaan; sillä sinä tiedät, että minä sinun tähtes häväistään.</p>	<p>15:15 WOi sinä HERra sen tiedät/ muista meitä ja pidä meistä suru/ ja costa meidän puolestam meidän wihollisillem/ ota meitä wastan/ ja älä wijwytä sinun wihas heidän päällens/ sillä sinä tiedät että me sinun tähtes häwäistäñ:</p>
<p>15:16 Sinun sanasi tulivat, ja minä söin ne, ja sinun sanasi olivat minulle riemu ja minun sydämeni ilo; sillä minä olen otettu sinun nimiisi, Herra, Jumala Sebaot.</p>	<p>16. Sinun sanas ovat saavutetut, ja minä olen ne käsittänyt, ja sinun sanas on minulle ilo ja sydämen lohdutus; ja minä olen nimitetty sinun nimes jälkeen, Herra Jumala Zebaot.</p>	<p>15:16 Sillä wälillä tuke meitä sinun sanas/ cosca me sen saamme/ ja sinun sanas on meille ilo ja sydämen lohdutus: ja me olemma nimitetyt sinun nimes jälken/ HERra Jumala Zebaoth.</p>
<p>15:17 En ole minä istunut iloitsemassa ilonpitäjain seurassa. Sinun kätesi tähden minä olen istunut yksinäni, sillä sinä olet täyttänyt minut vihallasi.</p>	<p>17. En minä anna itsiäni pilkkaajain pariin, enkä iloitse (heidän kanssansa), vaan olen yksinänsä sinun kätes pelvon tähden: sillä sinä wihastut raskaasti minun päälleni.</p>	<p>15:17 En me anna idzem pilckaitten pariñ/ engä iloidze heidän cansans/ waan olemme yxinäns sinun kätes pelgon tähden: sillä sinä wihastut rascast meidän päällem.</p>
<p>15:18 Miksi kestää minun kipuni ainiaan ja haavani on paha eikä tahdo parantua? Sinä olet minulle kuin ehtyvä puro, kuin vesi, joka ei pysy.</p>	<p>18. Miksi minun ahdistukseni kestää niin kauvan, ja minun haavani ovat aivan pahat, niin ettei niitä kukaan parantaa taida? Sinä olet minulle niin kuin lähde, joka ei enään vuotaa tahdo.</p>	<p>15:18 Mixi meidän ahdistuxem wijpy nijñ cauwan/ ja meidän haawam on aiwa pahat/ nijñ ettei nijtä cucan parata taida/ sinä olet meille nijñcuin lähde/ joca ei enä wuota tahdo.</p>
<p>15:19 Sentähden, näin sanoo Herra: "Jos sinä kääntynyt, niin minä sallin sinun kääntyä, ja sinä saat seisoa minun edessäni. Ja jos sinä tuot esiin jaloa, et arvotonta, niin sinä saat olla minun suunani. He kääntyvät sinun tykösi, mutta sinä et käännä heidän tykönsä.</p>	<p>19. Sentähden sanoo Herra näin: jos sinä kääntynyt (minun tyköni), niin minä tahdon kääntää sinun, ja sinun pitää seisoman minun edessäni; ja jos sinä eroitat hyvän pahasta, niin sinun pitää oleman niinkuin minun suuni. Heidän pitää kääntymän sinun tykö, ja et sinä käännä heidän tykönsä.</p>	<p>15:19 Sentähden sano HERra näin: jos sinä pidät idzes minun tygöni/ nijñ minä tahdon pitä minuni sinun tygös/ ja sinun pitä oleman minun saarnajan/ ja jos sinä opetat hywät eroittaman pahoista/ nijñ sinun pitä minun opettajan oleman/ ja ennencuin sinä olet käändywä heidän tygöns/ pitä heidän käändymän sinun tygös.</p>
<p>15:20 Ja minä teen sinut vahvaksi vaskimuuriksi tätä kansaa vastaan, ja he sotivat sinua vastaan, mutta eivät voita sinua; sillä minä olen sinun kanssasi, minä vapahdan ja pelastan sinut, sanoo Herra.</p>	<p>20. Sillä minä teen sinut vahvaksi vaskiseksi muuriksi tätä kansaa vastaan, ja he sotivat sinua vastaan, vaan ei heidän pidä sinua voittaman; sillä minä olen sinun tykönäs auttamassa sinua ja vapahtamassa sinua, sanoo Herra;</p>	<p>15:20 Sillä minä olen tehnyt sinun wahwaxi waskisexi muurixi tätä Canssa wastan/ jos he sotiwat sinua wastan/ nijñ ei heidän pidä sinua woittaman: sillä minä olen sinun tykönäs auttammas sinua ja wapahtamas/ sano HERra.</p>
<p>15:21 Minä pelastan sinut pahain käsistä ja päästän sinut väkivaltaisten kourista."</p>	<p>21. Ja tahdon sinun vapahtaa ilkiäin käsistä, ja pelastaa sinua julmain vallasta.</p>	<p>15:21 Ja tahdon sinun wapahta ylpiäin käsistä/ ja pelasta sinun julmain wallasta.</p>

16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 Minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	16:1 JA HERran sana tapahdui minulle/ ja sanoi:
16:2 "Älä ota itsellesi vaimoa, älköönkä sinulle tulko poikia ja tyttäriä tässä paikassa.	2. Ei sinun pidä ottaman itselles vaimoa, eikä siittämän poikia eli tyttäriä tässä paikassa.	16:2 Ei sinun pidä ottaman sinulles waimo/ eikä sijttämän poica eli tytärtä täsä paicas.
16:3 Sillä näin sanoo Herra niistä pojista ja tyttäristä, jotka syntyvät tässä paikassa, ja heidän äideistänsä, jotka heidät synnyttävät, ja heidän isistänsä, jotka heidät siittävät tässä maassa:	3. Sillä näin sanoo Herra niistä pojista ja tyttäristä, jotka tässä paikassa syntyvät, ja äideistä, jotka heitä synnyttävät, ja heidän isistänsä, jotka heitä tässä maassa siittävät:	16:3 Sillä nijn sano HERra/ nijstä pojista ja tyttäristä/ jotca täsä paicas syndywät/ ja äiteistä cuin heitä synnyttäwät/ ja heidän Isistäns cuin heitä täsä maasa sijttäwät:
16:4 He kuolevat tuskallisiin tauteihin, ei heille pidetä valittajaisia, ei heitä haudata; he tulevat maan lannaksi. He hukkuvat miekkaan ja nälkään, ja heidän ruumiinsa tulevat taivaan lintujen ja maan eläinten ruuaksi.	4. Heidän pitää kuoleman sairaudessansa, ja ei heitä pidä itkettämän eli haudattaman, vaan heidän pitää loaksi kedolle tuleman; ja heidän pitää vielä sitte miekalla ja näljällä hukkuman, ja heidän ruumiinsa pitää linnuille taivaan alla ja eläimille maassa ruaksi tuleman.	16:4 Heidän pitä cuoleman sairaudesans/ ja ei heitä pidä itkettämän eli haudattaman/ waan heidän pitä loaxi kedolle tuleman: Heidän pitä vielä sijtte miecalla ja näljällä huckuman/ ja heidän ruumins pitä linnuille taiwan alla/ ja eläimille maasa ruaxi tuleman.
16:5 Sillä näin sanoo Herra: Älä mene suruhuoneeseen, älä käy valittajaisiin äläkä heitä surkuttele, sillä minä otan rauhani pois tältä kansalta, sanoo Herra, armoni ja laupeuteni.	5. Sillä näin sanoo Herra: ei sinun pidä menemän murhehuoneesen, eikä menemän itkemään eli surkuttelemaan heitä; sillä minä olen ottanut pois minun rauhani tältä kansalta, sanoo Herra, ja minun armoni ja laupiuteni;	16:5 Sillä nijn sano HERra: ei sinun pidä menemän peijaisijn/ eikä johonguhun paickan itkemän eli surcutteleman heitä: sillä minä olen ottanut pois minun rauhani täldä Canssalda/ sano HERra/ ja minun armoni ja laupiuteni:
16:6 He kuolevat, sekä suuret että pienet, tässä maassa; ei heitä haudata eikä heille valittajaisia pidetä, ei kukaan viileskele ihoansa eikä ajele päätänsä paljaaksi heidän tähtensä.	6. Että sekä suuret että pienet pitää tässä maassa kuoleman, ja ei haudatuksi tuleman, ja ei yhdenkään pidä itkemän eli repimän itsiänsä, eikä ajeleman hiuksiansa heidän tähtensä.	16:6 Että sekä suuret että pienet pitä täsä maasa cuoleman/ ja ei haudatuxi eli itketyxi tuleman/ ja ei yhdengän pidä repimän hiuxians heidän tähtens.
16:7 Ei taiteta heille leipää lohdutukseksi heidän surussansa kuolleen tähden, eikä heille anneta juotavaksi lohdutusmaljaa heidän isänsä ja äitinsä tähden.	7. Ja ei myös pidä (leipää) jaettaman murheessa, että heitä lohdutettaisiin kuolleen tähden, eikä pidä annettaman juoda lohdutusmaljasta isänsä tähden ja äitinsä tähden.	16:7 Ja ei myös pidä leipä jaettaman sijnä itkemises/ että heitä lohdutettaisin cuolluen tähden/ eikä pidä annettaman juoda lohdutus maljast Isäns ja äitins tähden.

16:8 Älä mene pitotaloon istumaan heidän kanssansa, syömään ja juomaan.	8. Ja ei pidä sinun menemän pitohuoneesen, istumaan heidän viereensä, syömään ja juomaan.	16:8 Sentähden ei pidä sinun menemän johonguun juomahuonesen/ istuman heidän wiereens/ syömän eli juoman.
16:9 Sillä näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Katso, minä lopetan tästä paikasta teidän silmienne edessä ja teidän päivinänne riemun ja ilon huudon, huudon yljälle ja huudon morsiamelle.	9. Sillä näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: katso, minä tahdon ottaa pois tästä siasta, teidän silmäinne edestä ja teidän eläissänne, ilon ja riemun äänen, yljän äänen ja morsiamen äänen.	16:9 Sillä nijn sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: cadzo/ minä tahdon otta pois tästä siasta/ teidän silmäin edest/ ja teidän eläisän ilon ja riemun änen/ yljän ja morsiamen änen.
16:10 Kun sinä ilmoitat tälle kansalle kaikki nämä sanat ja he sanovat sinulle: 'Minkätähden Herra uhkaa meitä kaikella tällä suurella onnettomuudella, ja mikä on rikoksemme, mikä syntimme, jonka olemme tehneet Herraa, meidän Jumalaamme, vastaan?'	10. Ja kuin sinä nämät kaikki tälle kansalle sanonut olet, ja he sanovat sinulle: miksi Herra uhkaa meille kaikkea tätä suurta onnettomuutta? ja mikä on meidän pahatekomme ja syntimme, jolla me olemme rikkoneet Herraa, meidän Jumalaamme, vastaan?	16:10 JA cosca sinä nämät caicki tälle Canssalle sanonut olet/ ja he sanowat sinulle: mixi HERra uhca meille caicke tätä wastoinkäymistä? Cuca on se pahateco eli syndi/ jolla me olemma rickonet HERra meidän Jumalatom wastan?
16:11 niin sano heille: Sentähden että teidän isänne hylkäsivät minut, sanoo Herra, ja seurasivat muita jumalia, palvelivat niitä ja kumarsivat niitä, mutta hylkäsivät minut eivätkä noudattaneet minun lakiani.	11. Niin sinun pitää sanoman heille: että teidän isänne, sanoo Herra, ovat hyljänneet minun, ja seuranneet muita jumalia, palvelleet niitä ja kumartaneet niitä; mutta minun ovat he hyljänneet, ja ei pitäneet minun lakiani.	16:11 Nijn sinun pitä sanoman heille: että teidän Isän/ sano HERra/ owat hyljännet minun ja seurannet muita jumalita/ palwellet nijtä ja cumartanet: mutta minun owat he hyljännet/ ja ei pitänet minun Lakiani.
16:12 Ja te olette tehneet pahemmin kuin teidän isänne, ja katso, te vaellatte kukin pahan sydämenne paatumuksessa, kuulematta minua.	12. Ja te teette vielä pahemmin kuin teidän isänne; sillä katso, kukin elää oman pahan sydämensä sisun jälkeen, eikä yksikään tottele minua.	16:12 Ja te teette wielä pahemmin cuin teidän Isänne: sillä cadzo/ cukin elä oman pahan sydämens sisun jälkeen/ eikä yxikän tottele minua.
16:13 Niin minä heitän teidät pois tästä maasta maahan, jota te ette tunne eivätkä teidän isänne tunteneet, ja siellä te saatte palvella muita jumalia päivät ja yöt, sillä minä en teille armoa anna.	13. Sentähden minä tahdon ajaa teidät pois tästä maasta siihen maahan, josta ette te eikä teidän isänne mitään tiedä, siellä saatte te palvella muita jumalia yli päivää ja yötä, ja en minä tahdo siellä armoa näyttää teille.	16:13 Sentähden minä tahdon aja teidän pois tästä maasta/ sijhen maahan/ josta et te eikä teidän Isän mitän tiedä/ siellä pitä teidän palweleman muita jumalita ylipäiwä ja yötä/ ja en minä tahdo siellä armo näyttä teille.
16:14 Sentähden, katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin ei enää sanota: 'Niin totta kuin Herra elää, joka johdatti israelilaiset Egyptin maasta',	14. Sentähden katso, se aika tulee, sanoo Herra, ettei sitte pidä enään sanottaman: niin totta kuin Herra elää, joka Israelin lapset Egyptin maalta on johdattanut,	16:14 SENTähden cadzo/ se aica tule/ sano HERra/ ettei sijtte pidä enä sanottaman: 16:15 Nijn totta cuin HERra elä/ joca Israelin lapset Egyptin maalda on johdattanut:

16:15 vaan: 'Niin totta kuin Herra elää, joka johdatti israelilaiset pohjoisesta maasta ja kaikista muista maista, joihin hän oli heidät karkoittanut.' Sillä minä palautan heidät heidän omaan maahansa, jonka minä annoin heidän isillensä.	15. Vaan, niin totta kuin Herra elää, joka Israelin lapset on johdattanut pohjan maasta ja kaikista maista, joihin hän heitä ajanut oli; sillä minä tahdon antaa heidän tulla jälleen heidän maahansa, jonka minä heidän isillensä antanut olen.	mutta nijn totta cuin HERra elä/ joca Israelin lapset on johdattanut pohjan maasta/ ja caikista maista/ joihin hän heitä ajanut oli: sillä minä tahdon anda heidän tulla jälleens sijhen maahan/ jonga minä heidän Isillens andanut olen.
16:16 Katso, minä käsken tulemaan monta kalastajaa, sanoo Herra, ja ne heitä kalastavat, ja sen jälkeen minä käsken tulemaan monta metsästäjää, ja ne heitä metsästävät kaikilta vuorilta ja kaikilta kukkuloilta ja kallioiden rotkoista.	16. Katso, minä lähetän monta kalamiestä, sanoo Herra, heitä onkimaan; ja sitte lähetän minä monta metsämiestä, heitä käsittämään kaikilla vuorilla, kaikilla kukkuloilla ja kaikissa kiviraunioissa.	16:16 CAdzo/ minä lähetän monda calamiestä sano HERra/ heidän pitä heitä ongiman/ ja sijtte lähetän minä monda medzämiestä/ jotca heitä pitä käsittämän caikilla vuorilla/ caikilla cuckuloilla ja caikisa kiwiraunioisa.
16:17 Sillä minun silmäni tarkkaavat kaikkia heidän teitensä, ne eivät ole minulta salassa, eikä heidän rikoksensa ole kätkeyty minun silmäini edestä.	17. Sillä minun silmäni näkee kaikki heidän tiensä, ja ei ne ole peitetyt minun edessäni; ja heidän pahatekonsa on minun silmäini edessä salaamatoin.	16:17 Sillä minun silmäni näke caicki heidän tiens/ ettei heidän pidä taitaman kätke heitäns minun edestäni/ ja heidän pahatecons on minun silmäini edes salamatoin.
16:18 Ja minä kosten ensin kaksinkertaisesti heidän rikoksensa ja syntinsä, koska he ovat saastuttaneet minun maani iljetystensä raadoilla ja täyttäneet minun perintöösani kauhistuksillansa."	18. Ensisti pitää minun kaksinkertaisesti maksaman heidän pahat tekonsa ja syntinsä, että he ovat saastuttaneet minun maani kauhistustensa raadoilla, ja kauhistuksellansa täyttivät he minun perintöni.	16:18 Ennen pitä minun caxikertaisest maxaman heidän pahattecons ja syndins/ että he owat saastuttanet minun maani heidän epäjumaludens ruumilla/ ja täytit minun perindöni heidän cauhistuxellans.
16:19 Herra, minun voimani ja varustukseni, minun pakopaikkani hädän päivänä! Sinun tykösi tulevat pakanat maan ääristä ja sanovat: "Petosta vain perivät meidän isämme, turhia jumalia, joista ei ainoakaan auttaa taida.	19. Herra, sinä olet väkevyyteni ja voimani, ja turvani hädässä; pakanat tulevat sinun tyköns maailman ääristä ja sanovat: meidän isämme ovat tosin pitäneet vääriä ja turhia jumalia, jotka ei mitään auttaa taida.	16:19 HErra sinä olet minun wäkeyyden ja woiman ja minun paconi hädäsä/ pacanat pitä tuleman sinun tygöns mailman äristä/ ja sanoman: meidän Isäm on pitänet wääriä ja turhia jumalita/ jotca ei autta taida.
16:20 Voiko ihminen tehdä itsellensä jumalia? Eivät ne jumalia ole!"	20. Kuinka taitaa ihminen tehdä hänellensä jumalia, jotka ei kuitenkaan jumalia olekaan?	16:20 Cuinga taita ihminen tehdä heitä jumalixi/ jotca ei jumalat oleckan?
16:21 "Sentähden, katso, minä saatan heidät tuntemaan - tuntemaan tällä haavaa - minun käteni ja minun voimani, ja he tulevat tietämään, että minun nimeni on Herra."	21. Sentähden katso, minä tahdon opettaa heitä tällä haavalla, ja tehdä heille minun käteni ja valtani tietäväksi; ja heidän pitää ymmärtämän, että minun nimeni on Herra.	Sentähden cadzo/ minä tahdon opetta heitä/ ja tehdä heille minun käteni ja waldani tietäväxi/ heidän pitä ymmärtämän/ että minä cudzutan HERraxi.

17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu
17:1 "Juudan synti on kirjoitettu rautapiirtimellä, timanttikärjellä, kaiverrettu heidän sydämensä tauluun ja teidän alttarienne sarviin,	1. Juudan synti on raudalla ja kovalla timantilla kirjoitettu, ja heidän sydämensä tauluihin kaivettu, ja teidän alttarinne sarviin,	17:1 JUdan syndi on raudalla ja cowalla Demantilla kirjoitettu/ ja heidän sydämensä tauluijn caewettu/ ja heidän Altarins sarwijn.
17:2 ja niin heidän lapsensa muistavat alttarinsa ja asera-karsikkonsa viheriäin puitten vieressä, korkeilla kukkuloilla.	2. Että heidän lapsensa mieleensä johdattaisivat alttarit ja metsistöt viheriäisten puiden tykönä korkeilla vuorilla.	17:2 Että heidän lapsens mieleens johdataisit ne Altarit ja medzistöt/ wiherjäisten puiden tykönä corkeilla vuorilla.
17:3 Oman vuoreni, joka on kedolla, niin myös sinun tavarasi, kaikki sinun aarteesi ja sinun uhrikukkulasi minä annan ryöstettäväksi synnin tähden kaikkia rajojasi myöten.	3. Mutta minä olen antava sinun korkeutes ryöviöksi, sekä vuorilla että kedoilla, sekä riistas, että kaiken sinun tavaras, niiden syntein tähden, jotka kaikissa sinun maas äärissä on tehty.	17:3 Mutta minä olen andawa sinun corceuxes ryöwiöxi/ sekä vuorilla että kedoilla/ sekä sinun rijstas/ että caiken sinun tawaras/ nijden syndein tähden cuin caikisa sinun maas äris on tehty.
17:4 Sinun on luovuttava perintöosastasi, jonka minä olen sinulle antanut; ja minä saatan sinut vihollistesi orjuuteen maassa, jota sinä et tunne. Sillä te olette sytyttäneet minun vihani tulen; se on palava iankaikkisesti.	4. Ja sinun pitää tuleman ajetuksi pois sinun perinnöstäs, jonka minä sinulle antanut olen; ja minä tahdon sinun tehdä vihollisten orjaksi siinä maassa, jota et sinä tunne; sillä te olette sytyttäneet vihani tulen, joka ijankaikkisesti palava on.	17:4 Ja sinun pitä tuleman ajetuxi pois sinun perinnöstäs/ cuin minä sinulle andanut olen/ ja minä tahdon sinun tehdä wihollistes orjaxi/ sijnä maasa jota et sinä tunne: sillä te oletta sytyttänet minun wihani tulen/ joca ijancaickisest palawa on.
17:5 Näin sanoo Herra: Kirottu on se mies, joka turvaa ihmisiin ja tekee lihan käsivarreksensa ja jonka sydän luopuu Herrasta.	5. Näin sanoo Herra: kirottu olkoon se mies, joka luottaa ihmiseen, ja panee lihan itsellensä käsivarreksi, ja jonka sydän luopuu pois Herrasta.	17:5 NÄitä sano HERra: kirottu olcon se mies joca luotta idzens ihmiseen/ ja pane lihan idzellens käsiwarrexi/ ja jonga sydän luopu pois HERrasta:
17:6 Hän jää alastomaksi arolle eikä näe mitään onnea tulevan; hän asuu poudan polttamissa paikoissa erämaassa, asumattomassa suolamaassa.	6. Hänen pitää tuleman niinkuin kanerva korvessa, ja ei pidä saaman nähdä tulevaista lohdutusta; ja hänen pitää asuman kuivuudessa korvessa, hedelmättömässä ja autiossa erämaassa.	17:6 Hänen pitä tuleman nijncuin canerwa corwesa/ ja ei pidä saaman nähdä tulewaista lohdutusta/ pitä oleman cuiwudes corwesa/ hedelmättömäs ja autias erämaasa.
17:7 Siunattu on se mies, joka turvaa Herraan, jonka turvana Herra on.	7. Mutta se mies on siunattu, joka luottaa Herraan; ja Herra on hänen turvansa.	17:7 Mutta se mies on siunattu/ joca luotta HERraan/ ja HERra on hänen turwans.

17:8 Hän on kuin veden partaalle istutettu puu, joka ojentaa juurensa puron puoleen; helteen tuloa se ei peljästy, vaan sen lehvä on vihanta, ei poutavuonnakaan sillä ole huolta, eikä se herkeä hedelmää tekemästä.	8. Hän on niinkuin se puu, joka veden reunalle on istutettu ja ojan viereen juurtunut; sillä jos vielä palavuus tulee, niin ei hän kuitenkaan pelkää, vaan sen lehdet pysyvät viheriäisinä, eikä murehdi, kuin kuiva vuosi tulee, mutta kantaa hedelmän ilman lakkaamatta.	17:8 Hän on nijncuin se puu/ joca weden reunalle on istutettu/ ja ojan wiereen juurtunut on: sillä jos vielä palawus tule/ nijn ei hän cuitengan pelkä/ waan sen lehdet pysywät wiherjäisnä/ eikä murehdi cosca cuiwa vuosi tule/ mutta canda hedelmän ilman lackamat.
17:9 Petollinen on sydän ylitse kaiken ja pahanilkinen; kuka taitaa sen tuntea?	9. Sydän on häijy ja pahanilkinen kappale ylitse kaikkein; kuka taitaa sitä tutkia?	17:9 SYdän on häijy ja pahanelkinen cappale caickein cappalden ylidze/ cuca taita sitä tutkia.
17:10 Minä, Herra, tutkin sydämen, koettelen munaskuut, ja annan jokaiselle hänen vaelluksensa mukaan, hänen töittensä hedelmän mukaan.	10. Minä Herra tahdon tutkia sydämen ja koetella munaskuut ja annan kullekin hänen töittensä jälkeen ja hänen töittensä hedelmän jälkeen.	17:10 Minä HERRa tahdon tutkia sydämet ja coetella munascuut/ ja annan cullengin heidän töidens jälken/ ja hänen töidens hedelmän jälken.
17:11 Peltokana, joka hautoo, mitä ei ole muninut, on se, joka hankkii rikkautta vääryydellä; päivänsä puolivälissä hänen täytyy se jättää, ja hänen loppunsa on houkan loppu."	11. Sillä niinkuin lintu hautoo ja ei kuori, niin on myös se, joka väärin kalua kokoo; sillä hänen pitää jättämän sen kesken aikaansa, ja viimeiseltä tyhjäksi tuleman.	17:11 Sillä nijncuin lindu muni ja ei haudo/ nijn on myös se joca wäärä calua coco: sillä hänen pitä jättämän cosca hän wähimmän ajattele/ ja pitä wielä wijmeiseldä nauroxii tuleman.
17:12 Kunnian valtaistuini, korkea ikiajoista, meidän pyhäkkömme paikka!	12. Mutta meidän pyhyitemme sia, (Jumalan) kunnian istuin, on aina lujana pysynyt.	17:12 Mutta meidän pyhydem sia/ nimittäin/ Jumalan cauniuden istuin on aina lujana pysynyt.
17:13 Israelin toivo, sinä Herra! Kaikki, jotka sinut hylkäävät, joutuvat häpeään. "Jotka minusta luopuvat, ne kirjoitetaan tomuun. Sillä he ovat hyljänneet elävän veden lähteen, Herran."	13. Sinä Herra olet Israelin toivo; kaikki, jotka sinun hylkäävät, pitää häpiään tuleman; ne minusta luopuneet pitää maahan kirjoitettaman; sillä he hylkäävät Herran, joka on elävä vesilähde.	17:13 Sillä sinä HERra olet Israelin toiwo/ caicki jotca sinun hyljäwät/ pitä häpiään tuleman/ ja ne luopunet pitä maahan kirjoitettaman: sillä he hyljäwät HERran/ joca on eläwäinen wesilähde.
17:14 Paranna minut, Herra, niin minä parannun, auta minua, niin olen autettu. Sillä sinä olet minun ylistykseni.	14. Paranna minua, Herra, niin minä paranen; auta sinä minua, niin minä olen autettu; sillä sinä olet minun kerskaukseni.	17:14 Paranna minua HERra/ nijn minä paranen/ auta sinä minua/ nijn minä olen autettu/ sillä sinä olet minun kerscauxen.
17:15 Katso, he sanovat minulle: "Missä on Herran sana? Toteutukoon se!"	15. Katso, he sanovat minulle: kussa siis on Herran sana? annas nyt tulla!	17:15 Cadzo/ he sanowat minulle: cusa sijs on HERran sana? annas tulla.
17:16 Mutta minä en ole vetäytynyt pois olemasta paimenena, sinua seuraamasta, enkä toivonut turmion päivää; sinä tiedät sen. Mitä minun huuliltani on lähtenyt, se on sinun kasvojesi edessä.	16. Mutta en minä ole paennut sinusta, minun paimeneni, niin en minä ole myös toivottanut heille surkiaa päivää, sen sinä tiedät; mitä minä saarnannut olen, se on oikea sinun edessä.	17:16 Mutta en minä ole sentähden paennut sinust/ minun paimenen/ nijn en minä ole myös himoinnut ihmisten kehumista/ sen sinä tiedät/ mitä minä saarnannut olen/ se on oikia sinun edesäs.

17:17 Älä tule minulle peljätykseksi, sinä, minun turvani onnettomuuden päivänä.	17. Älä ole minulle hämmästykseksi; sinä olet minun turvani hädässä.	17:17 Älä sinä ole minulle cauhia/ minun turwan hädäsä.
17:18 Joutukoot häpeään ne, jotka minua vainoavat, mutta älä anna minun häpeään tulla; peljästykööt he, mutta älä anna minun peljästyä. Tuota heille onnettomuuden päivä ja tuhoa heidät kaksinkertaisella tuholla.	18. Anna heidän häpiään tulla, jotka minua vainoovat, ja älä anna minun häpiään tulla; anna heidän peljästyä, ja älä anna minun peljästyä; anna onnetoin päivä heille tulla, ja lyö rikki heitä kaksinkertaisesti.	17:18 Anna heidän häpiään tulla/ jotca minua wainowat/ ja ei minun: anna heidän peljästyä/ ja ei minun/ anna onnetoin päiwä heille tulla/ ja lyö ricki heitä caxikertaisest.
17:19 Näin sanoi Herra minulle: "Mene ja seiso Kansanportissa, josta Juudan kuninkaat tulevat ja josta he menevät, ja kaikissa Jerusalemin porteissa.	19. Näin sanoi Herra minulle: mene ja seiso kansan portissa, josta Juudan kuninkaat käyvät ulos ja sisälle, ja kaikissa Jerusalemin porteissa.	17:19 NIjn sano HERra minulle: mene ja seiso Canssan portis/ josta Judan Cuningat käywät ulos ja sisälle/ ja caikis Jerusalemin porteis/
17:20 Ja sano heille: Kuulkaa Herran sana, te Juudan kuninkaat ja koko Juuda ja kaikki Jerusalemin asukkaat, jotka tulette näistä porteista.	20. Ja sano heille: kuulkaat Herran sanaa, te Juudan kuninkaat, ja kaikki Juudan ja Jerusalemin asuwait, jotka tästä portista sisälle käytte.	ja sano heille: 17:20 Cuulcat HERran sana te Judan Cuningat/ ja caicki Judan ja Jerusalemin asuwait/ jotca tästä portista käytte.
17:21 Näin sanoo Herra: Ottakaa itsestänne tarkka vaari, älkää sapatinpäivänä mitään kantamusta kantako älkääkä mitään tuoko Jerusalemin porteista.	21. Näin sanoo Herra: kavahtakaat teitänne ja älkäät sabbatina mitään kuormaa kantako, älkäät myös viekö Jerusalemin porttein lävitse;	17:21 Näitä sano HERra: cawattacat teitän/ ja älkät Sabbathina jotacuta cuorma candaco Jerusalemin porttein läpidze.
17:22 Älkää viekö sapatinpäivänä mitään kantamusta taloistanne älkääkä tehkö mitään työtä, vaan pyhittäkää sapatinpäivä, niinkuin minä käskin teidän isienne tehdä.	22. Ja älkäät viekö yhtään taakkaa sabbatina ulos teidän huoneistanne, ja älkäät tehkö mitään työtä; vaan pyhittäkää sabbatin päivä, niinkuin minä teidän isillenne käsenyt olen.	17:22 Ja älkät wiekö yhtän tacka Sabbathina ulos teidän huoneistan/ ja älkät tehkö työtä/ waan pyhittäkät Sabbathin päiwä/ nijncuin minä teidän Isillen käsenyt olen.
17:23 Mutta he eivät kuulleet, eivät korvaansa kallistaneet, vaan olivat niskureita, niin etteivät kuulleet eivätkä ottaneet kuritusta varteen.	23. Mutta ei he kuule eikä kallista korviansa, vaan tulevat kankiaksi, ettei heidän pitäisi kuuleman, eikä salliman heitänsä neuvottaa.	17:23 Mutta ei he cuule/ eikä callista corwians/ waan tulewat cangixi/ ettei heidän pidäis cuuleman ja salliman heitäns neuwo.
17:24 Jos kuulette minua, sanoo Herra, niin ettette tuo mitään kantamusta tämän kaupungin porteista sapatinpäivänä, vaan pyhitätte sapatinpäivän, niin ettette silloin tee mitään työtä,	24. Ja pitää tapahtuman, että, jos te uskollisesti kuulette minua, sanoo Herra, niin ettette yhtään kuormaa kannaa sabbatin päivänä tämän kaupungin portin lävitse; vaan pyhitätte sabbatin päivän, niin ettette myös työtä tee sinä päivänä;	17:24 Jos te cuuletta minua/ sano HERra/ nijn et te yhtän cuorma canna Sabbathin päiwänä tämän Caupungin portin läpidze/ waan pyhitätte sen/ ja et te myös työtä tee sinä päiwänä.

17:25 niin tulee tämän kaupungin porteista sisälle, ajaen vaunuilla ja hevosilla, kuninkaita ja ruhtinaita, jotka istuvat Daavidin valtaistuimella, tulevat he ja heidän ruhtinaansa, Juudan miehet ja Jerusalemin asukkaat, ja tämä kaupunki on oleva asuttu iankaikkisesti.	25. Niin pitää myös tämän kaupungin portista käymän kuninkaat ja päämiehet ulos ja sisälle, jotka Davidin istuimella istuvat, ratsastavat ja vaeltavat sekä vaunuilla ja hevosilla he, ja heidän pääruhtinaansa, Juudan miehet ja Jerusalemin asuvaset; ja tässä kaupungissa pitää ijancaikkisesti asuttaman.	17:25 Nijn pitä myös tämän Caupungin portista käymän Cuningat ja Förstit ulos ja sisälle/ jotca Dawidin istuimella istuwat/ radzastawat ja waeldawat sekä waunuilla/ ja orehilla/ he ja heidän pääruhtinans/ ja caicki ne jotca Judas ja Jerusalemis asuwat/ ja täsä Caupungis pitä ijancaickisest asuttaman.
17:26 Ja Juudan kaupungeista ja Jerusalemin ympäriltä, Benjaminin maasta ja Alankomaasta, Vuoristosta ja Etelämaasta tulee niitä, jotka tuovat polttouhreja ja teurasuhreja, ruokauhreja ja suitsutusuhreja, tuovat kiitosuhreja Herran huoneeseen.	26. Ja pitää tuleman Juudan kaupungeista ja niistä, jotka ympäri Jerusalemin ovat, ja Benjaminin maasta, laaksoista ja vuorilta, ja lounaasta päin, ne jotka pitää viemän edes polttouhrit, uhrit, ruokauhrit ja suitsutuksen, niin myös ne, jotka pitää viemän kiitosuhrit Herran huoneesen.	17:26 Ja pitä tuleman Judan Caupungeist/ ja nijstä jotca ymbäri Jerusalemin owat/ ja Benjaminin maasta/ laxoista ja wuorista/ ja lounasta päin/ ne jotca pitä wiemän edes polttouhrit/ uhrit/ ruocauhrit ja suidzutuxen HERran huonesen.
17:27 Mutta jos ette kuule minua ettekä pyhitä sapatinpäivää, vaan kannatte kantamuksia ja kuljette Jerusalemin porteista sapatinpäivänä, niin minä sytytän tuleen sen portit, ja tuli on kuluttava Jerusalemin palatsit, eikä se ole sammuva."	27. Mutta jollette minua kuule, niin että te pyhitätte sabbatin päivän, ja ettette yhtään taakkaa kannan Jerusalemin porteista sabbatin päivänä: niin minä sytytän tulen sen portteihin, joka Jerusalemin huoneet kuluttaman pitää, jota ei pidä sammutettaman.	17:27 Mutta jollet te minua cuule/ nijn ettet te pyhitä Sabbathin päiwä/ ja ette yhtän tacka canna/ Jerusalemin porteista Sabbathin päiwänä/ nijn minä sytytän tulen sen portteijn joca Jerusalemin huonet culuttaman pitä/ jota ei pidä sammutettaman.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu
18:1 Sana, joka tuli Jeremialle Herralta ja kuului:	1. Tämä on se sana, joka tapahtui Herralta Jeremialle, sanoen:	18:1 TÄmä on se sana/ joca tapahdui HERralda Jeremialle/ sanoden:
18:2 "Nouse ja mene alas savenvalajan huoneeseen; siellä minä annan sinun kuulla sanani."	2. Nouse ja mene alas savenvalajan huoneesen; siellä tahdon minä sinun antaa kuulla minun sanani.	18:2 Nouse ja mene sawenwalajan huonesen/ siella tahdon minä sinun anda cuulla minun sanani.
18:3 Niin minä menin alas savenvalajan huoneeseen, ja katso, hän teki työtä pyöränsä ääressä.	3. Ja minä menin alas savenvalajan huoneesen; ja katso, hän teki työtä pyöränsä päällä.	18:3 Ja minä menin sawenwalajan huonesen/ ja cadzo/ hän teki työtä pyöräns päällä.

18:4 Ja jos astia, jota hän valmisti, meni pilalle, niinkuin savi voi mennä savenvalajan käsissä, niin hän teki siitä taas toisen astian, miten vain savenvalaja näki parhaaksi tehdä.	4. Ja astia, jonka hän teki savesta, särkyi savenvalajan käsissä; niin hän teki taas toisen astian, niinkuin hänelle kelpasi.	18:4 Ja sawiastia cuin hän teki sawesta särkyi hänen käsisäns. 18:5 Nijn hän teki taas toisen sawiastian/ nijncuin hänen kelpais.
18:5 Silloin tuli minulle tämä Herran sana:	5. Niin tapahtui Herran sana minulle ja sanoi:	Nijn tapahtui HERran sana minulle/ ja sanoi:
18:6 "Enkö minä voi tehdä teille, te Israelin heimo, niinkuin tekee tuo savenvalaja, sanoo Herra. Katso, niinkuin savi on savenvalajan kädessä, niin te olette minun kädessäni, te Israelin heimo.	6. Enkö minä myös taida niin tehdä teille, te Israelin huone, kuin tämä savenvalaja, sanoo Herra? Katso, niinkuin savi on savenvalajan kädessä, niin olette te myös minun kädessäni, Israelin huone.	18:6 Engö minä myös taida laitta minuani nijncuin tämä sawenwalajakin/ teille Israelin huonest/ sano HERRA: Cadzo/ nijncuin sawi on sawenwalajan kädes: nijn olette te myös Israelin huonest minun kädesäni.
18:7 Yhden kerran minä uhkaan temmata pois, hajottaa ja hävittää kansan ja valtakunnan;	7. Äkisti minä puhun kansaa ja valtakuntaa vastaan, kukistaakseni, hävittääkseni ja hukuttaakseni sitä.	18:7 Äkist minä puhun Canssa ja waldacunda wastan/ cukistaxeni/ häwittäxeni ja hucuttaxeni sitä:
18:8 mutta jos se kansa kääntyy pois pahuudestaan, josta minä sitä uhkasin, niin minä kadun sitä paha, jota ajattelin tehdä sille.	8. Mutta jos se kansa kääntää itsensä pahuudestansa, jota vastaan minä puhun, niin minäkin kadun sitä paha, jota minä ajattelin heille tehdä.	18:8 Mutta jos se käändä idzens pahudestans/ jota wastan minä puhun/ nijn minäkin cadun sitä paha/ jota minä ajattelin heille tehdä.
18:9 Toisen kerran taas minä lupaan rakentaa ja istuttaa kansan ja valtakunnan;	9. Ja minä puhun äkisti kansasta ja valtakunnasta, rakentaakseni ja istuttaakseni sitä.	18:9 Ja minä puhun äkist yhdestä Canssasta ja waldacunnasta/ raketaxeni ja istuttaxeni sitä.
18:10 mutta jos se tekee sitä, mikä on paha minun silmissäni, eikä kuule minun ääntäni, niin minä kadun sitä hyvää, jota olin luvannut tehdä sille.	10. Mutta jos se tekee paha minun edessäni, niin ettei hän kuule minun ääntäni, niin minä kadun myös sitä hyvää, jota minä heille luvannut olin tehdä.	18:10 Mutta jos se teke paha minun edesäni/ nijn ettei hän cuule minun ändäni/ nijn minä cadun myös sitä hywä/ cuin minä heille luwannut olin tehdä.
18:11 Sano siis nyt Juudan miehille ja Jerusalemin asukkaille: Näin sanoo Herra: Katso, minä hankin teille onnettomuutta ja pidän neuvoa teitä vastaan. Kääntykää siis kukin pahalta tieltänne ja parantakaa vaelluksenne ja tekonne.	11. Niin sano nyt Juudan miehille ja Jerusalemin asuvasille: näin sanoo Herra: katso, minä valmistan teille onnettomuuden, ja ajattelen jotakin teitä vastaan; sentähden kääntäköön kukin itsensä pahalta tieltänsä, ja parantakaat teidän menonne ja juonenne.	18:11 Nijn sano nyt heille Judas ja Jerusalemin asuwaisille: näitä sano HERra: cadzo/ minä walmistan teille onnettomuden/ ja ajattelen jotakin teitä wastan/ sentähden käändäkön cukin pahudestans/ ja paratcat teidän menon ja juonen.

18:12 Mutta he vastaavat: 'Se on turhaa! Sillä me vaellamme omien neuvojemme mukaan, ja me teemme kukin oman pahan sydämensä paatumuksen mukaan.'	12. Mutta he sanoivat: ei se tapahdu; vaan me tahdomme vaeltaa meidän ajatustemme jälkeen, ja tehdä kukin pahan sydämensä jälkeen.	18:12 Mutta he sanoit: ei se tapahdu/ me tahdomma waelda meidän ajatustem jälken/ ja tehdä cukin pahan sydämens jälken.
18:13 Sentähden, näin sanoo Herra: "Kysykää kansojen keskuudessa, kuka on tämänkaltaista kuullut? Ylen kauhistuttavia tekoja on tehnyt neitsyt Israel.	13. Sentähden, näin sanoo Herra: kysykää pakanain seassa, kuka on joskus senkaltaista kuullut, että neitsy Israel niin kauhian työn tekee?	18:13 Sentähden sano HERra: kysykät pacanain seas/ cuca on joscus sencaltaista cuullut/ että neidzy Israel nijn cauhian työn teke.
18:14 Luopuuko aukealta kalliolta Libanonin lumi? Ehtyvätkö kaukaa virtaavat vedet, kylmät, kuohuwait?	14. Pitääkö kedon hylkäämän Libanonin lumen, yhden vahan tähden? Pitääkö juokseva vesi, vieraan kylmän veden tähden, siirrettämän?	18:14 Pysykö sijs lumi enemmän aica kiwein päällä kedolla/ cosca Libanonist sata maahan/ ja ei sadewesi juoxe nijn nopiast/
18:15 Mutta minun kansani on unhottanut minut, he polttavat uhreja turhille jumalille. Nämä ovat saaneet heidät kompastumaan teillensä, ikivanhoilla poluilla, niin että he ovat joutuneet kulkemaan syrjäpolkuja, raivaamatonta tietä.	15. Kuitenkin unohtaa minun kansani minun: he suitsuttavat jumalille, ja pahennuksen matkaan saattavat ilman lakkaamata, ja käyvät tallaamattomilla teillä.	cuin minun Canssan minun unhotta? 18:15 He suidzuttawat jumalille/ ja pahennuxen matcan saattawat ilman lackamat/ ja käywät tallamattomilla teillä.
18:16 Niin he tekevät maansa kauhistukseksi, ikuisiksi ivan vihellykseksi. Jokainen, joka ohitse kulkee, kauhistuu ja pudistaa päätänsä.	16. Että heidän maansa pitää autioksi tuleman, heille ijäiseksi häpiäksi; niin että jokainen, joka vaeltaa ohitse, ihmettelee ja päätänsä pudistaa.	18:16 Että heidän maans pitä autiaksi tuleman/ heille ijäisexi häpiäxi/ nijn että jocainen joca waelda ohidze/ ihmettele ja päätäns pudista.
18:17 Niinkuin itätuuli minä hajotan heidät vihollisen edessä; minä näytän heille selkäni enkä kasvojani heidän hätänsä päivänä."	17. Sillä minä tahdon niinkuin itätuulella hajottaa heitä heidän vihollistensa edessä; minä tahdon näyttää heille selkäni, ja en kasvojani heidän kadotuksensa päivänä.	18:17 Sillä minä tahdon itä tuulella hajotta heitä heidän wihollistens edes: minä tahdon näyttä heille selkäni ja en caswojani/ cosca he cadotetan.
18:18 Mutta he sanoivat: "Tulkaa, pitäkäämme neuvoa Jeremiaa vastaan. Sillä ei laki lopu papilta, ei neuvo viisaalta eikä sana profeetalta. Tulkaa, lyökäämme hänet kielellä, älkäämme kuunnelko lainkaan hänen puheitansa."	18. Mutta he sanoivat: tulkaat, ja käykäämme neuvoa pitämään Jeremiaa vastaan; sillä ei papit taida väärin mennä laissa, viisasten neuvo ei puutu, ja ei propheta taida väärin opettaa; tulkaat, lyökäämme häntä kielellä ja älkäämme totelko, mitä hän sanoo.	18:18 MUTta he sanoit: tulcat ja käykäm neuwo pitämän Jeremiata wastan: sillä ei Papit taida väärin mennä Laisa/ wajsasten neuwo ei puutu/ ja ei Prophetat taida wäärin opetta: Tulcat ja lyökämme händä cuoliäxi kielellä/ ja älkäm totelco mitä hän sano.
18:19 Kuuntele sinä, Herra, minua ja kuule, mitä minun vastustajani puhuvat.	19. Herra, ota vaari minusta, ja kuule vihollisteni ääni.	18:19 HERra/ ota waari minusta/ ja cuule minun wihollisteni äni.

18:20 Onko hyvä pahalla kostettava, sillä he ovat kaivaneet minulle kuopan? Muista, kuinka minä olen seisonut sinun edessäsi ja puhunut hyvää heidän puolestansa, kääntääkseni pois sinun vihasi heistä.	20. Onko se oikein, että hyvä kostetaan pahalla? Sillä he ovat kaivaneet minun sielulleni kuopan; muista siis, kuinka minä olen seisonut sinun edessä, ja puhunut heidän parastansa, ja käänsin sinun julmuutes heidän puolestansa.	18:20 Onko se oikein/ että hyvä costetan pahalla? sillä he owat caiwanet minun sielulleni cuopan. Muista sijs/ cuinga minä olen seisonut sinun edesäs/ ja puhunut heidän parastans/ ja käänsin sinun julmudes heidän puolestans.
18:21 Sentähden jätä heidän lapsensa nääntymään nälkään ja anna heidät alttiiksi miekalle, ja tulkoot heidän vaimonsa lapsettomiksi ja leskiksi, heidän miehensä surmatkoon rutto, ja heidän nuorukaisensa kaatakoon sodassa miekka.	21. Rankaise siis heidän lapsiansa nälällä ja anna heidän miekalla langeta, että heidän vaimonsa jäisivät lapsettomiksi ja leskiksi, ja heidän miehensä lyötäisiin kuoliaaksi, ja nuoret miehet sodassa miekalla tapettaisiin;	18:21 Rangaise sijs heidän lapsians näljällä/ ja anna heidän miecalla langeta/ että heidän waimons ja leskens lapsittomaxi jäävät/ ja heidän miehens lyödäisiin/ ja nuoret miehet sodas miecalla tapetaisin.
18:22 Kuulukoon huuto heidän huoneistansa, kun sinä äkkiä tuot heidän kimppuunsa rosvojoukon. Sillä he ovat kaivaneet kuopan pyydystääkseen minut ja virittäneet salaa pauloja minun jaloilleni.	22. Että huuto kuuluis heidän huoneistansa, että niin äkisti olet antanut tulla sotaväen heidän päällensä; sillä he ovat kaivaneet kuopan minua käsittääksensä, ja ovat virittäneet paulan minun jalkaini eteen.	18:22 Että huuto cuuluis heidän huoneistans/ cuingas nijn äkist olet andanut tulla sotawäen heidän päällens? sillä he owat caiwanet cuopan minua fangitaxens/ ja owat wirittänet paulan minun jalcaini eteen.
18:23 Mutta sinä, Herra, tiedät kaikki heidän murha-aikeensa minua vastaan. Älä anna anteeksi heidän rikostansa äläkä pyyhi pois heidän syntiänsä kasvojesi edestä. Kaatukoot he sinun kasvojesi edessä. Tee tämä heille vihasi aikana.	23. Ja että sinä, Herra, tiedät kaikki heidän juonensa minua vastaan, että he tahtovat minua tappa; niin älä anna anteeksi heidän paha tekoansa, ja älä anna heidän syntejänsä pyyhittynä olla sinun edessä; he olkoon kukistettuna sinun edessä, ja tee heidän kanssansa sinun vihas jälkeen.	18:23 Ja että sinä HERra tiedät caicki heidän juonens minua wastan/ että he tahtowat minua tappa/ nijn älä anna andexi heidän paha tecons/ ja älä anna heidän syndejäns pyhittynä olla sinun edesäs/ he olcon cukistettuna sinun edesäs/ ja tee heidän cansans sinun wihäs jälken.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu
19:1 Herra sanoi näin: "Mene ja osta savenvalajalta ruukku ja ota mukaasi kansan ja pappien vanhimpia.	1. Näin sanoi Herra: mene ja osta savi-astia savenvalajalta, ja (ota kanssas muutamat) kansan vanhimmista ja pappein vanhimmista.	19:1 NÄin sanoi HERra: mene ja osta sinullens sawiastia sawenwalajalda/ ja muutamat Papit ja wanhimmat Canssas.
19:2 Lähde sitten Ben-Hinnomin laaksoon, joka on Sirpaleportin edustalla, ja julista siellä sanat, jotka minä sinulle puhun.	2. Ja mene Benhinnomin laaksoon, joka on tiiliportin edessä, ja saarnaa siellä ne sanat, jotka minä sanon sinulle.	19:2 Ja mene BenHinnomin laxoon/ joca on tijliportin edes/ ja saarna siellä ne sanat cuin minä sanon sinulle/

<p>19:3 Ja sano: Kuulkaa Herran sana, te Juudan kuninkaat ja Jerusalemin asukkaat: Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Katso, minä annan sellaisen onnettomuuden kohdata tätä paikkaa, että jokaisen korvat soivat, joka sen kuulee,</p>	<p>3. Ja sano: kuulkaat Herran sanaa, te Juudan kuninkaat ja Jerusalemin asuvaset: näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: katso, minä tahdon antaa kovan onnen tulla tälle paikalle, että jokainen, joka sen kuulee, pitää sen hänen korvissansa soiman:</p>	<p>ja sano: 19:3 Cuulcat HERran sana te Judan Cuningat ja Jerusalemin asuvaset. Näin sano HERRa Zebaoth Israelin Jumala: cadzo/ minä tahdon anda sencaltaisen cowan onnen tulla tälle paicalle/ että joca sen cuule/ pitä hänen corwisans soiman.</p>
<p>19:4 sentähden että he ovat hyljänneet minut ja muuttaneet vieraaksi tämän paikan, ovat polttaneet siinä uhreja muille jumalille, joita he eivät tunteneet, eivät he eivätkä heidän isänsä eivätkä Juudan kuninkaat, ja täyttäneet tämän paikan viattomain verellä,</p>	<p>4. Että he ovat hyljänneet minun, ja antaneet tämän sian vieraalle (jumalalle) ja ovat suitsuttaneet siinä muille jumalille, joita ei he, eikä heidän isänsä eli Juudan kuninkaat tunteneet, ja ovat täyttäneet tämän sian viattomalla verellä;</p>	<p>19:4 Että he owat hyljännet minun/ ja andanet tämän sian wieralle jumalalle/ ja owat suidzuttanet siinä muille jumalille/ joita ei he eikä heidän Isäns eli Judan Cuningat tundenet/ ja owat täyttänet tämän sian wiattomalla werellä.</p>
<p>19:5 ovat rakentaneet uhrikukkuloita Baalille ja polttaneet tulessa lapsiansa polttouhreiksi Baalille, mitä minä en ole käskenyt enkä puhunut ja mikä ei ole minun mieleeni tullut.</p>	<p>5. Sillä he ovat rakentaneet korkeuksia Baalille, polttaaksensa lapsiansa tulessa Baalille polttouhriksi; jota en minä ole käskenyt eli siitä puhunut, eikä myös minun sydämeeni tullut ole.</p>	<p>19:5 Sillä he owat rakendanet corkeuxia Baalille/ polttaxens lapsians Baalille polttouhrixi/ jota en minä ole heille käskenyt/ eli sijtä puhunut/ eikä myös jocus minun sydämeeni tullut ole.</p>
<p>19:6 Sentähden, katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin tätä paikkaa ei enää sanota Toofetiksi eikä Ben-Hinnomin laaksoksi, vaan 'Murhalaaksoksi.'</p>	<p>6. Sentähden katso, se aika pitää tuleman, sanoo Herra, ettei tätä siaan pidä enään kutsuttaman Tophet, eli Benhinnomin laaksoksi, vaan Murhalaaksoksi;</p>	<p>19:6 Sentähden cadzo/ se aica pitä tuleman/ sano HERRa/ ettei tätä sia pidä enä cudzuttaman Tophet/ eli BenHinnomin laxo/ waan murhalaxoxi.</p>
<p>19:7 Ja minä teen tyhjäksi Juudan ja Jerusalemin neuvon tässä paikassa ja annan heidän kaatua miekkaan vihollistensa edessä, annan heidät niiden käsiin, jotka etsivät heidän henkeänsä, ja annan heidän ruumiinsa ruuaksi taivaan linnuille ja maan eläimille.</p>	<p>7. Sillä minä tahdon hävittää Juudan ja Jerusalemin neuvon tässä siassa, ja tahdon antaa heidän langeta miekalla heidän vihollistensa edessä ja niiden käsiin, jotka seisovat heidän henkensä perään; ja tahdon antaa heidän ruumiinsa taivaan linnuille ja eläimille kedolla ruuaksi.</p>	<p>19:7 Sillä minä tahdon häwittä Judan ja Jerusalemin Jumalan palweluxen täsä siasa/ ja tahdon anda heidän langeta miecalla ja heidän wihollistens edes/ ja heidän käsisäns cuin seiso heidän hengens perän/ ja tahdon anda heidän ruumins taiwan linnuille ja eläimille kedolla ruaxi:</p>
<p>19:8 Ja minä teen tämän kaupungin kauhistukseksi ja ivan vihellykseksi. Jokainen, joka ohitse kulkee, kauhistuu ja viheltää kaikille sen haavoille.</p>	<p>8. Ja tahdon tehdä tämän kaupungin autioksi ja nauruksi, niin että kaikki, jotka käyvät tästä ohitse, pitää ihmettelemän ja viheltämän kaikkia hänen vaivojansa.</p>	<p>19:8 Ja tahdon tehdä tämän Caupungin autiaxi ja nauroxi/ nijn että caicki jotca käywät tästä ohidze/ pitä ihmettelemän hänen waiwojans/ ja sylkemän händä.</p>

19:9 Ja minä panen heidät syömään poikiensa ja tyttäriensä lihaa, ja he syövät toinen toisensa lihaa siinä hädässä ja ahdistuksessa, jolla heitä ahdistavat heidän vihollisensa, ne, jotka etsivät heidän henkeänsä.	9. Minä tahdon antaa heidän syödä poikainsa ja tyttärensä lihaa, ja heidän pitää syömän toinen toisensa lihaa siinä vaivassa ja ahdistuksessa, jolla heidän vihollisensa ja ne, jotka seisovat heidän henkensä perään, heitä ahdistaman pitää.	19:9 Minä olen andawa heidän syödä poicains ja tyttärens liha/ ja heidän pitää syömän toinen toisens liha/ siinä waiwas ja ahdistuxes/ cuin heidän wihollisens/ ja ne cuin seisowat heidän hengens perän/ heitä ahdistaman pitää.
19:10 Särje ruukku niiden miesten nähden, jotka ovat tulleet sinun kanssasi.	10. Ja sinun pitää rikkoman savi-astian, niiden miesten nähden, jotka ovat menneet sinun kanssas.	19:10 Ja sinun pitää rikkoman sawiastian nijden miesten/ nähden cuin owat mennet sinun cansas/
19:11 Ja sano heille: Näin sanoo Herra Sebaot: Niin minä särjen tämän kansan ja tämän kaupungin, kuin särjetään savenvalajan astia, ettei sitä enää eheäksi saa. Ja Toofetiin haudataan, kun ei ole muualla tilaa, minne haudata.	11. Ja sano heille: näin sanoo Herra Zebaot: juuri niinkuin joku rikkoo savenvalajan astian, niin ettei se taida jälleen terveeksi tulla; niin tahdon minä myös rikki lyödä tämän kansan ja tämän kaupungin, ja pitää Tophetissa haudatuksi tuleman, sentähden ettei ole sias hautaamiseen.	ja sano heille: 19:11 Näitä sano HERra Zebaoth: juuri nijncuin ihminen ricko sawenwalajan astian/ nijn ettei se taida jäl lens terwexi tulla: 19:12 Nijn olen minä myös porottawa ricki tämän Canssan ja tämän Caupungin/ ja pitää Tophetis haudatuxi tuleman/ sentähden ettei siellä pidä oleman muutoin yhtän sia hautamiseen.
19:12 Niin minä teen tälle paikalle, sanoo Herra, ja sen asukkaille: minä teen tämän kaupungin Toofetin kaltaiseksi.	12. Näin tahdon minä tehdä tälle sialle ja asuvaisille, sanoo Herra, että tämän kaupungin pitää tuleman niinkuin Tophet.	Näin tahdon minä tehdä tälle sialle ja asuwaisille/ sano HERRa/ että tämän Caupungin pitää tuleman nijncuin Tophet.
19:13 Jerusalemin talot ja Juudan kuningasten talot tulevat Toofetin paikan kaltaisiksi - nuo saastaiset talot kaikki tyynni, joiden katoilla he ovat polttaneet uhreja kaikelle taivaan joukolle ja vuodattaneet juomauhreja muille jumalille."	13. Vielä sitte pitää Jerusalemin huoneet ja Juudan kuninkaan huoneet juuri niin saastaisiksi tuleman, kuin se paikka Tophet, kaikkein huonetten tähden, joissa he kattoin päällä kaikelle joukolle suitsuttaneet ja muille jumalille juomauhrin uhranneet ovat.	19:13 Wielä sijtte pitää Jerusalemin huonet ja Judan Cuningan huonet/ juuri nijn saastaisexi tuleman/ cuin se paicka Tophet/ Ja/ caicki huonet joisa he cattoin päällä caikelle taiwan joucolle suidzuttanet/ ja muille jumalille juomauhri uhrannet owat.
19:14 Ja Jeremia tuli Toofetista, johon Herra oli lähettänyt hänet ennustamaan, ja asettui Herran huoneen esikartanoon ja sanoi kaikelle kansalle:	14. Ja kuin Jeremia palasi Tophetista, johon Herra hänet lähettänyt oli ennustamaan, meni hän Herran huoneen pihaan ja sanoi kaikelle kansalle:	19:14 JA cosca Jeremia palais Tophetist/ johon HERRa hänen lähettänyt oli ennustaman/ meni hän HERRan huonen pihaan/ ja sanoi Canssalle:

<p>19:15 "Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Katso, minä tuotan tämän kaupungin ylitse ja kaikkien sen alaisten kaupunkien ylitse kaiken sen onnettomuuden, jolla minä olen sitä uhannut, koska ne ovat olleet niskureita eivätkä ole kuulleet minun sanojani."</p>	<p>15. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: katso, minä annan tulla tämän kaupungin ja kaikkein hänen kaupunkeinsa päälle kaiken sen kovan onnen, jonka minä olen puhunut heitä vastaan; että he ovat uppiniskaiset, ja ei tahdo minun sanaani kuulla.</p>	<p>19:15 Näitä sano HERra Zebaoth Israelin Jumala/ cadzo/ minä annan tulla tämän Caupungin/ ja caickein hänen Caupungeins päälle caiken sen cowan onnen/ cuin minä olen puhunut heitä wastan/ että he owat uppiniscaiset/ ja ei tahdo minun sanani cuulla.</p>
<p>20 LUKU</p>	<p>20 LUKU</p>	<p>XX. Lucu</p>
<p>20:1 Mutta pappi Pashur, Immerin poika, joka oli Herran temppelein ylivalvoja, kuuli Jeremian ennustavan nämä sanat.</p>	<p>1. Mutta kun Pashur Immerin poika, pappi, joka oli ylimmäikseksi pantu Herran huoneessa, kuuli Jeremian ennustavan näitä sanoja,</p>	<p>20:1 MUtta cosca Pashur Immerin poica/ Pappi/ joca oli ylimmäisexi pandu HErran huonesa/ cuuli Jeremian ennustawan näitä sanoja:</p>
<p>20:2 Ja Pashur löi profeetta Jeremiaa ja pani hänet jalkapuuhan, joka oli Herran huoneeseen kuuluvassa Benjaminin yläportissa.</p>	<p>2. Löi Pashur propheta Jeremiaa, ja heitti tämän vankiuteen, Benjaminin ylimmäisessä portissa, joka Herran huoneessa on.</p>	<p>20:2 Löi hän Prophetat Jeremiat/ ja heitti hänen fangiuteen/ BenJaminin ylimmäises portis/ joca HERran huonesa on.</p>
<p>20:3 Kun Pashur seuraavana päivänä päästi Jeremian jalkapuusta, sanoi Jeremia hänelle: "Herra ei kutsu sinua nimellä Pashur, vaan Maagor-Missabib.</p>	<p>3. Ja toisena päivänä otti Pashur Jeremian vankiudesta. Niin Jeremia sanoi hänelle: ei Herra kutsu sinun nimeäs Pashur, vaan Magor joka taholta.</p>	<p>20:3 Ja toisna päiwänä otti Pashur Jeremian fangiudest. Nijn Jeremia sanoi hänelle: ei HErra cudzu sinua Pashurixi/ waan Magurixi/ caicki ymbärins.</p>
<p>20:4 Sillä näin sanoo Herra: Katso, minä teen sinut kauhistukseksi sekä itsellesi että kaikille ystäville; he kaatuvat vihollistensa miekkaan sinun silmiesi nähden, ja koko Juudan minä annan Baabelin kuninkaan käsiin, ja hän vie heidät Baabeliin pakkosiirtolaisuuteen ja surmaa heitä miekalla.</p>	<p>4. Sillä näin sanoo Herra: katso, minä annan sinun kaikkein sinun ystäväis kanssa pelkoon, ja heidän pitää kaatuman vihollistensa miekan kautta, ja sen pitää sinun silmäs näkemän; ja minä olen hylkäävä koko Juudan Babelin kuninkaan käteen, jonka pitää viemän heitä Babeliin ja tappaman miekalla.</p>	<p>20:4 Sillä näin sano HERra: Cadzo/ minä annan sinun caickein sinun ystäwäis cansa pelcoon/ ja heidän pitä caatuman wihollistens miecan cautta/ sen pitä sinun silmilläs näkemän. Ja minä olen hyljäwä coco Judan/ Babelin Cuningan käteen/ jonga heitä pitä wiemän Babelijn ja tappaman miecalla.</p>
<p>20:5 Ja minä annan kaikki tämän kaupungin rikkaudet, kaiken sen vaivannäön ja kaikki sen kalleudet, kaikki Juudan kuningasten aarteet minä annan heidän vihollistensa käsiin; nämä ryöstävät ne ja ottavat ne ja vievät ne Baabeliin.</p>	<p>5. Ja minä olen antava kaiken tämän kaupungin kalun, ynnä kaiken hänen työnsä kanssa, ja kaikki kalliit kappaleet, ja kaiken Juudan kuningasten tavarain, tahdon minä antaa heidän vihollistensa käteen, niin että heidän pitää heitä ryöstämän, ottaman pois ja viemän Babeliin.</p>	<p>20:5 Ja minä olen andawa caiken tämän Caupungin calun/ ynnä caiken hänen työns cansa/ ja caicki callit cappalet/ ja caiken Judan Cuningasten tawaran/ heidän wihollistens käteen/ njn että heidän pitä heitä ryöstämän/ ottaman pois ja wiemän Babelijn.</p>

<p>20:6 Ja sinä, Pashur, ynnä kaikki, jotka talossasi asuvat, te saatte vaeltavaan vankeuteen, ja sinä tulet Baabeliin; sinne sinä kuolet ja sinne sinut haudataan, sinut ja kaikki ystäväsi, joille olet valhetta ennustanut."</p>	<p>6. Ja sinä Pashur, sinun pitää kaiken perheen kanssa menemään vankiuteen, ja menemään Babeliin; siellä pitää sinun kuoleman ja haudattaman, sinä ynnä kaikkein sinun ystäväis kanssa, joille sinä valhetta ennustanut olet.</p>	<p>20:6 Ja sinä Pashur/ sinun pitää caiken perhes cansa oleman fangina ja menemään Babelijn/ siellä pitä sinun cuoleman ja haudattaman/ ynnä caickein sinun ystäwittes cansa/ joille sinä walhetta saarnat.</p>
<p>20:7 Sinä olet taivutellut minua, Herra, ja minä olen taipunut; sinä olet tarttunut minuun ja voittanut. Minä olen ollut nauruna pitkin päivää, kaikki pilkkaavat minua.</p>	<p>7. Herra, sinä olet minun yllyttänyt, ja minä olen yltynt; sinä olet minulle juuri väkevä ollut, ja olet voittanut; mutta minä olen sentähden tullut syljetyksi joka päivä, että jokainen nauraa minua.</p>	<p>20:7 HERra sinä olet minun yllyttänyt/ ja minä olen yldynyt/ sinä olet minulle juuri wäkevä ollut/ ja olet woittanut: mutta minä olen sentähden tullut syljetyxi jocapäiwä/ että jocainen naura minua.</p>
<p>20:8 Sillä niin usein kuin minä puhun, täytyy minun parkua, huutaa väkivaltaa ja sortoa; sillä Herran sana on tullut minulle häväistykseksi ja pilkaksi pitkin päivää.</p>	<p>8. Sillä sittekuin minä puhunut, huutanut ja saarnannut olen siitä tuskasta ja hävityksestä, on Herran sana tullut minulle pilkaksi ja nauruksi joka päivä.</p>	<p>20:8 Sillä sijttecuin minä puhunut/ huutanut ja saarnannut olen sijtä tuscast ja häwityxest/ on HERran sana tullut minulle pilcaxi ja nauroxi jocapäiwä.</p>
<p>20:9 Mutta kun minä sanoin: "En tahdo ajatella häntä enkä enää puhua hänen nimessään", niin sydämessäni oli kuin polttava tuli, suljettuna minun luihini. Ja väsyksiin asti minä koetin sitä kestää, mutta en voinut.</p>	<p>9. Niin minä sanoin: en minä tahdo enään ajatella hänen päällensä, enkä tahdo enään saarnata hänen nimeensä; mutta minun sydämässäni oli niinkuin polttavainen tuli, suljettu minun luissani, niin että minä suutuin kärsimästä, enkä enään voinut.</p>	<p>20:9 Nijn joucahtui minun mieleni: en minä tahdo enä ajatella hänen päällens/ engä tahdo enä saarnata hänen nimeens: mutta minun sydämesäni ja luisani oli nijncuin polttawainen tuli/ nijn etten minä woinut sitä kärsiä/ ja olin liki huckumallans.</p>
<p>20:10 Sillä monen minä kuulen parjaavan. Kauhistus yltympäri! "Ilmiantakaa! Ilmiantakaamme hänet!" Kaikki minun ystäväni vaanivat, milloin minä kompastuisin: "Ehkäpä hän antaa viekoitella itsensä, niin että voitamme hänet ja saamme hänelle kostaa."</p>	<p>10. Sillä minä kuulin monen panetuksen ja pelvon joka paikasta: kantakaat päälle, me tahdomme vahvasti kantaa hänen päällensä, sanovat kaikki minun ystäväni ja kumppanini, jos me taitaisimme voittaa hänen, tulla hänen kanssansa yhteen ja kostaa hänelle.</p>	<p>20:10 Sillä minä cuulen cuinga monda minua panettelewat/ ja minun pitää jocapaicas pelcuri oleman: Candacat päälle/ me tahdom wahwast canda hänen päällens/ sanowat caicki minun ystäwäni ja cumpanini/ jos me taidaisimme woitta hänen/ tulla hänen cansans yhteen/ ja costa hänelle.</p>
<p>20:11 Mutta Herra on minun kanssani niinkuin väkevä sankari; sentähden minun vainoojani kompastuvat eivätkä mitään mahda. He saavat suuren häpeän, sillä he ovat olleet ymmärtämättömät, iankaikkisen pilkan, joka ei ole unhottuva.</p>	<p>11. Mutta Herra on minun kanssani, niinkuin väkevä sankari; sentähden pitää minun vainoojani lankeeman ja ei voittaman, vaan pitää suureen häpiään tuleman, että he niin tyhmästi toimittavat; se häpiä pitää oleman ijankaikkinen, ja ei pidä unohdettaman.</p>	<p>20:11 Mutta HErra on minun cansani/ nijncuin wäkevä Sangari/ sentähden pitää minun wainoojani langeman/ ja ei woittaman: waan pitää suureen häpiään tuleman/ että he nijn tyhmäst toimittawat/ se häpiä pitää oleman ijancaickinen/ ja ei pidä unhotettaman.</p>

20:12 Herra Sebaot, sinä joka tutkit vanhurskaan, näet munaskuut ja sydämen, salli minun nähdä, että kostat heille, sillä sinun huomaasi minä olen jättänyt asiani.	12. Ja nyt Herra Zebaot, sinä joka koettelet vanhurskaan, sinä tutkit munaskuut ja sydämen: anna minun nähdä koston heistä; sillä minä olen antanut sinun haltuus minun asiani.	20:12 JA nyt HERra Zebaoth/ sinä joca coettelet wanhurscan/ sinä tutkit munascuut ja sydämen/ anna minun nähdä costos heistä: sillä minä olen andanut sinun haldus minun asiani.
20:13 Veisatkaa Herralle, ylistäkää Herraa, sillä hän pelastaa köyhän pahantekijäin käsistä.	13. Veisatkaat Herralle, kiittäkää Herraa, joka auttaa köyhän henkeä pahain käsistä.	20:13 Weisatcat HErralle/ kijttäkät HERra/ joca autta köyhän henge pahain käsistä.
20:14 Kirottu olkoon se päivä, jona minä synnyin; älköön se päivä, jona äitini minut synnytti, olko siunattu.	14. Kirottu olkoon se päivä, jona minä syntynyt olen; älköön se päivä olko siunattu, jona minun äitini on minun synnyttänyt.	20:14 KIrottu olcon se päiwä/ jona minä syndynyt olen/ älkön se päiwä olco siunattu/ jona minun äitin on minun synnyttänyt.
20:15 Kirottu olkoon se mies, joka toi minun isälleni ilosanoman, sanoen: "Sinulle on syntynyt poikalapsi", ja saattoi hänelle suuren ilon.	15. Kirottu olkoon se mies, joka minun isälleni sanomaa toi ja sanoi: sinä olet saanut nuoren pojan; suuresti ilahuttaaksensa häntä.	20:15 Kirottu olcon se joca minun Isälleni hywä sanomata toi/ ja sanoi: sinä olet saanut nuoren pojan/ ilahuttaxens händä.
20:16 Käyköön sen miehen niinkuin niiden kaupunkien, jotka Herra kukisti armahtamatta. Hän kuulkoon huudon aamulla, sotahuudon keskipäivän aikana,	16. Se mies olkoon niinkuin ne kaupungit, jotka Herra kukisti, ja ei sitä katunut; hän kuulkaan huomeneltain parun ja puolipäivänä huudon:	20:16 Se mies olcon nijncuin ne Caupungit/ jotca HERra cukisti/ ja ei hän sitä catunut/ hän cuulcan huomeneltain pargun/ ja puolipäiwänä surun.
20:17 koska ei surmannut minua äidinkohtuun, niin että äitini olisi ollut minun hautani ja hänen kohtunsa jäänyt iäti kantavaksi.	17. Ettes siis tappanut minua äitini kohdussa, että minun äitini olis ollut minun hautani, ja hänen kohtunsa olis ijankaikkisesti kantava ollut.	20:17 Ettes sijs tappanut minua äitini cohdusa/ että minun äitin olis ollut minun hautan/ ja hänen cohtuns olis ijancaickisest candawa ollut.
20:18 Miksi olen äitini kohdusta tullut näkemään tuskaa ja vaivaa, niin että minun päiväni päättyvät häpeässä?	18. Miksi minä siis olen äitini kohdusta tullut, tuskaa ja sydämen surua näkemään, ja kuluttamaan päiviäni häpiällä?	20:18 Mixi minä sijs olen äitini cohdusta tullut/ että minun sencaltaista tusca ja sydämen surua näkemän pitä/ ja culuttaman minun päiwäni häpiäll.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 Sana, joka tuli Jeremialle Herralta, kun kuningas Sidkia lähetti hänen tykönsä Pashurin, Malkian pojan, ja pappi Sefanjan, Maesejan pojan, sanomaan:	1. Tämä on se sana, joka tapahtui Herralta Jeremialle, kuin kuningas Zedekia lähetti hänen tykönsä Pashurin Malkian pojan, ja papin Zephanian, Maesejan pojan, ja antoi hänelle sanoa:	21:1 TÄmä on se sana joca tapahdui HERralda Jeremialle/ cosca Cuningas Zedechia lähetti hänen tygöns Pashurin Malchian pojan/ ja Zephanian Maesejan Papin pojan/ ja andoi hänelle sano:

<p>21:2 "Kysy neuvoa Herralta meidän puolestamme, sillä Nebukadressar, Baabelin kuningas, sotii meitä vastaan. Ehkäpä Herra tekee meille ihmeen, kaikkien ihmeittensä vertaisen, niin että tämä lähtee pois meidän kimpustamme."</p>	<p>2. Kysy Herralta meidän puolestamme; sillä Nebukadnetsar Babelin kuningas sotii meitä vastaan: jos Herra tahtoo meille tehdä kaikkein ihmettensä jälkeen, että hän menis pois meidän tyköämme.</p>	<p>21:2 Kysys HERralle meidän puolestam: sillä NebucadNezar Babelin Cuningas soti meitä wastan/ että HERra tahdois sijs meille tehdä caickein ihmettens jälken/ että hän menis pois meidän tyköäm.</p>
<p>21:3 Jeremia vastasi heille: "Sanokaa Sidkialle näin:</p>	<p>3. Jeremia sanoi heille: näin sanokaat Zedekialle:</p>	<p>21:3 Jeremia sanoi heille: näitä sanocat Zedechialle.</p>
<p>21:4 Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Katso, minä käännän takaisin sota-aseet, jotka ovat teidän käsissänne ja joilla te muurin ulkopuolella taistelette piirittäjänne, Baabelin kuningasta ja kaldealaisia, vastaan, ja kokoan ne tämän kaupungin keskelle.</p>	<p>4. Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: katso, minä tahdon kääntää ne sota-aseet takaperin, jotka teidän käsissänne ovat, joilla te soditte Babelin kuningasta vastaan ja Kaldealaisia vastaan, jotka teidän muurinne piirittäneet ovat ympäri, ja tahdon heitä koota keskelle kaupunkia kokoon.</p>	<p>21:4 Näin sano HERra Israelin Jumala: cadzo/ minä tahdon käändä ne aset tacaperin/ cuin te käsisänne pitelette/ joilla te soditte Babelin Cuningasta wastan/ ja Chaldealaisia wastan/ jotca teidän muurin ymbärins pijrittänet owat/ ja tahdon heitä coota keskelle Caupungita cocoon.</p>
<p>21:5 Ja minä itse sodin teitä vastaan ojennetulla kädellä ja väkevällä käsivarrella, vihassa ja kiivastuksessa ja suuressa suuttumuksessa.</p>	<p>5. Ja minä tahdon tapella teitä vastaan ojennetulla kädellä, väkevällä käsivarrella, julmuudella, närkästyksellä ja suurella vihalla.</p>	<p>21:5 Ja minä tahdon tapella teitä wastan ojetulla kädellä/ wäkewällä käsiwarrella/ suurella wihalla/ julmudella ja armottomudella.</p>
<p>21:6 Ja minä tuhoan tämän kaupungin asukkaat, ihmiset ja eläimet; he kuolevat suureen ruttoon.</p>	<p>6. Ja tahdon lyödä tämän kaupungin asuvaisia, sekä kansaa että karjaa, niin että heidän pitää kuoleman suureen ruttoon.</p>	<p>21:6 Ja tahdon lyödä tämän Caupungin asuwaisia/ sekä Canssa että carja/ nijn että heidän pitä cuoleman suureen rutton.</p>
<p>21:7 Ja sen jälkeen, sanoo Herra, minä annan Sidkian, Juudan kuninkaan, ja hänen palvelijansa ja kansan ja ne, jotka ovat tähän kaupunkiin jääneet jäljelle rutolta, miekalta ja nälältä, Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan, käsiin ja heidän vihollistensa käsiin, niiden, jotka etsivät heidän henkeänsä, ja hän surmaa heidät miekan terällä; ei hän säästä heitä, ei sääli eikä armahda.</p>	<p>7. Ja sitte, sanoo Herra, tahdon minä antaa Zedekian, Juudan kuninkaan, palvelioinensa ja kansoinensa, jotka tähän kaupunkiin rutolta, miekalta ja nälältä jääneet ovat, Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, käsiin, ja heidän vihollistensa käsiin, ja niiden käsiin, jotka seisovat heidän henkensä perään, että hänen pitää lyömän heitä miekan terällä, ettei siinä yhtään säästetä, eikä armoa eli laupiutta pidä oleman.</p>	<p>21:7 Ja sijtte/ sano HERra/ tahdon minä anda Zedechian Judan Cuningan/ palwelioinens ja Canssoinens/ jotca tähän Caupungijn rutolda/ miecalda ja näljaldä jäänet owat/ NebucadNezarin Babelin Cuningan käsijn/ ja heidän wihollisens käsijn/ ja nijden käsijn jotca seisowat heidän hengens perän/ että hänen pitä lyömän heitä miecan terällä/ ettei sijnä yhtän säästetä/ eikä armo eli laupiutta pidä oleman.</p>

21:8 Ja sano tälle kansalle: Näin sanoo Herra: Katso, minä panen teidän eteenne elämän tien ja kuoleman tien.	8. Ja sano tälle kansalle: näin sanoo Herra: katso, minä panen teidän eteenne elämän tien ja kuoleman tien.	21:8 JA sanos tälle Canssalle: näin sano HERRa: Cadzo/ minä panen teidän eteen elämän tien ja cuoleman tien.
21:9 Joka jää tähän kaupunkiin, se kuolee miekkaan, nälkään ja ruttoon; mutta joka lähtee ulos ja menee kaldealaisten puolelle, jotka teitä piirittävät, se saa elää ja pitää henkensä saaliinansa.	9. Joka tässä kaupungissa asuu, hänen pitää kuoleman miekkaan, nälkään ja ruttoon; mutta joka lähtee ulos ja pakenee Kaldealaisten tykö, jotka teitä piirittävät, se saa elää ja pitää henkensä niinkuin saaliin.	21:9 Joca täsä Caupungis on/ hänen pitä cuoleman mieckan/ nälkän ja rutton: mutta joca lähte ulos ja pakene Chaldealaisten tygö/ jotca teitä pijrittäwät/ se saa elä ja pitä hengens nijncuin saalin.
21:10 Sillä minä olen kääntänyt kasvoni tätä kaupunkia vastaan, sen onnettomuudeksi eikä onneksi, sanoo Herra; Baabelin kuninkaan käsiin se annetaan, ja hän polttaa sen tulella.	10. Sillä minä olen asettanut kasvoni tätä kaupunkia vastaan onnettomuudeksi ja en hyväksi, sanoo Herra; hän pitää Babelin kuninkaan haltuun annettaman, että hän polttais hänen tulella.	21:10 Sillä minä olen asettanut minun caswoni tätä Caupungita wastan/ onnettomudexi ja en hywäxi/ sano HERRa: hänen pitä Babelin Cuningan haldun annettaman/ että hän poltais hänen tulella.
21:11 Ja sano Juudan kuninkaan huoneelle: Kuulkaa Herran sana:	11. Ja kuulkaat Herran sanaa, te Juudan kuninkaan huoneesta.	21:11 JA cuulcat HERRan sana/ te Judan Cuningan huonesta.
21:12 Daavidin huone! Näin sanoo Herra: Tuomitkaa joka aamu oikeat tuomiot ja pelastakaa ryöstetty sortajan kädestä, ettei minun vihani syttyisi kuin tuli ja palaisi, eikä olisi sammuttajaa, teidän tekojenne pahuuden tähden.	12. Sinä Davidin huone, näin sanoo Herra: pitäkää tuomio aamulla, ja auttakaat poljettua väkivaltaisen kädestä, ettei minun julmuuteni läksisi ulos niinkuin tuli, ja palaisi, niin ettei sitä yksikään sammuttaa taida, teidän pahan menonne tähden.	21:12 Sinä Dawidin huone/ näitä sano HERRa: pitäkät duomio amulla/ ja pelastacat wäkiwallaisen käsist surullinen/ ettei minun julmuden waellais nijncuin tuli/ ja palais/ nijn ettei sitä yxikän sammutta taida/ teidän pahan menon tähden.
21:13 Katso, minä käyn sinun kimppuusi, sinä laakson asujatar, sinä tasangon kalliolinna, sanoo Herra, teidän kimppuunne, jotka sanotte: 'Kuka voi astua alas meitä vastaan, kuka tulla meidän asuntoihimme?'	13. Katso, sanoo Herra, minä sanon sinulle, joka asut laaksoissa, vuorilla ja tasaisilla kedoilla, ja jotka sanovat: kuka tahtoo karata meidän päällemme eli tulla meidän linnoihimme?	21:13 Cadzo/ sano HERRa: Minä sanon sinulle joca asut laxoisa/ mäjillä ja tasaisilla kedoilla/ ja sanot: cuca tahto carata meidän päällem/ eli tulla meidän linnoijm?
21:14 Minä rankaisen teitä teidän tekojenne hedelmän mukaan, sanoo Herra, ja sytytän tuleen sen kaupungin metsän, ja tuli kuluttaa kaiken, mitä sen ympärillä on."	14. Minä tahdon etsiskellä teitä, sanoo Herra, teidän töidenne hedelmän jälkeen, ja tahdon tulen sytyttää teidän metsäänne, kuluttamaan kaikkia, mitä siinä ympärillä on.	21:14 Minä tahdon edzitellä teitä/ sano HERRa/ teidän töiden hedelmän jälken/ minä tahdon tulen sytyttä teidän medzään/ culuttaman caickia cuin sijnä ymbärillä on.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu

22:1 Näin sanoo Herra: "Mene alas Juudan kuninkaan linnaan ja puhu siellä tämä sana;	1. Näin sanoi Herra: mene alas Juudan kuninkaan huoneeseen, ja puhu siellä nämät sanat.	22:1 NÄitä sano HERra: mene alas Judan Cuningan huonesen/ ja puhu siellä nämät sanat/ ja sano:
22:2 sano: Kuule Herran sana, sinä Juudan kuningas, joka istut Daavidin valtaistuimella, sinä ja sinun palvelijasi ja kansasi, jotka käytte sisälle näistä porteista.	2. Ja sano: kuule Herran sanaa, sinä Juudan kuningas, joka istut Davidin istuimella, sekä sinä että sinun palvelias, ja sinun kansas, jotka tästä portista sisälle käytte.	22:2 Cuule HERran sana/ sinä Judan Cuningas/ joca istut Dawidin istuimella/ sekä sinä että sinun palwelias/ ja sinun Canssas/ jotca tästä portista käytte.
22:3 Näin sanoo Herra: Tehkää oikeus ja vanhurskaus ja pelastakaa ryöstetty sortajan kädestä; muukalaiselle, orvolle ja leskelle älkää tehkö vääryyttä ja väkivaltaa älkääkä vuodattako viatonta verta tässä paikassa.	3. Näin sanoo Herra: pitäkäätkä laki ja oikeus, ja auttakaat poljettua väkivaltaisen kädestä, ja älkäätkä vaivatko muukalaista, orpoja ja leskiä, ja älkäätkä kellenkään tehkö vääryyttä, ja älkäätkä vuodattako viatointa verta tässä paikassa.	22:3 Näin sano HERRa: pitäkät Laki ja oikeus/ ja auttatcat surullista wäkiwaldaisen kädestä/ ja älkät waiwatco muucalaista/ orwoja ja leskiä/ ja älkät kellengän tehkö wääryyttä/ ja älkät täsä paicas wuodattaco wiatoinda werta.
22:4 Sillä jos te teette tämän sanan mukaan, niin tulee tämän linnan porteista sisälle, ajaen vaunuilla ja hevosilla, kuninkaita, jotka istuvat Daavidin valtaistuimella, tulee kuningas ynnä hänen palvelijansa ja kansansa.	4. Sillä jos te kaiketi tämän teette, niin pitää kuninkaat, jotka Davidin istuimella istuvat, tämän huoneen portista menemään sisälle, jotka ajavat vaunuilla ja hevosilla, he itse palvelioinensa ja karjoinensa.	22:4 Jos te näitä teette/ nijn pitä Cuningat/ jotca Dawidin istuimella istuwat/ tämän huonen portista menemän sisälle/ sekä waunuilla että orehilla/ palwelioinens ja Canssoinens.
22:5 Mutta jos te ette kuule näitä sanoja, niin minä vannon itse kauttani, sanoo Herra, että tämä linna on tuleva raunioiksi.	5. Mutta jollette näitä kuule, niin olen minä itselläni vannonut, sanoo Herra: tämä huone pitää kukistettaman.	22:5 Mutta jollet te näitä cuule/ nijn olen minä idzelläni wannonut/ sano HERra/ tämä huone pitä cukistettaman.
22:6 Sillä näin sanoo Herra Juudan kuninkaan linnasta: Sinä olet minulle Gilead, olet Libanonin huippu; mutta totisesti, minä teen sinut erämaaksi, asumattomiksi kaupungeiksi.	6. Sillä näin sanoo Herra Juudan kuninkaan huoneesta: Gilead, sinä olet minulle pää Libanonissa: mitämaks, minä tahdon sinun tehdä kylmille, ja laitan kaupungit olemaan ilman asuvia.	22:6 Sillä näin sano HERra Judan Cuningan huoneista: Gilead sinä olet minulle pää Libanonis/ mitämax/ minä tahdon sinun tehdä kylmille/ ja laitan Caupungit oleman ilman asujamita:
22:7 Minä vihin hävittäjät sinua vastaan, kunkin aseinensa, ja he hakkaavat maahan sinun valiostrisi ja heittävät ne tuleen.	7. Ja olen määrännyt sinulle hävittäjät, kukin aseillansa, hakkaamaan maahan sinun valitut sedripuus, ja heittämään tuleen.	22:7 Sillä minä olen määrännyt sinulle hävittäjän/ cugin heidän asettens cansa/ nijden pitä hackaman maahan sinun walitut Cedris ja heittämän tuleen.
22:8 Monet kansat kulkevat tämän kaupungin ohitse ja kysyvät toinen toiseltansa: 'Miksi on Herra tehnyt näin tälle suurelle kaupungille?'	8. Niin pitää monta pakanaa käymän tämän kaupungin ohitse, ja sanoman keskenänsä: miksi on Herra näin tehnyt tälle suurelle kaupungille?	22:8 Nijn pitä monda pacanata lähtemän tästä Caupungist/ ja sanoman keskenäns: mixi on HERra näin tehnyt tälle suurelle Caupungille?

22:9 Ja siihen vastataan: 'Siksi, että he hylkäsivät Herran, Jumalansa, liiton ja kumarsivat muita jumalia ja palvelivat niitä.'	9. Ja pitää vastattaman: että he Herran Jumalansa liiton hyljänneet ovat, ja kumartaneet muita jumalia, ja palvelleet niitä.	22:9 Ja pitää vastattaman: että he heidän HERRANS Jumalans liiton hyljännet ovat/ ja kumartaneet muita jumalita/ ja palvelleet niitä.
22:10 Älkää kuollutta itkekö älkääkä häntä surkutelko, vaan itkekää tuota poiskulkevaa, sillä hän ei enää palaja eikä saa nähdä synnyinmaatansa.	10. Älkää itkekö kuolleita, älkää myös sureko heitä, vaan itkekää katkerasti sitä, joka menee pois, ja ei pidä ikinä palajaman isänsä maata näkemään.	22:10 Älkät itkekö cuolluita/ älkät myös sureco heitä/ waan itkekät sitä cuin mene pois/ ja ei pidä ikänäns palajaman Isäns maata näkemän.
22:11 Sillä näin sanoo Herra Sallumista, Joosian pojasta, Juudan kuninkaasta, joka tuli kuninkaaksi isänsä Joosian sijaan ja joka on vaeltanut pois tästä paikasta: Hän ei enää tänne palaja;	11. Sillä näin sanoo Herra Sallumista Josian, Juudan kuninkaan, pojasta, joka isänsä Josian siassa on kuningas, ja on lähtenyt tästä siasta, ettei hänen pidä tähän enään palajaman;	22:11 Sillä näin sano HERRa Sallumist Josian Judan Cuningan pojast/ joca Isäns Josian sias on Cuningas/ ja on lähtenyt tästä siasta: waan ei hänen pidä tähän palajaman.
22:12 vaan mihin hänet on vangiksi viety, sinne hän kuolee eikä näe enää tätä maata.	12. Sillä hänen pitää kuoleman siinä paikassa, johonka hän vangiksi viety on, ja ei saa tätä maata enään nähdä.	22:12 Mutta pitää cuoleman siinä/ johonga hän fangixi wiety on/ ja ei saa tätä maata enämbi nähdä.
22:13 Voi häntä, joka ei vanhurskaudella taloansa rakenna eikä yläsalejansa oikeudella; joka ilmaiseksi teettää työtä lähimmäisellään eikä anna hänelle hänen palkkaansa;	13. Voi sitä, joka ei vanhurskaudella huonettansa rakenna, vaan sioittaa asuinsiansa vääryydellä; joka antaa lähimmäisensä ilman mitään työtä tehdä, ja ei anna hänelle palkkaansa;	22:13 WOi sitä joca ei wanhurscaudella huonettans rakenna/ waan sioittaa cotons wääryydellä: joca anda lähimmäisens ilman mitän työtä tehdä/ ja ei anna hänelle palckans:
22:14 joka sanoo: 'Minä rakennan itselleni tilavan talon ja avarat yläsalit', joka hakkauttaa siihen ikkunat, laudoittaa sen setripuulla ja maalauttaa punavärillä.	14. Vaan ajattelee: minä tahdon rakentaa minulle suuren huoneen ja avaran salin, ja antaa hakata akkunat siihen, ja kaarittaa sen sedripuilla, ja tehdä sen punaiseksi.	22:14 Waan ajattele: minä tahdon rakenda minulleni suuren huonen/ ja awaron salin: ja anda hacata ackunat sijhen/ ja caaritta sen Cedreillä/ ja tehdä sen punaisexi.
22:15 Siksikö sinä olet kuningas, että sinulla on into setripuuhun? Eikö sinun isäsiikin syönyt ja juonut ja kuitenkin ollut oikeuden ja vanhurskauden tekijä? Ja silloin hänen kävi hyvin.	15. Ajatteletkos sinä kuningas olla, että koreilet sedripuilla? Eikö isäs ole myös syönyt ja juonut? ja pysyi kuitenkin laissa ja oikeudessa, ja menestyi.	22:15 Ajatteletcostas Cuningas olla/ että coreilet Cedreillä? Eikö Isäs ole myös syönyt ja juonut/ ja pysyi cuitengin Laisa ja oikeudesä/ ja menestyi?
22:16 Hän hankki oikeuden kurjalle ja köyhälle; silloin kaikki kävi hyvin. Eikö tämä juuri ole minun tuntemistani, sanoo Herra?	16. Hän autti vaivaista ja köyhää oikeuteen, ja se menestyi hänelle hyvin. Eikö se ole tuta minua? sanoo Herra.	22:16 Hän autti waiwaista ja köyhä oikeuteen/ ja se menestyi hänelle hywin/ eikö se ole oikein tuta minua? sano HERRa.

22:17 Mutta sinun silmäsi ja sydämesi eivät pyydä muuta kuin omaa voittoasi, muuta kuin vuodattaa viatonta verta ja harjoittaa väkivaltaa ja sortoa.	17. Mutta sinun silmäs ja sydämes ei niin ole, vaan sinun ahneutes, vuodattaakses viatonta verta, ja tehdäkses väkivaltaa ja vääryyttä.	22:17 Mutta sinun silmäs ja sydämes ei niijn ole/ waan on ahneuteen/ wuodattaxens wiatoinda werta/ ja tehdäxens wäkiwalda ja wääryttä.
22:18 Sentähden, näin sanoo Herra Joojakimista, Joosian pojasta, Juudan kuninkaasta: Ei hänelle pidetä valittajaisia eikä huudeta: 'Voi veljeni! Voi sisareni!' Ei hänelle pidetä valittajaisia eikä huudeta: 'Voi herraamme! Voi hänen loistoansa!'	18. Sentähden näin sanoo Herra Joojakimista Josian, Juudan kuninkaan pojasta: ei häntä pidä itkettämän: voi veljeni! voi sisareni! ei häntä pidä itkettämän; voi herra! voi kuuluisa mies!	22:18 Sentähden sano HERra/ Jojachimist Josian Judan Cuningan pojasta: ei händä pidä itkettämän/ sanoden: woi weljen/ woi sisaren: ei händä pidä itkettämän/ sanoden: woi herra/ woi cuuluisa mies:
22:19 Hänet haudataan niinkuin aasi haudataan: raahataan pois ja viskataan Jerusalemin porttien tuolle puolen.	19. Hän pitää haudattaman niinkuin aasi, riepoitettaman ja heitettämän ulos Jerusalemin portin eteen.	22:19 Hän pitä haudattaman nijncuin Asi/ riepoitettaman ja wetkättämän Jerusalemin portin eteen.
22:20 Nouse Libanonille ja huuda, korota äänesi Baasanissa. Huuda Abarimin vuorilta, sillä kaikki sinun rakastajasi ovat murskaksi muserretut.	20. Mene ylös Libanoniin ja huuda, ja anna äänes kuulua Basanissa, ja huuda Abarimista; sillä kaikki rakastajas ovat surkiasti surmatut.	22:20 Ja mene myös nyt Libanonijn ja huuda/ ja anna sinus cuulla Basanis/ ja huuda Abarimista: sillä caicki sinun racastajas owat surkiast surmatut.
22:21 Minä puhuin sinulle onnesi päivinä. Sinä vastasit: 'En tahdo kuulla.' Tämä on ollut sinun tapasi nuoruudestasi asti: et ole kuullut minun ääntäni.	21. Minä olen sinulle sanonut sen, silloin kuin sinun vielä myöten kävi; mutta sinä sanoit: en minä tahdo kuulla. Juuri näin olet sinä tehnyt hamasta nuoruudestas, ettes ole kuullut minun ääntäni.	22:21 Minä olen ennen sinulle sanonut sen/ cuin sinun wielä myöden käwi: mutta sinä sanoit: en minä tahdo cuulla. Juuri näin olet sinä tehnyt caiken sinun ikäs/ ettes ole cuullut minun ändäni.
22:22 Myrskytuuli on kaitseva kaikkia sinun kaitsijoitasi, ja sinun rakastajasi menevät vankeuteen; silloin sinä saat häpeän ja pilkan kaiken pahuutesi tähden.	22. Tuuli ajaa pois kaikki sinun paimenes, ja sinun rakastajas menevät vangiksi; siinä pitää sinua sitte syljettämän, ja sinun pitää häpiään tuleman kaiken sinun pahuutes tähden.	22:22 Tuuli aja pois caicki sinun paimenes/ ja caicki sinun racastajas menewät fangixi/ sijnä pitä sinua sijtte syljettämän/ ja häpiään tuleman caiken sinun pahudes tähden.
22:23 Sinä, joka asut Libanonissa, pidät pesääsi setripuissa: kuinka olet voihkiva, kun sinulle tuskat tulevat, kouristus niinkuin synnyttäväiselle!	23. Sinä, joka nyt asut Libanonissa, ja siellä pesää pidät sedripuissa; kuinka kauniisti sinun pitää katsoman, kuin tuska ja kipu sinulle tulee niinkuin lapsensynnyttäjän?	22:23 Sinä joca nyt asut Libanonis ja siellä pesä pidät Cedrisä/ cuinga caunist sinun pitä cadzoman/ cosca tusca ja kipu sinulle tule/ nijncuin lapsen waiwas.
22:24 Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra: olkoon Konja, Joojakimin poika, Juudan kuningas, vaikka sinettisormus minun oikeassa kädessäni - siitäkin minä sinut repäisen irti.	24. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra: jos Konia Joojakimin, Juudan kuninkaan, poika olis sinettisormus minun oikiassa kädessäni, niin minä sittenkin repäisisin sinun siitä pois,	22:24 NIjn totta cuin minä elän/ sano HERra: jos Jechonia Jojachimin Judan Cuningan poica/ olis sinetti sormus minun oikiasa kädesäni/ nijn minä sijttekin wielä rewäisisin sinun sijtä pois.

22:25 Ja minä annan sinut niiden käsiin, jotka etsivät sinun henkeäsi, niiden käsiin, joita sinä kauhistut: Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan, ja kaldealaisten käsiin.	25. Ja antaisin sinun heidän käsiinsä, jotka seisovat sinun henkes perään, ja joitas pelkää, ja Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan käsiin, ja Kaldealaisten käsiin.	22:25 Ja andaisin sinun heidän käsijns/ jotca seisovat sinun henges perän/ ja joitas pelkät/ nimittäin/ NebucadNezarin Babelin Cuningan käsijn/ ja Chaldealaisten käsijn:
22:26 Ja minä heitän sinut ja sinun äitisi, joka on sinut synnyttänyt, vieraalle maalle, missä te ette ole syntyneet, ja sinne te kuolette.	26. Ja tahdon ajaa sinun ja sinun äitis, joka sinun synnyttänyt on, toiseen maahan, jossa ette syntyneet ole; ja siellä pitää teidän kuoleman.	22:26 Ja tahdon aja sinun/ ja sinun äitis cuin sinun synnyttänyt on/ toiseen maahan/ joca ei teidän Isänne maa ole/ ja siellä pitä teidän cuoleman.
22:27 Mutta maahan, jonne heidän sielunsa halajaa palata, sinne he eivät palaa.	27. Ja siihen maahan, jossa he mielellänsä olisivat, ei pidä heidän palajaman.	22:27 Ja siihen maahan josa he mielelläns olisit/ ei pidä heidän palajaman.
22:28 Onko sitten tämä mies, Konja, arvoton, rikottu astia, kelvoton kapine? Minkätähden on hänet ja hänen jälkeläisensä heitetty pois, viskattu pois - maahan, jota eivät tunne?	28. Mikä viheliäinen, ylönkatsottu ja hyljätty mies on Konia? kelvotoin astia. Voi! miksi on hän ynnä siemenensä kanssa ajettu pois, ja tuntemattomaan maahan hyljätty?	22:28 Mikä wiheljäinen/ ylöncaadzottu ja hyljätty mies on Chania? kelwotoin astia. Woi mixi on hän ynnä hänen siemenensä cansa ajettu pois/ ja tundemattoman maahan hyljätty?
22:29 Maa, maa, maa! Kuule Herran sana!	29. Oi maa, maa, maa, kuule Herran sanaa!	22:29 O maa/ maa/ maa/ cuule HERran sana.
22:30 Näin sanoo Herra: Merkitkää tämä mies lapsettomaksi, mieheksi, jolla ei elinpäivinänsä onnea ole. Sillä ei kenellekään hänen jälkeläisistänsä sitä onnea tule, että istuisi Daavidin valtaistuimella ja hallitsisi vielä Juudaa."	30. Näin sanoo Herra: kirjoittakaat tämä mies lapsettomaksi ja onnettomaksi kaikkena hänen elinaikanansa: sillä ei hänellä pidä onnea oleman, että joku hänen siemenestänsä istuis Davidin istuimella, eli enää Juudaa hallitsis.	22:30 Näitä sano HERra: kirjoittacat tämä mies lapsittomaxi/ onnettomaxi/ caickena hänen elinaicanans. 22:31 Sillä ei hänellä pidä onne oleman/ että jocu hänen siemenestäns istu Dawidin istuimella/ eikä enä Judat hallidze.
23 LUKU	23 LUKU	XXIII. Lucu
23:1 "Voi paimenia, jotka hukuttavat ja hajottavat minun laitumeni lampaat, sanoo Herra.	1. Voi teitä paimenet, jotka turmelette ja hajoitatte minun laitumeni lauman! sanoo Herra.	23:1 WOi teitä paimenet/ jotca turmelette ja hajotatte minun laitumeni lauman/ sano HERRa.
23:2 Sentähden näin sanoo Herra, Israelin Jumala, paimenista, jotka kaitsevat minun kansaani: Te olette hajottaneet minun lampaani ja karkoittaneet ne pois ettekä ole pitäneet niistä huolta. Katso, minä pidän huolen teidän pahain tekojenne rankaisemisesta, sanoo Herra.	2. Sentähden näin sanoo Herra, Israelin Jumala, niistä paimenista, jotka minun kansaani kaitsevat: te olette hajoittaneet minun laumani ja ajaneet pois, ja ette etsineet sitä; katso, minä tahdon etsiä teitä teidän pahan elämäne tähden, sanoo Herra.	23:2 Sentähden/ sano HERra Israelin Jumala nijstä paimenista/ jotca minun Canssani caidzewat: te oletta hajottanet minun laumani ja ajanet pois/ ja etten edzinet händä/ cadzo/ minä tahdon edziä teitä teidän pahan elämäne tähden/ sano HERra.

23:3 Ja minä kokoan lampaitten tähteet kaikista maista, joihin olen ne karkoittanut, ja tuon ne takaisin laitumelleen, ja ne ovat hedelmälliset ja lisääntyvät.	3. Ja minä tahdon koota laumani tähteet kaikista maakunnista, joihin minä heidät ajanut olen, ja tahdon saattaa heitä kotia jälleen heidän asuinsioihinsa, ja heidän pitää kasvaman ja enenemän.	23:3 Ja minä tahdon coota tähtet minun laumastani caikista maacunnista/ joihin minä heidän ajanut olen/ ja tahdon saatta heitä cotia jällens heidän huonesens/ että he caswawat ja enänewät.
23:4 Ja minä herätän heille paimenia, ja ne kaitsevat heitä; eivät he enää pelkää eivätkä säiky, eikä heistä yhtäkään puutu, sanoo Herra.	4. Ja minä tahdon panna heille paimenet, joiden pitää heitä kaitseman, ettei heidän enään pidä pelkäämän eli vapiseman, eikä heitä pidä ahdistettaman, sanoo Herra.	23:4 Ja minä tahdon panna heille paimenet/ jotca heitä pitä caidzeman/ ettei heidän enä pidä pelkämän eli wapiseman/ eikä heitä pidä ahdistettaman/ sano HERra.
23:5 Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä herätän Daavidille vanhurskaan vesan; hän on hallitseva kuninkaana ja menestyvä, ja hän on tekevä oikeuden ja vanhurskauden maassa.	5. Katso, se aika tulee, sanoo Herra, että minä herätän Davidille vanhurskaan vesan, joka on kuninkaaksi tuleva, ja on hyvin hallitseva ja toimittava oikeuden ja vanhurskauden maan päällä.	23:5 CAdzo se aica tule/ sano HERra/ että minä herätän Dawidille wanhurscauden hedelmän/ joca on Cuningaxi tulewa/ ja on hywin hallidzewa/ ja toimittawa oikeuden ja wanhurscauden maan päällä.
23:6 Hänen päivinensä pelastetaan Juuda ja Israel asuu turvassa. Ja tämä on hänen nimensä, jolla häntä kutsutaan: 'Herra on meidän vanhurskaudemme.'	6. Hänen aikanansa pitää Juudaa autettaman, ja Israel hyvässä turvassa asuman; ja tämä on hänen nimensä oleva kuin häntä kutsutaan: Herra meidän vanhurskaudemme.	23:6 Silloin Judat autetan/ ja Israel asu surutoinna/ ja tämä on hänen nimens olewa cuin hän cudzutan: HERra meidän wanhurscaudem.
23:7 Sentähden, katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin ei enää sanota: 'Niin totta kuin Herra elää, joka johdatti israelilaiset Egyptin maasta',	7. Sentähden katso, se aika tulee, sanoo Herra, ettei heidän pidä enään sanoman: niin totta kuin Herra elää, joka Israelin lapset johdatti Egyptin maalta;	23:7 Sentähden cadzo/ se aica tule/ sano HErra/ ettei heidän pidä enä sanoman: nijn totta cuin HErra elä/ joca Israelin lapset johdatti Egyptin maalda.
23:8 vaan: 'Niin totta kuin Herra elää, joka johdatti ja toi Israelin heimon jälkeläiset pohjoisesta maasta ja kaikista muista maista, joihin minä olin heidät karkoittanut.' Ja niin he saavat asua omassa maassansa."	8. Vaan niin totta kuin Herra elää, joka Israelin huoneen siemenen toi ulos ja johdatti pohjoisesta maasta ja kaikista maakunnista, joihin minä heidät ajanut olin; niin että he nyt saavat asua omassa maassansa.	23:8 Mutta/ nijn totta cuin HErra elä/ joca Israelin huonen siemenen toi ulos ja johdatti pohjaisesta maasta/ ja caikista maacunnista/ joihin minä heidän ajanut olin/ nijn että he nyt saawat asua omasa maasans.
23:9 Profeettoja vastaan. Minun sydämeni on murtunut rinnassani, kaikki luuni raukeavat. Minä olen kuin juopunut mies, kuin sankari, jonka viini on voittanut, Herran edessä ja hänen pyhien sanojensa edessä.	9. Prophetaita vastaan: Minun sydämeni tahtoo haljeta minussa, kaikki minun luuni vapisevat. Minä olen niinkuin juopunut mies ja niinkuin se, joka viinasta horjuu, Herran edessä ja hänen pyhain sanainsa edessä.	Prophetaita wastan. 23:9 MInun sydämen tahto haljeta minusa/ caicki minun luuni wapisewat/ minä olen nijncuin juopunut mies/ ja nijncuin se joca wijnasta horju/ HErran edes/ ja hänen pyhain sanains edes.

23:10 "Sillä maa on täynnä avionrikkokkia, maa murehtii kirouksen tähden, erämaan laitumet kuivuvat; he rientävät pahuuteen, ja heidän väkevyytensä on väärä meno.	10. Että maa on niin täynnä huorintekiöitä, että maa niin surkia on, että hän kirottu on, ja kedot metsissä kuivuvat; ja heidän elämänsä on paha, ja ei heidän hallituksensa mitään kelpaa.	23:10 Että maa on nijn täynäns huorintekiöitä/ että maa nijn surkia on/ että hän kirottu on/ ja kedot medzisä cuiuwat/ ja heidän elämäns on paha/ ja ei heidän hallituxens mitän kelpa.
23:11 Sillä he ovat jumalattomia, niin profeetta kuin pappikin; omasta huoneestanikin minä olen tavannut heidän pahuutensa, sanoo Herra.	11. Sillä sekä prophetat että papit ovat pahanilkiset; ja minä löydän heidän pahuutensa minun huoneessanikin, sanoo Herra.	23:11 Sillä sekä Prophetat että Papit owat pahanelkiset/ ja minä löydän heidän pahudens minun huonesani/ sano HERra.
23:12 Sentähden heidän tiensä on oleva heille kuin liukas polku pimeässä, he suistuvat sillä ja kaatuvat; sillä minä tuotan heille onnettomuuden heidän rangaistusvuotenansa, sanoo Herra.	12. Sentähden on heidän tiensä niinkuin liukastus pimiässä, jossa heidän pitää livistelemän ja lankeeman; sillä minä tahdon antaa onnettomuuden tulla heille heidän kuritusvuotenansa, sanoo Herra.	23:12 Sentähden on heidän tiens nijncuin liucastus pimiäsä/ josa heidän pitä liwistelemän ja langeman: sillä minä tahdon anda tulla heille onnettomuden/ heidän curituswuotenans/ sano HERra.
23:13 Samarian profeetoissa minä näin pahenuksen: he ennustivat Baalin nimessä ja eksyttivät minun kansani Israelin.	13. Ja Samarian prophetaissa olen minä nähnyt hulluuden; sillä he ennustivat Baalin kautta, ja hukuttelivat minun kansani Israelin.	23:13 Samarian Prophetais olen minä nähnyt hulluden: sillä he propheteraisit Baalin cautta/ ja hucuttelit minun Canssani Israelin.
23:14 Mutta Jerusalemin profeetoissa minä olen nähnyt kauhistuksia: aviorikosta ja valheessa vaeltamista; he vahvistavat pahantekijäin käsiä, niin ettei kukaan käänny pois pahuudestansa. He ovat minun edessäni kaikki kuin Sodoma, ja kaupungin asukkaat kuin Gomorra.	14. Mutta Jerusalemin prophetaissa näen minä kauhistuksen, kuinka he huorin tekevät ja valheessa vaeltavat, ja vahvistavat pahoja, ettei yhdenkään pitäisi pahuudestansa kääntymän; he ovat kaikki minun edessäni niinkuin Sodoma, ja sen asuwait niinkuin Gomorra.	23:14 Mutta Jerusalemin Prophetais näen minä cauhistuxen/ cuinga he huorin tekewät/ ja walhesa waeldawat/ ja wahwistawat pahoja/ ettei yhdengän pidäis pahudestans käändymän/ he owat caicki minun edesäni nijncuin Sodoma/ ja sen asuwait nijncuin Gomorra.
23:15 Sentähden, näin sanoo Herra Sebaot profeetoista: Katso, minä syötän heille koiruohoa ja juotan heille myrkkyyvettä; sillä Jerusalemin profeetoista on jumalattomuus levinnyt koko maahan.	15. Sentähden sanoo Herra Zebaot prophetaista näin: katso, minä tahdon syöttää heitä koiruoholla, ja antaa heidän juoda sappea; sillä Jerusalemin prophetaista tulee ulkokullaisuus koko maalle.	23:15 Sentähden sano HERra Zebaoth Prophetaista näin: cadzo/ minä tahdon syöttä heitä coiruoholla/ ja anda heidän sappe juoda: sillä Jerusalemin Prophetaista tule ulcocullaisus coco maalle.
23:16 Näin sanoo Herra Sebaot: Älkää kuulko profeettain sanoja, noiden, jotka teille ennustavat täyttäen teidät tyhjillä toiveilla: oman sydämensä näkyjä he puhuvat, mutta eivät sitä, mikä tulee Herran suusta.	16. Näin sanoo Herra Zebaot: älkäät kuulko prophetain sanoja, jotka teille ennustavat; he pettävät teidät, sillä he saarnaavat sydämensä näkyjä, mutta ei Herran suusta.	23:16 ÄLkät cuulco Prophetain sanoja/ jotca teille ennustawat/ he pettäwät teidän: sillä he saarnawat heidän sydämens näkyjä/ mutta ei HERran suusta.

23:17 He hokevat minun halveksijoilleni: 'Herra on sen sanonut: Teillä on oleva rauha!' Ja kaikille, jotka vaeltavat sydämensä paatumuksessa, he sanovat: 'Ei teitä kohtaa onnettomuus.'	17. He sanovat köykäisesti niille, jotka minua pilkkaavat: Herra on sen sanonut: teillä pitää rauha oleman; ja kaikille niille, jotka vaeltavat sydämensä ajatusten jälkeen, sanovat he: ei yksikään onnettomuus tule teidän päällenne.	23:17 He sanovat nijlle jotca minua pilckawat: HERra on sen sanonut: teille käy hywin/ ja caikille nijlle jotca waeldawat heidän sydämens ajatusten jälken/ sanowat he: ei yxikän onnettomus tule teidän päällen:
23:18 Mutta kuka on seisonut Herran neuvottelussa ja nähnyt ja kuullut hänen sanansa? Kuka on tarkannut ja kuullut hänen sanansa?"	18. Sillä kuka on Herran neuvossa ollut, joka hänen sanansa nähnyt ja kuullut on? kuka kuulteli ja kuuli hänen sanansa?	23:18 Sillä cuca on HErran neuwos ollut/ joca hänen sanans nähnyt ja cuullut on? cuca cuuldeli ja cuuli hänen sanans?
23:19 Katso, Herran myrsky, kiivastus, puhkeaa, pyörremyrsky vyöryy kohti jumalattomien päätä.	19. Katso, Herran tuuli on julmuuden kanssa tuleva, ja hirmuinen ilma on lankeeva jumalattomain pään päälle.	23:19 Cadzo/ HERran tuuli on julmuden cansa tulewa/ ja hirmuinen ilma on langewa jumalattomain pään päälle.
23:20 Eikä Herran viha asetu, ennenkuin hän on toteuttanut ja täyttänyt sydämensä aivoitukset. Aikojen lopulla te tulette sen hyvin ymmärtämään.	20. Ei Herran viha lakkaa, siihenasti kuin hän tekee ja täyttää sen mikä hänen mielessänsä oli. Viimein pitää teidän sen kyllä ymmärtämän.	23:20 Ei HErran wiha lacka/ siihenasti cuin hän teke ja täyttä sen joca hänen mielesäns oli/ tästälähin pitä teidän sen kyllä ymmärtämän.
23:21 "Minä en ole lähettänyt noita profeettoja, mutta silti he juoksevat. Minä en ole puhunut heille, mutta kuitenkin he ennustavat.	21. En minä lähettänyt prophetaita, kuitenkin he juoksivat; en minä puhunut heille, kuitenkin he ennustivat.	23:21 En minä lähettänyt Prophetaita/ cuitengin he juoxit/ en minä puhunut heille/ cuitengin he ennustit.
23:22 Jos he olisivat seisoneet minun neuvottelussani, niin he julistaisivat minun sanani kansalleni ja kääntäisivät heidät pois heidän pahalta tieltään ja pahoista teoistansa.	22. Sillä jos he olisivat pysyneet minun neuvossani, ja olisivat saarnanneet kansalleni minun sanaani, niin he olisivat heidät kääntäneet pahasta menostansa ja töidensä pahuudesta.	23:22 Sillä jos he olisit pysynet minun neuwosani/ ja olisit saarnannet Canssalleni minun sanani/ nijn he olisit heidän kääändänet pahasta menostans ja elämästäns.
23:23 Olenko minä Jumala vain lyhyeltä matkalta, sanoo Herra; enkö ole Jumala myöskin kaukaa?	23. Enkö minä Jumala, joka läsnä olen, sanoo Herra, ja en ole se Jumala, joka kaukana on?	23:23 Engö minä ole Jumala/ joca läsnä olen/ sano HERra/ ja en ole se Jumala joca caucana on?
23:24 Saattaako joku niin piiloon piiloutua, etten minä häntä näe? sanoo Herra. Enkö minä täytä taivasta ja maata? sanoo Herra.	24. Luuletkos, että joku taitaa itsensä niin salaisesti kätkeä, etten minä häntä näe? sanoo Herra; enkö minä se ole, joka täytän taivaan ja maan? sanoo Herra.	23:24 Luuletkos että jocu taita hänens nijn salaisest kätke/ etten minä händä näe? sano HERra: engö minä se ole/ joca täytän taiwan ja maan? sano HERra.
23:25 Minä olen kuullut, mitä sanovat nuo profeetat, jotka ennustavat minun nimessäni valhetta sanoen: 'Minä olen nähnyt unta, olen nähnyt unta.'	25. Minä kuulen, että prophetat saarnaavat ja ennustavat valhetta minun nimeeni, ja sanovat: minä näin unta, minä näin unta.	23:25 MIInä cuulen että Prophetat saarnawat ja ennustawat walhetta minun nimeeni/ ja sanowat: minä näin unda/ minä näin unda.

23:26 Kuinka kauan? Mitä on mielessä noilla profeetoilla, jotka ennustavat valhetta, ennustavat oman sydämensä petosta?	26. Koska siis prophetat tahtovat lakata? ne jotka valhetta ennustavat, ja ennustavat oman sydämensä petoksia,	23:26 Cosca sijs Prophetat tahtowat lacata/ ne jotca walhetta ennustawat? ja ennustawat oman sydämens petoxia:
23:27 Aikovatko he unillaan, joita he kertovat toinen toisellensa, saattaa minun kansani unhottamaan minun nimeni, niinkuin heidän isänsä ovat unhottaneet minun nimeni Baalin tähden?	27. Ja tahtovat, että minun kansani pitäis unhottaman minun nimeni heidän uniensa tähden, joita he toinen toisellensa saarnaavat, niinkuin heidän isänsäkin unhottivat minun nimeni Baalin tähden.	23:27 Ja tahtowat että minun Canssan pitäis unhottaman minun nimeni heidän uneins tähden/ joita he toinen toisellens saarnawat/ nijncuin heidän Isänskin unhotit minun nimeni Baalin tähden.
23:28 Se profeetta, jolla on uni, kertokoon unensa; mutta se, jolla on minun sanani, puhukoon minun sanani uskollisesti. Mitä tekevät oljet jyvien seassa? sanoo Herra.	28. Propheta, jolla unia on, hän saarnatkaan unia; mutta jolla on minun sanani, hän saarnatkaan minun sanaani oikein. Mitä akanat ovat nisujen suhteen? sanoo Herra.	23:28 Propheta/ jolla unia on/ hän saarnatcan unia: mutta jolla on minun sanan/ hän saarnatcan minun sanani oikein: mitä acanat owat nisuen suhten? sano HERra.
23:29 Eikö minun sanani ole niinkuin tuli, sanoo Herra, ja niinkuin vasara, joka kallion murtaa?	29. Eikö minun sanani ole niinkuin tuli, sanoo Herra, ja niinkuin vasara, joka vuoren murentaa?	23:29 Eikö minun sanan ole nijncuin tuli/ sano HERra/ ja nijncuin wasara joca vuoren murenda?
23:30 Katso, sentähden minä käyn niiden profeettain kimppuun, sanoo Herra, jotka varastavat minun sanani toinen toiseltansa.	30. Sentähden katso, minä tahdon tehdä niitä prophetaita vastaan, sanoo Herra, jotka minun sanani toinen toiseltansa varastavat.	23:30 Sentähden cadzo/ minä tahdon tehdä nijtä Prophetaita watan/ sano HERra/ jotca minun sanani toinen toiseldans warastawat.
23:31 Katso, minä käyn niiden profeettain kimppuun, sanoo Herra, jotka ottavat sanansa omalta kieleltään, mutta sanovat: 'Se on Herran sana.'	31. Katso, minä tahdon niitä prophetaita vastaan tehdä, sanoo Herra, jotka omia puheitansa puhuvat ja sanovat: hän on sen sanonut.	23:31 Cadzo/ minä tahdon nijtä Prophetaita watan tehdä/ sano HERra/ jotca omia puheitans puhuwat/ ja sanowat: hän on sen sanonut.
23:32 Katso, minä käyn niiden kimppuun, jotka ennustavat valheunia, sanoo Herra, ja kertovat niitä ja eksyttävät minun kansaani valheillansa ja kerskumisellansa, vaikka minä en ole heitä lähettänyt enkä käskenyt ja vaikka heistä ei ole mitään hyötyä tälle kansalle, sanoo Herra.	32. Katso, minä tahdon tehdä niitä vastaan, jotka pettäväisiä unia ennustavat, sanoo Herra, ja saarnaavat niitä, vietellen minun kansani valheillansa ja turhilla jutuillansa, vaikka en minä ole heitä lähettänyt, enkä heitä käskenyt, ei myös he tälle kansalle ole ensinkään hyödylliset, sanoo Herra.	23:32 Cadzo/ minä tahdon tehdä nijtä watan/ jotca pettäwäisiä unia ennustawat/ sano HERra/ ja saarnawat nijtä/ wietellen minun Canssani heidän walheillans ja turhilla jutuillans/ waicka en minä ole heitä lähettänyt engä käskenyt/ ei myös he tälle Canssalle ole hyödylliset/ sano HERra.

23:33 Ja kun tämä kansa tai profeetta tai pappi sinulta kysyy sanoen: 'Mikä on Herran ennustuksen kuorma?' niin sano heille: 'Mikä kuorma? - Teidät minä heitän pois', sanoo Herra.	33. Jos tämä kansa, eli joku propheta, taikka pappi kysyy sinulta ja sanoo: Mikä on Herran kuorma? niin sinun pitää vastaaman heille: mikä kuorma? Minä tahdon heittää teidät pois, sanoo Herra.	23:33 JOs tämä Canssa/ eli jocu Propheta/ taicka Pappi kysy sinulle/ ja sano: cuca on HERran cuorma? nijn sinun pitä wastaman heille: mikä cuorma se on? Minä tahdon heittä teidän pois/ sano HERra.
23:34 Ja sitä profeettaa, pappia ja kansaa, joka sanoo: 'Herran kuorma' - sitä miestä ja hänen huonettansa minä rankaisen.	34. Ja jos joku propheta, taikka pappi, elikkä kansa on sanova: tämä on Herran kuorma; sitä tahdon minä kurittaa ja hänen huonettansa.	23:34 Ja jos jocu Propheta/ taicka Pappi/ elickä Canssa on sanowa: tämä on HERran cuorma: sitä tahdon minä curitta/ ja hänen huonettans.
23:35 Näin sanokaa keskenänne, toinen toisellenne: 'Mitä on Herra vastannut?' ja 'Mitä on Herra puhunut?'	35. Mutta näin pitää kukin puhuman toisellensa ja sanoman keskenänsä: mitä Herra vastaa? ja mitä Herra sanoo?	23:35 Mutta näin pitä cungin puhuman toisellens/ ja sanoman keskenäns: mitä HERra wasta? ja mitä HERRA sano? ja/ älkät sitä enä cudzuco HERran cuormaxi:
23:36 Mutta 'Herran kuormaa' älkää enää mainitko; sillä kuormaksi on tuleva jokaiselle hänen oma sanansa. Te vääntelette elävän Jumalan, Herran Sebaotin, teidän Jumalanne, sanoja.	36. Ja älkäät sitä enään kutsuko Herran kuormaksi; sillä kullekin pitää oma sanansa oleman kuormaksi, että te niin elävän Jumalan, Herran Zebaotin, meidän Jumalamme sanan käännätte.	23:36 Sillä cullekin pitä oma sanans oleman cuormaxi/ että te nijn elävän Jumalan/ HErran Zebaothin/ meidän Jumalam sanan käännätte.
23:37 Näin sano profeetalle: 'Mitä on Herra sinulle vastannut? Mitä on Herra puhunut?'	37. Sentähden pitää sinun sanoman profeetalle näin: mitä Herra vastaa? ja mitä Herra sanoo?	23:37 Sentähden pitä teidän sanoman Profeetalle näin: mitä HERRa wasta? ja/ mitä HERra sano?
23:38 Mutta jos te sanotte: 'Herran kuorma', silloin Herra sanoo näin: Koska te sanotte tämän sanan: 'Herran kuorma', vaikka minä olen lähettänyt teidän tykönne sanomaan: Älkää sanoko: 'Herran kuorma',	38. Että te sanotte: Herran kuorma, sentähden sanoo Herra näin: että te kutsutte sanan Herran kuormaksi, niin minä olen lähettänyt teidän tykönne ja antanut sanoa, ettei teidän pitänyt sitä kutsuman Herran kuormaksi.	23:38 Että te sanotta HErran cuorma: sentähden sano HERra näin: että te cudzutta sanan HErran cuormaxi/ ja minä olen lähettänyt teidän tygön/ ja andanut sano/ ettei teidän pitänyt sitä cudzuman HERran cuormaxi.
23:39 sentähden katso: minä kokonaan unhotan teidät ja heitän pois kasvojeni edestä teidät ja tämän kaupungin, jonka minä annoin teille ja teidän isillenne.	39. Sentähden katso, minä tahdon teidät peräti unhottaa, ja heittää teitä pois ynnä kaupunkinne kanssa, jonka minä teille ja teidän isillenne antanut olen, minun kasvoini edestä;	23:39 Cadzo/ minä tahdon teidän otta pois/ ja heittä teitä pois/ ynnä Caupungin cansa/ jonga minä teille/ ja teidän Isillen andanut olen/ minun caswoini edest:
23:40 Ja minä panen teidän päällenne iankaikkisen häpeän ja iankaikkisen pilkan, joka ei ole unhotettava."	40. Ja tahdon saattaa teitä ijankaikkiseksi pilkaksi ja ijankaikkiseksi häpiäksi, jota ei ikänä pidä unhotettaman.	23:40 Ja tahdon saatta teitä ijancaickisexi pilcaxi ja ijancaickisexi häpiäxi/ jota ei ikänäns pidä unhotettaman.
24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu

<p>24:1 Ja Herra näytti minulle näyn, ja katso, kaksi viikunakoria oli asetettu Herran temppelin edustalle, sen jälkeen kuin Nebukadressar, Baabelin kuningas, oli siirtänyt pois Jekonjan, Joojakimin pojan, Juudan kuninkaan, ja Juudan päämiehet sekä sepät ja lukkosepät Jerusalemista ja vienyt heidät Baabeliin.</p>	<p>1. Katso, Herra osoitti minulle kaksi fikunakoria, pantua Herran templin eteen, sittekuin Nebukadnetsar, Babelin kuningas, oli vienyt pois Jekonian Jojakimin pojan Juudan kuninkaan, ja Juudan päämiehet, työmiehet ja sepät Jerusalemista, ja tuonut Babeliin.</p>	<p>24:1 CADzo/ HERra osotti minulle caxi ficuna coria/ pandua HERran Templin eteen (sijttecuin NebucadNezar Babelin Cuningas oli wienyt pois Jechonian Jojachimin pojan Judan Cuningan/ ja Judan päämiehet ja sepät Babelijn)</p>
<p>24:2 Toisessa korissa oli ylen hyviä viikunoita, uudisviikunain kaltaisia, ja toisessa korissa oli ylen huonoja viikunoita, niin huonoja, ettei niitä voinut syödä.</p>	<p>2. Yhdessä korissa olivat aivan hyvät fikunat, niinkuin ensin kypsyneet fikunat; mutta toisessa korissa olivat aivan pahat fikunat, niin ettei niitä taidettu syödä, että he olivat niin pahat.</p>	<p>24:2 Yhdesä corisa oli aiwa hywät ficunat/ nijncuin ensin kypsynet ficunat owat: mutta toises coris olit aiwa pahat ficunat/ nijn ettei nijtä taittu syödä/ että he olit nijn pahat.</p>
<p>24:3 Ja Herra sanoi minulle: "Mitä sinä näet, Jeremia?" Minä vastasin: "Viikunoita. Hyvät viikunat ovat ylen hyviä, mutta huonot ovat ylen huonoja, niin huonoja, ettei niitä voi syödä."</p>	<p>3. Ja Herra sanoi minulle: Jeremia, mitäs näet? Minä sanoin: fikunia; hyvät fikunat ovat aivan hyvät, ja pahat ovat aivan pahat, ettei niitä taideta syödä, niin pahat ne ovat.</p>	<p>24:3 Ja HERra sanoi minulle: Jeremia/ mitäs näet? minä sanoin: ficunita: hywät ficunat owat aiwa hywät/ ja pahat owat aiwa pahat/ ettei nijtä taita syödä nijn pahat he owat.</p>
<p>24:4 Ja minulle tuli tämä Herran sana:</p>	<p>4. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:</p>	<p>24:4 JA HERran sana tapahdui minulle/ ja sanoi:</p>
<p>24:5 "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Niinkuin näitä hyviä viikunoita, niin minä katselen hyvällä suosiolla Juudan pakkosiirtolaisia, jotka minä lähetin tästä paikasta kaldealaisten maahan.</p>	<p>5. Näin sanoo Herra Israelin Jumala; niinkuin nämät fikunat ovat hyvät, niin minä tahdon myös armollisesti korjata Juudan vankeja, jotka minä tästä kaupungista olen lähettänyt Kaldean maalle hyväksi;</p>	<p>24:5 Näitä sano HERra Israelin Jumala: nijncuin nämät ficunat owat hywät: nijn minä tahdon myös armollisest corjata Judan fangeja/ jotca minä tästä Caupungist olen lähettänyt Chaldean maalle:</p>
<p>24:6 Ja minä käännän katseeni heihin, heidän hyväksensä, ja tuon heidät takaisin tähän maahan. Minä rakennan heidät enkä hajota, minä istutan heidät enkä revi pois.</p>	<p>6. Ja tahdon armollisesti katsoa heidän puoleensa, ja tuoda heitä tähän maahan jälleen, ja rakentaa heitä ja en tahdo lyödä maahan, minä tahdon heitä istuttaa ja en repiä ylös,</p>	<p>24:6 Ja tahdon armollisest cadzo heidän puoleens/ ja tahdon tuoda heitä tähän maahan jällens/ ja tahdon raketa heitä ja en lyödä maahan: minä tahdon heitä istutta ja en repiä ylös.</p>
<p>24:7 Ja minä annan heille sydämen, heidän tunteakseen minut, että minä olen Herra; ja he saavat olla minun kansani, ja minä olen heidän Jumalansa; sillä he kääntyvät minun tyköni kaikesta sydämestänsä.</p>	<p>7. Ja antaa heille sydämen, että he minun tuntevat, että minä olen Herra; ja he ovat minun kansani, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa; sillä heidän pitää kaikesta sydämestänsä minun tyköni itsensä kääntämän.</p>	<p>24:7 Ja tahdon anda heille sydämen että he minun tundewat/ että minä olen HERra/ ja he owat minun Canssan/ ja minä tahdon olla heidän Jumalans: sillä heidän pitä caikest heidän sydämestäns minun tygöni idzens käändämän.</p>

24:8 Mutta niinkuin tehdään huonoille viikunoille, joita ei voi syödä, kun ovat niin huonoja, niin minä, sanoo Herra, teen Sidkialle, Juudan kuninkaalle, ja hänen ruhtinailleen ja Jerusalemin jäännökselle, niille, jotka ovat jääneet jäljelle tähän maahan, ja niille, jotka asuvat Egyptin maassa:	8. Mutta niinkuin pahat fikunat ovat pahat, ettei kukaan niitä syödä taida, sanoo Herra, niin tahdon minä myös hyljätä Zedekian, Juudan kuninkaan, niin myös hänen päämiehensä, ja mitä Jerusalemiin jäänyt on, ja jotka tässä maassa vielä ovat, ja jotka Egyptin maassa asuvat.	24:8 Mutta nijncuin pahat ficunat owat pahat/ ettei cucan nijtä syödä taida/ sano HERra: nijn tahdon minä myös hyljätä Zedechian Judan Cuningan/ nijn myös hänen päämiehensä/ ja mitä Jerusalemin jäänyt on/ ja jotca Egyptis asuwat.
24:9 Minä teen heidät kauhistukseksi ja onnettomuudeksi kaikille valtakunnille maan päällä, häväistykseksi ja sananparreksi, pistopuheeksi ja kiroussanaksi kaikissa paikoissa, mihin minä heidät karkoitan.	9. Minä tahdon saattaa heille onnettomuuden ja en tahdo antaa heidän olla jossakussa valtakunnassa maan päällä, niin että heidän pitää häpiään tuleman, sananparreksi, jutuksi ja kiroukseksi joka paikassa, kuhunka minä heidät ajava olen.	24:9 Minä tahdon saatta heille onnettomuden/ ja en tahdo anda heidän olla josacusa waldacunnas maan päällä/ nijn että heidän pitä häpiään tuleman/ sanan parrexi/ jutuxi ja kirouxexi jocapaicas/ cuhunga minä heidän poisajawa olen/
24:10 Ja minä lähetän heidän sekaansa miekan, nälän ja ruton, kunnes he ovat hävinneet siitä maasta, jonka minä olen antanut heille ja heidän isillensä."	10. Ja tahdon lähettää miekan, nälän ja ruton heidän sekaansa, siihenasti kuin heidän pitää maasta hukkuman, jonka minä heille ja heidän isillensä antanut olen.	24:10 ja tahdon lähettä miecan/ näljän ja ruton heidän secaans/ siihenasti cuin heidän pitä maasta huckuman/ jonga minä heille ja heidän Isillens andanut olen.
25 LUKU	25 LUKU	XXV. Lucu
25:1 Sana, joka tuli Jeremialle, sana koko Juudan kansaa vastaan, Joojakimin, Joosian pojan, Juudan kuninkaan, neljäntenä vuotena, se on Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan, ensimmäisenä vuotena -	1. Tämä on se sana, joka tapahtui Jeremialle koko Juudan kansasta, neljäntenä Jojakimin Josian pojan, Juudan kuninkaan vuotena, joka oli ensimmäinen Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, vuosi;	25:1 TÄmä on se sana joca tapahdui Jeremialle/ coco Judan Canssasta/ neljändenä Jojachimin Josian pojan Judan Cuningan vuotena/ 25:2 (Joca oli ensimmäinen NebucadNezarin Babelin Cuningan vuosi)
25:2 sana, jonka profeetta Jeremia lausui koko Juudan kansaa ja kaikkia Jerusalemin asukkaita vastaan sanoen:	2. Jonka propheta Jeremia puhui kaikelle Juudan kansalle ja kaikille Jerusalemin asuvalleille, ja sanoi:	jonga myös Propheta Jeremia puhui caikelle Judan Canssalle/ ja caikille Jerusalemin asuwaisille/ ja sanoi:
25:3 Joosian, Aamonin pojan, Juudan kuninkaan, kolmannestatoista vuodesta alkaen tähän päivään saakka - kaksikymmentä kolme vuotta - on Herran sana tullut minulle, ja minä olen teille puhunut varhaisesta alkaen, mutta te ette ole kuulleet.	3. Herran sana on tapahtunut minulle Josian Aamonin pojan, Juudan kuninkaan, kolmannesta vuodesta toistakymmentä tähän päivään asti; ja minä olen sitä kolme ajastaikaa kolmattakymmentä teille ahkerasti saarnannut, vaan ette koskaan tahtoneet kuulla.	25:3 HERran sana on tapahtunut minulle/ colmannest toistakymmenest Josian Aamonin pojan Judan Cuningan vuodesta/ tähän päiwän asti/ ja minä olen sitä colme ajastaica colmattakymmendä teille ahkerast saarnannut/ waan et te coscan tahtonet cuulla.

25:4 Ja Herra on lähettänyt teidän tyköne kaikki palvelijansa, profeetat, varhaisesta alkaen, mutta te ette ole kuulleet, ette kallistaneet korvaanne kuullaksenne,	4. Niin on myös Herra lähettänyt teidän tyköne kaikki palveliansa, prophetat, juuri ahkerasti; mutta ette kuulleet ettekä kallistaneet korvianne kuulemaan.	25:4 Nijn on myös HERra lähettänyt teidän tygön caicki hänen palwelians Prophetat juuri ahkerast/ mutta et te cuullet heitä/ etkä callistanet corwian cuuleman/
25:5 kun he sanoivat: "Kääntykää itsekukin pahalta tieltänne ja pahoista teoistanne, niin saatte asua maassa, jonka Herra on antanut teille ja teidän isillenne, iankaikkisesta iankaikkiseen.	5. Koska hän sanoi: kääntäkää teidän kukin pahalta tieltänsä ja teidän pahasta menostanne, niin teidän pitää pysymän siinä maassa, jonka Herra teille ja teidän isillenne antanut on, ijankaikkisesta ijankaikkiseen.	cosca hän sanoi: 25:5 Käändäkät teidän cukin pahalda tieldäns/ ja teidän pahasta menostan/ nijn teidän pitä pysymän sijnä maasa/ jonga HERra teille ja teidän Isillen andanut on ijancaickisest.
25:6 Älkää seuratko muita jumalia, älkää palvelko ja kumartako niitä älkääkä vihoittako minua kätenne töillä, etten tuottaisi teille onnettomuutta." -	6. Älkää muita jumalia seuratko, niin että te palvelette ja kumarratte heitä; ettette minua teidän kätenne töillä vihoittaisi, ja minä teille kovan onnen saattaisin.	25:6 Älkät muita jumalita seuratco/ nijn että te palwelette ja cumarratte heitä/ ettet te minua teidän käten töillä vihoitais/ ja minä teillen cowan onnen saattaisin.
25:7 "Mutta te ette kuulleet minua, sanoo Herra, ja niin te vihoititte minut kätenne töillä, omaksi onnettomuudeksenne.	7. Mutta ette tahtoneet kuulla minua, sanoo Herra; että te minun kumminkin vihoititte kätenne töillä omaksi onnettomuudeksenne.	25:7 Mutta et te tahtonet cuulla minua/ sano HERra/ että te minun cummingin vihoititte teidän käten töillä/ teidän omaksi onnettomudexen.
25:8 Sentähden näin sanoo Herra Sebaot: Koska te ette ole kuulleet minun sanojani,	8. Sentähden sanoo Herra Zebaot: ettette kuulleet minun sanojani,	25:8 Sentähden sano HERra Zebaoth: ettet te cuullet minun sanojani/
25:9 niin katso, minä lähetän sanan, minä nostan kaikki pohjanpuolen kansanheimot, sanoo Herra, sanan Nebukadressarille, Baabelin kuninkaalle, palvelijalleni, ja tuon heidät tätä maata ja sen asukkaita vastaan ja kaikkia näitä ympärillä olevia kansoja vastaan. Ja nämä minä vihin tuhon omiksi ja teen heidät kauhistukseksi, ivan vihellykseksi ja ikuisiksi raunioiksi.	9. Katso, niin minä tahdon lähettää ja antaa tulla kaikki kansat pohjoisesta, sanoo Herra, ja palveliani Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, ja tuoda hänen tälle maalle niiden päälle, jotka siinä asuvat, ja kaiken tämän kansan päälle, joka tässä ympäristöllä on; ja tahdon antaa heidät haaskaksi ja hävitykseksi, ja vihellykseksi ja ijancaikkiseksi autioksi;	cadzo/ nijn minä tahdon lähettä ja anda tulla caicki Canssat pohjaisesta/ sano HERra/ ja minun palwelian NebucadNezarin Babelin Cuningan/ 25:9 Ja tahdon tuoda heidän tälle maalle/ nijden päälle jotca sijnä asuwat/ ja caiken tämän Canssan päälle/ cuin täsä ymbäristöllä on/ ja tahdon anda heidän haascaxi ja häwityxexi/ ja tahdon tehdä heitä häwäistyxexi/ ja ijancaickisexi autioxi.
25:10 Minä hävitän heidän keskuudestaan riemun ja ilon huudon, huudon yljälle ja huudon morsiamelle, käsikivien äänen ja lampun valon.	10. Ja tahdon heiltä ottaa pois kaiken ilon ja riemun äänen, yljän äänen ja morsiamen äänen, myllyn äänen, ja kynttilän valistuksen.	25:10 Ja tahdon heildä otta pois caiken ilon wirren/ yljän ja morsiamen änen/ myllyn änen ja kyntilän walituxen.

25:11 Niin koko tämä maa tulee raunioiksi, autioksi, ja nämä kansat palvelevat Baabelin kuningasta seitsemänkymmentä vuotta.	11. Että kaikki tämä maa pitää kylmillä ja hävitettynä oleman, ja nämät kansat pitää Babelin kuningasta palveleman seitsemänkymmentä ajastaikaa.	25:11 Että caicki tämä maa pitää kylmillä ja hävitettynä oleman. Ja nämät Canssat pitää Babelin Cuningasta palweleman seidzemenkymmendä ajastaica.
25:12 Mutta kun seitsemänkymmentä vuotta on täyttynyt, niin minä kostan Baabelin kuninkaalle ja sille kansalle, sanoo Herra, heidän pahat tekonsa, kostan kaldealaisten maalle ja teen sen ikuisiksi erämaaksi.	12. Ja pitää tapahtuman, että kuin ne seitsemänkymmentä vuotta kuluneet ovat, niin minä tahdon kostaa Babelin kuninkaalle ja tälle kansalle, sanoo Herra, heidän pahain tekoinsa tähden, siihen myös Kaldealaisten maalle, ja tehdä sen ijankaikkiseksi autioksi.	25:12 COsca ne seidzemenkymmendä vuotta culunet owat/ nijn minä tahdon costa Babelin Cuningalle/ sano HERra/ heidän pahain tecoins tähden/ siihen myös Chaldealaisten maalle/ ja tahdon tehdä ijancaickisexi autioxi.
25:13 Ja minä tuotan sen maan ylitse kaikki sanani, jotka minä olen puhunut sitä vastaan, kaiken, mitä tähän kirjaan on kirjoitettu, mitä Jeremia on ennustanut kaikkia niitä kansoja vastaan.	13. Ja näin minä tahdon antaa tulla tämän maan päälle kaikki minun sanani, jotka minä olen puhunut häntä vastaan, kaiken sen, mikä tässä Raamatussa on kirjoitettu, jonka Jeremia kaikille kansoille on ennustanut.	25:13 Cadzo/ näin minä tahdon anda tulla tämän maan päälle caicki minun sanani/ cuin minä olen puhunut händä wastan/ nimittäin/ caiken sen cuin Ramatus on kirjoitettu/ jota Jeremia caikelle Canssalle on ennustanut.
25:14 Sillä hekin joutuvat palvelemaan monia kansoja ja suuria kuninkaita, ja minä maksan heille heidän tekojensa ja kättensä töiden mukaan."	14. Ja heidän pitää myös palveleman, vaikka he voimallinen kansa ja valtiat kuninkaat ovat. Näin tahdon minä maksaa heille heidän ansionsa jälkeen ja heidän kättensä tekoin jälkeen.	25:14 Ja heidän pitää myös palweleman/ waicka he woimallinen Canssa ja waldiat Cuningat owat. Näin tahdon minä maxa heille heidän ansions jälkeen/ ja heidän kättens tecoin jälkeen.
25:15 Sillä näin sanoi Herra, Israelin Jumala, minulle: "Ota tämä vihan viinin malja minun kädestäni ja juota sillä kaikki kansat, joiden tykö minä sinut lähetän.	15. Sillä näin sanoo Herra, Israelin Jumala, minulle: ota tämä viinamalja minun kädestäni täynnänsä vihaa, ja kaada sitä kaikille kansoille, joiden tykö minä sinun lähetän.	25:15 SILLä näin sano HERra Israelin Jumala minulle: ota tämä wijnamalja minun kädestäni täynnäns wiha/ ja caada sijtä caikille Canssoille/ joiden tygö minä sinun lähetän.
25:16 He juovat ja horjuvat ja tulevat mielettömiksi miekan edessä, jonka minä lähetän heidän keskellensä."	16. Että se joisivat, horjuisivat ja hokariksi tulisivat miekan edessä, jonka minä heidän sekaansa tahdon lähettää.	25:16 Että he joisit/ horjuisit ja hocarixi tulisit miecan edes/ jonga minä heidän secaans tahdon lähettä.
25:17 Ja minä otin maljan Herran kädestä ja juotin kaikkia kansoja, joiden tykö Herra minut lähetti:	17. Ja minä otin maljan Herran kädestä, ja kaasin kaikille kansoille, joiden tykö Herra minun lähetti:	25:17 Ja minä otin maljan HERran kädestä/ ja caadin caikille Canssoille/ joiden tygö HERra minun lähetti/

25:18 Jerusalemia ja Juudan kaupunkeja, sen kuninkaita ja ruhtinaita, tehdäkseni heidät raunioiksi, kauhistukseksi, ivan vihellykseksi ja kiroukseksi, niinkuin tänä päivänä tapahtuu;	18. Jerusalemille, Juudan kaupungeille, hänen kuninkaillensa ja päämiehillensä, että heidän pitää oleman pilkkana ja kirouksena, niinkuin tänäpäpä on:	25:18 Nimittäin/ Jerusalemille/ Judan Caupungeille/ hänen Cuningaillens/ ja Försteillens/ että heidän pitää kylmillä ja cukistettuna oleman/ ja pitää oleman pilckana/ ja kirousna/ nijncuin tänäpäpä on.
25:19 faraota, Egyptin kuningasta, ja hänen palvelijoitansa ja ruhtinaitansa ja koko hänen kansaansa;	19. Pharaolle, Egyptin kuninkaalle, palvelioinensa, ruhtinainensa ja kaikelle hänen kansallensa,	25:19 Sijtte Pharaolle Egyptin Cuningalle/ palwelioinens/ Ruhtinoinens ja Canssoinens/
25:20 kaikkea sekakansaa ja kaikkia Uusin maan kuninkaita ja kaikkia filistealaisten maan kuninkaita ja Askelonia ja Gassaa ja Ekronia ja Asdodin tähteitä;	20. Kaikille maille etelään päin, kaikille kuninkaille Utsin maalla, kaikille kuninkaille Philistealaisten maalla, Askalonin, Gatsan, Akaronin ja Asdodin jääneiden kanssa,	25:20 Caikille maille etelän päin/ caikille Cuningaille Uzin maalla/ caikille Cuningaille Palestinan maalla/ Achalonin/ Gazan/ Acharonin ja Asdodin jäänyitten cansa.
25:21 Edomia, Mooabia ja ammonilaisia;	21. Edomilaisille, Moabilaisille ja Ammonin lapsille,	25:21 Edomitereille/ Moabitereille/ Ammonitereille/
25:22 kaikkia Tyyron kuninkaita ja kaikkia Siidonin kuninkaita ja rantamaan kuninkaita, jotka ovat meren tuolla puolen;	22. Kaikille Tyron kuninkaille, kaikille Sidonin kuninkaille, luotoin kuninkaille sillä puolen merta,	25:22 Caikille Tyrin Cuningaille/ caikille Sidonin Cuningaille/ luotoin Cuningaille sillä puolen merta/
25:23 Dedania, Teemaa ja Buusia ja kaikkia päälaen ympäriltä kerittyjä;	23. Dedanille, Temalle, Busille ja kaikille maan äärissä asuvaisille,	25:23 Dedanille/ Themalle/ Busille ja caikille culmis asuwaisille/
25:24 kaikkia Arabian kuninkaita ja kaikkia sekakansan kuninkaita, jotka asuvat erämaassa;	24. kaikille Arabian kuninkaille, kaikille kuninkaille lännen puolessa, jotka korvessa asuvat,	25:24 Caikille Arabian Cuningaille/ caikille etelän Cuningaille/ jotca corwesa asuwat.
25:25 kaikkia Simrin kuninkaita ja kaikkia Eelamin kuninkaita ja kaikkia Meedian kuninkaita;	25. Kaikille Simrin kuninkaille, kaikille kuninkaille Elamissa, kaikille kuninkaille Madaissa,	25:25 Caikille Simrin Cuningaille/ caikille Cuningaille Elamis/ caikille Cuningaille Madais.
25:26 kaikkia pohjanpuolen kuninkaita, läheisiä ja kaukaisia, toista toisensa jälkeen, ja kaikkia maan valtakuntia, mitä maan päällä on. Ja heidän jälkeensä on Seesakin kuningas juova.	26. Kaikille kuninkaille pohjoisessa, sekä läsnä että kaukana toinen toisensa kanssa, ja kaikille valtakunnille maan päällä, jotka maan piirin päällä ovat; ja kuningas Sesakin pitää juoman näiden jälkeen.	25:26 Caikille Cuningaille pohjaises/ sekä läsnä että caucana toinen toisens cansa/ ja caikille Cuningaille maan päälle/ jotca maan pijrin päällä owat/ ja Cuningas Sesachin pitää juoman näiden perän.
25:27 "Sano heille: Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Juokaa ja juopukaa, oksentakaa ja kaatukaa, älkääkä enää nousko, - miekan edessä, jonka minä lähetän teidän keskellenne.	27. Ja sano heille: näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: juokaat ja juopukaat, oksentakaat ja langetkaat, ja ette taida nousta miekan edessä, jonka minä teidän sekaanne lähettää tahdon.	25:27 Ja sano heille: näitä sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: juocat ja juopucat/ oxendat ja langetcat/ ja et te taida nosta miecan edestä/ jonga minä teidän secaan lähettä tahdon.

25:28 Mutta jos he eivät tahdo ottaa maljaa sinun kädestäsi ja juoda, niin sano heille: Näin sanoo Herra Sebaot: Teidän täytyy juoda.	28. Ja jollei he tahdo ottaa maljaa sinun kädestäs ja juoda, niin sano heille: näin sanoo Herra Zebaot: teidän pitää kaiketi juoman;	25:28 Ja jollei he tahdo otta malja sinun kädestäs/ ja juoda/ nijn sano heille: juuri näin sano HERra Zebaoth: teidän pitä juoman:
25:29 Sillä katso, siitä kaupungista alkaen, joka on otettu minun nimiini, minä alotan onnettomuuden tuottamisen; ja tekö jäisitte rankaisematta! Te ette jää rankaisematta, sillä minä kutsun miekan kaikkia maan asukkaita vastaan, sanoo Herra Sebaot.	29. Sillä katso, siinä kaupungissa, joka minun nimelläni nimitetty on, rupeen minä vaivaamaan; luuletteko että teidän pitää rankaisematta pääsemän? Ei teidän pidä rankaisematta pääsemän; sillä minä kutsun miekan kaikkein niiden päälle, jotka maalla asuvat, sanoo Herra Zebaot.	25:29 Sillä cadzo/ sijnä Caupungis joca minun nimelläni nimitetty on/ rupen minä waiwaman: luulettaco että teidän pitä rangaisemata pääsemän? ei teidän pidä rangaisemata pääsemän: sillä minä cudzun miecan caickein nijden päälle jotca maalla asuwat/ sano HERra Zebaoth.
25:30 Mutta sinä, ennusta heille kaikki nämä sanat ja sano heille: Herra ärjyy korkeudesta, antaa äänensä kaikua pyhästä asunnostansa. Hän ärjyy väkevästi yli laitumensa. Hän nostaa kuin viinikuurnan polkijat huudon kaikkia maan asukkaita vastaan.	30. Ja sinun pitää ennustaman heille kaikki nämät sanat, ja sanoman heille: Herra on kiljuva korkeudesta, ja antava kuulla äänensä pyhästä asuinsiastansa, hän on kaiketi kiljuva majastansa, hän veisaa virren, niinkuin viinan sotkuja, kaikista maan asuvaisista,	25:30 JA sinun pitä ennustaman heille caicki nämät sanat/ ja sano heille: HERra on räyskywä corkeudesta/ ja andawa cuulla jylinäns hänen pyhästä asuinsiastans/ hän on räyskywä hänen majastans/ hän weisa wirren/ nijncuin wijnan polkia/ caikista maan asuwaisista.
25:31 Pauhina käy maan ääriin asti, sillä Herralla on riita-asia kansoja vastaan, hän käy oikeutta kaiken lihan kanssa: jumalattomat hän antaa miekalle alttiiksi, sanoo Herra.	31. Jonka ääni on kuuluva maan ääriin; sillä Herra toimittaa pakanat oikeuden eteen, ja tahtoo tuomita kaiken lihan; jumalattomat antaa hän miekan alle, sanoo Herra.	25:31 Jonga äni on cuuluwa maan ärijn: sillä HERra toimitta pacanat oikiuden eteen/ ja tahto duomita caiken lihan: jumalattomat anda hän miecan ala/ sano HERra.
25:32 Näin sanoo Herra Sebaot: Katso, onnettomuus kulkee kansasta kansaan, ja suuri myrsky nousee maan perimmäisistä ääristä.	32. Näin sanoo Herra Zebaot: katso, vaiva tulee kansasta kansaan, ja suuri ilma nousee maan sivusta.	25:32 Näitä sano HERra Zebaoth: cadzo/ waiwa tule toiselda Canssalda toiselle/ ja suuri ilma nouse maan siwusta.
25:33 Ja Herran surmaamia on oleva sinä päivänä maan äärestä maan ääreen. Ei heille pidetä valittajaisia, ei heitä koota eikä haudata; he tulevat maan lannaksi.	33. Niin pitää Herralta lyötyjä sinä päivänä oleman yhdestä maan äärestä niin toiseen asti; ei pidä heitä itkettämän eikä korjattaman, eli haudattaman, vaan pitää oleman kedolla ja loaksi tuleman.	25:33 Nijn pitä HERralda lyötyjä sinä päiwänä oleman toisesta maan ärestä toisen asti/ ei pidä heitä itkettämän eikä corjattaman eli haudattaman/ waan pitää oleman kedolla/ ja loaxi tuleman.
25:34 Parkukaa, te paimenet, ja huutakaa, vieriskelkää tuhassa, te lauman valtiaat; sillä aika on tullut teidän joutua teurastettaviksi. Te hajoatte pirstoiksi, te kaadutte niinkuin kallisarvoinen astia.	34. Parkukaat nyt, te paimenet, huutakaat ja vieristelkää teitänne tuhassa, te lauman valtiaat; sillä aika on tullut teitä teurastaa ja hajoittaa, ja teidän pitää putooman rikki, niinkuin kallis astia.	25:34 Parcucat nyt te paimenet/ huutacat ja wieritelkät teitän tuhwäs te lauman waldiat: sillä aica on tullut teitä teurasta ja hajotta/ ja teidän pitä putoman ricki/ nijncuin callis astia.

25:35 Mennyt on paimenilta pakopaikka ja pelastus lauman valtiailta.	35. Ja ei paimenten pidä taitaman paeta, ja lauman valtiat ei pidä pääsemän pois.	25:35 Ja ei paimenden pidä taitaman paeta/ ja lauman waldiat ei pidä pääsemän pois.
25:36 Kuule paimenten huutoa, lauman valtiaitten valitusta! Sillä Herra hävittää heidän laumansa;	36. Niin pitää paimenet surkiasti huutaman, ja lauman valtiat surkutteleman, että Herra on niin hävittänyt heidän lautumensa.	25:36 Nijn pitä paimenet huutaman/ ja lauman waldiat surcutteleman/ että HERra on nijn hävittänyt heidän laituimens.
25:37 heidän rauhaisat lautumensa ovat tuhoutuneet Herran vihan hehkusta.	37. Ja heidän niittynsä, jotka niin kauniit olivat, ovat hävitetyt Herran julmalta vihalta.	25:37 Ja heidän nijttuns/ jotca nijn caunit olit/ owat häwitetyt HERran julmalda wihalda.
25:38 Hän on lähtenyt niinkuin nuori leijona pensaikostaan: heidän maansa on tullut autioksi hävittäjän vihan hehkusta, Herran vihan hehkusta."	38. Hän on hyljännyt majansa, niinkuin nuori jalopeura; ja heidän maansa on niin hävitetty hävittäjän vihalta ja hänen julmalta vihaltansa.	25:38 Hän on hyljännyt hänen majans/ nijncuin nuori Lejoni/ ja heidän maans on nijn häwitetty hävittäjän wihalda/ ja hänen julmalda wihaldans.
26 LUKU	26 LUKU	XXVI. Lucu
26:1 Joojakimin, Joosian pojan, Juudan kuninkaan, hallituksen alussa tuli Herralta tämä sana:	1. Jojakimin Josian pojan, Juudan kuninkaan, valtakunnan alussa tapahtui tämä sana Herralta ja sanoi:	26:1 JOjachimin Josian pojan Judan Cuningan waldacunnan algusa/ tapahdui tämä sana HERralda/ ja sanoi:
26:2 "Näin sanoo Herra: Asetu Herran temppelin esipihaan ja puhu kaikkia Juudan kaupunkeja vastaan, jotka tulevat kumartaen rukoilemaan Herran temppeliin, kaikki ne sanat, jotka minä olen käsenyt sinun sanoa heille: älä jätä pois sanaakaan.	2. Näin sanoo Herra: seiso Herran huoneen kartanolla ja saarnaa kaikkein Juudan kaupunkien edessä, jotka tänne tulevat rukoilemaan Herran huoneessa, kaikki ne sanat, jotka minä sinulle käsenyt olen, sanoakses heille; älä mitään siitä vähennä:	26:2 Näitä sano HERra: mene cartanoon HERran huonen eteen/ ja saarna caickein Judan Caupungein edesä/ cuin tänne tulewat rucoileman/ HERran huonesä/ caicki ne sanat jotca minä sinulle käsenyt olen/ sanoaxes heille.
26:3 Ehkäpä he kuulevat ja kääntyvät itsekukin pois pahalta tieltään, ja niin minä kadun sitä onnettomuutta, jonka minä olen aikonut heille tuottaa heidän pahojen tekojensa tähden.	3. Jos he mitämaks taitavat kuulla ja kääntyä kukin pahasta menostansa, että minäkin katuisin sitä paha, jonka minä heille ajattelin tehdä heidän pahan menonsa tähden.	26:3 Ja älä mitän sijtä vähennä: jos he/ mitämax/ taitawat cuulla ja käändä heitäns/ cukin pahasta menostans/ että minäkin caduisin sitä paha/ cuin minä heille ajattelin tehdä/ heidän pahan menons tähden.
26:4 Ja sano heille: Näin sanoo Herra: Jollette kuule minua ja vaella minun lakini mukaan, jonka minä olen teille antanut,	4. Ja sano heille: näin sanoo Herra: jos ette minua kuule, niin että te vaellatte minun laissani, jonka minä olen pannut teidän eteenne,	26:4 Ja sano heille: näitä sano HERra: jos et te minua cuule/ nijn että te waellatte minun Laisani/ jonga minä olen pannut teidän eteen.

26:5 ettekä kuule palvelijaini, profeettain, sanoja, niiden, jotka minä olen lähettänyt teidän tykönnne, varhaisesta alkaen, vaikka ette ole kuulleet heitä,	5. Että te kuulette minun palveliaini, prophetain sanat, jotka minä varhain ja usiasti teille lähettänyt olen, ja ette kuitenkaan tahtoneet kuulla;	26:5 Että te cuuletta minun palweliain Prophetain sanat/ jotca minä joca paickan teille lähettänyt olen/ ja et te cuitengan tahtonet cuulla.
26:6 niin minä teen tälle temppelille niinkuin Siilolle, ja minä teen tämän kaupungin kiroussanaksi kaikille maan kansoille."	6. Niin tahdon minä tehdä tälle huoneelle niinkuin Silolle, ja tahdon tehdä tämän kaupungin kaikille pakanoille maan päällä kiroukseksi.	26:6 Nijn tahdon minä tehdä tälle huonelle nijncuin Silolle/ ja tahdon tehdä tämän Caupungin caikille pacanoille maan päällä kirouxexi.
26:7 Ja papit ja profeetat ja koko kansa kuulivat Jeremian puhuvan nämä sanat Herran temppelissä.	7. Kuin papit, prophetat ja kaikki kansa kuulivat Jeremian näitä sanoja puhuvan Herran huoneessa,	26:7 COsca Papit/ Prophetat ja caicki Canssa cuulit Jeremian sencaltaisita puheita puhuvan HERran huonesa:
26:8 Ja kun Jeremia oli puhunut loppuun kaiken, minkä Herra oli käskenyt hänen puhua kaikelle kansalle, niin papit ja profeetat ja koko kansa ottivat hänet kiinni sanoen: "Sinun on kuolemalla kuoltava!	8. Ja kuin Jeremia oli lopettanut puheensa, kaiken sen, minkä Herra hänen käskenyt oli sanoa kaikelle kansalle, tarttuivat papit häneen, ja prophetat ja kaikki kansa, ja sanoivat: sinun pitää kaiketi kuoleman.	26:8 Ja Jeremia oli lopettanut puhens/ caiken sen cuin HERra hänen käskenyt oli sanoa caikelle Canssalle: tartuit Papit häneen/ ja Prophetat/ ja caicki Canssa/ ja sanoit: sinun pitä cuoleman.
26:9 Miksi olet ennustanut Herran nimessä sanoen: Tälle temppelille on käyvä niinkuin Siilolle, ja tämä kaupunki on tuleva raunioiksi, asujattomaksi?" Ja kaikki kansa kokoontui Jeremiaa vastaan Herran temppelissä.	9. Miksi sinä tohdit ennustaa Herran nimeen ja sanoa: niin pitää tälle huoneelle tapahtuman kuin Silollekin, ja tämä kaupunki pitää niin kylmille tuleman, ettei siinä kenkään enään asu? Ja kaikki kansa kokoontui Herran huoneessa Jeremiaa vastaan.	26:9 Mixi sinä tohdit ennusta HERran nimeen/ ja sanoa: nijn pitä tälle huonelle tapahtuman cuin Silollengin/ ja tämä Caupungi pitä nijn kylmille tuleman/ ettei sijnä kengän enä asu. Ja caicki Canssa cocondui HERran huonesa Jeremiat wastan.
26:10 Kun Juudan päämiehet tämän kuulivat, menivät he kuninkaan palatsista Herran temppeliin ja istuivat Herran uuden portin ovelle.	10. Kuin Juudan ruhtinaat sen kuulivat, menivät he ylös kuninkaan huoneesta Herran huoneesen, ja istuivat Herran uuden portin eteen.	26:10 COsca Judan Ruhtinat sen cuulit/ menit he Cuningan huonest HERran huonesen/ ja istuit HERran uden portin eteen.
26:11 Silloin papit ja profeetat sanoivat päämiehille ja kaikelle kansalle näin: "Kuoleman tuomio tälle miehelle! Sillä hän on ennustanut tätä kaupunkia vastaan, niinkuin olette omin korvin kuulleet."	11. Ja papit ja prophetat puhuivat ruhtinasten ja kaiken kansan edessä ja sanoivat: tämä mies on kuolemaan viallinen; sillä hän on ennustanut tätä kaupunkia vastaan, niinkuin te korvillanne kuulleet olette.	26:11 Ja Papit ja Prophetat puhuit Ruhtinasten ja caickein Canssain edes/ ja sanoit: tämä on cuolemaan wiallinen: sillä hän on saarnannut tätä Caupungita wastan/ nijncuin te corwillan cuullet oletta.

26:12 Mutta Jeremia sanoi kaikille päämiehille ja kaikelle kansalle näin: "Herra on lähettänyt minut ennustamaan tätä temppeleitä ja tätä kaupunkia vastaan kaikki ne sanat, jotka olette kuulleet.	12. Mutta Jeremia puhui kaikille ruhtinaille ja kaikelle kansalle, sanoen: Herra on minun lähettänyt kaikkia näitä, joita te kuulleet olette, ennustamaan tätä huonetta ja tätä kaupunkia vastaan.	26:12 Mutta Jeremia sanoi kaikille Ruhtinaille ja kaikelle Canssalle: HERra on minun lähettänyt caickia näitä cuin te cuullet oletta/ saarnaman tätä huonetta ja tätä Caupungita wastian.
26:13 Parantakaa siis nyt vaelluksenne ja tekonne ja kuulkaa Herran, teidän Jumalanne, ääntä, niin Herra katuu sitä onnettomuutta, jolla hän on teitä uhannut.	13. Niin parantakaat nyt menonne ja olonne, ja kuulkaat Herran Jumalanne ääntä; niin tahtoo myös Herra katua sitä pahaa, jonka hän on puhunut teitä vastaan.	26:13 Nijn parandacat nyt teidän menon ja olon/ cuulcat HERran teidän Jumalan ändä: nijn tahto myös HERra catua sitä paha/ cuin hän on puhunut teitä wastian.
26:14 Mutta katso, minä olen teidän käsissänne; tehkää minulle, mitä katsotte hyväksi ja oikeaksi.	14. Mutta minä, katso, minä olen teidän käsissänne: tehkää minun kanssani, niinkuin teille parhain kelpaa.	26:14 Cadzo/ minä olen teidän käsisän/ tehkät minun cansani nijncuin teidän kelpa.
26:15 Mutta se tietäkää, että te, jos minut surmaatte, saatatte viattoman veren päällemme ja tämän kaupungin ja sen asukasten päälle, sillä totisesti on Herra lähettänyt minut teidän tykönnne puhumaan kaikki nämä sanat teidän korvienne kuullen."	15. Kuitenkin pitää teidän täydellisesti tietämän, että jos te minun tapatte, niin te tuotatte viattoman veren teidän päällemme, ja tämän kaupungin ja hänen asuvaistensa päälle; sillä Herra on totisesti minun lähettänyt teidän tykönnne, puhumaan näitä kaikkia teidän korvainne edessä.	26:15 Cuitengin pitä teidän tietämän/ että jos te minun tapatte/ nijn te tuotatte wiattoman weren teidän päällemme/ tämän Caupungin ja hänen asuwaistens päälle: sillä HERra on totisest minun lähettänyt teidän tygön/ puhuman näitä caickia teidän corwain edes.
26:16 Silloin päämiehet ja kaikki kansa sanoivat papeille ja profeetoille: "Ei kuoleman tuomiota tälle miehelle! Sillä hän on puhunut meille Herran, meidän Jumalamme, nimessä."	16. Silloin sanoivat ruhtinaat ja kaikki kansa papeille ja prophetaille: ei tämä mies ole viallinen kuolemaan; sillä hän on puhunut meille Herran Jumalamme nimeen.	26:16 Silloin sanoit Ruhtinat ja caicki Canssa Papeille ja Prophetaille: ei tämä ole wiallinen cuolemaan: sillä hän on puhunut meille HERran meidän Jumalamme nimeen.
26:17 Ja muutamat maan vanhimmista nousivat ja sanoivat kaikelle kansan joukolle näin:	17. Ja muutamat maan vanhimmista nousivat, ja puhuivat kaikelle kansan joukolle ja sanoivat:	26:17 Ja muutamat maan wanhimmista nousit ja puhuit caikelle joucolle Canssast/ ja sanoit:
26:18 "Miika, mooresetilainen, ennusti Hiskian, Juudan kuninkaan, päivinä ja sanoi kaikelle Juudan kansalle näin: Näin sanoo Herra Sebaot: 'Siion kynnetään pelloksi, ja Jerusalem tulee kiviraunioksi ja temppelevuori metsäkukulaksi.'	18. Hiskian, Juudan kuninkaan, aikana oli yksi propheta, nimeltä Miika, Maresasta; hän puhui kaikelle Juudan kansalle ja sanoi: näin sanoo Herra Zebaot: Zion pitää kynnettämän niinkuin pelto, ja Jerusalem pitää kiviraunioksi tuleman ja templin vuori metsän kukkulaksi.	26:18 Jehiskian Judan Cuningan aicana oli oxi Propheta nimeldä Micha Maresast/ hän puhui caikelle Judan Canssalle/ ja sanoi: Näitä sano HERra Zebaoth: Zion pitää kynnettämän nijncuin peldo/ ja Jerusalem pitä kiwiraunioxi tuleman/ ja HERran huonen mäki medzän corwexi.

26:19 Surmasivatko hänet silloin Hiskia, Juudan kuningas, ja koko Juuda? Eikö hän peljännyt Herraa ja lepyttänyt häntä, niin että Herra katui sitä onnettomuutta, jolla hän oli heitä uhannut? Mutta mekö tuottaisimme suuren onnettomuuden itsellemme?"	19. Antoiko Hiskia, Juudan kuningas, ja koko Juudan kansa hänen tappaa? eikö he peljänneet Herraa ja rukoilleet Herran edessä? ja Herra katui sitä paha, minkä hän oli puhunut heitä vastaan; sentähden me teemme aivan pahoin meidän sielujamme vastaan.	26:19 Ei cuitengan Jehiskia Judan Cuningas/ ja coco Judan Canssa andanet händä tappa/ waan he pelkäisit HERra/ ja rucoilit andexi HERralda. Ja HERra catui sitä paha/ cuin hän oli puhunut heitä wastian/ sentähden me teemme aiwa pahoin meidän sielujamme wastian.
26:20 Mutta oli toinenkin mies, joka ennusti Herran nimessä: Uuria, Semajan poika, Kirjat-Jearimista; hän ennusti tätä kaupunkia ja tätä maata vastaan aivan niinkuin Jeremia.	20. Oli myös yksi mies, joka ennusti Herran nimeen, Uria, Semajan poika Kirjatjearimista; hän ennusti tätä kaupunkia vastaan ja tätä maakuntaa vastaan, niinkuin Jeremiakin.	26:20 OLi myös yxi joca ennusti HERran nimeen/ Uria Semajan poica KirjathJearimist: hän ennusti tätä Caupungita wastian/ ja tätä maacunda wastian/ nijncuin Jeremiakin.
26:21 Kun kuningas Joojakim ja kaikki hänen urhonsa ja kaikki päämiehet kuulivat hänen sanansa, niin kuningas etsi häntä tappaaksensa. Sen kuultuansa Uuria peljästy, pakeni ja meni Egyptiin.	21. Mutta kuin kuningas Jojakim ja kaikki hänen voimallisensa ja valtamiehensä kuulivat hänen sanansa, tahtoi kuningas antaa hänen tappaa. Kuin Uria ymmärsi sen, pelkäsi hän ja pakeni ja meni Egyptiin.	26:21 Mutta cosca Cuningas Jojachim/ ja caicki hänen woimallisens ja waldamiehens cuulit hänen sanans/ tahdoi Cuningas anda hänen tappa.
26:22 Mutta kuningas Joojakim lähetti miehiä Egyptiin: Elnatanin, Akborin pojan, ja muita hänen kanssansa Egyptiin.	22. Mutta kuningas Jojakim lähetti miehet Egyptiin, Elnatanin Akborin pojan, ja muita hänen kanssansa, (jotka menivät) Egyptiin.	26:22 Cosca Uria ymmärsi sen/ nijn hän pakeni ja meni Egyptijn. Mutta Cuningas Jojachim lähetti muutamat miehet Egyptijn/ ELNathanin Achborin pojan/ ja muita hänen cansans.
26:23 Ja he toivat Uurian Egyptistä ja veivät hänet kuningas Joojakimin eteen. Tämä surmautti hänet miekalla ja heittäi hänen ruumiinsa rahvaan hautaan.	23. Ja ne toivat Urian Egyptistä ja veivät kuningas Jojakimin eteen, ja hän antoi hänen tappaa miekalla, ja heittää hänen ruumiinsa yhteisen kansan hautoihin.	26:23 Ne toit Egyptist/ ja weit Cuningas Jojachimin eteen/ ja hän andoi hänen tappa miecalla/ ja andoi huonost haudata.
26:24 Mutta Ahikamin, Saafanin pojan, käsi oli Jeremian suojana, niin ettei häntä jätetty kansan käsiin surmattavaksi.	24. Kuitenkin oli Ahikamin, Saphanin pojan käsi Jeremian kanssa, ettei hän tullut kansan käsiin tapetta.	26:24 Nijn myös oli Ahikamin Saphanin pojan käsi Jeremian cansa/ ettei hän tullut Canssan käsijn/ tapetta.
27 LUKU	27 LUKU	XXVII. Lucu
27:1 Joojakimin, Joosian pojan, Juudan kuninkaan, hallituksen alussa tuli Herralta tämä sana Jeremialle:	1. Jojakimin Josian pojan, Juudan kuninkaan, valtakunnan alussa tapahtui tämä sana Herralta Jeremialle ja sanoi:	27:1 JOjachimin Josian pojan Judan Cuningan waldacunnan algusa/ tapahdui tämä sana HERralda Jeremialle/ ja sanoi:
27:2 Näin sanoo Herra minulle: "Tee itsellesi ies siteinensä ja pane se kaulaasi.	2. Näin sanoo Herra minulle: tee sinulles siteet ja pane kaulaas,	27:2 Sen sano HERra minulle: tee sinulles ijes ja ripusta caulaas/

<p>27:3 Lähetä se Edomin kuninkaalle, Mooabin kuninkaalle, ammonilaisten kuninkaalle, Tyyron kuninkaalle ja Siidonin kuninkaalle niiden lähettiläiden mukana, jotka ovat tulleet Jerusalemiin Sidkian, Juudan kuninkaan, tykö.</p>	<p>3. Ja lähetä ne Edominkuninkaalle, Moabin kuninkaalle, Ammonin lasten kuninkaalle, Tyron kuninkaalle ja Sidonin kuninkaalle, niiden sanansaattajain kanssa, jotka olivat tulleet Zedekian, Juudan kuninkaan, tykö Jerusalemiin,</p>	<p>27:3 Ja lähetä Edomin Cuningalle/ Moabin Cuningalle/ Ammonin lasten Cuningalle/ Tyrin Cuningalle ja Sidonin Cuningalle/ niiden sanansaattajain cansa/ jotca olit tullet Zedechian Judan Cuningan tygö Jerusalemijn.</p>
<p>27:4 Ja käske heidän sanoa herroillensa: Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Näin sanokaa herroillenne:</p>	<p>4. Ja käske, että he sanovat herroillensa: näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: näin pitää teidän sanoman herroillenne:</p>	<p>27:4 Ja käske että he sanowat heidän herroillens: näitä sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: Näin pitä teidän sanoman teidän herroillen:</p>
<p>27:5 Minä olen tehnyt maan sekä ihmiset ja eläimet, jotka maan päällä ovat, suurella voimallani ja ojennetulla käsivarrellani, ja minä annan sen, kenelle hyväksi näen.</p>	<p>5. Minä olen tehnyt maan, ja ihmisen, ja eläimet, jotka maan päällä ovat, suurella voimallani ja ojennetulla käsivarrellani, ja annan sen kelle minä tahdon.</p>	<p>27:5 Minä olen tehnyt maan ja ihmisen/ ja eläimet jotca maan päällä owat/ minun suurella voimallani/ ja ojetulla käsiwarrellani/ ja annan sen kelle minä tahdon.</p>
<p>27:6 Ja nyt minä annan kaikki nämä maat Nebukadnessarin, Baabelin kuninkaan, palvelijani, käsiin, ja myöskin metsän eläimet minä annan hänelle, palvelemaan häntä.</p>	<p>6. Mutta nyt olen minä antanut kaikki nämät maakunnat palveliani Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, käteen, ja olen myös antanut hänelle pedot maan päällä, palvelemaan häntä.</p>	<p>27:6 Mutta nyt olen minä andanut caicki nämät maacunnat minun palweliani NebucadNezarin Babelin Cuningan käteen/ ja olen myös andanut hänelle pedot maan päällä/ että heidän pitä händä palweleman.</p>
<p>27:7 Ja kaikki kansat palvelevat häntä ja hänen poikaansa ja hänen poikansa poikaa, kunnes tulee hänenkin maansa aika ja monet kansat ja suuret kuninkaat tekevät hänet palvelijakseen.</p>	<p>7. Ja kaikki kansat pitää häntä palveleman, hänen poikaansa ja hänen poikansa poikaa, siihenasti kuin hänenkin maansa aika tulee; sillä monta kansaa ja suuret kuninkaat pitää häntä palveleman.</p>	<p>27:7 Ja caicki Canssat pitä händä palweleman/ hänen poicans ja hänen poicans poica/ siihenasti cuin hänengin maans aica tule: sillä monda Canssa ja suuret Cuningat pitä händä palweleman.</p>
<p>27:8 Ja sitä kansaa ja sitä valtakuntaa, joka ei tahdo palvella häntä, Nebukadnessaria, Baabelin kuningasta, ja joka ei anna kaulaansa Baabelin kuninkaan ikeeseen, sitä kansaa minä rankaisen miekalla, nälällä ja rutolla, sanoo Herra, kunnes minä teen heistä lopun hänen kädellensä.</p>	<p>8. Vaan sen kansan ja valtakunnan, joka ei tahdo palvella Babelin kuningasta Nebukadnetsaria, eikä anna niskaansa Babelin kuninkaan ikeen alle, tahdon minä kurittaa miekalla, nälällä ja rutolla, sanoo Herra, siihenasti että minä hukutan heidät hänen kätensä kautta.</p>	<p>27:8 Waan se Canssa ja waldacunda/ joca ei tahdo palwella Babelin Cuningasta NebucadNezarita/ eikä anna niscans Babelin Cuningan iken ala/ tahdon minä curitta miecalla/ näljällä ja rutolla/ sano HERra/ siihenasti että minä hucutan heidän hänen kättens cautta.</p>

27:9 Ja te, älkää kuulko profeettojanne, tietäjiänne, unianne, ennustelijoitanne ja velhojanne, jotka sanovat teille näin: 'Ette te joudu palvelemaan Baabelin kuningasta.'	9. Sentähden älkää kuulko prophetaitanne, ennustajianne, unianne, tietäjiänne ja noitianne, jotka teille sanovat: ei teidän pidä palveleman Babelin kuningasta.	27:9 SEntähden älkät cuulco teidän Prophetaitan/ ennustaitan/ unen selittäitän/ päiwäin eroittaitan ja noitian/ jotca teille sanovat: ei teidän pidä palweleman Babelin Cuningasta:
27:10 Sillä valhetta he ennustavat teille ja toimittavat teidät kauas pois maastanne: minä karkoitan teidät, ja te hukutte.	10. Sillä he ennustavat teille valhetta, saattaaksensa teitä kauwas teidän maastanne; ja minä ajan silloin teitä ulos, ja teidän pitää hukkuman.	27:10 Sillä he ennustawat teille walhetta/ että heidän pitäis teitä cauwas teidän maastan saattaman/ ja minä ajan silloin teitä ulos/ ja tahdon hucutta.
27:11 Mutta sen kansan, joka taivuttaa kaulansa Baabelin kuninkaan ikeen alle ja palvelee häntä, sen minä annan jäädä omaan maahansa, sanoo Herra; se saa sitä viljellä ja siinä asua."	11. Sillä kuka kansa kumartaa kaulansa Babelin kuninkaan ikeen alle ja palvelee häntä, sen tahdon minä antaa olla maassansa, että he sitä saavat nautita ja siinä asua, sanoo Herra.	27:11 Sillä cuca Canssa cumarta caulans Babelin Cuningan iken ala/ ja palwele händä/ ne tahdon minä anda olla heidän maasans/ että he sitä saawat nautita/ ja sijnä asua/ sano HERra.
27:12 Sidkialle, Juudan kuninkaalle, minä puhuin aivan samalla tavalla, sanoen: Taivuttakaa kaulanne Baabelin kuninkaan ikeen alle ja palvelkaa häntä ja hänen kansaansa, niin te saatte elää.	12. Ja minä puhuin kaikki nämät Zedekialle, Juudan kuninkaalle, ja sanoin: kumartakaat kaulanne Babelin kuninkaan ikeen alle, ja palvelkaat häntä ja hänen kansaansa, niin te saatte elää.	27:12 JA minä puhuin caicki nämät Zedechialle Judan Cuningalle/ ja sanoin: cumartacat teidän caulan Babelin Cuningan iken ala/ ja palwelcat händä ja hänen Canssans/ nijn te saatte elä.
27:13 Miksi pitäisi teidän kuolla, sinun ja sinun kansasi, miekkaan, nälkään ja ruttoon, niinkuin Herra on uhannut sitä kansaa, joka ei tahdo palvella Baabelin kuningasta?	13. Miksi te tahdotte kuolla, sinä ja sinun kansas miekalla, nälällä ja rutolla? niinkuin Herra on siitä kansasta sanonut, joka ei Babelin kuningasta palvella tahdo.	27:13 Mixi te tahdotta cuolla/ sinä ja sinun Canssas/ miecalla/ näljällä ja rutolla? nijncuin HERra on sijtä Canssast sanonut/ joca ei Babelin Cuningast palwella tahdo.
27:14 Ja älkää kuulko niiden profeettain sanoja, jotka sanovat teille näin: "Ette te joudu palvelemaan Baabelin kuningasta"; sillä valhetta he ennustavat teille.	14. Sentähden älkää kuulko prophetainne sanoja, jotka teille sanovat: ei teidän pidä Babelin kuningasta palveleman; sillä he ennustavat teille valhetta.	27:14 SEntähden älkät cuulco nijden Prophetain sanoja/ jotca teille sanovat: ei teidän pidä Babelin Cuningast palweleman: sillä he ennustawat teille walhetta/
27:15 Sillä minä en ole lähettänyt heitä, sanoo Herra, vaan he ennustavat minun nimessäni valhetta ja saattavat minut karkoittamaan teidät, ja te hukutte, te ja nuo profeetat, jotka teille ennustavat.	15. Sillä en minä ole heitä lähettänyt, sanoo Herra; vaan he ennustavat valhetta minun nimeeni, että minä ajaisin teitä ulos, ja te hukkuisitte ynnä prophetain kanssa, jotka teille ennustavat.	ja en minä ole heitä lähettänyt/ sano HERra. 27:15 Waan he ennustawat walhetta minun nimeeni/ että minä ajaisin teitä ulos/ ja te huckuisit ynnä Prophetain cansa/ jotca teille ennustawat.

<p>27:16 Ja papeille ja koko tälle kansalle minä puhuin sanoen: Näin sanoo Herra: Älkää kuulko profeettainne sanoja, niiden, jotka ennustavat teille sanoen: "Katso, Herran temppelin astiat tuodaan nyt kohta takaisin Baabelista"; sillä valhetta he ennustavat teille.</p>	<p>16. Ja papeille ja kaikelle tälle kansalle puhuin minä ja sanoin: näin sanoo Herra: älkää kuulko prophetainne sanoja, jotka teille ennustavat ja sanovat: katso, Herran huoneen astiat tulevat nyt kohta jälleen Babelista; sillä he ennustavat teille valhetta.</p>	<p>27:16 Ja Papeille ja caikelle tälle Canssalle puhuin minä/ ja sanoin: näitä sano HERRa: älkät cuulco teidän Prophetain sanoja/ jotca teille ennustawat/ ja sanowat: cadzo/ HERran huonen astiat tulewat nyt cohta jäl lens Babelist: sillä he ennustawat teille walhetta.</p>
<p>27:17 Älkää kuulko heitä. Palvelkaa Baabelin kuningasta, niin te saatte elää. Miksi pitäisi tämän kaupungin tulla raunioiksi?</p>	<p>17. Älkää heitä kuulko, vaan palvelkaat Babelin kuningasta, niin te saatte elää. Miksi pitäis tämän kaupungin kylmille tuleman?</p>	<p>27:17 Älkät heitä cuulco/ waan palwelcat Babelin Cuningast/ nijn te saatte elä/ mixi pidäis tämän Caupungin kylmille tuleman?</p>
<p>27:18 Mutta jos he ovat profeettoja ja jos heillä on Herran sana, niin rukoilkoot Herraa Sebaotia, etteivät ne astiat, jotka vielä ovat jäljellä Herran temppelissä ja Juudan kuninkaan linnassa ja Jerusalemissa, joutuisi nekin Baabeliin.</p>	<p>18. Jos he ovat prophetat, ja jos heillä on Herran sana, niin rukoilkaat nyt Herralta Zebaotilta, ettei jääneet astiat Herran huoneessa ja Juudan kuninkaan huoneessa, ja Jerusalemissa myös vietäisi Babeliin.</p>	<p>27:18 Jos he owat Prophetat/ ja heille on HERran sana: nijn rucoilcat HERralda Zebaothilda/ ettei jäänet astiat HERran huones/ ja Judan Cuningan huones/ ja Jerusalemis/ myös wiedäis Babelijn.</p>
<p>27:19 Sillä näin sanoo Herra Sebaot pylväistä, vaskimerestä, altaiden telineistä ja muista kaluista, jotka vielä ovat jäljellä tässä kaupungissa</p>	<p>19. Sillä näin sanoo Herra Zebaot patsaista, ja merestä, ja istuimista, ja astioista, jotka vielä tähän kaupunkiin jääneet ovat,</p>	<p>27:19 SILLä näin sano HERRa Zebaoth padzaista/ ja merestä/ ja istuimista/ ja astioista/ jotca vielä tähän Caupungijn jäänet owat:</p>
<p>27:20 ja joita Nebukadnessar, Baabelin kuningas, ei ottanut mukaansa, kun hän vei Jekonjan, Joojakimin pojan, Juudan kuninkaan, sekä kaikki Juudan ja Jerusalemin ylimykset Jerusalemistä pakkosiirtolaisuuteen Baabeliin.</p>	<p>20. Joita Nebukadnetsar, Babelin kuningas ei ottanut pois, kuin hän vei pois Juudan kuninkaan Jekonian Jojakimin pojan Jerusalemistä Babeliin, ja kaikki Juudan ja Jerusalemin valtamiehet:</p>	<p>27:20 Joita NebucadNezar Babelin Cuningas ei ottanut pois/ cosca hän wei pois Judan Cuningan Jechonian Jojachimin pojan/ Jerusalemist Babelijn/ ja caicki Judan ja Jerusalemin waldamiehet.</p>
<p>27:21 Sillä näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala, astioista, jotka vielä ovat jäljellä Herran temppelissä, Juudan kuninkaan linnassa ja Jerusalemissa:</p>	<p>21. Sillä näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala, niistä astioista, jotka vielä jääneet ovat Herran huoneesen, ja kuninkaan huoneesen, ja Jerusalemiin:</p>	<p>27:21 Sillä näin sano HERRa Zebaoth Israelin Jumala/ nijstä astioista jotca vielä jäänet owat/ HERran huonesen/ ja Cuningan huonesen/ ja Jerusalemiijn.</p>
<p>27:22 "Baabeliin ne viedään, ja sinne ne jäävät siihen päivään asti, jolloin minä katson niiden puoleen, sanoo Herra, ja annan tuoda ja palautan ne tähän paikkaan."</p>	<p>22. Ne pitää Babeliin vietämän ja siellä pysymän siihen päivään asti, että minä etsin heitä, sanoo Herra, ja annan heidän vietää ylös ja taas tuottaa tähän paikkaan siallensa.</p>	<p>27:22 Ne pitä Babelijn wietämän/ ja siellä pysymän sijhen päiwän asti/ että minä edzin heitä/ sano HERRa/ ja annan heidän taas tuota tähän paickan siallens.</p>

28 LUKU	28 LUKU	XXVIII. Lucu
28:1 Sinä vuonna, Sidkian, Juudan kuninkaan, hallituksen alussa, hänen neljäntenä hallitusvuotenaan, viidennessä kuussa, sanoi profeetta Hananja, Assurin poika, joka oli kotoisin Gibeonista, minulle Herran temppelissä pappien ja kaiken kansan silmien edessä näin:	1. Ja tapahtui sinä vuotena, Zedekian Juudan kuninkaan valtakunnan alussa, viidentenä kuukautena neljännellä vuodella, että Hanania Assurin poika, Gibeonin propheta, puhui minulle Herran huoneessa, pappein ja kaiken kansan edessä, ja sanoi:	28:1 JA sinä wuotena/ Zedechian Judan Cuningan waldacunnan algusa/ wijdendenä Cuucautena neljännellä wuodella/ puhui Hanania Azurin poica/ Gibeonin Propheta/ minulle HERran huonesa/ Pappein ja caiken Canssan läsnä olles/ ja sanoi:
28:2 "Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Minä särjen Baabelin kuninkaan ikeen.	2. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala, sanoen: minä olen taittanut rikki Babelin kuninkaan ikeen,	28:2 Näin sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: minä olen taittanut ricki Babelin Cuningan iken:
28:3 Vielä kaksi vuotta, ja minä palautan tähän paikkaan kaikki Herran temppelin astiat, jotka Nebukadnessar, Baabelin kuningas, otti tästä paikasta ja vei Baabeliin.	3. Ja ennenkuin kaksi ajastaikaa kuluu, tahdon minä antaa tulla jälleen tähän siaan kaikki Herran huoneen astiat, jotka Nebukadnetsar, Babelin kuningas, täältä ottanut ja Babeliin vienyt on.	28:3 Ja ennen cuin caxi ajastaica culu/ tahdon minä anda tulla jäl lens tähän siaan HERran huonen astiat/ jotca NebucadNezar Babelin Cuningas tääl d ä ottanut ja Babelijn wienyt on.
28:4 Ja Jekonjan, Joojakimin pojan, Juudan kuninkaan, ja kaikki Juudan pakkosiirtolaiset, jotka menivät Baabeliin, minä palautan tähän paikkaan, sanoo Herra; sillä minä särjen Baabelin kuninkaan ikeen."	4. Vielä sitte tahdon minä myös Jekonian Jojakimin pojan, Juudan kuninkaan, ja kaikki Juudan vangit, jotka Babeliin viedyt ovat, antaa tulla tähän siaan jälleen, sanoo Herra; sillä minä tahdon taittaa rikki Babelin kuninkaan ikeen.	28:4 Wielä sijtte tahdon minä myös Jechonian/ Jojachinin pojan Judan Cuningan/ ja caicki Judan fangit/ jotca Babelijn wiedyt owat/ anda tulla tähän siaan jäl lens/ sano HERra: sillä minä tahdon taitta ricki Babelin Cuningan iken.
28:5 Mutta profeetta Jeremia sanoi profeetta Hananjalle pappien ja kaiken Herran temppelissä seisovan kansan silmien edessä;	5. Niin propheta Jeremia sanoi propheta Hananialle, pappein ja kaiken joukon läsnä ollessa, jotka seisivat Herran huoneessa,	28:5 Silloin wastais Propheta Jeremia Prophetat Hananiat/ Pappein ja caiken joucon läsnä olles/ jotca olit HERran huones/ ja sanoi:
28:6 profeetta Jeremia sanoi: "Amen. Niin Herra tehkään. Täyttäkään Herra sinun sanasi, jotka olet ennustanut, ja palauttakoon Herran temppelin astiat ja kaikki pakkosiirtolaiset Baabelista tähän paikkaan.	6. Ja propheta Jeremia sanoi: Amen. Herra tehkään niin! Herra vahvistakoon sinun sanas, jonka ennustanut olet, että hän antais Herran huoneen astiat ja kaikki vangit tulla tähän paikkaan jäl lensä.	28:6 HERra tehkөн nijn/ HERra wahwistacon sanas/ jongas ennustanut olet/ että hän andais HERran huonen astiat/ ja caicki fangit tulla tähän paickan jäl lens.
28:7 Kuule kuitenkin tämä sana, jonka minä puhun sinun kuultesi ja kaiken kansan kuullen.	7. Mutta kuule kuitenkin tätä sanaa, jonka minä puhun sinun korvais ja kaiken kansan korvain edessä puhun:	28:7 Mutta cuule cuitengin tätä sana/ jonga minä sinun corwais/ ja caiken Canssan corwain edes puhun:

28:8 Ne profeetat, jotka ovat olleet ennen minua ja ennen sinua muinaisuudesta asti, ovat ennustaneet sotaa, onnettomuutta ja ruttoa monia maita ja suuria valtakuntia vastaan.	8. Ne prophetat, jotka minun edelläni ja sinun edelläs vanhasta olleet ovat, he ovat ennustaneet monta maakuntaa ja suuria valtakuntia vastaan sotaa, onnettomuutta ja ruttoa.	28:8 Ne Prophetat jotca minun edelläni ja sinun edelläs wanhast ollet owat/ he owat ennustanet monda maacunda ja suuria waldacundia wastan/ sota/ onnettomutta ja rutto.
28:9 Mutta se profeetta, joka ennustaa rauhaa, tunnetaan siitä, että hänen sanansa toteutuu, profeetaksi, jonka Herra totisesti on lähettänyt."	9. Mutta kuin propheta ennustaa rauhaa, niin tunnetaan, kuin hänen sanansa täytetyksi tulee, että Herra hänen totisesti on lähettänyt.	28:9 Mutta cosca Propheta ennusta rauha/ nijn hän tutan jos HERra hänen totisest on lähettänyt/ cosca hänen sanans täytetyxi tule.
28:10 Silloin profeetta Hananja otti ikeen profeetta Jeremian kaulasta ja särki sen.	10. Niin propheta Hanania otti ikeen propheta Jeremian kaulasta ja taitti sen rikki.	28:10 Silloin otti Hanania iken Jeremian caulasta/ ja taitti sen ricki.
28:11 Ja Hananja sanoi kaiken kansan silmien edessä: "Näin sanoo Herra: Näin minä särjen Nebukadnessarin, Baabelin kuninkaan, ikeen kaikkien kansojen kaulasta, ennenkuin kaksi vuotta on kulunut." Mutta profeetta Jeremia meni pois.	11. Ja Hanania sanoi kaiken kansan edessä: näin sanoo Herra: niin tahdon minä myös taittaa rikki Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, ikeen kaikkein kansain kaulasta, ennenkuin kaksi ajastaikaa kuluneet ovat. Ja propheta Jeremia meni pois omaa tietänsä.	28:11 Ja Hanania sanoi joucon läsnä olles: näin sano HERra: nijn tahdon minä myös taitta ricki NebucadNezarin Babelin Cuningan iken/ caickein Canssain caulast/ ennencuin caxi ajastaica culunet owat. Ja Propheta Jeremia meni pois oma tietäns.
28:12 Ja tämä Herran sana tuli Jeremialle, sen jälkeen kuin profeetta Hananja oli särkenyt ikeen profeetta Jeremian kaulasta:	12. Mutta Herran sana tapahtui Jeremialle, sittenkuin propheta Hanania oli rikkonut ikeen propheta Jeremian kaulasta, ja sanoi:	28:12 MUTta HERran sana tapahdui Jeremialle/ sijttecuin Propheta Hanania oli rickonut iken Prophetan Jeremian caulasta/ ja sanoi:
28:13 "Mene ja sano Hananjalle: Näin sanoo Herra: Sinä olet särkenyt puisen ikeen, mutta tehnyt sen sijaan rautaisen ikeen.	13. Mene ja sano Hananialle: näin sanoo Herra: sinä olet taittanut rikki puu-ikeen, niin tee nyt rauta-ijes sen siaan.	28:13 Mene ja sano Hananialle: näin sano HERra: sinä olet taittanut ricki puuiken/ nijn tee nyt rautaijes sen siaan.
28:14 Sillä näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: rautaisen ikeen olen minä pannut kaikkien näiden kansojen kaulaan, että ne palvelisivat Nebukadnessaria, Baabelin kuningasta; ja niiden on palveltava häntä. Metsän eläimetkin minä olen antanut hänelle."	14. Sillä näin sanoo Herra Zebaot Israelin Jumala: minä olen ripustanut rauta-ikeen kaikkien näiden kansain kaulaan, palvelemaan Nebukadnetsaria, Babelin kuningasta, ja heidän pitää palveleman häntä; sillä minä olen myös antanut hänelle pedot kedolta.	28:14 Sillä näin sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: Minä olen ripustanut rautaiken caickein näiden Canssain caulaan/ jolla heidän pitä palweleman NebucadNezaria Babelin Cuningasta/ ja heidän pitä palweleman händä: sillä minä olen myös andanut hänelle pedot.

28:15 Ja profeetta Jeremia sanoi profeetta Hananjalle: "Kuule, Hananja! Ei Herra ole sinua lähettänyt, vaan sinä olet saattanut tämän kansan turvaamaan valheeseen.	15. Ja propheta Jeremia sanoi propheta Hananialle: kuule nyt Hanania, ei Herra ole sinua lähettänyt, ja sinä olet tehnyt, että tämä kansa luottaa valheeseen.	28:15 Ja Propheta Jeremia sanoi Prophetalle Hananialle: cuule Hanania/ ei HERra ole sinua lähettänyt/ ja sinä olet tehnyt/ että tämä Canssa luotta idzens walheseen.
28:16 Sentähden, näin sanoo Herra: Katso, minä toimitan sinut pois maan päältä: tänä vuonna sinä kuolet, sillä sinä olet julistanut luopumusta Herrasta."	16. Sentähden sanoo Herra näin: katso, minä tahdon ottaa sinun pois maasta; tänä vuonna pitää sinun kuoleman, sillä sinä olet puheellas kääntänyt heidät Herrasta pois.	28:16 Sentähden sano HERra näin: cadzo/ minä tahdon otta sinun pois maasta/ tänä vuonna pitä sinun cuoleman: sillä sinä olet sinun puhellas heidän HERrasta käändänyt pois.
28:17 Ja profeetta Hananja kuoli sinä vuonna, seitsemännessä kuussa.	17. Ja niin propheta Hanania kuoli sinä vuonna, seitsemännellä kuukaudella.	28:17 Ja nijn Propheta Hanania cuoli sinä vuonna/ wijdennellä Cuccaudella. (wijdennellä Cuccaudella: Todennäköisesti painovirhe. Vanhoissa tunnetuissa käännöksissä on seitsemännellä kuukaudella mm: Übersetzung Luther Bible 1545, King James 1611 ja 1649 Italian Giovanni Diodati Bibbia)
29 LUKU	29 LUKU	XXIX. Lucu
29:1 Nämä ovat sen kirjeen sanat, jonka profeetta Jeremia lähetti Jerusalemista pakkosiirtolaisten vanhimmille, mikä heitä vielä oli jäljellä, papeille ja profeetoille sekä kaikelle kansalle, jotka Nebukadnessar oli siirtänyt Jerusalemista pois Baabeliin,	1. Nämät ovat kirjoituksen sanat, jotka Jeremia propheta lähetti Jerusalemista jääneille vanhimmille, jotka olivat viedyt pois, ja papeille, ja prophetaille ja kaikelle kansalle, jotka Nebukadnetsar oli vienyt Jerusalemista Babeliin,	29:1 NÄmät owat kirjoituxen sanat/ cuin Jeremia Propheta lähetti Jerusalemist jäänyille wanhemmille/ jotca olit wiedyt pois: ja Papeille/ ja Prophetaille/ ja caikelle Canssalle/ jotca NebucadNezar oli wienyt Jerusalemist Babelijn.
29:2 sen jälkeen kuin kuningas Jekonja ja kuninkaan äiti, hoviherrat, Juudan ja Jerusalemin ruhtinaat sekä sepät ja lukkosepät olivat lähteneet Jerusalemista.	2. Sittekuin kuningas Jekonia ja kuningatar, kamaripalveliat, ja Juudan ja Jerusalemin päämiehet sekä puuseppäin ja seppäin kanssa olivat pois Jerusalemista,	29:2 (Sijtte cuin Cuningas Jechania ja Drotningi/ Camarerein/ ja Judan/ ja Jerusalemin Förstein/ sekä puuseppäin ja seppäin cansa olit pois Jerusalemist.)
29:3 Hän lähetti kirjeen Elasan, Saafanin pojan, ja Gemarjan, Hilikian pojan, mukana, jotka Sidkia, Juudan kuningas, lähetti Nebukadnessarin, Baabelin kuninkaan, tykö Baabeliin; se kuului näin:	3. Elasan Saphanin pojan ja Gemarjan Hilikian pojan kautta, jotka Juudan kuningas Zedekia lähetti Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, tykö Babeliin; sanoen:	29:3 Eleasan Zaphanin pojan/ ja Gemarian Hilikian pojan cautta/ jotca Judan Cuningas Zedechia lähetti Babelijn Cuningas NebucadNezarin tygö.

29:4 "Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala, kaikille pakkosiirtolaisille, jotka minä olen siirtänyt Jerusalemissa pois Baabeliin:	4. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala, kaikille vangeille, jotka minä olen antanut viedä pois Jerusalemissa Babeliin:	29:4 Ja sano: näitä sano HERra Zebaot Israelin Jumala/ kaikille fangeille jotka minä olen andanut wiedä pois Jerusalemissa Babelijn.
29:5 Rakentakaa taloja ja asukaa niissä, istuttakaa puutarhoja ja syökää niiden hedelmiä.	5. Rakentakaat huoneita, joissa te taidatte asua, istuttakaat puutarhoja, joissa te saisitte syödä hedelmiä.	29:5 RAKetcat huoneita/ joisa te taidatte asua/ istuttacat puita/ joista te saisitte syödä hedelmitä.
29:6 Ottakaa itsellenne vaimoja ja siittäkää poikia ja tyttäriä; ottakaa pojillenne vaimoja ja naittakaa tyttärensä, että he synnyttäisivät poikia ja tyttäriä. Lisääntykää siellä älkääkä vähentykö.	6. Naikaat emäntiä, ja siittäkää poikia ja tyttäriä, ja antakaat pojillenne emäntiä, ja naittakaat tyttärensä miehille, että he synnyttäisivät poikia ja tyttäriä; enentäkää itsiänne siellä, ettette vähenisi.	29:6 Naicat idzellen emänditä/ ja sijttäkät poikia ja tyttäritä/ ja andacat teidän pojillen emänditä/ ja teidän tyttärillen miehiä/ että he synnytäisit poikia ja tyttäritä/ enändäkät idziän siellä/ nijn ettet te vähenis.
29:7 Ja harrastakaa sen kaupungin menestystä, johon minä olen teidät siirtänyt, ja rukoilkaa sen puolesta Herraa, sillä sen menestys on teidän menestyksenne.	7. Katsokaat sen kaupungin parasta, johonka minä olen teitä antanut viettää, ja rukoilkaat sen edestä Herraa; sillä kuin se menestyy, niin myös te menestytte.	29:7 Cadzocat Caupungin parast/ sinne cuin minä olen andanut teitä wiedä pois/ ja rucoilcat hänen edestäns HERra: sillä cosca hän menesty/ nijn myös te menestytte:
29:8 Sillä näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Älkää antako profeettainne, joita on keskuudessanne, ja tietäjänne pettää itseänne, älkääkä totelko unianne, joita te uneksutte.	8. Sillä näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: älkää antako prophetainne, jotka teidän tykönänne ovat, ja tietäjänne pettää teitä, ja älkää totelko unianne, joita te unissanne näette.	29:8 Sillä näitä sano HERra Zebaot Israelin Jumala: älkät andaco Prophetain/ jotca teidän tykönän owat/ ja tietäjän pettä teidän/ ja älkät totelco teidän unian/ cuin te unisan näette:
29:9 Sillä valhetta he ennustavat teille minun nimessäni; minä en ole lähettänyt heitä, sanoo Herra.	9. Sillä he ennustavat teille valhetta minun nimeeni: en minä ole heitä lähettänyt, sanoo Herra.	29:9 Sillä he ennustawat teille walhetta minun nimeeni: en minä ole heitä lähettänyt/ sano HERra.
29:10 Sillä näin sanoo Herra: Vasta kun ne seitsemänkymmentä Baabelin vuotta ovat täyttyneet, minä katson teidän puoleenne ja panen täytäntöön teitä kohtaan hyvän lupaukseni ja palautan teidät tähän paikkaan.	10. Sillä näin sanoo Herra: kuin Babelissa seitsemänkymmentä vuotta ovat kuluneet, niin minä tahdon etsiä teitä, ja herättää armollisen sanani teidän päällenne, niin että minä tahdon antaa teidän tulla tähän paikkaan jälleensä.	29:10 Sillä nijn sano HERra: cosca Babelis owat seidzemenkymmendä vuotta culunet/ nijn minä tahdon edziä teitä/ ja tahdon herättä minun armollisen sanani teidän päällen/ nijn että minä tahdon anda tulla tähän paickan teidän jälleensä:
29:11 Sillä minä tunnen ajatukseni, jotka minulla on teitä kohtaan, sanoo Herra: rauhan eikä turmion ajatukset; minä annan teille tulevaisuuden ja toivon.	11. Sillä minä kyllä tiedän, mitkä teistä minun ajatukseni ovat, sanoo Herra: rauhan ja ei murheen ajatukset; että minä olen antava teille sen lopun, jonka te toivotte.	29:11 Sillä minä kyllä tiedän mitkä teistä minun ajatuxeni owat/ sano HERra/ nimittäin/ rauhalliset ajatuxet/ ja ei murhelliset/ että minä olen andawa teille sen lopun cuin te toiwotte.

29:12 Silloin te huudatte minua avuksenne, tulette ja rukoilette minua, ja minä kuulen teitä.	12. Ja teidän pitää minua rukoileman, käymän ja anoman minulta, ja minä kuulen teitä.	29:12 Ja teidän pitää minua rucoileman/ käymän ja anoman minulda/ ja minä cuulen teitä.
29:13 Te etsitte minua ja löydätte minut, kun te etsitte minua kaikesta sydämestänne.	13. Teidän pitää etsimän minua ja löytämän minun: sillä jos te etsitte minua kaikesta sydämestänne,	29:13 Teidän pitää edzimän minua/ ja löytämän minun: sillä jos te edzitte minua caikesta sydämestän:
29:14 Ja niin minä annan teidän löytää itseni, sanoo Herra, ja minä käännän teidän kohtalonne ja kokoan teidät kaikista kansoista ja kaikista paikoista, joihin olen teidät karkoittanut, sanoo Herra, ja palautan teidät tähän paikkaan, josta minä siirsin teidät pois.	14. Niin minä tahdon antaa itseni löytää teiltä, sanoo Herra, ja kääntää teidän vankiutenne, ja koota teidän kaikesta kansasta ja kaikista paikoista, joihin minä teidät ajanut olin, sanoo Herra; ja tahdon antaa teidän tulla jälleensä tähän paikkaan, josta minä olen antanut viedä teitä pois.	29:14 Nijn minä tahdon anda idzeni löytä teildä/ sano HERRA. Ja käännän teidän fangiuten/ ja cocon teidän caikesta Canssasta/ ja caikista paicoista/ joihin minä teidän ajanut olin/ sano HERra/ ja tahdon anda teidän tulla jälleensä tähän paickan/ josta minä olen andanut wiedä teitä pois.
29:15 Jos te sanotte: 'Herra on herättänyt meille profeettoja Baabelissa',	15. Mutta jos te ajattelette: Herra on herättänyt meille prophetaita Babelissa;	29:15 Sillä te luuletta HERran herättänen teillen Prophetaita Babelis.
29:16 niin sanoo Herra näin kuninkaasta, joka istuu Daavidin valtaistuimella, ja kaikesta kansasta, joka asuu tässä kaupungissa, teidän veljistänne, joiden ei täytynt lähteä teidän kanssanne pakkosiirtolaisuuteen:	16. Niin sanoo Herra näin siitä kuninkaasta, joka istuu Davidin istuimella, ja kaikesta kansasta, joka tässä kaupungissa asuu, teidän veljistänne, jotka ei teidän kanssanne lähteneet vankiuteen,	29:16 SILLÄ näitä sano HERra sijtä Cuningast/ joca istu Dawidin istuimella/ ja caikesta Canssasta/ joca täsä Caupungis asu/ nimittäin/ teidän welijstän/ jotca ei teidän cansan lähtenet fangiuteen/ näin sano HERra Zebaoth:
29:17 Näin sanoo Herra Sebaot: Katso, minä lähetän heidän sekaansa miekan, nälän ja ruton ja teen heidät inhottaviksi kuin viikunat, jotka ovat niin huonoja, ettei niitä voi syödä.	17. Näin tosin sanoo Herra Zebaot: katso, minä lähetän heidän sekaansa miekan, nälän ja ruton, ja teen heille niinkuin pahoille fikunoille, joita ei syödä taideta, että ne niin pahat ovat.	29:17 Cadzo/ minä lähetän heidän secaans miecan/ näljän ja ruton/ ja teen heille nijncuin pahoille ficunoille/ joita ihminen syömäst suuttu.
29:18 Ja minä ajan heitä takaa miekalla, nälällä ja rutolla ja teen heidät kauhuksi kaikille valtakunnille maan päällä, kiroukseksi ja kauhistukseksi, ivan vihellykseksi ja häväistykseksi kaikkien kansojen keskuudessa, mihin minä heidät karkoitan,	18. Ja vainoon heitä miekalla, nälällä ja rutolla, ja panen heidät kulkiaksi kaikissa valtakunnissa maan päällä, että heidän pitää tuleman kiroukseksi, ihmeksi, häväistykseksi ja pilkaksi kaikkein kansain seassa, kuhunka minä heidät ajava olen;	29:18 Ja wainon heitä miecalla/ näljällä ja rutolla/ ja en anna heidän olla josacusa waldacunnas maan päällä/ että heidän pitää tuleman kirouxexi/ ihmexi/ häwäistyxxexi ja pilcaxi caickein Canssain seas/ cunga minä heidän ajawa olen.

<p>29:19 sentähden etteivät he kuulleet minun sanojani, sanoo Herra, kun minä lähetin heidän tykönsä palvelijoitani, profeettoja, varhaisesta alkaen. Te ette ole kuulleet, sanoo Herra.</p>	<p>19. Ettei he kuulleet minun sanojani, sanoo Herra, joita minä varhain minun palveliaini prophetain kanssa heille lähettänyt olen; mutta ette tahtoneet kuulla, sanoo Herra.</p>	<p>29:19 Ettei he cuullet minun sanojani/ sano HERra/ joita minä jocapaicas minun palweliain Prophetain cansa teille lähettänyt olen/ mutta et te tahtonet cuulla/ sano HERra.</p>
<p>29:20 Mutta kuulkaa te Herran sana, kaikki te pakkosiirtolaiset, jotka minä olen lähettänyt Jerusalemista Baabeliin.</p>	<p>20. Mutta te kaikki, jotka vangittuina olette viedyt pois, jotka minä olen Jerusalemista antanut mennä Babeliin, kuulkaat Herran sanaa:</p>	<p>29:20 MUtta te caicki jotca fangittuna oletta wiedyt pois/ jotca minä olen Jerusalemist andanut mennä Babelijn/ cuulcat HERran sana.</p>
<p>29:21 Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala, Ahabista, Koolajan pojasta, ja Sidkiasta, Maasejan pojasta, jotka ennustavat teille minun nimessäni valhetta: Katso, minä annan heidät Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan, käsiin, ja hän lyö heidät kuoliaaksi teidän silmäinen edessä.</p>	<p>21. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala, Ahabia Kolajan poikaa ja Zedekiaa Maasejan poikaa vastaan, jotka teille minun nimeeni valhetta ennustavat: katso, minä annan heidät Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, käsiin, hänen pitää antaman heitä lyödä teidän silmäinen edessä.</p>	<p>29:21 Näitä sano HERra Zebaoth Israelin Jumala/ Ahabi Kolajan poica/ ja Zedechiat Masejan poica wastan/ jotca teille minun nimeeni walhetta ennustawat. 29:22 Cadzo/ minä annan heidän NebucadNezarin Babelin Cuningan käsijn/ hänen pitää andaman heitä lyödä teidän silmäinen edes/</p>
<p>29:22 Ja heistä tulee kiroussana kaikille Juudan pakkosiirtolaisille, jotka ovat Baabelissa; sanotaan: 'Herra tehkään sinulle niinkuin Sidkialle ja Ahabelle, jotka Baabelin kuningas korvensi tulesa.'</p>	<p>22. Ja heitä pitää sadateltaman kaikkein Juudan vankein seassa, jotka ovat Baabelissa, ja sanottaman: Herra tehkään sinulle niinkuin Zedekialle ja Ahabelle, jotka Babelin kuningas antoi tulesa paistaa:</p>	<p>nijn että heitä pitä jo sadateldaman caickein Judan fangein seas/ jotca owat Babelis/ ja sanottaman: HERra tehkөн sinulle nijncuin Zedechialle ja Ahabelle/ jotca Babelin Cuningas andoi tulesa paista.</p>
<p>29:23 Sillä he ovat tehneet häpeällisen teon Israelissa, ovat tehneet huorin lähimmäistensä vaimojen kanssa ja puhuneet minun nimessäni valhepuhetta, jota minä en ole käsenyt heidän puhua. Minä olen se, joka sen tiedän ja todistan, sanoo Herra."</p>	<p>23. Että he tekivät hulluuden Israelissa, ja makasivat muiden emäntiä, ja saarnasivat valhetta minun nimeeni, jota en minä ollut heille käsenyt. Ja minä sen tiedän ja todistan, sanoo Herra.</p>	<p>29:23 Että he teit hulluden Israelis/ ja macaisit muiden emänditä/ ja saarnaisit walhetta minun nimeeni/ jota en minä ollut heille käsenyt/ tämän minä tiedän/ ja wahwistan sen/ sano HERra.</p>
<p>29:24 Ja nehelamilaiselle Semajalle puhu, sanoen:</p>	<p>24. Ja Semajaa vastaan Nehalamista pitää sinun puhuman, sanoen:</p>	<p>29:24 JA Semajat wastan Nehalamist/ pitää sinun sanoman:</p>
<p>29:25 "Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Sentähden että sinä olet lähettänyt omassa nimessäsi tämän kirjeen kaikelle kansalle, joka on Jerusalemissa, ja pappi Sefanjalle, Maasejan pojalle, ja kaikille papeille:</p>	<p>25. Näin puhuu Herra Zebaot, Israelin Jumala, sanoen: että sinä sinun nimellä olet lähettänyt kirjoituksen kaikelle kansalle, joka on Jerusalemissa, ja papille Zephanielle Maasejan pojalle, ja kaikille papeille, ja sanonut:</p>	<p>29:25 Tätä sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: että sinä sinun nimellä olet lähettänyt kirjoituxen caikelle Canssalle/ joca on Jerusalemis/ ja Papille Zephanielle Masejan pojalle/ ja caikille Papeille/ ja sanonut:</p>

29:26 Herra on asettanut sinut papiksi pappi Joojadan sijaan, että olisi järjestyksenvalvoja Herran temppelissä kaikkien hullujen ja ennustajain varalle, ja niin sinä voit panna sellaiset jalkapuuhun ja kaularautaan.	26. Herra on asettanut sinun papiksi, papin Jehojadan sijaan, olemaan esimiehet Herran huoneessa, ylitse kaikkein mielipuolten ennustajain, panemaan heitä vankiuteen ja jalkapuuhun.	29:26 HERra on asettanut sinun Papixi/ Papin Jehojadan sijaan/ että teidän pitää oleman Näkiät HERran huonesaa/ ylidzen caickein mielipuolten ja tietäitten/ että sinun pitää paneman heitä fangeuteen ja jalcapuuhun.
29:27 Miksi et siis ole nuhdellut anatotilaista Jeremiaa, joka ennustaa teille?	27. Miksi et sinä siis nuhtelee Jeremiaa Anatotista, joka teille ennustaa?	29:27 Mixet sinä sijs nuhtelee Jeremiat Anathotist joca teille ennusta?
29:28 Niinpä hän on saattanut lähettää meille Baabeliin tämän sanan: 'Se kestää vielä kauan. Rakentakaa taloja ja asukaa niissä, istuttakaa puutarhoja ja syökää niiden hedelmiä.'	28. Sillä hän on lähettänyt meidän tykömme Babeliin, ja antanut meille sanaa: vielä nyt pitää oleman aikaa, rakentakaat huoneita ja asukaat niissä, ja istuttakaat puutarhoja, syödäksenne niistä hedelmiä.	että hän on lähettänyt meidän tygöm Babelijn/ ja andanut meille sano: 29:28 Wielä nyt pitää oleman cappale aica/ raketcat huoneita cusa te asutta/ ja istuttacat puita/ syödäxen nijstä hedelmätä.
29:29 Ja pappi Sefanja luki tämän kirjeen profeetta Jeremian kuullen.	29. Ja kuin pappi Zephania oli lukenut sen kirjoituksen Jeremian prophetan kuullen,	29:29 Sillä Pappi Zephania oli lukenut sen kirjoituxen/ ja andanut Jeremian Prophetan sitä cuulla.
29:30 Silloin tuli Jeremialle tämä Herran sana:	30. Niin tapahtui Herran sana Jeremialle ja sanoi:	29:30 Sentähden tapahdui HERran sana Jeremialle/ ja sanoi:
29:31 "Lähetä kaikille pakkosiirtolaisille tämä sana: Näin sanoo Herra nehelamilaisesta Semajasta: Koska Semaja on ennustanut teille, vaikka minä en ole lähettänyt häntä, ja saattanut teidät turvaamaan valheeseen,	31. Lähetä kaikkein vankein tykö ja anna heille sanaa: näin sanoo Herra Semajaa vastaan Nehalamista: että Semaja ennustaa teille, ja en kuitenkaan minä ole häntä lähettänyt, ja on tehnyt, että te luotatte valheeseen,	29:31 Lähetä caickein fangein tygö/ ja anna heille sano: tätä sano HERra Semajat wastian Nehalamist: että Semaja ennusta teille/ ja en cuitengan minä ole händä lähettänyt/ ja tehnyt että te luotatte walheseen.
29:32 sentähden, näin sanoo Herra: Katso, minä kosten nehelamilaiselle Semajalle ja hänen jälkeläisillensä. Hänellä ei ole oleva ketään, joka saa asua tämän kansan keskuudessa, eikä hän ole näkevä sitä hyvää, jonka minä teen kansalleni, sanoo Herra; sillä hän on julistanut luopumusta Herrasta."	32. Sentähden sanoo Herra näin: katso, minä tahdon kostaa Semajalle Nehalamista ja hänen siemenellensä, niin ettei yhdenkään pidä hänen omistansa pysymän tämän kansan seassa, eikä pidä näkemän sitä hyvää, jonka minä tahdon tehdä kansalleni, sanoo Herra; sillä hän on puheellansa kääntänyt heidät pois Herrasta.	29:32 Sentähden sano HERra/ juuri näin cadzo/ minä tahdon costa Semajalle Nehalamist/ ja hänen siemenellens/ nijn ettei yhdengän pidä hänen omistans pysymän tämän Canssan seas/ eikä pidä näkemän sitä hywä/ cuin minä tahdon tehdä minun Canssalleni/ sano HERra: sillä hän on käändänyt heidän pois puhellans HERrasta.
30 LUKU	30 LUKU	XXX. Lucu

30:1 Sana, joka tuli Herralta Jeremialle ja kuului näin:	1. Tämä on se sana, joka tapahtui Herralta Jeremialle, sanoen:	30:1 Tämä on se sana kuin tapahtui HERralda Jeremialle:
30:2 "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Kirjoita kaikki sanat, jotka minä olen sinulle puhunut, kirjaan.	2. Näin sanoo Herra Israelin Jumala, sanoen: kirjoita itselles kirjaan kaikki ne sanat, jotka minä puhun sinulle.	30:2 Näitä sano HERra Israelin Jumala: kirjoita idzellens caicki ne sanat kirjaan/ jotca minä puhun sinulle:
30:3 Sillä katso, tulee aika, sanoo Herra, jolloin minä käännän kansani Israelin ja Juudan kohtalon, sanoo Herra, ja palautan heidät maahan, jonka olen antanut heidän isillensä, ja he saavat periä sen."	3. Sillä katso, se aika tulee, sanoo Herra, että minä tahdon kääntää kansani vankiuden, sekä Israelin että Juudan, sanoo Herra, ja annan heidän tulla jälleen siihen maahan, jonka minä heidän isillensä antanut olen, että he sen omistaman pitää.	30:3 Sillä se aica tule/ sano HERra/ että minä minun Canssani fangeuden/ sekä Israelin että Judan/ käätä tahdon/ sano HERra/ ja annan heidän tulla jäl lens sijhen maahan kuin minä heidän Isillens andanut olen omista.
30:4 Ja nämä ovat ne sanat, jotka Herra on puhunut Israelista ja Juudasta.	4. Ja nämät ovat ne sanat, jotka Herra puhui Israelista ja Juudasta.	30:4 Ja nämät owat ne sanat jotca HERra puhui Israelist ja Judast/ sillä nijn sano HERra:
30:5 Näin sanoo Herra: "Pelon huudon me kuulemme: on hirmu, ei rauha!	5. Sillä näin sanoo Herra: me kuulemme pelvon äänen, siellä on sula pelko ja ei yhtään rauhaa.	30:5 Me cuulemma pelgon änen/ siellä on sula pelco/ ja ei yhtän rauha.
30:6 Kysykää ja katsokaa: synnyttääkö miehenpuoli? Miksi näen kaikkien miesten pitelevän käsin lanteitansa synnyttäväisten tavalla, ja miksi ovat kaikki kasvot käyneet valjuiksi?	6. Kysykää nyt ja katsokaat, taitaako miehenpuoli synnyttää? Kuinkasta siis minä näen kaikkein miesten kädet lanteissansa niinkuin lapsensynnyttäjän, ja että kaikki kasvot ovat niin valjut?	30:6 Mutta kysykät cuitengin sitä ja nähkät jos miehenpuoli taita synnyttä? Cuingast sijs silloin on/ että minä näen caickein miesten pitävän kätens heidän cupeisans/ nijncuin waimoin lapsen kiwusa/ ja että caicki caswot owat nijn waljut.
30:7 Voi! Suuri on se päivä, ei ole sen kaltaista. Se on Jaakobille ahdistuksen aika, mutta hän on pelastuva siitä.	7. Voi! se on suuri päivä, ja ei ole senkaltaista ollut; ja murheen aika on Jakobissa, kuitenkin pitää heitä siitä autettaman.	30:7 Woi/ se on suuri päiwä/ ja ei ole hänen wertaistans ollut/ ja murhen aica on Jacobis/ cuitengin pitä heitä sijtä autettaman.
30:8 Ja sinä päivänä, sanoo Herra Sebaot, minä särjen ikeen sinun kaulastasi ja katkaisen sinun siteesi. Eivät tee enää muukalaiset heitä palvelijoikseen,	8. Mutta sen pitää tapahtuman siihen aikaan, sanoo Herra Zebaot, että minä taitan hänen ikeensä rikki kaulastas, ja repäisen sinun sitees, niin ettei heidän enään siellä pidä muukalaisia palveleman;	30:8 MUtta sen pitä tapahtuman sijhen aican/ sano HERra Zebaoth/ että minä taitan hänen ikens ricki sinun caulastas/ ja rewäisen sinun sites/ nijn ettei sinun enä siellä pidä muucalaisia palweleman.
30:9 vaan he saavat palvella Herraa, Jumalaansa, ja Daavidia, kuningastansa, jonka minä heille herätän.	9. Vaan heidän pitää palveleman Herraa Jumalaansa ja Davidia kuningastansa, jonka minä heille herättänyt olen.	30:9 Waan heidän pitä palweleman HERra heidän Jumalatans ja Dawidita heidän Cuningastans/ jonga minä heille herättänyt olen.

<p>30:10 Mutta sinä, minun palvelijani Jaakob, älä pelkää, sanoo Herra, älä säiky, Israel. Sillä katso, minä pelastan sinut kaukaisesta maasta, sinun jälkeläisesi heidän vankeutensa maasta. Ja Jaakob on palajava, elävä rauhassa ja turvassa, kenenkään peljättämättä.</p>	<p>10. Sentähden älä pelkää palvelijani Jakob, sanoo Herra, ja Israel älä hämmästy! sillä katso, minä tahdon auttaa sinua kaukaa, ja sinun siementäs vankiutensa maasta, niin että Jakobin pitää tuleman jällensä, elämän rauhassa ja oleman hyvässä levossa, ja ei kenenkään pidä häntä peljättämän.</p>	<p>30:10 Sentähden älä pelkä minun palwelian Jacob/ sano HERra/ ja Israel älä näänny: sillä cadzo/ minä tahdon autta sinua caucaiselda maalda/ ja sinun siemendäs hänen fangiudens maasta/ nijn että Jacobin pitä tuleman jällens elämän rauhas/ ja yldäkyllä oleman/ ja ei kenengän pidä händä peljättämän.</p>
<p>30:11 Sillä minä olen sinun kanssasi, sanoo Herra, ja pelastan sinut. Minä teen lopun kaikista kansoista, joiden sekaan minä olen sinut hajottanut; ainoastaan sinusta minä en loppua tee: minä kuritan sinua kohtuudella, mutta rankaisematta minä en sinua jätä.</p>	<p>11. Sillä minä olen sinun tykönäs, sanoo Herra, auttamassa sinua; ja teloitin kaikki pakanat, joihin minä olen sinut hajottanut; mutta en minä sinua lopeta, vaan tahdon sinua kurittaa kohtuudella, ja en tahdo sinua peräti viattomana pitää.</p>	<p>30:11 Sillä minä olen sinun tykönäs/ sano HERra/ auttamassa sinua/ ja teloitin caicki pacanat/ cunga minä olen sinun hajottanut. Mutta en minä sinua lopeta/ waan tahdon sinua curitta cohtudella/ ja en tahdo sinua peräti wiattomana pitä.</p>
<p>30:12 Sillä näin sanoo Herra: Paha on sinun vammasi, kipeä on saamasi isku.</p>	<p>12. Sillä näin sanoo Herra: sinun haavas on kuoleman haava, ja sinun kipus juuri paha.</p>	<p>30:12 Sillä näitä sano HERra: sinun haawas on cuoleman haawa/ ja sinun reikes on juuri paha/</p>
<p>30:13 Ei kukaan aja sinun asiaasi; sinun haavaasi ei paranneta, se ei kasva umpeen.</p>	<p>13. Ei toimita kenkään sinun asias sortajaa vastaan; ei kenkään taida sinua parantaa.</p>	<p>30:13 Ei toimita kengän sinun asiatas/ että hän ne sitois/ ei kengän taida sinua parata.</p>
<p>30:14 Kaikki sinun rakastajasi ovat sinut unhottaneet, sinua he eivät kysy. Sillä niinkuin vihollista lyödään, olen minä sinua lyönyt, kovalla kurituksella, koska sinun rikoksesi on suuri, sinun syntisi monilukuiset.</p>	<p>14. Kaikki sinun rakastajas unhottavat sinun, ja ei kysy sinua; sillä minä olen lyönyt sinua, niinkuin vihollista armottomalla kurituksella, suurten pahaintekois tähden ja raskasten synteis tähden.</p>	<p>30:14 Caicki sinun racastajas unhottawat sinun/ ja ei kysy sitä/ minä olen lyönyt sinua/ nijncuin minä löisin wihollista/ ja nijncuin armotoin suominut sinua sinun suurten pahaintecois tähden/ ja sinun rascasten syndeis tähden.</p>
<p>30:15 Miksi valitat vammaasi, kipusi kovuutta? Koska sinun rikoksesi on suuri, sinun syntisi monilukuiset, olen minä sinulle tämän tehnyt.</p>	<p>15. Mitäs huudat haavais tähden ja suuresta kivustas? Minä olen tämän tehnyt sinulle suurten pahaintekois ja raskasten synteis tähden.</p>	<p>30:15 Mitäs huudat sinun haavais tähden/ ja sinun suuresta kiwustas? minä olen tämän tehnyt sinulle sinun suurten pahaintecois/ ja rascasten syndeis tähden.</p>
<p>30:16 Niin myös kaikki sinun syöjäsi syödään, ja kaikki sinun ahdistajasi, kaikki tyynni, vaeltavat vankeuteen; sinun ryöstäjäsi joutuvat ryöstetyiksi, ja kaikki saalistajasi minä annan saaliiksi.</p>	<p>16. Sentähden kaikki, jotka sinua ovat syöneet, heitä pitää taas syötämän, ja kaikki sinun vihollises pitää vangiksi tuleman; jotka sinua ovat ryöstäneet, pitää jälleen ryöstettämän, ja kaikki ne, jotka sinun ovat ryövänneet, tahdon minä saaliiksi antaa.</p>	<p>30:16 SEntähden caicki jotca sinua owat syönet/ heitä pitä taas syötämän/ ja caicki jotca sinua owat ahdistanet/ pitä fangixi tuleman/ ja jotca sinua owat ryöstänet/ pitä jällens ryöstettämän/ ja jocainen joca sinua on nylkenyt/ pitä taas nyljettämän.</p>

30:17 Sillä minä kasvatan umpeen sinun haavasi ja parannan sinut saamistasi iskuista, sanoo Herra, sinut, Siion, jolla on nimenä 'hyljätty', 'se, josta ei kukaan välitä.'	17. Mutta sinun minä jälleen parannan, ja teen terveeksi haavas, sanoo Herra, sillä he ovat sinun kutsuneet ulosajetuksi ja Zionin siksi, jota ei kenkään kysy.	30:17 Mutta sinun minä jälleens parannan/ ja teen terwexi sinun haawas/ sano HERra: että sinä cudzutan ajetuxi/ ja Zion/ sixi jota ei kengän kysy.
30:18 Näin sanoo Herra: Katso, minä käännän Jaakobin majojen kohtalon, minä armahdan hänen asuntojansa; kaupunki rakennetaan kukkulallensa, ja linna on oleva oikealla paikallansa.	18. Näin sanoo Herra: katso, minä käännän Jakobin majan vankiuden, ja armahdan hänen asumistansa; ja kaupunki pitää jälleen mäelle rakennettaman, ja kirkon pitää oleman entisellä muodollansa.	30:18 Näitä sano HERra: cadzo/ minä käännän Jacobin majan fangeuden/ ja armahdan hänen asumistans/ ja Caupungin pitä jälleens mäellens rakettaman/ ja Kircon pitä oleman endisellä muodollans.
30:19 Ja niistä on kaikuva ylistyslaulu ja iloitsevaisten ääni. Minä enennän heidät, eivätkä he vähene; minä saatan heidät kunniaan, eivätkä he halvoiksi jää.	19. Ja kiitoksen ja riemun äänen pitää siitä kuuluman; sillä minä tahdon heitä enentää ja en vähentää, minä tahdon heitä kunnioittaa, ja ei heidän pidä huonoksi tuleman.	30:19 Ja kijtoxen ja riemun pitä sijtä cuuluman: sillä minä tahdon heitä enätä/ ja en wähetä/ minä tahdon tehdä heitä suurixi/ ja en wähimmixi.
30:20 Silloin hänen poikansa ovat niinkuin muinoin, ja hänen seurakuntansa pysyy vahvana minun edessäni; minä rankaisen kaikki hänen sortajansa.	20. Hänen poikansa pitää oleman niinkuin ennenkin, ja hänen yhteinen kansansa pitää menestymän minun edessäni; sillä minä tahdon rangaista kaikki ne, jotka heitä vaivaavat.	30:20 Hänen poicains pitä oleman nijncuin ennengin/ ja hänen yhteinen Canssans pitä menestymän minun edesäni: sillä minä tahdon rangaista caicki ne cuin heitä waiwawat.
30:21 Ja hänen valtiaansa nousee hänestä itsestänsä, hänen hallitsijansa lähtee hänen keskeltänsä; ja minä sallin hänen käydä tyköni, niin että hän saattaa minua lähestyä. Sillä kuka panee henkensä alttiiksi minua lähestyäkseen? sanoo Herra.	21. Ja hänen ruhtinaansa pitää itse hänestä syntymän, ja hänen hallitsiansa tuleman itse hänestä. Ja minä tahdon antaa hänen lähestyä ja tulla minun eteeni; sillä kuka on se, joka minua niin sydämellisesti lähestyy? sanoo Herra.	30:21 Ja hänen Ruhtinans pitä idze hänestä syndymän/ ja hänen hallidzians tuleman idze hänestäns. Ja minä tahdon hänen anda tulla minun eteeni: sillä cuca on muutoin/ joca minua nijn sydämelisest lähesty/ sano HERra/
30:22 Ja niin te olette minun kansani, ja minä olen teidän Jumalanne."	22. Ja teidän pitää oleman minun kansani, ja minä olen teidän Jumalanne.	30:22 Ja teidän pitä oleman minun Canssan/ ja minä olen teidän Jumalan.
30:23 Katso, Herran myrsky, kiivastus, puhkeaa, pyörremyrsky vyöryy kohti jumalattomien päätä.	23. Katso, Herran ilma on tuleva julmuudella, kauhia rajuilma on lankeeva jumalattomain pään päälle.	30:23 CADzo/ HERran ilma on tulewa julmudella/ cauhia rajuilma on langewa jumalattomain päähän:
30:24 Eikä Herran vihan hehku asetu, ennenkuin hän on toteuttanut ja täyttänyt sydämensä aivoitukset. Aikojen lopulla te tulette sen ymmärtämään.	24. Herran julma viha ei ole taukoava, siihenasti kuin hän tekee ja toimittaa, mitä hänen mielessänsä on. Viimein pitää teidän sen kyllä ymmärtämän.	30:24 Sillä HERran julma wiha ei ole taucowa/ siihenasti cuin hän teke ja toimitta/ mitä hänen mielesäns on/ wijmein sen pitä teidän kyllä ymmärtämän.

31 LUKU	31 LUKU	XXXI. Lucu
31:1 "Siihen aikaan, sanoo Herra, minä olen kaikkien Israelin sukukuntien Jumala, ja he ovat minun kansani."	1. Sillä ajalla, sanoo Herra, tahdon minä kaikkein Israelin sukukuntain Jumala olla; ja heidän pitää minun kansani oleman.	31:1 Sillä ajalla/ sano HERra/ tahdon minä caickein Israelin sucucundain Jumala olla/ ja heidän pitä minun Canssan oleman.
31:2 Näin sanoo Herra: "Kansa, miekalta säästynyt, löysi erämaassa armon; minä menen saattamaan sen, Israelin, rauhaan."	2. Näin sanoo Herra: se kansa, joka miekalta jäi, on armon korvessa löytänyt siinä, että minä ahkeroin saattaa Israelin lepoon.	31:2 Näin sano HERra: se Canssa joca miecalda jäi/ on armon corwesa löytänyt/ sijnä että minä ahkeroidzin saatta Israeli lepoon/
31:3 Kaukaa ilmestyy minulle Herra: "Iankaikkisella rakkaudella minä olen sinua rakastanut, sentähden minä olen vetänyt sinua puoleeni armosta."	3. Herra ilmestyy minulle kaukaa: minä olen ijankaikkisella rakkaudella sinua rakastanut, sentähden olen minä vetänyt sinua puoleeni sulasta armosta.	HERra ilmestyi minulle caucaisella maalla. 31:3 Minä olen aina ja alati sinua racastanut/ sentähden olen minä wetänyt sinua puoleeni sulasta armosta.
31:4 Minä rakennan sinut jälleen, ja sinä tulet rakennetuksi, neitsyt Israel. Sinä kaunistat itsesi jälleen käsirummuillasi ja lähdet iloitsevaisten karkeloon.	4. Minä tahdon rakentaa sinua jälleen, ja sinun, neitsy Israel, pitää rakennetuksi tuleman. Sinun pitää kaunistetuksi tuleman sinun kanteleillas, ja menemän niiden kanssa, jotka ilossa hyppäävät.	31:4 Minä tahdon raketa sinua jälleens/ että sinä neidzy Israel raketuxi cudzutan. Sinun pitä ilolla trumbua lyömän/ ja menemän dantzijn:
31:5 Sinä istutat jälleen viinitarhoja Samarian vuorille; ne, jotka istuttavat, saavat korjata hedelmätkin.	5. Sinun pitää taas istuttaman viinapuita Samarian vuorilla, istuttaman ja nautitseman.	31:5 Sinun pitä taas istuttaman wijnapuita Samarian vuorilla/ istuttaman ja nautidzeman.
31:6 Sillä päivä on tuleva, jolloin vartijat huutavat Ephraimin vuorella: 'Nouskaa, lähtekäämme Siioniin Herran, meidän Jumalamme, tykö.'	6. Sillä vielä on se aika tuleva, että vartiat pitää Ephraimin vuorella huutaman: nouskaat, käykäämme ylös Zioniin, Herran meidän Jumalamme tykö.	31:6 Sillä vielä on se aica tulewa/ että wartiat pitä Ephraimin vuorilla huutaman: noscat/ käykäm ylös Zionijn/ meidän HERram Jumalamme tygö.
31:7 Sillä näin sanoo Herra: Riemuitkaa iloiten Jaakobista, kohottakaa riemuhuuto hänelle, joka on kansojen pää; kuuluttakaa, kiittäkää ja sanokaa: 'Auta, Herra, kansaasi, Israelin jäännöstä.'	7. Sillä näin sanoo Herra: huutakaat Jakobista ilolla, ja ihastukaat pakanain pään tähden: huutakaat korkiasti, ylistäkää ja sanokaat: Herra, auta kansaas, Israelin jääneitä.	31:7 Sillä näin sano HERra: huutacat Jacobist ilolla/ ja ihastucat pacanain pään tähden/ huutacat corkiast/ ylistäkät ja sanocat: HERra auta Canssas/ Israelin tähteitä.
31:8 Katso, minä tuon heidät pohjoisesta maasta, kokoan heidät maan perimmäisiltä ääriä. Heissä on sokeita ja rampoja ynnä raskaita ja synnyttäväisiä: suurena joukkona he palajavat tänne.	8. Katso, minä tahdon antaa heidän tulla pohjoisesta maakunnasta, ja tahdon heitä koota maan ääristä, sokiä, rammät, raskaat, synnyttäväiset yhdessä; niin että heidän tänne suuressa joukossa pitää tuleman jälleensä.	31:8 Cadzo/ minä tahdon heitä pohjaisest maacunnast anda tulla/ ja tahdon heitä coota maan äristä/ sokiä/ rammät/ rascat/ synnyttäväiset/ nijn että heidän tänne suures joucos pitä tuleman jälleensä.

31:9 Itkien he tulevat, ja minä johdatan heitä, kun he kulkevat rukoillen. Minä vien heidät vesipuroille, tasaista tietä, jolla he eivät kompastu. Sillä minä olen Israelin isä, ja Ephraim on minun esikoiseni.	9. Heidän pitää itkien ja rukoillen tuleman, niin minä heitä johdatan. Minä tahdon heitä johdattaa vesiojain reunalla tasaista tietä, ettei he loukkaisi itseänsä; sillä minä olen Israelin isä, ja Ephraim on minun esikoiseni.	31:9 Heidän pitä itkein ja rucoillen tuleman/ nijn minä heitä johdatan. Minä tahdon heitä johdatta wesiojain reunalla tasaista tietä/ ettei he louckais heitäns: sillä minä olen Israelin Isä ja Ephraim on minun esicoisen.
31:10 Kuulkaa Herran sana, te kansat, ilmoittakaa kaukaisissa merensaarissa ja sanokaa: Hän, joka Israelin hajotti, on sen kokoava ja varjeleva sitä niinkuin paimen laumaansa.	10. Kuulkaat pakanat, Herran sanaa, ja julistakaat kaukana luodoissa, ja sanokaat: joka Israelin hajoitti, se kokoo hänen jälleen, ja on häntä vartioitseva niinkuin paimen laumaansa.	31:10 CUulcat pacanat HERran sana/ ja julistacat sitä caucana luodoisa/ ja sanocat: Joca Israelin hajotti/ se coco hänen jäl lens/ ja on händä wartioidzewa nijncuin paimen laumans.
31:11 Sillä Herra on lunastanut Jaakobin ja vapahtanut hänet häntä väkevämmän kädestä.	11. Sillä Herra on lunastava Jaakobin, ja on pelastava häntä sen kädestä, joka häntä väkevämpi on.	31:11 Sillä HERra on päästäwä Jacobin/ ja on auttawa händä wäkekvän kädestä.
31:12 Ja he tulevat ja riemuitsevat Siionin kukkulalla, tulevat virtanaan Herran hyvyyden tykö, jyväin, viinin ja öljyn ääreen, karitsain ja karjan ääreen. Ja heidän sielunsa on oleva niinkuin runsaasti kasteltu puutarha, eivätkä he enää näänny.	12. He tulevat ja Zionin korkeudella veisaavat, ja heidän pitää joukolla Herran lahjain tykö tuleman, jyväin, viinan, öljyn, karitsain ja vasikkain tykö; niin että heidän sielunsa pitää oleman niinkuin kastettu yrttitarha, eikä enää surullinen oleman.	31:12 He tulewat ja Zionin corkeudella ihastuwat/ ja heidän pitä joucolla HERran lahjain tygö tuleman/ nimittäin/ jywäin/ nuoren wijnan/ öljyn/ caridzain ja härkäin: Nijn että heidän sieluns pitä oleman cuin jocu castettu krydimaa/ eikä enä surullisen oleman.
31:13 Silloin neitsyt iloitsee karkelossa ja nuorukaiset ja vanhukset yhdessä. Minä muutan heidän surunsa riemuksi, annan heille lohdutuksen ja ilon heidän murheensa jälkeen.	13. Silloin pitää neitseet hypyssä iloiset oleman, siihen myös nuoret miehet ynnä vanhain kanssa; sillä minä tahdon heidän murheensa iloksi kääntää, ja lohduttaa heitä, ja ilahutan heitä murheestansa.	31:13 Silloin pitä neidzet dantzis iloiset oleman/ siihen myös nuoret miehet ynnä wanhain cansa: sillä minä tahdon heidän murhens iloxi käätä/ ja lohdutta heitä/ ja ilahutan heitä heidän murhens perän.
31:14 Ja minä virvoitan pappien sielut lihavuuden ääressä, ja minun kansani ravitaan minun hyvydelläni, sanoo Herra.	14. Ja minä tahdon pappien sydämet ilolla täyttää, ja minun kansani pitää minun lahjastani ravittaman, sanoo Herra.	31:14 Ja minä tahdon Pappein sydämet ilolla täyttä/ ja minun Canssan pitä minun lahjastani kyllyden saaman/ sano HERra.
31:15 Näin sanoo Herra: Kuule, Raamasta kuuluu valitus, katkera itku: Raakel itkee lapsiansa, hän ei lohdutuksesta huoli surussaan lastensa tähden, sillä niitä ei enää ole.	15. Näin sanoo Herra: Raamasta kuuluu parkuvaisten ääni ja katkera itku; Raakel itkee lapsiansa, ja ei tahdo itsiänsä lohdutettaa lastensa tähden, ettei he ole.	31:15 NÄin sano HERra: corkeudes cuulu parcuwaisten äni ja catkera itcu/ Rachel itke lapsians/ ja ei tahdo anda idziäns lohdutta hänen lastens tähden/ että he huckunet owat.

31:16 Näin sanoo Herra: Pidätä äänesi itkusta, silmäsi kyöneleistä, sillä sinun työstäsi on tuleva palkka, sanoo Herra, ja he palajavat vihollisen maasta.	16. Näin Herra sanoo näin: lakkaa parkumasta ja itkemästä, ja pyyhi silmistäs kyöneleet; sillä sinun työlläs pitää palkka oleman, sanoo Herra, ja heidän pitää palajaman vihollisten maasta.	31:16 Mutta HERra sano näin: lacka parcumast ja itkemäst/ ja pyhi silmistäs kyönelet: sillä ei sinun työs pidä turha oleman/ sano HERra. 31:17 Heidän pitä palajaman wihollisten maasta/
31:17 Sinulla on tulevaisuuden toivo, sanoo Herra: sinun lapsesi palajavat omalle maalleen.	17. Ja sinun jälkeentulevaisillas pitää toivo oleman, sanoo Herra; sillä sinun lapses pitää tuleman maallensa jälleen.	ja sinun jälkentulewaises pitä paljon hywyttä toiwoman/ sano HERra: sillä sinun lapses pitä tuleman maallens jäl lens.
31:18 Minä olen kyllä kuullut Efraimin valittavan: 'Sinä olet kurittanut minua, olen saanut kuritusta niinkuin vikuroiva vasikka. Palauta minut, niin minä palajan; sillä sinä olet Herra, minun Jumalani.	18. Kyllä minä olen kuullut, kuinka Ephraim valittaa: sinä olet minua kurittanut minua, ja minä olen myös kuritettu, niinkuin hillimätöin vasikka. Palauta minua, niin minä palajan, sillä sinä, Herra, olet minun Jumalani.	31:18 Kyllä minä olen cuullut cuinga Ephraim walitta: Sinä olet minua curittanut/ ja minä olen myös curitettu/ nijncuin hillimätöin wasicka. Palauta minua/ nijn minä palajan: sillä sinä HERra olet minun Jumalan.
31:19 Sillä käännettyäni minä kadun, ja päästyäni ymmärrykseen minä lyön lanteeseeni. Minä häpeän, tunnen häpeätä, sillä minä kannan nuoruuteni pilkkaa.'	19. Koska minä palautettiin, niin minä kaduin; sillä sittekuin minä taitavaksi tulin, niin minä löin lanteitani. Minä olin häväisty ja häpeen myös, sillä minun täytyy kärsiä nuoruuteni pilkkaa.	31:19 Cosca minä palautettin/ nijn minä caduin/ sillä sijttecuin minä taitawaxi tulin/ nijn minä löin landeitani. Minä olen häwäisty/ ja häpen/ sillä minun täyty kärsiä minun nuorudeni pilcan.
31:20 Eikö Efraim ole minun kallis poikani, minun lempilapseni? Sillä niin usein kuin minä puhunkin häntä vastaan, alati minä häntä muistan. Siksi minun sisimpäni väräjäää hänen tähtensä: minun täytyy armahtaa häntä, sanoo Herra.	20. Eikö Ephraim ole rakas poikani ja ihana lapseni? Sillä minä kyllä hyvin muistan, mitä minä hänelle puhunut olen; sentähden minun sydämeni halkee laupiudesta hänen kohtaansa, että minä kaiketi armahdan häntä, sanoo Herra.	31:20 Eikö Ephraim ole minun racas poican/ ja minun ihana lapsen? Sillä minä wielä kyllä muistan/ mitä minä hänelle puhunut olen/ sentähden minun sydämen halke laupiudest hänen cohtans/ että minä caiketi armahdan händä/ sano HERra.
31:21 Pystytä itsellesi kivimerkkejä, aseta itsellesi tienviittoa, paina mieleesi tie, polku, jota olet kulkenut. Palaja, neitsyt Israel, palaja näihin kaupunkeihisi.	21. Pane sinulles muistomerkit, ja aseta sinulles murheenmuisto, ja kohenna sydämes oikialle tielle, jota sinun vaeltaman pitää. Palaja, neitsy Israel, palaja näiden sinun kaupunkeis tykö.	31:21 Toimita sinulles muistomerkit/ ja aseta sinulles murhen muisto/ ja cohenna sydämes oikialle tielle/ jota minä olen waeldanut. Palaja sinä neidzy Israel/ palaja näiden sinun Caupungeis tygö.
31:22 Kuinka kauan sinä mutkistelet sinne ja tänne, sinä luopiotytär? Sillä Herra luo maahan uutta: nainen miestä piirittää.	22. Kuinka kauan sinä tahdot eksyksissä käydä, sinä vastahakoinen tytär? Sillä Herra on jotakin uutta maalla luova, vaimon pitää miestä piirittämän.	31:22 Cuinga cauwan sinä tahdot exyxis käydä/ sinä horjahtawainen tytär? Sillä HERra on jotakin utta maalla luopa/ waimon pitä miestä pijrittämän.

31:23 Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Vielä kerran sanotaan Juudan maassa ja sen kaupungeissa, kun minä käännän heidän kohtalonsa, tämä sana: 'Herra siunatkoon sinua, sinä vanhurskauden asuinsija, sinä pyhä vuori.'	23. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: Vielä tämä sana sanotaan Juudan maassa ja hänen kaupungeissansa, kun minä heidän vankiutensa kääntävä olen: Herra siunatkoon sinua, sinä vanhurskauden asumus, sinä pyhä vuori.	31:23 NÄin sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: vielä tämä sana sanotan Judan maasa ja hänen Caupungeisans/ cosca minä heidän fangeudens käändävä olen. HERra siunatcon sinua sinä wanhurscauden asumus/ sinä pyhä vuori.
31:24 Ja Juuda kaikkine kaupunkeineen asuu siellä yhdessä, peltomiehet ja ne, jotka vaeltavat laumoineen.	24. Ja Juuda ynnä kaikkein hänen kaupunkeinsa kanssa pitää siellä asuman, niin myös peltomiehet, ja jotka laumansa kanssa vaeltavat.	31:24 Ja Judan ynnä caickein hänen Caupungeins cansa pitä siellä asuman/ nijn myös peldomiehet/ ja jotca laumans cansa waeldawat ymbäri.
31:25 Sillä minä virvoitan väsyneen sielun, ja jokaisen nääntyvän sielun minä ravitsen."	25. Sillä minä tahdon väsyneen sielut virvoittaa, ja murheelliset sielut ravita.	31:25 Sillä minä tahdon wäsytytyt sielut wirgotta/ ja surkiat sielut rawita.
31:26 Siihen minä heräsin ja katselin, ja uneni oli minusta suloinen.	26. Sentähden minä heräsin ja katselin, jossa minä olin makiasti maannut.	31:26 Sentähden minä heräisin ja cadzelin/ josa minä olin makiast maannut.
31:27 "Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä kylvän Israelin maahan ja Juudan maahan ihmisen siementä ja karjan siementä.	27. Katso, aika tulee, sanoo Herra, että minä tahdon Israelin huoneen ja Juudan huoneen kylvää ihmisen siemenellä ja karjan siemenellä.	31:27 Cadzo/ aica tule/ sano HERra/ että mina tahdon Judan ja Israelin huonet kylvä/ sekä Canssalla että carjalla.
31:28 Ja niinkuin minä olen valvonut repiäkseni ja kukistaakseni heitä, hajottaakseni ja hävittääkseni, tuottaakseni onnettomuutta, niin minä olen valvova rakentaakseni ja istuttaakseni heitä, sanoo Herra.	28. Ja pitää tapahtuman, että niinkuin minä olin valpas heitä hävittämään, repimään, raatelemaan, kadottamaan ja rankaisemaan: niin minä myös tahdon valpas olla heitä rakentamaan ja istuttamaan, sanoo Herra.	31:28 Ja cosca minä walwoin heitä/ hävittämän/ repimän/ raateleman/ cadottaman ja rangaiseman: nijn minä myös walwon heitä rakendaman ja istuttaman/ sano HERra.
31:29 Niinä päivinä ei enää sanota: 'Isät söivät raakoja rypäleitä, lasten hampaat heltyivät';	29. Ei silloin enään pidä sanottaman: isät ovat happamia viinamarjoja syöneet, ja lasten hampaat ovat huoltuneet.	31:29 Ei silloin enä sanota: Isät owat racoja wijnamarjoja syönet/ ja lasten hambat owat huoldunet.
31:30 vaan jokaisen on kuoltava oman syntivelkansa tähden. Jokaiselta ihmiseltä, joka syö raakoja rypäleitä, heltyvät hänen omat hampaansa.	30. Vaan jokaisen pitää pahan tekonsa tähden kuoleman, ja kuka ihminen syö happamia viinamarjoja, hänen hampaansa pitää huoltuman.	31:30 Waan jocaidzen pitä pahantecons tähden cuoleman/ ja cuca ihminen syö racoja wijnamarjoja/ hänen hambans pitä huoloittuman.
31:31 Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä teen Israelin heimon ja Juudan heimon kanssa uuden liiton;	31. Katso, se aika tulee, sanoo Herra, että minä teen uuden liiton Israelin huoneen kanssa ja Juudan huoneen kanssa.	31:31 CADzo/ se aica tule sano HERra/ että minä teen Uden lijton Israelin ja Judan huonen cansa.

<p>31:32 en sellaista liittoa kuin se, jonka minä tein heidän isäinsä kanssa silloin, kun minä tartuin heidän käteensä ja vein heidät pois Egyptin maasta, ja jonka liittoni he ovat rikkoneet, vaikka minä olin ottanut heidät omikseni, sanoo Herra.</p>	<p>32. En senkaltaista kuin entinen liitto oli, jonka minä heidän isäinsä kanssa tein, kun minä heidän käteensä rupesin, heitä Egyptin maalta johdattaakseni; jota liittoa ei he pitäneet, ja minä vallitsin heitä, sanoo Herra.</p>	<p>31:32 En sencaltaista cuin endinen lijtto oli/ jonga minä heidän Isäins cansa tein/ cosca minä heidän käteens rupeisin/ heitä Egyptin maalda johdattaxeni. Jota lijtto ei he pitänet/ ja minun pitä heitä waatiman/ sano HERra.</p>
<p>31:33 Vaan tämä on se liitto, jonka minä teen Israelin heimon kanssa niiden päivien tultua, sanoo Herra: Minä panen lakini heidän sisimpäänsä ja kirjoitan sen heidän sydämiinsä; ja niin minä olen heidän Jumalansa, ja he ovat minun kansani.</p>	<p>33. Mutta tämän pitää se liitto oleman, jonka minä Israelin huoneen kanssa teen tämän ajan perästä, sanoo Herra: minä tahdon minun lakini antaa heidän sydämeensä ja sen heidän mieliinsä kirjoittaa; ja minä tahdon olla heidän Jumalansa, ja heidän pitää minun kansani oleman.</p>	<p>31:33 Mutta tämän pitä sen lijton oleman/ jonga minä Israelin lasten cansa teen/ tämän ajan perästä/ sano HERra. Minä tahdon minun Lakini anda heidän sydämeensä/ ja sen heidän mielijns kirjoitta: ja heidän pitä minun Canssan oleman/ nijn minä tahdon olla heidän Jumalans.</p>
<p>31:34 Silloin ei enää toinen opeta toistansa eikä veli veljeänsä sanoen: 'Tuntekaa Herra.' Sillä he kaikki tuntevat minut, pienimmästä suurimpaan, sanoo Herra; sillä minä annan anteeksi heidän rikoksensa enkä enää muista heidän syntejensä.</p>	<p>34. Ja ei pidä kenenkään lähimmäistänsä opettaman, eikä veli veljeänsä, ja sanoman: tunne Herraa; sillä heidän pitää kaikkein minun tunteman, sekä pienten että suurten, sanoo Herra; sillä minä tahdon heidän pahat tekonsa antaa anteeksi, ja en ikinä enään muista heidän syntejensä.</p>	<p>31:34 Ja ei pidä kenengän toistans opettaman/ eikä weli weljens/ ja sanoman: tunne HERra: mutta heidän pitä caickein minun tundeman/ sekä pienden että suurten/ sano HERra: sillä minä tahdon heidän pahat tecons anda andexi/ ja en ikänäns enä muista heidän synnejäns.</p>
<p>31:35 Näin sanoo Herra, joka on pannut auringon valaisemaan päivää, kuun ja tähdet lakiensa mukaan valaisemaan yötä, hän, joka liikuttaa meren, niin että sen aallot pauhaavat - Herra Sebaot on hänen nimensä:</p>	<p>35. Näin sanoo Herra, joka auringon antaa päivällä walkeudeksi, kuun ja tähtien järjestyksen yöllä walkeudeksi: joka meren liikuttaa, että hänen aaltonsa pauhaavat, Herra Zebaot on hänen nimensä:</p>	<p>31:35 Näin sano HERra/ joca Auringon anda päiwällä walkeudexi/ ja Cuun ja tähdet yöllä walkeudexi/ heidän culkemisens jälkeen. Joca meren lijcutta/ että hänen aldons pauhawat/ HERra Zebaoth on hänen nimens.</p>
<p>31:36 Jos väistyvät nämä lait minun kasvojeni edestä, silloin myös lakkaavat Israelin jälkeläiset olemasta kansa minun kasvojeni edessä ainiaan.</p>	<p>36. Kun senkaltaiset säädyt minun edestäni hukkuvat, sanoo Herra, silloin myös Israelin siemenen pitää puuttuman, ettei se ole enään kansa minun edessäni ijankaikkisesti.</p>	<p>31:36 Cosca sencaltaisest säädyt minun edestäni huckuwat/ sano HERra/ silloin myös Israelin siemenen pitä puuttuman/ ettei se ole enä Canssa minun edesäni ijancaickisest.</p>

31:37 Näin sanoo Herra: Jos voidaan mitata taivaat ylhäällä ja tutkia maan perustukset alhaalla, silloin vasta minä hylkään Israelin jälkeläiset kaikki, kaiken sen tähden, mitä he ovat tehneet, sanoo Herra.	37. Näin sanoo Herra: jos taivasta taidetaan ylhäällä mitata, ja maan perustusta alhaalla tyynni tutkiskella; niin myös minä tahdon heittää pois koko Israelin siemenen kaikkein, niiden tähden, mitkä he tehneet ovat, sanoo Herra.	31:37 Näin sano HERra: jos taiwas taitan ylhällä mitata/ ja maan perustus tyynni tutkistella/ niijn myös minä tahdon heittä pois coco Israelin siemenen caickein tähden cuin he tekewät/ sano HERra.
31:38 Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin Herran kaupunki rakennetaan jälleen Hananelin-tornista Kulmaporttiin asti.	38. Katso, aika tulee, sanoo Herra, että Herran kaupunki rakennetaan jälleen Hananeelin tornista Kulmaporttiin asti.	31:38 Cadzo/ aica tule/ sano HERra/ että HERran Caupungi raketan/ Hananeelin tornista culmaporttiin asti.
31:39 Ja edelleen mittanuora kulkee suoraan Gaarebin kukkulalle ja kääntyy sitten Gooaan.	39. Ja mittanuora pitää siellä kohdastansa käymän hamaan Garebin kukkulaan asti, ja käymän ympäri Goaan.	31:39 Ja tasausnuora pitä siellä cohdastans käymän/ haman Garebin cuckulan asti/ kääten Gaathi päin.
31:40 Ja koko laakso, ruumiineen ja tuhkiineen, ja kaikki keto Kidronin puroon asti, Hevosportin kulmaan saakka itään päin, on oleva Herralle pyhitetty. Ei sitä enää ikinä hävitetä eikä kukisteta."	40. Ja kaiken ruumisten ja tuhkalaakson, ja kaikki pellot, hamaan Kidronin ojaan saakka, ja hamaan Hevosportin kulmaan, itään päin, pitää Herralle pyhä oleman, niin ettei sitä ikänä särjetä eli rikota.	31:40 Ja coco cuolluitten ja tuhgan laxo/ ja coco peldo/ haman Kidronin ojan saacka: Ja haman hewoisportin culman itän päin/ pitä HERralle pyhä oleman/ niijn ettei se ikänäns särjetä eli ricota.
32 LUKU	32 LUKU	XXXII. Lucu
32:1 Sana, joka tuli Jeremialle Herralta Sidkian, Juudan kuninkaan, kymmenentenä vuotena, se on Nebukadressarin kahdeksantenatoista vuotena.	1. Tämä on se sana, joka tapahtui Herralta Jeremialle, kymmenentenä Zedekian, Juudan kuninkaan, vuonna, joka on Nebukadnetsarin kahdeksastoistakymmenes vuosi.	32:1 TAMä on se sana/ joca tapahdui HERralda Jeremialle/ kymmendenä Zedechian Judan Cuningan vuonna/ joca on NebucadNezarin cahdexastoistakymmenes vuosi.
32:2 Silloin Baabelin kuninkaan sotajoukko piiritti Jerusalemiä, ja profeetta Jeremia oli suljettuna vankilan pihaan, joka on Juudan kuninkaan linnassa.	2. Silloin Babelin kuninkaan sotajoukko piiritti Jerusalemin; mutta propheta Jeremia oli vankina pihassa vankihuoneen edessä, joka oli Juudan kuninkaan huoneessa.	32:2 Silloin Babelin Cuningan sotajoucko pijritti Jerusalemin: Mutta Propheta Jeremia oli fangina pihasa fangihuonen edesä/ Judan Cuningan huonesä:
32:3 Sinne oli Sidkia, Juudan kuningas, hänet sulkenut sanoen: "Miksi sinä ennustat näin: Näin sanoo Herra: Katso, minä annan tämän kaupungin Baabelin kuninkaan käsiin, ja hän valloittaa sen?"	3. Johonka Zedekia, Juudan kuningas, oli antanut panna hänen, sanoen: miksi sinä ennustat ja sanot: näitä sanoo Herra: katso, minä annan tämän kaupungin Babelin kuninkaan käsiin, ja hän on voittava sen?"	32:3 Cuhunga Zedechia Judan Cuningas oli andanut hänen panda/ sanoden: mixi sinä ennustat/ ja sanot: näitä sano HERra: cadzo/ minä annan tämän Caupungin Babelin Cuningan käsijn/ ja hän on woittawa sen.

<p>32:4 Ja Sidkia, Juudan kuningas, ei pääse kaldealaisten käsistä, vaan hänet annetaan Baabelin kuninkaan käsiin, ja hänen täytyy puhua hänen kanssaan suusta suuhun ja nähdä hänet silmästä silmään.</p>	<p>4. Ja Zedekian, Juudan kuninkaan, ei pidä kaldealaisilta pääsemän, vaan minä kaiketi annan hänen Babelin kuninkaan käsiin, niin että hänen pitää suusta suuhun häntä puhutteleman, ja silmillänsä hänen silmänsä näkemän.</p>	<p>32:4 Ja Zedechian Judan Cuningan ei pidä Chaldealaisilta pääsemän/ waan minä annan hänen Babelin Cuningan käsijn/ nijn että hänen pitä suusta suuhun händä puhutteleman ja silmilläns näkemän.</p>
<p>32:5 Ja hän kuljettaa Sidkian Baabeliin, ja sinne hän jää, kunnes minä katson hänen puoleensa, sanoo Herra. Kun te taistelette kaldealaisia vastaan, ei teillä ole menestystä."</p>	<p>5. Ja hänen pitää viemän Zedekian Babeliin; siellä hänen pitää myös pysymän, siihenasti kuin minä etsin häntä, sanoo Herra. Vaikka te soditte kaldealaisia vastaan, ei sen kuitenkaan pidä teille menestyvän.</p>	<p>32:5 Ja hänen pitä Zedechian wiemän Babelijn/ siellä myös pitä hänen pysymän/ siihenasti cuin minä edzin händä/ sano HERra/ sillä waicka te soditta Chaldealaisia wastan/ ei sen cuitengan pidä teille menestymän.</p>
<p>32:6 Ja Jeremia sanoi: "Minulle tuli tämä Herran sana:</p>	<p>6. Ja Jeremia sanoi: Herran sana on tapahtunut minulle ja sanoi:</p>	<p>32:6 JA Jeremia sanoi: HERran sana on tapahtunut minulle/ ja sanoi:</p>
<p>32:7 Katso, Hanamel, setäsi Sallumin poika, tulee sinun luoksesi ja sanoo: 'Osta minun peltoni, joka on Anatotissa, sillä sinulla on lunastusoikeus, niin että saat ostaa sen.'"</p>	<p>7. Katso, Hanamel Sallumin, sinun setäs poika, tulee sinun tykö, ja on sanova: osta minun peltoni Anatotissa, sillä sinulla on lähimmäinen oikeus sitä ostaa.</p>	<p>cadzo/ Hanameel Sallumin poica tule sinun tygös/ ja on sanowa: 32:7 Ostas minun peldon Anathothista: sillä sinulla on lähimmäinen oikeus sitä osta.</p>
<p>32:8 Ja Hanamel, setäni poika, tuli Herran sanan mukaan minun luokseni vankilan pihaan ja sanoi minulle: "Osta minun peltoni, joka on Anatotissa, Benjaminin maassa, sillä sinulla on perintöoikeus ja sinulla on lunastusoikeus: osta se itsellesi." Silloin minä ymmärsin, että se oli Herran sana.</p>	<p>8. Ja niin Hanamel minun setäni poika tuli minun tyköni, niinkuin Herra oli sanonut, pihalla vankihuoneen edessä, ja sanoi minulle: osta minun peltoni Anatotissa, joka on Benjaminin maalla; sillä sinulla on siihen perintö-oikeus, ja sinä olet lähimmäinen: osta se sinulles. Niin minä ymmärsin, sen olevan Herran sanan.</p>	<p>32:8 Ja nijn Hanameel minun setäni poica tuli minun tygöni/ nijncuin HERra oli sanonut pihalla fangihuonen edesä/ ja sanoi minulle: Ostas minun peldon Anathothis/ joca on BenJaminin maalla: sillä sinulla on sijhen perindöoikeus/ ja sinä olet lähimmäinen/ osta se. 32:9 Nijn minä ymmärsin sen olewan HERran sanan/</p>
<p>32:9 Ja minä ostin Hanamelilta, setäni pojalta, pellon, joka on Anatotissa, ja punnitsin hänelle rahat, seitsemäntoista sekeliä hopeata,</p>	<p>9. Ja ostin Hanamelilta minun setäni pojalta pellon, joka on Anatotissa, ja punnitsin hänelle rahaa seitsemäntoista sikliä ja kymmenen hopea penninkiä.</p>	<p>ja ostin pellon Hanameelildä minun setäni pojalda Anathothis/ ja punnidzin hänelle raha seidzementoistakymmendä hopia sicliä:</p>
<p>32:10 kirjoitin kauppakirjan ja sinetöin sen, otin todistajat ja punnitsin rahat vaa'alla.</p>	<p>10. Ja kirjoitin kirjaan, ja vahvistin sen sinetillä, ja otin todistukset, ja punnitsin rahan vaa'alla.</p>	<p>32:10 Ja kirjoitin kirjoituxen/ ja wahwistin sen sinetillä/ ja otin sijhen todistuxet/ ja punnidzin rahan waagalla/</p>

32:11 Sitten minä otin sinetöidyn kauppakirjan, sopimuksen ja määräykset sekä avoimen kirjan,	11. Ja otin sinetillä vahvistetun kauppakirjan tyköni, oikeuden ja tavan jälkeen, ja myös avoimen kirjan,	32:11 Ja otin sinetillä wahvistetun cauppakirjan tygöni/ oikeuden ja tawan jälken/ ja myös awojoman kirjan.
32:12 ja annoin kauppakirjan Baarukille, Neerian, Mahsejan pojan, pojalle, serkkuni Hanamelin nähden ja todistajain nähden, jotka olivat kirjoittaneet kauppakirjan alle, ja kaikkien juutalaisten nähden, jotka istuivat vankilan pihassa,	12. Ja annoin kauppakirjan Barukille Neerijan pojalle, Mahsejan pojan, Hanamelin, minun setäni pojan silmäin edessä ja todistajain silmäin edessä, jotka kauppakirjan allekirjoittaneet olivat, ja kaikkien Juudalaisten silmäin edessä, jotka pihassa vankihuoneen edessä asuivat.	32:12 Ja annoin cauppakirjan Baruchille Nerian pojalle/ Mahasean pojan Hanameelin minun setäni pojan/ ja todistajain jotca cauppakirjasa olit ja caickein Judalaisten läsnä olles/ jotca pihasa fangihuonen edesä istuit.
32:13 ja minä käskin Baarukia heidän nähtensä sanoen:	13. ja minä käskin Barukia heidän silmäinsä edessä ja sanoin:	32:13 Ja käskin Baruchia heidän silmäins edes/ ja sanoin:
32:14 "Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Ota nämä kirjat, tämä kauppakirja, sekä sinetöity että tämä avoin kirja, ja pane ne saviastiaan, että ne säilyisivät kauan aikaa.	14. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: ota nämä kirjat, tämä sinetillä vahvistettu kauppakirja, ja tämä avoin kirja, ja pane ne saviastiaan, että ne olisivat kauan aikaa tallella.	32:14 Näitä sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: ota nämät kirjat/ tämä sinetillä wahvistettu cauppakirja/ ja tämä awojoin kirja/ ja pane ne sawiastiaan/ että he olisit cappalen aica tallella.
32:15 Sillä näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Vielä kerran ostetaan tässä maassa taloja ja peltoja ja viinitarhoja."	15. Sillä näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: vielä nyt pitää ostettaman huoneita, peltoja ja viinämäkiä tässä maassa.	32:15 Sillä nijn sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: wielä nyt pitä ostettaman huoneita/ peldoja ja wijnamäkiä näisä maisa.
32:16 Ja annettuani kauppakirjan Baarukille, Neerian pojalle, minä rukoilin Herraa sanoen:	16. Ja kun minä olin antanut Baarukille Nerian pojalle kauppakirjan, rukoilin minä Herraa ja sanoin:	32:16 JA cuin minä olin andanut Baruchille Nerian pojalle cauppakirjan/ rucoilin minä HERra/ ja sanoin:
32:17 "Oi Herra, Herra! Katso, sinä olet tehnyt taivaan ja maan suurella voimallasi ja ojennetulla käsivarrellasi: ei mikään ole sinulle mahdotonta;	17. Ah Herra, Herra! katso, sinä olet tehnyt taivaat ja maan suurella voimallas ja ojennetulla käsivarrellas; ei ole mitään sinulle mahdotonta.	32:17 O HERra Jumala/ cadzo/ sinä olet tehnyt taiwan ja maan sinun suurella woimallas/ ja sinun cocotetulla käsiwarrellas/ ja ei ole mitän sinulle mahdotoinda.
32:18 sinä, joka teet laupeuden tuhansille, mutta kostat isäin pahat teot heidän jälkeensä heidän lastensa helmaan; sinä suuri, voimallinen Jumala, jonka nimi on Herra Sebaot,	18. Sinä, joka monelle tuhannelle teet hyvin, ja kostat isäin pahat teot heidän lastensa helmaan heidän jälkeensä; sinä suuri ja väkevä Jumala, Zebaot on sinun nimes,	32:18 Sinä joca monelle tuhannelle teet hywin/ ja costat Isäin pahat tegot heidän lastens helmaan heidän jälkens/ sinä suuri ja wäkevä Jumala/ HERra Zebaoth on sinun nimes:

32:19 suuri neuvossa ja väkevä teossa, sinä, jonka silmät ovat avoimet tarkkaamaan kaikkia ihmislusten teitä, antaaksesi itsekullekin hänen vaelluksensa ja hänen töittensä hedelmän mukaan;	19. Suuri neuvossa ja väkevä töissä, ja sinun silmäs ovat avoinna kaikkein ihmisten lasten teiden päälle, antaakses kullekin heidän menonsa jälkeen ja heidän töittensä hedelmän jälkeen.	32:19 Isoi neuwos ja wäkewä töisä/ ja sinun silmäs owat awoi caickein ihmisten lasten teiden päälle/ andaxes cullengin heidän menons jälkeen/ ja heidän menons hedelmän jälkeen.
32:20 sinä, joka teit tunnustekoja ja ihmeitä Egyptin maassa ja olet tehnyt niitä hamaan tähän päivään asti sekä Israelissa että muitten ihmisten seassa, ja joka olet tehnyt itsellesi nimen, senkaltaisen kuin se tänäkin päivänä on.	20. Sinä, joka Egyptin maalla merkkejä ja ihmeitä teit, ja aina tähän päivään asti, sekä Israelin että ihmisten kanssa, ja teit sinulles nimen, niinkuin se tänäpäpä on.	32:20 Sinä joca Egyptin maalla merkejä ja ihmeitä teit/ aina tähän päiwän asti/ sekä Israelin että ihmisten cansa/ ja teit sinulles nimen/ nijncuin se tänäpäpä on.
32:21 Sinä veit kansasi Israelin pois Egyptin maasta tunnusteoilla ja ihmeillä, väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella, suurella peljätyksellä,	21. Sinä veit kansas Israelin ulos Egyptin maalta merkeillä ja ihmeillä ja väkevällä kädellä, ojennetulla käsivarrella, ja suurella pelvolla,	32:21 Ja weit sinun Canssas Israelin ulos Egyptin maalda/ merkeillä ja ihmeillä ja wäkevällä kädellä/ cocotetulla käsiwarrella/ ja suurella pelgolla/
32:22 ja annoit heille tämän maan, jonka sinä heidän isillensä vannotulla valalla olit luvannut antaa heille, maan, joka vuotaa maitoa ja mettä.	22. Ja annoit heille tämän maan, jonka sinä heidän isillensä vannonut olit, sen heille antaakses: maan, joka rieskaa ja hunajaa vuosi.	32:22 Ja annoit heille tämän maan/ jongas heidän Isillens wannonut olit/ sen heille andaxes/ maan josa riesca ja hunajata wuoti.
32:23 Mutta kun he olivat tulleet ja ottaneet sen omaksensa, eivät he kuulleet sinun ääntäsi eivätkä vaeltaneet sinun lakisi mukaan; he eivät tehneet mitään siitä, mitä sinä olit käskenyt heidän tehdä. Silloin sinä annoit kaiken tämän onnettomuuden kohdata heitä.	23. Ja koska he sinne tulivat ja omistivat sen, ei he kuulleet sinun ääntäs, eikä vaeltaneet sinun lakisi jälkeen; ja kaikkea mitä sinä käskenyt olit heidän tehdä, ei he sitä tehneet; sentähden sinä annoit myös kaiken tämän onnettomuuden heille tapahtua.	32:23 Ja cosca he sinne tulit ja omistit sen/ ei he cuullet sinun ändäs/ eikä waldanet sinun Lakis jälkeen/ ja caickia mitä sinä käskenyt olit heidän tehdä/ ei he sitä tehnet/ sentähden sinä annoit myös caiken tämän onnettomuden heille tapahtua.
32:24 Katso, piiritysvallit ovat edenneet aivan kaupunkiin asti, niin että se valloitetaan, ja kaupunki joutuu miekan, nälän ja ruton pakosta kaldealaisten valtaan, jotka sotivat sitä vastaan. Mitä sinä olet puhunut, on tapahtunut, ja katso, sinä näet sen.	24. Katso, tämä kaupunki on piiritetty, niin että se pitää voitettaman, ja kaupunki annettaman Kaldealaisten käsiin, jotka sotivat sitä vastaan miekalla, nälällä ja rutolla; ja niinkuin sinä olet sanonut, niin nyt tapahtuu, sen sinä näet.	32:24 Cadzo/ tämä Caupungi on pijritetty/ nijn että se pitä woitettaman/ ja miecan/ näljän ja ruton tähden Chalderein käsijn/ jotca sotiwat sitä wastan/ annettaman/ ja nijncuin sinä olet sanonut/ nijn nyt tapahtu/ sen sinä näet.
32:25 Mutta kuitenkin sinä, Herra, Herra, sanoit minulle: 'Osta rahalla itsellesi pelto ja ota todistajat', vaikka kaupunki joutuu kaldealaisten käsiin."	25. Ja sinä Herra, Herra, sanoit minulle: osta sinulles pelto rahalla, ja ota todistukset, vaikka kaupunki pitää annettaman joutuu kaldealaisten käsiin.	32:25 Ja sinä HERra Jumala sanot minulle: osta peldo rahalla/ ja ota sijhen todistuxet/ waicka Caupungi pitä annettaman Chalderein käsijn.

32:26 Ja Jeremialle tuli tämä Herran sana:	26. Ja Herran sana tapahtui Jeremialle ja sanoi:	32:26 JA HERran sana tapadui Jeremialle/ ja sanoi:
32:27 "Katso, minä olen Herra, kaiken lihan Jumala; onko minulle mitään mahdotonta?"	27. Katso, minä Herra olen kaiken lihan Jumala: pitäiskö minulle jotain oleman mahdotointa?	32:27 cadzo/ minä HERra olen caiken lihan Jumala/ Pidäiskö minulle jotain oleman mahdotoinda.
32:28 Sentähden, näin sanoo Herra: Katso, minä annan tämän kaupungin kaldealaisten käsiin ja Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan, käsiin, ja hän valloittaa sen.	28. Sentähden sanoo Herra näin: katso, minä annan tämän kaupungin Kaldealaisten käsiin ja Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan käteen, ja hän on sen voittava.	32:28 Sentähden sano HERra näin: cadzo/ minä annan tämän Caupungin Chalderein käsijn/ ja NebucadNezarin Babelin Cuningan käteen/ ja hän on sen woittawa.
32:29 Ja kaldealaiset, jotka sotivat tätä kaupunkia vastaan, tulevat ja sytyttävät tämän kaupungin tuleen ja polttavat sen niine taloineen, joiden katoilla on poltettu uhreja Baalille ja vuodatettu juomauhreja vieraille jumalille, minulle mielikarvaudeksi.	29. Ja kaldealaisten, jotka sotivat tätä kaupunkia vastaan, pitää tänne tuleman, ja sytyttävät tämän kaupungin tuleen ja polttavat sen niine taloineen, ja tähän kaupunkiin tulen sytyttämän, ja polttaman sen huoneinensa, kussa he Baalille kattoin päällä suitsuttaneet, ja muille jumalille juomauhreja uhranneet ovat, minua vihoittaaksensa.	32:29 Ja Chalderein/ jotca sotiwat tätä Caupungita wastan/ pitä tänne tuleman/ ja tähän tulen sytyttämän/ ja polttaman sen huoneinens/ cusa he Baalille cattoin päällä suidzuttanet/ ja muille jumallille juomauhria uhrannet owat/ minua wihoittaxens.
32:30 Sillä Israelin ja Juudan miehet ovat hamasta nuoruudestaan tehneet vain sitä, mikä on pahaa minun silmissäni, sillä israelilaiset ovat tuottaneet minulle ainoastaan mielikarvautta kättensä teoilla, sanoo Herra.	30. Sillä Israelin lapset ja Juudan lapset ovat tosin nuoruudestansa tehneet pahaa minun silmäini edessä; ja Israelin lapset ovat vihoittaneet minun kättensä töillä, sanoo Herra.	32:30 Sillä Israelin ja Judan lapset owat heidän nuorudestans tehnet/ mitä ei minulle ole kelwannut/ ja Israelin lapset owat wihoittanet minun heidän kättens töillä/ sano HERra.
32:31 Sillä tämä kaupunki on ollut minulle vihaksi ja kiivastukseksi hamasta siitä päivästä, jona he sen rakensivat, aina tähän päivään asti; ja niin minä heitän sen pois kasvojeni edestä	31. Siitä ajasta, kuin tämä kaupunki rakennettiin, niin tähän päivään asti, on hän tehnyt minun vihaiseksi ja julmaksi, niin että minun täytyi heittää hänen pois kasvojeni edestä,	32:31 Sillä sijtä ajasta cuin tämä Caupungi rakettin/ nijn tähän päiwän asti/ on hän tehnyt minun wihaiseksi ja julmaxi/ nijn että minun täytyi heittää hänen pois minun caswoni edest.
32:32 kaiken sen pahan tähden, minkä israelilaiset ja Juudan miehet ovat tehneet minulle mielikarvaudeksi - he, heidän kuninkaansa, ruhtinaansa, pappinsa ja profeettansa sekä Juudan miehet ja Jerusalemin asukkaat.	32. Kaikkein Israelin lasten ja Juudan lasten pahuuden tähden, jonka he ovat tehneet, minua vihoittaaksensa, he ja heidän kuninkaansa, ruhtinaansa, pappinsa ja prophetansa, sekä Juudan miehet ja Jerusalemin asuwait.	32:32 Caickein Israelin ja Judan lasten pahuden tähden/ jonga he owat tehnet/ minua wihoittaxens. Cadzo/ heidän Cuningans/ Ruhtinans/ Pappins ja Prophetans/ ja ne jotca asuwat Judas ja Jerusalemis/

32:33 He ovat kääntäneet minulle selkänsä eivätkä kasvojansa; ja vaikka minä olen opettanut heitä varhaisesta alkaen, he eivät ole kuulleet eivätkä ottaneet varteen kuritusta.	33. He ovat kääntäneet selkensä minulle ja ei kasvojansa; vaikka minä annoin aikansa ja alinomaa opettaa heitä, mutta ei he tahtoneet kuulla eikä oppia ottaa.	32:33 Owat käändänet selkäns minun puoleeni ja ei caswojans/ waicka minä annoin jocapaicas opetta heitä/ mutta ei he tahtonet cuulla eikä parata heitäns.
32:34 He ovat asettaneet iljetyksensä temppeleihin, joka on otettu minun nimiini, ja saastuttaneet sen.	34. Päälliseksi he ovat panneet kauhistuksensa siihen huoneeseen, jolla minusta on nimi, saastuttaaksensa sitä.	32:34 Päälisexi owat he pannet heidän cauhistuxens sijhen huonesen/ jolla minusta on nimi/ saastuttaxens sitä.
32:35 Ja he ovat rakentaneet Baalille uhrikukkulat, jotka ovat Ben-Hinnomin laaksossa, polttaakseen poikiansa ja tyttäriänsä uhrina Molokille, mitä minä en ole käskenyt ja mikä ei ole minun mieleeni tullut. Tällaisia kauhistuksia he tekivät ja saivat Juudan syntiä tekemään.	35. Ja ovat rakentaneet Baalin korkeuksia Ben-Hinnomin laaksossa, polttaakseen poikiansa ja tyttäriänsä Molokille, jota en minä ole heidän käskenyt, eikä myös ole minun mieleeni johtunut, että heidän tämän kauhistuksen piti tekemän, jolla he Juudan saattivat syntiä tekemään.	32:35 Ja owat rakendanet Baalin corkeuxia BenHinnomin laxoon/ polttaxens heidän poikians ja tyttäritäns Molochille/ jota en minä ole heidän käskenyt/ eikä myös joscus ole minun mieleeni iohtunut/ että heidän sencaltaisia cauhistuxia piti tekemän/ joilla he Judan saatit rickoman.
32:36 Mutta nyt sanoo Herra, Israelin Jumala, näin tästä kaupungista, jonka te sanotte joutuvan Baabelin kuninkaan käsiin miekan, nälän ja ruton pakosta:	36. Ja nyt sentähden sanoo Herra, Israelin Jumala näin tästä kaupungista, josta te sanotte, että hän pitää miekan, nälän ja ruton kautta Babelin kuninkaan käsiin annettaman.	32:36 JA nyt sentähden sano HERra Israelin Jumala näin: tästä Caupungista/ josta te sanotta/ että hänen pitä miecan/ näljän ja ruton cautta Babelin Cuningan käsijn annettaman.
32:37 Katso, minä kokoan heidät jälleen kaikista maista, joihin minä heidät vihassani, kiivastuksessani ja suuressa suuttumuksessani karkoitan, ja palautan heidät tähän paikkaan ja annan heidän asua turvassa.	37. Katso, minä tahdon heidät koota kaikista maakunnista, joihin minä olen heitä sysännyt pois suuressa vihassani, hirmuisuudessani ja julmuudessani ja tahdon tuottaa heitä jälleen tähän paikkaan, että heidän turvallisesti asuman pitää;	32:37 Cadzo/ minä tahdon heitä coota caikista maacunnista/ joihin minä heitä olen sysännyt pois minun suuresa wihasani/ hirmuisudesani/ ja julmudesani. Ja tahdon tuotta heitä jällens tähän paickan/ että heidän irstasti asuman pitä.
32:38 Silloin he ovat minun kansani, ja minä olen heidän Jumalansa.	38. Ja heidän pitää minun kansani oleman, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa.	32:38 Ja heidän pitä minun Canssan oleman/ ja minä tahdon olla haidän Jumalans.
32:39 Ja minä annan heille yhden sydämen ja yhden tien, niin että he pelkäävät minua kaiken elinaikansa, ja niin heidän käy hyvin ja heidän lastensa heidän jälkeensä.	39. Ja tahdon heille yhden sydämen ja yhden tien antaa, että he pelkäisivät minua kaikkena elinaikansa, että heille ja heidän lapsillensa heidän jälkeensä pitäis hyvästi käymän.	32:39 Ja tahdon heille yhtäläisen sydämen ja menon anda/ että he pelkäisit minua caickena elinaicanans/ että heille ja heidän lapsillens heidän jälkens/ pidäis hywästi käymän.

32:40 Ja minä teen heidän kanssansa iankaikkisen liiton, niin etten käänny heistä pois, vaan teen heille hyvää; ja minä annan pelkoni heidän sydämiinsä, niin etteivät he minusta luovu.	40. Ja tahdon ijancaikkisen liiton tehdä heidän kanssansa, niin etten minä lakkaa heille hyvää tekemästä; ja tahdon minun pelkoni antaa heidän sydämihinsä, ettei he poikkeaisi minusta.	32:40 Ja tahdon ijancaikkisen liiton tehdä heidän cansans/ nijn etten minä lacka heille hywä tekemäst. Ja tahdon minun pelconi anda heidän sydämihins/ ettei he poikkeis minusta.
32:41 Ja minä iloitsen heistä, siitä että teen heille hyvää; minä istutan heidät tähän maahan uskollisesti, kaikesta sydämestäni ja kaikesta sielustani.	41. Ja se pitää minun iloni oleman, että heille hyvää teen; ja tahdon heitä tähän maahan istuttaa uskollisesti, kaikesta minun sydämestäni ja kaikesta sielustani.	32:41 Ja se pitä minun ilon oleman/ että minä heille hywä teen. Ja minä tahdon heitän tähän maahan lujast istutta/ caikest minun sydämestäni ja sielustani.
32:42 Sillä näin sanoo Herra: Niinkuin minä olen tuottanut tälle kansalle kaiken tämän suuren onnettomuuden, niin minä myös tuotan heille kaiken sen hyvän, minkä minä heille lupaan.	42. Sillä näin sanoo Herra: niinkuin minä olen antanut tulla tämän kansan päälle kaiken tämän tämän suuren onnettomuuden, niin myös minä annan tulla heidän päällensä kaiken sen hyvän, kuin minä olen heille puhunut.	32:42 Sillä nijn sano HERra: nijncuin minä olen andanut tulla tämän Canssan päälle caiken tämän suuren onnettomuden: nijn myös minä annan tulla heidän päällens caiken sen hywän cuin minä olen heille luwannut.
32:43 Vielä ostetaan peltoja tässä maassa, josta te sanotte: 'Se on oleva autio, vailla ihmisiä ja eläimiä, kaldealaisten käsiin annettu.'	43. Ja vielä nyt pitää peltoja ostettaman tässä maassa, josta te sanotte: sen pitää autiona oleman, niin ettei siinä väkeä eli karjaa oleman pidä, ja pitää Kaldealaisten käsiin annettaman.	32:43 Ja wielä nyt pitä peldoja ostettaman näisä maisa/ joista te sanotta: sen pitä autiana oleman/ nijn ettei sijnä wäke eli carja oleman pidä/ ja pitä Chalderein käsijn annettaman.
32:44 Peltoja ostetaan rahalla, kauppakirjoja kirjoitetaan ja sinetöidään ja todistajia otetaan Benjaminin maassa, Jerusalemin ympäristössä ja Juudan kaupungeissa, Vuoriston, Alankomaan ja Etelämaan kaupungeissa, sillä minä käännän heidän kohtalonsa, sanoo Herra."	44. Kuitenkin pitää vielä nyt peltoja ostettaman rahalla ja kirjoituksella, niin sinetillä vahvistettaman ja todistajilla: Benjaminin maalla, ja ympäri Jerusalemia, ja Juudan kaupungeissa, jotka vuorilla ovat sillä minä tahdon kääntää heidän vankiutensa, sanoo Herra.	32:44 Cuitengin pitä wielä nyt peldoja ostettaman rahalla/ ja kirjoituxella/ nijn myös sinetillä wahvistettaman/ ja BenJamin maalla julistettaman/ ja ymbärins Jerusalemia/ ja Judan Caupungeisa/ Caupungeisa jotca wuorilla owat/ laxoCaupungeisa/ ja Caupungeisa jotca etelä päin owat: sillä minä tahdon käändä heidän fangeudens/ sano HERra.
33 LUKU	33 LUKU	XXXIII. Lucu
33:1 Herran sana tuli Jeremialle toistamiseen, kun hän vielä oli suljettuna vankilan pihaan; se kuului näin:	1. Ja Herran sana tapahtui toisen kerran Jeremialle, kuin hän oli vielä suljettu vankihuoneen pihassa, ja sanoi:	33:1 JA HERran sana tapahdui toisen kerran Jeremialle/ cuin hän oli wielä suljettu pihasa fangihuonen edesä/ ja sanoi:

33:2 "Näin sanoo Herra, joka sen myös tekee, Herra, joka valmistaa sen ja vahvistaa sen - Herra on hänen nimensä:	2. Näin sanoo Herra, joka sen tekee, Herra, joka sen päättää ja toimittaa, Herra on hänen nimensä:	33:2 Näitä sano HERra/ joca tämän teke/ päättä ja toimitta/ HERra on hänen nimens.
33:3 Huuda minua avuksesi, niin minä vastaan sinulle ja ilmoitan sinulle suuria ja salattuja asioita, joita sinä et tiedä.	3. Huuda minua, niin minä tahdon kuulla sinua, ja tahdon ilmoittaa sinulle suuria ja voimallisia asioita, niitä, joita et tiedäkään.	33:3 Huuda minua/ nijn minä tahdon cuulla sinua/ ja tahdon ilmoitta sinulle suuria ja woimallisia asioita/ nijtä cuin et sinä tiedäckän.
33:4 Sillä näin sanoo Herra, Israelin Jumala, tämän kaupungin taloista ja Juudan kuningasten linnoista, jotka sortuvat piiritysvallien ja miekan edessä,	4. Sillä näin sanoo Herra Israelin Jumala tämän kaupungin huoneista ja Juudan kuningasten huoneista, jotka ovat maahan kukistetut, niistä tehtää multaseiniä varjelukseksi,	33:4 Sillä nijn sano HERra Israelin Jumala tämän Caupungin huoneista/ ja Judan Cuningasten huoneista/ jotca owat maahan cukistetut/ nijstä tehtä scantzia/ warjeluxexi.
33:5 ja niistä, jotka ovat tulleet taistelemaan kaldealaisia vastaan, ja täyttämään talot ihmisten ruumiilla, jotka minä surmaan vihassani ja kiivastuksessani ja joiden kaiken pahuuden tähden minä olen kätkenyt kasvoni tältä kaupungilta:	5. Ja niistä, jotka tänne ovat tulleet sotimaan Kaldealaisia vastaan, että he täyttäisivät ne ihmisten ruumiilla, jotka minä minun vihassani ja julmuudessani lyövä olen; sillä minä olen kätkenyt minun kasvoni tämän kaupungin edestä, kaiken heidän pahuutensa tähden:	33:5 Ja nijstä cuin tänne owat tullet sotiman Chalderejä watan/ että he täyttäisit hänen cuolluilla ruumijlla/ jotca minä minun wihasani ja julmudesani lyöpä olen: sillä minä olen kätkenyt minun caswoni tämän Caupungin edestä/ caiken heidän pahuhdens tähden.
33:6 Katso, minä kasvatan umpeen ja lääkiten sen haavat, ja minä parannan heidät ja avaan heille rauhan ja totuuden runsauden.	6. Katso, minä tahdon sitoa heidän haavansa ja tehdä heidät terveeksi, ja tahdon kuulla heidän rukouksensa rauhasta ja uskollisuudesta;	33:6 CADzo/ minä tahdon sito heidän haawans/ ja tehdä heitä terwexi/ ja tahdon cuulla heidän rucouxens rauhasta ja uscollisudesta:
33:7 Minä käänän Juudan kohtalon ja Israelin kohtalon ja rakennan heidät muinaiselleen.	7. Sillä minä tahdon kääntää Juudan vankiuden ja Israelin vankiuden, ja rakennan heidät niinkuin alusta.	33:7 Sillä minä tahdon käändä Judan fangeuden/ ja Israelin fangeuden/ ja rakennan heidän nijncuin algusta/
33:8 Ja minä puhdistan heidät kaikista heidän pahoista teoistansa, joilla he ovat rikkoneet minua vastaan, ja minä annan anteeksi kaikki heidän pahat tekonsa, joilla he ovat rikkoneet minua vastaan ja minusta luopuneet.	8. Ja puhdistan heidät kaikesta pahasta teostansa, joilla he ovat rikkoneet minua vastaan, ja tahdon antaa heille anteeksi kaiken pahan teon, joilla he ovat rikkoneet ja harhailleet minua vastaan.	33:8 Ja puhdistan heidän caikesta pahasta tegosta/ jolla he owat rickonet minua watan/ ja tahdon anda heille andexi caiken pahan tegon/ jolla he owat rickonet ja harhaillet minua watan.

<p>33:9 Ja tämä kaupunki on oleva minulle kunniaksi ja iloksi, ylistykseksi ja kirkaudeksi kaikkien maan kansojen edessä, jotka kuulevat kaiken sen hyvän, minkä minä sille teen; he peljästyvät ja vapisevat kaikkea sitä hyvää ja kaikkea sitä onnea, jonka minä sille annan.</p>	<p>9. Ja se on oleva minulle ilonimeksi, ylistykseksi ja kunniaksi kaikkein pakanain seassa maan päällä, kuin he saavat kuulla kaiken sen hyvän, minkä minä heille teen; ja heidän pitää peljästymän ja hämmästyvän kaikkea sitä hyvää ja kaikkea sitä rauhaa, jonka minä heille antaa tahdon.</p>	<p>33:9 Ja se on oleva minulle ilonimexi/ ylistyxexi ja cunniaxi/ caickein pacanain seas maan päällä/ cosca he saawat cuulla caiken sen hyvän cuin minä heille teen/ ja heidän pitä ihmettelemän ja peljästymän caicke sitä hywä ja rauha/ cuin minä heille anda tahdon.</p>
<p>33:10 Näin sanoo Herra: Vielä kerran kuullaan tässä paikassa, josta te sanotte: 'Se on oleva rauniona, vailla ihmisiä ja eläimiä.' Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin autioilla kaduilla, joilla ei ihmistä, ei asukasta, ei eläintä ole,</p>	<p>10. Näin sanoo Herra: tässä paikassa, josta te sanotte: se on autio, ettei ihmisiä eikä karjaa Juudan kaupungeissa ja kaduilla Jerusalemissa ole (jotka niin hävitetyt ovat, ettei väkeä eikä asuvaisia, ei myös karjaa siellä ole,)</p>	<p>33:10 Näitä sano HERra täsä paicas/ josta te sanotta: se on autia/ ettei Canssa eikä carja Judan Caupungeisa ja catuilla Jerusalemis ole (jotca nijn häwitetyt owat/ ettei wäke eikä asuwaisia/ ei myös carja siellä ole)</p>
<p>33:11 riemun ja ilon huuto, huuto yljälle ja huuto morsiamelle, niiden huuto, jotka sanovat: 'Kiittäkää Herraa Sebaotia, sillä Herra on hyvä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti', ja niiden, jotka tuovat Herran huoneeseen kiitosuhreja. Sillä minä käännän maan kohtalon muinaiselleen, sanoo Herra.</p>	<p>11. Pitää vielä nyt kuultaman riemun ja ilon ääni, yljän ääni ja morsiamen ääni, ja niiden ääni jotka sanovat: kiittäkää Herraa Zebaotia, että Herra on hyvä, ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti, ja niidenkin, jotka kiitosuhria Herran huoneeseen kantavat; sillä minä käännän maan vankiuden, niinkuin alusta, sanoo Herra.</p>	<p>33:11 Siellä pitä wielä nyt cuultaman riemun ja ilon äni/ yljän ja morsiamen äni/ ja nijden äni jotca sanowat: kijttäkät HERra Zebaothi/ että hän on nijn hywä/ ja teke aina hywin ijancaickisest/ ja nijdengin jotca kijtosuhria HERran huoneseen candawat: sillä minä käännän maan fangiuden/ nijncuin algusta/ sano HERra.</p>
<p>33:12 Näin sanoo Herra Sebaot: Vielä kerran on tässä paikassa, joka on rauniona, vailla ihmisiä ja eläimiä, ja kaikilla sen kaupungeilla oleva laitumia, joilla paimenet lepuuttavat lampaitansa.</p>	<p>12. Näin sanoo Herra Zebaot: tässä paikassa, joka autiona on, niin ettei ihmisiä eikä karjaa siinä ole, ja kaikissa hänen kaupungeissansa, pitää vielä nyt paimenten huoneet oleman, jotka ruokkivat laumoja;</p>	<p>33:12 Näin sano HERra Zebaoth: täsä paicas/ joca nijn autian on/ nijn ettei Canssa/ eikä carja sijnä ole/ ja caikisa hänen Caupungeisans/ pitä wielä nyt paimenden huonet oleman/ jotca ruockiwat laumoja ,</p>
<p>33:13 Vuoriston kaupungeissa, Alankomaan kaupungeissa ja Etelämaan kaupungeissa, Benjaminin maassa, Jerusalemin ympäristössä ja Juudan kaupungeissa on vielä kerran lampaita kulkeva laskijan käten ohi, sanoo Herra.</p>	<p>13. Sekä kaupungeissa, jotka vuorilla ovat, ja laaksokaupungeissa, jotka Etelämaassa ovat, Benjaminin maalla ja Jerusalemin ympärillä, ja Juudan kaupungeissa, sieltä pitää vielä menemän ulos ja sisälle luetut laumat, sanoo Herra.</p>	<p>33:13 Sekä Caupungeisa/ jotca vuorilla owat/ ja laxocaupungeisa/ ja Caupungeisa jotca etelä päin owat/ BenJaminin maalla ja Jerusalemin ymbärillä/ ja Judan Caupungeisa/ siellä pitä wielä menemän ulos ja sisälle luetut laumat/ sano HERra.</p>

33:14 Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä täytän sen hyvän lupauksen, jonka minä olen lausunut Israelin heimosta ja Juudan heimosta.	14. Katso, aika tulee, sanoo Herra, että minä tahdon sen armollisen sanan herättää, jonka minä olen Israelin huoneelle puhunut, ja Juudan huoneelle:	33:14 CADzo/ aika tule/ sano HERra: että minä tahdon sen armollisen sanan herättä/ jonga minä olen Israelin huonelle luwannut/ ja Judan huonelle.
33:15 Niinä päivinä ja siihen aikaan minä kasvatan Daavidille vanhurskauden vesan, ja hän on tekevä oikeuden ja vanhurskauden maassa.	15. Niinä päivinä ja sillä ajalla tahdon minä antaa Daavidille kasvaa vanhurskauden vesan, ja hän on toimittava oikeuden ja vanhurskauden maan päällä.	33:15 Nijnä päiwinä ja sillä ajalla/ tahdon minä anda Dawidille wanhurscauden wesan/ joca on Cuningas olewa/ ja hywästi hallidzewa/ ja toimitta oikeutta ja wanhurscautta maan päällä.
33:16 Niinä päivinä Juuda pelastetaan, ja Jerusalem asuu turvassa, ja tämä on se nimi, jolla sitä kutsutaan: 'Herra, meidän vanhurskaudemme.'	16. Sillä ajalla pitää Juuda autetuksi tuleman, ja Jerusalem levossa asuman, ja häntä kutsutaan: Herra, meidän vanhurskaudemme.	33:16 Sillä ajalla pitä Juda autetuxi tuleman/ ja Jerusalem lewos asuman/ ja hän cudzutan: HERra meidän wanhurscaudem.
33:17 Sillä näin sanoo Herra: Aina on mies Daavidin suvusta istuva Israelin heimon valtaistuimella.	17. Sillä näin sanoo Herra: ei pidä Daavidilta puuttuman mies, joka istuu Israelin huoneen istuimella;	33:17 Sillä nijn sano HERra: ei sen pidä puuttuman/ yxi pitä Dawidista Israelin huonen istuimella istuman.
33:18 Ja aina on mies leeviläisten pappien suvusta oleva minun edessäni uhraamassa polttouhria ja sytyttämässä ruokauhria ja toimittamassa teurasuhria joka päivä."	18. Ei myös pidä koskaan edestäni puuttuman pappeja ja Leviläisiä, jotka polttouhria uhraavat ja ruokauhria sytyttävät, ja uhreja joka aika teurastavat.	33:18 Ei myös pidä Papit ja Lewitat coscan minun edestäni puuttuman/ jotca polttouhria sytyttäwät/ ja uhreja ijancaickisest teurastawat.
33:19 Ja Jeremialle tuli tämä Herran sana:	19. Herran sana tapahtui Jeremialle ja sanoi:	33:19 Ja HERran sana tapahdui Jeremialle/ ja sanoi:
33:20 "Näin sanoo Herra: Jos saatte rikotuksi minun liittoni päivän kanssa ja minun liittoni yön kanssa, niin että päivä ja yö eivät enää tule ajallansa,	20. Näin sanoo Herra: jos te taidatte lakkauttaa minun liittoni päivän ja yön kanssa, ja ettei päivä ja yö ole ajallansa:	33:20 Näitä sano HERra: jos minun lijtton lacka päiwän ja yön cansa/ ettei päiwä eikä yö ole ajallans:
33:21 niin rikkoutuu myös minun liittoni palvelijani Daavidin kanssa, niin ettei hänellä enää ole poikaa, joka istuu kuninkaana hänen valtaistuimellansa, ja minun liittoni leeviläisten pappien, minun palvelijaini, kanssa.	21. niin ei myös minun liittoni Daavidin minun palveliani kanssa, pidä miksikään oleman, ettei hänellä enää ole poikaa kuninkaaksi hänen istuimellansa, ja Leviläisten ja pappein, minun palveliaini kanssa.	33:21 Nijn ei myös minun lijtton Dawidin minun palweliani cansa pidä mixikän oleman/ ettei hänellä ole poica Cuningaxi hänen istuimellans/ ja Lewitain ja Pappein minun palweliani cansa.
33:22 Niinkuin taivaan joukkoa ei voida lukea eikä meren hiekkaa mitata, niin monilukuisiksi minä teen palvelijani Daavidin jälkeläiset ja leeviläiset, jotka minua palvelevat."	22. Niinkuin ei taivaan sotaväkeä taideta lukea eikä meren sandaa mitata, juuri niin tahdon minä palveliani Daavidin siemenen enentää ja Leviläiset, jotka minua palvelevat.	33:22 Nijn cuin ei taiwan sotawäke taita luetta/ eikä meren sanda mitatta/ juuri nijn tahdon minä minun palweliani Dawidin siemenen enätä/ ja Lewitat jotca minua palwelewat.

33:23 Ja Jeremialle tuli tämä Herran sana:	23. Ja Herran sana tapahtui Jeremialle ja sanoi:	33:23 Ja HERran sana tapahtui Jeremialle/ ja sanoi:
33:24 "Etkö ole huomannut, mitä tämä kansa puhuu sanoen: 'Ne kaksi sukukuntaa, jotka Herra valitsi, hän on hyljännyt'? Ja he halveksivat minun kansaani, niinkuin se ei enää olisikaan kansa heidän silmissänsä.	24. Etkös ole nähnyt, mitä tämä kansa puhuu ja sanoo: Herra on hyljännyt ne kaksi sukukuntaa, jotka hän valinnut oli; ja he häpäisevät minun kansaani, niinkuin ei he enään minun kansani heidän edessään olisikaan.	etkös ole nähnyt mitä tämä Canssa puhu/ ja sano. 33:24 Ongosta HERra hyljännyt ne caxi sucucunda/ jotca hän walinnut oli/ ja häwäisewät minun Canssani/ nijncuin ei he enä minun Canssan heidän edesäns oliscan.
33:25 Näin sanoo Herra: Jos minun liittoni päivän ja yön kanssa on olematon, jos en ole säätänyt taivaan ja maan lakeja,	25. Näin sanoo Herra: jos en minä pidä liittoani päivän ja yön kanssa, ja järjestystäni taivaan ja maan kanssa:	33:25 Näitä sano HERra: engö minä pidä lijttoni päiwän ja yön cansa/ ja minun järjestystäni taiwan ja maan cansa?
33:26 niin minä myös hylkään Jaakobin ja palvelijani Daavidin jälkeläiset, niin etten ota hänen jälkeläisistensä hallitsijoita Aabrahamin, Iisakin ja Jaakobin jälkeläisille. Sillä minä käännän heidän kohtalonsa ja armahdan heitä."	26. Niin tahdon myös hyljätä Jaakobin ja Daavidin minun palveliaini siemenen, niin etten minä ota niitä hänen siemenestänsä, jotka pitää vallitseman Aabrahamin, Isaakin ja Jakobin siementä; sillä minä tahdon kääntää heidän vankiutensa ja armahtaa heitä.	33:26 Nijn myös minä tahdon hyljätä Jacobin ja Dawidin minun palweliani siemenen/ nijn etten minä ota nijtä heidän siemenestäns/ nijtä cuin pitä wallidzeman Aabrahamin/ Isaachin ja Jacobin siemendä: sillä minä tahdon käändä heidän fangiudens/ ja armahta heitä.
34 LUKU	34 LUKU	XXXIV. Lucu
34:1 Sana, joka tuli Jeremialle Herralta, kun Nebukadnessar, Baabelin kuningas, ja koko hänen sotajoukkonsa ja kaikki hänen valtansa alaisen maan valtakunnat ja kaikki kansat sotivat Jerusalemia ja kaikkia sen alaisia kaupunkeja vastaan; se kuului näin:	1. Tämä on sana, joka tapahtui Jeremialle Herralta, kun Nebukadnetsar, Babelin kuningas, ja kaikki hänen sotajoukkonsa, ja kaikki valtakunnat maan päällä, jotka hänen vallassansa olivat, ja kaikki kansat sotivat Jerusalemia ja kaikkia hänen kaupungeitansa vastaan; ja sanoi:	34:1 TÄmä on sana joca tapahdui HERralda Jeremialle/ cosca NebucadNesar Babelin Cuningas caikella hänen sotajoucollans ja caikilla waldacunnillans maan päällä/ jotca hänen wallasans olit/ ja caikilla Canssoilla/ sotei Jerusalemita/ ja caickia hänen Caupungeitans wastan/ ja sanoi:
34:2 "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Mene ja sano Sidkialle, Juudan kuninkaalle, sano hänelle: Näin sanoo Herra: Katso, minä annan tämän kaupungin Baabelin kuninkaan käsiin, ja hän polttaa sen tulella.	2. Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: mene ja puhu Zedekian, Juudan kuninkaan kanssa, ja sano hänelle: näin sanoo Herra: katso, minä annan tämän kaupungin Babelin kuninkaan käsiin, ja hänen pitää se tulella polttaman.	34:2 Näitä sano HERra Israelin Jumala: mene ja puhu Zedechian Judan Cuningan cansa/ ja sano hänelle: näin sano HERra: cadzo/ minä annan tämän Caupungin Babelin Cuningan käsijn/ ja hänen pitä sen tulella polttaman.

<p>34:3 Ja sinä et pääse hänen käsistään, vaan sinut otetaan kiinni ja annetaan hänen käsiinsä, ja sinun täytyy nähdä Baabelin kuningas silmästä silmään, ja hän puhuu sinun kanssasi suusta suuhun, ja sinä joudut Baabeliin.</p>	<p>3. Ja ei sinun pääsemän hänen kädestänsä, vaan totisesti käsitettämän ja hänen käteensä annettaman, niin että sinun pitää silmilläs Babelin kuninkaan silmät näkemän, ja hän on suusta suuhun sinua puhutteleva, ja sinä olet menevä Babeliin.</p>	<p>34:3 Ja ei sinun pidä pääsemän hänen kädestäns/ waan käsitettämän/ ja hänen käteensä annettaman/ nijn että sinun pitää hänen silmilläs näkemän/ ja händä suusta suuhun puhutteleman/ ja menemän Babelijn.</p>
<p>34:4 Mutta kuule Herran sana, Sidkia, Juudan kuningas: Näin sanoo Herra sinusta: Sinä et ole kuoleva miekkaan.</p>	<p>4. Mutta kuule siis sinä, Zedekia, Juudan kuningas, Herran sanaa: näin sanoo Herra sinusta: ei sinun pidä miekalla kuoleman.</p>	<p>34:4 Cuule sijs sinä Zedechia Judan Cuningas HERran sana: Näitä sano HERra sinusta:</p>
<p>34:5 Sinä saat kuolla rauhassa; ja niinkuin sinun isillesi, aikaisemmille kuninkaille, jotka olivat ennen sinua, niin poltetaan sinun kunniaksesi kuolinsuitsutus ja sinulle pidetään valittajaiset ja huudetaan: 'Voi heramme!' Sillä minä olen sen sanonut, sanoo Herra."</p>	<p>5. Sinun pitää kuoleman rauhassa, ja niinkuin sinun isilles, jotka sinun edelläs ovat kuninkaat olleet, on poltettu, niin pitää myös sinulle poltettaman, ja sinua pitää itkettämän: voi herra! sillä minä olen sen sanonut, sanoo Herra.</p>	<p>34:5 Ei sinun pidä miecalla cuoleman/ waan sinun pitää cuoleman rauhas. Ja nijnucuin sinun Isilles/ jotca sinun edelläs owat Cuningat ollet/ on poldettu/ nijn pitää myös sinulle poldettaman ja sinua itkettämän: woi Herra: sillä minä olen sen sanonut/ sano HERra:</p>
<p>34:6 Ja profeetta Jeremia puhui Sidkialle, Juudan kuninkaalle, kaikki nämä sanat Jerusalemissa,</p>	<p>6. Ja propheta Jeremia puhui kaikki nämä sanat Zedekialle, Juudan kuninkaalle Jerusalemissa,</p>	<p>34:6 Ja Propheta Jeremia puhui caicki nämät sanat Zedechialle Judan Cuningalle/ Jerusalemiss.</p>
<p>34:7 kun Baabelin kuninkaan sotajoukko taisteli Jerusalemia vastaan ja kaikkia vielä jäljellä olevia Juudan kaupungeja vastaan, Laakista ja Asekaa vastaan, sillä nämä olivat jääneet jäljelle Juudan kaupungeista, varustetuista kaupungeista.</p>	<p>7. Kun Babelin kuninkaan sotajoukko jo soti Jerusalemia vastaan, ja Juudan jääneitä kaupungeita vastaan, Lakista ja Asekaa vastaan; sillä nämät vahvat kaupungit olivat vielä Juudan kaupungeista jääneet.</p>	<p>34:7 Cosca Babelin Cuningan sotajoucko jo sodeit Jerusalemita wastan/ ja caickia Judan jääneitä Caupungeita wastan/ nimittäin/ Lachista ja Asekata wastan: sillä nämät/ nijnucuin wahwimmat Caupungit/ olit wielä Judan Caupungeista jäänet.</p>
<p>34:8 Sana, joka tuli Jeremialle Herralta, sen jälkeen kuin kuningas Sidkia oli tehnyt liiton kaiken kansan kanssa, joka oli Jerusalemissa, ja heille julistanut vapautuksen,</p>	<p>8. Tämä on sana, joka tapahtui Herralta Jeremialle, sitten kun kuningas Zedekia oli tehnyt liiton kaiken kansan kanssa, joka Jerusalemissa oli, ja luvannut kuuluttaa heille vapautta,</p>	<p>34:8 Tämä on sana joca tapahdui HERralda Jeremialle/ sijttecuin Cuningas Zebechia/ oli tehnyt lijton caiken Canssan cansa Jerusalemiss/ cuulutetta wapauswuotta.</p>
<p>34:9 että jokaisen tuli päästää vapaaksi orjansa ja orjattarensa, hebrealainen mies ja hebrealainen nainen, niin etteivät heitä orjinansa pitäisi, ei kukaan juutalaista veljeänsä.</p>	<p>9. Niin että jokaisen piti päästämän orjansa, joko se oli miehen eli vaimonpuoli, jotka Hebrealaiset olivat, niin ettei Juudalaisen pitänyt oleman veljensä orjana.</p>	<p>34:9 Nijn että jocaidzen piti päästämän hänen orjans/ joco se oli miehen eli waimon puoli/ wallallens/ jotca Hebererit olit/ nijn ettei toisen Judalaisen pitänyt oleman toisen orjana.</p>

<p>34:10 Ja sen kuulivat kaikki päämiehet ja kaikki kansa, jotka olivat menneet tähän liittoon, että jokaisen tuli päästää vapaaksi orjansa ja orjattarensa eikä enää pitää heitä orjinansa; ja he tottelivat ja päästivät heidät.</p>	<p>10. Silloin kaikki ruhtinaat ja kaikki kansa, joka siihen liittoon oli mielistynyt, olivat hänelle kuuliaiset, että jokaisen piti päästämän sekä mies- että vaimo-orjansa vapaaksi, ja ei enään pitämän heitä orjanansa, ja he päästivät heidät.</p>	<p>34:10 Silloin caicki Ruhtinat/ ja caicki Canssa/ joca siihen liittoon oli mielistynyt/ olit hänelle cuuliaiset/ että jocaidzen piti päästämän orjans wapaxi/ ja ei enä heitä pitämän peräti orjanans/ ja he päästit heitä wallallens.</p>
<p>34:11 Mutta jälkeinpäin he peräytyivät liitosta ja ottivat takaisin ne orjat ja orjattaret, jotka he olivat päästäneet vapaiksi, ja pakottivat heidät orjikseen ja orjattarikseen.</p>	<p>11. Mutta vähää jälkeen käänsivät he itsensä, ja ottivat orjat miehen- ja vaimonpuolista taas tykönsä, jotka he olivat vapaaksi päästäneet, ja vaativat heitä taas orjaksensa.</p>	<p>34:11 Mutta wäähä jälken/ käänsit he idzens/ ja otit orjat miehen ja waimoin puolista taas tygöns/ jotca he olit wapaxi päästänet/ ja waadeit heitä taas orjixens.</p>
<p>34:12 Silloin tuli Jeremialle Herralta tämä Herran sana:</p>	<p>12. Silloin tapahtui Herran sana Jeremialle Herralta ja sanoi:</p>	<p>34:12 Silloin tapahdui HERRAN sana Jeremialle HERralda/ ja sanoi:</p>
<p>34:13 "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Minä tein teidän isäinne kanssa liiton silloin, kun minä vein heidät pois Egyptin maasta, orjuuden pesästä, sanoen:</p>	<p>13. Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: minä olen tehnyt liiton teidän isäinne kanssa, kun minä vein heidät Egyptin maalta orjuuden huoneista, ja sanoin:</p>	<p>Näitä sano HERRA Israelin Jumala: 34:13 Minä olen tehnyt lijton teidän Isäin cansa/ cosca minä wein heidän Egyptin maalda orjuden huonestä/ ja sanoin:</p>
<p>34:14 Seitsemän vuoden kuluttua päästäkää veljenne, hebrealainen: joka on myynyt itsensä sinulle ja palvellut sinua kuusi vuotta, se päästä luotasi vapaaksi. Mutta teidän isänne eivät kuulleet minua, eivät korvaansa kallistaneet.</p>	<p>14. Kun seitsemän vuotta ovat kuluneet, pitää jokaisen teistä päästämän veljensä, joka Hebrealainen on ja on itsensä sinulle myynyt, ja on jo kuusi vuotta sinua palvellut; ja sinun pitää hänen vapaaksi päästämän. Mutta ei teidän isänne totelleet minua, eikä kallistaneet siihen korviansa.</p>	<p>34:14 Cosca seidzemen vuotta owat culunet/ nijn pitä jocaidzen hänen weljens/ joca Hebreri on/ ja on idzens hänelle myynyt/ ja jo cuusi vuotta palwellut/ päästämän wallallens: mutta ei teidän Isänne totellet minua/ eikä callistanet siihen corwians.</p>
<p>34:15 Vaan nyt te olette kääntyneet ja tehneet teon, joka on oikea minun silmissäni, julistaessanne vapautuksen kukin lähimmäisellensä, ja olette tehneet teon, joka on oikea minun silmissäni, julistaessanne vapautuksen kukin lähimmäisillensä, ja olette tehneet liiton minun kasvojeni edessä temppelissä, joka on otettu minun nimiini.</p>	<p>15. Niin te olette nyt tänäpäpä kääntäneet teitäne ja tehneet, mitä minulle kelpaa, että te olette antaneet kuuluttaa vapautta, jokainen lähimmäisellensä, ja olette siitä tehneet liiton minun edessäni siinä huoneessa, joka minun nimelläni nimitetty on.</p>	<p>34:15 Nijn te oletta nyt tänäpäpä käändänet teitän/ ja tehnet mitä minulle kelpa/ että te oletta andanet cuulutta wapaus vuotta/ jocainen lähimmäisellens/ ja oletta sijtä tehnet lijton minun edesäni/ nijsä huoneisa jotca minun nimelläni owat nimitetyt.</p>

<p>34:16 Mutta sitten te olette jälleen kääntyneet pois ja häväisseet minun nimeni: olette ottaneet takaisin jokainen orjansa ja orjattarensa, jotka olitte päästäneet vapaiksi omiin valtoihinsa, ja olette pakottaneet heidät olemaan orjinanne ja orjattarinanne.</p>	<p>16. Mutta te olette taas siitä poikenneet, ja saastuttaneet minun nimeni, että jokainen on taas ottanut sekä mies- että vaimo-orjansa, jotka te olitte vapaaksi tehneet, että heidän piti oleman itse omansa, ja vaaditte heitä taas orjaksenne.</p>	<p>34:16 Mutta te oletta taas sijtä poikennet/ ja saastuttanet minun nimeni/ että jocainen on taas ottanut hänen orjans/ jotca te oletta wapaxi tehnet/ että heidän piti oleman idze omans/ ja nijn waaditta heitä taas teidän orjixen.</p>
<p>34:17 Sentähden näin sanoo Herra: Te ette kuulleet minua ettekä julistaneetkaan vapautusta kukin veljellensä ja lähimmäisellensä; katso, minä julistan teille vapautuksen, sanoo Herra: menon miekkaan, ruttoon ja nälkään. Ja minä teen teidät kauhistukseksi kaikille valtakunnille maan päällä.</p>	<p>17. Sentähden sanoo Herra näin: ettette kuulleet minua, että teidän piti kuuluttaman vapautta, jokainen veljellensä ja lähimmäisellensä; katso, niin minä kuulutan teille vapauden miekkaan, ruttoon ja nälkään, ja panen teidät kulkiaksi kaikissa valtakunnissa maan päällä.</p>	<p>34:17 SEntähden sano HERra näin: et te cuullet minua/ että teidän piti cuuluttaman wapaus vuotta/ jocainen weljellens ja lähimmäisellens/ cadzo/ nijn minä cuulutan/ sano HERra/ teille wapaus wuoden/ mieckaan/ ruttoon/ nälkään/ engä anna teitä olla josacusa waldacunnasa maan päällä.</p>
<p>34:18 Ja minä annan ne miehet, jotka ovat rikkoneet minun liittoni, jotka eivät ole pitäneet sen liiton sanoja, jonka he tekivät minun edessäni halkaisten kahtia uhrivasikan ja käyden sen puolikkaiden välitse, nämä miehet -</p>	<p>18. Ja jotka minun liitostani harhailevat, eikä pidä liiton sanoja, jonka he minun edessäni tehneet ovat, niin minä teen niinkuin sille vasikalle, jonka kahdeksi kappaleeksi hakkasivat, ja kävivät molempain kappalten välitse,</p>	<p>34:18 Ja jotca minun lijtostani harhailewat/ eikä pidä lijton sanoja/ jonga he minun edesäni tehnet owat/ nijlle minä teen nijncuin sille wasicalle/ jonga he cahdexi cappalexixi hackaisit/ ja käwit molembain cappalden wälidze.</p>
<p>34:19 Juudan ruhtinaat ja Jerusalemin ruhtinaat, hoviherrat ja papit sekä kaiken maan kansan, jotka kävivät vasikan puolikkaiden välitse -</p>	<p>19. Juudan pääruhtinaille, Jerusalemin päämiehille, kamaripalvelioille, papeille ja kaikelle maan kansalle, jotka vasikan kappalten välitse käyneet ovat.</p>	<p>34:19 Nimittäin/ Judan Pääruhtinaille/ Jerusalemin Försteille/ Camaripalweliolle/ Papeille/ ja caikille maan Canssoille/ jotca cappalden wälidze wasicasta käynet owat.</p>
<p>34:20 ne minä annan heidän vihollistensa käsiin, niiden käsiin, jotka etsivät heidän henkeänsä; ja heidän ruumiinsa joutuvat taivaan lintujen ja maan eläinten ruuaksi.</p>	<p>20. Ja tahdon antaa heitä heidän vihollistensa käsiin ja niiden käsiin, jotka heidän henkeänsä väijyvät, niin että heidän ruumiinsa pitää tuleman taivaan linnuille ja maan pedoille ruaksi.</p>	<p>34:20 Ja tahdon anda heidän/ heidän wihollistens käsijn/ ja nijden käsijn jotca heidän hengens wäijywät/ nijn että heidän ruumins pitä tuleman taiwan linnuille ja maan pedoille ruaxi.</p>
<p>34:21 Ja Sidkian, Juudan kuninkaan, ja hänen ruhtinaansa minä annan heidän vihollistensa käsiin, niiden käsiin, jotka etsivät heidän henkeänsä, Baabelin kuninkaan sotajoukon käsiin, joka on lähtenyt pois teidän kimpustanne.</p>	<p>21. Ja Zedekian, Juudan kuninkaan, ja hänen pääruhtinaansa annan minä vihollisten käsiin, ja niiden käsiin, jotka heidän henkeänsä väijyvät, ja Babelin kuninkaan sotajoukon käsiin, joka nyt teidän tyköänne on mennyt pois.</p>	<p>34:21 Ja Zedechian Judan Cuningan/ ja hänen Pääruhtinans annan minä wihollisten käsijn/ ja nijden käsijn jotca heidän hengens wäijywät/ ja Babelin Cuningan sotajoucon käsijn/ joca nyt teidän tyköän on mennyt pois.</p>

34:22 Katso, minä käsken heitä, sanoo Herra, ja palautan heidät tämän kaupungin kimppuun, ja he sotivat sitä vastaan, valloittavat sen ja polttavat sen tulella; ja Juudan kaupungit minä teen autoioiksi, asujattomiksi."	22. Katso, minä käsken heitä, sanoo Herra, ja annan taas tulla tämän kaupungin eteen, ja heidän pitää sotiman sitä vastaan, ja voittaman sen, ja tulella polttaman, ja minä hävitän Juudan kaupungit, niin ettei kenkään niissä pidä enään asuman.	34:22 Sillä cadzo/ minä käsken heitä/ sano HERra/ ja annan taas tulla tämän Caupungin eteen/ ja heidän pitä sotiman sitä wastan/ ja woittaman sen/ ja tulella polttaman nijn ettei kenengän siellä pidä enä asuman.
35 LUKU	35 LUKU	XXXV. Lucu
35:1 Sana, joka tuli Jeremialle Herralta Juudan kuninkaan Joojakimin, Joosian pojan, päivinä; se kuului:	1. Tämä on se sana, joka Herralta tapahtui Jeremialle, Jojakimin Josian pojan, Juudan kuninkaan, aikana, sanoen:	35:1 TÄmä on se sana joca HERralda tapahdui Jeremialle Jojakimin Josian pojan Judan Cuningan aicana/ ja sanoi:
35:2 "Mene reekabilaisten tykö ja puhuttele heitä ja vie heidät Herran temppeliin, yhteen sen kammioista, ja anna heille viiniä juoda."	2. Mene Reekabilaisten huoneeseen, ja puhu heidän kanssansa, ja vie heitä Herran huoneeseen, yhteen kammioon, ja anna heille viinaa.	35:2 Mene Rechabiterein huoneeseen/ ja puhu heidän cansans/ ja wie heitä HERran huoneeseen yhteen Camarijn/ ja anna heille wijna.
35:3 Ja minä otin Jaasanjan, joka oli Jeremian, Habassinjan pojan, poika, sekä hänen veljensä ja kaikki hänen poikansa ja kaikki reekabilaiset	3. Niin minä otin Jasanin Jeremian pojan, Habatsinin pojan, sekä hänen veljensä ja kaikki hänen poikansa, ja koko Reekabilaisten huoneen,	35:3 Nijn minä otin Jasanian Jeremian pojan/ Habazinian pojan/ sekä hänen weljens/ ja caicki hänen poicans/ ja coco Rechabiterein huonen.
35:4 ja vein heidät Herran temppeliin, Jumalan miehen Haananin, Jigdaljan pojan, poikien kammioon, joka on päämiesten kammion vieressä, ovenvartija Maasejan, Sallumin pojan, kammion yläpuolella.	4. Ja vein heidät Herran huoneeseen, Hananin lasten, Jigdalian pojan, Jumalan miehen kammioon, joka päämiesten kammion tykönä on, ylempänä Maasejan Sallumin pojan, ovenvartian kammiota.	35:4 Ja wein heidän HERran huoneeseen/ Hananin lasten/ Jegdalian pojan Jumalan miehen Camarijn/ joca Förstein Camarein tykönä on/ ylempiä Maseian Sallumin pojan/ owiwartian Camarita.
35:5 Ja minä asetin reekabilaisten eteen täysiä viiniruukkuja ynnä maljoja ja sanoin heille: "Juokaa viiniä."	5. Ja minä panin Reekabilaisten huoneen lasten eteen kannut ja maljat täyteen viinaa, ja sanoin heille: juokaat viinaa.	35:5 Ja minä panin Rechabiterein huonen lasten eteen/ kannut ja maljat täyten wijna/ ja sanoin heille: juocat wijna.
35:6 Mutta he vastasivat: "Me emme juo viiniä; sillä meidän isämme Joonadab, Reekabin poika, on antanut meille tämän käskyn: Älkää, te ja teidän lapsenne, ikinä viiniä juoko;	6. Mutta he vastasivat: me emme juo viinaa; sillä meidän isämme Jonadab, Reekabin poika on käskenyt meitä ja sanonut: te ja teidän lapsenne ei pidä ikänä viinaa juoman,	35:6 Mutta he wastaisit: en me juo wijna: sillä meidän Isämme Jonadab Rechabin poica on käskenyt meitä/ ja sanonut: te ja teidän lapsen ei pidä ikänäns wijna juoman.

<p>35:7 älkää rakentako taloja älkääkää kylvääkö siementä; älkää istuttako viinitarhoja, älköönkää niitä teillä olko, vaan asukaa teltoissa kaikkina elämänne päivinä, että kauan eläisitte siinä maassa, jossa te olette muukalaisina.</p>	<p>7. Ja ei huonetta rakentaman, ei jyviä kylvämän, ei viinapuuta istuttaman eikä pitämän; vaan pitää asuman majoissa kaikkena teidän elinaikananne, että te kauvan eläisitte maassa, jossa te muukalaiset olette.</p>	<p>35:7 Ja ei huonetta rakendaman/ ei jyviä kylvämän/ ei wijnapuuta istuttaman eikä pitämän/ waan pitä asuman majoisa caickena teidän elinaicanan/ että te cauwan eläisitte maasa cusa te waellatte.</p>
<p>35:8 Ja me olemme kuuliaiset isällemme Joonadabille, Reekabin pojalle, kaikessa, mitä hän on käskenyt meidän tehdä, niin että emme koskaan juo viiniä elämämme päivinä, emme me eivätkä vaimomme, eivät poikamme eivätkä tyttäremme,</p>	<p>8. Ja me olemme kuuliaiset meidän isämme Jonadabin Rekabin pojan äänelle kaikissa, mitä hän on meille käskenyt, niin ettemme viinaa juo kaikkena meidän elinaikanamme, me ja meidän emäntämme, poikamme ja tyttäremme.</p>	<p>35:8 Juuri nijn me olemma cuuliaiset meidän Isämme Jonadabin Rechabin pojan änelle caikisa cuin hän on meille käskenyt/ nijn etten me wijna juo meidän elinaicanam/ en me eikä meidän emändäm/ meidän poicam eli tyttärem.</p>
<p>35:9 emmekä rakenna taloja asuaksemme, eikä meillä ole viinitarhoja, ei peltoa eikä kylvöä.</p>	<p>9. Ja emme rakenna huonetta asuaksemme; ja ei meillä ole viinamäkiä eikä peltoja, eli jyviä;</p>	<p>35:9 Ja en me rakenna huonetta asuaxem/ ja ei meillä ole wijnamäkiä eikä peldoja/ eli jyviä.</p>
<p>35:10 Vaan me asumme teltoissa ja olemme kuuliaiset ja teemme kaiken, mitä isämme Joonadab on käskenyt meidän tehdä.</p>	<p>10. Vaan asumme majoissa, ja olemme kuuliaiset, ja teemme kaikki niinkuin meidän isämme Jonadab on meille käskenyt.</p>	<p>35:10 Waan asumme majoisa/ ja olemma cuuliaiset ja teemme caicki nijncuin meidän Isäm Jonadab on meille käskenyt.</p>
<p>35:11 Mutta kun Nebukadressar, Baabelin kuningas, hyökkäsi maahan, niin me sanoimme: 'Tulkaa, menkäämme Jerusalemiin kaldealaisten sotajoukkoa ja aramilaisten sotajoukkoa pakoon', ja me asetuiimme Jerusalemiin."</p>	<p>11. Mutta kun Nebukadnetsar, Babelin kuningas, meni tänne maahan ylös, sanoimme me: tulkaat, käykäämme Jerusalemiin Kaldealaisten ja Syrialaista sotajoukon edestä; ja niin me olemme sitte olleet tässä Jerusalemissa.</p>	<p>35:11 Mutta cosca NebucadNesar Babelin Cuningas meni tänne maahan ylös/ sanoimma me: tulcat/ käykäm Jerusalemijn/ Chalderein ja Syrialaista sotajoucon edestä/ ja nijn me olemma sijtte ollet täsä Jerusalemis.</p>
<p>35:12 Ja Jeremialle tuli tämä Herran sana:</p>	<p>12. Silloin tapahtui Herran sana Jeremialle, sanoen:</p>	<p>35:12 Silloin tapahtui HERran sana Jeremialle/ ja sanoi:</p>
<p>35:13 "Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Mene ja sano Juudan miehille ja Jerusalemin asukkaille: Ettekö ota kuritusta varteen ja kuule minun sanojani? sanoo Herra.</p>	<p>13. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: mene ja sano Juudan miehille ja Jerusalemin asuvasille: ettekö te tahdo itseänne parantaa, niin että te tottelette minun sanaani? sanoo Herra.</p>	<p>Näitä sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: 35:13 Mene ja sano heille Judas ja Jerusalemin asuwaisille: ettäkö te tahdo idzen parata/ nijn että te totteletta minun sanani? sano HERra:</p>

<p>35:14 Joonadabin, Reekabin pojan, sanat, joilla hän kielsi poikiansa juomasta viiniä, pidetään voimassa, ja niin he eivät ole juoneet tähän päivään asti, sillä he ovat kuuliaiset isänsä käskylle. Mutta minä olen puhunut teille varhaisesta alkaen, ja te ette ole kuulleet minua.</p>	<p>14. Jonadabin Rekabin pojan sanat, jotka hän oli käskennyt lapsillensa, ettei heidän pitänyt viinaa juoman, ettei he tähän päivään asti juo viinaa, että he isänsä käskylle kuuliaiset olisivat. Mutta minä olen antanut aikaisin teille sanoa, kuitenkin ette kuule minua.</p>	<p>35:14 Jonabadin Rechabin pojan sanat/ jotca hän oli käskennyt hänen lapsillens/ ettei heidän pitänyt wijna juoman/ ne pidetän ettei he tähän päiwän asti juo wijna/ että he heidän Isäns käskylle cuuliaiset olisit: mutta minä olen andanut joca paicas teille sano/ cuitengin et te cuule minua.</p>
<p>35:15 Ja minä olen lähettänyt teidän tyköne kaikki palvelijani, profeetat, varhaisesta alkaen, sanoen: Kääntykää kukin pahalta tieltänne ja parantakaa tekonne, älkää seuratko muita jumalia älkääkä niitä palvelko, niin te saatte asua siinä maassa, jonka minä olen antanut teille ja teidän isillenne; mutta te ette ole kallistaneet korvaanne, ette ole kuulleet minua.</p>	<p>15. Niin olen minä myös lähettänyt varhain ja usein tyköne kaikki minun palveliani prophetat, ja antanut sanoa: kääntäkää teistä jokainen itsensä pahasta menostansa, ja parantakaat teidän elämänne, ja älkää seuratko muita jumalia, palvellaksenne heitä; niin te saatte olla maassa, jonka minä teille ja teidän isillenne antanut olen; mutta ette tahtoneet kallistaa korvianne siihen, , ettekä kuulleet minua.</p>	<p>35:15 Nijn olen minä myös lähettänyt joca paickan teidän tygön/ caicki minun palweliani Prophetat/ ja andanut sano: käändäkän teistä jocainen pahasta menostans/ ja parandacat teidän elämän/ ja älkät seuratco muita jumalita/ palwellaxen heitä/ nijn te saatte olla maasa/ jonga minä teille ja teidän Isillen andanut olen/ mutta et te tahtonet callista teidän corwian sijhen/ etkä cuullet minua.</p>
<p>35:16 Joonadabin, Reekabin pojan, jälkeläiset ovat siis pitäneet voimassa isänsä käskyn, jonka hän heille antoi, mutta tämä kansa ei ole kuullut minua.</p>	<p>16. Jonadabin Rekabin pojan lapset ovat pitäneet isänsä käskyn, jonka hän heille oli käskennyt;, mutta tämä kansa ei kuule minua.</p>	<p>35:16 Jonadabin Rechabin pojan lapset owat pitänet heidän Isäns käskyt/ jotca hän heille oli käskennyt. Mutta tämä Canssa ei cuule minua.</p>
<p>35:17 Sentähden, näin sanoo Herra, Jumala Sebaot, Israelin Jumala: Katso, minä annan tulla Juudalle ja kaikille Jerusalemin asukkaille kaiken sen onnettomuuden, jolla minä olen heitä uhannut, koska he eivät kuulleet, kun minä heille puhuin, eivätkä vastanneet, kun minä heitä kutsuin."</p>	<p>17. Sentähden näin sanoo Herra Jumala Zebaot, Israelin Jumala: katso, minä annan tulla Juudan ja kaikkein Jerusalemin asuvaisten päälle kaiken sen onnettomuuden, jonka minä heitä vastaan olen puhunut, että minä olen heille puhunut, ja ei he tahdo kuulla: minä olen huutanut, mutta ei he tahdo minua vastata.</p>	<p>35:17 Sentähden nijn sano HERra Jumala Zebaoth/ ja Israelin Jumala: cadzo/ minä annan tulla Judan ja caickein Jerusalemin asuwaisten päälle/ caiken sen onnettomuden cuin minä heitä wastan olen puhunut: että minä olen heille puhunut/ ja ei he tahdo cuulla: minä olen huutanut/ mutta ei he tahdo minua wastata.</p>
<p>35:18 Ja reekabilaisille sanoi Jeremia: "Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Koska te olette olleet kuuliaiset isänne Joonadabin käskylle ja noudattaneet kaikkia hänen käskyjänsä ja tehneet kaiken, mitä hän käski teidän tehdä,</p>	<p>18. Ja Reekabilaisten huoneelle sanoi Jeremia: näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: että te teidän isänne Jonadabin käskylle olitte kuuliaiset, ja piditte kaikki hänen käskynsä, ja teitte kaikki, mitä hän teille oli käskennyt;</p>	<p>35:18 JA Rechabiterein huonelle sanoi Jeremia: Näitä sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: että teidän Isän Jonadabin käskylle olitta cuuliaiset/ ja pidittä caicki hänen käskyns/ ja teitte caicki cuin hän teille oli käskennyt.</p>

35:19 sentähden, näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Joonadabin, Reekabin pojan, suvussa on aina oleva mies, joka seisoo minun kasvojeni edessä."	19. Sentähden sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala näin: ei Jonadabilta Rekabin pojalta pidä ikinä puuttuman mies, joka alati minun edessäni seisoo.	35:19 Sentähden sano HERra Zebaoth Israelin Jumala näin: ei Jonadabilda Rechabin pojalta pidä ikänäns puuttuman/ joca hänen siemenestäns alati minun edesäni seiso.
36 LUKU	36 LUKU	XXXVI. Lucu
36:1 Juudan kuninkaan Joojakimin, Joosian pojan, neljäntenä hallitusvuotena tuli tämä sana Jeremialle Herralta; se kuului:	1. Neljäntenä Jojakimin Josian pojan, Juudan kuninkaan vuonna, tapahtui tämä sana Herralta Jeremialle, sanoen:	36:1 NEljändenä Jojachimin Josian pojan Judan Cuningan vuonna/ tapahdui tämä sana HERralda Jeremialle/ ja sanoi:
36:2 "Ota kirjakäärö ja kirjoita siihen kaikki ne sanat, jotka minä olen puhunut sinulle Israelista ja Juudasta ja kaikista pakanakansoista siitä päivästä asti, jolloin minä aloin sinulle puhua, Joosian päivistä, aina tähän päivään saakka.	2. Ota kirja ja kirjoita siihen kaikki se puhe, jonka minä sinulle olen puhunut Israelista, Juudasta ja kaikesta kansasta, siitä ajasta kuin minä sinulle olen puhunut, Joosian ajasta, niin tähän päivään asti.	36:2 Ota kirja ja kirjoita siihen caicki se puhe cuin minä sinulle olen puhunut Israelist/ Judast/ ja caikesta Canssasta/ sijtä ajasta cuin minä sinulle olen puhunut/ nimittäin/ Josian ajasta nijn tähän päiwän asti.
36:3 Ehkäpä Juudan heimo, kuultuaan kaiken sen onnettomuuden, jonka minä aion heille tuottaa, kääntyy, kukin pahalta tieltään, ja niin minä annan anteeksi heidän pahat tekonsa ja syntinsä."	3. Jos mitämaks Juudan huone, kuin he kuulevat kaiken sen onnettomuuden, joka minun mielessäni on heille tehdä, on itsensä kääntävä, jokainen pahasta menostansa, että minä antaisin anteeksi heidän pahat tekonsa ja rikoksensa.	36:3 Jos/ mitämax/ Judan huone/ cosca he cuulewat caiken sen onnettomuden cuin minun mielesän on heille tehdä/ on idzens käändäwä/ jocainen pahasta menostans/ että minä andaisin heille andexi heidän pahat tecons ja ricoxens.
36:4 Silloin Jeremia kutsui Baarukin, Neerian pojan, ja Baaruk kirjoitti kirjakääröön Jeremian suusta kaikki ne sanat, jotka Herra oli hänelle puhunut.	4. Silloin Jeremia kutsui Barukin, Nerijan pojan, ja Baruk kirjoitti kirjaan Jeremian suusta kaikki Herran sanat, jotka hän hänelle oli puhunut.	36:4 SIlloin Jeremia cudzui Baruchin Nerian pojan. Baruch kirjoitti kirjaan Jeremian suusta caicki HERran sanat jotca hän hänelle oli puhunut.
36:5 Sitten Jeremia käski Baarukia sanoen: "Minä olen estetty, en voi mennä Herran temppeliin.	5. Ja Jeremia käski Barukia ja sanoi: minä olen vangittu, niin etten saa mennä Herran huoneeseen.	36:5 Ja Jeremia käski Baruchi/ ja sanoi: minä olen fangittu nijn etten minä saa mennä HERran huoneseen:
36:6 Mene sinä ja lue kirjakääröstä, jonka olet kirjoittanut suoraan minun suustani, Herran sanat kansan kuullen Herran temppelissä paastopäivänä; myöskin koko Juudan kuullen, kaikkien, jotka tulevat kaupungeistansa, on sinun ne luettava.	6. Mutta mene sinä sinne ja lue kirja, johon sinä Herran sanat minun suustani kirjoittanut olet, kansan korvain edessä Herran huoneessa, paastopäivänä; ja sinun pitää myös ne lukeman koko Juudan korvain edessä, jotka heidän kaupungeistansa tulleet ovat.	36:6 Mutta mene sinä sinne/ ja lue kirja/ johons HERran sanat minun suustani kirjoittanut olet/ Canssan edes HERran huonesa paastopäiwänä. Ja sinun pitää myös ne lukeman coco Judan corwain edes/ jotca heidän Caupungistans tullet owat.

36:7 Ehkäpä he rukouksessa lankeavat alas Herran eteen ja kääntyvät kukin pahalta tieltään. Sillä suuri on viha ja kiivastus, jolla Herra on uhannut tätä kansaa."	7. Jos he mitämaks növryyttävät itsensä rukouksella Herran edessä, ja kääntyvät jokainen pahasta menostansa; sillä viha ja julmuus on suuri, jonka Herra on tätä kansaa vastaan puhunut.	36:7 Jos he/ mitämax/ növryyttävät idzens rucouxella HERran edes/ ja käändäwät jocainen idzens pahasta menostans: sillä wiha ja julmuus on suuri/ jonga HERra on tätä Canssa wastian puhunut.
36:8 Ja Baaruk, Neerian poika, teki kaikki, niinkuin profeetta Jeremia oli käsenyt hänen tehdä, ja luki kirjasta Herran sanat Herran temppelissä.	8. Ja Baruk Nerijan poika teki kaikki, mitä propheta Jeremia oli hänelle käsenyt, ja luki ja luki kirjasta Herran sanat kirjasta Herran huoneessa.	36:8 Ja Baruch Nerian poica teki caicki mitä Propheta Jeremia oli hänen käsenyt/ ja luki HERran sanat kirjasta HERran huonesa.
36:9 Mutta Juudan kuninkaan Joojakimin, Joosian pojan, viidentenä hallitusvuotena, yhdeksännessä kuussa, oli kaikki Jerusalemin kansa ja kaikki se kansa, joka oli tullut Juudan kaupungeista Jerusalemiin, kutsuttu pitämään paastoa Herran edessä.	9. Mutta tapahtui Jojakimin Josian pojan, Juudan kuninkaan, viidentenä vuonna ja yhdeksäntenä kuukautena, että paasto kuulutettiin Herran edessä kaikelle kansalle Jerusalemissa, ja kaikelle kansalle, joka Juudan kaupungeista tuli Jerusalemiin.	36:9 MUtta se tapahdui Jojakimin Josian pojan Judan Cuningan wijdendenä vuonna ja yhdexändenä Cuucautena/ että paasto cuulutettin HERran edes caikelle Canssalle Jerusalemis/ ja caikelle Canssalle/ joca Judan Caupungeista tuli Jerusalemiijn.
36:10 Silloin Baaruk luki kirjasta Jeremian sanat Herran temppelissä, kirjuri Gemarjan, Saafanin pojan, kammiossa, ylemmässä esipihassa, Herran temppelin uuden portin ovella, kaiken kansan kuullen.	10. Ja Baruk luki kirjasta Jeremian sanat Herran huoneessa, Gemarian, Saphanin pojan kirjoittajan kammiossa, ylemmäisessä pihassa, Herran huoneen uuden ovein edessä, kaiken kansan kuullen.	36:10 Ja Baruch luki kirjasta Jeremian sanat/ HERran huonesa/ Gemarian Saphanin Cantzlerin pojan Camaris/ ylimmäises pihas/ HERran huonen uden owen edes/ caiken Canssan cuulden.
36:11 Kun Miika, Gemarjan, Saafanin pojan, poika, oli kuullut kaikki Herran sanat kirjasta,	11. Kuin Mikaja Gemarian poika, Saphanin pojan, kaikki Herran sanat kirjasta oli kuullut,	36:11 Cosca Michaia Gemarian poica Saphanin pojan/ caicki HERran sanat kirjasta oli cuullut:
36:12 niin hän meni alas kuninkaan linnaan, kirjurin kammioon, ja katso, siellä istuivat kaikki päämiehet: kirjuri Elisama ja Delaja, Semajan poika, ja Elnatan, Akborin poika, ja Gemarja, Saafanin poika, ja Sidkia, Hananjan poika, ja kaikki muut päämiehet.	12. Meni hän alas kuninkaan huoneeseen, kirjoittajan kammioon, ja katso, siellä istuivat kaikki päaruhtinaat, Elisama kirjoittaja, Delaja Semajan poika, Elnatan Akborin poika, Gemaria Saphanin poika, ja Zedekia Hannian poika, ja päämiehet kaikki.	36:12 Meni hän ylös Cuningan huonesen Cancelijn/ ja cadzo/ siellä istuit caicki Pääruhtinat/ Elisama Cantzleri/ Delaia Semaian poica/ EINathan Achborin poica/ Gemaria Saphanin poica/ ja Zedechia Hanaman poica/ caickein Pääruhtinain cansa.
36:13 Heille Miika ilmoitti kaikki sanat, jotka hän oli kuullut Baarukin lukevan kirjasta kansan kuullen.	13. Ja Mikaja sanoi heille kaikki ne sanat, jotka hän oli kuullut, kuin Baruk luki kirjasta kansan korvain edessä.	36:13 Ja Michaia sanoi heille caicki ne sanat jotca hän oli cuullut/ cosca Baruch luki kirjasta Canssan corwain edes.

36:14 Silloin kaikki päämiehet lähettivät Baarukin tykö Jehudin, joka oli Netanjan poika, joka Selemjan poika, joka Kuusin poika, ja käskivät sanoa: "Ota käteesi kirjakäärö, josta luit kansan kuullen, ja tule tänne." Ja Baaruk, Neerian poika, otti kirjakäärön käteensä ja meni heidän tykönsä.	14. Silloin lähettivät kaikki pääruhtinaat Juudin Netanian pojan, Selemian pojan, Kusin pojan, Barukin perään, ja käskivät hänelle sanoa: ota myötäs kirja, josta sinä kansan edessä luit, ja tule tänne. Ja Baruk, Nerijan poika otti kirjan myötänsä ja tuli heidän tykönsä.	36:14 Silloin lähetit caicki Pääruhtinat Judin Nethanian pojan Selemian poian Chusin pojan/ Baruchin perän/ ja käskit hänelle sano: ota se kirja myötäs/ jostas Canssan edes luit/ ja tule tänne. Ja Baruch Nerian poica otti kirjan myötäns/ ja tuli heidän tygöns.
36:15 Ja he sanoivat hänelle: "Istu ja lue meidän kuultemme", ja Baaruk luki heidän kuultensa.	15. Ja he sanoivat hänelle: istu nyt ja lue, että me saisimme kuulla; ja Baruk luki heidän korvainsa kuullen.	36:15 Ja he sanoit hänelle: istu ja lue/ että me saisimme cuulla/ ja Baruch luki heidän corwains cuulden.
36:16 Mutta kun he olivat kuulleet kaikki sanat, katsoivat he toisiinsa peljästyneinä ja sanoivat Baarukille: "Meidän täytyy ilmoittaa kuninkaalle kaikki nämä sanat."	16. Ja kuin he kaikki sanat olivat kuulleet, peljästyivät he toinen toisensa kanssa, ja sanoivat Barukille: me tahdomme kaiketi ilmoittaa kuninkaalle kaikki nämät sanat.	36:16 Ja cuin he caicki sanat olit cuullet/ peljästyit he toinen toisens cansa/ ja sanoit Baruchille: me tahdomma ilmoitta Cuningalle caicki nämät sanat.
36:17 Ja he kysyivät Baarukilta sanoen: "Ilmoita meille, kuinka sinä kirjoitit kaikki nämä sanat hänen suustansa."	17. Ja he kysyivät Barukilta, sanoen: sanos meille, kuinka sinä olet kaikki nämät sanat kirjoittanut hänen suustansa?	36:17 Ja he kysyit Baruchille: sanos meille/ cuinga sinä olet caicki nämät sanat kirjoittanut hänen suustans?
36:18 Baaruk vastasi heille: "Hän saneli minulle suustansa kaikki nämä sanat, ja minä kirjoitin ne musteella kirjaan."	18. Baruk sanoi heille: hän luki minun edessäni kaikki nämät sanat suullansa, ja minä kirjoitin ne pläkillä kirjaan.	36:18 Baruch sanoi heille: Hän luki minun edesäni caicki nämät sanat hänen suullans/ ja minä kirjoitin ne pläkillä kirjaan.
36:19 Silloin päämiehet sanoivat Baarukille: "Mene ja piiloudu, sinä ja Jeremia, älköönkää kukaan saako tietää, missä te olette."	19. Silloin sanoivat pääruhtinaat Barukille: mene ja lymytä itses Jeremian kanssa, niin ettei kenkään tiedä, kussa te olette.	36:19 Silloin sanoit Pääruhtinat Baruchille: mene ja lymytä idzes Jeremian cansa/ nijn ettei kengän tiedä cusa te oletta.
36:20 Niin he menivät kuninkaan tykö esipihaan, mutta kirjakäärön he jättivät talteen kirjuri Elisaman kammioon. Ja he ilmoittivat kuninkaalle kaikki.	20. Ja menivät kuninkaan eteen esihuoneesen, ja antoivat kirjan jäädä kirjoittajan Elisaman makaushuoneesen, ja sanoivat kuninkaan edessä kaikki nämät sanat.	36:20 Mutta he menit Cuningan eteen esihuoneseen/ ja annoit kirjan jäädä Elisaman Catzlerin Camarijn/ ja sanoit Cuningan edes caicki nämät sanat.
36:21 Silloin kuningas lähetti Jehudin hakemaan kirjakääröä, ja hän haki sen kirjuri Elisaman kammioista. Sitten Jehudi luki sen kuninkaan kuullen ja kaikkien päämiesten kuullen, jotka seisoivat kuninkaan edessä.	21. Niin kuningas lähetti Juudin kirjaa noutamaan, ja hän otti sen Elisaman kirjoittajakammioista; ja Juudi luki sen kuninkaan edessä ja kaikkein pääruhtinasten, jotka seisoivat kuninkaan edessä.	36:21 Nijn Cuningas lähetti Judin kirja noutaman/ hän otti sen Elisaman Cantzlerin Camarista. Ja Judi luki sen Cuningan edes/ ja caickein Pääruhtinasten/ jotca seisoit Cuningan edes.

36:22 Mutta kuningas istui talvihuoneessa - oli yhdeksäs kuukausi - ja hänen edessään oli palamassa hiilipannu.	22. Mutta kuningas istui talvihuoneessa yhdeksäntenä kuukautena, ja tuli paloi totossa hänen edessänsä.	36:22 Mutta Cuningas istui talvihuonesi totoin edesä/ yhdexändenä Cuucautena.
36:23 Ja aina kun Jehudi oli lukenut kolme tai neljä palstaa, leikkasi kuningas ne pois kirjurinveitsellä ja viskasi tuleen, joka oli hiilipannussa, kunnes koko kirjakäärö oli palanut loppuun tulessa, joka oli hiilipannussa.	23. Kuin Juudi kolme eli neljä kappaletta oli lukenut, leikkasi hän sen rikki kynäveitsellä ja heitti tuleen, joka totossa oli, siihenasti että kirja peräti paloi tulessa, joka totossa oli.	36:23 Cosca Judi colme eli neljä cappaletta oli lukenut/ leickais hän sen ricki kynäweidzellä ja heitti tuleen/ joca totosa oli/ siihenasti että kirja peräti paloi tules.
36:24 Mutta ei kuningas eikä kukaan hänen palvelijoistaan, jotka kuulivat kaikki nämä sanat, peljästynyt eikä reväissyt vaatteitansa.	24. Ja ei kenkään peljästynyt eikä vaatteitansa reväissyt rikki, ei kuningas eikä hänen palveliansa, jotka kuitenkin kaikki nämät sanat olivat kuulleet.	36:24 Ja ei kengän peljästynyt/ eikä waatteitans rewäisnyt ricki/ ei Cuningas eikä hänen palwelians/ jotca cuitengin caicki nämät sanat olit cuullet.
36:25 Ja vaikka Elnatan ja Delaja ja Gemarja pyysivät hartaasti kuningasta, ettei hän polttaisi kirjakääröä, ei hän heitä kuullut.	25. Vaikka Elnatan, Delaja ja Gemaria rukoilivat kuningasta, ettei hän olisi polttanut kirjaa; ei hän kuitenkaan heitä totellut.	36:25 Waicka Elnathan/ Delaja ja Gemaria rucoilit Cuningasta/ ettei hän olis polttanut kirja/ mutta ei hän heitä totellut.
36:26 Ja kuningas käski Jerahmeelin, kuninkaan pojan, ja Serajan, Asrielin pojan, ja Selemjan, Abdeelin pojan, ottaa kiinni kirjuri Baarukin ja profeetta Jeremian; mutta Herra kätki heidät.	26. Päälliseksi käski kuningas Jerahmeelin Hammelekin pojan, Serajan Asrielin pojan, ja Selamian Abdeelin pojan, käsittämään Barukia kirjoittajaa ja Jeremiaa prophetaa; mutta Herra oli heidät kätkenyt.	36:26 Päälisexi käski Cuningas Jerahmeelin Hamelechin pojan/ ja Seraian Asrielin pojan/ ja Selemian Abdeelin pojan/ että heidän piti käsittämän Baruchi kirjoittaja ja Jeremiat Prophetat: Mutta HERra oli heidän kätkenyt.
36:27 Mutta sen jälkeen kuin kuningas oli polttanut kirjakäärön ynnä sanat, jotka Baaruk oli kirjoittanut Jeremian suusta, tuli Jeremialle tämä Herran sana:	27. Silloin tapahtui Herran sana Jeremialle, sittekuin kuningas oli polttanut kirjan ja ne sanat, jotka Baruk Jeremian suusta oli kirjoittanut, ja sanoi:	36:27 Silloin tapahdui HERran sana Jeremialle/ sijttecuin Cuningas oli polttanut kirjan/ ja ne sanat jotca Baruch Jeremian suusta oli kirjoittanut/ ja sanoi:
36:28 "Ota taas itsellesi toinen kirjakäärö ja kirjoita siihen kaikki entiset sanat, jotka olivat edellisessäkin kirjakäärössä, jonka Juudan kuningas Joojakim poltti.	28. Ota sinulles taas toinen kirja ja kirjoita siihen kaikki entiset sanat, jotka ensimmäisessäkin kirjassa olivat, jonka Jojakim, Juudan kuningas, on polttanut.	36:28 Ota sinulles toinen kirja/ ja kirjoita caicki endiset sanat siihen/ cuin ensimmäisesäkin kirjias olit/ jonga Jojachim Judan Cuningas on polttanut.
36:29 Ja sano Juudan kuninkaasta Joojakimista: Näin sanoo Herra: Sinä olet polttanut tämän kirjakäärön sanoen: 'Miksi olet kirjoittanut siihen näin: Baabelin kuningas on tuleva ja hävittävä tämän maan ja lopettava siitä ihmiset ja eläimet?'	29. Ja sano Jojakimille, Juudan kuninkaalle: näin sanoo Herra: sinä olet polttanut sen kirjan ja sanonut; miksi sinä siihen olet kirjoittanut ja sanonut, että Babelin kuningas on kaiketi tuleva ja hävittävä tämän maan, ja tekevä niin, ettei ihmistä eikä karjaa enään siinä pidä	36:29 Ja sano Jojachimille Judan Cuningalle: näitä sano HERra: sinä olet polttanut kirjan ja sanonut: mixi sinä siihen olet kirjoittanut/ että Babelin Cuningas on tulewa ja häwittäwä tämän maan/ ja tekewä nijn ettei Canssa eikä

	oleman?	carja enä sijnä pidä oleman?
36:30 Sentähden sanoo Herra Juudan kuninkaasta Joojakimista näin: Hänellä ei ole oleva jälkeläistä, joka istuisi Daavidin valtaistuimella; ja hänen ruumiinsa viskataan pois, virumaan päivän helteessä ja yön kylmässä.	30. Sentähden sanoo Herra Jojakimista, Juudan kuninkaasta, ei pidä yhtään hänen siemenestänsä istuman Davidin istuimella, ja hänen ruumiinsa pitää heitettämän ulos, makaamaan helteessä päivällä ja vilussa yöllä.	36:30 Sentähden sano HERra Jojachimist Judan Cuningast: ei pidä yhtän hänen siemenestäns istuman Dawidin istuimella/ ja hänen ruumins pitä heitettämän ulos/ ja macaman heldesä päiwällä/ ja wilusa yöllä.
36:31 Ja minä rankaisen häntä ja hänen jälkeläisiänsä ja hänen palvelijoihinsa heidän pahojen tekojensa tähden. Ja minä annan tulla heille ja Jerusalemin asukkaille ja Juudan miehille kaiken sen onnettomuuden, jolla minä olen heitä uhannut, vaikka he eivät ole kuulleet."	31. Ja minä tahdon rangaista häntä ja hänen siementänsä, ja hänen palvelijoihinsa heidän pahain tekoinsa tähden: ja minä annan tulla heidän päällensä, ja Jerusalemin asuvaisten päälle, ja Juudan miesten päälle, kaiken onnettomuuden, jonka minä heille olen puhunut; ja ei he kuitenkaan tahtoneet kuulla.	36:31 Ja minä tahdon rangaista händä ja hänen siemendäns/ ja hänen palwelioitans heidän pahain tecoins tähden. Ja minä annan tulla heidän päällens/ ja Jerusalemin asuwaisten päälle/ ja nijden päälle Judas caiken onnettomuden/ cuin minä heille olen puhunut/ ja ei he cuitengan tahtonet cuulla.
36:32 Sitten Jeremia otti toisen kirjäärön ja antoi sen kirjuri Baarukille, Neerian pojalle; ja tämä kirjoitti siihen Jeremian suusta kaikki sen kirjan sanat, jonka Juudan kuningas Joojakim oli tullessa polttanut. Ja niihin lisättiin vielä paljon samankaltaisia sanoja.	32. Niin Jeremia otti toisen kirjan ja antoi Barukille Nerijan pojalle, kirjoittajalle. Ja hän kirjoitti siihen Jeremian suusta kaikki ne sanat, jotka entisessäkin kirjassa olivat, jonka Jojakim, Juudan kuningas, oli tullessa polttanut; ja siihen oli vielä paljon enempi senkaltaisia sanoja lisätty.	36:32 Nijn Jeremia otti toisen kirjan/ ja andoi Baruchille Nerian pojalle/ kirjoittajalle. Ja hän kirjoitti siihen Jeremian suusta/ caicki ne sanat/ jotca endisesäkin kirjas olit/ jonga Jojakim Judan Cuningas oli tules polttanut. Ja nijhin endisihin oli wielä paljo enämbi sanoja lisätty.
37 LUKU	37 LUKU	XXXVII. Lucu
37:1 Ja Sidkia, Joosian poika, tuli kuninkaaksi Konjan, Joojakimin pojan, sijaan; sillä Nebukadressar, Baabelin kuningas, asetti hänet kuninkaaksi Juudan maahan.	1. Ja Zedekia Josian poika tuli kuninkaaksi Konian Jojakimin pojan siaan; sillä Nebukadnetsar, Babelin kuningas, teki hänen Juudan maan kuninkaaksi.	37:1 JA Zedechia Josian poica tuli Cuningaxi Jechanian Jojakimin pojan siaan: sillä NebucadNezar Babelin Cuningas teki hänen Judan maan Cuningaxi.
37:2 Mutta ei hän eivätkä hänen palvelijansa eikä maan kansa totelleet Herran sanoja, jotka hän puhui profeetta Jeremian kautta.	2. Mutta hän ja hänen palveliansa ja maan kansa ei totelleet Herran sanaa, jonka hän propheta Jeremian kautta puhui.	37:2 Mutta hän ja hänen palwelians ja maan Canssa ei totellet HERran sana/ jonga hän Prophetan Jeremian cautta puhui.

37:3 Ja kuningas Sidkia lähetti Juukalin, Selemjan pojan, ja pappi Sefanjan, Maasejan pojan, profeetta Jeremian tykö ja käski sanoa: "Rukoile meidän puolestamme Herraa, meidän Jumalaamme."	3. Kuitenkin lähetti kuningas Zedekia Jukalin Selamjan pojan, ja Zephanian Maasejan pojan, papin, propheta Jeremian tykö sanomaan: rukoile meidän edestämme Herraa meidän Jumalaamme.	37:3 Cuitengin lähetti Cuningas Zedechia Juchalin SelemJan pojan/ ja Zephanian Maseian pojan/ Papin/ Prophetan Jeremian tygö/ ja käski hänelle sano: rucoile HERra meidän Jumalatom meidän edestäm.
37:4 Silloin vielä Jeremia sai tulla ja mennä kansan keskellä, sillä häntä ei oltu pantu vankeuteen.	4. Sillä Jeremia kävi ulos ja sisälle kansan seassa, ja ei kenkään pannut häntä vankiuteen.	37:4 Sillä Jeremia käwi ulos ja sisälle Canssan seas/ ja ei kengän pannut händä fangiuteen.
37:5 Mutta faraon sotajoukko oli lähtenyt liikkeelle Egyptistä; ja kun kaldealaiset, jotka piirittivät Jerusalemiä, kuuluivat siitä sanoman, lähtivät he pois Jerusalemin kimpusta.	5. Niin oli Pharaon sotajoukko lähtenyt Egyptistä; ja Kaldealaiset, jotka olivat Jerusalemin piirittäneet, kuuluivat heistä sanoman, ja läksivät pois Jerusalemistä.	37:5 Nijn oli Pharaon sotajoukko lähtenyt Egyptist/ ja Chalderit jotca olit Jerusalemin edes/ cuin he sencaltaisen sanoman cuulit/ olit lähtenet Jerusalemist.
37:6 Silloin tuli profeetta Jeremialle tämä Herran sana:	6. Ja Herran sana tapahtui propheta Jeremialle ja sanoi:	37:6 Ja HERran sana tapahdui Prophetalle Jeremialle/ ja sanoi:
37:7 "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Sanokaa näin Juudan kuninkaalle, joka on lähettänyt teidät minun tyköni kysymään minulta neuvoa: Katso, faraon sotajoukko, joka on lähtenyt teidän avuksenne, on palaava takaisin maahansa Egyptiin.	7. Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: näin sanokaat Juudan kuninkaalle, joka teidät on minun tyköni lähettänyt kysymään minulta: katso, Pharaon joukko, joka teidän avuksenne on lähtenyt, pitää jälleen menemän kotiansa Egyptiin.	37:7 Näitä sano HERra Israelin Jumala: nijn sanocat Judan Cuningalle/ joca teidän on minun tygöni lähettänyt kysymän minulda: cadzo/ Pharaon joukko joca teidän auxen on lähtenyt/ pitä taas menemän cotians Egyptijn.
37:8 Sitten kaldealaiset tulevat takaisin ja sotivat tätä kaupunkia vastaan, valloittavat sen ja polttavat tulella.	8. Ja Kaldealaisten pitää palajaman ja sotiman tätä kaupunkia vastaan, ja voittaman sen, ja polttaman sen tulella.	37:8 Ja Chalderein pitä palajaman ja sotiman tätä Caupungita wastan/ ja woittaman hänen/ ja sen polttaman tulesa.
37:9 Näin sanoo Herra: Älkää pettäkö itseänne sanoen: 'Kaldealaiset lähtevät pois meidän kimpustamme.' Sillä he eivät lähde.	9. Sentähden sanoo Herra näin: älkää pettäkö teidän sielujanne, ajatellen: Kaldealaiset menevät peräti pois meidän tyköämme, sillä ei heidän pidä menemän pois.	37:9 Sentähden sano HERra näin: älkät pettäkö teidän sielujan/ ajatellen: Chalderit menewät matcans. 37:10 Ei heidän pidä menemän matcans:
37:10 Ja vaikka te voittaisitte koko kaldealaisten sotajoukon, joka sotii teitä vastaan, niin ettei heistä jäisi jäljelle kuin muutamia haavoitettuja miehiä, niin nämä nousisivat pystyyn, kukin teltassansa, ja tulella polttaisivat tämän kaupungin."	10. Ja vaikka te vielä löisitte koko Kaldealaisten sotajoukon, jotka teitä vastaan sotivat, ja muutamat heistä saisivat haavoja; niin pitäis heidän vielä sittenkin kunkin majastansa nouseman, ja polttaman tämän kaupungin tulella.	ja waicka te wielä löisitte coco Chalderein sotajoucon/ jotca teitä wastan sotiwat/ ja muutamat heistä saisit haawoja/ nijn pitäis heidän wielä sijtte cugin majastans nouseman/ ja polttaman tämän Caupungin tulella.

37:11 Mutta kun kaldealaisten sotajoukko faraon sotajoukon tähden oli lähtenyt pois Jerusalemia piirittämästä,	11. Kuin Kaldealaisten sotajoukko oli lähtenyt Jerusalemista, Pharaon sotajoukon tähden,	37:11 COsca Chalderein sotajoukko oli lähtenyt Jerusalemist/ Pharaon sotajoucon tähden:
37:12 yritti Jeremia lähteä Jerusalemista mennäkseen Benjaminin maahan ottamaan perintömaan jaossa osansa siellä, kansan keskuudessa.	12. Meni Jeremia ulos Jerusalemista, ja tahtoi mennä Benjaminin maalle, ratkaisemaan ja kirvottamaan itsiänsä siellä kansan seasta.	37:12 Meni Jeremia ulos Jerusalemist/ ja tahdoi mennä BenJaminin maalle/ ratcaiseman ja kirwottaman siellä idziäns Canssan seast.
37:13 Mutta kun hän oli tullut Benjaminin portille, niin siinä oleva vartionpäällikkö, jonka nimi oli Jiiria, Selemjan, Hananjan pojan, poika, otti kiinni profeetta Jeremian sanoen: "Sinä aiot karata kaldealaisten puolelle."	13. Ja kuin hän tuli Benjaminin porttiin, niin siellä oli oven vartion päämies, nimeltä Jirja Selemjan poika, Hananian pojan; se tarttui propheta Jeremiaan, ja sanoi: sinä tahdot mennä Kaldealaisten tykö.	37:13 Ja cosca hän tuli BenJaminin oween/ nijn siellä oli owenwartia/ nimittäin/ Jeria SelemJan poica Hananian pojan/ se käsitti Prophetan Jeremian/ ja sanoi: sinä tahdot mennä Chalderein tygö.
37:14 Jeremia vastasi: "Se on valhe! Minä en aio karata kaldealaisten puolelle." Mutta Jiiria ei kuunnellut häntä, vaan otti Jeremian kiinni ja vei hänet päämiesten tykö.	14. Jeremia sanoi: ei se ole tosi, en minä mene Kaldealaisten tykö. Mutta ei Jirja tahtonut häntä kuulla, vaan otti Jeremian kiinni ja vei hänen pääruhtinasten tykö.	37:14 Jeremia sanoi: ei se ole tosi/ en minä tahdo mennä Chalderein tygö. Mutta ei Jeria tahtonut händä cuulla/ waan käsitti Jeremian/ ja wei hänen Pääruhtinasten tygö.
37:15 Ja ruhtinaat vihastuivat Jeremiaan ja löivät häntä ja panivat hänet vankeuteen kirjuri Joonatanin taloon, sillä sen he olivat laittaneet vankilaksi.	15. Ja pääruhtinaat olivat Jeremialle vihaiset, ja antoivat lyödä häntä, ja heittivät hänen vankiuteen Jonatanin, kirjoittajan, huoneesen; sillä sen he panivat vankihuoneeksi.	37:15 Ja Pääruhtinat olit Jeremialle wihaiset/ ja annoit lyödä händä/ ja heitit hänen fangiuteen Jonathanin kirjoittajan huoneseen/ sen he panit fangihuonexi.
37:16 Niin Jeremia joutui vankiluolaan ja holveihin, ja Jeremia jäi sinne kauaksi aikaa.	16. Niin meni Jeremia luolaan ja vankiuteen, ja oli siellä kauvan aikaa.	37:16 Nijn meni Jeremia luolaan ja fangeuteen/ ja oli siellä cauwan aica.
37:17 Sitten kuningas Sidkia lähetti hakemaan hänet, ja kuningas kysyi häneltä salaa linnassansa ja sanoi: "Onko sanaa Herralta?" Jeremia vastasi: "On." Ja hän sanoi: "Sinut annetaan Baabelin kuninkaan käsiin."	17. Ja kuningas Zedekia lähetti noutamaan häntä, ja kysyi salaa häneltä huoneessansa ja sanoi: onko nyt joku sana ilmaantunut Herralta? Jeremia sanoi: on, ja sanoi: sinä pitää annettaman Babelin kuninkaan käsiin.	37:17 JA Cuningas Zedechia lähetti noutaman händä/ ja kysyi sala hänelle hänen huonensans/ ja sanoi: ongo nyt jocu sana ilmandunut HERralda? Jeremia sanoi: on: sillä sinun pitä annettaman Babelin Cuningan käsijn.
37:18 Ja Jeremia sanoi kuningas Sidkialle: "Mitä minä olen rikkonut sinua ja sinun palvelijoitasi vastaan ja tätä kansaa vastaan, koska te olette panneet minut vankeuteen?"	18. Ja Jeremia sanoi kuningas Zedekialle: mitä minä olen rikkonut sinua, palvelioitas ja tätä kansaa vastaan, että te minun vankiuteen olette heittäneet?	37:18 Ja Jeremia sanoi Cuningas Zedechialle: mitä minä olen rickonut sinua/ sinun palwelioitas ja tätä Canssa wastan/ että he minun fangiuteen owat heittänet?

37:19 Ja missä ovat teidän profeettanne, jotka ennustivat teille sanoen: 'Ei tule Baabelin kuningas teidän kimppuunne eikä tämän maan kimppuun'?	19. Kussa nyt ovat teidän prophetanne, jotka teille ennustivat ja sanoivat: ei Babelin kuningas tule teidän päällenne, eikä tämän maan päälle.	37:19 Cusa nyt owat teidän Prophetan/ jotca teille ennustit/ ja sanoit: ei Babelin Cuningas tule teidän eikä tämän maan päälle.
37:20 Ja kuule nyt, herrani, kuningas, salli minun rukoukseni langeta sinun eteesi äläkä lähetä minua takaisin kirjuri Joonatanin taloon, etten kuolisi siellä."	20. Ja nyt, herrani kuningas, kuule minua, ja anna minun rukoukseni tulla sinulta kuulluksi, ja älä minua taas lähetä Jonatanin, kirjoittajan, huoneesen, etten minä siellä kuolisi.	37:20 Ja nyt minun Herran Cuningas/ cuule minua/ ja anna minun rucouxen tulla sinulda cuulduxi/ ja älä minua taas lähetä Jonathanin kirjoittajan huoneeseen cuoleman.
37:21 Silloin kuningas Sidkia käski säilyttää Jeremiaa vankilan pihassa, ja hänelle annettiin leipäkakku päivässä Leipurienkadulta, kunnes kaikki leipä oli kaupungista loppunut. Ja Jeremia jäi vankilan pihaan.	21. Silloin käski kuningas Zedekia, että Jeremia piti tallella pidettämän pihassa vankihuoneen edessä, ja käski hänelle antaa päiväksi osan leipää Leipojan kujalta, siihenasti kuin kaikki leivät kaupungista kuluneeksi tulivat. Niin Jeremia siis oli vankihuoneen pihassa.	37:21 Silloin käski Cuningas Zedechia/ että Jeremia piti tallella pidettämän pihas fangihuonen edes/ ja käski hänelle anda päiwäxi osan leipä leipojan kujalda/ siihenasti cuin caicki leiwät Caupungista culunexi tulit. 37:22 Nijn Jeremia sijs oli fangihuonen pihasa.
38 LUKU	38 LUKU	XXXVIII. Lucu
38:1 Mutta Sefatja, Mattanin poika, ja Gedalja, Pashurin poika, ja Juukal, Selemjan poika, ja Pashur, Malkian poika, kuulivat ne sanat, jotka Jeremia puhui kaikelle kansalle sanoen:	1. Mutta Saphatja Mattanin poika ja Gedalia Pashurin poika, ja Jukal Selamjan poika, ja Pashur Malakian poika kuulivat ne sanat, jotka Jeremia puhui kaikelle kansalle ja sanoi:	38:1 MUtta SaphatJa Mathanin poica ja Gedalia Pashurin poica/ ja Juchal SelemJan poica/ ja Pashur Malchian poica/ cuulit ne sanat jotca Jeremia puhui coco Canssalle/ ja sanoi:
38:2 "Näin sanoo Herra: Joka jää tähän kaupunkiin, se kuolee miekkaan, nälkään ja ruttoon; mutta joka menee kaldealaisten luo, se saa elää, pitää henkensä saaliinansa ja jää eloon.	2. Näin sanoo Herra: joka pysyy tässä kaupungissa, hänen pitää kuoleman miekkaan, nälkään ja ruttoon; mutta joka menee Kaldealaisten tykö, hän jää elämään, ja pitää henkensä niinkuin saaliin, ja saa elää.	38:2 Näitä sano HERra: joca pysy täsä Caupungis/ hänen pitä cuoleman mieckaan/ nälkään ja ruttoon/ mutta joca mene Chalderein tygö/ hän jää elämän/ ja pitä hengens nijncuin saalin:
38:3 Näin sanoo Herra: Tämä kaupunki annetaan Baabelin kuninkaan sotajoukon käsiin, ja hän valloittaa sen."	3. Sillä näin sanoo Herra: tämä kaupunki pitää totisesti annettaman Babelin kuninkaan sotajoukolle, jotka sen voittavat.	38:3 Sillä nijn sano HERra: tämän Caupungin pitä annettaman Babelin Cuningan sotajoucolle/ jotca sen woittawat.

38:4 Silloin päämiehet sanoivat kuninkaalle: "Tämä mies on kuolemalla rangaistava, sillä hän herpaisee niiden sotamiesten kädet, jotka ovat jäljellä tässä kaupungissa, ja kaiken kansan kädet, kun hän heille puhuu tällaisia sanoja. Sillä ei tämä mies etsi tämän kansan menestystä, vaan onnettomuutta."	4. Silloin sanoivat päärhuhinaat kuninkaalle: anna siis tappa tämä mies; sillä tällä tavalla hän peljättää sen sotaväen, joka vielä on jäljellä tässä kaupungissa, niin myös kaiken kansan, että hän näitä sanoja heille sanoo; sillä ei se mies etsi kansan parasta, vaan vahinkoa.	38:4 Silloin sanoit Päärhuhinat Cuningalle: anna siis tämä mies tappa: sillä tällä tavalla hän käändä pois sen sotaväen/ joca vielä on jäljellä täsä Caupungis/ nijn myös caiken Canssan/ että hän sencaltaisia sanoja heille sano: sillä ei se mies edzi Canssan parasta/ waan wahingota.
38:5 Kuningas Sidkia vastasi: "Katso, hän on teidän käsissänne. Sillä eihän kuningas voi mitään teitä vastaan."	5. Niin kuningas Zedekia sanoi: katso, hän on teidän käsissänne; sillä ei kuningas voi mitään teitä vastaan.	38:5 Cuningas Zedechia sanoi: cadzo/ hän on teidän käsisän: sillä ei Cuningas woi mitän teitä wastan.
38:6 Silloin he ottivat Jeremian ja heittivät hänet Malkian, kuninkaan pojan, kaivoon, joka oli vankilan pihassa; he laskivat Jeremian köysillä alas. Mutta kaivossa ei ollut vettä, vaan liejua, ja Jeremia vajosi liejuun.	6. Niin he ottivat Jeremian ja heittivät Malkian Hammelekin pojan luolaan, joka pihassa vankihuoneen edessä oli, ja laskivat Jeremian alas köydellä luolaan, kussa ei vettä ollut, vaan lokaa; ja Jeremia vajosi lokaan.	38:6 Nijn he otit Jeremian/ ja heitit Malchiaan Hamelechin pojan luolaan/ joca pihasa fangihuonen edesä oli/ ja laskit hänen alas köydellä luolaan/ cusa ei wettä ollut waan loca: ja Jeremia wajois locaan.
38:7 Mutta etiopialainen Ebed-Melek, hoviherra, joka oli kuninkaan linnassa, kuuli, että he olivat panneet Jeremian kaivoon; mutta kuningas istui Benjaminin portissa.	7. Kuin Ebedmelek Etiopialainen, kuninkaan huoneen kamaripalvelia, kuuli Jeremian luolaan heitetyksi, ja kuningas istui Benjaminin portissa;	38:7 COsa EbedMelech Ethiopialainen/ Cuningan huonen Camarerari cuuli Jeremian luolaan heitetyxi/ ja Cuningas istui BenJaminin owes.
38:8 Niin Ebed-Melek meni kuninkaan linnasta ja puhutteli kuningasta sanoen:	8. Niin Ebedmelek meni kuninkaan huoneesta ja puhui kuninkaalle ja sanoi:	38:8 Nijn EbedMelech meni Cuningan huonesta/ ja puhui Cuningalle/ ja sanoi:
38:9 "Herrani, kuningas! Nuo miehet ovat pahoin tehneet kaikessa, mitä ovat tehneet profeetta Jeremialle: he ovat heittäneet hänet kaivoon, kuolemaan nälkään siihen paikkaansa." Sillä kaupungissa ei ollut enää leipää.	9. Herrani kuningas, ne miehet tekevät propheta Jeremialle pahoin, että he ovat hänen luolaan heittäneet, kussa hänen täytyy nälkään kuolla, sillä ei kaupungissa ole enään leipää.	38:9 Minun Herran Cuningas/ ne miehet tekewät Prophetalle Jeremialle pahoin/ että he owat hänen luolaan heittänet/ cusa hänen täyty nälkän cuolla: sillä ei Caupungis ole enä leipä.
38:10 Silloin kuningas käski etiopialaista Ebed-Melekiä sanoen: "Ota mukaasi täältä kolmekymmentä miestä ja nosta profeetta Jeremia kaivosta, ennenkuin hän kuolee."	10. Silloin käski kuningas Ebedmelekiä Etiopialaista ja sanoi: ota kolmekymmentä miestä näistä kanssas, ja ota propheta Jeremia ylös luolasta ennenkuin hän kuolee.	38:10 Silloin käski Cuningas EbedMelechiä Ethiopialaista/ ja sanoi: ota colmekymmendä miestä näistä cansas/ ja ota Propheta Jeremia ylös luolasta ennencuin hän cuole.

38:11 Ja Ebed-Melek otti miehet mukaansa ja meni kuninkaan linnaan, aarrekkammion alla olevaan paikkaan, ja otti sieltä rikkinäisiä ja kuluneita vaateriepuja ja laski ne köysillä Jeremialle kaivoon.	11. Ja Ebedmelek otti miehet kanssansa, ja meni kuninkaan huoneesen, kaluhuoneen alle, ja otti sieltä vanhoja rikkinäisiä vaateriysyjä, ja laski ne köydellä Jeremian tykö luolaan.	38:11 Ja EbedMelech otti miehet cansans/ ja meni Cuningan huoneeseen/ caluhuonen ala/ ja otti siellä wanhoja ja kiscotuita räpäleitä/ ja laski ne köydellä Jeremian luolaan.
38:12 Sitten etiopialainen Ebed-Melek sanoi Jeremialle: "Pane nämä rikkinäiset ja kuluneet vaaterievut kainaloihisi köytten alle", ja Jeremia teki niin.	12. Ja Ebedmelek Etiopialainen sanoi Jeremialle: pane nämät vanhat rikkinäiset ryysyt käsivarttes alle köysien alle; ja Jeremia teki niin.	38:12 Ja EbedMelech Ethiopialainen sanoi Jeremialle: pane nämät wanhat ja kiscotut räpälet käsiwarttes ala/ köyden ymbärille: ja Jeremia teki nijn.
38:13 Sitten he vetivät Jeremian köysillä ylös ja nostivat hänet kaivosta. Ja Jeremia jäi vankilan pihaan.	13. Ja he vetivät Jeremian ylös luolasta köydellä; ja niin Jeremia oli pihassa vankihuoneen edessä.	38:13 Ja he wedit Jeremian ylös luolasta köydellä: ja nijn Jeremia oli pihasa fangihuonen edesä.
38:14 Mutta kuningas Sidkia lähetti hakemaan profeetta Jeremian tykönsä Herran temppelin kolmanteen sisäänkäytävään. Ja kuningas sanoi Jeremialle: "Minä kysyn sinulta jotakin; älä salaa minulta mitään."	14. Ja kuningas Zedekia lähetti noutamaan propheta Jeremiaa tykönsä, kolmanteen Herran huoneen läpikäytävään; ja kuningas sanoi Jeremialle: minä tahdon sinulta jotain kysyä, älä mitään salaa minulta.	38:14 JA Cuningas Zedechia lähetti noutaman Prophetat Jeremiat tygöns/ colmandeen HERran huonen läpikäytävään. Ja Cuningas sanoi Jeremialle: minä tahdon sinulle jotain kysyä/ älä mitän sala minulda.
38:15 Mutta Jeremia vastasi Sidkialle: "Jos minä sinulle jotakin ilmoitan, niin sinähän surmautat minut. Ja jos minä sinua neuvon, et sinä minua kuule."	15. Jeremia sanoi Zedekialle: jos minä sinulle jotain sanon, niin sinä tosin tapat minun, ja jos minä sinua neuvon, niin et sinä tottele.	38:15 Jeremia sanoi Zedechialle: jos minä sinulle jotain sanon/ nijn sinä tapat minun/ ja jos minä sinua neuwon/ nijn et sinä tottele.
38:16 Silloin kuningas Sidkia vannoi salaa Jeremialle sanoen: "Niin totta kuin Herra elää, joka on luonut tämän meidän elämämme: minä en sinua surmauta enkä jätä sinua näiden miesten käsiin, jotka etsivät sinun henkeäsi."	16. Niin kuningas Zedekia vannoi Jeremialle salaa ja sanoi: niin totta kuin Herra elää, joka meidän sielumme on tehnyt, en minä sinua tapa, enkä anna sinua niiden miesten käsiin, jotka sinun henkeäs väijyvät.	38:16 Nijn Cuningas Zedechia wannoi Jeremialle sala/ ja sanoi: nijn totta cuin HERra elä/ joca meidän sielum on tehnyt/ en minä sinua tapa/ engä anna sinua nijden miesten käsijn jotca sinun henges väijywät.
38:17 Silloin Jeremia sanoi Sidkialle: "Näin sanoo Herra, Jumala Sebaot, Israelin Jumala: Jos sinä menet Baabelin kuninkaan päämiesten tykö, niin sinun henkesi säilyy, eikä tätä kaupunkia tulella polteta, ja sinä ja sinun huoneesi saatte elää."	17. Ja Jeremia sanoi Zedekialle: näin sanoo Herra Jumala Zebaot, Israelin Jumala: jos sinä menet Babelin kuninkaan pääruhtinasten tykö, niin sinä jätät henkiin, ja ei tätä kaupunkia pidä tulella poltettaman; vaan sinä ja sinun huonees jää elämään.	38:17 Ja Jeremia sanoi Zedechialle: näitä sano HERra Jumala Zebaoth Israelin Jumala: jos sinä menet Babelin Cuningan pääruhtinasten tygö/ nijn sinä jätät hengijn/ ja ei tätä Caupungita pidä poldettaman.

38:18 Mutta jos sinä et mene Baabelin kuninkaan päämiesten tykö, niin tämä kaupunki annetaan kaldealaisten käsiin, ja he polttavat sen tulella, etkä sinäkään pelastu heidän käsistensä."	18. Mutta jollet sinä mene Babelin kuninkaan pääruhtinasten tykö, niin tämä kaupunki annetaan Kaldealaisten käsiin, ja heidän pitää sen polttaman tulella: ja et sinäkään pääse heidän käsistensä.	38:18 Waan sinä ja sinun huones jää elämän: mutta jollet sinä mene Babelin Cuningan pääruhtinasten tygö/ nijn tämä Caupungi annetan Chalderein käsijn/ ja heidän pitä sen polttaman tules/ ja et myös sinäkän pääse heidän käsistäns.
38:19 Silloin kuningas Sidkia sanoi Jeremialle: "Minä pelkään niitä juutalaisia, jotka ovat menneet kaldealaisten puolelle, pelkään, että minut jätetään heidän käsiinsä ja he pitävät minua pilkkanansa."	19. Kuningas Zedekia sanoi Jeremialle: minä pelkään annettavani Juudalaisten käsiin, jotka ovat Kaldealaisten tykö menneet, niin että he pilkkaavat minua.	38:19 Cuningas Zedechia sanoi Jeremialle: minä pelkän annettawani Judalaisten käsijn/ jotca owat Chalderein tygö mennet/ nijn että pilckawat minua.
38:20 Mutta Jeremia sanoi: "Ei jätetä. Kuule vain Herran ääntä, kuule, mitä minä sinulle puhun, niin sinun käy hyvin, ja sinun henkesi säilyy.	20. Jeremia sanoi: ei sinua anneta; kuule siis Herran ääntä, jonka minä sinulle sanon, niin sinä menestyt ja jätät elämään;	38:20 Jeremia sanoi: ei sinua anneta: cuule sijs HERran äändä/ jonga minä sinulle sanon/ nijn sinä menestyt/ ja jätät elämän.
38:21 Mutta jos sinä et tahdo mennä, niin tämä on se sana, jonka Herra on minulle näyttänyt:	21. Mutta jollet tahdo mennä, niin on tämä se sana, jonka Herra on minulle osoittanut.	38:21 Mutta jolles mene/ nijn on tämä se sana/ jonga/ HERra on minulle osottanut:
38:22 Katso, kaikki naiset, jotka ovat jäljellä Juudan kuninkaan linnassa, viedään Baabelin kuninkaan päämiesten luokse, ja katso, he sanovat: 'Sinun ystäväsi ovat sinut viekoitelleet ja saaneet sinut valtaansa; sinun jalkasi vajosivat liejuun - he vetäytyivät pois.'	22. Katso, kaikki vaimot, jotka vielä jäljellä ovat Juudan kuninkaan huoneessa, viedään ulos Babelin kuninkaan ruhtinasten tykö; niiden pitää silloin sanoman: voi! sinun lohduttajas ovat pettäneet ja viettellet sinun, ja vieneet sinun alas lokaan, ja menneet pois.	38:22 Cadzo/ caicki waimot jotca wielä jäljellä owat Judan Cuningan huones/ pitä ulos Babelin Cuningan Ruhtinasten tygö. Nijden pitä silloin sanoman: woi sinun lohduttajas owat pettänet ja wietellet sinun/ ja wienet sinun alas locan/ ja andawat nyt sinun sijnä olla.
38:23 Ja kaikki sinun vaimosi ja lapsesi viedään kaldealaisten luokse, etkä sinä pelastu näiden käsistä, vaan Baabelin kuninkaan käsi tarttuu sinuun, ja sinä saatat tämän kaupungin tulella poltettavaksi."	23. Ja pitää viettämin kaikki sinun emäntäs ja lapses ulos Kaldealaisten tykö ja ei sinun itseskään pidä taitaman päästä heidän käsistensä; vaan sinä pitää Babelin kuninkaalta käsitettämän, ja tämä kaupunki pitää tulella poltettaman.	38:23 Juuri nijn pitä silloin caicki sinun emändäs ja lapses tuleman ulos Chalderein tygö/ ja ei sinun idzekän pidä taitaman päästä heidän käsistäns/ waan sinä pitä Babelin Cuningalda käsitettämän/ ja tämä Caupungi pitä tulella poldettaman.
38:24 Silloin Sidkia sanoi Jeremialle: "Älköön kukaan saako tietää tästä puhelusta, muutoin sinä kuolet.	24. Ja Zedekia sanoi Jeremialle: katso, ettei kenkään saa tietää näitä sanoja, niin ei sinua tapeta.	38:24 JA Zedechia sanoi Jeremialle: cadzo/ ettei kengän saa tietä näitä sanoja/ nijn et sinä tapeta.

38:25 Mutta jos päämiehet kuulevat, että minä olen puhunut sinun kanssasi, ja tulevat sinun luoksesi ja sanovat sinulle: 'Ilmoita meille, mitä olet puhunut kuninkaalle ja mitä kuningas on puhunut sinulle - älä salaa sitä meiltä, muutoin me surmaamme sinut' -	25. Ja jos ruhtinaat saavat tietää, että minä olen puhunut sinun kanssas, ja tulevat sinun tykö, ja sanovat: sanos nyt meille, mitä sinä olet kuninkaan kanssa puhunut: älä meiltä sitä salaa, niin emme sinua tapa, ja mitä kuningas on puhunut sinun kanssas?	38:25 Ja jos Ruhtinat saavat tietä että minä olen puhunut sinun cansas/ ja he tulewat sinun tygös/ ja sanowat: sanos/ mitä sinä olet Cuningan cansa puhunut? älä meildä sitä sala/ nijn en mekän sinua tapa: ja mitä Cuningas on puhunut sinun cansas?
38:26 niin sano heille: 'Minä annoin rukoukseni langeta kuninkaan eteen, ettei hän lähettäisi minua takaisin Joonatanin taloon, kuolemaan sinne.'"	26. Niin sano heille: minä olen rukoillut kuningasta, ettei hänen pitäisi antaman minua taas tulla Jonatanin huoneesen, etten minä siellä kuolisi.	38:26 Nijn sano: Minä olen rucoillut Cuningasta/ ettei hänen pidäis andaman minua taas tulla Jonathanin huoneseen/ etten minä siellä cuolis.
38:27 Ja kaikki ruhtinaat tulivat Jeremian tykö ja kysyivät häneltä, ja hän ilmoitti heille kaiken, mitä kuningas oli käsenyt hänen ilmoittaa. Niin he jättivät hänet rauhaan, sillä asiasta ei oltu mitään kuultu.	27. Silloin kaikki ruhtinaat tulivat Jeremian tykö, ja kysyivät häneltä. Ja hän sanoi heille niinkuin kuningas oli hänen käsenyt. Niin he vaikenivat ja jättivät hänen, ettei he mitään häneltä saaneet tietää.	38:27 Silloin caicki Ruhtinat tulit Jeremian tygö/ ja kysyt hänelle: Ja hän sanoi heille nijncuin Cuningas oli hänen käsenyt. Nijn he jätit hänen/ ettei he mitän häneldä saanet tietä.
38:28 Ja Jeremia jäi olemaan vankilan pihassa siihen päivään asti, jona Jerusalem valloitettiin.	28. Ja Jeremia oli pihassa vankihuoneen edessä, aina siihen päivään asti kuin Jerusalem voitettiin. Ja se tapahtui, että Jerusalem voitettiin.	38:28 Ja Jeremia oli pihas fangihuonen edes/ aina sijhen päiwän asti cuin Jerusalem voitettin.
39 LUKU	39 LUKU	XXXIX. Lucu
39:1 Kun Jerusalem oli valloitettu - sillä Juudan kuninkaan Sidkian yhdeksäntenä hallitusvuotena, kymmenennessä kuussa, oli Nebukadressar, Baabelin kuningas, kaikkine sotajoukkoineen hyökännyt Jerusalemin kimppuun ja saartanut sen,	1. Yhdeksäntenä Zedekian, Juudan kuninkaan vuotena, kymmenentenä kuukautena, tuli Nebukadnetsar, Babelin kuningas, ja kaikki hänen sotajoukkonsa Jerusalemin eteen ja piirittivät sen.	39:1 JA tapahdui/ että Jerusalem voitettin: sillä yhdexändenä Judan Cuningan Zedechian vuotena/ kymmendenä Cuucautena tuli NebucadNezar Babelin Cuningas/ ja caicki hänen sotajouckons/ Jerusalemin eteen/ ja pijritti sen.
39:2 ja Sidkian yhdentenätoista hallitusvuotena, neljännessä kuussa, kuukauden yhdeksäntenä päivänä, oli kaupunki vallattu	2. Ja Zedekian ensimmäisenä vuotena toistakymmentä, yhdeksäntenä päivänä neljäntenä kuukautena, kukistettiin kaupunki.	39:2 Ja Zedechian ensimmäisnä vuotena toistakymmendä/ yhdexändenä päiwänä neljändenä Cuucautena/ hyökäisit he Caupungijn.

<p>39:3 - niin kaikki Baabelin kuninkaan päämiehet tulivat ja asettuivat Keskiporttiin: Neergal-Sareser, Samgar-Nebo, Sarsekim, ylimmäinen hoviherra, Neergal-Sareser, ylimmäinen tietäjä, ja kaikki muut Baabelin kuninkaan päämiehet.</p>	<p>3. Ja kaikki Babelin kuninkaan ruhtinaat menivät sisälle, ja pysähtyivät keskimäiseen porttiin, Nergalsaretser, Samgarnebo, Sarsekim kamaripalveliain päämies, Nergalsaretser magilaisten päämies ja kaikki muut Babelin kuninkaan ruhtinaat.</p>	<p>39:3 Ja caicki Babelin Cuningan Ruhtinat menit sisälle/ ja pysännyit keskimmäiseen oween/ nimittäin/ NergalSarEzer/ SangarNebo/ Sarssechim RabSaris/ NergalSarEzer RabMag/ ja caicki muut Babelin Cuningan Ruhtinat.</p>
<p>39:4 Kun Sidkia, Juudan kuningas, ja kaikki sotilaat näkivät heidät, niin he pakenivat ja lähtivät yöllä kaupungista kuninkaan puutarhaa kohti molempain muurien välisestä portista, ja hän lähti Aromaahan päin.</p>	<p>4. Ja tapahtui, että kuin Zedekia, Juudan kuningas, ja hänen sotaväkensä heidät näkivät, pakenivat he yöllä kaupungista, kuninkaan yrttitarhan tietä, portista, joka oli kahden muurin välillä, ja menivät korven tietä.</p>	<p>39:4 COsca Zedechia Judan Cuningas ja hänen sotaväkensä heidän näit: pakenit he yöllä Caupungista/ Cuningan krydimaan tykö/ owesta joca oli cahden muurin wälillä/ ja menit keto päin.</p>
<p>39:5 Mutta kaldealaisten sotajoukko ajoi heitä takaa, ja he saavuttivat Sidkian Jerikon aroilla. Ja he ottivat hänet kiinni ja veivät hänet Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan, eteen Riblaan, joka on Hamatin maassa, ja tämä julisti hänelle tuomion.</p>	<p>5. Mutta Kaldealaisten sotajoukko ajoi heitä takaa, ja käsitti Zedekian Jerikon kedolla, otti hänen ja vei Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, tykö Riblatiin, joka on Hamatin maalla; ja hän tuomitsi hänen.</p>	<p>39:5 Mutta Calderein sotajoucko ajoit heitä taca/ ja käsitiit Zedechian Jerihon kedolla/ otit hänen/ ja weit Babelin Cuningan NebucadNezarin tygö Riblathijn/ joca on Hemathin maalla: ja hän duomidzi hänen.</p>
<p>39:6 Ja Baabelin kuningas teurastutti Sidkian pojat Riblassa hänen silmiensä edessä; ja kaikki Juudan ylimykset Baabelin kuningas teurastutti.</p>	<p>6. Ja Babelin kuningas antoi tappa Zedekian lapset hänen nähtensä Riblatissa; ja kaikki Juudan ruhtinaat antoi Babelin kuningas tappa.</p>	<p>39:6 Ja Babelin Cuningas andoi tappa Zedechian lapset hänen nähdens Riblathis/ ja tappoi caicki Judan Ruhtinat.</p>
<p>39:7 Sitten hän sokaisutti Sidkian silmät ja kytketti hänet vaskikahleisiin viedäkseen hänet Baabeliin.</p>	<p>7. Ja antoi puhkaista ulos Zedekian silmät, ja sitoa hänen kaksilla vaskikahleilla, viedäksensä häntä Babeliin.</p>	<p>39:7 Mutta hän andoi puhgaista Zedechian silmät/ ja sito teräscahlella/ wiedzäxens händä Babelijn.</p>
<p>39:8 Kuninkaan linnan ja kansan talot kaldealaiset polttivat tulella, ja Jerusalemin muurit he repivät maahan.</p>	<p>8. Ja Kaldealaiset polttivat sekä kuninkaan huoneen että asuvaisten huoneet, ja jaottivat Jerusalemin muurit.</p>	<p>39:8 JA Chalderit poldit sekä Cuningan huonen että asuwaisten huonet/ ja jaotit Jerusalemin muurit.</p>
<p>39:9 Ja loput kansasta, jotka olivat jäljellä kaupungissa, sekä ne, jotka olivat menneet hänen puolellensa - loput kansasta, jotka olivat jäljellä - vei Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, pakkosiirtolaisuuteen Baabeliin.</p>	<p>9. Mutta mitä jäljellä oli kaupungissa kansasta, ja ne, jotka muutoin olivat hänen allensa itsensä antaneet, ja jääneen kansan, vei Nebusaradan, huovinhaltia, Babeliin.</p>	<p>39:9 Mutta mitä jäljellä oli Caupungis Canssasta/ ja ne jotca muutoin olit hänen alans idzens andanet/ wei NebusarAdan Hofmestari caicki fangina Babelijn.</p>

39:10 Mutta köyhimmät kansasta, joilla ei ollut mitään, Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, jätti Juudan maahan ja antoi heille sinä päivänä viinitarhoja ja peltoja.	10. Mutta muutammat köyhästä väestä, joilla ei mitään ollut, antoi Nebusaradan, huovinhaltia, jäädä Juudan maalle, ja antoi heille viinamäkiä ja peltoja sinä päivänä.	39:10 Mutta muutammat köyhästä väestä/ joilla ei mitään ollut/ andoi Nebusaradan/ sodanpäämies/ sijhen aican jäädä Judan maalle/ ja andoi heille wijnamäkiä ja peldoja.
39:11 Ja Nebukadressar, Baabelin kuningas, oli antanut Nebusaradanille, henkivartijain päällikölle, Jeremiasta tämän käskyn:	11. Mutta Nebukadnetsar, Babelin kuningas, oli käsenyt Nebusaradania, huovinhaltiaa, Jeremiasta ja sanonut:	39:11 MUTta NebucadNezar Babelin Cuningas oli käsenyt NebusarAdanin sodanpäämiehen Jeremiasta/ ja sanonut:
39:12 "Ota hänet ja pidä hänestä huoli; älä tee hänelle mitään pahaa, vaan tee hänelle niin, kuin hän itse sinulle sanoo."	12. Ota häntä ja katso hänen parastansa, ja älä hänelle tee mitään pahaa: vaan niinkuin hän anoo sinulta, niin tee hänelle.	ota händä ja cadzo hänen parastans/ ja älä hänen tee mitän paha: 39:12 Waan nijncuin hän ano sinulda nijn tee hänelle.
39:13 Silloin lähettivät Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, Nebusasban, ylimmäinen hoviherra, Neergar-Sareser, ylimmäinen tietäjä, ja kaikki muut Baabelin kuninkaan ylimmäiset	13. Silloin lähetti Nebusaradan, huovinhaltia, ja Nebusasban kamaripalveliaain päämies, Nergaisaretser magilaisten päämies, ja kaikki Babelin kuninkaan ruhtinaat,	39:13 Silloin lähetti NebusarAdan sodanpäämies/ ja NebuSasban ylimmäinen Camarererari/ NergalSarEzer Hofmestari/ ja caicki Babelin Cuningan Ruhtinat.
39:14 - nämä lähettivät noutamaan Jeremian vankilan pihasta ja antoivat hänet Gedaljalle, Saafanin pojan Ahikamin pojalle, että tämä veisi hänet kotiin, ja niin hän jäi kansan keskuuteen.	14. He lähettivät ja antoivat noutaa Jeremian vankihuoneen pihasta, ja antoivat hänen Gedalian Ahikamin pojan, Saphanin pojan, haltuun, että hänen piti ottaman hänen huoneesensa, ja että hän asuis läsnä kansan tykönä.	39:14 Ja annoit nouta Jeremian pihasta fangihuonen edestä/ ja annoit hänen Sedalian Ahikamin pojan/ Saphanin pojan halduun/ että hänen piti pitämän hänen huonesans/ ja että hän olis läsnä Canssan tykönä.
39:15 Jeremialle oli tullut tämä Herran sana hänen ollessaan suljettuna vankilan pihaan:	15. Oli myös Herran sana tullut Jeremialle, kuin hän vielä oli vankina vankihuoneen pihassa, ja oli sanonut:	39:15 OLi myös HERran sana tullut Jeremialle/ cosca hän wielä oli fangina pihasa fangihuonen edes/ ja oli sanonut:
39:16 "Mene ja sano etiopialaiselle Ebed-Melekille näin: Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Katso, minä toteutan sanani tälle kaupungille onnettomuudeksi eikä onneksi; ja tämä tapahtuu sinun edessäsi sinä päivänä.	16. Mene ja sano Ebedmelekille Etiopialaiselle: näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: katso, minä tahdon antaa minun sanani tulla tähän kaupunkiin onnettomuudeksi ja ei miksikään hyväksi, ja sinun pitää se siihen aikaan näkemän.	39:16 Mene ja sano EbedMelechille Ethiopialaiselle: näitä sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: cadzo/ minä tahdon anda minun sanani tulla tähän Caupungijn/ onnettomudexi/ ja ei mixikän hywäxi/ ja sinun pitä sen sijhen aican näkemän.
39:17 Mutta sinut minä pelastan sinä päivänä, sanoo Herra, etkä sinä ole joutuva niiden miesten käsiin, joita sinä pelkää.	17. Mutta sinun minä silloin vapahdan, sanoo Herra, ja en anna sinua niiden miesten käsiin, joita sinä pelkää;	39:17 Mutta sinun minä silloin wapahdan/ sano HERra/ ja en anna sinua heidän käsijns joitas pelkät:

<p>39:18 Sillä minä pelastan sinut, niin ettet kaadu miekkaan, vaan saat pitää henkesi saaliinasi, koska sinä turvasit minuun, sanoo Herra."</p>	<p>18. Sillä minä tahdon sinua totisesti siitä auttaa, niin ettei sinun pidä miekalla lankeeman, vaan pitämän henkes niinkuin saaliin, ettäs luotit minuun, sanoo Herra.</p>	<p>sillä minä tahdon sinua sijtä autta/ nijn ettei sinun pidä miecalla langeman/ waan pitämän henges nijncuin saalin/ ettäs idzes luotit minuun/ sano HERra.</p>
<p>40 LUKU</p>	<p>40 LUKU</p>	<p>XL. Lucu</p>
<p>40:1 Sana, joka tuli Jeremialle Herralta, sen jälkeen kuin Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, oli päästänyt hänet menemään Raamasta, jonne hän oli haettanut hänet, kun hän oli kahleilla sidottuna kaikkien Baabeliin vietävien Jerusalemin ja Juudan pakkosiirtolaisten joukossa.</p>	<p>1. Tämä on se sana, joka tapahtui Herralta Jeremialle, kuin Nebusaradan, huovinhaltia, päästi hänen Ramassa vallallensa; sillä hän oli sidottu kahleilla kaikkien niiden seassa, jotka Jerusalemissa ja Juudassa vangitut olivat, vietäviksi pois Babeliin.</p>	<p>40:1 Tämä on se sana joca tapahdui HERralda Jeremialle/ cosca NebusarAdan/ sodanpäämies/ päästi hänen Ramas wallallens: sillä hän oli sidottu cahleilla caickein nijden seas/ jotca Jerusalemis ja Judas fangitut olit/ wietä pois Babelijn.</p>
<p>40:2 Henkivartijain päällikkö haetti Jeremian ja sanoi hänelle: "Herra, sinun Jumalasi, on uhannut tällä onnettomuudella tätä paikkaa,</p>	<p>2. Kun huovinhaltia oli antanut noutaa Jeremian tykönsä, sanoi hän hänelle: Herra, sinun Jumalasi on puhunut tämän onnettomuuden tälle paikalle;</p>	<p>40:2 Cosca sodanpäämies oli andanut nouta Jeremian tygöns/ sanoi hän hänelle: HERra sinun Jumalasi on puhunut tämän onnettomuden tälle paicalle:</p>
<p>40:3 ja Herra on antanut sen tulla ja on tehnyt, niinkuin hän on puhunut; sillä te olette tehneet syntiä Herraa vastaan ettekä ole kuulleet hänen ääntänsä, ja niin on tämä tapahtunut teille.</p>	<p>3. Ja on Herra myös antanut tulla ja tehnyt niinkuin hän on sanonut; sillä te olette rikkoneet Herraa vastaan, ja ette totelleet hänen ääntänsä, sentähden on tämä teille tapahtunut.</p>	<p>40:3 Ja on myös andanut tulla ja tehnyt nijncuin hän sijtä on sanonut: sillä te oletta rikkonet HERra wastan/ ja et totellet hänen ändäns/ sentähden on sencaltaista teille tapahtunut.</p>
<p>40:4 Ja katso, nyt minä tänä päivänä päästän sinut kahleista, jotka ovat käsissäsi. Jos näet hyväksi tulla minun kanssani Baabeliin, niin tule, ja minä pidän sinusta huolen. Mutta jos et näe hyväksi tulla minun kanssani Baabeliin, niin älä tule. Katso, koko maa on edessäsi; minne näet hyväksi ja oikeaksi mennä, sinne mene."</p>	<p>4. Ja nyt katso, minä olen sinun tänäpäpä päästänyt kahleista, joilla sinun kätes olivat sidotut. Jos sinulle kelpaa mennä minun kanssani Babeliin, niin tule, minä tahdon katsoa sinun parastas; ja jollet sinä tahdo tulla minun kanssani Babeliin, niin anna olla: katso, siellä on sinulle koko maa edessäs: kussa sinä luulet itselles hyvän olevan ja sinulle kelpaa, niin mene sinne.</p>	<p>40:4 Cadzo/ minä olen sinun tänäpäpä päästänyt cahleista/ joilla sinun kätes olit sidotut/ jos sinun kelpa mennä minun cansani Babelijn/ nijn tule/ minä tahdon tietä sinun parhastas: ja jollet sinä tahdo tulla minun cansani Babelijn/ nijn anna olla/ cadzo/ siellä on sinun coco maa edesäs. Cusa sinä luulet idzes hywän olewan ja sinulle kelpa/ nijn mene sinne:</p>

<p>40:5 Mutta kun tämä vielä viivytteli palaamistaan, sanoi hän: "Palaa Gedaljan tykö, joka on Saafanin pojan Ahikamin poika, hänen, jonka Baabelin kuningas on asettanut Juudan kaupunkien käskynhaltijaksi, ja jää hänen luoksensa kansan keskuuteen; tahi mene, minne vain näet oikeaksi mennä." Ja henkivartijain päällikkö antoi hänelle evästä ja lahjoja ja päästi hänet menemään.</p>	<p>5. Sillä tästedes ei ole enään yhtään palausta, sentähden sinä mahdat palata Gedalian Ahikamin pojan, Saphanin pojan, tykö, jonka Babelin kuningas on pannut Juudan kaupunkein päälle, ja asu hänen tykönänsä kansan seassa, eli mene sinne, mihinkä sinulle parahin kelpaa. Ja huovinhaltia antoi hänelle evästä ja lahjoja, ja antoi hänen mennä.</p>	<p>40:5 Sillä tästedes ei ole enä yhtän palausta/ sentähden sinä mahdat palata Gedalian Ahikamin pojan/ Saphanin pojan tygö/ jonga Babelin Cuningas on pannut Judan Caupungein päälle/ ja ole hänen tykönäns Canssan seas/ eli mene sinne cuin sinulle parahin kelpa. Ja sodanpäämies andoi hänelle ewästä ja lahjoja/ ja andoi hänen mennä.</p>
<p>40:6 Niin Jeremia meni Gedaljan, Ahikamin pojan, tykö Mispaan ja asui hänen luonaan maahan jääneen kansan keskuudessa.</p>	<p>6. Niin tuli Jeremia Gedalian Ahikamin pojan tykö Mitspaan, ja asui hänen tykönänsä kansan seassa, joka vielä maalle jäänyt oli.</p>	<p>40:6 Nijn tuli Jeremia Gedalian Ahikamin pojan tygö Mizpas/ ja oli hänen tykönäns Canssan seas/ cuin wielä maalle jäänyt oli.</p>
<p>40:7 Kun kaikki sotaväen päälliköt, jotka olivat maaseudulla, he ja heidän miehensä, kuulivat, että Baabelin kuningas oli asettanut Gedaljan, Ahikamin pojan, käskynhaltijaksi maahan ja jättänyt hänen haltuunsa ne miehet, vaimot ja lapset sekä ne maan köyhät, joita ei oltu siirretty Baabeliin,</p>	<p>7. Kuin kaikki sodanpäämiehet, jotka kedolla olivat sotaväkensä kanssa, saivat kuulla, että Babelin kuningas oli pannut Gedalian Ahikamin pojan maata hallitsemaan, ja että hän oli jättänyt hänen kanssansa sekä miehiä että vaimoja, lapsia ja pienimpiä, joita ei viety Babeliin;</p>	<p>40:7 COsca sodanpäämiehet/ jotca kedolla olit/ heidän sotawäkensä cansa/ sait cuulla/ että Babelin Cuningas oli pannut Gedalian Ahikamin pojan maalle hallidzeman/ sekä miehiä että waimoja/ lapsia ja pienimbitä/ joita ei wiety Babelijn:</p>
<p>40:8 niin he tulivat Gedaljan luo Mispaan: Ismael, Netanjan poika, Joohanin ja Joonatan, Kaarehin pojat, Seraja, Tanhumetin poika, netofalaisen Eefain pojat ja Jesanja, maakatilaisen poika, he ja heidän miehensä.</p>	<p>8. Tulivat Gedalian tykö Mitspaan Ismael Netanjan poika, Johanan ja Jonatan Karean pojat, ja Seraja Tanhumetin poika, ja Ephain pojat Netophatista, Jesania Maakatin poika, he ja heidän miehensä.</p>	<p>40:8 Tulit he Gedalian tygö Mizpas/ nimittäin/ Ismael NethanIan poica/ Johanan ja Jonathan Kareahn pojat/ ja SeraJa Thanhumethin poica/ ja Ephain pojat Nethophatist/ ja Jesania Mahachathin poica/ heidän miestensä cansa.</p>
<p>40:9 Ja Gedalia, Saafanin pojan Ahikamin poika, vannoi heille ja heidän miehilleen sanoen: "Älkää peljätkö palvella kaldealaisia; asukaa maassa ja palvelkaa Baabelin kuningasta, niin teidän käy hyvin.</p>	<p>9. Ja Gedalia Ahikamin poika, Saphanin pojan, teki heille ja heidän miehilleensä valan ja sanoi: älkäät peljätkö olla Kaldealaisille alamaiset, pysykäät maassa ja olkaat Babelin kuninkaalle alamaiset, niin te menestytte.</p>	<p>40:9 Ja Gedalia Ahikamin poica/ Saphanin pojan/ teki heille ja heidän miehilleensä walan/ ja sanoi: älkät peljätkö olla Caldereille alemmaiset/ pysykät maassa/ ja olcat Babelin Cuningalle alemmaiset/ nijn te menestytte.</p>

<p>40:10 Katso, minä itse asun Mispassa palvelukseni niitä kaldealaisia, jotka tulevat meidän luoksemme; mutta te kootkaa viiniä ja hedelmiä ja öljyä ja pankaa astioihinne ja asukaa kaupungeissanne, jotka olette ottaneet haltuunne."</p>	<p>10. Ja minä, katso, minä asun tässä Mitspassa, että minä palvelisin Kaldealaisia, jotka tulevat meidän tykömme; kootkaat te sentähden viinaa ja suvituloa ja öljyä ja pankaat teidän astioihinne, ja asukaat teidän kaupungeissanne, jotka te saaneet olette.</p>	<p>40:10 Cadzo/ minä asun tässä Mizpas/ että minä palvelisin Chalderejä/ jotka tulevat meidän tygömme/ cootcat sentähden wijna ja ficunita/ ja öljyä/ ja pangat teidän astioihin/ ja asucat teidän Caupungeisan/ jotka te saanet oletta.</p>
<p>40:11 Ja kaikki nekin juutalaiset, jotka olivat Mooabissa ja ammonilaisten keskuudessa ja Edomissa sekä kaikissa muissa maissa, saivat kuulla, että Baabelin kuningas oli jättänyt Juudaan jäännöksen ja asettanut näille käskynhaltijaksi Gedaljan, joka oli Saafanin pojan Ahikamin poika.</p>	<p>11. Niin myös kaikki Juudalaiset, jotka Moabissa olivat, ja Ammonin lasten seassa; ja Edomissa, ja kaikissa maakunnissa, kuin he kuulivat, että Babelin kuningas oli jättänyt muutamia Juudaan, ja oli pannut Gedalian Ahikamin pojan, heitä hallitsemaan.</p>	<p>40:11 Ja kaikki Judalaiset jotka Moabis olit/ ja Ammonin lasten seas/ ja Edomis/ ja caikis maacunnis/ koska he kuulit että Babelin Cuningas oli jättänyt muutamia Judaan/ ja oli pannut Gedalian Ahikamin pojan/ Saphanin pojan heitä hallidzeman:</p>
<p>40:12 Ja niin kaikki juutalaiset palasivat takaisin kaikista paikoista, joihin heitä oli karkoitettu, ja tulivat Juudan maahan Mispaan, Gedaljan tykö, ja he korjasivat viiniä ja hedelmiä ylen runsaasti.</p>	<p>12. Tulivat kaikki Juudalaiset jälleen kaikista paikoista, sieltä kuhunka he olivat ajetus ulos, Juudan maahan Gedalian tykö Mitspaan, ja kokosivat aivan paljon viinaa ja suvituloa.</p>	<p>40:12 Tulit he kaikki jälleens caikista paicoista/ siellä cuin he olit ajetus/ Judan maahan Gedalian tygö Mizpas/ ja cocoisit aiwa paljo wijna ja suwitulo.</p>
<p>40:13 Mutta Jooanan, Kaareahin poika, ja kaikki sotaväen päälliköt, jotka olivat maaseudulla, tulivat Gedaljan tykö Mispaan</p>	<p>13. Mutta Jooanan Karean poika ynnä kaikkein sodanpäämiesten kanssa, jotka kedolla olivat olleet, tulivat Gedalian tykö Mitspaan,</p>	<p>40:13 MUTta Jooanan Kareahn poica ynnä caickein sodanpäämiesten cansa/ jotka kedolla olit ollet/ tulit Gedalian tygö Mizpaan/</p>
<p>40:14 ja sanoivat hänelle: "Tiedätkö, että ammonilaisten kuningas Baalis on lähettänyt Ismaelin, Netanjan pojan, lyömään sinut kuoliaaksi?" Mutta Gedalja, Ahikamin poika, ei uskonut heitä.</p>	<p>14. Ja sanoivat hänelle: tiedätkös että Baalis, Ammonin lasten kuningas, on lähettänyt Ismaelin Netanjan pojan sinua tappamaan? Mutta ei Gedalia Ahikamin poika uskonut heitä.</p>	<p>40:14 Ja sanoit hänelle: tiedäköös että Baalis Ammonin lasten Cuningas on lähettänyt Ismaelin NethanJan pojan sinua tappaman? mutta ei Gedalia Ahikamin poica tahtonut sitä uscoa.</p>
<p>40:15 Silloin Jooanan, Kaareahin poika, sanoi Gedaljalle Mispassa salaa näin: "Minäpä menen ja lyön kuoliaaksi Ismaelin, Netanjan pojan, kenenkään tietämättä! Miksi hän saa lyödä sinut kuoliaaksi, niin että kaikki juutalaiset, jotka ovat kokoontuneet sinun luoksesi, hajaantuvat ja Juudan jäännös hukkuu?"</p>	<p>15. Silloin sanoi Jooanan Karean poika Gedalialle salaa Mitspassa: minä tahdon nyt mennä ja lyödä Ismaelin Netanjan pojan kuoliaaksi, niin ettei kenenkään pidä saamaan tietää. Miksi hänen pitää lyömän sinua, että kaikki Juudalaiset, jotka sinun tykös ovat kootut, pitää hajoitettaman, ja ne, jotka vielä Juudasta jääneet ovat, hukkuman?</p>	<p>40:15 Silloin sanoi Jooanan Kareahn poica Gedalialle sala Mizpas: minä tahdon mennä ja lyödä Ismaelin NethanJan pojan cuoliaksi/ nijn ettei kenengän pidä saaman tietä: mixi hänen pitä lyömän sinua/ että caicki Judalaiset/ jotka sinun tygös owat cootut/ pitä hajotettaman/ ja ne jotka vielä Judasta jäänet owat/ hukkuman?</p>

40:16 Mutta Gedalja, Ahikamin poika, vastasi Joohananille, Kaareahin pojalle: "Älä tee sitä, sillä sinä puhut valhetta Ismaelista."	16. Mutta Gedalia Ahikamin poika sanoi Johananille Karean pojalle: ei sinun pidä sitä tekemän; sillä ei se ole tosi, mitä sinä Ismaelista sanot.	Mutta Gedalia Ahikamin poica sanoi Johananille Kareahn pojalle: ei sinun pidä sitä tekemän/ ei se ole tosi cuins Ismaelist sanot
41 LUKU	41 LUKU	XLI. Lucu
41:1 Mutta seitsemännessä kuussa Ismael, Elisaman pojan Netanjan poika, joka oli kuninkaallista sukua ja kuninkaan ylimmäisiä, tuli Gedaljan, Ahikamin pojan, tykö Mispaan, mukanaan kymmenen miestä. Siellä Mispassa he sitten aterioivat yhdessä.	1. Mutta seitsemäntenä kuukautena tuli Ismael Netanjan poika, Elisaman pojan, kuninkaallisesta suvusta, ynnä kuninkaan päämiesten kanssa, ja kymmenen miestä hänen kanssansa, Gedalian Ahikamin pojan tykö Mitspaan; ja he söivät toinen toisensa kanssa Mitspassa.	41:1 MUtta seidzemendenä Cuucautena/ tuli Ismael NethanJan poica Elisaman pojan/ Cuningalisest sugust/ ynnä Cuningan päämiesten cansa/ ja kymmenen miestä hänen cansans/ Gedalian Ahikamin pojan tygö Mizpas/ ja he söit toinen toisens cansa Mizpas.
41:2 Silloin nousi Ismael, Netanjan poika, ynnä ne kymmenen miestä, jotka olivat hänen kanssaan, ja he löivät miekalla kuoliaaksi Gedaljan, joka oli Saafanin pojan Ahikamin poika. Niin Ismael surmasi hänet, jonka Baabelin kuningas oli asettanut käskynhaltijaksi maahan.	2. Mutta Ismael Netanjan poika nousi, ja ne kymmenen miestä, jotka hänen kanssansa olivat, ja löivät Gedalian, Ahikamin pojan, Saphanin pojan, kuoliaaksi miekalla, jonka Babelin kuningas oli pannut koko maan päälle.	41:2 Mutta Ismael NethanJan poica nousi/ ja ne kymmenen miestä jotca hänen cansans olit/ ja löit Gedalian Ahikamin pojan cuoliaxi miecalla/ että Babelin Cuningas oli pannut hänen coco maan päälle.
41:3 Myöskin kaikki juutalaiset, jotka olivat Gedaljan luona Mispassa, sekä kaldealaiset, jotka sieltä tavattiin, sotamiehet, Ismael löi kuoliaaksi.	3. Päälliseksi löi Ismael kaikki Juudalaiset, jotka Gedalian tykönä olivat Mitspassa, ja Kaldealaiset, jotka siellä löydettiin, ja kaikki sotamiehet.	41:3 Päälisexi löi Ismael caicki Judalaiset/ jotca Gedalian tykönä olit Mizpas/ ja Chalderit jotca siellä löyttin/ ja caicki sotamiehet.
41:4 Toisena päivänä, sen jälkeen kuin hän oli surmannut Gedaljan, kun ei kukaan sitä vielä tietänyt,	4. Toisena päivänä kuin Gedalia lyöty oli, ja ei kenkään sitä vielä tietänyt,	41:4 TOisna päiwänä cuin Gedalia lyöty oli/ ja ei kengän sitä wielä tiennyt/
41:5 tuli Sikemistä, Siilosta ja Samariasta kahdeksankymmentä miestä, parta ajettuna, vaatteet revittyinä ja iho viileskeltynä, ja heillä oli käsissään ruokauhreja ja suitsutusta, vietäväksi Herran temppeleihin.	5. Tuli kahdeksankymmentä miestä Sikemistä, Silosta ja Samariasta, ja olivat ajelleet partansa ja reväisseet vaatteensa, ja haavoittaneet itsensä, ja toivat ruokauhrin ja suitsutuksen myötänsä, viedäksensä Herran huoneesen.	41:5 Tulit cahdexankymmendä miestä Sichemist/ Silost ja Samariast/ ja olit ajellet partans/ ja rewäisnet waattens ja haawoittanet idzens/ ja toit ruocauhrins ja suidzutuxen myötäns/ wiedäxens HERran huoneseen.

41:6 Ja Ismael, Netanjan poika, meni Mispasta heitä vastaan, lakkaamatta itkien käydessänsä. Ja kun hän kohtasi heidät, sanoi hän heille: "Tulkaa Gedaljan, Ahikamin pojan, tykö."	6. Ja Ismael Netanjan poika meni Mitspasta heitä vastaan, käyskenteli ja itki. Kuin hän tuli heidän tykönsä, sanoi hän heille: teidän pitää tuleman Gedalian Ahikamin pojan tykö.	41:6 Ja Ismael NathanJan poica meni Mizpast heitä wastan/ käwi ja itki. Cosca hän tuli heidän tygöns/ sanoi hän heille: teidän pitä tuleman Gedalian Ahikamin pojan tygö.
41:7 Mutta kun he olivat tulleet keskelle kaupunkia, teurastivat heidät Ismael, Netanjan poika, ja ne miehet, jotka olivat hänen kanssaan, ja heittivät heidät kaivoon.	7. Mutta kuin he tulivat keskelle kaupunkia, tappio heidät Ismael Netanjan poika, ja ne miehet, jotka hänen kanssansa olivat, kaivon tykönä.	41:7 Mutta cuin he tulit keskelle Caupungita/ tappoi heidän Ismael NethanJan poica/ ja ne miehet jotca hänen cansans olit caiwon tykönä.
41:8 Mutta heidän joukossaan oli kymmenen miestä, jotka sanoivat Ismaelille: "Älä surmaa meitä, sillä meillä on kedolla kätkössä nisuja, ohria, öljyä ja hunajaa." Niin hän herkesi eikä surmannut heitä heidän veljiensä joukkoon.	8. Mutta siinä oli seassa kymmenen miestä, jotka sanoivat Ismaelille: älä meitä tapa, meillä on tavaroita pelloissa, nisuja, ohria, öljyä ja hunajaa. Ja niin pidätti hän itsensä, ettei hän heitä heidän veljeinsä kanssa tappanut.	41:8 Mutta sijnä oli seas kymmenen miestä/ jotca sanoit Ismaelille: älä meitä tapa/ meillä on tawaroita pelloisa/ nisuja/ ohria/ öljyä ja hunajata. Ja nijn pidätti hän idzens/ ettei hän heitä muiden cansa tappanut.
41:9 Ja kaivo, johon Ismael heitti kaikkien niiden miesten ruumiit, jotka hän oli lyönyt kuoliaaksi, samoin kuin Gedaljan, oli se, jonka kuningas Aasa oli teettänyt Baesan, Israelin kuninkaan, hyökkäyksen varalta; sen täytti nyt Ismael, Netanjan poika, murhatuilla.	9. Mutta kaivo, johon Ismael kaikkein kuolleiden ruumiit heitti, jotka hän oli ynnä Gedalian kanssa tappanut, on se, jonka kuningas Assa antoi tehdä Baesaa, Israelin kuningasta varten; sen täytti Ismael Netanjan poika tapetuilla.	41:9 Mutta caiwo johon Ismael nijden cuolluitten ruumit heitti/ jotca hän oli Gedalian cansa tappanut/ on se jonga Cuningas Assa andoi tehdä Baesat Israelin Cuningasta wastan/ sen täytti Ismael NethanJan poica lyödyillä.
41:10 Sitten Ismael otti vangeiksi kaikki kansan tähteet, mitä Mispassa oli, kuninkaan tyttäret ja kaiken Mispaan jäljelle jääneen kansan, jonka käskynhaltijaksi Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, oli asettanut Gedaljan, Ahikamin pojan - ne Ismael, Netanjan poika, otti vangeiksi ja lähti kulkemaan pois ammonilaisten luo.	10. Ja kaiken kansan, joka oli jäljellä Mitspassa, kuninkaan tyttäret, ja kaiken kansan, joka oli Mitspaan jätetty, vei Ismael Netanjan poika pois vangiksi, joiden päälle Nebusaradan, huovinhaltia, oli pannut Gedalian Ahikamin pojan, ja Ismael Netanjan poika otti ne vangiksi, läksi pois ja tahtoi ylitse Ammonin lasten tykö.	41:10 Ja sen Canssan joca oli jäljellä Mizpas/ ja Cuningan tyttäret/ wei Ismael NethanJan poica pois fangixi/ ja caiken Canssan joca oli Mizpaan jätetty/ joiden päälle NebusarAdan sodanpäämies oli pannut Gedalian Ahikamin pojan/ läxi pois ja tahdoi ylidze Ammonin lasten tygö.
41:11 Mutta kun Joohanin, Kaareahin poika, ja kaikki sotaväen päälliköt, jotka olivat hänen kanssaan, saivat kuulla kaiken sen pahan, minkä Ismael, Netanjan poika, oli tehnyt,	11. Mutta kuin Johanan Karean poika, ja kaikki sodanpäämiehet, jotka hänen kanssansa olivat, saivat tietää kaiken sen pahan, minkä Ismael Netanjan poika tehnyt oli,	41:11 MUTta cosca Johanan Kareahn poica/ caickein sodanpäämiesten cansa/ jotca hänen cansans olit/ sait tietä caiken sen pahan cuin Ismael NethanJan poica tehnyt oli:

41:12 niin he ottivat kaikki miehensä ja lähtivät taistelemaan Ismaelia, Netanjan poikaa, vastaan; ja he tapasivat hänet suuren vesilammikon luona, joka on Gibeonissa.	12. Ottivat he kaiken kansan tykönsä, ja läksivät Ismaelia Netanjan poikaa vastaan sotaan, ja saavuttivat hänen Gibeonissa suuren veden tykönä.	41:12 Otit he Canssan tygöns/ ja läxit Ismaeli NethanJan poica wastan sotaan/ ja saawutit hänen Gibeonis sen suuren weden tykönä.
41:13 Mutta kun kaikki kansa, joka oli Ismaelin mukana, näki Joohanenin, Kaareahin pojan, ja kaikki sotaväen päälliköt, jotka olivat hänen kanssaan, niin he ihastuivat;	13. Kuin kaikki kansa, joka Ismaelin kanssa oli näki Johanan Karean pojan, ja kaikki sodanpäämiehet, jotka hänen kanssansa olivat, niin he iloitsivat.	41:13 Cosca Canssa/ joca Ismaelin cansa oli/ näki Johanan Kareahn pojan/ ja caicki sodanpäämiehet jotca hänen cansans olit/ olit he iloiset.
41:14 ja kaikki kansa, jonka Ismael oli ottanut vangiksi Mispasta, kääntyi takaisin ja meni Joohanenin, Kaareahin pojan, puolelle.	14. Ja kaikki kansa, jonka Ismael oli vienyt Mitspasta, palasi ja antautui Johanan Karean pojan tykö.	41:14 Ja caicki Canssa jonga Ismael oli wienyt pois Mizpast/ palaisit ja annoit idzens Johanan Kareahn pojan tygö.
41:15 Mutta Ismael, Netanjan poika, pääsi kahdeksan miehen kanssa Joohanania pakoon ja lähti ammonilaisten luo.	15. Mutta Ismael Netanjan poika, pääsi Johanan edestä kahdeksan miehen kanssa, ja pakeni Ammonin lasten tykö.	41:15 Mutta Ismael NethanJan poica pääsi cahdexan miehen cansa/ ja pakeni Ammonin lasten tygö.
41:16 Ja Joohanin, Kaareahin poika, ja kaikki sotaväen päälliköt, jotka olivat hänen kanssaan, ottivat kaikki kansan tähteet, jotka hän oli palauttanut Ismaelin, Netanjan pojan, tyköä Mispasta, sen jälkeen kuin tämä oli lyönyt Gedaljan, Ahikamin pojan, kuoliaaksi: miehiä, sotilaita, naisia ja lapsia ja hoviherroja, jotka hän oli palauttanut Gibeonista.	16. Ja Johanan Karean poika ynnä kaikkein sodanpäämiesten kanssa, jotka hänen kanssansa olivat, ottivat kaiken jääneen kansan Mitspasta tykönsä, jonka he Ismaelilta Netanjan pojalta olivat ottaneet, sittekuin hän Gedalian Ahikamin pojan oli tappanut, väkevät sotamiehet, vaimot ja lapset, ja kamaripalveliat, jotka he Gibeonista olivat tuoneet jällensä;	41:16 JA Johanan Kareahn poica ynnä caickein sodanpäämiesten cansa/ jotca hänen cansans olit/ otit caiken jäänen Canssan (jonga he Ismaelildä NethanJan pojalda olit ottanet) Mizpast tygöns/ että Gedalia Ahikamin poica oli tapettu/ nimittäin/ wäkwät sotamiehet/ waimot ja lapset/ ja Camarerit/ jotca he Gibeonist olit tuonet jällens:
41:17 Ja he kulkivat, mutta pysähtyivät Kimhamin majapaikkaan, joka on lähellä Beethemiä, lähteäkseen sitten Egyptiin	17. Menivät pois ja tulivat majoille Kinhamiin, Beethemin tykö, ja tahtoivat mennä Egyptiin,	41:17 Menit pois ja tulit majoille Kimhamijn Beethemin tygö/ ja tahdoit aina mennä Egyptijn/ Calderein edest:
41:18 kaldealaisia pakoon, sillä he pelkäsivät heitä, koska Ismael, Netanjan poika, oli lyönyt kuoliaaksi Gedaljan, Ahikamin pojan, jonka Baabelin kuningas oli asettanut käskynhaltijaksi maahan.	18. Kaldealaiden edestä; sillä he pelkäsivät heitä, että Ismael Netanjan poika oli tappanut Gedalian Ahikamin pojan, jonka Babelin kuningas on pannut maata hallitsemaan.	41:18 Sillä he pelkäisit heitä/ että Ismael NethanJan poica oli tappanut Gedalian Ahikamin pojan/ jonga Babelin Cuningas oli pannut maata hallidzeman.
42 LUKU	42 LUKU	XLII. Lucu

42:1 Silloin astuivat esiin kaikki sotaväen päälliköt ja Joohanin, Kaarehin poika, ja Jesanja, Hoosajan poika, ynnä kaikki kansa, pienimmästä suurimpaan,	1. Silloin astuivat kaikki sodanpäämiehet edes, Johanan Karean poika, Jesanja Hosajan poika, ja kaikki kansa sekä pienet että suuret,	42:1 Silloin astuit caicki sodanpäämiehet edes/ Johanan Kareahn poica/ Jesanja Hosaian poica/ ja caicki Canssa sekä pienet että suuret.
42:2 ja sanoivat profeetta Jeremialle: "Langetkoon rukouksemme sinun eteesi, ja rukoile puolestamme Herraa, Jumalaasi, kaiken tämän jäännöksen puolesta; sillä suuresta luvusta on meitä jäänyt jäljelle vähän, niinkuin omat silmäsi näkevät meitä olevan.	2. Ja sanoivat propheta Jeremialle: annas meidän rukouksemme tulla kuulluksi sinun edessä, ja rukoile meidän edestämme Herraa Jumalaas kaikista näistä jätetyistä; sillä meitä on harvat monesta jääneet, niinkuin sinä itse meidät näet silmilläs:	42:2 Ja sanoit Prophetalle Jeremialle: annas meidän rucouxem tulla cuulduxi sinun edessä/ ja rucoile meidän edestäm HERra sinun Jumalatas caikista näistä jätetyistä (sillä/ sen pahembi/ meitä on harwat monest jäänet/ nijncuins idze näet silmilläs)
42:3 Ja Herra, sinun Jumalasi, ilmoittakoon meille, mitä tietä meidän on kuljettava, ja mitä meidän on tehtävä."	3. Että Herra sinun Jumalas tahtois ilmoittaa meille, kuhunka meidän vaeltaman ja mitä meidän tekemän pitää.	42:3 Että HERra sinun Jumalas tahdois ilmoitta meille/ cunga meidän waeldaman/ ja mitä meidän tekemän pitä.
42:4 Silloin profeetta Jeremia vastasi heille: "Minä kuulen. Katso, minä rukoilen Herraa, teidän Jumalaanne, niinkuin sanotte, ja kaiken sen, mitä Herra teille vastaa, minä ilmoitan teille; en salaa teiltä mitään."	4. Ja propheta Jeremia sanoi heille: minä tahdon kuulla teitä: katso, minä tahdon rukoilla Herraa teidän Jumalaanne, niinkuin te olette sanoneet, ja kaiken, mitä Herra teille vastaa, sen minä tahdon teille ilmoittaa, enkä tahdo mitään teiltä salata.	42:4 Ja Propheta Jeremia sanoi heille: minä tahdon cuulla teitä/ ja cadzo/ minä tahdon rucoilla HERra teidän Jumalatan/ nijncuin te oletta sanonet/ ja caiken mitä HERra teille wasta/ sen minä tahdon teille ilmoitta/ engä tahdo mitän teidä salata.
42:5 Ja he sanoivat Jeremialle: "Olkoon Herra totinen ja luotettava todistaja meitä vastaan, jollemme tee aivan sen sanan mukaan, jonka Herra, sinun Jumalasi, lähettää sinut meille tuomaan.	5. Ja he sanoivat Jeremialle: Herra olkoon vahva ja totinen todistaja meidän vaiheellamme, jollemme me tee kaikkia, mitä Herra sinun Jumalas on meitä kärkevä.	42:5 Ja he sanoit Jeremialle: HERra olcon wahwa ja totinen todistaja meidän waihellam/ jollem me tee caickia mitä HERra sinun Jumalas on meitä kaskewä.
42:6 Olkoon se hyvä tahi paha: Herran ääntä, meidän Jumalamme, jonka tykö me sinut lähetämme, me tottelemme, että meidän hyvin kävisi, kun tottelemme Herran, meidän Jumalamme, ääntä."	6. Olkoon hyvä eli paha, niin me tahdomme olla kuuliaisit Herran Jumalamme äänelle, jonka tykö me sinun lähetämme, että meille menestyis, koska me Herran meidän Jumalamme äänelle olemme kuuliaisit.	42:6 Olcon hywä eli paha/ nijn me tahdom olla cuuliaisit meidän HERram Jumalam änelle/ jonga tygö me sinun lähetämme/ että meille menestyis/ cosca me HERran meidän Jumalam änelle olemma cuuliaisit.
42:7 Kymmenen päivän kuluttua tuli Herran sana Jeremialle,	7. Kymmenen päivän perästä tapahtui Herran sana Jeremialle.	42:7 KYmmenen päiwän perästä tapahdui HERran sana Jeremialle.
42:8 ja hän kutsui Joohaninin, Kaarehin pojan, ja kaikki sotaväen päälliköt, jotka olivat tämän kanssa, ynnä kaiken kansan, pienimmästä suurimpaan.	8. Silloin kutsui hän Johanan Karean pojan, ja kaikki sodanpäämiehet, jotka hänen kanssansa olivat, ja kaiken kansan sekä pienet että suuret,	42:8 Silloin cudzui hän Johanan Kareahn pojan/ ja caicki sodanpäämiehet jotca hänen cansans olit/ ja caiken Canssan sekä pienet että suuret/

42:9 Ja hän sanoi heille: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala, jonka tykö te lähettitte minut laskemaan rukouksenne hänen eteensä:	9. Ja sanoi heille: näin sanoo Herra Israelin Jumala, jonka tykö te olette minun lähettäneet, että minä teidän rukouksenne kantaisin hänen eteensä:	ja sanoi heille: 42:9 Näitä sano HERra Israelin Jumala/ jonga tygö te oletta minun lähettänet/ että minä teidän rucouxenne cannaisin hänen eteens.
42:10 Jos te jäätte tähän maahan, niin minä rakennan teidät enkä hajota maahan, istutan teidät enkä revi pois, sillä minä kadun sitä onnettomuutta, jonka olen tuottanut teille.	10. Jos te pysytte tässä maassa, niin minä tahdon rakentaa teitä ja en kukistaa: minä tahdon istuttaa teitä ja en repiä ylös; sillä minä kadun sitä pahaa, jonka minä teille tehnyt olen.	42:10 Jos te pysytte täsä maasa/ nijn minä tahdon raketa teitä ja en cukista/ minä tahdon istutta teitä ja en repiä ylös: sillä sitä paha cuin minä teille tehnyt olen/ cadun minä jo parhallans.
42:11 Älkää peljätkö Baabelin kuningasta, jota te nyt pelkäätte. Älkää peljätkö häntä, sanoo Herra; sillä minä olen teidän kanssanne, minä autan teitä ja pelastan teidät hänen käsistänsä.	11. Te saatte olla kyllä Babelin kuninkaalta rauhassa, jota te pelkäätte; ei teidän pidä häntä pelkäämän, sanoo Herra; sillä minä tahdon olla teidän tykönänne, niin että minä autan ja vapahdan teitä hänen kädestänsä.	42:11 Te saatte olla kyllä Babelin Cuningalda rauhas/ jota te pelkätte/ sano HERra/ ei teidän pidä händä pelkämän: sillä minä tahdon olla teidän tykönän/ nijn että minä autan ja wapahdan teitä hänen kädestäns.
42:12 Ja minä annan teille armon, niin että hän teitä armahtaa ja antaa teidän palata takaisin maahanne.	12. Minä tahdon osoittaa teille laupiuden, ja armahtaa teitä, ja vien teitä taas teidän maallenne.	42:12 Minä tahdon osotta teille laupiuden/ armahta teitä/ ja wien teitä taas teidän maallen.
42:13 Mutta jos te sanotte: 'Me emme jää tähän maahan', ettekä tottele Herran, teidän Jumalanne, ääntä,	13. Mutta jos te sanotte: emme tahdo asua tässä maassa, ettette olisi kuuliaisit Herran teidän Jumalanne äänelle,	42:13 Mutta jos te sanotta: en me tahdo olla täsä maasa/ ettet te olis cuuliaiset HERran teidän Jumalanne änelle/
42:14 vaan sanotte: 'Ei! Me lähdemme Egyptiin, jossa meidän ei tarvitse nähdä sotaa, ei kuulla pasunan ääntä eikä kärsiä leivän nälkää, ja sinne me jäämme asumaan'	14. Sanoen: emme suinkaan, vaan me tahdomme mennä Egyptin maalle, ettemme kapinaa näkisi, emmekä kuulisi basunan ääntä, eli kärsisi nälkää leivän puuttumisen tähden: siellä me tahdomme olla;	waan sanotte: 42:14 En/ me tahdomme mennä Egyptin maalle/ etten me capinata näkis/ engä cuulis Basunan ändä/ eli kärseis nälkä leiwän puuttumisen tähden/ siellä me tahdom olla.
42:15 niin kuulkaa siis nyt Herran sana, te Juudan tähteet: Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Jos te todella käännätte kasvonne Egyptiä kohti ja menette sinne asumaan muukalaisina,	15. Kuulkaa siis nyt Herran sanaa, te jääneet Juudasta, näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: jos te panette teidän kasvonne menemään Egyptiin, niin että te tahdotte siellä olla:	42:15 Cuulcat siis nyt HERran sana te jäänet Judasta/ näitä sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: jos te panetta teidän caswon menemän Egyptijn/ nijn että te tahdotte siellä olla:

<p>42:16 niin miekka, jota te pelkätte, on saavuttava teidät siellä Egyptin maassa, ja nälkä, joka teitä huolettaa, seuraa kintereillänne Egyptiin, ja sinne te kuolette.</p>	<p>16. Niin miekan, jota te pelkätte, pitää sattuman teihin Egyptin maalla, ja nälän, jota te pelkätte, pitää teitä siellä noudattaman Egyptissä, ja teidän pitää siellä kuoleman.</p>	<p>42:16 Nijn miecan pitä/ jota te pelkätte/ sattuman teihin Egyptin maalla/ ja näljän/ jota te pelkätte/ pitä jocapaicas teitä noudattaman Egyptis/ ja teidän pitä siellä cuoleman.</p>
<p>42:17 Ja kaikki ne miehet, jotka kääntävät kasvonsa Egyptiä kohti asuakseen siellä muukalaisina, kuolevat miekkaan, nälkään ja ruttoon, eikä ainoakaan heistä pääse pakoon eikä pelastu siitä onnettomuudesta, jonka minä annan heille tulla.</p>	<p>17. Sillä olkoon kutka tahansa, jotka kasvonsa sinne asettavat, mennäksensä Egyptiin olemaan siellä, heidän pitää kuoleman miekkaan, nälkään ja ruttoon; ja ei pidä kenenkään jäämän eli pääsemän siitä pahasta jonka minä annan tulla heidän päällensä.</p>	<p>42:17 Sillä/ olcon cutca tahtons/ jotca caswons sinne asettawat mennäxens Egyptijn oleman/ heidän pitä cuoleman mieckaan/ nälkään ja ruttoon/ ja ei pidä kenengän jäämän eli pääsemän sijtä pahasta cuin minä annan tulla heidän päällens.</p>
<p>42:18 Sillä näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Niinkuin minun vihani ja kiivastukseni on vuodatettu Jerusalemin asukasten ylitse, niin minun kiivastukseni on vuotava teidän ylitsenne, jos te menette Egyptiin, ja te tulette kiroukseksi ja kauhistikseksi, kiroussanaksi ja häväistykseksi ettekä enää saa nähdä tätä paikkaa.</p>	<p>18. Sillä näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala; niinkuin minun vihani ja julmuuteni on tullut Jerusalemin asuvaisten päälle, niin pitää minun vihani myös tuleman teidän päällenne, jos te menette Egyptiin, että teidän pitää tuleman kiroukseksi, ihmeeksi, sadatukseksi ja häpiäksi, ja ei pidä teidän ikänä enään tätä paikkaa saaman nähdä.</p>	<p>42:18 Sillä nijn sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: nijncuin minun wihan ja julmuden on tullut Jerusalemin asuwaisten päälle: nijn pitä sen myös tuleman teidän päällen/ jos te menette Egyptijn/ että teidän pitä tuleman kirouxexi/ ihmexi/ sadatuxexi ja häpiäxi/ ja ei pidä ikänäns enä tätä paicka saaman nähdä.</p>
<p>42:19 Herra sanoo teille, te Juudan tähteet: Älkää menkö Egyptiin." Se tietäkää, että minä olen tänä päivänä teitä varoittanut.</p>	<p>19. Herran sana tulee teihin, te jääneet Juudasta, ettette menisi Egyptiin; sentähden se täydellisesti tietäkää, että minä tänäpäpä todistan teille.</p>	<p>42:19 HERran sana tule teihin te jäänet Judasta/ ettet te mene Egyptijn: sentähden tietäkät että minä tänäpäpä todistan teille/</p>
<p>42:20 Te eksytitte itsenne, kun lähetitte minut Herran, teidän Jumalanne, tykö sanoen: "Rukoile puolestamme Herraa, meidän Jumalaamme; ja kaikki, mitä Herra, meidän Jumalamme, sanoo, ilmoita meille, niin me teemme sen."</p>	<p>20. Sillä te teette pahoin teidän sielullenne, että te lähetitte minun Herran teidän Jumalanne tykö, ja sanoitte: rukoile Herraa meidän Jumalaamme meidän edestämme, ja kaikki, mitä Herra meidän Jumalamme on sanova, niin ilmoita meille, ja me tahdomme sen jälkeen tehdä.</p>	<p>muutoin te teette pahoin teidän sielullen. 42:20 Sillä te lähetitte minun teidän HERran Jumalanne tygö/ ja sanoitte: rucoile HERra meidän Jumalatom meidän edestäm/ ja caicki mitä HERra meidän Jumalam on sanowa/ nijn ilmoita meille/ ja me tahdom sen jälken tehdä.</p>
<p>42:21 Minä olen sen tänä päivänä teille ilmoittanut, mutta te olette tottelemattomat Herran, teidän Jumalanne, äänelle kaikessa, mitä varten hän on lähettänyt minut teidän tyköne.</p>	<p>21. Sen minä olen tänäpäpä teidän tietää antanut; mutta ette ole tahtoneet kuulla Herran teidän Jumalanne ääntä, eli kaikkia, mitä Hän minun kauttani on teille käskenyt.</p>	<p>42:21 Sen minä olen tänäpäpä teidän tietä andanut/ mutta et te ole tahtonet cuulla HERran teidän Jumalan ändä/ eli caickia mitä hän minun cauttani on teille käskenyt.</p>

42:22 Nyt siis tietäkää, että te kuolette miekkaan, nälkään ja ruttoon siinä paikassa, johon te haluatte mennä, siellä muukalaisina asumaan.	22. Niin teidän pitää nyt täydellisesti tietämän, että teidän pitää miekkaan, nälkään ja ruttoon kuoleman siinä paikassa, kuhunka te aiotte mennä asumaan.	42:22 Nijn teidän nyt pitä tietämän/ että teidän pitä mieckaan/ nälkään ja ruttoon cuoleman/ sijnä paicas cunga te aiwoitte mennä asuman.
43 LUKU	43 LUKU	XLIII. Lucu
43:1 Mutta kun Jeremia oli loppuun asti puhunut kaikelle kansalle kaikki Herran, heidän Jumalansa, sanat, jotka Herra, heidän Jumalansa, oli lähettänyt hänet tuomaan heille - kaikki ne sanat, -	1. Kuin Jeremia oli kaikki Herran heidän Jumalansa sanat kaikelle kansalle puhunut, niinkuin Herra heidän Jumalansa hänen oli lähettänyt sanomaan heille kaikki nämä sanat:	43:1 COsca Jeremia oli caicki HERran heidän Jumalans sanat caikelle Canssalle puhunut/ nijncuin HERra heidän Jumalans hänen oli käsenyt sanoa heille caicki nämät sanat.
43:2 niin Asarja, Hoosajan poika, ja Joohanin, Kaareahin poika, ja kaikki julkeat miehet sanoivat Jeremialle: "Sinä puhut valhetta; Herra, meidän Jumalamme, ei ole lähettänyt sinua sanomaan: 'Älkää menkö Egyptiin, siellä muukalaisina asumaan';	2. Sanoi Asaria Hosajan poika, ja Joohanin Karean poika, ja kaikki ylpiät miehet Jeremialle ja puhuivat: sinä valehtelet, ei Herra meidän Jumalamme ole lähettänyt sinua eikä sanonut: ei teidän pidä menemän Egyptiin asumaan siellä;	43:2 Sanoi Asaria HasaJan poica/ ja Joohanin Kareahn poica/ ja caicki ylpiät miehet Jeremialle: sinä walhettelet/ ei HERra meidän Jumalam ole lähettänyt sinua meidän tygöm/ eikä sanonut: ei teidän pidä menemän Egyptijn asuman.
43:3 vaan Baaruk, Neerian poika, kiihoittaa sinua meitä vastaan antaakseen meidät kaldealaisten käsiin tapettaviksi tai vietäviksi pakkosiirtolaisuuteen Baabeliin."	3. Mutta Baruk Nerijan poika yllyttää sinua meitä vastaan, että me annettaisiin Kaldealaisten käsiin, tapettaa ja vietää Babeliin.	43:3 Mutta Baruch Nerian poica yllyttä sinun meitä wastan/ että me annetaisin Chaldereille/ tapetta ja wietä Babelijn.
43:4 Ja Joohanin, Kaareahin poika, ja kaikki sotaväen päälliköt ja kaikki kansa olivat tottelemattomat Herran äänelle eivätkä jääneet Juudan maahan.	4. Näin ei tahtonut Joohanin Karean poika, ja kaikki sodanpäämiehet, ja kaikki kansa totella Herran ääntä, että he olisivat pysyneet Juudan maalla.	43:4 Näin ei tahtonut Joohanin Kareahn poica/ ja caicki sodanpäämiehet/ ja caicki Canssa totella HERran ändä/ että he olisit pysynet Judan maalla.
43:5 Niin Joohanin, Kaareahin poika, ja kaikki sotaväen päälliköt ottivat kaikki Juudan tähteet, jotka olivat kaikista kansakunnista, jonne heidät oli karkoitettu, palanneet asumaan Juudan maahan:	5. Vaan Joohanin Karean poika ja kaikki sodanpäämiehet ottivat tykönsä kaikki jääneet Juudasta, ne jotka kaikista kansoista sinne paenneet ja palanneet olivat asumaan Juudan maalla;	43:5 Waan Joohanin Kareahn poica ja caicki sodanpäämiehet otit tygöns caicki jäänet Judast/ ne jotca caikesta Canssasta sinne paennet ja palainnet olit asuman Judan maalle:

<p>43:6 miehet, naiset ja lapset, kuninkaan tyttäret ja kaiken sen väen, jonka Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, oli jättänyt Gedaljan huostaan, joka oli Saafanin pojan Ahikamin poika, sekä profeetta Jeremian ja Baarukin, Neerian pojan.</p>	<p>6. Miehet ja vaimot ja lapset, niin myös kuninkaan tyttäret, ja kaikki sielut, jotka Nebusaradan, huovinhaltia, Gedalian Ahikamin pojan, Saphanin pojan, haltuun oli jättänyt, ja propheta Jeremian ja Barukin Nerijan pojan.</p>	<p>43:6 Nimittäin: miehet/ vaimot ja lapset/ nijn myös Cuningan tyttäret/ ja caicki sielut jotca NebusarAdan sodanpäämies Gedalian Ahikamin pojan/ Saphanin pojan tygö oli jättänyt/ ja Prophetan Jeremian/ ja Baruchin Nerian pojan/</p>
<p>43:7 Ja he menivät Egyptin maahan, sillä he eivät kuulleet Herran ääntä. Ja niin he tulivat Tahpanheeseen.</p>	<p>7. Ja menivät Egyptin maalle, sillä ei he tahtoneet kuulla Herran ääntä, ja tulivat Tahpanhekseen.</p>	<p>ja menit Egyptin maalle: 43:7 Sillä ei he tahtonet cuulla HERran ändä/ ja tulit Thaphanexeen.</p>
<p>43:8 Ja tämä Herran sana tuli Jeremialle Tahpanheessa:</p>	<p>8. Ja Herran sana tapahtui Jeremialle Tahpanheksessa ja sanoi:</p>	<p>43:8 JA HERran sana tapahdui Jeremialle Thaphanexes/ ja sanoi:</p>
<p>43:9 "Ota käsiisi suuria kiviä ja kätke ne muurilaastiin, tiilikivipenkereeseen, joka on faraon linnan oven edustalla Tahpanheessa, juutalaisten miesten nähden.</p>	<p>9. Ota kätees suuret kivet, ja kaiva ne maahan tiilipätsiin, joka on Pharaon huoneen oven kohdalla Tahpanheksessa, niin että Juudan miehet sen näkevät.</p>	<p>43:9 Ota suuret kiwet ja caiwa ne maahan tijlipädzijn/ joca on Pharaon huonen owen cohdalla Thaphanexes/ nijn että Judan miehet sen näkewät.</p>
<p>43:10 Ja sano heille: Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Katso, minä lähetän hakemaan palvelijani Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan, ja asetan hänen valtaistuimensa näiden kivien päälle, jotka minä olen kätkenyt, ja hän on levittävä loistomattonsa niiden yli.</p>	<p>10. Ja sano heille: näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: katso, minä lähetän ja annan noutaa palveliani Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, ja asetan hänen istuimensa näiden kivien päälle, jotka minä olen tähän maahan kaivanut; ja hän on paneva majansa sen päälle.</p>	<p>43:10 Ja sano heille: näin sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: Cadzo/ minä lähetän/ ja annan nouta palweliani/ NebucadNezarin Babelin Cuningan/ ja asetan hänen istuimens näiden kiwein päälle/ jotca minä olen tähän maahan caiwanut/ ja hän on panewa majans sen päälle.</p>
<p>43:11 Ja hän tulee ja lyö Egyptin maata: joka ruton oma, se ruttoon, joka vankeuden, se vankeuteen, joka miekan, se miekkaan!</p>	<p>11. Ja hän on tuleva ja lyövä Egyptin maata; jotka kuolemaan (aiotut ovat), ne (joutuvat) kuolemaan, ja jotka vankiuteen, ne vankiuteen, ja jotka miekkaan, ne miekkaan.</p>	<p>43:11 Ja hän on tulewa ja lyöpä Egyptin maata/ ja tappawa kenengä hän sijnä osa/ ja wiemän fangina pois jonga hän osa/ ja miecalla lyömän kenengä hän osa.</p>
<p>43:12 Ja minä sytytän Egyptin jumalien temppelit tuleen, ja hän polttaa ne ja vie jumalat pois saaliinansa. Ja hän puhdistaa Egyptin maan syöpäläisistä, niinkuin paimen puhdistaa vaatteensa syöpäläisistä, ja lähtee sieltä vammautonna.</p>	<p>12. Ja minä sytytän tulen epäjumalain huoneisiin Egyptissä, niin että hän polttaa ja vie heidät pois; ja hänen pitää puettaman itsensä Egyptin maahan, niinkuin paimen puettaa itsensä hameesensa, ja pitää menemän sieltä matkaansa rauhassa.</p>	<p>43:12 Ja minä sytytän tulen epäjumalain huonesijn Egyptis/ nijn että hän poltta ja wie heidän pois: ja hänen pitä puettaman idzens Egyptin maahan/ nijncuin paimen puetta idzens hameseens/ ja pitä menemän siellä matcans rauhas.</p>

43:13 Ja hän murskaa patsaat Egyptin maan Beet-Semeksestä, ja Egyptin jumalien temppelit hän polttaa tulella."	13. Ja hänen pitää murskaksi lyömän Betsemeksen patsaat Egyptissä, ja polttaman Egyptin epäjumalain huoneet tulella.	43:13 Ja hänen pitä murscaxi lyömän BethSemexen cuwapadzat/ ja polttaman Egyptin epäjumalain kircot tulella.
44 LUKU	44 LUKU	XLIV. Lucu
44:1 Sana, joka tuli Jeremialle kaikkia niitä juutalaisia vastaan, jotka asuivat Egyptin maassa, asuivat Migdolissa, Tahpanheessa, Noofissa ja Patroksen maakunnassa; se kuului:	1. Tämä on se sana, joka Jeremialle tapahtui, kaikista Juudalaisista, jotka Egyptin maalla asuivat, jotka asuivat Migdolissa, Tahpanheksessa, Nophissa, Patroksen maalla, ja sanoi:	44:1 TÄmä on se sana cuin Jeremialle tapahdui/ caikist Judalaisist jotca Egyptin maalla asuit/ nimittäin/ Migdalis/ Thaphanexes/ Nophis/ ja nijstä jotca Pathroxen maalla asuit/ ja sanoi:
44:2 "Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Te olette nähneet kaiken sen onnettomuuden, jonka minä olen antanut tulla Jerusalemille ja kaikille Juudan kaupungeille. Katso, ne ovat nyt raunioina, eikä niissä asukasta ole,	2. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: te olette nähneet kaiken sen pahan, jonka minä olen antanut tulla Jerusalemin päälle, ja kaikkein Juudan kaupunkein päälle; ja katso, tänäpänä ovat ne hävitettynä, niin ettei kenkään niissä asu:	44:2 Näitä sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: te oletta nähnet caiken sen pahan/ jonga minä olen andanut tulla Jerusalemin päälle/ ja caickein Judan Caupungein päälle/ ja cadzo/ tänäpän ne owat autiat/ nijn ettei kengän nijsä asu.
44:3 heidän pahuutensa tähden, jota he tekivät, vihoittaen minut, kun menivät ja polttivat uhreja muille jumalille, palvelivat niitä, joita he eivät tunteneet, eivät he ettekä te eivätkä teidän isänne.	3. Heidän pahuutensa tähden, jonka he tekivät vihoittaen minua, ja menivät ja suitsuttivat ja palvelivat muita jumalia, joita ei he, eli te, eikä teidän isänne tunteneet.	44:3 Ja se heidän pahudens tähden/ jonga he teit/ että he wihoitaisit minun/ ja menit ja suidzutit ja palwelit muita jumalita/ joita ei he eli te/ eikä teidän Isän tundenet.
44:4 Ja varhaisesta alkaen minä lähetin teidän tyköne kaikki palvelijani, profeetat, sanomaan: 'Älkää tehkö näitä kauhistuksia, joita minä vihaan.'	4. Ja minä lähetin varhain ja usein teidän tyköne kaikki palveliani prophetat, ja käskin teille sanoa: älkää tehkö senkaltaisia kauhistuksia, joita minä vihaan;	44:4 Ja minä lähetin joca paickaan teidän tygön caicki minun palweliani Prophetat/ ja käskin teille sano: älkät tehkö sencaltaisia cauhistuxia/ joita minä wihan.
44:5 Mutta he eivät kuulleet, eivät korvaansa kallistaneet, niin että olisivat kääntyneet pois pahuudestansa ja lakanneet polttamasta uhreja muille jumalille.	5. Mutta ei he totelleet, eikä kallistaneet korviansa kääntymään pahuudestansa, ja ei suitsuttamaan muille jumalille.	44:5 Mutta ei he totellet/ eikä cumartanet corwians heidän pahudens tähden/ että he olisit kääändänet idzens/ ja ei suidzuttanet muille jumalille.

<p>44:6 Ja niin vuoti minun kiivastukseni ja vihani alas ja paloi Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin kaduilla, ja ne tulivat raunioiksi, autioiksi, niinkuin ne tänä päivänä ovat.</p>	<p>6. Sentähden syttyi myös minun vihani ja julmuuteni, ja paloi Juudan kaupunkein päällä, ja Jerusalemin katuin päällä, niin ne ovat kukistetuksi ja autioiksi tulleet, niinkuin se tänäpäpä löydetään.</p>	<p>44:6 Sentähden syttyi myös minun wihan ja julmuden/ ja paloi Judan Caupungein päällä/ ja Jerusalemin catuin päällä/ nijn että he owat cukistetuxi ja autiaxi tullet/ nijncuin se tänäpäpä löytän.</p>
<p>44:7 Ja nyt sanoo Herra, Jumala Sebaot, Israelin Jumala, näin: Miksi tuotate itsellenne suuren onnettomuuden, hävitätte miehet ja vaimot, lapset ja imeväiset Juudasta, niin ettette jätä itsestänne jäännöstkään?</p>	<p>7. Nyt, näin sanoo Herra Jumala Zebaot, Israelin Jumala: miksi te teette tämän suuren pahan vastaan omaa henkeänne? että teidän seassanne pitää hävitettämän sekä mies että vaimo, sekä lapset että imeväiset Juudasta, ja ei pidä yhtään teistä jäämän,</p>	<p>44:7 Nyt/ nijn sano HERra Jumala Zebaoth Israelin Jumala: mixi te teette tämän suuren pahan wastian teidän oman hengen? että teidän seasan pitää häwitettämän sekä mies että vaimo/ sekä lapset että imewäiset Judasta/ ja ei pidä yhtän teistä jäämän.</p>
<p>44:8 Te vihoitate minut kättenne töillä, kun poltatte uhreja muille jumalille Egyptin maassa, johon te olette tulleet, täällä muukalaisina asumaan. Niin te tuotate itsellenne häviön ja tulette kiroussanaksi ja häväistykseksi kaikissa maan kansoissa.</p>	<p>8. Että te niin vihoitate minun kättenne töillä, ja suitsutate muille jumalille Egyptin maalla, johon te olette menneet asumaan, että teidän pitää hävitetyksi, ja kiroukseksi ja häväistykseksi kaikkein pakanain seassa maan päällä tuleman.</p>	<p>44:8 Että te nijn wihoitate minun teidän kättenne töillä/ ja suidzutatte muille jumalille Egyptin maalla/ cunga te oletta mennet asuman/ että teidän pitää häwitetyxi/ ja kirouxexi ja häwäistyxexi caickein pacanain seas maan päällä tuleman.</p>
<p>44:9 Oletteko unhottaneet isäinne pahat teot ja Juudan kuningasten pahat teot ja heidän vaimojensa pahat teot, omat pahat tekonne ja vaimojenne pahat teot, mitä he ovat tehneet Juudan maassa ja Jerusalemin kaduilla?</p>	<p>9. Oletteko te unhottaneet isäinne onnettomuuden, Juudan kuningasten onnettomuuden, heidän emäntäinsä onnettomuuden, niin myös teidän oman onnettomuutenne, ja teidän emäntäinne onnettomuuden, joka teille on tapahtunut Juudan maalla ja Jerusalemin kaduilla?</p>	<p>44:9 Olettaco te unhottanet teidän Isäin onnettomuden/ Judan Cuningasten onnettomuden/ heidän emändäins onnettomuden/ siihen myös teidän oman onnettomudenne/ ja teidän emändäin onnettomuden/ joca teille on tapahtunut Judan maalla ja Jerusalemin catuilla?</p>
<p>44:10 He eivät ole murtuneet tähän päivään asti, eivät pelkää, eivät vaella minun lakini ja minun käskyjeni mukaan, jotka minä olen antanut teille ja teidän isillenne.</p>	<p>10. Kuitenkin ei he vielä ole tähän päivään asti itsiänsä nöyryyttäneet, ja ei myös mitään pelkää; ja ei vaella minun laissani ja säädyissäni, jotka minä teidän eteenne ja teidän isäinne eteen pannut olen.</p>	<p>44:10 Cuitengin ei he vielä ole tähän päiwän asti idzens nöyryttänet/ ja ei myös mitän pelkä. Ja ei waella minun Laisani ja oikeuxisani/ jotca minä teidän ja teidän Isäinne eteen pannut olen.</p>
<p>44:11 Sentähden, näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Katso, minä käännän kasvoni teitä vastaan onnettomuudeksi, hävittääkseni koko Juudan.</p>	<p>11. Sentähden sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala näin: katso, minä panen minun kasvoni teitä vastaan onnettomuudeksi, ja koko Juudan pitää hävitetyksi tuleman.</p>	<p>44:11 Sentähden sano HERra Zebaoth Israelin Jumala näin: cadzo/ minä panen minun caswoni teitä wastian onnettomudexi/ ja coco Judan pitää häwitetyxi tuleman.</p>

<p>44:12 Ja minä tempaan pois Juudan jäännöksen, ne jotka käänsivät kasvonsa Egyptin maata kohti mennäkseen siellä muukalaisina asumaan, ja he hukkuvat kaikki. Egyptin maassa he kaatuvat miekkaan, hukkuvat nälkään, pienimmästä suurimpaan asti he kuolevat miekkaan ja nälkään; ja he tulevat kiroukseksi ja kauhistukseksi, kiroussanaksi ja häväistykseksi.</p>	<p>12. Ja minä otan jääneet Juudasta, jotka ovat kasvonsa tavoittaneet mennäksensä Egyptin maalle, asumaan siellä, ja he kaikki pitää lopetettaman, Egyptin maalla pitää heidän miekalla kaatumen ja nälällä hukkuman, sekä pienet että suuret; heidän pitää kuoleman miekalla ja nälällä, ja pitää tuleman sadatukseksi, ihmeeksi, kiroukseksi ja häväistykseksi.</p>	<p>44:12 Ja minä otan jääneet Judasta jotka ovat kasvons tavoittaneet mennäksensä Egyptin asuman/ he kaikki pitää lopetettaman Egyptin maalla/ miecalla heidän pitää caatumen ja näljällä hukkuman sekä pienet että suuret: heidän pitää cuoleman miecalla ja näljällä/ ja pitää tuleman sadatuxexi/ ihmexi/ kirouxexi ja häväistyexexi.</p>
<p>44:13 Ja minä rankaisen niitä, jotka asuvat Egyptin maassa, niinkuin minä rankaisin Jerusalemla, miekalla, nälällä ja rutolla.</p>	<p>13. Minä tahdon rangaista Egyptin maan asuvaisia miekalla, nälällä ja rutolla, niinkuin minä tein Jerusalemlle;</p>	<p>44:13 Minä tahdon myös rangaista Egyptin maan asuvaisia miecalla/ näljällä ja rutolla/ ikänäns cuin minä tein Jerusalemlle.</p>
<p>44:14 Ei jää pakoontäisseitä, ei pelastuneita Juudan jäännöksestä, niistä, jotka ovat tulleet asumaan muukalaisina täällä Egyptin maassa, eivätkä he palaa Juudan maahan, jonne heidän sielunsa halajaa jälleen, heidän siellä asuaksensa; sillä sinne on palaava vain muutamia pakolaisia."</p>	<p>14. Niin ettei Juudan jääneistä ketään pidä pääsemän eikä jäämän, jotka kuitenkin sitä varten tänne Egyptin maalle asumaan tulleet ovat, että he taas Juudan maalle palajaisivat, johonka he mielellänsä jälleen asumaan tulisivat; mutta ei heidän pidä sinne palajaman, paitsi niitä, jotka täältä pakenevat.</p>	<p>44:14 Nijn ettei Judan jääneistä ketän pidä pääsemän eikä jäämän/ jotca cuitengin sitä warten tänne Egyptin maalle mennet owat/ asuman täällä/ että he taas Judan maalle tulisit/ johonga he mielelläns jälleens asuman tulisit/ mutta ei heidän pidä sinne pääsemän/ paidzi nijtä jotca teildä pakenewat.</p>
<p>44:15 Mutta kaikki miehet, jotka tiesivät vaimojensa polttavan uhreja muille jumalille, ja kaikki naiset, jotka seisovivat siellä suurena joukkona, ja kaikki kansa, joka asui Egyptin maassa, Patroksessa, vastasivat Jeremialle sanoen:</p>	<p>15. Niin kaikki ne miehet vastasivat Jeremiaa, jotka kyllä tiesivät, että heidän emäntänsä muille jumalille olivat suitsuttaneet, niin myös kaikki vaimot, joita siellä suuri joukko oli, ja kaikki kansa, jotka Egyptin maalla, Patroksessa asuivat, ja sanoivat:</p>	<p>44:15 Nijn caicki ne miehet wastaisit Jeremialle/ jotca kyllä tiesit että heidän emändäns muille jumalille olit pyhä sawua suidzuttanet: ja caicki waimot/ joita siellä suuri joucko oli/ caiken Canssan cansa/ jotca Egyptin maalla ja Pathroxes asuit/ ja sanoit:</p>
<p>44:16 "Mitä sinä olet Herran nimessä meille puhunut, siinä me emme sinua tottele;</p>	<p>16. Sen sanan jälkeen, jonka sinä meille Herran nimeen sanot, emme tahdo sinua suinkaan kuulla;</p>	<p>44:16 Sen sanan jälken/ jongas meille HERran nimeen sanot/ en me tahdo sinua suingan cuulla:</p>

<p>44:17 vaan me täytämme joka lupauksen, mikä suustamme on lähtenyt, poltamme uhreja taivaan kuningattarelle ja vuodatamme hänelle juomauhreja, niinkuin teimme me ja meidän isämme, meidän kuninkaamme ja ruhtinaamme Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin kaduilla; ja silloin meillä oli leipää yltäkyllin, ja meidän oli hyvä olla emmekä nähneet onnettomuutta.</p>	<p>17. Vaaan me tahdomme kaiketi tehdä kaiken sen sanan perään, joka meidän suustamme käy, ja tahdomme taivaan kuningattarelle suitsuttaa, ja hänelle juomauhria uhrata, niinkuin me ja meidän isämme, meidän kuninkaamme ja päämiehemme tehneet ovat Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin kaduilla. Silloin meillä oli leipää kyllä, ja me olimme autuaat, ja emme nähneet onnettomuutta.</p>	<p>44:17 Waan me tahdom tehdä caicki sen sanan perän/ joca meidän suustam käy/ ja tahdom taiwan Melechetille suidzutta/ ja hänelle juomauhria uhrata: nijncuin me ja meidän Isäm/ meidän Cuningam ja Päämiehem tehnet owat/ Judan Caupungeis ja Jerusalemin catuilla. Silloin meillä myös oli leipä kyllä/ ja me olimme autuat/ ja en me nähnet onnettomutta.</p>
<p>44:18 Mutta siitä asti, kun me lakkasimme polttamasta uhreja taivaan kuningattarelle ja vuodattamasta hänelle juomauhreja, on osanamme ollut kaiken puute ja hukkuminen miekkaan ja nälkään.</p>	<p>18. Mutta sittekuin kuin me lakkasimme suitsuttamasta taivaan kuningattarelle, ja juomauhria hänelle uhraamasta, niin me kaikki köyhiksi tulimme ja olemme miekan ja nälän kautta hukkuneet.</p>	<p>44:18 Mutta sijttecuin me lackaisimme suidzuttamast taiwan Melechetille/ ja juomauhria hänelle uhramast/ nijn me caicki köyhäxi tulimme/ ja olemme miecan ja näljän cautta huckunet.</p>
<p>44:19 Ja kun me poltamme uhreja taivaan kuningattarelle ja vuodatamme hänelle juomauhreja, niin miestemme luvattako teemme hänelle uhrikakkuja, hänen kuvansa muotoisia, ja vuodatamme hänelle juomauhreja?"</p>	<p>19. Ja vaikka me taivaan haltiattarelle suitsuttaisimme ja juomauhria uhraisimme, niin emme sitä tee ilman meidän miestemme tahtoa, kuin me hänelle leipiä leivomme ja juomauhria uhraamme.</p>	<p>44:19 Ja waicka me taiwan Melechetille suidzutaisim/ ja juomauhria uhraisimme/ nijn en me sitä tee ilman meidän miestem tahdota/ cosca me hänelle leipiä leiwomme/ ja juomauhria uhramme/ palwellaxem händä.</p>
<p>44:20 Silloin Jeremia sanoi kaikelle kansalle, miehille ja naisille, kaikelle kansalle, joka oli hänelle näin vastannut:</p>	<p>20. Silloin Jeremia sanoi kaikelle kansalle, sekä miehille että vaimoille, ja kaikelle kansalle, joka häntä niin vastannut oli sanoen:</p>	<p>44:20 SIlloin Jeremia sanoi caikelle Canssalle/ sekä miehille että waimoille/ ja caikelle Canssalle joca händä nijn wastannut oli:</p>
<p>44:21 "Eikö sitä uhrisavua, jota te olette suitsuttaneet Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin kaduilla, te ja teidän isänne, teidän kuninkaanne ja ruhtinaanne ja maan kansa, Herra muista ja pidä mielessänsä?"</p>	<p>21. Sepä se on, että Herra on muistanut sen suitsuttamisen, jonka Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin kaduilla tehneet olette, ynnä teidän isänne, kuningastenne, päämiestenne ja kaiken maakunnan kansan kanssa, ja pani sen sydämeensä.</p>	<p>44:21 Sepä se on/ että HERra on muistanut sen suidzuttamisen/ cuin te Judan Caupungeis ja Jerusalemin catuilla tehnet oletta/ ynnä teidän Isäin/ Cuningasten/ päämiesten/ ja caiken maacunnan Canssan cansa: ja nijn hän pani sen sydämeensä.</p>
<p>44:22 Eikä Herra voinut sitä enää kärsiä teidän tekojenne pahuuden tähden, kauhistusten tähden, joita te teitte, ja niin teidän maanne tuli raunioiksi ja autioksi ja kiroussanaksi, tuli asujattomaksi, niinkuin se tänä päivänä on.</p>	<p>22. Niin ettei Herra voinut teidän paha menoanne enään kärsiä ja niitä kauhistuksia, joita te teitte; joista myös teidän maanne on autioksi, ihmeeksi ja kiroukseksi tullut, niin ettei kenkään siinä asu, niinkuin tänäpäpä nähtävä on.</p>	<p>44:22 Nijn ettei hän woinut teidän paha menoan sillen kärsiä/ ja nijtä cauhistuxia/ joita te teitte: joista myös teidän maan on autiaxi/ ihmexi ja kirouxexi tullut/ nijn ettei kengän sijnä asu/ cuin tänäpäpä nähtäwä on.</p>

<p>44:23 Sentähden että te poltitte uhreja ja teitte syntiä Herraa vastaan, ette totelleet Herran ääntä ettekä vaeltaneet hänen lakinsa, käskyjensä ja säädöksiensä mukaan, sentähden tämä onnettomuus on kohdannut teitä, niinkuin nyt on tapahtunut."</p>	<p>23. että te suitsutitte, ja Herraa vastaan syntiä teitte, ja ette totelleet Herran ääntä, ette myös hänen laissansa, säädyissensä ja todistuksissansa vaeltaneet; sentähden myös tämä onnettomuus teille tapahtuu, niinkuin tänäpä nähtävä on.</p>	<p>44:23 Että te suidzutitte/ ja HERra wastaan syndiä teitte/ ja et te totellet HERran ändä/ et te myös hänen Laisans/ oikeudesans/ ja todistuxisans waeldanet. Sentähden myös tämä onnettomus teille tapahtu/ nijncuin tänäpä nähtävä on.</p>
<p>44:24 Jeremia sanoi vielä kaikelle kansalle ja kaikille naisille: "Kuulkaa Herran sana, kaikki Juuda, joka olet Egyptin maassa.</p>	<p>24. Ja Jeremia sanoi kaikelle kansalle ja kaikille vaimoille: kuulkaat Herran sanaa kaikki, jotka Juudasta Egyptin maassa olette.</p>	<p>44:24 Ja Jeremia sanoi caikelle Canssalle/ ja caikille waimoille: cuulcat HERran sana caicki jotca Judast Egyptin maasa oletta/</p>
<p>44:25 Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Mitä te ja teidän vaimonne olette suullanne puhuneet, sen te panette käsillänne täytäntöön, sanoen: 'Me täytämme lupauksemme, joilla olemme luvanneet polttaa uhreja taivaan kuningattarelle ja vuodattaa hänelle juomauhreja.' Niinpä pitää lupauksenne, pankaa lupauksenne täytäntöön!</p>	<p>25. Näin puhuu Herra Zebaot, Israelin Jumala, sanoen: te ja teidän vaimonne olette suullanne puhuneet ja käsillänne täyttäneet, mitä te sanoitte: meidän lupauksemme me kaiketi tahdomme pitää, jonka me taivaan kuningattarelle luvanneet olemme, että me hänelle pyhää savua suitsuttaisimme, ja juomauhria uhraisimme: te olette lupauksenne kyllä pitäneet, ja lupauksenne työllä täyttäneet.</p>	<p>44:25 Näin sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: te ja teidän waimon oletta teidän suullan puhunet/ ja teidän käsillän täyttänet/ mitä te sanoitta: Meidän lupauxemma me tahdomma pitä/ jonga me taiwan Melechetilte luwannet olemma/ että me hänelle pyhä sawua suidzutaisimme/ ja juomauhria uhraisimme. Te oletta teidän lupauxenna pitänet/ ja teidän lupauxen työllä täyttänet.</p>
<p>44:26 Sentähden kuulkaa Herran sana, kaikki Juuda, te jotka asutte Egyptin maassa: Katso, minä vannon suuren nimeni kautta, sanoo Herra: Totisesti, ei ole ainoakaan Juudan mies enää mainitseva suullaan minun nimeäni, niin että sanoisi: 'Niin totta kuin Herra, Herra elää' - ei koko Egyptin maassa.</p>	<p>26. Niin kuulkaat siis Herran sanaa, kaikki Juudasta, jotka Egyptin maalla asutte: katso, minä vannon suuren nimeni kautta, sanoo Herra: ettei minun nimeni pidä enään jonkun ihmisen suusta Juudasta koko Egyptin maassa nimitettämän, joka sanois: niin totta kuin Herra, Herra elää.</p>	<p>44:26 Nijn cuulcat sijs HERran sana caicki Judast/ jotca Egyptin maalla asutte: Cadzo/ minä wannon minun suuren nimeni cautta/ sano HERra: ettei minun nimen pidä sillen jongun ihmisen suusta Judast coco Egyptin maasa nimitettämän/ joca sanois: nijn totta cuin HERra Jumala elä.</p>
<p>44:27 Katso, minä valvon, mutta heille onnettomuudeksi, ei onneksi; ja jokainen Juudan mies, joka on Egyptin maassa, on hukkuva miekkaan ja nälkään, kunnes heistä on tullut loppu.</p>	<p>27. Katso, minä tahdon valvoa heitä vastaan heidän pahaksensa ja en heidän hyväksensä, niin että jokainen, joka Juudasta Egyptin maalla on, pitää miekalla ja nälällä hukkuman, siihenasti että he lopetetuksi tulevat.</p>	<p>44:27 Cadzo/ minä tahdon walwo heitä/ heidän pahaxens ja en hywäxens/ nijn että joca Judast Egyptin maalla on/ sen pitä miecalla ja näljällä huckuman/ siihenasti että he lopetetuxi tulewat.</p>

44:28 Vain vähäinen joukko miekasta pelastuneita on palajava Egyptin maasta Juudan maahan; ja Juudan koko jäännös, ne jotka tulivat Egyptin maahan, siellä muukalaisina asumaan, tulevat tietämään, kumpaisenko sana toteutuu, minun vai heidän.	28. Mutta jotka miekan välttävät, niiden pitää kuitenkin Egyptin maalta Juudan maahan vähässä joukossa palajaman. Ja niin pitää kaikki jääneet Juudasta, jotka Egyptin maahan asumaan menneet olivat, ymmärtämän, kummanko sanat todeksi joutuvat, minun vai heidän.	44:28 Mutta jotca miecan wälttävät/ nijn heidän pitä cuitengin Egyptin maalda Judan maahan wähäs joucos palajaman. Ja nijn pitä caicki jäänet Judast/ jotca Egyptin maahan asuman mennet olit/ ymmärtämän cummanga sanat todexi joutuwat/ Minun eli heidän.
44:29 Ja tämä on oleva sen merkinä, sanoo Herra, että minä rankaisen teitä tässä paikassa, tietääksenne, että minun sanani teitä vastaan toteutuvat, teille onnettomuudeksi:	29. Ja tämä olkoon teille merkiksi, sanoo Herra: sillä minä tahdon teitä tässä paikassa rangaista, että tietäisitte minun sanani tulevan todeksi, teille onnettomuudeksi;	44:29 JA tiedoxi/ sano HERra/ että minä teitä täsä paicas rangaista tahdon/ tietäxen minun sanani tulewan todexi teille onnettomudexi/ sano HERra näin:
44:30 Näin sanoo Herra: Katso, minä annan farao Hofran, Egyptin kuninkaan, hänen vihollistensa käsiin, niiden käsiin, jotka etsivät hänen henkeänsä, niinkuin minä olen antanut Sidkian, Juudan kuninkaan, Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan, käsiin, joka oli hänen vihollisensa ja etsi hänen henkeänsä."	30. Näin sanoo Herra: katso, minä tahdon hyljätä Pharao Hophran, Egyptin kuninkaan, hänen vihollistensa käsiin ja niiden käsiin, jotka hänen henkeänsä väijyvät, niinkuin minä Zedekiankin, Juudan kuninkaan, hylkäsin Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, hänen vihollistensa käteen, ja sen joka hänen henkeänsä väijyi.	44:30 Cadzo/ minä tahdon hyljätä Pharaon Haphran Egyptin Cuningan/ hänen wihollistens käsijn/ ja nijden käsijn jotca hänen hengens wäijywät/ nijncuin minä cedechiangin Judan Cuningan hyljännyt olin NebucadNezarin Babelin Cuningan hänen wihollisens käteen/ ja sen joca hänen hengens wäijyi.
45 LUKU	45 LUKU	XLV. Lucu
45:1 Sana, jonka profeetta Jeremia puhui Baarukille, Neerian pojalle, kun tämä kirjoitti nämä sanat kirjaan Jeremian suusta Juudan kuninkaan Joojakimin, Joosian pojan, neljäntenä hallitusvuotena; se kuului:	1. Tämä on se sana, jonka propheta Jeremia puhui Barukille Nerijan pojalle, kuin hän nämät sanat kirjoitti kirjaan Jeremian suusta, neljäntenä Jojakimin Josian pojan, Juudan kuninkaan vuonna, ja sanoi:	45:1 TÄmä on se sana/ cuin Propheta Jeremia puhui Baruchille Nerian pojalle/ cosca hän nämät sanat kirjoitti Jeremian suusta neljändenä Jojachimin Josian pojan Judan Cuningan vuonna/ ja sanoi:
45:2 "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala, sinusta, Baaruk:	2. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala, sinusta Baruk:	45:2 Näin sano HERra Zebaoth/ Israelin Jumala sinusta Baruch:
45:3 Sinä sanot: 'Voi minua! Sillä Herra on antanut minulle murhetta kipuni lisäksi; minä olen uupunut huokaamisestani enkä lepoa löydä.'	3. Sinä sanoit: voi nyt minua! kuinka on Herra vaivaa minun kivulleni lisännyt; minä huokaan minuni väsyksiin, ja en löydä lepoa.	45:3 Sinä sanot: woi minua/ cuinga on HERra waiwa minun kiwulleni lisännyt/ minä huocan minuni wäsyxin/ ja en löydä lepo.

45:4 Sano hänelle näin: Näin sanoo Herra: Katso, minkä olen rakentanut, sen minä hajotan, ja minkä olen istuttanut, sen minä revin irti; ja tämä kohtaa koko maata.	4. Sano hänelle näin: näin sanoo Herra: katso, mitä minä rakensin, sen minä kukistan, ja mitä minä istutin, sen minä hävitän, niin myös koko tämän maan.	45:4 Sanos hänelle näin: Näin sano HERra/ cadzo/ mitä minä rakensin/ sitä minä ricon/ ja mitä minä istutin/ sitä minä häwitän/ nijn myös coco tämän maan.
45:5 Sinä pyydät itsellesi suuria! Älä pyydä; sillä katso, minä tuotan onnettomuuden kaikelle lihalle, sanoo Herra. Mutta sinulle minä annan henkesi saaliiksi, mihin paikkaan sinä menetkin."	5. Ja sinä etsit itselles suuria kappaleita. Älä niitä pyydä, sillä katso, minä tahdon antaa tulla onnettomuuden kaikelle lihalle, sanoo Herra; mutta sinun sielus minä tahdon sinulle niinkuin saaliin antaa joka paikassa, kuhunka sinä vaellat.	Ja sinä edzit idzelles suuria cappalita. 45:5 Älä nijtä pyydä/ sillä cadzo/ minä tahdon anda tulla onnettomuden caikelle lihalle/ sano HERra/ mutta sinun sielus minä tahdon sinulle nijncuin saalin anda/ cuhungas waellat.
46 LUKU	46 LUKU	XLVI. Lucu
46:1 Herran sana, joka tuli profeetta Jeremialle pakanakansoja vastaan.	1. Tämä on Herran sana, joka tapahtui propheta Jeremialle, pakanoita vastaan,	46:1 TÄmä on HERran sana/ joca tapahtui Prophetalle Jeremialle caickia pacanoita wastan.
46:2 Egyptiä vastaan: Farao Nekon, Egyptin kuninkaan, sotajoukkoa vastaan, joka oli Eufrat-virran rannalla Karkemiissa ja jonka Nebukadressar, Baabelin kuningas, voitti Juudan kuninkaan Joojakimin, Joosian pojan, neljäntenä hallitusvuotena.	2. Egyptiä vastaan, Pharao Nekon, Egyptin kuninkaan, joukkoa vastaan, joka on Phratin virran tykönä Karkemiksessa, jonka Nebukadnetsar, Babelin kuningas, löi neljäntenä Jojakimin Josian pojan, Juudan kuninkaan, vuonna.	46:2 Egyptiä wastan. Pharaon Nechon Egyptin Cuningan joucko wastan/ joca oli Phrathin wirran tykönä Charchemis/ jonga NebucadNezar Babelin Cuningas löi neljändenä Jojachimin Josian pojan Judan Cuningan vuonna.
46:3 "Varustakaa pienet ja suuret kilvet, käykää tänne taisteluun.	3. Valmistakaa kilpi ja keihäs, ja lähtekää sotaan.	46:3 Walmistacat kilpi ja keihäs/ ja lähtekät tappeluxeen/
46:4 Valjastakaa hevoset, nouskaa ratsujen selkään, käykää esiin kypärit päässä. Kiilloittakaa keihäät, puukeaa yllenne rintahaarniskat.	4. Valjastakaa hevoset, ja antakaa ratsastajat astua hevosten selkään; pankaat rautalakit päähänne, teroittakaa keihäät, puukekaa rautahame yllenne.	46:4 Waljastacat hewoiset/ ja andacat radzastajat astu hewoisten selkään/ pangat rautalakit päähän/ ja teroittacat keihät/ ja pukecat rautahame päälle.
46:5 Miksi minä näen heidän peljästyvän, peräytyvän? Heidän sankarinsa sortuvat. He syöksyvät pakoon eivätkä käänny; kauhistus on kaikkialla, sanoo Herra.	5. Mutta kuinka minä näen heidät epäileväiseksi ja takaperin ajetuksi, ja heidän sankarinsa lyödyksi; he pakenevat, niin etteivät he katso taaksensa, hämmästys on joka taholta, sanoo Herra.	46:5 Mutta cuinga se tapahtu/ minä näen heidän epäilewäisexi ja pakenewaisexi/ ja heidän Sangarins lyödyxi. Ne pakenewat/ nijn ettei he cadzo mitän ymbärillens/ hämmästys on joca tahwolla/ sano HERra.
46:6 Ei pääse nopea pakoon, ei sankari pelastu; pohjan puolella, Eufrat-virran vierellä he kompastuvat ja kaatuvat.	6. Nopsa ei taida paeta eikä väkevä päästä: pohjaan päin Phratin virran tykönä ovat he kaatuneet ja maahan lyödyt.	46:6 Nopsa ei taida paeta eikä wäkewä päästä/ pohja päin Phrathin wirran tykönä owat he caatunet ja maahan lyödyt.

46:7 Kuka on tuo, joka nousee niinkuin Niilivirta, jonka vedet vyöryvät kuin virrat?	7. Kussa on nyt se, joka tänne menee ylös niinkuin virta? ja hänen aaltonsa nousevat kuin virrat?	46:7 Cusa on nyt se joca tänne meni ylös nijncuin wirta/ ja hänen aldons nostit idzens nijncuin wirrasa:
46:8 Egypti nousee niinkuin Niilivirta, sen vedet vyöryvät kuin virrat; se sanoo: 'Minä nouden ja peitän maan, hävitän kaupungin ja siinä asuwait.'	8. Egypti menee ylös niinkuin virta, ja hänen aaltonsa nostavat itsensä niinkuin virrat, ja sanoo: minä tahdon mennä ylös, ja peittää maan, ja hävittää kaupungin ynnä niiden kanssa, jotka siinä asuvat.	46:8 Egypti meni ylös nijncuin wirta/ ja hänen aldons nostit idzens nijncuin wirrasa/ ja sanoi: Minä tahdon mennä ylös/ ja peittä maan ja häwittä Caupungin/ ynnä nijden cansa jotca sijnä asuwat.
46:9 Hyökätkää, hevoset, ajakaa hurjasti, vaunut! Lähtekööt liikkeelle sankarit, etiopialaiset ja puutilaiset, kilven käyttäjät, ja luudilaiset, jousen käyttäjät, jousen jännittäjät!	9. Istukaat hevosten päälle, samotkaat lentäen vaunuilla, antakaat sankarit mennä ulos, Etiopialaiset ja Lybiasta kilven kantajat, ja ampujat Lydiasta.	46:9 Istucat hewoisten päälle/ culjeskelcat matcan waunuilla/ andacat Sangarit mennä ulos/ Ethiopialaiset ja Lybiasta/ ja ambujat Lydiasta.
46:10 Tämä päivä on Herran, Herran Sebaotin, päivä, koston päivä, jona hän kostaa vihollisillensa; miekka syö ja tulee kylläiseksi, juopuu heidän verestänsä, kun Herralla, Herralla Sebaotilla, on uhriseurastus pohjoisessa maassa, Eufratvirran varrella.	10. Sillä tämä on Herran, Herran Zebaotin päivä, kostopäivä, että hän kostais vihollisiansa: miekan pitää syömän ja heidän verestänsä täyteen tuleman ja juopuman; sillä heidän pitää tuleman Herralle, Herralle Zebaotille teurasuhriksi pohjan maalla, Phratin virran tykönä.	46:10 Sillä tämä on HERran HERran Zebaothin päiwä/ costopäiwä/ että hän costais hänen wihollisillens/ miecan pitää syömän ja heidän werestäns täyten tuleman/ sillä heidän pitä tuleman HERralle HERralle Zebaothille teurasuhrixi pohjan maalle Phrathin wirran tykönä.
46:11 Mene Gileadiin, hae balsamia, sinä neitsyt, tytär Egypti - turhaan sinä paljon lääkkeitä hankit: ei kasva haavasi umpeen.	11. Mene ylös Gileadiin ja tuo voidetta, sinä neitsy, Egyptin tytär; mutta se on turha, että paljon parannusta etsit, et sinä kuitenkaan tule terveeksi.	46:11 Mene ylös Gileadijn/ ja tuo woidetta sinä neidzy/ tytär Egyptist/ mutta se on turha/ että paljon parannusta edzit/ et sinä cuitengan tule terwexi.
46:12 Kansat kuulevat sinun häpeäsi, ja sinun valitushuutosi täyttää maan, sillä sankari kompastuu sankariin, yhdessä he kaatuvat molemmat."	12. Sinun häpys on tullut tiettäväksi pakanain seassa, sinun valitustas on maa täynnänsä; sillä toinen sankari kaatuu toisen päälle, ja molemmat makaavat yhdessä ylösalaisin.	46:12 Sinun häpys on tullut tiettäwäxi pacanain seas/ sinun walitustas on maa täynäns: Sillä toinen Sangari caatu toisen päälle/ ja molemmat macawat yhdes ylösalaisin.
46:13 Tämä on se sana, jonka Herra puhui profeetta Jeremialle, ilmoittaen Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan, tulevan lyömään Egyptin maata.	13. Tämä on Herran sana, jonka hän puhui propheta Jeremialle, kuin Nebukadnetsar, Babelin kuningas, läksi matkaan lyömään Egyptin maata:	46:13 TÄMä on HERran sana/ cuin hän puhui Prophetalle Jeremialle/ cosca NebucadNesar Babelin Cuningas läxi matcan lyömän Egyptin maata:

46:14 "Julistakaa Egyptissä ja kuuluttakaa Migdolissa, kuuluttakaa Noofissa ja Tahpanheessa, ja sanokaa: 'Astu esiin, ole valmis, sillä miekka syö sinun ympärilläsi.'	14. Ilmoittakaat se Egyptissä ja kuuluttakaat Migdolissa, antakaat kuulla Nophissa ja Tahpanheksessa, ja sanokaat: seiso, valmista sinus, sillä miekan pitää syömän kaikki, mitä sinun ympärillä on.	46:14 Ilmoittacat se Egyptis/ ja sanocat Migdalis/ andacat cuulla Nophis ja Thachpanexes/ ja sanocat: laita idzes tuexi/ sillä miecan pitä syömän caicki mitä sinun ymbärillä on.
46:15 Miksi ovat sinun urhosi maahan syösty? He eivät pysyneet pystyssä, sillä Herra heidät nujersi.	15. Kuinka se on, että sinun väkeväs kaatuvat maahan, ja ei taida pysyä seisoalla? sillä Herra on niin lykännyt heidät ylösalaisin.	46:15 Cuinga se on/ että sinun wäkwäs caatuwat maahan/ ja ei taida pysy seisoalla? 46:16 HERra on nijn lykännyt heidän ylösalaisin
46:16 Hän saattoi monet kompastumaan, ja he kaatuivat toinen toisensa päälle ja sanoivat: 'Nouse! Palatkaamme kansamme luo ja synnyinmaahamme hävittäjän miekkaa pakoon.'	16. Hän tekee, että monta heistä kaatuvat, että yksi toisen kanssa makaa maassa ylösalaisin. Niin he sanoivat: ylös, käykäämme meidän kansamme tykö isäimme maahan jälleen, murhaajan miekan edestä.	hän teke että monda heistä caatuwat/ että yxi toisen cansa maca maasa ylösalaisin. Nijn he sanoit: Ylös/ lähtekäm meidän Canssam tygö meidän Isämme maahan jällens/ julman miecan edest.
46:17 Siellä huudetaan: 'Farao, Egyptin kuningas, on hukassa! Hän on lyönyt laimin aikansa.'	17. Sitä siellä huudettakoon; Pharao Egyptin kuningas on metelin nostanut: ei hän ole pitänyt määrättyä aikaansa.	46:17 Sitä siellä huuttacon/ Pharao Egyptin Cuningas on ylpia/ ei hän ole pitänyt hänen määrätty aicans.
46:18 Niin totta kuin minä elän, sanoo kuningas - Herra Sebaot on hänen nimensä: hän tulee, hän joka on kuin Taabor vuorten joukossa, kuin merestä ylenevä Karmel.	18. Niin totta kuin minä elän, sanoo se Kuningas, jonka nimi on Herra Zebaot, hänen pitää tuleman niin (korkiana) kuin Tabor on vuorten seassa, ja niinkuin Karmel on meren tykönä.	46:18 Nijn totta cuin minä elän/ sano se Cuningas joca cudzutan HERra Zebaoth/ hänen pitä tuleman nijn corkiana/ cuin Thaborin wuori on vuorten seas/ ja nijncuin Carmeli on meren tykönä.
46:19 Tee itsellesi matkavarusteet, sinä valtiatar, tytär Egypti; sillä Noof tulee autioksi, hävitetään asujattomaksi.	19. Laita itses matkustamaan, sinä tytär, asuvainen Egyptissä; sillä Nophin pitää autioksi tuleman ja poltettaman, niin ettei kenenkään pidä siellä asuman.	46:19 Laita idzes matcustaman sinä tytär asuwainen Egyptis/ sillä Nophin pitä autiaksi tuleman ja poltettaman/ nijn ettei kenengän pidä siellä asuman.
46:20 Kaunis hieho on Egypti. Paarma tulee, tulee pohjoisesta!	20. Egypti on juuri kaunis vasikka; mutta teurastaja tulee kaiketi pohjoisesta.	46:20 EGYpti on juuri caunis wasicka: mutta teurastaja tule pohjasta.
46:21 Palkkasoturitkin, jotka sillä on keskellänsä, nuo syöttövasikkain kaltaiset, nekin kääntyvät pakoon kaikki tynni: he eivät kestä; sillä heidän hätänsä päivä on tullut heidän päällensä, heidän rangaistuksensa aika.	21. Ja hänen päivämiehensä, jotka siinä asuvat, ovat myös kuin syötetyt vasikat; mutta heidän pitää kumminkin palajaman, kaikki tuleman karkuriksi, ja ei taitaman pysyä; sillä heidän onnettomuutensa päivä pitää heidän päällensä tuleman, heidän rangaistuksensa aika.	46:21 Ja päiwämiehet/ jotca sijnä asuwat/ owat myös cuin syötetyt wasicat/ mutta heidän pitä cummingin palajaman/ caicki tuleman carcurixi/ ja ei taitaman pysy: sillä heidän onnettomudens päiwän pitä heidän päällens tuleman/ nimittäin/ heidän rangaistuxens aica.

46:22 Se sähisee kuin käärme mennessänsä, sillä ne tulevat sotavoimalla ja käyvät sen kimppuun kirveillä, niinkuin puiden hakkaajat.	22. He tulevat havisten niinkuin kärmeet, ja tulevat sotajoukon voimalla, ja tulevat kirveillä hänen päällensä, niinkuin puiden hakkaajat.	46:22 He tulewat hawisten nijncuin kärmet/ ja tulewat sotajoucon woimalla/ ja tuowat kirweitä heidän päällens/ nijncuin puiden hackajat.
46:23 He kaatavat siltä metsän, sanoo Herra, tuon määrättömän suuren, sillä heitä on enemmän kuin heinäsiirkoja, he ovat lukemattomat.	23. Heidän pitää hävittämän hänen metsänsä, sanoo Herra, ettei pidä voitaman lukea; sillä heitä on enempi kuin heinäsiirkoja, joita ei kenkään lukea taida.	46:23 Heidän pitä häwittämän heidän medzäsäns/ sano HERra/ ettei pidä woitaman luke: sillä heitä on enä cuin heinäsiirkoja/ joita ei kengän woi luke.
46:24 Häpeään joutuu tytär Egypti, hänet annetaan pohjoisen kansan käsiin.	24. Egyptin tytär häpee, sillä hän on pohjoisen kansan käsiin annettu.	46:24 Tytär Egypti häpeä/ sillä hän on pohjalaisen Canssan käsijn annettu.
46:25 Herra Sebaot, Israelin Jumala, sanoo: Katso, minä rankaisen Aamonian, joka on Noossa, niin myös faraota ja Egyptiä, sen jumalia ja sen kuninkaita, sekä faraota että niitä, jotka häneen turvaavat.	25. Herra Zebaot, Israelin Jumala sanoo: katso, minä tahdon rangaista Noon holhojan, ja Pharaon ja Egyptin, heidän jumalainsa ja kuningastensa kanssa, ja Pharaon kaikkein niiden kanssa, jotka häneen luottavat:	46:25 HERra Zebaoth Israelin Jumala sano: cadzo/ minä tahdon rangaista Noon Canssa/ ja Pharaon ja Egyptin/ heidän jumalains ja Cuningastens cansa/ ja Pharaon caickein nijden cansa/ jotca häneen idzens luottawat/
46:26 Ja minä annan heidät niiden käsiin, jotka etsivät heidän henkeänsä, Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan, käsiin ja hänen palvelijainsa käsiin. Mutta sen jälkeen siellä asutaan niinkuin muinaisina aikoina, sanoo Herra.	26. Niin että minä annan heidät niiden käsiin, jotka heidän henkeänsä väijyvät, ja Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan käsiin, ja hänen palveliainsa käsiin; ja sitte pitää (siinä) asuttaman, niinkuin muinenkin, sanoo Herra.	46:26 Nijn että minä annan heidän nijden käsijn/ jotca heidän hengens wäijywät/ ja NebucadNezarin Babelin Cuningan ja hänen palwelioittens käsijn/ ja sijtte pitä sinusta asuttaman/ nijncuin muinengin/ sano HERra.
46:27 Mutta sinä, minun palvelijani Jaakob, älä pelkää, älä säiky, Israel. Sillä katso, minä pelastan sinut kaukaisesta maasta, sinun jälkeläisesi heidän vankeutensa maasta. Ja Jaakob on palajava, elävä rauhassa ja turvassa, kenenkään peljättämättä.	27. Mutta sinä minun palveliani Jakob, älä mitään pelkää, ja sinä Israel, älä mitään epäile; sillä katso, minä autan sinua kaukaa, ja sinun siemenes vankiutensa maasta, niin että Jakobin pitää tuleman jälleen, ja oleman rauhassa ja levossa, ja ei pidä kenenkään häntä peljättämän.	46:27 MUTta sinä minun palweliani Jacob älä mitän pelkä/ ja sinä Israel älä mitän epäile: Sillä cadzo/ minä autan sinua cauca/ ja sinun siemenes hänen fangiudens maasta/ nijn että Jacobin pitä tuleman jällens/ ja oleman rauhas/ ja hänellä kyllä oleman/ ja ei pidä kenengän händä peljättämän.
46:28 Sinä, minun palvelijani Jaakob, älä pelkää, sanoo Herra, sillä minä olen sinun kanssasi. Minä teen lopun kaikista kansoista, joiden sekaan minä olen sinut karkoittanut; mutta sinusta minä en loppua tee: minä kuritan sinua kohtuudella, mutta rankaisematta minä en sinua jätä."	28. Sentähden älä mitään pelkää, sinä Jakob minun palveliani, sanoo Herra, sillä minä olen sinun tykönäs; sillä minä lopetan kaikki pakanat, kuhunka minä olen sinut ajanut; mutta en minä sinua lopeta, vaan tahdon kurittaa sinua kohtuudella, ja en sinua peräti rankaisematta pidä.	46:28 Sentähden älä mitään pelkä sinä Jacob minun palweliani/ sano HERra/ sillä minä olen sinun tykönäs. Minä lopetan caicki pacanat/ cuhunga minä olen sinun ajanut. Mutta en minä sinua lopeta/ waan tahdon curitta sinua cohtudella/ ja en sinua peräti wiatoinna pidä.

47 LUKU	47 LUKU	XLVII. Lucu
47:1 Herran sana filistealaisia vastaan, joka tuli profeetta Jeremialle, ennenkuin farao valloitti Gassan:	1. Tämä on Herran sana, joka tapahtui propheta Jeremialle Philistealaisia vastaan, ennenkuin Pharao löi Gatsan.	47:1 TÄMÄ on HERran sana joca tapahdui Prophetalle Jeremialle Philisterejä wastan/ ennencuin Pharao löi Gazan.
47:2 "Näin sanoo Herra: Katso, vedet nousevat pohjoisesta, ja niistä tulee tulvavirta; ne tulvivat yli maan ja kaiken, mitä siinä on, yli kaupungin ja siinä asuvaisten. Ja ihmiset huutavat, kaikki maan asukkaat valittavat.	2. Näin sanoo Herra: katso, vedet pitää nouseman pohjoisesta, josta pitää tuleman tulvavirta, niin että se käy ylitse maan, ja mitä sen päällä on, ja kaupungit niiden kanssa, jotka niissä asuvat: ja ihmisten pitää huutaman, kaikkein maan asuvaisten valittaman,	47:2 Näin sano HERra: Cadzo/ wedet pitä nouseman pohjasta/ josta pitä tuleman wirta/ nijn että sekä maan ja mitä sen päällä on/ ja Caupungit nijden cansa cuin nijsä asuwat/ pitä menemän matcans/ ja ihmisten pitä huutaman/ ja caickein maan asuwaisten walittaman.
47:3 Kun kuuluu hänen orhiensa kavierien töminä, hänen vaunujensa jyrinä, hänen rattaittensa ryske, eivät isät käänny lapsiansa auttamaan, sillä hervottomat ovat heidän kätensä	3. Humun tähden heidän väkevästä hevosistansa, jotka siellä juoksevat, ja heidän vaununsa töminän tähden, ja heidän ratastensa kopinan tähden; niin ettei isäin pidä ympärillensä katsoman lastensa perään, niin epäilyksissä pitää heidän oleman,	47:3 Humun tähden heidän wäkewistä hewoisistans/ jotca siellä juoxewat/ ja heidän waunuins töminän tähden/ ja heidän ratastens copinan tähden/ nijn ettei Isäin pidä ymbärillens cadzoman lastens perän/ nijn epäilyxis pitä heidän oleman/
47:4 päivän tähden, joka tulee ja tuhoaa kaikki filistealaiset, hävittää Tyyrolta ja Siidonilta kaikki auttajat, mitä jäljellä on; sillä Herra on tuhoava filistealaiset, mitä on tähteenä Kaftorin saarelta tulleista.	4. Sen päivän tähden, joka tulee kukistamaan kaikki Philistealaiset, ja hävittämään Tyroa ja Sidonia, ynnä kaikkein muiden heidän auttajainsa kanssa; sillä Herra on kukistava Philistealaisia, jääneitä Kaphtorin luodossa.	47:4 Sen päiwän edellä joca tule cukistaman caicki Philisterit/ ja häwittämän Tyri ja Zidoni/ ynnä caickein muiden heidän auttajains cansa. 47:5 Sillä HERra on cukistawa jäänyitä Philisterejä ja Caphtorin luodos/
47:5 Kaljuksi tullut on Gassa, hävitetty on Askelon, se mitä oli jäljellä heidän laaksossansa. Kuinka kauan sinä ihoasi viileskelet?	5. Gatsan pitää paljaspääksi joutuman, ja Askalon ynnä jääneiden kanssa heidän laaksoissansa hävitettämän; kuinka kauan sinä itsiäs repelet?	Gazan pitä paljaspääxi joutuman/ Ascalon ynnä jäänyitten cansa/ heidän laxoisans häwitettämän.
47:6 Voi, Herran miekka! Milloinka vihdoinkin lepää? Mene takaisin tuppeesi, taltu ja ole hiljaa.	6. Kuinka kauan sinä, Herran miekka, et tahdo lakata? mene jo tuppees, lepää ja ole alallas.	47:6 Cuinga cauwan sinä tahdot sotia O sinä HERran miecka? cosca sijs sinä tahdot lacata/ mene jo sinun tuppees/ ja lewä ja ole alallas.
47:7 Mutta kuinka saisi se levätä, kun Herra on sille käskyn antanut? Askelonia ja meren rantaa vastaan hän on sen asettanut."	7. Mutta kuinka sinä taidat lakata, että Herra on antanut sinulle käskyn Askalonia vastaan, ja asettanut sinun meren satamia vastaan.	47:7 Mutta cuinga sinä taidat lacata/ että HERra on andanut sinulle käskyn Ascaloni wastan/ ja asettanut sinun meren satamita wastan.

48 LUKU	48 LUKU	XLVIII. Lucu
48:1 Mooabia vastaan. Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: "Voi Neboa, sillä se on hävitetty! Häpeään joutunut, valloitettu on Kirjataim, häpeään joutunut, kauhistunut on linnoitus.	1. Moabia vastaan sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala näin: voi Neboa! sillä se on kukistettu ja on surkiana, Kirjataim on voitettu: linna on surkialla muodolla, ja on kukistettu.	48:1 MOabia wastaan: Näin sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: woi Nebon Caupungita: Sillä se on cukistettu/ ja on surkiana/ Kirjathaim on voitettu/ linna on surkialla muodolla/ ja on cukistettu.
48:2 Mennyt on Mooabin maine, Hesbonissa hankitaan sille paha: 'Tulkaa hävittäkäämme se kansojen luvusta.' Myöskin sinä, Madmena, kukistut, miekka on sinun kintereilläsi.	2. Moabin kerskaaminen on pois, joka hänellä oli Hesbonista; sillä jotain pahaa hänelle aiotaan: (nimittäin) tulkaat, me tahdomme hävittää hänen peräti, ettei hän enään pidä kansa oleman; ja sinun Madmen pitää myös oleman hävitetyn, miekan pitää sinun perässä tuleman.	48:2 Moabin haastaminen on pois/ joca hänellä oli Hesbonist. Sillä jotain paha hänelle aiwoitan/ nimittäin: Tulcat/ me tahdom häwittä hänen peräti/ ettei hän enä ole Canssa/ ja sinun Madmen pitä myös oleman häwitetyn/ miecan pitä sinun peräs tuleman.
48:3 Kuule! Huuto Hooronaimista! Tuho ja suuri hävitys!	3. Hooronaimista kuuluu hävityksen ja suuren valituksen ääni.	48:3 Hooronaimis cuulu äni häwityxest ja suurest walituxest.
48:4 Hävitetty on Moab, sen pienokaisten parku kuuluu.	4. Moab on lyöty maahan; hänen nuoret lapsensa kuuluvat huutavan.	48:4 Moab on lyöty maahan/ hänen nuoret lapsens cuuluwat huutawan:
48:5 Luuhitin solatietä noustaan itkien, Hooronaimin rinteeltä kuuluu tuskan huuto hävityksen tähden.	5. Sillä he käyvät itkien tietä myöten ylös Luhitiin, ja vihollisten hävityshuuto kuullaan tietä myöten alas Hooronaimista:	48:5 Sillä he käywät itkein tietä myöden ylös Luhithin/ja wiholliset cuulewat walitushuudon tietä myöden alas Hooronaimist/
48:6 Paetkaa, pelastakaa henkenne ja olkaa kuin alaston puu erämaassa.	6. (Nimittäin) rientäkää pois, ja pelastakaa henkenne; mutta teidän pitää oleman niinkuin kanerva korvessa.	nimittäin: riendäkäs teidän pois ja pelastacat teidän hengen. 48:6 Mutta sinun pitä oleman nijncuin canerwa corwesa.
48:7 Sillä koska sinä turvaat omiin töihisi ja aarteisiisi, niin sinutkin valloitetaan, ja Kemos lähtee pakkosiirtolaisuuteen ja hänen pappinsa ja ruhtinaansa hänen kanssaan.	7. Että sinä luotit rakennuksees ja tawaroihis, pitää sinun myös tuleman voitetuksi, ja Kamoksen pitää menemän ulos vangittuna ynnä pappeinsa ja ruhtinastensa kanssa.	48:7 Että sinä luotit idzes sinun rakennuxees/ ja sinun tawaroihis/ pitä sinun myös tuleman voitetuxi. Ja Chamoxen pitä ulos/ ja menemän tietäns/ fangittuna hänen Pappeins ja Ruhtinastens cansa.
48:8 Hävittäjä tulee jokaiseen kaupunkiin, ei pelastu yksikään kaupunki; laakso hävitetään ja tasanko tuhotaan, niinkuin Herra on puhunut.	8. Sillä hävittäjän pitää tuleman kaikkiin kaupunkiin, niin ettei yhtään kaupunkia pidä pääsemän; siellä pitää sekä laaksot turmeltuman, ja tasaiset kedot hävitettämän; sillä Herra on sen sanonut.	48:8 Sillä häwittäjän pitä tuleman caickijn Caupungeihin/ nijn ettei yhtän Caupungita pidä pääsemän/ siellä pitä sekä laxot turmeldaman ja tasaiset kedot häwitetämän: Sillä HERra on sen sanonut.

48:9 Antakaa siivet Mooabille, sillä lentämällä on hänen lähdeittävä pois. Hänen kaupunkinsa tulevat autioiksi, niin ettei niissä yhtään asukasta ole.	9. Antakaat Moabille sulkia; sillä hänen pitää lentäen menemän, ja hänen kaupunkinsa autioksi tuleman, niin ettei yhdenkään pidä niissä asuman.	48:9 Andacat Moabille sulkia/ hänen pitä leten menemän/ ja hänen Caupungins autiana oleman/ nijn ettei yhdengän pidä nijsä asuman.
48:10 Kirottu olkoon se, joka Herran työn laiskasti tekee, kirottu olkoon se, joka pidättää miekkansa verestä.	10. Kirottu olkoon, joka tekee Herran työn laiskasti, ja kirottu olkoon, joka miekkansa antaa lakata verta vuodattamasta.	48:10 Kirottu olcon joca teke HERran työn laiscasti/ kirottu olcon joca mieckans anda lacata werta vuodattamast.
48:11 Surutonna on Mooab ollut nuoruudestaan asti ja levännyt rauhassa sakkansa päällä; ei sitä ole tyhjennetty astiasta astiaan, eikä se ole pakkosiirtolaisuuteen vaeltanut. Sentähden siihen on jäänyt sen oma maku, eikä sen haju ole muuttunut.	11. Moab on nuoruudestansa ollut surutoin, ja on rahkansa päällä alallansa ollut, ja ei ole koskaan vuodatetuksi tullut yhdestä astiasta niin toiseen, eikä koskaan mennyt vankiuteen: sentähden on hänellä hänen makunsa tallella, ja hänen hajunsa ei ole muuttunut.	48:11 Moab on nuorudestans ollut surutoin/ ja on rahcans päällä alallans ollut/ ja ei ole coscan vuodatetuxi tullut yhdestä astiasta nijn toiseen/ eikä joscus mennyt fangiuteen: Sentähden on hänellä hänen macuns tallella/ ja hänen hajuns ei ole muuttanut idzens.
48:12 Sentähden, katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä lähetän sille viininlaskijat, jotka sen laskevat ja tyhjentävät sen astiat ja rikkovat sen leilit.	12. Sentähden katso, se aika tulee, sanoo Herra, että minä lähetän hänelle vieraita, jotka hänen pitää laskeman, ja tekemän hänen astiansa tyhjäksi ja rikkoman hänen leilinsä.	48:12 Sentähden cadzo/ sano HERra: se aica tule että minä lähetän hänelle wieraita jotca hänen pitä laskeman/ ja tekemän hänen astians tyhjäxi/ ja rickoman hänen leilins.
48:13 Ja Mooab joutuu häpeään Kemoksen tähden, niinkuin Israelin heimo joutui häpeään Beetelin tähden, johon se turvasi.	13. Ja Moabin pitää Kamoksen tähden tuleman häpiään, niinkuin Israelin huone on Betelin tähden häpiään tullut, joihinka he luottivat.	48:13 Ja Moabin pitä Chamoxen tähden tuleman häpiään/ nijncuin Israelin huone on BethElin tähden häpiään tullut/ joihinga he idzens cuitengin luotit.
48:14 Kuinka te sanotte: 'Me olemme sankareita ja aimomiehiä taisteluun'?	14. Kuinka te rohkeatte sanoa: me olemme sankarit ja miehuulliset sotamiehet?	48:14 CUinga te rohkette sanoa: Me olemma Sangarit ja oikiat sotamiehet?
48:15 Mooab hävitetään, sen kaupunkeihin hyökätään, ja sen valionuorukaiset vaipuvat teurastettaviksi, sanoo kuningas - Herra Sebaot on hänen nimensä.	15. Vaikka Moab pitää hävitetyksi tuleman, ja hänen kaupunkinsa poljettaman, ja hänen parhaat nuoret miehensä käymän alas tapettaviksi, sanoo Kuningas, jonka nimi on Herra Zebaot.	48:15 Waicka Moab pitä häwitetyxi tuleman/ ja hänen Caupungins poljettaman/ ja hänen parhaat miehens pitä käymän alas tapetta/ sano Cuningas/ joca cudzutan HERra Zebaoth.
48:16 Lähellä, tulossa on Mooabin turmio, sen onnettomuus kiiruhtaa kovin.	16. Sillä Moabin onnettomuus on pian tuleva, ja hänen kova onnensa on kyllä kiiruhtava.	48:16 Sillä Moabin onnettomus on pian tulewa/ ja hänen cowa onnens on kyllä idzens kijruhtawa.

48:17 Surkutelkaa sitä, kaikki sen naapurit, kaikki, jotka tunnette sen nimen. Sanokaa: 'Voi, kuinka onkaan murrettu voiman valtikka, kunnian sauva!'	17. Surkutelkaat siis häntä kaikki te, jotka hänen ympärillensä asutte ja hänen nimensä tunnette, ja sanokaat: kuinka on se vahva vitsa ja se jalo sauva niin taitettu rikki?	48:17 Surcutelcat sijs händä/ te jotca hänen ymbärilläns asutte/ ja hänen nimens tunnette/ ja sanotte: Cuinga on se wahwa widza/ ja se jalo sauwa nijn taitettu ricki?
48:18 Astu alas kunniasta ja istu janoiseen erämaahan, sinä valtiatar, tytär Diibon; sillä Mooabin hävittäjä hyökkää sinun kimppuusi, kukistaa sinun linnoituksesi.	18. Astu alas jaloudesta ja istu kuivalle, sinä tytär, joka Dibonissa asut; sillä Moabin hävittäjän pitää tuleman ylös sinun tykö, ja turmeleman sinun linnas.	48:18 Astu alas jaloudesta/ sinä tytär joca Dibonis asut/ ja istu cuiwalle: Sillä Moabin hävittäjän pitä tuleman ylös sinun tygös/ ja ottaman sinun linnas.
48:19 Seiso tiellä ja tähystelevä, sinä Aroerin asukas; kysy pakolaisilta ja pelastuneilta, sano: 'Mitä on tapahtunut?'	19. Seiso tiellä ja katsele, sinä Aroerin asuvainen; kysy niiltä, jotka pakenivat ja pääsivät, ja sano: mitä on tapahtunut?	48:19 Mene tielle sinä Aroerin asuwainen/ ja cadzo/ kysy nijlle jotca pakenit ja pääsit/ ja sano: Cuinga on?
48:20 Häpeään on joutunut Mooab, sillä se on kukistettu. Valittakaa ja huutakaa, julistakaa Arnonin äyräillä, että Mooab on hävitetty.	20. Moab on häpiään joutunut, sillä hän on turmeltu; valittakaa ja huutakaa: ilmoittakaa se Arnonissa, että Moab on turmeltu.	48:20 Woi Moab on häwitetty ja turmeldu/ walittacat ja huutacat/ ilmoittacat se Arnonis/ että Moab on turmeldu.
48:21 Tuomio on tullut tasangon maalle, Hoolonille, Jahaalle ja Meefaatile,	21. Rangaistus on tullut tasaiselle kedolle, Holoniin, Jahtsaan, Mephatiin,	48:21 Rangaistus on tullut tasaiselle kedolle/ nimittäin: Holonijn/ Jahzaan/ Mephaathijn/
48:22 Diibonille, Nebolle ja Beet-Diblataimille,	22. Diboniin, Neboon, Betdiblataimiin,	48:22 Dibonijn/ Neboon/ BethDiblathaimijn/
48:23 Kirjataimille, Beet-Gaamulille ja Beet-Meonille,	23. Kirjataimiin, Betgamuliin, Betmeoniin,	48:23 Kirjathaimijn/ BethGamulijn/ BethMeonijn/
48:24 Kerijotille, Bosralle ja kaikille Mooabin maan kaupungeille, kaukaisille ja läheisille.	24. Keriotiin, Bostraan, ja kaikkiin Moabin maan kaupunkeihin, joko he kaukana eli läsnä ovat.	48:24 Kirjothijn/ Bazraan/ ja caickijn Moabin maan Caupungeihin/ joco he caucana eli läsnä owat.
48:25 Katkaistu on Mooabin sarvi ja murskattu hänen käsivartensa, sanoo Herra.	25. Moabin sarvi on lyöty pois, ja hänen käsivartensa on taitettu, sanoo Herra.	48:25 Moabin sarwi on lyöty pois/ ja hänen käsiwartens on taitettu/ sano HERRA.
48:26 Juovuttakaa hänet, sillä hän on ylpeillyt Herraa vastaan, niin että Mooab suistuu omaan oksennukseensa ja tulee nauruksi hänkin.	26. Juovuttakaa häntä, sillä hän on korottanut itsensä Herraa vastaan; että hän oksennuksessansa itseänsä kääntelis, ja myös pilkaksi tulis.	48:26 Juowuta händä (sillä hän on corgottanut idzens HERRa wastan) että hän oxennais/ wäändäis käsiäns/ ja myös tulis pilcaxi.

48:27 Vai eikö Israel ollut sinulle nauruksi? Onko hänet tavattu varasten joukosta, koska sinä, milloin vain hänestä puhuit, pudistit päätäsi?	27. Sillä Israel on ollut sinun häväistykseksi, niinkuin hän olis löytty varasten seasta. Ja että sinä senkaltaisia häntä vastaan olet puhunut, pitää sinä viettämän myös pois.	48:27 Sillä Israel on ollut sinun häväistyses/ nijncuin hän olis löytty varasten seast. Ja että sinä sencaltaista händä watan olet puhunut/ pitä sinä wietämän myös pois.
48:28 Jättäkää kaupungit ja asukaa kallioilla, te Mooabin asukkaat, ja olkaa kuin kyyhkynen, joka tekee pesänsä ammottavan kuilun taakse.	28. Te Moabin asuwaitset, jättäkää kaupungit ja asukaat vuoren kukkuloilla, ja tehkää niinkuin kyyhkyinen, joka pesänsä tekee luolan reunoille.	48:28 O te Moabin asuwaitset/ jättäkät Caupungit/ ja asucat wuorten cuckuloilla/ ja tehkät nijncuin mettiset jotca asuwat corkialla läwisä.
48:29 Me olemme kuulleet Mooabin ylpeilyn, tuon ylen ylpeän, hänen korskeutensa, ylpeilysä ja kopeilunsa ja hänen sydämensä pöyhkeyden.	29. Me olemme kuulleet Moabin ylpeyden, että hän on juuri ylpiä, hänen korkeutensa, röyhkeytensä, öykkäämisensä ja sydämensä paisumisen.	48:29 JOpa on sanottu Moabin ylpeydestä/ että hän on juuri ylpiä/ öyckäri/ röykiä/ rohkia/ ynsiä:
48:30 Minä tunnen, sanoo Herra, hänen vihansa ja hänen väärät puheensa; väärin he ovat tehneet.	30. Minä kyllä tunnen, sanoo Herra, hänen vihansa, ja ei hänellä ole voimaa; hän kerskaa, eikä niin taida tehdä.	48:30 Mutta HERRA sano: Minä tunnen kyllä hänen wihans/ ettei hän nijn paljo woi/ ja hän otta enä tehdäxens/ cuin hänellä on woima.
48:31 Siksi minä valitan Mooabin tähden, koko Mooabin tähden minä huudan; Kiir-Hereksen miesten tähden huokaillaan.	31. Sentähden minä valitan Moabin tähden, huudan koko Moabin tähden; Kirhereksen miehiä pitää murehdittaman.	48:31 Sentähden minä walitan Moabin tähden/ ja huudan coco Moabin tähden/ ja murhetin Kirherexen Canssa.
48:32 Enemmän kuin Jaeser itkee, itken minä sinua, Sibman viinipuu; sinun köynnöksesi menivät yli meren, ulottuivat Jaeserin mereen asti. Sinun hedelmän- ja viininkorjuusi keskeen on hävittäjä hyökännyt.	32. Minä itken sinua yli Jaeserin itkun, sinä Sibman viinapuu; sinun oksas ovat kulkeneet meren ylitse ja tulleet Jaeserin mereen saakka; hävittäjä on hyökännyt sinun eloos ja viinan hakemisees.	48:32 Minä itken sinua Jaeser/ sinä Sibman wijnapuu: Sillä sinun oxas owat culkenet meren ylidzen/ ja tullet Jaeserin mereen/ häwittäjä on hyökännyt sinun eloos ja wijnan hakemisees/
48:33 Ilo ja riemu on tauonnut hedelmätarhoista ja Mooabin maasta. Viinin minä olen lopettanut viinikuurnista; ei poljeta enää viiniä ilohuudoin, ilohuuto ei ole enää ilohuuto.	33. Ilo ja riemu on paennut kedolta ja Moabin maalta, ja ei pidä ensinkään viinaa enään siellä puserrettaman. Viinan polkian ei pidä enään laulaman ilovirttänsä, ilovirsi ei pidä enään ilovirsi oleman.	48:33 Ilo ja riemu on paennut kedolda ja Moabin maalda/ ja ei pidä ensingän wijna enä siellä puserrettaman. Wijnan polkian ei pidä enä laulaman wirttäns/
48:34 Hesbonin parku kuuluu Elaleen, Jahaaseen asti, he antavat äänensä kuulua Sooarista Hooronaimiin, Eglat-Selisijjaan asti, sillä Nimrimin vedet ehtyvät erämaaksi.	34. Hesbonin huudon tähden hamaan Elealeen, joka kuuluu Jahtsan Zoarista, kolmevuotisesta lehmästä, Horonaimiin asti; sillä Nimrimin vedet pitää myös kuivuman.	48:34 Hesbonin huudon tähden haman Elealen/ joca cuulu Jazan Zoarist colme wuotisest lehmästä/ Horonaimin asti: Sillä Nimrimin wedet pitä myös cuiwaman.

48:35 Minä lopetan Mooabista, sanoo Herra, kukkuloilla-uhraajat, ne, jotka polttavat uhreja jumalillensa.	35. Ja minä teen Moabissa lopun, sanoo Herra, ettei heidän enään pidä uhraaman kukkuloilla, ja suitsuttaman jumalillensa.	48:35 Ja minä/ sano HERra/ teen Moabis lopun/ ettei heidän enä pidä uhraman cuckuloilla/ ja suidzuttaman heidän jumalillens.
48:36 Siksi minun sydämeni väräjää Mooabin tähden niinkuin huilu, minun sydämeni väräjää Kiir-Hereksen miesten tähden niinkuin huilu, sillä mennyttä on heidän hankkimansa säästö.	36. Sentähden pauhaa minun sydämeni Moabia vastaan niinkuin huilu, ja Kirhereksen miesten päälle pauhaa minun sydämeni niinkuin huilu; he ovat paljon alkaneet, sentähden pitää heidän hukkuman.	48:36 Sentähden pauha minun sydämeni Moabia wastan nijncuin waskitorwi/ ja Kirherexen Canssan päälle pauha miun sydämeni nijncuin waskitorwi: Sillä he owat paljon alcanet/ sentähden pitä heidän huckuman.
48:37 Kaikki päät ovat paljaiksi ajellut ja kaikki parrat leikatut, kaikki kädet viileskellyt, ja lanteilla on säkit.	37. Sillä kaikki päät pitää tuleman paljaaksi ja kaikki parta ajelluksi; kaikki kädet pitää oleman revityt, ja jokaisen pitää itsensä puettaman säkkiin.	48:37 Caicki päät pitä tuleman kerityxi/ ja caicki parta ajelluxi/ caicki kädet pitä oleman rewityt/ ja jocaidzen pitä idzens puettaman säckijn.
48:38 Kaikilla Mooabin katoilla ja toreilla on pelkkää valitusta, sillä minä olen murskannut Mooabin kuin kelpaamattoman astian, sanoo Herra.	38. Kaikkein kattoin päällä ja kaduilla joka paikassa Moabissa pitää itkettämän; sillä minä olen särkenyt Moabin, niin kuin kelpaamattoman astian, sanoo Herra.	Caickein cattoin päällä ja catuilla jocapaicas Moabis pitä itkettämän: 48:38 Sillä minä olen särkenyt Moabin/ nijncuin kelpamattoman astian/ sano HERra.
48:39 Kuinka se on kauhuissansa! Valittakaa! Kuinka Mooab kääntyikään selin ja häpesi! Mooab on tullut nauruksi ja kauhuksi kaikille naapureilleen.	39. Kuinka hän on turmeltu? kuinka hän valittaa, kuinka hän ripustaa päänsä ja häpee? ja Moab on tullut nauruksi ja pelvoksi kaikille ympärillä asuvaisille.	48:39 O cuinga hän on turmeldu/ cuinga hän walitta/ cuinga häpiälisestä hän ripusta pääns/ ja Moab on tullut nauroxi/ ja pelgoxi caikille ymbärinsasuweisille.
48:40 Sillä näin sanoo Herra: Katso, kotkan kaltainen liittää siivet levällään Moabia kohti.	40. Sillä näin sanoo Herra: katso, hän lentää pois niinkuin kotka, ja ojentaa siipensä Moabin ylitse.	48:40 Sillä näin sano HERra: Cadzo/ hän lendä pois nijncuin Cotca/ja oijenda sijpens Moabin ylidzen.
48:41 Kerijot valloitetaan ja vuorilinoitukset vallataan; sinä päivänä on Mooabin sankarien sydän niinkuin synnytystuskissa olevan vaimon sydän.	41. Kerijot on voitettu, ja vahvat kaupungit ovat saadut; ja Moabin sankarien sydän pitää oleman silloin niinkuin synnyttäväisen vaimon sydän.	48:41 Kirjath on voitettu/ ja wahwat Caupungit owat saadut/ ja Moabin sangaritten sydän pitä oleman silloin/ nijncuin waimon sydän lapsen kiwus.
48:42 Ja Mooab hävitetään kansojen luvusta, sillä se on ylpeillyt Herraa vastaan.	42. Sillä Moabin pitää turmelluksi tuleman, niin ettei hänen enään kansana oleman pidä, että hän on itsensä korottanut Herraa vastaan.	48:42 Sillä Moabin pitä turmelluxi tuleman/ nijn ettei hänen enä Canssana oleman pidä: että hän on idzens corgottanut HERra wastan.
48:43 Kauhu ja kuoppa ja paula on edessäsi, sinä Mooabin asukas, sanoo Herra.	43. Pelko, luola ja paula tulee sinun päälles, sinä Moabin asuvainen, sanoo Herra.	48:43 Pelco/ luola ja paula tule sinun päälles sinä Moabin asuwainen/ sano HERra.

48:44 Joka pakenee kauhua, se putoaa kuoppaan, ja joka kuopasta nousee, se puuttuu paulaan; sillä minä tuotan Mooabille heidän rangaistusvuotensa, sanoo Herra.	44. Joka pääsee pelvosta, sen pitää putoaman luolaan, ja joka luolasta pääsee, se pitää paulalla saataman. Silloin minä tahdon antaa Moabin päälle tulla hänen rangaistuksensa vuoden, sanoo Herra.	48:44 Joca pääse pelgost/ hänen pitä putoman luolaan/ ja joca luolaan tule/ hänen pitä paulalla saataman. Silloin minä tahdon anda Moabin päälle tulla hänen rangaistuxens vuoden/ sano HERra.
48:45 Hesbonin varjossa seisovat pakolaiset voimaa vailla. Sillä tuli lähti Hesbonista, liekki Siihonin vaiheilta; ja se kulutti Mooabin ohimon ja melskeen miesten päälään.	45. Jotka taposta pakenevat, pitää etsimän turvaa Hesbonissa; mutta tulen pitää käymän Hesbonista ja liekin Sihonista, joka Moabin paikat ja sotivaisen kansan nielemän pitää.	48:45 Jotca taposta pakenewat/ pitää edzimän turwa Hesbonis. Mutta tulen pitä käymän Hesbonist ja liekin Sihonist/ joca Moabin paicat ja sotiwaisen Canssan nielemän pitä.
48:46 Voi sinua, Mooab! Hukkunut on Kemoksen kansa, sillä sinun poikasi ovat vangeiksi otetut ja tyttäresi viedyt vankeuteen.	46. Voi sinua Moab! Kamoksen kansa on kadotettu; sillä sinun poikas ja tyttäres ovat otetut ja viedyt vangiksi.	48:46 Woi sinua Moab/ Chamoxen Canssa on cadotettu: sillä sinun poicas ja tyttäres owat otetut ja wiedyt fangixi.
48:47 Mutta minä käännän Mooabin kohtalon aikojen lopulla, sanoo Herra." Tähän asti Mooabin tuomiosta.	47. Mutta viimeisinä aikoina tahdon minä kääntää Moabin vankiuden, sanoo Herra. Olkoon se niin sanottu nyt Moabin rangaistuksesta.	Mutta tulewaisella ajalla/ pitä minun käändämän Moabin fangiuden/ sano HERra. Olcon se nijn sanottu nyt Moabin rangaistuxest.
49 LUKU	49 LUKU	XLIX. Lucu
49:1 Ammonilaisia vastaan. Näin sanoo Herra: "Eikö Israelilla olekaan lapsia, tahi eikö hänellä ole perillistä? Miksi Malkam on perinyt Gaadin ja hänen kansansa asettunut sen kaupunkiin?"	1. Ammonin lapsia vastaan sanoo Herra näin: eikö Israelilla lapsia ole, eli eikö hänellä perillistä ole? Miksi siis Malkam omistaa Gadin maan ja hänen kansansa asuu hänen kaupungeissansa?	49:1 AMmonin lapsia wastan/ sano HERra näin: Eikö Israelillä lasta ole/ eli eikö hänellä perillistä ole? Mixi sijs Malchom omista Gadin maan/ ja hänen Canssans asu hänen Caupungeisans?
49:2 Sentähden, katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä annan sotahuudon kuulua ammonilaisten Rabbaa vastaan, ja siitä on tuleva rauniokumpu, autio, ja sen tytärkaupungit tulessa palavat. Silloin Israel on perivä perijänsä, sanoo Herra.	2. Sentähden katso, aika tulee, sanoo Herra, että minä annan kuulla sotariekunan Ammonin lasten Rabbatin ylitse, että sen pitää yhdessä koossa autiona oleman, ja kylinensä tulella poltettaman; mutta Israelin pitää omistaman heidät, joilta he ovat omistetut olleet, sanoo Herra.	49:2 Sentähden/ cadzo/ aica tule/ sano HERra/ että minä annan cuulla sotariecunan Ammonin lasten Rabbathin ylidzen/ että sen pitä yhdes cogos autiana oleman/ ja kylinens tulella poltettaman: Mutta Israelin pitä omistaman heidän/ joilda he owat omistetut ollet/ sano HERra.

<p>49:3 Valita, Hesbon, sillä Ai on hävitetty; huutakaa, te Rabban tyttäret, kääriytykää säkkeihin, pitäkää valittajaiset ja harhailkaa ympäri karjatarhoissa, sillä Malkam menee pakkosiirtolaisuuteen ja hänen pappinsa ja ruhtinaansa hänen kanssaan.</p>	<p>3. Valita, o Hesbon, sillä Ai on kukistettu; huutakaa, te Rabban kylät, ja puukeaat itsenne säkkeihin, itkekäät ja juoskaat ympäri muureja; sillä Malkom viedään vankina pois, pappeinsa ja ruhtinastensa kanssa.</p>	<p>49:3 Walita O Hesbon: sillä Ai on kukistettu/ huutacat te Rabban kylät/ ja pukecat idzenne säckein/ itkekät/ ja juoscat ymbärins muureja: Sillä Malchom wiedzän fangina pois/ Pappeins ja Ruhtinastens cansa.</p>
<p>49:4 Miksi kerskaat laaksoistasi, laaksosi yltäkylläisyydestä, sinä luopiotytär, joka luotat aarteisiisi sanoen: 'Kuka käy minun kimppuuni?'</p>	<p>4. Mitä sinä röyhkeilet laaksoistas? Sinun laaksos ovat upotetut, sinä tottelematoin tytär, joka luotat tavaroihis, (ja sanot sydämessäs:) kuka tohtii tulla minun tyköni?</p>	<p>49:4 Mitä sinä röyckäilet sinun laxoistas. Sinun laxos owat upotetut/ sinä cuulematoin tytär/ joca luotat idzes sinun tawaroihis/ ja sanot sydämesäs: cuca tohti tulla minun tygöni?</p>
<p>49:5 Katso, minä tuotan sinulle peljätyksen joka taholta, sanoo Herra, Herra Sebaot, ja teidät karkoitetaan, mikä minnekin, eikä ole pakenevilla kokoajaa.</p>	<p>5. Katso, minä annan tulla pelvon sinun päälles, sanoo Herra, Herra Zebaot, kaikista niistä, jotka asuvat sinun ympärillä; niin että te jokainen pitää ajettaman pois toisensa tyköä, ja ei pidä kenenkään karkureita kokooman.</p>	<p>49:5 Cadzo/ näitä sano HERra HERra Zebaot: Minä annan tulla pelgon sinun päälles caikista nijstä jotca asuwat sinun ymbärillä/ nijn että jocainen pitä ajettaman pois toisens tykö/ ja ei pidä kenengän carcureita cocoman.</p>
<p>49:6 Mutta sen jälkeen minä käännän ammonilaisten kohtalon, sanoo Herra."</p>	<p>6. Mutta sitte minä käännän Ammonin lasten vankiuden, sanoo Herra.</p>	<p>49:6 Mutta sijtte minä käännän Ammonin lasten fangiuden/ sano HERra.</p>
<p>49:7 Edomia vastaan. Näin sanoo Herra Sebaot: "Eikö ole enää viisautta Teemanissa? Loppunut on ymmärtäväsiltä neuvo, rauennut heidän viisautensa.</p>	<p>7. Edomia vastaan sanoo Herra Zebaot näin: eikö tietoa enään ole Temanissa? Eikö neuvoa enään ole taitavilla? joko heidän tietonsa loppui?</p>	<p>49:7 Edomia wastan. Näitä sano HERra Zebaot: eikö tieto enä ole Themanis? Eikö neuwo enä ole taitawilla? joco heidän tietons loppui?</p>
<p>49:8 Paetkaa, kääntykää, piiloutukaa syvälle, te Dedanin asukkaat; sillä minä tuotan Esaulle turmion, hänen rangaistuksensa ajan.</p>	<p>8. Paetkaat, palatkaat ja kätkekäät teitänne syvälle, Te Dedanin asuwait; sillä minä annan Esaulle tulla onnettomuuden, hänen etsikkonsa ajan.</p>	<p>49:8 Paetcat/ palaitcat ja kätkekät teitän sywälle te Dedanin asuwait: Sillä minä annan Esaulle tulla onnettomuden/ hänen edzicons ajan.</p>
<p>49:9 Jos viininkorjaajat käyvät kimppuusi, eivät he jälkikorjuuta jätä; jos varkaat tulevat yöllä, hävittävät he tarpeeksensa.</p>	<p>9. Viinan hakiat pitää tuleman sinun päälles, joiden ei pidä mitään sinulle jättämän jälkeensä; ja varkaat pitää yöllä tuleman sinun päälles, heidän pitää kyllä varastaman.</p>	<p>49:9 Wijnan hakiat pitä tuleman sinun päälles/ joiden ei pidä mitän sinulle jättämän heidän peräns/ ja warcat pitä yöllä tuleman sinun päälles/ heidän pitä kyllä warastaman.</p>

49:10 Sillä minä paljastan Eesaun, tuon ilmi hänen kätöksä, eikä hän voi lymytä; hänen lapsensa, veljensä ja naapurinsa hävitetään, niin ettei häntä enää ole.	10. Sillä minä olen paljastanut Esaun, ja ilmoittanut hänen salaisen paikkansa, niin ettei hän taida itsiänsä kätkeä; hänen siemenensä, hänen veljensä ja hänen kylänsä miehet ovat hävitetyt, niin ettei yhtään enään ole.	49:10 Sillä minä olen paljastanut Esaun/ ja ilmoittanut hänen salaisen paickans/ nijn ettei hän taida idzens kätke/ hänen siemenens/ hänen weljens/ ja hänen kyläns miehet owat häwitetyt/ nijn ettei yhtän heistä enä ole käsillä.
49:11 Jätä orposi minun elätettäväkseni, ja sinun leskesi turvatkoot minuun.	11. Kuitenkin niiden, jotka jäävät orvoistas, tahdon minä suoda elää; ja sinun leskeis pitää minuun luottaman.	49:11 Cuitengin nijlle cuin jäävät orwoistas/ tahdon minä suoda elä/ sinun leskeis pitä minuun luottaman.
49:12 Sillä näin sanoo Herra: Katso, niidenkin, jotka eivät ole vikapääät siitä maljasta juomaan, täytyy siitä juoda; ja sinäkö jäisit rankaisematta? Sinä et jää rankaisematta, vaan sinun täytyy juoda.	12. Sillä näin sanoo Herra: katso, jotka ei ole syypäät juomaan kalkkia, niiden pitää totisesti juoman, ja sinun pitäis rankaisematta pääsemän? Ei sinun pidä rankaisematta pääsemän, vaan sinun pitää kaiketi juoman.	49:12 Sillä nijn sano HERra: Cadzo/ ne jotca ei ole ansainnet juoda calckia/ heidän pitä juoman/ ja sinun pidäis rangaisemata pääsemän? Ei sinun pidä rangaisemata pääsemän/ waan sinun pitä myös juoman.
49:13 Sillä minä olen vannonut itse kauttani, sanoo Herra, että Bosra on tuleva kauhistikseksi, häpeäksi, tyrmistykseksi ja kiroussanaksi, ja kaikki sen tytärkaupungit tulevat ikuisiksi raunioiksi."	13. Sillä minä olen vannonut itse kauttani, sanoo Herra, että Botsran pitää tuleman ihmeeksi, häväistykseksi, hävitykseksi ja kiroukseksi; ja kaikki hänen kaupunkinsa ijankaikkiseksi autioksi.	49:13 Sillä minä olen wannonut idzelläni/ sano HERra/ että Bazran pitä tuleman ihmexi/ häwäistyxxexi/ häwityxxexi ja kirouxexi ja caicki/ hänen Caupungins ijancaickisexi autiaxi.
49:14 Minä olen kuullut sanoman Herralta, ja sanansaattaja on lähetetty kansakuntiin: "Kokoontukaa ja käykää sitä vastaan ja nouskaa sotaan." -	14. Minä olen kuullut sanoman Herralta, että sanansaattaja on lähetetty pakanoille: kootkaat teitänne ja tulkaat tänne häntä vastaan, ja sotikaat.	49:14 MINä olen cuullut HERralda/ että sana on lähetetty pacanoille: Cootcat teitän ja tulcat tänne händä wastian ja soticat.
49:15 "Sillä katso, minä teen sinut vähäiseksi kansojen seassa, ylenkatsotuksi ihmisten kesken.	15. Sillä katso, minä olen sinun alentanut pakanain seassa, ja tehnyt sinun ylönkatsotuksi ihmisten seassa.	49:15 Sillä cadzo/ minä olen sinun alendanut pacanain seas/ ja tehnyt sinun ylöncazdotuxi ihmisten seas.
49:16 Sinun peljättävyytesi, sinun sydämesi ylpeys on pettänyt sinut, joka asut kallionrotkoissa, vallitset kukkulain korkeudet. Vaikka tekisit pesäsi korkealle niinkuin kotka, minä syöksen sinut sieltä alas, sanoo Herra.	16. Sinun ylpeytes ja sinun sydämes koreus on sinun pettänyt, että sinä asut vuorten raoissa ja vallitset korkiat vuoret. Jos sinä tekisit pesäs niin korkiaksi kuin kotka, niin minä kuitenkin sieltä sinun kukistan alas, sanoo Herra.	49:16 Sinun ylpeydes ja sinun sydämes coreus on sinun pettänyt/ että sinä asut vuorten raois/ ja wallidzet corkiat vuoret. Jos sinä tekisit pesäs nijn corkiaxi cuin Cotca/ nijn minä cuitengin sieldä sinun cukistan alas/ sano HERra.

<p>49:17 Ja Edom tulee kauhistukseksi; jokainen, joka ohitse kulkee, kauhistuu ja viheltää kaikille sen haavoille.</p>	<p>17. Juuri niin pitää Edom autioksi tuleman; ja kaikkein, jotka siitä käyvät ohitse, pitää ihmettelemän ja viheltämän kaikkia hänen vaivojansa.</p>	<p>49:17 Juuri nijn pitä Edomi autiaxi tuleman/ ja caickein jotca sijtä käywät ohidzen pitä ihmettelemän/ ja hawiseman hänen waiwastans:</p>
<p>49:18 Niinkuin oli silloin, kun Sodoma ja Gomorra ja niiden naapurit hävitettiin, sanoo Herra, niin ei sielläkään ole kenkään asuva, ei yksikään ihmislapsi oleskeleva.</p>	<p>18. Niinkuin Sodoma ja Gomorra lähikyläinsä kanssa kukistetut ovat, sanoo Herra, niin ettei kenkään siellä asu, eikä joku ihminen siellä olla taida.</p>	<p>49:18 Nijn cuin Sodoma ja Gomorra heidän lähikyläins cansa cukistetut owat/ sano HERra/ nijn ettei kengän siellä asu/ eikä jocu ihminen siellä olla taida.</p>
<p>49:19 Katso, niinkuin leijona karkaa Jordanin rantatiheiköstä lakastumattomalle laitumelle, niin minä äkisti karkoitan heidät sieltä pois. Ja hänet, joka valittu on, minä asetan sinne kaitsijaksi. Sillä kuka on minun vertaiseni, ja kuka vetää minut tilille? Ja kuka on se paimen, joka voi kestää minun edessäni?</p>	<p>19. Katso, hän tulee ylös niinkuin jalopeura ylpeästä Jordanista vahvoja majoja vastaan; sillä minä tahdon antaa hänen nopiasti sieltä juosta, ja kuka tietää sen nuorukaisen, jonka minä varustan heitä vastaan? Sillä kuka on minun kaltaiseni? kuka tahtoo minun eteeni panna ajan? Ja kuka paimen voi olla minua vastaan?</p>	<p>49:19 Sillä cadzo/ hän tule ylös nijncuin Lejon ylpestä Jordanist suloisia nijtityjä wastan/ sillä minä tahdon anda hänen nopiast sinne juosta/ ja cuca tietä sen nuorucaisen/ jonga minä warustan heitä wastan? Sillä/ cuca on minun caldaiseni/ cuca tahto minua opetta? Ja cuca paimen woi olla minua wastan?</p>
<p>49:20 Sentähden kuulkaa Herran päätös, jonka hän on päättänyt Edomia vastaan, ja hänen aivoituksensa, jotka hän on aivoitellut Teemanin asukkaita vastaan: Totisesti, ne raastetaan pois, nuo lauman vähäiset; totisesti, niiden laidun kauhistuu niiden tähden.</p>	<p>20. Kuulkaat siis Herran neuvoa, jonka hän piti Edomista, ja hänen ajatuksiensa, jotka hän ajatteli Temanin asuvaisista: mitämaks että karjalapset pitää riepoittaman heitä, ja kukistaman heidän asumiasiansa;</p>	<p>49:20 CUulcat sijs HERran neuwo Edomist/ ja hänen ajatuxians Themanin asuwaisista: mitämax/ että carjalapset pitä riepoittaman heitä/ cukistaman heidän asumisans/</p>
<p>49:21 Heidän sortumisensa pauhusta vapisee maa; huudetaan, niin että ääni kuuluu Kaislamerelle asti.</p>	<p>21. Niin että maan pitää vapiseman heidän lankeemisessansa, ja heidän parkunsa ja huutonsa pitää kuultaman Punaisessa meressä.</p>	<p>49:21 Nijn että maan pitä wapiseman heidän langemisesans/ ja heidän huutons pitä cuulttaman punaises meres.</p>
<p>49:22 Katso, kotkan kaltainen kohoaa ja liittää siivet levällään Bosraa kohti; sinä päivänä on Edomin sankarien sydän niinkuin synnytystuskissa olevan vaimon sydän."</p>	<p>22. Katso, hän lentää ylös niinkuin kotka, ja hajoittaa siipensä Botsran ylitse; silloin pitää Edomin sankarien sydän oleman niinkuin synnyttäväisen vaimon sydän.</p>	<p>49:22 Cadzo/ hän lendä ylös nijncuin Cotca/ ja pitä hajottaman sijpens Bazran ylidzen/ silloin pitä Edomin Sangaritten sydämet oleman nijncuin waimon sydämen lapsen kiwus.</p>

49:23 Damaskoa vastaan. "Hamat ja Arpad joutuvat häpeään, sillä he kuulevat pahan sanoman, he menehtyvät pelkoon - levottomuus kuin meressä, joka ei voi tyyntyä!	23. Damaskua vastaan: Hematissa ja Arpadissa on surkia meno; he epäilevät, sillä he kuulevat pahoja sanomia; asuwait meren tykönä ovat hämmästyksissä, niin ettei heillä ole lepoa.	49:23 Damascua watan. HEmathis ja Arpadi on surkia meno/ he epäilewät/ sillä he cuulewat pahoja sanomita/ asuwait meren tykönä owat hämmästyxis/ nijn ettei heillä ole lepo.
49:24 Damasko lannistuu, kääntyy pakoon, hirmu on sen vallannut; sitä kouristaa ahdistus ja tuska niinkuin synnyttäväistä!	24. Damasku epäilee ja pakenee: hän vapisee ja on ahdistuksessa ja kivussa, niinkuin synnyttäväinen.	49:24 Damascu epäile ja pakene/ hän wapise ja on ahdistuxes/ ja kiwus/ nijncuin waimo lapsen waiwas.
49:25 Kuinka hyljätty onkaan ylistetty kaupunki, minun iloni kaupunki!	25. Kuinka? Eikö se kuuluisa kaupunki ole hyljätty, minun ilokaupunkini?	49:25 Cuinga? Eikö hän ole hyljätty se cuuluisa ja iloinen Caupungi?
49:26 Sentähden sen nuorukaiset kaatuvat sen kaduilla, ja kaikki sotamiehet saavat surmansa sinä päivänä, sanoo Herra Sebaot.	26. Sentähden pitää hänen nuorukaisensa lankeeman hänen kaduillansa, ja kaikki hänen sotaväkensä tapettaman siihen aikaan, sanoo Herra Zebaot.	49:26 Sentähden pitä hänen nuorucaisens macaman pihalla/ ja caicki hänen sotawäkens langeman sijhen aican/ sano HERra Zebaoth.
49:27 Ja minä sytytän Damaskon muurit tuleen, ja se on kuluttava Benhadadin palatsit."	27. Ja minä sytytän tulen Damaskun muurien päälle, niin että sen pitää polttaman Benhadadin huoneet.	49:27 Ja minä toimitan tulen Damascun muurein päälle/ nijn että sen pitä nielemän Benhadadin huonen.
49:28 Keedaria ja Haasorin valtakuntia vastaan, jotka Nebukadressar, Baabelin kuningas, voitti. Näin sanoo Herra: "Nouskaa, käykää Keedarin kimppuun ja hävittäkää Idän miehet.	28. Kedaria vastaan ja Hatsorin valtakuntia vastaan, jotka Nebukadnetsar, Babelin kuningas löi. Näin sanoo Herra: ylös, menkää Kedariin, ja kukistakaat idän lapset.	49:28 Kedarin ja Hazorin waldacunda watan/ jonga NebucadNazar Babelin Cuningas löi. 49:29 NÄitä sano HERra: ylös/ mengät ylös Kedarin/ ja cukistacat idän lapset.
49:29 Heidän majansa ja lampaansa otetaan pois, heidän telttansa ja kaikki heidän tavaransa ja heidän kamelinsa viedään heiltä, ja heistä huudetaan: 'Kauhistus kaikkialta!'	29. Heidän majansa ja laumansa pitää heiltä otettaman pois, heidän telttansa ja kaikki heidän kappaleensa, ja heidän kamelinsa pitää heidän ottaman myötänsä; ja pitää julmasti huutaman heidän tähtensä ympäristöltä.	Heidän majans ja laumans pitä heildä otettaman pois/ heidän teldans ja caicki heidän cappalens/ ja heidän pitä wiemän Camelit pois/ ja pitä julmast huuttaman heidän tähtens ymbäristöldä.
49:30 Lähtekää pakoon, paetkaa nopeasti, piiloutukaa syvälle, te Haasorin asukkaat, sanoo Herra, sillä Nebukadressar, Baabelin kuningas, on päättänyt teistä päätöksen, on pitänyt neuvoa teitä vastaan.	30. Paetkaat, joutukaat kiiruusti, menkää syvään asumaan, te Hatsorin asuwait, sanoo Herra. Sillä Nebukadnetsar, Babelin kuningas, on teistä neuvoa pitänyt, ja ajattelee ja aikoo jotain teitä vastaan.	49:30 Paetcat/ joutucat siellä/ lymytkät sywään te Hazorin asuwait/ sano HERra: Sillä NebucadNazar Babelin Cuningas on teistä neuwo pitänyt/ ja ajattele ja aicoi jotain teitä watan.

49:31 Nouskaa, käykää kansan kimppuun, joka asuu rauhassa ja turvallisena, sanoo Herra; ei ole sillä ovia eikä salpoja, he asuvat yksinänsä.	31. Ylös, menkää kansaa vastaan, joka levossa on ja asuu suruttomasti, sanoo Herra; ei heillä ole ovea eikä telkeä, ja he asuvat yksinänsä.	49:31 Ylös/ mengät ylös Canssa wastian jolla kyllä on/ ja asu suruttomast/ sano HERra/ ei heillä ole owe eikä telke/ ja he asuvat yxinäns.
49:32 Ja heidän kamelinsa joutuvat ryöstettäväksi ja heidän karjansa paljous saaliiksi; ja minä hajotan heidät kaikkiin tuuliin, nuo pääläen ympäriltä kerityt, ja joka puolelta minä tuotan heille turmion, sanoo Herra.	32. Heidän kamelinsa pitää ryöstettämän, ja heidän karjansa paljous otettaman pois; ja minä hajotan heidät joka tuuleen, jotka nurkissa asuvat, ja joka taholta annan minä heidän onnettomuutensa tulla heidän päällensä, sanoo Herra.	49:32 Heidän Camelins pitä ryöstettämän/ ja heidän carjan paljoudens otettaman pois/ ja minä hajotan heidän joca tuuleen/ jotca nurkisa asuwat/ ja joca tahwolda annan minä heidän onnettomudens tulla heidän päällens/ sano HERra.
49:33 Ja Haasor tulee aavikkosutten asunnoksi, autioksi iankaikkisesti; ei kenkään ole siellä asuva, ei yksikään ihmislapsi siellä oleskeleva."	33. Ja Hatsorin pitää tuleman lohikärmetten asumasiaksi ja ijankaikkiseksi autioksi, niin ettei kenenkään pidä siellä asuman, ja ei yhdenkään ihmisen siellä oleman.	49:33 Ja Hazorin pitä tuleman Drakin asumasiaksi ja ijancaikkisiksi autiaksi/ nijn ettei kenengän pidä siellä asuman/ ja ei yhdengän ihmisen siellä oleman.
49:34 Herran sana, joka tuli profeetta Jeremialle Eelamia vastaan Juudan kuninkaan Sidkian hallituksen alussa; se kuului:	34. Tämä on Herran sana, joka tapahtui Jeremialle, prophetalle Elamia vastaan, Zedekian Juudan kuninkaan valtakunnan alussa, ja sanoi:	49:34 TÄMÄ on HERran sana/ joca tapahdui Jeremialle Prophetalle Elamia wastian/ Zedechian Judan Cuningan waldacunnan algusa/ ja sanoi:
49:35 "Näin sanoo Herra Sebaot: Katso, minä murrann Eelamin jousen, heidän väkevyytensä parhaimmat.	35. Näin sanoo Herra Zebaot: katso, minä taitan Eelamin joutsen, heidän ylimmäisen voimansa.	näin sano HERra Zebaoth: 49:35 Cadzos/ minä taitan Eelamin joudzen heidän ylimmäisen woimans/
49:36 Ja minä tuotan Eelamia vastaan neljä tuulta taivaan neljältä ääreltä ja hajotan heidät kaikkiin näihin tuuliin; eikä ole oleva kansaa, johon ei tulisi Eelamin karkoitettuja.	36. Ja annan tulla Eelamin päälle neljä tuulta neljästä taivaan äärestä, ja hajotan heidät kaikkiin niihin tuuliin, niin ettei yhtään kansaa pidä oleman, kuhunka ei joku Eelamin hajoitetuista tule.	49:36 Ja annan tulla heidän päällens neljä tuulda/ neljästä taiwan culmasta/ ja hajotan heidän caickijn nijhin tuulijn/ nijn ettei yhtän Canssa pidä oleman/ cuhunga ei jocu Elamist pidä tuleman
49:37 Ja minä saatan Eelamin kauhistumaan vihollistensa edessä, niiden edessä, jotka etsivät heidän henkeänsä, ja minä annan onnettomuuden kohdata heitä, vihani hehkun, sanoo Herra, ja minä lähetän heidän jälkeensä miekan, kunnes minä heidät lopetan.	37. Ja minä saatan Eelamin epäilemään heidän vihollistensa edessä ja niiden edessä, jotka väijyvät heidän henkeänsä, ja annan onnettomuuden tulla heidän päällensä, minun julman vihani, sanoo Herra; ja lähetän miekan heidän päällensä, siihenasti että minä heidät lopetan.	49:37 Ja minä teen Eelamin epäilemän heidän wihollistens edes/ ja nijden edes jotca wäijywät heidän hengens/ ja annan onnettomuden tulla heidän päällens minun julmalla wihallani/ sano HERra/ ja lähetän miecan heidän päällens/ siihenasti että minä heidän lopetan.
49:38 Ja minä asetan valtaistuimeni Eelamiin ja hävitän sieltä kuninkaan ja ruhtinaat, sanoo Herra.	38. Minun istuimeni panen minä Elamiin, ja hävitän sieltä sekä kuninkaan että ruhtinaat, sanoo Herra.	49:38 Minun istuimeni panen minä Elamijn/ ja häwitän siellä sekä Cuningat että Ruhtinat/ sano HERra.

49:39 Mutta aikojen lopulla minä käännän Eelamin kohtalon, sanoo Herra."	39. Mutta viimeisellä ajalla käännän minä Elamin vankiuden, sanoo Herra.	49:39 Mutta tulevaisella ajalla käännän minä Elamin fangeuden/ sano HERra.
50 LUKU	50 LUKU	L. Lucu
50:1 Sana, jonka Herra puhui Baabelia vastaan, kaldealaisten maata vastaan, profeetta Jeremian kautta.	1. Nämät ovat ne sanat, jotka Herra on propheta Jeremian kautta puhunut Babelin ja Kaldealaisten maata vastaan.	50:1 NÄmät owat ne sanat jotca HERra on Prophetan Jeremian cautta puhunut Babelita ja Chalderein maata wastan.
50:2 "Julistakaa kansojen keskuudessa ja kuuluttakaa, nostakaa lippu; kuuluttakaa, älkää salatko. Sanokaa: Baabel on valloitettu, Beel on joutunut häpeään, kauhistunut on Merodak; sen jumalankuvat ovat joutuneet häpeään, kauhistuneet ovat sen kivijumalat.	2. Julistakaat pakanain seassa ja tiettäväksi tehkät, nostakaat lippu ylös, kuuluttakaat ja älkät sitä salatko, ja sanokaat: Babel on voitettu, Bel on häpiään joutunut, Merodak on rikottu, hänen epäjumalansa ovat häpiään tulleet, ja hänen jumalansa ovat murskaksi lyödyt.	50:2 Julistacat pacanain seas/ ja tiettäwäxi tehkät/ nostacat lippu ylös/ cuuluttacat ja älkät sitä salatco/ ja sanocat: Babel on woitettu/ Bel on häpiään joutunut/ Merodach on ricottu/ hänen epäjumalans owat häpiään tullet/ ja hänen jumalansa owat murscaxi lyödyt.
50:3 Sillä sen kimppuun käy kansa pohjoisesta ja tekee sen maan autioksi, niin ettei siellä asukasta ole: niin ihmiset kuin eläimet pakenevat, menevät pois.	3. Sillä pohjoisesta nousee kansa heitä vastaan, jonka pitää heidän maansa hävittämän, niin ettei kenenkään pidä siinä asuman, vaan sekä ihmiset että eläimet sieltä pakeneman.	50:3 Sillä pohjaisest pitä nouseman Canssan heitä wastan/jonga pitää heidän maans häwittämän/ nijn ettei kenengän pidä sijnä asuman/ waan sekä Canssan että carjan siellä pakeneman.
50:4 Niinä päivinä ja siihen aikaan, sanoo Herra, tulevat israelilaiset yhdessä Juudan miesten kanssa; he kulkevat itkien lakkaamatta ja etsivät Herraa, Jumalaansa.	4. Niinä päivinä ja siihen aikaan, sanoo Herra, pitää Israelin lasten Juudan lasten kanssa tuleman, ja pitää jouduksasti käymän ja itkemän, ja etsimän Herraa Jumalaansa.	50:4 Nijnä päiwinä ja sijhen aican/ sano HERRA/ pitää Israelin lasten Judan lasten cansa tuleman/ ja pitää käymän ja itkemän/ ja edzimän HERra heidän Jumalatans.
50:5 Siionia he kysyvät, sitä kohden ovat heidän kasvonsa käännettyt. Tulkaa! He liittyvät Herran kanssa iankaikkiseen liittoon, jota ei pidä unhotettaman.	5. Heidän pitää kysymän tietä Zioniin ja kääntämän itsensä sinne: tulkaat, ja me tahdomme pysyä Herrassa ijankaikkisella liitolla, joka ei ikänä pidä unhotettaman.	50:5 Heidän pitä kysymän tietä Zionijn/ ja käändämän idzens sinne: Tulcat/ ja me tahdomme pysyä HERrasa ijancaickisella lijtolla/ joca ei ikänäns pidä unhotettaman.
50:6 Kadonnut lammaslauma oli minun kansani. Heidän paimenensa olivat vieneet heidät harhaan eksyttävälle vuorille; he kulkivat vuorelta kukkulalle, unhottivat lepopaikkansa.	6. Minun kansani on tullut kadonneeksi laumaksi; heidän paimenensa ovat heidät vietelleet ja antaneet heidän eksyksissä kävellä vuorilla, niin että he ovat vuorilta menneet kukkuloille, ja ovat unhottaneet majansa.	50:6 Sillä minun Canssani on tullut nijncuin cadonnuxi laumaxi/ heidän paimenens owat heidän wietellet/ ja andanet heidän exyxisä käwellä vuorilla/ nijn että he owat vuorilda mennet cuckuloille/ja owat unhottanet heidän majans.

<p>50:7 Kaikki, jotka heitä tapasivat, söivät heitä, ja heidän vihollisensa sanoivat: 'Emme joudu syynalaisiksi.' Sillä he olivat tehneet syntiä Herraa vastaan, vanhurskauden asumusta, Herraa, heidän isiensä toivoa, vastaan.</p>	<p>7. Kuka ikänä heidän tykönsä tuli, se söi heitä, ja heidän vihollisensa sanoivat: emmepä me tee väärin, sillä he ovat rikkoneet Herraa vastaan vanhurskauden asumuksessa, ja Herraa vastaan, joka heidän isänsä toivo on.</p>	<p>50:7 Mitä ikänäs heidän tygöns tuli/ se söi heidän ylös/ ja heidän vihollisens sanoit: embä me tee väärin: sillä he owat rickonet HERra wastan wanhurscauden asumuxes/ ja HERra wastan joca heidän Isäins toiwo on.</p>
<p>50:8 Paetkaa Baabelista, lähtekää pois kaldealaisten maasta, ja käykää kuin johtokauriit lauman edellä.</p>	<p>8. Paetkaat Babelista ja lähtekäät pois Kaldealaisten maasta ulos, ja laittakaat teitänne niinkuin kauriit lauman edellä.</p>	<p>50:8 PAetcat Babelist/ ja lähtekät Chalderein maasta ulos/ ja laittacat teitän nijncuin caurit lauman edellä.</p>
<p>50:9 Sillä katso, minä herätän ja tuon Baabelia vastaan suurten kansojen joukon pohjoisesta maasta, ja ne asettuvat sotarintaan sitä vastaan. Sieltäkäs in se valloitetaan; heidän nuolensa ovat kuin voitollisen sankarin, joka ei tyhjänä palaja.</p>	<p>9. Sillä katso, minä nostan suuren väen joukoittain pohjan maalta, ja annan heidän tulla Babelin eteen; heidän pitää varustaman itsensä häntä vastaan, ja voittaman hänen. Heidän nuolensa ovat niinkuin taitavan sotamiehen, joka ei tyhjään ammu.</p>	<p>50:9 Sillä cadzo/ minä nostan suuren väen joucoittain pohjan maalda/ja annan heidän tulla Babelin eteen/ heidän pitä warustaman idzens händä wastan/ ja woittaman hänen/ heidän nuolens owat nijncuin hywän sotamiehen/ joca ei tyhjän ambu.</p>
<p>50:10 Ja Kaldea joutuu ryöstettäväksi, kaikki sen ryöstäjät saavat yltäkyllin, sanoo Herra.</p>	<p>10. Ja Kaldean maa pitää tuleman saaliiksi, niin että kaikkein, jotka sitä ryöstävät, pitää siitä kyllä saaman, sanoo Herra.</p>	<p>50:10 Ja Chalderin maan pitä tuleman saalixi/ nijn että caickein jotca sitä ryöstawät/ pitä sijtä kyllä saaman/ sano HERra.</p>
<p>50:11 Iloitkaa vain, riemuitkaa vain, te minun perintöosani riistäjät, hypelkää kuin puiva hieho, ja hirnukaa kuin orhit:</p>	<p>11. Että te iloitsette siitä ja kerskaatte itsiänne, että te olette minun perintöni ryöstäneet, ja hyppelite niinkuin lihavat vasikat, ja hirnutte niinkuin väkevät (hevokset).</p>	<p>50:11 Että iloidzette sijtä ja kerscatte idzen että te olette minun perindöni ryöstänet/ ja hyppelite nijncuin lihawat wasicat/ ja hirnutte nijncuin wäkwät hewoiset.</p>
<p>50:12 kuitenkin joutuu äitinne suureen häpeään, synnyttäjänne saa hävetä. Katso, pakanakansoista vihoviimeinen! Erämaa, kuiva maa ja aromaa!</p>	<p>12. Teidän äitinne on suureen häpiään joutunut, ja se häpee, joka teidät on synnyttänyt; katso, hän on pakanain seassa kaikkein huonoin, autio, kuiva ja hävinnyt.</p>	<p>50:12 Teidän äitinne on suureen häpiään joutunut/ ja joca teidän on synnyttänyt/ on tullut pilcaxi/ Cadzo/ hän on pacanain seas caickein huonoin/ autia/ cuiwa/ ja häwinnyt.</p>
<p>50:13 Herran vihan tähden se on oleva asumaton, aivan autio. Jokainen, joka kulkee Baabelin ohitse, kauhistuu ja viheltää kaikille sen haavoille.</p>	<p>13. Herran vihan tähden ei pidä siinä asuttaman, vaan se kokonansa autiona oleman; niin että kaikkein, jotka menevät ohitie Baabelia, pitää ihmettelemän ja viheltämän kaikkein hänen vaivainsa tähden.</p>	<p>50:13 Sillä HERran vihan tähden pitä hänen rakendamatoinna/ ja peräti autiana oleman/ nijn että caickein jotca Babelit menewät ohidzen/ pitä ihmettelemän/ ja wilistelemän caickein hänen waiwains tähden.</p>

<p>50:14 Asettukaa sotarintaan Baabelia vastaan, yltympäri, kaikki jousenjännittäjät. Ampukaa sitä, älkää nuolia säästäkö; sillä se on tehnyt syntiä Herraa vastaan.</p>	<p>14. Varustakaat teitänne Babelia vastaan, joka taholta kaikki ampujat, ampukaat häntä, älkää säästäkö nuolia; sillä hän on rikkonut Herraa vastaan.</p>	<p>50:14 Warustacat teitän Babelia wastaan/ jocatahwolda caicki ambujat/ ambucut händä/ älkät säästäkö nuolia: 50:15 Sillä hän on rickonut HERra wastaan.</p>
<p>50:15 Nostakaa sotahuuto sitä vastaan joka taholta. Se antautuu, sen pylvääät kaatuvat, sen muurit sortuvat. Sillä tämä on Herran kosto. Kostakaa sille, tehkää sille, niinkuin sekin on tehnyt.</p>	<p>15. Riekukaat häntä vastaan joka taholta; hänen pitää myötä antaman, hänen perustuksensa ovat langenneet, ja hänen muurinsa hajonneet; sillä se on Herran kosto, kostakaa hänelle, ja tehkää hänelle niinkuin hän on tehnyt.</p>	<p>Riecucacat hänen tähtens/ hänen pitä myötä andaman/ hänen perustuxens owat langennet/ ja hänen muurins owat jaonnet: Sillä se on HERran costo/ costacacat hänelle/ ja tehkät hänelle nijncuin hän on tehnyt.</p>
<p>50:16 Tuhotkaa kylväjät Baabelista ja ne, jotka elonaikana sirppiin tarttuvat. Hävittäjän miekkaa pakoon he kääntyvät kukin oman kansansa tykö, pakenevat kukin omaan maahansa.</p>	<p>16. Hävittäkää sekä kylväjä että se, joka sirppiin rupee elonaikana; niin että jokainen kääntää itsensä kansansa tykö hävittäjän miekan tähden, ja jokainen pakenee maallensa.</p>	<p>50:16 Häwittäkät sekä kylwäjä että nijttäjä/ nijn että jocainen käändä idzens hänen Canssans tygö/ häwittäjän miecan tähden/ ja jocainen pakene hänen maahans.</p>
<p>50:17 Eksynyt lammas on Israel, leijonat ovat sen eksyksiin ajaneet. Ensiksi Assurin kuningas söi sen, ja nyt viimeksi Nebukadressar, Baabelin kuningas, kalusi sen luut.</p>	<p>17. Israelin täytyy olla hajoitetun lammasmaan, jonka jalopeurat ovat hajoittaneet. Ensiksi söi Assurian kuningas hänen, sitte särki Nebukadnetsar, Babelin kuningas, hänen luunsa.</p>	<p>50:17 Israelin täyty olla hajotetun lauman/ jonga Lejonit owat hajottanet: Ensiksi söi Assyrian Cuningas hänen/ sijtte häwitti hänen NebucadNezar Babelin Cuningas.</p>
<p>50:18 Sentähden, näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Katso, minä rankaisen Baabelin kuningasta ja hänen maatansa, niinkuin minä rankaisin Assurin kuningasta.</p>	<p>18. Sentähden sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala, näin: minä etsin Babelin kuninkaan ja hänen maansa, niinkuin minä olen Assurian kuninkaan etsinyt.</p>	<p>50:18 Sentähden sano HERra Zebaoth Israelin Jumala näin: Cadzos/ minä edzin Babelin Cuningan ja hänen maans/ nijncuin minä olen Assyrian Cuningan edzinyt.</p>
<p>50:19 Ja minä tuon Israelin takaisin sen omille laidunmaille, ja se on käyvä laitumella Karmelilla ja Baasanissa ja tyydyttävä nälkensä Efraimin vuorilla ja Gileadissa.</p>	<p>19. Mutta Israelin minä annan tulla jälleen kotia asumasiensa, niin että hänen pitää itsensä elättämän Karmelissa ja Basanissa, ja Ephraimin vuorella, ja Gileadissa pitää hänen sielunsa ravituksi tuleman.</p>	<p>50:19 Mutta Israelin minä annan tulla jäljens cotia hänen asumuxeens/ nijn että hänen pitä idzens elättämän Carmelis ja Basanis/ ja Ephraimin vuorella ja Gileadis pitää hänen sieluns rawituxi tuleman.</p>
<p>50:20 Niinä päivinä ja siihen aikaan, sanoo Herra, etsitään Israelin rikkomusta, eikä sitä enää ole, ja Juudan syntiä, eikä sitä löydetä; sillä minä annan anteeksi niille, jotka minä jäännökseksi jätän.</p>	<p>20. Niinä päivinä ja siihen aikaan, sanoo Herra, pitää Israelin pahateko etsittämän, ja ei löyttämän, ja Juudan synti, ja ei pidä löyttämän; sillä minä olen armollinen niille, jotka minä jätän.</p>	<p>50:20 Silloin ja nijnä päiwinä pitä Israelin pahateco edzittämän/ sano HERra: mutta ei pidä löyttämän. Ja Judan syndi/ ja ei pidä löyttämän: Sillä minä olen armollinen nijlle jotca minä jätän.</p>

50:21 Käy Merataimin maan kimppuun ja Pekodin asukasten kimppuun. Aja heitä takaa, hävitä, vihi tuhon omaksi heidät, sanoo Herra, ja tee kaikki, mitä minä olen käskenyt sinun tehdä.	21. Mene kapinan nostajain maahan, mene sinne ylös, ja etsi etsikon asuvaisia; hävitä ja tapa heidän jälkeentulevaisensa, sanoo Herra, ja tee kaikki, mitä minä olen käskenyt sinulle.	50:21 MENE siihen maahan joca coco mailma on waiwannut/ mene sinne ylös/ ja edzi edzicon asuwaisia/ häwitä ja tapa heidän jälkentulewaisens/ sano HERRa/ ja tee caicki mitä minä olen käskenyt sinun.
50:22 Sotahuuto kuuluu maassa, suuri hävityksen melske!	22. Maalla on sodanriekuna ja iso suru.	50:22 Maalla on sodan riecuna ja isoi suru.
50:23 Kuinka rikottu ja särjetty onkaan se vasara, joka löi koko maanpiiriä! Kuinka onkaan Baabel tullut kauhistukseksi kansojen seassa!	23. Kuinka se on tullut, että koko maailman vasara on taitettu ja rikottu? Kuinka Babel on autioksi joutunut pakanain seassa?	50:23 Cuinga se on tullut/ että coco mailman wasara on taitettu ja ricottu. Cuinga se on tullut/ että Babel on autiaxi joutunut pacanain seas.
50:24 Minä viritin sinulle pyydyksen, ja niin sinut, Baabel, vangittiin tietämättäsi. Sinut tavattiin ja otettiin kiinni, sillä Herraa vastaan sinä ryhdyit taisteluun.	24. Minä olen virittänyt paulan sinun etees, Babel, sentähden olet sinä myös vangittu, ennen kuin sinä havaitsitkaan; sinä olet osattu ja olet käsitetty, sillä sinä olet kehoittanut Herran.	50:24 Minä olen wirittänyt paulan etees Babel: sentähden olet sinä myös fangittu/ ennen cuins hawaidzitcan/ sinä olet osattu/ ja sinä olet käsitetty: Sillä sinä olet kehoittanut HERran.
50:25 Herra avasi asehuoneensa ja toi ulos vihansa aseet. Sillä Herra, Herra Sebaot, on tekevä työnsä kaldealaisten maassa.	25. Herra on avannut tavarahuoneensa, ja vetänyt edes vihansa aseet; sillä tämä on Herran, Herran Zebaotin työ Kaldealaisten maalla.	50:25 HERra on awannut tawarahuonens/ ja wetänyt edes hänen wihans aset: sillä sencaltaisia on HERra HERra Zebaoth Chalderein maalle toimittanut.
50:26 Käykää sen kimppuun kaikilta ääriltä, avatkaa sen aitat, heittäkää ulos, mitä siinä on, läjään niinkuin lyhteet. Vihkikää se tuhon omaksi, älköön siitä tähdettä jääkö.	26. Tulkaat tänne häntä vastaan, te viimeisistä ääristä, avatkaa hänen jyvahuoneensa, paiskatkaa häntä kokoon, ja tappakaat häntä, niin ettei hänelle mitään jää.	50:26 Tulcat tänne händä wastan te wijmeisistä äristä/ awatcat hänen jywähuonens/ paiscatcat händä cocoon/ja tappacat händä/ nijn ettei mitän jää.
50:27 Hävittäkää kaikki sen härät, astukoot ne teurastettaviksi. Voi heitä! Sillä heidän päivänsä on tullut, heidän rangaistuksensa aika.	27. Surettakaat kaikki hänen mullinsa, viekät häntä alas teurastettaa; voi heitä! sillä päivä on tullut, heidän etsikkonsa aika.	50:27 Surettacat caicki hänen lapsens/ wiekät händä alas teurastetta/ woi heitä/ sillä päiwä on tullut/ heidän edzicons aica.
50:28 Kuule! Pakenevia ja pakolaisia tulee Babelin maasta Siioniin ilmoittamaan Herran, meidän Jumalamme, kosta, kosta Hänen temppelinsä puolesta.	28. Huuto kuuluu paenneilta ja päässeiltä Babelin maasta, että heidän pitää julistaman Zionissa Herran meidän Jumalamme kosta ja hänen kirkkonsa kosta.	50:28 Huuto cuulu paennuilda ja pääsnyilda Babelin maasta: Että heidän pitä julgistaman Zionis/ HERran meidän Jumalam costo/ ja hänen kirckons costo.

<p>50:29 Kutsukaa ampujat kokoon Baabelia vastaan, kaikki jousenjännittäjät: leiriytykää sen ympärille, älköön pääskö pakoon ainoakaan. Maksakaa sille sen tekojen mukaan; kaiken sen mukaan, mitä se on tehnyt, tehkää sillekin. Sillä se on uhitellut Herraa, Israelin Pyhää.</p>	<p>29. Kutsukaat monta Babelia vastaan, piirittäkää häntä kaikki joutsenampujat joka taholta ympäri, ja älkää yhtään päästäkö; kostakaat hänelle niin kuin hän on ansainnut; kaiken sen jälkeen kuin hän on tehnyt, niin tehkää hänelle jälleen; sillä hän on ylpiästi tehnyt Herraa vastaan, Pyhää Israelissa.</p>	<p>50:29 Cudzucat monda Babelia wastaan/ pijrittäkät händä joudzen ambujat joca tahwolda ymbärins/ ja älkät yhtän päästäkö/ costacat hänelle nijncuin hän on ansainnut/ nijncuin hän on tehnyt/ nijn tehkät hänelle jällens. Sillä hän on ylpiäst tehnyt HERra wastaan/ sitä Pyhä Israelis.</p>
<p>50:30 Sentähden sen nuorukaiset kaatuvat sen kaduilla, ja kaikki sotamiehet saavat surmansa sinä päivänä, sanoo Herra.</p>	<p>30. Sentähden pitää hänen nuorukaisensa lankeeman hänen kaduillansa, ja kaikki hänen sotamiehensä hukkuman siihen aikaan, sanoo Herra.</p>	<p>50:30 Sentähden pitä hänen nuorucaisens langeman catuilla/ ja caicki hänen sotamiehens hukkuman sijhen aican/ sano HErra.</p>
<p>50:31 Katso, minä käyn sinun kimppuusi, sinä ylpeä, sanoo Herra, Herra Sebaot, sillä sinun päiväsi on tullut, sinun rangaistuksesi aika.</p>	<p>31. Katso, sinä ylpeä, minä tahdon sinun kimppuus, sanoo Herra, Herra Zebaot: sillä sinun päiväs on tullut, sinun etsikkos aika.</p>	<p>50:31 Cadzo/ sinä ylpe/ minä tahdon sinun kimpuus/ sano HERra HERra Zebaoth: Sillä sinun päiwäs on tullut/ sinun edzicos aica.</p>
<p>50:32 Ylpeä kompastuu ja kaatuu, eikä ole hänen nostajaansa. Ja minä sytytän hänen kaupunkinsa tuleen, ja se kuluttaa ne ja kaiken, mitä hänen ympärillensä on.</p>	<p>32. Silloin pitää ylpeän itsensä loukkaaman ja lankeeman, niin ettei kenenkään pidä häntä auttaman ylös; ja minä sytytän hänen kaupunkinsa palamaan tulella, jonka pitää kuluttaman kaikki, mitä siinä ympärillä on.</p>	<p>50:32 Silloin pitä sen ylpiän cuoleman/ ja langeman/ nijn ettei kenengän pidä händä auttaman ylös. Minä sytytän hänen Caupungins palaman tulella/ jonga pitä culuttaman caicki mitä sijnä ymbärillä on.</p>
<p>50:33 Näin sanoo Herra Sebaot: Sorrettuja ovat niin israelilaiset kuin Juudan miehet, ja kaikki heidän vangitsijansa pitävät heitä kiinni, he eivät tahdo päästää heitä irti.</p>	<p>33. Näin sanoo Herra Zebaot: katso, Israelin lasten ja Juudan lasten pitää ynnä väkivaltaa ja wääryyttä kärsimän; kaikki ne, jotka heidän ovat vankina vieneet, pitävät heidät, ja ei tahdo heitä päästää vallallensa.</p>	<p>50:33 NÄitä sano HERra Zebaoth: Cadzo/ Israelin lasten sekä Judan lasten pitä wäkiwalda ja wääryttä kärsimän/ caicki ne jotca heidän owat fangina wienet/ pitäwät heidän/ ja ei tahdo heitä päästä wallallens</p>
<p>50:34 Mutta heidän lunastajansa on väkevä, Herra Sebaot on hänen nimensä. Hän ajaa heidän asiansa, tuo rauhan maan päälle, mutta Baabelin asukkaille vavistuksen.</p>	<p>34. Mutta heidän vapahtajansa on väkevä, Herra Zebaot on hänen nimensä, hän on niin toimittava heidän asiansa, että hän saattaa maan lepäämään ja Babelin asuwaitset värisemään.</p>	<p>50:34 Mutta heidän wapahtajans on wäkewä/ HERra Zebaoth/ hän on nijn toimittawa heidän asians/ että hän teke maan wapiseman/ ja Babelin asuwaitset wärisemän.</p>
<p>50:35 Miekka kaldealaisten kimppuun, sanoo Herra, ja Baabelin asukasten kimppuun, sen ruhtinasten ja tietäjien kimppuun!</p>	<p>35. Miekan pitää tuleman, sanoo Herra, Kaldealaisten päälle, ja Babelin asuvaisten päälle, ja hänen ruhtinastensa päälle, ja hänen tietäjäinsä päälle.</p>	<p>50:35 Miecan pitä tuleman/ sano HERra/ Chalderein päälle/ ja Babelin asuwaisten päälle/ ja hänen Ruhtinastens päälle/ ja hänen tietäjäins päälle.</p>

50:36 Miekka valhettelijain kimppuun, ja he typeryivät! Miekka sen sankarien kimppuun, ja he kauhistuvat!	36. Miekan pitää tuleman hänen noitainsa päälle, niin että heidän pitää tyhmäksi tuleman; miekan pitää tuleman hänen väkeväinsä päälle, että heidän pitää epäilemän.	50:36 Miecan pitää tuleman hänen noitains päälle/ niijn että heidän pitää tyhmiksi tuleman/ miecan pitää tuleman hänen wäkeväins päälle/ että heidän pitää epäilemän/
50:37 Miekka sen hevosten ja vaunujen kimppuun ja kaiken sekakansan kimppuun, joka on sen keskellä, ja he muuttuvat naisiksi! Miekka sen aarteiden kimppuun, ja ne ryöstetään!	37. Miekan pitää tuleman hänen hevostensa ja ratastensa päälle ja kaiken yhteisen kansan päälle, joka hänen keskellänsä on, niin että heidän pitää tuleman niinkuin vaimot; miekan pitää tuleman hänen riistahuoneensa päälle, niin että ne pitää ryöstetyksi tuleman.	50:37 Miecan pitää tuleman hänen hewoistensa ja ratastensa päälle/ ja caikelle yhteiselle Canssalle/ joca siellä on/ niijn että heidän pitää tuleman nijncuin waimot. 50:38 Miecan pitää tuleman hänen rijtahuonens päälle/ niijn että se pitää ryöstetyksi tuleman.
50:38 Helle sen vetten kimppuun, ja ne kuivuvat! Sillä se on jumalankuvien maa, ja hirmujumaliinsa he uskaltavat mielettömästi.	38. Kuivuuden pitää tuleman hänen vettensä päälle, niin että ne pitää kuivuman; sillä se on epäjumalain maa, ja he röyhkeilevät kauheista epäjumalistansa.	Cuiwuden pitää tuleman hänen wettens päälle/ niijn että ne pitää cuiwuman: Sillä se on epäjumalan maa/ ja he röyckäilewät heidän cauheista epäjumalistans.
50:39 Sentähden tulevat sen asukkaiksi erämaan ulvojat ja ulisijat, ja kamelikurjet siellä asustavat. Ei sitä ikinä enää asuta, autioksi jää se polvesta polveen.	39. Sentähden pitää petoin ja julmain lintuin siellä asuman, ja yökköin pitää myös siellä asuman; ja ei pidä ikänä enään siinä asuttaman, eikä jonkun siinä oleman suvusta sukuun.	50:39 Sentähden pitää petoin ja julmain linduin siellä asuman/ ja yököit/ ja ei pidä ikänäns enä sijnä asuttaman eli jongun siellä oleman ijancaickisest.
50:40 Niinkuin oli silloin, kun Jumala hävitti Sodomian ja Gomorran ja niiden naapurit, sanoo Herra, niin ei sielläkään ole kenkään asuva, ei yksikään ihmislapsi oleskelewa.	40. Niinkuin Herra Sodomian ja Gomorran lähikyläinsä kanssa kukistanut on, sanoo Herra, niin ei siellä kenenkään asuman pidä, eli jonkun ihmisen siellä oleman.	50:40 Nijncuin HERra Sodomian ja Gomorran heidän lähimmäistens cansa cukistanut on/ sano HERra/ niijn ettei siellä kenengän asuman pidä/ eli jongun ihmisen siellä oleman.
50:41 Katso, kansa tulee pohjoisesta; suuri kansa ja monet kuninkaas nousevat maan perimmäisiltä ääriltä.	41. Katso, kansa tulee pohjoisesta; monta pakanaa ja monta kuningasta pitää nouseman maan ääristä.	50:41 CAdzo/ Canssa tule pohjasta/ monda pacanata ja monda Cuningasta pitää nouseman maan äristä.
50:42 He käyttävät jousta ja keihästä, ovat julmat ja armahtamattomat. Heidän pauhinansa on kuin pauhaava meri, ja he ratsastavat hevosilla, varustettuina kuin soturi taisteluun sinua vastaan, tytär Baabel.	42. Heillä on joutsit ja kilpi, he ovat julmat ja armottomat; heidän huutonsa on niinkuin meren pauhina; he ajavat hevosilla niinkuin sotamiehet, varustetut sinua vastaan, sinä Babelin tytär.	50:42 Heillä on joudzi ja kilpi/ he owat julmat ja armottomat/ heidän huutons on nijncuin meren pauhina/ he ajawat hewoisilla nijncuin sotamiehet warustetut sinua wastan/ sinä tytär Babel.

50:43 Kun Baabelin kuningas kuulee sanoman heistä, niin hänen kätensä herpoavat; ahdistus valtaa hänet, tuska, niinkuin synnyttäväisen.	43. Kuin Babelin kuningas on kuuleva heidän sanomansa, silloin pitää hänen kätensä maahan putooman; ahdistus pitää tuleman hänen päällensä, niinkuin synnyttäväisen vaiva.	50:43 Cosca Babelin Cuningas on cuulewa heidän sanomans: silloin pitä hänen kätens maahan putoman/ ahdistus ja murhe pitä tuleman hänen päällens/ nijncuin waimolle lapsen waiwas.
50:44 Katso, niinkuin leijona karkaa Jordanin rantatiheiköstä lakastumattomalle laiumelle, niin minä äkisti karkoitan heidät sieltä pois. Ja hänet, joka valittu on, minä asetan sinne kaitsijaksi. Sillä kuka on minun vertaiseni, ja kuka vetää minut tilille? Ja kuka on se paimen, joka voi kestää minun edessäni?	44. Katso, hän nousee ylös niinkuin jalopeura ylpeästä Jordanista vahvoja majoja vastaan, sillä minä annan hänen nopiasti juosta sieltä; ja kuka tietää sen nuorukaisen, jonka minä olen varustava heitä vastaan? Sillä kuka on minun vertaiseni? kuka tahtoo minulle ajan määrätä? ja kuka on se paimen, joka voi olla minua vastaan?	50:44 Cadzos/ hän nouse ylös nijncuin Lejoni/ sijtä ylpiästä Jordanist/ nijtä wahwoja majoja wastan/ sillä minä annan hänen nopiast juosta sinne/ ja cuca tietä sen nuorucaisen/jonga minä olen warustawa heitä wastan? Sillä cuca on minun wertaiseni/ cuca tahto minua opetta/ ja cuca on se paimen/ joca woi olla minua wastan?
50:45 Sentähden kuulkaa Herran päätös, jonka hän on päättänyt Baabelia vastaan, ja hänen aivoituksensa, jotka hän on aivoitellut kaldealaisten maata vastaan: Totisesti, ne raastetaan pois, nuo lauman vähäiset; totisesti, laidun kauhistuu niiden tähden.	45. Kuulkaat siis nyt Herran neuvoa, jonka hän piti Babelista, ja hänen ajatuksiansa, jotka hän ajatteli Kaldean maan asuwaisista: mitämaks että karjalaisten pitää riepoittaman heitä, ja kukistaman heidän asumansa.	50:45 Cuulcat sijs nyt HERran neuwo Babelist/ ja hänen ajatuxians Chalderein maan asuwaisista: mitämax/ että carjalasten pitä riepoittaman heitä/ ja cukistaman heidän asumans/
50:46 Huuto käy: 'Baabel on valloitettu!' ja maa vapisee, parku kuuluu kansoissa."	46. Ja maan pitää vapiseman riekunasta, ja pitää kuuluman pakanain seassa, kuin Babel voitetaan.	50:46 Ja maan pitä wapiseman riecunast/ ja pitä cuuluman pacanain seas/ cosca Babel woitetan.
51 LUKU	51 LUKU	LI. Lucu
51:1 Näin sanoo Herra: "Katso, minä herätän Baabelia vastaan, Leeb-Kaamain asukkaita vastaan hävittäjän hengen.	1. Näin sanoo Herra: katso, minä nostan ankanan ilman Babelia vastaan ja hänen asuwaisiansa vastaan, jotka itsensä ovat asettaneet minua vastaan.	51:1 NÄitä sano HERra: Cadzos/ minä nostan angaran ilman Babelita wastan/ ja hänen asuwaisians wastan/ jotca idzens owat asettanet minua wastan.
51:2 Ja minä lähetän Baabeliin muukalaisia, jotka hajottavat sen ja tyhjentävät sen maan, sillä joka taholta he tulevat sitä vastaan onnettomuuden päivänä.	2. Ja lähetän viskaajat Babeliin, joiden pitää häntä viskaaman, ja tyhjentämän hänen maansa; näiden pitää joka paikassa oleman hänen ympärillänsä hänen onnettomuutensa päivänä.	51:2 Minä lähetän wiscajat Babelijn/ joidenga pitä händä wiscaman/ ja käwäisemän hänen maans/ näiden pitä jocapaicas oleman hänen ymbärilläns hänen onnettomudens päiwänä.

51:3 Jousimies jännittääköön jousensa sitä vastaan, joka jousen jännittää, ja sitä vastaan, joka uljastelee rintahaarniskassaan. Älkää säälikö sen nuorukaisia, vihkikää tuhon omaksi koko sen sotajoukko.	3. Sillä hänen ampujansa ei pidä taitaman ampua, ja hänen varustettunsa ei pidä taitaman itsiänsä varjella. Älkää siis säästäkö hänen nuorukaisiansa, tappakaat kaikki hänen sotajoukkonsa.	51:3 Sillä hänen ambujans ei pidä taitaman ammuta/ ja hänen warustettuns ei pidä taitaman idzens warjella. Älkät sijs säästäkö hänen nuorucaisians/ tappacat caicki hänen jouckons/
51:4 Haavoitettuja kaatuu kaldealaisten maassa ja lävistettyjä sen kaduilla.	4. Niin että lyödyt makasivat Kaldean maalla, ja pistetyt hänen kaduillansa.	51:4 Nijn että lyödyt macaisit Chalderein maalla/ ja pistetyt hänen catuillans:
51:5 Sillä ei Israel eikä Juuda ole Jumalansa, Herran Sebaotin, hylkäämä, vaan noiden maa on täynnä syntivelkaa Israelin Pyhän edessä.	5. Sillä Israel ja Juuda ei pidä Jumalaltansa, Herralta Zebaotilta leskeksi hyljättämän; vaikka heidän maansa on kovin rikkonut Israelin Pyhää vastaan.	51:5 Sillä Israelin ja Judan ei pidä hyljättämän HERralda Zebaothilda heidän Jumalaldans nijncuin lesket/ waicka heidän maans on cowin rikkonut Israelin Pyhä wastian:
51:6 Paetkaa Baabelista ja pelastakoon kukin henkensä, älkää hukkuiko sen syntiin. Sillä tämä on Herran koston aika, hän maksaa sille, mitä se on ansainnut.	6. Paetkaat Babelista, että jokainen pelastais sielunsa, ettette hukkuisi hänen pahuudessansa; sillä tämä on Herran koston aika ja hän tahtoo hänelle maksaa hänen ansionsa jälkeen.	51:6 Paetcat Babelist/ että jocainen auttais sieluans/ ettet te huckuis hänen pahudesans? sillä tämä on HERran coston aica/ ja hän tahto hänen maxa.
51:7 Baabel oli Herran kädessä kultainen malja, joka juovutti kaiken maan. Sen viinistä joivat kansat; sentähden kansat tulivat mielettömiksi.	7. Kultainen malja on Babel Herran kädessä, joka on koko maailman juovuttanut; pakanat ovat juoneet hänen viinastansa, sentähden ovat pakanat niin hulluiksi tulleet.	51:7 Cullainen calcki Babel/ joca on coco mailman juowuttanut/ on HERran kädes/ caicki pacanat owat juonet hänen wijnastans/ sentähden owat pacanat nijn hulluxi tullet.
51:8 Äkisti on Baabel kaatunut ja murskaantunut. Valittakaa hänen tähtensä! Hakekaa balsamia hänen kipuunsa, ehkä hän paranee.	8. Kuinka pian Babel on kaatunut ja murskaksi lyöty! valittakaa häntä, ottakaat myös voidetta hänen haavallensa, jos hän mitämaks taitais parantua.	51:8 Cuinga pian Babel on langennut ja murscaxi lyöty/ walittacat händä/ ottacat myös woidellusta hänen haawallens/ jos hän/ mitämax/ taidais parata.
51:9 'Me olemme koettaneet parantaa Baabelia, mutta ei hän ole parantunut. Jättäkää hänet ja menkäämme pois, kukin omaan maahansa; sillä hänen tuomionsa ulottuu taivaaseen asti, kohoaa pilviin saakka.	9. Me paransimme Babelia, mutta ei hän terveeksi tullut; antakaat siis hänen olla, ja käykäämme itsekukin maallensa; sillä hänen rangaistuksensa ulottuu hamaan taivaasen, ja astuu pilviin ylös.	51:9 Me parannamme Babeli/ mutta ei hän tahdo terwexi tulla/ andacat sijs hänen olla/ ja käykäm idzecukin maallens: Sillä hänen rangaistuxens ulottu haman taiwasen/ ja astu pilwin ylös.
51:10 Herra on tuonut ilmi meidän vanhurskaudemme; tulkaa, julistakaamme Siionissa Herran, meidän Jumalamme, tekoja.'	10. Herra on tuonut edes meidän vanhurskaudemme: tulkaat ja luetelkaamme Herran meidän Jumalamme töitä Zionissa.	51:10 HERra on tuonut edes meidän wanhurscaudem/ tulcat ja luetelcam HERran meidän Jumalam töitä Zionis.

51:11 Teroittakaa nuolet, täyttäkää viinet! Herra on herättänyt Meedian kuningasten hengen, sillä hänen ajatuksensa käy Baabelia vastaan, sen hävittämiseksi. Tämä on Herran kosto, kosto hänen temppeleinsä puolesta.	11. Teroittakaa nuolet, ja valmistakaa kilvet: Herra on herättänyt Medin kuningasten sydämen; sillä hänen ajatuksensa on Babelia vastaan, hävittää häntä. Sillä tämä on Herran kosto, hänen temppeleinsä kosto.	51:11 Ja teroittacat nuolet hywin/ ja valmistacat kilwet/ HERra on herättänyt Medenin Cuningasten sydämen: Sillä hänen ajatuxens owat Babelita wastan/ häwittä händä: Sillä tämä on HERran costo/ hänen Templins costo.
51:12 Kohottakaa lippu Baabelin muureja vastaan, vahvistakaa vartiosto, asettakaa vartijat, valmistakaa väijytykset; sillä mitä Herra on ajatellut, sen hän tekeekin, sen minkä hän on puhunut Baabelin asukkaita vastaan.	12. Ripustakaa lippu ylös Babelin muurille, asettakaa vartio, pankaat vartiat, toimittakaa väijyjät; sillä Herra ajattelee jotain, ja on myös täyttävä, mitä hän Babelin asuvaisia vastaan on puhunut.	51:12 Ja ripustacat nyt lippu ylös muurein päälle Babelis/ asettacat wartia/ pangat wartiat/ toimittacat wäijyjät: Sillä HERra ajattelee jotain/ ja on myös täyttävä mitä hän Babelin asuwaisi wastan on puhunut.
51:13 Sinä, joka asut suurten vetten partailla, joka olet aarteista rikas, sinun loppusi on tullut, sinun väärän voittosi raja.	13. Sinä, joka suuren veden tykönä asut, jolla myös ovat suuret tavarat, sinun loppus on tullut, ja sinun ahneutes on lakannut.	51:13 Sinä joca suuren weden tykönä asut/ jolla myös owat suuret tawarat/ sinun loppus on tullut/ ja sinun ahneudes on lacannut.
51:14 Herra Sebaot on vannonut itse kauttansa. Totisesti, minä täytän sinut ihmisillä niinkuin heinäsirkoilla, ja he virittävät sinusta viininkorjuulaulun.	14. Herra Zebaot on vannonut itse kauttansa: minä tahdon täyttää sinun ihmisillä, niinkuin ruohomadoilla, heidän pitää laulaman sinusta ilovirren.	51:14 HERra Zebaoth on wannonut sen sieluns cautta: Minä tahdon täyttä sinun ihmisillä/ nijncuin ruohomadoilla/ heidän pitä laulaman sinulle wirren.
51:15 Hän on tehnyt maan voimallansa, vahvistanut maanpiirin viisaudellansa ja levittänyt taivaat taidollansa.	15. Joka maan voimallansa tehnyt on, ja maanpiirin viisaudellansa vahvistanut, ja taivaat toimellisuudellansa venyttänyt.	51:15 JOca maan woimallans tehnyt on/ ja mailman pijrin hänen taidollans walmisti/ ja taiwan toimellisudellans wenytti.
51:16 Kun hän jylisee, käy vetten pauhina taivaalla, ja hän nostaa pilvet maan ääristä, tekee salamat ja sateen ja tuo tuulen sen säilytyspaikoista.	16. Kuin hän jylisee, niin on paljo wettä taivaan alla; hän tempaa pilvet ylös hamasta maan äärestä; hän tekee leimaukset sateessa, ja tuo tuulen kammioistansa.	51:16 Cosca hän jylise/ nijn paljo wettä taiwast tule alas: hän temma pilwet ylös hamast maan ärestä. Hän teke leimauzet sates/ ja tuo tuulen salaisist sioistans.
51:17 Järjetön on jokainen ihminen, tietoa vailla, häpeän saa jokainen kultaseppä veistetyistä kuvasta, petosta on hänen valamansa kuva, eikä niissä henkeä ole.	17. Kaikki ihmiset ovat tomppelit taidossansa, ja jokainen kultaseppä häväistään kuvinensa; sillä heidän kuvansa ovat petos, ja ei ole niissä henkeä.	51:17 Caicki ihmiset owat tompelit heidän taidosans/ ja jocainen culdaseppä häwäistän cuwinens. 51:18 Sillä heidän epäjumalans owat wietellyxet/ ja ei ole heisä elämätä.
51:18 Turhuutta ne ovat, naurettavia tekeleitä; kun niiden rangaistus tulee, ne hukkuvat.	18. Ne ovat sula turhuus ja petollinen työ; heidän täytyy hukkua, kuin heitä etsitään.	He owat sula turhuus ja pettäwäiset tegot/ heidän täyty huckua/ cosca heitä edzitän.

51:19 Näiden kaltainen ei ole hän, joka on Jaakobin osa, sillä hän on kaiken luoja, ja Jaakob on hänen perintösukunsa: Herra Sebaot on hänen nimensä.	19. Mutta Jakobin osa ei ole senkaltainen, vaan hän on se, joka kaikki luonut on, (Israel on) hänen perimisensä valtikka: Herra Zebaot on hänen nimensä.	51:19 Mutta ei se nijn ole/ joca Jacobin tawara on/ waan se on se/ joca caicki luo/ ja Israel on hänen perimisensä waldicka/ HERra Zebaoth on hänen nimensä.
51:20 Sinä olit minun vasarani, minun sota-aseeni, sinulla minä musersin kansoja, sinulla minä hävitin valtakuntia.	20. Sinä olet minun vasarani, minun sota-aseeni: ja minä lyön kauttas pakanat ja hävitän valtakunnat.	51:20 SInä olet minun wasaran/ minun sotaasen/ ja minä lyön sinun cauttas Canssat/ ja häwitän waldacunnat/
51:21 Sinulla minä musersin hevosen ja ratsastajan, sinulla minä musersin vaunut ja ajajan.	21. Minä lyön sinun kauttas hevoset, ratsastajat, ja rikon sinun kauttas vaunut ja niiden ajajat.	minä lyön sinun cauttas hewoiset/ ja radzastajat. 51:21 Minä ricon sinun cauttas waunut ja heidän ajajans/
51:22 Sinulla minä musersin miehen ja vaimon, sinulla minä musersin vanhan ja nuoren, sinulla minä musersin nuorukaisen ja neitosen.	22. Minä lyön sinun kauttas miehet ja waimot, ja lyön sinun kauttas vanhat ja nuoret, ja sinun kauttas nuorukaiset ja neitseet.	minä lyön sinun cauttas miehet ja waimot. 51:22 Minä lyön sinun cauttas wanhat ja nuoret/ minä lyön nuorucaiset ja neidzet/
51:23 Sinulla minä musersin paimenen ja hänen laumansa, sinulla minä musersin peltomiehen ja hänen juhtaparinsa, sinulla minä musersin käskynhaltijat ja päämiehet.	23. Minä lyön sinun kauttas paimenet ja heidän laumansa, minä lyön sinun kauttas peltomiehet ja juhdat, ja lyön sinun kauttas ruhtinaat ja päämiehet.	minä lyön sinun cauttas paimenet ja laumat: 51:23 Minä lyön sinun cauttas peldomiehet ja iket/ minä lyön sinun cauttas Ruhtinat ja Herrat.
51:24 Minä maksan Baabelille ja kaikille Kaldean asukkaille kaiken sen pahan, minkä he ovat tehneet Siionille teidän silmäinne edessä, sanoo Herra.	24. Sillä minä tahdon maksaa Babelille ja kaikille Kaldean asuwaitille kaiken heidän pahuutensa, jonka he ovat Zionille tehneet, teidän silmäinne edessä, sanoo Herra.	51:24 Sillä minä tahdon maxa Babelille ja caikille Chalderein asuwaisille caiken heidän pahudens/ cuin he owat Zionille tehnet/ teidän silmäinne edes/ sano HERra.
51:25 Katso, minä käyn sinun kimppuusi, sinä hävityksen vuori, joka hävitit koko maan, sanoo Herra. Ja minä ojennan käteni sinua vastaan ja vieritän sinut alas kalliolta ja teen sinusta poltetun vuoren.	25. Katso, minä tulen sinun tykö, sinä vahingollinen vuori, joka koko maailman turmelet, sanoo Herra, ja ojennan käteni sinun ylitse, ja vieritän sinun alas vuorelta, ja teen poltetun vuoren sinusta.	51:25 Cadzo/ minä tulen tygös sinä wahingollinen wuori/ joca coco mailman turmelet/ sano HERra. Minä ojennan minun käteni sinun ylidzes/ ja wieritän sinun alas wuorelda/ ja teen poltetun wuoren sinusta.
51:26 Eikä sinusta oteta enää kulmakiveä eikä perustuskiveä, vaan sinä jäät ikuisiksi erämaaksi, sanoo Herra.	26. Niin ettei sinusta ei kulmakiviä eikä perustuskiviä taideta ottaa; vaan sinun pitää oleman ijankaikkisen aution, sanoo Herra.	51:26 Nijn ettei sinusta eikä culmakiwiä eli perustuskiwiä taita otta: Waan sinun pitä oleman ijancaickisen autian/ sano HERRA.

<p>51:27 Nostakaa lippu maassa, puhaltakaa pasunaan kansoissa, vihkikää kansat häntä vastaan, kutsukaa häntä vastaan Araratin, Minnin ja Askenaan valtakunnat, asettakaa päämies häntä vastaan, antakaa tulla hevosia kuin pörheitä heinäsiirkkoja.</p>	<p>27. Nostakaaat lippu ylös maalla, soittakaaat torvella pakanain seassa, varustakaaat pakanat häntä vastaan, kutsukaat häntä vastaan (nämät) valtakunnat: Ararat, Minni ja Askenas; toimittakaaat sodanpäämiehet häntä vastaan, tuokaat hevoset niinkuin julmat vapsaiset.</p>	<p>51:27 NOstacat lippu ylös maalla/ soittacat waskitorwe pacanain seas/ warustacat pacanat händä wasthan/ cudzucacat händä wasthan nämät waldacunnat: Ararat/ Meni ja Ascenas: toimittacat sodanpäämiehet händä wasthan/ tuocat hewoiset/ nijncuin hörräwäiset wapsaiset.</p>
<p>51:28 Vihkikää kansat häntä vastaan, Meedian kuninkaas, sen käskehaltijat ja kaikki päämiehet ja koko sen vallan alainen maa.</p>	<p>28. Varustakaaat pakanat häntä vastaan, Median kuninkaas, hänen ruhtinaansa ja kaikki hänen päämiehensä, ja kaikki hänen valtansa maakunta.</p>	<p>51:28 Warustacat pacanat händä wasthan/ nimittäin: Medenin Cuningat heidän Ruhtinastens ja Herrains cansa/ ja caicki heidän maans wallan/</p>
<p>51:29 Ja maa vapisee ja vääntelehtii tuskasta, sillä Herran aivoitukset täyttyvät Baabelia vastaan: hän tekee Baabelin maasta asumattoman erämaan.</p>	<p>29. Ja maan pitää vapiseman ja peljästyvän; sillä Herran ajatukset tahtovat tulla täytetyksi Baabelia vastaan, niin että hän tekee Babelin maan autioksi, jossa ei kenenkään pidä asuman.</p>	<p>nijn että maa wapisis ja peljästyis. 51:29 Sillä HERran ajatuxet tahtowat tulla täytetyxi Babelita wasthan/ nijn että hän teke Babelin maan autiaxi/ joisa ei kenengän pidä asuman.</p>
<p>51:30 Baabelin sankarit lakkaavat taistelemasta, he istuvat linnoituksissaan, heidän voimansa on kuihtunut, he ovat naisiksi muuttuneet; sen asunnot ovat poltetut, sen salvat rikotut.</p>	<p>30. Babelin sankarit ei pidä uskaltaman mennä sotaan, vaan linnoissa pysymän, heidän väkevyytensä on pois, ja ovat tulleet niinkuin vaimot; hänen asumisensa ovat sytytetyt, ja hänen telkensä taitetut rikki.</p>	<p>51:30 Babelin Sangarit ei pidä uscaldaman mennä sotaan: Waan linnoisa pysymän/ heidän wäkewydens on pois/ ja owat tullet nijncuin waimot/ hänen asumisens owat sytytetyt/ ja hänen telkens taitetut ricki.</p>
<p>51:31 Juoksija juoksee juoksijaa vastaan, sanansaattaja sanansaattajaa vastaan, ilmoittamaan Baabelin kuninkaalle, että hänen kaupunkinsa on valloitettu äärestä toiseen,</p>	<p>31. Tässä juoksee yksi toisensa editse, ja yksi sanansaattaja kohtaa toista, ilmoittamaan Babelin kuninkaalle, että hänen kaupunkinsa on hamaan loppuun asti voitettu,</p>	<p>51:31 Täsä juoxe yxi toisen edidzen/ ja yxi sanansaattaja cohta toista/ ilmoittaman Babelin Cuningalle/ että hänen Caupungins on haman loppun voitettu/</p>
<p>51:32 kahlauspaiikat vallatut, linnoitukset tulella poltetut ja sotamiehet kauhun vallassa.</p>	<p>32. Ja luotuspaiikat suljetut, ja järvet poltetut, ja sotawäki pelkuriksi tullut.</p>	<p>51:32 Ja maan tiet suljetut/ ja meret poldetut/ ja sotawäki pelcurixi tullut.</p>
<p>51:33 Sillä näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Tytär Baabel on kuin puimatanner poljettaessa; vielä vähän aikaa, niin hänen elonaikansa tulee.</p>	<p>33. Sillä näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: Babelin tytär on niinkuin riihen permanto, hänen tappamisensa aika on tullut; vielä vähän ajan perästä tulee hänen niittämisensä aika.</p>	<p>51:33 Sillä näitä sano HERra Zebaoth Israelin Jumala: Tytär Babel on nijncuin rijhen permanto/ hänen tappamisens aica on tullut. Hänen nijttämisens aica on tullut.</p>

51:34 Nebukadressar, Baabelin kuningas, on minut syönyt, hävittänyt minut, pannut syrjään kuin tyhjän astian; hän on niellyt minut niinkuin lohikäärme, täyttänyt vatsansa minun herkuillani ja huuhtonut minut pois.	34. Nebukadnetsar, Babelin kuningas on minun syönyt, ja kukistanut minun; hän on tehnyt minun tyhjäksi astiaksi; hän on niellyt minun niinkuin lohikärme, hän on täyttänyt vatsansa minun herkuistani; hän on minun ajanut pois.	51:34 NebucadNesar on minun syönyt/ ja cukistanut minun/ hän on tehnyt minun tyhjäksi astiaksi/ hän on niellyt minun nijncuin Draki/ hän on täyttänyt hänen wadzans minun hercullisudestani/ hän on minun ajanut pois:
51:35 'Kärsimäni väkivalta ja minun raadeltu lihani tulkoon Baabelin päälle', sanoo Siionin asukas. 'Minun vereni tulkoon Kaldean asukasten päälle', sanoo Jerusalem.	35. Mutta nyt löytään Babelissa se vääryys, jota minulle ja minun lihalleni on tehty, sanoo Zionin asuva, ja minun vereni Kaldean asuvaisten päälle, sanoo Jerusalem.	51:35 Mutta nyt löytän Babelis se coiruus joca minulle ja minun lihalleni on tehty/ sano Zionin asuva: ja minun werelleni Chaldean asuwaisten päälle/ sano Jerusalem.
51:36 Sentähden näin sanoo Herra: Katso, minä ajan sinun asiasi ja kosten sinun kostosi. Minä kuivaan hänen virtansa ja ehdytän hänen lähteensä.	36. Sentähden sanoo Herra näin: katso, minä toimitan sinun asias, ja kosten sinun kostos; minä kuivaan hänen merensä, ja annan kuivata hänen kaivonsa.	51:36 Sentähden sano HERra näin: Cadzo/ minä toimitan sinun asias/ ja costan sinun/ minä cuiwan hänen merens/ ja annan cuiwata hänen caiwons.
51:37 Ja Baabel tulee kiviroukkioksi, aavikkosutten asunnoksi, kauhistukseksi ja ivan vihellykseksi, aivan asujattomaksi.	37. Ja Babelin pitää tuleman kiviraunioksi ja lohikärmeiden asumasiaksi, ihmeeksi ja viheltämiseksi, niin ettei kenenkään pidä siellä asuman.	51:37 Ja Babelin pitä tuleman kiwiraunioxi ja Drakein asumasiaksi/ ihmexi/ ja wilistämiseksi/ nijn ettei kenengän pidä siellä asuman.
51:38 He kiljuvat kaikki kuin nuoret leijonat, murisevat kuin naarasleijonain pennut.	38. Heidän kaikkein pitää kiljuman niinkuin jalopeurat, ja huutaman niinkuin nuoret jalopeurat.	51:38 Heidän caickein pitä räyskymän/ nijncuin Lejonin/ ja huutaman nijncuin nuorten Lejonein:
51:39 Kun he ovat himossansa kiihkeimmillään, teen minä heille juomingit ja juovutan heidät, että he riemastuvat ja nukkuvat ikuiseen uneen eivätkä enää heräjä, sanoo Herra.	39. Minä panen heidän juomisensa helteesen, ja juovutan heidät, niin että heidän pitää iloiseksi tuleman, ja makaaman ijankaikkista unta, josta ei heidän ikänä pidä heräämän, sanoo Herra.	51:39 Minä panen heidän/ heidän juomisens cansa helteeseen/ ja juowutan heidän/ nijn että heidän pitä iloisexi tuleman ja macaman ijancaickista unda/ josta ei heidän ikänäns pidä herämän/ sano HERra.
51:40 Minä vien heidät teurastettaviksi, niinkuin karitsat, niinkuin oinaat ja kauriit.	40. Minä vien heidät alas niinkuin karitsat teurastettaa, niinkuin oinaat ja kauriit.	51:40 Minä wien heidän alas nijncuin caritzat teurastetta/ nijncuin jäävät ja caurit:
51:41 Kuinka onkaan valloitettu Seesak, vallattu se, jota ylisti kaikki maa! Kuinka onkaan Baabelista tullut kauhistus kansojen seassa!	41. Kuinka Sesak on niin voitettu, ja ylistetty koko maailmassa niin kiinni otettu? Kuinka on Babel tullut ihmeeksi pakanain seassa?	51:41 Cuinga Sesach on nijn voitettu/ ja se ylistetty coco mailmasa nijn otettu? Cuinga on Babel tullut ihmexi caickein pacanain seas?
51:42 Meri nousi Baabelin yli, sen aaltojen pauhuun se peittyi.	42. Meri on käynyt Babelin ylitse, ja se on peitetty monella aallolla.	51:42 Meri on käynyt Babelin ylidzen/ ja se on peitetty monella allolla.

51:43 Sen kaupungit ovat tulleet autiomaaksi, kuivaksi maaksi ja aromaaksi, maaksi, jossa ei asu kenkään, jossa ei ihmislapsi kulje.	43. Hänen kaupunkinsa ovat hyljätyt, kuivaksi ja kylmäksi maaksi tulleet, maaksi, jossa ei kenkään asu, ja kussa ei yhtään ihmistä vaella.	51:43 Hänen Caupungins owat hyljätyt/ cuiwaxi ja kylmäxi maaxi tullet/ maaxi josa ei kengän asu/ ja cusa ei yhtän ihmistä waella.
51:44 Minä kosten Beelille Baabelissa ja vedän ulos hänen kidastaan sen, mitä hän on niellyt; eivätkä kansat enää virtaa hänen tykönsä. Baabelin muurikin on kaatunut.	44. Sillä minä etsin Beliä Babelissa, ja repäisen hänen kurkustansa ulos sen, minkä hän on niellyt; ja pakanain ei pidä enään juokseman hänen tykönsä; Babelin muurit ovat myös maahan jaonneet.	51:44 Sillä minä olen edzinyt Beli Babelis/ ja rewäisnyt hänen curcustans sen cuin hän on niellyt. Ja pacanain ei pidä enä juoxeman hänen tygöns: Sillä Babelin muurit owat myös maahan jaonnet.
51:45 Lähde pois sen keskeltä, minun kansani, ja pelastakoon kukin henkensä Herran vihan hehkusta.	45. Lähtekäät sieltä ulos, minun kansani, ja jokainen pelastakoon sielunsa Herran julmasta vihasta.	51:45 Lähtekät sieldä ulos minun Canssan/ jocainen auttacan hänen sieluans/ HERran julmasta wihasta.
51:46 Älköön sydämenne säikkykö, älkää peljätkö sitä sanomaa, joka kuuluu maassa, kun tulee tänä vuonna tämä sanoma ja sitten toisena vuonna tuo sanoma, kun maassa on väkivalta ja hallitsija hallitsijaa vastaan.	46. Teidän sydämenne taitais muutoin pehmeäksi tulla ja nääntyä siitä sanomasta, jonka maalla pitää kuuluman; sillä yhtenä vuonna pitää sanoman kuuluman, niin myös toisena vuonna, sanoman väkivallasta maalla, ja yhden ruhtinaan oleman toista vastaan.	51:46 Teidän sydämen taitais muutoin pehmexi tulla/ ja näändyä sijtä sanomast cuin maalla pitä cuuluman: Sillä yhtenä vuonna pitä sanoma cuuluman/ nijn myös toisna vuonna wäkiwallast maalla/ ja yhden Ruhtinan pitä oleman toista wastan.
51:47 Sentähden katso, päivät tulevat, jolloin minä kosten Baabelin jumalankuville, jolloin koko sen maa joutuu häpeään ja kaikki kaatuvat surmattuina sen keskellä.	47. Sentähden katso, aika tulee, että minä Babelin epäjumalat etsin, ja koko hänen maansa pitää tuleman häpiään, ja kaikki hänen lyötynsä pitää siellä makaaman.	51:47 Sentähden cadzo/ aica tule/ että minä Babelin epäjumalat edzin/ ja coco heidän maans pitä tuleman häpiään/ ja hänen lyötyns pitä siellä macaman.
51:48 Silloin riemuitsevat Baabelin kohtalosta taivas ja maa ja kaikki, mitä niissä on, kun pohjoisesta tulevat sen hävittäjät, sanoo Herra.	48. Taivaan ja maan ja kaikki, mitä niissä on, pitää iloitseman Babelista, että hänen kukistajansa ovat tulleet pohjasta, sanoo Herra.	51:48 Taiwan ja maan/ ja mitä nijsä on/ pitä iloidzeman Babelist/ että hänen cukistajans owat tullet pohjasta/ sano HERra.
51:49 Baabelinkin on kaatuminen, te Israelin surmatut, niinkuin Baabelin tähden kaatui surmatuita kautta kaiken maan.	49. Ja niinkuin Babel Israelissa on kaatanut lyödyt, niin pitää myös lyödyt Babelissa kaattaman kaikessa maassa.	51:49 Ja nijncuin Babel Israelis on caatanut lyödyt: nijn pitä myös lyödyt Babelis caattaman coco maasa.
51:50 Te miekasta pelastuneet, menkää, älkää pysähtykö, muistakaa Herraa kaukaisella maalla ja pitäkää mielessänne Jerusalem.	50. Menkää siis matkaanne te, jotka olette välttäneet miekan, ja älkää kauvan viipykö; ajatelkaat Herran päälle kaukaisella maalla, ja pitäkää Jerusalem mielessänne.	51:50 Mengät sijs matcaan te cuin oletta wälttänet miecan/ ja älkät cauwan wijpykö/ ajatelcat HERran päälle/ caucaisella maalla/ ja pitäkät Jerusalem mielesän.

51:51 'Me häpeämme, sillä me kuulemme pilkkaa; häpeä peittää meidän kasvomme, sillä muukalaiset ovat käyneet Herran temppelin pyhyksien kimppuun.'	51. Me olemme häpiään tulleet, kuin me kuulimme sen häväistyksen; ja häpiä peitti meidän kasvomme, kuin muukalaiset tulivat Herran huoneen pyhään.	51:51 Me olemme häpiään tullet/ kuin me kuulimme sen häväistyksen/ ja häpiä peitti meidän kasvomme/ cosca muukalaiset tulit HERran huonen Pyhään.
51:52 Sentähden katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä kostan sen jumalankuville ja sen maa on täynnä haavoitettujen voihkinaa.	52. Sentähden katso, aika tulee, sanoo Herra, että minä hänen epäjumalansa etsin; ja koko maalla pitää kuolemahaavoilla lyödyt huokaaman.	51:52 Sentähden cadzo/ aica tule/ sano HERra/ että minä hänen epäjumalans edzin/ ja coco maalla pitä cuolemahaawat saanet huocaman.
51:53 Vaikka Baabel astuisi ylös taivaaseen, vaikka se korkeuteen linnansa vahvistaisi, sittenkin tulevat sille minulta hävittäjät, sanoo Herra.	53. Jos Babel astuis ylös taivaasen ja kiinnittäis itsensä korkeuteen, niin pitää kuitenkin minulta kukistajat tuleman hänen päällensä, sanoo Herra.	51:53 Ja jos Babel astuis ylös taiwasen/ ja kijnnittäis idzens corkeuteen/ nijn pitä cuitengin cukistaitten tuleman minulda hänen päällens/ sano HERra.
51:54 Kuule, huuto Baabelista, suuri hävityksen melske kaldealaisten maasta!	54. Ääni kuuluu Babelista, suuri valitus Kaldean maalta.	51:54 Äni cuulu Babelist/ suuri walitus Chalderein maalda.
51:55 Sillä Herra hävittää Baabelin ja lopettaa sieltä suuren äänen melun. Heidän aaltonsa pauhaavat kuin suuret vedet, korkea on heidän äänensä kohina.	55. Sillä Herra hävittää Babelin, hän hävittää hänen niin suurella riekunalla ja kapinalla, että hänen aaltonsa pauhaavat, niinkuin isot vedet.	51:55 Sillä HERra häwittä Babelin/ hän häwittä hänen nijn suurella riecunalla ja capinalla/ että hänen aldons pauhawat/ nijncuin isoit wedet.
51:56 Sillä hävittäjä käy Baabelin kimppuun, ja sen sankarit vangitaan, heidän jousensa murretaan; sillä Herra on koston Jumala: hän maksaa tarkoin.	56. Sillä hävittäjä on tullut Babelin päälle, hänen sankarinsa käsitetään, heidän joutsensa taitetaan; sillä koston Jumala, Herra maksaa täydellisesti hänelle.	51:56 Sillä häwittäjä on tullut Babelin päälle/ hänen Sangarins käsitetän/ heidän joudzens taitetan: Sillä coston Jumala/ HERra maxa hänelle.
51:57 Minä juovutan sen ruhtinaat ja tietäjät, sen käskynhaltijat, päämiehet ja sankarit; ja he nukkuvat ikuiseen uneen eivätkä enää heräjä, sanoo Kuningas; Herra Sebaot on hänen nimensä.	57. Minä juovutan hänen ruhtinaansa, tietäjänsä, herransa, päämiehensä ja voimallisensa, niin että heidän pitää lepäämän ijankaikkista unta, josta ei heidän enään pidä heräämän, sanoo Kuningas, jonka nimi on Herra Zebaot.	51:57 Minä juowutan hänen Ruhtinans/ Tietäjäns/ Herrans/ Sodanpäämiehens ja sotawäkens/ nijn että heidän pitä lewäjämän ijancaickist unda/ josta ei heidän enä pidä heräjämän/ sano Cuningas jonga nimi on HERra Zebaoth:
51:58 Näin sanoo Herra Sebaot: Baabelin leveä muuri hajotetaan maahan, ja sen korkeat portit poltetaan tulella. Niin tekevät kansat työtä tyhjän tähden, kansakunnat tulen hyväksi, ja vaivaavat itsensä väsyksiin."	58. Näin sanoo Herra Zebaot: suuren Babelin muurit pitää alta kaivettaman, ja hänen korkiat ovensa tulella poltettaman, että pakanain työn pitää turhan oleman, ja poltettaman, mitä kansa vaivalla on rakentanut.	51:58 Näitä sano HERra Zebaoth: Muurit pitä sen suuren Babelin ymbärildä sala caiwettaman/ ja hänen corkiat owens tulella poltettaman/ että pacanain työn pitä turhan oleman/ ja poltettaman mitä Canssa waiwalla owat rakendanet.

51:59 Asia, jonka profeetta Jeremia antoi Serajalle, Neerian, Mahsejan pojan, pojalle toimitettavaksi, kun tämä lähti Sidkian, Juudan kuninkaan, kanssa Baabeliin hänen neljäntenä hallitusvuotensa. Seraja oli majoituspäällikkö.	59. Tämän on se sana, jonka propheta Jeremia käski Serajalle Nerijan pojalle, Mahsejan pojan, kuin hän Zedekian, Juudan kuninkaan kanssa meni Babeliin hänen valtakuntansa neljäntenä vuotena. Ja Seraja oli rauhallinen ruhtinas.	51:59 NÄmät owat sanat jotca Propheta Jeremia käski SeraJalle Nerian pojalle Mashean pojan/ cosca hän Zedechian Judan Cuningan cansa meni Babelijn hänen waldacundans neljändenä vuotena. Ja SeraJa oli rauhallinen Ruhtinas.
51:60 Jeremia kirjoitti kaiken sen onnettomuuden, joka oli tuleva Baabelille, erityiseen kirjaan, kaikki nämä sanat, jotka ovat kirjoitetut Baabelia vastaan.	60. Ja Jeremia kirjoitti yhteen kirjaan kaiken onnettomuuden, joka piti Babelin päälle tuleman, kaikki nämät sanat, jotka ovat kirjoitetut Babelia vastaan.	51:60 Ja Jeremia kirjoitti caiken onnettomuden/ joca piti Babelin päälle tuleman/ kirjaan/ nimittäin/ caicki nämät sanat jotca owat kirjoitetut Babelita wastan.
51:61 Ja Jeremia sanoi Serajalle: "Kun tulet Baabeliin, niin katso, että luet kaikki nämä sanat.	61. Ja Jeremia sanoi Serajalle: kuin sinä tulet Babeliin, niin katso ja lue kaikki nämät sanat.	51:61 Ja Jeremia sanoi SeraJalle: Cuin sinä tulet Babelijn/ nijn cadzo ja lue caicki nämät sanat/ ja sano:
51:62 Ja sano: Herra, sinä olet puhunut tätä paikkaa vastaan: sinä olet hävittävä sen, niin ettei siinä asukasta ole, ei ihmistä eikä eläintä, vaan että se jää ikuisiksi erämaaksi.	62. Ja sano: Herra! sinä olet puhunut tätä paikkaa vastaan, hävittääkses sitä, niin ettei kenenkään pitäisi asuman tässä, ei ihmistä eikä eläintä, vaan oleman ijankaikkisena autiona.	51:62 HERra sinä olet puhunut tätä paicka wastan/ häwittäxes sitä/ nijn ettei kenengän pidäis asuman täsä/ eikä Canssa eli carja: 51:63 Waan oleman ijancaickisna autiana.
51:63 Ja kun olet lukenut tämän kirjan loppuun, sido siihen kivi ja viskaa se keskelle Eufratia,	63. Ja kuin olet lukenut kaiken tämän kirjan, niin sido siihen kivi, ja paiskaa se keskelle Phratia,	Ja coscas olet lukenut caiken kirjan: nijn sido sijhen kiwi/ ja paisca händä Phrathijn/
51:64 ja sano: Näin uppoaa Baabel eikä nouse enää siitä onnettomuudesta, jonka minä sille tuotan, vaan he vaipuvat." Näin pitkälle Jeremian sanat.	64. Ja sano: näin pitää Babeli upotettaman, ja ei jälleen nouseman ylös siitä onnettomuudesta, jonka minä tuotan hänen päällensä, vaan hukkuman. Tähän asti ovat Jeremian sanat.	ja sano: Näin pitä Babelin upotettaman/ ja ei jällens nouseman ylös sijtä onnettomudesta/ jonga minä tuotan hänen päällens/ waan hukkuman. Aina tähän asti on Jeremia puhunut.
52 LUKU	52 LUKU	LII. Lucu
52:1 Sidkia oli kahdenkymmenen yhden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa yksitoista vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Hamutal, Jeremian tytär, Libnasta.	1. Zedekia oli yhdenkolmattakymmentä vuoden vanha tullessa kuninkaaksi, ja hallitsi yksitoistakymmentä vuotta Jerusalemissa. Hänen äitinsä nimi oli Hamutal Jeremian tytär Libnasta.	52:1 ZEdechia oli yxi colmattakymmendä vuotta wanha tulduans Cuningaxi/ ja hallidzi yxitoistakymmendä vuotta Jerusalemis. Hänen äitins cudzuttin Hamutal Jeremian tytär Libnas/
52:2 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, aivan samoin kuin Joojakim oli tehnyt.	2. Ja hän teki paha Herran edessä, niinkuin Jojakimkin oli tehnyt.	52:2 Ja teki mitä ei HERralle kelwannut/ nijncuin Jojachimikin oli tehnyt.

<p>52:3 Sillä Herran vihan tähden kävi näin Jerusalemlle ja Juudalle, kunnes hän vihdoin heitti heidät pois kasvojen edestä.</p>	<p>3. Sillä Herran viha oli Jerusalemin ja Juudan päällä, siihenasti että hän heitti heidät pois kasvoinsa edestä. Ja Zedekia luopui Babelin kuninkaasta.</p>	<p>52:3 Sillä HERran viha oli Jerusalemin ja Judan päällä/ siihenasti että hän heitti heidän pois kasvoins edest: Ja Zedechia luopui Babelin Cuningasta.</p>
<p>52:4 Sidkia kapinoi Baabelin kuningasta vastaan. Hänen yhdeksäntenä hallitusvuotenaan, sen kymmenennessä kuussa, kuukauden kymmenentenä päivänä, hyökkäsi Nebukadressar, Baabelin kuningas, koko sotajoukollaan Jerusalemin kimppuun; ja he asettuivat leiriin sitä vastaan ja rakensivat saartovarusteet sitä vastaan yltympäri.</p>	<p>4. Ja tapahtui hänen valtakuntansa yhdeksäntenä vuotena, kymmenentenä päivänä, kymmenennessä kuukaudessa, että Nebukadnetsar, Babelin kuningas tuli kaiken joukkonsa kanssa Jerusalemia vastaan; ja he sioittuivat sen eteen, ja rakensivat saarron sen ympärille joka taholta.</p>	<p>52:4 Mutta yhdexändenä hänen waldacundans vuotena/ kymmenendenä päiwänä/ kymmenennesä Cuucaudesä/ tuli NebucadNezar Babelin Cuningas caiken jouckons cansa Jerusalemita wastan ja pijritti hänen/ ja scantzais hänen ymbärins joca tahwolda.</p>
<p>52:5 Näin kaupunkia piiritettiin kuningas Sidkian yhdenteentoista hallitusvuoteen asti.</p>	<p>5. Ja kaupunki oli niin piiritetty hamaan yhteentoistakymmenenteen kuningas Zedekian vuoteen asti.</p>	<p>52:5 Ja Caupungi oli nijn pijritetty haman yhtentoistakymmenden Cuningas Zedechian vuoten asti.</p>
<p>52:6 Mutta neljännessä kuussa, kuukauden yhdeksäntenä päivänä, kun nälänhätä ahdisti kaupunkia eikä maakansallakaan ollut leipää,</p>	<p>6. Yhdeksäntenä päivänä neljännessä kuukaudessa sai nälkä vallan kaupungissa, ja ei ollut maakunnan kansalla enään mitään syötävää.</p>	<p>52:6 Mutta yhdexändenä päiwänä neljännesä Cuucaudesä/ sai nälkä wallan Caupungisa/ ja ei ollut maan Canssalla enä mitä syötäväätä.</p>
<p>52:7 valloitettiin kaupunki, ja kaikki sotilaat pakenivat ja lähtivät ulos kaupungista yöllä molempien muurien välitse vievää porttitietä, joka on kuninkaan puutarhan puolella, kaldealaisten ollessa kaupungin ympärillä, ja he kulkivat Aromaahan päin.</p>	<p>7. Niin kukistettiin kaupunki, ja kaikki sotamiehet pakenivat ja menivät ulos kaupungista, yöllä, porttitietä, joka oli kahden muurin välillä kuninkaan yrttitarhaa kohden; mutta Kaldealaiset makasivat kaupungin ympärillä, ja nämät menivät pois tietänsä myöten kedolle.</p>	<p>52:7 Silloin hyökyttin Caupungijn/ ja caicki sotawäki pakenit/ ja menit ulos Caupungista yöllä/ owen tietä myöden/ joca oli cahden muurin wälillä Cuningan krydimaata cohden. 52:8 Mutta Chalderit macaisit Caupungin ymbärillä/ ja cuin nämät menit pois tietäns myöden kedolle:</p>
<p>52:8 Mutta kaldealaisten sotajoukko ajoi kuningasta takaa, ja he saavuttivat Sidkian Jerikon aroilla; ja kaikki hänen sotaväkinsä oli jättänyt hänet ja hajaantunut.</p>	<p>8. Niin ajoi Kaldealaisten sotajoukko kuningasta takaa, ja saavutti Zedekian Jerikon kedolla, ja kaikki hänen sotajoukkonsa oli hänestä hajonnut.</p>	<p>ajoi Chalderein joucko Cuningasta taca/ ja sawutit Zedechian Jerihon kedolla. 52:9 Silloin hajotti idzens coco hänen jouckons hänestä.</p>
<p>52:9 Ja he ottivat kuninkaan kiinni ja veivät hänet Baabelin kuninkaan eteen Riblaan, joka on Hamatin maassa, ja tämä julisti hänelle tuomion.</p>	<p>9. Ja he ottivat kuninkaan kiinni ja veivät hänet Babelin kuninkaan tykö Riblathiin, joka on Hamatin maalla, ja hän sanoi tuomion hänestä.</p>	<p>Ja he otit Cuningan fangixi/ ja weit hänen Babelin Cuningan tygö Riblathijn joca on Hemathin maalla. Hän sanoi duomion hänest.</p>

52:10 Ja Baabelin kuningas teurastutti Sidkian pojat hänen silmiensä edessä, ja myöskin kaikki Juudan ruhtinaat hän teurastutti Riblassa.	10. Ja Babelin kuningas antoi tappa Zedekian lapset, hänen silmänsä edessä; ja tappoi kaikki Juudan ruhtinaat Riblatissa.	52:10 Siellä andoi Babelin Cuningas tappa Zedechian lapset hänen silmänsä edes/ ja tappoi kaikki Judan Ruhtinat Riblathis.
52:11 Ja Sidkialta Baabelin kuningas sokaisutti silmät, kytketti hänet vaskikahleisiin ja vei hänet Baabeliin, ja hän pani hänet vankihuoneeseen, jossa hän oli kuolinpäiväänsä asti.	11. Mutta Zedekialta hän antoi puhkaista silmät, ja antoi hänen sidottaa kaksilla vaskikahleilla; ja Babelin kuningas vei hänen Babeliin, ja hän pani hänen vankihuoneeseen, siihenasti kuin hän kuoli.	52:11 Mutta Zedechialda hän andoi puhkaista silmät/ ja andoi hänen sidotta teräscahlella/ ja Babelin Cuningas wei hänen Babelijn/ ja pani hänen fangiuteen siihen asti kuin hän kuoli.
52:12 Viidennessä kuussa, kuukauden kymmenentenä päivänä, Baabelin kuninkaan Nebukadnessarin yhdeksäntenätoista hallitusvuotena, tuli Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, joka palveli Baabelin kuningasta, Jerusalemiin.	12. Kymmenentenä päivänä, viidentenä kuukautena, joka oli Nebukadnessarin, Babelin kuninkaan yhdeksäntoistakymmenes vuosi, tuli Nebusaradan, huovinhaltia, joka seisoi Babelin kuninkaan edessä, Jerusalemiin.	52:12 Kymmenentenä päivänä viidentenä Cuucautena/ joka oli Nebucadnessarin Babelin Cuningan yhdeksäntoistakymmenes vuosi: tuli Nebuzaradan sodanpäämies joka joca paicas oli Babelin Cuningan tykönä/ Jerusalemiin/
52:13 Hän poltti Herran temppelin ja kuninkaan linnan ja kaikki Jerusalemin talot; kaikki ylhäisten talot hän poltti tulella.	13. Ja poltti Herran huoneen ja kuninkaan huoneen, ja kaikki huoneet Jerusalemissa; kaikki suuret huoneet poltti hän tulella.	52:13 Ja poltti Herran huoneen ja Cuningan huoneen/ ja kaikki huoneet Jerusalemissa/ kaikki suuret huoneet poltti hän tulella.
52:14 Ja koko kaldealaisten sotajoukko, joka henkivartijain päälliköllä oli mukanaan, repi maahan kaikki Jerusalemin muurit, yltä ympäri.	14. Ja kaikki Kaldealaisten sotajoukko, joka huovinhaltian kanssa oli, jaotti kaikki muurit Jerusalemissa joka taholta ympärinsä.	52:14 Ja kaikki Chalderein joukko joka sodanpäämiesten kanssa oli/ jaotti kaikki muurit Jerusalemissa joka taholta ympärinsä.
52:15 Ja Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, siirsi maasta pois osan kansan köyhiä ja kansan tähteitä, mitä oli jäljellä kaupungissa, sekä ne, jotka olivat menneet Baabelin kuninkaan puolelle, ja loput käsityöläisistä.	15. Mutta köyhän väen ja muun kansan, joka oli vielä jäänyt kaupunkiin, ja ne, jotka olivat itsensä antaneet Babelin kuninkaan alle, ja jääneet kansasta, vei Nebusaradan, huovinhaltia, vangittuna pois.	52:15 Mutta köyhän väen/ ja muun Canssan joka oli vielä jäänyt Caupungijn/ ja ne jotka olivat itsensä antaneet Babelin Cuningan alle/ ja jääneet Canssat/ vei Nebuzaradan sodanpäämies vangittuna pois.
52:16 Mutta osan maan köyhiä Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, jätti jäljelle viinitarhureiksi ja peltomiehiksi.	16. Ja Nebusaradan, huovinhaltia, antoi monikahdat köyhästä maan väestä jäädä viinämäkien ja peltoin rakentajiksi.	52:16 Ja Nebuzaradan sodanpäämies annoi monikahdat sijtä köyhästä maan väestä jäädä viinämäkein ja peltoin rakentajiksi.

52:17 Vaskipylväät, jotka olivat Herran temppelissä, altaiden telineet ja vaskimeren, jotka olivat Herran temppelissä, kaldealaiset särkivät ja veivät kaiken niiden vasken Baabeliin.	17. Mutta vaskipatsaat jotka olivat Herran huoneessa, ja istuimet ja vaskimeren, joka Herran huoneessa oli, rikkoivat Kaldealaiset, ja veivät kaiken vasken Babeliin.	52:17 MUTta waskipadzat jotca olit HERran huones ja istuimet/ ja vaskimeren HERran huones ricoit Chaldealaiset/ ja weit caiken wasken sijtä Babelijn.
52:18 Ja kattilat, lapiot, veitset, maljat, kupit ja kaikki vaskikalut, joita oli käytetty jumalanpalveluksessa, he ottivat pois.	18. Ja kattilat, lapiot, veitset, vaskimaljat, lusikat ja kaikki vaski-astiat, joilla palveltiin, ottivat he pois.	52:18 Ja cattilat/ lapiot/ weidzet/ vaskimaljat/ maljat ja caicki waskiastiat/ jotca Jumalan palweluxes tarwittin/ otit he pois.
52:19 Samoin otti henkivartijain päällikkö vadit, hiilipannut, maljat, kattilat, lampunjalat, kupit ja kulhot, jotka olivat läpeensä kultaa tai hopeata.	19. Otti myös huovinhaltia pois kaikki, mitkä kullasta ja hopeasta oli, juoma-astiat, savi-astiat, maljat, kattilat, kynttiläjalat, lusikat ja kupit.	52:19 Sijhen myös otti sodanpäämies pois caicki mitä cullast ja hopiast oli/ juomaastiat/ sawuastiat/ maljat/ cattilat/ kyntiläjalat/ lusicat ja maljat.
52:20 Molempien pylväiden, meren ja niiden kahdentoista vaskiraavaan, jotka olivat telineiden alla - kaikkien niiden esineiden, jotka Salomo oli teettänyt Herran temppeliin - niiden vaski ei ollut punnittavissa.	20. Ne kaksi patsasta, sen yhden meren, ne kaksitoistakymmestä vaskihärkää, jotka seisoivat jalkain alla, jotka kuningas Salomo oli antanut tehdä Herran huoneesen, näistä astioista karttui ylönpalttinen vaski.	52:20 Ne caxi padzasta/ sen yhden meren/ ne caxitoista kymmendä waskihärkä jotca seisoit jalcain alla/ jotca Cuningas Salomo oli andanut tehdä HERran huoneeseen/ näistä astiosta carttui ylönpalttinen waski.
52:21 Pylväistä oli toisen pylvään korkeus kahdeksantoista kyynärää, ja kahdentoista kyynärän pituinen nauha ulottui sen ympäri. Sen vahvuus oli neljä sormenleveyttä; se oli ontto.	21. Mutta patsaat oli kumpikin kahdeksantoistakymmestä kyynärää korkiat, ja kaksitoista kyynärää nuora oli mitta hänen ympäriltänsä, ja oli neljän sormenpaksuus, ja avoin sisältä.	52:21 Mutta molemmat padzat olit cumbikin cahdexantoistakymmendä kynärätä corkia/ ja caxitoistakymmendä kynärätä nuora oli mitta hänen ymbärildäns/ ja oli neljän sormen paxuus/ ja oli tyhjä sisäldä.
52:22 Ja sen päässä oli pylväänpää vaskesta; toisen pylväänpään korkeus oli viisi kyynärää, ja pylväänpään päällä oli ristikkokoriste ja granaattiomenia ylt ympäri, kaikki vaskea; ja samanlaiset oli toisessa pylväässä ynnä granaattiomenat.	22. Ja kruunu sen päällä oli myös vaskesta, joka oli viisi kyynärää korkia, ja verkko ja granatin omenat ympäri kruunun olivat kaikki vaskesta; tainkaltainen oli myös toinen patsas ja granatin omenat.	52:22 Ja cummangin päällä oli waskicnuppi wijttä kynärätä corkia/ ja wyöt ja Granatin omenat olit cummangin cnupin päällä aina ymbärins/ caicki waskesta/ ja yxi padzas oli nijncuin toinengin/ Granatin omenat myös.
52:23 Granaattiomenia oli yhdeksänkymmestä kuusi ulospäin; kaikkiaan oli granaattiomenia sata ristikkokoristeen päällä ylt ympäri.	23. Ja oli sen päällä yhdeksänkymmestä ja kuusi granatin omenaa; kaikki granatin omenat olivat sata yhden verkon päällä aina ympärinsä.	52:23 Ja oli sen päällä yhdexänkymmendä ja cuusi Granatin omenata/ caicki Granatin omenat olit sata yhden wyön päällä aina ymbärins.

52:24 Ja henkivartijain päällikkö otti ylimmäisen papin Serajan ja häntä lähimmän papin Sefanjan sekä kolme ovenvartijaa,	24. Ja huovinhaltia otti papin Serajan ensimmäisestä järjestyksestä, ja papin Zephanian toisesta järjestyksestä ja kolme ovenvartiaa.	52:24 JA sodanpäämies otti Papin SeraJan ensimmäisestä järjestyksestä/ ja Papin Zephanian toisesta järjestyksestä ja colme owenwartiata/
52:25 ja kaupungista hän otti yhden hoviherran, joka oli sotaväen tarkastaja, ja seitsemän kuninkaan lähintä miestä, jotka tavattiin kaupungista, sekä sotapäällikön kirjurin, jonka tehtävänä oli ottaa maan kansaa sotapalvelukseen, ja kuusikymmentä miestä maakansasta, jotka tavattiin kaupungista.	25. Ja hän otti yhden kamarihaltian kaupungista, joka oli pantu sotaväen päälle, ja seitsemän miestä niistä, jotka aina seisoivat kuninkaan edessä, jotka kaupungissa löydettiin, niin myös joukon ylimmäisen kirjoittajan, joka kirjoitti maan väen, ja kuusikymmentä miestä maan kansasta, jotka kaupungissa löydettiin;	52:25 Ja yhden Camarerin Caupungista/ joca oli pandu sotawäen päälle/ ja seidzemen miestä/ joiden piti oleman Cuningan tykönä/ jotca Caupungisa löyttin/ siihen myös joucon ylimmäisen kirjoittajan/ joca kirjoitta maan wäen/ siihen myös cuusikymmendä miestä maan Canssasta jotca Caupungisa löyttin.
52:26 Nämä otti Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, ja vei heidät Baabelin kuninkaan eteen Riblaan.	26. Nämät otti Nebusaradan, huovinhaltia, ja vei heidät Babelin kuninkaan tykö Riblatiin.	52:26 Nämät otti NebusarAdan sodanpäämies/ ja wei heidän Babelin Cuningan tygö Riblathijn.
52:27 Ja Baabelin kuningas antoi lyödä heidät kuoliaaksi Riblassa Hamatin maassa. Ja niin Juuda siirrettiin pois maastansa.	27. Ja Babelin kuningas tappoi heidät Riblatissa, Hamatin maalla. Niin Juuda vietiin vankina pois maaltansa.	52:27 Ja Babelin Cuningas tappoi heidän Riblathis/ joca on Hemathin maalla. Nijn Juda wietin fangina hänen maaldans.
52:28 Tämä on se kansa, jonka Nebukadressar vei pakkosiirtolaisuuteen: seitsemäntenä vuotena kolmetuhatta kaksikymmentä kolme juutalaista,	28. Tämä on se kansa, jonka Nebukadnetsar vei pois: seitsemäntenä vuonna, kolmetuhatta ja kolme kolmattakymmentä Juudalaista;	52:28 TÄMÄ on se Canssa jonga NebucadNezar wei pois/ nimittäin: seidzemendenä vuonna: colme tuhatta/ ja colme colmattakymmendä Judalaista.
52:29 Nebukadressarin kahdeksantenatoista hallitusvuotena kahdeksansataa kolmekymmentä kaksi henkeä Jerusalemista.	29. Mutta Nebukadnetsarin kahdeksantenatoistakymmenentenä vuotena, kahdeksansataa kaksineljätkymmentä sielua Jerusalemista.	52:29 Mutta NebucadNezarin cahdexanna toistakymmenendenä vuotena/ cahdexan sata ja caxi neljätkymmendä sielua Jerusalemist.
52:30 Nebukadressarin kahdentenkymmenentenä kolmantena hallitusvuotena vei Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, seitsemänsataa neljäkymmentä viisi juutalaista pakkosiirtolaisuuteen - yhteensä neljätuhatta kuusisataa henkeä	30. Ja Nebukadnetsarin kolmantena vuonna kolmattakymmentä vei Nebusaradan, huovinhaltia, pois seitsemänsataa ja viisiviidettätkymmentä sielua Juudasta; kaikki sielut ovat neljätuhatta ja kuusisataa.	52:30 Ja NebucadNezarin colmandena vuonna colmattakymmendä wei NebusarAdan sodanpäämies pois seidzemen sata ja wijsi wijdettätkymmendä sielua Judasta/ caicki sielut owat neljä tuhatta ja cuusi sata.

<p>52:31 Mutta kolmantenakymmenentenä seitsemäntenä vuotena siitä, kun Joojakin, Juudan kuningas, oli viety pakkosiirtolaisuuteen, kahdennessatoista kuussa, kuukauden kahdentenakymmenentenä viidentenä päivänä, korotti Evil-Merodak, Baabelin kuningas, samana vuonna, jona hän tuli kuninkaaksi, Juudan kuninkaan Joojakinin pään ja päästi hänet pois vankilasta.</p>	<p>31. Mutta seitsemäntenä vuonna neljättäkymmentä sen jälkeen kuin Joojakin, Juudan kuningas, oli viety pois, viidentenä päivänä kolmattakymmentä toisessa kuukaudessa toistakymmentä, nosti Evilmerodak, Babelin kuningas, sinä vuonna, jona hän tuli kuninkaaksi, Joojakinin Juudan kuninkaan pään ylös, ja otti hänen vankihuoneesta;</p>	<p>52:31 Mutta seidzemendenä vuonna neljättäkymmendä sen jälkeen kuin Joojakin Judan Cuningas wiety oli pois/ wijdendenä päiwänä colmattakymmendä cahdes toistakymmenennes Cuucaudes nosti EuilMerodach Babelin Cuningas/ sinä vuonna cosca hän tuli Cuningaxi/ Joojakinin Judan Cuningan pään/ ja otti hänen fangiudesta/</p>
<p>52:32 Ja hän puhutteli häntä ystävällisesti ja asetti hänen istuimensa ylemmäksi muitten kuningasten istuimia, jotka olivat hänen tykönänsä Baabelissa.</p>	<p>32. Ja puhui hänen kanssansa ystävällisesti, ja asetti hänen istuimensa ylemmäksi niiden kuningasten istuimia, jotka hänen tykönänsä olivat Babelissa;</p>	<p>52:32 Ja puhui hänen cansans ystäwälistest/ ja asetti hänen istuimens ylömmä nijden Cuningasten istuimita/ jotca hänen tykönäns olit Babelis:</p>
<p>52:33 Hän sai panna pois vanginpuvun ja aina aterioida hänen luonaan, niin kauan kuin eli.</p>	<p>33. Ja muutti hänen vankiutensa vaatteet; ja hän söi hänen edessänsä leipää aina kaikkena elinaikanansa.</p>	<p>52:33 Ja muutti hänen fangiudens waattet/ ja hän söi hänen edesäns joca paicas hänen elinaicanans.</p>
<p>52:34 Ja hän sai Baabelin kuninkaalta elatuksensa, vakinaisen elatuksen, mitä kunakin päivänä tarvitsi, kuolinpäiväänsä asti, niin kauan kuin eli.</p>	<p>34. Ja hänelle annettiin alinomaa Babelin kuninkaalta hänen elatuksensa, niinkuin hänelle oli määrätty kaikeksi hänen elinajaksensa, aina hänen kuolemaansa asti.</p>	<p>52:34 Ja hänelle annettin joca paicas Babelin Cuningalda hänen elatuxens/ nijncuin hänelle oli määrätty caikexi hänen alinajaxens/ aina hänen cuolemans asti.</p>

VALITUSVIRRET	JEREMIAN VALITUSVIRRET	Jeremian Walituswirret
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Kuinka istuukaan yksinänsä tuo väkirikas kaupunki! Kuinka onkaan lesken kaltaiseksi tullut se, joka oli suuri kansakuntien joukossa! Ruhtinatar maakuntien joukossa on tullut työveron alaiseksi.	Kuinka se kaupunki niin yksinäinen on, joka täynnä kansaa oli? Hän on niinkuin leski. Joka ylimmäinen oli pakanain seassa ja vallan päällä maakunnissa, sen täytyy nyt veronalaisena olla.	1:1 CUinga se Caupungi nijn autiana on/ joca täynäns Canssa oli? Hän on nijncuin leski. Joca ylimmäinen oli pacanain seas/ ja wallan päällä oli maacunnisa/ sen täyty nyt weron alaisna olla.
1:2 Se katkerasti itkee yössä, ja sillä on kyyneleet poskillansa. Ei ole sillä lohduttajaa kaikkien sen rakastajain seassa. Uskottomia ovat sille olleet kaikki sen ystävät, ovat sille vihamiehiksi tulleet.	2. Yli yötä hän katkerasti itkee, niin että hänen kyynelensä poskilta vuotavat; ei hänen ystävänsä kenkään häntä lohduta, vaan kaikki hänen lähimmäisensä katsovat hänen ylönsä, ja ovat hänen vihollisiksensa tulleet.	1:2 Yli yötä hän itke/ nijn että kyynelet poskilda wuotawat/ ei hänen ystāwistāns kengān händä lohduta. Waan caicki hänen lähimmäisens cadzowat hänen ylönsä/ ja owat hänen wihollissexens tullet.
1:3 Juuda on siirtynyt maastansa kurjuutta ja työn kovuutta pakoon. Se istuu pakanakansain seassa eikä lepoa löydä. Kaikki sen vainoojat saavuttivat sen, kun se oli ahdistuksien keskellä.	3. Juuda on vangittu raadollisuudessa ja raskaassa orjuudessa; hän asuu pakanain seassa, ja ei löydä lepoa; kaikki hänen vihollisensa pahasti menevät hänen kansansa.	1:3 Juda on fangittu radollisudes ja rascas orjudes/ hän asu pacanain seas/ ja ei löydä lepo/ caicki hänen wihollisens pahasti menewät hänen cansans.
1:4 Siionin tiet surevat, sillä juhliiletulijoita ei ole. Kaikki sen portit ovat autioina, sen papit huokailevat, sen neitsyet ovat murheissaan, ja sillä itsellään on katkera mieli.	4. Zionin tiet murehtivat, ettei kenkään juhliille tule; kaikki hänen porttinsa ovat autiona, hänen pappinsa huokaavat, ja hänen neitseensä surkiasti katsovat, ja hän itse on murheissansa.	1:4 Zionin tiet owat autiat/ ettei kengān juhliille tule/ caicki hänen porttins owat autiana/ hänen Pappins huocawat/ ja hänen neidzens surkiast cadzowat/ ja hän idze on murheisans.
1:5 Sen viholliset ovat voitolle päässeet, sen vihamiehet menestyvät. Sillä Herra on saattanut sen murheelliseksi sen rikkomusten paljouden tähden. Sen pienet lapset ovat menneet vankeuteen vihollisen vieminä.	5. Hänen vihollisensa voitti, hänen vihollisillensa käy hyvästi; sillä Herra on hänen surkeudella täyttänyt hänen pahain tekoinsa paljouden tähden; hänen lapsensa ovat vankina menneet pois vihollisten edellä.	1:5 Hänen wihollisens woitti/ hänen wihollisillens käy hywäst/ sillä HERra on hänen surkiudella täyttänyt/ hänen pahain tecoins paljouden tähden/ ja hänen lapsens owat fangina mennet pois wihollisten edellä.
1:6 Mennyt on tytär Siionilta kaikki hänen kauneutensa. Hänen ruhtinaansa ovat kuin peurat, jotka eivät laidunta löydä; he kulkivat voimattomina vainoojan edessä.	6. Ja kaikki kaunistus on Zionin tyttäriltä lähtenyt pois; hänen päämiehensä ovat niinkuin ne peurat, jotka ei laidunta löydä, ja voimattoinna käyvät vaatian edessä.	1:6 Ja caicki caunistus on Zionin tyttärildä lähtenyt pois/ hänen päämiehens owat nijncuin ne jäärät jotca ei laiduinda löydä/ ja woimattoinna käywät edes waatian eteen.

<p>1:7 Jerusalemin muistele kurjuutensa päivinä ja kodittomuudessaan kaikkea kallisarvoista, mitä sillä oli muinaisista päivistä asti. Kun sen kansa sortui vihollisen käsiin eikä sillä ollut auttajaa, katsoivat viholliset sitä ja nauroivat sen turmiota.</p>	<p>7. Jerusalemin muistaa tällä ajalla, kuinka raadollinen ja hyljätty hän on, ja kuinka paljo hyvää hänellä vanhaan aikaan ollut on, että hänen kansansa vihollisen kädessä on, ja ei kenkään heitä auta; hänen vihollisensa näkevät hänen, ja nauravat hänen lepoansa.</p>	<p>1:7 Jerusalemin muista tällä ajalla/ cuinga radollinen ja hyljätty hän on/ ja cuinga paljo hän vanhast hyvä pitänyt on/ että caicki hänen Canssans vihollisen alla on/ ja ei kengän heitä auta/ hänen vihollisens näkewät heidän ilons hänes/ja naurawt hänen lepons.</p>
<p>1:8 Jerusalemin on raskaasti syntiä tehnyt, sentähden se on saastaksi tullut. Kaikki, jotka sitä kunnioittivat, halveksivat sitä nyt, kun ovat nähneet sen alastomuuden. Itsekin se huokaa ja kääntyy pois päin.</p>	<p>8. Jerusalemin on raskaasti syntiä tehnyt, sentähden täytyy hänen olla niinkuin saastainen vaimo; kaikki, jotka häntä kunnioittavat, katsovat hänen ylöns, että he hänen häpiänsä näkevät; mutta hän huokaa ja lankee maahan.</p>	<p>1:8 Jerusalemin on syndiä tehnyt/ sentähden täyty hänen olla nijncuin saastainen vaimo/ caicki jotca händä cunnioitit/ cadzowat hänen ylöns/ että he hänen häpiäns näkewät/ mutta hän huoca ja lange maahan.</p>
<p>1:9 Sen tahrat ovat sen liepeissä. Se ei ajatellut, mikä sille tuleva oli, ja niin se sortui hämmästyttävästi. Ei ole sillä lohduttajaa. Katso, Herra, minun kurjuuttani, sillä vihamies ylvästelee.</p>	<p>9. Hänen saastaisuutensa tarttuu kiinni hänen liepeesensä; ei hän olisi luullut, että hänelle näin pitäis viimein käymän; hän on tosin ylen hirmuisesti kukistettu maahan, ja ei kenkään sittekään ole, joka häntä lohduttaa: Herra, katso minun raadollisuuttani, sillä vihollinen suuresti kerskaa.</p>	<p>1:9 Hänen saastaisuutensa tarttu kijnni hänen liepesens/ ei hän olisi luullut/ että hänelle näin pitäis wijmein käymän/ hän on tosin ylöns hirmuisesta cukistettu maahan/ ja ei kengän sijttekän ole joca händä lohdutta/ HERra/ cadzo minun radollisuuttani/ sillä vihollinen suurest kersca.</p>
<p>1:10 Vihollinen levitti kätensä kaikkia sen kalleuksia kohti. Niin, sen täytyi nähdä, kuinka pakanat tunkeutuivat sen pyhäkköön, ne, jotka sinä olit kieltänyt tulemast sinun seurakuntaasi.</p>	<p>10. Vihollinen on pannut kätensä kaikkein hänen kallisten kaluinsa päälle; sillä hänen täytyy katsoa päältä, että pakanat hänen pyhytensä kävivät, joista sinä kieltänyt olet, ettei heidän pitänyt sinun seurakuntaas tuleman.</p>	<p>1:10 Wihollinen on pannut kätens caickein hänen callisten caluins päälle/ sillä hänen täyty cadzo päädä/ että pacanat hänen pyhyteens käwit/ joista sinä kieltänyt olet/ ettei heidän pitänyt sinun seuracundaas tuleman.</p>
<p>1:11 Kaikki sen kansa huokaa etsiessänään leipää: he antavat, mitä heillä kallista on, ruuasta, saadakseen nälkänsä tyydytetyksi. Katso, Herra, ja näe, kuinka halveksittu minä olen.</p>	<p>11. Kaikki hänen kansansa huokaavat, leipää kerjäten; he antoivat parhaat kappaleensa ruuasta, että he sielunsa virvoittaisivat. Herra, katso siis ja näe, kuinka minä olen halvaksi tullut.</p>	<p>1:11 Caicki hänen Canssans huocawat leipä kerjäten/ he annoit parhat cappalens ruast/ että he sieluns wirgotaisit/ HERra/ cadzo sijs/ ja näe/ cuinga minä olen halvaxi tullut.</p>
<p>1:12 Eikö tämä koske teihin, kaikki ohikulkijat? Katsokaa ja nähkää: onko kipua, minun kipuni vertaista, joka on minun kannettavakseni pantu, jolla Herra on murehduttanut minut vihansa hehkun päivänä?</p>	<p>12. Eikö tämä teihin koske, kaikki jotka tästä käynte ohitse, katsokaat siis ja nähkää, jos joku kipu on niinkuin minun kipuni, joka minua niin syö; sillä Herra täytti minun surulla hirmuisen vihansa päivänä.</p>	<p>1:12 Teille caikille minä sanon/ jotca tästä käynte ohidze/ cadzocat sijs ja nähkät/ jos jocu kipu on/ nijncuin minun kipun/ joca minua nijn syö/ sillä HERra täytti minun surulla/ hänen hirmuisen wihans päiwänä.</p>

<p>1:13 Hän lähetti tulen korkeudesta minun luihini ja kuritti niitä. Hän viritti verkon minun jalkaini varalle, hän pani minut peräytymään, hän teki minut autioksi, ainiaan sairaaksi.</p>	<p>13. Korkeudesta hän lähetti tulen minun luihini, ja antoi sen voimallisen olla niissä; minun jalkaini eteen viritti hän verkon, ja sysäsi minun takaperin: hän on tehnyt minun autioksi, että minun ylipäivää täytyy murehtia.</p>	<p>1:13 Corkeudesta hän lähetti tulen minun luihini/ ja andoi sen voimallisen olla nijsä/ minun jalkaini eteen wiritti hän wercon/ ja sysäis minun tacaperin/ hän on tehnyt minun autiaksi/ että minun yli päiwä täyty murehtia.</p>
<p>1:14 Hänen kätensä sitoi minun rikosteni ikeen: ne kiedottiin yhteen, tulivat minun niskalleni; hän saattoi horjumaan minun voimani. Herra antoi minut niiden käsiin, joita minä en voi vastustaa.</p>	<p>14. Minun syntini ijäs on sidottu, ne ovat väätyt hänen kädessänsä, ja astuneet minun kaulani päälle; hän on minun voimani heikoksi tehnyt; Herra on antanut minua niiden käsiin, joista en minä voi nousta ylös.</p>	<p>1:14 Minun rascat syndini owat herännet hänen rangaistuxens cautta/ ja ynnä caicki tullet minun caulani päälle/ nijn että caicki minun wäken minus hucku/ nijn HERra on minulle tehnyt/ etten minä woi sillen nosta ylös.</p>
<p>1:15 Herra hylkäsi kaikki minun urhoni, joita minun keskuudessani oli; hän kutsui kokoon juhlan minua vastaan murskatakseensa minun nuorukaiseni. Herra polki viinikuurnan neitsyelle, tytär Juudalle.</p>	<p>15. Herra on tallannut kaikki minun väkevänä alas, jotka minulla olivat, hän on antanut minusta kokouksen kuuluttaa, minun nuoria miehiäni kadottamaan; Herra on sotkunut viinakuurnan neitseelle, Juudan tyttäreille.</p>	<p>1:15 HERra on tallannut caicki wäkwät alas/ cuin minulla olit/ hän on andanut minusta juhlan cuulutta/ minun nuoria miehiäni cadottaman/ HERra andoi neidzen/ Judan tyttären wijnacuopas polke.</p>
<p>1:16 Näitä minä itken, minun silmäni, silmäni vuotaa vettä; sillä kaukana on minusta lohduttaja, joka virvoittaisi minun sieluani. Hävitetyt ovat minun lapseni, sillä vihamies on väkevä.</p>	<p>16. Sentähden minä niin itken, ja molemmat minun silmäni vettä vuotavat, että lohduttaja, joka minun sieluani pitäis virvoittaman, on minusta kaukana; minun lapseni ovat pois, sillä vihollinen on voittanut.</p>	<p>1:16 Sentähden minä nijn itken/ ja molemmat minun silmäni wettä vuotawat/ että lohduttaja/ joca minun sieluani pidäis wirgottaman/ on minusta caucana/ minun lapseni owat pois/ sillä wihollinen on woittanut.</p>
<p>1:17 Siion levittää käsiänsä: ei ole hänellä lohduttajaa. Herra on nostattanut Jaakobia vastaan sen viholliset joka taholta; Jerusalemin on tullut saastaksi heidän keskellänsä.</p>	<p>17. Zion ojentaa kätensä, vaan ei kenkään ole joka häntä lohduttaa; Herra on käskenyt Jakobista, että ne, jotka hänen ympärillänsä ovat, hänen vihollisensa olisivat; sillä Jerusalemin pitää heidän seassansa niinkuin saastainen vaimo oleman.</p>	<p>1:17 Cuin Zion kätens ojenda/ nijn ei kengän ole joca händä lohdutta/ HERra on käskenyt Jacobist/ että ne jotca hänen ymbärilläns owat hänen wihollisens olisit/ sillä Jerusalemin pitä heidän seasans nijncuin saastainen waimo oleman.</p>
<p>1:18 Vanhurskas on hän, Herra; sillä hänen käskyänsä vastaan minä olen niskoitellut. Kuulkaa, te kansat kaikki, ja katsokaa minun kipuani: minun neitsyeni ja nuorukaiseni ovat vankeuteen menneet.</p>	<p>18. Herra on vanhurskas; sillä minä olen hänen suullensa tottelematoin ollut. Kuulkaat, kaikki kansat, ja katsokaat minun kipuani; minun neitseeni ja nuorukaiseni ovat vankiuteen menneet.</p>	<p>1:18 Wanhurscas on HERra: sillä minä olen hänen suullens tottelematoin ollut/ cuulcat caicki Canssat ja cadzocat minun kipuani/ minun neidzeni ja nuorucaiseni owat fangiuteen mennet.</p>

<p>1:19 Minä kutsuin rakastajiani: ne pettivät minut. Minun pappini ja vanhimpani ovat kuolleet kaupungissa, kun he etsivät ruokaa tyydyttääkseen nälkäänsä.</p>	<p>19. Minä kutsuin ystäväni (avukseni), mutta he ovat minun viettelleet; minun pappini ja vanhimmat kaupungeissa ovat nääntyneet, sillä he kerjäävät leipää henkeänsä virvoittaaksensa.</p>	<p>1:19 Minä cudzuin ystäväni awuxeni/ mutta he owat minun wietellet/ minun Pappini ja wanhimmat Caupungisa owat näändynet/ sillä he kerjävät leipä/ hengens wirgottaxens.</p>
<p>1:20 Katso, Herra, kuinka ahdistettu minä olen, minun sisukseni kuohuvat, sydämeni vääntyy rinnassani, sillä minä olen ollut ylen uppiniskainen. Ulkona on miekka minulta riistänyt lapset, sisällä rutto.</p>	<p>20. Herra, katso, kuinka minä olen ahdistuksessa, että se kaikki minun sisällyksiäni kivistelee, minun sydämeni tykyttää minun ruumiissani; sillä minä olen täynnä murhetta; ulkona miekka ja kotona kuolema on minun leskeksi tehnyt.</p>	<p>1:20 HERra/ cadzos/ cuinga minä olen ahdistuxes/ että se caicki minun sisällystäni kiwistelee/ minun sydämen tykyttä minun ruumisani: sillä minä olen täynäns murhetta: ulcona miecka/ ja huonesu cuolema on minun leskexi tehnyt.</p>
<p>1:21 He ovat kuulleet, kuinka minä huokailen. Ei ole minulla lohduttajaa. Kaikki minun vihamieheni ovat kuulleet minun onnettomuuteni; he iloitsevat, kun sinä olet tämän tehnyt: sinä olet antanut tulla sen päivän, jonka olit ilmoittanut. Mutta käyköön heidän samoin kuin minun.</p>	<p>21. Kyllä se kuuluu, että minä huokaan, ja ei kuitenkaan minulla ole lohduttajaa; kaikki minun viholliseni kuulevat minun onnettomuuteni, ja siitä riemuitsevat, sillä sinä sen teet. Niin anna siis sen päivän tulla, jonka sinä kuuluttanut olet, että heille kävis kuin minullekin.</p>	<p>1:21 Kyllä se cuulu/ että minä huocan/ ja ei cuitengan minulla ole lohduttaja/ caicki minun wiholliseni cuulewat minun onnettomudeni/ ja sijtä riemuidzewat/ sinä sen teet. Nijn anna sijs se päiwä tulla/ jongas cuuluttanut olet/ että heillen käwis/ cuin minullengin.</p>
<p>1:22 Tulkoon kaikki heidän pahuutensa sinun kasvojesi eteen, ja pane heille kannettavaksi se, minkä olet minulle pannut kaikkien minun rikoksieni tähden. Sillä monet ovat minun huokaukseni, ja minun sydämeni on sairas.</p>	<p>22. Anna kaikki heidän pahuutensa tulla sinun etees, ja tee heille, niinkuin sinä minullekin teit kaikkein minun pahain tekoini tähden; sillä minun huokaukseni on suuri, ja minun sydämeni on murheissansa.</p>	<p>1:22 Anna caicki heidän pahudens tulla sinun etees/ ja tee heille/ nijncuins minullengin teit caickein minun pahain tecoini tähden: sillä minun huocauxen on suuri/ ja minun sydämen on murheisans.</p>
<p>2 LUKU</p>	<p>2 LUKU</p>	<p>II. Lucu</p>
<p>2:1 Kuinka onkaan Herra vihassaan pilvillä peittänyt tytär Siionin! Hän heitti taivaasta maahan Israelin kunnian eikä muistanut jalkainsa astinlautaa vihansa päivänä.</p>	<p>1. Kuinka Herra on vihoissansa Zionin tyttären pimittänyt? Hän on Israelin kunnian heittänyt taivaasta maan päälle. Ei hän ole muistanut jalkainsa astinlautaa vihapäivänensä?</p>	<p>2:1 CUinga HERra on wihoisans Zionin tyttären pimittänyt? hän on Israelin cunnian heittänyt taiwasta maan päälle. Ei hän ole muistanut astinlautans hänen wihapäiwänänsä?</p>
<p>2:2 Herra on hävittänyt säälimättä kaikki Jaakobin majat, on hajottanut vihastuksissaan tytär Juudan linnoitukset, pannut ne maan tasalle. Hän on häväissyt valtakunnan ja sen ruhtinaat.</p>	<p>2. Herra on armottomasti kadottanut kaikki Jakobin asumiset; hän on hirmuisuudessaansa Juudan tyttären linnan särkenyt, ja lyönyt heitä maahan; hän on hyljännyt hänen valtakuntansa ja päämiehensä.</p>	<p>2:2 HERra on armottomast cadottanut caicki Jacobin asumiset. Hän on hirmuisudesans Judan tyttären scantzit särkenyt/ ja lyönyt heitä maahan. Hän on rijwannut/ sekä waldacundans/ että päämiehens.</p>

<p>2:3 Hän on vihan hehkussa hakannut poikki Israelin sarven kokonansa. Hän veti oikean kätensä takaisin vihamiehen edestä ja poltti Jaakobia kuin liekitsevä tuli, joka kuluttaa kaiken yltympäri.</p>	<p>3. Hän on Israelin kaiken sarven hirmuisessa vihassansa särkenyt, on oikean kätensä vetänyt takaperin, kuin vihollinen tuli, ja on Jakobissa niinkuin tulen liekin sytyttänyt, joka kuluttaa kaikki ympärinsä.</p>	<p>2:3 Hän on Israelin wäkewyden hänen hirmuises wihasans särkenyt. Hän on oikian kätens wetänyt tacaperin/ cosca wihollinen tuli/ ja on Jacobis tulen sytyttänyt/ joca culutta caicki ymbärins.</p>
<p>2:4 Hän jännitti jousensa kuin vihamies, seiso i oikea käsi koholla kuin vihollinen ja tappoi kaiken, mihin silmä oli ihastunut. Tytär Siionin majaan hän vuodatti kiivautensa kuin tulen.</p>	<p>4. Hän on joutsensa jännittänyt, niinkuin vihollinen; hänen oikean kätensä on hän vienyt, niinkuin vainollinen, ja on tappanut kaikki mitä suloinen oli nähdä; hän on vihansa niinkuin tulen vuodattanut Zionin tyttären majaan.</p>	<p>2:4 Hän on joudzens jännittänyt/ nijncuin wihollinen/ hänen oikian kätens on hän wienyt/ nijncuin wainollinen/ ja on tappanut caicki mitä suloinen oli nähdä/ ja hänen wihans nijncuin tulens wuodattanut/ Zionin tyttären majaan.</p>
<p>2:5 Herra on ollut niinkuin vihamies, on hävittänyt Israelin: hän hävitti kaikki sen palatsit, turmeli sen linnoitukset ja antoi tytär Juudalle paljon valitusta ja vaikerrusta.</p>	<p>5. Herra on niinkuin vihollinen, hän on Israelin raadellut, kaikki hänen huoneensa raadellut, ja hänen linnansa turmellut; hän on Juudan tyttäreille paljon valitusta ja murhetta tehnyt.</p>	<p>2:5 HERra on nijncuin wihollinen/ hän on Israelin raadellut/ hän on caicki hänen huonens raadellut/ ja on hänen scantzins turmellut. Hän on Judan tyttärille paljo walitust ja murehta tehnyt.</p>
<p>2:6 Hän särki aitauksensa niinkuin puutarhan aidan, hävitti juhlanviettopaikkansa. Herra on saattanut unhotuksiin Siionissa juhla-ajat ja sapatit ja on kiivaassa suuttumuksessaan pitänyt halpana kuninkaat ja papit.</p>	<p>6. Ja on hajoittanut hänen majansa, niinkuin kryptimaan, ja hänen kokouksensa turmellut; Herra on antanut unhottaa Zionissa sekä juhlat että sabbatit, ja antanut hirmuisessa vihassansa häväistä sekä kuninkaat että papit.</p>	<p>2:6 Ja hän hajotti hänen majans/ nijncuin krydimaan/ ja hänen asumisens turmeli/ HERra on andanut unohta Zionis sekä juhlat että Sabbathit/ ja on andanut hänen hirmuises wihasans/ sekä Cuningat että Papit häwäistä.</p>
<p>2:7 Herra on hyljännyt alttarinsa, syössyt häväistykseen pyhäkkönsä, luovuttanut vihamiehen käteen palatsiensa muurit. He nostivat huudon Herran huoneessa, huudon kuin juhlapäivänä.</p>	<p>7. Herra on heittänyt alttarinsa pois, ja pyhyytensä alttiiksi antanut, ja hyljännyt huoneensa muurit vihollisen käsiin; niin että he ovat Herran huoneessa huutaneet, niinkuin juhlapäivänä.</p>	<p>2:7 HERRa on heittänyt hänen Altarins pois/ ja hänen pyhydens aldixi andanut/ ja hän on hyljännyt hänen huonens muurit wihollisen käsijn/ nijn että he owat HERran huonesa huutaneet/ nijncuin juhlalla.</p>
<p>2:8 Herra oli päättänyt turmella tytär Siionin muurit: hän jännitti mittanuoran, ei pidättänyt kättänsä hävittämästä, saattoi murheeseen varustukset ja muurit; ne yhdessä nääntyvät.</p>	<p>8. Herra ajatteli hajoittaaksensa Zionin tyttären muurit, hän on nuoran vetänyt sen ylitse, ja ei vetänyt kättänsä takaperin hukuttamasta; vaan on jaottanut vallit, ja muurit ovat ynnä kukistetut.</p>	<p>2:8 HERra ajatteli hajottaxens Zionin tyttären muurit/ hän on nuoran wetänyt sen ylidze/ ja ei ole käändänyt käsiäns pois/ siihenasti että hän sen hucutais/ torni seiso surkiast/ ja muuri on cukistettuna.</p>

<p>2:9 Sen portit ovat vajonneet maahan, hän poisti ja särki sen salvat. Sen kuningas ja ruhtinaat ovat pakanain seassa; lakia ei ole, eivätkä sen profeetat saa näkyjä Herralta.</p>	<p>9. Hänen porttinsa ovat vajotetut maahan, hän on särkenyt hänen salpansa, ja tyhjäksi tehnyt. Hänen kuninkaansa ja päämiehensä ovat pakanain seassa, jossa ei he lakia saa kuulla, eikä heidän prophetansa löydä näkyä Herralta.</p>	<p>2:9 Hänen porttins owat wajotetut maahan/ hän särkenyt hänen salpans ja tyhjäksi tehnyt/ hänen Cuningans ja päämiehensä owat pacanain seas/ josa ei he Lakia saa cuulla/ eikä heidän Prophetans näkyä HERralda löydä.</p>
<p>2:10 Maassa istuvat ääneti tytär Siionin vanhimmat. He ovat heittäneet tomua päänsä päälle, vyöttäytyneet säkkeihin; maata kohden ovat painaneet päänsä Jerusalemin neitsyet.</p>	<p>10. Zionin tyttären vanhimmat makaavat maassa, ja ovat ääneti, heittävät multaa päänsä päälle, ja ovat puettaneet itsensä säkkiin; Jerusalemin neitseet käyvät päät alas päin.</p>	<p>2:10 Zionin tyttären wanhimmat macawat maan päällä/ ja owat äneti/ he heittäwät tuhca pääns päälle/ ja owat puettanet idzens säckijn/ Jerusalemin neidzet käywät alla päin.</p>
<p>2:11 Minun silmäni ovat itkusta hiuonneet, minun sisukseni kuohuvat, minun maksani on maahan vuodatettu tyttären, minun kansani, sortumisen tähden. Sillä lapset ja imeväiset nääntyvät kaupungin kaduilla.</p>	<p>11. Niin olen minä itkenyt, että minun silmäni puhkeevat, sisällykseni kivistelevät, maksani on vuodatettu maan päälle, kansani tyttären surkeuden tähden, koska imeväiset ja piskuiset kaupungin kaduilla nääntyivät,</p>	<p>2:11 Nijn olen minä itkenyt/ että minun silmäni puhkewat/ nijn että minun sisällyxeni kiwistele/ minun maxan on vuodatettu maan päälle/ minun Canssani tyttären tähden/ cosca imewäiset ja piscuiset Caupungin catuilla näännyit.</p>
<p>2:12 He sanovat äideillensä: "Missä on leipää ja viiniä?" kun he nääntyvät niinkuin kaatuneet kaupungin kaduilla, heittävät henkensä äitinsä syliin.</p>	<p>12. Koska he sanoivat äidillensä: kussa on leipä ja viina? koska he kaupungin kaduilla nääntyivät, niinkuin surmaan haavoitetut, ja antoivat henkensä ylön äitinsä syliin.</p>	<p>2:12 Cosca he sanoit äitillens: cusa on leipä ja wijna? cosca he Caupungin catuilla näännyit/ nijncuin surman haawoitettut/ ja annoit hengens ylön heidän äitins sylijn.</p>
<p>2:13 Minkä sinulle mainitsisin, mihin vertaisin sinua, tytär Jerusalem? Minkä asettaisin rinnallesi lohduttaakseni sinua, neitsyt, tytär Siion? Sillä suuri niinkuin meri on sinun sortumisesi; kuka voi sinut parantaa?</p>	<p>13. Voi sinä Jerusalemin tytär, keneen minä vertaan sinun, eli minkä kaltaisena minä sinun pidän? sinä neitsy Zionin tytär, mihinkä minä sinua vertaan, jolla minä sinua lohduttaisin? sillä sinun hävintös on suuri niinkuin meri, kuka taitaa sinua parantaa?</p>	<p>2:13 Ah sinä Jerusalemin tytär/ keneen minä wertautan sinun/ eli minä minä sinun pidän? sinä neidzy Zionin tytär/ mihingä minä sinua wertautan/ jolla minä sinua lohdutaisin? sillä sinun wahingos on suuri nijncuin meri/ cuca taita sinua paranda?</p>
<p>2:14 Profeettasi ovat sinulle nähneet petollisia, äiteliä näkyjä. Eivät he ole paljastaneet sinun syntiäsi, niin että olisivat kääntäneet sinun kohtalosi, vaan ovat nähneet sinulle petollisia, eksyttäväisiä ennustuksia.</p>	<p>14. Sinun prophetas ovat sinulle saarnanneet turhuutta ja hulluja näkyjä, ja ei sinun pahoja tekojas sinulle ilmoittaneet, jolla he olisivat sinun vankiutes estää taitaneet, vaan ovat sinulle saarnanneet turhia saarnoja, joilla he saarnasivat sinun ulos maastas.</p>	<p>2:14 Sinun Prophetas owat sinulle saarnannet turhutta/ ja hulluja näkyjä/ ja ei sinun pahoja tecojas sinulle ilmoittanet/ jolla he olisit sinun fangiudes estä tainnet/ waan owat sinulle saarnannet turhia saarnoja/ joilla he saarnasit sinun ulos maastas.</p>

<p>2:15 Sinulle paukuttavat kämmeniänsä kaikki ohikulkijat, he viheltävät ja nyökyttävät ilkkuen päätänsä tytär Jerusalemlle: "Tämäkö on kaupunki, jota sanottiin kauneuden täydellisyydeksi, kaiken maan ihastukseksi?"</p>	<p>15. Kaikki ohitsekäyväiset paukuttavat käsiänsä sinun tähtes, ja viheltelevät sinua, ja pudistelevat päätänsä Jerusalemin tyttären ylitse: tämäkö se kaupunki on, josta sanottiin: se on kaikkein jaloin, josta koko maakunta iloitsee?</p>	<p>2:15 Caicki ohidzekäywäiset paucuttawat käsiänsä sinun tähtes/ ja wiheltelewät sinua/ ja pudistelewat päätänsä Jerusalemin tyttäreille. Tämäkö se Caupungi on/ josta sanotan: se on cackein jaloin/ josta coco maacunda iloidze?</p>
<p>2:16 Suu ammollaan sinua vastaan ovat kaikki sinun vihamiehesi. He viheltävät, kiristelevät hampaitaan ja sanovat: "Me olemme sen hävittäneet. Tämä on juuri se päivä, jota olemme toivoneet; se on meille tullut, olemme sen nähneet."</p>	<p>16. Kaikki vihollises ammottelevat suutansa sinua vastaan, viheltelevät sinua, ja kiristävät hampaitansa, ja sanovat: me olemme hänen hukuttaneet: tämä on se päivä, jota me halusimme, me olemme sen saaneet ja nähneet.</p>	<p>2:16 Caickein wiholliset ammottelewat suutans sinua wastan/ wilistäwät sinua/ ja kiristäwät hambaitans/ ja sanowat: me olemma hänen hucuttanet/ tämä on se päiwä/ jota me halaisim/ me saimme sen/ me olemma nijn cauwan elänet.</p>
<p>2:17 Herra on tehnyt, mitä oli aikonut. Hän on täyttänyt sanansa, sen, mitä oli päättänyt muinaisista päivistä asti: hän on repinyt alas säälimättä, on antanut vihamiesten iloita sinusta ja kohottanut sinun vihollistesi sarven.</p>	<p>17. Sen on Herra tehnyt, kuin hän oli ajatellut, hän on täyttänyt sanansa, jonka hän aikaa ennen käskenyt oli; hän on armottomasti hukuttanut, ja on ilahuttanut vihollisen sinusta, ja sinun vainollistes vallan korottanut.</p>	<p>2:17 Se HERra on tehnyt nijncuin hän oli ajatellut/ hän on täyttänyt sanans/ jonga hän aica ennen käskenyt oli/ hän on armottomat hucuttanut/ hän on ilauttanut wihollises sinust/ ja sinun wainollistes wallan corgottanut.</p>
<p>2:18 Heidän sydämensä huutaa Herran puoleen. Sinä, tytär Siionin muuri, anna kyyneltesä virtana vuotaa yötä päivää! Älä suo itsellesi lepoa, älköön silmäteräsi ummistuko.</p>	<p>18. Heidän sydämensä huutaa Herran tykö: Voi sinä Zionin tyttären muuri! anna päivällä ja yöllä kyneleet vuotaa niinkuin ojan, älä myös lakkaa, ei myös sinun silmämunas mahda lakata.</p>	<p>2:18 Heidän sydämens huuta HERran tygö. O sinä Zionin tyttären muuri/ anna päiwällä ja yöllä kyneleet wuota/ nijncuin ojan/ älä myös lacka/ älkön myös sinun silmäis munat.</p>
<p>2:19 Nouse, kohota valitushuuto yöllä, kun alkavat yövartiot. Anna sydämesi vuotaa kuin vesi Herran kasvojen edessä. Kohota kätesi häntä kohden pienten lastesi elämän puolesta, kun ne nääntyvät nälkään kaikkien katujen kulmissa.</p>	<p>19. Nouse ja huuda yöllä, ensimmäisessä vartiossa, vuodata sydämes niinkuin vettä Herran eteen, nosta kätes hänen puoleensa sinun piskuistes sieluin tähden, jotka nälästä nääntyneet ovat joka kadun päässä.</p>	<p>2:19 Nouse yöllä ja huuda/ wuodata sinun sydämes ensimmäises walwos HERran eteen/ nijncuin wettä/ nosta kätes hänen puoleens/ sinun piscuistes sieluin tähden/ jotca näljästä näändynet owat/ jocaidzen catun nurkisa.</p>
<p>2:20 Katso, Herra, ja tarkkaa, ketä olet antanut tämän kohdata: pitäisikö vaimojen syödä oma hedelmänsä, vaalimansa pienet lapset; pitäisikö Herran pyhäkössä tapettaman papit ja profeetat?</p>	<p>20. Herra näe ja katso sitä, jonka sinä niin turmellut olet; pitääkö siis vaimoin ruumiinsa hedelmän syömän, vähät lapset, jotka vielä käsillä kannetaan? pitääkö papit ja prophetat Herran Pyhässä niin tapetuksi tuleman?</p>	<p>2:20 HERra näe ja cadzo/ jongs nijn turmellut olet/ pitääkö myös waimotkin hänen ruumins hedelmät syömän/ ne nuorimmat lapsucaisetkin/ tuscalla waaxan pituet? pitääkö Prophetat ja Papit/ HERran Pyhäs nijn tapetuxi tuleman.</p>

2:21 Maassa, kaduilla, makaa nuorta ja vanhaa; minun neitsyeni ja nuorukaiseni ovat kaatuneet miekkaan. Sinä olet surmannut vihasi päivänä, olet teurastanut säälimättä.	21. Kaduilla maassa makasivat nuoret ja vanhat; minun neitseeni ja nuorukaiseni ovat miekan kautta langenneet; sinä olet tappanut vihapäivänä, sinä olet armottomasti teurastanut.	2:21 Catuilla maasa olit nuoret ja wanhat/ minun neidzeni ja nuorucaiseni owat miecan cautta langennet/ sinä olet tappanut sinun wihapäiwänäs/ sinä olet armottomast teurastanut.
2:22 Sinä kutsuit kuin juhlapäivän viettoon minun peljättäjäni joka taholta; eikä jäänyt Herran vihan päivänä pelastunutta, ei pakooppäässyttä. Jotka minä olin vaalinut ja isoiksi saanut, ne minun vihamieheni lopetti.	22. Sinä olet minun viholliseni ympäristöltä kutsunut kokoon niinkuin juhlapäiväksi, niin ettei kenkään Herran vihan päivänä ole päässyt eikä jäänyt; sillä jotka minä kasvatin ja ruokin, ne minun viholliseni on hukuttanut.	2:22 Sinä olet minun wiholliseni ymbäristöldä cudzunut/ nijncuin juhlapäiwänä/ nijn ettei kengän HERran wihan päiwänä ole pääsnyt eikä jäänyt: sillä jotca minä caswatin ja ruokein/ ne minun wihollisen on mestannut.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Minä olen se mies, joka olen kurjuutta nähnyt hänen vihastuksensa vitsan alla.	1. Minä olen mies, jonka viheliäisyyttä nähdä täytyy hänen hirmuisuutensa vitsan kautta.	3:1 MInä olen se mies/ jonga wiheljäisyyttä nähdä täyty hänen hirmuisudens widzan cautta.
3:2 Minut hän on johdattanut ja kuljettanut pimeyteen eikä valkeuteen.	2. Hän johdatti minua ja vei pimeyteen ja ei valkeuteen.	3:2 Hän johdatti minua ja wei pimeyteen ja ei walkiuteen.
3:3 Juuri minua vastaan hän kääntää kätensä, yhäti, kaiken päivää.	3. Hän on kätensä kääntänyt minua vastaan, ja toimittaa toisin aina minun kanssani.	3:3 Hän on kätens käändänyt minua wastan/ ja toimitta toisin aina minun cansani.
3:4 Hän on kalvanut minun lihani ja nahkani, musertanut minun luuni.	4. Hän on tehnyt lihani ja nahkani vanhaksi, ja luuni musertanut.	3:4 Hän on tehnyt minun lihani ja minun nahcani wanhaxi/ ja minun luuni musertanut.
3:5 Hän on rakentanut varustukset minua vastaan ja piirittänyt minut myrkyllä ja vaivalla.	5. Hän rakensi minua vastaan, ja sapella ja vaivalla hän minua kääri.	3:5 Hän rakensi minua wastan/ ja sapella ja waiwalla hän minua kääri.
3:6 Hän on pannut minut asumaan pimeydessä niinkuin ikiaikojen kuolleet.	6. Hän on minut pannut pimeyteen, niinkuin aikaa kuolleet.	3:6 Hän on minun pannut pimeyteen/ nijncuin aica cuollet.
3:7 Hän on tehnyt muurin minun ympärilläni, niin etten pääse ulos, on pannut minut raskaisiin vaskikahleisiin.	7. Hän on minut muurannut sisälle, etten minä pääse ulos, ja minut kovaan jalkapuuhun pannut.	3:7 Hän on minun muurannut sisälle/ etten minä pääse ulos/ ja minua cowaan jalcapuuhun pannut.
3:8 Vaikka minä huudan ja parun, hän vaientaa minun rukoukseni.	8. Ja vaikka minä huudan ja parun, niin hän kuitenkin korvansa tukitsee minun rukouksestani.	3:8 Ja waicka minä pargun ja huudan/ nijn hän corwans tukidze minun rucouxestani.

3:9 Hakatuista kivistä hän on tehnyt minun teilleni muurin, on mutkistanut minun polkuni.	9. Hän on muurannut tieni kiinni vuojonkivillä, ja polkuni sulkenut.	3:9 Hän on muurannut minun tieni kijnni wuojon kiwillä/ ja minun polcuni sulkenut.
3:10 Vaaniva karhu on hän minulle, piilossa väijyvä leijona.	10. Hän on väijynyt minua niinkuin karhu, niinkuin jalopeura salaisuudessa.	3:10 Hän on väijynyt minua/ nijncuin carhu/ nijncuin Lejoni salaudes.
3:11 Hän on vienyt harhaan minun tieni ja repinyt minut kappaleiksi, hän on minut autioksi tehnyt.	11. Hän on minun antanut tieltä eksyä, ja minut repinyt säpäleiksi, ja minut autioksi tehnyt.	3:11 Hän on minun andanut tiellä exyä/ hän on minua repinyt säpäleixi/ ja turhaxi tehnyt.
3:12 Hän on jännittänyt jousensa ja asettanut minut nuoltensa maalitauluksi.	12. Hän on joutsensa jännittänyt, ja asettanut minun nuolella tarkoitettavaksi.	3:12 Hän on joudzens jännittänyt/ ja asetti minun nuolella tarcoitetta.
3:13 Hän on ampunut munuaisiini nuolet, viinensä lapset.	13. Hän ampui minun munaskuihini viinensä nuolet.	3:13 Hän ambuis minun munascuihini hänen wijnistäns.
3:14 Minä olen joutunut koko kansani nauruksi, heidän jokapäiväiseksi pilkkalauluksensa.	14. Minä olen kaiken minun kansani nauru, ja heidän jokapäiväinen virtensä.	3:14 Minä olen caiken minun Canssani nauro/ ja heidän jocapäiväinen wirtens.
3:15 Hän on ravinnut minua katkeruudella, juottanut minua koiruoholla.	15. Hän on haikeudella minut ravinnut, ja koiruoholla juovuttanut.	3:15 Hän on haikiudella minun rawinnut/ ja coiruoholla juowuttanut.
3:16 Hän on purettanut minulla hampaat rikki soraan, painanut minut alas tomuun.	16. Hän on hampaani somerolla rikki musertanut, hän kieritti minun tuhassa.	3:16 Hän on minun hambani säpäleixi musertanut/ hän kieritti minun tuhgasä.
3:17 Sinä olet syössyt minun sieluni ulos, rauhasta pois, minä olen unhottanut onnen.	17. Minun sieluni on ajettu pois rauhasta, minun täytyy hyvän unohtaa.	3:17 Minun sielun on ajettu pois rauhasta/ minun täytyy hywän unohta.
3:18 Ja minä sanon: mennyt on minulta kunnia ja Herran odotus.	18. Minä sanoin: minun voimani ja minun toivoni Herran päälle on kadonnut.	3:18 Minä sanoin: minun woiman ja minun toiwon HERran päälle on pois.
3:19 Muista minun kurjuuttani ja kodittomuuttani, koiruohoa ja myrkkyä.	19. Muista siis, kuinka minä niin raadollinen ja hyljätty, koiruoholla ja sapella juotettu olen.	3:19 Muista sijs/ cuinga minä nijn radollinen ja hyljätty/ coiruoholla ja sapella juotettu olen.
3:20 Sinä kyllä muistat sen, että minun sieluni on alapainettu.	20. Minun sieluni sen kyllä muistaa, ja sitä itsellensä tutkistelee.	3:20 Sinä cuitengin sitä ajattelet: Sillä minun sielun sano sitä/
3:21 Tämän minä painan sydämeeni, sentähden minä toivon.	21. Minä panen sen sydämeeni; sentähden minä vielä nyt toivon.	3:21 minä panen sydämeni/ sentähden minä vielä nyt toiwon.
3:22 Herran armoa on, ettemme ole aivan hävinneet, sillä hänen laupeutensa ei ole loppunut:	22. Herran laupiudesta se on, ettemme ratki hukkuneet; ei hänen laupiutensa vielä loppunut.	3:22 HERran laupiudesta se on/ etten me ratki huckunet/ ei hänen laupiudens vielä loppunut:
3:23 se on joka aamu uusi, ja suuri on hänen uskollisuutensa.	23. Vaan joka huomen se on uusi, ja sinun uskollisuutes on suuri.	3:23 Waan joca huomen se on usi/ ja sinun uscollisudes on suuri.

3:24 Minun osani on Herra, sanoo minun sieluni; sentähden minä panen toivoni häneen.	24. Herra on minun osani, sanoo minun sieluni; sentähden tahdon minä häneen toivoa.	3:24 HERra on minun osan sano minun sielun/ sentähden tahdon minä häneen toivo.
3:25 Hyvä on Herra häntä odottaville, sille sielulle, joka häntä etsii.	25. Herra on hyvä niille, jotka häneen toivovat, ja niille sieluille, jotka häntä kysyvät.	3:25 Sillä HERra on hywä nijlle/ jotca häneen toiwovat/ ja nijlle sieluille/ jotca händä kysywät.
3:26 Hyvä on hiljaisuudessa toivoa Herran apua.	26. Hyvä on olla kärsivällisenä ja Herralta apua toivoa.	3:26 Hywä on olla kärsiwäisnä/ ja HERralda apua toivo.
3:27 Hyvä on miehelle, että hän kantaa iestä nuoruudessaan.	27. Hyvä on ihmiselle ijestä kantaa nuoruudessansa;	3:27 Hywä on ihmiselle/ ijestä canda nuorudesans.
3:28 Istukoon hän yksin ja hiljaa, kun Herra on sen hänen päällensä pannut.	28. Että hän istuu yksinänsä, on vaiti, kuin jotakin hänen päällensä tulee,	3:28 Että hän istu yxinäns/ on wait/ cosca jotakin hänen päällens tule/
3:29 Laskekoon suunsa tomuun - ehkä on vielä toivoa.	29. Ja panee suunsa tomuun, ja odottaa toivoa,	3:29 Ja pane suuns tomuhun/ ja odotta toivo/
3:30 Ojentakoon hän posken sille, joka häntä lyö, saakoon kylläلتi häväistystä.	30. Ja antaa löydä poskillensa, ja paljon pilkkaa kärsii.	3:30 Ja anda lyödä poskillens/ ja paljo pilcka kärsi.
3:31 Sillä ei Herra hylkää iankaikkisesti;	31. Sillä ei Herra syökse pois ijankaikkisesti.	3:31 Sillä ei HERra syöxä pois ijancaickisest/ waan hän saatta murhellisexi/
3:32 vaan jos hän on murheelliseksi saattanut, hän osoittaa laupeutta suuressa armossansa.	32. Vaan hän saattaa murheelliseksi, ja taas armahtaa suuresta laupiudestansa.	3:32 Ja taas armahta hänen suurest laupiudestans/
3:33 Sillä ei hän sydämensä halusta vaivaa eikä murehduta ihmislapsia.	33. Sillä ei hän sydämestänsä ihmisiä kurita eikä murheesen saata,	3:33 Sillä ei hän sydämestäns ihmisiä curita/ eikä murheseen saata.
3:34 Kun jalkojen alle poljetaan kaikki vangit maassa,	34. Niinkuin hän tahtois raadolliset maan päällä ratki jalkainsa alla polkea,	3:34 Nijnkuin hän tahdois radolliset maan päällä anda paina ratki alas/
3:35 kun väännetään miehen oikeutta Korkeimman kasvojen edessä,	35. Ja antais jonkun miehen oikeuden Ylimmäisen edessä tulla käännytyksi pois,	3:35 Ja heidän syyns anda Jumalan edes wääränä olla/
3:36 kun ihmiselle tehdään vääryyttä hänen riita-asiassaan - eikö Herra sitä näkisi?	36. Ja ihmistä väärin tuomita asiassansa, niinkuin ei Herra sitä näkisikään.	3:36 Ja heitä wäärin duomita/ nijncuin ei HERra sitä näkiskän.
3:37 Onko kukaan sanonut, ja se on tapahtunut, jos ei Herra ole käsenyt?	37. Kuka tohtii siis sanoa: senkaltaiset tapahtuvat ilman Herran käskyä?	3:37 CUca tohti sijs sano: sencaltaiset tapahtuwat ilman HERran käskytä?
3:38 Eikö lähde Korkeimman suusta paha ja hyvä?	38. Eikö paha ja hyvä tule Korkeimman suusta?	3:38 Ja ettei hywä eli paha tule hänen käskyns cautta?

3:39 Miksi tuskittelee ihminen eläessään, mies syntiensä palkkaa?	39. Miksi siis ihmiset nurisevat eläissänsä? Jokainen nuriskaan syntejensä vastaan.	3:39 Mixi sijs ihmiset nurisewat heidän eläisäns? Jocainen nuriscan hänen syndejäns wastan.
3:40 Koetelkaamme teitämme, tutkikaamme niitä ja palatkaamme Herran tykö.	40. Tutkistelkaamme ja etsikäämme meidän menoamme, ja palatkaamme Herran tykö.	3:40 Tutkistelcam ja edzikäm meidän menom ja palaitkam HERran tygö.
3:41 Kohottakaamme sydämemme ynnä kätemme Jumalan puoleen, joka on taivaassa.	41. Nostakaamme meidän sydämemme ja kätemme taivaasen päin, Jumalan tykö.	3:41 Nostacam meidän sydämem ja kätem taiwasen päin/ Jumalan tygö.
3:42 Me olemme luopuneet pois ja olleet kapinalliset; sinä et ole antanut anteeksi,	42. Me, me olemme syntiä tehneet ja kovakorvaiset olleet; (sentähden) et sinä säästänytkään.	3:42 Me/ me olemma syndiä tehnet/ ja cowacorwaiset ollet/ sentähden sinä oikein teit/ ettes säästänytkän.
3:43 olet peittänyt itsesi vihassasi, ajanut meitä takaa, surmannut säälimättä;	43. Vaan sinä olet vihalla meitä peittänyt ja vainonnut, ja armottomasti surmannut.	3:43 Waan sinä olet wihalla meitä pimittänyt/ ja wainonnut/ ja armottomast surmannut.
3:44 olet peittänyt itsesi pilvellä, niin ettei rukous pääse lävitse.	44. Sinä verhoitit itses pilvellä, ettei rukous päässyt sen lävitse.	3:44 Sinä werhotit idzes pilwellä/ ettei rucous pääsnyt sen läpidze.
3:45 Tunkioksi ja hylyksi sinä olet meidät tehnyt kansojen seassa.	45. Sinä olet meitä tunkioksi ja saastaisuudeksi kansain seassa tehnyt.	3:45 Sinä olet meitä loaxi ja saastaisudexi Canssain seas tehnyt.
3:46 Suut ammollaan meitä vastaan ovat kaikki meidän vihamiehemme.	46. Kaikki meidän vihollisemme ovat suutansa ammottaneet meitä vastaan.	3:46 Caicki meidän wihollisem owat suutans ammottanet meitä wastan.
3:47 Osaksemme on tullut kauhu ja kuoppa, turmio ja sortuminen.	47. Me painetaan alas ja rangaistaan pelvolla ja ahdistuksella.	3:47 Me painetan alas ja rangaistan pelgolla ja ahdistuxella.
3:48 Vesipurot juoksevat minun silmistäni tyttären, minun kansani, sortumisen tähden.	48. Minun silmäni vuotavat vesi-ojia minun kansani tyttären surkeuden tähden.	3:48 Minun silmäni wuotawat wesiojia/ minun Canssani tyttären surkiuden tähden.
3:49 Minun silmäni vuotaa lakkaamatta, hellittämättä	49. Minun silmäni vuotavat ja ei taida lakata; ei he asetu,	3:49 Minun silmäni wuotawat/ ja ei taida lacata/
3:50 siihen asti, kunnes katsoo, kunnes näkee Herra taivaasta.	50. Siihenasti että Herra katsoo taivaasta alas ja näkee.	3:50 Sillä ei he asetu/ siihenasti että HERra cadzo taiwast alas ja näke.
3:51 Silmäni tuottaa tuskaa minun sielulleni kaikkien minun kaupunkini tyttären tähden.	51. Minun silmäni kuluttaa minulta elämäni kaikkein minun kaupunkini tytärten tähden.	3:51 Minun silmäni culutta minulda elämäni/ minun Caupungini tytärten tähden.
3:52 Kiihkeästi pyydystivät minua kuin lintua ne, jotka syyttä ovat vihamiehiäni.	52. Minun viholliseni ovat minua kovin ajaneet takaa, niinkuin lintua ilman syytä.	3:52 Minun wiholliseni owat minun ajanet/ nijncuin linnun ilman syytä.

3:53 He sulkiivat kuoppaan minun elämäni ja heittivät päälleni kiviä.	53. He ovat minun elämäni kuoppaan salvanneet, ja heittäneet kiven minun päälleni.	3:53 He owat minun elämäni cuoppaan salwannet/ ja heittänet kiwen minun päälleni.
3:54 Vedet tulvivat minun pääni ylitse; minä sanoin: olen hukassa.	54. Ovat myös vedet minun pääni ylitse käyneet; niin minä sanoin: nyt minä ratki hukassa olen.	3:54 He owat myös minun pääni wedellä walanet/ nijn minä sanoin: nyt minä ratki hucas olen.
3:55 Minä huusin sinun nimeäsi, Herra, kuopan syvyydestä.	55. Minä huusin avukseni sinun nimeäs, Herra, alhaalta kuopasta;	3:55 Mutta minä huudin sinun nimes/ HERra/ alhalda cuopasta/
3:56 Sinä kuulit minun huutoni: "Älä peitä korvaasi minun avunhuudoltani, että saisin hengähtää."	56. Ja sinä kuulit minun ääneni, älä korvias kätke minun huokauksestani ja huudostani.	3:56 Ja sinä cuulit minun äneni/ Älä sinun corwias kätke minun huocauxestani ja huudostani.
3:57 Sinä olit läsnä silloin, kun minä sinua huusin; sinä sanoit: "Älä pelkää."	57. Sinä lähenet kuin minä sinua huudan, ja sanot: älä pelkää.	3:57 Lähene/ cosca minä sinua huudan/ ja sano: älä pelkä.
3:58 Sinä, Herra, ajoit minun riita-asiani, lunastit minun henkeni.	58. Sinä, Herra, ratkaisit minun sieluni asian, ja lunastat minun henkeni.	3:58 Ratcaise sinä HERra minun sieluni asia/ ja lunasta minun hengen.
3:59 Olethan nähnyt, Herra, minun kärsimäni sorron: hanki minulle oikeus.	59. Herra katso, kuinka minulle niin vääryyttä tehdään, ja tuomitse minun oikeuteni.	3:59 HERra cadzo/ cuinga minun nijn wääryyttä tehdän/ ja auta minua minun oikeuteni.
3:60 Olethan nähnyt kaiken heidän kostonhimonsa, kaikki heidän juonensa minua vastaan.	60. Sinä näet kaikki heidän kostonsa ja kaikki heidän ajatuksensa minusta.	3:60 Sinä näet caicki heidän costons/ ja caicki heidän ajatuxens minusta.
3:61 Sinä olet kuullut heidän häväistyksensä, Herra, kaikki heidän juonensa minua vastaan.	61. Herra, sinä kuulet heidän pilkkansa ja kaikki heidän ajatuksensa minua vastaan,	3:61 HERra/ sinä cuulet heidän pilckans/ ja caicki heidän ajatuxens minua wastan/
3:62 Minun vastustajaini huulet ja heidän aikeensa ovat minua vastaan kaiken päivää.	62. Minun vainollisteneni huulet ja heidän neuvonsa minua vastaan yli päivää.	3:62 Minun wainollisteneni huulet ja heidän neuwons minua wastan yli päiwä.
3:63 Istuivatpa he tai nousivat, katso: minä olen heillä pilkkalauluna.	63. Katso, kuin he istuvat eli nousevat, niin he minusta virsiä laulavat.	3:63 Cadzo sijs/ cosca he maata panewat eli nousewat/ nijn he minusta wirsiä laulawat.
3:64 Kosta heille, Herra, heidän kättensä teot.	64. Kosta heille, Herra, niinkuin he ansainneet ovat, heidän kättensä töiden jälkeen.	3:64 Costa heille HERra nijncuin he ansainnet owat.
3:65 Paaduta heidän sydämensä, kohdatkoon heitä sinun kirouksesi.	65. Anna heidän sydämensä vavista ja sinun kiroustas tuta.	3:65 Anna heidän sydämens wapista/ ja sinun kiroustas tuta.
3:66 Aja heitä takaa vihassasi ja hävitä heidät Herran taivaan alta.	66. Vainoo heitä hirmuisuudella, ja hukuta heitä Herran taivaan alta.	3:66 Waino heitä hirmuisudella/ ja hucuta heitä HERran taiwan alda.

4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Kuinka onkaan kulta tummunut, muuttunut hyvä kulta; kuinka ovat pyhät kivet viskeltyinä kaikkien katujen kulmiin!	1. Kuinka on kulta niin mustunut, ja jalo kulta niin muuttunut? pyhät kivet ovat joka kadun päässä hajoitetut.	4:1 CUinga on culda nijn mustennut? ja jalo culda nijn muuttunut? ja pyhän kiwet owat joca catulla hajotetut.
4:2 Siionin pojat, nuo kalliit, punnitut puhtaimman kullan arvoiksi - kuinka he ovatkaan saviastiain arvossa, savenvalajan käten tekojen!	2. Zionin kempit pojat, puhtaan kullan verraksi luetut, kuinka ne ovat savi-astian kaltaiseksi arvatut, jotka savenvalaja tekee?	4:2 Zionin kempit pojat/ cullan werraxi luetut/ cuinga ne owat sawiastian caltaisexi arwatut/ jotca sawenwalaja teke.
4:3 Aavikkosudetkin taritsevat nisiänsä, imettävät pentujansa; mutta tytär, minun kansani, on tullut tylyksi kuin kamelikurki erämaassa.	3. Lohikärmeet taritsevat nisiä pojillensa ja imettävät heitä; mutta minun kansani tyttären täytyy armotoinna olla, niinkuin yökkö korvessa.	4:3 Drakit taridzewat nisät pojillens/ ja imettawät heitä/ mutta minun Canssani tyttären täyty armotoin imewäisille olla/ nijncuin yöcköi corwesa.
4:4 Imeväisen kieli tarttuu suulakeen janon tähden. Lapsukaiset pyytävät leipää; ei ole, kuka sitä heille taittaisi.	4. Imeväisten kieli tarttuu suun lakeen janon tähden; nuoret lapsukaiset anovat leipää, ja ei ole ketään, joka heille sitä jakaa.	4:4 Imewäisten kieli tartui suun lakeen janon tähden/ ne nuoret lapsucaiset anowat leipä/ ja ei ole ketän/ joca heille sitä jaca.
4:5 Jotka herkkuja söivät, ne näännyvät kaduilla. Joita punapurppuran päällä kanneltiin, ne tunkioita syleilevät.	5. Jotka ennen söivät herkullisesti, ne ovat kadulla näännyneet; jotka ennen olivat silkillä vaatetetut, niiden täytyy nyt loassa maata.	4:5 Jotca muinen söit hercullisest/ he owat catulla näändynet/ jotca muinen olit silkillä waatetetut/ heidän täyty nyt loasa maata.
4:6 Tyttären, minun kansani, syntivelka on Sodoman syntiä suurempi; Sodoma hävitettiin yhtäkkiä käten siellä riehumatta.	6. Minun kansani tyttären synti on suurempi kuin Sodoman synti, joka äkisti kukistettiin ja ei yksikään käsi siihen ruvennut.	4:6 Minun Canssan tyttären syndi on suurempi/ cuin Sodoman syndi/ joca äkistä cukistettin/ ja ei yxikän käsi siihen ruwennut.
4:7 Siionin ruhtinaat olivat lunta puhtaammat, maitoa valkoisemmat, heidän ruumiinsa oli koralleja rusottavampi, heidän hahmonsa oli kuin safiiri.	7. Hänen nasirinsa olivat puhtaammat kuin lumi ja valkeammat kuin rieska; heidän ihonsa oli punaisempi kuin koralli, heidän kauneutensa niinkuin saphir.	4:7 Hänen Nazareins olit puhtammat cuin lumi/ ja walkemmat cuin riesca/ heidän ihons oli punaisempi cuin Coralli/ heidän cadzandons oli nijncuin Saphir.
4:8 Nyt on heidän muotonsa nokea mustempi, ei voi heitä tuntea kaduilla. Rypyssä on heillä nahka luitten päällä, se on kuivettunut kuin puu.	8. Mutta nyt on heidän muotonsa niin mustaksi muuttunut, ettei heitä kaduilla tuta taideta; heidän nahkansa riippuu heidän luissansa, se kuivettui niinkuin puu.	4:8 Mutta nyt on heidän ihons nijn mustennut syngeydest/ ettei he catuilla tuta taita/ heidän nahcans rippu heidän luisans/ se cuiwettui nijncuin puu.

4:9 Parempi oli miekan kaatamien kuin nälän kaatamien, jotka menehtyivät, kuin lävitsepistetyt, pellon viljaa vailla.	9. Miekalla tapetuille oli parempi kuin niille, jotka nälkään kuolivat, jotka nääntymän ja hukkuman piti maan hedelmän puuttumisesta.	4:9 Miecalla tapetuille oli parempi/ cuin nijlle/ jotca nälkään cuolit/ jotca näändymän ja hukkuman piti näljästä.
4:10 Armeliaat vaimot keittivät omin käsin lapsiansa: ne tulivat heille ruuaksi tyttären, minun kansani, sortuessa.	10. Laupiaammat vaimot ovat omia lapsiansa keittäneet ruaksensa, minun kansani tyttären surkeudessa.	4:10 Laupiammat vaimot täyty omia lapsians keittä ruaxens/ minun Canssani tyttären surkiudes.
4:11 Herra on pannut täytäntöön kiivautensa, vuodattanut vihansa hehkun; hän on sytyttänyt Siioniin tullen, joka on kuluttanut sen perustukset.	11. Herra on vihansa täyttänyt, hän on vuodattanut julman vihansa, ja Zionissa tullen sytyttänyt, joka myös hänen perustuksensa polttanut on.	4:11 HERra on hänen hirmuisudens täyttänyt/ hän on vuodattanut hänen julman wihans/ hän on Zionis tullen sytyttänyt/ joca myös hänen perustuxens polttanut on.
4:12 Eivät olisi uskoneet maan kuninkaat, ei maanpiirin asukkaista kenkään, että vihollinen ja vainomies hyökkää sisään Jerusalemin porteista.	12. Ei kuninkaat maan päällä sitä olisi uskoneet, eikä kaikki maan piirin asuvaset, että vihamiehen ja vihollisen piti tuleman Jerusalemin portista sisälle.	4:12 Ei Cuningat maan päällä sitä olis usconet/ eikä caicki ihmiset maan päällä/ että wainollisen ja wihollisen piti tuleman Jerusalemin portist sisälle.
4:13 Sen profeettain syntien tähden kävi näin, sen pappien pahain tekojen tähden, niiden, jotka siellä olivat vuodattaneet vanhurskaiden verta.	13. Mutta se on hänen prophetainsa syntein tähden ja hänen pappeinsa pahain tekoin tähden, jotka siinä vanhurskaiden veren vuodattivat.	4:13 Mutta se on hänen Prophetains syndein tähden/ ja heidän Pappeins pahain tecoin tähden/ jotca siellä wanhurscasten weren vuodatit.
4:14 He harhailivat sokeina kaduilla, verellä tahrattuina, niin ettei voinut koskea heidän vaatteisiinsa.	14. He kävivät sinne ja tänne kaduilla, niinkuin sokiat, ja olivat itsensä vereen saastuttaneet, ja ei taitaneet heidän vaatteisiinsa ruveta.	4:14 He käwit sinne ja tänne catuilla/ nijncuin sokiat/ ja olit werellä rywetetyt/ ja ei tainnet heidän waatteisins ruweta.
4:15 "Väistykää! Saastainen!" huudettiin heistä. "Väistykää, väistykää, älkää koskeko!" Paettuaankin he yhä harhailivat; pakanain seassa sanottiin: "Eivät he saa kauemmin asustaa täällä."	15. Vaan he huusivat heitä: välttäkää, saastaiset, välttäkää, älkää mihinkään ruvetko; sillä he välttivät ja pakenivat, niin että myös pakanain seassa sanottiin: ei he kauvan siellä pysy.	4:15 Waan huusit heitä/ wälttäkät saastaiset/ wälttäkät/ wälttäkät/ älkät mihingän ruwetco: sillä he wältit heitä/ ja pakenit heitä/ nijn että myös pacanain seas sanottin: ei he cauwan siellä pysy.
4:16 Herran kasvot ovat hajottaneet heidät, hän ei heihin enää katso. Papeista ei välitetty, vanhimpia ei armahdettu.	16. Sentähden on Herran viha heitä hajottanut, ja ei enään katso heidän päällensä, ettei he pappeja kunnioittaneet eikä vanhoja armahtaneet.	4:16 Sentähden on HERran wiha heitä hajottanut/ ja ei sillen cadzo heidän päällens/ ettei he Pappia cunnioittanet/ eikä wanhoja armahtanet.

4:17 Vieläkin me, silmät rauenneina, turhaan odotimme apua; tähystyspaikastamme me tähyilimme kansaa, josta ei pelastusta tullut.	17. Kuitenkin meidän silmämme kurkistelevat tyhjäin avun jälkeen, siihenasti että he väsyivät, kuin me odotimme sitä kansaa, joka ei meitä auttaa woinut.	4:17 Cuitengin meidän silmäm curkistelit tyhjän awun jälken/ siihenasti että he wäsyit: cosca me odotimma sitä Canssa/ joca ei meitä autta woinut.
4:18 Meidän askeleitamme vaanittiin, niin ettemme voineet kulkea kaduillamme. Meidän loppumme lähestyi, päivämme täytyivät - niin, loppumme tuli.	18. He väijyvät meidän askeleitamme, niin ettemme rohkene meidän kaduillamme käydä; meidän loppumme on lähestynyt, meidän päivämme ovat täytetyt, sillä meidän loppumme on tullut.	4:18 He wäijywät meitä/ nijn etten me rohke meidän catuillam käydä/ silloin myös meidän loppum tuli/ meidän päiwäm culuit/ meidän loppum on tullut.
4:19 Meidän vainoojamme olivat nopeammat kuin kotkat taivaalla. Vuorilla he ajoivat meitä takaa, väijyivät meitä erämaassa.	19. Meidän vainoojamme olivat nopiammat kuin kotka taivaan alla; vuorilla he myös meitä vainosivat, ja korvessa he meitä vartioitsivat.	4:19 Meidän wainojam olit nopiammat cuin Cotcat taiwan alla/ vuorilla he myös meitä wainoisit/ ja corwesa he meitä wartioidzit.
4:20 Hän, meidän elämänhenkemme, Herran voideltu, joutui vangiksi heidän kuoppiinsa, hän, josta me olimme sanoneet: hänen varjossaan me saamme elää pakanakansain seassa.	20. Herran voideltu, joka meidän turvamme oli, on vangittu heidän verkkoihinsa, josta me sanoimme, että me hänen varjonsa alla elämme pakanain seassa.	4:20 HERran woideltu/ joca meidän turwam oli/ on fangittu heidän werckoihins/ cosca he meitä hajotit/ johon me turwaisim/ että me hänen warjons alla eläisim pacanain seas.
4:21 Iloitse ja riemuitse, tytär Edom, joka asut Uusin maassa! Mutta malja on tuleva sinunkin kohdallesi: sinä juovut ja paljastat itsesi.	21. Iloitse ja riemuitse, sinä Edomin tytär, joka asut Utsin maalla; sillä sen maljan pitää myös sinulle tuleman, ja sinun pitää myös juopuman, ja alasti itses riisuman.	4:21 ILoidze ja riemuidze sinä Edomin tytär/ joca asut Uzin maalla: sillä sen calkin pitä myös sinulle tuleman/ ja sinun pitä myös juopuman ja alasti tuleman.
4:22 Sinun syntivelkasi, tytär Siion, on loppunut: ei Herra ole enää siirtävä sinua pois. Sinun syntivelkasi, tytär Edom, hän on etsiskelevä, on paljastava sinun syntisi.	22. Mutta sinun vääryydelläs on loppu, sinä Zionin tytär, ei hän enään anna sinua viedä pois, mutta sinun vääryytes, Edomin tytär, hän etsii, ja sinun syntis ilmoittaa.	4:22 Mutta sinun pahoilla tegoillas on loppu/ sinä Zionin tytär/ ei hän sillen anna sinua wiedä pois/ mutta sinun pahat tecos/ Edomin tytär/ pitä hänen edzimän/ ja sinun syndis ilmoittaman.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Muista, Herra, mitä meille on tapahtunut; katso ja näe meidän häväistyksemme.	1. Muista, Herra, kuinka meille tapahtui: katso ja näe meidän ylönkatsettamme.	5:1 MUista HERra/ cuinga meille tapahtui/ cadzo/ ja näe meidän ylöncazettam.
5:2 Meidän perintöosamme on siirtynyt vieraille, meidän talomme muukalaisille.	2. Meidän perintömme on muukalaisten osaksi tullut, ja huoneemme ulkonaisten omaksi.	5:2 Meidän perimyxem on muucalaisten osaxi tullut/ ja meidän huonem ulkonaisten.

5:3 Me olemme tulleet orvoiksi, isättömiksi, meidän äitimme ovat kuin lesket.	3. Me olemme orvot ilman isää, ja äitimme ovat niinkuin lesket.	5:3 Meidän äitim owat nijncuin lesket.
5:4 Oman juomavetemme me ostamme rahalla; omat puumme saamme, jos maksamme hinnan.	4. Vettä, joka meidän omamme oli, me joimme rahalla, omat halot me ostimme hinnalla.	5:4 Wettä/ joca meidän omam oli/ me joimme rahallam/ omat halgot me ostim hinnalla.
5:5 Vainoojamme ovat meidän niskassamme; kun uuvumme, ei meille lepoa suoda.	5. kaulallamme me vaivaa kärsimme; ja ehkä me jo väsyneet olimme, ei kuitenkaan meille lepoa annettu.	5:5 Caulallam me waiwa kärseim/ ja ehkä me jo wäsynet olimme/ ei cuitengan meille lepo annettu.
5:6 Egyptille me lyömme kättä ja Assurille saadaksemme leipää ravinnoksi.	6. Meidän piti Egyptin ja Assyrian alle meitämme antaman, että me sittekin leipää ravinnoksemme saaneet olisimme.	5:6 Meidän piti Egyptin ja Assyrian ala meitäm andaman/ että me sijttekin leipä meidän rawinnoxem saisimme.
5:7 Meidän isämme ovat syntiä tehneet; heitä ei enää ole. Me kannamme heidän syntivelkaansa.	7. Meidän isämme ovat syntiä tehneet, ja ei enään ole käsissä; ja meidän pitää heidän pahoja tekojansa nautitseman.	5:7 Meidän Isäm owat syndiä tehnet/ ja ei sillen ole käsis/ ja meidän pitä heidän pahoja tecojans nautidzeman.
5:8 Orjat hallitsevat meitä; ei ole sitä, joka tempaisi meidät heidän käsistänsä.	8. Orjat meitä vallitsevat; ja ei ole kenkään, joka meitä heidän käsistänsä pelastaa.	5:8 Oriat meitä wallidzewat/ ja ei ole kengän/ joca meitä heidän käsistäns pelasta.
5:9 Henkemme kaupalla me noudamme leipämme, väistäen miekkaa erämaassa.	9. Meidän pitää hakeman leipämme hengen paolla, miekan edessä korvessa.	5:9 Meidän pitä hakeman meidän leipäm hengen pacolla/ miecan edes corwesa.
5:10 Meidän ihomme halkeilee kuin uuni nälän poltteiden takia.	10. Meidän ihomme on poltettu, niinkuin pätsissä, hirmuisen nälän tähden.	5:10 Meidän ihom on poldettu nijncuin pädzis/ sen hirmuisen näljän tähden.
5:11 Naisia raiskataan Siionissa, neitsyitä Juudan kaupungeissa.	11. He ovat vaimot Zionissa raiskanneet ja neitseet Juudan kaupungeissa.	5:11 He owat waimot Zionis raiscannet/ ja neidzet Judan Caupungeisa.
5:12 Ruhtinaita heidän kätensä hirttävät, vanhinten kasvoja ei pidetä arvossa.	12. Ruhtinaat he ovat hirttäneet, ja vanhimpia ei he kunnioittaneet.	5:12 Ruhtinat he owat hirttänet/ ja wanhimbita ei he cunnioittanet.
5:13 Nuorukaiset kantavat myllynkiviä, poikaset kompastelevat puutaakkojen alla.	13. Nuorukaiset piti jauhaman, ja piskuisten täytyi puita kantaissansa kompastua.	5:13 Nuorucaiset piti jauhaman/ ja piscuiset puita candaisans piti combastuman.
5:14 Poissa ovat vanhukset porteista, nuorukaiset kielisoittimiensa äärestä.	14. Vanhat puuttuivat porteista, ja nuorukaiset ei enään kanteletta soita.	5:14 Wanhat puutuit porteista/ ja nuorucaiset ei sillen candeletta soita.
5:15 Poissa on ilo sydämistämme, karkelomme on valitukseksi muuttunut.	15. Meidän sydämemme ilo loppui, meidän tanssimme on kääntynyt murheeksi.	5:15 Meidän sydämem riemu loppui/ meidän dantzim on käändynyt murhexi.
5:16 Pudonnut on päästämme kruunu. Voi meitä, sillä me olemme syntiä tehneet!	16. Meidän päästämme on kruunu pudonnut; voi nyt meitä, että me niin olemme syntiä tehneet!	5:16 Meidän päästäm on Cruunu pudonnut/ woi meitä/ että me nijn olemma syndiä tehnet !

5:17 Tästä syystä on sydämemme tullut sairaaksi, näitten tähden ovat silmämme pimenneet -	17. Sentähden on myös sydämemme murheissansa; niiden tähden ovat meidän silmämme pimenneet;	5:17 Sentähden on myös meidän sydämem murehisans/ ja meidän silmäm owat piminnet.
5:18 Siionin vuoren tähden, joka on autiona, jolla ketut juoksentelevat.	18. Zionin vuoren tähden, että se niin hävitetty on, että ketut hänessä juoksentelevat.	5:18 Zionin vuoren tähden/ että se nijn hävitetty on/ että ketut hänes juoxendelewat.
5:19 Sinä, Herra, hallitset iankaikkisesti, sinun valtaistuimesi pysyy suvusta sukuun.	19. Mutta sinä Herra, joka ijankaikkisesti olet, ja istuimes ijästä ikään!	5:19 Mutta sinä HERRa/ joca ijancaickisest olet/ ja sinun istuimes ijästä ikän.
5:20 Miksi unhotat meidät ainiaaksi, hylkää meidät ikipäiviksi?	20. Miksis meidät ijankaikkisesti unohdat, ja niin kauvan meitä peräti hylkää?	5:20 Mixis meidän nijn unohdat? ja nijn cauwan meitä peräti hyljät?
5:21 Palauta meidät, Herra, tykösi, niin me palajamme; uudista meidän päivämme muinaiselleen.	21. Palauta, Herra, meitä jälleen sinun tykö, että me taas palaisimme; uudista meidän päivämme niinkuin ne alusta olivat.	5:21 Palauta HERra meitä jälleens sinun tygös/ että me taas palajaisimme/ udista meidän päiwäm nijncuin he algusta olit.
5:22 Vai oletko meidät peräti hyljännyt, vihastunut meihin ylenmäärin?	22. Oletkos meitä peräti heittänyt pois, ja sangen suuresti vihastunut meidän päällemme?	5:22 Sillä sinä olet meitä heittänyt pois/ ja sinä olet sangen suurest wihastunut meidän päällem.

HESEKIEL	HESEKIEL	Propheta Hesekiel
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Kolmantenakymmenentenä vuotena, neljännessä kuussa, kuukauden viidentenä päivänä, kun minä olin pakkosiirtolaisten joukossa Kebar-joen varrella, aukenivat taivaat, ja minä näin Jumalan näkyjä.	Kolmantenakymmenentenä vuotena, viidentenä päivänä neljännessä kuussa, kuin minä olin vankein seassa Kebarin virran tykönä, aukenivat taivaat ja minä näin Jumalan näyt.	1:1 COLmandena kymmendenä vuotena/ wijdendenä päiwänä neljännesä Cuusa/ cuin minä olin fangein seas/ Chebarin wirran tykönä/ aukeni taiwas/ ja Jumala osotti minulle näyt.
1:2 Kuukauden viidentenä päivänä, kuningas Joojakinin pakkosiirtolaisuuden viidentenä vuotena,	2. Viidentenä päivänä kuussa, viidennellä vuodella, sittekuin Jojakin, Juudan kuningas oli viety vankina pois,	1:2 Se wijdes päiwä Cuusa oli wijdennellä vuodella sijttecuin Jojachin Judan Cuningas oli wiety fangina pois.
1:3 tuli Jumalan sana pappi Hesekielille, Buusin pojalle, Kaldean maassa Kebar-joen varrella, ja hänen päällensä tuli siellä Herran käsi.	3. Tapahtui Herran sana Hesekielille, papin Busin pojalle, Kaldean maassa, Kebarin virran tykönä; siellä tuli Herran käsi hänen päällensä.	1:3 Silloin tapahdui HERran sana Hesekielille Busin pojalle/ Papin Chaldean maasa/ Chebarin wirran tykönä/ siellä tuli HERran käsi hänen päällens.
1:4 Ja minä näin, ja katso: myrskytuuli tuli pohjoisesta, suuri pilvi ja leimahteleva tuli, ja pilveä ympäröitsi hohde, ja tulen keskeltä näkyi ikäänkuin hehkuvaa malmia, keskeltä tulta.	4. Ja minä näin, ja katso, siellä tuli rajutuuli pohjan puolesta, suuren pilven kanssa, täynnänsä tulta, niin että se kuumotti kaikki ympärinsä, ja tulen keskeltä oli se sangen kirkas.	1:4 JA minä näin/ ja cadzo/ siellä tuli raju tuuli pohjan puolest/ suuren pilwen cansa/ täynäns tulda/ nijn että se cuumotti caicki ymbärins/ ja keskeldä tulen oli se sangen kircas.
1:5 Ja sen keskeltä näkyivät neljän olennon hahmot. Ja näöltänsä ne olivat tällaiset: niillä oli ihmisen hahmo.	5. Ja siinä keskellä oli niinkuin neljä eläintä, ja tämä oli heidän muotonsa: he olivat ihmisen muotoiset.	1:5 Ja sijnä keskellä oli nijncuin neljä eläindä/ ja yxi heistä oli nijncuin ihminen.
1:6 Ja niillä oli neljät kasvot kullakin ja neljä siipeä kullakin.	6. Ja kullakin heillä oli neljät kasvot, ja kullakin neljä siipeä.	1:6 Ja heillä oli neljä caswo/ ja neljä sijpe.
1:7 Ja sääriverret niillä oli suorat ja jalkaterät kuin vasikansorkat, ja ne välkkyivät kuin kiiltävä vaski.	7. Ja heidän säärensä seisoivat oikiana, mutta heidän pöytäjalkansa olivat niinkuin härjän sorkat, ja paistivat niinkuin kiiltävä vaski.	1:7 Ja heidän säärens seisoit oikiana/ mutta heidän jalcans olit nijncuin härjän jalgat/ ja paistit nijncuin kijldäwä waski.
1:8 Ja siipiensä alla niillä oli, neljällä eri puolellansa, ihmiskädet. Kasvot ja siivet niillä neljällä olivat näin:	8. Ja ihmisen kädet olivat heidän siipeinsä alla, heidän neljällä tahollansa, sillä heillä oli neljät kasvot ja neljä siipeä.	1:8 Ja ihmisen kädet olit heidän sijpeins alla/ heidän neljällä tahwollans/ sillä heillä oli neljä caswo ja neljä sijpe.
1:9 Niiden siivet koskettivat toisiansa. Kulkiessaan ne eivät kääntyneet: ne kulkiivat kukin suoraan eteenpäin.	9. Ja heidän siipensä olivat yhdistetyt toinen toiseensa; ja kuin he kävivät, ei he erinneet toinen toisestansa; vaan kuhunka he menivät he kohdastansa eteenpäin.	1:9 Ja sijwet olit yhdistetyt toinen toiseens. Ja cuin he käwit/ ei he erinnet toinen toisestans: Waan cuhunga he menit/ menit he cohdistans.

1:10 Ja niiden kasvot olivat ihmiskasvojen kaltaiset; mutta oikealla puolen oli niillä neljällä leijonankasvot, vasemmalla puolen oli niillä neljällä häränkasvot, myös oli niillä neljällä kotkankasvot.	10. Ja niiden neljän kasvot oikialla puolella olivat niinkuin ihmisen kasvot ja jalopeuran kasvot; mutta vasemmalla puolella olivat niillä neljällä kasvot, niinkuin härjän kasvot, ja kotkan kasvot.	1:10 HEidän caswons/ oikialla puolella/ olit nijncuin ihmisen ja Lejonin/ mutta wasemalla puolella olit heidän caswons/ nijncuin härjän ja Cotcan.
1:11 Niin niiden kasvot. Mutta siivet niillä oli levällään ylöspäin. Kullakin oli kaksi, jotka koskettivat toisen siipiä, ja kaksi, joilla ne peittivät ruumistansa.	11. Ja niin olivat heidän kasvonsa; mutta heidän siipensä olivat eroitettut ylhäältä, niin että kaksi siipeä löi juuri yhteen, ja kahdella siivellä peittivät he ruumiinsa.	1:11 Ja heidän caswons ja sijpens olit eroitettut/ nijn että caxi päälimmäistä sijpe löit juuri yhteen/ ja cahdella sijwellä peitit he heidän ruumins.
1:12 Ja ne kulkivat suoraan eteenpäin. Minne henki vaati kulkemaan, sinne ne kulkivat. Kulkiessaan ne eivät kääntyneet.	12. Kuhunka he menivät, niin he menivät kohdastansa; ja menivät sinne, kuhunka henki ajoi, ja ei erinneet täydessänsä toinen toisestansa.	1:12 Cuhunga he menit/ nijn he menit cohdistans/ ja he menit sinne/ cuhunga hengi ajoi/ ja ei erinnet käydesäns toinen toisestans.
1:13 Ja olentojen hahmo oli näöltänsä kuin tuliset hiilet, jotka paloivat tulisoih্তুjen näköisinä. Tulta liekehti olentojen välissä, ja tuli hohti, ja tulesta lähti salamoita.	13. Ja eläimet olivat näköänsä niinkuin tuliset hiilet, jotka palavat niinkuin tulisoitto, joka kävi eläinten vaiheella; mutta tuli kuumotti, ja tulesta kävi ulos pitkäisen leimaus.	1:13 Ja eläimet olit näkyäns nijncuin tuliset hijlet/ jotca palawat/ ja nijncuin tulisoitto oli eläinden waihellä. Mutta tuli cuumotti/ ja tulesta käwi ulos pitkäisen leimaus.
1:14 Ja olennot kiitivät edestakaisin ja olivat nähdä kuin salamanleimaus.	14. Ja eläimet juoksivat edes ja takaisin niinkuin pitkäisen tuli.	1:14 Ja eläimet juoxit sinne ja tänne nijncuin pitkäisen tuli.
1:15 Mutta kun minä katselin olentoja, niin katso: yksi pyörä oli maassa olentojen kohdalla, kunkin niiden neljän etupuolella.	15. Kuin minä näin nämät eläimet: katso, niin seisoivat siellä yhdet rattaat maan päällä, neljän eläimen tykönä, ja olivat näköänsä niinkuin neljät rattaat.	1:15 COsca minä näin nämät eläimet: cadzo/ nijn seisoit siellä rattat maan päällä/ nijden neljän eläimen tykönä/ ja olit näkyäns nijncuin neljät rattat.
1:16 Pyörät olivat näöltään ja teoltaan niinkuin krysoliitti, ja niillä neljällä oli sama muoto, ja ne olivat näöltään ja teoltaan, kuin olisi ollut sisäkkäin pyörä pyörässä.	16. Ja ne rattaat olivat teostansa niinkuin yksi turkos, ja olivat kaikki neljä yhden muotoiset; ja ne olivat näköänsä ja tekoansa niinkuin yhdet rattaat olisivat olleet toinen toisestansa.	1:16 Ja ne rattat olit/ nijncuin yxi Turcos/ ja olit caicki ne neljä yhden muotoiset. Ja ne olit näkyäns/ nijncuin yhdet rattat olisit ollet toisen sisällä.
1:17 Ne kulkivat neljään eri suuntaansa, kun kulkivat.	17. Kuin yksi heistä meni, niin menivät kaikki neljä, ja ei erinneet toinen toisestansa.	1:17 Cosca yxi heistä meni/ nijn menit caicki ne neljä/ ja ei erinnet toinen toisestans.
1:18 Kulkiessaan ne eivät kääntyneet. Ja niiden kehät olivat korkeat ja peljättävät; ja niiden kehät olivat täynnä silmiä, yltympäri, niissä neljässä.	18. Niiden pyörät ja korkeus oli sangen ihmeellinen, ja ne olivat täynnä silmiä kaikki ympäri neljää ratasta.	1:18 Nijden pyörät ja corkeus oli sangen ihmellinen/ ja ne olit täynäns silmiä caicki ymbärins nijtä neljä ratasta.

1:19 Ja kun olennot kulkivat, kulkivat pyörät niiden ohella; ja kun olennot kohosivat ylös maasta, kohosivat myös pyörät.	19. Ja kuin eläimet kävivät, niin kulkivat myös rattaat heitä myöten; ja kuin eläimet ylensivät itsensä maasta, niin ylensivät myös rattaat itsensä.	1:19 Ja cuin eläimet käwit/ nijn cuuljit myös rattat heitä myöden/ ja cosca eläimet ylönsit idzens maasta/ nijn ylönsit myös rattat idzens.
1:20 Minne henki vaati kulkemaan, sinne ne kulkivat - minne vain henki kulkemaan vaati. Ja pyörät kohosivat samalla kuin nekin, sillä olentojen henki oli pyörissä.	20. Kuhunka henki meni, sinne menivät he myös, ja rattaat ylensivät itsensä heidän kanssansa; sillä elävä henki oli rattaissa.	1:20 Cuhunga hengi meni/ sinne menit he myös/ ja rattat ylönsit idzens heidän cansans: Sillä yxi elävä hengi oli rattaissa.
1:21 Kun olennot kulkivat, kulkivat nämäkin; kun ne seisoivat, seisoivat nämäkin; kun ne kohosivat ylös maasta, kohosivat pyörät samalla kuin nekin, sillä olentojen henki oli pyörissä.	21. Kuin he menivät, niin menivät nämät myös, kuin he seisoivat, seisoivat nämät myös; ja kuin he ylensivät itsensä maasta, niin ylensivät myös rattaat itsensä heitä myöten; sillä elävä henki oli rattaissa.	1:21 Cosca he menit/ nijn menit nämät myös/ cosca he seisoit/ nijn seisoit nämät myös/ ja cuin he ylensit idzens maasta/ nijn ylensit myös rattat idzens heitä myöden: Sillä yxi elävä hengi oli rattaissa.
1:22 Ja olentojen päitten ylle hahmottui taivaanvahvuus, niinkuin peljättävä kristalli, kaartuen ylös niiden päitten ylitse.	22. Mutta eläinten pään päällä oli niinkuin taivas, kuin peljättävä kristalli, juuri heidän päällitsensä levitetty.	1:22 Mutta eläinden päällä oli nijncuin taiwas/ cuin Cristal/ peljättävä/ juuri heidän päälidzens lewitetty.
1:23 Ja taivaanvahvuuden alla oli niillä siivet suorina, toisen siipi toisen siipeä kohti. Kullakin oli kaksi, jotka sitä peittivät - kaksi, jotka peittivät sen ruumista.	23. Niin että taivaan alla seisoivat heidän siipensä tasaisesti, yksi juuri toiseen päin; ja kaksi siipeä peitti jokaisen heidän ruumiinsa.	1:23 Nijn että taiwan alla seisoit heidän sijpens/ ja yxi juuri toisen päin/ ja caxi sijpe peitit jocaidzen heidän ruumins.
1:24 Ja minä kuulin niiden siipien kohinan niinkuin paljojen vetten kohinan, niinkuin Kaikkivaltiaan jylinän, kun ne kulkivat; pauhinan ääni oli niinkuin sotaleirin pauhu. Kun ne seisoivat, laskivat ne siipensä alas.	24. Minä kuulin heidän siipiensä äänen, niinkuin suurten vetten pauhinan ja niinkuin Kaikkivaltiaan jylinän, kuin ne liikkuivat, ja pauhinan äänen niinkuin sotajoukon hyminän; mutta kuin he alallansa seisoivat, niin laskivat he siipensä alas.	1:24 Ja minä cuulin sijpein änen/ nijncuin suurten wetten pauhinan/ ja nijncuin jylinän/ sildä Caickiwaldialda/ cosca ne lijcuit/ ja nijncuin hyminän sota joucosta.
1:25 Ja kuului ääni taivaanvahvuuden yläpuolelta, joka oli niitten pään päällä. - Kun ne seisoivat, laskivat ne siipensä alas.	25. Ja ääni kuului taivaasta, joka oli heidän päänsä päällä, kuin he seisoissansa laskivat siipensä alas.	1:25 Mutta cosca he alallans seisoit/ nijn laskit he sijpens alas/ ja cosca he alallans seisoit/ ja laskit sijpens alas/ nijn jyli taiwasa heidän päälläns.
1:26 Ja taivaanvahvuuden yläpuolella, joka oli niitten pään päällä, oli valtaistuimen muotoinen, näöltään kuin safiirikiveä. Ja valtaistuimen muotoisella istui hahmo, ihmisen näköinen, kohoten korkealle.	26. Ja taivaan päällä, joka heidän ylitsensä oli, oli istuin näkyänsä niinkuin saphir, ja istuimella istui ihmisen muotoinen.	1:26 Ja taiwan päällä/ joca heidän ylidzens oli/ oli istuin näkyäns nijncuin Saphir/ ja istuimella istui ihmisen muotoinen.

1:27 Ja minä näin ikäänkuin henkuvaa malmia, tulen näköistä, jota ympäröi kehä ylöspäin siitä, mikä näytti hänen lanteiltansa; ja alaspäin siitä, mikä näytti hänen lanteiltansa, minä näin tulen näköistä, ja sitä ympäröitsi hohde.	27. Ja minä katsoin hänen päällensä, ja hän oli kuin kirkas walkeus, ja sisältä oli se kuin tuli kaikki ympärinsä; hänen kupeistansa ylös ja alas näin minä niinkuin tulen kuumottavan hänen ympärillensä.	1:27 Ja minä cadzoin hänen päällens/ ja hän oli cuin kircas walkeus/ ja sisäldä oli se cuin tuli caicki ymbärins: hänen cupeistans ylös ja alas näin minä nijncuin tulen cuumottawan caicki ymbärins.
1:28 Kuin kaari, joka on pilvessä sadepäivänä, niin oli näöltään sitä ympäröivä hohde. Senkaltainen oli katsoa Herran kirkkauden hahmo. Ja kun minä sen näin, lankesin minä kasvoilleni. Ja minä kuulin äänen, kun joku puhui.	28. Niinkuin taivaan kaari näkyy pilvessä, kuin satanut on, niin oli myös sen kirkkauden näky ympärinsä. Tämä oli Herran kunnian näky. Ja kuin minä sen nähnyt olin, lankesin minä kasvoilleni, ja kuulin äänen puhuvan.	1:28 Nijncuin taiwan caari näky pilwen peitos cosca satanut on/ nijn walaisi se caicki ymbärins. Tämä oli HERran cunnian näky. 2:1 Ja cosca minä sen nähnyt olin/ langeisin minä caswoilleni/ ja cuulin änen puhuwan.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, nouse jaloillesi, niin minä puhuttelen sinua."	1. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, seiso jaloillas, niin minä tahdon puhua sinun kanssas.	2:2 JA hän sanoi minulle: Sinä ihmisen lapsi/ seiso jalgoillas/ nijn minä tahdon puhua sinun cansas.
2:2 Niin minuun tuli henki, kun hän puhui minulle, ja se nosti minut jaloilleni, ja minä kuulin hänen puhuvan minulle.	2. Ja kuin hän puhui minun kanssani, niin minä vahvistuin hengessä, ja hän asetti minun jaloilleni; ja minä kuulteli häntä, joka puhui minun kanssani.	Ja cuin hän puhui minun cansani: nijn minä wahwistuin/ ja seisoin minun jalgoillani/ ja cuuldelin händä joca puhui minun cansani.
2:3 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, minä lähetän sinut israelilaisten tykö, kapinallisten pakanain tykö, jotka ovat kapinoineet minua vastaan; he ja heidän isänsä ovat luopuneet minusta, hamaan tähän päivään asti.	3. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, minä lähetän sinun Israelin lasten tykö, jotka minusta luopuneet ovat, jotka isäinsä kanssa hamaan tähän päivään asti ovat minua vastaan rikkoneet.	2:3 Ja hän sanoi minulle: Sinä ihmisen lapsi/ minä lähetän sinun Israelin lasten tygö/ sen luopuwaisen Canssan tygö/ jotca minusta luopunet owat. Jotca heidän Isäins cansa/ haman tähän päiwän asti/ owat minua wastan rickonet.
2:4 Nuo lapset, joilla on kovat kasvot ja paatuneet sydämet - niitten luokse minä sinut lähetän, ja sinun on sanottava heille: Näin sanoo Herra, Herra.	4. Mutta ne lapset, joiden tykö minä sinun lähetän, ovat niskurit ja paatuneet sydämestä; niille pitää sinun sanoman; näin sanoo Herra, Herra:	2:4 Mutta ne lapset/ joiden tygö minä sinun lähetän/ owat niscurit ja paatunet sydämest/ nijlle pitä sinun sanoman: 2:5 Näitä sano HERra HERra/
2:5 Kuulkoot tai olkoot kuulematta - sillä uppiniskainen suku he ovat - he tulevat kuitenkin tietämään, että profeetta on ollut heidän keskellensä.	5. Jos he sen kuulevat, taikka katsovat ylö, sillä se on tottelematoin huone, niin pitää heidän kuitenkin tietämän, että propheta heidän seassansa on.	jös he sen cuulewat taicka cadzowat ylö. Se on kyllä tottelematoin huone/ nijn pitä heidän cuitengin tietämän/ että Propheta heidän seasans on.

2:6 Mutta sinä, ihmislapsi, älä pelkää heitä, äläkä pelkää heidän sanojansa, vaikka edessäsi on ohdakkeita ja orjantappuroita ja sinä asut skorpionien seassa; älä pelkää heidän sanojansa äläkä arkaile heidän kasvojansa, sillä he ovat uppiniskainen suku.	6. Ja sinä ihmisen lapsi, ei sinun pidä pelkäämään heitä, ei myös heidän sanojansa pelkäämään, he ovat tosin vastahakoiset ja terävät orjantappurat sinua vastaan, ja sinä asut skorpionein seassa; mutta ei sinun pidä pelkäämään heidän sanojansa, eikä hämmästyvän heidän kasvojansa, vaikka he ovat tottelematoin huone.	2:6 JA sinä ihmisen lapsi/ ei sinun pidä pelkäämään heitä cuinga he sinusta duomidzewat/ he owat tosin wastahacoiset/ ja terävät orjantappurat sinua wastan/ ja sinä asut Scorpionein seas: Mutta ei sinun pidä pelkäämään heidän sanojans/ eikä hämmästyvän heidän caswojans/ 2:7 Waicka he owat tottelamatoin huone:
2:7 Vaan puhu heille minun sanani, kuulkoot tai olkoot kuulematta; sillä uppiniskaisia he ovat.	7. Mutta sinun pitää sanoman heille minun sanani, jos he sen kuulevat taikka katsovat ylön; sillä he ovat vastahakoiset.	Mutta sinun pitää sanoman heille minun sanani/ jos he sen cuulewat/ taicka cadzowat ylön: sillä se on cowacorwainen Canssa.
2:8 Mutta sinä, ihmislapsi, kuule, mitä minä sinulle sanon. Älä ole uppiniskainen, niinkuin uppiniskainen suku on. Avaa suusi ja syö, mitä minä sinulle annan."	8. Mutta sinä ihmisen lapsi, kuules, mitä minä sinulle sanon, ja älä ole tottelematoin huone. Avaa suus ja syö, mitä minä sinulle annan.	2:8 Mutta sinä ihmisen lapsi/ cuules mitä minä sinulle sanon/ ja älä ole tottelematoin/ nijncuin he tottelemattomat owat: awa suus ja syö mitä minä sinun annan.
2:9 Niin minä näin, ja katso: käsi ojennettiin minua kohti, ja katso: siinä oli kirjakäärö.	9. Ja minä näin, ja katso, käsi oli ojennettu minun puoleeni, ja katso, siinä oli kääritty kirja,	2:9 Ja minä näin/ ja cadzo/ käsi oli ojettu minun puoleeni/ josa oli kääritty kirja:
2:10 Ja hän levitti sen minun eteeni, ja katso: se oli kirjoitettu täyteen sisältä ja päältä. Ja siihen oli kirjoitettu itkuvirret ja huokaukset ja voi-huudot.	10. Jonka hän avasi minun eteeni, ja se oli kirjoitettu ulkoa ja sisältä; ja siinä olivat kirjoitetut valitukset, ja huokaukset, ja voi!	jonga hän awais minun eteeni/ ja se oli kirjoitettu ulco ja sisäldä/ ja sijnä oli kirjoitetut walituxet/ ja pargut.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, syö, minkä tässä saat; syö tämä kirjakäärö, mene ja puhu Israelin heimolle."	1. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, syö mitä sinun edessä on: syö tämä kirja, ja mene ja saarnaa Israelin huoneelle.	3:1 JA hän sanoi minulle: Sinä ihmisen lapsi/ syö mitä sinun edesäs on/ nimittäin tämä kirja/ ja mene ja saarna Israelin huonelle.
3:2 Niin minä avasin suuni, ja hän antoi tämän kirjakäärön minun syödäkseni.	2. Niin minä avasin suuni, ja hän antoi sen kirjan minun syödäkseni,	3:2 Nijn minä awaisin suuni/ ja hän annoi sen kirjan minun syödäxeni.

3:3 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, ravitse vatsasi ja täytä sisälmyksesi tällä kirjakääröllä, jonka minä sinulle annan." Niin minä söin, ja se oli minun suussani makea kuin hunaja.	3. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, sinun pitää tämän kirjan, jonka minä annan sinulle, syömän ruumises ja täyttämän sillä vatsas. Niin minä söin sen, ja se oli minun suussani niin makia kuin hunaja.	3:3 Ja sanoi minulle: Sinä ihmisen lapsi/ sinun pitä tämän kirjan/ jonga minä annan sinulle/ syömän sinun ruumisees/ ja täyttämän sillä wadzas. Nijn minä söin sen/ ja se oli minun suusani njn makia kuin hunaja.
3:4 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, mene nyt Israelin heimon tykö ja puhu heille minun sanani.	4. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, mene Israelin huoneesen ja saarnaa heille minun sanani.	3:4 JA hän sanoi minulle: Sinä ihmisen lapsi/ mene Israelin huoneseen/ ja saarna heille minun sanani.
3:5 Sillä ei sinua lähetetä outokielisen ja kankeapuheisen kansan tykö, vaan Israelin heimon tykö;	5. Sillä en minä sinua lähetä sen kansan tykö, jolla outo puhe ja vieras kieli on, vaan Israelin huoneesen,	3:5 Sillä en tosin minä sinua lähetä sen Canssan tygö/ jolla outo puhe ja vieras kieli on/ waan Israelin huoneseen:
3:6 ei monien kansojen tykö, outokielisten ja kankeapuheisten, joiden puhetta et ymmärrä. Jos niiden tykö lähettäisin sinut, he sinua kuulisivat.	6. Ja en suuren kansan tykö, joilla outo puhe ja vieras kieli olis, joiden puhetta et sinä ymmärrä. Ja jos minä vielä lähettäisin sinun niiden tykö, niin pitäis heidän kuitenkin mielellänsä kuuleman sinua.	3:6 Ja en suuren Canssan tygö/ joilla outo puhe ja vieras kieli olis/ joiden puhetta et sinä ymmärrä: Ja jos minä vielä lähettäisin sinun njden tygö/ njn pidäis heidän cuitengin mielelläns cuuleman sinua.
3:7 Mutta Israelin heimo ei tahdo sinua kuulla, koska he eivät tahdo minua kuulla. Sillä koko Israelin heimolla on kova otsa ja paatunut sydän.	7. Mutta Israelin huone ei tahdo sinua kuulla, sillä ei he tahdo kuulla itse minuakaan; sillä koko Israelin huoneella on kova otsa ja paatunut sydän.	3:7 Mutta Israelin huone ei tahdo sinua cuulla: sillä ei he tahdo cuulla idze minuacan: sillä coco Israelin huonella on paha pää ja cowa sydän.
3:8 Katso, minä teen sinun kasvosi yhtä kovaksi kuin heidän kasvonsa ja sinun otsasi yhtä kovaksi kuin heidän otsansa.	8. Mutta katso, kuitenkin olen minä tehnyt sinun kasvosi lujaksi heidän kasvojansa vastaan ja sinun otsasi lujaksi heidän otsaansa vastaan.	3:8 Mutta cuitengin olen minä tehnyt sinun caswos lujaksi heidän caswojans wastan/ ja sinun odzas heidän odzans wastan.
3:9 Timantin kaltaiseksi, kiveä kovemmaksi minä teen sinun otsasi. Älä pelkää heitä äläkä arkaile heidän kasvojansa, sillä he ovat uppiniskainen suku."	9. Ja minä olen tehnyt sinun otas niin kovaksi kuin timantin, joka kovempi on kuin kallio: älä pelkää heitä, älä myös hämmästy heidän edessänsä, ehkä he ovat tottelematoin huone.	3:9 Ja minä olen tehnyt sinun odzas njn cowaxi kuin Demantin/ ja cowemmaxi kuin callion: Sentähden älä pelkä heitä/ älä myös hämmästy heidän edesäns/ ehkä he owat sencaltainen tottelematoin Canssa.
3:10 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, kaikki minun sanani, jotka minä sinulle puhun, ota sydämeesi ja kuule korvillasi.	10. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, kaikki minun sanani, jotka minä sanoin sinulle, ota sinun sydämees ja pane korviis.	3:10 JA hän sanoi minulle: Sinä ihmisen lapsi/ caicki minun sanani/ jotca minä sanon sinulle/ ota ne sinun sydämees/ ja corwijs:

3:11 Ja nyt mene pakkosiirtolaisten tykö, kansasi lasten tykö; puhu heille ja sano heille: Näin sanoo Herra, Herra - kuulkoot he tai olkoot kuulematta."	11. Ja mene pois sinunkansas vankien tykö, ja saarnaa heille, ja sano heille: näin sanoo Herra, Herra: jos he kuulevat sen, taikka katsovat ylö.	3:11 Ja mene pois sinun Canssas fangein tygö/ ja saarna heille/ ja sano heille: Näitä sano HERra HERra/ jos he cuulewat sen/ taicka cadzowat ylö.
3:12 Niin henki nosti minut, ja minä kuulin takaani suuren, jylisevän äänen: "Kiitetty olkoon Herran kirkkaus, siinä kussa se on!"	12. Ja henki otti minun ylös, ja minä kuulin jälissäni suuren humauksen äänen (sanovan): siunattu olkoon Herran kunnia hänen siassansa!	3:12 Ja hengi otti minun ylös/ ja minä cuulin minun jäljissäni suuren humauxen änen/ (Siunattu olcon HERran cunnia/ hänen siasans)
3:13 ja olentojen siipien kohinan, kun ne löivät toisiinsa, samalla pyöräin jyrinän ja suuren, jylisevän äänen.	13. Ja minä kuulin eläinten siipien äänen, jotka löivät toiseensa ja ratasten jyrinän, jotka juuri niiden tykönä olivat, ja suuren humauksen äänen.	3:13 Ja minä cuulin eläinden sijpein änen/ jotca löit toinen toiseens/ ja ratasten jyrinän/ jotca juuri nijden tykönä olit/ ja suuren humauxen änen.
3:14 Ja henki nosti minut ja otti minut, ja minä kuljin murheellisena henkeni kiivaudessa, ja Herran käsi oli väkevänä minun päälläni.	14. Niin henki nosti minut ylös, ja vei minut pois; ja minä menin pois, ja olin suuresti hämmästynyt mutta Herran käsi piti minun vahvana.	3:14 Nijn hengi nosti minun ylös/ ja wei minun pois/ ja minä menin pois/ ja oli suuresti hämmästynyt: mutta HERran käsi piti minun wahwana.
3:15 Ja minä tulin Tell-Aabibiin pakkosiirtolaisten tykö, jotka asuivat Kebar-joen varrella; ja siellä, missä he asuivat, minä istuin jäykistyneenä heidän keskuudessaan seitsemän päivää.	15. Ja minä tulin vankien tykö Telabibiin, jotka asuivat Kebarin virran tykönä, ja viivyin heidän tykönänsä, kussa he istuivat, ja olin siellä seitsemän päivää hämmästyksissä heidän keskellänsä.	3:15 Ja minä tulin fangein tygö Thel Abibin/ jotca asuit Chebarin wirran tykönä/ ja istuin heidän tygöns/ cusa he istuit/ ja olin siellä heidän cansans seidzemen päiwä/ rascasa murhesa.
3:16 Mutta seitsemän päivän kuluttua tuli minulle tämä Herran sana:	16. Ja kuin ne seitsemän päivää olivat kuluneet, tapahtui Herran sana minulle ja sanoi:	3:16 JA cosca ne seidzemen päiwä olit culunet/ tapahdui HERran sana minulle: ja sanoi:
3:17 "Ihmislapsi, minä olen asettanut sinut Israelin heimolle vartijaksi. Kun kuulet sanan minun suustani, on sinun varoitettava heitä minun puolestani.	17. Sinä ihmisen lapsi, minä olen pannut sinun Israelin huoneen vartiaksi; sinun pitää kuuleman sanan minun suustani, ja varaaman heitä minun puolestani.	3:17 Sinä ihmisen lapsi/ minä olen pannut sinun Israelin huonen wartiaksi/ sinun pitää cuuleman sanan minun suustani/ ja waraman heitä minun puolestani.
3:18 Jos minä sanon jumalattomalle: sinun on kuolemalla kuoltava, mutta sinä et häntä varoita etkä puhu varoittaaksesi jumalatonta hänen jumalattomasta tiestänsä, että pelastaisit hänen henkensä, niin jumalaton kuolee synnissänsä, mutta hänen verensä minä vaadin sinun kädestäsi.	18. Kuin minä sanon jumalattomalle: sinun pitää totisesti kuoleman, ja et sinä varaa häntä etkä sano hänelle sitä, että jumalatoimien lakkais jumalattomasta menostansa ja sais elää, niin pitää sen jumalattoman kuoleman synteinsä tähden; mutta hänen verensä tahdon minä vaatia sinun kädestäs.	3:18 JOs minä sanon jumalattomalle: sinun pitää totisest cuoleman/ ja et sinä wara händä/ etkä sano hänelle sitä/ että jumalatoimien lackais hänen jumalattomasta menostans/ ja sais elä: nijn pitää sen jumalattoman cuoleman hänen syndeins tähden/ mutta hänen werens tahdon minä waatia sinun kädestäs.

<p>3:19 Mutta jos sinä varoitat jumalatonta ja hän ei käänny jumalattomuudestaan eikä jumalattomalta tieltänsä, niin hän kuolee synnissäänsä, mutta sinä olet sielusi pelastanut.</p>	<p>19. Mutta jos sinä varaat sitä jumalatoita, ja ei hän käänny jumalattomuudestaan ja jumalattomasta tiestänsä, niin hänen pitää synteisä tähden kuoleman; mutta sinä olet sielusi vapahtanut.</p>	<p>3:19 Mutta jos sinä warat sitä jumalatoita/ ja ei hän käänny hänen jumalattomasta menostans ja teistäns: nijn pitä hänen synteis tähden cuoleman: mutta sinä olet wapahtanut sinun sielusi.</p>
<p>3:20 Ja jos vanhurskas kääntyy pois vanhurskaudestaan ja tekee vääryyttä ja minä panen kompastuksen hänen eteensä, niin hän kuolee - kun et sinä häntä varoittanut, niin hän synnissäänsä kuolee, ja vanhurskautta, jota hän oli harjoittanut, ei muisteta - mutta hänen verensä minä vaadin sinun kädestäsi.</p>	<p>20. Ja kuin vanhurskas luopuu vanhurskaudestaan ja tekee paha, niin minä sallin hänen loukata itsensä, ja hänen pitää kuoleman; sentähden, ettes ole häntä varannut, pitää hänen synteisä tähden kuoleman, ja hänen entistä vanhurskauttansa, jonka hän tehnyt on, ei pidä muistettaman; mutta hänen verensä tahdon minä vaatia sinun kädestäs.</p>	<p>3:20 Ja jos se wanhurskas luopu hänen wanhurskaudestans/ ja teke paha/ nijn minä sallin hänen loukata idzens/ ja hänen pitää cuoleman. Sentähden ettes ole händä warannut/ pitä hänen synteis tähden cuoleman/ ja hänen endistä wanhurscauttans/ cuin hän tehnyt on/ ei pidä muistettaman: 3:21 Mutta hänen werens tahdon minä kysyä sinun kädestäs</p>
<p>3:21 Mutta jos sinä vanhurskasta varoitat, ettei vanhurskas tekisi syntiä, ja hän ei tee syntiä, niin hän totisesti saa elää, koska otti varoituksesta vaarin, ja sinä olet sielusi pelastanut."</p>	<p>21. Mutta jos sinä varaat vanhurskasta, ettei hän syntiä tekisi, ja ei hän myös syntiä tee, niin pitää hänen totisesti elämän, että hän on neuvon ottanut; olet sinä myös sielusi vapahtanut.</p>	<p>Mutta jos sinä warat wanhurskasta/ ettei hän syndiä tekis/ ja ei hän myös syndi tee: nijn pitä hänen elämän: ja että sinä waraisit händä/ olet sinä myös sinun sielusi wapahtanut.</p>
<p>3:22 Herran käsi tuli siellä minun päälleni, ja hän sanoi minulle: "Nouse ja mene laaksoon, niin minä siellä puhuttelen sinua."</p>	<p>22. Ja siellä tuli Herran käsi minun päälleni ja sanoi minulle: nouse ja mene ulos kedolle, siellä tahdon minä puhua sinun kanssas.</p>	<p>3:22 JA siellä tuli HERran käsi minun päälleni/ ja sanoi minulle: Nouse ja mene kedolle/ siellä tahdon minä puhua sinun cansas.</p>
<p>3:23 Niin minä nousin ja menin laaksoon, ja katso, siellä seisoi Herran kirkkaus, samankaltainen kuin kirkkaus, jonka minä olin nähnyt Kebar-joen varrella. Ja minä lankesin kasvoilleni.</p>	<p>23. Ja minä nousin ja menin ulos kedolle, ja katso, siellä seisoi Herran kunnia, niinkuin se kunnia, jonka minä Kebarin virran tykönä ennen nähnyt olin; ja minä lankesin maahan kasvoilleni,</p>	<p>3:23 Ja minä nousin/ ja menin kedolle/ ja cadzo/ nijn siellä seisoi HERran cunnia/ nijncuin minä sen Chebarin wirran tykönä ennen nähnyt olin/ ja minä langeisin maahan minun caswoilleni.</p>
<p>3:24 Mutta minuun tuli henki ja nosti minut jaloilleni, ja hän puhutteli minua ja sanoi minulle: "Mene, sulkeudu sisälle huoneeseesi.</p>	<p>24. Ja tulin virvoitetuksi hengessä, ja hän asetti minun jaloilleni, ja puhui minun kanssani, ja sanoi minulle: mene ja sulje itses huoneeses.</p>	<p>3:24 Ja minä tulin wirwotetuxi/ ja seisoin minun jalgoillani/ ja hän puhui minun cansani/ ja sanoi minulle: Mene ja sulje idzes sinun huoneses.</p>

3:25 Ja sinä, ihmislapsi! Katso, sinut pannaan köysiin ja sidotaan niillä, niin ettet voi mennä ulos heidän keskuuteensa.	25. Ja sinä ihmisen lapsi, katso, nuorat pitää pantaman sinun päälles, ja he sitovat sinun niillä, ettei sinun pidä pääsemän heiltä.	3:25 JA sinä ihmisen lapsi/ cadzo/ sitet pitä pandaman sinun päälles/ ja he sitowat sinun nijllä/ ettei sinun pidä pääsemän heildä.
3:26 Ja minä tartutan sinun kielesi suusi lakeen, niin että mykistyt etkä voi olla heille nuhtelijana, sillä he ovat uppiniskainen suku.	26. Ja minä tahdon sinun kieles antaa tarttua suus lakeen, niin että sinun pitää tuleman mykäksi, ja ei enään taitaman nuhdella heitä; sillä se on vastahakoinen huone.	3:26 Ja minä tahdon sinun kieles anda tarttua sinun suus lakeen/ nijn että sinun pitä tuleman mykäxi/ ja ei enä taitaman nuhdella heitä. 3:27 Sillä se on cowacorwainen Canssa.
3:27 Mutta kun minä puhuttelen sinua, avaan minä sinun suusi, ja sinun on sanottava heille: Näin sanoo Herra, Herra. Kuulkoon, joka kuulee, ja olkoon kuulematta, joka ei kuule; sillä he ovat uppiniskainen suku."	27. Mutta kuin minä puhun sinun kanssa, niin tahdon minä avata sinun suus, että sinun heille sanoman pitää: näin sanoo Herra, Herra: joka kuulee, se kuulkaan, ja joka hylkää, se hyljätkään; sillä se on tottelematoin huone.	Mutta cosca minä puhun sinun cansas/ nijn tahdon minä awata sinun suus/ että sinun heille sanoman pitä: Näitä sano HERra HERra/ joca sen cuule/ hän cuulcan: Joca sen cadzo ylön/ cadzocan: Sillä se on tottelematoin Canssa.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 "Ja sinä ihmislapsi, ota itsellesi tiilikivi ja aseta se eteesi ja piirrä siihen kaupunki, Jerusalem.	1. Ja sinä ihmisen lapsi, ota sinulles tiilikivi, pane se etees, ja piirusta sen päälle Jerusalemin kaupunki.	4:1 JA sinä ihmisen lapsi/ ota tijlikiwi/ pane se sinun etees/ ja pijrusta sen päälle Jerusalemin Caupungi/
4:2 Ja pane se piirityksiin, rakenna sitä vastaan saartovarusteet, luo sitä vastaan valli, aseta sitä vastaan sotaleirejä ja pane sitä vastaan yltympäri muurinmurtajia.	2. Ja lyö leiri sen ympärille, ja rakenna siihen aita, ja tee siihen valli, ja aseta siihen sotaväki, ja pane sota-aseet sitä vastaan joka taholta.	4:2 Ja lyö leiri sen ymbärille/ ja rakenna sijhen aita/ ja tee sijhen walli/ ja aseta sijhen sotawäki/ ja pane sotaaset sen ymbärille.
4:3 Ota sitten itsellesi rautainen leivinlevy ja aseta se rautamuuriksi itsesi ja kaupungin väliin ja suuntaa kasvosi kaupunkia kohti, niin että se tulee piirityksiin, ja piiritä sitä. Tämä on oleva merkki Israelin heimolle.	3. Mutta ota etees rautapannu, ja anna sen olla rautaisen seinän edestä sinun ja kaupungin välillä, ja aseta kasvosi häntä vastaan, niinkuin piiritettävä, ja piiritä se. Se olkoon Israelin huoneelle merkiksi.	4:3 Mutta ota sinun etees rautapannu/ anna se olla rautaisen muurin edestä/ sinun ja Caupungin wälillä/ ja aseta sinun caswos händä wastian/ ja pijritä se: Se olcon Israelin huonelle merkixi.
4:4 Ja sinä pane maata vasemmalle kyljellesi ja aseta sitä painamaan Israelin heimon syntivelka. Yhtä monta päivää, kuin sinä makaat sillä, on sinun kannettava heidän syntivelkaansa.	4. Sinun pitää myös makaaman vasemmalla kyljellä, ja Israelin huoneen pahat teot paneman sen päälle. Niin monta päivää kuin sinä makaat sen päällä, niin kauan pitää sinun myös kantaman heidän pahoja tekojansa.	4:4 Sinun pitä myös macaman wasemalla kyljellä/ ja Israelin huonen pahat tegot paneman sen päälle. Nijn monda päiwä kuin sinä macat sen päällä: nijn cauwan pitä sinun myös candaman heidän pahoja tecojans.

<p>4:5 Ja minä panen sinulle saman luvun päiviä, kuin on heidän syntivelkansa vuosia: kolmesataa yhdeksänkymmentä päivää; niin sinun on kannettava Israelin heimon syntivelkaa.</p>	<p>5. Mutta minä tahdon tehdä sinulle heidän pahain tekoinsa vuosikaudet päiviksi: kolmeksisadaksi ja yhdeksäksikymmeneksi päiväksi; niin kauvan pitää sinun kantaman Israelin huoneen pahoja töitä.</p>	<p>4:5 Mutta minä tahdon tehdä sinulle heidän pahain tecoins vuosicaudet/ päiwixi/ nimittäin/ colmexi sadaxi ja yhdexäxi kymmenexi päiwäxi: nijn cauwan pitä sinun candaman Israelin huonen pahoja töitä.</p>
<p>4:6 Ja kun olet saanut ne päättymään, on sinun pantava maata toistamiseen, oikealle kyljellesi, ja kannettava Juudan heimon syntivelkaa neljäkymmentä päivää; päivän kutakin vuotta kohti minä olen sinulle pannut.</p>	<p>6. Ja kuin ne olet täyttänyt, sitte pitää sinun makaaman Juudan huoneen pahoja töitä neljäkymmentä päivää; sillä minä annan sinulle tässä myös päivän joka vuoden edestä.</p>	<p>4:6 Ja coscas ne olet täyttänyt: sijtte pitä sinun macaman sinun oikialla kyljelläs/ ja candaman Judan huonen pahoja töitä/ neljäkymmendä päiwä: Sillä minä annan sinulle täsä myös päiwän joca vuoden edest.</p>
<p>4:7 Ja suuntaa kasvosi ja paljastettu käsivartesi piiritettyä Jerusalemia kohti ja ennusta sitä vastaan.</p>	<p>7. Ja aseta kasvosi ja paljas käsivartesi ympäri piiritettyä Jerusalemia vastaan, ja ennusta häntä vastoin.</p>	<p>4:7 Ja aseta sinun caswos ja sinun paljas käsiwartes/ sitä ymbärinspijritettyä Jerusalemita wastan/ ja ennusta händä wastoin.</p>
<p>4:8 Ja katso, minä panen sinut köysiin, niin ettet voi kääntyä kyljeltä toiselle, kunnes olet saanut päättymään piirityspäiväsi.</p>	<p>8. Ja katso, minä panen nuorat sinun päälles, niin ettei sinun pidä saaman kääntää itsiäs yhdeltä kyljeltä toiselle, siihenasti että sinä olet lopettanut piirittämises päivät.</p>	<p>4:8 Ja cadzo/ minä tahdon panna sitet sinun päälles/ nijn ettei sinun pidä saaman käändä idzes yhdeldä kyljeldä toiselle/ siihenasti että sinä olet lopettanut sinun pijrittämises päiwät.</p>
<p>4:9 Ota sinä myös itsellesi nisuja, ohria, papuja, herneitä, hirssiä ja kolmitahkoista vehnää, pane ne samaan astiaan ja tee niistä itsellesi leipää. Yhtä monta päivää, kuin makaat kyljelläsi, kolmesataa yhdeksänkymmentä päivää, on sinun syötävä sitä.</p>	<p>9. Niin ota nyt nisuja, rukiita ja ohria, papuja, herneitä ja kaurjoja, ja pane ne yhteen astiaan, ja tee itselles siitä niin monta leipää kuin monta päivää on, jotka sinun kyljelläs makaaman pitää, että sinulla olis siitä syömistä kolmeksisadaksi ja yhdeksäksikymmeneksi päiväksi.</p>	<p>4:9 Nijn ota nyt sinulles nisuja/ rukijta/ ja ohria/ papuja/ herneitä ja cauroja/ ja pane ne caicki yhteen astiaan/ ja tee sinulles nijn monda leipä sijtä/ cuin monda päiwä on/ jotca sinun kyljelläs macaman pitä/ että sinulla olis sijtä syömist/ colmexi sadaxi ja yhdexäxi kymmenexi päiwäxi.</p>
<p>4:10 Ja ruoka, jota syöt, on sinun syötävä painon mukaan: kaksikymmentä sekeliä päivässä; sinun on syötävä se määräaikana.</p>	<p>10. Niin että sinun ruokas, jonka sinun kunakin päivänä syömän pitää, pitää painaman kaksikymmentä sikliä. Tämän sinun syömän pitää yhdestä päivästä niin toiseen.</p>	<p>4:10 Nijn että sinun ruocas/ jonga sinun cunakin päiwänä syömän pitä/ pitä painaman caxikymmendä Sicli: Tämän sinun syömän pitä/ yhdestä päiwästä nijn toiseen.</p>
<p>4:11 Ja vettä sinun on juotava mitan mukaan: kuudennes hiin-mittaa; sinun on juotava määräaikana.</p>	<p>11. Vettä pitää sinun myös juoman määrällä, kuudennen osan hinniä; ja sen sinun pitää juoman yhdestä päivästä niin toiseen.</p>	<p>4:11 Wettä pitä sinun myös juoman määrällä/ nimittäin/ cuudennen osan Hinnist/ ja sen sinun pitä juoman yhdestä päiwästä nijn toiseen.</p>

4:12 Ja ohrakaltiaisena on sinun se syötävä, ja ihmisulostuksella on sinun se paistettava heidän silmäinsä edessä."	12. Ohraisia leipiä pitää sinun syömän, jotka sinun heidän silmäinsä edessä ihmisen jäljellä kypsytämän pitää.	4:12 Ohraisia leipiä pitää sinun syömän/ jotca sinun heidän silmäins edes ihmisen jäljellä kypsytämän pitää.
4:13 Ja Herra sanoi: "Näin tulevat israelilaiset syömään leipänsä saastaisena pakanain joukossa, jonne minä heidät karkoitan."	13. Ja Herra sanoi: ratki näin pitää Israelin lapset syömän saastaista leipänsä pakanain seassa, kuhunka minä heitä ajava olen.	4:13 Ja HERra sanoi: ratki näin pitää Israelin lapset syömän heidän saastaista leipäns pakanain seas/ cuhunga minä heitä ajawa olen.
4:14 Mutta minä sanoin: "Voi Herra, Herra! Katso, ei milloinkaan ole minun sieluni ollut saastutettu, minä en ole syönyt itsestään kuollutta enkä kuoliaaksi raadeltua nuoruudestani tähän asti, eikä ole mitään saastaista lihaa minun suuhuni tullut."	14. Mutta minä sanoin: voi Herra, Herra, katso, minun sieluni ei ole koskaan vielä saastutettu; sillä en ole minä ikänä, hamasta minun nuoruudestani tähän asti, mitään raatoa taikka raadeltua syönyt, ja ei saastainen liha ole koskaan suuhuni tullut.	4:14 Mutta minä sanoin: Woi HERra HERra/ cadzo/ minun sielun ei ole coscan vielä saastutettu: Sillä en ole minä ikänäns hamasta minun nuoruudestani/ nijn tähän aican asti mitän raato taicka raadeldua syönyt/ ja ei saastainen liha ole coscan minun suuhuni tullut.
4:15 Niin hän sanoi minulle: "Katso, minä annan sinulle eläimen lannan ihmisen jäljen sijaan; valmistu leipäsi sen päällä."	15. Mutta hän sanoi minulle: katso, minä tahdon antaa sinulle karjan sontaa ihmisen jäljen edestä, jolla sinun leipäs tekemän pitää.	4:15 Mutta hän sanoi minulle: cadzo/ minä tahdon anda sinulle carjan sonda ihmisen jäljen edest/ jolla sinun leipäs kypsytämän pitää:
4:16 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, katso, minä murrann leivän tuen Jerusalemilta, ja he saavat syödä leipää painon mukaan ja huolissansa sekä juoda vettä mitan mukaan ja kauhuissansa,	16. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, katso, minä tahdon ottaa pois leivän aineen Jerusalemistä, niin että heidän pitää leipää syömän painolla ja murheella, ja juoman vettä määrällä ja surulla.	4:16 Ja sanoi minulle: Sinä ihmisen lapsi/ cadzo/ minä tahdon otta pois leiwän rawinnon Jerusalemis/ nijn että heidän pitää leipä syömän painolla ja murhella/ ja juoman wettä määrällä ja surulla.
4:17 niin että he joutuvat leivän ja veden puutteeseen ja yhdessä nääntyvät ja riutuvat syntivelkansa tähden."	17. Että leipä ja vesi puuttuman pitää, ja yhden pitää sureman toisen kanssa, ja nääntymän pahoissa teoissansa.	Että sekä leipä ja wesi puuttuman pitää/ ja yhden pitää sureman toisen cansa/ ja näändymän heidän pahoisa tegoisans.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 "Ja sinä, ihmislapsi, ota itsellesi terävä miekka; ota se partaveitsekseksi, ja ajele sillä hiuksesi ja partasi. Ota sitten vaaka ja jaa ne.	1. Ja sinä, ihmisen lapsi, ota sinulles niin terävä miekka kuin partaveitsi, ja keritse sillä pääs ja partas; ja ota vaaka ja jaa ne sillä.	5:1 JA sinä ihmisen lapsi/ ota nijn teräwä miecka cuin partaweidzi/ ja keridze pääs ja partas/ ja ota waaca/ ja jaga ne sillä.

5:2 Polta kolmannes tulella keskellä kaupunkia, sittenkuin piirityspäivät ovat lopussa. Kolmannes ota ja lyö miekalla sen ympärillä. Kolmannes hajota tuuleen, ja minä ajan niitä takaa paljastetulla miekalla;	2. Kolmannen osan pitää sinun tulella polttaman keskellä kaupunkia, kuin piirittämisen päivät ovat täytetyt; toinen kolmas osa ota ja hakkaa miekalla kaupungin ympärillä; viimeinen kolmas osa heitä tuleen, että minä vetäisin miekan ulos heidän jälkeensä.	5:2 Colmannen osan pitää sinun tulella polttaman keskellä Caupungita/ cosca pijrittämisen päivät ovat täytetyt: toinen colmas osa ota ja hacka miecalla/ Caupungin ymbärillä: Wijmeinen colmas osa heitä tuuleen/ että minä wedäisin miecan ulos heidän jälkens.
5:3 ota niistä sitten vähäinen määrä ja sido ne helmukseesi,	3. Mutta ota vähä niistä luvalla ja sido hamees kulmaan.	5:3 Mutta ota vähä nijstä ja sido sinun hames culmaan.
5:4 ja ota niistä vielä osa, viskaa ne tuleen ja polta ne tulella. Siitä lähtee tuli koko Israelin heimoon.	4. Ja ota taas vähä niistä, ja heitä se tuleen, ja polta se tulella; siitä pitää tulen tuleman koko Israelin huoneesen.	5:4 Ja ota taas vähä nijstä/ ja heitä se tuleen/ja polta se tulesa/ sijtä pitää tulen tuleman coco Israelin huoneseen.
5:5 Näin sanoo Herra, Herra: Tämä on Jerusalem; pakanain keskelle minä olen sen asettanut, ja niiden maat ovat sen ympärillä.	5. Näin sanoo Herra, Herra: tämä on Jerusalem, jonka minä pakanain keskelle asettanut olen, ja maakunnat hänen ympärillensä.	5:5 Näin sano HERra HERra: Tämä on Jerusalem jonga minä pacanain keskelle asettanut olen/ ja caicki maacunnat hänen ymbärillens:
5:6 Mutta se on niskoitellut minun oikeuksiani vastaan jumalattomammin kuin pakanat ja minun käskyjäni vastaan jumalattomammin kuin maat, jotka ovat sen ympärillä; sillä minun oikeuteni he ovat pitäneet halpoina ja minun käskyjeni mukaan he eivät ole vaeltaneet.	6. Mutta hän on kääntänyt minun oikeuteni jumalattomuudeksi, enemmän kuin pakanat, ja minun säätyini enemmän kuin ne maakunnat, jotka hänen ympäristöllänsä ovat; sillä he heittävät minun oikeuteni pois, ja ei tahdo elää minun säätyini jälkeen.	5:6 Mutta hän on käändänyt minun Lakin jumalattomaxi opixi/ enämmin cuin pacanat/ ja minun oikeudeni enämmin cuin ne maacunnat/ jotca hänen ymbäristölläns owat: Sillä he heittäwät minun Lakini pois/ ja ei tahdo elä minun oikeudeni jälkeen.
5:7 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Koska teidän metelinne on ollut pahempi kuin pakanain, jotka ympärillänne ovat, ja koska te ette ole vaeltaneet minun käskyjeni mukaan, ette ole noudattaneet minun oikeuksiani ettekä ole tehneet niiden pakanainkaan oikeuksien mukaan, jotka ympärillänne ovat,	7. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: että te enemmän pahuutta teette kuin pakanat, jotka ovat teidän ympärillänne, ja ette vaella minun säädyissäni, ettekä tee minun oikeuteni jälkeen, ette myös tee pakanainkaan oikeuden jälkeen, jotka ovat teidän ympärillänne:	5:7 Sentähden sano HERra HERra näin: Että te enämmän pahutta teette cuin pacanat/ jotca owat teidän ymbärillän/ ja et te waella minun käskyisäni/ ettekä tee minun oikeudeni jälkeen: Mutta teette pacanain tawan jälkeen/ jotca owat teidän ymbärillän.
5:8 sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, myös minä käyn sinun kimppuusi ja teen tuomiot sinun keskelläsi pakanain silmien edessä	8. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: katso, minä tulen sinun tykös, minä myös tulen, ja tahdon tuomita sinun pakanain silmäin edessä.	5:8 Nijn sano HERra HERra näin: Cadzo/ minä tulen myös sinun tygös/ ja tahdon duomita sinun/ nijn että pacanat pitää sen näkemän.

<p>5:9 ja teen sinulle kaikkien kauhistustesi tähden, mitä en ole ennen tehnyt ja minkäkaltaista en vasta ole tekevä.</p>	<p>9. Ja tahdon niin tehdäsinun kanssa, kuin en minä ikänä ennen tehnyt ole, enkä myös tästedes tehdä tahdo, kaikkein sinun kauhistustes tähden.</p>	<p>5:9 Ja tahdon nijn tehdä sinun cansas/ cuin en ikänäns minä ennen tehnyt ole/ engä myös tästedes tehdä tahdo/ caickein sinun cauhistustes tähden/</p>
<p>5:10 Sentähden tulevat sinun keskelläsi isät syömään lapsiansa, ja lapset tulevat syömään isiänsä, ja minä teen sinussa tuomiot ja hajotan sinun jäännöksesi kaikkiin tuuliin.</p>	<p>10. Sentähden pitää isäin syömän lapsensa sinun keskelläs, ja lasten syömän isänsä. Ja tahdon sinun niin tuomita, että kaikki sinun jäänees pitää kaikkiin tuuliin hajoitetuksi tuleman.</p>	<p>5:10 Nijn että sinusa pitä Isät syömän lapsens/ ja lapset heidän Isäns. Ja tahdon sinun nijn duomita/ että caicki sinun jäänes pitä caickijn tuulijn hajotetuxi tuleman.</p>
<p>5:11 Sentähden, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra: Totisesti, koska olet saastuttanut minun pyhäkköni kaikilla iljetyksilläsi ja kaikilla kauhistuksillasi, käänny minäkin pois, en sääli enkä armahda.</p>	<p>11. Sentähden niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra: ettäs olet saastuttanut minun Pyhäni kaikilla sinun turmeluksillas ja kaikilla sinun kauhistuksillas, niin tahdon minä myös hukuttaa sinun pois, ja minun silmäni ei pidä sinua säästämän, ei myös armahtaman.</p>	<p>5:11 Sentähden nijn totta cuin minä elän/ sano HERra HERra/ että sinä olet sinun cauhistustes ja epäjumaltes cansa saatuttanut minun Pyhäni/ nijn tahdon minä myös hucutta sinun pois/ ja minun silmän ei pidä sinua säästämän/ eli armahtaman sinua.</p>
<p>5:12 Kolmannes sinusta kuolee ruttoon ja nääntyy nälkään sinun keskelläsi. Kolmannes kaatuu miekkaan sinun ympärilläsi. Kolmanneksen minä hajotan kaikkiin tuuliin, ja minä ajan niitä takaa paljastetulla miekalla.</p>	<p>12. Kolmas osa sinusta pitää rutolla kuoleman ja nälkään nääntymän sinun keskelläs; ja toinen kolmas osa pitää lankeeman miekalla sinun ympäristölläs; ja sen viimeisen kolmannen osan tahdon minä hajoittaa kaikkiin tuuliin, ja vetää ulos miekan heidän jälkeensä.</p>	<p>5:12 Colmas osa sinusta pitä rutolla cuoleman ja nälkän näändymän: ja se toinen colmas osa pitä langeman miecalla sinun ymbäristölläs: Ja sen wijmeisen colmannen osan tahdon minä hajotta caickijn tuulijn/ ja wetä miecan heidän jälkens.</p>
<p>5:13 Ja minun vihani täyttyy, ja minä tyydytän kiivauteni heissä ja kosten. Ja he tulevat tietämään, että minä, Herra, olen puhunut kiivaudessaani, kun minä panen vihani täytäntöön heissä.</p>	<p>13. Näin pitää minun vihani täytetyksi tuleman, ja minun hirmuisuuteni saatan minä heidän päällensä, että minä saisin lohdutuksen; ja heidän pitää ymmärtämän, että minä Herra minun kiivaudessaani puhunut olen, kuin minä hirmuisuuteni heissä täyttännyt olen.</p>	<p>5:13 Näin pitä minun vihani täytetyxi tuleman/ ja minun hirmuisudeni saatan minä heidän päällens/ että minä saisin lohdutuxen heistä/ ja heidän pitä ymmärtämän/ että minä HERra minun kijwauxesani puhunut olen/ cosca minä minun hirmuisudeni heisä täyttännyt olen.</p>
<p>5:14 Ja minä teen sinut raunioksi ja häväistyksi pakanain kesken, jotka sinun ympärilläsi ovat, jokaisen ohikulkijan silmäin edessä.</p>	<p>14. Minä tahdon saattaa sinun autioksi ja pilkaksi pakanoille, jotka sinun ympärilläsi ovat, kaikkein niiden silmäin eteen, jotka käyvät sieltä ohitse.</p>	<p>5:14 Minä tahdon saatta sinun autiaxi ja pilcaxi caikille pacanoille/jotca sinun ymbäriilläsi owat/ caickein nijden silmäin eteen/ jotca käywät siellä ohidze.</p>

5:15 Ja se on oleva häväistys ja herjaus, varoitus ja peljätys pakanain seassa, jotka ympärilläsi ovat, kun minä teen sinussa tuomiot vihassa ja kiivaudessa ja kiivailla rangaistuksilla - minä, Herra, olen puhunut -	15. Ja se häväistys ja pilkka pitää oleman opiksi ja ihmeeksi pakanoille, jotka ovat sinun ympärillä, kuin minä annan oikeuteni käydä sinun päälles vihan, julmuuden ja rangaistusten kanssa. Minä Herra olen sen sanonut.	5:15 Ja sinun pitää oleman häväistyxi/ pilcaxi/ opixi ja ihmexi caikille pacanoille/ jotca owat sinun ymbärillä/ cosca minä annan oikeuden käydä sinun päälles/ wihan/ julmuden ja rangaistusten cansa (sen sanon minä HERra)
5:16 kun minä lähetän heidän kimppuunsa nälän pahat nuolet, joista tulee tuhoaja ja jotka minä lähetän teitä tuhoamaan; ja minä vielä lisään teille nälkää ja murran teiltä leivän tuen.	16. Ja kuin minä ne pahat nälän nuolet heidän sekaansa lähettävä olen, jotka vahingolliset oleman pitää, jotka minä lähetän hukkaamaan teitä; ja annan teille nälän enemmäksi ja enemmäksi tulla, ja ottaman pois leivän aineen.	5:16 Ja cosca minä ne pahat näljän nuolet heidän secaans lähettävä olen/ jotca wahingoliset oleman pitää/ ja jotca minun pitää lähettämän huckaman teitä/ ja andaman näljän enämmäxi ja enämmäxi tulla teille/ ja ottaman pois leiwän rawinnon.
5:17 Ja minä lähetän teidän kimppuunne nälän ja pahat petoeläimet, jotka riistävät sinulta lapset; rutto ja veri käyvät sinun ylitsesi, ja minä annan miekan tulla sinun ylitsesi. Minä, Herra, olen puhunut."	17. Ja nälän ja pahat pedot tahdon minä antaa tulla teidän sekaanne, ne pitää teitä tekemän lapsettomaksi. Ja siellä pitää rutan ja veren liikkuman sinun seassas ja miekan tahdon minä antaa tulla sinun päälles. Minä Herra olen sen sanonut.	5:17 Ja näljän ja pahat pedot tahdon minä anda tulla teidän secaan/ ne pitää teitä tekemän lapsittomixi. Ja siellä pitää rutan ja weren lijckuman sinun seassas/ ja miecan tahdon minä anda tulla sinun päälles/ Minä HERra olen sen sanonut.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle, sanoen:	6:1 JA HERRAN sana tapahdui minulle/ ja sanoi:
6:2 "Ihmislapsi, käännä kasvosi Israelin vuoria kohti ja ennusta niitä vastaan	2. Sinä ihmisen lapsi, käännä kasvosi Israelin vuoria päin, ja ennusta heitä vastaan,	6:2 Sinä ihmisen lapsi/ käännä sinun caswos Israelin vuoria päin/ ja ennusta heitä wastan/ ja sano:
6:3 ja sano: Israelin vuoret, kuulkaa Herran, Herran sana. Näin sanoo Herra, Herra vuorille ja kukkuloille, puronotkoille ja laaksoille: Katso, minä annan miekan tulla teidän ylitsenne ja hävitän teidän uhrikukkulanne.	3. Ja sano: te Israelin vuoret, kuulkaat Herran, Herran sanaa: näin sanoo Herra, Herra sekä vuorille että mäille, sekä ojille että laaksoille: katso, minä, minä tahdon antaa tulla miekan teidän päälles, ja lyödä teidän kukkulanne maahan;	6:3 Te Israelin vuoret/ cuulcat HERran HERran sana/ näitä sano HERra HERra/ sekä vuorille että mäille/ sekä ojille että laxoille: cadzo/ minä tahdon anda tulla miecan teille/ ja lyödä teidän cuckulan maahan/
6:4 Teidän alttarinne jäävät autioiksi, auringonpatsaanne murskataan, ja teidän surmattujenne minä annan kaatua teidän kivijumalainne eteen.	4. Että teidän alttarinne pitää kukistetuiksi tuleman, ja teidän epäjumalanne rikki lyödyksi; ja minä tahdon antaa teidän ruumiinne tapettaa kuvainne eteen,	6:4 Että teidän Altarin pitää cukistetuxi tuleman/ ja teidän epäjumalan ricki lyödyxi/ ja tahdon anda teidän ruumin tapetta cuwain eteen.

<p>6:5 Minä panen israelilaisten ruumiit heidän kivijumalainsa eteen ja hajotan heidän luunsa heidän alttariensa ympärille.</p>	<p>5. Ja lyödä maahan Israelin lasten ruumiit teidän kuvainne eteen, ja hajoittaa teidän luunne ympäri teidän alttareitanne.</p>	<p>6:5 Ja minä tahdon lyödä maahan Israelin lasten ruumiit teidän cuwain eteen/ ja hajotta teidän luun/ ymbäri teidän Altareitan.</p>
<p>6:6 Kaikilla teidän asuinpaikoillanne tulevat kaupungit raunioiksi ja uhrikukkulat autioiksi; niin jäävät teidän alttarinne raunioiksi ja autioiksi, teidän kivijumalanne murskataan ja hävitetään, teidän auringonpatsaanne särjetään, ja teidän tekeleenne pyyhkäistään pois,</p>	<p>6. Kussa te ikänä asutte, pitää kaupungit kylmille tuleman, ja kukkulat hävitettämän, että teidän alttarinne pitää lyötämän maahan ja autioksi tehtämän, ja rikottaman teidän epäjumalanne ja hävitettämän, ja särjettämän teidän kuvanne ja teidän työnne tyhjäksi tehtämän.</p>	<p>6:6 Cusa te asutta/ sillä Caupungit pitä kylmille tuleman/ ja cuckulat häwitettämän. Sillä teidän Altarin pitä lyötämän maahan ja autioxi tehtämän ja ricottaman teidän epäjumalan/ häwitettämän/ ja särjettämän teidän cuwan/ ja tyhjäksi tehtämän teidän säätyyn.</p>
<p>6:7 surmattuja kaatuu teidän keskellänne, ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.</p>	<p>7. Ja maahan lyödyt pitää makaaman teidän seassanne, että teidän tietämän pitää minun olevan Herran.</p>	<p>6:7 Ja maahan lyödyt pitä macaman teidän seasan/ että teidän tietämän pitää/ minun olevan HERran.</p>
<p>6:8 Mutta minä jätän jäännöksen: teillä on oleva miekasta pelastuneita pakanain seassa, kun teidät on hajotettu niiden maihin;</p>	<p>8. Mutta minä tahdon antaa muutamat teistä jäädä, jotka pitää miekalta jäämän pakanain sekaan, kuin minä teitä maakuntiin hajoittanut olen.</p>	<p>6:8 Mutta minä tahdon anda muutamat teistä jäädä/ jotca pitää miecalda jäämän pacanain sekaan/ cosca minä teitä maille hajottanut olen.</p>
<p>6:9 ja ne teistä, jotka pelastuvat, muistavat minut pakanain seassa, mihin ovat vangeiksi viedyt, sillä minä särjen heidän haureellisen sydämensä, joka poikkesi minusta pois, ja heidän silmänsä, jotka haureellisina kulkivat heidän kivijumalainsa jäljessä. Ja heitä kyllästyttää oma itsensä pahain töitten tähden, joita he ovat tehneet, kaikkien heidän kauhistustensa tähden.</p>	<p>9. Jääneet teistä pitää muistaman minua pakanain seassa, kussa heidän vankina oleman pitää, että minä olen särjetty heidän haureellisen sydämensä tähden, joka minusta luopunut on, ja heidän kiiluvain silmäinsä tähden, jotka ovat katsoneet epäjumaltensa jälkeen; ja niiden pitää suuttuman itseensä sen pahuuden tähden, jotka he kaikkein kauhistustensa kautta tehneet ovat.</p>	<p>6:9 Jäänet teistä pitä silloin muistaman minua pacanain seas/ cusa heidän fangina oleman pitä/ cosca minä särkenyt olen heidän haurellisen sydämensä/ joca minusta luopunut on/ ja heidän kijluwat silmänsä/ jotca owat cadzonet heidän epäjumaltens jälken/ ja nijden pitä catuman sitä pahutta/ cuin he caickein heidän cauhistustens cautta tehnet owat/</p>
<p>6:10 Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra; en ole turhaan puhunut, että minä tuotan teille tämän onnettomuuden.</p>	<p>10. Ja heidän pitää tietämän, että minä olen Herra; ja en ole hukkaan puhunut, tehdäkseni heille tätä pahaa.</p>	<p>6:10 Ja heidän pitä tietämän/ että minä olen HERra ja en ole huckan puhunut/ että minun taincaltaisen pahan pitäis heille tekemän.</p>

6:11 Näin sanoo Herra, Herra: Paukuta käsiäsi ja polje jalkaasi ja sano: 'Voi!' kaikista Israelin heimon häijyistä kauhistuksista, heidän, jotka kaatuvat miekkaan, nälkään ja ruttoon.	11. Näin sanoo Herra, Herra: lyö käsiäs yhteen, ja tömistä jalkojas, ja sano: voi! kaikkea pahuuden kauhistusta Israelin huoneessa, jonka tähden he miekan, nälän ja ruton kautta lankeeman pitää.	6:11 Näitä sano HERra HERra: Lyö käsiäs yhten ja tömistä jalcojas/ ja sano: woi caicke pahuden cauhistusta Israelin huones/ jonga tähden he sekä miecan/ näljän ja ruton cautta langeman pitä:
6:12 Kaukainen kuolee ruttoon, läheinen kaatuu miekkaan, jäljellejäänyt ja säilynyt kuolee nälkään, ja minä panen vihani täytäntöön heissä.	12. Se joka kaukana on, hänen pitää ruttoon kuoleman, ja se joka juuri läsnä on, hänen pitää miekalla lankeeman; mutta se joka jää ja niistä päässyt on, sen pitää nälkään kuoleman. Näin tahdon minä täyttää minun hirmuisuuteni heidän seassansa.	6:12 Se cuin caucana on/ hänen pitä rutton cuoleman/ ja se cuin juuri läsnä on/ hänen pitä miecalla langeman: Mutta se cuin jää/ ja nijstä pääsnyt on/ sen pitä nälkän cuoleman. 6:13 Näin tahdon minä täyttä minun hirmuisudeni heidän seasans/
6:13 Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra, kun heitä on surmattuina heidän kivijumalainsa keskellä, heidän alttariensa ympärillä, jokaisella korkealla kukkulalla, kaikilla vuorten huipuilla, jokaisen viheriän puun alla ja jokaisen tuuhean tammen alla, missä paikassa vain he ovat tarinneet suloista tuoksua kaikille kivijumalillensa.	13. Ja teidän pitää tietämän, että minä olen Herra, kuin heidän tapettunsa pitää makaaman heidän epäjumaltensa seassa ympäri heidän alttareitansa, kaikilla vuorten kukkuloilla, ja kaikkein viheriäisten puiden alla, ja kaikkein paksuin tammien alla, joissa paikoissa he kaikille epäjumalillensa makiata savu-uhria tehneet ovat.	että teidän tietämän pitä että minä olen HERra/ cosca heidän tapettuns pitä macaman heidän epäjumaltens seas/ ymbäri heidän Altareitans/ caikilla cuckuloilla ja caikilla wuorilla/ ja caickein wiherjäisten puiden alla/ ja caickein paxuin tammein alla/ joisa paicoisa he caickiniaisille epäjumaloille makiata sawuuhria tehnet owat.
6:14 Ja minä ojennan käteni heitä vastaan ja teen maan autiommaksi ja hävitetyimmäksi, kuin on Diblatan erämaa, kaikilla heidän asuinpaikoillansa; ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra."	14. Minä tahdon ojentaa käteni heitä vastaan ja tehdä heidän maansa tyhjäksi ja autioksi, hamasta Diblatin korvesta, kaikissa heidän asumasioissansa; ja heidän pitää tietämän, että minä olen Herra.	6:14 Minä tahdon ojeta käteni heitä wastan/ ja tehdä heidän maans tyhjäksi ja autioxi/ hamasta Diblathin corwesta/ ehkä cusa he asuwat/ ja heidän pitä tietämän/ että minä olen HERra.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	7:1 JA HERran sana tapahdui minulle/ ja sanoi:
7:2 "Sinä, ihmislapsi, näin sanoo Herra, Herra Israelin maalle: Loppu! Maan neljälle äärelle tulee loppu.	2. Sinä ihmisten lapsi, näin sanoo Herra, Herra, Israelin maasta: loppu tulee; koko neljän maan äären loppu tulee.	7:2 Sinä ihmisen lapsi/ näitä sano HERRA HERRA/ Israelin maasta: Loppu tule/ coco neljän maan ären loppu tule. Nyt tule sinun loppus:

7:3 Nyt tulee sinulle loppu, ja minä lähetän vihani sinua vastaan, tuomitsen sinut vaelluksesi mukaan ja annan kaikkien kauhistustesi kohdata sinua.	3. Nyt tulee sinun loppu; sillä minä tahdon lähettää minun hirmuisuuteni sinun päälles, ja tuomita sinua, niinkuin sinä ansainnut olet, ja antaa sinulle, mitä kaikkiin sinun kauhistuksiis tulee.	7:3 Sillä minä tahdon lähettää minun hirmuisudeni sinun päälles/ ja tahdon duomita sinua/ nijncuin sinä ansainnut olet/ ja tahdon anda sinulle/ mitä caickijn sinun cauhistuxijs tule.
7:4 En sääli sinua enkä armahda, vaan annan vaelluksesi kohdata sinua, ja kauhistuksesi tulevat sinun keskellesi, ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.	4. Minun silmäni ei pidä säästämän sinua, eikä armahtaman; mutta minä tahdon antaa sinulle, niinkuin sinä ansainnut olet, ja sinun kauhistukses pitää tuleman sinun sekaas, että teidän tietämän pitää, että minä olen Herra.	7:4 Minun silmän ei pidä säästämän sinua/ eikä armahtaman sinua: Mutta minä tahdon anda sinulle/ nijncuin sinä ansainnut olet/ ja sinun cauhistuxes pitä tuleman sinun secaas/ että teidän tietämän pitä/ että minä olen HERra.
7:5 Näin sanoo Herra, Herra: Onnettomuus! Yksi ja ainoa onnettomuus! Katso, se tulee!	5. Näin sanoo Herra, Herra: katso, yksi onnettomuus tulee toisen jälkeen.	7:5 Näitä sano HERra HERra: cadzo/ yxi onnettomus tule toisen jälken.
7:6 Loppu tulee, tulee loppu! Se heräjä sinua vastaan! Katso, se tulee!	6. Loppu tulee, loppu tulee; se valvoo sinua vastaan; katso, se tulee.	7:6 Loppu tule/ loppu tule/ hän lyckä sinun päälles/
7:7 Vuoro tulee sinulle, maan asuja. Aika tulee, päivä on lähellä: hämminki, ei ilohuuto vuorilta.	7. Se käy jo ylös ja tulee niinkuin aamu sinun päälles, sinä joka maassa asut; aika tulee, tuskapäivä on juuri läsnä, ettei vuorilla pidä laulettaman.	7:7 Cadzo/ hän tule/ hän käy jo ylös/ ja tule pian sinun päälles/ sinä joca asut maan päällä/ aica tule/ tuscapäiwä on juuri läsnä/ ettei laulajat pidä wuorella oleman.
7:8 Nyt minä kohta vuodatan kiivauteni sinun ylitsesi, panen vihani täytäntöön sinussa, tuomitsen sinut vaelluksesi mukaan ja annan kaikkien kauhistustesi kohdata sinua.	8. Nyt tahdon minä pian vuodattaa minun hirmuisuuteni sinun päälles, ja täyttää vihani sinussa ja tuomita sinun, niinkuin sinä ansainnut olet, ja antaa sinulle, mitä kaikkiin sinun kauhistuksiis tulee.	7:8 Nyt tahdon minä pian vuodatta minun hirmuisudeni sinun päälles/ ja täyttä minun wihani sinusa/ ja duomita sinun nijncuins ansainnut olet/ ja anda sinulle mitä caickijn sinun cauhistuxijs tule.
7:9 En sääli enkä armahda; minä annan vaelluksesi kohdata sinua, ja kauhistuksesi tulevat sinun keskellesi, ja te tulette tietämään, että minä, Herra, olen se, joka lyön.	9. Minun silmäni ei pidä säästämän sinua eikä armahtaman; minä tahdon antaa sinulle, niinkuin sinä ansainnut olet, ja sinun kauhistukses pitää tuleman sinun sekaas, että teidän tietämän pitää, että minä olen Herra, joka teitä lyön.	7:9 Minun silmän ei pidä säästämän sinua/ eikä armahtaman sinua/ mutta minä tahdon anda sinun nijncuin sinä ansainnut olet/ ja sinun cauhistuxes pitä tuleman sinun secaas/ että teidän tietämän pitä/ että minä olen HERra/ joca teitä lyön.
7:10 Katso, päivä! Katso, se tulee! Vuoro on tullut, vitsa kukkii, julkeus versoo.	10. Katsos päivää, katso, se tulee; aamu tulee edes, vitsa kukoistaa, ja ylpiä viheriötsee.	7:10 CADzos/ päiwä/ cadzo/ hän tule/ hän tule edes/ widza cucoista/ ja se ylpiä wiherjoidze.

7:11 Väki-valta on noussut vitsaksi jumalattomuudelle, ei mitään jää heistä, ei heidän pauhaavasta joukostansa, ei heidän melustansa; poissa on heidän komeutensa.	11. Tyranni on itsensä valmistanut jumalattomain vitsaksi, niin ettei kenkään heitä eli heidän kansaansa taikka heidän joukkoansa pidä valittaman.	7:11 Tyranni on idzens walmistanut jumalattomain widzaxi/ nijn ettei kengän heitä eli heidän Canssans/ taicka heidän jouckoans pidä walittaman.
7:12 Tullut on aika, joutunut päivä, älköön ostaja iloitko, älköön myyjä murehtiko, sillä viha tulee kaiken siellä pauhaavan joukon ylitse.	12. Aika tulee, päivä lähestyy, ostaja älköön iloitko, ja myyjä älköön murehtiko; sillä viha tulee kaiken heidän joukkonsa päälle.	7:12 Sillä aica tule/ päiwä lähesty/ ostaja älkön iloitco/ ja myypä älkön murehtico: Sillä wiha tule caiken heidän jouckons päälle.
7:13 Sillä myyjä ei enää palaja myynnöksillensä, vaikka he vielä jäisivätkin henkiin, sillä näky kaikkea sen pauhaavaa joukkoa vastaan ei peräydy, eikä kukaan synnillänsä vahvista elämäänsä.	13. Sillä myyjän ei pidä enään myydyn kalunsa tykö palajaman, vaikka he vielä hengissäkin olisivat; sillä ennustus kaikesta heidän paljoudestansa ei pidä käymän takaperin, eikä kenkään taida vahvistaa elämäänsä pahuutensa kautta.	7:13 Sentähden myyjän ei pidä enä lucua pitämän hänen myydystä calustans/ sillä se cuin elä/ pitä sen omistaman: Sillä ennustus caikesta heidän rickaudestans/ ei pidä käymän tacaperin: Ei kengän taida wahwista elämätäns pahudens cautta.
7:14 Puhalletaan torviin, varustetaan kaikki, mutta ei ole lähtijää sotaan, sillä minun vihani tulee kaiken siellä pauhaavan joukon ylitse.	14. Soittakaat vaskitorveen, ja valmistakaat kaikki; ei kuitenkaan yksikään sotaan ole lähtevä; sillä minun vihani tulee kaiken hänen kansansa päälle.	7:14 SOittacat Basunalla/ ja walmistacat caicki/ ei cuitengan siellä yxikän sotaan ole lähtewä: Sillä minun hirmuisudeni tule caiken hänen Canssans päälle.
7:15 Miekka on ulkona, sisällä rutto ja nälkä. Kedolla oleva kuolee miekkaan, kaupungissa olevan syö nälkä ja rutto.	15. Ulkona liikkuu miekka, sisällä rutto ja nälkä; se joka kedolla on, hänen pitää miekalla lankeeman, mutta se joka kaupungissa on, hänen pitää ruttoon ja nälkään vaipuman.	7:15 Ulcona lijcku miecka/ sisällä rutto ja nälkä/ se cuin kedolla on/ hänen pitä miecalla langeman/ mutta se cuin Caupungis on/ hänen pitä rutton ja nälkän waipuman.
7:16 Ja jos heitä joitakin pelastuu ja pääsee pakoan, ovat he vuorilla kuin laaksojen kyyhkyset, ja he vaikertelevat kaikki, syntiänsä kukin.	16. Ja jotka heiltä pääsevät pakoan, pitää oleman vuorilla niinkuin kyyhkyiset laaksoissa, ja kaikkein pitää valittaman, kukin pahuuttansa.	7:16 Ja jotca heildä pääsewät/ pitä oleman vuorilla nijncuin mettiset laxosa/ ja caickein pitä walittaman/ cukin pahuttans.
7:17 Kaikki kädet herpoavat, kaikki polvet käyvät veltoiksi kuin vesi.	17. Kaikki kädet pitää nääntymän, ja kaikki polvet horjuman niinkuin vesi.	7:17 Caicki kädet pitä näändymän/ ja caicki polwet pitä horjuman nijncuin wesi.
7:18 He kääriytyvät säkkeihin, heidät peittää vavistus, kaikilla kasvoilla on häpeä, ja kaikki päät ovat paljaiksi ajellut.	18. Ja heidän pitää itsensä säkkiin puettaman, ja pelko pitää heidät peittämän, ja kaikki kasvot surkiasti katsoman, ja kaikki päät paljaaksi tuleman.	7:18 Ja heidän pitä idzens säckijn puettaman/ ja pelgolla rascautettaman/ ja caicki caswot pitä surkiast cadzoman/ ja caicki päät paljaxi tuleman.

<p>7:19 Hopeansa he viskaavat kaduille, ja heidän kultansa tulee heille saastaksi. Heidän kultansa ja hopeansa eivät voi heitä pelastaa Herran vihan päivänä, eivät he sillä nälkänsä tyydytä eivätkä vatsaansa täytä; sillä siitä tuli heille kompastus syntiin.</p>	<p>19. Heidän pitää hoppinsa heittämän kaduille, ja heidän kultansa kauvas joutuman; sillä heidän hoppinsa ja kultansa ei pidä taitaman auttaa heitä Herran vihan päivänä; ja ei taitaman sieluansa ravita, eikä vatsaansa täyttää; sillä se on ollut heille pahennus, heidän pahoihin töihinsä.</p>	<p>7:19 Heidän pitä hoppins heittämän catuille/ ja heidän culdans locana pitämän: sillä heidän hoppins ja culdans ei pidä taitaman autta heitä/ sinä HERran vihan päivänä: Ja ei semmengän pidä taitaman sillä heidän sieluans rawita/ eli täyttä sillä heidän wadzans/ Sillä se on ollut heille yxi pahennus/ heidän pahoin töihins.</p>
<p>7:20 Siitä tehtyjen korujen loistolla he ylpeilivät, siitä he tekivät kauhistavat kuvansa, iljetyksensä; sentähden minä teen sen heille saastaksi.</p>	<p>20. Kalliista kaluistansa, joilla he ylpeilivät, ovat he kauhistustensa ja epäjumalainsa kuvat tehneet; sentähden tahdon minä tehdä heille sen saastaisuudeksi,</p>	<p>7:20 Heidän calleista caluistans/ joilla he ylpeilit/ owat he heidän julmudens ja cauhistuxens cuwat tehnet/ sentähden tahdon minä tehdä heille sen saastaisudexi/</p>
<p>7:21 Ja minä annan sen vieraitten käsiin ryöstettäväksi ja maan jumalattomien saaliiksi, ja ne häpäisevät sen.</p>	<p>21. Ja antaa sen muukalaisten käsiin, että ne sen ryöväämän pitää, ja jumalattomille maan päällä saaliiksi, että ne sen saastuttavat.</p>	<p>7:21 Ja tahdon anda sen muucalaisten käsijn/ että ne sen ryöwämän pitä/ ja jumalattomille maan päälle saalixi/ että ne sen saastuttawat.</p>
<p>7:22 Minä käännän kasvoni heistä pois, niin että minun aarteeni häväistään: väkivaltaiset menevät sinne ja häpäisevät sen.</p>	<p>22. Minä tahdon minun kasvoni kääntää sieltä pois, että he juuri minun majani turmelevat; ja ryövärit pitää tuleman sinne, ja sen saastuttaman.</p>	<p>7:22 Minä tahdon minun caswoni käändä sieldä pois/ että he juuri minun majani rijwawat/ ja ryöwärit pitä tuleman sinne/ ja sen saastuttaman.</p>
<p>7:23 Valmista kahle, sillä maa on täynnä verivelkain tuomiota, ja kaupunki on täynnä väkivaltaa.</p>	<p>23. Tee kahleet; sillä maa on täynnä veren vikoja, ja kaupunki täysi väkivaltaa.</p>	<p>7:23 Tee cahlet: Sillä maa on täynäns weren wicoja/ ja Caupungi täysi wäkiwalda.</p>
<p>7:24 Ja minä tuon pakanoista pahimmat, ja ne ottavat omiksensa teidän talonne. Minä teen lopun voimallisten ylpeydestä, ja heidän pyhäkkönsä häväistään.</p>	<p>24. Niin tahdon minä antaa tulla kaikkein pahimmat pakanain seasta, että ne pitää heidän huoneensa omistaman, ja tahdon lopettaa voimallisten ylpeyden, ja heidän pyhänsä pitää saastutetuksi tuleman.</p>	<p>7:24 Nijn tahdon minä anda tulla caickein pahimmat pacanain seasta/ että ne pitää heidän huonens omistaman/ Ja minä tahdon lopetta woimallisten ylpeyden/ ja rijwata heidän kirckons.</p>
<p>7:25 Tulee hätä, ja he etsivät pelastusta, mutta sitä ei ole.</p>	<p>25. Hävittäjä tulee; niin pitää heidän rauhaa etsimän, ja ei se pidä oleman heillä.</p>	<p>7:25 Häwittäjä tule/ nijn pitä heidän rauha edzimän/ ja ei se pidä oleman heillä.</p>
<p>7:26 Häviö tulee häviön jälkeen, sanoma tulee sanoman jälkeen. He havittelevat näkyä profeetalta; papilta katoaa opetus ja vanhimmilta neuvo.</p>	<p>26. Yksi onnettomuus pitää tuleman toisen jälkeen, yksi sanoma toisen päälle, niin pitää heidän prophetailta näkyä etsimän; mutta siellä ei laki enään ole pappien tykönä, eikä neuvo vanhain tykönä.</p>	<p>7:26 Yxi onnettomus pitä tuleman toisen jälken/ yxi sanoma sen toisen päälle/ nijn pitä heidän silloin Prophetailda näkyä edzimän/ mutta siellä eikä Laki pidä enä oleman Pappein tykönä/ eikä neuwo vanhain tykönä.</p>

<p>7:27 Kuningas murehtii, päämies pukeutuu kauhuun, ja maan kansan kädet pelosta vapisevat. Minä teen heille heidän teittensä mukaan, ja tuomitsen heidät heidän tuomioittensa mukaan, ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra."</p>	<p>27. Kuningaan pitää murheessa oleman ja päämiehet surullisissa vaatteissa, ja maassa kansan kädet vapisevan. Minä tahdon niin laittaa itseni heidän kansansa, kuin he eläneet ovat, ja tuomita heitä, niinkuin he ansainneet ovat: ja heidän pitää tietämän, että minä olen Herra.</p>	<p>7:27 Cuningan pitää murhesa oleman/ ja Päämiehet surullisissa vaatteis/ ja maasa Canssan kädet pitää vapisevan/ minä tahdon nijn laitta idzeni heidän cansans/ cuin he elänet owat/ ja tahdon duomita heitä/ nijncuin he ansainnet owat/ että heidän pitää tietämän/ että minä olen HERra.</p>
<p>8 LUKU</p>	<p>8 LUKU</p>	<p>VIII. Lucu</p>
<p>8:1 Kuudentena vuotena, kuudennessa kuussa, kuukauden viidentenä päivänä minä istuin huoneessani, ja Juudan vanhimmat istuivat minun edessäni; silloin Herran, Herran käsi laskeutui siellä minun päälleni.</p>	<p>1. Ja tapahtui kuudentena vuonna, viidentenä päivänä kuudennetta kuuta, että minä istuin huoneessani, ja Juudan vanhimmat istuivat minun edessäni: siellä tuli Herran, Herran käsi minun päälleni.</p>	<p>8:1 JA tapahdui cuudendena vuonna/ wijdendenä päiwänä cuudennesta Cuusta/ että minä istuin minun huonesani/ ja Judan wanhimmat istuit minun edesäni/ siellä tuli HERran HERran käsi minun päälleni.</p>
<p>8:2 Ja minä näin, ja katso: tulennäköinen hahmo! Ja alaspäin siitä, mikä näytti sen lanteilta, oli tulta, ja ylöspäin sen lanteista näkyi loiste, joka oli nähdä niinkuin hehkuva malmi.</p>	<p>2. Ja minä näin, ja katso, se mikä oli hänen kupeensa alla, se oli niinkuin tuli; mutta päältä hänen kupeensa oli se sangen kirkas, niinkuin kaikkein kirkkain valkeus.</p>	<p>8:2 Ja cadzo/ minä näin/ että se cuin oli hänen cupensa alla/ se oli nijncuin tuli/ mutta päädä hänen cupensa oli se sangen kircas/ nijncuin caickein puhtain waski.</p>
<p>8:3 Hän ojensi ikäänkuin käden ja otti minua pääni hiussuortuvasta, ja henki nosti minut maan ja taivaan välille ja vei minut Jerusalemiin Jumalan näyissä, sisemmän portin ovelle, joka on pohjoista kohden, sinne missä oli kiivauspatsas, joka oli herättänyt Herran kiivauden.</p>	<p>3. Ja hän ojensi ulos niinkuin käden, ja otti minun kiinni pääni hiuksista; niin otti minun henki ylös maan ja taivaan välille, ja vei minun Jerusalemiin Jumalan näyissä, sisällisen oven tykö, joka pohjan puolessa on, kussa kiivauksen kuva seiso, joka kiivauksen kehoitti.</p>	<p>8:3 Ja hän ojensi ulos nijncuin käden/ ja otti minun kijnni minun pääni hiuxist/ nijn otti minun hengi ylös taiwan ja maan wälillä/ ja wei minun Jerusalemijn Jumalan nägys/ sisällisen owen tygö/ joca pohjan puoles on/ cusa kijwauxen cuwa seiso/ joca kijwauxen kehoitti.</p>
<p>8:4 Ja katso, siellä oli Israelin Jumalan kirkkaus, samankaltainen nähdä kuin se, minkä minä olin nähnyt laaksossa.</p>	<p>4. Ja katso, siellä oli Israelin Jumalan kunnia, niinkuin minä sen ennen nähnyt olin kedolla.</p>	<p>8:4 Ja cadzo/ siellä oli Israelin Jumalan cunnia/ nijncuin minä sen ennen nähnyt olin kedolla.</p>
<p>8:5 Hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, nosta silmäsi pohjoista kohti." Niin minä nostin silmäni pohjoista kohti, ja katso: pohjoiseen päin alttariportista oli tuo kiivauspatsas sisäänkäytävässä.</p>	<p>5. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, nosta nyt silmäsi pohjoiseen päin. Ja kuin minä silmäni nostin pohjan puoleen, katso, niin seiso kiivauksen kuva pohjan puolessa alttariportin tykönä, kusta käydään sisälle.</p>	<p>8:5 Ja hän sanoi minulle: Sinä ihmisen lapsi/ nosta silmäsi pohjaisen päin. Ja cuin minä silmäni nostin pohjan puoleen: Cadzo/ nijn seiso wihan sytyttjä cuwa pohjan puoles Altariportin tykönä/ custa käydän sisälle.</p>

<p>8:6 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, näetkö sinä, mitä he tekevät - suuria kauhistuksia, joita Israelin heimo tekee täällä, että minä menisin kauas pois pyhäköstäni? Mutta sinä saat nähdä vielä suurempia kauhistuksia."</p>	<p>6. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, näetkö, mitä nämät tekevät? niitä suuria kauhistuksia, jotka Israelin huone tässä tekee, että he juuri ajavat minun kauvas minun Pyhästäni? Mutta sinun pitää vielä nyt näkemän suuremmat kauhistukset.</p>	<p>8:6 Ja hän sanoi minulle: Sinä ihmisen lapsi/ näetkö mitä nämät tekewät? nimittäin/ ne suuret cauhistuxet jotca Israelin huone täsä teke/ että he juuri ajawat minun cauwas/ minun Pyhästäni: Mutta sinun pitä wielä nyt näkemän suuremmat cauhistuxet.</p>
<p>8:7 Ja hän vei minut esipihan ovelle, ja minä näin, ja katso: seinässä oli jokin aukko.</p>	<p>7. Ja hän vei minun kartanon porttiin: siellä minä näin, ja katso, siellä oli läpi seinässä.</p>	<p>8:7 Ja hän wei minun cartanon Porttijn/ siellä minä näin/ ja cadzo/ siellä oli läpi seinäsä.</p>
<p>8:8 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, murtaudu läpi seinän."</p>	<p>8. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, kaiva nyt seinä lävitse.</p>	<p>8:8 Ja hän sanoi minulle: Sinä ihmisen lapsi/ caiwa seinä läpidze.</p>
<p>8:9 Niin minä murtauduin läpi seinän, ja katso: jokin ovi! Ja hän sanoi minulle: "Mene ja katso häijyjä kauhistuksia, joita he täällä tekevät."</p>	<p>Ja kuin minä kaivoin seinän lävitse, katso, niin oli siellä yksi ovi. 9. Ja hän sanoi minulle: mene sisälle ja katso niitä ilkeitä kauhistuksia, joita he tässä tekevät.</p>	<p>Ja cuin minä caiwoin seinän läpidze: Cadzo/ nijn oli siellä yxi owi. 8:9 Ja hän sanoi minulle: Mene sinne/ ja cadzo nijtä ilkiöitä cauhistuxia/ cuin he täsä tekewät.</p>
<p>8:10 Niin minä menin ja näin, ja katso: kaikenkaltaisia inhottavia matelijain ja karjaeläinten kuvia ja kaikenkaltaisia Israelin heimon kivijumalia oli piirretty seinään yltympäri.</p>	<p>10. Ja kuin minä menin sisälle ja katsoin, katso, siellä olivat kaikkinaiset matoin ja eläinten kuvat, kaikki tyynni kauhistus, ja kaikkinaiset Israelin huoneen epäjumalat, joka paikkaan ympäri seiniä tehdyt,</p>	<p>8:10 Ja cosca minä menin sisälle/ ja cadzoin: Cadzo/ nijn siellä olit caickinaiset matoin ja eläinden cuwat/ caicki tyynni cauhistus/ ja caickinaiset Israelin huonen epäjumalat/ joca paikkaan ymbärins seiniä tehdyt/</p>
<p>8:11 Ja niiden edessä seisoivat seitsemänkymmentä miestä, Israelin heimon vanhimpia, ja näiden keskellä seisoivat Jaasanja, Saafanin poika; ja kullakin heillä oli suitsutusastiansa kädessään, ja suitsutuspilvestä nousi tuoksu.</p>	<p>11. Joiden edessä seisoivat seitsemänkymmentä miestä Israelin huoneen vanhimmista, ja Jasia Saphanin poika seisoivat myös heidän seassansa, ja jokaisella heillä oli pyhän savun astia kädessä, ja paksu löyhykä kävi ylös savu-uhrista.</p>	<p>8:11 Joiden edes seisoit seidzemenkymmendä miestä/ Israelin huonen wanhimmista/ ja Jasia Saphan poica/ seisoivat myös heidän seasans/ ja jocaidzella heillä oli pyhän sawun astia kädessä/ ja paxu löhkykä käwi ylös Sawuuhrista.</p>
<p>8:12 Niin hän sanoi minulle: "Näetkö, ihmislapsi, mitä Israelin heimon vanhimmat tekevät pimeässä, itsekukin kuvakammiossansa? Sillä he sanovat:</p>	<p>12. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, näetkö, mitä Israelin huoneen vanhimmat tekevät pimeydessä, itsekukin kauniimmassa kammiossansa? sillä he sanovat:</p>	<p>8:12 Ja hän sanoi minulle: Sinä ihmisen lapsi/ näetkö mitä Israelin huonen wanhimmat tekewät pimeydes/ idzecukin hänen caunimmas Camarisans? Sillä he sanowat:</p>

<p>8:13 'Ei Herra meitä näe: Herra on hyljännyt tämän maan.'" Ja hän sanoi minulle: "Sinä saat nähdä vieläkin suurempia kauhistuksia, joita he tekevät."</p>	<p>ei Herra näe meitä, Herra on maan hyljännyt. 13. Ja hän sanoi minulle: sinun pitää vielä nyt näkemän suurempia kauhistuksia, joita he tekevät.</p>	<p>ei HERra näe meitä: Mutta HERra on maan hyljännyt. 8:13 Ja hän sanoi minulle: Sinun pitää vielä nyt näkemän surembia cauhistuxia/ joita he tekewät.</p>
<p>8:14 Ja hän vei minut Herran huoneen portin ovelle, joka on pohjoista kohden, ja katso: siellä istui naisia itkemässä Tammusta.</p>	<p>14. Ja hän vei minut sen portin tykö, Herran huoneessa, joka on pohjan puolessa, ja katso, siellä istuivat vaimot, jotka itkivät Tammusta.</p>	<p>8:14 Ja hän wei minun sen portin tygö/ HERran huonesa/ joca on pohjan puoles/ ja cadzo/ siellä istuit waimot jotca itkit Thamust.</p>
<p>8:15 Ja hän sanoi minulle: "Näetkö, ihmislapsi? Vieläkin sinä saat nähdä kauhistuksia, vielä suurempia kuin nämä."</p>	<p>15. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, näetkös näitä? Mutta sinun pitää vielä nytkin suurempia kauhistuksia näkemän, kuin nämät ovat.</p>	<p>8:15 Ja hän sanoi minulle: Sinä ihmisen lapsi/ näetkös nämät? Mutta sinun pitää vielä suurembia cauhistuxia näkemän/ cuin nämät owat.</p>
<p>8:16 Ja hän vei minut Herran huoneen sisemmälle esipihalle, ja katso: Herran temppelin ovella, eteisen ja alttarin välillä, oli noin kaksikymmentä viisi miestä. Heillä oli selät Herran temppeliin päin ja kasvot itään päin, ja päin itää he kumarsivat aurinkoa.</p>	<p>16. Ja hän vei minun sisälliseen kartanoon Herran huoneesen päin, ja katso, Herran templin oven edessä, esihuoneen ja alttarin välillä, oli lähes viisikolmattakymmentä miestä, jotka olivat kääntäneet selkensä Herran templin puoleen ja kasvonsa itään, ja rukoilivat auringon ylenemiseen päin.</p>	<p>8:16 Ja hän wei minun sijhen sisälliseen cartanoon HERran huonesen päin/ ja cadzo/ HERran Templin owen edes/ esihuonen ja Altarin wälillä oli wijsi colmattakymmendä miestä jotca olit kääändänet heidän selkäs HERran Templin puoleen/ ja caswons itään/ ja rucoilit Auringon ylönemisen päin.</p>
<p>8:17 Ja hän sanoi minulle: "Näitkö, ihmislapsi? Eikö ole Juudan heimolle kylliksi, että he tekevät kauhistuksia, joita täällä on tehty, koska he täyttävät maan väkivallalla ja niin aina uudelleen vihoittavat minut? Katso, kuinka he vievät viiniköynnöksen lehvää nenänsä eteen!</p>	<p>17. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, näetkös näitä? Onko tämä Juudan huoneelle vähä, että he tässä näitä kauhistuksia tekevät, jotka myös muutoin koko maan vääryydellä täyttävät, ja asettavat itsensä minua vihoittamaan? Ja katso, he pitävät viinapuun oksan nenänsä edessä.</p>	<p>8:17 Ja hän sanoi minulle: Sinä ihmisen lapsi/ näetkös nämät? Ongo tämä Judan huonelle wähä/ että he täsä caicki taincaltaiset cauhistuxet tekewät/ jotca myös muutoin coco maan wäkiwallalla ja wääryydellä täyttäwät/ asettawat idzens minua wihoittaman? Ja cadzo/ he pitäwät wijnapuun oxan nenäns edes.</p>
<p>8:18 Mutta minäkin teen, minkä teen, vihassani: en sääli enkä armahda; ja vaikka he huutavat minun korviini suurella äänellä, minä en heitä kuule."</p>	<p>18. Sentähden tahdon minä myös tehdä minun hirmuisuudessani, ja ei pidä minun silmäni säästämän enkä minä armahda heitä; ja he huutavat korkialla äänellä minun korvissani, en minä kuitenkaan kuule heitä.</p>	<p>8:18 Sentähden tahdon minä myös waelda heitä wastan hirmuisudella/ ja ei pidä minun silmäni säästämän heitä/ eikä minun armoni tuleman heitä. Ja jos he vielä huutawat corkialla änellä/ minun corwisani: nijn en cuitengan minä cuule heitä.</p>

9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Sitten hän huusi suurella äänellä minun korviini ja sanoi: "Tulkaa, kaupungin rankaisijat, ja kullakin olkoon tuhoaseensa kädessään!"	1. Ja hän huusi korkialla äänellä minun korvissani ja sanoi: se on jo käsissä, että kaupunki pitää rangaistaman, ja jokaisella on murha-ase kädessänsä.	9:1 JA hän huusi corkialla äänellä minun corwisani/ ja sanoi: se on jo käsissä/ että Caupungi pitää rangaistaman ja jocaizella on murhaase hänen kädessänsä.
9:2 Ja katso, kuusi miestä tuli Yläportilta päin, joka on pohjoista kohden, ja kullakin oli kädessä hävitysaseensa. Mutta yksi mies oli heidän keskellään, puettu pellavavaatteisiin ja vyöllänsä kirjoitusneuvot. Ja he tulivat ja asettuivat seisomaan vaskialttarin ääreen.	2. Ja katso, kuusi miestä tuli ylimmäisen portin tietä, joka pohjan puolella on, ja jokaisella oli vahingollinen ase kädessänsä. Mutta yksi mies heidän seassansa oli liinavaatteilla vaateutettu, ja kirjoitustaulu hänen vyöllänsä; ja he menivät sisälle, ja astuivat vaskialttarin tykö.	9:2 Ja cadzo/ siellä tuli kuusi miestä ylimmäisen portin tietä/ joca pohjan puoles on/ ja jocaizella oli vahingollinen ase kädessä. Mutta siellä oli yksi heidän seassansa/ joca oli lijnawaatteis/ ja kirjoitus calut hänen vyöllänsä/ ja he menit sisälle/ ja astuit waskialttarin tykö.
9:3 Mutta Israelin Jumalan kirkkaus oli kohonnut yläpuolelta kerubin, jonka yllä se oli ollut, huoneen kynnykselle ja huusi pellavavaatteisiin puettulle miehelle, jolla oli kirjoitusneuvot vyöllänsä;	3. Ja Israelin Jumalan kunnia nousi Kerubimin päältä, jonka päällä hän oli, ja lähestyi huoneen kynnykseen asti, ja huusi sitä miestä, jonka yllä oli liinavaate, ja kirjoitustaulu vyöllä.	9:3 Ja Israelin Jumalan cunnia nousi Cherubimin päältä/ joidenga päällä hän oli/ ja lähestyi huonen kynnyksen asti/ ja huusi sitä/ jonga päällä oli lijnawaate/ ja kirjoitus calut vyöllä.
9:4 ja Herra sanoi hänelle: "Kierrä kaupungin, Jerusalemin, läpi ja tee merkki niitten miesten otsiin, jotka huokaavat ja valittavat kaikkia kauhistuksia, mitä sen keskuudessa tehdään."	4. Ja Herra sanoi hänelle: mene Jerusalemin kaupungin lävitse, ja kirjoita ne miehet heidän otsissansa, jotka huokaavat ja huutavat sitä kauhistusta, joka siinä tapahtuu.	9:4 Ja HERra sanoi hänelle: Mene Jerusalemin Caupungin läpidze/ ja kirjoita ne miehet heidän odzisans/ jotca huocawat ja surewat sitä cauhistusta/ cuin sijnä tapahtu.
9:5 Ja niille toisille hän sanoi minun kuulteni: "Kiertäkää kaupungin läpi hänen jäljessään ja surmatkaa. Älkää säälikö, älkää armahtako,	5. Mutta muille sanoi hän, minun kuulteni: menkää hänen jäljessään kaupungin lävitse, ja lyökää; teidän silmänne ei pidä säästämän, eikä armoa tekemän.	9:5 Mutta muille/ sanoi hän minun cuulden. Mengät hänen jäljessäns Caupungin läpidze/ ja lyökät siellä/ teidän silmän ei pidä ketän säästämän/ eikä armo tekemän.
9:6 tappakaa tyyten vanhukset, nuorukaiset, neitsyet, lapset ja vaimot, mutta älkää koskeko keneenkään, jolla on otsassaan merkki; ja alottakaa minun pyhäköstani." Niin he alottivat niistä miehistä, vanhimmista, jotka olivat temppelein edessä.	6. Lyökää sekä vanhat että nuoret, neitseet, lapset ja vaimot kuoliaaksi; mutta joiden päällä kirjoitus on, ei yhteenkään niihin pidä teidän rupeeman. Ruvetkaat ensin minun Pyhästäni. Ja he rupesivat niistä vanhoista miehistä, jotka huoneen edessä olivat.	9:6 Lyökät sekä wanhat että nuoret/ neidzet/ lapset ja vaimot cuoliaksi: Mutta joiden päällä kirjoitus on/ ei yhtengän nijhin pidä teidän rupeman. Ruwetcat ensin minun Pyhästäni. Ja he rupeisit nijstä wanhoista miehistä/ jotca huonen edes olit.
9:7 Ja hän sanoi heille: "Saastuttakaa temppele ja täyttäkää esipihat surmatuilla. Menkää!" Niin he menivät ja surmasivat kaupungissa.	7. Ja hän sanoi heille: saastuttakaa huone, ja täyttäkää kartanot tapetuilla, menkää sitte ulos. Ja he menivät ulos ja tappoivat kaupungissa.	9:7 Ja hän sanoi heille: saastuttacat huone/ ja täyttäkät cartanot cuolluitten ruumeilla/ mengät sijtte ulos. 9:8 Ja he menit ulos/ ja tapoit Caupungisa.

9:8 Mutta kun minä heidän surmatessaan olin jäänyt jäljelle, lankesin minä kasvoilleni, huusin ja sanoin: "Voi Herra, Herra! Hävitätkö sinä Israelin koko jäännöksen, kun vuodatat vihasi Jerusalemin ylitse?"	8. Ja kuin he olivat tappaneet heidät, jäin minä vielä, ja lankesin kasvoilleni, huusin ja sanoin: ah Herra, Herra, tahdotkos siis hukuttaa kaikki jääneet Israelissa, ettäs niin vuodatat sinun vihas Jerusalemin päälle?	Ja cosca he olit tappaneet heidän/ jäin minä vielä. Ja minä langeisin minun caswoilleni/ huusin ja sanoin: Woi HERra HERra/ tahdotcos sijs hucutta caicki jäänet Israelis/ ettäs nijn vuodatat sinun wihas Jerusalemin päälle?
9:9 Niin hän sanoi minulle: "Israelin ja Juudan heimon syntivelka on ylen suuri; maa on täynnä verivelkoja, ja kaupunki on täynnä oikeuden vääristelyä, sillä he sanovat: 'Herra on hyljännyt tämän maan, ei Herra näe.'	9. Ja hän sanoi minulle: Israelin ja Juudan huoneen paha työ on sangen suuri, maa on täytetty murhalla, ja kaupunki täynnä pahuutta. Sillä he sanovat: Herra on hyljännyt maan, ja ei Herra näe.	9:9 Ja hän sanoi minulle: Israelin ja Judan huonen paha työ on sangen suuri/ ei ole muu cuin wäkiwalda ja wäärys maalla ja Caupungis: Sillä he sanowat: HERra on hyljännyt maan/ ja ei HERra näe meitä.
9:10 Niinpä minäkään en sääli enkä armahda. Minä annan heidän vaelluksensa tulla heidän oman päänsä päälle."	10. Sentähden ei minun silmäni pidä säästämän, enkä minä tahdo armahtaa; mutta minä tahdon antaa heidän päänsä päälle, niinkuin he ansainneet ovat.	9:10 Sentähden ei minun silmäni pidä säästämän: mutta minä tahdon tehdä heille/ nijncuin he ansainnet owat.
9:11 Ja katso, pellavavaatteisiin puettu mies, jolla oli kirjoitusneuvot vyöllänsä, toi tämän sanan: "Minä olen tehnyt, niinkuin sinä käskit minun tehdä."	11. Ja katso, se mies, jonka yllä liinavaate oli, ja kirjoitustaulu vyöllä, vastasi ja sanoi: minä olen tehnyt, niinkuin sinä minulle käsenyt olet.	9:11 Ja cadzo/ se mies jonga lijnawaate päällä oli/ ja kirjoituscalut wyöllä/ wastais ja sanoi: minä olen tehnyt nijncuin sinä minulle käsenyt olet.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Sitten minä näin, ja katso: taivaanvahvuuden yläpuolella, joka oli kerubien pään päällä, oli ikäänkuin safiirikivi, näöltään valtaistuimen kaltainen; se näkyi heidän yläpuolellansa.	1. Ja minä näin, ja katso, taivaassa oli Kerubimin päällä niinkuin saphir, ja niiden päällä niinkuin istuin.	10:1 JA minä näin/ ja cadzo/ taiwas oli Cherubimin pään päällä/ nijncuin Saphir/ja sen päällä oli nijncuin istuin.
10:2 Ja hän sanoi pellavavaatteisiin puetulle miehelle näin: "Mene rattaiden väliin, kerubin alle ja täytä kahmalosi tulisilla hiilillä kerubien välistä ja sirottele ne yli kaupungin." Niin hän meni minun silmäini edessä.	2. Ja hän sanoi sille miehelle, joka oli liinavaatteissa: mene sisälle ratasten välille Kerubimin aalle, ja ota kätes täyteen tulisita hiiliä, jotka Kerubimin välillä ovat, ja hajoita ne kaupungin päälle; ja hän meni sisälle minun silmäini edessä.	10:2 Ja hän sanoi sille miehelle/ joca oli lijnawaatteis: mene sisälle ratasten wälille Cherubimin ala/ ja ota kätes täyten tulisita hijliä/ jotca Cerubimin wälillä owat/ ja hajota ne Caupungin päälle. Ja hän meni sisälle/ nijn että minä näin cosca hän meni sinne.
10:3 Ja kerubit seisoivat temppelin oikealla puolella, kun mies meni; ja pilvi peitti sisemmän esipihan.	3. Mutta Kerubimit seisoivat oikialla puolella huoneessa, kuin mies sisälle meni, ja sumu täytti sisällisen kartanon.	10:3 Mutta Cherubimit seisoit oikialla puolen huonesä/ ja sumu täytti sisällisen cartanon.

10:4 Ja Herran kirkkaus kohosi kerubin yltä temppelin kynnykselle, ja pilvi täytti temppelin, ja esipiha tuli täyteen Herran kirkkauden hohdetta.	4. Ja Herran kunnia nousi Kerubimin päältä huoneen kynnykseen asti, ja huone täytettiin sumulla ja kartano Herran kunnian kirkkaudella.	10:4 Ja HERran cunnia nosti idzens Cherubimin päädä ylös/ haman huonen kynnyxen asti/ ja huonet täytettin sumulla/ ja cartano HERran cunnian kircaudella.
10:5 Ja kerubien siipien kohina kuului ulompaan esipihaan asti kuin kaikkivaltiaan Jumalan ääni, kun hän puhuu.	5. Ja Kerubimin siipein humaus kuului hamaan ulkonaiseen kartanoon asti, niinkuin kaikkivaltiaan Jumalan ääni kuin hän puhuu.	10:5 Ja Cherubimin sijpein humaus cuului haman ulconaisen Cartanon asti/ nijncuin Caickiwaldian Jumalan äni/ cosca hän puhu.
10:6 Ja kun hän käski pellavavaatteisiin puettua miestä sanoen: "Ota tulta rattaiden välistä, kerubien välistä", niin tämä meni ja seisautui pyörän ääreen.	6. Ja kuin hän oli käskenyt miestä, joka oli liinavaatteissa, ja sanonut: ota tulta ratasten keskeltä Kerubimin alta; niin hän meni sinne sisälle, ja astui rattaan tykö.	10:6 Ja cosca hän oli käskenyt sitä miestä/ joca oli lijnawaatteis/ ja sanonut: Ota tulta ratasten keskeldä Cherubimin alda: hän meni sinne sisälle ja astui rattan tygö.
10:7 Ja kerubi ojensi kätensä kerubien välitse tuleen, joka oli kerubien välissä, otti sitä ja antoi pellavavaatteisiin puettun kahmaloon. Tämä otti sen ja meni ulos.	7. Ja Kerubim ojensi kätensä keskellä Kerubimeja, tuleen päin, joka oli Kerubimin välillä, otti siitä ja antoi sen miehen käsiin, joka oli liinavaatteissa; ja hän otti sen ja meni ulos.	10:7 Ja Cherubim oijensi kätens keskellä Cherubimi/ tulen päin joca oli Cherubimin wälillä/ otti sijtä ja annoi se miehen käsijn joca oli lijnawaatteis. 10:8 Hän otti sen ja meni ulos.
10:8 Silloin näkyi kerubeilla ikäänkuin ihmiskäsi heidän siipiensä alta.	8. Ja näkyi Kerubimeissa, niinkuin ihmisen käsi heidän siipeinsä alla.	Ja se näyi Cherubimis/ nijncuin ihmisen käsi heidän sijpeins alla.
10:9 Ja minä näin, ja katso: kerubien kohdalla oli neljä pyörää, yksi pyörä aina yhden kerubin ohella, ja pyörät olivat näöltään niinkuin krysoliittikivi.	9. Ja minä näin, ja katso, neljät rattaat seisoivat Kerubimein tykönä, jokaisen Kerubimin tykönä yhdet rattaat, ja rattaat olivat näköänsä niinkuin turkos.	10:9 JA minä näin/ ja cadzo/ neljät rattat seisoit Cherubimin tykönä/ jocaidzen Cherubimin tykönä yhdet rattat. 10:10 Ja rattat olit näkyäns nijncuin Turkos.
10:10 Ja niillä neljällä näytti olevan sama muoto, niinkuin olisi ollut sisäkkäin pyörä pyörässä.	10. Ja olivat kaikki ne neljä yksi niinkuin toinenkin, niinkuin yhdet rattaat olisivat olleet toisten sisällä.	Ja olit caicki ne neljä yxi nijncuin toinengin/ nijncuin yhdet rattat olisit ollet toisen sisällä.
10:11 Ne kulkivat neljään eri suuntaansa, kun kulkivat. Kulkiessaan ne eivät kääntyneet, sillä minnepäin etumainen meni, sinne ne kulkivat sen jäljessä; ne eivät kääntyneet kulkiessaan.	11. Kuin yksi heistä meni, niin menivät kaikki neljä, ja ei erinneet toinen toisestansa kulkeissansa; mutta kuhunka ensimmäinen meni, sinne menivät ne jälissä, ja ei erinneet toinen toisestansa.	10:11 Cosca yxi heistä meni/ nijn menit caicki neljä/ ja ei erinnet toinen toisestans culkeisans: Mutta cuhunga ensimmäinen meni/ sinne menit he jälis/ ja ei erinnet toinen toisestans/
10:12 Ja niillä oli koko ruumis ja selät ja kädet ja siivet ja pyörät täynnä silmiä, yltympäri.	12. Ja heidän koko ruumiinsa, selkänsä, kätensä ja siipensä, niin myös rattaat olivat täynnä silmiä kaikki ympärinsä, ne neljät rattaat.	ja heidän coco ruumins/ seljät/ kädet ja sijwet. 10:12 Ja rattat olit täynnä silmiä caicki ymbärins/ ne neljät rattat.

10:13 Niillä neljällä oli pyöränsä; ja pyöriä nimitettiin minun kuulteni "rattaiksi."	13. Ja rattaille sanottiin: pyörikää, niin että minä sen kuulin.	10:13 Ja rattaille sanottin: Galgal/ nijn että minä sen cuulin.
10:14 Ja kullakin oli neljät kasvot: yhdet kerubinkasvot, toiset ihmiskasvot, kolmannet leijonankasvot ja neljännet kotkankasvot.	14. Niin oli myös jokaisella eläimellä neljät kasvot: yhdet kasvot olivat ihmisen kasvot, toiset kasvot olivat ihmisen kasvot, kolmannet jalopeuran kasvot, ja neljännet kotkan kasvot.	10:14 Nijn oli myös jocaizella eläimellä neljä caswo: ensimmäinen oli Cherubimin caswo/ toinen oli ihmisen/ colmas Lejonin/ neljäs Cotcan caswo.
10:15 Ja kerubit kohosivat - ne olivat samat olennot, jotka minä olin nähnyt Kebar-joen varrella. -	15. Ja Kerubimit korotettiin. Tämä on se eläin, jonka minä näin Kebarin virran tykönä.	10:15 Ja Cherubim corgotettin: Tämä on juuri se eläin/ jonga minä näin Chebarin wirran tykönä.
10:16 Kun kerubit kulkivat, kulkivat pyörät niiden ohella, ja kun kerubit nostivat siipensä kohotaksensa ylös maasta, eivät myöskään pyörät kääntyneet pois niiden ohelta.	16. Kuin Kerubimit kävivät, niin kulkivat myös rattaat heitä myöten; ja kuin Kerubimit nostivat siipiänsä, maasta nousemaan, niin ei myös rattaat heistä erinneet.	10:16 Cosca Cherubimit käwit/ nijn culjit myös rattat heitä myöden/ ja cosca Cherubimit ylöndelit sijpiäns/ että heidän piti maasta nouseman/ nijn ei myös rattat heistä erinnet.
10:17 Kun ne seisahtuivat, seisahtuivat nämäkin, ja kun ne kohosivat, kohosivat nämä niiden kanssa, sillä olentojen henki oli näissä.	17. Kuin he seisoivat, niin seisoivat nämät myös, kuin he nousivat, niin nousivat myös nämät; sillä elävä henki oli heissä.	10:17 Cosca ne seisoit/ nijn seisoit nämät myös/ cosca ne nostit idzens/ nijn nostit myös nämät idzens: sillä elävä hengi oli heisä.
10:18 Sitten Herran kirkkaus lähti temppelein kynnykseltä ja asettui kerubien ylle.	18. Ja Herran kunnia meni taas huoneen kynnykseltä, ja istui Kerubimein päälle.	10:18 JA HERran cunnia meni taas huonen kynnyxeldä/ ja istutti idzens Cherubimein päälle.
10:19 Ja lähtiessään kerubit nostivat siipensä ja kohosivat maasta minun silmäini edessä, ja pyörät samalla kuin ne; ja ne seisahtuivat Herran huoneen itäportin ovelle, ja niiden yläpuolella oli Israelin Jumalan kirkkaus.	19. Niin ylentelivät Kerubimit siipiänsä, ja nousivat maasta ylös, minun silmäini edessä; ja kuin he menivät ulos, menivät rattaat heitä myöten; ja he astuivat idän puoleiselle ovelle Herran huonetta, ja Israelin kunnia oli heidän päällänsä.	10:19 Nijn ylöndelit Cherubimit sijpiäns/ ja nostit idzens maasta ylös/ minun silmäini edes. Ja cuin he menit ulos/ menit rattat heitä myöden/ ja he astuit idän puoliselle owelle HERran huonetta/ ja Israelin Jumalan cunnia oli heidän päälläns.
10:20 Nämä olivat samat olennot, jotka minä olin nähnyt Israelin Jumalan alla Kebar-joen varrella; ja minä tulin tietämään, että ne olivat kerubeja.	20. Tämä on se eläin, jonka minä näin Israelin Jumalan alla Kebarin virran tykönä; ja minä tunsin ne olevan Kerubimit.	10:20 Tämä on se eläin/ jonga minä näin Israelin Jumalan alla Chebarin wirran tykönä/ ja merkidzin ne olewan Cherubimit.
10:21 Neljät kasvot oli kullakin ja neljä siipeä kullakin, ja niiden siipien alla oli ikäänkuin ihmiskädet.	21. Jokaisella olivat neljät kasvot ja neljä siipeä, ja siipein alla niinkuin ihmisen kädet.	10:21 Joilla ne neljä caswo oli/ ja neljä sijpe/ ja sijpein alla nijncuin ihmisen kädet.

10:22 Ja niiden kasvot olivat muodoltaan samat, jotka minä olin nähnyt - sekä niiden näön että ne itsensä - Kebar-joen varrella. Ne kulkivat kukin suoraan eteenpäin.	22. Heidän kasvonsa olivat niinkuin minä ne näin Kebarin virran tykönä; ja ne kukin kävivät kohdastansa eteensä päin.	10:22 Heidän kasvons olit niinkuin minä ne näin Chebarin virran tykönä/ ja he käwit kohdastans.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Sitten Henki nosti minut ja vei minut Herran huoneen itäportille, joka on itään päin. Ja katso: portin ovella oli kaksikymmentä viisi miestä, ja minä näin niitten keskellä Jaasanjan, Assurin pojan, ja Pelatjan, Benajan pojan, kansan päämiehet.	1. Ja henki nosti minun ylös ja vei minun portin eteen Herran huoneen puoleen, joka itään päin on, ja katso: portissa oli viisikolmattakymmentä miestä. Ja minä näin niiden seassa Jasanian Assurin pojan, ja Pelatian Benajan pojan, kansan päämiehet.	11:1 JA Hengi nosti minun ylös/ ja wei minun portin eteen HERran huonen puoleen/ joca itän päin on/ ja cadzo: Sijnä portis oli wijsi colmattakymmendä miestä. Ja minä näin nijden seasa JasanJan Assurin pojan/ ja Pilatian BanaJan pojan/ jotca Förstit olit Canssasa.
11:2 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, nämä ovat ne miehet, jotka miettivät turmiota ja pitävät pahaa neuvoa tätä kaupunkia vastaan,	2. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen poika, näillä miehillä ovat väärät ajatukset ja vahingolliset neuvot tässä kaupungissa,	11:2 Ja hän sanoi minulle: Sinä ihmisen poica/ näillä miehillä owat wäärät ajatuxet ja wahingoliset neuwot tälle Caupungille/
11:3 jotka sanovat: 'Ei ole nyt kohta rakennettava taloja: se on pata, me olemme liha.'	3. Jotka sanovat: ei se vielä niin läsnä ole, rakentakaamme huoneita; tämä on pata, me olemme liha.	sillä he sanowat: 11:3 Ei se wielä nijn läsnä ole/ raketcamme huoneita/ hän on pata/ me olemma liha.
11:4 Sentähden ennusta heitä vastaan, ennusta, ihmislapsi."	4. Sentähden ennusta sinä heitä vastaan, ennusta, sinä ihmisen poika.	11:4 Sentähden pitä sinun ihmisen poica ennustaman heitä wastan.
11:5 Niin Herran Henki laskeutui minun päälleni ja sanoi minulle: "Sano: Näin sanoo Herra: Näin te, Israelin heimo, sanotte, ja minä tunnen, mitä teidän hengestänne nousee.	5. Ja Herran henki lankesi minun päälleni, ja sanoi minulle: sano: näin sanoo Herra: te Israelin huoneesta olette niin puhuneet: minä tiedän kyllä teidän henkenne ajatukset.	Ja HERran Hengi langeis minun päälleni/ ja sanoi minulle: 11:5 Sano/ näin sano HERra: Te Israelin huonesta oletta puhunet/ minä tiedän kyllä teidän hengen ajatuxet.
11:6 Paljon on teidän surmaamianne tässä kaupungissa, ja sen kadut te olette surmatuilla täyttäneet.	6. Te olette monta tappaneet tässä kaupungissa, ja hänen katunsa täyttäneet tapetuilla.	11:6 Te oletta monda tappanet täsä Caupungis/ ja hänen catuns owat täynäns cuolluita.
11:7 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Surmattunne, jotka te olette heittäneet sen keskelle, ne ovat liha, ja tämä kaupunki on pata, mutta teidät minä sen keskeltä vien pois.	7. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: ne jotka te siellä tappaneet olette, ne ovat liha, ja tämä on pata; mutta minä tahdon teitä viedä tästä ulos.	11:7 Sentähden sano HERra HERra näin: ne jotca te sielä tappanet oletta/ ne owat se liha/ ja hän on pata: mutta teidän täyty (lähte) tästä ulos.

11:8 Miekkaa te pelkätte, mutta miekan minä annan tulla teidän päällenne, sanoo Herra, Herra.	8. Miekan, jota te pelkätte, annan minä tulla teidän päällenne, sanoo Herra, Herra.	11:8 Miecän/ jota te pelkätte/ minä annan tulla teidän päällen/ sano HERra HERra.
11:9 Pois minä vien teidät sen keskeltä ja annan teidät muukalaisten käsiin ja teen teidän seassanne tuomiot.	9. Minä tahdon ajaa teitä sieltä ulos, ja antaa teitä muukalaisten käsiin, ja tehdä teille oikeuden.	11:9 Minä tahdon aja teitä sieldä ulos/ ja annan teitä muucalaisten käsiin/ ja tahdon tehdä teille oikeuden.
11:10 Te kaadutte miekkaan, Israelin rajalla minä teidät tuomitsen; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.	10. Teidän pitää miekalla lankeeman; Israelin maan äärissä minä tahdon tuomita teitä, ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.	11:10 Teidän pitä miecalla langeman/ Israelin maan äris minä tahdon duomita teitä/ ja teidän pitä ymmärtämän että minä olen HERra.
11:11 Ei tämä tule teille padaksi ettekä te siihen lihaksi: Israelin rajalla minä teidät tuomitsen.	11. Mutta ei tämä pidä oleman teidän patanne, ettekä te lihana siinä; vaan Israelin maan äärissä tahdon minä tuomita teitä.	11:11 Mutta ei Caupungi pidä oleman teidän patan/ etkä te lihana sijnä: waan Israelin maan äris tahdon minä duomita teitä.
11:12 Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra - te, jotka ette ole vaeltaneet minun käskyjeni mukaan ettekä ole tehneet minun oikeuksieni mukaan, vaan olette tehneet niiden pakanain oikeuksien mukaan, jotka ovat teidän ympärillänne."	12. Ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra; sillä ette ole vaeltaneet minun säätyini jälkeen, ja ette ole pitäneet minun oikeuksiani, mutta olette tehneet pakanain tavan jälkeen, jotka teidän ympärillänne ovat.	11:12 Ja teidän pitä ymmärtämän että minä olen HERra. Sillä et te ole waeldanet minun käskyni jälken/ ja et te ole pitänet minun Lakiani/ mutta oletta tehnet pacanain tawan jälken/ jotca teidän ymbärillän owat.
11:13 Kun minä ennustin, niin Pelatja, Benajan poika, kuoli. Niin minä lankesin kasvoilleni, huusin kovalla äänellä ja sanoin: "Voi Herra, Herra! Aivanko sinä teet lopun Israelin jäännöksestä?"	13. Ja kuin minä näin ennustin, niin Pelatia Benjan poika kuoli. Ja minä lankesin kasvoilleni, ja huusin korkialla äänellä ja sanoin: Voi Herra, Herra, sinä lopetat peräti Israelin jääneet.	11:13 JA cosca minä näin ennustin: nijn Platia BanaJan poica cuoli. Ja minä langeisin minun caswoilleni/ ja huusin corkialla änellä ja sanoin: Woi HERra HERra/ sinä lopetat peräti Israelin.
11:14 Sitten tuli minulle tämä Herran sana:	14. Niin tuli Herran sana minulle ja sanoi:	11:14 Nijn tuli HERran sana minulle/ ja sanoi:
11:15 "Ihmislapsi, sinun veljesi, sinun veljesi, sukulaisesi ja koko Israelin heimo, kaikki, joille Jerusalemin asukkaat sanovat: 'Olkaa te vain kaukana Herrasta, meille on tämä maa annettu perinnöksi!'	15. Sinä ihmisen poika, ne ovat sinun veljes, sinun veljes ja lähimmäiset lankos, ja koko Israelin huone, joille Jerusalemin asuvaiset sanoneet ovat: menkää kauvas Herrasta, maa on meille annettu omaisuudeksi.	11:15 Sinä ihmisen poica: Sinun weljes ja lähimmäiset langos/ ja coco Israelin huone/ joca wielä nyt Jerusalemis asu/ sano tosin keskenäns: ne muut owat cauwas paennet HERrasta/ mutta meidän hallusam on maa.

<p>11:16 Sano sentähden: Näin sanoo Herra, Herra: Koska minä olen vienyt heidät kauas pakanain sekaan ja hajottanut heidät muihin maihin, olen minä ollut heille pyhäkkönä vähän aikaa niissä maissa, joihin he ovat joutuneet.</p>	<p>16. Sentähden sano sinä: näin sanoo Herra, Herra: totta minä olen antanut ajaa heitä kauwas pakanain sekaan, ja olen tosin hajoittanut heitä maakuntiin, niin tahdon minä kuitenkin äkisti olla heidän pyhityksensä niissä maakunnissa, joihinka he joutuneet ovat.</p>	<p>Sentähden sano sinä: näin sano HERra HERra: 11:16 Totta minä olen andanut aja heitä cauwas pacanain sekaan/ ja olen hajottanut heitä maacunnas: nijn tahdon minä cuitengin äkist olla heidän apunsa/ sijnä maacunnas/ johonga he joutunet owat.</p>
<p>11:17 Sano sentähden: Näin sanoo Herra, Herra: Minä kokoan teidät kansojen seasta ja kerään teidät maista, joihin teidät on hajotettu, ja annan teille Israelin maan.</p>	<p>17. Sano sentähden: näin sanoo Herra, Herra: minä tahdon koota teitä niistä kansoista, ja koota teitä niistä maakunnista, joihinka te hajoitetut olette, ja tahdon antaa teille Israelin maan.</p>	<p>11:17 SAno sentähden: näin sano HERra HERra: minä tahdon coota teitä sijtä maacunnasta/ johonga te hajotetut oletta/ ja tahdon anda teille Israelin maan.</p>
<p>11:18 Ja he tulevat sinne ja poistavat siitä kaikki sen iljetykset ja kaikki sen kauhistukset.</p>	<p>18. Sinne pitää heidän tuleman ja ottaman sieltä ulos kaiken hänen saastaisuutensa ja kaikki hänen kauhistuksensa.</p>	<p>11:18 Sinne heidän pitä tuleman/ ja ottaman siellä ulos caiken cauhistuxen ja saastaisuden.</p>
<p>11:19 Ja minä annan heille yhden sydämen, ja uuden hengen minä annan teidän sisimpäänne, ja minä poistan kivisydämen heidän ruumiistansa ja annan heille lihasydämen,</p>	<p>19. Ja minä tahdon antaa heille yhden sydämen, ja antaa teihin uuden hengen, ja tahdon ottaa pois kivisen sydämen heidän lihastansa, ja antaa heille lihaisen sydämen;</p>	<p>11:19 Ja minä tahdon anda teille yximielisen sydämen/ ja tahdon anda teihin uden Hengen/ ja tahdon otta pois kiwisen sydämen teidän ruumistan/ ja tahdon anda teille lihaisen sydämen.</p>
<p>11:20 niin että he vaeltavat minun käskyjeni mukaan ja noudattavat minun oikeuksiani ja pitävät ne; ja he ovat minun kansani, ja minä olen heidän Jumalansa.</p>	<p>20. Että heidän pitää vaeltaman minun säädyissäni, ja pitämän minun oikeuteni, ja tekemän sen jälkeen; ja heidän pitää oleman minun kansani, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa.</p>	<p>11:20 Että heidän pitä waeldaman minun käskysäni/ ja pitämän minun Lakini/ ja tekemän sen jälkeen/ ja heidän pitä oleman minun Canssan/ nijn minä tahdon olla heidän Jumalans.</p>
<p>11:21 Mutta joitten sydän vaeltaa heidän iljetystensä ja kauhistustensa mieltä myöten, niitten vaelluksen minä annan tulla heidän oman päänsä päälle, sanoo Herra, Herra."</p>	<p>21. Mutta niille, jotka vaeltavat sydämensä kauhistuksen ja hirmuisuuden jälkeen, niille minä tahdon panna heidän tekonsa heidän päänsä päälle, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>11:21 Mutta nijlle jotca waeldawat heidän sydämens cauhistuxen ja hirmuisuden jälkeen/ nijlle minä tahdon panna heidän tecons heidän pääns päälle/ sano HERra HERra.</p>
<p>11:22 Sitten kerubit nostivat siipensä ja pyörät samalla kuin ne, ja Israelin Jumalan kirkkaus oli heidän yläpuolellansa;</p>	<p>22. Niin nostivat Kerubimit siipiänsä, ja rattaat kävivät heidän sivussansa, ja Israelin Jumalan kunnia oli heidän päällänsä.</p>	<p>11:22 NIjn lijcutit Cherubimit sijpiänsä/ ja rattat käwit heidän siwusans/ ja Israelin Jumalan cunnia oli heidän päälläns.</p>

11:23 ja Herran kirkkaus kohosi ylös, pois kaupungin keskeltä, ja asettui vuorelle, joka on itään päin kaupungista.	23. Ja Herran kunnia kävi keskellä kaupunkia ylös, ja asettui sille vuorelle, joka on itään päin kaupungista.	11:23 Ja HERran cunnia käwi Caupungist ylös/ ja asetti idzens sille vuorelle/ joca on itän päin Caupungist.
11:24 Mutta Henki nosti ja vei minut Kaldeaan pakkosiirtolaisten tykö, näyssä, Jumalan Hengen voimalla; ja näky, jonka olin nähnyt, katosi minulta.	24. Ja henki otti minun, ja johdatti minun näyssä ja Jumalan hengessä Kaldean maalle vankien tykö; ja se näky, jonka minä näin, katosi minun edestäni.	11:24 Ja hengi otti minun/ ja johdatti minun näys ja Jumalan Henges Chaldean maalle fangein tygö/ ja se näky jonga minä nähnyt olin/ catois minun edestäni.
11:25 Ja minä puhuin pakkosiirtolaisille kaikki Herran sanat, jotka hän oli minulle näyttänyt.	25. Ja minä sanoin vangeille kaikki Herran sanat, jotka hän minulle osoittanut oli.	Ja minä sanoin fangeille caicki HERran sanat/ jotca hän minulle osottanut oli.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tuli minulle ja sanoi:	12:1 JA HERran sana tuli minulle/ ja sanoi: ihmisen poica/
12:2 "Ihmislapsi, sinä asut uppiniskaisen suvun keskellä, niiden, joilla on silmät nähdä, mutta eivät näe, ja korvat kuulla, mutta eivät kuule; sillä he ovat uppiniskainen suku.	2. Ihmisen poika, sinä asut kovakorvaisen kansan seassa, jolla kyllä silmät ovat nähdä, ja ei kuitenkaan tahdo nähdä, ja korvat kuulla, eikä tahdo kuitenkaan kuulla; sillä se on tottelematon huone.	12:2 Sinä asut cowacorwaisen Canssan seas/ jolla kyllä silmät owat nähdä/ ja ei cuitengan tahdo nähdä/ ja corwat cuulla/ eikä tahdo cuitengan cuulla/ mutta on tottelematon huone.
12:3 Sinä, ihmislapsi, tee itsellesi matkavarusteet ja mene päiväiseen aikaan heidän silmänsä edessä pakkosiirtolaisuuteen; sinun on mentävä pakkosiirtolaisuuteen omalta paikkakunnaltasi toiseen paikkakuntaan heidän silmänsä edessä. Ehkäpä he näkevät sen, sillä he ovat uppiniskainen suku.	3. Sentähden sinä ihmisen poika, tee itselles vaellusaseet, ja vaella valkialla päivällä heidän silmänsä edessä; sinun pitää vaeltaman siastas toiseen paikkaan heidän silmänsä edessä, jos he, mitämaks, tahtovat ymmärtää, että he kovakorvainen kansa ovat.	12:3 Sentähden sinä ihmisen poica/ teeskele sinus waeldaman ja menemän matcas walkialla päiwällä heidän silmäins edes: sinun pitä waeldaman sinun siastas toiseen paickaan heidän silmäins eds/ jos he/ mitämax/ tahtowat ymmärtä/ että he cowacorwainen Canssa owat.
12:4 Ja vie ulos varusteesi, niinkuin pakkosiirtolaiset varusteensa, päiväiseen aikaan heidän silmänsä edessä; mutta lähde itse illalla heidän silmänsä edessä, niinkuin pakkosiirtolaiset lähtevät.	4. Ja sinun pitää tuoman sinun asees edes, niinkuin sinä tahtoisit vaelttaa valkialla päivällä heidän silmänsä edessä, niiden uloslähtemisen tavalla, jotka vaelttaa tahtovat.	12:4 Ja sinun pitä tuoman sinun ases edes/ nijncuin sinä tahdoisit waelda walkealla päiwällä heidän silmäins edes/ ja sinun pitä lähtemän matcas ehtona heidän silmäins edes/ nijncuin menemän pois cosca waelda tahdotan.
12:5 Murtaudu läpi seinän heidän silmänsä edessä ja vie ne siitä ulos.	5. Ja sinun pitää murtaman sinuas seinän lävitse heidän silmänsä edessä, ja menemän siitä ulos.	12:5 Ja sinun pitä cangottaman sinuas seinän läpidzen heidän silmäins edes/ ja mene sijtä ulos.

<p>12:6 Nosta ne hartioillesi heidän silmäinsä edessä ja vie ulos pilkkopimeässä; peitä kasvosi, niin ettet näe maata. Sillä ennusmerkiksi minä olen sinut pannut Israelin heimolle."</p>	<p>6. Ja olallas kantaman heidän silmäinsä edessä, ja kuin pimiä tullut on, menemän matkaas. Sinun pitää kasvosi peittämän, ettet sinä saa nähdä maata; sillä minä olen pannut sinun ihmeeksi Israelin huoneelle.</p>	<p>12:6 Ja sinun pitää ottaman sen sinun olalles heidän silmäinsä edes/ ja cosca pimiä tullut on/ menemän matcas. Sinun pitää kasvosi peittämän/ ettet sinä saa nähdä maata: sillä minä olen pannut sinun ihmeksi Israelin huonesä.</p>
<p>12:7 Ja minä tein, niinkuin minua oli käsketty: minä vein ulos päiväiseen aikaan varusteeni, niinkuin pakkosiirtolaiset varusteensa, mutta illalla minä murtauduin käsin läpi seinän; pilkkopimeässä minä ne vein ulos, minä nostin ne hartioilleni heidän silmäinsä edessä.</p>	<p>7. Ja minä tein, niinkuin minulle käsketty oli, ja kannoin aseeni edes, niinkuin minun piti vaeltaman valkiolla päivällä, ja ehtona kangotin minä itseni lävitse seinän kädellä. Ja kuin pimiä oli tullut, otin minä sen olalleni ja kannoin sen ulos heidän silmäinsä edessä.</p>	<p>12:7 Ja minä tein niinkuin minulle käsketty oli/ ja kannoin minun aseeni edes/ niinkuin minun piti waeldaman walkealla päivällä/ ja ehtona kangotin minä läpidzen seinän kädellä. Ja cosca pimiä oli tullut/ otin minä sen olalleni/ ja kannoin sen ulos heidän silmäinsä edes.</p>
<p>12:8 Mutta aamulla minulle tuli tämä Herran sana:</p>	<p>8. Ja huomeneltain varhain tuli Herran sana minulle ja sanoi:</p>	<p>12:8 JA huomeneltain warhain tuli HERran sana minulle/ ja sanoi:</p>
<p>12:9 "Ihmislapsi, eikö ole Israelin heimo, uppiskainen suku, sinulle sanonut: 'Mitä sinä teet?'</p>	<p>9. Sinä ihmisen poika, eikö Israelin huone, tottelematon huone, ole sanonut sinulle: mitä sinä teet?</p>	<p>12:9 Sinä ihmisen poica/ eikö Israelin huone/ se tottelematon Canssa/ ole sanonut sinulle:</p>
<p>12:10 Sano heille: Näin sanoo Herra, Herra: Ruhtinasta, joka on Jerusalemissa, koskee tämä ennustus ja kaikkea Israelin heimoa, mikä on heidän keskuudessaan.</p>	<p>10. Niin sano siis heille: näin sanoo Herra, Herra: tämä kuorma tulee päämiehen päälle Jerusalemissa, ja koko Israelin huoneen päälle, joka siellä on.</p>	<p>12:10 Mitä sinä teet? Nijn sano sijs heille/ näitä sano HERra HERra: tämä cuorma tule Förstein Jerusalemissä/ ja coco Israelin huonen päälle cuin siellä on.</p>
<p>12:11 Sano: Minä olen teille ennusmerkki: niinkuin minä tein, niin heille tehdään, pakkosiirtolaisuuteen, vankeuteen he menevät.</p>	<p>11. Sano siis: minä olen teidän ihmeenne: niinkuin minä tehnyt olen, niin teille tapahtuman pitää, että teidän pitää vaeltaman ja vankina vietämän pois.</p>	<p>12:11 Sano sijs: minä olen teidän ihmen/ niinkuin minä tehnyt olen/ niin teille tapahtuman pitää/ että teidän pitää waeldaman/ ja fangina wietämän pois.</p>
<p>12:12 Ruhtinas, joka on heidän keskellensä, nostaa nostettavansa hartioilleen ja lähtee ulos pilkkopimeässä; seinästä he murtautuvat läpi, viedäkseen siitä ulos vietävänsä. Kasvonsa hän peittää, koska hän ei ole silmillensä näkevä maata.</p>	<p>12. Heidän päämiehensä pitää vietämän pois olkapäillä pimeydessä, ja pitää käymän ulos seinän lävitse, jonka heidän särkemän pitää, että heidän pitää vaeltaman sen lävitse; hänen kasvonsa pitää peitettämän, ettei hän yhdelläkään silmällä näe maata.</p>	<p>12:12 Heidän Förstins pitää wietämän pois olcapäillä pimeydes/ ja pitää käymän ulos seinän läpidze/ jonga heidän särkemän pitää/ että heidän pitää waeldaman sen läpidzen/ hänen caswons pitää peitettämän/ ettei hän yhdelläkään silmällä näe maata.</p>

<p>12:13 Minä levitän verkkoni hänen ylitsensä, ja hän takertuu minun pyydykseeni; minä vien hänet Baabeliin, kaldealaisten maahan, mutta sitä hän ei saa nähdä, ja sinne hän kuolee.</p>	<p>13. Minä tahdon myös heittää minun verkkoni hänen päällensä, että hän minun verkollani pitää otettaman kiinni; ja minä tahdon antaa hänen tulla Babeliin Kaldean maalle, jota ei hänen kuitenkaan näkemän pidä, ja siellä hänen pitää kuoleman.</p>	<p>12:13 Minä tahdon myös heittä minun werckoni hänen päällens/ että hän minun saartamisesan pitä fangixi otettaman/ ja minä tahdon anda hänen tulla Babelijn Chalderein maalle/ jota ei hänen cuitengan näkemän pidä/ ja siellä hänen pitää cuoleman.</p>
<p>12:14 Ja kaikki, keitä hänellä on ympärillään apunansa, ja kaikki hänen sotajoukkonsa minä hajotan kaikkiin tuuliin, ja minä ajan niitä takaa paljastetulla miekalla.</p>	<p>14. Ja kaikki, jotka ovat hänen ympärillensä, hänen apumiehensä, ja kaiken sotajoukkonsa tahdon minä hajoittaa kaikkiin tuuliin, ja vetää ulos miekan heidän jälkeensä.</p>	<p>12:14 Ja caicki jotca owat hänen ymbärilläns/ hänen apumiehens/ ja hänen cumpanins tahdon minä hajotta caickijn tuulijn/ ja wetä miecan heidän jälkens.</p>
<p>12:15 Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä hajotan heidät pakanain sekaan ja sirotan heidät muihin maihin.</p>	<p>15. Ja niin heidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, kuin minä ajan heitä pois pakanain sekaan, ja hajoitan heitä maakuntiin.</p>	<p>12:15 Ja nijn heidän pitä ymmärtämän/ että minä olen HERra/ cosca minä ajan heitä pois pacanain sekaan/ ja hajotan heitä maacundijn.</p>
<p>12:16 Mutta vähäisen määrän heitä minä jätän miekasta, nälästä ja rutosta jäljelle kertomaan pakanain seassa, siellä, minne he joutuvat, kaikista kauhistuksistansa; ja ne tulevat tietämään, että minä olen Herra."</p>	<p>16. Mutta minä tahdon muutamia harvoja heistä tallella pitää miekan, nälän ja ruton edestä; että heidän pitää jutteleman kaikki kauhistuksensa pakanain seassa, kuhunka heidän tuleman pitää, ja ymmärtämän, että minä olen Herra.</p>	<p>12:16 Mutta minä tahdon muutamita harwoja heistä tallella pitä miecan/ näljän ja ruton edest: että heidän pitä ilmoittaman heidän cauhiuttans pacanain seas/ cuhunga heidän tuleman pitää/ ja heidän pitä ymmärtämän/ että minä olen HERra.</p>
<p>12:17 Ja minulle tuli tämä Herran sana:</p>	<p>17. Ja Herran sana tuli minulle ja sanoi:</p>	<p>12:17 JA HErran sana tuli minulle/ ja sanoi:</p>
<p>12:18 "Ihmislapsi, syö leipäsi vavisten, juo vetesi väristen ja huolenalaisena</p>	<p>18. Sinä ihmisen poika, sinun pitää syömän leipäs vavistuksella, ja juoman vetes väristyksellä ja murheella,</p>	<p>12:18 Sinä ihmisen poica/ sinun pitää syömän leipäs wapistuxella/ ja juoman wetes wäristyxellä ja murhella.</p>
<p>12:19 ja sano maan kansalle: Näin sanoo Herra, Herra Jerusalemin asukkaista Israelin maassa: He tulevat syömään leipänsä huolenalaisina ja juomaan vetensä kauhun vallassa, ja sen maa tulee autioksi kaikesta, mitä siinä on, kaikkien siinä asuvaisten väkivaltaisuuden tähden.</p>	<p>19. Ja sanoman maakunnan kansalle: näin sanoo Herra, Herra Jerusalemin asuvaisista Israelin maalla: heidän pitää syömän leipänsä murheessa, ja juoman vetensä vaivaisuudessa; sillä maa pitää hävitetyksi tuleman kaikista, mitä siinä on, kaikkein asuvaisten pahuuden tähden.</p>	<p>12:19 Ja sano maacunnalle: näin sano HERra HERra Jerusalemin asuwaisist Israelin maalla: heidän pitä syömän leipäns murhesa/ ja juoman wetens waiwaisudesä: sillä maa pitä häwitetyxi tuleman caikista/ cuin sijnä on/ caickein asuwaisten pahuden tähden.</p>

12:20 Asutut kaupungit joutuvat raunioiksi, ja maa tulee autioksi; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra."	20. Ja ne kaupungit, jotka hyvin asetetut ovat, pitää tyhjäksi ja maa kylmille tuleman; ja niin teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.	12:20 Ja ne Caupungit jotca hywin asetetut owat/ pitä tyhjäxi/ ja maa kylmille tuleman/ ja nijn teidän pitä ymmärtämän/ että minä olen HERra.
12:21 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	21. Ja Herran sana tuli minulle ja sanoi:	12:21 JA HERran sana tuli minulle/ ja sanoi:
12:22 "Ihmislapsi, miksi teillä on tämä pilkkalause Israelin maasta, kun sanotte: 'Aika venyy pitkälle, ja tyhjään raukeavat kaikki näyt?'	22. Sinä ihmisen poika, mikä sananlasku on teillä Israelin maalla, että te sanotte: että se viipyy niin kauvan, niin kaikki ennustus turhaan raukee.	12:22 Sinä ihmisen poica/ mikä sananlascu on teillä Israelin maalla? ja sanotta: Että se wijpy nijn cauwan/ nijn ei nyt mitän enämbi ole teidän ennustuxestan.
12:23 Sentähden sano heille: Näin sanoo Herra, Herra: Minä teen lopun tästä pilkkalauseesta, niin ettei sitä enää lausuta Israelissa. Sano heille päinvastoin: Lähellä on aika ja kaikkien näkyjen täyttymys.	23. Sentähden sano heille: näin sanoo Herra, Herra: minä tahdon hyljätä sen sananlaskun, ettei sitä enään pidä pidettämän Israelissa; ja sano heille: aika on juuri läsnä, ja kaikki, mitä ennustettu on.	12:23 Sentähden sano heille: näin sano HERra HERra: minä tahdon hyljätä sen sananlascun/ ettei sitä sillen pidä pidettämän Israelis/ ja sano heille: aica on juuri läsnä/ ja caicki mitä ennustettu on.
12:24 Sillä ei ole oleva enää petollista näkyä, ei liukasta ennustelua Israelin heimon keskuudessa.	24. Sillä tästedes ei yksikään näky pidä puuttuman, eikä ennustus valehteleman Israelin huoneessa.	12:24 Sillä teidän pitä nyt ymmärtämän tästedes/ ettei yxikän pidä puuttuman/ eikä yxikän ennustus walehteleman Israelin huonetta wastan.
12:25 Sillä minä, Herra, minä puhun; ja minkä sanan minä puhun, se tapahtuu eikä enää viivy. Sillä teidän aikananne, uppiniskainen suku, minä sanan puhun ja sen myös täytän, sanoo Herra, Herra."	25. Sillä minä Herra sen puhun, mitä minä puhun, sen pitää tapahtuman, ja ei edemmä viivytettämän; mutta teidän ajallanne, sinä tottelematoin huone, pitää minun tekemän sen minkä minä puhun, sanoo Herra, Herra.	12:25 Sillä minä olen HERra/ mitä minä puhun/ se pitä tapahtuman/ ja ei edemmä wijwytettämän: mutta teidän ajallan te tottelematoin canssa pitä minun tekemän sen cuin minä puhun/ sano HERra HERra.
12:26 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	26. Ja Herran sana tuli minulle ja sanoi:	12:26 JA HERran sana tuli minulle/ ja sanoi:
12:27 "Ihmislapsi, katso, Israelin heimo sanoo: 'Niihin näkyihin, joita tämä näkee, on päiviä paljon, ja hän ennustaa kaukaisista ajoista.'	27. Sinä ihmisen poika: katso, Israelin huone sanoo: se näky, jonka tämä näkee, on vielä kaukana, ja ennustaa siitä ajasta, joka vielä nyt kaukana on.	sinä ihmisen poica: Cadzo/ Israelin huone sano: 12:27 Se näky jonga tämä näke/ on wielä caucana/ ja ennusta sijtä ajasta/ joca wielä nyt caucana on.

12:28 Sentähden sano heille: Näin sanoo Herra, Herra: Ei viivy enää yksikään minun sanani: Minkä sanan minä puhun, se tapahtuu, sanoo Herra, Herra."	28. Sentähden sano heille: näin sanoo Herra, Herra: ei yhtään minun sanastani pidä enään viivytetyksi tuleman; mutta se sana, jonka minä puhun, pitää tapahtuman, sanoo Herra, Herra.	12:28 Sentähden sano heille: näin sano HERra HERra: mitä minä puhun/ ei pidä silleen wijwytetyxi tuleman: mutta pitää tapahtuman/ sano HERra HERra.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu
13:1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	13:1 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
13:2 "Ihmislapsi, ennusta Israelin ennustavista profeetoista ja sano noille, jotka ovat profeettoja oman sydämensä voimasta: Kuulkaa Herran sana.	2. Sinä ihmisen poika, ennusta Israelin prophetaita vastaan, jotka ennustavat, ja sano niille, jotka omasta sydämestänsä ennustavat: kuulkaat Herran sanaa.	Sinä ihmisen poica/ ennusta Israelin Prophetaita watan/ ja sano nijlle jotca omasta sydämestäns ennustawat. 13:2 Cuulcat HERran sana/
13:3 Näin sanoo Herra, Herra: Voi profeettahoukkia, jotka seuraavat omaa henkeänsä ja sitä, mitä eivät ole nähneet!	3. Näin sanoo Herra, Herra: voi niitä hulluja prophetaita, jotka omaa henkeänsä seuraavat, ja ei ole mitään nähneet.	näin sano HERra HERra. 13:3 Woi nijtä hulluja Prophetaita/ jotca heidän oma hengens seurawat/ ja ei ole cuitengan heillä yhtän näkö.
13:4 Niinkuin ketut raunioissa ovat sinun profeettasi, Israel.	4. Israel, sinun prophetas ovat niinkuin ketut korvessa.	13:4 Israel sinun Prophetas owat nijncuin ketut corwes.
13:5 Te ette ole nousseet muurin aukkoihin ettekä korjanneet muuria Israelin heimon ympärillä, että se kestäisi sodassa, Herran päivänä.	5. Ei he astu ylös särjetyn paikan eteen, eikä aseta heitänsä muuriksi Israelin huoneen ympärille, ja ei ole seisovaiset sodassa Herran päivänä.	13:5 Ei he käy edes läwen eteen/ eikä aseta heitäns muurixi Israelin huonen ymbärille/ ja ei ole seisowaiset sodasa/ sinä HERran päiwänä.
13:6 Mitä he ovat nähneet, on petosta, ja heidän ennustelunsa on valhetta, kun he sanovat: 'Näin sanoo Herra', vaikka Herra ei ole heitä lähettänyt; ja he muka odottavat, että hän toteuttaisi heidän sanansa.	6. Heidän näkynsä on tyhjä, ja heidän ennustuksensa on valhe; he sanovat: Herra on sen sanonut, vaikka ei Herra ole heitä lähettänyt; ja ahkeroitsevat pitääksensä sanansa vahvana.	13:6 Heidän näkyns on tyhjä/ ja heidän ennustuxens ei ole ilman walheita/ he sanowat: HERra on sen sanonut/ waicka ei HErra ole heitä lähettänyt/ ja ahkeroidzewat pitäxens sanans wahwana.
13:7 Ettekö ole petollisia näkyjä nähneet ja valhe-ennusteluja puhuneet, kun olette sanoneet: 'Näin sanoo Herra', vaikka minä en ole puhunut?	7. Eikö teidän näkynne ole turha, ja teidän ennustuksenne kaikki tyynni valhe? Te sanotte: Herra on sen sanonut, ja en minä kuitenkaan ole sitä sanonut.	13:7 Eikö teidän näkyn ole turha/ ja teidän ennustuxen caicki tyynni walhe? ja te sanotte cuitengin: HERra on sen sanonut/ waicka en minä sitä sanonut ole.

<p>13:8 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Koska te olette puhuneet petosta ja nähneet valhenäkyjä, niin sentähden, katso, minä käyn teidän kimppuunne, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>8. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: että te puhutte turhaa ja ennustatte valhetta, niin minä tahdon teidän tyköne, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>13:8 Sentähden sano HERra HERra näin: että te saarnatte sitä josta ei mitän tule/ ja ennustatte walhetta: nijn minä tahdon teidän tygön/ sano HERra HERra.</p>
<p>13:9 Minun käteni on profeettoja vastaan, jotka petosnäkyjä näkevät ja valhetta ennustelevat. Ei pidä heidän oleman minun kansani yhteydessä, ei heitä kirjoiteta Israelin heimon kirjaan, eivätkä he tule Israelin maahan; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra, Herra.</p>	<p>9. Ja minun käteni tulee niiden prophetain päälle, jotka näkevät turhaa ja ennustavat valhetta. Ei heidän pidä oleman minun kansani seurakunnassa, ja ei Israelin huoneen kirjoituksessa kirjoitetut oleman, taikka tuleman Israelin maalle; ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, Herra.</p>	<p>13:9 Ja minun käten tule nijden Prophetain päälle/ jotca saarnawat sitä josta ei mitän tule/ ja ennustawat walhetta. Ei heidän pidä oleman minun Canssani seuracunnas/ ja ei Israelin huonen lugus kirjoitetut oleman/ taicka tuleman Israelin maalle/ ja teidän pitä ymmärtämän että minä olen HERra HERra.</p>
<p>13:10 Koska he, koska he vievät minun kansani harhaan, sanoen: 'rauha!', vaikka ei rauhaa ole, ja katso, koska he, kun kansa rakentaa seinän, valkaisevat sen kalkilla,</p>	<p>10. Sentähden, tosin sentähden, että he viettelevät minun kansani, sanoen: rauha, ja ei siellä ole rauhaa; tämä (kans) rakentaa seinän; mutta he sivuvat sen sekoittamattomalla kalkilla.</p>	<p>13:10 Sentähden että he wiettelewät minun Canssan/ ja sanowat: Rauha/ waicka ei siellä ole rauha. Canssa rakenda seinän: mutta he siuwat sen wetelällä calkilla.</p>
<p>13:11 niin sano noille kalkilla-valkaisijoille, että se kaatuu. Tulee kaatosade, te syöksytte alas, raekivet, ja sinä pusket puhki, myrskynpuuska,</p>	<p>11. Sanos niille, jotka sekoittamattomalla kalkilla sivuvat, että sen pitää putooman; sillä iso sade on tuleva, ja suuret rakeet lankeevat, ja tuulispää sitä syöksemän.</p>	<p>13:11 Sanos nijlle jotca wetelällä calkilla siuwat/ että sen pitä putoman: sillä isoi sade on tulewa ja suuret raket langewat/ ja tuulispää pitä sitä syöxemän/</p>
<p>13:12 ja katso, seinä kaatuu! Eikö silloin teiltä kysytä: 'Missä on valkaisu, jonka olette sivelleet?'</p>	<p>12. Katso, niin pitää seinän lankeeman; eikö silloin teille sanota: kussa nyt se pyyhkimys on, jonka te sivunneet olette?</p>	<p>cadzo/ nijn pitä seinän langeman/ mitämax/ silloin teille sanotan: 13:12 Cusa nyt se pyhkimys on/ jonga te siwunet oletta.</p>
<p>13:13 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Minä kiivaudessaani annan myrskynpuuskan puhjeta, kaatosade tulee minun vihastani ja raekivet minun kiivaudestani, niin että tulee loppu.</p>	<p>13. Näin sanoo Herra, Herra: minä tahdon antaa pauhata suuren tuulispään minun julmuudessaani, ja ison sateen minun vihassani, ja suuria raekiviä minun hirmuisuudessaani; ne pitää kaikki maahan lyömän.</p>	<p>13:13 Näin sano HERra HERra: minä tahdon anda pauhata suuren tuulispään minun julmudesani/ ja isoin saten minun wihasani/ ja suuria raken kiwiä minun hirmuisudesani/ ne pitä caicki maahan lyömän.</p>

<p>13:14 Minä hajotan seinän, jonka te olitte kalkilla valkaisseet, ja syöksen sen maahan, niin että sen perustus paljastuu; niin se kaatuu, ja te saatte siinä lopun. Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.</p>	<p>14. Ja niin minä lyön seinän alas, jonka te sekoittamattomalla kalkilla sivunneet olette, ja heitän sen maahan, niin että sen perustus pitää näkymän, ja että se maahan kaatuu, ja teidän myös pitää siinä hukkuman, ja ymmärtämän, että minä olen Herra.</p>	<p>13:14 Ja nijn minä lyön seinän alas/ jonga te wetelällä kalkilla siwunet oletta/ ja heitän sen maahan/ nijn että hänen perustuxens näky/ ja että se maasa maca/ ja teidän myös pitä siellä huckuman/ ja ymmärtämän että minä olen HERra.</p>
<p>13:15 Niin minä panen kiivauteni täytäntöön seinässä ja niissä, jotka sen kalkilla valkaisivat, ja sanon teille: Ei ole enää seinää eikä sen valkaisijoita,</p>	<p>15. Ja niin minä tahdon täyttää minun hirmuisuuteni seinän päälle ja niiden päälle, jotka sen sekoittamattomalla kalkilla sivuvat, ja sanoa teille: ei täällä ole seinää, eikä yhtään sivujaa.</p>	<p>13:15 Ja nijn minä tahdon täyttä minun hirmuisudeni seinän päälle/ ja nijden päälle/ jotca sen wetelällä kalkilla siwuwat/ ja sanowat teille: ei täällä ole seinä/ eikä siwujata.</p>
<p>13:16 Israelin profeettoja, jotka ennustivat Jerusalemissa ja näkivät sille rauhan näkyjä, vaikka ei rauhaa ollut; sanoo Herra, Herra.</p>	<p>16. Nämät ovat Israelin prophetat, jotka Jerusalemissa ennustavat ja näkevät hänelle rauhan näkyjä; ja ei siellä rauhaa ole, sanoo Herra.</p>	<p>13:16 Nämät owat Israelin Prophetat/ jotca Jerusalemissa ennustawat ja saarnawat rauhas: waicka ei siellä rauha ole/ sano HERra HERra.</p>
<p>13:17 Ja sinä, ihmislapsi, käännä kasvosi kansasi tyttäriä vastaan, jotka joutuvat hurmoksiin oman sydämensä voimasta, ja ennusta heitä vastaan</p>	<p>17. Ja sinä ihmisen poika, aseta kasvosi kansasi tyttäriä vastaan, jotka ennustavat sydämestänsä, ja ennusta heitä vastaan.</p>	<p>13:17 JA sinä ihmisen poica/ aseta caswos Canssas tyttäritä wastan/ jotca ennustawat heidän sydämestäns/ ja ennusta heitä wastan/</p>
<p>13:18 ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Voi niitä naisia, jotka sitovat taikasiteet kaikkiin ranteisiin ja tekevät hunnut kaikenkorkuisiin päihin pyydystääksensä sieluja! Toisia sieluja te pyydystätte minun kansaltani pois, toisten sielujen annatte elää omaksi eduksenne.</p>	<p>18. Ja sano: näin sanoo Herra, Herra: voi teitä, jotka ompelette ihmisille pehmityksiä kainalon alle, ja päänalasia sekä nuorille että vanhoille, käsittääkseen sieluja. Kuin te nyt olette käsittäneet minun kansani sielut, niin te lupaatte heille elämän;</p>	<p>ja sano: näin sano HERra HERra: 13:18 Woi teitä jotca teette ihmisille pehmityxiä heidän cainalons ala/ ja päänalaisia sekä nuorille että wanhoille/ käsittäxen sieluja. Cosca te nyt oletta käsittänet minun Canssani sielut/ nijn te lupatte heille elämän.</p>
<p>13:19 Ja te häpäisette minut kansani edessä muutamista ohrakourallisista ja leipäpalasista, kun kuoletatte sieluja, joiden ei olisi kuoltava, ja annatte elää sielujen, jotka eivät saisi elää; kun valhettelette minun kansalleni, joka kuuntelee valhetta.</p>	<p>19. Ja saastutatte minun, minun kansani seassa, ohrapivon ja leivän palan tähden, että te tuomitsette ne sielut kuolemaan, jotka ei pidä kuoleman, ja tuomitsette ne elämään, jotka ei pidä elämän, teidän valheen kautta minun kansani seassa, jotka mielellänsä valhetta kuulevat.</p>	<p>13:19 Ja saastutatte minun/ minun Canssan seas ohrapion/ ja leiwän palan tähden: että te duomidzetta ne sielut cuolemaan/ jotca ei cuitengan pidäis cuoleman/ ja duomidzetta ne elämän/ jotca ei cuitengan pidäis elämän/ teidän walhen cautta minun Canssan seas/ jotca mielelläns walhetta cuulewat.</p>

<p>13:20 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Minä käyn käsiksi teidän taikasiteisiin, joilla olette pyydystäneet sieluja niinkuin lintuja, ja revin ne teidän käsivarsistanne ja lasken ne sielut irti - sielut, jotka te olette pyydystäneet - niinkuin linnut.</p>	<p>20. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon teidän pehmyksenne tykö, jolla te sieluja käsitätte ja uskotatte, ja tahdon ne repiä pois teidän kainalonne alta, ja tahdon pelastaa ne sielut, jotka te käsitätte ja uskotatte.</p>	<p>13:20 Sentähden sano HERra HERra: Cadzo/ minä tahdon teidän päänalaisenne tygö/ jolla te sieluja käsitätte ja uscotatte/ ja tahdon ne repiä pois teidän cainalon alda/ ja tahdon pelasta ne sielut/ jotca te käsitätte ja uscotatte.</p>
<p>13:21 Ja minä revin teidän huntunne ja pelastan kansani teidän käsistänne, niin etteivät he enää joudu teidän kätenne saaliiksi; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.</p>	<p>21. Ja tahdon teidän päänalaisenne reväistä rikki, ja pelastaa minun kansani teidän kädestänne, ettei teidän pidä heitä enään käsittämän; ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.</p>	<p>13:21 Ja tahdon teidän päänalaisen reweistä rikki/ ja pelastan minun Canssani teidän kädestän/ ettei teidän pidä heitä enä käsittämän/ ja teidän pitä ymmärtämän/ että minä olen HERra.</p>
<p>13:22 Koska olette valheella murehduttaneet vanhurskaan sydämen, vaikka minä en tahtonut häntä murehduttaa, ja olette vahvistaneet jumalattoman käsiä, ettei hän kääntyisi pahalta tieltänsä ja saisi elää,</p>	<p>22. Että te petollisesti saatatte surulliseksi vanhurskaan sydämen, jota en minä ole surulliseksi tehnyt, ja olette vahvistaneet jumalattoman kädet, niin ettei se palajaisi pahasta tiestänsä, ja saisi elää.</p>	<p>13:22 Että te petollisest saatatte surullisexi vanhurscasten sydämet/ joita en minä ole surullisexi tehnyt/ ja oletta wahwistanet jumalattomain kädet/ nijn ettei he käännä idziäns heidän pahasta menostans/ että he eläisit.</p>
<p>13:23 sentähden ette enää saa petosnäkyjä nähdä ettekä ennustella ennustelujanne, vaan minä pelastan kansani teidän käsistänne; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra."</p>	<p>23. Sentähden ei teidän pidä enään saarnaaman turhaa oppia, eikä ennustusta ennustaman; mutta minä tahdon vapahtaa minun kansani teidän kädestänne, ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.</p>	<p>13:23 Sentähden ei teidän pidä enä saarnaman turha oppia/ taicka ennustaman: mutta minä tahdon wapahta minun Canssan teidän kädestän/ ja teidän pitä ymmärtämän/ että minä olen HERra.</p>
<p>14 LUKU</p>	<p>14 LUKU</p>	<p>XIV. Lucu</p>
<p>14:1 Minun luokseni tuli miehiä Israelin vanhinten joukosta, ja he istuivat minun eteeni.</p>	<p>1. Ja minun tyköni tuli monikahtoja Israelin vanhimpia ja he istuivat minun tyköni.</p>	<p>14:1 JA minun tygöni tulit monicahtoja Israelin wanhimmita/ ja istuit minun tygöni.</p>
<p>14:2 Niin minulle tuli tämä Herran sana:</p>	<p>2. Niin tapahtui Herran sana minulle ja sanoi:</p>	<p>14:2 Nijn tapahtui HErran sana minulle/ ja sanoi:</p>
<p>14:3 "Ihmislapsi, nämä miehet ovat sulkeneet kivijumalansa sydämeensä ja asettaneet kasvojensa eteen sen, mikä heille oli kompastukseksi syntiin. Antaisinko minä heidän kysyä minulta neuvoa?</p>	<p>3. Sinä ihmisen poika, nämät miehet riippuvat sydämellänsä epäjumalissansa, ja pysyvät lujana väärytensä pahenuksessa: pitäisikö heidän ollenkaan minulta kysymän?</p>	<p>14:3 Sinä ihmisen poica/ nämät miehet rippuwat sydämilläns epäjumalisans/ ja pysywät lujana heidän wäärydens pahennuxes/ pitäisköst minun wastaman heitä/ cosca he minulda kysywät?</p>

<p>14:4 Sentähden puhuttele heitä ja sano heille: Näin sanoo Herra, Herra: Kuka ikinä israelilainen sulkee kivijumalansa sydämeensä ja asettaa kasvojensa eteen sen, mikä hänelle oli kompastukseksi syntiin, ja sitten menee profeetan tykö, hänelle minä, Herra, kyllä annan vastauksen - hänelle ja hänen monille kivijumalilleen,</p>	<p>4. Sentähden puhuttele heitä ja sano heille: näitä sanoo Herra, Herra: kuka ihminen Israelin huoneesta riippuu sydämellensä epäjumalissansa, ja pysyy lujana vääryytensä pahenuksessa, ja tulee prophetan tykö, niin tahdon minä Herra vastata häntä, niinkuin hän ansainnut on suurella epäjumalan palveluksellansa,</p>	<p>14:4 Sentähden puhuttele heitä/ ja sano heille: näitä sano HERra HERra: Cuca ihminen Israelin huonest rippu sydämelläns epäjumalisans/ ja pysy lujan hänen väärydens pahannuxes/ ja tule Prophetan tygö: nijn tahdon minä HERra wastata händä nijncuin hän ansainnut on hänen suurella epäjumalan palweluxellans.</p>
<p>14:5 ja tartun Israelin heimoa sydämeen, koska he ovat kääntyneet minusta pois kaikki tyynni seuraamalla kivijumaliansa.</p>	<p>5. Että Israelin huone pitää vietellyksi tuleman sydämissänsä: sentähden että he kaikki ovat minusta luopuneet epäjumalainsa kautta.</p>	<p>14:5 Että Israelin huone pitä wietellyxi tuleman sydämissäns: Sentähden että he caicki owat minust luopunet epäjumalan palweluxen cautta.</p>
<p>14:6 Sentähden sano Israelin heimolle: Näin sanoo Herra, Herra: Kääntykää, ja kääntykää pois kivijumalistanne ja kääntäkää kasvonne pois kaikista kauhistuksistanne.</p>	<p>6. Sentähden pitää sinun sanoman Israelin huoneelle: näitä sanoo Herra, Herra: kääntäkää itsenne ja luopukaat teidän epäjumalan palveluksestanne, ja kääntäkää teidän kasvonne kaikesta teidän kauhistuksestanne.</p>	<p>14:6 Sentähden pitä sinun sanoman Israelin huonelle: näitä sano HERra HERra: käändäkät idzen ja luopucat teidän epäjumalan palweluxestan/ ja käändäkät teidän caswon caikest teidän cauhistuxestan.</p>
<p>14:7 Sillä kuka ikinä israelilainen tai muukalainen, joka asuu Israelissa, luopuu minusta ja sulkee kivijumalansa sydämeensä ja asettaa kasvojensa eteen sen, mikä hänelle oli kompastukseksi syntiin, ja sitten menee profeetan tykö kysymään itsellensä neuvoa minulta, hänelle minä, Herra, itse annan vastauksen.</p>	<p>7. Sillä kuka ihminen Israelin huoneesta, taikka joku muukalainen, joka Israelissa asuu, luopuu minusta ja sydämellensä riippuu epäjumalissa, ja lujana pysyy epäjumalansa palveluksen pahenuksessa, ja tulee prophetan tykö kysymään minulta hänen kauttansa, hänelle minä Herra tahdon itse vastata.</p>	<p>14:7 Sillä cuca ihminen Israelin huonesta/ taicka jocu muucalainen joca Israelis asu/ luopu minust ja sydämelläns rippu epäjumalis/ ja lujana pysy hänen epäjumalans palweluxen pahennuxes/ ja tule Prophetan tygö kysymän minulda hänen cauttans/ hänelle minä HERra tahdon idze wastata.</p>
<p>14:8 Minä käännän kasvoni sitä miestä vastaan, teen hänet merkiksi ja sananlaskuksi ja hävitän hänet kansastani; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.</p>	<p>8. Ja tahdon asettaa minun kasvoni häntä vastaan, ja tehdä häntä autioksi, ihmeeksi ja sananlaskuksi, ja hävittää hänen minun kansastani: ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.</p>	<p>14:8 Ja tahdon asetta minun caswoni händä wastian/ ja tehdä händä autiaxi/ ihmexi ja sananlascuxi/ ja tahdon häwittää hänen minun Canssastani/ ja teidän pitä ymmärtämän/ että minä olen HERra.</p>
<p>14:9 Mutta jos profeetta antaa viekoitella itsensä ja sanoo sanan, niin minä, Herra, olen sen profeetan viekoitellut; ja minä ojennan käteni häntä vastaan ja hävitän hänet kansastani Israelista.</p>	<p>9. Mutta jos vietelty propheta jotakin saarnaa, hänen minä Herra annan vietellyksi tulla; ja tahdon ojentaa minun käteni hänen päällensä, ja hävittää hänen minun kansastani Israelista.</p>	<p>14:9 Mutta jos wieteldy Propheta jotakin saarna: hänen minä HERra annan wietellyxi tulla/ ja tahdon cocotta minun käteni hänen päällens/ ja häwittää hänen minun Canssastani Israelist.</p>

14:10 Heidän on kannettava syntinsä - niinkuin kysyjän synti, niin on profeetankin synti -	10. Ja niin heidän molempain pitää väärän tekonsa maksun saaman; niinkuin kysyjän väärä teko, niin pitää myös prophetan väärä teko oleman,	14:10 Ja nijn heidän molemmitten pitää heidän väärän tecons maxon saaman/ nijncuin kysyjän väärä teco/ nijn pitä myös Prophetan väärä teco oleman.
14:11 etteivät he, Israelin heimo, enää eksyisi minusta pois eivätkä enää saastuttaisi itseänsä kaikilla rikkomuksillaan, vaan olisivat minun kansani ja minä olisin heidän Jumalansa; sanoo Herra, Herra."	11. Ettei Israelin huone enään pidä erhettymän minua seuraamasta, ja ei enempi saastuttaman itsiänsä kaikissa ylitsekäymisissänsä; mutta heidän pitää oleman minun kansani, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa, sanoo Herra, Herra.	14:11 Ettei heidän enä pidä wiettelemän Israelin huonetta minun tygöni/ ja ei enämbi saastuttaman idziäns heidän caickinasis ylidzekäymisissäns/ mutta heidän pitä oleman minun Canssan/ ja minä tahdon olla heidän Jumalans/ sano HERra HERra.
14:12 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	12. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	14:12 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
14:13 "Ihmislapsi! Jos maa tekisi syntiä minua vastaan olemalla uskon ja minä ojentaisin sitä vastaan käteni ja murtaisn siltä leivän tuen ja lähettäisin siihen nälän ja hävittäisin siitä ihmiset ja eläimet,	13. Sinä ihmisen poika, kuin maakunta syntiä tekee minua vastaan, ja pyrkii edespäin synnissä, niin minä tahdon ojentaa minun käteni sen päälle, ja ottaa leivän aineen pois, ja lähettää nälän sinne, hukuttaakseni siellä sekä ihmiset että eläimet.	14:13 Sinä ihmisen poica/ cosca maacunda syndi teke minua wastan/ ja sijtte wielä häwäise minua/ nijn minä tahdon ojenda minun käteni sen päälle ja otta leiwän ainen pois/ja lähettä näljän sinne/ hucuttaxeni siellä sekä ihmiset että eläimet.
14:14 ja sen keskellä olisivat nämä kolme miestä: Nooa, Daniel ja Job, niin oman henkensä he vanhurskaudellaan pelastaisivat; sanoo Herra, Herra.	14. Ja jos vielä ne kolme miestä, Noa, Daniel ja Job siellä olisivat, niin he ainoastaan pelastaisivat sielunsa vanhurskaudellansa, sanoo Herra, Herra.	14:14 Ja jos wielä ne colme miestä Noah/ Daniel ja Hiob siellä olisit: nijn he ainoastans pelastawat heidän sielunsa heidän wanhurscaudellans/ sano HERra HERra.
14:15 Jos minä antaisin pahain petoeläinten käydä halki maan ja ne riistäisivät siltä lapset ja se tulisi autioksi, niin ettei kukaan siellä kulkisi petoeläinten tähden,	15. Ja jos minä antaisin tulle pahat pedot maakuntaan, jotka sen tekisivät lapsettomaksi ja hävittäisivät, niin ettei yksikään siellä taitaisi vaeltaa petoin tähden;	14:15 JA jos minä andaisin tulla pahat pedot maacundaan/ jotca Canssan ajaisit pois ja häwitäisit/ nijn ettei yxikän siellä taidais waelda petoin tähden/
14:16 niin nämä kolme miestä, jos olisivat sen keskellä, eivät voisi - niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra - pelastaa poikiansa eikä tyttäriänsä; ainoastaan he itse pelastuisivat, mutta maa tulisi autioksi.	16. Ja nämä kolme miestä olisivat siellä, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, ei pitäisi heidän taitaman vapahtaa poikia eikä tyttäriä; vaan ainoastaan itse vapahdettaman, ja maa autioksi tuleman.	ja nämät colme miestä olisit siellä: 14:16 Nijn totta cuin minä elän/ sano HERra HERra: ei pidä heidän taitaman wapahta eikä poikia eikä tyttäritä: waan ainoastans idzens/ ja maan pitä autiaksi tuleman.

14:17 Taikka jos minä antaisin miekan tulla tämän maan yli ja sanoisin: 'Miekka, käy halki maan!' ja hävittäisin siitä ihmiset ja eläimet,	17. Taikka jos minä antaisin tulla miekan sen maan päälle, ja sanoisin: miekka, käy maan lävitse, ja niin tulisivat sekä ihmiset että eläimet hävitetyksi;	14:17 TAicka jos minä annaisin tulla miecan sen maan päälle/ ja sanoisin: miecka/ käy maan läpidzen/ ja nijn tulisit sekä Canssa että eläimet häwitetyxi/
14:18 ja sen keskellä olisivat nämä kolme miestä, eivät he voisi - niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra - pelastaa poikiansa eikä tyttäriänsä, vaan ainoastaan he itse pelastuisivat.	18. Ja ne kolme miestä olisivat siellä, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, ei heidän pitäisi taitaman pelastaa poikia eli tyttäriä, vaan ainoastaan he itse tulisivat vapahdetuiksi.	ja ne colme miestä olisit siellä. 14:18 Nijn totta cuin minä elän/ sano HERra HERra: ei heidän pidäis taitaman pelasta poikia eli tyttäritä/ waan ainoastans he tulisit wapadetuxi.
14:19 Taikka, jos minä lähettäisin ruton tähän maahan ja vuodattaisin vihani sen ylitse verenä, niin että hävittäisin siitä ihmiset ja eläimet,	19. Taikka jos minä lähettäisin ruton siihen maakuntaan, ja vuodattaisin minun vihani sen päälle verellä, hävittämään sieltä ihmisiä ja eläimiä;	14:19 TAicka jos minä lahetäisin ruton maacundaan/ ja wuodataisin hirmuisudeni sen päälle/ werellä häwittämän sieldä ihmisiä Canssa ja eläimitä.
14:20 ja Nooa ja Daniel ja Job olisivat sen keskellä, eivät he voisi - niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra - pelastaa poikaansa eikä tyttärensä; vain itse he vanhurskaudellaan pelastaisivat henkensä.	20. Ja Noa, Daniel ja Job olisivat siellä, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, ei heidän pitäisi taitaman auttaa poikia eli tyttäriä, vaan ainoasti vanhurskaudellansa pelastamaan omia sielujansa.	14:20 Ja Noah/ Daniel ja Hiob olisit siellä: nijn totta cuin minä elän sano HERra HERra/ ei heidän pidäis heidän wanhurscaudellans taitaman autta poikia eli tyttäritä/ waan ainoastans omia sielujans.
14:21 Mutta näin sanoo Herra, Herra: Mitä sitten, kun minä lähetän Jerusalemin yli neljä kovaa tuomiotani: miekan, nälän, pahat petoeläimet ja ruton hävittämään siitä ihmiset ja eläimet!	21. Sillä näin sanoo Herra, Herra: kuin minä lähetän ne neljä minun pahaan rangaistustani, miekan, nälän ja pahat pedot, ja ruton Jerusalemiin, hävittämään siellä sekä ihmiset että eläimet;	14:21 Sillä näin sano HERra HERra: jos minä lahetäisin ne neljä minun paha rangaistustan/ cuin on: miecka/ nälkä ja pahat pedot/ ja rutto/ Jerusalemijn/ häwittämän siellä sekä ihmiset että eläimet.
14:22 Mutta katso, sinne on jäävä jäljelle pelastuneita, poikia ja tyttäriä, jotka viedään pois. Katso, ne tulevat teidän luoksenne, ja te näette heidän vaelluksensa ja tekonsa ja tulette lohdutetuiksi siitä onnettomuudesta, jonka minä olen tuottanut Jerusalemille, kaikesta, minkä olen sille tuottanut.	22. Ja katsos, niin pitää muutamia sinne jätetyitä kirvoitettaman, poikia ja tyttäriä; ja katso, heidän pitää tuleman tänne teidän tykönnö, että teidän pitää näkemän, kuinka heidän käy, ja lohduttaman teitä sen onnettomuuden tähden, jonka minä Jerusalemille olen antanut tulla, ja kaikkein muiden tähden, jotka minä olen antanut tulla heidän päällensä.	14:22 Cadzos/ nijn pitä muutamita sinne jätetyitä kirwotettaman/ jotca poikia ja tyttäritä sieldä johdattaman pitä/ ja tuleman tänne teidän tygön/ että teidän pitä näkemän cuinga heidän käy/ ja lohduttaman teitä sen onnettomuden tähden/ jonga minä Jerusalemille olen andanut tulla/ ja caickein muiden tähden/ cuin minä olen andanut tulla heidän päällens.

14:23 He lohduttavat teitä, kun näette heidän vaelluksensa ja tekonsa. Ja te tulette tietämään, etten minä syyttä ole tehnyt sitä kaikkea, minkä olen sille tehnyt; sanoo Herra, Herra."	23. He pitää oleman teidän lohdutukseenne, kuin te saatte nähdä, kuinka heidän käy, ja taidatte ymmärtää, etten minä ilman syyttä tehnyt ole kaikkia, mitä minä siellä tehnyt olen, sanoo Herra, Herra.	14:23 He pitää oleman teidän lohdutuxen/ cosca te saatte nähdä cuinga heidän käy/ ja taidat ymmärtä/ etten minä ilman syytä tehnyt ole/ mitä minä siellä tehnyt olen/ sano HERra HERra.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu
15:1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	15:1 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
15:2 "Ihmislapsi, mikä parempi on viinipuu kuin kaikki muut puut, tuo köynnös, joka on metsän puitten seassa?	2. Sinä ihmisen poika, mitä on viinapuu parempi muita puita, eli viinapuun oksa parempi metsäpuita?	15:2 Sinä ihmisen poica/ mitä on wijnapuu parembi muita puita/ eli wijnapuun oxa parembi medzän puita?
15:3 Otetaanko siitä puuta, josta tehdään tarviskalu? Otetaanko siitä vaarnaakaan, johon ripustetaan kaikkea tavaraa?	3. Otetaanko siitä puu tehtää jotain työtä? taikka tehdäänkö niistä koukku, johonka jotakin ripustetaan?	15:3 Otetango ne ja tehdängö nijstä mitän? taicka tehdängö nijstä coucku/ johonga jotakin ripustetan?
15:4 Katso, se annetaan tulen kulutettavaksi. Sen molemmat päät on tuli kuluttanut, ja sen keskus on kärventynyt - kelpaako se tarviskaluksi?	4. Katso, se heitetään tuleen kulutettavaksi, niin että tuli molemmat päät kuluttaa, ja hänen keskipaikkansa palaa: mihinkä se nyt pitäis kelpaaman, kelvanneeko se mihinkään?	15:4 Cadzos/ se heitetän tuleen culutetta/ nijn että tuli molemmat päät culutta/ ja hänen keskipaickans pala/ mihingä se nyt pidäis kelpaman/ kelwanneco se mihingän?
15:5 Katso, silloinkaan, kun se eheä oli, ei siitä voinut tarviskalua tehdä, saati sitten, kun tuli on sen kuluttanut ja se on kärventynyt - silloinko siitä tehtäisiin tarviskalu?	5. Katso, kuin se vielä kokonainen oli, ei siitä silloinkaan taidettu mitään tehdä: kuinka paljon vähemmin taidetaan tästälähin siltä jotakin tehdä, kuin tuli sen kuluttanut ja polttanut on?	15:5 Cadzos/ cosca se wielä coconans oli/ ei sijtä silloingan taittu mitän tehdä/ cuinga paljon vähemmin taitan tästälähin sijtä tehtä/ cosca tuli sen culuttanut ja polttanut on?
15:6 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Niinkuin metsän puitten seassa käy viinipuulle, jonka minä olen antanut tulen kulutettavaksi, niin minä annan käydä myös Jerusalemin asukkaille.	6. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: niinkuin minä annan viinapuun oksat tulella poltettaa metsäpuiden kanssa, niin pitää myös minun tekemän Jerusalemin asuvaisille.	15:6 Sentähden sano HERra HERra: nijncuin minä annan wijnapuun oxat tulella poldetta muiden puiden cansa/ nijn pitä myös minun tekemän Jerusalemin asuwaisille.
15:7 Minä käännän kasvoni heitä vastaan: tulesta he ovat päässeet, mutta tuli heidät kuluttaa; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra, kun minä käännän kasvoni heitä vastaan.	7. Ja tahdon asettaa minun kasvoni heitä vastaan, ettei heidän pidä välttämän tulta; mutta tulen pitää heitä polttaman. Ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, kuin minä asetan kasvoni heitä vastaan.	15:7 Ja minun pitä asettaman minun caswoni heitä wastan/ ettei heidän pidä wälttämän tulta: mutta tulen pitää heitä polttaman. 15:8 Ja teidän pitä ymmärtämän/ että minä olen HERra/ cosca minä asetan caswoni heitä wastan/

15:8 Ja minä teen maan autioks, koska he ovat olleet uskottomat; sanoo Herra, Herra."	8. Ja teen maakunnan kylmille, että he ovat pilkanneet minua, sanoo Herra, Herra.	ja teen maacunnan kylmille: että he owat pilcannet minua/ sano HERra HERra.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu
16:1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	16:1 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
16:2 "Ihmislapsi, ilmoita Jerusalemille sen kauhistukset	2. Sinä ihmisen poika, ilmoita Jerusalemille hänen kauhistuksensa!	16:2 Sinä ihmisen poica/ ilmoita Jerusalemin Caupungille hänen cauhistuxens/ ja sano:
16:3 ja sano: Näin sanoo Jerusalemille Herra, Herra: Sinun sukusi ja syntysi on kanaanilaisten maasta; isäsi oli amorilainen ja äitisi heetiläinen.	3. Ja sano: sinun suku ja syntys on Kanaanealaisten maalta, sinun isäs Amorilaisista ja sinun äitis Hetiläisistä.	16:3 Näitä sano HERRa HERra Jerusalemille: sinun sucus ja syndys on Cananerein maalda/ sinun Isäs Amorrereistä/ ja sinun äitis Hethereistä.
16:4 Ja näin oli sinun syntymäsi: sinä päivänä, jona synnyit, sinulta ei leikattu napanuoraa, sinua ei pesty vedellä, että olisit puhdistunut, sinua ei hierottu suolalla eikä sinua kääritty kapaloihin.	4. Sinun suku ei ole sinulta napaa leikanneet, kuin synnyit, ei ole sinua myös saunoitettu vedellä, että olisit puhtaaksi tullut, eikä suolalla tahottu, eikä kapaloihin kääritty.	16:4 Sinun sucus ei ole sinulda napa leicannet coscas synnyit/ nijn et sinä myös saunoitettu wedellä/ että olisit puhtaxi tullut/ eikä suolalla tahwottu/ eikä capaloihin kääritty.
16:5 Ei kenkään sinua säälinyt, niin että olisi tehnyt sinulle mitään tällaista ja armahtanut sinua, vaan sinut pantiin heitteille kedolle: niin halpana pidettiin sinun henkesi sinä päivänä, jona synnyit.	5. Sillä ei kenkään sinua surkutellut, että hän olis armahtanut sinua, ja osoittanut sinulle yhdenkin näistä, mutta sinä heitettiin kedolle, niin ylönkatsottu oli sinun sielus, kuin synnyit.	16:5 Sillä ei kengän sinua surcutellut/ että hän olis armahtanut sinua/ ja osottanut sinulle jotain näistä cappaleista. mutta sinä heitettin kedolle/ nijn ylöncaadzottu oli sinun sielus coscas synnyit.
16:6 Mutta minä kuljin ohitsesi ja näin sinut, kun sätkyttelit verissäsi. Ja minä sanoin sinulle, kun olit siinä verissäsi: 'Sinun pitää elämän' - niin sanoin minä sinulle, kun olit siinä verissäsi: 'Sinun pitää elämän,	6. Mutta minä kävin sinun ohitses, ja näin sinun veressäs makaavan, ja sanoin sinulle: sinun pitää elämän, kuin sinä niin sinun veressäs makasit; totta sinulle sanoin minä, kuin niin veressäs makasit: sinun pitää elämän.	16:6 MUTta minä käwin sinun ohidzes/ ja näin sinun weresäs macawan/ ja sanoin sinulle: sinun pitä elämän/ cosca sinä nijn sinun weresäs macaisit/ totta sinulle sanoin minä/ coscas nijn weresäs macaisit: sinun pitä elämän.
16:7 minä teen sinut kymmentuhansiksi kuin pellon laihon.' Sitten sinä vartuit, tulit isoksi ja ehdit kauneimpaan kukoistukseesi, rintasi paisuivat, ja hiuksesi kasvoivat; mutta vielä sinä olit alaston ja paljas.	7. Ja minä olen enentänyt sinun moneksi tuhanneksi ja antanut sinun suureksi tulla, niinkuin hedelmän maan päällä, ja sinä olit kasvanut isoksi ja aivan kauniiksi tullut, sinun nisäs olivat kasvaneet, ja sinä olit saanut kauniit pitkät hiukset, mutta sinä olit vielä alaston ja kaino.	16:7 Ja minä olen caswattanut sinun ja andanut sinun isoixi tulla/ nijncuin hedelmän maan päällä/ ja olit caswanut isoixi ja caunixi tullut/ sinun nisäs olit caswanet/ ja sinä olit saanut caunit pitkät hiuxet: mutta sinä olit wielä nyt alaston ja caino.

16:8 Niin minä kuljin ohitsesi ja näin sinut, ja katso, sinun aikasi oli lemmen aika. Ja minä levitin liepeeni sinun ylitsesi ja peitin häpysi. Ja minä vannoin sinulle ja menin liittoon sinun kanssasi, sanoo Herra, Herra; ja sinä tulit minun omakseni.	8. Ja minä kävin ohitses ja katsoin päälles, ja katso, sinä olit täysikasvuinen, niin minä hajoitin hameeni liepeen sinun ylitses, ja peitin sinun häpiäs; ja minä vannoin sinulle, ja annoin itseni liittoon sinun kanssas, sanoo Herra, Herra, että sinun piti minun oleman.	16:8 Ja minä käwin ohidzes ja cadzoin päälles/ ja cadzo/ sinä olit täysicaswoinen/ nijn minä hajotin hameni liepen sinun ylidzes/ ja peitin sinun häpiäs/ ja minä kihlaisin sinun/ ja annoin idzeni lijtton sinun cansas/ sano HERra HERra/ että sinun piti minun oleman.
16:9 Minä pesin sinut vedellä, huuhtelin sinut verestäsi ja voitelin sinut öljyllä.	9. Ja pesin sinun vedellä, ja virutin sinun verestäs, ja voitelin sinun öljyllä.	16:9 Ja minä pesin sinun wedellä/ ja wirutin sinun werestäs/ ja voitelin sinun Balsamilla.
16:10 Minä puetin sinut kirjaeltuihin vaatteisiin, kengitsin sinut sireeninnahkakenkiin, sidoin päähäsi hienopellavaisen siteen ja hunnutin sinut silkillä.	10. Ja vaatetin sinun neulotuilla vaatteilla, ja kengitin sinun Tekasjimin nahalla, ja annoin sinulle kalliit liinavaatteet, puetin sinun silkkiin.	16:10 Ja vaatetin sinun neulotuilla vaatteilla/ ja caunist sinun kengitin/ ja annoin sinulle caunit lijnawaattet ja puetin sinun silckijn.
16:11 Minä koristin sinut koruilla, panin rannerenkaat käsiisi ja käädyt kaulaasi,	11. Ja kaunistin sinun kaunistuksella, ja panin käsirenkaat sinun kätees ja käädyt sinun kaulaas.	16:11 Ja caunistin sinun caunistuxella/ ja panin käsirengat sinun kätees/ ja käädyt sinun caulaas/
16:12 panin nenärenkaan nenääsi, korvarenkaat korviisi ja päähäsi kauniin kruunun.	12. Ja annoin otsalehden sinun otsaas, ja korvarenkaat korviis ja kunnian kruunun päähäs.	16:12 Ja annoin odzaladin sinun odzaas/ ja corwarengat corwijs/ ja caunin Cruunun päähäs.
16:13 Niin koristettiin sinut kullalla ja hopealla, sinun pukusi oli hienoa pellavaa, silkkiä ja kirjaeltua vaatetta, ja sinä sait syödä lestyjä jauhoja, hunajata ja öljyä. Sinusta tuli ylenmäärin kaunis, ja sinä kelpasit kuninkaalliseen arvoon.	13. Niin sinä kaunistettiin kullalla ja hopialla, ja vaatetettiin kalliilla liinavaatteella, silkillä ja neulotulla työllä; sinä söit myös sämpyläleipää, hunajaa ja öljyä; ja olit ylenpaljon kaunistettu, ja sait valtakunnan.	16:13 Nijn sinä caunistettin cullalla ja hopialla/ ja vaatetettin parhalla lijnawaattella/ silkillä ja neulotulla työllä/ sinä söit myös sämbyläleipä/ hunajata ja öljy/ ja olit sangen caunis/ ja sait waldacunnan.
16:14 Ja sinun maineesi kulki pakanakansoihin kauneutesi tähden, sillä se oli täydellinen niiden kaunistusten takia, jotka minä sinun yllesi panin; sanoo Herra, Herra.	14. Ja sinun nimes kuului kauvas pakanain seassa sinun kauneutes tähden, joka juuri täydellinen oli, senkaltaisten kaunistusten kautta, jotka minä olin pannut päälles, sanoo Herra, Herra.	16:14 Ja sinun sanomas cuului cauwas pacanain seas/ sinun cauniudes tähden/ joca juuri täydellinen oli/ sencaltaisten caunistusten cautta/ jotca minä olin pannut päälles/ sano HERra HERra.
16:15 Mutta sinä luotit kauneuteesi ja harjoitit haureutta maineesi nojalla ja vuodatit haureuttasi jokaiselle ohikulkijalle: 'Saakoon tuokin!'	15. Mutta sinä uskalsit kauneutees; ja ettäsin ylistetty olit, teit sinä huorin, niin että sinä itses teit yhteiseksi jokaiselle, jotka kävivät ohitses, ja teit hänen tahtonsa.	16:15 MUTta sinä uscalsit sinun cauniutees/ ja ettäsin nijn ylistetty olit/ teit sinä huorin/ nijn että sinä idzes teit yhteisexi/ jocaidzelle jotca käwit ohidzes/ ja teit hänen tahtons.

16:16 Sinä otit vaatteitasi ja teit itsellesi kirjavia uhrikukkuloita ja harjoitit haureutta niiden päällä - moista ei ole tapahtunut eikä ole tapahtuva -.	16. Ja otit sinun vaatteistas, ja teit siitä kirjavat alttarit itselles, ja teit huoruuttas niiden päällä; joka ei ikänä tapahtunut ole, eikä pidä tapahtuman.	16:16 Sinä otit sinun waatteistas/ ja teit sijtä kirjawan Altarin idzelles/ ja teit huoruttas sen päällä/ joca ei ikänäs tapahtunut ole/ eikä pidä tapahtuman.
16:17 Sinä otit korukalujasi, minun kultaani ja hopeatani, jota minä olin sinulle antanut, ja teit itsellesi miehenkuvia ja harjoitit haureutta niiden kanssa.	17. Ja otit sinun kunniakaluistas, jotka minä sinulle minun kullastani ja hopiastani antanut olin, ja teit niistä miehen kuvat itselles, ja teit huorin niiden kanssa.	16:17 Ja sinä otit sinun caunista calustas/ jotca minä sinulle minun cullastani ja hopiastani andanut olin/ ja teit sijtä miehen cuwat idzelles/ ja teit huorin nijden cansa.
16:18 Sinä otit kirjaeltuja vaatteitasi ja verhosit ne niillä; ja minun öljyni ja suitsukkeeni sinä panit niiden eteen.	18. Ja otit neulotut vaattees ja peitit ne niillä, ja minun öljyni ja suitsutukseni asetit sinä heidän eteensä.	16:18 Ja otit neulotut waattes ja peitit ne sillä/ ja minun öljyni ja suidzutuxeni asetit sinä heidän eteens.
16:19 Ruokani, jota minä sinulle annoin - minähän syötin sinua lestyillä jauhoilla, öljyllä ja hunajalla - sinä panit niiden eteen suloiseksi tuoksuksi. Näin tapahtui, sanoo Herra, Herra.	19. Ruokani, jonka minä annoin syödäkses, sämpylöitä, öljyä ja hunajaa, asetit sinä heidän eteensä makiaksi hajuksi; ja niin se oli, sanoo Herra, Herra.	16:19 Ruocani jonga minä annoin syödäxes/ sämbylöitä/ oljyä ja hunajata asetit sinä heidän eteens makiaxi hajuxi. 16:20 Sijhen se joutui/ sano HERra HERra/
16:20 Sinä otit poikasi ja tyttäresi, jotka olit minulle synnyttänyt, ja teurastit heidät niiden syödä. Eikö riittänyt sinulle haureutesi,	20. Ja sinä otit poikas ja tyttäres, jotka minulle synnyttänyt olit, ja uhrasit ne heille syötää; luuletkos niin halvaksi huoruutes?	ettäs otit poicas ja tyttäres/ jotcas minulle synnyttänyt olit/ ja uhrasit ne heille syötä. 16:21 Luuletkos nijn halvaxi sinun huorudes?
16:21 kun vielä teurastit minun poikani ja annoit heidät poltettaviksi uhrina niille?	21. Ja sinä teuraaksi teit minun lapseni, ja annoit polttaa heitä heidän edessänsä.	ettäs teuraxi teet minun lapseni/ ja annat heitä poldetta heidän edesäns.
16:22 Ja kaikkien kauhistustesi ja haureutesi ohessa sinä et muistanut nuoruutesi päiviä, jolloin olit alaston ja paljas ja sätkyttelit verissäsi.	22. Et kuitenkaan sinä ole kaikessa kauhistuksessa ja huoruudessa koskaan ajatellut nuoruutes aikaa, kuinka paljas ja alaston sinä olit, ja makasit veressäs.	16:22 Et cuitengan sinä ole caikes sinun cauhistuxesas ja huorudesas coscan ajatellut nuorudes aica/ cuinga paljas ja alaston sinä olit/ ja macasit weresäs.
16:23 Ja kaiken muun pahuutesi lisäksi - voi, voi sinua! sanoo Herra, Herra -	23. Joka tapahtui kaiken sinun pahuutes jälkeen. Voi! voi sinuas! sanoo Herra, Herra.	16:23 Ylidzen caickein näiden sinun pahudes (woi woi sinuas) sano HERra HERra:
16:24 sinä rakensit itsellesi korokkeita ja teit itsellesi kumpuja kaikille toreille;	24. Sinä rakensit itselles korkeudet, ja teit sinulles kukkulat kaikille kaduille.	16:24 Rakensit sinä idzelles corkeuxet/ ja teit sinulles cuckulat caikille catuille.
16:25 kaikkiin kadunkulmiin sinä rakensit kumpujasi ja häpäisit kauneutesi, levitit sääresi jokaiselle ohikulkijalle ja yhä lisäsit haureuttasi.	25. Ja kaikkein teiden suihin rakensit sinä kukkulas, ja teit sinun kauneutes kauhistukseksi; sinä hajoitit jalkas jokaiselle, joka kävi siitä ohitse, ja teit suurta salavuoteutta.	16:25 Ja caickein teiden suihin rakensit sinä cuckulas/ ja teit sinun cauniudes cauhistuxexi/ sinä hajotit jalcas jocaidzelle jotca käwit sijtä ohidzen/ ja teit suurta salavuoteutta.

16:26 Sinä harjoitit haureutta naapuriesi, Egyptin suurijäsenisten poikain, kanssa ja yhä lisäsit haureuttasi ja niin vihoitit minut.	26. Ensin sinä teit salavuoteutta lähimmäistes Egyptin lasten kanssa, joilla suuri liha oli, ja teit suurta salavuoteutta kehoittaakses minua.	16:26 Ensin sinä teit salavuoteutta lähimmäises Egyptin lasten cansa/ joilla suuri liha oli/ ja teit suurta salavuoteutta/ kehoittaxes minua.
16:27 Ja katso, minä ojensin käteni sinua vastaan ja vähensin sinun määräosasi ja jätin sinut vihollistes, filistealaisten tyttärien, raivon valtaan, jotka häpesivät sinun iljettävää vaellustasi.	27. Ja katso, minä ojensin käteni sinua vastaan ja hillitsin senkaltaisen tapas, ja hylkäsin sinun vihollistes Philistealaisten tyttärien tahtoon, jotka häpesivät sinun häpeemätöntä työtäs.	16:27 Mutta minä ojensin käteni sinua wastan/ ja hillidzin sencaltaisen tapas/ ja hyljäisin sinun/ sinun wihollistes Philisterein tyttärillen tahtoon/ jotca häpeisit sinun häpemätöindä työtäs.
16:28 Sitten sinä harjoitit haureutta Assurin poikain kanssa, koska et voinut saada kyllääsi; ja vaikka harjoitit haureutta heidän kanssansa, et sittenkään kyllääsi saanut.	28. Sitte sinä teit huoruutta Assurin lasten kanssa, ja et taitanut heistä kyllääs saada; ja kuin sinä olit tehnyt huoruutta heidän kanssansa, ja et taitanut heistä kyllääntyä;	16:28 Sijtte sinä teit huorutta Assurin lasten cansa/ ja et tainnut heistä kylläs saada/ ja cosca sinä olit tehnyt huorutta heidän cansans/ ja et tainnut heistä kylländyä.
16:29 Sitten sinä yhä enensit haureuttasi kauppiasten maahan päin, Kaldeaan, mutta et siitäkään saanut kyllääsi.	29. Enensit sinä vielä sitte sinun huoruuttas Kanaanin maalla, Kaldeaan asti, ja et sinä vielä sittenkään taitanut silläkään kyllääntyä.	16:29 Enänsit sinä vielä sijtte sinun huoruuttas Canaan maalla Chaldeasta asti/ nijn et vielä sijttekän tainnut sinä silläkän kylländyä:
16:30 Kuinka himosta hiukeava olikaan sinun sydämesi, sanoo Herra, Herra, kun teit tämän kaiken, niinkuin tekee itse pääportto;	30. Kuinka siis minun pitäis ympärileikkaaman sinun sydämes, sanoo Herra, Herra: ettäs senkaltaisen julkihuoran töitä teet?	16:30 Cuingast sijs minun pitäis ymbärinsleickaman sinun sydämes? sano HERra HERra/ ettäs sencaltaisen julki huoran töitä teet/
16:31 kun rakensit korokkeesi kaikkiin kadunkulmiin ja teit kumpusi kaikille toreille! Mutta siinä sinä olit erilainen kuin muut porttot, että halveksuit porttonpalkkaa -	31. Siinä, ettäs niin rakennat korkeutes joka tien suuhun, ja teet kukkulas kaikille kaduille, ja et ole niinkuin muu portto, joka rahalla ostettaman pitää,	sen cansa ettäs nijn rakennat corkeuxes joca tien suihin/ ja teet cuckulas caikille catuille. 16:31 SItälikin/ et sinä ollut nijncuin muu portto/ joca rahalla ostettaman pitä.
16:32 avionrikkoja-vaimo, joka miehensä sijaan ottaa vieraita!	32. Taikka niinkuin joku huorivaimo, joka miehensä siaan laskee toisen.	16:32 Taicka nijncuin jocu huoriwaimo joca miehens siaan laske toisen.
16:33 Kaikille muille portoille annetaan lahja, mutta sinä annoit porttonlahjojasi kaikille rakastajillesi ja haureudessasi lahjoit heitä tulemaan luoksesi joka taholta.	33. Kaikille portoille annetaan lahjoja; mutta sinä annat kaikille sinun värtämiehilles palkan, ja lahjoitat heitä, että heidän joka paikasta sinun tykö tuleman pitäis, huoruutta tekemään sinun kanssas.	16:33 Sillä caikille muille portoille annetan raha/ mutta sinä annat caikille sinun wärtämiehilles raha/ ja lahjoitat heitä/ että heidän jocapaicas sinun tygös tuleman pitäis huorutta tekemän sinun cansas.

<p>16:34 Sinun oli haureudessasi laita päinvastoin kuin muitten naisten: sinun perässäsi ei juostu haureuteen, ja sinä maksoit portonpalkkaa, mutta sinulle portonpalkkaa ei maksettu; näin se oli päinvastoin.</p>	<p>34. Ja löydetään sinun tykönäs sinun huotuudessas juuri vastoin sitä mikä tapa on muiden vaimoin kanssa, ettei sinun perässäs juosta; ja että sinä palkan annat, ja ei sinulle palkkaa anneta, niin sinä teet juuri vastahakoisin.</p>	<p>16:34 Ja löytän sinus/ sinun huorudesas juuri wastoin sitä cuin tapa on muiden vaimoin cansa: ettei sinun peräs juosta: mutta sinä myös rahakin annat/ ja ei sinulle yhtäkän raha anneta/ ja näin sinä teet juuri wastahacoisin.</p>
<p>16:35 Sentähden, sinä portto, kuule Herran sana:</p>	<p>35. Sentähden sinä portto, kuule Herran sanaa:</p>	<p>16:35 SENTähden sinä portto cuule HERran sana: näitä sano HERra HERra:</p>
<p>16:36 Näin sanoo Herra, Herra: Koska olet antanut riettautesi vuotaa ja olet paljastanut häpysi haureudessasi kaikille rakastajillesi ja kaikille kauhistaville kivijumalillesi, sekä lastesi veren tähden, jonka olet niille antanut,</p>	<p>36. Näin sanoo Herra, Herra: ettäs niin mielelläs annat rahaa, ja julistat häpiäs huoruutes kautta värtämiehelles ja kaiken sinun kauhistukses epäjumalain kanssa, ja vuodatat lastes veren, jonkas heille uhraat;</p>	<p>16:36 Ettäs nijn mielelläs annat raha/ ja julistat sinun häpiäs huorudes cautta/ värtämiehilles/ ja caiken sinun cauhistuxes epäjumalita wastan/ ja wuodatat lastes weren/ jongas heille uhtrat:</p>
<p>16:37 sentähden, katso, minä kokoan kaikki sinun rakastajasi, jotka olivat sinulle mieleen, kaikki, joita sinä rakastit, ja kaikki, joihin kyllästyit, ne minä kokoan sinua vastaan joka taholta ja paljastan heille sinun häpysi, niin että he näkevät koko häpysi.</p>	<p>37. Sentähden, katso, minä tahdon koota kaikki sinun värtämiehes, joiden kanssa sinä olet hekumassa elänyt, ynnä kaikkein niiden kanssa, joita ystävinäs pidät, ja joita vihaat; ja minä tahdon ne koota sinua vastaan joka taholta, ja julistaa sinun häpiäs, että heidän kaikki sinun häpiäs näkemän pitää.</p>	<p>16:37 Sentähden cadzo/ minä tahdon coota caicki sinun wadzaweljes joiden cansa sinä olet hecumas elänyt/ ynnä caickein nijden cansa jotcas ystäwänäs pidät/ sinun wihamiehexas/ ja minä tahdon ne molemmat coota sinua wastan jocapaicas/ ja tahdon julista sinun häpiäs/ että heidän caicki sinun häpiäs näkemän pitä.</p>
<p>16:38 Minä tuomitsen sinut sen mukaan, mitä on säädetty avionrikkoja- ja verenvuodattaja-naisista, ja annan vihassa ja kiivaudessa sinun veresi vuotaa.</p>	<p>38. Ja minä annan käydä huoran ja verenvuodattajan oikeuden sinun ylitses, ja annan vuodattaa sinun veres julmuudella ja kiivaudella.</p>	<p>16:38 Ja minä annan käydä huoran ja werenwuodattajan oikeuden sinun ylidzes/ ja tahdon wuodatta sinun weres julmudella ja kijwaudella.</p>
<p>16:39 Ja minä annan sinut heidän käsiinsä, ja he hajottavat sinun korokkeesi, kukistavat sinun kumpusi, raastavat sinulta vaatteesi, ottavat korukalusi ja jättävät sinut alastomaksi ja paljaaksi.</p>	<p>39. Ja minä annan sinut heidän käsiinsä, että heidän pitää särkemän sinun korkeutes, ja kukistaman sinun kukkulas, ja riisuman sinun vaattees, ja ottaman sinulta pois sinun kunniakappalees, ja antaman istua sinun alasti ja paljaana.</p>	<p>16:39 Ja tahdon sinun anda heidän käsijns/ että heidän pitä särkemän sinun corkeuxes/ ja cukistaman sinun cuckulas/ ja rijsuman sinun waattes/ ja ottaman sinulda pois sinun caunit cappales/ ja andaman istua sinun alasti ja paljasna.</p>
<p>16:40 He nostattavat kansanjoukon sinua vastaan, ja ne kivittävät sinut, hakkaavat sinut maahan miekoillansa,</p>	<p>40. Ja heidän pitää antaman tulla sinun vastaas suuren väkijoukon, jotka pitää sinua kivittämän kuoliaaksi ja hakkaaman miekoillansa rikki;</p>	<p>16:40 Ja heidän pitä andaman tulla sinun wastas suuren wäkijoucon/ jotca pitä sinua kiwittämän ja hackaman miecallans ricki:</p>

16:41 polttavat tulella sinun talosi ja panevat sinussa toimeen tuomiot paljosten naisten silmäin edessä. Minä teen lopun sinun porttona-olostasi, etkä sinä enää sitten portonpalkkoja maksa.	41. Ja tulella polttaman sinun huonees, ja näyttämän sinulle sinun oikeutes monen vaimon silmäin edessä; ja minä tahdon tehdä lopun sinun huoruudelles, ettei sinun enään pidä antaman rahaa.	16:41 Ja tulella polttaman sinun huones/ ja näyttä sinulle sinun oikeudes monen vaimon silmäin edes/ ja minä tahdon tehdä lopun sinun huorudes cansa/ ettei sinun sillen pidä andaman raha.
16:42 Niin minä tyydytän vihani sinussa, niin että minun kiivauteni sinusta väistyy, ja minä tyynnyn enkä enää ole vihastunut.	42. Ja kuin minä olen antanut minun vihani levätä sinun päälläs, niin pitää minun kiivauteni sinusta luopuman, että minä mahtaisin olla levossa, ja en enään vihastua.	16:42 Ja tahdon sammutta minun wihani sinuun/ ja täyttä minun kijwauteni sinuun/ että minä mahdaisin tytyä/ ja en tarwidzis enä wihastua:
16:43 Koska et muistanut nuoruutesi päiviä, vaan ärsytit minut kaikilla näillä, niin katso: minäkin annan sinun vaelluksesi tulla oman pääsi päälle, sanoo Herra, Herra. Etkö sinä tehnyt näitä iljetyksiä kaikkien kauhistustes lisäksi?	43. Ettes muistanut nuoruutes aikaa, vaan kehoitit minua näillä kaikilla, sentähden tahdon minä myös panna kaikki sinun menos sinun pääs päälle, sanoo Herra, Herra, ettes tekisi sitä pahaa kaikkein sinun kauhistustes kanssa.	Ettes muistanut nuorudes aica: waan kehoitit minua näillä caikilla. 16:43 Sentähden tahdon minä panna myös caicki sinun työs sinun pääs päälle/ sano HERra HERra: Ettes tekis sitä paha caickein sinun cauhistustes cansa.
16:44 Katso, jokainen, joka sananlaskuja lausuu, on lausuva sinusta: 'Tytär tulee äitiinsä.'	44. Katso, kaikki jotka itsiänsä sananlaskussa harjoittavat, ne pitää tämän sananlaskun sinusta sanoman: tytär on niinkuin äitikin.	16:44 CADzos/ caicki jotca idzens sananlascus harjoittawat/ ne pitä tämän sananlascun sinusta sanoman: tytär on nijncuin äitikin/
16:45 Sinä olet äitisi tytär, hänen, joka vieroi miestään ja lapsiansa, ja olet sisartesi sisar, heidän, jotka vieroivat miehiään ja lapsiansa: teidän äitinne oli heettiläinen ja isänne amorilainen.	45. Sinä olet äitis tytär, joka hylkäsi miehensä ja lapsensa; ja sinä olet sisartes sisar, jotka jättivät pois miehensä ja lapsensa; teidän äitinne on Hetiläinen, ja teidän isänne Amorilainen.	joca juoxi pois miehens ja lapsens tykö/ sinä olet sisartes sisar/ joca jätti pois miehens ja lapsens. 16:45 Teidän äitin on Hethealainen/ ja teidän Isän Ammorrealainen.
16:46 Isompi sisaresi oli Samaria tyttärineen, joka asui vasemmalla puolellasi, ja pienempi sisaresi, joka asui oikealla puolellasi, oli Sodoma tyttärineen.	46. Samaria on sinun vanhempi sisares tyttärinensä, joka vasemmalla puolellas tykönäs asuu; ja Sodoma on sinun nuorempi sisares tyttärinensä, joka asuu oikialla puolellas.	16:46 Samaria on sinun wanhembisi sisares tyttärinens/ joca wasemalla puolellas tykönäs asu/ ja Sodoma on sinun nuorembisi sisares tyttärinens/ jotca asuwat oikialla puolellas:
16:47 Mutta sinä et vaeltanut heidän teitäsä etkä tehnyt kauhistuksia samalla tavoin kuin he: vähän aikaa vain, niin sinä jo teit kelvottomammin kuin he kaikilla teilläsi.	47. Vaikka et sinä kuitenkaan heidän teillänsä vaeltanut, taikka tehnyt heidän kauhistustensa jälkeen, niin ei siitä paljo puutu, ettet sinä pahempia asioita tehnyt ole kuin he, kaikissa sinun menoissas.	16:47 Waicka et sinä cuitengan ole elänyt heidän menons jälkeen/ taicka tehnyt heidän cauhistuxens jälkeen/ ei sijtä paljo puutu/ ettet sinä pahembita asioita tehnyt ole cuin he/ caikis sinun menoissas.

16:48 Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra: ei totisesti sisaresi Sodoma tyttärineen tehnyt sitä, mitä sinä tyttärinesi olet tehnyt.	48. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, Sodoma, sinun sisares tyttärinensä, ei ole niin tehnyt kuin sinä ja sinun tyttäres.	16:48 Nijn totta cuin minä elän/ sano HERra HERra: Sodoma sinun sisares tyttärinens ei ole nijn tehnyt cuin sinä ja sinun tyttäres.
16:49 Katso, tämä oli sisaresi Sodoman synti: ylpeys, leivän yltäkylläisyys ja huoleton lepo hänellä ja hänen tyttärillään; mutta kurjaa ja köyhää hän ei kädestä ottanut.	49. Katso, se oli sinun sisares, Sodoman synti: ylpeys, ja kaikissa yltäkylläisyys, ja hyvä rauha, joka hänellä ja hänen tyttärillänsä oli: mutta köyhiä ja tarvitsevia ei he auttaneet;	16:49 Cadzo/ se oli sinun sisares Sodoman syndi/ ylpeys/ ja caikis yldäkylläisyys/ ja hywä rauha joca hänellä ja hänen tyttärillänsä oli: mutta köyhiä ja tarwidzepi ei he auttanet:
16:50 He korskeilivat ja tekivät kauhistuksia minun edessäni, ja minä, kun sen näin, toimitin heidät pois.	50. Mutta he olivat ylpiät, ja tekivät kauhistuksen minun edessäni; sentähden olen myös minä heittänyt heidät pois, kuin minä sen näin.	mutta olit ylpiät ja teit cauhistuxen minun edessäni. 16:50 Sentähden olen myös minä heittänyt heidän pois/ cosca minä siihen rupeisin cadzoman.
16:51 Ja Samaria ei tehnyt puoltakaan sinun syntiesi vertaa; mutta sinä olet tehnyt kauhistuksia paljon enemmän kuin he, niin että olet kaikilla kauhistuksillasi, joita olet tehnyt, saanut sisaresi näyttämään vanhurskailta.	51. Niin ei myös Samaria ole tehnyt puoliakaan sinun syntejäs; mutta sinä olet paljon enemmän tehnyt sinun kauheuttas kuin hän, ettäs olet tehnyt sisares hyväksi kaikkein sinun kauhistustes suhteen, joita sinä tehnyt olet.	16:51 Nijn ei myös Samaria ole tehnyt puoliacan sinun syndejäs: mutta sinä olet paljo enämmin tehnyt sinun cauhiuttas cuin hän/ ettäs olet tehnyt sisares hywäxi caickein sinun cauhistuxes suhten cuin sinä tehnyt olet.
16:52 Niinpä kannan myös sinä häpeäsi, kun olet hankkinut moisen hyvityksen sisarillesi: sinun syntiesi takia, kun olet menetellyt vielä kauhistavammin kuin he, ovat he vanhurskaampia kuin sinä. Häpeä sinäkin ja kannan häpeäsi, kun olet saanut sisaresi näyttämään vanhurskailta.	52. Niin kannan myös häpiäs, sinä, joka sisares hyväksi teet synteis kautta, joissa sinä suuremmat ja olet tehnyt heitä paremmaksi kuin sinä olet: niin häpee nyt ja kannan häpiäs, ettäs sisares, hyväksi tehnyt olet.	16:52 Nijn canna myös häpiäs sinä joca sisares hywäxi teet syndeis cautta/ joisa sinä suuremmat cauhistuxet tehnyt olet cuin he/ ja olet tehnyt heitä parammaxi cuin sinä olet: nijn häpe idzes nyt/ ja canna häpiäs/ ettäs sisares hywäxi tehnyt olet.
16:53 Ja minä tahdon kääntää heidän kohtalonsa: Sodoman ja hänen tyttäriensä kohtalon sekä Samarian ja hänen tyttäriensä kohtalon; ja minä tahdon kääntää sinun kohtalosi, sinun, joka olet heidän keskellänsä,	53. Mutta minä tahdon kääntää heidän vankiutensa: Sodoman vankiuden ja hänen tytärtensä, ja Samarian vankiuden ja hänen tytärtensä, ja sinun vankiutes vangit heidän keskellänsä,	16:53 MUTta minä tahdon käätä heidän fangiutens/ nimittäin/ näiden Sodoman fangiuden ja hänen tytärtens/ ja näiden Samarian fangiuden ja hänen tytärtens/ ja sinun fangiudes fangit ynnä heidän cansans.
16:54 että kantaisit häpeäsi ja olisit häpeissäsi kaikesta, mitä teit, kun lohdutit heidät.	54. Niin että sinun täytyy kantaa sinun häpiäs ja pilkkas kaiken sen edestä, jonka tehnyt olet, jolla heitä olet lohduttava.	16:54 Nijn että sinun täyty canda sinun häpiäs ja pilckas caiken sen edest/ jongas tehnyt olet/ ja teidän sijtte cuitengin pitä lohdutetuxi tuleman.

16:55 Sinun sisaresi - Sodoma tyttäreineen saa palata entisellensä, ja Samaria tyttäreineen saa palata entisellensä. Ja sinä tyttärinesi saat palata entisellesi.	55. Ja sinun sisares Sodoma ja hänen tyttärensä pitää käännetyksi tuleman, niinkuin he ennen ovat olleet, ja Samaria ja hänen tyttärensä pitää käännetyksi tuleman, niinkuin he ennen ovat olleet; ja sinun myös tytärtes kanssa pitää käännetyksi tuleman, niinkuin te ennen olleet olette.	16:55 Ja sinun sisares tämä Sodoma ja hänen tyttärensä pitää käännetyksi tuleman niinkuin he ennen ovat olleet/ ja Samaria ja hänen tyttärensä pitää käännetyksi tuleman/ niinkuin he ennen ovat olleet/ ja sinun myös tytärtes kanssa pitää käännetyksi tuleman/ niinkuin te ennen olleet olette.
16:56 Eikö ollut sisaresi Sodoma huhupuheena sinun suussasi sinun ylpeytesi aikana,	56. Ja ei pidä (enää) Sodoma sinun sisares huutoon tuleman sinun suussasi, (niinkuin) ylpeytesi aikana.	16:56 Ja ei sinun pidä enää ylistämisen sisarta Sodomata/ niinkuin ylpeytesi aikana.
16:57 ennenkuin sinun oma pahuutesi paljastui, silloin kun jouduit Aramin tyttäreiden ja kaikkien heidän ympärillään asuvaisten, filistealaisten tyttäreiden, häväistäväksi, jotka joka taholta pilkkaavat sinua?	57. Kuin pahuutes ei vielä julki ollut, niinkuin siihen aikaan, kuin Syrian ja Philistealaisten tyttäreiden häpäisivät sinua joka paikassa, ja kaikki sen ympäristö katsoi sinun ylönsä;	16:57 Cosca pahudes ei vielä julki ollut/ niinkuin Syrian ja Philisterin tyttäreiden häpäisöt sinua joca paicas/ ja cadzoit sinun ylönsä caicki ympäristö:
16:58 Sinä saat kantaa iljetyksesi ja kauhistuksesi, sanoo Herra.	58. Kuin sinun täytyi kantaa pahuuttas ja kauheuttas, sanoo Herra, Herra.	16:58 Cosca teidän täytyi canda teidän pahuttan ja cauhiuttan/ sano HERra HERra.
16:59 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Minä olen tehnyt sinulle sen mukaan, kuin sinä olet tehnyt, kun olet pitänyt valan halpana ja rikkonut liiton.	59. Sillä näin sanoo Herra, Herra: minä tahdon tehdä sinulle, niinkuin sinä tehnyt olet, ettäs valan katsoit ylönsä ja särjöt liiton.	16:59 Sillä nijn sano HERra HERra: Minun pitää tekemisen sinulle niinkuin sinä tehnyt olet/ ettäs walan cadzoit ylönsä/ ja särjöt liiton.
16:60 Mutta minä muistan liittoni, jonka tein sinun kanssasi sinun nuoruutesi päivinä, ja minä teen sinun kanssasi iankaikkisen liiton.	60. Mutta minä tahdon muistaa minun liittoni, jonka minä kanssasi tehnyt olen nuoruutesi aikana, ja tahdon tehdä iankaikkisen liiton sinun kanssasi.	16:60 Mutta minä tahdon muista minun liittoni/ jonga minä cansas tehnyt olen nuorudes aikana. Ja tahdon tehdä ijancaikkisen liiton sinun cansas.
16:61 Ja sinä muistat vaelluksesi ja häpeät, kun otat vastaan sisaresi, ne, jotka ovat sinua isommat, ynnä ne, jotka ovat sinua pienemmät, ja minä annan heidät sinulle tyttäreiksi; mutta en sinun liittosi voimasta.	61. Niin sinun pitää mielees johdattaman sinun teitäs, ja häpeemisen, kuin olet ottava tykönsä vanhemmat ja nuoremmat sisares, jotka minä sinulle tyttäreiksies antava olen; vaan ei sinun liittostas.	16:61 Nijn sinun pitää mielees johdattaman sinun teitäs/ ja häpemisen/ coscas olit ottava tygönsä wanhemman ja nuoremman sisares/ jotca minä sinulle tyttäreiksies andawa olen: vaan ei sinun lijtostas.
16:62 Ja minä teen liittoni sinun kanssasi, ja sinä tulet tietämään, että minä olen Herra.	62. Mutta minä tahdon tehdä minun liittoni sinun kanssasi, että sinun ymmärtämisen pitää, että minä olen Herra:	16:62 Mutta minä tahdon tehdä minun liittoni sinun cansas/ että sinun ymmärtämisen pitää/ että minä olen HERra:

16:63 Niin sinä muistat ja häpeät etkä voi häpeäsi tähden suutasi avata, kun minä annan sinulle anteeksi kaikki, mitä sinä tehnyt olet; sanoo Herra, Herra."	63. Ettäs sitä ajattelisit ja häpeäisit, ja et rohkeaisi häpiän tähden suutas avata, koska minä sinulle anteeksi antava olen kaikki, mitä tehnyt olet, sanoo Herra, Herra.	16:63 Ettäs sitä ajattelisit ja häpeisit/ ja et rohkeis häpiän tähden suutas awata/ cosca minä andexi andawa olen caicki mitä tehnyt olet/ sano HERra HERra.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu
17:1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	17:1 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
17:2 "Ihmislapsi, esitä arvoitus ja lausu vertaus Israelin heimolle	2. Sinä ihmisen poika, anna Israelin huoneelle tapaus ja juttele vertaus,	17:2 Sinä ihmisen poica/ anna Israelin huonelle yxi tapaus ja wertaus/ ja sano:
17:3 ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Suuri kotka, suurisiipinen, pitkäsulkainen, täysihöyheninen, kirjava, tuli Libanonille ja otti latvuksen setripuusta.	3. Ja sano: näin sanoo Herra, Herra: suuri kotka suurella lennolla ja pitkillä siivillä ja täynnä sulkia, jotka olivat kirjavat, tuli Libanonin päälle, ja otti sedripuun latvan.	17:3 Näitä sano HERra HERra: yxi isoi Cotca suurella lennolla ja pitkillä sijwillä ja täynäns sulkia/ ja tuli kirjawana Libanonin päälle/
17:4 Hän taittoi siitä latvolehvän ja vei sen kauppiasten maahan, asetti sen kauppurien kaupunkiin.	4. Ja mursi pois sen pienten vesain latvan, ja vei sen kauppamaahan, ja pani sen kauppamiesten kaupunkiin.	17:4 Ja otti oxat pois Cedristä/ ja mursi pois ylimmäisen ladwan/ ja wei sen cauppamaahan/ ja pani sen cauppamiesten Caupungijn.
17:5 Sitten hän otti siitä maasta taimen ja pani sen kylvöpeltoon. Hän otti sen ja pani pajuksi runsaan veden ääreen.	5. Ja otti myös siemeniä siitä maakunnasta ja kylvi ne hyvään peltoon, ja asetti siihen, kussa paljo vettä läsnä oli, ja istutti sen taitavasti.	17:5 Ja hän otti myös siemenitä sijtä maacunnasta ja kylwi sen hywään maahan/ cusa paljo wettä oli/ ja istutti nijncuin halapajun/
17:6 Se versoi, ja siitä tuli rehevä viinipuu, matalakasvuinen; sen oksien tuli kääntyä kotkaan päin ja sen juurten olla hänen allansa. Siitä tuli viinipuu, se teki haaroja, työnsi oksia.	6. Ja se kasvoi ja tuli avaraksi viinapuuksi, vaan matalaksi varreltansa, sillä oksat taittivat itsensä siihen päin, ja olivat juuret sen alla; ja se tuli jaloksi viinapuuksi, ja kasvoi oksat, ja putkautti itsestänsä vesat.	17:6 Ja se caswoi ja tuli suurexi wijnapuuxi/ waan sangen matalaxi/ sillä hänen oxans taitit idzens maahan juurta päin/ ja oli nijn yxi wijnapuu joca oxat ja lehdet sai.
17:7 Mutta oli toinen suuri kotka, suurisiipinen, runsashöyheninen; ja katso, tämä viinipuu ojensi juurensa sitä kotkaa kohti ja työnsi oksansa siihen päin, sen kasteltaviksi, siitä penkereestä, johon se oli istutettu.	7. Ja siellä oli toinen suuri kotka, jolla olivat isot siivet ja paljo sulkia, ja katso, tämä viinapuu sovitti juurensa hänen puoleensa, ja ojensi oksansa hänen puoleensa, että sen piti kastetuksi tuleman hänen ojistansa.	17:7 JA siellä oli toinen isoi Cotca suurten sijpein ja monein sulcain cansa/ ja cadzo/ tämä wijnapuu sowitti hänen juurens hänen puoleens/ ja ojensi oxans hänen puoleens/ että sen piti castetuxi tuleman hänen ojastans.

17:8 Se oli istutettu hyvään peltoon, runsaan veden ääreen, että se tekisi lehviä, kantaisi hedelmää ja tulisi ihanaksi viinipuuksi.	8. Ja oli kuitenkin hyvällä maalla paljon veden tykönä istutettu, niin että se kyllä sai kasvaa oksia, hedelmää kantaa ja suureksi viinapuuksi tulla.	17:8 Ja oli cuitengin hyvällä maalla paljon weden tykönä istutettu/ niijn että se kyllä sais oxia/ hedelmätä canda/ ja suurexi wijnapuuxi tulla.
17:9 Sano: Näin sanoo Herra, Herra: Menestyyköhän se? Eiköhän kotka kisko ylös sen juuria ja raasta sen hedelmiä; niin että kaikki siitä versoneet lehdet kuivuvat ja puu kuivuu? Eikä tarvita suurta voimaa, ei paljoa väkeä sen nostamiseksi juuriltansa.	9. Niin sano nyt: näin sanoo Herra, Herra: pitäisikö sen menestymän? eikö sen juuret pidä reväistämän ylös, ja sen hedelmät varistettaman, että se kuivettuis? sen pitää kuivettuman kaikissa vesoisansa, ja ei suuren käsivarren, taikka paljon kansan kautta, juurinensa revittämän ylös.	17:9 Niijn sano nyt: näin sano HERra HERra: pitäiskö sen menestymän? eiköstä hänen juurens pidä rewäistämän ylös ja sen hedelmät otettaman pois/ että hän cuiwettuis ja hänen pitä cuiwettuman caikis hänen wesoisans. Ja ei sen pidä tapahtuman suuren käsiwarren/ taicka suuren Canssan cautta/ että hänen oxistans wiedäisin pois.
17:10 Katso, istutettu se on - menestyyköhän se? Eiköhän se kuivu, kun siihen käy itätuuli, kuivu penkereessä, jossa se versoi?"	10. Katso, se on istutettu; vaan pitäiskö sen menestymän? ja niin pian kuin siihen tulee itätuuli, niin pitää sen kuivettuman paikkoinensa.	17:10 Cadzos/ se on istutettu: waan pitäiskö sen menestymän? ja niijn pian cuin sijhen tule itä tuuli/ niijn pitä sen cuiwettuman paikkoinens.
17:11 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	11. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	17:11 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
17:12 "Sano uppiniskaiselle suvulle: Ettekö te tiedä, mitä tämä tarkoittaa? Sano: Katso, Baabelin kuningas tuli Jerusalemiin, otti sen kuninkaan ja päämiehet ja vei heidät luoksensa Baabeliin.	12. Sanos tälle kovakorvaiselle huoneelle: ettekö te tiedä, mikä tämä on? ja sano: katso, Babelin kuningas tuli Jerusalemiin, ja otti hänen kuninkaansa ja päämiehensä, ja vei heidät tykönsä Babeliin.	sanos tälle cowacorwaiselle Canssalle: 17:12 Ettäkö te tiedä mikä tämä on? ja sano: cadzo Cuningas Babelist tuli Jerusalemijn/ ja otti hänen Cuningans ja hänen Förstins ja wei heidän Babelijn/
17:13 Ja hän otti yhden kuninkaallisesta suvusta, teki hänen kanssansa liiton ja otti häneltä valan, mutta maan mahtavat hän vei mukanaan,	13. Ja otti yhden kuninkaallisesta siemenestä, ja teki liiton hänen kanssansa, ja otti valan häneltä; mutta ne jalot maakunnassa otti hän pois.	17:13 Ja otti yhden Cuningalisest siemenest/ ja teki lijton hänen cansans/ ja otti walan häneldä: 17:14 Mutta ne jalot maacunnasa otti hän pois/
17:14 että valtakunta tulisi vähäpätöiseksi eikä kohoaisi, että se pitäisi liittonsa ja liitto pysyisi.	14. Että valtakunta piti nöyryytetyksi tuleman, ja ei itsiänsä paisuttaman, että liitto piti pidettämän ja seisovainen oleman.	että waldacunda piti nöyrytetyxi tuleman/ ja ei idziäns paisuttaman/ että lijtto piti pidettämän/ ja seisowainen oleman.

<p>17:15 Mutta hän kapinoi häntä vastaan ja laittoi lähettiläänsä Egyptiin, että hänelle annettaisiin hevosia ja paljon väkeä. Menestyyköhän se, pelastuukohan se, joka tällaista tekee? Pelastuuko se, joka liiton rikkoo?</p>	<p>15. Mutta se luopui hänestä, ja lähetti käskyläisensä Egyptiin, että hänelle piti lähettämän hevosia ja paljon väkeä; pitäiskö se menestymän hänelle? taikka pitäiskö hänen hyvin siitä pääsemän, joka senkaltaista tekee? ja se kuin liiton särkee, pitäiskö sen pääsemän?</p>	<p>17:15 Mutta se siemen luopui hänestä ja lähetti käskyläisensä Egyptijn/ että hänelle piti lähetettämän hewoisita ja paljo väke: pitäiskö se menestymän hänelle? taikka pitäiskö hänen hywin sijtä pääsemän joca sencaltaista teke? ja se kuin liiton särke/ pitäiskö sen pääsemän?</p>
<p>17:16 Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra: sen kuninkaan asuinpaikalla, joka hänet kuninkaaksi teki, jonka valan hän on halpana pitänyt ja jonka liiton hän on rikkonut, sen luona, keskellä Baabelia, hänen totisesti on kuoltava.</p>	<p>16. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra: sen kuninkaan paikassa, joka hänen kuninkaaksi asetti, jonka valan hän katsoi ylön, ja jonka liiton hän särki, siellä hänen pitää kuoleman Babelissa.</p>	<p>17:16 Nijn totta cuin minä elän/ sano HERra HERra: sen Cuningan paicas joca hänen Cuningaxi asetti/ jonga walan hän cadzoi ylön/ ja jonga liiton hän särki/ siellä hänen pitä cuoleman/ nimittäin/ Babelis.</p>
<p>17:17 Ja farao suurella sotajoukollaan ja paljon väellä ei tee mitään hänen hyväkseen sodassa, kun luodaan valli ja rakennetaan saartovarusteet paljojen ihmisten hävittämiseksi.</p>	<p>17. Ja Pharaon ei pidä seisovaisen oleman häntä auttaissansa sodassa, sotajoukolla ja paljon väellä, koska vallit pantaman ylös ja multaseinät rakennettaman pitää, että monta sielua surmattaisiin.</p>	<p>17:17 Ja Pharaon ei pidä seisowaisen oleman hänen cansans sodasa/ sotajoucolla ja paljon wäellä/ cosca wallit ylösheitettämän ja scantzit rakettaman pitä/ että paljo Canssa lyödäisin.</p>
<p>17:18 Hän piti halpana valan ja rikkoi liiton; katso, vaikka oli kättä lyönyt, hän teki kaiken tämän - ei hän pelastu.</p>	<p>18. Sillä hän on katsonut valan ylön, ja särkenyt liiton; katso, että hän on kätensä ojentanut, ja kaikkia näitä tekee, niin ei hänen pidä pääsemän.</p>	<p>17:18 Sillä hän on cadzonut walan ylön/ ja särkenyt liiton johon hän on kätensä ojendanut/ ja caickia näitä teke/ njn ei hänen pidä pääsemän.</p>
<p>17:19 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Niin totta kuin minä elän, niin valani, jonka hän halpana piti, ja liittoni, jonka hän rikkoi, minä annan totisesti tulla hänen päänsä päälle.</p>	<p>19. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: niin totta kuin minä elän, tahdon minä valani, jonka hän on katsonut ylön, ja liittoni, jonka hän särkenyt on, antaa tulla hänen päänsä päälle.</p>	<p>17:19 Sentähden sano HERra HERra näin: njn totta cuin minä elän/ tahdon minä minun walani/ jonga hän on cadzonut ylön/ ja minun liittoni/ jonga hän särkenyt on/ anda tulla hänen pääns päälle.</p>
<p>17:20 Minä levitän verkkoni hänen ylitsensä, ja hän takertuu minun pyydykseeni. Minä vien hänet Baabeliin ja käyn siellä oikeutta hänen kanssansa hänen uskottomuudestaan, jota hän on osoittanut minua kohtaan.</p>	<p>20. Sillä minä tahdon heittää verkkoni hänen päällensä, ja hän pitää minun pyydyksilläni otettaman kiinni; ja minä tahdon antaa hänen vietää Babeliin, ja tahdon siellä olla oikeudella hänen kanssansa, että hän niin itsensä on asettanut minua vastaan.</p>	<p>17:20 Sillä minä tahdon heittää minun werckoni hänen päällensä/ ja hänen pitä minun wercosani otettaman kijnni. Ja minä tahdon anda hänen tulla Babelijn/ ja siellä minä tahdon olla oikeudella hänen cansans: Että hän njn idzens on asettanut minua wastan.</p>

17:21 Ja kaikki hänen pakolaisensa kaikista hänen sotajoukoistaan kaatuvat miekkaan, ja jäljellejääneet hajotetaan kaikkiin tuuliin. Ja te tulette tietämään, että minä, Herra, olen puhunut.	21. Ja kaikki, jotka pakenevat ja hänen puoltansa pitävät, pitää miekalla lankeeman, ja ne, jotka heistä pääsevät, pitää kaikkiin tuuliin hajoitetuiksi tuleman; ja teidän pitää ymmärtämän, että minä Herra olen tämän puhunut.	17:21 Ja caicki jotca pakenewat ja hänen puoldans pitäwät/ pitä miecalla langeman/ ja ne jotca heistä pääsewät pitä caickijn tuulijn hajotetuxi tuleman/ ja teidän pitä ymmärtämän/ että minä HERra olen tämän puhunut.
17:22 Näin sanoo Herra, Herra: Mutta minä otan yhden latvuksen siitä korkeasta setripuusta ja istutan sen; hennon latvalehvän minä siitä taitan ja istutan korkealle ja jyrkälle vuorelle.	22. Näin sanoo Herra, Herra: minä tahdon myös ottaa korkian sedrin latvasta, ja murtaa nuorten vesain latvan, ja minä tahdon istuttaa sen korkialle vuorelle.	17:22 NÄitä sano HERra HERra: Minä tahdon myös otta corkian Cedrin ladwasta ja murta ylimmäisistä caickein parhan oxan/ ja tahdon istutta sen corkialle vuorelle:
17:23 Israelin vuoren korkeuteen minä sen istutan: ja se kantaa lehviä ja tekee hedelmää, ja siitä tulee mahtava setri. Ja sen alla asuvat kaikki linnut, kaikki, mitä siivekästä on; ne asuvat sen oksain varjossa.	23. Minä tahdon sen korkialle Israelin vuorelle istuttaa, että sen pitää oksia saaman, ja hedelmän kantaman, ja suureksi sedripuuksi tuleman: niin että kaikkinaiset linnut pitää taitaman asua hänen allansa, ja hänen oksainsa varjon alla lepäämän.	17:23 Nimittäin/ minä tahdon sen corkialle Israelin vuorelle istutta/ että hänen pitä oxia saaman/ ja hedelmän candaman/ ja suurexi Cedripuuxi tuleman/ nijn että caickinaiset linnut pitä taitaman asua hänen allans/ ja hänen oxains warjon alla.
17:24 Ja kaikki metsän puut tulevat tietämään, että minä olen Herra, joka teen korkean puun matalaksi ja matalan puun korkeaksi, tuoreen puun kuivaksi ja kuivan puun kukoistavaksi. Minä, Herra, Herra, olen puhunut, ja minä sen teen."	24. Ja kaikki puut maan päällä pitää tietämän, että minä Herra olen korkian puun alentanut, ja matalan puun ylentänyt, ja viheriäisen puun kuivannut, ja kuivan puun viheriäiseksi tehnyt; minä Herra sen puhun, ja teen sen myös.	Ja caicki puut maan päällä pitä ymmärtämän/ että minä HERra olen corkian puun alendanut/ ja matalan puun ylöndänyt/ ja wiherjäisen puun cuiwannut/ ja sen cuiwan puun wiherjäisexi tehnyt: minä HERra sen puhun/ ja teen sen myös.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu
18:1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	18:1 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
18:2 "Mikä teillä on, kun te lausutte tätä pilkkalauseetta Israelin maasta: 'Isät söivät raakoja rypäleitä, lasten hampaat heltyivät'?	2. Mitä te pidätte keskenänne Israelin maalla tätä sananlaskua, ja sanotte: isät ovat syöneet happamia viinamarjoja, mutta lasten hampaat ovat huoltuneet?	18:2 Mitä te pidätte keskenän Israelin maalla tätä sananlascua/ ja sanotte? Isät owat syönet happamita wijnamarjoja/ mutta lasten hambat owat sijtä huoldunet.
18:3 Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, ei tule teidän enää lausua tätä pilkkalauseetta Israelissa.	3. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, senkaltainen sananlasku ei pidä enään oleman teidän seassanne Israelissa.	18:3 Nijn totta cuin minä elän/ sano HERra HERra/ sencaltainen sananlascu ei pidä sillen oleman teidän seasan Israelis.

18:4 Katso, kaikki sielut ovat minun: niinkuin isän sielu, niin pojankin sielu - ne ovat minun. Se sielu, joka syntiä tekee - sen on kuoltava.	4. Sillä katso, kaikki sielut ovat minun, isän sielu on niin minun kuin pojankin sielu; se sielu, joka syntiä tekee, sen pitää kuoleman.	18:4 Sillä cadzo/ caicki sielut owat minun/ Isän sielu on nijn minun cuin pojangin sielu: se sielu joca syndiä teke/ sen pitä cuoleman.
18:5 Jos mies on vanhurskas ja tekee oikeuden ja vanhurskauden:	5. Jos joku on hurskas, joka oikein ja hyvin tekee;	18:5 JOs jocu on hurscas joca oikein ja hywin teke.
18:6 ei syö uhrivuorilla, ei luo silmiänsä Israelin heimon kivijumaliin, ei saastuta lähimmäisensä vaimoa, ei ryhdy naiseen, joka on kuukautistilassa,	6. Joka ei vuorilla syö, joka ei nosta silmiänsä ylös Israelin huoneen epäjumalain puoleen, ja ei saastuta lähimmäisensä emäntää, eikä makaa vaimon kanssa hänen taudissansa;	18:6 Joca ei wuorilla syö/ joca ei nosta silmiäns ylös Israelin huonen epäjumalten puoleen/ ja ei saastuta lähimmäisens emändä/ eikä maca waimon cansa hänen taudisans/
18:7 ei sorra toista, vaan antaa takaisin velanpantin, ei riistä eikä raasta, vaan antaa leipäänsä nälkäiselle, verhoaa vaatteella alastonta,	7. Joka ei kenellekään vahinkoa tee, joka velkamiehille antaa panttinsa jälleen, joka ei keltäkään mitään ota pois väkivallalla, joka jakaa leipänsä isoovaiselle, ja vaatettaa alastoman.	18:7 Joca ei kenellengän wahingota tee/ joca welcamiehille anda panttins jällens/ joca ei keldäkän mitän ota pois wäkiwallalla/ joca jaca leipäns isowaiselle/ ja vaatetta alastoman/
18:8 ei anna rahaansa korolle, ei ota voittoa, vaan pidättää kätensä vääryydestä, tekee oikean tuomion miesten välillä,	8. Joka ei korolle anna, joka ei voittoa ota, joka vääryydestä kätensä tempaa pois, joka ihmisten vaiheella oikein tuomitsee;	18:8 Joca ei corcoraha ota/ joca ei woitto ota/ joca ei auta wääryttä tekemän/ joca ihmisten waihella oikein duomidze/
18:9 vaeltaa minun käskyjeni mukaan ja noudattaa minun oikeuksiani, niin että tekee sitä, mikä oikein on - hän on vanhurskas, hän totisesti saa elää, sanoo Herra, Herra.	9. Joka minun säätyini jälkeen vaeltaa, ja minun oikeuteni pitää, niin että hän todesta sen jälkeen tekee; se on hurskas mies, hänen pitää totisesti saaman elää, sanoo Herra, Herra.	18:9 Joca minun oikeudeni jälken waelda/ ja minun käskyni pitä/ nijn että hän todest sen jälken teke: se on hurscas mies/ hänen pitä saaman elä/ sano HERra HERra.
18:10 Mutta jos hänelle on syntynyt poika, väkivaltainen, verenvuodattaja, joka tekee yhtäkin näistä,	10. Mutta jos hän pojan siittää, ja se tulee murhaajaksi, joka verta vuodattaa, eli tekee jonkun näistä kappaleista.	18:10 Mutta jos hän pojan synnyttä/ ja se tule murhajaxi joca werta wuodatta/ eli teke jongun näistä cappaleista/
18:11 mitä hän itse ei ole tehnyt: syö uhrivuorilla, saastuttaa lähimmäisensä vaimon,	11. Ja ei yhtään niistä muista kappaleista tee; mutta syö myös vuorilla, ja saastuttaa lähimmäisensä emännän;	ja ei yhtän nijstä muista cappaleista tee: 18:11 Mutta syö wuorilla/ ja saastutta lähimmäisens emännän:
18:12 sortaa kurjaa ja köyhää, riistää ja raastaa, ei anna takaisin panttia, luo silmänsä kivijumaliin, tekee kauhistuksia,	12. Tekee köyhille ja vaivaisille vahinkoa, ottaa jotain väkivallalla, ei anna panttia jälleen ja nostaa silmänsä epäjumalain puoleen, jolla hän kauhistuksen tekee,	18:12 Teke köyhille ja waiwaisille wahingota/ otta jotain wäkiwallalla/ ei anna panttia jällens/ nosta silmäns epäjumalten puoleen/ jolla hän cauhistuxen teke/

<p>18:13 antaa rahansa korolle ja ottaa voittoa - saisiko tämä elää? Ei hän saa elää: kaikkia näitä kauhistuksia hän on tehnyt, hänet on kuolemalla rangaistava; hän on verivelan alainen.</p>	<p>13. Antaa kasvulle, ottaa voittoa: pitäisikö hänen elämän? Ei hänen pidä elämän; mutta että hän senkaltaisen kauhistuksen tehnyt on, niin hänen pitää totisesti kuoleman, hänen verensä pitää hänen päällensä oleman.</p>	<p>anda caswolla/ otta woitto: 18:13 Pidäiskö hänen elämän? Ei hänen pidä elämän: mutta että hän sencaltaisen cauhistuxen tehnyt on/ niijn hänen pitä totisesta cuoleman/ hänen werens pitää hänen päällens oleman.</p>
<p>18:14 Mutta katso, jos tälle on syntynyt poika ja hän näkee kaikki isänsä synnit, jotka tämä on tehnyt - näkee ne eikä tee sellaisia:</p>	<p>14. Mutta jos hän pojan siittää, joka kaikki näkee, isänsä synnit jotka hän tehnyt on; ja hän pelkää, ja ei tee niin;</p>	<p>18:14 Mutta jos hän pojan synnyttä joca caicki hänen Isäns synnit näke/ ja hän pelkä/ ja ei tee niijn/</p>
<p>18:15 ei syö uhrivuorilla, ei luo silmiänsä Israelin heimon kivijumaliin, ei saastuta lähimmäisensä vaimoa,</p>	<p>15. Ei syö vuorilla, ei silmäinsä nosta Israelin huoneen epäjumalain puoleen, ei saastuta lähimmäisensä emäntää;</p>	<p>18:15 Ei syö wuorilla/ ei silmiäns nosta Israelin huonen epäjumalten puoleen/ ei saastuta lähimmäisens emändätä:</p>
<p>18:16 ei sorra toista, ei ota panttia, ei riistä eikä raasta, vaan antaa leipäänsä nälkäiselle, verhoaa vaatteella alastonta,</p>	<p>16. Ei tee kenellekään vahinkoa, ei pidä panttia tykönänsä, ei mitään ota vääryydellä; jakaa leipänsä isoovaisille, ja vaatettaa alastoman;</p>	<p>18:16 Ei tee kenengän wahingota/ ei pidä pantti tykönäns/ ei mitän ota wäärydellä/ jaca leipäns isowaiselle/ ja waatetta alastoman/</p>
<p>18:17 pidättää kätensä kurjasta, ei ota korkoa eikä voittoa, vaan tekee minun oikeuksieni mukaan, vaeltaa käskyjeni mukaan - hänen ei ole kuoltava isänsä syntivelan tähden, hän totisesti saa elää.</p>	<p>17. Ei vaivaisille tee vääryyttä, ei ota korkoa eikä voittoa, mutta pitää minun oikeuteni, ja elää minun säätyini jälkeen: ei hänen pidä kuoleman isäinsä pahan teon tähden, vaan totisesti elämän.</p>	<p>18:17 Ei waiwaisille tee wääryttä/ ei ota corco eikä woitto/ mutta pitä minun käskyni/ ja elä minun Lakini jälken: Ei hänen pidä cuoleman Isäns pahan tegon tähden/ waan elämän.</p>
<p>18:18 Hänen isänsä taas kun teki väkivallan töitä, riisti ja raastoi veljeltänsä ja teki kansansa keskuudessa sitä, mikä ei ole hyvää, niin katso, hänen oli kuoltava syntivelkansa tähden.</p>	<p>18. Mutta hänen isänsä, joka paljon väkivaltaa ja suurta vääryyttä tehnyt on veljeänsä vastaan, ja kansansa seassa tehnyt on sitä mikä ei kelpaa, katso, hänen pitää kuoleman pahan tekonsa tähden.</p>	<p>18:18 Mutta hänen Isäns joca wäkiwalda ja wääryttä tehnyt on/ ja hänen Canssansa seas tehnyt on sitä cuin ei kelpa/ cadzos/ hänen pitä cuoleman hänen pahan tecons tähden.</p>
<p>18:19 Ja vielä te kysytte: 'Minkätähden ei poika kanna isän syntivelkaa?' Kun poika on tehnyt oikeuden ja vanhurskauden, noudattanut kaikkia minun käskyjäni ja tehnyt niitten mukaan, hän totisesti saa elää. Se sielu, joka syntiä tekee - sen on kuoltava.</p>	<p>19. Niin te sanotte: miksi ei pojan pidä kantaman isänsä paha tekoo? että hän on tehnyt oikein ja hyvin, pitänyt ja tehnyt kaikki minun säätyini, niin hän saa totisesti elää.</p>	<p>18:19 Niijn te sanotte/ mixeikä pojan pidä candaman Isäns paha teco/ että hän on tehnyt oikein ja hywin/ pitänyt ja tehnyt caicki minun lakin/ niijn hän saa elä.</p>

<p>18:20 Poika ei kannata isän syntivelkaa, eikä isä kannata pojan syntivelkaa. Vanhurskaan ylitse on tuleva hänen vanhurskautensa, ja jumalattoman ylitse on tuleva hänen jumalattomuutensa.</p>	<p>20. Sillä se sielu, joka syntiä tekee, sen pitää kuoleman; ei pojan pidä kantaman isänsä syntiä, eikä isän pojan syntiä; mutta vanhurskaan vanhurskaus pitää hänen itse päällensä oleman, ja väärän pahuus pitää hänen päällensä oleman.</p>	<p>18:20 Sillä se sielu joka syndi teke/ sen pitää cuoleman: ei pojan pidä candaman Isäns syndi/ eikä Isän pojan syndi: mutta vanhurskan vanhurscaus pitää hänen idze päällens oleman/ ja sen wäärän pahus pitää hänen päällens oleman.</p>
<p>18:21 Ja jos jumalaton kääntyy pois kaikesta synnistänsä, mitä hän on tehnyt, ja noudattaa kaikkia minun käskyjäni ja tekee oikeuden ja vanhurskauden, hän totisesti saa elää; ei hänen ole kuoltava.</p>	<p>21. Mutta jos jumalaton kääntyy kaikista synneistänsä, joita hän tehnyt on, ja pitää kaikki minun säätyini, ja tekee oikeuden ja vanhurskauden, niin hän saa totisesti elää, ja ei pidä kuoleman.</p>	<p>18:21 Mutta jos jumalaton kääntä idzens caikist hänen synneistäns jotca hän tehnyt on/ ja pitää caicki minun Lakini/ ja teke oikein ja hywin: niijn hän saa elä/ ja ei pidä cuoleman:</p>
<p>18:22 Ei yhtäkään hänen synneistänsä, jotka hän on tehnyt, muisteta; vanhurskautensa tähden, jota hän on noudattanut, hän saa elää.</p>	<p>22. Kaikkia hänen ylitsekäymisiänsä, joita hän tehnyt on, ei pidä muistettaman; mutta hän saa elää vanhurskauden tähden, jonka hän tehnyt on.</p>	<p>18:22 Mutta caickia hänen ylidzekäymisiäns jotca hän tehnyt on/ ei pidä muistettaman: mutta hän saa elä sen vanhurscauden tähden cuin hän teke.</p>
<p>18:23 Olisiko minulle mieleen jumalattoman kuolema, sanoo Herra, Herra; eikö se, että hän kääntyy pois teiltänsä ja elää?</p>	<p>23. Luuletkos, että minulla on joku ilo jumalattoman kuolemasta, sanoo Herra, Herra, ja ei paljo enempi, että hän palajaa teistänsä, ja saa elää?</p>	<p>18:23 Luuletkos että minulla on ilo jumalattoman cuolemast/ sano HERra HERra/ ja ei paljo enämbi/ että hän kääntä idzens hänen pahasta menostans.</p>
<p>18:24 Ja jos vanhurskas kääntyy pois vanhurskaudestansa ja tekee vääryyttä, tekee kaikkien niiden kauhistusten kaltaisia, joita jumalaton tekee - saisiko hän tehdä niin ja elää? Ei yhtäkään hänen vanhurskasta tekoansa, jonka hän on tehnyt, muisteta. Uskottomuutensa tähden, johon hän on langennut, ja syntinsä tähden, jota on tehnyt, niiden tähden hänen on kuoltava.</p>	<p>24. Ja jos vanhurskas kääntyy vanhurskaudestansa, ja tekee pahaa, ja elää kaiken sen kauhistuksen jälkeen, jonka jumalaton tekee: pitäiskö hänen saaman elää? Ja tosin kaikkea hänen vanhurskauttansa, jota hän tehnyt on, ei pidä muistettaman; mutta hänen pitää kuoleman ylitsekäymistensä ja synteinsä tähden, joita hän tehnyt on.</p>	<p>18:24 JA jos vanhurscas kääntä idzens hänen vanhurscaudestans/ ja teke paha/ ja elä caiken sen cauhistuxen jälken cuin jumalaton teke: pitäiskö hänen saaman elä? ja tosin caicki hänen vanhurscaudens cuin hän tehnyt on/ ei pidä muistettaman: 18:25 Mutta hänen pitää cuoleman hänen Jumalans häwäistyxes ja synneisäns jotca hän tehnyt on.</p>
<p>18:25 Ja vielä te sanotte: 'Herran tie ei ole oikea.' Kuulkaa siis, te Israelin heimo! Minun tieni ei olisi oikea? Eikö niin: teidän omat tienne eivät ole oikeat!</p>	<p>25. Ja vielä sitte te sanotte: ei Herra tee oikein. Niin kuulkaat nyt, te Israelin huoneesta: eikö minulla oikeus ole, ja teillä vääryys?</p>	<p>Ja vielä sijtte te sanotte: Ei HERra tee oikein. 18:26 Sentähden cuulcat nyt te Israelin huonesta: eikö minulla oikeus ole/ ja teillä wääryys:</p>

18:26 Jos vanhurskas kääntyy pois vanhurskaudestaan ja tekee vääryyttä, sentähden hänen on kuoltava; vääryytensä tähden, jota on tehnyt, hänen on kuoltava.	26. Kuin vanhurskas kääntyy vanhurskaudestaan, ja tekee pahaa, niin hänen pitää kuoleman; mutta hänen pitää kuoleman pahuutensa tähden, jonka hän tehnyt on.	sillä cosca vanhurscas käändä idzens hänen vanhurscaudestans/ ja teke paha: nijn hänen pitä cuoleman/ mutta hänen pitä cuoleman hänen pahudens tähden cuin hän tehnyt on.
18:27 Ja jos jumalaton kääntyy pois jumalattomuudestaan, jota on harjoittanut, ja tekee oikeuden ja vanhurskauden, hän säilyttää sielunsa elossa.	27. Ja koska jumalaton kääntyy vääryydestänsä, jonka hän tehnyt on, ja tekee oikeuden ja vanhurskauden, hän saa pitää sielunsa elävänä.	18:27 Sitä watan cosca jumalaton käändä idzens hänen wäärydestäns jonga hän tehnyt on: ja nyt teke oikein ja hywin/ hän saa pitä sieluns elävänä.
18:28 Koska hän näki ja kääntyi pois kaikista synneistensä, joita oli tehnyt, hän totisesti saa elää; ei hänen ole kuoltava.	28. Sillä koska hän näkee, ja lakkaa pahuudestaan, niin hänen pitää totisesti elämän ja ei kuoleman.	18:28 Sillä hän näke/ ja lacka pahudestans/ nijn hänen pitä elämän ja ei cuoleman.
18:29 Mutta Israelin heimo sanoo: 'Herran tie ei ole oikea.' Minunko tieni eivät olisi oikeat, te Israelin heimo? Eikö niin: teidän omat tienne eivät ole oikeat!	29. Ja Israelin huone sanoo: ei Herra tee oikein. Pitäisikö minulla vääryys oleman, te Israelin huone? Eikö teillä ole vääryys?	18:29 Ja vielä nyt sanowat ne Israelin huonesta: ei HERra tee oikein. 18:30 Pidäiskö minulla wääryys oleman? Teillä Israelin huonesta on wääryys.
18:30 Niinpä minä tuomitsen teidät, te Israelin heimo, itseksenne hänen teittensä mukaan, sanoo Herra, Herra. Kääntykää, palatkaa pois kaikista synneistänne, ja älköön syntivelka tulko teille lankeemukseksi.	30. Sentähden tahdon minä tuomita teitä, te Israelin huoneesta, jokaisen hänen tiensä jälkeen, sanoo Herra, Herra. Sentähden kääntykää, ja palatkaa kaikesta vääryydestänne, ettette lankeaisi pahan tekonne tähden.	Sentähden tahdon minä duomita teitä/ te Israelin huonesta jocaidzen hänen työns jälkeen/ sano HERra HERra. Sentähden käändäkät idzen/ caikest teidän wäärydestän/ ettet te langes pahan teconne tähden.
18:31 Heittäkää pois päältänne kaikki syntinne, joilla te olette rikkoneet, ja tehkää itsellenne uusi sydän ja uusi henki. Ja minkätähden te kuolisitte, Israelin heimo?	31. Heittäkää pois tyköänne kaikki ylitsekäymisenne, jolla te rikkoneet olette, ja tehkää teillenne uusi sydän ja uusi henki; sillä miksi pitäis teidän kuoleman, sinä Israelin huone?	18:31 Heittäkät pois tykön caicki teidän ylidzekäymisen/ jolla te rikkonet oletta/ ja tehkät teillen usi sydän/ ja usi hengi. 18:32 Sillä mixi pitäis teidän cuoleman sinä Israelin huone:
18:32 Sillä ei ole minulle mieleen kuolevan kuolema, sanoo Herra, Herra. Siis kääntykää, niin te saatte elää."	32. Sillä ei minulla ole yhtään iloa hänen kuolemastansa, joka kuolee, sanoo Herra, Herra: sentähden kääntykää, niin te saatte elää.	sillä ei minulla ole yhtäkän ilo hänen cuolemahans joca cuole/ sano HERra HERra. Sentähden käändäkät idzenne/ nijn te saatte elä.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu
19:1 "Mutta sinä, viritä itkuvirsi Israelin ruhtinaista	1. Mutta tee sinä valitusitku Israelin päämiehistä.	19:1 MUTta tee walitusitcu Israelin Försteistä/

19:2 ja sano: Mikä naarasleijona olikaan sinun äitisi leijonain joukossa! Se makasi nuorten jalopeurain keskellä, kasvatti poikasiansa	2. Ja sano: miksi sinun äitis naaras jalopeura makasi jalopeurain seassa, ja kasvatti penikkansa nuorten jalopeurain seassa.	sinun äitis naaras Lejoni maca Lejonein seas/ ja caswatta poicans nuorten Lejonein seas?
19:3 ja sai ylenemään yhden poikasistaan: siitä tuli nuori jalopeura, se oppi saalista raatelemaan, se söi ihmisiä.	3. Yhden hän niistä kasvatti, ja siitä tuli nuori jalopeura, se tottui julmasti repimään ja syömään ihmisiä.	19:3 Yhden hän niistä caswatti/ ja sijtä tuli nuori Lejoni/ se tottui repimän ja syömän ihmisiä.
19:4 Mutta kansat kuulivat siitä: se pyydystettiin heidän kuoppaansa ja vietiin turpakoukussa Egyptin maahan.	4. Kuin pakanat sen hänestä kuulivat, ottivat he sen kiinni luolassansa, ja veivät sen kahleissa Egyptin maalle.	19:4 Cosca pacanat sencaltaista hänestä cuulit: Otit he sen kijnni luolasans/ ja weit sen cahleis Egyptin maalle.
19:5 Kun emo näki, että viipyi, että hukkuu hänen toivonsa, otti se toisen poikasistaan, sai sen nuoreksi jalopeuraksi.	5. Kuin nyt äiti sen näki, että hänen toivonsa oli pois, otti hän toisen pojistansa ja teki siitä nuoren jalopeuran.	19:5 COsca nyt äiti sen näki/ että hänen toiwons oli pois/ otti hän toisen pojistans/ ja teki sijtä nuoren Lejonin.
19:6 Se käyskenteli leijonain keskellä, siitä tuli nuori jalopeura, se oppi saalista raatelemaan, se söi ihmisiä.	6. Kuin se vaelsi jalopeurain seassa, tuli se nuoreksi jalopeuraksi, joka myös harjaantui julmasti raatelemaan ja syömään ihmisiä.	19:6 Cosca se waelsi Lejonein seas/ tuli se nuorexi Lejonixi/ joca myös harjandui raateleman ja syömän ihmisiä.
19:7 Se ryhtyi heidän leskiinsä ja teki autoiksi heidän kaupunkinsa, ja maa ja kaikki, mitä siinä on, kauhistui sen ärjynnän äänestä.	7. Se oppi heidän leskensä tuntemaan ja hävitti heidän kaupunkinsa, niin että maa ja mitä siinä oli, kauhistui hänen kiljumisensa ääntä.	19:7 Se oppi heidän leskens tundeman ja häwitti heidän Caupungins/ nijn että maa ja mitä sijnä oli cauhistui hänen räskywäistä äändäns.
19:8 Silloin kansat maakunnista yltympäri asettivat ja virittivät sille verkkonsa; se pyydystettiin heidän kuoppaansa.	8. Niin asettivat pakanat itsensä kaikista maakunnista hänen ympärillensä, ja heittivät verkkonsa hänen päällensä, ja käsittivät hänen luolassansa.	19:8 Nijn asetit pacanat idzens caikist maacunnist hänen ymbärillens/ ja heitit werckons hänen päällens/ ja käsitit hänen luolasans.
19:9 Ja se pantiin häkkiin, turpakoukkuun ja vietiin Baabelin kuninkaan eteen. Se vietiin vuorilinnoihin, ettei sen ääni enää kuuluisi Israelin vuorille.	9. Ja panivat hänen kahleissa vankiuteen, ja veivät hänen Babelin kuninkaan tykö; ja hän vietiin varustuksiin, ettei hänen äänensä pitänyt enää kuultaman Israelin vuorilla.	19:9 Ja panit hänen sidottuna rautacarsinaan/ ja weit sen cahleis Cuningan tygö Babelijn/ ja se kätkettin/ ettei hänen änenäns pitänyt enämbi cuultaman Israelin vuorilla.
19:10 Sinun äitisi oli sinulle kuin verevä viinipuu, veden ääreen istutettu. Se tuli runsaasta vedestä hedelmöitseväksi ja tuuhealehväiseksi.	10. Sinun äitis on sinun levossas niinkuin viinapuu veden reunalla istutettu; ja sen hedelmät ja oksat kasvoivat siitä paljosta vedestä.	19:10 SInun äitis oli nijncuin wijnapuu sinun alallas ollesas/ joca weden reunalla istutettu oli/ ja sen hedelmät ja oxat caswoit sijtä paljosta wedestä/

19:11 Siihen tuli ylväitä oksia hallitsijain valtikoiksi, ja sen runko kohosi korkealle tiheän lehvistön keskellä ja näkyi kauas korkeana ja runsas-oksaisena.	11. Että sen oksat niin vahvaksi tulivat, että ne herrain valtikaksi kelpasivat, ja se tuli korkiaksi paksuin oksain seassa. Ja kuin se nähtiin, että se niin korkia oli, ja että hänellä niin monta oksaa oli;	19:11 Että sen oxat nijn wahwaxi tulit/ että ne Herrain waldicaxi kelpaisit/ ja se tuli corkiaxi paxuin oxain seas. Ja cosca se nähtin/ että se nijn corkia oli/ ja että hänellä nijn monda oxa oli:
19:12 Mutta se temmattiin vihaisesti irti, viskattiin maahan, ja itätuuli kuivasi sen hedelmät, ne revittiin hajalleen, ja sen ylväät oksat kuivuivat, ne kulutti tuli.	12. Reväistiin se maahan vihassa, ja heitettiin pois, itätuuli kuivasi hänen hedelmänsä; ja sen vahvat oksat murrettiin rikki, niin että ne kuivetuksi ja tulelta poltetuiksi tulivat.	19:12 Rewäistin se maahan hirmuisudes ja heitettin pois/ itä tuuli cuiwais hänen hedelmäns/ ja sen wahwat oxat murttin ricki/ nijn että ne cuiwetuxi ja poljetuxi tulit.
19:13 Nyt se on istutettuna erämaahan, kuivaan ja janoiseen maahan.	13. Mutta nyt se on istutettu korpeen, kuivaan ja karkiaan maahan.	19:13 Mutta nyt se on istutettu corpeen/ cuiwaan ja carkiaan maahan/
19:14 Ja sen valtaoksasta on lähtenyt tuli, se on kuluttanut sen hedelmät, ja ylvästä oksaa hallitusvaltikaksi ei siinä enää ole." Itkuvirsi tämä oli oleva, ja itkuvirsi siitä on tullut.	14. Ja tuli kävi ulos sen vahvoista oksista, se söi sen hedelmän, niin ettei sen päällä enään vahvoja oksia ole herrain valtikaksi. Se on valitettava ja surullinen asia.	ja tuli käwi ulos sen wahwoista oxista/ se sawu söi sen hedelmän/ nijn ettei sen päällä sillen wahwoja oxia ole Herran waldicaxi: se on walitettapa ja surullinen asia.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu
20:1 Seitsemäntenä vuotena, viidennessä kuussa, kuukauden kymmenentenä päivänä tuli miehiä Juudan vanhinten joukosta kysymään neuvoa Herralta, ja he istuivat minun eteeni.	1. Ja tapahtui seitsemäntenä vuotena, kymmenentenä päivänä viidennessä kuukaudessa, että muutamia Israelin vanhimmista tuli kysymään Herralta; ja he istuivat minun eteeni.	20:1 JA se tapahtui seidzemendenä vuotena kymmendenä päiwänä wijdennes Cuucaudes/ tulit muutamita wanhemmista Israelis kysymän HERralda/ ja istuit minun eteeni.
20:2 Niin minulle tuli tämä Herran sana:	2. Silloin tapahtui Herran sana minulle ja sanoi:	20:2 Silloin tapahtui HERran sana minulle/ ja sanoi:
20:3 "Ihmislapsi, puhu Israelin vanhimmille ja sano heille: Näin sanoo Herra, Herra: Tekö tulette minulta neuvoa kysymään? Niin totta kuin minä elän, en anna minä teidän kysyä minulta neuvoa, sanoo Herra, Herra.	3. Sinä, ihmisen poika, puhu Israelin vanhimpain kanssa, ja sano heille: näin sanoo Herra, Herra: oletteko te tulleet kysymään minulta? Niin totta kuin minä elän, en tahdo minä teitä vastata, sanoo Herra, Herra.	Sinä ihmisen poica/ puhu Israelin wanhemmitten cansa/ ja sano heille: näitä sano HERra HERra: 20:3 Olettaco tullet kysymän minulda: Nijn totta cuin minä elän/ en tahdo minä teitä wastata/ sano HERra HERra.
20:4 Etkö tuomitse heitä, etkö tuomitse, ihmislapsi? Tee heille tiettäväksi heidän isiensä kauhistukset	4. Mutta jos sinä ihmisen poika tahdot tuomita heitä, niin tuomitse heitä näin: ilmoita heille heidän isänsä kauhistus.	20:4 Mutta jos sinä ihmisen poica tahdot rangaista heitä/ nijn rangaise heitä näin: ilmoita heille heidän Isäins cauhistus/

<p>20:5 ja sano heille: Näin sanoo Herra, Herra: Sinä päivänä, jona minä Israelin valitsin, minä kättä kohottaen lupasin Jaakobin heimon jälkeläisille, minä tein itseni heille tunnetuksi Egyptin maassa ja kättä kohottaen lupasin heille sanoen: 'Minä olen Herra, teidän Jumalanne.'</p>	<p>5. Ja sano heille: näin sanoo Herra, Herra: siihen aikaan, kuin minä valitsin Israelin, nostin minä käteni Jakobin huoneen siemenelle, ja annoin heidän tuta minuani Egyptin maalla; ja tosin minä nostin käteni heille, ja sanoin: minä olen Herra teidän Jumalanne.</p>	<p>ja sano heille. 20:5 Näitä sano HERra HERra/ siihen aican cosca minä walidzin Israelin/ nostin minä käteni Jacobin huonen siemenelle/ ja annoin heidän tuta minuani Egyptin maalla/ ja tosin minä nostin käteni heille/ ja sanoin: Minä olen HERra teidän Jumalan.</p>
<p>20:6 Sinä päivänä minä kättä kohottaen lupasin heille, että vien heidät pois Egyptin maasta siihen maahan, jonka olin heille katsonut ja joka vuotaa maitoa ja mettä - se on kaunistus kaikkien maitten joukossa. -</p>	<p>6. Mutta minä nostin heille käteni sillä ajalla, että minun piti johdattaman heitä Egyptin maalta siihen maakuntaan, jonka minä heille edes katsonut olin, joka rieskaa ja hunajaa vuotaa, joka on paras kaikkein maakuntain seassa.</p>	<p>20:6 Mutta minä nostin käteni sillä ajalla/ että minun piti johdattaman heitä Egyptin maalda/ maacundaan/ jonga minä heille edescadzonut olin/ joca riesca ja hunajata vuota/ joca on caickein paras maacunda.</p>
<p>20:7 Ja minä sanoin heille: 'Heittäkää, itsekukin, pois silmienne iljetykset älkääkä saastuttako itseänne Egyptin kivijumalilla: minä olen Herra, teidän Jumalanne.'</p>	<p>7. Ja sanoin heille: heittäkään jokainen kauhistuksen pois silmäinsä edestä, ja älkää te saastuttako itsiänne Egyptin epäjumalista; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.</p>	<p>20:7 Ja sanoin heille: heittäkän jocainen cauhistuxen pois silmäins edestä/ ja älkät te saastuttaco idzenne Egyptiläisten epäjumalis: Sillä minä olen HERran teidän Jumalan.</p>
<p>20:8 Mutta he niskoittelivat minua vastaan eivätkä tahtoneet minua kuulla; eivät heittäneet pois itsekukin silmiensä iljetyksiä eivätkä hyljänneet Egyptin kivijumalia. Niin minä ajattelin vuodattaa kiivauteni heidän ylitsensä ja panna vihani täytäntöön heissä keskellä Egyptin maata.</p>	<p>8. Mutta he olivat minulle kovakorvaiset ja ei tahtoneet kuulla minua; ja ei yksikään heistä heittänyt kauhistustansa pois silmäinsä edestä, ja ei hyljänneet Egyptin epäjumalia. Niin minä ajattelin vuodattaa vihani heidän päällensä, ja antaa minun hirmuisuuteni käydä heidän ylitsensä Egyptin maassa.</p>	<p>20:8 Mutta he olit minulle cowacorwaiset ja ei tahtonet cuulla minua/ ja ei yxikän heistä heittänyt cauhistustans pois silmäins edest/ ja ei hyljännet Egyptin epäjumalita. Nijn minä ajattelin vuodatta hirmuisudeni heidän päällens/ ja anda caiken minun wihan käydä heidän ylidzens Egyptin maasa:</p>
<p>20:9 Mutta minä tein, minkä tein, oman nimeni tähden, ettei se tulisi häväistyksi pakanain silmissä, joitten keskellä he olivat ja joitten silmäin edessä minä olin tehnyt itseni heille tunnetuksi viemällä heidät pois Egyptin maasta.</p>	<p>9. Mutta en minä tehnyt sitä minun nimeni tähden, ettei sen pitänyt saastutetuksi tuleman pakanain edessä, joiden seassa he olivat, ja joille minä olin itseni ilmoittanut, että minä heidät tahdoin johdattaa ulos Egyptin maalta.</p>	<p>20:9 Mutta en minä tehnyt sitä minun nimeni tähden/ ettei sen pitänyt saastutetuxi tuleman pacanain edes/ joiden seas he olit/ ja joille minä olin idzeni ilmoittanut/ että minä heidän tahdoin johdatta Egyptin maalda.</p>
<p>20:10 Ja kun olin vienyt heidät pois Egyptin maasta ja tuonut heidät erämaahan,</p>	<p>10. Ja kuin minä heidät Egyptin maalta olin johdattanut ulos, ja antanut heidän tulla korpeen:</p>	<p>20:10 Ja cosca minä heidän Egyptin maalda johdattanut olin ja andanut heidän tulla corpeen.</p>

20:11 niin minä annoin heille käskyni ja tein heille tiettäväksi oikeuteni: se ihminen, joka ne pitää, on niistä elävä.	11. Annoin minä heille minun säätyini, ja minun oikeuteni heille tiettäväksi tein: se ihminen joka ne tekee, hän elää niissä.	20:11 opetin minä heille minun käskyni ja Lakini/ joiden kautta ihminen elä joca ne pitää.
20:12 Myöskin sapattini minä annoin heille, olemaan merkkinä minun ja heidän välillään, että he tulisivat tietämään, että minä olen Herra, joka pyhitän heidät.	12. Minä annoin myös heille minun sabbatini merkiksi minun ja heidän vaiheellansa, että heidän piti tietämän, että minä olen Herra, joka heitä pyhitän.	20:12 Minä annoin myös heille minun Sabbathin merkixi/ heidän/ ja minun waihellani/ että heidän pitä oppeman että minä olen HERra/ joca heitä pyhitän.
20:13 Mutta Israelin heimo niskoitteli minua vastaan erämaassa: he eivät vaeltaneet minun käskyjeni mukaan, ylenkatsoivat minun oikeuteni, jotka ihmisen on pidettävä, että hän niistä eläisi, ja minun sapattini he kovin rikkoivat. Niin minä ajattelin vuodattaa kiivauteni heidän ylitsensä erämaassa ja lopettaa heidät.	13. Mutta Israelin huone oli minulle kovakorvainen korvessa, ja ei elänyt minun säätyini jälkeen, ja katsoi minun oikeuteni ylö, joissa se ihminen elää, joka ne tekee; ja he saastuttivat minun sabbatini sangen suuresti: niin minä ajattelin vuodattaa minun vihani heidän päällensä korvessa, ja peräti kadottaa heitä.	20:13 Mutta Israelin huone oli minulle myös cowacorwainen corwesa/ ja ei elänyt minun käskyni jälkeen/ ja cadzoi minun Lakini ylö/ joiden kautta ihminen elä joca ne pitää/ ja saastutti minun Sabbathini sangen suuresti. Nijn minä ajattelin vuodatta minun hirmuisudeni heidän päällens corwesa/ ja peräti cadotta heitä:
20:14 Mutta minä tein, minkä tein, oman nimeni tähden, ettei se tulisi häväistyksi pakanain silmissä, joitten silmäin edessä minä olin vienyt heidät pois.	14. Mutta en minä sitä tehnyt minun nimeni tähden, ettei sen pitänyt turmelluksi tuleman pakanain seassa, joista minä heidät olin johdattanut ulos heidän silmäinsä edessä.	20:14 Mutta en minä sitä tehnyt minun nimeni tähden/ ettei sen pitänyt turmelluxi tuleman pacanain seas/ joista minä heidän johdattanut olin.
20:15 Kuitenkin minä kättä kohottaen vannoin heille erämaassa, etten heitä tuo siihen maahan, jonka olin antanut heille, joka vuotaa maitoa ja mettä - se on kaunistus kaikkien maitten joukossa -	15. Ja minä nostin käteni heitä vastaan korvessa, etten minä tahtonut heitä antaa tulla siihen maahan, jonka minä heille antanut olin, joka rieskaa ja hunajaa vuotaa, joka on paras kaikkein maakuntain seassa,	20:15 Ja minä nostin käteni heitä wastian corwesa/ etten minä tahtonut heitä anda tulla siihen maahan jonga minä heille andanut olin/ joca riesca ja hunajata wuota/ joca on caickein paras maacundain seas:
20:16 koska he pitivät minun oikeuteni halpoina, eivät vaeltaneet minun käskyjeni mukaan, vaan rikkoivat minun sapattini; sillä heidän sydämensä vaelsi heidän kivijumalainsa jäljessä.	16. Että he katsoivat minun oikeuteni ylö, ja ei eläneet minun säätyini jälkeen, ja turmelivat minun sabbatini; sillä heidän sydämensä vaelsi heidän epäjumalainsa jälkeen.	20:16 Että he cadzoit minun Lakini ylö/ ja ei elänet minun käskyn jälkeen/ ja turmelit minun Sabbathin: Sillä he waelisit heidän sydämens epäjumalten jälkeen.
20:17 Mutta minä säälin heitä, niin etten heitä hävittänyt enkä tehnyt heistä loppua erämaassa.	17. Mutta minun silmäni armahti heitä, etten minä heitä kadottanut, enkä peräti tyhjäksi tehnyt heitä korvessa.	20:17 Mutta minun silmäni armahti heitä/ etten minä cadottanut/ taicka peräti tyhjäxi tehnyt heitä corwesa.

<p>20:18 Sitten minä sanoin heidän lapsillensa erämaassa: Älkää vaeltako isäinne käskyjen mukaan, heidän oikeuksiansa älkää noudattako älkääkä saastuttako itseänne heidän kivijumalillansa.</p>	<p>18. Ja minä sanoin heidän lapsillensa korvessa: ei teidän pidä elämän teidän isäinne säätyin jälkeen, eikä pitämän heidän oikeuksiansa, eli saastuttaman itsiänne heidän epäjumaliinsa;</p>	<p>20:18 JA minä sanoin heidän lapsillens corwesa: Ei teidän pidä elämän teidän Isäin käskyn jälkeen/ eikä pitämän heidän Lakians/ eli saastuttaman idzenne heidän epäjumalijns.</p>
<p>20:19 Minä olen Herra, teidän Jumalanne; minun käskyjeni mukaan vaeltakaa, minun oikeuksiani noudattakaa, ne pitäkää</p>	<p>19. Sillä minä olen Herra teidän Jumalanne: minun säätyini jälkeen pitää teidän elämän, ja minun oikeuteni pitämän, ja niiden jälkeen tekemän.</p>	<p>20:19 Sillä minä olen HERra teidän Jumalan. Minun käskyn jälkeen teidän pitä elämän/ ja minun Lakin teidän pitä pitämän/ ja sen jälkeen tekemän.</p>
<p>20:20 ja pyhittäkää minun sapattini; ne olkoot merkinä välillämme, minun ja teidän, että tulisitte tietämään, että minä olen Herra, teidän Jumalanne.</p>	<p>20. Ja minun sabbatini pitää teidän pyhittämän, että ne pitää oleman merkiksi minun ja teidän vaiheellanne, että teidän pitää tietämän, että minä Herra olen teidän Jumalanne.</p>	<p>20:20 Ja minun Sabbathin pitä teidän pyhittämän/ että ne pitä oleman merkixi minun ja teidän waihellan/ että teidän pitä tietämän että minä HERra olen teidän Jumalan.</p>
<p>20:21 Mutta lapset niskoittelivat minua vastaan: he eivät vaeltaneet minun käskyjeni mukaan, eivät noudattaneet minun oikeuksiani, niin että olisivat ne pitäneet, - jotka ihmisen on pidettävä, että hän niistä eläisi - ja rikkoivat minun sapattini. Niin minä ajattelin vuodattaa kiivauteni heidän ylitsensä ja panna vihani heissä täytäntöön erämaassa.</p>	<p>21. Mutta lapset olivat minulle myös kovakorvaiset, ja ei eläneet minun säätyini jälkeen, eikä pitäneet minun oikeuksiani, tehdäksensä niiden jälkeen, joissa ihminen elää, joka ne pitää, ja he turmelivat minun sabbatini; niin minä ajattelin vuodattaa minun vihani heidän päällensä, ja antaa minun hirmuisuuteni käydä heidän ylitsensä korvessa.</p>	<p>20:21 Mutta lapset olit minulle myös cowacorwaiset/ ei elänet minun käskyni jälkeen/ eikä pitänet minun Lakian/ nijn että he sen jälkeen teit/ joiden cautta ihminen elä joca ne pitää/ ja he turmelit minun Sabbathin. 20:22 Nijn minä ajattelin wuodatta minun hirmuisudeni heidän päällens/ ja anda caiken minun wihan käydä heidän ylidzens corwesa.</p>
<p>20:22 Mutta minä pidätin käteni ja tein, minkä tein, oman nimeni tähden, ettei se tulisi häväistyksi pakanain silmissä, joitten silmäin edessä minä olin vienyt heidät pois.</p>	<p>22. Mutta minä käänsin käteni, ja en tehnyt sitä minun nimeni tähden, ettei sen pitänyt turmelluksi tuleman pakanain edessä, joista minä heitä olen johdattanut ulos heidän silmäinsä edessä.</p>	<p>Mutta minä käänsin minun käteni/ ja en tehnyt sitä minun nimeni tähden/ ettei sen pitänyt turmelluxi tuleman pacanain edes/ joista minä heitä johdattanut olen.</p>
<p>20:23 Kuitenkin minä kättä kohottaen vannoin heille erämaassa, että minä hajotan heidät pakanain sekaan ja sirotan heidät muihin maihin,</p>	<p>23. Minä nostin myös minun käteni heitä vastaan korvessa, hajottaakseni heitä pakanain sekaan ja maakuntiin,</p>	<p>20:23 Minä nostin myös minun käteni heitä wastan corwesa/ hajottaxen heitä pacanain sekaan/ ja maacundijn.</p>

20:24 koska he eivät pitäneet minun käskyjäni, vaan ylenkatsoivat minun käskyni, rikkoivat minun sapattini ja heidän silmänsä pälyivät heidän isiensä kivijumalain perään.	24. Ettei he pitäneet minun oikeuksiani, ja katsoivat minun säätyäni ylön, ja turmelivat minun sabbatini, ja katselivat isänsä epäjumalia.	20:24 Ettei he pitäneet minun käskyäni ja cadzoit minun Lakini ylön/ ja turmelit minun Sabbathini/ ja cadzelit heidän Isäins epäjumalita.
20:25 Niinpä minäkin annoin heille käskyjä, jotka eivät olleet hyviä, ja oikeuksia, joista he eivät voineet elää,	25. Sentähden annoin minä heille säädyt, jotka ei hyvät olleet, ja oikeudet, joissa ei heille ollut elämää,	20:25 Sentähden annoin minä heille säädyt jotca ei hywät ollet/ ja oikeuden josa ei heille ollut elämätä.
20:26 ja annoin heidän saastua lahjoistansa, siitä, että polttivat uhrina kaiken, mikä avasi äidinkohdun, jotta saattaisin heidät kauhun valtaan ja he tulisivat tietämään, että minä olen Herra.	26. Ja hylkäsin heidän uhrinsa koska he käyttivät tulella kaikki esikoiset, että minun piti heitä hävittämän, ja että heidän piti tietämän, että minä olen Herra.	20:26 Ja minä hylkäisin heidän uhrins/ cosca he käytit tules caicki esicoiset: Että minun pitä heitä hävittämän/ ja että heidän piti oppiman/ että minä olen HERra.
20:27 Sentähden puhu Israelin heimolle, ihmislapsi, ja sano heille: Näin sanoo Herra, Herra: Vielä niinkin ovat isänne minua herjanneet, että ovat olleet uskottomat minua kohtaan.	27. Sentähden puhu, sinä ihmisen poika, Israelin huoneelle, ja sano heille: näin sanoo Herra, Herra: teidän isänne ovat vielä enemmän minua pilkanneet, hyvällä ehdolla minua vastaan rikkoissansa.	20:27 Sentähden puhu sinä ihmisen poica Israelin huonelle/ ja sano heille: näitä sano HERra HERra: teidän Isän owat wielä enemmän pilcannet ja häwäisnet minua.
20:28 Kun minä toin heidät maahan, jonka olin kättä kohottaen luvannut heille antaa, niin missä vain he näkivät korkean kukkulan tai tuuhean puun, siinä he uhrasivat teurasuhrinsa ja antoivat vihastuttavat uhrilahjansa, siinä panivat esiin suloisesti tuoksuvat uhrinsa ja siinä vuodattivat juomauhrinsa.	28. Sillä kuin minä olin antanut heidän tulla siihen maahan, jonka ylitse minä käteni nostanut olin, että minun piti sen antaman heille; kussa he joskus näkivät korkean vuoren taikka paksuoksaisen puun, siellä he uhrasivat uhrinsa ja kantoivat sinne uhrinsa vihan kehoitukseksi, ja suitsuttivat siellä makian hajunsa ja vuodattivat siellä juomauhrinsa.	20:28 Sillä cosca minä olin andanut heidän tulla maahan/ jonga ylidzen minä käteni nostanut olin/ että minun piti sen andaman heille: Cusa he joscus näit corkian vuoren taicka paxuoxaisen puun/ siellä he uhraisit uhrins ja cannoit sinne heidän kelwottomat lahjans/ ja suidzutit siellä makian hajuns ja wuodatit siellä juomauhrins.
20:29 Niin minä sanoin heille: 'Mikä tämä uhrikukkula on, jolle te menette?' Ja niin sai sellainen nimen uhrikukkula aina tähän päivään asti.	29. Mutta minä sanoin heille: mihinkä pitää siis oleman sen kukkulan, johonka te menette? Ja siitä kutsutaan se kukkulaksi aina tähän päivään asti.	20:29 Mutta minä sanoin heille: mihingä pitä sijs oleman sen cuckulan/ johonga te menette? ja sijtä cudzutun se cuckulaxi aina tähän päiwän asti.
20:30 Sentähden sano Israelin heimolle: Näin sanoo Herra, Herra: Ettekö te saastuta itseänne isienne tiellä? Ettekö kulje uskottomina heidän iljetystensä jäljessä?	30. Sentähden sano Israelin huoneelle: näin sanoo Herra, Herra: te saastutate itsenne teidän isänne menoissa, ja teette huorin heidän kauhustustensa kanssa;	20:30 Sentähden sanos Israelin huonelle: näitä sano HERra HERra: Te saastutate idzenne teidän Isäin menois/ ja teette huorin teidän cauhistuxen cansa.

<p>20:31 Ettekö ole saastuttaneet itseänne kaikilla kivijumalillanne aina tähän päivään asti, kun tuotte lahjojanne ja panette lapsenne käymään tulen läpi? Ja minäkö antaisin teidän kysyä minulta neuvoa, te Israelin heimo? Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, en anna minä teidän kysyä minulta neuvoa.</p>	<p>31. Ja saastutatte itsenne teidän epäjumalissanne, joille te uhraatte teidän lahjanne, ja poltatte teidän poikanne tulesa hamaan tähän päivään asti: ja minun pitäis antaman teille vastausta, sinä Israelin huone? Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra: en tahdo minä vastausta antaa teille.</p>	<p>20:31 Ja saastutatte idzenne teidän epäjumalisan/ joille te uhratte teidän lahjan/ ja poldatte teidän poicanne ja tyttärenne tulesa haman tähän päivään asti: ja minun pitäis andaman teille vastausta Israelin huone? Nijn totta kuin minä elän/ sano HERRa HERRa: En tahdo minä vastausta anda teille.</p>
<p>20:32 Se, mikä on tullut teidän mieleenne, ei totisesti ole tapahtuva - se, mitä sanotte: 'Me tahdomme olla pakanain kaltaisia, muitten maitten sukukuntain kaltaisia, niin että palvelemme puuta ja kiveä.'</p>	<p>32. Ja se mikä tulee teidän mieleenne, ei siitä pidä mitään oleman: että te sanotte: me tahdomme tehdä niinkuin pakanat ja muut kansat maakunnissa, ja palvella kantoja ja kiviä.</p>	<p>20:32 Nijn myös cosca te ajatteletta: me tahdomme tehdä nijncuin pacanat ja muu Canssa maacunnasa/ ja rucoilla candoja ja kiwiä: nijn sengin pitä puuttuman teidä.</p>
<p>20:33 Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra: totisesti minä olen hallitseva teitä väkevällä kädellä, ojennetulla käsivarrella ja vuodatetulla vihalla.</p>	<p>33. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, minä tahdon hallita teitä väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella, ja vuodatetulla hirmuisuudella.</p>	<p>20:33 Nijn totta kuin minä elän/ sano HERRa HERRa: Minä tahdon hallita teitä wäkwällä kädellä/ ja ojetulla käsiwarrella/ ja vuodatetulla hirmuisudella.</p>
<p>20:34 Ja minä vien teidät pois kansojen seasta ja kokoan teidät maista, joihin olitte hajotetut, väkevällä kädellä, ojennetulla käsivarrella ja vuodatetulla vihalla.</p>	<p>34. Ja tahdon johdattaa teitä pois kansoista, ja koota teitä niistä maakunnista, joihinka te hajoitettut olette, väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella, ja vuodatetulla hirmuisuudella.</p>	<p>20:34 Ja tahdon johdatta teitä pois Canssasta/ ja tahdon coota teitä nijstä maacunnista cuhunga te hajotettut oletta wäkwällä kädellä/ ojetulla käsiwarrella/ ja vuodatetulla hirmuisudella.</p>
<p>20:35 Ja minä tuon teidät kansojen erämaahan, ja siellä minä käyn oikeutta teidän kanssanne kasvoista kasvoihin.</p>	<p>35. Ja tahdon teidän antaa tulla kansain korpeen, ja olla siellä oikeudella teidän kanssanne, kasvoista niin kasvoihin.</p>	<p>20:35 Ja tahdon teidän anda tulla Canssan corpeen/ ja tahdon olla siellä oikeudella teidän cansanne caswosta nijn caswoon.</p>
<p>20:36 Niinkuin minä kävin oikeutta isienne kanssa Egyptinmaan erämaassa, niin minä käyn oikeutta teidän kanssanne, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>36. Niinkuin minä teidän isäinne kanssa Egyptin maan korvessa oikeudella olin: juuri sillä tavalla tahdon minä olla oikeudella teidän kanssanne, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>20:36 Nijncuin minä teidän Isäin cansa corwesa Egyptin tykönä oikeudella olin/ juuri sillä tawalla tahdon minä olla oikeudella teidän cansan/ sano HERRa HERRa.</p>
<p>20:37 Minä panen teidät kulkemaan sauvan alitse ja saatan teidät liiton siteeseen.</p>	<p>37. Minä tahdon antaa teidän tulla vitsan alle, ja johdattaa teitä liiton siteellä.</p>	<p>20:37 Minä tahdon anda teidän tulla widzan ala/ ja waatia teitä lijton sitellä.</p>

<p>20:38 Ja minä erotan teistä ne, jotka kapinoivat minua vastaan ja luopuvat minusta: muukalaisuutensa maasta minä vien heidät pois, mutta Israelin maahan he eivät tule; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.</p>	<p>38. Ja tahdon perata pois vastahakoiset ja minusta luopuwait teidän seastanne. Ja tosin minä tahdon johdattaa heitä ulos asumamaastansa, ja en anna heitä tulla Israelin maalle, että teidän tietämän pitää, että minä olen Herra.</p>	<p>20:38 Ja minä tahdon perata pois wastahacoiset ja luopuwait teidän seastan. Ja tosin minä tahdon johdatta heitä sijtä maasta josa te asutte nyt/ ja en anda heitä tulla Israelin maalle/ että teidän oppiman pitää/ että minä olen HERra.</p>
<p>20:39 Mutta te, Israelin heimo! Näin sanoo Herra, Herra: Menkää vain ja palvelkaa itsekukin omia kivijumalianne. Mutta vastedes te totisesti kuulette minua ettekä enää häpäise minun pyhää nimeäni lahjoillanne ynnä kivijumalillanne.</p>	<p>39. Sentähden te, Israelin huone, näin sanoo Herra, Herra: ettette kuitenkaan tahdo kuulla minua, niin tehkäät niinkuin teille kelpaa, ja jokainen teitä palvelkaan epäjumalaansa tästäkin lähin; mutta minun pyhä nimeni antakaat tästedes pilkkaamatta olla teidän uhreissanne ja epäjumalissanne.</p>	<p>20:39 SENTähden te Israelin huonesta/ näitä sano HERra HERra: Ettet te cuitengan tahdo cuulla minua/ nijn tehkät nijncuin teidän kelpa/ ja jocainen teistä palwelcan hänen epäjumalatans: mutta minun pyhä nimen andacat tästedes pilckamata olla/ teidän uhreisan ja epäjumalisan.</p>
<p>20:40 Sillä minun pyhällä vuorellani, Israelin korkealla vuorella, sanoo Herra, Herra, siellä he palvelevat minua, koko Israelin heimo, kaikki tyynni, mitä maassa on. Siellä minä heihin mielistyn, siellä minä halajan teidän antimianne, uutisverojanne, kaikkinaisia teidän pyhiä lahjojanne.</p>	<p>40. Sillä näin sanoo Herra, Herra: minun pyhällä vuorellani, korkialla Israelin vuorella, siellä pitää koko Israelin huone ja kaikki, jotka maakunnassa ovat, palveleman minua; siellä pitää heidän minulle oleman otolliset, ja siellä minä tahdon anoa teiltä ylennysuhria ja teidän uhrinne esikoista kaiken sen kanssa, jolla te minua pyhitätte.</p>	<p>20:40 Sillä näitä sano HERra HERra: Minun pyhällä vuorellani/ sillä corkialla Israelin vuorella/ siellä pitä coco Israelin huone/ ja caicki jotca maacunnas owat palweleman minua/ siellä pitä heidän minulle oleman otolliset/ ja siellä minä tahdon anoa teildä ylönnyshria/ ja teidän uhrin esicoista caiken sen cansa jolla te minua pyhitätte.</p>
<p>20:41 Niinkuin suloisesti tuoksuvaan uhriin minä teihin mielistyn, kun minä vien teidät pois kansojen seasta ja kokoan teidät maista, joihin olette hajotetut, ja osoitan teissä pyhyteni pakanain silmien edessä.</p>	<p>41. Te olette minulle otolliset makialla savulla, kuin minä annan teidän tulla pois kansoista, ja kokoon teitä siitä maasta, kuhunka te hajoitettut olette, ja pyhitän itseni teissä, pakanain edessä.</p>	<p>20:41 Te oletta minulle otolliset makialla sawulla/ cosca minä annan teidän tulla pois Canssasta/ ja cocoon teitä sijtä maasta cuhunga te hajotettut oletta/ ja pyhitän teitä pacanain edes.</p>
<p>20:42 Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra, kun minä tuon teidät Israelin maahan, siihen maahan, jonka minä kättä kohottaen olin luvannut antaa teidän isillenne.</p>	<p>42. Ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, koska minä olen antanut teidän tulla Israelin maalle, siihen maahan, josta minä nostin käteni, että minun piti teidän isillenne sen antaman.</p>	<p>20:42 Ja teidän pitä ymmärtämän/ että minä olen HERra/ cosca minä olen andanut teidän tulla Israelin maalle/ sijhen maahan josta minä nostin käteni/ että minun pitä teidän Isillenne sen andaman.</p>

20:43 Ja te muistatte siellä vaelluksenne ja kaikki tekonne, joilla olette itsenne saastuttaneet, ja teitä kyllästyttää oma itsenne kaikkien pahain töittenne tähden, mitä olette tehneet.	43. Siellä pitää teidän muistaman teidän menonne ja kaikki teidän tekonne, joilla te itsenne saastuttaneet olette, ja teidän pitää suuttuman itseenne kaiken teidän pahuutenne tähden, jonka te tehneet olette.	20:43 Siellä pitää teidän muistaman teidän menon ja kaikki teidän tekonne/ joilla te saastutetut olette/ ja teidän pitää suuttuman caickeen teidän pahuteen cuin te tehneet olette.
20:44 Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra, kun minä teen teille, minkä teen, oman nimeni tähden, en teidän pahan vaelluksenne enkä riettaiden tekojenne ansion mukaan, te Israelin heimo; sanoo Herra, Herra."	44. Ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, koska minä teen teidän kansanne minun nimeni tähden, ja ei teidän pahan menonne ja vahingollisen työnne jälkeen, sinä Israelin huone, sanoo Herra, Herra.	20:44 Ja teidän pitää ymmärtämän/ että minä olen HERra: Cosca minä teen teidän cansan minun nimeni tähden/ ja ei teidän pahan menonne jälkeen ja vahingollisen työn/ sinä Israelin huone/ sano HERra HERra.
20:45 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	45. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sano:	20:45 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sano:
20:46 "Ihmislapsi, käännä kasvosi etelää kohti, vuodata sanasi etelää vastaan ja ennusta kedon metsikköä vastaan, joka on Etelämaassa.	46. Sinä, ihmisen poika, aseta kasvosi oikean käden puoleen, ja pisaroitse lounaan puoleen, ja ennusta metsää vastaan, kedolla lounaan päin,	20:46 Sinä ihmisen poika/ aseta kasvosi oikean käden puoleen/ ja pisaroidze lounaan puoleen/ ja ennusta medzä wastan/ kedolla lounaan päin.
20:47 Ja sano Etelämaan metsikölle: Kuule Herran sana. Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä sytytän sinut tuleen, ja se kuluttaa kaikki sinun tuoret puusi ja kuivat puusi. Ei sammua leimuava liekki, ja siitä kärventyvät kaikki kasvot, etelästä pohjoiseen asti;	47. Ja sano lounaan puoliselle metsälle: kuule Herran sanaa: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon sinussa tulen sytyttää, sen pitää sekä tuoret että kuivat puut polttaman, ettei hänen ankaraa liekkiänsä taideta sammuttaa, vaan kaikki pitää poltettaman, mitä lounaasta pohjaan käsin on.	20:47 Ja sano lounaan puoliselle medzälle: Cuule HERran sana/ näin sano HERra: cadzo/ minä tahdon sinus tulen sytyttä/ sen pitää sekä tuoret että cuivat puut polttaman/ ettei hänen liekkiänsä taita sammutetta/ vaan kaikki pitää poltettaman/ mitä lounast pohjan käsin on.
20:48 ja kaikki liha on näkevä, että minä, Herra, olen sen sytyttänyt: se ei sammua."	48. Ja kaikki liha pitää näkemän, että minä Herra sen sytyttänyt olen; ja ei pidä sitä sammutettaman.	20:48 Ja kaikki liha pitää näkemän/ että minä HERra sytyttänyt olen/ ja ettei kengän sammutais:
20:49 Niin minä sanoin: "Voi Herra, Herra! Ne sanovat minusta: 'Tämähän puhuu pelkkiä vertauksia.'"	49. Ja minä sanoin: ah! Herra, Herra, he sanovat minusta: tämä puhuu paljaita tapauksia.	20:49 Ja minä sanoin: Woi HERra HERra/ he sanovat minusta: tämä puhuu aiwa tapauxia.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sano:	21:1 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sano:

21:2 "Ihmislapsi, käännä kasvosi Jerusalemia kohti, vuodata sanasi pyhäköitä vastaan ja ennusta Israelin maata vastaan ja sano Israelin maalle:	2. Sinä, ihmisen poika, aseta kasvosi Jerusalemia vastaan, ja ennusta Israelin maata vastaan. 3. Ja sano Israelin maalle:	21:2 Sinä ihmisen poica/ aseta casvos Jerusalemita wastan/ ja pisaroidze Pyhä wastan/ ja ennusta Israelin maata wastan/ ja sano Israelin maalle.
21:3 Näin sanoo Herra: Katso, minä käyn sinun kimppuusi, vedän miekkani tupestaan ja hävitän sinusta vanhurskaan ja jumalattoman.	näin sanoo Herra: katso, minä tahdon sinun kimppuus, minä tahdon vetää miekkani tupesta ulos, ja tahdon sinussa hävittää sekä hurskaat että väärät.	21:3 Näitä sano HERra HERra/ cadzo/ minä tahdon sinus kimpuus/ minä tahdon wetä mieckani tupesta ulos/ ja tahdon sinusa häwittä sekä hurscat että wäärät.
21:4 Koska minä tahdon hävittää sinusta vanhurskaan ja jumalattoman, sentähden lähtee tupestaan minun miekkani kaiken lihan kimppuun, etelästä pohjoiseen asti.	4. Että minä sinussa sekä hurskaat että väärät hävitän, niin minun miekkani tupesta lähtee kaiken lihan päälle etelästä niin pohjoiseen asti.	21:4 Että minä sinusa sekä hurscat että wäärät häwitän/ nijn minun mieckan tupesta lähte caiken lihan päälle etelästä nijn pohjaisen asti.
21:5 Ja kaikki liha tulee tietämään, että minä, Herra, olen vetänyt miekkani tupestaan; eikä se siihen enää palaja.	5. Ja kaikki liha pitää ymmärtämän, että minä Herra olen vetänyt minun miekkani tupesta ulos; ja ei pidä enään siihen pistettämän.	21:5 Ja caicki liha pitä ymmärtämän/ että minä HERra olen wetänyt mieckani tupestan ulos/ ja ei pidä enä siihen pistettämän.
21:6 Mutta sinä, ihmislapsi, huokaile! Lanteet murtuneina, katkerassa tuskassa huokaile heidän silmiensä edessä.	6. Ja sinä, ihmisen poika, huokaa siihenasti että lantees pakottavat ja kipiäksi tulevat: ja sinun pitää huokaaman, niin että he näkevät sen:	21:6 Ja sinun ihmisen poica/ pitä huocaman siihenasti että landes kipiäxi tulewat/ ja sinun pitä huocaman catkerast/ nijn että he näkewät sen.
21:7 Ja kun he sinulta kysyvät: 'Minkätähden sinä huokaillet?' niin sano: Sanoman tähden, sillä se saapuu, ja kaikki sydämet raukeavat, kaikki kädet herpoavat, kaikkien henki tyrmistyy, kaikki polvet käyvät veltoiksi kuin vesi. Katso, se tulee, se tapahtuu; sano Herra, Herra."	7. Ja kuin he sinulle sanovat: mitä huokaillet? pitää sinun sanoman: sen huudon tähden, joka tulee, jota kaikki sydämet hämmästyvät, ja kaikki kädet putoovat alas, kaikki rohkeus tulee pois, ja kaikki polvet niinkuin vedet vuotavat: katso, se tulee ja tapahtuu, sano Herra, Herra.	21:7 Ja cosca he sinulle sanowat/ mitä huocaillet? pitä sinun sanoman: sen huudon tähden/ joca tule/ jota caicki sydämet hämmästywät/ ja caicki kädet putowat alas/ caicki rohkius tule pois/ ja caicki polwet nijncuin wedet wuotawat/ cadzo/ se tule/ ja tapahtu/ sano HERra HERra.
21:8 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	8. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	21:8 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
21:9 "Ihmislapsi, ennusta ja sano: Näin sanoo Herra. Sano: Miekka, miekka on teroitettu, on myös kirkkaaksi hiottu.	9. Sinä, ihmisen poika, ennusta ja sano: näin sanoo Herra: sano: miekka, miekka on teroitettu ja myös hiottu.	21:9 Sinä ihmisen poica/ ennusta ja sano: Näin sano HERRa: Sano/ miecka mieckka on teroitettu ja hiottu/

21:10 Teurasta teurastamaan se on teroitettu, salamoitsevaksi se on hiottu. Vai iloitsisimmeko? Vitsa, joka lyö minun poikaani, pitää halpana kaiken, mikä puuta on.	10. Se on teroitettu teurastamaan, se on hiottu välkkymään. Kuinka me taidamme iloita? minun poikani vitsa katsoo kaikki puut ylön.	se on teroitettu teurastaman/ se on hiottu wälckymän. 21:10 Cuinga me taidamme iloita? minun poicani widza cadzo caicki puut ylön.
21:11 Ja hän on antanut sen hioa otettavaksi käteen; se miekka on teroitettu, on hiottu annettavaksi surmaajan käteen.	11. Mutta hän on miekan hiottaa antanut, että se käteen otettaman pitää: miekka on teroitettu ja se on hiottu, tappajan käteen annetta.	21:11 Mutta hän on miecan hiotta andanut/ että se otettaman pitä/ se on teroitettu ja hiottu/ tappajan käteen annetta.
21:12 Huuda ja valita, ihmislapsi, sillä tämä tapahtuu minun kansaani vastaan, kaikkia Israelin ruhtinaita vastaan: he ovat annetut alttiiksi miekalle, he ynnä minun kansani; lyö sentähden lanteeseesi	12. Huuda ja ulvo sinä, ihmisen poika, sillä se tapahtuu minun kansalleni ja kaikille Israelin haltioille; pelko miekan tähden pitää minun kansani tykönä oleman; sentähden lyö reisiäs.	21:12 Huuda ja ulwo sinä ihmisen poica/ sillä se tapahtu minun Canssalleni/ ja caikille Israelin haldioille jotca mieckaan/ minun Canssani cansa cootut owat. 21:13 Sentähden lyö reisiäs/
21:13 Sillä vitsaa on jo koeteltu. Mutta entäpä, jos vitsa pitääkin halpana tämän kaiken? Se ei tapahdu, sanoo Herra, Herra.	13. Sillä hän on heitä koetellut; vaan mitä se auttaa, jollei ylenkatsova vitsa tule, sanoo Herra, Herra.	sillä hän on usein heitä curittanut/ mitä se on auttanut: jollei ylöncaadzowa widza tule/ sano HERra HERra.
21:14 Mutta sinä, ihmislapsi, ennusta ja lyö käsiäsi yhteen; tulkoon miekasta kaksi miekkaa, tulkoon kolme; se on surmattujen surmamiekka, miekka, joka surmaa suuretkin, joka kiertää heitä yltympäri,	14. Ja sinä ihmisen poika, ennusta ja lyö käsiäs yhteen; sillä miekka pitää kaksinkertaisesti, vielä kolminkertaisestikin tuleman, murhamiekka, suuren tapon miekka, niin että se myös käy lävitse heidän sisimäisiin kammioihinsa.	21:14 Ja sinä ihmisen poica/ ennusta ja lyö käsiäs yhteen/ sillä mieckä pitä caxikertaisesti/ vielä colmikertaisestiakin tuleman/ murhamieckä/ suuren tapon mieckä/ nijn että se myös sattu sisälmäisin camareihin/ joihin he pakenewat.
21:15 että sydän pelkoon menehtyisi, että kompastuksia olisi paljon. Kaikille heidän porteillensa minä olen asettanut miekan välkkymään. Voi, se on tehty salamaksi, on hiottu teurastukseen!	15. Minä annan sen miekan helistä, että sydämet pitää hämmästyvän, ja monta pitää kaatuman kaikissa heidän porteissansa: voi kuin se välkky, ja on hiottu tappamaan!	21:15 Minä annan sen miecan helistä/ että sydämet pitä hämmästyvän/ ja monda pitä caatuman heidän porteisans/ woi cuin se wälcky/ ja on hiottu tappaman.
21:16 Lyö terävästi oikealle, ojennu vasemmalle, mihin vain teräsi suunnataan.	16. Yhdistä sinus, lyö oikialle ja vasemmalle puolelle, mitä edessä on.	21:16 Ja sanowat: lyö oikialle ja wasemalle puolelle/ mitä edesäs on.
21:17 Minäkin lyön käsiäni yhteen ja tyydytän kiivauteni. Minä, Herra, olen puhunut."	17. Sillä minä tahdon myös käsilläni yhteen lyödä siitä, ja antaa minun vihani mennä: minä Herra olen sen puhunut.	21:17 Silloin minä tahdon käsilläni yhten lyödä sijtä/ ja anda minun wihani mennä/ minä HERra olen se puhunut.
21:18 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	18. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sano:	21:18 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sano:

21:19 "Sinä, ihmislapsi, laita kaksi tietä, Baabelin kuninkaan miekan tulla. Samasta maasta lähtekööt molemmat. Ja veistä viitta; veistä se kaupunkiin vievän tien suuhun.	19. Ja sinä, ihmisen poika, tee kaksi tietä, joita myöten Babelin kuninkaan miekka tuleman pitää, mutta ne molemmat pitää tuleman yhdeltä maalta; ja pane viitta tien haaraan kaupunkia päin,	21:19 Sinä ihmisen poica/ tee caxi tietä/ joita myöden Babelin Cuningan miecka tuleman pitä/ mutta ne molemmat pitä tuleman yhdeldä maalda. 21:20 Ja pane wijtta tien haaraan Caupungia päin.
21:20 Laita tie miekan tulla ammonilaisten Rabbaan sekä Juudaan, varustettuun Jerusalemiin.	20. Ja tee tie miekan tulla Ammonin lasten Rabbatiin ja Juudan vahvaan kaupunkiin, Jerusalemiin.	Ja tee tie miecan tulla Ammonin lasten Rabbathijn/ ja Judan wahwaan Caupungijn Jerusalemijn.
21:21 Sillä Baabelin kuningas seisautuu tien haaraan, molempain teitten suuhun, taikojansa taikomaan: hän puhdistaa nuolia, kysyy kotijumalilta, tarkkaa maksaa.	21. Sillä Babelin kuningas laittaa itsensä ensimmäiseksi kahden tien haaraan, tietämään tietäjältä, ampumaan nuolella arvosta, epäjumalilta kysymään, maksaan katsomaan.	21:21 Sillä Babelin Cuningas laitta idzens ensimmäisexi cahden tien haaroin/ andaman noitua edesäns/ ambuaman nuolella osast/ hänen epäjumalallens kysymän ja maxoja cadzoman.
21:22 Hänen oikeaan käteensä tulee Jerusalemin arpa: panna muurinmurtajia, avata suu ärjyntään, kohottaa sotahuuto, panna muurinmurtajia portteja vastaan, luoda valli, rakentaa saartovarusteet.	22. Niin pitää arpa lankeeman hänen oikialle puolellensa Jerusalemia päin, ja hän antaa sinne viedä sota-aseita, ja läven (muuriin) avata, murhaamaan, suurella äänellä huutamaan, panemaan sota-aseita porttien eteen, tekemään saartoa ja rakentamaan multaseiniä.	21:22 Ja noituus näyttä oikialle puolelle Jerusalemita/ että hän caurista sinne wiedä anda/ ja läpiä tehdä/ ja suurella huudolla ja murhalla carcais päälle/ ja että hän caurita weis porttia cohden wallia sinne tehtä ja bolwerkiä raketa.
21:23 Mutta Jerusalemin asukkaiden silmissä tämä on pettävää taikomista: heillähän on valojen valat; mutta hän saattaa muistoon syntivelan, että he joutuisivat kiinni.	23. Vaan se näkyy heille heidän silmäinsä edessä turhaksi aavistukseksi, vaikka he valan heidän edessänsä vannoisivat: mutta hän muistaa heidän pahaa tekoansa, että he kiinni otettaisiin.	21:23 Mutta se noituus näky heille wääräxi/ hän wannocan nijn lujast cuin hän tahto/ mutta hän muista pahoja töitä/ että hän woittais hänen.
21:24 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Koska te olette saattaneet muistoon syntivelkanne, kun rikkomuksenne ovat tulleet julki, niin että teidän syntinne on näkyvissä kaikissa teidän teoissanne, niin - koska te olette saatetut muistoon - teidät otetaan käsin kiinni.	24. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: että teidän pahat työnne ovat muistetut, ja teidän kovakorvaisuutenne ilmi on, että teidän syntinne nähdään kaikissa teidän töissänne; ja että teitä muistetaan, pitää te käsillä kiinni otettaman.	21:24 Sentähden sano HERra HERra näin: että teidän pahat työn owat muistetut minulle/ ja teidän cowacorwaisuden ilmei on/ että teidän syndin nähdän caikisa teidän töisän/ ja että teitä muistetän/ wiedän te wäkiwallalla fangixi.
21:25 Ja sinä saastutettu, jumalaton, sinä Israelin ruhtinas, jonka päivä on silloin tullut, kun syntivelka on loppumäärässään!	25. Ja sinä paha ja jumalaton Israelin päämies, jonka päivä lähestyy, koska pahat työt loppuneet ovat.	21:25 JA sinä paha ja jumalaton Israelin Försti/ jonga päiwä lähesty/ cosca pahat työt loppunet owat.

21:26 Näin sanoo Herra, Herra: Ota pois käärelakki, nosta pois kruunu.	26. Näin sanoo Herra, Herra: pane kuninkaan lakki pois, ja ota kruunu pois;	21:26 Näitä sano HERra HERra: pane lacki pois/ ja ota Cruunu pois:
21:27 Tämä ei jää tällensä: alhainen korotetaan, korkea alennetaan. Raunioiksi, raunioiksi minä panen tämän; eikä tästä ole jäävä mitään, kunnes tulee hän, jolla on oikeus, ja minä annan sen hänelle.	sillä ei niitä pidä siellä enään oleman; alennettu pitää ylennettämän, ja korkia alennettaman. 27. Minä tahdon sen (kruunun) tyhjäksi, tyhjäksi, tyhjäksi tehdä; ei sen myös pidä oleman siihenasti kuin se tulee, jonka sen saaman pitää, hänelle minä sen annan.	Sillä ei lackia eikä Cruunua pidä siellä oleman: Waan se joca idzens on ylöndänyt/ pitä alettaman/ ja joca idzens on alendanut/ pitä ylettämän. 21:27 Minä tahdon sen Cruunun tyhjäxi/ tyhjäxi/ tyhjäxi tehdä/ siihenasti cuin se tule/ jonga sen saaman pitä/ hänelle minä sen annan.
21:28 Ja sinä, ihmislapsi, ennusta ja sano: Näin sanoo Herra, Herra ammonilaisia ja heidän herjauksiansa vastaan: Sano näin: Miekka, miekka on paljastettu, teurastukseen hiottu, saamaan kyllänsä, salamoitsemaan,	28. Ja sinä, ihmisen poika, ennusta ja sano: näin sanoo Herra, Herra, Ammonin lapsista ja heidän häväistyksestänsä; sano siis: miekka, miekka on vedetty tappamaan, se on hiottu surmaamaan ja että se on niin välkky;	21:28 JA sinä ihmisen poica/ ennusta ja sano: Näin sano HERra HERra Ammonin lapsista ja heidän häväistyxestäns/ ja sano: Miecka/ miecka on wedetty tappaman/ se on hiottu surmaman/ ja pitä wälckymän.
21:29 vaikka sinulle petollisia näkyjä nähdään, valheita ennustellaan, että sinut muka pannaan tallaamaan saastaisten, jumalattomain niskaa, joitten päivä on silloin tullut, kun syntivelka on loppumäärässään.	29. Ettäs petollisia näkyjä sinulles sanoa annat, ja valhetta ennustaa; että sinä myös hyljättäisiin jumalattomain tapettujen sekaan, joiden päivä tuli, koska pahat työt loppuneet olivat.	21:29 Ettäs petollisia näkyjä sinulles sano annat/ ja walhetta ennusta/ että sinä myös hyljätäisin jumalattomain tapettuiden sekaan/ joiden päiwä tuli/ cosca pahat työt loppunet olit.
21:30 Pane se tuppeensa takaisin. Paikassa, jossa olet luotu, synnyinmaassasi, minä tahdon sinut tuomita.	30. Ja vaikka se tuppeensa jälleen pistettäisiin, niin minä kuitenkin tuomitsen sinun siinä paikassa, kussas luotu olet, ja siinä maassa, kussas syntynyt olet;	21:30 Ja waicka se tuppeens pistetäisin jälleens/ nijn minä cuitengin duomidzen sinun sijnä paicas/ cusas luotu olet/ ja sijnä maasa/ cusas syndynyt olet.
21:31 Minä vuodatan sinun ylitsesi kiivastukseni, puhallan sinuun vihani tulen ja annan sinut raakain miesten käsiin, turmiontekijäin.	31. Ja tahdon vuodattaa minun vihani sinun päälles, minä tahdon minun hirmuisuuteni tulen sinun päälles puhaltaa, ja tahdon antaa sinun kiukkuisten miesten käsiin, jotka hukuttamaan tottuneet ovat, jotka polttaa ja hukuttaa taitavat.	21:31 Ja tahdon vuodatta minun wihani sinun päälles/ minä tahdon minun hirmuisudeni tulen sinun päälles puhalda/ ja anda sinun nijlle ihmisille/ jotca poltta ja hucutta taitawat.
21:32 Tulen kulutettavaksi sinut annetaan, sinun veresi on oleva keskellä maata, ei sinua enää muisteta. Sillä minä, Herra, olen puhunut."	32. Sinun pitää tulen ruaksi tuleman, ja sinun veres maalla vuodatettaman, ja ei sinua pidä enään muistettaman; sillä minä Herra olen sen puhunut.	21:32 Sinun pitä tulen ruaxi tuleman/ ja sinun weres pitä maalla vuodatettaman/ ja ei sinua pidä enä muistettaman. Sillä minä HERra olen sen puhunut.

22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu
22:1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	22:1 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
22:2 "Sinä, ihmislapsi, etkö tuomitse, etkö tuomitse verivelkojen kaupunkia? Tee sille tiettäväksi kaikki sen kauhistukset	2. Sinä, ihmisen poika, etkös tahdo nuhdella, etkös tahdo nuhdella murhakaupunkia ja hänelle näyttää kaikkia hänen kauhistuksiansa?	22:2 Sinä ihmisen poica/ etkös tahdo nuhdella murha Caupungita/ ja hänelle näyttä caickia hänen cauhistuxians?
22:3 ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Voi kaupunkia, joka on vuodattanut keskuudessaan verta, että tulisi sen aika, ja tehnyt itselleen kivijumalia, että se siitä saastuisi!	3. Sano: näin sanoo Herra, Herra: o sinä kaupunki, joka omais veren vuodatat, että sinun aikas tulis, ja sinä, joka epäjumalia tykönäs teet, että itset saastuttaisit!	22:3 Sano: näin sano HERra HERra/ O sinä Caupungi joca omais weren vuodatat/ että sinun aicas tulis/ ja sinä joca epäjumaloita tykönäs teet/ että idzes saastutaisit.
22:4 Verestäsi, jonka olet vuodattanut, sinä olet tullut vikapääksi, ja kivijumalistasi, jotka olet tehnyt, sinä olet saastunut; sinä olet jouduttanut päiviäsi ja olet vuottesi määrään päässyt. Sentähden minä annan sinut pakanain häväistäväksi ja kaikkien maitten pilkaksi.	4. Sinä teet itset vikapääksi siihen vereen, jota vuodatat, ja saastutat itset jumalissa, joita teet; näillä sinä joudutat sinun päiväs, ja saatat, että sinun vuotes tuleman pitää; sentähden tahdon minä sinun nauruksi tehdä pakanain seassa, ja saattaa pilkaksi kaikissa maakunnissa.	22:4 Sinä teet idzes wicapääxi siihen wereen/ jotas vuodatat/ ja saastutat idzes jumalisa/joitas teet/ näillä sinä joudutat sinun päiwäs/ ja saatat että sinun vuotes tuleman pitää. 22:5 Sentähden tahdon minä sinun nauroxi tehdä pacanain seas/ ja saatta pilcaxi caikis maacunnis.
22:5 Läheiset ja kaukaiset pilkkaavat sinua, jonka nimi on saastutettu ja jossa on hämminkiä paljon.	5. Sekä läsnä että kaukana pitää heidän sinua sylkemän, että sinun häpiällisen sanoman ja suuren vaivan kärsimän pitää.	Sekä läsnä että caucana pitä heidän sinua sylkemän/ että sinun häpiälisen sanoman ja suuren waiwan kärsimän pitää.
22:6 Katso, Israelin ruhtinaat sinussa luottavat kukin omaan käsivarteensa vuodattaaksensa verta.	6. Katso, Israelin päämiehet ovat kukin väkevä sinussa verta vuodattamaan.	22:6 Cadzo/ Israelin Förstit/ idzecukin on wäkewä sinusa werta vuodattaman.
22:7 Isää ja äitiä sinussa ylenkatsotaan, muukalaiselle sinun keskelläsi tehdään väkivaltaa, orpoa ja leskeä sinussa sorretaan.	7. Isänsä ja äitinsä he katsovat ylön sinussa: muukalaisille he väkivaltaa ja wääryyttä tekevät; orpoja ja leskiä he sortavat sinussa.	22:7 Isäns ja äitins he cadzowat ylön/ muucalaisille he wäkiwalda ja wääryttä tekewät/ leskiä ja orwoja he sortawat.
22:8 Mikä on minulle pyhitettyä, sitä sinä halveksit, minun sapattini sinä rikot.	8. Sinä katsot minun pyhyiteni ylön, ja turmelet minun sabbatini.	22:8 Sinä cadzot minun Pyhydeni ylön ja turmelet minun Sabbathini.
22:9 Sinussa on niitä, jotka panettelevat vuodattaaksensa verta. Uhrivuorilla sinussa syödään. Ilkitöitä sinun keskelläsi tehdään.	9. Pettäjät ovat sinussa verta vuodattamaan; he syövät vuorilla, ja tekevät ylöllistä sinussa.	22:9 Pettäjät owat sinus werta vuodattaman/ he syöwät vuorilla ja tekewät ylöllistä sinusa.

22:10 Isän häpy sinussa paljastetaan. Naiselle, joka on saastainen kuukautistilansa tähden, tehdään sinussa väkivaltaa.	10. He paljastavat isänsä hävyn sinussa, ja vaivaavat saastaisia vaimoja heidän taudissansa,	22:10 He paljastawat Isäins häpiän/ ja waiwawat saastaisexi waimoja.
22:11 Toinen harjoittaa kauhistusta toisensa vaimon kanssa, mies saastuttaa sukurutsauksessa miniänsä, mies tekee sinussa väkivaltaa sisarelleen, isänsä tyttäreille.	11. Ja tekevät kauheutta lähimmäisensä vaimon kanssa: he häpäisevät omat miniänsä ilkivaltaisesti, he tekevät väkivaltaa omille sisarillensa, isänsä tyttärille.	22:11 Ja tekewät cauheita cappaleita sucu sucuns waimon cansa/ he häwäisevät omat miniäns elkiwallaisest/ he tekewät wäkiwalda omille sisarillens/ heidän Isäins tyttärille.
22:12 Sinussa otetaan lahjuksia veren vuodattamiseksi, sinä otat korkoa ja voittoa, kiskot väkivaltaisesti lähimmäistäsi, mutta minut sinä unhotat, sanoo Herra, Herra.	12. He ottavat lahjoja sinussa, verta vuodattaaksensa; sinä otat koron ja voiton, ja ahnehdit lähimmäiseltäs väkivallalla, ja näin unohdat minun, sanoo Herra, Herra.	22:12 He ottawat lahjoja/ werta wuodattaxens/ he ottawat corgon ja woittawat toinen toisens/ ja ahnettiwat lähimmäiseldäns/ ja tekewät toinen toisellens wäkiwalda/ ja näin unhottawat minun/ sano HERra HERra.
22:13 Mutta katso, minä lyön käsiäni yhteen sinun väärän voittosi tähden, jota olet hankkinut, ja sinun verivelkojesi tähden, joita keskuudessasi on.	13. Katso, minä lyön käsiäni yhteen sinun ahneutes tähden, jotas tehnyt olet, ja sen veren tähden, joka sinussa wuodatettu on.	22:13 Cadzo minä lyön käsiäni yhteen sinun ahneudes tähden/ ja sen weren tähden/ cuin sinus wuodatettu on.
22:14 Kestääköhän rohkeutesi, pysyvätköhän kätesi lujina niinä päivinä, joina minä sinulle teen, minkä teen? Minä, Herra, olen puhunut, ja minä teen sen.	14. Mutta luuletkos sinun sydämes voivan kärsiä, ja sinun kätes kestää niinä päivinä kuin minä sinulle tekevä olen? Minä Herra olen sen puhunut, minä myös teen sen.	22:14 Mutta luuletcos sinun sydämes woiwan kärsiä/ ja sinun kätes kestä/ silloin cuin minä sinulle tekewä olen? Minä HERra olen sen puhunut/ minä myös teen.
22:15 Minä hajotan sinut pakanain sekaan ja sirotan sinut muihin maihin ja poistan sinusta saastaisuutesi.	15. Ja tahdon sinun hajoittaa pakanain sekaan ja ajaa sinun maakuntiin, ja tahdon sinun saastaisuutes lopettaa;	22:15 Ja tahdon sinun hajotta pacanain secaa/ ja aja sinun maacundijn/ ja tahdon sinun saastaisuudes lopetta.
22:16 Sinä tulit saastaiseksi oman itsesi tähden kansojen silmissä, mutta sinä tulet tietämään, että minä olen Herra."	16. Niin että sinä pakanain seassa pitää kirottuna pidettämän, ja sinun pitää ymmärtämän minun olevan Herra.	22:16 Nijn että sinä pacanain seas pitä kirottuna pidettämän/ ja ymmärtämän minun olevan HERran.
22:17 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	17. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	22:17 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
22:18 "Ihmislapsi, Israelin heimo on kuonaksi tullut. He ovat kaikki tynni vaskea, tinaa, rautaa ja lyijyä ahjossa; he ovat tulleet hopean kuonaksi.	18. Sinä, ihmisen poika, Israelin huone on minulle karreksi tullut; kaikki heidän vaskensa, tinansa, rautansa ja lyijynsä on ahjossa hopian karreksi tullut.	22:18 Sinä ihmisen poica/ Israelin huone on minulle carrexixi tullut/ caicki heidän waskens/ tinans/ rautans/ ja Blyijyns/ on ahjos hopian carrexixi tullut.

22:19 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Koska te kaikki tyynni olette tulleet kuonaksi, sentähden, katso, minä kokoan teidät keskelle Jerusalemiä.	19. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: että te kaikki olette karreksi tulleet, sentähden katso, minä kokoon teidät Jerusalemiin.	22:19 Sentähden sano HERra HERra näin/ että te caicki oletta carrexi tullet/ cadzo/ nijn minä teidän caicki Jerusalemiijn cocon.
22:20 Niinkuin hopea, vaski, rauta, lyijy ja tina kootaan keskelle ahjoa, että niihin lietsottaisiin tulta ja ne sulatettaisiin, niin minä vihassani ja kiivaudessaani teidät kokoan ja asetan ahjoon ja sulatan.	20. Niinkuin hopia, vaski, rauta, lyijy ja tina ahjoon kootaan, että tuli sen alle puhallettaisiin ja ne sulaisivat: niin tahdon minä vihassani ja hirmuisuudessaani koota, panna sisälle ja sulata teitä.	22:20 Nijnkuin hopia/ waski/ rauta/ Blyijy ja tina ahjoon cootan/ että tuli sen ala puhaltettaisin/ ja ne sulaisit.
22:21 Minä kerään teidät ja lietson teihin vihani tulta, ja te sulatte keskellä Jerusalemiä.	21. Ja minä tahdon koota teidät, ja minun vihani tulen teidän seassanne puhaltaa, että te siellä sulaisitte.	22:21 Ja/ minä tahdon coota teidän/ ja minun vihani tulen teidän seasan puhalda/ että te siellä sulaisitte.
22:22 Niinkuin hopea sulatetaan keskellä ahjoa, niin sulatetaan teidät sen keskellä. Ja te tulette tietämään, että minä, Herra, olen vuodattanut kiivauteni teidän ylitsenne."	22. Niinkuin hopia ahjossa sulaa, niin teidän pitää myös siinä sulaman; ja teidän pitää ymmärtämän, että minä Herra olen vuodattanut vihani teidän päällenne.	22:22 Nijnkuin hopia ahjos sula/ nijn teidän pitä ymmärtämän/ että minä HERRA olen vuodattanut minun vihani teidän päällen.
22:23 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	23. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sano:	22:23 Ja HERran sana tapahtui minulle ja sano:
22:24 "Ihmislapsi, sano sille: Sinä olet maa, jota ei ole puhdistettu, joka ei ole saanut sadetta vihan päivänä.	24. Sinä, ihmisen poika, sano heille: sinä olet se maa, joka ei ole puhdistettu, niinkuin se, joka ei sadetta saa vihan ajalla.	22:24 Sinä ihmisen poica/ sano heille: Sinä olet se maa/ jota ei puhdistetta taita/ nijncuin se joca ei sadetta saa vihan ajalla.
22:25 Profeettain salaliitto sen keskellä on niinkuin ärjyvä, saalista raateleva leijona: he syövät sieluja, ottavat aarteet ja kalleudet ja lisäävät sen keskuudessa sen leskien lukua.	25. Prophetat, jotka siellä ovat, ovat vannoneet heitänsä yhteen, niinkuin kiljuva jalopeura, kuin se saaliin saa; he syövät sieluja, tempaavat tavaran ja rahan, ja tekevät sinne paljon leskiä.	22:25 Prophetat jotca siellä owat/ owat wannonet yhten sieluja syömän/ nijncuin kiljuwa Lejoni/ cosca se saalin saa/ he temmawat tawaran ja rahan/ ja tekewät sinne paljo leskejä.
22:26 Sen papit tekevät väkivaltaa minun lailleni ja häpäisevät sitä, mikä on minulle pyhitetty, eivät tee erotusta pyhän ja epäpyhän välillä, eivät tee tiettäväksi, mikä on saastaista, mikä puhdasta, ja sulkevat silmänsä minun sapateiltani, niin että minä tulen häväistyksi heidän keskellensä.	26. Heidän pappinsa rikkovat minun lakini, ja turmelevat minun pyhäni; ei he pidä pyhain ja saastaisten välillä eroitusta, eikä opeta mikä puhdas ja saastainen on, eikä tottele minun sabbatiani, ja minä saastutetaan heidän seassansa.	22:26 Heidän Pappins tekewät wääryttä Lain warjon alla/ ja turmelewat minun pyhäni/ ei he pidä pyhain ja saastaisten wälillä eroitust/ eikä opeta mikä puhdas ja saastainen on/ eikä tottele minun Sabbathiani/ ja minä saastutetan heidän seassans.

22:27 Sen päämiehet siellä ovat niinkuin saalista raatelevaiset sudet: he vuodattavat verta, hukuttavat sieluja kiskoaksensa väärää voittoa.	27. Heidän päämiehensä heidän seassansa ovat niinkuin raatelevaiset sudet, verta vuodattamaan ja sieluja surmaamaan ahneutensa tähden.	22:27 Heidän Förstins siellä owat nijncuin raatelewaitset sudet/ werta wuodattaman/ ja sieluja surmaman heidän ahneudens tähden.
22:28 Sen profeetat valkaisevat heille kaiken kalkilla, kun näkevät petollisia näkyjä ja ennustelevat heille valheita sanoen: 'Näin sanoo Herra, Herra', vaikka Herra ei ole puhunut.	28. Ja heidän prophetansa sivuvat heitä sekoittamattomalla kalkilla, saarnaavat turhuutta, ja ennustavat heille valheita, ja sanovat: näin sanoo Herra, Herra; vaikka ei Herra sitä puhunut olekaan.	22:28 Ja heidän Prophetans siuwat heitä waldaimella kalkilla/ saarnawat turhutta/ ja ennustawat heille walheita/ ja sanowat: Näitä sano HERra HERra/ waicka ei HERra sitä puhunut oleckan.
22:29 Maan kansa harjoittaa väkivaltaa, riistää ja raastaa: kurjaa ja köyhää he sortavat, muukalaiselle tekevät väkivaltaa oikeudesta välittämättä.	29. Maan kansa tekee väkivaltaa, ja he ryöstävät ryövyydellä ja sortavat köyhän ja raadollisen, ja tekevät muukalaiselle väkivaltaa ja wääryyttä.	22:29 Canssa maalla teke wäkiwalda/ ja ryöstawät rohkiast/ ja nylkewät köyhiä ja radollisia/ ja tekewät muucalaisille wäkiwalda ja wääryyttä.
22:30 Minä etsin heidän joukostansa miestä, joka korjaisi muurin ja seisoisi muurinaukossa minun edessäni maan puolesta, etten minä sitä hävittäisi, mutta en löytänyt.	30. Minä etsin heidän seassansa sitä miestä, joka aidan panis ja seisois veräjällä minun edessäni, etten minä maata turmelisi; mutta en minä ketään löytänyt.	22:30 Minä edzein heidän seasans/ jos jocu seinän tekis ja seisois raos minun edesäni/ etten minä maata turmelis: Mutta en minä ketän löytänyt.
22:31 Sentähden minä vuodatan heidän ylitsensä kiivauteni, hukutan heidät vihani tulella ja annan heidän vaelluksensa tulla heidän päänsä päälle, sanoo Herra, Herra."	31. Sentähden vuodatan minä vihani heidän päällensä, ja hirmuisuuteni tulella minä lopetan heidät, ja annan heidän tiensä heidän päänsä päälle, sanoo Herra, Herra.	22:31 Sentähden wuodatin minä wihani heidän päällens/ ja minun hirmuisudeni tulella minä lopetin heidän/ ja annoin heidän ansions pääns päälle/ sano HERra HERra.
23 LUKU	23 LUKU	XXIII. Lucu 23:1 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
23:1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	
23:2 "Ihmislapsi, oli kaksi naista, saman äidin tyttäriä.	2. Sinä, ihmisen poika, kaksi vaimoa oli yhden äidin tytärtä:	23:2 Sinä ihmisen poica/ caxi waimo oli yhden äitin tytärtä:
23:3 He harjoittivat haureutta Egyptissä; nuoruudessaan he haureutta harjoittivat. Siellä heidän rintojansa likisteltiin ja heidän neitsyellisiä nisiänsä puristeltiin.	3. Nämät tekivät huorin Egyptissä, he tekivät huorin nuoruudessaan; siellä antoivat he pidellä rintojansa, ja taputella neitsyytensä nisiä.	23:3 Nämät teit huorin Egyptis heidän nuorudesans/ siellä annoit he pidellä heidän rindans/ ja taputella heidän nisäns/ heidän neidsyelläns.

23:4 Heidän nimensä olivat: vanhemman Ohola ja hänen sisarensa Oholiba. Sitten he tulivat minun omikseni ja synnyttivät poikia ja tyttäriä. - Heidän nimensä: Samaria on Ohola ja Jerusalem Oholiba.	4. Suuremman nimi oli Ohola, ja hänen sisarensa Oholiba. Ja minä otin heidät aviokseni, ja he synnyttivät poikia ja tyttäriä. Ja Ohola kutsuttiin Samariaksi ja Oholiba Jerusalemixi.	23:4 Suurempi cudzuttin Ahalaxi/ ja hänen Sisarens Ahalibaxi. Ja minä otin heidän awioxeni/ ja he synnyttivät minulle poikia ja tyttäritä/ ja Ahala cudzuttin Samariaxi ja Ahaliba Jerusalemixi.
23:5 Mutta Ohola harjoitti haureutta, vaikka oli minun, ja himoitsi rakastajiansa, assurilaisia, naapureita,	5. Ohola teki huorin, kuin minä hänen ottanut olin, ja rakasti väärtämiehiänsä Assyrialaisia, jotka hänen tykönsä tulivat:	23:5 Ahala teki huorin/ koska minä hänen ottanut olin/ ja oli racas Assyrialaisia hänen coinaitans wastan/ jotca hänen tygöns tulit.
23:6 jotka olivat punasiniseen purppuraan puettuja ja olivat käskynhaltijoita ja päämiehiä, komeita nuorukaisia kaikki, ratsumiehiä, hevosen selässä ajajia.	6. Silkillä vaatetettuja päämiehiä ja esimiehiä, kaikkia nuoria ihanaisia miehiä, hevostmiehiä, jotka hevosilla ajoivat;	23:6 Förstejä ja Herroja wastan/ jotca silkillä vaatetut olit/ ja caickia nuoria ihanaisia miehiä wastan/ nimittäin/ hewoismiehiä ja waunuja wastan.
23:7 Ja hän antautui haureuteen näiden kanssa, jotka olivat Assurin valiopoikia kaikki; ja keitä vain hän himoitsi, niiden kaikkien kanssa hän saastutti itsensä kaikilla heidän kivijumalillaan.	7. Ja makasi kaikkein nuorten miesten kanssa Assyriasta, ja saastutti itsensä kaikkiin heidän jumaliinsa, kussa ikänä hän jonkun osasi.	23:7 Ja macais caickein nuorten miesten cansa Assyriast/ ja saastutti idzens caickijn heidän jumalihins/ cusa ikänäns hän jongun osais.
23:8 Mutta Egyptin-aikaista haureuttansa hän ei jättänyt, sillä he olivat maanneet hänen kanssansa hänen nuoruudessaan, olivat puristelleet hänen neitsyellisiä nisiänsä ja vuodattaneet hänen ylitsensä haureuttaan.	8. Vielä sitte ei hän hyljännyt huoruuttansa Egyptin kanssa; että he hänen kanssansa maanneet olivat hänen nuoruudessaan, ja jotka hänen neitsyytensä nisiä taputtelleet, ja suuressa huoruudessa hänen kanssansa olleet olivat.	23:8 Wielä sijtte ei hän hyljännyt huoruttans Egyptin cansa/ jotca hänen cansans maannet olit hänen nuorudestans ja jotca neidzydens nisiä taputellet/ ja suures huorudes hänen cansans ollet olit.
23:9 Sentähden minä annoin hänet rakastajainsa käsiin, Assurin poikain käsiin, joita hän oli himoinnut.	9. Sentähden minä hylkäsin hänet väärtämiestensä käsiin, Assurin lasten käsiin, joita hän himostansa rakasti.	23:9 Silloin minä hyljäisin hänen/ hänen coinaittens Assurin lasten käsijn/ jota he himost racastit.
23:10 He paljastivat hänen häpynsä ja ottivat hänen poikansa ja tyttärensä ja tappoivat hänet itsensä miekalla, niin että hänestä tuli varoittava esimerkki muille naisille, ja panivat hänessä toimeen tuomiot.	10. He paljastivat hänen häpynsä, ja ottivat hänen poikansa ja tyttärensä pois, mutta hänen he miekalla tappoivat. Ja sanoma kuului vaimoin seassa, että tämä rangaistus oli.	23:10 He paljastit hänen häpiäns/ ja otit hänen poicans ja tyttärens pois/ mutta hänen he miecalla tapoit. Ja sanoma cuului/ että nämät waimot rangaistut olit.

23:11 Mutta hänen sisarensa Oholiba, vaikka näki tämän, oli himossaan vielä häntäkin riettaampi ja oli haureudessaan vielä riettaampi, kuin hänen sisarensa oli ollut haureudessaan.	11. Mutta kuin Oholiba, hänen sisarensa, sen näki, syttyi se rakkaudesta pahemmin kuin toinen, ja teki enemmän huorin kuin hänen sisarensa huoruus oli.	23:11 Mutta cosca Ahaliba hänen sisarensen näki/ syttyi se rakkaudesta pahemmin kuin toinen/ ja enemmän teki huorin kuin hänen sisarens.
23:12 Hän himoitsi Assurin poikia, jotka olivat käskynhaltijoita, päämiehiä, naapureita, pulskasti puettuja, ratsumiehiä, hevosen selässä ajajia, komeita nuorukaisia kaikki.	12. Ja rakasti Assurin lapsia, päämiehiä ja esimiehiä, jotka hänen tykönsä tulivat kauniisti vaetetettuna, hevostmiehiä, jotka hevosilla ajoivat, kaikkia nuoria ihanaisia miehiä.	23:12 Ja racasti Assurin lapsia/ nimittäin/ Förstejä ja Herroja/ (jotca hänen tygöns tulit caunist vaetetettuna) hewoismiehiä ja waunuja/ ja caickia nuoria ihanaisia miehiä.
23:13 Silloin minä näin, että hän saastutti itsensä: sama oli tie kumpaisellakin.	13. Silloin minä näin, että he molemmat yhdellä tavalla itsensä saastuttaneet olivat.	23:13 Silloin minä näin/ että he molemmat yhdellä tawalla saastuttanet olit.
23:14 Mutta hän meni vielä pitemmälle haureudessaan; kun hän näki seinään piirrettyjä miehiä, kaldealaisten kuvia, punavärillä piirrettyjä,	14. Mutta tämä teki vielä enemmän huorin; sillä kuin hän näki punaisella maalilla maalatuista miehiä seinissä, Kaldealaisten kuvia,	Mutta tämä enemmän teki huorin. 23:14 Sillä cosca hän näki punaisella färillä maalatuista miehiä seinis/ Chalderein cuwia.
23:15 vyö vyötettynä kupeille, päässä muhkea päähine, sankarien näköisiä kaikki, Baabelin poikain muotoisia, joiden synnyinmaa on Kaldea,	15. Kupeista vyötetyitä ja kirjavat lakit heidän päässänsä, jotka kaikki olivat nähdä niinkuin päämiehet, niinkuin Babelin lapset ja Kaldealaiset pitävät isänsä maalla,	23:15 Cupehista wyötetyitä ja soucat kirjawat lakit heidän pääsäns/ jotca caicki olit nähdä nijncuin woimalliset miehet/ nijncuin Babelin lapset ja Chaldealaiset pitäwät Isäns maalla:
23:16 niin hän silmän näkemältä sai himon heihin ja lähetti lähettäjiä heidän luoksensa Kaldeaan.	16. Syttyi hän heihin niin pian kuin hän näki heidät, ja hän lähetti sanansaattajat heidän tykönsä Kaldeaan.	23:16 Syttyi hän heihin/ nijn pian kuin hän näki heidän/ ja lähetti sanansaattajat heidän tygöns Chaldeaan.
23:17 Niin Baabelin pojat tulivat ja makasivat hänen kanssaan hekumassa ja saastuttivat hänet haureudellaan, niin että hän saastui heistä. Sitten hänen sielunsa vieraantui heistä.	17. Kun nyt Babelin lapset hänen tykönsä tulivat, häntä makaaman hekumassansa, saastuttivat he hänen huoruudellansa; ja se saastutti itsensä heidän kanssansa, niin että hän heihin suuttui.	23:17 Cosca nyt Babelin lapset hänen tygöns tulit/ händä macaman hecumasans/ saastutti hän sen hänen huorudellans/ ja se saastutti idzens heidän cansans/ että hän heihin suuttui.
23:18 Mutta kun hän paljasti haureutensa ja paljasti häpynsä, niin minun sieluni vieraantui hänestä, niinkuin minun sieluni oli vieraantunut hänen sisarestansa.	18. Ja kuin hänen huoruutensa ja häpiänsä niin peräti ilmituli, suutuin minä myös häneen, niinkuin minä hänen sisarensa suuttunut olin.	23:18 Ja cosca heidän molembain huorudens ja häpiäns nijn peräti ilmei tuli/ suutuin minä myös heihin/ nijncuin minä myös heidän sisarehens suuttunut olin.
23:19 Mutta hän yhä enensi haureuttaan, kun muisti nuoruutensa päivät, jolloin oli haureutta harjoittanut Egyptin maassa.	19. Mutta hän teki aina enemmän huorin ja muisti nuoruutensa aikaa, jona hän Egyptissä huorin tehnyt oli.	23:19 Mutta hän aina enemmän teki huorin/ ja muistit heidän nuorudens aica/ cosca he Egyptis huorin tehnet olin.

23:20 Ja hän sai himon heidän hekumoitsijoihinsa, joilla on jäsen kuin aaseilla ja vuoto kuin orheilla.	20. Ja syttyi himoon heidän jalkavaimoinsa kanssa, joiden liha on niinkuin aasien liha, ja heidän himonsa niinkuin hevosten himo.	23:20 Ja syttyi coinaihins/joiden himo oli/ cuin Asein ja hewoisten himo.
23:21 Ja sinä etsit nuoruutesi iljettävyyttä, jolloin egyptiläiset puristelivat nisiäsi nuorekkaiden rintojesi tähden.	21. Ja sinä teit häpiäs, niinkuin nuoruudessa, kuin Egyptissä sinun rintaas pideltiin, ja sinun nuoruutes nisiä taputeltiin.	23:21 Ja teit sinun häpiäs/ nijncuin nuorudellas/ cosca Egyptis sinun rindas pideltin ja sinun nisäs taputeldin.
23:22 Sentähden, Oholiba, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä nostatan sinun kimppuusi rakastajasi, joista sielusi on vieraantunut, ja tuon heidät sinun kimppuusi joka taholta:	22. Sentähden, Oholiba, näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon sinun värtämiehes, joihinkas suuttunut olet, kehoittaa sinua vastaan, ja tahdon heitä tuoda joka taholta sinua vastaan:	23:22 Sentähden Ahaliba/ näin sano HERra HERra: Cadzo/ minä tahdon sinun coinajas/ joihingas suuttunut olet/ kehoitta sinua wastan/ ja tahdon heitä tuoda joca taholda sinua wastan/
23:23 Baabelin pojat ja kaikki kaldealaiset, Pekodin, Sooran ja Kooan ja heidän kanssaan kaikki Assurin pojat - komeita nuorukaisia, käskynhaltijoita ja päämiehiä kaikki, sankareita ja mainioita miehiä, ratsumiehiä, hevosten selässä ajajia kaikki.	23. Babelin lapset ja kaikki Kaldealaiset, päämiehet, herrat ja valtamiehet, ja kaikki Assyrialaiset heidän kanssansa, kauniit, nuoret miehet, kaikki päämiehet ja esimiehet, valtamiehet, ja ylimmäiset, ja kaikkinaiset hevosmiehet.	23:23 Nimittäin/ Babelin lapset/ ja caicki Chalderit päämiehinens/ Försteinens ja Herroinens/ ja caicki Assyrialaiset heidän cansans/ caunit nuoret miehet/ caicki Förstit ja Herrat/ Riddarit ja Adelit/ ja caickinaiset hewoismiehet.
23:24 He tulevat sinun kimppuusi, mukanaan paljon vaunuja ja rattaita ja suuret joukot kansoja; suurine ja pienine kilpineen ja kypärineen he käyvät sinua vastaan joka taholta. Minä annan heille tuomiovallan, ja he tuomitsevat sinut oikeuksiensa mukaan.	24. Ja he tulevat valmistettuna sinun päälles vaunuilla ja rattaila ja suurella väen joukolla, ja piirittävät sinun keihäillä, kilvillä ja rautalakeilla joka taholta. Niiden haltuun minä oikeuden annan, että he sinun tuomitsevat lakinsa jälkeen.	23:24 Ja tulewat walmistettuna sinun päälles/ waunuilla ja rattaila ja suurella wäen joucolla/ ja pijrittäwät sinun keihäillä/ kilwillä ja rautalakeilla joca taholda. Nijden halduun minä oikeuden annan/ että he sinun duomidzewat heidän lakins jälken.
23:25 Minä osoitan sinussa kiivauteni, niin että he kohtelevat sinua tuimasti: he leikkaavat sinulta pois nenän ja korvat, ja sinun jälkeläisesi kaatuvat miekkaan. He ottavat sinun poikasi ja tyttäresi, ja sinun jälkeläisesi kuluttaa tuli.	25. Minä annan minun kiivauteni tulla sinun päälles, että he armottomasti sinun kanssas toimittavat; heidän pitää sinun nenäs ja korvas leikkaaman, ja mitä jää, pitää miekalla lankeeman. Heidän pitää sinun poikas ja tyttäres ottaman pois, ja tähteet pitää poltettaman tulella.	23:25 Minä annan minun kijwauteni tulla sinun päälles/ että he armottomast sinun toimittawat/ heidän pitää nenät ja corwat leickaman/ ja mitä jää pitä miecalla langeman. 23:26 Heidän pitä sinun poicas ja tyttäres ottaman pois/ ja tähtet polttaman tulella.
23:26 He raastavat sinulta vaatteesi ja ottavat korukalusi.	26. Heidän pitää sinun vaattees riisuman, ja sinun kaunistukses ottaman pois.	23:27 Heidän pitä sinun waattes rijsuman/ ja sinun caunistuxes ottaman pois.

23:27 Niin minä teen lopun sinun iljettävyydestäsi, jo Egyptin-aikaisesta haureudestasi; etkä sinä sitten luo silmiäsi heihin etkä enää muistele Egyptiä.	27. Näin minä tahdon sinun haureutes ja sinun huoruutes Egyptin maasta lopettaa, ettes enää silmiäs nosta heidän peräänsä, etkä Egyptiä enää muistaman pidä.	Näin minä tahdon sinun haureudes ja sinun huorudes Egyptin cansa lopetta/ ettes enämbi silmiäs nosta heidän peräns/ etkä Egyptiä enämbi muistaman pidä.
23:28 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä annan sinut niitten käsiin, joita vihaat, niitten käsiin, joista sielusi on vieraantunut.	28. Sillä näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon sinun niiden haltuun antaa, joita vihaat, ja joihin suuttunut olet.	23:28 Sillä näin sano HERra HERra: Cadzo/ minä tahdon sinun nijden halduun anda/ jotca sinun wihollises owat/ ja joihingas suuttunut olet.
23:29 Ja he kohtelevat sinua vihamielisesti, ottavat kaiken vaivannäkösi ja jättävät sinut alastomaksi ja paljaaksi; ja sinun haureellinen häpysi ja iljettävyytesi ja haureutesi paljastuu.	29. Ne pitää sinulle tekemän niinkuin viholliset, ja ottaman kaikki, mitäs koonnut olet, ja sinut alastomaksi ja paljaaksi jättämän, että sinun saastainen häpiäs ilmi tulis sinun haureutes ja huoruutes kanssa.	23:29 Ne pitä sinulle tekemän nijncuin wiholliset/ ja ottaman caicki mitäs coonnut olet/ ja sinun alastomaxi ja paljaxi jättämän/ että sinun häpiäs ilmei tulis sinun haureudes ja huorudes cansa.
23:30 Näin sinulle tehdään sentähden, että uskottomana juoksit pakanain perässä, että saastutit itsesi heidän kivijumalillansa.	30. Näitä pitää heidän sinulle tekemän sinun huoruutes tähden, jota sinä pakanain kanssa tehnyt olet, joiden jumalissa sinä itses saastuttanut olet.	23:30 Sencaltaiset pitä sinulle tapahtuman sinun huorudes tähden/ cuin sinä pacanain cansa tehnyt olet/ joiden jumalisa sinä idzes saastuttanut olet.
23:31 Sinä vaelsit sisaresi tietä, ja minä annan hänen maljansa sinun käteesi.	31. Sinä olet käynyt sisares tietä, sentähden annan minä myös hänen maljansa sinun kätees.	23:31 Sinä olet käynyt sinun sisares teitä/ sentähden annan minä myös hänen calckins sinun kätees.
23:32 Näin sanoo Herra, Herra: Sisaresi maljan sinä juot, syvän ja laajan ja paljon vetävän. Sinä tulet nauruksi ja pilkaksi.	32. Näin sanoo Herra, Herra: sinun pitää juoman sisares maljan, syvän ja leviän; sinun pitää niin suureksi nauruksi ja pilkaksi tuleman, että se on ylönpalttinen.	23:32 Näin sano HERra HERra/ sinun pitä juoman sinun sisares calkin/ nijn sywä ja lewiä cuin se on. Sinun pitä nijn suurexi nauroxi ja pilcaxi tuleman/ että se on ylönpaldinen.
23:33 Tulet juopumusta ja murhetta täyteen: kauhun ja häviön malja on sinun sisaresi Samarian malja.	33. Sinun pitää siitä väkevästä juomasta ja vaivasta itses juovuksiin juoman; sillä sinun sisares Samarian malja on vaivan ja hävityksen malja.	23:33 Sinun pitä sijtä wäkewäst juomast ja waiwast idzes juowuxin juoman: sillä sinun sisares Samarian calcki on waiwan ja murhen calcki.
23:34 Sen sinä juot ja särvit, sen sirpaleita sinä kaluat ja niillä rintasi revit. Sillä minä olen puhunut, sanoo Herra, Herra.	34. Sen sinun pitää puhtaaksi juoman, ja lyömän sen kappaleiksi, ja sinun rintas repimän rikki; sillä minä olen sen puhunut, sanoo Herra, Herra.	23:34 Sen sinun pitä puhtaxi juoman/ ja lyömän sen cappaleixi/ ja sinun rindas repimän rikki/ sillä minä olen sen puhunut/ sano HERra HERra.

23:35 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Koska sinä olet minut unhottanut, minut selkäsi taakse heittänyt, niin kannan myös iljettävyytesi ja haureutesi."	35. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: ettäs minun unhottanut ja minun selkäs taa heittänyt olet, niin kannan nyt sinun haureuttas ja huoruuttas.	23:35 Sentähden näin sano HERra HERra/ ettäs minun unhottanut/ ja minun selkäs taa heittänyt olet/ niijn kannan nyt sinun haureuttas ja huoruuttas.
23:36 Ja Herra sanoi minulle: "Ihmislapsi, etkö tuomitse Oholaa ja Oholibaa? Ilmoita heille heidän kauhistuksensa.	36. Ja Herra sanoi minulle: sinä ihmisen poika, etkö sinä Oholaa ja Oholibaa nuhdella tahdo? näytä heille heidän kauhistuksensa,	23:36 Ja HERra sanoi minulle: Sinä ihmisen poica/ etkö sinä Ahalat ja Ahalibat nuhdella tahdo? ja heille näyttää heidän cauhistuxians.
23:37 Sillä he ovat rikkoneet avion, ja heidän käsissään on verta; kivijumalainsa kanssa he ovat avion rikkoneet, ja myös lapsensa, jotka he olivat minulle synnyttäneet, he ovat polttaneet, ruuaksi niille.	37. Kuinka he ovat huoruudessa olleet ja verta vuotaneet, ja avionsa rikkoneet epäjumalainsa kanssa; niin myös lapsensa, jotka he minulle synnyttäneet olivat, polttivat he niille uhriksi.	23:37 Cuinga he owat huorudes ollet/ ja werta wuodattanet/ ja awions rickonet owat epäjumalten cansa/ niijn myös heidän lapsens/ jotca he minulle synnyttänet olit/ poltit he nijlle uhrixi.
23:38 Vielä tämänkin he ovat minulle tehneet: ovat samana päivänä saastuttaneet minun pyhäkköni ja rikkoneet minun sapattini.	38. Päällisiksi ovat he sen minulle tehneet, että he ovat silloin minun pyhäni saastuttaneet, ja minun sabbatini rikkoneet.	23:38 Päälisexi owat he sen minulle tehnet/ he owat silloin minun Pyhäni saastuttanet/ ja ricoit minun Sabbathini.
23:39 Teurastettuaan lapsiansa kivijumalilleen he samana päivänä tulivat minun pyhäkköni ja niin häpäisivät sen. Katso, näin he ovat tehneet keskellä minun huonettani.	39. Sillä kuin he lapsensa epäjumalille tappaneet olivat, menivät he sinä päivänä minun pyhäni, sitä saastuttamaan; katso, niin ovat he minun huoneessani tehneet.	23:39 Sillä cosca he heidän lapsens epäjumalille tappanet olit/ menit he sinä päiwänä minun Pyhäni/ sitä saastuttaman/ cadzo/ sencaltaisita owat he minun huonesani tehnet.
23:40 Vieläpä he lähettivät sanan miehille, jotka tulivat kaukaa: katso, ne tulivat siinä samassa, kun sana oli lähetetty, nuo, joita varten sinä peseydyit ja maalasit silmäluomesi ja panit päällesi korut.	40. He ovat myös lähettäneet miesten perään, jotka kaukaisilta mailta tuleman piti; kuin sana oli lähetetty heidän tykönsä, niin katso, he tulivat; ja sinä pesit itse heidän tähtensä, ja voitelit silmäs ja kaunistit sinus kaunistuksella,	23:40 He owat myös sanan lähettänet miesten perän/ jotca caucaisilda mailda tuleman piti/ ja cadzo/ cosca he tulit/ pesit sinä sinus ja caunistit sinus/ ja caunistit sinus rengahilla heidän cunniaxens.
23:41 Ja sinä istuit komealle vuoteelle, sen ääressä oli katettu pöytä, ja sille sinä panit minun suitsukkeeni ja öljyni.	41. Ja istuit kauniilla vuoteella, jonka edessä pöytä oli valmistettu; ja sinä suitsutit ja uhrasit minun öljyni sen päällä.	23:14 Ja istuit caunis wuotes/ jonga edes pöytä oli walmistettu/ sen päällä sinä suidzutit/ ja uhraisit minun öljyäni sen päällä.

<p>23:42 Sitten sieltä kuului suruton melu. Ihmisjoukosta otettujen miesten lisäksi tuotiin erämaasta juomareita, ja ne panivat noiden naisten käsiin rannerenkaat ja heidän päähänsä kauniit kruunut.</p>	<p>42. Siellä oli suruttoman kansan ääni; ja paitsi niitä miehiä yhteisestä kansasta, tuotiin myös sinne Sabealaisia korvesta, jotka antoivat renkaita heidän käsiinsä ja kauniita seppeleitä heidän päähänsä.</p>	<p>23:42 Siellä nousi suuri riemuhuuto/ ja he annoit miehille/ jotca jocapaicast suuresta Canssasta/ ja corwesta tullet olit/ rengaita heidän käsijs/ ja caunita Cruunuja heidän päihins.</p>
<p>23:43 Mutta minä sanoin: 'Tuollekin kuihtuneelle kelpaa aviorikos! Hänen kanssaan nyt harjoitetaan haureutta - ja vielä hänkin!'</p>	<p>43. Mutta minä ajattelin: se on tottunut huoruuteen vanhuudesta, ei se taida lakata huoruudestansa.</p>	<p>23:43 Mutta minä ajattelin/ se on tottunut huoruteen wanhudest/ ei se taida lacata huoruudestans.</p>
<p>23:44 Hänen luoksensa tultiin, aivan kuin tullaan porttonaisen luo: niin tultiin Oholan ja Oholiban luokse - noiden iljettävien naisten.</p>	<p>44. Sillä hänen tykönsä mennään niinkuin huoran tykö; juuri niin mennään Oholan ja Oholiban, hävyttömäin vaimoin tykö.</p>	<p>23:44 Sillä hänen tygöns mennän nijncuin huoran tygö/ juuri nijn mennän Ahalan ja Ahaliban häwyttömäin waimoin tygö.</p>
<p>23:45 Mutta vanhurskaat miehet tulevat tuomitsemaan heidät sen mukaan, mitä on säädetty avionrikkoja-naisista ja mitä on säädetty verenvuodattaja-naisista; sillä he ovat rikkoneet avion, ja heidän käsissään on verta.</p>	<p>45. Sentähden hurskaat miehet rankaisevat heitä, niinkuin avionsa rikkojat ja veren vuodattajat rangaistaman pitää; sillä he ovat huorat, ja heidän kätensä on verta täynnä.</p>	<p>23:45 Sentähden ne miehet jotca oikeuden tekewät/ rangaisewat heitä nijncuin awions rickojat ja weren wuodattajat rangaistaman pitä/ sillä he owat huorat/ ja heidän kätens on werta täynnä.</p>
<p>23:46 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Nostatettakoon kansanjoukko heitä vastaan, ja heidät pantakoon kauhistukseksi ja ryöstettäköön.</p>	<p>46. Näin sanoo Herra, Herra: vie suuri joukko heidän päällensä, ja anna heitä ryöstöksi ja saaliiksi,</p>	<p>23:46 NÄin sano HERra HERra/ wie suuri joucko heidän päällens/ ja anna heitä ryöstöxi ja saalixi.</p>
<p>23:47 Ja kansanjoukko kivittäköön heidät ja hakatkoon kappaleiksi miekoillansa; tappakoot ne heidän poikansa ja tyttärensä ja polttakoot heidän talonsa tulella.</p>	<p>47. Jotka heidät kivittäisivät ja heidät miekoillansa pistäisivät lävitse, ja heidän poikansa ja tyttärensä surmaisivat, ja heidän huoneensa tulella polttaisivat.</p>	<p>23:47 Jotca heidän kiwitäisit ja heidän miecoillans pistäisit läpidze/ ja heidän poicans ja tyttärens surmaisit/ ja heidän huonens tulella polttaisit.</p>
<p>23:48 Niin minä lopetan iljettävän menon maasta. Ja kaikki naiset ottavat siitä ojentuakseen, niin etteivät harjoita iljettävää menoa, niinkuin te.</p>	<p>48. Näin minä tahdon huoruuden maalta lopettaa; että kaikki vaimot pitää oppiman, eikä tekemän senkaltaista haureutta.</p>	<p>23:48 Näin minä tahdon huoruden maalla lopetta/ että caicki waimot pitä sen näkemän/ eikä tekemän sencaltaista haureutta.</p>

23:49 Teidän iljettävyytenne pannaan teidän päällenne, ja te saatte kantaa kivijumalainne kanssa tehdyt syntinne. Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra, Herra."	49. Ja teidän haureutenne pannaan teidän päällenne, ja teidän pitää epäjumalainne syntiä kantaman, tietääksenne minun olevan Herran, Herran.	23:49 Ja teidän haureuden pannaan teidän päälle/ ja pitää teidän epäjumalden syndiä candaman/ tietäxen minun olevan HERran HERran.
24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu
24:1 Tämä Herran sana tuli minulle yhdeksäntenä vuotena, kymmenennessä kuussa, kuukauden kymmenentenä päivänä:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle, yhdeksäntenä vuonna, kymmenentenä päivänä kymmenennessä kuusta, ja sanoi:	24:1 JA HERran sana tapahtui minulle/ ydexändenä vuonna/ kymmendenä päivänä kymmenennessä cuusta/ ja sanoi:
24:2 "Ihmislapsi, kirjoita muistiisi päivän nimi - juuri tämän päivän nimi: Baabelin kuningas rynnistää Jerusalemia vastaan juuri tänä päivänä.	2. Sinä, ihmisen poika, kirjoita sinulles tämän päivän nimi, juuri tämä päivä; sillä Babelin kuningas on juuri tänäpäivänä Jerusalemia vastaan hankinnut.	24:2 Sinä ihmisen poica/ kirjoita tämä/ juuri tämä päivä: Sillä Babelin Cuningas on juuri tänäpäin Jerusalemita wastan hanginnut.
24:3 Lausu uppiniskaiselle suvulle vertaus ja sano heille: Näin sanoo Herra, Herra: Pane pata liedelle, pane. Kaada myös siihen vettä.	3. Ja pane tottelemattoman kansan eteen vertaus, ja sano heille: näin sanoo Herra, Herra: pane pata ja valmista, ja pane siihen vettä.	24:3 Ja pane sen tottelemattoman Canssan eteen wertaus/ ja sano heille: Näin sano HERra HERra/ pane pata/ walmista ja pane sijhen wettä.
24:4 Kokoile siihen lihakappaleet - kaikki hyvät kappaleet, reittä ja lapaa - ja täytä se valituilla luilla.	4. Pane kappaleet siihen kokoon, kaikki ne parhaat kappaleet, reisi ja lapa; ja täytä se parhailla luukappaleilla.	24:4 Pane cappalet cocon sijhen/ jotca sinne pandaman pitä/ ja ne parahat cappalet/ reidet ja lapa/ ja täytä se parahilla ydyin cappaleilla.
24:5 Ota valiolampaita, lado myös halkoja sen alle. Anna sen kiehumistaan kiehua, niin että siinä luutkin tulevat keitetyiksi.	5. Ota paras laumasta, ja tee valkia alle luukappaleita keittääkses; ja anna vahvasti kiehua, ja luukappaleet hyviä kypsyä.	24:5 Ota paras laumasta/ ja tee walkia ala/ ydyin cappaleita keittäxes/ ja anna wahwast kiehua/ ja ydyin cappalet hywin kypsyä.
24:6 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Voi verivelkojen kaupunkia, pataa, joka on ruostunut ja josta ei lähde sen ruoste! Tyhjennä se kappale kappaleelta: sille ei ole langennut arpaosaa.	6. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: voi murhakaupunkia! joka senkaltainen pata on, jossa ruoste riippuu kiinni, niin ettei sen ruoste tahdo eritä. Ota kappale kappaleen jälkeen siitä ulos, sillä ei tarvita siitä arpa heittä.	24:6 Sentähden sano HERra HERra/ woi murhacaupungita/ joca sencaltainen pata on/ josa ruoste rippu kijnni/ ja ei eritä tahdo. Ota cappale cappalen jälkeen siellä pois/ ja et sinä tohdi arpa heittä/ cuca ensist ulos pitä.
24:7 Sillä sen vuodattama veri on sen keskellä, paljaalle kalliolle se on sen koonnut, ei ole vuodattanut sitä maahan, tomun peitettäväksi.	7. Sillä hänen verensä on siellä, joka paljaalle kalliolle pantu on, ja ei maan päälle vuodatettu, että se mullalla peitettäisiin.	24:7 Sillä hänen werens on siellä/ jonga he paljalle calliolle/ ja ei maan päälle/ wuodattanet owat/ että maalla cuitengin olis peitettä taittu.

24:8 Nostattaakseni kiivauden, tuottaakseni koston minä olen pannut sen veren paljaalle kalliolle, ettei se peittyisi.	8. Ja minä olen myös sentähden heidän antanut sen veren paljaalle kalliolle vuodattaa, ettei se peitettäisi, että viha tulis heidän päällensä, ja heille kostettaisiin.	24:8 Ja minä olen myös sentähden heidän andanut sen weren paljalle calliolle wuodatta/ ettei se peitetäis/ että hirmuisus tulis heidän päällens/ ja heille costetaisin.
24:9 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Voi verivelkojen kaupunkia! Minäkin suurennan liettä.	9. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: voi murhakaupunkia! jonka minä suureksi valkiaksi teen.	24:9 SEntähden sano HERra HERra näin: Woi murhacaupungita/ jonga minä suurexi walkiaxi teen.
24:10 Lisää halkoja, viritä tulta, keitä liha loppuun, kiehuta liemi kuiviin, polta luut karreksi.	10. Kanna vaivoin paljo puita, sytytä tuli, että liha kypsäksi tulis, ja pane hyvin yrtejä sen päälle, että luukappaleet palaisivat.	24:10 Canna waiwoin paljon puita tähän/ sytytä tuli/ että liha kypsexi tulis/ ja pane hywin krydiä sen päälle/ että ydyin cappalet palaisit.
24:11 Anna sen sitten olla tyhjänä hiiltensä päällä, niin että se kuumenee, sen vaski hehkuu ja sen saastat siitä sulavat, sen ruosteesta tulee loppu.	11. Pane myös pata tyhjänä hiilille, että se kuumaksi tulis, ja sen vaski palais, jos sen saastaisuus sulais, ja sen ruoste läksis.	24:11 Pane myös pata tyhjänä hijlille/ että hän cuumaxi tulis/ ja hänen waskens palais/ jos hänen saastaisudens sulais/ ja hänen ruostens läxis.
24:12 Siitä on ollut vaivaa väsymykseen asti, mutta ei ole lähtenyt siitä sen ruosteen paljous. Tuleen sen ruoste!	12. Vaan ruoste, ehkä se kuinka kovin poltetaan, ei tahdo lähteä, sillä se on aivan kovin ruostunut, se pitää tulella sulattaman.	24:12 Waan ruoste/ ehkä se cuinga cowin poltetan/ ei tahdo lähte/ sillä se on aiwa cowin ruostunut/ se pitä tules sulattaman.
24:13 Sinun iljettävän saastaisuutesi takia - koska minä tahdoin puhdistaa sinut, mutta sinä et puhdistunut saastaisuudestasi - sinä et enää puhdistu, ennenkuin minä olen tyydyttänyt kiivauteni sinussa.	13. Sinun saastaisuutes on sula ilkeys, että vaikka minä sinua mielelläni puhdistaisin, et kuitenkaan sinä tahdo itsiäs puhdistaa antaa; sinun saastaisuudestas et sinä tästedes enää taida puhdistettaa, siihenasti että minun hirmuisuuteni sinussa sammunut on.	24:13 Sinun saastaisudes on nijn cowendunut/ että waicka minä sinua mielelläni puhdistaisin/ et cuitengan sinä tahdo idzes puhdistaa anda sinun saastaisudestas. Sentähden et sinä tästedes enä taita puhdistetta/ siihenasti että minun hirmuisuden sinusa sammunut on.
24:14 Minä, Herra, olen puhunut. Se tapahtuu, ja minä teen sen. Minä en hellitä, en säästä enkä kadu: teitteesi ja tekojesi mukaan sinut tuomitaan, sanoo Herra, Herra."	14. Minä Herra olen sen puhunut; se pitää tuleman, minä tahdon tehdä, ja en viivyttää, en minä tahdo armahtaa, enkä kadu; vaan heidän pitää sinun tuomitseman, niinkuin sinä elänyt ja tehnyt olet, sanoo Herra, Herra.	24:14 Minä HERRa olen sen puhunut/ se pitä tuleman/ minä tahdon tehdä/ ja en wijwytä/ en minä tahdo armahta/ engä cadu/ vaan heidän pitä sinun duomidzeman/ nijncuin sinä elänyt ja tehnyt olet/ sano HERra HERra.
24:15 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	15. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	24:15 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:

24:16 "Ihmislapsi, katso, minä otan sinulta äkkikuolemalla pois silmiesi ihastuksen, mutta älä valita, älä itke, älköönkä tulko sinulta kyyneltä.	16. Sinä ihmisen poika katso, minä tahdon sinulta silmäis himon ottaa pois rangaistuksen kautta; mutta ei sinun pidä valittaman, eikä itkemän, eikä kyyneleitä vuodattaman.	24:16 Sinä ihmisen poica/ Cadzo/ minä tahdon sinulda sinun silmäis himon otta pois rangaistuxen cautta. Mutta ei sinun pidä walittaman/ eikä itkemän/ eikä kyynelitä vuodattaman.
24:17 Huokaile hiljaa, mutta älä pane toimeen kuolleentalittajaisia. Sido juhlapäähine päähäsi, pane kengät jalkaasi, älä peitä partaasi äläkä syö suruleipää."	17. Salaa sinä mahdat huoaata, mutta kuolleen valitusta ei sinun pidä pitämän, vaan sinun pitää kaunistukses paneman päälles, ja kengät jalkaas kenkimän; ei sinun pidä suutas peittämän, eikä murheellisten leipää syömän.	24:17 Sala sinä mahdat huogata/ mutta cuolluen walitust ei sinun pidä pitämän/ vaan sinun pitä caunistuxes paneman päälles/ ja kengät jalcas kengimän. Ei sinun pidä suutas peittämän/ eikä murhen leipä syömän.
24:18 Ja minä puhuin kansalle aamulla, mutta illalla kuoli minun vaimoni; sitten aamulla minä tein, niinkuin minun oli käsketty tehdä.	18. Ja kuin minä huomeneltain varhain kansalle puhuin, kuoli minulta ehtona minun emäntäni. Ja minä tein toisena huomenna, kuin minulle käsketty oli.	24:18 Ja cosca minä huomeneltain warhain Canssalle puhuin/ cuoli minulda ehtona minun emändän. Ja minä tein toisna huomeneltain/ cuin minulle käsketty oli.
24:19 Niin kansa sanoi minulle: "Etkö meille ilmoita, mitä se tietää meille, kun sinä noin teet?"	19. Ja kansa sanoi minulle: etkös siis ilmoita meille, mitä tämä meille ennustaa, minkä sinä teet?"	24:19 Ja Canssa sanoi minulle: Etkös sijs ilmoita meille/ mitä tämä meille ennusta cuin sinä teet?"
24:20 Minä sanoin heille: "Minulle tuli tämä Herran sana: Sano Israelin heimolle:	20. Ja minä sanoin heille: Herra on minun kansani puhunut ja sanonut:	24:20 JA minä sanoin heille: HERra on minun cansani puhunut/ ja sanonut.
24:21 Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä häpäisen pyhäkköni, joka on teidän varustuksenne ja ylpeytenne, teidän silmienne ihastus ja sielujenne ikävä; ja teidän poikanne ja tyttärenne, jotka teidän on ollut jätettävä, kaatuvat miekkaan.	21. Sano Israelin huoneelle, että Herra näin sanoo: katso, minä tahdon minun pyhäni, teidän korkeimman lohdutuksenne, teidän silmäinne himon ja teidän sydämenne toivon saastuttaa; ja teidän poikanne ja tyttärenne, jotka teidän hylkäämään pitää, lankeevat miekan kautta.	24:21 Sano Israelin huonelle/ että HERra HERra näin sano: Minä tahdon minun pyhäni/ teidän corkeiman lohdutuxen/ teidän silmäin himon/ ja teidän sydämen toiwon saastutta. 24:22 Ja teidän poican ja tyttären/ jotca teidän hyljämän pitä/ langewat miecan cautta.
24:22 Sitten te teette, niinkuin minä olen tehnyt; ette peitä partaanne ettekä syö suruleipää,	22. Ja teidän täytyy tehdä, niinkuin minä tehnyt olen: teidän suutanne ei teidän pidä peittämän, eikä murheellisen leipää syömän.	Ja teidän täyty tehdä/ cuin minä tehnyt olen/ teidän suitan ei teidän pidä peittämän/ eikä murheleipä syömän.

24:23 juhlapäähineen pidätte päässäne ja kengät jalassanne, ette valita ettekä itke, mutta te riudutte syntivelkanne tähden ja huokailette toinen toisellenne.	23. Vaan pitää teidän kaunistuksenne teidän päähänne paneman, ja kenkimän itsenne; ei teidän pidä valittaman eikä itkemän, vaan teidän synnissäne nääntymän, ja keskenänne toinen toisenne kanssa huokaileman.	24:23 Waan pitä teidän cauhistuxen teidän päähän paneman/ ja kengimän idzenne. Ei teidän pidä walittaman eikä itkemän/ waan teidän synnisän näändymän/ ja keskenän huocaileman.
24:24 Hesekiel on oleva teille ennusmerkki: aivan niin, kuin hän on tehnyt, niin tekin teette. Kun tämä tapahtuu, te tulette tietämään, että minä olen Herra, Herra.	24. Ja pitää niin Hesekiel teille ihmeeksi oleman, että teidän tekemän pitää kaiken sen jälkeen, minkä hän tehnyt on; että kuin se tulee, te ymmärtäisitte, että minä Herra, Herra olen.	24:24 Ja pitä nijn Hesekiel teille ihmexi oleman/ että teidän tekemän pitä/ cuin hän tehnyt on/ cosca se tule/ että te ymmärräisitte/ että minä HERra HERra olen.
24:25 Ja sinä, ihmislapsi! Sinä päivänä, jona minä otan heiltä heidän varustuksensa, ihanan ilonsa, silmiensä ihastuksen, sielujensa halajamisen, heidän poikansa ja tyttärensä,	25. Ja sinä, ihmisen poika, silloin kuin minä heiltä olen ottava pois heidän voimansa ja lohdutuksensa, heidän silmänsä himon ja heidän sydämensä toivon, heidän poikansa ja tyttärensä;	24:25 Ja sinä ihmisen poica/ silloin cosca minä heildä olen ottawa pois heidän woimans ja lohdutuxens/ heidän silmäins himon ja heidän sydämens toiwon/ heidän poicans ja tyttärens.
24:26 sinä päivänä tulee pakolainen sinun luoksesi ilmoittamaan tätä korvaisi kuullen.	26. Silloin pitää yksi, joka päässyt on, tuleman sinun tykö, ja sinulle ilmoittaman.	24:26 Silloin pitä yxi joca pääsnyt on/ tuleman sinun tygös/ ja sinulle ilmoittaman.
24:27 Sinä päivänä avautuu sinun suusi yhtäikaa kuin pakolaisen, ja sinä puhut etkä enää ole mykkänä. Sinä olet oleva heille ennusmerkki, ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra."	27. Silloin pitää sinun suus avattaman, ja sen joka päässyt on, että sinun puhuman pitää, ja ei enää vaikeneman. Ja sinun pitää heille ihmeeksi oleman, että he ymmärtäisivät minun olevan Herran.	24:27 Silloin pitä sinun suus awattaman/ ja sen joca pääsnyt on/ että sinun puhuman pitä/ ja ei enämbi waickeneman. Sillä sinun pitä heille ihmexi oleman/ että he ymmärräisit minun olewan HERran.
25 LUKU	25 LUKU	XXV. Lucu
25:1 Minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	25:1 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
25:2 "Ihmislapsi, käännä kasvosi ammonilaisia kohti ja ennusta heitä vastaan	2. Sinä, ihmisen poika, aseta kasvosi Ammonin lasten puoleen, ja ennusta heitä vastaan,	25:2 Sinä ihmisen poica/ aseta caswos Ammonin lasten puoleen/ ja ennusta heitä wastan/ ja sano Ammonin lapsille.
25:3 ja sano ammonilaisille: Kuulkaa Herran, Herran sana: Näin sanoo Herra, Herra: Koska sinä sanoit: 'Kas niin!' minun pyhäköstäni, kun se häväistiin, ja Israelin maasta, kun se hävitettiin, ja Juudan heimosta, kun he menivät	3. Ja sano Ammonin lapsille: kuulkaat Herran, Herran sanaa: näin sanoo Herra, Herra: että te minun pyhääni pitititte, sanoen: jopa se saastutettu on, ja Israelin maata: se on kylmillä, ja Juudan huonetta, että se on vankina viety pois;	25:3 Cuulcat HERran HERran sana/ näin sano HERra HERra. Että te minun pyhäni pitititte: Jopa se saastutettu on/ ja Israelin maasta/ se on kylmillä/ ja Judan huonesta/ että se on fangina wiety pois.

pakkosiirtolaisuuteen,		
25:4 sentähden, katso, minä annan sinut Idän miehille omaksi, ja he laittavat sinuun leiripaikkansa ja asettavat sinuun asuntonsa. He syövät sinun hedelmäsi ja juovat maitosi.	4. Sentähden katso, minä tahdon sinun antaa itäisen maan lapsille perinnöksi, että heidän linnojansa sinne rakentaman ja asuinsiansa sinne tekemän pitää; ja heidän pitää sinun hedelmäs syömän, ja sinun rieskas juoman.	25:4 Sentähden cadzo/ minä tahdon sinun anda idäisen maan lapsille/ että he linnojans siellä rakendawat/ ja heidän asuinsians sinne tekemän pitä/ ja heidän pitä sinun hedelmäs syömän/ ja sinun riescas juoman.
25:5 Ja Rabban minä panen kameliien laitumeksi ja ammonilaisten maan lammasmaumojen leposijaksi. Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.	5. Ja tahdon Rabban kamelein huoneeksi tehdä, ja Ammonin lapset lammaspihatoksi; ja teidän pitää tietämän, että minä olen Herra.	25:5 Ja tahdon Rabbathin Camelein huonexi tehdä/ ja Ammonin lapset lammaspihatoixi/ ja pitä tietämän/ että minä HERra olen.
25:6 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Koska sinä käsiä taputit ja jalkaa poljit ja, sielu täynnä ylenkatsetta, pidit iloa Israelin maasta,	6. Sillä näin sanoo Herra, Herra: että sinä käsiä paukutit, ja tömistelit jaloillas, ja Israelin maasta kaikesta sydämestäs niin äikistellen iloitsit,	25:6 Sillä/ näin sano HERra HERra/ että sinä käsiä paucutit ja tömistelit jalgoillas/ ja Israelin maasta caikesta sydämestäs nijn äikistellen iloidzit.
25:7 sentähden, katso, minä ojennan käteni sinua vastaan ja annan sinut pakanain ryöstettäväksi ja hävitän sinut kansojen joukosta ja hukutan sinut maitten luvusta ja tuhoan sinut. Ja sinä tulet tietämään, että minä olen Herra.	7. Sentähden katso, minä tahdon minun käteni ojentaa sinun ylitses, ja antaa sinun pakanoille ryöstöksi, ja hävittää sinun kansoista, ja maakunnista surmata; minä kadotan sinun, ja sinun pitää tietämän, että minä olen Herra.	25:7 Sentähden cadzo/ minä tahdon minun käteni ojenda sinun ylidzes/ ja anda sinun pacanoille ryöstöxi/ ja häwittä sinun Canssoista/ ja maacunnista surmata/ ja cadotan sinun/ ja pitä tietämän/ että minä HERra olen.
25:8 Näin sanoo Herra, Herra: Koska Mooab ja Seir ovat sanoneet: 'Katso, Juudan heimon käy samoin kuin kaikkien muitten kansain',	8. Näin sanoo Herra, Herra: että Moab ja Seir sanovat: katso, Juudan huone on niinkuin kaikki muutkin pakanat;	25:8 NÄin sano HERra HERra/ että Moab ja Seir sanowat: Cadzos/ Judan huone on nijncuin caicki muutkin pacanat.
25:9 sentähden, katso, minä teen avonaiseksi Mooabin vuoriseläntein, paljaaksi kaupungeista - kaupungeista sen rajasta toiseen - jotka ovat maan kaunistus: Beet-Jesimot, Baal-Meon ja Kirjataim.	9. Sentähden katso, niin minä tahdon Moabin kyljen avata kaupungeista, hänen kaupungeistansa ja hänen rajoistansa: sen kalliin maan, Betjesimotin, Baalmeonin ja Kirjataimin,	25:9 Cadzo/ nijn minä tahdon Moabin kyljen awata hänen Caupungeisans/ ja hänen rajoisans/ sen callin maan/ nimittäin/ BethJesimothin/ BaalMeonin ja Kirjathaimin.
25:10 Idän miehille omaksi minä annan sen ynnä ammonilaiset, niin ettei ammonilaisia enää muisteta kansojen seassa,	10. Itäisen maan lapsille, Ammonin lapsia vastaan, ja annan heidät heille perinnöksi, ettei Ammonin lapsia enää muistettaman pidä pakanain seassa;	25:10 Idäisen maan lapsille/ Ammonin lasten cansa/ ja annan heidän heille perinnöxi/ ettei Ammonin lapsia enämbi muistettaman pidä pacanoitten seas.

25:11 ja Mooabissa minä panen toimeen tuomiot. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra.	11. Ja annan tuomita Moabin: ja heidän pitää tietämän minun olevan Herran.	25:11 Ja annan duomita Moabin/ ja pitää tietämän minun olevan HERran.
25:12 Näin sanoo Herra, Herra: Koska Edom menetteli kovin kostonhimoisesti Juudan heimoa kohtaan ja tuli suuresti syynalaiseksi, kostaussansa heille,	12. Näin sanoo Herra, Herra: että Edom Juudan huoneelle ankarasti kostanut on, ja kostamisellansa itsensä vikapääksi saattanut;	25:12 NÄin sano HERra HERra/ että Edom Judan huonelle costanut on/ ja hänen costamisellans hänens wicapääxi saattanut.
25:13 sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Minä ojennan käteni Edomia vastaan ja hävitän siitä ihmiset ja eläimet. Teemanista lähtien minä panen sen raunioiksi, ja Dedania myöten he kaatuvat miekkaan.	13. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: minä tahdon käteni ojentaa Edomin päälle, ja tahdon hänestä hävittää sekä ihmiset että eläimet, ja tahdon sen autioksi tehdä Temanista, ja Dedaniin asti pitää heidän miekalla kaatuman.	25:13 Sentähden sano HERra HERra näin: Minä tahdon käteni ojenda Edomin päälle/ ja tahdon hänestä hävittää sekä ihmiset että eläimet/ ja tahdon sen autiaksi tehdä Themanist Dedanin asti/ ja miecalla caata.
25:14 Ja kostoni, joka Edomia kohtaa, minä annan kansani Israelin käteen, ja he tekevät Edomia kohtaan minun vihani ja kiivauteni mukaan. Ja Edom saa tuntea minun kostoni, sanoo Herra, Herra.	14. Ja koston jälleen Edomille minun kansani Israelin kautta, ja heidän pitää Edomin kanssa tekemän minun vihani ja hirmuisuuteni jälkeen; että heidän minun kostoni tunteman pitää, sanoo Herra, Herra.	25:14 Ja costan jälleens Edomille/ minun Canssani Israelin cautta/ ja pitää Edomin cansa tekemän minun wihani ja hirmuisudeni jälkeen/ että heidän minun costoni tundeman pitää/ sano HERRA HERRA.
25:15 Näin sanoo Herra, Herra: Koska filistealaiset menettelivät kostonhimoisesti ja, ylenkatse sielussaan, kostivat kovasti, ikivihassa tuottaaksensa tuhon,	15. Näin sanoo Herra, Herra: että Philistealaiset kostaneet ovat ja vanhan vihansa sammuttaneet, kaiketi oman tahtonsa perään (minun kansani) vahingoksi;	25:15 NÄin sano HERra HERra/ että Philisterit costanet owat/ ja wanhan wihans sammuttanet/ caiketi oman tahtons perän (minun Canssani) wahingoxi.
25:16 sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä ojennan käteni filistealaisia vastaan, hävitän kreetit, hukutan, mitä on jäljellä meren rannikolla,	16. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: katso, minä tahdon minun käteni ojentaa Philistealaisten päälle; ja Kretiläiset hävittää, ja tahdon jääneet meren satamissa surmata;	25:16 Sentähden sano HERra HERra näin: Cadzo/ minä tahdon minun käteni ojenda Philisterein päälle/ ja sotamiehet hävittää/ ja tahdon jäänet meren satamis surmata.
25:17 ja teen heille suuret kostoteot, rangaisten kiivaudessa. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä annan kostoni heitä kohdata."	17. Ja tahdon heille suuresti kostaa, ja vihassa heitä rangaista, että heidän ymmärtämän pitää minun olevan Herran, koska minä heille kostanut olen.	25:17 Ja tahdon heille suuresti costa/ ja hirmuisudes heitä rangaista/ että heidän ymmärtämän pitää minun olevan HERran/ cosca minä heille costanut olen.
26 LUKU	26 LUKU	XXVI. Lucu

26:1 Yhdentenoista vuotena, kuukauden ensimmäisenä päivänä tuli minulle tämä Herran sana:	1. Ja tapahtui ensimmäisenä vuotena toistakymmentä, ensimmäisenä päivänä (ensimmäisessä kuussa), että Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	26:1 JA se tapahtui ensimmäisnä toistakymmenenä vuotena/ ensimmäisnä päivänä/ ensimmäises cuusa/ tapahdui HERran sana minulle/ ja sanoi:
26:2 "Ihmislapsi, koska Tyyro sanoi Jerusalemista: 'Kas niin! Murrettu on kansojen ovi, minuun päin se on kääntynyt, minä tulen täyteen - se on rauniona!'	2. Sinä ihmisen poika, että Tyro sanoo Jerusalemista: niin piti! Kansan portit ovat särjetyt: se on kääntynyt minun tyköni; minä täytetään, hän hävitetään;	26:2 Sinä ihmisen poica/ että Tyrus sano Jerusalemist: nijn piti/ Canssan portit owat särjetyt/ se on kääty minun tygöni: minä täytetän/ hän häwitetän.
26:3 sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä käyn sinun kimppuusi, Tyyro, ja nostatan monet kansat sinua vastaan, niinkuin meri nostaa aaltonsa.	3. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon sinun kimppuus, Tyro, ja tahdon antaa monta pakanaa tulla sinun päälles, niinkuin meri nousee aaltonensa.	26:3 Sentähden näin sano HERra HERra: cadzo/ minä tahdon sinun kimpuus sinä Tyrus/ ja tahdon anda tulla monda pacanata sinun päälles/ nijncuin meri nouse aldoinens/
26:4 Ne hävittävät Tyyron muurit, repivät maahan sen tornit, ja minä lakaisen siitä pois sen tomutkin ja panen sen paljaaksi kallioksi.	4. Niin pitää heidän kaataman muurit Tyrossa, ja kukistaman hänen torninsa, ja minä tahdon käväistä pois tomunkin siitä, ja tahdon tehdä hänestä paljaan kallion.	26:4 Nijn pitä heidän caataman muurit Tyris/ ja cukistaman hänen tornins/ ja minä tahdon käwäistä pois tomungin sijtä/ ja tehdä hänest paljan callion/
26:5 Siitä tulee verkkojen kuivauspaikka keskelle merta. Sillä minä olen puhunut, sanoo Herra, Herra; ja se joutuu kansojen ryöstettäväksi.	5. Hänen pitää tuleman luodoksi keskellä merta, jonka päälle kalaverkot hajoitetaan; sillä minä olen sen puhunut, sanoo Herra, Herra, ja hänen pitää tuleman pakanoille saaliiksi,	ja luodoxi meresä/ jonga päälle calawercot hajotetan. 26:5 Sillä minä olen sen puhunut/ sano HERra HERra/ ja hänen pitä tuleman pacanoille saalixi.
26:6 Sen tytärkaupungit, jotka ovat mantereella, surmataa miekalla, ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra.	6. Ja hänen tyttärensä, jotka kedolla ovat, pitää miekalla tapettaman; ja hänen pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.	26:6 Ja hänen tyttärens jotca kedolla owat/ pitä miecalla tapettaman/ ja pitä ymmärtämän että minä HERra olen.
26:7 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä tuon Tyyron kimppuun Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan pohjoisesta, kuninkaitten kuninkaan, hevosten ja vaunujen ja ratsumiesten ja suuren väenpaljouden kanssa.	7. Sillä näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon antaa tulla Tyron päälle Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, pohjoisesta, kuningasten kuninkaan, hevosilla, vaunuilla, ratsasmiehillä ja suurella kansan joukolla.	26:7 Sillä nijn sano HERra HERra: cadzo/ minä tahdon anda tulla Tyruxen päälle NebucadNezarin Babelin Cuningan pohjaisest/ (joca caickein Cuningasten Cuningas on) hewoisilla/ waunuilla/ radzasmiehillä ja suurella Canssan joucolla.
26:8 Sinun tytärkaupunkisi, jotka ovat mantereella, hän surmaa miekalla ja asettaa sinua vastaan saartovarusteet, luo sinua vastaan vallin, nostaa sinua vastaan kilpikatoksen,	8. Hänen pitää miekalla tappaman sinun tyttäres, jotka kedolla ovat; mutta sinua vastaan pitää hänen multaseinät rakentaman ja tekemän saarron, ja ylentämän kilvet sinua vastaan.	26:8 Hänen pitä miecalla tappaman sinun tyttäres jotca kedolla owat: Mutta sinua wastan pitä hänen skandzit rakendaman ja tekemän wallin ja ylöndämän kilwet sinua wastan.

26:9 suuntaa sinun muureihisi murtajansa iskut ja kukistaa tornisi rauta-aseillansa.	9. Hänen pitää sota-aseilla sinun muuris maahan sysäämän, ja miekoillansa kukistaman sinun tornis.	26:9 Hänen pitää cauristen cansa sinun muuris maahan sysämän/ ja hänen sotaaseillans cukistaman sinun Tornis/
26:10 Hänen hevostensa paljous peittää sinut pölyyn. Ratsumiesten, pyöräin ja vaunujen ryskeestä sinun muurisi vapisevat, kun hän hyökkää sisälle sinun porteistasi, niinkuin valloitettuun kaupunkiin hyökätään.	10. Hänen monien hevostensa tomun pitää sinun peittämän; niin pitää myös sinun muuris vapiseman hänen hevostensa, vaunuinsa ja ratsumiestensä töminästä, kuin hänen sinun porteistas vaeltaa sisälle, niinkuin siihen kaupunkiin mennään, joka maahan kukistettu on.	26:10 Hänen monen hewoistens tomun pitä sinun peittämän/ nijn pitä myös sinun muuris vapiseman hänen hewoistens/ waunuins/ ja radzasmiestens töminästä/ cosca hän sinun porteistas waelda sisälle/ nijncuin siihen Caupungijn mennän joca maahan cukistettu on.
26:11 Hevostensa kavioidella hän tallaa rikki sinun katusi kaikki, surmaa miekalla sinun kansasi, ja sinun mahtavat patsaasi kaatuvat maahan.	11. Hänen pitää hevostensa kavioidella tallaaman rikki kaikki sinun katus; sinun kansas hän miekalla tappaa, ja sinun vahvat patsaas maahan kaataa.	26:11 Hänen pitää hänen hewoistens jalwoilla tallaman ricki caicki sinun catus/ sinun Canssas pitää hänen miecalla tappaman/ ja sinun wahwat padzas maahan caataman.
26:12 He riistävät sinun rikkautesi ja ryöstävät kauppatavarasi, repivät muurisi maahan ja kukistavat kauniit talosi, ja kivesi, puusi, tomusi he heittävät meren syvyyteen.	12. Heidän pitää sinun tavaras ryöstämän, ja sinun kauppas ottaman pois, sinun muuris kaataman, ja sinun kauniit huonees kukistaman; ja heittämän sinun kives, puus ja tomus veteen.	26:12 Heidän pitää sinun tawaras ryöstämän/ ja sinun cauppas ottaman pois/ sinun muuris pitää heidän caataman/ ja sinun caunit huones cukistaman/ ja heittämän sinun kiwes/ puus ja tomus weteen.
26:13 Minä lakkautan laulujesi helinän, eikä kuulu enää kanneltesi soitto.	13. Niin tahdon minä lopettaa sinun laulus äänen, ettei enään kuultaman pidä sinun kantelees helinää.	26:13 Nijn tahdon minä lopetta sinun laulus änen/ ettei enä cuuluman pidä sinun candeles helinätä.
26:14 Minä panen sinut paljaaksi kallioksi, sinusta tulee verkkojen kuivauspaikka, eikä sinua enää rakenneta. Sillä minä, Herra, olen puhunut, sanoo Herra, Herra.	14. Ja minä tahdon tehdä sinusta paljaan kallion ja luodon, jonka päälle kalaverkot hajoitetaan, ja ei sinun pidä enään rakennettaman; sillä minä Herra olen sen puhunut, sanoo Herra, Herra.	26:14 Ja minä tahdon tehdä sinust paljan callion ja luodon/ jonga päälle calawercot hajotetan/ nijn että sinun pitää sijnä autiana oleman: Sillä minä olen HERra joca tätä puhun/ sano HERra HERra.
26:15 Näin sanoo Herra, Herra Tyyrolle: Eivätkö sinun kukistumisesi pauhusta, kun haavoitetut voihkivat, kun surman omat surmataa sinun keskelläsi, saaret vapise?	15. Näin sanoo Herra, Herra Tyroa vastaan: mitämaks että luotoin pitää vapiseman, kuin sinä niin hirmuisesti kaadut, ja sinun haavoitettus huutavat, jotka sinussa hirmuisesti tapetaan.	26:15 NÄitä sano HERra HERra Tyrusta wastan/ mitämax/ että luotoin pitää vapiseman/ cosca sinä nijn hirmuisest caadut/ ja sinun hawoitetus huocawat/ jotca sinusa hirmuisest tapetan.

<p>26:16 Valtaistuimiltaan astuvat alas kaikki meren ruhtinaat. He heittävät pois viittansa ja riisuvat kirjaellut vaatteensa, he pukeutuvat kauhuun ja istuvat maahan, värisevät joka hetki, tyrmistyneinä sinun tähtesi.</p>	<p>16. Ja kaikki ruhtinaat meren tykönä pitää astuman alas istuimiltansa, ja riisuman hameensa, ja paneman pois yltänsä neulotut vaatteet, ja pitää käymän murhevaatteissa ja istuman maahan, ja pitää hämmästyvän ja tyhmistymän, sinun äkillisestä lankeemisestas.</p>	<p>26:16 Caicki Ruhtinat meren tykönä pitää astuman alas heidän istuimeldans/ ja rijsuman heidän hamens/ ja paneman pois päädäns neulotut waattet/ ja pitä käymän murhewaatteis ja istuman maahan/ ja pitä hämmästyvän ja tyhmistymän sinun äkillisestä langemisestas.</p>
<p>26:17 He virittävät sinusta itkuvirren ja sanovat sinulle: 'Kuinka olet sinä, joka olit asuttu, hävinnyt meriltä, sinä ylistetty kaupunki, väkevä merellä, sinä ja sinun asukkaasi, jotka levittivät kauhuansa kaikkiin siellä asuvaisiin.</p>	<p>17. Heidän pitää valittaman sinua, ja sanoman sinusta: voi, kuinka sinä olet niin peräti autioksi tullut, sinä kuuluisa kaupunki! sinä joka meren tykönä olit, joka niin voimallinen olit meren tykönä ynnä sinun asuvaistes kanssa, että kaiken maan täytyi sinua peljätä.</p>	<p>26:17 Heidän pitä walittaman sinua/ ja sanoman sinusta: Woi/ cuinga sinä olet nijn peräti autiaxi tullut/ sinä cuuluisa Caupungi/ sinä joca meren tykönä olit/ ja nijn woimallinen olit meren tykönä ynnä sinun asuwaistes cansa/ että caiken maan täydyi sinua peljätä/</p>
<p>26:18 Nyt värisevät saaret sinun kukistumisesi päivänä, merensaaret kauhistuvat sinun loppuasi.'</p>	<p>18. Nyt tyhmistyvät luodot sinun lankeemistas, ja luotokunnat meressä hämmästyvät sinun loppuas.</p>	<p>26:18 Woi cuinga luodot tyhmistywät sinun langemistas/ ja luotocunnat meresä hämmästywät sinun paha loppuas.</p>
<p>26:19 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Kun minä teen sinusta aution kaupungin, niinkuin asumattomat kaupungit ovat, kun minä annan syvyyden käydä sinun ylitsesi ja paljot vedet peittävät sinut,</p>	<p>19. Sillä näin sanoo Herra, Herra: minä tahdon sinua tehdä autioksi kaupungiksi, niinkuin ne kaupungit, joissa ei kenkään asu, ja annan tulla suuren virran sinun päälles, suuret vedet sinua peittämään;</p>	<p>26:19 Nijn sano HERra HERra: minä tahdon sinua tehdä autiaxi Caupungixi/ nijncuin muut Caupungit/ joisa ei kengän asu/ ja annan tulla suuren wirran sinun päälles/ suuret wedet sinua peittämän</p>
<p>26:20 silloin minä syökseen sinut alas hautaanvaipuneitten pariin, ikiaikojen kansan tykö, ja annan sinulle asunnon maan syvyyksissä, niinkuin siellä ovat ikiaikojen rauniot, hautaanvaipuneitten parissa, ettei sinussa asuttaisi; mutta ihanuuden minä annan elävien maahan.</p>	<p>20. Ja annan sinun mennä alas niiden kanssa, jotka menevät alas hautaan, muinaisen kansan tykö, ja tahdon kukistaa sinut maan alle, ja teen sinut niinkuin ijäiseksi autioksi niiden kanssa, jotka hautaan menevät, ettei kenenkään sinussa pidä asuman; ja annan kauneuden elävään maahan.</p>	<p>ja sinua cukistaman luolaan/ nimittäin/ cuolluitten tygö. 26:20 Minä cukistan sinun maan ala/ ja teen sinun nijncuin ijäisexi autiaxi/ nijden cansa jotca hautaan menewät/ ettei kenengän sinusa pidä asuman/ ja annan cauneuden eläwitten maahan.</p>
<p>26:21 Sinut minä panen kauhuksi, sinua ei sitten enää ole; ja jos sinua etsitään, ei sinua enää löydy, hamaan ikiaikoihin asti, sanoo Herra, Herra."</p>	<p>21. Ja teen sinun hämmästykseksi, ettei sinun enää pidä oleman; niin että kuin sinua kysytään, niin ei ikänä pidä kenenkään sinua enään löytämän, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>26:21 Ja minä teen sinun hämmästyxexi/ ettei sinun enä pidä oleman/ nijn että cosca sinua kysytän/ nijn ei ikänäns pidä kenengän sinua enä löytämän/ sano HERra HERra.</p>
<p>27 LUKU</p>	<p>27 LUKU</p>	<p>XXVII. Lucu</p>

27:1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	27:1 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
27:2 "Sinä, ihmislapsi! Viritä itkuvirsi Tyyrosta	2. Sinä ihmisen poika, tee valitusitku Tyrosta,	27:2 Sinä ihmisen poica/ tee walitusitcu Tyrist.
27:3 ja sano Tyyrolle, joka asuu meren porteilla ja käy kauppa kansojen kanssa, monilukuisilla saarilla: Näin sanoo Herra, Herra: Tyyro, sinä sanot: 'Minä olen kauneuden täydellisyys!'	3. Ja sano Tyrolle, joka asuu meren tykönä ja tekee kauppa monen luodon kansan kanssa: näin sanoo Herra, Herra: o Tyro, sinä olet sanonut: minä olen kaikkein kaunein.	27:3 Ja sano Tyruxelle/ joca on meren tykönä ja teke cauppa monen luodon Canssan cansa. Näitä sano HERra HERra: O Tyrus/ sinä olet sanonut: minä olen caickein caunin.
27:4 Meren sydämessä on sinun alueesi, rakentajasi tekivät sinun kauneutesi täydelliseksi,	4. Sinun rajat ovat keskellä merta; ja sinun rakentajat ovat valmistaneet sinun kaikkein kauneimmaksi.	27:4 Sinun rajat ovat keskellä merta/ ja sinun rakentajat ovat walmistanet sinun caickein caunimmaxi.
27:5 Senirin kypresseistä he rakensivat sinuun kaiken, mikä laudoista on, ottivat Libanonin setrin tehdäkseen sinuun maston,	5. Kaikki sinun lautas on hongasta Seniristä, ja olet antanut tuoda sedripuita Libanonista tehdäkseen sinulles haahden pielen.	27:5 Caicki sinun lautas on hongasta Samrist/ ja olet andanut tuoda Cedriä Libanonist/
27:6 tekivät Baasanin tammista airosi, kantesi tekivät norsunluusta ja Kittiläis-saarten hopeakuusesta.	6. Sinun airo olivat tehdyt Basanin tammesta, sinun piittas elephantin luista, Kittimin luodoista:	27:6 Ja olet tehnyt sinun pieles sijtä/ sinun airos Basamin tammest/ sinun piittas Elephantin luista/ ja sinun istuimes Chithimin luodoista:
27:7 Kirjaeltua Egyptin pellavaa oli purjeesi, ja se oli sinulla lippuna. Katoksesi oli punasinistä ja purppuranpunaista Elisa-saarten kangasta.	7. Sinun purjees oli Egyptin kalliista liinasta neulottu, sinulle merkiksi; sinun peittees oli sinivilloista ja Elisan luotoin purpurasta.	27:7 Sinun purjes oli Egyptin Silkist/ ja sinun merckis neulottu sijhen/ sinun peittes kellaisest Silkist ja Elisan luodon Purpurast.
27:8 Siidonin ja Arvadin asukkaat olivat sinulla soutajina; omat viisaasi, Tyyro, olivat sinussa - he olivat laivureinasi.	8. Zidonista ja Arvadista olivat sinun haaksimiehes; ja sinulla olivat toimelliset miehet Tyrosta, haahden haltiat.	27:8 Zidonist ja Arwadist olit sinun haaximieja sinulla olit toimelliset miehet Tyrist hahden perämiesnä.
27:9 Gebalin vanhimmat ja viisaat olivat sinussa vuotokohtain korjaajina. Meren kaikki laivat merimiehineen olivat sinussa tavaroitasi vaihtamassa.	9. Vanhimmat ja taitavat Gebalista paransivat sinun laivas. Kaikki laivat meressä ja haaksimiehet löyttiin sinun tykönäs; he tekivät kauppa sinussa.	27:9 Wanhimmat ja taitawat Gebalist rakendawat sinun laiwas: Caicki laiwat meresä ja haaximiehet löyttin sinun tykös/ he teit cauppa sinusa.
27:10 Persia ja Luud ja Puut olivat sotajoukossasi, sinun satureinasi. He ripustivat sinuun kypäreitä ja kilpiä; ne sinua koristivat.	10. Persiasta, Lydiasta ja Lybiasta olivat urhoolliset miehet sinun sotajoukossas; jotka kilpensä ja otansa sinussa ripustivat, ne sinun kaunistivat.	27:10 Persiast/ Lydiast ja Lybiast olit sinun sotawäkes/ jotca heidän kilpens ja otans sinusa ripustit/ ja sillä sinun caunistit.

27:11 Arvadiiset ja muut sotajoukkosi olivat muureillasi yltympäri ja gammadiiset torneissasi. He ripustivat varustuksensa sinun muureillesi yltympäri; ne tekivät sinun kauneutesi täydelliseksi.	11. Arvadin lapset olivat sinun sotajoukkossas, kaikki ympäri sinun muurias, ja vartiat sinun tornissas. He ripustivat kilpensä sinun muuris päälle kaikki ympäri; ne tekivät niin sinun ihanaksi.	27:11 Arwadist olit sinun sotajoukkosasi/ kaikki ympärins sinun muurias/ ja vartiat sinun Tornissas ripustit heidän kilpens sinun muuris päälle kaikki ympärins/ ja teit niin sinun ihanaksi.
27:12 Tarsis oli kauppatuttusi sinun kaikkinaisten rikkauksiesi runsauden takia: hopealla, raudalla, tinalla ja lyijyllä he maksoivat sinun tavarasasi.	12. Tarsis teki kauppaa sinun kanssas kaikkinaisen kalun paljoudella: hopealla, raudalla, tinalla ja lyijyllä, joita he toivat sinun markkinoilles.	27:12 Sinun cauppas oli merellä ja annoit tuoda caikkinaista calua/ hopeata/ rauta/ tina/ ja Blyijy sinun markkinalles.
27:13 Jaavan, Tuubal ja Mesek kävivät kauppaa sinun kanssasi: orjilla ja vaskikaluuilla he maksoivat sinun vaihtotavarasasi.	13. Javan, Tubal ja Mesek teki kauppaa sinun kanssas, ja toivat ihmisiä ja vaskiastioita sinun kaupalles.	27:13 Javan/ Tubal/ ja Mesech teki cauppa sinun cansas/ ja toit orjia ja vaskiastioita sinun markkinalles.
27:14 Toogarman heimo maksoi sinun tavarasasi hevosilla, sotaratsuilla ja muuleilla.	14. Togarmasta toivat he hevosia ja vaunuja ja muuleja sinun markkinoilles.	27:14 Thogarmast toit he sinulle hewoisita ja waunuja ja muuleja sinun markkinalles.
27:15 Dedaniiset kävivät kauppaa sinun kanssasi. Monilukuiset saaret olivat kauppatuttujasi, sinun käskysi alaisia; norsunhampaita ja mustaa puuta ne toivat sinulle verona.	15. Dedanin lapset olivat sinun kauppariisiesi, ja sinä teit kauppaa joka paikassa luotokunnissa; he antoivat sinulle elefantin luita ja Hebenpuita hinnaksi.	27:15 Dedanist olit sinun cauppariisiesi sinä teit cauppa joka paicas luotokunnissa/ he annoit sinulle Elephantin luita ja Hebenpuita lahjaksi.
27:16 Aram oli kauppatuttusi sinun tuotteittesi runsauden takia: rubiineilla, punapurppuralla, kirjaellulla kankaalla, valkopellavalla, koralleilla ja jaspiksella he maksoivat sinun tavarasasi.	16. Syrialaiset noutuivat sinun töitä, joitas teit, toivat rubiinia, purppuraa, tapeteja, silkkiä ja samettia, ja kristallia sinun markkinoilles.	27:16 Syrialaiset noudit sinun töitä joitas teit/ toit Rubiinia/ Purpurat/ Tapetejä/ Silkkiä ja Sametti/ ja Christalleja sinun markkinalles.
27:17 Juuda ja Israelin maa kävivät kauppaa sinun kanssasi: Minnitin nisulla, leivoksilla, hunajalla, öljyllä ja balsamilla he maksoivat sinun vaihtotavarasasi.	17. Juuda ja Israelin maa teki myös kauppaa sinun kanssas, ja toi sinun markkinoilles nisuja Minnitistä, ja balsamia ja hunajaa, ja öljyä ja mastiksia.	27:17 Juda ja Israelin maa teit myös cauppa sinun cansas/ ja toit sinun markkinalles nisuja Minnitist ja Balsamita ja hunajata/ ja öljyä ja Mastixi.
27:18 Damasko oli kauppatuttusi sinun tuotteittesi runsauden ja kaikkinaisten rikkauksiesi runsauden takia: Helbonin viiniä ja Saharin villoja.	18. Nouti myös Damasku sinun töitä sinusta paljoudessa, ja paljon kaikkinaisia kaluja, väkevän viinan ja kalliin villan edestä.	27:18 Nouti myös Damascu sinun töitä sinusta/ ja caikkinaisia caluja/ väkevän wijnan ja callin villan edest.

27:19 Vedan ja Jaavan maksoivat sinun tavarasi kehruuteoksilla; taottua rautaa, kassiaa ja kalmoruokoa tuli sinulle vaihtotavarana.	19. Dan ja Javanmehusal toivat myös sinun markkinoilles rautakalua, kassia- ja kalmus-yrttejä sinun kauppaa tehdäkses.	27:19 Dan ja Jawan ja Mehusal toit myös sinun marckinalles silitetyi raudoja/ Casia ja Calmust/ sinun cauppa tehdäxes.
27:20 Dedan kävi kauppaa sinun kanssasi ratsastussatulain loimilla.	20. Dedan osti sinulta kalliita vaatteita, joiden päällä ajoissa istutaan.	27:20 Dedan osti sinulda waatteita/ joiden päällä istutan.
27:21 Arabia ja kaikki Keedarin ruhtinaat olivat kauppatuttaviasi, sinun käskysi alaisia: lampaista, oinaita ja vuohipukkeja he sinulle kauppasivat.	21. Atabia ja kaikki Kebarin ruhtinaat kaupitsivat sinulle lampaista, oinaita ja kauriita; niillä he tekivät sinun kanssas kauppaa.	27:21 Arabia ja caicki Kedarin Ruhtinat caupidzit sinulle lambaita/ oinaita ja caurita.
27:22 Saban ja Raman kauppiaat kävivät kauppaa sinun kanssasi: kaikkinaisilla parhailla balsameilla, kaikilla kalliilla kivillä ja kullalla he maksoivat sinun tavarasi.	22. Saban ja Ragman kauppiamiehet tekivät sinun kanssas kauppaa, ja toivat sinun markkinoilles kaikkinaisia kalliita yrttejä, kalliita kiviä ja kultaa.	27:22 Saban ja Raeman cauppiamiehet teit sinun cansas cauppa/ ja toit sinun marckinalles caickinaisia calleita kryydejä/ calleita kiwiä ja culda.
27:23 Haaran ja Kanne ja Eden, Saban kauppiaat, Assur ja Kilmad kävivät kauppaa sinun kanssasi;	23. Haran ja Kanne, ja Eden ynnä Seban kauppiamiesten kanssa, Assur ja Kilmad olivat myös sinun kauppiamiehes.	27:23 Haran ja Canne/ ja Eden ynnä Seban cauppiamiesten cansa/ Assur ja Kilmad olit myös sinun cauppiamiehes.
27:24 he kävivät kanssasi kauppaa sinun markkinoillasi kauniilla vaatteilla, punasinisillä ja kirjaelluilla vaipoilla, kirjavakuteisilla matoilla ja punotuilla, kestävillä köysillä.	24. Kaikki nämät kaupitsivat sinulle kalliita vaatteita, silkkiä ja neulotuita hameita, jotka he kalliissa seder-arkuissa hyvin tallella pantuna toivat sinun markkinoilles.	27:24 Caicki nämät caupidzit sinulle calleita waatteita/ Silckiä ja neulotuita hameita/ jotca he calleisa Cederarcuisa hywin tallella panduna/ toit sinun marckinoilles.
27:25 Tarsiin-laivat kuljettivat sinun vaihtotavaroitasi. Niin sinä tulit täpötäyteen ja ylen raskaaseen lastiin merten sydämessä.	25. Mutta Tarsiksen laivat olivat ylimmäiset sinun kauppassas; niin sinä olet peräti rikkaaksi ja jaloksi tullut keskellä merta.	27:25 Mutta meren laivat olit ylimmäiset sinun cauppasas. 27:26 Nijn sinä olet peräti rickaxi ja jaloxi tullut keskellä merta/
27:26 Soutajasi vievät sinut suurille vesille. - Itätuuli särkee sinut merten sydämessä.	26. Ja sinun haaksimiehes toivat sinun suurilla vesillä; mutta itätuulen pitää sinun musertaman rikki keskellä merta:	ja sinun haaximietoit sinulle suurilla wesillä. 27:27 MUTta itä tuulen pitä sinun musertaman ricki keskellä merta/
27:27 Sinun rikkautesi, tavarasi, vaihtotavarasi, merimiehesi ja laivurisi, vuotokohtaisi korjaajat, tavaravaihtajasi ja kaikki sotamiehesi, jotka ovat sinussa ja koko suuressa joukossasi, joka sinun keskelläsi on, vaipuvat merten sydämeen sinun kukistumisesi päivänä.	27. Niin että sinun tavarasi, kauppalus, ostajas, haaksimiehes, laivain haltias, laivain rakentajas ja sinun kauppiasias, ja kaikki sinun sotamiehes, ja kaikki kanssas sinussa pitää hukuman keskellä merta, sinun lankeemises päivänä;	nijn että sinun tavarasi/ cauppiamiehes/ ostajas/ haaximiehes/ laivain haldias/ laivain rakentajas ja sinun caupidzias/ ja caicki sinun sotamiehes/ ja caicki Canssa sinussa/ pitää hukuman keskellä merta/ silloin cuin sinä hucut.

27:28 Laivuriesi parkunan äänestä vapisevat tantereet.	28. Niin että satamatkin pitää vapiseaman sinun hahteis haltiain huudosta.	27:28 Nijn että satamatkin pitä wapiseman sinun hahtein haldiais huudost.
27:29 Alas haaksistansa astuvat kaikki aironpitelijät, merimiehet ja kaikki meren laivurit astuvat maihin,	29. Ja kaikki, jotka soutavat haaksimiesten ja hahtein haltiain kanssa, pitää laivoista menemän maalle seisomaan,	27:29 Ja caicki jotca soutawat haaximiesten ja hahtein haldioitten cansa/ pitä laiwoista maalle menemän.
27:30 huutavat sinun tähtesi suurella äänellä ja parkuvat haikeasti, heittävät tomua päänsä päälle ja vieriskelevät tuhassa.	30. Ja pitää kovin huutaman sinun tähtes, ja waikiasti walittaman, ja heittämän tomua päänsä päälle, ja tuhkaan itsensä tahraaman.	27:30 Ja cowin huutaman sinun tähtes/ waikiast walittaman ja heittämän tomua pääns päälle/ ja tuhcaan idzens tahraman.
27:31 He ajelevat sinun tähtesi päänsä paljaaksi, kääriytyvät säkkeihin ja itkevät sinun tähtesi, mieli murheellisena, valittaen haikeasti.	31. Heidän pitää ajeleman hiukset päästänsä, ja pukeman säkit yllensä, ja sydämestänsä itkemän sinua, ja haikiasti murehtiman.	27:31 Heidän pitä ajeleman hiuxet päästäns/ ja pukeman säkit päällens ja sydämestäns itkemän sinua ja murhettiman.
27:32 He valittaessaan virittävät sinusta itkuvirren ja laulavat sinusta: 'Kuka oli Tyyron vertainen, hänen, joka nyt on niin hiljaa keskellä merta?	32. Heidän pitää walituksessansa sinua itkemän ja surkutteleman: voi! kuka on ikänä niin pois tullut merellä kuin Tyro!	27:32 Heidän pitä heidän walituxesans sinua itkemän: Woi cuca ikänäns nijn on alallans merellä/ cuin Tyrus?
27:33 Kun sinun tavarasi saapuivat meriltä, ravitsit sinä monet kansat. Rikkauksiesi ja vaihtotavaraisi runsaudella sinä teit rikkaiksi maan kuninkaat.	33. Kuin sinä kauppaat teit merellä, ravitsit sinä monta kansaa; ja sinun monella tavarallas ja kaupallas teit sinä maan kuninkaat äveriäiksi.	27:33 Cosca sinä cauppa teit merellä: teit sinä monda maata rickaxi/ ja sinun monella tawarallas ja sinun caupallas teit sinä maan Cuningat äwerjäxi.
27:34 Nyt, kun jouduit haaksirikkoon, pois meriltä, vetten syvyyksiin, vaipuivat sinun mukanas sinne vaihtotavarasi ja koko sinun suuri joukkosi.'	34. Mutta nyt sinä olet mereltä sysätty, juuri syvään weteen, niin että sinun kauppas ja kaikki sinun kansas sinussa on hukkunut.	27:34 Mutta nyt sinä olet mereldä sysätty/ juuri sywään weteen/ nijn että sinun cauppas ja caicki sinun Canssas sinusa on huckunut.
27:35 Sinun tähtesi tyrmistyvät kaikki saarten asukkaat, ja heidän kuninkaansa ovat kauhun vallassa, wawistus kasvoillansa.	35. Kaikki, jotka luodoissa asuvat, hämmästyvät sinua, ja heidän kuninkaansa tyhmistyvät ja katsovat murheellisesti.	27:35 Caicki jotca luodoisa asuwat hämmästywät sinua/ ja heidän Cuningans tyhmistywät/ ja cadzowat murhellisest.
27:36 Sinulle viheltävät kauppatutut kansojen joukossa. Kahuksi olet sinä tullut, eikä sinua enää ole, hamaan ikiaikoihin asti."	36. Kansain kauppamiehet viheltävät sinua, että sinä niin äkisti häwinnyt olet, ja et silleen enään taida tulla ylös ijankaikkisesti.	27:36 Maan cauppamiehet wilistäwät sinua/ että sinä nijn äkistä häwinnyt olet/ ja et sillen enä taida tulla ylös.
28 LUKU	28 LUKU	XXVIII. Lucu
28:1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	28:1 JA HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:

28:2 "Ihmislapsi, sano Tyyron ruhtinaalle: Näin sanoo Herra, Herra: Koska sinun sydämesi on ylpistynyt ja sinä sanot: 'Minä olen jumala, jumalain istuimella minä istun merten sydämessä', ja olet kuitenkin ihminen, et jumala, vaikka omasta mielestäsi olet jumalan vertainen -	2. Sinä ihmisen poika, sano Tyyron ruhtinaalle: näin sanoo Herra, Herra: että sinun sydämes paisuu, ja sinä sanot: minä olen Jumala, minä istun Jumalan istuimella keskellä merta; vaikka sinä olet ihminen ja et Jumala, kuitenkin yltyy sinun sydämes, niin kuin Jumalan sydän.	28:2 Sinä ihmisen poika/ sanos Tyyron Ruhtinalle: näitä sano HERra HERra: Että sinun sydämes paisu/ ja sinä sanot: Minä olen Jumala/ minä istun istuimella nijncuin Jumala keskellä merta/ waicka sinä olet ihminen ja et Jumala/ cuitengin yldy sinun sydämes/ nijncuin sinä olisit Jumala.
28:3 ja katso, viisaampi sinä oletkin kuin Daniel, ei mikään salaisuus ole sinulta pimitetty;	3. Katso, sinä olet olevinas viisaampi Daniela, ettei sinulta mitään salattu olisi;	28:3 Cadzo/ sinä olet olewanas wijsambi Danieli/ ettei sinulda mitän salattu olisi/
28:4 viisaudessasi ja ymmärtäväisyydessäsi olet hankkinut itsellesi rikkautta, hankkinut kultaa ja hopeata aarreattoihisi,	4. Ja että sinä toimellas ja taidollas olet sen voiman saanut, ja koonnut sinun tavaroihis kultaa ja hopiaa,	28:4 Ja että sinä sinun toimellas ja taidollas olet sencaltaisen woiman matcan saattanut/ ja coonnut tawaroita culda ja hopiata/
28:5 ja suuressa viisaudessasi olet kaupankäynnillä kartuttanut rikkautesi, ja niin sinun sydämesi on ylpistynyt rikkaudestasi -	5. Ja olet sinun suurella viisaudellas ja kaupallas niin suuren voiman saanut; siitä sinä olet niin ylpiäksi tullut, että sinä niin voimallinen olet.	tawaroita culda ja hopiata/ 28:5 Ja olet sinun suurella wijsaudellas ja caupallas nijn suuren woiman saanut: sijtä sinä olet nijn ylpiäxi tullut/ että sinä nijn woimallinen olet.
28:6 sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Koska omasta mielestäsi olet jumalan vertainen,	6. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: että sinun sydämes ylpeilee, niinkuin sinä Jumala olisit;	28:6 Sentähden sano HERra HERra näin: että sinun sydämes ylpeile nijncuin sinä Jumala olisit.
28:7 sentähden, katso, minä tuon sinun kimppuusi muukalaiset, julmimmat pakanoista; he paljastavat miekkansa sinun viisautesi kauneutta vastaan ja häpäisevät sinun ihanuutesi.	7. Sentähden katso, minä tahdon lähettää muukalaiset sinun päälles, julmat pakanat; heidän pitää miekkansa vetämän sinun kaunista viisauttas vastaan, ja tekemän sinun suuren kunnias häpiäksi.	28:7 Sentähden cadzo/ minä tahdon lähettä muucalaisia sinun päälles/ nimittäin/ julmat pacanat/ heidän pitää mieckans wetämän sinun caunista wijsauttas watan/ ja tekemän sinun suuren cunnias häpiäxi.
28:8 He syöksevät sinut alas kuoppaan, ja sinä kuolet, niinkuin kaadetut kuolevat, merten sydämessä.	8. Heidän pitää sinun paiskaaman luolaan, että sinun pitää kuoleman keskellä merta, niinkuin tapetut.	28:8 Heidän pitä sinun paiscaman luolaan/ että sinun pitä cuoleman keskellä merta nijncuin tapetut.
28:9 Vieläköhän sanot surmaajasi edessä: 'Minä olen jumala', kun kuitenkin olet ihminen, et jumala, kaatajaisi käsissä?	9. Mitämaks, jos sinä murhaajalles sanot: minä olen Jumala; vaikka et sinä Jumala ole, vaan ihminen, ja olet sinun murhaajas kädessä.	28:9 Mitämax/ jos sinä sinun murhajalles sanot: minä olen Jumala? waicka et sinä Jumala ole/ waan ihminen/ ja olet sinun murhajas kädes.

28:10 Niinkuin kuolevat ympärileikkaamattomat, niin sinä kuolet muukalaisten käden kautta. Sillä minä olen puhunut, sanoo Herra, Herra."	10. Sinun pitää kuoleman, niinkuin ympärileikkaamattomat, muukalaisten käsiin; sillä minä olen sen sanonut, sanoo Herra, Herra.	28:10 Sinun pitää cuoleman nijncuin ymbärileickamattomat/ muucalaisten käsijn: Sillä minä olen sen sanonut/ sano HERra HERra.
28:11 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	11. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	28:11 JA HERran sana tapahdui minulle/ ja sanoi:
28:12 "Ihmislapsi, viritä itkuvirsi Tyyron kuninkaasta ja sano hänelle: Näin sanoo Herra, Herra: Sinä olet sopusuhtaisuuden sinetti, täynnä viisautta, täydellinen kauneudessa.	12. Sinä, ihmisen poika, itke valitusitku Tyron kuninkaasta, ja sano hänelle: näin sanoo Herra, Herra: sinä olet kauniisti tehty sinetti, täynnä viisautta ja sangen ihana.	28:12 Sinä ihmisen poica/ itke walitusitcu Tyrin Cuningast/ ja sano hänelle: näitä sano HERra HERra: Sinä olet jaloin caunista tegosta/ täynäns wijsautta/ ja sangen ihana.
28:13 Eedenissä, Jumalan puutarhassa, sinä olit. Peitteenäsi olivat kaikkinaiset kalliit kivet; karneolia, topaasia ja jaspista, krysoliittia, onyksia ja berylliä, safiiria, rubiinia ja smaragdina sekä kultaa olivat upotus- ja syvennykset sinussa, valmistetut sinä päivänä, jona sinut luotiin.	13. Sinä olet Eedenissä, Jumalan yrttitarhassa, ja kaunistettu kaikkinaisilla kalliilla kivillä, sardilla, topasilla, timantilla, turkosilla, onikilla, jaspiksilla, saphirilla, rubinilla, smaragdilla ja kullalla: sinä päivänä, kuin sinä luotiin, olivat valmiina sinun tykönäs sinun rumpus ja huilus.	28:13 Sinä olet Jumalan krydimaa ja caunistettu caickinaisilla calleilla kiwillä/ nimittäin/ Sardeilla/ Topatzeilla/ Demanteilla/ Turkoseilla/ Onicheilla/ Jaspixilla/ Saphireillä/ Rubineillä/ Smaragdeilla ja cullalla/ sinä päiwänä cuin sinä luotin/ piti oleman walmin sinun tykönäs sinun trombus ja huilus.
28:14 Sinä olit kerubi, laajalti suojaavainen, ja minä asetin sinut pyhälle vuorelle; sinä olit jumal'olento ja käyskentelit sähkövähin kivien keskellä.	14. Sinä olet niinkuin Kerub, voideltu peittämään; ja minä olen sinun asettanut, ja sinä olet Jumalan pyhällä vuorella, että sinun kuumain kivien seassa vaeltaman pitäis.	28:14 Sinä olet nijncuin woideltu Cherub/ joca idzens lewiäldä hajotta ja idzens peittä/ ja minä olen sinun asettanut Jumalan vuorella/ että sinun cuumain kiwein seas waeldaman pidäis.
28:15 Nuhteeton sinä olit vaellukseltasi siitä päivästä, jona sinut luotiin, siihen saakka, kunnes sinussa löydettiin vääräys.	15. Ja olit vakaa sinun teissäs, siitä päivästä kuin sinä luotu olit, siihenasti kuin sinun pahuutes löydettiin.	28:15 Ja olit sangen ihana algusta/ sijhenasti cuin sinun pahudes löyttin.
28:16 Suuressa kaupankäynnissäsi tuli sydämesi täyteen väkivaltaa, ja sinä teit syntiä. Niin minä karkoitin sinut häväistynä Jumalan vuorelta ja hävitin sinut, suojaava kerubi, pois sähkövähin kivien keskeltä.	16. Sillä sinä olet sisältä täynnä pahuutta sinun suuresta kaupastas, ja olet syntiä tehnyt: sentähden tahdon minä sinun eroittaa Jumalan vuorelta, ja tahdon sysätä pois sinua, sinä peittävä Kerub kuumista kivistä.	28:16 Sillä sinä olet sisäldä täynäns pahutta/ sinun suuresta caupastas/ ja olet syndiä tehnyt: Sentähden tahdon minä sinun eroitta Jumalan vuorelda/ ja tahdon sysätä pois sinua sinä hajotettu Cherub cuumista kiweistä.

28:17 Sinun sydämesi ylpistyi sinun kauneudestasi, ihanuutesi tähden sinä kadotit viisautesi. Minä viskasin sinut maahan, annoin sinut alttiiksi kuninkaille, heidän silmänherkukseen.	17. Ja että sinun sydämes paisuu, että niin ihana olet, ja olet antanut kavaluutes sinus pettää koreudessas; sentähden tahdon minä kukistaa sinun maahan, ja tehdä sinun ihmeeksi kuninkaille.	28:17 Ja että sinun sydämes paisu/ että nijn ihana olet/ ja sinä olet andanut sinun cawaludes sinus pettä sinun coreudesas: Sentähden tahdon minä cukista sinun maahan/ ja tehdä sinun ihmexi Cuningoille.
28:18 Paljoilla synneilläsi, tekemällä vääryyttä kaupoissasi, sinä olet häväissyt pyhäkkösi. Niin minä annoin sinun keskeltäsi puhjeta tulen; se kulutti sinut. Ja minä panin sinut tuhaksi maahan kaikkien silmien edessä, jotka sinut näkivät.	18. Sillä sinä turmelit sinun pyhyytes suurella pahuudellas ja väärällä kaupallas: sentähden tahdon minä antaa tulen sinusta tulla, joka sinun kuluttaman pitää, ja teen sinun tuhaksi maan päällä kaikkein niiden silmien edessä, jotka sinun näkevät.	28:18 Sillä sinä turmelit sinun pyhydes sinun suurella pahudellas ja väärällä caupallas: Sentähden tahdon minä anda tulen sinusta tulla/ joca sinun culuttaman pitä/ ja teen sinun tuhwaxi maan päällä/ että coco mailma sen pitä näkemän:
28:19 Kaikki tuttavasi kansojen seassa ovat tyrmistyneet sinun tähtesi. Kauhuksi olet sinä tullut, eikä sinua enää ole, hamaan ikiaikoihin asti."	19. Kaikki, jotka sinun tuntevat pakanain seassa, pitää hämmästyvän sinun tähtes; sinä olet suureksi pelvoksi, ettes ikänä enään taida tulla ylös.	28:19 Caicki jotca sinun tundewat pacanain seas/ pitä ihmettelemän sinua/ että nijn äkist hucut/ ja et ikänäns enä taida tulla ylös.
28:20 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	20. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	28:20 JA HERran sana tapahdui minulle/ ja sanoi:
28:21 "Ihmislapsi, käännä kasvosi Siidonia kohti ja ennusta sitä vastaan	21. Sinä ihmisen poika, aseta kasvosi Zidonia vastaan, ja ennusta häntä vastaan,	28:21 Sinä ihmisen poica/ aseta sinun caswos Zidonita wastan/ ja ennusta händä wastan/
28:22 ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä käyn sinun kimppuusi, Siidon, ja näytän kunniani sinun keskuudessasi. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä siinä panen toimeen tuomiot ja näytän siinä pyhyiteni.	22. Ja sano: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon sinun kimppuus, Zidon, ja tahdon voittaa kunnian sinusta, että ymmärrettäisiin, että minä olen Herra, kuin minä annan oikeuden käydä hänen ylitsensä, ja hänessä osoitan, että minä pyhä olen.	ja sano: 28:22 Näin sano HERra HERra: cadzos/ minä tahdon sinun kimpuus Zidon/ ja tahdon woitta cunnian sinusta/ että ymmärrettäisin/ että minä olen HERra/ cosca minä annan oikeuden käydä hänen ylidzens/ ja hänesä osotan/ että minä pyhä olen.
28:23 Minä lähetän sinne ruton ja verta sen kaduille, ja kaatuneita on viruva sen keskellä, kaatuneita miekkaan, joka käy sen kimppuun joka taholta. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra.	23. Ja lähetän ruton hänen sekaansa ja veren vuodatuksen hänen kaduillensa, ja heidän pitää kuolemahaavoissa lankeeman miekallas, jonka pitää tuleman heidän päällensä joka taholta; ja heidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.	28:23 Ja minä lähetän ruton hänen secaans/ ja weren vuodatuxen hänen catuillens/ ja heidän pitä cuolemahaawois langeman miecalla/ jonga pitää tuleman heidän päällens jocapaicas/ ja heidän pitä ymmärtämän/ että minä HERra olen.

<p>28:24 Sitten ei Israelin heimolle enää ole pistävänä orjantappurana eikä vaivaavana ohdakkeena yksikään sen naapureista, jotka ovat heitä halveksineet. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, Herra.</p>	<p>24. Ja ei pidä sitte ympäri Israelin huoneita, joissa heidän vihollisensa ovat, orjantappuroita, jotka pistävät, eikä ohdakkeita, jotka heitä vaivaavat, jäämän, että heidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, Herra.</p>	<p>28:24 Ja ei pidä siltte ymbärins Israelin huoneita/ joisa heidän vihollisens owat/ orjantappuroita/ jotca pistävät/ eikä ohdackeita/ jotca heitä waiwawat/ jäämän/ että heidän pitä ymmärtämän/ että minä olen HERra HERra.</p>
<p>28:25 Näin sanoo Herra, Herra: Kun minä kokoan Israelin heimon kansoista, joitten sekaan he ovat hajotetut, silloin minä näytän pyhyteni heissä pakanakansain silmien edessä, ja he saavat asua maassansa, jonka minä annoin palvelijalleni Jaakobille.</p>	<p>25. Näin sanoo Herra, Herra: kuin minä Israelin huonetta kokoon kansoista, joihin he hajoitettut ovat, niin minä tahdon heissä osoittaa pakanoille, että minä pyhä olen; ja heidän pitää asuman maallansa, jonka minä palvelialleni Jakobille antanut olin.</p>	<p>28:25 NÄitä sano HERra HERra: Cosca minä Israelin huonetta cocon Canssoista/ joihin he hajotetut owat: Nijn minä tahdon heisä osotta pacanoille/ että minä pyhä olen. 28:26 Ja heidän pitä asuman heidän maallans/ jonga minä minun palwelialleni Jacobille andanut olin/</p>
<p>28:26 He asuvat siinä turvallisesti ja rakentavat taloja ja istuttavat viinitarhoja. Turvallisesti he asuvat, kun minä panen toimeen tuomiot kaikille heidän naapureillensa, jotka ovat heitä halveksineet. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, heidän Jumalansa."</p>	<p>26. Ja heidän pitää murheetoinna asuman siinä, ja huoneita rakentaman, ja istuttaman viinapuita, juuri murheetoinna he asuvat, kuin minä annan oikeuden käydä kaikkein heidän vihollistensa ylitse heidän ympäristöllänsä; ja heidän pitää ymmärtämän, että minä Herra olen heidän Jumalansa.</p>	<p>ja murhetoina pitä heidän asuman sijnä/ ja huoneita rakendaman/ ja istuttaman wijnapuita/ juuri murhetoina he asuwat/ cosca minä annan oikeuden käydä caickein heidän vihollistens ylidze caicki ymbärins/ ja heidän pitä ymmärtämän/ että minä HERra olen heidän Jumalans.</p>
<p>29 LUKU</p>	<p>29 LUKU</p>	<p>XXIX. Lucu</p>
<p>29:1 Kymmenentenä vuotena, kymmenennessä kuussa, kuukauden kahdentenatoista päivänä tuli minulle tämä Herran sana:</p>	<p>1. Kymmenentenä vuotena, kymmenentenä päivänä toisessa kuussa toistakymmentä, tapatui Herran sana minulle ja sanoi:</p>	<p>29:1 KYmmendenä vuotena/ kymmendenä päiwänä/ cahdes toistakymmenesä cuusa/ tapahtui HERran sana minulle/ ja sanoi:</p>
<p>29:2 "Ihmislapsi, käännä kasvosi faraota, Egyptin kuningasta, kohti ja ennusta häntä ja koko Egyptiä vastaan.</p>	<p>2. Sinä, ihmisen poika, aseta kasvosi Pharaota, Egyptin kuningasta vastaan, ja ennusta häntä ja koko Egyptin maakuntaa vastaan.</p>	<p>29:2 Sinä ihmisen poica/ aseta caswos Pharaota Egyptin Cuningasta wastan/ ja ennusta händä ja coco Egyptin maacunda wastan/</p>

<p>29:3 Puhu ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä käyn sinun kimppuusi, farao, Egyptin kuningas - suuri krokodiili, joka makaat virtojesi keskellä, joka sanot: 'Niilivirtani on minun, ja minä olen sen itselleni tehnyt.'</p>	<p>3. Saarnaa ja sano: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon sinun kimppuus, Pharao, sinä Egyptin kuningas, sinä suuri lohikärme, joka makaat keskellä virtoja, ja sanot: virta on minun, minä olen sen minulleni tehnyt.</p>	<p>saarna ja sano: 29:3 Näitä sano HERra HERra: cadzo/ minä tahdon sinun kimpuus/ Pharao sinä Egyptin Cuningas/ sinä isoi Draki joca wedesä olet/ ja sanot: Wirta on minun/ minä olen hänen minulleni tehnyt.</p>
<p>29:4 Minä panen koukut sinun leukoihisi, tartutan virtojesi kalat sinun suomuihisi ja nostan sinut ylös virtojesi keskeltä sekä kaikki virtojesi kalat, jotka ovat suomuihisi tarttuneet.</p>	<p>4. Mutta minä tahdon panna ongen sinun suuhus, ja tahdon ripustaa kalat sinun wirrassas sinun suomuksiis; ja tahdon vetää sinun ylös virroistas, ynnä kaikkein kalain kanssa sinun virroissas, jotka sinun suomuksissas riippuvat.</p>	<p>29:4 Mutta minä tahdon panna ongen sinun suuhus/ ja tahdon ripusta calat sinun wirrasas sinun suomuxijs/ ja tahdon wetä sinua sinun wirrastas/ ynnä caickein calain cansa sinun wirrasas/ jotca sinun suomuxisas rippuwat.</p>
<p>29:5 Minä viskaan erämaahan sinut ja kaikki virtojesi kalat. Sinä putoat kedolle, ei sinua korjata, ei koota. Metsän pedoille ja taivaan linnuille minä annan sinut ruuaksi.</p>	<p>5. Ja tahdon paiskata sinun korpeen, sinun ja kaikki sinun virtas kalat; sinun pitää lankeeman kedolla, ja ei jälleen noudetuksi ja kootuksi tuleman; vaan metsän pedoille ja taivaan linnuille ruaksi annan minä sinun.</p>	<p>29:5 Minä tahdon paiscata sinun caloinens sinun wedestäs corpeen/ sinun pitä langeman kedolla/ ja ei jällens noutuxi ja cootuxi tuleman/ waan medzän pedoille ja taiwan linnuille raadoxi joutuman.</p>
<p>29:6 Ja kaikki Egyptin asukkaat tulevat tietämään, että minä olen Herra. Sillä he ovat ruokosauva Israelin heimolle:</p>	<p>6. Ja kaikki, jotka Egyptissä asuvat, pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, että he Israelin huoneelle ruokosauvana olivat.</p>	<p>29:6 Ja caicki jotca Egyptis asuwat pitä ymmärtämän/ että minä olen HERra: Että he Israelin huonelle ruocosauwana olit/</p>
<p>29:7 kun he kädellä tarttuvat sinuun, niin sinä säryt ja lävistät heiltä olkapäät kaikki; ja kun he nojaavat sinuun, niin sinä murrut ja jäykistät heiltä lanteet kaikki.</p>	<p>7. Kuin he sinuun rupesivat, menit sinä rikki, ja viilsit koko heidän kylkensä; kuin he nojasivat sinun päälles, murrutit sinä, ja saatit heidän kupeensa horjumaan.</p>	<p>29:7 Joca meni ricki/ cosca he siihen rupeisit/ ja pisti heitä kylkeen/ cuin he nojaisit hänen päällens/ murtuis ja pisti heitä cupeseen.</p>
<p>29:8 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä tuon sinun kimppuusi miekan ja hävitän sinusta ihmiset ja eläimet,</p>	<p>8. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: katso, minä annan miekan tulla sinun päälles, ja tahdon hävittää sinussa ihmiset ja eläimet.</p>	<p>29:8 SEntähden sano HERra HERra näin: cadzo/ minä annan miecan tulla sinun päälles/ ja tahdon häwittä sinusa sekä Canssan että carjan.</p>
<p>29:9 ja Egyptin maa tulee autioksi ja raunioksi. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra. Sillä hän on sanonut: 'Niilivirta on minun, ja minä olen sen tehnyt.'</p>	<p>9. Ja Egyptin maa pitää tuleman tyhjäksi ja autioksi, ja heidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, että hän sanoo: virta on minun, ja minä olen sen tehnyt.</p>	<p>29:9 Ja Egyptin maa pitä tuleman tyhjäxi ja autiaksi/ ja heidän pitä ymmärtämän/ että minä olen HERra. 29:10 Että hän sano: Wirta on minun/ ja minä olen sen tehnyt:</p>

<p>29:10 Sentähden, katso, minä käyn sinun ja sinun virtojesi kimppuun ja teen Egyptin maan raunioiksi, kuivaksi ja autioksi Migdolista Seveeneen ja hamaan Ethiopian rajaan saakka.</p>	<p>10. Sentähden katso, minä tahdon sinun ja sinun virtas kimppuun, ja teen Egyptin maan peräti tyhjäksi ja autioksi, Sevenan tornista Ethiopian rajaan asti.</p>	<p>cadzos/ minä tahdon sinun ja sinun wirtas kimpuun/ ja teen Egyptin maan tyhjäksi ja autiaksi/ Sienen Tornist Ethiopian rajan asti.</p>
<p>29:11 Ei käy siellä ihmisjalka, ei käy siellä eläimen jalka, eikä asuta siellä neljäänkymmeneen vuoteen.</p>	<p>11. Ei sen lävitse pidä ihmisen eikä eläimen jalka käymän, eikä siinä asuttaman neljässäkymmenessä ajastajassa.</p>	<p>29:11 Ettei sijnä carja eli Canssa käymän eli asuman pidä neljäsäkymmenesä ajastajasa.</p>
<p>29:12 Autioksi minä teen Egyptin maan autioksi tehtyjen maitten joukossa, ja sen kaupungit tulevat olemaan autiaina raunioiksi pantujen kaupunkien joukossa neljäkymmentä vuotta, ja egyptiläiset minä hajotan kansojen sekaan ja sirotan heidät muihin maihin.</p>	<p>12. Sillä minä hävitän Egyptin maan hävinneiden maiden keskellä, ja annan sen kaupungit autioksi tulla hävitettyin kaupunkien keskellä neljäksikymmeneksi ajastajaksi; ja tahdon hajoittaa Egyptiläiset pakanain sekaan, ja hajoittaa heitä maakuntiin.</p>	<p>29:12 Sillä minä hävitän Egyptin maan nijncuin sen häwinnet rajat/ ja annan sen Caupungit autiaksi tulla/ nijncuin muut Caupungit neljäxikymmenexi ajastajaxi/ ja tahdon hajotta Egyptiläiset pacanain sekaan/ ja tahdon aja heitä pois maalda.</p>
<p>29:13 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Neljänkymmenen vuoden kuluttua minä kokoan egyptiläiset kansoista, joiden sekaan he olivat hajotetut,</p>	<p>13. Sillä näin sanoo Herra, Herra: kuin neljäkymmentä ajastaikaa kuluvat, niin minä taas kokoon Egyptiläiset niistä kansoista, joihinka he hajoitettut ovat.</p>	<p>29:13 Cuitengin näitä sano HERra HERra: cosca ne neljäkymmendä ajastaica culuwat/ nijn minä taas cocon Egyptiläiset caikesta Canssasta/ johonga he hajotetan.</p>
<p>29:14 käännän Egyptin kohtalon ja tuon heidät takaisin Patroksen maahan, synnyinmaahansa. Siellä he tulevat olemaan vähäpätöisenä valtakuntana.</p>	<p>14. Ja käännän Egyptin vankiuden, ja tuon heitä Patroksen maalle jälleen, jossa heidän asuma-maansa on; ja se pitää oleman halpa valtakunta.</p>	<p>29:14 Ja käännän Egyptin fangiuden/ ja tuon heitä Patroxen maalle jälleens/ josa heidän Isäns maa on/ ja se pitä oleman wäähä waldacunda.</p>
<p>29:15 He tulevat olemaan vähäpätöisin valtakunnista, eivätkä enää kohoa kansakuntien ylitse. Minä vähennän heidät niin, etteivät he enää kansoja vallitse.</p>	<p>15. Sillä sen pitää oleman halvan muiden maakuntain suhteen, ja ei enään hallitseman pakanoita; ja minä tahdon vähentää heitä niin, ettei heidän vallitseman pidä pakanoita.</p>	<p>29:15 Sillä sen pitä oleman wähäisen muiden walcacundain suhten/ ja ei enä hallidzeman pacanoita/ ja minä tahdon wähetä heitä nijn/ ettei heidän wallidzeman pidä pacanoita.</p>
<p>29:16 Eivätkä he enää kelpaa turvaksi Israelin heimolle: he saattavat muistoon Israelin syntivelan, jos se kääntyy heitä seuraamaan. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, Herra."</p>	<p>16. Ja Israelin huoneen ei pidä enään luottaman heihin, vaan muistaman syntiänsä, koska he heidän päällensä katsovat, ja ymmärtävät, että minä olen Herra, Herra.</p>	<p>29:16 Ja Israelin huonen ei pidä enä luottaman idzens heihin/ ja syndiä tekemän että he heihijn turwawat/ ja pitä ymmärtämän/ että minä olen HERra HERra.</p>

29:17 Kahdentenkymmenentenä seitsemäntenä vuotena, ensimmäisessä kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä tuli minulle tämä Herran sana:	17. Ja se tapahtui seitsemäntenä vuotena kolmattakymmentä, ensimmäisenä päivänä ensimmäisessä kuussa, että Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	29:17 JA se tapahtui seidzemendenä colmattakymmenendenä vuotena ensimmäisnä päivänä ensimmäisesä cuusa/ että HERran sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
29:18 "Ihmislapsi, Baabelin kuningas Nebukadressar on teettänyt sotajoukoillansa raskasta työtä Tyyroa vastaan: kaikki päät ovat käyneet kaljuiksi ja kaikki olkapäät lyöpyneet; mutta palkkaa ei Tyyrosta ole tullut hänelle eikä hänen sotajoukoilleen työstä, jota ovat tehneet sitä vastaan.	18. Sinä, ihmisen poika, Nebukadnetsar, Babelin kuningas on vienyt sotajoukkonsa suurella vaivalla Tyron eteen; niin että koko pää on paljas, ja kaikki olkapäät kuluneet, ja hänen vaivansa, jonka hän on nähnyt Tyroa vastaan, on vielä hänelle ja hänen sotajoukollensa maksamatta.	29:18 Sinä ihmisen poica/ NebucadNezar Babelin Cuningas on wienyt hänen sotajouckons suurella waiwalla Tyruxen eteen/ nijn että coco pää on paljas/ ja caicki olcapäät culunet/ ja hänen työns on cuitengin wielä hänelle ja hänen sotajoucollens/ Tyruxen edes/ maxamat.
29:19 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä annan Baabelin kuninkaalle Nebukadressarille Egyptin maan. Hän vie sen tavaran paljouden, saa sen saaliit, ryöstää sen ryöstökset: se on oleva hänen sotajoukkojensa palkka.	19. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: katso, minä annan Nebukadnetsarille, Babelin kuninkaalle Egyptin maan, että hänen pitää ottaman pois kaikki hänen tavaransa, ja peräti ryöstämän ja ryöväämän hänen saaliinsa, että hän antais sotajoukollensa palkan.	29:19 Sentähden sano HERra HERra näin: Cadzo/ minä annan NebucadNezarille Babelin Cuningalle Egyptin maan/ että hänen pitä ottaman pois caicki hänen tawarans/ ja pitä ryöstämän ja ryöwämän sitä/ että hän annais hänen sotajoucollens palcan.
29:20 Palkaksi, jonka toivossa hän on työtä tehnyt, minä annan hänelle Egyptin maan; sillä minun hyväkseni he ovat sitä tehneet, sanoo Herra, Herra.	20. Hänen työstänsä, jonka hän siinä tehnyt on, annan minä hänelle Egyptin maan; sillä he ovat sen minulle tehneet, sanoo Herra, Herra.	29:20 Mutta Egyptin maan minä annan hänelle työstäns/ cuin hän siinä tehnyt on: Sillä he owat minua palwellet/ sano HERra HERra.
29:21 Sinä päivänä minä annan puhjeta Israelin heimolle sarven, ja sinulle minä annan voiman avata suusi heidän keskellänsä. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra."	21. Silloin minä annan Israelin huoneen sarven kasvaa, ja tahdon avata sinun suusi heidän seassansa; että heidän ymmärtämän pitää, että minä Herra olen.	29:21 Silloin minä annan Israelin huonen sarwen caswa/ ja tahdon awata sinun suusi heidän seasans/ että heidän ymmärtämän pitä/ että minä HERra olen.
30 LUKU	30 LUKU	XXX. Lucu
30:1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	30:1 JA HERRAN sana tapahtui minulle/ ja sanoi:
30:2 "Ihmislapsi, ennusta ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Valittakaa: 'Voi sitä päivää!'	2. Sinä, ihmisen poika, ennusta ja sano: näin sanoo Herra, Herra: valittakaat ja sanokaat: voi sitä päivää!	30:2 Sinä ihmisen poica/ ennusta ja sano: Näitä sano HERra HERra: 30:3 Walittacat ja sanocat: Woi sitä päiwä/

30:3 Sillä lähellä on päivä, lähellä Herran päivä; se on pilvinen päivä, pakanakansojen aika.	3. Sillä päivä on sangen läsnä, ja Herran päivä on lähestynyt, pilvinen päivä: aika on käsissä, että pakanat tuleman pitää.	sillä päiwä on sangen läsnä/ ja HERran päiwä on lähestynyt/ pimiä päiwä/ aika on käsis/ että pacanat tuleman pitää/
30:4 Miekka yllättää Egyptin, ja Etiopialla on tuska, kun surmattuja kaatuu Egyptissä, kun siltä otetaan pois tavarain paljous ja revitään perustukset.	4. Ja miekka tulee Egyptin päälle, Etiopian pitää hämmästyvän, kuin lyödyt Egyptissä lankeevat, ja sen kansa viedään pois, ja sen perustus revitään ylös.	30:4 Ja miecka tule Egyptin päälle ja Ethiopian pitä hämmästyvän/ cosca lyödyt Egyptis langewat/ ja sen Canssa wiedzän pois/ ja sen perustus rewitän ylös.
30:5 Etiopia, Puut ja Luud, kaikki sekakansa, Kuub ja liittoutuneen maan miehet kaatuvat heidän kanssansa miekkaan.	5. Etiopia, ja Lydia, ja Lydia, kaikki kansoinensa, ja Kub, ja jotka liiton maakunnasta ovat, kaatuvat miekalla.	30:5 Ethiopian/ ja Lybian/ ja Lydian/ caicki Canssoinens ja Chub/ ja jotca lijton maacunnast owat/ pitä miecalla langeman.
30:6 Näin sanoo Herra: Egyptin tuet kaatuvat, ja sen ylpeä uhma alenee. Migdolista Seveeneen asti he siellä kaatuvat miekkaan, sanoo Herra, Herra.	6. Näin sanoo Herra, Herra: Egyptin holhoja lankee, ja sen väkevyyden ylpeys on hukkuva: Sevenan tornista pitää heidän miekalla lankeeman, sanoo Herra, Herra.	30:6 Näitä sano HERra HERra: Egyptin holhojat pitä langeman/ ja sen wäen ylpeys on huckuwa/ Sienen tornist pitä heidän miecalla langeman/ sano HERra HERra:
30:7 Autioiksi he joutuvat autioiksi tehtyjen maitten joukossa, ja heidän kaupunkinsa tulevat olemaan raunioiksi pantujen kaupunkien joukossa.	7. Ja heidän autiot rajansa pitää kylmille tuleman, hävitettyin maakuntain keskellä, ja heidän kaupunkinsa hävitettämän muiden autioiden kaupunkien seassa.	30:7 Ja heidän autiat rajans pitä kylmille tuleman/ ja heidän Caupungins häwitettämän muiden autiain Caupungein seas.
30:8 Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä sytytän Egyptin tuleen ja kaikki sen auttajat murtuvat.	8. Että heidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, kuin minä teen tulen Egyptiin, ja kaikki, jotka heitä auttavat, hukkuvat.	30:8 Että heidän pitä ymmärtämän/ että minä HERra olen/ cosca minä teen tulen Egyptijn/ ja caicki jotca heitä auttawat/ pitä huckuman.
30:9 Sinä päivänä lähtee minun tyköäni laivoilla lähettiläitä peljästyttämään levossa elävää Etiopiaa, ja heille tulee tuska niinkuin Egyptin päivänä; sillä katso, se tulee.	9. Silloin sanansaattajat lähtevät ulos minun tyköäni haaksilla, peljättämään Etiopiaa, joka nyt niin surutoin on; ja hämmästyksen pitää oleman heidän seassansa, niinkuin se tapahtui Egyptille, kuin hänen aikansa tuli; sillä katso, se tulee.	30:9 Silloin pitä sanansaattajat lähtemän minun tyköni hahdella/ peljättämän Ethiopiat/ joca nyt nijn surutoin on/ ja hämmästyxen pitä oleman heidän seassans/ nijncuin se tapahtui Egyptille/ cosca hänen aicans tuli: Sillä/ cadzo/ se tule totisest.
30:10 Näin sanoo Herra, Herra: Minä teen lopun Egyptin meluavista joukoista Baabelin kuninkaan Nebukadressarin käden kautta.	10. Näin sanoo Herra, Herra: minä vähennän sen paljouden Egyptistä Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan kautta.	30:10 Näitä sano HERra HERra: Minä vähennän sen paljouden Egyptistä NebucadNezarin Babelin Cuningan kautta.

30:11 Hän ja hänen väkensä hänen kanssaan, julmimmat pakanoista, tuodaan hävittämään maata, ja he paljastavat miekkansa Egyptiä vastaan ja täyttävät maan surmatuilla.	11. Sillä hän ja hänen kansansa, ne pakanain tyrannit, ovat siihen kutsutut hävittämään maata, ja vetämään miekkansa Egyptiä vastaan, että maakunta piti lyödyillä täytettämän.	30:11 Sillä hän ja hänen Canssans ja pacanain Tyrannit owat sijhen cudzutut hävittämän maata/ ja wetämän mieckans Egyptiä wastan/ että maacunnan pitä jocapaicas lyödyillä täytettämän.
30:12 Minä panen virrat kuiville ja myyn maan pahojen käsiin ja teen autioksi maan ja kaiken, mitä siinä on, muukalaisten käden kautta. Minä, Herra, olen puhunut.	12. Ja minä tahdon kuivata virrat, ja myydä maan tylyin ihmisten käsiin, ja hävitän maacunnan ja mitä siinä on, muukalaisten kautta. Minä Herra olen sen puhunut.	30:12 Ja minä tahdon cuiwata wirrat ja myydä maan tylyin ihmisten käsijn ja häwitän maacunnan/ ja mitä sijnä on muucalaisten cautta: Minä HERra olen sen puhunut.
30:13 Näin sanoo Herra, Herra: Minä tuhoan kivijumalat ja lopetan epäjumalat Noofista ja ruhtinaat Egyptistä: niitä ei ole enää oleva; ja minä saatan Egyptin maan pelon valtaan.	13. Näin sanoo Herra, Herra: minä hävitän kuvat, ja lopetan epäjumalat Nophista; ja Egyptillä ei pidä ruhtinaita oleman, ja minä lähetän hämmästyksen Egyptin maahan.	30:13 Näitä sano HERra HERra: Minä häwitän Nophien cuwan/ ja lopetan epäjumalat/ ja Egyptillä ei pidä Ruhtinoita oleman/ ja minä lähetän hämmästyxen Egyptin maahan:
30:14 Minä teen Patroksen autioksi, sytytän Sooanin tuleen ja panen toimeen tuomiot Noossa.	14. Ja teen Patroksen autioksi, ja sytytän tulen Zoaniin, ja annan oikeuden käydä Noon päälle.	30:14 Minä teen Patroxen autiaksi ja sytytän tulen Zoanijn/ ja annan oikeuden käydä Noon päälle.
30:15 Minä vuodatan kiivauteni Siiniin, Egyptin linnoitukseen, hävitän Noon meluavat joukot	15. Ja kaadan minun julmuuteni Sinin päälle, joka Egyptin vahvuus on, ja hävitän Noon paljouden.	30:15 Minä caadan minun julmudeni Sinin päälle/ joca Egyptin wahvus on/ ja häwitän Noon paljouden.
30:16 ja sytytän Egyptin tuleen. Siin kierii tuskassa, Noo valloitetaan, ja Noof -ahdistajia selvällä päivällä!	16. Ja sytytän tulen Egyptissä, ja Sinissä pitää oleman hädän ja tuskan, ja Noo pitää kukistettaman maahan: ja Nophilla pitää jokapäiväiset viholliset oleman.	30:16 Minä sytytän tulen Egyptis/ ja Sinis pitä oleman hädän ja tuscan/ ja Noo pitää cukistettaman maahan/ ja Noph jocapäiwä murhettiman.
30:17 Aavenin ja Piibesetin nuorukaiset kaatuvat miekkaan, ja ne itse menevät vankeuteen.	17. Nuoret miehet Avenissa ja Pibastissa pitää miekalla lankeeman; ja vaimot vankina vietämän pois.	30:17 Nuoret miehet Onis ja Bubastos pitää miecalla langeman/ ja waimot fangina wetämän pois.
30:18 Tehafneheessa päivä pimenee, kun minä siellä särjen Egyptin ikeen, ja siinä saa lopun sen ylpeä uhma. Sen itsensä peittää pilvi, ja sen tyttäret menevät vankeuteen.	18. Tahpanheksella pitää oleman pimiä päivä, kuin minä siellä Egyptin ijestä lyön, niin että hänen väkevyytensä ylpeys pitää siinä loppuman; hänen pitää pilvellä peitetyksi tuleman, ja hänen tyttärensä viedään pois vankina.	30:18 Tahpanhexella pitä oleman pimiä päiwä/ cosca minä Egyptin ijestä lyön/ nijn että hänen woimans ylpeys pitä sijnä loppuman/ hänen pitää pilwellä peitetyxi tuleman/ ja hänen tyttärens wiedän pois fangina.
30:19 Niin minä panen tuomiot toimeen Egyptissä, ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra."	19. Ja minä annan oikeuden käydä Egyptin ylitse; ja heidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.	30:19 Ja minä annan oikeuden käydä Egyptin ylidzen/ ja heidän pitää ymmärtämän/ että minä olen HERra.

30:20 Yhdentenätoista vuotena, ensimmäisessä kuussa, kuukauden seitsemäntenä päivänä tuli minulle tämä Herran sana:	20. Ja tapahtui ensimmäisenä vuotena toistakymmentä, seitsemäntenä päivänä ensimmäisessä kuussa, että Herran sana tapahtui minulle, sanoen:	30:20 JA tapahtui ensimmäisnä vuotena/ seidzemendenä päivänä/ ensimmäises cuusa/ tapahtui HERran sana minulle/ sanoden:
30:21 "Ihmislapsi, minä olen murskannut faraon, Egyptin kuninkaan, käsivarren, ja katso, sitä ei sidota, ei parannella, ei panna kääreeseen, että se sidottuna vahvistuisi tarttuaksensa miekkaan.	21. Sinä ihmisen poika, minä taitan rikki Pharaon, Egyptin kuninkaan käsivarren; ja katso, ei sitä pidä sidottaman, että hän paranis, eli siteillä käärittämän, että hän vahvistuis, ja miekkaan ruveta taitais.	30:21 Sinä ihmisen poica/ minä taitan ricki Pharaon Egyptin Cuningan käsiwarren/ ja cadzo/ ei händä pidä sidottaman/ että hän paranis/ eli siteillä käärittämän/ että hän wahwistuis/ ja mieckan ruweta taidais.
30:22 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä käyn faraon, Egyptin kuninkaan, kimppuun ja murskaan häneltä käsivarret, sekä voimakkaan että murskatun käden, ja pudotan miekan hänen kädestänsä.	22. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon Pharaon, Egyptin kuninkaan kimppuun, ja taitan hänen käsivartensa rikki, sekä sen vahvan että särjetyn, ja pudotan miekan hänen kädestänsä.	30:22 Sentähden näin sano HERra HERra/ cadzo/ minä tahdon Pharaon Egyptin Cuningan kimpuun/ ja taitan hänen käsiwartens ricki/ sekä wäkewän että heicon/ että miecka puto hänen kädestäns.
30:23 Minä hajotan egyptiläiset kansojen sekaan ja sirotan heidät muihin maihin.	23. Ja hajoitan Egyptiläiset pakanain sekaan, ja ajan heitä maakuntiin.	30:23 Ja hajotan Egyptiläiset pacanain secaa/ ja ajan heitä maihin.
30:24 Baabelin kuninkaan käsivarret minä vahvistan ja annan miekkani hänen käteensä; mutta faraolta minä murskaan käsivarret, ja hän voihkii hänen edessänsä, niinkuin kaadettu voihkii.	24. Mutta Babelin kuninkaan käsivarren minä vahvistan, ja annan hänelle minun miekkani käteensä, ja muserran Pharaon käsivarret rikki, että hänen pitää huokaaman hänen edessänsä, niinkuin se, joka kuolemahaavan saanut on.	30:24 Mutta Babelin Cuningan käsiwarren minä wahwistan/ ja annan hänelle minun mieckani hänen käteens/ ja muserran Pharaon käsiwarret ricki/ että sen hänelle haiseman pitä/ nijncuin se joca cuolemahaawan on saanut.
30:25 Niin, minä vahvistan Baabelin kuninkaan käsivarret, mutta faraon käsivarret vaipuvat alas. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä annan miekkani Baabelin kuninkaan käteen, että hän ojentaa sen Egyptin maata vastaan.	25. Ja minä vahvistan Babelin kuninkaan käsivarret; ja Pharaon käsivarret pitää muserrettaman rikki, että heidän pitää tietämän, että minä olen Herra, kuin minä annan Babelin kuninkaalle minun miekkani käteen, että hänen sen Egyptiä vastaan vetämän pitää.	30:25 Ja minä wahwistan Babelin Cuningan käsiwarren/ että Pharaon käsiwarret pitä muserrettaman ricki: että heidän pitä tietämän/ että minä olen HERra/ cosca minä annan Babelin Cuningalle minun mieckani käteen/ että hänen sen Egyptiä wastian wetämän pitä/
30:26 Ja minä hajotan egyptiläiset kansojen sekaan ja sirotan heidät muihin maihin. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra."	26. Ja minä hajoitan Egyptiläiset pakanain sekaan, ja ajan heitä maakuntiin, että heidän ymmärtämän pitää, että minä olen Herra.	30:26 Ja minä hajotan Egyptiläiset pacanain secaa/ ja ajan heitä maacundijn/ että heidän ymmärtämän pitä/ että minä HERra olen.
31 LUKU	31 LUKU	XXXI. Lucu

31:1 Yhdentenätoista vuotena, kolmannessa kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä tuli minulle tämä Herran sana:	1. Ja tapahtui ensimmäisenä vuotena toistakymmentä ensimmäisenä päivänä kolmannessa kuukaudessa, että Herran sana tapahtui minulle, sanoen:	31:1 Ja se tapahtui ensimmäisenä toistakymmenenä vuotena/ ensimmäisenä päivänä colmannes Cuucaudes/ tapahtui HERran sana minulle/ sanoden:
31:2 "Ihmislapsi, sano faraolle, Egyptin kuninkaalle, ja hänen meluaville joukoillensa: Kenen kaltainen sinä olet suuruudessasi?	2. Sinä, ihmisen poika, sano Pharaolle, Egyptin kuninkaalle ja hänen kansallensa: kenen vertaiseksi sinä luulet itses sinun suuruudessasi?	31:2 Sinä ihmisen poica/ sano Pharaolle Egyptin Cuningalle/ ja caikelle hänen Canssallens: kenen sinä luulet wertaisexas sinun cunniasas?
31:3 Katso, Assur oli setri Libanonilla, kaunislevhäinen, taajavarjoinen, korkeakasvuinen, ja sen latva oli tiheän lehvistön keskellä.	3. Katso, Assur oli niinkuin sedripuu Libanonissa, ihanaisilla oksilla, paksuilla lehdillä, sangen korkia, että hänen latvansa oli kaikkein korkein muiden paksuin oksain seassa,	31:3 CAdzo/ Assur oli nijncuin Cedri Libanonis/ ihanaisilla oxilla/ paxuilla lehdeillä sangen corkia/ että hänen ladwans oli caickein corkein muiden paxuin oxain seas.
31:4 Vedet olivat sen suureksi kasvattaneet, korkeaksi oli sen saanut syvyys, joka virtoinensa kiersi sen istutusmaata ja lähetti ojiansa kaikille metsän puille.	4. Vedet tekivät hänen suureksi ja syvyys korkiaksi; hänen virtansa kävivät ympäri hänen kantoansa, ja ojansa antoi hän vuotaa kaikkien puiden tykö maalla.	31:4 Wesi teki hänen suurexi/ ja sywyys corkiaxi/ hänen wirtans käwit ymbäri hänen candoans/ ja hänen ojans caickein puiden tygö maalla.
31:5 Sentähden siitä tuli korkeakasvuisin kaikista metsän puista, se sai haaroja paljon, ja oksat, joita se levitti, venyivät pitkiksi runsaista vesistä.	5. Sentähden tuli hän muita puita korkiammaksi, ja sai monta oksaa ja pitkää varpua; sillä hänellä oli kyllä vettä, itsiänsä levittää.	31:5 Sentähden tuli hän muita puita corkiammaxi/ ja sai monda oxa ja pitkä warpua: sillä hänellä oli kyllä wettä/ idziäns lewittää.
31:6 Sen lehvillä pesivät kaikki taivaan linnut, sen oksien alla synnyttivät kaikki metsän eläimet, ja sen varjossa asuivat kaikki suuret kansat.	6. Kaikki taivaan linnut tekivät pesänsä hänen oksiinsa, ja kaikki pedot kedolla poikivat hänen varpujensa alla, ja hänen varjonsa alla asuivat kaikki suuret kansat.	31:6 Caicki taiwan linnut teit pesäns heidän oxijns/ ja caicki pedot kedolla pojeit hänen warpuens alla/ ja hänen warjons alla asuit caicki suuret Canssat.
31:7 Kaunis se oli suuruudessaan, oksiansa pituudessa, sillä sen juuri oli runsasten vetten ääressä.	7. Hänellä oli kauniit ja pitkät oksat; sillä hänen juurillansa oli paljon vettä.	31:7 Hänellä olit caunit ja pitkät oxat/ sillä hänen juurillans oli paljo wettä.
31:8 Eivät olleet setrit sen vertaiset Jumalan puutarhassa, eivät kypressit sen oksien veroiset, eivät plataanit niinkuin sen haarat. Ei yksikään puu Jumalan puutarhassa ollut sen veroinen kauneudessa.	8. Ja ei yksikään sedripuu ollut Jumalan puutarhassa hänen veransa, eikä hongatkaan olleet hänen oksiinsa verrattavat, ei myös plataneapuut olleet mitään hänen oksainsa suhteen; ja ei Jumalan puutarhassa ollut yhtään puuta hänen kaltaistansa kauneudessa.	31:8 Ja ei yxikän Cedri ollut Jumalan krydimaas hänen wertans/ eikä Hongatcan ollet hänen oxijns werrattawat/ ei myös Castanea puut ollet mitän hänen oxains suhten/ ja/ ei Jumalan krydimaas ollut yhtän puuta caunembata händä.

<p>31:9 Minä tein sen niin kauniiksi oksarunsaudessaan, että kaikki Eedenin puut Jumalan puutarhassa sitä kadehtivat.</p>	<p>9. Minä olen sen kauniiksi tehnyt saamaan niin monta oksaa, että kaikki ihanaiset puut Jumalan puutarhassa kadehtivat häntä.</p>	<p>31:9 Minä olen sen caunixi tehnyt/ saaman nijn monda oxa/ että caicki ihanaiset puut Jumalan krydimaas cadetit händä.</p>
<p>31:10 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Koska se tuli korkeakasvuiseksi ja sen latva oli tiheän lehvistön keskellä ja sen sydän ylpistyi sen korkeudesta,</p>	<p>10. Sentähden sanoo Herra, Herra näin että hän niin korkiaksi tullut on, että hänen latvansa seisoi suurten ja korkiain paksuin oksain seassa, ja hänen sydämensä paisui hänen korkeutensa tähden:</p>	<p>31:10 Sentähden sano HERra HERra näin: että hän nijn corkiaksi tullut on/ että hänen ladwans seisoi suurten ja corkiain paxuin oxain seas/ ja hänen sydämens paisui hänen corkeudens tähden:</p>
<p>31:11 annan minä sen pakanoista mahtavimman käsiin, ja hän tekee sille, minkä tekee; jumalattomuutensa tähden minä sen olen karkoittanut.</p>	<p>11. Sentähden annoin minä hänen kaikkein väkevimmän käsiin pakanain seassa, joka hänen kanssansa mielensä jälkeen toimittaa; ja minä ajoin hänen pois, niinkuin hän jumalattomalla menollansa ansainnut oli:</p>	<p>31:11 Sen tähden annoin minä hänen caickein wäkwämbäin käsijn pacanain seas/ jotca hänen toimitaisit ja ajaisit pois/ nijncuin hän hänen jumalattomalla menollans ansainnut oli.</p>
<p>31:12 Ja sen hakkasivat muukalaiset, julmimmat pakanoista, ja heittivät sen maahan. Vuorille ja kaikkiin laaksoihin kaatuivat sen haarat, ja sen oksat murskaantuivat kaikkiin maan puronotkoihin. Kaikki maan kansat laskeutuivat alas sen varjosta ja jättivät sen.</p>	<p>12. Että muukalaiset pakanain tyrannit hänen hävittäisivät, ja hajoittaisivat hänen, että hänen oksansa vuorella ja kaikissa laaksoissa makaisivat, ja hänen oksansa murtuneina kaikissa maan ojissa olisivat; että kaikkein kansain maan päällä täytyy hänen varjoansa paeta, ja sen jättää.</p>	<p>31:12 Että muucalaiset hänen häwitäisit/ nimittäin/ pacanain tyrannit/ ja hajotaisit hänen/ että hänen oxans vuorilla ja caikis laxois macaisit/ ja hänen oxans murtununna caikis maan ojis olisit. 31:13 Että caicki Canssat maan päällä/ hänen warjons täyty paeta/ ja sen jättä.</p>
<p>31:13 Sen kaatuneella rungolla asuvat kaikki taivaan linnut, ja sen oksien ääressä oleskelevat kaikki metsän eläimet -</p>	<p>13. Ja kaikki taivaan linnut istuivat hänen langenneilla kannoillansa, ja kaikki pedot kedolla nojasivat hänen oksiiinsa.</p>	<p>. Ja caicki taiwan linnut hänen langenneilla cannoillans istuit/ ja caicki pedot kedolla nojaisit idzens hänen oxijns.</p>
<p>31:14 ettei yksikään puu vetten vierellä kasvaisi niin korkeaksi eikä ojentaisi latvaansa pilvien väliin ja etteivät mahtavimmatkaan niistä, ei mitkään, jotka vettä juovat, olisi pysyväisiä korkeudessaan, sillä ne ovat kaikki annetut alttiiksi kuolemalle, menemään maan syvyyteen, hautaanvaipuneitten pariin yhdessä ihmislasten kanssa.</p>	<p>14. Ettei enään yksikään puu veden tykönä iso olisi korkeudestansa, eikä sen latva seisoi korkiana suurten paksuin oksain seassa, ja ettei yksikään puu veden tykönä tekisi itsiänsä suuremmaksi muita; sillä heidän kaikkein pitää maan alle ja kuolemalle annetuksi tuleman, niinkuin muutkin ihmiset, jotka kuoppaan menevät.</p>	<p>31:14 Ettei sillen yxikän puu weden tykönä isoi olis hänen corkeudestans/ että hänen ladwans seiso suurten paxuin oxain seas/ ja ettei yxikän puu weden tykönä tekis idzens suuremmaksi muita: sillä heidän caickein pitä maan ala/ ja cuolemalle annetuxi tuleman/ nijncuin muutkin ihmiset/ jotca cuoppaan menewät.</p>

<p>31:15 Näin sanoo Herra, Herra: Sinä päivänä, jona hän astui alas tuonelaan, minä verhosin syvyyden suruun hänen tähtensä, pidätin virrat, niin että paljot vedet pysähtyivät juoksussaan, ja puin Libanonin hänen tähtensä mustiin, ja kaikki metsän puut nääntyivät hänen tähtensä.</p>	<p>15. Näin sanoo Herra, Herra: siihen aikaan, kuin hän meni alas helvettiin, tein minä murheen, ja annoin syvyyden peittää hänen, ja hänen virtansa piti oleman alallansa, ja ne suuret vedet ei taitaneet juosta, ja tein, että Libanon murehti hänen tähtensä, ja kaikki puut kedolla kuivettuivat hänen tähtensä.</p>	<p>31:15 Nijn sano HERra HERra: sijhen aican cosca hän meni alas helwettin/ murehdin minä/ että sywyys peitti hänen/ ja hänen wirtans piti oleman alallans/ ja ne suuret wedet ei tainnet juosta/ ja tein että Libanon murehti hänen tähtens.</p>
<p>31:16 Hänen kaatumisensa ryskeestä minä panin kansakunnat vapisemaan, kun minä syöksin hänet alas tuonelaan, hautaanvaipuneitten pariin. Mutta lohdutetuiksi tulivat maan syvyydessä kaikki Eedenin puut, Libanonin valiot ja parhaat, kaikki, jotka vettä juovat.</p>	<p>16. Minä peljätin pakanat, kuin he kuulivat hänen langenneeksi, ja että minä syöksin hänen alas helvettiin niiden sekaan, jotka kuoppaan menevät; ja kaikki ihanaiset puut maassa, parhaat ja jaloimmat Libanonissa, ja kaikki, jotka olivat seisoneet veden tykönä, saivat siitä lohdutuksen.</p>	<p>31:16 Minä peljätin pacanat cosca he cuulit hänen langennexi/ ja minä syöxin hänen alas helwettin/ nijden sekaan jotca cuoppaan menewät. Ja caicki ihanaiset puut maan päällä/ parhat ja jaloimmat Libanonis/ ja caicki jotca olit seisonet weden tykönä/ soit sen kyllä hänelle.</p>
<p>31:17 Myöskin ne olivat hänen kanssansa astuneet alas tuonelaan, miekalla kaadettujen pariin; samoin hänen auttajansa, ne, jotka istuivat hänen varjossaan kansojen joukossa.</p>	<p>17. Sillä heidän piti myös alas menemän heidän kanssansa helvettiin miekalla tapettuun tykö, että he hänen käsivartensa varjon alla pakanain seassa asuneet olivat.</p>	<p>31:17 Sillä heidän piti myös alas helwettin miecalla tapettuun tygö/ että he hänen käsiwartens warjon alla pacanain seas asunet olit.</p>
<p>31:18 Oliko yhtään Eedenin puista sinun vertaistasi kunniassa ja suuruudessa? Mutta sinut on Eedenin puitten kanssa syösty alas maan syvyyteen; ympärileikkaamattomien keskellä sinä makaat miekallakaadettujen parissa. Näin käy faraon ja koko hänen meluavan joukkonsa, sanoo Herra, Herra."</p>	<p>18. Kuinka suureksi sinä (Pharao) luit sinun ylpeytes ja suuruutes niiden ihanain puiden seassa? Sillä sinun täytyy ihanain puiden kanssa mennä alas maan alle, ja ympärileikkaamattomain seassa maata, jotka miekalla tapetut ovat. Niin pitää Pharaolle tapahtuman, ja kaikelle hänen kansallensa, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>31:18 CUinga suurexi/ sinä (Pharao) luit sinun ylpeydes ja coreudes/ nijden ihanain puiden seas? sillä sinun täyty ihanain puiden cansa mennä alas maan ala/ ja ymbärileickamattomain seas maata/ jotca miecalla tapetut owat. Nijn pitä Pharaolle tapahtuman/ ja caikelle hänen Canssallens/ sano HERra HERra.</p>
<p></p>	<p></p>	<p></p>
<p>32 LUKU</p>	<p>32 LUKU</p>	<p>XXXII. Lucu</p>
<p>32:1 Kahdentenatoista vuotena, kahdennessatoista kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä tuli minulle tämä Herran sana:</p>	<p>1. Ja tapahtui toisena vuotena toistakymmentä, ensimmäisenä päivänä toisessa kuukaudessa toistakymmentä, että Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:</p>	<p>32:1 JA toisna toistakymmendenä vuotena/ ensimmäisnä päiwänä/ toises Cuucaudes toistakymmendä/ tapahdui HERran sana minulle ja sanoi:</p>

<p>32:2 "Ihmislapsi, viritä itkuvirsi faraosta, Egyptin kuninkaasta, ja sano hänelle: Nuori leijona kansojen seassa, sinä olet hukassa! Sinä olit kuin krokodiili virroissa: sinä kuohutit virtojasi, sotkit vettä jaloillasi ja hämmensit sen virtoja.</p>	<p>2. Sinä, ihmisen poika, tee valitus Pharaosta, Egyptin kuninkaasta, ja sano hänelle: sinä olet niinkuin nuori jalopeura pakanain seassa, ja niinkuin valaskala meressä, joka juokset sinun virroissas, ja pyörrät veden jaloissas, ja teet sen virrat sekaisiksi.</p>	<p>32:2 Sinä ihmisen poica/ tee walitus Pharaost Egyptin Cuningast/ ja sano hänelle: sinä olet nijncuin Lejoni pacanain seas/ ja nijncuin meridraki/ joca juoxet sinun wirrois/ ja pyörrät weden jalgoillas/ ja teet sen wirrat secaisexi.</p>
<p>32:3 Näin sanoo Herra, Herra: Minä levitytän verkkoni sinun ylitsesi monien kansojen suurella joukolla, ja ne vetävät sinut ylös minun pyydykselläni.</p>	<p>3. Näin sanoo Herra, Herra: minä heitän minun verkkoni sinun päälles suurella kansan joukolla, jotka sinun minun verkkooni ajavat.</p>	<p>32:3 Näin sano HERra HERra: minä heitän minun werckoni sinun päälles suurella Canssan joucolla/ jotca sinun minun werckoni ajawat.</p>
<p>32:4 Minä viskaan sinut maalle, heitän sinut kedolle, panen asustamaan sinun ylläsi kaikki taivaan linnut ja syötän sinusta kylläisiksi kaiken maan eläimet.</p>	<p>4. Ja minä tahdon sinun maalle vetää ja kedolle paiskata, ja antaa kaikki linnut taivaan alla istua sinun päälles, ja kaikki eläimet maalla sinusta ravituksi tulla.</p>	<p>32:4 Ja tahdon sinun maalle wetä ja kedolle paicata/ että caicki linnut taiwan alla istuwat sinun päälles/ 32:5 Ja caicki eläimet maalla/ sinusta rawituxi tulewat.</p>
<p>32:5 Minä jätän sinun lihasi vuorten hyviksi ja täytän raatokasallasi laaksot,</p>	<p>5. Ja tahdon sinun raatos vuorille heittää, ja sinun korkeudellas laaksot täyttää.</p>	<p>32:6 Ja tahdon sinun raatos vuorille heittä/ ja sinun corkeudellas laxot täyttä/</p>
<p>32:6 juotan maan sillä, mikä sinusta valuu, sinun verelläsi aina vuorille asti, ja purojen uomat tulevat sinusta täyteen.</p>	<p>6. Maan, jossa uit, tahdon minä sinun verestä punaiseksi tehdä vuoriin asti, että ojat sinusta täytettäisiin,</p>	<p>maan/ josas uit/ tahdon minä sinun werestä punaisexi tehdä vuorin asti/ että ojat sinusta täytetäisin.</p>
<p>32:7 Minä peitän taivaan, kun sinut sammutan, ja puen mustiin sen tähdet; auringon minä peitän pilviin, eikä kuu anna valonsa loistaa.</p>	<p>7. Ja koskas peräti jo poissa olet, tahdon minä taivaan peittää, ja hänen tähtensä pimittää, ja peitän auringon pilvellä, eikä kuun pidä paistaman,</p>	<p>32:7 Ja coscas peräti jo pois olet/ tahdon minä taiwan peittä/ ja hänen tähtensä pimittä/ ja peitän Auringon pilwillä/ eikä Cuun pidä paistaman.</p>
<p>32:8 Kaikki taivaan loistavat valot minä puen mustiin sinun tähtesi ja peitän sinun maasi pimeyteen, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>8. Kaikki taivaan walkeudet tahdon minä pimiäksi saattaa sinun ylitses, ja pimeyden sinun maalles lähettää, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>32:8 Caicki taiwan walkeudet tahdon minä pimiäxi saatta sinun ylidzes/ ja tahdon pimeyden sinun maalles lähettä/ sano HERra HERra.</p>
<p>32:9 Minä murehdutan monien kansain sydämet, kun saatan tiedoksi sinun perikatosi kansakunnille, maihin, joita sinä et tuntenut;</p>	<p>9. Tahdon myös monen kansan sydämet peljättää, kuin minä sinun vaivas pakanoille tietäväksi teen, ja monelle maakunnalle, joita et sinä tunne.</p>	<p>32:9 Tahdon myös monen Canssan sydämet peljättä/ cosca minä sinun waiwas pacanoille tietäväxi teen/ ja monelle maacunnalle/ joita et sinä tunne.</p>

<p>32:10 ja minä tyrmistytän sinun tähtesi monet kansat, ja heidän kuninkaansa kovin värisevät sinun tähtesi, kun minä heilutan miekkaani heidän nähtensä, ja he vapisevat joka hetki kukin omaa henkeänsä sinun kukistumisesi päivänä.</p>	<p>10. Paljo kansaa pitää sinua ihmettelemän, ja heidän kuninkaansa pitää sinun tähtes kovin pelkäämän, kuin minä annan minun miekkani heitä vastaan välkkyä; ja heidän pitää äkisti peljästymän kukin sydämässensä sinun lankeemises päivänä.</p>	<p>32:10 Paljo Canssa pitä sinua ihmettelemän/ ja heidän Cuningans pitää sinun tähtes pelkämän/ cosca minä minun mieckani heitä wastan wälckyä annan/ ja heidän pitä äkist peljästymän/ että heisä sydän hiweldy/ sinun langemises tähden.</p>
<p>32:11 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Baabelin kuninkaan miekka yllättää sinut.</p>	<p>11. Sillä näin sanoo Herra, Herra: Babelin kuninkaan miekka pitää sinuun sattuman.</p>	<p>32:11 Sillä nijn sano HERra HERra: Babelin Cuningan mieckka pitää sinuun sattuman.</p>
<p>32:12 Minä kaadan sinun meluisan joukkosi sankarien miekoilla; ne ovat julmimpia pakanoista kaikki tyynni. He kukistavat Egyptin komeuden, kaikki sen meluisa joukko tuhoaan.</p>	<p>12. Ja minä tahdon sinun väkes langettaa sankarien miekan kautta ja kaikkinaisten pakanain tyrannein kautta: heidän pitää Egyptin ylpeyden hävittämän, että kaikki hänen kansansa teloitettaisiin.</p>	<p>32:12 Ja minä tahdon sinun väkes langetta Sangaritten miecan cautta/ ja caickinaisten pacanain Tyrannein cautta/ heidän pitä Egyptin cunnian hävittämän/ että caicki hänen Canssans teloitettaisin.</p>
<p>32:13 Ja minä hävitän siitä kaiken karjan runsasten vetten ääriltä. Eikä niitä enää sotke ihmisen jalka, eivätkä sotke niitä karjan sorkat.</p>	<p>13. Ja tahdon kaikki hänen eläimensä suurten vetten tyköä peräti hävittää, ettei yhdenkään ihmisen jalka, eikä yhdenkään eläimen sorkka pidä sitä ollenkaan enään tallaaman.</p>	<p>32:13 Ja tahdon caicki hänen eläimens suurten wetten tykö peräti hävittä/ ettei yhdengän ihmisen jalca/ eikä yhdengän pedon sorcka pidä sitä pydertämän.</p>
<p>32:14 Silloin minä annan sen vetten laskeutua kirkkaiksi, ja minä panen sen virrat juoksemaan kuin öljyn, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>14. Silloin tahdon minä heidän vetensä selkiäksi tehdä, että heidän virtansa juoksevat niinkuin öljy, sanoo Herra, Herra;</p>	<p>32:14 Cadzo/ silloin tahdon minä heidän wetens selkiäxi tehdä/ että heidän wirtans juoxewat nijncuin öljy/ sano HERra HERra.</p>
<p>32:15 Kun minä teen Egyptin maan autioksi, kun maa tulee autioksi kaikesta, mitä siinä on, ja kun minä surmaan kaikki sen asukkaat, tulevat he tietämään, että minä olen Herra.</p>	<p>15. Kuin minä Egyptin maan, ja mitä siinä maassa on, peräti hävittänyt, ja kaikki jotka siinä asuvat, tappanut olen; että he ymmärtäisivät, että minä olen Herra.</p>	<p>32:15 Cosca minä Egyptin maan hävittänyt/ ja caicki cuin sijnä asu/ tappanut olen/ että he ymmärräisit/ että minä olen HERra.</p>
<p>32:16 Itkuvirsi tämä on, ja sitä kyllä viritetään. Pakanakansain tyttäret sitä virittävät - virittävät sitä Egyptistä ja kaikesta sen meluisasta joukosta, sanoo Herra, Herra."</p>	<p>16. Sepä se surkeus on, jota kyllä valitetaan, ja monta pakanain tytärtä pitää sitä valittaman; Egyptiä ja kaikkea hänen kansaansa pitää valitettaman, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>32:16 Sepä se surkeus on/ jota kyllä walitetan/ ja monda pacanain tytärtä pitä näin Egyptiä walittaman/ ja caickia hänen Canssans pitää walitettaman.</p>

32:17 Kahdententoista vuotena, kuukauden viidententoista päivänä tuli minulle tämä Herran sana:	17. Ja tapahtui toisena vuotena toistakymmentä, viidentenä päivänä toistakymmentä siitä kuukaudesta, että Herran sana tapahtui minulle, sanoen:	32:17 Ja toisnä toistakymmendenä vuotena/ wijdendenä toistakymmendenä päiwänä sijtä Cuucaudesta/ tapahdui HERran sana minulle/ sanoden:
32:18 "Ihmislapsi, veisaa kuolinvalitus Egyptin meluisasta joukosta, saata se ja mahtavain pakanakansojen tyttäret alas maan syvyyksiin, hautaanvaipuneitten pariin.	18. Sinä, ihmisen poika, itke Egyptin kansaa, ja syökse heitä väkeväin sankarien tytärten kanssa alas maan alle, niiden tykö, jotka kuoppaan menevät.	32:18 Sinä ihmisen poica/ itke Egyptin Canssa/ ja syöxe heitä wäkwäin Sangaritten tytärten cansa alas maan ala/ nijden tygö jotca cuoppaan menewät.
32:19 Oletko vielä kaikkia muita ihanampi? Astu alas ja anna laittaa makuusijasi ympärileikkaamattomien pariin.	19. Kenen sinä luulit voittavas ihanaisuudessa? astu alas ja pane itses ympärileikkaamattomain sekaan.	32:19 Cusa nyt sinun hecumas on? astu alas ja pane idzes ymbärinsleickamattomain secaan.
32:20 He kaatuvat miekallasurmattujen joukkoon. Miekka on jo annettu! Temmatkaa pois Egypti kaikkine meluisine joukkoineen.	20. Heidän pitää surmattuun kanssa miekalla kaatuman; jopa miekka on sivallettu ulos; viekät siis häntä pois hänen joukkoinensa.	32:20 Heidän pitä surmattuun cansa miecalla caatuman/ jopa miecka on siwaltu ja wedetty ulos coco hänen Canssans wastan.
32:21 Mahtavimmat sankareista puhuvat tuonelan keskeltä sille ynnä sen auttajille: 'Alas ovat astuneet, siellä makaavat ympärileikkaamattomat, miekalla surmatut.'	21. Siitä puhuvat väkevät sankarit helvetissä apulaistensa kanssa, jotka kaikki ovat menneet alas, ja makaavat siellä ympärileikkaamattomain miekalla tapettuun kanssa.	32:21 Sijtä puhuwat wäkwät Sangarit helwetis apulaistens cansa/ jotca caicki owat mennet alas/ ja macawat siellä ymbärinsleickamattomain cansa/ ja miecalla tapettuun cansa.
32:22 Siellä on Assur kaikkine joukkoinensa. Niitten haudat ovat hänen ympärillensä. Kaikki tyynni ovat surmattuja, miekkaan kaatuneita.	22. Siinä Assur makaa kaiken kansansa kanssa ympäristölle haudattu, jotka kaikki tapetut ja miekalla kaatuneet ovat.	32:22 SIinä Assur maca caiken Canssans cansa ymbäristölle haudattu/ jotca caicki tapetut ja miecalla caatunet owat.
32:23 Hänen hautansa ovat pohjimmaisessa kuopassa, ja hänen joukkonsa on hänen hautansa ympärillä; ne ovat kaikki tyynni surmattuja, miekkaan kaatuneita, nuo, jotka levittivät kauhua elävien maassa.	23. Heidän hautansa ovat kuopan vieressä, ja hänen kansansa makaa joka paikassa ympäri haudattuna, jotka kaikki tapetut ja miekalla kaatuneet ovat, joita myös koko maailma pelkäsi.	32:23 Heidän hautans owat sywäldä cuopas/ ja hänen Canssans maca jocapaicas ymbärins haudattuna/ jotca caicki tapetut/ ja miecalla caatunet owat/ joita myös coco mailma pelkäis.

<p>32:24 Siellä on Eelam, ja koko hänen meluisa joukkonsa on hänen hautansa ympärillä; kaikki tyynni surmattuja, miekkaan kaatuneita, jotka ympärileikkaamattomina astuivat alas maan syvyykseen, nuo, jotka levittivät kauhuansa elävien maassa, mutta saavat kantaa häpeänsä hautaanvaipuneitten parissa.</p>	<p>24. Siinä myös makaa Elam koko joukkonsa kanssa ympäristölle haudattu, jotka kaikki tapetut ja miekalla kaatuneet ovat, ja menneet alas niinkuin ympärileikkaamattomat maan alle, joita myös koko maailma pelkäsi, ja heidän täytyy häpiänsä kantaa niiden kanssa, jotka kuoppaan alas menevät.</p>	<p>32:24 Siinä myös maca Elam coco jouckons cansa/ ymbäristölle haudattu/ jotca caicki tapetut ja miecalla caatunet owat/ ja mennet ales nijncuin ymbärinsleickamattomat/ maan ala/ jota myös coco mailma pelkäis/ ja täyty heidän häpiäns canda/ nijden cansa jotca cuoppan menewät.</p>
<p>32:25 Surmattujen keskellä on makuusija annettu hänelle ynnä kaikelle hänen meluisalle joukolleen. Niitten haudat ovat hänen ympärillensä. Kaikki tyynni ne ovat ympärileikkaamattomia, miekalla surmattuja, sillä he olivat kauhuna elävien maassa, mutta saavat kantaa häpeänsä hautaanvaipuneitten parissa. Surmattujen keskelle on hänet pantu.</p>	<p>25. He panivat vuoteensa tapettuina sekaan, ynnä koko joukkonsa kanssa, ja makaavat ympäristölle haudatut, ja ovat kaikki ympärileikkaamattomat ja miekalla tapetut, joita myös koko maailma pelkäsi, ja heidän täytyy häpiänsä kantaa niiden kanssa, jotka kuoppaan menevät, ja pitää tapettuina seassa oleman.</p>	<p>32:25 He pandin tapettuina sekaan/ ynnä coco heidän jouckons cansa/ ja macawat ymbäristölle haudatut/ ja owat caicki nijncuin ymbärinsleickamattomat ja miecalla tapetut/ joita myös coco mailma pelkäis/ ja heidän täyty canda nijden cansa jotca cuoppan menewät/ ja pitää tapettuina seas oleman.</p>
<p>32:26 Siellä on Mesek-Tuubal kaikkine meluisine joukkoineen. Niitten haudat ovat hänen ympärillensä; ne ovat kaikki tyynni ympärileikkaamattomia, miekalla surmattuja, sillä ne levittivät kauhuansa elävien maassa.</p>	<p>26. Siinä makaa Mesek ja Tubal koko joukkonsa kanssa ympäristöllä haudatut, jotka kaikki ympärileikkaamattomat ja miekalla tapetut ovat, joita myös koko maailma pelkäsi.</p>	<p>32:26 Siinä maca Mesech ja Tubal coco heidän jouckons cansa ymbäristöllä haudatut/ jotca caicki ymbärinsleickamattomat ja miecalla tapetut owat/ joita myös coco mailma pelkäis:</p>
<p>32:27 He eivät makaa sankarien parissa, jotka ovat kaatuneet ympärileikkaamattomien joukosta, jotka ovat astuneet alas tuonelaan sota-aseinensa, joitten pään alle on pantu heidän miekkansa ja joitten luiden yllä on heidän syntivelkansa, sillä sankarien kauhu oli elävien maassa.</p>	<p>27. Ja ei heidän pidä makaaman sankarien kanssa, jotka ympärileikkaamattomista kaatuneet ovat, jotka sota-aseinensa menivät alas helvettiin, ja panivat miekkansa päänsä alle, ja heidän pahantekonsa oli heidän luissansa, sillä he olivat voimallisten pelko koko maailmassa.</p>	<p>32:27 Ja caicki muut Sangarit jotca ymbärinsleickamattomain sekaan caatunet owat/ ja heidän sotaaseinens owat helwettijn mennet/ ja heidän täyty panna mieckans pääns ala/ ja heidän pahatecons on tullut heidän luidens päälle/ jotca myös hirmuiset Sangarit olit cocomailmas/ nijn pitä myös heidän macaman.</p>
<p>32:28 Sinutkin muserretaan ympärileikkaamattomien joukossa, ja sinä saat maata miekallasurmattujen parissa.</p>	<p>28. Niin sinä myös kaiketi ympärileikkaamattomain seassa murskaksi lyödään; ja sinun täytyy niiden seassa maata, jotka miekalla tapetut ovat.</p>	<p>32:28 Nijn sinä myös caiketi ymbärinsleickamattomain seas muurscaxi lyödän/ ja sinun täyty nijden seas maata/ jotca miecalla tapetut owat.</p>

32:29 Siellä on Edom, sen kuninkaat ja kaikki sen ruhtinaat, jotka sankaruudessaan pantiin miekallasurmattujen pariin. He makaavat ympärileikkaamattomien ja hautaanvaipuneitten parissa	29. Siinä makaa Edom kuninkainensa ja kaikki hänen ruhtinaansa, jotka väkevyydessänsä ovat annetut miekalla tapettuun sekaan; ja heidän pitää makaaman ynnä muiden kanssa, jotka kuoppaan menevät.	32:29 Siinä maca Edom Cuningoinens ja caicki hänen Ruhtinans/ miecalla tapettuun seas/ ja ymbärinsleickamattomain seas/ ynnä muiden cansa jotca cuoppan menewät/ jotca myös wäkwät ollet owat.
32:30 Siellä ovat kaikki pohjoisen maan ruhtinaat ja kaikki siidonilaiset, jotka ovat astuneet surmattujen pariin kauhastavaisuudessaan, ovat tulleet häpeään sankaruudessaan ja makaavat ympärileikkaamattomina miekallasurmattujen parissa ja saavat kantaa häpeänsä hautaanvaipuneitten parissa. -	30. Sinne pitää myös menemän kaikki päämiehet pohjoisesta ja kaikki Zidonilaiset, jotka tapettuun kanssa ovat menneet alas, ja heidän hirmuinen voimansa häpiään tullut, ja täytyy maata ympärileikkaamattomain seassa ja niiden seassa, jotka miekalla tapetut ovat, ja heidän häpiänsä kantaa ynnä niiden kanssa, jotka kuoppaan menevät.	32:30 Ja/ sinne pitä myös menemän caicki Förstit pohjast/ ja caicki Zidonilaiset/ jotca tapettuun cansa owat mennet alas/ ja heidän hirmuinen woimans on häpiään tullut/ ja täyty maata ymbärinsleickamattomain seas/ ja niiden seas jotca miecalla tapetut owat/ ja heidän häpiäns canda ynnä niiden cansa/ jotca cuoppan menewät.
32:31 Ne on farao näkevä ja tuleva lohdutetuksi kaikesta meluisasta joukostansa. Miekalla on surmattu farao kaikkine sotaväkineen, sanoo Herra, Herra.	31. Näitä pitää Pharaon näkemän, ja itsiänsä lohduttaman kaiken kansansa kanssa, jotka miekalla tapetut ovat, Pharao ja koko hänen sotajoukkonsa, sanoo Herra, Herra.	32:31 NÄitä pitä Pharaon näkemän ja idzens lohduttaman coco Canssans cansa/ jotca hänen allans miecalla tapetut owat/ ja coco hänen jouckons cansa/ sano HERra HERra.
32:32 Sillä minä levitin hänen kauhuansa elävien maassa, mutta faraolle ynnä kaikelle hänen meluisalle joukolleen laitetaan makuusija ympärileikkaamattomien sekaan, miekallasurmattujen pariin, sanoo Herra, Herra."	32. Sillä koko maailman pitää myös minua kerran pelkäämän, että Pharao ja koko hänen paljoutensa pitää ympärileikkaamattomain seassa ja miekalla tapettuun seassa makaaman, sanoo Herra, Herra.	32:32 Sillä coco mailman pitä myös minua kerran pelkämän/ että Pharao ja coco hänen paljoudens pitä ymbärinsleickamattomain seas ja miecalla tapettuun seas macaman/ sano HERra HERra.
33 LUKU	33 LUKU	XXXIII. Lucu
33:1 Minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle, sanoen:	33:1 JA HERran sana tapahdui minulle/ sanoden:
33:2 "Ihmislapsi, puhu kansasi lapsille ja sano heille: Jos minä annan miekan tulla maan kimppuun ja maan kansa on ottanut yhden miehen joukostansa ja asettanut hänet vartijakseen	2. Sinä ihmisen poika, saarnaa kansas lapsille ja sano heille: jos minä vetäisin miekan maakunnan ylitse, ja maan kansa ottais yhden miehen huonommistansa ja tekis sen vartiaksensa;	33:2 Sinä ihmisen poica/ saarna Canssas wastan ja sano hänelle: jos minä wedäisin miecan maacunnan ylidze/ ja maan Canssa ottais miehen idze hänestäns/ ja tekis sen wartiaxens.

33:3 ja jos hän näkee miekan tulevan maan kimppuun ja puhaltaa pasunaan ja varoittaa kansaa,	3. Ja hän näkis miekan tulevan maan ylitse, ja soittais vaskitorvea ja varais kansaa;	33:3 Ja hän näkis miecan tulewan maan ylidze/ ja soitais waskitorwe ja warais Canssa.
33:4 ja joku kuulee pasunan äänen, mutta ei ota varoituksesta vaaria, ja miekka tulee ja ottaa hänet pois, niin hänen verensä tulee hänen oman päänsä päälle:	4. Joka sitte soittamisen kajahduksen täydellisesti kuulee, ja ei tahdo itsiänsä kavahtaa, ja miekka tulis ja ottais hänen pois; sen veri olkoon hänen päänsä päällä.	33:4 Joca sijtte soittamisen cajahduxen cuule/ ja ei tahdo idzens cawahta/ ja miecka tulis ja ottais hänen pois/ sen weri olcon hänen pääns päälle:
33:5 hän kuuli pasunan äänen, mutta ei ottanut varoituksesta vaaria; hänen verensä tulee hänen päällensä. Jos olisi ottanut varoituksesta vaarin, olisi hän pelastanut sielunsa.	5. Sillä hän kuuli soittamisen kajahduksen, ja ei kuitenkaan itsestänsä pitänyt vaaria, sentähden olkoon hänen verensä hänen päällensä. Mutta joka neuvoa tottelee, hän pelastaa henkensä.	33:5 Sillä hän cuuli soittamisen cajahduxen/ ja ei cuitengan idzestäns pitänyt waaria/ sentähden olcon hänen werens hänen päälläns: mutta joca neuwo tottele/ hän pelasta sijtä hengens.
33:6 Jos taas vartija näkee miekan tulevan, mutta ei puhalla pasunaan eikä kansa saa varoitusta, ja miekka tulee ja ottaa pois jonkun sielun heistä, on hän otettu pois synnissänsä, mutta hänen verensä minä vaadin vartijan kädestä.	6. Mutta jos vartia näkis miekan tulevan, ja ei soittaisi vaskitorvea, eikä kansa pitäisi vaaria, ja miekka tulis ja ottais jonkun pois: hän tosin otettaisiin pois synteinsä tähden, mutta hänen verensä tahdon minä vartian kädestä vaatia.	33:6 Mutta jos wartia näkis miecan tulewan/ ja ei soitais waskitorwe/ eikä neuwois Canssans/ ja miecka tulis ja ottais muutamat pois/ jotca tosin otetaisin pois heidän syndeins tähden/ mutta heidän werens tahdon minä wartian kädestä waatia.
33:7 Ja sinä, ihmislapsi! Minä olen asettanut sinut Israelin heimolle vartijaksi. Kun kuulet sanan minun suustani, on sinun varoitettava heitä minun puolestani.	7. Ja sinä ihmisen poika, minä olen pannut sinun Israelin huoneen vartiaksi, kuin sinä jotakin minun suustani kuulet, että sinun pitäis heitä minun puolestani varaaman.	33:7 Ja nyt ihmisen poica/ minä olen pannut sinun Israelin huonen wartiaksi/ cosca sinä jotakin minun suustani cuulet/ että sinun pitäis heitä minun puolestani waraman.
33:8 Jos minä sanon jumalattomalle: jumalaton, sinun on kuolemalla kuoltava, mutta sinä et puhu varoittaaksesi jumalatonta hänen tiestänsä, niin se jumalaton kuolee synnissänsä, mutta hänen verensä minä vaadin sinun kädestäsi.	8. Kuin minä sanon jumalattomalle: sinä jumalaton, sinun pitää totisesti kuoleman, ja et sinä hänelle sitä sano, että jumalaton ottais vaarin menostansa; niin pitää jumalattoman syntinsä tähden kuoleman, mutta hänen verensä tahdon minä sinun kädestäs vaatia.	33:8 Cosca minä sanon jumalattomalle: sinä jumalaton/ sinun pitää totisest cuoleman/ ja et sinä hänelle sitä sano/ etkä jumalaton ottais waarin menostans/ nijn pitää jumalattoman hänen jumalattoman menons tähden cuoleman/ mutta hänen werens tahdon minä sinun kädestäs waatia.
33:9 Mutta jos sinä varoitat jumalatonta hänen tiestänsä, että hän kääntyisi siltä pois, eikä hän tieltänsä käännä, niin hän kuolee synnissänsä, mutta sinä olet sielusi pelastanut.	9. Mutta jos sinä jumalatointa varoitat hänen tiestänsä, että hän siitä kääntyis, ja hän ei palaja tiestänsä; niin pitää hänen syntinsä tähden kuoleman, ja sinä olet pelastanut sielus.	33:9 Mutta jos sinä händä waroit hänen jumalattoman menons tähden/ että hän sitä catuis/ nijn pitää hänen syndins tähden cuoleman/ ja sinä olet pelastanut sielus.

<p>33:10 Ja sinä, ihmislapsi! Sano Israelin heimolle: Näin te sanotte: 'Niin, rikoksemme ja syntimme ovat meidän päällämme, ja me riudumme niiden tähden. Kuinka me voisimme pysyä elossa?'</p>	<p>10. Sentähden sinä, ihmisen poika, sano Israelin huoneelle: te lausutte näin, sanoen: meidän pahatekomme ja rikoksemme makaavat meidän päällämme, että me niiden alla hukumme, kuinka me taidamme elää?</p>	<p>33:10 SEntähden ihmisen poica/ sano Israelin huonelle: te sanotte näin: meidän pahattecom ja ricoxem macawat meidän päälläm/ että me nijden alla hucumme/ cuingast me taidamme elä?</p>
<p>33:11 Sano heille: Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, ei ole minulle mieleen jumalattoman kuolema, vaan se, että jumalaton kääntyy tieltänsä ja elää. Kääntykää, kääntykää pois pahoilta teiltänne; ja minkätähden te kuolisitte, Israelin heimo!</p>	<p>11. Niin sano heille: niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, ei minulle kelpaa jumalattoman kuolema, mutta että jumalatoim kääntyis tiestänsä ja eläis. Palatkaat, palatkaat teidän pahoista teistänne! ja miksi teidän pitäis kuoleman, te Israelin huone?</p>	<p>33:11 Nijn sano heille: nijn totta cuin minä elän/ sano HERra HERra: ei minulle kelpa jumalattoman cuolema/ mutta että jumalatoim paranda idzens hänen jumalattomasta menostans/ ja elä. 33:12 Nijn parandacat sijs nyt teitän teidän pahasta menostan/ mixi te tahdotta cuolla te Israelin huonesta?</p>
<p>33:12 Ja sinä, ihmislapsi! Sano kansasi lapsille: Vanhurskasta ei pelasta hänen vanhurskautensa sinä päivänä, jona hän rikkoo, ja jumalaton pääsee suistumasta turmioon jumalattomuutensa tähden sinä päivänä, jona hän kääntyy pois jumalattomuudestaan, ja vanhurskas ei voi elää vanhurskautensa turvin sinä päivänä, jona hän syntiä tekee.</p>	<p>12. Ja sinä, ihmisen poika, sano sinun kansasi lapsille: sinä päivänä, jona hurskas paha tekee, ei hänen vanhurskautensa pidä häntä auttaman; ja jumalattoman ei pidä jumalattomuudessaansa lankeeman sinä päivänä, kuin hän itsensä kääntää jumalattomuudestaan; ja vanhurskas ei taida elää vanhurskautensa tähden sinä päivänä, jona hän syntiä tekee.</p>	<p>Ja sinä ihmisen poica/ sano sinun Canssalles/ cosca hurscas paha teke/ nijn ei händä pidä auttaman/ että hän hywä on ollut/ ja cosca jumalatoim hywä teke/ nijn ei se pidä oleman hänelle wahingoxi/ että hän jumalatoim on ollut. 33:13 Nijn ei taida hurscas elä cosca hän paha teke:</p>
<p>33:13 Jos minä sanon vanhurskaalle, että hän totisesti saa elää, mutta hän sitten luottaa vanhurskauteensa ja tekee vääryyttä, niin hänen vanhurskauttansa ei ensinkään muisteta, vaan hän kuolee vääryydessään, jota on tehnyt.</p>	<p>13. Kuin minä hurskaalle sanon: hänen pitää totisesti elämän, ja hän luottaa vanhurskauteensa, ja tekee paha; niin ei pidä hänen vanhurskauttansa ensinkään muistettaman, mutta hänen pitää kuoleman pahuudessaansa, jonka hän tekee.</p>	<p>sillä jos minä hurscalle sanon: hänen pitää elämän/ ja hän luotta hänen wanhurscauteens ja teke paha/ nijn ei pidä hänen wanhurscauttans ensingän muistettaman/ mutta hänen pitää cuoleman hänen pahudesans/ cuin hän teke.</p>
<p>33:14 Ja jos minä sanon jumalattomalle, että hänen totisesti on kuoltava, mutta hän kääntyy pois synnistänsä ja tekee oikeuden ja vanhurskauden</p>	<p>14. Ja kuin minä jumalattomalle sanon: sinun pitää totisesti kuoleman, ja hän parantaa itsensä synnistänsä, ja tekee oikein ja hyvin,</p>	<p>33:14 Ja cosca minä jumalattomalle sanon: hänen pitää cuoleman/ ja hän paranda idzens hänen synnistäns/ ja teke oikein ja hywin:</p>

33:15 - antaa takaisin, tuo jumalaton, pantin, korvaa riistämänsä ja vaeltaa elämän käskyjen mukaan, niin ettei vääryyttä tee - niin totisesti hän saa elää; ei hänen ole kuoltava.	15. Niin että jumalaton pantin antaa jälleen, ja maksaa mitä hän on ryövännyt, ja elämän sanan jälkeen elää, ettei hän pahaa tee; niin hän saa totisesti elää, ja ei pidä kuoleman.	33:15 Nijn että jumalaton pandin anda jällens/ ja maxa mitä hän on warastanut/ ja elämän sanan jälkeen elä/ ettei hän paha tee/ nijn hän saa elä ja ei cuole/
33:16 Hänen syntejänsä, jotka hän on tehnyt, ei ensinkään muisteta: hän on tehnyt oikeuden ja vanhurskauden, hän totisesti saa elää.	16. Kaikki hänen syntinsä, jotka hän tehnyt on, pitää unhotettaman; sillä hän tekee, mikä hyvä ja oikia on, sentähden hän saa totisesti elää.	ja caicki hänen syndins jotca hän tehnyt on pitä unhotettaman: 33:16 Sillä hän teke ainoastans mikä hywä ja oikia on/ sentähden hän saa elä.
33:17 Ja vielä sinun kansasi lapset sanovat: 'Herran tie ei ole oikea.' Juuri heidän omat tiensä eivät ole oikeat.	17. Ja sinun kansasi lapset sanovat: ei Herra oikein tuomitse; ja kuitenkin heillä on vääryys.	33:17 Ja sinun Canssas sano ei HERra oikein duomidze/ ja cuitengin heillä on wääryys:
33:18 Jos vanhurskas kääntyy pois vanhurskaudestansa ja vääryyttä tekee, on hänen sentähden kuoltava.	18. Sillä jos hurskas kääntää itsensä pois hurskaudestansa, ja tekee pahaa, niin hän kuolee syystä sentähden.	33:18 Sillä jos hurscas käändä idzens pois hänen hurscaudestans/ ja teke paha/ nijn hän cuole syyst sen tähden.
33:19 Ja jos jumalaton kääntyy pois jumalattomuudestansa ja tekee oikeuden ja vanhurskauden, saa hän sentähden elää.	19. Ja jos jumalaton parantaa itsensä jumalattomasta menostansa, ja tekee oikein ja hyvin, niin hän saa sentähden kaiketi elää.	33:19 Ja jos jumalaton paranda idzens hänen jumalattomasta menostans/ ja teke oikein ja hywin/ nijn hän saa caiketi elä.
33:20 Ja vielä te sanotte: 'Herran tie ei ole oikea': minä tuomitsen teidät, te Israelin heimo, itsekunkin hänen teittensä mukaan."	20. Kuitenkin te sanotte: ei Herra oikein tuomitse; vaikka minä teille, te Israelin huone, kullekin menonsa jälkeen tuomitsen.	33:20 Cuitengin te sanotte: ei HERra oikein duomidze/ waicka minä teille/ te Israelin huonest/ cullengin hänen menons jälkeen duomidzen.
33:21 Kahdententoista meidän pakkosiirtolaisuutemme vuotena, kymmenennessä kuussa, kuukauden viidentenä päivänä tuli minun luokseni pakolainen Jerusalemissa ja sanoi: "Kaupunki on valloitettu."	21. Ja tapahtui toisena vuotena toistakymmentä meidän vankiudestamme, viidentenä päivänä kymmenennessä kuukaudessa, että minun tyköni tuli yksi paennut Jerusalemissa, ja sanoi: kaupunki lyötiin.	33:21 JA tapahdui toisna vuotena toistakymmendä meidän fangiudestam/ wijdendenä toistakymmendenä päiwänä/ kymmenennes Cuucaudes/ että minun tygöni tuli yxi carcuri Jerusalemissa/ ja sanoi: Caupungi lyötiin.
33:22 Herran käsi oli tullut minun päälleni jo illalla, ennen pakolaisen tuloa, ja hän avasi minun suuni ennen tämän tuloa aamulla. Niin avautui minun suuni, enkä minä enää ollut mykkänä.	22. Ja Herran käsi oli minun päälläni ehtona, ennenkuin se paennut tuli, ja avasi minun suuni, siksi kuin hän tuli huomenelta minun tyköni; ja niin hän avasi minun suuni, etten minä taitanut enää vaiti olla.	33:22 Ja HERran käsi oli minun päälläni ehtona/ ennencuin carcuri tuli/ ja awais minun suuni/ sijhenasti kuin hän tuli huomenelta minun tygöni/ ja nijn awais minun suuni/ etten minä tainnut enä wait olla.
33:23 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	23. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	33:23 JA HERran sana tapahdui minulle/ ja sanoi:

33:24 "Ihmislapsi, ne, jotka asuvat noilla raunioilla Israelin maassa, sanovat näin: 'Aabraham oli vain yksi, ja hän peri maan; meitä on paljon, meille on maa perinnöksi annettu.'	24. Sinä ihmisen poika tämän korven asuwait Israelin maalla sanovat näin: Abraham oli ainoasti yksi mies, ja peri tämän maan; mutta meitä on paljo, niin meillä on siis tämä maa sitä oikeammin.	33:24 Sinä ihmisen poica/ tämän corwen asuwait Israelin maalla/ sanowat näin: Abraham oli ainoastans yxi mies/ ja peri tämän maan/ mutta meitä on paljo/ nijn meillä on sijs tämä maa sitä oikeemmin.
33:25 Sano sentähden heille: Näin sanoo Herra, Herra: Te syötte lihaa verinensä, luotte silmänne kivijumaliinne ja vuodatatte verta; ja tekö perisitte maan?	25. Sano siis heille: näin sanoo Herra, Herra: te olette verta syöneet, ja nostaneet teidän silmänne epäjumalain tykö, ja olette verta vuodattaneet, ja te luulette, että te omistatte maan?	33:25 Sano sijs heille: näin sano HERRA HERRA: te oletta werta syönet/ ja nostanet teidän silmän epäjumalain tygö/ ja oletta werta vuodattanet/ ja te luuletta että te omistatte maan?
33:26 Te seisotte miekkanne varassa, harjoitatte kauhistuksia ja saastutatte toistenne vaimoja; ja tekö perisitte maan?	26. Te seisotte aina miekka kädessä ja teette kauhistuksia, ja toinen häpäisee toisen emännän ja te luulette, että te omistatte maan?	33:26 Ja/ te tapatte ja teette cauhistuxia/ ja toinen häwäise toisen emännän/ ja te luuletta että te omistatte maan?
33:27 Näin on sinun heille sanottava: Näin sanoo Herra, Herra: Niin totta kuin minä elän, niin ne, jotka ovat raunioilla, kaatuvat miekkaan, ja ne, jotka ovat kedolla, minä annan petoeläimille syötäväksi, ja ne, jotka ovat vuorenhuipuilla ja luolissa, kuolevat ruttoon.	27. Niin sano heille: näin sanoo Herra, Herra: niin totta kuin minä elän, niin pitää kaikki, jotka korvessa asuvat, miekan kautta lankeeman, ja mitä kedolla on, annan minä pedoille syötää, ja ne jotka linnoissa ja luolissa ovat, pitää ruttoon kuoleman.	33:27 Nijn sano heille: näin sano HERRA HERra: nijn totta cuin minä elän/ nijn pitä caicki jotca corwes asuwat miecan cautta langeman/ ja mitä kedolla on/ annan minä pedoille syödä/ ja ne jotca linnois ja luolis owat/ pitä rutton cuoleman.
33:28 Ja minä teen maan autioksi ja hävitetyksi, ja heidän ylpeästä uhmastaan tulee loppu, ja Israelin vuoret joutuvat autioiksi, niin ettei siellä kenkään kulje.	28. Sillä minä tahdon maan peräti hävittää, ja sen ylpeydelle ja voimalle lopun tehdä, että Israelin vuoret pitää niin autioksi tuleman, ettei kenenkään pidä vaeltaman siitä ohitse.	33:28 Sillä minä tahdon maan peräti häwittä/ ja sen ylpeydelle ja woimalle lopun tehdä/ että Israelin vuoret pitä nijn autiaksi tuleman/ ettei kenengän pidä waeldaman sijtä ohidze.
33:29 Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä teen maan autioksi ja hävitetyksi kaikkien kauhistusten tähden, joita he ovat harjoittaneet.	29. Ja heidän pitää tietämän, että minä olen Herra, koska minä olen maan peräti hävittänyt kaikkein heidän kauhistustensa tähden, joita he tehneet ovat.	33:29 Ja heidän pitä näkemän/ että minä olen HERra/ cosca minäolen maan peräti häwittänyt/ caickein cauhistusten tähden cuin heillä on.
33:30 Ja sinä, ihmislapsi! Sinun kansasi lapset puhuvat sinusta seinänvierustoilla ja talojen ovilla ja sanovat keskenään, toinen toisellensa, näin: 'Lähtekää kuulemaan, millainen sana nyt on tullut Herralta.'	30. Ja sinä ihmisen poika, sinun kansa lapset puhuvat sinua vastaan siellä ja täällä, seinillä ja ovien edessä, ja toinen sanoo toisellensa, kukin veljellensä, sanoen: käykäämme kuulemaan, mitä Herra sanoo.	33:30 Ja sinä ihmisen poica/ sinun Canssas puhu sinua wastan siellä ja täällä catuilla ja owein edesä/ ja toinen sano toisellens: käykäm cuuleman mitä HERRA sano.

33:31 He tulevat sinun luoksesi joukoittain, istuvat edessäsi minun kansanani ja kuuntelevat sinun sanojasi, mutta he eivät tee niitten mukaan, sillä he osoittavat rakkautta suullansa, mutta heidän sydämensä kulkee väärän voiton perässä.	31. Ja he tulevat sinun tyköseurakuntaan, ja istuvat sinun edessäsi niinkuin minun kansani, ja kuulevat sinun sanas, mutta ei he tee ensinkään sen jälkeen; he tekevät tosin ystävyyttä suullansa, mutta sydämellensä he seuraavat ahneuttansa.	33:31 Ja he tulevat sinun tygös seuracundaan/ ja istuwat sinun edesäs nijncuin minun Canssan/ ja cuulewat sinun sanas/ mutta ei he tee ensingän sen jälkeen/ waan wilistelewät sinua/ ja eläwät heidän ahneudens jälkeen.
33:32 Ja katso, sinä olet heille kuin rakkauslaulu, kauniisti laulettu ja hyvin soitettu: he sanojasi kyllä kuuntelevat, mutta eivät tee niitten mukaan.	32. Ja katso, sinun täytyy olla heidän ilovirtensä, jota he mielellänsä laulavat ja soittavat; niin he sinun sanas kyllä kuulevat, mutta ei he tee sen jälkeen.	33:32 Ja cadzo/ sinun täyty olla heidän wirtens/jota he mielelläns laulawat ja soittawat. Nijn he sinun sanas kyllä cuulewat/ mutta ei he tee sen jälkeen.
33:33 Mutta kun se toteutuu - ja katso, se toteutuu - silloin he tulevat tietämään, että heidän keskuudessansa on ollut profeetta."	33. Mutta kuin se tulee, joka tuleva on, katso, niin he saavat nähdä, että propheta on heidän seassansa ollut.	33:33 Mutta cosca se tule joca tulewa on/ cadzo/ nijn he saawat nähdä että Propheta on heidän seasans ollut.
34 LUKU	34 LUKU	XXXIV. Lucu
34:1 Minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	34:1 Ja HERran sana tapahdui minulle/ ja sanoi:
34:2 "Ihmislapsi, ennusta Israelin paimenia vastaan, ennusta ja sano heille - paimenille: Näin sanoo Herra, Herra: Voi Israelin paimenia, jotka ovat itseänsä kainneet! Eikö paimenten ole kaittava lampaita?	2. Sinä, ihmisen poika, ennusta Israelin paimenia vastaan, ennusta ja sano heille, jotka paimenet ovat: näin sanoo Herra, Herra: voi Israelin paimenia, jotka itsiänsä ruokkivat! eikö paimenten pitäisi laumaa ruokkiman?	34:2 Sinä ihmisen poica/ ennusta Israelin paimenita wastan: ennusta/ ja sano heille: näin sano HERra: woi Isrealin paimenita/ jotca idziäns ruockiwat/ eiköst paimenden pidäis lauma ruockiman?
34:3 Te olette syöneet rasvat, pukeneet päällenne villat, teurastaneet lihavat; mutta ette ole kainneet laumaa,	3. Mutta te syötte lihavaa, ja verhoitatte teitänne villoilla, ja teurastatte syötetyitä; mutta ette tahdo ruokkia lampaita.	34:3 Mutta te syötte sitä lihawata/ ja werhoitatte teitän willoilla/ ja teurastatte syötetyitä/ mutta et te tahdo ruockia lambaita.
34:4 ette ole vahvistaneet heikkoja, ette ole parantaneet sairaita, sitoneet haavoittuneita, tuoneet takaisin eksyneitä, etsineet kadonneita, vaan te olette vallinneet niitä tylysti ja väkivaltaisesti.	4. Heikkoja ette tue, sairaita ette paranna, haavoitettuja ette sido, eksyneitä ette palauta, kadonneita ette etsi; mutta kovin ja ankarasti hallitsette heitä.	34:4 Huonoist et te lucua pidä/ sairaita et te paranna/ haawoitettuja et te sido/ exyneitä et te nouda/ cadonneita et te edzi/ mutta cowin ja angarast hallidzet heitä.

34:5 Ja niin ne ovat hajaantuneet paimenta vailla ja joutuneet kaikkien metsän petojen syötäviksi - hajaantuneet ne ovat.	5. Ja minun lampaani ovat hajoitettut, niinkuin ne, joille ei paimenta ole, ja ovat kaikille pedoille ruaksi tulleet, ja ovat peräti hajoitettut,	34:5 Ja minun lambani ovat hajotettut/ nijncuin ne joilla ei paimenda ole/ ja owat caikille pedoille ruaxi tullet/ ja owat peräti pahoin haawoitettut:
34:6 Minun lampaani harhailevat kaikilla vuorilla ja kaikilla korkeilla kukkuloilla; pitkin koko maata ovat minun lampaani hajallaan, eikä kenkään niistä välitä eikä niitä etsi.	6. Ja käyvät eksyksissä kaikilla vuorilla ja korkeilla kukkuloilla; ja ovat kaikkeen maahan hajoitettut, ja ei ole ketään, joka heitä kysyy eli tottelee.	34:6 Ja käywät exyxis sinne ja tänne/ wuorilla ja corkeilla cuckuloilla/ ja owat caicken maahan hajotettut/ ja ei ole ketän joca heitä kysy eli tottele.
34:7 Sentähden, paimenet, kuulkaa Herran sana:	7. Sentähden te paimenet, kuulkaat Herran sanaa:	34:7 Sentähden te paimenet cuulcat HERran sana:
34:8 Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, totisesti, koska minun lampaani ovat ryöstettävänä ja koska minun lampaani ovat kaikkien metsän petojen syötävinä, kun paimenta ei ole ja kun minun paimeneni eivät välitä minun lampaistani, vaan minun paimeneni kaitsevat itseänsä, eivätkä kaitse minun lampaitani,	8. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra: että te annatte minun lampaani raatelukseksi ja minun laumani kaikille pedoille ruaksi, ettei heillä ole paimenta, ja minun paimeneni ei pidä lukua minun laumastani; vaan ovat senkaltaiset paimenet, jotka itsiänsä ruokkivat, mutta minun lampaitani ei he tahdo ruokkia;	34:8 Nijn totta cuin minä elän/ sano HERra HERra: että te annatte minun lambani raateluxexi/ ja minun laumani caikille pedoille ruaxi/ ettei heillä ole paimenda/ ja minun paimeneni ei tottele minun laumani/ waan owat sencaltaiset paimenet/ jotca idziäns ruockiwat/ mutta minun lambaitani ei he tahdo ruockia.
34:9 sentähden, paimenet, kuulkaa Herran sana:	9. Sentähden, te paimenet, kuulkaat Herran sanaa:	34:9 Sentähden te paimenet cuulcat HERran sana:
34:10 Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä käyn paimenten kimppuun, vaadin lampaani heidän kädestänsä ja teen lopun heidän lammasten-kaitsennastaan, eivätkä paimenet saa enää kaita itseänsä. Minä pelastan lampaani heidän kidastansa, eivätkä ne sitten enää ole heidän syötävinänsä.	10. Näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon paimenien kimppuun, ja tahdon minun laumani heidän käsistänsä waatia, ja tahdon heitä lopettaa, ettei heidän pidä enään paimenena oleman eikä itsiänsä ruokkiman; minä tahdon minun lampaani heidän suustansa temmata ulos, ja ei ne pidä oleman heidän ruokansa.	Näin sano HERra HERra: 34:10 Cadzo/ minä tahdon paimenitten kimpuun/ ja tahdon minun laumani heidän käsistäns waatia/ ja tahdon heitä lopetta/ ettei heidän pidä enä paimenena oleman/ eikä idziäns ruockiman/ minä tahdon minun lambani heidän kidastans pelasta/ ettei he heitä wasta saa syödä.
34:11 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä itse etsin lampaani ja pidän niistä huolen.	11. Sillä näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon itse pitää murheen lampaitani, ja tahdon heitä etsiä.	34:11 Sillä näin sano HERra: cadzo/ minä tahdon idze pitä murhen lambaistani/ ja tahdon heitä edziä:

<p>34:12 Niinkuin paimen pitää huolen laumastaan, kun hän on lampaittensa keskellä ja ne ovat hajallaan, niin minä pidän huolen lampaistani, ja minä pelastan ne joka paikasta, minne ne ovat hajaantuneet pilvisenä ja pimeänä päivänä.</p>	<p>12. Niinkuin paimen etsii lampaitansa, kuin he laumastansa eksyneet ovat, niin tahdon minä myös minun lampaitani etsiä; ja tahdon heitä kaikista paikoista pelastaa, joihin he hajoitetut ovat, siihen aikaan kuin sumu ja pimiä oli.</p>	<p>nijn cuin paimen edzi lambaitans/ cosca he laumastans exynet owat: 34:12 Nijn tahdon minä myös minun lambaitani edziä/ ja tahdon heitä caikist paicoist pelasta/ joihin he hajotetut owat/ sijhen aican cosca sumu ja pimiä oli.</p>
<p>34:13 Minä vien ne pois kansojen seasta ja kokoan ne muista maista, tuon ne omaan maahansa ja kaitsen niitä Israelin vuorilla, puronotkoissa ja kaikissa maan asuttavissa paikoissa.</p>	<p>13. Ja tahdon heitä kaikista kansoista viedä ulos, ja kaikista maakunnista koota, ja heitä omalle maallensa viedä; ja kaita heitä Israelin vuorilla, ojain tykönä kaikissa suloisissa paikoissa,</p>	<p>34:13 Minä tahdon heitä caikista Canssoista wiedä ulos/ ja caikista maacunnista coota/ ja tahdon heitä omalle maallens wiedä/ ja caidzen heitä Israelin vuorilla/ caikisa nijtuisa ja caikisa suloisisa paicoisa.</p>
<p>34:14 Hyvillä ruokamailla minä niitä kaitsen, ja Israelin korkeilla vuorilla on niillä oleva laitumensa. Siellä ne saavat levätä hyvällä laitumella, ja lihava ruokamaa niillä on oleva Israelin vuorilla.</p>	<p>14. Ja heitä parhaalle laitumelle viedä, ja heidän majansa pitää korkeilla Israelin vuorilla seisoman; siinä heidän pitää levollisessa varjossa makaaman, ja heillä pitää oleman lihava laidun Israelin vuorilla.</p>	<p>34:14 Minä tahdon heitä parhalle laitumelle wiedä/ ja heidän majans pitä corkeilla Israelin vuorilla seisoman/ signä heidän pitä lewollises warjos macaman/ ja heillä pitä oleman lihawa laiduin Israelin vuorilla.</p>
<p>34:15 Minä itse kaitsen lampaani ja vien itse ne lepäämään, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>15. Minä tahdon itse minun lampaani ruokkia, ja minä tahdon heitä sioittaa, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>34:15 Minä tahdon idze minun lambani ruockia/ minä tahdon heitä sioitta/ sano HERra HERra:</p>
<p>34:16 Kadonneet minä tahdon etsiä, eksyneet tuoda takaisin, haavoittuneet sitoa, heikkoja vahvistaa; mutta lihavat ja väkevät minä hävittän. Minä kaitsen niitä niin, kuin oikein on.</p>	<p>16. Kadonneet tahdon minä etsiä ja eksyneet tallelle tuottaa, haavoitetut sitoa, heikkoja vahvistaa; lihavia ja väkeviä tahdon minä hävittää, ja kaitsen heitä toimellisesti.</p>	<p>34:16 Cadonnet minä tahdon edziä/ ja exynet tallelle tuotta/ haawoititetut sito/ heickoja cadzo/ lihawita ja wäkewitä tahdon minä kätke/ ja teen heille nijncuin sopikin.</p>
<p>34:17 Mutta te, minun lampaani! Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä tahdon tuomita lampaan ja lampaan, oinasten ja vuohipukkien välillä.</p>	<p>17. Mutta teille, minun laumani, sanoo Herra, Herra näin: katso, minä tahdon tuomita lampaan ja lampaan välillä ja oinasten ja kauristen välillä.</p>	<p>34:17 MUtta teille/ minun laumani/ sano HERra HERra näin: cadzo/ minä tahdon duomita lamban ja lamban wälillä/ ja oinasten ja cauristen wälillä.</p>
<p>34:18 Eikö teille riitä, että olette hyvällä laitumella, kun vielä tallaatte jaloillanne loput laitumestanne, ja että saatte juoda kirkasta vettä, kun vielä hämmennätte jaloillanne loput?</p>	<p>18. Eikö siinä kyllä ole, että teillä niin hyvä laidun on, ja jääneet teidän laitumestanne te jaloillanne tallaatte, ja niin jalot lähteet juoda, että te jääneet jaloillanne tallaatte?</p>	<p>34:18 Eikö signä kyllä ole/ että teillä nijn hywä laiduin on ja nijn wiljalda/ että te sen jalgoilla tallatte/ ja nijn jalot lähtet juoda nijn wiljalda/ että te nijhin astutte ja pyderrättä ne.</p>

34:19 Ja onko minun lampaitteni oltava laitumella siinä, mitä jalkanne ovat tallanneet, ja juotava sitä, mitä jalkanne ovat hämmentäneet?	19. Että minun lampaani pitää syömän sitä, jota te olette jaloillanne sotkuneet, ja pitää myös juoman sitä, jota te tallanneet olette jaloillanne.	34:19 Että minun lambani pitä syömän sitä cuin te oletta jalgoillanne sotcunet/ ja pitä myös juoman sitä cuin te saastaisexi/ tehnet oletta jalgoillanne.
34:20 Sentähden sanoo Herra, Herra niille näin: Katso, minä, minä tuomitsen lihavan lampaan ja laihan lampaan välillä.	20. Sentähden näin sanoo Herra, Herra heille: katso, minä tahdon tuomita lihavain ja laihein lammasten välillä,	34:20 Sentähden sano HERra HERra heille: cadzo/ minä tahdon duomita lihawain ja laihein lammasten wälillä.
34:21 Koska te olette kylki- ja niskavoimalla sysineet ja sarvillanne puskeneet kaikkia heikkoja, kunnes olette saaneet ne ajetuiksi ulos ja hajallensa,	21. Että te potkutte jaloillanne, ja puskette heikkoja sarvillanne, siihenasti kuin te heidät hajoitatte ulos.	34:21 Että te potkitta teidän jalgoillan/ ja pusketta heickoja teidän sarwillan/ siihenasti cuin te heidän caicki teistän hajotatte.
34:22 niin minä tahdon vapauttaa lampaani, etteivät ne enää jää ryöstettäväiksi; ja minä tahdon tuomita lampaan ja lampaan välillä.	22. Ja minä tahdon auttaa minun laumaani, ettei sitä pidä enään raatelukseksi annettaman, ja tahdon tuomita lampaan ja lampaan välillä.	34:22 Ja minä tahdon autta minun laumani/ ettei sitä pidä enä raateluxexi annettaman/ ja tahdon duomita lamban ja lamban wälillä.
34:23 Ja minä herätän heille yhden paimenen heitä kaitsemaan, palvelijani Daavidin; hän on kaitseva heitä ja oleva heidän paimenensa.	23. Ja minä tahdon yhden ainokaisen paimenen herättää, joka heitä on ravitseva, palveliani Davidin: hän on heitä ravitseva ja on heidän paimenensa oleva.	34:23 Ja minä tahdon yhden ainocaisen paimenen herättä/ joca heitä on rawidzewa/ nimittäin/ minun palweliani Dawidin/ hän on heitä rawidzewa ja on heidän paimenens olewa.
34:24 Ja minä, Herra, olen heidän Jumalansa, ja minun palvelijani Daavid on ruhtinas heidän keskellensä. Minä, Herra, olen puhunut.	24. Ja minä Herra tahdon olla heidän Jumalansa, mutta minun palveliani David on heidän seassansa päämies oleva; minä Herra olen sen puhunut.	34:24 Ja minä HERra tahdon olla heidän Jumalans/ mutta minun palwelian Dawid on heidän seasans Försti olewa/ sen minä HERra sanon.
34:25 Ja minä teen heidän kanssansa rauhan liiton; minä lopetan maasta pahat eläimet, niin että he asuvat turvallisesti erämaassa ja nukkuvat metsiköissä;	25. Ja minä tahdon rauhan liiton heidän kanssansa tehdä, ja kaikki pahat eläimet maalta ajaa pois, että he surutoinna korvessa asuisivat ja metsissä makaisivat.	34:25 Ja minä tahdon rauhan lijton heidän cansans tehdä/ ja caicki pahat eläimet aja maalda pois/ että he surutoinna corwes asuisit/ ja laxois macaisit.
34:26 ja minä teen siunatuiksi heidät ja kaiken, mitä minun kukkulani ympärillä on, ja vuodatan sateen ajallansa - ne ovat siunauksen sateita.	26. Ja tahdon heidät ja kaikki minun kukkulani siunata; ja annan heille sataa oikialla ajalla, joka on armon sade oleva,	34:26 Minä tahdon heidän ja caicki minun cuckulani siunata/ ja annan heille sata oikialla ajalla/ joca on armon sade olewa.

34:27 Ja kedon puut kantavat hedelmänsä, ja maa antaa satonsa, ja he saavat olla turvassa maassansa. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä särjen heidän ikeensä puut ja pelastan heidät heidän orjuuttajainsa käsistä.	27. Että puut kedolla hedelmänsä kantavat ja maa antaa kasvunsa, ja he asuvat surutoinna maassa; ja heidän pitää tietämän, että minä olen Herra, koska minä heidän ikeensä jutun katkaisen, ja heitä olen pelastanut niiden käsistä, joita heidän pitää palveleman.	34:27 Että puut kedolla hedelmän candawat/ ja maa anda caswons/ ja he asuwat surutoinna maasa/ että he saawat nähdä/ että minä olen HERra/ cosca minä heidän ikens jutun catcaisen ja heitä olen pelastanut nijden käsistä/ joita heidän pitää palweleman.
34:28 Eivätkä he enää ole pakanain ryöstettävänä, eivätkä metsän pedot heitä syö, vaan he asuvat turvassa, kenenkään peloittelematta.	28. Ja ei heidän pidä enään pakanoille raatelukseksi oleman, ja ei maan pedot pidä enään heitä syömän, mutta heidän pitää surutoinna ja pelkäämättä asuman.	34:28 Ja ei heidän pidä sillen pacanoille raateluxexi oleman/ ja ei maan pedot pidä sillen heitä syömän/ mutta heidän pitää surutoin ja pelkämät asuman.
34:29 Ja minä annan nousta heille istutuksen, joka on oleva kunniaksi, niin ettei heidän tarvitse siinä maassa menehtyä nälkään eikä enää kärsiä pakanain pilkkaa.	29. Ja minä tahdon heille kuuluisan vesan herättää; ettei heidän pidä enään nälkää maalla kärsimän, eikä heidän pilkkansa pakanain seassa kantaman.	34:29 Ja minä tahdon heille cuuluisan wesan herättä/ ettei heidän pidä enä nälkä maalla kärsimän/ eikä heidän pilckans pacanain seas candaman.
34:30 Ja he tulevat tietämään, että minä, Herra, heidän Jumalansa, olen heidän kanssansa ja että he, Israelin heimo, ovat minun kansani, sanoo Herra, Herra.	30. Ja heidän pitää tietämän, että minä Herra, Heidän Jumalansa, olen heidän tykönänsä, ja Israelin huone on minun kansani, sanoo Herra, Herra.	34:30 Ja heidän pitää näkemän/ että minä HERra heidän Jumalans olen heidän tykönäns/ ja ne Israelin huonest owat minun Canssan/ sano HERra HERra.
34:31 Niin, te olette minun lampaani, minun laitumeni lampaat, te ihmiset; minä olen teidän Jumalanne, sanoo Herra, Herra."	31. Ja te ihmiset pitää oleman minun laitumeni lauma; ja minä tahdon olla teidän Jumalanne, sanoo Herra, Herra.	34:31 Ja te ihmiset pitää oleman minun laitui meni lauma/ ja minä tahdon olla teidän Jumalan/ sano HERra HERra.
35 LUKU	35 LUKU	XXXV. Lucu
35:1 Minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	35:1 JA HERran sana tapahdui minulle/ ja sanoi:
35:2 "Ihmislapsi, käännä kasvosi Seirin vuorta kohti ja ennusta sitä vastaan	2. Sinä, ihmisen poika, pane kasvosi Seirin vuorta vastaan, ja ennusta sitä vastaan.	35:2 Sinä ihmisen poica/ pane sinun caswos Seirin vuorta wastian/ ja ennusta sitä wastian/
35:3 ja sano sille: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä käyn sinun kimppuusi, Seirin vuori, ojennan käteni sinua vastaan ja teen sinut autioksi ja hävitetyksi.	3. Ja sano sille: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon sinun kimppuus, sinä Seirin vuori; ja minun käteni ojennan minä sinua vastaan, ja tahdon sinun peräti hävittää.	ja sano sille: 35:3 Näin sano HERra HERra: cadzo/ minä tahdon sinun kimpuus/ sinä Seirin vuori/ ja minun käteni ojennan sinua wastian/ ja tahdon sinun peräti häwittä.

35:4 Sinun kaupunkisi minä teen raunioiksi ja sinä itse tulet autioksi. Ja sinä tulet tietämään, että minä olen Herra.	4. Minä tahdon sinun kaupunkis hävittää, että sinun pitää autioksi tuleman; ja sinun pitää tietämän, että minä olen Herra.	35:4 Minä tahdon sinun Caupungis hävittä/ että sinun pitä autiaxi tuleman/ ja näkemän että minä olen HERra.
35:5 Koska sinä pidit ikuista vihaa ja annoit israelilaiset alttiiksi miekalle heidän onnettomuutensa aikana, aikana, jolloin syntivelka tuli loppumääräänsä,	5. Että te aina ja alinomaa vihaatte Israelin lapsia, ja ajoitte heitä miekkaan, kuin heille pahoin kävi, ja heidän rikoksensa loppu;	35:5 Että te aina ja alinomati wihatte Israelin lapsia/ ja ajoitta heitä mieckan/ cosca heille pahoin käwi/ ja heidän ricoxens loppui.
35:6 sentähden, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, minä teen sinut verivirraksi, ja veri on sinua vainoava: totisesti, vereen saakka sinä olet vihannut, ja veri on sinua vainoava.	6. Sentähden, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, tahdon minä sinun myös veriseksi tehdä, ja ei sinun pidä veren vuotamisesta pääsemän; ja että veri sinulle kelpaa, niin ei sinun pidä verestä pääsemän.	35:6 Sentähden/ nijn totta cuin minä elän/ sano HERra HERra/ tahdon minä sinun myös werisexi tehdä/ ja ei sinun pidä weren vuotamisest pääsemän/ ja että weri sinulle kelpa/ nijn ei sinun pidä werestä pääsemän.
35:7 Minä teen Seirin vuoren tyhjäksi ja autioksi ja hävitän sieltä menijän ja tulijan.	7. Ja minä tahdon kaiken Seirin vuoren hävittää ja autioksi tehdä, ettei ketään siitä pidä käymän eikä vaeltaman.	35:7 Ja minä tahdon Seirin vuoren hävittä ja autiaxi tehdä/ ettei ketän sijtä pidä käymän eikä waeldaman.
35:8 Sen vuoret minä täytän sen surmatuilla. Miekalla surmattuja kaatuu sinun kukkuloillasi ja laaksoissasi ja kaikissa puronotkoissasi.	8. Ja minä tahdon hänen vuorensa tapetuilla täyttää; sinun kukkuloilles, laaksoihis ja kaikkiin sinun virtoihis pitää miekalla tapetut lankeeman.	35:8 Ja tahdon hänen vuorens/ ja caicki cuckulat/ laxot ja matalat paicat cuolluilla täyttä/ jotca miecalla tapettaman pitää ja siellä macaman
35:9 Minä teen sinut ikiautioksi, ja sinun kaupunkisi jäävät asumattomiksi. Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.	9. Minä tahdon sinun tehdä ijankaikkiseksi hävitykseksi, ettei kenenkään pidä sinun kaupungissas asuman; ja teidän pitää tietämän, että minä olen Herra.	35:9 Minä tahdon sinun tehdä ijancaickisexi häwityxexi/ ettei kenengän pidä sinun Caupungisas asuman/ ja teidän pitä näkemän että minä olen HERra.
35:10 Koska sinä olet sanonut: 'Ne kaksi kansaa ja kaksi maata ovat minun, me otamme ne omiksemme', vaikka siellä on Herra,	10. Ja että sinä sanot: molemmat kansat ja molemmat maakunnat pitää minun oleman, ja me tahdomme ne ottaa, vaikka Herra niissä asuu;	35:10 Ja että sinä sanot molemmat Canssat ja molemmat maacunnat pitää minun oleman/ ja me tahdom ne otta/ waicka HERra nijsä asu.
35:11 sentähden, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, minä teen sinun kiukkusi ja kiivautesi mukaan, teen sen, minkä sinä vihassasi olet heille tehnyt. Ja minä teen itseni heille tunnetuksi, kun niin tuomitsen sinut,	11. Sentähden, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, tahdon minä sinulle vihas ja wainos jälkeen tehdä, niinkuin sinä hänelle sulasta wainosta tehnyt olet; ja tahdon heidän seassansa ilmoitetuksi tulla, kuin minä sinun rangaissut olen.	35:11 Sentähden/ nijn totta cuin minä elän sano HERra/ tahdon minä sinulle sinun wihäs ja wainos jälken tehdä/ cuin sinä hänelle sulast wainost tehnyt olet/ ja tahdon heidän seasans ilmoitetuxi tulla/ cosca minä heitä rangaisnut olen.

35:12 ja sinä tulet tietämään, että minä olen Herra. Minä olen kuullut kaikki sinun pilkkasi, jotka olet puhunut Israelin vuoria vastaan, kun olet sanonut: 'Ne ovat autiaina, ne ovat annetut meidän syötäviksemme.'	12. Ja sinun pitää tietämän, että minä Herra kaikki sinun pilkkas kuullut olen, jonka sinä Israelin vuoria vastaan puhunut olet, ja sanonut: he ovat hävitetyt ja meille hävittääksemme annetut.	35:12 Ja sinun pitä näkemän/ että minä HERra sinun pilckas cuullut olen/ cuins Israelin wuorta wastan puhunut olet/ ja sanonut: he owat häwitetyt ja meille häwittäxem annetut.
35:13 Te suuretelitte minua vastaan suullanne, ja ylenpalttiset olivat teidän puheenne minua vastaan: minä olen ne kuullut.	13. Ja olette minua vastaan suullanne suuresti kerskanneet, ja tuimasti puhuneet, jonka minä olen kuullut.	35:13 Ja olet minua wastan kerscannut/ ja tuimast puhunut/ jonga minä olen cuullut.
35:14 Näin sanoo Herra, Herra: Iloksi kaikelle maalle minä teen sinut autioksi.	14. Näin sanoo Herra, Herra: minä teen sinun autioksi, että koko maakunta pitää iloitseman.	35:14 Näin sano HERra HERra: minä teen sinun autiaxi/ että coco maacunda pitää iloidzeman.
35:15 Niinkuin sinä iloitsit Israelin heimon perintöosasta, kun se tuli autioksi, niin teen minäkin sinulle: autioksi tulet sinä, Seirin vuori, samoin koko Edom kaikkimensa. Ja niin he tulevat tietämään, että minä olen Herra."	15. Niinkuin sinä iloinnut olet Israelin perikuntaa ottaissas, että se autiona oli; niin tahdon minä sinun kanssas tehdä; että Seirin vuori pitää autiona oleman, ynnä koko Edomin kanssa, ja heidän pitää tietämän, että minä olen Herra.	35:15 Ja cuin sinä iloinnut olet Israelin pericunda ottaissas/ että se autiana oli: nijn tahdon minä sinun cansas tehdä/ että Seirin wuori pitä autiana oleman/ ynnä coco Edomin cansa/ ja pitä näkemän/ että minä olen HERra.
36 LUKU	36 LUKU	XXXVI. Lucu
36:1 "Ja sinä, ihmislapsi, ennusta Israelin vuorista ja sano:	1. Ja sinä, ihmisen poika, ennusta Israelin vuorille ja sano:	36:1 JA sinä ihmisen poica/ ennusta Israelin wuorille/ ja sano:
36:2 Israelin vuoret, kuulkaa Herran sana: Näin sanoo Herra, Herra: Koska vihollinen on sanonut teistä: 'Kas niin!' ja: 'Ikuiset kukkulat ovat tulleet meille perinnöksi',	kuulkaat Herran sanaa, te Israelin vuoret! 2. Näin sanoo Herra, Herra: että vihollinen pitittää, sanoen: ne ijäiset vuoret ovat meidän perintömme!	36:2 Cuulcat HERran sana te Israelin wuoret/ näitä sano HERra HERra: 36:3 Että wihollinen pitittä teitä: ne ijäiset wuoret owat meidän.
36:3 sentähden ennusta ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Koska - niin, koska teitä on hävitetty ja poljettu joka taholta, että joutuisitte muiden kansain omaisuudeksi, ja koska te olette joutuneet pahain kielten ja kansan panettelun alaisiksi,	3. Sentähden ennusta ja sano: näin sanoo Herra, Herra: sentähden, ja tosin sentähden, että te joka paikassa hävitetään ja sorretaan, olette myös jääneille pakanoille osaksi joutuneet, ja kansan kieliin ja pilkaksi tulleet.	Sentähden ennusta/ ja sano: näitä sano HERra HERra: että te jocapaicas häwitetän ja sorretan/ oletta myös jääneille pacanoille osaxi joutunet/ jotca teitä jocapaicas pilckawat.

<p>36:4 sentähden, Israelin vuoret, kuulkaa Herran, Herran sana: Näin sanoo Herra, Herra vuorille ja kukkuloille, puronotkoille ja laaksoille, autioille raunioille ja hyljätyille kaupungeille, jotka ovat joutuneet saaliiksi ja pilkaksi muille kansoille, mitä ympärillä on.</p>	<p>4. Sentähden kuulkaat, te Israelin vuoret, Herran, Herran sanaa: näin sanoo Herra, Herra, sekä vuorille että kukkuloille, ojille ja laaksoille, hävitetyille autiolle ja hyljätyille kaupungeille, jotka jääneille pakanoille joka taholta ympäri saaliiksi ja nauruksi tulleet ovat.</p>	<p>36:4 Sentähden cuule sinä Israelin vuori HERran sana: Näin sano HERra HERra/ sekä vuorille että cuckuloille/ ojille ja laxoille/ hyljätyille autialle/ ja ylönnannetuille Caupungeile/ jotca jääneille pacanoille jocatahwolda ymbärins saalixi ja nauroxi tullet owat.</p>
<p>36:5 Sentähden sanoo Herra, Herra näin: Totisesti, kiivauteni tulessa minä puhun muita kansoja vastaan ja koko Edomia vastaan, jotka ovat kaikesta sydämestään iloiten ja sielu täynnä ylenkatsetta ottaneet omakseen minun maani karkoittaaksensa siitä ihmiset ja ryöstääksensä sen.</p>	<p>5. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: minä olen minun palavassa kiivaudessa puhunut jääneitä pakanoita vastaan, ja koko Edomia vastaan, jotka ovat ottaneet minun maani perinnöksensä, sydämellisellä ilolla ja pilkalla sitä hävittääksensä ja sortaaksensa.</p>	<p>36:5 Ja/ näin sano HERra: minä olen minun palawasa kijwauxesani puhunut jääneitä pacanoita wastan/ ja coco Edomita wastan/ jotca owat ottanet minun maani asuinsiaxens/ sydämelisellä ilolla ja pilcalla/ sitä häwittäxens ja sortaxens.</p>
<p>36:6 Sentähden ennusta Israelin maasta ja sano vuorille ja kukkuloille, puronotkoille ja laaksoille: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, kiivaudessa ja vihassani minä puhun, koska teidän täytyy kärsiä pakanakansain pilkkaa.</p>	<p>6. Sentähden ennusta Israelin maasta, ja sano vuorille ja kukkuloille, ojille ja laaksoille: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä olen puhunut minun kiivaudessa ja julmuudessa, että te olette senkaltaista häväistystä pakanoilta kärsineet.</p>	<p>36:6 Sentähden ennusta Israelin maasta/ ja sano vuorille ja cuckuloille/ ojille ja laxoille: Näitä sano HERra HERra: cadzo/ minä olen puhunut minun kijwauxesani ja julmudesani/ että te oletta sancaltaista häwäistystä pacanoilta kärsinet.</p>
<p>36:7 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Minä kohotan käteni: totisesti saavat pakanakansat, jotka teidän ympärillänne ovat, itse kärsiä oman pilkkansa.</p>	<p>7. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: minä ylennän minun käteni, niin että teidän lähimmäisenne, pakanat joka taholta ympäri, pitää kantaman häpiänsä.</p>	<p>36:7 Sentähden sano HERra HERra näin: minä ylönnän minun käteni/ nijn että teidän lähimmäisen/ pacanat jocatahwolda ymbärins/ pitä taas candaman heidän häpiäns.</p>
<p>36:8 Mutta te, Israelin vuoret, teette lehvänne ja kannatte hedelmänne minun kansalleni Israelille, sillä he ovat aivan lähellä, ovat tulossa.</p>	<p>8. Mutta te, Israelin vuoret, teidän pitää viheriöitsemän, joka pian pitää tapahtuman.</p>	<p>36:8 Mutta te Israelin vuoret/ teidän pitä taas wiherjöldzemän/ ja candaman minun Canssalleni Israelille hedelmän/ joca pian pitä tapahtuman.</p>
<p>36:9 Sillä katso, minä tulen teidän tyköne ja käännyn teidän puoleenne, ja teidät viljellään ja teihin kylvetään.</p>	<p>9. Sillä katso, minä käännän itseni taas teidän tyköne, että te viljeltäisiin ja kylvettäisiin.</p>	<p>36:9 Sillä cadzo/ minä käännän idzeni taas teidän tygön/ että te raketaisin ja kylwetäisin/</p>
<p>36:10 Ja minä lisään teille ihmisiä runsaasti - kaiken Israelin heimon kokonansa - ja kaupungit asutetaan ja rauniot rakennetaan.</p>	<p>10. Ja teen teidän tykönänne paljon kansaa, koko Israelin huoneen kaikki tyynni; ja kaupungissa pitää taas asuttaman, ja autiot rakennettaman.</p>	<p>ja teen teidän tykönän paljo Canssa/ coco Israelin huonen caicki tyynni/ ja Caupungeisa pitä taas asuttaman/ ja autiat rakettaman.</p>

36:11 Ja minä lisään teille ihmisiä ja karjaa runsaasti, ja ne lisääntyvät ja ovat hedelmälliset. Minä teen teidät asutuiksi, niinkuin olitte muinaisina päivinä, ja teen hyvää vielä enemmän kuin alkuaikeina. Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.	11. Minä annan teidän kansanne ja karjanne lisääntyä, niin että te enenette ja kasvatte; ja panen teidän siihen jälleen asumaan niinkuin muinenkin ja teen teille enempi hyvää kuin joskus ennen; ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.	36:10 Minä annan teidän Canssan ja carjan lisänyä/ niijn että te enenettä ja caswatte. 36:11 Ja minä panen teidän siihen jälleens cusa te ennen asuitte/ ja teen teille enä hywä cuin joskus ennen/ ja teidän pitää ymmärtämän että minä olen HERra.
36:12 Minä annan teidän kukkuloillanne kulkea ihmisten, kansani Israelin; ja he ottavat sinut omaksensa, ja sinä tulet heille perintöosaksi, ja sinä et enää tästälähin riistä heidän lapsiansa.	12. Minä annan kansan tulla teidän tyköne, minun kansani Israelin, heidän pitää sinussa asuman, ja sinun pitää oleman heidän perintönsä, ja ei sinun pidä enään lapsettomaksi tuleman.	36:12 Minä annan Canssan tulla teidän tygön/ joiden minun Canssan pitää oleman/ Israel/ heidän pitää sinusa asuman/ ja sinun pitää oleman heidän perindöns/ ja ei sinun pidä enä heitä lapsittomaxi tekemän.
36:13 Näin sanoo Herra, Herra: Koska teille on sanottu: 'Sinä olet ihmissyöjätär, oman kansasi lasten riistäjä',	13. Näin sanoo Herra: että sinusta sanotaan: sinä olet syönyt ihmisiä, ja olet tehnyt sinun kansas lapsettomaksi;	36:13 Näitä sano HERra: että näitä sinusta sanotan/ sinä olet syönyt ihmisiä/ ja olet tehnyt sinun Canssas lapsittomaxi.
36:14 sentähden et sinä ole enää syövä ihmisiä etkä enää riistävä lapsia omalta kansaltasi, sanoo Herra, Herra.	14. Sentähden ei enään sinun pidä syömän ihmisiä, eli kansaas tekemän lapsettomaksi, sanoo Herra, Herra.	36:14 Sentähden ei sinun enä pidä syömän ihmisitä eli Canssas tekemän lapsittomaxi/ sano HERra HERra.
36:15 Enkä minä enää anna sinun joutua kuulemaan pakanakansojen pilkkaa, eikä tarvitse sinun enää kärsiä kansojen herjauksia, et myöskään sinä enää omaa kansaasi kaada, sanoo Herra, Herra."	15. Ja en minä tahdo antaa enään sinun kuulla pakanain pilkkaa, eikä sinun pidä enään kansain häväistystä kantaman, ei myös sinun kansaas enään lapsettomaksi tekemän, sanoo Herra, Herra.	36:15 Ja ei pacanain pidä enä pilckaman sinua/ eikä häväisemän sinua Canssain seas/ ja ei sinun pidä enä andaman sinun Canssas horjahtua/ sano HERra HERra.
36:16 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	16. Ja Herran sana tapahtui vielä minulle ja sanoi:	36:16 JA HERran sana tapahdui vielä minulle/ ja sanoi:
36:17 "Ihmislapsi, kun Israelin heimo asui maassansa, he saastuttivat sen vaelluksellaan ja teoillaan. Niinkuin kuukautistilan saastaisuus oli minun edessäni heidän vaelluksensa.	17. Sinä ihmisen poika, kuin Israelin huone asui maallansa, ja saastutti sen menollansa ja töillänsä, niin että heidän menonsa oli minun edessäni niinkuin vaimon saastaisuus hänen taudissansa;	36:17 Sinä ihmisen poica/ cosca Israelin huone asui maallans/ ja saastutti sen hänen menollans ja töilläns/ niijn että heidän menons oli minun edesäni nijncuin vaimon saastaisus hänen taudisans.
36:18 Niin minä vuodatin kiivauteni heidän ylitsensä veren tähden, jota he olivat vuodattaneet maassa, ja heidän kivijumalainsa tähden, joilla he olivat sen saastuttaneet.	18. Silloin minä vuodatin vihani heidän päällensä, sen veren tähden, jonka he maalla olivat vuodattaneet, ja olivat sen epäjumalillansa saastuttaneet.	36:18 Silloin minä ammunsin minun julmudeni heidän päällens/ sen weren tähden/ cuin he maalla olit vuodattanet/ ja olit sen heidän epäjumalillans saastuttanet.

36:19 Ja minä hajotin heidät pakanakansojen sekaan, ja heidät siroteltiin muihin maihin. Vaelluksensa ja tekojensa mukaan minä heidät tuomitsin.	19. Ja minä hajoitin heidät pakanain sekaan, ja he hajoitettiin maakuntiin; ja minä tuomitsin heitä heidän menonsa ja tekoinsa jälkeen.	36:19 Ja minä hajotin heidän pacanain sekaan/ ja ajoin heidän maihin/ ja duomidzin heitä heidän menons ja tecoins jälkeen.
36:20 Niin he tulivat pakanakansain sekaan; minne tulivatkin, he häpäisivät minun pyhän nimeni, kun heistä sanottiin: 'Nämä ovat Herran kansa, mutta heidän on täytynyt lähteä pois hänen maastansa.'	20. Ja kuin he myös tulivat pakanain tykö, kuhunka he tulivat, häpäisivät he minun pyhän nimeni, että heistä sanottiin: onko tämä Herran kansa, jonka piti maaltansa lähtemän?	36:20 Ja he olit nijncuin pacanat cunga he tulit/ ja häväisit minun pyhän nimeni/ että heistä sanottin: ongost tämä HERran Canssa/ jonga piti maaldans lähtemän?
36:21 Niin minun tuli sääli pyhää nimeäni, jonka Israelin heimo saastutti pakanakansain seassa, minne tulivatkin.	21. Mutta minä säästin minun pyhän nimeni tähden, jonka Israelin huone häpäisi pakanain seassa, kuhunka he tulivat.	36:21 Mutta minä säästin minun pyhän nimeni tähden/ jonga Israelin huone häväis pacanain seas/ cunga he tulit.
36:22 Sentähden sano Israelin heimolle: Näin sanoo Herra, Herra: En tee minä teidän tähtenne, Israelin heimo, sitä minkä teen, vaan oman pyhän nimeni tähden, jonka te olette häväisseet pakanakansain seassa, minne tulittekin.	22. Sentähden pitää sinun sanoman Israelin huoneelle: näin sanoo Herra, Herra: en minä sitä tee teidän tähtenne, te Israelin huone, vaan minun pyhän nimeni tähden, jonka te pakanain seassa olette häväisseet, joiden tykö te tulleet olette.	36:22 SEntähden pitä sinun sanoman Israelin huonelle: näitä sano HERra HERra: en minä sitä tee teidän tähten te Israelin huonesta/ waan minun pyhän nimeni tähden/ jonga te pacanain seas oletta häväisnet/ joiden tygö te tullet oletta.
36:23 Minä pyhitän suuren nimeni, joka on häväisty pakanakansain seassa, jonka te olette häväisseet heidän keskellänsä. Ja pakanakansat tulevat tietämään, että minä olen Herra, sanoo Herra, Herra, kun minä osoitan teissä pyhyiteni heidän silmäinsä edessä.	23. Sillä minä tahdon pyhittää minun suuren nimeni, joka teiltä pakanain seassa suuresti häväisty on, ja pakanain pitää ymmärtämän minun olevan Herran, sanoo Herra, Herra, koska minä itseni osoitan teissä heidän edessänsä, että minä olen pyhä.	36:23 Sille minä tahdon pyhittä ja suurexi tehdä minun nimeni/ joca teildä pacanain seas häväisty on/ ja pacanain pitää ymmärtämän minun olevan HERRAN/ (sano HERra HERra) cosca minä idzeni osotan teisä heidän edesäns/ että minä olen pyhä.
36:24 Minä otan teidät pois pakanakansoista ja kokoan teidät kaikista maista ja tuon teidät omaan maahanne.	24. Sillä minä tuon teidät pakanoista, ja kokoon teitä kaikista maakunnista, ja annan teidän tulla jälleen teidän maahanne.	36:24 SILLä minä tuon teidän pacanoista/ ja cocon teitä caikesta maasta/ ja annan teidän tulla jällens teidän maahan.
36:25 Ja minä vihmon teidän päällenne puhdasta vettä, niin että te puhdistutte; kaikista saastaisuuksistanne ja kaikista kivijumalistanne minä teidät puhdistan.	25. Ja priiskotan puhdasta vettä teidän päällenne, niin että te tulette puhtaaksi; kaikesta teidän saastaisuudestanne ja kaikista teidän epäjumalistanne puhdistan minä teitä.	36:25 Ja prijscotan puhdasta wettä teidän päällen/ nijn että te tulletta puhtaxi caikesta saastaisudesta/ ja minä puhdistan teitä caikista teidän epäjumalistan.

36:26 Ja minä annan teille uuden sydämen, ja uuden hengen minä annan teidän sisimpäänne. Minä poistan teidän ruumiistanne kivisydämen ja annan teille lihasydämen.	26. Ja annan teille uuden sydämen, ja uuden hengen annan minä teihin; ja otan pois teidän lihastanne kivisen sydämen, ja annan teille sydämen lihasta.	36:26 Ja minä annan teille uuden sydämen/ ja uuden hengen teihin/ ja otan pois teidän lihastan kivisen sydämen/ ja annan teille sydämen lihasta.
36:27 Henkeni minä annan teidän sisimpäänne ja vaikutan sen, että te vaellatte minun käskyjeni mukaan, noudatatte minun oikeuksiani ja pidätte ne.	27. Ja annan minun henkeni teihin, ja teen niin, että te vaellatte minun säädyissäni, ja pidätte minun oikeuteni, ja teette niiden jälkeen.	36:27 Minä annan minun hengeni teihin/ ja teen teistä sencaltaisen Canssan/ joca waelda minun käskyisäni/ ja pitä minun oikeudeni/ ja teke sen jälkeen.
36:28 Niin te saatte asua maassa, jonka minä annoin teidän isillenne; ja te olette minun kansani, ja minä olen teidän Jumalanne.	28. Ja teidän pitää asuman sillä maalla, jonka minä olen teidän isillenne antanut; ja teidän pitää oleman minun kansani, ja minä tahdon olla teidän Jumalanne.	36:28 Ja teidän pitää asuman sillä maalla/ jonga minä olen teidän Isillenne andanut/ ja teidän pitää oleman minun Canssan/ ja minä olen teidän Jumalan.
36:29 Minä vapahdan teidät kaikista saastaisuuksistanne. Ja minä kutsun esiin viljan ja teen sen runsaaksi enkä anna teille nälänhätää.	29. Minä vapahdan teitä kaikesta teidän saastaisuudestanne, ja sanon jywälle, että hänen pitää hyvin menestymän, enkä anna teidän nähdä nälkää.	36:29 Minä wapahdan teitä caikesta teidän saastaisuudestan/ ja sanon jywälle että hänen pitää hyvin menestymän/ engä anna teidän nähdä nälkä.
36:30 Minä teen runsaaksi puitten hedelmän ja pellon sadon, niin ettette enää joudu kärsimään kansojen seassa herjausta nälän takia.	30. Minä enennän hedelmän puissa ja kaswatan tulon kedolla, ettei pakanain pidä teitä enään nälän tähden pilkkaaman.	36:30 Minä enännän hedelmän puissa ja caswatan tulon kedolla/ ettei pacanain pidä teitä enä näljän tähden pilckaman.
36:31 Niin te muistatte huonon vaelluksenne ja tekonne, jotka eivät olleet hyvät, ja teitä kyllästyttää oma itsenne rikostenne ja kauhistustenne tähden.	31. Silloin teidän pitää ajatteleman teidän pahaa menoanne ja teidän töitänne, ettei ne olleet hyvät; ja teidän pitää itseenne suuttuman, teidän rikostenne ja teidän epäjumalanpalveluksenne tähden.	36:31 Silloin teidän pitää ajatteleman teidän paha menoan ja teidän töitän/ ettei ne ollet hywät/ ja teidän pitää teidän ricoxihin suuttuman/ ja teidän epäjumalan palweluxeen.
36:32 En minä teidän tähtenne sitä tee, sanoo Herra, Herra: se olkoon teille tiettävä. Hävetkää ja tuntekaa häpeätä vaelluksenne tähden, te Israelin heimo.	32. En minä näitä tee teidän tähtenne, sanoo Herra, Herra, sen pitää teidän tietämän; vaan teidän pitää suuresti häpeemän teitänne, te Israelin huone.	36:32 En minä näitä tee teidän tähten/ sano HERra HERra/ että teidän pitää sen tietämän/ waan teidän pitää silloin häpemän ja muistaman te Israelin huonesta teidän menostanne.
36:33 Näin sanoo Herra, Herra: Sinä päivänä, jona minä teidät puhdistan kaikista pahoista teoistanne, minä asutan kaupungit, ja rauniot rakennetaan jälleen,	33. Näin sanoo Herra, Herra: sinä päivänä, kuin minä teitä olen puhdistawa kaikista teidän rikoksistanne, niin minä taas tahdon panna asujat kaupungeihin, ja autiamet pitää taas rakennettaman.	36:33 Näitä sano HERra HERra: silloin cuin minä teitä olen puhdistawa caikista teidän ricoxistanne/ nijn minä taas tahdon panna asujamet Caupungeihin/ ja autiamet pitää taas rakettaman.

36:34 ja autiomaan viljellään, sen sijaan että se on ollut autiona jokaisen ohitsekulkijan silmäin edessä.	34. Ja hävitetty maa pitää kynnettämän, että se oli turmeltu, kaikkein ohitsekäyväisten silmäin edessä.	36:34 Ja hävitetty maa pitää taas kynnettämän/ että se oli turmeldu/ että caicki ohidzenkäywäiset pitä sen näkemän/ ja sanoman:
36:35 Silloin sanotaan: 'Tästä maasta, joka oli autiona, on tullut kuin Eedenin puutarha; ja raunioina olleet, autiot ja maahan revityt kaupungit ovat varustettuja ja asuttuja.'	35. Ja heidän pitää sanoman: tämä maa oli turmeltu, ja se on nyt niinkuin Edenin ilotarha; ja nämät kaupungit olivat kukistetut, jaotetut ja autiot, ja ovat nyt vahvat, ja niissä asutaan.	36:35 Tämä maa oli turmeldu/ ja se on nyt nijncuin ihana krydimaa/ ja nämät Caupungit olit cukistetut/ jagotetut ja autiat/ ja owat nyt hywin raketut ja täynäns wäke.
36:36 Niin tulevat pakanakansat, joita on jäljellä teidän ympärillänne, tietämään, että minä, Herra, rakennan jälleen alasrevityn ja istutan aution: minä, Herra, olen puhunut, ja minä teen sen.	36. Ja jääneet pakanat teidän ympärillänne pitää ymmärtämän, että minä Herra olen jaotetut jälleen rakentanut, ja hävitetyt istuttanut. Minä Herra sen sanonut ja tehnyt olen.	36:36 Ja ne jäänet pacanat teidän ymbärillän pitä ymmärtämän minun olewan HERran/ joca jagonnen rakenda/ ja turmellun istutta/ Minä HERra sen sanon ja teen myös.
36:37 Näin sanoo Herra, Herra: Vielä tätäkin annan Israelin heimon minulta anoa, että tekisin heille sen: minä lisään heille ihmisiä runsaasti kuin lammasmaa.	37. Näin sanoo Herra, Herra: Israelin huoneen pitää taas minua kysymän, että minä itseni heille osoitan, ja minä enennän heitä, niinkuin ihmisten lauman.	36:37 Näitä sano HERra HERra: Israelin huonen pitää taas löytämän minun/ että minä idzeni heille osotan/ ja minä enännän heitä.
36:38 Niinkuin on pyhitettyjen uhrilammasten laumaa, niinkuin Jerusalemin lammasmaa sen juhliassa, niin tulevat raunioina olleet kaupungit täyteen ihmismaa. Ja niin he tulevat tietämään, että minä olen Herra."	38. Niinkuin pyhän lauman, niinkuin Jerusalemin lauman hänen juhlinansa, niin pitää hävitetyt kaupungit täyteen tuleman ihmisten laumoista; ja heidän pitää ymmärtämän minun olevan Herran.	36:38 Nijncuin lauma/ nijncuin pyhä lauma Jerusalemis heidän juhlians: nijn pitä turmellut Caupungit täyten tuleman ihmisten laumoista/ ja pitä ymmärtämän minun olewan HERran.
37 LUKU	37 LUKU	XXXVII. Lucu
37:1 Herran käsi tuli minun päälleni ja vei minut pois Herran hengessä ja laski minut keskelle laaksoa. Ja se oli täynnä luita.	1. Ja Herran käsi rupesi minuun, ja Herra vei minun hengessä ja asetti minun lakialle kedolle, joka oli luita täynnä.	37:1 JA HERran käsi rupeis minuun/ ja wei minun HERran Hengesä lakialle kedolle/ joca oli luita täynäns/
37:2 Ja hän kuljetti minua ympäri niitten ohitse; ja katso, niitä oli hyvin paljon laakson kamaralla, ja katso, ne olivat hyvin kuivia.	2. Ja hän johdatti minun niiden kautta aina ympärinsä; ja katso, siinä oli sangen paljo luita kedolla, ja katso, ne olivat peräti kuivettuneet.	ja hän johdatti minun nijden cautta ymbärins. 37:2 Ja cadzo/ sijnä oli sangen paljo luita kedolla/ ja cadzo/ ne olit peräti cuiwetut.

37:3 Niin hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, voivatkohan nämä luut tulla eläviksi?" Mutta minä sanoin: "Herra, Herra, sinä sen tiedät."	3. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen poika, luuletkos nämät luut jälleen eläväksi tulevan? Ja minä sanoin: sinä Herra, Herra sen tiedät.	37:3 Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen poica/ luuletkos nämät luut jälleens eläwäxi tulewan? ja minä sanoin: sinä sen tiedät HERra HERra.
37:4 Niin hän sanoi minulle: "Ennusta näistä luista ja sano niille: Kuivat luut, kuulkaa Herran sana.	4. Ja hän sanoi minulle: ennusta näistä luista, ja sano heille: te kuivettuneet luut, kuulkaat Herran sanaa.	37:4 Ja hän sanoi minulle: ennusta näistä luista/ ja sano heille: te cuiwetut luut/ cuulcat HERran sana.
37:5 Näin sanoo Herra, Herra näille luille: Katso, minä annan tulla teihin hengen, ja te tulette eläviksi.	5. Näin sanoo Herra, Herra näistä luista: katso, minä annan tulla teihin hengen, ja teidän pitää eläväksi tuleman.	37:5 Näin sano HERra HERra näistä luista/ cadzo/ minä annan tulla teihin hengen/ ja teidän pitä eläwäxi tuleman.
37:6 Minä panen teihin jänteet, kasvatan teihin lihan, vedän yllenne nahan ja annan teihin hengen, ja te tulette eläviksi. Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra."	6. Ja annan teille suonet, ja kasvatan lihan teidän päällenne, ja vedän nahan teidän päällenne, ja annan teille hengen, että te jälleen eläväksi tulette; ja teidän pitää tietämän, että minä olen Herra.	37:6 Ja annan teille suonet/ ja caswatan lihan teidän päällen/ ja wedän nahgan teidän päällen/ ja annan teille hengen/ että te jälleens eläwäxi tuletta. Ja pitä tiettämän/ että minä olen HERra.
37:7 Minä ennustin, niinkuin minua oli käsketty. Ja kävi humahdus, kun minä ennustin; ja katso, kuului kolina, ja luut lähenivät toisiaan, luu luutansa.	7. Ja minä ennustin niinkuin minulle käsketty oli. Niin tuli hyso, ne rupesivat liikkumaan, ja luut tulivat jälleen yhteen kukin jäseneensä.	37:7 Ja minä ennustin nijncuin käsketty oli. Ja cadzo/ siellä oli suuri hyminä/ cosca minä ennustin/ ja luut tulit jälleens yhten cukin jäsenehens.
37:8 Minä näin, ja katso: niihin tulivat jänteet ja kasvoi liha, ja päälle vetäytyi niihin nahka; mutta henkeä niissä ei ollut.	8. Ja minä näin, ja katso, siihen tulivat suonet ja liha päälle, ja hän peitti ne nahalla; mutta ei niissä vielä henkeä ollut.	37:8 Ja minä näin/ ja cadzo/ siihen caswoi suonet ja liha päälle/ ja hän peitti ne nahgalla/ mutta ei heisä wielä henge ollut.
37:9 Niin hän sanoi minulle: "Ennusta hengestä, ennusta, ihmislapsi, ja sano hengelle: Näin sanoo Herra, Herra: Tule, henki, neljästä tuulesta ja puhalla näihin surmattuihin, että ne tulisivat eläviksi."	9. Ja hän sanoi minulle: ennusta hengelle, ennusta sinä, ihmisen poika, ja sano hengelle: näin sanoo Herra, Herra: sinä henki, tule tähän neljästä tuulesta, ja puhalla näiden tapettuina päälle, että he jälleen eläväksi tulisivat.	37:9 Ja hän sanoi minulle: ennusta hengelle/ ennusta sinä ihmisen poica/ ja sano hengelle/ näin sano HERra HERra: sinä hengi tule tähän neljästä tuulesta ja puhalla cuolluitten päälle/ että he jälleens eläwäxi tulisit.
37:10 Minä ennustin, niinkuin hän oli minua käskenyt, ja niihin tuli henki, ja ne tulivat eläviksi ja nousivat ylös jaloillensa: ylenmäärin suuri joukko.	10. Ja minä ennustin niinkuin hän oli minun käskenyt: niin tuli henki heihin, ja he tulivat eläviksi, ja seisoivat jaloillansa, ja heitä oli sangen suuri joukko.	37:10 Ja minä ennustin nijncuin hän oli minun käskenyt/ silloin tuli hengi heihin/ ja he tulit eläwäxi/ ja seisoit jalgoillans/ ja heitä oli sangen suuri joucko.
37:11 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, nämä luut ovat koko Israelin heimo. Katso, he sanovat: 'Meidän luumme ovat kuivettuneet, toivomme on mennyttä, me olemme hukassa.'	11. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen poika, nämät luut ovat koko Israelin huone; katso, he sanovat: meidän luumme ovat kuivuneet, meidän toivomme on kadonnut, ja me olemme hukkuneet.	37:11 JA hän sanoi minulle: sinä ihmisen poica/ nämät luut owat coco Israelin huone/ cadzo/ he sanowat: me olemma cuiwetut luut/ja ei meillä ole toiwo/ ja me olemma huckunet.

37:12 Sentähden ennusta ja sano heille: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä avaan teidän hautanne ja nostan teidät, minun kansani, ylös haudoistanne ja vien teidät Israelin maahan.	12. Sentähden ennusta ja sano heille: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä avaan teidän hautanne ja tahdon teitä, minun kansani, sieltä tuoda ulos, ja saatan teitä Israelin maalle.	37:12 Sentähden ennusta/ ja sano heille: näin sano HERra HERra: cadzo/ minä awan teidän hautan/ ja tahdon teitä/ minun Canssan/ sieldä tuoda ulos/ ja saatan teitä Israelin maalle.
37:13 Ja siitä te tulette tietämään, että minä olen Herra, kun minä avaan teidän hautanne ja nostan teidät, minun kansani, ylös haudoistanne.	13. Ja teidän pitää tietämän, että minä olen Herra, koska minä olen teidän hautanne avannut, ja teitä, minun kansani, sieltä tuonut ulos.	37:13 Ja teidän pitä tietämän/ että minä olen HERra/ cosca minä olen teidän hautan awannut/ ja teitä/ minun Canssan/ sieldä tuonut ulos.
37:14 Ja minä annan teihin henkeni, niin että te tulette eläviksi, ja sijoitan teidät omaan maahanne. Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra: minä olen puhunut, ja minä sen teen, sanoo Herra."	14. Ja minä tahdon antaa minun henkeni teihin, että te jälleen virkootte, ja tahdon saattaa teitä teidän maallenne; ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra. Minä sen puhun, ja minä myös sen teen, sanoo Herra.	37:14 Ja minä tahdon anda minun Hengeni teihin/ että te jäl lens wircotta/ ja saatta teitä teidän maallan/ ja teidän pitä ymmärtämän/ että minä olen HERra. Minä sen puhun/ ja minä myös sen teen/ sano HERra.
37:15 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	15. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	37:15 Ja HERran sana tapahdui minulle/ ja sanoi:
37:16 "Sinä, ihmislapsi, ota puusauva ja kirjoita siihen: 'Juudalle ja häneen liittyneille israelilaisille.' Ota sitten toinen puusauva ja kirjoita siihen: 'Joosefille; Efraimin ja kaiken häneen liittyneen Israelin heimon sauva.'	16. Sinä ihmisen poika, ota sinulles yksi puu, ja kirjoita siihen Juudasta ja heidän kumppaneistansa Israelin lapsista; ja ota vielä sitte yksi puu, ja kirjoita siihen Josephin ja Ephraimin suku, ja koko Israelin huone, heidän kumppaninsa.	37:16 Sinä ihmisen poica/ ota sinulles yxi puu/ ja kirjoita sijhen Judasta ja heidän cumpaneistans Israelin lapsista. 37:17 Ja ota wielä sijtte yxi puu/ ja kirjoita sijhen Josephin ja Ephraimin sucu/ ja coco Israelin huone/ heidän cumpanins/
37:17 Ja pane ne lähekkäin, pääksytysten, niin että ne tulevat yhdeksi sinun kädessäsi.	17. Ja liitä heitä molempia yhteen, sinulle yhdeksi puuksi, niin että se tulee kaikki yhdeksi kädessäs.	ja lijtä heitä molembita yhten sinun kädesäs/ nijn että se tule caicki yhdexi puuxi.
37:18 Kun sitten kansasi lapset sanovat sinulle näin: 'Etkö selitä meille, mitä sinä tällä tarkoitat?'	18. Jos siis sinun kansas lapset puhuvat sinulle, sanoen: etkös tahdo meille ilmoittaa, mitä sillä ajattelet?	37:18 Jos sijs sinun Canssas puhu sinulle/ ja sano: etkös tahdo meille ilmoitta/ mitä sillä ajattelet?
37:19 niin puhu heille: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä otan Joosefin sauvan, joka on Efraimin kädessä, ja häneen liittyneet Israelin sukukunnat, ja minä asetan ne yhteen Juudan sauvan kanssa ja teen niistä yhden sauvan, niin että ne tulevat yhdeksi minun kädessäni.	19. Niin sano heille: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä otan Josephin puun, joka on Ephraimin tykönä, ynnä heidän kumppaneinsa Israelin sukuin kanssa, ja panen heidät Juudan puun tykö, ja teen heistä molemmista yhden puun minun kädessäni.	37:19 Nijn sano heille: näitä sano HERra HERra/ cadzo/ minä otan Josephin puun/ joca on Ephraimin tykönä/ ynnä heidän cumpaneins Israelin sucuin cansa/ ja panen heidän Judan puun tygö/ ja teen heistä molemmista yhden puun minun kädesäni.

<p>37:20 Ja kun sauvat, joihin olet kirjoittanut, ovat sinun kädessäsi, heidän silmänsä edessä,</p>	<p>20. Ja sinun pitää ne puut, joihin sinä kirjoittanut olet, sinun kädessäs niin pitämän, että he sen näkevät.</p>	<p>37:20 Ja sinun pitä ne puut/ joihins kirjoittanut olet/ sinun kädessäs niijn pitämän/ että he sen näkewät.</p>
<p>37:21 niin puhu heille: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä otan israelilaiset pois pakanakansojen keskuudesta, minne vain he ovat kulkeutuneet, kokoan heidät joka taholta ja tuon heidät omaan maahansa.</p>	<p>21. Ja sinun pitää heille sanoman: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tuon jälleen Israelin lapset pakanoista, joihin he menneet ovat, ja kokoon heidät joka paikasta, ja annan heidän tulla maallensa jälleen.</p>	<p>37:21 Ja sinun pitä heille sanoman: näitä sano HERra HERra: cadzo/ minä tuon jälleens Israelin lapset pacanoista/ joihin he mennet owat/ ja cocon jocapaicast heidän/ ja annan heidän tulla maallens jälleens:</p>
<p>37:22 Minä teen heidät yhdeksi kansaksi siinä maassa, Israelin vuorilla, ja yksi kuningas on oleva kuninkaana heillä kaikilla. Eivätkä he enää ole kahtena kansana eivätkä enää jakaantuneina kahdeksi valtakunnaksi.</p>	<p>22. Ja teen kaikki yhdeksi kansaksi maalla, Israelin vuorilla; ja heillä kaikilla pitää oleman yksi kuningas, ja ei pidä enään kaksi kansaa eli kahteen valtakuntaan jaetut oleman.</p>	<p>37:22 Ja teen caicki yhdexi Canssaxi maalla/ Israelin vuorilla/ ja heillä caikilla pitä oleman yxi Cuningas/ ja ei pidä enä caxi Canssa eli cahteen waldacundaan jaetut oleman.</p>
<p>37:23 Eivät myöskään he enää saastuta itseänsä kivijumalillaan, iljetyksillään eivätkä millään rikkomuksillansa, vaan minä vapautan heidät kaikista asuinpaikoistaan, joissa ovat syntiä tehneet, ja puhdistan heidät. Ja he ovat minun kansani, ja minä olen heidän Jumalansa.</p>	<p>23. Ei heidän myös pidä enään saastuttaman itsiänsä epäjumalistansa, kauhistuksissa ja kaikkinaisissa rikoksissa. Minä autan heitä kaikista paikoista, joissa he ovat rikkoneet, ja puhdistan heitä, ja heidän pitää oleman minun kanssani, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa.</p>	<p>37:23 Ei heidän myös pidä enä saastuttaman idzens epäjumalis/ cauhistuxis ja caickinaisiss ricoxis. Minä autan heitä caikista paicoista/ joisa he owat rickonet/ ja puhdistan heitä/ ja heidän pitä oleman minun Canssan/ ja minä tahdon olla heidän Jumalans.</p>
<p>37:24 Minun palvelijani Daavid on oleva heidän kuninkaansa, ja heillä kaikilla on oleva yksi paimen. Ja he vaeltavat minun oikeuksieni mukaan ja noudattavat minun käskyjäni ja pitävät ne.</p>	<p>24. Ja minun palvelijani David pitää oleman heidän kuninkaansa, ja kaikkein heidän yksinäinen paimenensa; ja heidän pitää vaeltaman minun oikeudessani, ja pitämän minun säätyni, ja tekemän niiden jälkeen.</p>	<p>37:24 Ja minun palwelian Dawid pitä oleman heidän Cuningans/ ja caickein heidän yxinäinen paimenens. Ja heidän pitä waldaman minun oikeudesani ja pitämän minun käskyni ja tekemän sen jälken.</p>
<p>37:25 He saavat asua maassa, jonka minä annoin palvelijalleni Jaakobille ja jossa teidän isänne ovat asuneet. Siinä saavat asua he, heidän lapsensa ja lastensa lapset iankaikkisesti, ja minun palvelijani Daavid on oleva heidän ruhtinaansa iankaikkisesti.</p>	<p>25. Ja heidän pitää asuman sillä maalla, jonka minä palvelialleni Jakobille antanut olen, jossa teidän isänne asuneet ovat; heidän ja heidän lapsensa ja lastensa lapset pitää siellä ijancaikkisesti asuman; ja minun palvelijani David pitää oleman heidän ruhtinaansa ijancaikkisesti.</p>	<p>37:25 Ja heidän pitä taas asuman maalla/ jonga minä minun palwelialleni Jacobille andanut olen/ josa teidän Isän asunet owat/ heidän ja heidän lapsens ja lasten lapset pitä siellä ijancaickisest asuman. Ja minun palwelian Dawid pitä oleman heidän Ruhtinans ijancaickisest.</p>

37:26 Minä teen heidän kanssansa rauhan liiton - se on oleva iankaikkinen liitto heidän kanssansa - istutan ja runsaasti kartutan heidät ja asetan pyhäkköni olemaan heidän keskellensä iankaikkisesti.	26. Ja minä teen heidän kanssansa rauhan liiton, sen pitää heille ijankaikkisen liiton oleman; ja holhon heitä, ja enennän heitä, ja minun pyhäni pitää oleman heidän seassansa ijankaikkisesti.	37:26 Ja minä teen heidän cansans armon liiton/ sen pitää ijancaickisen liiton heidän cansans oleman/ ja holhon heitä ja enännän heitä/ ja minun Pyhän pitää oleman heidän seasans ijancaickisest.
37:27 Minun asumukseni on oleva heidän yllänsä, ja minä olen heidän Jumalansa, ja he ovat minun kansani.	27. Ja minun majani pitää oleman heidän seassansa, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa; ja heidän pitää oleman minun kansani.	37:27 Ja minä asun heidän seasans/ ja olen heidän Jumalans/ ja heidän pitää oleman minun Canssan.
37:28 Ja pakanakansat tulevat tietämään, että minä olen Herra, joka pyhitän Israelin, kun minun pyhäkköni on heidän keskellensä iankaikkisesti."	28. Niin että pakanainkin pitää ymmärtämän, että minä Herra pyhitän Israelin; ja minun Pyhäni pitää oleman heidän tykönänsä ijankaikkisesti.	37:28 Nijn että pacanaingin pitää ymmärtämän minun olewan HERran/ joca Israelin pyhäxi teke/ ja minun Pyhän pitää oleman heidän tykönäns ijancaickisest.
38 LUKU	38 LUKU	XXXVIII. Lucu
38:1 Minulle tuli tämä Herran sana:	1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	38:1 JA HERran sana tapahdui minulle/ ja sanoi:
38:2 "Ihmislapsi, käännä kasvosi kohti Gogia Maagogin maassa, Roosin, Mesekin ja Tuubalin ruhtinasta, ja ennusta häntä vastaan	2. Sinä, ihmisen poika, käännä itses Gogia vastaan, joka on Magogin maalla, ja on ylimmäinen Mesekin ja Tubalin päämies, ja ennusta hänestä,	38:2 Sinä ihmisen poica/ käännä idzes Gogi wastan/ joca on Magogin maalla/ ja on jaloin Mesechin ja Tubalin Försti/ ja ennusta hänestä/
38:3 ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä käyn sinun kimppuusi, Gog, sinä Roosin, Mesekin ja Tuubalin ruhtinas.	3. Ja sano: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tulen kimppuus, sinä Gog, joka olet ylimmäinen Mesekin ja Tubalin päämies.	ja sano: 38:3 Näitä sano HERra HERra: cadzo/ minä tulen kimpuus sinä Gog joca olet jaloin Mesechin ja Thubalin Försti.
38:4 Minä kuljetan sinua, panen koukut sinun leukoihisi ja nostatan sotaan sinut ja kaiken sinun sotaväkesi: hevokset ja ratsumiehet, kaikki pulskasti puettuja, suuren joukon suurine ja pienine kilpineen, miekankantajia kaikki.	4. Ja palautan sinun, ja panen suitset sinun suuhus ja vien sinun ulos kaiken sinun joukkos, hevostes ja ratsasmiestes kanssa, jotka kaikki ovat jalosti valmistetut, joita on suuri joukko, ja kantavat kaikki keihäitä, kilpiä ja miekkoja.	38:4 Cadzo/ minä palautan sinun/ ja panen suidzet sinun suuhus/ ja wien sinun ulos caicken sinun jouckos/ hewoistes ja miestes cansa/ jotca caicki owat jalost walmistetut/ joita on suuri joucko/ ja candawat caicki keihäitä/ kilpejä ja mieckoja.
38:5 Persia, Etiopia ja Puut ovat heidän kanssansa, kilvet ja kypärit on heillä kaikilla.	5. Sinun myötäs ovat Persialaiset, Etiopialaiset ja Putilaiset, jotka kaikki kantavat kilpiä ja rautalakkeja;	38:5 Sinun myötäs on Persialaiset/ Ethiopialaiset ja Putialaiset/ jotca caicki candawat kilpejä ja rautalackeja.

38:6 Gomer ja kaikki sen sotalaumat, Toogarman heimo pohjan periltä ja kaikki sen sotalaumat - lukuisat kansat ovat sinun kanssasi.	6. Gomer ja kaikki hänen joukkonsa, ja myös Togarman huone, joka pohjaan päin on, kaiken hänen joukkonsa kanssa; ja sinun myötäs on paljo kansaa.	38:6 Gomer ja hänen jouckons/ ja myös Thogarman huone joca pohja päin on/ caicken hänen juockons cansa/ ja sinun myötäs on paljo Canssa.
38:7 Ole valmis, varustaudu, sinä ja kaikki joukkosi, jotka ovat kokoontuneet sinun luoksesi, ja ole sinä varalla heitä varten.	7. Valmista itses, varusta itses hyvin, sinä ja kaikki sinun joukkos, joka sinun myötäs on: ja ole sinä heidän päämiehensä;	38:7 Olcon/ warusta idzes hywin/ sinä ja caicki sinun jouckos/ joca sinun myötäs on/ ja ole sinä heidän päämiehens/
38:8 Pitkien aikojen perästä sinä saat määräyksen, vuotten lopulla sinun on karattava maahan, joka on tointunut miekan jäljiltä, koottu monien kansain seasta, - mentävä Israelin vuorille, jotka kauan aikaa olivat olleet rauniomaana; se on tuotu pois kansojen seasta, ja he asuvat turvallisina kaikki tynni.	8. Sinun pitää kuitenkin viimein rangaistuksi tuleman. Viimeisellä ajalla pitää sinun tuleman siihen maahan, joka on jälleen saatu miekalla, on myös koottu monesta kansasta, Israelin vuorelle, joka kauan aikaa on autiona ollut; ja on nyt monesta kansasta johdatettu ulos, ja kaikki surutoinna asuvat.	sinun pitä cuitengin wijmein rangaistuxi tuleman. 38:8 WIimeisellä ajalla pitä sinun tuleman siihen maahan/ joca on jällens saatu miecalla/ on myös coottu monesta Canssasta/ nimittäin/ Israelin vuorelle/ joca cauwan aica on autiana ollut/ ja on nyt monesta Canssasta johdatettu ulos/ ja caicki surutoinna asuwat.
38:9 Sinä hyökkäät kuin rajuilma, tulet kuin pilvi, peittääksesi maan, sinä ja kaikki sotalaumasi ja lukuisat kansat, jotka ovat sinun kanssasi.	9. Sinun pitää menemän ylös ja tuleman suurella raju-ilmalla, ja sinun pitää oleman niinkuin pilvi, joka maan peittää; sinä ja sinun joukkos, ja kansan paljous sinun kanssas.	38:9 Sinun pitä menemän ylös ja tuleman suurella rajuilmalla/ ja sinun pitä oleman nijncuin pilwen/ joca maan peittä/ sinä ja sinun jouckos/ ja Canssan paljous sinun cansas.
38:10 Näin sanoo Herra, Herra: Mutta sinä päivänä tulee mieleesi jotakin, ja sinä mietit pahan juonen	10. Näin sanoo Herra, Herra: siihen aikaan pitää sinun senkaltaisia aikoman sinun mielessäs, ja pitää pahoja juonia ajatteleman;	38:10 Näitä sano HERra HERra: siihen aican pitä sinun sencaltaisia aicoiman/ ja sinun mielesäs pitä oleman pahoja juonia ja ajatteleman:
38:11 ja sanot: Minä hyökkään suojattomaan maahan, karkaan rauhallisten ihmisten kimppuun, jotka asuvat turvallisina - asuvat muuria vailla kaikki tynni, ja joilla ei ole salpoja, ei ovia.	11. Sinun pitää sanoman: minä tahdon hyökätä maakyliin, ja menen heidän päällensä, jotka surutoinna ja murheetoinna asuvat; nämät kaikki asuvat ilman muuria, joilla ei telkiä eikä porttia ole,	38:11 Minä tahdon hyökytä maan kylihin/ ja menen heidän päällens/ jotca surutoinna ja murhetoinna asuwat/ nijncuin ne jotca caicki ilman muurita istuwat/ ja joilla ei telkiä eikä porttia ole.
38:12 Sinä aiot saalista saada, ryöstettävää ryöstää, ojentaa kätesi raunioita kohti, jotka on saatu asutuiksi, ja kansaa kohti, joka on koottu pakanakansain seasta, joka on hankkinut karjaa ja omaisuutta ja asuu maan navassa.	12. Ettäs kovin ryöstäisit ja julmasti raatelisit, ja antaisit kätes käydä hävitettyjä vastaan, jotka palaneet ovat, ja sitä kansaa vastaan, joka pakanoista koottu on, jotka karjaa kaitsevat ja kauppaa tekevät, ja asuvat keskellä maata.	38:12 Ettäs ryöstäisit ja raatelisit/ ja annaisit kätes käydä häwitettyjä wastian/ jotca palainnet owat/ ja sitä Canssa wastian/ joca pacanoista coottu on/ jotca carja caidzewat ja cauppa tekewät/ ja asuwat keskellä maata.

<p>38:13 Saba ja Dedan ja Tarsiin kauppiat ja kaikki heidän nuoret jalopeuransa kyselevät sinulta: 'Oletko sinä menossa saalista saamaan, ryöstettävää ryöstämään? Oletko koonnut joukkosi kantamaan hopeata ja kultaa, ottamaan karjaa ja omaisuutta, suurta saalista saamaan?'</p>	<p>13. Rikas Arabia, Dedan, ja meren kauppamiehet, ja kaikki voimalliset, jotka siellä ovat, pitää sinun sanoman: oletkos ollenkin tullut ryöstämään, ja koonnut joukkos perin raatelemaan, ottaakses pois hopian ja kullan ja kootakses karjaa ja tavaraa, ja suurta saalista saadakses?</p>	<p>38:13 Ricas Arabia/ Dedan/ ja meren cauppamiehet/ ja caicki jalot jotca siellä owat/ heidän pitä sinulle sanoman: minä luulen ettäs olet tullut ryöstämän/ ja olet coonnut jouckos raatelemaan/ ottaxes pois hopian ja cullan/ ja cootaxes carja ja tawarata/ ja suurta saalista saadaxes.</p>
<p>38:14 Sentähden ennusta, ihmislapsi, ja sano Gogille: Näin sanoo Herra, Herra: Sinä päivänä sinä kyllä huomaat, että minun kansani Israel asuu turvallisena,</p>	<p>14. Sentähden ennusta sinä, ihmisen poika, ja sano Gogille: näin sanoo Herra, Herra: etkös ymmärrä, koska minun kansani Israel asuu suruttomasti,</p>	<p>38:14 SEntähden ennusta sinä ihmisen poica/ ja sano Gogille: näitä sano HERra HERra: 38:15 Etkös ymmärrä? cosca minun Canssan Israel asu suruttomast/</p>
<p>38:15 ja lähdet asuinpaikastasi pohjan periltä, sinä ja sinun kanssasi lukuisat kansat, jotka kaikki ratsastavat hevosilla: suuri joukko, lukuisa sotaväki.</p>	<p>15. Niin sinä tulet silloin paikastas, pohjan ääristä, sinä ja paljo kansaa kanssas, kaikki hevosilla, suuri ja väkevä sotajoukko?</p>	<p>nijn sinä tulet silloin sinun paicastas/ nimittäin/ pohjan äristä/ sinä ja paljo Canssa cansas/ caicki hewoisilla/ suuri ja wäkewä joucko.</p>
<p>38:16 Sinä hyökkäät minun kansani Israelin kimppuun kuin pilvi, peittääksesi maan. Päivien lopulla on tämä tapahtuva. Ja minä annan sinun karata maahani, että pakanakansat tulisivat tuntemaan minut, kun minä osoitan pyhyteni sinussa, Gog, heidän silmäinsä edessä.</p>	<p>16. Ja sinun pitää menemän ylös minun kansaani Israelia vastaan, niinkuin pilvi, joka maan peittää. Viimeisellä ajalla pitää sinun oleman, mutta minä tahdon sentähden antaa sinun tulla minun maalleni, että pakanain pitää oppiman minua tuntemaan, koska minä sinussa, Gog, pyhitetyksi tulen heidän silmäinsä edessä.</p>	<p>38:16 Ja sinun pitä menemän ylös minun Canssani Israeli wastan/ nijncuin pilwi/ joca maan peittä. Sencaltaisia pitää wijmeisellä ajalla tapahtuman/ mutta minä tahdon sentähden anda sinun tulla minun maalleni/ että pacanain pitää oppiman minua tundeman/ cosca minä sinus Gog pyhitetyxi tulen heidän silmäins edes.</p>
<p>38:17 Näin sanoo Herra, Herra: Etkö se ole sinä, josta minä muinaisina päivinä puhuin palvelijaini, Israelin profeettain, kautta, jotka niinä päivinä ennustivat, vuodesta vuoteen, että minä annan sinun karata heidän kimppuunsa?</p>	<p>17. Näin sanoo Herra, Herra: sinä olet se, josta minä olen muinen sanonut minun palvelijaini Israelin prophetain kautta, jotka siihen aikaan ennustivat, minun tahtovani antaa sinun tulla heidän päällensä.</p>	<p>38:17 Näitä sano HERra HERra: sinä olet se/ josta minä olen muinen sanonut minun palweliaini Israelin Prophetain cautta/ jotca sijhen aican ennustit minun tahtowani anda sinun tulla heidän päällens.</p>
<p>38:18 Mutta sinä päivänä, jona Gog karkaa Israelin maahan, sanoo Herra, Herra, nousee minun vihani hehku.</p>	<p>18. Ja sen pitää silloin tapahtuman, koska Gog tulee Israelin maata vastaan sanoo Herra, Herra, pitää minun vihani nouseman minun julmuudessani.</p>	<p>38:18 Ja sen pitä silloin tapahtuman/ cosca Gog tule caicke Israelin maata wastan/ sano HERra HERra/ pitää minun wihan nouseman minun julmudesani.</p>

38:19 Kiivaudessani, tuimuuteni tulessa minä sanon: Totisesti tulee sinä päivänä suuri maanjäristys Israelin maahan.	19. Ja minä puhun näitä minun kiivaudessani, ja minun vihani tulessa: että silloin pitää suuren vavistuksen oleman Israelin maalla;	38:19 Ja minä puhun näitä minun kijwauxesani/ ja minun vihani tulesta: sillä silloin pitää suuren wapistuxen oleman Israelin maalla.
38:20 Ja minun edessäni vapisevat meren kalat ja taivaan linnut ja metsän eläimet ja kaikki maassa liikkuvat matelijat ja kaikki ihmiset, jotka maan pinnalla ovat; ja vuoret luhistuvat, ja vuorenpengermit sortuvat, ja kaikki muurit sortuvat maahan.	20. Että minun kasvoini edessä pitää kalat meressä vapiseman, linnut taivaan alla, eläimet kedolla, ja kaikki, jotka matelevat ja liikkuvat maan päällä, ja kaikki ihmiset, jotka maan päällä ovat, ja vuoret pitää kukistettaman, ja seinät ja kaikki muurit maahan putooman.	38:20 Että minun caswoni edes pitää calat meres wapiseman/ linnut taiwan alla/ eläimet kedolla/ ja caicki jotca matelewat ja lijckuwat maan päällä/ ja caicki ihmiset jotca maan päällä owat/ ja wuoret pitää cukistettaman/ ja seinät ja caicki muurit maahan putoman.
38:21 Ja minä kutsun häntä vastaan kaikille vuorilleni miekan, sanoo Herra, Herra: toisen miekka on oleva toista vastaan.	21. Mutta minä kutsun miekan häntä vastaan kaikilla minun vuorillani, sanoo Herra, Herra; niin että jokaisen miekan pitää tuleman toinen toistansa vastaan.	38:21 MUtta minä cudzun miecan heidän päällens caikilla minun wuorillani/ sano HERra HERra/ nijn että jocaidzen miecan pitää tuleman toinen toistans wastan.
38:22 Minä käyn oikeutta hänen kanssansa rutolla ja verellä. Ja minä annan sataa kaatosadetta, raekiviä, tulta ja tulikiveä hänen päällensä, hänen sotalaumojensa päälle ja lukuisain kansojen päälle, jotka hänen kanssansa ovat.	22. Ja minä tuomitsen hänen rutolla ja verellä; ja annan sataa räntää ja raekiviä, tulta ja tulikiveä hänen ja hänen joukkonsa päälle, ja sen paljon kansan päälle, joka hänen kanssansa on.	38:22 Ja minä duomidzen heitä rutolla ja werellä/ ja annan sata rändä rakehitten cansa/ tulta ja tulikiwe hänen ja hänen jouckons päälle/ ja sen paljon Canssan päälle/ joca hänen cansans on.
38:23 Niin minä osoitan suuruuteni ja pyhyiteni sekä teen itseni tunnetuksi lukuisain pakanakansain silmien edessä. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra."	23. Juuri niin pitää minun suureksi, pyhäksi ja tutuksi tuleman monien pakanain edessä, että heidän pitää ymmärtämän minun olevan Herra.	38:23 Juuri nijn pitää minun jaloxi/ pyhäxi ja tutuxi tuleman monein pacanain edes/ että heidän pitää ymmärtämän minun olewan HERran.
39 LUKU	39 LUKU	XXXIX. Lucu
39:1 "Ja sinä, ihmislapsi, ennusta Gogia vastaan ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä tulen sinun tykösi, Gog, sinä Roosin, Mesekin ja Tuubalin ruhtinas.	1. Ja sinä, ihmisen poika, ennusta Gogia vastaan ja sano: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tulen sinun kimppuus, Gog, sinä joka olet Mesekin ja Tubalin ylimmäinen päämies;	39:1 JA sinä ihmisen poica/ ennusta Gogi wastan/ ja sano: 39:2 Näitä sano HERra HERra: cadzo/ minä tulen sinun kimpuus Gog/ sinä joca olet Mesechin ja Thubalin jaloin Försti:

39:2 Minä kuljetan sinua, talutan sinua, nostatan sinut pohjan periltä ja annan sinun hyökätä Israelin vuorille.	2. Ja tahdon sinun palauttaa ja houkutella ulos, ja noudan sinun pohjan ääristä, ja annan sinun tulla Israelin vuorille:	cadzo/ minä tahdon sinun palautta ja haucutella ulos/ ja noudan sinun pohjan äristä/ ja annan sinun tulla Israelin vuorille:
39:3 Mutta minä lyön pois jousesi sinun vasemmasta kädestäsi ja pudotan nuolesi sinun oikeasta kädestäsi.	3. Ja lyön joutsen pois sinun vasemmasta kädestäs ja heitän sinun nuoles oikiasta kädestäs.	39:3 Ja lyön joudzen pois sinun wasemasta kädestäs/ ja heitän sinun nuoles pois sinun oikiasta kädestäs.
39:4 Israelin vuorille sinä olet kaatuva, samoin kaikki sinun sotalaumasi ja kansat, jotka sinun kanssasi ovat: minä annan sinut petolinnuille, kaikille siivekkäille ja metsän eläimille ruuaksi.	4. Israelin vuorilla pitää sinun kaatuman, kaiken sinun joukkos kanssa ja sen väen kanssa, joka sinun tykönäs on. Minä annan sinun linnuille, kusta ikänä he lentävät, ja eläimille ruuksi.	39:4 Israelin vuorilla pitä sinä woitettaman/ caiken sinun jouckos cansa/ ja sen väen cansa joca sinun tykönäs on. Minä annan sinun linnuille/ custa ikänäs he lendävät/ ja kedon eläimille ruaxi.
39:5 Kentälle sinä kaadut. Sillä minä olen puhunut, sanoo Herra, Herra.	5. Sinun pitää lankeeman kedolla; sillä minä Herra, Herra olen sen sanonut.	39:5 Sinun pitä langeman kedolla: sillä minä HERra HERra olen sen sanonut.
39:6 Ja minä lähetän tulen Maagogiin ja rantamaalla turvassa asuvien keskeen. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra.	6. Ja minä heitän tulen Magogin päälle ja niiden päälle, jotka luodoissa surutoinna asuvat; ja heidän pitää ymmärtämän minun olevan Herran.	39:6 Ja minä heitän tulen Magogin päälle/ ja nijden päälle jotca luodoisa surutoinna asuwat/ ja heidän pitä ymmärtämän minun olevan HERran:
39:7 Ja pyhän nimeni minä teen tunnetuksi kansani Israelin keskuudessa enkä enää salli häväistävän pyhää nimeäni. Ja pakanakansat tulevat tietämään, että minä olen Herra, Israelin Pyhä.	7. Ja minä tahdon tehdä minun pyhän nimeni tiettäväksi minun kansani Israelin seassa, ja en tahdo enään antaa minun pyhää nimeäni häväistä; vaan pakanain pitää ymmärtämän minun olevan Herran Israelin pyhän.	39:7 Sillä minä tahdon tehdä minun pyhän nimeni tiettäväxi minun Canssani Israelin seas/ ja en tahdo enä anda minun pyhä nimeni häväistä: waan pacanain pitä ymmärtämän minun olevan HERran Israelin pyhän.
39:8 Katso, se tulee, se tapahtuu, sanoo Herra, Herra: tämä on se päivä, josta minä olen puhunut.	8. Katso, jos se on parhaallansa tullut ja tapahtunut, sanoo Herra, Herra: se on se päivä, josta minä olen puhunut.	39:8 Cadzo/ jo se on parhallans tullut ja tapahtunut/ sano HERra HERra: se on se päiwä/ josta minä olen puhunut.
39:9 Israelin kaupunkien asukkaat menevät ulos ja sytyttävät ja polttavat aseita, pieniä ja suuria kilpiä, jousia, nuolia, käsikarttuja ja keihäitä. He pitävät niitä polttoaineina seitsemän vuotta;	9. Ja Israelin kaupunkien asuvaisten pitää lähtemän ulos, ja tekemän valkian, ja polttaman sota-aseet, kaikellaiset kilvet, nuolet, seipäät ja kanget; jotka kestävät palaa seitsemän ajastaikaa.	39:9 Ja Israelin Caupungin asuwaisten pitä lähtemän ulos ja tekemän walkian/ ja polttaman aset/ kilwet/ keihät/ joudzet/ nuolet/ seipät ja canget/ jotca kestävät pala seidzemen ajastaica.

<p>39:10 eivät he kannu puita kedolta eivätkä hakkaa metsistä, vaan pitävät polttoaineina aseita. Näin he saalistavat saalistajiaan ja ryöstävät ryöstäjiään, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>10. Niin ettei tarvita hakea puita kedolta, eli pidä metsästä hakattaman; sillä he polttavat sota-aseita; ja pitää ryöstämän niitä, joilta he ovat ryöstetyt, ja raateleman niitä, joilta he olivat raadellut, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>39:10 Nijn ettei tarvita hake puita kedolda/ eli pidä medzästä hacattaman: waan ne kestävät pala: Ja pitä ryöstämän nijldä/ joilda he owat ryöstetyt/ ja raateleman nijtä/ joilda he olit raadeltut/ sano HERRA HERRA.</p>
<p>39:11 Sinä päivänä minä annan Googille siellä, Israelissa, hautasijan, 'Kulkijain laakson', itää kohden merestä; se sulkee tien noilta kulkijoilta. Sinne haudataan Goog ja koko hänen meluisa joukkonsa, ja sille pannaan nimeksi: 'Googin meluisan joukon laakso.'</p>	<p>11. Ja sen pitää silloin tapahtuman, että minä annan Gogille paikan hautaamiseksi Israelissa, sen laakson, josta meren tykö itään päin mennään, niin että ne, jotka siitä menevät ohitse, pitää sieramensa tukitseman; ja heidän pitää Gogin joukkoinensa siihen hautaaman, ja se pitää kutsuttaman Gogin joukon laaksoksi.</p>	<p>39:11 JA sen pitä silloin tapahtuman/ että minä annan Gogille paican hautamisexi Israelis/ nimittäin/ sen laxon josta meren tygö itän päin mennän/ nijn että ne jotca sijtä menewät ohidze/ pitä sijtä cauhistuman/ että Gog on jouckoinens sijhen haudattu/ ja se pitä cudzuttaman Gogin joucon laxoxi.</p>
<p>39:12 Niitä hautaa Israelin heimo seitsemän kuukautta puhdistaaaksensa maan.</p>	<p>12. Mutta Israelin huoneen pitää heitä hautaaman, että maa sen kautta pitää puhdistettaman koko seitsemän kuukautta.</p>	<p>39:12 Mutta Israelin huonen pitä heitä hautaman coco seidzemen Cuucautta/ että maa sen cautta pitä puhdistettaman.</p>
<p>39:13 Koko maan kansa hautaa heitä, ja se on koituva heille kiitokseksi sinä päivänä, jona minä näytän kunniani, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>13. Ja kaikella maakunnan kansalla pitää tekemistä oleman heidän hautaamisessansa, ja pitää saaman siitä kuuluisan nimen; että minä sinä päivänä kunnioitetuksi tulen, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>39:13 Ja caikella Canssalla maalla pitä tekemist oleman heidän hautamisesans/ ja pitä saaman sijtä ylistyxen/ että minä olen sinä päiwänä osottanut minun jaloudeni/ sano HERra HERra.</p>
<p>39:14 Valitaan vakinaiset miehet, jotka kulkevat maata ja hautaavat noita kulkijoita, mitä niitä vielä on jäljellä maan pinnalla, puhdistaaaksensa sen; seitsemän kuukauden kuluttua he sen tutkivat läpikotaisin.</p>	<p>14. Ja heidän pitää asettaman miehiä käymään joka päivä maata ympäri, ja heidän kanssansa kuolleiden hautain kaivajat, hautaaman jääneitä maan päällä, että se puhdistettaisiin; seitsemän kuukauden perästä pitää heidän rupeeman sitä tutkistelemaan.</p>	<p>39:14 Ja heidän pitä lähettämän miehet käymän jocapaicas maata ymbärins/ ja heidän cansans cuolluitten hautain caiwajat/ hautaman jäänyitä maan päällä/ että se puhdistettaisiin: seidzemen Cuucauden perästä pitä heidän rupeman sitä tutkisteleman.</p>
<p>39:15 Kun nämä kulkijat kulkevat maata ja joku heistä näkee ihmisen luut, laittaa hän niitten ääreen kivimerkin, siihen asti että haudankaivajat saavat ne haudatuiksi 'Googin meluisan joukon laaksoon.'</p>	<p>15. Ja ne, jotka maata käyvät ympäri ja jossakussa paikassa ihmisen luut näkevät, heidän pitää siihen merkin paneman; siihenasti kuin haudankaivajat ne myös Gogin joukon laaksoon hautaavat.</p>	<p>39:15 Ja ne jotca maata käywät ymbärins/ ja josacusa paicas ihmisen luut näkewät/ heidän pitä siihen merkin paneman/ siihenasti cuin haudan caiwajat ne myös Gogin joucon laxoon hautawat.</p>
<p>39:16 Onpa eräällä kaupungillakin nimenä Hamona. - Niin he puhdistavat maan.</p>	<p>16. Kaupunki myös pitää siellä kutsuttaman Hamonaksi: niin pitää heidän maan perkaaman.</p>	<p>39:16 Caupungi myös pitä siellä cudzuttaman Hamonaxi. Nijn heidän pitä maan percaman.</p>

<p>39:17 Ja sinä, ihmislapsi! Näin sanoo Herra, Herra: Käske lintuja, kaikkia siivekkäitä, ja kaikkia metsän eläimiä: Kokoontukaa, tulkaa, yhtykää joka taholta minun teurasuhrilleni, jonka minä teitä varten uhraan, suurelle teurasuhrille Israelin vuorille; syökää lihaa ja juokaa verta.</p>	<p>17. Nyt sinä ihmisen poika, näin sanoo Herra, Herra: sano kaikille linnuille, kusta ikänä he lentävät, ja kaikille eläimille kedolla: kokoontukaat ja tulkaat tänne, tulkaat kokoon joka paikasta ympäriltä minun teurasuhrilleni, jonka minä teille teurastan suureksi teurasuhriksi Israelin vuorilla, ja syökää lihaa, ja juokaat verta.</p>	<p>39:17 NYt sinä ihmisen poica/ näin sano HERra HERra: sano caikille linnuille custa ikänäns he lendäwät ja caikille eläimille kedolla: cootcat teitän ja tulcat tänne/ tulcat cocoon jocapaicast ymbärildä minun teurasuhrilleni/ jonga minä teille teurastan/ suurexi teurasuhrixi Israelin vuorilla/ ja syökät liha/ ja juocat werta.</p>
<p>39:18 Syökää sankarien lihaa ja juokaa maan ruhtinaitten verta - oinaita, lampaita, kauriita ja härkiä, kaikki tynni Baasanissa syötettyjä.</p>	<p>18. Teidän pitää syömän väkevän lihaa, ja juoman maan päämiesten verta; oinaisten, karitsain, kauristen, härkäin, jotka kaikki lihavat ja hyvin syötetyt ovat.</p>	<p>39:18 Teidän pitä syömän wäkewän liha ja juoman Förstein werta maan päällä/ jääräin/ caridzain/ cauristen/ härkäin/ jotca caicki lihawat ja hywin syötetyt owat.</p>
<p>39:19 Syökää itsenne kylläisiksi rasvasta ja juokaa itsenne juovuksiin verestä, teurasuhrista, jonka minä teitä varten uhraan.</p>	<p>19. Ja teidän pitää syömän lihavuutta, niin että te ravituksi tulette, ja juoman verta, niin että te juovuksiin tulette, siitä teurasuhrista, jonka minä teille teurastan.</p>	<p>39:19 Ja teidän pitä syömän sitä lihawat/ nijn että te rawituxi tuletta/ ja juoman werta/ nijn että te juoxin tuletta/ sijtä teurasuhrista/ cuin minä teille teurastan.</p>
<p>39:20 Tulkaa kylläisiksi minun pöydässäni ratsuista ja vaunuhevosista, sankareista ja kaikenkaltaisista sotamiehistä, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>20. Ravitkaat teitänne minun pöydälläni hevosista ja ratsastajista, väkevistä ja kaikkinaisesta sotaväestä, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>39:20 Rawitcat teitän minun päydälläni hewoisista ja radzastaista/ wäkewistä/ ja caickinaisesta sotawäestä/ sano HERra HERra.</p>
<p>39:21 Minä asetan kunniani pakanakansojen keskeen, ja kaikki pakanakansat saavat nähdä minun tuomioni, jonka minä toimitan, ja käteni, jonka minä lasken heidän päällensä.</p>	<p>21. Ja minä annan minun kunniani tulla pakanain sekaan, niin että kaikki pakanat pitää näkemän minun tuomioni, jonka minä olen tehnyt, ja minun käteni, jonka minä olen pannut heidän päällensä.</p>	<p>39:21 Ja minä annan minun jaloudeni tulla pacanain secaa/ nijn että caicki pacanat pitä näkemän minun duomioni/ jonga minä olen tehnyt: ja minun käteni/ jonga minä olen pannut heidän päällens.</p>
<p>39:22 Mutta Israelin heimo tulee tietämään, että minä, Herra, olen heidän Jumalansa siitä päivästä lähtien ja aina eteenpäin.</p>	<p>22. Ja Israelin huoneen pitää ymmärtämän, että minä Herra olen heidän Jumalansa, siitä päivästä ja aina edemmä.</p>	<p>39:22 Ja Israelin huonen pitä juuri näin ymmärtämän/ minun HERran/ olewan heidän Jumalans/ sijtä päiwästä ja aina edemmä.</p>
<p>39:23 Ja pakanakansat tulevat tietämään, että Israelin heimo joutui pakkosiirtolaisuuteen syntivelkansa tähden, koska olivat olleet minulle uskottomat, ja minä kätkin heiltä kasvoni, ja niin minä annoin heidät heidän vihollistensa käsiin, ja he kaatuivat miekkaan kaikki tynni.</p>	<p>23. Niin myös kaikkein pakanain pitää ymmärtämän Israelin huoneen pahain tekoinsa tähden viedyksi pois, sentähden että he minua vastaan rikkoneet ovat; ja minä peitin kasvoni heidän edestänsä, ja annoin heitä vihollistensa käsiin, niin että heidän kaikkein piti miekan kautta lankeeman.</p>	<p>39:23 Nijn myös caickein pacanain pitä ymmärtämän Israelin huonen heidän pahain tecoins tähden/ ja cuin he minua wastan rickonet owat/ wiedyxi pois: mingätähden minä lymytin minun caswoni heidän edestäns/ ja annoin heidän wihollistens käsijn/ nijn että heidän caickein pitä miecan cautta langeman/</p>

39:24 Minä tein heille heidän saastaisuutensa ja rikkomustensa mukaan ja kätkin heiltä kasvoni.	24. Niinkuin heidän saastaisuutensa ja pahat tekonsa ansainneet olivat, tein minä heille, ja peitin minun kasvoni heidän edestänsä.	39:24 Nijn cuin heidän rioxens ja pahat tecons ansainnet olit/ tein minä heille/ ja lymytin minun caswoni heidän edestäns.
39:25 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Nyt minä käännän Jaakobin kohtalon ja armahdan kaikkea Israelin heimoa ja kiivailen pyhän nimeni puolesta.	25. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: nyt minä tahdon pelastaa Jakobin vangit, ja armahtaa koko Israelin huonetta, ja kiivoitella minun pyhän nimeni tähden.	39:25 SAno sijs HERra HERra: nyt minä tahdon pelasta Jacobin fangit/ ja armahta coco Israelin huonetta/ ja kijwoitella minun pyhän nimeni tähden.
39:26 Ja häpeänsä ja kaiken uskottomuutensa, jota he ovat minulle osoittaneet, he unhottavat, asuessaan nyt maassansa turvallisina, kenenkään peloittelematta.	26. Mutta heidän pitää kantaman häväistyksensä ja rikoksensa, joilla he ovat rikkoneet minua vastaan, koska he surutoinna maallansa asuvat, niin ettei kenkään heitä peljätä.	39:26 Mutta heidän pitä candaman heidän häväistyxens ja rioxens/ jolla he owat rickonet minua wastan: cosca he surutoinna heidän maallans asuwat/ nijn ettei kengän heitä peljätä.
39:27 Kun minä tuon heidät takaisin kansojen seasta ja kokoan heidät heidän vihamiestensä maista, niin minä osoitan heissä pyhyiteni lukuisain pakanakansain silmien edessä.	27. Ja minä olen heidät kansoista jälleen kotia tuonut, ja koonnut heitä vihollistensa maalta, ja olen heissä pyhitetyksi tullut monien pakanain silmäin edessä.	39:27 Ja minä olen heidän Canssoista jäl lens cotia tuonut/ ja coonnut heitä wihollistens maalda/ ja minä olen heisä pyhitetyxi tullut/ monein pacanain silmäin edes.
39:28 Ja he tulevat tietämään, että minä, Herra, olen heidän Jumalansa, kun minä, vietyäni heidät pakkosiirtolaisuuteen pakanakansojen luokse, kokoan heidät omaan maahansa enkä jätä sinne jäljelle ainoatakaan heistä.	28. Ja niin pitää heidän ymmärtämän, että minä Herra olen heidän Jumalansa, joka olen antanut viedä heitä pois pakanain sekaan, ja antanut taas koota heitä maallensa, ja en antanut yhtäkään heistä sinne jäädä.	39:28 Ja nijn pitä heidän ymmärtämän/ että minä HERra olen heidän Jumalans/ joca olen andanut heitä wiedä pois pacanain secaan/ ja andanut taas heitä coota heidän maallens/ ja en yhtäkän heistä andanut sinne jäädä.
39:29 Enkä minä enää kätke heiltä kasvojani, sillä minä vuodatan Henkeni Israelin heimon päälle, sanoo Herra, Herra."	29. Ja en minä enään tahdo peittää minun kasvojani heidän edestänsä; sillä minä olen vuodattanut minun henkeni Israelin huoneen päälle, sanoo Herra, Herra.	39:29 Ja en minä enä tahdo peittä minun caswoni heidän edestäns: sillä minä olen wuodattanut minun hengeni Israelin huonen päälle/ sano HERra HERra.

40 LUKU	40 LUKU	XL. Lucu
----------------	----------------	-----------------

40:1 Meidän pakkosiirtolaisuutemme kahdentenkymmenentenä viidentenä vuotena, vuoden alussa, kuukauden kymmenentenä päivänä, neljäntenätoista vuotena kaupungin valloituksen jälkeen, juuri sinä päivänä tuli minun päälleni Herran käsi, ja hän vei minut sinne.	1. Viidentenä vuotena kolmattakymmentä meidän vankiudestamme, vuoden alussa, kymmenentenä päivänä ensimmäisessä kuukaudessa, se on neljästoistakymmenes vuosi, sittekuin kaupunki hävitettiin, juuri sinä päivänä tuli Herran käsi minun päälleni, ja vei minun sinne.	40:1 WIjdendenä vuotena colmattakymmendä meidän fangiudestam/ vuoden algus/ kymmendenä päiwänä ensimäises Cuucaudes/ se on neljästoistakymmenes vuosi sijtte cuin Caupungi häwitettin. 40:2 Juuri sinä päiwänä tuli HERran käsi
--	--	--

<p>40:2 Jumalan näyissä hän vei minut Israelin maahan ja laski minut hyvin korkealle vuorelle, jolla oli ikäänkuin kaupunki rakennettuna, etelään päin.</p>	<p>2. Ja Jumalan näyissä vei hän minut Israelin maalle ja asetti minun sangen korkialle vuorelle; ja siellä oli niinkuin rakennettu kaupunki etelään päin.</p>	<p>minun päälleni/ ja wei minun sinne pois Jumalan näyn cautta/ nimittäin/ Israelin maalle/ ja asetti minun sangen corkialle vuorelle/ siellä rakettin nijncuin Caupungita eteläsä päin.</p>
<p>40:3 Hän vei minut sinne. Ja katso, oli mies, näöltänsä vasken kaltainen, ja pellavanuora oli hänellä kädessänsä sekä mittaruoko, ja hän seiso i portilla.</p>	<p>3. Ja koska näyissä vei hän minut Israelin maalle ja asetti minun sangen korkialle vuorelle; ja siellä oli niinkuin rakennettu kaupunki etelään päin.</p>	<p>40:3 JA cosca hän minun oli sinne wienyt/ cadzo/ nijn siellä oli yxi mies/ jonga caswo wälckyi nijncuin waski/ hän seiso i portis/ ja hänellä oli mittanuora/ ja mittariucu hänen kädesäns.</p>
<p>40:4 Ja mies puhui minulle: "Ihmislapsi, katso silmilläsi, kuule korvillasi ja ota huomioosi kaikki, mitä minä sinulle näytän; sillä sinut on tuotu tänne sitä varten, että nämä sinulle näytettäisiin. Ilmoita kaikki, mitä näet, Israelin heimolle.</p>	<p>4. Ja se mies sanoi minulle: sinä, ihmisen poika, katso silmilläs ja kuule korvillas, ja pane sydämees kaikki, mitä minä sinulle osoitan; sillä sentähden olen minä sinun tänne tuonut osoittaakseni sinulle, että kaikki ne, mitkä sinä tässä näet, Israelin huoneelle ilmoittaisit.</p>	<p>40:4 Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen poica/ cadzo/ ja cuule tarcasti/ ja ota waari sijtä cuin minä sinulle osotan: sillä sentähden olen minä sinun tänne tuonut osottaxeni sinulle/ että caicki ne cuins täsä näet/ Israelin huonelle ilmoitaisit.</p>
<p>40:5 Ja katso, oli muuri temppe lin ulkopuolella, yltympäri sen. Ja miehen kädessä oli mittaruoko, kuusikyynäräinen, kyynärään luettuna kyynärä ja kämmenenleveys. Ja hän mittasi muurirakennuksen leveyden: yksi ruoko, ja korkeuden: yksi ruoko.</p>	<p>5. Ja katso, muuri oli ulkonaisella puolella ympäri kaiken huoneen. Ja miehellä oli mittariuku kädessä, kuusi kyynärää ja kämmenen leveyden pitkä; ja hän mittasi rakennuksen leveydelle ja korkeudelle, kaikki yhdellä riuvulla.</p>	<p>40:5 Ja cadzo/ yxi seinä oli huonen ulcoisella puolella caicki ymbärins/ ja miehellä oli mittariucu kädes/ se oli cuutta kynärätä ja kämmenen leweyettä pitkä/ ja hän mittais rakennuxen leweydelle ja corkeudelle/ caicki tällä riugulla.</p>
<p>40:6 Sitten hän meni portille, jonka etupuoli oli itää kohden, nousi ylös sen portaita ja mittasi portin kynnyksen: se oli yhden ruovon levyinen - ensimmäinen kynnyks: yhden ruovon levyinen.</p>	<p>6. Ja hän tuli portin tykö, joka oli itään päin, ja meni ylös hänen astuimistansa; ja mittasi portin kynnyksen, kummankin yhden riukumitan leveäksi.</p>	<p>40:6 Ja hän tuli portin tygö/ joca oli itä päin/ ja meni ylös hänen trapuistans/ ja mittais portin kynnyxen/ cummangin yhtä riucumitta lewexi.</p>
<p>40:7 Sivuhuone oli aina yhden ruovon pituinen ja yhden ruovon levyinen, ja sivuhuoneitten väliä oli viisi kyynärää. Portin kynnyks porttieteisen laidassa, sisäpuolella: yksi ruoko.</p>	<p>7. Ja kammiot, jotka olivat molemmilla puolilla porttia, mittasi hän myös yhden riukumitan leveäksi, ja kammioiden välin viisi kyynärää leveäksi, ja hän mittasi myös portin kynnyksen, esihuoneen portin tykönä sisimäisellä puolella, yhden riukumitan.</p>	<p>40:7 Ja Camarit jotca olit molemmilla puolilla porttia/ mittais hän myös yhtä riucumitta pitkäxi ja yhtä riucumitta lewiäxi/ ja Camarein wälin wijttä kynärätä lewiäxi. Ja hän mittais myös portin kynnyxen/ esihuonen portin tykönä sisälmäisellä puolella yhtä riucumitta.</p>

40:8 Ja hän mittasi porttieteisen, joka oli sisäpuolella: yksi ruoko.	8. Ja mittasi portin esihuoneen sisimäisellä puolella yhden riukumitan.	40:8 Ja hän mittais portin/ esihuoneen sisälmäisellä puolella/ yhtä riucumitta:
40:9 Ja hän mittasi porttieteisen: kahdeksan kyynärää, ja sen seinäpatsaat: kaksi kyynärää. Ja porttieteinen oli sisemmällä puolen.	9. Ja mittasi esihuoneen portin kahdeksan kyynärää ja sen kynnykset kaksi kyynärää, ja esihuoneen portin sisimmäisellä puolella.	40:9 Ja mittais esihuoneen portin cahdexata kynärätä/ ynnä kynnysten cansa/ ja esihuoneen portin sisälmäisellä puolella.
40:10 Itää kohden antavan portin sivuhuoneita oli kolme kummallakin puolella. Ne kolme olivat yhtä suuria, ja niiden seinäpatsaat kummallakin puolella olivat yhtä suuria.	10. Ja kammioita oli kolme kummallakin puolella, portin tykönä itään päin, yksi niin avara kuin toinenkin. Ja molemmilla puolilla olivat kynnykset, jotka olivat yhdensuuruiset.	40:10 Ja Camareita oli colme cummallakin puolella portin tykönä itä päin/ yxi niijn awara cuin toinengin. Ja molemmilla puolilla olit kynnyxet/ jotca olit yhden suurudet.
40:11 Ja hän mittasi portin oviaukon leveyden: kymmenen kyynärää, ja portin pituuden: kolmetoista kyynärää.	11. Sitte mittasi hän oven leveyden kymmenen kyynärää ja portin korkeuden kolmetoistakymmentä kyynärää.	40:11 Sijtte mittais hän coco portin sian/ nimittäin/ kymmenen kynärätä/ ja corkeuden portin tygö colmetoistakymmendä kynärätä.
40:12 Mutta sivuhuoneitten edessä oli aitaus: yksi kyynärä, samoin toisella puolella oleva aitaus: yksi kyynärä; ja kukin sivuhuone kummallakin puolella: kuusi kyynärää.	12. Ja kammioin edessä oli sia molemmilla puolilla, kyynärän leveydeltä; mutta kammiot olivat kuusi kyynärää molemmille puolille.	40:12 Ja Camarein edes olit siat molemmilla puolilla/ kynärän leweydeldä: mutta Camarit olit cuusi kynärätä molemmilla puolilla.
40:13 Ja hän mittasi portin, yhden sivuhuoneen katosta toisen kattoon: leveys oli kaksikymmentä viisi kyynärää, ovet vastatusten.	13. Ja hän mittasi portin, yhden kammion katosta toiseen, viisikolmattakymmentä kyynärää leveydelle; ja ovet olivat suutasuuksin.	40:13 Ja hän mittais portist/ yhden Camarin catosta toisen Camarin catton/ wijsicolmatta kymmendä kynärätä/ leweydelle: ja owet olit suuta suurin.
40:14 Sitten hän otti mitan seinäpatsaista: kaksikymmentä kyynärää. Seinäpatsaisiin liittyi esipiha portin ympärillä.	14. Hän teki myös oven päälliset kuusikymmentä kyynärää ja esihuoneen oven päällisen yltäylitse porttia.	40:14 Hän teki myös päälliset cuusikymmendä kynärätä/ ja esihuoneen päällisen yldäylidzen porttia.
40:15 Ja sisäänkäyntiportin edestä sisäportin eteisen eteen oli viisikymmentä kyynärää.	15. Ja portin läpikäytävästä esihuoneen tykö sisimäiseen porttiin oli viisikymmentä kyynärää.	40:15 Ja esihuoneen tygö sisälmäiseen porttijn oli wijsikymmendä kynärätä.
40:16 Portissa yltympäri oli sisäänpäin, sivuhuoneisiin ja niitten seinäpatsaisiin päin, avartuvia ikkuna-aukkoja; samoin eteisissä. Ikkuna-aukot ympärinsä laajenivat sisäänpäin. Ja seinäpatsaissa oli palmukoristeita.	16. Ja siinä olivat ahtaat akkunat kammioissa ja päällisissä, sisimäisellä puolella yltäylitse portin; juuri niin oli myös sisäpuolella kaikki ympäri, ja oven päällisessä olivat kauniit palmupuut.	40:16 Ja sijnä olit soucat ackunat Camareisa ja päällisissä/ sisälmäisellä puolella yldäylidzen portin. Ja ackunat olit myös esihuones caicki ymbärins/ ja päällisessä olit caicki ymbärins caunit palmupuut leicatut.

<p>40:17 Sitten hän vei minut ulompaan esipihaan. Ja katso: ympäri esipihan oli kammioita ja kivillä laskettu permanto. Kivillä lasketun permannon laidassa oli kolmekymmentä kammiota.</p>	<p>17. Ja hän vei minun vielä edemmäksi äärimäiseen kartanoon, ja katso, siellä olivat majat, ja permanto laskettu kartanon yli ympäri, ja kolmekymmentä kammiota permannolla.</p>	<p>40:17 Ja hän vei minun vielä edemmä/ ärimmäiseen cartanohon/ ja cadzo/ siellä olit majat/ ja permanto/ cartanos caicki ymbärins/ ja colmekymmendä Camarita permannolla.</p>
<p>40:18 Kivillä laskettu permanto oli porttien sivuseinämillä, porttien pituuden mukaisesti; tämä oli alempi kivillä laskettu permanto.</p>	<p>18. Ja permanto oli molemmissa porteissa niin pitkä kuin portitkin olivat; ja tämä oli alimainen permanto.</p>	<p>40:18 Ja permanto oli molemmis porteis nijn pitkä kuin portitkin olit. Ja tämä oli alimainen permanto.</p>
<p>40:19 Ja hän mittasi leveyden alemman portin edestä sisemmän esipihan edustalle, ulkopuolelle: sata kyynärää sekä itä- että pohjoispuolella.</p>	<p>19. Ja hän mittasi alimaisesta portista leveyden sisimäiseen kartanoon asti ulkopuolelta, sata kyynärää itään ja pohjaan.</p>	<p>40:19 Ja hän mittais ärimmäisestä portist leweyden sisälmäisen cartanohon asti/ nimittäin/ sata kynärätä/ itään ja pohjaan.</p>
<p>40:20 Sitten hän mittasi sen portin pituuden ja leveyden, jonka etupuoli oli pohjoista kohden ja joka vei ulompaan esipihaan.</p>	<p>20. Niin hän myös mittasi pohjaportin äärimäiseen kartanoon asti, pituudelle ja leveydelle.</p>	<p>40:20 Niin hän myös mittais pohjaportin/ ärimmäisen cartanohon asti/ pitudella ja leweydellä.</p>
<p>40:21 Siinä oli kolme sivuhuonetta kummallakin puolella, ja sen seinäpatsaat ja eteinen olivat yhtä suuret kuin ensimmäisessä portissa. Sen pituus oli viisikymmentä kyynärää ja leveys kaksikymmentä viisi kyynärää.</p>	<p>21. Siinä oli myös jokaisella sivulla kolme kammiota; ja hänen oven päällisensä ja esihuoneensa olivat yhdensuuruiset, niinkuin entisenkin portin, viisikymmentä kyynärää pituudelle ja viisikolmattakymmentä kyynärää leveydelle.</p>	<p>40:21 Sillä oli myös jocaidzella siwulla colme Camarita: ja hänen päälisensä ja esihuonens olit yhden suurudet/ nijncuin endisengin portin/ wijsikymmendä kynärätä pitudella/ ja wijsicolmattakymmendä kynärätä leweydellä.</p>
<p>40:22 Ja sen ikkuna-aukot, eteinen ja palmukoristeet olivat yhtä suuret kuin portin, jonka etupuoli oli itää kohden, ja sinne noustiin seitsemää porrasta, ja niistä eteenpäin oli sen eteinen.</p>	<p>22. Ja hänen akkunansa, esihuoneensa ja palmupuunsa olivat niinkuin itäisenkin portin, ja siinä oli myös seitsemän astuinta, joita myöten mentiin ylös, ja esihuone oli sen edessä.</p>	<p>40:22 Ja hänen ackunans/ esihuonens ja palmupuuns olit nijncuin itäisengin portin/ ja sijnä oli myös seidzemen trappua/ joita mendin ylös/ ja esihuone oli hänen edesäns.</p>
<p>40:23 Sisemmällä esipihalla oli portti porttia vastassa pohjoista ja itää kohden. Ja hän mittasi portista porttiin: sata kyynärää.</p>	<p>23. Ja sisimäisen esihuoneen portti oli pohjoisen ja itäisen portin kohdalla; ja hän mittasi sata kyynärää yhdestä portista toiseen.</p>	<p>40:23 Ja hän mittais myös sisälmäisen esihuonen portin/ joca oli pohjaisen ja idäisen portin cohdalla: ja hän mittais sata kynärätä yhdest portist nijn toiseen.</p>

40:24 Sitten hän kuljetti minua etelää kohden, ja katso, tuli portti, joka antoi etelää kohden. Ja hän mittasi sen seinäpatsaat ja eteisen: ne olivat yhtä suuret kuin nuo toiset.	24. Sitte vei hän minun myös etelään päin, ja katso, siellä oli myös yksi portti; ja hän mittasi hänen ovensa päälliset ja esihuoneensa niin suureksi kuin ne muutkin.	40:24 Sijtte wei hän minun myös etelän päin/ cadzo/ siellä oli myös yxi portti/ ja hän mittais hänen päälisens ja esihuonens nijn suurexi cuin ne muutkin.
40:25 Ja siinä ja sen eteisessä oli ikkuna-aukkoja ympärinsä, samanlaisia kuin nuo toiset ikkuna-aukot. Pituus oli viisikymmentä kyynärää ja leveys kaksikymmentä viisi kyynärää.	25. Siinä olivat myös akkunat ja esihuoneet yltympäri niinkuin muutkin akkunat, viisikymmentä kyynärää pitkät ja viisikolmattakymmentä kyynärää leveät.	40:25 Heillä olit myös ackunat ja esihuonet ymbärillä/ nijncuin muutkin ackunat/ wijttäkymmendä kynärätä pitkät/ ja wijttäcolmattakymmendä kynärätä lewet.
40:26 Sen ylöskäytävässä oli seitsemän porrasta, ja niistä eteenpäin oli sen eteinen. Ja siinä oli palmukoristeet, yksi kummallakin puolella, sen seinäpatsaissa.	26. Ja siinä oli myös seitsemän astuinta ylöspäin, ja esihuone sen edessä; ja palmupuut joka sivulla sen oven päällisissä.	40:26 Ja sijnä olit myös seidzemen trappua ylöspäin/ ja esihuone sen edes/ ja palmupuut joca siwulla heidän päälisäsns.
40:27 Sisemmässä esipihassa oli portti etelää kohden. Ja hän mittasi portista porttiin etelää kohden: sata kyynärää.	27. Ja hän mittasi myös sisimäisen kartanon portin etelään päin, sata kyynärää yhdestä eteläportista toiseen.	40:27 Ja hän mittais myös sisälmäisen cartanon portin etelän päin/ nimittäin/ sata kynärätä yhdest eteläportist toiseen.
40:28 Sitten hän vei minut sisempään esipihaan eteläportin kautta. Ja hän mittasi eteläportin: se oli yhtä suuri kuin nuo toiset.	28. Ja hän vei minun eteläportin kautta sisimäiseen kartanoon, ja mittasi sen portin etelään päin, niin suureksi kuin muutkin,	40:28 Ja hän wei minun wielä edemmä/ eteläportin cautta sisälmäiseen cartanohon/ ja mittais sen portin etelän päin/ nijn suurexi cuin muutkin.
40:29 Ja sen sivuhuoneet, seinäpatsaat ja eteinen olivat yhtä suuret kuin nuo toiset. Ja siinä ja sen eteisessä oli ikkuna-aukkoja ympärinsä. Pituus oli viisikymmentä kyynärää ja leveys kaksikymmentä viisi kyynärää.	29. Ja hänen kammionsa, ja oviensa päälliset, ja esihuoneensa juuri sillä suuruudella ja hänen akkunansa ja esihuoneensa joka taholta, viisikymmentä kyynärää pituudelle ja viisikolmattakymmentä kyynärää leveydelle.	40:29 Hänen Camarins/ päälisens ja esihuonens/ ja ackunains ja yhden esihuonens suurudexi ymbärillens: wijsikymmendä kynärätä pitkä/ ja wijsicolmattakymmendä kynärätä lewe.
40:30 Ja eteisiä oli ympärinsä; pituus kaksikymmentä viisi kyynärää, leveys viisi kyynärää.	30. Ja siinä olivat esihuoneet ympärillä, viisikolmattakymmentä kyynärää pitkät ja viisi kyynärää leveät.	40:30 Ja sijnä oli esihuone ymbärillä/ wijsicolmattakymmendä kynärätä pitkä/ ja wijttä kynärätä lewe.
40:31 Sen eteinen oli ulompaan esipihaan päin, ja sen seinäpatsaissa oli palmukoristeita. Sen portaissa oli kahdeksan porrasta.	31. Ja hänen esihuoneensa olivat äärimäisen kartanon edessä, ja palmupuut hänen ovensa päällisissä; ja siinä oli kahdeksan astuinta, joita myöten mentiin ylös.	40:31 Se oli ärimmäisen cartanon edes/ ja palmupuut olit myös hänen päälisäsns/ ja sijnä oli myös cahdexan trappua joita mendin ylös.

40:32 Sitten hän vei minut sisempään esipihaan itää kohden. Ja hän mittasi portin: se oli yhtä suuri kuin nuo toiset.	32. Sitte vei hän myös minun sisimäiseen porttiin itään päin ja mittasi sen portin niin suureksi kuin muutkin;	40:32 Sijtte wei hän myös minun sisälmäiseen porttijn itä päin/ ja mittais sen nijn suurexi cuin muutkin.
40:33 Ja sen sivuhuoneet, seinäpatsaat ja eteinen olivat yhtä suuret kuin nuo toiset. Ja siinä ja sen eteisessä oli ikkuna-aukkoja ympärinsä. Pituus oli viisikymmentä kyynärää ja leveys kaksikymmentä viisi kyynärää.	33. Hänen kammioinsa, oviensa päälliset ja esihuoneensa, ja heidän akkunansa ja esihuoneensa entisen suuruiseksi ympärinsä, viisikymmentä kyynärää pitkäksi ja viisikolmattakymmentä kyynärää leveäksi.	40:33 Hänen Camarins/ päälisens ja esihuonens/ ja heidän ackunans ja esihuonens yhden suurudexi ymbärilläns/ wijttäkymmendä kynärätä pitkäxi ja wijttäcolmattakymmendä kynärätä lewexi.
40:34 Sen eteinen oli ulompaan esipihaan päin, ja sen seinäpatsaissa oli palmukoristeita kummallakin puolella. Sen portaissa oli kahdeksan porrasta.	34. Ja hänellä oli myös esihuonee äärimäisen kartanon kohdalla, ja palmupuuta oven päällisissä molemmilla sivuilla, ja kahdeksan astuinta ylöspäin.	40:34 Ja hänellä oli myös esihuone ärimmäisen cartanon cohdalla/ ja palmupuuta päälisis molemmilla siwuilla/ ja cahdexan trappua ylöspäin.
40:35 Sitten hän vei minut pohjoisportille ja mittasi: yhtä suuret kuin nuo toiset	35. Sitte vei hän minun pohjan puoliseen porttiin; sen hän mittasi niin suureksi kuin ne muutkin,	40:35 Sijtte wei hän minun myös toiseen porttijn pohjan päin/ sen hän mittais nijn suurexi cuin ne muutkin.
40:36 olivat sen sivuhuoneet, seinäpatsaat ja eteinen. Ja ikkuna-aukkoja oli siinä ympärinsä. Pituus oli viisikymmentä kyynärää ja leveys kaksikymmentä viisi kyynärää.	36. Hänen kammionsa, oviensa päällisten, esihuoneidensa ja heidän akkunainsa kanssa siinä ympärillä, viisikymmentä kyynärää pitkäksi ja viisikolmattakymmentä kyynärää leveäksi.	40:36 Hänen Camareins/ päälisens/ esihuoneins ja heidän ackunains cansa sijnä ymbärins/ wijttäkymmendä kynärätä pitkäxi/ ja wijttäcolmattakymmendä kynärätä lewexi.
40:37 Sen eteinen oli ulompaan esipihaan päin, ja sen seinäpatsaissa oli palmukoristeita kummallakin puolella. Sen portaissa oli kahdeksan porrasta.	37. Hänellä oli myös esihuone äärimäisen kartanon kohdalla, ja palmupuut ovenpäällisissä molemmilla puolilla, ja kahdeksan astuinta ylöspäin.	40:37 Hänellä oli myös esihuone ärimmäisen cartanon cohdalla/ ja palmupuut päälisis molemmilla puolilla/ ja cahdexan trappua ylöspäin.
40:38 Ja oli kammio, jonka ovi oli seinäpatsaissa, porteissa. Siellä oli polttouhri huuhdottava.	38. Ja siellä oli kammio, ja sen ovi oli porttien pihtipielissä, kussa polttouhri pestiin.	40:38 Ja päällisten alla jocaidzes portis oli yxi Camari owinens/ cusa polttouhri pestin.
40:39 Ja porttieteisessä oli kaksi pöytää kummallakin puolella; niillä oli polttouhri, syntiuhri ja vikauhri teurastettava.	39. Mutta esihuoneessa portin edessä oli jokaisella sivulla kaksi pöytää, joilla polttouhri, rikosuhri ja vikauhri piti teurastettaman.	40:39 Mutta esihuonesa portin edes oli jocaidzella siwulla caxi pöytä/ joilla polttouhri/ ricosuhri ja wicauhri piti teurastettaman.
40:40 Ja ulkopuolisella sivuseinämällä, portin ovelle noustessa, pohjoispuolella, oli kaksi pöytää; samoin porttieteisen toisella sivuseinämällä kaksi pöytää:	40. Ja ulkoisella puolella, kussa pohjaporttia päin mennään ylös, oli myös kaksi pöytää; ja toisella puolella, portin esihuoneen tykönä, oli myös kaksi pöytää.	40:40 Ja ulkoisella puolella/ custa pohjaporttia päin mennän ylös/ olit myös caxi päytä ja toisella puolella portin esihuoneen tykönä/ olit myös caxi pöytä.

40:41 neljä pöytää portin sivuseinämällä kummallakin puolella, siis kahdeksan pöytää. Niillä oli teurastettava.	41. Niin oli jokaisella sivulla porttien edessä neljä pöytää, se on kahdeksan pöytää yhteen, joilla teurastettiin.	40:41 Nijn sijs olit jocaidzella siwulla portein edes neljä pöytä/ se on cahdexan pöytä yhten/ joilla teurastettin.
40:42 Ja ylöskäytävän ääressä oli neljä pöytää hakatuista kivistä. Ne olivat puolentoista kyynärän pituisia, puolentoista kyynärän levyisiä ja yhden kyynärän korkuisia. Niille oli laskettava ne aseet, joilla teurastettiin polttouhri ja teurasuhri.	42. Ja ne neljä pöytää olivat tehdyt polttouhria varten wuojonkivistä, puolitoista kyynärää pitkäksi ja puolitoista kyynärää korkeiksi: joille pantiin kaikkinaiset aseet, joilla myös polttouhri ja muut uhrit teurastettiin.	40:42 Ja ne neljä pöytä olit tehdyt polttouhria warten wuojoinkiwistä/ puolda toista kynärätä pitkäxi ja lewexi/ ja kynärätä corkexi/ joille pandin caickinaiset aset/ joilla myös polttouhri ja muut uhrit teurastettin.
40:43 Ja haarukkakoukkuja, kämmenenleveyttä pitkiä, oli kiinnitetty ympäri huonetta, mutta uhriliha pantiin pöydille.	43. Ja tottoin kivet olivat kämmenen korkiat joka taholta; ja niille pöydille piti pantaman uhriliha.	40:43 Ja tottoin kiwet olit kämmendä corkiat/ ja nijlle pöydille piti pandaman uhriliha.
40:44 Sisemmän portin ulkopuolella oli kaksi kammiota sisemmässä esipihassa, toinen pohjoisen portin sivuseinämällä, etupuoli etelää kohden, ja toinen eteläisen portin sivuseinämällä, etupuoli pohjoista kohden.	44. Ja ulkoisella puolella sisällistä porttia olivat kammiot veisaajilla sisimäisessä kartanossa, yksi sivulla pohjan porttia päin, joka katsoi etelään, toinen portin sivulla itään päin, se katsoi pohjaan.	40:44 JA ulcoisella puolella sisällistä porttia olit Camarit weisailla/ sisälmäises cartanos/ yxi siwulla pohjan porttia päin/ joca cadzoi etelään: toinen portin siwulla itän päin/ se cadzoi pohjaan.
40:45 Ja hän puhui minulle: "Tämä kammio, jonka etupuoli on etelää kohden, on pappeja varten, jotka hoitavat tempelitehtäviä.	45. Ja hän sanoi minulle: se kammio, joka on etelään päin, on pappein, joiden pitää huoneessa palveleman;	40:45 Ja hän sanoi minulle: se Camari/ joca on etelä päin/ on Pappein/ joiden pitää huonesa palweleman:
40:46 Ja kammio, jonka etupuoli on pohjoista kohden, on pappeja varten, jotka hoitavat alttaritehtäviä. Ne ovat Saadokin jälkeläiset, ne leeviläisistä, jotka saavat lähestyä Herraa häntä palvellakseen."	46. Mutta se kammio pohjaan päin on niiden pappein, jotka alttarilla palvelevat; ne ovat Zadokin lapset, joiden pitää Levin lapsista astuman Herran eteen, häntä palvelemaan.	40:46 Mutta se Camari pohja päin/ on nijden Pappein/ jotca Altarilla palwelewat/ ne owat Zadochin lapset/ joiden ainoastans Lewin lapsist pitä astuman HERran eteen/ händä palweman.
40:47 Ja hän mittasi esipihan: pituus oli sata kyynärää ja leveys sata kyynärää; se oli neliön muotoinen. Ja alttari oli temppelin edustalla.	47. Ja hän mittasi esihuoneen sata kyynärää pitkäksi ja sata kyynärää leveäksi, nelikulmaiseksi; ja alttari oli juuri templin edessä.	40:47 Ja hän mittais esihuonen/ nimittäin/ sata kynärätä pitkäxi/ ja sata kynärätä lewexi neliculmaisexi/ ja Altari oli juuri Templin edes.

40:48 Sitten hän vei minut temppelin eteiseen ja mittasi eteisen seinäpatsaan: viisi kyynärää kummallakin puolella, ja portin leveyden: kolme kyynärää kummallakin puolella.	48. Ja hän vei minun templin esihuoneeseen ja mittasi esihuoneen oven päällisen, viisi kyynärää kummallekin puolelle, ja portin leveyden kolme kyynärää molemmin puolin.	40:48 JA hän wei minun Templin esihuoneeseen ja mittais esihuonen/ wijttä kynärätä cummallakin puolella/ ja portin leweyden/ colme kynärätä molemmin puolin.
40:49 Eteisen pituus oli kaksikymmentä kyynärää ja leveys yksitoista kyynärää. Sinne nousiin kymmentä porrasta. Ja seinäpatsaitten ääressä oli pylväät, yksi kummallakin puolella.	49. Mutta esihuone oli kaksikymmentä kyynärää pitkä ja yksitoistakymmentä kyynärää leveä, ja astuimet, joista mentiin ylös; ja patsaat olivat oven päällisten tykönä, yksi kummallakin puolella.	40:49 Mutta esihuone oli caxikymmendä kynärätä pitkä/ ja yxitoistakymmendä kynärätä lewe/ ja traput joista mendin ylös/ ja padzat olit päälisen tykönä/ yxi cummallakin puolella.
41 LUKU	41 LUKU	XLI. Lucu
41:1 Sitten hän vei minut temppelisaliin ja mittasi seinäpatsaat; ne olivat kuutta kyynärää leveitä kummallakin puolella: ilmestysmajan leveys.	1. Ja hän vei minun templin, ja mittasi patsaat seiniä myöten, ja ne olivat joka taholla kuusi kyynärää leveät, niin leveältä kuin huone oli.	41:1 JA hän wei minun Templijn/ ja mittais padzat seiniä myöden/ ja ne olit joca tahwolla cuusi kynärätä lewet/ nijn lewiäldä cuin huone oli.
41:2 Ja oviaukko oli kymmentä kyynärää leveä, ja oviaukon sivuseinät kummallakin puolella olivat viisikyynäräiset. Hän mittasi temppelitalin pituuden: neljäkymmentä kyynärää, ja leveyden: kaksikymmentä kyynärää.	2. Ja ovi oli kymmenen kyynärää leveä, mutta kukin seinä molemmin puolin ovea viisi kyynärää leveä. Ja hän mittasi sian templissä, se oli neljäkymmentä kyynärää pituudelle ja kaksi kymmentä kyynärää leveydelle.	41:2 Ja owi oli kymmenen kynärätä lewe/ mutta cukin seinä molemmin puolin owe oli wijsi kynärätä lewe. Ja hän mittais sian Templis/ se oli neljäkymmendä kynärätä pitudelle/ ja caxikymmendä kynärätä leweydelle.
41:3 Sitten hän meni sisimpään ja mittasi oviaukon seinäpatsaan: kaksi kyynärää, oviaukon: kuusi kyynärää, ja oviaukon leveyden: seitsemän kyynärää.	3. Ja hän meni sisimäiselle puolelle, ja mittasi oven patsaat kaksi kyynärää, ja ovi oli kuusi kyynärää, ja oven leveys seitsemän kyynärää.	41:3 Ja hän meni sisälmäiselle puolelle/ ja mittais owen padzat caxi kynärätä/ ja owen leweyden seidzemen kynärätä.
41:4 Ja hän mittasi sen pituuden: kaksikymmentä kyynärää, ja leveyden: kaksikymmentä kyynärää temppelitalin puolelta. Ja hän sanoi minulle: "Tämä on kaikkeinpyhin."	4. Ja hän mittasi sen pituuden kaksikymmentä kyynärää ja leveyden kaksikymmentä kyynärää templissä, ja sanoi minulle: tämä on kaikkien pyhin.	41:4 Ja hän mittais pituden caxikymmendä kynärätä/ ja leweyden caxikymmendä kynärätä Templis. Ja hän sanoi minulle: tämä on se caickein Pyhin.
41:5 Sitten hän mittasi temppelin seinän: kuusi kyynärää, ja sivukammion leveyden: neljä kyynärää, yltympäri temppelin.	5. Ja hän mittasi huoneen seinän kuusi kyynärää: siellä olivat sivukammiot, neljä kyynärää leveät, joka paikassa ympäri huonetta;	41:5 Ja hän mittais huonen seinän cuusi kynärätä: siellä olit siwucamarit/ neljä kynärätä lewet/ jocapaicas ymbäri huonetta.

<p>41:6 Ja sivukammioita oli: kolme sivukammioita päällekkäin, kolmeen kymmeneen kertaan; ja ne kulkivat ympärinsä sen temppeliseinän varassa, joka oli sivukammioihin päin, niin että pysyivät siinä kiinni, mutta ne eivät olleet kiinnitetyt temppeliseinän sisään.</p>	<p>6. Ja sivulla kammiot kaikilla puolilla kolmeneljättäkymmestä toinen toisessansa kiinni; ja siinä olivat patsaat huoneen seinää myöten kaikki ympäri, jotka niitä kiinnittivät; ja ei kuitenkaan olleet huoneen seinässä kiinni.</p>	<p>41:6 Ja sivulla olit Camarit kaikilla puolilla/ kolme neljättäkymmestä/ toinen toisesans kiinni. Ja siinä olit padzat alhalla huoneen seinä myöden kaikki ympärinsä/ jotka niitä kiinnittivät.</p>
<p>41:7 Ja sivukammiot olivat aina sitä leveämpiä kiertäessään, mitä ylempänä olivat, sillä temppelin ympäriskammiot ulottuivat ylemmäksi ja ylemmäksi ympäri temppelin, ollen siten ylhäällä leveämmät sisäänpäin. Ja alakerrasta nousiin yläkertaan keskikerroksen kautta.</p>	<p>7. Ja ylhäällä näiden päällä olivat vielä usiammat käytävät ympärinsä, ja ne ylimmäiset käytävät ympäri huoneen olivat leveämmät, niin että alimmaisesta mentiin keskimmäiseen ja keskimmäisestä ylimmäiseen.</p>	<p>41:7 Ja ylhäällä näiden päällä olit vielä usiammat käytävät ympärinsä/ ja ne ylimmäiset käytävät olit lewemmät/ niin että alimmaisesta mentiin keskimmäiseen/ ja keskimmäisestä ylimmäiseen.</p>
<p>41:8 Ja minä näin, että temppelillä oli koroke ympärinsä: sivukammioitten perustukset, koko ruovon korkuiset, kuusi kyynärää, reunustaan asti.</p>	<p>8. Ja minä näin huoneen korkeuden joka taholta, ja kammioitten perustukset olevan täyttä mittaa kuusi kyynärää.</p>	<p>41:8 Ja jokainen oli cuusi kyynärätä ylömbänä toista.</p>
<p>41:9 Sivukammioitten ulkoseinän paksuus oli viisi kyynärää; yhtä leveä oli avoin tila sivukammiorakennuksen ääressä, joka temppeliin kuului.</p>	<p>9. Ja seinän leveys, joka oli kammion ulkoisella puolella, oli viisi kyynärää; ne muut olivat huoneen käytävät sisimäisellä puolella.</p>	<p>41:9 Ja ylimmäisen käytävän leveys oli wiisi kyynärätä/ ja padzat cannatit huoneen käytävät.</p>
<p>41:10 Välimatkaa pihakammiorakennuksiin oli kahtakymmestä kyynärää leveästi ympäri temppelin - yltympäri.</p>	<p>10. Ja kammioitten välillä ympäri huoneen oli leveys kaksikymmestä kyynärää.</p>	<p>41:10 Ja yhdestä seinästä toiseen/ ympärinsä huoneen/ oli caxikymmestä kyynärätä.</p>
<p>41:11 Ja sivukammioista vei ovi avoimeen tilaan: yksi ovi pohjoista kohden ja toinen ovi etelää kohden. Ja avoimen tilan leveys oli viisi kyynärää yltympäri.</p>	<p>11. Ja siellä oli kaksi ovea, eripaikan kohdalla, yksi pohjoista päin ja toinen etelää, ja eripaikka viisi kyynärää joka taholta.</p>	<p>41:11 Ja siellä oli caxi owe/ tyhjän paican kohdalla/ yksi pohjoista päin/ ja toinen etelätä/ ja tyhjä paikka oli wiisi kyynärätä lewiä.</p>
<p>41:12 Ja rakennus, joka oli eristetyn alueen laidassa lännen puoleisella sivulla, oli seitsemäkymmestä kyynärää leveä. Rakennuksen seinän paksuus oli viisi kyynärää, ympärinsä, ja sen pituus oli yhdeksäkymmestä kyynärää.</p>	<p>12. Ja rakennus länteen päin oli seitsemäkymmestä kyynärää leveä, ja seinä viisi kyynärää leveä ja yhdeksäkymmestä kyynärää pitkä.</p>	<p>41:12 Ja muuri länteen päin oli seidzemenkymmestä kyynärätä lewiä/ ja seinä wiittä kyynärätä lewiä/ ja yhdexäkymmestä kyynärätä pitkä.</p>

41:13 Sitten hän mittasi temppelin: pituus oli sata kyynärää, sekä eristetyn alueen ja rakennuksen seinänsä: pituus sata kyynärää.	13. Ja hän mittasi huoneen pituuden sata kyynärää, nimittäin, eripaikan, rakennuksen ja sen seinän pituus oli kaikkiansa sata kyynärää.	41:13 Ja hän mittais huoneen pituuden sata kynärätä/ ja pituus oli caickians sata kynärätä.
41:14 Temppelin etupuolen ja eristetyn alueen leveys itään päin oli sata kyynärää.	14. Ja huoneen leveys edestä, sen eripaikan kanssa itään päin, oli myös sata kyynärää.	41:14 Ja huoneen leveys edestä itän päin/ ja se mitä sijnä siwus oli/ oli myös sata kynärätä.
41:15 Sitten hän mittasi sen rakennuksen pituuden, joka oli eristetyn alueen laidassa, sen takana, ynnä sen käytävät, kummallakin puolella: sata kyynärää; ja sisemmän temppelisin, esipihan eteiset,	15. Ja hän mittasi rakennuksen pituuden, eripaikan edestä, yhdestä päästä niin toiseen, joka haaralta sata kyynärää, sisällisen templin ja esihuoneen kartanon kanssa.	41:15 Ja hän mittais rakennuksen pituuden/ caiken sen cansa cuin sijnä oli/ yhdestä päästä nijn toiseen/ oli joca haaralda sata kynärätä/ sisällisen Templin ja esihuoneen cartanon cansa/
41:16 kynnykset, sisäänpäin avartuvat ikkuna-aukot, käytävät niitten kolmen ympärillä - kynnyksen edessä oli puulaudoitus yltympäri - ja välin maasta ikkuna-aukkoihin. Ja ikkuna-aukot olivat peitetyt.	16. Siinä olivat kynnykset ja ne ahtaat akkunat ja käytävät ympäri, niiden kolmen edessä, olivat kaunistetut puuteolla yltympäri, aina maasta akkunoihin asti; itse akkunat myös olivat kaunistetut.	41:16 Owet/ ackunat/ culmat/ ja colme caunist laudoitettua käytäwätä/ caicki ymbärins. 41:17 Hän mittais myös cuinga corkialda se oli maasta ackunoihin asti/ ja ackunat olit peitetyt:
41:17 Oviaukkojen yläpuolelta lähtien sekä sisempään temppeliin asti että ulos asti, koko seinällä yltympäri, sisä- ja ulkopuolella, oli mitatut alat,	17. Sitte oven päältä, niin aina kaikkein pyhimpään, ulkonaiselta ja sisimäiseltä puolelta yltympäri, aina mitalla.	ja hän mittais owesta nijn aina caickein Pyhimbään ulcomaiselda ja sisälmäiseldä puolelda/ caicki ymbärins.
41:18 ja niihin oli tehty kerubeja ja palmuja, palmu aina kahden kerubin väliin. Ja kullakin kerubilla oli kahdet kasvot:	18. Ja se oli tehty Kerubimeilla ja palmupuilla, niin että yksi palmupuun oli kunkin Kerubimin välillä, ja Kerubimilla oli kahdet kasvot:	41:18 Ja se oli tehty Cherubimeillä ja palmupuilla/ nijn että yxi palmupuun oli cugin Cherubimin päällä. 41:19 Ja jocaidzella Cherubimillä oli caxi caswo/
41:19 ihmisen kasvot palmuun päin toisaalle ja leijonan kasvot palmuun päin toisaalle. Niin oli tehty koko temppelissä yltympäri:	19. Yhdellä puolella niinkuin ihmisen kasvot palmupuun kohdalla, ja toisella niinkuin nuoren jalopeuran kasvot palmupuun kohdalla: se oli niin tehty kaiken huoneen ympärille.	yhdellä puolella nijn cuin ihmisen caswo/ ja toisella puolella nijn cuin Lejonin caswo:
41:20 maasta alkaen ja aina oviaukkojen yläpuolelle oli tehty kerubeja ja palmuja, samoin temppelisin seinälle	20. Maasta ylimmäisen oven päälliseen asti olivat Kerubimit ja palmupuut tehdyt, niin myös templin seiiniin.	maasta ylimmäisen oven päällisen asti olit Cherubimit ja palmupuut tehdyt Templin seiijn.

41:21 Temppelisalissa oli nelikulmaiset ovenpielet. Mutta pyhimmän edessä näkyi	21. Ja templin ovipielet olivat nelikulmaiset, ja kaikki pyhässä taitavasti toinen toiseensa sovitettut.	41:20 Ja Templin owi oli nelikulmainen/ ja caicki olit taitawast toinen toiseens sowitetut.
41:22 ikäänkuin alttari, puinen, kolmea kyynärää korkea, ja sen pituus oli kaksi kyynärää. Siinä oli nurkkaukset, ja sen jalusta ja seinät olivat puuta. Ja hän sanoi minulle: "Tämä on pöytä, joka on Herran edessä."	22. Ja puualttari kolme kyynärää korkia ja kaksi kyynärää pitkä, ja sen kulmat, leveys ja seinät olivat puusta. Ja hän sanoi minulle: tämän on pöytä, joka pitää Herran edessä oleman.	41:21 Ja puualtari oli colme kynärätä corkia ja cahta kynärätä pitkä ja lewiä/ ja sen culmat ja caicki siwut olit puusta. 41:22 Ja hän sanoi minulle: tämä on pöytä/ joca pitä HERran edes oleman.
41:23 Sekä temppelisalissa että pyhimmässä oli kaksoisovet.	23. Ja oli myös kaksi ovea sekä templiin että kaikkein pyhimpään.	41:23 Ja oli myös caxi owe sekä Templijn että caickein Pyhimbään.
41:24 Ja ovissa oli kaksi ovipuoliskoä, kaksi kääntyvää ovipuoliskoä: kumpaisessakin ovesa oli kaksi ovipuoliskoä.	24. Ja taas olivat kaksinkertaiset ovet, kaksi vähää ovea yhdessä ja kaksi toisessa.	41:24 Ja taas olit caxikertaiset owet.
41:25 Ja niihin, temppelisalini oviin, oli tehty kerubeja ja palmuja, samoin kuin oli tehty seiniin. Ulkona, eteisen edessä, oli puinen porraskatos.	25. Ja templin oviin olivat tehdyt Kerubimit ja palmupuut, niinkuin seinissäkin; ja siinä oli paksu puu esihuoneen edessä ulkoisella puolella.	41:25 Ja sijnä olit Cherubimit ja palmupuut päällä/ nijncuin seinäsäkin/ ja sijnä oli paxu puu esihuonen edes ulcoisella puolella.
41:26 Ja eteisen sivuseinissä, kummallakin puolella, oli sisäänpäin avartuvia ikkuna-aukkoja ja palmuja; samoin temppelin sivukammioissa ja porraskatoksissa.	26. Ja olivat ahtaat akkunat ja paljo palmupuuta, kaikki ympäri esihuoneen; niin myös huoneen kammiot ja malat.	41:26 Ja olit ahtat ackunat/ ja paljo palmupuuta caicki ymbärins esihuonen edes/ ja seinisä.
42 LUKU	42 LUKU	XLII. Lucu
42:1 Sitten hän vei minut ulompaan esipihaan pohjoista kohden viepää tietä myöten, vei minut pihakammio-rakennuksen luo, joka oli eristettyä aluetta vastassa ja pohjoispuolista muurirakennusta vastassa,	1. Ja hän vei minun ulos äärimäiseen kartanoon, tielle pohjoista päin, ja vei minun siihen kammioon, joka oli eripaikan kohdalla, joka oli rakennuksen tykönä pohjoista päin.	42:1 JA hän wei minun ulos ärimmäiseen cartanoon pohjaista päin/ nijden Camaritten secaa/ jotca olit rakennuxen cohdalla/ joca oli Templin tykönä pohjaista päin.
42:2 satakyynäräisen pitkänsivun edustalle, jossa oli oviaukko pohjoiseen päin; leveys taas oli viisikymmentä kyynärää.	2. Ja se paikka oli sata kyynärää pitkä siitä portista pohjoiseen päin, ja viisikymmentä kyynärää leveä.	42:2 Ja se paicka oli sata kynärätä pitkä sijtä portista pohjaisen päin/ ja wijttäkymmendä kynärätä lewiä.

<p>42:3 Sen kaksikymmenkyynäräisen paikan edustalla, joka kuului sisempään esipihaan, ja vastapäätä sitä kivillä laskettua permantoa, joka oli ulommassa esipihassa, oli käytävä käytävää vastassa, kolmessa kerroksessa.</p>	<p>3. Niiden kahdenkymmenen kyynärän kohdalla sisimmäisessä kartanossa, ja permannon kohdalla äärimäisessä kartanossa, oli käytävä käytävää vastaan, aina kolmessa kerrassa.</p>	<p>42:3 Cazikymmendä kynärätä oli sitä sisällistä cartanota wastan/ ja permannon cohdalla sijnä ärimmäises cartanos/ ja colmekymmendä kynärätä yhdest culmast nijn toiseen.</p>
<p>42:4 Kammioiden editse meni kulkutie, kymmentä kyynärää leveä, sisempään esipihaan, sataa kyynärää pitkä, ja oviaukot olivat pohjoiseen päin.</p>	<p>4. Ja kammioiden edessä oli käytävä kymmenen kyynärää leveä sisältä, ja tie yksi kyynärä; ja niiden ovet olivat pohjoista päin.</p>	<p>42:4 Ja sisälmäisellä puolella Camaritten edes/ oli yxi paicka kymmenen kynärätä lewiä owein edes/ Camareita päin/ ja se caicki oli pohjaista päin.</p>
<p>42:5 Mutta ylimmät kammiot olivat kapeimmat, sillä käytävät ottivat niiltä tilaa enemmän kuin alimmilta ja keskimmäisiltä kammioilta rakennuksessa.</p>	<p>5. Ja ylimmäiset kammiot olivat ahtaammat muita; sillä käytäviin oli niistä otettu enempi kuin huoneen alimaisista ja keskimmäisistä.</p>	<p>42:5 Ja näiden Camaritten päällä olit toiset ahtammat Camarit: sillä ei njsä alammaisista ja keskimmäisistä Camareista ollut paljon sia.</p>
<p>42:6 Sillä nämä olivat kolmikertaiset, mutta niissä ei ollut pylväitä, niinkuin esipihoissa oli pylväät; sentähden ne tulivat olemaan kaitaisemmat kuin alimmat ja keskimmäiset, maasta lukien.</p>	<p>6. Se oli kolmen huoneen korkeus, ja ei ollut niissä patsaita niinkuin kartanoin patsaat; sentähden ne olivat ahtaammat kuin alimaiset ja keskimäiset maasta.</p>	<p>42:6 Se oli colmen huonen corkeus/ ja ei ollut sentähden yhtäkän padzast/ nijncuin cartanoisa padzat olit: sentähden he olit ahtammat kuin caickein alimmaisista ja keskimmäisistä/ maasa/ mutta olit pannut tasaisest toinen toisens päälle.</p>
<p>42:7 Oli myös muuri, joka ulkopuolella kulki yhtä suuntaa kammioiden kanssa ulompaa esipihaa kohden kammioiden editse; sen pituus oli viisikymmentä kyynärää.</p>	<p>7. Ja ulkonainen muuri, joka oli kammioiden tykönä, päin ulkoista kartanoa kammioiden edessä, oli viisikymmentä kyynärää pitkä.</p>	<p>42:7 Ja ärimmäinen cartano oli pijritetty muurilla/ josa Camarit olit/ se oli wijttäkymmendä kynärätä pitkä.</p>
<p>42:8 Sillä niiden kammioiden pituus, jotka olivat ulompaan esipihaan päin, oli yhteensä viisikymmentä kyynärää; mutta, katso, temppelisalun puolella sata kyynärää.</p>	<p>8. Sillä kammiot, jotka olivat ulkoisella kartanolla, olivat viisikymmentä kyynärää pitkät; mutta katso, temppelin edusta oli sata kyynärää pitkä.</p>	<p>42:8 Ja Camarit olit toinen toisens peräsä/ ja olit wijttäkymmendä kynärätä pitkät/ ylistä cartanota päin: mutta Templin edusta oli sata kynärätä pitkä.</p>
<p>42:9 Ja näiden kammioiden alapuolella oli sisäänkäynti idästäpäin, kun tultiin niiden luokse ulommasta esipihasta,</p>	<p>9. Ja alhaalla kammioiden edessä oli läpikäytävä itään päin, josta äärimmäisestä kartanosta mennään ulos.</p>	<p>42:9 Ja alhalla Camaritten edes oli läpikäytävä itän päin/ cosca ärimmäisestä cartanost mennään ulos.</p>
<p>42:10 esipihaa ympäröivän muurin leveyspuolella. Etelää kohden, eristetyn alan edustalla ja rakennuksen edustalla, oli kammioita,</p>	<p>10. Ja esikartanon muurin avaruudessa idän puolella, eripaikan ja rakennuksen kohdalla, oli myös kammioita.</p>	<p>42:10 Ja muurin tykönä itän päin oli myös Camareita.</p>

42:11 ja niiden editse kävi tie. Ne olivat samanmuotoisia kuin ne kammiot, jotka olivat pohjoista kohden: yhtä pitkiä ja leveitä. Samanlaisia olivat kaikki näitten uloskäytävät, laitteet ja oviaukot.	11. Ja siinä oli myös eripaikka niiden edessä, niinkuin niidenkin kammioiden pohjoista päin, ja kaikilla oli yksi pituus ja leveys; ja kaikki heidän uloskäymisensä heidän muotonsa ja oviensa jälkeen.	42:11 Ja sijnä oli myös tyhjä paicka edes/ nijncuin muidengin Camareitten/ pohjaista päin. Ja caikilla oli yxi pituus ja leweys: ja caicki mitä sen päällä oli/ nijncuin ennengin muiden päällä.
42:12 Ja samoin kuin olivat niiden kammioiden oviaukot, jotka olivat etelää kohden, oli se oviaukko, joka oli tien päässä - tien, joka kulki senpuolisen muurin viertä itää kohden, sinne tultaessa.	12. Ja niiden kammioiden ovien muodon jälkeen, jotka etelään päin olivat, oli ovi tien suussa, joka oli sen jalon muurin edessä, josta itään päin kohdastansa mennään.	42:12 Ja merta päin oli myös sencaltaisia Camereita owinens/ ja sen tyhjän paican edes oli owi lounasen päin/ josta tullan sen muurin tygö/ joca itä päin on.
42:13 Ja hän sanoi minulle: "Pohjoiskammiot ja eteläkammiot, jotka ovat eristetyn alan edustalla, ne ovat pyhiä kammioita, joissa papit, jotka lähestyvät Herraa, syövät sitä, mikä on korkeasti-pyhää. Sinne he pankoot korkeasti-pyhän: ruokauhrin, syntiuhrin ja vikauhrin; sillä se paikka on pyhä.	13. Ja hän sanoi minulle: ne kammiot pohjoista päin, ja ne kammiot etelään päin eripaikan kohdalla ovat kaikkein pyhimmän sian kammiot, kussa papit pitää syömän, kuin he kaikkein pyhintä uhria Herralle uhraavat, ruokauhria, syntiuhria ja vikauhria; sillä se on pyhä sia.	42:13 Ja hän sanoi minulle: ne Camarit pohjaista päin/ ja ne Camarit merta päin Templin cohdalla/ owat caickein pyhimmän sian omat/ cusa papit pitää syömän/ cosca he caickein pyhindä uhria HERralle uhrawat/ nimittäin/ ruocauhria/ syndiuhria/ ja wicauhria: sillä se on pyhä sia.
42:14 Kun papit ovat tulleet, älkööt he menkö pyhäköstä ulos esipihaan muutoin, kuin että tänne panevat vaatteensa, joissa toimittavat virkaansa, sillä ne ovat pyhät, ja pukeutuvat toisiin vaatteisiin; sitten lähestykööt paikkaa, mikä on kansaa varten."	14. Ja kuin papit siihen sisälle menevät, niin ei heidän pidä jälleen tuleman pyhästä ulos äärimäiseen kartanoon, mutta pitää ennen riisuman vaatteensa, joissa he ovat palvelleet; sillä ne ovat pyhät. Ja heidän pitää ottaman toiset vaatteet yllensä, ja sitte menemän kansan sekaan.	42:14 Ja cosca Papit sijhen menewät/ nijn ei heidän pidä jällens tuleman Pyhästä ulos ärimmäiseen cartanohon/ mutta pitää ennen rijsuman waattens sijnä Camaris josa he owat palwellet: sillä ne owat pyhät. Ja heidän pitää ottaman toiset waattet päällens/ ja sijtte menemän Canssan secaa.
42:15 Kun hän oli saanut loppuun sisemmän temppelin mittaamisen, vei hän minut ulos sille portille, jonka etupuoli oli itää kohden. Ja hän mittasi sen ympärinsä.	15. Ja kuin hän kaiken huoneen oli sisältä mitannut, vei hän minun ulos porttiin itään päin, ja mittasi siitä kaiken ympärinsä.	42:15 Ja cosca hän caiken huonen oli sisäldä mitannut/ wei hän minun ulos sijhen porttijn itä päin/ ja hän mittais sijtä caiken ymbärins.
42:16 Hän mittasi itäilmalta mittaruovolla: viisi sataa ruokoa mittaruovon mukaan. Hän kääntyi	16. Itään päin mittasi hän mittariuvulla viisisataa riukumittaa joka taholta.	42:16 Itä päin mittais hän wijsi sata riucumitta.
42:17 ja mittasi pohjoisilmalta: viisisataa ruokoa mittaruovon mukaan. Hän kääntyi	17. Pohjoista päin mittasi hän myös viisisataa riukumittaa mittariuvulla ympäri.	42:17 Pohjaista päin mittais hän myös wijsi sata riucumitta.
42:18 ja mittasi eteläilmalta: viisisataa ruokoa mittaruovon mukaan.	18. Niin myös lounaasen päin mittasi hän viisisataa riukumittaa sillä mittariuvulla.	42:18 Nijn myös lounasen päin wijsi sata riucumitta.

42:19 Hän kääntyi ja mittasi länsi-ilmalta: viisisataa ruokoa mittaruovon mukaan.	19. Ja kuin hän tuli länteen päin, mittasi hän myös viisisataa riukumittaa sillä mittariuvulla.	42:19 Ja cosca hän tuli länden päin/ mittais hän myös wijsi sata riucumitta.
42:20 Neljältä ilmansuunnalta hän sen mittasi. Siinä oli muuri yltympäri; pituutta viisisataa ja leveyttä viisisataa. Sen tuli erottaa pyhä epäpyhästä.	20. Näin oli muuri, jonka hän mittasi, joka neljältä taholta viisisataa riukumittaa pituudelta ja viisisataa leveydeltä, kaikki ympäri; että pyhä piti oleman eroitettu pyhättömästä.	42:20 Näin oli muuri/ jonga hän mittais joca neljäldä tahwolda wijsi sata riucumitta/ caicki ymbärins/ että pyhä piti oleman eroitettu pyhättömästä.
43 LUKU	43 LUKU	XLIII. Lucu
43:1 Sitten hän kuljetti minut portille - sille portille, joka antoi itää kohden.	1. Ja hän johdatti minun porttiin, siihen porttiin, joka on itään päin.	43:1 JA hän johdatti minua porttijn/ itän päin.
43:2 Ja katso: Israelin Jumalan kunnia tuli idästä päin. Sen kohina oli niinkuin paljosten vetten kohina, ja maa kirkastui hänen kunniastansa.	2. Ja katso, Israelin Jumalan kunnia tuli itätietä, ja pauhasi, niinkuin suuri vesi pauhaa; ja maa kirkastui hänen kunniastansa.	43:2 Ja cadzo/ Israelin Jumalan cunnia tuli idästä/ ja pauhais/ nijncuin suuri wesi pauha/ ja maa kircastui hänen cunniastans.
43:3 Ja näky, jonka minä näin, oli samanlainen kuin se näky, jonka olin nähnyt tullessani hävittämään kaupunkia; samanlaiset olivat näyt kuin se näky, jonka olin nähnyt Kebar-joen varrella. Niin minä lankesin kasvoilleni.	3. Ja tämä näky, jonka minä näin, oli senkaltainen kuin sekin näky, jonka minä näin, kuin minä tulin kaupunkia hävittämään; ja nämät näyt olivat juuri niinkuin sekin näky, jonka minä näin Kebarin virran tykönä; ja minä lankesin maahan kasvoilleni.	43:3 Ja minä näin sencaltaisen näyn/ cuin ennengin Chebarin wirran tykönä/ cosca Caupungin häwitys minulle ilmoitettin/ ja minä langeisin maahan caswoilleni.
43:4 Ja Herran kunnia kulki temppeliin sen portin kautta, jonka etupuoli oli itää kohden.	4. Ja Herran kunnia tuli templiin itäisen portin kautta.	43:4 Ja HERran cunnia tuli Templijn itäisen portin cautta.
43:5 Ja henki nosti minut ja vei minut sisempään esipihaan. Ja katso: Herran kunnia täytti temppelin.	5. Ja henki otti minun ja vei sisälliseen esikartanoon; ja katso, huone oli täynnä Herran kunniaa.	43:5 Ja Hengi otti minun/ ja wei sisälliseen esicartanohon/ ja cadzo/ huone oli täynäns HERran cunniata.
43:6 Ja minä kuulin jonkun puhuttelevan minua temppelistä; mutta mies seiso minun vieressäni.	6. Ja minä kuulin puheen minun tyköni huoneesta, ja yksi mies seiso minun tykönäni,	43:6 Ja minä cuulin änen huonesta: ja yxi mies seiso minun tykönäni/

<p>43:7 Se ääni sanoi minulle: "Ihmislapsi, tämä on minun valtaistuimeni sija ja minun jalkapohjaini sija, jossa minä tahdon asua israelilaisten keskellä iankaikkisesti. Ja Israelin heimo ei ole enää saastuttava minun pyhää nimeäni - eivät he eivätkä heidän kuninkaansa - haureudellansa, kuninkaittensa ruumiilla ja uhrikukkuloillansa.</p>	<p>7. Joka sanoi minulle: sinä ihmisen poika, tämä on minun istuimeni paikka ja minun pöytäjalkaini sia, jossa minä tahdon asua Israelin lasten seassa iankaikkisesti; ja ei Israelin huone pidä enään saastuttaman minun pyhää nimeäni, ei he itse eikä heidän kuninkaansa huoruudellansa, eli kuningastensa raatoin kautta kukkuloillansa,</p>	<p>43:7 Joca sanoi minulle: sinä ihmisen poica/ tämä on minun istuimeni paicka/ jonga päällä minä istun/ josa minä tahdon asua Israelin lasten seas ijancaickisest: ja ei Israelin huone pidä enä saastuttaman minun pyhä nimeni/ ei he idze eikä heidän Cuningans/ heidän huorudellans/ eli heidän Cuningastens raatoin cautta/ ja heidän cuckuloillans.</p>
<p>43:8 Kun he asettivat kynnyksensä minun kynnykseni ääreen, ovenpielensä minun ovenpielteni ääreen, niin että muuri vain oli minun ja heidän välillään, niin he saastuttivat minun pyhän nimeni kauhistuksillansa, joita harjoittivat, ja minä lopetin heidät vihassani.</p>	<p>8. Jotka asettivat kynnyksensä minun kynnykseni viereen ja ovensa minun oveni sivuun, ja seinä oli minun ja heidän vaiheellansa; ja he saastuttivat minun pyhän nimeni kauhistuksillansa, joita he tekivät, jonkatähden minä heitä vihassani hukutin.</p>	<p>43:8 Asettain heidän kynnyxens minun kynnyxeni wiereen/ ja heidän owens minun oweni siwuun/ ja seinän minun ja heidän waihellans/ saastuttain minun pyhän nimeni cauhistuxillans joita he teit/ jongatähden minä myös heitä minun wihasani hucutin.</p>
<p>43:9 Nyt he vievät haureutensa ja kuninkaittensa ruumiit kauas minusta, ja minä asun heidän keskellänsä iankaikkisesti.</p>	<p>9. Mutta nyt heidän pitää huoruutensa kauvas hylkäämän, ja kuningastensa haudat minun tyköäni; niin minä asun heidän tykönänsä iankaikkisesti.</p>	<p>43:9 Mutta nyt pitä heidän huorudens hyljämän/ ja heidän Cuningastens haudat minun tyköni/ nijn minä asun heidän tykönäns ijancaickisest.</p>
<p>43:10 Sinä, ihmislapsi, saata Israelin heimolle sanoma tästä temppelistä, että he häpeäisivät rikkomuksiansa; ja he mitatkoot sen sopusuhtaisuuden.</p>	<p>10. Sinä, ihmisen poika, osoita Israelin huoneelle templi, että he häpeäisivät pahoja töitänsä, ja anna heidän mitata kaikki muoto.</p>	<p>43:10 Ja sinä ihmisen poica/ osota Israelin huonelle Templi/ että he heitäns häpeisit heidän pahoista töistäns/ ja anna heidän otta sijtä idzellens caicki muoto.</p>
<p>43:11 Ja jos he häpeävät kaikkea, mitä ovat tehneet, niin tee heille tiettäväksi temppelin muoto sekä sen sisustus, uloskäytävät, sisäänkäytävät, kaikki muodot, kaikki säädökset, kaikki muodot ja kaikki lait; kirjoita ne heidän silmiensä eteen, että he ottaisivat vaarin sen koko muodosta ja kaikista säädöksistä ja tekisivät niiden mukaan.</p>	<p>11. Ja kuin he kaikkia töitänsä häpeävät, niin osoita heille huoneen rakennuksen muoto, läpikäytävät, kuvat, kaikki menot, järjestykset ja oikeudet; ja kirjoita heidän eteensä, että he kaikki sen muodot ja kaikki sen säädtyt pitäisivät ja tekisivät.</p>	<p>43:11 Ja cosca he heitäns caikista heidän töistäns häpewät/ nijn osota heille huonen rakennuxen muoto/ läpikäytävä/ cuwat/ caicki menot/ käskyt/ järjestyxet ja oikeudet/ ja kirjoita se heidän eteens/ että he sen käskyt ja tawat pitäisit ja tekisit.</p>
<p>43:12 Tämä on temppelin laki: sen koko alue vuoren laella yltympäri on korkeasti-pyhä. Katso, tämä on temppelin laki."</p>	<p>12. Tämä on huoneen laki: vuorten kukkuloilla pitää kaikki sen rajat joka taholta pyhimmät oleman; katso, tämä on huoneen laki.</p>	<p>43:12 Tämä on huonen Laki: vuorten cuckuloilla ja caicki sen rajat pitä pyhimmät oleman. Tämä on huonen Laki.</p>

<p>43:13 Ja nämä olivat alttarin mitat kyynärissä, kyynärään luettuna kyynärä ja kämmenenleveys: sen alusta oli kyynärän korkuinen ja kyynärän levyinen, ja sen reunusta ympäri sen laidan oli yhden vaaksan mittainen. Tämä oli alttarin koroke.</p>	<p>13. Mutta tämä on alttarin mitta, sen kyynärän jälkeen, joka on kämmenen leveys pitempi yhteistä kyynärää: sen jalka oli kyynärää korkia ja kyynärää leveä, ja sen äärestä reunaan, ympäri yksi vaaksa; ja tämä on alttarin korkeus.</p>	<p>43:13 MUTta tämä on Altarin mitta/ sen kynärän jälken joca on kämmenen leweyttä pidembi kuin muut kynärät/ sen pohja on kynärätä corkia ja kynärätä lewiä/ ja ymbärins reuna waaxa lewiä.</p>
<p>43:14 Alustasta, joka oli maassa, alimmalle välireunalle: kaksi kyynärää sekä leveyttä yksi kyynärä; ja pienemmältä välireunalta suuremmalle välireunalle: neljä kyynärää sekä leveyttä kyynärä.</p>	<p>14. Ja jalasta maan päältä eroitukseen oli kaksi kyynärää korkeutta ja kyynärä leveyttä; mutta vähemmästä eroituksesta enempää, neljä kyynärää korkeutta ja kyynärä leveyttä.</p>	<p>43:14 Ja tämä on Altarin korkeus: pohjasta maan päädä erihuoneseen/ on caxi kynärätä korkeutta/ ja kynärä leweyttä/ mutta vähemmästä erihuonest suurembaan on neljä kynärätä korkeutta/ ja kynärä leweyttä.</p>
<p>43:15 Jumalan lieteen oli neljä kyynärää, ja Jumalan liedestä ylöspäin olivat ne neljä sarvea.</p>	<p>15. Mutta Harel neljä kyynärää korkia, ja neljä sarvea ylhäällä Arielista.</p>	<p>43:15 Mutta Harel neljä kynärätä corkia/ ja neljä sarwe ylhällä Arielist.</p>
<p>43:16 Jumalan lieden pituus oli kaksitoista kyynärää ja leveys kaksitoista, niin että sen neljästä sivusta tuli neliö.</p>	<p>16. Ja Ariel oli kaksitoistakymmentä kyynärää pitkä ja kaksitoistakymmentä kyynärää leveä, nelikulmainen joka neljältä taholtansa.</p>	<p>43:16 Ja Ariel oli caxitoistakymmendä kynärätä pitkä/ ja caxitoistakymmendä kynärätä lewiä/ neliculmainen.</p>
<p>43:17 Välireunan pituus oli neljätoista kyynärää ja leveys neljätoista, sen neljältä sivulta. Sitä ympäröivä reunusta oli puolikyynäräinen, ja sen alusta oli kyynäräinen ympärinsä. Ja sen portaat olivat itäisellä puolella.</p>	<p>17. Ja alttarin päällinen oli neljätoistakymmentä kyynärää pitkä ja neljätoistakymmentä kyynärää leveä, nelikulmainen joka neljätä taholta; ja reuna kävi ympäri, puoli kyynärää leviä, ja sen jalka kyynärää korkia, ja sen astuimet olivat itään päin.</p>	<p>43:17 Ja Altarin päälimmäinen oli neljätoistakymmendä kynärätä pitkä/ ja neljätoistakymmendä kynärätä lewiä/ neliculmainen/ ja reuna käwi ymbärins puolda kynärätä lewiä/ ja sen pohja kynärätä corkia ja sen traput olit itän päin.</p>
<p>43:18 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, näin sanoo Herra, Herra: Nämä ovat alttaria koskevat säädökset: Sinä päivänä, jona se on saatu tehdyksi, niin että voidaan sillä uhrata polttouhria ja vihmoa sille verta,</p>	<p>18. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen poika, näin sanoo Herra, Herra: nämät pitää oleman alttarin säädyt, kuin se tehdään, että uhrattaisiin siinä polttouhria, ja priiskotettaisiin verta sen päälle.</p>	<p>43:18 Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen poica/ näitä sano HERra Jumala: nämät pitä oleman Altarin säädyt/ cosca jocu uhra sijnä polttouhria/ ja prijscotta werta sen päälle/</p>
<p>43:19 anna papeille, leeviläisille, jotka ovat Saadokin jälkeläisiä ja saavat minua lähestyä palvellaksensa minua, sanoo Herra, Herra, mullikka syntiuhriksi.</p>	<p>19. Ja papeille, Leviläisille Zadokin suvusta, jotka minun edelläni käyvät, palvellen minua, sanoo Herra, Herra, pitää sinun antaman nuoren härjän syntiuhriksi.</p>	<p>43:19 Ja Papeille/ Lewitaille Zadochin sugusta/ jotca minun edelläni käywät/ palwellen minua/ sano HERra HERra: pitää sinun andaman nuoren härjän syndiuhrixi.</p>

43:20 Ota sen verta ja sivele alttarin neljään sarveen ja välireunan neljään kulmaan ja reunustaan yltympäri; niin on sinun puhdistettava se ja toimitettava sen sovitus.	20. Ja sen verta pitää sinun ottaman ja priiskottaman sillä sen neljä sarvea ja neljä kulmaa reunan ympäri: sillä pitää sinun sen sovittaman ja pyhittämän.	43:20 Ja sen werestä pitä sinun ottaman ja prijscottaman sillä hänen neljä sarwens ja neljä culmans ja reunan ymbärins/ sillä pitä sinun sen sowittaman ja pyhittämän.
43:21 Ota sitten syntiuhri-mullikka ja polta se säädetyssä, temppelille kuuluvassa paikassa, pyhäkön ulkopuolella.	21. Ja pitää ottaman syntiuhrihärjän, ja polttaman sen huoneen eripaikassa, ulkona pyhästä.	43:21 Ja pitä ottaman syndiuhri härjän/ ja polttaman sen erihuonen paicas/ ulcona Pyhästä.
43:22 Tuo toisena päivänä virheetön kauris syntiuhriksi; alttari on puhdistettava, samoin kuin se puhdistettiin mullikalla.	22. Ja toisena päivänä pitää sinun uhraaman virheettömän kauriin syntiuhriksi; ja heidän pitää puhdistaman alttarin niinkuin härjälläkin puhdistettiin.	43:22 Ja toisna päiwänä pitä sinun uhraman wiattoman caurin syndiuhrixi/ ja puhdista Altari cuin härjälläkin puhdistettiin.
43:23 Suoritettuasi loppuun puhdistuksen tuo virheetön mullikka ja virheetön oinas pikkukarjasta.	23. Kuin se on tapahtunut, niin sinun pitää uhraaman nuoren virheettömän mullin ja virheettömän oinaan laumasta.	43:23 Cosca se on tapahtunut/ nijn sinun pitä uhraman nuoren wiattoman calpein/ ja wiattoman oinan laumasta.
43:24 Tuo ne Herran eteen, ja papit heittäköt niiden päälle suolaa ja uhratkoot ne polttouhriksi Herralle.	24. Ja uhraa ne molemmat Herran edessä; ja heittäkään papit siihen suolaa, ja uhratkaan ne Herran polttouhriksi.	43:24 Ja uhra ne molemmat HERran edes/ ja heittäkän Papit sijhen suola/ ja nijn ne pitä uhraman HERralle polttouhrixi.
43:25 Uhraa joka päivä, seitsemänä päivänä, syntiuhri-kauris; myös on uhrattava mullikka ja oinas pikkukarjasta, virheettömät.	25. Näin sinun pitää seitsemän päivää uhraaman, kauriin joka päivä syntiuhriksi: mullin ja oinaan laumasta, jotka molemmat virheettömät olemaan pitää.	43:25 Näin sinun pitä seidzemen päiwä uhraman/ caurin syndiuhrixi/ calpein ja jäärän laumasta/ jotca molemmat owat wiattomat.
43:26 Seitsemänä päivänä toimitettakoon alttarin sovitus ja puhdistettakoon ja vihittäköön se.	26. Ja näin heidän pitää alttarin sovittaman seitsemän päivää, ja puhdistaman sen, täyttämän kätensä.	43:26 Ja näin pitä Altarin sowittaman seidzemen päiwä/ ja puhdistaman sen ja täyttämän kätens.
43:27 Niiden päivien kuluttua papit kahdeksantena päivänä ja aina edelleen uhratkoot alttarilla polttouhrejansa ja yhteysuhrejansa. Ja niin minä teihin mielistyn, sanoo Herra, Herra."	27. Ja niiden seitsemän päivän perästä pitää papit, kahdeksantena päivänä ja sitte aina, uhraaman alttarille teidän polttouhrinne ja kiitosuhrinne; niin minä tahdon teille olla armollinen, sanoo Herra, Herra.	43:27 Ja nijden seidzemen päiwän peräst pitä Papit cahdexandena päiwänä/ ja sijtte aina uhraman Altarille teidän polttouhrin ja kijtosuhrin: nijn minä tahdon teille olla armollinen/ sano HERra HERra.
44 LUKU	44 LUKU	XLIV. Lucu
44:1 Sitten hän vei minut takaisin pyhäkön ulommalle portille, sille, joka antoi itään päin; mutta se oli suljettu.	1. Ja hän vei minun jälleen pyhän äärimäisen portin tietä itään päin; mutta se oli kiinni.	44:1 JA hän wei minun jällens sijhen ärimmäisen itäisen porttin saacka/ Pyhä päin/ mutta se oli kijnni.

44:2 Niin Herra sanoi minulle: "Tämä portti on oleva suljettuna: sitä ei saa avata, eikä kenkään saa käydä siitä sisälle, sillä Herra, Israelin Jumala, on käynyt siitä sisälle. Se on oleva suljettu.	2. Ja Herra sanoi minulle: tämä portti pitää oleman kiinni, ja ei pidä avattaman, eikä yksikään pidä siitä käymän; sillä Herra Israelin Jumala on siitä käynyt; ja pitää vielä sitte oleman kiinni.	44:2 Ja HERra sanoi minulle: tämä portti pitä oleman kijnni ja ei pidä awattaman/ eikä yxikän pidä sijtä käymän/ mutta ainoastans HERra Israelin Jumala/ ja pitä wielä sijtte oleman kijnni/
44:3 Ruhtinas ainoastaan saakoon ruhtinaana istua siellä ja aterioida Herran edessä; käyköön hän sisään porttieteisen kautta ja tulkkoon ulos samaa tietä."	3. Päämiehen se oleman pitää, päämiehen pitää siinä istuman ja syömän leipää Herran edessä; esihuoneesta pitää hänen menemän sisälle, ja ja siitä jälleen tuleman ulos.	paidzi Förstiä. 44:3 Sillä Förstin pitä sijnä istuman ja syömän leipä HERran edes: esihuonesta pitä hänen menemän sisälle/ ja sijtä jällens tuleman ulos.
44:4 Sitten hän vei minut pohjoisportin kautta temppelein edustalle, ja minä näin, ja katso: Herran kunnia täytti Herran temppelein. Niin minä lankesin kasvoilleni.	4. Siitä vei hän minun pohjoisen portin tietä esihuoneen kohdalle; ja minä näin, ja katso, Herran huone oli täynnä Herran kunniaa. Ja minä lankesin kasvoilleni.	44:4 Sijtä wei hän minun pohjaisen portin esihuonen cohdalle. Ja minä näin/ ja cadzo/ HERran huone oli täynäns HERran cunniata/ ja minä langeisin caswoilleni.
44:5 Ja Herra sanoi minulle: "Ihmislapsi, ota huomioosi, katso silmilläsi ja kuule korvillasi kaikki, mitä minä sinulle puhun kaikista Herran temppelein säädöksistä ja kaikista sen laeista, ja ota huomioosi, kuinka temppeleihin on mentävä kustakin pyhäkön uloskäytävästä.	5. Ja Herra sanoi minulle: sinä, ihmisen poika, pane sydämees, ja katso silmilläs, ja kuule korvillas kaikkia, mitä minä sinulle sanon kaikista Herran huoneen säädöistä ja asetuksista, ja ota vaari, kuinka (ihmisen) itsensä pyhässä käyttäytymän pitää.	44:5 Ja HERra sanoi minulle: sinä ihmisen poica/ ota waari/ ja cadzo/ ja cuule tarcast caickia mitä minä sinulle sanon caikista HERran huonen säädöistä ja asetuxista/ ja ota waari cuinga ihmisen idzens Pyhä's käyttämän pitä.
44:6 Ja sano niille uppiniskaisille, sano Israelin heimolle: Näin sanoo Herra, Herra: Jo riittävät kaikki teidän kauhistuksenne, te Israelin heimo,	6. Ja sano kovakorvaiselle Israelin huoneelle: näin sanoo Herra, Herra: te Israelin huone, olette tähänasti kaikilla teidän kauhistuksillanne kyllä tehneet:	44:6 Ja sano cowacorwaisille Israelin huonest: Näin sano HERra HERra: te Israelin huonesta oletta tähänasti caikilla teidän cauhistuxillan kyllä tehnet:
44:7 te kun olette tuoneet muukalaisia, sydämeltään ja ruumiiltaan ympärileikkaamattomia, minun pyhäkköön olemaan siellä ja häpäisemään minun temppeleini, samalla kuin olette uhranneet minun leipääni ja rasvaa ja verta; ja niin te olette rikkoneet minun liittoni - kaikkien muitten kauhistustenne lisäksi.	7. Että te annatte muukalaisia, joilla on ympärileikkaamaton liha, tulla minun pyhäni, jolla te minun huoneeni saastutate, uhratessanne minun leipääni, lihavuutta ja verta, ja näin rikotte kaikki minun liittoni kaikilla teidän kauhistuksillanne.	44:7 Että te annatte tulla muucalaisia/ joilla on ymbärinsleickamaton sydän/ ja ymbärinsleickamaton liha/ minun Pyhäni/ jolla te minun huoneni saastutate/ uhratesan minun leipäni/ lihawutta ja werta/ ja näin ricotte caicki minun lijttoni/ caikilla teidän cauhistuxillan.

44:8 Te ette ole itse hoitaneet minulle suoritettavia pyhiä tehtäviä, vaan olette panneet heitä puolestanne hoitamaan minulle pyhäkössäni suoritettavia tehtäviä.	8. Ja ette pidä minun pyhäni tapoja, mutta olette tehneet itsellenne uuden tavan minun pyhästäni.	44:8 Ja et te pidä minun Pyhäni tapoja/ mutta oletta tehnet idzellen uden tawan minun Pyhäsäni.
44:9 Näin sanoo Herra, Herra: ei yksikään muukalainen, sydämeltään ja ruumiiltaan ympärileikkaamaton, saa tulla minun pyhäkkööni, olkoon se kuka tahansa muukalainen, joka israelilaisten keskuudessa on.	9. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: ei yhdenkään vieraan, jolla on ympärileikkaamaton sydän ja ympärileikkaamaton liha, pidä tuleman minun pyhäni, kaikista muukalaisista, jotka Israelin lasten seassa ovat.	44:9 Sentähden sano HERra Jumala näin: ei yhdengän wieran/ jolla on ymbärinsleickamaton sydän/ ja ymbärinsleickamaton liha/ pidä tuleman minun Pyhäni caikista muucalaisista/ jotca Israelin lasten seas owat.
44:10 Vaan ne leeviläiset, jotka menivät minun luotani kauas, silloin kun Israel oli joutunut eksyksiin, nuo, jotka eksyivät pois minusta kivijumalainsa jälkeen, kantakoot syntinsä;	10. Ja ei myös ne Leviläiset, jotka minusta luopuneet, ja Israelin kanssa epäjumalainsa jälkeen erhetykseen menneet ovat; sentähden pitää heidän kantaman omat syntinsä.	44:10 Ja ei myös ne Lewitat/ jotca minusta luopunet owat/ ja Israelin cansa epäjumalains jälken erhetyxeen mennet owat/ sentähden pitä heidän candaman omat syndins.
44:11 he toimittakoot minun pyhäkössäni vartioinnin temppelein porteilla ja toimittakoot temppeleipalveluksen: he teurastakoot polttouhrit ja teurasuhrit kansalle ja seisokoot heidän edessään heitä palvelemissa.	11. Mutta heidän pitää vartioitseman minun pyhäni ovea, ja oleman huoneen palveliat, ja teurastaman polttouhria ja muita uhreja kansan edestä, ja seisoman heidän edessänsä, palvellen heitä.	44:11 Mutta heidän pitä wartioidzeman minun Pyhäni owe/ ja pitä oleman muiden palweliat/ ja pitä ainoastans teurastaman polttouhria/ ja muita uhreja/ mitä Canssa tuo/ ja seisoman Pappain edes/ palwellen heitä.
44:12 Koska he ovat heitä palvelleet heidän kivijumalainsa edessä ja olleet Israelin heimolle kompastuksena syntyin, sentähden minä kättä kohottaen vakuutan heistä, sanoo Herra, Herra, että heidän on kannettava syntinsä.	12. Että he ovat palvelleet heitä heidän epäjumalansa edessä, ja ovat antaneet Israelin huoneelle pahennuksen; sentähden olen minä ojentanut käteni heidän päällensä, sanoo Herra, Herra, että heidän pitää kantaman heidän syntinsä,	44:12 Että he owat palwellet heidän epäjumalains edes/ ja owat andanet Israelin huonelle pahennuxen/ sentähden olen minä ojendanut käteni heidän päällens/ sano HERra Jumala/ että heidän pitä candaman heidän syndins.
44:13 He eivät saa lähestyä minua, niin että toimittaisivat minun edessäni papinvirkaa ja lähestyisivät mitään minulle pyhitettyä, mitään korkeasti-pyhää, vaan heidän on kannettava häpeänsä ja kauhistuksensa, joita ovat tehneet.	13. Ja ei pidä uhraaman minun edessäni, eikä oleman minun pappini, ei myös minun pyhäni tuleman, kaikkein pyhimpään; mutta pitää kantaman häpynsä ja kauhistuksensa, joita he tehneet ovat.	44:13 Ja ei pidä uhraman minun edesäni/ eikä oleman minun Pappini/ ei myös minun Pyhäni tuleman/ siihen caickein pyhimbään/ mutta pitä candaman heidän häpyns ja cauhistuxens/ jotca he tehnet owat.
44:14 Ja minä panen heidät hoitamaan temppeleissä suoritettavia tehtäviä, mitä siellä vain on palvelijantyötä ja toimitettavaa.	14. Sentähden olen minä tehnyt heitä huoneen oven vartiaksi kaikessa sen palveluksessa, ja kaikissa, mitä siinä tehdään.	44:14 Sentähden olen minä tehnyt heitä owen wartiaksi huonen palweluxes/ ja muille palwelioixi.

<p>44:15 Mutta ne leeviläiset papit, Saadokin jälkeläiset, jotka hoitivat minun pyhäkössäni suoritettavat tehtävät silloin, kun israelilaiset olivat eksyneet minusta pois, he saavat lähestyä minua, palvella minua ja seisoa minun edessäni uhraamassa minulle rasvaa ja verta, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>15. Mutta papit ja Leviläiset Zadokin pojat, jotka minun pyhäni säädyt pitäneet ovat, kuin Israelin lapset luopuivat minusta, ne pitää minun edelläni käymän, palvellen minua, ja minun edessäni seisoman, ja uhraaman minulle lihavuutta ja verta, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>44:15 MUtta Papit ja Lewitat Zadochin sugusta/ jotca minun Pyhäni säädyt pitänet owat/ cosca Israelin lapset luowuit minusta/ ne pitä minun edelläni käymän/ palwellen minua/ ja minun edesäni seisoman/ ja pitä uhraman minulle lihawutta ja werta/ sano HERra Jumala.</p>
<p>44:16 He saavat tulla minun pyhäkkööni ja saavat lähestyä minun pöytäni, palvellen minua ja hoitaen minulle suoritettavat tehtävät.</p>	<p>16. Ja heidän pitää menemän minun pyhäni, ja tuleman minun pöytäni eteen, palvellen minua ja pitäin minun säätyäni.</p>	<p>44:16 Ja heidän pitä menemän minun Pyhäni/ ja tuleman minun pöytäni eteen/ palwellen minua ja pitäin minun säätyäni.</p>
<p>44:17 Ja tullessaan sisemmän esipihan porteille he pukeutukoot pellavavaatteisiin älköötkä pitäkö yllänsä villaista toimittaessaan virkaansa sisemmän esipihan porteissa ja sisällä temppeleissä.</p>	<p>17. Ja kuin he tahtovat mennä portista sisälliseen kartanohon, niin heidän pitää pukeman yllensä liinavaatteet, ja ei villoista tehtyjä, niin kauvan kuin he sisällisessä kartanossa palvelevat.</p>	<p>44:17 Ja cosca he tahtowat mennä portista sisälliseen cartanohon/ nijn heidän pitä pukeman päällens lijnawaattet/ ja ei willoista tehtyjä/ nijncawuan cuin he sisällises cartanos palwelewat.</p>
<p>44:18 Pellavaiset juhlapäähineet olkoon heillä päässä ja pellavakaatiot lanteilla. Älkööt he panko vyötäisillensä mitään hiostuttavaa.</p>	<p>18. Ja liinahiipat pitää oleman heidän päässänsä ja liinaiset vaatteet heidän kupeillansa, ja ei pidä sitoman itsiänsä hikiliinoilla,</p>	<p>44:18 Ja lijnahijpat pitä oleman heidän pääsäns/ ja alaswaattet heidän cupehillans/ ja ei pidä sitoman idzens cowin.</p>
<p>44:19 Kun he sitten menevät pois ulompaan esipihaan, kansan tykö ulompaan esipihaan, riisukoot vaatteensa, joissa ovat virkaa toimittaneet, jättäkööt ne pyhäkön kammioihin ja pukekoot yllensä toiset vaatteet, etteivät pyhittäisi kansaa vaatteillansa.</p>	<p>19. Ja kuin he menevät ulkoiseen ja äärimäiseen kartanohon kansan tykö, niin heidän pitää paneman ne vaatteet pois, joissa he palveluksen tehneet ovat, ja kätkemän ne pyhiin kammioihin; ja heidän pitää ottaman toiset vaatteet yllensä, ettei he kansaa pyhittäisi omilla vaatteilla.</p>	<p>44:19 Ja cosca he menewät ulkoiseen ja ärimmäiseen cartanohon Canssan tygö/ nijn heidän pitä paneman ne waattet pois/ joisa he palweluxen tehnet owat/ ja kätkemän ne Pyhään/ ja heidän pitä ottaman jällens toiset waattet päällens/ ettei he Canssa pyhitäis omis waatteisans.</p>
<p>44:20 Älkööt he ajelko päätänsä, mutta älkööt myöskään antako tukkansa valtoinaan kasvaa: heidän on leikattava hiuksensa.</p>	<p>20. Ei heidän pidä ajeleman päätänsä, eikä pitkiä hiuksia kasvattaman; mutta pitää antaman hiuksensa tasaisesti leikata ympäri.</p>	<p>44:20 Ei heidän pidä ajeleman päätäns/ eikä pitkiä hiuxia caswattaman/ mutta pitä andaman leicata ymbärins.</p>
<p>44:21 Viiniä älköön kukaan pappi juoko tultuansa sisempään esipihaan.</p>	<p>21. Ei myöskään pappi pidä viinaa juoman, kuin hänen sisimäiseen kartanohon sisälle menemän pitää.</p>	<p>44:21 Ei myös yxikän Pappi pidä wijna juoman/ cosca hänen sisälmäises cartanos palwelust tekemän pitä.</p>

44:22 Leskeä ja hyljättyä älkööt he ottako vaimoksensa, vaan ottakoot neitsyen Israelin heimon jälkeläisistä tai lesken, joka on leskenä papin jälkeen.	22. Ei myös pidä ottaman yhtään leskeä eli hyljättyä avioksensa, mutta neitseen Israelin suvusta, eli ottakaan papin lesken.	44:22 Ei myös yhtän leske eli hyljättyä pidä ottaman awioxens/ mutta neidzen Israelin sugust/ eli Papin lesken.
44:23 Ja opettakoot he minun kansalleni erotuksen pyhän ja epäpyhän välillä sekä tehköt heille tietäväksi, mikä on saastaista, mikä puhdasta.	23. Ja opettakaan minun kansaani tietämään eroituksen pyhän ja pyhättömän välillä, että he puhtaan ja saastaisen välillä eroituksen tietäisivät.	44:23 Ja opettacan minun Canssani pitämän eroitusta pyhän ja saastaisen välillä.
44:24 Riita-asioissa he seisokoot tuomitsemassa ja tuomitkoot niissä minun oikeuksieni mukaan. Minun lakejani ja käskyjäni he noudattakoot kaikkien minun juhlieni vietossa ja pyhittäkööt minun sapattini.	24. Ja kuin riita tulee heidän eteensä, niin heidän pitää seisoman ja tuomitseman ja puhuman minun lakini ja säätyäni jälkeen, ja pitämän minun käskyni, ja kaikki minun pyhäpäiväni ja sabbatini pyhittämän.	44:24 Ja cosca rijta tule heidän eteens/ nijn heidän pitä seisoman ja duomidzeman ja puhuman minun oikeudeni ja säätyeni jälken/ ja pitämän minun käskyni/ ja caicki minun pyhä päiwäni ja Sabbathini pyhittämän.
44:25 Älköön hän menkö kuolleen ihmisen luo ja siten tulko saastaiseksi; ainoastaan isästä ja äidistä, pojasta ja tyttärestä, veljestä ja sisaresta, jos tämä ei ollut naitu, hän saa näin saattaa itsensä saastaiseksi.	25. Ja ei pidä menemän yhdenkään kuolleen ihmisen tykö saastuttamaan itsiänsä; vaan ainoasti isänsä ja äitinsä, poikansa ja tyttärensä, veljensä ja sisarensa, jolla ei miestä ole ollut, niiden tähden joku saa itsensä saastuttaa;	44:25 Ja ei pidä menemän yhdengän cuollen tygö saastuttaman idziäns/ mutta ainoastans Isäns ja äitins/ poicans ja tyttärens/ weljens ja sisarens/ jolla ei miestä ole ollut/ nijden tähden jocu saa idzens saastutta.
44:26 Mutta puhdistuksensa jälkeen luettakoon hänelle vielä seitsemän päivää;	26. Mutta että he puhdistavat itsensä jälleen seitsemän päivää.	44:26 Mutta että he puhdistawat idzens jällens seidzemen päiwä.
44:27 ja sinä päivänä, jona hän tulee pyhäkköön, sisempään esipihaan, toimittamaan virkaansa pyhäkössä, hän uhratkoon syntiuhrinsa, sanoo Herra, Herra.	27. Ja kuin hän jälleen menee pyhään, sisimäiseen kartanoon, palvelemaan pyhässä, niin pitää hänen uhraaman syntiuhrinsa, sanoo Herra, Herra.	44:27 Ja cosca hän jällens mene Pyhään/ sisälmäiseen cartanoon/ palweleman Pyhäs/ nijn pitä hänen uhraman syndiuhrens/ sano HERRA HERRA.
44:28 Ja tämä on oleva heidän perintöosansa: minä olen heidän perintöosansa. Teidän ei tule antaa heille perintömaata Israelissa: minä olen heidän perintömaansa.	28. Ja se on heille perinnöksi; minä tahdon olla heidän perintönsä; sentähden ei teidän pidä heille perimistä antaman Israelissa; sillä minä olen heidän perintönsä.	44:28 Mutta sen perinnön/ jonga heidän pitä saaman/ se tahdon minä idze olla/ sentähden ei teidän pidä heille perimyst andaman Israelis: sillä minä olen heidän perindöns.
44:29 Ruokauhrin, syntiuhrin ja vikauhrin he saavat syödä, ja kaikki, mikä on tuhon omaksi vihittyä Israelissa, on tuleva heille.	29. Heidän pitää saaman elatuksensa ruokauhrista, syntiuhrista ja vikauhrista; ja kaikki kiroitut Israelissa pitää heidän oleman.	44:29 Heidän pitä saaman elatuxens ruocauhrist/ syndiuhrist ja wicauhrist/ ja caicki kiroitut Israelis pitä heidän oleman.

44:30 Paras kaikesta uutisesta, kaikenlaatuisesta, ja kaikki annit, mitä laatua hyvänsä antinne ovatkin, tulevat papeille; ja parhaat jyvrouheistanne on teidän annettava papille, että sinä tuottaisit siunauksen huoneellesi.	30. Ja kaikki ensimmäinen hedelmä ja esikoiset kaikista teidän ylennysuhreistanne pitää pappein oleman. Teidän pitää myös antaman papeille esikoiset teidän taikinastanne, että siunaus olis sinun huoneessas.	44:30 Ja caicki ensimmäinen hedelmä/ ja esikoiset caikista ylönnyshreista/ pitää Pappein oleman. Teidän pitää myös andaman Papeille esikoiset caikist syötäwist/ että siunaus olis sinun huonesas.
44:31 Papit älkööt syökö mitään itsestään kuollutta tai kuoliaaksi raadeltua, ei lintua eikä raavasta."	31. Mutta joka kuollut on eli metsän pedolta haaskattu, linnusta eli eläimestä, sitä ei pidä pappein syömän.	44:31 Mutta joca cuollut on/ eli medzän pedolda haascattu/ linnust eli eläimest/ sitä ei pidä Pappein syömän.
45 LUKU	45 LUKU	XLV. Lucu
45:1 "Kun te arvotte maata perintöosiksi, niin antakaa Herralle anti, pyhä osa maasta, kahtakymmentäviittä tuhatta pitkä ja kahtakymmentä tuhatta leveä. Se olkoon pyhä koko alueeltaan, yltympäri.	1. Kun te maata jaatte arvalla, niin teidän pitää eroittman osan maasta Herralle pyhäksi, viisikolmattakymmentä tuhatta riukumittaa pituudelle ja kymmenentuhatta leveydelle: se paikka on pyhä kaikissa rajoissansa ympäri.	45:1 COsca te maata jagatte arwalla/ nijn teidän pitää eroittaman osan maasta/ HERralle pyhäxi/ wijsicolmattakymmendä tuhatta riucumitta pituudelle/ ja kymmenen tuhatta leweydelle/ ja se paicka on pyhä nijn lewiäldä cuin se on.
45:2 Siitä tulkoon pyhäkölle neliö, viisisataa ja viisisataa joka taholta, ja sen lisäksi avointa tilaa viisikymmentä joka taholta.	2. Ja tästä pitää oleman pyhään viisisataa riukumittaa, nelikulmainen ympärinsä, ja esikaupungiksi viisikymmentä kyynärää.	45:2 Ja tästä pitää nyt tuleman Pyhään/ wijsi sata riucumitta/ neliculmainen/ ja esicaupungixi wijsikymmendä kynärätä.
45:3 Ja mittaa tästä mitatusta alueesta kahtakymmentäviittä tuhatta pitkälti ja kymmentätuhatta leveältä, ja siinä olkoon pyhäkkö, korkeasti-pyhä.	3. Ja sillä paikalla, joka on viisikolmattakymmentä tuhatta riukua pitkä ja kymmenentuhatta leveä, pitää pyhän oleman, ja kaikkein pyhimmän.	45:3 Ja sillä paicalla joca on wijsicolmattakymmendä tuhatta riucua pitkä/ ja kymmenen tuhatta lewiä/ pitää Pyhä oleman/ ja caickein Pyhimmän.
45:4 Se olkoon pyhä osa maasta papeille, jotka palvelevat pyhäkössä, jotka lähestyvät ja palvelevat Herraa; se olkoon talojen sijana heitä varten ja pyhänä paikkana pyhäkköä varten.	4. Se pitää maasta pyhä oleman, ja pitää pappein oleman, jotka pyhässä palvelevat, ja Herran eteen tulevat palvelemaan häntä, että heillä pitää oleman sia huoneelle, se pitää myös pyhä oleman.	45:4 Se muu sijtä pyhästä maasta pitää Pappein oleman/ jotca Pyhäs palwelewat/ Ja HERran eteen tulewat palweleman händä/ että heillä pitää oleman sia huoneille/ se pitää myös pyhä oleman.
45:5 Kahtakymmentäviittä tuhatta pitkälti ja kymmentätuhatta leveältä on tuleva leeviläisille, jotka toimittavat palvelusta pyhäkössä, heille perintömaaksi - kaksikymmentä kammiota -.	5. Mutta Leviläisten, jotka huoneessa palvelevat, pitää myös saaman viisikolmattakymmentä tuhatta riukua pituudelle ja kymmenentuhatta leveydelle heidän osaksensa, kahdellekymmenelle kammiolle.	45:5 Mutta Lewitat/ jotca huones palwelewat/ pitää myös saaman wijsicolmattakymmendä tuhatta riucua pituudelle/ ja kymmenen tuhatta leweydelle heidän osaxens/ cahdelle kymmenelle Camarille.

<p>45:6 Kaupungille antakaa perintömaata viittätuhatta leveästi ja kahtakymmentäviittä tuhatta pitkälti, pyhän antimaan viereltä; se olkoon kaiken Israelin heimon oma.</p>	<p>6. Ja kaupungin omaisuudeksi pitää teidän yhden paikan jättämän, viisituhatta riukua leveydelle ja viisikolmattakymmentä tuhatta riukua pituudelle, sen maan sivusta, joka pyhää ylennysuhria varten eroitettu on: se pitää kaikelle Israelin huoneelle oleman.</p>	<p>45:6 Ja Caupungita warten pitä myös teidän yhden paican jättämän coco Israelin huonelle wijsi tuhatta riucua leweydelle/ wijsicolmattakymmendä tuhatta riucua pitudelle/ sen maan siwusta/ joca Pyhä warten eroitettu on.</p>
<p>45:7 Ja ruhtinaalle: molemmilta puolin pyhää antimaata ja kaupungin perintömaata, pyhän antimaan sivusta ja kaupungin perintömaan sivusta, lännen puolelta länteen päin ja idän puolelta itään päin, maata yhtä pitkälti kuin on yhden sukukuntaosan pituus länsirajasta itärajaan.</p>	<p>7. Päämiehelle pitää teidän myös antaman yhden paikan, molemmille puolille pyhän ylennysuhrin osaa ja kaupungin omaisuutta, juuri pyhän ylennysuhrin osan ja kaupungin omaisuuden eteen läntisestä kulmasta niin länteen ja itäisestä kulmasta itään päin; sen pituus pitää vastaaman yhtä niistä muista osista, länsirajasta niin itärajaan asti.</p>	<p>45:7 Förstille pitä teidän myös andaman yhden paican/ molemmille puolille Pappein sian ja Caupungin/ itän ja länden/ ja pitä oleman yhtä pitkä/ itän ja länden.</p>
<p>45:8 Se olkoon hänellä maana, perintömaana Israelissa; ja älkööt minun ruhtinaani enää sortako minun kansaani, vaan jättäkööt muun maan Israelin heimolle sukukunnittain.</p>	<p>8. Se pitää oleman hänen oma osansa Israelissa; ettei minun päämieheni pidä enempi ottaman minun kansaltani, joka heidän on, vaan pitää antaman maan Israelin huoneelle heidän sukukunnissansa.</p>	<p>45:8 Se pitä oleman hänen oma osans Israelis/ ettei minun Förstin pidä enä ottaman minun Cansaldani/ joca heidän on/ mutta pitä andaman olla Israelin huonelle heidän sucucunnisans.</p>
<p>45:9 Näin sanoo Herra, Herra: Jo riittää, te Israelin ruhtinaat! Heittäkää pois väkivalta ja sorto, noudattakaa oikeutta ja vanhurskautta, heretkää häätämästä mailtansa minun kansaani, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>9. Sillä näin sanoo Herra, Herra: eikö siinä kyllä ole, te Israelin päämiehet? lakatkaat kaikesta wäärydestä ja väkivallasta, ja tehkää oikeus ja vanhurskaus; ja älkää enempää rasittako minun kansaani, sanoo Herra, Herra.</p>	<p>45:9 Sillä näin sano HERRA HERRA: eikö sijnä kyllä ole/ te Israelin Förstit? lacatcat caikesta wäärydest ja wäkiwallast/ ja tehkät oikein/ ja älkät enä rasittaco minun Canssani/ sano HERra Jumala.</p>
<p>45:10 Olkoon teillä oikea paino, oikea eefamitta ja oikea bat-mitta.</p>	<p>10. Teidän pitää pitämän oikian puntarin, ja oikian vaa'an, ja oikian mitan.</p>	<p>45:10 Teidän pitä pitämän oikian pundarin/ ja oikian waagan/ ja oikian mitan.</p>
<p>45:11 Eefa- ja bat-mitta olkoot tarkoin yhtä suuret: bat vetäköön kymmenenneksen hoomer-mittaa ja eefa kymmenenneksen hoomer-mittaa; hoomerin mukaan määrättäköön kumpaisenkin suuruus.</p>	<p>11. Epha ja bat pitää kaikki yhtä oleman, niin että bat pitää kymmenen osan homeria, ja epha kymmenen osan homeria; sillä homerilla pitää ne molemmat mitattaman.</p>	<p>45:11 Epha ja Bath pitä caicki yhtä oleman/ nijn että Bath pitä kymmenennen osan Homerist/ ja Epha kymmenennen osan Homerist: sillä Homerilla pitä ne molemmat mitattaman.</p>

45:12 Sekelissä olkoon kaksikymmentä geeraa; miina olkoon teillä kaksikymmentä sekeliä, kaksikymmentäviisi sekeliä, viisitoista sekeliä.	12. Mutta siklin pitää pitämän kaksikymmentä geraa; ja kaksikymmentä sikliä, viisikolmattakymmentä sikliä ja viisitoistakymmentä sikliä tekevät minan.	45:12 Mutta Siclin pitä pitämän caxikymmendä Geraht: ja caxikymmendä Sicli/ wijsicolmattakymmendä Sicli ja wijsitoistakymmendä Sicli tekewät Minan.
45:13 Tämä on anti, joka teidän on annettava: kuudennes eefaa nisuhoomerista ja kuudennes eefaa ohrahoomerista;	13. Tämä on ylennysuhri, jonka teidän antaman pitää: kuudes osa ephaa ja homeria nisuja, ja kuudes osa ephaa ja homeria ohria.	45:13 Tämä on ylönnyshuri/ jonga teidän andaman pitä/ nimittäin/ cuudes osa Ephast ja Homerist nisuja/ ja cuudes osa Ephast ja Homerist ohria.
45:14 öljyn määrä bat-mitasta öljyä: kymmenennes batia koor-mitasta - kymmenestä batista, hoomerista - sillä hoomer on kymmenen batia;	14. Mutta öljyä, joka batilla mitataan, pitää teidän antaman batin, joka on kymmenes osa korja, eli kymmenennes homeria; sillä kymmenen batia tekevät homerin.	45:14 Mutta öljyst/ joca Bathilla mitatan/ pitä teidän andaman kymmenenen osan Bathi Corist/ eli kymmenennes Homerist: sillä kymmenen Bathi tekewät Homerin.
45:15 pikkukarjasta: kahdestasadasta yksi lammas Israelin runsasvetisiltä laitumilta ruokauhriksi, polttouhriksi ja yhteysuhriksi, että voitaisiin toimittaa heille sovitus, sanoo Herra, Herra.	15. Ja yksi uuhinen karitsa kahdestasadasta lampaasta, Israelin lammaslaitumelta, ruokauhriksi, polttouhriksi, kiitosuhriksi, sovinnoksi heidän edestänsä, sanoo Herra, Herra.	45:15 Ja yxi lammas cahdesta sadasta lambasta/ Israelin lammas laituumelda/ ruocauhrixi/ polttouhrixi/ kijtoshrixi/ sowinnoxixi/ sano HERra HERra.
45:16 Kaikki maan kansa on velvoitettu tähän antiin Israelin ruhtinaalle.	16. Kaikki maan kansa pitää tuoman ylennysuhrin Israelin päämiehelle.	45:16 Caicki maan Canssa pitä tuoman sencaltaisen ylönnyshuri Israelin Förstille.
45:17 Mutta ruhtinas toimittakoon polttouhrit, ruokauhrin ja juomauhrin juhlina, uusinakuina ja sapatteina, kaikkina Israelin heimon juhla-aikoina; hän uhratkoon syntiuhrin, ruokauhrin, polttouhrin ja yhteysuhrin toimittaakseen sovituksen Israelin heimolle.	17. Ja päämiehen pitää uhraaman polttouhrinsa, ruokauhrinsa, ja juomauhrinsa juhlapäivänä, uudella kuulla ja sabbatina, ja kaikkina Israelin huoneen suurina juhlapäivinä; hänen pitää myös tekemän syntiuhrin ja ruokauhrin, polttouhrin ja kiitosuhrin, sovinnoksi Israelin huoneen edestä.	45:17 Ja förstin pitä uhraman polttouhrins/ ruocauhrins ja juomauhrins/ juhlapäiwänä/ udella Cuulla ja Sabbathina/ ja caickina Israelin huonen suurina juhlapäiwinä/ pitä myös tekemän syndiuhrin ja ruocauhrin/ polttouhrin ja kijtoshurin/ sowinnoxixi Israelin huonen edestä.
45:18 Näin sanoo Herra, Herra: Ota ensimmäisessä kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä virheetön mullikka ja puhdistama pyhäkkö.	18. Näin sanoo Herra, Herra: ensimmäisenä päivänä ensimmäistä kuuta pitää sinun ottaman virheettömän mullin, ja puhdistaman pyhän.	45:18 Näin sano HERRa HERra: ensimmäisnä päiwänä ensimmäisestä Cuusta/ pitä sinun ottaman wiattoman calpein/ ja puhdistaman Pyhän.
45:19 Ja pappi ottakoon syntiuhrin verta ja sivelkään sitä temppelein ovenpieliin ja alttarin välireunan neljään kulmaan ja sisemmän esipiän portin ovenpieliin.	19. Ja pappi ottakaan syntiuhrin verestä, ja priiskottakaan sillä huoneen pihtipielet ja neljä alttarin kulmaa, niin myös sisimäisen kartanon portin pihtipielet.	45:19 Ja Pappi ottacan syndiuhrin werest/ ja prijscottacan sillä huonen pihtipielet/ ja caicki neljä Altarin culma/ nijn myös sisilmäisen cartanon portin pihtipielet.

45:20 Samoin tee kuukauden seitsemäntenä päivänä sen varalta, että joku olisi erehdyksestä tai tietämättömyydestä rikkonut. Ja niin te toimitatte temppelein sovituksen.	20. Ja näin sinun pitää tekemän seitsemäntenä päivänä kuuta, jos joku tietämättä erehtynyt on, että te huoneen pyhittäisitte.	45:20 Ja näin sinun pitää tekemän seidzemendenä päivänä Cuusta/ jos joku wieteldy eli erhettynyt on/ että te huonen pyhitäisitte.
45:21 Ensimmäisessä kuussa, kuukauden neljäntenätoista päivänä, on teillä pääsiäinen. Se on seitsepäiväinen juhla. Syötäköön silloin happamatonta leipää.	21. Neljäntenätoistakymmenentenä päivänä ensimmäistä kuuta pitää teidän pääsiäistä pitämän, ja pitämän pyhää seitsemän päivää, ja syömän happamatointa leipää.	45:21 Neljäntenä toistakymmenenä päivänä/ ensimmäisestä Cuusta/ pitää teidän Pääsiäistä pitämän/ ja pitämän pyhä seidzemen päivä/ ja syömän happamatoinda leipä.
45:22 Sinä päivänä uhratkoon ruhtinas omasta puolestansa ja maan kaiken kansan puolesta mullikan syntiuhriksi.	22. Sinä päivänä pitää päämiehen uhraaman itse edestänsä ja kaiken maan kansan edestä mullin syntiuhriksi.	45:22 Sinä päivänä pitää Förstin uhraman idze edestäns/ ja caiken Canssan maasa/ calpein syndiuhrixi.
45:23 Ja seitsemäntenä juhlapäivänä hän uhratkoon polttouhriksi Herralle seitsemän mullikkaa ja seitsemän oinasta, virheettömiä, joka päivä seitsemänä päivänä, ja syntiuhriksi kauriin joka päivä.	23. Mutta niinä seitsemänä päivänä, juhlina, pitää hänen joka päivä tekemän Herralle polttouhria, seitsemän mullia ja seitsemän oinasta, jotka virheettömät ovat, ja kauriin joka päivä syntiuhriksi.	45:23 Mutta nijnä seidzemenä päivänä juhlina/ pitää hänen jocapäivä tekemän HErralle polttouhria seidzemen calpeja ja seidzemen oinasta/ jotca wiattomat owat/ ja caurin syndiuhrixi.
45:24 Ja ruokauhriksi hän uhratkoon eefamitan mullikkaa ja eefa-mitan oinasta kohti sekä öljyä hiin-mitan eefaa kohti.	24. Mutta ruokauhriksi pitää hänen uhraaman ephan mullille ja ephan oinaalle, ja hinnin öljyä ephalle.	45:24 Mutta ruocauhrixi pitää hänen uhraman Ephan jocaidzelle calpeille/ ja Ephan cullengin oinalle/ ja Hinnin öljyä Ephalle.
45:25 Seitsemännessä kuussa, kuukauden viidentenätoista päivänä, juhlanä, hän uhratkoon samalla tavoin - niin seitsemänä päivänä - samankaltaisen syntiuhrin, polttouhrin ja ruokauhrin sekä saman määrän öljyä."	25. Viidentenätoistakymmenentenä päivänä seitsemättä kuukautta pitää hänen pyhänä pitämän seitsemän päivää järjestänsä, niinkuin ne muutkin seitsemän päivää; ja sillä tavalla pitämän syntiuhrin kanssa, polttouhrin, ruokauhrin ja myös öljyn kanssa.	45:25 Wijtenä toistakymmenenä päivänä seidzemenestä Cuucaudesta/ pitää hänen pyhänä pitämän seidzemen päivä järjestäns/ nijncuin ne muutkin seidzemen päivä/ ja sillä tawalla pitämän syndiuhrin/ polttouhrin/ ruocauhrin/ ja myös öljyn cansa.
46 LUKU	46 LUKU	XLVI. Lucu
46:1 "Näin sanoo Herra, Herra: Sisemmän esipihan portti, se, joka antaa itään päin, olkoon suljettuna kuusi työpäivää. Mutta sapatinpäivänä se avattakoon; myös avattakoon se uudenkuun päivänä.	1. Näin sanoo Herra, Herra: sisimäisen kartanon portti, joka itään päin on, pitää kuutena arkipäivänä oleman kiinni, mutta sabbatina ja uudella kuulla avattaman.	46:1 NÄitä sano HERra HERra: sisälmäisen cartanon portti/ joca itän päin on/ pitää nijnä cuutena arkio päivänä oleman kijnni/ mutta Sabbathina ja udella Cuulla awattaman.

<p>46:2 Silloin tulkoon ruhtinas porttieteisen kautta ulkoa ja asettukoon portin ovenpieleen; ja kun papit uhraavat hänen polttouhriansa ja yhteysuhriansa, niin hän kumartaen rukoilkoon portin kynnyksellä ja menkään sitten ulos. Mutta porttia älköön suljettako ennen iltaa.</p>	<p>2. Ja päämiehen pitää menemän ulkoiselle puolelle huoneen porttia ja seisattaman portin kynnykselle; ja pappein pitää uhraaman hänen polttouhriensa ja kiitosuhriensa, mutta hänen pitää rukoileman portin kynnyksellä, ja sitte jälleen menemän ulos; mutta portin pitää ehtoosen asti avoinna oleman.</p>	<p>46:2 Ja Förstin pitää menemän ulkoiselle puolelle huoneen porttia/ ja seisattaman portin kynnykselle. Ja Papit pitää uhraman hänen polttouhriensa ja kiitosuhriensa/ mutta hänen pitää rucoileman portin kynnyksellä/ ja sijtte jälleens menemän ulos/ mutta portin pitää ehtosen asti awoi oleman.</p>
<p>46:3 Ja maan kansa kumartaen rukoilkoon sen portin ovella sapatteina ja uusinakuina Herran edessä.</p>	<p>3. Maan kansan pitää myös rukoileman Herran edessä, sen portin ovesa, sabbatina ja uudella kuulla.</p>	<p>46:3 Maan Canssa pitää myös rucoileman HERran edes/ sen portin owesa Sabbathina udella Cuulla.</p>
<p>46:4 Ja polttouhrina, joka ruhtinaan on uhrattava Herralle sapatinpäivänä, olkoon: kuusi virheetöntä karitsaa ja virheetön oinas;</p>	<p>4. Mutta polttouhriksi, jonka päämiehen Herralle uhraaman pitää sabbatina, pitää oleman kuusi virheetöntä karitsaa ja virheettömän oinaan,</p>	<p>46:4 Mutta polttouhrin/ jonga Försti HERralle uhraman pitää Sabbathina/ pitää oleman cuusi wirhitöindä caridzata/ ja wirhittömän jäärän.</p>
<p>46:5 ja ruokauhrina: eefa-mitta oinasta kohti, mutta ruokauhrina karitsoita kohti se, mitä hän voi ja tahtoo antaa, ynnä hiin-mitta öljyä eefaa kohti.</p>	<p>5. Ja ephan sämpyläjauhoja oinaan kanssa ruokauhriksi, ja karitsain kanssa ruokauhriksi, mitä kukin voi, ja hinnin öljyä ephaan.</p>	<p>46:5 Ja Ephan sämbiläjauhoja jäärän cansa ruocauhrixi/ ja Hinnin öljyä Ephaseen.</p>
<p>46:6 Uudenkuun päivänä olkoon polttouhrina: virheetön mullikka, kuusi karitsaa ja oinas, virheettömiä;</p>	<p>6. Mutta uudella kuulla pitää uhrattaman nuori virheetöin härkä, ja kuusi karitsaa, ja virheetöin oinas.</p>	<p>46:6 Mutta udella Cuulla pitää uhrattaman nuori wirhitöin härkä/ ja cuusi caridzata/ ja wirhitöin jäärä.</p>
<p>46:7 ja ruokauhrina hän uhratkoon eefan mullikkaa kohti ja eefan oinasta kohti sekä karitsoita kohti sen, mitä hän saa hankituksi, ynnä öljyä hiin-mitan eefaa kohti.</p>	<p>7. Ja epha härjän kanssa, ja epha oinaan kanssa ruokauhriksi; mutta karitsan kanssa niin paljo kuin hän käteensä saa, ja hinni öljyä ephaan.</p>	<p>46:7 Ja Epha härjän cansa/ ja Epha jäärän cansa ruocauhrixi/ mutta caridzan cansa nijn paljo cuin hän kätens saa/ ja Hinni öljyä Ephaseen.</p>
<p>46:8 Ja kun ruhtinas tulee, niin tulkoon porttieteisen kautta ja menkään ulos samaa tietä.</p>	<p>8. Ja kuin päämies sinne menee, niin hänen pitää menemän portin esihuoneen kautta, ja siitä tuleman ulos jälleen.</p>	<p>46:8 Ja cosca Försti sinne cansa mene/ nijn hänen pitää menemän portin esihuonen cautta/ ja sijtä tuleman ulos jällens.</p>
<p>46:9 Mutta kun maan kansa tulee juhline Herran eteen, niin se, joka pohjoisportin kautta tuli kumartaen rukoilemaan, menkään ulos eteläportin kautta, ja joka tuli eteläportin kautta, se menkään ulos pohjoisportin kautta; älköön kenkään palatko sen portin kautta, josta tuli, vaan</p>	<p>9. Mutta maan kansa, jotka Herran eteen tulevat suurina juhlapäivinä, ja käyvät pohjoisen portin kautta rukoilemaan, ne pitää jälleen tuleman ulos eteläportista; ja jotka eteläportista tulevat, ne pitää käymän ulos pohjoisesta portista. Ja ei pidä tuleman ulos jälleen siitä portista, josta he ovat menneet sisälle, mutta</p>	<p>46:9 Mutta maan Canssa/ jotca HERran eteen tulewat suurina juhlapäiwinä/ ja käywät pohjaisen portin cautta rucoileman/ ne pitää jällens tuleman ulos etelä portista. Ja jotca etelä portista tulewat/ ne pitää käymän ulos pohjaisesta portista. Ja ei pidä tuleman ulos jällens sijtä portista/ josta he owat mennet</p>

menköön ulos vastakkaisesta.	kohdastansa toiselta puolelta menemän ulos.	sisälle/ mutta kohdastans jällens palajaman ulos.
46:10 Ja ruhtinas tulkoon heidän joukossansa, kun he tulevat, ja menköön ulos, kun he menevät.	10. Päämiehen pitää ulos ja sisälle heidän kanssansa käymän.	46:10 Förstin pitä ulos ja sisälle heidän cansans käymän.
46:11 Juhlina ja juhla-aikoina olkoon ruokauhri: eefa mullikkaa kohti ja eefa oinasta kohti sekä karitsoita kohti se, mitä mikin voi ja tahtoo antaa, ynnä öljyä hiin-mitta eefaa kohti.	11. Ja pyhäpäivinä ja juhlapäivinä pitää uhrattaman ruokauhriksi mullin kanssa epha, ja oinaan kanssa epha, ja karitsan kanssa niin paljon kuin hän saa käteensä, ja hinni öljyä ephan kanssa.	46:11 Ja pyhä päiwinä ja juhla päiwinä pitä uhrattaman ruocauhrixi calpein cansa Epha/ ja jäärän cansa Epha/ ja caridzan cansa nijn paljon kuin hän saa kätens/ ja Hinni öljyä Ephan cansa.
46:12 Milloin ruhtinas uhraa vapaaehtoisia lahjoja, polttouhrin tai yhteysuhrin vapaaehtoisena lahjana Herralle, avattakoon hänelle portti, joka antaa itään päin, ja hän uhratkoon polttouhrinsa sekä yhteysuhrinsa samoin, kuin hän uhraa sapatinpäivänä, ja menköön ulos; ja hänen mentyänsä suljettakoon portti.	12. Mutta kuin päämies tahtoo tehdä vapaaehtoisen polttouhrin eli kiitosuhrin Herralle, niin hänelle pitää avattaman itäportti, että hän saa uhrata polttouhrinsa ja kiitosuhrinsa, niinkuin hän sen sabbatinakin uhraa; ja koska hän jälleen tulee ulos, niin pitää portti pantaman kiinni hänen jälkeensä.	46:12 Mutta cosca Försti tahto tehdä wapaehdoisen polttouhrin eli kijtosuhrin HERralle: nijn hänelle pitä awattaman itä portti/ että hän saa uhrata hänen polttouhrins ja kijtosuhrins/ nijncuin hän sen Sabbathinakin uhra/ ja cosca hän jällens tule ulos/ nijn pitä portti taas pandaman kijnni hänen jälkens.
46:13 Uhraa vuoden vanha virheetön karitsa joka päivä polttouhriksi Herralle: uhraa se joka aamu.	13. Ja sinun pitää tekemän Herralle joka päivä polttouhria, vuotisen virheettömän karitsan; sen pitää sinun uhraaman joka aamulla,	46:13 Ja hänen pitä tekemän HERralle jocapäiwä polttouhria/ nimittäin/ vuotisen wirhittömän caridzan/ sen pitä hänen uhraman joca amulla.
46:14 Ja sen lisäksi uhraa ruokauhriksi joka aamu kuudennes eefaa ynnä öljyä kolmannes hiin-mittaa lestyjen jauhojen kostuttamiseksi. Tämä on ruokauhri Herralle - ikuinen, pysyvä säädös.	14. Ja joka aamulla paneman siihen päälle kuudennen osan ephaa ruokauhriksi, ja kolmannen osan hinniä öljyä, sekoitettu sämpyläjauhoihin: se pitää oleman jokapäiväinen ruokauhrin sääty Herralle.	46:14 Ja pitä joca amulla paneman sijhen päälle cuudennen osan Ephast ruocauhrixi/ ja colmannen osan Hinni öljyä/ secoitettu toinen toiseens/ se pitä oleman jocapäiwäinen ruocauhri HERralle.
46:15 Niin uhratkaa joka aamu karitsa, ruokauhri ja öljy jokapäiväiseksi polttouhriksi.	15. Ja näin pitää heidän aina uhraaman karitsan ruokauhrin ja öljyn kanssa joka aamu alinomaiseksi polttouhriksi.	46:15 Ja näin pitä heidän aina uhraman caridzan ruocauhrin ja öljyn cansa/ joca amulla ijancaickisexi polttouhrixi.
46:16 Näin sanoo Herra, Herra: Jos ruhtinas antaa jollekin pojistansa lahjan, on se tämän perintöosa. Se on tuleva hänen pojillensa: se on perintöosana heidän omaisuuttansa.	16. Näin sanoo Herra, Herra: kuin päämies antaa yhdelle pojistansa lahjan hänen perinnöstänsä, sen pitää oleman hänen poikansa oma perintö.	46:16 Näin sano HERra HERra: cosca Försti anda yhdelle hänen pojistans lahjan hänen perinnöstäns/ sen pitä oleman hänen poicans oma perindö.

<p>46:17 Mutta jos hän antaa lahjan perintöosastaan jollekin palvelijoistansa, olkoon se tämän omana vapautusvuoteen saakka, mutta sitten tulkoon takaisin ruhtinaalle: sehän on hänen perintöosaansa ja on tuleva hänen pojilleen.</p>	<p>17. Mutta jos hän antaa lahjan yhdelle palvelijoistansa hänen perinnöstänsä, niin se pitää sen oma oleman vapaavuoteen saakka, ja niin pitää se jälleen päämiehelle tuleman; sillä hänen osansa pitää ainoasti hänen poikansa perimän.</p>	<p>46:17 Mutta jos hän anda jotakin yhdelle hänen palweliostans hänen perinnöstäns/ niijn ne pitä sen pitämän wapa wuoten saacka/ ja niijn pitä jäl lens Förstille tuleman: sillä hänen osans pitä ainoastans hänen poicans perimän.</p>
<p>46:18 Älköönkä ruhtinas ottako kansan perintöosia, niin että sortaisi heitä pois heidän perintömaaltansa. Omasta perintömaastaan hän antakoon perintöosia pojillensa, ettei kukaan minun kansastani tulisi hädetyksi pois omalta perintömaaltansa."</p>	<p>18. Ja ei päämiehen pidä mitään ottaman kansan perinnöstä, eli ajaman heitä pois heidän omastansa; mutta pitää antaman lapsille heidän perintönsä, ettei minun kansani tulisi hajoitetuksi pois omaisuudestansa.</p>	<p>46:18 Ja ei Föstin pidä mitän ottaman Canssaldans heidän perinnöstäns/ eli ajaman pois heidän omastans/ mutta pitä andaman lapsille heidän perindöns/ että cukin sucu pitäis omans.</p>
<p>46:19 Sitten hän vei minut siitä sisäänkäytävästä, joka oli portin sivuseinäällä, niiden kammioiden luo, jotka olivat pyhitettyjä papeille ja jotka antoivat pohjoiseen päin. Ja katso, siellä oli eräs paikka kauimpana länttä kohti.</p>	<p>19. Ja hän vei minun läpikäytävän sivulle pohjan porttia päin, pyhän kammioihin, jotka pappein olivat; ja katso, siellä oli yksi sia kahdessa kulmassa länteen päin.</p>	<p>46:19 JA hän wei minun läpikäytävän siwulle pohjan porttia päin Pyhän Camareihin/ jotca Pappein olit/ ja cadzo/ siellä oli yxi sia cahdes culmas länden päin.</p>
<p>46:20 Ja hän sanoi minulle: "Tämä on paikka, missä pappien on keitettävä vikauhri ja syntiuhri sekä leivottava ruokauhri, etteivät veisi ulos sitä ulompaan esipihaan ja siten tulisi pyhittäneeksi kansaa."</p>	<p>20. Ja hän sanoi minulle: tämä on se sia, jossa papit vikauhrin ja syntiuhrin keittämän pitää, ja leipoman ruokauhrin, ettei heidän tarvitse niitä ulkonaiselle kartanolle kantaa, pyhittämään kansaa.</p>	<p>46:20 Ja hän sanoi minulle: tämä on se sia/ josa Papit wicauhrin ja syndiuhrin keittämän pitä/ ja leipoman ruocauhrin/ ettei he tarwidze niytä ulcoiselle cartanolle canda/ pyhittämän Canssa.</p>
<p>46:21 Sitten hän vei minut ulompaan esipihaan ja johdatti minut esipihan neljän nurkkauksen ohitse, ja katso, esipihan joka nurkkauksessa oli piha.</p>	<p>21. Ja hän vei minun ulos ulkonaiseen kartanoon, ja johdatti minun neljään kartanon kulmiin; ja katso, siellä oli esihuone kussakin kulmassa toinen toisensa edessä.</p>	<p>46:21 Ja hän wei minun ulos sijhen ulcoiseen cartanoon/ niijhin neljään cartanon culmijn/ ja cadzo/ siellä oli esihuone toinen toisens edes/</p>
<p>46:22 Esipihan neljässä nurkkauksessa oli suljetut pihat, neljäkymmenen pituiset ja kolmenkymmenen levyiset; nämä neljä nurkka-alaa olivat yhtä suuret.</p>	<p>22. Jokaisessa neljässä kartanon kulmassa olivat esihuoneet toinen toisensa kanssa, neljäkymmentä kyynärää pitkät ja kolmekymmentä kyynärää leveät, eroitettut vähiin paikkoihin, niin leviä yksi kuin toinenkin.</p>	<p>46:22 Jocaidzes neljäs cartanon culmas olit esihuonet toinen toisens cansa/ neljäkymmendä kynärätä pitkät/ ja colmekymmendä kynärätä lewiät/ eroitettut wähin paickoihin/ niijn lewiä yxi cuin toinengin.</p>

46:23 Ja niissä neljässä oli ympärinsä kivikehä, ja alas kivikehään oli tehty keittoliesiä ympärinsä.	23. Ja siellä kävi yksi vähä muuri ympäri kaikkia niitä neljää; ja siellä olivat totot tehdyt alhaalla ympäri muurin.	46:23 Ja siellä käwi yxi vähä muuri ymbärins caickia nijtä neljä/ ja siellä olit totot tehdyt alhalla ymbärins muurin.
46:24 Ja hän sanoi minulle: "Nämä ovat keittäjain suojat, joissa temppelipalvelijat keittävät kansan teurasuhrit.	24. Ja hän sanoi minulle: nämät ovat keittosiat, joissa palveliat, jotka huoneessa palvelusta tekevät, keittämän pitää kansan uhrin.	46:24 Ja hän sanoi minulle: nämät owat keitossiat/ joisa palweliat/ jotca huones palwelust tekewät/ keittämän pitä/ sen mitä Canssa uhrawat.
47 LUKU	47 LUKU	XLVII. Lucu
47:1 Sitten hän vei minut takaisin temppelin ovelle. Ja katso, vettä kumpusi temppelin kynnyksen alta itään päin, sillä temppelin etusivu oli itää kohti. Ja vesi juoksi alas temppelin oikeanpuolisen sivuseinämän alitse, alttarin eteläpuolitse.	1. Ja hän vei minun jälleen templin oven eteen, ja katso, siellä juoksi vesi templin kynnyksen alitse itään päin; sillä templin ovi oli itään päin; ja vesi juoksi templin oikialta puolelta lounaaseen päin, alttarin ohitse.	47:1 JA hän wei minun jällens Templin owen eteen/ ja cadzo/ siellä juoxi wesi Templin kynnyxen alaidzen itän päin: sillä Templin owi oli itän päin/ ja wesi juoxi Templin oikialda puolelda lounasen päin/ Altarin ohidze.
47:2 Sitten hän toi minut ulos pohjoisportin kautta ja kierrätti minut ulkopuolitse ulkoportille, joka antoi itää kohden; ja katso, vesi virtasi oikeanpuoliselta sivuseinämältä päin.	2. Ja hän vei minun ulos pohjoista porttia päin, ja vei minun ympäri sitä tietä ulkoisesta portista itään päin; ja katso, vesi juoksi oikialta puolelta sieltä ulos.	47:2 Ja hän wei minun ulos pohjaista porttia päin/ ulcoisesta portista itän päin/ ja cadzo/ wesi juoxi oikialda puolelda sieldä ulos.
47:3 Mennessänsä itää kohti mies, mittanuora kädessään, mittasi tuhat kyynärää ja antoi minun käydä veden poikki: vettä oli nilkkoihin asti.	3. Ja mies läksi itään päin, ja mittanuora oli hänen kädessään, ja mittasi tuhannen kyynärää, ja hän vei minun veteen minun pöytäjalkoihini saakka.	47:3 Ja mies läxi itän päin/ ja mittanuora oli hänen kädesäns/ ja mittais tuhannen kynärätä/ ja hän wei minun weteen/ minun pöytäjalcoini saacka.
47:4 Sitten hän mittasi tuhat ja antoi minun käydä veden poikki: vettä oli polviin asti. Sitten hän mittasi tuhat ja antoi minun käydä poikki: vettä oli lanteisiin asti.	4. Ja mittasi vielä tuhannes kyynärää, ja vei minun veteen polviini saakka; ja mittasi jälleen tuhannen kyynärää ja antoi minun mennä siihen kupeisiin saakka.	47:4 Ja mittais wielä tuhannen kynärätä/ ja wei minun weteen polwini saacka. Ja mittais jällens tuhannen kynärätä ja andoi minun mennä siihen cupeisiin saacka.
47:5 Sitten hän mittasi tuhat: tuli virta, jonka poikki minä en voinut käydä, sillä vesi nousi uimavedeksi, virraksi, josta ei voinut käydä poikki.	5. Niin hän mittasi vielä tuhannen, että niin syvä tuli, etten minä enään pohjaan ulottunut; sillä vesi oli niin syvä, että siinä täytyi uida, ja ei ulottunut pohjaan.	47:5 Nijn hän mittais wielä tuhatta kynärätä/ että nijn sywä tuli/ etten minä enä pohjaan ulottunut: sillä wesi oli nijn sywä/ että sijnä olis jocu uida tainnut/ ja ei ulottunut pohjaan.
47:6 Niin hän kysyi minulta: "Oletko nähnyt, ihmislapsi?" ja kuljetti minua ja toi takaisin pitkin virran rantaa.	6. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen poika, tämän olet sinä kyllä nähnyt; ja hän vei minun jälleen ojan reunalle.	47:6 Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen poica/ tämän olet sinä kyllä nähnyt: ja hän wei minun jällens ojan reunalle.

47:7 Mutta kun minä tulin takaisin, niin katso: virran rannalla kasvoi hyvin paljon puita molemmilla puolilla.	7. Ja kuin minä itseni käänsin, katso, siellä oli sangen monta puuta rannalla molemmilla puolilla.	47:7 Ja cadzo/ siellä seisoit sangen monda puuta rannalla molemmilla puolilla.
47:8 Ja hän sanoi minulle: "Nämä vedet juoksevat itäiselle alueelle, virtaavat alas Aromaahan ja tulevat mereen; niiden jouduttua mereen vesi siinä paranee.	8. Ja hän sanoi minulle: tämä vesi, joka itään päin juoksee, pitää juokseman paljaan maan lävitse mereen; ja kuin se tulee mereen, niin sen vedet terveellisiksi tulevat.	47:8 Ja hän sanoi: tämä wesi joca Galileaan juoxe/ pitä juoxeman paljan maan läpidze mereen/ ja cosca se tule mereen/ nijn caicki wedet terwellisexi tulewat.
47:9 Ja kaikki elolliset, kaikki, jotka liikkuvat, virkoavat elämään kaikkialla, mihin tämä kaksoisvirta tulee. Ja kaloja on oleva hyvin paljon; sillä kun nämä vedet sinne tulevat ja vesi paranee, niin kaikki virkoaa elämään, minne vain virta tulee.	9. Ja kaikki, jotka siinä elävät ja liikkuvat, kuhunka nämät virrat tulevat, niiden pitää elämän; ja pitää oleman sangen paljo kaloja; ja kaikki pitää terveet oleman ja elämän, kuhunka tämä virta tulee.	47:9 Ja caicki jotca sijnä eläwät ja lijckuwat/ cuhunga tämä wirta tule/ heidän pitä elämän. Ja pitä oleman sangen monda cala/ ja caicki pitä terwet oleman ja elämän/ cuhunga tämä wirta tule.
47:10 Ja kalastajia seisoo sen rannalla. Een-Gedistä Een-Eglaimiin asti se on oleva yhtä verkkoapajaa. Siinä on kaikenlaisia kaloja, aivan kuin suuren meren kaloja, hyvin paljon.	10. Siinä pitää oleman kalamiehet; Engeddistä niin Eneglaimiin asti pitää verkkoja pantaman; sillä siinä pitää oleman lajinsa jälkeen sangen paljo kaloja, niinkuin suuressakin meressä.	47:10 Sijnä pitä oleman calamiehet/ Engeddistä nijn aina EnEglaimijn pitä werckoja pandaman: sillä sijnä pitä oleman sangen paljo caloja/ nijncuin suuresakin meresä.
47:11 Sen rämeet ja lätäköt eivät parane: ne jätetään suolan valtaan.	11. Mutta järvet ja suovedet ei pidä oleman terveelliset, mutta suolaiseksi tuleman.	47:11 Mutta järwet ja suowedet ei pitä oleman terwelliset/ mutta suolaiset.
47:12 Mutta virran varrella, sen molemmilla rannoilla, kasvaa kaikkinaisia hedelmäpuita. Niistä eivät lakastu lehdet eivätkä lopu hedelmät: joka kuukausi ne kantavat tuoreet hedelmät, sillä niitten vedet juoksevat pyhäköstä, ja niitten hedelmät ovat ravitsevaiset ja niitten lehdet parantavaiset.	12. Ja molemmin puolin ojan rantoja pitää kasvaman kaikkinaisia hedelmällisiä puita, joiden lehdet ei pidä variseman, eikä hedelmät mätänemän; ja heidän pitää joka kuu kantaman uuden hedelmän; sillä heidän vetensä vuotaa pyhästä, heidän hedelmänsä kelpaavat ruoaksi, ja heidän lähteensä lääkitykseksi.	47:12 Ja molemmin puolin sen lähten randoja pitä caswaman caickinaisia hedelmälisiä puita/ joiden lehdet ei pidä wariseman/ eikä hedelmä mätänemän/ ja heidän pitä joca Cuu candaman uden hedelmän: sillä heidän wetens wuota pyhästä/ heidän hedelmäns kelpawat ruaxi/ ja heidän lehtens läkityxexi.
47:13 Näin sanoo Herra, Herra: Tämä on raja, jonka mukaan teidän on jaettava maa perintöosiksi kahdelletoista Israelin sukukunnalle - Joosef saakoon kaksi osaa -.	13. Näin sanoo Herra, Herra: nämät ovat rajat, joiden jälkeen teidän pitää kahdelletoistakymmenelle Israelin sukukunnalle maan jakaman; mutta kaksi osaa tulee Josephin suvulle.	47:13 NÄitä sano HERra HERra: nämät owat rajat/ joiden jälken teidän pitä cahdelletoistakymmenelle Israelin sucucunnalle maan jacaman/ mutta caxi osa tule Josephin sugulle.

47:14 Ja te saatte siitä perintöosan jokainen kohdaltansa; sillä minä olen kättä kohottaen luvannut antaa sen teidän isillenne, ja niin tämä maa tulee teille perintöosaksi.	14. Ja teidän pitää sen yhtäläisesti jakaman, niin yhdelle kuin toisellekin; sillä minä olen vannonut sen antaakseni teidän isillenne, ja tämä maa pitää tuleman teille perinnöksi.	47:14 Ja teidän pitä sen yhteisest jacaman/ nijn yhdelle cuin toisellengin: sillä minä olen vannonut/ andaxeni teidän Isillen ja teille maan perinnöxi.
47:15 Tämä on maan pohjoispuolinen raja: Suuresta merestä Hetlonin tietä siihen asti, mistä mennään Sedadiin.	15. Tämä on maan raja: pohjaan päin, isosta merestä, Hetlonin tietä niin aina Zedadiin,	47:15 Tämä on maan raja pohja päin: isoista merestä/ Hethlonist nijn aina Zedadijn.
47:16 Hamat, Beerota, Sibraim, joka on Damaskon alueen ja Hamatin alueen välissä, keskimmäinen Haaser, joka on Hauranin rajalla;	16. Hematiin, Berotoon, Sibraimiin, jotka Damaskun ja Hamatin rajain välillä ovat, ja HatsarTikoniin, joka Havran rajaan ulottuu.	47:16 Nimittäin/ Hemathijn/ Berothoon/ Sibraimijn/ jotca Damascun ja Hemathin rajat owat/ ja Hazar Thitonijn/ joca Hawran raja on.
47:17 ja näin menee raja merestä Hasar-Eenoniin - Damaskon alue jää pohjoiseen ja pohjoiseen myös Hamatin alue. Tämä on pohjoispuoli.	17. Ja raja merestä niin Hatsar-Enoniin on Damaskun raja, ja Zaphon pohjaan päin Hamatin raja: ja se on pohjan puoleinen kulma.	47:17 Tämä pitä raja oleman merestä nijn aina Hazar Enonijn/ Damascu ja Hemath pitä oleman loppu pohjaisen päin.
47:18 Sitten itäpuoli: Hauranin ja Damaskon välistä sekä Gileadin ja Israelin maan välistä, Jordania pitkin. Mitatkaa se rajasta Idänmereen. Tämä on itäpuoli.	18. Mutta rajan itään päin pitää teidän mittaaman Havran ja Damaskun väliltä ja Gileadin väliltä, ja koko Israelin väliltä, Jordanin tykönä, rajasta itämereen saakka; se pitää oleman raja itään päin.	47:18 Mutta sen rajan itän päin/ pitä teidän mittaman Hawran ja Damascun wälillä/ ja Gileadin wälillä/ ja coco Israelin wälillä/ Jordanin tykönä idäsä/ meren saacka/ se pitä oleman raja itän päin.
47:19 Sitten eteläpuoli, päivään päin: Taamarista Meriban veteen, joka on Kaadeksessa, Puroon ja Suureen mereen. Tämä on päivänpuoli, etelään päin.	19. Mutta raja lounaaseen päin on Tamarista aina Kadekssen riitaveteen saakka, ja virtaan asti suuren meren tykönä; sen pitää oleman rajan lounaasen päin.	47:19 Mutta se raja lounaisen päin/ on Thamarist aina Cadexen rijtaweten saacka/ ja wirtan asti suuren meren tykönä/ sen pitä oleman rajan lounasen päin.
47:20 Sitten länsipuoli: Suuri meri rajasta sen paikan kohdalle, mistä mennään Hamatiin. Tämä on länsipuoli.	20. Ja raja länteen päin on isosta merestä, rajasta kohdastansa aina Hamatiin; se on raja länteen päin.	47:20 Ja se raja länden päin/ on isoista merestä cohdistans aina Hemathijn/ se on raja länden päin.
47:21 Jakakaa tämä maa keskenänne Israelin sukukuntien mukaan.	21. Ja näin teidän pitää jakaman maan teillenne Israelin sukukunnissa.	47:21 Ja näin teidän pitä jacaman maan Israelin sucucunnis.
47:22 Ja arpokaa se perintöosiksi itsellenne ja muukalaisille, jotka asuvat teidän keskuudessanne ja ovat synnyttäneet lapsia teidän keskuudessanne. Olkoot he teille samanarvoisia kuin maassa syntyneet	22. Ja kuin te arvan heitätte maata jakaissanne teidän välillänne, niin teidän pitää muukalaisia pitämän, jotka asuvat teitä läsnä, ja elävät eli siittävät lapsia teidän seassanne, niinkuin he olisivat	47:22 Ja cosca te arwan heitätte maata jacaisan teidän wälillän/ nijn teidän pitä muucalaisia pitämän/ jotca asuwat teitä läsnä/ ja eläwät eli sijttäwät lapsia teidän seasan/ nijncuin he olisit Israelin lasten

israelilaiset: he saakoot arvalla perintöosan Israelin sukukuntain keskuudessa teidän kanssanne.	Israelin lasten seassa syntyneet lapset.	seas syndynet lapset.
47:23 Missä sukukunnassa muukalainen asuu, siinä antakaa hänelle perintöosa, sanoo Herra, Herra."	23. Ja muukalaisten pitää saaman osansa maasta, kukin sen suvun seassa, jota läsnä hän asuu, sanoo Herra, Herra.	47:23 Ja pitää vielä silttekin saaman heidän osans maasta/ kukin sen sugun seas/ jota läsnä hän asu/ sano HERra HERra.
48 LUKU	48 LUKU	XLVIII. Lucu
48:1 "Ja nämä ovat sukukuntien nimet: Pohjois-äärellä, pitkin Hetlonin tien vartta siihen asti, mistä mennään Hamatiin, ja siitä Hasar-Eenamiin - Damaskon alue jää pohjoiseen Hamatin sivulle -; tämä tulee hänelle idän puolelta lännen puolelle asti: Daan, yksi osa.	1. Nämät ovat sukukuntain nimet: pohjoisesta Hetlonin tien vierestä, siihenasti kuin tullaan Hamatiin, HatsarEnoniin, Damaskun rajaan pohjaan päin, Hamatin sivulle; sen pitää Danin pitämän osaksensa, itään ja länteen päin.	48:1 Nämät owat sucucundain nimet pohjaista päin Hethlonist/ haman Hemathin ja HazarEnonin/ ja Damascust nijn pohjan päin/ Hemathijn/ sen pitää Danin pitämän osaxens/ itän ja länden päin.
48:2 Daanin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Asser, yksi osa.	2. Likin Danin rajaa pitää Asserin osa oleman, idän puolesta länteen.	48:2 Likin Dani/ pitää Asserin osa oleman/ itän ja länden päin.
48:3 Asserin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Naftali, yksi osa.	3. Likin Asseria pitää Naphtalin osa oleman, idän puolesta länteen.	48:3 Likin Asserita/ pitää Nephtalin osa oleman/ itään ja ländeen.
48:4 Naftalin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Manasse, yksi osa.	4. Likin Naphtalin rajaa pitää Manassen osa oleman, idän puolesta länteen,	48:4 Likin Nephtalia/ pitää Manassen osa oleman/ itään ja ländeen.
48:5 Manassen alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Efraim, yksi osa.	5. Likin Manassen rajaa pitää Ephraim osansa saaman, idän puolesta länteen.	48:5 Likin Manasseta/ pitää Ephraim osans saaman/ itään ja ländeen.
48:6 Efraimin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Ruuben, yksi osa.	6. Likin Ephraimin rajaa pitää Rubenin osa oleman, idän puolesta länteen.	48:6 Likin Ephraimin raja/ pitää Rubenin osa oleman/ itään ja ländeen.
48:7 Ruubenin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Juuda, yksi osa.	7. Likin Rubenin rajaa pitää Juudan osan oleman, idän puolesta länteen.	48:7 Likin Rubenin raja/ pitää Judan osa oleman/ itään ja ländeen.

<p>48:8 Juudan alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti, on oleva se antimaa, joka teidän on annettava, kahtakymmentäviittä tuhatta leveä ja niin pitkä kuin yksi sukukuntaosa idän puolelta lännen puolelle; ja pyhäkkö olkoon sen keskellä.</p>	<p>8. Mutta likin Juudan rajaa pitää teidän eroittaman yhden osan idästä niin länteen, joka on viisikolmattakymmentä tuhatta riukua pitkä ja leveä, niinkuin muu osa on idästä niin länteen: siinä pitää pyhän oleman.</p>	<p>48:8 MUTTA likin Judan raja/ pitä teidän eroittaman yhden osan idästä nijn ländeen/ joca on wijsicolmattakymmendä tuhatta riucua pitkä ja lewiä/ nijncuin muu osa on idästä nijn ländeen/ sijnä pitä Pyhän oleman.</p>
<p>48:9 Antimaa, joka teidän on annettava Herralle, olkoon kahtakymmentäviittä tuhatta pitkä ja kahtakymmentä tuhatta leveä.</p>	<p>9. Ja siitä pitää teidän eroittaman uhriksi Herralle osan, viisikolmattakymmentä tuhatta riukua pitkän ja kymmenentuhatta riukua leveän.</p>	<p>48:9 Ja sijtä pitä teidän eroittaman HERralle osan/ wijsicolmattakymmendä tuhatta riucua pitkän/ ja kymmenen tuhatta riucua lewiän.</p>
<p>48:10 Ja pyhää antimaa tulkoon seuraaville: papeille pohjoisesta kahtakymmentäviittä tuhatta, lännestä kymmentätuhatta leveästi, idästä kymmentätuhatta leveästi ja etelästä kahtakymmentäviittä tuhatta pitkälti; ja Herran pyhäkkö olkoon siinä keskellä.</p>	<p>10. Ja sen pyhän osan pitää pappein oleman, viisikolmattakymmentä tuhatta riukua pitkä, pohjoiseen ja etelään päin, ja kymmenentuhatta leveä, itään ja länteen päin. Ja Herran pyhän pitää siinä keskellä oleman.</p>	<p>48:10 Ja sen Pyhän osan pitä Pappein oleman/ nimittäin/ wijsicolmattakymmendä tuhatta riucua pitkä/ pohjaisen ja etelän päin/ ja kymmenen tuhatta lewiä/ itän ja länden päin.</p>
<p>48:11 Papeille, niille Saadokin jälkeläisistä, jotka ovat pyhitettyjä, jotka ovat hoitaneet minulle suoritettavat tehtävät ja jotka eivät eksyneet, niinkuin leeviläiset eksyivät, silloin kun israelilaiset joutuivat eksyksiin,</p>	<p>11. Se pitää papeille pyhitetty oleman Zadokin lapsista, jotka minun säätyäni pitäneet ovat, ja ei ole Israelin lasten kanssa luopuneet, niinkuin Leviläiset luopuivat.</p>	<p>48:11 Ja HERran Pyhän pitä sijnä keskellä oleman/ se on Pappein oma/ jotca pyhitetyt owat Zadochin lapsista/ jotca minun säätyäni pitänet owat/ ja ei ole Israelin lasten cansa luopunet/ nijncuin Lewitat luowuit.</p>
<p>48:12 heille se tulkoon verona antimasta, korkeasti-pyhänä; tulkoon leeviläisten alueen vierestä.</p>	<p>12. Ja sentähden pitää heillä oleman oma osa eroitetusta maasta, se kaikkein pyhin, joka on Leviläisten rajan tykönä.</p>	<p>48:12 Ja sentähden pitä heillä oleman oma osa eroitetusta maasta/ josta se caickein Pyhin on Lewitain rajoista.</p>
<p>48:13 Leeviläiset saakoot samanlaisen alueen kuin papit, kahtakymmentäviittä tuhatta pitkän ja kymmentätuhatta leveän. Koko pituus olkoon kaksikymmentäviisi tuhatta ja leveys kaksikymmentä tuhatta.</p>	<p>13. Mutta Leviläisillä pitää myös osa oleman, viisikolmattakymmentä tuhatta leveä, pappein rajan tykönä; sillä kaikki pituus pitää oleman viisikolmattakymmentä tuhatta riukua ja leveys kymmenentuhatta riukua.</p>	<p>48:13 Mutta Lewitailla/ pitä myös osa oleman/ wijsicolmattakymmendä tuhatta riucua pitkä/ ja kymmenen tuhatta lewiä/ Pappein rajan tykönä/ nijncuin muillakin: sillä caicki pituus pitä oleman wijsicolmattakymmendä tuhatta riucua/ ja leweys kymmenen tuhatta riucua.</p>

<p>48:14 Älkööt he myykö siitä mitään, älköönkä parasta maata vaihdettako tai luovutettako, sillä se on pyhitetty Herralle.</p>	<p>14. Ja ei pidä siitä mitään myytämän pois eikä vaihetettaman, ei myös maan uutisesta pidä mitään tuleman pois; sillä se on pyhitetty Herralle.</p>	<p>48:14 Ja ei pidä sijtä mitän myytämän pois/ eikä waihetettaman/ ei sijtä eroitetusta maasta pidä tuleman pois: sillä se on pyhitetty HERralle.</p>
<p>48:15 Mutta viittätuhatta leveä maa, mikä jää yli kahdenkymmenenviiden tuhannen sivusta, on kaupungin yhteisomaisuutta asumuksia ja avointa tilaa varten; ja kaupunki olkoon sen keskellä.</p>	<p>15. Mutta ne viisituhatta riukua, jotka jäävät leveydelle, viidestäkolmattakymmenestä tuhannesta riukumitasta pituudelle, pitää oleman kaupungille yhteiseksi asuinsijaksi ja esikaupungiksi; ja sen keskellä pitää kaupungin oleman.</p>	<p>48:15 Mutta ne wijsi tuhatta riucua/ jotca jääwät leweydelle/ wijdestkolmattakymmenest tuhannest riucumitast pitudelle/ pitä oleman yhteisexi asuinsiaxi/ Caupungille esicaupungixi/ ja sen keskellä pitä Caupungin oleman</p>
<p>48:16 Ja nämä olkoot sen mitat: pohjoispuoli neljätuhatta viisisataa, eteläpuoli neljätuhatta viisisataa, itäpuoli neljätuhatta viisisataa ja länsipuoli neljätuhatta viisisataa</p>	<p>16. Ja tämän pitää oleman hänen mittansa: neljätuhatta ja viisisataa riukua pohjoiseen ja lounaaseen päin, niin myös itään ja länteen päin neljätuhatta ja viisisataa.</p>	<p>48:16 Ja tämän pitä oleman hänen mittans: neljä tuhatta ja wijsi sata riucua pohjaisen ja lounasen päin: nijn myös itän ja länden päin neljä tuhatta ja wijsi sata.</p>
<p>48:17 Ja kaupungilla olkoon avoin tila: pohjoiseen päin kaksisataa viisikymmentä, etelään päin kaksisataa viisikymmentä, itään päin kaksisataa viisikymmentä ja länteen päin kaksisataa viisikymmentä.</p>	<p>17. Mutta esikaupunkia varten pitää oleman kaksisataa ja viisikymmentä riukua, pohjaan ja lounaan päin, niin myös itään ja länteen kaksisataa ja viisikymmentä riukua.</p>	<p>48:17 Mutta esicaupungita warten pitä oleman caxi sata ja wijsikymmendä riucua/ pohjan ja lounan päin: nijn myös itän ja länden caxi sata ja wijsikymmendä riucua.</p>
<p>48:18 Mutta niin pitkälti kuin jää yli pyhän antimaan viereltä, kymmenentuhatta itään päin ja kymmenentuhatta länteen päin, se olkoon pyhän antimaan vierellä, ja sen sato tulkoon leiväksi kaupungin työmiehille;</p>	<p>18. Mutta mitä jää pituudesta pyhän ylennysuhrin osan kohdalle, kymmenentuhatta riukua itään päin ja kymmenentuhatta riukua länteen päin, juuri pyhän ylennysuhrin osan kohdalla, sen sisälletulo pitää oleman kaupungin palvelioille elatukseksi.</p>	<p>48:18 Mutta mitä jää sijtä pitudest/ sijnä pyhäsä maasa/ nimittäin/ kymmenen tuhatta riucua itän päin/ ja kymmenen tuhatta riucua länden päin/ sen pitä oleman Caupungin palwelioitten elatuxexi.</p>
<p>48:19 ja sitä viljelköt kaupungin työmiehet kaikista Israelin sukukunnista.</p>	<p>19. Ja jotka kaupungissa palvelevat, ne pitää oleman kaikista Israelin sukukunnista.</p>	<p>48:19 Ja jotca Caupungis palwelewat/ ne pitä oleman caikista Israelin sucucunnista.</p>
<p>48:20 Koko antimaa on kahtakymmentäviittä tuhatta ja kahtakymmentäviittä tuhatta. Neliönmuotoisena on teidän annettava pyhä antimaa ynnä kaupungin perintömaa.</p>	<p>20. Ja kaikista näistä eroitetuista osista, joka on molemmilta puolilta pituudelle ja leveydelle viisikolmattakymmentä tuhatta riukua, pitää teidän eroittaman neljän osan; sen pitää kaupungin oman oleman.</p>	<p>48:20 Ja caikista näistä eroitetuista osista/ joca on molemmilda puolilda pitudelle ja leweydelle/ wijsicolmattakymmendä tuhatta riucua/ pitä teidän eroittaman neljän osan/ sen pitä Caupungin oman oleman.</p>

<p>48:21 Mikä jää yli, se tulkoon ruhtinaalle: molemmilta puolilta pyhää antimaata ja kaupungin perintömaata, niitten kahdenkymmenenviiden tuhannen - antimaan - sivusta itärajaan asti, ynnä länteen päin niitten kahdenkymmenenviiden tuhannen sivusta länsirajaan asti, on ruhtinaalle tuleva sukukuntaosia vastaava maa; ja pyhä antimaa sekä temppelepyhäkkö olkoot sen keskellä.</p>	<p>21. Mutta mitä vielä jää molemmille puolille siitä eroitetusta pyhästä osasta ja kaupungin osasta, viisikolmattakymmentä tuhatta riukua sekä itään että länteen, se pitää päämiehen oma oleman; mutta pyhä maa, jossa pyhä huone on, pitää siitä eroitettu oleman.</p>	<p>48:21 Mutta mitä vielä jää molemmille puolille siitä eroitetusta pyhästä osasta/ ja Caupungin osasta/ nimittäin/ wiisikolmattakymmentä riucua itään ja länteen sucucundain osis/ se pitä caicki Förstin oma oleman. Mutta pyhä maa/ josa pyhä huone on/ pitä siitä eroitettu oleman.</p>
<p>48:22 Leeviläisten perintömaasta ja kaupungin perintömaasta asti, jotka ovat ruhtinaalle tulevan maan keskellä, tulee ruhtinaalle se, mikä on Juudan alueen ja Benjaminin alueen välissä.</p>	<p>22. Mutta mitä on Leviläisten osan ja kaupungin osan välillä, joka keskellä on, mitä jää Juudan ja Benjaminin rajan välille, se pitää päämiehen oma oleman.</p>	<p>48:22 Mutta mitä on Lewitain osan ja Caupungin osan välillä/ joca keskellä on/ mitä jää Judan ja BenJaminin rajan välille/ se pitä Förstin oma oleman.</p>
<p>48:23 Sitten muut sukukunnat: Idän puolelta lännen puolelle asti: Benjamin, yksi osa.</p>	<p>23. Sitte pitää muut sukukunnat oleman: Benjaminin osa idän puolesta länteen.</p>	<p>48:23 SIjtte pitä muut sucucunnat oleman BenJaminin osa idästä länteen.</p>
<p>48:24 Benjaminin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Simeon, yksi osa.</p>	<p>24. Mutta Benjaminin rajan tykönä pitää Simeonin osa oleman idän puolesta länteen.</p>	<p>48:24 Mutta BenJaminin rajan tykönä pitä Simeonin osa oleman/ itään ja länteen.</p>
<p>48:25 Simeonin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Isaskar, yksi osa.</p>	<p>25. Simeonin rajan vieressä pitää Isaskarin osan oleman, idän puolesta länteen.</p>	<p>48:25 Simeonin rajan wieres pitä Isascharin osan oleman/ itään ja länteen.</p>
<p>48:26 Isaskarin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Sebulon, yksi osa.</p>	<p>26. Isaskarin rajalla pitää Zebulonin osan oleman, idän puolesta länteen.</p>	<p>48:26 Isascharin rajas pitä Zebulonin osan oleman/ itään ja länteen.</p>
<p>48:27 Sebulonin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Gaad, yksi osa.</p>	<p>27. Zebulonin rajalla pitää Gadin osan oleman, idästä länteen.</p>	<p>48:27 Zebulonin rajas pitä Gadin osan oleman/ itään ja länteen.</p>
<p>48:28 Ja Gaadin alueen sivua, etelän puolella, päivään päin, menee raja Taamarista Meriban veteen, Kaadekseen, Puroon ja Suureen mereen.</p>	<p>28. Mutta likin Gadia on lounaan raja, Temanin, Tamarista niin Kadeksen riitaveteen saakka, niin ojaan asti, joka isoon mereen juoksee.</p>	<p>48:28 Mutta likin Gadi on lounan raja/ Themanijn/ Thamarist nijn Cadexen rijtaweten saacka/ nijn ojan asti/ joca isoijn mereen juoxe.</p>

48:29 Tämä on maa, joka teidän on arvottava perintöosiksi Israelin sukukunnille, ja nämä ovat heidän osuutensa, sanoo Herra, Herra.	29. Näin pitää maa jaettu oleman Israelin lasten sukukuntain perinnöksi; ja sen pitää oleman heidän osansa, sanoo Herra, Herra.	48:29 Näin maa pitää jaettu oleman Israelin lasten sucucundain perinnöxi/ ja sen pitää oleman heidän perindöns/ sano HERRA HERRA.
48:30 Ja nämä ovat kaupungin uloskäytävät: Pohjoispuolella on mitta neljätuhatta viisisataa.	30. Ja näin leveltä pitää kaupungin oleman; neljätuhatta ja viisisataa riukua pohjoista päin.	48:30 JA näin lewiäldä pitä Caupungin oleman: neljä tuhatta ja wijsi sata riucua pohjaista päin.
48:31 Ja kaupungin portteja, jotka ovat nimitetyt Israelin sukukuntain mukaan, on pohjoisessa kolme: Ruubenin portti yksi, Juudan portti toinen ja Leevin portti kolmas.	31. Ja kaupungin portit pitää Israelin sukukuntain nimeltä nimitetyt oleman: kolme porttia pohjoista päin: ensimmäinen Rubenin, toinen Juudan, kolmas Levin.	48:31 Ja Caupungin portit pitä Israelin sucucundain nimeldä nimitetyt oleman: colme porttia pohjaista päin: ensimmäinen Rubenin/ toinen Judan/ colmas Lewin.
48:32 Itäpuolella: neljätuhatta viisisataa, ja portteja kolme: Joosefin portti yksi, Benjaminin portti toinen ja Daanin portti kolmas.	32. Niin myös itään päin neljätuhatta ja viisisataa riukua, ja kolme porttia: ensimmäinen Josephin, toinen Benjaminin, kolmas Danin.	48:32 Nijn myös itän päin neljä tuhatta ja wijsi sata riucua/ ja colme porttia: nimittäin/ ensimmäinen Josephin/ toinen BenJaminin/ colmas Danin.
48:33 Eteläpuolella on mitta neljätuhatta viisisataa, ja portteja kolme: Simeonin portti yksi, Isaskarin portti toinen ja Sebulonin portti kolmas.	33. Etelään päin myös neljätuhatta ja viisisataa riukua, ja kolme porttia: ensimmäinen Simeonin, toinen Isaskarin, kolmas Zebulonin.	48:33 Etelän päin myös neljä tuhatta ja wijsi sata riucua/ ja colme porttia/ ensimmäinen Simeonin/ toinen Isascharin/ colmas Zebulonin.
48:34 Länsipuolella: neljätuhatta viisisataa, ja portteja kolme: Gaadin portti yksi, Asserin portti toinen ja Naftalin portti kolmas.	34. Niin myös länteen päin neljätuhatta ja viisisataa riukua, ja kolme porttia: ensimmäinen portti Gadin, toinen Asserin, kolmas Naphtalin.	48:34 Nijn myös länden päin neljä tuhatta ja wijsi sata riucua/ ja colme porttia: ensimmäinen portti Gadin/ toinen Asserin/ colmas Nephtalin.
48:35 Ympäriinsä: kahdeksantoista tuhatta. Ja kaupungin nimi on tästedes oleva: Herra on täällä."	35. Näin pitää tämä kaikki ympäri oleman, kahdeksantoistakymmentä tuhatta riukua: ja niin pitää kaupunki tästä päivästä kutsuttaman: tässä on Herra.	48:35 Näin pitä tämä caicki ymbärins oleman/ cadexantoistakymmendä tuhatta riucua/ ja nijn pitä Caupungin cudzuttaman: täsä on HERRA.

DANIEL	DANIEL	Propheta Daniel
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	
1:1 Joojakimin, Juudan kuninkaan, kolmantena hallitusvuotena tuli Nebukadnessar, Baabelin kuningas, Jerusalemin edustalle ja piiritti sitä.	Kolmantena Jojakimin, Juudan kuninkaan, valtakunnan vuotena tuli Nebukadnetsar, Babelin kuningas Jerusalemin eteen, ja piiritti sen.	1:1 COLmandena Jojachimin JuCuningan waldacunnan vuotena/ tuli NebucadNezar Babelin Cuningas Jerusalemin eteen/ ja pijritti sen.
1:2 Ja Herra antoi hänen käsiinsä Joojakimin, Juudan kuninkaan, sekä osan Jumalan huoneen astioita, ja hän vei ne Sinearin maahan, jumalansa huoneeseen. Ja hän vei astiat jumalansa aarekammioon.	2. Ja Herra antoi Jojakimin, Juudan kuninkaan hänen käsiinsä, ja muutamia astioita Jumalan huoneesta; ne antoi hän viedä Sinearin maalle, jumalansa huoneesen, ja pani ne astiat jumalansa tavarahuoneesen.	1:2 Ja HERra andoi Jojachimin JuCuningan hänen käsijns/ ja muutamita astioita Jumalan huonesta/ ne andoi hän wiedä Sinearin maalle/ hänen jumalans huonesen/ ja pani ne astiat hänen jumalans tawaraarckuin.
1:3 Ja kuningas käski ylimmäisen hoviherransa Aspenaan tuoda israelilaisia poikia, jotka olivat kuninkaallista sukua tai ylimysperheistä,	3. Ja kuningas sanoi Aspenaalle, ylimmäiselle kamaripalveliallensa, että hänen piti Israelin lapsista kuninkaallisesta suvusta ja berrain lapsista valitseman	1:3 JA Cuningas sanoi Aspenalle ylimmäiselle camaripalweliallens/ että hänen piti Israelin lapsista Cuningalisesta sugusta ja Herrain lapsista walidzeman/
1:4 nuorukaisia, joissa ei ollut mitään virheä ja jotka olivat kaunismuotoisia, jotka kykenivät käsittämään kaikkea viisautta, olivat terävä-älyisiä ja hyväoppisia ja jotka olisivat kelvollisia palvelemaan kuninkaan hovissa; heille hänen tuli opettaa kaldealaisten kirjoitusta ja kieltä.	4. Virheettömiä poikia, kauniita, toimellisia, viisaita, ymmärtäväisiä, taitavia, jotka soveliaat olisivat palvelemaan kuninkaan huoneessa, ja piti opettaman heille Kaldean kirjoituksia ja kieltä.	1:4 Wirhettömiä poikia/ caunita/ toimellisia/ wijsaita/ ymmärtäväisiä/ taitawita/ jotca soweliat olisit palweleman Cuningasta/ ja oppiman Chaldean kirjoituxia ja kieldä.
1:5 Ja kuningas määräsi heille jokapäiväiseksi ravinnoksi ruokaa kuninkaan pöydästä ja viiniä, jota hän itse joi. Niin heitä oli kasvatettava kolme vuotta, ja niiden kuluttua heidän tuli astua kuninkaan palvelukseen.	5. Niille toimitti kuningas, mitä heille joka päivä annettaman piti kuninkaan ruasta ja sitä viinaa, jota hän itse joi; että he niin kolme vuotta kasvatettaman ja sitte kuninkaan edessä palveleman piti,	1:5 Nijlle toimitti Cuningas mitä heille jocapäiwä annettaman piti omasta ruastans/ ja sijtä wijnasta jota hän idze joi/ että he nijn colme vuotta caswatettaman/ ja sijtte Cuningan edes palweleman piti.
1:6 Heidän joukossaan olivat juutalaiset pojat Daniel, Hananja, Miisael ja Asarja.	6. Joiden seassa olivat Juudan lapsista: Daniel, Hanania, Misael ja Asaria.	1:6 Joiden seas olit Daniel/ Hanania/ Misael ja Asaria Julapsista.
1:7 Ja hoviherrain päällikkö pani heille nimet: Danielille hän pani nimen Beltsassar, Hananjalle nimen Sadrak, Miisaelille nimen Meesak ja Asarjalle nimen Abednego.	7. Ja ylimmäinen kamaripalvelia antoi heille nimet, ja nimitti Danielin Belsatsariksi ja Hananian Sadrakiksi, ja Misaelin Mesakiksi, ja Asarian Abednegoksi.	1:7 Ja se ylimmäinen camaripalwelia nimitti heidän/ ja nimitti Danielin Belsazerixi/ ja Hananian Sadrachixi/ ja Misaelin Mesachaxi/ ja Asarian AbedNegoxi.
1:8 Mutta Daniel päätti lujasti olla saastuttamatta itseään kuninkaan pöydän ruualla ja viinillä, jota tämä joi, ja anoi hoviherrain päälliköltä, ettei hänen tarvitsisi itseään saastuttaa.	8. Mutta Daniel aikoi sydämessänsä, ettei hän kuninkaan rualla eikä sillä viinillä, jota hän itse joi, itseänsä saastuttaisi; ja rukoili ylimmäistä kamaripalveliaa, ettei hän itseänsä saastuttaisi.	1:8 Mutta Daniel aicoi sydämesäns/ ettei hän Cuningan rualla eikä sillä wijnalla/ jota hän idze joi/ händäns saastutais/ ja rucoili ylimmäistä camaripalweliata/ ettei hän idzens saastutais:
1:9 Ja Jumala salli Danielin saada suosion ja armon hoviherrain päällikön edessä.	9. Ja Jumala antoi Danielille, että ylimmäinen kamaripalvelia oli hänelle ystävällinen ja armollinen.	1:9 Ja Jumala andoi Danielille/ että hänelle ylimmäinen camaripalwelia ystävällinen ja armollinen oli.

1:10 Mutta hoviherrain päällikkö sanoi Danielille: "Minä pelkään, että jos herrani, kuningas, joka on määrännyt teidän ruokanne ja juomanne, huomaa teidän kasvonne laihemmiksi kuin muiden ikäistenne nuorukaisten, niin te saatatte minun pääni vaaraan kuninkaan edessä."	10. Ja ylimmäinen kamaripalvelia sanoi Danielille: minä pelkään minun herraani, kuningasta, joka teille teidän ruokanne ja juomanne toimittanut on; jos hän näkis teidän kasvonne laihemmiksi kuin muiden teidän ikäistenne, niin te minun sitte saatte kuninkaan tykönä pois hengeltäni.	1:10 Se sanoi hänelle: Minä pelkän minun Herrani Cuningasta/ joca teille teidän ruocan ja juoman toimittanut on/ jos hän näkis teidän caswon laihemmaxi/ cuin muiden teidän ikäisten/ nijn te minun sijtte saatte Cuningan tykönä pois hengeldäni.
1:11 Silloin Daniel sanoi katsastajalle, jonka hoviherrain päällikkö oli määrännyt pitämään silmällä Daniela, Hananjaa, Miisaelia ja Asarjaa:	11. Niin sanoi Daniel Meltsarille. jolle ylimmäinen kamaripalvelia Danielista, Hananiasta, Misaelista ja Asariasta käskyn antanut oli:	1:11 Nijn sanoi Daniel Melzarille/ jolle ylimmäinen camaripalwelia Danielist/ Hananiast/ Misaelist ja Asariast käskyn andanut oli.
1:12 "Koettele palvelijoitasi kymmenen päivää, ja annettakoon meille vihannesruokaa syödäksemme ja vettä juodaksemme.	12. Koettele palvelioitas kymmenen päivää, ja annettakaan meille puuroa syödäksemme ja vettä juodaksemme.	1:12 Coettele sinun palwelioitas kymmenen päiwä/ ja annettacan meille puuro syödäxem ja wettä juodaxem.
1:13 Sitten tarkastettakoon sinun edessäsi, miltä me näytämme ja miltä näyttävät ne nuorukaiset, jotka syövät kuninkaan pöydän ruokaa; ja tee sitten palvelijoillesi sen mukaan, mitä silloin havaitset."	13. Ja anna niin meidän muotomme ja niiden poikain muoto, jotka kuninkaan ruusta syövät, katsottaa; ja niinkuin sinä sitte näet, tee niin palvelioilles.	1:13 Ja anna nijn meidän muotom ja nijden poicain/ jotca Cuningan ruusta syöwät/ cadzotta/ ja nijncuin sinä sijtte näet/ tee nijn palwelioilles.
1:14 Ja hän kuuli heitä tässä asiassa ja koetteli heitä kymmenen päivää.	14. Ja hän totteli heitä siinä, ja koetteli heitä kymmenen päivää.	1:14 Ja hän totteli heitä sijnä/ ja coetteli heitä kymmenen päiwä.
1:15 Mutta kymmenen päivän kuluttua havaittiin heidät muodoltaan kauniimmiksi ja ruumiiltaan lihavamiksi kuin yksikään niistä nuorukaisista, jotka söivät kuninkaan pöydän ruokaa.	15. Ja kymmenen päivän perästä olivat he kauniimmat ja lihavammat ruumiilta kuin kaikki nuorukaiset, jotka kuninkaan ruusta söivät.	1:15 Ja kymmenen päiwän peräst olit he caunimmat ja lihawammat ruumilda/ cuin caicki nuorucaiset/ jotca Cuningan ruast söit.
1:16 Ja niin katsastaja jätti pois heille määrätyn ruuan ja heidän juotavansa viinin ja antoi heille vihannesruokaa.	16. Niin pani Meltsari pois heidän määrätyn ruokansa ja viinajuomansa, ja antoi heille puuroa.	1:16 Nijn pani Melzari pois heidän määrätyn ruocans ja juomans/ ja andoi heille puuro.
1:17 Ja Jumala antoi näille neljälle nuorukaiselle taidon käsittää kaikki kirjoitukset ja kaiken viisauden; ja Daniel ymmärsi myös kaikkinaiset näyt ja unet.	17. Vaan näille neljälle nuorukaiselle antoi Jumala taidon ja ymmärryksen kaikkinaisissa kirjoituksissa ja viisaudessa; ja Danielille antoi hän ymmärryksen kaikkinaisissa näyissä ja unissa.	1:17 Waan näiden neljän Jumala andoi heille taidon ja ymmärryxen caickinaisis kirjoituxis ja wijsaudes: Waan Danielille annoi hän ymmärryxen caickinaisis näyis ja unis.
1:18 Kun sitten ne päivät olivat kuluneet, joiden jälkeen kuningas oli käskenyt tuoda heidät esiin, niin hoviherrain päällikkö toi heidät Nebukadnessarin eteen.	18. Ja kuin se aika kulunut oli, jonka kuningas määrännyt oli, että he piti tuotaman edes, vei heidät ylimmäinen kamaripalvelia Nebukadnetsarin eteen.	1:18 JA cosca se aica culunut oli jonga Cuningas määrännyt oli/ wei heidän ylimmäinen camaripalwelia NebucadNezarin eteen.
1:19 Kun nyt kuningas keskusteli heidän kanssaan, ei ollut heidän joukossansa yhtäkään Danielin, Hananjan, Miisaelin ja Asarjan vertaista. Niin he tulivat kuninkaan palvelijoiksi.	19. Ja kuningas puhui heidän kanssansa, ja ei kaikkein seassa yhtäkään löydetty, joka Danielin, Hananian, Misaelin ja Asarian kaltainen oli; ja he tulivat kuninkaan palvelioiksi.	1:19 Ja Cuningas puhui heidän cansans/ ja ei caickein seas yhtäkän löytyt/ joca Danielin/ Hananian/ Misaelin ja Asarian caltainen oli/ ja he tulit Cuningan palwelioixi.

1:20 Ja kaikissa viisautta ja ymmärrystä vaativissa asioissa, joita kuningas heiltä kyseli, hän havaitsi heidät kymmentä vertaa etevämmiksi kuin kaikki tietäjät ja noidat, mitä koko hänen valtakunnassaan oli.	20. Ja kuningas löysi heidät, kuin hän heitä tutkisteli kaikissa asioissa, kymmenen kertaa toimellisemmiksi ja ymmärtäväisemmiksi kuin kaikki tähtientutkiat ja viisaat koko valtakunnassansa.	1:20 Ja Cuningas löysi heidän caikis asiois kymmenen kerta toimellisemmaksi ja ymmärtäväisexi/ cuin caicki tähtein tutkiat/ ja wijsat coco hänen waldacunnasans.
1:21 Ja Daniel oli siellä kuningas Kooreksen ensimmäiseen vuoteen asti.	21. Ja Daniel oli siellä hamaan ensimmäiseen Koreksen vuoteen asti.	1:21 Ja Daniel oli siellä haman ensimmäisen Corexen wuoten asti.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Nebukadnessarin toisena hallitusvuotena näki Nebukadnessar unia, ja hänen mielensä oli levoton eikä hän enää saanut unta.	1. Toisena Nebukadnetsarin valtakunnan vuotena näki Nebukadnetsar unta, josta hän hämmästyi, niin että hän heräsi.	2:1 TOisna NebucadNezarin waldacunnan vuonna/ näki NebucadNezar unda/ josta hän hämmästyi/ nijn että hän heräis.
2:2 Silloin kuningas käski kutsua tietäjät ja noidat, velhot ja kaldealaiset ilmoittamaan kuninkaalle hänen unensa; ja he tulivat ja astuivat kuninkaan eteen.	2. Ja kuningas käski tähtientutkiat ja viisaat ja noidat ja Kaldealaiset kutsuttaa kokoon, sanomaan kuninkaalle hänen untansa. Ja he tulivat ja astuivat kuninkaan eteen.	2:2 Ja hän käski caicki tähtein tutkiat ja wijsat ja noidat ja Chalderit cudzua cocon/ sanoman Cuningalle hänen undans. Ja he tulit ja astuit Cuningan eteen.
2:3 Ja kuningas sanoi heille: "Minä olen nähnyt unen, ja mieleni on levoton, kunnes saan tietää sen unen.	3. Ja kuningas sanoi heille: minä näin unta, josta minä peljästyin, ja minä mielelläni tahtoisin tietää, mikä se uni oli.	2:3 Ja Cuningas sanoi heille: minä näin unda/ josta minä peljästyin/ ja minä mielelläni tahdoisin tietä/ mikä se uni oli.
2:4 Silloin kaldealaiset puhuivat kuninkaalle araminkielellä: "Eläköön kuningas iankaikkisesti! Sano uni palvelijoillesi, niin me ilmoitamme sen selityksen."	4. Niin sanoivat Kaldealaiset kuninkaalle Syrian kielellä: kuningas eläköön kauvan! sano palvelioilles uni, niin me tahdomme selittää sen.	2:4 Nijn sanoit Chalderit Cuningalle Syrian kielellä: Herra Cuningas/ Jumala andacon sinun cauwan elä: sano sinun palwelioilles uni/ nijn me tahdom selittä sen.
2:5 Kuningas vastasi ja sanoi kaldealaisille: "Tämä minun sanani on peruuttamaton: Ellette ilmoita minulle unta ja sen selitystä, niin teidät hakataan kappaleiksi ja teidän talonne tehdään soraläjiksi.	5. Kuningas vastasi ja sanoi Kaldealaisille: minä olen unhottanut; jollette minulle ilmoita unta ja selitä sitä, niin te pitää kappaleiksi hakattaman, ja teidän huoneenne lokaläjäksi kukistettaman.	2:5 Cuningas wastais/ ja sanoi Chaldereille: minä olen unhottanut/ jollet te minulle ilmoita unda ja selitä händä/ nijn te pitää caicki peräti tapettaman/ ja teidän huonen häpiälisest cukistettaman.
2:6 Mutta jos te ilmoitatte minulle unen ja sen selityksen, niin te saatte minulta lahjoja ja antimia ja suuren kunnian. Sentähden ilmoittakaa minulle uni ja sen selitys."	6. Vaan jos te minun tietää annatte unen ja selityksen, niin teidän pitää saaman lahjoja, antimia ja suuren kunnian minulta: sentähden sanokaat minulle uni ja sen selitys.	2:6 Waan jos te minun tietä annatte unen ja selityxen/ nijn teidän pitää saaman lahjoja/ andimita ja suuren cunnian minulda: sentähden sanocat minulle uni ja selitys.
2:7 He vastasivat toistamiseen ja sanoivat: "Kuningas sanokoon unen palvelijoilleen, niin me ilmoitamme sen selityksen."	7. He vastasivat jälleen ja sanoivat: kuningas sanokaan palvelioillensa unen, me tahdomme sen selittää.	2:7 He wastaisit jällens/ ja sanoit: Cuningas sanocan hänen palwelioillens unen/ nijn me tahdom selittä.
2:8 Kuningas vastasi ja sanoi: "Minä huomaan selvästi, että te vain koetatte voittaa aikaa, koska näette peruuttamattomaksi tämän minun sanani,	8. Kuningas vastasi ja sanoi: totisesti minä ymmärrän, että te aikaa kulutatte, koska te näette minun sen unohtaneeksi.	2:8 Cuningas wastais/ ja sanoi: totisest minä ymmärrän/ että te aica culutatte/ cosca te näette minun sen unhottanexi.

2:9 että ellette ilmoita minulle unta, on teillä edessä vain yksi tuomio. Sillä te olette sopineet keskenänne, että puhutte minun edessäni valheellista ja turmiollista puhetta toivoen, että aika muuttuu. Sentähden sanokaa minulle uni; silloin minä tiedän, että te osaatte ilmoittaa minulle selityksen siihen."	9. Mutta jollette minulle unta sano, niin tuomio käy teidän ylitsenne, että te olette aikoneet minun edessäni puhua vääryyttä, siihenasti että aika kuluis: sentähden sanokaat minulle uni, niin minä ymmärrän, että te myös selityksen osaatte.	duomittaman/ nijncuin ne jotca walheitans ja juttujans minun edesäni puhuman ruwennet owat/ siihenasti että aica culuis. 2:10 Sentähden sanocat minulle uni/ nijn minä ymmärrän/ että te myös selityxen osatte.
2:10 Kaldealaiset vastasivat kuninkaan edessä ja sanoivat: "Ei ole maan päällä ihmistä, joka kykenisi selittämään sen, mitä kuningas sanoi. Eikä yksikään suuri ja voimallinen kuningas ole koskaan vaatinut tämänkaltaista asiaa keneltäkään tietäjältä, noidalta tai kaldealaiselta.	10. Niin vastasivat Kaldealaiset kuninkaan edessä ja sanoivat: ei yhtään ihmistä ole maan päällä, joka sanoa taitaa, mitä kuningas anoo; niin ei ole myös yhtään kuningasta, kuinka suuri ja voimallinen hän olis, joka senkaltaista tähtientutkialta, viisaalta eli Kaldealaiselta vaatii.	Nijn wastaisit Chalderit Cuningan edes/ ja sanoit hänelle: Ei yhtän ihmistä ole maan päällä/ joca sano taita/ mitä Cuningas ano/ ei ole myös yhtän Cuningast cuinga suuri ja voimallinen hän sijtte olis/ joca sencaltaista joldaculda tähtein tutkialda/ wijsalda eli Chalderildä waati.
2:11 Sillä asia, jota kuningas vaatii, on vaikea, eikä ole ketään, joka voisi sen kuninkaalle selittää, paitsi jumalat, joiden asuinsija ei ole ihmisten tykönä."	11. Sillä se, jota kuningas anoo, on ylen korkia, ja ei yksikään ole, joka sen kuninkaalle sanoa taitaa, paitsi jumalia, jotka ihmisten seassa ei asu.	2:11 Sillä se jota Cuningas ano/ on ylön corkia/ ja ei yxikän muista ole/ joca sen Cuningalle sano taita/ paidzi jumalita/ jotca ihmisten seas ei asu.
2:12 Tästä kuningas suuttui ja julmistui kovin ja käski tappa kaikki Baabelin viisaat.	12. Silloin vihastui kuningas sangen suuresti, ja käski kaikki viisaat Babelissa tapettaa.	2:12 Silloin wihastui Cuningas sangen suuresti/ ja käski caicki wijsat Babelis tappa.
2:13 Kun tästä oli käsky annettu ja viisaat piti tapettaman, etsittiin Danielia ja hänen tovereitaan tapettaviksi.	13. Ja tuomio annettiin, että viisaat tapettaman piti; ja Danielia hänen kumppaniensa kanssa myös etsittiin tapettaviksi.	2:13 Ja duomio annettin/ että wijsat tapettaman piti/ ja Danielit hänen cumpanittens cansa myös edzittin tapetta.
2:14 Silloin Daniel antoi viisaan ja taitavan vastauksen Arjokille, kuninkaan henkivartioväen päällikölle, joka oli lähtenyt tappamaan Baabelin viisaita.	14. Silloin saatti Daniel toisen neuvon ja käskyn Ariokille, kuninkaan ylimmäiselle päämiehelle, joka meni ulos tappamaan viisaita Babelissa.	2:14 NIjn Daniel tietä andoi sencaltaisen duomion ja käskyn Ariochille Cuningan ylimmäiselle päämiehelle/ joca meni ulos tappaman wijsaita Babelis.
2:15 Hän vastasi ja sanoi Arjokille, kuninkaan päällikölle: "Miksi on kuningas antanut niin ankaran käskyn?" Silloin Arjok kertoi Danielille asian.	15. Ja hän vastasi ja sanoi kuninkaan käskyläiselle Ariokille: miksi niin ankara tuomio on käynyt ulos kuninkaalta? Ja Ariok antoi Danielin tietää sen asian.	2:15 Ja hän rupeis/ ja sanoi Cuningan käskyläiselle Ariochille: mixi nijn angara duomio on käynyt ulos Cuningalda? Ja Arioch annoi Danielin tietä.
2:16 Niin Daniel meni palatsiin ja pyysi kuningasta antamaan hänelle aikaa, että hän saisi ilmoittaa kuninkaalle selityksen.	16. Niin meni Daniel ylös ja rukoili kuningasta, että hän antais hänelle aikaa, sanoaksensa kuninkaalle selitystä.	2:16 Nijn meni Daniel ylös/ ja rucoili Cuningasta/ että hän andais hänelle aica/ sanoxens Cuningalle selityst.
2:17 Sitten Daniel meni kotiinsa ja kertoi asian tovereillensa Hananjalle, Miisaelille ja Asarjalle	17. Ja Daniel meni kotia ja ilmoitti sen kumppaneillensa Hananialle, Misaelille ja Asarjalle,	2:17 JA Daniel meni cotia ja ilmoitti sen cumpanillens Hananialle/ Misaelille ja Asarjalle.
2:18 kehoittaen heitä rukoilemaan armoa taivaan Jumalalta tämän salatun asian tähden, ettei Danielia ja hänen tovereitansa tapettaisi muiden Baabelin viisaitten kanssa.	18. Että he taivaan Jumalalta armoa rukoilisivat sen salaisen asian tähden, ettei Daniel kumppaninensa ynnä muiden viisasten kanssa Babelissa hukkuisi.	2:18 Että he Jumalalda armo rucoilisit sencaltaisen salaisen asian tähden/ ettei Daniel cumpaninens ynnä muiden wijsasten cansa Babelis huckuis.

2:19 Silloin salaisuus ilmoitettiin Danielille yöllisessä näyssä. Niin Daniel kiitti taivaan Jumalaa.	19. Niin ilmoitettiin Danielille se salainen asia yöllä näyssä: niin Daniel kiitti Jumalaa taivaasta,	2:19 Nijn ilmoitettin Danielille sencaltainen salainen asia yöllä näysä.
2:20 Daniel lausui ja sanoi: "Olkoon Jumalan nimi kiitetty iankaikkisesta iankaikkiseen, sillä hänen on viisaus ja voima.	20. Vastasi ja sanoi: kiitetty olkoon Jumalan nimi ijankaikkisesta ijankaikkiseen! sillä hänen on viisaus ja väkevyys.	2:20 Josta Daniel kijtti Jumalata taiwast/ alcoi ja sanoi: kijtetty olcon Jumalan nimi ijancaickisest ijancaickiseen/ sillä hänen on wijsaus ja wäkwews.
2:21 Hän muuttaa ajat ja hetket, hän syöksee kuninkaat vallasta ja korottaa kuninkaat valtaan, hän antaa viisaille viisauden ja taidollisille ymmärryksen.	21. Hän muuttaa ajat ja hetket; panee pois kuninkaat ja asettaa kuninkaat; hän antaa viisaille viisauden ja ymmärtäväisille taidon ja ymmärryksen.	2:21 Hän muutta ajat ja hetket. Hän pane pois Cuningaita/ ja pane Cuningaita siallens/ hän anda wijsaille heidän wijsaudens/ ja ymmärtäwäisille heidän ymmärryens.
2:22 Hän paljastaa syvät ja salatut asiat, hän tietää, mitä pimeydessä on, ja valkeus asuu hänen tykönänsä.	22. Hän ilmoittaa syvät ja salaiset asiat; hän tietää, mitä pimiässä on, sillä hänen tykönänsä on sula valkeus.	2:22 Hän ilmoitta mitkä sywät ja salatut owat/ hän tietä mitä pimiäs on/ sillä hänen tykönäns on sula walkeus.
2:23 Sinua, minun isieni Jumala, minä kiitän ja ylistän siitä, että olet antanut minulle viisauden ja voiman ja että nyt annoit minun tietää, mitä me sinulta rukoilimme. Sillä sinä annoit meidän tietää kuninkaan asian."	23. Minä kiitän ja ylistän sinua minun isäini Jumala, ettäs minulle viisautta ja väkevyyttä lainaat, ja nyt minulle ilmoittanut olet, jota me sinulta rukoilimme; sinä olet meille kuninkaan asian ilmoittanut.	2:23 Minä kijtän ja ylistän sinua minun Isäni Jumala/ ettäs minulle wijsautta ja wäkweyttä lainat/ ja nyt ilmoittanut olet/ jota me sinulda rucoilim/ nimittäin/ sinä olet meille Cuningan asian ilmoittanut.
2:24 Sitten Daniel meni Arjokin tykö, jolla oli kuninkaan määräys tappaa Baabelin viisaat. Hän meni ja sanoi hänelle näin: "Älä tapa Baabelin viisaita; vie minut kuninkaan eteen, niin minä ilmoitan kuninkaalle selityksen."	24. Silloin meni Daniel Ariokin tykö, jolla kuninkaalta käsky oli viisaita Babelissa hukuttaa; hän meni ja sanoi hänelle näin: älä tapa viisaita Babelissa, vaan vie minut ylös kuninkaan tykö, minä tahdon kuninkaalle selityksen sanoa.	2:24 Silloin meni Daniel Ariochin tygö/ jolla Cuningalda käsky oli wijsaita Babelis hucutta/ ja sanoi hänelle näin: Älä tapa wijsaita Babelis/ waan wie minua ylös Cuningan tygö/ minä tahdon Cuningalle selityxen sanoa.
2:25 Silloin Arjok vei kiiruusti Danielin kuninkaan eteen ja sanoi tälle näin: "Minä olen löytänyt juutalaisten pakkosiirtolaisten joukosta miehen, joka ilmoittaa kuninkaalle selityksen."	25. Ariok vei Danielin kiiruusti kuninkaan eteen, ja sanoi hänelle näin: minä olen löytänyt yhden miehen Juudalaisten vankien seasta, joka kuninkaalle selityksen sanoa taitaa.	2:25 Arioch wei Danielin kijrust Cuningan eteen/ ja sanoi hänelle näin: yxi on löytty Judalaisten fangein seast/ joca Cuningalle sen selityxen sano taita.
2:26 Kuningas vastasi ja sanoi Danielille, jonka nimenä oli Beltsassar: "Voitko sinä ilmoittaa minulle unen, jonka minä näin, ja sen selityksen?"	26. Kuningas vastasi ja sanoi Danielille, joka Belsatsariksi kutsuttiin: oletko sinä se, joka minulle sen unen, jonka minä nähnyt olen, ja hänen selityksensä ilmoittaa taidat?	2:26 Cuningas wastais/ ja sanoi Danielille/ joca Belsazerixi cudzuttin. Oletco sinä se/ joca minulle sen unen/ jonga minä nähnyt olen/ ja hänen selityxens ilmoitta taidat?
2:27 Daniel vastasi kuninkaalle ja sanoi: "Salaisuutta, jonka kuningas tahtoo tietää, eivät viisaat, noidat, tietäjät eivätkä tähtienselittäjät voi ilmoittaa kuninkaalle.	27. Daniel vastasi kuninkaan edessä ja sanoi: sitä salautta, jota kuningas anoo, ei viisaat, tähtientutkijat, oppineet ja noidat taida kuninkaalle ilmoittaa.	2:27 DAniel wastais Cuningan edes/ ja sanoi: Sitä salaust/ cuin Cuningas anoi tietä/ ei wijsat/ oppenet/ tähtein tutkiat ja noidat taida Cuningalle ilmoitta.

2:28 Mutta on Jumala taivaassa; hän paljastaa salaisuudet ja ilmoittaa kuningas Nebukadnessarille, mitä on tapahtuva aikojen lopussa. Tämä on sinun unesi, sinun pääsi näky, joka sinulla oli vuoteessasi.	28. Vaan Jumala on taivaissa, joka taitaa salaiset asiat julistaa, hän tiettäväksi teki kuningas Nebukadnetsarille, mitä tulevaisina aikoina tapahtuman pitää. Tämä on sinun unes ja sinun näkys, kuin sinä makasit.	2:28 Waan Jumala taiwast/ hän taita salaiset asiat julista/ ja tiettäväxi teki Cuningas NebucadNezarille/ mitä tulewaisis aigois tapahtuman pitä. 2:29 NIjn on tämä sinun unes/ ja sinun näkys/ kuin sinä macaisit.
2:29 Kun sinä, kuningas, olit vuoteessasi, nousi mieleesi ajatus, mitä tämän jälkeen on tapahtuva; ja hän, joka paljastaa salaisuudet, ilmoitti sinulle, mitä tapahtuva on.	29. Sinä kuningas vuoteessas ajattelit mitä tästedes tapahtuman pitäis; ja se, joka salaiset ilmoittaa, hän on sinulle osoittanut, kuinka tapahtuman pitää.	Sinä Cuningas sinun wuotesas ajattelit/ mitä tästedes tapahtuman pidäis/ ja se joca salaiset ilmoitta/ hän on sinulle osottanut/ cuinga tapahtuman pitä.
2:30 Ja tämä salaisuus on paljastettu minulle, ei oman viisauteni voimasta, ikäänkuin minulla olisi sitä enemmän kuin kenelläkään muulla ihmisellä, vaan sentähden että selitys ilmoitettaisiin kuninkaalle ja sinä saisit selville sydämesi ajatukset.	30. Niin ovat senkaltaiset asiat minulle ilmoitetut, ei minun viisauteni tähden, niinkuin se olis suurempi kuin kaikkein, jotka elävät, vaan sentähden että sen selitys pitäis kuninkaalle tiettäväksi tuleman, ja sinä saisit sinun sydämes ajatukset tietää.	2:30 Nijn owat sencaltaiset salaiset asiat minulle ilmoitetut/ ei minun wijsaudeni tähden/ kuin se olis suurempi/ kuin caickein jotca elävät. Waan sentähden on se minulle ilmoitettu/ että sen selitys pidäis Cuningalle tiettäväxi tuleman/ ja sinä saisit sinun sydämes ajatuxet tietä.
2:31 Sinä näit, kuningas, katso, oli iso kuvapatsas. Se kuvapatsas oli suuri, ja sen kirkkaus oli ylenpalttinen. Se seiso sinun edessäsi, ja se oli hirvittävä nähdä.	31. Sinä kuningas näit, ja katso, suuri ja korkia kuva seiso sinun edessäsi; ja se oli hirvittävä nähdä.	2:31 Sinä Cuningas näit/ ja cadzo/ suuri ja corkia cuwa seiso sinun edesäs/ ja se oli hirvittävä nähdä.
2:32 Kuvan pää oli parasta kultaa, sen rinta ja käsivarret hopeata, sen vatsa ja lanteet vaskea.	32. Sen kuvan pää oli parhaimmasta kullasta; mutta sen rinta ja käsivarret olivat hopiasta; sen vatsa ja lanteet olivat vaskesta.	2:32 Sen cuwam pää oli parahimmast cullast/ mutta rinda ja käsiwarret olit hopiast/ sen wadza ja landet olit waskest.
2:33 Sen sääret olivat rautaa, sen jalat osaksi rautaa, osaksi savea.	33. Sen sääret olivat raudasta; sen jalat olivat puolittain raudasta ja puolittain savesta.	2:33 Sen sääret olit raudast/ sen jalgat olit puolittain raudast/ ja puolittain sawest.
2:34 Sinun sitä katsellessasi irtautui kivilohkare - ei ihmiskäden voimasta - ja iski kuvapatsasta jalkoihin, jotka olivat rautaa ja savea, ja murskasi ne.	34. Sen sinä näit, siihenasti kuin yksi kivi temmattiin ilman käsiä, ja löi sen kuvan jalkoihin, jotka raudasta ja savesta olivat, ja murensi ne rikki.	2:34 Sencaltaista sinä näit/ siihenasti kuin yxi kiwi temmattin ilman käsitä/ ja löi sen cuwan jalcoihin/ jotca raudast ja sawest olit/ ja murensi heidän.
2:35 Silloin musertuivat yhdellä haavaa rauta, savi, vaski, hopea ja kulta, ja niiden kävi kuin akanain kesäisillä puimatantereilla: tuuli vei ne, eikä niistä löydetty jälkeäkään. Mutta kivistä, joka oli kuvapatsaan murskannut, tuli suuri vuori, ja se täytti koko maan.	35. Silloin tulivat ne kaikki muserretuksi, rauta, savi, vaski, hopia ja kulta, ja tulivat niinkuin akanat suviriihessä, ja tuuli vei ne pois, niin ettei niiden siaa ensinkään löydetty; mutta kivi joka kuvaa löi, tuli suureksi vuoreksi, niin että se kokonaan maan täytti.	2:35 Silloin tulit ne caicki muserretuxi/ rauta/ sawi/ waski/ hopia ja culda/ ja tulit nijncuin acanat suwirijhes/ ja tuuli wei ne pois/ nijn ettei nijtä sillen taittu löytä: mutta kiwi joca cuwa löi/ tuli suurexi wuorexi/ nijn että se coco maan täytti.
2:36 Tämä oli se uni, ja nyt sanomme kuninkaalle sen selityksen.	36. Tämä on uni; nyt me tahdomme kuninkaalle sen selityksen sanoa:	2:36 Tämä on se uni/ nyt me tahdomma Cuningalle sen selityxen sanoa.
2:37 Sinä, kuningas, olet kuningasten kuningas, jolle taivaan Jumala on antanut vallan, voiman, väkevyyden ja kunnian	37. Sinä kuningas olet kuningasten kuningas, jolle Jumala taivaasta valtakunnan, voiman, väkevyyden ja kunnian antanut on;	2:37 SInä Cuningas olet Cuningasten Cuningas/ jolle Jumala taiwast waldacunnan/ woiman/ wäkeyyden/ ja cunnian andanut on.

<p>2:38 ja jonka käteen hän on antanut ihmiset, missä ikinä heitä asuu, ja kedon eläimet ja taivaan linnut, asettaen sinut kaikkien niiden valtiaaksi: sinä olet se kultainen pää.</p>	<p>38. Ja kaikki, joissa ihmisen lapset asuvat, ja eläimet kedolla ja linnut taivaan alla on hän sinun käsiis antanut, ja sinulle näiden kaikkein päälle lainasi vallan: sinä se kultainen pää olet.</p>	<p>2:38 Ja kaikki joisa ihmisen lapset asuwat/ ja eläimet kedolla/ ja linnut taiwan alla on hän sinun käsijs andanut/ ja sinulle näiden caickein päälle lainais wallan. 2:39 Sinä se cullainen pää olet/</p>
<p>2:39 Mutta sinun jälkeesi nousee toinen valtakunta, joka on halvempi kuin sinun; ja sitten kolmas valtakunta, joka on vaskea ja joka hallitsee kaikkea maata.</p>	<p>39. Sinun jälkees pitää toisen valtakunnan tuleman, halvemmän kuin sinä; sitte se kolmas valtakunta, joka vaskinen on, jonka pitää kaikki maakunnat hallitseman.</p>	<p>sinun jälkes pitä yhden toisen waldacunnan tuleman/ halvembi cuin sinä. Sijtte se colmas waldacunda/ joca waskinen on/ jonga pitä caicki maacunnat hallidzeman.</p>
<p>2:40 Ja neljäs valtakunta on tuleva, luja kuin rauta; niinkuin rauta musertaa ja särkee kaiken, niinkuin rauta murskaa, niin se on musertava ja murskaava ne kaikki.</p>	<p>40. Sen neljännen valtakunnan pitää kovan oleman niinkuin raudan; sillä niinkuin rauta särkee ja murentaa kaikki, ja niinkuin rauta kaikki rikkoo, juuri niin tämän piti myös särkemän ja murentaman.</p>	<p>2:40 Sen neljännen pitä cowan oleman nijncuin raudan/ sillä nijncuin rauta särke ja murenda caicki/ ja nijncuin rauta caicki ricko/ juuri nijn tämän pitä myös caicki särkemän ja murendaman.</p>
<p>2:41 Ja että sinä näit jalkain ja varvasten olevan osittain savenvalajan savea, osittain rautaa, se merkitsee, että se on oleva hajanainen valtakunta; kuitenkin on siinä oleva raudan lujutta, niinkuin sinä näit rautaa olevan saven seassa.</p>	<p>41. Mutta että näit jalat ja varpaat, puolittain savesta ja puolittain raudasta, sen pitää jaetun valtakunnan oleman; kuitenkin pitää raudan vahvuudesta siihen jäämän, niinkuin sinä näit raudan olevan savella sekoitetun.</p>	<p>2:41 Mutta että näit jalgat ja warpat/ puolittain sawest ja puolittain raudast/ sen pitä jaetun waldacunnan oleman. Cuitengin pitä rauistuttamisest sijhen jäämän/ nijncuin sinä näit rauolewan sawella secoitetun.</p>
<p>2:42 Ja että jalkojen varpaat olivat osaksi rautaa, osaksi savea, se merkitsee, että osa sitä valtakuntaa on oleva luja, osa sitä on oleva hauras.</p>	<p>42. Ja että varpaat sen jaloissa puolittain rautaa ja puolittain savea oli, niin sen pitää puolittain vahvan ja puolittain heikon valtakunnan oleman.</p>	<p>2:42 Ja että warpat sen jalgois/ puolittain rauta/ ja puolittain sawi oli/ sen pitä puolittain wahwan/ ja puolittain heicon waldacunnan oleman.</p>
<p>2:43 Että sinä näit rautaa olevan saven seassa, se merkitsee, että vaikka ne sekaantuvat toisiinsa ihmissiemenellä, ne eivät yhdisty toinen toiseensa, niinkuin ei rautakaan sekaannu saveen.</p>	<p>43. Ja että näit raudan sekoitetun savella, niin he kyllä ihmisen siemenellä sekoitetaan, mutta ei he kuitenkaan riipu kiinni toinen toisesansa; niinkuin ei rautaa taideta sekoittaa saven kanssa yhteen.</p>	<p>2:43 Ja että näit rausecoitetun sawella/ kyllä he ihmisen siemenellä secoitetan/ mutta ei he cuitengan ripu kijnni toinen toisesans/ nijncuin ei rauta taita secoitetta sawen cansa yhten.</p>
<p>2:44 Mutta niiden kuningasten päivinä on taivaan Jumala pystyttävä valtakunnan, joka on kukistumaton iankaikkisesti ja jonka valtaa ei toiselle kansalle anneta. Se on musertava kaikki ne muut valtakunnat ja tekevä niistä lopun, mutta se itse on pysyvä iankaikkisesti,</p>	<p>44. Mutta näiden kuningasten aikana on Jumala taivaasta yhden valtakunnan asettava, jota ei ikänä kukisteta, ja hänen valtakuntansa ei pidä toiselle kansalle annettaman: sen pitää kaikki nämät valtakunnat särkemän ja hajoittaman, mutta sen pitää iankaikkisesti pysymän.</p>	<p>2:44 Mutta näiden waldacundain aicana on Jumala taiwasta yhden waldacunnan asettawa/ joca ei ikänäns cukisteta/ ja hänen waldacundans ei pidä toiselle Canssalle annettaman/ sen pitä caicki nämät särkemän ja hajottaman/ mutta sen pitä ijancaickisest pysymän.</p>
<p>2:45 Niinkuin sinä näit, että kivilohkare irtautui vuoresta - ei ihmiskäden voimasta - ja murskasi raudan, vasken, saven, hopean ja kullan. Suuri Jumala on ilmoittanut kuninkaalle, mitä tämän jälkeen on tapahtuva. Ja uni on tosi ja sen selitys luotettava."</p>	<p>45. Niinkuin sinä näit kiven, ilman käsiä vuoresta temmatun, joka raudan, vasken, saven, hopian ja kullan murensi: niin on suuri Jumala kuninkaalle näyttänyt, kuinka tästälähin tapahtuman pitää; ja tämä on totinen uni ja sen selitys on oikia.</p>	<p>2:45 Nijncuin sinä näit kiwen/ ilman käsitä temmatun/ joca raudan/ wasken/ sawen/ hopian ja cullan muserta. Nijn on suuri Jumala Cuningalle näyttänyt/ cuinga tästälähin tapahtuman pitä/ ja tämä on totisest se uni/ ja sen selitys on oikia.</p>

2:46 Silloin kuningas Nebukadnessar lankesi kasvoillensa ja kumartui maahan Danielin edessä ja käski uhrata hänelle ruokauhria ja suitsutusta.	46. Niin lankesi kuningas Nebukadnetsar kasvoillensa, ja kumarsi Danielia, ja käski tehdä hänelle ruokauhria ja polttouhria.	2:46 NIjn langeis Cuningas NebucadNezar caswoillens/ ja cumarsi Danieli/ ja käski tehdä hänelle ruocauhria ja polttouhria.
2:47 Kuningas vastasi Danielille ja sanoi: "Totisesti on teidän Jumalanne jumalien Jumala ja kuningasten herra ja se, joka paljastaa salaisuudet; sillä sinä olet voinut paljastaa tämän salaisuuden."	47. Ja kuningas vastasi Danielia ja sanoi: totisesti on teidän Jumalanne kaikkein jumalain Jumala ja kaikkein kuningasten Herra, joka salaiset asiat ilmoittaa, ettäs tämän salaisen asian olet ilmoittaa taitanut.	2:47 Ja Cuningas wastais Danielille/ ja sanoi: Ilman epäilemät teidän Jumalan on caickein jumalain Jumala/ ja caickein Cuningasten HERra/ joca salaiset asiat ilmoitta taita/ ettäs tämän salaisen asian olet ilmoitta taitanut.
2:48 Sitten kuningas korotti Danielin ja antoi hänelle paljon suuria lahjoja ja asetti hänet koko Baabelin maakunnan herraksi ja kaikkien Baabelin viisaitten ylimmäiseksi päämieheksi.	48. Niin kuningas korotti Danielin, ja antoi hänelle suuria ja paljon lahjoja, ja asetti hänen kaikkein Babelin valtakuntain päälle ja päämieheksi kaikkein viisasten päälle Babelissa.	2:48 Ja Cuningas corgotti Danielin/ ja annoi hänen suuria ja paljon lahjoja/ ja teki hänen Förstixi coco Babelin maacunnas/ ja pani hänen Päämiehexi caickein wijsasten päälle Babelis.
2:49 Ja Danielin anomuksesta kuningas antoi Sadrakin, Meesakin ja Abednegon hoitoon Baabelin maakunnan hallinnon. Mutta Daniel jäi kuninkaan hoviin.	49. Ja Daniel rukoili kuningasta, että hän pani Babelin maakuntain päälle Sadrakin, Mesakin ja Abednegon; mutta Daniel itse oli kuninkaan tykönä hänen kartanossansa.	2:49 Ja Daniel rucoili Cuningasta/ että hän panis Babelin maacundain päälle Sadrachin/ Mesachin/ AbedNegon: Mutta Daniel idze oli Cuningan tykönä hänen cartanosans.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Kuningas Nebukadnessar teetti kultaisen kuvapatsaan, jonka korkeus oli kuusikymmentä kyynärää ja leveys kuusi kyynärää, ja pystytti sen Duuran lakeudelle Baabelin maakuntaan.	1. Kuningas Nebukadnetsar teetti kultaisen kuvan, kuusikymmentä kyynärää korkian ja kuusi kyynärää leviän, ja antoi sen panna Duuran kedolle Babelin maalla.	3:1 Cuningas NebucadNezar teetti culdaisen cuwan cuutta kymmendä kynärätä corkian ja cuutta kynärätä lewiän/ ja andoi sen panna Babelin maalla caunille kedolle.
3:2 Ja kuningas Nebukadnessar lähetti kokoamaan satraapit, maaherrat, käskynhaltijat, neuvonantajat, aarteiden hoitajat, lainoppineet, tuomarit ja kaikki muut maakuntain virkamiehet, että he tulisivat sen kuvapatsaan vihkiäisiin, jonka kuningas Nebukadnessar oli pystyttänyt.	2. Ja kuningas Nebukadnetsar lähetti päämiesten, herrain, maanvanhimpain, tuomarein, käskyläisten, neuvonantajain, virkamiesten ja kaikkein voimallisten perään maalla, että he tulisivat kokoon sitä kuvaa vihkimään, jonka kuningas Nebukadnetsar oli antanut panna ylös.	3:2 Ja Cuningas NebucadNezar lähetti Förstein/ Herrain/ maanwanhimbain/ Duomarein/ käskyläisten/ Raadiherrain/ wircamiesten ja caickein voimallisten perän maalla/ että he tulisit cocon sitä cuwa wihkimän/ jonga Cuningas NebucadNezar oli andanut panna ylös.
3:3 Silloin kokoontuivat satraapit, maaherrat, käskynhaltijat, neuvonantajat, aarteiden hoitajat, lainoppineet, tuomarit ja kaikki muut maakuntain virkamiehet sen kuvapatsaan vihkiäisiin, jonka kuningas Nebukadnessar oli pystyttänyt, ja he asettuivat sen kuvapatsaan eteen, jonka kuningas Nebukadnessar oli pystyttänyt.	3. Silloin tulivat kokoon päämiehet, herrat, maanvanhimmat, tuomarit, käskyläiset, neuvonantajat, virkamiehet ja kaikki voimalliset maalta kuvaa vihkimään, jonka kuningas Nebukadnetsar oli antanut panna ylös; ja heidän piti astuman kuvan eteen, jonka Nebukadnetsar oli antanut panna ylös.	3:3 Silloin tulit cocon Förstit/ Herrat/ maanwanhimmat/ Duomarit/ käskyläiset/ Raadiherrat/ wircamiehet ja caicki voimalliset maalda/ cuwa wihkimän/ jonga Cuningas NebucadNezar oli andanut panna ylös/ ja heidän piti astuman cuwan eteen/ jonga NebucadNezar oli andanut panna ylös.
3:4 Ja kuuluttaja huusi voimallisesti: "Teille, kansat, sukukunnat ja kielet, julistetaan:	4. Ja kuuluttaja huusi väkevästi: se olkoon teille sanottu, te kansat, sukukunnat ja kielet:	3:4 Ja cuuluttaja huusi caickein cuulden/ se olcon sanottu Canssalle/ wäelle ja kielille.

3:5 heti kun te kuulette torvien, huilujen, kitarain, harppujen, psalttarien, säkkipillien ja kaikkinaisten muiden soittimien äänen, langetkaa maahan ja kumartaen rukoilkaa kultaista kuvapatsasta, jonka kuningas Nebukadnessar on pystyttänyt.	5. Kun te kuulette basunan helinän, huilut, harput, kanteleet, psaltrarit, trometit ja kaikkinaiset soittamiset, niin teidän pitää lankeeman maahan, ja kumartaman kultaista kuvaa, jonka kuningas Nebukadnetsarin on antanut panna ylös.	3:5 Cosca te cuuletta Basunan helinän/ huilut/ harput/ Candelet/ Psaltrarit/ Trometit/ ja caickinaiset soittamiset/ niijn teidän pitä langeman maahan ja sitä culdaista cuwa cumartaman/ jonga Cuningas NebucadNezar on andanut panna ylös.
3:6 Mutta joka ei lankea maahan ja kumarra, se heitetään sillä hetkellä tuliseen pätsiin."	6. Mutta joka ei silloin lankee maahan ja kumarra, se pitää kohta pätsiin heittämän.	3:6 Mutta joca ei silloin lange maahan ja cumarra/ sen pitä cohta cuumaan pädzijn heitettämän.
3:7 Sentähden, heti kun kaikki kansat kuulivat torvien, huilujen, kitarain, harppujen, psalttarien, säkkipillien ja kaikkinaisten muiden soittimien äänen, lankesivat kaikki kansat, sukukunnat ja kielet maahan ja kumartaen rukoilivat kultaista kuvapatsasta, jonka kuningas Nebukadnessar oli pystyttänyt.	7. Kun he siis kuulivat basunan helinän, huilut, harput, kanteleet, psaltrarit ja kaikkinaiset soittamiset, lankesivat kaikki kansat, maakunnat ja kielet maahan, ja kumarsivat sitä kultaista kuvaa, jonka kuningas Nebukadnetsar oli antanut panna ylös.	3:7 Cosca he sijs cuulit Basunan helinän/ huilut/ harput/ candelet/ Psaltrarit ja caickinaiset soittamiset/ langeisit caicki Canssa maahan/ wäki ja kielet/ ja cumarsit sitä culdaista cuwa/ jonga Cuningas NebucadNezar oli andanut panna ylös.
3:8 Silloin astui heti kaldealaisia miehiä esiin syyttämään juutalaisia.	8. Kohta sillä hetkellä astuivat monikahdat Kaldean miehet edes, ja kantoivat Juudalaisten päälle,	3:8 COhta sillä hetkellä astuit monicahdat Chaldean miehet edes/ ja cannoit Judalaisten päälle.
3:9 He lausuivat ja sanoivat kuningas Nebukadnessarille: "Kuningas eläköön iankaikkisesti!	9. Ja sanoivat kuningas Nebukadnetsarille: Kuningas eläköön kauvan!	3:9 Ja sanoit Cuningas NebucadNezarille: Herra Cuningas/ Jumala suocon sinun cauwan elä.
3:10 Sinä, kuningas, olet antanut käskyn, että jokainen, joka kuulee torvien, huilujen, kitarain, harppujen, psalttarien, säkkipillien ja kaikkinaisten muiden soittimien äänen, langetkoon maahan ja kumartaen rukoilkoon kultaista kuvapatsasta,	10. Sinä kuningas olet antanut yhden käskyn, että kaikki ihmiset, jotka kuulivat basunan helinän, harput, huilut, kanteleet, psaltrarit, trometit ja kaikkinaiset soittamiset, piti lankeeman maahan, ja kultaista kuvaa kumartaman.	3:10 Sinä olet andanut yhden käskyn/ että caicki ihmiset/ cosca heidän cuuleman piti Basunan helinän/ Trometit/ harput/ huilut/ candelet/ Psaltrarit ja caickinaiset soittamiset/ piti heidän langeman maahan/ ja sitä culdaista cuwa cumartaman.
3:11 ja että joka ei lankea maahan ja kumarra, se heitetään tuliseen pätsiin.	11. Vaan joka ei lankeaisi maahan ja kumartaisi, piti tuliseen pätsiin heitettämän.	3:11 Waan joca ei langeis maahan ja cumarrais piti cuumaan pädzijn heitettämän.
3:12 On juutalaisia miehiä, joiden hoitoon sinä olet antanut Baabelin maakunnan hallinnon, Sadrak, Meesak ja Abednego: nämä miehet eivät välitä sinun käskystäsi, kuningas; he eivät palvele sinun jumaliasi eivätkä kumartaen rukoile kultaista kuvapatsasta, jonka sinä olet pystyttänyt."	12. Nyt on Juudan miehiä, jotkas virkoihin Babelin maakunnassa asettanut olet, Sadrak, Mesak ja Abednego, ne miehet katsovat ylös sinun käskys, ja ei kunnioita sinun jumalias, eikä kumarra kultaista kuvaa, jonkas olet antanut panna ylös.	3:12 Nyt on Jumiehiä/ jotcas wircoihin Babelin maacunnas asettanut olet/ Sadrach/ Mesach/ AbedNego/ ne cadzowat ylös sinun käskys/ ja ei cunnioita sinun jumalitas/ eikä cumarra sitä culdaista cuwa/ jongas olet andanut panna ylös.
3:13 Silloin Nebukadnessar vihan vimmassa käski tuoda Sadrakin, Meesakin ja Abednegon. Kun nämä miehet oli tuotu kuninkaan eteen,	13. Silloin käski Nebukadnetsar kiukussa ja vihoissansa, että Sadrak, Mesak ja Abednego tuotaisiin edes; ja miehet vietiin kuninkaan eteen.	3:13 Silloin käski NebucadNezar kiucus ja wihoisans/ että hänen eteens tuotaisin Sadrach/ Mesach ja AberNego: ja miehet wietin Cuningan eteen.

<p>3:14 lausui Nebukadnessar ja sanoi heille: "Aivanko tahallanne te, Sadrak, Meesak ja Abednego, ette tahdo palvella minun jumalaani ettekä kumartaen rukoilla kultaista kuvapatsasta, jonka minä olen pystyttänyt?"</p>	<p>14. Silloin puhui Nebukadnetsar ja sanoi heille: Kuinka, ettekö te tahdo, Sadrak, Mesak ja Abednego, minun jumalani kunnioittaa, ja kumartaa kultaista kuvaa, jonka minä olen antanut panna ylös?"</p>	<p>3:14 Silloin puhui NebucadNezar/ ja sanoi heille: Cuinga? ettäkö tahdo Sadrach/ Mesach/ AbedNego/ minun jumalatani cunnioitta/ ja sitä culdaista cuwa cumarta/ jonga minä olen andanut panna ylös.</p>
<p>3:15 Nyt, jos te siinä silmänräpäyksessä, kun kuulette torvien, huilujen, kitarain, harppujen, psalttarien, säkipillien ja kaikkinaisten muiden soittimien äänen, olette valmiit lankeamaan maahan ja kumartaen rukoilemaan kuvapatsasta, jonka minä olen teettänyt, niin hyvä! Mutta ellette kumarra, niin teidät heti paikalla heitetään tuliseen pätsiin; ja kuka on se jumala, joka pelastaa teidät minun kädestäni?"</p>	<p>15. Nyt siis valmistakaat teitänne, niin pian kuin te kuulette basunan äänen, trometit, harput, huilut, kanteleet, psaltarit ja kaikkinaiset soittamiset, niin langetkaat maahan ja kumartakaat kuvaa, jonka minä olen antanut tehdä. Ja katso, jollette kumarra, niin te pitää tuliseen pätsiin heitettämän. Annas nähdä, kuka se Jumala on, joka teitä minun käsistäni pelastaa taitaa.</p>	<p>3:15 Nyt sijs walmistacat teitän/ nijn pian cuin te cuuletta Basunan änen/ Trometit/ harput/ huilut/ candelet/ Psaltarit ja caickinaiset soittamiset/ nijn langetcat maahan ja cumartacat cuwa/ jonga minä olen andanut tehdä. Jollet te cumarra/ nijn teidän pitä cohta cuumaan pädzijn heitettämän. Annas nähdä/ cusa se Jumala on/ joca teitä minun kädestäni pelasta taita.</p>
<p>3:16 Sadrak, Meesak ja Abednego vastasivat ja sanoivat kuninkaalle: "Nebukadnessar! Ei ole tarpeellista meidän vastata sinulle tähän sanaakaan.</p>	<p>16. Silloin vastasivat Sadrak, Mesak ja Abednego ja sanoivat kuninkaalle: Nebukadnetsar, ei tarvita, että me sinua siihen vastaamme.</p>	<p>3:16 Silloin wastaisit Sadrach/ Mesach/ AbedNego/ ja sanoit Cuningas NebucadNezarille: Ei tarwita/ että me sinua sijhen wastamme.</p>
<p>3:17 Jos niin käy, voi meidän Jumalamme kyllä pelastaa meidät tulisesta pätsistä, ja hän pelastaa myös sinun kädestäsi, kuningas.</p>	<p>17. Katso, meidän Jumalamme, jota me kunnioitamme, taitaa meitä kyllä auttaa tulisesta pätsistä, niin myös sinun kädestäs pelastaa.</p>	<p>3:17 Cadzo/ meidän Jumalam jota me cunnioitam/ taita meitä kyllä autta cuumasta pädzistä/ nijn myös sinun kädestäs pelasta.</p>
<p>3:18 Ja vaikka ei pelastaisikaan, niin tiedä se, kuningas, että me emme palvele sinun jumaliasi emmekä kumartaen rukoile kultaista kuvapatsasta, jonka sinä olet pystyttänyt."</p>	<p>18. Ja jos ei hän sitä tee, niin tiedä kuitenkin se, kuningas, ettemme sinun jumalias kunnioita, emmekä sitä kultaista kuvaa, jonka olet antanut panna ylös, kumartaa tahdo.</p>	<p>3:18 Ja jos ei hän sitä tee/ nijn tiedä cuitengin se/ etten me sinun jumalitas cunnioita/ emmengä sitä culdaista cuwa/ jongas olet andanut panna ylös/ cumarta tahdo.</p>
<p>3:19 Silloin Nebukadnessar tuli kiukkua täyteen Sadrakia, Meesakia ja Abednegoa kohtaan ja hänen hahmonsa muuttui. Ja hän käski ja sanoi, että pätsi oli kuumennettava seitsemän kertaa kuumemmaksi kuin tavallisesti.</p>	<p>19. Niin Nebukadnetsar tuli täyteen kiukkua, ja hänen hahmonsa muuttui Sadrakia, Mesakia ja Abednegoa vastaan, ja käski, että pätsi piti seitsemän kertaa kuumemmaksi tehtämän, kuin muulloin tehtiin.</p>	<p>3:19 NIjn NebucadNezar tuli täyten kiuckua/ ja asetti idzens hirmuisexi/ Sadrachi/ Mesachi ja AbedNegot wastan/ ja käski/ että pädzi piti seidzemen kerta cuumemmaxi tehtämän/ cuin muullain tehtiin.</p>
<p>3:20 Ja hän käski sotajoukkonsa väkevimpien miesten sitoa Sadrakin, Meesakin ja Abednegon ja heittää heidät tuliseen pätsiin.</p>	<p>20. Ja käski väkeviä miehiä, jotka hänen sotajoukossansa olivat, sitomaan Sadrakia, Mesakia ja Abednegoa ja tuliseen pätsiin heittämään.</p>	<p>3:20 Ja käski parahille sotamiehillens cuin hänen sotajoucosans olit/ sitoman Sadrachi/ Mesachi ja AbedNegot/ ja cuumaan pädzijn heittämän.</p>
<p>3:21 Silloin nämä sidottiin vaippoineen, takkeineen, päähineineen ja muine vaatteineen ja heitettiin tuliseen pätsiin.</p>	<p>21. Niin sidottiin nämät miehet hameinensa, lakkinensa, kenkinensä ja muine vaatteinensa, ja heitettiin keskelle tulista pätsiä.</p>	<p>3:21 Nijn sidottin nämät miehet hameinens/ kenginens/ lackinens/ ja muina waatteinens/ ja heitettin cuumaan pädzijn.</p>

<p>3:22 Koska nyt kuninkaan sana oli niin ankara ja pääsi niin kovin kuumennettu, tappoi tulen liekki ne miehet, jotka veivät ylös Sadrakin, Meesakin ja Abednegon.</p>	<p>22. Sillä kuninkaan käsky piti kiiruusti tehtämän, ja pääsi oli lämmitetty aivan kovin, että ne miehet, jotka Sadrakin, Mesakin ja Abednegon sisälle heittivät, kuolivat tulen liekistä.</p>	<p>3:22 Sillä Cuningan käsky piti kirjust tehtämän/ ja tuli kehoitettiin pädzisä nijn cowan/ että ne miehet jotca Sadrachi/ Mesachi ja AbedNegot polttaman piti/ cuolit tulen liekistä.</p>
<p>3:23 Mutta nämä kolme miestä, Sadrak, Meesak ja Abednego, suistuivat sidottuina tuliseen pätsiin.</p>	<p>23. Mutta ne kolme miestä Sadrak, Mesak ja Abednego putoisivat keskelle tulista pätsiä, niinkuin he sidotut olivat.</p>	<p>3:23 Mutta ne colme miestä Sadrach/ Mesach/ ja AbedNego/ putoisit cuumaan pädzijn/ nijncuin he sidotut olit.</p>
<p>3:24 Silloin kuningas Nebukadnessar hämmästy ja nousi kiiruusti ylös ja lausui hallitusmiehilleen sanoen: "Emmekö heittäneet kolme miestä sidottuina tuleen?" He vastasivat ja sanoivat kuninkaalle: "Totisesti, kuningas!"</p>	<p>24. Silloin hämmästy kuningas Nebukadnetsar suuresti ja meni nopiasti ylös ja sanoi neuvonantajillensa: Emmekö me kolme miestä sidottuna antaneet tuleen heittää? He vastasivat ja sanoivat kuninkaalle: Totta, herra kuningas.</p>	<p>3:24 Silloin hämmästy Cuningas NebucadNesar/ ja meni nopiast ylös/ ja sanoi Neuwonandajillens: Emmekö me colme miestä sidottuna andanet tuleen heittä? He wastaisit/ ja sanoit Cuningalle/ totta Herra Cuningas.</p>
<p>3:25 Hän vastasi ja sanoi: "Katso, minä näen neljä miestä kävelevän vapaina tulella, eivätkä he ole vahingoittuneet, ja neljäs on näöltänsä niinkuin jumalan poika."</p>	<p>25. Hän vastasi ja sanoi: Katso, ja minä näen neljä miestä vallallansa käyvän tulen keskellä, ja ovat kulumatta; ja se neljäs on niinkuin Jumalan poika.</p>	<p>3:25 Hän wastais ja sanoi: Cadzo/ ja minä näen neljä miestä wallallans tules käywän/ ja owat culumata/ ja se neljäs on nijncuin hän olis Jumalan poica.</p>
<p>3:26 Silloin Nebukadnessar meni tulisen pätsin aukolle, lausui ja sanoi: "Sadrak, Meesak ja Abednego, te korkeimman Jumalan palvelijat, astukaa ulos ja tulkaa tänne." Sadrak, Meesak ja Abednego astuivat silloin ulos tulesta.</p>	<p>26. Silloin Nebukadnetsar meni tulisen pätsin suulle ja sanoi: Sadrak, Mesak ja Abednego, te kaikkein korkeimman Jumalan palveliat. Lähtekää ulos ja tulkaa tänne; silloin läksi Sadrak, Mesak ja Abednego ulos tulesta.</p>	<p>3:26 Ja NebucadNesar meni cuuman pädzin suulle/ ja sanoi: Sadrach/ Mesach/ AbedNego/ te caickein corkeimman Jumalan palweliat/ lähtekät ulos/ ja tulcat tänne:</p>
<p>3:27 Satraapit, maaherrat, käskynhaltijat ja kuninkaan hallitusmiehet kokoontuivat ja näkivät, ettei tuli ollut voinut mitään näiden miesten ruumiille, etteivät heidän päänsä hiukset olleet kärventyneet eivätkä heidän vaatteensa vioittuneet; eikä heissä tuntunut tulen käryä.</p>	<p>27. Ja päämiehet, herrat, käskyläiset ja kuninkaan neuvonantajat tulivat kokoon, ja katselivat näitä miehiä, ettei tuli mitään heidän ruumiillensa tehnyt, eikä heidän hiuskarvaansaakaan polttanut, eikä heidän vaatteitansa muuttanut; eikä myös tulen kartuakaan heissä tuntunut.</p>	<p>3:27 Silloin läxit Sadrach/ Mesach ja AbedNego ulos tulest/ ja Förstite/ Herrat/ käskyläiset/ ja Cuningan Neuwonandajat tulit cocon/ ja näit/ ettei tuli mitän näiden miesten ruumille tehnyt/ eikä heidän hiuscarwans polttanut/ eikä heidän waatteitans culuttanut/ eikä myös taittu tulen hajua heisä tuta.</p>
<p>3:28 Silloin Nebukadnessar lausui ja sanoi: "Kiitetty olkoon Sadrakin, Meesakin ja Abednegon Jumala, joka lähetti enkelinsä ja pelasti palvelijansa, jotka häneen turvasivat eivätkä totelleet kuninkaan käskyä, vaan antoivat ruumiinsa alttiiksi, ennemmin kuin palvelivat ja kumartaen rukoilivat muuta jumalaa kuin omaa Jumalaansa.</p>	<p>28. Silloin puhui Nebukadnetsar ja sanoi: Kiitetty olkoon Sadrakin, Mesakin ja Abednegon Jumalala, joka enkelinsä lähetti ja palveliansa pelasti, jotka häneen uskalsivat, ja ei kuninkaan käskyä pitäneet, vaan antoivat ruumiinsa vaaraan, ettei he yhtään muuta Jumalaa kunnioittaisi eikä kumartaisi, vaan ainoastaan Jumalaansa.</p>	<p>3:28 Silloin rupeis NebucadNesar ja sanoi: kijtetty olcon Sadrachin/ Mesachin ja AbedNegon Jumala/ joca hänen Engelins lähetti/ ja hänen palwelians pelastanut on/ jotca häneen usaldanet owat: ja ei Cuningan käskyä pitänet ole/ waan andanet heidän ruumins waaraan/ ettei he yhtän muuta jumalata cunnioitais eikä cumarrais/ waan ainoastans heidän Jumalatans.</p>

3:29 Ja minä annan käskyn, että jokainen, olkoon hän mitä kansaa, kansakuntaa ja kieltä tahansa, joka puhuu pilkaten Sadrakin, Meesakin ja Abednegon Jumalasta, hakattakoon kappaleiksi, ja hänen talonsa tehtäköön soraläjäksi; sillä ei ole muuta jumalaa, joka niin voi pelastaa kuin tämä."	29. Niin olkoon nyt tämä minun käskyni: Kuka ikänä kaikissa kansoissa, sukukunnissa ja kielissä Sadrakin, Mesakin ja Abednegon Jumalaa pilkkaa, hän pitää kappaleiksi hakattaman, ja hänen huoneensa lokaläjäksi kukistettaman; sillä ei yhtään muuta Jumalaa ole, joka niin pelastaa taitaa, kuin tämä.	3:29 Nijn olcon nyt tämä minun käskyn: Cuca ikänäns caikis Canssois/ sucucunnis ja kielis Sadrachin/ Mesachin ja AbedNegon Jumalata pilcka/ hänen pitä huckuman ja hänen huonens häpiälisestä cukistettaman. Sillä ei yhtän muuta Jumalata ole/ joca nijn pelasta taita/ cuin tämä.
3:30 Sitten kuningas asetti Sadrakin, Meesakin ja Abednegon suureen valtaan Baabelin maakunnassa.	30. Ja kuningas antoi suuren vallan Sadrakille, Mesakille ja Abednegolle Babelin maalla.	3:30 Ja Cuningas andoi suuren wallan Sadrachille/ Mesachille ja AbedNegolle Babelin maalla.
3:31 "Kuningas Nebukadnessar kaikille kansoille, kansakunnille ja kielille, jotka asuvat kaiken maan päällä: suuri olkoon teidän rauhanne!	31. Kuningas Nebukadnetsar kaikille kansoille, sukukunnille ja kielille, jotka asuvat kaikessa maassa: Teille olkoon paljon rauhaa!	3:31 Cuningas NebucadNezar/ caikelle Canssalle/ wäelle ja kielille: Jumala andacon teille paljon rauha:
3:32 Minä olen nähnyt hyväksi ilmoittaa ne tunnusteet ja ihmeet, jotka korkein Jumala on minulle tehnyt.	32. Minä näen sen hyväksi, että minä ilmoitan teille ne merkit ja ihmeet, jotka korkein Jumala minulle tehnyt on.	3:32 Minä näen sen hywäxi/ että minä ilmoitan teille ne merkit ja ihmet cuin corkein Jumala minulle tehnyt on.
3:33 Kuinka suuret ovat hänen tunnustekonsa ja kuinka voimalliset hänen ihmeensä! Hänen valtakuntansa on iankaikkinen valtakunta ja hänen valtansa pysyy suvusta sukuun."	33. Sillä hänen merkkinsä ovat suuret ja hänen ihmeensä voimalliset; hänen valtakuntansa on ijankaikkinen valtakunta, ja hänen valtansa pysyy suvusta sukuun.	3:33 Sillä hänen merckins owat suuret/ ja hänen ihmens owat woimalliset/ ja hänen waldacundans on ijancaickinen waldacunda/ ja hänen waldans pysy sugusta sucuhun.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 "Minä Nebukadnessar elin rauhassa huoneessani ja onnellisena palatsissani.	1. Minä Nebukadnetsar, hyvässä levossa ollessani minun huoneessani, ja kuin kaikki hyvin oli minun linnassani,	4:1 Minä NebucadNezar/ hywäs lewos ollesani minun huonesani/ ja cosca caicki hywin oli minun linnasani.
4:2 Minä näin unen, ja se peljästytti minut; ja unikuvat, joita minulla oli vuoteessani, minun pääni näyt, kauhistuttivat minut.	2. Näin unta, ja hämmästyin; ja ne ajatukset, jotka minulla olivat vuoteessani sen näyn tähden, saattivat minut murheelliseksi.	4:2 Näin unda/ ja hämmästyin/ ja ne ajatuxet cuin minulla olit wuotesani sen näyn tähden saatit minun murhellisexi.
4:3 Niin minä annoin käskyn tuoda eteeni kaikki Baabelin viisaat, että he ilmoittaisivat minulle unen selityksen.	3. Ja minä käskin kaikki viisaat Babelista tuoda minun eteeni, sanomaan minulle, mitä se uni tietäis.	4:3 Ja minä käskin caicki wijsat Babelist tuoda minun eteeni/ sanoman mitä se uni tietäis.
4:4 Silloin tulivat tietäjät, noidat, kaldealaiset ja tähtienselittäjät, ja minä kerroin heille unen, mutta he eivät voineet ilmoittaa minulle sen selitystä.	4. Niin tulivat edes tähtientutkiat, viisaat, Kaldealaiset ja tietäjät, joiden edessä minä unen juttelin; vaan ei he taitaneet sen selitystä minulle ilmoittaa.	4:4 Nijn tuotin edes tähtein tutkiat/ wijsat/ Chalderit ja tietäjät/ joille minä unen juttelin/ waan ei he tainnet sano mitä se tiesi.
4:5 Mutta viimein tuli minun eteeni Daniel, jonka nimi on minun jumalani nimen mukaan Beltsassar ja jossa on pyhien jumalien henki; ja minä kerroin hänelle unen:	5. Siihenasti että viimein Daniel tuli minun eteeni, joka minun Jumalani nimen jälkeen Belsatsariksi kutsutaan, jolla on pyhain jumalain henki; ja minä juttelin hänelle unen.	4:5 Sijhenasti että wijmein Daniel tuli minun eteeni/ joca Belsazerixi cudzutan/ minun Jumalani nimen jälken/ jolla on pyhain Jumalain hengi/ ja minä juttelin hänelle sen unen.

4:6 'Beltsassar, sinä tietäjän päämiehen, jossa minä tiedän olevan pyhien jumalien hengen ja jolle mikään salaisuus ei ole liian vaikea! Sano, mitä olivat ne näyt, jotka minä unessani näin, ja mikä on sen selitys.	6. Belsatsar, sinä ylimmäinen tähtientutkain seassa, jolla minä tiedän pyhäin jumalain hengen olevan, ja sinulta ei mitään salattu ole; sano minun uneni näky, jonka minä nähnyt olen, ja mitä se tietää.	4:6 Belsazer sinä ylimmäinen tähtien tutkain seas/ jolla minä tiedän pyhäin Jumalain hengen olevan/ ja sinulta ei mitään salattu ole/ sano minun uneni näky/ jolla minä nähnyt olen/ ja mitä se tietää.
4:7 Nämä olivat minun pääni näyt, jotka minulla oli vuoteessani. Minä näin: Katso, oli puu keskellä maata, ja sen korkeus oli suuri.	7. Tämä on näky, jonka minä nähnyt olen minun vuoteessani: Katso, keskellä maata seisoi puu, joka oli sangen korkia.	4:7 TÄMÄ on näky/ jolla minä nähnyt olen minun vuotesani: Cadzo/ yxi puu seisoi keskellä maacunda/ joka oli sangen korkia.
4:8 Puu kasvoi ja vahvistui, niin että sen latva ulottui taivaaseen ja se näkyi kaiken maan ääriin.	8. Se oli suuri ja paksu puu. Sen korkeus ulottui taivaasen asti ja näkyi koko maan ääriin.	4:8 Suuri ja paxu/ hänen korkeudens ulottui taiwasen asti/ ja hajotti idzens haman coco maacunnan ärin.
4:9 Sen lehvät olivat kauniit ja sen hedelmät suuret, ja siinä oli ravintoa kaikille. Sen alla etsivät varjoa kedon eläimet, ja sen oksilla asuivat taivaan linnut, ja kaikki liha sai siitä ravintonsa.	9. Sen oksat olivat kauniit, ja kantoivat paljon hedelmää, josta kaikki syödä saivat; kaikki eläimet kedolla löysivät varjon sen alla, ja taivaan linnut istuivat sen oksilla, ja kaikki liha elätti itsensä siitä.	4:9 Hänen oxans olit caunit/ ja cannoit paljon hedelmätä josta caicki syödä sait/ caicki pedot kedolla löysit warjon hänen allans/ ja linnut taiwan alda istuit hänen oxillans/ ja caicki liha elätti idzens hänestä.
4:10 Minä näin pääni näyissä, joita minulla oli vuoteessani: katso, pyhä enkeli astui alas taivaasta.	10. Ja minä näin yhden näyn minun vuoteessani, ja katso, pyhä vartia tuli alas taivaasta.	4:10 Ja minä näin yhden näyn minun vuotesani/ ja cadzo/ pyhä wartia tuli alas taiwast:
4:11 Hän huusi voimallisesti ja sanoi näin: hakatkaa puu poikki ja karsikaa sen oksat, riipikää sen lehvät ja hajottakaa sen hedelmät. Paetkoot eläimet sen alta ja linnut sen oksilta.	11. Se huusi korkiasti ja sanoi näin: Hakatkaat se puu poikki ja karsikaat oksat ja repikäät lehdet ja hajoittakaa sen hedelmät, että eläimet sen alta lähtisivät pois, ja linnut sen oksilta.	4:11 Se huusi corkiast/ ja sanoi: Hacatcat se puu poicki/ ja carsicat oxat/ ja repikäät lehdet/ ja hajottacat sen hedelmät/ että pedot jotca hänen allans macawat/ juoxisit pois/ ja linnut lendäisit pois hänen oxildans.
4:12 Mutta sen kanto juurineen jättäkää maahan, rauta- ja vaskikahleissa kedon ruohikkoon. Taivaan kasteesta hän kastukoon, ja niinkuin eläinten olkoon hänen osansa maan ruoho.	12. Kuitenkin jättäkää kanto juurinensa maahan, mutta hänen pitää rautaisissa ja vaskisissa kahleissa kedolla ruohossa käymän. Hänen pitää makaaman taivaan kasteen alla ja kastuman ja ruokkiman itsensä eläinten kanssa maan ruohoista.	4:12 Cuitengin jättäkät cando juurinens maahan/ mutta hänen pitä rautaisis ja waskisis cahleis kedolla ruohos käymän/ hänen pitä macaman taiwan casten alla/ ja castuman/ ja ruockiman idzens petoin cansa maan ruohoista.
4:13 Hänen sydämensä muutetaan, niin ettei se ole ihmisen sydän, ja hänelle annetaan eläimen sydän. Ja niin kulukoon häneltä seitsemän aikaa.	13. Ja ihmisen sydän pitää otettaman häneltä pois ja eläimen sydän hänelle jälleen annettaman; siihenasti että seitsemän aikaa häneltä kuluneet ovat.	4:13 Ja ihmisten sydän pitä otettaman häneldä pois/ ja pedollinen sydän hänelle jälleens annettaman/ siihenasti että seidzemen aica häneldä culunet owat.
4:14 Tämä on säädetty enkelien päätöksellä, ja niin ovat tästä asiasta pyhät sanoneet, että elävät tietäisivät Korkeimman hallitsevan ihmisten valtakuntaa ja antavan sen, kenelle hän tahtoo, ja asettavan sen päämieheksi ihmisistä halvimman.'	14. Se on vartiain neuvossa päätetty, ja pyhäin kanssa puheessa vahvistettu, että elävät tuntisivat Ylimmäisellä vallan olevan ihmisten valtakuntain päälle, ja antavan ne kellenkä hän tahtoo, ja että hän asettaa kaikkein nöyrimmän ihmisen niiden päälle.	4:14 Se on wartiain neuwos päätetty/ ja pyhäin cansapuheis suositeldu/ Että elävät tundisit ylimmäisellä wallan olevan ihmisten waldacundain päälle/ ja andawan ne kellengä hän tahto/ ja corgottawan aletut siihen.

<p>4:15 Tämän unen näin minä, kuningas Nebukadnessar. Ja sinä, Beltsassar, sano sen selitys, koska ei yksikään minun valtakuntani viisaista voi minulle ilmoittaa sen selitystä. Mutta sinä sen voit, sillä sinussa on pyhien jumalien henki."</p>	<p>15. Tämän unen olen olen minä kuningas Nebukadnetsar nähnyt. Vaan sinä Belsatsar sano sen selitys; sillä kaikki viisaat minun valtakunnassani ei taida minulle ilmoittaa sen selitystä; vaan sinä kyllä taidat, sillä pyhain jumalain henki on sinun tykönäs.</p>	<p>4:15 Sencaltaisen unen olen minä Cuningas NebucadNezar nähnyt. Waan sinä Belsazer sano mitä se tietä. Sillä caicki wijsat minun waldacunnasani ei taida minulle ilmoitta mitä se tietä: waan sinä kyllä taidat/ sillä pyhain Jumalain hengi on sinun tykönäs.</p>
<p>4:16 Silloin Daniel, jonka nimenä oli Beltsassar, hämmästyi hetkeksi, ja hänen ajatuksensa peljästyttivät häntä. Kuningas lausui ja sanoi: "Beltsassar, älköön uni ja sen selitys sinua peljästyttäkö." Beltsassar vastasi ja sanoi: "Herrani, koskekoon uni sinun vihollisiasi ja sen selitys sinun vastustajiasi.</p>	<p>16. Silloin hämmästyi Daniel, joka Belsatsariksi kutsuttiin, hetkeksi aikaa, ja hänen ajatuksensa saattivat hänet murheelliseksi. Mutta kuningas sanoi: Belsatsar, se uni ja sen selitys ei mahda sinua murheelliseksi saattaa. Belsatsar vastasi ja sanoi: Ah minun herrani, tämä uni olkoon sinun vihollisilles ja sen selitys sinun vainoojilles!</p>	<p>4:16 Silloin hämmästyi Daniel/ joca Belsazerixi cudzuttin hetcexi aica/ ja hänen ajatuxens murhellisexi saatit hänen: Mutta Cuningas sanoi: Belsazer/ älä sijtä unesta ja hänen selityxestäns murhellisexi tule. Belsazer wastais/ ja sanoi: Ah minun Herran/ tämä uni sinun wihollisilles ja sen selitys sinun wainoojilles olcon.</p>
<p>4:17 Puu, jonka sinä näit ja joka kasvoi ja vahvistui, niin että sen latva ulottui taivaaseen ja se näkyi kaikkeen maahan,</p>	<p>17. Se puu, jonkas nähnyt olet, että se suuri ja paksu oli, ja hänen korkeutensa taivaasen ulottui, ja näytti itsensä kaiken maan päälle.</p>	<p>4:17 Se puu/ jongas nähnyt olet/ että se suuri ja paxu oli/ ja hänen corkeudens taiwasen ulottui/ ja hajotti idzens caiken maan päälle.</p>
<p>4:18 jonka lehvät olivat kauniit ja hedelmät suuret ja jossa oli ravintoa kaikille, jonka alla kedon eläimet asuivat ja jonka oksilla taivaan linnut oleskelivat,</p>	<p>18. Ja sen oksat olivat kauniit, ja sen hedelmiä oli paljon, josta kaikki ravittiin ja eläimet kedolla asuivat sen alla, ja taivaan linnut istuivat sen oksilla:</p>	<p>4:18 Ja hänen oxans olit caunit/ ja hänen hedelmitäns oli paljon/ josta caicki rawittin/ ja pedot kedolda asuit hänen allans/ ja taiwan linnut istuit hänen oxillans.</p>
<p>4:19 - se puu olet sinä, kuningas, joka olet kasvanut ja vahvistunut; sinun suuruutesi on kasvanut ja ulottuu taivaaseen ja sinun valtasi maan ääriin.</p>	<p>19. Se olet sinä, kuningas, joka niin suuri ja voimallinen olet; sillä sinun voimas on suuri ja ulottuu taivaasen, ja sinun valtas maailman ääriin.</p>	<p>4:19 Se olet sinä Cuningas/ joca nijn suuri ja woimallinen olet/ sillä sinun woimas on suuri/ ja ulottu taiwasen/ ja sinun waldas mailman ärijn.</p>
<p>4:20 Ja että kuningas näki pyhän enkelin astuvan alas taivaasta ja sanovan: 'Hakatkaa puu poikki ja turmelkaa se, mutta jättäkää sen kanto juurineen maahan, rauta- ja vaskikahleissa kedon ruohikkoon; taivaan kasteesta hän kastukoon, ja niinkuin kedon eläinten olkoon hänen osansa, kunnes häneltä on kulunut seitsemän aikaa',</p>	<p>20. Mutta että kuningas pyhän vartian nähnyt on taivaasta tulevan alas ja sanovan: Hakatkaat se puu poikki ja turmelkaat se. Kuitenkin kanto juurineensa jättäkää maahan, mutta hänen pitää rautaisissa ja vaskisissa kahleissa kedolla ruohossa käymän ja pitää makaaman taivaan kasteen alla ja kastuman ja itsensä eläinten kanssa kedolla ruokkiman; siihen asti että seitsemän aikaa häneltä kuluneet ovat.</p>	<p>4:20 Mutta että Cuningas pyhän wartian nähnyt on taiwast tulewan alas/ ja sanowan: Hacamcat se puu poicki/ ja turmelcat se/ cuitengin cando juurinens jättäkät maahan/ mutta hänen pitää rautaisis ja waskisis cahleis kedolla ruohos käymän/ ja macaman taiwan casten alla/ ja castuman/ ja idzens petoin cansa kedolla ruockiman/ sijhenasti että seidzemen aica häneldä culunet owat.</p>
<p>4:21 sen selitys, oi kuningas, ja Ylimmäisen päätös, joka on kohdannut minun herraani, kuningasta, on tämä:</p>	<p>21. Tämä on selitys, herra kuningas, ja tämä on sen Korkeimman neuvo, joka tulee minun herralleni kuninkaalle:</p>	<p>4:21 Tämä on selitys/ Herra Cuningas/ ja sencaltainen corkeimman neuwo tule Herralleni Cuningallen.</p>

<p>4:22 Sinut ajetaan pois ihmisten seasta, ja kedon eläinten parissa on sinun asuinpaikkasi oleva; sinä joudut syömään ruohoa niinkuin raavaat, ja sinä olet kastuva taivaan kasteesta; ja niin on sinulta kuluva seitsemän aikaa, kunnes tulet tuntemaan, että Korkein hallitsee ihmisten valtakuntaa ja antaa sen, kenelle hän tahtoo.</p>	<p>22. Sinä ajetaan pois ihmisten seasta, ja täytyy eläinten seassa kedolla olla, ja annetaan ruohoja syödäksesi niinkuin härkäin, ja olet makaava taivaan kasteen alla, ja kastuva, siihenasti kuin seitsemän aikaa sinulta kuluneet ovat, että tuntisit Korkeimmalla vallan olevan ihmisten valtakuntain päälle, ja hänen antavan ne kellenkä hän tahtoo.</p>	<p>4:22 Sinä ajetan pois ihmisten seast/ ja täyty petoin seas kedolla olla/ ja annetan ruohoja syödä nijncuin härjän/ ja olet macawa taiwan casten alla/ ja castuwa/ siihenasti cuin seidzemen aica sinulda culunet owat. Ettäs tundisit corkeimmalla wallan olewan ihmisten waldacundain päälle/ ja andawan ne kellengä hän tahto.</p>
<p>4:23 Mutta että käskettiin jättää maahan puun kanto juurineen, se tietää, että sinun valtakuntasi pysytetään sinulla, ja sinä saat sen, niin pian kuin tulet tuntemaan, että valta on taivaan.</p>	<p>23. Mutta että sanottu on, että kanto kuitenkin juurinsa puulle jäämän pitää, niin sinun valtakuntas pysyy sinulle, koska tuntenut olet taivaan vallan.</p>	<p>4:23 Mutta että sanottu on/ että cando cuitengin juurins jäämän pitä. Sinun waldacundas pysy sinulle/ coscas tundenut olet taiwan wallan.</p>
<p>4:24 Sentähden, kuningas, kelvatkoon sinulle minun neuvoni: kirvoita synnit itsestäsi almuilla ja pahat tekosi vaivaisia armahtamalla; ehkäpä silloin onnesi kestäisi."</p>	<p>24. Sentähden, herra kuningas, kelvatkoon sinulle minun neuvoni, ja päästä itses synnistäs vanhurskaudella, ja vapaaksi sinun pahoista töistäs laupiudella vaivaisia kohtaan, niin hän sinun rauhas pitentää.</p>	<p>4:24 Sentähden Herra Cuningas/ kelwatcon sinulle minun neuwon/ ja päästä idzes synnistäs wanhurscaudella/ ja wapaxi sinun pahoista töistäs hywillä töillä waiwasten cohtan/ nijn hän sinun rauhas pidendä.</p>
<p>4:25 Tämä kaikki kohtasi kuningas Nebukadnessaria.</p>	<p>25. Nämät kaikki tapahtuivat kuningas Nebukadnetsarille.</p>	<p>4:25 Nämät caicki tapahduit Cuningas NebucadNezarille.</p>
<p>4:26 Kaksitoista kuukautta tämän jälkeen, kun kuningas oli kävelemässä kuninkaallisen palatsinsa katolla Baabelissa,</p>	<p>26. Sillä kahdentoistakymmenen kuukauden perästä, kuin hän kuninkaallisessa linnassansa Babelissa käyskenteli,</p>	<p>4:26 Sillä cahdentoistakymmenen cuucauden perästä/ cosca Cuningas Cuningalises linnasans Babelis käyskendeli/ rupeis Cuningas ja sanoi:</p>
<p>4:27 hän puhkesi puhumaan sanoen: "Eikö tämä ole se suuri Baabel, jonka minä väkevällä voimallani olen rakentanut kuninkaalliseksi linnaksi, valtasuuruuteni kunniaksi!"</p>	<p>27. Puhui kuningas ja sanoi: Eikö tämä ole se suuri Babel, jonka minä rakentanut olen kuninkaalliseksi huoneeksi, minun suuren voimani kautta, minun kunniani ylistykseksi?</p>	<p>4:27 Tämä on se suuri Babel/ jonga minä rakendanut olen Cuningalisexi huonexi minun suuren woimani cautta/ minun jaloudeni cunniaxi.</p>
<p>4:28 Vielä oli sana kuninkaan suussa, kun taivaasta tuli ääni: "Sinulle, kuningas Nebukadnessar, julistetaan: Sinun valtakuntasi on otettu sinulta pois.</p>	<p>28. Ennenkuin kuningas nämät sanat puhunut oli, tuli ääni alas taivaasta: Sinulle kuningas Nebukadnetsar sanotaan: Sinun valtakuntas otetaan sinulta pois.</p>	<p>4:28 Ennencuin Cuningas nämät sanat puhunut oli/ tuli äni taiwast: Sinulle Cuningas NebucadNezar sanotan: Sinun waldacundas otetan sinulda</p>
<p>4:29 Sinut ajetaan pois ihmisten seasta, ja kedon eläinten parissa on sinun asuinpaikkasi oleva; sinä joudut syömään ruohoa niinkuin raavaat, ja niin on sinulta kuluva seitsemän aikaa, kunnes tulet tuntemaan, että Korkein hallitsee ihmisten valtakuntaa ja antaa sen, kenelle hän tahtoo."</p>	<p>29. Ja sinä ajetaan pois ihmisten seasta; sinun pitää eläinten seassa kedolla oleman. Ruohoja sinun annetaan syödä niinkuin härkäin siihenasti että seitsemän aikaa sinulta kuluneet ovat, että tuntisit Korkeimmalla vallan olevan ihmisten valtakuntain päälle, ja hänen antavan ne kenelle hän tahtoo.</p>	<p>4:29 Ja sinä ihmisten seast ajetan pois/ sinun pitä petoin seas kedolla oleman/ ruohoja sinun annetan syödä nijncuin härjän/ siihenasti että seidzemen aica sinulda culunet owat. Ettäs tundisit corkeimmalla wallan olewan ihmisten waldacundain päälle/ ja andawan ne kellengä hän tahto.</p>

<p>4:30 Sillä hetkellä se sana toteutui Nebukadnessarissa: hänet ajettiin pois ihmisten seasta, ja hän söi ruohoa niinkuin raavaat, ja hänen ruumiinsa kastui taivaan kasteesta, kunnes hänen hiuksensa kasvoivat pitkiksi kuin kotkan sulat ja hänen kyntensä kuin lintujen kynnet.</p>	<p>30. Kohta sillä hetkellä täytettiin sana kuningas Nebukadnetsarissa, ja hän ajettiin pois ihmisten seasta ja söi ruohoja niinkuin härkä, ja hänen ruumiinsa oli taivaan kasteen alla ja kastui siihen asti, että hänen hiuksensa kasvoivat niin suuriksi kuin kotkan höyhenet, ja hänen kyntensä niinkuin linnun kynnet.</p>	<p>4:30 Cohta sillä hetkellä täytettiin sana Cuningas NebucadNezaris/ ja hän ajettiin pois ihmisten seast/ ja hän söi ruohoja nijncuin härkä/ ja hänen ruumins oli taiwan casten alla/ ja castui/ siihenasti hänen hiuxens caswoit nijn suurixi cuin Cotcan höyhemet/ ja hänen kyndens nijncuin linnun kynnet.</p>
<p>4:31 "Mutta sen ajan kuluttua minä, Nebukadnessar, nostin silmäni taivasta kohti, ja minun järkeni palasi. Ja minä kiitin Korkeinta, minä ylistin ja kunnioitin häntä, joka elää iankaikkisesti, jonka hallitus on iankaikkinen hallitus ja jonka valtakunta pysyy suvusta sukuun.</p>	<p>31. Sen ajan perästä nostin minä Nebukadnetsar silmäni taivaasen päin ja tulin jälleen taidolleni, ja kiitin sitä Korkeinta. Minä ylistin ja kunnioitin sitä, joka elää ijancaikkisesti, jonka valta on ijancaikkinen valta, ja hänen valtakuntansa pysyy suvusta sukuun.</p>	<p>4:31 SE n peräst nostin minä NebucadNezar minun silmäni taiwasen päin/ ja tulin jälle n taidolleni/ ja kijtin sitä corkeinda/ minä ylistin ja cunnioitin sitä cuin elä ijancaickisest/ jonga walda on ijancaickinen/ ja hänen waldacundans pysy sugusta sucuhun.</p>
<p>4:32 Kaikki maan asukkaat ovat tyhjänveroiset; ja hän tekee, niinkuin hän tahtoo, taivaan joukoille ja maan asukkaille, eikä ole sitä, joka pidättää hänen kätensä ja sanoo hänelle: 'Mitäs teet?'</p>	<p>32. Jonka suhteen kaikki, jotka asuvat maan päällä, ovat luetut niinkuin ei mitään. Hän tekee, kuinka hän tahtoo taivaan sotajoukon kanssa, jotka asuvat maan päällä, ja ei kenkään taida hänen kättänsä estää, eikä hänelle sanoa: Mitäs teet?</p>	<p>4:32 Jonga suhten caicki cuin asuwat maan päällä tyhjäxi luettawat owat. Hän teke cuinga hän tahto/ sekä taiwan woimain cansa/ ja nijden cansa jotca asuwat maan päällä/ ja ei kengän taida hänen kättäns estä/ eikä hänelle sanoa: mitäs teet?</p>
<p>4:33 Siihen aikaan palasi minun järkeni, ja palasi minun valtasuuruuteni ja loistoni, minun valtakuntani kunniaksi. Ja minun hallitusmieheni ja ylimykseni etsivät minut, ja minut pantiin jälleen hallitsemaan valtakuntaani, ja minun valtani lisääntyi ylenpalttisesti.</p>	<p>33. Silloin tulin minä jälleen taidolleni, ja kuninkaalliseen kunniaani ja jalouteeni ja minun muotooni. Ja minun neuvonantajani ja voimalliseni etsivät minua, ja minä pantiin jälleen valtakuntaani, ja sain vielä suuremman kunnian.</p>	<p>4:33 Silloin tulin minä jälle n taidolleni/ ja minun Cuningaliseen cunniaani ja jalouteeni ja minun muotooni: ja minun neuwonandajani ja woimalliseni edzeit minua/ ja minä pandin jälle n minun waldacundaani/ ja sain wielä suuremman cunnian.</p>
<p>4:34 Nyt minä, Nebukadnessar, kiitän, ylistän ja kunnioitan taivaan kuningasta; sillä kaikki hänen työnsä ovat totiset ja hänen tiensä oikeat. Ja hän voi nöyryyttää ne, jotka ylpeydessä vaeltavat."</p>	<p>34. Sentähden kiitän minä Nebukadnetsar ja kunnioitan ja ylistän taivaan kuningasta; sillä kaikki hänen työnsä on totuus ja hänen tiensä oikiat; ja joka ylpiä on, sen hän taitaa nöyryyttää.</p>	<p>4:34 Sentähden kijtän minä NebucadNezar/ ja cunnioitan ja ylistän taiwan Cuningasta/ sillä caicki hänen työ n on totuus/ ja hänen tiensä oikiat/ ja joca ylpiä on/ sen hän taita nöyryttä.</p>
<p>5 LUKU</p>	<p>5 LUKU</p>	<p>V. Lucu</p>
<p>5:1 Kuningas Belsassar laittoi suuret pidot tuhannelle ylimyksellensä, ja hän joi viiniä näiden tuhannen edessä.</p>	<p>1. Kuningas Belsatsar teki kuuluisan pidon tuhannelle päämiehellensä, ja joi itsensä viinasta juovuksiin näiden tuhannen kanssa.</p>	<p>5:1 Cuningas Belsazer teki cuuluisan pidon hänen woimallisillens ja Päämiehillens/ ja joi idzens juowuxin heidän cansans.</p>

5:2 Kun viini oli makeimmillaan, käski Belsassar tuoda ne kulta- ja hopea-astiat, jotka hänen isänsä Nebukadnessar oli ottanut Jerusalemin temppelistä, että kuningas ja hänen ylimyksensä, hänen puolisonsa ja sivuvaimonsa joisivat niistä.	2. Ja kuin hän juopunut oli käski hän tuoda ne kultaiset ja hopiaiset astiat, jotka Nebukadnetsar, hänen isänsä Jerusalemin templistä ottanut oli, juodaksensa niistä voimallistensa, emäntäinsä ja vaimoinsa kanssa.	5:2 Ja cosca hän juopunut oli/ käski hän tuoda ne culdaiset ja hopiaiset astiat/ jotca NebucadNesar hänen Isäns Jerusalemin Templist ottanut oli/ juodaxens nijstä/ hänen woimallistens/ emändäins ja waimoins cansa.
5:3 Silloin tuotiin ne kulta-astiat, jotka oli otettu temppelistä, Jumalan huoneesta, Jerusalemista, ja niistä joivat kuningas ja hänen ylimyksensä, hänen puolisonsa ja sivuvaimonsa.	3. Niin tuotiin ne kultaiset astiat, jotka templistä, Jumalan huoneesta, Jerusalemista otetut olivat; ja kuningas, hänen voimallisensa, emäntänsä ja vaimonsa joivat niistä.	5:3 Nijn tuotin ne culdaiset astiat/ jotca Templist/ Jumalan huonest Jerusalemist otetut olit/ ja Cuningas/ hänen woimallisens/ emändäns/ ja waimons/ joit nijstä.
5:4 He joivat viiniä ja ylistivät kultaisia ja hopeisia, vaskisia, rautaisia, puisia ja kivisiä jumalia.	4. Ja kuin he joivat viinaa, kiittivät he kultaisia, hopiaisia, vaskisia, rautaisia, puisia ja kivisiä jumalia.	5:4 Ja cosca he joit/ kijtit he culdaisia/ hopiaisia/ waskisia/ rautaisia/ puisia ja kiwisiä jumalita.
5:5 Sillä hetkellä ilmestyivät ihmiskäden sormet ja kirjoittivat kuninkaan palatsin kalkitulle seinälle, vastapäätä lampunjalkaa, ja kuningas näki käden, joka kirjoitti.	5. Juuri sillä hetkellä kävivät sormet niinkuin ihmisen käsi, kirjoittamaan kynttiläjalan kohdalle seinään kuninkaan salissa, ja kuningas äkkäsi kirjoittajan käden.	5:5 JUuri sillä hetkellä käwit sormet nijncuin ihmisen käsi/ kirjoittaman kyntiläjalan cohdalle seinään Cuningan Salis/ ja Cuningas äckäis kirjoittajan käden.
5:6 Silloin kuninkaan kasvot kalpenivat, ja hänen ajatuksensa peljästyttivät hänet; hänen lanteittensa nivelet herposivat, ja hänen polvensa tutisivat.	6. Silloin muuttui kuningas, ja hänen ajatuksensa peljättivät hänen, niin että hänen lanteensa horjuivat, ja hänen polvensa vapisivat.	5:6 Silloin muundui Cuningas/ ja hänen ajatuxens peljätit hänen/ nijn että hänen cupens horjuit/ ja hänen polwens wapisit.
5:7 Kuningas huusi kovalla äänellä ja käski tuoda noidat, kaldealaiset ja tähtienselittäjät. Kuningas lausui ja sanoi Baabelin tietäjille: "Kuka ikinä voi lukea tämän kirjoituksen ja ilmoittaa minulle sen selityksen, hänet puetaan purppuraan, ja hänen kaulaansa pannaan kultakäädyt, ja hän on oleva yksi valtakunnan kolmesta valtamiehestä."	7. Ja kuningas huusi korkiasti, että viisaat, Kaldealaiset ja tietäjät tuotaisiin; ja käski sanoa viisaille Babelissa: Kuka ikänä tämän kirjoituksen lukee, ja ilmoittaa minulle sen selityksen, hän pitää purpuralla vaatetettaman, ja kultakäädyt kaulassansa kantaman ja kolmas Herra oleman tässä valtakunnassa.	5:7 Ja Cuningas huusi corkiast/ että wijsat/ Chalderit/ ja tietäjät tuotaisin. Ja käski sano wijsaille Babelis: Cuca ikänäns tämän kirjoituxen luke/ ja taita sano mitä se tietä/ hänen pitä purpuralla vaatettaman/ ja culdakäädyt caulasans candaman/ ja colmas Herra oleman minun waldacunnasani.
5:8 Silloin tulivat kaikki kuninkaan viisaat, mutta he eivät voineet lukea kirjoitusta eivätkä ilmoittaa kuninkaalle sen selitystä.	8. Silloin tulivat kaikki kuninkaan viisaat edes, vaan ei he taitaneet sitä kirjoitusta lukea, eikä sen selitystä kuninkaalle ilmoittaa.	5:8 Silloin tuotin caicki Cuningan wijsat edes/ waan ei he taitanet eikä kirjoitusta luke/ eikä sen selitystä Cuningalle ilmoitta.
5:9 Kuningas Belsassar peljästy silloin suuresti, ja hänen kasvonsa kalpenivat, ja hänen ylimyksensä tyrmistyivät.	9. Siitä hämmästyti kuningas Belsatsar vielä kovemmin, ja hänen muotonsa muuttui, ja hänen voimallisensa tulivat murheellisiksi.	5:9 Sijtä hämmästyti Cuningas Belsazer wielä cowemmin/ ja hänen muotons muuttui/ ja hänen woimallisens tulit murhellisexi.
5:10 Kuninkaan äiti tuli kuninkaan ja hänen ylimystensä puheen tähden pitohuoneeseen. Kuninkaan äiti lausui ja sanoi: "Eläköön kuningas iankaikkisesti! Älkööt sinun ajatuksesi peljättäkö sinua, älkööt kasvosu kalvetko.	10. Sentähden meni kuningatar kuninkaan ja hänen voimallistensa asian tähden pitohuoneeseen, ja sanoi: Kuningas eläköön kauvan! Älä niin peljästy sinun ajatuksistas ja älä niin muotoas muuta.	5:10 Silloin meni Drotningi sencaltaisen Cuningan ja hänen woimallistens asian tähden Salijn/ ja sanoi: Herra Cuningas/ Jumala suocon sinun pitkä ikä. Älä nijn peljästy sinun ajatuxistas/ ja älä nijn muotos muuta.

<p>5:11 Sinun valtakunnassasi on mies, jossa on pyhien jumalien henki ja jolla sinun isäsi päivinä havaittiin olevan valistus ja ymmärrys ynnä viisaus, samankaltainen kuin jumalien; hänet asetti isäsi, kuningas Nebukadnessar, tietäjäin, noitien, kaldealaisten ja tähtienselittäjäin päämieheksi - sinun isäsi, kuningas -</p>	<p>11. Sinun valtakunnassas on mies, jolla on pyhain jumalain henki, sillä sinun isäs aikana löydettiin hänessä valistus, toimi ja viisaus, niinkuin jumalten viisaus on; ja sinun isäs Nebukadnetsar pani hänen tähtientutkiaian, viisasten, Kaldealaisten ja tietäjäin päälle. Niin teki kuningas, sinun isäs.</p>	<p>5:11 Sinun waldacunnasas on yxi mies/ jolla on pyhain Jumalain hengi/ sillä sinun Isäs aicana löyttin hänes walistus/ toimi/ wijsaus/ nijncuin Jumalden wijsaus on. Ja sinun Isäs NebucadNesar pani hänen tähtein tutkiaian/ wijsasten/ Chalderein ja tietäjäin päälle.</p>
<p>5:12 sentähden, että erinomainen henki ja tieto ynnä myös taito selittää unia, arvata arvoituksia ja ratkaista ongelmia havaittiin juuri hänessä, Danielissa, jolle kuningas oli antanut nimen Beltsassar. Kutsuttakoon nyt Daniel, niin hän ilmoittaa selityksen."</p>	<p>12. Että korkiampi henki hänen tykönänsä löydettiin, niin myös ymmärrys ja taito unia selittämään, osaamaan pimeitä puheita ja salaisia asioita ilmoittamaan. Daniel, jonka kuningas antoi Belsatsariksi nimittää; niin kutsuttakaan Daniel; hän sanoo, mitä se tietää.</p>	<p>5:12 Että corkiambi hengi hänen tykönäns löyttin/ nijn myös ymmärrys ja taito unia selittämän/ osaman pimeitä puheita/ ja salaisita asioita ilmoittaman/ nimittäin/ Daniel/ jonga Cuningas annoi Belsazerixi nimittä. Nijn cudzuttacan Daniel/ hän sano mitä se tietä.</p>
<p>5:13 Silloin Daniel tuotiin kuninkaan eteen. Kuningas lausui ja sanoi Danielille: "Oletko sinä Daniel, joka on niitä juutalaisia pakkosiirtolaisia, mitkä minun isäni, kuningas, on tuonut Juudasta?"</p>	<p>13. Silloin vietiin Daniel kuninkaan eteen. Ja kuningas puhui ja sanoi Danielille: Oletko sinä Daniel, yksi Juudalaisista vangeista, jotka kuningas, minun isäni, Juudeasta tänne tuonut on?</p>	<p>5:13 Silloin wieten Daniel Cuningan eteen. Ja Cuningas sanoi Danielille: oletco sinä Daniel yxi Judalaisista fangeista/ jotca Cuningas/ minun Isän/ Judeast tänne tuonut on?</p>
<p>5:14 Minä olen kuullut sinusta, että sinussa on jumalien henki ja että sinussa on havaittu valistus, taito ja erinomainen viisaus.</p>	<p>14. Minä olen kuullut sinusta, että sinulla on pyhain jumalain henki, että myös valistus, ymmärrys ja korkia viisaus sinussa löydetty on.</p>	<p>5:14 Minä olen cuullut sinusta sanottawan/ että sinulla on pyhain Jumalain hengi/ ja walistus/ ymmärrys ja corkia wijsaus sinusa löytyy on.</p>
<p>5:15 Ja nyt tuotiin minun eteeni viisaat ja noidat lukemaan tätä kirjoitusta ja ilmoittamaan minulle sen selitys, mutta he eivät voineet sen selitystä ilmoittaa.</p>	<p>15. Minä olen antanut kutsua eteeni toimelliset ja viisaat tätä kirjoitusta lukemaan ja sen selitystä minulle ilmoittamaan, ja ei he taida sanoa, mitä se tietää.</p>	<p>5:15 Minä olen andanut cudzua eteeni toimelliset ja wijsat tätä kirjoitusta lukeman/ ja ilmoittaman mitä se tietä/ ja ei he taida minulle sano mitä se tietä.</p>
<p>5:16 Mutta sinun minä olen kuullut voivan antaa selityksiä ja ratkaista ongelmia. Nyt siis, jos voit lukea kirjoituksen ja ilmoittaa minulle sen selityksen, niin sinut puetaan purppuraan, ja kultakäädyt pannaan sinun kaulaasi, ja sinä olet oleva yksi valtakunnan kolmesta valtamiehestä."</p>	<p>16. Mutta minä kuulen sinusta, että sinä taidat pimiät asiat selittää ja salatut ilmoittaa. Jos sinä nyt taidat tämän kirjoituksen lukea ja minulle ilmoittaa, mitä se tietää, niin sinä pitää purpuralla puetettaman ja kultakäädyt kaulassas kantaman ja kolmas herra oleman tässä valtakunnassa.</p>	<p>5:16 Mutta minä cuulen sinusta/ että sinä taidat selittä ja salatut ilmoitta. Jos sinä nyt taidat tämän kirjoituxen luke/ ja minulle ilmoitta mitä se tietä/ nijn sinun pitä purpuralla puetettaman/ ja culdakäädyt caulasas candaman/ ja colmas Herra oleman minun waldacunnasani.</p>
<p>5:17 Silloin Daniel vastasi ja sanoi kuninkaalle: "Lahjasi pidä itse, ja antimesi anna toiselle. Mutta kirjoituksen minä luen kuninkaalle ja ilmoitan hänelle sen selityksen.</p>	<p>17. Niin vastasi Daniel ja sanoi kuninkaalle: Pidä itse lahjas ja anna antimes muille. Minä luen kuitenkin kuninkaalle kirjoituksen, ja ilmoitan sen selityksen hänelle.</p>	<p>5:17 NIjn wastais Daniel/ ja sanoi Cuningalle: Pidä idze lahjas/ ja anna sinun andimes muille/ minä luen cuitengin Cuningalle kirjoituxen/ ja ilmoitan mitä se tietä.</p>
<p>5:18 Sinä kuningas! Korkein Jumala antoi sinun isällesi Nebukadnessarille kuninkuuden, voiman, kunnian ja valtasuuruuden.</p>	<p>18. Herra kuningas, korkein Jumala on sinun isälles Nebukadnetsarille valtakunnan, voiman, kunnian ja jalouden antanut.</p>	<p>5:18 Herra Cuningas/ corkein Jumala on sinun Isälles NebucadNesarille waldacunnan/ woiman/ cunnian ja jalouden andanut.</p>

5:19 Ja sen woiman tähden, jonka hän oli hänelle antanut, vapisivat kaikki kansat, kansakunnat ja kielet ja pelkäsivät hänen edessään. Hän tappoi, kenen hän tahtoi, hän jätti henkiin, kenen hän tahtoi, hän ylensi, kenen hän tahtoi, hän alensi, kenen hän tahtoi.	19. Ja sen woiman tähden, joka hänelle annettu oli, pelkäsivät ja karttoivat häntä kansat, sukukunnat ja kielet. Hän tappoi kenen hän tahtoi, hän jätti elämään kenen hän tahtoi, hän ylensi kenen hän tahtoi, hän alensi kenen hän tahtoi.	5:19 Ja sen woiman tähden cuin hänelle annettu oli/ pelkäisit ja cartoit händä Canssat/ wäet ja kielet. Hän tappoi kenen hän tahtoi/ hän jätti elämän kenen hän tahtoi/ hän ylönsi kenen hän tahtoi/ hän alensi kenen hän tahtoi.
5:20 Mutta kun hänen sydämensä paisui ja hänen henkensä kävi korskeaksi ja ylpeäksi, syöstiin hänet kuninkaalliselta valtaistuimeltansa, ja hänen kunniansa otettiin häneltä pois.	20. Mutta koska hänen sydämensä paisui, ja hänen henkensä ylpeyteen paisuneeksi tuli, hyljättiin hän kuninkaalliselta istuimelta, ja tuli pois kunniaastansa	5:20 Mutta cosca hänen sydämens paisui/ ja ylpiäxi/ ja paisunexi tuli/ hyljättin hän Cuningaliselda istuimelda/ ja tuli pois cunniastans.
5:21 Hänet ajettiin pois ihmisten seasta, ja hänen sydämensä tuli eläinten sydämen kaltaiseksi; hänen asuntonsa oli villiaasien parissa, ja hän joutui syömään ruohoa niinkuin raavaat; hänen ruumiinsa kastui taivaan kasteesta, kunnes hän tuli tuntemaan, että korkein Jumala hallitsee ihmisten valtakuntaa ja asettaa sen päämieheksi, kenen hän tahtoo.	21. Ja ajettiin pois ihmisten seasta. Ja hänen sydämensä tuli eläinten kaltaiseksi, ja täytyi metsän eläinten kanssa juosta, ja söi ruohoja niinkuin härkä, ja hänen ruumiinsa oli taivaan kasteen alla, ja kastui, siihenasti, että hän oppi, että korkeimmalla Jumalalla on valta ihmisten valtakuntain päälle, ja hän antaa ne kellenkä hän tahtoo.	5:21 Ja ajettin pois ihmisten seast/ ja hänen sydämens tuli petoin caltaisexi/ ja täytyi petoin cansa juosta/ ja söi ruohoja nijncuin härkä/ ja hänen ruumins oli taiwan casten alla/ ja castui. Sijhenasti että hän oppi/ että corkeimmalla Jumalalla on walda ihmisten waldacundain päälle/ ja anda ne kellengä hän tahto.
5:22 Mutta sinä, hänen poikansa Belsassar, et ole nöyryyttänyt sydäntäsi, vaikka tämän kaiken tiesit;	22. Ja sinä Belsatsar, hänen poikansa, et ole sydäntäs nöyryyttänyt, ehkäs kaikki kyllä ne tiesit;	5:22 JA sinä Belsazer hänen poicans/ et ole sinun sydändäs nöyryttänyt/ ehkäs caicki ne kyllä tiesit.
5:23 vaan sinä olet korottanut itsesi taivaan Herraa vastaan: hänen huoneensa astiat on tuotu sinun eteesi, ja sinä ja sinun ylimyksesi, sinun puolisosi ja sivuvaimosi olette juoneet niistä viiniä, ja sinä olet ylistänyt hopeisia ja kultaisia, vaskisia, rautaisia, puisia ja kivisiä jumalia, jotka eivät näe, eivät kuule eivätkä mitään tiedä. Mutta sitä Jumalaa, jonka kädessä on sinun henkesi ja kaikki sinun tiesi, sinä et ole kunnioittanut.	23. Vaan olet itses korottanut taivaan Herraa vastaan. Ja hänen huoneensa astiat piti kannettaman sinun etees, ja sinä, sinun voimallises, sinun emäntäs ja vaimos olette niistä viinaa juoneet. Niin myös hopiaisia, kultaisia, vaskisia, rautaisia, puisia ja kivisiä jumalia kiittäneet, jotka ei näe eikä kuule, eikä tuta taida. Mutta sitä Jumalaa, jonka kädessä sinun henkes on, ja jonka tykönä kaikki sinun ties ovat, et sinä ole kunnioittanut.	5:23 Waan olet idzes corgottanut taiwan HERra wastan/ ja hänen huonens astiat piti cannettaman sinun etees/ ja sinä/ sinun woimallises/ sinun emändäs ja waimos oletta nijstä juonet/ Nijn myös hopiaisia/ culdaisia/ waskisia/ rautaisia/ puisia/ kiwisiä jumalita kijttänet/ jotca eikä näe/ eikä cuule/ eikä tuta taida: Mutta sitä Jumalata/ jonga kades sinun henges ja caicki sinun ties owat/ et sinä ole cunnioittanut.
5:24 Sentähden on tämä käsi lähetetty hänen tyköänsä ja tämä kirjoitus kirjoitettu.	24. Sentähden on häneltä lähetetty tämä käsi, ja tämä kirjoitus kirjoitettu.	5:24 Sentähden on häneldä lähetetty tämä käsi/ ja kirjoitus joca sijnä kirjoitettu on.
5:25 Ja tämä on kirjoitus, joka on tuonne kirjoitettu: 'Mene, mene, tekel, ufarsin.'	25. Ja tämä on kirjoitus, joka siinä kirjoitettu on: Mene, Mene, Tekel, Upharsin.	5:25 JA tämä on kirjoitus cuin sijnä kirjoitettu on: Mene/ Mene/ Tekel/ Upharsin.
5:26 Ja tämä on sen selitys: mene merkitsee: Jumala on laskenut sinun valtakuntasi luvun ja on tehnyt siitä lopun.	26. Ja tämä on selitys: Mene; se on: Jumala on sinun valtakuntas lukenut ja lopettanut.	5:26 Ja tämä on selitys: Mene/ se on/ Jumala on sinun waldacundas lukenut ja lopettanut.
5:27 Tekel: sinut on vaa'alla punnittu ja köykäiseksi havaittu.	27. Tekel; se on: Sinä olet vaa'alla punnittu, ja aivan köykäiseksi löydetty.	5:27 Tekel/ se on/ sinä olet waagalla punnittu/ ja aiwa köykäisexi löyTTY.

5:28 Peres: sinun valtakuntasi on pirstottu ja annettu meedialaisille ja persialaisille."	28. Peres; se on: Sinun valtakuntas on jaettu ja Mediläisille ja Persialaisille annettu.	5:28 Peres se on/ sinun waldacundas on jaettu/ ja Medeille ja Persialaisille annettu.
5:29 Silloin Belsassar antoi käskyn, että Daniel oli puettava purppuraan ja kultakäädyt pantava hänen kaulaansa ja julistettava, että hän oli oleva yksi valtakunnan kolmesta valtamiehestä.	29. Silloin käski Belsatsar, että Daniel purpuralla puettettaman piti, ja kultakäädyt hänen kaulaansa annettaman, ja antoi hänestä kuuluttaa, että hän kolmas herra on valtakunnassa.	5:29 Silloin käski Belsazer/ että Daniel purpuralla puettettaman piti/ ja culdakäädyt hänen caulaans annettaman/ ja andoi hänestä cuulutta: että hän colmas Herra on waldacunnas.
5:30 Samana yönä tapettiin Belsassar, kaldealaisten kuningas,	30. Mutta juuri sinä yönä tapettiin Belsatsar, Kaldean kuningas.	5:30 Mutta sinä yönä tapettin Belsazer Chalderein Cuningas.
5:31 ja Daarejaves, meedialainen, sai haltuunsa valtakunnan ollessaan noin kuudenkymmenen kahden vuoden ikäinen.	31. Ja Darius Mediläinen sai valtakunnan, kuin hän kahdenseitsemättäkymmentä ajastajan vanha oli.	5:31 JA Darius Medist sai waldacunnan/ cosca hän caxi seidzemettä kymmendä ajastaica wanha oli.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Daarejaves näki hyväksi asettaa valtakuntaansa sata kaksikymmentä satraappia, että heitä olisi kaikkialla valtakunnassa.	1. Ja Darius näki sen hyväksi panna koko valtakuntaan sata ja kaksikymmentä maanvanhinta.	6:1 Ja Darius näki sen hywäxi/ panna coco waldacundan sata ja caxi kymmendä maanwanhinda.
6:2 Ja heitä ylempänä oli kolme valtaherraa, joista Daniel oli yksi. Heille tuli satraappien tehdä tili, ettei kuningas kärsisi vahinkoa.	2. Näiden päälle pani hän kolme päämiestä, joista Daniel yksi oli, joille maanvanhimmat piti luvun tekemän, ettei kuningas kärsisi vahinkoa.	6:2 Näiden päälle pani hän colme Förstiä/ joista Daniel yxi oli/ joille maanwanhimmat piti lugun tekemän/ wähendäin Cuningan waiwan.
6:3 Mutta Daniel oli etevämpi muita valtaherroja sekä satraappeja, sillä hänessä oli erinomainen henki; ja kuningas aikoi asettaa hänet koko valtakunnan päämieheksi.	3. Mutta Daniel voitti kaikki päämiehet ja maanvanhimmat, sillä hänessä oli korkiampi henki. Sentähden ajatteli kuningas pannaksensa hänet koko valtakunnan päälle.	6:3 MUTta Daniel voitti caicki Förstit ja maanwanhimmat/ sillä hänes oli corkiambi hengi/ sentähden ajatteli Cuningas pannaxens hänen coco waldacunnan päälle.
6:4 Silloin toiset valtaherrat sekä satraapit etsivät Danielia vastaan syytä valtakunnan hallinnossa. Mutta he eivät voineet löytää mitään syytä eikä rikkomusta, sillä hän oli uskollinen, eikä hänestä laiminlyöntiä eikä rikkomusta löydetty.	4. Jonka tähden päämiehet ja maanvanhimmat etsivät syytä Danielia vastaan valtakunnan puolesta, vaan ei he taitaneet yhtään syytä eikä rikosta löytää, sillä hän oli uskollinen, ettei hänessä mitään vikaa eikä rikosta löytää taidettu.	6:4 Jongatähden Förstit ja maanwanhimmat edzeit syytä Danieli wastian/ joca waldacunda wastian olis. Waan ei he tainnet yhtän syytä eikä paha työtä löytä/ sillä hän oli uscollinen/ ettei hänes mitän wica eikä paha työtä löytä taittu.
6:5 Silloin nämä miehet sanoivat: "Me emme löydä tuossa Danielissa mitään syytä - ellemme löydä sitä hänen jumalanpalveluksessaan."	5. Niin sanoivat ne miehet: Emme löydä yhtään syytä tämän Danielin kanssa, ellemme löydä hänen Jumalansa palveluksessa.	6:5 Nijn sanoit miehet: En me löydä yhtän syytä Danielin cansa/ paidzi hänen Jumalan palwelustans.
6:6 Senjälkeen nämä valtaherrat ja satraapit riensivät kiiruusti kuninkaan tykö ja sanoivat hänelle näin: "Kuningas Daarejaves eläköön iankaikkisesti!	6. Silloin tulivat päämiehet ja maanvanhimmat joukoittain kuninkaan eteen ja sanoivat hänelle näin: Kuningas Darius eläköön kauvan!	6:6 Silloin tulit Förstit ja maanwanhimmat joucoittain Cuningan eteen/ ja sanoit hänelle näin: Herra Cuningas Darius: Jumala suocon sinulle pitkä ikä.

<p>6:7 Kaikki kuninkaalliset valtaherrat, maaherrat, satraapit, hallitusmiehet ja käskynhaltijat ovat keskenänsä neuvotelleet, että olisi annettava kuninkaallinen julistus ja vahvistettava kieltö, että kuka ikinä kolmenkymmenen päivän kuluessa rukoilee jotakin yhdeltäkään jumalalta tai ihmiseltä, paitsi sinulta, kuningas, se heitettäköön jalopeurain luolaan.</p>	<p>7. Valtakunnan päämiehet, herrat, maanvanhimmat, neuvonantajat ja valtamiehet ovat ajatelleet, että kuninkaallinen käsky annettaisiin ja ankara kieltö, että jos joku kolmenakymmenenä päivänä joltakulta jumalalta eli ihmiseltä, paitsi sinulta, kuningas, ainoasti jotakin anoo, pitää jalopeurain luolaan heitettämän.</p>	<p>6:7 Waldacunnan Förstit/ Herrat/ maanwanhimmat/ Neuwonandajat ja wircamiehet owat ajatellet/ että Cuningalinen käsky annetaisin ja angara kieldo/ että jos jocu colmenakymmenenä päiwänä/ joldaculda jumalalda eli ihmiseldä/ paidzi sinulda Cuningas ainoastans/ jotakin ano/ pitä Lejonein tygö luolaan heitettämän.</p>
<p>6:8 Nyt, kuningas! Säädä kieltö ja kirjoita kirjoitus, jota meedialaisten ja persialaisten peruuttamattoman lain mukaan ei voida muuttaa."</p>	<p>8. Sentähden, herra kuningas, vahvista se käsky ja kirjoita alle, ettei sitä jälleen muutettaisi, Mediläisten ja Persian oikeuden jälkeen, jota ei kenkään rikkoo tohdi.</p>	<p>6:8 Sentähden racas Cuningas/ wahwista sencaltainen käsky ja kirjoita ala/ ettei sitä jällens muutetais/ Medein ja Persian oikeuden jälken/ jota ei kengän ricko tohdi.</p>
<p>6:9 Niin kuningas Daarejaves kirjoitti kirjoituksen ja kiellon.</p>	<p>9. Niin kirjoitti kuningas Darius sen kirjoituksen ja käskyn alle.</p>	<p>6:9 Nijn kirjoitti Cuningas Darius ala.</p>
<p>6:10 Niin pian kuin Daniel oli saanut tietää, että kirjoitus oli kirjoitettu, meni hän taloonsa, jonka yläsalin ikkunat olivat avatut Jerusalemiin päin. Ja hän lankesi kolmena hetkenä päivässä polvillensa, rukoili ja kiitti Jumalaansa, aivan niinkuin hän ennenkin oli tehnyt.</p>	<p>10. Kuin Daniel sai tietää kirjoitetuksi sen käskyn alle, meni hän ylös huoneesensa, ja hänen suvihuoneensa akkunat olivat avoimet Jerusalemiä päin, ja lankesi kolme kertaa päivässä polvillensa; rukoili, kiitti ja ylisti Jumalaansa, niinkuin hänen tapansa oli ennenkin tehdä.</p>	<p>6:10 COsca nyt Daniel ymmärsi kirjoitetuxi sencaltaisen käskyn ala/ meni hän ylös hänen huonesens/ ja hänen suvihuonens ackunat olit awojomat Jerusalemi päin/ ja langeis colme kerta päiwäs polwillens/ rucoili/ kijtti ja ylisti hänen Jumalatans/ nijncuin hänen tapans oli ennengin tehdä.</p>
<p>6:11 Silloin nuo miehet riensivät kiiruusti sinne ja tapasivat Danielin rukoilemasta ja avuksi huutamasta Jumalaansa.</p>	<p>11. Silloin tulivat ne miehet joukoittain ja löysivät Danielin rukoilevan ja avuksensa huutavan Jumalaansa.</p>	<p>6:11 Silloin tulit ne miehet joucoittain ja löysit Danielin rucoilewan ja tunnustawan hänen Jumalatans.</p>
<p>6:12 Sitten he astuivat kuninkaan eteen ja muistuttivat kuninkaan kiellosta: "Etkö ole kirjoittanut kieltoa, että kuka ikinä kolmenkymmenen päivän kuluessa rukoilee jotakin yhdeltäkään jumalalta tai ihmiseltä, paitsi sinulta, kuningas, se heitettäköön jalopeurain luolaan?" Kuningas vastasi ja sanoi: "Kielto on luja, meedialaisten ja persialaisten peruuttamattoman lain mukaan."</p>	<p>12. Niin he astuivat edes ja puhuivat kuninkaan kanssa siitä kuninkaallisesta käskystä ja sanoivat: Etkös kirjoittanut käskyn alle, että jos joku ihminen kolmenakymmenenä päivänä jotakin anova olis joltakulta jumalalta eli ihmiseltä, paitsi sinulta ainoastansa, kuningas, se pitää jalopeurain luolaan heitettämän? Kuningas vastasi ja sanoi: Se on tosi, ja Mediläisten ja Persialaisten oikeutta ei pidä kenenkään rikkoman.</p>	<p>6:12 Ja astuit edes ja puhuit Cuningan cansa sijtä Cuningalisesta käskyst/ ja sanoit: Herra Cuningas/ etkös kirjoittanut käskyn ala/ että jos jocu colmena kymmenenä päiwänä jotakin anowa olis joldaculda jumalalda eli ihmiseldä/ paidzi sinulda ainoastans Cuningas/ piti Lejonein tygö luolaan heitettämän? Cuningas wastais/ ja sanoi: se on totta/ ja Medein ja Persialaisten oikeutta ei pidä kenengä rickoman.</p>
<p>6:13 Silloin he vastasivat ja sanoivat kuninkaalle: "Daniel, joka on juutalaisia pakkosiirtolaisia, ei välitä sinusta, kuningas, eikä kiellosta, jonka olet kirjoittanut, vaan kolmena hetkenä päivässä hän toimittaa rukouksensa."</p>	<p>13. He vastasivat ja sanoivat kuninkaalle: Daniel, yksi Juudalaisista vangeista, ei tottele sinua, herra kuningas, eikä sinun käskyäs, jonka allekirjoittanut olet; sillä hän rukoilee kolmasti päivässä.</p>	<p>6:13 He wastaisit/ ja sanoit Cuningalle: Daniel yxi Judalaisist fangeista/ ei tottele sinua eikä sinun käskyäs/ jongas ala kirjoittanut olet/ sillä hän rucoile colmasti päiwäs.</p>

6:14 Mutta kun kuningas sen kuuli, tuli hän sangen murheelliseksi, ja hän mietti, miten voisi pelastaa Danielin; auringon laskuun asti hän vaivasi itseään vapauttaaksensa hänet.	14. Kuin Kuningas sen kuuli, tuli hän sangen murheelliseksi ja ahkeroidzi suuresti, että hän Danielin vapahtais; ja vaivasi itsiänsä auringon laskemaan asti, että hän hänet pelastais.	6:14 CÖsca Cuningas sen cuuli/ tuli hän sangen murhellisexi/ ja ahkeroidzi suurest/ että hän Danielin wapahtais/ ja waiwais idzens Auringon laskeman asti/ että hän hänen pelastais.
6:15 Silloin ne miehet riensivät kiiruusti kuninkaan tykö ja sanoivat kuninkaalle: "Tiedä, kuningas, meedialaisten ja persialaisten laki on, ettei mitään kuninkaan vahvistamaa kieltoa tai julistusta peruuteta."	15. Vaan ne miehet tulivat joukoittain kuninkaan tykö ja sanoivat hänelle: Tiedä, herra kuningas, että Mediläisten ja Persialaisten oikeus on, että kaikki kiellot ja käskyt, joita kuningas päättänyt on, pitää muuttumattomat oleman.	6:15 Waan ne miehet tulit joucoittain Cuningan tygö/ ja sanoit hänelle: Sinä tiedät Herra Cuningas/ että Medein ja Persialaisten oikeus on/ että caicki kiellot ja käskyt cuin Cuningas päättänyt on/ pitä muuttamattomat oleman.
6:16 Silloin kuningas käski tuoda Danielin ja heittää hänet jalopeurain luolaan. Ja kuningas puhui Danielille ja sanoi: "Sinun Jumalasi, jota sinä lakkaamatta palvelet, pelastakoon sinut." Sitten tuotiin kivi ja pantiin luolan suulle,	16. Silloin kuningas käski, ja he toivat Danielin edes ja heittivät hänet jalopeurain luolaan. Mutta kuningas puhui ja sanoi Danielille: Sinun Jumalasi, jotas lakkaamatta palvelet, auttakoon Sinua!	6:16 Silloin käski Cuningas Danielin tuota edes: Ja heitit hänen Lejonein tygö luolaan: Mutta Cuningas sanoi Danielille: Sinun Jumalasi/ jotas lackamat palwelet/ auttacon sinua.
6:17 ja kuningas sinetöi sen omallaan ja ylimystensä sineteillä, ettei Danielin asiassa muutosta tapahtuisi.	17. Ja he toivat kiven ja panivat luolan ovelle: Sen painoi kuningas omalla sinetillänsä ja voimallistensa sinetillä, ettei kuninkaan tahto muutettaisi Danielia vastaan.	6:17 Ja he toit kiwen/ sen he panit luolan owelle/ sen painoi Cuningas omalla sinetillänsä/ ja hänen woimallistens sinetillä/ ettei Cuningan tahto muutetais Danieli wastan:
6:18 Sitten kuningas meni palatsiinsa ja vietti yönsä paastoten eikä sallinut tuoda eteensä naisia, ja hänen unensa pakeni häneltä.	18. Ja kuningas meni linnaansa ja kulutti yön syömättä ja ei antanut mitään huvitusta tuoda eteensä, eikä myös yhtään unta saanut.	6:18 Ja Cuningas meni pois linnaans/ ja oli syömätä/ ja ei andanut mitän ruoca tuoda hänen eteens/ eikä myös taitanut maata.
6:19 Aamun sarastaessa kuningas sitten nousi ja meni kiiruusti jalopeurain luolalle.	19. Aamulla varhain päivän koittaissa nousi kuningas ylös ja meni kiiruusti jalopeurain luolan tykö.	6:19 AMulla warhain päiwän coittais/ nousi Cuningas ylös/ ja meni kijrusta luolan tygö/ josa Lejonit olit.
6:20 Ja lähestyessään luolaa hän huusi Danielille murheellisella äänellä, ja kuningas lausui ja sanoi Danielille: "Daniel, sinä elävän Jumalan palvelija, onko sinun Jumalasi, jota lakkaamatta palvelet, voinut pelastaa sinut jalopeuroilta?"	20. Ja kuin hän luolan tykö lähestyi, huusi hän Danielia surkialla äänellä ja kuningas puhui ja sanoi Danielille: Daniel, sinä elävän Jumalan palvelia, onko Jumalasi, jotas ilman lakkaamatta palvelet, voinut sinut jalopeuroilta pelastaa?	6:20 Ja cuin hän haudalle tuli/ huusi hän Danieli surkialla änellä/ ja Cuningas sanoi Danielille: Daniel sinä elävän Jumalan palwelia/ ongo sinun Jumalasi/ jotas ilman lackamat palwelet/ woinut sinun Lejoneilda pelasta.
6:21 Silloin Daniel vastasi kuninkaalle: "Kuningas eläköön iankaikkisesti!"	21. Niin Daniel puhui kuninkaan kanssa sanoen: Kuningas eläköön kauvan!	6:21 Mutta Daniel puhui Cuningan cansa: Herra Cuningas/ Jumala suocon sinun pitkä ikä.
6:22 Minun Jumalani on lähettänyt enkelinsä ja sulkenut jalopeurain kidat, niin etteivät ne ole minua vahingoittaneet, sillä minut on havaittu nuhteettomaksi hänen edessänsä, enkä minä ole sinuakaan vastaan, kuningas, rikosta tehnyt."	22. Minun Jumalani on lähettänyt enkelinsä, joka jalopeurain kidat on pitänyt kiinni, ettei he minulle mitään paha tehneet ole, sillä minä olen hänen edessänsä viattomaksi löydetty. En myös ole minä sinua vastaan, herra kuningas, mitään tehnyt.	6:22 Minun Jumalan on lähettänyt hänen Engelins/ joca Lejonein kidat on pitänyt kijnni/ ettei he minulle mitän paha tehnet ole/ sillä minä olen hänen edesäns wiattomaxi löytty/ en myös ole minä sinua wastan/ Herra Cuningas/ mitän tehnyt.

6:23 Silloin kuningas ihastui suuresti ja käski ottaa Danielin ylös luolasta. Ja kun Daniel oli otettu ylös luolasta, ei hänessä havaittu mitään vammaa; sillä hän oli turvannut Jumalaansa.	23. Niin kuningas ihastui siitä suuresti, ja käski Danielin luolasta ylös ottaa. Ja he ottivat Danielin ylös luolasta, ja ei hänessä yhtään haavaa löydetty, sillä hän oli turvannut Jumalaansa.	6:23 Nijn Cuningas ihastui suurest/ ja käski Danielin luolast otta. Ja he otit Danielin luolast/ ja ei hänes mitän wahingota tuttu. Sillä hän oli turwannut hänen Jumalaans.
6:24 Ja kuningas käski tuoda ne miehet, jotka olivat syyttäneet Danielia, ja heittää heidät lapsineen ja vaimoineen jalopeurain luolaan; eivätkä he ehtineet luolan pohjaan, ennenkuin jalopeurat hyökkäsivät heidän kimppuunsa ja murskasivat kaikki heidän luunsa.	24. Silloin käski kuningas; ja ne miehet tuotiin edes, jotka olivat kantaneet Danielin päälle, ja jalopeurain luolaan heitettiin lapsinensa ja vaimoinensa. Ja ennenkuin he luolan pohjaan tulivat, tarttuivat heihin jalopeurat ja murensivat heidän luunsakin.	6:24 Silloin käski Cuningas tuoda ne miehet/ jotca olit candanet Danielin päälle/ ja Lejonein tygö luolaan heittä/ lapsinens ja waimoinens. Ja ennencuin he pohjaan tulit/ tartuit heihin Lejonit/ murensit heidän luunsackin.
6:25 Sitten kuningas Daarejaves kirjoitti kaikille kansoille, kansakunnille ja kielille, mitä koko maan päällä asuu: "Suuri olkoon teidän rauhanne!	25. Silloin antoi kuningas Darius kirjoittaa kaikille kansoille, sukukunnille ja kielille, jotka asuvat kaikessa maassa: Teille olkoon paljon rauhaa!	6:25 Silloin annoi Cuningas Darius kirjoitta caikille Canssoille/ wäelle ja kielille: Jumala andacon teille paljon rauha.
6:26 Minä olen antanut käskyn, että minun valtakuntani koko valtapiirissä vavistakoon ja peljättäköön Danielin Jumalaa. Sillä hän on elävä Jumala ja pysyy iankaikkisesti. Hänen valtakuntansa ei häviä, eikä hänen herrautensa lopu.	26. Se käsky on minulta asetettu, että kaikessa minun kuninkaan valtakunnassani Danielin Jumalaa peljättämän ja vavistaman pitää, sillä hän on elävä Jumala, joka ijancaikkisesti pysyy, ja hänen valtakuntansa on katoomaton, ja hänen voimansa loppumaton.	6:26 Se on minun käskyn/ että caikes minun Cuningan waldacunnasani Danielin Jumalata peljättämän ja wapistaman pitä. Sillä hän on se elävä Jumala/ joca ijancaickisest pysy/ ja hänen waldacundans on catomaton/ ja hänen woimans on loppumaton.
6:27 Hän pelastaa ja vapahtaa, hän tekee tunnustekoja ja ihmeitä taivaassa ja maan päällä, hän, joka pelasti Danielin jalopeurain kynsistä."	27. Hän on vapahtaja ja hädässä auttaja, ja hän tekee tunnustähtiä ja ihmeitä sekä taivaassa että maan päällä. Hän on Danielin jalopeurain käsistä pelastanut.	6:27 Hän on wapahtaja ja hädäs auttaja/ ja hän teke tunnustähtiä ja ihmeitä sekä Taiwas että maan päällä/ se on Danielin Lejoneilda pelastanut.
6:28 Ja tämä Daniel oli korkeassa arvossa ja kunniassa Daarejaveksen valtakunnassa sekä persialaisen Kooreksen valtakunnassa.	28. Ja Daniel tuli voimalliseksi Dariuksen valtakunnassa ja Koreksen Persialaisen valtakunnassa.	6:28 Ja Daniel tuli woimallisexi Dariuxen waldacunnas/ ja Corexen Persian waldacunnas.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Belsassarin, Baabelin kuninkaan, ensimmäisenä hallitusvuotena Daniel näki unen, päänsä näyn, vuoteessansa. Sitten hän kirjoitti tämän unen.	1. Ensimmäisenä Belsatsarin, Babelin kuninkaan vuotena näki Daniel unen ja näyn vuoteessansa; ja hän kirjoitti sen unen, ja käsitti sen näin:	7:1 ENSimäisnä Belsazerin Babelin Cuningan vuonna/ näki Daniel unen ja näyn hänen wuotesans/ ja hän kirjoitti sen unen ja käsitti hänen näin:
7:2 Kertomuksen alku on tämä: Daniel lausui ja sanoi: Minä näin yöllä näyssäni, ja katso, taivaan neljä tuulta kuohutti suurta merta.	2. Daniel puhui ja sanoi: Minä näin näyn yöllä, ja katso, neljä tuulta taivaan alla pauhasivat toinen toistansa vastaan suurella merellä.	7:2 Minä Daniel näin näyn yöllä/ ja cadzo/ neljä tuulda taiwan alla pauhaisit toinen toistans wastan suurella merellä.
7:3 Ja merestä nousi neljä suurta petoa, kukin erilainen kuin toinen.	3. Ja neljä suurta petoa nousi merestä, aina toinen toisen muotoinen kuin toinen.	7:3 Ja neljä suurta peto nousit merestä/ aina toinen toisen muotoinen cuin toinen.

<p>7:4 Ensimmäinen oli kuin leijona, mutta sillä oli kotkan siivet. Minun sitä katsellessani reväistiin siltä siivet, ja se nostettiin maasta pystyyn ja asetettiin kahdelle jalalle niinkuin ihminen, ja sille annettiin ihmisen sydän.</p>	<p>4. Ensimmäinen niinkuin jalopeura, jolla olivat kotkan siivet. Ja minä katsoin siihen asti, että siivet temmattiin pois häneltä ja hän otettiin ylös maasta, ja seiso i jaloillansa niinkuin ihminen, ja hänelle annettiin ihmisen sydän.</p>	<p>7:4 ENSimmäinen nijncuin Lejon/ jolla olit sijwet nijncuin Cotcalla. Minä cadzoin/ sijhenasti että sijwet temmattin pois häneldä ja hän otettin pois maasta/ ja hän seiso i hänen jalwoillans nijncuin ihminen/ ja hänelle annettin ihmisen sydän.</p>
<p>7:5 Ja katso, oli toinen peto, joka oli karhun näköinen. Se nostettiin toiselle kyljellensä, ja sillä oli suussa kolme kylkiluuta, hammasten välissä; ja sille sanottiin näin: "Nouse ja syö paljon lihaa."</p>	<p>5. Ja katso, toinen peto oli karhun muotoinen ja seiso i yhdellä puolella, ja oli hänen suussansa hammastensa seassa kolme kylkiluuta. Ja hänelle sanottiin: Nouse ja syö paljon lihaa.</p>	<p>7:5 JA cadzo/ toinen peto oli Carhun muotoinen/ ja seiso i yhdellä puolella/ ja oli hänen suusans hänen hammastens seas colme suuurta hammasta/ ja hänelle sanottin: Nouse ja syö paljon liha.</p>
<p>7:6 Tämän jälkeen minä näin, ja katso, oli taas toinen peto, pantterin kaltainen, ja sen selässä oli neljä linnunsiipeä. Sillä pedolla oli neljä päätä, ja sille annettiin valta.</p>	<p>6. Tämän jälkeen minä näin, ja katso, toinen peto oli pardin muotoinen. Hänellä oli neljä linnun siipeä hänen selässänsä, ja sillä pedolla oli neljä päätä, ja hänelle annettiin valta.</p>	<p>7:6 TÄMän jälken minä näin/ ja cadzo/ toinen peto Pardin muotoinen/ hänellä oli neljä sijpe nijncuin linnulla hänen seljäsäns/ ja sillä pedolla oli neljä päätä/ ja hänelle annettin walda.</p>
<p>7:7 Sen jälkeen minä näin yöllisessä näyssäni, ja katso, oli neljäs peto, kauhea, hirmuinen ja ylen väkevä; sillä oli suuret rautaiset hampaat, ja se söi ja murskasi ja tallasi tähteet jalkoihinsa. Se oli erilainen kuin kaikki edelliset pedot, ja sillä oli kymmenen sarvea.</p>	<p>7. Senjälkeen minä näin tässä näyssä yöllä, ja katso, neljäs peto oli kauhia ja hirmuinen ja sangen väkevä, ja hänellä olivat suuret rautaiset hampaat. Söi ympäriltänsä ja murensi ja liian hän tallasi jaloillansa. Se oli myös paljon toisin kuin ne muut pedot, jotka hänen edellänsä olivat, ja hänellä oli kymmenen sarvea.</p>	<p>7:7 SENjälken minä näin täsä näysä yöllä/ ja cadzo/ neljäs peto oli cauhja ja hirmuinen ja sangen wäkevä/ ja hänellä olit suuret rautaiset hambat/ söi ymbärildäns ja murensi/ ja lijan hän tallais jalwoillans/ se oli myös paljo toisin kuin ne muut/ ja hänellä oli kymmenen sarwe.</p>
<p>7:8 Minä tarkkasin sarvea, ja katso, eräs muu pieni sarvi puhkesi niiden välistä, ja kolme edellisistä sarvista reväistiin pois sen edestä. Ja katso, sillä sarvella oli silmät kuin ihmisen silmät, ja suu, joka herjaten puhui.</p>	<p>8. Minä katselin tarkasti sarvia, ja katso, niiden seassa puhkesi toinen vähä sarvi, jonka edestä kolme niistä ensimmäisistä sarvista reväistiin pois. Ja katso, sillä sarvella olivat silmät niinkuin ihmisen silmät ja suu, joka pahui suuria asioita.</p>	<p>7:8 MUTta cosca minä sarweja cadzelin/ cadzo/ puhkeis nijden seast toinen wähä sarwi/ jonga edestä ne colme ensimmäistä sarwe rewäistin pois/ ja cadzo/ sillä sarwella olit silmät nijncuin ihmisen silmät/ ja suu joca puhui suuria asioita.</p>
<p>7:9 Minun sitä katsellessani valtaistuimet asetettiin, ja Vanhaikäinen istuutui. Hänen vaatteensa olivat valkeat kuin lumi ja hänen päänsä hiukset kuin puhdas villa. Hänen valtaistuimensa oli tulen liekkejä, ja sen pyörät olivat palavaa tulta.</p>	<p>9. Nämät minä näin, siihenasti, että istuimet pantiin. Ja istui vanha-ikäinen, jonka vaatteet olivat lumivalkiat, ja hänen päänsä hiukset niinkuin puhdas villa, hänen istuimensa oli niinkuin tulen liekki, ja hänen rattaansa niinkuin polttava tuli.</p>	<p>7:9 Nämät minä näin/ sijhen asti että istuimet pandin/ ja se wanha istui/ jonga waattet olit lumiwalkiat/ ja hänen pääns hiuxet nijncuin puhdas willa/ hänen istuimens oli aiwa tulen liecki/ ja hänen rattans palo it nijncuin tuli.</p>
<p>7:10 Tulivirta vuoti, se kävi ulos hänestä; tuhannen tuhatta palveli häntä, ja kymmenen tuhatta kertaa kymmenen tuhatta seiso i hänen edessänsä. Oikeus istui tuomiolle, ja kirjat avattiin.</p>	<p>10. Tulinen virta juoksi ja kävi ulos hänen kasvoinsa edestä. Tuhannen kertaa tuhannen palveli häntä ja sata kertaa tuhannen tuhatta seiso i hänen edessänsä. Tuomio pidettiin, ja kirjat avattiin.</p>	<p>7:10 Ja sijtä käwi pitkä tulinen säde. Tuhannen kerta tuhannen palwelit händä/ ja kymmenen kerta sata tuhatta seiso it hänen edesäns/ duomio pidettin/ ja kirjat awattin.</p>

7:11 Minä katselin, ja silloin, niiden herjaavien sanojen tähden, joita sarvi puhui, minun katsellessani peto tapettiin, ja sen ruumis hävitettiin ja heitettiin tuleen palamaan.	11. Minä katsoin niiden suurten puhetten äänen tähden, joita se sarvi puhui; minä katselin, siihen asti, että peto tapettu oli, ja hänen ruumiinsa hukkui, ja tuleen palamaan heitettiin.	7:11 Minä cadzoin/ nijden suurten puhetten tähden/ cuin se sarwi puhui/ minä cadzelin sijhenasti että se peto tapettu oli/ ja hänen ruumins hukkui ja tuleen heitettin.
7:12 Ja muiltakin pedoilta otettiin valta pois; niiden elämän pituus oli määrätty aikaa ja hetkeä myöten.	12. Ja muiden petoin valta myös loppui; sillä heillä oli määrätty aika ja hetki, kuinka kauvan kukin oleman piti.	7:12 Ja muiden petoin walda myös loppui. Sillä heillä oli määrätty aica ja hetki/ cuinga cauwan cukin oleman piti.
7:13 Minä näin yöllisessä näyssä, ja katso, taivaan pilvissä tuli Ihmisen Pojan kaltainen; ja hän saapui Vanhaikäisen tykö, ja hänet saatettiin tämän eteen.	13. Minä näin tässä näyssä yöllä, ja katso; yksi tuli taivaan pilvissä niinkuin ihmisen poika, ja hän tuli hamaan vanha-ikäisen tykö, ja vietiin hänen eteensä.	7:13 Minä näin täsä näysä yöllä/ ja cadzo/ yxi tuli taiwan pilwis/ nijncuin ihmisen poica haman wanhan tygö/ ja wietin hänen eteens.
7:14 Ja hänelle annettiin valta, kunnia ja valtakunta, ja kaikki kansat, kansakunnat ja kielet palvelivat häntä. Hänen valtansa on iankaikkinen valta, joka ei lakkaa, ja hänen valtakuntansa on valtakunta, joka ei häviä.	14. Ja hän antoi hänelle voiman, kunnian ja valtakunnan, että häntä kaikki kansat, sukukunnat ja kielet palveleman pitää. Hänen valtansa on ijankaikkinen valta, joka ei huku, ja hänen valtakunnallansa ei ole loppua.	7:14 Hän andoi hänelle woiman/ cunnian ja waldacunnan/ että händä caicki Canssa/ wäki ja kielet palweleman pitä/ hänen waldans on ijancaickinen/ joca ei hucu/ ja hänen waldacunnallans ei ole loppua.
7:15 Minä, Daniel, tunsin henkeni tulevan murheelliseksi ruumiissani, ja minun näkemäni näyt peljättivät minua.	15. Minä Daniel hämmästyin sitä minun hengessäni, ja ne minun näkyne peljättivät minua.	7:15 MInä Daniel hämmästyin sitä/ ja sencaltainen näky peljätti minun:
7:16 Minä lähestyin yhtä siellä seisovista ja pyysin häneltä varmaa tietoa kaikista näistä asioista. Niin hän vastasi minulle ja ilmoitti minulle niiden selityksen:	16. Ja minä menin yhden tykö niistä, jotka siinä seisoivat, ja rukoilin häntä, että hän minulle näistä kaikista tiedon antais. Ja hän puhui minun kanssani, ja ilmoitti minulle niiden sanain selityksen.	Ja minä menin yhden tygö nijstä jotca sijnä seisoit/ ja rucoilin händä/ että hän minulle näistä caikista tiedon andais. 7:16 Ja hän puhui minun cansani/ ja osotti minulle mitä se tiesi.
7:17 "Nuo suuret pedot, joita on neljä, ovat neljä kuningasta, jotka nousevat maasta.	17. Nämät neljä suurta petoa ovat neljä kuningasta, jotka nousevat maasta.	7:17 Nämät neljä suurta peto owat neljä waldacunda/ jotca pitä tuleman maan päälle.
7:18 Mutta Korkeimman pyhät saavat valtakunnan ja omistavat valtakunnan iankaikkisesti - iankaikkisesta iankaikkiseen."	18. Vaan sen Korkeimman pyhät pitää valtakunnan omistaman ja pitää siinä asuman iankaikkisesti ja ijankaikkisesta iankaikkiseen.	7:18 Waan sen corkeiman pyhät pitä waldacunnan omistaman/ ja pitä sijnä asuman ijancaickisest ijancaickiseen.
7:19 Senjälkeen minä tahdoin saada varmuuden neljännessä pedosta, joka oli erilainen kuin kaikki muut ja ylen hirmuinen; jolla oli rautaiset hampaat ja vaskiset kynnet, joka söi ja murskasi ja tallasi tähteet jalkoihinsa;	19. Sitte minä olisin mielelläni tahtonut tietää totista tietoa neljännessä pedosta, joka paljo toisin oli kuin kaikki ne muut; sangen hirmuinen, jolla rautaiset hampaat ja vaskiset kynnet olivat; joka ympäriltänsä söi ja murensi ja liian jaloillansa tallasi;	7:19 SIjtte minä olisin mielelläni tahtonut tietä totista tieto/ sijtä neljännessä pedosta joca paljo toisin oli cuin ne muut/ sangen hirmuinen/ jolla rautaiset hambat ja waskiset kynnet olit/ joca ymbärildäns söi ja murensi/ ja lijan jalwoillans tallais.
7:20 sekä pedon pään kymmenestä sarvesta ynnä siitä sarvesta, joka puhkesi ja jonka edestä kolme putosi; jolla sarvella oli silmät ja herjauksia puhuva suu ja joka näytti suuremmalta kuin ne muut;	20. Ja niistä kymmenestä sarvesta hänen päässänsä ja siitä toisesta, joka putkahti ulos; jonka edestä putosivat pois kolme; ja siitä sarvesta, jolla silmät olivat ja suu, joka suuria asioita puhui ja suurempi oli kuin ne, jotka hänen tykönänsä olivat.	7:20 Ja nijstä kymmenestä sarwesta hänen pääsäns/ ja sijtä toisesta/ joca edes putcahti/ jonga edestä putoisit pois colme/ ja sijtä sarwesta/ jolla silmät olit/ ja suu joca suuria asioita puhui/ ja suurempi oli cuin ne/ jotca hänen tykönäns olit.

7:21 se sarvi, jonka minä näin sotivan pyhiä vastaan ja voittavan heidät,	21. Ja minä näin sen sarven sotivan pyhiä vastaan ja voittavan heidät.	7:21 Ja minä näin sen sarven sotiwan pyhiä wastan/ ja woittawan heidän.
7:22 siihen asti kunnes Vanhaikäinen tuli ja oikeus annettiin Korkeimman pyhille ja aika joutui ja pyhät saivat omaksensa valtakunnan.	22. Siihen asti, että vanha-ikäinen tuli, ja tuomio annettiin sen Korkeimman pyhille, ja aika joutui, että pyhät valtakunnan omistivat.	7:22 Sijhenasti että wanha tuli/ ja duomidzi sen corkeimman pyhain edes/ ja aica joutui/ että pyhät waldacunnan omistit.
7:23 Hän vastasi näin: "Neljäs peto on neljäs valtakunta, joka syntyy maan päälle, erilainen kuin kaikki muut valtakunnat. Se syö kaiken maan ja tallaa ja murskaa sen.	23. Hän sanoi näin: Neljäs peto on neljäs valtakunta maailmassa, joka on erinäinen kaikista valtakunnista. Se syö kaiken maan, tallaa ja turmelee sen.	7:23 HÄN sanoi näin: Se neljäs peto/ on se neljäs waldacunda mailmas/ joca wäkwämbi on cuin caicki waldacunnat/ se syö/ talla ja muserta caicki maacunnat.
7:24 Ja ne kymmenen sarvea ovat kymmenen kuningasta, jotka nousevat siitä valtakunnasta. Ja heidän jälkeensä nousee eräs muu, ja hän on erilainen kuin edelliset, ja hän kukistaa kolme kuningasta.	24. Ne kymmenen sarvea ovat kymmenen kuningasta, jotka siitä valtakunnasta nousevat. Ja niiden jälkeen tulee toinen, joka erinäinen on entisistä, ja nöyryyttää kolme kuningasta.	7:24 Ne kymmenen sarwe owat kymmenen Cuningasta/ jotca sijtä waldacunnasta nousewat. Mutta sen jälkeen tule yxi toinen/ joca wäkwämbi on cuin yxikän nijtä endisitä/ ja nöyryttä colme Cuningasta.
7:25 Hän puhuu sanoja Korkeinta vastaan ja hävittää Korkeimman pyhiä. Hän pyrkii muuttamaan ajat ja lain, ja ne annetaan hänen käteensä ajaksi ja kahdeksi ajaksi ja puoleksi ajaksi.	25. Hän puhuu Korkeinta vastaan ja hävittää Korkeimman pyhät ja rohkenee ajat ja lain muuttaa. Mutta he annetaan hänen käsiinsä yhdeksi hetkeksi ja monikahdoiksi ajoiksi ja puoleksi ajaksi.	7:25 Hän pilcka sitä corkeinda/ ja häwittä sen corkeimman pyhät/ ja rohke ajat ja lait muutta. Mutta he annetan hänen käsijns yhdexi hetkexi/ ja monicahdoixi ajoixi/ ja puolexi aica.
7:26 Sitten oikeus istuu tuomiolle, ja hänen valtansa otetaan pois ja hävitetään ja tuhotaan loppuun asti.	26. Sen jälkeen pidetään tuomio, ja hänen valtansa otetaan pois, että hän peräti hukutetaan ja kadotetaan.	7:26 Sen jälkeen pidetän duomio/ silloin otetan pois hänen waldans/ että hän peräti hucutetan ja cadotetan.
7:27 Ja valtakunta ja valta ja valtakuntien voima kaiken taivaan alla annetaan Korkeimman pyhien kansalle. Hänen valtakuntansa on iankaikkinen valtakunta, ja kaikki vallat palvelevat häntä ja ovat hänelle alamaiset."	27. Vaan valtakunta, valta ja voima kaiken taivaan alla annetaan Korkeimman pyhälle kansalle, jonka valtakunta on ijancaikkinen valtakunta, ja kaikki vallat pitää häntä palveleman ja kuuleman.	7:27 Waan waldacunda/ wäki ja woima caiken taiwan alla/ annetan sen corkeimman pyhälle Canssalle/ jonga waldacunda on ijancaickinen/ ja caicki wallat pitä händä palweleman ja cuuleman.
7:28 Tähän loppuu kertomus. Minua, Danielia, peljättivät minun ajatukseni suuresti, ja minun kasvoni kalpenivat, ja minä kätkin asian sydämeeni.	28. Tämä oli sen puheen loppu. Vaan minä Daniel olin sangen murheellinen minun ajatuksissani ja minun muotoni muuttui. Kuitenkin minä kätkin puheet sydämessäni.	7:28 Tämä oli puhen loppu. Waan minä Daniel olen sangen murhellinen minun ajatuxisani/ ja minun muoton muuttui/ cuitengin minä kätkin puhen minun sydämesäni.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Kuningas Belsassarin kolmantena hallitusvuotena näin minä, Daniel, näyn, senjälkeen kuin minulla jo ennen oli ollut näky.	1. Kolmantena kuningas Belsatsarin valtakunnan vuotena näin minä Daniel näyn sen jälkeen, joka minulle ensin näkynyt oli.	8:1 COLmandena Cuningas Belsazerin vuonna/ näin minä Daniel näyn/ nijncuin minulle ensistäkin näkynyt oli.
8:2 Kun minä näyssä katselin, havaitsin minä olevani Suusanin linnassa, Eelamin maakunnassa; ja kun minä näyssä katselin, olin minä Uulai-joen rannalla.	2. Mutta kuin minä näyn näin, olin minä Susanin linnassa Elamin maalla; ja minä näin näyssäni olevani Ulain virran tykönä.	8:2 Mutta cosca minä näyn näin/ olin minä Susanin linnas Elamin maalla/ Ulain wirran tykönä.

8:3 Minä nostin silmäni ja katsoin. Ja katso, oinas seisoi päin jokea, ja sillä oli kaksi sarvea; ja sarvet olivat korkeat, ja toinen oli toista korkeampi; ja korkeampi puhkesi esiin myöhemmin.	3. Ja minä nostin silmäni ja näin, ja katso, oinas seisoi virran tykönä, jolla oli kaksi korkiaa sarvea, toinen korkiampi kuin toinen, ja korkiampi puhkesi jälistä ulos.	8:3 Ja minä nostin silmäni/ ja näin/ ja cadzo/ oinas seisoi virran tykönä/ jolla oli caxi corkiata sarwe/ toinen corkembi cuin toinen/ ja se corkembi wijmein caswoi:
8:4 Minä näin oinaan puskevan länteen, pohjoiseen ja etelään päin, eikä yksikään eläin kestänyt sen edessä, eikä kukaan voinut pelastaa sen vallasta. Se teki, mitä tahtoi; ja se tuli suureksi.	4. Sitte minä näin oinaan puskevan sarvillansa länteen päin, pohjaan päin ja etelään päin, ja ei yksikään peto taitanut seisoa hänen edessänsä, eikä hänen käsistänsä pelastettaa, vaan hän teki, mitä hän tahtoi ja tuli suureksi.	8:4 Sijtte minä näin sen oinan puskewan sarwillans länden päin/ pohjan päin ja etelän päin/ ja ei yxikän peto tainnut seiso hänen edesäns/ eikä hänen käsistäns pelastetta/ waan hän teki mitä hän tahtoi/ ja tuli suurexi.
8:5 Sitten minä tarkkasin, ja katso: tuli kauris päivän laskun puolelta, kulki koko maan ylitse eikä maata koskettanut; ja kauriilla oli keskellä otsaa uhkea sarvi.	5. Ja kuin minä näistä otin vaarin, katso, niin tuli kauris koko maan päälle, niin ettei hän sattunut maahan, ja kauriilla oli jalo sarvi silmäinsä välillä.	8:5 JA cosca minä näistä otin waarin/ Cadzo/ nijn tuli cauris lännest coco maan päälle/ nijn ettei hän sattunut maahan/ ja caurilla oli jalo sarwi hänen silmäins wälillä.
8:6 Ja se tuli aivan sen kaksisarvisen oinaan luokse, jonka minä olin nähnyt seisovan päin jokea, ja karkasi sen kimppuun vihansa väessä.	6. Ja hän tuli hamaan kaksisarvisen oinaan tykö, jonka minä seisovan näin virran tykönä. Ja hän juoksi vihoissansa väkevästi hänen tykönsä.	8:6 Ja hän tuli haman sen caxisarwisen oinan tygö/ jonga minä seisowan näin wirran tykönä/ ja hän juoxi wihoisans wäkewäst hänen tygöns.
8:7 Ja minä näin sen käyvän kiinni oinaaseen ja kiukuissaan puskevan oinasta ja murskaavan sen molemmat sarvet. Eikä oinaalla ollut voimaa kestää sen edessä, vaan kauris heitti sen maahan ja tallasi sitä; eikä ollut ketään, joka olisi voinut pelastaa oinaan sen vallasta.	7. Ja minä näin, että hän tuli tuimasti oinaan tykö, ja julmistui hänen päällensä ja puski oinasta ja särki hänen molemmat sarvensa. Ja oinaalla ei ollut voimaa seisoa hänen edessänsä, vaan hän heitti hänet maahan ja tallasi hänet. Ja ei kenkään taitanut oinasta hänen käsistänsä pelastaa.	8:7 Ja minä näin että hän tuli tuimast oinan tygö/ ja julmistui hänen päällens/ ja puski oinasta ja särki hänen molemmat sarwens. Ja oinalla ei ollut woima händä wastan/ waan hän heitti hänen maahan ja tallais hänen/ ja ei kengän tainnut oinasta hänen käsistäns pelasta.
8:8 Ja kauris tuli ylen suureksi; mutta kun se oli väkevimmillään, särkyi suuri sarvi, ja sen sijalle kasvoi neljä uhkeata sarvea, taivaan neljää tuulta kohti.	8. Ja kauris tuli sangen suureksi ja kuin hän väkevämmäksi tullut oli, lohaistiin suuri sarvi, ja sen siaan kasvoi neljä kaunista jälleen neljää taivaan tuulta kohden.	8:8 Ja se cauris tuli sangen suurexi/ ja cosca hän wäkewemmäxi tullut oli/ lohwaistin se suuri sarwi/ ja sen siaan caswoi neljä caunista jällens/ neljä taiwan tuulda cohden.
8:9 Ja yhdestä niistä puhkesi esiin sarvi, alussa vähäpätöinen. Se kasvoi suuresti etelään päin ja itään päin ja Ihanaan maahan päin.	9. Ja yhdestä niistä kasvoi yksi vähä sarvi: Se tuli sangen suureksi etelään päin, itään päin ja ihanaisen maan puoleen.	8:9 JA yhdestä nijstä caswoi yxi wähä sarwi/ se tuli sangen suurexi etelän päin/ itän päin ja ihanaisen maan puoleen.
8:10 Ja se kasvoi taivaan sotajoukkoon asti ja pudotti maahan osan siitä sotajoukosta ja tähdistä ja tallasi niitä.	10. Ja se kasvoi taivaan sotajoukkoon asti ja heitti monikahdat sotajoukosta ja tähdeistä maahan ja tallasi ne.	8:10 Ja se caswoi taiwan jouckon asti/ ja heitti monicahdat nijstä ja tähdeistä maahan ja tallais ne.
8:11 Hän ylpeili sotajoukon ruhtinastakin vastaan, ja tältä otettiin pois jokapäiväinen uhri, ja hänen pyhäkkönsä paikka kukistettiin.	11. Ja se tuli suureksi sotajoukon päämieheen asti ja otti häneltä pois jokapäiväisen uhrin ja hävitti hänen pyhänsä huoneen.	8:11 Ja se caswoi joucon Förstin asti/ ja otti händä pois jocapäiwäisen uhrin/ ja häwitti hänen Pyhäns huonen.
8:12 Myös sotajoukko jokapäiväisen uhrin lisäksi annettiin rikollisesti alttiiksi tuholle. Se sarvi heitti totuuden maahan, ja mitä se teki, siinä se menestyi.	12. Vaan senkaltainen voima oli hänelle annettu jokapäiväistä uhria vastaan synnin tähden, että hän totuuden maahan löis. Ja hän tekee sen ja menestyy.	8:12 Waan sencaltainen woima oli hänelle annettu jocapäiwäistä uhria wastan/ synnin tähden/ että hän totuden maahan löis/ ja mitä hän teki/ piti menestymän.

8:13 Sitten minä kuulin yhden pyhän puhuvan, ja toinen pyhä sanoi sille, joka puhui: "Kuinka pitkää aikaa tarkoittaa näky jokapäiväisestä uhrista ja kauhistavasta rikoksesta: pyhäkön ja sotajoukon alttiiksi antamisesta tallattavaksi?"	13. Mutta minä kuulin yhden pyhän puhuvan. Ja se pyhä sanoi yhdelle ja puhui: Kuinka kauvan senkaltainen näky jokapäiväisistä uhreista viipymän pitää ja synnistä, jonka tähden tämä hävitys tapahtuu, että sekä pyhä ja sotajoukko tallataan?	8:13 Mutta minä cuulin yhden pyhän puhuvan/ ja se pyhä sanoi yhdelle joca puhui/ cuinga cauwan sencaltainen näky jocapäiväisistä uhreista wijpymän pitä/ ja synnistä/ jonga tähden tämä hävitys tapahtu/ että sekä Pyhä ja joukko tallatan?
8:14 Ja hän sanoi minulle: "Kahtatuhatta kolmeasataa iltaa ja aamua; sitten pyhäkkö asetetaan jälleen oikeuteensa."	14. Ja hän vastasi minua: Aamusta ehtoosen asti kaksituhatta ja kolmesataa päivää, niin pyhä jälleen vihitään.	8:14 Ja hän wastais minua: Caxi tuhatta ja colme sata päiwä lännestä lukein etelän päin/ nijn Pyhä jällens vihitän.
8:15 Kun minä, Daniel, olin nähnyt tämän näyn ja koetin sitä ymmärtää, niin katso, minun edessäni seisoj miehen muotoinen olento.	15. Ja kuin minä Daniel sen näyn näin ja olisin mielelläni ymmärtänyt, katso, niin seisoj minun edessäni niinkuin miehen muotoinen.	8:15 JA cosca minä Daniel sencaltaisen näyn näin/ ja olisin mielelläni ymmärtänyt/ cadzo/ nijn seisoj minun edesäni/ nijncuin yxi mies.
8:16 Ja minä kuulin ihmisen äänen Uulain keskeltä, ja se huusi ja sanoi: "Gabriel, selitä tälle se näky!"	16. Ja minä kuulin Ulain keskellä ihmisen äänen, joka huusi ja sanoi: Gabriel, selitä hänelle tämä näky, että hän ymmärtäis.	8:16 Ja minä cuulin Ulain keskellä ihmisen änen/ joca huusi ja sanoi: Gabriel/ selitä hänelle tämä näky/ että hän ymmärräis. Ja hän tuli juuri liki minua.
8:17 Silloin hän tuli aivan lähelle sitä paikkaa, jossa minä seisoj; ja hänen tullessansa minut valtasi pelko, ja minä lankesin kasvoilleni. Ja hän sanoi minulle: "Tarkkaa, ihmislapsi, sillä näky tarkoittaa lopun aikaa."	17. Ja hän tuli juuri liki minua, mutta minä hämmästyin, kuin hän tuli, ja lankesin kasvoilleni. Ja hän sanoi minulle: Ota vaari, ihmisen poika, sillä tämä näky ajallansa täytetään.	8:17 Mutta minä hämmästyin cosca hän tuli/ ja langeisin caswoilleni. Mutta hän sanoi minulle: Ota waari ihmisen poica/ sillä tämä näky wijmeisillä aigoilla täytetän.
8:18 Ja kun hän puhui minulle, olin minä horroksissa, kasvot maata vasten; mutta hän tarttui minuun ja nosti minut seisomaan.	18. Ja kuin hän minun kanssani puhui, putosin minä näännyksiin maahan kasvoilleni. Ja hän rupesti minuun, ja nosti minut seisolle.	8:18 Ja cosca hän minun cansani puhui/ putoisin minä näännyxihin maahan minun caswoilleni. Waan hän rupeis minuun/ ja nosti minun seisolle.
8:19 Sitten hän sanoi: "Katso, minä ilmoitan sinulle, mitä on tapahtuva viimeisenä vihan aikana; sillä lopun aikaa tämä tarkoittaa.	19. Ja sanoi: katso, minä tahdon sinulle osoittaa, kuinka viimeisen vihan aikana käypä on, sillä lopulla on hänen määrätty aikansa.	8:19 Ja hän sanoi: cadzo/ minä tahdon sinulle osotta/ cuinga wijmeisen vihan aicana käypä on/ sillä lopulla on hänen määrätty aicans.
8:20 Kaksisarvinen oinas, jonka sinä näit, on: Meedian ja Persian kuninkaat.	20. Kaksisarvinen oinas, jonka näit, ovat Median ja Persian kuninkaat.	8:20 SE caxisarwinen oinas/ jongas näit/ owat Medin ja Persian Cuningat:
8:21 Ja kauris on Jaavanin kuningas, ja suuri sarvi, joka sillä oli keskellä otsaa, on ensimmäinen kuningas.	21. Mutta karvainen kauris on Grekan maan kuningas, ja se suuri sarvi hänen silmänsä välillä on se ensimmäinen kuningas.	Mutta se carwainen cauris on Grekin maan Cuningas. 8:21 Se suuri sarwi hänen silmäins wälillä/ on se ensimmäinen Cuningas.
8:22 Ja että se särkyi ja neljä nousi sen sijalle, se on: neljä valtakuntaa nousee siitä kansasta, ei kuitenkaan niin väkevää kuin hän.	22. Mutta että neljä nousivat sen sarven siaan, kuin se särjetty oli, ennustaa, että neljä valtakuntaa siitä kansasta tulee, vaan ei niin väkevää kuin hän oli.	8:22 Mutta että neljä nousit sen sarwen siaan/ cosca se särjetty oli/ ennusta/ että neljä waldacunda sijtä Canssasta tule/ waan ei nijn wäkwätä cuin hän oli.
8:23 Ja heidän valtansa lopulla, kun luopiot ovat täyttäneet syntiensä mitan, nousee kuningas, kasvoilta röyhkeä ja juonissa taitava.	23. Näiden valtakuntain jälkeen, kuin pahointekiät vallan saaneet ovat, nousee häpeemätön kuningas ja kavala tapauksissa.	8:23 NÄiden waldacundain jälken/ cosca pahoin tekiät wallan saanet owat/ nouse yxi häpemätöin ja cawala Cuningas tapauxis.

8:24 Ja väkevä on hänen voimansa, vaikka ei tosin hänen omasta voimastaan, ja ihmeellisen paljon hän saa aikaan hävitystä; ja hän menestyy siinä, mitä hän tekee, ja hän tuottaa turmion väkeville ja pyhien kansalle.	24. Se on voimallinen, mutta ei väkensä kautta. Hän hävittää ihmeellisesti ja menestyy ja toimittaa. Hän hukuttaa väkevät ja pyhän kansan.	8:24 Se on woimallinen/ mutta ei hänen wäkens cautta. Hän häwittä ihmellisest/ ja hän menesty/ ja toimitta. Hän hucutta wäkewät ja pyhän Canssan.
8:25 Ja hänen oveluutensa tähden onnistuu petos hänen kädessään. Hän hautoo suuria sydämessään, ja keskellä rauhaa hän tuottaa turmion monille. Ruhtinasten ruhtinastakin vastaan hän nousee, mutta ilman ihmiskättä hänet muserretaan.	25. Ja hänen kavaluutensa kautta menestyy hänen petoksensa. Ja paisuu sydämessänsä ja myötäkäymisen kautta hän monta hävittää. Ja hän korottaa itsensä kaikkein ruhtinasten Ruhtinasta vastaan, vaan ilman käsiä hän pitää rikottaman.	8:25 Ja hänen cawaludens cautta menesty hänen petoxens. Ja hän paisu hänen sydämesäns/ ja myötäkäymisen cautta hän monda häwittä/ ja corgotta idzens caickein Ruhtinasten Ruhtinasta wastan/ waan ilman käsitä hän pitä ricottaman.
8:26 Ja näky illoista ja aamuista, josta oli puhe, on tosi. Mutta sinä lukitse näky, sillä se tarkoittaa kaukaista aikaa."	26. Se näky ehtoosta ja aamusta, joka sinulle sanottu oli, on tosi. Vaa sinun pitää tämän näyn salassa pitämän, sillä siihen on vielä paljo aikaa.	8:26 Se näky lännestä ja etelästä/ cuin sinulle sanottu on/ on tosi/ waan sinun pitä tämän näyn sala pitämän/ sillä sijhen on wielä pitkä aica.
8:27 Ja minä, Daniel, olin raukea ja sairastin jonkin aikaa. Sitten minä nousin ja toimitin palvelusta kuninkaan tykönä; ja minä olin hämmästyksissäni näyn tähden enkä sitä ymmärtänyt.	27. Ja minä Daniel väsyin ja sairastin monikahdat päivät. Sen perästä nousin minä ja toimitin kuninkaan askareet. Ja minä ihmettelin sitä näkyä, ja ei kenkään ollut, joka minua neuvoi.	8:27 Ja minä Daniel wäsyin ja sairastin monicahdat päiwät. Sen peräst nousin minä ja toimitin Cuningan ascaret/ ja ihmettelin sitä näkyä/ ja ei kengän ollut/ joca minua neuwoi.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Daarejaveksen, Ahasveroksen pojan, ensimmäisenä hallitusvuotena, hänen, joka oli meedialaista sukua ja oli tullut kaldealaisten valtakunnan kuninkaaksi -	1. Ensimmäisenä Dariuksen Ahasveruksen pojan vuonna Mediläisten suvusta, joka Kaldean valtakuntaa hallitsi.	9:1 ENsimäisnä Dariuxen Ahasweruxen pojan vuonna Medin sugusta/ joca Chalderein waldacunda hallidzi.
9:2 hänen ensimmäisenä hallitusvuotenaan, minä, Daniel, kirjoituksista huomasin vuosien luvun, josta Herran sana oli tullut profeetta Jeremialle, että Jerusalem oli oleva raunioina seitsemänkymmentä vuotta.	2. Juuri sinä ensimmäisenä hänen valtakuntansa vuotena, löysin minä Daniel kirjoista vuosiluvun, josta Herra puhunut oli Jeremialle prophetalle, että Jerusalemin hävitys piti täytettämän seitsemäntenäkymmenentenä ajastaikana.	9:2 Juuri sinä ensimmäisnä hänen waldacundans vuonna/ löysin minä Daniel kirjoista wuosi lugun/ josta HERra puhunut oli Jeremialle Prophetalle/ että Jerusalemin häwitys piti täytettämän seidzemendenä kymmendenä ajastaicana.
9:3 Ja minä käänsin kasvoni Herran Jumalan puoleen hartaassa rukouksessa ja anomisessa, paastossa, säkissä ja tuhassa.	3. Ja minä käänsin minuni etsimään Herraa Jumalaa rukouksella ja anomisella, paastolla säkissä ja tuhassa.	9:3 Ja minä käänsin minuni edzimän HERra Jumalata rucouxella ja anomisella ja paastolla/ säkis ja tuhwas.
9:4 Minä rukoilin Herraa, Jumalaani, tunnustin ja sanoin: "Oi Herra, sinä suuri ja peljättävä Jumala, joka pidät liiton ja säilytät laupeuden niille, jotka sinua rakastavat ja noudattavat sinun käskyjäsi.	4. Ja rukoilin Herraa minun Jumalaani, tunnustin ja sanoin: Herra, sinä suuri ja hirmuinen Jumala, joka liiton ja armon pidät niille, jotka sinua rakastavat ja sinun käskys pitävät.	9:4 Ja minä rucoilin HERra minun Jumalatani/ tunnustin ja sanoin: HERra sinä suuri ja hirmuinen Jumala/ joca lijton ja armon pidät nijlle jotca sinua racastawat/ ja sinun käskys pitäwät.

9:5 Me olemme syntiä tehneet, olemme väärin tehneet, olleet jumalattomat ja uppiniskaiset; me olemme poikenneet pois sinun käskyistäsi ja oikeuksista	5. Me olemme syntiä ja väärin tehneet, jumalattomat ja tottelemattomat olleet. Me olemme sinun käskyistäsi ja oikeuksista poikenneet.	9:5 Me olemme syntiä ja väärin tehneet/ jumalattomat ja tottelemattomat olleet/ me olemme sinun käskyistäsi ja oikeuksista poikenneet.
9:6 emmekä ole kuulleet sinun palvelijoihisi, profeettoja, jotka puhuivat sinun nimessäsi kuninkaillemme, ruhtinaillemme ja isillemme ja kaikelle maan kansalle.	6. Emme totelleet sinun palvelioitas prophetaita, jotka saarnasivat sinun nimes meidän kuninkaillemme, päämiehillemme ja isillemme ja myös kaikelle kansalle maakunnassa.	9:6 Emme totellet sinun palvelioitas Prophetaita/ jotca sinun nimes meidän Cuningaillem/ Försteillem ja Isillem ja caikelle Canssallem maacunnas saarnaisit.
9:7 Sinun, Herra, on vanhurskaus, mutta meidän on häpeä, niinkuin se on tänä päivänä Juudan miesten ja Jerusalemin asukasten ja koko Israelin, läheisten ja kaukaisten, kaikissa maissa, joihin sinä olet heidät karkoittanut heidän uskottomuutensa tähden, jota he ovat sinulle osoittaneet.	7. Sinä Herra olet vanhurskas. Mutta meidän täytyy hävetä, niinkuin tänäpäpä tapahtuu Juudan miehille ja Jerusalemin asuvalleille ja kaikelle Israelille, sekä niille, jotka läsnä että niille, jotka kaukana ovat kaikissa maakunnissa, kuhunka sinä heitä hyljännyt olet heidän pahain tekoinsa tähden, joita he ovat tehneet sinua vastaan.	9:7 Sinä HERra olet vanhurskas/ mutta meidän täyty hävetä/ niinkuin nyt tapahtu niille Judaista ja Jerusalemistä ja caikelle Israelille/ sekä niille jotca läsnä että caucana owat/ caikis maacunnis/ cuhungas heitä hyljännyt olet heidän pahain tecoins tähden/ cuin he owat tehnet sinua watan.
9:8 Herra, meidän on häpeä, meidän kuninkaittemme, ruhtinaittemme ja isiemme, koska me olemme tehneet syntiä sinua vastaan.	8. Ja Herra; meidän ja meidän kuninkaamme, meidän päämiehemme ja meidän isämme täytyy hävetä, että me olemme syntiä tehneet sinua vastaan.	9:8 Ja HERra/ me/ meidän Cuningam/ meidän Förstim/ ja meidän Isäm/ täyty häwetä/ että me olem syntiä tehnet sinua watan.
9:9 Herran, meidän Jumalamme, on armo ja anteeksiantamus, sillä me olemme olleet hänelle uppiniskaiset;	9. Herra meidän Jumalamme on laupius ja anteeksi antamus, vaikka me olemme vastahakoiset olleet.	9:9 Mutta sinun HERra meidän Jumalam on laupius ja andexi andamus. Sillä me olemme wastahacoiset ollet.
9:10 me emme ole kuulleet Herran, meidän Jumalamme, ääntä emmekä vaeltaneet hänen laissansa, jonka hän asetti meidän eteemme palvelijain, profeettain, kautta.	10. Ja emme totelleet Herran meidän Jumalamme ääntä, että me vaeltaneet olisimme hänen käskyissänsä, jotka hän meille antoi palvelijain, prophetain kautta.	9:10 Ja emme totellet meidän HERram Jumalam ändä/ että me waeldanet olisim hänen käskyisän/ jotca hän meille andoi hänen palwelians Prophetain kautta:
9:11 Vaan koko Israel rikkoi sinun lakisi ja poikkesi pois eikä kuullut sinun ääntäsi, ja niin vuodatettiin meidän päällemme se kirous ja vala, joka on kirjoitettu Mooseksen, Jumalan palvelijan, laissa; sillä me olimme tehneet syntiä häntä vastaan.	11. Vaan koko Israel rikkoi sinun lakisi ja suuttui kuulemasta sinun ääntäsi. Sentähden on myös se kirous ja vala sattunut meihin, joka kirjoitettu on Moseksen Jumalan palvelijan laissa, että me olemme syntiä tehneet häntä vastaan.	9:11 Waan coco Israel ricoi sinun käskys ja suuttui cuulemast sinun ändäs. Sentähden on myös se kirous ja wala sattunut meihin/ joca kirjoitettu on Mosexen Jumalan palwelian Lais/ että me olemme syntiä tehnet händä watan.
9:12 Ja hän toteutti sanansa, jonka hän on puhunut meitä ja meidän tuomareitamme vastaan, jotka meitä tuomitsivat, ja antoi meidän päällemme tulla niin suuren onnettomuuden, ettei senkaltaista ole tapahtunut koko taivaan alla, kuin Jerusalemissa tapahtui.	12. Ja hän on sanansa pitänyt, jonka hän puhunut on meitä ja meidän tuomareitamme vastaan, jotka meitä tuomitsivat; että hän niin suuren onnettomuuden on antanut tulla meidän päällemme, ettei sen kaltaista kaiken taivaan alla tapahtunut ole kuin Jerusalemissa tapahtunut on.	9:12 Ja hän on sanans pitänyt/ jonga hän puhunut on/ meitä ja meidän Duomareitam watan/ jotca meitä duomidzeman piti/ että hän niin suuren onnettomuden on andanut tulla meidän päällem/ ettei sencaltaista caiken taiwan alla tapahtunut ole/ cuin Jerusalemille tapahtunut on.

<p>9:13 Niinkuin on kirjoitettu Mooseksen laissa, niin tuli kaikki tämä onnettomuus meidän päällemme. Mutta me emme koettaneet lepyttää Herraa, meidän Jumalamme, niin että olisimme kääntyneet pois synneistämme ja ottaneet vaarin sinun totuudestasi.</p>	<p>13. Niinkuin kirjoitettu on Moseksen laissa, niin on kaikki tämä onnettomuus meille tapahtunut. Emme myös rukoilleet Herran meidän Jumalamme edessä, että me synnistä palajaisimme ja sinun totuutes ymmärtäisimme.</p>	<p>9:13 Nijn cuin kirjoitettu on Mosexen Lais/ nijn on caicki tämä suuri onnettomus meille tapahtunut. Emme myös rucoillet HERran meidän Jumalam edes/ että me synnistä palajaisimme ja sinun totudes ymmärräisim.</p>
<p>9:14 Sentähden Herra valvoi ja antoi tämän onnettomuuden tulla meidän päällemme; sillä Herra, meidän Jumalamme, on vanhurskas kaikissa töissänsä, jotka hän tekee, mutta me emme ole kuulleet hänen ääntänsä.</p>	<p>14. Sentähden on myös Herra valvonut tässä onnettomuudessa, ja on sen saattanut meidän päällemme. Sillä Herra meidän Jumalamme on hurskas kaikissa töissänsä, joita hän tekee, koska emme totelleet hänen ääntänsä.</p>	<p>9:14 Sentähden on myös HERra walwonut täsä onnettomudes/ ja on sen saattanut meidän päällem: Sillä HERra meidän Jumalam on hurscas caikisa hänen töisäns cuin hän teke: sillä en me totellet hänen äändäns.</p>
<p>9:15 Ja nyt, Herra, meidän Jumalamme, joka toit kansasi pois Egyptin maasta väkevällä kädellä ja teit itsellesi nimen, niinkuin se vielä tänä päivänä on: me olemme syntiä tehneet ja olleet jumalattomat.</p>	<p>15. Ja nyt Herra meidän Jumalamme, joka sinun kansas Egyptistä olet johdattanut ulos väkevällä kädellä ja tehnyt itselles nimen, niinkuin se tänäpäpä on: Me olemme syntiä tehneet, ja jumalattomat olleet.</p>	<p>9:15 Ja nyt HERra meidän Jumalam/ joca sinun Canssas Egyptist johdattanut olet wäkwellä kädellä/ ja olet tehnyt idzelles nimen/ nijncuin tämä päiwä todista/ me olem syndiä tehnet/ ja olem jumalattomat ollet.</p>
<p>9:16 Herra, kaiken vanhurskautesi tähden, kääntyköön sinun vihasi ja kiivastuksesi pois sinun kaupungistasi Jerusalemistä, sinun pyhästä vuorestasi; sillä meidän syntiemme tähden ja meidän isäimme pahojen tekojen tähden on Jerusalem ja sinun kansasi tullut kaikkien häväistäväksi, jotka meidän ympärillämme ovat.</p>	<p>16. Ah Herra! Kaiken sinun vanhurskautes tähden kääntyköön nyt sinun vihas ja hirmuisuutes pois sinun kaupungistas Jerusalemistä ja sinun pyhästä vuorestas! Sillä meidän syntimme tähden ja meidän isäimme pahain tekoin tähden häväistään Jerusalem ja sinun kansas kaikkein seassa, jotka meidän ympärillämme ovat.</p>	<p>9:16 Ah HERra caiken sinun wanhurscaudes tähden/ lacka sinun wihastas ja hirmuisudestas sinun Caupungistas Jerusalemist/ ja sinun pyhästä vuorestas. Sillä meidän syndeim tähden/ ja meidän Isäim pahain tecoin tähden häwäistän Jerusalem ja sinun Canssas/ caickein seas jotca meidän ymbärilläm owat.</p>
<p>9:17 Ja nyt, meidän Jumalamme, kuule palvelijasi rukous ja hänen anomisensa ja valista kasvosi pyhäkkösi ylitse, joka on autiona; Herran tähden.</p>	<p>17. Ja nyt meidän Jumalamme, kuule palvelias rukous ja anomus, ja katso armollisesti sinun pyhäs puoleen, joka kukistettu on, Herran tähden.</p>	<p>9:17 Ja nyt HERRA meidän Jumalam/ cuule sinun palwelias rucous ja anomus/ ja cadzo armollisest sinun Pyhäs puoleen joca cukistettu on/ HERran tähden.</p>
<p>9:18 Minun Jumalani, kallista korvasi ja kuule, avaa silmäsi ja katso meidän hävitystämme ja sitä kaupunkia, joka on otettu sinun nimiisi; sillä me annamme rukouksiemme langeta sinun eteesi, emme omaan vanhurskauteemme, vaan sinun suureen armoosi luottaen.</p>	<p>18. Kallista korvas, minun Jumalani ja kuule. Ja avaa silmäsi ja näe, kuinka me hävitetyt olemme ja se kaupunki, joka sinun nimellä nimitetty on. Sillä emme rukoile sinua meidän omassa vanhurskaudessaamme, vaan sinun suuren laupiutes tähden.</p>	<p>9:18 Callista sinun corwas/ minun Jumalan/ ja cuule/ ja awaja sinun silmäsi/ ja näe: cadzo/ cuinga me häwitetyt olemma/ ja se Caupungi joca sinun nimellä nimitetty on. Sillä en me rucoile sinua meidän omas wanhurscaudesam/ waan sinun suuren laupiudes tähden.</p>
<p>9:19 Herra, kuule, Herra, anna anteeksi, Herra, huomaa ja tee tekosi itsesi tähden, älä viivyttelä, minun Jumalani; sillä sinun kaupunkisi ja sinun kansasi ovat sinun nimiisi otetut."</p>	<p>19. Oi Herra, kuule. Oi Herra, ole armollinen. Oi Herra, ota vaari ja tee se ja älä viivy itse tähtes, minun Jumalani! Sillä sinun kaupunkis ja sinun kansas on sinun nimellä nimitetty.</p>	<p>9:19 Ah HERra/ cuule/ Ah HERra/ ole armollinen/ Ah HERra/ ota waari/ ja tee se/ ja älä wijwy idze tähtes/ minun Jumalan/ sillä sinun Caupungis ja sinun Canssas on sinun nimellä nimitetty.</p>

9:20 Ja vielä minä puhuin ja rukoilin ja tunnustin syntini ja kansani Israelin synnit ja annoin rukoukseni langeta Herran, Jumalani, eteen minun Jumalani pyhän vuoren puolesta.	20. Kun minä vielä puhui ja rukoilin ja minun syntiäni ja minun kansani Israelin syntiä tunnistin ja olin minun rukouksissani Herran minun Jumalani edessä, minun Jumalani pyhän vuoren tähden;	9:20 COsca minä vielä puhuin ja rucoilin/ ja minun/ ja minun Canssani syndiä tunnustin/ ja olin minun rucouxisani HERran minun Jumalani edes/ minun Jumalani pyhän vuoren tähden.
9:21 Ja kun minä vielä puhuin rukouksessa, tuli se mies, Gabriel, jonka minä olin nähnyt ennen näyssä, kiiruusti kiitäen minun tyköni ehtoouhrin aikana.	21. Juuri silloin, kuin minä näin rukoilin, lensi äkisti minun tyköni se mies Gabriel, jonka minä ennen nähnyt olin näyssä, ja rupesi minuun ehtoouhrin ajalla.	9:21 Juuri silloin/ cosca minä näin rucoilin: Lensi Gabriel jonga minä ennen nähnyt olin näys/ ja rupeis minuun ehtouhrin ajalla.
9:22 Ja hän opetti minua, puhui minulle ja sanoi: "Daniel, nyt minä olen lähtenyt neuvomaan sinua ymmärrykseen.	22. Ja hän neuvoi minua, puhui minun kanssani ja sanoi: Daniel, nyt minä olen lähtenyt sinua neuvomaan, ettäs ymmärtäisit.	9:22 Ja hän neuvoi minua/ puhui minun cansani/ ja sanoi: Daniel/ nyt minä olen lähtenyt sinua neuwoman.
9:23 Kun sinä aloit rukoilla, lähti liikkeelle sana, ja minä olen tullut sitä ilmoittamaan; sillä sinä olet otollinen. Käsitä siis se sana ja ymmärrä näky.	23. Sinun rukoustes alussa kävi ulos käsky, ja minä tulin sinulle ilmoittamaan, sillä sinä olet otollinen. Niin ota nyt vaari sanasta, ettäs näyn ymmärtäisit.	9:23 Sillä coscas rucoileman rupeisit/ tuli tämä käsky/ ja minä tulin sinulle ilmoittaman: Sillä sinä olet otollinen ja kelwollinen: Nijn ota nyt waari/ ettäs näyn ymmärräisit.
9:24 Seitsemänkymmentä viikkoa on säädetty sinun kansallesi ja pyhälle kaupungillesi; silloin luopumus päättyy, ja synti sinetillä lukitaan, ja pahat teot sovitetaan, ja iankaikkinen vanhurskaus tuodaan, ja näky ja profeetta sinetillä vahvistetaan, ja kaikkeinpyhin voidellaan.	24. Seitsemänkymmentä viikkoa on määrätty sinun kansallesi ja pyhälle kaupungilles, niin ylitse käyminen lopetetaan ja synnit peitetään ja pahat teot sovitetaan ja ijancaikkinen vanhurskaus tuodaan edes. Ja näky ja ennustus suljetaan ja se kaikkein pyhin voidellaan.	9:24 SEidzemenkymmendä wijcko on määrätty sinun Canssalles ja Pyhälle Caupungilles/ nijn ylidzekäymiset lackawat/ ja synnit peitetän/ ja pahat tegot sowitetan/ ja ijancaickinen wanhurscaus tuoedes/ ja näky ja ennustus suljetan/ ja se caickein Pyhin woidellan.
9:25 Ja tiedä ja käsitä: siitä ajasta, jolloin tuli se sana, että Jerusalem on jälleen rakennettava, voideltuun, ruhtinaaseen, asti, on kuluva seitsemän vuosiviikkoa; ja kuusikymmentäkaksi vuosiviikkoa, niin se jälleen rakennetaan toreinensa ja vallihautoinensa, mutta keskellä ahtaita aikoja.	25. Niin tiedä nyt ja ota vaari, että siitä ajasta kuin käsky annetaan ulos, että heidän pitää jälleen kotia palajaman ja Jerusalem rakennettaman, päämieheen Kristukseen asti, on seitsemän viikkoa. Niin myös kaksiseitsemättäkymmentä viikkoa, joina kadut ja muurit jälleen rakennetaan, vaikka surkialla ajalla.	9:25 Nijn tiedä nyt ja ota sijtä ajasta waari cuin käsky annetan/ että Jerusalem pitä jällens rakettaman: Christuxen Förstin asti on seidzemen wijcko ja caxi seidzemettäkymmendä wijcko/ nijn catut ja muurit jällens raketan/ waicka surkialla ajalla.
9:26 Ja kuudenkymmenen kahden vuosiviikon mentyä tuhotaan voideltu, eikä häneltä jää ketään. Ja kaupungin ja pyhäkön hävittää hyökkäävän ruhtinaan väki, mutta hän itse saa loppunsa tulvassa. Ja loppuun asti on oleva sota: hävitys on säädetty.	26. Ja kahden viikon perästä seitsemättäkymmentä surmataan Kristus, ja ei enää ole. Ja päämiehen kansa tulee ja kukistaa kaupungin ja pyhän, niin että ne loppuvat, niinkuin virran kautta. Ja sodan loppuun asti pitää sen hävitettynä oleman.	9:26 Ja cahden wijcon perästä seidzemettäkymmendä surmatan Christus/ ja ei enämbi ole. Ja Päämiehen Canssa tule ja cukista Caupungin ja Pyhän/ nijn että ne loppuwat/ nijncuin wirran cautta/ ja soloppun asti piti sen häwitettynä oleman.
9:27 Ja hän tekee liiton raskaaksi monille yhden vuosiviikon ajaksi, ja puoleksi vuosiviikoksi hän lakkauttaa teurasuhrin ja ruokauhrin; ja hävittäjä tulee kauhistuksen siivillä. Tämä loppuu vasta, kun säädetty tuomio vuodatetaan hävittäjän ylitse."	27. Mutta hän monelle liiton vahvistaa yhdessä viikossa. Ja puolessa viikossa lakkauttaa uhrin ja ruokauhrin. Ja siipien tykönä seisoo hävityksen julmuus. Ja on päätetty, että se loppuan asti pitää hävitetty oleman.	9:27 Mutta hän monelle lijton wahwista yhdes wijcos/ ja keskellä wijcko lacka uhri ja ruocauhri/ ja sijpein tykönä seiso häwityxen julmus/ ja on päätetty/ että loppun asti pitä häwitetty oleman.

10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Persian kuninkaan Kooreksen kolmantena hallitusvuotena ilmoitettiin sana Danielille, jota kutsuttiin Beltsassariksi; ja se sana on totuus ja merkitsee suurta vaivaa. Ja hän ymmärsi sanan, ja hän käsitti näyn.	1. Kolmantena Koreksen, Persian kuninkaan vuonna, ilmoitettiin Danielille, joka myös Belsasariksi kutsuttiin, totinen asia suuresta sodasta. Ja hän ymmärsi sen asian, ja ymmärrys oli hänellä näyssä.	10:1 Colmandena Corexen Persian Cuningan vuonna/ ilmoitettin Danielille/ joca myös Belsazerixi cudzuttin/ jotakin joca tosi on/ ja suurista asioista/ ja hän otti nijstä warin/ ja ymmärsi sen näyn hywin.
10:2 Niinä päivinä minä, Daniel, murehdin kolmen viikon päivät.	2. Siihen aikaan murehdin minä Daniel kolme viikkoa.	10:2 Sijhen aican murhetin minä Daniel colme wijcko.
10:3 Herkullista ruokaa minä en syönyt, ei liha eikä viini tullut minun suuhuni, enkä minä voidellut itseäni öljyllä, ennenkuin kolmen viikon päivät olivat loppuun kuluneet.	3. En minä syönyt mitään herkullista ruokaa. Liha ja viina ei tullut minun suuhuni, enkä ollenkaan voidellut itsiäni siihen asti kuin kolme viikkoa loppuneet olivat.	10:3 En minä syönyt mitän hercullista ruoca/ liha ja wijna ei tullut minun suuhuni/ engä woidellut idzeni/ sijhenasti cuin colme wijcko loppunet olit.
10:4 Ensimmäisen kuun kahdentenkymmenentenä neljäntenä päivänä minä olin suuren virran, Hiddekelin, rannalla.	4. Neljäntenä päivänä kolmattakymmentä ensimmäisessä kuussa olin minä sen suuren Hiddekelin virran tykönä.	10:4 Neljändenä päiwänä colmattakymmendä ensimmäises Cuusa olin minä sen suuren Hidekelin weden tykönä.
10:5 Minä nostin silmäni ja näin, ja katso: oli eräs mies, puettuna pellavavaatteisiin ja kupeet vyötettyinä Ufaan kullalla.	5. Ja nostin silmäni ja näin ja katso, siinä seisoj yksi mies liiniaisissa vaatteissa, ja kultainen vyö oli hänen suolissansa.	10:5 Ja nostin silmäni/ ja näin/ ja cadzo: Sijnä seisoj yxi mies silkisä/ ja culdainen wyö oli hänen suolisans.
10:6 Hänen ruumiinsa oli kuin krysoliitti, hänen kasvonsa olivat kuin salaman leimaus, hänen silmänsä kuin tulisoihdut, hänen käsivartensa ja jalkansa kuin kiiltävän vasken välke; ja hänen sanojensa ääni oli kuin suuren kansanjoukon pauhina.	6. Hänen ruumiinsa oli niinkuin turkos, hänen kasvonsa kuin pitkäisen tuli, hänen silmänsä niinkuin tulisoitot, hänen käsivartensa ja jalkansa niinkuin kiiltävä vaski, ja hänen puheensa ääni niinkuin suuri hyminä.	10:6 Hänen ruumins oli nijncuin Turkos/ hänen caswons oli cuin pitkäisen tuli/ hänen silmäns olit nijncuin tulisoitot/ hänen käsiwartens ja jalcans nijncuin cuuma waski/ ja hänen puhens oli nijncuin suuri hyminä.
10:7 Ja minä, Daniel, yksin näin sen näyn, mutta miehet, jotka olivat minun kanssani, eivät näkyä nähneet; kuitenkin valtasi heidät suuri pelko, ja he pakenivat ja lymysivät.	7. Ja minä Daniel näin sen näyn yksinäni, ja ne miehet, jotka minun tykönäni olivat, ei sitä nähneet. Kuitenkin tuli suuri pelko heidän päällensä, että he pakenivat ja lymyttivät heitänsä.	10:7 Ja minä Daniel näin sencaltaisen näyn yxinäni/ ja ne miehet jotca minun tykönäni olit/ ei sitä nähnet/ cuitengin tuli suuri pelco heidän päällens/ että he pakenit ja lymytit heidäns.
10:8 Ja minä jäin yksin. Ja kun minä näin tämän suuren näyn, meni minulta kaikki voima; minun verevä muotoni muuttui kaamean näköiseksi, eikä minussa ollut voimaa mihinkään.	8. Ja minä jäin yksinäni ja näin tämän suuren näyn, ja ei minuun mitään väkeä jäänyt, ja minä tulin sangen rumaksi, ja ei minussa enää väkeä ollut.	10:8 Ja minä jäin yxinäni/ ja näin tämän suuren näyn. Mutta ei minuun mitän wäke jäänyt/ ja minä tulin sangen rumaxi/ ja ei minus enä wäke ollut.
10:9 Ja minä kuulin hänen sanainsa äänen; ja kuullessani hänen sanainsa äänen minä vaivuin horrokseen kasvoilleni, kasvot maata vasten.	9. Ja minä kuulin hänen puheensa äänen. Ja kuin minä kuulin hänen puheensa äänen, putosin minä näännyksiin kasvoilleni, ja minun kasvoni olivat maahan päin.	10:9 Ja minä cuulin hänen puhens/ ja cuin minä cuulin/ putoisin minä caswoilleni maahan.
10:10 Ja katso, käsi kosketti minua ja ravisti minut hereille, polvieni ja kätteni varaan.	10. Ja katso, yksi käsi tarttui minuun ja autti minua ylös polvilleni ja minun kätteni päälle.	10:10 Ja cadzo/ yxi käsi tartui minuun/ ja autti minua polwilleni/ ja minun kätteni päälle/

10:11 Ja hän sanoi minulle: "Daniel, sinä otollinen mies, ota vaari niistä sanoista, jotka minä sinulle puhun, ja nouse seisomaan, sillä minut on nyt lähetetty sinun tykösi." Ja hänen puhuessansa minulle tämän sanan minä nousin vavisten.	11. Ja sanoi minulle: Daniel, sinä otollinen mies. Ota näistä sanoista vaari, joita minä sinun kanssa puhun ja ojenna itses seisomaan, sillä minä olen sinun tykösi nyt lähetetty. Ja kuin hän tämän sanan minun kanssani puhui, ojensin minä itseni ja vapisin.	ja sanoi minulle: 10:11 Racas Daniel/ ota näistä sanoista waari/ jotca minä sinun cansas puhun/ ja ojenna idzes/ sillä minä olen sinun tygös nyt lähetetty. Ja cosca hän sencaltaista minun cansani puhui/ ojensin minä idzeni ja wapisin.
10:12 Ja hän sanoi minulle: "Älä pelkää, Daniel, sillä ensimmäisestä päivästä asti, jona sinä taivutit sydämesi ymmärrykseen ja nöyryyteen Jumalasi edessä, ovat sinun sanasi tulleet kuulluiksi; ja sinun sanojesi tähden minä olen tullut.	12. Ja hän sanoi minulle: Älä pelkää Daniel, sillä siitä ensimmäisestä päivästä, kuin sinä sydämestäs pyysit tietää ja vaivasit sinuas sinun Jumalasi edessä, ovat sinun sanasi kuullut. Ja minä olen tullut sinun sanasi tähden.	10:12 Ja hän sanoi minulle: Älä pelkä Daniel/ sillä sijtä ensimmäisestä päivästä/ cuin sinä sydämestäs pyysit tietä/ ja waiwaisit sinuas sinun Jumalasi edes/ owat sinun sanasi cuullut/ ja minä olen tullut sinun tähtes.
10:13 Persian valtakunnan enkeliruhtinas seisoj vastustamassa minua kaksikymmentäyksi päivää, mutta katso, Miikael, yksi ensimmäisistä enkeliruhtinaista, tuli minun avukseni, sillä minä olin jäänyt yksin sinne, Persian kuningasten tykö.	13. Mutta Persian valtakunnan päämies on ollut minua vastaan yhden päivän kolmattakymmentä. Ja katso; Mikael, yksi niistä ylimmäisistä päämiehistä, tuli minun avukseni, niin minä pysyin siellä Persian kuningasten tykönä.	10:13 Mutta Persian waldacunnan Försti on ollut minua watan yhden päivän colmattakymmendä/ ja cadzo/ Michael yxi niistä ylimmäisistä Försteistä tuli minun awuxeni/ nijn minä pysyin Persian Cuningasten tykönä.
10:14 Ja minä tulin opettamaan sinulle, mitä on tapahtuva sinun kansallesi päivien lopulla; sillä vielä tämäkin näky koskee niitä päiviä."	14. Mutta nyt minä tulen neuvomaan sinua, kuinka sinun kansallesi viimeisinä aikoina tapahtuu, sillä näky pitää tapahtuman hetken ajan perästä.	10:14 Mutta nyt minä tulen neuwoman sinua/ cuinga sinun Canssalles tästedes tapahtu. Sillä näky pitää tapahtuman hetken ajan perästä.
10:15 Ja hänen näitä minulle puhuessansa minä käänsin kasvoni maahan päin ja olin ääneti.	15. Ja kuin hän näitä minun kanssani puhui, käänsin minä kasvoni maahan päin ja olin ääneti.	10:15 Ja cosca hän näitä minun cansani puhui/ käänsin minä caswoni maahan päin/ ja olin äneti.
10:16 Ja katso, olento, ihmisten muotoinen, kosketti minun huuliani; silloin minä avasin suuni ja puhuin ja sanoin edessäni seisovalle: "Herrani, nähdessäni näyn valtasi minut tuska, ja minulta meni kaikki voima.	16. Ja katso, yksi ihmisen muotoinen rupesi minun huuliini, niin minä avasin suuni ja puhuin ja sanoin sille, joka seisoj minun edessäni: Minun herrani, minun jäseneni vapisevat siitä näystä, ja ei minussa ole enään ensinkään väkeä.	10:16 JA cadzo/ yxi ihmisen muotoinen rupeis minun huulihin/ nijn minä awaisin suuni ja puhuin/ ja sanoin sille joca seisoj minun edesäni: Minun Herran/ minun jäseneni wapisewat sijtä näystä/ ja ei minussa ole sillen ensingän wäke.
10:17 Ja kuinka voi herrani palvelija, tällainen kuin minä, puhutella sellaista, kuin minun herrani on? Sillä siitä asti ei minussa ole voimaa, tuskin enää henkeäkään."	17. Ja kuinka taitaa minun herrani palvelia puhua minun herrani kanssa, ettei minussa ensinkään enää väkeä ole, eikä myös minussa enää henkeä ole.	10:17 Ja cuinga taita minun Herrani palwelia puhua minun Herrani cansa/ ettei minus ensingän enä wäke ole/ eikä myös minus enämbi henge ole?
10:18 Silloin kosketti minua jälleen se ihmisen muotoinen ja vahvasti minua.	18. Niin rupesi taas minuun ihmisen muotoinen ja vahvasti minua.	10:18 Nijn rupeis taas minuun ihmisen muotoinen/ ja wahwisti minua/

10:19 Ja hän sanoi: "Älä pelkää, sinä otollinen mies, rauha olkoon sinulle. Vahvistu! Vahvistu!" Ja hänen puhuessaan minulle minä vahvistuin ja sanoin: "Puhukoon herrani, sillä sinä olet minua vahvistanut."	19. Ja sanoi: Älä pelkää, sinä otollinen mies, rauha olkoon sinulle! Vahvista sinus ja rohkaise sinus! Ja kuin hän minun kanssani puhui, vahvistuin minä ja sanoin: Puhu minun herrani, sillä sinä olet minun vahvistanut.	ja sanoi: 10:19 Älä pelkä/ racas mies/ rauha olcon sinulle/ ole rohkia/ ole rohkia. Ja cosca hän minun cansani puhui: wahwistin minä idzeni/ ja sanoin: puhu minun Herran/ sillä sinä olet minun wahwistanut.
10:20 Ja hän sanoi: "Tiedätkö, mitä varten minä olen tullut sinun tykösi? Nyt minä käyn jälleen sotimaan Persian enkeliruhtinasta vastaan, ja kun minä olen päässyt hänestä, niin katso: tulee Jaavanin enkeliruhtinas	20. Ja hän sanoi: Tiedätkös, minkä tähden minä olen tullut sinun tykö? Nyt minä jälleen menen sotimaan Persian päämiehen kanssa. Mutta kuin minä menen pois, katso, niin tulee Grekan maan päämies.	10:20 Ja hän sanoi: tiedätkös mingä tähden minä olen tullut sinun tygös? Nyt minä jällens menen sotiman Persian Förstiä wastian. Mutta cosca minä menen pois/ cadzo/ nijn tule Grekin maan Försti.
10:21 Mutta minä ilmoitan sinulle, mitä on kirjoitettuna totuuden kirjassa. Eikä ole ketään muuta vahvistamassa minua heitä vastaan paitsi teidän enkeliruhtinaanne Miikael.	21. Kuitenkin tahdon minä sinulle ilmoittaa, mitä kirjoitettu on, että se pitää totisesti tapahtuman. Ja ei kenkään ole, joka minua auttaa häntä vastaan, vaan teidän päämiehenne Mikael!	10:22 Cuitengin tahdon minä sinulle ilmoitta/ mitä kirjoitettu on/ se pitä totisest tapahtuman. 11:1 Ja ei kengän ole/ joca minua autta händä wastian/ waan teidän Förstin Michael/
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Ja minä seisoin meedialaisen Daarejaveksen ensimmäisenä hallitusvuotena häntä vahvistamassa ja suojelemassa."	1. Niin minä myös seisoin hänen kanssansa ensimmäisenä Dariuksen Mediläisen vuotena, auttamassa ja vahvistamassa häntä.	sillä minä myös seisoin hänen cansans/ ensimmäisnä Dariuxen vuonna Medist/ auttamassa ja wahwistamas händä.
11:2 Ja nyt minä ilmoitan sinulle totuuden: Katso, vielä nousee kolme kuningasta Persiassa, ja neljäs rikastuu kaikkia muita rikkaammaksi. Ja kun hän on vahvistunut rikkaudessaan, panee hän kaiken liikkeelle Jaavanin valtakuntaa vastaan.	2. Ja nyt minä ilmoitan sinulle totuuden: Katso, kolme kuningasta pitää vielä Persiassa oleman, vaan neljäs saa enemmän rikkautta, kuin kaikki muut. Ja koska hän rikkaudessaan väkeväksi tulee, nostaa hän kaikki Grekan valtakuntaa vastaan.	11:2 Ja nyt minä ilmoitan sinulle/ mitä totisest tapahtuman pitä. Cazo/ Kolme kuningast pitä Persias oleman/ waan se neljäs saa enämmän rikkautta/ cuin caicki muut/ Ja cosca hän rikkahin on/ nosta hän caicki Grekin maan waltacunta wastian.
11:3 Sitten nousee sankarikuningas; hän hallitsee suurella vallalla ja tekee, mitä tahtoo.	3. Sen perästä tulee voimallinen kuningas ja voimallisesti hallitsee. Ja mitä hän tahtoo, sen hän tekee.	11:3 SEn perän tule yxi voimallinen Cuningas/ ja voimallisest hallidze/ ja mitä hän tahto/ sen hän teke.
11:4 Mutta juuri kun hän on noussut, hajoaa hänen valtakuntansa ja jakautuu neljään taivaan tuuleen. Se ei joudu hänen jälkeläisilleen eikä ole niin mahtava kuin hänen hallitessaan. Sillä hänen valtakuntansa kukistuu ja joutuu muille, ei heille.	4. Ja kuin hän korkeimmalle joutunut on, särjetään hänen valtakuntansa ja jaetaan neljään taivaan tuuleen. Ei hänen jälkeen tulevaisillensa eikä senkaltaisella voimalla, mikä hänellä ollut on, sillä hänen valtakuntansa hävitetään, ja tulee muiden osaksi.	11:4 Ja cuin hän korkeimmalle joutunut on/ särjetän hänen waldacundans/ ja hän jaca idzens neljään taiwan tuuleen/ ei hänen jälkentulevaisillens/ eikä sencaltaisella voimalla/ cuin hänellä ollut on/ sillä hänen waldacundans häwitetän/ ja tule muiden osaxi.
11:5 Ja Etelän kuningas on voimistuva sekä yksi hänen ruhtinaistaan; tämä on voimistuva vielä enemmän kuin hän, ja hänen valtansa on oleva suuri valta.	5. Ja etelän kuningas, joka yksi hänen päämiehistänsä on, tulee voimalliseksi. Mutta häntä vastaan tulee myös yksi väkeväksi ja hallitsee, jonka valta on suuri.	11:5 JA etelän Cuningas/ joca yxi hänen Försteistäns on/ tule voimallisexi/ mutta händä wastian tule myös yxi wäkewäxi/ ja hallidze/ jonga walda on suuri.

11:6 Ja vuosien kuluttua he tekevät keskenään liiton, ja Etelän kuninkaan tytär menee Pohjan kuninkaan tykö saadakseen aikaan sopimuksen. Mutta häneltä menee hänen käsivartensa voima; eikä pysy Pohjan kuningas, ei hänen käsivartensa. Ja tytär itse annetaan alttiiksi ja ne, jotka olivat hänet tuoneet, ja hänen isänsä ja se, joka häntä aikoinaan auttoi.	6. Mutta monikahtain vuotten jälkeen yhdistävät he itsensä toinen toisensa kanssa. Ja etelän kuninkaan tytär tulee pohjan kuninkaan tykö ystävyyttä tekemään. Mutta ei hän pysy käsivarren voimassa. Eikä hänen käsivartensa ole pysyväinen, vaan hän hyljätään niiden kanssa, jotka hänen tuoneet ovat ja sen kanssa, joka hänen siittänyt on ja niiden kanssa, jotka hänen hetkeksi aikaa vahvistaneet olivat.	11:6 Mutta monikahtain vuotten jälkeen/ yhdistävät he idzens toinen toisens cansa/ ja Cuningan tytär etelästä/ tule Pohjan Cuningan tygö ystäwyttä tekemän. Mutta ei hän pysy käsiwarren voimas/ eikä hänen siemenens ole pysyväinen. Waan hän hyljätän nijden cansa jotca hänen weit/ ja lasten cansa/ ja nijden cansa/ jotca hänen hetkexi aica wahwistanet olit.
11:7 Sitten hänen juurtensa vesoista nousee eräs hänen sijaansa ja tulee sotajoukkoa vastaan, tulee Pohjan kuninkaan linnoitukseen ja tekee heille mielensä mukaan ja on väkevä.	7. Mutta vesa tulee hänen suvustansa, joka tulee sotajoukon voimalla ja menee pohjan kuninkaan vahvoin paikkoihin ja toimittaa ja voittaa.	11:7 Mutta wesa tule hänen sugustans/ joca tule sotajoucon woimalla/ ja mene Pohjan Cuningan wahwoin paickoin/ ja toimitta ja woitta.
11:8 Myöskin heidän jumalansa ja valetut kuvansa ja kallisarvoiset astiansa, hopeat ja kullat hän vie saaliinansa Egyptiin; sitten hän muutamia vuosia pysyy Pohjan kuninkaasta erillään.	8. Ja vie pois heidän jumalansa ja ruhtinaansa ja kalliit kappaleensa hopian ja kullan Egyptiin ja menestyy monikahtat vuodet pohjan kuningasta vastaan.	11:8 Ja wie pois heidän jumalans ja cuwans ja callit cappalens/ hopian ja cullan Egyptijn/ ja menesty monicahtat vuodet pohjan Cuningasta wastan.
11:9 Tämä hyökkää Etelän kuninkaan valtakuntaan, mutta palajaa takaisin maahansa.	9. Ja kuin etelän kuningas on vaeltanut hänen valtakuntansa lävitse, palajaa hän omalle maallensa.	11:9 Ja cosca hän on waeldanut hänen waldacundans läpidzen/ palaja hän omalle maallens.
11:10 Ja hänen poikansa varustautuvat ja kokoavat suuret sotavoimat. Ja hän hyökkää ja kuohuu ja tulvii, hän tulee toistamiseen ja tunkeutuu hänen linnoitukseensa asti.	10. Vaan hänen poikansa vihastuvat ja kokoavat suuren sotajoukon, ja yksi tulee ja menee edeskäsin niinkuin virta ja taas kehoittaa muut vihaan valtakuntaansa vastaan.	11:10 Waan hänen poicans wihastuwat/ ja suuren sotajoucon cocowat/ ja yxi tule ja mene edeskäsin nijncuin wirta/ ja taas kehoitta muut wihaan hänen waldacundans wastan.
11:11 Silloin Etelän kuningas kiukustuu ja lähtee sotimaan häntä vastaan, Pohjan kuningasta vastaan. Tämä nostattaa suuren joukon, mutta se joukko joutuu hänen valtaansa.	11. Silloin julmistuu etelän kuningas ja menee ulos ja sotii pohjan kuningasta vastaan ja kokoo niin suuren joukon, että toinen joukko hänen käsiinsä annetaan.	11:11 Silloin julmistu etelän Cuningas/ ja mene/ ja soti pohjan Cuningasta wastan/ ja coco sencaltaisen suuren joucon/ että se toinen joucko hänen käsihins annetan/
11:12 Ja kun se joukko on raivattu pois, paisuu hänen sydämensä. Hän kaataa kymmeniä tuhansia, mutta ei ole kyllin vahva.	12. Ja hän vie pois sen suuren joukon ja paisuttaa sydämensä, että hän on lyönyt niin monta tuhatta maahan. Mutta ei hän siitä väkevämmäksi tule.	ja hän wie pois sen joucon. 11:12 Sijtä hänen sydämens paisu/ että hän on lyönyt nijn monda tuhatta maahan/ mutta ei hän sentähden woita.
11:13 Pohjan kuningas nostattaa jälleen joukon, entistä suuremman, ja muutaman ajan, muutaman vuoden kuluttua hyökkää suurella sotavoimalla ja runsailla varustuksilla.	13. Sillä pohjan kuningas tulee jälleen ja kokoo suuremman joukon kuin entinen oli. Ja monikahtain vuotten perästä tulee hän kaiketi suuren sotajoukon ja paljon tavarain kanssa.	11:13 Sillä Pohjan Cuningas/ coco jällens suuremman joucon kuin endinen oli/ ja monikahtain vuotten perästä mene hän sinne/ suuren sotajoucon ja tawaran cansa.
11:14 Niinä aikoina monet nousevat Etelän kuningasta vastaan; ja sinun omasta kansastasi nousee väkivallan miehiä, että näky kävisi toteen, mutta he itse lankeavat.	14. Ja siihen aikaan asettaa moni itsensä etelän kuningasta vastaan. Korottavat myös muutamat huikentelevaiset sinun kansastas itsensä ja täyttävät näyn ja lankeavat.	11:14 Ja siihen aican asetta moni idzens etelän Cuningasta wastan/ corgottawat myös muutamat huikendelewaiset sinun Canssastas idzens ja täyttävät Prophetian.

11:15 Ja Pohjan kuningas hyökkää ja luo vallin ja valloittaa varustetun kaupungin. Eivät kestä Etelän käsivarret, ei sen valioväki, ei ole sillä voimaa seisoa vastaan.	15. Niin pohjan kuningas tulee ja tekee vallit ja voittaa vahvat kaupungit ja etelän käsivarret. Ja hänen paras väkensä ei voi seisoa eikä ole yhtään voimaa vastaan seisoa.	11:15 Ja nijn mene pohjan Cuningas/ ja teke wallit/ ja woitta wäkwät Caupungit/ ja etelän käsiwarret ei woi warjella/ ja hänen paras wäkens ei woi seiso wastan.
11:16 Ja hän, joka hyökkää sitä vastaan, tekee, mitä tahtoo, eikä kukaan voi seisoa häntä vastaan. Hän asettuu Ihanaan maahan, ja hävitys tulee hänen kätensä kautta.	16. Vaan hän, kuin hän tulee hänen tykönsä, tekee tahtonsa jälkeen. Ja ei kenkään taida seisoa hänen edessänsä. Ja hän tulee myös siihen ihanaiseen maahan ja hävittää sen kätensä kautta.	11:16 Waan hän/ cosca hän tule hänen tygöns/ teke hänen tahtons/ ja ei kengän taida seiso händä wastan. 11:17 Hän tule myös siihen ihanaiseen maahan/ ja täyttä hänen kätens cautta.
11:17 Ja nyt hän aikoo hyökätä valtakuntansa koko voimalla; mutta sopimus on hänellä mielessä, ja hän saa sen aikaan. Hän antaa hänelle yhden tyttäristään, tälle turmioksi. Mutta siitä ei tule pysyväistä eikä ole hänelle etua.	17. Ja kääntää kasvonsa tullaksensa kaiken valtakuntansa voimalla. Mutta hän sopii hänen kanssansa ja antaa tyttärensä hänelle emännäksi, että hän hänen hävittäisi. Mutta ei se menesty hänelle, eikä siitä mitään tule.	Ja käändä caswons tullaxens caiken waldacundans woimalla. Mutta hän sopi hänen cansans/ ja anda tyttärens hänelle emännäxi/ että hän hänen häwitäis/ mutta ei se menesty hänelle/ eikä sijtä mitän tule.
11:18 Sitten hän kääntyy rantamaita vastaan ja ottaa valtaansa monet. Mutta eräs sotapäällikkö tekee hänen herjauksistaan lopun ja kostaa hänelle hänen herjauksensa.	18. Sitte kääntää hän itsensä luotoja vastaan ja monta niistä voittaa. Vaan päämies opettaa hänen häpiällä lakkaamaan, ettei hän häntä enää häpäisisi.	11:18 Sijtte käändä hän idzens Luotoja wastan/ ja monda nijstä woitta. Waan yxi Försti opetta hänen häpiällä lackaman/ ettei hän händä enä häwäisis.
11:19 Silloin hän kääntyy oman maansa linnoituksiin, mutta kompastuu ja kaatuu, eikä häntä enää ole.	19. Ja niin hän jälleen palajaa maansa linnoihin ja loukkaa itsensä ja lankee, ettei häntä enään löydetä.	11:19 Ja nijn hän jällens palaja hänen waldacundans maahan/ ja loucka idzens ja lange/ ettei händä custacan enä löytä.
11:20 Ja hänen sijaansa nousee eräs, joka antaa veronvaatijan käydä läpi valtakunnan ihanimman maan. Mutta muutamien päivien kuluttua hänet tuhotaan, ei kuitenkaan vihan väellä eikä sodalla.	20. Ja hänen siaansa tulee se, joka vaatian antaa käydä ympäri valtakunnalle kunniaksi. Mutta muutamain päiväin perästä hän särjetään; ei kuitenkaan vihan eikä sodan kautta.	11:20 Ja hänen siaans tule/ joca istu Cuningalises cunnias/ nijncuin tyly ihminen/ mutta muutamain päiwäin perästä hän särjetän/ ei cuitengan wihan eikä sodan cautta.
11:21 Ja hänen sijaansa nousee kelvoton, joka ei ollut saapa kuninkaan arvoa. Hän tulee keskellä rauhaa ja anastaa juonilla kuninkuuden.	21. Hänen siaansa tulee kelvotoin mies, jolle kuninkaallinen kunnia ei ollut aiottu. Hän tulee ja menestyy ja saa valtakunnan makeilla sanoilla.	11:21 Hänen siaans tule kelwotoin mies/ jolle Cuningalinen cunnia ei aiwoittu ollut. Hän tule ja menesty/ ja saa waldacunnan makioilla sanoilla.
11:22 Ja sotajoukkojen tulva huuhtoutuu pois hänen edestänsä ja menee murskaksi, niin myös liiton ruhtinas.	22. Ja käsivarret, jotka niinkuin virta juoksevat, hänen edessänsä virralla voitetaan ja särjetään. Niin myös se päämies, jonka kanssa liitto tehty oli.	11:22 Ja käsiwarret (jotca nijncuin wirta juoxe) hänen edesäns nijn wirralla woitetan ja särjetän/ nijn myös se Försti/ jonga cansa ljitto tehty oli.
11:23 Siitä saakka kun liittoudutaan hänen kanssansa, hän harjoittaa petosta. Hän lähtee liikkeelle ja saa ylivallan vähällä väellä.	23. Sillä sittekuin hän hänen kanssansa itsensä yhdistänyt on, tekee hän kavalasti häntä vastaan ja menee ylös ja vähällä väellä itsensä vahvistaa.	11:23 Sillä sijtte cuin hän hänen cansans idzens yhdistänyt on/ teke hän cawalasta händä wastan/ ja mene ylös ja wähällä wäellä hänen woitta.

11:24 Keskellä rauhaa hän hyökkää maakunnan lihavimpiin seutuihin ja tekee, mitä eivät hänen isänsä eivätkä hänen isiensä isät olleet tehneet: ryöstösaalista ja tavaraa hän jakelee omilleen; ja linnoituksia vastaan hän hankitsee juoniansa, säädettyyn aikaan asti.	24. Ja hän menestyy, että hän parhaisiin maan kaupunkeihin tuleva on ja niitä tekee, joita ei hänen isänsä eikä esivanhempansa tehdä taitaneet. Heidän ryöstämisenä, saaliinsa ja tavaransa hän hajoittaa ja ajattelee juoniansa heidän linnojansa vastaan kauvan aikaa.	11:24 Ja hän menesty/ että hän parhaisin maan Caupungeihin tulewa on/ ja nijn toimitta ettei hänen Isäns ja esiwanhembans tehdä taitanet ryöstämisellä/ häwittämisellä ja saalilla/ ja pyrki caickein wahwimbain Caupungeiden perän cauwan aica.
11:25 Ja hän panee liikkeelle voimansa ja rohkeutensa Etelän kuningasta vastaan, hyökäten suurella sotajoukolla. Mutta Etelän kuningas varustautuu sotaan suurella ja ylen väkevällä sotajoukolla. Hän ei kuitenkaan kestä, sillä häntä vastaan hankitaan juonia.	25. Ja hän kehoittaa voimansa ja sydämensä etelän kuningasta vastaan suurella sotajoukolla. Silloin etelän kuningas tulee kehoitetuksi sotaan suuren, väkevän sotajoukon kanssa. Mutta ei hän voi pysyä, sillä häntä vastaan pidetään juonia.	11:25 JA hän kehoitta hänen wäkens ja sydämens pohjan Cuningasta wastan/ suurella sotajoucolla. Silloin etelän Cuningas tule kehoitetuxi sotaan/ suuren wäkwän sotajoucon cansa/ mutta ei hän woi pysyä. 11:26 Sillä händä wastan tehdän petos.
11:26 Ja ne, jotka syövät hänen pöydästä, tuhoavat hänet, ja hänen sotajoukkonsa huuhdotaan pois, ja on paljon kaatuneita ja haavoitettuja.	26. Ja juuri ne, jotka hänen leipäänsä syövät, auttavat häntä turmelukseen ja hänen joukkoonsa sortamaan, että sangen paljon lyödyksi tulee.	Ja juuri ne jotca hänen leipäns syöwät/ auttawat händä turmeluxeen/ ja hänen jouckons sortaman/ että sangen paljo lyödyxi tule.
11:27 Ja kumpaisellakin kuninkaalla on paha mielessä toistansa vastaan. Samassa pöydässä he puhuvat valhetta; mutta se ei onnistu; sillä säädetty aika ei ole vielä lopussa.	27. Ja molempain kuningasten sydän ajattelee, kuinka he toinen toisellensa vahinkoa tekisivät. Ja yhden pöydän tykönä petollisesti toinen toisensa kanssa puhuvat, vaan ei se menesty, sillä loppu on vielä toiseksi ajaksi määrätty.	11:27 Ja molembain Cuningasten sydämet ajattewat/ cuinga he toinen toisellens wahingota tekisit/ ja cuitengin yhden pöydän tykönä petollisest toinen toisens cansa puhuwat/ waan ei se menesty/ sillä loppu on wielä toisexi ajaxi määrätty.
11:28 Silloin hän palaa maahansa paljoine tavaroineen, mieltien hankkeita pyhää liittoa vastaan; hän toteuttaa ne ja palaa maahansa.	28. Ja hän menee taas kotiansa suurella tavaralla, ja asettaa sydämensä sitä pyhää liittoa vastaan. Siinä hän jotakin toimittaa ja niin hän menee kotia omalle maallensa.	11:28 Sen peräst mene hän taas cotians suurella tawaralla/ ja asetta sydämens sitä pyhä lijtto wastan: sijnä hän jotakin toimitta/ ja nijn hän mene cotia omalle maallens.
11:29 Määräaikana hän hyökkää jälleen Etelämaahan, mutta tällä viimeisellä retkellä ei käy niinkuin ensimmäisellä.	29. Määrätyllä ajalla menee hän jälleen etelään päin, mutta ei hänelle menesty toisella erällä, niinkuin ensimmäisellä.	11:29 Senjälken mene hän tilalla etelän päin/ mutta ei hänen menesty toisella erällä/ nijncuin ensimmäisellä.
11:30 Häntä vastaan hyökkäävät kittiläisten laivat, ja hän menettää rohkeutensa, kääntyy takaisin ja purkaa kiukkunsa pyhää liittoa vastaan. Kotiin palattuun hän suo huomiota niille, jotka hylkäävät pyhän liiton.	30. Sillä Kittimistä tulevat haahdet häntä vastaan, niin että hän epäilee ja palajaa ja vihastuu sitä pyhää liittoa vastaan. Ja menestyy ja kääntää itsensä ja suostuu niihin, jotka pyhän liiton hylkäävät.	11:30 Sillä Chitimist tulewat hahdet händä wastan/ nijn että hän epäile/ ja palaja. 11:31 Silloin hän julmistu sitä pyhä lijtto wastan/ ja menesty/ ja cadzo ymbärillens/ ja coco tygöns/ jotca sen pyhän lijton hyljäwät.
11:31 Hänen lähettämänsä sotajoukot nousevat ja hävaisevät pyhäkön linnoituksineen, poistavat jokapäiväisen uhrin ja asettavat sinne hävityksen kauhistuksen.	31. Ja hänen käsivartensa pitää hänen puolestansa seisoman. Ne saastuttavat pyhän vahvistuksen ja saattavat pois jokapäiväisen uhrin ja nostavat hävityksen kauhistuksen.	Ja hänen käsiwartens pitä sijnä oleman/ ne saastuttawat Pyhän wahwistuxes/ ja saattawat pois jocapäiwäisen uhrin/ ja nostawat häwityxen cauhistuxen.
11:32 Ja liitonrikkajat hän viettelee luopumukseen houkutuksillaan, mutta niitten joukko, jotka tuntevat Jumalansa, pysyy lujana ja tekee tehtävänsä.	32. Ja hän saattaa liiton rikkojat ulkokullatuksi makeilla sanoilla. Mutta se kansa, joka Jumalansa tuntee, rohkaisee itsensä ja menestyy.	11:32 Ja hän teeskele ja anda hywiä sanoja jumalattomille/ jotca lijton rickowat. 11:33 MUtta se Canssa/ joca heidän Jumalans tunde/ rohwise idzens ja menesty.

11:33 Ja taidolliset kansan seassa opettavat monta, mutta heitä sorrettaan miekalla, tulella, vankeudella ja ryöstöllä, jonkun aikaa.	33. Ja ne ymmärtäväiset kansan seassa opettavat monta. Sentähden heitä vainotaan miekalla, tulella, vankiudella ja ryöstämisellä kauvan aikaa.	Ja ne ymmärtäväiset Canssan seas opettawat monda/ sentähden heitä wainotan miecalla/ tulella/ fangiudella ja ryöstämisellä/ cauwan aica.
11:34 Ja keskellä sortoa heille suodaan pieni menestys, ja monet liittyvät heihin teeskennellen.	34. Ja kuin he niin kaatuvat, tapahtuu heille kuitenkin vähä apua. Mutta monta menevät heidän tykönsä petollisesti.	11:34 Ja cosca he nijn caatuwat/ tapahtui heille cuitengin vähä apua: mutta monda menewät heidän tygöns petollisest.
11:35 Ja taidollisista jotkut kompastuvat, että heidän joukkonsa koeteltaisiin, seulottaisiin ja puhdistettaisiin lopun ajaksi, sillä vielä kestää, ennenkuin määräaika on.	35. Ja ymmärtäväisistä muutamat lankeevat, että he koeteltaisiin, puhtaaksi ja selkiäksi tulisivat siihenasti, että loppu tulee, sillä se viipyy vielä määrättyyn aikaan asti.	11:35 Ja ymmärtäväisistä muutamat langewat/ että he coeteldaisin/ puhtaxi/ ja selkiäxi tulisit/ siihenasti että loppu tule. Sillä wielä nyt toinen aica on käs.
11:36 Ja kuningas tekee, mitä hän tahtoo, ja korottaa itsensä ja uhittelee jokaista jumalaa, itse jumalien Jumalaa vastaan hän puhuu kauheita. Ja hän menestyy, kunnes vihan aika on lopussa; sillä mikä on säädetty, se tapahtuu.	36. Ja kuningas tekee, mitä hän tahtoo ja korottaa itsensä ja ylentää itsensä kaikkia vastaan, mikä Jumala on. Ja puhuu hirmuisesti jumalain Jumalaa vastaan. Ja se on hänelle menestyvä siihenasti kuin viha täytetään, sillä se on päätetty, kuinka kauvan se on oleva.	11:36 Ja Cuningas teke mitä hän tahto/ ja hän corgotta idzens ja ylöndä idezns caickia wastan cuin Jumala on. Ja hän puhu hirmuisest jumalain Jumalata wastan/ ja se on hänelle menestywä/ siihenasti cuin wiha täytetän: sillä se on päätetty/ cuinga cauwan se on olewa.
11:37 Hän ei välitä isäinsä jumalista, ei naisten lempijumalasta, eikä hän välitä mistään muustakaan jumalasta, sillä hän uhittelee niitä kaikkia.	37. Isäinsä Jumalaa ei hän tottele, eikä vaimoin rakkautta. Eli ei yhdestäkään Jumalasta lukua pidä, sillä kaikkia vastaan hän itsensä korottaa.	11:37 Hänen Isäins Jumalata ei hän tottele/ eikä waimoin rackautta/ eli yhdestäkän Jumalasta lucua pidä: Sillä caickia wastan hän idzens corgotta.
11:38 Mutta sen sijaan hän kunnioittaa linnoitusten jumalaa. Sitä jumalaa, jota hänen isänsä eivät tunteneet, hän kunnioittaa kullalla ja hopealla, kalliilla kivillä ja muilla kalleuksilla.	38. Mutta jumalaansa Maosimia hän palvelee paikallansa, sitä jumalaa, josta ei hänen isänsä mitään tietäneet, pitää hänen kunnioittaman kullalla, hopialla, kalliilla kivillä ja kauniilla kaluilla.	11:38 Mutta hänen oma jumalatans Maosimi hän palwele: Sitä jumalata/ josta ei hänen Isäns mitän tiennet/ pitä hänen cunnioittaman/ cullalla/ hopialla/ calleilla kiwillä/ ja cauneilla caluilla.
11:39 Ja tätä hän tekee vahvoille linnoituksille - hän vieraine jumalineen. Niille, jotka hän omikseen tuntee, hän osoittaa suurta kunniaa ja panee heidät monien hallitsijaksi ja jakaa heille maata palkaksi.	39. Ja hän on niille, jotka häntä auttavat Maosimia vahvistamaan, sen muukalaisen jumalan kanssa, jonka hän valinnut on, suuren kunnian tekewä. Ja asetta heitä monen herraksi ja jakaa heille maan palkaksi.	11:39 Ja hän on nijlle/ jotca händä auttawat Maosimi wahwistaman/ sen muucalaisen jumalan cansa/ jonga hän walinnut on/ suuren cunnian tekewä. Ja asetta heitä monen Herraxi/ ja jaca heille maan palcaxi.
11:40 Mutta lopun ajalla Etelän kuningas iskee yhteen hänen kanssansa. Ja Pohjan kuningas käy tämän kimppuun vaunuilla ja ratsuilla ja monilla laivoilla, hyökkää hänen maihinsa, tulvana leviten niiden ylitse.	40. Ja lopun ajalla pitää etelän kuninkaan hänen kanssansa puskeleman. Ja pohjoisen kuninkaan pitää äkisti karkaaman häntä vastaan rattailla, ratsasmiehillä ja monella haahdella. Ja hänen pitää maakuntiin sisälle menemän ja haaskaaman ja vaeltaman lävitse.	11:40 JA lopusa pitä etelän Cuningan hänen cansans puskeleman/ ja pohjaisen Cuningan pitä äkist carcajaman händä wastan/ rattailla/ radzasmiehillä/ ja monilla haaxilla. Ja hänen pitä maille menemän/ haascaman ja waeldaman läpidze.
11:41 Hän hyökkää myös Ihanaan maahan, ja monta kaatuu. Mutta hänen kädestänsä pelastuvat nämä: Edom ja Mooab ja ammonilaisten pääosa.	41. Ja ihanaan maahan tuleman, ja monta pitää lankeeman. Mutta nämät pitää hänen kädestänsä pääsemän: Edom, Moab ja Ammonin lasten esikoiset.	11:41 Ja hänen pitä ihanaan maahan tuleman/ ja monda surmatan. 11:42 Mutta nämät pitä hänen kädestäns pääsemän/ Edom/ Moab/ ja Ammonin lasten esicoiset.

11:42 Ja hän ojentaa kätensä maita kohti; Egyptin maa ei ole säästyvä.	42. Ja hänen pitää kätensä maakuntiin ojentaman ja ei Egyptinkään maan pidä häneltä pääsemän.	Ja hänen pitä woimans maihin lähettämän/ ja ei Egyptikän pidä häneldä pääsemän.
11:43 Hän valtaa kulta- ja hopea-aarteet ja kaikki Egyptin kalleudet, ja liibyalaiset ja etiopialaiset liittyvät häntä seuraamaan.	43. Vaan hänen pitää omistaman itsellensä kullan ja hopian ja kaiken Egyptin tavarän. Lybian ja Etiopian pitää häntä seuraaman.	11:43 Waan hänen pitä omistaman idzellens/ cullan ja hopian/ ja caiken Egyptin tavarän/ Lybian ja Ethiopian pitää händä seuraman.
11:44 Mutta sanomat idästä ja pohjoisesta säikähdyttävät häntä, ja hän lähtee täynnä kiukkua hävittämään monia ja vihkimään heitä tuhon omiksi.	44. Mutta sanoma idästä ja pohjasta pitää häntä peljättämän. Ja hän käy ulos suuressa vihassa monta kadottamaan ja hukuttamaan.	11:44 MUtta sanoma idästä ja pohjaisesta pitä händä peljättämän/ ja hän käy ulos suurella julmudella/ ajatellen monda cadotta ja hucutta.
11:45 Hän pystyttää hovitelttansa meren ja pyhäkön ihanan vuoren välille. Mutta hänen loppunsa tulee, eikä häntä kukaan auta.	45. Ja hänen pitää majansa asettaman kahden meren välille, sen ihanan pyhän vuoren tykö siihen asti kuin hänen loppunsa tulee, ja ei kenkään häntä auta.	11:45 Ja hänen pitä majans asettaman cahden meren välille/ sen ihanan pyhän vuoren tygö. Sijhenasti cuin hänen loppuns tule/ ja ei kengän händä auta.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Siihen aikaan nousee Miikael, se suuri enkeliruhtinas, joka seisoo sinun kansasi lasten suojana. Ja se on oleva ahdistuksen aika, jonka kaltaista ei ole ollut siitä saakka, kuin kansoja on ollut, hamaan siihen aikaan asti. Mutta siihen aikaan pelastetaan sinun kansasi, kaikki, jotka kirjaan kirjoitetut ovat.	1. Silloin nousee suuri päämies Mikael, joka sinun kansas lasten edessä seisoo, sillä surkia aika on tuleva, jonka kaltaista ei ikänä ole ollut sittekuin ihmiset rupesivat olemaan, hamaan tähän aikaan asti. Sillä ajalla sinun kansas vapahdetaan. Kaikki, jotka kirjassa kirjoitetut ovat.	12:1 Silloin nouse se suuri Försti Michael/ joca sinun Canssas edes seiso. Sillä yxi surkia aica on tulewa/ jonga caltainen ei ikänäns ollut ole/ sijttecuin ihmiset rupeisit oleman/ haman siihen aican asti. Sillä ajalla sinun Canssas wapahdetan/ caicki jotca kirjas kirjoitetut owat.
12:2 Ja monet maan tomussa makaavista heräjävät, toiset iankaikkiseen elämään, toiset häpeään ja iankaikkiseen kauhistukseen.	2. Ja monta, jotka maan tomussa makaavat, heräävät, muutamat ijankaikkiseen elämään, ja muutamat ijankaikkiseen pilkkaan ja häpiään.	12:2 Ja monda/ jotca maan tomus macawat/ heräjäwät/ muutamat ijancaickiseen elämään/ ja muutamat ijancaickiseen pilckan ja häpiään.
12:3 Ja taidolliset loistavat, niinkuin taivaanvahvuus loistaa, ja ne, jotka monta vanhurskauteen saattavat, niinkuin tähdet, aina ja iankaikkisesti.	3. Mutta opettajat paistavat, niinkuin taivaan kirkkaus, ja jotka monta opettavat vanhurskauteen, niinkuin tähdet alati ja ijankaikkisesti.	12:3 Mutta opettajat paistawat/ nijncuin taiwan kirckaus/ ja jotca monda opettawat wanhurscauten/ nijncuin tähdet alati ja ijancaickisest.
12:4 Mutta sinä, Daniel, lukitse nämä sanat ja sinetöi tämä kirja lopun aikaan asti. Monet sitä tutkivat, ja ymmärrys lisääntyy.	4. Ja sinä Daniel, peitä nämät sanat ja sulje kirjaan hamaan viimeiseen aikaan asti. Siloin pitää sen tykö monta tuleman ja suuren ymmärryksen löytämän.	12:4 Ja sinä Daniel peitä nämät sanat/ ja sulje nämät kirjoituxet haman wijmeisen aican. Silloin pitä sen tygö monda tuleman/ ja suuren ymmärryxen löytämän.
12:5 Ja minä, Daniel, näin, ja katso, siellä seisoi kaksi muuta, toinen virran tällä rannalla, toinen virran tuolla rannalla.	5. Ja minä Daniel näin ja katso, kaksi muuta seisoi siellä, toinen tällä virran reunalla ja toinen toisella virran reunalla.	12:5 JA minä Daniel näin/ ja cadzo/ caxi muuta seisoi siellä/ toinen tällä wirran reunalla/ ja toinen toisella reunalla.
12:6 Ja toinen sanoi pellavapukuiselle miehelle, joka oli virran vetten yläpuolella: "Kuinka kauan on vielä näitten ihmeellisten asiain loppuun?"	6. Ja hän sanoi sille miehelle, joka oli liiniaisilla vaatteilla puetettu, joka seisoi ylempänä virtaa: Koska näiden ihmetten loppu tulee?	12:6 Ja hän sanoi sille/ joca oli lijnaisilla waatteilla puetettu/ joca ylembänä seisoi wirran tykönä/ cosca näiden ihmetten loppu tulle?

12:7 Ja minä kuuntelin pellavapukuista miestä, joka oli virran vetten yläpuolella, ja hän nosti oikean ja vasemman kätensä taivasta kohti ja vannoi hänen kauttansa, joka elää iankaikkisesti: "Siihen on vielä aika, kaksi aikaa ja puoli aikaa. Ja kun pyhän kansan yhden osan hajotus on loppunut, silloin nämä kaikki täyttyvät."	7. Niin minä otin hänestä vaarin, joka liiniaisilla vaatteilla puetettu oli, joka seisoi ylempänä virtaa. Ja hän nosti oikian ja vasemman kätensä taivaasen päin ja vannoi sen kautta, joka ijancaikkisesti elää, että sen pitää ajan, ja muutamat ajat ja puolen aikaa viipymän. Ja kuin pyhän kansan hajotus saa lopun, silloin kaikki nämät tapahtuvat.	12:7 Nijn minä otin hänestä waarin/ joca lijnaisilla waateilla puetettu oli/ joca ylembänä seisoi wirran tykönä. Ja hän nosti oikian ja waseman kätens taiwasen päin/ ja wannoi sen cautta joca ijancaickisest elä/ että sen pitä ajan/ ja muutamat ajat/ ja puolen aica wijpymän. Ja cuin sen pyhän Canssan hajotus saa lopun/ silloin caicki nämät tapahtuwat.
12:8 Ja minä kuulin, mutta en ymmärtänyt, ja minä sanoin: "Herrani, mikä on oleva näitten päätös?"	8. Minä tosin kuulin tämän, vaan en minä ymmärtänyt. Ja minä sanoin: Herra, mitä näiden lopulla tapahtunee?	12:8 Minä tosin tämän cuulin/ waan en minä ymmärtänyt/ ja sanoin: racas HERra mitä sijtte tapahtune?
12:9 Niin hän sanoi: "Mene, Daniel, sillä ne sanat pysyvät lukittuina ja sinetöityinä lopun aikaan asti.	9. Mutta hän sanoi: Mene Daniel, sillä se on peitetty ja suljettu hamaan viimeiseen aikaan.	12:9 Mutta hän sanoi: mene Daniel/ sillä se on peitetty ja suljettu/ haman wijmeisen aican.
12:10 Monet puhdistetaan, kirkastetaan ja koetellaan, mutta jumalattomat pysyvät jumalattomina, eikä yksikään jumalaton ymmärrä tätä, mutta taidolliset ymmärtävät.	10. Monta puhdistetaan, kirkastetaan ja koetellaan, mutta jumalattomat pitävät jumalattoman menon ja jumalattomat ei näitä tottele, mutta ymmärtäväiset ottavat näistä vaarin.	12:10 Monda puhdistetan/ kircastetan/ ja coetellan/ mutta jumalattomat pitäwät jumalattoman menon. Ja jumalattomat ei näitä tottele/ mutta ymmärtäwäiset ottawat näistä waarin.
12:11 Ja siitä ajasta, jolloin jokapäiväinen uhri poistetaan ja hävityksen kauhistus asetetaan, on oleva tuhat kaksisataa yhdeksänkymmentä päivää.	11. Ja siitä ajasta, kuin se jokapäiväinen uhri on otettu pois ja hävityksen kauhistus sinne pannaan, on tuhannen kaksisataa ja yhdeksänkymmentä päivää.	12:11 Ja sijtä ajasta/ cosca se jocapäiwäinen uhri on otettu pois/ ja häwityxen cauhistus sinne pannaan/ owat tuhatta/ caxi sata ja yhdexänkymmendä päiwä.
12:12 Autuas se, joka odottaa ja saavuttaa tuhat kolmesataa kolmekymmentä viisi päivää.	12. Autuas on, joka odottaa ja ulottuu tuhanteen kolmeensataan ja viiteen päivään neljäntäkymmentä.	12:12 Autuas on/ joca odotta ja ulottu tuhanteen/ colmen sataan ja wijten päiwään neljäntäkymmendä.
12:13 Mutta sinä, mene, siksi kunnes loppu tulee; ja lepää, ja nouse osaasi päivien lopussa."	13. Mutta sinä mene pois, siihen asti kuin loppu tulee ja lepää, että nousisit sinun osaasi päivän lopulla.	12:13 Mutta sinä Daniel mene pois/ siihenasti cuin loppu tule/ ja lewä/ että nousisit sinun osasas/ päiwäin loppun asti.

HOOSEA	HOOSEA	Propheta Hosea
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Herran sana, joka tuli Hoosealle, Beerin pojalle, Juudan kuningasten Ussian, Jootamin, Aahaan ja Hiskian päivinä ja Israelin kuninkaan Jerobeamin, Jooaan pojan, päivinä.	Tämä on Herran sana, joka tapahtui Hosealle, Beerin pojalle, Ussian, Jotamin, Ahaksen, Hiskian, Juudan kuningasten ajalla, ja Jerobeamin Joaksen pojan, Israelin kuninkaan ajalla.	1:1 TÄMÄ on HERran sana/ joca tapahtui Hosealle Beherin pojalle/ Usian/ Jothamin/ Ahaxen/ Jehiskian/ Judan Cuningasten ajalla/ ja Jerobeamin Joaxen pojan Israelin Cuningan ajalla.
1:2 Kun Herra alkoi Hoosealle puhua, sanoi Herra Hoosealle: "Mene, ota itsellesi haureellinen vaimo ja haureudesta syntyneet lapset, sillä maa on peräti rikkonut avion luopumalla Herrasta."	2. Kuin Herra rupesi ensisti Hosean kautta puhumaan, sanoi Herra Hosealle: Mene, ota portto aviokses, ja porton lapset; sillä maakunta karkaa pois Herralta huoruuteen.	1:2 Ja cosca HERra rupeis ensist Hosean cautta puhuman/ sanoi hän hänelle: mene/ nai ja ota portto awioxes/ ja porton lapset: sillä maacunda carca pois HERralda huoruteen.
1:3 Niin hän meni ja otti Goomerin, Diblainin tyttären. Ja tämä tuli raskaaksi ja synnytti hänelle pojan.	3. Ja hän meni ja otti Gomerin, Diblainin tyttären, joka tuli raskaaksi, ja synnytti hänelle pojan.	1:3 Ja hän meni ja otti GomerDiblainin tyttären/ joca tuli rascaxi ja synnytti hänelle pojan.
1:4 Ja Herra sanoi hänelle: "Pane hänelle nimeksi Jisreel, sillä vähän aikaa vielä, ja minä kosten Jisreelin verivelat Jeehun suvulle ja teen lopun Israelin heimon kuningaskunnasta.	4. Ja Herra sanoi hänelle: Nimitä häntä Jisreeliksi; sillä vielä on vähän aikaa, ja minä tahdon etsiä veren viat Jisreelissä, Jehun huoneen päälle, ja lopettaa Israelin huoneen valtakunnan.	1:4 Ja HERra sanoi hänelle: nimitä händä Jesreelixi: sillä wielä on wähä aica/ cuin minä edzin ne wiattomat weret Jesreelis Jehun huonen päälle/ ja loputan Israelin huonen waldacunnan.
1:5 Ja sinä päivänä minä särjen Israelin jousen Jisreelin laaksossa."	5. Ja siihen aikaan pitää tapahtuman, että minä tahdon rikkoa Israelin joutsen Jisreelin laaksossa.	1:5 Ja sijhen aican ricon minä Israelin joudzen Jesreelin laxosa.
1:6 Ja vaimo tuli jälleen raskaaksi ja synnytti tyttären, ja Herra sanoi Hoosealle: "Pane hänelle nimeksi Loo-Ruhama, sillä en minä enää tästedes armahda Israelin heimoa, niin että antaisin heille anteeksi.	6. Ja hän taas tuli raskaaksi ja synnytti tyttären. Ja hän sanoi hänelle: Nimitä se Loryhhamaksi; sillä en minä enää armahda Israelin huonetta, mutta tahdon heidät peräti heittää pois.	1:6 Ja hän taas tuli rascaxi/ ja synnytti tyttären. Ja hän sanoi hänelle: nimitä se LoRihamaxi: sillä en minä enä armahda Israelin huonetta/ mutta tahdon heidän heittä pois.
1:7 Mutta Juudan heimoa minä armahdan: minä pelastan heidät Herran, heidän Jumalansa, avulla, mutta en pelasta heitä jousella, miekalla enkä sodalla, en hevosilla enkä ratsumiehillä."	7. Juudan huonetta tahdon minä kuitenkin armahtaa, ja auttaa heitä Herran, heidän Jumalansa kautta; ja en minä tahdo heitä auttaa joutsella, miekalla, sodalla, oriilla taikka ratsasmiehillä.	1:7 Judan huonetta minä cuitengin armahdan/ ja autan heitä HERran heidän Jumalans cautta. En minä heitä auta joudzella/ miecalla/ sodalla/ orehilla taicka hewoismiehillä.

1:8 Kun vaimo oli vieroittanut Loo-Ruhaman, tuli hän raskaaksi ja synnytti pojan.	8. Ja kuin hän oli Loryhhaman vieroittanut, niin hän taas siitti ja synnytti pojan.	1:8 Ja cosca hän oli LoRihaman vieroittanut/ nijn hän taas sijtti ja synnytti pojan.
1:9 Ja Herra sanoi: "Pane hänelle nimeksi Loo-Ammi, sillä te ette ole minun kansani, enkä minä tahdo olla teidän omanne.	9. Ja hän sanoi: Nimitä häntä Loammiksi; sillä ette ole minun kansani, niin en minäkään ole teidän.	1:9 Ja hän sanoi: nimitä händä LoAmmixi: Sillä et te ole minun Canssan/ nijn en minäkän ole teidän.
1:10 Mutta israelilaisten luku on oleva niinkuin meren hiekka, jota ei voi mitata eikä lukea. Ja siinä paikassa, jossa heille on sanottu: 'Te ette ole minun kansani', heille sanotaan: 'Elävän Jumalan lapset!'	10. Mutta Israelin lasten luku pitää oleman niinkuin meren hiekka, jota ei mitata eikä luettaa taideta; ja pitää tapahtuman, että siinä paikassa, missä heille sanottiin: Ette ole minun kansani, pitää heille sanottaman: Te elävän Jumalan lapset.	1:10 MUtta Israelin lasten lucu pitä oleman nijncuin meren sanda/ jota ei mitata eikä luetta taita. Ja sijnä siasa pitä oleman cuin heille sanottu on: et te ole minun Canssan/ sanotan heille: te elävän Jumalan lapset:
1:11 Ja Juudan miehet ja Israelin miehet kokoontuvat yhteen ja asettavat itsellensä yhteisen pään; ja he lähtevät sotaan siitä maasta, sillä suuri on Jisreelin päivä.	11. Sillä Juudan lapset ja Israelin lapset pitää kokoontuman ja pitämän heitänsä yhden pään alla, ja menemän ylös pois maasta; sillä Jisreelin päivä pitää suuri oleman.	1:11 Sillä Judan lapset ja Israelin lapset pitä coconduman ja pitämän heidäns yhden pään alla/ ja menemän ylös/ pois maasta: sillä Jesreelin päiwä pitä suuri päiwä oleman.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Sanokaa veljiänne Ammiksi ja sisarianne Ruhamaksi."	1. Sanokaat teidän veljillenne: He ovat minun kansani, ja teidän sisarillenne: He ovat armossa.	2:1 Sanocat teidän weljillen: he ovat minun Canssan: ja teidän sisarillen: he ovat armosa.
2:2 "Riidelkää äitinne kanssa, riidelkää, sillä ei hän ole minun vaimoni, enkä minä ole hänen miehensä. Poistakoon hän haureutensa kasvoistansa ja aviorikoksensa rintainsa välistä,	2. Riidelkää teidän äitinne kanssa, riidelkää, sillä ei hän ole minun emäntäni, enkä minä ole hänen miehensä, että hän heittäis pois haureutensa kasvoistansa ja huoruutensa rinnoistansa:	2:2 SANocat duomio teidän äitistän/ rijdelkätt sillä ei hän ole minun emändän/ engä minä ole hänen miehens. Käskekät hänen heittä pois haureudens hänen caswoistans/ ja hänen huorudens hänen rinnastans.
2:3 etten minä riisuisi häntä alasti ja asettaisi häntä, niinkuin hän oli syntymänsä päivänä, etten tekisi häntä erämaan kaltaiseksi, saattaisi häntä kuivan maan kaltaiseksi ja kuolettaisi häntä janoon.	3. Etten minä häntä alasti riisuisi, ja panisi häntä niinkuin hän syntyissänsä oli, ja panisi myös häntä niinkuin hävitettyä ja niinkuin karkiaa maata, enkä janoon häntä kuolettaisi;	2:3 Etten minä händä alasti rijsuis/ raatelis ja panis händä nijncuin hän syndyisäns oli. Ja panis myös händä nijncuin häwitettyä ja nijncuin carkiata maata/ engä janoon händä cuoletais.
2:4 Ja hänen lapsiansa minä en armahda, sillä he ovat haureudesta syntyneitä lapsia.	4. Ja en armahtaisi hänen lapsiansa; sillä he ovat huoran lapset.	2:4 Ja en armahdais hänen lapsians: sillä he ovat huoran lapset/ ja heidän äitins on portto.

<p>2:5 Sillä heidän äitinsä on harjoittanut haureutta, heidän kantajansa on häpeällisesti elänyt, hän on sanonut: 'Minä kuljen rakastajaini perässä, jotka antavat minulle leipäni ja veteni, villani ja pellavani, öljyni ja juomani.'</p>	<p>5. Sillä heidän äitinsä on huorin tehnyt, ja se, joka heidät siitti, käytti itsensä häpiällisesti, ja sanoi: Minä tahdon juosta rakastajaini perässä, jotka minulle antavat leipää, vettä, villoja, pellavia, öljyä ja juomaa.</p>	<p>2:5 Ja joca heidän sijtti/ hän käytti idzens häpiällisest/ ja sano: minä tahdon carata racastajani jälkeen/ joca minullen anda leipä/ wettä/ willoja/ pellowita/ öljyä ja wijna.</p>
<p>2:6 Sentähden, katso, minä aitaan sinun tiesi orjantappuroilla, minä muuraan muurin hänen eteensä, niin ettei hän löydä polkujansa.</p>	<p>6. Sentähden katso, minä aitaan sinun ties orjantappuroilla ja panen aidan eteen, ettei hän löytäisi polkujansa.</p>	<p>2:6 Sentähden cadzo/ minä aitan sinun ties orjantappuroilla/ ja panen aidan eteen/ ettei hän löytäis hänen polcujans.</p>
<p>2:7 Ja hän ajaa takaa rakastajiansa, mutta ei heitä saavuta; etsii heitä, mutta ei löydä. Ja hän on sanova: 'Minä menen takaisin entisen mieheni luokse, sillä parempi oli minulla olo silloin kuin nyt.'</p>	<p>7. Ja kuin hän juoksee rakastajainsa perässä, niin ei hänen pidä heitä käsittämän, eikä löytämän, kuin hän heitä etsii; ja hänen pitää sanoman: Minä menen ja palajan entisen mieheni tykö, sillä silloin oli minun parempi kuin nyt.</p>	<p>2:7 Ja cosca hän carcaja racastajains jälkeen/ nijn ei hänen pidä heitä käsittämän/ eikä löytämän/ cosca hän heitä edzi/ ja hänen pitää sanoman: minä menen ja palajan minun endisen mieheni tygö/ josa minä parammin menestyn cuin minun nyt käteni käy.</p>
<p>2:8 Hän ei ole tajunnut, että minä olen hänelle antanut jyvät ja viinin ja öljyn, olen kartuttanut hänelle hopeata ja myös kultaa, joka on käytetty Baalin hyväksi.</p>	<p>8. Ja ei hän tahdo tietää minua siksi, joka hänelle annoin jyviä, viinaa ja öljyä, ja että minä annoin hänelle paljon hopiaa ja kultaa, josta he Baalimit tekivät.</p>	<p>2:8 Ja ei hän tahdo tietä minua sixi/ joca hänelle annoin jywiä/ wijna ja öljyä/ ja että minä annoin hänelle paljon hopena ja culda/ josta he Baalimin teit.</p>
<p>2:9 Sentähden minä otan takaisin jyväni ajallansa ja viinini määräaikaansa ja tempaan pois villani ja pellavani, jonka piti peittää hänen alastomuutensa.</p>	<p>9. Sentähden minä palajan ja otan aikaansa jälleen minun jyväni, ja minun viinani ajallansa, ja otan pois villani ja pellavani, joilla hän häpiänsä peittää.</p>	<p>2:9 Sentähden minä otan aicanans jällens minun jywäni/ wijnani ja willani/ ja raatelen minun pellowani/ jolla hän häpiäns peittä.</p>
<p>2:10 Nyt minä paljastan hänen häpynsä hänen rakastajainsa silmäin eteen, eikä kukaan ole pelastava häntä minun kädestäni.</p>	<p>10. Ja minä tahdon paljastaa hänen häpiänsä, hänen rakastajainsa silmäin eteen; ja ei pidä kenenkään häntä minun käsistäni päästämän.</p>	<p>2:10 Ja minä tahdon rijsua hänen häpiäns/ hänen racastajains silmäin eteen/ ja ei pidä kenengän häntä minun käsistäni päästämän.</p>
<p>2:11 Minä teen lopun kaikesta hänen ilonpidostansa: hänen juhlistansa, uusistakuistansa ja sapateistansa ja kaikista hänen pyhäpäivistänsä.</p>	<p>11. Ja minä lakkautan kaiken hänen ilonsa, juhlandsa, uuden kuunsa, lepopäivänsä ja kaikki hänen pyhäpäivänsä.</p>	<p>2:11 Ja minä lackautan caiken hänen ilons/ juhlands/ uden Cuuns/ lepopäiwäns/ ja caicki hänen pyhäpäiwäns.</p>

<p>2:12 Ja minä hävitän hänen viiniköynnöksensä ja viikunapuunsa, joista hän on sanonut: 'Ne ovat minun portonpalkkani, jonka rakastajani ovat minulle antaneet.' Minä teen ne metsäksi, ja metsän eläimet syövät niitä.</p>	<p>12. Minä hävitän myös hänen viinapuunsa ja fikunapuunsa, että hän sanoi: Se on minun palkkani, jonka minun rakastajani minulle antaneet ovat; minä teen niistä metsän, että metsän pedot ne syövät.</p>	<p>2:12 Minä hävitän myös hänen wijnapuun ja ficunapuun/ joista hän sanoi: se on minun palckan/ jonga minun racastajani minulle andawat. Minä teen nijstä medzän/ että medzän pedot ne syövät.</p>
<p>2:13 Ja minä kosten hänelle baalien päivät, joina hän niille poltti uhreja, koristi itsensä renkaillaan ja kaulakäädyillään ja kulki rakastajainsa jäljessä, mutta unhotti minut, sanoo Herra.</p>	<p>13. Juuri niin etsin minä häntä Baalimin päivinä, joina hän heille savu-uhria sytytti, ja kaunisti itsensä kultalehdillä ja kaulakaunistuksella, ja juoksi rakastajainsa perässä; ja niin unhotti minun, sanoo Herra.</p>	<p>2:13 Juuri nijn edzin minä händä Baalimin päiwänä/ jona hän sawuuhria sytytti/ ja caunisti hänens culda lehdeillä ja caulahopeilla. Ja juoxe racastajans jälkeen/ ja nijn unohti minun/ sano HERra.</p>
<p>2:14 Sentähden, katso, minä taivuttelen hänet, kuljetan hänet erämaahan ja viihdyttelen häntä.</p>	<p>14. Sentähden katso, minä tahdon häntä houkutella, viedä hänen korpeen ja puhua suloisesti hänen kanssansa.</p>	<p>2:14 SEntähden cadzo/ minä tahdon händä haucutella/ wien hänen corpeen ja puhun suloisest hänen cansans.</p>
<p>2:15 Minä annan hänelle sieltä alkaen hänen viinimäkensä ynnä Aakorin laakson toivon oveksi, ja hän on oleva siellä kuuliainen niinkuin nuoruutensa päivinä, niinkuin sinä päivänä, jona hän Egyptin maasta läksi.</p>	<p>15. Silloin annan minä hänelle hänen viinamäkensä ja Akorin laakson, ja tahdon toivon avata; siellä hän on lauleskeleva, niinkuin nuorella ijällänsä ja niinkuin sinä päivänä, jona hän Egyptin maalta läksi.</p>	<p>2:15 Silloin annan minä hänelle hänen wijnamäkensä/ ja Achorin laxon/ ja tahdon toiwon awata. Siellä hän on lauleskelewa/ nijncuin nuorella ijälläns: ja nijncuin sinä päiwänä jona hän Egyptin maalda läxi.</p>
<p>2:16 Sinä päivänä, sanoo Herra, sinä puhuttelet minua: 'Minun mieheni', etkä enää puhuttele minua: 'Minun Baalini';</p>	<p>16. Ja sinä päivänä pitää tapahtuman, sanoo Herra, että minun kutsut miehekses, ja et enään minua kutsu Baalimiksi.</p>	<p>2:16 Ja sinä päiwänä pitä oleman/ sano HERra/ että minun cudzut miehexas/ ja et sillen minua cudzu Baalimixes.</p>
<p>2:17 ja minä poistan baalien nimet hänen suustansa, eikä niiden nimiä enää mainita.</p>	<p>17. Sillä minä tahdon Baalimin nimet ottaa pois hänen suustansa, niin ettei kenenkään pidä sitä nimeä enään muistaman.</p>	<p>2:17 Sillä minä tahdon Baalimin nimet otta pois hänen suustans/ nijn ettei kenengän pidä sitä nime sillen muistaman.</p>
<p>2:18 Ja sinä päivänä minä teen heidän hyväksensä liiton metsän eläinten ja taivaan lintujen kanssa ja maan matelevaisten kanssa; ja jousen ja miekan ja sodan minä särjen maasta ja annan heidän asua turvassa.</p>	<p>18. Vaan minä tahdon tehdä heille sillä ajalla liiton, petoin kanssa kedolla, lintuin kanssa taivaan alla ja matoon kanssa maan päällä; ja tahdon ottaa pois joutsen, miekan ja sodan maalta, ja annan heidän asua turvallisesti.</p>	<p>2:18 Waan minä tahdon tehdä heille sillä ajalla lijton/ petoin cansa kedolla/ linduin cansa taiwan alla/ ja matoon cansa maan päällä. Ja tahdon otta pois joudzen/ miecan/ ja sodan maalda/ ja annan heidän asua turwallisest.</p>

2:19 Ja minä kihlaan sinut itselleni ikiajoiksi, kihlaan sinut itselleni vanhurskaudella ja tuomiolla, armolla ja laupeudella,	19. Minä kihlaan sinun itselleni ijankaikkisesti; ja minä kihlaan sinun itselleni vanhurskaudessa, tuomiossa, armossa ja laupiudessa.	2:19 Minä kihlan sinun idzelleni ijancaickisest/ minä kihlan sinun idzelleni wanhurscaudes/ duomiosa/ armosa ja laupiudesa.
2:20 kihlaan sinut itselleni uskollisuudella, ja sinä olet tunteva Herran.	20. Minä kihlaan tosin sinun itselleni uskossa, ja sinun pitää Herran tunteman.	2:20 Minä kihlan tosin sinun idzelleni uscosa/ ja sinun pitä HERran tundeman.
2:21 Sinä päivänä minä kuulen, sanoo Herra, minä kuulen taivasta, ja se kuulee maata,	21. Sillä ajalla, sanoo Herra; tahdon minä kuulla, minä tahdon taivaasta kuulla, ja taivaan pitää maata kuuleman.	2:21 Sillä ajalla/ sano HERra/ tahdon minä cuullella/ minä tahdon taiwan cuullella/ ja taiwan pitä maata cuuldeleman.
2:22 ja maa kuulee jyviä, viiniä ja öljyä, ja nämä kuulevat Jisreeliä.	22. Mutta maan pitää kuuleman jyviä, viinaa ja öljyä, ja niiden pitää Jisreeliä kuuleman.	2:22 Mutta maan pitä cuuleman jywä/ wijna/ öljyä/ ja nijtä pitä Jesreelin cuuleman.
2:23 Ja minä kylvän hänet itselleni tähän maahan, minä armahdan Loo-Ruhamaa ja sanon Loo-Ammille: 'Sinä olet minun kansani'; ja hän vastaa: 'Minun Jumalani.'"	23. Ja minä tahdon sen itselleni pitää siemeneksi maan päälle, ja tahdon sitä armahtaa, jota ei ole armahdettu. Ja sanon hänelle, joka ei ollut minun kansani: Sinä olet minun kansani, ja hänen pitää sanoman: Sinä olet minun Jumalani.	2:23 Ja minä tahdon sen idzelleni pitää siemenexi maan päälle/ ja tahdon sitä armahta/ jota ei ole armahdettu. Ja sanon hänelle: joca ei ollut minun Canssan: sinä olet minun Canssan: ja hänen pitää sanoman: sinä olet minun Jumalan.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Sitten sanoi Herra minulle: "Mene vielä ja rakasta naista, jota hänen puolionsa rakastaa, mutta joka rikkoo avion, niinkuin Herra rakastaa israelilaisia, mutta nämä kääntyvät muiden jumalien puoleen ja rakastavat rypälekakkuja."	1. Ja Herra sanoi minulle: Mene vielä ja rakasta salavuoteista vaimoa ja porttoa, niinkuin Herra rakastaa Israelin lapsia, jotka kuitenkin kääntyivät muukalaisten jumalain tykö, ja rakastavat viinaleiliä.	3:1 JA HERra sanoi minulle: mene vielä kerta/ ja hala sitä salawuoteista waimo ja portto. Nijn cuin HERra racasta Israelin lapsia/ jotca cuitengin käännuyt muucalaisten jumalain tygö/ ja halawat wijnacannun tähden.
3:2 Niin minä hankin hänet itselleni viidellätoista sekelillä hopeata ynnä hoomer-mitalla ja letek-mitalla ohria.	2. Ja minä sovin hänen kanssansa, viiteentoistakymmeneen hopiapenninkiin ja puoleentoista homeriin ohria.	3:2 Ja minä sowin hänen cansans/ wijtentoistakymmenden hopiapenningijn/ ja puolentoista Homerijn ohria/ ja sanoin hänelle:
3:3 Ja minä sanoin hänelle: "Ole kauan aikaa minua varten; älä harjoita haureutta äläkä mene muille miehille. Minä myös teen samoin sinua kohtaan."	3. Ja sanoin hänelle: Pidä sinus minun tyköni monta päivää, ja älä huorin tee ja älä toiseen ryhdy; niin minä tahdon myös sinun tyköns itseni pitää.	3:3 Odota minua monda päiwä ja älä huorin tee/ älä toiseen ryhdy: sillä minä tahdon myös sinuakin odotta.

3:4 Sillä kauan aikaa saavat israelilaiset olla ilman kuningasta ja ruhtinasta, ilman uhria ja patsasta, ilman kasukkaa ja kotijumalia.	4. Sentähden että Israelin lapset pitää monta päivää ilman kuningasta, ilman päämiestä, ilman uhria, ilman alttaria, ilman päällishametta ja ilman epäjumalain kuvia olevan.	3:4 Sentähden että Israelin lapset pitää monda päivä ilman Cuningasta/ ilman Päämiestä/ ilman uhrita/ ilman Altarita/ ilman päällishameta/ ja ilman Jumalan palwelusta oleman.
3:5 Senjälkeen israelilaiset kääntyvät ja etsivät Herraa, Jumalaansa, ja Daavidia, kuningastansa. Vavisten he lähestyvät Herraa ja hänen hyvyttänsä päivien lopulla.	5. Sitte Israelin lapset palajavat ja Herraa heidän Jumalaansa etsivät, ja Davidia kuningastansa; ja heidän pitää pelvolla tuleman Herran ja hänen hyvyttänsä tykö viimeisillä ajoilla.	3:5 Sijtte Israelin lapset palajawat/ ja heidän HERrans Jumalataans/ ja Dawidita heidän Cuningastans edziwät. Ja pitää HERra ja hänen armons wijmeisellä ajalla cunnioittaman.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Kuulkaa Herran sana, te israelilaiset, sillä Herralla on oikeudenkäynti maan asukasten kanssa; sillä ei ole uskollisuutta, ei laupeutta eikä Jumalan tuntemusta maassa.	1. Kuulkaat Herran sanaa, te Israelin lapset! Sillä Herralla on syy niitä nuhdella, jotka maassa asuvat; sentähden ettei totuutta, eikä laupiutta, eikä Jumalan tuntoa ole maassa.	4:1 CUulcat HERran sana te Israelin lapset: sillä HERralla on syy niitä nuhdella/ jotca maassa asuwat. Sentähden ettei siellä ole totuutta eikä rackautta/ eikä Jumalan sana ole maassa.
4:2 Vannotaan ja valhetellaan, murhataan, varastetaan ja rikotaan avioid, murtaudutaan taloihin, ja verityö verityötä seuraa.	2. Mutta valapattoisuus, valhe, murha, varkaus ja huoruus, ne ovat vallan saaneet, ja yksi veren vika tapahtuu toisen jälkeen.	4:2 Mutta pilcka/ walhe/ murha/ warcaus ja huoruus owat wallan saanet/ ja yxi weren wica tapahtu toisen jälken.
4:3 Sentähden maa murehtii, ja kaikki siinä asuwait nääntyvät, metsän eläimet ja taivaan linnut; myöskin kalat merestä katoavat.	3. Sentähden pitää maakunnan surkiana oleman, ja kaikki, jotka siinä asuvat, pitää nääntymän, ynnä eläinten kanssa kedolla ja taivaan lintuin kanssa; ja kalat meressä pitää myös hukkaantumän.	4:3 Sentähden pitää maacunnan surkian oleman/ ja caicki/ jotca sijnä asuwat/ pitää häwitettämän: Ja medzän pedot/ ja linnut taiwan alla/ ja calat meres pitää huckanduman.
4:4 Älköön vain kukaan nuhdelko, älköön kukaan ojentako, vaikka sinun kansasi on kuin pappien nuhtelijoita!	4. Tosin ei saa kenkään nuhdella eikä rangaista ketään; sillä sinun kansas on niinkuin pappein nuhtelia.	4:4 Ei saa kengän nuhdella eikä rangaista ketän: sillä sinun Canssas on nijncuin Pappein rangaisia.
4:5 Niin sinä kompastut päivällä, myös profeetta kompastuu yhdessä sinun kanssasi yöllä; ja minä hävitän sinun äitisi.	5. Sentähden pitää sinun päivällä lankeeman, ja propheta sinun kanssas yöllä; ja minä tahdon äitis hukuttaa.	4:5 Sentähden sinun pitää päiwällä langeman/ ja Prophetas yöllä/ näin minä tahdon äitis hillitä.

4:6 Minun kansani joutuu häviöön, sillä se on taitoa vailla. Koska sinä olet hyljännyt taidon, hylkään minä sinut, niin ettet saa olla minun pappinani. Koska olet unhottanut Jumalasi lain, unhotan myös minä sinun lapsesi.	6. Minun kansani on turmeltu, ettei heillä ole ymmärrystä; että sinä hylkäsit ymmärryksen, tahdon minä myös sinun hyljätä, ettei sinun pidä enään minun pappini oleman: ja sinä unohdit sinun Jumalasi lain, sentähden tahdon minä myös unohtaa sinunkin lapses.	4:6 Minun Canssan on turmeldu/ eikä tahdo oppia. Että sinä hyljäisit Jumalan sanat/ tahdon minä myös sinun hyljätä/ ettei sinun pidä enä minun Pappin oleman. Ja sinä unohdat sinun Jumalasi Lain/ sentähden minä myös unohdan sinungin lapses.
4:7 Niin paljon kuin heitä on, niin paljon he ovat tehneet syntiä minua vastaan. Minä muutan heidän kunniansa häpeäksi.	7. Jota enempi heitä on, sitä enemmän he tekevät syntiä minua vastaan; sentähden teen minä heidän kunniansa häpiäksi.	4:7 Jota enämbi heitä on/ sitä enemmän he tekewät syndiä minua vastaan/ sentähden teen minä heidän cunnians häpiäxi.
4:8 Minun kansani synnistä he saavat ruokansa, heidän pahoja tekojansa heidän sielunsa himoitsee.	8. He syövät minun kansani syntiuhria ja himoitsevat heidän syntejensä.	4:8 He syöwät minun Canssani syndiuhria/ ja himoidzewat heidän syndejäns.
4:9 Mutta papin on käyvä niinkuin kansankin: minä rankaisen häntä hänen vaelluksestansa ja kosten hänelle hänen tekonsa.	9. Kansalle pitää niinkuin papeillekin tapahtuman; sillä minä tahdon heidän pahat tekonsa etsiä, ja kosten heille niinkuin he ansainneet ovat;	4:9 Canssalle pitä nijncuin Papeillekin tapahtuman: sillä minä tahdon heidän pahat tecons edziä/ ja costan heille nijncuin he ansainnet owat.
4:10 He syövät, mutta eivät tule ravituiksi, he harjoittavat haureutta, mutta eivät lisääny, sillä he eivät ole tahtoneet ottaa vaaria Herrasta.	10. Niin että he syövät, ja ei tule ravituksi; he tekevät huoruutta, ja ei heidän pidä menestymän; sillä he ovat hyljänneet Herran, ja ei totelleet häntä.	4:10 Nijn että he syöwät ja ei tule rawituxi/ he tekewät huorutta/ ja ei heidän pidä menestymän: sillä he owat hyljännet HERran/ ja ei totellet händä.
4:11 Haureus ja viini ja rypälemehu vievät järjen.	11. Huoruus, viina ja väkevä juoma hulluksi saattavat.	4:11 huoruus/ wijna ja juoma hulluxi saattawat.
4:12 Minun kansani kysyy puultansa, ja sen sauva sille vastaa; sillä haureuden henki on eksyttäväinen: haureudessa he ovat luopuneet tottelemasta Jumalaansa.	12. Minun kansani kysyy neuvoa puulta ja hänen sauwansa saarnaa hänelle; sillä huoruuden henki vietteli heitä, niin että he tekivät huorin Jumalaansa vastaan.	4:12 Minun Canssan tutki puulda/ ja hänen sauwans saarna hänelle: sillä huoruden hengi wiettele heitä/ nijn että he teit huorin Jumalatsans vastaan.
4:13 Vuorten huipuilla he uhraavat, polttavat uhreja kukkuloilla, rautatammen, haavan ja tammen alla, sillä niiden varjo on suloinen. Sentähden tulee teidän tyttäristänne porttoja, ja teidän miniänne rikkovat avion.	13. Vuorten kukkuloilla he uhraavat, ja korkeuksilla he suitsuttavat, tammien alla, haapain ja saarnien alla, että ne antavat suloisen varjon; sentähden tulevat teidän tyttärenne portoiksi ja teidän morsiamenne huoraksi.	4:13 Wuorten cuckuloilla he uhrawat/ ja corkiuxilla he suidzuttawat/ tammein alla/ haapain/ ja saarnein alla/ että ne andawat suloisen warjon. Sentähden tulewat teidän tyttären portoixi/ ja teidän morsiamenne huorixi.

4:14 En minä rankaise teidän tyttäriänne siitä, että he porttoja ovat, enkä miniöitänne siitä, että he avion rikkovat, sillä miehet itse poikkeavat syrjään porttojen kanssa ja uhraavat pyhäkköporttojen kanssa; ja ymmärtämätön kansa kukistuu.	14. En minä tahdo etsiä teidän tyttäriänne, koska he salavuoteudessa elävät, enkä teidän morsiamianne, koska he huorin tekevät; sillä he eroittavat itsensä huorain sekaan, ja porttoin kanssa uhraavat; ja se ymmärtämätöin kansa saa haavoja.	4:14 Jota en minä tahdo estä/ cosca teidän tyttären ja morsiamen häväistän ja huoraxi tulewat. että tekin toista Jumalata palweletta huorain cansa/ ja uhratte ilkein porttoin cansa: sillä hullu edzi haawoja.
4:15 Jos sinä, Israel, harjoitatkin haureutta, älköön Juuda saattako itseänsä syyalaiseksi: älkää lähtekö Gilgaliin, älkää menkö ylös Beet-Aaveniin älkääkä vannoko: "Niin totta kuin Herra elää."	15. Israel, jos sinä kuitenkin tahdot huorin tehdä, niin älköön Juuda sentähden vialliseksi tulko! Älkäätkä menkö Gilgaliin, ja älkäätkä tulko ylös Betaveniin, ja älkäätkä vannoko: Niin totta kuin Herra elää!	4:15 ISrael/ jos sinä cuitengin tahdot huorin tehdä/ nijn älkön Juda sentähden wiallisexi tulco. Älkät mengö Gilgalijn/ ja älkät tulco ylös BethAwenin/ ja älkät wannoco: nijn totta cuin HERra elä:
4:16 Sillä niinkuin niskuri lehmä on Israel niskoitellut; nyt on Herra kaitseva heitä niinkuin karitsaa laajalla laitumella.	16. Sillä Israel on hillimätöin niinkuin kiiliväinen lehmä; niin Herra on myös kaitseva heitä, kuin lammasta avarassa paikassa.	4:16 Sillä Israel kijli nijncuin kijliwäinen lehmä. Nijn HERra on myös caidzewa heitä/ cuin exywäistä lammasta awaras paicas.
4:17 Efraim on liitossa epäjumalain kanssa - anna hänen olla.	17. Sillä Ephraim on suostunut epäjumaliin; anna hänen mennä.	4:17 Sillä Ephraim on suostunut epäjumalijn: Anna silläns olla.
4:18 Kun heidän juopottelunsa on lopussa, he harjoittavat törkeätä haureutta. Ne, jotka ovat hänen kilpensä, rakastavat häpeätä.	18. He ovat itsensä juopumiseen ja huoruuteen laskeneet, ja heidän valtamiehensä rakastavat antimia häpiäksi.	4:18 He owat heitäns juopumiseen ja huoruteen laskenet/ ja heidän waldamiehens iloidzewat pahannusten kehoituxest.
4:19 Tuuli siivillänsä ahdistaa häntä, he saavat häpeän uhriaterioistansa.	19. Tuulispään pitää siivillänsä heidät sidottuina ajaman pois, ja heidän pitää häpiään tuleman uhreistansa.	4:19 Tuulispään pitä heidän sijwilläns sidottuna ajaman pois/ ja heidän pitä häpemän heidän Jumalan palweluxestans.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Kuulkaa tämä, te papit, tarkatkaa, Israelin heimo, ja ottakaa korviinne, kuninkaan huone: teille on tämä tuomio; sillä te olette olleet paula Mispalle, verkko, joka on levitetty Taaborille.	1. Kuulkaat siis papit, ja Israelin huone, ottakaat vaari, ja ota korviis sinä kuninkaan huone; sillä tuomio pitää tuleman teidän päällenne, te, jotka Mitspassa paulan ja levitetyn verkon Taborissa virittäneet olette.	5:1 Cuulcat sijs Papit ja Israelin huone ottacat waari/ ja ota corwijs sinä Cuningan huone: sillä rangaistus pitä tuleman teidän päällen/ te jotca Mizpas paulan/ ja lewitetytn wercon Thaboris wirittänet oletta.
5:2 Luopiot ovat syvälle vajonneet turmiontekoon, mutta minä olen kuritus heille kaikille.	2. Ne luopuvaiset teurastavat sangen paljon; sentähden tulee minun heitä kaikkia rangaista.	5:2 He teurastawat sangen paljo/ ja nijllä wiettelewät Canssa/ sentähden tule minun heitä caickia rangaista.

5:3 Minä tunnen Efraimin, eikä Israel ole minulta kätkössä; sillä nyt sinä, Efraim, olet haureutta harjoittanut, Israel on saastuttanut itsensä.	3. Kyllä minä tunnen Ephraimin, ja ei Israel ole minun edestäni peitetty; että Ephraim on nyt portto ja Israel saastainen.	5:3 Kyllä minä tunnen Ephraimin/ ja ei Israel ole minun edestäni peitetty/ että Ephraimin on portto/ ja Israel saastainen.
5:4 Heidän tekonsa eivät salli heidän kääntyä Jumalansa puoleen, sillä haureuden henki on heidän sisimmässään eivätkä he tunne Herraa.	4. Ei he ajattele palata Jumalansa tykö; sillä huoruuden henki on heidän sydämessään, ja ei he tottele Herraa.	5:4 Ei he ajattele palaita Jumalans tygö: sillä heillä on huoruden sydän/ ja ei he tottele HERra.
5:5 Israelin ylpeys syyttää häntä vasten silmiä, ja Israel ja Efraim kompastuvat syntivelkaansa; myös Juuda kompastuu heidän kanssansa.	5. Sentähden pitää Israelin ylpeys hänen kasvoinsa edessä nöyryyttämän; ja Israel ja Ephraim pitää pahain tekoinsa tähden lankeeman; Juudan pitää myös heidän kanssansa lankeeman.	5:5 Sentähden pitä Israelin coreus heidän caswoins edes nöyryyttämän/ ja Israel ja Ephraim pitä pahain tecoins tähden langeman: Judan pitä myös heidän cansans langeman.
5:6 Lampainensa ja raavainensa he tulevat, etsiäksensä Herraa, mutta eivät löydä: hän on vetäytynyt heistä pois.	6. He menevät sitte etsimään Herraa lampaillansa ja karjallansa, vaan ei heidän pidä sittekään häntä löytämän; hän on itsensä heiltä kääntänyt pois.	5:6 He edziwät sijtte HERra carjoinens ja lambainens/ waan ei heidän pidä sijttekän händä löytämän. 5:7 Sillä hän on idzens heildä kääändänyt pois.
5:7 He ovat olleet uskottomat Herralle, sillä he ovat synnyttäneet vieraita lapsia. Nyt uudenkuun juhla syö heidät ja heidän peltonsa.	7. He ovat rikkoneet Herraa vastaan ja synnyttäneet vieraita lapsia; sentähden pitää myös uuden kuun syömän heitä ynnä heidän osainsa kanssa.	5:7 Sillä hän on idzens heildä kääändänyt pois. He cadzowat HERran ylön ja synnyttäwät äpäpä lapsia/ sentähden pitä myös uden Cuun syömän heitä uhreins.
5:8 Puhaltakaa pasunaan Gibeassa, vaskitorveen Raamassa, nostakaa sotahuuto Beet-Aavenissa. Ovat jo sinun kintereilläsi, Benjamin!	8. Soittakaat basunaa Gibeassa, soittakaat torvea Ramassa, huutakaat Betavenissa: Sinun jälkees Benjamin!	5:8 Ja/ soittacat Basunata Gibeas/ Ja/ soittacat torwe Ramasa/ Ja/ huutacat BethAwenis/ tuolla puolen BenJaminin.
5:9 Efraim on tuleva autioksi kurituksen päivänä. Israelin heimokuntia vastaan minä ilmoitan, mikä totta on.	9. Sillä Ephraimin pitää rangaistuksen päivänä kylmillä oleman; josta minä Israelin sukukuntia uskollisesti olen neuvonut.	5:9 Sillä Ephraimin pitä rangaistuxen päiwänä kylmillä oleman/ josta minä Israelin sucucundia uscollisest olen neuwonut.
5:10 Juudan ruhtinaat ovat tulleet rajan siirtäjäin kaltaisiksi. Minä vuodatan heidän päällensä vihani niinkuin vedet.	10. Juudan päämiehet ovat niinkuin rajan siirtäjät; sentähden tahdon minä vihani vuodattaa heidän päällensä, niinkuin veden.	5:10 JUDan Päämiehet owat nijncuin rajain siirtäjät/ sentähden tahdon minä minun vihani vuodatta heidän päällens nijncuin weden.
5:11 Sorrettu on Efraim, loukattu hänen oikeutensa, sillä hän tahtoi vaeltaa ihmiskäskyjen mukaan.	11. Ephraim kärsii väkivaltaa ja ahdistetaan, joka hänelle oikein tapahtuu; sillä hän antoi itsensä (ihmisten) käskyihin.	5:11 Ephraim kärsi wäkiwalda ja ahdistetan/ joca hänelle oikein tapahtu: sillä hän andoi idzens ihmisten käskyihin.

5:12 Minä olen Efraimille kuin koi ja Juudan heimolle kuin mätä.	12. Minä olin Ephraimille niinkuin koi, ja Juudan huoneelle turmelus.	5:12 Minä olen Ephraimille nijncuin coi/ ja Judan huonelle widzaus.
5:13 Mutta kun Efraim näki sairautensa ja Juuda paiseensa, meni Efraim Assuriin, lähetti sanan sotaiselle kuninkaalle; mutta tämä ei voinut teitä parantaa, ei tehdä terveeksi teidän paisettanne.	13. Mutta kuin Ephraim tunki sairautensa ja Juuda haavansa, niin Ephraim meni Assyriaan, ja lähetti kuninkaan Jarebin tykö; vaan ei hän voinut teitä auttaa, eikä parantaa teidän haavojanne.	5:13 Mutta cosca Ephraim tunki sairaudens ja Juda haawans/ nijn Ephraim meni Assyriaan/ ja lähetti Jarebin Cuningan tygö. Waan ei hän woinut teitä cuitengan autta/ eikä parata teidän haawojan.
5:14 Sillä minä olen Efraimille kuin leijona, Juudan heimolle kuin nuori jalopeura: minä, minä raatelen, menen ja kannan pois, eikä pelastajaa ole.	14. Sillä minä olen Ephraimille niinkuin julma jalopeura, ja Juudan huoneelle niinkuin nuori jalopeura. Minä, minä itse heitä raatelen, ja menen pois, minä vien heidät pois, ja ei kenkään heitä voi pelastaa.	5:14 Sillä minä olen Ephraimille nijncuin wanha Lejon/ ja Judan huonelle nijncuin nuori Lejon. Minä/ minä idze heitä raatelen ja menen pois/ minä wien heidän pois/ ja ei kengän heitä woi pelasta.
5:15 Minä menen takaisin paikoilleni, kunnes he ovat syystänsä kärsineet ja etsivät minun kasvojani: ahdistuksessansa he minua etsivät.	15. Minä menen ja palajan taas sijalleni, siihenasti kuin he syntinsä tuntevat, ja minun kasvojani etsivät; kuin heille pahoin käy, niin heidän pitää varhain minua etsimän (ja sanoman:)	5:15 MInä menen ja palajan taas sialleni/ siihenasti cuin he syndins tundewat/ ja minun caswoani edziwät. 6:1 Cosca heille wastoin käy/ nijn heidän pitä minua edzimän/ ja sanoman:
6 LUKU	6 LUKU	
6:1 Tulkaa, palatkaamme Herran tykö, sillä hän on raadellut meitä, ja parantaa meidät, hän on lyönyt meitä, ja sitoo meidät.	1. Kuulkaat ja palatkaamme Herran tykö; sillä hän on meitä repinyt, hän myös meidät parantaa; hän on meitä lyönyt, hän myös meitä sitoo.	Tulcat ja palaitcam HERran tygö/ sillä hän on meitä repinyt/ hän myös meidän paranda. 6:2 Hän on meitä lyönyt/ hän myös meidän paranda.
6:2 Hän tekee meidät eläviksi kahden päivän kuluttua, kolmantena päivänä hän meidät herättää, ja me saamme elää hänen edessänsä.	2. Hän tekee meitä eläväksi kahden päivän perästä; kolmantena päivänä hän meitä virvoittaa, niin että me saamme elää hänen edessänsä.	Hän teke meitä eläwäxi cahden päiwän perästä/ colmandena päiwänä hän meitä wirgotta/ nijn että me saamme elä hänen edesäns.
6:3 Niin tuntekaamme, pyrkikäämme tuntemaan Herra: hänen nousunsa on varma kuin aamurusko, hän tulee meille kuin sade, kuin kevätsade, joka kostuttaa maan.	3. Niin me otamme siitä vaarin, ja sitä pyytelemmme, että me Herran tuntisimme; sillä hän koittaa niinkuin kaunis aamurusko, ja hän tulee meille niinkuin sade, niinkuin ehtoosade aikanansa maan päälle.	6:3 Nijn me otam sijtä waarin/ ja pyytelem/ että me HERran tundisim: Sillä hän coitta nijncuin caunis amurusco/ ja hän tule meille nijncuin sade/ nijncuin wihmasade/ joca maan tuoreutta.

6:4 Mitä on minun tehtävä sinulle, Efraim, mitä on minun tehtävä sinulle, Juuda, kun teidän rakkautenne on kuin aamun pilvi, kuin varhain haihtuva kaste?	4. Mitä minun pitäis sinulle Ephraim tekemän? Mitä minun pitäis sinulle Juuda tekemän? Teidän jumalisuutenne on niinkuin aamullinen pilvi, ja niinkuin varhainen kaste, joka pois raukee.	6:4 Cuinga minä sinulle Ephraim hywä teen? cuinga minä sinulle Juda hywä teen? sillä se armo/ jonga minä teile osotan/ on nijncuin amullinen pilwi/ ja nijncuin caste/ joca huomeneltain warhain lange.
6:5 Sentähden minä olen antanut heille iskuja profeettain kautta, olen kuolettanut heitä suuni sanoilla. Ja sinun tuomiosi nousevat kuin aamun valo.	5. Sentähden wuoleskelen minä heitä prophetain kautta, ja cuoletan heitä minun suuni sanoilla, että sinun Jumalas sanat ilmaantuisivat.	6:5 Sentähden wuoleskelen minä heitä Prophetain cautta/ ja cuoletan heitä minun suuni sanoilla/ että sinun Jumalas sanat ilmaunduisit:
6:6 Sillä laupeutta minä haluan enkä uhria, ja Jumalan tuntemista enemmän kuin polttouhreja;	6. Sillä minulle kelpaa armo ja ei uhri; Jumalan tunto ja ei polttouhri.	6:6 Sillä minulle kelpa armo ja ei uhri/ Jumalan tundo ja ei polttouhri.
6:7 mutta he ovat ihmisten tavalla rikkoneet liiton: siinä he ovat olleet minulle uskottomat.	7. Mutta he käyvät sen liiton ylitse niinkuin Adam; siinä he ovat petollisesti tehneet minua vastaan.	6:7 Mutta he käywät sen lijton ylidze nijncuin Adam/ jolla he cadzowat minun ylön.
6:8 Gilead on pahantekijäin kaupunki, täynnä veren jälkiä.	8. Sillä Gilead on kaupunki wääryyttä ja veren vikoja täynnä.	6:8 Sillä Gilead on Caupungi wääryttä ja weren wicoja täynäns.
6:9 Ja väijyväisten rosvojen kaltainen on pappien joukko: he murhaavat Sikemin tiellä; ilkitöitä he tekevät.	9. Papit ovat joukkoinensa niinkuin ryövärit, jotka väijyvät; he murhaavat Sikemin tiellä; sillä he tekevät, mitä he tahtovat.	6:9 Papit owat jouckoinens nijncuin ryöwärit/ jotca wäijywät ja murhawat Sichemin tiellä: sillä he tekewät mitä he tahtowat.
6:10 Israelin heimon keskuudessa minä olen nähnyt kauhistuttavia tekoja: siellä on Efraimin haureus, Israel on itsensä saastuttanut.	10. Minä näen Israelin huoneessa, jota minä kauhistun; sillä Ephraim tekee huorin, ja Israel saastuttaa itsensä.	6:10 Minä näen Israelin huonesa/ jota minä cauhistun: sillä Ephraim teke huorin/ ja Israel saastutta idzens.
6:11 Myös sinun varallesi, Juuda, on asetettu elonleikkuu, silloin kun minä käännän kansani kohtalon.	11. Juuda on myös sinulle pannut elon ajan, kuin minä kansani vankiuden palautan.	6:11 Mutta Judalla on wielä elon aica olewa/ cosca minä minun Canssani fangiuden palautan.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Kun minä Israelia parannan, silloin tulevat julki Efraimin rikokset ja Samarian pahuudet; sillä he harjoittavat petosta, varas tunkeutuu sisään, ja rosvojoukko ryöstää ulkona.	1. Kuin minä Israelin parantaa tahdon, niin äsken nähdään Ephraimin wääryys ja Samarian pahuus; sillä he tekevät petollisuutta: varas menee sisälle, ja ryövärit ulkona ryöstävät.	7:1 COsca minä Israeli autta tahdon/ nijn äsken nähdän Ephraimin wääryys/ ja Samarian pahuus/ nijn että he sitä enämmin epäjumalita palwelewat: 7:2 Sillä waicka he keskenäns warasten/ ja ulcona ryöwäritten cansa rangaistan/

7:2 Eivät he ajattele sydämessään, että minä muistan kaiken heidän pahuutensa. Nyt heidän tekonsa piirittävät heidät, ne ovat tulleet minun kasvojeni eteen.	2. Ja ei he kuitenkaan ajattele sydämessänsä, että minä muistan kaiken heidän pahuutensa; nyt ovat heidän työnsä heidän ympärillensä, ja ovat julki minun kasvoini edessä.	ei he cuitengan huomaidze/ että minä otan waarin caikesta heidän pahudestans. Mutta minä näen kyllä heidän menons/ jota he jocapaicas pitävät.
7:3 He ilahuttavat pahuudellansa kuningasta ja valheillansa ruhtinaita.	3. He ilahuttavat kuninkaan pahuudellansa ja päämiehet valheellansa.	7:3 He ilahuttawat Cuningan pahudellans/ ja Päämiehet walhellans/
7:4 Kaikki he ovat avionrikkomia; he ovat kuin leipojan sytyttämä uuni: hän jättää tulen kohentamatta taikinan sotkemisesta sen happanemiseen asti.	4. Ja ovat kaikki huorintekiät, niinkuin pätsi, jonka leipoja lämmittää; joka lakkaa valvomasta, sitte kuin hän on taikinan sotkunut, siihen asti kuin se happanee.	ja ovat caicki huorintekiät. 7:4 Nijn cuin pädzi/ jonga leipoja lämmittä/ cosca hän on sotcunut/ anda hän taikinan hapata ja nosta.
7:5 Meidän kuninkaamme päivänä ovat ruhtinaat sairaina viinin hehkusta. Hän lyö kättä pilkkaajain kanssa.	5. Tänäpäpä on meidän kuninkaamme juhla, ja päämiehet ovat sairaaksi tulleet viinasta; hän kutsuttaa pilkkaajat tykönsä.	7:5 Tänäpäpä on meidän Cuningam juhla/ ja Päämiehet lämbiävät wijnasta/ nijn hän cudzutta pilckajat tygöns.
7:6 Sillä he ovat juonillaan saattaneet sydämensä kuumaksi kuin uuni; koko yön heidän leipojansa nukkuu, aamulla se palaa kuin liekitsevä tuli.	6. Sillä heidän sydämensä on palava niinkuin pätsi, kuin he väijyvät; mutta heidän leipojansa makaa kaiken yötä, ja palaa aamulla niinkuin tulen liekki.	7:6 Sillä heidän sydämens on palawa nijn cuin pädzi/ cosca he uhrawat ja Canssa wiettelewät. Mutta heidän leipojans maca caiken yösen/ ja pala amulla tulen liekisä.
7:7 He ovat kaikki kuumia kuin uuni, he syövät tuomarinsa: kaikki heidän kuninkaansa ovat kaatuneet, ei yksikään niistä ole minua avuksi huutanut.	7. He ovat kaikki palavat niinkuin pätsi: he syövät tuomarinsa; kaikki heidän kuninkaansa lankeevat; ei ole yhtäkään heissä, joka minua avuksensa huutaa.	He owat wielä caicki palawat nijn cuin pädzi. 7:7 Waicka heidän Duomarins syödän/ ja caicki heidän Cuningans langewat/ ei ole sijttekän yhtäkän heisä/ joca minua rucoile.
7:8 Efraim sekaantuu kansojen joukkoon. Efraim on tullut leivän kaltaiseksi, jota ei ole käännetty.	8. Ephraim sekoittaa itsensä kansoihin: Ephraim on niinkuin kyrsä, jota ei kenkään käännä.	7:8 Ephraim secoitta idzens Canssoijn: Ephraim on nijn cuin kyrsä/ jota ei kengän käännä.
7:9 Muukalaiset syövät hänen voimansa, mutta ei hän sitä ymmärrä. Hänen hiuksensakin ovat jo harmaiksi käyneet, mutta hän ei ymmärrä.	9. Vaan muukalaiset syövät hänen voimansa, jota ei hän kuitenkaan tottele. Hän on myös harmaat karvat saanut, ei hän sittekään sitä huoli.	7:9 Waan muucalaiset syöwät hänen woimans/ jota ei hän cuitengan tottele. Hän on myös harman carwan saanut/ ei hän sijttekän sitä huole.
7:10 Israelin ylpeys syyttää häntä vasten silmiä, eivätkä he palaja Herran, Jumalansa, tykö, eivät etsi häntä, vaikka kaikki näin on.	10. Ja Israelin ylpeys nöyrytetään heidän silmänsä edessä; vaan ei he käännä itsiänsä Herran Jumalansa tykö, eikä hänestä pidä lukua näissä kaikissa.	7:10 Ja Israelin coreus nöyrytetän heidän silmäins edesä/ ei he sengän tähden käännä idzens heidän HERrans Jumalans tygö/ eikä hänestä pidä lucua näisä caikisa.
7:11 Efraim on tullut kyyhkysen kaltaiseksi, joka on tyhmä ja taitamaton: he huutavat avuksi Egyptiä, he menevät Assuriin.	11. Sillä Ephraim on niinkuin hullu kyyhkyinen, joka ei mitään huomaitse; he avuksensa huutavat Egyptiä, he juoksevat Assuriin.	7:11 Sillä Ephraim on nijn cuin hullu mettinen/ joca ei mitän huomaidze/ toisinans hän auxens huuta Egyptiä/ ja toisinans he juoxewat Assuriijn.

7:12 Juuri kun ovat menossa, minä levitän verkkoni heidän päällensä ja pudotan heidät alas kuin taivaan linnut; minä kuritan heitä, niinkuin on julistettu heidän seurakunnallensa.	12. Mutta kuhunka ikänä he juoksentelevat, heitän minä verkkoni heidän päällensä, ja tempaan alas niinkuin linnut taivaan alta. Minä tahdon heitä rangaista, niinkuin he seurakunnissansa kuulleet ovat.	7:12 Mutta että he nijn sinne ja tänne juoxendelewat/ heitän minä minun werckoni heidän päällens/ ja temman alas nijncuin linnut taiwan alda. Minä tahdon heitä rangaista/ nijncuin heidän seuracunnisans saarnatan.
7:13 Voi heitä, sillä he ovat menneet minua pakoön! Häviö heille, sillä he ovat minusta luopuneet! Minä tahdoin lunastaa heidät, mutta he puhuivat minua vastaan valheita.	13. Voi heitä, että he minusta luopuneet ovat! Heidän täytyy turmeltua; sillä he ovat minua vastaan rikkoneet. Minä olisin heidät kyllä päästänyt, jollei he olisi valhetta opettaneet minua vastaan.	7:13 Woi heitä/ että he minusta horjahtuwat/ heidän täyty turmeldua: sillä he owat minusta luopunet. Minä olisin heidän kyllä päästänyt/ jollei he olis walheita opettanet.
7:14 Eivät he huuda minun puoleeni sydämestänsä, vaan ulvovat vuoteissansa. Jyvien ja viinin tähden he kokoontuvat. Minua vastaan he niskoittelevat.	14. Niin ei he myös minua huuda sydämestänsä, vaan ulvovat vuoteissansa. He kokoontuvat jyvän ja viinan tähden, ja ovat minulle kovakorvaiset.	7:14 Nijn ei he myös minua huuda sydämestäns/ waan ulwowat heidän luolisans. He coconduwat syömisen ja juomisen tähden/ ja owat minulle cowacorwaiset.
7:15 Minä olen heitä kurittanut, minä olen vahvistanut heidän käsivartensa, mutta minua vastaan he ovat aikoneet paha.	15. Minä kuritan heitä ja vahvistan heidän käsivartensa; mutta he ajattelevat paha minua vastaan.	7:15 Minä opetan heitä ja wahwistan/ mutta pahasti he minua kijttävät.
7:16 He kääntyvät, mutta eivät korkeutta kohti. He ovat kuin pettävä jousi. Heidän ruhtinaittensa pitää kaatumisen miekkaan kieltensä kiukkuisuuden tähden. Tästä he saavat pilkan Egyptin maassa.	16. He palajavat, mutta ei Korkeimman tykö, vaan ovat niinkuin hellinnyt joutsi; sentähden pitää heidän päämiehensä miekan kautta lankeeman, heidän uhkauksensa tähden: Tämä on heidän pilkkansa Egyptin maalla.	7:16 He palajawat/ mutta ei oikein/ waan owat nijncuin carsas joudzi. Sentähden pitä heidän Päämiestens miecan cautta langeman/ heidän uhcauxens pitä Egyptis nauroxi tuleman.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Suuhusi pasuna! Kotkan lailla Herran temppeleä vastaan - sillä he ovat rikkoneet minun liittoni, ovat luopuneet minun laistani!	1. Huuda selkiästi niinkuin basuna (ja sano): Hän tulee jo Herran huoneen ylitse niinkuin kotka, että he ovat minun liittoni rikkoneet, ja ovat minun laistani luopuneet.	8:1 HUuda selkiäst nijncuin Basuna/ ja sano: hän tule jo HERran huonen ylidzen nijncuin Cotca. 8:2 Että he owat minun lijttoni rickonet/ ja owat minun Laistani luopunet.
8:2 Minun puoleeni he huutavat: "Minun Jumalani!" - "Me Israel, me tunnemme sinut."	2. Niin heidän pitää minua huutaman: Sinä olet minun Jumalani; me Israel tunnemme sinun.	Nijn heidän pitä minua huutaman: sinä olet minun Jumalan/ me Israel tunnemme sinun.
8:3 Israel on hyljännyt hyvän. Vihollinen sitä vainotkoon.	3. Israel hylkää hyvän; sentähden pitää vihollisen heitä vaivaaman.	8:3 Israel hylkä hywän/ sentähden pitä wihollisen heitä waiwaman.

8:4 He ovat asettaneet kuninkaita, mutta ei se ole ollut minusta; ovat asettaneet ruhtinaita, mutta minä en ole siitä tiennyt. Hopeansa ja kultansa he ovat tehneet epäjumalukseen, että tulisi hävitys.	4. He asettavat kuninkaita ilman minua, he panevat päämiehiä ilman minun tietämättäni; hopiastansa ja kullastansa tekevät he epäjumalia, että he juuri nopiasti häviäisivät.	8:4 He asettawat Cuningat ja ei tottele minua/ he panewat Päämiehet/ ja ei minun pitäis sitä tietämän. Cullastans ja hopiastans tekewät he epäjumalita/ että he juuri nopiast häwiäisit.
8:5 Inhottava on sinun vasikkasi, Samaria; minun vihani on syytynyt heitä vastaan. Kuinka kauan? - Eivät he voi päästä rankaisematta.	5. Sinun vasikkas, Samaria, sysää sinun pois; minun vihani on julmistunut; ei se taida kauvan olla, heitä pitää rangaistaman.	8:5 Sinun wasickas Samaria hän sysä pois/ minun wihan on julmistunut/ ei se taida cauwan olla/ heitä pitä rangaistaman.
8:6 Sillä Israelista se on tullut: seppä sen on tehnyt, eikä se ole jumala, vaan pirstaleiksi on menevä Samarian vasikka.	6. Sillä se on myös tullut Israelista, jonka seppä on tehnyt, ja ei se ole Jumala: Sentähden pitää Samarian vasikka tomuksi tehtämän.	8:6 Sillä wasicka on tullut Israelist/ jonga on seppä tehnyt/ ja ei taida Jumala olla. Sentähden pitä Samarian wasican tomuxi tehtämän:
8:7 Sillä tuulta he kylvävät, ja myrskyä he leikkaavat. Ei se pääse korrelle, laiho ei tuota jauhoja; ja minkä ehkä tuottaa, sen muukalaiset nielevät.	7. Sillä he kylvivät tuulen; ja heidän pitää jälleen tuulispään niittämän; ei heidän siemenensä pidä tuleman ylös, eikä hedelmänsä jauhoja antaman; ja jos hän vielä antais, niin muukalaiset pitää ne syömän.	8:7 Sillä he kylwit tuulen/ ja heidän pitä jäl lens tuulispään nijttämän. Ei heidän siemenens pidä tuleman ylös/ eikä hedelmäns jauho andaman: ja jos hän wielä annais/ nijn muucalaiset pitä sen syömän.
8:8 Nielty on Israel. He ovat nyt pakanain seassa kelpaamattoman astian arvoiset.	8. Israel tulee syödyksi; pakanat pitävät hänen nyt kelvottomana astiana;	8:8 Israel tule syödyxi/ ja pacanat pitäwät hänen saastaisna astiana.
8:9 Sillä Assuriin ovat he menneet - villiaasi, joka kulkee yksinänsä. Efraim ostelee lahjoilla rakasteluja.	9. Että he juoksivat ylös Assurin tykö, niinkuin yksinäinen metsä-aasi: Ephraim palkkaa itsellensä lahjoilla rakastajia.	8:9 Että he juoxit Assurin tygö/ nijncuin exynyt Hirwi. 8:10 Ephraim lahjoi racastaitans/
8:10 Ostelkoot vain pakanain seassa, minä heidät nyt kokoan, ja he alkavat käydä vähäpätöisiksi ruhtinasten kuninkaan verojen painosta.	10. Ja että he lahjoja lähettävät pakanoille, niin tahdon minä nyt heitä koota; ja heidän pitää kuninkaan ja päämiesten kuorman pian suuttuman.	ja anda pacanoille weron. Ne minä cocon heidän päällens/ heidän pitä Cuningaan ja Päämiehin pian suuttuman.
8:11 Koska Efraim on rakentanut paljon alttareita tehdäkseen syntiä, ovat alttarit tulleetkin hänelle synniksi.	11. Sillä Ephraim on tehnyt monta alttaria syntiä tehdäkseen; niin pitää myös alttarit hänelle synniksi luettaman.	8:11 Sillä Ephraim on tehnyt monda Altarita syndiä tehdäxens/ nijn pitä myös Altarit hänelle synnixi luettaman.
8:12 Kirjoitinpa minä hänelle lakejani vaikka kymmentuhansin, muukalaisina niitä pidetään.	12. Vaikka minä paljon heille minun laistani kirjoitan; niin he lukevat sen kuitenkin muukalaiseksi opiksi.	8:12 Waicka minä paljo heille minun Laistani kirjoitan/ nijn he lukewat sen cuitengin muucalaisexi opixi.

8:13 Minun uhrilahjoikseni he uhraavat lihaa ja syövät. Ei Herra niihin mielisty. Nyt hän muistaa heidän rikoksensa ja rankaisee heidän syntinsä: Egyptiin on heidän palattava.	13. Ehkä he nyt paljon uhraavat, ja lihaa tuovat edes ja syövät, niin ei se kuitenkaan ole Herralle otollinen; mutta hän tahtoo muistaa heidän pahuutensa, ja heidän syntinsä etsiä, jotka Egyptiin kääntyvät.	8:13 Että he nyt paljo uhrawat/ ja liha tuovat edes/ ja syöwät/ nijn ei se cuitengan ole HERralle otollinen. Mutta hän tahto muista heidän pahudens/ ja heidän syndins edziä/ jotca Egyptijn heidäns käändäwät.
8:14 Israel on unhottanut tekijänsä ja rakentanut palatseja, ja Juuda on rakentanut paljon varustettuja kaupunkeja; mutta minä lähetän tulen hänen kaupunkeihinsa, ja se kuluttaa niiden palatsit.	14. Israel unhotti Luojansa, ja rakensi templiä, ja Juuda teki myös monta vahvaa kaupunkia; mutta minä lasken tulen hänen kaupunkeihinsa, joka hänen huoneensa polttaman pitää.	8:14 Israel unhotta luojans ja rakenda Kircko. Ja Juda teke myös monda wahwa Caupungita/ mutta minä lasken tulen hänen Caupungeihins/ joca hänen huonens polttaman pitää.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Älä iloitse, Israel, älä riemuitse, niinkuin muut kansat, sillä sinä olet haureudessa luopunut Jumalastasi, olet rakastanut portonpalkkoja kaikilla viljan puimatanterilla.	1. Älä riemuitse, Israel, äläkä öykkää niinkuin kansat; sillä sinä olet huorin tehnyt sinun Jumalaas vastaan, sinä etsit porton palkkaa kaikkein jyväluvain tykönä.	9:1 EI sinua tarwita riemuidzeman Israel/ eikä öyckämän nijncuin Canssat. 9:2 Sillä sinun jumalan palweluxes on huoruus sinun Jumalatas wastan/ jollas porton palcka edzit/ että caicki aitat jyllillä täytetäisin.
9:2 Puimatanner ja viinikuurna eivät heitä elätä, rypälemehu hänet pettää.	2. Sentähden ei luvat eikä kuurnat pidä heitä elättämän, eikä viinan pidä hänelle menestymän.	Sentähden ei pidä aitat eikä cuurnat sinua elättämän/ eikä wijnan pidä sinulle menestymän.
9:3 Eivät he saa asua Herran maassa, vaan Efraimin on palattava Egyptiin, ja Assurissa he syövät saastaista.	3. Ja ei heidän pidä asuman Herran maalla; mutta Ephraimin pitää jälleen menemän Egyptiin, ja pitää Assyriassa saastaista syömän.	9:3 Ja ei heidän pidä oleman HERran maalla/ mutta Ephraimin pitää jällens menemän Egyptijn/ ja pitää Assyrias saastaista syömän.
9:4 Eivät he vuodata viiniä juomauhriksi Herralle, eivätkä heidän teurasuhrinsa hänelle kelpaa. Ne ovat heille kuin murheen leipä: kaikki, jotka sitä syövät, saastuttavat itsensä; sillä heidän leipänsä tulee heidän omaan nälkäänsä, ei tule se Herran temppeleihin.	4. Jossa ei taideta Herralle viinasta juomauhria tehdä, eli muuta tehdä hänen mielensä nouteeksi; heidän uhrinsa pitää oleman niinkuin murheellisten leipä, josta kaikki saastuttavat itsensä, jotka sitä syövät; sillä heidän leipänsä pitää heidän itse syömän, ja ei sitä pidä Herran huoneesen vietämän.	Josa ei taita HERralle wijnasta juomauhria tehdä/ eli muuta tehdä hänen mielens noutexi. 9:4 Heidän uhrins pitää oleman nijncuin murhellisten leipä/ josta caicki saastuwat jotca sitä syöwät: Sillä heidän leipäns pitää heidän idze syömän/ ja ei sitä pidä HERran huonesen wietämän.
9:5 Mitä teette, kun tulee juhla-aika, Herran juhlapäivä?	5. Mitä te silloin tahdotte vuosikauden pyhinä ja Herran juhlapäivinä tehdä?	9:5 Mitä te silloin tahdotta vuosicaunna ja HERran juhlapäiwänä tehdä?

<p>9:6 Sillä katso, heidän on mentävä hävitystä pakoon: Egypti heidät kokoaa, Moof heidät hautaa. Orjantappurat valtaavat heidän hopeakalleutensa, ohdakkeita on oleva heidän majoissansa.</p>	<p>6. Sillä katso, heidän pitää raateliaa pakeneman; Egyptin pitää heidät kokooman, ja Moph pitää heidät hautaaman. Nukulaiset pitää siellä kasvaman, jossa nyt heidän rakkaan epäjumalansa hopiat ovat, ja orjantappurat pitää oleman heidän majoissansa.</p>	<p>9:6 Cadzo/ heidän pitä raateliata pakeneman/ Egypti pitä heidän cocoman/ ja Moph pitä heidän hautaman. Nocolaiset pitä siellä caswaman/ josa nyt heidän rackan epäjumalans hopiat owat/ ja orjantappurat heidän majoisans.</p>
<p>9:7 Rangaistuksen päivät tulevat, koston päivät tulevat, Israel saa tuntea sen. Hulluna on oleva profeetta, mieletönnä hengen mies sinun paljojen rikoksiesi ja paljon vainoamisen tähden.</p>	<p>7. Etsikon aika on tullut, ja kostamisen aika on tullut, jonka Israelin pitää kyllä tunteman: Prophetat ovat tomppelit, ja kerskaajat ovat mielipuolet, sinun suurten pahain tekois tähden ja suuren vastahakoisuuden tähden.</p>	<p>9:7 Edzimisän aica on tullut ja costamisen aica/ jonga Israelin pitä kyllä tundeman. Prophetat owat tomppelit/ ja hengelliset owat mielipuolet/ sinun suurten pahain tecois tähden/ ja sen suuren ja cauhian epäjumalan palweluxen tähden.</p>
<p>9:8 Efraim on väijyjä minun Jumalaani vastaan. Profeetta - hänen kaikilla teillään on pyydystäjän paula, vainoamista on hänen Jumalansa temppelissä.</p>	<p>8. Vartiat Ephraimissa pitivät heitänsä hetken minun Jumalani tykö; mutta nyt he ovat prophetat, jotka hänelle paulan kaikilla hänen teillänsä panevat, sillä vainollisella epäjumalan palveluksella heidän Jumalansa huoneessa.</p>	<p>9:8 Wartiat Ephraimis pidit heidäns hetken minun Jumalani tygö/ mutta nyt he owat Prophetat/ jotca hänelle paulan caikilla hänen teillänsä panewat/ sillä wainollisella epäjumalan palweluxella/ heidän Jumalans huonesä.</p>
<p>9:9 He ovat syväälle vajonneet turmiontekoon niinkuin Gibeän päivinä. Hän muistaa heidän rikoksensa, rankaisee heidän syntinsä.</p>	<p>9. He ovat syvästi itsensä turmelleet, niinkuin Gibeän aikana; sentähden pitää hänen heidän pahat tekonsa muistaman, ja heidän syntinsä etsimän.</p>	<p>9:9 He käywät ylön syvästi ja owat turmellut/ nijncuin Gibeän aicana/ sentähden pitä hänen heidän pahat tecons muistaman/ ja heidän syndins edzimän.</p>
<p>9:10 Niinkuin rypäleet erämaassa minä löysin Israelin; niinkuin varhaisedelmät viikunapuussa, sen alkurunsaudessa, minä näin teidän isänne. He tulivat Baal-Peoriin, vihkiytyivät häpeäjumalalle ja tulivat kauhistaviksi, niinkuin tuo heidän rakastettunsa.</p>	<p>10. Minä löysin Israelin niinkuin viinamarjat korvessa, ja näin teidän isänne niinkuin fikunapuussa uutisfikunat; mutta he menivät sitte Baalpeorin tykö, ja lupasivat heitänsä sille häpiälliselle epäjumalalle, ja tulivat niin julmaksi kuin se, jota he rakastivat.</p>	<p>9:10 MInä löysin Israelin corwesa nijncuin wijnamarjat/ ja näin teidän Isän nijncuin ficunapuus utis ficunat. Mutta he menit sijtte BaalPeorin tygö/ ja lupaisit heidäns sille häpiälliselle epäjumalalle/ ja tulit nijn julmaxi cuin heidän racastajanskin.</p>
<p>9:11 Efraim - lintuna lentää pois heidän kunniansa: ei synnyttämistä, ei raskautta, ei sikiämistä enää.</p>	<p>11. Sentähden pitää Ephraimin kunnian lentämän pois niinkuin lintu; niin ettei heidän pidä synnyttämän, eikä kantaman eli siittämän.</p>	<p>9:11 Sentähden pitä Ephraimin cunnian lendämän pois nijncuin lindu/ nijn ettei heidän pidä synnyttämän eikä candaman eli sijttämän.</p>

9:12 Ja vaikka he saisivat lapsensa isoiksi, teen minä heidät lapsettomiksi, niin ettei ihmisiä jää. Voi heitä itseänsäkin, kun minä heistä luovun!	12. Ja ehkä vielä lapsiansa kasvattaisivat, niin minä tahdon kuitenkin heidät lapsettomaksi tehdä, ettei heidän pidä ensinkään kansa oleman. Voi myös heitä, kuin minä heistä luovun!	9:12 Ja ehkä he vielä lapsians caswataisit/ nijn minä tahdon cuitengin heidän lapsittomaksi tehdä/ ettei heidän pidä ensingän Canssa oleman: Woi heitä/ cosca minä myös heistä luowun.
9:13 Efraim on, kun minä sitä katson Tyyroon päin, istutettu laidunmaalle; mutta Efraimin täytyy viedä lapsensa surmaajalle.	13. Ephraim, jonka minä näen, on istutettu ja kaunis niinkuin Tyro; mutta hänen täytyy nyt surmaajalle lapsensa antaa.	9:13 Ephraim/ jonga minä näen/ on istutettu ja caunis nijncuin Tyrus/ mutta hänen täyty nyt surmajalle lapsens anda.
9:14 Anna heille, Herra - mitä antaisitkaan? - anna heille hedelmätön kohtu ja kuivettuneet rinnat.	14. Herra, anna heille; mutta mitäs tahdot heille antaa? Anna heille hedelmätöin kohtu ja tyhjät nisät.	9:14 HERra anna heille: mutta mitäs tahdot heille anda? anna heille hedelmätöin cohtu ja mahot nisät.
9:15 Kaikki heidän pahuutensa on Gilgalissa, sillä siellä minä rupesin heitä vihaamaan. Heidän tekojensa pahuuden tähden minä karkoitan heidät temppeleistäni pois. En minä enää heitä rakasta: kaikki heidän ruhtinaansa ovat niskureita.	15. Kaikki heidän pahuutensa tapahtuu Gilgalissa; siellä minä heitä vihaan, ja ajan heidät pois minun huoneestani, heidän pahan menonsa tähden, enkä tahdo heitä enään rakastaa; sillä kaikki heidän päämiehensä ovat langenneet pois.	9:15 Caicki heidän pahudens tapahtu Gilgalis/ siellä minä heitä wihan/ ja minä ajan heidän pois minun huonestani/ heidän pahan menons tähden. Engä heille sillen osota rackautta: sillä caicki heidän Päämiehensä owat langennet pois.
9:16 Efraim on hakattu maahan, heidän juurensa on kuivettunut: hedelmää he eivät tee. Ja jos synnyttävätkin, kuoletan minä heidän kohtunsa kalleimmat.	16. Ephraim on lyöty; hänen juurensa ovat kuivettuneet, ettei ne enään taida hedelmää kantaa; ja vaikka he vielä kantaisivat, niin minä tahdon kuitenkin heidän ruumiinsa ihanat hedelmät kuolettaa.	9:16 Ephraim on lyöty/ hänen juurens owat cuiwettunet/ ettei ne sillen taida hedelmätä canda. Ja waicka he vielä candaisit/ nijn minä tahdon cuitengin sen ihanan hedelmän heidän ruumistans cuoletta.
9:17 Minun Jumalani on hylkäävä heidät, sillä he eivät ole häntä totelleet. He joutuvat pakolaisiksi pakanain sekaan.	17. Minun Jumalani on heittävä heidät pois, ettei he häntä kuulleet; ja heidän pitää pakanain seassa kulkiana vaeltaman.	9:17 Minun Jumalan on heittäwä heidän pois/ ettei he händä cuullet/ ja heidän pitää pacanain seas exyxisä waeldaman.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Israel oli rehevä viiniköynnös, joka teki hedelmiä. Mitä runsaampi sen hedelmä oli, sitä runsaammin se teki alttareita; mitä parempi sen maa oli, sitä parempia patsaita se pystytti.	1. Israel on tyhjä viinapuu, hedelmän hän itsellensä pitää: Ja niin paljo kuin hänellä hedelmää on, niin monta alttaria hän myös tekee; siinä, jossa maa paras on, siihen he rakentavat kauniimmat kuvat.	10:1 ISrael on tullut häwinnexi wijnapuuxi/ sencaltainen on myös hänen hedelmäns. Ja nijn paljo cuin hänellä hedelmätä on/ nijn monda hän myös teke Altarita. Sijnä josa maa paras on/ siihen he rakendawat caunimmat Kircot.

10:2 Liukas oli heidän sydämensä; nyt he saavat siitä kärsiä: hän särkee heidän alttarinsa, hävittää heidän patsaansa.	2. Heidän sydämensä on jaettu; ja he löytävät syntinsä; mutta hän tahtoo heidän alttarinsa kukistaa, ja heidän kuvansa hävittää.	10:2 Heidän sydämensä on jaettu/ ja he löytävät heidän syndinsä: mutta heidän Altarinsa pitää kukistettaman/ ja heidän Kirckons hävitettämän.
10:3 Nyt he saavat sanoa: "Ei ole meillä kuningasta, sillä me emme ole peljänneet Herraa; ja mitä hyvää kuningas meille tekisi?"	3. Sillä nyt pitää heidän sanoman: Ei meillä kuningasta ole; sillä emme ole Herraa peljänneet, mitä kuninkaan pitäis meitä auttaman?	10:3 Silloin pitää heidän sanoman: ei meillä Cuningast ole/ sillä en me ole HERra paljännet/ mitä sen Cuningan pitäis meitä auttaman?
10:4 He puheita pitävät, väärin vannovat, liittoja tekevät; mutta tuomio versoo kuin koiruoho pellon vaosta.	4. He vannovat turhaan liittoa tehdessänsä; ja senkaltainen neuvo vihoittaa niinkuin myrkyllinen ruoho pellon vaossa.	10:4 He wannowat turhan ja tekewät lijton/ ja sencaltainen neuwo wihotta nijncuin myrkyllinen ruoho caikis wagois kedolla.
10:5 Beet-Aavenin vasikkain tähden joutuvat pelkoon Samarian asukkaat. Sillä vasikan tähden vaikeroi sen kansa, ja vasikan tähden sen papit vapisevat, sen kunnian tähden, kun se siltä vaeltaa pois.	5. Samarian asuvaset pelkäävät Betavenin vasikkain tähden; sillä hänen kansansa on murehtinut häntä, ja hänen pappinsa, jotka hänen tähtensä olivat (ennen) riemuinneet, hänen kunniansa puolesta; sillä hän on viety heiltä pois.	10:5 Samarian asujamet cocowat heitäns wasican tygö BethAwenis: sillä hänen Canssans on parcunut hänen tähtensä/ jota hänen Camarins owat tottunet riemuidzeman hänen cunnians puolesta: sillä hän on wiety heildä pois.
10:6 Se itsekkin viedään Assuriin lahjaksi sotaiselle kuninkaalle. Häpeän saa Efraim, ja häpeään joutuu Israel neuvonpiteistänsä.	6. Ja se (vasikka) on viety Assyriaan kuninkaalle Jarebille lahjaksi; niin pitää myös Ephraimin häpiään tuleman, ja Israelin pitää häpeämän neuvonsa tähden.	10:6 Ja se wasicka on wiety Assyriaan Jarebin Cuningan lahjaksi: nijn pitää myös Ephraimin häpiällä oleman/ ja Israelin pitää häpiälisestä käymän hänen aiwoituxens cansa.
10:7 Hukassa on Samaria kuninkaineen, on kuin vahto veden pinnalla.	7. Sillä Samarian kuningas on rauennut niinkuin vahto veden päältä.	10:7 Sillä Samarian Cuningas on rauennut nijncuin waaxi weden päältä.
10:8 Aavenin uhrikukkulat, Israelin synti, hävitetään; orjantappuraa ja ohdaketta on kasvava heidän alttareillansa. Ja he sanovat vuorille: "Peittäkää meidät", ja kukkuloille: "Langetkaa meidän päällemme."	8. Aavenin kukkulat ovat pyyhityt pois, joilla Israel on syntiä tehnyt. Ohdakkeet ja orjantappurat kasvavat heidän alttareillansa; ja heidän pitää sanoman vuorille: peittäkää meitä, ja kukkuloille: kaatukaat meidän päällemme.	10:8 Awenin cuckulat owat pyhityt pois/ joilla Israel on syndiä tehnyt. Ohdacket ja orjantappurat caswawat heidän Altarillans/ ja heidän pitää sanoman: te wuoret peittäkät meitä/ ja mäet caatucat meidän päällem.
10:9 Gibeon päivästä asti sinä olet syntiä tehnyt, Israel. Sinne he ovat asettuneet. Eikö saavuttaisi heitä Gibeassa sota, sota vääryyden miehiä vastaan?	9. Israel, sinä olet syntiä tehnyt hamasta Gibeon ajasta; siihen myös he ovat jääneet; mutta senkaltainen sota, mikä pahoja ihmisiä vastaan Gibeassa tapahtui, ei pidä heitä käsittämän.	10:9 Israel sinä olet syndiä tehnyt hamast Gibeon ajasta/ siihen myös he owat jäänet. Mutta sencaltainen sota/ cuin nijtä pahoja ihmisiä wastan Gibeas tapahdui/ ei pidä heitä käsittämän.

10:10 Haluni mukaan minä olen heitä kurittava, ja heitä vastaan kokoontuvat kansat, kun minä kytken heidät kiinni heidän kahteen rikokseensa.	10. Vaan minä rankaisen heitä minun mieleni jälkeen, niin että kansat pitää heidän ylitsensä kokoontuman, kuin minä heitä rankaisen heidän kahden syntinsä tähden.	10:10 Waan minä rangaisen heitä minun mieleni jälkeen/ nijn että Canssat pitää heidän ylidzens coconduman/ cosca minä heitä rangaisen heidän cahden syndins tähden.
10:11 Efraim on lehmä, joka on totutettu mielellänsä puimaan, mutta minä käyn käsiksi hänen kauniiseen kaulaansa. Minä valjastan Efraimin: Juuda saa kyntää, Jaakob äestää.	11. Ephraim on vasikka, joka on tottunut mielellänsä riittä tappamaan, ja niin minäkin tahdon käydä hänen kauniin kaulansa päällä; minä ajan Ephraimilla, Juudan pitää kyntämän, ja Jakobin itsellensä äestämän.	10:11 Ephraim on wasicka/ joca on tottunut riittä tappaman/ ja nijn minäkin tahdon käydä hänen caunin caulans päällä. Minä ajan Ephraimi/ Judan pitää kyndämän ja Jacobin teillä äjestämän.
10:12 Kylväkää itsellenne vanhurskauden kylvö, niin saatte leikata laupeuden leikkuun. Raivatkaa itsellenne uudispelto, silloin kun on aika etsiä Herraa, kunnes hän tulee ja antaa sataa teille vanhurskautta.	12. Kylväkää teillenne vanhurskaudeksi, niittäkää laupiudeksi, kyntäkää teillenne kyntö; että nyt on aika Herraa etsiä, siihen asti kuin hän tulee, ja saattaa teille vanhurskauden.	10:12 Sentähden kylwäkät wanhurscautta/ nijttäkät rackautta ja kyndäkät toisin/ että nyt on aica HERra edziä/ siihenasti cuin hän tule/ ja sata teille wanhurscauden.
10:13 Te olette kyntäneet jumalattomuutta, leikanneet vääryyttä ja syöneet valheen hedelmää; sillä sinä olet luottanut omaan tiehesi, sankariesi paljouteen.	13. Te kynnätte jumalattomuutta, ja niitätte vääryyttä, ja syötte valheen hedelmiä. Että sinä turvaat omaan menoos ja sinun moneen sankariis,	10:13 Sillä te kynnätte jumalattomutta/ ja nijttätte pahoja tecoja ja syötte walhen hedelmitä. Että sinä turwat sinus sinun omaan menos/ ja sinun moneen Sangarijs,
10:14 On nouseva pauhina sinun kansojesi kesken, ja kaikki sinun linnoituksesi hävitetään, niinkuin Salman hävitti Beet-Arbelin sodan päivänä: äiti ruhjotaan lastensa päälle.	14. Niin pitää meteli nouseman sinun kansas seassa, ja kaikki sinun linnas pitää hävitettämän, niinkuin Salman hävitti Arbelin huoneen sodan aikana, ja äiti lapsinensa kuoliaaksi lyötiin.	nijn pitää meteli nouseman sinun Canssas seas. 10:14 Nijn että caicki sinun linnas pitää häwitettämän/ nijncuin Salman cadotti Arbelin huonen sodan aicana/ ja äiti pitää lapsinens tapettaman.
10:15 Tämän tekee teille Beetel teidän ylenpalttisen pahuutenne tähden: aamunkoitossa Israelin kuningas tuhotaan.	15. Niin pitää teillekin Betelissä tapahtuman, teidän suuren pahuutenne tähden; että Israelin kuningas pitää aamulla varhain lyötämän maahan.	10:15 Nijn pitää teillengin BethElis tapahtuman/ teidän suuren pahudenne tähden/ että Israelin Cuningas pitää amulla warahin lyötämän maahan.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Kun Israel oli nuori, rakastin minä sitä, ja Egyptistä minä kutsuin poikani.	1. Kuin Israel nuori oli, pidin minä hänen rakkaana, ja minä kutsuin Egyptistä minun poikani.	11:1 COsca Israel nuori oli/ pidin minä hänen rackana/ ja cudzuin Egyptist minun poicani.

11:2 Aina kun kutsujat heitä kutsuivat, he menivät pois heidän kasvojensa edestä, uhrasivat baaleille ja polttivat uhreja epäjumalille.	2. Mutta kuin heitä nyt kutsutaan, niin he kääntyvät pois, ja uhraavat Baalimille, ja suitsuttavat kuville.	11:2 Mutta cosca hän nyt cudzutan/ nijn he käändywät pois/ ja uhrawat Baalimille/ ja suidzuttawat cuwille.
11:3 Minä opetin Efraimin kävelemään. - Hän otti heidät käsivarsillensa. - Mutta he eivät ymmärtäneet, että minä heidät paransin.	3. Minä opetin Ephraimin käymään, ja talutin häntä käsivarsista, vaan nyt ei he tahdo tietää, että minä heitä parantanut olen.	11:3 Minä otin Ephraimin käsiwarresta ja talutin händä/ waan nyt he owat minun apuni unohtanet.
11:4 Ihmissiteillä minä heitä vedin, rakkauden köysillä; minä ikäänkuin nostin ikeen heidän leukapieliltänsä, kumarruin heidän puoleensa ja syötin.	4. Minä annoin heidän vetää ihmisen ijestä, ja käydä rakkauden ohjissa, ja minä autin heitä, otin ikeen heidän kaulastansa, ja annoin heille elatuksen.	11:4 Minä annoin heidän wetä ihmisen ijestä/ ja käydä rackauden ohjisa/ ja minä autin heitä/ otin iken heidän caulastans ja annoin heille elatuxen/
11:5 Eivätkö he joutuisi jälleen Egyptin maahan, eikö Assur tulisi heille kuninkaaksi, koska he eivät ole tahtoneet kääntyä?	5. Ei heidän pidä palajaman Egyptin maalle, vaan Assur pitää heidän kuninkaansa oleman; sillä ei he tahdo itsiänsä kääntää.	ettei he olis palainnet Egyptijn. 11:5 Waan nyt on Assur tullut heidän Cuningaxens: sillä ei he tahdo palaita.
11:6 Miekka on riehuva hänen kaupungeissansa, on hävittävä hänen salpansa, on syövä syötävänsä, heidän neuvonpiteittensä takia.	6. Sentähden pitää miekan tuleman heidän kaupunkinsa päälle, ja heidän salpansa tempaaman ylös, ja syömän ne, heidän neuvonsa tähden.	11:6 Sentähden pitä miecan tuleman heidän Caupungins päälle/ ja pitä heidän salpans temmaman ylös/ ja syömän ne heidän aiwoituxens tähden.
11:7 Minun kansallani on halu kääntyä minusta pois; ja kun sitä kutsutaan korkeutta kohti, ei kenkään heistä ylenny.	7. Minun kansani väsy kääntymästä minun puoleeni; ehkä kuinka heille saarnattaisiin, niin ei kenkään hankitse kuulemaan.	11:7 Minun Canssan wäsy käändymäst minun puoleeni/ ehkä cuinga heille saarnataisin/ nijn ei kengän hangidze cuuleman.
11:8 Kuinka minä jättäisin sinut, Efraim, heittäisin sinut, Israel? Kuinka jättäisin sinut niinkuin Adman, tekisin sinulle niinkuin Seboimille? Minun sydämeni kääntyy, minun säälini herää.	8. Mitä minun pitää sinusta tekemän, Ephraim? Varjelenko minä sinua, Israel? Pitäiskö minun sinulle tekemän niinkuin Adamalle, ja asettaman sinun niinkuin Zeboimin? Mutta minun sydämelläni on toinen mieli, minun laupiuteni on ylen palava:	11:8 MITä minun pitä sinusta tekemän Ephraim? warjelengo minä sinua Israel? Pidäiskö minun sinulle tekemän nijncuin Adamalle/ ja asettaman sinun nijncuin Zeboimin? 11:9 Mutta minun sydämelläni on toinen mieli/ minun laupiuden on ylon palawa:
11:9 En minä pane täytäntöön vihani hehkua, en enää hävitä Efraimia. Sillä minä olen Jumala enkä ihminen, olen Pyhä sinun keskelläsi; en tule minä vihan tuimuudessa.	9. Etten minä tee hirmuisen vihani jälkeen, enkä palaja Ephraimia kadottamaan; sillä minä olen Jumala, ja en ihminen, ja olen pyhä teidän keskelläne, ja en tahdo tulla kaupunkiin.	Etten minä tee minun hirmuisen wihani jälken/ engä palaja Ephraimi cadottaman: sillä minä olen Jumala ja en ihminen/ ja olen Pyhä teidän keskelläne/ en cuitengan minä tahdo tulla Caupungijn.

11:10 Ja he vaeltavat Herran jäljessä. Hän ärjyy kuin leijona - niin, hän ärjyy, ja vavisten tulevat lapset mereltä päin.	10. Silloin Herraa seurataan, ja hän on kiljuva niinkuin jalopeura; ja kuin hän kiljuu, niin ne peljästyvät, jotka lännessä ovat.	11:10 Silloin HERra noudatetan/ ja hän on kiljuwa nijncuin Lejoni. Ja cosca hän kilju/ nijn ne peljästywät/ jotca lännesä owat.
11:11 Vavisten he tulevat Egyptistä kuin linnut, Assurin maasta kuin kyyhkyset, ja minä saatan heidät asumaan kodeissansa, sanoo Herra.	11. Ja Egyptissä ne myös peljästyvät niinkuin lintu, ja ne Assurin maasta niinkuin kyhkyinen; ja minä tahdon heitä asettaa huoneisiinsa, sanoo Herra.	11:11 Ja ne Egyptis myös peljästywät nijncuin lindu/ ja ne Assurin maasta nijncuin mettinen/ ja minä tahdon heitä jällens asetta heidän huoneisins/ sano HERra.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Efraim on ympäröinyt minut valheella ja Israelin huone vilpillä. Juuda juoksee yhä valtoimena, välittämättä Jumalasta, Pyhästä, Totisesta.	1. Ephraimissa on joka paikassa valhe minua vastaan, ja Israelin huoneessa petos; mutta Juuda hallitsee vielä Jumalan kanssa, ja on uskollinen pyhain kanssa.	11:12 EPhraimis on jocapaicas walhe minua wastaan/ ja Israelin huonesa wäärä jumalan palwelus. Mutta Juda pitä wielä kijnni Jumalasta/ ja oikian pyhän Jumalan palweluxen.
12:2 Efraim tavoittelee tuulta, ajaa takaa itätuulta ja kartuttaa kaiken aikaa valhetta ja hävitystä; tehdään liittoja Assurin kanssa, ja viedään öljyä Egyptiin.	2. Ephraim ruokkii itsensä tuulella, ja samoo itätuulen perään, ja enentää joka päivä valhetta ja vahinkoa. He tekevät Assurin kanssa liiton, ja vievät öljyä Egyptiin.	12:1 Ephraim ruocki idzens tuulella ja samo itä tuulen perän/ ja palwele jocapäiwä epäjumalita/ ja enändä wahingota. He tekewät Assurin cansa lijton/ ja wiewät Balsamita Egyptijn.
12:3 Mutta Herralla on oikeudenkäynti Juudan kanssa, ja hän tahtoo rangaista Jaakobia sen teitten mukaan, hän on kostava sille sen tekojen mukaan.	3. On myös Herralla riita Juudan kanssa, etsiä Jakobia hänen menonsa jälkeen, ja kostaa hänelle hänen ansionsa jälkeen.	12:2 Sentähden warjele HERra Judan/ ja edzi Jacobi hänen menons jälken/ ja costa hänelle hänen ansions jälken.
12:4 Äidin kohdussa tämä petti veljensä, ja miehuutensa voimassa hän taisteli Jumalan kanssa.	4. Hän on äitinsä kohdussa polkenut alas veljensä, ja kaikella voimallansa Jumalan kanssa taistellut.	12:3 Hän on äitins cohdusta polkenut alas hänen weljens/ ja caikella woimallans Jumalan cansa taistellut.
12:5 Hän taisteli enkelin kanssa ja voitti, hän itki ja rukoili tätä. Beetelissä tämä löysi hänet ja puhui siellä meidän kanssamme.	5. Hän paineli myös enkelin kanssa ja voitti; hän itki ja rukoili häntä; Betelissä löysi hän hänen, ja siellä hän on puhunut meidän kanssamme.	12:4 Hän paineli myös Engelin cansa ja woitti: sillä hän itki ja rucoili händä/ BethElis löysi hän hänen/ ja siellä hän on puhunut meidän cansam.
12:6 Herra, Jumala Sebaot - Herra on hänen nimensä.	6. Mutta se Herra on Jumala Zebaot, Herra on hänen muistonimensä.	12:5 Mutta se HERra on Jumala Zebaoth/ HERra on hänen nimens.
12:7 Ja sinä - käänny Jumalasi tykö, noudata laupeutta ja oikeutta ja pane alati toivosi Jumalaasi.	7. Niin käänny nyt sinun Jumalasi tykö; tee laupius ja oikeus, ja turvaa alati sinun Jumalaasi.	12:6 Nijn käännä nyt sinuas sinun Jumalasi tygö/ tee laupius ja oikeus/ ja turwa alati sinun Jumalaasi.

12:8 Kanaan - hänen kädessänsä on petollinen vaaka, halusta hän tekee vääryyttä.	8. Mutta kaupiamiehellä on väärä vaaka kädessä, ja pettää mielellänsä.	12:7 Mutta cauppamiehellä on väärä waaca kädes ja pettä mielelläns:
12:9 Efraim sanoo: "Olenpas rikastunut, olen saanut itselleni omaisuutta; ei mikään minun työansioni tuota minulle syyllisyyttä, joka olisi syntiä."	9. Ja Ephraim sanoo: Minä olen rikas, minulla on kyllä; ei yhdessäkään minun työssäni löydetä pahatekoa, joka synti olisi.	12:8 Sillä Ephraim sano: minä olen ricas/ minulla on kyllä/ ja ei yhdessäkään minun työsäni löytä pahateco/ joca syndi olisi.
12:10 Mutta minä, joka olen Herra, sinun Jumalasi, hamasta Egyptin maasta lähtien, minä saatan vielä sinut asumaan teltoissa niinkuin juhlapäivinä.	10. Mutta minä olen Herra sinun Jumalasi hamasta Egyptin maasta; minä annan sinun vielä majoissa asua, niinkuin juhline tapahtuu.	12:9 Mutta minä olen sinun Jumalasi hamast Egyptin maasta/ joca sinun anda vielä majoisa asua/ nijncuin juhline tapahtu.
12:11 Minä olen puhunut profeetoille, olen antanut paljon näkyjä ja puhunut vertauksia profeettain kautta.	11. Ja puhun prophetaille, olen myös se, joka niin monet ennustukset annan, ja prophetain kautta minuni julistan.	12:10 Ja puhun Prophetaille/ olen myös se joca nijn monet ennustuxet annan/ ja Prophetain cautta julistan/ cuca minä olen.
12:12 Jos Gilead on pelkkää petosta ollutkin, niin he pelkäksi turhuudeksi tulevatkin. Gilgalissa on uhrattu härkiä, niinpä tuleekin heidän alttareistansa kuin kiviröykkiöitä, joita on pellon vaoilla.	12. Sillä Gileadissa on epäjumalan palvelus, ja Gilgalissa he uhraavat härkiä hukkaan, ja heillä on niin monta alttaria, kuin kuhilaita on pellolla.	12:11 Sillä Gileadis on epäjumalan palwelus/ ja Gilgalis he uhrawat härkiä huckan/ ja heillä on nijn monda Altarita/ cuin cuhiloita on pellolla.
12:13 Jaakob pakeni Aramin kedoille, ja Israel palveli naisen tähden, naisen tähden hän paimensi.	13. Jakobin täytyy Syrian maahan paeta, ja Israelin täytyy palvella vaimon tähden; vaimon tähden tosin täytyy hänen karjakaista.	12:12 Jacobin täyty Syrian maahan paeta/ ja Israelin täyty palwella waimon tähden/ waimon tähden tosin täyty hänen caita.
12:14 Mutta profeetan kautta vei Herra Israelin Egyptistä pois, ja profeetta sitä paimensi.	14. Mutta sitte vei Herra Israelin Egyptistä profeetan kautta, ja antoi profeetan kautta häntä korjata.	12:13 Mutta sijtte wei HERra Israelin Egyptistä Prophetan cautta/ ja andoi sen Prophetan cautta händä corjata.
12:15 Efraim nosti katkeran mielikarvouden. Hänen Herransa on heittävä hänen verivelkansa hänen päällensä ja kääntävä hänen häpäisevän menonsa häneen itseensä.	15. Vaan Ephraim vihoittaa hänen nyt epäjumalillansa; sentähden pitää heidän verensä tuleman heidän päällensä, ja heidän Herransa on kostava heidän pilkkansa.	12:14 Waan Ephraim wihotta hänen nyt epäjumalittens cansa/ sentähden pitä heidän werens tuleman heidän päällens/ ja heidän HERrans on costawa heidän pilckans.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu
13:1 Milloin Efraim puhui, syntyi kauhu: korkealle kohosi hän Israelissa. Mutta hän joutui syyrialaiseksi Baalin takia, ja hän kuoli.	1. Kuin Ephraim puhui, niin siitä tuli pelko; hän korotti itsensä Israelissa, ja teki syntiä Baalimin kautta, ja kuoli.	13:1 COsca Ephraim Israelis corgotettin/ nijn hän hirmuisest opetti/ ja teki sijtte syndiä Baalimin cautta/ ja sen cautta surmattin.

<p>13:2 Nyt he jatkavat synnintekoa, tekevät itselleen valettuja kuvia hopeastansa, epäjumalankuvia ymmärryksensä mukaan, taitoniekkein tekemiä kaikki tyynni. Niille he puhuvat; ihmisiä teurastavat, vasikoita suutelevat.</p>	<p>2. Mutta nyt he vielä enemmän syntiä tekevät, ja valavat kuvia hopiastansa, ymmärryksensä jälkeen epäjumalia, joka kaikki sepän työ on; joista he saarnaavat: Joka tahtoo niiden vasikkain suuta antaa, sen pitää ihmisiä uhraaman.</p>	<p>13:2 Mutta nyt he paljo enemmän syndiä tekewät/ ja walawat cuwia hopiast/ nijncuin he taitawat ajatella/ nimittäin/ epäjumalit/ jotca caicki cuitengin sepän tegot owat: joista he saarnawat/ ja joca tahto nijden wasickain suuta anda/ sen pitä ihmisiä uhraman.</p>
<p>13:3 Sentähden he ovat kuin aamupilvi, kuin kaste, joka varhain haihtuu, kuin akanat, jotka puimatantereelta lentävät, kuin savu, joka häipyy ikkunasta.</p>	<p>3. Sentähden pitää heidän oleman niinkuin aamu-utu ja varhain lankeeva kaste, joka raukee, niinkuin akanat, jotka puhalletaan pois luvasta, ja niinkuin savu totosta.</p>	<p>13:3 Ne saawat amu udun/ ja sen casten joca warahin lange. Ja nijncuin acanat jotca puhalletan pois luvasta/ ja nijncuin sawu totoista.</p>
<p>13:4 Mutta minä olen Herra, sinun Jumalasi, hamasta Egyptin maasta lähtien; muuta Jumalaa sinä et tunne kuin minut, eikä ole muuta auttajaa kuin minä.</p>	<p>4. Mutta minä olen Herra sinun Jumalas hamasta Egyptin maasta; ei tosin sinun pitäisi muuta jumaIaa tunteman paitsi minua, eikä yhtään vapahtajaa, vaan minua ainoaa.</p>	<p>13:4 Mutta minä olen sinun HERras Jumalas Egyptin maasta/ ei tosin sinun pidäis muuta Jumalata tundeman paidzi minua/ eikä yhtän wapahtajata/ waan minua ainoata.</p>
<p>13:5 Minä tunsin sinut erämaassa, kuivassa maassa.</p>	<p>5. Minä tunsin sinun korvessa, karkiassa maassa.</p>	<p>13:5 Minä surin tosin sinun tähtes corwesa/ sijnä carkiasa maasa.</p>
<p>13:6 Sen mukaan kuin heidän laitumensa olivat, he kylläisiksi tulivat. He tulivat kylläisiksi, ja heidän sydämensä tuli ylpeäksi; sentähden he unhottivat minut.</p>	<p>6. Mutta että he ovat ravitut, ja kyllänsä saaneet; he saivat kyllänsä ja heidän sydämensä paisui: Sentähden he minun unhottavat.</p>	<p>13:6 Mutta että he owat rawitut/ ja kylläns saanet/ nijn heidän sydämens paisui/ ja sentähden minun unohtawat.</p>
<p>13:7 Niin minusta tuli heille ikäänkuin leijona, niinkuin pantteri tien ohessa minä heitä väijyin.</p>	<p>7. Minä myös tahdon olla heidän kohtaansa niinkuin jalopeura, ja tahdon heitä väijyä niinkuin pardi tiellä.</p>	<p>13:7 Minä myös tahdon olla heidän cohtans nijncuin Lejoni/ ja tahdon heitä wäijyä nijncuin Pardi tiellä.</p>
<p>13:8 Minä käyn heidän kimppuunsa kuin karhu, jolta on riistetty poikaset, revin heidän sydänkalvonsa ja syön heidät siinä paikassa kuin naarasleijona. Metsän pedot raatelevat heidät.</p>	<p>8. Minä tahdon heitä kohdata niinkuin karhu, jonka pojat ovat otetut pois, ja reväistä heidän paatuneen sydämensä rikki, ja tahdon heidät siellä syödä ylös, niinkuin jalopeura; metsän pedot pitää heidät rikki repimän.</p>	<p>13:8 Minä tahdon heitä cohdata nijncuin Carhu jonga pojat owat otetut pois. Ja tahdon rewäistä heidän paatunen sydämens ricki/ ja tahdon heidän siellä syödä/ nijncuin Lejon repi pedot ricki.</p>
<p>13:9 Se on sinun turmiosi, Israel, että olet minua vastaan, joka olen sinun apusi.</p>	<p>9. Itse sinä olet sinun kadotukses, Israel! Vaan minussa on sinun apus.</p>	<p>13:9 Israel/ sinä wiet sinus onnettomuten/ waan sinun terweydes on minus ainoas.</p>

13:10 Missä on nyt sinun kuninkaasi, että hän auttaisi sinua kaikissa kaupungeissasi, ja sinun tuomarisi, joista olet sanonut: "Anna minulle kuningas ja ruhtinaat"?	10. Missä on sinun kuninkaas, joka sinua taitais auttaa kaikissa sinun kaupungeissas? Ja sinun tuomarisi, joista sinä sanoit: Anna minulle kuningas ja päämiehiä.	13:10 Cusa on sinun Cuningas? joca sinua taidais autta caikis sinun Caupungeisas? ja sinun Duomarisi joista sinä sanoit: anna minulle Cuningas ja Päämiehiä.
13:11 Kuninkaan minä annan sinulle vihassani ja otan pois kiivastuksessani.	11. Minä tosin annoin sinulle kuninkaan minun vihassani, ja otan sen sinulta pois minun hirmuisuudessani.	13:11 Minä tosin annoin sinulle Cuningan minun wihasani/ ja otan sen sinulda pois minun hirmuisudesani.
13:12 Efraimin rikos on sidottu kokoon, talteen on pantu hänen syntinsä.	12. Ephraimin pahateko on sidottu kokoon, ja hänen syntinsä ovat salatut.	13:12 Ephraimin pahateko on sidottu cocon/ ja hänen syndins owat salatut?
13:13 Hänelle tulee synnyttäjän tuskat. Hän on älytön lapsi, sillä hän ei aikanansa tule esiin kohdusta.	13. Hänelle pitää tuleman synnyttäväisen kipu; hän on tyhmä lapsi, sillä ei hän taida sitä aikaa lasten synnyttämisessä pysyväinen olla.	13:13 Sillä hänelle pitä kipu tapahtuman nijncuin wastoinolewaiselle: sillä hän on tyhmä lapsi. Ja sen ajan pitä tuleman/ ettei heidän pidä taitaman kärsiä heidän lastens surkiutta.
13:14 Tuonelan kädestä minä heidät päästän, kuolemasta minä heidät lunastan. Missä on sinun ruttosi, kuolema, missä sinun surmasi, tuonela? Katumus on peitetty minun silmiltäni.	14. Mutta minä tahdon heitä päästää helvetin vallasta, ja vapahtaa heitä kuolemasta. Kuolema, minä tahdon olla sinulle myrkkyy, helvetti, minä tahdon olla sinulle surma! Kuitenkin on se lohdutus minun silmäini edestä peitetty.	13:14 Mutta minä tahdon heitä päästä helwetist/ ja wapahta cuolemast. Cuolema/ minä tahdon olla sinulle myrcky/ helwetti/ minä tahdon olla sinulle surma. 13:15 Cuitengin on se lohdutus minun silmäini edest peitetty:
13:15 Vaikka hän veljien seassa on hedelmöitseväinen, on itätuuli tuleva, on nouseva Herran tuuli erämaasta, ja hänen kaivonsa kuivuu, ja hänen lähteensä ehtyy: se on ryöstävä hänen aarteensa, kaikki hänen kallisarvoiset kalunsa.	15. Sillä hänen pitää veljesten vaiheella hedelmää tekemän: Herran itätuulen pitää tuleman korvesta, ja hänen kaivonsa pitää kurehtuman, ja hänen lähteensä kuivuman, sen pitää raateleman kaikkein kalleimmat kalut ja tavarat.	sillä hänen pitä weljesten waihella hedelmätä tekemän. 13:16 Itätuulen pitä tuleman corwesta ja hänen caiwons curehtuman/ ja hänen lähtens cuiwaman/ sen pitä raateleman caickein callimmat calut ja tawarat.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 Samaria joutuu syystänsä kärsimään, koska se on niskoitellut Jumalaansa vastaan: he kaatuvat miekkaan, heidän pienet lapsensa ruhjotaan, ja heidän raskaat vaimonsa halkaistaan.	1. Samaria pitää autioksi tuleman, sillä hän on Jumalallensa kovakorvainen ollut; heidän pitää miekalla lankeeman, ja heidän nuoret lapsensa paiskattaman rikki, ja heidän raskaat vaimonsa pitää reväistämän rikki.	14:1 SAMaria pitä autiaxi tuleman: sillä hän on hänen Jumalallens cowacorwainen: heidän pitää miecalla langeman/ ja heidän nuoret lapsens paiscattaman ricki/ ja heidän rascat woimons pitä rewäistämän ricki.

14:2 Palaja, Israel, Herran, sinun Jumalasi, tykö, sillä sinä olet kompastunut rikoksiisi.	2. Käännny, Israel, Herran sinun Jumalas tykö; sillä sinä olet langennut sinun pahain tekois tähden.	14:2 Käännä sinus Israel sinun HErras Jumalas tygö: sillä sinä olet langennut sinun pahain tecois tähden.
14:3 Ottakaa mukaanne sanoja ja palatkaa Herran tykö ja sanokaa hänelle: "Anna anteeksi kaikki rikokset, ota armoihisi, niin me tuomme sinulle uhrimulleiksi huultemme uhrit.	3. Ottakaat teillenne nämät sanat, ja kääntykää Herran tykö, ja sanokaat hänelle: Anna meille kaikki synnit anteeksi, ja tee meille hyvin, niin me uhraamme sinulle meidän huultemme mullit.	14:3 Ottacat teillen nämät sanat/ ja käändäkät teitän HERran tygö/ ja sanocat hänelle: anna meille caicki synnit andexi/ ja tee meille hyvä/ nijn me uhramme sinulle meidän huuldem mullit.
14:4 Assur ei ole meitä auttava, hevosilla emme tahdo ratsastaa, emmekä enää sano kättemme teoille: 'Meidän jumalamme'; sillä sinussa saa orpo armon."	4. Ei Assur meitä auta, emme myös tahdo enään astua orhitten päälle, emmekä sano enään meidän käsialallemme: Te olette meidän jumalamme; sillä sinun tykönäs löytää orpo armon.	14:4 Ei Assur meitä auta/ en me myös tahdo sillen astua orhitten päälle/ engä sano enämbätä meidän käsialam tygö: te oletta meidän Jumalam/ waan anna orwoiden armo löytä sinun tykönäs.
14:5 Minä parannan teidän luopumuksenne, omasta halustani minä teitä rakastan; sillä minun vihani on kääntynyt hänestä pois.	5. Niin minä taas olen parantava heidän erhetyksensä, mielelläni minä heitä rakastan; sillä minun vihani on käännetty heistä pois.	14:5 Nijn minä taas olen parandawa heidän erhetyxens/ mielelläni minä heitä racastan/ ja silloin minä olen käändäwä heistä pois minun wihani.
14:6 Minä olen oleva Israelille kuin kaste, se on kukoistava kuin lilja ja juurtuva syvälle kuin Libanon.	6. Minä tahdon Israelille olla niinkuin kaste, että hän kukoistaa niinkuin kukkanen, ja hänen juurensa leviävät niinkuin Libanon.	14:6 Minä tahdon Israelille olla nijncuin caste/ että hän cucoista nijncuin cuckainen/ ja hänen juurens lewiäwät nijncuin Libanon.
14:7 Sen vesat leviävät, sen kauneus on oleva kuin öljypuun ja sen tuoksu kuin Libanonin.	7. Hänen oksansa pitää hajooman, että hän itse olis ihanainen niinkuin öljypuu, ja hänen pitää hajuaman niinkuin Libanon.	14:7 Ja hänen oxans pitä hajoman/ että hän idze olis iloinen nijncuin öljupuu/ ja hänen pitä hajaman nijncuin Libanonin.
14:8 Sen varjossa asuwait kasvattavat jälleen viljaa ja kukoistavat kuin viiniköynnös. Sen maine on oleva kuin Libanonin viinin.	8. Ja heidän pitää taas istuman hänen varjonsa alla, ja jyvistä itsensä ravitseman, ja kukoistuman niinkuin viinapuu. Ja hänen muistonsa pitää niinkuin Libanonin viina oleman.	14:8 Ja heidän pitä taas istuman hänen warjons ala/ ja jywistä heitäns rawidzeman/ ja cucoistuman nijncuin wijnapuu. Ja hänen muistons pitä nijncuin Libanonin wijnan oleman.
14:9 Ephraim! Mitä on minulla enää tekemistä epäjumalien kanssa? Minä kuulen häntä, minä katson hänen puoleensa, minä, joka olen kuin viheriöitsevä kypressi: minusta on sinun hedelmäsi.	9. Ephraim (sanokaan): Mitä minun on enää epäjumalain kanssa? Minä tahdon häntä kuulla ja katsoa; minä tahdon olla niinkuin viheriäinen honka; minussa pitää sinun hedelmäs löydettämän.	14:9 Ephraim/ pois epäjumalais cansa/ minä tahdon händä cuulla ja johdatta. Minä tahdon olla nijncuin wiherjäinen hongä/ minusa pitä sinun hedelmäs löyttämän.

14:10 Kuka on viisas ja ymmärtää nämä?
Kuka taitava ja käsittää nämä? Sillä
Herran tiet ovat suorat: vanhurskaat niillä
vaeltavat, mutta luopiot niillä kompastuvat.

10. Kuka on viisas, että hän näitä
ymmärtäis? Ja ymmärtäväinen, joka näitä
huomaittis? Sillä Herran tiet ovat oikiat, ja
vanhurskaat vaeltavat niillä, mutta
ylitsekäymärit niissä lankeevat.

14:10 Cuca on wijsas/ että hän näitä
ymmärräis: ja nopsa/ joca näitä
huomaidzis? Sillä HERran tiet owat oikiat/
ja wanhurscat waeldawat nijllä/ mutta
ylidzekäymärit nijsä langewat.

JOEL	JOEL	Propheta Joel .
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Herran sana, joka tuli Joelille, Petuelin pojalle.	Tämä on Herran sana, joka tapahtui Joelille Petuelin pojalle.	1:1 Tämä on se HERRAN sana/ joca tapahtui Joelille Pethuelin pojalle.
1:2 Kuulkaa tämä, te vanhimmat, ja ottakaa korviinne, kaikki maan asukkaat. Onko tällaista tapahtunut teidän päivinäne taikka teidän isienne päivinä?	2. Kuulkaat tätä vanhimmat, ja ottakaa korviinne kaikki maan asuvaset; onko tämä teidän eli teidän isäinne aikana tapahtunut.	1:2 Cuulcat wanhimmat/ ja corwijn ottacat caicki maan asujamet/ jos on teidän eli teidän Isäin aicana sencaltaista tapahtunut.
1:3 Kertokaa tämä lapsillenne, ja teidän lapsenne kertokoot sen lapsillensa ja heidän lapsensa tulevalle polvelle:	3. Sanokaat siitä teidän lapsillenne, ja antakaat teidän lastenne sitä lapsillensa sanoa, ja nekin lapset muille jälkeentulevaisillensa.	1:3 Sanocat sijtä teidän lapsillen/ ja andacat teidän lasten sitä heidän lapsillens sanoa/ ja nekin lapset muille heidän jälkentulewaisillens.
1:4 Mitä kalvajasirkalta jäi, sen söi heinäsiirka. Ja mitä heinäsiirkalta jäi, sen söi syöjäsiirka. Ja mitä syöjäsiirkalta jäi, sen söi tuhosiirka.	4. Mitä ruohomato jättää, sen heinäsiirka syö, ja mitä heinäsiirka jättää, sen lehtimato syö, ja mitä lehtimato jättää, sen jyvämato syö.	1:4 Nimittäin/ mitä mato jättä/ sitä heinäsiirka syö/ ja mitä heinäsiirka jättä/ sitä sijwico syö/ ja mitä sijwico jättä/ sitä tai syö.
1:5 Herätkää, te juopuneet, ja itkekää, valittakaa, kaikki viininjuojat, rypälemehun tähden, sillä se on otettu pois teidän suustanne.	5. Herätkää juopuneet, ja itkekää ja ulvokaat kaikki viinan juomarit nuoren viinan tähden; sillä se on temmattu pois teidän suustanne.	1:5 Herätkät juopunet ja itkekät/ ja ulwocat caicki wijnan juomarit nuoren wijnan tähden/ joca on temmattu pois teidän suustan.
1:6 Sillä minun maahani on hyökännyt kansa, väkevä ja epälukeinen. Sen hampaat ovat leijonan hampaat, ja sillä on naarasleijonan leukaluut.	6. Sillä väkevä kansa menee pois minun maani päälle, joka on lukematon; hänen hampaansa ovat niinkuin jalopeuran hampaat, ja syömähampaat niinkuin julmalla jalopeuralla.	1:6 Sillä wäkevä Canssa menee ylös minun maani päälle/ joca on lukematon/ jolla owat hambat nijncuin Lejonilla/ ja söymähambat nijncuin julmalla Lejonilla.
1:7 Se on raastanut minun viiniköynnökseni ja katkonut minun viikunapuuni, on ne paljaksi kuorinut ja karsinut; niiden oksat ovat valjenneet.	7. He hävittivät minun viinämäkeni, ja minun fikunapuuni kaivoivat, kuorivat ja heittivät pois, että sen oksat valkiana ovat.	1:7 He häwiti minun wijnamäkeni/ ja minun ficunapuuni calwoit/ cuorit ja heitit pois/ että hänen oxans walkiana owat.
1:8 Valita niinkuin neitsyt, joka on vyöttäytynyt säkkiin nuoruutensa yljän tähden.	8. Valita niinkuin neitsyt, joka säkin yllensä pukee nuoruutensa yljän tähden.	1:8 Pargu nijncuin neidzy/ joca säkin päällens wetä hänen ylkäns tähden.
1:9 Pois on otettu ruokauhri ja juomauhri Herran huoneesta. Papit, jotka toimittavat Herran palvelusta, murehtivat.	9. Sillä ruokauhri ja juomauhri on pois Herran huoneesta; ja papit Herran huoneesta; ja papit Herran palveliat murehtivat.	1:9 Sillä ruocauhri ja juomauhri on pois HERRan huonesta/ ja Papit HERRan palweliat murehtiwat.
1:10 Hävitetty on pelto, maa murehtii; sillä vilja on hävitetty, viinistä on tullut kato, öljy on kuivunut.	10. Peltto on hävitetty, maa on murheissansa, että jyvät ovat turmellut, viina on kuivunut pois, ja öljy puuttunut.	1:10 Kedot owat häwinnet ja peldo on nurja/ että jyvät owat turmellut. 1:11 Wijna on surkia ja öljy walitta/
1:11 Peltomiehet ovat joutuneet häpeään, viinitarhurit valittavat nisun ja ohran tähden, sillä mennyt on pellon sato.	11. Peltomiehet katsovat huonosti, ja viinämäen miehet parkuvat nisuin ja ohrain tähden, ettei vainiossa ole mitään tuloa.	peldomiehet huonosta cadzowat/ ja wijnamäen miehet parcuwat/ nisuin ja ohrain tähden/ ettei wainiosta ole mitän tulo.

1:12 Viiniköynnöstä on kohdannut kato, viikunapuu on kuihtunut, granaattipuu ja myös palmu ja omenapuu; kaikki kedon puut ovat kuivettuneet. Niin, häpeään on joutunut ilo, ihmislusten joukosta pois.	12. Viinapuu kuivettui ja fikunapuu on lahonnut; granatipuu, palmupuu, omenapuu ja kaikki kedon puut ovat kuivettuneet; sillä ihmisten riemu on surkeudeksi tullut.	1:12 Wijnapuu cuiwetui ja ficunapuu on lahoinut/ Granatipuu/ palmupuu/ omenapuu/ ja caicki kedon puut owat cuiwettunet: sillä ihmisten riemu on surkiudexi tullut.
1:13 Vyöttäytykää säkkiin, pitäkää valittajaiset, te papit; valittakaa, te jotka toimitatte palvelusta alttarilla. Käykää sisälle, viettäkää yö säkkeihin puettuina, te jotka toimitatte minun Jumalani palvelusta. Sillä poissa on teidän Jumalanne huoneesta ruokauhri ja juomauhri.	13. Sonnustakaat teitänne ja valittakaa, te papit! parkukaa, te alttarin palveliat, menkää (templiin), ja levätkää, te minun Jumalani palveliat, säkeissä oli yötä; sillä ruokauhri ja juomauhri on pois teidän Jumalanne huoneesta.	1:13 Sonnustacat teitän ja walittacat te Papit/ parucacat te Altarin palweliat/ mengät Templijn/ ja lewätkät te Jumalan palweliat säkeis yliyötä: sillä ruocauhri ja juomauhri on pois teidän Jumalanne huonesta.
1:14 Kuuluttakaa pyhä paasto, kutsukaa koolle juhla kokous, kootkaa vanhimmat ja kaikki maan asukkaat Herran, teidän Jumalanne, huoneeseen ja huutakaa Herran puoleen.	14. Pyhittäkää paasto, kutsukaa seurakunta kokoon, ja kootkaa vanhimmat, ja kaikki maakunnan asuwait, Herran teidän Jumalanne huoneeseen, ja huutakaa Herran tykö:	1:14 Pyhittäkät paasto/ cudzucacat seuracunda cocon/ ja cootcat wahwimmat ja caicki maacunnan asuwait teidän HERran Jumalan huoneeseen/ ja huutacat HERran tygö:
1:15 Voi sitä päivää! Sillä lähellä on Herran päivä, ja se tulee niinkuin hävitys Kaikkivaltialta.	15. Voi, voi sitä päivää! sillä Herran päivä on juuri läsnä, ja tulee niinkuin kadotus Kaikkivaltialta.	1:15 Woi/ woi sitä päiwä: sillä HERran päiwä on juuri läsnä/ ja tule nijncuin cadotus Caickiwaldialda.
1:16 Eikö ole otettu meiltä ruoka silmäimme edestä sekä meidän Jumalamme huoneesta ilo ja riemu?	16. Eikö ruoka oteta pois meidän silmäimme edestä, ja meidän Jumalamme huoneesta ilo ja riemu?	1:16 Silloin ruoca otetan pois meidän silmäim edest/ ja meidän Jumalam huonesta ilo ja riemu.
1:17 Surkastuneet ovat siemenjyvät multien alla, varastohuoneet autiot, aitat puretut, kun viljasta on kato.	17. Siemenet mätänivät maassa, jyvääit ovat hävitetyt, riihet ovat hajoitettut; sillä elo on kuivunut pois.	1:17 Jywät mätänit maas/ ohra salwot owat tyhjänä ja rijhet owat langennet: sillä elo on turmeldu.
1:18 Kuinka huokaa karja, kuinka hädissään ovat raavaslaumat, sillä ei ole niillä laidunta! Myös lammaislaumat joutuvat perikatoon.	18. Voi, kuinka karja huokaa, ja laumat ammuwat! ettei heillä ole laidunta, ja lammaislaumat nääntyvät.	1:18 Woi cuinga carja huoca/ ja laumat ammuwat: ettei heillä ole laiduinda/ ja lambat näändywät.
1:19 Sinua, Herra, minä huudan, sillä tuli on kuluttanut erämaan laitumet ja liekki polttanut kaikki kedon puut.	19. Herra, sinun tykö minä huudan, että kulo on polttanut laitumet korvessa, ja liekki on kaikki puut vainiossa sytyttänyt.	1:19 HERra/ sinua minä huudan/ että culo on polttanut kedot warpeis/ ja liecki on caicki puut wainios sytyttänyt.
1:20 Metsän eläimetkin sinua ikävöivät, sillä vesipurot ovat kuivuneet ja tuli on kuluttanut erämaan laitumet.	20. Metsän eläimet myös sinun tykö huutawat, että wesi-ajat kuivuneet ovat, ja että kulo on polttanut laitumet korvessa.	Medzän eläimet myös sinua huutawat/ että wesiojat cuiwannet owat/ ja että culo on polttanut kedot warpeis.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Puhaltakaa pasunaan Siionissa, toitottakaa torvia minun pyhällä vuorellani. Jokainen maan asukas on vapiseva, sillä Herran päivä tulee. Niin, se on lähellä:	1. Soittakaa basunalla Zionissa, huutakaa minun pyhällä vuorellani, waviskaat kaikki maan asuwait; sillä Herran päivä tulee ja on läsnä:	2:1 SOittacat Basunalla Zionis/ huutacat minun pyhän wuoreni päällä/ wapiscat caicki maan asuwait: 2:2 Sillä HERran päiwä tule/ ja on läsnä.

2:2 pimeyden ja synkeyden päivä, pilvien ja pilkkopimeän päivä. Vuorille levinneenä niinkuin aamurusko on lukuisa ja väkevä kansa, jonka vertaista ei ole ollut ikiajoista asti eikä tämän jälkeen enää tule, tulevaisten polvien vuosiin saakka.	2. Pimiä päivä, synkiä päivä, sumuinen päivä ja utuinen päivä; niinkuin aamurusko itsensä levittää vuorten ylitse; suuri ja väkevä kansa, jonka kaltaista ei ikänä ole ollut, eikä vasta tule ijankaikkiseen aikaan.	Pimiä päiwä/ syngiä päiwä/ sumuinen päiwä ja utuinen päiwä. Nijn cuin amurusco idzens lewittä wuorten ylidze/ nimittäin suuri ja wäkewä Canssa/ jonga caltaista ei ikänäns ole ollut/ eikä wasta tule ijancaikkiseen aican.
2:3 Sen edellä käy kuluttava tuli, sen jäljissä polttava liekki. Niinkuin Eedenin puutarha on maa sen edessä, sen jäljissä on autio erämaa, eikä jää ketään, joka olisi siltä pelastunut.	3. Hänen edellensä käy kuluttavainen tuli, ja hänen jälissänsä polttavainen liekki. Maa on hänen edessänsä niinkuin Eedenin puutarha, mutta hänen jälissänsä niinkuin autio erämaa, ja ei pidä kenenkään pääsemän häneltä pois.	2:3 Hänen edelläns käy tähtetöin tuli/ ja hänen jälisäns palawa liecki. Maa on hänen edesäns nijncuin krydimaa/ mutta hänen jälisäns nijncuin autia erimaa/ ja ei pidä kenengän pääsemän häneldä pois.
2:4 Ne ovat näöltänsä kuin hevoset, ja niinkuin ratsut ne juoksevat.	4. Hänen muotonsa on niinkuin hevosten muoto; ja he karkaavat niinkuin ratsasmiehet.	2:4 Hänen hahmons on nijncuin orihit/ ja he carcajawat nijncuin radzasmiehet.
2:5 Ryskyen kuin sotavaunut ne hyppivät vuorten huipuilla, räiskyen kuin tulen liekki, joka kuluttaa oljet; ne ovat kuin väkevä kansa, sotarintaan asettunut.	5. He hyppäävät ylhäällä vuorten kukkuloilla niinkuin rattaat kitisevät, niinkuin liekki korsissa kihisis; niinkuin väkevä kansa, joka sotaan on hankittu.	2:5 He hyppäwät ylhällä wuorilla nijncuin rattat kituisit/ nijncuin liecki corsis kihisis/ ja nijncuin wäkewä Canssa joca sotaan on hangittu.
2:6 Niitten edessä kansat vapisevat, kaikki kasvot kalpenevat.	6. Kansat pitää hänen edessänsä hämmästyvän, että kaikki kasvot valjuksi muuttuvat.	2:6 Canssat pitä händä hämmästyvän/ että caicki caswot tulewat nijn walkexi cuin sawiastia.
2:7 Ne juoksevat kuin sankarit, kuin soturit ne nousevat muurille. Jokainen kulkee tietänsä suoraan, ei mutkittele polullansa.	7. He juoksevat niinkuin uljaat, ja karkaavat muurien ylitse niinkuin sotamiehet; ja kukin käy kohdastansa edes, ja ei poikkee ulos tietänsä.	2:7 He juoxewat nijncuin uljat/ ja carcajawat muurein ylidze nijncuin sotamiehet/ ja cukin käy cohdistans edes/ ja ei wijwytä heitäns.
2:8 Toinen ei syisi toistansa: jokainen kulkee omaa suuntaansa. Heittoaseitten välitse ne syöksyvät pysähtymättä.	8. Ei estä kenkään kumppaniansa, vaan kukin matkustaa asetuksessansa; ja kuin he sota-aseiden välistä tunkevat sisälle, niin ei heitä haavoiteta.	2:8 Ei estä kengän toistans/ waan cukin matcusta asetuxesans/ ja cosca he tungewat ja sisälle langewat/ nijn ei heitä haawoiteta.
2:9 Kaupunkiin ne hyökkäävät, ryntäävät muurille, nousevat taloihin, tulevat ikkunoista sisään kuin varas.	9. He ajelewat ympäri kaupungissa, ja muurien päällä juoksevat, ja kiipeevät huoneisiin, ja tulewat akkunoista sisälle, niinkuin varas.	2:9 He ajelewat ymbärins Caupungis/ ja muurein päällä juoxewat/ ja kijpewät huoneisin/ ja tulewat ackunasta sisälle/ nijncuin waras.
2:10 Niitten edessä maa vapisee, ja taivaat järkkyvät; aurinko ja kuu käyvät mustiksi, ja tähdet kadottavat valonsa.	10. Hänen edessänsä vapisee maa, ja taivas värisee: aurinko ja kuu pimenevät, ja tähdet peittävät valkeutensa.	2:10 Hänen edesäns wapise maa/ ja taiwas wärise/ Auringo ja Cuu pimenevät ja tähdet peittäwät walkeudens.
2:11 Ja Herra antaa äänensä jylistä sotajoukkonsa edellä, sillä ylen lukuisa on hänen väkensä, sillä väkevä on hänen käskynsä täyttäjä, sillä suuri on Herran päivä ja sangen peljättävä; kuka voi sitä kestää?	11. Sillä Herra on paneva jylinänsä hänen sotaväkensä edellä; sillä hänen sotaväkensä on sangen suuri ja väkevä, joka hänen käskynsä toimittaa; sillä Herran päivä on suuri ja sangen hirmuinen, kuka sitä voi kärsiä?	2:11 Sillä HERra on panewa jylinäns hänen sotawäkens edellä: sillä hänen sotawäkens on sangen suuri ja wäkewä/ ja cuca woi händä kärsiä? Sillä HERran päiwä on suuri ja sangen hirmuinen/ cuca sitä woi kärsiä?
2:12 Mutta vielä nytkin, sanoo Herra, kääntykää minun tyköni kaikesta sydämestänne, paastoten, itkien ja valittaen.	12. Niin sanoo nyt Herra: kääntykää kaikesta sydämestänne minun tyköni, paastolla, itkulla ja murheella.	2:12 Nijn sano nyt HERra: käändäkät teitän caikest sydämestän minun tygöni/ paastolla/ itculla ja murhella:

2:13 Reväiskää rikki sydämenne, älkää vaatteitanne, ja kääntykää Herran, teidän Jumalanne, tykö; sillä hän on armahtavainen ja laupias, pitkämielinen ja armosta rikas, ja hän katuu pahaa.	13. Leikatkaat teidän sydämenne, ja älkää teidän vaatteitanne, ja palatkaat Herran teidän Jumalanne tykö; sillä hän on armollinen ja laupias, pitkämielinen ja suuresta hyvydestä, ja katuu rangaistusta.	2:13 Leicatcat teidän sydämen ja ei teidän vaatteitan/ ja palaitcat teidän HERran Jumalanne tygö: sillä hän on armollinen/ laupias/ kärsiwäinen/ ja suuresta hywydestä/ ja catu pian rangaistustans/
2:14 Ehkä hän vielä katuu ja jättää jälkeensä siunauksen: ruokauhrin ja juomauhrin Herralle, teidän Jumalallenne.	14. Kukaties hän kääntyy ja katuu, ja jättää jälkeensä siunauksen, ruokauhrin ja juomauhrin Herralle teidän Jumalallenne.	cuca tietä? 2:14 Wielä hän nytkin meitä armahta/ ja rangaistuxens jälken armons osotta/ ruocauhrijn ja juomauhrijn teidän Jumalallen.
2:15 Puhaltakaa pasunaan Siionissa, kuuluttakaa pyhä paasto, kutsukaa koolle juhlakokous.	15. Soittakaat basunalla Zionissa, pyhittäkää paasto, kutsukaat seurakunta kokoon.	2:15 Soittacat Basunalla Zionis/ pyhittäkät paasto/ cudzucat seuracunda cocon/
2:16 Kootkaa kansa, pitäkää pyhä seurakuntakokous, kerätkää vanhukset, kootkaa lapset ja rintoja imeväiset; lähteköön ylkä huoneestansa ja morsian kammiostansa.	16. Kootkaat kansa, pyhittäkää kokous, kutsukaat yhteen vanhimmat, saattakaat yhteen nuorukaiset ja imeväiset; ylkä lähtekään kammiostansa, ja morsian makaushuoneestansa.	cootcat Canssa/ pyhittäkät yhteys/ yhten cudzucat wanhimmat/ yhten saattacat nuorucaiset ja imewäiset. 2:16 Ylkä lähtekän cammiostans/ ja morsian macaus huonestans.
2:17 Eteisen ja alttarin välillä itkekööt papit, jotka toimittavat Herran palvelusta, ja sanokoot: "Säästä, Herra, kansaasi äläkä anna perintöosaasi häväistäväksi, pakanain pilkattavaksi. Miksi pitäisi sanottaman kansain seassa: 'Missä on heidän Jumalansa?'"	17. Papit, Herran palveliat, itkekään esihuoneen ja alttarin välillä, ja sanokaan: armahda, Herra, sinun kansaas, ja älä laske sinun perikuntaas pilkkaan, niin ettei pakanat saisi valtaa heidän päällensä! miksi pitäis sanottaman kansain seassa: kussa on nyt heidän Jumalansa?	2:17 Papit HERran palweliat/ itkekät esihuonen ja Altarin wälillä/ ja sanocat: armahda HERra sinun Canssas/ ja älä laske sinun pericundas pilckan/ nijn ettei pacanat saisi walda heidän päällens. 2:18 Mixis sallit sanoa Canssain seas? cusa on nyt heidän Jumalans?
2:18 Niin Herra kiivaili maansa puolesta ja sääli kansaansa.	18. Niin Herralla on kiivaus maastansa; ja hän armahtaa kansaansa.	Nijn HERralla on olewa kijwaus maastans/ ja hän armahta Canssans.
2:19 Ja Herra vastasi ja sanoi kansalleen: Katso, minä lähetän teille viljaa, viiniä ja öljyä, niin että te tulette niistä ravituiksi. Enkä minä anna enää häväistä teitä pakanain seassa.	19. Ja Herra vastaa ja sanoo kansallensa: katso, minä lähetin teille jyviä, viinaa ja öljyä, että teillä piti niistä kyllä oleman; ja en salli teitä enään häpiään tulla pakanain sekaan.	2:19 Ja HERra wasta/ ja sano Canssallens: cadzo/ minä lähetin teille jywiä/ wijna ja öljyä runsast/ että teillä piti nijstä kyllä oleman. Ja en minä salli teitä sillen häpiään tulla pacanain secaa.
2:20 Ja mikä pohjoisesta tulee, sen minä karkoitan teistä kauas ja syöksen sen kuivaan ja autioon maahan, sen alkupään Idänmereen ja sen loppupään Länsimereen. Ja siitä nousee löyhyä, nousee katku. Sillä suuria se on yrittänyt.	20. Ja tahdon sen, joka pohjoisesta tullut on, teiltä kauwas saattaa, ja ajaa hänen pois korkiaan ja hävitettyyn maahan, hänen kasvonsa itäistä merta päin, ja hänen loppunsa äärimäisen meren puoleen; ja hänen pitää mätänemän ja haiseman; sillä hän on suuria tehnyt.	2:20 Ja tahdon sen teidä pohjaisest cauwas aja pois carkiaan ja häwitettyn maahan/ nimittäin/ hänen caswons meren päin/ ja hänen loppuns ärimmäisen meren puolen. 2:21 Hänen pitä mätänemän ja haiseman: sillä hän on suuria tehnyt.
2:21 Älä pelkää, maa. Iloitse ja riemuitse, sillä Herra on tehnyt suuria.	21. Älä pelkää, sinä maa, vaan iloise ja riemuitse; sillä Herra taitaa myös suuria tehdä.	Älä pelkä sinä maa/ waan paremmin iloidze ja ole turwas: sillä HERra taita myös suuria tehdä.

2:22 Älkää peljätkö, metsän eläimet, sillä erämaan laitumet viheriövät, sillä puu kantaa hedelmänsä, viikunapuu ja viiniköynnös antavat voimansa.	22. Älkää peljätkö, te pedot kedolla; sillä laitumet korvessa pitää viheriöitsemän, ja puut hedelmänsä kantaman, fikunapuu ja viinapuu kyllä hedelmöitsemän.	2:22 Älkät peljätkö te pedot kedolla: sillä asumiset corwes pitää wiherjöldzemän/ ja puut pitää hedelmäns candaman/ ficunapuu ja wijnapuu pitää kyllä hedelmöidzemän.
2:23 Ja te, Siionin lapset, iloitkaa ja riemuitkaa Herrassa, teidän Jumalassanne, sillä hän antaa teille syysateen, vanhurskauden mukaan, vuodattaa teille sateen, syysateen ja kevätsateen, niinkuin entisaikaan.	23. Ja te, Zionin lapset, iloitkaat ja riemuitkaat Herrassa teidän Jumalassanne, joka teille antaa vanhurskauden opettajan, ja laskee alas teille aamu- ja ehtoosateen niinkuin ennenkin;	2:23 TE Zionin lapset iloitcat ja riemuitcat teidän HERrasan Jumalasan/ joca teille anda wanhurscauden opettajat/ ja laske alas teille amu ja ehto saten nijncuin ennengin.
2:24 Ja puimatantereet tulevat jyviä täyteen, ja kuurna-altaat pursuvat viiniä ja öljyä.	24. Että aitat jyviä täynnä olisivat, ja kuurnat nuoresta viinasta ja öljystä ylitse vuotaisivat.	2:24 Että aitat jywistä/ ja cuurnat tuoresta wijnasta ja öljystä täynä olisit.
2:25 Ja minä korvaan teille ne vuodentulot, jotka heinäsiirikka, syöjäsiirikka, tuhosirikka ja kalvajasirikka söivät, minun suuri sotajoukkoni, jonka minä lähetin teitä vastaan.	25. Ja minä saatan teille jälleen ne vuodet, jotka heinäsiirikka, lehtimato, jyvämato ja ruohomato söi; se minun suuri sotaväkeni, jonka minä teidän sekaanne lähetin;	2:25 Ja minä saatan teille jällens ne vuodet/ jotca ruohomadot/ heinäsiircat/ täit ja etanat (jotca minun suuri sotawäkeni olit/ ja minä teidän secaan lähetin) syönet olit.
2:26 Ja te syötte kyllästi ja tulette ravituiksi ja kiitätte Herran, teidän Jumalanne, nimeä, hänen, joka on tehnyt ihmeitä teitä kohtaan. Eikä minun kansani joudu häpeään, iankaikkisesti.	26. Että teidän pitää kyllä syömän ja ravituksi tuleman, ja ylistämän Herran teidän Jumalanne nimeä, joka teidän seassanne on ihmeitä tehnyt; ja ei minun kansani pidä ikänä häpiään tuleman.	2:26 Että teillä on kyllä syötävä/ ja te ylistäisitte teidän HERran Jumalan nime/ joca teidän seasan on ihmeitä tehnyt/ ja ei minun Canssan pidä sillen häpiään tuleman.
2:27 Ja te tulette tietämään, että Israelin keskellä olen minä. Ja minä olen Herra, teidän Jumalanne, eikä toista ole. Eikä minun kansani joudu häpeään, iankaikkisesti.	27. Ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Israelin keskellä, ja että minä olen Herra teidän Jumalanne ja ei kenkään muu; eikä minun kansani pidä ikänä häpiään tuleman.	2:27 Ja teidän pitä ymmärtämän/ että minä olen Israelin keskellä/ ja että minä olen teidän HERran Jumalan/ ja ei kengän muu/ eikä minun Canssan pidä sillen häpiään tuleman.
2:28 Näitten jälkeen minä olen vuodattava Henkeni kaiken lihan päälle, ja teidän poikanne ja tyttärensä ennustavat, vanhuksenne unia uneksuvat, nuorukaisenne näkyjä näkevät.	28. Ja sitte pitää tapahtuman, että minä tahdon vuodattaa minun Henkeni kaiken lihan päälle; ja teidän poikanne ja tyttärensä pitää ennustaman, teidän vanhimpainne pitää unia uneksunan, ja teidän nuorukaisenne pitää näkyjä näkemän.	2:28 Ja sijtte minä tahdon vuodatta minun Hengeni caiken lihan päälle: ja teidän poican ja tyttären pitä ennustaman/ teidän wanhimban pitä unia unexuman/ ja teidän nuorucaisen pitä näkyjä näkemän.
2:29 Ja myös palvelijain ja palvelijattarien päälle minä niinä päivinä vuodatan Henkeni.	29. Ja myös niinä päivinä tahdon minä palveliain ja piikain päälle vuodattaa minun Henkeni.	2:29 Ja nijnä päiwinä tahdon minä minun Hengeni/ sekä poicain että pijcain päälle vuodatta.
2:30 Minä annan näkyä ihmeitä taivaalla ja maassa: verta ja tulta ja savupatsaita;	30. Ja tahdon antaa tapahtua tunnustähdet taivaassa ja maassa, veren, tulen ja savun suitsun.	2:30 Ja tahdon anda tapahtua tunnustähdet taiwasa ja maasa/ nimittäin/ weren/ tulen ja sawun suidzun.
2:31 aurinko muuttuu pimeydeksi ja kuu vereksi, ennenkuin Herran päivä tulee, se suuri ja peljättävä.	31. Auringon pitää muuttuman pimiäksi, ja kuun vereksi; ennenkuin se suuri ja hirmuinen Herran päivä tulee.	2:31 Auringon pitä muuttuman pimiäxi/ ja Cuun werexi/ ennencuin se suuri ja hirmuinen HERran päiwä tule.

2:32 Ja jokainen, joka huutaa avuksi Herran nimeä, pelastuu. Sillä Siionin vuorella ja Jerusalemissa ovat pelastuneet, niinkuin Herra on sanonut; ja pakoontapäässeitten joukossa ovat ne, jotka Herra kutsuu.	32. Ja on tapahtuva, että jokainen, joka Herran nimeä avuksensa huutaa, se tulee autuaaksi; sillä Zionin vuorella ja Jerusalemissa on vapaus oleva, niinkuin Herra on luvannut, ja jääneiden tykönä, jotka Herra kutsuva on.	2:32 Ja on tapahtuwa/ että jocainen cuin HERran nime rucoile/ hän tule autuaxi: sillä Zionin vuorella ja Jerusalemissa on wapaus olewa/ nijncuin HERra on luwannut/ ja jäänyttien tykönä/ jotca HERra cudzuwa on.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Sillä katso, niinä päivinä ja siihen aikaan, kun minä käännän Juudan ja Jerusalemin kohtalon,	1. Sillä katso, niinä päivinä ja sillä ajalla, kuin minä Juudan ja Jerusalemin vankiuden palautan,	3:1 Sillä cadzo/ nijnä päiwinä ja sillä ajalla/ cosca minä Judan ja Jerusalemin fangiuxen palautan/
3:2 minä kokoan kaikki pakanakansat, vien ne alas Joosafatin laaksoon ja käyn siellä oikeutta niitten kanssa kansani ja perintöosani, Israelin, tähden. Sillä he ovat hajottaneet sen pakanakansain sekaan, ovat jakaneet minun maani	2. Tahdon minä koota kaikki pakanat, ja viedä heitä alas Josaphatin laaksoon; ja tahdon siellä heidän kanssansa riidellä, minun kansani ja minun perimiseni Israelin tähden, jonka he pakanain sekaan hajoittivat, ja jakoivat minun maani itsellensä,	tahdon minä coota caicki pacanat. 3:2 Ja tahdon heitä wiedä alas Josaphatin laxoon/ ja tahdon siellä heidän cansans taistella/ minun Canssan ja minun perimiseni Israelin tähden/ jonga he pacanain sekaan hajotit/ ja jagoit minun maani heillens/
3:3 ja heittäneet minun kansastani arpaa; ovat antaneet pojan porttoa vastaan sekä myyneet tytön viinistä, jonka ovat juoneet.	3. Ja ovat minun kansastani arpaa heittäneet; ja ovat pojan porton edestä antaneet, ja piian myyneet viinan edestä, ja sen juoneet.	ja owat minun Canssastani arpa heittänet. 3:3 Ja owat pojat ruasta andanet/ ja pijcat wijnasta/ ja juonet.
Tyyro ja Siidon ja kaikki filistealaisten alueet? Tahdotteko te kostaa minulle, mitä minä olen tehnyt, vai itse tehdä minulle jotakin? Nopeasti, kiiruusti minä annan koston kohdata teidän päätänne siitä, mitä olette tehneet,	4. Mitä myös minun on teidän kanssanne, te Tyrosta ja Zidonista, ja te kaikki Philistealaisten rajat? vai tahdotteko te minulle kaiketi kostaa? Jos te minulle tahdotte kostaa, niin minä tahdon sen äkisti ja pian kostaa teidän pääanne päälle.	3:4 Mitä myös minun on teidän cansan/ te Zorrist ja Zidonist ja te caicki Philisterein rajat? wai/ tahdottaco te minun cansani haastella? aha/ jos te haasteletta minua/ nijn minä tahdon sen äkist ja pian costa teidän pääanne päälle.
3:5 te, jotka olette ottaneet minun hopeani ja kultani, vieneet minun ihanat kalleuteni temppeleihinne	5. Sillä te olette minun hopiani ja kultani ottaneet, ja minun kauniit kappaleeni teidän kirkkoihinne vieneet;	3:5 Te jotca oletta minun hopiani ja rahani ottanet/ ja minun caunit cappaleni/ ja oletta ne teidän kirckoin wienet.
3:6 sekä myyneet Juudan ja Jerusalemin lapsia jaavanilaisille, poistaaksenne heidät kauas omalta maaltansa.	6. Ja myyneet Juudan ja Jerusalemin lapset Grekiläisille, heitä kauwas heidän rajoistansa saattaaksenne.	3:6 Ja myytte myös Judan ja Jerusalemin lapset Grekeille/ heitä cauwas heidän rajoistans saattaxen.
3:7 Katso, minä herätän heidät liikkeelle siitä paikasta, johon te olette heidät myyneet, ja annan koston teostanne kohdata teidän päätänne:	7. Katso, minä tahdon heidät sieltä herättää, johonka te heidät myyneet olette; ja tahdon sen kostaa teidän pääanne päälle;	3:7 Cadzo/ minä tahdon heidän siellä herättä/ johonga te heidän myynet oletta/ ja tahdon sen costa teidän pään päälle.
3:8 minä myyn teidän poikianne ja tyttäriänne Juudan poikien käsiin, ja he myyvät ne sabalaisille, kaukaiselle kansalle. Sillä Herra on puhunut.	8. Ja tahdon myydä jälleen teidän poikanne ja tyttärenne Juudan lasten kautta; ne pitää heidät rikkaasen Arabiaan, kaukaisen maan kansalle myymän; sillä Herra on sen puhunut.	3:8 Ja tahdon myydä jällens teidän poican ja tyttären Judan lasten cautta/ ne pitä heidän rickasen Arabiaan/ caucaisen maan Canssalle myymän: sillä HERra on sen puhunut.
3:9 Julistakaa tämä pakanakansain seassa, alkakaa pyhä sota, innostakaa sankareita, lähestykööt, hyökätkööt kaikki soturit.	9. Julistakaa näitä pakanain seassa, pyhittäkää sota, herättäkää väkevät, käyköön edes, ja menköön ylös kaikki sotaväki.	3:9 Julistacat näitä pacanain seas/ pyhittäkät sota/ herättäkät wäkwät/ käykön edes ja mengön ylös caicki sotawäki.

3:10 Takokaa vantaanne miekoiksi ja vesurinne keihäiksi. Sanokoon heikko: "Minä olen sankari."	10. Tehkää vannanne miekoiksi ja viikahteenne keihäiksi. Ja joka heikko on, se sanokaan: minä olen väkevä.	3:10 Tehkät teidän wannoistanna miecat/ ja teidän sirpeistännä keihät. 3:11 Ja joca heicko on/ se sanocan: minä olen wäkewä.
3:11 Käykää avuksi, tulkaa, kaikki kansakunnat joka taholta. He kokoontuvat sinne. Anna, Herra, sankariesi astua sinne alas.	11. Kootkaat teitänne, ja tulkaat tänne kaikki pakanat ympäristöltä, ja kootkaat teitänne; anna, Herra, sinun väkevät sinne astua alas.	Cootcat teitän ja tulcat tänne caicki pacanat/ caicki ymbäristöldä/ ja cootcat teitän: siellä on HERra sinun wäkewäs paistawa alas.
3:12 Lähtekööt liikkeelle, hyökätkööt kansakunnat Joosafatin laaksoon; sillä siellä hän istuu tuomitsemassa kaikkia pakanakansoja, joka taholta tulleita.	12. Nouskaat pakanat ja menkää ylös Josaphatin laaksoon; sillä minä tahdon siellä istua, ja tuomita kaikki pakanat ympäristöltä.	3:12 Noscat pacanat ja mengät Josaphatin laxoon: sillä minä tahdon siellä istua/ ja caicki pacanat duomita/ caicki ymbäristöldä.
3:13 Lähettäkää sirppi, sillä sato on kypsynyt. Tulkaa polkemaan, sillä kuurna on täynnä ja kuurna-altaat pursuvat ylitse; sillä heidän pahuutensa on suuri.	13. Sivalentakaat viikahteella, sillä elo on kypsä; tulkaat ja astukaat alas; sillä kuurnat ovat täydet, ja kuurna-astiat kuohuvat; sillä heidän pahuutensa on suuri.	3:13 Paiscatcat wicahtella/ sillä elo on kypsi/ tulcat ja astucat alas: sillä cuurnat owat täydet/ ja cuurnat cuohuwat: sillä heidän pahudens on suuri.
3:14 Meluavia joukkoja, meluavia joukkoja ratkaisulaaksossa! Sillä lähellä on Herran päivä ratkaisulaaksossa.	14. Paljo kansaa pitää oleman ympärillä joka paikassa Tuomiolaaksossa; sillä Herran päivä on läsnä Tuomiolaaksossa.	3:14 Paljo Canssa pitä oleman ymbärillä jocapaicas/ duomion laxosa.
3:15 Aurinko ja kuu käyvät mustiksi, ja tähdet kadottavat valonsa.	15. Aurinko ja kuu pimenevät, ja tähdet peittävät valkeutensa.	3:15 Auringo ja Cuu pimenevät/ ja tähdet peittäwät walkeudens.
3:16 Herra ärjyy Siionista ja antaa äänensä kuulua Jerusalemita, ja taivaat ja maa järkkyvät; mutta Herra on kansansa suoja, Israelin lasten turva.	16. Ja Herra on Zionista kiljuva, ja antaa kuulla äänensä Jerusalemita, että taivaan ja maan pitää vapiseman. Mutta Herra on kansansa turva, ja linna Israelin lapsille.	3:16 Ja HERra on Zionista kiljuwa/ ja anda cuulla änens Jerusalemit/ että taiwan ja maan pitä wapiseman. 3:17 Mutta HERra on Canssans turwa olewa/ ja linna Israelin lapsille.
3:17 Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra, teidän Jumalanne, joka asun Siionissa, pyhällä vuorellani. Ja Jerusalemit on olewa pyhä, ja vieraat eivät enää kulje sen läpi.	17. Ja teidän pitää tietämän, että minä Herra teidän Jumalanne asun Zionissa minun pyhällä vuorellani; silloin on Jerusalemit pyhäksi tulewa, ja ei pidä muukalaisen käymän enään sen lävitse.	Ja teidän pitä tundeman/ että minä HERra teidän Jumalan asun Zionis minun Pyhällä vuorellani. Silloin on Jerusalemit pyhäxi tulewa/ ja ei pidä kenengän muucalaisen käymän sillen hänen läpidzens.
3:18 Sinä päivänä vuoret tiukkuvat rypälemehua, ja kukkulat vuotavat maitoa; kaikissa Juudan puronotkoissa virtaa vettä, ja Herran huoneesta juoksee lähde, ja se kastelee Akasialaakson.	18. Sillä ajalla pitää vuoret makiaa viinaa tiukkuman, ja kukkulat rieskaa vuotaman, ja kaikki Juudan ojat pitää vettä täynnä oleman; ja lähde pitää Herran huoneessa käymän, ja Sittimin ojaan juokseman.	3:18 Sillä ajalla pitä vuoret makiata wijna tiuckuman/ ja cuckulat riesca vuotaman/ ja caicki Judan ojat pitä wettä täynä oleman. Ja lähde pitä HERran huonesta käymän/ sitä pitä Sittimin wirran wetyttämän.
3:19 Egypti tulee autioksi, ja Edom tulee autioksi erämaaksi väkivallan tähden, jota ne ovat tehneet Juudan lapsille, kun ovat vuodattaneet viatonta verta heidän maassansa.	19. Vaan Egyptin pitää autioksi tuleman, ja Edom synkiäksi erämaaksi; sen vääräyden tähden, mikä Juudan lapsille tehty on, että he viattoman veren heidän maassansa vuodattaneet ovat.	3:19 Waan Egyptin pitä autiana oleman/ ja Edomin syngiänä erimaana/ sen wääräyden tähden/ cuin Judan lapsille tehty on/ että he wiattoman weren heidän maasans vuodattanet owat.

<p>3:20 Mutta Juuda on oleva asuttu iankaikkisesti ja Jerusalem polvesta polveen.</p>	<p>20. Mutta Juudassa pitää ijankaikkisesti asuttaman, ja Jerusalemissa ijankaikkiseen aikaan.</p>	<p>3:20 Mutta Judas pitää ijancaikkisest asuttaman/ ja Jerusalemissa ijancaikkiseen aikaan.</p>
<p>3:21 Ja minä julistan heidät puhtaiksi verivelasta, josta en ole heitä puhtaiksi julistanut. Ja Herra on asuva Siionissa.</p>	<p>21. Ja minä tahdon puhdistaa heidän verensä, jota en minä ennen ole puhdistanut; ja Herra on asuva Zionissa.</p>	<p>3:21 Ja en minä anna olla heidän wertans costamat: Ja HERra on asuwa Zionis.</p>

AAMOS	AAMOS	Propheta Amos
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Aamoksen sanat, hänen, jolla oli lammaislaumoja Tekoassa; mitä hän näyissä näki Israelista Ussian, Juudan kuninkaan, päivinä ja Jerobeamin, Jooaan pojan, Israelin kuninkaan, päivinä, kaksi vuotta ennen maanjäristystä.	Tämä on se, minkä Amos, joka paimenien seassa Tekoassa oli, näki Israelissa, Ussian Juudan kuninkaan ajalla, ja Jerobeamin Joaksen pojan, Israelin kuninkaan ajalla, kahta vuotta ennen maan järistystä.	1:1 Tämä on se cuin Amos/ joca paimenitten seas Thecoas oli/ näki Israelist Usian Judan Cuningan ajalla/ ja Jerobeamin Joaxen pojan Israelin Cuningan/ cahta vuotta ennen maan järistystä.
1:2 Ja hän sanoi: Herra ärjyy Siionista, hän jylisee Jerusalemita, ja paimenten laitumet lakastuvat, ja Karmelin laki kuivuu.	2. Ja sanoi: Herra on Zionista kiljuva, ja Jerusalemita antaa hän äänensä kuulla, että paimenien laidun surkiana oleman pitää, ja Karmeli ylhäältä kuivuman.	1:2 Ja sanoi: HERra on Zionista kiljuva/ ja Jerusalemit anda hän änenä cuulla/ että paimenitten laiduin nijn surkiana oleman pitä/ ja Carmeli ylhäldä cuiwaman.
1:3 Näin sanoo Herra: Damaskon kolmen rikoksen, neljän rikoksen tähden minun päätökseni on peruuttamaton. Koska he ovat puineet Gileadin rautaisilla puimaäkeillä,	3. Näin sanoo Herra: kolmen ja neljän Damaskun wian tähden en tahdo minä häntä säästää, että he Gileadin rautaisilla vaunuilla runtelivat.	1:3 Näin sano HERra: colmen ja neljän Damascun wian tähden/ en tahdo minä händä säästä/ että he Gileadin rautaisilla warstoilla warstoit.
1:4 sentähden minä lähetän tulen Hasaelin linnaa vastaan, ja se kuluttaa Benhadadin palatsit.	4. Vaan minä lähetän tulen Hasaelin huoneesen; sen pitää Benhadadin huoneet kuluttaman.	1:4 Waan minä lähetän tulen Hasaelin huonesen/ sen pitä Benhadadin Pallazit culuttaman.
1:5 Minä särjen Damaskon salvat, ja minä hävitän Bikat-Aavenin asukkaat ja Beet-Edenin valtiikanpitäjät, ja Aramin kansa viedään pakkosiirtolaisuuteen Kiiriin, sanoo Herra.	5. Ja rikon Damaskun salvat, ja hävitän Avenin laakson asuwait, ja sen, joka valtiikkaa pitää, siitä kauniista huoneesta; niin että Syrian kansa pitää Kiriin vietämän, sanoo Herra.	1:5 Ja ricon Damascun salwat/ ja häwitän Awenin laxon asuwait/ ja sen joca waldica pitä sijtä caunista huonesta/ nijn että Syrian Canssa pitä Kirijn wietämän/ sano HERra.
1:6 Näin sanoo Herra: Gassan kolmen rikoksen, neljän rikoksen tähden minun päätökseni on peruuttamaton. Koska he ovat vieneet pakkosiirtolaisuuteen ja luovuttaneet Edomille kaiken väen,	6. Näin sanoo Herra: kolmen ja neljän Gatsan wian tähden en minä tahdo häntä säästää, että he ovat vangitut vielä vanginneet, ja heidät Edomiin ajaneet.	1:6 Näin sano HERra: colmen ja neljän Gazan wian tähden/ en minä tahdo heitä säästä/ että he owat fangitut vielä fanginnet/ ja heidän Edomijn ajanet.
1:7 sentähden minä lähetän tulen Gassan muuria vastaan, ja se kuluttaa sen palatsit.	7. Vaan minä lähetän tulen Gatsan muuriin, joka heidän huoneensa pitää kuluttaman.	1:7 Waan minä lähetän tulen Gazan muuriin/ joca heidän Pallazins pitä syömän.
1:8 Minä hävitän Asdodin asukkaat ja Askelonin valtiikanpitäjät, ja minä käännän käteni Ekronia vastaan, ja filistealaisten tähteet hukkuvat, sanoo Herra, Herra.	8. Ja tahdon Asdodin asuwait, ja sen, joka valtiikkaa pitää, Askalonista hävittää; ja minun käteni on olewa Akronia vastaan, niin että hukkuman pitää, mitä Philistealaisista jäänyt on, sanoo Herra, Herra.	1:8 Ja tahdon Asdodin asujamet/ ja sen joca waldicat pitä/ Ascalonist hävittä. Ja minun käteni on olewa Akronia wastian/ nijn että pitä hukkuman mitä Philistereist jäänyt on/ sano HERra Jumala.
1:9 Näin sanoo Herra: Tyyron kolmen rikoksen, neljän rikoksen tähden minun päätökseni on peruuttamaton. Koska he ovat luovuttaneet kaiken väen pakkosiirtolaisina Edomille eivätkä ole muistaneet veljesliittoa,	9. Näin sanoo Herra: kolmen ja neljän Tyron wian tähden en tahdo minä häntä säästää, että he ovat vangit edemmä Edomin maata ajaneet, ja ei ole muistaneet veljesten liittoa.	1:9 Näin sano HERra: colmen ja neljän Zorin Caupungin wian tähden/ en tahdo minä händä säästä/ että he owat fangit edemmä Edomin maata ajanet/ ja ei ole muistanet weljesten lijtto.

1:10 sentähden minä lähetän tulen Tyyron muuria vastaan, ja se kuluttaa sen palatsit.	10. Vaan minä tahdon tulen Tyron muuriin lähettää, jonka pitää kuluttaman hänen huoneensa.	1:10 Waan minä tahdon tulen Zorin muuriin lähettä/ jonga hänen Pallazins pitä syömän.
1:11 Näin sanoo Herra: Edomin kolmen rikoksen, neljän rikoksen tähden minun päätökseni on peruuttamaton. Koska se on vainonnut miekalla veljeänsä ja tukahduttanut kaiken armahtavaisuuden ja pitänyt ikuista vihaa ja säilyttänyt kiukkunsa ainaisesti,	11. Näin sanoo Herra: kolmen ja neljän Edomin vian tähden en tahdo minä häntä säästää, että hän on veljeänsä miekalla vainonnut, ja turmellut halunsa, ja on ollut aina hänelle paha vihoillansa ja alati hirmuisuutensa näyttänyt.	1:11 NÄin sano HERra: colmen ja neljän Edomin vian tähden/ en tahdo minä händä säästä/ että hän on weljens miecalla vainonnut/ ja hänen lapsens hucuttanut/ ja on ollut aina hänelle paha wihoillans/ ja on alati hänen hirmuisudens näyttänyt.
1:12 sentähden minä lähetän tulen Teemania vastaan, ja se kuluttaa Bosran palatsit.	12. Vaan minä lähetän tulen Temaniin, jonka pitää kuluttaman Botsran huoneet.	1:12 Waan minä lähetän tulen Themanin päin/ jonga pitä Bazran Pallazit syömän.
1:13 Näin sanoo Herra: Ammonilaisten kolmen rikoksen, neljän rikoksen tähden minun päätökseni on peruuttamaton. Koska he ovat halkaisseet Gileadin raskaat vaimot, laajentaakseen aluettansa,	13. Näin sanoo Herra: kolmen ja neljän Ammonin lasten vian tähden en tahdo minä heitä säästää, että he ovat raskaat vaimot halki leikanneet Gileadissa, levittäääksensä rajojansa.	1:13 NÄin sano HERra: colmen ja neljän Ammonin lasten vian tähden/ en tahdo minä heitä säästä/ että he owat wastoinolewaiset ricki hacannet Gileadis/ lewittäxens heidän rajojans.
1:14 sentähden minä sytytän tulen Rabban muuria vastaan, ja se kuluttaa sen palatsit, sotahuudon kaikuessa sodan päivänä, myrskyn pauhatessa rajuilman päivänä.	14. Vaan minä sytytän tulen Rabban muuriin; sen pitää kuluttaman hänen huoneensa. Niinkuin sodan aikana parutaan, ja niinkuin tuuli tulee tuulispään aikana:	1:14 Waan minä sytytän tulen Rabban muuriin/ sen pitä hänen Pallazins syömän. 1:15 Nijn cuin sodan aicana pargutan/ ja nijncuin tuuli tule tuulispään aicana:
1:15 Ja heidän kuninkaansa vaelttaa pakkosiirtolaisuuteen, hän ja hänen ruhtinaansa kaikki tyynni, sanoo Herra.	15. Niin pitää myös heidän kuninkaansa ja päämiehensä ynnä vietämän pois vangittuina, sanoo Herra.	nijn pitä myös heidän Cuningans ja Päämiehens wietämän pois fangittuna/ sano HERra.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Näin sanoo Herra: Mooabin kolmen rikoksen, neljän rikoksen tähden minun päätökseni on peruuttamaton. Koska se on polttanut Edomin kuninkaan luut kalkiksi,	1. Näin sanoo Herra: kolmen ja neljän Moabin vian tähden en tahdo minä heitä säästää, että he ovat Edomin kuninkaan luut tuhaksi polttaneet.	2:1 NÄin sano HERra: colmen ja neljän Moabin vian tähden/ en tahdo minä heitä säästä/ että he owat Edomin Cuningan luut tuhwaxi polttanet.
2:2 sentähden minä lähetän tulen Mooabia vastaan, ja se kuluttaa Kerijotin palatsit. Ja Mooab kuolee sodan melskeessä, sotahuudon ja pasunan pauhinassa.	2. Vaan minä tahdon tulen Moabiin lähettää; sen pitää Kerijotissa huoneet kuluttaman; ja Moab on metelissä kuoleva, huudossa ja vaskitorven helinässä.	2:2 Waan minä tahdon tulen Moabijn lähettä/ sen pitä Kirjothis Pallazit syömän. 2:3 Ja Moab pitä metelis cuoleman/ pargus ja Basunan hyminäs.
2:3 Ja minä hävitän tuomarin sen keskeltä, ja kaikki sen päämiehet minä tapan yhdessä sen kanssa, sanoo Herra.	3. Ja minä tahdon tuomarin temmata pois häneltä, ja tappaa kaikki hänen päämiehensä ynnä hänen kansansa, sanoo Herra.	Ja minä tahdon Duomarin temmata pois hänelä/ ja caicki hänen Päämiehens tappa/ ynnä hänen cansans/ sano HERra.

2:4 Näin sanoo Herra: Juudan kolmen rikoksen, neljän rikoksen tähden minun päätökseni on peruuttamaton. Koska he ovat hyljänneet Herran lain eivätkä ole pitäneet hänen käskyjäänsä, vaan heidän valhejumalansa, joiden perässä jo heidän isänsä kulkivat, ovat heidät viettelleet,	4. Näin sanoo Herra: kolmen ja neljän Juudan vian tähden en tahdo minä säästää, että he katsovat Herran lain ylön, ja ei pitäneet hänen säätyjäänsä, ja antavat itseänsä valheella viettelä, jota heidän isänsä ovat seuranneet.	2:4 NÄin sano HERra: colmen ja neljän Judan wian tähden/ en tahdo minä säästä/ että he cadzowat HERRAN Lain ylön/ ja ei pitänet hänen oikeuttans/ ja andawat heidäns walhella wietellä/ jota heidän Isäns owat seurannet.
2:5 sentähden minä lähetän tulen Juudaa vastaan, ja se kuluttaa Jerusalemin palatsit.	5. Vaan minä tahdon tulen Juudaan lähettää; sen pitää Jerusalemin huoneet kuluttaman.	2:5 Waan minä tahdon tulen Judaan lähettä/ sen pitä Jerusalemin Pallazit syömän.
2:6 Näin sanoo Herra: Israelin kolmen rikoksen, neljän rikoksen tähden minun päätökseni on peruuttamaton. Sillä he myyvät hurskaan rahasta ja köyhän kenkäparista,	6. Näin sanoo Herra: kolmen ja neljän Israelin vian tähden en minä tahdo säästää, että he vanhurskaat rahaan ja köyhät kenkäpariin myyneet ovat.	2:6 NÄin sano HERra: colmen ja neljän Israelin wian tähden/ en minä tahdo säästä/ että he wanhurscat rahaan/ ja köyhät kengä parihin myynet owat.
2:7 polkevat maan tomuun vaivaisten pään ja vääntävät mutkaiseksi nöyrien tien. Ja poika ja isä käyvät saman naisen pariin häväisten minun pyhän nimeni.	7. He tallaavat vaivaisen maan tomuun, ja estävät raadollisia joka paikassa; poika ja isä makaa yhden vaimon kanssa, jolla he minun pyhän nimeni häpäisevät.	He tallawat waiwaisten päät jalgoillans locaan/ ja estäwät raadollisia jocapaicas. 2:7 Poica ja Isä maca yhden waimon cansa/ jolla he minun pyhän nimeni rijwawat.
2:8 He loikovat pantiksi otetuilla vaatteilla jokaisen alttarin ääressä ja juovat sakotettujen viiniä jumalansa huoneessa.	8. Ja jokaisen alttarin tykönä he pitoa pitävät panttiwaatteista, ja juovat viinaa sakkorahoista epäjumalainsa huoneessa.	2:8 Ja jocaidzen Altarin tykönä he pito pitäwät panttiwaatteista/ ja juowat wijna heidän epäjumalains huonesa ja sakkorahoista.
2:9 Ja kuitenkin minä hävitin heidän edestänsä amorilaiset, jotka olivat korkeakasvuiset kuin setrit ja vahvat kuin tammet, ja minä hävitin niiden hedelmän ylhäältä ja niiden juuret alhaalta.	9. Ja minä olen kuitenkin Amorilaisen heidän edestänsä kadottanut, jonka korkeus oli niinkuin sedripuiden korkeus, ja joka oli niin vahva kuin tammet; ja minä turmelin ylhäältä hänen hedelmänsä, ja hänen juurensa alhaalta.	2:9 Ja minä olen cuitengin Amorrerin heidän edestäns cadottanut/ jonga corkeus oli nijncuin Cedrein/ ja oli nijn wäkwä cuin tammet owat/ ja minä turmelin ylhäldä hänen hedelmäns/ ja hänen juurens alhalda.
2:10 Ja minä johdatin teidät Egyptin maasta ja kuljetin teitä erämaassa neljäkymmentä vuotta, että saisitte ottaa omaksenne amorilaisten maan.	10. Minä olen se, joka teitä Egyptin maalta toin, ja johdattain teitä korvessa neljäkymmentä ajastaikaa, että te Amorilaisten maan omistitte.	2:10 Minä olen se joca teitä Egyptin maalda toin/ ja johdatin teitä corwesa neljäkymmendä ajastaica/ että te Amorrerein maan omistitte.
2:11 Ja minä herätin teidän pojistanne profeettoja ja nuorukaisistanne nasiireja. Vai eikö niin ole, te israelilaiset? sanoo Herra.	11. Ja olen teidän lapsistanne prophetat herättänyt, ja teidän nuorukaisistanne nasiirit; eikö se niin ole, te Israelin lapset? sanoo Herra.	2:11 Ja olen teidän lapsistan Prophetat herättänyt/ ja teidän nuorucaisistan Nazareit: eikö se nijn ole/ te Israelin lapset/ sano HERra.
2:12 Mutta te juotitte nasiireille viiniä, ja profeettoja te kielsitte sanoen: "Älkää ennustako."	12. Mutta te annoitte nasiirein viinaa juoda, ja prophetaita te haastoitte, sanoen: ei teidän pidä ennustaman.	2:12 Mutta te annoitte Nazareille wijna juoda/ ja Prophetaita te haastoitta/ sanoden: ei teidän pidä propheteraman.
2:13 Katso, minä rusennan teidät alallenne, niinkuin täyteen kuormattu puimajyrä rusentaa lyhteet.	13. Katso, minä tahdon teitä niin ahdistaa kuin kuorma on kiinnitetty, eloja täynnä;	2:13 Cadzo/ minä tahdon teidän seasan kitinän tehdä/ nijncuin ratas kitise/ joca on lyhteitä täynnä.
2:14 Silloin nopeakaan ei pääse pakoon, ei väkevällä ole apua voimastaan, eikä sankari pelasta henkeänsä;	14. Että se, joka nopia on, ei pidä pääsemän pakenemaan, eikä väkevä mitään voiman; ja ei urhoollisen pidä voiman henkeänsä vapahtaa.	2:14 Että se joca nopia on/ ei pidä pääsemän/ eikä wäkwä mitän woiman/ ja ei urhollisen pidä woiman hengens wapahta.

2:15 jousimies ei kestä paikallansa, nopeajalkainen ei pelastu, eikä ratsumies pelasta henkeänsä.	15. Ja ei joutsimiesten pidä seisoman, ja joka nopia on juoksemaan, ei pidä pääsemän; ja joka hevosella ajaa, ei pidä henkeänsä vapahtaman.	2:15 Ja ei joudzimiesten pidä seisoman/ ja joca nopia on juoxeman/ ei pidä pääsemän/ ja jotca ajawat/ ei pidä hengens wapahtaman.
2:16 Ja sankareista rohkein pakenee alasti sinä päivänä, sanoo Herra.	16. Ja joka väkeväin seassa kaikkein miehuullisin on, sen pitää alasti pakeneman sillä ajalla, sanoo Herra.	2:16 Ja joca wäkwäin seas caickein miehullisin on/ sen pitä alasti pakeneman sillä ajalla/ sano HERra.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Kuulkaa tämä sana, jonka Herra on puhunut teitä vastaan, te israelilaiset, koko sitä sukukuntaa vastaan, jonka minä olen johdattanut Egyptin maasta, sanoen:	1. Kuulkaat tätä sanaa, jonka Herra puhuu teistä, te Israelin lapset, kaikista sukukunnista, jotka minä olen vienyt ulos Egyptin maalta, ja sanoin:	3:1 CUulcat mitä HERra teille puhu te Israelin lapset/ nimittäin/ caicki pericunnat/ jotca minä olen wienyt ulos Egyptin maalda/ ja sanoin:
3:2 Ainoastaan teidät minä olen valinnut kaikista maan sukukunnista; sentähden minä kosten teille kaikki teidän pahat tekonne.	2. Kaikista sukukunnista maan päällä olen minä teidät ainoastaan korjannut; sen tähden tahdon minä myös teitä etsiä kaikissa teidän pahoissa töissänne.	3:2 Caikista sucucunnista maan päällä/ olen minä teidän ainoastans corjannut/ sentähden tahdon minä myös teitä edziä/ caikisa teidän pahoisa tegoisanne.
3:3 Kulkeeko kaksi yhdessä, elleivät ole keskenänsä sopineet?	3. Taitaako kaksi yhdessä vaeltaa, ellei he yhteen sovi?	3:3 Malttawatco caxi ynnä waelda/ ellei he yhtäläiset keskenäns ole?
3:4 Ärjyykö leijona metsässä, ellei sillä ole raadeltavaa? Kiljuuko nuori leijona luolastansa, ellei se ole saalista saanut?	4. Kiljuuko jalopeura metsässä, jos ei hänellä ruokaa ole? Parkuuko jalopeuran penikka luolastansa, ellei hän jotakin saanut ole?	3:4 Kiljuco Lejon medzäs/ cosca ei hänellä ruoca ole? Parcuco Lejonin penicka luolastans/ ellei hän jotakin saanut ole?
3:5 Käykö lintu maassa paulaan, ellei sen varalle ole pyydystä pantu? Nouseeko paula maasta saaliin siihen tarttumatta?	5. Menneekö lintu paulaan maan päällä, kussa ei pyytäjää ole? Ottaneeko hän paulansa maasta, joka ei mitään vielä saanut ole?	3:5 Mennekö lindu paulaan maan päällä/ cusa ei pyytäjätä ole? Ottaneco hän paulans maasta/ joca ei mitän wielä saanut ole?
3:6 Puhalletaanko pasunaan kaupungissa, niin ettei kansa peljästy? Tahi tapahtuuko kaupungissa onnettomuutta, jota ei Herra ole tuottanut?	6. Soitetaanko vaskitorvea kaupungissa, ja ei kansa hämmästy? Onko myös jotain pahaa kaupungissa, jota ei Herra tee?	3:6 Soittaneco jocu Basunata Caupungis/ ja ei Canssa hämmästy? Ongon myös jotain paha Caupungis/ jota ei HERRA tee?
3:7 Sillä ei Herra, Herra, tee mitään ilmoittamatta salaisuuttaan palvelijoillensa profeetoille.	7. Sillä ei Herra, Herra tee mitään, ellei hän ilmoita salauttansa palvelioillensa prophetaille.	3:7 Sillä ei HERra Jumala tee mitän/ ellei hän ilmoita salauttans hänen palwelioisans Prophetais.
3:8 Leijona ärjyy: kuka ei pelkäisi? Herra, Herra puhuu: kuka ei ennustaisi?	8. Jalopeura kiljuu, kuka ei pelkää? Herra, Herra puhuu, kuka ei ennusta?	3:8 Lejon kilju/ cuca ei pelkä? HERra Jumala puhu/ cuca ei prophetera?
3:9 Julistakaa Asdodin palatseille ja Egyptin maan palatseille ja sanokaa: Kokoontukaa Samarian vuorille ja katsokaa, mikä suuri meteli on sen keskellä ja mikä sorto sen sisällä.	9. Julistakaat Asdodin huoneissa ja Egyptin maan huoneissa, ja sanokaat: kootkaat teitänne Samarian vuorille, ja katsokaat, kuinka suuri vääräys ja väkivalta siellä on.	3:9 Julistacat Asdodin Pallazeis/ ja Egyptin maan Pallazeis/ ja sanocat: cootcat teitän Samarian vuorilla/ ja cadzocat/ cuinga suuri wääräys ja pelgon parcu siellä on.
3:10 He eivät ymmärrä tehdä sitä, mikä oikein on, sanoo Herra; he kokoovat väkivaltaa ja sortoa palatseihinsa.	10. Ei he taida oikeutta tehdä, sanoo Herra; vaan kokoovat tavaroita huoneissansa väkivallalla ja ryöstämisellä.	3:10 Ei he oikeutta tottele/ sano HERra/ waan he cocowat tavaroita wäkiwallalla ja ryöstämisellä heidän Pallazisans.

3:11 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Vihollinen on oleva kaikkialla maassa, ja hän kukistaa sinun linnoituksesi, ja sinun palatsisi ryöstetään.	11. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: tämä maa piiritetään; ja sinä paiskataan alas sinun vallastas, ja sinun huonees raadellaan.	3:11 Sentähden sano HERra Jumala: tämä maa pijritetän/ ja sinä paiscatan alas sinun wallastas/ ja sinun huones raadellan.
3:12 Näin sanoo Herra: Niinkuin paimen saa pelastetuksi leijonan kidasta pari sääriluuta tai kappaleen korvaa, niin pelastuu israelilaisiakin, niitä, jotka istuvat Samariassa sohvankulmassa ja kirjosilkkisellä leposijalla.	12. Näin sanoo Herra: Niinkuin paimen tempaa ulos jalopeuran suusta kaksi reittä eli korvan kappaleen; niin myös Israelin lapset pitää temmatuksi tuleman, jotka Samariassa asuvat, vuoteen loukkaassa ja kehdon kulmassa.	3:12 Näin sano HERra: Nijnkuin paimen pelasta Lejonin suusta caxi reittä eli corwan cappalen/ nijn myös Israelin lapset pitä temmatuxi tuleman/ jotca Samarias asuwat/ ja pitävät Culmas wuoten/ ja Louckas kehdon.
3:13 Kuulkaa ja todistakaa Jaakobin heimoa vastaan, sanoo Herra, Herra, Jumala Sebaot:	13. Kuulkaat ja todistakaat Jakobin huoneessa, sanoo Herra, Herra Jumala Zebaot.	3:13 Cuulcat ja todistacat Jacobin huone/ sano HERra Jumala Zebaoth.
3:14 Sinä päivänä, jona minä kosten Israelille hänen rikoksensa, minä kosten myös Beetelin alttareille, niin että alttarinsarvet hakataan irti ja putoavat maahan.	14. Sillä silloin, kuin minä Israelin synnit etsin, tahdon minä myös Betelin alttarin etsiä; ja alttarin sarvet pitää hakattaman pois, ja ne lankeeman maahan.	3:14 Sillä silloin cosca minä Israelin synnit edzin/ tahdon minä myös Bethelin Altarit edziä/ ja sen Altarin culmat taitta pois/ että ne pitä langeman maahan.
3:15 Ja minä sorran maahan talvihuoneen ja kesähuoneen, ja norsunluuhuoneet kukistuvat, ja paljoista huoneista tulee loppu, sanoo Herra.	15. Ja tahdon talvihuoneen ja suvihuoneen maahan lyödä; ja elephantin luiset huoneet pitää hukkuman, ja paljo huoneita pitää häviämän, sanoo Herra.	3:15 Ja tahdon talwihuonen ja suwihuonen maahan lyödä/ ja Elephandin luiset huonet pitä hukkuman/ ja paljo huoneita pitä häwiämän/ sano HERra.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Kuulkaa tämä sana, te Baasanin lehmät, jotka olette Samarian vuorella, jotka sorratte vaivaisia ja runtelette köyhiä, jotka sanotte herroillenne: "Tuokaa meille juomista."	1. Kuulkaat tätä sanaa, te lihavat lehmät, jotka Samarian vuorella olette, ja teette köyhille vääryyttä, ja murennatte vaivaisen, ja sanotte teidän herroillenne: tuos tänne, anna meidän juoda.	4:1 CUulcat tätä sana te lihawat lehmät/ jotca Samarian vuorella olette/ ja teette köyhille wäärüttä/ ja murennatte waiwaisen/ ja sanotte teidän Herroillen: tuos tänne/ anna meidän juoda.
4:2 Herra, Herra on vannonut pyhyytensä kautta: Totisesti, katso, päivät tulevat teille, jolloin teidät temmataan ylös koukuilla ja viimeisetkin teistä kalaongilla.	2. Herra, Herra on pyhyytensä kautta vannonut: katso, se aika pitää tuleman teidän päällenne, että te temmataan pois orjantappuroilla, ja teidän jälkeentulevaisenne kalain ongella.	4:2 HERra Jumala on pyhydens cautta wannonut: cadzo/ se aica pitä tuleman teidän päällen/ että te temmatan pois coucuilla/ ja teidän jälkentulewaisen wiedän pois calain ongella/
4:3 Ja muurin halkeamista te lähdette ulos, kukin suorinta tietä, ja teidät heitetään Harmoniin päin, sanoo Herra.	3. Ja itsekunkin teistä pitää menemän ulos särjetyn muurin lävitse, ja ylönantamaan huoneensa, sanoo Herra.	4:3 Ja idzecungin pitä teistä menemän ulos auckoin cautta/ ja Harmonin heitetämän pois/ sano HERra.
4:4 Menkää Beeteliin ja tehkää syntiä, ja Gilgaliin ja tehkää vielä enemmän syntiä; tuokaa aamulla teurasuhrinne, kolmantena päivänä kymmenyksenne.	4. Tulkaat Beteliin, ja tehkää syntiä, ja Gilgaliin, että te syntiä lisäisitte; ja tuokaat aamulla teidän uhrinne, ja teidän kymmenyksenne kolmena päivänä.	4:4 JA/ tulcat tänne BethElijn ja tehkät syndiä/ ja Gilgalijn/ että te syndiä lisäisitte: ja tuocat amulla teidän uhrinne/ ja teidän kymmenexenne colmandena päiwänä.
4:5 Uhratkaa hapanta kiitosuhriksi, kuuluttakaa, julistakaa vapaaehtoisia lahjoja, sillä niinhän te haluatte, te israelilaiset, sanoo Herra, Herra.	5. Ja suitsuttakaat hapatuksesta kiitosuhriksi, ja kuuluttakaat ja kootkaat vapaaehdon uhreja; sillä niin te sen mielellänne pidätte, te Israelin lapset, sanoo Herra, Herra.	4:5 Ja suidzuttacat hapatuxest kijtosuhrixi/ ja saarnatcat wapaehdon uhrist/ ja sijtä sanocat: sillä nijn te sen mielellän pidätte/ te Israelin lapset/ sano HERra Jumala.

<p>4:6 Minä kyllä tein teidän hampaanne joutilaiksi kaikissa teidän kaupungeissanne ja tuotin leivän puutteen kaikkiin teidän paikkakuntiinne. Mutta te ette kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.</p>	<p>6. Sentähden minä myös olen kaikissa kaupungeissa teille joutilaat hampaat antanut, ja leivän puuttumisen jokaisissa teidän paikoissanne; ja ette sittekään kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.</p>	<p>4:6 Sentähden minä myös olen caikis Caupungeis teille joutilat hambat andanut/ ja leiwän puuttumisen jocaidzis teidän paicoisan/ ja et te sijttekän kääändänet teitän minun tygöni/ sano HERra.</p>
<p>4:7 Minä pidätin teiltä sateen, kun vielä oli kolme kuukautta elonkorjuuseen. Minä annoin sataa toiselle kaupungille, mutta toiselle kaupungille en antanut sataa; toinen pelto sai sadetta, ja toinen, jolle ei satanut, kuivui.</p>	<p>7. Olen myös minä pidättänyt teiltä sateen, kuin vielä kolme kuukautta oli elonaikaan, ja minä annoin sataa yhden kaupungin päälle, ja toisen kaupungin päälle en antanutkaan sataa; yhden saran päälle satoi, ja toinen sarka, jonka päälle ei satanut, kuivettui.</p>	<p>4:7 Olen myös minä pitänyt teidä pois saten/ cosca vielä colme Cuucautta oli elonaican/ ja minä annoin sata yhden Caupungin päälle/ ja toisen Caupungin päälle en andanutcan sata. Yhden pellon päälle satoi/ ja toinen peldo/ jonga päälle ei satanut/ cuiwetui.</p>
<p>4:8 Ja niin kaksi, kolme kaupunkia hoippui yhteen kaupunkiin vettä juomaan, saamatta kyllikseen. Mutta te ette kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.</p>	<p>8. Ja kaksi eli kolme kaupunkia meni yhteen kaupunkiin vettä juomaan, ja ei saaneet tarvettansa; ja ette sittekään kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.</p>	<p>4:8 Ja caxi eli colme Caupungita menit yhten Caupungijn saaman wettä juoda/ ja ei he saanet heidän tarwettans/ ja et te sijttekän kääändänet teitän minun tygöni/ sano HERra.</p>
<p>4:9 Minä rankaisin teitä nokitähkillä ja viljanruosteella; teidän monet puutarhanne, viinimäkenne, viikunapuunne ja öljypuunne söi kalvajasirkka. Mutta te ette kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.</p>	<p>9. Minä rankaisin teitä poudalla ja nokipäillä, ja ruohomadot söivät kaikki, mitä teidän yrttitarhoissanne, viinamäissänne, fikunapuissanne ja öljypuissanne kasvoi; ette sittekään kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.</p>	<p>4:9 Minä rangaisin teitä poudalla ja nokipäillä/ ja ruohomadot söit caicki mitä teidän krydimaasan/ wijnamäesän/ ficunapuisan ja öljypuisan caswoi: et te sijttekän kääändänet teitän minun tygöni/ sano HERra.</p>
<p>4:10 Minä lähetin teihin ruton niinkuin Egyptiin; minä tapoin miekalla teidän nuoret miehenne, ja teidän ratsunne otettiin saaliiksi; ja minä annoin löyhkän teidän leireistänne nousta teidän sieraimiinne. Mutta te ette kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.</p>	<p>10. Minä lähetin ruton teidän sekaanne niinkuin Egyptiin, ja tapoin miekalla teidän nuoret miehenne, ja annoin viedä pois teidän hevosenne vankina; ja annoin haisun teidän leirissänne teidän sieraimiinne mennä; ette sittekään kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.</p>	<p>4:10 Minä lähetin ruton teidän secaan/ nijncuin Egyptijn. Ja minä tapoin miecalla teidän nuoret miehenne/ ja annoin teidän hewoisenne wiedä pois fangina. Ja minä annoin haisun teidän leirisän teidän sieraimihin mennä: et te sijttekän kääändänet teitän minun tygöni/ sano HERra.</p>
<p>4:11 Minä panin toimeen hävityksen teidän seassanne, niinkuin Jumala hävitti Sodomian ja Gomorran, ja te olitte kuin tulesta temmattu kekäle. Mutta te ette kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.</p>	<p>11. Minä kukistin ylösalaisin muutamat teistä, niinkuin Jumala Sodomian ja Gomorran kukisti, ja te olitte niinkuin tulesta otettu kekäle; ette sittekään kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.</p>	<p>4:11 Minä cukistin ylösalaisin muutamat teistä/ nijncuin Jumala Sodomian ja Gomorran cukisti/ että te olitta nijncuin tulesta otettu kekälä/ et te sijttekän kääändänet teitän minun tygöni/ sano HERra.</p>
<p>4:12 Sentähden minä teen sinulle, Israel, näin. Koska minä tämän sinulle teen, niin valmistaudu, Israel, kohtaamaan Jumalaasi.</p>	<p>12. Sentähden tahdon minä sinulle näin tehdä, Israel; että minä nyt näin sinulle tehdä tahdon, niin valmistu sinuas, Israel, ja mene Jumalaas vastaan.</p>	<p>4:12 SEntähden tahdon minä sinulle näin tehdä Israel. Että minä nyt näin sinulle tehdä tahdon/ nijn walmista sijs sinuas Israel/ ja mene Jumalatas wastan:</p>
<p>4:13 Sillä katso: hän on se, joka on tehnyt vuoret ja luonut tuulen, joka ilmoittaa ihmiselle, mikä hänen aivoituksensa on, joka tekee aamuruskon ja pimeyden ja joka kulkee maan kukkulain ylitse - Herra, Jumala Sebaot, on hänen nimensä.</p>	<p>13. Sillä katso, hän on se, joka on tehnyt vuoret, ja luonut tuulen, ja ilmoittaa ihmiselle, mitä hänen puhuman pitää; hän tekee aamuruskon ja pimeyden; hän käy maan korkeutten päällä; hänen nimensä on Herra Jumala Zebaot.</p>	<p>4:13 Sillä cadzo/ hän on se/ joca on tehnyt vuoret/ ja luonut tuulen/ ja ilmoitta ihmiselle mitä hänen puhuman pitä. Hän teke amuruscon ja pimeyden/ hän käy maan corkeuxen päällä/ hänen nimens on HERra Jumala Zebaoth.</p>

5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Kuulkaa tämä Herran sana, itkuvirsi, jonka minä viritän teistä, te Israelin heimo.	1. Kuulkaat te, Israelin huone, näitä sanoja; sillä minun täytyy tämän valitusveisun teistä nostaa.	5:1 CUulcat te Israelin huonesta näitä sanoja/ sillä minun täytyy tämän walitusweisun teistä nosta.
5:2 Kaatunut on neitsyt Israel eikä enää nouse; hän viruu kaadettuna maassansa, eikä ole, kuka hänet nostaisi.	2. Neitsy Israel on langennut, niin ettei hän voi jälleen nousta ylös; hän on kukistettu maahan, ja ei kenkään häntä auta ylös.	5:2 Neidzy Israel on langennut/ nijn ettei hän woi nosta jälleens/ hän on cukistettu maahan/ ja ei kengän händä auta.
5:3 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Kaupunkiin, josta ennen lähti tuhat, jää jäljelle sata; ja josta lähti sata, siihen jää kymmenen jäljelle, Israelin heimoa.	3. Sillä näin sanoo Herra, Herra: siihen kaupunkiin, josta tuhannen käy ulos, pitää ainoasti sata jäämän, ja josta sata käy ulos, pitää kymmenen jäämän, Israelin huoneesta.	5:3 Sillä näin sano HERra Jumala: sijhen ylpeen Caupungijn/ josta tuhatta käywät ulos/ pitä ainoastans sata jäämän: ja josta käywät ulos sata/ pitä kymmenen jäämän Israelin huonesa.
5:4 Sillä näin sanoo Herra Israelin heimolle: Etsikää minua, niin te saatte elää.	4. Sentähden näin sanoo Herra Israelin huoneelle: etsikää minua, niin te saatte elää.	5:4 Sentähden sano HERra Israelin huonelle: edzikät minua/ nijn te elätte.
5:5 Älkää etsikö Beeteliä, älkää menkö Gilgaliin älkääkä vaeltako Beersebaan. Sillä Gilgal viedään pakkosiirtolaisuuteen, ja Beotel joutuu tuhon omaksi.	5. Ja älkää Beteliä etsikö, ja älkää tulko Gilgaliin, älkää myös Bersebaan menkö; sillä Gilgal pitää vietämän vangittuna pois, ja Betel tyhjäksi tuleman.	5:5 Älkät BethElitä edzikö/ ja älkät tulco Gilgalia päin/ älkät myös BerSebat päin mengö: sillä Gilgal pitä wietämän fangittuna pois/ ja BethEl tyhjäxi tuleman.
5:6 Etsikää Herraa, niin te saatte elää, ettei hän tulena tunkeutuisi Joosefin huoneeseen ja kuluttaisi sitä eikä olisi sammuttajaa Beetelillä -	6. Etsikää Herraa, niin te saatte elää, ettei tuli Josephin huoneeseen sytytettäisi, ja kuluttaisi, ja ei olisi sammuttajaa Betelissä.	5:6 Edzikät HERra nijn te saatte elä/ ettei tuli Josephin huonesen sytytettäis/ joca culutta/ jota ei kengän saa sammutta BethElis.
5:7 te, jotka muutatte oikeuden koiruuhoksi ja vanhurskauden maahan kukistatte.	7. Te käännätte oikeuden koiruuhoksi, ja kukistatte maahan vanhurskauden.	5:7 Te käännätte oikeuden Coiruuhoxi/ ja cukistatte maahan wanhurscauden.
5:8 Hän, joka on tehnyt Otavan ja Kalevanmiekan ja muuttaa synkeyden aamuksi ja pimentää päivän yöksi ja kutsuu kokoon meren vedet ja vuodattaa ne maan pinnalle - Herra on hänen nimensä,	8. Hän tekee Otavan ja Kointähden, ja muuttaa kuoleman varjon aamuksi, ja päivästä pimiän yön tekee; joka vedet meressä kutsuu, ja kaataa ne maan piirin päälle, hänen nimensä on Herra;	5:8 Hän teke otawan ja coin tähden/ joca pimeydest amun/ ja päiwäst pimiän yön teke. Joca weden meres cudzu/ ja caata maan pijrin päälle/ hänen nimens on HERra.
5:9 hänen, joka äkisti tuottaa väkevälle hävityksen, ja niin tulee hävitys linnoitukseen.	9. Joka raateluksen asettaa väkevän ylitse, ja että raatelia uskaltaa vahvan kaupungin päälle karata.	5:9 Joca raateluxen asetta wäkewän ylidze/ ja että raatelia uscalda wahwan Caupungin päälle carata.
5:10 He vihaavat sitä, joka portissa oikeutta puoltaa, ja totuuden puhuja on heille kauhistus.	10. Mutta he vihaavat sitä, joka heitä julkisesti nuhtelee, ja sitä he kauhistuvat, joka oikein opettaa.	5:10 Mutta he wihawat händä/ joca heitä julkisest nuhtelee/ ja sitä he cauhistuwat/ joca oikein opetta.
5:11 Sentähden, koska te poljette vaivaista ja otatte häneltä viljaveroa, niin vaikka te rakennatte taloja hakatusta kivistä, te ette niissä asu; vaikka te istutatte ihania viinitarhoja, te ette niistä viiniä juo.	11. Sentähden, että te köyhää sorrhate, ja otatte häneltä suuret kuormat jyviä, ei pidä teidän niissä huoneissa asuman, jotka te wuonkivistä rakentaneet olette; te olette istuttaneet kauniit viinamäet, vaan ei teidän pidä niistä viinaa juoman.	5:11 Että te köyhä sorrhate/ ja otatte häneldä suuret cuormat jywiä/ nijn ei teidän pidä nijsä huoneisa asuman/ jotca te wuonkiwistä rakendanet oletta. Ja ei teidän pidä sitä wijna juoman/ jota te cauneisa wijnamäisä istuttanet oletta.

5:12 Sillä minä tiedän, että teidän rikoksenne ovat monet ja teidän syntinne raskaat: te vainoatte vanhurskasta ja otatte lahjuksia ja väännätte vääräksi portissa köyhäin asian.	12. Sillä minä tiedän teidän pahat tekonne, joita paljo on, ja teidän syntinne, jotka raskaat ovat: te ahdistatte vanhurskaita ja otatte sovinnon, vaivaisia myös tuomion edessä sorraratte.	5:12 Sillä minä tiedän pahatteconna joita paljo on/ ja teidän syndin/ jotca rascat owat: te ahdistatte wanhurscaita/ ja otatte weren rahan/ waiwaisita myös duomion edes sorraratte.
5:13 Sentähden ymmärtäväinen vaikenee tänä aikana, sillä se on paha aika.	13. Sentähden täytyy ymmärtäväisen sillä ajalla vaijeta; sillä se on paha aika.	5:13 Sentähden täyty cawalan sillä ajalla waiketa: se on paha aica.
5:14 Etsikää hyvää, älkääkä pahaa, että te eläisitte. Silloin Herra, Jumala Sebaot, on oleva teidän kanssanne, niinkuin te sanotte.	14. Etsikää hyvää, ja älkää pahaa, että te eläisitte; niin Herra Jumala Zebaot on teidän kanssanne, niinkuin te kerskaattekin.	5:14 EDzikät hywä ja ei paha/ että te eläisitte/ nijn HERra Jumala Zebaoth on teidän cansan/ nijncuin te kerscattakin.
5:15 Vihatkaa pahaa ja rakastakaa hyvää ja saattakaa oikeus voimaan portissa: ehkäpä Herra, Jumala Sebaot, armahtaa Joosefin jäännöstä.	15. Vihatkaat pahaa, ja rakastakaa hyvää, toimittakaaat oikeus porteissa: niin Herra Jumala Zebaot on armollinen Josephin jääneille.	5:15 Wihatcat paha/ ja racastacat hywä/ ja asettacat oikeutta porteisa/ nijn HERra Jumala Zebaoth on armollinen Josephin tähteille.
5:16 Sillä näin sanoo Herra, Jumala Sebaot, Herra: Kaikilla toreilla on valitus, kaikilla kaduilla sanotaan: "Voi! Voi!" Peltomiehiä kutsutaan surun viettoon ja itkuvirren taitajia valittajaisiin.	16. Sentähden näin sanoo Herra Jumala, Herra Zebaot: jokaisella kadulla on parku oleva, ja jokaisessa kujassa sanottava: voi! voi! ja peltomiehes kutsutaan murheeseen parkumaan niiden kanssa, jotka valitusveisun taitavat.	5:16 Sentähden sano HERra/ se Jumala Zebaoth/ se HERra: jocaidzella catulla pitä parcu oleman/ ja jocaidzes cujas sanottaman: woi/ woi: ja peldomies cudzutan murheeseen parcuman/ joca itke taita.
5:17 Ja kaikissa viinitarhoissa on valitus, sillä minä käyn sinun keskitseksi, sanoo Herra.	17. Niin myös jokaisessa viinamäessä on parku oleva; sillä minä tahdon sinun kauttas vaeltaa, sanoo Herra.	5:17 Nijn myös jocaidzes wijnamäes pitä parcu oleman: sillä minä tahdon sinun cauttas waelda/ sano HERra.
5:18 Voi teitä, jotka toivotte Herran päivän tulemista. Miksi hyväksi on teille Herran päivä? Se on oleva pimeys, eikä valkeus -	18. Voi niitä, jotka Herran päivää pyytävät! Sillä mitä siitä on teille? Se Herran päivä on pimeys ja ei valkeus.	5:18 Woi nijtä jotca HERran päiwä pyytävät/ sillä mitäst hän teille? cosca HERran päiwä on pimeys ja ei walkeus.
5:19 ikäänkuin jos joku pakenisi leijonaa ja häntä kohtaisi karhu, tahi joku tulisi kotiin ja nojaisi kätensä seinään ja häntä pistäisi käärme.	19. Niinkuin joku pakenis jalopeuran edestä, ja karhu kohtais häntä; ja niinkuin joku tulis huoneesen, ja nojais kätensä seinälle, ja kärmeeltä pistettäisiin.	5:19 Nijnrcuin jocu Lejoni pakenis ja cohtais Carhua: ja nijncuin jocu tulis jongun huonesen/ ja nojais kätens seinälle/ ja kärmeldä pistetäisin.
5:20 Eikö Herran päivä ole pimeys, eikä valkeus, eikö se ole synkeys, jossa ei valoa ole?	20. Eikö Herran päivä ole pimiä, ja ei valkia, synkiä ja ei selkiä?	5:20 Sillä HERran päiwä on pimiä ja ei walkia olewa/ syngiä ja ei selke.
5:21 Minä vihaan, minä halveksin teidän juhlianne enkä mielisty teidän juhla kokouksiinne.	21. Minä vihaan ja hylkään teidän juhlapäivänne, en myös tahdo haistaa teidän uhrianne.	5:21 MInä wihan teidän juhlapäiwän/ ja cadzon ne ylön/ en myös malda haista teidän cocouxian.
5:22 Sillä vaikka te tuotte minulle polttouhreja ja ruokauhrejanne, eivät ne minulle kelpaa, enkä minä katso teidän yhteysuhrienne, syöttövasikkainne, puoleen.	22. Ja vaikka te minulle uhraisitte polttouhria ja ruokauhria, en minä kuitenkaan ota niitä otolliseksi, enkä katso teidän lihavaa kiitosuhrianne.	5:22 Ja waicka te minulle uhraisitte polttouhria ja ruocauhria/ en minä cuitengan ota nijtä otollisexi/ engä cadzo teidän lihawata kijtosuhrian.
5:23 Vie pois minun edestäni virttesi pauhina, en tahdo kuulla sinun harppujesi soittoa.	23. Vie pois minun edestäni sinun virtes jyrinä; sillä en minä voi sinun kanteleittes laulua kuunnella.	5:23 Wie pois sinun wirtes jyrinä: sillä en minä woi sinun Psaltarleickiäs cuullella.
5:24 Mutta oikeus virratkoon kuin vesi ja vanhurskaus niinkuin ehtymätön puro.	24. Mutta oikeus pitää julistettaman niinkuin vesi, ja vanhurskaus niinkuin väkevä virta.	5:24 Mutta oikeus pitä julistettaman nijncuin wesi/ ja wanhurscaus nijncuin wäkewä wirta.

5:25 Toittekko te teurasuhreja ja ruokauhreja minulle erämaassa neljänäkymmenenä vuotena, te Israelin heimo?	25. Oletteko te, Israelin huone, minulle teurasuhria ja ruokauhria tehneet neljänäkymmenenä vuotena korvessa?	5:25 Olettaako te Israelin huonesta minulle teurasuhria ja ruokauhria tehneet neljänäkymmenenä vuotena corwesa?
5:26 Te olette kantaneet kuningastanne Sikkutia ja Kijjunin-kuvianne, tähtijumalaanne, sitä, jonka te olette itsellenne tehneet.	26. Te kannoitte teidän Melekinne majoja, ja teidän epäjumalainne kuvia, teidän jumalainne tähteä, jotka te itse teillenne tehneet olitte.	5:26 Te cannoitta teidän Molochin majoja/ ja teidän epäjumalain cuwia/ teidän jumalainne tähden/ jotca te idze teillen tehnet olitta.
5:27 Sentähden minä vien teidät pakkosiirtolaisuuteen tuolle puolelle Damaskon, sanoo Herra. Jumala Sebaot on hänen nimensä.	27. Niin minä siis annan teidän tästä edemmä Damaskua viedä, sanoo Herra, jonka nimi on Jumala Zebaot.	5:27 Nijn minä sijs annan teidän tästä edemmä Damascua wiedä/ sano HERra/ joca Jumala Zebaoth cudzutan.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Voi suruttomia Siionissa, huolettomia Samarian vuorella, kansoista ensimmäisen ylimyksiä, joiden tykö Israelin heimo tulee!	1. Voi suruttomia Zionissa, ja niitä, jotka Samarian vuoreen luottavat, jotka kutsutaan ylimmäisiksi pakanain seassa, ja Israelin huoneessa hallitsevat!	6:1 WE suruttomille Zionis/ ja nijlle jotca heitäns Samarian vuoreen luottawat/ jotca heitäns caickein parahimmaxi pacanain seas kehuwat/ ja Israelin huonesä hallidzewat.
6:2 Menkää Kalneen ja katsokaa, sieltä kulkekaa Suureen Hamatiin ja käykää filistealaisten Gatiin: ovatko ne paremmat kuin nämä valtakunnat, onko niiden alue suurempi kuin teidän alueenne?	2. Menkää Kalneen ja katsokaat, ja menkää sieltä suureen Hamatin kaupunkiin, ja sieltä käykää alas Philistealaisten Gatiin: ovatko ne paremmat kuin nämät valtakunnat, ovatko heidän rajansa laviammat, kuin teidän rajanne:	6:2 Mengät Calneen ja cadzocat/ ja mengät siellä siihen suureen Hemathin Caupungijn/ ja siellä käykät Philisterein Gathi päin/ jotca parammat waldacunnat owat ollet cuin nämät/ ja heidän rajans owat suuremmat cuin teidän rajanna.
6:3 Voi teitä, jotka lykkäätte kauas pahan päivän, mutta vedätte luoksenne väkivallan, valtaistuimelle istumaan;	3. Te jotka luulette itsenne kaukana olevan pahoista päivistä, ja vedätte puoleenne väkivaltaisen istuimen,	6:3 Te jotca luuletta teidän caucana olevan pahoista paicoista/ ja aina ajatteletta wäkiwallaist waldacunda.
6:4 jotka makaatte norsunluusohvilla ja venytte leposijoillanne, syötte karitsoita laumasta ja vasikoita navetasta;	4. Ja makaatte elephantin luisessa vuoteessa, ja koreilette ylönpalttisuudessa teidän makaussiallanne, ja syötte parhaimmat laumasta ja syötetyt vasikat karjan seasta,	6:4 Ja macat Elephandin luises wuotes/ ja coreiletta teidän waatteillanna: te syötte parhaimmat laumasta/ ja syötetyt wasicat carjan seasta.
6:5 jotka sepustatte lauluja harpulla säestäen ja sommittelette soittimia kuin mikäkin Daavid;	5. Ja soitatte psaltarilla, ja ajattelette teillenne lauluja niinkuin David,	6:5 Ja soitatte Psaltarilla/ ja ajatteletta teillen lauluja nijncuin Dawid.
6:6 jotka juotte viiniä maljoista ja voitelette itsenne parhaalla öljyllä, mutta ette murehdi Joosefin sortumista!	6. Ja juotte viinaa maljoista, ja voitelette teitänne parhaalla voiteella; ja ei kenkään sure Josephin vahinkoa.	6:6 Ja juotta wijnan maljoista/ ja woiteletta teitän Balsamilla. Ja et te sure Josephin wanhingosta.
6:7 Sentähden heidän nyt täytyy mennä pakkosiirtolaisuuteen pakkosiirtolaisten etunenässä. Silloin lakkaavat venyjäin ilohuudot.	7. Sentähden pitää heidän nyt käymän niiden edellä, jotka viedään pois vangittuna, ja öykkärien vieraspito on lakkaava.	6:7 Sentähden pitä heidän nyt käymän nijden edellä/ jotca wiedän pois fangittuna/ ja öyckaritten tuhlaus pitä lackaman.
6:8 Herra, Herra on vannonut itse kauttansa, sanoo Herra, Jumala Sebaot: Jaakobin ylpeys on minulle kauhistus, minä vihaan hänen palatsejansa, ja minä jätän alttiiksi kaupungin kaikkienensa.	8. Sillä Herra, Herra on vannonut itse kauttansa, sanoo Herra Jumala Zebaot: minua kauhistaa Jakobin ylpeys, ja minä vihaan hänen koreita huoneitansa, ja tahdon sen kaupungin hyljätä ja kaikki mitä hänessä on.	6:8 Sillä HERra HERra on wannonut sieluns cautta/ sano HERra Jumala Zebaoth: Minä närkeästyn Jacobin coreutta/ ja wihan hänen Pallazians/ ja tahdon sen Caupungin hyljätä/ ja caicki cuin hänes on.

6:9 Ja jos silloin kymmenen miestä jää jäljelle yhteen taloon, niin he kuolevat.	9. Ja pitää tapahtuman, että vaikka kymmenen miestä yhteen huoneeseen jäisi, niin pitää heidän kuitenkin kuoleman,	6:9 Ja waicka vielä kymmenen miestä yhten huonesen jäisit/ cuitengin pitä heidän cuoleman.
6:10 Ja jos kuolleen korjaa hänen omaisensa ja polttajansa, viedäkseen luut pois talosta, ja jos hän kysyy joltakin, joka on talon perimmäisessä sopessa: "Onko sinun tykönäsi vielä ketään?" niin tämä vastaa: "Ei ole", ja toinen sanoo: "Hiljaa!" - sillä Herran nimeä ei saa mainita.	10. Että hänen setänsä ja enonsa veis hänen luunsa ulos huoneesta, ja sanois sille, joka sen huoneen vieressä on: vieläkö sinun tykönäs ketään on? ja se vastaa: jo ovat kaikki pois. Ja niiden pitää sanoman: ole vaiti, sillä ei he tahtoneet, että Herran nimeä olis muistutettu.	6:10 Että cugin setäns ja enoins luut ottais huonesta/ ja sanois nijlle jotca sen Camaris owat: vieläkö siellä enä on? ja he wastawat: jo owat caicki pois. Ja nijden pitä sanoman: ole wait/ sillä ei he tahtonet/ että HERran nimi olis muistettu.
6:11 Sillä katso, Herra antaa käskyn, ja hän lyö suuren talon kappaleiksi ja pienen talon pirstaleiksi.	11. Sillä katso, Herra on käskenyt lyödä suuria huoneita rikki, ja vähiä huoneita hajoomaan.	6:11 Sillä cadzo/ HERra on käskenyt lyödä suuria huoneita/ että he aucon saisit/ ja pieniä huoneita/ että he raot saisit.
6:12 Juoksevatko hevoset kalliionseinää, kynnetäänkö sitä härjillä? Sillä te muutatte oikeuden myrkyksi ja vanhurskauden hedelmän koiruohoksi,	12. Taitavatko hevoset kalliolla samota? taidetaanko sitä härjillä kyntää? sillä te muuttelette oikeuden sapeksi ja vanhurskauden hedelmän koiruohoksi,	6:12 Cuca taita orihten cansa samota/ eli härjillä calliota kyndä? sillä te muutteletta oikeuden sapexi/ ja wanhurscauden hedelmän Coiruohoxi.
6:13 te, jotka iloitsette Loodabarista ja jotka sanotte: "Emmekö omalla voimallamme valloittaneet Karnaimia?"	13. Ja iloitsette tyhjästä asiasta, ja sanotte: emmekö me kyllä väkevät ole meidän sarvillamme?	6:13 Ja turwatte aiwa turhaan asiaan/ ja sanotte: engö me kyllä woi meidän sarwillamme?
6:14 Sillä katso, minä nostatan teitä vastaan, te Israelin heimo, sanoo Herra, Jumala Sebaot, kansan, joka on ahdistava teitä siitä asti, mistä mennään Hamatiin, hamaan Pajupuroon saakka.	14. Sentähden katso, minä tahdon teidän päällenne, te Israelin huone, kansan herättää, sanoo Herra Jumala Zebaot; joka teitä pitää siitä paikasta ahdistaman, kuin Hamatiin mennään, hamaan korven ojaan asti.	6:14 Sentähden cadzo/ minä tahdon teidän päällen/ jotca Israelin huonesta oletta/ Canssan herättä/ sano HERra Jumala Zebaoth/ joca teitä pitä sijtä paicast ahdistaman/ cuin Hemathijn mennän/ haman ojan asti corwes.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Tämän näytti minulle Herra, Herra: Katso, hän loi heinäsirkoja, kun äpäreheinä alkoi nousta; ja katso, se oli äpäreheinä kuninkaan niitosten jälkeen.	1. Niin Herra, Herra osoitti minulle näyssä; ja katso, yksi seisoi, joka heinäsirkoja teki, juuri silloin, kuin oras rupeksi käymään ylös, toisen kerran sittekuin kuningas oli antanut niittä.	7:1 NÄin HERra Jumala osotti minulle nägyn/ ja cadzo yxi seisoi joca ruohomatoja teki/ juuri silloin cosca ruoho rupeis putcahtaman/ sijttecuin Cuningas oli andanut nijttä.
7:2 Ja kun ne olivat syöneet loppuun maan kasvit, sanoin minä: "Herra, Herra, anna anteeksi. Kuinka voi Jaakob pysyä, sillä hän on vähäinen?"	2. Kuin ne niin tahtoivat kaiken tulon syödä maalta, sanoin minä: voi Herra, Herra, ole armollinen! kuka tahtoo Jakobin taas auttaa? sillä hän on aivan vähä.	7:2 Cosca he nijn tahdoit caicki tulon syödä maalda/ sanoin minä: Ah HERra Jumala ole armollinen/ cuca tahto Jacobi taas autta? sillä hän on tosin sangen huono.
7:3 Niin Herra katui sitä. "Ei se ole tapahtuva", sanoi Herra.	3. Niin Herra katui sitä: ei sen pidä tapahtuman, sanoi Herra.	7:3 Nijn HERra catui sitä/ ja sanoi: ei sen pidä tapahtuman.
7:4 Tämän näytti minulle Herra, Herra: Katso, Herra, Herra kutsui tulen toimittamaan tuomiota, ja se kulutti suuren syvyyden, ja se kulutti peltomaan.	4. Niin Herra, Herra osoitti minulla näyssä, ja katso, Herra, Herra kutsui tulen rankaisemaan, jonka piti suuren syvyyden syömän, ja se söi jo parhaan osan.	7:4 HERRA Jumala osotti minulle nägyn/ ja cadzo/ HERra Jumala cudzui tulen rangaiseman/ joca piti suuren sywyden syömän/ ja se söi jo parhan osan.

7:5 Niin minä sanoin: "Herra, Herra, lakkaa jo. Kuinka voi Jaakob pysyä, sillä hän on vähäinen?"	5. Niin minä sanoin: voi Herra, Herra, lakkaa nyt, kuka tahtoo Jakobia auttaa? sillä hän on aivan vähä.	7:5 Niin minä sanoin: Ah HERra Jumala/ lacka/ cuca tahto Jacobi taas autta? sillä hän on tosin sangen huono.
7:6 Niin Herra katui sitä. "Ei sekään ole tapahtuva", sanoi Herra, Herra.	6. Niin Herra katui myös sitä: ei senkään pidä tapahtuman, sanoi Herra, Herra.	7:6 Nijn HERra catui myös sitä. Ja HERra Jumala sanoi: ei sengän pidä tapahtuman.
7:7 Tämän hän näytti minulle: Katso, Herra seiso pystysuoralla muurilla, kädesssä luotilanka.	7. Mutta hän osoitti minulle tämän näyssä, ja katso, Herra seiso muurin päällä, joka mittanuoralla mitattu oli, ja hän piti mittanuoran kädesssänsä.	7:7 Mutta hän osotti minulle tämän nägyn/ ja cadzo/ HERra seiso muurin päällä/ joca mittanuoralla mitattu oli/ ja hän piti sen mittanuoran kädesäns.
7:8 Ja Herra sanoi minulle: "Mitä sinä näet, Aamos?" Minä vastasin: "Luotilangan." Ja Herra sanoi minulle: "Katso, minä olen laskenut luotilangan kansani Israelin keskelle. Minä en enää mene säästäen sen ohitse,	8. Ja Herra sanoi minulle: mitäs näet, Aamos? minä sanoin: mittanuoran. Herra sanoi: katso, minä tahdon vetää mittanuoran keskelle minun kansaani Israelia, ja en käy enään häntä ohitse.	7:8 Ja HERra sanoi minulle: mitäs näet Aamos? minä sanoin: mittanuoran. HERra sanoi minulle: Cadzo/ minä tahdon wetä mittanuoran keskelle minun Canssani Israeli/ ja en käy sillen händä ohidze.
7:9 vaan Iisakin uhrikukkulat tulevat autioiksi ja Israelin pyhäköt raunioiksi. Ja minä nousen ja nostan miekan Jerobeamin sukua vastaan."	9. Vaan Isaakin korkeudet pitää autioksi tuleman, ja Israelin pyhydet pitää hävitettämän; ja minä tahdon nostaa miekan Jerobeamin huonetta vastaan.	7:9 Waan Isaachin corkeudet pitä autiaksi tuleman/ ja Israelin kircot pitä häwitettämän/ ja minä tahdon nosta miecan Jerobeamin huonetta wastan.
7:10 Silloin Amasja, Beetelin pappi, lähetti Jerobeamille, Israelin kuninkaalle, tämän sanan: "Aamos on tehnyt salaliiton sinua vastaan Israelin heimon keskuudessa. Ei maa kestä kaikkea, mitä hän puhuu.	10. Niin Betelin pappi Amatsia lähetti Israelin kuninkaan tykö, sanoen: Amos tekee kapinan sinua vastaan Israelin huoneessa, eipä maakaan voi kaikkia hänen sanojansa kärsiä.	7:10 Nijn BethElin Pappi Amazia lähetti Israelin Cuningan tygö/ sanoden: Amos teke capinan sinua wastan Israelin huones/ eipä maacan woi hänen sanojans kärsiä.
7:11 Sillä näin on Aamos sanonut: 'Jerobeam kuolee miekkaan, ja Israel viedään pakkosiirtolaisuuteen, pois omasta maastansa.'"	11. Sillä näin sanoo Amos: Jerobeamin täytyy miekalla kuolla, ja Israel pitää vietämän vangittuna pois maastansa.	7:11 Sillä näin Amos sano: Jerobeamin täyty miecalla cuolla/ ja Israelin pitä wietämän fangittuna pois maastans.
7:12 Ja Amasja sanoi Amokselle: "Sinä näkijä, mene matkaasi ja pakene Juudan maahan, syö leipäsi siellä ja ennusta siellä.	12. Ja Amatsia sanoi Amokselle: sinä näkiä, mene pois, ja ennusta siellä.	7:12 Ja Amazia sanoi Amoxelle: sinä Näkiä/ mene pois ja pakene Judan maalle/ ja elätä sinus siellä ja prophetera siellä.
7:13 Mutta Beetelissä älä ennusta enää, sillä se on kuninkaan pyhäkkö ja valtakunnan temppeli."	13. Ja älä Betelissä enään ennusta; se on kuninkaan pyhä sia ja valtakunnan huone.	7:13 Ja älä BethElis sillen Prophetera: sillä se on Cuningan kircko ja waldacunnan huone.
7:14 Niin Aamos vastasi ja sanoi Amasjalle: "En minä ole profeetta enkä profeetanoppilas, vaan minä olen paimen ja metsäviikunapuiden viljelijä.	14. Amos vastasi ja sanoi Amatsialle: en minä ole propheta enkä prophetan poika, vaan minä olen karjan paimen ja marjain hakia.	7:14 Amos wastais/ ja sanoi Amazialle: en minä ole Propheta/ engä jongun Prophetan poica/ waan minä olen carjan paimen/ ja willificunain hakia.
7:15 Ja Herra otti minut laumojeni äärestä, ja Herra sanoi minulle: 'Mene ja ennusta minun kansaani Israelia vastaan.'	15. Mutta Herra otti minun karjasta, ja sanoi minulle: mene ja ennusta minun kansaani Israelia vastaan.	7:15 Mutta HERra otti minun carjasta/ ja sanoi minulle: mene/ ja prophetera minun Canssan Israeli wastan.
7:16 Kuule siis nyt Herran sana: Sinä sanot: 'Älä ennusta Israelia vastaan, äläkä saarnaa Iisakin heimoa vastaan.'	16. Niin kuule siis Herran sanaa: sinä sanot: älä ennusta Israelia vastaan, älä myös puhu Isaakin huonetta vastaan;	7:16 Nijn cuule sijs HERran sana. Sinä sanot: älä prophetera Israeli wastan/ älä myös puhu Isaachin huonetta wastan.

<p>7:17 Sentähden, näin sanoo Herra: Sinun vaimosi joutuu portoksi kaupungissa, sinun poikasi ja tyttäresi kaatuvat miekkaan, sinun maasi jaetaan mittanuoralla, sinä itse kuolet saastaisessa maassa, ja Israel vieään pakkosiirtolaisuuteen, pois omasta maastansa."</p>	<p>17. Sentähden sanoo Herra näin: sinun emäntäs pitää kaupungissa raiskattaman, ja sinun poikas ja tyttäres pitää miekalla lankeeman, ja sinun peltos pitää nuoralla jaettaman; mutta itse sinun pitää saastaisessa maassa kuoleman, ja Israel pitää ajettaman peräti pois maastansa.</p>	<p>7:17 Sentähden sano HERra näin: sinun emändäs pitä Caupungis raiscattaman/ ja sinun poicas ja tyttäres pitä miecalla langeman/ ja sinun peldos pitä nuoralla jaettaman. Mutta idze sinun pitä saastaisesa maasa cuoleman/ ja Israelin pitä ajettaman pois hänen maastans.</p>
<p>8 LUKU</p>	<p>8 LUKU</p>	<p>VIII. Lucu</p>
<p>8:1 Tämän näytti minulle Herra, Herra: Katso, oli korillinen kypsiä hedelmiä.</p>	<p>1. Herra, Herra osoitti minulle näyssä, ja katso, siellä oli kori suvituloa.</p>	<p>8:1 HERRA Jumala osotti minulle nägyn/ ja cadzo/ siellä oli Cori suwitulo.</p>
<p>8:2 Ja hän sanoi: "Mitä sinä näet, Aamos?" Minä vastasin: "Korillisen kypsiä hedelmiä." Ja Herra sanoi minulle: "Minun kansani Israel on kypsä saamaan loppunsa: en minä enää mene säästään sen ohitse.</p>	<p>2. Ja hän sanoi: mitä näet, Amos? minä vastasin: korin suvituloa. Niin Herra sanoi minulle: minun kansani Israelin loppu on tullut, en minä tahdo enään mennä häntä ohitse.</p>	<p>8:2 Ja hän sanoi: mitä näet Amos? minä wastaisin: Corin suwitulo. Nijn HERra sanoi minulle: minun Canssani Israelin loppu on tullut/ en minä tahdo händä mennä sillen ohidzen.</p>
<p>8:3 Ja sinä päivänä palatsin laulut muuttuvat valitukseksi, sanoo Herra, Herra. Paljon on oleva ruumiita, joka paikkaan heitettyjä. Hiljaa!"</p>	<p>3. Ja sinä päivänä pitää veisut templissä itkuksi kääntymän, sanoo Herra, Herra; monta kuollutta ruumista pitää joka paikassa makaaman, jotka vieään salassa pois.</p>	<p>8:3 Ja sinä päiwänä pitä weisut Templeis itcuxi käändymän/ sano HERra: monda cuollutta ruumista pitä mones paicas macaman/ jotca wiedän sala pois.</p>
<p>8:4 Kuulkaa tämä, te jotka poljette köyhiä ja tahdotte tehdä lopun maan nöyristä,</p>	<p>4. Kuulkaat tätä te, jotka köyhää sorraratte, ja vaivaisia maakunnassa hävitätte,</p>	<p>8:4 CUulcat tätä te jotca köyhä sorraratte/ ja waiwaisia maacunnas häwitätte.</p>
<p>8:5 sanoen: "Milloin loppuu uusikuu, että saamme myydä viljaa, ja milloin sapatti, että saamme avata jyväaitan, pienentää eefa-mitan ja suurentaa painon ja pettää väärällä vaa'alla,</p>	<p>5. Ja sanotte: koska uusi kuu loppuu, että me saisimme jyviä myydä; ja sabbati, että me ohria kauppaisimme, ja mitan vähentäisimme, ja hinnan korottaisimme, ja vaa'at vääriksi tekisimme;</p>	<p>8:5 Ja sanotte: cosca usi Cuu loppu/ että me saisim jywiä myydä: ja Sabbathi/ että me ohria cauppaisim ja spannin vähennäisim/ ja hinnan corgotaisim/ ja waagat wääräxi tekisim.</p>
<p>8:6 että saamme ostaa vaivaiset rahasta ja köyhän kenkäparista ja myydä akanoita jyvänä?"</p>	<p>6. Että me saisimme köyhät rahallamme haltuumme ja hätäytyneet kenkäparilla, ja myisimme akanat jyväin edestä?</p>	<p>8:6 Että me saisim köyhät rahallam haldum/ ja hätäynnet kengäparilla/ ja myisim acanat jywäin edestä.</p>
<p>8:7 Herra on vannonut hänen kauttansa, joka on Jaakobin kunnia: Totisesti, minä en ikinä unhota yhtäkään heidän tekoansa.</p>	<p>7. Herra on vannonut Jakobin korkeutta vastaan: mitämaks, jos minä ikänä kaikki ne heidän työnsä unohdan.</p>	<p>8:7 HERra on wannonut Jacobin huonen coreutta wastian/ mitämax/ jos minä sencaltaiset heidän työns unohdan.</p>
<p>8:8 Eikö senkaltaisesta maa jo vapise ja kaikki sen asukkaat murehdi? Eikö se nouse kaikkienensa niinkuin Niili, kuohu ja alene niinkuin Egyptin virta?</p>	<p>8. Eikö maan sentähden pitäisi vapiseman, ja kaikki sen asuwait murehtiman? Ja pitää nouseman kaiken sen päälle niinkuin virta, vietämän pois ja upotettaman niinkuin Egyptin virralla.</p>	<p>8:8 Eikö maan sencaltaisist asioist pidäis wapiseman/ ja caicki sen asuwait murehtiman? Ja se pitä coconans/ nijncuin wirralla/ juostaman ylidze/ wietämän pois ja peitettämän/ nijncuin wirta teke Egyptis.</p>
<p>8:9 Ja on tapahtuva sinä päivänä, sanoo Herra, Herra, että minä annan auringon laskea sydänpäivällä ja teen maan pimeäksi keskellä kirkasta päivää.</p>	<p>9. Sillä ajalla, sanoo Herra, Herra, tahdon minä laskea auringon alas puolipäivästä, ja pimittää maan valkialla päivällä.</p>	<p>8:9 Sillä ajalla/ sano HERra Jumala/ tahdon minä laskia Auringon alas puolipäiwästä/ ja pimittä maan kirckalla päiwällä.</p>

<p>8:10 Minä muutan teidän juhlanne murheeksi ja kaikki teidän laulunne valitusvirsiksi. Minä panen kaikkien lanteille säkkipuvun ja teen kaljuksi jokaisen pään. Ja minä saatan teidät suremaan, niinkuin ainokaista poikaa surraan, ja se päättyy, niinkuin päättyy katkera päivä.</p>	<p>10. Minä tahdon teidän juhlapäivänne kääntää murheeksi, ja kaikki teidän veisunne valitukseksi, ja tahdon antaa säkin jokaisen kupeisiin tulla, ja kaikki päät paljaaksi tehdä; ja tahdon heille murheen saattaa, niinkuin joku ainoaa poikaa murehtii; ja heidän pitää surkian lopun saaman.</p>	<p>8:10 Minä tahdon teidän juhlapäivän kääntä murhexi/ ja caicki teidän weisunne parguxi: ja minä tahdon anda säkin jocaidzen cupeseen tulla/ ja caicki päät paljaksi tehdä. Ja tahdon heille murhen saatta/ nijncuin jocu ainoata poica murehti/ ja heidän pitä surkian lopun saaman.</p>
<p>8:11 Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, Herra, jolloin minä lähetän nälän maahan: en leivän nälkää enkä veden janoa, vaan Herran sanojen kuulemisen nälän.</p>	<p>11. Katso, ne päivät tulevat, sanoo Herra, Herra, että minä lähetän nälän maan päälle; ei nälkää leivän perään, eli janoa veden perään, vaan Herran sanan kuulemisen jälkeen,</p>	<p>8:11 CAdzo/ ne päivät tulewat/ sano HERra Jumala/ että minä lähetän näljän maan päälle: ei nälkä leivän perän/ eli jano weden perän/ waan HERran sanan cuulemisen jälken.</p>
<p>8:12 Silloin he hoippuvat merestä mereen, pohjoisesta itään; he samoavat etsien Herran sanaa, mutta eivät löydä.</p>	<p>12. Niin että heidän pitää juokseman yhdestä merestä niin toiseen, pohjasta niin itään; heidän pitää juoksenteleman etsimään Herran sanaa, ja ei kuitenkaan pidä löytämän.</p>	<p>8:12 Nijn että heidän pitä juoxeman yhdest merest nijn toiseen/ pohjast nijn itän päin/ edzimän HERran sana/ ja ei cuitengan pidä heidän löytämän.</p>
<p>8:13 Sinä päivänä nääntyvät janoon kauniit neitsyet ja nuorukaiset,</p>	<p>13. Sinä päivänä pitää kauniit neitseet ja nuorukaiset nääntymän janosta.</p>	<p>8:13 Sinä päiwänä pitä caunit neidzet ja nuorucaiset näändymän janosta:</p>
<p>8:14 ne, jotka vannovat sen nimeen, joka on Samarian syntivelka, ja sanovat: "Niin totta kuin sinun jumalasi elää, Daan, ja niin totta kuin elävät Beerseban menot!" - He kaatuvat eivätkä enää nouse.</p>	<p>14. Ja jotka nyt Samarian rikoksen kautta vannovat ja sanovat: niin totta kuin sinun jumalas Danissa elää, niin totta kuin sinun jumalas Bersebassa elää: niiden pitää niin lankeeman, ettei he voi jälleen nousta ylös.</p>	<p>8:14 Ja jotca nyt Samarian kirouxen cautta wannowat/ ja sanowat: nijn totta cuin sinun Jumalas Danis elä/ nijn totta cuin sinun Jumalas BerSebas elä: sillä heidän pitä nijn langeman/ ettei he woi jällens nosta.</p>
<p>9 LUKU</p>	<p>9 LUKU</p>	<p>IX. Lucu</p>
<p>9:1 Minä näin Herran seisovan alttarin ääressä, ja hän sanoi: Lyö pylväänpäihin, niin että kynnykset vapisevat, lyö ne pirstaleiksi kaikkien heidän päähänsä. Sitten minä tapan miekalla heistä viimeisetkin. Ei yksikään heistä pääse pakoon, ei yksikään heistä pelastu.</p>	<p>1. Minä näin Herran seisovan alttarilla; ja hän sanoi: lyö oven päälliseen, niin että pihtipielet värisevät; sillä minä tahdon haavoittaa niitä kaikkia, jotka heille päänä ovat, ja heidän alamaisensa miekalla tappaa. Ei sen pidä pääsemän, joka paennut on, eikä itsiänsä pelastaman, jotka välttänyt on.</p>	<p>9:1 MINä näin HErran Altarilla seisowan. Ja hän sanoi: lyö knuppijn/ nijn että pihtipielet wärisewät: sillä heidän ahneudens pitä tuleman caickein heidän pääns päälle. Ja minä tahdon heidän jälkentulewaisens tappa miecalla/ nijn ettei kengän pääse pakeneman.</p>
<p>9:2 Vaikka he tuonelaan murtautuisivat, sieltäkin minun käteni heidät tempaa. Vaikka he taivaaseen nousisivat, sieltäkin minä syöksen heidät alas.</p>	<p>2. Ja vaikka he itsiänsä hamaan helvettiin kaivaisivat, niin minun käteni on kuitenkin heitä sieltäkin hakeva; ja jos he astuisivat ylös taivaaseen, niin minä kuitenkin tahdon syöstä heidät sieltä alas.</p>	<p>9:2 Ja waicka he heitäns haman Helwettin caiwaisit/ nijn minun käten on cuitengin heitä sielläkin hakewa. Ja jos he astuisit ylös taiwasen/ nijn minä cuitengin tahdon syöstä heidän alas.</p>
<p>9:3 Vaikka he Karmelin laelle kätkeytyisivät, sieltäkin minä etsin ja tempaan heidät. Ja vaikka he meren pohjaan lymyäsivät minun silmiäni edestä, sielläkin minä käsken käärmeen heitä pistämään.</p>	<p>3. Ja jos he lymyttäisivät itsensä Karmelin kukkulalle, niin minä tahdon heidät sieltäkin etsiä ja temmata pois; ja jos he itseänsä minun silmäini edestä kätkisivät meren syvyyteen, niin minä käsken kärmettä, että se heitä siellä pistäis.</p>	<p>9:3 Ja jos he lymyisit Carmelin cuckulalle/ nijn minä tahdon heidän sielläkin edziä ja temmata pois. Ja jos he heidäns minun caswoni edest werhoisit meren sywydellä/ nijn minä käsken kärnelle/ että hän heitä siellä pistäis.</p>

9:4 Ja vaikka he vankeuteen vaeltaisivat vihollistensa edessä, sielläkin minä käsken miekan heidät tappamaan. Sillä minä kiinnitän katseeni heihin, heille pahaksi, ei hyväksi.	4. Ja jos he vihollisillensa vangiksi tulevat, niin minä sieltä käsken miekkaa, että se heitä tappais: sillä minä pidän silmäni heidän ylitsensä pahaksi ja en hyväksi;	9:4 Ja jos he heidän vihollisillans fangina owat/ nijn minä cuitengin käsken miecalle/ että se heitä siellä tappais: sillä minä pidän silmäni heidän ylidzens pahudexi ja en hywydexi.
9:5 Herra, Herra Sebaot, hän, joka koskettaa maata, niin että se sulaa, että kaikki sen asukkaat murehtivat, että se nousee kaikkimensa niinkuin Niili ja alenee niinkuin Egyptin virta,	5. Sillä kuin Herra, Herra Zebaot maahan rupee, niin se sulaa, että kaikki asuwait murehtiman pitää; ja että se pitää nouseman sen päälle niinkuin virta, ja se upotettaman niinkuin Egyptin virralla.	9:5 Sillä HERra Jumala Zebaoth on sencaltainen/ cosca hän maahan rupe nijn se sula/ että caicki asuwait itkemän pitää/ ja että se juoxe caickein heidän ylidzens nijncuin wesi/ ja se wajotetan/ nijncuin Egyptin wirta teke.
9:6 hän, joka rakentaa ylikammionsa taivaisiin ja perustaa holvinsa maan päälle, joka kutsuu meren vedet ja vuodattaa ne maan pinnalle - Herra on hänen nimensä.	6. Hän on se, joka salinsa taivaasen rakentaa, ja perustaa majansa maan päälle; hän kutsuu meren vedet, ja vuodattaa maan päälle: hänen nimensä on Herra.	9:6 Hän on se joca Salins taiwasen rakenda/ ja perusta majans maan päälle. Hän cudzu weden meresä ja vuodatta maan päälle/ hänen nimens on HERra.
9:7 Ettekö te, israelilaiset, ole minulle niinkuin etiopialaisetkin? sanoo Herra. Enkö minä johdattanut israelilaisia Egyptin maasta ja filistealaisia Kaftorista ja aramilaisia Kiiristä?	7. Ettekö te, Israelin lapset, minulle ole niinkuin Etiopialaiset? sanoo Herra. Enkö minä vienyt Israelia ulos Egyptin maalta, ja Philistealaiset Kaphtorista, ja Syrialaiset Kiiristä?	9:7 Ettekö Israelin lapset minulle ole nijncuin Ethiopialaiset/ sano HERra: engö minä wienyt Israeli ulos Egyptist/ ja Philisterit Caphthorist/ ja Syrit Kirist?
9:8 Katso, Herran, Herran silmät ovat syntistä valtakuntaa vastaan, ja minä hävitän sen maan pinnalta; kuitenkin en minä Jaakobin heimoa kokonaan hävitä, sanoo Herra.	8. Katso, Herran, Herran silmät näkevät syntisen valtakunnan, niin että minä sen juuri maan päältä peräti kadotan; vaikka en minä kuitenkin Jakobin huonetta ratki kadota, sanoo Herra.	9:8 CADzo/ HERran Jumalan silmät näkewät syndisen waldacunnan/ nijn että minä sen juuri maan päädä peräti cadotan/ waicka en minä Jacobin huonetta ratki cadota/ sano HERra.
9:9 Sillä katso, minä käsken seuloa Israelin heimoa kaikkien kansain seassa, niinkuin seulalla seulotaan: ei jyvääkään putoa maahan.	9. Sillä katso, minä tahdon käskeä, ja antaa Israelin huoneen kaikkein pakanain seassa seulottaa, niinkuin seulalla seulotaan, ja ei jyvänkään pidä lankeeman maan päälle.	9:9 Cadzo/ minä tahdon cuitengin käske/ ja Israelin huonen caickein pacanain seas anda seulotta/ nijncuin seulalla seulotan/ ja ei jywäin pidä langeman maan päälle.
9:10 Miekkaan kuolevat kaikki minun kansani syntiset, jotka sanovat: "Ei saavuta, ei kohtaa meitä onnettomuus."	10. Kaikki syntiset minun kanssani pitää miekalla kuolettaman, jotka sanovat: ei onnettomuus ole niin läsnä, eikä kohtaa meitä.	9:10 Caicki syndiset minun Canssasani pitää miecalla cuoletettaman/ jotca sanowat: ei onnettomus ole nijn läsnä/ eikä cohta meitä.
9:11 Sinä päivänä minä pystytän jälleen Daavidin sortuneen majan ja korjaan sen repeämät ja pystytän sen luhistumat, ja rakennan sen sellaiseksi, kuin se oli muinaisina päivinä,	11. Sillä ajalla tahdon minä taas kaatuneen Davidin majan rakentaa, ja hänen reikänsä paikata, ja parantaa jälleen mitä särjetty on, ja tahdon sen rakentaa, niinkuin se entisellä ajalla tullut on,	9:11 Sillä ajalla tahdon minä taas caatunen Dawidin majan raketa/ ja hänen reikäns paicata/ ja parata jällens mitä särjetty on/ ja tahdon heitä raketa/ nijncuin se endisellä ajalla ollut on.
9:12 niin että he saavat omiksensa Edomin jäännöksen ja kaikki pakanakansat, jotka minun nimiini otetaan, sanoo Herra, joka tämän tekee.	12. Että he saavat nautita Edomin jääneet ja kaikki pakanat, joiden seassa minun nimeni pitää saarnattaman; sanoo Herra, joka näitä tekee.	9:12 Että he saawat nautita Edomin tähtet/ ja caickein pacanain tähtet/ joiden seas minun nimeni pitää saarnattaman/ sano HERra/ joca näitä teke.

<p>9:13 Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin kyntäjä tavoittaa leikkaajan ja rypäleitten polkija siemenenkylväjän, jolloin vuoret tiukkuvat rypälemehua ja kaikki kukkulat kuohkeiksi muuttuvat.</p>	<p>13. Katso, se aika tulee, sanoo Herra, että yhtä haavaa kynnetään ja niitetään, ja yhtä haavaa viinamarjat sotkutaan ja kylvetään, ja vuoret makiata viinaa tiukkuvat, ja kaikki mäet ovat hedelmälliset.</p>	<p>9:13 Cadzo/ se aica tule/ sano HErra/ että yhtä haawa kynnetän ja niitetän/ ja yhtä haawa wijna puserretan ja kylwetän/ ja vuoret makiata wijna tiuckuvat/ ja caicki mäet owat hedelmälliset.</p>
<p>9:14 Silloin minä käännän kansani Israelin kohtalon, ja he rakentavat jälleen autiot kaupungit ja asuvat niissä, he istuttavat viinitarhoja ja juovat niiden viiniä, he tekevät puutarhoja ja syövät niiden hedelmiä.</p>	<p>14. Sillä minä käännän minun kansani Israelin vankiuden, että he rakentavat autiot kaupungit, ja niissä asuvat; istuttavat viinapuita, ja niistä viinaa juovat, tekevät puutarhoja, ja niistä hedelmiä syövät.</p>	<p>9:14 Sillä minä käännän minun Canssan Israelin fangiuxen/ että he rakendawat autiat Caupungit/ ja nijsä asuwat. Istuttawat wijnapuita/ ja nijstä juowat/ tekewät krydimaita/ ja nijstä hedelmitä syöwät:</p>
<p>9:15 Minä istutan heidät omaan maahansa, eikä heitä enää revitä pois maastansa, jonka minä olen heille antanut, sanoo Herra, sinun Jumalasi. Aamos</p>	<p>15. Ja minä tahdon heitä heidän maassansa istuttaa; niin ettei heitä enään temmata pois maastansa, jonka minä heille antanut olen, sanoo Herra sinun Jumalasi.</p>	<p>9:15 Sillä minä tahdon heitä heidän maasans istutta/ nijn ettei heitä sillen temmata pois maastans/ jonga minä heille andanut olen/ sano HERra sinun Jumalasi.</p>

OBADJA	OBADJA	Propheta ObadJa
1933/38	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	1 LUKU
1:1 Obadjan näky. Herra, Herra sanoo Edomista näin: Me olemme kuulleet sanoman Herralta, ja sanansaattaja on lähetetty kansakuntiin: "Nouskaa, nouskaamme sotaan sitä vastaan!"	Tämä on Obadjan näky. Näin sanoo Herra, Herra Edomista: me olemme Herralta sanoman kuulleet, että sanansaattaja on pakanain sekaan lähetetty: nouskaat, ja käykäämme häntä vastaan sotaan!	1:1 TÄMÄ on se ObadJan näky. Näin sano HERra Jumala Edomist: me olemma HERralda cuullet/ että lähetyssana on pacanain sekaan lähetetty/ noscat ja soticom heitä watan.
1:2 Katso, vähäiseksi minä teen sinut kansojen seassa, ylen halveksittu olet sinä oleva.	2. Katso, minä olen sinun alentanut pakanain seassa, ja sangen ylönkatsotuksi tehnyt.	1:2 Cadzo/ minä olen sinun huonoxi tehnyt pacanain seas/ ja sangen ylöncazotuxi.
1:3 Sinun sydämesi ylpeys on pettänyt sinut, joka asut kallionrotkoissa, istut korkealla ja sanot sydämessäsi: "Kuka voi syöstä minut maahan?"	3. Sinun sydämes ylpeys on sinun vietellyt, että vuorten rotkoissa asut, sinun korkeissa linnoissas, ja sanot sydämessäs: kuka taitaa minun syöstä maahan?	1:3 Sinun sydämes coreus on sinun vietellyt/ että vuorten rotcois asut/ sinun corkeisa linnoissas/ ja sanot sydämessäs: cuca taita minun tästä syöstä maahan?
1:4 Vaikka tekisit pesäsi korkealle niinkuin kotka ja vaikka sen sija olisi tähtien välissä, minä syöksen sinut sieltä alas, sanoo Herra.	4. Vaikkas ylös korkialle menisit niinkuin kotka, ja tekisit pesäs tähtien keskelle; niin minä kuitenkin syöksen sinun alas sieltä, sanoo Herra.	1:4 Waickas ylhälle corkeuxin menisit nijncuin cotca/ ja tekisit pesäs tähtein keskelle/ nijn minä cuitengin syöxän sinun alas sieldä/ sano HERra.
1:5 Jos varkaat tulisivat kimppuusi, jos yölliset rosvot, kuinka voisit tulla niin hävitetyksi: eivätkö he varastaisi vain sen, mitä tarvitsevat? Jos viininkorjaajat tulisivat luoksesi, eivätkö he jättäisi jälkikorjuuta?	5. Jos varkaat eli raateliat tulevat yöllä sinun tykös, kuinka sinä niin lyöty olet? Eikö he varasta niin paljon, että heillä kyllä on? Jos viinanhakiat tulevat sinun tykös, eikö he jätä viinamarjan oksia?	1:5 Jos warcat eli raateliat tulewat yöllä sinun päälles/ cuinga sinun pitä silloin wait oleman/ ja heidän pitä kyllä warastaman. Ja jos wijnan hakiat tulewat/ nijn ei heidän pidä sinulle jälki poimenist jättämän.

1:6 Mutta kuinka onkaan Eesau läpikotaisin etsitty, hänen kätkönsä pengotut!	6. Voi kuinka heidän pitää Esaun tutkiman, ja hänen kätketyt tavaransa etsimän.	1:6 Ah cuinga heidän pitä Esaun tutkiman/ ja hänen tawarans edzimän.
1:7 Sinut on ajettu rajalle asti, kaikki liittolaisesi ovat sinut pettäneet. Ystäväsi ovat vieneet sinusta voiton, ovat panneet taritsemasi leivän paulaksi sinun eteesi. - Ei ole hänessä taitoa.	7. Kaikki, jotka sinun kanssa liitossa ovat, pitää ajaman sinun pois maaltas; miehet, joihin sinä turvaat, pettävät sinun, ja voittavat sinun; jotka sinun leipäs syövät, pettävät sinun; ei sinulla ole ymmärrystä.	1:7 Caicki jotca sinun cansas lijtos owat/ pitä ajaman sinun pois maaldas: miehet/ joihins turwat/ pettäwät sinun/ ja maahan sortawat: jotca sinun leipäs syöwät/ pettäwät sinun ennencuins huomaidzet.
1:8 Totisesti, sinä päivänä, sanoo Herra, minä lopetan viisaat Edomista ja taidon Eesaun vuorelta.	8. Mitämaks, sanoo Herra, minä kadotan silloin Edomin viisaat ja ymmärryksen Esaun vuorelta.	1:8 Mitämax/ sano HERra/ minä teen silloin Edomin wijsat houckioxi/ ja cawaluden Esaun wuoren päällä.
1:9 Ja sinun sankarisi, Teeman, kauhistuvat, niin että viimeinenkin mies häviää Eesaun vuorelta murhatöitten tähden.	9. Sillä sinun väkeväs, Teman, pitää hämmästyvän, että heidän kaikkein pitää murhasta Esaun vuorella hukkuman.	1:9 Sillä sinun wäkwäs Themanis pitä epäilemän/ että heidän caickein pitä murhesta Esaun wuorella hukkuman.
1:10 Väkivallan tähden veljeäsi Jaakobia kohtaan peittää sinut häpeä, ja sinut hävitetään ikiajoiksi.	10. Sen vääryyden tähden, jonka sinä veljelles Jakobille tehnyt olet, pitää sinun häpiään tuleman, ja ijankaikkisesti hävitettämän.	1:10 Sinun weljes Jacobin wäärän sortamisen tähden/ silloin coscas olit händä wastan.
1:11 Sinä päivänä, jona sinäkin olit läsnä, päivänä, jona vieraat veivät pois hänen rikkautensa, jona muukalaiset tunkeutuivat sisään hänen porteistaan ja heittivät Jerusalemista arpa, olit myöskin sinä niinkuin yksi heistä.	11. Silloin sinä seisoit häntä vastaan, kuin muukalaiset hänen sotaväkensä veivät pois vangittuna, ja vieraat menivät sisälle hänen porteistansa, ja Jerusalemista arvan heittivät; silloin sinä olit niinkuin yksi heistä.	1:11 Cosca muucalaiset weit pois fangittuna hänen sotawäkensä/ ja muucalaiset menit sisälle hänen porteistans/ ja Jerusalemist arwan heitit/ silloin sinä olit nijncuin jocu heistä/ sentähden pitä sinun häpiään tuleman/ ja ijancaickisest häwitettämän.

<p>1:12 Mutta älä katso iloiten veljesi päivää, hänen onnettomuutensa päivää; älä ilku juutalaisia heidän turmionsa päivänä äläkä suullasi suuretele ahdistuksen päivänä.</p>	<p>12. Ei sinun pidä mielelläs katselemaan veljes viheliäisyyden aikaa, eikä riemuitsemaan Juudalaisten surkeuden aikana, ei myös sinun suus pidä niin suuria sanoja puhuman heidän tuskansa aikana.</p>	<p>1:12 EI sinun pidä enä näkemän sinun ilos weljistäs heidän wiheljäisydens aicana/ eikä sinun pidä enä riemuidzeman Judalaisten surkiuden aicana/ ei myös sinun suus pidä nijn röyckiöitä sanoja puhuman heidän tuscans aicana.</p>
<p>1:13 Älä tunkeudu sisään minun kansani portista heidän hätäpäivänänsä. Älä katso iloiten, myös sinä, hänen onnettomuuttansa hänen hätäpäivänänsä. Älä ojenna kättäsi hänen rikkauteensa hänen hätäpäivänänsä.</p>	<p>13. Ei sinun pidä menemän sisälle minun kansani porteista heidän surkeutensa aikana, eikä mielelläs katselemaan heidän onnettomuuttansa heidän vaivansa aikana, eikä kättäs ojentaman heidän kaluunsa heidän surkeutensa aikana.</p>	<p>1:13 Ei sinun pidä menemän sisälle minun Canssani porteista heidän surkiudens aicana/ ei sinun pidä ilos näkemän heidän onnettomudestans/ heidän waiwans aicana.</p>
<p>1:14 Älä seiso tienhaarassa hävittämässä hänen pelastuneitansa. Älä luovuta hänen pakooppäasseitänsä ahdistuksen päivänä.</p>	<p>14. Ei sinun pidä teiden haaroissa seisoman, murhaamassa heidän pakenevaisiansa, ei myös kiinni ottaman heidän jääneitänsä ahdistuksensa aikana.</p>	<p>1:14 Ei sinun pidä heidän sotawäkens wastan lähettämän heidän surkiudens aicana/ ei sinun pidä teiden haarois seisoman/ murhamas heidän pakenewaisians/ ei sinun pidä pettämän hänen jäänyitänsä heidän ahdistuxens aicana.</p>
<p>1:15 Sillä lähellä on Herran päivä kaikkia pakanakansoja: Niinkuin sinä olet tehnyt, niin sinulle tehdään; kosto sinun teostasi kohtaa sinun omaa päätäsi.</p>	<p>15. Sillä Herran päivä on läsnä kaikkia pakanoita; niinkuin sinä tehnyt olet, niin pitää sinulle jälleen tapahtuman, ja niinkuin sinä ansainnut olet, niin pitää sinun pääs päälle jälleen tuleman.</p>	<p>1:15 Sillä HERran päiwä on läsnä caickia pacanoita: nijncuin sinä tehnyt olet/ nijn pitä sinun jäl lens tapahtuman/ ja nijncuin sinä ansainnut olet/ nijn pitä sinun pääs päälle jäl lens tuleman.</p>

<p>1:16 Sillä niinkuin te olette juoneet minun pyhällä vuorellani, niin tulevat kaikki pakanakansat juomaan ainiaan: he juovat ja särpivät ja ovat, niinkuin ei heitä olisi ollutkaan.</p>	<p>16. Sillä niinkuin te olette minun pyhällä vuorellani juoneet, niin pitää kaikki pakanat alati juoman, ryyppämän ja nielemän, ja oleman niinkuin ei he olleetkaan olisi.</p>	<p>1:16 Sillä nijncuin te oletta minun pyhällä vuorellani juonet/ nijn pitä caicki pacanat jocapäiwä juoman/ ryyppämän ja nielemän/ että he owat nijncuin ei ensingän olletcan olis.</p>
<p>1:17 Mutta Siionin vuorella saavat olla pelastuneet, ja se on oleva pyhä, ja Jaakobin heimo on perivä perintönsä.</p>	<p>17. Mutta Zionin vuorella pitää vapaus oleman, ja heidän pitää pyhät oleman, ja Jakobin huoneen pitää perintönsä omistaman.</p>	<p>1:17 Mutta Zionin vuorella pitää wielä muutamat autetuxi tuleman/ heidän pitää oleman pyhitetyt/ ja Jacobin huonen pitää hänen haldioitans wallidzeman/ ja Jacobin huonen pitää tulen oleman/ ja Josephin huonen liekin.</p>
<p>1:18 Jaakobin heimo on oleva tuli ja Joosefin heimo liekki, mutta Eesaun heimo kuin olki, ja ne polttavat sen ja kuluttavat sen; eikä jää pakooppäässyttä Eesaun heimosta. Sillä Herra on puhunut.</p>	<p>18. Ja Jakobin huone pitää tuli oleman, ja Josephin huonen tulen liekki, mutta Esaun huone kortena, jonka heidän pitää sytyttämän ja kuluttaman, niin ettei Esaun huoneesta pidä mitään jäämän; sillä Herra on sen puhunut.</p>	<p>1:18 Mutta Esaun huonen corren/ jonga heidän pitää sytyttämän ja culuttaman/ nijn ettei Esaun huonestä pidä mitän jäämän: sillä HERra on sen puhunut.</p>
<p>1:19 Ja he ottavat perinnöksensä Etelämaan ynnä Eesaun vuoren, Alankomaan ynnä filistealaiset; he ottavat perinnöksensä Efraimin maan ja Samarian maan, Benjaminin ynnä Gileadin.</p>	<p>19. Ja heidän pitää perimän koko etelänpuolisen maan, ynnä Esaun vuoren kanssa, ja lakeuden Philistealaisten kanssa, ja heidän pitää myös Ephraimin ja Samarian kedon omistaman, ja Benjaminin Gileadin.</p>	<p>1:19 Ja ne eteläs/ pitää asuman Esaun wuorilla/ ja laxoin asuwaiset pitää Philisterit omistaman. Ja heidän pitää myös Ephraimin ja Samarian kedon omistaman/ ja BenJaminin Gileadin wuoren.</p>

<p>1:20 Ja tästä väestä, israelilaisista, viedyt pakkosiirtolaiset ottavat perinnöksensä kanaanilaiset Sarpattiin asti. Ja Jerusalemin pakkosiirtolaiset, jotka ovat Sefaradissa, ottavat perinnöksensä Etelämaan kaupungit.</p>	<p>20. Ja ne viedyt pois Israelin lasten sotaväestä, jotka Kanaanealaisten seassa hamaan Sarpattiin asti ovat, ja ne viedyt pois Jerusalemin kaupungista, jotka Sepharadissa ovat, pitää kaupungit etelään päin omistaman.</p>	<p>1:20 Ja ajetut pois Israelin lasten sotaväestä/ jotca Cananerein seas haman Zarpathin päin owat/ ja ajetut pois Jerusalemin Caupungist/ jotca Zepharadis owat/ pitä ne Caupungit etelän päin omistaman.</p>
<p>1:21 Pelastajat nousevat Siionin vuorelle tuomitsemaan Eesaun vuorta. Ja kuninkuus on oleva Herran.</p>	<p>21. Ja vapahtajat pitää Zionin vuorelle tuleman tuomitsemaan Esaun vuorta; ja niin pitää valtakunta Herran oleman.</p>	<p>1:21 Ja wapahtajat pitä Zionin vuorelle tuleman/ duomidzeman Esaun wuoria. Ja nijn pitä waldacunda HERran oleman.</p>

JOONA	JONA	Propheta Jona
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Joonalle, Amittain pojalle, tuli tämä Herran sana:	Ja Herran sana tapahtui Jonalle Amittain pojalle, sanoen:	1:1 HERRAN sana tapahdui Jonalle Amithain pojalle/ sanoden:
1:2 "Nouse, mene Niiniveen, siihen suureen kaupunkiin, ja saarnaa sitä vastaan; sillä heidän pahuutensa on noussut minun kasvojeni eteen."	2. Nouse ja mene suureen kaupunkiin Niiniveen, ja saarnaa siinä; sillä heidän pahuutensa on tullut minun kasvoini eteen.	1:2 Nouse/ ja mene sijhen suureen Caupungijn Niniween/ ja saarna heille: sillä heidän pahudens on tullut minun caswoni eteen.
1:3 Mutta Joonan nousi paetaksensa Tarsiiseen Herran kasvojen edestä ja meni alas Japhoon ja löysi laivan, joka oli lähtevä Tarsiiseen. Ja hän suoritti laivamaksun ja astui siihen mennäkseen heidän kanssansa Tarsiiseen, pois Herran kasvojen edestä.	3. Mutta Jona nousi ja tahtoi paeta Tarsikseen Herran kasvoin edestä. Ja hän tuli Japhoon, ja kuin hän löysi haahden, joka tahtoi Tarsikseen mennä, antoi hän palkan, ja astui siihen menemään heidän kanssansa Tarsikseen Herran kasvoin edestä.	1:3 Mutta Jona nousi ja pakeni HERran edestä/ ja tahdoi merelle/ ja tuli Japhoon. Ja cuin hän löysi hahden/ joca tahdoi merelle mennä/ andoi hän palcan/ ja astui sijhen/ menemän heidän cansans merelle/ HERran caswon edestä.
1:4 Mutta Herra heitti suuren tuulen merelle, niin että merellä nousi suuri myrsky ja laiva oli särkymäisillään.	4. Niin Herra antoi suuren tuulen tulla merelle, ja suuri ilma nousi merellä, niin että haaksi luultiin rikkaantuvan.	1:4 NIjn HERra andoi suuren tuulen tulla merelle/ ja suuri ilma nousi merellä/ nijn että haaxi luultin rickandunen.
1:5 Niin merimiehet pelkäsivät ja huusivat avuksi itsekukin jumalaansa. Ja he heittivät mereen tavarat, mitä laivassa oli, keventääkseen sitä. Mutta Joonan oli mennyt alas laivan pohjalle ja pannut maata, ja hän nukkui raskaasti.	5. Ja haaksimiehet pelkäsivät, ja kukin huusi jumalansa tykö, ja he heittivät kalut, jotka haahdessa olivat, mereen keviämmäksi tullaksensa. Mutta Jona oli astunut alas haahden toiselle pohjalle, ja makasi uneen nukkuneena.	1:5 Ja haaximiehet pelkäisit/ ja cukin huusi jumalatans/ ja heitit calut/ jotca hahdes olit/ mereen/ kewiämmäxi tuleman. Mutta Jona oli astunut alas hahden pohjan/ ja macais unesta rascautettu.
1:6 Niin laivuri tuli hänen luoksensa ja sanoi hänelle: "Mitäs nukut? Nouse ja huuda jumalaasi. Ehkäpä se jumala muistaa meitä, niin ettemme huku."	6. Niin haahdenhaltia meni hänen tykönsä, ja sanoi hänelle: miksis makaat? nouse, ja rukoile Jumalaas, että Jumala muistais meitä, ettemme hukkuisi.	1:6 Nijn Skippari meni hänen tygöns/ ja sanoi hänelle: mixis macat? nouse/ ja rucoile Jumalatas/ että Jumala muistais meitä/ etten me huckuis.
1:7 Ja he sanoivat toisillensa: "Tulkaa, heittäkäämme arpaa, saadaksemme tietää, kenen tähden tämä onnettomuus on meille tullut." Mutta kun he heittivät arpaa, lankesi arpa Joonalle.	7. Niin he sanoivat toinen toisellensa: tulkaat, ja heittäkäämme arpaa, tietääksemme, kenenkä tähden tämä onnettomuus meillä on; ja kuin he heittivät arpaa, lankesi arpa Jonan päälle.	1:7 Nijn he sanoit toinen toisellens: tulcat ja heittäkäm arwat/ tietäxem kenengä tähden meidän nijn pahasti käy: ja cuin he heitit/ langeis arpa Jonan päälle.

1:8 Niin he sanoivat hänelle: "Ilmoita meille, kenen tähden tämä onnettomuus on meille tullut. Mikä on toimesi ja mistä tulet? Mikä on sinun maasi ja mistä kansasta olet?"	8. Niin he sanoivat hänelle: ilmoita nyt meille, kenen tähden tämä onnettomuus meillä on? mikä sinun tekos on, ja kustas tulet? kusta maakunnasta eli kansasta sinä olet?	1:8 Nijn he sanoit hänelle: sanos meille/ mixi nijn pahasti meille käy? mikä sinun tecos on? custas tulit? ja custa maacunnast eli Canssast sinä olet?
1:9 Hän vastasi heille: "Minä olen heprealainen, ja minä pelkään Herraa, taivaan Jumalaa, joka on tehnyt meren ja kuivan maan."	9. Hän sanoi heille: minä olen Hebrealainen, ja minä pelkään Herraa Jumalaa taivaasta, joka meren ja karkian on tehnyt.	1:9 Hän sanoi heille? minä olen Ebreri/ ja minä pelkän sitä HERra Jumalata taiwast/ joca meren ja carkian on tehnyt.
1:10 Niin miehet peljästyivät suuresti ja sanoivat hänelle: "Miksi olet tehnyt näin?" Sillä miehet tiesivät, että hän oli pakenemassa Herran kasvojen edestä; hän oli näet ilmaissut sen heille.	10. Niin ne miehet pelkäsivät suuresti, ja sanoivat hänelle: miksis näin teit? Sillä ne miehet tiesivät hänen Herran edestä paenneen; sillä hän oli heille sen sanonut.	1:10 Nijn ne miehet pelkäisit suurest/ ja sanoit hänelle: mixis näin teit? (sillä he tiesit hänen HERran edestä paennen/ sillä hän oli heille sen sanonut.)
1:11 He sanoivat hänelle: "Mitä on meidän tehtävä sinulle, että meri tulisi meille tyveneksi?" Sillä meri myrskysi myrskyämistensä.	11. Niin he sanoivat hänelle: mitä meidän pitää sinulle tekemän, että meri meille tyventyis? Sillä meri kävi ja lainehti heidän ylitsensä.	1:11 Nijn he sanoit: mitä meidän pitää sinulle tekemän/ että meri meille tywennyis? sillä meri käwi ja lainehti heidän ylidzens.
1:12 Hän vastasi heille: "Ottakaa minut ja heittäkää minut mereen, niin meri teille tyventyy. Sillä minä tiedän, että tämä suuri myrsky on tullut teille minun tähteni."	12. Hän sanoi heille: ottakaat minut ja heittäkää mereen, niin meri teille tyvenee; sillä minä tiedän, että tämä suuri ilma tulee teidän päällenne minun tähteni.	1:12 Hän sanoi: ottacat minua ja heittäkät mereen/ nijn meri teille tywene: sillä minä tiedän/ että tämä suuri ilma tule teidän päällen minun tähteni.
1:13 Miehet soutivat päästäkseen jälleen kuivalle maalle, mutta eivät voineet, sillä meri myrskysi vastaan myrskyämistensä.	13. Ja miehet koettivat saada haahden kuivalle; mutta ei he voineet, sillä meri kävi väkevästi heidän ylitsensä.	1:13 Ja ne miehet soudit/ että he maan jällens saisit: mutta ei he woinet: sillä meri käwi wäkewästi heidän ylidzens.
1:14 Ja he huusivat Herraa ja sanoivat: "Voi, Herra, älä anna meidän hukkua tämän miehen hengen tähden äläkä lue syyksemme viatonta verta, sillä sinä, Herra, teet, niinkuin sinulle otollista on."	14. Niin he huusivat Herran tykö ja sanoivat: voi Herra! älä anna meidän hukkua tämän miehen sielun tähden, ja älä lue meillen tätä viatointa verta! sillä sinä, Herra, teet niinkuin sinä tahdot.	1:14 Nijn he huusit HERra/ ja sanoit: Ah HERra/ älä anna meidän huckua tämän miehen sielun tähden/ ja älä lue meillen tätä wiatoinda werta: sillä sinä HERra teet nijncuins tahdot.
1:15 Sitten he ottivat Joonan ja heittivät hänet mereen, ja meri asettui raivostansa.	15. Niin he ottivat Jonan ja heittivät mereen; ja meri asettui lainehtimasta.	1:15 Nijn he otit Jonan/ ja heitit mereen/ ja meri asetui lainehtimast.
1:16 Ja miehet pelkäsivät suuresti Herraa, uhrasivat Herralle teurasuhrin ja tekivät lupauksia.	16. Ja miehet pelkäsivät Herraa suuresti, ja tekivät Herralle uhria ja lupausta.	1:16 Ja ne miehet pelkäisit HERra suurest/ ja teit HERralle uhria ja lupausta.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu

2:1 Mutta Herra toimitti suuren kalan nielaisemaan Joonan. Ja Joonan oli kalan sisässä kolme päivää ja kolme yötä.	1. Mutta Herra toimitti suuren kalan, nielemään Jonaa. Ja Jona oli kalan vatsassa kolme päivää ja kolme yötä.	2:1 MUTTA HERRa toimitti suuren calan/ nielemän Jonata. Ja Jona oli calan wadzas colme päiwä ja colme yötä.
2:2 Ja Joonan rukoili Herraa, Jumalaansa, kalan sisässä	2. Ja Jona rukoili Herraa Jumalaansa kalan vatsassa,	2:2 JA Jona rucoili hänen HERrans Jumalatans calan wadzast/ ja sanoi:
2:3 ja sanoi: "Minä huusin ahdistuksessani Herraa, ja hän vastasi minulle. Tuonelan kohdussa minä huusin apua, ja sinä kuulit minun ääneni.	3. Ja sanoi: minä huusin Herraa minun ahdistuksessani, ja hän vastasi minua; minä paruin helvetin vatsasta, ja sinä kuulit minun ääneni.	2:3 Minä huusin HERRa minun ahdistuxesani/ ja hän wastais minua: minä parguin Helwetin wadzast/ ja sinä cuulit minun äneni.
2:4 Sinä syöksit minut syvyyteen, merten sydämeen, ja virta ympäröitsi minut, kaikki sinun kuohusi ja aaltosi vyöryivät minun ylitseni.	4. Sinä heitit minun syvyyteen keskelle merta, niin että aallot minua pyörsivät ympäriinsä; kaikki sinun lainees ja aaltos kävivät minun päällitseni.	2:4 Sinä heitit minun sywyteen keskelle merta/ nijn että allot minua pyörsit ymbärins/ caicki sinun laines ja aldos käwit minun päällidzeni.
2:5 Minä ajattelin: Olen karkoitettu pois sinun silmiesi edestä. Kuitenkin minä saan vielä katsella sinun pyhää temppeleäsi.	5. Minä ajattelin minuni hyljätyksi sinun silmäis edestä; kuitenkin saan minä vielä nähdä sinun pyhän templis.	2:5 Minä ajattelin minuni hyljätyxi sinun silmäis edestä/ cuitengin saan minä wielä nähdä sinun pyhän Templis.
2:6 Vedet piirittivät minut aina sieluun asti, syvyys ympäröitsi minut, kaisla kietoutui päähäni.	6. Vedet piirsivät minua ympäri sieluun asti; syvydet piirittivät minun; kaislisto peitti minun pääni.	2:6 Wedet piirsit minua ymbärins sieluni asti/ sywydet pijritit minun/ caisilisto peitti minun pääni.
2:7 Minä vajosin alas vuorten perustuksiin asti, maan salvat sulkeutuivat minun ylitseni iankaikkisesti. Mutta sinä nostit minun henkeni ylös haudasta, Herra, minun Jumalani.	7. Minä vajosin vuorten perustukseen asti; maa salpasi minun teljillänsä ijancaikkisesti; mutta sinä otit minun elämäni ulos kadotuksesta, Herra minun Jumalani.	2:7 Minä wajoisin vuorten perustuxen asti/ maa salpais minun teljilläns ijancaickisest: mutta sinä otit minun sieluni cadotuxest/ HERRa minun Jumalan.
2:8 Kun sieluni näännytti minussa, minä muistin Herraa, ja minun rukoukseni tuli sinun tykösi, sinun pyhään temppeleesi.	8. Kuin minun sieluni epäili minussa, niin minä muistin Herraa; ja minun rukoukseni tuli sinun tykö, sinun pyhään templiis.	2:8 Cosca minun sielun epäili minusa/ nijn minä muistin HERran päälle: ja minun rucouxen tuli sinun tygös/ sinun pyhästä Templisäs.
2:9 Ne, jotka kunnioittavat väärää jumalia, hylkäävät armonantajansa.	9. Mutta jotka luottavat turhaan valheeseen, ne hylkäävät laupiuden itse kohtansa.	2:9 Mutta jotca luottawat turhaan/ ei he armo löydä.
2:10 Mutta minä tahdon uhrata sinulle kiitoksen kaikuessa. Mitä olen luvannut, sen minä täytän. Herrassa on pelastus."	10. Mutta minä tahdon uhrata sinulle kiitoksella, minä tahdon maksaa lupaukseni; Herran tykönä on apu.	2:10 Mutta minä tahdon uhrata kijtoxella/ minä pidän lupauxeni HERralle/ että hän autti minua.
2:11 Sitten Herra käski kalaa, ja se oksensi Joonan kuivalle maalle.	11. Ja Herra sanoi kalalle, että hän oksensi Jonan maan päälle.	2:11 Ja HERRa sanoi calalle/ että hän oxensi Jonan maan päälle.

3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Joonalle tuli toistamiseen tämä Herran sana:	1. Niin Herran sana tapahtui toisen kerran Jonalle ja sanoi:	3:1 NIjn HERran sana tapahdui toisen kerran Jonalle/ ja sanoi:
3:2 "Nouse ja mene Niiniveen, siihen suureen kaupunkiin, ja saarnaa sille se saarna, minkä minä sinulle puhun."	2. Nouse, mene suureen kaupunkiin Niniveen, saarnaamaan siellä sitä saarnaa, jonka minä sinulle sanon.	3:2 Nouse ja mene siihen suureen Caupungijn Niniween/ saarnaman sitä saarna/ jonga minä sinulle sanon.
3:3 Niin Joonan nousi ja meni Niiniveen Herran sanan mukaan. Ja Niinive oli suuri kaupunki Jumalan edessä: kolme päivänmatkaa.	3. Silloin Jona nousi ja meni Niniveen Herran sanan jälkeen. Ja Ninive oli Jumalan suuri kaupunki, kolmen päiväkunnan matka.	3:3 Silloin Jona nousi/ ja meni Niniween HERran sanan jälken. Ja Niniwe oli Jumalan Caupungi/ colme päiwäcunda suuri.
3:4 Ja Joonan käveli kaupungissa aluksi yhden päivänmatkan ja saarnasi sanoen: "Vielä neljäkymmentä päivää, ja Niinive hävitetään."	4. Ja kuin Jona rupesi siinä käymään yhden päiväkunnan matkan, huusi hän ja sanoi: vielä on neljäkymmentä päivää; niin Niniven pitää hukkuman.	3:4 Ja cosca Jona rupeis sijnä käymän yhden päiwäcunnan/ saarnais hän/ ja sanoi: wielä owat neljäkymmendä päiwä/ nijn Niniwen pitä huckuman.
3:5 Niin Niiniven miehet uskoivat Jumalaan, kuuluttivat paaston ja pukeutuivat säkkeihin, niin suuret kuin pienet.	5. Niin Niniven miehet uskoivat Jumalan päälle, ja antoivat saarnata, että paastottaisiin, ja pukivat säkit yllensä sekä pienet että suuret.	3:5 Nijn Niniwen miehet uscoit Jumalan päälle/ ja annoit saarnata/ että paastotaisin/ ja puit säkit päällens/ sekä pienet että suuret.
3:6 Ja kun tieto tästä tuli Niiniven kuninkaalle, nousi hän valtaistuimeltaan, riisui yltään vaippansa, verhoutui säkkiin ja istui tuhkaan.	6. Ja kuin Niniven kuningas sen kuuli, nousi hän istuimeltansa ja riisui kalliit vaatteensa, kääri itsensä säkkiin ja istui tuhkaan.	3:6 Ja cosca Niniwen Cuningas sen cuuli/ nousi hän istuimeldans/ ja rijsui purpura waattens/ ja käärei idzens säckijn ja istui tuhcan.
3:7 Ja hän huudatti Niinivessä: "Kuninkaan ja hänen ylimystensä määräys kuuluu: Älkööt ihmiset älköötäkään eläimet - raavaat ja lampaat - maistako mitään, käykö laitumella tai vettä juoko."	7. Ja antoi kuuluttaa ja sanoa Ninivessä kuninkaan tahdosta ja hänen sankareinsa käskystä, sanoen: ettei yksikään ihminen taikka eläin, karja eli lampaat pidä mitään maistaman eikä laitumelle ajettaman, ja ei vettäkään juoman;	3:7 Ja andoi cuulutta ja sano Niniwen Cuningan tahdosta ja Sangarein käskystä/ ettei yxikän ihminen taicka eläin/ naudat eli carja pidä mitän maistaman/ eikä laitumelle ajettaman/ ja ei wettäcän juoman.
3:8 Verhoutukoot ihmiset ja eläimet säkkeihin, huutakoot väkevästi Jumalaa ja kääntykoot itsekukin pois pahalta tieltänsä sekä väkivallasta, mikä heidän käsiänsä tahraa.	8. Vaan ihmiset ja eläimet pitää säkkiin puetettaman, ja heidän pitää lujasti Jumalan tykö huutaman. Ja jokainen palatkaan pahasta tiestänsä ja kätensä väkivallasta.	3:8 Waan ihmiset ja eläimet pitä säckijn puetettaman/ ja heidän pitä lujasti Jumalata huutaman. Ja jocainen palaitcan pahasta tiestäns/ ja hänen kättens wäkiwallast.
3:9 Ehkäpä Jumala jälleen katuu ja kääntyy vihansa hehkusta, niin ettemme huku."	9. Kukaties Jumala taitaa kääntyä ja katua, ja lakata hirmuisesta vihastansa, ettemme huku.	3:9 Cuca tietä/ Jumala taita käändyä ja catua/ ja lacka hirmuisest wihastans/ etten me hucu.

3:10 Kun Jumala näki heidän tekonsa, että he kääntyivät pois pahalta tieltänsä, niin Jumala katui sitä pahaa, minkä hän oli sanonut tekevänsä heille, eikä tehnyt sitä.	10. Kuin Jumala näki heidän työnsä, että he palasivat pahasta tiestänsä, katui Jumala sitä pahaa, jota hän oli puhunut heille tehdäksensä, ja ei tehnytkään.	3:10 Cosca Jumala näki heidän työns/ että he palaisit pahasta tiestäns/ catui hän sitä paha/ jota hän oli puhunut heille tehdäxens/ ja ei tehnytkän.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Mutta Joonan pahastui tästä kovin, ja hän vihastui.	1. Niin Jona pani sen kovin pahaksensa, ja vihastui.	4:1 SIjtä närkästyti Jona sangen cowin/ ja pani pahaxens.
4:2 Ja hän rukoili Herraa ja sanoi: "Voi Herra! Enkö minä sitä sanonut, kun olin vielä omassa maassani? Siksi minä ehätin pakenemaan Tarsiiseen. Sillä minä tiesin, että sinä olet armahtavainen ja laupias Jumala, pitkämielinen ja armosta rikas, ja että sinä kadut pahaa.	2. Rukoili Herraa ja sanoi: voi Herra! sepä se on, minkä minä sanoin, kuin minä olin vielä maassani, sentähden minä tahdoin myös Tarsikseen paeta; sillä minä tiedän, että sinä Jumala olet armollinen, laupias, pitkämielinen, suuresta hyvydestä ja kadut pahaa.	4:2 Rucoili Jumalata/ ja sanoi: ah HERra/ sepä se on cuin minä sanoin/ cosca minä olin vielä maasani/ sentähden minä tahdoin myös merelle paeta: sillä minä tiedän/ että olet armollinen/ laupias/ pitkämielinen/ ja suuresta hyvydestä cadut sitä paha.
4:3 Ja nyt, Herra, ota minun henkeni, sillä kuolema on minulle parempi kuin elämä."	3. Niin ota nyt, Herra, minun sieluni minusta pois; sillä minä kuolisin paremmin kuin eläisin.	4:3 Nijn ota nyt minun sielun minusta pois HERra/ sillä minä cuolisin paremmin cuin eläisin.
4:4 Mutta Herra sanoi: "Onko vihastumisesi oikea?"	4. Mutta Herra sanoi: luuletkos oikein vihastunees?	4:4 Mutta HERra sanoi: luuletkos oikein wihastunes?
4:5 Niin Joonan lähti kaupungista ja asettui kaupungin itäpuolelle. Hän teki itsellensä sinne lehtimajan ja kävi istumaan sen alle varjoon, kunnes näkisi, miten kaupungin oli käyvä.	5. Ja Jona läksi kaupungista ja istui kaupungista itään päin, ja teki siellä itsellensä majan ja istui sen alla varjossa, siihenasti kuin hän näkis, mitä kaupungille tapahtuis.	4:5 JA Jona läxi Caupungist/ ja istui Caupungista itän päin/ ja teki siellä hänellens majan/ ja istui sen alla warjosa/ siihenasti cuin hän näkis mitä Caupungille tapahduis.
4:6 Mutta Herra Jumala toimitti risiinikasvin kasvamaan Joonan pään ylitse, varjostamaan hänen päätänsä ja päästämään häntä hänen mielipahastaan. Ja Joonan iloitsi suuresti risiinikasvista.	6. Mutta Herra Jumala toimitti yhden pensaan, joka kasvoi Jonan ylitse, että se olis hänen päänsä varjonnut, ja virvoittanut häntä hänen vaivassansa; ja Jona riemuitsi siitä pensaasta suurella ilolla.	4:6 Mutta HERra Jumala toimitti yhden pensan/ joca caswoi Jonan ylidze/ että se olis hänen pääns warjonnut/ ja wirgottanut händä hänen waiwasans: ja Jona riemuidzi sijtä pensasta suurest.
4:7 Mutta seuraavana päivänä, aamun sarastaessa, Jumala toimitti madon kalvamaan risiinikasvia, niin että se kuivui.	7. Mutta Herra toimitti madon huomeneltain, kuin aamurusko koitti, joka söi sitä pensasta, että se kuivettui.	4:7 Mutta HERra toimitti madon huomeneltain/ cuin amurusco coitti/ joca söi sitä pensasta/ että se cuiwetui.

<p>4:8 Ja auringon noustua Jumala toimitti tulikuuman itätuulen, ja aurinko paahtoi Joonaa päähän, niin että häntä näännytti. Niin hän toivotti itsellensä kuolemaa ja sanoi: "Parempi on minulle kuolema kuin elämä."</p>	<p>8. Mutta kuin aurinko nousut oli, toimitti Jumala suuren itätuulen, ja aurinko paisti Jonan päähän, että hän tuli voimattomaksi. Niin hän toivotti sielullensa kuolemaa, ja sanoi: minä kuolisin ennenkuin minä eläisin.</p>	<p>4:8 Mutta koska Auringo nousut oli/ toimitti Jumala suuren itätuulen/ ja Auringo paisti Jonan päähän/ että hän tuli voimattomaksi. Niin hän toivotti sielullensa kuolemata/ ja sanoi: minä kuolisin ennencuin minä eläisin.</p>
<p>4:9 Mutta Jumala sanoi Joonalle: "Onko vihastumisesi risiinikasvin tähden oikea?" Tämä vastasi: "Oikea on vihastumiseni kuolemaan asti."</p>	<p>9. Niin Jumala sanoi Jonalle: luuletkos oikein vihastunees siitä pensaasta? Ja hän sanoi: minä vihastun hamaan kuolemaan asti.</p>	<p>4:9 Niin Jumala sanoi Jonalle: luuletkos oikein vihastunes siitä pensasta? Ja hän sanoi: minä vihastun haman cuoleman asti.</p>
<p>4:10 Niin Herra sanoi: "Sinä armahdat risiinikasvia, josta et ole vaivaa nähnyt ja jota et ole kasvattanut, joka yhden yön lapsena syntyi ja yhden yön lapsena kuoli."</p>	<p>10. Ja Herra sanoi: sinä armahdat pensasta, josta et mitään vaivaa nähnyt, etkä sitä kasvattanut, joka ynnä kasvoi ja ynnä katosi:</p>	<p>4:10 Ja HERra sanoi: sinä armahdat pensasta/ jostas et mitän waiwa nähnyt/ etkä sitä kasvattanut/ joca yönä caswoi/ ja yönä catois.</p>
<p>4:11 Enkö siis minä armahtaisi Niiniveä, sitä suurta kaupunkia, jossa on enemmän kuin sata kaksikymmentä tuhatta ihmistä, jotka eivät vielä tiedä, kumpi käsi on oikea, kumpi vasen, niin myös paljon eläimiä?"</p>	<p>11. Eikö minun pitänyt armahtaman suurta kaupunkin Niniveä, jossa on enempi kuin sata tuhatta ja kaksikymmentä tuhatta ihmistä, jotka ei tiedä eroittaa kumpi oikia eli kumpi vasen käsi on, niin myös paljo eläimiä?</p>	<p>4:11 Eiköst minun pitäis armahtaman sitä suurta Caupungita? josa on enä cuin sata tuhatta ja caxikymmendä tuhatta ihmistä/ jotca ei tiedä eroitta cumbi oikia eli cumbi wasen käsi on/ niin myös paljo eläimitä.</p>

MIIKA	MIIKA	Propheta Micha
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Herran sana, joka tuli mooresetilaiselle Miikalle Jootamin, Aahaan ja Hiskian, Juudan kuningasten, päivinä; se, mitä hän näki Samariaa ja Jerusalemia vastaan.	Tämä on Herran sana, joka tapahtui Miikalle Moresasta, Jotamin, Ahaksen ja Jehiskian, Juudan kuningasten aikana, jonka hän näki Samariasta ja Jerusalemista.	1:1 TÄmä on HERran sana/ joca tapahdui Michalle Maresast/ Jothamin/ Ahaxen/ ja Jehiskian/ Judan Cuningasten aicana/ jonga hän näki Samariast ja Jerusalemist.
1:2 Kuulkaa, kaikki kansat; ota korviisi, maa, ja kaikki, mitä maassa on. Ja olkoon Herra, Herra todistaja teitä vastaan, Herra pyhästä temppelistänsä.	2. Kuulkaat kaikki kansat; sinä maa, ota vaari, ja kaikki, mitä siinä on; ja Herra Jumala olkoon todistaja teitä vastaan, Herra pyhästä templistänsä,	1:2 CUulcat caicki Canssa/ sinä maa/ ota waari/ ja caicki cuin sijnä on: sillä HERran Jumalan on puhumist teidän cansan/ ja HERran hänen pyhästä Templistäns.
1:3 Sillä katso, Herra lähtee asumuksestaan, astuu alas ja polkee maan kukkuloita.	3. Katso, Herra lähtee siastansa, astuu alas ja polkee maan korkeuksia:	1:3 Cadzo HERra lähte siastans/ astu alas ja polke maan corkeutta.
1:4 Vuoret sulavat hänen allansa, ja laaksot halkeavat niinkuin vaha tulen hohteessa, niinkuin vedet, jotka syöksyvät jyrkännettä alas.	4. Niin että vuoret sulavat hänen allansa, ja laaksot halkeevat, niinkuin medenvaha sulaa tulen edessä, ja niinkuin vedet, jotka korkialta alas vuotavat.	1:4 Nijn että vuoret pitä sulaman hänen allans/ ja laxot halkeman/ nijncuin medenwaha sula tulen edes/ ja nijncuin ne wedet/ jotca wuotawat ales.
1:5 Jaakobin rikoksen tähden tapahtuu tämä kaikki ja Israelin heimon syntien tähden. Mistä on Jaakobin rikos? Eikö Samariasta! Ja mistä Juudan uhrikukkulat? Eivätkö Jerusalemista!	5. Kaikki nämät tapahtuvat Jakobin ylitsekäymisen tähden, ja Israelin huoneen syntein tähden. Kuka siis on Jakobin ylitsekäymys? Eikö Samaria? ja kutka ovat Juudan korkeudet? Eikö Jerusalem?	1:5 Caicki nämät tapahtuwat Jacobin ylidzekäymisen tähden/ ja Israelin syndein tähden. Cuca sijs on Jacobin ylidzekäymys? eikö Samaria ole? ja cutca owat Judan corkeudet? eikö Jerusalem ole?
1:6 Niinpä minä panen Samarian kiviraunioksi kedolle, viinitarhan istutusmaaksi, syöksen laaksoon sen kivet ja paljastan sen perustukset.	6. Minä teen Samarian kiviraunioksi kedolla, joka pannaan viinamäen ympäri, ja vieritän hänen kivensä laaksoon, ja särjen perustukseen asti maahan.	1:6 Minä teen Samarian kiwiraunioxi kedolla/ jotca pannan wijnamäen ymbärins/ wieritän heidän kiwens laxoon/ ja särjen perustuxen asti maahan.
1:7 Kaikki sen jumalankuvat särjetään, kaikki sen portonpalkat poltetaan tulessa, ja kaikki sen epäjumalankuvat minä hävitän; sillä portonpalkoista se on ne koonnut, ja portonpalkoiksi pitää niitten jälleen tuleman.	7. Kaikki heidän epäjumalansa pitää rikottaman, ja kaikki heidän palkkansa tulella poltettaman, ja minä hävitän kaikki heidän kuvansa; sillä he ovat porton palkasta kootut; sentähden pitää heidän jälleen porton palkaksi tuleman.	1:7 Caicki heidän epäjumalans pitä ricottaman/ ja caicki heidän porton palckans tulella poldettaman/ ja minä häwitän caicki heidän cuwans: sillä he owat huoran palcasta cootut/ sentähden pitä heidän jäl lens huoran palcaxi tuleman.

1:8 Tämän tähden minä tahdon valittaa ja voivotella, käydä avojaloin ja vaipatta, virittää valituslaulun kuin aavikkosudet, suruhuudon kuin kamelikurjet.	8. Sitä minun täytyy valittaa ja parkua, minun täytyy riisuttuna ja alasti käydä; minun pitää valittaman niinkuin lohikärmeet ja murehtiman niinkuin nälkäkurki.	1:8 Sitä minun täyty walitta ja parcua/ minun täyty alasti ja paljasna käydä/ minun pitä walittaman nijncuin Drakit/ ja murehtiman nijncuin Strutzit.
1:9 Sillä parantumaton on sen haava; se ulottuu Juudaan asti, se käy minun kansani porttiin saakka, aina Jerusalemiin saakka.	9. Sillä tähän vitsaukseen ei ole yhtään neuvoa; joka jo Juudaan asti on tullut, ja pitää ulottuman minun kansani porttiin asti, Jerusalemiin asti.	1:9 Sillä tähän widzauheen ei ole yhtän neuwo/ joca jo Judan asti on tullut/ ja pitää ulottuman minun Canssani porttin Jerusalemis.
1:10 Älkää ilmoittako sitä Gatissa, älkää, älkää itkekö. Minä vieriskelen tuhassa Beet-Leafrassa.	10. Älkäät sitä Gatissa ilmoittako, älkäät antako kuulla teidän itkuanne; vaan menkää tuhka huoneeseen ja istukaat tuhkaan.	1:10 Älkät sitä Gathis ilmoittaco/ älkät andaco cuulla teidän itcuan/ waan mengät murhecammioon/ ja istucat tuhcan.
1:11 Käy matkaan, Saafirin asujatar, häpeällisesti paljastettuna! Saananin asujatar ei lähde. Beet-Eselin valitus riistää teiltä pysähdyspaikan.	11. Lähde pois, sinä kauniin kaupungin asuvainen, häpiällä paljastettu. Karjakaupungin asuvised ei tule ulos, että valitus on lähipaikoissa, jotka saavat teiltä ylöspitämisenä.	1:11 Sinä caunis Caupungi caikella häpiällä cukistetan/ jalon ei pidä sillen coreileman ahdistuxens tähden: sillä hänen kylänmiehens otta häneldä pois mitä hänellä on.
1:12 Onnea odottaa tuskaisesti Maarotin asujatar; mutta onnettomuus tulee Herralta Jerusalemin portille.	12. Se surullinen kaupunki murehtii sen hyvän tähden; sillä onnettomuus pitää Herralta tuleman hamaan Jerusalemiin porttiin.	1:12 Se surullinen Caupungi ei taida idziäns lohduutta: sillä onnettomus pitää HERralda tuleman haman Jerusalemin porttin.
1:13 Valjasta hevoset vaunujen eteen, Laakiin asujatar; sieltä on alku tytär Siionin syntiin, sillä sinussa tavattiin Israelin rikokset.	13. Sinä kaupunki Lakis, valjasta ratasten eteen liukkaat hevoset, ja mene matkaas; sinä olet Zionin tyttäreille synnin alku ollut, sillä sinussa on löydetty Israelin rikoksia.	1:13 Sinä Caupungi Lachis/ waljasta ratasten eteen wiriät orihit/ ja mene matcas: sillä sinä olet Zionin tyttäreille synnin alcu ollut/ sinus on löytyt Israelin ricoxet.
1:14 Sentähden sinä annat eron Mooreset-Gatille. Aksibin talot tulevat olemaan pettymys Israelin kuninkaille.	14. Sinun täytyy niin lahjat antaa kuin Gatikin; Aksibin huoneen pitää Israelin kuningasten liitosta luopuman.	1:14 Sinun täyty nijn lahjat anda cuin Gathikin: Achsibin Caupungin pitä Israelin Cuningasten lijtost luopuman.
1:15 Minä tuon vieläkin perijän sinulle, Maaresan asujatar. Adullamiin asti kulkee Israelin kunnia.	15. Minä saatan sinulle, Maresa, oikian perillisen, ja Israelin kunnian pitää Adullamiin asti tuleman.	1:15 Minä saatan sinulle Maresa oikian perillisen/ ja Israelin cunnian Adullamin asti.

1:16 Ajele ja keritse pääsi paljaaksi lasten tähden, jotka olivat sinun ilosi. Ajele pääsi leveästi paljaaksi, niinkuin on korppikotkalla, sillä he menevät luotasi pois pakkosiirtolaisuuteen.	16. Tee pääs paljaaksi, ja keritse sinus, sinun kaunisten lastes tähden; ajele pääs paljaaksi niinkuin kotka, sillä he ovat viedyt sinulta pois vangittuina.	1:16 Keridze sinus ja käy paljasna sinun ihmistes lasten tähden: tee sinus juuri paljaxi nijncuin Cotca: sillä he owat wiedyt sinusta pois fangittuna.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Voi niitä, jotka mieltivät turmiota ja valmistelevat paha vuoteillansa! Aamun valjettua he sen tekevät, sillä heillä on siihen valta.	1. Voi niitä, jotka vahinkoa ajattelevat, ja pahoja juonia vuoteissansa ahkeroitsevat! että he sen täyttäsivät kuin aamu valistaa; sillä heilläpä valta on.	2:1 WOI niittä jotca wahingoitta ajattelewat/ ja pahoja juonia cammioisans ahkeroidzewat/ että he sen täyttäsit cuin amu walista: sillä heilläpä woima on.
2:2 He himoitsevat peltoja ja ryöstävät ne, taloja, ja ottavat ne; he sortavat miestä ja hänen taloansa, miestä ja hänen perintöosaansa.	2. He ahnehtivat peltoja, jotka he väkivallalla ottavat, ja huoneita, jotka he omistavat; ja tekevät ylöllistä jokaisen huoneen kanssa ja jokaisen perinnön kanssa.	2:2 He repiwät heillens pelot ja ottawat huonet/ jotca he tahtowat. Nijn he tekewät ylöllist jocaidzen huonen cansa/ ja jocaidzen perimisen cansa.
2:3 Sentähden, näin sanoo Herra: Katso, minä mietin tätä sukua vastaan onnettomuutta: siitä te ette saa kaulaanne irti ettekä voi ylpeästi astella; sillä se on oleva paha aika.	3. Sentähden sanoo Herra näin: katso, minä ajattelen tälle sukukunnalle paha, josta ei teidän pidä voiman vetää pois teidän kansanne, eikä teidän pidä niin ylpiästi käymän; sillä paha aika tulee.	2:3 Sentähden sano HERra näin: cadzo/ minä ajattelen tälle sugulle paha/ josta ei teidän pidä woiman wetä pois teidän caulanne/ eikä teidän pidä nijn coriast käymän: sillä paha aica tule.
2:4 Sinä päivänä viritetään teistä pilkkalaulu ja veisataan valitusvirsi. "Se on tapahtunut", sanotaan, "me olemme perin hävitetyt, hän on vaihtanut pois minun kansani osan. Kuinka hän siirtää sen minulta pois! Hän jakaa meidän peltomme luopioille."	4. Sillä ajalla pitää teistä sananlasku otettaman, ja surkia valitus valitettaman, sanoen: me olemme peräti hävitetyt; minun kansani osa on muutettu; kuinka hän meiltä pelot ottaa pois, ja ne jakaa.	2:4 Sillä ajalla teistä wirsi weisatan/ ja walitus. Sanotan/ me olemma peräti häwinnet. Minun Canssani osa on muutettu. Cosca hän meille pelot anda jällens/ cuin hän otti pois meildä?
2:5 Sentähden ei sinulla ole oleva ketään, joka heittäisi arpaa maaosuudesta Herran seurakunnassa.	5. Ja tosin ei teillä pidä osaa Herran seurakunnassa oleman.	2:5 Ja tosin ei teidän pidä osa HERran seuracunnas oleman.
2:6 "Älkää saarnatko", saarnaavat he, "sellaisista ei pidä saarnata; eikö väisty pois häpäiseminen?"	6. Ei teidän pidä (sanovat he) saarnaaman, muiden pitää saarnaaman; ei niiden pidä saarnaaman niinkuin te: emme niin ratki häpiään tule.	2:6 HE sanowat: ei pidä saarnaman: sillä ei sen caltaiset saarnat meihin satu/ en me nijn ratki häpiään tule.

2:7 Onko tämä Jaakobin heimon puhetta? Onko Herra pikavihainen? Ovatko sellaisia hänen tekonsa? Eivätkö hänen puheensa ole hyvät sitä kohtaan, joka oikein vaeltaa?	7. Niin Jakobin huone isensä lohduttaa: luuletkos Herran hengen lyhennetyksi? eikö hänen näitä pitäisi tekemän? eikö minun puheeni ole hyvä sille, joka oikein vaeltaa?	2:7 Nijn Jacobin huone idziäns lohdutta/ luuletkos HERran hengen nijn ratki mennen pois? näitäkö hänen pitäis tekemän? se on tosi/ minun puheni owat hywille suloiset.
2:8 Mutta aikoja sitten on minun kansani asettunut viholliseksi; vaatteiden päältä te kiskotte vaipan niiltä, jotka huoleti kulkevat, jotka sotaa väistävät.	8. Mutta minun kansani on jo ennen tätä hankkinut niinkuin vihollinen; he ryöstävät sekä hameen että päällisvaatteen niinkuin sodassa niiltä, jotka suruttomasti vaeltavat.	2:8 Mutta minun Canssan on hanginnut nijncuin wihollinen: sillä hän teke nijn/ että minun täyty hänen wihollisens olla. He ryöstävät sekä hamen että pääliswaatten/ nijncuin sodasa/ ne jotca ei ensingän pelkä.
2:9 Minun kansani naiset te ajatte pois heidän kodeistansa, jotka ovat heidän ilonsa; heidän pieniltä lapsiltansa te otatte minun kunniani ainiaaksi.	9. Te ajatte pois minun kansani vaimot kauniista huoneistansa, ja alati otatte pois heidän nuorukaisiltansa minun kaunistukseni.	2:9 Te ajatte pois minun Canssani waimot rackaimmist huoneistans/ ja alati otatte pois heidän nuorucaisildans minun caunistuxeni.
2:10 Nouskaa ja menkää pois: ei tässä ole leposijaa saastutuksen tähden, joka on saanut aikaan turmion, parantumattoman turmion.	10. Sentähden nouskaat ja menkää pois; sillä ette saa tässä olla; saastaisuutensa tähden pitää heidän armottomasti häviämän.	2:10 Sentähden noscat ja mengät pois: sillä et te saa täsä olla heidän saastaisudens tähden/ heidän pitä armottomast häviämän.
2:11 Jos tulisi mies, joka tuulta tavoittelisi ja petollisuudessaan valhettelisi: "Minä saarnaan sinulle viinistä ja väkijuomasta", siinä olisi saarnaaja tälle kansalle.	11. Jos joku lipilaari olis ja walheen saarnaaja, (joka sanois:) minä tahdon saarnata, kuinka teidän pitää viinaa ja väkevää juomaa juoman; senkaltainen saarnaaja olis tälle kansalle sovelias.	2:11 Jos minä olisin lipilaari/ ja walhen saarnaaja/ ja saarnaisin cuinga heidän pitäis juopuman ja hywiä päiwiä pitämän/ sencaltainen saarnaaja olis tälle Canssalle sowelias.
2:12 Minä tahdon tarkoin koota sinut, Jaakob, kaikkinesi, visusti kerätä Israelin jääneet, saattaa heidät yhteen, niinkuin lampaat tarhaan, niinkuin lauman laitumellensa: on oleva ihmisten kohina!	12. Mutta minä tahdon sinua, Jadob, kokonansa koota, ja jääneet Israelissa saattaa kokoon, ja tahdon heitä, niinkuin Botsran lauman, yhteen saattaa; niinkuin lauma pihatossa, niin myös sen pitää ihmisistä kopiseman.	2:12 MUtta minä tahdon sinua Jacob coconans coota/ ja jäänet Israelis saatta cocon/ ja minä tahdon heitä/ nijncuin lauman/ yhden toisen cansa/ wahwaan nawettan tuoda/ ja nijncuin lauma pihatos/ nijn myös sen ihmisist pitä copiseman.
2:13 Tien aukaisija käy heidän edellänsä; he aukaisevat tiensä, kulkevat portille ja lähtevät siitä ulos. Heidän kuninkaansa käy heidän edellänsä, ja Herra heitä johdattaa.	13. Yksi särkiä pitää astuman ylös heidän edellänsä; heidän pitää särkemän lävitse, ja käymän portista ulos ja sisälle; ja heidän kuninkaansa pitää käymän heidän edellänsä, ja Herra kaikkein ensin heitä.	2:13 Yxi särkiä pitä astuman ylös heidän edelläns/ heidän pitä särkemän läpidze/ ja käymän portist ulos ja sisälle/ ja heidän Cuningans pitä käymän heidän edelläns/ ja HERra ensimmäisnä.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu

3:1 Ja minä sanoin: Kuulkaa, Jaakobin päämiehet ja Israelin heimon ruhtinaat! Eikö teidän tulisi tuntea oikeus,	1. Ja minä sanoin: kuulkaat siis te Jakobin päämiehet, ja te Israelin huoneen esimiehet: eikö teidän pitäisi oikeutta tietämän?	3:1 JA minä sanoin: kuulkaat siis te Päämiehet Jacobin huones/ ja te esimiehet Israelin huones. Teidän tulis oikein olla/ ne jotca oikeuden tietämän pidäis.
3:2 teidän, jotka vihaatte hyvää ja rakastatte paha, jotka raastatte ihmisten nahan heidän päältänsä ja lihan irti heidän luistansa?	2. Mutta te vihaatte hyvää ja rakastatte paha; te nyljette heiltä heidän nahkansa, ja kalvatte lihan heidän luistansa;	3:2 Mutta te wihatte hyvä ja racastatte paha: Te kiscotta heidä heidän nahcans/ ja caluatte lihan heidän luistans: ja syötte minun Canssani lihan.
3:3 Ne, jotka syövät minun kansani lihan ja nylkevät nahan heidän päältänsä ja murskaavat heidän luunsa, paloittelevat niinkuin pataan, niinkuin lihan kattilaan -	3. Ja syötte minun kansani lihan, ja kuin te olette heiltä nahan nylkeneet, niin te särjette heidän luunsa, ja hakkaatte rikki ne niinkuin pataan, ja niinkuin lihan kattilaan.	3:3 Ja cosca te olette heidä nahan nylkenet/ nijn te särjettä heidän luuns/ ja hackatte ricki ne nijncuin pataan/ ja nijncuin lihan cattilaan.
3:4 kerran he huutavat Herran puoleen, mutta hän ei vastaa heille, vaan kätkee heiltä kasvonsa sinä aikana, koska he ovat pahoja töitä tehneet.	4. Sentähden kuin te Herran tykö huudatte, niin ei hän teitä kuule, vaan peittää silloin teiltä kasvonsa, niinkuin te olette teidän pahalla menollanne ansainneet.	3:4 Sentähden cosca te HERra huudatte/ nijn ei hän teitä cuule/ waan peittä silloin teistä caswons/ nijncuin te oletta teidän pahalla menollanna ansainnet.
3:5 Näin sanoo Herra niitä profeettoja vastaan, jotka eksyttävät minun kansaani, jotka huutavat: "Rauha!", kun heidän hampaissaan on purtavaa, mutta julistavat pyhän sodan sille, joka ei anna mitään heidän suuhunsa:	5. Näin sanoo Herra niistä prophetaista, jotka minun kansaani viettelevät: he saarnaavat rauhaa, kuin heille syötävää annetaan; mutta kuin ei heidän suuhunsa mitää anneta, saarnaavat he sodan tulevan.	3:5 NÄin sanoi HERra nijstä Prophetaista/ jotca minun Canssani wiettelewät. He saarnawat hywin käywän/ cosca heille syötäväätä annetan: mutta cosca ei heidän suuhuns mitän anneta/ saarnawat he sodan tulewan.
3:6 Sentähden tulee teille yö, näkyjä vailla, teille tulee pimeys, ennustelua vailla. Aurinko laskee näiltä profeetoilta, ja päivä heiltä pimenee.	6. Sentähden pitää teidän näkynne yöksi, ja teidän aavistuksenne pimeydeksi tuleman. Auringon pitää laskeman niiden prophetain ylitse, ja päivän pitää pimenemän heidän päältänsä.	3:6 Sentähden pitä teidän näkyn yöxi/ ja teidän noituxen pimeydexi tuleman. Auringon pitä laskeman nijden Prophetain ylidze/ ja päiwän pitä pimenemän heidän päaldäns.
3:7 Näkijät joutuvat häpeään, ja ennustelijat punastuvat. Kaikki he peittävät partansa, sillä Jumalan vastausta ei tule.	7. Ja näkiäin pitää häpiään tuleman, ja ennustajain häpeemän, ja kaikkein täytyy suunsa peittää, ettei siellä ole Jumalan sanaa.	3:7 Ja näkiät pitä häpiään ja noidat pilckan tuleman/ ja caickein täyty heidän suuns peittä/ ettei siellä ole Jumalan sana.

3:8 Mutta minä olen täynnä voimaa, Herran Henkeä, oikeutta ja väkevyyttä ilmoittaakseni Jaakobille sen rikokset ja Israelille sen synnit.	8. Mutta minä olen täynnä Herran hengen voimaa, ja oikeutta ja väkevyyttä, että minä tohdin ilmoittaa Jakobille ylitsekäymisensä ja Israelille syntinsä.	3:8 MUTta minä olen täynnäs woima ja HERran henge/ täynnäs oikeutta ja wäkewyttä/ että minä tohdin ilmoitta Jacobille hänen ylidzekäymisensä/ ja Israelille hänen syndins.
3:9 Kuulkaa tämä, Jaakobin heimon päämiehet ja Israelin heimon ruhtinaat, te, jotka halveksitte oikeutta ja vääristätte kaiken suoran,	9. Niin kuulkaat siis tätä, te Jakobin huoneen päämiehet, ja te Israelin huoneen esimiehet: te, jotka oikeutta kauhistutte, ja käännätte toisin kaikki, mikä toimellinen on;	3:9 Nijn cuulcat sijs tätä te Jacobin Päämiehet/ ja te Israelin huonen esimiehet/ te jotca oikeutta cauhistutte/ ja käännätte toisin caicki mitä toimellinen on.
3:10 rakennatte Siionia veritöillä ja Jerusalemia vääryydellä.	10. Te jotka Zionin verellä rakennatte, ja Jerusalemin vääryydellä.	3:10 Te jotca Zionin weren cansa rakennatte/ ja Jerusalemin wääryden cansa.
3:11 Sen päämiehet jakavat oikeutta lahjuksia vastaan, sen papit opettavat maksusta, ja sen profeetat ennustelevat rahasta. Mutta Herraan he turvautuvat, sanoen: "Eikö Herra ole meidän keskellämme? Ei tule meille onnettomuutta."	11. Hänen päämiehensä tuomitsevat lahjain tähden, hänen pappinsa opettavat palkan tähden, ja heidän prophetansa aavistavat rahan tähden; luottavat kuitenkin Herraan, ja sanovat: eikö Herra ole meidän seassamme? Ei taida onnettomuus meitä käsittää.	3:11 Hänen Päämiehensä duomidzewat lahjain tähden/ hänen Pappinsa opettawat palcan tähden/ ja heidän Prophetansa noituwat rahan tähden. Luottawat heitäns HERraan/ ja sanowat: eikö HERra ole meidän seasam? ei taida onnettomus meitä käsittää.
3:12 Siitä syystä, teidän tähtenne, Siion kynnetään pelloksi, Jerusalem tulee kiviraunioksi ja temppelivuori metsäkukulaksi.	12. Sentähden pitää Zion kynnettämän teidän tähtenne niinkuin pelto, ja Jerusalem pitää tuleman kiviraunioksi, ja templin vuori metsän kukkulaksi.	3:12 SEntähden pitä Zion kynnettämän teidän tähten nijncuin peldo/ ja Jerusalem pitä tuleman kiwiraunioxi/ ja Templin vuori autiaxi corkeudexi.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Aikojen lopussa on Herran temppelin vuori seisova vahvana, ylimmäisenä vuorista, ja se on oleva korkein kukkuloista, ja sinne virtaavat kansat.	1. Mutta viimeisinä päivinä pitää sen vuoren, jolla Herran huone on, vahvistuman, ja oleman korkeimman kaikkia muita vuoria, ja korotettaman kukkulain ylitse; ja kansat pitää sinne juokseman.	4:1 MUTta wijmeisinä päiwinä pitä sen vuoren/ jonga päällä HERran huone on/ wahwistuman/ ja oleman corkeimman caickia muita vuoria/ ja pitä corgotettaman cuckulain ylidze.

<p>4:2 Monet pakanakansat lähtevät liikkeelle sanoen: "Tulkaa, nouskaamme Herran vuorelle, Jaakobin Jumalan temppeliin, että hän opettaisi meille teitänsä ja me vaeltaisimme hänen polkujansa; sillä Siionista lähtee laki, Jerusalemista Herran sana."</p>	<p>2. Ja moninaiset pakanat sinne menemän ja sanoman: tulkaat ja astukaamme ylös Herran vuorelle ja Jakobin Jumalan huoneen tykö, että hän opettais meille teitänsä, ja me vaeltaisimme hänen poluillansa. Sillä Zionista on laki tuleva, ja Herran sana Jerusalemista.</p>	<p>4:2 Ja Canssat pitä sinne juoxeman/ ja monilaiset pacanat sinne menewät/ ja sanowat: tulcat ja astucam HERran vuorelle/ ja Jacobin Jumalan huonen tygö/ että hän opetais meille hänen teitäns/ ja me waellaisim hänen polguillans: sillä Zionista on Laki tulewa/ ja HERran sana Jerusalemist.</p>
<p>4:3 Ja hän tuomitsee monien kansojen kesken, säätää oikeutta väkeville pakanakansoille, kaukasiin maihin saakka. Niin he takovat miekkansa vantaiksi ja keihäänsä vesureiksi; kansa ei nosta miekkaa kansaa vastaan, eivätkä he enää opettele sotimaan.</p>	<p>3. Ja hän on tuomitseva paljon kansan seassa, ja rankaiseva väkevät pakanat kaukaisissa maakunnissa; silloin pitää heidän miekkansa vannaiksi tekemän ja keihäänsä viikahteiksi. Ei yhdenkään kansan pidä toista kansaa vastaan miekkaa nostaman, eikä enään tottuman sotimaan.</p>	<p>4:3 Hän on duomidzewa suuren Canssan seas/ ja rangaisewa paljo pacanoita caucasis maacunnis. Silloin pitä heidän mieckans wannaxi tekemän/ ja heidän keihäns wicahdexi. Ei yhdengän Canssan pidä toista Canssa wastan miecka nostaman/ eikä heidän pidä sillen sotiman oppeman.</p>
<p>4:4 He istuvat kukin oman viinipuunsa ja viikunapuunsa alla kenenkään peljättämättä. Sillä Herran Sebaotin suu on puhunut.</p>	<p>4. Jokaisen pitää viinapuunsa ja fikunapuunsa alla pelkäämättä asuman; sillä Herran Zebaotin suu on sen puhunut.</p>	<p>4:4 Jocaidzen pitä wijnapuuns ja ficunapuuns alla pelkämätä asuman: sillä HERran Zebaothin suu on sen puhunut.</p>
<p>4:5 Sillä kaikki kansat vaeltavat jumalansa nimessä kukin, mutta me vaellamme Herran, meidän Jumalamme, nimessä aina ja iankaikkisesti.</p>	<p>5. Jokainen kansa pitää Jumalansa nimessä vaeltaman; mutta meidän pitää vaeltaman Herran meidän Jumalamme nimeen, aina ja ijancaikkisesti.</p>	<p>4:5 Jocainen Canssa pitä hänen Jumalans nimes waeldaman/ mutta meidän pitä waeldaman meidän HERram Jumalam nimeen/ aina ja ijancaickisest.</p>
<p>4:6 Sinä päivänä, sanoo Herra, minä tahdon koota ontuvat ja kerätä hajalleen-ajetut ja ne, joille minä olin tuottanut onnettomuutta.</p>	<p>6. Sillä ajalla, sanoo Herra, tahdon minä ontuvaiset koota, ja saattaa hyljätyt kokoon, ja sen, jota minä vaivannut olen.</p>	<p>4:6 Sillä ajalla/ sano HERra Jumala/ tahdon minä onduwaiset coota/ ja saatta hyljätyt cocon/ ja jota minä waiwannut olen.</p>
<p>4:7 Minä teen ontuvista talteenjäävät ja kauasjoutuneista väkevän kansan. Ja Herra on oleva heidän kuninkaansa Siionin vuorella siitä alkaen ja iankaikkisesti.</p>	<p>7. Ja tahdon ontuvaiselle perillisiä saattaa, ja heikon suureksi kansaksi tehdä. Ja Herra on itse oleva heidän kuninkaansa Zionin vuorella tästä ajasta hamaan ijancaikkisuuteen.</p>	<p>4:7 Ja tahdon onduwaiselle perillisiä saatta/ ja heicon suurexi Canssaxi tehdä. Ja HERra on idze olewa heidän Cuningans Zionin vuorella/ tästä ajasta haman ijancaickisuten.</p>
<p>4:8 Ja sinä Karjatorni, tytär Siionin kukkula! Sinun luoksesi on tuleva, on saapuva entinen hallitus, tytär Jerusalemiä vallinnut kuninkuus.</p>	<p>8. Ja sinä Ederin torni, Zionin tyttären linna, sinun tykösi pitää tuleman, ja pitää tuleman sen entinen esivalta, Jerusalemin tyttären valtakunta.</p>	<p>4:8 JA sinä Ederin torni/ Zionin tyttären linna/ sinun tygös pitä tuleman/ ja pitää tuleman se endinen esivalda/ Jerusalemin tyttären waldacunda.</p>

4:9 Ja nyt - miksi sinä ääneen vaikeroit? Eikö sinulla ole kuningasta, onko sinun neuvonantajasi kadonnut, koska kipu on vallannut sinut niinkuin synnyttäväisen?	9. Miksi sinä nyt niin lakkaamatta huudat? Eikö kuningas ole sinun kanssas? Ovatko sinun neuvonantajas hukkuneet, että kipu tarttui sinuun niinkuin synnyttäväiseen?	4:9 Mixis nyt nijn lackamat huudat? eiköst Cuningas ole sinun cansas? owatco sinun Neuwonandajas pois? että kipu tartui sinuun nijncuin synnyttäväiseen.
4:10 Vääntelehdi vain kouristuksissasi, tytär Siion, niinkuin synnyttäjä, sillä nyt sinun on lähdettävä ulos kaupungista ja asuttava kedolla ja mentävä Baabeliin asti: siellä sinut pelastetaan; siellä lunastaa sinut Herra vihamiestesi käsistä.	10. Murehdi ja huokaa sinä, Zionin tytär, niinkuin synnyttäväinen: sillä sinun täytyy mennä ulos kaupungista ja kedolla asua, ja mennä hamaan Babeliin; mutta sinä päästetään taas sieltä, siellä on Herra sinun päästävä sinun vihollises kädestä.	4:10 Kärsi sijs sencaltaista kipua/ ja sinä Zionin tytär/ ähgy nijncuin synnyttäväinen: sillä sinun täyty mennä ulos Caupungist ja kedolla asua/ ja mennä Babelijn. Mutta sinä päästetään taas siellä/ siellä on HERra sinun päästävä sinun vihollisistas.
4:11 Nyt kokoontuu sinua vastaan paljon pakanoita, jotka sanovat: "Se saastutettakoon; katselkoot meidän silmämme iloksensa Siionia!"	11. Sillä monet pakanat pitää kokoontuman sinua vastaan, ja sanoman: hän on alttiiksi annettu, me tahdomme meidän himomme nähdä Zionista.	4:11 Sillä monet pacanat pitä coconduman sinua wastan/ ja sanoman: hän on aldixi annettu/ me tahdom meidän himom nähdä Zionist.
4:12 Mutta he eivät tunne Herran aivoituksia eivätkä ymmärrä hänen neuvoansa, sillä hän kokoaa heidät niinkuin lyhteet puimatantereelle.	12. Mutta ei he Herran ajatuksista mitään tiedä, eikä ota vaaria hänen neuvostansa; sillä hän on hakenut heitä kokoon, niinkuin lyhteet riiheen.	4:12 Mutta ei he HERran ajatuxist mitän tiedä/ eikä ota waari hänen neuwostans: sillä hän on hakenut heitä cocon/ nijncuin lyhtet rijhen.
4:13 Nouse ja pui, tytär Siion, sillä minä annan sinulle rautasarvet ja vaskisorkat minä sinulle annan, ja sinä survot murskaksi monet kansat. Ja minä vihin Herralle, tuhon omaksi, heidän väärän voittonsa, kaiken maan Herralle heidän rikkautensa.	13. Sentähden nouse ja tapa riihtä sinä Zionin tytär; sillä minä tahdon sinulle tehdä rautaiset sarvet ja vaskiset kynnet, ettäs paljon kansaa runtelet. Niin minä tahdon myös heidän tavaransa alttiiksi antaa Herralle, ja heidän hyvyytensä kaiken maailman hallitsialle.	4:13 Sentähden nouse ja tapa sinä Zionin tytär: sillä minä tahdon sinulle tehdä rautaiset sarwet ja waskiset kynnet/ ettäs paljo Canssa rundelet. Nijn minä tahdon myös heidän tawarans aldixi anda HERralle/ ja heidän hywydens caiken mailman haldialle.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Nyt yhdy laumaksi, sinä hyökkääjäin ahdistama tytär! Meitä piiritetään, he lyövät sauvalla poskelle Israelin tuomaria.	4:14. Mutta hankitse nyt, sinä sotanainen: sillä meitä piiritetään; ja Israelin tuomaria vitsalla poskelle lyödään.	4:14 Mutta hangidze nyt sinä sotanainen: sillä meitä pijritetään/ ja Israelin Duomarita widzalla poskelle lyödän.
5:2 Mutta sinä, Beethoven Ephrata, joka olet vähäinen olemaan Juudan sukujen joukossa, sinusta minulle tulee se, joka on oleva hallitsija Israelissa, jonka alkuperä on muinaisuudesta, iankaikkisista ajoista.	1. Ja sinä, Beethoven Ephrata, joka vähäinen olet Juudan tuhanten seassa, sinusta on minulle se tuleva, joka Israelissa on hallitsia oleva, jonka uloskäymys on ollut alusta ja ijancaikkisuudesta.	5:1 JA sinä Beethoven Ephrata/ joca vähäinen olet Judan tuhannen seas/ sinusta on se tulewa/ joca Israelis on hallidzia olewa/ jonga uloskäymys on ollut algusta ja ijancaickisudest.

5:3 Sentähden Herra antaa heidät alttiiksi siihen aikaan asti, jolloin synnyttäjä on synnyttänyt; silloin jäljellejääneet hänen veljistänsä palajavat israelilaisten luokse.	2. Hän antaa heitä siihen aikaan asti vaivattaa, kuin se on synnyttänyt, jonka pitää synnyttämän; ja jääneet hänen veljistänsä pitää tuleman jälleen Israelin lasten tykö.	5:2 Hän anda heitä sijhenasti waiwatta/ cuin se on synnyttänyt/ joca pitää synnyttämän. Silloin jäänet hänen weljistänsä pitää tuleman jälleens Israelin lasten tygö.
5:4 Ja hän on astuva esiin ja kaitseva Herran voimassa, Herran, Jumalansa, nimen valtasuuruudessa. Ja he asuvat alallansa, sillä silloin on hän oleva suuri hamaan maan ääriin saakka.	3. Mutta hän on astuva edes, ja kaitseva Herran väkevyyden kautta, ja Herran Jumalansa nimen korkeuden kautta, ja heidän pitää levossa asuman; sillä hän on nyt kuuluisaksi tuleva niin lavialta kuin maailma on.	5:3 Mutta hän on astuwa edes/ ja caidzewa HERran wäkeyyden cautta/ ja hänen Jumalans nimen woiton cautta/ ja heidän pitää lewosa asuman: sillä hän on sillä ajalla cunnialisexi tulewa/ nijn lawialda cuin mailma on.
5:5 Ja hän on oleva rauha: jos Assur hyökkää maahamme, jos se astuu palatseihimme, niin me asetamme sitä vastaan seitsemän paimenta ja kahdeksan ruhtinasta.	4. Me saamme myös rauhan Assurilta, joka nyt meidän maallemme tullut on, ja meidän huoneemme tallannut on; sillä häntä vastaan pitää seitsemän paimenta ja kahdeksan päämiestä herätettämän.	5:4 ME saamme myös rauhan Assurist/ joca nyt meidän maallem tullut on/ ja meidän huonemma tallannut on. Sillä händä wastian pitää seidzemen paimenda ja cahdexan Päämiestä herätettämän:
5:6 Nämä kaitsevat miekalla Assurin maata, Nimrodin maata sen omain ovien ääressä. Hän on pelastava meidät Assurin vallasta, jos se hyökkää meidän maahamme, jos se astuu meidän alueellemme.	5. Jotka Assurin maan miekalla hävittävät, ja Nimrodin maan heidän omissansa; niin me Assurista päästetyksi tulemme, joka meidän maallemme tullut on, ja meidän rajamme tallannut on.	5:5 Jotca Assurin maan pitää miecalla häwittämän/ ja Nimrodin maan heidän paljalla asellans. Nijn me Assurist päästetyxi tulemma/ joca meidän maallem tullut on/ ja meidän rajam tallannut on.
5:7 Ja ne, jotka ovat jäljellä Jaakobista monien kansain seassa, ovat niinkuin kaste, joka tulee Herralta, niinkuin sadekuuro ruohikolle; se ei odota miestä, ei varro ihmislapsia.	6. Ja jääneet Jakobissa pitää myös monen kansan seassa oleman, niinkuin kaste Herralta, ja niinkuin sateen pisarat ruoholla, joka ei ketään odota, eikä ihmistä tottele.	5:6 Ja jäänet Jacobis pitää myös monen Canssan seas oleman/ nijncuin caste HERralda/ ja nijncuin pisarat ruohoilla/ joca ei ketän odota/ eikä ihmistä tottele.
5:8 Ja ne, jotka ovat jäljellä Jaakobista, pakanain seassa, monien kansain keskellä, ovat niinkuin leijona metsäneläinten seassa, niinkuin nuori jalopeura lammaislauman keskellä: jos se hyökkää, tallaa maahan ja raatelee, ei pelastajaa ole.	7. Ja jääneet Jakobista pitää pakanain seassa, monen kansan tykönä oleman, niinkuin jalopeura metsän petoin seassa, ja niinkuin nuori jalopeura lammaislauman seassa, jota ei kenkään voi karkottaa, kuin hän menee lävitse, sotkuu ja repelee.	5:7 Ja jäänet Jacobist pitää monein pacanain tykönä oleman/ nijncuin Lejon petoin seas medzäs/ ja nijncuin nuori Lejon lammaislauman seas/ joita ei kengän woi carcotta/ cosca hän mene läpidzen/ sotcu ja repele.
5:9 Kohotkoon sinun kätesi vihollisiasi vastaan, ja sinun vihamiehesi hävitköt.	8. Sinun kätes saa voiton kaikkia vihollisiasi vastaan, että kaikki sinun vihollises hävitetään.	5:8 Sillä sinun kätes saa woiton caickia sinun wihollisias wastian/ että caicki sinun wihollises häwitetän.

5:10 Sinä päivänä, sanoo Herra, minä hävitän sinulta hevosesi ja teen lopun sinun vaunuistasi.	9. Sillä ajalla, sanoo Herra, tahdon minä ottaa sinulta pois sinun hevoses, ja kadottaa sinun rattaas,	5:9 Sillä ajalla/ sano HERra/ tahdon minä otta sinulda pois sinun orihis/ ja cadotta sinun rattas.
5:11 Minä hävitän sinun maasi kaupungit ja hajotan maahan kaikki sinun varustuksesi.	10. Ja tahdon sinun maas kaupungit hävittää, ja kaikki sinun linnas särkeä;	5:10 Ja tahdon sinun maas Caupungit häwittä/ ja caicki sinun linnas särke.
5:12 Minä hävitän loitsut sinun käsistäsi, eikä sinulle enää jää ennustelijoita.	11. Ja tahdon velhot sinussa hävittää, ettei yksikään tietäjä pidä sinun tykönäs oleman.	5:11 Ja tahdon welhot sinus häwittä/ ettei yxikän tietäjä pidä sinun tykönäs oleman.
5:13 Minä hävitän sinun jumalankuvasi ja patsaasi, etkä sinä enää kumarra kättesi tekoa.	12. Minä tahdon temmata pois sinun kuvas ja epäjumalas sinusta, ettei sinun pidä enää kumartaman sinun kättes tekoja.	5:12 Minä tahdon temmata pois sinun cuwas ja epäjumalas sinusta/ ettei sinun pidä sillen cumartaman sinun kättes tecoja.
5:14 Minä kukistan asera-karsikkosi sinun keskuudestasi ja tuhoan sinun kaupunkisi.	13. Ja tahdon hakata maahan sinun metsistös, ja sinun kaupunkis hävittää.	5:13 Ja tahdon hacata maahan sinun medzistös/ ja sinun Caupungis häwittä.
5:15 Ja minä kosten vihassa ja kiivaudessa pakanakansoille, jotka eivät olleet kuuliaisia.	14. Ja minä tahdon kostaa hirmuisuudella ja vihalla kaikki pakanat, jotka ei tahdo kuulla.	5:14 Ja minä tahdon costa hirmuisudella ja wihalla/ caikille pacanoille/ jotca ei tahdo cuulla.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Kuulkaa, mitä Herra sanoo: Nouse ja käy oikeutta vuorten kanssa, ja kukkulat kuulkoot sinun äänesi.	1. Kuulkaat siis, mitä Herra sanoo: nouse ja nuhtele vuoria, ja kuulkaan kukkulat sinun ääntäs.	6:1 CUulcat sijs mitä HERra sano: nouse ja nuhtele vuoria/ ja cuulcan cuckulat sinun äändäs.
6:2 Kuulkaa Herran oikeudenkäyntiä, vuoret, te iäti kestävät, maan perustukset; sillä oikeudenkäynti on Herralla kansaansa vastaan, ja Israelin kanssa hän käy tuomiolle:	2. Kuulkaat, te vuoret, Herran riitaa, ja te väkevät maan perustukset; sillä Herralla on riita kansansa kanssa, ja Israelin kanssa tahtoo hän kamppailla.	6:2 Cuulcan wuoret/ cuinga HERra tahto rangaista ynnä sen wäkwän maan perustuxen cansa: sillä HERra tahto Canssans rangaista/ ja Israeli curitta.
6:3 "Minun kansani, mitä minä olen sinulle tehnyt, ja millä olen sinut väsyttänyt? Vastaa minulle!	3. Minun kansani, mitä minä olen sinulle tehnyt, eli millä minä olen sinua raskauttanut? Sano minulle!	6:3 Minun Canssan/ mitä minä olen sinulle tehnyt/ eli millä minä olen sinua rascauttanut? sanos minulle.
6:4 Minähän olen johdattanut sinut Egyptin maasta, vapahtanut sinut orjuuden pesästä; ja minä lähetin Mooseksen, Aaronin ja Mirjamin käymään sinun edelläsi.	4. Minä olen kuitenkin sinun Egyptin maalta vienyt ylös, ja lunastin sinun orjuuden huoneesta; ja lähetin sinun etees Mooseksen, Aaronin ja Mirjamin.	6:4 Minä olen cuitengin sinun Egyptin maalda wienyt/ ja lunastin sinun orjuden huonestä/ ja lähetin sinun etees Mosexen/ Aaronin ja MirJamin.

6:5 Muista, kansani, mitä oli mielessä Baalakilla, Mooabin kuninkaalla, ja mitä Bileam, Beorin poika, hänelle vastasi, Sittimistä lähtien Gilgaliin asti, että käsittäisit Herran vanhurskaat teot." -	5. Minun kansani, muista siis, mitä neuvoa Balak Moabin kuningas piti, ja mitä Bileam Peorin poika häntä vastasi, Sittimistä hamaan Gilgaliin asti, että te tietäisitte Herran vanhurskaita töitä.	6:5 Minun Canssan/ ajattele siis/ mitä neuwo Balaach Moabin Cuningas piti/ ja mitä Bileam Peorin poica händä wastais/ Sittimist haman Gilgalin asti/ että te muistaisitte/ cuinga HERra caickia hywä teille on tehnyt.
6:6 "Mitä tuoden minä voisin käydä Herran eteen, kumartua korkeuden Jumalan eteen? Käynkö hänen eteensä tuoden polttouhreja, vuodenvanhoja vasikoita?	6. Millä minun pitää Herraa lepyttämän? kumarruksellako korkian Jumalan edessä? pitääkö minun häntä lepyttämän polttouhrilla ja vuosikuntaisilla vasikoilla?	6:6 MILLä minun pitä HERra lepyttämän? cumarruxella sen corkian Jumalan edes? pitääkö minun händä lepyttämän polttouhrilla ja vuosicunnaisilla wasicoilla?
6:7 Ovatko Herralle mieleen tuhannet oinaat, kymmenettuhannet öljyvirrat? Annanko esikoiseni rikoksestani, ruumiini hedelmän sieluni syntiuhriksi?" -	7. Luuletkos, että Herra mielistyy moneen tuhanteen oinaasen, taikka öljyyn, vaikka sitä epälukuiset virrat täynnä olisivat? Eli pitääkö minun antaman esikoisen poikani minun ylitsekäymiseni tähden, eli minun ruumiini hedelmän minun sieluni synnin tähden?	6:7 Luuletkos että HERra mielisty moneen tuhannen oinaan? taicka öljyyn/ waicka sitä epälucuiset wirrat täynäns olisit? eli/ pitääkö minun andaman minun esicoisen poicani/ minun ylidzekäymiseni tähden? eli minun ruumini hedelmän/ minun sieluni synnin tähden?
6:8 Hän on ilmoittanut sinulle, ihminen, mikä hyvä on; ja mitä muuta Herra sinulta vaatii, kuin että teet sitä, mikä oikein on, rakastat laupeutta ja vaellat nöyrästi Jumalasi edessä?	8. Se on sinulle sanottu, ihminen, mikä hyvä on, ja mitä Herra sinulta vaatii, nimittäin, että kätket Jumalan sanan, ja harjoitat rakkautta, ja olet nöyrä sinun Jumalasi edessä.	6:8 Se on sinulle sanottu ihminen/ mikä hywä on/ ja mitä HERra sinulda waati/ nimittäin/ että kätket Jumalan sanan/ ja harjoitat rackautta/ ja olet nöyrä sinun Jumalasi edes.
6:9 Herran ääni huutaa kaupungille - ja ymmärtäväisyyttä on, että sinun nimestäsi otetaan vaari. Totelkaa vitsaa ja häntä, joka on sen määrännyt.	9. Herran äänen pitää kuuluman kaupungin ylitse, mutta joka sinun nimeäs pelkää, pitää menestymän: kuulkaat vitsaa, ja kuka sen on toimittanut.	6:9 HERran änen pitä cuuluman Caupungin ylidze/ mutta joca sinun nimes pelkä/ hänen pitä menestymän. Cuulcat widza/ ja cuca sen on toimittanut.
6:10 Vieläkö ovat jumalattoman talossa vääryyden aarteet ja vajaa, kirottu eefamitta?	10. Eikö vielä ole väärä tavara jumalattomain huoneissa, ja vähä mitta kauhistukseksi?	6:10 Wielä on wäärä tawara jumalattomain huones/ ja wihollisen wähä Epha.
6:11 Olisinko minä puhdas, jos minulla olisi väärä vaaka ja kukkarossa petolliset punnuskivet?	11. Eli pitäiskö minun väärät vaa'at ja petolliset puntarit säkeissä kohtuulliseksi arvaaman?	6:11 Eli pidäiskö minun wäärät waagat ja petolliset pundarit säkeis cohtulisexi arwaman?
6:12 Sen rikkaat ovat täynnä väkivaltaa, sen asukkaat puhuvat valhetta, kieli heidän suussansa on pelkkää petosta.	12. Joiden kautta hänen rikkaansa paljon vääryyttä tekevät, ja hänen asuwaisensa valhettelevat; ja pettäväinen kieli on heidän suussansa.	6:12 Joiden cautta hänen rickansa paljo wääryyttä tekewät/ ja hänen asuwaisens walhettelewat/ ja pettäwäinen kieli on heidän suusans.

6:13 Niinpä minäkin lyön sinut sairaaksi, teen sinut autioksi sinun syntiesi tähden.	13. Sentähden minä rupeen myös sinua rankaisemaan, ja hävitän sinua sinun synteis tähden.	6:13 Sentähden minä rupen myös sinua rangaiseman/ ja hävitän sinua sinun syndeis tähden.
6:14 Sinä syöt, mutta et tule ravituksi, ja sinun vatsassasi on tyhjuys. Minkä viet pois, sitä et saa pelastetuksi; ja minkä pelastetuksi saat, sen minä annan alttiiksi miekalle.	14. Sinä syöt, ja et taida ravituksi tulla, ja sinä pitää sinussas nöyryytettämän. Mitäs kätket, ei sen pidä pääsemän, ja mitä pääsee, sen minä miekalle annan.	6:14 Ei sinulla pidä tarpexi syötäväätä oleman/ mutta sinun pitää näändymän. Mitäs käsität/ ei sen cuitengan pidä pääsemän/ ja mitä pääsee/ sen minä miecalle annan.
6:15 Sinä kylvät, mutta et leikkaa. Sinä puserrat öljyä, mutta et öljyllä itseäsi voitele, ja rypälemehua, mutta et viiniä juo.	15. Sinä kylvät, ja et leikkaa; sinä sotkut öljypuita, ja et saa itsiäs öljyllä voidella, ja kuurnitset viinaa, ja et saa sitä juoda.	6:15 Sinä kylvät/ ja et leicka: sinä cuurnidzet öljyä/ ja et saa idzes sillä woidella: 6:16 Ja sinä cuurnidzet nuorta wijna/ ja et saa sitä juoda.
6:16 Mutta Omrin ohjeita noudatetaan ja kaikkia Ahabin suvun tekoja; ja heidän nevojensa mukaan te vaellatte, että minä saattaisin sinut autioksi ja sen asukkaat pilkaksi; ja te saatte kantaa minun kansani häväistyksen.	16. Sillä Omrin säädyt ahkerasti pidetään, ja kaikki Ahabin huoneen teot, ja te vaellatte heidän neuvoissansa; sentähden tahdon minä sinun autioksi tehdä, ja sen maan asuwait pilkaksi, ja teidän pitää minun kansani häpiän kantaman.	Sillä te pidätte Amrin epäjumalan palweluxet/ ja caicki Ahabin huonen tegot/ ja heidän neuwons. 6:17 Sentähden tahdon minä sinua autiaksi tehdä/ ja hänen asuwaisens/ nijn että heitä wilistellän/ ja minun Canssani pitää tuleman häpiän ala.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Voi minua, sillä minun käy niinkuin hedelmäkorjuussa, niinkuin viinisadon jälkikorjuussa: ei ole rypälettä syödäkseni, ei varhaisviikunaa, jota minun sieluni himoitsee.	1. Voi minua! sillä minulle tapahtuu niinkuin sille, joka viinamäessä tähteitä hakee, kussa ei viinamarjoja löytä syötää; ja minun sieluni himoitsee varhaista hedelmää.	7:1 WOi/ minulle tapahtu nijncuin sille joca wijnamäes tähteitä hake/ cusa ei wijnamarjoja löytä syötä/ ja cuitengin tahdois mielelläns parhan hedelmän.
7:2 Poissa ovat hurskaat maasta, eikä oikeamielistä ole ihmisten seassa. Kaikki he väijyvät verta, pyydystävät verkolla toinen toistansa.	2. Hyvät ovat maasta kadonneet pois, ja vanhurskaat ei ole enään ihmisten seassa; kaikki he väijyvät verta vuodattaaksensa, jokainen vakoo toista, käsittäöksensä häntä.	7:2 Tästä maasta owat hyvät miehet pois/ ja vanhurscat ei ole sillen ihmisten seas/ caicki he väijyvät werta wuodattaxens/ jocainen wacoi toista/ häwittäxens händä.

<p>7:3 Pahantekoon molemmin käsin! Sitä taidolla tekemään! Päämies vaatii, tuomari maksusta tuomitsee, ja mahtava puhuu julki sielunsa himon; senkaltaista he punovat.</p>	<p>3. Ja luulevat hyvästi tekevänsä, koska he pahasti tekevät. Mitä päämies tahtoo, sitä tuomari sanoo, että se hänelle jotakin hyvää jälleen tekis; väkevät puhuvat oman tahtonsa jälkeen vahingoittaaksensa, ja vääntelevät niinkuin he tahtovat.</p>	<p>7:3 Ja luulewat heidän hyvästi tekewän/ cosca he pahasti tekewät. Mitä Försti tahto/ sitä Duomari sano/ että se hänelle jotakin hywä jälleens tekis. Wäkewät puhuwat oman tahtons jälkeen wahingoittaxens/ ja wäändelewät nijncuin he tahtowat.</p>
<p>7:4 Paras heistä on kuin orjantappura, oikeamielisin pahempi kuin teräväokainen aita. Sinun tähyistäjäisi ilmoittama päivä, kosto sinulle, tulee. Silloin he joutuvat sekasortoon.</p>	<p>4. Kaikkein paras on heidän seassansa niinkuin orjantappura, ja kaikkein toimellisin on niinkuin ohdakkeet. Mutta kuin sinun saarnaajais päivät tulevat, ja sinä tulet rangaistuksi, silloin ei he tiedä, kuhunka heidän menemän pitää.</p>	<p>7:4 Caickein paras on heidän seasans nijncuin orjantappura/ ja caickein toimellisin on nijncuin ohdacket. Mutta cosca sinun saarnajais päiwät tulewat/ ja sinä tulet rangaistuxi/ silloin ei he tiedä cuhunga heidän menemän pitä.</p>
<p>7:5 Älkää uskoko ystävää, älkää luottako uskottuun; vaimolta, joka sylissäsi lepää, varo suusi ovet.</p>	<p>5. Älköön kenkään uskoko lähimmäistänsä; älköön kenkään uskaltako päämiesten päälle; kätke sinun suusi ovi siltä, joka makaa helmassas.</p>	<p>7:5 Älön kengän uscoco lähimmäistäns/ älön kengän uscaldaco Förstein päälle. Kätke sinun suusi owi sildä cuin maca helmasas.</p>
<p>7:6 Sillä poika halveksii isää, tytär nousee äitiänsä vastaan, miniä anoppiansa vastaan; ihmisen vihamiehiä ovat hänen omat perhekuntalaisensa.</p>	<p>6. Sillä poika katsoo ylön isänsä, tytär karkaa äitiänsä vastaan, ja miniä anoppiansa vastaan; ja ihmisen viholliset ovat hänen oma perheensä.</p>	<p>7:6 Sillä poica cadzo ylön Isäns/ tytär carca äitiäns wastan/ ja miniä anoppians wastan/ ja ihmisen wiholliset owat hänen oma perhens.</p>
<p>7:7 Mutta minä panen toivoni Herraan, odotan pelastukseni Jumalaa: minun Jumalani on minua kuuleva.</p>	<p>7. Mutta minä tahdon katsoa Herran päälle, ja minun autuuteni Jumalaa odottaa; minun Jumalani on minua kuuleva.</p>	<p>7:7 MUtta minä tahdon cadzo HERran päälle/ ja minun autuudeni Jumalata odotta/ minun Jumalan on minua cuulewa.</p>
<p>7:8 Älkää iloitko, minun viholliseni, minusta: jos minä olen langennut, niin minä nousen; jos istun pimeydessä, on Herra minun valkeuteni.</p>	<p>8. Älä iloitse, minun viholliseni, minusta, että minä lankesin, minä olen taas nouseva, ja vaikka minä pimeydessä istun, niin Herra on kuitenkin minun valkeuteni.</p>	<p>7:8 Älä iloidze minun wiholliseni minusta/ että minä langeisin/ minä olen taas nousewa/ ja waicka minä pimeydes istun/ nijn HERra on cuitengin minun walkeudeni.</p>
<p>7:9 Minä tahdon kantaa Herran vihaa, sillä minä olen tehnyt syntiä häntä vastaan, siihen asti että hän minun asiani toimittaa ja hankkii minulle oikeuden. Hän tuo minut valkeuteen, minä saan nähdä hänen vanhurskautensa.</p>	<p>9. Minä tahdon kantaa Herran vihan, sillä minä olen häntä vastaan syntiä tehnyt, siihenasti kuin hän minun asiani toimittaa, ja saattaa minulle oikeuden; hän vie minun ulos valkeuteen, että minä saan nähdä hänen vanhurskautensa.</p>	<p>7:9 Minä tahdon canda HERran wihan: sillä minä olen händä wastan syndi tehnyt/ siihenasti cuin hän minun asiani toimitta/ ja saatta minulle oikeuden. Hän wie minun walkeuteen/ että minä saan iloisna nähdä hänen armons.</p>

7:10 Minun viholliseni saavat nähdä sen, ja häpeä on peittävä heidät, jotka sanovat minulle: "Missä on Herra, sinun Jumalasi?" Minun silmäni saavat ilokseen katsoa heitä: silloin he joutuvat tallattaviksi kuin katujen loka.	10. Minun viholliseni pitää sen näkemän, ja peräti häpiään tuleman, joka nyt sanoo minulle: kussa on Herra sinun Jumalasi? Minun silmäni pitää hänen näkemän, että hän pitää niinkuin loka kaduilla poljettaman.	7:10 Minun viholliseni pitää sen näkemän/ ja peräti häpiäs oleman/ joca nyt sano minulle: cusa on sinun HERras Jumalasi? Minun silmän pitää näkemän/ että pitää hänen nijncuin loan catuilla poljettaman.
7:11 Tulee päivä, jolloin sinun muurisi rakennetaan; sinä päivänä on raja oleva kaukana:	11. Sillä ajalla pitää rakennettaman jälleen sinun muuris, ja Jumalan sana lavalta julistettaman.	7:11 Sillä ajalla pitää rakettaman jälleens sinun muuris/ ja Jumalan sana lawialda julistettaman.
7:12 sinä päivänä tullaan sinun tykösi Assurista ja Egyptin kaupungeista, kaikkialta, Egyptistä aina Eufrat-virtaan, merestä mereen, vuoresta vuoreen.	12. Sillä ajalla pitää sinun tykös Assyriasta ja vahvoista kaupungeista tultaman, hamasta vahvoista kaupungeista niin virtaan asti, yhdestä merestä niin toiseen, yhdestä vuoresta niin toiseen.	7:12 Sillä ajalla pitää sinun tygös Assyriast ja wahwoista Caupungeista tuldaman/ hamast ja wahwoista Caupungeista nijn wirtan asti/ yhdestä merestä nijn toiseen/ yhdestä vuoresta nijn toiseen.
7:13 Ja maa tulee autioksi asukkaistensa tähden, heidän töittensä hedelmän takia.	13. Sillä maan pitää autioksi tuleman asuvaistensa tähden, heidän töittensä hedelmän tähden.	7:13 Sillä maan pitää autiaksi tuleman hänen asuvaistens tähden/ heidän töidens hedelmän tähden.
7:14 Kaitse kansaasi sauvallasi, perintölaumaasi, joka erillänsä asuu metsässä, keskellä Karmelia. Käykööt he laitumella Baasanissa ja Gileadissa niinkuin ikaikoina ennen. -	14. Kaitse kansaas sinun sauvallas, sinun perimises laumaa, joka asuu yksinänsä, metsässä vainioin keskellä; anna heitä kaita Basanissa ja Gileadissa, niinkuin entiseen aikaan.	7:14 Mutta caidze Canssas sinun sauwallas/ sinun perimises lauma/ joca asu sekä yxinäns medzäs/ että pellon nurmis. Anna heitä caita Basanis ja Gileadis/ nijncuin endiseen aican.
7:15 "Niinkuin sinun lähtösi päivinä Egyptin maasta minä annan hänen nähdä ihmeitä." -	15. Minä annan heidän ihmeitä nähdä, niinkuin muinen, kuin he Egyptin maalta läksivät.	7:15 Minä annan heidän ihmeitä nähdä/ nijncuin muinen cosca he Egyptin maalda läxit.
7:16 Sen näkevät pakanakansat ja saavat häpeän kaikesta väkevyydestänsä. He panevat käden suullensa, heidän korvansa menevät lumpeen.	16. Että pakanat sen näkisivät, ja kaikki heidän voimallisena häpeäisivät, ja panisivat kätensä suunsa päälle, ja korvansa tukitsisivat.	7:16 Että pacanat sen näkisit/ ja caicki heidän voimallisens häpiäisit/ ja panisit kätens suuns päälle/ ja corwans tukidzisit?.
7:17 He nuolevat tomua kuin käärme, kuin maan matelijat. Vavisten he tulevat varustuksistansa, lähestyvät väristen Herraa, meidän Jumalaamme; he pelkäävät sinua.	17. Heidän pitää tomua nuoleman niinkuin kärme, ja niinkuin madot maan päällä pesästänsä liikkuman. Heidän pitää pelkäämän Herraa meidän Jumalaamme, ja vapiseman sinun edessä.	7:17 Heidän pitää tomu nuoleman nijncuin kärme/ ja wärisemän aucoisans/ nijncuin madot maan päällä. Heidän pitää pelkämän HERra/ meidän Jumalatam/ ja wapiseman sinun edesäs.

<p>7:18 Kuka on Jumala, niinkuin sinä olet, joka annat pahat teot anteeksi ja käyt ohitse perintösi jäännöksen rikosten? Ei hän pidä vihaa iäti, sillä hänellä on halu laupeuteen.</p>	<p>18. Kuka on senkaltainen Jumala kuin sinä olet, joka synnit annat anteeksi? hän menee ohitse perimisensä jääneiden rikoksia; ei hän pidä vihaa ijäti, sillä hänellä on halu laupiuteen.</p>	<p>7:18 CÜca on sencaltainen Jumala cuin sinä olet? joca synnit annat andexi/ ja sowit nijden cansa/ jotca owat sinun perimises tähteitä/ joca ei wiha ijäti pidä. 7:19 Sillä hän on laupias/</p>
<p>7:19 Hän armahtaa meitä jälleen, polkee maahan meidän pahat tekomme. Kaikki heidän syntinsä sinä heität meren syvyyteen.</p>	<p>19. Hän kääntyy, ja armahtaa meidän päällemme, ja polkee alas meidän pahat tekomme, ja kaikki meidän syntimme meren syvyyteen heittää.</p>	<p>hän armahta wielä nytkin meidän päällem/ ja polke alas meidän pahat tecomma/ ja caicki meidän syndim meren sywyten heittää.</p>
<p>7:20 Sinä osoitat Jaakobille uskollisuutta, Aabrahamille armoa, niinkuin olet vannonut meidän isillemme muinaisista päivistä asti.</p>	<p>20. Sinä pidät Jakobille uskollisuuden, ja Abrahamille sen armon, jonka muinen meidän isillemme vannonut olet.</p>	<p>7:20 Pidä Jacobille wacuus/ ja Abrahamille se armo/ jongas muinen meidän Isillem wannonut olet.</p>

NAAHUM	NAHUM	Propheta Nahum
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Ennustus Niinivestä. Elkosilaisen Naahumin näyn kirja.	Tämä on Niniven kuorma, ja Nahumin Elkosilaisen ennustuskirja.	1:1 TÄmä on Niniwen cuorma/ ja Nahumin ennustuskirja Elkost.
1:2 Kiiwas Jumala ja kostaja on Herra. Herra on kostaja ja vihastuvainen. Herra kostaa vihollisilleen ja pitää vihaa vihamiehillensä.	2. Herra on kiiwas Jumala ja kostaja, ja Herra on kostaja ja vihainen; Herra on kostaja vihollisiansa vastaan, joka ei vainollisiansa unohda.	1:2 HERra on kijwas Jumala ja costaja/ ja HERra on costaja ja hirmuinen. 1:3 HERra on costaja wihollisians wastan/ ja joca ei hänen wainollisians unohda.
1:3 Herra on pitkämielinen ja suuri voimassansa, mutta Herra ei jätä rankaisematta. Hänen tiensä käy tuulispäässä ja myrskyssä, ja pilvi on hänen jalkojensa tomu.	3. Herra on pitkämielinen ja suuri voimassa, jonka edessä ei kenkään ole viatoin; Herran tie on tuulessa ja tuulispäässä jonka jalkain tomu pilvi on.	HERra on kärsiwäinen ja suuri woimasta/ jonga edes ei kengän ole wiatoin: hän on HERra/ jonga tiet tuulis ja tuulispäis owat/ jonga jalcain tomu pilwi on.
1:4 Hän nuhtelee merta ja kuivaa sen, ja kaikki virrat hän ehdyttää. Baasan ja Karmel kuihtuvat, ja Libanonin kukoistus kuihtuu.	4. Joka nuhtelee merta, ja kuivaa sen, ja tekee kaikki virrat kuivaksi; Basan ja Karmel taipuu, ja se näantyy mitä Libanonin vuorella kukoistaa.	1:4 Joca nuhtelee merta ja cuiwa sen/ ja teke caicki wirrat märjättömäxi. Basan ja Carmel taipu/ ja se näandy mitä Libanonin vuorella cucoista.
1:5 Vuoret järkkyvät hänen edessänsä ja kukkulat sulavat. Hänen kasvojensa voimasta kohoa maa, maanpiiri ja kaikki sen asuvaiset.	5. Vuoret vapisevat hänen edessänsä, ja kukkulat sulavat; maa palaa hänen edessänsä, ja maan piiri, ja kaikki, jotka siinä asuvat.	1:5 Wuoret wapisewat hänen edesäns/ ja cuckulat huckuwat/ maa pala hänen edesäns ja maan pijri/ ja caicki jotca signä asuwat.
1:6 Kuka seisoo hänen tuimuutensa edessä, ja kuka kestää hänen vihansa hehkua? Hänen vihastuksensa vuotaa niinkuin tuli, ja kalliot halkeilevat hänen edessänsä.	6. Ja kuka seisoo hänen vihansa edessä? eli kuka voi pysyä hänen hirmuisuutensa edessä? hänen vihansa palaa niinkuin tuli, ja kalliot lohkeevat hänen edessänsä.	1:6 Ja cuca seiso hänen wihans edes? eli cuca woi pysyä hänen hirmuisudens edes? hänen wihans pala nijncuin tuli/ ja calliot lohkewat hänen edesäns.
1:7 Hyvä on Herra, turva ahdistuksen päivänä, ja hän tuntee ne, jotka häneen luottavat.	7. Herra on laupias, ja turva hädän aikana; ja tuntee ne, jotka uskaltavat hänen päällensä.	1:7 HERra on laupias/ ja turwa hädän aicana/ ja tunde ne jotca uscaldawat hänen päällens.
1:8 Mutta paisuvalla tulvalla hän tekee lopun sen paikasta; ja vihamiehiänsä hän ahdistaa pimeydellä.	8. Kuin vedenpaisumus juoksee, niin hän sen lopettaa; mutta hänen vihollisiansa hän vainoo pimeydellä.	1:8 Cosca wedenpaisumus juoxe/ nijn hän sen lopetta/ mutta hänen wihollisians hän waino pimeydellä.
1:9 Mitä teillä on mielessä Herraa vastaan? Lopun hän tekee: ei nouse ahdistus kahta kertaa.	9. Mitä te ajattelette Herraa vastaan? Hän on se, joka kuitenkin tekee lopun; ei ahdistus kahdesti tule.	1:9 MItä te ajatteletta HERra wastan? hän on se joca cuitengin teke lopun. Eipä onnettomus cahdesti tule.

1:10 Sillä vaikka he olisivat yhteenkietoutuneita kuin orjantappurat ja yhtä märkiä viinistä kuin itse heidän viininsä, heidät syö tuli niinkuin kuivat oljet - kokonansa.	10. Sillä niinkuin orjantappurat, jotka sekaseuraisin kasvavat ja kaikkein tuoreimmat ovat, poltetaan niinkuin kuivat korret;	1:10 Sillä nijncuin orjantappurat/ jotca secaseuraisin caswawat/ ja caickein tuoremmat owat/ poldetan nijncuin cuiwat corret.
1:11 Sinusta on lähtenyt se, jolla on paha mielessä Herraa vastaan, turmion hankitsija.	11. Niin pitää oleman se kavala juoni, joka sinusta tulee ulos, ja paha ajattelee Herraa vastaan.	1:11 Nijn pitä oleman se cawala juoni/ joca sinusta tule/ ja paha ajattele HERra wastian.
1:12 Näin sanoo Herra: Olkoot he kuinka täysissä voimissa, olkoon heitä miten paljon tahansa, heidät tuhotaan; mennyttä he ovat. Mutta jos minä olenkin vaivannut sinua en minä sinua enää vaivaa.	12. Näin sanoo Herra: vaikka he ovat rauhassa, ja heitä on tosin monta, kuitenkin heidän pitää maahan hakatuksi tuleman ja menemän pois; sillä minä olen sinua nöyryyttänyt, mutta en tahdo kuitenkaan enempää vaivata.	1:12 Näitä sano HERra: he tulcon hangittuna ja wäkwänä nijncuin he tahtowat/ cuitengin heidän pitä maahan hacatuxi tuleman/ ja menemän pois: sillä minä olen sinua nöyryyttänyt/ mutta en tahdo cuitengan peräti turmella.
1:13 Nyt minä särjen hänen ikeensä painamasta sinua ja katkaisen sinun kahleesi.	13. Vaan tahdon silloin hänen ikeensä sinusta särkeä, ja reväistä rikki sinun sitees.	1:13 Waan tahdon silloin hänen ikens sinusta särke/ ja rewäistä ricki sinun sites.
1:14 Mutta sinusta on Herra antanut käskyn: Ei kasva enää sinun nimellesi siementä. Minä hävitän sinun jumalasi temppeleistä veistetyt ja valetut jumalankuvat. Minä teen sinulle haudan, sillä sinä olet rauennut tyhjiin.	14. Mutta sinua vastaan on Herra käskenyt, ettei yksikään sinun nimes siemen pysymän pidä. Sinun Jumalas huoneesta tahdon minä hukuttaa sinun epäjumalas, ja kuvas tahdon minä sinulle haudaksi tehdä; sillä sinä olet tyhjäksi tullut.	1:14 Mutta sinua wastian on HERra käskenyt/ ettei yxikän sinun nimes siemen pysymän pidä. Sinun Jumalas huonesta tahdon minä sinun hucutta. Sinun epäjumalas ja cuwas minä tahdon häwittä/ sinun epäjumalas ja cuwas tahdon minä sinulle haudaxi tehdä: sillä sinä olet tyhjäxi tullut.
1:15 Katso, jo ovat vuorilla ilosanoman tuojan jalat, hänen, joka julistaa rauhaa: "Juhli, Juuda, juhliasi, maksa lupauksesi; sillä ei tule enää sinun kimppuusi turmiontuoja, hän on hävitetty kokonansa."	15. Katso, suloisten saarnaajain jalat ovat vuorilla, niiden jotka rauhaa julistavat; pidä sinun juhlapäiväs, Juuda, ja maksa lupaukses; sillä ei se jumalatoim pidä enään tuleman sinun päälles, joka on kokonaan hävitetty.	1:15 CADzo/ wuorelle tulewat hywän sanoman jalat/ jotca rauha saarnawat/ pidä sinun juhlapäiwäs Juda/ ja maxa lupauxes: sillä ei se jumalatoim Tyranni pidä sillen tuleman sinun päälles/ joca on juuri häwitetetty.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Hajottaja hyökkää sinua vastaan! Vartioitse varustuksia, tähystä tietä, vahvista vyötäiset, kokoa kaikki voimasi.	1. Haaskaaja astuu ylös sinua vastaan, ja piirittää linnan; mutta ota ahkerasti vaari teistä, hankitse itses jalosti, ja vahvista sinun voimas väkevästi.	2:1 HAascaja pitä astuman ylös sinua wastian/ mutta ota ahkerast waari teistä/ hangidze idzes jalosti/ ja wahwista sinus wäkwästi/

2:2 Sillä Herra saattaa entiselleen Jaakobin korkeuden niinkuin myös Israelin korkeuden, sillä ryöstäjät ovat niitä ryöstäneet ja turmelleet niiden viiniköynnökset.	2. Sillä Herra tuo jälleen Jakobin suuren kunnian, niinkuin Israelinkin suuren kunnian, vaikka ryöstäjät ovat hänen tyhjentäneet ja viinapuunsa oksat turmelleet.	cuitengin sinä poimetan pois ja sinun oxas turmellan. 2:2 HERra costa Jacobin ylpeyden/ nijncuin Israelingin ylpeyden costa.
2:3 Hänen sankariensa kilvet ovat punaiset, urhot purppurapukuiset, sotavaunut säihkyvät teräksen tulta hänen varustautumispäivänänsä, ja kypressikeihäät heiluvat.	3. Hänen väkeväinsä kilvet ovat punaiset, hänen sotaväkensä on niinkuin purpura; hänen rattaansa valistavat niinkuin tulisoihdut, kuin sotaan mennään: heidän keihäänsä häällyvät.	2:3 HÄnen wäkewäns kilwet owat ruskiat/ hänen sotawäkens on nijncuin purpura/ hänen rattans walistawat nijncuin tuli/ cosca sotaan mennän/ heidän keihäns häällywät.
2:4 Sotavaunut karkaavat hurjasti kaduilla, syöksyvät sekaisin toreilla; ne ovat nähdä kuin tulenliekit, ne kiitävät kuin salamat.	4. Rattaat vierivät kaduilla, ja kolisevat kujilla; he wälkkyvät niinkuin tulisoitto, ja juoksevat niinkuin pitkäisen leimaus.	2:4 Rattat wierijäwät catuilla/ ja colisewat kujilla/ he wälckywät nijncuin tulisoitto/ ja menewät secaseuraisin/ nijncuin pitkäisen leimaus.
2:5 Hän muistaa ylhäisensä. Ne tulevat niin, että kaatuilevat, kiiruhtavat sen muurille. Mutta suojakatos on pantu kuntoon.	5. Mutta hän ajattelee väkeviänsä; kuitenkin heidän pitää lankeeman, vaikka kuhunka he tahtovat; ja heidän pitää rientämän muureihinsa päin, ja siihen varjelukseen, kussa he irstaana olisivat.	2:5 Mutta hän ajattele hänen wäkewitäns/ cuitengin heidän pitä langeman/ waicka cuhunga he tahtowat/ ja heidän pitä riendämän muureins päin/ ja sijhen warjeluxeen/ cusa he irstana olisit.
2:6 Virranpuoleiset portit on aukaistu, palatsi menehtyy pelkoon.	6. Mutta portit virtain tykönä kuitenkin avataan, ja huone hajoitetaan.	2:6 Mutta portit wirtain tykönä cuitengin awatan/ ja Pallatzin pitä lyötämän ales.
2:7 Päätös on tullut: se on paljastettu, viety pois; ja sen orjattaret huokailevat, kujertaen kuin kyyhkysset, lyöden rintoihinsa.	7. Kuningatar pitää vietämän pois vangittuna, ja hänen piikansa huokaaman niinkuin mettiset, ja rintoihinsa lyömän.	2:7 Drotningin pitä wietämän pois fangittuna/ ja hänen neidzens pitä huocaman nijncuin mettiset/ ja rindoins lyömän.
2:8 Niinive on ollut kuin vetten täyttämä lammikko päiviensä alusta asti. Nyt ne pakenevat! - "Seis! Seiskää!" Mutta yksikään ei käänny.	8. Ninive on ollut aikanansa niinkuin kalalammikko vettä täynnä, mutta nyt he pakenevat. Seisokaat, seisokaat, (pitää heitä huutaman); vaan ei ole ketään, joka taaksensa katsoo.	2:8 Sillä Niniwe on nijncuin lammicko wettä täynäns/ mutta sen täyty wuota. Seisocat/ seisocat (pitä heidän huutaman) mutta ei pidä kenengän palajaman.
2:9 Ryöstäkää hopeata, ryöstäkää kultaa. Loppumattomat ovat varat, ylen paljon kaikkinaisia kalliita kaluja.	9. Niin ryöstäkää hopiaa, ryöstäkää kultaa; sillä tässä on tavaraa ilman loppumata, ja kaikkinaisten kalliiden kappaleiden paljous.	2:9 Nijn ryöstäkät nyt hopiata/ ryöstäkät culda: sillä täsä on tawarata ilman loppumata/ ja caickinaisten callein cappalein paljous.

2:10 Tyhjänä kaikki, työpötyhjänä, hävitettynä! Sydämet raukeavat, polvet tutisevat, kaikki lanteet vapisevat, ja kaikkien kasvot ovat kalpeat.	10. Mutta nyt sen täytyy tyhjennetyksi, peräti paljastetuksi ja hävitetyksi tulla; sydän on rauennut pois, polvet horjuvat, ja kaikki lanteet vapisevat, ja kaikkein kasvot mustaksi muuttuvat.	2:10 Mutta nyt sen täytyy juuri poispoimetus ja hävitetyksi tulla/ että hänen sydämens kyllä epäilisi/ polvet horjuvat/ landet wapisewat/ ja caicki posket walkenewat nijncuin sawiastia.
2:11 Missä on nyt leijonain tyyssija, nuorten jalopeurain syöntipaikka, jossa leijona käyskenteli, naarasleijona ja leijonanpentu, kenenkään peloittelematta?	11. Kussa nyt on jalopeurain asuinsia ja nuorten jalopeurain laidun, johon jalopeura meni, ja naaras jalopeura, jalopeuran penikan kanssa, ja ei tohtinut kenkään heitä karkottaa?	2:11 CUSA nyt on Lejonin asumus/ ja Lejonin penickain laiduin/ josa Lejoni ja naaras Lejoni asui/ Lejonein penickain cansa/ ja ei tohtinut kengän heitä carcotta.
2:12 Leijona raateli, mitä sen pennut tarvitsivat, ja surmasi naarasleijonillensa, täytti luolansa saaliilla ja tyyssijansa raatelemallaan.	12. Vaan jalopeura raateli kyllä penikoillensa ja mursi naarasjalopeuroillensa; ja täytti luolansa raateluksesta ja pesänsä ryöstämisestä.	2:12 Waan Lejoni raateli runsast penicoillens/ ja mursi naaras Lejoneillens/ ja täytti luolans raateluxest ja pesäns repimisest.
2:13 Katso, minä käyn sinun kimppuusi, sanoo Herra Sebaot, poltan savuksi sinun sotavaunusi, ja sinun nuoret jalopeurasi syö miekka. Minä lopetan maan päältä sinun raatelusi, eikä kuulla enää sinun sanansaattajaisi ääntä.	13. Katso, minä tulen sinun tykös, sanoo Herra Zebaot, ja sytytän sinun rattaas savuun, ja miekan pitää sinun nuoret jalopeuras syömän; ja minä teen lopun sinun ryöstämisestä maassa, ettei enään pidä sinun sanansaattajas ääntä kuuluman.	2:13 Cadzo/ minä tulen sinun tygös/ sano HERra Zebaoth: ja sytytän sinun rattas sawuun/ ja miecan pitä sinun nuoret Lejonis syömän/ ja teen lopun sinun ryöstämisestä maasa/ ettei sillen pidä sinun sanansaattajas ändä cuuluman.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Voi verivelkojen kaupunkia, joka on täpötäynnä valhetta ja raastosaalista; ei taukoa ryöstäminen!	1. Voi sitä murhakaupunkia, joka on täynnä valhetta ja ryöstöä, eikä tahdo ryöstöstänsä lakata!	3:1 WOI sitä murhacaupungita/ joca on täynäns walhetta ja ryöstäyttä/ eikä tahdo hänen ryöstäyxestäns lacata.
3:2 Kuule! Ruoskat läiskyvät, pyörät ryskyvät, hevoset kiitävät, vaunut hyppivät,	2. Sillä siinä kuullaan ruoskat vinkuvan ja ratasten pyörät kitisevän, hevoset hirnuvan ja rattaat vierivän.	3:2 Sillä sijnä cuullan ruoscat winisewän/ ja pyörät kitisewän/ orhit hirnuwat/ ja rattat wieriwät.
3:3 ratsut karkaavat pystyyn, miekat välkkyvät, keihäät salamoivat. Paljon kaatuneita, läjittäin ruumiita, loppumatta raatoja! Heidän raatoihinsa lankeillaan.	3. Hän vie ratsastajat välkkyväisillä miekoilla, ja kiiltävillä keihäillä; siinä monta tapettua makaa, ja suuret ruumisten läjät, niin että ruumiit ovat lukemattomat ja niihin täytyy langeta.	3:3 Hän wie radzastajat wälckywäisillä miecoilla/ ja kijldäwillä keihäillä. Sijnä monda tapettua maca/ ja suuret ruumin läjät/ nijn että he owat lukemattomat/ ja nijhin täyty langeta.

3:4 Kaikki tämä porton suuren haureuden tähden, tuon ihanan sulottaren, ovelan velhottaren, joka myi kansakunnat haureudellaan, sukukunnat velhouksillansa.	4. Kaikki nämät sen kauniin ja rakkaan porton suuren huoruuden tähden, joka on taitava noita, joka huoruudellansa pakanat, ja velhoudellansa maat ja kansat myynyt on.	3:4 Caicki nämät sen caunin ja rackan porton suuren huoruden tähden/ joca noitu/ joca huorudellans pacanat/ ja welhoullans maat ja Canssat ansainnut on.
3:5 Katso, minä käyn sinun kimppuusi, sanoo Herra Sebaot, nostan sinun liepeesi kasvojesi yli ja näytän kansakunnille sinun alastomuutesi, valtakunnille sinun häpeäsi.	5. Katso, minä tulen sinun kimppuus, sanoo Herra Zebaot, minä avaan sinun vaattes palteen sinun kasvoistas, ja näytän sinun häpys pakanoille, ja sinun häpiäs valtakunnille osoitan.	3:5 Cadzo/ minä tulen sinun kimpuus/ sano HERra Zebaoth/ minä awan sinun waattes palden sinun caswoistas/ ja näytän sinun alastomudes pacanoille/ ja sinun häpiäs waldacunnille osotan.
3:6 Ja minä viskaan likaa sinun päällesi, häpäisen sinut ja panen sinut julkinähtäväksi.	6. Ja teen sinun sangen kauhistavaiseksi, ja häpäisen sinun, ja teen sinun saastaisuudeksi.	3:6 Ja minä teen sinun sangen cauhistawaisexi/ ja häwäisen sinun/ ja teen sinusta cauhistuxen.
3:7 Ja kaikki, jotka näkevät sinut, kaikkoavat sinusta kauas ja sanovat: "Hävitetty on Niinive! Kuka sitä surkuttelisi, mistä minä etsisin sinulle lohduttajia?"	7. Ja pitää tapahtuman, että kaikki, jotka sinun näkevät, pitää sinua pakeneman, ja sanoman: Ninive on raadeltu, ja kuka tahtoo häntä armahtaa, ja kusta minun pitäis sinulle lohduttajaa etsimän?	3:7 Että caicki jotca sinun näkewät/ pitää sinua pakeneman/ ja sanoman: Niniwe on raadeldu/ ja cuca tahto händä armahta? ja minun pitäis sinulle lohduttajata edzimän.
3:8 Oletko sinä parempi, kuin oli Noo-Ammon, joka istui hallitsijana virtojen ääressä, vetten ympäröimänä, jolla oli virta varustuksena ja virta muurina?	8. Oletkos parempi kuin hallitsiain kaupunki No? joka virtain keskellä oli, ja vesi juoksi hänen ympärillensä, jonka muurit ja vahvistukset olivat meren reunassa.	3:8 OLetcos parambi cuin hallidziain Caupungi No? joca wirtain tykönä oli/ ja wesi juoxi hänen ymbärilläns/ jonga muurit ja wahwistuxet olit meri.
3:9 Sen väkevyytenä oli Etiopia ja egyptiläiset, joilla ei ollut määrää. Auttajinasi olivat Puut ja libyalaiset.	9. Etiopia ja Egypti oli hänen lukematoin väkensä; Put ja Lybia olivat sinun apunas.	3:9 Ethiopia ja Egypti oli hänen lukematoin wäkens/ Put ja Lybia olit sinun apunas.
3:10 Sekin meni pakkosiirtolaisuuteen, vankeuteen. Senkin pienet lapset murskattiin kaikkien katujen kulmissa, sen ylhäisistä heitettiin arpaa, ja kaikki sen suurmiehet pantiin kahleisiin.	10. Ja kuitenkin hänen täytyi pois ajettuna olla, ja mennä pois vangittuna; ja hänen lapsensa ovat kaikkein katuin suissa lyödyt, ja hänen kunniallisistansa heitettiin arpaa, ja kaikki hänen ylimmäisensä pantiin kahleisiin.	3:10 Ja cuitengin hänen täyty pois ajettuna olla/ ja mennä pois fangittuna/ ja hänen lapsens owat caikilla catuilla lyödyt/ ja hänen wäkewistäns heitettin arpa/ ja caicki hänen ylimmäisens pandin cahleisin ja siteisin.
3:11 Myös sinä olet juopuva ja vaipuva pimeyteen; myös sinä olet etsivä suojaa vihamiehen uhatessa.	11. Juuri niin täytyy sinun myös juopua, ja sinuas lymyttää, ja turvaa vihollistes edestä etsiä.	3:11 Juuri nijn täyty sinun myös juopua/ ja sinuas lymyttä/ ja linna sinun wihollistes edest edziä.

<p>3:12 Kaikki sinun varustuksesi ovat viikunapuita, joissa on varhaisviikunoita: jos niitä pudistellaan, ne putoavat syöjän suuhun.</p>	<p>12. Kaikki sinun vahvat kaupunkis ovat niinkuin fikunapuut, joissa kypsät fikunat ovat: kuin niitä pudistetaan, niin he putoavat sen suuhun, joka niitä syödä tahtoo.</p>	<p>3:12 Caicki sinun wahwat Caupungis owat nijncuin ficunapuut/ joisa kypset ficunat owat/ cosca nijtä pudistetän/ nijn he putowat sen suuhun joca nijtä syödä tahto.</p>
<p>3:13 Katso, sotaväkesi, mikä sinulla on, on naisia. Sinun maasi portit ovat selkoselällään sinun vihamiehillesi. Tuli kuluttaa sinun salpasi.</p>	<p>13. Katso, sinun kansas pitää tuleman niinkuin waimot, ja sinun maas owet pitää sinun vihollisilles kokonansa aukeneman, ja tulen pitää sinun salpas syömän.</p>	<p>3:13 Cadzo/ sinun Canssas pitä tuleman nijncuin waimot/ ja sinun maas owet pitä sinun wihollisilles aukeneman/ ja tulen pitä sinun salpas syömän.</p>
<p>3:14 Ammenna itsellesi vettä piirityksen varalta, vahvasta varustuksiasi, astu liejuun, polje savea, käy kiinni tiilenmuottiin.</p>	<p>14. Ammenna sinulles vettä siinä, missä sinä piiritetään; vahvasta sinun linnas, mene saveen ja sotke sitä, ja tee vahvoja tiilejä.</p>	<p>3:14 Ammunna sinulles wettä: sillä sinä pijritetän: paranna sinun linnas/ mene saween ja sotke sitä/ ja tee wahwoja tijlejä.</p>
<p>3:15 Siinä on tuli sinut kuluttava, miekka on sinut tuhoava, se on syövä sinut niinkuin syöjäsi, vaikka lisääntyisit kuin syöjäsi, vaikka lisääntyisit heinäsiirkkojen tavoin.</p>	<p>15. Mutta tulen pitää sinua syömän, ja miekan sinua surmaaman; sen pitää sinun syömän niinkuin paarmat; sen pitää lankeeman sinun päälles niinkuin ruohomadot.</p>	<p>Mutta tulen pitä sinun syömän/ ja miecan surmaman. 3:15 Sen pitä sinun syömän nijncuin parmat/ sen pitä langeman sinun päälles nijncuin ruohomadot.</p>
<p>3:16 Sinä olet lisännyt kauppiasi lukuisammiksi kuin taivaan tähdet: syöjäsiirkat ryöstävät ja lentävät pois.</p>	<p>16. Enempi sinulla on kaupiamiehiä kuin tähtiä taivaassa; mutta nyt heidän pitää itsensä hajoittaman niinkuin paarmat, ja lentämän siitä pois.</p>	<p>3:16 Enämbi sinulla on cauppamiehiä cuin tähtiä on taiwas. Mutta nyt heidän pitä idzens hajottaman nijncuin parmat/ ja lendämän sijtä pois.</p>
<p>3:17 Sinulla on ennusmiehiä kuin heinäsiirkkoja, kirjureita kuin sirkkaparvea, joka asettuu aidoille kylmänä päivänä; kun aurinko on nousnut, ne pakenevat, eikä kukaan tiedä paikkaa, missä ne ovat.</p>	<p>17. Sinun ylimmästäs on niin monta niinkuin ruohomatoja, ja päämiehiäs niinkuin paarmoja, jotka heitäsä aidoille vilun aikana sioittawat; mutta kuin aurinko nousee, niin he sieltä lähtewät, ettei siaakaan tuta, kussa he olivat.</p>	<p>3:17 Sinun Herras on nijn monda nijncuin ruohomato/ ja Päämiestäs nijncuin parmoja/ jotca heitäs aidoille wilupäiwinä sioittawat. Mutta cosca Auringo nouse/ nijn he sieldä lähtewät/ ettei tietäckän cuhunga he jääwät.</p>
<p>3:18 Sinun paimenesi, Assurin kuningas, ovat nukkuneet, sinun ylhäisesi jääneet liikkumattomiksi. Sinun väkesi on hajaantunut vuorille, eikä ole kokoajaa.</p>	<p>18. Sinun paimenes, sinä Assurin kuningas, pitää makaaman, ja sinun voimallises pitää maata paneman; sinun kansas pitää vuorille hajoitettaman, ja ei pidä kenenkään heitä kokooman.</p>	<p>3:18 Sinun paimenes/ Assurin Cuningas/ pitä macaman/ ja sinun woimallises pitä maata paneman/ ja sinun Canssas pitä vuorille hajotettaman/ ja ei pidä kenengän heitä cocoman.</p>

3:19 Auttamaton on sinun perikatosi, parantumaton sinun haavasi. Kaikki, jotka kuulevat sanoman sinusta, paukuttavat sinulle käsiänsä. Sillä ketä ei olisi yhäti kohdannut sinun pahuutesi?

19. Ei pidä kenenkään sinun vahinkoas parantaman, eikä sinun rangaistuksestas sureman; vaan kaikki, jotka näitä sinusta kuulevat, pitää käsiänsä sinusta yhteen lyömän; sillä ketä ei ole sinun pahuutes ilman lakkaamata kohdannut.

3:19 Ei pidä kenengän sinun wahingotas walittaman/ eikä sinun rangaistuxestas sureman/ vaan caikki jotca näitä sinusta cuulewat/ pitä käsilläns sinusta paucuttaman: sillä ketä ei ole sinun pahudes ilman lackamat cohdannut?

HABAKUK	HABAKUK	Propheta Habacuc
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Ennustus, jonka profeetta Habakuk näki.	Tämä on se raskaus, jonka propheta Habakuk on nähnyt.	1:1 TÄmä on se rascaus/ jonga Propheta Habacuc on nähnyt:
1:2 Kuinka kauan, Herra, minun täytyy apua huutaa, ja sinä et kuule, parkua sinulle: "Väkivaltaa!" ja sinä et auta?	2. Herra, kuinka kauvan minun pitää huutaman, ja et sinä tahdo kuulla? kuinka kauvan minun pitää parkuman väkivallan tähden, ja et sinä tahdo auttaa?	1:2 HERra/ cuinga cauwan minun pitä huutaman/ ja et sinä tahdo cuulla/ cuinga cauwan minun pitä parcuman wäkiwallan tähden/ ja et sinä tahdo autta:
1:3 Minkätähden sinä annat minun nähdä vääryyttä ja itse katselet turmiota? Minun edessäni on hävitys ja väkivalta; on syntynyt riita, ja on noussut tora.	3. Miksis minulle vaivaa ja työtä osoitat? miksis minun annat nähdä ryövyyttä ja väkivaltaa minun ympärilläni? riita ja tora saa vallan.	1:3 Mixis minulle waiwa ja työtä osotat? mixis minulle ryöwyttä ja wäkiwalda osotat? 1:4 Wäkiwalda woitta oikeuden/
1:4 Sentähden on laki heikko, ja oikeus ei tule milloinkaan voimaan. Sillä jumalaton saartaa vanhurskaan; sentähden oikeus vääristetään.	4. Sentähden hyljätään laki, ja oikeus ei koskaan saa edes käydä; sillä jumalaton sortaa vanhurskasta, sentähden tehdään väärät tuomiot.	sentähden käy paljo toisin/ cuin oikein on: sillä jumalaton sorta wanhurscasta/ sentähden tehdän wäärät duomiot.
1:5 Katsokaa kansojen joukkoon, katselkaa ja kauhistukaa, sillä minä teen teidän päivinänne teon, jota ette uskoisi, jos siitä kerrotaisiin.	5. Katsokaat pakanain seassa, katsokaat ja ihmetelkät, ja hämmästykät; sillä minä teen työn teidän aikanne, jota ei teidän pidä uskoman, kuin siitä puhutaan.	1:5 CADzocat pacanain seas/ cadzocat ja ihmetelkät: sillä minä teen jotakin teidän aicanan/ jota ei teidän pidä uscoman/ cosca sijtä puhutan.
1:6 Sillä katso, minä nostan kaldealaiset, tuiman ja rajun kansan, joka kulkee maata lavealti ja ottaa omaksensa asuinsijat, jotka eivät ole sen.	6. Sillä katso, minä herätän Kaldealaiset, haikian ja nopian kansan, jonka pitä vaeltaman niin leviältä kuin maa on, ja omistaman ne asumiset, jotka ei heidän omansa ole;	1:6 Sillä cadzo/ minä herätän Chalderit/ haikian ja nopian Canssan/ jonga pitä waeldaman nijn lewiäldä cuin maa on/ ja omistaman ne asumiset/ jotca ei heidän omans ole.
1:7 Se on hirmuinen ja peljättävä, siitä itsestään tulee sen oikeus ja sen korkeus.	7. Joka pitää hirmuinen ja julma oleman, käskemän ja vaatiman, niinkuin hän tahtoo.	1:7 Joca pitä hirmuinen ja julma oleman/ käskemän ja vaatiman/ nijncuin hän tahto.
1:8 Sen hevoset ovat nopeammat kuin pantterit, ne juoksevat kiivaammin kuin sudet illoin. Sen ratsumiehet kiidättävät - kaukaa tulevat sen ratsumiehet, ne lentävät, niinkuin kotka syöksyy syönnökselleen.	8. Hänen hevosensa ovat nopiammat kuin pardit, ja purevaisemmat kuin sudet ehtoolla; hänen ratsasmiehensä vaeltavat lavalta; ja hänen ratsasmiehensä tulevat kaukaa, ja lentävät, niinkuin kotka rientää raadolle.	1:8 Hänen orhins owat nopiammat cuin Pardit ehtona/ ja purewaiset cuin sudet. Hänen radzastajans waeldawat cauca suurin joucain nijncuin he lennäisit/ ja nijncuin cotca riendä raadolle.

1:9 Se tulee kaikkien väkivalan tekoon, heidän kasvojensa suunta on suoraan eteenpäin; se kokoaa vankeja kuin hietaa.	9. He tulevat kaikki vahingoittamaan; he kääntävät kasvonsa itään päin, ja kokoavat vankeja niinkuin santaa.	1:9 He tulevat caickia wahingoittaman: cuhunga he tahtowat/ nijn he carcawat läpidze cuin itätuuli/ ja he cocowat fangeja nijncuin sanda.
1:10 Pilkkanaan pitää se kuninkaat ja naurunansa ruhtinaat. Se nauraa kaikille varustuksille, kasaa kokoon hiekkaa ja valloittaa ne.	10. Heidän pitää kuninkaita pilkkaaman ja päämiehiä nauraman; kaikki linnat pitää heidän leikkinänsä oleman; sillä he tekevät vähät vallit, ja voittavat ne.	1:10 Heidän pitä Cuningoita nauraman ja Päämiehiä pilckaman/ caicki linnat pitä heidän leickinäns oleman: sillä he tekewät cuopat/ ja sijttekin heidän woittawat.
1:11 Sitten se tuulena kiittää ja hyökkää, mutta joutuu syynalaiseksi, tuo, jolla oma voimansa on jumalana.	11. Silloin he muuttavat mielensä, ylitsekäyvät ja rikkovat, että he kerskaavat voimansa olevan jumalansa.	1:11 Silloin he ottawat uden mielen/ aina syndiä tehdäxens: ja sijtte täyty heidän woittons heidän Jumalallens omistetta.
1:12 Etkö sinä ole ikiajoista asti Herra, minun pyhä Jumalani? Me emme kuole! Sinä, Herra, olet pannut sen tuomioksi; sinä, kallio, olet asettanut sen kuritukseksi.	12. Etkös sinä, Herra, ole alusta, minun Jumalani, minun pyhäni. Älä anna meidän kuolla, vaan anna heidän olla, o Herra, meille ainoasti rangaistukseksi, ja anna heidän, o meidän turvamme, meitä ainoasti kurittaa.	1:12 MUtta sinä HERra/ minun Jumalan/ minun pyhän/ joca olet ijancaickisest/ älä anna meitä cuolla/ waan anna heidän olla/ o HERra/ meille ainoastans rangaistuxexi: ja anna heidän/ o meidän turwam/ meitä ainoastans curitta.
1:13 Sinun silmäsi ovat puhtaat, niin ettet voi katsoa paha etkä saata katsella turmiota. Minkätähden sinä katselet uskottomia, olet vaiti, kun jumalaton nielee hurskaampansa,	13. Sinun silmäs ovat puhtaat, niin ettes voi paha nähdä, ja et tahdo katsoa surkeutta; miksis katsot siis ylönkatsojia, ja vaikenet, kuin jumalaton nielee sen, joka häntä hurskaampi on?	1:13 Sinun silmäs owat puhtat/ nijn ettes woi paha nähdä/ ja et tahdo cadzo surkiutta. Mixis cadzot sijs ylöncadzoita/ ja waickenet cosca jumalaton sen niele/ joca händä hurscambi on.
1:14 teet ihmiset samankaltaisiksi kuin meren kalat, kuin matelevaiset, joilla ei ole hallitsijaa?	14. Ja miksis teet ihmisen niinkuin kalat meressä, niinkuin madot, joilla ei haltiaa ole?	1:14 Ja annat ihmiset käydä nijncuin calat meresä/ nijncuin madot/ joilla ei haldiata ole.
1:15 Se nostaa heidät kaikki ylös koukulla, vetää heidät pyydyksessään ja kokoaa heidät verkkoonsa. Sentähden se iloitsee ja riemuitsee.	15. He onkivat kaikki ongella, ja vetävät nuotallansa ja saavat verkoillansa; josta he iloitsevat ja riemuitsevat.	1:15 He ongiwat caicki ongella/ ja wetäwät heidän nuotallans ja saawat heidän wercoillans/ josta he iloidzewat ja riemuidzewat.
1:16 Sentähden se uhraa pyydykselleen ja polttaa uhreja verkollensa, sillä niitten turvin sen osa on rasvainen, sen ruoka lihava.	16. Sentähden he uhraavat nuotillensa ja suitsuttavat verkoillensa; että heidän osansa niiden kautta lihavaksi tullut on, ja ruokansa herkulliseksi.	1:16 Sentähden he uhrawat nuotillens ja suidzuttawat wercoillens/ että heidän osans nijden cautta lihawaxi tullut on/ ja ruocans hercullisexi.
1:17 Saako se sentähden tyhjentää pyydyksensä, aina surmata kansoja säälimättä?	17. Sentähden he vielä alati heittävät nuottansa ulos, eikä lakkaa kansaa tappamasta.	1:17 Sentähden he wielä alati heittäwät nuottans ulos/ eikä lacka Canssa tappamast.

2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Minä seison vartiopaikallani, asetun varustukseen ja tähystän, nähdäkseni, mitä hän minulle puhuu, mitä hän valitukseeni vastaa.	1. Tässä minä seison minun vartiossani, ja astun minun linnaani; ja katselen nähdäkseni, mitä minulle sanotaan, ja mitä minulle sanotaan, ja mitä minä sitä vastaan, joka minua nuhtelee.	2:1 TÄsä minä olen minun wartiosani/ ja astun minun linnaani/ ja cadzelen nähdäxeni mitä minulle sanotan/ ja mitä minä sitä wastian/ joca minua nuhtelee.
2:2 Ja Herra vastasi minulle ja sanoi: "Kirjoita näky ja piirrä selvästi tauluihin, niin että sen voi juostessa lukea."	2. Mutta Herra vastasi minua ja sanoi: kirjoita se näky, ja piirrä tauluun, että ohitsekäypä sen lukis.	2:2 Mutta HERra wasta minua/ ja sano: kirjoita se näky/ ja pijrrä tauluun/ että ohidzekäypä sen lukis.
2:3 Sillä näky odottaa vielä aikaansa, mutta se rientää määränsä päähän, eikä se petä. Jos se viipyy, odota sitä; sillä varmasti se toteutuu, eikä se myöhästy.	3. Sillä se ennustus pitää ajallansa täytettämän, ja pitää sittekin ilmaantumän ja ei vilpistelemän. Jos se viipyy, niin odota häntä; hän tulee totisesti, ja ei viivyttele.	2:3 Nimittäin/ se ennustus pitä ajallans täytettämän/ ja pitä sijttekin ilmanduman ja ei wilpistelemän. 2:4 Mutta jos se wijpy/ nijn odota händä/ hän tule totisest/ ja ei wijwytttele.
2:4 Katso, sen kansan sielu on kopea eikä ole suora; mutta vanhurskas on elävä uskostansa.	4. Mutta joka sitä vastaan on, ei hänen sielunsa pidä menestymän; sillä vanhurskas on elävä uskostansa.	Mutta joca sitä wastian on/ ei pidä hänen sieluns menestymän: sillä wanhurscas on eläwä uscostans.
2:5 Ja vielä: viini on petollista, urho on röyhkeä; mutta hän ei ole pysyväinen, hän, joka levittää kitansa kuin tuonela ja on täyttymätön kuin kuolema, kokoaa itselleen kaikki kansakunnat ja kerää itselleen kaikki kansat.	5. Mutta viina tekee ylpiän miehen petolliseksi, ettei hän taida pysyä siassansa; joka sielunsa levittää niinkuin helvetti, ja on niinkuin kuolema, joka tyytymätöin on; hän tempaa puoleensa kaikki pakanat, ja kokoo tykönsä kaikki kansat.	2:5 MUTta wijna pettä ylpiän miehen ettei hän taida pysyä/ joca sielunsa lewittä nijncuin helwetti/ ja on nijncuin cuolema/ joca tytymätöin on. Hän temma puoleens cacki pacanat/ ja coco tygöns caicki Canssat.
2:6 Mutta ne kaikki virittävät hänestä pilkkalaulun, ivarunon, arvoituslaulun; he sanovat: "Voi sitä, joka hankkii paljon omaisuutta, mikä ei ole hänen - ja kuinkahan pitkäksi aikaa? - ja kasaa päällensä pantteja!	6. Mitämaks, nämät kaikki pitää hänestä sananlaskun tekemän, ja puheen ja tapauksen, ja sanoman: voi sitä, joka kokoo tavaransa muiden hyvyydestä! kuinka kauvan se kestää? ja sälyttää paljon lokaa päällensä.	2:6 Mitämax/ nämät caicki pitä hänestä sananlascun tekemän/ ja puhen ja tapauxen/ ja sanoman. Woi händä/ joca corgotta tawarans muiden hywydest/ cuinga cauwan se kestä? ja sälyttä paljo loca päällens.
2:7 Eivätkö nouse äkisti sinun vaivaajasi, eivätkö heräjä sinun ravistajasi? Ja sinä joudut niiden ryöstettäväksi.	7. Oo kuinka äkisti ne pitää tuleman, jotka sinua purevat, ja ne heräävät, jotka sinun syöksevät pois? ja sinun täytyy tulla heille saaliiksi.	2:7 O cuinga äkist ne pitä tuleman/ jotca sinua purewat/ ja ne heräwät/ jotca sinun syöxewät pois/ ja sinun täyty tulla hänen osaxens.

2:8 Sillä niinkuin sinä olet riistänyt monia kansakuntia, niin riistävät sinua kaikki jäljellejääneet kansat ihmisveren tähden ja väkivallan tähden, joka on tehty maalle, kaupungille ja kaikille sen asukkaille.	8. Että sinä olet monet pakanat ryövännyt, niin pitää kaikki jääneet kansoista taas sinua ryöväämän, ihmisten veren tähden, ja maan ja kaupungin ja kaikkein sen asuvaisten tähden, jotka ryöstetyt ovat.	2:8 Että sinä olet monet pacanat ryövännnyt/ nijn pitä caicki jäänet Canssoista taas sinua ryövämän ihmisten weren tähden/ ja maan ja Caupungin ja caickein sen asuwaisten wääryden tähden.
2:9 Voi sitä, joka kiskoo väärää voittoa huoneensa hyväksi laittaakseen pesänsä korkealle, pelastuakseen kovan onnen kourista!	9. Voi sitä, joka ahne on oman huoneensa pahuudeksi, että hän panis pesänsä korkeuteen, ja pelastais itsensä onnettomuudesta.	2:9 Woi händä/ joca ahne on oman huonens pahudexi/ että hän panis pesäns corkeuteen ja wäldäis onnettomuden.
2:10 Sinä olet neuvoillasi tuottanut häpeätä huoneellesi, tuhoamalla paljon kansoja, ja olet oman henkesi rikkonut.	10. Mutta sinun neuvos pitää sinun huonees häpiäksi joutuman; sillä sinä olet ylen paljon kansoja lyönyt, ja ylpiästi syntiä tehnyt.	2:10 Mutta sinun neuwos pitä sinun huones häpiäxi joutuman: sillä sinä olet ylön paljo Canssoja lyönyt/ ja ylpiästi syndiä tehnyt.
2:11 Sillä kivi seinästä on huutava ja orsi katosta on vastaava.	11. Sillä kivetkin seinässä pitää huutaman, ja malat harjalta pitää heitä vastaaman.	2:11 Sillä kiwetkin pitä muureis huutaman/ ja malat harjalda pitä heitä wastaman.
2:12 Voi sitä, joka rakentaa kaupungin verivelkojen varaan ja perustaa linnan vääryyden varaan!	12. Voi sitä, joka kaupungin verellä rakentaa, ja valmistaa kaupunkia vääryydellä.	2:12 Woi händä/ joca Caupungin werellä rakenda/ ja walmista Caupungita wääryydellä.
2:13 Katso, eikö tule se Herralta Sebaotilta, että kansat näkevät vaivaa tulen hyväksi ja kansakunnat väsyttävät itseänsä tyhjän hyväksi?	13. Katso, eikö nämät Herralta Zebaotilta tapahdu? Mitä kansat ovat sinulle tehneet, se poltetaan tules, ja jonka tähden ihmiset ovat väsytyt, se täytyy hukutetta.	2:13 Eikö nämät HERralda Zebaothilda tapahdu: Mitä Canssat owat sinulle tehnet/ se poldetan tules/ ja jongatähden ihmiset owat wäsytyt/ se täyty hucutetta.
2:14 Sillä maa on oleva täynnä Herran kunnian tuntemusta, niinkuin vedet peittävät meren.	14. Sillä maan pitää oleman täynnä Herran kunnian tuntoa, niinkuin vedet, jotka meren peittävät.	2:14 Sillä maan pitä oleman täynäns HERran tundemisest/ nijncuin wedet jotca meren peittäwät.
2:15 Voi sitä, joka juottaa lähimmäistänsä, joka sekoittaa juoman sinun vihallasi ja juovuttaa hänet nähdäkseen hänen alastomuutensa!	15. Voi sinua, joka lähimmäiselles panet sisälle, sekoitat siihen julmuutes ja juovutat häntä, että hänen häpiänsä näkisit.	2:15 Woi sinua/ joca lähimmäiselles panet sisälle/ secoitat sijhen sappes ja juotat händä/ että hänen häpiäns näkisit.
2:16 Sinä ravitset itsesi häpeällä, et kunnialla: niinpä juo sinäkin ja paljasta ympärileikkaamattomuutesi. Sinun kohdallesi on kiertyvä Herran oikean käden malja ja häväistys kunnian sijaan.	16. Sinun pitää häpiällä ravittaman kunnian edestä: niin juo sinä myös nyt, että häpys paljastaisit; sillä Herran oikian käden malja pitää sinun tykös poikkeeman, ja sinun täytyy häpiällisesti oksentaa sinun kunniaas vastaan.	2:16 Sinua pitä häpiällä rawittaman cunnian edest. Nijn juo sinä myös nyt että maasa macaisit: sillä HERran oikian käden calcki pitä sinua ymbärins sattuman/ ja sinun täyty häpiällisest oxenda sinun cunnias tähden:

2:17 Sillä sinut on peittävä Libanonille tekemäsi väkivalta ja eläimiä kohdannut hävitys, joka on ne säilyttänyt, ihmisveren tähden ja väkivallan tähden, joka on tehty maalle, kaupungille ja kaikille sen asukkaille.	17. Sillä se väkivalta, joka Libanonissa tehty on, pitää lankeeman sinun päälles, ja haaskatut eläimet pitää sinua peljättämän, ihmisten veren tähden, ja maan ja kaupungin ja kaikkein sen asuvaisten tähden, jotka ryöstetyt ovat.	2:17 Sillä Libanonin wääritys pitää langeman sinun päälles/ ja haascatut eläimet pitää sinua peljättämän ihmisten weren tähden/ ja maan ja Caupungin ja caickein sen asuwaisten wäärysten tähden.
2:18 Mitä hyötyä on veistetystä kuvasta, että sen valmistaja veistää sen, ja valetusta kuvasta ja valheen opettajasta, että sen valmistaja siihen luottaa ja tekee mykkiä epäjumalia?	18. Mitä siis kuva auttaa taitaa, jonka puuseppä tehnyt on? eli valettu kuva ja valheen saarnaaja? Miksi se, joka niitä tekee, luottaa siihen, että hän mykkiä epäjumalia tehdä taitaa?	2:18 Mitä sijs Cuwa autta taita/ jonga puuseppä tehnyt on/ ja walettu cuwa/ johon hänen seppäns luotti/ että hän mykät epäjumalat teki?
2:19 Voi sitä, joka sanoo puulle: 'Herjäjä!' ja mykälle kiville: 'Nouse!' Sekö voisi opettaa? Katso, se on silattu kullalla ja hopealla, ja henkeä siinä ei ole, ei ensinkään.	19. Voi sitä, joka sanoo kannolle: herjäjä! ja mykälle kiville: nouse! Senkö pitäis opettaman? Katso, se on kullalla ja hopialla silattu, ja ei ole siinä ensinkään henkeä.	2:19 Woi händä/ joca sano cannolle: herjäjä: ja mykälle kiwelle: nouse. Cuinga se opetta? Cadzo/ sen cullalla ja hopialla silattu/ ja ei ole heisä henge.
2:20 Mutta Herra on pyhässä temppelissänsä, hänen edessään vaietkoon kaikki maa."	20. Mutta Herra on pyhässä templissänsä; vaijetkoon kaikki maailma hänen kasvoinsa edessä.	2:20 Mutta HERra on hänen pyhäsä Templisäns/ waiketcon caicki mailma hänen edesäns.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Profeetta Habakukin rukous; virren tapaan.	1. Tämä on propheta Habakukin rukous viattomain edestä.	3:1 TÄmä on Prophetan Habacuchin rucous/ wiattomain edestä.
3:2 Herra, minä olen kuullut sinulta sanoman, ja olen peljästynyt. Herra, herätä eloon tekosi jo kesken vuotten, tee se jo kesken vuotten tiettäväksi. Muista vihassasi laupeutta.	2. Herra, minä kuulin sinun sanomas, ja hämmästyin. Herra, virvoita sinun käsialas vuosikautten keskellä, ja tee se tiettäväksi vuosikautten keskellä; vihassa muista laupiutta.	3:2 HERra/ minä olen sinun sanomas cuullut/ nijn että minä hämmästyin. HERra/ sinä wirgotat sinun käsialas vuosicautten keskellä/ ja teet sen tiettäväxi vuosicautten keskellä/ tuscas ajattelet laupiutta.
3:3 Jumala tulee Teemanista, Pyhä Paaranin vuorelta. Sela. Hänen valtasuuruutensa peittää taivaat, hänen ylistystänsä on maa täynnä.	3. Jumala tuli etelästä ja pyhä Paranin vuorelta, Sela! hänen kunniansa peitti taivaat, ja hänen kiitoksensa täytti maan.	3:3 Jumala tuli eteläst/ ja pyhä Paranin wuorelda/ Sela. Hänen kijtostans olit taiwat täynäns/ ja hänen cunniatans oli maa täynäns.
3:4 Hänen hohteensa on kuin aurinko, hänestä käyvät säteet joka taholle; se on hänen voimansa verho.	4. Hänen paisteensa oli niinkuin valkeus, säteet kävivät hänen käsistänsä; siellä oli hänen väkevyytensä salattu.	3:4 Hänen paistens oli nijncuin walkeus/ kirckaus käwi hänen käsistäns: siellä oli hänen wäkewydens salattu.

3:5 Hänen edellensä käy rutto ja polttotauti tulee hänen jäljesssä.	5. Hänen edellensä kävi rutto, ja vitsaus hänen jalkainsa edessä.	3:5 Hänen edelläns kävi rutto/ ja widzaus meni/ cuhunga hän sijtte meni.
3:6 Hän seisahtuu ja mittaa maan, hän katsahtaa ja saa kansat vapisemaan. Ikivuoret särkyvät, ikuiset kukkulat vaipuvat, hänen polkunsä ovat iankaikkiset.	6. Hän seisoj ja mittasi maan, hän katseli ja hajoitti pakanat, niin että ijankaikkiset vuoret musertuivat, ja ijäiset kukkulat notkistuivat; kuin hän maailmassa vaelsi.	3:6 Hän seisoj ja mittais maata/ hän cadzeli ja hajotti pacanat/ nijn että mailman vuoret muserruit/ ja caicki cuckulat mailmas notkistuit/ cosca hän mailmas waelsi.
3:7 Vaivan alaisina minä näen Kuusanin majat, Midianin maan telttavaatteet vapisevat.	7. Minä näin Ethiopian majat surkiana, ja Midianilaisten teltat vapisevan.	3:7 Minä näin Ethiopian majat murhellisna/ ja Midianiterein tellat wapisewan.
3:8 Virtoihinko Herra on vihastunut? Kohtaako sinun vihasi virtoja, merta sinun kiivastuksesi, koska ajat hevosillasi, pelastuksesi vaunuilla?	8. Etkös, Herra, ollut vihainen virrassa, ja sinun hirmuisuutes vesissä ja närkästykses meressä? kuin ajoit hevosillas, ja sinun rattaas saivat voiton.	3:8 Etkös HERra ollut vihainen wirrassa? ja sinun hirmuisudes wesisä/ ja närkästyxes meresä? Cosca sinä ajoit orehillas/ ja sinun rattas sait woiton.
3:9 Paljas, paljastettu on sinun jousesi: valat, vitsat, sana. Sela. Virroilla sinä halkaiset maan.	9. Sinä veit sinun joutses edes, niinkuin sinä olet sukukunnille vannonut ja sanonut, Sela! ja jaoit virrat maassa.	3:9 Sinä weit sinun joudzes edes/ nijncuins olet sucucunnille wannonut/ Sela/ ja jaoit wirrat maasa.
3:10 Vuoret näkevät sinut ja järkkäyvät, rankkasade purkaa vettä, syvyys antaa äänensä, kohottaa kätensä korkealle.	10. Vuoret näkivät sinun, ja vapisivat, virta meni pois, syvyys antoi itsestensä äänen, ja nosti sivunsa korkeuteen.	3:10 Vuoret näit sinun ja tulit murhellisexi/ wirta meni pois/ sywyys annoi idzestäns änen ja nosti käsiäns corkeuteen.
3:11 Aurinko ja kuu astuvat majaan sinun kiitävien nuoltesi valossa, sinun keihäsi salaman hohteessa.	11. Aurinko ja kuu seisoivat siällansa; sinun nuoles menivät kirkkaudella, ja sinun sauvas pitkäisen leimauksella.	3:11 Auringo ja Cuu seisoit alallans/ sinun nuoles menit kirkkaudella/ ja sinun sauwas pitkäisen leimauxella.
3:12 Kiivastuksessa sinä astut maata, puit kansoja vihassa.	12. Sinä tallasit maan vihassas, ja survoit rikki pakanat hirmuisuudessas.	3:12 Sinä tallaisit maan wihassas/ ja surwoit ricki pacanat hirmuisudesas.
3:13 Sinä olet lähtenyt auttamaan kansaasi, auttamaan voideltuasi. Sinä murskaat pään jumalattoman huoneesta, paljastat perustukset kaulan tasalle. Sela.	13. Sinä läksit kansaas auttamaan, auttamaan voideltus kanssa; sinä särjit jumalattomain huoneessa, ja paljastit perustukset, kaulaan asti, Sela!	3:13 Sinä läxit Canssas auttaman/ auttaman woideltuas. Sinä särjit pään jumalattomain huonesä/ ja rijsuit perutuxet alasti haman caulan asti Sela.
3:14 Sinä lävistät heidän omilla keihäillään pään heidän johtajiltansa, jotka hyökkäävät hajottamaan minua - se on heidän ilonsa - aivan kuin pääsisivät syömään kurjaa salassa.	14. Jospa sinä vielä kiroisit pään valtikkaa kylinensä! jotka tulevat niinkuin tuulispää minua hajoittamaan, ja iloitsevat niinkuin he olisivat köyhän syöneet salaisesti.	3:14 JOsca sinä wialä kiroisit pään waldicata kylinens/ jotca tulewat nijncuin tuulispää minua hajottaman/ ja iloidzewat nijncuin he olisit köyhän syönet salaisest.
3:15 Sinä ajat hevosillasi merta, paljojen vetten kuohua.	15. Sinä ajoit hevosillas meressä suurten vetten loassa.	3:15 Sinun orhis käywät meresä/ suurten wetten logas.

<p>3:16 Minä kuulin tämän, ja minun ruumiini vapisee, minun huuleni värisevät huudosta, mätä menee minun luihini, minä seison paikallani ja tutisen, kun minun täytyy hiljaa odottaa ahdistuksen päivää, jolloin kansan kimppuun käy hyökkääjä.</p>	<p>16. Että minä sen kuulen, niin minun sydämeni murehtii, minun huuleni värisevät huudosta; märkä on mennyt minun luihini, minä olen murheellinen minussani; jospa minä saisin levätä vaivani ajalla, kuin me menemme sen kansan tykö, joka sotii meitä vastaan.</p>	<p>3:16 Että minä sencaltaist cuulen/ nijn minun wadzan murehti/ minun huulen wärisewät huudosta/ märkä lijcku minun luisani/ minä olen murehisani. Josca minä saisin lewätä waiwani ajalla/ cosca me menemmä sen Canssan tygö/ joca soti meitä wastan.</p>
<p>3:17 Sillä ei viikunapuu kukoista, eikä viiniköynnöksissä ole rypäleitä; öljypuun sato pettää, eivätkä pellot tuota syötävää. Lampaat ovat kadonneet tarhasta, eikä ole karjaa vajoissa.</p>	<p>17. Sillä ei fikunapuun pidä vihoittaman eikä viinapuussa pidä hedelmää oleman: öljypuiden työ vilpistelee, ja ei pellot anna elatusta; ja lampaat pitää pihatosta karkoitettaman, eikä karjaa pidä navetassa oleman.</p>	<p>3:17 Sillä ei ficunapuun pidä wihottaman/ eikä wijnapuus pidä hedelmätä oleman. Öljypuiden työ wilpistele/ ja ei pellot anna elatusta. Jo lambat pitä pihatosta carcotettaman/ eikä carja pidä nawetas oleman.</p>
<p>3:18 Mutta minä riemuitsen Herrassa, iloitsen autuuteni Jumalassa.</p>	<p>18. Mutta minä iloitsen Herrassa, ja riemuitsen Jumalassa minun lunastajassani.</p>	<p>3:18 MUtta minä iloidzen HERrasa/ ja riemuidzen Jumalasa minun lunastajasani.</p>
<p>3:19 Herra, Herra on minun voimani. Hän tekee minun jalkani nopsiksi niinkuin peurat ja antaa minun käydä kukkuloillani. Veisuunjohtajalle; minun kielisoittimillani.</p>	<p>19. Herra, Herra on minun voimani, joka asettaa minun jalkani niinkuin peuran jalat, ja vie minun korkialle, niin että minä soitan kanteleitani.</p>	<p>3:19 Sillä HERra Jumala on minun woiman/ joca asetta minun jalcani nijncuin peuran jalat. Ja wie minun corkiallen/ nijn että minä soitan minun candelettani.</p>

SEFANJA	ZEPHANJA	Propheta ZephanJa
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Herran sana, joka tuli Sefanjalle, Kuusin pojalle, joka oli Gedaljan poika, joka Amarjan poika, joka Hiskian poika, Juudan kuninkaan Joosian, Aamonin pojan, päivinä.	Tämä on Herran sana, joka tapahtui Zephanjalle Kusin pojalle, Gedalian pojalle, Amarian pojalle, Hiskian pojalle, Josian Amonin pojan, Juudan kuninkaan ajalla.	1:1 TÄMÄ on HERran sana/ joca tapahdui ZephanJalle Chusin pojalle Gedalian pojalle/ Amarian pojalle/ Jehiskian pojalle/ Josian Amonin pojan/ Judan Cuningan ajalla.
1:2 Totisesti minä otan kaiken pois maan pinnalta, sanoo Herra.	2. Minä tahdon kaikki maalta ottaa peräti pois, sanoo Herra.	1:2 MINä tahdon caicki maalda otta pois/ sano HERRA.
1:3 Minä otan pois ihmiset ja eläimet, otan pois taivaan linnut ja meren kalat, viettelykset ja jumalattomat. Minä hävitän ihmiset maan pinnalta, sanoo Herra.	3. Minä tahdon ottaa pois ihmiset ja karjan, linnut taivaan alta ja kalat merestä otan minä pois, niin myös pahenuksen ja jumalattoman, ja minä tahdon ihmiset maan päältä hävittää, sanoo Herra.	1:3 Minä tahdon ihmiset ja carjan/ linnut taiwan alda/ ja calat merest otta pois/ pahannuxen ja jumalattoman/ ja/ minä tahdon ihmiset maasta häwittä sano/ HERRA.
1:4 Minä ojennan käteni Juudaa vastaan ja kaikkia Jerusalemin asukkaita vastaan, ja minä hävitän tästä paikasta Baalin jätteet, epäjumalain pappien nimet ynnä myös Herran papit,	4. Minä ojennan minun käteni Juudan päälle ja kaikkein niiden päälle, jotka Jerusalemissa asuvat, ja hävitän Baalin jääneet, ja munkkien ja pappien nimen tästä paikasta;	1:4 Minä ojennan minun käteni Judan päälle/ ja caickein nijden päälle/ jotca Jerusalemis asuwat. Nijn myös minä häwitän Baalimin tähtet/ ja Camarimin ja Pappein nimet tästä paicasta.
1:5 ne, jotka katoilla kumartaen rukoilevat taivaan joukkoa, sekä ne, jotka kumartaen rukoilevat Herraa ja vannovat hänen kauttansa, mutta myös vannovat Melekinsä kautta,	5. Ja ne, jotka kattoin päällä taivaan sotaväkeä kumartavat, ja jotka kumartavat ja vannovat Herran kautta, ja vannovat myös Molokinsa kautta;	1:5 Ja ne jotca cattoin päällä taiwan sotawäke cumartawat/ ja wannowat cuitengin HERran cautta/ ja myös Malchomin cautta.
1:6 ynnä ne, jotka ovat luopuneet seuraamasta Herraa, eivät etsi Herraa eivätkä häntä kysy.	6. Ja ne, jotka Herrasta luopuvat, ja jotka ei Herraa ensinkään etsi, eikä häntä tottele.	1:6 Ja ne jotca HERrasta luopuwat/ ja jotca ei HERra ensingän edzi/ eikä händä tottele.
1:7 Vaiti Herran, Herran edessä! Sillä Herran päivä on lähellä; sillä Herra on laittanut teurasuhrin, on vihkinyt kutsuttunsa.	7. Vaijetkaat Herran, Herran edessä; sillä Herran päivä on läsnä, ja Herra on teurasuhrin valmistanut, ja vieraansa siihen kutsunut.	1:7 Waiketcat HERran Jumalan edes: sillä HERran päiwä on läsnä/ ja HERra on teurasuhrin walmistanut/ ja wierans siihen cudzunut.
1:8 Ja Herran teurasuhrin päivänä minä rankaisen päämiehiä ja kuninkaan poikia ja kaikkia muukalaispukuun puettuja.	8. Ja Herran teurasuhrin päivänä on tapahtuva, että minä etsin päämiehiä ja kuninkaan lapsia, ja kaikkia, jotka outoja vaatteita kantavat.	1:8 Ja HERran teurasuhrin päiwänä edzin minä Päämiehiä ja Cuningan lapsia/ ja caickia jotca outoja waatteita candawat.

1:9 Ja minä rankaisen sinä päivänä kaikkia kynnyksen yli hyppääjiä, jotka täyttävät herransa huoneen väkivallalla ja petoksella.	9. Minä etsin myös niitä sillä ajalla, jotka hyppäävät kynnyksen ylitse, jotka herrainsa huoneet varkaudella ja petoksella täyttävät.	1:9 Minä edzin myös nijtä sillä ajalla/ jotca hyppäwät kynnyxen ylidze/ jotca heidän herrans huonet warcaudella ja petoxella täyttäwät.
1:10 Sinä päivänä, sanoo Herra, kuuluu huuto Kalaportilta ja valitus toisesta kaupunginosasta ja suuri hävitys kukkuloilta.	10. Sillä ajalla, sanoo Herra, pitää huudon ääni kuuluman kalaportissa, ja ulvominen toisella puolella, ja suuri surkeus kukkuloilla.	1:10 Sillä ajalla/ sano HERra/ pitää ilmeinen parcu cuuluman calaportisa/ ja ulwominen toisesa portisa/ ja suuri surkeus cuckuloilla.
1:11 Valittakaa, te Huhmaren asukkaat, sillä tuhottu on kaikki kauppaakäypä väki, hävitetty kaikki hopean punnitsijat.	11. Ulvokaat te, jotka myllyssä asutte; sillä kaikki kaupitsia-kansa on hävitetty, ja kaikki, jotka rahaa kokoovat, ovat kadotetut.	1:11 Ulwocat te jotca myllys asutte: sillä caicki caupidziain Canssa on häwitetty/ ja caicki jotca raha cocowat/ owat cadotetut.
1:12 Siihen aikaan minä tutkin lampuilla Jerusalemin ja rankaisen ne miehet, jotka rauhassa makaavat pohjasakkansa päällä ja sanovat sydämessään: "Ei Herra tee hyvää eikä pahaa."	12. Sillä ajalla tahdon minä Jerusalemin kynttilällä etsiä, ja etsiskellä niitä miehiä, jotka rahkansa päällä makaavat, ja sanovat sydämessänsä: ei Herra tee hyvästi eikä pahasti.	1:12 Sillä ajalla tahdon minä Jerusalemin kyntilällä tutkia/ ja tahdon edzi nijtä miehiä/ jotca rahgasans macawat/ ja sanowat sydämisäns: ei HERra tee hyvästi eikä pahasti.
1:13 Heidän rikkautensa joutuu ryöstettäväksi, ja heidän talonsa jäävät autioiksi. He ovat rakentaneet taloja, mutta eivät saa niissä asua; ovat istuttaneet viinitarhoja, mutta eivät saa niistä viiniä juoda.	13. Ja heidän tavaransa pitää raatelukseksi tuleman ja huoneensa autioksi; he rakentavat huonetta, ja ei saa niissä asua, ja istuttavat viinapuita, mutta ei he saa niistä viinaa juoda.	1:13 Ja heidän tawarans pitä raateluxexi tuleman/ ja huonens autioxi: he rakendawat huoneita/ ja ei saa nijsä asua. He istuttawat wijnapuita/ mutta ei he saa nijstä juoda.
1:14 Lähellä on Herran suuri päivä, se on lähellä ja tulee sangen kiiruusti. Kuule, Herran päivä! Silloin sankarit haikeasti huutavat.	14. Sillä Herran suuri päivä on läsnä, se on läsnä sangen kiiruusti; kuin Herran päivän parku on tuleva, niin väkevään pitää silloin haikiasti huutaman.	1:14 Sillä HERran suuri päiwä on läsnä/ hän on läsnä sangen kijrusti. Cosca HERran päiwän parcu on tulewa/ nijn wäkwewitten pitä silloin carwasti parcuman.
1:15 Vihan päivä on se päivä, tuskan ja ahdistuksen päivä, häviön ja hävityksen päivä, pimeyden ja synkeyden päivä, pilven ja sankan sumun päivä,	15. Sillä se päivä on kauheuden päivä, vaivan ja ahdistuksen päivä, tuulen ja tuulispään päivä, pimeyden ja synkeyden päivä, pilven ja sumun päivä,	1:15 Sillä se päiwä on cauhiuden päiwä/ waiwan ja ahdistuxen päiwä/ tuulen ja tuulispään päiwä/ pimeyden ja syngeyden päiwä/ pilwen ja sumun päiwä.
1:16 pasunan ja sotahuudon päivä varustettuja kaupungeja ja korkeita muurinkulmia vastaan.	16. Basunan ja vaskitorven päivä, vahvoja kaupungeita ja korkeita linnoja vastaan.	1:16 Basunain ja trometein päiwä/ wahwoja Caupungeita ja corkeita linnoja wastan.

1:17 Minä saatan ihmiset ahdistukseen, niin että he kulkevat kuin sokeat, sillä he ovat tehneet syntiä Herraa vastaan. Ja heidän verensä vuodatetaan niinkuin tomu, ja heidän elinneeensä niinkuin saasta.	17. Minä tahdon ihmisille ahdistuksen tehdä, ja heidän pitää käymän niinkuin sokiat, että he ovat Herraa vastaan syntiä tehneet; heidän verensä pitää vuodatettaman, niinkuin tomu, ja heidän lihansa niinkuin loka.	1:17 Minä tahdon Canssalle ahdistuxen tehdä/ että he käywät ymbärins nijncuin sokiat/ että he owat HERra wastan syndiä tehnet. Heidän werens pitää vuodatettaman/ nijncuin se olis tomu: ja heidän ruumins/ nijncuin se olis loca.
1:18 Eivätkä voi pelastaa heitä heidän hopeansa ja kultansa Herran vihan päivänä: hänen kiivautensa tulessa kuluu koko maa. Sillä lopun, äkkilopun, hän tekee kaikista maan asukkaista.	18. Ei heidän hopiansa eikä kultansa pidä heitä sinä Herran vihan päivänä voiman auttaa, vaan koko maa pitää hänen kiivautensa tulelta kulutettaman; sillä hän tekee nopiasti lopun kaikkein kanssa, jotka maassa asuvat.	1:18 Ei heidän hopians eikä culdans pidä heitä sinä HERran vihan päiwänä voiman autta: waan coco maa pitä hänen kijwaudens tulelda syötämän: sillä hän teke nopiast lopun caickein cansa jotca maasa asuwat.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Menkää itseenne, kootkaa ajatuksenne, te häpeämätön kansa,	1. Kootkaat teitänne ja tulkaat tänne, te vihattava kansa,	2:1 COotcat teitän ja tulcat tänne/ te wihattawa Canssa/ ennencuin duomio tule:
2:2 ennenkuin neuvopäätös on synnyttänyt - päivä kiittää pois kuin akanat - ennenkuin teidän päälle tule Herran vihan hehku, ennenkuin teidän päälle tule Herran vihan päivä.	2. Ennenkuin tuomio tulee: että te sivalletaan päivällä pois niinkuin akanat, ennekuin Herran hirmuinen vihan tulee teidän päälle, ennekuin Herran vihan päivä tulee teidän päälle.	2:2 Että te siwalletan päiwällä pois nijncuin acanat/ ennencuin HERran hirmuinen wiha tule teidän päälle/ ennencuin HERran vihan päiwä tule teidän päälle.
2:3 Etsikää Herraa, kaikki maan nöyrät, te, jotka pidätte hänen oikeutensa. Etsikää vanhurskautta, etsikää nöyryyttä; ehkä te saatte suojan Herran vihan päivänä.	3. Etsikää Herraa, kaikkia siviät maassa, te jotka hänen oikeutensa pidätte; etsikää vanhurskautta, etsikää nöyryyttä, että te Herran vihan päivänä varjelluksi tulisitte.	2:3 Edzikät HERra caicki radolliset maasa/ te jotca hänen oikeuttans pidätte/ edzikät wanhurscautta/ edzikät nöyryyttä/ että te HERran vihan päiwänä warjeluxi tulisitta.
2:4 Sillä Gassa on oleva hyljätty ja Askelon autio, Asdod ajetaan pois keskipäivällä, ja Ekron hävitetään.	4. Sillä Gatsa pitää hyljättämän, ja Askalon autioksi tehtämän; Asdod pitää puolipäivästä ajettaman pois, ja Ekron hävitettämän.	2:4 Sillä Gaza pitä hyljättämän/ ja Ascalon autiaksi tehtämän. Asdod pitä myös puolipäiwäst ajettaman pois/ ja Accaron häwitettämän.
2:5 Voi meren rannikon asukkaita, kreettien kansaa! Herran sana on teitä vastaan, Kanaan, filistealaisten maa; ja minä hävitän sinut asujattomaksi.	5. Voi niitä, jotka meren puolessa asuvat ja ovat vahvat sotamiehet! Herran sana on tuleva teidän päälle, te Kanaanealaiset Philistealaisten maakunnassa; minä tahdon sinun hukuttaa, ettei kenenkään pidä sinussa asuman.	2:5 Woi nijtä jotca meren puoles asuwat/ sotiwaiset/ HERran sana on tulewa teidän päälle. Sinä Canaan Philisterin maacunnas/ minä tahdon sinun hucutta/ ettei kenengän pidä sinus asuman.

2:6 Ja meren rannikko on oleva laitumina, joilla on paimenten vesikuoppia ja lammastarhoja.	6. Se maa merta liki pitää paimenten majoiksi ja lammasten pihatoiksi ja laitumiksi tuleman.	2:6 MEn puoles pitä aiwa paimenden majoja ja lammasten pihatoita oleman.
2:7 Ja rannikko joutuu Juudan heimon jäännökselle. Siellä he laiduntavat; Askelonin huoneisiin he asettuvat makaamaan illoin. Sillä Herra, heidän Jumalansa, on pitävä heistä huolen ja kääntävä heidän kohtalonsa.	7. Ja se maa pitää Juudan huoneen jääneitten oma oleman, joissa heidän pitää kaitseman, ja Askalonin huoneissa ehtoona makaaman; sillä Herra, heidän Jumalansa on heitä etsinyt, ja heidän vankiutensa palauttanut.	2:7 Ja sen pitä jääneille Judan huonesta osaxi tuleman/ joisa heidän pitää caidzeman. Ehtona pitä heidän Ascalonin huoneisa heidäns siottaman/ cosca HERra heidän Jumalans on heitä edzinyt/ ja heidän fangeudens palauttanut.
2:8 Minä olen kuullut Mooabin häväistyksset ja ammonilaisten pilkat, joilla he ovat häväisseet minun kansaani ja ylvästelleet sen aluetta vastaan.	8. Minä olen Moabin pilkan ja Ammonin lasten häväistyksen kuullut, kuin he minun kansaani häväisseet ovat, ja kerskanneet heidän rajoistansa.	2:8 Minä olen Moabin pilcan/ ja Ammonin lasten häväistyksen cuullut/ cuin he minun Canssani häväisnet owat/ ja kerscannet heitäns heidän rajoistans.
2:9 Sentähden, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala, on Mooab tuleva Sodoman kaltaiseksi ja ammonilaiset Gomorran kaltaisiksi, nokkospehkojen maaksi, suolakuopaksi, autioksi iankaikkisesti. Jääneet minun kansastani ryöstävät heitä, ja minun kansakuntani jäännöksset ottavat heidät perintöosaksensa.	9. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala, Moab pitää tuleman niinkuin Sodoma, ja Ammonin lapset niinkuin Gomorra, ja niinkuin nokulaspensa ja suolakuopan, ja ijankaikkisesti hävitettynä oleman; jääneet minun kansastani pitää heitä ryöstämän, ja jääneet minun kansastani pitää heitä perimän.	2:9 Nijn totta cuin minä elän/ sano HERra Zebaoth Israelin Jumala/ Moab pitää nijncuin Sodoma/ ja Ammonin lapset nijncuin Gomorra/ ja nijncuin noculaispensa ja suolacuopan/ ja nijncuin ijancaickinen autio oleman. JÄänet minun Canssastani pitää heitä ryöstämän/ ja jäänet minun Canssastani pitää heitä perimän.
2:10 Tämä tulee heille heidän ylpeydestään, siitä, että ovat herjanneet, ovat ylvästelleet Herran Sebaotin kansaa vastaan.	10. Sen pitää heille tapahtuman heidän ylpeytensä tähden, että he ovat Herran Zebaotin kansaa pilkanneet, ja siitä kerskanneet.	2:10 Sen pitä heille tapahtuman heidän coreudens tähden/ että he owat HERran Zebaothin Canssa pilcannet/ ja heitäns sijtä kerscannet.
2:11 Peljättävä on Herra heille oleva, sillä hän tekee voimattomiksi kaikki maan jumalat; ja kaikki pakanain saaret, kukin paikastansa, tulevat häntä kumartaaen rukoilemaan.	11. Herra on hirmuinen heitä vastaan oleva, sillä hän on kaikki jumalat maan päältä kadottava; ja kaikki pakanain luodot pitää häntä kumartaman, kukin paikastansa.	2:11 HERra on hirmuinen heitä wastan olewa: sillä hän on caicki jumalat maan päädä cadottawa: ja caicki luodot pitä händä cumartaman/ cukin paicastans.
2:12 Myöskin teidät, etiopialaiset, on minun miekkani kaatava - heidätkin!	12. Etiopialaiset pitää myös minun miekallani tapettaman.	2:12 ETHiopialaiset pitää myös miecalla tapettaman.
2:13 Ja hän on ojentava kätensä pohjoista kohden ja on hukuttava Assurin, tekevä Niiniven autioksi, kuivaksi kuin erämaa.	13. Ja hänen pitää kätensä pohjaan päin ojentaman ja Assurin kadottaman; Niniven on hän tekevä autioksi ja karkiaksi niinkuin korven.	2:13 Ja hänen pitä kätens pohja päin ojendaman ja Assurin cadottaman. Niniwen on hän tekewä autiaksi ja carkiaksi nijncuin corwen:

<p>2:14 Sen keskellä makaa laumoja, kaikkia villieläimiä joukoittain. Pelikaani ja tuonenkurki yöpyvät sen patsaanpäissä. Kuule, kuinka ne laulavat akkuna-aukossa! Kynnyksellä on tyhjiys. Setrilaudoituksen hän on paljastanut.</p>	<p>14. Ja laumat pitää keskellä sitä makaaman, niiden pakanain kaikkinaiset eläimet; niin myös ruovonpäristäjät ja tarhapöllöt pitää heidän torneissansa asuman, ja äänen pitää laulaman heidän akkunissansa, ja hävitys heidän kynnyksillensä; sillä sedrilaudat pitää revittämän pois.</p>	<p>2:14 Että siihen caickinaiset eläimet pacanain secaa idzens cocowat. Cacarit ja hypiät pitä heidän tornisans asuman/ ja änen pitä laulaman heidän ackunoisans/ ja hävitys heidän kynnyxilläns: sillä Cedrilaudat pitä rewittämän pois.</p>
<p>2:15 Tämä oli se riemuisa kaupunki, joka asui turvallisena, joka sanoi sydämessään: "Minä, eikä ketään muuta!" Kuinka autioksi se on tullut, villieläinten makuusijaksi! Jokainen, joka käy siitä ohitse, viheltää ja huiskuttaa kättä.</p>	<p>15. Tämä on se iloinen kaupunki, joka niin irstaana asui, ja sanoi sydämessänsä: minä olen, ja ei yksikään muu. Kuinka hän on niin autioksi tehty, että eläimet siinä makaavat? Ja joka käy sen ohitse, hän viheltää häntä, ja paukuttaa käsiänsä.</p>	<p>2:15 Tämä on se iloinen Caupungi/ joca nijn irstana asu/ ja sanoi hänen sydämesäns: minä se olen/ ja ei kengän muu. Cuinga hän on nijn autiaxi tehty? että eläimet sijnä asuwat/ ja joca käy sen ohidze/ hän wilistä händä/ ja paucutta käsiäns hänen päällens.</p>
<p>3 LUKU</p>	<p>3 LUKU</p>	<p>III. Lucu</p>
<p>3:1 Voi uppiniskaista ja saastutettua, voi väkivaltaista kaupunkia!</p>	<p>1. Voi sitä kauhiaa, rietasta ja väkivaltaista kaupunkia!</p>	<p>3:1 WOi sitä cauhiata/ rietast ja wäkiwallaist Caupungi.</p>
<p>3:2 Se ei ole totellut ääntä, ei huolinut kurituksesta, ei luottanut Herraan, ei lähestynyt Jumalaansa.</p>	<p>2. Ei hän tahdo kuulla, eikä antaa itsiänsä kurittaa; ei hän tahdo uskaltaa Herran päälle, eikä pidä itsiänsä Jumalansa tykö.</p>	<p>3:2 Ei hän tahdo cuulla eikä anda händäns curitta. Ei hän tahdo uscalda HERran päälle/ eikä pidä händäns hänen Jumalans tygö.</p>
<p>3:3 Sen päämiehet sen keskellä ovat ärjyviä leijonia. Sen tuomarit ovat kuin sudet illalla, jotka eivät säästä mitään aamuksi.</p>	<p>3. Hänen päämiehensä ovat hänessä niinkuin kiljuvat jalopeurat, ja hänen tuomarinsa niinkuin sudet ehtoolla, jotka ei mitään jätä huomeneksi.</p>	<p>3:3 Hänen Förstins owat hänes nijncuin kiljuwat Lejonit/ ja hänen Duomarins nijncuin sudet ehtona/ jotca ei mitän jätä huomenexi.</p>
<p>3:4 Sen profeetat ovat huikentelijoita, uskottomia miehiä. Sen papit saastuttavat pyhän ja tekevät väkivaltaa laille.</p>	<p>4. Hänen prophetansa ovat irstaiset ja petturit; hänen pappinsa saastuttavat pyhyden, ja kääntävät lain väkivaltaisesti.</p>	<p>3:4 Hänen Prophetans owat irstaiset ja ylöncadzojat/ hänen Pappins rijwawat Pyhyden/ ja käändäwät Lain wäkiwallaisest.</p>
<p>3:5 Herra on vanhurskas sen keskellä, hän ei tee väärin. Joka aamu hän tuo valoon oikeutensa, ei se tulematta jää. Mutta väärintekijä ei tunne häpeätä.</p>	<p>5. Mutta Herra, joka heidän seassansa on, on vanhurskas, ja ei tee mitään väärin; vaan antaa joka aamulla oikeutensa julkisesti opettaa, eikä lakkaa; vaan väärintekiä ei taida hävetä.</p>	<p>3:5 Mutta HERra/ joca heidän seasans on/ opetta oikein/ ja ei tee mitän väärin: waan anda joca amulla hänen oikeudens julkisest opetta/ eikä lacka/ mutta se paha Canssa ei tahdo oppia häpemän.</p>

<p>3:6 Minä olen hävittänyt pakanakansat, niiden muurinkulmat ovat autioina. Minä olen tehnyt niiden kadut raunioiksi, kulkijattomiksi; niiden kaupungit ovat hävitetyt ihmisettömiksi, asujattomiksi.</p>	<p>6. Minä olen antanut pakanat hävittää ja heidän linnansa autioksi tehdä, ja heidän katunsa niin tyhjentää, ettei kenkään niitä pidä käymän. Heidän kaupunkinsa ovat hävitetyt, ettei kenenkään pidä niissä enään asuman.</p>	<p>3:6 Sentähden tahdon minä tämän Canssan hävittää/ ja heidän linnans autioxi tehdä/ ja heidän catuns nijn tyhjäta/ ettei kengän sitä pidä käymän. Heidän Caupungins pitä häwitettämän/ ettei kenengän pidä nijsä sillen asuman.</p>
<p>3:7 Minä olen sanonut: Ainoastaan pelkää minua ja ota varteen kuritus, niin ei hävitetä tytär Siionin asumusta, ei mitään siitä, mitä minä olen hänelle säätänyt. Kuitenkin he varhaisesta alkaen ovat aina pahemmin tehneet.</p>	<p>7. Minä annoin sinulle sanoa: kuitenkin pitää sinun minua pelkäämän, ja antaman sinuas kurittaa, niin ei pidä hänen asuinsiansa hävitettämän, eikä mitään, josta minä olen häntä nuhdellut; mutta he ahkeroitsevat kaikkinaista pahuutta.</p>	<p>3:7 MInä annoin sinulle sanoa: Minua pitää sinun pelkämän/ ja andaman sinus curitta/ nijn ei olis hänen asuinsians hävitetty/ ja ei olis mitän/ josta minä olisin händä nuhdellut: mutta he ahkeroidzewat caickinaista pahuutta.</p>
<p>3:8 Sentähden odottakaa minua, sanoo Herra, odottakaa sitä päivää, jona minä nousen saaliille. Sillä minun tuomioni on, että minä kokoan pakanakansat, saatan kokoon valtakunnat vuodattaakseni heidän päällensä tuimuuteni, vihani kaiken hehkun; sillä minun kiivauteni tuli kuluttaa koko maan.</p>	<p>8. Sentähden, sanoo Herra, täytyy myös teidän minua odottaa, siihenasti kuin minäkin aikanani nousen saaliille; kuin minä myös tuomitsen, ja kokoon pakanat, ja valtakunnat yhteen saatan ja vihani heidän päällensä vuodatan, ja kaiken minun vihani hirmuisuuden; sillä koko maan pitää minun kiivauteni tuli syömän.</p>	<p>3:8 Sentähden/ sano HERra/ täyty myös teidän minua odotta/ siihenasti kuin minäkin aicanans nousen/ cosca minä myös duomidzen ja cocon pacanat/ ja waldacunnat yhten saatan/ ja wihani heidän päällens vuodatan/ ja caiken minun wihani hirmuisuden: sillä coco mailman pitää minun kijwauden tuli syömän.</p>
<p>3:9 Silloin minä muutan puhtaiksi kansain huulet, niin että ne kaikki rukoilevat Herran nimeä, palvelevat häntä yksimielisesti.</p>	<p>9. Silloin minä tahdon kansoille tosin antaa saarnata suloisilla huulilla, että heidän kaikkein pitää Herran nimeä avuksensa huutaman, ja häntä yksimielisesti palveleman.</p>	<p>3:9 SIlloin minä tahdon Canssoille tosin anda saarnata suloisilla huulilla/ että heidän caickein pitää HERran nime rucoileman/ ja händä yximielisest palweleman.</p>
<p>3:10 Tuolta puolen Etioipan virtain tuovat minun rukoilijani - tytär, minun hajoitettu joukkoni - minulle ruokauhreja.</p>	<p>10. Jotka minua kumartavat, ne hajoitetut siltä puolelta Etioipan virtoja, pitää minulle lahjaksi tuotaman.</p>	<p>3:10 Jotca minua cumartawat/ nimittäin/ hajotetut sildä puolelda Ethiopian wirta/ pitää minulle lahjaxi tuotaman.</p>
<p>3:11 Sinä päivänä ei sinun tarvitse hävetä yhtäkään niistä teoistasi, joilla olet rikkonut minua vastaan, sillä silloin minä poistan sinun keskuudestasi sinun ylvääsi, riemuitsevaisesi, etkä sinä sitten enää ylpeile minun pyhällä vuorellani.</p>	<p>11. Siihen aikaan ei pidä sinun enään häpeemän kaikkia sinun tekojas, joilla minua vastaan olet syntiä tehnyt; sillä minä tahdon ylpiät pyhät silloin sinun seastas ottaa pois, niin ettes enää tohdi itsiäs korottaa minun vuoreni tähden.</p>	<p>3:11 Sijhen aican ei pidä sinun sillen häpemän caickia sinun tecojas/ joillias minua wastan olet syndiä tehnyt: sillä minä tahdon ne corjat pyhät silloin sinun seastas otta pois/ nijn ettes tohdi idzes corgotta minun vuoreni tähden.</p>
<p>3:12 Mutta minä jätän jäljelle sinun keskuutesi kurjan ja vaivaisen kansan, ja he luottavat Herran nimeen.</p>	<p>12. Minä tahdon sinusta antaa jäädä köyhän ja halvan kansan; heidän pitää Herran nimeen turvaaman.</p>	<p>3:12 Minä tahdon sinust anda jäädä köyhän ja halwan Canssan/ heidän pitä HERran nimeen turwaman.</p>

3:13 Israelin jäännökset eivät tee väärin, eivät puhu valhetta, eikä heidän suussaan tavata vilpillistä kieltä. Sillä he kaitsevat kaittaviansa ja makaavat kenenkään peloittelematta.	13. Jääneet Israelista ei pidä mitään paha tekemän, eikä valhetta puhuman, ja ei heidän suussansa pidä viekasta kieltä löydettämän; vaan he elätetään levossa, ja ei ole ketään peljättäjää.	3:13 Jäänet Israelist ei pidä mitän paha tekemän/ eikä walhetta puhuman/ ja ei heidän suusans pidä wiecast kieldä löyttämän/ waan he elätetän lewos ilman pelgota.
3:14 Iloitse, tytär Siion, puhkea huutoon, Israel; ihastu ja ratkea riemuun kaikesta sydämestäsi, tytär Jerusalem.	14. Riemuitse, sinä Zionin tytär, huuda, Israel, iloitse ja riemuitse kaikesta sydämestäs, sinä tytär Jerusalem.	3:14 Riemuidze sinä Zionin tytär/ huuda Israel/ iloidze ja riemuidze caikest sydämestäs/ sinä tytär Jerusalem.
3:15 Herra on poistanut sinun tuomiosi, kääntänyt pois sinun vihollisesi. Israelin kuningas, Herra, on sinun keskelläsi. Ei tarvitse sinun enää onnettomuutta nähdä.	15. Sillä Herra on sinun rangaistukses ottanut pois, ja sinun vihollises kääntänyt pois; Herra Israelin kuningas on sinun tykönäs, ettes enään pelkää onnettomuutta.	3:15 Sillä HERra on sinun rangaistuxes ottanut pois/ ja sinun wihollises käändänyt pois. HERra Israelin Cuningas on sinun tykönäs/ ettes sillen pelkä onnettomutta.
3:16 Sinä päivänä sanotaan Jerusalemlille: "Älä pelkää, Siion, älkööt kätesi hervotko.	16. Siihen aikaan sanotaan Jerusalemlille: älä pelkää, ja Zionille: älä käsiäs laske alas!	3:16 Sijhen aican sanotan Jerusalemlille: älä pelkä: ja Zionille: älä käsiäs laske alas.
3:17 Herra, sinun Jumalasi, on sinun keskelläsi, sankari, joka auttaa. Hän ilolla iloitsee sinusta, hän on ääneti, sillä hän rakastaa sinua, hän sinusta riemulla riemuitsee."	17. Sillä Herra sinun Jumalas on sinun tykönäs, väkevä vapahtaja; hän on sinusta suuresti riemuitseva, ja on oleva sinulle suloinen, ja antava anteeksi, ja sinusta pitää kiitoksella riemuittaman.	3:17 Sillä HERra sinun Jumalas on sinun tykönäs/ wäkewä wapahtaja. 3:18 Hän on sinusta riemuidzewa/ ja on olewa sinulle suloinen/ ja andawa andexi/ ja sinusta pitä cajahduxella riemuittaman.
3:18 Jotka murehtivat, kaukana juhlakokouksista, ne minä kokoan: nehän ovat sinusta, niitä häväistys kuormana painaa.	18. Jotka murehtivat sitä, ettei he ole tulleet juhlakokoukseen, ja ovat sinusta, ne minä tahdon koota; tämä pilkka on heille kuormaksi.	Jotca murehtiwat sitä ettei he ole tullet juhlan cocouxeen/ ja owat sinusta/ ne minä tahdon cogota: tämä pilcka oli heillä cuorma.
3:19 Katso, siihen aikaan minä teen tekoni kaikille sinun nöyryyttäjillesi. Minä pelastan ontuvat ja kokoan karkoitettut ja teen heidät ylistetyiksi ja mainehikkaiksi jokaisessa maassa, jossa he olivat häpeänalaisina.	19. Katso, minä tahdon siihen aikaan kaikki lopettaa, jotka sinua vaivaavat, ja tahdon ontuvaisia auttaa, ja hyljätyt koota, ja saatan heidät kiitokseksi ja nimeksi kaikessa maassa, jossa he katsottiin ylön.	3:19 Cadzo/ minä tahdon/ sijhen aican/ caicki lopetta/ jotca sinua waiwawat/ ja tahdon onduwaista autta/ ja hyljätyt coota/ ja saatan heidän cunniaan/ ja kijtoxen caikesa maasa/ josa he cadzottin ylön.
3:20 Siihen aikaan minä tuon teidät takaisin - siihen aikaan, jona minä teidät kokoan. Sillä minä teen teidät mainehikkaiksi ja ylistetyiksi kaikissa maan kansoissa, kun minä käännän teidän kohtalonne teidän silmäinne nähden; sanoo Herra.	20. Siihen aikaan tahdon minä teidät tänne tuoda, ja sillä ajalla teitä koota; sillä minä asetan teidät nimeksi ja ylistykseksi kaikkein kansain seassa maan päällä, kuin minä teidän vankiutenne käännän teidän silmäinne edessä, sanoo Herra.	3:20 Sijhen aican tahdon minä teidän tähän tuoda/ ja sillä ajalla teitä coota: sillä minä asetan teidän kijtoxexi ja cunniaxi caickein Canssain seas maan päällä/ cosca minä teidän fangiuxenne käännän teidän silmäin edes/ sano HERra.

HAGGAI	HAGGAI	Propheta Haggai
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Kuningas Daarejaveksen toisena vuotena, kuudennessa kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä, tuli tämä Herran sana profeetta Haggain kautta Juudan käskynhaltijalle Serubbaabelille, Sealtielin pojalle, ja ylimmäiselle papille Joosualle, Joosadakin pojalle:	Toisena kuningas Dariuksen vuotena, kuudentena kuukautena, ensimmäisenä päivänä kuuta, tapahtui Herran sana prophetan Haggain kautta Serubbabelille Sealtielin pojalle, Juudan päämiehelle, ja Josualle Jotsadakin pojalle, ylimmäiselle papille, ja sanoi:	1:1 TOisna Cuningas Dariuxen vuonna/ cuudendena Cuucautena/ ensimmäisnä päiwänä Cuusta/ tapahdui HERran sana Prophetan Haggain cautta/ SeruBabelille Sealthielin pojalle/ Judan Förstille/ ja Jesualle Jozadachin pojalle/ ylimmäiselle Papille/ ja sanoi:
1:2 "Näin sanoo Herra Sebaot: Tämä kansa sanoo: Aika ei ole tullut rakentaa Herran huonetta."	2. Näin puhuu Herra Zebaot, sanoen: tämä kansa sanoo: ei aika vielä ole tullut Herran huonetta rakentaa.	1:2 Nijn sano HERra Zebaoth: tämä Canssa sano: ei aica vielä ole tullut HERran huonetta raketa.
1:3 Mutta profeetta Haggain kautta tuli tämä Herran sana:	3. Ja Herran sana tapahtui propheta Haggain kautta, sanoen:	1:3 Ja HERran sana tapahdui Prophetan Haggain cautta/ sanoden:
1:4 "Onko sitten aika teidän asua panelilla kaunistetuissa huoneissanne, kun tämä huone on rauniona?"	4. Kylläpä teidän aikanne on tullut asua kaunistetuissa huoneissanne, ja tämän huoneen täytyy autiona olla?	1:4 Kylläpä teidän aican on tullut asua caunistetuisa huoneisa/ ja minun huonen täyty autiana olla?
1:5 Ja nyt sanoo Herra Sebaot näin: Ottakaa vaari teistänne.	5. Nyt siis sanoo Herra Zebaot näin: katsokaat, kuinka teidän käy.	1:5 Nyt/ sano HERra Zebaoth: cadzocat cuinga teille käy.
1:6 Te kylvätte paljon, mutta saatte vähän. Te syötte, mutta ette tule ravituiksi. Te juotte, mutta jano ei sammuu. Te vaatetatte itsenne, mutta ei tule lämmin. Ja palkkatyöläinen panee työpalkan reikäiseen kukkaroon.	6. Te kylvätte paljon, ja vähän viette aittaan; te syötte, ja ette tule ravituksi; te juotte, ja ette saa kylläanne; te verhootte teitänne, ja ette tule lämpimäksi; ja joka rahaa ansaitsee, hän panee sen lävälliseen kukkaroon.	1:6 Te kylwätte paljon ja vähän wiette aittan: te syötte ja et te tule cuitengan rawituxi: te juotta/ ja et te saa cuitengan kyllän: te werhotta teitän/ ja et te cuitengan lämbymäxi tule/ ja joca raha ansaidze/ hän pane ne läwilliseen cuckaron.
1:7 Näin sanoo Herra Sebaot: Ottakaa vaari teistänne.	7. Näin sanoo Herra Zebaot: katsokaat siis, kuinka teidän käy.	1:7 Nijn sano HERra Zebaoth: cadzocat sijs cuinga teille käy.
1:8 Nouskaa vuorille, tuokaa puita ja rakentakaa temppeli, niin minä siihen mielistyn ja näytän kunniani, sanoo Herra.	8. Menkää vuorille ja hakekaat puita, ja rakentakaa huone; se on minulle otollinen oleva, ja minä tahdon minun kunniani osoittaa.	1:8 Mengät wuorille ja hakecat puita/ ja rakendacat huone/ se on minulle otollinen olewa/ ja minä tahdon minun cunniani osotta.

1:9 Te odotatte paljoa, mutta se menee vähiin. Te tuotte kotiin, mutta minä puhallan sen pois. Minkätähden? sanoo Herra Sebaot. Minun huoneeni tähden, kun se on rauniona ja te juoksette kukin oman huoneenne hyväksi.	9. Kyllä tosin te paljon toivotte, vaan se tulee vähäksi; ja vaikka te parhaallansa kotia veisitte, niin minä sen kuitenkin puhallan pois. Miksi niin? sanoo Herra Zebaot: minun huoneeni tähden, että se on autiona, ja kukin teistä rientää oman huoneensa kanssa.	1:9 Kyllä tosin te paljon toivotte/ vaan se tule vähäxi. Ja waikka te parhallans cotia weisittä/ nijn minä sen cuitengin puhallan pois. Mixi nijn? sano HERra Zebaoth: että minun huonen on autiana/ ja cukin riendä oman huonens cansa.
1:10 Sentähden teiltä taivas pidättää kasteen ja maa pidättää satonsa.	10. Sentähden on taivas teiltä kasteen pidättänyt, ja maa kieltänyt hedelmänsä.	1:10 Sentähden on taiwas teildä castens pidättänyt/ ja maa hedelmäns.
1:11 Ja minä olen kutsunut kuivuuden maahan ja vuorille, viljalle, viinille ja öljylle, ja mitä vain maa tuottaa, ja ihmisille ja eläimille ja kaikelle kätten vaivannäölle."	11. Ja minä olen poudan kutsunut, sekä maan että vuorten päälle, jyvän, viinan, öljyn ja kaiken päälle, mitä maasta tulee, ihmisten ja karjan päälle, ja kaiken kätten työn päälle.	1:11 Ja minä olen poudan cudzunut/ sekä maan että vuorten päälle/ jywän/ wijnan/ öljyn/ ja caiken cuin maasta tule/ ihmisten/ carjan ja caickein kätten päälle.
1:12 Niin Serubbaabel, Sealtielin poika, ja ylimmäinen pappi Joosua, Joosadakin poika, ja kansan koko jäännös kuuli Herran, Jumalansa ääntä ja profeetta Haggain sanoja, jota varten Herra, heidän Jumalansa, oli hänet lähettänytkin, ja kansa pelkäsi Herraa.	12. Niin kuuli Serubbabel Sealtielin poika, ja Josua Jotsadakin poika, ylimmäinen pappi, ja kaikki jääneet kansasta, Herran Jumalansa äänen ja propheta Haggain sanat, niinkuin Herra heidän Jumalansa hänen lähettänyt oli; ja kansa pelkäsi Herraa.	1:12 NIjn cuuli SeruBabel Sealthielin poica/ ja Jesua Jozadachin poica ylimmäinen Pappi/ ja caicki jäänet Canssasta/ sencaltaisen heidän HERrans Jumalans änen/ ja Prophetan Haggain sanat/ nijncuin HERra heidän Jumalans hänen lähettänyt oli. Ja Canssa pelkäis HERra.
1:13 Haggai, Herran sanansaattaja, sanoi, saattaen Herran sanan, kansalle näin: "Minä olen teidän kanssanne, sanoo Herra."	13. Niin sanoi Haggai, Herran sanansaattaja, Herran käskystä kansan tykö: minä olen teidän kanssanne, sanoo Herra.	1:13 Nijn sanoi Haggai HERran Engeli/ jolla HERran sanan saattamus oli Canssan tygö: Minä olen teidän cansan/ sano HERra.
1:14 Ja Herra herätti Juudan käskynhaltijan Serubbaabelin, Sealtielin pojan, hengen ja ylimmäisen papin Joosuan, Joosadakin pojan, hengen ja kansan koko jäännöksen hengen, ja he tulivat ja ryhtyivät rakentamaan Herran Sebaotin, heidän Jumalansa, temppeliä	14. Ja Herra herätti Serubbabelin Sealtielin pojan, Juudan päämiehen hengen, ja Josuan Jotsadakin pojan, ylimmäisen papin hengen, ja kaiken jääneen kansan hengen, tulemaan ja työtä tekemään Herran Zebaotin heidän Jumalansa huoneessa,	1:14 Ja HERra herätti SeruBabelin Sealthielin pojan/ Judan Päämiehen hengen/ ja Jesuan Jozadachin pojan/ ylimmäisen Papin hengen/ ja caiken Canssan hengen/ tuleman ja työtä tekemän HERran Zebaothin heidän Jumalans huonesä.
1:15 kahdentenäkymmenentenä neljäntenä päivänä kuudennessa kuussa, kuningas Daarejaveksen toisena vuotena.	15. Neljäntenä päivänä kolmattakymmentä, kuudentena kuukautena, kuningas Dariuksen toisena vuotena.	2:1 NEljändenä colmattakymmendenä päiwänä/ cuudendena Cuucautena/ Cuningas Dariuxen toisna vuonna/

2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Seitsemännessä kuussa, kuukauden kahdentenakymmenentenä ensimmäisenä päivänä tuli profeetta Haggain kautta tämä Herran sana:	1. Ensimmäisenä päivänä kolmattakymmentä, seitsemäntenä kuukautena, tapahtui Herran sana propheta Haggain kautta ja sanoi:	2:2 Ensimmäisnä colmattakymmendenä päivänä/ seidzemendenä Cuucautena/ tapahdui HERran sana Prophetan Haggain cautta/ ja sanoi:
2:2 "Sano Juudan käskynhaltijalle Serubbaabelille, Sealtielin pojalle, ja ylimmäiselle papille Joosualle, Joosadakin pojalle, ja kansan jäännökselle näin:	2. Puhu nyt Serubbabelille Sealtielin pojalle, Juudan päämiehelle, ja Josualle Jotsadakin pojalle, ylimmäiselle papille, ja jätetylle kansalle, ja sano:	2:3 Sanos SeruBabelille Sealthielin pojalle Judan Päämiehelle/ ja Jesualle Jozadachin pojalle/ ylimmäiselle Papille/ ja jätetylle Canssalle: ja sano:
2:3 Kuka teidän joukossanne on jäljelle jäänyt, joka on nähnyt tämän temppelin sen entisessä kunniasa? Ja miltä näyttää se teistä nyt? Eikö se ole tyhjän veroinen teidän silmissänne?	3. Kuka on jääneissä, joka tämän huoneen entisessä kunniasansa nähnyt on? ja kuinka se nyt teille näyttää? eikö se ole sen suhteen niinkuin ei mitään teidän silmäänne edessä?	2:4 Cuca on jäänyisä/ joca tämän huonen endises cunniasans nähnyt on? ja cuinga se nyt teille näyttää? eikö se minäkän ole endisen suhten?
2:4 Mutta nyt ole luja, Serubbaabel, sanoo Herra, ja ole luja, Joosua, Joosadakin poika, ylimmäinen pappi, ja ole luja, maan koko kansa, sanoo Herra, ja tehkää työtä; sillä minä olen teidän kanssanne, sanoo Herra Sebaot.	4. Ja nyt Serubbabel, ole hyvässä turvassa, sanoo Herra; ole sinäkin hyvässä turvassa, Josua Jotsadakin poika, ylimmäinen pappi; olkaat kaikki kansa maakunnassa hyvässä turvassa, sanoo Herra, ja tehkää työtä; sillä minä olen teidän kanssanne, sanoo Herra Zebaot.	2:5 Ja/ SeruBabel/ ole hywäs turwas/ sano HERra: ole sinäkin turwas Jesua Jozadachin poica/ ylimmäinen Pappi: olcat caicki Canssa maacunnasa hywäs turwas/ sano HERra/ ja tehkät työtä: sillä minä olen teidän cansan/ sano HERra Zebaoth:
2:5 Sen liiton sana, jonka minä tein teidän kanssanne, kun te läksitte Egyptistä, ja minun Henkeni pysyy teidän keskellänne. Älkää peljätkö.	5. Sen sanan jälkeen kuin minä tein teidän kanssanne liiton, kuin te Egyptistä vaelsitte, ja minun henkeni pitää teidän keskellänne pysymän: älkää peljätkö.	2:6 Sen sanan jälkeen/ cuin minä tein teidän cansan lijton/ cosca te Egyptist waelsitta/ pitä minun hengen teidän seasan pysymän/ älkät peljätkö.
2:6 Sillä näin sanoo Herra Sebaot: Vielä vähän aikaa, ja minä liikutan taivaat ja maan, meren ja kuivan.	6. Sillä näin sanoo Herra Zebaot: vielä on vähän aikaa, niin minä taivaan, maan, meren ja mantereen saatan liikkumaan.	2:7 Sillä nijn sano HERRA Zebaoth: wielä on wähä aica/ cuin minä taiwan/ maan/ meren ja manderen lijcutan/
2:7 Ja minä liikutan kaikki pakanakansat, ja kaikkien pakanakansojen kalleudet tulevat, ja minä täytän tämän temppelin kunnialla, sanoo Herra Sebaot.	7. Ja tahdon saattaa kaikki pakanat liikkumaan; silloin tulee kaikkein pakanain toivo, ja minä täytän tämän huoneen kunnialla, sanoo Herra Zebaot.	ja/ caicki pacanat tahdon minä lijcutta. 2:8 Silloin tule caickein pacanain turwa/ ja minä täytän tämän huonen cunnialla/ sano HERra Zebaoth.
2:8 Minun on hopea, ja minun on kulta, sanoo Herra Sebaot.	8. Sillä minun on hopia ja minun on kulta, sanoo Herra Zebaot.	2:9 Sillä minun on hopia ja culda/ sano HERra Zebaoth.

2:9 Tämän temppelin myöhempi kunnia on oleva suurempi kuin aikaisempi, sanoo Herra Sebaot. Ja tässä paikassa minä annan vallita rauhan, sanoo Herra Sebaot."	9. Tämän jälkimmäisen huoneen kunnia on suurempi oleva kuin ensimmäisen, sanoo Herra Zebaot; ja minä tahdon antaa rauhan tälle paikalle, sanoo Herra Zebaot.	2:10 Tämän jälkimmäisen huoneen cunnian pitä suuremman oleman/ cuin ensimmäisen on ollut/ sano HERra Zebaoth. Ja minä tahdon anda rauhan tälle paicalle/ sano HERra Zebaoth.
2:10 Yhdeksännen kuun kahdentenäkymmenentenä neljäntenä päivänä, Daarejaveksen toisena vuotena, tuli profeetta Haggain kautta tämä Herran sana:	10. Neljäntenä päivänä kolmattakymmentä, yhdeksäntenä kuukautena toisena Dariuksen vuotena, tapahtui Herran sana propheta Haggaille ja sanoi:	2:11 NEljändenä colmattakymmendenä päivänä/ yhdexändenä Cuucautena/ toisna Dariuxen vuonna/ tapahtui HERran sana Prophetalle Haggaille/ ja sanoi:
2:11 "Näin sanoo Herra Sebaot: Pyydä papeilta opetusta ja sano:	11. Näin sanoo Herra Zebaot: kysy papeilta lakia ja sano:	2:12 Nijn sano HERra Zebaoth: kysy Papeille Laista/ ja sano:
2:12 Katso, mies kantaa pyhää lihaa vaatteensa liepeessä ja koskettaa liepeellänsä leipää tai keittoa, viiniä, öljyä tai muuta ruokaa, mitä hyvänsä; tuleeko se siitä pyhäksi?" Niin papit vastasivat ja sanoivat: "Ei."	12. Jos joku kantais pyhitettyä lihaa helmassansa, ja satuttais sitte vaatteensa helman leipään, puuroon, viinaan, öljyyn, eli mikä ruoka se olis, tulisko se myös pyhäksi? ja papit vastasivat ja sanoivat: ei.	2:13 Jos jocu cannais pyhitettyä liha helmasans/ ja satutais sijtte waattens helman leipään/ puuroon/ wijnaan/ öljyyn/ eli mitä ruoca se olis/ tulisco se myös pyhäxi? 2:14 Ja Papit wastaisit/ ja sanoit: Ei.
2:13 Ja Haggai sanoi: "Jos joku, joka on kuolleesta saastunut, koskettaa jotakin näistä, tuleeko se saastaiseksi?" Niin papit vastasivat: "Tulee saastaiseksi."	13. Haggai sanoi: jos joku raadosta saastutettu yhteen näistä sattuis, tulisko se saastaiseksi? Papit vastasivat ja sanoivat: se tulee saastaiseksi.	Haggai sanoi: jos jocu saastainen jostacusta satutetusta raadosta/ yhten näistä sattuis/ tulisco se saastaisexi: Papit wastaisit/ ja sanoit: tulis.
2:14 Silloin Haggai lausui ja sanoi: "Sellaista on tämä väki, sellaista tämä kansa minun edessäni, sanoo Herra. Sellaiset ovat kaikki heidän kättensä työt ja se, mitä he siellä uhriksi tuovat: se on saastaista.	14. Niin Haggai vastasi ja sanoi: juuri niin on tämä kansa, ja nämät ihmiset minun edessäni, sanoo Herra, ja kaikki heidän kättensä työt, ja mitä he uhraavat, on saastainen.	2:15 Nijn Haggai wastais/ ja sanoi: juuri nijn on tämä Canssa/ ja nämät ihmiset minun edesäni/ sano HERra/ ja caicki heidän kättens työt/ ja mitä he uhrawat/ on saastainen.
2:15 Ja nyt ottakaa vaari, kuinka käy tästä päivästä lähtien eteenpäin. Kun ei vielä oltu pantu kiveä kiven päälle Herran temppelissä,	15. Ja katsokaat, kuinka teille käynyt on tästä päivästä ja ennenkuin joku kivi pantiin toisen päälle Herran templissä.	2:16 Ja cadzocat/ cuinga teille käynyt on tästä päiwästä ja ennencuin jocu kiwi pandin toisen päälle HERran Templis.

<p>2:16 sitä ennen, mentiin kahdenkymmenen mitan viljakasalle, mutta oli vain kymmenen; mentiin viinikuurnalle ammentamaan viisikymmentä mittaa, mutta oli kaksikymmentä.</p>	<p>16. Että kuin joku tuli ohraläjän tykö, jolla piti kaksikymmentä mittaa oleman, niin siellä oli kymmenen; koska hän tuli viinakuurnan tykö, ja luuli viisikymmentä aamia täyttävänsä, niin siellä oli kaksikymmentä.</p>	<p>2:17 Että cosca jocu tuli ohraläjän tygö/ jolla piti caxikymmendä mitta oleman/ nijn siellä olit näpiäst kymmenen. Cosca hän tuli wijnacuurnan tygö/ ja luuli wijsikymmendä Amia täyttäväns/ nijn siellä olit näpiäst caxikymmendä.</p>
<p>2:17 Minä löin teitä, kaikkia teidän kätenne töitä, nokitähkällä ja viljanruosteella ja rakeilla, mutta ei kenkään teistä kääntynyt minun puoleeni, sanoo Herra.</p>	<p>17. Sillä minä vaivasin teitä poudalla, nokipäillä ja rakeilla, kaikissa teidän kätenne töissä; ette kuitenkaan kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.</p>	<p>2:18 Sillä minä waiwaisin teitä poudalla/ nokipäillä ja rakehilla/ caikisa teidän töisän. Et te cuitengan käändänet teitän minun tygöni/ sano HERra.</p>
<p>2:18 Ottakaa vaari, kuinka käy tästä päivästä lähtien eteenpäin, yhdeksännen kuun kahdennestakymmenennestä neljännessä päivästä, Herran temppelin perustamispäivästä, lähtien. Ottakaa vaari!</p>	<p>18. Niin pankaat nyt mieleenne tästä päivästä ja ennen, nimittäin neljännessä päivästä kolmattakymmentä, yhdeksäntenä kuukautena, hamaan siihen päivään, jona Herran templi perustettiin, pankaat mieleenne.</p>	<p>2:19 Nijn cadzocat nyt sitä/ tästä päiwästä ja ennen/ nimittäin/ neljännessä colmattakymmenestä päiwästä/ yhdexändenä Cuucautena/ haman siihen päiwän/ cuin HERran Templi perustettin/ cadzocat sitä:</p>
<p>2:19 Onko aitassa enää siementä? Ja viiniköynnös, viikunapuu, granaattiomenapuu ja öljypuu, nekään eivät ole kantaneet hedelmää. Tästä päivästä lähtien minä annan siunauksen."</p>	<p>19. Sillä siemenet ovat vielä salvossa, ja ei vielä mitään kasva, ei viinapuu, fikunapuu, granatipuu, eikä öljypuu; mutta tämän päivän perästä tahdon minä antaa siunauksen.</p>	<p>2:20 Sillä siemenet owat wielä salwos/ ja ei wielä mitän caswa/ ei wijnapuu/ ficunapuu/ granatipuu/ eikä öljypuu: mutta tästälähin tahdon minä anda siunauxen.</p>
<p>2:20 Ja Herran sana tuli toistamiseen Haggaille kuukauden kahdentenakymmenentenä neljäntenä päivänä; se kuului:</p>	<p>20. Ja Herran sana tapahtui toisen kerran Haggaille, neljäntenä päivänä kolmattakymmentä siinä kuukaudessa, ja sanoi:</p>	<p>2:21 JA HERran sana tapahdui toisen kerran Haggaille/ neljäntenä colmattakymmendenä päiwänä sijnä Cuucaudes/ ja sanoi:</p>
<p>2:21 "Sano Juudan käskynhaltijalle Serubbaabelille: Minä liikutan taivaat ja maan.</p>	<p>21. Sano Serubbabelille, Juudan päämiehelle: minä tahdon taivaan ja maan liikuttaa;</p>	<p>2:22 Sanos SeruBabelille Judan Päämiehelle: minä tahdon taiwan ja maan lijcutta:</p>
<p>2:22 Ja minä kukistan kuningaskuntien valtaistuimet, hävitän pakanain kuningaskuntien väkevyyden ja kukistan vaunut ajajineen; ja hevoset ja niiden ratsastajat kaatuvat, mies toisensa miekkaan.</p>	<p>22. Ja tahdon valtakuntain istuimet kukistaa, ja pakanain voimalliset valtakunnat kadottaa; ja kukistan rattaat ja ratsasmiehet, niin että hevonen ja mies pitää kukistettaman, kukin kumppaninsa miekalla.</p>	<p>2:23 Ja tahdon waldacundain istuimet cukista/ ja pacanain woimalliset waldacunnat cadotta/ ja cukistan rattat ja radzasmiehet/ nijn että orhi ja mies pitää cukistettaman/ cukin toisen miecalla.</p>

<p>2:23 Sinä päivänä, sanoo Herra Sebaot, minä otan sinut, palvelijani Serubbaabel, Sealtielin poika, sanoo Herra, ja panen sinut ikäänkuin sinettisormukseksi. Sillä sinut minä olen valinnut, sanoo Herra Sebaot."</p>	<p>23. Sillä ajalla, sanoo Herra Zebaot, tahdon minä sinua korjata, sinä Serubbabel Sealtielin poika, minun palveliani, sanoo Herra, ja tahdon sinun pitää niinkuin sinettisormuksen; sillä minä olen sinun valinnut, sanoo Herra Zebaot.</p>	<p>2:24 Sillä ajalla/ sano HERra Zebaoth/ tahdon minä sinua SeruBabel corjata/ sinua Sealthielin poica/ minun palwelian/ sano HERra/ ja tahdon sinua nijncuin sinetsormusta pitä: sillä minä olen sinun walinnut/ sano HERra Zebaoth.</p>

SAKARJA	SAKARJA	Propheta ZacharJa
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Kahdeksannessa kuussa Daarejaveksen toisena vuotena tuli profeetta Sakarjalle, Berekjan pojalle, joka oli Iddon poika, tämä Herran sana:	Kahdeksantena kuukautena toisena Dariuksen vuotena, tapahtui Herran sana Sakarjalle Berekian pojalle, Iddon pojalle, prophetalle, sanoen:	1:1 CAhdexandena Cuucautena/ toisna Cuningas Dariuxen vuonna/ tapahdui tämä HERran sana ZacharJalle Berechian pojalle/ Iddon pojalle/ Prophetalle/ ja sanoi:
1:2 "Herra on tuimasti vihastunut teidän isiinne.	2. Herra on ollut vihainen teidän isillenne sangen kovasti.	1:2 HERra on ollut wihainen teidän Isillen.
1:3 Sano heille: Näin sanoo Herra Sebaot: Kääntykää minun tyköni, sanoo Herra Sebaot, niin minä käännyn teidän tyköenne, sanoo Herra Sebaot.	3. Sano siis heille: näin sanoo Herra Zebaot: kääntykää minun tyköni, sanoo Herra Zebaot; niin minä käännyn teidän tyköenne, sanoo Herra Zebaot.	1:3 Nijn sano HERra Zebaoth: käändäkät teitän minun tygöni/ sano HERra Zebaoth/ njjn minä käännän minuni teidän tygönne/ sano HERra Zebaoth.
1:4 Älkää olko isienne kaltaiset, joille entiset profeetat ovat saarnanneet sanoen: Näin sanoo Herra Sebaot: Kääntykää pois pahoilta teiltänne ja pahoista teoistanne; mutta he eivät kuulleet, eivät kuunnelleet minua.	4. Älkää olko niinkuin teidän isänne, joille entiset prophetat saarnasivat, sanoen: näin sanoo Herra Zebaot: palatkaat teidän pahoista teistänne ja teidän häijystä menostanne; mutta ei he kuulleet, eikä totelleet minua, sanoo Herra.	1:4 Älkät olco njjncuin teidän Isän/ joille endiset Prophetat saarnaisit/ sanoden: njjn sano HERra Zebaoth/ palaitcat teidän pahoista teistän/ ja teidän häijystä menostan. Mutta ei he cuullet eikä totellet minua/ sano HERra.
1:5 Teidän isänne - missä he ovat? Ja profeetat - ovatko he eläneet iäti?	5. Kussa nyt ovat teidän isänne? ja vieläkö prophetat elävät?	1:5 Cusa nyt owat teidän Isän ja Prophetan? wieläkö he eläwät?
1:6 Mutta minun sanani ja käskyni, jotka minä olen säätänyt palvelijoilleni profeetoille - eivätkö ne ole kohdanneet teidän isiänne: ja niin he kääntyivät ja sanoivat: 'Niinkuin Herra Sebaot aikoi meille tehdä, meidän vaelluksemme ja tekojemme mukaan, niin hän on meille tehnyt.'"	6. Eikö niin ole tapahtunut, että minun sanani ja oikeuteni, jotka minä minun palveliaini prophetain kautta käskin, ovat teidän isiinne sattuneet? että heidän täytyi palata ja sanoa: niinkuin Herra Zebaot ajatteli meille tehdä meidän teittemme ja töittemme jälkeen, niin hän on myös meille tehnyt.	1:6 Eikö njjn ole tapahtunut? että minun sanan ja oikeuden/ jotca minä minun palweliaini Prophetain cautta käskin/ owat teidän Isijn sattunet? Että heidän täyty palaita ja sano: cuinga HERra Zebaoth ajatteli meille tehdä? sen jälkeen cuin me meidän käytim ja teim/ njjn hän on myös meille tehnyt.

<p>1:7 Kahdentenkymmenentenä neljäntenä päivänä yhdennessätoista kuussa, joka on sebat-kuu, Daarejaveksen toisena vuotena, tuli profeetta Sakarjalle, Berekjan pojalle, joka oli Iddon poika, tämä Herran sana:</p>	<p>7. Neljäntenä päivänä kolmattakymmentä ensimmäisessä kuukaudessa toistakymmentä, joka on Sebatin kuu, toisena Dariuksen vuotena, tapahtui Herran sana Sakarjalle Berekian pojalle, Iddon pojalle, prophetalle, ja hän sanoi:</p>	<p>1:7 NEljändenä colmattakymmenenä päivänä/ ensimmäises Cuccaudes toistakymmendä/ joca on Sebatin Cuu/ toisna Cuningas Dariuxen vuonna/ tapahdui tämä HERran sana ZacharJalle Berechian pojalle/ Iddon pojalle/ Prophetalle/ ja sanoi:</p>
<p>1:8 Minä näin yöllä, katso, mies ratsasti punaisenruskealla hevosella, ja hän seisautui myrttien keskelle laaksoon, ja hänen jäljessänsä oli punaisenruskeita ja punaisia ja valkeita hevosia.</p>	<p>8. Minä näin yöllä, ja katso, mies istui ruskian hevosen päällä, ja seisautui myrttien sekaan laaksossa, ja hänen takanansa olivat ruskiat ja maksankarvaiset ja valkiat hevoset.</p>	<p>1:8 Minä näin yöllä/ ja cadzo/ yxi mies istui ruskian hewoisen päällä/ ja seisautui Myrtein sekaan laxos/ ja hänen tacanans olit ruskiat ja maxan carwaiset ja walkiat hewoiset.</p>
<p>1:9 Niin minä kysyin: "Mitä nämä ovat, Herra?" Enkeli, joka puhutteli minua, vastasi minulle: "Minä näytän sinulle, mitä ne ovat."</p>	<p>9. Ja minä sanoin: minun herrani, kutka nämä ovat? Ja enkeli, joka minun kanssani puhui, sanoi minulle: minä osoitan sinulle, kutka nämä ovat.</p>	<p>1:9 Ja minä sanoin: minun Herran/ cutca nämät ovat? Ja Engeli/ joca minun cansani puhui/ sanoi minulle: 1:10 Minä osotan sinulle/ cutca nämät ovat.</p>
<p>1:10 Ja mies, joka seiso i myrttien keskellä, lausui ja sanoi: "Nämä ovat ne, jotka Herra on lähettänyt maata kuljeksimaan."</p>	<p>10. Ja mies, joka myrttien seassa oli, vastasi ja sanoi: nämä ovat ne, jotka Herra on lähettänyt vaeltamaan lävitse maan.</p>	<p>Ja se mies joca Myrtein seas oli/ wastais ja sanoi: nämät ovat/ jotca HERra on lähettänyt waeldaman läpidze maan.</p>
<p>1:11 Niin ne vastasivat Herran enkelille, joka seiso i myrttien keskellä, ja sanoivat: "Me olemme kuljeksineet maata, ja katso, koko maa on alallansa ja rauhassa."</p>	<p>11. Mutta he vastasivat Herran enkelille, joka myrttien seassa oli, ja sanoivat: me olemme vaeltaneet maan lävitse, ja katso, kaikki maa istuu alallansa.</p>	<p>1:11 Mutta he wastaisit HERran Engelille/ joca Myrtein seas oli/ ja sanoit: me olemme waeldanet maan läpidzen/ ja cadzo/ caicki maacunnat istuwat alallans.</p>
<p>1:12 Ja Herran enkeli lausui ja sanoi: "Herra Sebaot, kuinka kauan sinä viivyt etkä armahda Jerusalemia ja Juudan kaupunkeja, joille olet ollut vihainen nämä seitsemänkymmentä vuotta?"</p>	<p>12. Niin vastasi Herran enkeli ja sanoi: Herra Zebaot, kuinka kauvan et sinä tahdo armahtaa Jerusalemia, ja Juudan kaupunkeja, joille vihainen olet ollut nyt seitsemänkymmentä ajastaikaa?</p>	<p>1:12 Nijn wastais HERran Engeli: HERra Zebaot/ cuinga cauwan et sinä tahdo armahta Jerusalemia päälle/ ja nijden Judan Caupungein päälle/ joilles wihainen olet ollut/ näinä sedzemenä kymmenenä ajastaicana?</p>
<p>1:13 Niin Herra vastasi enkelille, joka puhutteli minua, ja lausui hyviä, lohdullisia sanoja.</p>	<p>13. Ja Herra vastasi sille enkelille, joka minun kanssani puhui, hyvillä ja lohdullisilla sanoilla.</p>	<p>1:13 Ja HERra wastais sille Engelille/ joca minun cansani puhui/ ystävälisillä ja lohdullisilla sanoilla.</p>

1:14 Ja enkeli, joka puhutteli minua, sanoi minulle: "Saarnaa ja sano: Näin sanoo Herra Sebaot: Minä kiivailen Jerusalemin ja Siionin puolesta suurella kiivaudella.	14. Ja enkeli, joka minua puhutteli, sanoi minulle: saarnaa ja sano: näin sanoo Herra Zebaot: minä olen suuresti kiivastunut Jerusalemille ja Zionille;	1:14 Ja se Engeli/ joca minua puhutteli/ sanoi minulle: saarna ja sano/ näitä sano HERra Zebaoth: Minä olen suurest wihastunut Jerusalemille ja Zionille.
1:15 Suurella vihalla minä olen vihastunut suruttomiin pakanoihin, jotka, kun minä vähän vihastuin, auttoivat onnettomuutta tapahtumaan.	15. Mutta minä olen juuri vihainen myös suruttomille pakanoille; sillä minä olin ainoasti vähän vihainen, mutta he auttivat hävitykseen.	1:15 Mutta minä olen juuri wihainen myös nijlle coreille pacanoille: sillä minä olin ainoastans wähä wihainen/ mutta he autit häwityxeen.
1:16 Sentähden sanoo Herra näin: Minä käännyn Jerusalemin puoleen armahtavaisuudessa. Minun temppelini siellä rakennetaan, sanoo Herra Sebaot, ja mittanuora jännitetään Jerusalemin ylitse.	16. Sentähden näin sanoo Herra: minä palajan Jerusalemiin laupiudella, ja minun huoneeni pitää hänessä rakennettaman, sanoo Herra Zebaot; ja Jerusalemin päälle pitää mittanuora vedettämän.	1:16 Sentähden sano HERra: minä palajan Jerusalemijn laupiudella/ ja minun huonen pitä hänes rakettaman/ sano HERra Zebaoth ja Jerusalemin päälle pitä mittanuora wedettämän.
1:17 Saarnaa vielä ja sano: Näin sanoo Herra Sebaot: Vielä minun kaupunkini ovat hyvydestä ylitsevuotavaiset, ja vielä Herra lohduttaa Siionin ja valitsee vielä Jerusalemin."	17. Ja saarnaa vielä ja sano: näin sanoo Herra Zebaot: taas pitää minun kaupungeilleni hyvin käymän, ja Herra on Zionia taas lohduttava, ja Jerusalem taas valitaan.	1:17 Ja saarna enä/ ja sano: näitä sano HERra Zebaoth: taas pitä minun Caupungilleni hywin käymän/ ja HERra on Zionita taas lohduttawa/ ja Jerusalem taas walitan.
1:18 Ja minä nostin silmäni ja katsoin. Ja katso: neljä sarvea.	18. Ja minä nostin silmäni ja näin: ja katso, siellä oli neljä sarvea.	1:18 JA minä nostin silmäni/ ja näin/ ja cadzo/ siellä oli neljä sarwe.
1:19 Ja minä sanoin enkelille, joka puhutteli minua: "Mitä nämä ovat?" Niin hän sanoi minulle: "Nämä ovat ne sarvet, jotka ovat hajottaneet Juudan ja Israelin ja Jerusalemin."	19. Ja minä sanoin enkelille, joka puhui minun kanssani: mitä nämät ovat? Hän sanoi minulle: nämät ovat ne sarvet, jotka Juudan, Israelin ja Jerusalemin hajoittaneet ovat.	1:19 Ja minä sanoin Engelille/ joca puhui minun cansani: cutca nämät owat? Hän sanoi minulle: nämät owat ne sarwet/ jotca Judan/ Israelin ja Jerusalemin hajottanet owat.
1:20 Sitten Herra näytti minulle neljä seppää.	21. Ja Herra osoitti minulle neljä seppää.	1:20 Ja HERra osotti minulle neljä seppä.
1:21 Minä sanoin: "Mitä nämä ovat tulleet tekemään?" Ja hän vastasi näin: "Nuo sarvet ovat ne, jotka ovat hajottaneet Juudan, niin ettei yksikään mies voi päätänsä nostaa; ja nämä ovat tulleet saattamaan ne pelkoon ja heittäämään maahan niiden pakanakansain sarvet, jotka ovat nostaneet sarven Juudan maata vastaan hajottaaksensa sen."	22. Silloin minä sanoin: mitä ne tahtovat tehdä? Hän sanoi: ne ovat ne sarvet, jotka Juudan hajoittaneet ovat, juuri niin, ettei kenkään ole voinut päätänsä nostaa; nämät ovat tulleet niitä karkottamaan, ja lohkaisemaan pakanain sarvia, jotka Juudan maan ylitse sarven nostaneet ovat sitä hajoittaaksensa.	1:21 Silloin minä sanoin: mitä ne tahtovat tehdä? Hän sanoi: Me owat ne sarwet/ jotca Judan hajottanet owat/ ettei kengän ole woinut päätäns nosta. Nämät owat tullet nijtä carcottaman/ ja lohcaiseman pacanain sarweja/ jotca Judan maan ylidze sarwen nostanet owat/ sitä hajottaxens.

2 LUKU	2 LUKU	
2:1 Ja minä nostin silmäni ja katsoin. Ja katso, oli mies ja hänen kädessänsä mittanuora.	1. Ja minä nostin silmäni ja näin, ja katso, miehen kädessä oli mittanuora.	2:1 JA minä nostin silmän/ ja näin/ ja cadzo/ yhden miehen kädes oli mittanuora.
2:2 Minä sanoin hänelle: "Mihin sinä olet menossa?" Ja hän vastasi minulle: "Mittaamaan Jerusalemia, nähdäkseni, kuinka leveä ja kuinka pitkä se on oleva."	2. Ja minä sanoin: kuhunkas menet? Mutta hän sanoi minulle: mittaamaan Jerusalemia, ja katsomaan, kuinka pitkä ja leviä se on oleva.	2:2 Ja minä sanoin: cuhungas menet? Mutta hän sanoi minulle: minä menen Jerusalemita mittaman/ ja cadzoman cuinga pitkä ja lewiä se oleman pitä.
2:3 Ja katso, enkeli, joka puhutteli minua, lähti liikkeelle, ja toinen enkeli lähti häntä vastaan.	3. Ja katso, enkeli, joka puhui minun kanssani, läksi ulos, ja toinen enkeli meni häntä vastaan,	2:3 Cadzo/ Engeli joca puhui minun cansani/ läxi ulos/ ja toinen Engeli meni händä wastan/ ja sanoi:
2:4 Ja hän sanoi tälle: "Juokse, puhu tälle nuorukaiselle ja sano: Jerusalem on oleva muuriton paikkakunta, sillä niin paljon siinä on ihmisiä ja eläimiä.	4. Ja sanoi hänelle: juokse tuonne, ja puhu sille pojalle ja sano: Jerusalemissa pitää ilman muureja asuttaman, ihmisten ja karjan paljouden tähden, joka siinä oleva on.	2:4 Juoxe tuonne/ ja puhu sille pojalle/ ja sano: Jerusalemis pitä ilman muurita asuttaman/ ihmisten ja carjan paljouden tähden/ cuin sijnä olewa on.
2:5 Mutta minä olen oleva, sanoo Herra, tulimuuri sen ympärillä ja kunnia sen keskellä.	5. Ja minä tahdon olla, sanoo Herra, tulinen muuri hänen ympärillänsä, ja tahdon itse olla kunniaksi hänen keskellänsä.	2:5 Ja minä tahdon olla/ sano HERra/ tulinen muuri hänen ymbärilläns/ ja tahdon idze olla hänes/ ja tahdon idzeni sijnä cunnialisest pitä.
2:6 Voi, voi, paetkaa pohjoisesta maasta, sanoo Herra! Sillä minä olen hajottanut teidät neljään taivaan tuuleen, sanoo Herra.	6. Hoi! hoi! paetkaat pohjan maasta, sanoo Herra; sillä minä hajoitin teitä neljään tuuleen taivaan alla, sanoo Herra.	2:6 Woi woi/ paetcat pohjan maasta/ sano HERra/ sillä minä hajotin teitä neljään tuuleen taiwan ala/ sano HERRA.
2:7 Voi, Siion, pelastaudu, sinä, joka asut tytär Baabelin luona!	7. Hoi Zion, joka asut Babelin tyttären tykönä! pelasta sinus.	2:7 Woi sinuas Zion/ joca asut Babelin tyttären tykönä/ pakene:
2:8 Sillä näin sanoo Herra Sebaot: Kunniaksensa hän on lähettänyt minut pakanakansojen luokse, jotka ovat teitä saalistaneet. Sillä joka teihin koskee, se koskee hänen silmäteräänsä.	8. Sillä näin sanoo Herra Zebaot: joka sen (ilmoitetun) kunnian jälkeen lähetti minun niiden pakanain tykö, jotka teitä raatelivat: joka teihin rupee, se rupee hänen silmänsä terään.	2:8 Sillä nijn sano HERra Zebaoth: Hän lähetti minun nijden pacanain tygö/ jotca teitä raatelit/ heidän waldans sai lopun. Joca teihin rupe/ hän rupe hänen silmäns terään.
2:9 Sillä katso, minä heilutan kättäni heitä vastaan, ja he joutuvat orjiensa saaliiksi. Ja te tulette tietämään, että Herra Sebaot on lähettänyt minut.	9. Sillä katso, minä nostan käteni heidän ylitsensä, että heidän pitää oleman niille saaliiksi, jotka ennen heitä palvelivat; että teidän pitää ymmärtämän Herran Zebaotin minua lähettäneeksi.	2:9 Sillä cadzo/ minä nostan minun käteni heidän ylidzens/ että heidän pitä oleman nijlle raateluxexi/ jotca ennen heitä palwelit. Että teidän pitä ymmärtämän/ HERran Zebaothin minua lähettänexi.

2:10 Riemuitse ja iloitse, tytär Siion! Sillä minä tulen ja asun sinun keskelläsi, sanoo Herra.	10. Veisaa ja riemuitse Zionin tytär; sillä katso, minä tulen ja tahdon asua sinun tykönäs, sanoo Herra.	2:10 ILoidze ja riemuidze Zionin tytär: sillä cadzo/ minä tulen ja tahdon asua sinun tykönäs/ sano HERra.
2:11 Sinä päivänä liittyy paljon pakanakansoja Herraan, ja he tulevat hänen kansaksensa, ja minä asun sinun keskelläsi, ja sinä tulet tietämään, että Herra Sebaot on lähettänyt minut sinun tykösi.	11. Silloin pitää paljon pakanoita Herrassa kiinni riippuman, jotka minun kansani pitää oleman: ja minä tahdon asua sinun tykönäs, ettäs ymmärtäisit Herran Zebaotin lähettäneen minun sinun tykö.	2:11 Silloin pitä paljo pacanoita heitäns aldixi andaman HERralle/ jotca minun Canssan pitä oleman. Ja minä tahdon asua sinun tykönäs/ ettäs ymmärräisit HERran Zebaothin lähettänen minua sinun tygös.
2:12 Ja Herra ottaa Juudan perintöosaksensa pyhässä maassa ja valitsee vielä Jerusalemin.	12. Ja Herra on perivä Juudan osaksensa siinä pyhässä maassa, ja on taas Jerusalemin valitseva.	2:12 Ja HERra on periwä Judan osaxens sijnä pyhäsä maasa/ ja on taas Jerusalemin walidzewa.
2:13 Vaiti Herran edessä, kaikki liha! Sillä hän on noussut pyhästä asuinsijastansa."	13. Vaijetkoon kaikki liha Herran edessä; sillä hän on noussut pyhästä asuinsiastansa.	2:13 Waiketcon caicki liha HERran edes: sillä hän on nosnut hänen pyhästä siastans.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Ja hän näytti minulle ylimmäisen papin Joosuan seisomassa Herran enkelin edessä ja saatanan seisomassa hänen oikealla puolellaan, häntä syyttämässä.	1. Ja hän osoitti minulle ylimmäisen papin Josuan, joka seisoi Herran enkelin edessä: ja saatana seisoi hänen oikialla kädellänsä, seisomassa häntä vastaan.	3:1 JA minulle osotettin ylimmäinen Pappi Josua/ joca seisoi HERran Engelin edes. Ja Sathan seisoi hänen oikialla kädelläns/ seisomas händä wastan.
3:2 Ja Herra sanoi saatanalle: "Herra nuhdelkoon sinua, saatana. Nuhdelkoon sinua Herra, joka on valinnut Jerusalemin. Eikö tämä ole kekäle, joka on tulesta temmattu?"	2. Ja Herra sanoi saatanalle: Herra rangaiskoon sinua, saatana, se Herra sinua rangaiskoon, joka Jerusalemin valitsi! Eikö tämä ole kekäle, joka tulesta temmattu on?"	3:2 Ja HERra sanoi Sathanalle: HERra rangaiscon sinua Sathan/ se HERra sinua rangaiscon/ joca Jerusalemin walidzi. Eikö tämä ole kekäle/ joca tulesta temmattu on:
3:3 Ja Joosua oli puettu saastaisiin vaatteisiin, ja hän seisoi enkelin edessä.	3. Ja Josua oli puetettu saastaisilla vaatteilla, ja seisoi enkelin edessä.	3:3 Ja Josua oli puetettu saastaisilla waatteilla/ ja seisoi Engelin edes.
3:4 Niin tämä lausui ja sanoi näin niille, jotka seisoivat hänen edessänsä: "Riisukaa pois saastaiset vaatteet hänen yltänsä." Ja hän sanoi hänelle: "Katso, minä olen ottanut sinulta pois pahat tekosi, ja minä puetan sinut juhlavaatteisiin."	4. Joka vastasi ja sanoi niille, jotka hänen tykönänsä olivat, sanoen: ottakaat häneltä pois saastaiset vaatteet; ja hän sanoi hänelle: katso, minä olen ottanut sinulta pois sinun syntis, ja puettanut sinun juhlavaatteisiin.	3:4 Joca sanoi nijlle jotca hänen tykönäns olit: ottacat häneldä pois saastaiset waattet. Ja hän sanoi hänelle: cadzo/ minä olen ottanut sinulda pois sinun syndis/ ja puettanut sinun juhlawaatteisiin.

3:5 Minä sanoin: "Pantakoon puhdas käärelakki hänen päähänsä." Niin he panivat puhtaan käärelakin hänen päähänsä ja pukivat hänet vaatteisiin. Ja Herran enkeli seiso siinä.	5. Ja sanoi: pankaat puhdas lakki hänen päähänsä. Ja he panivat puhtaan lakin hänen päähänsä, ja puettivat hänen vaatteisiin. Ja Herran enkeli seiso siinä.	3:5 Ja sanoi: pangat puhdas lacki hänen päähäns. Ja he panit puhtan lakin hänen päähäns/ ja he puetit hänen waatteisin. Ja HERran Engeli seiso siellä.
3:6 Ja Herran enkeli todisti Joosualle sanoen:	6. Ja Herran enkeli todisti Josualle ja sanoi:	3:6 Ja HERran Engeli todisti Josualle/ ja sanoi:
3:7 "Näin sanoo Herra Sebaot: Jos sinä vaellat minun teilläni ja hoidat minun säätämäni tehtävät, saat sinä myös tuomita minun huonettani ja vartioida minun esikartanoitani, ja minä annan sinulle pääsyn näiden joukkoon, jotka tässä seisovat.	7. Näin sanoo Herra Zebaot: jos sinä vaellat minun teilläni, ja jos sinä pidät minun vartioni, niin sinä saat minun huonettani hallita, ja minun kartanoitani varjella; ja minä annan sinulle näistä muutamia, jotka tässä seisovat, saattamaan sinua.	3:7 Näin sano HERra Zebaoth: jos sinä vaellat minun teilläni ja pidät minun wartioni/ nijns saat minun huonesani hallita/ ja minun cartanoitani kätke. Ja minä annan sinulle näistä muutamita cuin täsä seisowat/ saattaman sinua.
3:8 Kuule, Joosua, ylimmäinen pappi, sinä ja sinun ystäväsi, jotka edessäsi istuvat. Sillä ennusmerkin miehiä he ovat; sillä katso, minä annan tulla palvelijani, Vesan.	8. Kuule nyt, Josua, sinä ylimmäinen pappi, sinä ja sinun ystäväsi, jotka sinun edessäsi asuvat; sillä he ovat ihmeelliset miehet: katso, minä annan palvelijani, Vesan tulla.	3:8 OTa waari Josua/ sinä ylimmäinen Pappi/ sinä ja sinun ystäväsi/ jotca sinun edesäs asuwat: sillä he owat sula ihme. 3:9 Cadzo/ minä annan minun palwelijani Zemahn tulla/
3:9 Sillä katso: kivi, jonka minä olen asettanut Joosuan eteen - siihen yhteen kiveen päin on seitsemän silmää! Katso, minä kaiverran kaiverrukset siihen, sanoo Herra Sebaot, ja otan pois tämän maan pahat teot yhtenä päivänä.	9. Sillä katso, se on se kivi, jonka minä panen Josuan eteen, ja sillä yhdellä kivellä on seitsemän silmää; katso, minä tahdon sen vuolla, sanoo Herra Zebaot, ja tahdon sen maan synnit ottaa pois yhtenä päivänä.	sillä cadzo/ ainoastans sijnä kiwesä/ jonga minä olen laskenut Josuan eteen/ pitä seidzemen silmä oleman. Mutta cadzo/ minä tahdon sen wuolta/ sano HERra Zebaoth: ja tahdon sen maan synnit otta pois yhtenä päiwänä.
3:10 Sinä päivänä te kutsutte, kukin ystävänsä, viinipuun ja viikunapuun alle."	10. Silloin, sanoo Herra Zebaot, kukin kutsuu kumppaninsa viinapuunsa ja fikunapuunsa alle.	3:10 Silloin/ sano HERra Zebaoth: toinen cudzu toisen wijnapuuns ja ficunapuuns ala.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Ja Herran enkeli, joka puhutteli minua, palasi ja herätti minut, niinkuin joku herätetään unestansa.	1. Ja enkeli, joka minun kanssani puhui, tuli jälleen ja herätti minun, niinkuin joku unestansa herätettäisiin.	4:1 JA Engeli/ joca minun cansani puhui/ tuli jälleens/ ja herätti minun/ nijncuin jocu unest herätettäisin. Ja sanoi minulle: mitä näet?

4:2 Ja hän sanoi minulle: "Mitä sinä näet?" Minä vastasin: "Minä näen, katso: lampunjalka, kokonansa kultaa, ja sen yläpuolella sen öljyastia, ja lampunjalassa sen seitsemän lamppua, ja seitsemän öljyputkea lamppuihin, jotka ovat siinä ylimpänä."	2. Ja sanoi minulle: mitäs näet? Mutta minä sanoin: minä näen, ja katso, kynttiläjalka seiso kokonansa kullasta, ja malja sen pään päällä, ja seitsemän lamppua oli hänessä, ja seitsemän kauhaa kussakin lampussa, jotka olivat sen pään päällä.	4:2 Mutta minä sanoin: minä näen ja cadzo/ kynttiläjalca seiso coconans cullasta/ ja malja sen pään päällä/ ja seidzemen lampua olit hänes/ ja seidzemen cauha cusakin lampus.
4:3 Ja kaksi öljyvuuta sen ääressä, toinen öljyastian oikealla, toinen vasemmalla puolella."	3. Oli myös sen tykönä kaksi öljyvuuta: yksi maljan oikialla puolella ja toinen vasemmalla.	4:3 Oli myös sen tykönä caxi öljyvuuta yxi maljan/ oikialla puolella/ ja toinen wasemalla.
4:4 Minä lausuin ja sanoin näin enkelille, joka puhutteli minua: "Mitä nämä ovat, Herra?"	4. Ja minä vastasin ja sanoin sille enkelille, joka minun kanssani puhui, sanoen: minun herrani, mikä se on?	4:4 Ja minä wastaisin ja sanoin sille Engelille/ joca minun cansani puhui: minun Herran/ mikä se on?
4:5 Niin enkeli, joka puhutteli minua, vastasi ja sanoi minulle: "Etkö tiedä, mitä ne ovat?" Minä sanoin: "En, Herra."	5. Ja enkeli, joka minun kanssani puhui, vastasi ja sanoi minulle: etkös tiedä, mikä se on? Mutta minä sanoin: en, minun herrani.	4:5 Ja Engeli/ joca minun cansani puhui/ wastais/ ja sanoi minulle: etkös tiedä mikä se on? mutta minä sanoin: en minun Herran.
4:6 Ja hän lausui ja sanoi minulle näin: "Tämä on Herran sana Serubbaabelille, näin kuuluva: Ei sotaväellä eikä voimalla, vaan minun Hengelläni, sanoo Herra Sebaot.	6. Ja hän vastasi ja puhui minulle, sanoen: se on Herran sana Serubbabelista, joka sanoo: ei se pidä tapahtuman sotaväellä eikä voimalla, vaan minun hengelläni, sanoo Herra Zebaot.	4:6 Ja hän wastais/ ja sanoi minulle: se on HERran sana ZeruBabelist/ jonga ei pidä tapahtuman sotawäellä eli woimalla/ waan minun Hengelläni/ sano HERra Zebaoth:
4:7 Mikä olet sinä, suuri vuori, Serubbaabelin edessä? Lakeudeksi sinä! Hän on paneva paikoillensa huippukiven huutojen kaikuessa: "Suosio, suosio sille!"	7. Kuka sinä olet, suuri vuori? jonka kuitenkin täytyy Serubbabelin edessä tasaiseksi kedoksi tulla; ja hänen pitää ensimmäisen kiven laskeman, ja pitää huutaman: armo, armo olkoon hänelle!	4:7 Cuca sinä olet suuri vuori/ jonga cuitengin täyty ZeruBabelin edes tasaisexi kedoxi tulla. Ja hänen pitä ensimmäisen kiwen laskeman/ että huutan: onnexi/ onnexi.
4:8 Ja minulle tuli tämä Herran sana:	8. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	4:8 JA HERran sana tapahdui minulle/ ja sanoi:
4:9 "Serubbaabelin kädet ovat tämän temppelin perustaneet, ja hänen kätensä sen valmiiksi saattavat. Ja sinä tulet tietämään, että Herra Sebaot on lähettänyt minut teidän luoksenne.	9. Serubbabelin kädet ovat tämän huoneen perustaneet, hänen kätensä pitää myös sen päättämän, tietääkses, että Herra on minun lähettänyt teidän tyköne.	4:9 ZeruBabelin kädet owat tämän huonen perustanet/ hänen kätens pitä myös sen päättämän/ tietäxenne että HERra on minun lähettänyt teidän tygön:

4:10 Sillä kuka pitää halpana pienten alkujen päivän, kun nuo seitsemän Herran silmää, jotka tarkastavat koko maata, iloitsevat nähdessään luotilangan Serubbabelin kädessä?"	10. Sillä kuka on se, joka nämät halvat päivät katsoo ylön? jossa kuitenkin pitää iloittaman, ja nähtämän muurin luoti Serubbabelin kädessä, ja ne seitsemän Herran silmää, jotka katselevat kaikkea maata.	4:10 Sillä cuca on se/ joca nämät halvat päiwät cadzo ylön? josa cuitengin pitä iloittaman/ ja nähtämän muurin luodi ZeruBabelin kädessä/ ja seidzemen/ jotca HERran silmät owat/ cadzelemas caicke maata.
4:11 Ja minä lausuin ja sanoin hänelle: "Mitä ovat nämä kaksi öljypuuta lampunjalan oikealla ja vasemmalla puolella?"	11. Ja minä vastasin ja sanoin hänelle: mitä nämät kaksi öljypuuta, jotka ovat oikialla ja vasemmalla puolella kynttilänjalkaa?	4:11 JA minä wastaisin/ ja sanoin hänelle: mitä nämät caxi öljypuuta owat oikialla ja wasemalla puolella kyntiläljalca.
4:12 Sitten minä toistamiseen lausuin ja sanoin hänelle: "Mitä ovat nuo kaksi öljypuun terttua kahden kultaisen putken kohdalla, jotka vuodattavat sisästänsä öljynkultaa?"	12. Ja minä vastasin toisen kerran ja sanoin hänelle: mitä nämät kaksi öljypuun oksaa, jotka ovat kahden kultaisen piipun keskellä, joista kultainen öljy vuotaa?	4:12 Ja minä wastaisin toisen kerran/ ja sanoin hänelle? mitä nämät caxi öljypuun oxa/ jotca owat cahden cullaisen nijstimen tykönä/ joilla nijstetän.
4:13 Niin hän sanoi minulle näin: "Etkö tiedä, mitä ne ovat?" Minä vastasin: "En, Herra."	13. Ja hän sanoi minulle: etkös tiedä, mitä nämät ovat? Ja minä sanoin; en, minun herrani.	4:13 Ja hän sanoi minulle: etkös tiedä mitä nämät owat? Ja minä sanoin: en minun Herran.
4:14 Hän sanoi: "Nämä ovat ne molemmat öljyllä voidellut, jotka seisovat kaiken maan Herran edessä."	14. Ja hän sanoi: ne ovat kaksi öljypuuta täynnä öljyä, jotka aina seisovat kaiken maan Herran tykönä.	4:14 Ja hän sanoi: nämät owat caxi öljypuuta/ jotca seisowat caiken maan HERran tykönä.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Minä nostin jälleen silmäni, ja katso: oli lentävä kirjakäärö.	1. Ja minä taas nostin silmäni ja näin, ja katso, siinä oli lentävä kirja.	5:1 JA minä nostin silmäni/ ja näin/ ja cadzo/ sijnä oli lendäwä kirja.
5:2 Ja hän sanoi minulle: "Mitä sinä näet?" Minä vastasin: "Minä näen lentävän kirjakäärön, kahtakymmentä kyynärää pitkän ja kymmentä kyynärää leveän."	2. Ja hän sanoi minulle: mitäs näet? Mutta minä sanoin: minä näen lentävän kirjan, joka on kaksikymmentä kyynärää pitkä ja kymmenen kyynärää leviä.	5:2 Ja hän sanoi minulle: mitäs näet? Mutta minä sanoin: minä näen lendäwän kirjan/ joca on caxikymmendä kynärätä pitkä/ ja caxikymmendä kynärätä lewiä.
5:3 Hän sanoi minulle: "Tämä on kirous, joka käy yli kaiken maan. Sillä tämän kirouksen mukaisesti siitä puhdistetaan pois jokainen varas, ja jokainen vannoskelija puhdistetaan siitä pois.	3. Ja hän sanoi minulle: se on se kirous, joka käy kaiken maan ylitse: sillä jokainen varas tästä (kansasta) niinkuin muistakin sanoo itsensä viattomaksi; ja kaikki valapattoiset tästä niinkuin muutkin sanovat itseänsä viattomaksi.	5:3 Ja hän sanoi minulle: se on se kirous/ joca käy caiken maan ylidze: sillä jocainen waras duomitan tällä kirjalla hurscaxi/ ja caicki walapattoiset duomitan tällä kirjalla wiattomaxi.

5:4 Minä lasken sen irti, sanoo Herra Sebaot, ja se menee varkaan kotiin ja sen kotiin, joka vannoo väärin minun nimeeni. Se jää sisälle hänen kotiinsa ja kalvaa sen loppuun asti, sekä sen puut että sen kivet."	4. Mutta minä tahdon sen tuottaa edes, sanoo Herra Zebaot, että sen pitää tuleman varkaan huoneesen, ja sen huoneesen, joka minun nimeni kautta väärin vannoo: ja sen pitää pysymän heidän huoneessansa; ja se on sen kuluttava puinensa ja kivinensä.	5:4 Mutta minä tahdon sen tuotta edes/ sano HERra Zebaoth/ että sen pitää tuleman warcaille cotia/ ja nijlle jotca minun nimeni cautta wäärin wannowat. Ja sen pitä pysymän heidän huoneisans/ joca sen on culuttawa puinens ja kiwinens.
5:5 Sitten enkeli, joka puhutteli minua, lähti liikkeelle ja sanoi minulle: "Nosta silmäsi ja katso: mikä tuo on, joka lähtee liikkeelle?"	5. Ja enkeli, joka minun kanssani puhui, läksi ulos, ja sanoi minulle: nosta nyt silmäsi ja katso, mitä sieltä käy ulos.	5:5 JA Engeli/ joca minun cansani puhui/ läxi ulos/ ja sanoi minulle: nosta silmäsi ja näe mitä siellä käy ulos.
5:6 Minä sanoin: "Mikä se sitten on?" Ja hän vastasi: "Tämä on eefa-mitta, joka lähtee liikkeelle." Ja hän sanoi: "Tämän näköisiä ne ovat koko maan päällä";	6. Ja minä sanoin: mikä se on? Hän sanoi: sieltä käy ephan mitta ulos; ja sanoi: se on heidän näkönsä kaikessa maassa.	5:6 Ja minä sanoin: mikä se on? hän sanoi: siellä käy yxi wacka ulos/ ja sanoi: se on heidän muotons jocaidzes maacunnas.
5:7 ja katso, lyijykansi kohosi, ja siinä istui eräs nainen eefa-mitan sisällä.	7. Ja katso, lyijyinen kansi nousi auki; ja siellä istui yksi vaimo keskellä ephaa.	5:7 Ja cadzo/ Centneri plyijyää häälyi tuulesa/ ja siellä istui yxi waimo keskellä wacka.
5:8 Ja hän sanoi: "Tämä on jumalattomuus." Ja hän paiskasi hänet sisälle eefa-mittaan ja paiskasi lyijypainon sen suulle.	8. Ja hän sanoi: se on jumalattomuus; ja hän heitti sen keskelle mittaa, ja laski lyijyn kappaleen myös mitan suulle.	5:8 Ja hän sanoi: se on se jumalatoimoppi. Ja hän heitti sen wacan keskelle/ ja laski sen blyijyn cappalen myös wacan suulle.
5:9 Ja kun minä nostin silmäni, näin minä, katso, kaksi naista lähtevän liikkeelle, ja niillä oli tuulta siivissä, ja niiden siivet olivat kuin haikaran siivet; ja ne kantoivat eefa-mittaa taivaan ja maan välitse.	9. Ja minä nostin silmäni ja näin, ja katso, kaksi vaimoa läksi ulos, joilla olivat siivet, joita tuuli ajoi, ja heidän siipensä olivat niinkuin nälkäkurjen siivet, ja ne nostivat ephan mitan maan ja taivaan välille.	5:9 JA minä nostin silmäni/ ja näin/ ja cadzo/ caxi waimo läxiti ulos/ joilla olit sijwet/ joita tuuli ajoi/ ja heidän sijpens olit nijncuin Storckein sijwet. Jotca sen wacan nostit maan ja taiwan välille.
5:10 Niin minä sanoin enkelille, joka puhutteli minua: "Mihin ne kuljettavat eefa-mittaa?"	10. Ja minä sanoin enkelille, joka minun kanssani puhui: kuhunka he sen mitan vievät?	5:10 Ja minä sanoin Engelille/ joca minun cansani puhui/ cuhunga he sen wacan wiewät?
5:11 Ja hän vastasi minulle: "Ne menevät rakentamaan hänelle huonetta Sinearin maahan. Ja kun se on valmis, lasketaan hänet sinne paikoilleensa."	11. Hän sanoi minulle: että hänelle rakennettaisiin huone Sinearin maalla, ja se valmistettaisiin, ja asetettaisiin perustuksensa päälle.	5:11 Hän sanoi minulle: että hänelle rakettaisiin huone Sinearin maalla/ valmistettaisiin/ ja asetettaisiin perustuksensa päälle.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu

6:1 Minä nostin jälleen silmäni ja näin, katso, neljät vaunut, jotka lähtivät liikkeelle kahden vuoren välistä; ja ne vuoret olivat vaskivuoria.	1. Ja minä taas nostin silmäni ja näin: ja katso, siellä olivat neljät rattaat, jotka lähtivät kahden vuoren välistä; ja ne vuoret olivat vaskiset vuoret.	6:1 JA minä taas nostin silmäni/ ja näin/ ja cadzo/ siellä olit neljät rattat/ jotca juoxit cahden vuoren keskeldä/ ja ne vuoret olit waskiset vuoret.
6:2 Ensimmäisten vaunujen edessä oli punaisenruskeat hevoset, toisten vaunujen edessä oli mustat hevoset,	2. Ensimmäisten ratasten edessä olivat ruskiat orhiit, ja toisten ratasten edessä mustat orhiit;	6:2 Ensimmäisten ratasten edes olit ruskiat orhit/ ja toisten ratasten edes olit mustat orhit.
6:3 kolmansien vaunujen edessä oli valkeat hevoset, ja neljänsien vaunujen edessä oli täplikkäät, väkevät hevoset.	3. Mutta kolmanten ratasten edessä valkiat orhiit, ja neljänten ratasten edessä kirjavat, väkevät orhiit.	6:3 Mutta colmanden ratasten edes olit walkiat orhit/ ja neljänden ratasten edes olit kirjawat wäkwät orhit.
6:4 Minä lausuin ja sanoin enkelille, joka puhutteli minua: "Mitä nämä ovat, Herra?"	4. Ja minä vastasin ja sanoin enkelille, joka minun kanssani puhui: minun herrani, mitä nämät ovat?	6:4 Ja minä wastaisin/ ja sanoin sille Engelille/ joca minun cansani puhui/ minun Herran/ cutca nämät owat?
6:5 Enkeli vastasi ja sanoi minulle: "Ne ovat neljä taivaan tuulta, jotka lähtevät liikkeelle seisottuansa kaiken maan Herran edessä.	5. Ja enkeli vastasi ja sanoi minulle: ne ovat neljä tuulta taivaan alla, jotka tulevat ulos, astumaan kaiken maan hallitsian eteen.	6:5 Ja Engeli wastais/ ja sanoi minulle: ne owat ne neljä tuulda taiwan alla/ jotca tulewat ulos/ että he astuisit caickein maiden haldian eteen.
6:6 Ne, joitten edessä on mustat hevoset, lähtevät pohjoiseen maahan, ja valkeat lähtevät niiden jäljessä. Täplikkäät lähtevät eteläiseen maahan.	6. Jossa ne mustat orhiit, ne menivät pohjaa päin, ja valkiat noudattivat niitä; mutta kirjavat menivät etelää päin.	6:6 Josa ne mustat orhit olit/ ne menit pohja päin/ joita ne walkiat noudatit/ mutta kirjawat menit etelätä päin.
6:7 Ne väkevät lähtevät, ja menevät halusta, kuljeksimaan maata." Ja hän sanoi: "Menkää, kuljeksikaa maata." Ja ne kuljeksivat maata.	7. Ja ne väkevät läksivät ja menivät ympärinsä, niin että he kaikki maat vaelsivat. Ja hän sanoi: menkää ja vaeltakaat maata ympäri; ja he vaelsivat maan lävitse.	6:7 Ja ne wäkwät läxit/ ja menit ymbärins/ nijn että he caicki maat waelisit/ ja hän sanoi: mengät ja waeldacat maata ymbärins.
6:8 Sitten hän huusi minut ja sanoi minulle näin: "Katso, ne, jotka lähtivät pohjoiseen maahan, saattavat minun Henkeni lepäämään pohjoisessa maassa."	8. Ja hän kutsui minua, puhutteli minua ja sanoi: katso, ne jotka pohjaan menevät, antavat minun henkeni levätä pohjan maalla.	6:8 Ja he waelisit maan läpidze/ ja hän cudzui minun/ ja puhutteli minua/ ja sanoi: Cadzo/ ne jotca pohjaan menewät/ andawat minun Hengeni lewätä pohjan maalla.
6:9 Minulle tuli tämä Herran sana:	9. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:	6:9 JA HERran sana tapahdui minulle/ ja sanoi:

6:10 "Ota vastaan siirtolaisuudessa eläviltä Heldailta, Tobialta ja Jedajalta - mene tänä päivänä, mene Joosian, Sefanjan pojan, taloon, johon he ovat tulleet Baabelista, -	10. Ota vangeilta, Heldailta ja Tobialta ja Jedajalta, ja tule jälleen sinä päivänä, ja mene Josian Zephanjan pojan huoneeseen, jotka Babelista tulleet ovat.	6:10 Ota fangilda/ Heldailda ja Tobialda ja Jedajalda/ ja tule jälle sinä päiwänä/ ja mene Josian Zephanian pojan huonesen/ jotca Babelist tullet owat.
6:11 ja ota vastaan hopea ja kulta, tee kruunu ja pane se ylimmäisen papin Joosuan, Joosadakin pojan, päähän	11. Mutta ota hopiaa ja kultaa, ja tee kruunuja, ja pane Josuan Jotsadakin pojan, ylimmäisen papin päähän,	6:11 Mutta ota hopiata ja culda/ ja tee Cruunuja/ ja pane Josuan ylimmäisen Papin päähän/ Jozadachin pojan.
6:12 ja sano hänelle näin: "Näin sanoo Herra Sebaot: Katso, mies nimeltä Vesa! Omalta pohjaltansa hän on kasvava, ja hän on rakentava Herran temppelin.	12. Ja sano hänelle: näin sanoo Herra Zebaot: katso, yksi mies on, jonka nimi on Vesa; sillä hänen allansa pitää kasvaman, ja hän on rakentava Herran templin.	6:12 Ja sano hänelle: nijn sano HERra Zebaoth: Cadzo yxi mies on joca cudzutan Zemas: sillä hänen allans pitä sen caswaman/ ja hänen pitä rakendaman HERran Templin.
6:13 Herran temppelin hän on rakentava, ja valtasuuruutta hän on kantava, ja hän on istuva ja hallitseva valtaistuimellansa; hän on oleva pappi valtaistuimellansa, ja rauhan neuvo on vallitseva niitten molempien välillä.	13. Ja Herran templin on hän rakentava, ja hänen pitää kunnian kantaman, istuman ja hallitseman istuimellansa, ja oleman papin istuimellansa, ja heillä pitää molemmilla rauha oleman.	6:13 Ja/ HERran Templin pitä hänen rakendaman/ ja hänen pitä cunnian candaman/ istuman ja hallidzeman hänen istuimellans. Hänen pitä myös Papin oleman istuimellans/ ja heillä pitä molemmilla rauha oleman.
6:14 Ja kruunu on oleva muistona Herran temppelissä Helemistä ja Tobiasta ja Jedajasta ja Sefanjan pojan suosiollisuudesta.	14. Ja ne kruunut pitää oleman Helemin, Tobian, Jedajan ja Henin, Zephanjan pojan, muistoksi Herran temppelissä.	6:14 Ja ne Cruunut pitä oleman/ Helemin/ Tobian/ Jedajan ja Henin Zephanian pojan muistoxi HERran Templisä.
6:15 Ja kaukana asuwait tulevat ja rakentavat Herran temppeliä. Ja te tulette tietämään, että Herra Sebaot on lähettänyt minut teidän tykönnne. Näin on tapahtuva, jos te hartaasti kuulette Herran, teidän Jumalanne, ääntä."	15. Heidän pitää kaukaa tuleman ja rakentaman Herran templin, ja teidän pitää ymmärtämän Herran Zebaotin lähettäneen minun teidän tykönnne. Tämä pitää tapahtuman, jos te muutoin Herran teidän Jumalanne äänelle hyvin kuuliaiset olette.	Heidän pitä cauca tuleman ja rakendaman hänen Templins. 6:15 Silloin te ymmärrätte HERran Zebaothin lähettänen minun teidän tygön. Tämä piti tapahtuman/ jos te muutoin HERran Jumalan änelle cuuliaiset oletta.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu
7:1 Kuningas Daarejaveksen neljäntenä vuotena tuli Herran sana Sakarjalle, neljäntenä päivänä yhdeksännessä kuussa, kislev-kuussa.	1. Ja neljäntenä kuningas Dariuksen vuotena tapahtui Herran sana Sakarjalle, neljäntenä päivänä yhdeksännessä kuukaudessa, joka kutsutaan Kislev.	7:1 JA neljäntenä Cuningas Dariuxen vuotena/ tapahdui HERran sana ZacharJalle/ neljäntenä päiwänä yhdexennes Cuucaudes/ joca Chisleu cudzutan.

7:2 Beetel oli lähettänyt Sareserin ja Regem-Melekin miehinensä etsimään Herran mielisuosiota	2. Kuin he lähettivät Sareserin, ja Regemmelekin, ja heidän miehensä Jumalan huoneeseen rukoilemaan Herran eteen,	7:2 Cosca SarEzer ja RegemMelech/ heidän miestens cansa/ lähetit BethElijn rucoileman HERran eteen.
7:3 ja kysymään Herran Sebaotin temppelin papeilta ynnä profeetoilta näin: "Onko minun viidennessä kuussa itkettava ja noudatettava pidättyväisyyttä, niin kuin minä olen tehnyt jo kuinka monina vuosina?"	3. Ja sanomaan papeille, jotka olivat Herran Zebaotin huoneessa, ja prophetaille: vieläkö minun nyt pitää itkemän viidentenä kuukautena, ja vaivaaman minuani, niinkuin minä tähän asti muutamina vuosina tehnyt olen?	7:3 Ja annoit sanoa Papeille/ jotca olit HERran Zebaothin huonen ymbärillä: ja Prophetaille: vieläkö minun nyt tule itke wijdendenä Cuucautena/ ja pitä waiwaman minuani/ nijncuin minä tähänasti muutamina vuosina tehnyt olen?
7:4 Niin minulle tuli tämä Herran Sebaotin sana:	4. Ja Herran Zebaotin sana tapahtui minulle ja sanoi:	7:4 Ja HERran Zebaothin sana tapahdui minulle/ ja sanoi:
7:5 "Sano kaikelle maan kansalle ja papeille näin: Kun te olette paastonneet ja valittaneet viidennessä ja seitsemännessä kuussa, ja jo seitsemänäkymmenenä vuotena, niin minulleko te olette paastonne paastonneet?"	5. Puhu kaikelle maan kansalle ja papeille, sanoen: kuin te paastositte ja paruitte viidennellä ja seitsemännellä kuukaudella, nyt seitsemänkymmentä vuotta, oletteko te minulle paastonneet?"	7:5 Sanos caikille maan Canssoille ja Papeille/ sanoden: cosca te paastoisitta ja parguitta wijdennellä ja seidzemennellä Cuucaudella/ näillä seidzemennellä kymmenellä wuodella/ olettaco te minulle paastonneet?"
7:6 Ja kun olette syöneet ja juoneet, niin ettekö te ole itsellenne syöneet ja juoneet?"	6. Ja kuin te syötte ja juotte, ettekö te syö ja juo itse teillenne?"	7:6 Eli/ cosca te söittä ja joitta/ ettäkö te syönet ja juonet idze teillenne?"
7:7 Eikö niin: pitäkää ne sanat, jotka Herra on julistanut entisten profeettain kautta, kun Jerusalem vielä oli asuttuna ja levossa, ympärillään alaisensa kaupungit, ja Etelämaa ja Alankomaa olivat asutut?"	7. Eikö tämä se ole, jota Herra antoi entisten prophetain saarnata, kuin vielä Jerusalemissa asuttiin, ja oli lepo kaupungeissa ympärillä, kuin asuttiin sekä etelään päin että laaksoissa?"	7:7 Eikö tämä se ole/ jota HERra andoi endisten Prophetain saarnata/ cosca vielä Jerusalemiss asuttin/ ja oli lepo Caupungeis ymbärillä/ cosca ihmisiä asui sekä etelän päin että laxoisa.
7:8 Ja Sakarjalle tuli tämä Herran sana:	8. Ja Herran sana tapahtui Sakarjalle, sanoen:	7:8 JA HERran sana tapahdui ZacharJalle/ sanoden:
7:9 "Näin sanoo Herra Sebaot: Tuomitkaa oikea tuomio, tehkää laupeus ja olkaa armahtavaiset kukin veljellenne,	9. Näin sanoo Herra Zebaot: tuomitkaat oikein, ja tehkää jokainen hyvää ja laupiutta veljellensä.	7:9 Nijn sano HERra Zebaoth: Duomitcat oikein/ ja osottacan jocainen hywä ja laupiutta weljellens.
7:10 leskeä, orpoa, muukalaista ja kurjaa älkää sortako, älkääkä miettikö mielessänne pahaa, kukin veljeänsä vastaan.	10. Ja älkää tehkö wääryyttä leskille ja orvoille, muukalaisille ja köyhille: ja älkään kenkään ajatelko pahaa sydämessänsä veljiänsä vastaan.	7:10 Ja älkät tehkö wääryyttä leskille ja orvoille/ muucalaisille ja köyhille/ ja älkän kengän ajatelco paha sydämesäns wejiäns wastan.

7:11 Mutta he eivät tahtoneet ottaa vaaria, vaan käänisivät uppiniskaisina selkänsä ja kovettivat korvansa, etteivät kuulisi.	11. Mutta ei he näistä tahtoneet ottaa vaaria, vaan käänisivät selkänsä minua vastaan, ja tukitsivat korviansa, ettei he kuulisi;	7:11 Mutta ei he näistä tahtonet otta waari/ waan käänisit selkän minua wasta/ ja tukidzit corwians/ ettei he cuulis.
7:12 Ja he tekivät sydämensä kovaksi kuin timantti, etteivät kuulisi lakia eikä niitä sanoja, mitkä Herra Sebaot on lähettänyt Henkensä voimalla entisten profeettain kautta; ja niin on Herralta Sebaotilta tullut suuri vihastus.	12. Ja asettivat sydämensä niinkuin timantin, ettei he kuulisi lakia ja sanoja, jotka Herra Zebaot hengellensä lähetti entisten prophetain kautta: sentähden on niin suuri viha Herralta Zebaotilta tullut.	7:12 Ja asetit sydämens nijncuin Demantin/ ettei he cuulis Lakia ja sanoja/ jotca HERra Zebaoth Hengelläns lähetti endisten Prophetain cautta. 7:13 Sentähden on nijn suuri wiha HERralda Zebaothilda tullut/
7:13 Samoin kuin hän huusi, mutta he eivät kuulleet, samoin he huutavat, mutta minä en kuule, sanoo Herra Sebaot.	13. Ja se on niin tapahtunut kuin saarnattiinkin; mutta ettei he tahtoneet kuulla, niin en minäkään tahtonut kuulla, kuin he huusivat, sanoo Herra Zebaot.	ja se on nijn tapahtunut cuin saarnattingin. Mutta ettei he tahtonet cuulla/ nijn en minäkän tahtonut cuulla cosca he huusit/ sano HERra Zebaoth.
7:14 Ja minä myrskynä karkoitan heidät kaikkien pakanakansojen sekaan, joita he eivät tunne, ja maa jää heidän jälkeensä autioksi menijöistä ja tulijoista. Ihanan maan he tekevät autioksi."	14. Ja niin minä olen heidät hajoittanut kaikkein pakanain sekaan, joita ei he tunteneet; ja maa on heidän jälkeensä autioksi jäänyt, ettei kenkään siinä vaella eikä asu; sillä he ovat sen ihanan maan hävittäneet.	7:14 Ja nijn minä olen heidän hajottanut caickein pacanain secaan/ joita ei he tundenet. Ja maa on heidän jälkens autiaxi jäänyt/ ettei kengän sijnä waella eikä asu/ ja se ihana maa on autiaxi tehty.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu
8:1 Sitten tuli tämä Herran Sebaotin sana:	1. Ja Herran Zebaotin sana tapahtui (minulle) ja sanoi:	8:1 JA HERran sana tapahdui minulle/ ja sanoi:
8:2 "Näin sanoo Herra Sebaot: Minä kiivailen Siionin puolesta suurella kiivaudella, suurella vihalla minä sen puolesta kiivailen.	2. Näin sanoo Herra Zebaot: minä olen Zionin tähden suuresti kiivannut, ja olen suuressa vihassa sentähden kiivannut.	8:2 Näin sano HERra Zebaoth: Minä olen Zionin tähden suurest kijwannut/ ja olen suures wihas sentähden kijwannut.
8:3 Näin sanoo Herra: Minä käännyin jälleen Siionin puoleen ja tulen asumaan Jerusalemin keskelle, ja Jerusalemia kutsutaan Uskolliseksi Kaupungiksi ja Herran Sebaotin vuotta Pyhäksi Vuoreksi.	3. Näin sanoo Herra: minä käännyin taas Zionin tykö, ja tahdon asua Jerusalemin keskellä; niin että Jerusalem pitää totuuden kaupungiksi kutsuttaman, ja Herran Zebaotin vuori pyhyiden vuoreksi.	8:3 Näin sano HERra: Minä käännän idzeni taas Zionin tygö/ ja tahdon asua Jerusalemis/ nijn että Jerusalem pitä totuden Caupungixi cudzuttaman/ ja HERran Zebaothin wuori pyhyden wuorexi.
8:4 Näin sanoo Herra Sebaot: Vielä on Jerusalemin toreilla istuva vanhuksia ja vanhoja vaimoja, sauvansa kädessään kullakin päivien paljouden vuoksi.	4. Näin sanoo Herra Zebaot: vielä nyt pitää Jerusalemin kaduilla asuman vanhat miehet ja vaimot, jotka sauwan päälle nojaavat vanhuutensa tähden.	8:4 Näin sano HERra Zebaoth: tästedes pitä Jerusalemin caduilla asuman wanhat miehet ja waimot/ jotca sauwan päälle nojawat wanhudens tähden.

8:5 Ja kaupungin torit tulevat olemaan täynnä poikasia ja tyttösiä, jotka leikkivät sen toreilla.	5. Ja kaupungin kadut pitää oleman täynnä pieniä poikia ja piikaisia, jotka sen kaduilla leikitsevät.	8:5 Ja Caupungin catu pitä oleman täynäns pieniä poikia ja pijcaisita/ jotca sijnä riemuidzewat.
8:6 Näin sanoo Herra Sebaot: Jos tämä onkin ihmeellistä tämän kansan jäännöksen silmissä niinä päivinä, pitäisikö sen olla ihmeellistä myös minun silmissäni, sanoo Herra Sebaot?	6. Näin sanoo Herra Zebaot: jos tämä on ihmeellinen tämän jääneen kansan silmäin edessä, pitäisikö se sentähden oleman ihmeellinen minun silmäini edessä? sanoo Herra Zebaot.	8:6 Näin sano HERra Zebaoth/ jos tämä on mahdotoin nyt tämän jäänen Canssan silmäin edes/ pitäisikö se sentähden oleman mahdotoin minun silmäini edes/ sano HERra Zebaoth.
8:7 Näin sanoo Herra Sebaot: Katso, minä olen vapauttava kansani auringon nousun maasta ja laskun maasta.	7. Näin sanoo Herra Zebaot: katso, minä tahdon lunastaa minun kansani itäiseltä maalta ja länsimaalta.	8:7 Näin sano HERra Zebaoth: cadzo/ minä tahdon lunasta minun Canssani idäiseldä maalda/ ja länsimaalda
8:8 Ja minä tuon heidät asumaan Jerusalemin keskelle. Ja he ovat minun kansani, ja minä olen heidän Jumalansa, uskollinen ja vanhurskas.	8. Ja minä tahdon heitä saattaa Jerusalemiin asumaan; ja heidän pitää minun kansani oleman, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa totuudessa ja vanhurskaudessa.	tahdon minä heitä saatta Jerusalemijn asuman. 8:8 Ja heidän pitä minun Canssan oleman/ ja minä olen heidän Jumalans totudes ja wanhurscaudes.
8:9 Näin sanoo Herra Sebaot: Olkoot lujat teidän kätenne, teidän, jotka tähän aikaan olette kuulleet nämä sanat profeettain suusta, sinä päivänä, jona laskettiin Herran Sebaotin huoneen, rakennettavan temppelein, perustus.	9. Näin sanoo Herra Zebaot: vahvistakaat kätenne, te jotka tällä ajalla nämät sanat kuulette prophetain suun kautta, sinä päivänä, jona Herran Zebaotin huoneen perustus laskettiin, sen rakennettavaksi.	8:9 NÄin sano HERra Zebaoth: wahwistacat teidän kätenne/ jotca tällä ajalla nämät sanat cuuletta Prophetain suun cautta/ sinä päiwänä jona HERran Zebaothin huonen perustus laskettin/ Templi raketta.
8:10 Sillä ennen sitä aikaa ei saatu palkkaa ihmisen työstä, ei palkkaa juhdan työstä, eikä ollut menijällä, ei tulijalla rauhaa ahdistajalta, ja minä laskin irti kaikki ihmiset, toisen toisensa kimppuun.	10. Sillä ennen näitä päiviä olivat ihmisten työt turhat, ei juhtain työ myös mitään ollut; eikä ollut niillä rauhaa vihollisilta, jotka menivät ulos ja sisälle; vaan minä sallin kaikki ihmiset mennä, jokaisen lähimmäistänsä vastaan.	8:10 Sillä ennen näitä päiwiä olit ihmisten työt turhat/ ei juhtain työ myös mitän ollut/ eikä ollut nijllä rauha wihollisilda/ jotca menit ulos ja sisälle. Waan minä sallin caicki ihmiset mennä/ jocaidzen lähimmäistäns wastan.
8:11 Mutta nyt minä en ole tämän kansan jäännökselle samanlainen, kuin olin entisinä päivinä, sanoo Herra Sebaot.	11. Mutta en minä niin tahdo nyt tehdä tälle jääneelle kansalle, niinkuin entisinä päivinä, sanoo Herra Zebaot;	8:11 Mutta en minä nijn tahdo nyt tehdä minun jäänelle Canssalleni/ nijncuin endisinä päiwinä/ sano HERra Zebaoth.
8:12 Sillä rauhan kylvö kylvetään, viiniköynnös antaa hedelmänsä, maa antaa satonsa, taivas antaa kasteensa, ja tämän kansan jäännökselle minä annan perintöosaksi kaiken tämän.	12. Vaan heidän pitää rauhan siemen oleman: viinapuu pitää hedelmänsä antaman, ja maa kasvunsa, taivas pitää kasteensa antaman, ja jääneet minun kansastani pitää nämät kaikki omistaman.	8:12 Waan heidän pitä rauhan siemen oleman. Wijnapuun pitä hänen hedelmäns andaman/ ja maan hänen caswons/ taiwan pitä hänen castens andaman/ ja jäänet minun Canssastani/ pitä nämät caicki omistaman.

8:13 Ja niinkuin te olette olleet kirouksena pakanakansain seassa, te Juudan heimo ja Israelin heimo, niin te, kun minä teidät vapahdan, tulette olemaan siunauksena. Älkää peljätkö, olkoot teidän kätenne lujat.	13. Ja pitää tapahtuman, että teitä, jotka Juudan ja Israelin huoneesta olette olleet kirous pakanain seassa, tahdon minä lunastaa, että teidän pitää siunauksen oleman. Niin älkää siis peljätkö, mutta vahvistakaat kätenne.	8:13 Ja pitää tapahtuman/ että te jotca Judan ja Israelin huonesta oletta ollet kiwus pacanain seas/ nijn tahdon minä teitä lunasta/ että teidän pitää siunauxen oleman? Nijn älkät sijs peljätkö/ mutta wahwistacat teidän käten.
8:14 Sillä näin sanoo Herra Sebaot: Niinkuin minulla oli mielessä tehdä teille pahaa, kun teidän isänne vihoittivat minut, sanoo Herra Sebaot, enkä minä sitä katunut,	14. Sillä näin sanoo Herra Zebaot: niinkuin minä ajattelin teitä kadottaa, kuin teidän isänne minun vihoittivat, sanoo Herra Zebaot, ja en sitä katunut,	8:14 Näin sano HERra Zebaoth: cosca minä ajattelin teitä cadotta/ cuin teidän Isän minun wihoitit/ sano HERra Zebaoth/ ja en sitä catunut.
8:15 niin on taas tähän aikaan minulla mielessä tehdä hyvää Jerusalemille ja Juudan heimolle. Älkää peljätkö.	15. Niin minä nyt jälleen ajattelen näinä päivinä tehdä hyvää Jerusalemille ja Juudan huoneelle. Älkää peljätkö.	8:15 Nijn minä nyt jällens ajattelen näinä päiwinä tehdä hywä Jerusalemille ja Judan huonelle/ älkät suingan peljätkö.
8:16 Näitä te tehkää: Puhukaa totta toinen toisellenne. Tuomitkaa porteissanne oikein, tuomitkaa rauhan tuomio.	16. Mutta tämä on se, minkä teidän tekemän pitää: jokainen puhukaan totuutta lähimmäisensä kanssa; tuomitkaa oikein ja saattakaat rauha teidän portteihinne.	8:16 Mutta tämä on se cuin teidän tekemän pitä: jocainen puhucan totuutta lähimmäisensä cansa/ duomitcat oikein ja saattacat rauha teidän portteihin.
8:17 Älkää hautoko mielessänne pahaa toinen toisellenne, älkääkä rakastako väärää valaa. Sillä kaikkia näitä minä vihaan, sanoo Herra."	17. Ja älkään kenkään ajatelko pahaa sydämessänsä, lähimmäistänsä vastaan, ja älkää rakastako vääriä valoja; sillä näitä kaikkia minä vihaan, sanoo Herra.	8:17 Ja älkän kengän ajatelco paha sydämesäns hänen lähimmäistäns wastaan/ ja älkät racastaco wääriä waloja: sillä näitä caickia minä wihan/ sano HERra.
8:18 Ja minulle tuli tämä Herran Sebaotin sana:	18. Ja Herran Zebaotin sana tapahtui minulle ja sanoi:	8:18 Ja HERran Zebaothin sana tapahdui minulle/ ja sanoi:
8:19 "Näin sanoo Herra Sebaot: Neljännen kuun paasto ja viidennen paasto ja seitsemännen paasto ja kymmenennen paasto on oleva Juudan heimolle ilo ja riemu ja mieluinen juhla. Mutta rakastakaa totuutta ja rauhaa.	19. Näin sanoo Herra Zebaot: neljännen, viidennen, seitsemännen ja kymmenennen kuukauden paastot pitää kääntymän Juudan huoneelle iloksi ja riemuksi ja ihanaiseksi vuoden juhlaaksi. Rakastakaa ainoasti totuutta ja rauhaa.	8:19 Nijn sano HERra Zebaoth: neljännen/ wijdennen/ seidzemennen ja kymmenennen Cuucauden paastot/ pitää käändymän Judan huonelle iloxi ja riemuxi/ ja ihanaisexi vuoden juhlaaxi/ racastacat ainoastans totuutta ja rauha.
8:20 Näin sanoo Herra Sebaot: Vielä tulee kansoja, monien kaupunkien asukkaita,	20. Näin sanoo Herra Zebaot: tästedes pitää vielä paljo kansaa tuleman, ja monen kaupungin asuvaisia.	8:20 NÄitä sano HERra Zebaoth: tästedes pitää wielä paljo Canssa tuleman:

8:21 ja toisen asukkaat menevät toiseen ja sanovat: 'Lähtekäämme, käykäämme etsimään Herran mielisuosiota, etsimään Herraa Sebaotia.' - 'Minäkin lähden.'	21. Ja yhden asuwaitset pitää menemän toisen tykö ja sanoman; käykäämme vilpittömästi rukoilemaan Herran kasvoin eteen, ja etsimään Herraa Zebaotia; minä tahdon myös käydä teidän kanssanne.	8:21 Ja monein Caupungein asuwaitset pitää menemän sen toisen tygö/ ja sanoman: käykäm rucoileman HERran eteen/ ja edzimän HERra Zebaothi/ me tahdomma käydä teidän cansan.
8:22 Ja monet kansat, väkevät pakanakansat, tulevat Jerusalemiin etsimään Herraa Sebaotia, etsimään Herran mielisuosiota.	22. Niin tulee paljo kansaa ja pakanat tulevat joukoin, etsimään Herraa Zebaotia Jerusalemiin, ja rukoilemaan Herran kasvojen eteen.	8:22 Nijn tule paljo Canssa ja pacanat tulewat joucoin/ edzimän HERra Zebaothi Jerusalemijn/ ja rucoileman HERRAN eteen.
8:23 Näin sanoo Herra Sebaot: Niinä päivinä tarttuu kymmenen miestä kaikista pakanakansain kielistä, tarttuu Juudan miestä liepeeseen sanoen: 'Me tahdomme käydä teidän kanssanne, sillä me olemme kuulleet, että Jumala on teidän kanssanne.'"	23. Näin sanoo Herra Zebaot: sillä ajalla pitää kymmenen miestä kaikkinaisista pakanain kielistä todella tarttuman yhden Juudan miehen vaatteen palteesen, ja sanoman: me tahdomme käydän teidän kanssanne; sillä me kuulimme, että Jumala on teidän kanssanne.	8:23 Nijn sano HERra Zebaoth: sillä ajalla pitä kymmenen miestä caickinaisist pacanain kielist tarttuman yhden Judan miehen waatten palteseen/ ja sanoman: me tahdomma käydä teidän cansan: sillä me cuulimma/ että Jumala on teidän cansan.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu
9:1 Ennustus, Herran sana, Hadrakin maata vastaan, ja Damaskoon se laskeutuu. Sillä Herran silmä katsoo ihmisiä, kaikkia Israelin sukukuntia	1. Tämä on Herran sanan kuorma Hadrakin maasta, ja Damaskusta, jossa se on pysyvä; sillä Herralla on silmä, joka näkee ihmiset ja kaikki Israelin sukukunnat.	9:1 Tämä on se cuorma josta HERra puhu Hadrachin maast/ ja Damascust/ johon se hänens luotta (sillä HERra näke ihmiset ja caicki Israelin sucucunnat)
9:2 ja myös Hamatia, joka on sen kanssa rajatusten, sekä Tyyroa ja Siidonia, sillä ne ovat sangen viisaat.	2. Niin myös Hamatista, joka heidän rajassansa on, ja Tyrosta ja Sidonista, jotka ylen viisaat ovat.	9:2 Nijn myös Hamathist/ joca heidän rajasans on: ja Tyrist ja Sidonist/ jotca ylön wijsat owat:
9:3 Tyyro on rakentanut itsellensä linnoituksia ja kasannut kokoon hopeata kuin tomua ja kultaa kuin katujen lokaa.	3. Sillä Tyro rakentaa itsellensä linnaa ja kokoo hopiaa niinkuin santaa, ja kultaa niinkuin lokaa kaduilta.	9:3 Sillä Tyrus rakenda linna/ ja coco hopiata nijncuin sanda/ ja culda nijncuin loca catuilda.
9:4 Katso, Herra köyhdyttää sen ja syöksee mereen sen voiman, ja se itse poltetaan tulella.	4. Katso, Herra ajaa ulos hänen, ja lyö alas hänen voimansa, joka hänellä merellä on: ja hän pitää tulella kulutettaman.	9:4 Mutta cadzo/ HERra on rangaisewa händä/ ja lyö alas hänen woimans/ cuin hänellä merellä on/ nijn että hänen pitä oleman nijncuin sen joca tulella poldettu on.

<p>9:5 Sen näkee Askelon ja peljästy, ja Gassa, ja vapisee kovin, ja Ekron, sillä sen toivo joutuu häpeään. Ja Gassasta hukkuu kuningas, eikä Askelonissa enää asuta.</p>	<p>5. Kuin Askalon sen näkee, niin hän peljästy, ja Gatsan pitää kovin surullisen oleman, niin myös Ekron, että hänen toivonsa on häpiään tullut; sillä ei Gatsassa pidä kuningasta oleman, eikä Askalonissa asuttaman.</p>	<p>9:5 Cosca Ascalon sen näke nijn hän peljästy/ ja Gazan pitä cowin surullisen oleman: Ekronin pitä myös murehtiman/ cosca hän tämän näke: sillä ei Gazas pidä Cuningasta oleman/ eikä Ascalonis asuttaman.</p>
<p>9:6 Asdodissa asuu sekasikiöitä, ja minä hävitän filistealaisten ylpeyden.</p>	<p>6. Asdodissa pitää muukalaisen äpärän asuman, ja niin pitää Philistealaisten ylpeys lyötämän maahan.</p>	<p>9:6 Asdodis pitä muucalaiset asuman/ ja nijn pitä Philisterein coreus lyötämän maahan.</p>
<p>9:7 Mutta minä poistan veret hänen suustansa ja heidän iljetyksensä hänen hampaittensa välistä, ja hänestäkin jää jäännös meidän Jumalallemme; hän on oleva niinkuin sukuruhtinas Juudassa, ja Ekron on oleva niinkuin jebusilainen.</p>	<p>7. Ja minä tahdon ottaa pois heidän verensä heidän suustansa ja heidän kauhistuksensa heidän hampaistansa; että he myös jäisivät meidän Jumalallemme, ja olisivat niinkuin päämiehet Juudassa, ja Ekron olis niinkuin Jebusilaiset.</p>	<p>9:7 Ja minä tahdon otta pois heidän werens heidän suustans/ ja heidän cauhistuxens heidän hambaistans. Että he myös jäisit meidän Jumalallem/ ja olisit nijncuin Päämiehet Judas/ ja Ekron olis nijncuin Jebuserit.</p>
<p>9:8 Minä teen leirini temppelini suojaksi sotajoukoilta, jotka tulevat ja menevät, eikä tule käskijä enää heidän kimppuunsa, sillä nyt olen minä sen omin silmin nähnyt.</p>	<p>8. Ja minä tahdon itse minun huoneeni piirittää sotaväellä, jotka vaeltavat ulos ja sisälle, ettei heitä enään pidä vaatian vaivaaman; sillä minä katsoin nyt sitä minun silmilläni.</p>	<p>9:8 Ja minä tahdon idze minun huoneni pijrittä sotawäellä/ jotca waeldawat ulos ja sisälle/ ettei heitä sillen pidä waatia waiwaman: sillä minä cadzoin nyt sitä minun silmilläni.</p>
<p>9:9 Iloitse suuresti, tytär Siion, riemuitse, tytär Jerusalem, sillä sinun kuninkaasi tulee sinulle! Vanhurskas ja auttaja hän on, on nöyrä ja ratsastaa aasilla, aasintamman varsalla.</p>	<p>9. Iloitse, sinä Zionin tytär, suuresti, ja riemuitse, sinä Jerusalemin tytär! Katso, sinun kuninkaas tulee sinulle, vanhurskas, ja auttaja, köyhä, ja ajaa aasilla ja aasin tamman varsalla.</p>	<p>9:9 MUtta iloidze sinä Zionin tytär suurest/ ja riemuidze sinä Jerusalemin tytär. Cadzo/ sinun Cuningas tule sinulle/ wanhurscas/ ja auttaja/ köyhä/ ja aja Asilla/ ja Asin tamman warsalla.</p>
<p>9:10 Ja minä hävitän vaunut Efraimista ja hevoset Jerusalemista. Sodan jousi hävitetään, ja hän julistaa rauhan kansoille. Ja hänen hallituksensa ulottuu merestä mereen, Euftrat-virrasta hamaan maan ääriin.</p>	<p>10. Sillä minä tahdon maahan lyödä rattaan Ephraimista ja hevosen Jerusalemista, ja sodan joutsu pitää särjettämän; sillä hän puhuu ystävällisesti pakanain seassa, ja hänen hallituksensa on oleva merestä hamaan mereen asti, ja virrasta hamaan maailman loppuun asti.</p>	<p>9:10 Sillä minä tahdon otta rattan pois Ephraimist/ ja orhit Jerusalemist/ ja sodan joudzi pitä särjettämän: sillä hän on opettawa rauha pacanain seas. Ja hänen hallituxens on olewa merest haman meren asti/ ja wirrasta haman mailman loppun asti.</p>
<p>9:11 Ja myös sinun vankisi minä sinun liittosi veren tähden päästän pois vedettömästä kuopasta.</p>	<p>11. Sinä lasket myös liittos veren kautta vankis ulos vedettömästä kuopasta.</p>	<p>9:11 Sinä lasket myös ulos sinun weres lijton cautta sinun fangis/ sijtä wedettömästä cuopasta.</p>

9:12 Tulkaa takaisin varustukseen, te vangit, joilla on toivo; myös tänä päivänä minä julistan: kaksin verroin minä sinulle korvaan.	12. Niin palatkaat siis linnaan, te jotka toivossa vangitut olette; sillä tänäpäpä minä tahdon myös ilmoittaa, ja kaksinkertaisesti sinulle maksaa.	9:12 Nijn palaitcat sijs linnaan/ te jotca toiwosa fangitut oletta: sillä tänäpäpä minä tahdon myös ilmoitta/ ja caxikertaisesti sinulle maxa.
9:13 Sillä minä jännitän Juudan jousekseni, panen siihen nuoleksi Efraimin ja nostan sinun poikasi, Siion, sinun poikiasi vastaan, Jaavan, ja teen sinut sankarin miekan kaltaiseksi.	13. Sillä minä olen Juudan minulleni joutseksi vetänyt, ja Ephraimin valmistanut; ja tahdon sinun lapses, Zion, herättää Grekan maan lapsia vastaan, ja asetan sinun niinkuin sankarin miekan.	9:13 Sillä minä olen Judan minulleni joudzexi wetänyt/ ja Ephraimin hanginnut. Ja tahdon sinun lapses Zion herättä ylidze Grekin maan lapsia/ ja asetan sinun nijncuin Sangaritten miecan.
9:14 Herra on näkyvä heidän yllänsä, ja hänen nuolensa lähtee kuin salama. Herra, Herra puhalttaa pasunaan ja kulkee etelän myrskytuulissa.	14. Herra on heille ilmestyvä, ja hänen nuolensa pitää lähtemän ulos niinkuin pitkäisen leimaus; ja Herra, Herra, on basunalla soittava, ja menee niinkuin lounatuulen pyöriäiset.	9:14 HERra on heille ilmestywä/ ja hänen nuolens pitä lähtemän ulos nijncuin pitkäisen leimaus. Ja HERra Jumala on Basunalla soittawa/ ja mene nijncuin lounat tuuli.
9:15 Herra Sebaot on suojaava heitä, ja he syövät, ja he tallaavat linkokiviä, he juovat ja pauhaavat niinkuin viinistä ja ovat täynnä, niinkuin uhrimaljat, niinkuin alttarin kulmat.	15. Herra Zebaot on heitä suojeleva, että he söisivät, ja saisivat allensa linkokivillä, ja joisivat ja riemuitsisivat niinkuin viinasta, ja tulisivat täyteen niinkuin malja, ja niinkuin alttarin kulmat.	9:15 HERra Zebaoth on heitä suojelewa/ että he söisit/ ja saisit alans lingokivillä. Että he joisit ja riemuidzisit nijncuin wijnasta/ ja tulisit täyten nijncuin malja/ ja nijncuin Altarin sarwet.
9:16 Ja Herra, heidän Jumalansa, on sinä päivänä auttava heitä, kansaansa, joka on kuin hänen lammaslaumansa; sillä he ovat kruunuun kiinnitettyjä kiviä, jotka kohoavat yli hänen maansa.	16. Ja Herra heidän Jumalansa on heitä sillä ajalla auttava, niinkuin kansansa laumaa; sillä pyhät kivet pitää merkiksi hänen maallensa nostettaman.	9:16 Ja HERra heidän Jumalans on heitä sillä ajalla auttawa/ nijncuin hänen Canssans lauma: sillä pyhät kiwet pitä hänen maallans nostettaman?
9:17 Sillä kuinka suuri onkaan oleva heidän onnensa, heidän ihanuutensa: vilja saa kasvamaan nuorukaiset ja rypälemehu neitsyet!	17. Sillä kuinka paljon hyvää heillä on, ja kuinka suuri kauneus heillä on? Jyvät siittävät nuorukaiset ja viina neitseet.	9:17 Sillä mitä hywä heillä on enä cuin muilla? eli mitä cauniutta heillä on enä cuin muilla? Jywät elättäwät nuorucaiset/ ja wijna neidzet.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Rukoilkaa Herralta sadetta kevätsateen aikana: Herra tekee ukkospilvet ja antaa heille sadekuurot, antaa kasvit joka miehen pellolle.	1. Anokaat Herralta ehtoo sadetta, niin Herra tekee pilven, ja antaa teille kyllä sataa, kaikelle kedon kasvulle.	10:1 NIjn anocat nyt HERralda ehtosadetta/ nijn HERra teke pilwen/ ja anda teille kyllä sata/ caikelle kedon caswolle.

<p>10:2 Sillä kotijumalat puhuvat tyhjiä, ja tietäjät näkevät petosnäkyjä, puhuvat valheunia, lohduttelevat turhilla. Sentähden he saavat lähteä matkaan kuin lammaslauuma ja kärsivät vaivaa, kun ei ole paimenta.</p>	<p>2. Sillä epäjumalat puhuvat turhuutta, ja aavistajat näkevät valheen; ja puhuvat turhia unia, ja heidän lohdutuksensa ei ole mitään: sentähden he käyvät eksyksissä niinkuin lampaat, ja nääntyvät, ettei heillä ole yhtään paimenta.</p>	<p>10:2 Sillä epäjumalat puhuvat sula waiwa/ ja noidat näkewät sulan walhen/ ja puhuvat ainoastans unia/ ja heidän lohdutuxens ei ole mitän. Sentähden he käywät exyxis nijncuin lauma/ ja näändywät/ ettei heillä ole yhtän paimenda.</p>
<p>10:3 Paimenia kohtaan syttyy minun vihani, ja johtomiehiä minä rankaisen; sillä Herra Sebaot pitää huolen laumastansa, Juudan heimosta, ja asettaa sen ikäänkuin kunniaratsuksensa sodassa.</p>	<p>3. Minun vihani on julmistunut paimenten päälle, ja minä tahdon kauriit etsiä; sillä Herran Zebaot on etsivä laumansa, Juudan huoneen, ja valmistaa heitä niinkuin hankituita sotahevosia.</p>	<p>10:3 Minun wihan on julmistunut paimenden päälle/ ja minä tahdon caurit edziä: Sillä HERra Zebaoth on edziwä hänen laumans/ nimittäin/ Judan huonen/ ja walmista heitä nijncuin hangituita sotahewoisita.</p>
<p>10:4 Siitä on lähtevä kulmakivi, siitä kiinnityspaalu, siitä sotajousi, siitä lähtevät käskijät kaikki.</p>	<p>4. Häneltä ovat nurkat, häneltä naulat, häneltä sotajoutsu, häneltä myös ynnä kaikki vaatiat tulleet.</p>	<p>10:4 Nurcat/ naulat/ sotajoudzi/ ja waatiat/ pitä heidä tuleman pois.</p>
<p>10:5 Ja he ovat niinkuin sankarit, jotka polkevat katujen lokaa sodassa. He sotivat, sillä Herra on heidän kanssansa; ja häpeään joutuvat hevosilla-ratsastajat.</p>	<p>5. Ja heidän pitää kuitenkin oleman niinkuin sankarit, jotka loan tallaat kaduilla sodassa, ja pitää sotiman, sillä Herra on heidän kanssansa, että ratsasmiehet häpiään tulevat.</p>	<p>10:5 Ja heidän pitä cuitengin oleman nijncuin Sangarit/ jotca loan tallawat caduilla sodasa/ ja pitä cuitengin sotiman: sillä HERra on heidän cansans/ että radzasmiehet häpiään tulewat.</p>
<p>10:6 Minä teen väkeväksi Juudan heimon ja autan Joosefin heimoa. Minä saatan heidät kotiin, sillä minä armahdan heitä, ja he tulevat olemaan, niinkuin en minä olisi heitä hyljännytkään. Sillä minä olen Herra, heidän Jumalansa, ja kuulen heidän rukouksensa.</p>	<p>6. Ja minä tahdon vahvistaa Juudan huoneen, ja varjella Josephin huonetta, ja tahdon heitä asettaa jälleen sijoillensa; sillä minä armahdan heitä; ja he ovat niinkuin he ennenkin olivat, kuin minä heidät sysäsin pois; sillä minä Herra heidän Jumalansa tahdon heitä kuulla.</p>	<p>10:6 Ja minä tahdon wahwista Judan huonen/ ja autta Josephin huonetta/ ja tahdon heitä asetta jäl lens sioillens: sillä minä armahdan heitä/ ja he owat nijncuin he ennengin olit/ cosca minä heidän sysäsin pois. 10:7 Sillä minä HERra heidän Jumalans tahdon heitä cuulla:</p>
<p>10:7 Efraim on olewa niinkuin sankari, ja heidän sydämensä on iloitsewa niinkuin viinistä. Heidän lapsensa näkevät sen ja iloitsevat; heidän sydämensä riemuitsee Herrassa.</p>	<p>7. Ja Ephraim on olewa niinkuin sankari, ja heidän sydämensä on iloitsewa niinkuin viinasta; ja heidän lapsensa saavat myös sen nähdä, ja riemuitsevat, että heidän sydämensä on iloinen Herrassa.</p>	<p>Ja Ephraimi on olewa nijncuin Sangari/ ja heidän sydämens on iloidzewa nijncuin wijnasta. He saawat nähdä myös lapsens/ ja riemuidzewat/ että heidän sydämens on iloinen HERrasa.</p>

10:8 Minä olen viheltävä heille ja kokoava heidät, sillä minä lunastan heidät, ja he lisääntyvät, niinkuin lisääntyivät ennen.	8. Minä tahdon heille viheltää, ja koota heitä, sillä minä tahdon heitä lunastaa; ja he lisääntyvät niinkuin he ennenkin olleet olivat.	10:8 Minä tahdon heille puhalda/ ja coota heitä: sillä minä tahdon heitä lunasta/ ja he lisändywät nijncuin he ennengin ollet olit.
10:9 Kun minä sirotan heidät kansojen sekaan, muistavat he minua kaukaisissa maissa; ja he lastensa kanssa saavat elää ja palata takaisin.	9. Ja tahdon kylvää heitä kansain sekaan, että he muistaisivat minua kaukaisissa maakunnissa, ja eläisivät lastensa kanssa ja palajaisivat.	10:9 Ja minä tahdon kylwä heitä Canssan sekaan/ että he muistaisit minua caucasis maacunnis/ ja he eläwät lastens cansa/ ja palajawat.
10:10 Minä tuon heidät takaisin Egyptin maasta ja kokoan heidät Assurista; minä vien heidät Gileadin maahan ja Libanonille, eikä heille ole riittävästi tilaa.	10. Sillä minä tahdon heitä tuoda jälleen Egyptin maalta, ja koota heitä Assyriasta, ja saattaa heitä Gileadin maahan ja Libanoniin, ja ei siinäkään pidä heillä kyllä oleman.	10:10 Sillä minä tahdon heitä tuoda jällens Egyptin maalda/ ja cocon heitä Assyriasta/ ja saatan heitä Gileadin maahan ja Libanonijn/ ja ei sijnäkün pidä heille täytymän.
10:11 Hän käy ahdistuksen meren lävitse, hän lyö meren aaltoja, ja kaikki Niilivirran syvyydet kuivuvat, Assurin ylpeys painuu alas, ja Egyptin valtikka väistyy pois.	11. Ja hänen pitää käymän sen ahtaan meren lävitse, ja meren aaltoja lyömän, että kaikki ojain syvyydet kuivuisivat; silloin Assyrian ylpeys alennetaan, ja Egyptin valtikka lakkaa.	10:11 Ja hänen pitä käymän sen ahtan meren läpidze ja meren aldoja lyömän/ että caicki ojain sywydet cuiwaisit. Silloin Assyrian coreus aletan/ ja Egyptin waldicka lacka.
10:12 Mutta heidät minä teen väkeviksi Herrassa, ja hänen nimensä on heidän kerskauksensa, sanoo Herra.	12. Minä tahdon heitä vahvistaa Herrassa, ja heidän pitää vaeltaman hänen nimeensä, sanoo Herra.	Minä tahdon heitä wahwista HERrasa/ että he waeldawat hänen nimeens/ sano HERra.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Avaa ovesi, Libanon! Tuli on kuluttava sinun setrisi.	1. Avaa, Libanon, porttis, että tuli sinun sedripuus polttais.	11:1 AWa Libanon porttis/ että tuli sinun Cedris poltais.
11:2 Valittakoon kypressi, sillä setri on kaatunut, hävitetyt ovat nuo mahtavat. Valittakaa, te Baasanin tammet, sillä sankka metsä on sortunut.	2. Ulvokaat, te hongat, sillä sedripuut ovat langenneet, ja ylimmäiset ovat hävitetyt. Ulvokaat, te Basanin tammet; sillä vahva metsä on hakattu pois.	11:2 Ulwocat te Hongat: sillä Cedrit owat langennet/ ja cunnialinen rakennus on häwitetty. Ulwocat te Tammet Basanis: sillä wahwa medzä on hacattu pois.
11:3 Kuule paimenten valitusta, kun on hävitetty nuo heidän mahtavansa. Kuule nuorten leijonain ärjyntää, kun on hävitetty Jordanin rantatiheikkö.	3. Paimenet kuullaan ulvovan, sillä heidän väkevänsä ovat hävitetyt; jalopeurain penikkain kiljumus kuullaan, sillä Jordanin ylpeys on hävitetty.	11:3 Paimenet cuullan ulwowan: sillä heidän cunnialinen rakennuxens on häwitetty. Lejonein penickain kiljumus cuullan: sillä Jordanin coreus on häwitetty.
11:4 Näin sanoi Herra, minun Jumalani:	4. Näin sanoo Herra minun Jumalani: kaitse teuraslampaita;	11:4 NÄitä sano HERra minun Jumalan: caidze teuraslampaita:

11:5 "Kaitse teuraslampaita, joita niiden ostajat teurastavat tuntematta syynalaisuutta, ja joista niiden myyjät sanovat: 'Kiitetty olkoon Herra, minä olen rikastunut', ja joita niiden paimenet eivät sääli.	5. Sillä heidän omistajansa teurastavat niitä, ja ei luule siitä syntiä olevan; myyvät niitä, ja sanovat: kiitetty olkoon Herra, että minä olen rikastunut; ja ei heidän paimenensa heitä säästä.	11:5 Sillä heidän Herrans teurastawat nijtä/ ja ei luule sijtä syndiä olewan. Myywät nijtä/ ja sanowat: kijtetty olcon HERra/ jopa minä ricas olen: ja ei heidän paimenens heitä säästä.
11:6 Sillä minä en enää sääli maan asukkaita, sanoo Herra. Katso, minä annan ihmisten joutua toistensa käsiin ja kuninkaansa käsiin, ja he hävittävät maan, enkä minä pelasta ketään heidän käsistänsä."	6. Sentähden en minä tahdo enää säästää maan asuvasia, sanoo Herra; ja katso, minä jätän ihmisen jokaisen kumppaninsa käsiin, ja heitä kuninkainsa käsiin, että he maan musertaisivat, enkä tahdo heitä auttaa heidän käsistänsä.	11:6 Sentähden en minä tahdo säästä enä maan asuwaisia/ sano HERra. Ja cadzo/ minä jätän ihmiset jocaidzen toinen toisens käsijn/ ja heidän Cuningains käsijn/ että he maan muserraisit/ engä tahdo heitä autta heidän käsistäns.
11:7 Niin minä siis kaitsin teuraslampaita, lampaista kurjimpia. Ja minä otin itselleni kaksi sauvaa; minä nimitin toisen "Suloudeksi", toisen minä nimitin "Yhteydeksi", ja niin minä kaitsin lampaita.	7. Ja minä kaitsen teuraslampaita, raadollisten lammasten tähden. Ja minä otin minulleni kaksi sauvaa: yhden minä kutsuin suloiseksi, mutta toisen sitovaiseksi, ja kaitsin lampaita.	11:7 Ja minä caidzen teuraslambaita/ radollisten lammasten tähden. Ja otin minulleni caxi sauwa/ yhden minä cudzuin suloisexi/ mutta toisen cowaxi/ ja caidzin lambaita.
11:8 Ja minä hävitin kolme paimenta yhtenä kuukautena, mutta minä kävin kärsimättömäksi lampaille, ja hekin kyllästyivät minuun.	8. Ja minä hukutin kolme paimenta yhtenä kuukautena; sillä en minä voinut heitä kärsiä, eikä he minuakaan kärsineet.	11:8 Ja minä hucutin colme paimenda yhtenä Cuucautena: sillä en minä woinut kärsiä/ eikä he minuacan kärsinet.
11:9 Niin minä sanoin: "Minä en tahdo enää teitä kaita. Kuolkoon, joka kuolee; hävitkään, joka häviää; ja jäljellejäävät syököt kukin toisensa lihaa."	9. Ja minä sanoin: en minä tahdo teitä kaita; joka kuolee, se kuolkaan, joka näännyy, se näännyköön, ja jääneet syököön toinen toisensa lihan.	11:9 Ja minä sanoin: en minä tahdo teitä caita/ joca cuole/ cuolcan/ joca näändy/ näändykön/ ja jäänet syökön toinen toisens lihan.
11:10 Ja minä otin sauvani Sulouden ja katkaisin sen purkaakseni liittoni, jonka olin tehnyt kaikkien kansojen kanssa.	10. Ja minä otin suloisen sauvani ja särjin sen, rikkoakseni minun liittoni, jonka minä kaikille kansoille tehnyt olin.	11:10 Ja minä otin sen suloisen sauwani ja särjin/ rickoxen minun lijttoni/ jonga minä caikille Canssoille tehnyt olin.
11:11 Ja sinä päivänä se purkautui, ja niin lampaista kurjimmat, jotka ottivat minusta vaarin, tulivat tietämään, että se oli Herran sana.	11. Ja se rikottiin sinä päivänä; ja raadolliset lampaat, jotka minun kanssani pitivät, tunsivat siitä, että se Herran sana oli.	11:11 Ja se ricottin sinä päiwänä: ja radolliset lambat/ jotca minun cansani pidit/ tunsit sijtä että se HERran sana oli.

11:12 Sitten minä sanoin heille: "Jos teille hyväksi näkyy, niin antakaa minulle palkkani; jollei, niin olkaa antamatta." Niin he punnitsivat minun palkakseni kolmekymmentä hopearahaa.	12. Ja minä myös sanoin heille: jos teille niin kelpaa, niin tuokaat tänne niin paljon kuin minä maksan; jollei, niin sallikaat olla; ja he punnitsivat niin paljon kuin minä maksoin, kolmekymmentä hopiapenninkiä.	11:12 Ja minä myös sanoin heille: jos teille niijn kelpa/ niijn tuocat tänne niijn paljo cuin minä maxan/ jollei/ niijn sallicat olla. Ja he punnidzit niijn paljo cuin minä maxoin/ colmekymmendä hopiapenningitä.
11:13 Ja Herra sanoi minulle: "Viskaa se savenvalajalle, tuo kallis hinta, jonka arvoiseksi he ovat minut arvioineet." Niin minä otin ne kolmekymmentä hopearahaa ja viskasin ne Herran huoneeseen savenvalajalle.	13. Niin sanoi Herra minulle: heitä se pois, annettavaksi savenvalajalle; sitä suurta hintaa, johon minä heiltä arvattu olen! Ja minä oltin ne kolmekymmentä hopiapenninkiä ja heitin Herran huoneeseen, annettavaksi savenvalajalle.	11:13 Niijn sanoi HERra minulle: heitä pois/ annetta sawenwalajalle/ oho sitä jalo coco/ johon minä heidä arwattu olen. Ja minä otin ne colmekymmendä hopiapenningitä/ ja heitin HERran huonesen/ annetta sawenwalajalle.
11:14 Sitten minä katkaisin toisen sauvani, Yhteyden, purkaakseni veljeyden Juudan ja Israelin väliltä.	14. Ja minä särjin minun toisen sitovaisen sauvani, rikkoakseni veljeyden Juudan ja Israelin vaiheella.	11:14 Ja minä särjin minun toisen sauvani/ cowan/ rickoxeni weljein kescuxet Judan ja Israelin waihella.
11:15 Sitten Herra sanoi minulle: "Ota vielä itsellesi hullun paimenen kapineet.	15. Ja Herra sanoi minulle: ota vielä itselles hullun paimenen aseet.	11:15 JA HERra sanoi minulle: ota wielä sinulles hullun paimenen aset.
11:16 Sillä katso, minä olen herättävä maahan paimenen: hukkaantuneista hän ei pidä huolta, hajaantunutta hän ei etsi, ruhjoutunutta hän ei paranna, pystyssäpysyvää hän ei tue; mutta hän syö lihaviin lihaa ja halkaisee niiden sorkat.	16. Sillä katso, minä herätän paimenen maassa, joka ei etsi nääntyvää, ei holho nuorta heikkoaa, ei paranna särjettyä, eikä tottele tervettä; vaan syö lihavain lihaa, ja repäisee heidän sorkkansa rikki.	11:16 Sillä cadzo/ minä herätän paimenet maasa/ jotca ei näändywätä edzi/ särjettyä ja muserrettua ei paranna/ eikä tottele terwettä. Waan syöwät paremmin lihawain liha/ ja rewäisewät heidän sorckans ricki.
11:17 Voi hullua paimenta, joka lampaat hylkää! Käyköön miekka hänen käsivarteensa ja oikeaan silmäänsä. Hänen käsivartensa kuivettukoon, ja hänen oikea silmänsä soetkoon."	17. Voi sitä kelvotointa paimenta, joka lauman hylkää! tulkaan miekka hänen käsivarteensa ja oikiaan silmään; kuivukoon hänen käsivartensa peräti, ja hänen oikea silmänsä tulcoon kokonansa pimiäksi!	11:17 O epäjumaliset paimenet/ jotca lauman hyljäwät. Tulcan miecka heidän käsiwarteens/ ja oikiaan silmääns. Cuiwatcon heidän käsiwartens/ ja heidän oikia silmäns tulcon pimiäxi.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu
12:1 Ennustus, Herran sana Israelista. Näin sanoo Herra, joka on jännittänyt taivaan ja perustanut maan ja joka on luonut ihmisen hengen hänen sisimpäänsä:	1. Tämä on Herran sanan kuorma Israelista: Herra, joka taivaat venyttää, ja maan perustaa, ja tekee ihmisen hengen hänessä, sanoo:	12:1 TÄmä on HERran sanan cuorma Israelist/ sano HERra/ joca taiwat wenyttä/ ja maan perusta/ ja teke ihmiseen hengen.

<p>12:2 Katso, minä teen Jerusalemin juovuttavaksi maljaksi kaikille kansoille yltympäri, ja myös Juudan kohdalle se on tuleva Jerusalemiä piiritettäessä.</p>	<p>2. Katso, minä tahdon Jerusalemin tehdä unimaljaksi kaikille kansoille siinä ympärillä; sillä sen pitää myös Juudaa kohtaaman, kuin Jerusalem piiritetään.</p>	<p>12:2 Cadzo/ minä tahdon Jerusalemin tehdä horjuwaxi maljaxi/ caikille Canssoille sijnä ymbäriä: sillä sen pitä myös Judat cohtaman/ cosca Jerusalem pijritetän.</p>
<p>12:3 Ja sinä päivänä minä teen Jerusalemin väkikiveksi kaikille kansoille: kaikki, jotka sitä nostavat, repivät pahoin itsensä; ja kaikki maan kansakunnat kokoontuvat sitä vastaan.</p>	<p>3. Ja sillä ajalla tahdon minä Jerusalemin tehdä kaikille kansoille kuormakiveksi; niin monta kuin häntä siirtää tahtovat, pitää itsensä siihen rikki repimän; sillä kaikki pakanat maan päällä kokoontuvat häntä vastaan.</p>	<p>12:3 Ja sillä ajalla tahdon minä cuitengin Jerusalemin tehdä caikille Canssoille cuormakiwexi. Nijn monda cuin händä sijrtä tahtowat/ pitä heitäns siihen repimän: sillä caicki pacanat maan päällä pitä cocoman heitäns händä wastan.</p>
<p>12:4 Sinä päivänä, sanoo Herra, minä lyön kaikki hevoset vauhkoudella ja niiden ratsastajat hulluudella. Mutta Juudan heimoa kohti minä avaan silmäni, ja kaikki kansojen hevoset minä lyön sokeudella.</p>	<p>4. Silloin, sanoo Herra, tahdon minä kaikki hevoset pelkuriksi saattaa, ja heidän ratsastajansa tyhmäksi; mutta Juudan huoneelle tahdon minä avata minun silmäni, ja kaikki kansain hevoset lyödä sokeudella.</p>	<p>12:4 Silloin/ sano HERra/ tahdon minä caicki orhit carcawaisexi saatta/ ja heidän radzastajans tyhmäxi. Mutta Judan huonelle tahdon minä awata minun silmäni/ ja caickein Canssain orhit rangaista sokeudella.</p>
<p>12:5 Silloin Juudan sukuruhtinaat sanovat sydämessään: "Minun väkevyyteni ovat Jerusalemin asukkaat Herrassa Sebaotissa, heidän Jumalassansa."</p>	<p>5. Ja Juudan päämiesten pitää sanoman sydämessänsä: olkoon Jerusalemin asuwaitet vain hyvässä turvassa, Herrassa Zebaotissa, heidän Jumalassansa.</p>	<p>12:5 Ja Judan Päämiehet pitä sanoman sydämisisäns/ olcon Jerusalemin asuwaitet waiwoin hywäs turwas/ HERras Zebaotthis heidän Jumalassans.</p>
<p>12:6 Sinä päivänä minä teen Juudan sukuruhtinaat ikäänkuin tulipannuksi puitten sekaan ja ikäänkuin tulisoihduksi lyhteitten sekaan, ja he kuluttavat oikealta ja vasemmalta, kuluttavat kaikki kansat yltympäri. Ja Jerusalem saa yhäti asua paikoillansa - Jerusalemissa.</p>	<p>6. Sillä ajalla tahdon minä panna Juudan päämiehet niinkuin tulipätsiksi puitten sekaan, ja niinkuin tulisoiton jalallisen, syömään sekä oikialta että vasemmalta puolelta kaikki kansat ympäriltä; ja Jerusalem asutaan taas siällansa Jerusalemissa.</p>	<p>12:6 Sillä ajalla tahdon minä Judan Päämiehet cuumaxi pädzixi panna puitten sekaan/ ja nijncuin tulisen kekälen corresa/ syömän sekä oikialda että wasemmalda puoleldans caicki Canssat ymbäriä. Ja Jerusalem asutan taas siällans Jerusalemissa.</p>
<p>12:7 Ja Herra on ensiksi vapauttava Juudan majat, ettei Daavidin suvun kunnia ja Jerusalemin asukasten kunnia ylvästelisi Juudaa vastaan.</p>	<p>7. Ja Herra on vapahtava Juudan majat niinkuin alustakin, ettei Davidin huoneen kunnia ylen paljo kerskaisi, eikä Jerusalemin asuvaisen kunnia, Juudaa vastaan.</p>	<p>12:7 Ja HERra on wapahtawa Judan majat nijncuin muinengin. Ettei Dawidin huone ylö paljo kerscais/ eikä Jerusalemin asuwaitet Judat wastan.</p>

12:8 Sinä päivänä on Herra suojaava Jerusalemin asukkaita; ja kompastuvainen heidän seassansa on sinä päivänä oleva niinkuin Daavid, ja Daavidin suku on oleva niinkuin jumal'olento, niinkuin Herran enkeli heidän edessänsä.	8. Niinä päivinä on Herra Jerusalemin asuwaitet varjelevat; ja on tapahtuva, että se, joka silloin heidän seassansa heikko on, on oleva niinkuin David, ja Davidin huone on oleva niinkuin Jumalan huone, niinkuin Herran enkeli heidän edessänsä.	12:8 Nijnä päiwinä on HERra Jerusalemin asuwaitet warjelewa/ ja on tapahtuwa/ että se joca silloin heidän seasans heicko on/ on olewa nijncuin Dawid. Ja Dawidin huone on olewa nijncuin Jumalan huone/ nijncuin HERran Engeli heidän edesäns.
12:9 Mutta sinä päivänä minä tahdon hävittää kaikki pakanakansat, jotka hyökkäävät Jerusalemia vastaan.	9. Silloin ajattelin minä hukuttaa kaikkia pakanoita, jotka ovat lähteneet Jerusalemia vastaan.	12:9 Silloin ajattelen minä hucutta caickia pacanoita/ jotca owat lähtenet Jerusalemita wastan.
12:10 Ja minä vuodatan Daavidin suvun päälle ja Jerusalemin asukasten päälle armon ja rukouksen hengen. He katsovat minuun, jonka he ovat lävistäneet. Ja he valittavat häntä, niinkuin valitetaan ainokaista, murehtivat häntä katkerasti, niinkuin murehditaan katkerasti esikoista.	10. Mutta Davidin huoneelle ja Jerusalemin asuwaitisille tahdon minä vuodattaa armon ja rukouksen hengen; sillä heidän pitää katsoman minun puoleeni, jonka he lävitse pistäneet ovat; ja pitää valittaman, niinkuin joku valittaa ainokaista poikaansa, ja heidän pitää häntä murehtiman, niinkuin joku itkis esikoistansa.	12:10 MUTta Dawidin huonelle/ ja Jerusalemin asuwaitisille tahdon minä wuodatta armon ja rucouxen Hengen: sillä heidän pitä cadzoman minun puoleeni/ jonga he läwistänet owat: ja pitää parcuman/ nijncuin jocu parcu ainocaista poicans. Ja heidän pitä händä murehtiman/ nijncuin jocu itkis ainocaista poicans.
12:11 Sinä päivänä pidetään Jerusalemissa suuret valittajaiset, niinkuin olivat Hadadrimmonin valittajaiset Megiddon laaksossa.	11. Silloin pitää suuren walitusitkun oleman Jerusalemissa, niinkuin Hadadrimmonin itku Megiddon kedolla.	12:11 Silloin pitä suuren walitusitcun oleman Jerusalemis/ nijncuin se oli liki Hadadrimoni/ Megiddon kedolla.
12:12 Ja maa pitää valittajaisia, kukin sukukunta erikseen: Daavidin huoneen sukukunta erikseen ja heidän naisensa erikseen, Naatanin huoneen sukukunta erikseen ja heidän naisensa erikseen,	12. Ja maan pitää valittaman, jokainen sukukunta erinänsä; Davidin huoneen sukukunta erinänsä, ja heidän vaimonsa erinänsä; Natanin huoneen sukukunta erinänsä, ja heidän vaimonsa erinänsä;	12:12 Ja maan pitä walittaman/ jocainen sucucunda erinäns: Dawidin huonen sucucunda erinäns/ ja heidän waimons erinäns. 12:13 Nathanin huonen sucucunda erinäns/ ja heidän waimons erinäns.
12:13 Leevin huoneen sukukunta erikseen ja heidän naisensa erikseen, siimeiläisten sukukunta erikseen ja heidän naisensa erikseen. Kaikki muut sukukunnat, kukin sukukunta erikseen ja heidän naisensa erikseen.	13. Levin huoneen sukukunta erinänsä, ja heidän vaimonsa erinänsä; Simein huoneen sukukunta erinänsä, ja heidän vaimonsa erinänsä; 14. Niin myös kaikki muut jääneet sukukunnat, kukin erinänsä, ja heidän vaimonsa myös erinänsä.	Lewin sucucunda erinäns/ ja heidän waimons erinäns. Simein huonen sucucunda erinäns/ ja heidän waimons erinäns. Nijn myös caicki muut jäänet sucucunnat/ cugin erinäns/ ja heidän waimons myös erinäns.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu

13:1 Sinä päivänä on Daavidin suvulla ja Jerusalemin asukkailla oleva avoin lähde syntiä ja saastaisuutta vastaan.	1. Sillä ajalla on avoin lähde Davidin huoneelle ja Jerusalemin asuvaisille oleva syntiä ja saastaisuutta vastaan.	13:1 Sillä ajalla pitä awojoin lähde Dawidin huonelle ja Jerusalemin asuwaisille oleman syndiä ja saastaisutta wastan.
13:2 Ja sinä päivänä, sanoo Herra Sebaot, minä hävitän epäjumalain nimet maasta, eikä niitä enää muisteta. Myöskin profeetat ja saastaisuuden hengen minä ajan maasta pois.	2. Sillä ajalla, sanoo Herra Zebaot, tahdon minä epäjumalain nimet maasta kadottaa, ettei heitä enään pidä muistettaman; tahdon myös väärät prophetat ja saastaisen hengen ajaa pois maalta.	13:2 Sillä ajalla/ sano HERra Zebaoth/ tahdon minä epäjumalain nimet maasta cadotta/ ettei sillen heitä pidä muistettaman: tahdon myös noidat ja saastaiset aja pois maalda.
13:3 Ja jos joku vielä ennustaa, sanovat hänen isänsä ja äitinsä, hänen vanhempansa, hänelle: "Sinä et saa elää, koska olet puhunut valhetta Herran nimeen." Ja hänen isänsä ja äitinsä, hänen vanhempansa, lävistävät hänet hänen ennustamisensa tähden.	3. Ja pitää tapahtuman, että jos joku vielä ennustais, niin hänen isänsä ja äitinsä, jotka hänen synnyttäneet ovat, pitää hänelle sanoman: et sinä saa elää, sillä sinä olet valehdellut Herran nimeen. Ja niin hänen isänsä ja äitinsä, jotka hänen synnyttäneet ovat, pitää hänen pistämän lävitse, kuin hän ennustaa.	13:3 Että pitä tapahtuman/ jos jocu noiduis/ nijn hänen Isäns ja äitins pitä hänelle sanoman/ jotca hänen synnyttänet owat: sinun täyty cuolla: sillä sinä walehtelet HERran nimeen. Ja nijn hänen Isäns ja äitins/ jotca hänen synnyttänet owat/ pitä hänen pistämän läpidze/ cosca hän noitu.
13:4 Sinä päivänä häpeävät profeetat itsekukin näkyään, kun he ennustavat, eivätkä he valhetellakseen pue yllensä karvaista vaippaa.	4. Sillä silloin pitää tapahtuman, että prophetat näkyinsä kanssa tulevat häpiään, kuin he ennustavat; ja ei heidän pidä enää yllensä pukevan karvavaatteita, joilla he viettelevät.	13:4 Sillä silloin pitä tapahtuman/ että noidat pitä näkyins cansa häpiään tuleman/ cosca he nijstä noituwat: ja ei heidän pidä enä jouhiwaatteita pukeman/ joilla he wiettelewät.
13:5 Hän sanoo: "En ole profeetta, vaan peltomies, sillä eräs mies on ostanut minut orjaksi jo nuoruudessani."	5. Mutta pitää sanoman: en minä ole propheta, vaan minä olen peltomies; sillä minä olen nuoruudestani orjana ollut.	13:5 Mutta heidän pitä sanoman: en minä ole Propheta/ waan peldomies: sillä minä olen nuorudestani orjana ollut.
13:6 Ja jos häneltä kysytään: "Mitä ovat nuo haavat sinun rinnassasi?" vastaa hän: "Ne lyötiin minun ystäväini huoneessa."	6. Mutta jos hänelle sanottaisiin: mitkä haavat ovat sinun käsissä? niin hänen pitää vastaaman: niin minä olen haavoitettu niiden huoneessa, jotka minua rakastivat.	13:6 Mutta jos hänelle sanotaisin: mitkä haawat owat sinun käsissä? nijn hänen pitä wastaman: nijn minä olen haawoitettu nijden huones/ jotca minua racastawat.
13:7 Heräjä, miekka, minun paimentani vastaan ja minun lähintä miestäni vastaan, sanoo Herra Sebaot. Lyö paimenta, ja joutukoot lampaat hajallensa; mutta minä käännän jälleen käteni pienimpiä kohden.	7. Herää, miekka minun paimeneni päälle ja sen miehen päälle, joka minulle lähinen on, sanoo Herra Zebaot: lyö paimenta, niin lampaat hajoovat! ja niin minä käteni käännän piskuisia päin.	13:7 HERä miecka minun paimeneni päälle/ ja sen miehen päälle/ joca minulle lähinen on/ sano HERra Zebaoth: lyö paimenda/ nijn lauma hajo: ja nijn minä käteni käännän piscuisita päin.

13:8 Ja näin on käyvä koko maassa, sanoo Herra: kaksi osaa siitä hävitetään ja saa surmansa, mutta kolmas osa siitä jää jäljelle.	8. Ja pitää tapahtuman, sanoo Herra, että jokaisessa maakunnassa kaksi osaa häviää ja hukkuu, ja kolmas osa siihen jääpi.	13:8 Ja pitää tapahtuman/ sano HERra/ josa maacunnas on caxi osa/ nijn ne pitää häwiämän ja huckuman/ ja colmas osa pitää sijhen jäämän.
13:9 Ja sen kolmannen osan minä vien tuleen; minä sulatan heidät, niinkuin hopea sulatetaan, ja koettelen heitä, niinkuin kulta koetellaan. He huutavat avuksi minun nimeäni, ja minä vastaan heille. Minä sanon: "Se on minun kansani", ja se sanoo: "Herra, minun Jumalani."	9. Ja kolmannen osan tahdon minä viedä tulen lävitse, ja puhdistaa sen, niinkuin hopia puhdistetaan, ja tahdon sen kirkastaa, niinkuin kulta kirkastetaan. Nämät minun nimeäni avuksi huutavat, ja minä tahdon heitä kuulla, ja sanoa: se on minun kansani; ja heidän pitää sanoman: Herra minun Jumalani.	13:9 Ja sen colmannen osan tahdon minä wiedä tulen läpidze/ ja puhdista sen/ nijncuin hopia puhdistetan/ ja tahdon sen kircasta nijncuin culda kircastetan. Nämät pitää sijs minun nimeni huutaman/ ja minä tahdon heitä cuulla/ ja sanoa: se on minun Canssan: ja heidän pitää sanoman: HERra minun Jumalan.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu
14:1 Katso, Herran päivä on tuleva, ja sinun saaliisi jaetaan sinun keskelläsi.	1. Katso, päivä tulee Herralle, jona sinun saaliis sinussa jaetaan.	14:1 CADzo/ se päiwä tule HERralle/ että sinun saalis pitää sinusa jaettaman:
14:2 Minä kokoan kaikki pakanat sotaan Jerusalemiä vastaan. Kaupunki valloitetaan, talot ryöstetään, naiset raiskataan, ja puoli kaupunkia lähtee pakkosiirtolaisuuteen, mutta jäljelle jäävää kansaa ei hävitetä kaupungista.	2. Sillä minä olen kokoova kaikkinaiset pakanat sotaan Jerusalemiä vastaan, ja kaupunki voitetaan, huoneet ryöstetään ja vaimot raiskataan. Puoli osaa kaupunkia viedään vangiksi, ja jääneitä kansasta ei ajeta ulos kaupungista.	14:2 Sillä minä olen cocowa caickinaiset pacanat sotiman Jerusalemita wastan. Ja Caupungi pitää voitettaman/ huonet ryöstetän ja waimot raiscatan. Puoli osa Caupungista pitää fangixi wietämän/ ja jäänet Canssasta/ ei pidä ajettaman ulos Caupungist.
14:3 Ja Herra on lähtevä liikkeelle ja sotiva näitä pakanoita vastaan, niinkuin sotimispäivänensä, taistelun päivänä.	3. Mutta Herra on lähtevä sotimaan pakanoita vastaan, niinkuin hän on tottunut sodan ajalla sotimaan.	14:3 MUTta HERra on lähtewä sotiman pacanoita wastan/ nijncuin hän on tottunut sodan ajalla sotiman.
14:4 Hänen jalkansa seisovat sinä päivänä Öljymäellä, joka on Jerusalemin edustalla itää kohti. Ja Öljymäki halkeaa kahtia idästä länteen hyvin suureksi laaksoksi: toinen puoli mäkeä siirtyy pohjoiseen ja toinen puoli etelään päin.	4. Silloin hänen jalkansa pitää Öljymäellä seisoman, joka on läsnä Jerusalemiä itään päin; ja Öljymäen pitää halkeeman keskeltä itään ja länteen, sangen leviältä toinen toisestansa; toinen osa mäkeä pitää erkaneman pohjoiseen päin ja toinen etelään päin.	14:4 Silloin hänen jalcans pitää öljymäellä seisoman/ joca on läsnä Jerusalemita itän päin. Ja öljymäen pitää halkeman/ idästä haman länden/ sangen lewiäldä toinen toisestans: toinen osa mäke pohjaisen päin/ ja toinen etelän päin.

14:5 Ja te pakenette minun mäkiäni väliseen laaksoon, sillä mäkiäni välinen laakso on ulottuva Asaliin asti. Te pakenette, niinkuin pakenitte maanjäristystä Ussian, Juudan kuninkaan, päiviä. Ja Herra, minun Jumalani, tulee; kaikki pyhät sinun kanssasi.	5. Ja teidän pitää pakeneman sitä laaksoa, joka on näiden vuorten vaiheella, sillä se laakso mäkiäni vaiheella pitää ulottuman Atsaliin asti; ja pitää paettaman niinkuin muinen paettiin maanjäristyksen tähden, Ussian Juudan kuninkaan aikana. Silloin Herra minun Jumalani on tuleva, ja kaikki pyhät hänen kanssansa.	14:5 Ja teidän pitää pakeneman sen laxon tähden/ joca on näiden minun vuorteni waihella: sillä se laxo mäkein waihella pitää ulottuman Azalin asti. Ja pitää paettaman nijncuin muinen paettiin maan järistyksen tähden/ Usian Judan Cuningan aicana. Silloin minun HERran Jumalan on tulewa/ ja caicki pyhät hänen cansans.
14:6 Sinä päivänä ei ole valoa: loistavat tähdet sammuvat.	6. Ja siihen aikaan pitää tapahtuman, ettei valkeus pidä oleman kallis eikä sumuinen.	14:6 Sijhen aican ei pidä se callis walo oleman/ waan wilu ja pacainen.
14:7 Se on oleva yhtämittaista päivää - Herralle on se tunnettu - ei vaihdu päivä ja yö; ja ehtoolla on oleva valoisata.	7. Ja yksi päivä on oleva, joka Herralle tuttu on, ei päivä eikä yö; vaan pitää tapahtuman, että ehtoona pitää valkeus oleman.	14:7 Ja yxi päiwä pitää oleman joca HERralle tuttawa on/ ei päiwä eikä yö/ ja ehton puolen pitää walkius oleman.
14:8 Sinä päivänä elävät vedet virtaavat Jerusalemissa: toiset puolet niistä Idänmerta kohti, toiset puolet Länsimerta kohti. Niin on tapahtuva kesät ja talvet.	8. Silloin pitää Jerusalemissa elävät vedet vuotaman, puoli osa itäistä merta päin, ja toinen puoli hamaan äärimäiseen mereen; ja sen pitää sekä kesällä että talwella tapahtuman.	14:8 Silloin pitää Jerusalemissa eläwät wedet wuotaman/ puoli osa idäistä merta päin/ ja toinen puoli osa haman meren loppua päin/ ja sen pitää sekä kesällä että talwella tapahtuman.
14:9 Herra on oleva koko maan kuningas. Sinä päivänä on Herra oleva yksi ja hänen nimensä yksi.	9. Ja Herra on kaiken maan Kuningas oleva; siihen aikaan on ainoastaan yksi Herra oleva, ja hänen nimensä yksi.	14:9 Ja HERra on caiken maan Cuningas olewa. Sijhen aican on ainoastans yxi HERra olewa/ ja hänen nimens yxi.
14:10 Koko maa muuttuu tasaiseksi kuin Aromaa Gebasta Rimmoniin asti, Jerusalemin eteläpuolelle. Ja tämä on oleva korkea ja oleva asuttu, paikallansa, Benjaminin portista entisen portin sijaan asti, Kulmaporttiin ja Hananelin-torniin asti, kuninkaan viinikuurniin asti.	10. Ja koko maakunnassa pitää käytämän ympäri niinkuin tasaisella kedolla, Gibeasta niin Rimmoniin asti, lounaan puolella Jerusalemissa; sillä se korotetaan ja asutaan hänen siassansa, Benjaminin portista hamaan ensimmäisen portin paikkaan, hamaan Kulmaporttiin, ja Hananeelin tornista niin kuninkaan viinakuurniin asti.	14:10 Ja coco maacunnas pitää käytämän ymbäri nijncuin tasaisella kedolla/ Gibeast nijn Rimonin asti/ lounast nijn Jerusalemin asti: sillä se corgotetan ja asutan hänen siasans/ BenJaminin portist haman ensimmäisen portin paickan/ haman culmaporttin/ ja Hananeelin tornist nijn Cuningan wijnacuurnan asti.
14:11 He asuvat siellä, eikä vihitä sitä enää tuhon omaksi, ja Jerusalemin on oleva asuttu, oleva turvassa.	11. Ja hänessä pitää asuttaman, eikä enään pidä yhtään kirousta oleman, sillä Jerusalemin pitää turvallisesti asuman.	14:11 Ja hänesä pitää asuttaman/ eikä sillen pidä yhtän raatelust oleman: sillä Jerusalemin pitää sangen irstast asuman.

<p>14:12 Ja tämä on oleva vitsaus, jolla Herra rankaisee niitä kansoja, jotka sotivat Jerusalemiä vastaan: hän mädättää siltä kansalta lihan, kun se vielä seisoo jaloillaan, sen silmät mätänevät kuopissansa, ja sen kieli mätänee sen suussa.</p>	<p>12. Ja tämä on rangaistus oleva, jolla Herra kaikkia kansoja on rankaiseva, jotka ovat sotineet Jerusalemiä vastaan: heidän lihansa pitää raukeaman jaloillansa seisoissansa, ja heidän silmänsä pitää lävissänsä vaipuman, ja heidän kielensä suussansa raukeaman.</p>	<p>14:12 JA tämän pitää rangaistuksen oleman/ jolla HERra caicke Canssa on rangaisewa/ jotca owat sotinet Jerusalemita wastan. Heidän lihans pitää raukeman jalgoillans seisoisans/ ja heidän silmäns waipuwat heidän läwisäns/ ja heidän kielens rauke heidän suusans.</p>
<p>14:13 Sinä päivänä on tuleva Herralta suuri hämminki heidän sekaansa, niin että he käyvät kiinni toinen toisensa käteen ja toisen käsi kohoaa toisen kättä vastaan.</p>	<p>13. Siihen aikaan on Herra suuren metelin heidän sekaansa nostava, että jokainen pitää kumppaninsa käteen rupeeman, ja paneman kätensä kumppaninsa käden päälle.</p>	<p>14:13 Sijhen aican on HERra suuren metelin heidän sekaans nostawa/ että jocainen pitää toisens käteen rupeman/ ja paneman kätens toisen käden päälle.</p>
<p>14:14 Myös Juuda on sotiva Jerusalemissa, ja kaikkien pakanakansojen rikkaudet kootaan joka taholta: kullat ja hopeat ja ylen paljon vaatteita.</p>	<p>14. Sillä Juuda on myös Jerusalemissa sotiva; ja sen ympärille kootaan kaikkein pakanain tavarat, kultaa, hopiaa ja sangen paljo vaatteita.</p>	<p>14:14 Sillä Juda on myös sotiwa Jerusalemita wastan/ ja sen ymbärille cootan caickein pacanain tawarat/ culda/ hopiata ja sangen paljo waatteita.</p>
<p>14:15 Samoin on vitsaus kohtaava hevosia ja muuleja ja kameleja ja aaseja ja kaikkea karjaa, mitä niissä leireissä on - samankaltainen vitsaus.</p>	<p>15. Ja niin on tämä rangaistus tapahtuva hevosille, muuleille, kameleille, aaseille ja kaikkinaisille eläimille, jotka heidän leirissänsä ovat, niinkuin tämä rangaistus on.</p>	<p>14:15 Ja silloin pitää tämä rangaistus tapahtuman hewoisille/ muuleille/ Cameleille Aseille ja caickinaisille eläimille/ jotca sen sotawäen seas owat/ nijncuin tämä rangaistus on.</p>
<p>14:16 Mutta kaikki niiden pakanakansain tähteet, jotka ovat hyökänneet Jerusalemiä vastaan, käyvät vuosi vuodelta sinne ylös kumartaen rukoilemaan kuningasta, Herraa Sebaotia, ja viettämään lehtimajanjuhlaa.</p>	<p>16. Ja kaikki jääneet kaikkein pakanain seassa, jotka läksivät Jerusalemiä vastaan, menevät joka vuosi kumartamaan Kuningasta, Herraa Zebaotia, ja lehtimajan juhlaa pitämään.</p>	<p>14:16 JA caicki jäänet caickein pacanain seas/ jotca läxit Jerusalemita wastan/ pitää joca vuosi menemän cumartaman Cuningast HERra Zebaothi/ ja Lehtimajan juhla pitämän.</p>
<p>14:17 Ja mitkä maan sukukunnista eivät käy ylös Jerusalemiin kumartaen rukoilemaan kuningasta, Herraa Sebaotia, niille ei tule sadetta.</p>	<p>17. Ja on tapahtuva, että joka maan sukukunnista ei mene ylös Jerusalemiin tätä Kuningasta, Herraa Zebaotia, kumartamaan, ei pidä heille sadetta tuleman.</p>	<p>14:17 Mutta jocainen sucucunda maan päällä/ cuin ei tule Jerusalemiin tätä Cuningasta HERra Zebaothi cumartaman/ ei pidä heille sadetta tuleman?</p>

<p>14:18 Ja jos egyptiläisten sukukunta ei käy eikä tule sinne ylös, ei tule sitä heillekään; vaan heitä on kohtaava se viitsaus, millä Herra rankaisee niitä pakanakansoja, jotka eivät tule sinne ylös viettämään lehtimajanjuhlaa.</p>	<p>18. Ja ellei Egyptiläisten sukukunta menisi ylös ja tulisi, niin ei heidänkään päällensä pidä sataman; tämä on se rangaistus, jolla Herra on pakanat rankaiseva, jotka ei tule lehtimajan juhlaa pitämään.</p>	<p>14:18 Ja ellei Egyptiläisten sucucunda menis ylös ja tulis/ nijn ei heidängän päällens pidä sataman. Tämä on se rangaistus jolla HERra on caicki pacanat rangaisewa/ jotca ei tule Lehtimajan juhla pitämän:</p>
<p>14:19 Tämä on oleva egyptiläisten synnin palkka ja kaikkien niiden pakanakansojen synnin palkka, jotka eivät käy sinne ylös viettämään lehtimajanjuhlaa.</p>	<p>19. Sillä se on Egyptiläisten synti ja kaikkein pakanain synti, jotka ei tule lehtimajan juhlaa pitämään.</p>	<p>14:19 Sillä se on Egyptiläisten ja caickein pacanain syndi/ jotca ei tule Lehtimajan juhla pitämän.</p>
<p>14:20 Sinä päivänä on oleva hevosten kulkusissa kirjoitus: "Pyhitetty Herralle." Ja padat Herran temppelissä ovat uhrimaljain vertaisia, jotka ovat alttarin edessä.</p>	<p>20. Siihen aikaan pitää hevosten kelloin päälle (kirjoitettu) oleman: Herran pyhyys; ja kattilat Herran huoneessa pitää oleman niinkuin maljat alttarin edessä.</p>	<p>14:20 Sijhen aican pitä orihten kelloisa oleman: HERran Pyhyys/ ja HERran huonen cattilat pitä oleman nijncuin waskimaljat Altarin edes:</p>
<p>14:21 Ja jokainen pata Jerusalemissa ja Juudassa on oleva pyhitetty Herralle Sebaotille, ja kaikki uhraajat tulevat ja ottavat niitä ja keittävät niissä. Eikä ole enää sinä päivänä yhtään kaupustelijaa Herran Sebaotin temppelissä.</p>	<p>21. Sillä kaikki kattilat Jerusalemissa ja Juudassa pitää Herralle Zebaotille pyhitetyt oleman; että kaikkein, jotka uhrata tahtovat, pitää tuleman ja ne ottaman ja niissä keittämän. Ja ei yksikään Kanaanealainen pidä enää Herran Zebaotin huoneessa oleman siihen aikaan.</p>	<p>14:21 Sillä Judan ja Jerusalemin cattilat pitä HERralle Zebaothille pyhitetyt oleman. Että caicki jotca uhrata tahtowat/ pitä tuleman ja ne ottaman/ ja nijsä keittämän. Ja ei yxikän Cananeri pidä sillen HERran Zebaothin huones oleman/ siihen aican.</p>

MALAKIA	MALAKIA	Propheta Maleachi
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Ennustus, Herran sana Israelille, Malakian kautta.	Tämä on Herran sanan kuorma Israelin tykö, Malakian kautta.	1:1 TÄmä on se cuorma/ jonga HERra puhui Israeli wastan/ Maleachin cautta.
1:2 Minä olen teitä rakastanut, sanoo Herra. Mutta te sanotte: "Missä sinä olet osoittanut rakkautesi meihin?" Eikö Eesau ollut Jaakobin veli, sanoo Herra, ja Jaakobia minä rakastin,	2. Minä rakastin teitä, sanoo Herra. Niin te sanotte: missäs meitä rakastit? Eikö Esau ole Jakobin veli, sanoo Herra? ja minä rakastin Jakobia,	1:2 Minä racastin teitä/ sano HERra: Nijn te sanotta: misäs meitä racastit? Eikö Esau ole Jacobin weli/ sano HERra? ja cuitengin minä Jacobita racastan.
1:3 mutta Eesauta minä vihasin; ja minä tein hänen vuorensa autioksi ja annoin hänen perintöosansa erämaan aavikkosusille.	3. Ja vihasin Esauta; olen myös autioksi tehnyt hänen vuorensa, ja hänen perimisensä lohikärmeille erämaaksi.	1:3 Ja wihan Esauta/ olen myös autioxi tehnyt hänen vuorens/ ja hänen perimisens Drakeille erimaaxi.
1:4 Jos Edom sanoo: "Me olemme ruhjotut, mutta me rakennamme rauniot jälleen", niin Herra Sebaot sanoo näin: He rakentakoot, mutta minä revin maahan; ja heidän nimensä olkoon: "jumalattomuuden maa" ja "kansa, johon Herra on vihastunut iankaikkisesti."	4. Ja jos Edom sanois: me olemme köyhtyneet, mutta me tahdomme autiot jälleen rakentaa; niin sanoo Herra Zebaot näin: jos he rakentavat, niin minä tahdon maahan kukistaa; ja ne pitää kutsuttaman jumalattomuuden rajaksi ja siksi kansaksi, jolle Herra on vihainen ijancaikkisesti.	1:4 Ja jos Edom sanois: me olemma turmelut/ mutta me tahdomma autiat jällens raketa. Nijn sano HERra Zebaoth näin: jos he rakendawat/ njn minä särjen maahan/ ja ne pitä cudzuttaman cadotetuixi maan ärixi/ ja sixi Canssaxi/ jolle HERra on wihainen ijancaickisest.
1:5 Ja teidän silmänne saavat nähdä sen, ja te sanotte: "Herra on suuri Israelin rajojen ulkopuolellakin."	5. Sen pitää teidän silmänne näkemän, ja teidän pitää sanoman: Herra on ylistetty Israelin maan äärissä.	1:5 Sen näkewät teidän silmän/ ja te sanotte: HERra on ylistetty Israelin maan äris.
1:6 Poika kunnioittakoon isää ja palvelija herraansa. Mutta jos minä olen isä, missä on minun kunnioitukseni? Ja jos minä olen Herra, missä on minun pelkoni? sanoo Herra Sebaot teille, te papit, jotka pidätte halpana minun nimeni. Mutta te sanotte: "Miten me olemme pitäneet halpana sinun nimesi?"	6. Pojan pitää kunnioittaman isäänsä, ja palvelian isäntäänsä. Jos minä siis isä olen, kussa on minun kunniani? Jos minä isäntä olen, kussa on minun pelkoni? sanoo Herra Zebaot teille, papit, jotka katsotte ylön minun nimeni. Niin te sanotte: missä me katsomme ylön sinun nimes?	1:6 POjan pitä cunnioittaman Isäns/ ja palwelian isändätäns. Jos minä sijs Isä olen/ cusast on minun cunnian? Jos minä isändä olen/ cusa on minun pelcon? sano HERra Zebaoth/ teille Papit jotca cadzotte ylön minun nimeni. Nijn te sanotta: milläst me cadzomma ylön sinun nimes?

<p>1:7 Siten, että tuotte minun alttarilleni saastutettua leipää. Mutta te sanotte: "Miten me olemme sinut saastuttaneet?" Siten, että sanotte: "Herran pöytä on halpana pidettävä."</p>	<p>7. Silloin kuin te uhraatte minun alttarilleni saastaista leipää. Niin te sanotte: kuinka me uhraamme sinulle saastaista? Siinä että te sanotte: Herran pöytä on katsottu ylön.</p>	<p>1:7 Silloin cuin te uhratte minun Altarilleni saastaista leipä. Nijn te sanotta: cuinga me uhramme sinulle saastaista? Sijnä että te sanotta: HERran pöytä on cadzottu ylön.</p>
<p>1:8 Ja kun te tuotte uhriksi sokean eläimen, niin se muka ei ole paha! Ja kun tuotte ontuvan ja sairaan, niin se muka ei ole paha! Vie se maaherrallesi: mielistyykö hän sinuun, ja onko hän sinulle suosiollinen? sanoo Herra Sebaot.</p>	<p>8. Ja kuin te uhraatte jotakin, joka sokia on, niin ette sano sitä pahaksi; ja kuin te uhraatte jotakin ontuvaa eli sairasta, niin ei sitäkään sanota pahaksi. Vie senkaltaista sinun päämiehilles, mitämaks, jos sinä olet hänelle otollinen, eli jos hän katsoo sinun puolees, sanoo Herra Zebaot.</p>	<p>Ja cosca te uhratte jotakin cuin sokia on/ nijn et te sano sitä pahaxi. 1:8 Ja cosca te uhratte jotakin onduwat eli sairasta/ nijn ei sitäkän sanota pahaxi. Wie sancaltaisia sinun Päämiehilles/ mitämax/ jos sinä olet hänelle otollinen/ eli jos hän cadzo sinun puolees/ sano HERra Zebaoth.</p>
<p>1:9 Ja nyt: lepyttäkää Jumalaa, että hän meitä armahtaisi. Tällaista on teidän kädestänne tullut: olisiko hän teille suosiollinen? sanoo Herra Sebaot.</p>	<p>9. Niin rukoilkaat nyt Jumalaa, että hän armahtais meidän päallemme, sillä se on tapahtunut teiltä. Luuletteko, että hän katsoo teidän puoleenne? sanoo Herra Zebaot.</p>	<p>1:9 Nijn rucoilcat nyt Jumalata/ että hän armahdais teidän päällen: sillä se on tapahtunut teildä. Luulettaco että hän cadzo teidän puoleen? sano HERra Zebaoth.</p>
<p>1:10 Jospa olisi teidän joukossanne joku, joka sulkisi ovet, ettette pitäisi tulta minun alttarillani turhaan! Ei ole minulla mielisuosiota teihin, sanoo Herra Sebaot, enkä minä mielisty ruokauhriin, joka tulee teidän kädestänne.</p>	<p>10. Kuka on myös teidän seassanne, joka sulkee oven (ilman palkkaa)? ette myös viritä tulta minun alttarilleni ilman mitäkään. Ei minulla ole suosiota teihin, sanoo Herra Zebaot, ja ruokauhri teidän käsistänne ei ole minulle otollinen.</p>	<p>1:10 Cuca on myös teidän seasan/ joca sulke owen? et te myös wiritä tulda huckan minun Altarilleni andimexi. Ei minun ole suosio teihin/ sano HERra Zebaoth: ja ruocauhri teidän käsistän ei ole minulle otollinen.</p>
<p>1:11 Sillä auringon noususta hamaan sen laskuun on minun nimeni oleva suuri pakanain seassa, ja joka paikassa uhrataan ja tuodaan minun nimeni kunniaksi puhdas ruokauhri. Sillä minun nimeni on oleva suuri pakanain seassa, sanoo Herra Sebaot.</p>	<p>11. Vaan hamasta auringon koitosta niin laskemiseen asti pitää minun nimeni suureksi tuleman pakanain seassa, ja jokapaikassa pitää minun nimelleni suitsutettaman, ja puhdas ruokauhri uhrattaman; sillä minun nimeni pitää suureksi tuleman pakanain seassa, sanoo Herra Zebaot.</p>	<p>1:11 WAan hamast Auringon coitosta nijn laskemisen asti/ pitä minun nimen ylistettämän pacanain seas/ ja jocaidzes paicas pitä minun nimelleni suidzutettaman/ ja puhdas ruocauhri uhrattaman: sillä minun nimen pitä ylistetyxi tuleman pacanain seas/ sano HERra Zebaoth.</p>
<p>1:12 Mutta te häpäisette sen, kun sanotte: "Herran pöytä on saastutettu, ja sen hedelmän syönti on halpana pidettävä."</p>	<p>12. Mutta te turmelette sen sillä, kuin te sanotte: Herran pöytä on saastutettu, ja sen uhri on katsottu ylön ja hänen ruokansa.</p>	<p>1:12 Mutta te oletta sen rijwannet: sillä cosca te sanotta: HERran pöytä on saastutettu/ sen uhri on cadzottu ylön ja hänen ruocans.</p>

1:13 Ja te sanotte: "Mikä vaiva!" ja ylenkatsotte sen, sanoo Herra Sebaot, ja tuotte ryöstettyä, ontuvaa ja sairasta - tuotte uhrilahjaksi. - Minäkö mielistyisin ottamaan sen teidän kädestänne? sanoo Herra.	13. Ja te sanotte: katso, se on sula vaiva, ja lyötte sen tuleen, sanoo Herra Zebaot. Ja te uhraatte ryövättyä, ontuvaa ja sairasta, ja ne te uhraatte ruokauhriksi. Pitäiskö se minulle otollinen oleman teidän käsistänne? sanoo Herra.	1:13 Ja te sanotte: cadzo/ se on sula waiwa/ ja lyötte sen tuuleen/ sano HERra Zebaoth. Ja te uhratte ryövättyä/ onduwata/ ja sairasta/ ja ne te uhratte ruocauhrixi. Pidäiskö minulle sencaltaiset teidän käsistän otolliset oleman? sano HERra.
1:14 Kirottu olkoon pettjä, jolla on laumassaan koiraspuoli ja joka on luvannut sen, mutta uhraakin Herralle viallisen. Sillä suuri kuningas olen minä, sanoo Herra Sebaot, ja minun nimeni on peljättävä pakanain seassa.	14. Mutta kirottu olkoon pettjä, jonka laumassa on oinas, ja kuin hän tekee lupauksen, niin hän uhraa Herralle kelvottoman; sillä minä olen suuri kuningas, sanoo Herra Zebaot, ja minun nimeni on peljättävä pakanain seassa.	1:14 Mutta kirottu olcon wietteliä/ jonga laumas on jäärä/ ja cuin hän teke lupauxen/ nijn hän uhra HERralle kelwottoman: sillä minä olen suuri Cuningas/ sano HERra Zebaoth/ ja minun nimen on peljättävä pacanain seas.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu
2:1 Ja nyt teille tämä käsky, te papit!	1. Ja te papit, tämä käsky tulee nyt teille.	2:1 JA te Papit/ tämä käsky tule teillen:
2:2 Jos ette kuule ja paina sydämeenne, niin että annatte kunnian minun nimelleni, sanoo Herra Sebaot, lähetän minä teitä vastaan kirouksen ja kiroan teille suodut siunaukset. Minä olenkin ne jo kironnut, sillä te ette ole painaneet tätä sydämeenne.	2. Ellette sitä kuule, ja ellette pane sydämeenne, että te niin antaisitte minun nimelleni kunnian, sanoo Herra Zebaot, niin minä lähetän teidän sekaanne kirouksen, ja kiroon teidän siunauksianne; jopa minä olen myös niitä kironnut, ettette sitä tahtoneet panna sydämeenne.	2:2 Ellet te sitä cuule/ taicka laske sydämeen/ että te nijn annaisitta minun nimelleni cunnian/ sano HERra Zebaoth. Nijn minä lähetän teidän secaan kirouxen/ ja kiron teidän siunauxian/ ja minun pitä nijtä kiroileman/ ettet te sitä tahtonet laske sydämeen.
2:3 Minä kiellän teiltä jälkeläiset, ja minä viskelen rapaa teidän kasvoihinne, teidän juhlahuorienne rapaa, ja siihen teidät itsenne kannetaan.	3. Katso, minä tahdon turmella teidän siemenenne, ja paikkaan sonnan teidän kasvoillenne, teidän juhlapäiväinne sonnan, niin että se ijäksi teihin tarttuu.	2:3 Cadzo/ minä tahdon teitä/ ja teidän jälkentulewaisian sadatella/ ja paiscan teidän juhla pascanne teidän caswollen/ nijn että se ijäxi teihin tarttu.
2:4 Ja te tulette tietämään, että minä olen lähettänyt teille tämän käskyn, jotta minun liittoni Leevin kanssa pysyisi, sanoo Herra Sebaot.	4. Niin te saatte tuta, että minä sen käskyn teille lähettänyt olen, että sen piti minun liittoni Levin kanssa oleman, sanoo Herra Zebaot.	2:4 Silloin te saatte tuta/ että minä sencaltaisen käskyn teille lähettänyt olen/ että sen piti minun lijttoni Lewin cansa oleman/ sano HERra Zebaoth.
2:5 Minun liittoni hänen kanssansa oli elämä ja rauha, ja minä annoin sen hänelle peloksi; ja hän pelkäsi minua, vapisi minun nimeni edessä.	5. Sillä minun liittoni oli hänen kanssansa elämään ja rauhaan, ja minä annoin ne pelvoksi hänelle, pelkäämään minua, ja minun nimeäni hämmästyään.	2:5 Sillä minun lijttoni oli hänen cansans elämään ja rauhaan/ ja minä annoin hänelle pelgon/ pelkämän minua/ ja minun nimeni hämmästyän.

2:6 Oikea opetus oli hänen suussansa, eikä vääryyttä tavattu hänen huuliltansa. Rauhassa ja vakaasti hän vaelsi minun kanssani, ja monet hän käänsi pois pahoista töistä.	6. Totuuden laki oli hänen suussansa, ja ei löydetty mitään pahaa hänen huulissansa; hän vaelsi rauhallisesti ja toimillisesti minun edessäni, ja käänsi monta pois synnistä.	2:6 Totuden Laki oli hänen suusans/ ja ei löytty mitän paha hänen huulisans. Hän waelsi rauhallisest ja toimellisest minun edesäni/ ja käänsi monda pois synnistä.
2:7 Sillä papin huulten pitää tallettaman tieto, ja hänen suustansa etsitään opetus; sillä hän on Herran Sebaotin sanansaattaja.	7. Sillä papin huulet pitää opin kätkemän, että lakia hänen suustansa kysyttäisiin; sillä hän on Herran Zebaotin enkeli.	2:7 Sillä Papin huulet pitä opin kätkemän/ että Laki hänen suustans kysytäisin: sillä hän on HERran Zebaothin Engeli.
2:8 Mutta te olette poikenneet tieltä, olette opetuksellanne saattaneet monet kompastumaan, olette turmelleet Leevin liiton, sanoo Herra Sebaot.	8. Mutta te olette tieltä poikenneet, pahoitatte monta laissa, ja olette Levin liiton rikkoneet, sanoo Herra Zebaot.	2:8 Mutta te oletta tielä poikennet/ ja pahoitat monda Laisa/ ja oletta Lewin lijton rickonet/ sano HERra Zebaoth.
2:9 Niinpä minäkin teen teidät halpana pidetyiksi ja alhaisiksi kaiken kansan edessä, koska te ette ole pitäneet minun teitäni, vaan olette olleet puolueelliset opetuksessa.	9. Sentähden olen minä myös tehnyt, että te olette hyljätyt ja ylönkatsotut kaiken kansan edessä, ettette pidä minun teitäni, mutta katsotte ihmisten muotoa laissa.	2:9 Sentähden olen minä myös tehnyt/ että te oletta hyljätyt ja ylöncazotut coco Canssan edes/ ettet te pidä minun teitäni/ mutta cadzotta muoto Laisa.
2:10 Eikö meillä kaikilla ole sama Isä? Eikö sama Jumala ole meitä luonut? Miksi me olemme uskottomat toinen toisellemme ja rikomme isiemme liiton?	10. Eikö meillä kaikilla ole yksi Isä? eikö yksi Jumala meitä luonut ole? Miksi me katsomme ylön toinen toisemme, ja rikomme sen liiton, joka meidän isäimme kanssa tehty oli?	2:10 Sillä eikö meillä caikilla ole yxi Isä? eikö yxi Jumala meitä luonut ole? Mixist me cadzomme ylön toinen toisem/ ja rijwamme sen lijton/ joca meidän Isäim cansa tehty oli?
2:11 Juuda on ollut uskoton, Israelissa ja Jerusalemissa on tehty kauhistus. Sillä Juuda on häväissyt Herran pyhäkön, jota Herra rakastaa, ja on ottanut avioksi vieraan jumalan tyttären.	11. Sillä Juuda on ylönkatsojaksi tullut, Israelissa ja Jerusalemissa on tapahtunut kauhistus; sillä Juuda turmelee Herran pyhän, jota hän itse rakasti, ja ottaa vieraan jumalan tyttären emännikseen.	2:11 Sillä Juda on ylöncazozoxi tullut/ Israelis ja Jerusalemis on tapahtunut cauhistus: sillä Juda turmele HERran Pyhän/ jota hän idze racasti/ ja maca wieran jumalan tytärden cansa.
2:12 Hävittäköön Herra siltä mieheltä, joka tämän tekee, Jaakobin majoista valvojan ja vastaajan ja Herran Sebaotin uhrilahjan tuojan.	12. Vaan Herra hävittää hänen, joka sen tekee, Jakobin majasta, sekä opettajan että opetuslapsen, ja sen, joka vie Herralle Zebaotille ruokauhria.	2:12 Waan HERra häwittä hänen/ joca sen teke/ Jacobin majasta/ sekä opettajan että opetuslapsen/ ja sen joca wie HERralle Zebaothille ruocauhria.
2:13 Ja toiseksi te olette tehneet tämän: olette saattaneet Herran alttarin peitetyksi kyynelillä ja itkulla ja huokauksilla, niin ettei hän enää käänny uhrilahjojen puoleen eikä mielisty ottamaan mitään teidän kädestänne.	13. Te teette myös sen toisen, että Herran alttarin edessä ovat kyyneleet, itkut ja huokaukset, niin etten minä enään tahdo katsoa ruokauhria päin, eli ottaa vastaan jotakin otollisesti teidän käsistänne.	2:13 TE teette myös/ että HERran Altarin edes owat sulat kyynelet/ itcut ja huocauxet: nijn etten minä enä tahdo cadzo ruocauhria päin/ eli otta wastan jotakin otollisest teidän käsistän.

2:14 Mutta te sanotte: "Minkätähden niin?" Sentähden, että Herra on todistaja sinun ja sinun nuoruutesi vaimon välillä, jolle sinä olet ollut uskoton, vaikka hän on sinun puoliso, sinun aviovaimosi.	14. Ja te sanotte: minkätähden? Sentähden, että Herra on sinun ja sinun nuoruutes vaimon vaiheella todistanut, jonka katsot ylön, joka on sinun kumppanis ja sinun vaimos, johon sinä liitolla itses kiinni sitonut olet.	2:14 Ja te sanotte: mingätähden? sentähden/ että HERra on sinun ja sinun rackan waimos waihella todistanut/ jongas cadzot ylön/ joca on sinun elämäs cumpani/ johon sinä lijtolla sidoit idzes kijnni.
2:15 Niin ei tee yksikään, jolla on jäännöskään Hengestä. "Mutta kuinka se yksi -?" Hän pyrki saamaan Jumalan lupaamia jälkeläisiä. - Ottakaa siis vaari hengestänne älkääkä olko uskottomat nuoruutenne vaimolle.	15. Sillä eikö hän heitä yhdeksi tehnyt, vaikka hänellä olis ollut muita henkiä? Mutta mitä se yksi tekee? Hän etsii Jumalan siementä. Sentähden karttakaat teidän henkeänne, ja älköön kenkään katsoko ylön nuoruutensa vaimoa.	2:15 Ei se ainoa nijn tehnyt/ joca cuitengin oli suurest Hengestä: mutta mitä se ainoa teki? hän edzei sitä siemendä/ joca Jumalalda luwattu oli. Sentähden carttacaat teidän Hengen/ ja älkön kengän cadzoco ylön hänen racasta waimons.
2:16 Sillä minä vihaan hylkäämistä, sanoo Herra, Israelin Jumala, ja sitä, joka verhoaa vaatteensa vääräydellä, sanoo Herra Sebaot. Siis ottakaa vaari hengestänne älkääkä olko uskottomat.	16. Että (Jumala) vihaa sitä hylkäämistä, sanoo Herra Israelin Jumala, kuin joku peittää vääräytensä niinkuin vaatteella, sanoo Herra Zebaot: sentähden karttakaat teidän henkeänne, ja älkäätkä katsoko heitä ylön.	2:16 Mutta jos sinä händä wihat/ nijn eroita se idzestäs/ sano HERra Israelin Jumala/ ja anna hänelle waattet werhoxi häwäistyxen tähden/ sano HERra Zebaoth. Sentähden carttacaat teidän teidän Hengestän/ ja älkät cadzoco heitä ylön.
2:17 Te väsyttätte Herran puheillanne. Mutta te sanotte: "Miten väsyttämme?" Siten, että sanotte: "Jokainen, joka pahaa tekee, on hyvä Herran silmissä, ja niihin hänellä on mielisuosio"; tahi: "Missä on tuomion Jumala?"	17. Te olette Herraa teidän puheillanne vaivanneet; ja te sanotte: missä me häntä olemme vaivanneet? Siinä kuin te sanotte: jokainen, joka pahaa tekee, se kelpaa Herralle, ja että senkaltaiset ovat hänelle otolliset; eli kussa on se Jumala, joka rankaisee?	2:17 TE oletta HERra teidän puhellan härsyttänet/ sentähden te sanotta: cuingast me händä härsyttelim? silloin cosca te sanotta: joca paha teke/ ja kelpa HERralle/ ja sencaltauiset owat hänelle otolliset: eli: cusa on se Jumala joca rangaise?
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Katso, minä lähetän sanansaattajani, ja hän on valmistava tien minun eteeni. Ja äkisti on tuleva temppeliinsä Herra, jota te etsitte, ja liiton enkeli, jota te halajatte. Katso, hän tulee, sanoo Herra Sebaot.	1. Katso, minä lähetän minun enkelini, joka minun eteeni pitää tien valmistaman; ja kohta tulee templiinsä se Herra, jota te etsitte, ja liiton enkeli, jota te tahdotte; katso, hän tulee, sanoo Herra Zebaot.	3:1 CADzo/ minä lähetän minun Engelini/ joca minun eteeni pitää tien walmistaman. Ja hänen Templijns tule cohta se HERra/ jota te edzitte: ja lijtton Engeli/ jota te halajatte. Cadzo hän tule/ sano HERra Zebaoth.
3:2 Mutta kuka kestää hänen tulemisensa päivän, ja kuka voi pysyä, kun hän ilmestyy? Sillä hän on niinkuin kultasepän tuli ja niinkuin pesijän saippua.	2. Mutta kuka voi hänen tulemisensa päivää kärsiä? ja kuka voi seisoa, kuin hän ilmaantuu? Sillä hän on niinkuin hopiasepän tuli ja niinkuin pesiän saippua.	3:2 Mutta cuca woi hänen tulemisens päiwä kärsiä? ja cuca woi seiso/ cosca hän ilmandu? sillä hän on nijncuin hopiasepän tuli/ ja nijncuin pesiän saippua.

3:3 Ja hän istuu ja sulattaa ja puhdistaa hopean, hän puhdistaa Leevin pojat, saa ne puhtaiksi kuin kullan ja hopean ja sitten he tuovat Herralle uhrilahjoja vanhurskaudessa.	3. Hän on istuva ja sulaava ja selittävä hopian; hän on puhdistava ja hivuttava Levin pojat, niinkuin kullan ja hopian. Silloin pitää heidän tuoman Herralle ruokauhria vanhurskaudessa.	3:3 Hän on istuva ja sulawa ja selittävä hopian/ hän on puhdistawa ja hiuttawa Lewin pojat/ nijncuin hopian ja cullan. 3:4 Silloin pitä heidän tuoman HERralle ruocauhria wanhurscaudes/
3:4 Ja Herralle ovat otollisia Juudan ja Jerusalemin uhrilahjat niinkuin ammoiden menneinä päivinä ja muinaisina vuosina.	4. Ja Juudan ja Jerusalemin ruokauhrit pitää kyllä Herralle kelpaaman, niinkuin muinen ja entisinä vuosina.	ja Judan ja Jerusalemin ruocauhrit pitää kyllä HERralle kelpaman/ nijncuin muinen ja endisinä vuosina.
3:5 Ja minä lähestyn teitä pitääkseni tuomion ja tulen kiiruusti todistajaksi velhoja ja avionrikkokkia ja väärinvannoja vastaan ja niitä vastaan, jotka sortavat palkkalaista palkanmaksussa, leskeä ja orpoa ja vääntävät vääräksi muukalaisen asian eivätkä pelkää minua, sanoo Herra Sebaot.	5. Ja minä tahdon tulla teidän tyköne ja rangaista teitä, ja tahdon olla nopia todistaja noitia vastaan, huorintekiöitä ja valapattoisia vastaan, ja niitä vastaan, jotka palkkolliselta palkan pidättävät, leskille ja orvoille väkivaltaa ja vääryyttä tekevät, ja jotka muukalaista sortavat, eikä pelkää minua, sanoo Herra Zebaot.	3:5 JA minä tahdon tulla teidän tygönne/ ja rangaista teitä/ ja tahdon olla nopia todistaja/ noitia/ huorin tekiöitä ja walapattoisita wastan. Ja nijtä wastan/ jotca palkkollisille/ leskille ja orvoille wäkiwaldä ja wääryyttä tekewät/ ja jotca muucalaisia sortawat/ eikä pelkä minua/ sano HERra Zebaoth.
3:6 Sillä minä, Herra, en muutu, ettekä te, Jaakobin lapset, herkeä:	6. Sillä minä olen Herra, joka en muutu; ja te Jakobin lapset, ette ole hukkuneet.	3:6 Sillä minä olen HERra/ joca en walehtele/ ja te Jacobin lapset/ ei teidän caickein pidä huckuman.
3:7 isienne päivästä asti te olette poikenneet minun käskyistäni ettekä noudata niitä. Kääntykää minun tyköni, niin minä käännyin teidän tyköne, sanoo Herra Sebaot. Mutta te sanotte: "Missä asiassa meidän on käännyttävä?"	7. Te olette hamasta teidän isäinne ajasta alati poikenneet pois minun säädyistäni, ja ette ole niitä pitäneet; niin kääntykää nyt minun tyköni, niin minä tahdon myös kääntyä teidän tyköne, sanoo Herra Zebaot. Niin te sanotte: missä meidän pitää meitämme kääntämän?	3:7 TE oletta hamast teidän Isäin ajast alati poikennet pois minun käskyistäni/ ja et te ole nijtä pitänet. Nijn käändäkät nyt teidän minun tygöni/ nijn minä tahdon myös minuni kääntä teidän tygönne/ sano HERra Zebaoth.
3:8 Riistääkö ihminen Jumalalta? Te kuitenkin riistätte minulta. Mutta te sanotte: "Missä asiassa me sinulta riistämme?" Kymmenyksissä ja antimissa.	8. Onko se oikein, että ihminen pettää Jumalan, niinkuin te minun petätte? niin te sanotte: missä me sinun petämme? Kymmenyksissä ja ylennysuhrissa.	3:8 Nijn te sanotta: misä meidän pitä meitäm käändämän? Ongö se oikein että ihminen pettä Jumalan/ nijncuin te minun petätte? Nijn te sanotta: misä me sinua petämme? kymmenexis ja ylönnyshris.
3:9 Te olette kirouksella kirotut, kun te, koko kansa, riistätte minulta.	9. Sentähden te olette kirouksella kirotut, että te minun petätte, kaikki kansa.	3:9 Sentähden te oletta kirotut/ nijn että caickinaiset catowat teidän käsistän: sillä caicki te minun petätte.

<p>3:10 Tuokaa täydet kymmenykset varastohuoneeseen, että minun huoneessani olisi ravintoa, ja siten koetelkaa minua, sanoo Herra Sebaot: totisesti minä avaan teille taivaan akkunat ja vuodatan teille siunausta ylenpalttisesti.</p>	<p>10. Mutta tuokaat täydelliset kymmenykset minun aittaani, että minun huoneessani ruokaa olis; ja niin koetelkaat minua, sanoo Herra Zebaot, ellen minä myös avaa teille taivaan akkunia, ja vuodata sieltä runsaasti siunausta.</p>	<p>3:10 Mutta wiekät täydelliset kymmenexet minun aittaani/ että minun huonesani ruoca olis. Ja nijn coetelcat minua/ sano HERra Zebaoth/ ellen minä myös awaja teille taiwan ackunoita/ ja wuodatan sieldä runsasti siunausta.</p>
<p>3:11 Ja minä karkoitan nuhtelullani teiltä syöjäsirokot turmelemasta teidän maanne hedelmää, eikä teidän viiniköynnöksenne kedolla ole hedelmätön, sanoo Herra Sebaot.</p>	<p>11. Ja minä tahdon teiltä syöjän rangaista ettei se teiltä maan hedelmää hukuttaisi, ja ettei wijnapuu teidän pellossanne olisi hedelmätöin, sanoo Herra Zebaot.</p>	<p>3:11 Ja minä tahdon teildä syöjän rangaista/ ettei hän teidä maan hedelmätä hucutais/ ja ettei wijnapuu teidän pellosan olisi hedelmätöin/ sano HERra Zebaoth.</p>
<p>3:12 Ja teidän onneanne kiittävät kaikki pakanat, sillä te tulette olemaan ihasteltu maa, sanoo Herra Sebaot.</p>	<p>12. Niin että kaikki pakanat pitää teidän autuaaksi sanoman; sillä teidän pitää kallis maa oleman, sanoo Herra Zebaot.</p>	<p>3:12 Nijn että caicki pacanat pitä teidän autuaxi sanoman: sillä teillä pitä callis maa oleman/ sano HERra Zebaoth.</p>
<p>3:13 Ynseät ovat teidän puheenne minua vastaan, sanoo Herra. Mutta te sanotte: "Mitä me olemme puhuneet sinua vastaan?"</p>	<p>13. Kovasti te puhutte minua vastaan, sanoo Herra. Ja te sanotte: mitä me puhumme sinua vastaan?</p>	<p>3:13 COWasti te puhutta minua wastan/ sano HERra: ja te sanotta: mitäst me puhumma sinua wastan?</p>
<p>3:14 Te sanotte: "Herran palveleminen on turha; ja mitä hyötyä siitä on ollut, että me olemme hänelle suorittaneet säädetyt tehtävät ja että olemme vaeltaneet murheellisina Herran Sebaotin kasvojen edessä.</p>	<p>14. Te sanotte: se on turha, kuin Jumalaa palvellaan, ja mitä se auttaa, että me pidämme hänen käskynsä, ja vaivaamme meidän elämäämme Herran Zebaotin edessä?</p>	<p>3:14 Sillä te sanotta: se on turha cuin Jumalata palwellan/ ja mitä se autta/ että me pidämme hänen käskyns/ ja waiwamme meidän elämätäm HERran Zebaothin edes?</p>
<p>3:15 Nyt me kiitämme julkeitten onnea. Ne, jotka tekevät sitä, mikä jumalatonta on, ne tulevat raketuiksi. He kiusaavat Jumalaa, mutta pelastuvat."</p>	<p>15. Sentähden me ylistämme ylönkatsojia; sillä jumalattomat menestyvät; he kiusaavat Jumalaa, ja se heille menestyy.</p>	<p>3:15 Sentähden me ylistämme ylöncazwoita? sillä jumalattomat menestywät/ he kiusawat Jumalata/ ja se heille menesty.</p>
<p>3:16 Silloin myös Herraa pelkääväiset puhuvat toinen toisensa kanssa, ja Herra tarkkaa ja kuulee; ja muistokirja kirjoitetaan hänen edessänsä niiden hyväksi, jotka Herraa pelkäävät ja hänen nimensä kunniassa pitävät.</p>	<p>16. Silloin ne, jotka Herraa pelkäävät, lohduttavat toinen toistansa näin: Herra ottaa siitä vaarin ja kuulee sen, ja muistokirja on kirjoitettu hänen eteensä niille, jotka Herraa pelkäävät ja muistavat hänen nimensä.</p>	<p>3:16 MUTta jumaliset lohduttawat toinen toistans näin: HERra otta sijtä waarin ja cuule sen/ ja muistokirja on kirjoitettu hänen eteens: jotca HERra pelkäwät ja muistawat hänen nimens päälle.</p>

3:17 Ja he ovat, sanoo Herra Sebaot, sinä päivänä, jonka minä teen, minun omaisuuteni. Ja minä olen heille laupias, niinkuin mies on laupias pojallensa, joka häntä palvelee.	17. Niiden pitää, sanoo Herra Zebaot, sinä päivänä, jonka minä teen, oleman minun omani; ja minä tahdon heitä armahtaa, niinkuin mies armahtaa poikaansa, joka häntä palvelee.	3:17 Nijden pitä/ sano HERra Zebaoth/ sinä päiwänä/ jonga minä teen/ oleman minun omani/ ja minä tahdon heitä armahta/ nijncuin mies armahta poicans/ joca händä palwele.
3:18 Ja te näette jälleen, mikä on ero vanhurskaan ja jumalattoman välillä, sen välillä, joka palvelee Jumalaa, ja sen, joka ei häntä palvele.	18. Ja teidän pitää jälleen sitä vastaan näkemän, mikä eroitus on vanhurskaan ja jumalattoman vaiheella, ja sen vaiheella, joka Jumalaa palvelee, ja sen, joka ei häntä palvele.	3:18 Ja teidän pitä jälleens sitä wastian näkemän/ mikä eroitus on wanhurscan ja jumalattoman waihella: ja sen waihella/ joca Jumalata palwele/ ja sen joca ei händä palwele.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Sillä katso: se päivä on tuleva, joka palaa kuin pätsi. Ja kaikki julkeat ja kaikki, jotka tekevät sitä, mikä jumalatonta on, ovat oljenkorsia; ja heidät polttaa se päivä, joka tuleva on, sanoo Herra Sebaot, niin ettei se jätä heistä juurta eikä oksaa.	1. Sillä katso, se päivä tulee, joka on palava niinkuin pätsi: silloin pitää kaikki ylönkatsojat ja jumalattomat olkena oleman, ja se tuleva päivä pitää heidät sytyttämän, sanoo Herra Zebaot, ja ei pidä heille jättämän juurta eikä oksaa.	4:1 Sillä cadzo/ se päiwä tule/ joca on palawa nijncuin pädzi. Silloin pitä caicki ylöncazozjat ja jumalattomat olkena oleman/ ja se tulewa päiwä pitä heidän sytyttämän/ sano HERra Zebaoth/ ja ei hänen pidä heille jättämän juurta eikä oxa.
4:2 Mutta teille, jotka minun nimeäni pelkäätte, on koittava vanhurskauden aurinko ja parantumisen sen siipien alla, ja te käytte ulos ja hypitte kuin syöttövasikat	2. Mutta teille, jotka minun nimeäni pelkäätte, on vanhurskauden aurinko koittava, ja autuus hänen siipeinsä alla; ja teidän pitää käymän ulos ja sisälle, lisääntymän niinkuin syöttilät vasikat.	4:2 Mutta teille/ jotca minun nimeni pelkätte/ on wanhurscauden Auringo coittawa/ ja autuus hänen sijpeins alda. Ja teidän pitä käymän ulos ja sisälle/ ja lihoiman nijncuin syöttilät wasicat.
4:3 ja tullaatte jumalattomat; sillä he tulevat tomuksi teidän jalkapohjienne alle sinä päivänä, jonka minä teen, sanoo Herra Sebaot.	3. Teidän pitää jumalattomat tallaaman; sillä heidän pitää tuhkana teidän jalkainne alla oleman, sinä päivänä, jonka minä tehdä tahdon, sanoo Herra Zebaot.	4:3 Teidän pitä jumalattomat tallaman: sillä heidän pitä tuhcana teidän jalcain alla oleman sinä päiwänä/ jonga minä tehdä tahdon/ sano HERra Zebaoth.
4:4 Muistakaa minun palvelijani Mooseksen laki, jonka minä Hoorebilla hänelle säädin koko Israelia varten käskyiksi ja oikeuksiksi.	4. Muistakaat Moseksen minun palvelijani lakia, jonka minä hänelle käskin Horebissa, kaikelle Israelille säädyksi ja oikeudeksi.	4:4 MUistacat Mosexen minun palweliani Lakia/ jota minä hänelle käskenyt olen Horebin wuorella/ caikelle Israelille/ käskyin ja Lakien cansa.
4:5 Katso, minä lähetän teille profeetta Elian, ennenkuin tulee Herran päivä, se suuri ja peljättävä.	5. Katso, minä lähetän teille Elian, prophetan, ennenkuin se suuri ja hirmuinen Herran päivä tulee.	4:5 Cadzo/ minä lähetän teille Elian Prophetan/ ennencuin se suuri ja hirmuinen HERran päiwä tule.

4:6 Ja hän on kääntävä jälleen isien sydämet lasten puoleen ja lasten sydämet heidän isiensä puoleen, etten minä tulisi ja löisi maata, vihkisi sitä tuhon omaksi.

6. Hän on kääntävä isäin sydämet lasten tykö, ja lasten sydämet isäinsä tykö, etten minä tulisi ja löisi maahan kirouksella.

4:6 Hän on kääntävä Isän sydämet lasten tykö/ ja lasten sydämet heidän Isäins tykö/ etten minä tulisi ja löisi maata kirouksella.

EVANKELIUMI MATTEUKSEN MUKAAN	PYHÄN MATTEUKSEN EVANKELIUMI	Pyhän Mattheuxen Evangelium .
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Jeesuksen Kristuksen, Daavidin pojan, Aabrahamin pojan, syntykirja.	Jesuksen Kristuksen syntymäkirja, Davidin pojan, Abrahamin pojan.	1:1 Tämä Kirja on Jesuxen Christuxen syndymäst/ Dawidin Pojan/ Abrahamin Pojan.
1:2 Aabrahamille syntyi Iisak, Iisakille syntyi Jaakob, Jaakobille syntyi Juuda ja tämän veljet;	2. Abraham siitti Isaakin. Mutta Isaak siitti Jakobin. Jakob siitti Juudan, ja hänen veljensä,	1:2 ABraham sijtti Isaachin. Isaac sijtti Jacobin. Jacob sijtti Judan/ ja hänen weljens.
1:3 Juudalle syntyi Faares ja Sera Taamarista, Faareelle syntyi Esrom, Esromille syntyi Aram;	3. Juuda siitti Phareksen ja Saramin Tamarista. Phares siitti Hetsronin. Hetsron siitti Aramin.	1:3 Juda sijtti Pharexen ja Saramin/ Thamarist. Pharez sijtti Hezronin. Hezron sijtti Ramin.
1:4 Aramille syntyi Aminadab, Aminadabille syntyi Nahasson, Nahassonille syntyi Salmon;	4. Aram siitti Aminadabin. Aminadab siitti Nahassonin. Nahasson siitti Salmonin.	1:4 Ram sijtti Aminadabin. Aminadab sijtti Nahassonin. Nahasson sijtti Salmonin.
1:5 Salmonille syntyi Boas Raahabista, Booalle syntyi Oobed Ruutista, Oobedille syntyi Iisai;	5. Salmon siitti Boaksen Rahabista. Boas siitti Obedin Ruutista. Obed siitti Jessen.	1:5 Salmon sijtti Boaxen/ Rahabist. Boas sijtti Obedin/ Ruthist. Obed sijtti Jessen.
1:6 Iisaille syntyi Daavid, kuningas. Daavidille syntyi Salomo Uurian vaimosta;	6. Jesse siitti kuningas Davidin. Kuningas David siitti Salomonin Urian emännästä.	1:6 Jesse sijtti Cuningas Dawidin. Cuningas Dawid sijtti Salomonin/ Urian emännästä.
1:7 Salomolle syntyi Rehabeam, Rehabeamille syntyi Abia, Abialle syntyi Aasa;	7. Salomon siitti Rehabeamin. Rehabeam siitti Abian. Abia siitti Assan.	Salomon sijtti Roboamin. 1:7 Roboam sijtti Abian. Abia sijtti Assan.
1:8 Aasalle syntyi Joosafat, Joosafatille syntyi Jooram, Jooramille syntyi Ussia;	8. Assa siitti Josaphatin. Josaphat siitti Joramin. Joram siitti Ussian.	1:8 Assa sijtti Josaphatin. Josaphat sijtti Joramin. 1:9 Joram sijtti Osian.
1:9 Ussialle syntyi Jootam, Jootamille syntyi Aahas, Aahaalle syntyi Hiskia;	9. Ussia siitti Jotamin. Jotam siitti Akaksen. Akas siitti Etsekian.	Osia sijtti Jothamin. Jotham sijtti Achaxen. Achas sijtti Ezechian.
1:10 Hiskialle syntyi Manasse, Manasselle syntyi Aamon, Aamonille syntyi Joosia;	10. Etsekia siitti Manassen. Manasse siitti Amonin. Amon siitti Josian.	1:10 Ezechia sijtti Manassen. Manasse sijtti Amonin. Amon sijtti Josian.

1:11 Joosialle syntyi Jekonja ja tämän veljet Babyloniin siirtämisen aikoina.	11. Josia siitti (Jojakimin. Jojakim siitti) Jekonian ja hänen veljensä, Babelin vankiudessa.	1:11 Josia sijtti Jechonian ja hänen veljens/ Babelin fangeuxes.
1:12 Babyloniin siirtämisen jälkeen Jekonjalle syntyi Sealtiel, Sealtielille syntyi Serubbaabel;	12. Mutta Babelin vankiuden jälkeen siitti Jekonia Sealtielin. Sealtiel siitti Zorobabelin.	MUtta Babelin fangeuxen jälken/ sijtti Jechonia Sealthielin. 1:12 Sealthiel sijtti Zorobabelin.
1:13 Serubbaabelille syntyi Abiud, Abiudille syntyi Eljakim, Eljakimille syntyi Asor;	13. Zorobabel siitti Abiudin. Abiud siitti Eliakimin. Eliakim siitti Asorin.	1:13 Zorobabel sijtti Abiudin. Abiud sijtti Eliachim. Eliachim sijtti Asorin.
1:14 Asorille syntyi Saadok, Saadokille syntyi Akim, Akimille syntyi Eliud;	14. Asor siitti Sadokin. Sadok siitti Akimin. Akim siitti Eliudin.	1:14 Asor sijtti Zadochin. Zadoch sijtti Achinin. Achin sijtti Eliudin.
1:15 Eliudille syntyi Eleasar, Eleasarille syntyi Mattan, Mattanille syntyi Jaakob;	15. Eliud siitti Eleatsarin. Eleatsar siitti Matanin. Matan siitti Jakobin.	1:15 Eliud sijtti Eleazarin. Eleazar sijtti Mathanin. Mathan sijtti Jacobin.
1:16 Jaakobille syntyi Joosef, Marian mies, hänen, josta syntyi Jeesus, jota kutsutaan Kristukseksi.	16. Jakob siitti Josephin, Marian miehen, josta (Mariasta) on syntynyt Jesus, joka kutsutaan Kristus.	1:16 Jacob sijtti Josephin/ Marian miehen/ josta Mariast on syndynyt Jesus/ joca cudzutan Christus.
1:17 Näin on sukupolvia Aabrahamista Daavidiin kaikkiaan neljätoista polvea, ja Daavidista Babyloniin siirtämiseen neljätoista polvea, ja Babyloniin siirtämisestä Kristukseen asti neljätoista polvea.	17. Niin ovat kaikki polvet Abrahamista Davidiin asti neljätoistakymmentä polvea; Davidista Babelin vankiuteen myös neljätoistakymmentä polvea, ja Babelin vankiudesta Kristukseen asti neljätoistakymmentä polvea.	1:17 NIjn ovat caicki polwet Abrahamist Dawidin asti/ neljätoistakymmendä. Dawidist/ Babelin fangeuteen/ myös neljätoistakymmendä polwe. Babelin fangeudest/ Christuxen asti/ ovat myös neljätoistakymmendä polwe.
1:18 Jeesuksen Kristuksen syntyminen oli näin. Kun hänen äitinsä Maria oli kihlattu Joosefille, huomattiin hänen ennen heidän yhteenmenoan olevan raskaana Pyhästä Hengestä.	18. Jesuksen Kristuksen syntymys oli näin: koska Maria hänen äitinsä oli Josephiin kihlattu, ennen kuin he yhteen tulivat, löyttiin hän raskaaksi Pyhästä Hengestä.	1:18 Jesuxen Christuxen syndymys oli näin/ cosca Maria hänen Äitins oli Josephijn kihlattu/ ennen cuin hän wei sen cotians/ löyttin hän rascaxi Pyhästä Hengestä.
1:19 Mutta kun Joosef, hänen miehensä, oli hurskas, ja koska hän ei tahtonut saattaa häntä häpeään, aikoi hän salaisesti hyljätä hänet.	19. Mutta että Joseph hänen miehensä oli hurskas ja ei tahtonut häntä huutoon saattaa, ajatteli hän salaisesti hyljätä hänen.	1:19 Mutta että Joseph hänen miehensä oli hurscas/ ja ei tahtonut händä huuton saatta/ mutta ajatteli hänen salaisest hyljätä.

1:20 Mutta kun hän tätä ajatteli, niin katso, hänelle ilmestyi unessa Herran enkeli, joka sanoi: "Joosef, Daavidin poika, älä pelkää ottaa tykösi Mariaa, vaimoasi; sillä se, mikä hänessä on siinnyt, on Pyhästä Hengestä.	20. Kuin hän näitä ajatteli, katso, niin Herran enkeli ilmestyi hänelle unessa ja sanoi: Joseph, Davidin poika! älä pelkää ottaakses Mariaa puolisoas tykös; sillä se, mikä hänessä on siinnyt, on Pyhästä Hengestä.	1:20 Cosca hän tätä ajatteli/ cadzo/ nijn Herran Engeli ilmestyi Josephille unes/ ja sanoi: Joseph Dawidin poica/ älä pelkä ottaxes Mariat puolisoatas tygös: sillä se joca hänesä on sijnnyt/ se on Pyhästä Hengestä.
1:21 Ja hän on synnyttävä pojan, ja sinun on annettava hänelle nimi Jeesus, sillä hän on vapahtava kansansa heidän synneistänsä."	21. Ja hänen pitää synnyttämän Pojan, jonka nimen sinun pitää kutsuman Jesus; sillä hän on vapahtava kansansa heidän synneistänsä.	1:21 Ja hänen pitä synnyttämän pojan/ jonga nimen sinun pitä cudzuman Jesus: sillä hän on wapahtawa Canssans heidän synneistäns.
1:22 Tämä kaikki on tapahtunut, että kävisi toteen, minkä Herra on puhunut profeetan kautta, joka sanoo:	22. Mutta tämä on kaikki tapahtunut, että täytettäisiin, mitä Herralta on sanottu prophetan kautta, joka sanoo:	1:22 Mutta tämä on caicki tapahtunut/ että täytetäisin cuin Herralda on sanottu Prophetan cautta/ joca sanoi:
1:23 "Katso, neitsyt tulee raskaaksi ja synnyttää pojan, ja tälle on annettava nimi Immanuel", mikä käännettynä on: Jumala meidän kanssamme.	23. Katso, neitseeseen pitää raskaaksi tuleman ja synnyttämän Pojan, ja hänen nimensä pitää kutsuttaman Emmanuel; se on niin paljo sanottu: Jumala meidän kanssamme.	1:23 Cadzo/ Neidzen pitä rascaxi tuleman/ ja synnyttämän pojan/ ja hänen nimens pitä cudzuttaman EmmanuEl/ se on/ Jumala meidän cansam.
1:24 Herättyään unesta Joosef teki, niinkuin Herran enkeli oli käskenyt hänen tehdä, ja otti vaimonsa tykönsä	24. Kuin Joseph unesta heräsi, niin hän teki kuin Herran enkeli hänen käski, ja otti puolisonsa tykönsä,	1:24 Cosca Joseph heräis/ nijn hän teki cuin Herran Engeli hänen käski: 1:25 Ja otti puolisans tygöns/
1:25 eikä yhtynyt häneen, ennenkuin hän oli synnyttänyt pojan. Ja hän antoi hänelle nimen Jeesus.	25. Ja ei tuntenut häntä, siihenasti kuin hän poikansa esikoisensa synnytti, ja kutsui hänen nimensä Jesus.	ja ei tundenut händä siihenasti cuin hän esicoisens synnytti/ ja cudzui hänen nimens Jesus.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Kun Jeesus oli syntynyt Juudean Belehemissä kuningas Herodeksen aikana, niin katso, tietäjiä tuli itäisiltä mailta Jerusalemiin,	1. Koska siis Jesus syntynyt oli Belehemissä Juudan maalla, kuningas Herodeksen aikaan, katso, tietäjät tulivat idästä Jerusalemiin ja sanoivat:	2:1 COsca sijs Jesus syndynyt oli Belehemis Judan maalla/ Cuningas Herodexen aican/ cadzo/ silloin tulit tietäjät idästä Jerusalemijn/ ja sanoit:
2:2 ja he sanoivat: "Missä on se äsken syntynyt juutalaisten kuningas? Sillä me näimme hänen tähtensä itäisillä mailla ja olemme tulleet häntä kumartamaan."	2. Kussa on se syntynyt Juudalaisten kuningas? sillä me näimme hänen tähtensä idässä, ja tulimme häntä kumartaen rukoilemaan.	2:2 Cusa on se äsken syndynyt Judalaisten Cuningas? me näimmä hänen Tähdens idäsä ja tulimma händä cumartaman.

2:3 Kun kuningas Herodes sen kuuli, hämmästyi hän ja koko Jerusalem hänen kanssaan.	3. Kuin kuningas Herodes sen kuuli, hämmästyi hän ja kaikki Jerusalem hänen kanssansa,	2:3 Cosca Cuningas Herodes sen cuuli, hämmästyi hän ja caicki Jerusalem hänen cansans.
2:4 Ja hän kokosi kaikki kansan ylipapit ja kirjanoppineet ja kyseli heiltä, missä Kristus oli syntyvä.	4. Ja kokosi kaikki ylimmät papit ja kirjanoppineet kansan seassa, ja kyseli heiltä, kussa Kristuksen syntymän piti.	2:4 Ja cocois caicki ylimmäiset Papit ja Kirjanoppenet Canssan seas ja kyseli cusa Christuxen syndymän piti.
2:5 He sanoivat hänelle: "Juudean Beetlehemissä; sillä näin on kirjoitettu profeetan kautta:	5. Ja he sanoivat hänelle: Betlehemissä Juudan maalla; sillä niin on prophetan kautta kirjoitettu:	2:5 Ja he sanoit hänelle: Bethlehemis Judan maalla: sillä nijn on Prophetalda kirjoitettu:
2:6 'Ja sinä Beetlehem, sinä Juudan seutu, et suinkaan ole vähäisin Juudan ruhtinasten joukossa, sillä sinusta on lähtevä hallitsija, joka kaitsee minun kansaani Israelia.'" "	6. Ja sinä Betlehem Juudan maassa, et sinä ole suinkaan vähin Juudan pääruhtinasten seassa; sillä sinusta on tuleva se Ruhtinas, jonka minun kansaani Israelia pitää hallitseman.	2:6 Ja sinä Bethlehem Judan maasa/ et sinä ole suingan vähin Judan Pääruhtinasten seas: sillä sinusta on tulewa se Ruhtinas/ jonga minun Canssani Israeli pitä hallidzeman.
2:7 Silloin Herodes kutsui salaa tietäjät tykönsä ja tutkiskeli heiltä tarkoin, mihin aikaan tähti oli ilmestynyt.	7. Silloin kutsui Herodes tietäjät salaa, ja tutkisteli visusti heiltä, millä ajalla tähti ilmestyi,	2:7 Silloin cudzui Herodes tietäjät sala/ ja tutkisteli wisust heildä/ millä ajalla Tähti ilmestyi.
2:8 Ja hän lähetti heidät Beetleheemiin sanoen: "Menkää ja tiedustelkaa tarkasti lasta; ja kun sen löydätte, niin ilmoittakaa minulle, että minäkin tulisin häntä kumartamaan."	8. Ja lähetti heidät Betleheemiin, ja sanoi: menkää ja kysykää visusti lapsesta, ja kuin te löydätte, niin ilmoittakaat minulle, että minäkin tulisin ja kumartaisin häntä.	2:8 Ja lähetti heidän Bethlehemijn/ ja sanoi: mengät sinne ja kysykät wisusti lapsesta: ja cosca te löydätte/ nijn ilmoittacat minullekin/ että minäkin tulisin ja cumarraisin händä.
2:9 Kuultuaan kuninkaan sanat he lähtivät matkalle; ja katso, tähti, jonka he olivat itäisillä mailla nähneet, kulki heidän edellään, kunnes se tuli sen paikan päälle, jossa lapsi oli, ja pysähtyi siihen.	9. Kuin he olivat kuninkaan kuulleet, menivät he matkaansa, ja katso, tähti, jonka he olivat nähneet idässä, kävi heidän edellänsä, niinkauvan kuin hän edellä käyden seisahti sen paikan päälle, jossa lapsi oli.	2:9 Cosca he olit Cuningan cuullet/ menit he matcaans: ja cadzo/ Tähti/ jonga he olit nähnet idäs/ käwi heidän edelläns/ nijncauwan cuin hän edellä käyden seisatti sen paican päälle/ josa lapsi oli.
2:10 Nähdessään tähden he ihastuivat ylen suuresti.	10. Kuin he tähden näkivät, ihastuivat he sangen suurella ilolla,	2:10 Cosca he Tähden näit/ ihastuit he sangen suurella ilolla.

<p>2:11 Niin he menivät huoneeseen ja näkivät lapsen ynnä Marian, hänen äitinsä. Ja he lankesivat maahan ja kumarsivat häntä, avasivat aarteensa ja antoivat hänelle lahjoja: kultaa ja suitsuketta ja mirhaa.</p>	<p>11. Ja menivät huoneeseen, löysivät lapsen äitinsä Marian kanssa, maahan lankesivat ja rukoilivat häntä, ja avasivat tavaransa, ja lahjoittivat hänelle kultaa ja pyhää savua ja mirhamia.</p>	<p>2:11 Ja menit huoneeseen/ löysit lapsen Äitins Marian cansa/ maahan langeisit ja cumarsit händä/ ja awaisit tawarans ja lahjoitit hänelle Culda/ Pyhäsavua ja Mirrhamita.</p>
<p>2:12 Ja Jumala kielsi heitä unessa Herodeksen tykö palaamasta, ja he menivät toista tietä takaisin omaan maahansa.</p>	<p>12. Ja Jumala kielsi heitä unessa Herodeksen tykö palajamasta; ja he menivät toista tietä omalle maallensa.</p>	<p>2:12 Ja Jumala kielsi heitä unes Herodexen tygö palajamast. Ja he menit toista tietä omalle maallens.</p>
<p>2:13 Mutta kun he olivat menneet, niin katso, Herran enkeli ilmestyi Joosefille unessa ja sanoi: "Nouse, ota lapsi ja hänen äitinsä ja pakene Egyptiin, ja ole siellä siihen asti, kuin minä sinulle sanon; sillä Herodes on etsivä lasta surmataksaan hänet."</p>	<p>13. Mutta kuin he olivat menneet pois, katso, niin Herran enkeli ilmestyi Josephille unessa, sanoen: nouse ja ota lapsi äitinensä tykö, ja pakene Egyptiin, ja ole siellä siihen asti kuin minä sinulle sanon; sillä Herodes on etsivä lasta, hukuttaaksensa häntä.</p>	<p>2:13 MUTta cosca he olit mennet pois/ cadzo/ nijn Herran Engeli ilmestyi Josephille unes/ sanoden: nouse ja ota lapsi Äitinens tygös/ ja pakene Egyptijn/ ja ole siellä sijhenasti cuin minä sinulle sanon: sillä Herodes on edziwä lasta hucuttaxens.</p>
<p>2:14 Niin hän nousi, otti yöllä lapsen ja hänen äitinsä ja lähti Egyptiin.</p>	<p>14. Niin hän nousi ja otti lapsen äitinensä yöllä tykönsä, ja pakeni Egyptiin,</p>	<p>2:14 Nijn hän nousi ja otti lapsen Äitinens yöllä tygöns/ ja pakeni Egyptijn/</p>
<p>2:15 Ja hän oli siellä Herodeksen kuolemaan asti; että kävisi toteen, minkä Herra on puhunut profeetan kautta, joka sanoo: "Egyptistä minä kutsuin poikani."</p>	<p>15. Ja oli siellä Herodeksen kuolemaan asti: että täytettäisiin mitä sanottu oli Herralta profeetan kautta, joka sanoo: Egyptistä kutsuin minä poikani.</p>	<p>ja oli siellä Herodexen cuoleman asti. 2:15 Että täytetäisin cuin sanottu oli Herralda Prophetan cautta/ joca sanoi: Egyptist cudzuin Minä Poicani.</p>
<p>2:16 Silloin Herodes, nähtyään, että tietäjät olivat hänet pettäneet, vihastui kovin ja lähetti tappamaan kaikki poikalapset Beethlehemistä ja koko sen ympäristöstä, kaksivuotiaat ja nuoremmat, sen mukaan kuin hän oli aikaa tietäjiltä tarkoin tiedustellut.</p>	<p>16. Kun Herodes näki itsensä tietäjiltä vietellyksi, vihastui hän sangen kovin, ja lähetti tappamaan kaikki poikalapset Beethlehemissä ja kaikissa sen äärissä, jotka kaksivuotiset olivat taikka nuoremmat, sen ajan jälkeen, jonka hän oli tarkasti tietäjiltä tutkinut.</p>	<p>2:16 Cosca Herodes näki hänens tietäildä wietellyxi/ wihastui hän sangen cowan/ ja lähetti tappaman caicki poicalapset Beethlehemis ja caikisa sen ärisä/ jotca caxiwuotiset olit taicka nuoremmat/ sen ajan jälken/ cuin hän oli tarcast tietäildä tutkinut.</p>
<p>2:17 Silloin kävi toteen, mikä on puhuttu profeetta Jeremiaan kautta, joka sanoo:</p>	<p>17. Silloin se täytettiin, mitä Jeremialta profeetalta sanottu oli, joka sanoo:</p>	<p>2:17 Silloin se täytettin cuin Jeremialda Prophetalda sanottu oli/ cosca hän sanoi:</p>

2:18 "Ääni kuuluu Raamasta, itku ja iso parku; Raakel itkee lapsiansa eikä lohdutuksesta huoli, kun heitä ei enää ole."	18. Ramassa on ääni kuulunut, suuri valitus, itku ja iso parku: Rakel itkee lapsiansa, ja ei tahtonut itsiänsä antaa lohdutettaa, ettei he ole.	2:18 Rhamas on äni cuulunut/ suuri walitus/ itcu ja isoi parcu/ Rahel itke lapsians/ ja ei tahtonut händäns anda lohdutetta/ ettei he ole.
2:19 Mutta kun Herodes oli kuollut, niin katso, Herran enkeli ilmestyi unessa Joosefille Egyptissä	19. Mutta kuin Herodes oli kuollut, katso, niin Herran enkeli ilmestyi Josephille unessa Egyptissä ja sanoi:	2:19 MUTta cosca Herodes oli cuollut/ cadzo/ nijn Herran Engeli ilmestyi Josephille unes Egyptis/ ja sanoi:
2:20 ja sanoi: "Nouse, ota lapsi ja hänen äitinsä ja mene Israelin maahan, sillä ne ovat kuolleet, jotka väijyivät lapsen henkeä."	20. Nouse ja ota lapsi äitinsä, ja mene Israelin maalle; sillä ne ovat kuolleet, jotka lapsen henkeä väijyivät.	2:20 Nouse ja ota lapsi Äitins/ ja mene Israelin maalle: sillä ne owat cuollet/ jotca lapsen henge wäijyit.
2:21 Niin hän nousi, otti lapsen ja hänen äitinsä ja meni Israelin maahan.	21. Niin hän nousi ja otti lapsen äitinsä, ja meni Israelin maalle.	2:21 Nijn hän nousi ja otti lapsen äitins/ ja meni Israelin maalle.
2:22 Mutta kun hän kuuli, että Arkelaus hallitsi Juudeaa isänsä Herodeksen jälkeen, niin hän pelkäsi mennä sinne. Ja hän sai unessa Jumalalta käskyn ja lähti Galilean alueelle.	22. Mutta kuin hän kuuli, että Arkelaus oli kuningas Juudeassa, isänsä Herodeksen siassa, pelkäsi hän sinne mennä. Ja hän sai Jumalalta käskyn unessa, ja poikkesi Galilean ääriin,	2:22 Mutta cosca hän cuuli että Archelaus oli Judeas Cuningas/ Isäns Herodexen sias/ pelkäis hän sinne mennä. Ja hän sai Jumalalda käskyn unes/ ja poickeis Galilean ärijn.
2:23 Ja sinne tultuaan hän asettui asumaan kaupunkiin, jonka nimi on Nasaret; että kävisi toteen, mikä profeettain kautta on puhuttu: "Hän on kutsuttava Nasaretilaiseksi."	23. Ja tuli ja asui kaupungissa, joka kutsutaan Natsaret, että täytettäisiin mitä prophetain kautta sanottu oli: hän pitää Natsarealaiseksi kutsuttaman.	2:23 Ja tuli ja asui Nazarethin Caupungis/ että täytetäisin cuin Prophetan cautta sanottu oli: hän pitää Nazareuxexi cudzuttaman.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .
3:1 Niinä päivinä tuli Johannes Kastaja ja saarnasi taivasten valtakuntaa Juudean erämaassa	1. Niinä päivinä tuli Johannes Kastaja, ja saarnasi Juudean korvessa,	3:1 NIjnä päiwinä tuli Johannes Castaja/ ja saarnais Judean corwes/ ja sanoi:
3:2 ja sanoi: "Tehkää parannus, sillä taivasten valtakunta on tullut lähelle."	2. Ja sanoi: tehkää parannus; sillä taivaan valtakunta on lähestynyt.	3:2 Tehkät parannust: sillä taiwan waldacunda on lähestynyt.

3:3 Sillä hän on se, josta profeetta Esaias puhuu sanoen: "Huutavan ääni kuuluu erämaassa: 'Valmistakaa Herralle tie, tehkää polut hänelle tasaisiksi.'"	3. Sillä tämä on se, josta sanottu on Jesaialta prophetalta, joka sanoo: huutavan ääni on korvessa, valmistakaa Herran tietä, tehkää hänen polkunsu oikiaksi.	3:3 Ja hän on se josta Esaias Propheta puhui/ joca sanoi: huutawan äni on corwes/ walmistacat Herran tietä/ tehkät hänen jalcatiens oikiaksi.
3:4 Ja Johanneksella oli puku kamelinkarvoista ja vyötäisillään nahkavyö; ja hänen ruokanaan oli heinäsiirakat ja metsähunaja.	4. Mutta Johanneksella oli vaate kamelin karvoista ja hihnainen vyö hänen vyöllänsä, ja hänen ruokansa oli heinäsiirakat ja metsähunaja.	3:4 Mutta Johannexella oli waate Camelin carwoist/ ja hihnainen wyö hänen suolisans/ ja hänen ruocans olit heinäsiiracat ja medzähunaja.
3:5 Silloin vaelsi hänen tykönsä Jerusalem ja koko Juudea ja kaikki Jordanin ympäristö,	5. Silloin meni hänen tykönsä Jerusalem, ja koko Juudea, ja kaikki maakunta Jordanin ympäriltä.	3:5 Silloin meni hänen tygöns Jerusalem ja coco Judea/ ja caicki maacunda Jordanin ymbärildä/
3:6 ja hän kastoi heidät Jordanin virrassa, kun he tunnustivat syntinsä.	6. Ja he kastettiin häneltä Jordanissa, ja tunnustivat heidän syntinsä.	jotca häneldä castettin Jordanis/ ja he tunnustit heidän syndins.
3:7 Mutta nähdessään paljon fariseuksia ja saddukeuksia tulevan kasteelle hän sanoi heille: "Te kyykäärmeitten sikiöt, kuka on neuvonut teitä pakenemaan tulevaista vihaa?"	7. Mutta kuin hän monta Pharisealaisista ja Saddukealaisista näki tulevan kasteensa tykö, sanoi hän heille: te kyykärmekten sikiät, kuka teitä neuvoi pakenemaan tulevaista vihaa?	3:6 Cosca hän monda Phariseuxist ja Sadduceuxist näki tulewan hänen castens tygö/ sanoi hän heille: 3:7 Te kärmen sikiät/ cuca teitä neuvoi pakeneman tulewaista wiha?
3:8 Tehkää sentähden parannuksen soveliaita hedelmiä,	8. Tehkää siis parannuksen soveliaita hedelmiä.	3:8 Tehkät sijs parannuxen toimellisia hedelmitä.
3:9 älkääkää luulko saattavanne sanoa mielessänne: 'Onhan meillä isänä Abraham'; sillä minä sanon teille, että Jumala voi näistä kivistä herättää lapsia Abrahamille.	9. Ja älkää ajatelko itsellenne sanoa: Abraham on meidän isämme. Millä minä sanon teille: Jumala voi näistä kivistä Abrahamille lapset herättää.	3:9 Ja älkät ajatelco/ idzellennä sano: Abraham on meidän Isäm. Minä sanon teille: Jumala woi näistä kiwistä Abrahamille lapset herättää.
3:10 Jo on kirves pantu puitten juurelle; jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, siis hakataan pois ja heitetään tuleen.	10. Mutta jo myös on kirves pantu puitten juurelle: sentähden jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, hakataan pois ja tuleen heitetään.	3:10 Kirwes on pandu puitten juurelle/ jocainen puu joca ei tee hywä hedelmätä/ hacatan pois ja tuleen heitetän.
3:11 Minä kastan teidät vedellä parannukseen, mutta se, joka minun jäljessäni tulee, on minua väkevempi, jonka kenkiäkään minä en ole kelvollinen kantamaan; hän kastaa teidät Pyhällä Hengellä ja tulella.	11. Minä tosin kastan teitä vedellä parannukseen; mutta se, joka minun jälkeeni tulee, on väkevempi minua, jonka kenkiä en minä ole kelvollinen kantamaan, hän kastaa teitä Pyhällä Hengellä ja tulella.	3:11 Minä tosin castan teitä wedellä parannuxeen/ mutta joca minun jälken tulewa on/ on wäkwämbi minua/ jonga kengiä en minä ole kelwollinen candaman/ joca casta teitä Pyhällä Hengellä ja tulella.

3:12 Hänellä on viskimensä kädessään, ja hän puhdistaa puimatanterensa ja kokoaa nisunsa aittaan, mutta ruumenet hän polttaa sammumattomassa tulella."	12. Jonka viskin on hänen kädessänsä, ja hän perkaa riihensä ja kokoo nisunsa aittaansa, mutta ruumenet polttaa hän sammumattomalla tulella.	3:12 Jonga wiskin on kädes/ ja hän perca rijhens ja coco nisuns aittans/ mutta ruumenet poltta hän sammumattomalla tulella.
3:13 Silloin Jeesus tuli Galileasta Jordanille Johanneksen tykö hänen kastettavakseen.	13. Silloin tuli Jesus Galileasta Jordaniin Johanneksen tykö, kastettaa häneltä;	3:13 Silloin tuli Jesus Galileast Jordanijn Johannexen tygö/ castetta häneldä.
3:14 Mutta tämä esteli häntä sanoen: "Minun tarvitsee saada sinulta kaste, ja sinä tulet minun tyköni!"	14. Mutta Johannes kielsi häneltä, sanoen: minä tarvitsen sinulta kastetta, ja sinä tulet minun tyköni?	3:14 Mutta Johannes kielsi häneldä/ sanoden: minä tarwidzen sinulda castetta/ ja sinä tulet minun tygöni?
3:15 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Salli nyt; sillä näin meidän sopii täyttää kaikki vanhurskaus." Silloin hän salli sen hänelle.	15. Niin vastasi Jesus ja sanoi hänelle: salli nyt; sillä näin meidän sopii kaikkea vanhurskautta täyttää. Ja hän salli hänen.	3:15 Nijn wastais Jesus/ ja sanoi hänelle: salli nyt/ sillä näin meidän sopi caicke wanhurscautta täyttä. Ja hän salli hänen.
3:16 Kun Jeesus oli kastettu, nousi hän kohta vedestä, ja katso, taivaat aukenivat, ja hän näki Jumalan Hengen tulevan alas niinkuin kyyhkysen ja laskeutuvan hänen päällensä.	16. Kun Jesus kastettu oli, astui hän kohta ylös vedestä: ja katso, taivaat aukenivat hänelle, ja hän näki Jumalan Hengen tulevan alas, niinkuin kyyhkysen, ja tulevan hänen päällensä,	3:16 Cosca Jesus castettu oli astui hän cohta ylös wedestä/ ja cadzo/ taiwat aukenit hänelle ja Johannes näki Jumalan Hengen tulewan alas nijncuin mettisen/ ja tulewan hänen päällens.
3:17 Ja katso, taivaista kuului ääni, joka sanoi: "Tämä on minun rakas Poikani, johon minä olen mielistynyt."	17. Ja katso, ääni taivaasta sanoi: tämä on se minun rakas Poikani, johon minä mielistyin.	3:16 Ja cadzo/ äni taiwast sanoi: tämä on minun racas Poican/ johonga minä mielistyn.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .
4:1 Sitten Henki vei Jeesuksen ylös erämaahan perkeleen kiusattavaksi.	1. Silloin vietiin Jesus hengeltä korpeen kiusattaa perkeleeltä.	4:1 Silloin wietin Jesus Hengeldä corpeen/ kiusatta Perkeleldä.
4:2 Ja kun Jeesus oli paastonnut neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, tuli hänen lopulta nälkä.	2. Ja kuin hän oli paastonnut neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, sitte hän isosi.	4:2 Ja cosca hän oli paastonnut neljäkymmendä päiwä ja neljäkymmendä yötä/ nijn hän isois.

4:3 Silloin kiusaaja tuli hänen luoksensa ja sanoi hänelle: "Jos sinä olet Jumalan Poika, niin káske näiden kivien muuttua leiviksi."	3. Ja kiusaaja tuli hänen tykönsä ja sanoi: jos sinä olet Jumalan Poika, niin sano, että nämät kivet leiviksi tulevat.	4:3 Ja kiusaja tuli hänen tygöns/ ja sanoi: Jos sinä olet Jumalan poica/ nijñ sano/ että nämät kiwet leiwixi tulewat:
4:4 Mutta hän vastasi ja sanoi: "Kirjoitettu on: 'Ei ihminen elä ainoastaan leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka Jumalan suusta lähtee.'"	4. Mutta hän vastasi ja sanoi: kirjoitettu on: ei ihminen elä ainoasti leivästä, mutta jokaisesta sanasta, joka Jumalan suusta lähtee.	4:4 Mutta hän wastais/ ja sanoi: Kirjoitettu on/ ei ihminen elä ainoastans leiwästä/ mutta jocaidzest sanast cuin Jumalan suusta lähte.
4:5 Silloin perkele otti hänet kanssansa pyhään kaupunkiin ja asetti hänet pyhäkön harjalle	5. Silloin otti perkele hänen kanssansa pyhään kaupunkiin, ja asetti hänen templin harjalle,	4:5 Silloin otti Perkele hänen pyhään Caupungijn/ ja asetti hänen Templin harjalle/ ja sanoi hänelle:
4:6 ja sanoi hänelle: "Jos sinä olet Jumalan Poika, niin heittäydy tästä alas; sillä kirjoitettu on: 'Hän antaa enkeleilleen käskyn sinusta', ja: 'He kantavat sinua käsillänsä, ettet jalkaasi kiveen loukkaisi.'"	6. Ja sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan Poika, niin laske sinus alaspäin; sillä kirjoitettu on: hän antaa käskyn enkeleillensä sinusta, ja he käsissä kantavat sinun, ettet joskus jalkaas kiveen loukkaa.	4:6 Jos sinä olet Jumalan poica/ nijñ laske sinus alespäin: sillä kirjoitettu on/ hän anda käskyn Engeleillens sinusta/ ja he käsissäns candawat sinun/ ettes jocus jalkas kiwen loucka.
4:7 Jeesus sanoi hänelle: "Taas on kirjoitettu: 'Älä kiusaa Herraa, sinun Jumalaasi.'"	7. Niin Jesus sanoi hänelle: taas on kirjoitettu: ei sinun pidä kiusaaman Herraa sinun Jumalaas.	4:7 Nijn Jesus sanoi hänelle: taas on kirjoitettu/ ei sinun pidä kiusaman sinun Herras Jumalatas.
4:8 Taas perkele otti hänet kanssansa sangen korkealle vuorelle ja näytti hänelle kaikki maailman valtakunnat ja niiden loiston	8. Taas vei hänen perkele sangen korkialle vuorelle, ja osoitti hänelle kaikki maailman valtakunnat ja niiden kunnian,	4:8 Taas wei hänen Perkele sangen corkialle vuorelle/ ja osotti hänelle caicki mailman waldacunnat/ ja nijden cunnian/ ja sanoi hänelle:
4:9 ja sanoi hänelle: "Tämän kaiken minä annan sinulle, jos lankeat maahan ja kumarrat minua."	9. Ja sanoi hänelle: nämät kaikki minä annan sinulle, jos sinä lankeat maahan ja rukoilet minua.	4:9 Nämät caicki minä annan sinulle/ jos sinä langet maahan/ ja cumarrat minua.
4:10 Silloin Jeesus sanoi hänelle: "Mene pois, saatana; sillä kirjoitettu on: 'Herraa, sinun Jumalaasi, pitää sinun kumartaman ja häntä ainoata palveleman.'"	10. Niin sanoi Jesus hänelle: mene pois, saatana! Sillä kirjoitettu on: Herraa sinun Jumalaas pitää sinun kumartaman, ja häntä ainoaa palveleman.	4:10 Nijn sanoi Jesus hänelle: mene pois Sathan: sillä kirjoitettu on/ sinun Herras Jumalatas pitä sinun cumartaman/ ja händä ainoata palweleman.
4:11 Silloin perkele jätti hänet; ja katso, enkeleitä tuli hänen tykönsä, ja he tekivät hänelle palvelusta.	11. Silloin jätti hänen perkele; ja katso, enkelit tulivat ja palvelivat häntä.	4:11 Silloin jätti hänen Perkele. Ja cadzo/ Engelit tulit ja palwelit händä.

4:12 Mutta kun Jeesus kuuli, että Johannes oli pantu vankeuteen, poistui hän Galileaan.	12. Mutta kuin Jesus kuuli, että Johannes oli vankiuteen annettu ylös, poikkesi hän Galileaan,	4:12 COsca Jesus cuuli Johannexen kijnniotetuxi/ poickeis hän Galileaan ja jätti Nazarethin.
4:13 Ja hän jätti Nasaretin ja meni asumaan Kapernaumiin, joka on meren rannalla, Sebulonin ja Naftalin alueella;	13. Ja jätti Natsaretin, tuli ja asui Kapernaumissa, joka on merikaupunki, Zebulonin ja Naphtalin äärissä;	4:13 Tuli ja asui Capernaumis/ joca on mericaupungi/ Zebulonin ja Nephtalin äärisä.
4:14 että kävisi toteen, mikä on puhuttu profeetta Esaiaan kautta, joka sanoo:	14. Että täytettäisiin se mikä sanottu oli Jesaias prophetan kautta, joka sanoo:	4:14 Että täytetäisin cuin sanottu oli Esaian Prophetan cautta/ joca sanoi:
4:15 "Sebulonin maa ja Naftalin maa, meren tie, Jordanin tuonpuoleinen maa, pakanain Galilea -	15. Zebulonin maa ja Naphtalin maa, läsnä meritietä, sillä puolella Jordanin, pakanain Galilea,	4:15 Zebulonin maa ja Nephtalin maa/ läsnä meriteitä/ sillä puolella Jordanin/ ja pacanain Galilea:
4:16 kansa, joka pimeydessä istui, näki suuren valkeuden, ja jotka istuivat kuoleman maassa ja varjossa, niille koitti valkeus."	16. Kansa, joka pimiässä istui, näki suuren valkeuden, ja niille, jotka kuoleman maassa ja varjossa istuivat, koitti valkeus.	4:16 Canssa/ joca pimiäs istui ja cuoleman warjos/ näki suuren walkeuden/ ja nijlle jotca maan culmas istuit ja cuoleman warjos/ coitti walkeus.
4:17 Siitä lähtien Jeesus rupesi saarnaamaan ja sanomaan: "Tehkää parannus, sillä taivasten valtakunta on tullut lähelle."	17. Siitä ajasta rupesi Jesus saarnaamaan ja sanomaan: tehtäät parannus; sillä taivaan valtakunta lähestyi.	4:17 Sijtä ajasta rupeis Jesus saarnaman/ ja sanoman: tehkät parannus: sillä taiwan waldacunda lähesty.
4:18 Ja kulkiessaan Galilean järven rantaa hän näki kaksi veljestä, Simonin, jota kutsutaan Pietariksi, ja Andreaan, hänen veljensä, heittämassä verkkoa järveen; sillä he olivat kalastajia.	18. Mutta kuin Jesus käveli Galilean meren tykönä, näki hän kaksi veljestä, Simonin, joka kutsutaan Pietariksi, ja Andreaxen hänen veljensä, laskevan verkkoa mereen; (Sillä he olivat kalamiehet,)	4:18 COsca Jesus käwi Galilean meren tykönä/ näki hän caxi weljestä/ Simonin/ joca cudzutan Petarixi ja Andreaxen hänen weljens/ laskewan werckoja mereen: sillä he olit calamiehet.
4:19 Ja hän sanoi heille: "Seuratkaa minua, niin minä teen teistä ihmisten kalastajia."	19. Ja sanoi heille: seuratkaa minua, ja minä teen teidät ihmisten kalamiehiksi.	4:19 Ja sanoi heille: seuratca minua/ ja minä teen teidän ihmisten calamiehixi.
4:20 Niin he jättivät kohta verkot ja seurasivat häntä.	20. Niin he jättivät kohta verkot ja seurasivat häntä.	4:20 Nijn he jätit cohta wercot/ ja seuraisit händä:

4:21 Ja käydessään siitä eteenpäin hän näki toiset kaksi veljestä, Jaakobin, Sebedeuksen pojan, ja Johanneksen, hänen veljensä, venheessä isänsä Sebedeuksen kanssa laittamassa verkkojaan kuntoon; ja hän kutsui heidät.	21. Ja kuin hän sieltä edemmä kävi, näki hän toiset kaksi veljestä, Jakobin Zebedeuksen pojan ja Johanneksen hänen veljensä, venheessä isänsä Zebedeuksen kanssa, parantavan verkkojansa; ja hän kutsui heitä.	4:21 Ja cosca hän siellä edemmä käwi/ näki hän toiset caxi veljestä/ Jacobuxen Zebedeuxen pojan/ ja Johannexen hänen weljens/ wenhes Isäns Zebedeuxen cansa/ parandawan werckojans/ ja hän cudzui heitä.
4:22 Niin he jättivät kohta venheen ja isänsä ja seurasivat häntä.	22. Niin he kohta jättivät venheen ja isänsä, ja seurasivat häntä.	4:22 Nijn he cohta jätit wenhen ja Isäns/ ja seuraisit händä.
4:23 Ja hän kierteli kautta koko Galilean ja opetti heidän synagogissaan ja saarnasi valtakunnan evankeliumia ja paransi kaikkinaisia tauteja ja kaikkinaista raihnautta, mitä kansassa oli.	23. Ja Jesus vaelsi ympäri kaiken Galilean, ja opetti heidän synagogissansa, ja saarnasi valtakunnan evankeliumia, ja paransi kaikkinaiset taudit ja kaiken sairauden kansan seassa.	4:23 JA Jesus waelsi ymbärins caiken Galilean/ ja opetti heidän Synagogaisans/ ja saarnais waldacunnan Evangeliumi/ ja paransi caickinaiset taudit ja caiken sairauden Canssan seas/
4:24 Ja maine hänestä levisi koko Syyriaan, ja hänen luoksensa tuotiin kaikki sairastavaiset, monenlaisten tautien ja vaivojen rasittamat, riivatut, kuunvaihetautiset ja halvatut; ja hän paransi heidät.	24. Ja sanoma kuului hänestä kaikkeen Syrian maahan. Ja he toivat hänen tykönsä kaikkinaisia sairaita, moninaisilla taudeilla ja kivuilla vaivatuista ja piruilta riivatuista, ja kuutaudillisia ja halvatuista; ja hän paransi ne.	ja sanoma cuului hänestä caickeen Syrian maahan. 4:24 Ja he toit hänen tygöns caickinaisia sairaita/ moninaisilla taudeilla ja kiwuilla waiwatuista/ ja Piruilda rijwatuista/ ja cuutaudillisia/ ja halwatuista. 4:25 Ja hän paransi ne caicki/
4:25 Ja häntä seurasi suuri kansan paljous Galileasta ja Dekapolista ja Jerusalemista ja Juudeasta ja Jordanin tuolta puolen.	25. Ja häntä seurasi paljo väkeä Galileasta ja kymmenestä kaupungista, ja Jerusalemista ja Juudeasta, ja maakunnista sillä puolella Jordania.	ja händä seurais paljon wäke Galileast/ ja nijstä kymmenest Caupungist ja Jerusalemist ja Judeast/ ja nijstä maacunnista sillä puolella Jordanin.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu .
5:1 Kun hän näki kansanjoukot, nousi hän vuorelle; ja kun hän oli istunut, tulivat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä.	1. Mutta kuin hän näki kansan, astui hän ylös vuorelle, ja kuin hän oli istunut, tulivat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä.	5:1 COsca hän näki Canssan/ astui hän ylös vuorelle/ ja cuin hän oli istunut/ tulit hänen opetuslapsens hänen tygöns.
5:2 Niin hän avasi suunsa ja opetti heitä ja sanoi:	2. Niin hän avasi suunsa, opetti heitä ja sanoi:	5:2 Nijn hän awais suuns/ opetti heitä/ ja sanoi:
5:3 "Autuaita ovat hengellisesti köyhät, sillä heidän on taivasten valtakunta.	3. Autuaat ovat hengellisesti vaivaiset; sillä heidän on taivaan valtakunta.	5:3 Autuat owat hengellisest waiwaiset: sillä heidän on taiwan waldacunda.

5:4 Autuaita ovat murheelliset, sillä he saavat lohdutuksen.	4. Autuaat ovat murheelliset; sillä he saavat lohdutuksen.	5:4 Autuat ovat murheelliset/ sillä he saavat lohdutuksen.
5:5 Autuaita ovat hiljaiset, sillä he saavat maan perä.	5. Autuaat ovat siviät; sillä he saavat maan perä.	5:5 Autuat ovat siiviät: sillä he saavat maan perä.
5:6 Autuaita ovat ne, jotka isoavat ja janoavat vanhurskautta, sillä heidät ravitaan.	6. Autuaat ovat, jotka isoovat ja janoavat vanhurskautta; sillä he ravitaan.	5:6 Autuat ovat jotca isowat ja janoawat wanhurscautta: sillä he rawitan.
5:7 Autuaita ovat laupiaat, sillä he saavat laupeuden.	7. Autuaat ovat laupiaat; sillä he saavat laupiuden.	5:7 Autuat ovat laupiat: sillä he saawat laupiuden.
5:8 Autuaita ovat puhdassydämiset, sillä he saavat nähdä Jumalan.	8. Autuaat ovat puhtaat sydäimestä; sillä he saavat nähdä Jumalan.	5:8 Autuat ovat puhtat sydäimest: sillä he saawat nähdä Jumalan.
5:9 Autuaita ovat rauhantekijät, sillä heidät pitää Jumalan lapsiksi kutsuttaman.	9. Autuaat ovat rauhan tekiät; sillä ne pitää Jumalan pojiksi kutsuttaman.	5:9 Autuat ovat rauhan tekiät: sillä ne pitää Jumalan pojixi cudzuttaman.
5:10 Autuaita ovat ne, joita vanhurskauden tähden vainotaan, sillä heidän on taivasten valtakunta.	10. Autuaat ovat, jotka vanhurskauden tähden vainotaan; sillä heidän on taivaan valtakunta.	5:10 Autuat ovat jotca wanhurscauden tähden wainotan: sillä heidän on taiwan waldacunda
5:11 Autuaita olette te, kun ihmiset minun tähteni teitä solvaavat ja vainoavat ja valhetellen puhuvat teistä kaikkinaista pahaa.	11. Autuaat olette te, kuin he pilkkaavat ja vainoovat teitä, ja puhuvat kaikkinaista pahuutta teitä vastaan, valhetellen minun tähteni.	5:11 Autuat oletta te/ cosca ihmiset pilckawat ja wainowat teitä/ ja puhuwat caickinaista pahutta teitä wastan/ walehdellen minun tähteni:
5:12 Iloitkaa ja riemuitkaa, sillä teidän palkkanne on suuri taivaissa. Sillä samoin he vainosivat profeettoja, jotka olivat ennen teitä.	12. Iloitkaat ja riemuitkaat; sillä teidän palkkanne on suuri taivaissa. Sillä näin he vainosivat prophetaita, jotka teidän edellänne olivat.	5:12 Iloitcat ja riemuitcat: sillä teidän palckan on suuri taiwas. Sillä näin he wainoisit Prophetaita/ jotca teidän edellän olit.
5:13 Te olette maan suola; mutta jos suola käy mauttomaksi, millä se saadaan suolaiseksi? Se ei enää kelpaa mihinkään muuhun kuin pois heitettäväksi ja ihmisten tallattavaksi.	13. Te olette maan suola: jos siis suola tulee mauttomaksi, millä sitte suolataan? ei se enään kelpaa mihinkään, vaan heitettää pois ja ihmisiltä tallattaa.	5:13 TE oletta maan suola: jos suola tule mauttomaxi/ millä sijtte suolatan? nijn ei se myös kelpa mihingän/ mutta heittä pois/ ihmisildä tallatta.
5:14 Te olette maailman valkeus. Ei voi ylhäällä vuorella oleva kaupunki olla kätkössä;	14. Te olette maailman valkeus. Ei sitä kaupunkia taideta peittää, joka vuorella on,	5:14 Te oletta mailman walkeus. Ei sitä Caupungita taita peittä/ joca vuorella on.

5:15 eikä lamppua sytytetä ja panna vakan alle, vaan lampunjalkaan, ja niin se loistaa kaikille huoneessa oleville.	15. Eikä kynttilää sytytetä ja panna vakan alle, vaan kynttiläjalkaan, valaisemaan kaikkia, jotka huoneessa ovat.	5:15 Eikä kynttilätä sytytetä ja panna wacan ala/ mutta kyntiläjälcaan/ walaiseman caickia jotca huones owat.
5:16 Niin loistakoon teidän valonne ihmisten edessä, että he näkisivät teidän hyvät tekonne ja ylistäisivät teidän Isäänne, joka on taivaissa.	16. Näin valistakoon teidän valkeutenne ihmisten edessä, että he näkisivät teidän hyvät työnne, ja kunnioittaisivat teidän Isäänne, joka on taivaissa.	5:16 Näin walistacon teidän walkeuden ihmisten edes/ että he näkisit teidän hywät työnnä/ ja cunnioittaisit teidän Isän/ joca on taiwas.
5:17 Älkää luulko, että minä olen tullut lakia tai profeettoja kumoamaan; en minä ole tullut kumoamaan, vaan täyttämään.	17. Älkää luulko, että minä tulin lakia ja prophetaita päästämään: en minä tullut päästämään, vaan täyttämään.	5:17 ÄLkät luulco/ että minä tulin Lakia ja Prophetiaita päästämän: en minä tullut päästämän/ mutta täyttämän.
5:18 Sillä totisesti minä sanon teille: kunnes taivas ja maa katoavat, ei laista katoa pieninkään kirjain, ei ainoakaan piirto, ennenkuin kaikki on tapahtunut.	18. Sillä totisesti sanon minä teille: siihenasti kuin taivas ja maa katoa, ei pidä vähinkään piirto eikä joku rahtu laista katooman, siihenasti kuin kaikki tapahtuvat.	5:18 Totisest sanon minä teille: siihenasti cuin taiwas ja maa cato/ ei pidä wähingän pijrto eikä jocu rahtu Laista catoman/ siihenasti cuin caicki nämät tapahtuwat.
5:19 Sentähden, joka purkaa yhdenkään näistä pienimmistä käskyistä ja sillä tavalla opettaa ihmisiä, se pitää pienimmäksi taivasten valtakunnassa kutsuttaman; mutta joka niitä noudattaa ja niin opettaa, se pitää kutsuttaman suureksi taivasten valtakunnassa.	19. Kuka siis jonkun näistä vähimmistä käskyistä päästää, ja näin ihmisiä opettaa, hän pitää taivaan valtakunnassa vähimmäksi kutsuttaman; mutta joka sen tekee ja opettaa, se pitää suureksi taivaan valtakunnassa kutsuttaman.	5:19 Cuca sijs jongun näistä wähimmistä käskyistä päästä/ ja näin ihmisiä opetta/ hän pitä taiwan waldacunnas wähimmäxi cudzuttaman: mutta joca sen teke ja opetta/ se pitä suurexi taiwan waldacunnas cudzuttaman.
5:20 Sillä minä sanon teille: ellei teidän vanhurskautenne ole paljoa suurempi kuin kirjanoppineiden ja fariseusten, niin te ette pääse taivasten valtakuntaan.	20. Sillä minä sanon teille: ellei teidän vanhurskautenne ole paljoa enempi kuin kirjanoppineiden ja Pharisealaisten, niin ette tule taivaan valtakuntaan.	5:20 SILLä minä sanon teille: ellei teidän wanhurscaudenne ole paljon enämbi cuin kirjanoppenuitten ja Phariseusten/ nijn et te tule taiwan waldacundan.
5:21 Te olette kuulleet sanotuksi vanhoille: 'Älä tapa', ja: 'Joka tappaa, se on ansainnut oikeuden tuomion.'	21. Te kuulitte mitä sanottu oli vanhoille: ei sinun pidä tappaman; mutta jokainen, joka tappaa, hänen pitää tuomioon vikapää oleman.	5:21 TE cuulitta mitä sanottu oli wanhoille: ei sinun pidä tappaman: mutta jocainen joca tappa/ hänen pitä duomiohon wicapää oleman.

5:22 Mutta minä sanon teille: jokainen, joka vihastuu veljeensä, on ansainnut oikeuden tuomion; ja joka sanoo veljelleen: 'Sinä tyhjänpäiväinen', on ansainnut suuren neuvoston tuomion; ja joka sanoo: 'Sinä hullu', on ansainnut helvetin tulen.	22. Mutta minä sanon teille: että jokainen, joka tyhmästi vihastuu veljellensä, hänen pitää tuomioon vikapää oleman; mutta jokainen, joka sanoo veljellensä: raka, hänen pitää neuvon alle vikapää oleman; mutta jokainen, joka sanoo: sinä tyhmä, hänen pitää helvetin tuleen vikapää oleman.	5:22 Waan minä sanon teille: että jokainen joka wihastu weljellens/ hänen pitä duomiohon wicapää oleman. Ja jokainen cuin sano weljellens Racha/ hänen pitä neuwon ala wicapää oleman. Ja jokainen joca sano: sinä tyhmä/ hänen pitä helwetin tuleen wicapää oleman.
5:23 Sentähden, jos tuot lahjaasi alttarille ja siellä muistat, että veljelläsi on jotakin sinua vastaan,	23. Sentähden, jos sinä uhraat lahjas alttarille, ja siellä muistat, että veljelläsi on jotakin sinua vastaan:	5:23 Jos sinä uhrat lahjas Altarille/ ja siellä muistat/ että weljelläsi on jotakin sinua wastan:
5:24 niin jätä lahjasi siihen alttarin eteen, ja käy ensin sopimassa veljesi kanssa, ja tule sitten uhraamaan lahjasi.	24. Niin jätä sinne lahjas alttarin eteen, ja mene ensin sopimaan veljes kanssa, ja tule sitte lahjas uhraamaan.	5:24 Nijn jätä lahjas Altarin eteen/ ja mene ensin sopiman weljes cansa/ ja tule sijtte lahjas uhraman.
5:25 Suostu pian sopimaan riitapuolesi kanssa, niin kauan kuin vielä olet hänen kanssaan tiellä, ettei riitapuolesi vetäisi sinua tuomarin eteen ja tuomari antaisi sinua oikeudenpalvelijalle, ja ettei sinua pantaisi vankeuteen.	25. Sovi nopiasti riitaveljes kanssa, koskas vielä hänen kanssansa tiellä olet, ettei riitaveljes anna sinua joskus tuomarille, ja tuomari antaa sinun palvelialle, ja sinä heitetään torniin.	5:25 Sowi nopiast rijtaweljes cansa/ coscas wielä hänen cansans tiellä olet/ ettei rijtaweljes sinua anna joscus Duomarille/ ja Duomari anna sinun palwelialle/ ja sinä heitetän tornijn.
5:26 Totisesti minä sanon sinulle: sieltä et pääse, ennenkuin maksat viimeisenkin rovon.	26. Totisesti sanon minä sinulle: et sinä suinkaan pääse sieltä ulos, siihenasti kuin sinä maksat viimeisen rovon.	5:26 Totisest sanon minä sinulle: et sinä pääse sieldä ulos/ sijhenasti cuins maxat wijmeisen ropoin.
5:27 Te olette kuulleet sanotuksi: 'Älä tee huorin.'	27. Te kuulitte sanotuksi vanhoille: ei sinun pidä huorin tekemän.	5:27 TE cuulitta sanotuxi wanhoille: ei sinun pidä huorin tekemän.
5:28 Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo naista himoiten häntä, on jo sydämessään tehnyt huorin hänen kanssansa.	28. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo vaimon päälle himoitaksensa häntä, hän teki jo huorin hänen kanssansa sydämessänsä.	5:28 Mutta minä sanon teille: jokainen joca cadzo waimon päälle himoitaxens händä/ nijn hän teki jo huorin hänen cansans sydämesäns.
5:29 Jos sinun oikea silmäsi viettelee sinua, repäise se pois ja heitä luotasi; sillä parempi on sinulle, että yksi jäsenistäsi joutuu hukkaan, kuin että koko ruumiisi heitetään helvettiin.	29. Jos oikia silmäs pahentaa sinun, niin puhkaise se ulos, ja heitä pois tyköäs; sillä parempi on sinulle, että yksi jäsenistäsi hukutetaan, kuin että koko ruumis pitäis heitettämän helvettiin.	5:29 Jos sinun oikia silmäs pahenda sinun/ nijn puhcaise se ulos/ ja heitä pois tykös: sillä parambi on sinulle/ että yxi sinun jäsenistäsi hucutetan/ cuin coco sinun ruumis pitäis heitettämän helwettijn.

5:30 Ja jos sinun oikea kätesi viettelee sinua, hakkaa se poikki ja heitä luotasi; sillä parempi on sinulle, että yksi jäsenistäsi joutuu hukkaan, kuin että koko ruumiisi menee helvettiin.	30. Ja jos oikia kätes pahentaa sinun, niin hakkaa se poikki, ja heitä pois tyköös! sillä parempi on sinulle, että yksi jäsenistä hukutetaan, kuin että koko ruumis pitäis helvettiin heitettämän.	5:30 Ja jos sinun oikia kätes pahenda sinun/ nijn hacka se poicki/ ja heitä pois tyköös: sillä parambi on sinulle/ että yxi sinun jäsenistä hukutetan/ cuin coco sinun ruumis pitäis helwettijn heitettämän.
5:31 On sanottu: 'Joka hylkää vaimonsa, antakoon hänelle erokirjan.'	31. On myös sanottu: jokainen joka emäntänsä hylkää, hän antakaan hänelle erokirjan.	5:31 On myös sanottu: jocainen joca emändäns hylkä/ hän andacan hänelle erokirjan.
5:32 Mutta minä sanon teille: jokainen, joka hylkää vaimonsa muun kuin huoruuden tähden, saattaa hänet tekemään huorin, ja joka nai hyljätyn, tekee huorin.	32. Mutta minä sanon teille: joka emäntänsä hylkää, muutoin kuin huoruuden tähden, hän saattaa hänen huorin tekemään; ja joka nai sen hyljätyn, hän tekee huorin.	5:32 Mutta minä sanon teille: että joca emändäns hylkä/ muutoin cuin huoruden tähden/ hän saatta hänen huorin tekemän/ ja joca nai sen hyljätyn/ hän teke huorin.
5:33 Vielä olette kuulleet sanotuksi vanhoille: 'Älä vanno väärin', ja: 'Täytä Herralle valasi.'	33. Taas te kuulitte sanotuksi vanhoille: älä vanno väärin, vaan pidä valas Herralle.	5:33 TAas te cuulitta sanotuxi wanhoille: älä wanno väärin/ mutta pidä walas Herralle.
5:34 Mutta minä sanon teille: älkää ensinkään vannoko, älkää taivaan kautta, sillä se on Jumalan valtaistuun,	34. Mutta minä sanon teille: älkää ensinkään vannoko, ei taivaan kautta, sillä se on Jumalan istuin;	5:34 Waan minä sanon teille: älkät ensingän wannoca/ ei taiwan cautta/ joca on Jumalan istuin.
5:35 älkääkä maan kautta, sillä se on hänen jalkojensa astinlauta, älkää myöskään Jerusalemin kautta, sillä se on suuren Kuninkaan kaupunki;	35. Eikä maan kautta, sillä se on hänen astinlautansa: ei myös Jerusalemin kautta, sillä se on suuren kuninkaan kaupunki:	5:35 Eikä maan cautta/ joca on Jumalan astinlauta: ei myös Jerusalemin cautta/ joca on suuren Cuningan Caupungi.
5:36 äläkä vanno pääsi kautta, sillä et sinä voi yhtäkään hiusta tehdä valkeaksi etkä mustaksi;	36. Ei sinun myös pidä vannoman pääs kautta, sillä et sinä voi yhtään hiusta valkiaksi eli mustaksi tehdä.	5:36 Ei sinun myös pidä wannoman pääs cautta/ sillä et sinä woi yhtän hiusta walkiaksi eli mustaxi tehdä.
5:37 vaan olkoon teidän puheenne: 'On, on', tahi: 'ei, ei.' Mitä siihen lisätään, se on pahasta.	37. Vaan teidän puheenne pitää oleman: on, on, ei, ei; mutta mitä siihen lisätään, se on pahasta.	5:37 Teidän puhen pitä oleman: On/ On/ Ei/ Ei: mutta mitä sijhen lisätän/ se on pahasta.
5:38 Te olette kuulleet sanotuksi: 'Silmä silmästä ja hammas hampaasta.'	38. Te kuulitte sanotuksi: silmä silmästä, ja hammas hampaasta.	5:38 TE cuulitta sanotuxi: silmä silmäst/ hammas hambast.
5:39 Mutta minä sanon teille: älkää tehkö pahalle vastarintaa; vaan jos joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle toinenkin;	39. Mutta minä sanon teille: älkäätkä olko pahaa vastaan; vaan joka sinua lyö oikialle poskelle, niin käännä myös hänelle toinen.	5:39 Mutta minä sanon teille: älkät olco paha wastan/ waan joca sinua lyö oikialle poskelle/ nijn käännä myös hänelle toinen.

5:40 ja jos joku tahtoo sinun kanssasi käydä oikeutta ja ottaa ihokkaasi, anna hänen saada vaippasikin;	40. Ja joka sinua tahtoo oikeuden eteen, jo ottaa hamees, niin salli myös hänelle muukin vaate.	5:40 Ja joca sinua tahto oikiuden eteen ja otta sinun hames/ nijn salli myös hänelle muukin vaate.
5:41 ja jos joku pakottaa sinua yhden virstan matkalle, kulje hänen kanssaan kaksi.	41. Ja joka sinua vaatii peninkulman, mene hänen kanssansa kaksi.	5:41 Joca sinua waati peniculman/ nijn seura händä caxi.
5:42 Anna sille, joka sinulta anoo, äläkä käännä selkääsi sille, joka sinulta lainaa pyytää.	42. Anna sille, joka sinulta anoo, ja älä käänny siltä pois, joka lainan pyytää.	5:42 Anna sille joca sinulda ano/ ja älä käännä sinuas sildä pois/ joca lainan pyytä.
5:43 Te olette kuulleet sanotuksi: 'Rakasta lähimmäistäsi ja vihaa vihollistasi.'	43. Te kuulitte sanotuksi: rakasta lähimmäistäs, ja vihaa vihollistas;	5:43 TE cuulitta sanotuxi: racasta lähimmäistäs ja wiha wihollistas.
5:44 Mutta minä sanon teille: rakastakaa vihollisianne ja rukoilkaa niiden puolesta, jotka teitä vainoavat,	44. Mutta minä sanon teille: rakastakaat vihollisianne; siunatkaa niitä, jotka teitä sadattavat; tehkää niille hyvin, jotka teitä vihaavat, ja rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä vainoovat ja vahingoittavat,	5:44 Waan minä sanon teille: racastacat wihollisian/ siunatcat nijtä jotca teitä sadattawat: tehkät nijlle hywin jotca teitä wihawat: rucoilcat nijden edest/ jotca teitä wainowat ja wahingoittawat.
5:45 että olisitte Isänne lapsia, joka on taivaissa; sillä hän antaa aurinkonsa koittaa niin pahoille kuin hyvillekin, ja antaa sataa niin väärille kuin vanhurskaillekin.	45. Että te olisitte teidän Isänne pojat, joka on taivaissa; sillä hän sallii aurinkonsa koittaa niin pahain ylitse kuin hyväinkin, ja antaa sataa niin väärille kuin vanhurskaillekin.	5:45 Että te olisitta teidän Isänne pojat joca on taiwas: sillä hän saldi Auringons coitta nijn pahain ylidze cuin hywäingin/ ja anda sata nijn wäärille cuin wanhurscaillekin.
5:46 Sillä jos te rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat, mikä palkka teille siitä on tuleva? Eivätkö publikaanitkin tee samoin?	46. Sillä jos te rakastatte niitä, jotka teitäkin rakastavat, mitä teidän siitä palkkaa on? eikö Publikaanit myös niin tee?	5:46 Sillä jos te racastatte nijtä ainoastans jotca teitäkin racastawat/ mitä teidän sijtä palcka on? eikö Publicanit nijn myös tee?
5:47 Ja jos te osoitate ystävällisyyttä ainoastaan veljillenne, mitä erinomaista te siinä teette? Eivätkö pakanatkin tee samoin?	47. Ja jos te ainoastaan veljeinne kanssa soveliaat olette, mitä te sen kanssa erinomaista teette? eikö Publikaanit myös niin tee?	5:47 Ja jos te ainoastans weljein cansa soweliat oletta/ mitä te sen cansa erinomaista teettä? eikö Publicanit myös nijn tee?
5:48 Olkaa siis te täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne täydellinen on."	48. Olkaa siis te täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne täydellinen on.	5:48 Olcat sijs täydelliset nijncuin teidän taiwallinen Isängin täydellinen on.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu.

6:1 "Kavahtakaa, ettette harjoita vanhurskauttanne ihmisten nähden, että he teitä katselisivat; muutoin ette saa palkkaa Isältänne, joka on taivaissa.	1. Kavahtakaat, ettette anna almuja ihmisten edessä, että te heiltä nähtäisiin: niin ette saa palkkaa Isältänne, joka on taivaissa.	6:1 CAwattacat ettet te anna almuisatan ihmisten edes/ että te heildä nähtäisiin/ nijn et te saa palcka teidän Isäldän/ joca on taiwais.
6:2 Sentähden, kun annat almuja, älä soitata torvea edelläsi, niinkuin ulkokullatut tekevät synagoogissa ja kaduilla saadakseen ylistystä ihmisiltä. Totisesti minä sanon teille: he ovat saaneet palkkansa.	2. Kuin siis almuja annat, niin älä edelläs torvella soita, niinkuin ulkokullatut synagogissa ja kujilla tekevät, että he ihmisiltä kunnioitettaisiin. Totisesti sanon minä teille: he ovat saaneet palkkansa.	6:2 Coscas sijs almu annat/ nijn älä edelläs torwella soita/ nijncuin wieckat Synagogis ja cujilla tekewät/ että he ihmisildä cunnioitetaisin. Totisest sanon minä teille: he owat saanet palckans.
6:3 Vaan kun sinä almuja annat, älköön vasen kätesi tietäkö, mitä oikea kätesi tekee,	3. Mutta kuin sinä almuja annat, niin älköön vasen kätes tietäkö, mitä oikia kätes tekee,	6:3 Mutta cosca sinä almu annat/ nijn älkön sinun wasen kätes tietkö mitä oikia kätes teke.
6:4 että almus olisi salassa; ja sinun Isäsi, joka salassa näkee, maksaa sinulle.	4. Että almus olisi salaisuudessa, ja Isäs, joka salaisuudessa näkee, maksais sinulle julkisesti.	6:4 Että sinun almus olisi salaudes/ ja sinun Isäs/ joca salaisudet näke/ maxais sinulle julkisest.
6:5 Ja kun rukoilette, älkää olko niinkuin ulkokullatut; sillä he mielellään seisovat ja rukoilevat synagoogissa ja katujen kulmissa, että ihmiset heidät näkisivät. Totisesti minä sanon teille: he ovat saaneet palkkansa	5. Ja kuin rukoilet, niin ei sinun pidä oleman niinkuin ulkokullatut; sillä he mielellänsä seisovat ja rukoilevat synagogissa ja kujain kulmissa, että he ihmisiltä nähtäisiin. Totisesti sanon minä teille: he ovat saaneet palkkansa.	6:5 JA coscas rucoilet/ nijn ei sinun pidä oleman nijncuin wieckat: sillä he rucoilewat Synagogis ja cujain culmis/ että he ihmisildä nähdäisin. Totisest sanon minä teille: he owat saanet palckans.
6:6 Vaan sinä, kun rukoilet, mene kammioosi ja sulje ovesi ja rukoile Isääsi, joka on salassa; ja sinun Isäsi, joka salassa näkee, maksaa sinulle.	6. Vaan kuin sinä rukoilet, niin mene kammioos, ja sulje oves, ja rukoile Isääs, joka on salaisuudessa: ja Isäs, joka salaisuudessa näkee, maksaa sinulle julkisesti.	6:6 Waan cosca sinä rucoilet/ nijn mene Camarijs ja sulje owi/ ja rucoile sinun Isäs salaisest/ ja sinun Isäs/ joca salaudet näke/ maxa sinulle julkisest.
6:7 Ja kun rukoilette, niin älkää tyhjiä hokeko niinkuin pakanat, jotka luulevat, että heitä heidän monisanaisuutensa tähden kuullaan.	7. Ja kuin te rukoilette, niin älkää olko paljon puhuwait, niinkuin pakanat; sillä he luulevat heitä paljon puheensa tähden kuultavan.	6:7 Ja cosca te rucoiletta/ nijn älkät olco paljo puhuwait nijncuin pacanat: sillä he luulewat heidäns paljon puhens tähden cuuldux.
6:8 Älkää siis olko heidän kaltaisiaan; sillä teidän Isänne kyllä tietää, mitä te tarvitsette, ennenkuin häneltä anottekaan.	8. Sentähden älkää olko heidän kaltaisensa; sillä Isänne tietää kyllä, mitä tarvitsette, ennen kuin te häneltä rukoilettekaan.	6:8 Sentähden älkät olco heidän caltaisens: sillä teidän Isän tietä kyllä mitä te tarwidzetta/ ennen cuin te häneldä rucoiletta.

6:9 Rukoilkaa siis te näin: Isä meidän, joka olet taivaissa! Pyhitetty olkoon sinun nimesi;	9. Näin teidän siis pitää rukoileman: Isä meidän, joka olet taivaissa! Pyhitetty olkoon sinun nimes.	6:9 Näin teidän siis pitä rucoileman: ISä meidän joca olet taiwais. Pyhitetty olcon sinun nimes.
6:10 tulkoon sinun valtakuntasi; tapahtukoon sinun tahtosi myös maan päällä niinkuin taivaassa;	10. Lähestyköön sinun valtakuntas. Olkoon sinun tahtos niin maassa kuin taivaassa.	6:10 Lähestykön sinun waldacundas. Olcon sinun tahtos nijn maasa cuin taiwais.
6:11 anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme;	11. Anna meille tänäpäivänä meidän jokapäiväinen leipämme.	6:11 Anna meille tänäpäñ meidän jocapäiwäinen leipäm.
6:12 ja anna meille meidän velkamme anteeksi, niinkuin mekin annamme anteeksi meidän velallisillemme;	12. Ja anna meille meidän velkamme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme meidän velvollistemme.	6:12 Ja anna meille meidän welcam andexi/ nijncuin mekin annam meidän welgollistem.
6:13 äläkä saata meitä kiusaukseen; vaan päästä meidät pahasta, [sillä sinun on valtakunta ja voima ja kunnia iankaikkisesti. Amen].	13. Ja älä johdata meitä kiusaukseen. Mutta päästä meitä pahasta. Sillä sinun on valtakunta, ja voima, ja kunnia, ijankaikkisesti. Amen!	Ja älä johdata meitä kiusauxeen. Mutta päästä meitä pahasta. 6:13 Sillä sinun on waldacunda/ ja woima/ ja cunnia/ ijancaickisest/ Amen.
6:14 Sillä jos te annatte anteeksi ihmisille heidän rikkomuksensa, niin teidän taivaallinen Isänne myös antaa teille anteeksi;	14. Sillä jos te anteeksi annatte ihmisille heidän rikoksensa, niin myös teidän taivaallinen Isänne antaa teille anteeksi.	6:14 Sentähden/ jos te andexi annatte ihmisille heidän ricoxens/ nijn myös teidän taiwallinen Isän anda teillen andexi.
6:15 mutta jos te ette anna ihmisille anteeksi, niin ei myöskään teidän Isänne anna anteeksi teidän rikkomuksianne.	15. Vaan jollette anteeksi anna ihmisille heidän rikoksiansa, niin ei myös teidän Isänne anteeksi anna teidän rikoksianne.	6:15 Waan jollet te andexi anna ihmisille heidän ricoxitans/ nijn ei myös teidän Isän andexi anna teidän ricoxitan.
6:16 Ja kun paastotte, älkää olko synkännäköisiä niinkuin ulkokullatut; sillä he tekevät kasvonsa surkeiksi, että ihmiset näkisivät heidän paastoavan. Totisesti minä sanon teille: he ovat saaneet palkkansa.	16. Mutta kuin te paastotte, niin älkää olko surulliset niinkuin ulkokullatut; sillä he muuttavat muotonsa, että he ihmisiltä nähtäisiin paastoovan. Totisesti sanon minä teille: he ovat saaneet palkkansa.	6:16 MUtta cosca te paastotta/ nijn älkät olco surulliset cuin wieckat: sillä he muuttawat muotons/ että he ihmisildä nähdäisin paastowan. Totisest sanon minä teille: he owat saanet palckans.
6:17 Vaan kun sinä paastoat, niin voitele pääsi ja pese kasvosi,	17. Vaan sinä kuin paastoot, niin voitele pääs ja pese kasvosi,	6:17 Waan coscas paastot/ nijn woitele pääs ja pese caswos:
6:18 etteivät paastoamistasi näkisi ihmiset, vaan sinun Isäsi, joka on salassa; ja sinun Isäsi, joka salassa näkee, maksaa sinulle.	18. Ettet ihmisiltä nähtäis paastoovan, mutta Isältäs, joka on salaisuudessa: ja Isäs, joka salaisuudessa näkee, maksaa sinulle julkisesti.	6:18 Ettei se nähdäis ihmisildä ettäs paastot/ mutta sinun Isäldäs joca on salaisudes. Ja sinun Isäs/ joca salaisudes näke/ maxa sinulle julkisest.

6:19 Älkää kootko itsellenne aarteita maan päälle, missä koi ja ruoste raiskaa ja missä varkaat murtautuvat sisään ja varastavat.	19. Älkäät tavaraa kootko maan päällä, kussa koi ja ruoste raiskaavat, ja kussa varkaat kaivavat ja varastavat;	6:19 Älkät tawarata cootco maan päällä/ cusa ruoste ja coit raiscawat/ ja cusa warcat caiwawat ja warastawat.
6:20 Vaan kootkaa itsellenne aarteita taivaaseen, missä ei koi eikä ruoste raiskaa ja missä eivät varkaat murtaudu sisään eivätkä varasta.	20. Vaan kootkaat teillenne tavaraa taivaassa, kussa ei koi eikä ruoste raiskaa, ja kussa ei varkaat kaiva eikä varasta.	6:20 Waan cootcat teillen tawarata taiwas/ cusa ei ruoste eikä coi raisca/ ja cusa ei warcat caiwa eikä warasta:
6:21 Sillä missä sinun aarteesi on, siellä on myös sinun sydämesi.	21. Sillä kussa teidän tavaranne on, siellä on myös teidän sydämenne.	6:21 Sillä cusa teidän tawaran on siellä on myös teidän sydämen.
6:22 Silmä on ruumiin lamppu. Jos siis silmäsi on terve, niin koko sinun ruumiisi on valaistu.	22. Silmä on ruumin valkeus; jos siis silmäs on yksinkertainen, niin koko ruumiis on valaistu.	6:22 Silmä on ruumin walkeus/ jos sijs sinun silmäs on yxikertainen/ nijn coco ruumis on walaistu.
6:23 Mutta jos silmäsi on viallinen, niin koko ruumiisi on pimeä. Jos siis se valo, joka sinussa on, on pimeyttä, kuinka suuri onkaan pimeys!	23. Mutta jos silmäs on paha, niin koko ruumiis on pimiä. Jos siis se valkeus, joka sinussa on, on pimeys, kuinka suuri on itse pimeys?	6:23 Waan jos sinun silmäs on paha/ nijn sinun coco ruumis on pimiä. Jos sijs se walkeus joca sinus on/ on pimeys/ cuinga suuri on idze pimeys?
6:24 Ei kukaan voi palvella kahta herraa; sillä hän on joko tätä vihaava ja toista rakastava, taikka tähän liittyvä ja toista halveksiva. Ette voi palvella Jumalaa ja mammonaa.	24. Ei kenkään voi palvella kahta herraa; sillä taikka hän tätä vihaa ja toista rakastaa, taikka hän tähän suostuu ja toisen ylönkatsoo. Ette voi palvella Jumalaa ja mammonaa.	6:24 EI kengän woi palwella cahta Herra: sillä taicka hän tätä wiha/ ja toista racasta/ taicka hän tähän suostu ja toisen ylöncazdo: et te woi palwella Jumalata ja Mammonat.
6:25 Sentähden minä sanon teille: älkää murehtiko hengestänne, mitä söisitte tai mitä joisitte, älkääkä ruumiistanne, mitä päällenne pukisitte. Eikö henki ole enemmän kuin ruoka ja ruumis enemmän kuin vaatteet?	25. Sentähden sanon minä teille: älkäät murehtiko henkenne tähden, mitä te syötte ja mitä te juotte, eikä ruumiinne tähden, millä te teitänne verhootte. Eikö henki enempi ole kuin ruoka? ja ruumis parempi kuin vaate?	6:25 Sentähden sanon minä teille: älkät murhettico teidän hengenne tähden/ mitä te syöttä eli juotta: eikä teidän ruuminne tähden/ millä waattella te teidän werhotta. Eikö hengi enämbi ole cuin ruoca? ja ruumis parembi cuin waate?
6:26 Katsokaa taivaan lintuja: eivät ne kylvä eivätkä leikkaa eivätkä kokoa aittoihin, ja teidän taivaallinen Isänne ruokkii ne. Ettekö te ole paljoa suurempiarvoiset kuin ne?	26. Katsokaat taivaan lintuja, ei he kylvä eikä niitä, ei myös kokoa riiheen, ja teidän taivaallinen Isänne ruokkii heidät. Ettekö te paljoa enempi ole kuin he?	6:26 Cadzocat taiwan linduja/ ei he kylvä/ eikä nijtä/ ei myös coco rijheen/ ja teidän taiwallinen Isän ruocki heidän. Ettäkö te paljo enämbi ole cuin he?
6:27 Ja kuka teistä voi murehtimisellaan lisätä ikäänsä kyynäränkään vertaa?	27. Mutta kuka teistä voi surullansa lisätä yhden kyynärän pituudellensa?	6:27 Eli cuca teistä woi surullans lisätä kynärän hänen pituudellens?

6:28 Ja mitä te murehditte vaatteista? Katselkaa kedon kukkia, kuinka ne kasvavat; eivät ne työtä tee eivätkä kehrää.	28. Ja mitä te surette vaatteista? Katsokaat kukkasia kedolla, kuinka he kasvavat: ei he työtä tee, eikä kehrää.	6:28 Ja/ mitä te suretta vaatteista? cadzocat cuckaisita kedolla: cuinga he caswawat/ ei he työtä te eikä kehrä.
6:29 Kuitenkin minä sanon teille: ei Salomo kaikessa loistossansa ollut niin vaatetettu kuin yksi niistä.	29. Kuitenkin sanon minä teille, ettei Salomon kaikessa kunniassansa ollut niin vaatetettu kuin yksi heistä.	6:29 Cuitengin sanon minä teille: ettei Salomon caikes cunniasans ollut nijn vaatetettu/ cuin yxi heistä.
6:30 Jos siis Jumala näin vaatettaa kedon ruohon, joka tänään kasvaa ja huomenna uuniin heitetään, eikö paljoa enemmän teitä, te vähäuskoiset?	30. Jos Jumala näin vaatettaa pellon ruohon, joka tänäpäpä seiso ja huomenna pätsiin heitetään, eikö hän paljoa enemmän teidän sitä tee, te vähäuskoiset?	6:30 Jos Jumala näin vaatettaa pellon ruohon/ joca tänäpäpä seiso ja huomen pädzijn heitetän/ eikö hän paljo enemmän teidän sitä tee te wähäuskoiset?
6:31 Älkää siis murehtiko sanoen: 'Mitä me syömme?' tahi: 'Mitä me juomme?' tahi: 'Millä me itsemme vaatetamme?'	31. Älkäätkä siis surulliset olko, sanoen: mitä me syömme, taikka mitä me juomme? eli millä me meitämme verhoomme?	6:31 Älkät sijs surulliset olco/ sanoden: mitä me syömme/ taicka mitä me juomma? eli millä me meitäm werhoitam? sillä caickia näitä pacanat edziwät.
6:32 Sillä tätä kaikkea pakanat tavoittelevat. Teidän taivaallinen Isänne kyllä tietää teidän kaikkea tätä tarvitsevan.	32. Sillä kaikkia näitä pakanat etsivät; sillä teidän taivaallinen Isänne kyllä tietää teidän kaikkia näitä tarvitsevan.	6:32 Teidän taiwallinen Isän kyllä tietä teidän caickia näitä tarwidzewan.
6:33 Vaan etsikää ensin Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttansa, niin myös kaikki tämä teille annetaan.	33. Vaan etsikäätkä ensin Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttansa, ja niin kaikki nämät teille annetaan.	6:33 Edzikät ensin Jumalan waldacunda ja hänen wanhurscauttans/ ja nijn caicki nämät teille annetan.
6:34 Älkää siis murehtiko huomisesta päivästä, sillä huomisen päivä pitää murheen itsestään. Riittää kullekin päivälle oma vaivansa."	34. Älkäätkä sentähden sureko huomisesta päivästä; sillä huomisen päivällä on suru itsestänsä. Tyytykään kukin päivä surullensa.	6:34 Älkät sentähden sureco huomisenesta päiwästä: sillä huomisenellä päiwällä on suru idzestäns. Tyytykän cukin päiwä surullens.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu.
7:1 "Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi;	1. Älkäätkä tuomitko, ettei teitä tuomittaisi.	7:1 Älkät duomitco/ ettei teitä duomitais:

7:2 sillä millä tuomiolla te tuomitsette, sillä teidät tuomitaan; ja millä mitalla te mittaatte, sillä teille mitataan.	2. Sillä millä tuomiolla te tuomitsette, pitää teitä tuomittaman, ja sillä mitalla, jolla te mittaatte, pitää teille jälleen mitattaman.	7:2 Sillä millä duomiolla te duomidzetta/ pitä teitä duomittaman. Ja sillä mitalla jolla te mittatta/ pitä teille myös mitattaman.
7:3 Kuinka näet rikan, joka on veljesi silmässä, mutta et huomaa malkaa omassa silmässäs?	3. Miksis siis näet raiskan, joka on veljes silmässä, ja et äkkää malkaa omassa silmässäs?	7:3 Mixis sijs näet raiscan weljes silmäs/ ja et äckä malca omas silmäsäs?
7:4 Taikka kuinka saatat sanoa veljellesi: 'Annas, minä otan rikan silmästäsi', ja katso, malka on omassa silmässäs?	4. Taikka, kuinka sinä sanot veljelles: pidäs, minä otan raiskan silmästäsi; ja katso, malka on omassa silmässäs?	7:4 Taicka/ cuinga sinä sanot weljelles: pidäs/ minä otan raiscan silmästäsi/ ja cadzo/ malca on omas silmäsäs?
7:5 Sinä ulkokullattu, ota ensin malka omasta silmästäsi, ja sitten sinä näet ottaa rikan veljesi silmästä.	5. Sinä ulkokullattu, heitä ensin malka ulos sinun silmästäsi, ja katso sitte, kuinka saisit raiskan ulos veljes silmästä.	7:5 Sinä wiecas/ heitä ensin malca ulos sinun silmästäsi/ ja cadzo sijtte/ cuingas saisit raiscan ulos sinun weljes silmästä.
7:6 Älkää antako pyhää koirille, älkääkä heittäkö helmiänne sikojen eteen, etteivät ne tallaisi niitä jalkoihinsa ja kääntyisi ja repisi teitä.	6. Älkäänt antako koirille pyhää, ja älkäänt päärlyjänne heittäkö sikain eteen, ettei he niitä joskus tallaa jaloillansa, ja käännä itsiänsä, ja repele teitä.	7:6 ÄLkät andaco coirille pyhä/ ja älkät teidän Pärlyjänne heittäkö sicain eteen/ ettei he nijtä joskus talla jalgoillansa/ ja käändäwät nijn idzens teitä wastian/ ja repelewät teitä.
7:7 Anokaa, niin teille annetaan; etsikää, niin te löydätte; kolkuttakaa, niin teille avataan.	7. Anokaat, niin teille annetaan: etsikää, niin te löydätte: kolkuttakaat, niin teille avataan.	7:7 ANocat/ nijn teille annetan: edzikät nijn te löydätte: colcuttacat nijn teille awatan:
7:8 Sillä jokainen anova saa, ja etsivä löytää, ja kolkuttavalle avataan.	8. Sillä jokainen, joka anoo, hän saa, ja joka etsii, hän löytää, ja kolkuttavalle avataan.	7:8 Sillä jocainen joca ano/ hän saa: ja cuca ikänäns edzi/ hän löytä/ ja colcuttawalle awatan.
7:9 Vai kuka teistä on se ihminen, joka antaa pojallensa kiven, kun tämä pyytää häneltä leipää,	9. Eli onko teistä joku ihminen, jolta hänen poikansa anois leipää: antaisko hän hänelle kiven?	7:9 Eli ongo teisä jocu ihminen/ jolda hänen poicans anois leipä/ annaisco hän hänelle kiwen?
7:10 taikka, kun hän pyytää kalaa, antaa hänelle käärmeen?	10. Eli jos hän kalaa anois: antaisko hän hänelle käärmeen?	7:10 Eli jos hän cala anois/ annaisco hän hänelle kärmen?
7:11 Jos siis te, jotka olette pahoja, osaatte antaa lapsillenne hyviä lahjoja, kuinka paljoa enemmän teidän Isänne, joka on taivaissa, antaa sitä, mikä hyvää on, niille, jotka sitä häneltä anovat!	11. Jos siis te, jotka pahat olette, taidatte hyviä lahjoja antaa teidän lapsillenne, kuinka paljoa enempi teidän Isänne, joka on taivaissa, antaa niille hyviä, jotka häneltä anovat?	7:11 Jos te/ jotca pahat oletta/ taidatte hyviä lahjoja anda teidän lapsillen/ cuinga paljo enä/ teidän Isän joca on taiwais/ anda nijlle hywiä jotca häneldä anowat.

7:12 Sentähden, kaikki, mitä te tahdotte ihmisten teille tekevän, tehkää myös te samoin heille; sillä tämä on laki ja profeetat.	12. Kaikki siis, mitä te tahdotte, että ihmiset pitää teille tekemän, niin te myös heille tehkää; sillä tämä on laki ja prophetat.	7:12 CAicki sijs mitä te tahdotta että ihmiset pitä teille tekemän/ nijn te myös heille tehkät: sillä nämät owat Laki ja Prophetat.
7:13 Menkää ahtaasta portista sisälle. Sillä se portti on avara ja tie lavea, joka vie kadotukseen, ja monta on, jotka siitä sisälle menevät;	13. Menkää ahtaasta portista sisälle; sillä se portti on lavia ja avara tie, joka vie kadotukseen, ja niitä on monta, jotka siitä sisälle menevät;	7:13 MEngät ahtast portist sisälle/ sillä lawia portti ja awara tie wie cadotuxen/ jota monda waeldawat.
7:14 mutta se portti on ahdas ja tie kaita, joka vie elämään, ja harvat ovat ne, jotka sen löytävät.	14. Ja se portti on ahdas, ja tie kaita, joka vie elämään, ja harvat ovat, jotka sen löytävät.	7:14 Ja se portti on ahdas ja tie caita/ joca wie elämähän/ ja harwat sen löytävät.
7:15 Kavahtakaa vääriä profeettoja, jotka tulevat teidän luoksenne lammasten vaatteissa, mutta sisältä ovat raatelevaisia susia.	15. Mutta kavahtakaat teidän vääristä prophetaista, jotka teidän tyköne lammasten vaatteilla tulevat, mutta sisältä he ovat raatelevaiset sudet.	7:15 CAwahtacat sijs teidän vääristä Prophetaista/ jotca teidän tygön lammasten vaatteilla tulewat/ mutta sisäldä he owat raatelewaiset sudet.
7:16 Heidän hedelmistään te tunnette heidät. Eihän orjantappuroista koota viinirypäleitä eikä ohdakkeista viikunoita?	16. Heidän hedelmistänsä te tunnette heidät: hakeeko joku viinamarjoja orjantappuroista, taikka fikunia ohdakkeista?	7:16 Heidän hedelmistäns te tunnetta heidän. Hakeco jocu wijnamarjoja orjantappuroist? taicka ficunita ohdackeista?
7:17 Näin jokainen hyvä puu tekee hyviä hedelmiä, mutta huono puu tekee pahoja hedelmiä.	17. Niin jokainen hyvä puu kasvaa hyvät hedelmät; mutta mädännyt puu kasvaa häijyt hedelmät.	7:17 Nijn jocainen hywä puu caswa hywät hedelmät/ mutta mädänny puu häijyt hedelmät.
7:18 Ei saata hyvä puu kasvaa pahoja hedelmiä eikä huono puu kasvaa hyviä hedelmiä.	18. Hyvä puu ei taida häijyjä hedelmiä kasvaa, eikä mädännyt puu hyviä hedelmiä kasvaa.	7:18 Hywä puu ei taida häijyjä hedelmitä caswa/ eikä mädänny puu hywiä hedelmitä.
7:19 Jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, hakataan pois ja heitetään tuleen.	19. Jokainen puu, joka ei kasva hyvää hedelmää, hakataan pois, ja tuleen heitetään.	7:19 Jocainen puu cuin ei caswa hywä hedelmät/ hacatan pois ja tuleen heitetän.
7:20 Niin te siis tunnette heidät heidän hedelmistään.	20. Sentähden tuntekaat heitä hedelmistänsä.	7:20 Sentähden tutcat heitä hedelmistäns.
7:21 Ei jokainen, joka sanoo minulle: 'Herra, Herra!', pääse taivasten valtakuntaan, vaan se, joka tekee minun taivaallisen Isäni tahdon.	21. Ei jokainen, joka sanoo minulle: Herra, Herra! pidä tuleman taivaan valtakuntaan; mutta joka tekee minun isäni tahdon, joka on taivaissa.	7:21 Ei jocainen cuin sano minulle: Herra/ Herra/ pidä tuleman Taiwan waldacundaan/ mutta joca teke minun Isäni tahdon/ cuin on Taiwais.

7:22 Moni sanoo minulle sinä päivänä: 'Herra, Herra, emmekö me sinun nimesi kautta ennustaneet ja sinun nimesi kautta ajaneet ulos riivaajia ja sinun nimesi kautta tehneet monta voimallista tekoa?'	22. Moni sanoo minulle sinä päivänä: Herra, Herra! emmekö me sinun nimes kautta ennustaneet, ja sinun nimellä ajaneet ulos perkeleitä, ja ole sinun nimes kautta monta väkevää työtä tehneet?	7:22 Monda sano minulle sinä päivänä: Herra/ Herra/ emmekö me sinun nimes kautta ennustaneet/ ja sinun nimellä ajanet ulos Perkeleitä/ ja olemma sinun nimes kautta monda väkewätä työtä tehnet?
7:23 Ja silloin minä lausun heille julki: 'Minä en ole koskaan teitä tuntenut; menkää pois minun tyköäni, te laittomuuden tekijät.'	23. Ja silloin minä tunnustan, en minä teitä ikänä tuntenut: menkää pois minun tyköäni, te väärintekiät.	7:23 Ja silloin minä heille tunnustan: en minä teitä ikänäns tundenut/ mengät pois minun tyköni te väärintekiät.
7:24 Sentähden on jokainen, joka kuulee nämä minun sanani ja tekee niiden mukaan, verrattava ymmärtäväiseen mieheen, joka huoneensa kalliolle rakensi.	24. Sentähden jokaisen, joka minulta nämät puheet kuulee ja ne tekee, vertaan minä toimelliseen mieheen, joka huoneensa kalliolle rakensi.	7:24 SEntähden jocaidzen/ cuin minulda nämät puhet cuule ja ne teke/ wertan minä toimelliseen mieheen/ joca huonens calliolle rakensi.
7:25 Ja rankkasade lankesi, ja virrat tulvivat, ja tuulet puhalsivat ja syöksyivät sitä huonetta vastaan, mutta se ei sortunut, sillä se oli kalliolle perustettu.	25. Ja sade lankesi, ja virrat tulivat, ja tuulet puhalsivat, ja sitä huonetta sysäsivät, joka ei kuitenkaan kukistunut; sillä se oli kalliolle perustettu.	7:25 Ja sade langeis/ ja wirrat tulit/ ja tuulet puhalsit/ ja sitä huonetta sysäisit/ joca ei cuitengan cukistunut: sillä hän oli calliolle perustettu.
7:26 Ja jokainen, joka kuulee nämä minun sanani eikä tee niiden mukaan, on verrattava tyhmään mieheen, joka huoneensa hiekalle rakensi.	26. Ja jokainen, joka kuulee minulta nämä puheet, ja ei tee niitä, hän verrataan tyhmään mieheen, joka huoneensa sannalle rakensi.	7:26 Ja jocainen cuin cuule minulda nämät puhet/ ja ei tee niitä/ hän werratan tyhmän mieheen/ joca huonens sannalle rakensi.
7:27 Ja rankkasade lankesi, ja virrat tulvivat, ja tuulet puhalsivat ja syöksähtivät sitä huonetta vastaan, ja se sortui, ja sen sortuminen oli suuri."	27. Ja sade lankesi, ja virrat tulivat, ja tuulet puhalsivat, ja sitä huonetta sysäsivät, joka kukistui, ja sen lankeemus oli suuri.	7:27 Ja sade langeis/ ja wirrat tulit/ ja tuulet puhalsit/ ja sitä huonetta sysäisit/ joca cukistui/ ja sen langemus oli suuri.
7:28 Ja kun Jeesus lopetti nämä puheet, olivat kansanjoukot hämmästyksissään hänen opetuksestansa,	28. Ja se tapahtui, kuin Jesus oli lopettanut nämät puheet, että kansat hämmästyivät hänen oppiansa.	7:28 Ja se tapahtui/ cosca Jesus lopetti nämät puhet/ että Canssat hämmästyit hänen oppians:
7:29 sillä hän opetti heitä niinkuin se, jolla valta on, eikä niinkuin heidän kirjanoppineensa.	29. Sillä hän opetti heitä voimallisesti, ja ei niinkuin kirjanoppineet.	sillä hän opetti heitä woimallisest/ ja ei nijncuin Kirjanoppenet.

8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu .
8:1 Kun hän astui alas vuorelta, seurasi häntä suuri kansan paljous.	1. Kuin hän astui alas vuorelta, seurasi häntä paljo kansaa.	8:1 COsca hän astui alas wuorelda/ seurais händä paljo Canssa.
8:2 Ja katso, tuli pitalinen mies ja kumartui maahan hänen eteensä ja sanoi: "Herra, jos tahdot, niin sinä voit minut puhdistaa."	2. Ja katso, niin tuli spitalinen mies, kumarsi häntä ja sanoi: Herra, jos sinä tahdot, niin sinä voit minun puhdistaa.	8:2 Ja cadzo/ nijn tuli yxi spitalinen mies/ cumarsi händä/ ja sanoi: Herra/ jos sinä tahdot/ nijn sinä voit minun puhdistaa.
8:3 Niin hän ojensi kätensä, kosketti häntä ja sanoi: "Minä tahdon; puhdistu." Ja kohta hän puhdistui pitalistaan.	3. Niin Jesus ojensi kätensä ja rupesi häneen, sanoen: minä tahdon, ole puhdas. Ja hän puhdistettiin kohta spitalistansa.	8:3 Nijn Jesus ojensi kätens/ ja rupeis häneen/ sanoden: Minä tahdon/ ole puhdas. 8:4 Ja hän puhdistettin cohta spitalista.
8:4 Ja Jeesus sanoi hänelle: "Katso, ettet puhu tästä kenellekään; vaan mene ja näytä itsesi papille, ja uhraa lahja, jonka Mooses on säätänyt, todistukseksi heille."	4. Ja Jesus sanoi hänelle: katso, ettet kenellekään sano: mutta mene ja näytä itses papille, ja uhraa lahjas, jonka Moses on käsenyt, heille todistukseksi.	Ja Jesus sanoi hänelle: cadzo/ ettes kellekän sano/ mutta mene ja näytä idzes Papille/ ja uhra lahjas/ jonga Moses on heille käsenyt todistuxexi.
8:5 Ja kun hän saapui Kapernaumiin, tuli hänen tykönsä sadanpäämies ja rukoili häntä	5. Mutta kuin Jesus meni Kapernaumiin, tuli sadanpäämies hänen tykönsä, ja rukoili häntä,	8:5 MUTta cosca Jesus meni Capernaumijn/ tuli yxi Päämies hänen tygöns ja rucoili händä/ sanoden:
8:6 ja sanoi: "Herra, minun palvelijani makaa kotona halvattuna ja on kovissa vaivoissa."	6. Ja sanoi: Herra! minun palveliani sairastaa kotona halvattuna, ja kovin vaivataan.	8:6 Herra/ minun palwelian sairasta cotona halvattuna/ ja cowin waiwatan.
8:7 Hän sanoi hänelle: "Minä tulen ja parannan hänet."	7. Jesus sanoi hänelle: minä tulen ja parannan hänen.	8:7 Ja Jesus sanoi hänelle: minä tulen ja parannan hänen.
8:8 Mutta sadanpäämies vastasi ja sanoi: "Herra, en minä ole sen arvoinen, että tulisit minun kattoni alle; vaan sano ainoastaan sana, niin minun palvelijani paranee.	8. Niin sadanpäämies vastasi ja sanoi: Herra, en ole minä mahdollinen, että sinä tulet minun kattoni alle; vaan sano ainoasti sana, niin palveliani paranee.	8:8 Nijn Päämies wastais/ ja sanoi: Herra/ en ole minä mahdollinen/ että sinä tulet minun cattoni ala/ waan sano ainoastans sana/ nijn minun palwelian parane.

8:9 Sillä minä itsekin olen toisen vallan alainen, ja minulla on sotamiehiä käskeyni alaisina, ja minä sanon tälle: 'Mene', ja hän menee, ja toiselle: 'Tule', ja hän tulee, ja palvelijalleni: 'Tee tämä', ja hän tekee."	9. Sillä minä olen myös ihminen toisen vallan alla, ja minun allani on sotamiehiä, ja sanon tälle: mene! ja hän menee, ja toiselle: tule! ja hän tulee, ja palvelijalleni: tee tämä! ja hän tekee.	8:9 Sillä minä olen myös ihminen toisen vallan alla/ ja minun allani on sotamiehiä: ja sanon tälle: mene: ja hän mene. Ja toiselle: tule/ ja hän tule/ Ja minun palvelijalleni: tee tämä/ ja hän teke.
8:10 Tämän kuultuaan Jeesus ihmetteli ja sanoi niille, jotka häntä seurasivat: "Totisesti minä sanon teille: en ole kenelläkään Israelissa löytänyt näin suurta uskoa.	10. Kuin Jeesus tämän kuuli, ihmetteli hän, ja sanoi heille, jotka seurasivat: totisesti sanon minä teille: en ole minä löytänyt senkaltaista uskoa Israelissa.	8:10 Cosca Jeesus tämän cuuli/ ihmetteli hän/ ja sanoi heille jotca händä seuraisit: totisest sanon minä teille: en ole minä löynnyt sencaltaist usco Israelis.
8:11 Ja minä sanon teille: monet tulevat idästä ja lännestä ja aterioitsevat Aabrahamin ja Iisakin ja Jaakobin kanssa taivasten valtakunnassa;	11. Mutta minä sanon teille: monta tulevat idästä ja lännestä, ja pitää Abrahamin, Isaakin ja Jakobin kanssa taivaan valtakunnassa istuman.	8:11 Mutta minä sanon teille: monda tulewat idäst ja lännest/ ja pitä Abrahamin/ Isaachin ja Jacobin cansa Taiwan waldacunnas istuman.
8:12 mutta valtakunnan lapset heitetään ulos pimeyteen; siellä on oleva itku ja hammasten kiristys."	12. Mutta valtakunnan lapset heitetään ulkonaiseen pimeyteen: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.	8:12 Mutta waldacunnan lapset heitetän ulconaiseen pimeyteen/ siellä pitä oleman itcu ja hammasten kiristys.
8:13 Ja Jeesus sanoi sadanpäämiehelle: "Mene. Niinkuin sinä uskot, niin sinulle tapahtukoon." Ja palvelija parani sillä hetkellä.	13. Ja Jeesus sanoi sadanpäämiehelle: mene, ja niinkuin sinä uskoit, niin sinulle tapahtukoon. Ja sillä hetkellä parani hänen palveliansa.	8:13 Ja Jeesus sanoi Päämiehelle: mene/ ja nijncuins uscot/ nijn sinulle tapahtucon. Ja sillä hetkellä parani hänen palweliains.
8:14 Kun Jeesus tuli Pietarin kotiin, näki hän hänen anoppinsa makaavan sairaana kuumeessa.	14. Ja kuin Jeesus tuli Pietarin huoneeseen, näki hän hänen anoppinsa makaavan ja sairastavan vilutautia.	8:14 Ja cosca Jeesus tuli Petarin huonesen/ ja näki hänen anoppins wuotella sairastawan wilutautia.
8:15 Niin hän koski tämän käteen, ja kuume lähti hänestä; ja hän nousi ja palveli häntä.	15. Niin hän tarttui hänen käteensä, ja vilutauti luopui hänestä. Ja hän nousi, ja palveli heitä.	8:15 Nijn hän rupeis sen käteen/ ja wilutauti luowui hänestä: Ja hän nousi/ ja palweli heitä.
8:16 Mutta illan tultua tuotiin hänen tykönsä monta riivattua. Ja hän ajoi henget ulos sanalla, ja kaikki sairaut hän paransi;	16. Mutta kuin ehto tuli, niin he toivat hänen tykönsä monta pirulta riivattua; ja hän ajoi ulos sanalla henget, ja teki kaikkinaisia sairaita terveeksi;	8:16 MUTta cosca ehto tuli/ nijn he toit hänen tygöns monda Pirulda rijwattuta/ ja hän ajoi ulos sanalla henget/ ja teki caickinaisia sairaita terwexi.

8:17 että kävisi toteen, mikä on puhuttu profeetta Esaiaan kautta, joka sanoo: "Hän otti päällensä meidän sairautemme ja kantoi meidän tautimme."	17. Että täytettäisiin, mitä sanottu oli Jesaias prophetan kautta, joka sanoo: hän on ottanut meidän heikkoutemme, ja hän kantoi meidän tautimme.	8:17 Että täytetäisiin/ cuin sanottu oli Esaian Prophetan kautta/ joca sanoi: hän on ottanut meidän heikkoudem/ ja hän candoi meidän tautim.
8:18 Mutta kun Jeesus näki paljon kansaa ympärillään, käski hän lähteä toiselle rannalle.	18. Kuin Jesus näki paljon kansaa ympärillensä, käski hän mennä toiselle puolelle (merta).	8:18 COsca Jesus näki paljon Canssa ymbärilläns/ käski hän mennä sille puolelle merta.
8:19 Ja eräs kirjanoppinut tuli ja sanoi hänelle: "Opettaja, minä seuraan sinua, mihin ikinä menet."	19. Ja kirjanoppinut tuli ja sanoi hänelle: Mestari, minä tahdon sinua seurata, kuhunka ikänä sinä menet.	8:19 Ja yxi Kirjanoppenut tuli ja sanoi hänelle: Mestari/ minä tahdon sinua seurata cuhungas ikänäns menet.
8:20 Niin Jeesus sanoi hänelle: "Ketuilla on luolat ja taivaan linnuilla pesät, mutta Ihmisen Pojalla ei ole, mihin hän päänsä kallistaisi."	20. Niin Jesus sanoi hänelle: ketuilla ovat luolat, ja taivaan linnuilla ovat pesät; mutta Ihmisen Pojalla ei ole, kuhunka hän päänsä kallistaa.	8:20 Nijn Jesus sanoi hänelle: ketuilla on luolat ja Taiwan linnuilla on pesät/ mutta ihmisen Pojalla ei ole cuhunga hän pääns cumarta.
8:21 Ja eräs toinen hänen opetuslapsistaan sanoi hänelle: "Herra, salli minun ensin käydä hautaamassa isäni."	21. Toinen hänen opetuslapsistansa sanoi hänelle: Herra, salli minun ensin mennä hautamaan isääni.	8:21 Toinen hänen Opetuslapsistans sanoi hänelle: Herra/ salli minun ensin mennä hautaman Isäni.
8:22 Mutta Jeesus sanoi hänelle: "Seuraa sinä minua, ja anna kuolleitten haudata kuolleensa."	22. Niin Jesus sanoi hänelle: seuraa minua, ja anna kuolleet haudata kuolleitansa.	8:22 Nijn Jesus sanoi hänelle: seura minua/ ja anna cuollet haudata cuolluitans.
8:23 Ja hän astui venheeseen, ja hänen opetuslapsensa seurasivat häntä.	23. Ja kuin hän oli haahteen astunut, seurasivat häntä hänen opetuslapsensa.	8:23 JA cuin hän oli hahten astunut/ seuraisit händä hänen Opetuslapsens.
8:24 Ja katso, järvellä nousi kova myrsky, niin että venhe peittyi aaltoihiin; mutta hän nukkui.	24. Mutta katso, suuri ilma nousi merellä, niin että haaksi aalloilta peitettiin. Mutta hän makasi.	8:24 Ja cadzo/ suuri ilma nousi merellä/ nijn että haaxi alloilda peitettin/ ja hän macais.
8:25 Niin he menivät ja herättivät hänet sanoen: "Herra, auta, me hukumme."	25. Niin tulivat hänen opetuslapsensa ja herättivät hänen, ja sanoivat: Herra, auta meitä, me hukumme.	8:25 Nijn tulit Opetuslapset/ ja herätit hänen/ ja sanoit: Herra/ auta meitä/ me hucumme.
8:26 Hän sanoi heille: "Te vähäuskoiset, miksi olette pelkureita?" Silloin hän nousi ja nuhteli tuulia ja järveä, ja tuli aivan tyven.	26. Ja hän sanoi heille: te heikko-uskoiset, miksi te olette pelkurit? Niin hän nousi ja asetti tuulen ja meren, ja tuli juuri tyveneksi.	8:26 Nijn hän sanoi heille: te heickouskoiset/ mitä te pelkät? Hän nousi ja asetti tuulen ja meren. Ja tuli juuri tywenexi.

8:27 Ja ihmiset ihmettelivät ja sanoivat: "Millainen tämä on, kun sekä tuulet että meri häntä tottelevat?"	27. Niin ihmiset ihmettelivät, sanoen: millainen tämä on? sillä tuulet ja meri ovat myös hänelle kuuliaiset.	8:27 Nijn ihmiset ihmettelit/ sanoden: millinen tämä on? sillä tuulet ja meri owat myös hänelle cuuliaiset.
8:28 Kun hän tuli toiselle rannalle, gadaralaisten alueelle, tuli häntä vastaan kaksi riivattua, jotka olivat haudoista lähteneet ja olivat kovin raivoisia, niin ettei kukaan voinut sitä tietä kulkea.	28. Ja kuin hän tuli sille puolelle merta, Gerasalaisten maakuntaan, niin häntä vastaan juoksi kaksi pirulta riivattua, jotka olivat haudoista lähteneet, ja olivat sangen hirmuiset, niin ettei kenkään taitanut sitä tietä vaeltaa.	8:28 Ja cuin hän tuli sille puolelle merta/ Gergesenerein maacundaan/ nijn händä wastan juoxi caxi Pirulda rijwattuta/ jotca olit haudoista lähtenet/ ja olit sangen hirmuiset/ nijn ettei kengän tainnut sitä tietä waelda.
8:29 Ja katso, he huusivat sanoen: "Mitä sinulla on meidän kanssamme tekemistä, sinä Jumalan Poika? Oletko tullut tänne vaivaamaan meitä ennen aikaa?"	29. Ja katso, he huusivat sanoen: Jesus, Jumalan Poika, mitä meidän on sinun kanssa? Oletkos tullut tänne meitä vaivaamaan ennen aikaa?	8:29 Ja cadzo/ he huusit/ ja sanoit: Jesu Jumalan Poica/ mitä meidän on sinun cansas 8:30 Oletcos tullut meitä waiwaman ennen aica?
8:30 Ja etäällä heistä kävi suuri sikalauma laitumella.	30. Ja kaukana heistä kävi sangen suuri sikalauma laitumella.	Ja caucana heistä käwi sangen suuri sicajoucko laituumella.
8:31 Niin riivaajahenget pyysivät häntä sanoen: "Jos ajat meidät pois, niin lähetä meidät sikalaumaan."	31. Niin perkeleet rukoilivat häntä ja sanoivat: jos ajat meidät ulos, niin salli meidän mennä sikalaumaan.	8:31 Nijn Perkelet rucoilit händä/ ja sanoit: jos sinä ajat meidän ulos/ nijn salli meidän mennä sicalaumaan.
8:32 Ja hän sanoi niille: "Menkää." Silloin ne lähtivät heistä ja menivät sikoihin. Ja katso, koko lauma syöksi jyrkännettä alas järveen ja hukkuu veteen.	32. Ja hän sanoi heille: menkää. Niin he läksivät ulos ja menivät sikalaumaan; ja katso, koko sikalauma syöksi äkisti itsensä jyrkältä mereen ja upposi.	Hän sanoi heille: mengät. 8:32 Nijn he läxit ulos ja menit sicalaumaan: ja cadzo/ coco lauma syöxi idzens äkist mereen ja uppoisit.
8:33 Mutta paimentajat pakenivat; ja he menivät kaupunkiin ja ilmoittivat kaikki, myöskin sen, miten riivattujen oli käynyt.	33. Mutta paimenet pakenivat ja menivät kaupunkiin ja ilmoittivat kaikki, ja kuinka pirulta riivatuille oli tapahtunut.	8:33 Mutta paimenet pakenit/ ja menit Caupungijn/ ja sanoit caicki/ ja cuinga Pirulda rijwatuille oli tapahtunut.
8:34 Ja katso, koko kaupunki lähti Jeesusta vastaan; ja kun he hänet näkivät, pyysivät he häntä menemään pois heidän alueeltaan.	34. Ja katso, koko kaupunki meni ulos Jeesusta vastaan. Ja kuin he hänen näkivät, rukoilivat he häntä menemään pois heidän maansa ääristä.	8:34 Ja cadzo/ coco Caupungi meni ulos Jeesusta wastan. Ja cosca he hänen näit/ rucoilit he händä menemän pois heidän maacunnastans.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu .

9:1 Ja hän astui venheeseen, meni jälleen toiselle rannalle ja tuli omaan kaupunkiinsa.	1. Ja hän astui haahteen, meni jälleen ylitse ja tuli omaan kaupunkiinsa.	9:1 JA hän astui hahten/ meni jällens ylidzen/ ja tuli omaan Caupungijns.
9:2 Ja katso, hänen tykönsä tuotiin halvattu mies, joka makasi vuoteella. Kun Jeesus näki heidän uskonsa, sanoi hän halvatulle: "Poikani, ole turvallisella mielellä; sinun syntisi annetaan sinulle anteeksi."	2. Ja katso, he toivat hänen eteensä halvatun, joka makasi vuoteella. Ja kuin Jeesus näki heidän uskonsa, sanoi hän halvatulle: poikani, ole hyvässä turvassa, syntisi annetaan anteeksi sinulle.	9:2 Ja cadzo/ he toit halwatun/ joca macais wuotella. Cosca Jeesus näki heidän uscons/ sanoi hän halwatulle: poican ole hywäs turwas/ sinun syndis annetan andexi sinulle.
9:3 Ja katso, muutamat kirjanoppineista sanoivat mielessään: "Tämä pilkkaa Jumalaa."	3. Ja katso, muutamat kirjanoppineista sanoivat keskenänsä: tämä pilkkaa (Jumalaa).	9:3 Ja cadzo/ muutamat Kirjanoppenuist sanoit keskenäns: tämä pilcka Jumalata.
9:4 Mutta Jeesus ymmärsi heidän ajatuksensa ja sanoi: "Miksi te ajattelette paha sydämässänne?"	4. Ja kuin Jeesus näki heidän ajatuksensa, sanoi hän: miksi ajattelette paha sydämässänne?	9:4 Cosca Jeesus näki heidän ajatuxens/ sanoi hän: 9:5 Mixi te ajattelette paha teidän sydämisän?
9:5 Sillä kumpi on helpompaa, sanoako: 'Sinun syntisi annetaan sinulle anteeksi', vai sanoa: 'Nouse ja käy'?	5. Sillä kumpi on keviämpi sanoa: synnit annetaan anteeksi sinulle, taikka sanoa: nouse ja käy?	cumbi on kewiämbi sano? synnit annetan andexi sinulle/ taicka sano: nouse ja käy?
9:6 Mutta tietääksenne, että Ihmisen Pojalla on valta maan päällä antaa syntejä anteeksi, niin" - hän sanoi halvatulle - "nouse, ota vuoteesi ja mene kotiisi."	6. Mutta että teidän pitää tietämän Ihmisen Pojalla olevan vallan maan päällä synnit anteeksi antaa, (niin sanoi hän halvatulle:) nouse ja ota vuotees, ja mene kotias.	9:6 Mutta että teidän pitä tietämän ihmisen Pojalla olewan wallan maasa synnit andexi anda. 9:7 Sanoi hän halwatulle: nouse ja ota wuotes/ ja mene cotias.
9:7 Ja hän nousi ja lähti kotiinsa.	7. Ja hän nousi ja meni kotiansa.	Ja hän nousi ja meni cotians.
9:8 Mutta kun kansanjoukot sen näkivät, peljästyivät he ja ylistivät Jumalaa, joka oli antanut senkaltaisen vallan ihmisille.	8. Ja kuin kansa sen näki, ihmettelivät he ja kunnioittivat Jumalaa, joka oli ihmisille antanut senkaltaisen vallan.	9:8 Ja cosca Canssa sen näki/ ihmettelit he ja cunnioitit Jumalata/ joca oli ihmisille andanut sencaltaisen wallan.
9:9 Ja sieltä kulkiessaan ohi Jeesus näki miehen, jonka nimi oli Matteus, istumassa tulliasemalla ja sanoi hänelle: "Seuraa minua." Niin tämä nousi ja seurasi häntä.	9. Ja kuin Jeesus sieltä kävi ohitse, näki hän ihmisen istuvan tullihuoneessa, nimeltä Matteus, ja sanoi hänelle: seuraa minua. Niin hän nousi ja seurasi häntä.	9:9 JA cuin Jeesus sieldä käwi ohidze/ näki hän ihmisen istuwan tullihuones/ nimeldä Mattheus. Ja hän sanoi hänelle: seura minua. Nijn hän nousi/ ja seurais händä.

9:10 Ja kun hän aterioi hänen kodissaan, niin katso, tuli monta publikaania ja syntistä, ja he aterioivat Jeesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa.	10. Ja tapahtui, kuin hän atrioitsi huoneessa, katso, niin tuli monta Publikania ja syntistä, ja atrioitsivat Jeesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa.	9:10 Ja tapahtui/ että Jesus atrioidzi hänen huonesans/ cadzo/ nijn tuli monda Publicani ja syndistä/ ja atrioidzit Jesuxen ja hänen Opetuslastens cansa.
9:11 Ja kun fariseukset sen näkivät, sanoivat he hänen opetuslapsilleen: "Miksi teidän opettajanne syö publikaanien ja syntisten kanssa?"	11. Ja kuin Pharisealaiset sen näkivät, sanoivat he hänen opetuslapsillensa: miksi teidän Mestarinne syö Publikanien ja syntisten kanssa?	9:11 Cosca Phariseuxet sen näit/ sanoit he hänen Opetuslapsillens: mixi teidän Mestarin syö Publicanein ja synneisten cansa?
9:12 Mutta kun Jeesus sen kuuli, sanoi hän: "Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat.	12. Mutta kuin Jesus sen kuuli, sanoi hän heille: ei terve tarvitse parantajaa, vaan sairaat.	9:12 Cosca Jesus sen cuuli/ sanoi hän heille: ei terwet tarwidze parandajata/ waan sairat.
9:13 Mutta menkää ja oppikaa, mitä tämä on: 'Laupeutta minä tahdon enkä uhria.' Sillä en minä ole tullut kutsumaan vanhurskaita, vaan syntisiä."	13. Mutta menkää ja oppikaat, mikä se on: laupiutta minä tahdon, enkä uhria; sillä en minä tullut vanhurskaita kutsumaan, vaan syntisiä parannukseen.	9:13 Waan mengät parammin ja oppeat se: laupiutta minä tahdon ja en uhria: sillä en minä tullut wanhurscaita cudzuman/ mutta syndisitä parannuxeen.
9:14 Silloin Johanneksen opetuslapset tulivat hänen tykönsä ja sanoivat: "Me ja fariseukset paastomme paljon; miksi sinun opetuslapsesi eivät paastoa?"	14. Silloin tulivat Johanneksen opetuslapset hänen tykönsä, ja sanoivat: minkätähden me ja Pharisealaiset niin paljo paastomme, mutta ei sinun opetuslapses paastoo?	9:14 Silloin tulit Johannexen Opetuslapset hänen tygöns/ ja sanoit: mingätähden me ja Phariseuxet nijn paljo paastomma/ mutta ei sinun Opetuslapses paasto?
9:15 Niin Jeesus sanoi heille: "Eiväthän häävieraat voi surra, niinkauan kuin ylkä on heidän kanssaan? Mutta päivät tulevat, jolloin ylkä otetaan heiltä pois, ja silloin he paastoavat.	15. Niin Jesus sanoi heille: taitaako hääjoukko niinkauvan murehtia, kuin ylkä on heidän kanssansa? mutta päivät tulevat, että ylkä otetaan heiltä pois, ja silloin heidän pitää paastoman.	9:15 Nijn Jesus sanoi: Taitawatco yljän pojat nijncauwan murhettia/ cuin ylkä on heidän cansans? mutta päiwät tulewat/ että ylkä otetan heildä pois/ ja silloin heidän pitä paastoman.
9:16 Ei kukaan pane vanuttamattomasta kankaasta paikkaa vanhaan vaippaan, sillä semmoinen täytetilkku repii palasen vaipasta, ja reikä tulee pahemmaksi.	16. Mutta ei kenkään paikkaa vanhaa vaatetta uuden veran tilalla; sillä paikka repee pois vaatteesta, ja läpi tulee pahemmaksi.	9:16 Ei kengän paicka wanha waatetta vden weran tilgalla: sillä se paicka rewäise cuitengin hänens pois waatteesta/ ja läpi tule pahemmaxi.

9:17 Eikä nuorta viiniä lasketa vanhoihin nahkaleileihin; muutoin leilit pakahtuvat, ja viini juoksee maahan, ja leilit turmeltuvat; vaan nuori viini lasketaan uusiin leileihin, ja niin molemmat säilyvät."	17. Ei myös pane kenkään nuorta viinaa vanhoihin leileihin; muutoin leilit pakahtuvat, ja viina vuotaa pois, ja leilit turmellaan; vaan nuorta viinaa lasketaan uusiin leileihin, ja niin he molemmat tähdellä ovat.	9:17 Ei pane kengän myös tuoretta wijna wanhoiin leileihin/ sillä leilit pacahtuwat/ ja wijna vuota pois/ ja leilit turmellan: mutta tuore wijna lasketan vsijn leileihin/ ja nijn he molemmat tähdellä owat.
9:18 Kun hän tätä heille puhui, niin katso, eräs päämies tuli ja kumartui maahan hänen eteensä ja sanoi: "Minun tyttäreni kuoli juuri ikään, mutta tule ja pane kätesi hänen päällensä, niin hän virkoaa eloon."	18. Kun hän nämät heille puhunut oli, katso, niin päämies tuli ja kumarsi häntä, sanoen: nyt on minun tyttäreni kuolemallansa; mutta tule ja pane kätes hänen päällensä, niin hän virkoaa.	9:18 COsca hän nämät heille puhunut oli/ cadzo/ nijn yxi Päämies tuli ja cumarsi händä/ sanoden: Herra/ nyt cuoli minun tyttären/ mutta tule ja pane kätes hänen päällens/ nijn hän tule eläwäxi.
9:19 Niin Jeesus nousi ja seurasi häntä opetuslapsinensa.	19. Niin Jesus nousi ja seurasi häntä, ja hänen opetuslapsensa.	9:19 Nijn Jesus nousi ja seurais händä/ ja hänen Opetuslapsens.
9:20 Ja katso, nainen, joka oli sairastanut verenjuoksua kaksitoista vuotta, tuli takaapäin ja kosketti hänen vaippansa tupsua.	20. Ja katso, vaimo, joka oli kaksitoistakymmentä ajastaikaa punaista tautia sairastanut, kävi takana, ja tarttui hänen vaatteensa liepeeseen;	9:20 JA cadzo/ waimo/ joca oli caxitoistakymmendä ajastaica punaista tautia sairastanut/ käwi hänen tacanans/ ja rupeis hänen waattens liepesen:
9:21 Sillä hän sanoi itsekseen: "Jos vain saan koskettaa hänen vaippansa, niin minä tulen terveeksi."	21. Sillä hän oli itsellensä sanonut; jos minä ainoastaan rupeen hänen vaatteesensa, niin minä tulen terveeksi.	Sillä hän oli idzelläns sanonut: 9:21 jos minä ainoastans rupen hänen waattesens/ nijn minä tulen terwexi.
9:22 Silloin Jeesus kääntyi, näki hänet ja sanoi: "Tyttäreni, ole turvallisella mielellä; sinun uskosi on tehnyt sinut terveeksi." Ja sillä hetkellä nainen tuli terveeksi.	22. Niin Jesus käänsi itsensä, näki hänen ja sanoi: ole hyvässä turvassa, tyttäreni! sinun uskos on sinun terveeksi tehnyt. Ja vaimo tuli sillä hetkellä terveeksi.	9:22 Nijn Jesus käänsi hänens/ näki hänen ja sanoi: ole hywäs turwas tyttären/ sinun uscos on sinun terwexi tehnyt. Ja waimo tuli sillä hetkellä terwexi.
9:23 Ja kun Jeesus tuli päämiehen taloon ja näki huilunsoittajat ja hälisevän väkijoukon,	23. Ja kuin Jesus tuli päämiehen huoneeseen, ja näki pillein soittajat ja kansan hymisevän,	9:23 Ja cosca Jesus tuli Päämiehen huonesen/ ja näki huiluin soittajat/ ja Canssan hymisewän.
9:24 sanoi hän: "Menkää pois, sillä tyttö ei ole kuollut, vaan nukkuu." Niin he nauroivat häntä.	24. Sanoi hän heille: menkät pois; sillä ei piika ole kuollut, vaan hän makaa. Ja he nauroivat häntä.	9:24 sanoi hän heille: Mengät pois/ ei pijca ole cuollut/ mutta hän maca: ja he nauroit händä
9:25 Mutta kun väkijoukko oli ajettu ulos, meni hän sisälle ja tarttui hänen käteensä; ja tyttö nousi.	25. Mutta kuin kansa oli ajettu ulos, meni hän sisälle ja tarttui hänen käteensä, ja piika nousi.	9:25 Cosca Canssa oli ajettu ulos/ meni hän sisälle/ ja rupeis hänen käteens/ ja pijca nousi.

9:26 Ja sanoma tästä levisi koko siihen maahan.	26. Ja sen sanoma kuului kaikkeen siihen maahan.	9:26 Ja se sanoma cuului caicken maahan.
9:27 Ja kun Jeesus kulki sieltä, seurasi häntä kaksi sokeaa huutaen ja sanoen: "Daavidin poika, armahda meitä."	27. Ja kuin Jesus sieltä läksi, seurasi häntä kaksi sokiaa, huutain ja sanoen: Davidin poika, armahda meitä.	9:27 JA cosca Jesus sieldä läxi/ seurais händä caxi sokiata/ huusit ja sanoit: Dawidin Poica armada meitä.
9:28 Ja hänen mentyänsä huoneeseen sokeat tulivat hänen tykönsä; ja Jeesus sanoi heille: "Uskotteko, että minä voin sen tehdä?" He sanoivat hänelle: "Uskomme, Herra."	28. Ja kuin hän tuli huoneeseen, tulivat sokiat hänen tykönsä, ja Jesus sanoi heille: uskotteko minun sen voivan teille tehdä? He sanoivat hänelle: Herra, me uskomme.	Ja cosca hän tuli huonesen/ tulit sokiat hänen tygöns. 9:28 Ja Jesus sanoi heille: uscottaco minun sen woiwan teille tehdä? he sanoit hänelle: Herra/ me uscomma.
9:29 Silloin hän kosketti heidän silmiänsä ja sanoi: "Tapahtukoon teille uskonne mukaan."	29. Niin hän rupesi heidän silmiinsä, sanoen: tapahtukoon teille uskonne jälkeen.	9:29 Nijn hän rupeis heidän silmijns/ sanoden: tapahtucon teille teidän usconne jälken.
9:30 Ja heidän silmänsä aukenivat. Ja Jeesus varoitti heitä vakavasti sanoen: "Katsokaa, ettei kukaan saa tästä tietää."	30. Ja heidän silmänsä aukenivat. Niin Jesus haastoi heitä, sanoen: katsokaat, ettei kenkään saa tätä tietää.	Ja heidän silmäns aukenit. 9:30 Nijn Jesus haasti heitä/ sanoden: cadzocat/ ettei kengän tätä saa tietä.
9:31 Mutta he menivät pois ja levittivät sanomaa hänestä koko siihen maahan.	31. Vaan kuin he menivät pois, niin he julistivat hänen sanomansa kaikessa siinä maassa.	9:31 Waan cosca he menit pois/ nijn he julistit hänen sanomans caikesa sijnä maasa.
9:32 Ja katso, näiden lähdettyä tuotiin hänen tykönsä mykkä mies, joka oli riivattu.	32. Kuin nämät olivat menneet ulos, katso, niin he toivat mykän ja pirulta riivatun ihmisen hänen eteensä.	9:32 COsca nämät olit mennet ulos/ cadzo/ nijn he toit mykän ja Pirulda rijwatun ihmisen hänen eteens:
9:33 Ja kun riivaaja oli ajettu ulos, niin mykkä puhui, ja kansa ihmetteli sanoen: "Tällaista ei ole Israelissa ikinä nähty."	33. Ja kuin perkele oli ajettu ulos, niin mykkä puhui. Ja kansa ihmetteli ja sanoi: ei senkaltaista ole ikänä Israelissa nähty.	ja cosca Perkele oli ajettu ulos/ nijn myckä puhui. 9:33 Ja Canssa ihmetteli/ ja sanoi: ei sencaltaista ole ikänäns Israelis nähty.
9:34 Mutta fariseukset sanoivat: "Riivaajain päämiehen voimalla hän ajaa ulos riivaajia."	34. Mutta Pharisealaiset sanoivat: hän ajaa ulos perkeleet perkeleitten pääruhtinasten kautta.	9:34 Mutta Phariseuxet sanoit: hän aja ulos Perkelet/ Perkeleitten Pääruhtinan cautta.

9:35 Ja Jeesus vaelsi kaikki kaupungit ja kylät ja opetti heidän synagoogissaan ja saarnasi valtakunnan evankeliumia ja paransi kaikkinaisia tauteja ja kaikkinaista raihnautta.	35. Ja Jesus kävi kaikkia kaupungeita ja kyliä ympäri, ja opetti heidän synagogissansa, ja saarnasi valtakunnan evankeliumia, ja paransi kaikkinaisia tauteja ja kaikkea sairautta kansassa.	9:35 JA Jesus käwi caickia Caupungeita ja kyliä ymbärins/ ja opetti heidän Synagogisans/ ja saarnais waldacunnan Ewangeliumi/ ja paransi caickinaisia taudeja/ ja caickia sairautta Canssas.
9:36 Ja nähdessään kansanjoukot hänen tuli heitä sääli, kun he olivat nääntyneet ja hyljätyt niinkuin lampaat, joilla ei ole paimenta.	36. Ja kuin hän näki kansat, armahti hän heidän päällensä, että he olivat niin nääntyneet ja hajoitetut kuin lampaat, joilla ei ole paimenta.	9:36 Ja cosca hän näki Canssat/ armahti hän heitä/ että he olit nijn hyljätyt ja hajotetut cuin lambat ilman paimenda.
9:37 Silloin hän sanoi opetuslapsillensa: "Eloa on paljon, mutta työmiehiä vähän.	37. Silloin hän sanoi opetuslapsillensa: eloa on tosin paljo, mutta työväkeä on vähä.	9:37 Silloin hän sanoi Opetuslapsillens: elo on tosin paljo/ mutta työwäke on wähä:
9:38 Rukoilkaa siis elon Herraa, että hän lähettäisi työmiehiä elonkorjuuseensa."	38. Rukoilkaat sentähden elon Herraa, että hän työväkeä lähettäis eloonsa.	9:38 Rucoilcat sentähden elon Herra/ että hän työwäke lähetäis hänen eloons.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu
10:1 Ja hän kutsui tykönsä ne kaksitoista opetuslastaan ja antoi heille vallan ajaa ulos saastaisia henkiä ja parantaa kaikkinaisia tauteja ja kaikkinaista raihnautta.	1. Ja hän kutsui tykönsä kaksitoistakymmentä opetuslastansa, ja antoi heille vallan riettaisia henkiä vastaan, niitä ajaa ulos, ja parantaa kaikkinaisia tauteja ja kaikkea sairautta.	10:1 JA hän cudzui tygöns caxitoistakymmendä Opetuslastans/ ja andoi heille wallan riettaisita hengejä wastan/ nijtä aja ulos/ ja paranda caickinaisia taudeja/ ja caickia sairautta.
10:2 Ja nämä ovat niiden kahdentoista apostolin nimet: ensimmäinen oli Simon, jota kutsuttiin Pietariksi, ja Andreas, hänen veljensä, sitten Jaakob Sebedeuksen poika, ja Johannes, hänen veljensä,	2. Mutta nämät ovat kahdentoistakymmenen apostolin nimet: ensimmäinen Simon, joka Pietariksi kutsutaan, ja Andreas, hänen veljensä, Jakobus Zebedeuksen poika, ja Johannes, hänen veljensä,	10:2 Mutta nämät owat cahdentoistakymmenen Apostolein nimet: esimäinen Simon/ joca Petarixi cudzutan/ ja Andreas hänen weljens/ Jacobus Zebedeuxen poica/ ja Johannes hänen weljens,
10:3 Filippus ja Bartolomeus, Tuomas ja Matteus, publikaani, Jaakob, Alfeuksen poika, ja Lebbeus, lisänimeltä Taddeus,	3. Philippus ja Bartolomeus, Tomas ja Matteus, Publikani, Jakobus Alpheuksen poika, ja Lebbeus, liialta nimeltä Taddeus,	10:3 Philippus/ ja Bartholomeus/ Thomas/ ja Mattheus/ joca Publicani oli ollut/ Jacobus Alpheuxen poica/ ja Lebbeus/ lijalda nimeldä Taddeus/
10:4 Simon Kananeus ja Juudas Iskariot, sama, joka hänet kavalsi.	4. Simon Kananeus ja Juudas Iskariot, joka myös hänen petti.	10:4 Simon Cananeus/ ja Judas Ischariotes/ joca hänen petti.

10:5 Nämä kaksitoista Jeesus lähetti ja käski heitä sanoen: "Älköön tienne viekö pakanain luokse, älkääkä menkö mihinkään samarialaisten kaupunkiin,	5. Nämät kaksitoistakymmentä lähetti Jeesus, joille hän oli käskenyt, sanoen: älkäätkä menkö pakanain teille, ja Samarialaisten kaupunkiin älkäätkä sisälle menkö;	10:5 NÄmät caxitoistakymmendä lähetti Jeesus/ joille hän oli käskenyt/ sanoden: älkätkä mengö pacanain teille/ ja Samaritanein Caupungeihin älkätkä mengö:
10:6 vaan menkää ennemmin Israelin huoneen kadonneitten lammasten tykö.	6. Mutta menkäätkä paremmin kadotettuun lammasten tykö Israelin huoneesta.	10:6 Mutta mengätkä parammin kadotettuun lammasten tykö Israelin huoneesta.
10:7 Ja missä kuljette, saarnatkaa ja sanokaa: 'Taivasten valtakunta on tullut lähelle.'	7. Niin menkäätkä ja saarnatkaa, sanoen: taivaan valtakunta on lähestynyt.	10:7 Nijn mengätkä ja saarnatkaa/ sanoden: Taiwan waldacunda on lähestynyt.
10:8 Parantakaa sairaita, herättäkää kuolleita, puhdistakaa pitalisia, ajakaa ulos riivaajia. Lahjaksi olette saaneet, lahjaksi antakaa.	8. Sairaita parantakaa, spitalisia puhdistakaa, kuolleita herättäkää, perkeleitä ajakaa ulos. Lahjaksi te saitte, niin myös lahjaksi antakaa.	10:8 Kipiöitä tehkätkä terwexi/ Spitalisia puhdistakaa/ cuolleita herättäkät/ Perkeleitä ulosajakaa. Lahjaksi te saitte/ njn myös lahjaksi andakaa.
10:9 Älkää varustako itsellenne kultaa, älkää hopeata älkääkä vaskea vyöhönne,	9. Ei teidän pidä varustaman itsiänne kullalla eikä hopiolla, eikä vaskella teidän vyöllenne,	10:9 Ei teidän pidä culda/ eikä hopiata/ eikä waske pitämän teidän wyöllän/
10:10 älkää laukkua matkalle, älkää kahta ihokasta, älkää kenkiä, älkääkä sauvaa; sillä työmies on ruokansa ansainnut.	10. Eikä evässäkällä matkalle, eikä kahdella hameella, eikä kengillä, eikä sauvalla; sillä työmies on ruokansa ansainnut.	eikä ewässäckiä matcalla/ eikä cahta hametta/ eikä kengiä/ eikä sauwa: 10:10 Sillä työmies on ruocans ansainnut.
10:11 Ja mihin kaupunkiin tai kylään te tulettekä, tiedustelkaa, kuka siellä on arvollinen, ja jääkää hänen luokseen, kunnes sieltä lähdette.	11. Vaan kuhunka ikänä kaupunkiin taikka kylään te sisälle menette, niin kyselkäätkä, kuka siinä on mahdollinen, ja olkaa siellä siihenasti kuin te lähdette.	10:11 Waan cuhunga ikänäns Caupungijn taikka kylään te menette/ njn kyselkät cuka siinä on otollinen/ ja olkaa siellä siihenasti cuin te lähdette.
10:12 Ja tullessanne taloon tervehtikää sitä.	12. Mutta kuin te huoneeseen sisälle menette, niin tervehtikäätkä sitä (ja sanokaa: rauha olkoon tälle huoneelle!)	10:12 Mutta cosca te huonesen menette/ njn terwettäkät sitä/ ja sanokaa: rauha olcon tälle huoneelle.
10:13 Ja jos talo on arvollinen, tulkaa sille teidän rauhanne; mutta jos se ei ole arvollinen, palatkaa teidän rauhanne teille takaisin.	13. Ja jos huone on mahdollinen, niin tulkaa teidän rauhanne hänelle; jollei hän ole mahdollinen, niin teidän rauhanne teille palajaa.	10:13 Ja jos se huone on otollinen/ njn tulca teidän rauhan hänelle: jollei hän ole otollinen/ njn teidän rauhan teille palajaa.

10:14 Ja missä teitä ei oteta vastaan eikä teidän sanojanne kuulla, lähtekää pois siitä talosta tai siitä kaupungista ja pudistakaa tomu jaloistanne.	14. Ja kussa ei kenkään ota teitä vastaan eikä kuule teidän sanojanne, niin menkää ulos siitä huoneesta taikka siitä kaupungista, ja puhdistakaa tomu jaloistanne.	10:14 Ja cusa ei kengän rupe teitä wastan/ eikä cuule teidän sanojan/ nijn mengät ulos nijstä huoneista/ taicka sijtä Caupungista: ja pudistacat tomukin teidän jalgoistan.
10:15 Totisesti minä sanon teille: Sodoman ja Gomorran maan on tuomiopäivänä oleva helpompi kuin sen kaupungin.	15. Totisesti sanon minä teille: huokeampi pitää oleman Sodoman ja Gomorran maalle tuomiopäivänä kuin sille kaupungille.	10:15 Totisest sanon minä teille/ huokembi pitä oleman Sodoman ja Gomorran maalle duomio päiwänä/ cuin sille Caupungille.
10:16 Katso, minä lähetän teidät niinkuin lampaat susien keskelle; olkaa siis älykkäät kuin käärmeet ja viattomat kuin kyyhkyset.	16. Katso, minä lähetän teidät niinkuin lampaat sutten keskelle: olkaat sentähden taitavat niinkuin käärmeet, ja vakaat niinkuin kyyhkyiset.	10:16 CADzo minä lähetän teidän/ nijncuin lambat sutten keskelle/ olcat sentähden taitawat nijncuin kärmet/ ja wacat nijncuin mettiset.
10:17 Kavahtakaa ihmisiä, sillä he vetävät teidät oikeuksiin, ja synagoogissaan he teitä ruoskivat;	17. Mutta kavahtakaa ihmisiä; sillä he ylönantavat teidät raastupiinsa, ja synagogissansa he hosuvat teitä.	10:17 Mutta cawattacat ihmisiä/ sillä he wiewät teidän heidän Rastupijns/ ja heidän Synagogisans he hosuwat teitä.
10:18 ja teidät viedään maaherrain ja kuningasten eteen minun tähteni, todistukseksi heille ja pakanoille.	18. Te viedään myös päämiesten ja kuningasten eteen minun tähteni, heille ja pakanoille todistukseksi.	10:18 Te wiedän myös Päämiesten ja Cuningasten eteen minun tähteni/ heille ja pacanoille todistuxexi.
10:19 Mutta kun he vetävät teitä oikeuteen, älkää huolehtiko siitä, miten tahi mitä puhuisitte, sillä teille annetaan sillä hetkellä, mitä teidän on puhuminen.	19. Kun he teitä ylönantavat, älkää murehtiko, kuinka eli mitä teidän pitää puhuman; sillä teille annetaan sillä hetkellä, mitä teidän pitää puhuman.	10:19 Cosca he teitä eteen wetävät/ älkät murhettico/ cuinga ja mitä teidän pitä puhuman/ sillä teille annetan sillä hetkellä mitä teidän pitä puhuman.
10:20 Sillä ette te itse puhu, vaan teidän Isänne Henki puhuu teissä.	20. Sillä ette te ole, jotka puhutte, vaan teidän Isänne Henki, joka teissä puhuu.	10:20 Et te ole jotca puhutta/ waan teidän Isän Hengi/ joca teisä puhu.
10:21 Ja veli antaa veljensä kuolemaan ja isä lapsensa, ja lapset nousevat vanhempiansa vastaan ja tappavat heidät.	21. Mutta veli antaa ylön veljensä kuolemaan, ja isä pojan, ja lapset karkaavat vanhempia vastaan, ja antavat tappa heitä,	10:21 Weli saatta toisen weljen cuoleman/ ja Isä poicans/ ja lapset carcawat wanhembitans wastan/ ja tappawat heitä.
10:22 Ja te joudutte kaikkien vihattaviksi minun nimeni tähden; mutta joka vahvana pysyy loppuun asti, se pelastuu.	22. Ja te tulette vihattavaksi kaikilta minun nimeni tähden. Mutta joka loppuun asti vahvana pysyy, hän tulee autuaaksi.	10:22 Ja caicki teitä wihawat minun nimeni tähden. Mutta joca loppun asti wahwana pysy/ hän tule autuaxi.

10:23 Ja kun teitä vainotaan yhdessä kaupungissa, paetkaa toiseen; sillä totisesti minä sanon teille: te ette ehdi loppuun käydä Israelin kaupunkeja, ennenkuin Ihmisen Poika tulee.	23. Mutta koska he teitä siinä kaupungissa vainoovat, niin paetkaat toiseen. Totisesti sanon minä teille: ette ehdi kaikkia Israelin kaupunkeita toimittaa, siihenasti kuin Ihmisen Poika tulee.	10:23 Cosca he teitä yhdes Caupungis wainowat/ nijn paetcat toiseen. Totisesta sanon minä teille: et te woi caickia Israelin Caupungeita toimitta/ siihenasti cuin ihmisen Poica tule.
10:24 Ei ole opetuslapsi opettajaansa parempi, eikä palvelija parempi isäntäänsä.	24. Ei ole opetuslapsi parempi opettajaansa, eikä palvelia parempi isäntäänsä.	10:24 Ei ole Opetuslapsi parempi Opettajatans/ eikä palwelia parempi isändätäns.
10:25 Opetuslapselle riittää, että hänelle käy niinkuin hänen opettajalleen, ja palvelijalle, että hänelle käy niinkuin hänen isännälleen. Jos he perheenisäntää ovat sanoneet Beelsebuliksi, kuinka paljoa enemmän hänen perheväkeään!	25. Siinä on opetuslapselle kyllä, että hän on niinkuin hänen opettajansa, ja palvelia niinkuin hänen isäntänsä. Jos he ovat itse isännän beelsebubiksi kutsuneet, kuinka paljoa enemmän he hänen perheensä kutsuvat?	Tytykön Opetuslapsi/ jos hän on nijncuin hänen Opettajans/ ja palwelia nijncuin hänen isändäns. 10:25 Jos he owat idze Isännän Beelzebubixi cudzunet/ cuinga paljo enämmin he hänen perhens cudzuwat?
10:26 Älkää siis peljätkö heitä. Sillä ei ole mitään peitettyä, mikä ei tule paljastetuksi, eikä mitään salattua, mikä ei tule tunnetuksi.	26. Älkää sentähden heitä peljätkö; sillä ei ole mitään peitetty, joka ei pidä ilmoitettaman, ja salattu, joka ei tule tiettäväksi.	10:26 Älkät sentähden heitä peljätkö. Sillä ei ole mitän peitetty/ joca ei pidä ilmoitettaman/ ja ei ole mitän salattu/ joca ei tule tiettäwäxi.
10:27 Minkä minä sanon teille pimeässä, se puhukaa päivän valossa. Ja minkä kuulette kuiskattavan korvaanne, se julistakaa katoilta.	27. Jota minä teille pimeissä sanon, sitä sanokaat walkeudessa, ja mitä te korvissanne kuulette, sitä saarnatkaa kattoin päällä.	10:27 Jota minä teille pimeis sanon/ sitä sanocat walkeudes/ ja mitä teidän corwaanne sanotan/ sitä saarnatcat cattoin päällä.
10:28 Älkääkä peljätkö niitä, jotka tappavat ruumiin, mutta eivät voi tappa sielua; vaan enemmän peljätäkää häntä, joka voi sekä sielun että ruumiin hukuttaa helvettiin.	28. Ja älkää peljätkö niitä, jotka ruumiin tappavat, ja ei voi sielua tappa; mutta peljätäkää enemmän sitä, joka voi sekä sielun että ruumiin helvetissä hukuttaa.	10:28 JA älkät peljätkö nijtä/ jotca ruumin tappawat/ ja ei woi sielua tappa/ mutta peljätäkät enämmin sitä/ joca woi sekä sielun että ruumin Helwettin hucutta.
10:29 Eikö kahta varpusta myydä yhteen ropoon? Eikä yksikään niistä putoa maahan teidän Isänne sallimatta.	29. Eikö kaksi varpusta yhteen ropoon myydä? ja yksi heistä ei putoo maan päälle ilman teidän Isättänne;	10:29 Eikö caxi warpuista yhten ropoin myydä? ja yxi heistä ei puto maan päälle ilman teidän Isätän.
10:30 Ovatpa teidän päänne hiuksetkin kaikki luetut.	30. Niin ovat myös kaikki teidän päänne hiukset luetut.	10:30 Nijn owat nyt myös caicki teidän pään hiuxet luetut.

10:31 Älkää siis peljätkö; te olette suurempiarvoiset kuin monta varpusta.	31. Älkäätkä siis peljätkö: te olette paremmat, kuin monta varpusta.	10:31 Älkät sijs peljätkö/ te oletta parammat/ cuin monda warpuista.
10:32 Sentähden, jokaisen, joka tunnustaa minut ihmisten edessä, minäkin tunnustan Isäni edessä, joka on taivaissa.	32. Sentähden jokainen joka minun tunnustaa ihmisten edessä, sen tunnustan myös minä Isäni edessä, joka on taivaissa.	10:32 Sentähden/ jocainen cuin minun tunnusta ihmisten edes/ sen tunnustan myös minä minun Isäni edes/ joca on Taiwais.
10:33 Mutta joka kieltää minut ihmisten edessä, sen minäkin kiellän Isäni edessä, joka on taivaissa.	33. Mutta joka minun kieltää ihmisten edessä, hänen minä myös kiellän Isäni edessä, joka on taivaissa.	10:33 Mutta joca minun kiellä ihmisten edes/ hänen minä myös kiellän minun Isäni edes/ joca on Taiwais.
10:34 Älkää luulko, että minä olen tullut tuomaan rauhaa maan päälle; en ole tullut tuomaan rauhaa, vaan miekan.	34. Älkäätkä luulko, että minä olen tullut rauhaa lähettämään maan päälle: en ole minä tullut rauhaa, vaan miekkaa lähettämään.	10:34 Älkät luulco/ että minä olen tullut rauha lähettämän maan päälle/ en ole minä tullut rauha/ mutta miecka lähettämän.
10:35 Sillä minä olen tullut nostamaan pojan riitaan isäänsä vastaan ja tyttären äitiänsä vastaan ja miniän anoppiansa vastaan;	35. Sillä minä tulini ihmistä isäänsä vastaan riitaiseksi tekemään, ja tytärtä äitiänsä vastaan ja miniää anoppiansa vastaan.	10:35 Sillä minä tulini ihmistä Isänsä wastan riidaisexi tekemän/ ja tytärtä äitiänsä wastan/ ja miniän hänen anoppiansä wastan.
10:36 ja ihmisen vihamiehiksi tulevat hänen omat perhekuntalaisensa.'	36. Ja ihmisen vihamiehet on hänen perheensä.	10:36 Ja ihmisen oma perhe tule hänen wihamiehensä.
10:37 Joka rakastaa isäänsä taikka äitiänsä enemmän kuin minua, se ei ole minulle sovelias; ja joka rakastaa poikaansa taikka tyttärensä enemmän kuin minua, se ei ole minulle sovelias;	37. Joka rakastaa isäänsä taikka äitiänsä enempi kuin minua, ei se ole minulle sovelias; joka rakastaa poikaansa taikka tyttärensä enempi kuin minua, ei se ole minulle sovelias.	10:37 Joca racasta Isänsä taicka äitiänsä enä cuin minua/ ei hän ole minulle otollinen. Ja joca racasta poicans/ taicka tyttärensä enä cuin minua/ ei se ole minulle otollinen.
10:38 ja joka ei ota ristiänsä ja seuraa minua, se ei ole minulle sovelias.	38. Ja kuka ei ota ristiänsä ja seuraa minua, ei se ole minulle sovelias;	10:38 Ja cuca ei ota oma ristiänsä/ ja seura minua/ ei se ole minulle otollinen.
10:39 Joka löytää elämänsä, kadottaa sen; ja joka kadottaa elämänsä minun tähteni, hän löytää sen.	39. Joka löytää henkensä, hänen pitää sen hukuttaman, ja joka henkensä hukuttaa minun tähteni, hänen pitää sen löytämän.	10:39 Joca löytä hengensä/ hänen pitää sen hucuttaman/ ja joca hengensä hucutta minun tähteni/ hänen pitää sen löytämän.
10:40 Joka ottaa tykönsä teidät, se ottaa tykönsä minut; ja joka ottaa minut tykönsä, ottaa tykönsä hänet, joka on minut lähettänyt.	40. Joka teitä holhoo, hän holhoo minua, ja joka minua holhoo, hän holhoo sitä, joka minun lähetti.	10:40 JOca teitä holho/ hän holho minua/ ja joca minua holho/ hän holho sitä/ joca minun lähetti.

10:41 Joka profeetan ottaa tykönsä profeetan nimen tähden, saa profeetan palkan; ja joka vanhurskaan ottaa tykönsä vanhurskaan nimen tähden, saa vanhurskaan palkan.	41. Joka prophetaa holhoo prophetan nimellä, hän saa prophetan palkan, ja joka vanhurskasta holhoo vanhurskaan nimellä, hän saa vanhurskaan palkan.	10:41 Joca Prophetan holho Prophetan nimellä/ hän saa Prophetan palkan. Ja joca vanhurskasta holho vanhurscan nimellä/ hän saa vanhurscan palkan.
10:42 Ja kuka hyvänsä antaa yhdelle näistä pienistä maljallisen kylmää vettä, hänen juodaksensa, opetuslapsen nimen tähden, totisesti minä sanon teille: hän ei jää palkkaansa vaille."	42. Ja kuka ikänä juottaa yhden näistä vähimmistä kylmällä vesipikarilla ainoastaan, opetuslapsen nimellä, totisesti sanon minä teille: ei hän pidä palkatta oleman.	10:42 Ja cuca ikänäns juotta yhden näistä vähimmist kylmällä wesipicarilla/ ainoastans Opetuslapsen nimellä/ totisesta sanon minä teille/ ei hän pidä palcata oleman.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu .
11:1 Ja kun Jeesus oli antanut kahdelletoista opetuslapselleen kaikki nämä käskyt, niin hän lähti sieltä opettamaan ja saarnaamaan heidän kaupunkeihinsa.	1. Ja tapahtui, kuin Jesus lakkasi senkaltaisia kahdelletoistakymmenelle opetuslapsellensa käskemästä, meni hän sieltä edemmä opettamaan ja saarnaamaan heidän kaupunkeihinsa.	11:1 JA se tapahtui/ cosca Jesus lackais sencaltaisia cahdelle toistakymmenelle Opetuslapsellens käskemästä/ meni hän sieldä edemmä opettaman ja saarnaman heidän Caupungeihins.
11:2 Mutta kun Johannes vankilassa ollessaan kuuli Kristuksen teot, lähetti hän opetuslapsiansa	2. Mutta kuin Johannes vankiudessa kuuli Kristuksen työt, lähetti hän kaksi opetuslastansa,	11:2 COsca Johannes/ joca silloin fangeuxes oli/ cuuli Christuxen työt/ lähetti hän caxi Opetuslastans
11:3 sanomaan hänelle: "Oletko sinä se tuleva, vai pitääkö meidän toista odottaman?"	3. Sanomaan hänelle: oletko sinä se tuleva, eli pitääkö meidän toista odottaman?	kysymän häneldä: 11:3 Oletcos se tulewa/ eli pitäcö meidän toista odottaman?
11:4 Niin Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Menkää ja kertokaa Johannekselle, mitä kuulette ja näette:	4. Niin Jesus vastasi ja sanoi heille: menkää ja sanokaat jälleen Johannekselle, ne mitkä te kuulette ja näette:	11:4 Nijn Jesus wastais/ ja sanoi heille: mengät ja sanocat Johannexelle/ ne cuin te cuuletta ja näettä.
11:5 sokeat saavat näkönsä, ja rammatt kävelevät, pitaliset puhdistuvat, ja kuurot kuulevat, ja kuolleet herätetään, ja köyhille julistetaan evankeliumia.	5. Sokiat saavat näkönsä, ja ontuvat käyvät, spitaliset puhdistetaan, ja kuurot kuulevat, kuolleet herätetään, ja köyhille saarnataan evankeliumi,	11:5 Sokiat saawat näköns/ onduwat käyvät/ spitaliset puhdistetan/ ja cuuroit cuulewat/ ja cuollet herätetän/ ja köyhille saarnatan Evangelium.
11:6 Ja autuas on se, joka ei loukkaannu minuun."	6. Ja autuas on se, joka ei pahene minusta.	11:6 Ja autuas on se/ joca ei pahene minusta.

11:7 Kun he olivat menneet, rupesi Jeesus puhumaan kansalle Johanneksesta: "Mitä te lähditte erämaahan katselemaan? Ruokoako, jota tuuli huojuttaa?"	7. Kuin he menivät pois, rupesi Jesus sanomaan kansalle Johanneksesta: mitä te läksitte korpeen katsomaan? ruokoako, joka tuulelta häälytetään?	11:7 Cosca he menit pois/ rupeis Jesus sanoman Canssalle Johannexest: Mitä te läxitte corpeen cadzoman? ruococo joca tuulelda häälytetän?
11:8 Vai mitä lähditte katsomaan? Ihmistäkö, hienoihin vaatteisiin puettua? Katso, hienopukuiset ovat kuningasten kartanoissa.	8. Taikka mitä te läksitte katsomaan? ihmistäkö, vaateetettua pehmeillä vaatteilla? Katso, jotka pehmeitä kantavat, ne ovat kuningasten huoneissa.	11:8 Taicka mitä te läxitte cadzoman? ihmistäkö waateetettua pehmiöillä waatteilla? Cadzo/ jotca pehmeitä candawat/ ne owat Cuningasten huoneisa.
11:9 Vai mitä te lähditte? Profeettaako katsomaan? Totisesti, minä sanon teille: hän on enemmän kuin profeetta.	9. Taikka mitä te läksitte katsomaan? Prophetaako? totisesti sanon minä teille: tämä on jalompi kuin propheta.	11:9 Taicka mitä te läxitte cadzoman? Prophetaco? totisest/ sanon minä teille: tämä on jalombi cuin Propheta:
11:10 Tämä on se, josta on kirjoitettu: 'Katso, minä lähetän enkelini sinun edelläsi, ja hän on valmistava tiesi sinun eteesi.'	10. Sillä tämä on se, josta kirjoitettu on: katso, minä lähetän enkelini sinun kasvois eteen, joka on valmistava sinun ties sinun etees.	11:10 Sillä tämä on se/ josta kirjoitettu on: cadzo minä lähetän minun Engelini sinun caswos eteen/ joca on walmistapa sinun ties sinun etees.
11:11 Totisesti minä sanon teille: ei ole vaimoista syntyneitten joukosta noussut suurempaa kuin Johannes Kastaja; mutta vähäisin taivasten valtakunnassa on suurempi kuin hän.	11. Totisesti sanon minä teille: kaikkein niiden seassa, jotka vaimoista syntyneet ovat, ei ole yhtäkään suurempaa kuin Johannes Kastaja tullut; mutta kuitenkin se, joka vähin on taivaan valtakunnassa, on häntä suurempi.	11:11 Totisesta sanon minä teille/ caickein nijden seas/ jotca waimoist syndynet owat/ ei ole yhtäkän surembata Johannes Castajata tullut. Mutta cuitengin se cuin wähin on Taiwan waldacunnas/ hän on händä suurembi.
11:12 Mutta Johannes Kastajan päivistä tähän asti hyökätään taivasten valtakuntaa vastaan, ja hyökkääjät tempaavat sen itselleen.	12. Mutta hamasta Johannes Kastajan päivistä, niin tähän asti, kärsii taivaan valtakunta väkivaltaa, ja väkevät repivät sen itsellensä.	11:12 Mutta hamast Johannes Castajan päiwästä/ nijn tähän päiwän asti/ kärsi Taiwan waldacunda wäkiwalda/ ja wäkwät repiwät sen heillens.
11:13 Sillä kaikki profeetat ja laki ovat ennustaneet Johannekseen asti;	13. Sillä kaikki prophetat ja laki ovat Johannekseen asti ennustaneet.	11:13 Sillä caicki Prophetat ja Laki/ owat Johannexen asti ennustanet.
11:14 ja jos tahdotte ottaa vastaan: hän on Elias, joka oli tuleva.	14. Ja jos te tahdotte ottaa vastaan: hän on se Elias, joka tuleva on.	11:14 Ja jos te tahdotta otta wastan/ hän on se Elias/ joca tulewa oli.
11:15 Jolla on korvat, se kuulkoon.	15. Jolla on korvat kuulla, se kuulkaan!	11:15 Jolla on corwat cuulla/ hän cuulcan.
11:16 Mutta mihin minä vertaan tämän sukupolven? Se on lasten kaltainen, jotka istuvat toreilla ja huutavat toisilleen	16. Vaan minkä verraksi minä tämän sukukunnan vedän? hän on lasten vertainen, jotka turulla istuvat ja huutavat kumppaneillensa,	11:16 WAan mingä werraxi minä tämän sugun wedän? hän on nijden lasten wertainen/ jotca turulla istuwat/ ja huutawat cumpaneillens/ ja sanowat:

11:17 sanoen: 'Me soitimme teille huilua, ja te ette karkeloineet; me veisasimme itkuvirsiä, ja te ette valittaneet.'	17. Ja sanovat: me soitimme huilua teidän edessänne, ja ette hypänneet: me olemme veisanneet teille murhevirsiä, ja ette itkeneet.	11:17 Me huilua soitimma teidän edesän/ ja et te hypännet/ me olemma weisannet teille murhen wirsiä/ ja et te itkenet.
11:18 Sillä Johannes tuli, hän ei syö eikä juo, ja he sanovat: 'Hänessä on riivaaja.'	18. Sillä Johannes tuli ei syöden eikä juoden, ja he sanovat: hänellä on perkele.	11:18 Sillä Johannes tuli/ ei syöden/ eikä juoden/ ja he sanowat: hänellä on Perkele.
11:19 Ihmisen Poika tuli, hän syö ja juo, ja he sanovat: 'Katso syömäriä ja viininjuojaa, publikaanien ja syntisten ystävää!' Ja viisus on oikeaksi näytetty teoissansa."	19. Ihmisen Poika tuli syöden ja juoden, ja he sanovat: katso ihmistä, syömäriä ja viinan juomaria, Publikanein ja syntisten ystävää. Mutta viisus vanhurskautetaan lapsiltansa.	11:19 Ihmisen Poica tuli syöden ja juoden/ ja he puhuwat/ cadzo sitä syömäritä ja wijnan juomarita/ Publicanein ja Synnisten ystävätä. Ja wijsaudella annetan oikeus hänen lapsildans.
11:20 Sitten hän rupesi nuhtelemaan niitä kaupunkeja, joissa useimmat hänen voimalliset tekonsa olivat tapahtuneet, siitä, etteivät ne olleet tehneet parannusta:	20. Silloin hän rupesi soimaamaan niitä kaupungeita, joissa olivat tehdyt usiammat hänen väkevät työnsä, ettei he itsiänsä parantaneet.	11:20 Silloin hän rupeis soimaman niitä Caupungeita/ joisa hän olit tehnyt usiammast wäkekewemmät työt: ja ei he heitäns cuitengan parandanut.
11:21 "Voi sinua, Korasin! Voi sinua, Beetsaida! Sillä jos ne voimalliset teot, jotka ovat tapahtuneet teissä, olisivat tapahtuneet Tyyrossa ja Siidonissa, niin nämä jo aikaa sitten olisivat säkissä ja tuhassa tehneet parannuksen.	21. Voi sinuas Koratsin, voi sinus Betsaida! Jos senkaltaiset väkevät työt olisivät tehdyt Tyrossa ja Sidonissa kuin teissä tehdyt ovat, niin he olisivat aikaa säkissä ja tuhassa tehneet parannuksen.	11:21 Woi sinuas Chorazi/ woi sinuas Bethsaida/ jos sencaltauiset wäkekät työt olisit tehdyt Tyros ja Zidonis/ cuin teisä tehdyt owat/ nijn he olisit aica säkis ja tuhwas tehnet parannuxen.
11:22 Mutta minä sanon teille: Tyyron ja Siidonin on tuomiopäivänä oleva helpompi kuin teidän.	22. Jonka tähden sanon minä teille: Tyrolle ja Sidonille pitää oleman huokiamman tuomiopäivänä kuin teille.	11:22 Mutta cuitengin minä sanon teille: Tyrolle ja Zidonille pitä oleman huokiamman duomio päiwänä cuin teille.
11:23 Ja sinä, Kapernaum, korotetaankohan sinut hamaan taivaaseen? Hamaan tuonelaan on sinun astuttava alas. Sillä jos ne voimalliset teot, jotka ovat tapahtuneet sinussa, olisivat tapahtuneet Sodomassa, niin se seisoi vielä tänäkin päivänä.	23. Ja sinä Kapernaum, joka olet korotettu taivaaseen asti! sinä pitää hamaan helvettiin sysättämän; sillä jos Sodomassa olisivat senkaltaiset väkevät työt tehdyt kuin sinussa, niin he vielä tänäpäpä seisoisivat.	11:23 Ja sinä Capernaum/ joca olet corgotettu taiwasen asti/ sinun pitä haman Helwettin sysättämän. Sillä jos Sodomias olisit sencaltauiset wäkekät työt tehdyt/ cuin sinus/ nijn he wielä tänäpäpä seisoisit.

11:24 Mutta minä sanon teille: Sodoman maan on tuomiopäivänä oleva helpompi kuin sinun."	24. Jonka tähden sanon minä teille: Sodoman maalle pitää huokiamman oleman tuomiopäivänä kuin sinulle.	11:24 Mutta cuitengin sanon minä teille: Sodomalle pitä huokiamman oleman duomio päivänä cuin sinulle.
11:25 Siihen aikaan Jeesus johtui puhumaan sanoen: "Minä ylistän sinua, Isä, taivaan ja maan Herra, että olet salannut nämä viisailta ja ymmärtäväsiltä ja ilmoittanut ne lapsenmielisille.	25. Sillä ajalla vastasi Jesus ja sanoi: minä kiitän sinua, Isä, taivaan ja maan Herra, että olet kätkenyt nämät viisailta ja toimellisilta, ja olet ne ilmoittanut pienille.	11:25 Sillä ajalla/ wastais Jesus/ ja sanoi: Minä kijtän sinua Isä/ Taiwan ja maan Herra/ että olet kätkenyt nämät wijsailda ja toimellisilda/ ja olet nämät ilmoittanut pienille:
11:26 Niin, Isä, sillä näin on sinulle hyväksi näkynyt.	26. Tosin Isä, sillä niin oli sinun hyvä tahtos.	11:26 Tosin Isä/ nijn oli sinun hywä tahtos.
11:27 Kaikki on minun Isäni antanut minun haltuuni, eikä kukaan muu tunne Poikaa kuin Isä, eikä Isää tunne kukaan muu kuin Poika ja se, kenelle Poika tahtoo hänet ilmoittaa.	27. Kaikki ovat minulle annetut minun Isältäni, ja ei kenkään tunne Poikaa, mutta Isä; eikä Isää tunne yksikään, mutta Poika, ja kenelle ikänä Poika tahtoo sen ilmoittaa.	11:27 Caicki owat minulle annetut minun Isäldäni/ ja ei kengän tunne Poica mutta Isä/ eikä Isä tunne yxikän mutta Poica/ ja kelle ikänäns Poica tahto sen ilmoitta.
11:28 Tulkaa minun tyköni, kaikki työtätekeväiset ja raskautetut, niin minä annan teille levon.	28. Tulkaat minun tyköni kaikki, jotka työtä teette ja olette raskautetut, ja minä tahdon teitä virvoittaa.	11:28 Tulcat caicki minun tygöni/ jotca työtä teette ja oletta rascautetut/ ja minä tahdon teitä wirgotta.
11:29 Ottakaa minun ikeeni päällenne ja oppikaa minusta, sillä minä olen hiljainen ja nöyrä sydämeltä; niin te löydätte levon sielullenne.	29. Ottakaat minun ikeeni teidän päällenne, ja oppikaat minusta, että minä olen siviä ja nöyrä sydämestä: ja te löydätte levon teidän sieluillenne;	11:29 Ottacat minun iken teidän päällen/ ja oppecat minusta/ että minä olen siwiä ja nöyrä sydämest/ ja te löydätte lewon teidän sieluillen:
11:30 Sillä minun ikeeni on sovelias, ja minun kuormanani on keveä."	30. Sillä minun ikeeni on sovelias ja minun kuormanani on keviä.	11:30 Sillä minun iken on sowelias/ ja minun cuorman on kewiä.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu .
12:1 Siihen aikaan Jeesus kulki sapattina viljavainioiden halki; ja hänen opetuslastensa oli nälkä, ja he rupesivat katkomaan tähkäreipäitä ja syömään.	1. Siihen aikaan kävi Jesus sabbatina laihoin lävitse; niin hänen opetuslapsensa isosivat, ja rupesivat tähkäreipäitä noukkimaan ja syömään.	12:1 Sijhen aican/ käwi Jesus Sabbathina laihoin läpidze. Nijn hänen Opetuslapsens isoisit/ ja rupeisit tähkäreipäitä nouckiman ja syömän.

12:2 Mutta kun fariseukset sen näkivät, sanoivat he hänelle: "Katso, sinun opetuslapsesi tekevät, mitä ei ole lupa tehdä sapattina."	2. Mutta kuin Pharisealaiset sen näkivät, sanoivat he hänelle: katso, sinun opetuslapses tekevät sitä, mitä ei sovi sabbatina tehdä.	12:2 Cosca Phariseuxet sen näit/ sanoit he hänelle: cadzo/ sinun Opetuslapses tekewät sitä/ cuin ei sowi Sabbathina tehdä.
12:3 Niin hän sanoi heille: "Ettekö ole lukeneet, mitä Daavid teki, kun hänen ja hänen seuralaistensa oli nälkä,	3. Mutta hän sanoi heille: ettekö te ole lukeneet, mitä David teki, kuin hän isosi, ja ne, jotka hänen kanssansa olivat?	12:3 Mutta hän sanoi heille: ettäkö te lukenet/ mitä Dawid teki cosca hän isois/ ja ne jotca hänen cansans olit?
12:4 kuinka hän meni Jumalan huoneeseen, ja kuinka he söivät näkyleivät, joita ei hänen eikä hänen seuralaistensa ollut lupa syödä, vaan ainoastaan pappien?	4. Kuinka hän meni Jumalan huoneeseen, ja söi näkyleivät, joita ei hänen sopinut syödä, eikä niidenkään, jotka hänen kanssansa olivat, mutta ainoastaan pappein?	12:4 Cuinga hän meni Jumalan huonesen/ ja söi näkyleiwät/ joita ei hänen sopinut syödä/ ei nijdengän jotca hänen cansans olit/ mutta ainoastans Pappein.
12:5 Tai ettekö ole lukeneet laista, että papit sapattina pyhäkössä rikkovat sapatin ja ovat kuitenkin syyttömät?	5. Taikka ettekö te laissa ole lukeneet, että papit sabbatina rikkovat templissä sabbatin, ja ovat kuitenkin nuhteettomat?	12:5 Taicka ettäkö te Lais lukenet/ että Sabbathina rickowat Papit Templis Sabbathin/ ja owat cuitengin nuhtettomat?
12:6 Mutta minä sanon teille: tässä on se, joka on pyhäkköä suurempi.	6. Mutta minä sanon teille: tässä on se, joka on suurempi kuin templi.	12:6 Mutta minä sanon teille: täsä on se/ joca on suurembi cuin Templi.
12:7 Mutta jos tietäisitte, mitä tämä on: 'Laupeutta minä tahdon enkä uhria', niin te ette tuomitsisi syyttömiä.	7. Mutta jos te tietäisitte, mikä se on: laupiutta minä tahdon, ja en uhria, sitte ette suinkaan tuomitsisi viattomia.	12:7 Mutta jos te tiedäisitte mikä se on: laupiutta minä tahdon/ ja en uhria/ sijtte et te suingan duomidzis wiattomia.
12:8 Sillä Ihmisen Poika on sapatin herra."	8. Sillä Ihmisen Poika on myös sabbatin Herra.	12:8 Sillä ihmisen Poica on myös Sabbathin Herra.
12:9 Ja hän lähti sieltä ja tuli heidän synagoogaansa.	9. Ja hän läksi sieltä, ja tuli heidän synagogaansa.	12:9 JA hän meni sieldä edemmä/ ja tuli heidän Synagogans.
12:10 Ja katso, siellä oli mies, jonka käsi oli kuivettunut. Niin he kysyivät häneltä sanoen: "Onko luvallista sapattina parantaa?" voidaksensa nostaa syytteen häntä vastaan.	10. Ja katso, siellä oli ihminen, jolla oli kuivettunut käsi. Ja he kysyivät häneltä, sanoen: sopiiko sabbatina parantaa? että he olisivat saaneet kantaa hänen päällensä.	12:10 Ja cadzo/ siellä oli ihminen/ jolla oli cuiwettu käsi. Ja he kysyit hänelle/ sanoden: sopico Sabbathina parata? että he olisit saanet canda hänen päällens.
12:11 Niin hän sanoi heille: "Kuka teistä on se mies, joka ei, jos hänen ainoa lampaansa putoaa sapattina kuoppaan, tartu siihen ja nosta sitä ylös?	11. Niin hän sanoi heille: kuka on teistä ihminen, jolla olis yksi lammas, ja jos se sabbatina putoais kaivoon, eikö hän tarttuisi siihen ja vetäisi ylös?	12:11 Nijn hän sanoi heille: cuca on teistä ihminen/ jolla olis lammas/ ja jos se Sabbathina putois caiwon/ eikö hän tartuis sijhen/ ja wedäis ylös?

12:12 Kuinka paljon suurempi arvoinen onkaan ihminen kuin lammas! Sentähden on lupa tehdä sapattina hyvää."	12. Kuinka paljoo jalompi on ihminen kuin lammas? Sentähden sopii kyllä sabbatina hyvää tehdä.	12:12 Cuinga paljo jalombi on ihminen kuin lammas? Sentähden sopi kyllä Sabbathina hyvä tehdä.
12:13 Sitten hän sanoi miehelle: "Ojenna kätesi!" Ja hän ojensi; ja se tuli entiselleen, terveeksi niinkuin toinenkin.	13. Niin hän sanoi sille ihmiselle: ojenna kätes! ja hän ojensi, ja se tuli terveeksi niinkuin toinenkin.	12:13 Nijn hän sanoi ihmiselle: ojenna kätes: ja hän ojensi. Ja se tuli terwexi nijncuin toinengin.
12:14 Niin fariseukset lähtivät ulos ja pitivät neuvoa häntä vastaan, surmataksensa hänet.	14. Mutta Pharisealaiset menivät ja neuvoa pitivät häntä vastaan, kuinka he hänen hukuttaisivat.	12:14 Silloin menit Phariseuxet/ ja neuwo pidit händä wastan/ cuinga he hänen hucutaisit.
12:15 Mutta kun Jeesus huomasi sen, väistyi hän sieltä pois. Ja monet seurasivat häntä, ja hän paransi heidät kaikki,	15. Mutta kuin Jesus sen ymmärsi, meni hän sieltä pois, ja paljo kansaa seurasi häntä, ja hän teki kaikki terveeksi.	12:15 Mutta cosca Jesus sen ymmärsi/ meni hän sieldä pois. Ja paljo Canssa seurais händä. 12:16 Ja hän teki caicki terwexi/
12:16 ja hän varoitti vakavasti heitä saattamasta häntä julki;	16. Ja hän haastoi heitä, häntä ilmoittamasta,	ja haastoi heitä händäns ilmoittamast.
12:17 että kävisi toteen, mikä on puhuttu profeetta Esaiaan kautta, joka sanoo:	17. Että täytettäisiin, mitä sanottu oli Jesaias prophetan kautta, joka sanoo:	12:17 Että täytetäisin/ cuin sanottu oli Esaian Prophetan cautta/ joca sanoi.
12:18 "Katso, minun palvelijani, jonka minä olen valinnut, minun rakkaani, johon minun sieluni on mielistynyt; minä panen Henkeni häneen, ja hän on saattava oikeuden sanomaa pakanoille.	18. Katso, minun palveliani, jonka minä valitsin, minun rakkaani, johon minun sieluni mielistyi: minä panen hänen päällensä minun henkeni, ja hänen pitää tuomion pakanoille julistaman.	12:18 Cadzo/ minun Poican/ jonga minä walidzin/ minun rackahan/ johonga minun sielun mielistyi/ minä panen häneen minun Hengeni/ ja hänen pitää duomion pacanoille julistaman.
12:19 Ei hän riitele eikä huuda, ei hänen ääntänsä kuule kukaan kaduilla.	19. Ei hän riitele eikä huuda, eikä yhdenkään pidä kuuleman hänen ääntänsä kujilla.	12:19 Ei hän rijtele/ eikä huuda/ eikä yhdengän pidä cuuleman hänen ändäns cujilla.
12:20 Särjettyä ruokoa hän ei muserra, ja suitsevaista kynttilänsydäntä hän ei sammuta, kunnes hän saattaa oikeuden voittoon.	20. Särjettyä ruokoa ei hänen pidä murentaman ja suitsuvaista kynttilän sydäntä ei hänen pidä sammuttaman, siihenasti kuin hän saattaa tuomion voitoksi,	12:20 Murettua ruocoa ei hänen pidä särkemän/ ja suidzewaista pellawaista ei hänen pidä sammuttaman/ siihenasti cuin hän saatta duomion woi-toxi.
12:21 Ja hänen nimeensä pakanat panevat toivonsa."	21. Ja hänen nimensä päälle pitää pakanain toivoman.	12:21 Ja hänen nimens päälle pitää pacanat toiwoman.

12:22 Silloin tuotiin hänen tykönsä riivattu mies, joka oli sokea ja mykkä, ja hän paransi hänet, niin että mykkä puhui ja näki.	22. Silloin tuotiin hänen tykönsä pirulta riivattu, sokia ja mykkä; ja hän paransi hänen, niin että sokia ja mykkä sekä puhui että näki.	12:22 Silloin tuotin hänen tygönsä Pirulda rijwattu/ sokia ja myckä/ ja hän paransi hänen/ nijn että sokia ja myckä sekä puhui/ että näki.
12:23 Ja kaikki kansa hämmästyí ja sanoi: "Eiköhän tämä ole Daavidin poika?"	23. Ja kaikki kansa hämmästyí ja sanoi: olleeko tämä se Davidin poika?	12:23 Ja Canssa hämmästyí/ ja sanoi: olleco tämä se Dawidin Poica?
12:24 Mutta kun fariseukset sen kuulivat, sanoivat he: "Tämä ei aja riivaajia ulos kenenkään muun kuin Beelsebulin, riivaajain päämiehen, voimalla."	24. Mutta kuin Pharisealaiset sen kuulivat, sanoivat he: ei tämä aja ulos perkeleitä, vaan beelsebubin, perkeleitten päämiehen, kautta.	12:24 Mutta cosca Phariseuxet sen cuulit/ sanoit he: ei hän aja ulos Perkeleit/ waan Beelzebubin Perkelitten päämiehen wäellä.
12:25 Mutta hän tiesi heidän ajatuksensa ja sanoi heille: "Jokainen valtakunta, joka riitautuu itsensä kanssa, joutuu autioksi, eikä mikään kaupunki tai talo, joka riitautuu itsensä kanssa, pysy pystyssä."	25. Mutta kuin Jesus tiesi heidän ajatuksensa, sanoi hän heille: jokainen valtakunta, itsiänsä vastaan erinnyt, tulee kylmille, ja jokainen kaupunki taikka huone, itsiänsä vastaan erinnyt, ei seiso.	12:25 Cosca Jesus tunki heidän ajatuxens/ sanoi hän heille: jocainen waldacunda idze wastans erinnyt/ tule kylmille/ jocainen Caupungi taicka huone idzens wastan erainnut/ ei seiso.
12:26 Jos nyt saatana ajaa ulos saatanan, niin hän on riitautunut itsensä kanssa; kuinka siis hänen valtakuntansa pysyy pystyssä?	26. Ja jos saatana ajaa ulos saatanan, niin hän on erinnyt itsiänsä vastaan: kuinka siis hänen valtakuntansa seisois?	12:26 Ja jos Satan aja ulos Satanan/ nijn hän on erinnyt idzens wastan/ cuinga sijs hänen waldacundans seisois?
12:27 Ja jos minä Beelsebulin voimalla ajan ulos riivaajia, kenenkä voimalla sitten teidän lapsenne ajavat niitä ulos? Niinpä he tulevat olemaan teidän tuomarinne.	27. Ja jos minä beelsebubin kautta ajaisin perkeleitä ulos, kenenkä kautta siis poikanne ajavat niitä ulos? Sentähden pitää heidän oleman teidän tuomarinne.	12:27 Ja jos minä Beelzebubin wäellä ajaisin Perkeleitä ulos/ kenengä wäellä sijs teidän poicanna ajawat nijtä ulos? sentähden pitä heidän teitä duomidzeman.
12:28 Mutta jos minä Jumalan Hengen voimalla ajan ulos riivaajia, niin on Jumalan valtakunta tullut teidän tyköne.	28. Mutta jos minä ajan ulos perkeleitä Jumalan Hengellä, niin Jumalan valtakunta tuli teidän tyköne.	12:28 Mutta jos minä ajan ulos Perkeleitä Jumalan Hengellä/ nijn Jumalan waldacunda tuli teidän tygön.
12:29 Taikka kuinka voi kukaan tunkeutua väkevän taloon ja ryöstää hänen tavaroitansa, ellei hän ensin sido sitä väkevää? Vasta sitten hän ryöstää tyhjäksi hänen talonsa.	29. Taikka kuinka joku taitaa jonkun väkevän huoneeseen mennä, ja hänen kaluansa ryöstää, ellei hän ensin sido väkevää, ja sitte ryöstä hänen huonettansa?	12:29 Mutta cuinga jocu taita jongun wäkewän huonesen mennä/ ja hänen taloins ryöstä/ ellei hän ensin sido wäkewätä/ ja sijtte ryöstä hänen huonettans?

12:30 Joka ei ole minun kanssani, se on minua vastaan; ja joka ei minun kanssani kokoa, se hajottaa.	30. Joka ei ole minun kanssani, hän on minua vastaan, ja joka ei minun kanssani kokoo, hän hajottaa.	12:30 Joca ei ole minun cansani/ hän on minua wastan: ja joca ei minun cansani coco/ hän hajotta.
12:31 Sentähden minä sanon teille: jokainen synti ja pilkka annetaan ihmisille anteeksi, mutta Hengen pilkkaamista ei anteeksi anneta.	31. Sentähden sanon minä teille: kaikki synnit ja pilkka annetaan ihmisille anteeksi; mutta pilkkaa Henkeä vastaan ei anteeksi anneta ihmisille.	12:31 Sentähden sanon minä teille: Caicki synnit ja pilcka annetan ihmisille andexi/ mutta pilcka Henge wastan/ ei andexi anneta ihmisille.
12:32 Ja jos joku sanoo sanan Ihmisen Poikaa vastaan, niin hänelle annetaan anteeksi; mutta jos joku sanoo jotakin Pyhää Henkeä vastaan, niin hänelle ei anteeksi anneta, ei tässä maailmassa eikä tulevassa.	32. Ja kuka ikänä sanoo jonkun sanan Ihmisen Poikaa vastaan, se hänelle anteeksi annetaan; mutta joka sanoo jotakin Pyhää Henkeä vastaan, ei sitä hänelle anteeksi anneta, ei tässä eikä tulevaisessa maailmassa.	12:32 Ja cuca ikänäns sano jongun sanan ihmisen Poica wastan/ se hänelle andexi annetan: mutta joca sano jotakin Pyhä Henge wastan/ ei sitä hänelle andexi anneta/ eikä täsä/ eikä tulewaisesa mailmasa.
12:33 Joko tehkää puu hyväksi ja sen hedelmä hyväksi, tahi tehkää puu huonoksi ja sen hedelmä huonoksi; sillä hedelmästä puu tunnetaan.	33. Taikka tehkäät hyvä puu, niin hänen hedelmänsä tulee hyväksi, taikka tehkäät mädännyt puu, niin hänen hedelmänsä tulee mädänneeksi; sillä hedelmästä puu tunnetaan.	12:33 Taicka tehkät hywä puu/ nijn hänen hedelmäns tule hywäxi/ taicka tehkät häijy puu/ nijn hänen hedelmäns tule häijyxi: sillä hedelmästä puu tutan.
12:34 Te kyykäärmeitten sikiöt, kuinka te saattaisitte hyvää puhua, kun itse olette pahoja? Sillä sydämen kyllyydestä suu puhuu.	34. Te kyykärmekten sikiät, kuinka te taidatte hyvää puhua, koska te itse pahat olette? sillä sydämen kyllyydestä suu puhuu.	12:34 Te kärmen sugut/ cuinga te woitte hywä puhua/ cosca te idze pahat oletta? Sillä sydämen kyllydest suu puhu.
12:35 Hyvä ihminen tuo hyvän runsaudesta esille hyvää, ja paha ihminen tuo pahan runsaudesta esille paha.	35. Hyvä ihminen tuo edes hyvästä sydämen tavarasta hyviä, ja paha ihminen tuo edes pahasta tavarasta pahoja.	12:35 Hywä ihminen tuo hywäst sydämen tavarast hywiä. Ja paha ihminen tuo pahast sydämen tavarast pahoja.
12:36 Mutta minä sanon teille: jokaisesta turhasta sanasta, minkä ihmiset puhuvat, pitää heidän tekemän tili tuomiopäivänä.	36. Mutta minä sanon teille: jokaisesta turhasta sanasta, jonka ihmiset puhuvat, pitää heidän luvun tekemän tuomiopäivänä;	12:36 Mutta minä sanon teille: jocaidzest turhast sanast cuin ihmiset puhuwat/ pitä heidän duomiopäiwänä lugun tekemän.
12:37 Sillä sanoistasi sinut julistetaan vanhurskaaksi, ja sanoistasi sinut tuomitaan syylliseksi."	37. Sillä sanoistas sinä hurskaaksi tehdään, ja sanoistas sinä tuomitaan.	12:37 Sillä sanoistas sinä hurscaxi tehdän/ ja sanoistas sinä duomitan.
12:38 Silloin muutamat kirjanoppineista ja fariseuksista vastasivat hänelle sanoen: "Opettaja, me tahdomme nähdä sinulta merkin."	38. Silloin vastasivat muutamat kirjanoppineista ja Pharisealaisista, sanoen: Mestari, me tahdomme nähdä sinulta merkkiä.	12:38 Silloin wastaisit hänelle muutamat Kirjanoppeneist ja Phariseuxist/ sanoden: Mestari/ me tahdomma nähdä sinulda ihmeitä.

12:39 Mutta hän vastasi heille ja sanoi: "Tämä paha ja avionrikkoja sukupolvi tavoittelee merkkiä, mutta sille ei anneta muuta merkkiä kuin profeetta Joonaan merkki.	39. Niin hän vastasi ja sanoi heille: tämä häijy ja huorintekiä suku etsii merkkiä, ja ei hänelle pidä merkkiä annettaman, vaan Jonan prophetan merkki.	12:39 Nijn hän wastais/ ja sanoi heille: tämä häijy ja huorintekiä sucu edzi merckiä/ waan ei hänelle anneta/ muuta cuin Jonan Prophetan mercki.
12:40 Sillä niinkuin Joonas oli meripedon vatsassa kolme päivää ja kolme yötä, niin on myös Ihmisen Poika oleva maan povessa kolme päivää ja kolme yötä.	40. Sillä niinkuin Jona oli valaskalan vatsassa kolme päivää ja kolme yötä, niin pitää myös Ihmisen Pojan maan sydämessä kolme päivää ja kolme yötä oleman.	12:40 Sillä nijncuin Jonas oli walascalan wadzas colme päiwä ja colme yötä/ nijn pitä myös ihmisen Pojan maan sydämes colme päiwä ja colme yötä oleman.
12:41 Niiniven miehet nousevat tuomiolle yhdessä tämän sukupolven kanssa ja tulevat sille tuomioksi; sillä he tekivät parannuksen Joonaan saarnan vaikutuksesta, ja katso, tässä on enempi kuin Joonas.	41. Niniven miehet pitää nouseman tuomiolle tämän suvun kanssa ja hänen tuomitseman; sillä he paransivat heitänsä Jonan saarnasta. Ja katso, tässä on enempi kuin Jona.	12:41 Niniwen miehet pitä nouseman duomiolle tämän sugun cansa/ ja hänen duomidzeman: sillä he paransit heidäns Jonaxen saarnasta. Ja cadzo/ täsä on enämbi cuin Jonas.
12:42 Etelän kuningatar on heräjävä tuomiolle tämän sukupolven kanssa ja tuleva sille tuomioksi; sillä hän tuli maan ääristä kuulemaan Salomon viisautta, ja katso, tässä on enempi kuin Salomo.	42. Etelän kuningatar on nouseva tuomiolle tämän suvun kanssa ja hänen tuomitseva; sillä hän tuli maan ääristä kuulemaan Salomonin viisautta. Ja katso, tässä on enempi kuin Salomon.	12:42 Drötingin etelästä pitä nouseman duomiolle tämän sugun cansa/ ja hänen duomidzeman: sillä hän tuli maan äristä cuuleman Salomonin wijsautta. Ja cadzo/ täsä on enämbi cuin Salomon.
12:43 Kun saastainen henki lähtee ihmisestä, kuljeksii se autioita paikkoja ja etsii lepoa, eikä löydä.	43. Mutta kuin rietas henki on lähtenyt ihmisestä, niin hän vaelttaa lävitse kuivia paikkoja, etsein lepoa, ja ei löydä.	12:43 Cosca rietas hengi on lähtenyt ihmisest/ nijn hän waelda läpidze cuiwia paickoja/ edzi lepo/ ja ei löydä.
12:44 Silloin se sanoo: 'Minä palaan huoneeseeni, josta lähdin.' Ja kun se tulee, tapaa se huoneen tyhjänä ja lakaistuna ja kaunistettuna.	44. Silloin hän sanoo: minä palajan jälleen minun huoneeseeni, kusta minä läksin. Ja kuin hän tulee, niin hän löytää sen tyhjäksi, käväistyksi ja kaunistetuksi.	12:44 Silloin hän sano: minä palajan jällens minun huoneseni/ custa minä läxin/ ja cuin hän tule/ nijn hän löytä sen tyhjäxi/ käwäistyxi/ ja caunistetuxi.
12:45 Silloin se menee ja ottaa mukaansa seitsemän muuta henkeä, pahempaa kuin se itse, ja ne tulevat sisään ja asuvat siellä. Ja sen ihmisen viimeiset tulevat pahemmiksi kuin ensimmäiset. Niin käy myös tälle pahalle sukupolvelle."	45. Silloin hän menee ja ottaa kanssansa seitsemän muuta henkeä, itseänsä pahempaa, ja ne sisälle menevät ja asuvat siellä, ja sen ihmisen viimeiset tulevat pahemmaksi kuin ensimmäiset. Näin myös tapahtuu tälle pahalle sukukunnalle.	12:45 Sijtte hän mene/ ja otta seidzemen muuta henge/ idzens pahembata/ ja he menewät ja asuwat siellä. Ja sen ihmisen wijmeiset tulewat pahemmaxi cuin ensimmäiset. Näin myös tapahtu tälle pahalle sucucunnalle.

12:46 Hänen vielä puhuessaan kansalle, katso, hänen äitinsä ja veljensä seisoivat ulkona, tahtoen häntä puhutella.	46. Kuin hän vielä kansalle puhui, katso, hänen äitinsä ja veljensä seisoivat ulkona ja pyysivät häntä puhutella.	12:46 COsca hän vielä Canssalle puhui/ cadzo/ hänen äitins ja weljens seisoit ulcona ja pyysit händä puhutella.
12:47 Niin joku sanoi hänelle: "Katso, sinun äitisi ja veljesi seisovat ulkona ja tahtovat sinua puhutella."	47. Niin yksi sanoi hänelle: katso, äitis ja veljes seisovat ulkona, ja tahtovat sinua puhutella.	12:47 Nijn yxi sanoi hänelle: cadzo/ sinun äitis ja sinun weljes owat ulcona/ ja tahtowat sinua puhutella.
12:48 Mutta hän vastasi ja sanoi sille, joka sen hänelle ilmoitti: "Kuka on minun äitini, ja ketkä ovat minun veljeni?"	48. Niin hän vastasi ja sanoi sille, joka hänelle sitä sanoi: kuka on minun äitini ja kutka ovat minun veljeni?	12:48 Nijn hän wastais/ ja sanoi sille sanansaattajalle: cuca on minun äitin/ taicka cutca owat minun weljeni?
12:49 Ja hän ojensi kätensä opetuslastensa puoleen ja sanoi: "Katso, minun äitini ja veljeni!"	49. Ja hän ojensi kätensä opetuslastensa puoleen ja sanoi: minun äitini ja minun veljeni.	12:49 Ja hän ojensi kätens Opetuslastens puoleen/ ja sanoi: cadzo/ minun äitin/ ja minun weljeni.
12:50 Sillä jokainen, joka tekee minun taivaallisen Isäni tahdon, on minun veljeni ja sisareni ja äitini."	50. Sillä jokainen, joka tekee Isäni tahdon, joka on taivaissa, hän on minun veljeni, ja sisareni, ja äitini.	12:50 Sillä jocainen cuin teke minun Isäni tahdon/ joca on Taiwais/ hän on minun weljen/ ja sisaren/ ja äitin.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu .
13:1 Sinä päivänä Jeesus lähti asunnostaan ja istui järven rannalle.	1. Mutta sinä päivänä läksi Jesus huoneesta ja istui meren tykönä.	13:1 Sinä päiwänä läxi Jesus huonesta/ ja istui meren tykönä.
13:2 Ja hänen tykönsä kokoontui paljon kansaa, jonka tähden hän astui venheeseen ja istuutui, ja kaikki kansa seisoi rannalla.	2. Ja hänen tykönsä kokoontui paljo kansaa, niin että hän meni haahteen, ja istui: ja kaikki kansa seisoi rannalla.	13:2 Ja hänen tygöns cocondui paljo Canssa/ nijn että hän meni haahteen/ ja istui/ ja caicki Canssa seisoi rannalla:
13:3 Ja hän puhui heille paljon vertauksilla ja sanoi: "Katso, kylväjä meni kylvämään."	3. Ja hän puhui heille paljon vertauksilla, sanoen: katso, kylväjä meni kylvämään.	13:3 Ja hän sanoi heille monella wertauxella/ sanoden:
13:4 Ja hänen kylväessään putosivat muutamat siemenet tien oheen, ja linnut tulivat ja söivät ne.	4. Ja hänen kylväissänsä lankesivat muutamat tien oheen, ja linnut tulivat ja söivät ne.	13:4 Cadzo/ kylwäjä meni kylwämän/ ja cosca hän kylwi/ langeisit muutamat tien ohen/ ja linnut tulit/ ja söit ne.
13:5 Toiset putosivat kallioperälle, jossa niillä ei ollut paljon maata, ja ne nousivat kohta oraalle, kun niillä ei ollut syvää maata.	5. Muutamat taas lankesivat kivistöön, kussa ei heillä ollut paljo maata, ja nousivat pian päälle, ettei heillä ollut syvää maata;	13:5 Muutamat taas langeisit kiwistön/ cusa ei heillä ollut paljo maata/ ja nousit pian päälle/ ettei heillä ollut sywä maata.

13:6 Mutta auringon noustua ne pahtuivat, ja kun niillä ei ollut juurta, niin ne kuivettuivat.	6. Mutta kuin aurinko nousi, niin he poudittiin, ja ettei heillä ollut juurta, niin he kuivettuivat.	13:6 Mutta cosca Auringo coitti/ nijn he poudittin/ ja ettei heillä ollut juurta/ nijn he cuiwetuit.
13:7 Toiset taas putosivat orjantappuroihin, ja orjantappurat nousivat ja tukahuttivat ne.	7. Mutta muutamat lankesivat orjantappuroihin, ja orjantappurat kävivät ylös, ja tukahuttivat ne.	13:7 Muutamat langeisit orjantappuroihin/ ja orjantappurat caswoit/ ja tucahutit heidän.
13:8 Ja toiset putosivat hyvään maahan ja antoivat sadon, mitkä sata, mitkä kuusikymmentä, mitkä kolmekymmentä jyvää.	8. Muutamat taas lankesivat hyvään maahan, ja tekivät hedelmän, muutama satakertaisen, muutama kuudenkymmenen kertaisen ja muutama kolmenkymmenen kertaisen.	13:8 Muutamat taas langeisit hywän maahan/ ja teit hedelmän/ muutamat satakertaisen/ muutamat cuudenkymmenen kertaisen/ ja muutamat colmenkymmenen kertaisen.
13:9 Jolla on korvat, se kuulkoon."	9. Jolla on korvat kuulla, se kuulkaan!	13:9 Jolla on corwat cuulla/ hän cuulcan.
13:10 Niin hänen opetuslapsensa tulivat ja sanoivat hänelle: "Minkätähden sinä puhut heille vertauksilla?"	10. Niin opetuslapset tulivat ja sanoivat hänelle: miksi sinä puhut heille vertauksilla?	13:10 NIjn Opetuslapset tulit/ ja sanoit hänelle: mixi sinä puhut heille wertauxilla:
13:11 Hän vastasi ja sanoi: "Sentähden, että teidän on annettu tuntea taivasten valtakunnan salaisuudet, mutta heidän ei ole annettu.	11. Mutta hän vastasi ja sanoi: teille on annettu tuta taivaan valtakunnan salaisuudet, vaan ei heille ole annettu.	13:11 Nijn hän wastais/ ja sanoi heille: teille on annettu tuta Taiwan waldacunnan salaisuudet/ waan ei heille ole annettu.
13:12 Sillä sille, jolla on, annetaan, ja hänellä on oleva yltäkyllin; mutta siltä, jolla ei ole, otetaan pois sekin, mikä hänellä on.	12. Sillä jolla on, hänelle pitää annettaman, ja hänellä pitää kyllä oleman; mutta siltä, jolla ei ole, pitää sekin otettaman pois, mikä hänellä on.	13:12 Sillä jolla on/ hänelle pitä annettaman/ ja hänellä pitä kyllä oleman. Mutta sildä/ jolla ei ole/ pitä sekin otettaman pois/ cuin hänellä on.
13:13 Sentähden minä puhun heille vertauksilla, että he näkevin silmin eivät näe ja kuulevin korvin eivät kuule, eivätkä ymmärrä.	13. Sentähden minä puhun heille vertauksilla, ettei he nähden näe, eikä kuullen kuule, ei myös ymmärrä.	13:13 Sentähden minä puhun heille wertauxilla: Ettei he nähden näe/ eikä cuullen cuule/ ei myös ymmärrä.
13:14 Ja heissä käy toteen Esaiaan ennustus, joka sanoo: 'Kuulemalla kuulkaa, älkääkä ymmärtäkö, ja näkemällä nähkää, älkääkä käsittäkö.	14. Ja heissä täytetään Jesaiaan ennustus, joka sanoo: korvillanne pitää teidän kuuleman, ja ei ymmärtämän, ja nähden näkemän, ja ei äkkäämän.	13:14 Ja heisä täytetän Esaian ennustus/ joca sanoi: Corwillan pitä teidän cuuleman/ ja ei ymmärtämän/ ja nähden näkemän/ ja ei äckämän.

13:15 Sillä paatunut on tämän kansan sydän, ja korvillaan he työläästi kuulevat, ja silmänsä he ovat ummistaneet, etteivät he näkisi silmillään, eivät kuulisi korvillaan, eivät ymmärtäisi sydämellään eivätkä kääntyisi ja etten minä heitä parantaisi.'	15. Sillä tämän kansan sydän on kovettunut, ja he korvillansa työläästi kuulivat, ja silmänsä panivat umpeen, ettei he joskus näkisi silmillänsä, ja kuulisi korvillansa, ja ymmärtäisi sydämellänsä, ja palajaisivat, ja minä parantaisin heitä.	13:15 Sillä tämän Canssan sydän on cowettu/ ja he ei corwillans cuullet/ ja silmäns panit umben. Ettei he joscus näkis silmilläns/ ja cuulis corwillans/ ja ymmärräis sydämelläns/ ja palajaisit/ ja minä parannaisin heitä.
13:16 Mutta autuaat ovat teidän silmänne, koska ne näkevät, ja teidän korvanne, koska ne kuulevat.	16. Mutta autuaat ovat teidän silmänne, sillä he näkevät, ja teidän korvanne, sillä he kuulevat.	13:16 MUtta autuat owat teidän silmän/ sillä he näkewät/ ja teidän corwanna/ sillä he cuulewat.
13:17 Sillä totisesti minä sanon teille: monet profeetat ja vanhurskaat ovat halunneet nähdä, mitä te näette, eivätkä ole nähneet, ja kuulla, mitä te kuulette, eivätkä ole kuulleet.	17. Sillä totisesti sanon minä teille: monta prophetaa ja vanhurskasta pyysi nähdä, joita te näette, ja ei nähneet, ja kuulla, joita te kuulette, ja ei kuulleet.	13:17 Totisesta sanon minä teille: monda Prophetat/ ja wanhurscast pyysit nähdä/ joita te näettä/ ja ei nähnet/ ja cuulla/ joita te cuuletta/ ja ei saanet cuulla.
13:18 Kuulkaa siis te vertaus kylväjästä:	18. Niin kuulkaat siis te kylväjän vertaus:	13:18 Nijn cuulcat sijs kylwäjän wertaus:
13:19 Kun joku kuulee valtakunnan sanan eikä ymmärrä, niin tulee paha ja tempaa pois sen, mikä hänen sydämeensä kylvettiin. Tämä on se, mikä kylvettiin tien oheen.	19. Kun joku kuulee valtakunnan sanan ja ei ymmärrä, niin tulee pahuus ja tempaa pois sen mikä hänen sydämeensä kylvettiin. Tämä on se, joka tien oheen oli kylvetty.	13:19 Cosca jocu cuule waldacunnan sanan/ ja ei ymmärrä/ njjn tule pahus/ ja temma sen pois cuin hänen sydämehens kylwettin. Tämä on se/ joca tien ohen oli kylwetty.
13:20 Mikä kallioperälle kylvettiin, on se, joka kuulee sanan ja heti ottaa sen ilolla vastaan;	20. Mutta kivistöön kylvetty on se, joka kuulee sanan, ja kohta ilolla sen vastaan ottaa;	13:20 Mutta kiwistön kylwetty on se/ joca cuule sanan/ ja cohta ilolla sen otta.
13:21 mutta hänellä ei ole juurta itsessään, vaan hän kestää ainoastaan jonkun aikaa, ja kun tulee ahdistus tai vaino sanan tähden, niin hän heti lankeaa pois.	21. Mutta ei ole hänellä juurta itsessänsä, vaan ajan pysyy: kuin siis vaiva eli vaino tulee sanan tähden, niin hän kohta pahenee.	13:21 Mutta ei ole hänellä juurta idzesäns/ eikä pysy: cosca waiwa ja tusca tule sanan tähden/ njjn hän cohta pahane.
13:22 Mikä taas orjantappuroihin kylvettiin, on se, joka kuulee sanan, mutta tämän maailman huoli ja rikkauden viettelys tukahuttavat sanan, ja hän jää hedelmättömäksi.	22. Mutta orjantappurain sekaan kylvetty on se, joka sanan kuulee; ja tämän maailman suru ja rikkauden petos tukahuttaa sanan, ja hän tulee hedelmättömäksi.	13:22 Mutta orjantappurain secan kylwetty/ on se/ joca cuule sanan/ ja tämän mailman suru/ ja rickauden petos tucahutta sanan/ ja hän tule hedelmättömäxi.

13:23 Mutta mikä hyvään maahan kylvettiin, on se, joka kuulee sanan ja ymmärtää sen ja myös tuottaa hedelmän ja tekee, mikä sata jyvää, mikä kuusikymmentä, mikä kolmekymmentä."	23. Mutta hyvään maahan kylvetty on se, joka kuulee sanan ja ymmärtää, joka tosin tuottaa hedelmän ja tekee, muutama satakertaisen, muutama kuudenkymmenen kertaisen, muutama kolmenkymmenen kertaisen.	13:23 Mutta hyvän maahan kylvetty/ on se/ joca cuule sanan/ ja ymmärtä/ ja tuotta myös ja teke hedelmän/ muutamata satakertaiset/ muutamata cuudenkymmenen kertaiset/ muutamata colmenkymmenen kertaiset.
13:24 Toisen vertauksen hän puhui heille sanoen: "Taivasten valtakunta on verrattava mieheen, joka kylvi hyvän siemenen peltoonsa.	24. Toisen vertauksen pani hän heidän eteensä, sanoen: taivaan valtakunta on ihmisen vertainen, joka kylvi hyvän siemenen peltoonsa.	13:24 Toisen wertauxen pani hän heidän eteens/ sanoden: Taiwan waldacunda on ihmisen wertainen/ joca kylwi hyvän siemenen peldons.
13:25 Mutta ihmisten nukkuessa hänen vihamiehensä tuli ja kylvi lustetta nisun sekaan ja meni pois.	25. Mutta ihmisten maatessa tuli hänen vihollisensa ja kylvi ohdakkeita nisuin sekaan, ja meni pois.	13:25 Mutta ihmisten maates/ tuli hänen wihollisens/ ja kylwi ohdackeita nisuin secaan/ ja meni pois.
13:26 Ja kun laiho kasvoi ja teki hedelmää, silloin lustekin tuli näkyviin.	26. Mutta kuin oras rupeesi kasvamaan ja hedelmän kantoi, silloin näkyivät myös ohdakkeet.	13:26 Cosca oras rupeis caswaman/ ja hedelmöidzemän/ nijn näyit myös ohdacket.
13:27 Niin perheenisännän palvelijat tulivat ja sanoivat hänelle: 'Herra, etkö kylvänyt peltoosi hyvää siementä? Mistä siihen sitten on tullut lustetta?'	27. Mutta perheen isännän palvelijat tulivat ja sanoivat hänelle: Herra, etkös hyvää siementä kylvänyt peltoos? kusta siis sillä on ohdakkeet?	13:27 Silloin tulit perhenisännän palweliat/ ja sanoit hänelle: Herra/ etkös hywä siemendä kylvänyt peldos/ custa sijns siihen on ohdacket tullet?
13:28 Hän sanoi heille: 'Sen on vihamies tehnyt.' Niin palvelijat sanoivat hänelle: 'Tahdotko, että menemme ja kokoamme sen?'	28. Niin sanoi hän heille: vihamies sen teki. Mutta palvelijat sanoivat hänelle: tahdotkos, että me menemme ja kokoamme ne?	13:28 Nijn sanoi hän heille: wihollinen sen teki. Sanoit palweliat hänelle: tahdotcos että me menem/ ja rewimme ne pois.
13:29 Mutta hän sanoi: 'En, ettette lustetta kootessanne nyhtäisi sen mukana nisuakin.	29. Mutta hän sanoi: en, ettette ohdakkeita kootessanne myös tempaisi ynnä heidän kanssansa nisuja pois.	13:29 Mutta hän sanoi: en/ sillä cosca te ohdacket rewittä pois/ nijn te myös temmatte nisut pois.
13:30 Antakaa molempain kasvaa yhdessä elonleikkuuseen asti; ja elonaikana minä sanon leikkuumiehille: Kootkaa ensin luste ja sitokaa se kimppuihin poltettavaksi, mutta nisu korjatkaa minun aittaani."	30. Sallikaat molemmat kasvaa elon-aikaan asti; ja elon-ajalla sanon minä elomiehille: kootkaat ensin ohdakkeet, ja sitokaat heitä lyhteisiin poltettaa, mutta nisu kootkaat minun aittaani.	13:30 Sallicat caswa molemmat elon aican asti: ja elon ajalla sanon minä elomiehille: cootcat ensin ohdacket/ ja sitocat heitä lyhteisin poldetta/ mutta nisu cootcat minun aittani.

13:31 Vielä toisen vertauksen hän puhui heille sanoen: "Taivasten valtakunta on sinapinsiemenen kaltainen, jonka mies otti ja kylvi peltoonsa.	31. Toisen vertauksen pani hän heidän eteensä, sanoen: taivaan valtakunta on sinapin siemenen vertainen, jonka ihminen otti ja kylvi peltoonsa;	13:31 Toisen wertauxen pani hän heidän etens/ sanoden: Taiwan waldacunda on Sinapin siemenen wertainen/ jonga ihminen otti ja kylwi peldoos/
13:32 Se on kaikista siemenistä pienin, mutta kun se on kasvanut, on se suurin vihanneskasveista ja tulee puuksi, niin että taivaan linnut tulevat ja tekevät pesänsä sen oksille."	32. Joka on pienin kaikkia siemeniä, mutta kuin se kasvanut on, niin hän on suurin kaalein seassa, ja tulee puuksi, niin että taivaan linnut tulevat ja tekevät pesänsä sen oksille.	joca on pienin caickia siemenitä. 13:32 Mutta cosca se caswoi/ nijn hän on suurin taimein seas/ ja tule puuxi/ nijn että taiwan linnut tulewat/ ja tekewät pesäns sen oxille.
13:33 Taas toisen vertauksen hän puhui heille: "Taivasten valtakunta on hapatuksen kaltainen, jonka nainen otti ja sekoitti kolmeen vakalliseen jauhoja, kunnes kaikki happani."	33. Toisen vertauksen sanoi hän heille: taivaan valtakunta on hapatuksen vertainen, jonka vaimo otti, ja sekoitti kolmeen vakkaan jauhoja, siihen asti kuin kaikki happani.	13:33 Toisen wertauxen sanoi hän heille: Taiwan waldacunda on hapatoxen wertainen/ jonga waimo otti/ ja secoitti colmeen wackan jauhoi/ sijhenasti cuin caicki happani.
13:34 Tämän kaiken Jeesus puhui kansalle vertauksilla, ja ilman vertausta hän ei puhunut heille mitään;	34. Nämät kaikki puhui Jesus kansalle vertauksilla, ja ilman vertauksia ei hän mitään puhunut heille,	13:34 Nämät caicki puhui Jesus Canssalle wertauxilla/ ja ilman wertauxita ei hän mitän puhunut:
13:35 että kävisi toteen, mikä on puhuttu profeetan kautta, joka sanoo: "Minä avaan suuni vertauksiin, minä tuon ilmi sen, mikä on ollut salassa maailman perustamisesta asti."	35. Että täytettäisiin mitä oli prophetan kautta sanottu, joka sanoo: minä avaan suuni vertauksiin ja puhun ulos salatut maailman alusta.	että täytetäisin cuin oli Prophetan cautta sanottu/ joca sanoi: 13:35 Minä awan suuni wertauxis/ ja puhun salatut mailman algusta.
13:36 Sitten hän laski luotaan kansanjoukot ja meni asuntoonsa. Ja hänen opetuslapsensa tulivat hänen tykönsä ja sanoivat: "Selitä meille vertaus pellon lusteesta."	36. Silloin laski Jesus kansan menemään, ja tuli kotia. Ja hänen opetuslapsensa tulivat hänen tykönsä, sanoen: selitä meille sen vertaus pellon ohdakkeista.	13:36 Silloin laski Jesus Canssan/ ja tuli cotia. Ja hänen Opetuslapsens tulit/ sanoden: selitä meille se wertaus pellon ohdackeist.
13:37 Niin hän vastasi ja sanoi: "Hyvän siemenen kylväjä on Ihmisen Poika.	37. Niin hän vastasi ja sanoi heille: joka kylvää hyvän siemenen, se on Ihmisen Poika.	13:37 Nijn hän wastais/ ja sanoi heille: ihmisen poica on hywän siemenen kylwänyt/
13:38 Pelto on maailma; hyvä siemen ovat valtakunnan lapset, mutta lusteet ovat pahan lapset.	38. Mutta pelto on maailma; vaan hyvä siemen, ne ovat valtakunnan lapset; mutta ohdakkeet ovat pahan lapset.	peldo on mailma/ hywä siemen on waldacunnan lapset. 13:38 Mutta ohdacket owat pahan lapset.

13:39 Vihamies, joka ne kylvi, on perkele; elonaika on maailman loppu, ja leikkuumiehet ovat enkelit.	39. Vihollinen, joka ne kylvi, on perkele; elonaika on maailman loppu; mutta elomiehet ovat enkelit.	13:39 Wihollinen joca ne kylwi/ on Perkele/ elon aica on mailman loppu: elomiehet owat Engelit.
13:40 Niinkuin lusteet kootaan ja tulella poltetaan, niin on tapahtuva maailman lopussa.	40. Niinkuin siis ohdakkeet haetaan kokoon ja tulella poltetaan, niin pitää myös tämän maailman lopulla oleman.	13:40 Nijn cuin ohdacket haetan cocon/ ja tulella poltetan/ nijn pitä myös tämän mailman lopulla oleman.
13:41 Ihmisen Poika lähettää enkelinsä, ja he kokoavat hänen valtakunnastaan kaikki, jotka ovat pahennukseksi ja jotka tekevät laittomuutta,	41. Ihmisen Poika lähettää enkelinsä, ja heidän pitää kokooman hänen valtakunnastansa kaikki pahennukset, ja ne jotka wääryyttä tekevät,	13:41 Ihmisen Poica lähettä Engelins/ ja heidän pitä cocoman caicki pahennoxet/ ja ne jotca wääryyttä tekewät/ hänen waldacunnastans.
13:42 ja heittävätkä heidät tuliseen pätsiin; siellä on oleva itku ja hammasten kiristys.	42. Ja heittävätkä heidät tuliseen pätsiin: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.	13:42 Ja heittäwät heidän cuumaan pädzijn/ siellä pitä oleman itcu ja hammasten kiristys.
13:43 Silloin vanhurskaat loistavat Isänsä valtakunnassa niinkuin aurinko. Jolla on korvat, se kuulkoon.	43. Silloin pitää vanhurskaat kiiltämän niinkuin aurinko isänsä valtakunnassa. Jolla on korvat kuulla, se kuulkaan!	13:43 Silloin pitä wanhurscat kijldämän/ nijncuin Auringo heidän Isäns waldacunnas. Jolla on corwat cuulla/ hän cuulcan.
13:44 Taivasten valtakunta on peltoon kätketyn aarten kaltainen, jonka mies löysi ja kätki; ja siitä iloissaan hän meni ja myi kaikki, mitä hänellä oli, ja osti sen pellon.	kuulla, se kuulkaan! 44. Taas on taivaan valtakunta tavarain vertainen, joka on peltoon kätketty, jonka ihminen löysi, ja kätki sen: ja ilon tähden, mikä hänellä siitä oli, meni hän pois ja myi kaikki mitä hänellä oli ja osti sen pellon.	13:44 Taas on Taiwan waldacunda tawaran wertainen/ joca on peldoon kätketty/ jonga ihminen löysi/ ja kätki sen: ja ilon tähden/ cuin hänellä sijtä oli/ meni hän pois/ ja myi caicki mitä hänellä oli/ ja osti sen pellon.
13:45 Vielä taivasten valtakunta on kuin kauppias, joka etsi kalliita helmiä,	45. Taas on taivaan valtakunta kauppiamiehen vertainen, joka etsi hyviä päärlyjä.	13:45 Taas on Taiwan waldacunda cauppamiehen wertainen/ joca edzei hywiä Pärlyjä.
13:46 ja löydettyään yhden kallisarvoisen helmen hän meni ja myi kaikki, mitä hänellä oli, ja osti sen.	46. Ja kuin hän löysi yhden kalliin päärlyn, meni hän pois, myi kaikki, mitä hänellä oli, ja osti sen.	13:46 Ja cuin hän löysi callin Pärlyn/ meni hän pois/ ja myi caicki mitä hänellä oli/ ja osti sen.
13:47 Vielä taivasten valtakunta on nuotan kaltainen, joka heitettiin mereen ja kokosi kaikkinaisia kaloja.	47. Taas on taivaan valtakunta verkon vertainen, joka on mereen heitetty, ja kaikenlaisia kokosi.	13:47 TAas on Taiwan waldacunda wercon wertainen /joca on mereen heitetty/ cocoman caickinaisia caloja/

13:48 Ja kun se tuli täyteen, vetivät he sen rannalle, istuutuivat ja kokosivat hyvät astioihin, mutta kelvottomat he viskasivat pois.	48. Kun se täyteen tuli, vetivät he sen rannalle, ja istuivat ja erottivat hyvät astioihinsa, mutta mädänneet he heittivät pois.	cosca se täyten tuli. 13:48 Wedit he sen rannalle/ ja istuit ja eroitit hywät astioihins/ mutta pahan he heitit pois.
13:49 Näin on käyvä maailman lopussa; enkelit lähtevät ja erottavat pahat vanhurskaista	49. Näin on tapahtuva maailman lopulla: Enkelit menevät ulos ja erottavat pahat vanhurskasten keskeltä,	13:49 Näin myös on tapahtuva mailman lopulla/ Engelit tulewat/ ja erottawat pahat wanhurscaista.
13:50 ja heittävät heidät tuliseen pätsiin; siellä on oleva itku ja hammasten kiristys.	50. Ja heittävät heidät tuliseen pätsiin: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.	13:50 Ja heittäwät heidän cuumaan pädzijn/ siellä pitä oleman itcu ja hammasten kiristys.
13:51 Oletteko ymmärtäneet tämän kaiken?" He vastasivat hänelle: "Olemme."	51. Sanoi Jesus heille: ymmärsittekö te nämät kaikki? He sanoivat hänelle: ymmärsimme, Herra.	13:51 Sanoi Jesus heille: ymmärsittäkö te nämät caicki? He sanoit hänelle/ ymmärsimme Herra.
13:52 Ja hän sanoi heille: "Niin on jokainen kirjanoppinut, joka on tullut taivasten valtakunnan opetuslapsiksi, perheenisännän kaltainen, joka tuo aarrekammiostaan esille uutta ja vanhaa."	52. Mutta hän sanoi heille: sentähden jokainen kirjanoppinut, joka on taivaan valtakuntaan oppinut, se on perheenisännän vertainen, joka tavarastansa tuo edes uusia ja vanhoja.	13:52 Nijn hän sanoi heille: sentähden jocainen kirjanoppenut/ joca on Taiwan waldacunnan oppenut/ se on perhenisännän wertainen/ joca hänen tawarastans tuo edes utta ja wanha.
13:53 Ja kun Jeesus oli lopettanut nämä vertaukset, lähti hän sieltä.	53. Ja tapahtui, kuin Jesus lopetti nämät vertaukset, läksi hän sieltä.	13:53 Ja tapahtui/ cosca Jesus lopetti nämät puhet/ läxi hän sieldä.
13:54 Ja hän tuli kotikaupunkiinsa ja opetti heitä heidän synagogassaan, niin että he hämmästyivät ja sanoivat: "Mistä hänellä on tämä viisaus ja nämä voimalliset teot?"	54. Ja kuin hän tuli isänsä maalle, opetti hän heitä heidän synagogassansa, niin että he hämmästyivät ja sanoivat: kusta tällä on tämä viisaus ja nämät väkevät työt?	13:54 Ja tuli hänen syndymä maallens/ ja opetti heidän Synagogasans/ nijn että he hämmästyit/ ja sanoit: Custa tällä on tämä wijsaus/ ja woima?
13:55 Eikö tämä ole se rakentajan poika? Eikö hänen äitinsä ole nimeltään Maria ja hänen veljensä Jaakob ja Joosef ja Simon ja Juudas?	55. Eikö tämä ole tuo sepän poika? eikö hänen äitinsä kutsuta Mariaksi ja hänen veljensä Jakob ja Joses, ja Simon ja Juudas?	13:55 Eikö tämä ole se sepän poica? Eikö hänen äitins cudzuta Mariaxi? ja hänen weljens Jacob ja Joses/ ja Simon ja Judas.
13:56 Ja eivätkö hänen sisarensa ole kaikki meidän parissamme? Mistä sitten hänellä on tämä kaikki?"	56. Ja hänen sisarensa, eikö ne kaikki ole meidän tykönämme? Kusta siis tällä on nämät kaikki?	13:56 Ja hänen sisarens/ eikö ne caicki ole meidän tykönäm? custa tällä on nämät caicki?

13:57 Ja he loukkaantuivat häneen. Mutta Jeesus sanoi heille: "Ei ole profeetta halveksittu muualla kuin kotikaupungissaan ja kodissaan."	57. Ja he pahenivat hänessä. Niin sanoi Jeesus heille: ei prophetaa kussakaan halvempaan pidetä kuin isänsä maalla ja kotonansa.	13:57 Ja he pahenit hänes. Nijn sanoi Jeesus heille: Ei Propheta cusacan halvembana pidetä/ cuin Isäns maalla ja cotonans.
13:58 Ja heidän epäuskonsa tähden hän ei tehnyt siellä monta voimallista tekoa.	58. Ja ei hän siellä monta väkevää työtä tehnyt, heidän epäuskonsa tähden.	13:58 Ja ei hän siellä monda ihmettä tehnyt heidän epäuscons tähden.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu .
14:1 Siihen aikaan neljännen ruhtinas Herodes kuuli maineen Jeesuksesta.	1. Siihen aikaan kuuli Herodes tetrarka Jesuksen sanoman,	14:1 Siihen aican/ cuuli Herodes Tetrarcha Jesuxen sanoman/
14:2 Ja hän sanoi palvelijoilleen: "Se on Johannes Kastaja; hän on noussut kuolleista, ja sentähden nämä voimat hänessä vaikuttavat."	2. Ja sanoi palvelioilleen: tämä on Johannes Kastaja: hän on noussut kuolleista, ja sentähden tekee hän senkaltaisia väkeviä töitä.	ja sanoi palwelioilles: 14:2 Tämä on Johannes Castaja/ hän on nosnut cuolluista/ sentähden teke hän sencaltaisia wäkewitä töitä.
14:3 Sillä Herodes oli ottanut Johanneksen kiinni ja sitonut hänet ja pannut vankeuteen veljensä Filippuksen vaimon, Herodiaan, tähden.	3. Sillä Herodes oli ottanut Johanneksen kiinni, sitonut ja vankiuteen pannut, Herodiaksen, veljensä Philippuksen emännän tähden.	14:3 Sillä Herodes oli ottanut Johannexen kijinni/ sitonut ja fangiuxeen pannut/ Herodiaxen/ hänen weljens Philippuxen emännän tähden.
14:4 Sillä Johannes oli sanonut hänelle: "Sinun ei ole lupa pitää häntä."	4. Sillä Johannes oli hänelle sanonut: ei sinulle ole luvallinen häntä pitää.	14:4 Että Johannes oli hänelle sanonut: ei sowi sinun händä pitä.
14:5 Ja Herodes olisi tahtonut tappaa Johanneksen, mutta pelkäsi kansaa, sillä he pitivät häntä profeettana.	5. Ja kuin hän tahtoi hänen tappaa, pelkäsi hän kansaa; sillä he pitivät hänen prophetana.	14:5 Ja cuin hän tahdoi hänen tappa/ pelkäis hän Canssa: sillä he pidit hänen Prophetana.
14:6 Mutta kun Herodeksen syntymäpäivä tuli, tanssi Herodiaan tytär heidän edessään, ja se miellytti Herodesta;	6. Mutta kun Herodeksen syntymäjuhlaa pidettiin, hyppäsi Herodiaksen tytär heidän edessänsä; ja se kelpasi Herodekselle.	14:6 COsca Herodexen syndymä Juhla pidettin/ hyppäis Herodian tytär heidän edesäns. Ja se kelpais Herodexelle.
14:7 sentähden hän valalla vannoen lupasi antaa hänelle, mitä ikinä hän anois.	7. Sentähden lupasi hän hänelle vannotulla valalla antaa, mitä hän anois.	14:7 Sentähden lupais hän hänelle walalla/ anda mitä ikänäns hän anois.
14:8 Niin hän äitinsä yllytyksestä sanoi: "Anna tuoda minulle tänne lautasella Johannes Kastajan pää."	8. Mutta niinkuin hän äidiltänsä ennen neuvottu oli, anna minulle, hän sanoi, tässä vadissa Johannes Kastajan pää.	14:8 Nijn hän sanoi: nijncuin hänen äitins ennen hänen oli opettanut: anna minulle täsä astias Johannes Castajan pää.

14:9 Silloin kuningas tuli murheelliseksi, mutta valansa ja pöytävierasten tähden hän käski antaa sen.	9. Ja kuningas tuli murheelliseksi; mutta kuitenkin valan tähden ja niiden, jotka ynnä atrioitsivat, käski hän antaa hänelle,	14:9 Ja Cuningas tuli murhellisexi. Mutta cuitengin walan tähden/ ja nijden jotca sijnä atrioidzit/ käski hän anda hänelle.
14:10 Ja hän lähetti lyömään Johannekselta pään poikki vankilassa.	10. Ja lähetti leikkaamaan Johanneksen kaulaa tornissa.	14:10 Ja lähetti leickaman Johannexen caula tornisa.
14:11 Ja hänen päänsä tuotiin lautasella ja annettiin tytölle; ja tämä vei sen äidilleen.	11. Ja hänen päänsä kannettiin vadissa ja annettiin piialle, ja hän vei sen äidillensä.	14:11 Ja hänen pääns cannettin astias/ ja annettin pijcalle/ ja hän wei sen äitillens.
14:12 Ja hänen opetuslapsensa tulivat ja ottivat hänen ruumiinsa ja hautasivat hänet; ja he menivät ja ilmoittivat asian Jeesukselle.	12. Ja hänen opetuslapsensa tulivat, ja ottivat pois hänen ruumiinsa, ja hautasivat sen; ja menivät ja ilmoittivat Jeesukselle.	14:12 Ja hänen Opetuslapsens tulit/ ja otit pois hänen ruumiins/ hautaisit sen/ ja menit ja ilmoitit Jesuxelle.
14:13 Kun Jeesus sen kuuli, lähti hän sieltä venheellä autioon paikkaan, yksinäisyyteen. Ja tämän kuultuaan kansa meni jalkaisin kaupungeista hänen jälkeensä.	13. Ja kuin Jesus sen kuuli, meni hän sieltä pois haahdella erämaahan yksinänsä. Ja kuin kansa se kuuli, noudattivat he häntä jalkaisin kaupungeista.	14:13 COsca Jesus sen cuuli/ meni hän sieldä pois hahdella erimaahan yxinäns. Ja cosca Canssa sen cuuli/ noudatit he händä jalcaisin Caupungeista.
14:14 Ja astuessaan maihin Jeesus näki paljon kansaa, ja hänen kävi heitä sääliksi, ja hän paransi heidän sairaansa.	14. Ja Jesus meni ulos, ja näki paljon kansaa, ja armahti heidän päällensä, ja paransi heidän sairaitansa.	14:14 Ja Jesus käwi/ ja näki paljon Canssa/ ja armahti heidän päällens/ ja paransi sairaita.
14:15 Mutta kun ilta tuli, menivät hänen opetuslapsensa hänen tykönsä ja sanoivat: "Tämä paikka on autio, ja päivä on jo pitkälle kulunut; laske siis kansa luotasi, että he menisivät kyliin ostamaan itsellensä ruokaa."	15. Mutta kun ehto tuli, tulivat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä, ja sanoivat: tämä on erämaa, ja aika on jo kulunut: laske kansa, että he menisivät kyliin itsellensä ruokaa ostamaan.	14:15 MUTta ehtona tulit Opetuslapset hänen tygöns/ ja sanoit: tämä on erimaa/ ja yö tule/ laske Canssa tykös kylijn menemän heillens ruoca ostaman.
14:16 Mutta Jeesus sanoi heille: "Ei heidän tarvitse mennä pois; antakaa te heille syödä."	16. Niin Jesus sanoi heille: ei tarvitse heidän mennä pois: antakaat te heidän syödä.	14:16 Nijn Jesus sanoi heille: Ei tarwita heidän menemän pois/ andacat te heidän syödä.
14:17 He sanoivat hänelle: "Meillä ei ole täällä muuta kuin viisi leipää ja kaksi kalaa."	17. Mutta he sanoivat hänelle: ei meillä ole tässä enempi kuin viisi leipää ja kaksi kalaa.	14:17 He sanoit hänelle: ei meillä ole täsä enä cuin wijsi leipä/ ja caxi cala.
14:18 Mutta hän sanoi: "Tuokaa ne tänne minulle."	18. Hän sanoi: tuokaat minulle ne tänne.	14:18 Hän sanoi/ tuocat minulle ne tänne.

14:19 Ja hän käski kansan asettua ruohikkoon, otti ne viisi leipää ja kaksi kalaa, katsoi ylös taivaaseen ja siunasi, mursi ja antoi leivät opetuslapsillensa, ja opetuslapset antoivat kansalle.	19. Ja hän käski kansan istua ruoholle, ja otti ne viisi leipää ja kaksi kalaa, katsahti ylös taivaasen, kiitti, ja mursi, ja antoi leivät opetuslapsille, ja opetuslapset antoivat kansalle.	Ja käski Canssan istua ruohon päälle. 14:19 Ja otti ne wijsi leipä/ ja caxi cala/ cadzahti ylös Taiwasen/ kijtti/ mursi ja andoi leiwät Opetuslapsillens/ ja Opetuslapset annoit Canssalle.
14:20 Ja kaikki söivät ja tulivat ravituiksi. Sitten he keräsivät jääneet palaset, kaksitoista täyttä vakallista.	20. Ja he söivät kaikki, ja ravittiin. Niin he kokosivat tähteistä muruja, kaksitoistakymmentä koria täyteen.	14:20 Ja he söit caicki/ ja rawittin. 14:21 Nijn he cocoisit muruja/ ja täytit caxitoistakymmendä coria tähteistä.
14:21 Ja niitä, jotka aterioivat, oli noin viisituhatta miestä, paitsi naisia ja lapsia.	21. Mutta niitä, jotka olivat syöneet, oli lähes viisituhatta miestä, ilman vaimoja ja lapsia.	Mutta nijtä cuin olit syönet/ oli lähes wijsi tuhatta miestä ilman waimoita ja lapsita.
14:22 Ja kohta hän vaati opetuslapsiansa astumaan venheeseen ja kulkemaan edeltä toiselle rannalle, sillä aikaa kuin hän laski kansan luotansa.	22. Ja kohta vaati Jesus opetuslapsiansa haahteen astumaan, ja menemään hänen edellään toiselle rannalle, niinkauvan kuin hän kansan olis tykönsä laskenut.	14:22 JA cohta Jesus waati Opetuslapsians hahten menemän hänen edelläns toiselle rannalle/ nijncauwan cuin hän Canssan olis häneldäns laskenut.
14:23 Ja laskettuaan kansan hän nousi vuorelle yksinäisyyteen, rukoilemaan. Ja kun ilta tuli, oli hän siellä yksinänsä.	23. Ja kuin hän oli kansan laskenut, astui hän yksinänsä vuorelle rukoilemaan. Ja kuin ehto joutui, oli hän siellä yksinänsä.	14:23 Ja cosca hän oli Canssan laskenut/ astui hän yxinäns vuorelle rucoileman. Ja cosca ehto joudui/ oli hän siellä yxinäns.
14:24 Mutta venhe oli jo monen vakomitan päässä maasta, aaltojen ahdistamana, sillä tuuli oli vastainen.	24. Mutta haaksi oli jo keskellä merta, ja ahdistettiin aalloilta; sillä vastatuuli oli.	14:24 Mutta haaxi oli jo keskellä merta/ ja ahdistettin alloilda: sillä wasta tuuli oli.
14:25 Ja neljännellä yövartiolla Jeesus tuli heidän tykönsä kävellen järven päällä.	25. Mutta yöllä, neljännessä vartiossa, tuli Jesus heidän tykönsä, käyden merellä.	14:25 Mutta yöllä neljännes wartios/ tuli Jesus heidän tygöns/ käyden merellä.
14:26 Kun opetuslapset näkivät hänen kävelevän järven päällä, peljästyivät he ja sanoivat: "Se on aave", ja huusivat pelosta.	26. Ja kuin opetuslapset näkivät hänen merellä käyvän, peljästyivät he, ja sanoivat: kyöpeli se on; ja huusivat pelvon tähden.	14:26 Ja cosca Opetuslapset näit hänen merellä käywän/ peljästyit he/ ja sanoit: Köpeli se on/ ja huusit pelgon tähden.
14:27 Mutta Jeesus puhutteli heitä kohta ja sanoi: "Olkaa turvallisella mielellä, minä se olen; älkää peljätkö."	27. Niin Jesus puhui kohta heille ja sanoi: olkaat hyvässä turvassa! minä olen: älkää peljästykö.	14:27 Nijn Jesus puhui cohta heille/ ja sanoi: olcat hywäs turwas/ minä olen/ älkät peljästykö.

14:28 Pietari vastasi hänelle ja sanoi: "Jos se olet sinä, Herra, niin käske minun tulla tykösi vettä myöten."	28. Niin vastasi Pietari häntä ja sanoi: Herra, jos sinä olet, niin käske minun tulla tykös vetten päällä.	14:28 Niin wastais Petari händä/ ja sanoi: Herra/ jos sinä olet/ nijn käske minun tulla tygös wetten päällä.
14:29 Hän sanoi: "Tule." Ja Pietari astui ulos venheestä ja käveli vetten päällä mennäkseen Jeesuksen tykö.	29. Niin hän sanoi: tule! Ja Pietari astui ulos haahdesta ja kävi vetten päällä, että hän menis Jesuksen tykö.	14:29 Nijn hän sanoi/ tule. Ja Petari astui ulos hahdest/ ja käwi wetten päällä/ että hän menis Jesuxen tygö.
14:30 Mutta nähdessään, kuinka tuuli, hän peljästy ja rupesi vajoamaan ja huusi sanoen: "Herra, auta minua."	30. Ja kuin hän näki ankaran tuulen, niin hän peljästy, ja rupesi vajoomaan, huusi sanoen: Herra, auta minua!	14:30 Ja cosca hän näki angaran tuulen/ nijn hän peljästy. 14:31 Ja rupeis wajoman/ huusi sanoden: Herra/ auta minua.
14:31 Niin Jeesus kohta ojensi kätensä, tarttui häneen ja sanoi hänelle: "Sinä vähäuskoinen, miksi epäillit?"	31. Niin Jesus ojensi kohta kätensä, ja tarttui häneen, ja sanoi hänelle: oi sinä heikko-uskoinen, miksis epäillit?	Nijn Jesus ojensi cohta kätens/ ja tartui häneen. 14:32 Ja sanoi hänelle/ o sinä heickouscainen/ mixis epäillit?
14:32 Ja kun he olivat astuneet venheeseen, asettui tuuli.	32. Kun he astuivat haahteen, niin tuuli tyveni.	cosca he astuit hahten/ nijn tuuli tyweni.
14:33 Niin venheessä-olijat kumarsivat häntä ja sanoivat: "Totisesti sinä olet Jumalan Poika."	33. Mutta ne, jotka olivat haahdessa, tulivat ja kumarsivat häntä, ja sanoivat: totisesti olet sinä Jumalan Poika.	14:33 Mutta ne/ jotca olit hahdesa/ tulit ja cumarsit händä/ ja sanoit: totisesta olet sinä Jumalan Poica.
14:34 Ja kuljettuaan yli he tulivat maihin Gennesaretiin.	34. Ja kuin he olivat menneet ylitse, tulivat he Genesaretin maalle.	14:34 JA cosca he olit mennet ylidze/ tulit he Genezaretin maalle.
14:35 Ja kun sen paikkakunnan miehet tunsivat hänet, lähettivät he sanan kaikkeen ympäristöön, ja hänen tykönsä tuotiin kaikki sairaat.	35. Ja kuin sen paikan miehet tunsivat hänen, lähettivät he ympäri kaikkea sitä maata, ja toivat hänen tykönsä kaikkinaisia sairaita,	14:35 Ja cosca sen paican Canssa tunsit hänen/ lähetit he ymbärins caicke sitä maata sanansaattajat/ ja toit hänelle caickinaisia kipeitä.
14:36 Ja he pysyivät häneltä, että vain saisivat koskea hänen vaippansa tupsuun; ja kaikki, jotka koskivat, paranivat.	36. Ja rukoilivat häntä, että he ainoastaan hänen vaatteensa palteeseen saisivat ruveta. Ja kaikki, jotka siihen rupesivat, tulivat terveiksi.	14:36 Ja rucoilit händä/ että he ainoastans hänen waattens paltesen saisit ruweta. Ja caicki jotca siihen rupeisit/ tulit terwexi.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu .
15:1 Silloin tuli fariseuksia ja kirjanoppineita Jerusalemissa Jeesuksen luo, ja he sanoivat:	1. Silloin tulivat Jeesuksen tykö kirjanoppineet ja Pharisealaiset Jerusalemissa, ja sanoivat:	15:1 Silloin tulit Jesuxen tygö Kirjanoppenet ja Phariseuxet Jerusalemist/ ja sanoit:

15:2 "Miksi sinun opetuslapsesi rikkovat vanhinten perinnäissääntöä? Sillä he eivät pese käsiään ruvetessaan aterialle."	2. Miksi sinun opetuslapses rikkovat vanhinten säädyn? sillä ei he pese käsiänsä leipää syödessänsä	15:2 Mixi sinun Opetuslapses rickowat wanhinden säädyt? sillä ei he pese käsiäs leipä syödesäns.
15:3 Mutta hän vastasi ja sanoi heille: "Miksi te itse rikotte Jumalan käskyn perinnäissääntönne tähden?"	3. Niin hän vastaten sanoi heille: miksi tekin rikotte Jumalan käskyn, teidän säätyinne tähden?	15:3 Nijn hän wastaten sanoi heille: Mixi myös te ricotte Jumalan käskyn teidän säätyinne tähden?
15:4 Sillä Jumala on sanonut: 'Kunnioita isääsi ja äitiäsi', ja: 'Joka kiroaa isäänsä tai äitiänsä, sen pitää kuolemalla kuoleman.'	4. Sillä Jumala käski, sanoen: kunnioita isääs ja äitiäs: ja joka kiroilee isää eli äitiä, hänen pitää kuolemalla kuoleman.	Sillä Jumala käski/ sanoden: 15:4 Cunnioita Isäs ja äitiäs/ ja joca kiroile Isäns eli äitiäns/ hänen pitä totisest cuoleman.
15:5 Mutta te sanotte: Joka sanoo isälleen tai äidilleen: 'Se, minkä sinä olisit ollut minulta saapa, on annettu uhrilahjaksi', sen ei tarvitse kunnioittaa isäänsä eikä äitiänsä.	5. Mutta te sanotte: jokainen sanokaan isälle taikka äidille: se on uhrattu, jolla sinua piti minulta autettaman: ja ei ensinkään kunnoittaisi isäänsä eikä äitiänsä.	15:5 Mutta te sanotta oikiaxi joca sano Isälle taicka äitille/ se on Jumalalle annettu/ jolla minun piti sinua auttaman. 15:6 Ja nijn ei ensingän cunnioita Isäns eikä äitiäns/
15:6 Ja niin te olette tehneet Jumalan sanan tyhjäksi perinnäissääntönne tähden.	6. Ja te olette rikkoneet Jumalan käskyn teidän säätyinne tähden.	a te olette rickonet Jumalan käskyn teidän säätyin tähden.
15:7 Te ulkokullatut, oikein teistä Esaias ennusti, sanoen:	7. Te ulkokullatut! Jesaias ennusti teistä oikein, sanoen:	15:7 Te wieckat/ Esaias ennusti teistä oikein/ sanoden:
15:8 'Tämä kansa kunnioittaa minua huulillaan, mutta heidän sydämensä on minusta kaukana;	8. Tämä kansa lähestyy minua suullansa, ja kunnioittaa minua huulillansa; mutta heidän sydämensä on kaukana minusta.	15:8 Tämä Canssa lähesty minua suullans/ ja cunnioitta minua huulillans/ mutta heidän sydämens on caucana minusta.
15:9 mutta turhaan he palvelevat minua opettaen oppeja, jotka ovat ihmiskäskyjä."	9. Vaan turhaan he minua palvelevat, opettain niitä opetuksia, jotka ovat ihmisten käskyt.	15:9 Waan turhan he minua palwelewat/ opettain sitä opetust joca ihmisten käsky on.
15:10 Ja hän kutsui kansan tykönsä ja sanoi heille: "Kuulkaa ja ymmärtäkää."	10. Ja hän kutsui kansan tykönsä, ja sanoi heille: kuulkaat ja ymmärtäkää!	15:10 Ja hän cudzui Canssan tygöns/ ja sanoi heille: cuulcat ja ymmärtäkät.
15:11 Ei saastuta ihmistä se, mikä menee suusta sisään; vaan mikä suusta käy ulos, se saastuttaa ihmisen."	11. Ei se ihmistä saastuta, mikä suusta menee sisälle, mutta se, mikä suusta tulee ulos, saastuttaa ihmisen.	15:11 Ei se ihmistä saastuta cuin suuhun pannan/ mutta se cuin suusta tule/ se saastutta ihmisen.

15:12 Silloin opetuslapset tulivat ja sanoivat hänelle: "Tiedätkö, että fariseukset loukkaantuivat kuullessaan tuon puheen?"	12. Niin tulivat hänen opetuslapsensa, ja sanoivat hänelle: tiesitkös, että Pharisealaiset pahenivat, kuin he tämän puheen kuuluivat?	15:12 Nijn tulit hänen Opetuslapsens/ ja sanoit hänelle: tiesitkös että Phariseuxet pahenit/ cosca he tämän puhen cuulit?
15:13 Mutta hän vastasi ja sanoi: "Jokainen istutus, jota minun taivaallinen Isäni ei ole istuttanut, on juurineen revittävä pois.	13. Mutta hän vastasi ja sanoi: jokainen istutus, jota ei minun taivaallinen Isäni ole istuttanut, pitää juurinensa revittämän ylös.	15:13 Mutta hän wastais ja sanoi: jocainen istutus/ jota ei minun taiwallinen Isän istuttanut/ pitä juurinens rewittämän ylös.
15:14 Älkää heistä välittäkö: he ovat sokeita sokeain taluttajia; mutta jos sokea sokeaa taluttaa, niin he molemmat kuoppaan lankeavat."	14. Antakaat heidän olla: he ovat sokiat sokiain taluttajat; jos sokia sokiaa taluttaa, niin he molemmat kuoppaan lankeevat.	15:14 Andacat heidän olla/ he owat sokiat ja sokiain taluttajat/ jos sokia sokiata talutta/ nijn he molemmat cuoppaan langewat.
15:15 Niin Pietari vastasi ja sanoi hänelle: "Selitä meille tämä vertaus."	15. Niin vastasi Pietari ja sanoi hänelle: selitä meille tämä vertaus.	15:15 NIin wastais Petari ja sanoi hänelle: selitä meille tämä wertaus.
15:16 Mutta Jeesus sanoi: "Vieläkö tekin olette ymmärtämättömiä?"	16. Niin Jeesus sanoi: vieläkö tekin olette ymmärtämättömät?	15:16 Nijn Jeesus sanoi: wieläkö te oletta taitamattomat?
15:17 Ettekö käsitä, että kaikki, mikä käy suusta sisään, menee vatsaan ja ulostuu?	17. Ettekö te vielä ymmärrä, että kaikki, mitä suuhun sisälle menee, se menee vatsaan, ja sillä on luonnollinen uloskäyminen.	15:17 Ettäkö te wielä ymmärrä? että caicki mitä suuhun pannan/ se mene wadzaan/ ja sillä on luonnolinen uloskäyminen.
15:18 Mutta mikä käy suusta ulos, se tulee sydäimestä, ja se saastuttaa ihmisen.	18. Mutta jotka suusta tulevat ulos, ne lähtevät sydäimestä ulos, ja saastuttavat ihmisen.	15:18 Mutta jotca suusta tulewat/ ne lähtewät sydäimestä/ ja saastuttawat ihmisen:
15:19 Sillä sydäimestä lähtevät pahat ajatukset, murhat, aviorikokset, haureudet, varkaudet, väärät todistukset, jumalanpilkkaukset.	19. Sillä sydäimestä tulevat ulos pahat ajatukset, murhat, salavuoteudet, huoruudet, varkaudet, väärät todistukset, pilkat:	15:19 Sillä sydäimestä tulewat pahat ajatuxet/ murhat/ salawuoteudet/ haureudet/ warcaudet/ wäärät todistuxet/ pilcat.
15:20 Nämä ihmisen saastuttavat; mutta pesemättömin käsin syöminen ei saastuta ihmistä."	20. Nämä ovat ne, jotka saastuttavat ihmisen; mutta pesemättömillä käsillä syödä, ei saastuta ihmistä.	15:20 Nämät saastuttawat ihmisen/ mutta pesemättömillä käsillä syödä/ ei saastuta ihmistä.
15:21 Ja Jeesus lähti sieltä ja vetäytyi Tyron ja Siidonin tienoille.	21. Ja Jeesus läksi sieltä ja poikkesi Tyron ja Sidonin maan ääriin.	15:21 JA Jeesus läxi sieldä/ ja tuli Tyrin ja Sidonin maan ären.

15:22 Ja katso, kanaanilainen vaimo tuli niiltä seuduilta ja huusi sanoen: "Herra, Daavidin poika, armahda minua. Riivaaja vaivaa kauheasti minun tytärtäni."	22. Ja katso, Kanaanean vaimo, joka niistä maan ääristä oli tullut, huusi häntä, sanoen: Herra, Davidin poika, armahda minua: minun tyttäreni vaivataan hirmuisesti perkeleeltä.	15:22 Ja cadzo/ Cananean vaimo/ joca nijstä maan äristä oli tullut/ huusi händä sanoden: Herra/ Dawidin poica/ armada minun päälleni/ minun tyttären waiwatan hirmuisest Perkeleldä.
15:23 Mutta hän ei vastannut hänelle sanaakaan. Niin hänen opetuslapsensa tulivat ja rukoilivat häntä sanoen: "Päästä hänet menemään, sillä hän huutaa meidän jälkeemme."	23. Mutta ei hän sanaakaan häntä vastannut. Niin hänen opetuslapsensa tulivat ja rukoilivat häntä, sanoen: eroita häntä sinustas; sillä hän huutaa meidän jälkeemme.	15:23 Mutta ei hän sanacan händä wastannut. Nijn hänen Opetuslapsens tulit/ ja rucoilit händä sanoden: eroita händä sinustas: sillä hän huuta meidän jälkem.
15:24 Hän vastasi ja sanoi: "Minua ei ole lähetetty muitten kuin Israelin huoneen kadonneitten lammasten tykö."	24. Niin hän vastaten sanoi: en ole minä lähetetty, vaan kadotettuun lammasten tykö Israelin huoneesta.	15:24 Nijn hän wastaten sanoi: en ole minä lähetetty/ waan cadotettuun lammasten tygö Israelin huonesta.
15:25 Mutta vaimo tuli ja kumarsi häntä ja sanoi: "Herra, auta minua."	25. Mutta se tuli ja kumarsi häntä, sanoen: Herra, auta minua.	15:25 Mutta se tuli ja cumarsi händä/ sanoden: Herra auta minua.
15:26 Mutta hän vastasi ja sanoi: "Ei ole sovelias ottaa lasten leipää ja heittää penikoille."	26. Niin hän vastaten sanoi: ei ole sovelias ottaa lasten leipää ja heittää penikoille.	15:26 Nijn hän wastaten sanoi: ei ole soweljas/ otta lasten leipä ja heittä penicoille.
15:27 Mutta vaimo sanoi: "Niin, Herra; mutta syöväthän penikatkin niitä muruja, jotka heidän herrainsa pöydältä putoavat."	27. Niin se vastasi: totta Herra, syövät kuitenkin penikatkin niistä muruista, jotka heidän herrainsa pöydältä putoovat	15:27 Nijn se wastais: totta Herra/ syöwät cuitengin penicatkin nijstä muruista/ jotca heidän Herrains pöydäldä putowat.
15:28 Silloin Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Oi vaimo, suuri on sinun uskosi, tapahtukoon sinulle, niinkuin tahdot." Ja hänen tyttärensä oli siitä hetkestä terve.	28. Silloin Jesus vastaten sanoi hänelle: oi vaimo, suuri on sinun uskos, tapahtukoon sinulle niinkuin sinä tahdot. Ja hänen tyttärensä tuli sillä hetkellä terveeksi.	15:28 Silloin Jesus wastaten sanoi hänelle: O waimo/ suuri on sinun uscos/ tapahtucon sinulle nijncuin sinä tahdot/ ja hänen tyttärens tuli sillä hetkellä terwexi.
15:29 Ja Jeesus lähti sieltä ja tuli Galilean järven rannalle; ja hän nousi vuorelle ja istui sinne.	29. Ja Jesus läksi sieltä ja tuli Galilean meren tykö, ja astui vuorelle, ja istui siihen.	15:29 JA Jesus meni sieldä edemmä/ ja tuli Galilean meren tygö/ astui wuorelle/ ja istui sijhen.

15:30 Ja hänen tykönsä tuli paljon kansaa, ja he toivat mukanaan rampoja, raajarikkoja, sokeita, mykkiä ja paljon muita, ja laskivat heidät hänen jalkojensa juureen; ja hän paransi heidät,	30. Ja paljon kansaa tuli hänen tykönsä, ja toivat kanssansa ontuvia, sokeita, mykkiä, raajarikkoja ja paljon muita, ja laskivat Jesuksen jalkain eteen; ja hän paransi heidät.	15:30 Ja paljon Canssa tuli hänen tygöns/ ja toivat cansans onduwita/ sokioita cuuroja/ myckiä/ raajarickoja/ ja paljon muita/ ja saatit Jesuxen jalcain eteen. 15:31 Ja hän paransi heitä/
15:31 niin että kansa ihmetteli nähdessään mykkäin puhuvan, raajarikkojen olevan terveitä, rampojen kävelevän ja sokeain näkevän; ja he ylistivät Israelin Jumalaa.	31. Niin että kansa ihmetteli, kuin he näkivät mykkät puhuvan, raajarikot terveinä, ontuvat käyvän ja sokiat näkevän, ja kunnioittivat Israelin Jumalaa.	nijn että Canssa ihmetteli/ cosca he näit mykkät puhuwan/ raajaricot/ terwenä olewan/ onduwat käywän/ sokiat näkewän/ ja cunnioidzit Israelin Jumalata.
15:32 Ja Jeesus kutsui opetuslapsensa tykönsä ja sanoi: "Minun käy sääliksi kansaa, sillä he ovat jo kolme päivää olleet minun tykönäni, eikä heillä ole mitään syötävää; enkä minä tahdo laskea heitä syömättä menemään, etteivät nääntyisi matkalla."	32. Ja Jeesus kutsui opetuslapsensa tykönsä, ja sanoi: minä armahdan kansaa, että he ovat jo kolme päivää minun tykönäni viipyneet, ja ei ole heillä mitään syötävää: ja en minä tahdo heitä tyköäni syömättä laskea pois, ettei he tiellä vaipuisi.	15:32 JA Jeesus cudzui Opetuslapsens tygöns/ ja sanoi: minä armahdan Canssa/ että he owat jo colme päiwä minun tykönäni wijpynet/ ja ei ole heillä syötäwätä/ ja en minä tahdo heitä tyköäni syömätä pois laske/ ettei he tiellä waipuisi.
15:33 Niin opetuslapset sanoivat hänelle: "Mistä me saamme täällä erämaassa niin paljon leipää, että voimme ravita noin suuren kansanjoukon?"	33. Niin sanoivat hänen opetuslapsensa hänelle: kusta me saamme tässä erämaassa niin monta leipää, että me ravitsemme niin paljon kansaa?	15:33 Nijn sanoit hänen Opetuslapsens hänelle: custa me saamme täsä erimaas njn paljon leipä/ cuin me rawidzemma tämän Canssan.
15:34 Jeesus sanoi heille: "Montako leipää teillä on?" He sanoivat: "Seitsemän, ja muutamia kalasia."	34. Ja Jeesus sanoi heille: kuinka monta leipää teillä on? He sanoivat: seitsemän, ja vähä kalasia.	15:34 Ja Jeesus sanoi heille: monda leipä teillä on? He sanoit: seidzemen/ ja wähä calaisita.
15:35 Niin hän käski kansan asettua maahan.	35. Niin hän käski kansan istua maan päälle atrioitsemaan.	15:35 Nijn hän käski Canssan maan päällä atrioidzeman.
15:36 Ja hän otti ne seitsemän leipää ja kalat, kiitti, mursi ja antoi opetuslapsillensa, ja opetuslapset antoivat kansalle.	36. Ja hän otti ne seitsemän leipää ja kalat, kiitti, mursi ja antoi opetuslapsillensa, ja opetuslapset antoivat kansalle.	15:36 Ja hän otti ne seidzemen leipä/ ja calat/ kijtti/ mursi/ ja andoi Opetuslastens/ ja Opetuslapset annoit Canssalle/
15:37 Ja kaikki söivät ja tulivat ravituiksi. Sitten he keräsivät jääneet palaset, seitsemän täyttä vasullista.	37. Ja he söivät kaikki ja ravittiin, ja ottivat ylös mitä liiaksi jäi, seitsemän täysinäistä koria muruja.	ja he söit caicki/ ja rawittiin. 15:37 Ja otit ylös mitä lijaxi jäi/ seidzemen täysinäistä coria muruja.

15:38 Ja niitä, jotka aterioivat, oli neljätuhatta miestä, paitsi naisia ja lapsia.	38. Mutta niitä jotka söivät, oli neljätuhatta miestä, ilman vaimoja ja lapsia.	15:38 Mutta niijtä cuin söi/ oli neljä tuhatta miestä/ ilman waimoita ja lapsita.
15:39 Ja laskettuaan kansan tyköänsä hän astui venheeseen ja meni Magadanin alueelle.	39. Ja kuin hän oli kansan tyköänsä laskenut, astui hän hahteen, ja tuli Magdalan rajoille.	15:39 Ja cuin hän oli Canssan tyköäns laskenut/ astui hän hahteen/ ja tuli Magdalan rajoille.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu .
16:1 Ja fariseukset ja saddukeukset tulivat hänen luoksensa ja kiusasivat häntä pyytäen häntä näyttämään heille merkin taivaasta.	1. Niin tulivat hänen tykönsä Pharisealaiset ja Saddukealaiset ja kiusaten anoivat häneltä, että hän merkin taivaasta osoittais heille.	16:1 Niin tulit hänen tygöns Phariseuxet ja Saduceuxet ja anoit häneldä kiusaten merckiä Taiwasta.
16:2 Mutta hän vastasi ja sanoi heille: "Kun ilta tulee, sanotte te: 'Tulee selkeä ilma, sillä taivas ruskottaa',	2. Niin hän vastasi ja sanoi heille: kuin ehtoo tulee, niin te sanotte: seijes tulee; sillä taivas ruskottaa,	16:2 Nijn hän wastais ja sanoi heille: ehtolla te sanotta: seijes tule: sillä Taiwas ruscotta.
16:3 ja aamulla: 'Tänään tulee rajuilma, sillä taivas ruskottaa ja on synkkä.' Taivaan muodon te osaatte arvioida, mutta aikain merkkejä ette osaa.	3. Ja huomeneltain: tänäpäpä tulee kova ilma; sillä taivas ruskottaa ja on valju. Te ulkokullatut! te taidatte taivaan muodon tuomita, mutta aikain merkkejä ette taida tuomita?	16:3 Ja huomeneltain/ tänäpäpä tule cowa ilma: sillä Taiwas ruscotta/ ja on pimiä. Te wieckat/ Te taidatte Taiwan muodon duomita/ ettäkö te taida myös tämän ajan merckiä duomita?
16:4 Tämä paha ja avionrikkoja sukupolvi tavoittelee merkkiä, mutta sille ei anneta muuta merkkiä kuin Joonaan merkki." Ja hän jätti heidät ja meni pois.	4. Tämä häijy ja huorintekijä sukukunta etsii merkkiä, ja ei hänelle pidä merkkiä annettaman, vaan Jonan prophetan merkki. Ja hän jätti heidät, ja meni pois.	16:4 Tämä häijy ja huorintekiä sucucunda edzi merckiä/ ja ei hänelle anneta muuta merckiä/ waan Jonan Prophetan mercki/ ja hän jätti heidän/ ja meni pois.
16:5 Kun opetuslapset saapuivat toiselle rannalle, olivat he unhottaneet ottaa leipää mukaansa.	5. Ja kuin hänen opetuslapsensa olivat tulleet ylitse toiselle rannalle, olivat he unohtaneet ottaa leipiä myötänsä.	16:5 Ja cosca hänen Opetuslapsens olit tullet ylidze toiselle rannalle: olit he unhottanet otta leipä myötäns.
16:6 Ja Jeesus sanoi heille: "Varokaa ja kavahtakaa fariseusten ja saddukeusten hapatusta."	6. Mutta Jesus sanoi heille: katsokaat ja kavahtakaat teitänne Pharisealaisten ja Saddukealaisten hapatuksesta.	16:6 Nijn Jesus sanoi heille: cadzocat ja cawahtacat teitän Phariseusten ja Saduceusten hapatuxest.
16:7 Niin he puhuivat keskenään sanoen: "Emme ottaneet leipää mukaamme."	7. Niin he ajattelivat itsellensä, sanoen: se on, ettemme ottaneet leipiä myötämme.	16:7 Nijn he ajattelit idzelläns/ sanoden: En me ottanet leipiä cansam.

16:8 Mutta kun Jeesus sen huomasi, sanoi hän: "Te vähäuskoiset, mitä puhutte keskenänne siitä, ettei teillä ole leipää mukanne?"	8. Mutta kuin Jesus sen ymmärsi, sanoi hän heille: te vähäuskoiset! mitä te ajattelette keskenänne, ettette leipiä myötänne ottaneet?	16:8 Cosca Jesus sen ymmärsi/ sanoi hän heille: te vähä uscoiset/ mitä te suretta keskenän/ etet te leipiä cansan ottanet?
16:9 Ettekö vielä käsitä? Ja ettekö muista niitä viittä leipää viidelletuhannelle ja kuinka monta vakallista otitte talteen,	9. Ettekö vielä ymmärrä, taikka ettekö te muista niitä viittä leipää viidelletuhannelle, ja kuinka monta koria te korjasitte?	16:9 Ettäkö vielä ymmärrä? taikka ettekö te muista wijttä leipä/ ja wijttä tuhatta ihmistä/ ja mittoman coria te corjaisitta?
16:10 ettekä niitä seitsemää leipää neljälletuhannelle ja kuinka monta vasullista otitte talteen?	10. Niin myös niitä seitsemää leipää neljälletuhannelle, ja kuinka monta koria te korjasitte?	16:10 Nijn mös nijtä seizzendä leipä/ ja neljä tuhatta ihmistä/ ja mittoman coria te corjaisitta?
16:11 Kuinka te ette käsitä, etten minä puhunut teille leivästä? Vaan kavahtakaa fariseusten ja saddukeusten hapatusta."	11. Kuinka ette ymmärrä, etten minä leivästä teille sitä sanonut, että teidän pitäis kavahtaman teidän Pharisealaisten ja Saddukealaisten hapatuksesta?	16:11 Cuinga et te ymmärrä (etten minä leiwäst teille sitä sanonut/ että teidän pidäis cawattaman Phariseusten ja Saduceusten hapatuxest?)
16:12 Silloin he ymmärsivät, ettei hän käskenyt kavahtamaan leivän hapatusta, vaan fariseusten ja saddukeusten oppia.	12. Silloin he ymmärsivät, ettei hän käskenyt heitä kavahtamaan itsiänsä leivän hapatuksesta, vaan Pharisealaisten ja Saddukealaisten opista.	16:12 Silloin he ymmärsit/ ettei hän käskenyt cawatta leiwän hapatuxest/ mutta Phariseusten ja Saduceusten opetuxest.
16:13 Kun Jeesus tuli Filippuksen Kesarean tienoille, kysyi hän opetuslapsiltaan sanoen: "Kenen ihmiset sanovat Ihmisen Pojan olevan?"	13. Mutta kuin Jesus tuli Kesarean maan ääriin, joka kutsutaan Filippuksen, kysyi hän opetuslapsiltansa ja sanoi: kenenkä sanovat ihmiset minun, Ihmisen Pojan, olevan?	16:13 Silloin tuli Jesus Cesarean maan äreen/ joca cudzutan Philippuxen/ ja kysyi Opetuslapsillens/ ja sanoi: Kenengä sanowat ihmiset minun ihmisen Pojan olewan?
16:14 Niin he sanoivat: "Muutamat Johannes Kastajan, toiset Eliaan, toiset taas Jeremiaan tahi jonkun muun profeetoista."	14. Niin he sanoivat: monikahdat Johannes Kastajan; mutta muutamat Eliaan; muutamat taas Jeremiaan, taikka jonkun prophetaista.	16:14 Nijn he sanoit: Monicahdat Johannes Castajan: Mutta muutamat Helian: Muutamat taas Jeremian/ taikka jongun Prophetaista.
16:15 Hän sanoi heille: "Kenenkä te sanotte minun olevan?"	15. Sanoi hän heille: mutta kenenkä te sanotte minun olevan?	16:15 Sanoi hän heille: mutta kenengä te sanotta minun olewan?
16:16 Simon Pietari vastasi ja sanoi: "Sinä olet Kristus, elävän Jumalan Poika."	16. Vastasi Simon Pietari ja sanoi: sinä olet Kristus, elävän Jumalan Poika.	16:16 Wastais Simon Petari ja sanoi: sinä olet Christus elävän Jumalan Poica.

16:17 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Autuas olet sinä, Simon, Joonaan poika, sillä ei liha eikä veri ole sitä sinulle ilmoittanut, vaan minun Isäni, joka on taivaissa.	17. Ja Jesus vastaten sanoi hänelle: autuas olet sinä, Simon Jonan poika! sillä ei liha eikä veri ilmoittanut sitä sinulle, vaan Isäni, joka on taivaissa.	16:17 Ja Jesus wastaten sanoi hänelle: Autuas olet sinä Simon Jonan poica/ sillä ettei liha eikä weri ilmoittanut sitä sinulle/ mutta minun Isän joca on Taiwais.
16:18 Ja minä sanon sinulle: sinä olet Pietari, ja tälle kalliolle minä rakennan seurakuntani, ja tuonelan portit eivät sitä voita.	18. Mutta minä myös sanon sinulle: sinä ole Pietari, ja tämän kallion päälle tahdon minä rakentaa minun seurakuntani, ja helvetin portit ei pidä häntä voittaman.	16:18 Mutta minä myös sanon sinulle: sinä olet Petari/ ja tämän callion päälle tahdon minä raketa minun Seuracundani/ ja helwetin portit ei pidä händä woittaman.
16:19 Minä olen antava sinulle taivasten valtakunnan avaimet, ja minkä sinä sidot maan päällä, se on oleva sidottu taivaissa, ja minkä sinä päästät maan päällä, se on oleva päästetty taivaissa."	19. Ja minä annan sinulle taivaan valtakunnan avaimet: ja mitä sinä maan päällä sidot, pitää sidotun oleman taivaissa, ja mitä sinä päästät maan päällä, sen pitää oleman päästetyyn taivaissa.	16:19 Ja minä annan sinulle Taiwan waldacunnan awaimet/ ja caicki cuin sinä maan päällä sidot/ pitä sidotut oleman Taiwais/ ja caicki cuin sinä päästät maan päällä/ ne pitä myös oleman päästetyt Taiwais.
16:20 Silloin hän varoitti vakavasti opetuslapsiaan kenellekään sanomasta, että hän on Kristus.	20. Niin hän haastoi opetuslapsiansa kellenkään sanomasta, että hän oli Jesus Kristus.	16:20 Nijn hän haasti Opetuslapsians kellengän sanomast/ että hän oli Jesus Christus.
16:21 Siitä lähtien Jeesus alkoi ilmoittaa opetuslapsilleen, että hänen piti menemän Jerusalemiin ja kärsimän paljon vanhimmilta ja ylipapeilta ja kirjanoppineilta ja tuleman tapetuksi ja kolmantena päivänä nouseman ylös.	21. Siitä ajasta rupesi Jesus julistamaan opetuslapsillensa, että hänen piti Jerusalemiin menemän, ja paljon vanhimmilta ja pappein päämiehiltä ja kirjanoppineilta kärsimän, ja tapettaman, ja kolmantena päivänä ylösouseman.	16:21 Siitä ajasta rupeis Jesus julistaman Opetuslapsillens/ että hänen piti Jerusalemijn menemän/ ja paljon wanhimmilda ja Pappein päämiehildä ja Kirjanoppeneilda kärsimän/ ja piti tapettaman ja colmanden päiwänä ylösouseman.
16:22 Silloin Pietari otti hänet erilleen ja rupesi nuhtelemaan häntä sanoen: "Jumala varjelkoon, Herra, älköön se sinulle tapahtuko."	22. Ja Pietari otti hänen erinänsä, rupesi häntä nuhtelemaan, sanoen: armahda itsiäs, Herra: älköön sinulle se tapahtuko!	16:22 Ja cuin Petari otti hänen erinäns/ rupeis hän händä nuhteleman/ sanoden: armada idzes Herra/ älkön sinulle njn tapahtuco.
16:23 Mutta hän kääntyi ja sanoi Pietarille: "Mene pois minun edestäni, saatana; sinä olet minulle pahennukseksi, sillä sinä et ajattele sitä, mikä on Jumalan, vaan sitä, mikä on ihmisten."	23. Niin hän käänsi itsensä ympäri ja sanoi Pietarille: mene pois minun tyköäni, saatana! sinä olet minulle pahennukseksi: ettes ymmärrä niitä, jotka Jumalan ovat, mutta ne, jotka ihmisen ovat.	16:23 Ja hän käänsi hänens ymbärins/ ja sanoi: mene pois minun tyköäni Satan/ sinä pahennat minun/ ettes ymmärrä nijtä/ jotca Jumalan owat/ mutta ne jotca ihmisten owat.

16:24 Silloin Jeesus sanoi opetuslapsillensa: "Jos joku tahtoo minun perässäni kulkea, hän kieltäkään itsensä ja ottakoon ristinsä ja seuratkoon minua.	24. Silloin Jeesus sanoi opetuslapsillensa: jos joku tahtoo minun perässäni tulla, hän kieltäkään itsensä, ja ottakaan ristinsä, ja seuratkaan minua;	16:24 Silloin Jeesus sanoi Opetuslapsillens: jos jocu tahto seurata minua/ hän kiöldäkän idzens/ ja ottacan ristins päällens/ ja seuratcan minua.
16:25 Sillä joka tahtoo pelastaa elämänsä, hän kadottaa sen, mutta joka kadottaa elämänsä minun tähteni, hän löytää sen.	25. Sillä joka tahtoo henkensä vapahtaa, hän hukuttaa sen; mutta joka henkensä hukuttaa minun tähteni, hän löytää sen.	16:25 Sillä joca tahto hengens kätke/ hän hucutta sen. Mutta joca hengens hucutta minun tähteni/ hän löytä sen.
16:26 Sillä mitä se hyödyttää ihmistä, vaikka hän voittaisi omaksensa koko maailman, mutta saisi sielullensa vahingon? Taikka mitä voi ihminen antaa sielunsa lunnaiksi?	26. Sillä mitä se auttaa ihmistä, jos hän kaiken maailman voittais, ja sielullensa saisi vahingon? taikka mitä antaa ihminen sielunsa lunastukseksi?	16:26 Mitä se autta ihmisen/ jos hän caiken mailman woitta/ ja sielullens teke wahingon? taicka mitä anda ihminen/ jolla hän sieluns lunasta?
16:27 Sillä Ihmisen Poika on tuleva Isänsä kirkkaudessa enkeliensä kanssa, ja silloin hän maksaa kullekin hänen tekojensa mukaan.	27. Sillä Ihmisen Poika on tuleva Isänsä kunniassa enkelittensä kanssa, ja silloin hän maksaa kullekin töittensä jälkeen.	16:27 Sillä se tosin tapahtu/ että ihmisen Poica on tulewa Isäns cunnias Engeleittens cansa/ ja silloin hän maxa cullekin töidens jälken.
16:28 Totisesti minä sanon teille: tässä seisovien joukossa on muutamia, jotka eivät maista kuolemaa, ennenkuin näkevät Ihmisen Pojan tulevan kuninkuudessaan."	28. Totisesti minä sanon teille: muutamat seisovat tässä, joiden ei suinkaan pidä kuolemaa maistaman, siihenasti kuin he näkevät Ihmisen Pojan tulevan hänen valtakunnassansa.	16:28 Totisest minä sanon teille: muutamat seisowat täsä/ jotca ei pidä cuolemata maistaman/ siihenasti cuin he näkewät ihmisen Pojan tulewan/ hänen waldacunnasans.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu .
17:1 Ja kuuden päivän kuluttua Jeesus otti mukaansa Pietarin sekä Jaakobin ja hänen veljensä Johanneksen ja vei heidät korkealle vuorelle, yksinäisyyteen.	1. Ja kuuden päivän perästä otti Jeesus Pietarin ja Jakobin ja Johanneksen hänen veljensä, ja vei heidät erinänsä korkialle vuorelle.	17:1 Ja cuuden päiwän peräst/ otti Jeesus Petarin/ Jacobin ja Johannexen hänen weljens/ ja wei heidän erinäns corkialle wuorelle
17:2 Ja hänen muotonsa muuttui heidän edessään, ja hänen kasvonsa loistivat niinkuin aurinko, ja hänen vaatteensa tulivat valkoisiksi niinkuin valo	2. Ja kirkastettiin heidän edessänsä, ja hänen kasvonsa paistivat niinkuin aurinko, ja hänen vaatteensa tulivat valkiaksi niinkuin valkeus.	ja kircastettin heidän edesäns. 17:2 Ja hänen caswons paisti nijncuin Auringoinen/ ja hänen waattens tulit walkiaxi nijncuin walkeus.

17:3 Ja katso, heille ilmestyivät Mooses ja Elias, jotka puhuivat hänen kanssansa.	3. Ja katso, heille näkyivät Moses ja Elias, jotka puhuivat hänen kanssansa.	17:3 Ja cadzo/ heille ilmestyit Moses ja Elias/ ja puhuit hänen cansans.
17:4 Niin Pietari rupesi puhumaan ja sanoi Jeesukselle: "Herra, meidän on tässä hyvä olla; jos tahdot, niin minä teen tähän kolme majaa, sinulle yhden ja Moosekselle yhden ja Eliaalle yhden."	4. Niin vastasi Pietari ja sanoi Jeesukselle: Herra, meidän on tässä hyvä olla: jos sinä tahdot, niin me teemme tähän kolme majaa, sinulle yhden, ja Mosekselle yhden, ja Eliaalle yhden.	17:4 Nijn wastais Petari/ ja sanoi Jesuxelle: Herra/ meidän on täsä hywä olla/ jos sinä tahdot/ nijn me teemme tähän colme maja/ sinulle yhden/ Mosexelle yhden ja Elialle yhden.
17:5 Hänen vielä puhuessaan, katso, heidät varjosi valoisa pilvi; ja katso, pilvestä kuului ääni, joka sanoi: "Tämä on minun rakas Poikani, johon minä olen mielistynyt; kuulkaa häntä."	5. Vielä hänen puhuisansa, katso, paistava pilvi ympäri varjosi heidät, ja katso, ääni pilvestä sanoi: tämä on minun rakas Poikani, johonka minä mielistyin: kuulkaat häntä.	17:5 Wielä hänen puhuisans/ cadzo/ walkia pilwi ymbäriwarjois heidän. Ja cadzo/ äni pilwest sanoi: Tämä on minun racas Poican/ johonga minä mielistyn/ cuulcat händä.
17:6 Kun opetuslapset sen kuulivat, lankesivat he kasvoilleen ja peljästyivät kovin.	6. Ja kuin opetuslapset sen kuulivat, lankesivat he kasvoillensa, ja peljästyivät sangen kovin.	17:6 Ja cuin Opetuslapset sen cuulit/ langeisit he caswoillens/ ja peljästyit sangen cowin.
17:7 Niin Jeesus tuli heidän tykönsä, koski heihin ja sanoi: "Nouskaa, älkääkä peljätkö."	7. Ja Jesus tuli, ja rupesi heihin, ja sanoi: nouskaat, ja älkäät peljätkö.	17:7 Ja Jesus tuli/ ja rupeis heihin/ ja sanoi: noscat ja älkät peljätkö.
17:8 Ja kun he nostivat silmänsä, eivät he nähneet ketään muuta kuin Jeesuksen yksinään.	8. Mutta kuin he silmänsä nostivat, ei he ketään nähneet, vaan Jeesuksen yksinänsä.	17:8 Cosca he silmäns nostit/ ei he ketän nähnet/ mutta Jesuxen yxinäns.
17:9 Ja heidän kulkiessaan alas vuorelta Jeesus varoitti heitä sanoen: "Älkää kenellekään kertoko tätä näkyä, ennenkuin Ihmisen Poika on noussut kuolleista."	9. Ja kuin he menivät vuorelta alas, haastoi Jesus heitä, sanoen: älkäät kellenkään tätä näkyä sanoko, siihenasti kuin Ihmisen Poika kuolleista nousee.	17:9 Ja cuin he menit wuorelda alas/ haasti Jesus heitä/ sanoden: älkät kellekän tätä näkyä sanoco/ siihenasti cuin ihmisen Poica cuolluista nouse.
17:10 Ja hänen opetuslapsensa kysyivät häneltä sanoen: "Miksi sitten kirjanoppineet sanovat, että Eliaan pitää tulla ensin?"	10. Niin hänen opetuslapsensa kysyivät häneltä, sanoen: miksi siis kirjanoppineet sanovat, että Eliaan pitää ennen tuleman?	17:10 Nijn hänen Opetuslapsens kysyt hänelle/ sanoden: Mixi sijs Kirjanoppenet sanowat/ että Elian pitä ennen tuleman?
17:11 Jeesus vastasi ja sanoi: "Elias tosin tulee ja asettaa kaikki kohdalleen.	11. Niin Jesus vastaten sanoi heille: Elias tosin tulee ennen, ja kohentaa kaikki.	17:11 Nijn Jesus wastaten/ sanoi heille: Elias tosin tule ennen/ ja cohenda caicki.

17:12 Mutta minä sanon teille, että Elias on jo tullut. Mutta he eivät tunteneet häntä, vaan tekivät hänelle, mitä tahtoivat. Samoin myös Ihmisen Poika saa kärsiä heiltä."	12. Mutta minä sanon teille: Elias on jo tullut; ja ei he tunteneet häntä, mutta tekivät hänelle mitä he tahtoivat. Niin myös Ihmisen Poika on heiltä kärsivä.	17:12 Mutta minä sanon teille: Elias on jo tullut/ ja ei he tundenet händä/ mutta teit hänen mitä he tahdoit. Nijn myös ihmisen Poica on heildä kärsiwä.
17:13 Silloin opetuslapset ymmärsivät hänen puhuneen heille Johannes Kastajasta.	13. Silloin ymmärsivät opetuslapset hänen Johannes Kastajasta sanoneen heille.	17:13 Silloin ymmärsit Opetuslapset hänen Johannes Castajast sanonen.
17:14 Ja kun he saapuivat kansan luo, tuli hänen tykönsä muuan mies, polvistui hänen eteensä	14. Ja kuin he kansan tykö tulivat, tuli yksi mies hänen tykönsä ja lankesi polvillensa hänen eteensä,	17:14 Ja cuin he Canssan tygö tulit/ tuli yxi mies hänen tygöns/ ja langeis polwillens hänen eteens/ sanoden:
17:15 ja sanoi: "Herra, armahda minun poikaani, sillä hän on kuunvaihetautinen ja kärsii kovin; usein hän kaatuu, milloin tuleen, milloin veteen.	15. Ja sanoi: Herra, armahda minun poikaani, sillä hän on kuutaudillinen ja kovin vaivataan; sillä hän lankee usein tuleen ja usein veteen.	17:15 Herra/ armada minun poicani/ sillä hän on cuutaudillinen/ ja cowin waiwatan/ sillä hän lange usein tuleen/ ja usein myös weteen.
17:16 Ja minä toin hänet sinun opetuslastesi tykö, mutta he eivät voineet häntä parantaa."	16. Ja minä toin hänen opetuslastes tykö, ja ei he voineet häntä parantaa.	17:16 Ja minä toin hänen sinun Opetuslastes tygö/ ja he ei woinet händä parata.
17:17 Niin Jeesus vastasi ja sanoi: "Voi sinä epäuskoinen ja nurja sukupolvi, kuinka kauan minun täytyy olla teidän kanssanne? Kuinka kauan kärsiä teitä? Tuokaa hänet tänne minun tyköni."	17. Niin Jesus vastaten sanoi: oi epäuskoinen ja nurja sukukunta! kuinka kauvan minun pitää teidän kanssanne oleman? kuinka kauvan minun pitää teitä kärsimän? Tuokaat häntä minulle tänne.	17:17 Nijn Jesus wastaten/ sanoi: epäuscoinen ja cangia sucucunda/ cuinga cauwan minun pitä teidän cansan oleman? cuinga cauwan minun pitä teitä kärsimän? tuocat händä tänne.
17:18 Ja Jeesus nuhteli riivaajaa, ja se lähti pojasta, ja poika oli siitä hetkestä terve.	18. Ja Jesus rankaisi sitä, ja perkele meni hänestä ulos; ja poika parani sillä hetkellä.	17:18 Ja Jesus rangais sen/ ja Perkele meni hänestä ulos. Ja poica parani sillä hetkellä.
17:19 Sitten opetuslapset menivät Jeesuksen tykö erikseen ja sanoivat: "Miksi emme me voineet ajaa sitä ulos?"	19. Silloin menivät opetuslapset Jesuksen tykö erinänsä, ja sanoivat: miksi emme voineet sitä ajaa ulos?	17:19 Silloin menit Opetuslapset Jesuxen tygö erinäns/ ja sanoit: Mixen me woinet sitä aja ulos?

17:20 Niin hän sanoi heille: "Teidän epäuskonne tähden; sillä totisesti minä sanon teille: jos teillä olisi uskoa sinapinsiemenenkään verran, niin te voisitte sanoa tälle vuorelle: 'Siirry täältä tuonne', ja se siirtyisi, eikä mikään olisi teille mahdotonta."	20. Niin Jesus sanoi heille: epäuskonne tähden. Sillä totisesti minä sanon teille: jos teillä olis usko niinkuin sinapin siemen, niin te taitaisitte sanoa tälle vuorelle: siirry tästä sinne, niin se siirtyis, ja ei teille mitään olisi mahdotointa.	17:20 Nijn Jesus sanoi heille: teidän epäuscon tähden. Totisesta minä sanon teille: jos teillä olis usco nijncuin sinapin siemen/ nijn te taidaisitta sano tälle vuorelle: sijrrä sinus tästä sinne/ nijn se sijrtyis: ja ei teillä mitän olis mahdotoinda.
17:21 Mutta tätä lajia ei saa lähtemään ulos muulla kuin rukouksella ja paastolla.	21. Vaan tämä suku ei mene muutoin ulos kuin rukouksella ja paastolla.	17:21 Waan tämä sucu ei mene muutoin ulos/ cuin rucouxella/ ja paastolla.
17:22 Ja kun he yhdessä vaelsivat Galileassa, sanoi Jeesus heille: "Ihmisen Poika annetaan ihmisten käsiin,	22. Kuin he asuivat Galileassa, sanoi Jesus heille: tapahtuva on, että Ihmisen Poika annetaan ylön ihmisten käsiin;	17:22 Cosca he asuit Galileas/ sanoi Jesus heille: tapahtuva on/ että ihmisen Poica annetan ylön ihmisten käsijn.
17:23 ja he tappavat hänet, ja kolmantena päivänä hän nousee ylös." Ja he tulivat kovin murheellisiksi.	23. Ja he tappavat hänen, ja kolmantena päivänä hän nousee ylös. Ja he tulivat sangen murheellisiksi.	17:23 Ja he tappawat hänen/ ja colmandena päiwänä hän nouse ylös. Ja he tulit sangen murhellisexi.
17:24 Ja kun he saapuivat Kapernaumiin, tulivat temppeliveron kantajat Pietarin luo ja sanoivat: "Eikö teidän opettajanne maksa temppeliveroa?"	24. Mutta kuin he menivät Kapernaumiin, tulivat verorahan ottajat Pietarin tykö, ja sanoivat: eikö Mestarinne ole tottunut verorahaa maksamaan?	17:24 Ja cosca he menit Capernaumijn/ tulit werorahan ottajat Petarin tygö/ ja sanoit: eikö teidän Mestarin ole harjandunut weroraha maxaman:
17:25 Hän sanoi: "Maksaa." Ja kun hän tuli huoneeseen, kysyi Jeesus häneltä ensi sanaksi: "Mitä arvelet, Simon? Keiltä maan kuninkaat ottavat tullia tai veroa? Lapsiltaanko vai vierailta?"	25. Sanoi hän: on. Ja kuin hän tuli huoneeseen, ennätti hänen Jesus, ja sanoi: mitäs luulet, Simon? keiltä maan kuninkaat ottavat tullin eli veron? omilta lapsiltansa, taikka vierailta?	17:25 Sanoi hän: on. Ja cuin hän tuli huonesen/ ennätti hänen Jesus/ ja sanoi: mitäs luulet Simon? cuilda maan Cuningat ottawat weron: omilda lapsildans/ taicka wierailda?
17:26 Ja kun hän vastasi: "Vierailta", sanoi Jeesus hänelle: "Lapset ovat siis vapaat.	26. Pietari sanoi hänelle: vierailta. Sanoi Jesus hänelle: niin lapset ovat vapaat.	17:26 Petari sanoi hänelle: wierailda. Sanoi Jesus hänelle:

17:27 Mutta ettemme heitä loukkaisi, niin mene ja heitä onki järveen. Ota sitten ensiksi saamasi kala, ja kun avaat sen suun, löydät hopearahan. Ota se ja anna heille minun puolestani ja omasta puolestasi."	27. Mutta ettemme heitä pahentaisi, niin mene merelle, heitä onkes, ja ota se kala, joka ensin tulee ylös, ja avaa hänen suunsa, niin sinä löydät rahan: ota se, ja anna heille minun ja sinun edestäs.	17:27 Nijn lapset owat wapat/ mutta etten me heitä pahennais: njn mene merelle/ ja heitä onges/ ja se cala/ jongas ensin saat/ ota ja awa hänen suuns/ njn sinä löydät rahan/ ota se/ ja anna heille/ minun ja sinun edestäs.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu .
18:1 Sillä hetkellä opetuslapset tulivat Jeesuksen tykö ja sanoivat: "Kuka on suurin taivasten valtakunnassa?"	1. Sillä hetkellä tulivat opetuslapset Jeesuksen tykö, sanoen: kuka siis on suurin taivaan valtakunnassa?	18:1 Sillä hetkellä tulit Opetuslapset Jesuxen tygö/ sanoden: cuca on suurin Taiwan waldacunnas?
18:2 Niin hän kutsui tykönsä lapsen, asetti sen heidän keskellensä	2. Ja Jesus kutsui tykönsä lapsen, ja asetti sen heidän keskellensä,	18:2 Ja Jesus cudzui tygöns lapsen/ ja asetti sen heidän keskellens/ ja sanoi:
18:3 ja sanoi: "Totisesti minä sanon teille: ellette käänny ja tule lasten kaltaisiksi, ette pääse taivasten valtakuntaan.	3. Ja sanoi: totisesti minä sanon teille: ellette käänny ja tule niinkuin lapset, niin ette suinkaan tule sisälle taivaan valtakuntaan.	18:3 Totisest minä sanon teille: ellet te käänny ja tule nijncuin lapset/ njn et te tule Taiwan waldacundaan.
18:4 Sentähden, joka nöyrytyy tämän lapsen kaltaiseksi, se on suurin taivasten valtakunnassa.	4. Sentähden joka itsensä alentaa niinkuin tämä lapsi, se on suurin taivaan valtakunnassa.	18:4 Joca idzens alenda nijncuin tämä lapsi/ se on suurin Taiwan waldacunnas.
18:5 Ja joka ottaa tykönsä yhden tämänkaltaisen lapsen minun nimeeni, se ottaa tykönsä minut.	5. Ja joka holhoo senkaltaisen lapsen minun nimeeni, hän holhoo minun.	18:5 Ja joca holho yhden sencaltaisen lapsen minun nimeeni/ hän holho minun.
18:6 Mutta joka viettelee yhden näistä pienistä, jotka uskovat minuun, sen olisi parempi, että myllynkivi ripustettaisiin hänen kaulaansa ja hänet upotettaisiin meren syvyyteen.	6. Mutta joka pahentaa yhden näistä pienimmistä, jotka uskovat minun päälleni, parempi hänen olisi, että myllyn kivi ripustettaisiin hänen kaulaansa, ja hän upotettaisiin meren syvyyteen.	18:6 Mutta joca pahenda yhden näistä pienimmist/ jotca uscowat minun päälleni/ parambi hänen olis/ että myllyn kiwi ripustettaisin hänen caulaans/ ja upotettaisin meren sywyteen.
18:7 Voi maailmaa viettelysten tähden! Viettelysten täytyy kyllä tulla; mutta voi sitä ihmistä, jonka kautta viettelys tulee!	7. Voi maailmaa pahennusten tähden, sillä pahennukset kumminkin tulevat! Voi kuitenkin sitä ihmistä, jonka kautta pahennus tulee!	18:7 Woi mailma pahennuxen tähden: sillä pahennus cummingin tule. Woi cuitengin sitä ihmistä/ jonga cautta pahennus tule.

<p>18:8 Mutta jos sinun kätesi tai jalkasi viettelee sinua, hakkaa se pois ja heitä luotasi; parempi on sinulle, että käsipuolena tai jalkapuolena pääset elämään sisälle, kuin että sinut, molemmat kädet tai molemmat jalat tallella, heitetään iankaikkiseen tuleen.</p>	<p>8. Mutta jos kätes taikka jalkas pahentaa sinun, niin leikkaa ne pois, ja heitä pois tyköös. Parempi on sinun elämään sisälle mennä ontuvana taikka raajarikkona, kuin että sinulla olis kaksi kättä eli kaksi jalkaa, ja sinä heitettäisiin ijancaikkiseen tuleen.</p>	<p>18:8 Mutta jos sinun kätes/ taikka jalcas pahenda sinun/ nijn leicka se pois/ ja heitä pois tyköös. Parambi on sinun elämään onduwana mennä/ taikka raajarickona/ cuin sinulla olis caxi kättä ja caxi jalca/ ja heitetäisiin ijancaickiseen tuleen.</p>
<p>18:9 Ja jos sinun silmäsi viettelee sinua, repäise se pois ja heitä luotasi; parempi on sinun silmäpuolena mennä elämään sisälle, kuin että sinut, molemmat silmät tallella, heitetään helvetin tuleen.</p>	<p>9. Ja jos silmäsi pahentaa sinun, niin puhkaise se ulos, ja heitä pois tyköös. Parempi on sinun silmäpuolena elämään sisälle mennä, kuin että sinulla olis kaksi silmää, ja sinä heitettäisiin helvetin tuleen.</p>	<p>18:9 Ja jos sinun silmäsi pahenda sinun/ nijn puhcaise se ulos/ ja heitä pois tyköös. Parambi on sinun elämään mennä silmäpuolla/ cuin sinulla olis caxi silmä/ ja heitetäisiin helwetin tuleen.</p>
<p>18:10 Katsokaa, ettette halveksu yhtäkään näistä pienistä; sillä minä sanon teille, että heidän enkelinsä taivaissa näkevät aina minun Isäni kasvot, joka on taivaissa.</p>	<p>10. Katsokaat, ettette katso ylön yhtäkään näistä pienimmistä; sillä minä sanon teille: heidän enkelinsä taivaissa näkevät aina minun isäni kasvot, joka on taivaissa.</p>	<p>18:10 Cadzocat/ ettet te cadzo ylön yhtäkän näistä pienimmist: sillä minä sanon teille: heidän Engelins Taiwais näkewät aina minun Isäni caswon/ joca on Taiwais.</p>
<p>18:11 Sillä Ihmisen Poika on tullut pelastamaan sitä, mikä on kadonnut.</p>	<p>11. Sillä Ihmisen Poika tuli autuaaksi tekemään sitä, mikä kadonnut oli.</p>	<p>18:11 Sillä ihmisen Poica tuli autuaxi tekemän/ sitä cuin cadonnut oli.</p>
<p>18:12 Mitä arvelette? Jos jollakin ihmisellä on sata lammasta ja yksi niistä eksyy, eikö hän jätä niitä yhdeksäkymmentä yhdeksää vuorille ja mene etsimään eksynyttä?</p>	<p>12. Mitä te luulette? jos jollakin ihmisellä olis sata lammasta, ja yksi heistä eksyis: eikö hän jättäisi yhdeksänkymmentä ja yhdeksän, ja menis vuorelle, ja etsis eksynyttä?</p>	<p>18:12 Mitä te luuletta? jos jollakin ihmisellä olis sata lammast/ ja yxikin heistä exyis? eikö hän jätäis yhdexänkymmendä ja yhdexän vuorille/ ja menis ja edzeis sitä exynyttä?</p>
<p>18:13 Ja jos hän sen löytää, totisesti minä sanon teille: hän iloitsee enemmän siitä kuin niistä yhdeksäkymmenestä yhdeksästä, jotka eivät olleet eksyneet.</p>	<p>13. Ja jos niin tapahtuu, että hän löytää sen, totisesti sanon minä teille: hän iloitsee enemmän siitä kuin yhdeksäkymmenestä ja yhdeksästä, jotka ei eksyneet.</p>	<p>18:13 Ja jos nijn tapahtu/ että hän löytä hänen/ totisest sanon minä teille: hän iloidze enämmin sijtä/ cuin yhdexäkymmenestä ja yhdexäst/ jotca ei exynet.</p>
<p>18:14 Niin ei myöskään teidän taivaallisen Isänne tahto ole, että yksikään näistä pienistä joutuisi kadotukseen.</p>	<p>14. Niin ei ole myös teidän Isänne tahto, joka on taivaissa, että joku näistä pienimmistä hukkuis.</p>	<p>18:14 Nijn ei ole myös teidän taiwallisen Isänne tahto/ että jocu näistä pienimmist huckuis.</p>

18:15 Mutta jos veljesi rikkoo sinua vastaan, niin mene ja nuhtele häntä kahdenkesken; jos hän sinua kuulee, niin olet voittanut veljesi.	15. Mutta jos sinun veljes rikkoo sinua vastaan, niin mene ja nuhtele häntä kahden kesken yksinänsä. Jos hän sinua kuulee, niin sinä olet veljes voittanut.	18:15 Mutta jos sinun veljes ricko sinua wastaan/ nijn mene ja nuhtele händä cahden kesken. Jos hän sinua cuule/ nijns olet veljes woittanut.
18:16 Mutta jos hän ei sinua kuule, niin ota vielä yksi tai kaksi kanssasi, 'että jokainen asia vahvistettaisiin kahden tai kolmen todistajan sanalla.'	16. Mutta jos ei hän sinua kuule, niin ota vielä yksi eli kaksi kanssas, että kaikki asia kahden eli kolmen todistajan suussa olis.	18:16 Jos ei hän sinua cuule/ nijn ota yxi eli caxi cansas/ että caicki asiat cahden eli colmen todistajan suus olisit.
18:17 Mutta jos hän ei kuule heitä, niin ilmoita seurakunnalle. Mutta jos hän ei seurakuntaakaan kuule, niin olkoon hän sinulle, niinkuin olisi pakana ja publikaani.	17. Mutta ellei hän niitä tahdo kuulla, niin sano seurakunnalle; ellei hän seurakuntaa tottele, niin pidä häntä pakanana ja Publikanina.	18:17 Ellei hän nijtä cuule/ nijn sano seuracunnalle/ ellei hän seuracunda cuule/ nijn pidä händä pacanana ja Publicanina.
18:18 Totisesti minä sanon teille: kaikki, minkä te sidotte maan päällä, on oleva sidottu taivaassa, ja kaikki, minkä te päästätte maan päällä, on oleva päästetty taivaassa.	18. Totisesti sanon minä teille: kaikki, mitä te maan päällä sidotte, pitää myös oleman sidotut taivaassa: ja kaikki, mitä te päästätte maan päällä, pitää myös oleman päästetyt taivaassa.	18:18 Totisest sanon minä teille: Caicki mitä te maan päällä sidotta/ pitä myös oleman sidotut Taiwais: Ja caicki mitä te päästättä maan päällä/ pitä myös oleman päästetyt Taiwais.
18:19 Vielä minä sanon teille: jos kaksi teistä maan päällä keskenään sopii mistä asiasta tahansa, että he sitä anovat, niin he saavat sen minun Isältääni, joka on taivaassa.	19. Taas sanon minä teille: missä ikänä asiassa kaksi teistä sopivat maan päällä; jota he rukoilevat, sen heidän pitää saaman minun Isältääni, joka on taivaassa.	18:19 Taas sanon minä teille: misä ikänäns asias caxi teistä sopiwat maan päällä/ jota he rucoilewat/ sen heidän pitä saaman minun Isäldäni/ joca on Taiwais.
18:20 Sillä missä kaksi tahi kolme on kokoontunut minun nimeeni, siinä minä olen heidän keskellänsä."	20. Sillä kussa kaksi taikka kolme tulevat kokoon minun nimeeni, siinä minä olen heidän keskellänsä.	18:20 Sillä cusa caxi taicka colme tulewat cocon minun nimeeni/ sijnä minä olen heidän keskellänsä.
18:21 Silloin Pietari meni hänen tykönsä ja sanoi hänelle: "Herra, kuinka monta kertaa minun on annettava anteeksi veljelleni, joka rikkoo minua vastaan? Ihanko seitsemän kertaa?"	21. Silloin Pietari tuli hänen tykönsä, ja sanoi: Herra, kuinka usein minun pitää veljelleni, joka rikkoo minua vastaan, antaman anteeksi? onko seitsemässä kerrassa kyllä?	18:21 Silloin Petari tuli hänen tygöns/ ja sanoi: Herra/ cuinga usein minun pitä weljelleni/ joca ricko minua wastaan/ andaman andexi? Ongo seidzemes kerras kyllä?
18:22 Jeesus vastasi hänelle: "Minä sanon sinulle: ei seitsemän kertaa, vaan seitsemänkymmentä kertaa seitsemän.	22. Sanoi Jesus hänelle: en minä sano sinulle ainoastaan seitsemän kertaa, mutta seitsemänkymmentä kertaa seitsemän.	18:22 Sanoi Jesus hänelle: en minä sano sinulle ainoastans seidzemen kerta/ mutta seidzemenkymmendä kerta seidzemen.

18:23 Sentähden taivasten valtakunta on verrattava kuninkaaseen, joka vaati palvelijoitansa tiliä.	23. Sentähden on taivaan valtakunta kuninkaaseen verrattu, joka tahtoi lukua laskea palveliainsa kanssa.	18:23 Sentähden on Taiwan waldacunda Cuningahan werrattu/ joca tahdoi lucua laske palweliains cansa.
18:24 Ja kun hän rupesi tilintekoon, tuotiin hänen eteensä eräs, joka oli hänelle velkaa kymmenentuhatta leiviskää.	24. Ja kuin hän rupesi laskemaan, tuli yksi hänen eteensä, joka oli hänelle velkaa kymmenentuhatta leiviskää.	18:24 Ja cuin hän rupeis laskeman/ tuli yxi hänen eteensä/ joca oli hänelle welca kymmenen tuhatta leiwiskätä.
18:25 Mutta kun tällä ei ollut, millä maksaa, niin hänen herransa määräsi myytäväksi hänet ja hänen vaimonsa ja lapsensa ja kaikki, mitä hänellä oli, ja velan maksettavaksi.	25. Mutta ettei hänellä ollut varaa maksaa, käski hänen herransa hänen myytää, ja hänen emäntänsä ja lapsensa, ja kaikki mitä hänellä oli, ja maksettaa.	18:25 Ja ettei hänellä ollut wara maxa/ käski Herra hänen myytä/ ja hänen emändäns/ ja lapsens/ ja caicki mitä hänellä oli/ ja maxetta.
18:26 Silloin palvelija lankesi maahan ja rukoili häntä sanoen: 'Ole pitkämielinen minua kohtaan, niin minä maksan sinulle kaikki.'	26. Niin palvelia lankesi maahan ja rukoili häntä, sanoen: herra, ole kärsivällinen minun kanssani, ja minä maksan kaikki sinulle.	18:26 Nijn se palwelia langeis maahan/ ja rucoili händä/ sanoden: Herra/ ole kärsiwäinen minun cansani/ ja minä maxan caicki sinulle.
18:27 Niin herran kävi sääliksi sitä palvelijaa, ja hän päästi hänet ja antoi hänelle velan anteeksi.	27. Niin armahti herra palveliaa, päästi hänen, ja antoi hänelle velan anteeksi.	18:27 Nijn armahti Herra sitä palweliata/ ja päästi hänen/ andoi hänelle welan andexi.
18:28 Mutta mentyään ulos se palvelija tapasi erään kanssapalvelijoistaan, joka oli hänelle velkaa sata denaria; ja hän tarttui häneen, kuristi häntä kurkusta ja sanoi: 'Maksa, minkä olet velkaa.'	28. Niin palvelia meni ulos, ja löysi yhden kanssapalvelioistansa, joka hänelle oli velkaa sata penninkiä; ja hän tarttui häneen, ja kiristi häntä kurkusta, sanoen: maksa minulle velkas.	18:28 Nijn se palwelia meni ulos/ ja löysi yhden cansapalvelioistans/ joca hänelle oli welca sata penningitä. Ja hän tarttui häneen/ ja otti hänen caulasta/ sanoden: maxa welcas.
18:29 Niin hänen kanssapalvelijansa lankesi maahan ja pyysi häntä sanoen: 'Ole pitkämielinen minua kohtaan, niin minä maksan sinulle.'	29. Niin hänen kanssapalveliansa lankesi maahan hänen jalkainsa juureen, ja rukoili häntä, sanoen: ole kärsivällinen minun kanssani, ja minä maksan kaikki sinulle.	18:29 Nijn hänen cansapawelians langeis maahan/ ja rucoili händä/ sanoden: ole kärsiwäinen minun cansani/ ja minä maxan caicki sinulle.
18:30 Mutta hän ei tahtonut, vaan meni ja heitti hänet vankeuteen, kunnes hän maksaisi velkansa.	30. Mutta ei hän tahtonut, vaan meni ja heitti hänen torniin, siihenasti kuin hän velan maksais.	18:30 Mutta ei hän tahtonut/ waan meni ja heitti hänen tornijn/ siihenasti cuin hän welan maxais.

18:31 Kun nyt hänen kanssapalvelijansa näkivät, mitä tapahtui, tulivat he kovin murheellisiksi ja menivät ja ilmoittivat herrallensa kaiken, mitä oli tapahtunut.	31. Mutta kuin muut hänen kanssapalveliainsa näkivät mitä tehtiin, murehtivat he sangen kovin, tulivat ja ilmoittivat herrallensa kaiken, mitä tehty oli.	18:31 Cosca muut hänen cansapalwelians sen näit mitä tehtiin/ murehdit he sangen cowin/ tulit ja ilmoitit Herrallens caiken mitä tehty oli.
18:32 Silloin hänen herransa kutsui hänet eteensä ja sanoi hänelle: 'Sinä paha palvelija! Minä annoin sinulle anteeksi kaiken sen velan, koska sitä minulta pyysit;	32. Silloin kutsui herra hänen eteensä, ja sanoi hänelle: sinä paha palvelia, minä annoin sinulle anteeksi kaiken velan, ettäs minua rukoilit:	18:32 Silloin cudzui Herra hänen eteens/ ja sanoi hänelle: sinä paha palwelia/ minä annoin sinulle andexi caiken welan/ ettäs minua rukoilit.
18:33 eikö sinunkin olisi pitänyt armahtaa kanssapalvelijaasi, niinkuin minäkin sinua armahdin?'	33. Eikö myös sinun pitänyt armahtaman kanssapalveliaas, niinkuin minäkin armahdin sinua?	18:33 Eikö myös sinun pitänyt armahtaman sinun cansapalweliatas/ nijncuin minäkin armahdin sinua?
18:34 Ja hänen herransa vihastui ja antoi hänet vanginvartijain käsiin, kunnes hän maksaisi kaiken, minkä oli hänelle velkaa.	34. Ja hänen herransa vihastui, ja antoi hänen pyöveleille, siihenasti kuin hän maksais kaikki, mitä hän oli hänelle velkaa.	18:34 Ja hänen Herrans wihastui/ ja annoi hänen böweleille/ siihenasti cuin hän maxais caicki mitä hän oli hänelle welca.
18:35 Näin myös minun taivaallinen Isäni tekee teille, ellette anna kukin veljellenne sydämestänne anteeksi."	35. Niin myös minun taivaallinen Isäni tekee teille, jollette kukin veljellensä teidän sydämestänne anna anteeksi heidän rikoksiansa.	18:35 Nijn myös minun taiwallinen Isän teke teille/ jollet te cukin anna sydämestäns andexi weljens ricoxita.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu .
19:1 Ja kun Jeesus oli lopettanut nämä puheet, lähti hän Galileasta ja kulki Jordanin tuota puolta Juudean alueelle.	1. Ja tapahtui, kuin Jesus oli lopettanut nämät puheet, läksi hän Galileasta ja tuli Juudean maan rajoille, sille puolelle Jordania.	19:1 Ja tapahtui/ cosca Jesus oli lopettanut nämät puhet/ läxi hän Galileast/ ja tuli Judean maan rajoille/ sille puolelle Jordanin.
19:2 Ja suuri kansan paljous seurasi häntä, ja hän paransi heitä siellä.	2. Ja paljo kansaa seurasi häntä, ja hän paransi heitä siellä.	19:2 Ja paljo Canssa seurais händä/ ja siellä hän heitä paransi.
19:3 Ja fariseuksia tuli hänen luoksensa, ja he kiusasivat häntä sanoen: "Onko miehen lupa hyljätä vaimonsa mistä syystä tahansa?"	3. Ja Pharisealaiset tulivat hänen tykönsä, kiusasivat häntä, ja sanoivat hänelle: saako mies eritä vaimostaan kaikkinaisen synn tähden?	19:3 Ja Phariseuxet tulit hänen tygöns/ kiusaman händä/ ja sanoit hänelle: saaco mies eritä waimostans caickinaisen synn tähden?

19:4 Hän vastasi ja sanoi: "Ettekö ole lukeneet, että Luoja jo alussa 'loi heidät mieheksi ja naiseksi'?"	4. Niin hän vastasi ja sanoi heille: ettekö te ole lukeneet: joka alusta ihmisen teki, mieheksi ja vaimoksi hän heidät teki?	19:4 Nijn hän wastais/ ja sanoi heille: ettäkö te ole lukeet/ joca algusta ihmisen teki/ miehxi ja waimoxi hän heidän teki.
19:5 ja sanoi: 'Sentähden mies luopukoon isästänsä ja äidistänsä ja liittyköön vaimoonsa, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi'?	5. Ja sanoi: sentähden pitää ihmisen luopuman isästänsä ja äidistänsä, ja vaimoonsa sidottu oleman, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi:	19:5 Ja sanoi: sentähden pitä ihmisen luopuman Isästäns ja äitistäns/ ja waimons tykönä pysymän/ ja caxi tulewat yhdexi lihaxi:
19:6 Niin eivät he enää ole kaksi, vaan yksi liha. Minkä siis Jumala on yhdistänyt, sitä älköön ihminen erottako."	6. Niin ei he ole enään kaksi, mutta yksi liha. Jonka siis Jumala yhteen sovitti, ei pidä ihmisen sitä eroittaman.	19:6 Nijn ei he ole enä caxi/ mutta yxi liha. Jonga sijs Jumala yhten sowitti/ ei pidä ihmisen sitä eroittaman.
19:7 He sanoivat hänelle: "Miksi sitten Mooses käski antaa erokirjan ja hyljätä hänet?"	7. He sanoivat hänelle: miksi Mooses käski antaa erokirjan ja hyljätä hänen?	19:7 Nijn he sanoit hänelle: mixi sijs Mooses käski anda erokirjan/ ja waimon hyljätä?
19:8 Hän sanoi heille: "Teidän sydämenne kovuuden tähden Mooses salli teidän hyljätä vaimonne, mutta alusta ei niin ollut.	8. Sanoi hän heille: teidän sydämenne kovuuden tähden salli Mooses teidän eritä vaimoistanne; vaan ei alusta niin ollut.	19:8 Sanoi hän heille: teidän sydämen cowuden tähden salli Mooses eritä teitä teidän waimoistan. Waan ei algusta nijn ollut.
19:9 Mutta minä sanon teille: joka hylkää vaimonsa muun kuin huoruuden tähden ja nai toisen, se tekee huorin; ja joka nai hyljätyn, se tekee huorin."	9. Mutta minä sanon teille: kuka ikänä hylkää vaimonsa muutoin kuin huoruuden tähden, ja nai toisen, hän tekee huorin; ja joka hyljätyn ottaa, hän tekee huorin.	19:9 Mutta minä sanon teille: cuka ikänäns hylkä waimons muutoin cuin huoruden tähden/ ja nai toisen/ hän teke huorin. Ja joca sen hyljätyn otta/ hän teke huorin.
19:10 Opetuslapset sanoivat hänelle: "Jos miehen on näin laita vaimoonsa nähden, niin ei ole hyvä naida."	10. Hänen opetuslapsensa sanoivat hänelle: jos miehen asia niin on vaimon kanssa, ei sitte ole hyvä naida.	19:10 Hänen Opetuslapsens sanoit hänelle: jos miehen asia nijn on waimons cansa/ ei sijtte ole hywä naida.
19:11 Mutta hän sanoi heille: "Ei tämä sana kaikkiin sovellu, vaan ainoastaan niihin, joille se on suotu.	11. Niin hän sanoi heille: ei tätä sanaa kaikki käsitä, vaan ne, joille se annettu on.	19:11 Hän sanoi heille: ei tätä sana caicki käsitä/ mutta ne joille se annettu on.

<p>19:12 Sillä on niitä, jotka syntymästään, äitinsä kohdusta saakka, ovat avioon kelpaamattomia, ja on niitä, jotka ihmiset ovat tehneet avioon kelpaamattomiksi, ja niitä, jotka taivasten valtakunnan tähden ovat tehneet itsensä avioon kelpaamattomiksi. Joka voi sen itseensä sovittaa, se sovittakoon."</p>	<p>12. Sillä muutamat ovat kuohitut, jotka äitinsä kohdusta niin syntyneet ovat: ja ovat kuohitut, jotka ihmisiltä kuohitut ovat: ja ovat kuohitut, jotka taivaan valtakunnan tähden itse kuohinneet ovat. Joka sen taitaa käsittää, se käsittäkään.</p>	<p>19:12 Sillä muutamat ovat cuohitut/ jotca äitins cohdust nijn syndynet ovat. Ja ovat cuohitut/ jotca ihmisildä cuohitut ovat. Ja ovat cuohitut/ jotca Taiwan waldacunnan tähden idze heidäns cuohidzit. Joca woi otta/ se ottacan.</p>
<p>19:13 Silloin tuotiin hänen tykönsä lapsia, että hän panisi kätensä heidän päälleen ja rukoilisi; mutta opetuslapset nuhtelivat tuojia.</p>	<p>13. Silloin vietiin hänen tykönsä lapsia, että hän laskis kätensä heidän päällensä ja rukoilis; mutta opetuslapset nuhtelivat heitä.</p>	<p>19:13 Silloin wietin hänen tygöns lapsia/ että hän laskis kätens heidän päällens ja rucoilis/ mutta Opetuslapset nuhtelit heitä.</p>
<p>19:14 Niin Jeesus sanoi: "Antakaa lasten olla, älkääkö estäkö heitä tulemasta minun tyköni, sillä senkaltaisten on taivasten valtakunta."</p>	<p>14. Mutta Jesus sanoi: sallikaat lasten olla, ja älkäät kieltäkö heitä tulemasta minun tyköni: sillä senkaltaisten on taivaan valtakunta.</p>	<p>19:14 Waan Jesus sanoi heille: sallicat lasten tulla minun tygöni/ ja älkät kieldäkö heitä/ sillä sencaltaisten on Taiwan waldacunda.</p>
<p>19:15 Ja hän pani kätensä heidän päälleen ja lähti sieltä pois.</p>	<p>15. Ja kuin hän oli pannut kätensä heidän päällensä, meni hän sieltä pois.</p>	<p>19:15 Ja cuin hän oli pannut kätens heidän päällens/ meni hän siellä pois.</p>
<p>19:16 Ja katso, eräs mies tuli ja sanoi hänelle: "Opettaja, mitä hyvää minun pitää tekemän, että minä saisin iankaikkisen elämän?"</p>	<p>16. Ja katso, yksi tuli ja sanoi hänelle: hyvä Mestari! mitä hyvää minun pitää tekemän, että minä saisin ijancaikkisen elämän?"</p>	<p>19:16 Ja cadzo/ yxi tuli ja sanoi hänelle: hywä Mestari/ mitä minun pitä tekemän/ että minä saisin ijancaickisen elämän?"</p>
<p>19:17 Niin hän sanoi hänelle: "Miksi kysyt minulta, mikä on hyvää? On ainoastaan yksi, joka on hyvä. Mutta jos tahdot päästä elämään sisälle, niin pidä käskyt."</p>	<p>17. Niin hän sanoi hänelle: miksi sinä kutsut minun hyväksi? Ei ole kenkään hyvä, vaan yksi, Jumala. Mutta jos sinä tahdot elämään sisälle tulla, niin pidä käskyt.</p>	<p>19:17 Nijn hän sanoi hänelle: mixi sinä cudzut minun hywäxi? Ei ole kengän hywä/ waan ainoa Jumala. Mutta jos sinä tahdot elämään tulla/ nijn pidä käskyt.</p>
<p>19:18 Hän sanoi hänelle: "Mitkä?" Jeesus sanoi: "Älä tapa", "Älä tee huorin", "Älä varasta", "Älä sano väärää todistusta",</p>	<p>18. Hän sanoi hänelle: kutka? Jesus sanoi: ei sinun pidä tappaman: ei sinun pidä huorin tekemän: ei sinun pidä varastaman: ei sinun pidä väärin todistaman:</p>	<p>19:18 Nijn hän sanoi hänelle: cutca? Jesus sanoi: älä tapa: älä tee huorin: älä warasta: älä wäärin todista.</p>
<p>19:19 'Kunnioita isääsi ja äitiäsi', ja: 'Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi'."</p>	<p>19. Kunnioita isääs ja äitiäs: ja sinun pitää rakastaman lähimmäistäs niinkuin itse sinuas.</p>	<p>19:19 Cunnioita Isäs ja äitiäs/ ja racasta lähimmäistäs nijncuin idze sinuas.</p>

19:20 Nuorukainen sanoi hänelle: "Kaikkia niitä minä olen noudattanut; mitä minulta vielä puuttuu?"	20. Sanoi nuorukainen hänelle: kaikki nämät olen minä pitänyt nuoruudestani; mitä vielä minulta puuttuu?	19:20 Sanoi nuorukainen hänelle: kaikki nämät pidin minä nuoruudestani/ mitä vielä minulta puuttuu.
19:21 Jeesus sanoi hänelle: "Jos tahdot olla täydellinen, niin mene, myy, mitä sinulla on, ja anna köyhille, niin sinulla on oleva aarre taivaassa; ja tule ja seuraa minua."	21. Sanoi Jeesus hänelle: jos sinä tahdot olla täydellinen, niin mene ja myy mitä sinulla on, ja anna vaivaisille: ja sinun pitää saaman tavaran taivaassa; ja tule ja seuraa minua.	19:21 Sanoi Jeesus hänelle: jos sinä tahdot olla täydellinen/ niin mene ja myy mitä sinulla on/ ja anna waiwaisten/ ja sinun pitää saaman tavaran Taiwasa/ ja tule ja seura minua.
19:22 Mutta kun nuorukainen kuuli tämän sanan, meni hän pois murheellisena, sillä hänellä oli paljon omaisuutta.	22. Mutta kuin nuorukainen kuuli sen puheen, meni hän pois murheissansa; sillä hänellä oli paljon tavaraa.	19:22 Cosca nuorukainen kuuli sen puhen/ meni hän pois murehisans: sillä hänellä oli paljon tawarata.
19:23 Silloin Jeesus sanoi opetuslapsillensa: "Totisesti minä sanon teille: rikkaan on vaikea päästä taivasten valtakuntaan.	23. Mutta Jeesus sanoi opetuslapsillensa: totisesti sanon minä teille: rikas tulee työläästi taivaan valtakuntaan.	19:23 Mutta Jeesus sanoi Opetuslapsillens: totisest sanon minä teille: Rikas tule työlästä Taiwan waldacundan.
19:24 Ja vielä minä sanon teille: helpompi on kamelin käydä neulansilmän läpi kuin rikkaan päästä Jumalan valtakuntaan."	24. Ja taas sanon minä teille: huokiampi on kamelin käydä neulan silmän lävitse, kuin rikkaan tulla Jumalan valtakuntaan.	19:24 Ja taas sanon minä teille: kewiämbi on Camelin käydä neulan silmän läpidze/ kuin rickan tulla Jumalan waldacundan.
19:25 Kun opetuslapset sen kuulivat, hämmästyivät he kovin ja sanoivat: "Kuka sitten voi pelastua?"	25. Mutta koska hänen opetuslapsensa sen kuulivat, peljästyivät he sangen kovin, sanoen: kuka siis taitaa autuaaksi tulla?	19:25 Cosca Opetuslapset ne cuulit/ peljästyit he sangen cowin/ ja sanoit: cuca sijs woi autuaxi tulla?
19:26 Niin Jeesus katsoi heihin ja sanoi heille: "Ihmisille se on mahdotonta, mutta Jumalalle on kaikki mahdollista."	26. Niin Jeesus katsahti heidän päällensä ja sanoi heille: ihmisten tykönä on se mahdotoin, mutta Jumalan tykönä ovat kaikki mahdolliset.	19:26 Nijn Jeesus cadzahti heidän päällens/ ja sanoi heille: ihmisten tykönä on se mahdotoin/ mutta Jumalan tykönä owat caicki mahdolliset.
19:27 Silloin Pietari vastasi ja sanoi hänelle: "Katso, me olemme luopuneet kaikesta ja seuranneet sinua; mitä me siitä saamme?"	27. Silloin vastasi Pietari ja sanoi hänelle: katso, me luovuimme kaikista ja seuraamme sinua: mitä siis meidän siitä on?	19:27 Silloin wastais Petari ja sanoi hänelle: cadzo/ me luowuimma caikista/ ja seuramma sinua/ mitä sijs meidän sijtä on?

19:28 Niin Jeesus sanoi heille: "Totisesti minä sanon teille: siinä uudestisyntymisessä, jolloin Ihmisen Poika istuu kirkkautensa valtaistuimella, saatte tekin, jotka olette minua seuranneet, istua kahdellatoista valtaistuimella ja tuomita Israelin kahtatoista sukukuntaa.	28. Niin sanoi Jesus heille: totisesti sanon minä teille, te, jotka minua olette seuranneet, uudessa syntymisessä, kuin Ihmisen Poika istuu kunniansa istuimella, pitää myös teidän istuman kahdellatoistakymmenellä istuimella, tuomiten kahtatoistakymmentä Israelin sukukuntaa.	19:28 Nijn sanoi Jesus hänelle: totisest sanon minä teille/ te jotca minua seuratta sijnä vdes syndymises/ cosca ihmisen Poica istu hänen cunnians istuimella/ pitä myös teidän istuman cahdellatoistakymmenellä istuimella duomiten caxitoistakymmendä Israelin sucucunda.
19:29 Ja jokainen, joka on luopunut taloista tai veljistä tai sisarista tai isästä tai äidistä tai lapsista tai pelloista minun nimeni tähden, on saava monin verroin takaisin ja perivä iankaikkisen elämän.	29. Ja jokainen, joka luopui huoneista, taikka veljistä, taikka sisarista, taikka isästä, taikka äidistä, taikka emännästä, taikka lapsista, taikka pellostasta, minun nimeni tähden, hänen pitää satakertaisesti saaman, ja ijancaikkisen elämän perimän.	19:29 Ja jocainen cuin luopui huoneistans/ taicka weljistäns/ taicka sisaristans/ taicka Isästäns/ taicka äitistäns/ taicka emännästäns/ taicka lapsistans/ taicka pellostans/ minun nimeni tähden/ hänen pitä satakertaisest saaman/ ja ijancaikkisen elämän perimän.
19:30 Mutta monet ensimmäiset tulevat viimeisiksi, ja monet viimeiset ensimmäisiksi."	30. Mutta monta ensimmäistä tulee viimeiseksi ja viimeistä ensimmäiseksi.	19:30 Mutta monda ensimmäist tule wijmeisexi/ ja wijmeistä ensimmäisexi.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu .
20:1 "Sillä taivasten valtakunta on perheenisännän kaltainen, joka varhain aamulla lähti ulos palkkaamaan työmiehiä viinitarhaansa.	1. Sillä taivaan valtakunta on perheenisännän vertainen, joka varhain huomeneltain läksi ulos palkkaamaan työväkeä viinamäkeensä.	20:1 Sillä Taiwan waldacunda on Perheenisännän wertainen/ joca warhain huomeneldain läxi ulos palckaman työväke wijnamäkeens.
20:2 Ja kun hän oli sopinut työmiesten kanssa denarista päivältä, lähetti hän heidät viinitarhaansa.	2. Ja kuin hän oli sopinut työmiesten kanssa päiväpenningistä, lähetti hän heidät viinamäkeensä.	20:2 Ja cuin hän oli sopinut työmiestens cansa määrätyst päiwä palcast/ lähetti hän heidän wijnamäkeens.
20:3 Ja hän lähti ulos kolmannen hetken vaiheilla ja näki toisia seisomassa torilla joutilaina;	3. Ja hän meni ulos liki kolmannella hetkellä, ja näki muita seisovan turulla joutilaina,	20:3 Ja hän meni ulos liki colmannella hetkellä/ näki hän muita seisowan Turulla joutilasna/
20:4 ja hän sanoi heille: 'Menkää tekin minun viinitarhaani, ja mikä kohtuus on, sen minä annan teille.'	4. Ja sanoi heille: menkää tekin viinamäkeen, ja mitä kohtuullinen on, minä annan teille. Niin he menivät.	ja sanoi heille: 20:4 Mengät myös te minun wijnamäkeni/ ja mitä cohtullinen on/ nijn minä annan teille: Nijn he menit sinne.

20:5 Niin he menivät. Taas hän lähti ulos kuudennen ja yhdeksännen hetken vaiheilla ja teki samoin.	5. Taas hän meni ulos liki kuudennella ja yhdeksännellä hetkellä, ja teki myös niin.	20:5 Ja taas hän meni ulos liki cuudennella ja yhdexännellä hetkellä/ ja teki myös nijn.
20:6 Ja kun hän lähti ulos yhdennentoista hetken vaiheilla, tapasi hän vielä toisia siellä seisomassa; ja hän sanoi heille: 'Miksi seisotte täällä kaiken päivää joutilaina?'	6. Mutta yhdellätoistakymmenennellä hetkellä läksi hän ulos, ja löysi muita joutilaina seisomasta, ja sanoi heille: miksi te tässä kaiken päivän joutilaina seisotte?	20:6 Mutta yhdellätoistakymmenellä hetkellä läxi hän ulos/ ja löysi muita joutilasna seisomast/ ja sanoi heille: mixi te täsä caiken päiwän joutilasna seisotte?
20:7 He sanoivat hänelle: 'Kun ei kukaan ole meitä palkannut.' Hän sanoi heille: 'Menkää tekni minun viinitarhaani.'	7. He sanoivat hänelle: sillä ei ole kenkään meitä palkannut. Hän sanoi heille: menkää tekni minun viinamäkeeni, ja mitä kohtuus on, pitää teidän saaman.	20:7 He wastaisit: ei ole kengän meitä palcannut. Hän sanoi heille: mengät te myös minun wijnamäkeeni/ ja mitä cohtus on/ sen pitä teidän saaman.
20:8 Mutta kun ilta tuli, sanoi viinitarhan herra tilansa hoitajalle: 'Kutsu työmiehet ja maksa heille palkka, viimeisistä alkaen ensimmäisiin asti.'	8. Mutta kuin ehto tuli, sanoi viinamäen isäntä perheensä haltialle: kutsu työväki, ja maksa heidän palkkansa, ruveten viimeisistä ensimmäisiin asti.	20:8 Cosca ehto tuli/ sanoi wijnamäen isändä Perhenshaldialle: cudzu työwäki/ ja maxa heidän palckans/ ruweten wijmeisist ensimmäisin asti.
20:9 Kun nyt tulivat ne, jotka olivat saapuneet yhdennentoista hetken vaiheilla, saivat he kukin denarin.	9. Ja kuin ne tulivat, jotka liki yhdellätoistakymmenennellä hetkellä tulleet olivat, saivat he kukin penninkinsä.	20:9 Ja cuin ne tulit/ jotca liki yhdellätoistakymmenellä hetkellä tullet olit/ ja sait cukin päiwän palcan.
20:10 Ja kun ensimmäiset tulivat, luulivat he saavansa enemmän; mutta hekin saivat kukin denarin.	10. Mutta kuin ensimmäiset tulivat, luulivat he enemmän saavansa; ja he myös saivat kukin penninkinsä.	20:10 Cosca ensimmäiset tulit/ luulit he enemmän saawans. 20:11 Ja he myös sait cukin päiwä palcan.
20:11 Kun he sen saivat, napsivat he perheen isäntää vastaan	11. Ja kuin he saivat, napsivat he perheenisäntää vastaan,	Ja cuin he sait/ napsit he Perhenisändätä wastan/
20:12 ja sanoivat: 'Nämä viimeiset ovat tehneet työtä vain yhden hetken, ja sinä teit heidät meidän vertaisiksemme, jotka olemme kantaneet päivän kuorman ja helteen.'	12. Sanoen: nämät viimeiset ovat yhden hetken työtä tehneet, ja sinä teit heidät meidän verraksemme, jotka olemme kantaneet päivän kuorman ja helteen.	ja sanoit: 20:12 Nämät wijmeiset olit ainoastans yhden hetken työsä/ ja sinä teit heidän meidän werraxem/ jotca olemma candanet päiwän cuorman ja helden.
20:13 Niin hän vastasi erälle heistä ja sanoi: 'Ystäväni, en minä tee sinulle vääräyttä; etkö sopinut minun kanssani denarista?'	13. Niin hän vastasi ja sanoi yhdelle heistä: ystäväni, en tee minä sinulle vääräyttä; etkös sopinut minun kanssani määrätystä penningistä?	20:13 Nijn hän wastais yhdelle heistä/ ja sanoi: ystävän/ en tee minä sinulle wääräyttä/ etkös sopinut minun cansani määrätyst palcast?

20:14 Ota omasi ja mene. Mutta minä tahdon tälle viimeiselle antaa saman verran kuin sinullekin.	14. Ota se, mikä sinun tulee, ja mene matkaas; mutta minä tahdon tälle viimeiselle antaa niinkuin sinullekin.	20:14 Ota se cuin sinun tule/ ja mene matcas: minä tahdon myös tälle wijmeiselle anda nijncuin sinullengin.
20:15 Enkö saa tehdä omallani, mitä tahdon? Vai onko silmäsi nurja sentähden, että minä olen hyvä?'	15. Vai enkö minä saa tehdä minun kalustani mitä minä tahdon? taikka katsotkos sentähden karsaasti, että minä hyvä olen?	20:15 Wai engö minä saa tedä minun calustani mitä minä tahdon? taicka cadzotcos sentähden carsast/ että minä hywä olen?
20:16 Näin viimeiset tulevat ensimmäisiksi ja ensimmäiset viimeisiksi."	16. Niin viimeiset tulevat ensimmäisiksi ja ensimmäiset viimeisiksi. Sillä monta ovat kutsutut, mutta harvat valitut.	20:16 Nijn wijmeiset tulewat ensimmäisixi/ ja ensimmäiset wijmeisixi. Sillä monda owat cudzutut/ mutta harwat walitut.
20:17 Ja kun Jeesus lähti kulkemaan ylös Jerusalemiin, otti hän ne kaksitoista erilleen ja sanoi matkalla heille:	17. Ja Jesus meni ylös Jerusalemiin, ja otti kaksitoistakymmentä opetuslastansa erinänsä tiellä tykönsä, ja sanoi heille:	20:17 Ja Jesus meni ylös Jerusalemijn/ ja otti caxitoistakymmendä Opetuslastans/ erinäns tiellä tygöns: 20:18 Ja sanoi heille:
20:18 "Katso, me menemme ylös Jerusalemiin, ja Ihmisen Poika annetaan ylipappien ja kirjanoppineitten käsiin, ja he tuomitsevat hänet kuolemaan	18. Katso, me menemme ylös Jerusalemiin, ja Ihmisen Poika ylönnetaan pappein päämiehille ja kirjanoppineille; ja he tuomitsevat hänen kuolemaan,	cadzo/ me menemmä Jerusalemijn/ ja ihmisen Poica ylönnannetan Pappein päämiehille/ ja Kirjanoppenuille/ ja he duomidzewat hänen cuolemaan.
20:19 ja antavat hänet pakanoille pilkattavaksi ja ruoskittavaksi ja ristiinnaulittavaksi, ja kolmantena päivänä hän on nouseva ylös."	19. Ja antavat ylöns hänen pakanoille pilkattaa, ja ruoskittaa, ja ristiinnaulittaa: ja kolmantena päivänä on hän nouseva ylös.	20:19 Ja ylönnandawat pacanoille pilcatta/ ja ruoskitta/ ja ristinnaulitta/ ja colmandena päiwänä hän ylösnouse.
20:20 Silloin Sebedeuksen poikain äiti tuli poikineen hänen tykönsä ja kumarsi häntä, aikoen anoa häneltä jotakin.	20. Silloin tuli hänen tykönsä Zebedeuksen poikain äiti poikinensa, kumarsi ja anoi jotakin häneltä.	20:20 Silloin tuli hänen tygöns Zebedeuxen poicain äiti poikinens/ cumarsi ja anoi jotain häneldä.
20:21 Niin hän sanoi vaimolle: "Mitä tahdot?" Tämä sanoi hänelle: "Sano, että nämä minun kaksi poikaani saavat istua, toinen sinun oikealla ja toinen vasemmalla puolellasi, sinun valtakunnassasi."	21. Vaan hän sanoi hänelle: mitäs tahdot? Sanoi hän hänelle: sano, että nämät kaksi minun poikaani istuisivat, yksi sinun oikialla kädellä ja toinen vasemmallas, sinun valtakunnassas.	20:21 Ja hän sanoi hänelle: mitäs tahdot? Sanoi hän hänelle: sano/ että nämät caxi minun poicani istuisit/ yxi sinun oikialla kädellä/ ja toinen wasemallas sinun waldacunnasas.

20:22 Mutta Jeesus vastasi ja sanoi: "Te ette tiedä, mitä anotte. Voitteko juoda sen maljan, jonka minä olen juova?" He sanoivat hänelle: "Voimme."	22. Niin Jesus vastaten sanoi: ette tiedä, mitä te anotte. Voitteko juoda sen kalkin, jonka minun pitää juoman, ja kastettaa sillä kasteella, jolla minä kastetaan? He sanoivat hänelle: me voimme.	20:22 Nijn Jesus wastaten sanoi: et te tiedä mitä te anotta/ woittaco juoda sen Calkin/ jonga minun pitä juoman? ja castetta sillä Castella/ jolla minä castetan?
20:23 Hän sanoi heille: "Minun maljani te tosin juotte, mutta minun oikealla ja vasemmalla puolellani istuminen ei ole minun annettavissani, vaan se annetaan niille, joille minun Isäni on sen valmistanut."	23. Ja hän sanoi heille: minun kalkkini tosin te juotte ja sillä kasteella, jolla minä kastetaan, te kastetaan; mutta istua minun oikialla kädelläni, taikka vasemmalla, ei ole minun antamisellani, vaan joille se on valmistettu minun Isältääni.	20:23 He sanoit hänelle: me woimma. Hän sanoi heille: Minun Calckini tosin te juotta/ ja sillä Castella/ jolla minä castetan te castetan. Mutta istua minun oikialla kädelläni/ taicka wasemalla/ ei ole minun andamisellani/ mutta joille se on walmistettu minun Isäldäni.
20:24 Kun ne kymmenen sen kuulivat, närkästyivät he näihin kahteen veljekseen.	24. Ja kuin ne kymmenen sen kuulivat, närkästyivät he niistä kahdesta veljeksestä.	20:24 Cosca ne kymmenen sen cuulit/ närkästyit he nijstä cahdesta weljexestä.
20:25 Mutta Jeesus kutsui heidät tykönsä ja sanoi: "Te tiedätte, että kansojen ruhtinaat herroina niitä hallitsevat, ja että mahtavat käyttävät valtaansa niitä kohtaan.	25. Mutta Jesus kutsui heidät tykönsä ja sanoi: te tiedätte, että kansain päämiehet vallitsevat heitä, ja ylimmäisillä on valta heidän ylitsensä.	20:25 Mutta Jesus cudzui heidän tygöns/ ja sanoi: te tiedätte/ että mailmalliset Päämiehet wallidzewat heitä/ ja jotca jalot owat/ he hallidzewat heitä.
20:26 Näin älköön olko teillä keskenänne, vaan joka teidän keskuudessanne tahtoo suureksi tulla, se olkoon teidän palvelijanne,	26. Vaan ei niin pidä oleman teidän keskenänne; mutta joka tahtoo teidän seassanne suurin olla, se olkoon teidän palvelianne;	20:26 Ei nijn pidä oleman teidän keskenän/ mutta cuca tahto teidän seasan jaloin olla/ se olcan teidän palwelian.
20:27 ja joka teidän keskuudessanne tahtoo olla ensimmäinen, se olkoon teidän orjanne;	27. Ja joka tahtoo teidän seassanne ensimmäinen olla, se olkoon teidän palvelianne.	20:27 Ja joca tahto teidän seasan ensimmäinen olla/ se olcan teidän palwelian.
20:28 niinkuin ei Ihmisen Poikakaan tullut palveltavaksi, vaan palvelemaan ja antamaan henkensä lunnaiksi monen edestä."	28. Niinkuin ei Ihmisen Poika tullut, että häntä piti palveltaman, mutta että hän palvelis, ja antais henkensä lunastukseksi monen edestä.	20:28 Nijn cuin ei ihmisen Poica tullut että händä piti palweldaman/ mutta että hän palwelis/ ja andais hengens lunastuxexi monen edestä.
20:29 Ja heidän lähtiessään Jerikosta seurasi häntä suuri kansan paljous.	29. Ja heidän lähteissänsä Jerikosta, seurasi häntä paljo kansaa.	20:29 Ja heidän lähteisäns Jerichost/ seurais händä paljo Canssa.

20:30 Ja katso, kaksi sokeaa istui tien vieressä; ja kun he kuulivat, että Jeesus kulki ohitse, huusivat he sanoen: "Herra, Daavidin poika, armahda meitä."	30. Ja katso, kaksi sokiaa istuivat tien ohessa. Kuin he kuulivat, että Jesus kävi ohitse, huusivat he, sanoen: Herra, Davidin Poika, armahda meitä!	20:30 Ja cadzo/ caxi sokiata istuit tien ohes. Cosca he cuulit/ että Jesus käwi/ huusit he sanoden: Herra Dawidin Poica armada meitä.
20:31 Niin kansa nuhteli heitä saadakseen heidät vaikenemaan; mutta he huusivat sitä enemmän sanoen: "Herra, Daavidin poika, armahda meitä."	31. Niin kansa torui heitä vaikenemaan. Mutta he huusivat enemmän, sanoen: Herra, Davidin Poika, armahda meitä!	20:31 Nijn Canssa waadei heitä waickeneman. Mutta he huusit enemmän/ sanoden: Herra Dawidin Poica armada meitä.
20:32 Silloin Jeesus seisahtui ja kutsui heidät tykönsä ja sanoi: "Mitä tahdotte, että minä teille tekisin?"	32. Ja Jesus seisahti, ja kutsui heidät tykönsä, ja sanoi: mitä te tahdotte, että minun pitää teille tekemän?	20:32 Ja Jesus seisatti/ ja cudzui heidän tygöns/ ja sanoi: Mitä te tahdotta/ että minun pitä teidän tekemän?
20:33 He sanoivat hänelle: "Herra, että meidän silmämme aukenisivat."	33. Sanoivat he hänelle: Herra, että meidän silmämme aukenisivat.	20:33 Sanoit he hänelle: Herra/ että meidän silmän aukenisit.
20:34 Niin Jeesuksen tuli heitä sääli, ja hän kosketti heidän silmiänsä, ja kohta he saivat näkönsä ja seurasivat häntä.	34. Niin Jesus armahti heitä ja tarttui heidän silmiinsä, ja he saivat kohta näkönsä ja seurasivat häntä.	20:34 Nijn Jesus armahti heitä/ ja rupeis heidän silmijns: Ja he sait cohta näköns/ ja seuraisit händä.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu
21:1 Ja kun he lähestyivät Jerusalemia ja saapuivat Beetfageen, Öljymäelle, silloin Jeesus lähetti kaksi opetuslasta	1. Ja kuin he lähestyivät Jerusalemia ja tulivat Bethphageen öljymäen tykö, lähetti Jesus kaksi opetuslasta,	21:1 JA cuin he lähestyit Jerusalemita ja tulit Bethphagen Öljymäen tygö/ lähetti Jesus caxi Opetuslastans/
21:2 ja sanoi heille: "Menkää kylään, joka on edessänne, niin te kohta löydätte aasintamman sidottuna ja varsan sen kanssa; päästäkää ne ja tuokaa minulle.	2. Sanoen heille: menkää kylään, joka on edessänne, ja te löydätte kohta aasintamman sidottuna, ja varsan hänen kanssansa: päästäkää ne ja tuokaat minulle.	sanoden heille: 21:2 Mengät kylään joca on teidän edesän/ ja te löydätte cohta Asintamman sidottuna/ ja warsan hänen cansans/ päästäkät ne ja tuocat minulle.
21:3 Ja jos joku teille jotakin sanoo, niin vastatkaa: 'Herra tarvitsee niitä'; ja kohta hän lähettää ne."	3. Ja jos joku teille jotakin sanoo, niin sanokaat: Herra niitä tarvitsee, ja kohta hän laskee heidät.	21:3 Ja jos jocu teille jotakin sano/ nijn sanocat: Herra nijtä tarwidze/ ja cohta hän laske heidän.
21:4 Mutta tämä tapahtui, että kävisi toteen, mikä on puhuttu profeetan kautta, joka sanoo:	4. Mutta tämä kaikki tapahtui, että täytettäisiin, mikä sanottu oli profeetan kautta, joka sanoo:	21:4 Mutta nämät tapahduit caicki/ että täytetäisin/ cuin sanottu oli Prophetan cautta/ joca sanoi:

21:5 "Sanokaa tytär Siionille: 'Katso, sinun kuninkaasi tulee sinulle hiljaisena ja ratsastaen aasilla, ikeenalaisen aasin varsalla.'"	5. Sanokaat Zionin tyttäreille: katso, sinun Kuninkaas tulee sinulle siviä, istuen aasintamman päällä ja ikeen alaisen aasin varsan päällä.	21:5 Sanocat Zionin tyttäreille: cadzo/ sinun Cuningas tule sinulle siviä istuin Asintamman päällä/ ja iken alaisen Asin warsan päällä.
21:6 Niin opetuslapset menivät ja tekivät, niinkuin Jeesus oli heitä käsenyt,	6. Niin opetuslapset menivät ja tekivät niinkuin Jesus heille käsenyt oli,	21:6 Opetuslapset menit/ ja teit nijncuin Jesus heille käsenyt oli/ ja talutit hänen tygöns Asintamman ja warsan.
21:7 ja toivat aasintamman varsoineen ja panivat niiden selkään vaatteensa, ja hän istuutui niiden päälle.	7. Ja taluttivat aasintamman ja varsan, ja panivat niiden päälle vaatteensa, ja istuttivat hänen niiden päälle.	21:7 Ja panit nijden päälle heidän waattens/ ja istutit hänen nijden päälle:
21:8 Ja suurin osa kansasta levitti vaatteensa tielle, ja toiset karsivat oksia puista ja hajottivat tielle.	8. Niin enin osa kansasta hajoitti vaatteensa tielle, ja muut karsivat oksia puista ja hajoittivat tielle.	21:8 Nijn monda Canssast hajotti waattens tielle. Ja muutamat carseit oxia puista/ ja hajotit tielle.
21:9 Ja kansanjoukot, jotka kulkivat hänen edellään ja jotka seurasivat, huusivat sanoen: "Hoosianna Daavidin pojalle! Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen. Hoosianna korkeuksissa!"	9. Mutta kansa, joka edellä kävi, ja jotka seurasivat, huusivat, sanoen: hosianna Davidin Pojalle! kiitetty olkoon se, joka tulee Herran nimeen! hosianna korkeudessa!	21:9 Mutta Canssa/ joca edellä käwi/ ja jotca seuraisit/ huusit sanoden: Hosianna Dawidin Pojalle/ kijtetty olcon se joca tule Herran nimeen/ Hosianna corkiudes.
21:10 Ja kun hän tuli Jerusalemiin, joutui koko kaupunki liikkeelle ja sanoi: "Kuka tämä on?"	10. Ja kuin hän tuli Jerusalemiin, nousi koko kaupunki, sanoen: kuka on tämä?	21:10 Ja cuin hän tuli Jerusalemijn/ nousi coco Caupungi/ sanoden: cuca on tämä?
21:11 Niin kansa sanoi: "Tämä on se profeetta, Jeesus, Galilean Nasaretista."	11. Niin kansa sanoi: tämä on Jesus, propheta Galilean Natsaretista.	21:11 Nijn Canssa sanoi: tämä on Jesus se Propheta Galilean Nazarethist.
21:12 Ja Jeesus meni pyhäkköön; ja hän ajoi ulos kaikki, jotka myivät ja ostivat pyhäkössä, ja kaatoi kumoon rahanvaihtajain pöydät ja kyyhkysten myyjäin istuimet.	12. Ja Jesus meni sisälle Jumalan templiin, ja ajoi ulos kaikki, jotka myivät ja ostivat templissä, ja vaihettajain pöydät ja kyyhkyisten kaupitsiain istuimet hän kukisti,	21:12 JA Jesus meni Jumalan Templijn/ ja ajoi ulos caicki jotca myit ja ostit Templis. 21:13 Ja waihettajain pöydät ja mettisten caupidziain istuimet hän cukisti.
21:13 Ja hän sanoi heille: "Kirjoitettu on: 'Minun huoneeni pitää kutsuttaman rukoushuoneeksi', mutta te teette siitä ryövärien luolan."	13. Ja sanoi heille: kirjoitettu on: minun huoneeni pitää rukoushuoneeksi kutsuttaman; mutta te olette sen tehneet ryöväritten luolaksi.	Ja sanoi heille: kirjoitettu on/ minun huonen pitä rucous huonexi cudzuttaman/ mutta te oletta sen tehnet ryöwäritten luolaxi.

21:14 Ja hänen tykönsä pyhäkössä tuli sokeita ja rampoja, ja hän paransi heidät.	14. Ja hänen tykönsä tulivat sokiats ja ontuvat templissä, ja hän paransi heidät.	21:14 Ja hänen tygöns tulit sokiats ja onduwat Templis/ ja hän paransi heitä.
21:15 Mutta kun ylipapit ja kirjanoppineet näkivät ne ihmeet, joita hän teki, ja lapset, jotka huusivat pyhäkössä ja sanoivat: "Hosianna Daavidin pojalle", niin he närkästyivät	15. Mutta kuin pappein päämiehet ja kirjanoppineet näkivät ne ihmeet, jotka hän teki, ja lapset templissä huutawan ja sanovan: hosianna Davidin Pojalle! närkästyivät he,	21:15 Cosca Pappein päämiehet ja Kirjanoppenet näit ne ihmet/ cuin hän teki/ ja cuulit lapset Templis huutawan/ ja sanowan: Hosianna Dawidin Pojalle: närkästyit he
21:16 ja sanoivat hänelle: "Kuuletko, mitä nämä sanovat?" Niin Jeesus sanoi heille: "Kuulen; ettekö ole koskaan lukeneet: 'Lasten ja imeväisten suusta sinä olet valmistanut itsellesi kiitoksen?'"	16. Ja sanoivat hänelle: kuuletkos, mitä nämät sanovat? Niin Jeesus sanoi heille: kuulen kyllä. Ettekö te koskaan ole lukeneet: lasten ja imeväisten suusta olet sinä kiitoksen valmistanut?	ja sanoit hänelle: 21:16 Cuuletkos mitä nämät sanowat? Nijn Jeesus sanoi heille: Cuulen kyllä? ettekö te coscan lukenet? Lasten ja imewäisten suusta olet sinä kijtoxen walmistanut.
21:17 Ja hän jätti heidät ja meni ulos kaupungista Betaniaan ja oli siellä yötä.	17. Ja hän luopui heistä, ja meni ulos kaupungista Betaniaan, ja oli siellä yötä.	21:17 Ja hän luowui heistä/ ja meni Caupungista Bethaniaan/ ja oli siellä.
21:18 Kun hän varhain aamulla palasi kaupunkiin, oli hänen nälkä.	18. Mutta huomeneltain kaupunkiin palatessansa isosi hän.	21:18 Mutta huomeneltain Caupungihin palaitesans/ isois hän.
21:19 Ja nähdessään tien vieressä viikunapuun hän meni sen luo, mutta ei löytänyt siitä muuta kuin pelkkiä lehtiä; ja hän sanoi sille: "Älköön sinusta ikinä enää hedelmää kasvako." Ja kohta viikunapuu kuivettui.	19. Ja kuin hän näki fikunapuun tien ohessa, meni hän sen tykö, ja ei löytänyt siinä mitään muuta kuin lehdet ainoastaan; ja hän sanoi sille: älköön ikänä tästäkään edes sinusta hedelmää kasvako. Ja fikunapuu kohta kuivettui.	21:19 Ja hän näki ficunapuun tien ohes/ meni hän sen tygö/ ja ei löynnyt hänesä mitän muuta cuin lehdet: ja hän sanoi hänelle: älkön ikänäns tästäkän edes sinust hedelmätä caswaco. Ja ficunapuu cohta cuiwettui.
21:20 Kun opetuslapset tämän näkivät, ihmettelivät he ja sanoivat: "Kuinka viikunapuu niin äkisti kuivettui?"	20. Ja kuin opetuslapset sen näkivät, ihmettelivät he, sanoen: kuinka fikunapuu niin kohta kuivettui?	21:20 Ja cuin Opetuslapset sen näit/ ihmettelit he sanoden: cuinga se ficunapuu nijn cohta cuiwettin?

<p>21:21 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Totisesti minä sanon teille: jos teillä olisi uskoa ettekä epäilisi, niin ette ainoastaan voisi tehdä sitä, mikä viikunapuussa tapahtui, vaan vieläpä, jos sanoisitte tälle vuorelle: 'Kohoa ja heittäydy mereen', niin se tapahtuisi.</p>	<p>21. Jesus vastaten sanoi heille: totisesti sanon minä teille: jos teillä olis usko, ja ette epäilisi, niin ette ainoastaan tätä tekisi, mikä fikunapuulle tapahtui, vaan myös jos te sanoisitte tälle vuorelle: siirry ja kukistu mereen, niin se tapahtuis.</p>	<p>21:21 Jesus wastaten sanoi heille: totisest sanon minä teille: jos teillä olis usco/ ja et te epäilis/ nijn et te ainoastans tätä tekis/ cuin ficunapuulle tapahtui/ mutta myös jos te sanoisitta tälle vuorelle: siirrä sinus/ ja cukistu mereen/ nijn se taphtuis.</p>
<p>21:22 Ja kaiken, mitä te anotte rukouksessa, uskoen, te saatte."</p>	<p>22. Ja kaikki, mitä te anotte rukouksessa, uskoen, sen te saatte.</p>	<p>21:22 Ja caicki mitä te anotte rucouxes uscolla/ sen te saatte.</p>
<p>21:23 Ja kun hän oli mennyt pyhäkköön, tulivat hänen opettaessaan ylipapit ja kansan vanhimmat hänen luoksensa ja sanoivat: "Millä vallalla sinä näitä teet? Ja kuka sinulle on antanut tämän vallan?"</p>	<p>23. Ja kuin hän meni templiin, tulivat hänen opettaissansa hänen tykönsä pappein päämiehet ja kansan vanhimmat, sanoen: millä voimalla sinä näitä teet? taikka kuka sinulle antoi sen voiman?</p>	<p>21:23 JA cuin hän meni Templijn/ tulit hänen tygöns Pappein päämiehet ja Canssan wanhimmat/ hänen opettaisans/ sanoden: millä woimalla sinä näitä teet? taicka cuca andoi sen woiman?</p>
<p>21:24 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Minä myös teen teille yhden kysymyksen; jos te minulle siihen vastaatte, niin minäkin sanon teille, millä vallalla minä näitä teen.</p>	<p>24. Niin Jesus vastaten sanoi heille: minä tahdon myös teiltä kysyä yhden sanan: jos te sen minulle sanotte, niin minä myös teille sanon, millä voimalla minä näitä teen:</p>	<p>21:24 Nijn Jesus wastaten sanoi heille: minä tahdon myös teille kysyä sanan/ jos te sen minulle sanotte/ nijn minä myös teille sanon/ millä woimalla minä näitä teen.</p>
<p>21:25 Mistä Johanneksen kaste oli? Taivaastako vai ihmisistä?" Niin he neuvottelivat keskenänsä sanoen: "Jos sanomme: 'Taivaasta', niin hän sanoo meille: 'Miksi ette siis uskoneet häntä?'</p>	<p>25. Kusta Johanneksen kaste oli, taivaastako taikka ihmisistä? Niin he ajattelivat isellensä, sanoen: jos me sanomme: taivaasta, niin hän sanoo meille: miksi ette siis häntä uskoneet?</p>	<p>21:25 Custa Johannexen Caste oli/ olico se Taiwasta/ taicka ihmisistä? Nijn he ajattelit idzelläns sanoden: jos me sanomme Taiwast/ nijn hän sano meille: 21:26 Mixette sijs händä usconet?</p>
<p>21:26 Mutta jos sanomme: 'Ihmistä', niin meidän täytyy peljätä kansaa, sillä kaikki pitävät Johannesta profeettana."</p>	<p>26. Mutta jos me sanomme: se oli ihmisistä, niin me pelkäämme kansaa; sillä kaikki pitivät Johanneksen prophetana.</p>	<p>Mutta jos me sanomme: se oli ihmisildä/ nijn me pelkämme Canssa: sillä caicki pidit Johannexen Prophetana.</p>
<p>21:27 Ja he vastasivat Jeesukselle ja sanoivat: "Emme tiedä." Niin hänkin sanoi heille: "Niinpä en minäkään sano teille, millä vallalla minä näitä teen.</p>	<p>27. Ja he vastaten sanoivat Jeesukselle: emme tiedä. Sanoi hän heille: en minä myös sano teille, millä voimalla minä näitä teen.</p>	<p>21:27 Ja he wastaten sanoit Jesuxelle: En me tiedä. Sanoi hän heille: En minä myös sano teille/ millä woimalla minä näitä teen.</p>

<p>21:28 Mutta miten teistä on? Miehellä oli kaksi poikaa; ja hän meni ensimmäisen luo ja sanoi: 'Poikani, mene tänään tekemään työtä minun viinitarhaani.'</p>	<p>28. Mutta kuinka te luulette? Yhdellä miehellä oli kaksi poikaa, ja hän meni ensimmäisen tykö, ja sanoi: poikani, mene tänäpäni tekemään työtä minun viinamäkeen.</p>	<p>21:28 MUtta cuinga te luuletta: Yhdellä miehellä oli caxi poica/ ja hän meni ensimmäisen tygö/ ja sanoi: poican mene tänäpäni tekemän työtä minun wijnamäkeni.</p>
<p>21:29 Tämä vastasi ja sanoi: 'En tahdo'; mutta jäljestäpäni hän katui ja meni.</p>	<p>29. Niin hän vastaten sanoi: en tahdo. Mutta sitte katui hän, ja meni.</p>	<p>21:29 Nijn hän wastaten sanoi: En minä mene. Mutta sijtte hän cadui/ ja meni.</p>
<p>21:30 Niin hän meni toisen luo ja sanoi samoin. Tämä taas vastasi ja sanoi: 'Minä menen, herra', mutta ei mennytkään.</p>	<p>30. Niin hän meni toisen tykö, ja sanoi myös niin. Mutta hän vastaten sanoi: kyllä minä menen, herra, ja ei mennytkään.</p>	<p>21:30 Nijn hän meni toisen tygö/ ja sanoi myös nijn. Mutta hän wastaten sanoi: kyllä minä menen Herra/ ja ei mennytkän.</p>
<p>21:31 Kumpi näistä kahdesta teki isänsä tahdon?" He sanoivat: "Ensimmäinen." Jeesus sanoi heille: "Totisesti minä sanon teille: publikaanit ja portot menevät ennen teitä Jumalan valtakuntaan.</p>	<p>31. Kumpi näistä kahdesta teki isänsä tahdon? He sanoivat hänelle: ensimmäinen. Sanoi Jesus heille: totisesti sanon minä teille: Publikanit ja portot käyvät teidän edellänne Jumalan valtakuntaan.</p>	<p>21:31 Cumbi näistä cahdesta teki Isäns tahdon? Ja he sanoit hänelle: se ensimmäinen. Sanoi Jesus heille: Totisest sanon minä teille: Publicanit ja portot käywät teidän edellän Taiwan waldacundaan.</p>
<p>21:32 Sillä Johannes tuli teidän tyköne vanhurskauden tietä, ja te ette uskoneet häntä, mutta publikaanit ja portot uskoivat häntä; ja vaikka te sen näitte, ette jäljestäpäinkään katuneet, niin että olisitte häntä uskoneet.</p>	<p>32. Sillä Johannes tuli teidän tyköne vanhurskauden tiessä, ja ette häntä uskoneet: mutta Publikanit ja portot uskoivat hänen. Mutta te, jotka sen näitte, ette sittenkään parannusta tehneet, että te häntä olisitte uskoneet.</p>	<p>21:32 Sillä Johannes tuli teidän tygön wahhurscauden tietä opettain/ ja et te händä usconet/ mutta Publicanit ja portot uscoit hänen. Waicka te sen näittä /nijn et te sijttekän parannusta tehnet/ että te hänen päällens olisit vsconet.</p>
<p>21:33 Kuulkaa toinen vertaus: Oli perheenisäntä, joka istutti viinitarhan ja teki aidan sen ympärille ja kaivoi siihen viinikuurnan ja rakensi tornin; ja hän vuokrasi sen viinitarhureille ja matkusti muille maille.</p>	<p>33. Kuulkaat toinen vertaus: oli perheenisäntä, joka istutti viinamäen, ja pani aidan sen ympärille, ja kaivoi siihen viinakuurnan, ja rakensi tornin, ja pani sen vuorolle peltomiehille, ja vaelsi muille maille.</p>	<p>21:33 Cuulcat toinen wertaus: Oli yxi Perhen isändä joca istutti wijnapuita ja pani aidan nijden ymbärins/ ja asetti wijnacuopan/ ja rakensi tornin/ ja andoi sen wijnamäen miehille/ ja meni wieralle maalle.</p>
<p>21:34 Ja kun hedelmän aika lähestyi, lähetti hän palvelijoitansa viinitarhurien luokse perimään hänelle tulevat hedelmät.</p>	<p>34. Mutta kuin hedelmän aika lähestyi, lähetti hän palveliansa peltomiesten tykö, ottamaan sen hedelmiä.</p>	<p>21:34 Cosca hedelmän aica lähestyi/ lähetti hän palwelians wijnamäen miesten tygö/ ottaman sen hedelmitä.</p>

21:35 Mutta viinitarhurit ottivat kiinni hänen palvelijansa; minkä he pieksivät, minkä tappoivat, minkä kivittivät.	35. Ja peltomiehet ottivat kiinni hänen palveliansa, ja yhden he pieksivät, toisen he tappoivat, kolmannen he kivittivät.	21:35 Ja wijnamäen miehet otit kijnni hänen palwelians/ yhden he piexit/ toisen he tapoit/ colmannen he kiwitiit.
21:36 Vielä hän lähetti toisia palvelijoita, useampia kuin ensimmäiset; ja näille he tekivät samoin.	36. Taas hän lähetti toiset palveliat, usiammat kuin ensimmäiset, ja he tekivät heille myös niin.	21:36 Taas hän lähetti toiset palweliat usiammat cuin ensimmäiset/ ja he teit heidän myös nijn.
21:37 Mutta viimein hän lähetti heidän luokseen poikansa sanoen: 'Minun poikaani he kavahtavat.'	37. Mutta viimein lähetti hän heidän tykönsä poikansa, sanoen: he karttavat poikaani.	21:37 Mutta wijmein lehetti hän heidän tygöns poicans/ sanoden: He pelkävät minun poicani.
21:38 Mutta kun viinitarhurit näkivät pojan, sanoivat he keskenänsä: 'Tämä on perillinen; tulkaa, tappakaamme hänet, niin me saamme hänen perintönsä.'	38. Mutta kuin peltomiehet näkivät pojan, sanoivat he keskenänsä: tämä on perillinen; tulkaat, tappakaamme häntä, ja niin me saamme hänen perintönsä.	21:38 Cosca wijnamäen miehet näit pojan/ sanoit he keskenäns: tämä on perillinen/ tulcat/ tappacam händä/ ja nijn me saamme hänen perindöns.
21:39 Ja he ottivat hänet kiinni ja heittivät ulos viinitarhasta ja tappoivat.	39. Ja he ottivat hänen kiinni, sysäsivät ulos viinamäestä ja tappoivat.	21:39 Ja he otit hänen kijnni/ sysäisit ulos wijnamäest/ ja tapoit.
21:40 Kun viinitarhan herra tulee, mitä hän tekee noille viinitarhureille?"	40. Kun siis viinamäen isäntä tulee, mitä hän niiden peltomiesten tekee?"	21:40 Cosca wijnamäen isändä tule/ mitä hän nijden wijnamäen miesten teke?"
21:41 He sanoivat hänelle: "Nuo pahat hän pahoin tuhoaa ja vuokraa viinitarhan toisille viinitarhureille, jotka antavat hänelle hedelmät ajallansa."	41. He sanoivat hänelle: ne pahat hän pahasti hukuttaa, ja antaa viinamäkensä toisille viinamäen miehille, jotka hänelle antavat hedelmät ajallansa.	21:41 He sanoit hänelle: Että he pahat owat/ nijn hän pahasti heidän hucutta/ ja anda wijnamäkensä toisille wijnamäen miehille/ jotca hänen andawat hedelmän ajallans.
21:42 Jeesus sanoi heille: "Ettekö ole koskaan lukeneet kirjoituksista: 'Se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut kulmakiveksi; Herralta tämä on tullut ja on ihmeellinen meidän silmissämme'?"	42. Sanoi Jesus heille: ettekö te ikänä Raamatuissa ole lukeneet: jonka kiven rakentajat hylkäsivät, se on tullut kulmakiveksi. Herralta on se tapahtunut, ja on ihmeellinen meidän silmäimme edessä.	21:42 Sanoi Jesus heille: Ettekö te ikänäns Ramatuisa lukenet. sen kiwen/ jonga rakendajat hylkäisit/ se on tehty culmakiwexi. 21:43 Herralda on tämä tehty/ ja on ihmellinen meidän silmäim edes.
21:43 Sentähden minä sanon teille: Jumalan valtakunta otetaan teiltä pois ja annetaan kansalle, joka tekee sen hedelmiä.	43. Sentähden sanon minä teille: Jumalan valtakunta pitää teiltä otettaman pois ja annettaman pakanoille, jotka sen hedelmän tekevät.	Sentähden sanon minä teille: Jumalan waldacunda pitä teildä otettaman pois/ ja annettaman pacanoille/ jotca sen hedelmän tekewät.

21:44 Ja joka tähän kiveen kaatuu, se ruhjoutuu, mutta jonka päälle se kaatuu, sen se murskaa."	44. Ja joka lankee tähän kiveen, hän runnellaan. Mutta jonka päälle hän lankee, sen hän murentaa.	21:44 Ja joca lange tähän kiween/ hän runnellan. Mutta jonga päälle hän lange/ sen hän murenda.
21:45 Kun ylipapit ja fariseukset kuulivat nämä hänen vertauksensa, ymmärsivät he, että hän puhui heistä.	45. Ja kuin pappein päämiehet ja Pharisealaiset kuulivat hänen vertauksensa, ymmärsivät he, että hän heistä sanoi.	21:45 Ja cuin Pappein päämiehet/ ja Phariseuxet cuulit hänen wertauxens/ ymmärsit he/ että hän heistä sanoi.
21:46 Ja he olisivat tahtoneet ottaa hänet kiinni, mutta pelkäsivät kansaa, koska se piti häntä profeettana.	46. Ja kuin he pyysivät häntä ottaa kiinni, pelkäsivät he kansaa, sillä he pitivät hänen prophetana.	21:46 Ja he pyysit händä otta kijnni/ mutta he pelkäisit Canssa/ sillä he pidit hänen Prophetana.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu .
22:1 Ja Jeesus rupesi taas puhumaan heille vertauksilla ja sanoi:	1. Ja Jesus vastaten puhui taas heille vertauksilla, sanoen:	22:1 Ja Jesus puhui taas heille wertauxilla/ ja sanoi:
22:2 "Taivasten valtakunta on verrattava kuninkaaseen, joka laittoi häät pojallensa.	2. Taivaan valtakunta on kuninkaan vertainen, joka teki häitä pojallensa,	22:2 TAIwan waldacunda on Cuningan wertainen/ joca teki häitä Pojallens.
22:3 Ja hän lähetti palvelijansa kutsumaan häihin kutsuvieraita, mutta nämä eivät tahtoneet tulla.	3. Ja lähetti palveliansa kutsumaan kutsutuita häihin, ja ei he tahtoneet tulla.	22:3 Ja lähetti palwelians cudzuman cudzutuita häihin/ ja ei he tahtonet tulla.
22:4 Vielä hän lähetti toisia palvelijoita lausuen: 'Sanokaa kutsutuille: Katso, minä olen valmistanut ateriani, minun härkäni ja syöttilääni ovat teurastetut, ja kaikki on valmiina; tulkaa häihin.'	4. Taas hän lähetti toiset palveliat, sanoen: sanokaat kutsutuille: katso, minä valmistin ateriani, härkäni ja syöttilääni ovat tapetut, ja kaikki ovat valmistetut: tulkaat häihin!	22:4 Taas hän lähetti toiset palweliat/ sanoden: sanocat cudzutuille/ cadzo/ minä walmistin minun atrian/ minun härkäni ja syöttiläni owat tapetut/ ja caicki owat walmistetut/ tulcat häihin.
22:5 Mutta he eivät siitä välittäneet, vaan menivät pois, mikä pellolleen, mikä kaupolleen;	5. Mutta he katsoivat ylöns, ja menivät pois, yksi pellollensa, toinen kaupallensa.	22:5 Mutta he cadzoit ylöns. Ja menit pois yxi pellollens/ toinen caupallens.
22:6 ja toiset ottivat kiinni hänen palvelijansa, pitelivät pahoin ja tappoivat.	6. Mutta muut ottivat kiinni hänen palveliansa, ja pilkkasivat heitä, ja tappoivat.	22:6 Mutta muut otit kijnni hänen palwelians/ ja pilckaisit heitä/ ja tapoit.
22:7 Mutta kuningas vihastui ja lähetti sotajoukkonsa ja tuhosi nuo murhamiehet ja poltti heidän kaupunkinsa.	7. Mutta kuin kuningas sen kuuli, vihastui hän, ja lähetti sotaväkensä, ja hukutti ne murhamiehet, ja heidän kaupunkinsa poltti.	22:7 Cosca Cuningas sen cuuli/ wihastui hän/ ja lähetti sotawäkensä/ ja hucutti ne murhamiehet ja heidän Caupungins poltti.

22:8 Sitten hän sanoi palvelijoillensa: 'Häät ovat valmistetut, mutta kutsutut eivät olleet arvollisia.	8. Silloin hän sanoi palvelioillensa: häät tosin ovat valmistetut, mutta kutsutut ei olleet mahdolliset.	22:8 Silloin hän sanoi palvelioillens: Häät tosin ovat walmistetut/ mutta cudzutut ei ollet mahdolliset.
22:9 Menkää siis teiden risteyksiin ja kutsukaa häihin, keitä tapaatte.'	9. Menkääts siis teiden haaroihin, ja kaikki, jotka te löydätte, kutsukaat häihin.	22:9 Mengät sijs teiden haaroin/ ja caicki jotca te löydätte/ cudzucat häihin.
22:10 Ja palvelijat menivät ulos teille ja kokosivat kaikki, keitä vain tapasivat, sekä pahat että hyvät, ja häähuone tuli täyteen pöytävieraita.	10. Ja palveliat menivät ulos teille, ja kokosivat kaikki, jotka he löysivät, pahat ja hyvät; ja häähuone täytettiin vieraista.	22:10 Ja hänen palwelians menit teille/ ja cocoisit caicki cuin he löysit/ pahat ja hywät/ ja häähuone täytettin wierahista.
22:11 Mutta kun kuningas meni katsomaan pöytävieraita, näki hän siellä miehen, joka ei ollut puettu häävaatteisiin.	11. Niin kuningas meni katsomaan vieraita, ja näki siellä yhden ihmisen, joka ei ollut vaatetettu häävaatteilla.	22:11 Nijn Cuningas meni cadzoman wieraitans. Cosca hän näki siellä yhden ihmisen/ joca ei ollut waatetettu hääwaatteilla.
22:12 Ja hän sanoi hänelle: 'Ystävä, kuinka sinä olet tullut tänne sisälle, vaikka sinulla ei ole häävaatteita?' Mutta hän jäi sanattomaksi.	12. Niin hän sanoi hänelle: ystäväni, kuinkas tänne tulit, ja ei sinulla ole häävaatteita? Mutta hän vaikeni.	22:12 Ja hän sanoi hänelle: ystäwän/ cuingas tänne tulit/ ja ei sinulla ole hääwaatteita? Nijn hän waickeni.
22:13 Silloin kuningas sanoi palvelijoille: 'Sitokaa hänen jalkansa ja kätensä ja heittäkää hänet ulos pimeyteen.' Siellä on oleva itku ja hammasten kiristys.	13. Silloin sanoi kuningas palvelioille: sitokaat hänen kätensä ja jalkansa, ottakaat ja heittäkää häntä ulkoiseen pimeyteen; siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.	22:13 Silloin sanoi Cuningas palwelioillen: sitocat hänen kätens ja jalcans/ ottacat ja heittäkät händä ulkoiseen pimeyteen/ siellä pitä oleman itcu ja hammasten kiristys.
22:14 Sillä monet ovat kutsutut, mutta harvat valitut."	14. Sillä monta on kutsuttu, mutta harvat ovat valitut.	22:14 Sillä monda on cudzuttu/ mutta harwat owat walitut.
22:15 Silloin fariseukset menivät ja neuvottelivat, kuinka saisivat hänet sanoissa solmituksi.	15. Silloin Pharisealaiset menivät pitämään neuvoa, kuinka he hänen sanoissa solmeaisivat.	22:15 Silloin Phariseuxet menit pitämän neuwo/ cuinga he hänen sanoisa solmeisit.
22:16 Ja he lähettivät hänen luoksensa opetuslapsensa herodilaisten kanssa sanomaan: "Opettaja, me tiedämme, että sinä olet totinen ja opetat Jumalan tietä totuudessa, kenestäkään välittämättä, sillä sinä et katso henkilöön.	16. Ja he lähettivät hänen tykönsä opetuslapsensa Herodilaisten kanssa, sanoen: Mestari, me tiedämme sinun totiseksi, ja sinä opetat Jumalan tien totuudessa, et myös tottele ketään; sillä et sinä katso ihmisten muotoa.	22:16 Ja he lähetit hänen tygöns heidän Opetuslapsens Herodianein cansa/ sanoden: Mestari/ me tiedämme sinun totisexi/ ja sinä opetat Jumalan tien totudes/ et myös tottele ketän/ sillä et sinä cadzo ihmisten muoto.

22:17 Sano siis meille: miten arvelet? Onko luvallista antaa keisarille veroa vai ei?"	17. Sano siis meille, kuinkas luulet: sopiiko keisarille antaa veroa taikka ei?	22:17 Sano siis meille/ cuingas luulet? sopico Keisarille anda wero taicka ei?
22:18 Mutta Jeesus ymmärsi heidän pahuutensa ja sanoi: "Miksi kiusaatte minua, te ulkokullatut?"	18. Mutta kuin Jeesus ymmärsi heidän pahuutensa, sanoi hän: mitä te ulkokullatut kiusaatte minua?	22:18 Cosca Jesus ymmärsi heidän pahudens/ sanoi hän: mitä te ulcocullatut kiusatta minua?
22:19 Näyttäkää minulle veroraha." Niin he toivat hänelle denarin.	19. Osoittakaat minulle veroraha. Niin he antoivat hänelle verorahan.	Osottacat minulle weromynti. 22:19 Nijn he annoit hänelle werorahan.
22:20 Hän sanoi heille: "Kenen kuva ja päällekirjoitus tämä on?"	20. Ja hän sanoi heille: kenenkä on tämä kuva ja päällekirjoitus?	22:20 Ja hän sanoi heille: Kenengä on tämä cuwa ja päällekirjoitus?
22:21 He vastasivat: "Keisarin." Silloin hän sanoi heille: "Antakaa siis keisarille, mikä keisarin on, ja Jumalalle, mikä Jumalan on."	21. He sanoivat hänelle: keisarin. Niin hän sanoi heille: antakaat keisarille, mitkä keisarin ovat, ja Jumalalle, mitkä Jumalan ovat.	He sanoit: hänelle Keisarin. 22:21 Nijn hän sanoi heille: Andacat Keisarille/ cuin Keisarin owat/ ja Jumalalle cuin Jumalan owat.
22:22 Kun he sen kuulivat, ihmettelivät he ja jättivät hänet ja menivät pois.	22. Ja kuin he nämät kuulivat, ihmettelivät he, ja luopuivat hänestä, ja menivät pois.	22:22 Ja cosca he nämät cuulit/ ihmettelit he/ ja luowuit hänestä ja menit pois.
22:23 Sinä päivänä tuli hänen luoksensa saddukeuksia, jotka sanovat, ettei ylösnousemusta ole, ja he kysyivät häneltä	23. Sinä päivänä tulivat Saddukealaiset hänen tykönsä, jotka sanovat, ettei ylösnousemusta ole, ja kysyivät häneltä,	22:23 Sinä päiwänä tulit Saduceuxet hänen tygöns/ jotca ei sano olewan ylösnousemusta/ ja kysyit hänelle/ sanoden:
22:24 sanoen: "Opettaja, Mooses on sanonut: 'Jos joku kuolee lapsetonna, niin hänen veljensä naimoon hänen vaimonsa ja herättäköön siemenen veljelleen.'	24. Sanoen: Mestari! Moses sanoi: jos joku kuolee lapsetoinna, niin hänen veljensä pitää naiman hänen emäntänsä ja herättämän veljellensä siemenen.	22:24 Mestari/ Moses sanoi: jos jocu cuole lapsitoin/ nijn hänen weljens pitä hänen emändäns naiman/ ja herättämän weljens siemenen.
22:25 Keskuudessamme oli seitsemän veljestä. Ensimmäinen otti vaimon ja kuoli; ja koska hänellä ei ollut jälkeläistä, jätti hän vaimonsa veljelleen.	25. Niin oli meidän seassamme seitsemän veljestä, ja kuin ensimmäinen nai, niin se kuoli. Ja ettei hänellä ollut siementä, jätti hän emäntänsä veljellensä.	22:25 Nijn olit meidän seasam seidzemen weljestä/ cosca ensimmäinen nai/ nijn se cuoli. Ja ettei hänellä ollut siemendä/ jätti hän emändäns weljellens.
22:26 Niin myös toinen ja kolmas, ja samoin kaikki seitsemän.	26. Niin myös toinen ja kolmas, hamaan seitsemänteen asti.	22:26 Nijn myös toinen ja colmas/ haman seidzemenden asti.
22:27 Viimeiseksi kaikista kuoli vaimo.	27. Mutta kaikkein viimein kuoli myös se vaimo.	22:27 Mutta caickein wijmein cuoli se waimo.

22:28 Kenen vaimo noista seitsemästä hän siis ylösnousemuksessa on oleva? Sillä kaikkien vaimona hän on ollut."	28. Kenenkä emännän siis näistä seitsemästä pitää hänen ylösnousemisessa oleman? Sillä kaikki ovat häntä pitäneet.	Kenengä emännän sijs nijstä seizemest pitä hänen ylösnousemisessä oleman? 22:28 Sillä jocainen piti händä.
22:29 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Te eksytte, koska te ette tunne kirjoituksia ettekä Jumalan voimaa.	29. Niin Jesus vastaten sanoi heille: te eksytte ja ette tiedä Raamatuita, eikä Jumalan voimaa.	22:29 Nijn Jesus wastaten sanoi heille: te exytte/ ja et te ymmärrä Ramatuita/ eikä Jumalan voima.
22:30 Sillä ylösnousemuksessa ei naida eikä mennä miehelle; vaan he ovat niinkuin enkelit taivaassa.	30. Sillä ylösnousemisessa ei naida eikä huolla, mutta he ovat niinkuin Jumalan enkelit taivaassa.	22:30 Sillä ylösnousemisessä ei naida eikä huolla/ mutta caicki owat nijncuin Jumalan Engelit Taiwas.
22:31 Mutta mitä kuolleitten ylösnousemukseen tulee, ettekö ole lukeneet, mitä Jumala on puhunut teille, sanoen:	31. Mutta ettekö te ole lukeneet kuolleitten ylösnousemisesta, mitä teille on Jumalalta sanottu, joka sanoo:	22:31 Ettekö te ole lukenet cuolluitten ylösnousemisestä/ jota teille on Jumalast sanottu/ joca sanoi:
22:32 'Minä olen Aabrahamin Jumala ja Iisakin Jumala ja Jaakobin Jumala'? Ei hän ole kuolleitten Jumala, vaan elävien."	32. Minä olen Aabrahamin Jumala, ja Isaakin Jumala, ja Jakobin Jumala? Ei ole Jumala kuolleiden Jumala, mutta elävien.	22:32 Minä olen Aabrahamin Jumala/ Isaachin Jumala/ ja Jacobin Jumala. Ei ole Jumala cuolluitten Jumala/ mutta eläwitten.
22:33 Ja sen kuullessaan kansa hämmästyivät hänen oppiansa.	33. Ja kuin kansa sen kuuli, hämmästyivät he hänen oppiansa.	22:33 Ja cuin Canssa sen cuuli/ hämmästyit he hänen oppians.
22:34 Mutta kun fariseukset kuulivat, että hän oli tukkinut saddukeuksilta suun, kokoontuivat he yhteen;	34. Mutta kuin Pharisealaiset sen kuulivat, että hän oli Saddukealaisten suun tukinnut, kokoontuivat he yhteen.	22:34 COsca Phariseuxet sen cuulit/ että hän oli Saduceusten suun tukinnut/ cocounsit he yhten.
22:35 ja eräs heistä, joka oli lainoppinut, kysyi häneltä kiusaten:	35. Ja yksi lain-opettaja heistä kysyi häneltä, kiusaten häntä, ja sanoi:	22:35 Ja yxi Lain opettaja heistä kysyi hänelle kiusaten händä/ ja sanoi:
22:36 "Opettaja, mikä on suurin käsky laissa?"	36. Mestari, mikä on suurin käsky laissa?	22:36 Mestari/ cuca on suurin käsky Laisa:
22:37 Niin Jeesus sanoi hänelle: "'Rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta mielestäsi.'	37. Niin Jesus sanoi hänelle: sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalaas, kaikesta sydämestäsi, ja kaikesta sielustas, ja kaikesta mielestäsi:	Jesus sanoi hänelle: 22:37 Racasta sinun Herras Jumalatas/ caikesta sinun sydämestäsi/ ja caikesta sinun sielustas/ ja caikesta sinun mielestäsi.
22:38 Tämä on suurin ja ensimmäinen käsky.	38. Tämä on ensimmäinen ja suurin käsky.	22:38 Tämä on suurin ja ensimmäinen käsky.

22:39 Toinen, tämän vertainen, on: 'Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi.'	39. Toinen on tämän kaltainen: sinun pitää rakastaman lähimmäistäs niinkuin itse sinuas.	Toinen on tämän caltainen: 22:39 Racasta sinun lähimmäistäs nijncuin idze sinuas.
22:40 Näissä kahdessa käskyssä riippuu kaikki laki ja profeetat."	40. Näissä kahdessa käskyssä kaikki laki ja prophetat riippuvat.	22:40 Nijsä cahdesa käskysä caicki Laki ja Prophetat riippuvat.
22:41 Ja fariseusten ollessa koolla Jeesus kysyi heiltä	41. Koska Pharisealaiset koossa olivat, kysyi heiltä Jesus,	22:41 Cosca Phariseuxet coosa olit/ kysyi heille Jesus/
22:42 sanoen: "Mitä arvelette Kristuksesta? Kenen poika hän on?" He sanoivat hänelle: "Daavidin."	42. Sanoen: mitä teille näkyy Kristuksesta, kenenkä poika hän on? he sanoivat hänelle: Davidin.	sanoden: 22:42 Mitä teille näky Christuxest/ kenengä Poica hän on? He sanoit Dawidin.
22:43 Hän sanoi heille: "Kuinka sitten Daavid Hengessä kutsuu häntä Herraksi, sanoen:	43. Hän sanoi heille: kuinka siis David kutsuu hengessä hänen Herraksi? sanoen:	22:43 Hän sanoi heille: cuinga sijs Dawid cudzu hänen Herraxi hengesä? sanoden:
22:44 'Herra sanoi minun Herralleni: Istu minun oikealle puolelleni, kunnes minä panen sinun vihollisesi sinun jalkojesi alle.'	44. Herra sanoi minun Herralleni: istu minun oikealla kädelläni, siihenasti kuin minä panen vihollises sinun jalkais astinlaudaksi.	22:44 Herra sanoi minun Herralleni/ istu minun oikialle kädelleni/ siihenasti cuin minä panen sinun wihollises jalcais astinlaudaxi.
22:45 Jos siis Daavid kutsuu häntä Herraksi, kuinka hän on hänen poikansa?"	45. Jos siis David kutsuu hänen Herraksi, kuinka hän on hänen poikansa?	22:45 Jos sijs Dawid cudzu hänen Herraxi/ cuingast hän on hänen poicans?
22:46 Ja kukaan ei voinut vastata hänelle sanaakaan; eikä siitä päivästä lähtien yksikään enää rohjennut kysyä häneltä mitään.	46. Ja ei kenkään taitanut häntä mitään vastata: ei myös yksikään rohjennut sen päivän perästä häneltä enempää kysyä.	22:46 Ja ei tainnut kengän händä mitän wastata. Ja ei myös yxikän rohjennut sen päiwän peräst hänelle enämbätä kysyä.
23 LUKU	23 LUKU	XXIII. Lucu .
23:1 Silloin Jeesus puhui kansalle ja opetuslapsilleen	1. Silloin Jesus puhui kansalle ja hänen opetuslapsillensa,	23:1 Silloin Jesus puhui Canssalle/ ja hänen Opetuslapsillens/
23:2 sanoen: "Mooseksen istuimella istuvat kirjanoppineet ja fariseukset.	2. Sanoen: Moseksen istuimella istuvat kirjanoppineet ja Pharisealaiset:	sanoden: 23:2 Mosexen istuimella istuwat Kirjanoppenet/ ja Phariseuxet.
23:3 Sentähden, kaikki, mitä he sanovat teille, se tehkää ja pitäkää; mutta heidän tekojensa mukaan älkää tehkö, sillä he sanovat, mutta eivät tee.	3. Kaikki siis, mitä he teidän kärkevät pitää, se pitäkää ja tehkää; mutta heidän töittensä jälkeen älkää te tehkö, sillä he sanovat, ja ei tee	23:3 Caicki sijs mitä he teidän kaskewät pitä/ se pitäkät/ ja tehkät/ mutta heidän töidens jälken älkät te tehkö: sillä he sanowat/ ja ei tee.

23:4 He sitovat kokoon raskaita ja vaikeasti kannettavia taakkoja ja panevat ne ihmisten hartioille, mutta itse he eivät tahdo niitä sormellakaan liikuttaa.	4. Sillä he sitovat raskaat kuormat, joita ei voida kantaa, ja panevat ne ihmisten olille, mutta ei he sormellansakaan itse tahdo niitä liikuttaa.	23:4 He sitowat rascat cuormat/ joita ei woida canda/ ja panewat ihmisten olgille/ mutta ei he sormellansatkan idze tahdo nijtä lijcutta.
23:5 Ja kaikki tekonsa he tekevät sitä varten, että ihmiset heitä katselisivat. He tekevät raamatunlausekotelonsa leveiksi ja vaippansa tupsut suuriksi	5. Mutta kaikki työnsä tekevät he, että ne ihmisiltä nähtäisiin. He levittelevät muistokirjansa, ja tekevät suureksi vaatteensa liepeet,	23:5 Caicki heidän työns tekewät he/ että ne ihmisildä nähdäisiin. 23:6 He lewittelewät heidän muistokirjans/ ja tekewät suurexi heidän waattens liepet/
23:6 ja rakastavat ensimmäistä sijaa pidoissa ja etumaisia istuimia synagoogissa,	6. Ja rakastavat ylimmäisiä sijoja pidoissa ja ylimmäisiä istuimia synagogaissa,	ja racastawat ylimmäisiä istuimita pidoisa/ ja Synagogisa ylimmäisiä sioja.
23:7 ja tahtovat mielellään, että heitä tervehditään toreilla, ja että ihmiset kutsuvat heitä nimellä 'rabbi.'	7. Ja tervehdyksiä turulla, ja tahtovat kutsuttaa ihmisiltä: rabbi, rabbi.	23:7 Ja terwetyxiä Turulla/ ja myös tahtowat cudzutta ihmisildä Rabbixi.
23:8 Mutta te älkää antako kutsua itseänne rabbiksi, sillä yksi on teidän opettajanne, ja te olette kaikki veljiä.	8. Mutta älkää te antako teitä kutsuttaa rabbiksi; sillä yksi on teidän Mestarinne, joka on Kristus, mutta te olette kaikki veljekset.	23:8 Mutta älkät te andaco teidän cudzutta Rabbixi: sillä yxi on teidän Mestarin/ joca on Christus/ mutta te oletta caicki weljexet.
23:9 Ja isäksenne älkää kutsuko ketään maan päällä, sillä yksi on teidän Isänne, hän, joka on taivaissa.	9. Ja älkää ketäkään kutsuko isäksenne maan päällä; sillä yksi on Isänne, joka on taivaissa.	23:9 Ja älkät ketäkän cudzucuo Isäxen maan päällä: sillä yxi on teillä Isä/ joca on Taiwais.
23:10 Älkääkä antako kutsua itseänne mestareiksi, sillä yksi on teidän mestarinne, Kristus.	10. Ja älkää te antako teitä kutsuttaa mestariksi; sillä yksi on teidän Mestarinne, joka on Kristus.	23:10 Ja älkät andaco teidän cudzua Mestarixi/ sillä yxi on teidän Mestarin/ joca on Christus.
23:11 Vaan joka teistä on suurin, se olkoon teidän palvelijanne.	11. Joka teistä suurin on, se olkoon teidän palvelianne.	23:11 Joca teistä suurin on/ se olcan teidän palwelian.
23:12 Mutta joka itsensä ylentää, se alennetaan; ja joka itsensä alentaa, se ylennetään.	12. Mutta joka itsensä ylentää, se alennetaan, ja joka itsensä alentaa, se ylennetään.	23:12 Mutta joca idzens ylendä/ se aletan/ ja joca idzens alenda se yletän.
23:13 Mutta voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun suljette taivasten valtakunnan ihmisiltä! Sillä itse te ette mene sisälle, ettekä salli meneväisten sisälle mennä.	13. Mutta voi teitä, kirjanoppineet ja Pharisealaiset, te ulkokullatut! jotka suljette taivaan valtakunnan ihmisten edestä; sillä ette itse sinne mene, ettekä salli meneväisiä sinne mennä.	23:13 Woi teitä Kirjanoppenet ja Phariseuxet/ te ulcocullatut/ jotca suljette Taiwan waldacunnan ihmisildä: sillä et te idze sinne mene etkä salli menewäisiä sinne mennä.

23:14 Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun syötte leskien talot, jopa näön vuoksi pitkiä rukouksia pitäen! Sentähden saatte sitä kovemman tuomion.	14. Voi teitä kirjanoppineet ja Pharisealaiset, te ulkokullatut! jotka syötte leskein huoneet, ja muodoksi pidätte pitkät rukoukset: sentähden te saatte sitä kovemman kadotuksen.	23:14 Woi teitä Kirjanoppenet ja Phariseuxet/ te ulcocullatut/ jotca syötte leskein huonet/ sanoden: me pidämme pitkät rucouxet/ sentähden te saatte sitä cowemman cadotuxen.
23:15 Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te kierrätte meret ja mantereet tehdäkseenne yhden käännynnäisen; ja kun joku on siksi tullut, niin teette hänestä helvetin lapsen, kahta vertaa pahemman, kuin te itse olette!	15. Voi teitä kirjanoppineet ja Pharisealaiset, te ulkokullatut! jotka merta ja mannerta ympäri vaellatte, tehdäkseenne yhtä uutta Juudalaista; ja kuin se tehty on, niin te hänestä teette kaksikertaa enemmän helvetin lapsen kuin te itse olette.	23:15 Woi teitä Kirjanoppenet ja Phariseuxet/ te ulcocullatut/ jotca merta ja Mannerta ymbäri waellatte tehdäxenne yhtä Proselitiä. Ja cosca se tehty on/ nijn te hänestä teette caxikerta enämmän Helwetin lapsen/ cuin te idze oletta.
23:16 Voi teitä, te sokeat taluttajat, jotka sanotte: 'Jos joku vannoo temppelin kautta, niin se ei ole mitään; mutta jos joku vannoo temppelin kullan kautta, niin hän on valaansa sidottu'!	16. Voi teitä, te sokiat taluttajat! jotka sanotte: joka vannoo templin kautta, ei se mitään ole, mutta joka vannoo templin kullan kautta, se on velvollinen.	23:16 Woi teitä te sokiat taluttajat/ jotca sanotte: Joca wanno Templin cautta/ ei se mitän ole/ mutta joca wanno Templin cullan cautta/ se on welgollinen.
23:17 Te tyhmät ja sokeat! Kumpi on suurempi, kultako vai temppeli, joka kullan pyhittää?	17. Te hullut ja sokiat! sillä kumpi on suurempi: kulta, eli templi, joka kullan pyhittää?	23:17 Te hullut ja sokiat/ sillä cumbi on suurembi/ culda eli Templi? Joca cullan pyhittä?
23:18 Ja: 'Jos joku vannoo alttarin kautta, niin se ei ole mitään; mutta jos joku vannoo sen päällä olevan uhrilahjan kautta, niin hän on valaansa sidottu.'	18. Ja joka vannoo alttarin kautta, ei se mitään ole; mutta joka vannoo lahjan kautta, joka sen päällä on, se on velvollinen.	23:18 Ja joca wanno Altarin cautta/ ei se mitän ole/ mutta joca wanno sen lahjan cautta/ cuin sen päällä on/ se on welgollinen.
23:19 Te sokeat! Kumpi on suurempi, uhrilahjako vai alttari, joka uhrilahjan pyhittää?	19. Te hullut ja sokiat! sillä kumpi on suurempi: lahja, eli alttari, joka lahjan pyhittää?	23:19 Te hullut ja sokiat/ cumbi on parembi/ lahja eli Altari/ joca lahjan pyhittä?
23:20 Sentähden, joka vannoo alttarin kautta, vannoo sen kautta ja kaiken kautta, mitä sen päällä on.	20. Joka siis vannoo alttarin kautta, hän vannoo sen kautta ja kaikkein, mikä sen päällä on.	23:20 Joca sijs wanno Altarin cautta/ nijn hän wanno hänen cauttans/ ja caickein cuin sen päällä on.
23:21 Ja joka vannoo temppelin kautta, vannoo sen kautta ja hänen kauttansa, joka siinä asuu.	21. Ja joka vannoo templin kautta, se vannoo hänen kauttansa ja sen kautta, joka siinä asuu.	23:21 Ja joca wanno Templin cautta/ se wanno hänen cauttans/ ja sen cautta/ joca sijnä asu.

23:22 Ja joka vannoo taivaan kautta, vannoo Jumalan valtaistuimen kautta ja hänen kauttansa, joka sillä istuu.	22. Ja joka vannoo taivaan kautta, se vannoo Jumalan istuimen kautta ja hänen kauttansa, joka sen päällä istuu.	23:22 Ja joca wanno Taiwan cautta/ se wanno Jumalan istuimen cautta/ ja sen joca hänes istu.
23:23 Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te annatte kymmenykset mintuista ja tilleistä ja kuminoista, mutta jätätte sikseen sen, mikä laissa on tärkeintä: oikeuden ja laupeuden ja uskollisuuden! Näitä tulisi noudattaa, eikä noitakaan sikseen jättää.	23. Voi teitä kirjanoppineet ja Pharisealaiset, te ulkokullatut! jotka kymmenykset teette mintuista, tilleistä ja kuminoista, ja jätätte pois ne raskaamat laista, tuomion, laupiuden ja uskon: näitä piti tehtämän, ja toisia ei jätettämän.	23:23 Woi teitä Kirjanoppenet ja Phariseuxet te ulcocullatut/ jotca kymmenexet teette Minduista/ Tilleistä/ ja Cuminoista/ ja jätätte pois ne rascamat Laista/ cuin owat: Duomio/ laupius/ ja usco: näitä pidäis tehtämän/ ja toisia ei jätettämän.
23:24 Te sokeat taluttajat, jotka siivilöitte hyttysen, mutta nielette kamelin!	24. Te sokiat taluttajat! te kuurnitsette hyttysen ja kamelin nielette.	23:24 Te sokiat taluttajat/ te cuurnidzette hyttyisen/ ja Camelin nielette.
23:25 Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te puhdistatte maljan ja vadin ulkopuolen, mutta sisältä ne ovat täynnä ryöstöä ja hillittömyyttä!	25. Voi teitä kirjanoppineet ja Pharisealaiset, te ulkokullatut! jotka puhdistatte juoma-astian ja ruoka-astian ulkoiselta puolelta, mutta sisältä ovat ne täynnä raatelemista ja tyytymättömyyttä.	23:25 Woi teitä Kirjanoppenet ja Phariseuxet te ulcocullatut/ jotca puhdistatte juomaastian ja ruocaastian ulcoiselda puolelda/ mutta sisäldä oletta te täynäns raatelemista/ ja tytymättömyyttä.
23:26 Sinä sokea fariseus, puhdistas ensin maljan sisus, että sen ulkopuolikin tulisi puhtaaksi!	26. Sinä sokia Pharisealainen! puhdistas ensin juoma-astia ja ruoka-astia sisältä, että myös ulkonainenkin puoli puhtaaksi tulisi.	23:26 Sinä sokia Phariseus/ puhdistas ensin juomaastia ja ruocaastia sisäldä/ että nijn ulcoisetkin puolet puhdistetuxi tulisit.
23:27 Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te olette valkeiksi kalkittujen hautojen kaltaisia: ulkoa ne kyllä näyttävät kauniilta, mutta ovat sisältä täynnä kuolleitten luita ja kaikkea saastaa!	27. Voi teitä kirjanoppineet ja Pharisealaiset, te ulkokullatut; sillä te olette valkiaksi sivuttuun hautain kaltaiset, jotka ulkoa kauniit ovat, mutta sisältä ovat he täynnä kuolleiden luita ja kaikkea riettautta.	23:27 Woi teitä Kirjanoppenet ja Phariseuxet te ulcocullatut/ jotca oletta walkiaxi siwuttuun hautain caltaiset/ jotca ulco caunit owat/ mutta sisäldä owat he täynäns cuolluitten luita/ ja caicke riettautta.
23:28 Samoin tekin ulkoa kyllä näyttätte ihmisten silmissä hurskailta, mutta sisältä te olette täynnä ulkokultaisuutta ja laittomuutta.	28. Niin myös te olette ulkoa tosin nähdä ihmisten edessä hurskaat, mutta sisältä te olette täynnä ulkokullaisuutta ja vääryyttä.	23:28 Nijn myös te oletta ulco nähdä ihmisten edes hurscat/ mutta sisäldä te oletta täynäns petosta ja wääryyttä.

23:29 Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te rakennatte profeettain hautoja ja kaunistatte vanhurskasten hautakammioita,	29. Voi teitä kirjanoppineet ja Pharisealaiset, te ulkokullatut! jotka rakennatte prophetain hautoja ja kaunistatte vanhurskasten hautoja,	23:29 Woi teitä Kirjanoppenet ja Phariseuxet te ulcocullatut/ jotca rakennatte Prophetain hautoja/ ja caunistatte wanhurscasten muiston merckiä/
23:30 ja sanotte: 'Jos me olisimme eläneet isäimme päivinä, emme olisi olleet osallisia heidän kanssaan profeettain vereen'!	30. Ja sanotte: jos me olisimme olleet meidän isäimme aikoina, emme olisi olleet osalliset heidän kanssansa prophetain veressä.	ja sanotte: 23:30 Jos me olisimme ollet meidän Isäim aigoilla/ en me olisi ollet osalliset heidän cansas Prophetain weres.
23:31 Niin te siis todistatte itsestänne, että olette niiden lapsia, jotka tappoivat profeetat.	31. Niin te siis itseänne tunnustatte, että olette niiden lapset, jotka tappoivat prophetat.	23:31 Nijn te sijs idze teidän päällenne tunnustatte/ että te oletta nijden lapset/ jotca tapoit Prophetat.
23:32 Täyttäkää siis te isäinne mitta.	32. Niin tekin täyttäkää teidän isäinne määrä.	23:32 Nijn tekin täyttäkät teidän Isäinne määrät.
23:33 Te käärmeet, te kyykäärmeitten sikiöt, kuinka te pääsisitte helvetin tuomiota pakoon?	33. Te kärmeet, te kyykärmetten sikiät! kuinka te vältätte helvetin kadotuksen?	23:33 Te kärmet/ te kyykärmetten sikiät/ cuinga te wäldätte Helwetin cadotuxen.
23:34 Sentähden, katso, minä lähetän teidän tyköenne profeettoja ja viisaita ja kirjanoppineita. Muutamat heistä te tapatte ja ristiinnaulitsette, ja toisia heistä te ruoskitte synagoogissanne ja vainoatte kaupungista kaupunkiin;	34. Sentähden, katso, minä lähetän teille prophetat, ja viisaat, ja kirjanoppineet; ja niistä te muutamat tapatte ja ristiinnaulitsette, ja muutamat te pieksätte teidän synagogissanne, ja vainootte kaupungista kaupunkiin.	23:34 Sentähden/ cadzo/ minä lähetän teille Prophetat ja wijsat/ ja Kirjanoppenet/ ja nijstä te muutamat tapatte/ ja ristinnaulidzetta/ ja muutamat te piexette teidän Synagogisan/ ja wainotta Caupungista Caupungihin.
23:35 että teidän päällenne tulisi kaikki se vanhurskas veri, joka maan päällä on vuodatettu vanhurskaan Aabelin verestä Sakariaan, Barakiaan pojan, vereen asti, jonka te tapoitte temppelin ja alttarin välillä.	35. Että teidän päällenne pitää tuleman kaikki vanhurskas veri, joka vuodatettu on maan päälle hamasta vanhurskaan Abelin verestä niin Sakariaan, Barakiaan pojan vereen asti, jonka te tapoitte templin ja alttarin vaiheella.	23:35 Että teidän päällen pitä tuleman caicki wanhurscas weri/ joca vuodatettu on maan päälle hamast wanhurscan Abelin werestä/ nijn Zacharian Barachian pojan weren asti/ jonga te tapoitta Templin ja Altarin waihella.
23:36 Totisesti minä sanon teille: tämä kaikki on tuleva tämän sukupolven päälle.	36. Totisesti sanon minä teille: kaikki nämät pitää tuleman tämän suvun päälle.	23:36 Totisest sanon minä teille: caicki nämät pitä tuleman tämän sugun päälle.

23:37 Jerusalem, Jerusalem, sinä, joka tapat profeetat ja kivität ne, jotka ovat sinun tykösi lähetetyt, kuinka usein minä olenkaan tahtonut koota sinun lapsesi, niinkuin kana kokoaa poikansa siipiensä alle! Mutta te ette ole tahtoneet.	37. Jerusalem, Jerusalem, sinä joka tapat prophetat ja kivillä surmaat ne, jotka sinun tykösi lähetetyt ovat! kuinka usein minä tahdoin koota sinun lapses, niinkuin kana kokoo poikansa siipeinsä alle? ja ette tahtoneet.	23:37 Jerusalem/ Jerusalem/ sinä joca tapat Prophetat/ ja kiwillä surmat ne/ jotca sinun tygös lähetetyt owat/ cuinga usein minä tahdoin coota sinun lapses/ nijncuin Cana coco poicans sijpeins ala/ ja et te tahtonet?
23:38 Katso, 'teidän huoneenne on jäävä hyljätyksi.'	38. Katso, teidän huoneenne pitää teille jäämän kylmille.	23:38 Cadzo/ teidän huonen pitä teille jäämän kylmille.
23:39 Sillä minä sanon teille: tästedes te ette näe minua, ennenkuin sanotte: 'Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen.'	39. Sillä minä sanon teille: ette suinkaan minua tästedes näe, siihenasti kuin te sanotte: kiitetty olkoon se, joka tulee Herran nimeen!	23:39 Sillä minä sanon teille: et te suingan minua tästedes näe/ siihenasti cuin te sanotte: kijtetty olcon se/ joca tule Herran nimeen.
24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu .
24:1 Ja Jeesus lähti ulos pyhäköstä ja meni pois; ja hänen opetuslapsensa tulivat hänen tykönsä näyttämään hänelle pyhäkön rakennuksia.	1. Ja Jesus meni ulos ja läksi pois templistä, ja hänen opetuslapsensa tulivat osoittamaan hänelle templin rakennuksia.	24:1 Ja Jesus meni ulos/ läxi pois Templist/ ja hänen Opetuslapsens tulit osottaman hänelle Templin rakennuxia.
24:2 Niin hän vastasi ja sanoi heille: "Ettekö näe näitä kaikkia? Totisesti minä sanon teille: tähän ei ole jäävä kiveä kiven päälle, maahan jaottamatta."	2. Niin sanoi Jesus heille: ettekö te kaikkia näitä näe? Totisesti sanon minä teille: ei pidä tässä jätettämän kiveä kiven päälle, joka ei maahan jaoteta.	24:2 Nijn sanoi Jesus heille: ettäkö te caickia näitä näe? Totisest sanon minä teille: ei pidä täsä jätettämän kiwe kiwen päälle/ joca ei maahan jaoteta.
24:3 Ja kun hän istui Öljymäellä, tulivat opetuslapset erikseen hänen tykönsä ja sanoivat: "Sano meille: milloin se tapahtuu, ja mikä on sinun tulemuksesi ja maailman lopun merkki?"	3. Mutta kuin hän istui Öljymäellä, menivät opetuslapset hänen tykönsä erinänsä ja sanoivat: sano meille: koska tämä tapahtuu, ja mikä sinun tulemises ja maailman lopun merkki ollee?	24:3 Mutta cosca hän istui öljymäellä/ menit Opetuslapset hänen tygöns erinäns/ ja sanoit: Sanos meille cosca tämä tapahtu? Ja mikä sinun tulemises/ ja mailman lopun mercki olle?
24:4 Silloin Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Katsokaa, ettei kukaan teitä eksytä.	4. Ja Jesus vastasi ja sanoi heille: katsokaat, ettei kenkään teitä viettele.	24:4 Mutta Jesus wastais/ ja sanoi heille: cadzocat/ ettei kengän teitä viettele.
24:5 Sillä monta tulee minun nimessäni sanoen: 'Minä olen Kristus', ja he eksyttävät monta.	5. Sillä monta tulevat minun nimeeni, sanoen: minä olen Kristus! ja viettelevät monta.	24:5 Sillä monda tulewat minun nimeeni/ sanoden: minä olen Christus/ ja wiettelewät monda.

24:6 Ja te saatte kuulla sotien melskettä ja sanomia sodista; katsokaa, ettette peljästy. Sillä näin täytyy tapahtua, mutta tämä ei ole vielä loppu.	6. Niin te saatte kuulla sotia ja sanomia sodista. Katsokaat, ettette peljästy; sillä kaikki nämät pitää tapahtuman, mutta ei vielä ole loppu.	24:6 Nijn te saatte cuulla sotia/ ja sanomita sodista/ cadzocat/ ettet te cauhistu. 24:7 Sillä caicki nämät pitä tapahtuman/ mutta ei wielä ole loppu.
24:7 Sillä kansa nousee kansaa vastaan ja valtakunta valtakuntaa vastaan, ja nälänhätää ja maanjäristyksiä tulee monin paikoin.	7. Sillä kansan pitää kansaa vastaan nouseman ja valtakunnan valtakuntaa vastaan, ja tulee ruttotauti ja nälkä ja maanjäristys moneen paikkaan.	Sillä Canssan pitä Canssa wastian nouseman/ ja waldacunnan waldacunda wastian/ ja tule ruttotauti/ ja nälkä/ ja maan järistys moneen paickan.
24:8 Mutta kaikki tämä on synnytystuskien alkua.	8. Mutta kaikki nämät ovat murhetten alkua.	24:7 Mutta caicki nämät owat murehten alcu.
24:9 Silloin teidät annetaan vaivaan, ja teitä tapetaan, ja te joudutte kaikkien kansojen vihattaviksi minun nimeni tähden.	9. Silloin he ylönantavat teitä vaivaan ja tappavat teidät, ja te tulette vihattavaksi kaikilta pakanoilta minun nimeni tähden.	24:8 Silloin he ylönandawat teitä waiwaan/ ja tappawat teidän/ ja te tulette ylöncadzotuxi caikilda pacanoilda/ minun nimeni tähden.
24:10 Ja silloin monet lankeavat pois, ja he antavat toisensa alttiiksi ja vihaavat toinen toistaan.	10. Ja silloin monta pahenevat, ja keskenänsä pettävät toinen toisensa, ja vihaavat toinen toistansa keskenänsä.	24:10 Ja silloin monda pahenewat/ ja keskenäns pettävät toinen toisens/ ja wihawat toinen toistans keskenäns.
24:11 Ja monta väärää profeetta nousee, ja he eksyttävät monta.	11. Ja monta väärää prophetaa nousevat ja viettelevät monta.	24:11 Ja monda wäärä Prophetat nouse/ ja wiettelewät monda.
24:12 Ja sentähden, että laittomuus pääsee valtaan, kylmenee useimpien rakkaus.	12. Ja että vääräys saa vallan, niin rakkaus monessa kylmenee.	24:12 Ja että wääräys saa wallan/ nijn rackaus monesa kylmene.
24:13 Mutta joka vahvana pysyy loppuun asti, se pelastuu.	13. Mutta joka vahvana pysyy loppuun asti, se tulee autuaaksi.	24:13 Mutta joca wahwana pisy loppun asti/ se tule autuaxi.
24:14 Ja tämä valtakunnan evankeliumi pitää saarnattaman kaikessa maailmassa, todistukseksi kaikille kansoille; ja sitten tulee loppu.	14. Ja tämä valtakunnan evankeliumi pitää saarnattaman kaikessa maailmassa, kaikille pakanoille todistukseksi; ja silloin tulee loppu.	24:14 Ja waldacunnan Evangelium pitä saarnattaman caikesa mailmasa/ caikille pacanoille tunnustuxexi/ ja silloin tule loppu.
24:15 Kun te siis näette hävityksen kauhistuksen, josta on puhuttu profeetta Danielin kautta, seisovan pyhässä paikassa - joka tämän lukee, se tarkatkoon -	15. Kun te siis näette hävityksen kauhistuksen, josta sanottu on Daniel prophetan kautta, seisovan pyhässä siassa; (joka tämän lukee, hän ymmärtäköön!)	24:15 Cosca te sijs näette häwityxen cauhistuxen/ josta sanottu on Daniel Prophetalda/ seisowan sijnä pyhäsä sias/ joca tämän luke hän ymmärtäkön.
24:16 silloin ne, jotka Juudeassa ovat, paetkoot vuorille;	16. Silloin ne, jotka Juudeassa ovat, paetkoot vuorille.	24:16 Silloin ne cuin Judeas owat/ paetcan wuorille.

24:17 joka on katolla, älköön astuko alas noutamaan, mitä hänen huoneessansa on,	17. Ja joka katon päällä on, älköön astuko alas ottamaan jotakin huoneestansa.	24:17 Ja jotca caton päällä owat/ älkön astuco alas ottaman mitän huonestans.
24:18 ja joka on pellolla, älköön palatko takaisin noutamaan vaippaansa.	18. Ja joka pellolla on, älköön palatko vaatteitansa ottamaan.	24:18 Ja joca pellolla on/ älkön palaitco vaatteitans ottaman.
24:19 Voi raskaita ja imettäväisiä niinä päivinä!	19. Voi raskaita ja imettäväisiä niinä päivinä!	24:19 Woi rascaita ja imettäväisiä nijnä päiwinä.
24:20 Mutta rukoilkaa, ettei teidän pakonne tapahtuisi talvella eikä sapattina.	20. Mutta rukoilkaat, ettei teidän pakonne tapahtuisi talvella eikä sabbatina;	24:20 Rucoilcat/ ettei teidän paconna tapahduis talwella eikä Sabbathina.
24:21 Sillä silloin on oleva suuri ahdistus, jonka kaltaista ei ole ollut maailman alusta hamaan tähän asti eikä milloinkaan tule.	21. Sillä silloin pitää suuren vaivan oleman, jonka kaltaista ei ole ollut maailman alusta niin tähän asti, ei myös tule.	24:21 Sillä silloin pitä suuren waiwan oleman/ jonga caltainen ei ole ollut mailman algusta nijn tähän asti/ ei myös tule.
24:22 Ja ellei niitä päiviä olisi lyhennetty, ei mikään liha pelastuisi; mutta valittujen tähden ne päivät lyhennetään.	22. Ja ellei ne päivät olisi lyhennetyt, niin ei yksikään liha tulisi autuaaksi; mutta valittuin tähden pitää ne päivät lyhennettämän.	24:22 Ja ellei ne päiwät lyhetäis/ nijn ei yxikän liha tulis autuaxi/ mutta walittuin tähden ne päiwät lyhetän.
24:23 Jos silloin joku sanoo teille: 'Katso, täällä on Kristus', tahi: 'Tuolla', niin älkää uskoko.	23. Silloin jos joku teille sanois: katso, tässä on Kristus taikka siellä! älkää uskoko.	24:23 Silloin jos jocu teille sanois: cadzo/ täsä on Christus/ taicka siellä/ nijn älkät uscoco.
24:24 Sillä vääriä kristuksia ja vääriä profeettoja nousee, ja he tekevät suuria tunnustekoja ja ihmeitä, niin että eksyttävät, jos mahdollista, valitutkin.	24. Sillä väärät Kristukset ja väärät prophetat nousevat, ja tekevät suuria ihmeitä ja merkkejä: niin että myös, jos taitais tapahtua, valitutkin eksytettäisiin.	24:24 Sillä wäärät Christuxet/ ja wäärät Prophetat nousewat ja tekewät suuria ihmeitä ja merckejä/ nijn että myös/ jos taidais tapahtua walitutkin exytettäisin.
24:25 Katso, minä olen sen teille edeltä sanonut.	25. Katso, minä olen teille sen ennen sanonut.	24:25 Cadzo/ minä olen teille ennen sanonut:
24:26 Sentähden, jos teille sanotaan: 'Katso, hän on erämaassa', niin älkää menkö sinne, tahi: 'Katso, hän on kammiossa', niin älkää uskoko.	26. Jos he siis teille sanovat: katso, hän on korvessa! niin älkää menkö ulos; katso, hän on kammiossa! älkää uskoko.	24:26 Jos he sijs teille sanowat: cadzo/ hän on corwes/ nijn älkät mengö ulos: cadzo/ hän on Camaris/ älkät uscoco:
24:27 Sillä niinkuin salama leimahtaa idästä ja näkyy hamaan länteen, niin on oleva Ihmisen Pojan tulemus.	27. Sillä niinkuin pitkäisen tuli leimahtaa idästä ja näkyy hamaan länteen, niin on myös Ihmisen Pojan tulemus.	24:27 Sillä nijncuin pitkäisen tuli leimahta idästä ja näky haman länden/ nijn on myös ihmisen Pojan tulemus.

24:28 Missä raato on, sinne kotkat kokoontuvat.	28. Sillä kussa raato on, siihen kotkat kokoontuvat.	24:28 Mutta cusa raato on/ siihen cotcatkin coconduwat.
24:29 Mutta kohta niiden päivien ahdistuksen jälkeen aurinko pimenee, eikä kuu anna valoansa, ja tähdet putoavat taivaalta, ja taivaitten voimat järkkyvät.	29. Mutta kohta sen ajan vaivan jälkeen aurinko pimenee, ja kuu ei anna valoansa, ja tähden putoavat taivaasta, ja taivaan voimat pitää liikutettaman.	24:29 Mutta cohta nijden waiwa päiwäin jälken/ Auringo pimene/ eikä Cuu walista/ ja Tähdet putowat Taiwast/ ja Taiwan voimat wapisewat.
24:30 Ja silloin Ihmisen Pojan merkki näkyy taivaalla, ja silloin kaikki maan sukukunnat parkuvat; ja he näkevät Ihmisen Pojan tulevan taivaan pilvien päällä suurella voimalla ja kirkkaudella.	30. Ja silloin näkyy Ihmisen Pojan merkki taivaassa, ja silloin kaikki sukukunnat maassa parkuvat ja saavat nähdä Ihmisen Pojan tulevan taivaan pilvissä suurella voimalla ja kunnialla.	24:30 Ja silloin näky ihmisen Pojan mercki Taiwasa. Ja silloin caicki sucucunnat maasa parcuwat/ ja saawat nähdä ihmisen Pojan tulewan Taiwan pilwis/ suurella woimalla ja cunnialla.
24:31 Ja hän lähettää enkelinsä suuren pasunan pauhatessa, ja he kokoavat hänen valittunsa neljältä ilmalta, taivasten ääristä hamaan toisiin ääriin.	31. Ja hän lähettää enkelinsä suurella basunan äänellä, ja he kokoovat hänen valittunsa neljästä tuulesta, yhdestä taivasten äärestä niin toiseen.	24:31 Ja hän lähettä Engelins suurella Basunan änellä/ ja he cocowat hänen walittuns neljäst tuulest/ yhdestä Taiwan ärestä nijn toiseen.
24:32 Mutta oppikaa viikunapuusta vertaus: kun sen oksa jo on tuore ja lehdet puhkeavat, niin te tiedätte, että kesä on lähellä.	32. Mutta oppikaat fikunapuusta vertaus: kuin sen oksa on tuores ja lehdet puhkeavat, niin te tiedätte suven läsnä olevan:	24:32 Oppicat Ficunapuusta wertaus/ cosca sen oxa on tuore ja lehdet pacahtawat/ nijn te tiedätte suwen läsnä olewan.
24:33 Samoin te myös, kun näette tämän kaiken, tietäkää, että se on lähellä, oven edessä.	33. Niin myös te, kuin te näette nämät kaikki, tietäkää, että se on läsnä, oven edessä.	24:33 Nijn myös te/ cosca te näette nämät caicki/ tietäkät että se on juuri owen edes.
24:34 Totisesti minä sanon teille: tämä sukupolvi ei katoa, ennenkuin kaikki nämä tapahtuvat.	34. Totisesti sanon minä teille: ei suinkaan tämän sukukunnan pidä hukkuman ennen kuin kaikki nämät tapahtuvat.	24:34 Totisest sanon minä teille: Ei tämän sucucunnan pitä huckuman/ ennen cuin caicki nämät tapahtuwat:
24:35 Taivas ja maa katoavat, mutta minun sanani eivät koskaan katoa.	35. Taivas ja maa pitää hukkuman, mutta minun sanani ei pidä suinkaan hukkaantumana.	24:35 Taiwas ja maa hucku/ mutta minun sanani ei pidä huckanduman.
24:36 Mutta siitä päivästä ja hetkestä ei tiedä kukaan, eivät taivasten enkelit, eikä myöskään Poika, vaan Isä yksin.	36. Vaan siitä päivästä ja hetkestä ei tiedä kenkään, ei taivaan enkelitkään, vaan minun Isäni yksinänsä.	24:36 Waan sitä päiwä ja hetke ei tiedä kengän/ ei Engelitkät Taiwas/ waan minun Isän yxinänsä.

24:37 Sillä niinkuin oli Nooan päivinä, niin on Ihmisen Pojan tulemus oleva.	37. Mutta niinkuin Noan ajat olivat, niin pitää myös Ihmisen Pojan tulemus oleman.	24:37 Mutta nijncuin Noahn ajalla oli/ nijn pitä myös ihmisen Pojan tulemus oleman.
24:38 Sillä niinkuin ihmiset olivat niinä päivinä ennen vedenpaisumusta: söivät ja joivat, naivat ja naittivat, aina siihen päivään asti, jona Nooa meni arkkiin,	38. Sillä niinkuin he niinä päivinä vedenpaisumisen edellä olivat, söivät ja joivat, naivat ja huolivat, hamaan siihen päivään asti, jona Noa arkkiin sisälle meni,	24:38 Sillä nijncuin he nijnä päiwinä wedenpaisumisen edellä olit/ söit ja joit/ nait ja huolit/ haman siihen päiwän asti/ jona Noah Arckin meni:
24:39 eivätkä tieneet, ennenkuin vedenpaisumus tuli ja vei heidät kaikki; niin on myös Ihmisen Pojan tulemus oleva.	39. Ja ei tietäneet ennen kuin vedenpaisumus tuli, ja otti pois kaikki: niin pitää myös Ihmisen Pojan tulemus oleman.	24:39 Ja ei tiennet ennen cuin wedenpaisumus tuli/ ja otti pois caicki. Nijn pitä myös ihmisen Pojan tulemus oleman.
24:40 Silloin on kaksi miestä pellolla; toinen korjataan talteen, ja toinen jätetään.	40. Silloin on kaksi kedolla: yksi otetaan ylös, ja toinen jätetään.	24:40 Silloin on caxi kedolla/ yxi ylösotetan/ ja toinen jätetän.
24:41 Kaksi naista on jauhamassa käsikivillä; toinen korjataan talteen, ja toinen jätetään.	41. Kaksi jauhavat myllyssä: yksi otetaan ylös, ja toinen jätetään.	24:41 Caxi jauhawat yhdellä myllyllä/ yxi ylösotetan/ ja toinen jätetän.
24:42 Valvokaa siis, sillä ette tiedä, minä päivänä teidän Herranne tulee.	42. Valvokaat siis; sillä ette tiedä, millä hetkellä teidän Herranne on tuleva.	24:42 Walwocat sijs/ sillä et te tiedä/ millä hetkellä teidän Herran on tulewa.
24:43 Mutta se tietäkää: jos perheenisäntä tietäisi, millä yövartiolla varas tulee, totta hän valvoisi, eikä sallisi taloonsa murtauduttavan.	43. Mutta se tietäkää: jos perheenisäntä tietäis, millä hetkellä varas on tuleva, kaiketi hän valvois, eikä sallisi kaivaa huonettansa.	24:43 Mutta se tietäkät/ jos Perhenisändä tiedäis/ millä hetkellä waras olis tulewa/ caiketi hän walwois/ ja ei sallis caiwa huonettans.
24:44 Sentähden olkaa tekin valmiit, sillä sinä hetkenä, jona ette luule, Ihmisen Poika tulee.	44. Sentähden olkaat te myös valmiit; sillä millä hetkellä ette luulekaan, tulee Ihmisen Poika.	24:44 Sentähden olcat te myös walmit/ sillä millä hetkellä et te luulectan/ tule ihmisen Poica.
24:45 Kuka siis on se uskollinen ja ymmärtäväinen palvelija, jonka hänen herransa on asettanut pitämään huolta palveluväestään, antamaan heille ruokaa ajallansa?	45. Kuka siis on uskollinen ja toimellinen palvelia, jonka Herra pani perheensä päälle, antamaan heille ruokaa ajallansa?	24:45 Cuca on uscollinen ja nopsa palwelia/ jonga Herra pani perhens päälle/ andaman heille ruoca ajallans.
24:46 Autuas se palvelija, jonka hänen herransa tullessaan havaitsee näin tekevän!	46. Autuas on se palvelia, jonka Herra löytää niin tehneeksi, kuin hän tulee.	24:46 Autuas on se palwelia/ jonga Herra löytä nijn tehnexi/ cosca hän tule.

24:47 Totisesti minä sanon teille: hän asettaa hänet kaiken omaisuutensa hoitajaksi.	47. Totisesti sanon minä teille: hän panee hänen kaiken hyvyytensä päälle.	24:47 Totisest sanon minä teille: Hän pane hänen caiken hywydens päälle.
24:48 Mutta jos paha palvelija sanoo sydämessään: 'Minun herrani viipyy',	48. Mutta jos paha palvelia sanoo sydämessänsä: minun Herrani viipyy tulemasta;	24:48 Mutta jos se paha palwelia sano sydämesäns: 24:49 Minun Herran wijpy tulemast/
24:49 ja rupeaa lyömään kanssapalvelijoitaan ja syö ja juo juopuneiden kanssa,	49. Ja rupee pieksämään leipäveljiänsä, niin myös syömään ja juomaan juomarien kanssa:	Ja rupe piexemän leipäweljiäns/ nijn myös syömän ja juoman juomaritten cansa.
24:50 niin sen palvelijan herra tulee päivänä, jona hän ei odota, ja hetkenä, jota hän ei arvaa,	50. Niin sen palvelian Herra tulee sinä päivänä, jona ei hän luulekaan, ja sillä hetkellä, jolla ei hän tiedä.	24:50 Nijn sen palwelian Herra tule sinä päiwänä/ jona ei hän luuleckan/ ja sillä hetkellä/ jolla ei hän tiedä/
24:51 ja hakkaa hänet kappaleiksi ja määrää hänelle saman osan kuin ulkokullatuille. Siellä on oleva itku ja hammasten kiristys."	51. Ja hän eroittaa hänen, ja antaa hänelle osan ulkokullattuain kanssa: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.	24:51 Ja hän leicka hänen ricki/ ja anda hänelle palcan ulcocullattuain cansa: siellä pitä oleman itcu ja hammasten kiristys.
25 LUKU	25 LUKU	XXV. Lucu .
25:1 "Silloin on taivasten valtakunta oleva kymmenen neitsyen kaltainen, jotka ottivat lamppunsa ja lähtivät ylkää vastaan.	1. Silloin pitää taivaan valtakunta oleman kymmenen neitseän kaltainen, jotka ottivat lamppunsa ja menivät ulos ylkää vastaan.	25:1 Silloin pitä Taiwan waldacunda oleman kymmenen Neidzen caltainen/ jotca otit lampuns/ ja menit ylkä wastan.
25:2 Mutta viisi heistä oli tyhmää ja viisi ymmärtäväistä.	2. Mutta viisi heistä oli taitavaa, ja viisi tyhmää.	25:2 Mutta wijsi heistä oli tyhmä/ ja wijsi taitawata.
25:3 Tyhmät ottivat lamppunsa, mutta eivät ottaneet öljyä mukaansa.	3. Tyhmät ottivat lamppunsa, ja ei ottaneet öljyä myötänsä;	25:3 Tyhmät otit lampuns/ ja ei ölly myötäns.
25:4 Mutta ymmärtäväiset ottivat öljyä astioihinsa ynnä lamppunsa.	4. Mutta taitavat ottivat öljyä astioihinsa, ynnä lamppunsa kanssa.	25:4 Mutta taitawat otit öljyä astiaans ynnä lampun cansa.
25:5 Yljän viipyessä tuli heille kaikille uni, ja he nukkuivat.	5. Kuin ylkä viipyi, tulivat he kaikki uneliaiksi ja makasivat.	25:5 Cosca ylkä wijwyi/ tulit he caicki uneliaxi ja macaisit.
25:6 Mutta yösydännä kuului huuto: 'Katso, ylkä tulee! Menkää häntä vastaan.'	6. Mutta puoli-yönä tuli huuto: katso, ylkä tulee, menkää ulos häntä vastaan.	25:6 Mutta puoli yönä tuli huuto: cadzo/ ylkä tule/ mengät händä wastan.
25:7 Silloin kaikki nämä neitsyet nousivat ja laittoivat lamppunsa kuntoon.	7. Niin nousivat kaikki nämät neitseet ja valmistivat lamppunsa.	25:7 Nijn nousit caicki nämät Neidzet/ ja walmistit lampuns.

25:8 Ja tyhmät sanoivat ymmärtäväsille: 'Antakaa meille öljyänne, sillä meidän lamppumme sammuvat.'	8. Mutta tyhmät sanoivat taitaville: antakaat meille öljyistäne; sillä meidän lamppumme sammuvat.	25:8 Ja tyhmät sanoit taitawille: Andacat meille teidän öljyistä/ sillä meidän lampum sammuvat.
25:9 Mutta ymmärtäväiset vastasivat ja sanoivat: 'Emme voi, se ei riitä meille ja teille. Menkää ennemmin myyjäin luo ostamaan itsellenne.'	9. Niin vastasivat taitavat, sanoen: ei suinkaan, ettei meiltä ja teiltä puuttuisi; mutta menkää paremmin niiden tykö, jotka myyvät, ja ostakaat itsellenne.	25:9 Nijn wastaisit taitawat/ sanoden: Ei suingan/ ettei meildä ja teildä puutu/ mutta mengät parammin nijden tygö/ jotca myywät/ ja ostacat idzellen.
25:10 Mutta heidän lähdettyään ostamaan ylkä tuli; ja ne, jotka olivat valmiit, menivät hänen kanssansa häihin, ja ovi suljettiin.	10. Mutta kuin he menivät ostamaan, tuli ylkä. Ja jotka valmiit olivat, ne menivät hänen kanssansa häihin, ja ovi suljettiin.	25:10 Cosca he menit ostaman/ tuli ylkä. Ja jotca walmit olit/ ne menit hänen cansans häihin/ ja owi suljettin.
25:11 Ja myöhemmin toisetkin neitsyet tulivat ja sanoivat: 'Herra, Herra, avaa meille!'	11. Viimein tulivat nekin toiset neitseet, ja sanoivat: Herra, Herra, avaa meidän eteemme.	25:11 Wijmein tulit nekin toiset Neidzet/ ja sanoit: Herra/ Herra/ awa meidän eteem.
25:12 Mutta hän vastasi ja sanoi: 'Totisesti minä sanon teille: minä en tunne teitä.'	12. Mutta hän vastasi ja sanoi: totisesti sanon minä teille: en tunne minä teitä.	25:12 Mutta hän wastais/ ja sanoi: Totisest sanon minä teille: En tunne minä teitä.
25:13 Valvokaa siis, sillä ette tiedä päivää ettekä hetkeä.	13. Valvokaat sentähden, sillä ette tiedä päivää eikä hetkeä, jona Ihmisen Poika tulee.	25:13 Walwocat sentähden/ sillä et te tiedä päiwä eikä hetke/ jona ihmisen Poica tule.
25:14 Sillä tapahtuu, niinkuin tapahtui, kun mies matkusti muille maille: hän kutsui palvelijansa ja uskoi heille omaisuutensa;	14. Sillä niinkuin ihminen matkusti kauvas ja kutsui palveliansa, ja antoi heille tavaransa:	25:14 Sillä nijncuin ihminen muille maille lähteisäns/ cudzui palwelians/ ja andoi heille tawarans.
25:15 yhdelle hän antoi viisi leiviskää, toiselle kaksi ja kolmannelle yhden, kullekin hänen kykynsä mukaan, ja lähti muille maille.	15. Ja antoi yhdelle viisi leiviskää, toiselle kaksi ja kolmannelle yhden, jokaiselle varansa jälkeen: ja meni kohta matkaansa;	25:15 Yhdelle andoi hän wijsi leiwiskätä/ toiselle caxi/ ja colmannelle yhden/ ja jocaidzelle warans jälken/ ja meni cohta matcans.
25:16 Se, joka oli saanut viisi leiviskää, meni kohta ja asioitsi niillä ja voitti toiset viisi leiviskää.	16. Niin meni se, joka viisi leiviskää oli ottanut, teki niillä kauppaa ja voitti toiset viisi leiviskää.	25:16 Nijn meni se/ joca wijsi leiwiskätä oli ottanut/ teki nijllä cauppa/ ja woitti toiset wijsi leiwiskätä.
25:17 Samoin kaksi leiviskää saanut voitti toiset kaksi.	17. Niin myös se, joka kaksi oli ottanut, voitti myös toiset kaksi.	25:17 Nijn myös se/ joca caxi oli ottanut/ woitti toiset caxi.

25:18 Mutta yhden leiviskän saanut meni pois ja kaivoi kuopan maahan ja kätki siihen herransa rahan.	18. Mutta joka yhden oli ottanut, hän meni pois ja kaivoi maahan, ja kätki herransa rahan.	25:18 Mutta joca yhden oli ottanut/ meni pois ja caiwoi maahan/ ja kätki Herrans rahan.
25:19 Pitkän ajan kuluttua näiden palvelijain herra palasi ja ryhtyi tilintekoon heidän kanssansa.	19. Niin pitkän ajan perästä tuli palveliain herra ja laski lukua heidän kanssansa.	25:19 Nijn pitkän ajan peräst/ tuli nijden palwelian Herra/ ja laski lucua heidän cansans.
25:20 Silloin tuli se, joka oli saanut viisi leiviskää, ja toi toiset viisi leiviskää ja sanoi: 'Herra, viisi leiviskää sinä minulle uskoit, katso, toiset viisi leiviskää minä olen voittanut.'	20. Ja tuli se, joka oli ottanut viisi leiviskää, ja toi toiset viisi leiviskää, sanoen: herra, viisi leiviskää sinä annoit minulle, katso, minä olen toiset viisi leiviskää niillä voittanut.	25:20 Ja tuli se/ joca oli ottanut wijsi leiwiskätä/ ja toi toiset wijsi leiwiskätä/ sanoden: Herra/ wijsi leiwiskätä sinä annoit minulle/ cadzo/ minä olen toiset wijsi leiwiskätä nijllä woittanut.
25:21 Hänen herransa sanoi hänelle: 'Hyvä on, sinä hyvä ja uskollinen palvelija. Vähässä sinä olet ollut uskollinen, minä panen sinut paljon haltijaksi. Mene herrasi iloon.'	21. Sanoi hänen herransa hänelle: hyvin, sinä hyvä ja uskollinen palvelia! vähän päällä sinä olit uskollinen, minä panen sinun paljon päälle: mene sinun herras iloon.	25:21 Sanoi hänen Herrans hänelle: sinä hywä ja vscollinen palwelia/ vähän päällä sinä olit vscollinen/ minä panen sinun palion päälle/ mene sinun Herras iloon.
25:22 Myös se, joka oli saanut kaksi leiviskää, tuli ja sanoi: 'Herra, kaksi leiviskää sinä minulle uskoit, katso, toiset kaksi leiviskää minä olen voittanut.'	22. Niin tuli se, joka oli kaksi leiviskää ottanut, ja sanoi: herra, kaksi leiviskää sinä annoit minulle, katso, toiset kaksi olen minä niillä voittanut.	25:22 Nijn tuli se/ joca oli caxi leiwiskätä ottanut/ ja sanoi: Herra/ caxi leiwiskätä sinä annoit minulle/ cadzo/ toiset caxi olen minä nijllä woittanut.
25:23 Hänen herransa sanoi hänelle: 'Hyvä on, sinä hyvä ja uskollinen palvelija. Vähässä sinä olet ollut uskollinen, minä panen sinut paljon haltijaksi. Mene herrasi iloon.'	23. Sanoi hänen herransa hänelle: hyvin, sinä hyvä ja uskollinen palvelia! vähän päällä sinä olit uskollinen, minä panen sinun paljon päälle: mene sinun herras iloon.	25:23 Sanoi hänen Herrans hänelle: sinä hywä ja vscollinen palwelia/ vähän päällä sinä olit vscollinen/ minä panen sinun paljon päälle/ mene sinun Herras iloon.
25:24 Sitten myös se, joka oli saanut yhden leiviskän, tuli ja sanoi: 'Herra, minä tiesin sinut kovaksi mieheksi; sinä leikkaat sieltä, mihin et ole kylvänyt, ja kokoat sieltä, missä et ole eloa viskannut.'	24. Niin myös se tuli, joka yhden leiviskän oli ottanut, ja sanoi: herra, minä tiesin sinun kovaksi mieheksi: sinä niität siitä, kuhunkas et kylvänyt, ja siitä sinä kokoot, kuhunka sinä et hajoittanut.	25:24 Nijn myös se tuli/ joca yhden leiwiskän oli ottanut/ ja sanoi: Herra/ minä tiesin sinun angaraxi miehexas/ sinä nijtät cuhungas et kylwänyt/ ja sijtä sinä cocot/ cuhungas et hajottanut.
25:25 Ja peloissani minä menin ja kätkin sinun leiviskäsi maahan; katso, tässä on omasi.'	25. Ja minä peljäten menin pois ja kätkin sinun leiviskäs maahan: katso, tässä on sinun omas.	25:25 Ja minä peljäten menin pois ja kätkin sinun leiwiskäs maahan. Cadzo/ täsä on sinun omas.

25:26 Mutta hänen herransa vastasi ja sanoi hänelle: 'Sinä paha ja laiska palvelija! Sinä tiesit minun leikkaavan sieltä, mihin en ole kylvänyt, ja kokoavan sieltä, missä en ole viskannut.	26. Mutta hänen herransa vastasi ja sanoi hänelle: sinä paha ja laiska palvelia! jos tiesit minun siitä niittävän, kuhunka en minä kylvänyt, ja sieltä kokoovan, johonka en minä ole hajoittanut,	25:26 Mutta hänen Herrans wastais/ ja sanoi hänelle: Sinä paha ja laisca palwelia/ tiesitkös minun sijtä nijttävän/ cuhunga en minä kylvä/ ja siellä cocowan/ johonga en minä ole hajottanut.
25:27 Sinun olisi siis pitänyt jättää minun rahani rahanvaihtajille, niin minä tultuani olisin saanut omani takaisin korkoineen.	27. Niin sinun siis olis tullut antaa minun rahani vaihettajille, ja minä tultuani olisin omani jälleen saanut kasvun kanssa.	25:27 Nijn sinun sijs olis tullut anda minun rahan wahettajille/ ja cosca minä olisin tullut/ nijn minä olisin tosin omani jälleens saanut corgolla.
25:28 Ottakaa sentähden leiviskä häneltä pois ja antakaa sille, jolla on kymmenen leiviskää.	28. Ottakaat siis häneltä leiviskä, ja antakaat sille, jolla on kymmenen leiviskää.	25:28 Ottacat sijs häneldä se leiwiskä/ ja andacat sille/ jolla on kymmenen leiwiskätä.
25:29 Sillä jokaiselle, jolla on, annetaan, ja hänellä on oleva yltäkyllin; mutta jolla ei ole, siltä otetaan pois sekin, mikä hänellä on.	29. (Sillä jokaiselle, jolla on, pitää annettaman, ja hänellä pitää kyllä oleman; mutta jolla ei ole, sekin kuin hänellä on, pitää häneltä otettaman pois).	25:29 Sillä jocaidzella/ jolla on/ sille pitä annettaman/ ja hänellä pitä kyllä oleman. Mutta jolla ei ole/ sekin cuin hänellä on/ pitä häneldä otettaman pois.
25:30 Ja heittäkää tuo kelvoton palvelija ulos pimeyteen; siellä on oleva itku ja hammasten kiristys.'	30. Ja heittäkää se kelvotoin palvelia ulkonaiseen pimeyteen: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.	25:30 Ja heittäkät se kelwotoin palwelia ulconaiseen pimeyteen/ siellä pitä oleman itcu ja hammasten kiristys.
25:31 Mutta kun Ihmisen Poika tulee kirkkaudessaan ja kaikki enkelit hänen kanssaan, silloin hän istuu kirkkautensa valtaistuimelle.	31. Mutta kuin Ihmisen Poika tulee kunniassansa ja kaikki pyhät enkelit hänen kanssansa, silloin hän istuu kunniansa istuimella,	25:31 Cosca ihmisen Poica tule hänen cunniasans/ ja caicki pyhät Engelit hänen cansans. Silloin hän istu cunnians istuimella/
25:32 Ja hänen eteensä kootaan kaikki kansat, ja hän erottaa toiset toisista, niinkuin paimen erottaa lampaat vuohista.	32. Ja hänen eteensä kootaan kaikki kansat. Ja hän eroittaa toiset toisistansa, niinkuin paimen eroittaa lampaat vuohista,	ja hänen eteens cootan caicki Canssat. 25:32 Ja hän eroitta toiset toisistans/ nijncuin paimen eroitta lambat vuohista.
25:33 Ja hän asettaa lampaat oikealle puolelleen, mutta vuohet vasemmalle.	33. ja asettaa lampaat tosin oikialle puolellensa, mutta vuohet vasemmallensa.	25:33 Ja asetta lambat oikialle puolellens/ mutta vuohet wasemallens.
25:34 Silloin Kuningas sanoo oikealla puolellaan oleville: 'Tulkaa, minun Isäni siunatut, ja omistakaa se valtakunta, joka on ollut teille valmistettuna maailman perustamisesta asti.	34. Silloin sanoo kuningas niille, jotka hänen oikialla puolellansa ovat: tulkaat, minun Isäni siunatut, omistakaat se valtakunta, joka teille on valmistettu maailman alusta.	25:34 Silloin sano Cuningas nijlle/ jotca hänen oikialla puolellans owat: Tulcat minun Isäni siunatut/ omistacat se waldacunda/ joca teille on walmistettu mailman algusta.

25:35 Sillä minun oli nälkä, ja te annoitte minulle syödä; minun oli jano, ja te annoitte minulle juoda; minä olin outo, ja te otitte minut huoneeseenne;	35. Sillä minä isosin, ja te ruokitte minun: minä janosin, ja te juotitte minun: minä olin outo, ja te minun huoneeseen otitte:	25:35 Sillä minä isoisin/ ja te ruokitte minun: minä janoisin/ ja te juotitte minun: minä olin outo/ ja te minun huonesen otitte.
25:36 minä olin alaston, ja te vaatetitte minut; minä sairastin, ja te kävitte minua katsomassa; minä olin vankeudessa, ja te tulitte minun tyköni.'	36. Alasti, ja te vaatetitte minun: sairaana, ja te opitte minua: minä olin vankina, ja te tulitte minun tyköni.	25:36 Minä olin alasti/ ja te vaatetitte minun. Sairasna/ ja te opitte minua: minä olin fangina/ ja te tulitta minun tygöni.
25:37 Silloin vanhurskaat vastaavat hänelle sanoen: 'Herra, milloin me näimme sinut nälkäisenä ja ruokimme sinua, tai janoisena ja annoimme sinulle juoda?'	37. Silloin vanhurskaat häntä vastaavat ja sanovat: Herra, koska me näimme sinun isoovan, ja ruokimme sinun? taikka janoovan, ja annoimme sinun juoda?	25:37 Silloin vanhurscat händä wastawat/ ja sanowat: Herra/ cosca me näimme sinun isowan/ ja ruokimme sinun/ taicka janowan/ ja annoimme sinun juoda?
25:38 Ja milloin me näimme sinut outona ja otimme sinut huoneeseemme, tai alastonna ja vaatetimme sinut?	38. Mutta koska me näimme sinun outona, ja huoneeseen otimme sinun? taikka alastoinna, ja vaatetimme sinua?	25:38 Cosca me näimme sinun outona/ ja huonesen otimme sinun? taicka alaistoinna/ ja vaatetim sinua?
25:39 Ja milloin me näimme sinun sairastavan tai olevan vankeudessa ja tulimme sinun tykösi?'	39. Eli koska me näimme sinun sairaana, taikka vankina, ja tulimme sinun tykösi?	25:39 Eli cosca me näimme sinun sairasma/ taicka fangina/ ja tulimme sinun tygös?
25:40 Niin Kuningas vastaa ja sanoo heille: 'Totisesti minä sanon teille: kaikki, mitä olette tehneet yhdelle näistä minun vähimmistä veljistäni, sen te olette tehneet minulle.'	40. Niin vastaa kuningas ja sanoo heille: totisesti sanon minä teille: sen minkä te olette tehneet yhdelle näistä vähimmistä minun veljistäni, sen te teitte minulle.	25:40 Nijn wasta Cuningas/ ja sano heille: totisest sanon minä teille: Sen cuin te oletta tehnet yhdelle näistä vähimmist minun weljistäni/ sen te teitte minun.
25:41 Sitten hän myös sanoo vasemmalla puolellaan oleville: 'Menkää pois minun tyköäni, te kirotut, siihen iankaikkiseen tuleen, joka on valmistettu perkeleelle ja hänen enkeleillensä.	41. Silloin hän myös sanoo niille, jotka vasemmalla ovat: menkää pois minun tyköäni, te kirotut, ijankaikkiseen tuleen, joka valmistettu on perkeleelle ja hänen enkeleillensä.	25:41 Silloin hän myös sano nijlle/ jotca hänen wasemallens owat: mengät pois minun tyköni te kirotut ijancaickiseen tuleen/ joca walmistettu on Perkelelle ja hänen Engeleillens.
25:42 Sillä minun oli nälkä, ja te ette antaneet minulle syödä; minun oli jano, ja te ette antaneet minulle juoda;	42. Sillä minä isosin, ja ette minua ruokkineet: minä janosin, ja ette minua juottaneet:	25:42 Sillä minä isoisin/ ja et te minua ruockinet. Minä janoisin/ ja et te minua juottanet.

25:43 minä olin outo, ja te ette ottaneet minua huoneeseen; minä olin alaston, ja te ette vaatettaneet minua; sairaana ja vankeudessa, ja te ette käyneet minua katsomassa.'	43. Minä olin outo, ja ette minua huoneeseen ottaneet: alastoin, ja ette minua vaatettaneet: sairas ja vankina, ja ette minua oppineet.	25:43 Minä olin outo/ ja et te minua huonesen ottanet: alastoin/ ja et te minua vaatettanet: minä olin sairas/ ja fangina/ ja et te minua oppinet.
25:44 Silloin hekin vastaavat sanoen: 'Herra, milloin me näimme sinut nälkäisenä tai janoisena tai outona tai alastonna tai sairaana tai vankeudessa, emmekä sinua palvelleet?'	44. Silloin nekin häntä vastaavat, sanoen: Herra, koska me näimme sinun isoovan, taikka janoovan, taikka outona, eli alastoinna, eli sairaana, taikka vankina, ja emme sinua palvelleet?	25:44 Silloin myös nekin händä wastawat/ sanoden: Herra/ cosca me näimme sinun isowan/ taicka janowan/ taicka outona/ eli alastoinna/ eli sairasna/ taicka fangina/ ja en me sinua palwelleet?
25:45 Silloin hän vastaa heille ja sanoo: 'Totisesti minä sanon teille: kaiken, minkä olette jättäneet tekemättä yhdelle näistä vähimmistä, sen te olette jättäneet tekemättä minulle.'	45. Silloin hän vastaa heitä, sanoen: totisesti sanon minä teille, mitä ette tehneet yhdelle näistä vähimmistä, sitä ette tehneet minulle.	25:45 Nijn hän wasta heitä sanoden: Totisest sanon minä teille/ mitä et te tehnet yhdelle näistä vähimmist/ sitä et te tehnet minulle.
25:46 Ja nämä menevät pois iankaikkiseen rangaistukseen, mutta vanhurskaat iankaikkiseen elämään."	46. Ja niiden pitää menemän ijankaikkiseen vaivaan, mutta vanhurskaat ijankaikkiseen elämään.	25:46 Ja nijden pitä silloin menemän ijancaickiseen waiwaan: mutta wanhurscat ijancaickiseen elämään.
26 LUKU	26 LUKU	XXVI. Lucu .
26:1 Ja kun Jeesus oli lopettanut kaikki nämä puheet, sanoi hän opetuslapsillensa:	1. Ja tapahtui, kuin Jesus oli lopettanut kaikki nämät puheet, sanoi hän opetuslapsillensa:	26:1 Ja se tapahtui/ cosca Jesus oli lopettanut caicki nämät puhet/ sanoi hän Opetuslapsillens:
26:2 "Te tiedätte, että kahden päivän perästä on pääsiäinen; silloin Ihmisen Poika annetaan ristiinnaulittavaksi."	2. Te tiedätte, että kahden päivän perästä tulee pääsiäinen, ja Ihmisen Poika ylönnannetaan ristiinnaulittaa.	26:2 Te tiedätte/ että cahden päiwän peräst tule Pääsiäinen/ ja ihmisen Poica ylönnannetan ristinnaulitta.
26:3 Silloin ylipapit ja kansan vanhimmat kokoontuivat Kaifas nimisen ylimmäisen papin palatsiin	3. Silloin kokoontuivat pappein päämiehet ja kirjanoppineet ja kansan vanhimmat ylimmäisen papin saliin, joka kutsuttiin Kaiphas.	26:3 Silloin cocounsit Pappein päämiehet/ ja Kirjanoppenet/ ja Canssan wanhimmat ylimmäisen Papin salijn/ joca cudzuttin Caiphas:
26:4 ja neuvottelivat, kuinka ottaisivat Jeesuksen kiinni kavaluudella ja tappaisivat hänet.	4. Ja neuvoa pitivät, kuinka he Jesuksen kavalluksella kiinniottaisivat ja tappaisivat.	26:4 Ja neuwo pidit/ cuinga he Jesuxen cawaluxella kijnniottaisit/ ja tappaisit.

26:5 Mutta he sanoivat: "Ei juhlan aikana, ettei syntyisi meteliä kansassa."	5. Mutta he sanoivat, ei juhlapäivänä, ettei kansassa tule meteli.	26:5 Mutta he sanoit: ei Juhla päivänä/ ettei Canssas tule meteli.
26:6 Kun Jeesus oli Betaniassa pitalisen Simonin asunnossa,	6. Kuin Jesus oli Betaniassa, spitaalisen Simonin huoneessa,	26:6 Cosca Jesus oli Bethanias/ Spitalisen Simonin huone
26:7 tuli hänen luoksensa nainen, mukanaan alabasteripullo täynnä kallisarvoista voidetta, minkä hän vuodatti Jeesuksen päähän hänen ollessaan aterialla.	7. Tuli vaimo hänen tykönsä, jolla oli lasi kallista voidetta, ja kaasi sen hänen päänsä päälle atrioitessansa.	26:7 Tuli yxi vaimo hänen tygöns/ jolla oli Clasi callist woidet/ ja caasi sen hänen pääns päälle atrioitesans.
26:8 Mutta sen nähdessään hänen opetuslapsensa närkästyivät ja sanoivat: "Mitä varten tämä haaskaus?"	8. Mutta kuin hänen opetuslapsensa sen näkivät, närkästyivät he ja sanoivat: mihinkä kelpaa tämä haaskaus?	26:8 Cosca Opetuslapset sen näit/ närkästyit he/ ja sanoit: mihingä kelpa tämä haascaus?
26:9 Olisihan sen voinut myydä kalliista hinnasta ja antaa rahat köyhille."	9. Sillä tämä voide olis kalliisti taittu myytää ja annettaa vaivaisille.	26:9 Tämä woide olis kyllä callist taittu myytä/ ja annetta waiwaisten.
26:10 Kun Jeesus sen huomasi, sanoi hän heille: "Miksi pahoitatte tämän naisen mieltä? Sillä hän teki hyvän työn minulle.	10. Mutta kuin Jesus sen ymmärsi, sanoi hän heille: mitä te vaivaatte tätä vaimoa? Sillä hän teki hyvän työn minun kohtaani.	26:10 Mutta cosca Jesus sen ymmärsi/ sanoi hän heille: mitä te waiwatte tätä waimoa? Sillä hän teki hywän työn minun cohtani.
26:11 Köyhät teillä on aina keskuudessanne, mutta minua teillä ei ole aina.	11. Sillä teidän tykönänne ovat aina vaivaiset; mutta en minä teillä aina ole.	26:11 Teidän tykönän on aina waiwaiset/ mutta en minä teillä aina ole.
26:12 Sillä kun hän valoi tämän voiteen minun ruumiilleni, teki hän sen minun hautaamistani varten.	12. Sillä että hän kaasi sen voiteen minun ruumiini päälle, sen on hän tehnyt minun hautaamiseksi.	26:12 Sillä sen woiten cuin hän caasi minun ruumini päälle/ sen on hän tehnyt minun hautamisexeni.
26:13 Totisesti minä sanon teille: missä ikinä kaikessa maailmassa tätä evankeliumia saarnataan, siellä sekin, minkä hän teki, on mainittava hänen muistoksensa."	13. Totisesti sanon minä teille: kussa ikänä tämä evankeliumi saarnataan kaikessa maailmassa, niin tämä myös, minkä hän teki, pitää mainittaman hänen muistoksensa.	26:13 Totisest sanon minä teille: cusa ikänäns tämä Evangelium saarnatan caikes mailmas/ nijn tämä myös cuin hän teki/ pitä mainittaman hänen muistoxens.
26:14 Silloin meni yksi niistä kahdestatoista, nimeltä Juudas Iskariot, ylipappien luo	14. Silloin yksi kahdestatoistakymmenestä, joka kutsuttiin Juudas Iskariot, läksi pois pappein päämiesten tykö,	26:14 Silloin läxi pois yxi cahdestatoistakymmenest/ joca cudzuttin Judas Ischarioth/ Pappejn päämiesten tygö/

26:15 ja sanoi: "Mitä tahdotte antaa minulle, niin minä saatan hänet teidän käsiinne?" Ja he maksoivat hänelle kolmekymmentä hopearahaa.	15. Ja sanoi: mitä te tahdotte minulle antaa, ja minä teille hänen saatan? Ja he määräsivät hänelle kolmekymmentä hopiapenninkiä.	ja sanoi heille: 26:15 Mitä te tahdotte minulle anda/ ja minä teille hänen saatan? Ja he määräisit hänelle colmekymmendä hopiapenningitä.
26:16 Ja siitä hetkestä hän etsi sopivaa tilaisuutta kavaltaaksensa hänet.	16. Ja siitä ajasta etsi hän soveliasta aikaa pettäöksensä häntä.	26:16 Ja sijtä ajasta edzei hän tila/ saadaxens händä pettä.
26:17 Mutta ensimmäisenä happamattoman leivän päivänä opetuslapset tulivat Jeesuksen tykö ja sanoivat: "Mihin tahdot, että valmistamme pääsiäislampaan sinun syödäksesi?"	17. Mutta ensimmäisen makian leivän päivänä tulivat opetuslapset Jeesuksen tykö, sanoen hänelle: kussas tahdot, että meidän pitää sinulle valmistaman pääsiäislampaan syötää?	26:17 Mutta ensimmäisnä makian leiwän päiwänä tulit Opetuslapset Jeesuxen tygö/ sanoden hänelle: cusas tahdot että meidän pitä sinulle walmistaman Pääsiäis lamban syötä?
26:18 Niin hän sanoi: "Menkää kaupunkiin sen ja sen luo ja sanokaa hänelle: 'Opettaja sanoo: Minun aikani on lähellä; sinun luonasi minä syön pääsiäisaterian opetuslasteni kanssa.'"	18. Niin hän sanoi: menkää kaupunkiin yhden tykö, ja sanokaat hänelle: Mestari sanoo: minun aikani on läsnä, sinun tykönäs tahdon minä pääsiäistä pitää minun opetuslasteni kanssa.	26:18 Nijn hän sanoi: mengät Caupungijn yhden tygö/ ja sanocat hänelle: Mestari käski sinulle sano/ minun aican on läsnä/ sinun tykönäs tahdon minä Pääsiäistä pitä minun Opetuslasteni cansa.
26:19 Ja opetuslapset tekivät, niinkuin Jeesus oli heitä käsenyt, ja valmistivat pääsiäislampaan.	19. Ja opetuslapset tekivät niinkuin Jesus oli heitä käsenyt, ja valmistivat pääsiäislampaan.	26:19 Ja Opetuslapset teit nijncuin Jesus oli heitä käsenyt/ ja walmistit Pääsiäis lamban.
26:20 Ja kun ehtoo tuli, asettui hän aterialle kahdentoista opetuslapsensa kanssa.	20. Mutta kuin ehtoo tuli, istui hän pöydän tykönä kahdentoistakymmenen kanssa.	26:20 Mutta ehtona istui hän pöydän tykönä cahdentoistakymmenen cansa.
26:21 Ja heidän syödessään hän sanoi: "Totisesti minä sanon teille: yksi teistä kavaltaa minut."	21. Ja heidän syödessänsä sanoi hän: totisesti sanon minä teille: yksi teistä minun pettää.	26:21 Ja heidän syödesäns sanoi hän: 26:22 Totisest sanon minä teille: yxi teistä minun pettä.
26:22 Silloin he tulivat kovin murheellisiksi ja rupesivat toinen toisensa perästä sanomaan hänelle: "Herra, en kai minä ole se?"	22. Ja he tulivat sangen murheellisiksi, ja rupesi jokainen heistä sanomaan hänelle: Herra, lienenkö minä se?	26:23 Ja he tulit sangen murhellisexi ja rupeisit jocainen sanoman: Herra/ lienengö minä se?
26:23 Hän vastasi ja sanoi: "Joka minun kanssani pisti kätensä vatiin, se kavaltaa minut.	23. Mutta hän vastasi ja sanoi: joka minun kanssani pistää kätensä vatiin, se pettää minun.	Hän wastais/ ja sanoi: joca minun cansani pistä kätens fatijn/ se pettä minun.

26:24 Ihmisen Poika tosin menee pois, niinkuin hänestä on kirjoitettu, mutta voi sitä ihmistä, jonka kautta Ihmisen Poika kavalletaan! Parempi olisi sille ihmiselle, että hän ei olisi syntynyt."	24. Ihmisen Poika tosin menee, niinkuin hänestä on kirjoitettu; mutta voi sitä ihmistä, jonka kautta Ihmisen Poika petetään! parempi olisi sille ihmiselle ollut, jos ei hän olisi syntynyt.	26:24 Ihmisen Poika tosin mene/ nijncuin hänestä on kirjoitettu. Mutta woi sitä ihmistä/ jonga cautta ihmisen Poica petetän/ parambi olisi hänelle ollut/ ettei hän olisi syndynyt.
26:25 Niin Juudas, joka hänet kavalsi, vastasi ja sanoi: "Rabbi, en kai minä ole se?" Hän sanoi hänelle: "Sinäpä sen sanoit."	25. Niin vastasi Juudas, joka hänen petti, ja sanoi: Mestari, olenko minä se? hän sanoi hänelle: sinäpä sen sanoit.	26:25 Nijn wastais Judas/ joca hänen petti/ ja sanoi: Mestari/ olengo minä se? Hän sanoi hänelle: sinäpä sen sanoit.
26:26 Ja heidän syödessään Jeesus otti leivän, siunasi, mursi ja antoi opetuslapsillensa ja sanoi: "Ottakaa ja syökää; tämä on minun ruumiini."	26. Mutta kuin he söivät, otti Jesus leivän, ja kiitti, mursi ja antoi opetuslapsille, ja sanoi: ottakaa, syökää: tämä on minun ruumiini.	26:26 Cosca he söit/ otti Jesus leiwän/ kijtti/ ja mursi/ ja andoi Opetuslapsillens/ ja sanoi: ottacat/ syökät/ tämä on minun ruumin.
26:27 Ja hän otti maljan, kiitti ja antoi heille ja sanoi: "Juokaa tästä kaikki;	27. Ja hän otti kalkin, ja kiitti, antoi heille ja sanoi: juokaat tästä kaikki;	26:27 Ja hän otti Calkin/ kijtti/ ja andoi heille/ ja sanoi: juocat tästä caicki:
26:28 sillä tämä on minun vereni, liiton veri, joka monen edestä vuodatetaan syntien anteeksiantamiseksi.	28. Sillä tämä on minun vereni, sen uuden Testamentin, joka monen tähden vuodatetaan syntein anteeksi antamiseksi.	26:28 Tämä on minun weren/ sen Uden Testamendin/ joca vuodatetan monen tähden syndein andexi andamisexi.
26:29 Ja minä sanon teille: tästedes minä en juo tätä viinipuun antia, ennenkuin sinä päivänä, jona juon sitä uutena teidän kanssanne Isäni valtakunnassa."	29. Mutta minä sanon teille: en suinkaan minä silleen juo tästä viinapuun hedelmästä, siihen päivään asti kuin minä juon teidän kanssanne sen uuden minun Isäni valtakunnassa.	26:29 Minä sanon teille: en minä sillen juo tästä wijnapuun hedelmästä/ siihen päiwän asti/ cuin minä juon teidän cansan vden minun Isäni waldacunnas.
26:30 Ja veisattuaan kiitosvirren he lähtivät Öljymäelle.	30. Ja kuin he olivat kiitosvirren veisanneet, menivät he ulos Öljymäelle.	26:30 Ja cosca he olit kijtoswirren weisannet/ menit he Öljymäelle.
26:31 Silloin Jeesus sanoi heille: "Tänä yönä te kaikki loukkaannutte minuun; sillä kirjoitettu on: 'Minä lyön paimenta, ja lauman lampaat hajotetaan.'	31. Silloin sanoi Jesus heille: tänä yönä te kaikki pahenette minussa; sillä kirjoitettu on: minä lyön paimenta, ja lampaat laumasta pitää hajoitettaman.	26:31 Silloin sanoi Jesus heille: tänä yönä te caicki pahenette minusa/ sillä kirjoitettu on: Minä lyön paimenda/ ja lambat laumasta hajowat.
26:32 Mutta ylösnoustuani minä menen teidän edellänne Galileaan."	32. Mutta sittenkuin minä nousen ylös, käyn minä teidän edellänne Galileaan.	26:32 Mutta sijtte cuin minä ylösnousen/ käyn minä teidän edellän Galileaan.

26:33 Niin Pietari vastasi ja sanoi hänelle: "Vaikka kaikki loukkaantuisivat sinuun, niin minä en koskaan loukkaannu."	33. Niin vastasi Pietari ja sanoi hänelle: jos vielä kaikki sinussa pahenisivat, en minä ikänä pahene.	26:33 Nijn wastais Petari/ ja sanoi hänelle: jos wielä caicki muut sinusa pahenisit/ en minä cuitengan ikänäns pahene.
26:34 Jeesus sanoi hänelle: "Totisesti minä sanon sinulle: tänä yönä, ennenkuin kukko laulaa, sinä kolmesti minut kiellät."	34. Jesus sanoi hänelle: totisesti sanon minä sinulle: tänä yönä, ennenkuin kukko laulaa, kolmasti sinä minun kiellät.	26:34 Jesus sanoi hänelle: totisest sanon minä sinulle: tänä yönä ennen cuin Cuckoi laula/ colmasti sinä minun kiellät.
26:35 Pietari sanoi hänelle: "Vaikka minun pitäisi kuolla sinun kanssasi, en sittenkään minä sinua kiellä." Samoin sanoivat myös kaikki muut opetuslapset.	35. Pietari sanoi hänelle: ja vaikka minun pitäis sinun kanssas kuoleman, en kiellä minä sinua. Niin sanoivat myös kaikki opetuslapset.	26:35 Petari sanoi hänelle: ja waicka minun pidäis sinun cansas cuoleman/ en kiellä minä sinua. Nijn sanoit myös caicki Opetuslapset.
26:36 Sitten Jeesus tuli heidän kanssaan Getsemane nimiselle maatilalle; ja hän sanoi opetuslapsillensa: "Istukaa tässä, sillä aikaa kuin minä menen ja rukoilen tuolla."	36. Silloin tuli Jesus heidän kanssansa kylään, jota kutsutaan Getsemaneksi, ja sanoi opetuslapsillensa: istukaat tässä, niinkauvan kuin minä menen ja rukoilen tuolla.	26:36 Silloin tuli Jesus heidän cansans kylään/ joca cudzutan Gethsemanexi/ ja sanoi Opetuslapsillens: istucat täsä/ nijncauwan cuin minä menen tuonne/ ja rucoilen.
26:37 Ja hän otti mukaansa Pietarin ja ne kaksi Sebedeuksen poikaa; ja hän alkoi murehtia ja tulla tuskaan.	37. Ja hän otti tykönsä Pietarin ja kaksi Zebedeuksen poikaa, rupesi murehtimaan ja vapisemaan.	26:37 Ja hän otti Petarin cansans/ ja caxi Zebedeuxen poica/ ja rupeis murehtiman ja wapiseman.
26:38 Silloin hän sanoi heille: "Minun sieluni on syvästi murheellinen, kuolemaan asti; olkaa tässä ja valvokaa minun kanssani."	38. Niin sanoi Jesus helle: minun sieluni on suuresti murheissansa kuolemaan asti; olkaat tässä ja valvokaat minun kanssani.	26:38 Nijn sanoi Jesus heille: minun sielun on murehisans cuoleman asti. Olcat täsä/ ja walwocat minun cansani.
26:39 Ja hän meni vähän edemmäksi, lankesi kasvoilleen ja rukoili sanoen: "Isäni, jos mahdollista on, niin menkään minulta pois tämä malja; ei kuitenkaan niinkuin minä tahdon, vaan niinkuin sinä."	39. Ja hän meni vähän taamma, lankesi kasvoillensa, rukoillen ja sanoen: minun Isäni! jos mahdollinen on, niin menkään pois minulta tämä kalkki: ei kuitenkaan niinkuin minä tahdon, mutta niinkuin sinä.	26:39 Ja hän meni wähä taemma heistä/ langeis caswoillens/ rucoillen ja sanoden: Minun Isän/ jos mahdollinen on/ nijn mengän pois minulda tämä Calcki/ ei cuitengan nijncuin minä tahdon/ mutta nijncuin sinä.
26:40 Ja hän tuli opetuslasten tykö ja tapasi heidät nukkumasta ja sanoi Pietarille: "Niin ette siis jaksaneet yhtä hetkeä valvoa minun kanssani!"	40. Ja hän tuli opetuslasten tykö, ja löysi heidät makaamasta, ja sanoi Pietarille: niin ette voineet yhtä hetkeä valvoa minun kanssani.	26:40 Ja hän tuli Opetuslastens tygö/ ja löysi heidän macamast/ ja sanoi Petarille: Nijngö? Ettäkö te woinet yhtä hetke walwo minun cansani?

26:41 Valvokaa ja rukoilkaa, ettette joutuisi kiusaukseen; henki tosin on altis, mutta liha on heikko."	41. Valvokaat ja rukoilkaat, ettette kiusaukseen lankeaisi. Henki tosin on altis, mutta liha on heikko.	26:41 Walwocat ja rucoilcat/ ettet te kiusauxeen langeis/ hengi tosin on aldis/ mutta liha on heicko.
26:42 Taas hän meni pois toisen kerran ja rukoili sanoen: "Isäni, jos tämä malja ei voi mennä minun ohitseni, minun sitä juomattani, niin tapahtukoon sinun tahtosi."	42. Taas meni hän toisen kerran ja rukoili, sanoen: minun Isäni! ellei tämä kalkki taida mennä pois minulta, muutoin jos en minä sitä juo, niin tapahtukoon sinun tahtos.	26:42 Taas meni hän toisen kerran/ ja rucoili sanoden: Minun Isän/ ellei tämä Calcki mene pois minulda/ muutoin etten minä sitä juo/ nijn tapahtucon sinun tahtos.
26:43 Ja tullessaan hän taas tapasi heidät nukkumasta, sillä heidän silmänsä olivat käyneet raukeiksi.	43. Ja hän tuli ja löysi taas heidät makaamasta; sillä heidän silmänsä olivat raskaat.	26:43 Ja hän tuli/ ja löysi taas heidän macamast/ sillä heidän silmäns olit rascat.
26:44 Ja hän jätti heidät, meni taas ja rukoili kolmannen kerran ja sanoi samat sanat uudestaan.	44. Ja hän jätti heidät, meni taas ja rukoili kolmannen kerran, ja sanoi entisen sanan.	26:44 Ja hän jätti heidän/ meni taas/ ja rucoili colmannen kerran/ ja puhui endiset sanat.
26:45 Sitten hän tuli opetuslasten tykö ja sanoi heille: "Te nukutte vielä ja lepäätte! Katso, hetki on lähellä, ja Ihmisen Poika annetaan syntisten käsiin.	45. Silloin hän tuli opetuslastensa tykö, ja sanoi heille: maatkaat vielä ja levätkäät! katso, hetki on lähestynyt, ja Ihmisen Poika annetaan ylönn syntisten käsiin.	26:45 Nijn hän tuli Opetuslastens tygö/ ja sanoi heille: maatcat ja lewätkät? cadzo/ hetki on lähestynyt/ ja ihmisen Poica ylönnannetan syndisten käsijn.
26:46 Nouskaa, lähtekäämme; katso, se on lähellä, joka minut kavaltaa."	46. Nouskaat, käykäämme: katso, se lähestyi, joka minun pettää.	26:46 Noscac ja käykäm/ cadzo/ se lähesty joca minun pettä.
26:47 Ja katso, hänen vielä puhuessaan tuli Juudas, yksi niistä kahdestatoista, ja hänen kanssaan lukuisa joukko ylipappien ja kansan vanhinten luota miekat ja seipäät käsissä.	47. Ja vielä hänen puhuessansa, katso, Juudas, yksi kahdestatoistakymmenestä, tuli ja hänen kanssansa paljo väkeä miekoilla ja seipäillä, pappein päämiehiltä ja kansan vanhimmilta.	26:47 Wielä hänen puhuesans/ cadzo/ Judas yxi cahdestatoistakymmenest tuli/ ja hänen cansans paljo wäke miecoilla ja seipäillä/ Pappain päämiehildä ja Canssan wanhimmilda.
26:48 Ja se, joka hänet kavalsi, oli antanut heille merkin sanoen: "Se, jolle minä suuta annan, hän se on; ottakaa hänet kiinni."	48. Mutta se, joka hänen petti, oli antanut heille merkin, sanoen: kenenkä minä suuta annan, se on, kiinniottakaa häntä.	26:48 Mutta joca hänen petti/ oli andanut heille merkin sanoden: kenengä minä suuta annan/ se on/ ruwetcat häneen.
26:49 Ja kohta hän meni Jeesuksen luo ja sanoi: "Terve, rabbi!" ja antoi hänelle suuta.	49. Ja hän astui kohta Jeesuksen tykö ja sanoi: terve, Rabbi! ja suuta antoi hänen.	26:49 Ja hän astui cohta Jesuxen tygö/ ja sanoi: terwe Rabbi. Ja suuta andoi hänen.

<p>26:50 Niin Jeesus sanoi hänelle: "Ystäväni, mitä varten sinä tänne tulit?" Silloin he tulivat Jeesuksen luo, kävivät häneen käsiksi ja ottivat hänet kiinni.</p>	<p>50. Niin sanoi Jesus hänelle: ystäväni! mitä varten sinä tulit? Silloin he astuivat edes ja laskivat kätensä Jesuksen päälle, ja ottivat hänen kiinni.</p>	<p>Nijn sanoi Jesus hänelle: Ystävän/ mitä warten sinä tulit? 26:50 Silloin ne astuit edes/ ja laskit kätens Jesuxen päälle/ ja otit hänen kijnni.</p>
<p>26:51 Ja katso, eräs niistä, jotka olivat Jeesuksen kanssa, ojensi kätensä, veti miekkansa ja iski ylimmäisen papin palvelijaa ja sivalsi häneltä pois korvan.</p>	<p>51. Ja katso, yksi niistä, jotka olivat Jesuksen kanssa, ojensi kätensä, veti miekkansa, ja löi ylimmäisen papin palveliaa, ja hakkasi pois hänen korvansa.</p>	<p>26:51 Ja cadzo/ yxi nijstä jotca olit Jesuxen cansa/ ojensi kätens/ weti mieckans/ löi ylimmäisen Papin palweliata ja hackais pois hänen corwans.</p>
<p>26:52 Silloin Jeesus sanoi hänelle: "Pistä miekkasi tuppeen; sillä kaikki, jotka miekkaan tarttuvat, ne miekkaan hukkuvat.</p>	<p>52. Niin Jesus sanoi hänelle: pistä miekkas siallensa; sillä kaikki, jotka miekkaan rupeevat, ne miekkaan hukkuvat.</p>	<p>26:52 Nijn Jesus sanoi hänelle: pistä mieckas siallens: sillä caicki jotca mieckan rupewat/ ne miecalla hucatan.</p>
<p>26:53 Vai luuletko, etten voisi rukoilla Isääni, niin että hän lähettäisi heti minulle enemmän kuin kaksitoista legionaa enkeleitä?</p>	<p>53. Taikka luuletkos, etten minä voisi vielä rukoilla minun Isääni, lähettämään minulle enemmän kuin kaksitoistakymmentä legiota enkeleitä?</p>	<p>26:53 Taicka luuletkos/ etten minä woisi wielä rucoilla minun Isäni/ lähettämän minulle enämmän cuin caxitoistakymmendä Legiot Engeleit?</p>
<p>26:54 Mutta kuinka silloin kävisivät toteen kirjoitukset, jotka sanovat, että näin pitää tapahtuman?"</p>	<p>54. Kuinka siis Raamattu täytetään, että niin pitää tapahtuman?</p>	<p>26:54 Cuinga sijs Ramatut täytetän/ että nijn pitä oleman?</p>
<p>26:55 Sillä hetkellä Jeesus sanoi joukolle: "Niinkuin ryöväriä vastaan te olette lähteneet minua miekoilla ja seipäillä vangitsemaan. Joka päivä minä olen istunut pyhäkössä opettamassa, ettekä ole ottaneet minua kiinni.</p>	<p>55. Sillä hetkellä sanoi Jesus joukolle: niinkuin ryövärin tykö te läksitte miekoilla ja seipäillä minua kiinniottamaan: minä istuin teidän tykönänne joka päivä, opettain templissä, ja ette minua kiinniottaneet.</p>	<p>26:55 Sillä hetkellä sanoi Jesus joucolle/ nijncuin ryöwärin tygö te läxitte miecoilla ja seipäillä minua kijnniottaman/ minä istuin teidän tykönän jocapäiwä opettain Templis/ ja et te minua kijnniottanet.</p>
<p>26:56 Mutta tämä kaikki on tapahtunut, että profeettain kirjoitukset kävisivät toteen." Silloin kaikki opetuslapset jättivät hänet ja pakenivat.</p>	<p>56. Mutta tämä on kaikki tapahtunut, että prophetain kirjoitukset täytettäisiin. Silloin kaikki opetuslapset jättivät hänen ja pakenivat.</p>	<p>26:56 Mutta tämä on caicki tehty/ että Prophetain kirjoituxet täytetäisin. Silloin caicki Opetuslapset jätit hänen ja pakenit.</p>

26:57 Mutta Jeesuksen kiinniottajat veivät hänet ylimmäisen papin, Kaifaan, eteen, jonne kirjanoppineet ja vanhimmat olivat kokoontuneet.	57. Mutta ne, jotka Jesuksen olivat kiinniottaneet, veivät hänen Kaiphaan, ylimmäisen papin, tykö, kussa kirjanoppineet ja vanhimmat olivat kokoontuneet.	26:57 Mutta ne jotca Jesuxen olit kijnniottanet/ weit hänen Caiphan ylimmäisen Papin tygö/ cusa Kirjanoppenet ja Canssan wanhimmat olit heidäns coonnet.
26:58 Ja Pietari seurasi häntä taampana ylimmäisen papin esipihaan asti; ja hän meni sinne ja istui palvelijain joukkoon nähdäksensä, kuinka lopulta kävisi.	58. Mutta Pietari seurasi häntä taampana hamaan ylimmäisen papin salin porstuaan, ja meni sisälle, ja istui palveliain sekaan, näkemään loppua.	26:58 Mutta Petari seurais händä jäljestätaambana/ haman ylimmäisen Papin Salin porstuan/ ja meni sisälle/ ja istui palweliain secan/ näkemän loppua.
26:59 Mutta ylipapit ja koko neuvosto etsivät väärää todistusta Jeesusta vastaan tappaaksensa hänet,	59. Mutta pappein päämiehet ja vanhimmat ja kaikki raati etsivät väärää todistusta Jesusta vastaan, saadaksensa häntä tappa;	26:59 Mutta Pappein päämiehet ja wanhimmat/ ja caicki Radi/ edzeit wäärä todistusta Jesusta watan/ saadaxens händä tappa/ ja ei löynnet.
26:60 mutta eivät löytäneet, vaikka monta väärää todistajaa oli tullut esille. Mutta vihdoin tuli kaksi,	60. Ja ei löytäneet. Ja vaikka monta väärää todistajaa tuli, niin ei he sittenkään löytäneet. Mutta viimein tuli kaksi väärää todistajaa,	26:60 Waicka monda wäärä todistaja tulit/ nijn ei he sijttekän löynet. Mutta wijmein tulit caxi wäärä todistaja/
26:61 ja he sanoivat: "Tämä on sanonut: 'Minä voin hajottaa maahan Jumalan temppelin ja kolmessa päivässä sen rakentaa.'"	61. Ja sanoivat: tämä on sanonut: minä voin maahan jaottaa Jumalan templin, ja kolmena päivänä sen rakentaa ylös.	ja sanoit: 26:61 Tämä on sanonut/ minä woin maahan ricko Jumalan Templin/ ja colmena päiwänä sen jäl lens rakenda.
26:62 Silloin ylimmäinen pappi nousi ja sanoi hänelle: "Etkö vastaa mitään siihen, mitä nämä todistavat sinua vastaan?"	62. Ja pappein päämies nousi ja sanoi hänelle: etkös mitään vastaa, mitä nämät sinua vastaan todistavat?	26:62 Ja Pappein päämies nousi/ ja sanoi hänelle: etkös mitän wasta? Mitä nämät sinua watan todistawat?
26:63 Mutta Jeesus oli vaiti. Niin ylimmäinen pappi sanoi hänelle: "Minä vannotan sinua elävän Jumalan kautta, että sanot meille, oletko sinä Kristus, Jumalan Poika."	63. Mutta Jesus oli ääneti. Ja pappein päämies vastasi ja sanoi hänelle: minä vannotan sinua elävän Jumalan kautta, että sanot meille, jos olet Kristus, Jumalan Poika.	26:63 Mutta Jesus oli äneti. Ja Pappein päämies watais/ ja sanoi hänelle: minä wannotan sinua elävän Jumalan cautta/ että sanot meille/ jos sinä olet Christus Jumalan Poica?
26:64 Jeesus sanoi hänelle: "Sinäpä sen sanoit. Mutta minä sanon teille: tästedes te saatte nähdä Ihmisen Pojan istuvan Voiman oikealla puolella ja tulevan taivaan pilvien päällä."	64. Sanoi Jesus hänelle: sinäpä sen sanoit; kuitenkin sanon minä teille: tästedes pitää teidän näkemän Ihmisen Pojan istuvan voiman oikialla puolella ja tulevan taivaan pilvissä.	26:64 Sanoi Jesus hänelle: sinäpä sen sanoit. Cuitengin sanon minä teille: tästedes pitä teidän näkemän ihmisen Pojan istuwan Jumalan woiman oikialla puolella/ ja tulewan Taiwan pilwisä.

26:65 Silloin ylimmäinen pappi repäisi vaatteensa ja sanoi: "Hän on pilkannut Jumalaa. Mitä me enää todistajia tarvitsemme? Katso, nyt kuulitte hänen pilkkaamisensa.	65. Silloin repäisi pappein päämies vaatteensa, sanoen: hän on pilkannut (Jumalaa); mitä me silleen todistajia tarvitsemme? Katso, nyt te kuulitte hänen pilkkansa.	26:65 Silloin rewäis Pappein päämies waattens/ sanoden: Hän on pilcannut Jumalata/ mitä me sillen todistust tarwidzem? Cadzo/ nyt te cuulitta hänen pilckans/
26:66 Miten teistä on?" He vastasivat sanoen: "Hän on vikapää kuolemaan."	66. Mitä te luulette? Mutta he vastasivat ja sanoivat: hän on vikapää kuolemaan.	mitä te luuletta? 26:66 He wastaisit/ ja sanoit/ hän on wicapää cuolemaan.
26:67 Silloin he sylkivät häntä silmille ja löivät häntä nyrkillä kasvoihin; ja toiset sivalsivat häntä poskelle	67. Silloin he syljeskelivät hänen kasvoillensa ja löivät häntä poskelle, ja muutamat pieksivät häntä sauvoillansa.	26:67 Silloin he syljeskelit hänen caswoillens/ ja löit händä rusicoillans. 26:68 Ja muutamat piexit händä poscelle/
26:68 ja sanoivat: "Profetoi meille, Kristus, kuka se on, joka sinua löi."	68. Sanoen: arvaa meille, Kristus, kuka on, joka sinua löi?	ja sanoit: arwa meille Christe/ cuca sinua löi?
26:69 Mutta Pietari istui ulkopuolella esipihassa. Ja hänen luoksensa tuli muuan palvelijatar ja sanoi: "Sinäkin olit Jeesuksen, galilealaisen, seurassa."	69. Mutta Pietari istui ulkona salista, ja hänen tykönsä tuli yksi piika ja sanoi: sinä olit myös Jeesuksen kanssa Galileasta.	26:69 Mutta Petari istui ulcona Salist/ ja hänen tygöns tuli yxi pijca/ ja sanoi: Sinä olit myös Jesuxen cansa Galileasta.
26:70 Mutta hän kielsi kaikkien kuullen ja sanoi: "En ymmärrä, mitä sanot."	70. Mutta hän kielsi kaikkein edessä ja sanoi: en minä tiedä, mitäs sanot.	26:70 Mutta hän kielsi caickein cuulden/ ja sanoi: en minä tiedä mitäs sanot.
26:71 Ja kun hän oli mennyt ulos portille, näki hänet toinen nainen ja sanoi sielläoleville: "Tämäkin oli Jeesuksen, Nasaretilaisen, seurassa."	71. Kuin hän läksi ulos ovesta, näki hänen toinen piika ja sanoi niille, jotka siellä olivat: ja tämä oli Jeesuksen Natsaretilaisen kanssa.	26:71 Cosca hän läxi ulos owest/ näki hänen toinen pijca/ ja sanoi nijlle/ jotca siellä olit: ja tämäkin oli Jesuxen Nazarenin cansa.
26:72 Ja taas hän kielsi valalla vannoen: "En tunne sitä miestä."	72. Ja hän kielsi taas vannotulla valalla: en tunne minä sitä ihmistä.	26:72 Ja hän kielsi taas wannotulla walalla/ en tunne minä sitä ihmist.
26:73 Vähän sen jälkeen tulivat ne, jotka siinä seisoivat, ja sanoivat Pietarille: "Totisesti, sinä myös olet yksi heistä, sillä kielimurteesikin ilmaisee sinut."	73. Mutta vähän hetken perästä tulivat ne, jotka siellä seisoivat ja sanoivat Pietarille: totisesti olet sinä myös yksi heistä; sillä sinun puheeskin ilmoittaa sinun.	26:73 Ja vähän hetken peräst tulit ne/ jotca siellä seisoit/ ja sanoit Petarille: totisest olet sinä yxi heistä/ sillä sinun puhes ilmoitta sinun.
26:74 Silloin hän rupesi sadattelemaan ja vannomaan: "En tunne sitä miestä." Ja samassa lauloi kukko.	74. Niin hän rupesi itsiänsä sadattelemaan ja vannomaan: en tunne minä sitä ihmistä. Ja kohta kukko lauloi.	26:74 Nijn hän rupeis idzens sadatteleman/ ja wannoman: en tunne minä sitä ihmistä. Ja cohta Cuckoi lauloi.

26:75 Niin Pietari muisti Jeesuksen sanat, jotka hän oli sanonut: "Ennenkuin kukko laulaa, sinä kolmesti minut kiellät." Ja hän meni ulos ja itki katkerasti.	75. Niin Pietari muisti Jesuksen sanan, joka oli hänelle sanonut: ennenkuin kukko laulaa, kolmasti sinä minun kiellät. Ja hän meni ulos ja itki katkerasti.	26:75 Nijn Petari muisti Jesuxen sanan/ joca oli hänelle sanonut: ennencuin Cuckoi laula/ colmasti sinä minun kiellät. Ja hän meni ulos/ ja itki catkerast.
27 LUKU	27 LUKU	XXVII. Lucu .
27:1 Mutta aamun koittaessa kaikki ylipapit ja kansan vanhimmat pitivät neuvoa Jeesusta vastaan tappaaksensa hänet;	1. Mutta kuin aamu tuli, pitivät kaikki pappein päämiehet ja kansan vanhimmat neuvoa Jesusta vastaan, häntä kuolettaaksensa,	27:1 Mutta huomendain pidit caicki Pappein päämiehet ja Canssan wanhimmat neuwo Jesusta wastan/ händä cuolettaxens.
27:2 ja he sitoivat hänet ja veivät pois ja antoivat hänet maaherran, Pilatuksen, käsiin.	2. Ja sitoivat hänen, menivät pois ja ylönantoivat hänen maaherralle Pontius Pilatukselle.	27:2 Ja sidoit hänen/ weit pois/ ja ylönannoit hänen MaanHerralle Pontius Pilatuxelle.
27:3 Kun Juudas, hänen kavaltajansa, näki, että hänet oli tuomittu, silloin hän katui ja toi takaisin ne kolmekymmentä hopearahaa ylipapeille ja vanhimille	3. Kun Juudas, joka hänen petti, näki hänen kuolemaan tuomituksi, katui hän, ja toi jälleen ne kolmekymmentä hopiapenninkiä pappein päämiehille ja vanhimille,	27:3 Cosca Judas/ joca hänen petti/ näki hänen cuolemaan duomituxi/ catui hän/ ja toi jällens ne colmekymmendä hopiapenningitä Pappein päämiehille ja wanhimille/
27:4 ja sanoi: "Minä tein synnin, kun kavalsin viattoman veren." Mutta he sanoivat: "Mitä se meihin koskee? Katso itse eteesi."	4. Sanoen: minä pahasti tein, että minä petin viattoman veren. Mutta he sanoivat: mitä meidän siihen tulee? katso itsiäs.	/ ja sanoi: 27:4 Minä pahasti tein/ että minä petin wiattoman weren. Nijn he sanoit: Mitä meidän sijhen tule? cadzo idzes.
27:5 Ja hän viskasi hopearahat temppeliin, lähti sieltä, meni pois ja hirttäytyi.	5. Ja hän heitti hopiapenningit templiin, läksi sieltä, meni pois ja hirtti itsensä.	27:5 Ja hän heitti hopiapenningit Templijn/ läxi sieldä/ meni pois/ ja hirtti idzens.
27:6 Niin ylipapit ottivat hopearahat ja sanoivat: "Ei ole luvallista panna näitä temppelirahastoon, koska ne ovat veren hinta."	6. Mutta pappein päämiehet ottivat hopiapenningit ja sanoivat: ei näitä sovi panna uhriarkkuun; sillä se on veren hinta.	27:6 Mutta Pappein päämiehet otit hopiapenningit/ ja sanoit: ei näitä sowi panna uhriarckun/ sillä se on weren hinda.
27:7 Ja neuvoteltuaan he ostivat niillä savenvalajan pellon muukalaisten hautausmaaksi.	7. Niin he pitivät neuvoa, ja ostivat niillä savenvalajan pellon, vierasten hautaamiseksi.	27:7 Nijn he pidit neuwo/ ja ostit nijllä sawenwalajan pellon/ wierasten hautamisexi.
27:8 Sentähden sitä peltoa vielä tänäkin päivänä kutsutaan Veripelloksi.	8. Sentähden se pelto on kutsuttu tähän päivään asti veripelloksi.	27:8 Sentähden se peldo cudzutan wielä tähän päiwän asti weripelloxi.

27:9 Silloin kävi toteen, mikä on puhuttu profeetta Jeremiaan kautta, joka sanoo: "Ja he ottivat ne kolmekymmentä hopearahaa, hinnan siitä arvioidusta miehestä, jonka he olivat israelilaisten puolesta arvioineet,	9. Silloin täytettiin se mikä sanottu oli Jeremias prophetalta, joka sanoo: ja he ottivat kolmekymmentä hopenapenninkiä, sen arvatun hinnan, jonka he arvasivat Israelin lapsilta,	27:9 Silloin täytettiin se cuin sanottu oli Jeremialda Prophetalda/ joca sanoi: 27:10 Ja he otit colmekymmendä hopenapennigitä/ jolla se myyty maxettin/ jonga he ostit Israelin lapsilda/
27:10 ja antoivat ne savenvalajan pellostasta, niinkuin Herra oli minun kauttani käsenyt."	10. Ja antoivat ne savenvalajan pellostasta, niinkuin Herra on minun käsenyt.	ja annoit sawenwalajan pellostasta/ nijncuin Herra on minun käsenyt.
27:11 Mutta Jeesus seisoi maaherran edessä. Ja maaherra kysyi häneltä sanoen: "Oletko sinä juutalaisten kuningas?" Niin Jeesus sanoi: "Sinäpä sen sanot."	11. Mutta Jesus seisoi maaherran edessä. Niin maaherra kysyi häneltä, sanoen: oletkos sinä Juudalaisten kuningas? Jesus sanoi hänelle: sinäpä sen sanot.	27:11 Mutta Jesus seisoi MaanHerran edesä/ nijn MaanHerra kysyi hänelle sanoden: oletcos Judalaisten Cuningas? 27:12 Jesus sanoi hänelle: sinäpä sen sanot.
27:12 Ja kun ylipapit ja vanhimmat häntä syyttivät, ei hän mitään vastannut.	12. Ja kuin hänen päällensä kannettiin pappein päämiehiltä ja vanhimmilta, ei hän mitään vastannut.	Ja cuin hänen päällens cannettin Pappein päämiehildä/ ja wanhimmilda/ ei hän mitän wastannut.
27:13 Silloin Pilatus sanoi hänelle: "Etkö kuule, kuinka paljon he todistavat sinua vastaan?"	13. Silloin sanoi Pilatus hänelle: etkös kuule, kuinka paljon he sinua vastaan todistavat?	27:13 Silloin sanoi Pilatus hänelle: etkös cuule/ cuinga cowasti he sinun päälles candawat?
27:14 Mutta hän ei vastannut yhteenkään hänen kysymykseensä, niin että maaherra suuresti ihmetteli.	14. Ja ei hän vastannut häntä yhtäkään sanaa, niin että maaherra suuresti ihmetteli.	27:14 Ja ei hän wastannut händä yhtäkän sana/ nijn että MaanHerrakin suurest ihmetteli.
27:15 Oli tapana, että maaherra juhlan aikana päästi kansalle yhden vangin irti, kenenkä he tahtoivat.	15. Mutta juhlanä oli maaherra tottunut päästämään kansalle jonkun vangin irtalle, jonka he tahtoivat.	27:15 Mutta Juhlana oli MaanHerra tottunut päästämän Canssalle jongun fangin irtalle/ jonga he tahdoit.
27:16 Ja heillä oli silloin kuuluisa vanki, jota sanottiin Barabbaaksi.	16. Niin oli heillä silloin yksi kuuluisa vanki sidottuna, joka kutsuttiin Barabbas.	27:16 Nijn oli heillä silloin yxi cuuluisa fangi sidottuna/ joca cudzuttin Barrabas.
27:17 Kun he nyt olivat koolla, sanoi Pilatus heille: "Kummanko tahdotte, että minä teille päästän, Barabbaanko vai Jeesuksen, jota sanotaan Kristusksi?"	17. Kuin he siis koossa olivat, sanoi Pilatus heille: kumman te tahdotte, että minä päästän teille? Barabbaan, taikka Jesuksen, joka kutsutaan Kristus?	27:17 Ja cosca he coosa olit/ sanoi Pilatus heille: cumman te tahdotte/ että minä päästän teille/ Barraban taicka Jesuxen/ joca cudzutan Christus?
27:18 Sillä hän tiesi, että he kateudesta olivat antaneet hänet hänen käsiinsä.	18. Sillä hän tiesi, että he hänen kateuden tähden olivat antaneet ylö.	27:18 Sillä hän tiesi/ että he hänen cateuden tähden olit ylöndanet.

27:19 Mutta kun hän istui tuomarinistuimella, lähetti hänen vaimonsa hänelle sanan: "Älä puutu siihen vanhurskaaseen mieheen, sillä minä olen tänä yönä unessa paljon kärsinyt hänen tähtensä."	19. Mutta kuin hän tuomio-istuimelle istui, lähetti hänen emäntänsä hänen tykönsä, sanoen: älä sinä mitään tee sille vanhurskaalle; sillä minä olen paljon kärsinyt tänäpäpä unessani hänen tähtensä.	27:19 Mutta cuin hän duomio istuimelle istui/ lähetti hänen emändäns hänen tygöns/ ja käski hänelle sanoa: älä sinä mitän tee sille wanhurscale: sillä minä olen paljo kärsinyt tänäpäpä unesani hänen tähtens.
27:20 Mutta ylipapit ja vanhimmat yllyttivät kansaa anomaan Barabbasta, mutta surmauttamaan Jeesuksen.	20. Mutta pappein päämiehet ja vanhimmat yllyttivät kansaa anomaan Barabbasta, mutta Jesusta hukkaamaan.	27:20 Mutta Pappein päämiehet ja wanhimmat yllytit Canssa anomaa Barrabast/ mutta Jesusta huckamaan.
27:21 Ja maaherra puhui heille ja sanoi: "Kummanko näistä kahdesta tahdotte, että minä teille päästän?" Niin he sanoivat: "Barabbaan."	21. Niin vastasi maaherra ja sanoi heille: kumman näistä kahdesta te tahdotte, että minä päästän teille? mutta he sanoivat: Barabbaan.	27:21 Nijn wastais MaanHerra/ ja sanoi heille: cumman näistä cahdesta te tahdotte/ että minä päästän teille? 27:22 Mutta he sanoit: Barraban.
27:22 Pilatus sanoi heille: "Mitä minun sitten on tehtävä Jeesukselle, jota sanotaan Kristukseksi?" He sanoivat kaikki: "Ristiinnaulittakoon!"	22. Pilatus sanoi heille: mitä siis minun pitää tekemän Jesukselle, joka kutsutaan Kristus? Sanoivat he kaikki hänelle: ristiinnaulittakaan.	Pilatus sanoi heille: mitästä sijs minun pitä tekemän Jesuxelle/ joca cudzutan Christus? Sanoit he caicki hänelle: Ristinnaulittacan.
27:23 Niin maaherra sanoi: "Mitä paha hän sitten on tehnyt?" Mutta he huusivat vielä kovemmin sanoen: "Ristiinnaulittakoon!"	23. Niin sanoi maaherra: mitä hän paha teki? Mutta he huusivat sitä enemmän ja sanoivat: ristiinnaulittakaan.	27:23 Nijn sanoi MaanHerra/ mitästä hän paha teki? Mutta he huusit sitä enämmin/ ja sanoit: Ristinnaulittacan.
27:24 Ja kun Pilatus näki, ettei mikään auttanut, vaan että meteli yhä yltyi, otti hän vettä ja pesi kätensä kansan nähden ja sanoi: "Viaton olen minä tämän miehen vereen. Katsokaa itse eteenne."	24. Kuin Pilatus näki, ettei hän mitään auttaa taitanut, mutta enempi pauhina tuli, otti hän vettä ja pesi kätensä kansan edessä, sanoen: viatoin olen minä tämän vanhurskaan vereen: katsokaat itsiänne.	27:24 Cosca Pilatus näki/ ettei mitän auttanut/ mutta enä huhu tuli/ otti hän wettä ja pesi kätens Canssan edes/ sanoden: wiatoin olen minä tämän wanhurscan wereen/ cadzocat teitän.
27:25 Niin kaikki kansa vastasi ja sanoi: "Tulkoon hänen verensä meidän päällemme ja meidän lastemme päälle."	25. Ja kaikki kansa vastasi ja sanoi: hänen verensä tulkaan meidän päällemme ja lastemme päälle.	27:25 Ja caicki Canssa wastais/ ja sanoi: hänen werens tulcan meidän päällem/ ja meidän lastem päälle:
27:26 Silloin hän päästi heille Barabbaan, mutta Jeesuksen hän ruoskitti ja luovutti ristiinnaulittavaksi.	26. Silloin päästi hän heille Barabbaan; mutta Jeesuksen, kuin hän hänen ruoskinut oli, antoi hän ylönsä ristiinnaulittaa.	27:26 Silloin päästi hän Barraban/ mutta Jesuxen andoi hän ruoskitta/ ja ristinnaulitta.

27:27 Silloin maaherran sotamiehet veivät Jeesuksen mukanaan palatsiin ja keräsivät hänen ympärilleen koko sotilasjoukon.	27. Silloin maaherran huovit veivät Jeesuksen raastupaan, ja kokosivat hänen tykönsä kaiken joukon.	27:27 Silloin MaanHerran huovit otit Jesuxen Rastupan/ ja cocoisit hänen tygöns caiken joucon.
27:28 Ja he riisuivat hänet ja panivat hänen päällensä tulipunaisen vaipan	28. Ja kuin he olivat hänen riisuneet, puettivat he hänen purpuraiseen kaapuun,	27:28 Ja cuin he olit hänen rijsunet/ puetit he hänen Purpuraiseen Caapuun.
27:29 ja väänsivät orjantappuroista kruunun, panivat sen hänen päähänsä ja ruovon hänen oikeaan käteensä, polvistuivat hänen eteensä ja pilkkasivat häntä ja sanoivat: "Terve, juutalaisten kuningas!"	29. Ja tekivät orjantappuroista kruunun ja panivat hänen päähänsä ja ruovon hänen oikiaan käteensä, ja kumarsivat polviensa hänen edessänsä, pilkkasivat häntä ja sanoivat: terve, Juudalaisten kuningas!	27:29 Ja panit orjantappuroista Cruunun hänen päähäns/ ja annoit ruogon hänen oikiaan käteens/ ja cumarsit polwians hänen edesäns/ ja pilckaisit händä/ ja sanoit: Terwe Judalaisten Cuningas.
27:30 Ja he sylkivät häntä, ottivat ruovon ja löivät häntä päähän.	30. Ja kuin he olivat sylkeneet hänen päällensä, ottivat he ruovon ja löivät häntä päähän.	27:30 Ja cuin he olit sylkenet hänen päällens/ pilckaisit he händä/ otit ruogon/ ja löit händä päähän.
27:31 Ja kun he olivat häntä pilkanneet, riisuivat he häneltä vaipan, pukivat hänet hänen omiin vaatteisiinsa ja veivät hänet pois ristiinnaulittavaksi.	31. Ja sittekuin he olivat häntä pilkanneet, riisuivat he häneltä kaapun, ja puettivat hänen omiin vaatteisiinsa, ja veivät hänen ristiinnaulittaa.	27:31 Ja sijtte cuin he olit händä pilcannet/ rijsuit he häneldä Caapun/ ja puetit hänen omijn vaatteisins/ ja weit hänen ristinnaulitta.
27:32 Ja matkalla he tapasivat kyreneläisen miehen, jonka nimi oli Simon. Hänet he pakottivat kantamaan hänen ristiänsä.	32. Mutta kuin he menivät ulos, löysivät he yhden miehen Kyrenistä, nimeltä Simon: sen he vaativat hänen ristiänsä kantamaan.	27:32 Ja löysit yhden miehen Kyrenest/ joca cudzuttin Simon/ sen he waadit hänen ristiäns candaman.
27:33 Ja tultuaan paikalle, jota sanotaan Golgataksi - se on: pääkallon paikaksi -	33. Ja tulivat siihen paikkaan, joka kutsutaan Golgata, se on: pääkallon paikka.	27:33 Ja tulit siihen paickan/ joca cudzutan Golgatha/ se on pääcalloin paicka.
27:34 he tarjosivat hänelle juotavaksi katkeralla nesteellä sekoitettua viiniä; mutta maistettuaan hän ei tahtonut sitä juoda.	34. He antoivat hänelle etikkaa juoda sapella sekoitettua; ja kuin hän maisti, niin ei hän tahtonut juoda.	27:34 Ja he annoit hänelle etickat juoda sapella secoitettua/ ja cuin hän maisti/ nijn ei hän tahtonut juoda.

27:35 Ja kun he olivat hänet ristiinnaulinneet, jakoivat he keskenään hänen vaatteensa heittäen niistä arpaa.	35. Mutta sitte kuin he olivat hänen ristiinnaulinneet, jakoivat he hänen vaatteensa ja heittivät arpaa, että täytettäisiin, mitä sanottu oli prophetan kautta; he ovat minun vaatteeni jakaneet, ja minun vaatteistani ovat he heittäneet arpaa.	27:35 MUtta sijtte cuin he olit hänen ristiinnaulinnet/ jaoit he hänen waattens/ ja heitit arpa/ että täytetäisin/ cuin sanottu oli Prophetalda: he owat heillens minun waatteni jacanet/ ja minun waatteistani owat he heittänet arpa.
27:36 Sitten he istuutuivat ja vartioivat häntä siellä.	36. Ja istuen he vartioitsivat häntä siinä.	27:36 Ja he istuit sijnä ja wartioidzit händä.
27:37 Ja he olivat panneet hänen päänsä yläpuolelle hänen syynsä julki, näin kirjoitettuna: "Tämä on Jeesus, juutalaisten kuningas."	37. Ja he panivat hänen päänsä päälle hänen syynsä kirjoitetun: TÄMÄ ON JESUS, JUUDALAISTEN KUNINGAS.	27:37 Ja he kirjoitit hänen pääns päälle hänen syyns: 27:38 Tämä on Jesus Judalaisten Cuningas.
27:38 Silloin ristiinnaulittiin hänen kanssansa kaksi ryöväriä, toinen oikealle ja toinen vasemmalle puolelle.	38. Silloin ristiinnaulittiin kaksi ryöväriä hänen kanssansa, yksi oikialle puolelle ja toinen vasemmalle.	Silloin ristinnaulittin caxi ryöwäritä hänen cansans/ yxi oikialle puolelle/ ja toinen wasemalle.
27:39 Ja ne, jotka kulkivat ohitse, herjasivat häntä, nyökyttivät päätänsä	39. Mutta ohitsekäyväiset pilkkasivat häntä, väänTELIVÄT päätänsä,	27:39 Mutta ohidzekäywäiset pilckaisit händä/ wäändelit päätäns/
27:40 ja sanoivat: "Sinä, joka hajotat maahan temppelin ja kolmessa päivässä sen rakennat, auta itseäsi, jos olet Jumalan Poika, ja astu alas ristiltä."	40. Ja sanoivat: sinä joka maahan jaotat Jumalan templin ja kolmena päivänä sen rakennat, auta itseäsi: jos olet Jumalan Poika, niin astu alas rististä.	ja sanoit: 27:40 Sinäkö se olet/ joca särjet Jumalan Templin/ ja colmena päiwänä sen jäl lens rakennat/ auta idzes: jos sinä olet Jumalan Poica/ nijn astu alas rististä.
27:41 Samoin ylipapit ja kirjanoppineet ja vanhimmat pilkkasivat häntä ja sanoivat:	41. Niin myös pappein päämiehet, kirjanoppineitten ja vanhimmitten kanssa, pilkkasivat häntä ja sanoivat:	27:41 Nijn myös Pappein päämiehet/ Kirjanoppenet/ ja wanhimmat pilckaisit händä/ ja sanoit:
27:42 "Muita hän on auttanut, itseään ei voi auttaa. Onhan hän Israelin kuningas; astukoon nyt alas ristiltä, niin me uskomme häneen.	42. Muita hän on auttanut, itseänsä ei hän voi auttaa. Jos hän on Israelin kuningas, niin astukaan nyt alas rististä, niin me uskomme hänen.	27:42 Muita on hän auttanut/ mutta ei hän woi idzens autta. Jos hän on Israelin Cuningas/ nijn astucan alas rististä/ ja me uscom hänen.
27:43 Hän on luottanut Jumalaan; vapahtakoon nyt Jumala hänet, jos on häneen mielistynyt; sillä hän on sanonut: 'Minä olen Jumalan Poika.'"	43. Hän turvasi Jumalaan: päästäköön nyt hänen, jos hän mielistyy häneen. Sillä hän sanoi: Jumalan Poika minä olen.	27:43 Hän turwais Jumalaan/ päästäkäm nyt händä/ jos hän tahto. Sillä hän sanoi: Jumalan Poica minä olen.
27:44 Ja samalla tavalla herjasivat häntä ryöväritkin, jotka olivat ristiinnaulitut hänen kanssansa.	44. Sitä myös ryövärit hänelle soimasivat, jotka olivat ristiinnaulitut hänen kanssansa.	27:44 Sitä myös ryöwärit hänelle soimaisit/ jotca olit ristinnaulitut hänen cansans.

27:45 Mutta kuudennesta hetkestä alkaen tuli pimeys yli kaiken maan, ja sitä kesti hamaan yhdeksänteen hetkeen.	45. Mutta kuudennesta hetkestä hamaan yhdeksänteen asti oli pimiä kaikessa maassa.	27:45 Mutta cuudennest hetkest haman yhdexänden asti/ oli pimiä caikesa maasa.
27:46 Ja yhdeksännen hetken vaiheilla Jeesus huusi suurella äänellä sanoen: "Eeli, Eeli, lama sabaktani?" Se on: Jumalani, Jumalani, miksi minut hylkäsit?	46. Ja liki yhdeksättä hetkeä huusi Jesus suurella äänellä, sanoen: Eli, Eli, lamma sabaktani? se on: minun Jumalani, minun Jumalani, miksis minun ylenannoit?	27:46 Ja liki yhdexättä hetke huusi Jesus corkialla änellä/ sanoden: Eli/ Eli/ lamaasabahtani/ se on/ minun Jumalan/ minun Jumalan/ mixis minun ylönnannoit?
27:47 Sen kuullessaan sanoivat muutamat niistä, jotka siinä seisoivat: "Hän huutaa Eliasta."	47. Mutta muutamat niistä, jotka siinä seisoivat, kuin he sen kuulivat, sanoivat: Eliasta hän huutaa.	27:47 Mutta muutamat/ jotca sijnä seisoit/ cosca he sen cuulit/ sanoit he: Heliasta hän huuta.
27:48 Ja kohta muuan heistä juoksi ja otti sienen, täytti sen hapanviinillä, pani sen ruovon päähän ja antoi hänelle juoda.	48. Ja kohta juoksi yksi heistä ja otti sienen, ja täytti sen etikalla, pani sen ruovon päähän, ja antoi hänen juoda.	27:48 Ja cohta juoxi yxi heistä/ cuin hän oli ottanut sienen/ ja täyttänyt eticalla pani sen ruogon päähän/ ja annoi hänen juoda.
27:49 Mutta muut sanoivat: "Annas, katsokaamme, tuleeko Elias häntä pelastamaan."	49. Mutta muut sanoivat: pidäs, katsokaamme, jos Elias tulee häntä päästämään.	27:49 Mutta muut sanoit: pidäs/ cadzocam/ jos Helias tule händä päästämän.
27:50 Niin Jeesus taas huusi suurella äänellä ja antoi henkensä.	50. Niin Jesus taas huusi suurella äänellä, ja antoi henkensä.	27:50 Nijn Jesus taas huusi corkialla änellä/ ja ylös annoi hengens.
27:51 Ja katso, temppelin esirippu repesi kahtia ylhäältä alas asti, ja maa järisi, ja kalliit halkesivat,	51. Ja katso, templin esivaate repesi kahtia ylhäältä hamaan alas, ja maa järisi, ja kalliit halkesivat,	27:51 Ja cadzo/ Templin esiwaate repeis cahtia/ ylhäldä haman alas/ ja maa järis/ ja kiwet halkeisit.
27:52 ja haudat aukenivat, ja monta nukkuneiden pyhien ruumista nousi ylös.	52. Ja haudat aukenivat, ja monta pyhain ruumista, jotka maanneet olivat, nousi ylös,	27:52 Ja haudat aukenit/ ja monda pyhain ruumist/ jotca maannet olit/ nousit.
27:53 Ja he lähtivät haudoistaan ja tulivat hänen ylösnousemisensa jälkeen pyhään kaupunkiin ja ilmestyivät monelle.	53. Ja läksivät ulos haudoista, hänen ylösnousemisensa jälkeen, tulivat pyhään kaupunkiin, ja ilmestyivät monelle.	27:53 Ja läxit haudoistans/ hänen ylösnousemisens jälkeen: tulit pyhään Caupungijn/ ja ilmestyit monelle.
27:54 Mutta kun sadanpäämies ja ne, jotka hänen kanssaan vartioitsivat Jeesusta, näkivät maanjäristyksen ja mitä muuta tapahtui, peljästyivät he suuresti ja sanoivat: "Totisesti tämä oli Jumalan Poika.	54. Mutta kuin sadanpäämies ja ne, jotka hänen kanssansa olivat vartioitsemassa Jeesusta, näkivät maan järinän ja ne, mitkä tapahtuivat, pelkäsivät he suuresti ja sanoivat: totisesti oli tämä Jumalan Poika.	27:54 Mutta cosca Päämies/ ja ne jotca hänen cansans olit wartioidzemas Jeesusta/ näit maan järinän/ ja ne cuin siellä tapahtui/ peljästyit he suurest/ ja sanoit: totisest oli tämä Jumalan Poica.

27:55 Ja siellä oli monta naista, jotka olivat Galileasta seuranneet Jeesusta ja palvelleet häntä; he seisoivat taampana katselemassa.	55. Mutta siellä oli paljon vaimoja taampana katselemassa, jotka Jeesusta olivat seuranneet Galileasta, palvelleen häntä,	27:55 Ja siellä oli paljon vaimoja taampana katselemassa/ jotka Jeesusta olivat seuranneet Galileasta/ palvelleen häntä.
27:56 Heidän joukossaan oli Maria Magdaleena ja Maria, Jaakobin ja Joosefin äiti, ja Sebedeuksen poikain äiti.	56. Joiden seassa oli Maria Magdalena, ja Maria Jakobin ja Joseen äiti, ja Zebedeuksen poikain äiti.	27:56 Joiden seassa oli Maria Magdalena/ ja Maria Jacobi/ ja Joseen äiti/ ja Zebedeuxen poikain äiti.
27:57 Mutta illan tultua saapui rikas mies, Arimatiasta kotoisin, nimeltä Joosef, joka hänkin oli Jeesuksen opetuslapsi.	57. Mutta kuin ehto tuli, tuli yksi rikas mies Arimatiasta, jonka nimi oli Joseph, joka myös itse oli Jeesuksen opetuslapsi.	27:57 Ehtona tuli yksi rikas mies Arimatiast/ jonka nimi oli Joseph/ joka myös oli Jeesuksen Opetuslapsi:
27:58 Hän meni Pilatuksen luo ja pyysi Jeesuksen ruumista. Silloin Pilatus käski antaa sen hänelle.	58. Tämä meni Pilatuksen tykö ja pyysi Jeesuksen ruumista. Silloin Pilatus käski antaa ruumiin.	tämä meni Pilatuksen tykö/ ja pyysi Jeesuksen ruumista. 27:58 Silloin Pilatus käski antaa hänelle Jeesuksen ruumin.
27:59 Ja Joosef otti ruumiin, kääri sen puhtaaseen liinavaatteeseen	59. Ja kuin Joseph oli ruumiin ottanut, kääri hän sen puhtaaseen liinaan,	27:59 Ja koska Joseph oli ruumin ottanut/ kääri hän sen puhtaaseen liinaan.
27:60 ja pani sen uuteen hautakammioonsa, jonka oli hakkauttanut kallioon. Ja hän vieritti suuren kiven hautakammion ovelle ja lähti pois.	60. Ja pani omaan uuteen hautaansa, jonka hän oli hakkauttanut kallioon, ja vieritti suuren kiven haudan ovelle, ja meni pois.	27:60 ja pani omaan uuteen hautaansa/ jonka hän oli hakkauttanut kallioon/ ja vieritti suuren kiven haudan ovelle/ ja meni pois.
27:61 Ja siellä olivat Maria Magdaleena ja toinen Maria, jotka istuivat vastapäätä hautaa.	61. Silloin olivat siellä Maria Magdalena ja toinen Maria, ja istuivat haudan kohdalla.	27:61 Silloin olivat siellä Maria Magdalena/ ja toinen Maria/ ja istuivat haudan kohdalla.
27:62 Seuraavana päivänä, joka oli valmistuspäivän jälkeinen, ylipapit ja fariseukset kokoontuivat Pilatuksen luo	62. Mutta toisena päivänä valmistuksen päivästä kokoontuivat pappein päämiehet ja Pharisealaiset Pilatuksen tykö,	27:62 Mutta toisena päivänä valmistuksen päivästä/ kokouksittain Pappein päämiehet/ ja Phariseukset Pilatuksen tykö/
27:63 ja sanoivat: "Herra, me muistamme sen villitsijän vielä eläessään sanoneen: 'Kolmen päivän kuluttua minä nouse ylös.'	63. Sanoen: herra, me muistamme sen viettelijän sanoneen eläessään: kolmen päivän perästä minä nouse.	sanoden: 27:63 Herra me muistimme sen viettelijän sanoneen eläessään/ kolmen päivän perästä minä ylösnouse.

27:64 Käske siis tarkasti vartioida hautaa kolmanteen päivään asti, etteivät hänen opetuslapsensa tulisi ja varastaisi häntä ja sanoisi kansalle: 'Hän nousi kuolleista', ja niin viimeinen villitys olisi pahempi kuin ensimmäinen."	64. Käske siis varjeltaa hautaa kolmanteen päivään asti, ettei hänen opetuslapsensa tulisi yöllä ja varastaisi häntä, ja sanoisi kansalle: hän nousi kuolleista: ja niin jälkimäinen villitys tulee pahemmaksi kuin ensimmäinen.	27:64 Käske siis warjelda hauta colmanden päiwän asti/ ettei hänen Opetuslapsens tulis yöllä ja warastaisi händä/ ja sanois Canssalle: hän nousi cuolluista/ ja nijn jälkimmäinen willitys tule pahemmaksi kuin ensimmäinen.
27:65 Niin Pilatus sanoi heille: "Tuossa on vartijaväkeä, menkää, vartioikaa niin hyvin kuin taidatte."	65. Pilatus sanoi heille: teillä on vartiat: menkää, vartioitkaat niinkuin te tiedätte.	27:65 Pilatus sanoi heille: siinä on wartiat: mengät wartioitcat nijncuin te taidatte.
27:66 Niin he menivät ja turvasivat haudan lukitsemalla kiven sinetillä ja asettamalla vartijat.	66. Mutta he menivät pois, ja vahvistivat haudan vartiain kanssa, ja lukitsivat kiven sinetillänsä.	27:66 Mutta he menit pois/ ja wartioidzit hauta wartiain cansa/ ja lukidzit kiwen sinetilläns.
28 LUKU	28 LUKU	XXVIII. Luku .
28:1 Ja kun sapatti oli päättynyt ja viikon ensimmäisen päivän aamu koitti, tulivat Maria Magdaleena ja se toinen Maria katsomaan hautaa.	1. Mutta sabbatin päivän lopulla, joka rupeesi valaisemaan toista sabbatia, tuli Maria Magdalena ja toinen Maria katsomaan hautaa.	28:1 Mutta Sabbathin päiwän ehtona/ joca rupeis walaiseman toista Sabbathia/ tuli Maria Magdalena/ ja toinen Maria cadzoman hauta.
28:2 Ja katso, tapahtui suuri maanjäristys, sillä Herran enkeli astui alas taivaasta, tuli ja vieritti kiven pois ja istui sille.	2. Ja katso, suuri maanjäristys tapahtui; sillä Herran enkeli astui alas taivaasta, tuli ja vieritti kiven ovelta, ja istui sen päälle.	28:2 Ja cadzo/ siinä tapahdui suuri maan järistös: sillä Herran Engeli astui alas Taiwast/ tuli ja wieritti kiwen owelda/ ja istui sen päälle.
28:3 Hän oli näöltään niinkuin salama, ja hänen vaatteensa olivat valkeat kuin lumi.	3. Ja hän oli nähdä niinkuin pitkäisen tuli ja hänen vaatteensa olivat valkiat niinkuin lumi.	28:3 Ja hän oli nähdä nijncuin pitkäisen tuli/ ja hänen waattens olit walkiat nijncuin lumi.
28:4 Ja häntä peljästyen vartijat vapisivat ja kävivät ikäänkuin kuolleiksi.	4. Mutta hänen pelvostansa hämmästyivät vartiat ja tulivat niinkuin he olisivat kuolleet.	28:4 Mutta wartiat hämmästyit peljäten händä/ ja tulit nijncuin he olisit cuollet.
28:5 Mutta enkeli puhutteli naisia ja sanoi heille: "Älkää te peljätkö; sillä minä tiedän teidän etsivän Jeesusta, joka oli ristiinnaulittu.	5. Mutta enkeli vastasi ja sanoi vaimoille: älkää peljätkö, sillä minä tiedän teidän etsivän ristiinnaulittua Jeesusta.	28:5 Mutta Engeli wastais/ ja sanoi waimoille: älkät peljätkö/ sillä minä tiedän teidän edziwän ristinnaulittua Jeesusta.

28:6 Ei hän ole täällä, sillä hän on noussut ylös, niinkuin hän sanoi. Tulkaa, katsokaa paikkaa, jossa hän on maannut.	6. Ei hän ole tässä; sillä hän nousi ylös, niinkuin hän sanoi. Tulkaat, katsokaat siaa, kuhunka Herra pantu oli.	28:6 Ei hän ole täsä/ hän on ylösnosnut nijncuin hän sanoi. Tulcat/ cadzocat sia cuhunga Herra pandu oli.
28:7 Ja menkää kiiruusti ja sanokaa hänen opetuslapsillensa, että hän on noussut kuolleista. Ja katso, hän menee teidän edellänne Galileaan; siellä te saatte hänet nähdä. Katso, minä olen sen teille sanonut."	7. Ja menkää pian ja sanokaat hänen opetuslapsillensa, että hän nousi kuolleista. Ja katso, hän menee teidän edellänne Galileaan: siellä teidän pitää hänen näkemän, katso, minä sen teille sanoin.	28:7 Ja mengät pian ja sanocat hänen Opetuslapsillens: että hän nousi cuolluista. Ja cadzo/ hän mene teidän edellän Galileaan/ siellä teidän pitä hänen näkemän/ cadzo minä sen teille sanoin.
28:8 Ja he menivät kiiruusti haudalta peloissaan ja suuresti iloiten ja juoksivat viemään sanaa hänen opetuslapsillensa.	8. Ja he menivät nopiasti haudalta suurella pelvolla ja ilolla, ja juoksivat ilmoittamaan hänen opetuslapsillensa.	28:8 Ja he menit nopiast haudalda suurella pelgolla ja ilolla/ ja juoxit ilmoittaman hänen Opetuslapsillens.
28:9 Mutta katso, Jeesus tuli heitä vastaan ja sanoi: "Terve teille!" Ja he menivät hänen tykönsä, syleilivät hänen jalkojaan ja kumartaen rukoilivat häntä.	9. Mutta heidän mennessänsä ilmoittamaan hänen opetuslapsillensa, katso, niin tuli Jesus heitä vastaan ja sanoi: terve teille! Niin he tulivat ja rupesivat hänen jalkoihinsa, ja kumartaen rukoilivat häntä.	28:9 Mutta heidän mensesäns/ Cadzo/ nijn cohdaiz Jesus heidän/ ja sanoi: Terwe teille. Nijn he tulit ja rupeisit hänen jalcoins/ ja cumarsit händä.
28:10 Silloin Jeesus sanoi heille: "Älkää peljätkö; menkää ja viekää sana minun veljilleni, että he menisivät Galileaan: siellä he saavat minut nähdä."	10. Silloin sanoi Jesus heille: älkää peljätkö! menkää, ilmoittakaat minun veljilleni, että he menisivät Galileaan: siellä he saavat minun nähdä.	28:10 Silloin sanoi Jesus heille: älkät peljätkö: mengät ja ilmoittacat minun weljilleni/ että he menisit Galileaan/ siellä he saawat minun nähdä.
28:11 Mutta heidän mennessään, katso, muutamat vartijaväestä tulivat kaupunkiin ja ilmoittivat ylipapeille kaikki, mitä oli tapahtunut.	11. Mutta kuin he menivät pois, katso, niin tulivat muutamat vartioista kaupunkiin ja ilmoittivat ylimmäisille papeille kaikki, mitä tapahtunut oli.	28:11 Cosca he menit pois/ cadzo/ nijn tulit muutamat wartioista Caupungihin/ ja ilmoitit ylimmäisille Papeille caicki mitä tapahtunut oli.
28:12 Ja nämä kokoontuivat vanhinten kanssa ja pitivät neuvoa ja antoivat sotamiehille runsaat rahat	12. Niin he kokoontuivat vanhimpain kanssa, ja neuvoa pitivät, ja antoivat sotamiehille paljon rahaa,	28:12 Nijn he cocounsit wanhimbain cansa/ ja neuwo pidit/ ja annoit sotamiehille paljon raha/ ja sanoit:
28:13 ja sanoivat: "Sanokaa, että hänen opetuslapsensa tulivat yöllä ja veivät hänet varkain meidän nukkuessamme.	13. Sanoen: sanokaat, että hänen opetuslapsensa tulivat yöllä ja varastivat hänen meidän maatesamme.	28:13 Sanocat: että hänen Opetuslapsens tulit yöllä/ ja warastit hänen meidän maatesam.

28:14 Ja jos tämä tulee maaherran korviin, niin me lepytämme hänet ja toimitamme niin, että saatte olla huoletta."	14. Ja jos se tulee maaherran korville, niin me tahdomme hänen lepyttää ja saattaa teidät suruttomaksi.	28:14 Ja jos se tule MaanHerran corwille/ nijn me tahdomme hänen lepyttä/ ja saatam teidän suruttomaxi.
28:15 Niin he ottivat rahat ja tekivät, niinkuin heitä oli neuvottu. Ja tätä puhetta on levitetty juutalaisten kesken, ja sitä kerrotaan vielä tänäkin päivänä.	15. Ja he ottivat rahan, ja tekivät niinkuin he olivat opetetut. Ja tämä puhe on ääneksi otettu Juudalaisten seassa hamaan tähän päivään asti.	28:15 Ja he otit rahan/ ja teit nijncuin he olit opetetut. Ja tämä puhe on änixi otettu Judalaisten seas haman tähän päiwän asti.
28:16 Ja ne yksitoista opetuslasta vaelsivat Galileaan sille vuorelle, jonne Jeesus oli käskenyt heidän mennä.	16. Mutta ne yksitoistakymmentä opetuslasta menivät Galileaan, sille mäelle, jonka Jesus oli heille määrännyt.	28:16 Mutta ne yxitoistakymmendä Opetuslasta menit Galileaan/ sille mäelle/ johonga Jesus oli heitä määrännyt.
28:17 Ja kun he näkivät hänet, niin he kumartaen rukoilivat häntä, mutta muutamat epäilivät.	17. Ja kuin he näkivät hänen, kumarsivat he häntä, mutta muutamat epäilivät.	28:17 Ja cosca he näit hänen/ cumarsit he händä/ mutta muutamat epäilit.
28:18 Ja Jeesus tuli heidän tykönsä ja puhui heille ja sanoi: "Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä.	18. Ja Jesus tuli ja puhutteli heitä, sanoen: minulle on annettu kaikki voima taivaassa ja maan päällä.	28:18 Ja Jesus tuli ja puhutteli heitä/ sanoden: Minulle on annettu caicki woima Taiwas ja maan päällä.
28:19 Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsiksi, kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen	19. Menkäätkä siis ja opettakaa* kaikkea kansaa, ja kastakaa heitä nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen,	28:19 Mengät sijs ja opettacat caicke Canssa/ ja castacat heitä nimeen Isän/ ja Pojan/ ja Pyhän Hengen.
28:20 ja opettamalla heitä pitämään kaikki, mitä minä olen käskenyt teidän pitää. Ja katso, minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti."	20. Ja opettakaa heitä pitämään kaikki, mitä minä olen teille käskenyt. Ja katso, minä olen teidän kanssanne joka päivä, maailman loppuun asti. Amen!	28:20 Ja opettacat heitä pitämän caicki/ cuin minä olen teille käskenyt. Ja cadzo/ minä olen teidän tykönän jocapäiwä mailman loppun asti.

EVANKELIUMI MARKUKSEN MUKAAN	PYHÄN MARKUKSEN EVANKELIUMI	P. Marcuxen Evangelium .
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Jeesuksen Kristuksen, Jumalan Pojan, evankeliumin alku.	Jesuksen Kristuksen, Jumalan Pojan, evankeliumin alku.	1:1 Jesuxen Christuxen Jumalan Pojan Evangeliumin alcu nijncuin Prophetais kirjoitettu on:
1:2 Niinkuin on kirjoitettuna profeetta Esaiaan kirjassa: "Katso, minä lähetän enkelini sinun edelläsi, ja hän on valmistava sinun tiesi."	2. Niinkuin prophetaissa kirjoitettu on: katso, minä lähetän minun enkelini sinun kasvois eteen, joka on valmistava sinun ties sinun etees.	1:2 Cadzo/ minä lähetän minun Engelini sinun caswos eteen/ joca on walmistapa sinun ties sinun etees.
1:3 "Huutavan ääni kuuluu erämaassa:'Valmistakaa Herralle tie, tehkää polut hänelle tasaisiksi",	3. Huutavan ääni on korvessa: valmistakaaat Herran tietä, tehkää hänen polkunsu oikiaksi.	1:3 Huutawan äni on corwes/ walmistacat Herran tietä/ ojendacat hänen polcuns.
1:4 niin Johannes Kastaja saarnasi erämaassa parannuksen kastetta syntien anteeksisaamiseksi.	4. Johannes kasti korvessa ja saarnasi parannuksen kastetta syntein anteeksi antamiseksi.	1:4 Johannes oleskeli corwes/ casti/ ja saarnais parannuxen Castetta syndein andexi andamisexi.
1:5 Ja koko Juudean maa ja kaikki jerusalemilaiset vaelsivat hänen tykönsä, ja hän kastoi heidät Jordanin virrassa, kun he tunnustivat syntinsä.	5. Ja hänen tykönsä meni ulos koko Juudean maakunta ja Jerusalemin asuvaset, ja kastettiin kaikki häneltä Jordanin virrassa, tunnustain syntinsä.	1:5 Ja hänen tygöns tulit coco Judean maacunda/ ja ne Jerusalemist/ ja castettin caicki hänelä Jordanin wirrasa/ tunnustain heidän syndins.
1:6 Ja Johanneksella oli puku kamelinkarvoista ja vyötäisillään nahkavyö; ja hän söi heinäsirikkoja ja metsähunajaa.	6. Ja Johannes oli puetettu kamelin karvoilla, ja ympäri hänen suoliansa oli hihnainen vyö, ja söi heinäsirikkoja ja metsähunajaa,	1:6 Ja Johannes oli puetettu Camelin carwoilla/ ja ymbäri hänen suolians oli hihnainen wyö/ ja söi heinäsirckoja ja medzähunajata.
1:7 Ja hän saarnasi sanoen: "Minun jälkeeni tulee minua väkevämpi, jonka kengänpaulaa minä en ole kelvollinen maahan kumartuneena päästämään.	7. Ja saarnasi, sanoen: se tulee minun jälkeeni, joka on minua väkevämpi, jonka en minä ole kelvollinen kumarruksissa kenkän rihmaa päästämään.	1:7 Ja saarnais/ sanoden: Se tule minun jälken/ joca on minua wäkewämbi/ jonga en minä ole kelwollinen cumarruxis kengän rihma päästämän.
1:8 Minä kastan teidät vedellä, mutta hän kastaa teidät Pyhällä Hengellä."	8. Minä tosin kastan teitä vedellä; mutta hän kastaa teitä Pyhällä Hengellä.	1:8 Minä tosin castan teitä wedellä/ mutta hän casta teitä Pyhällä Hengellä.
1:9 Ja niinä päivinä Jeesus tuli Galilean Nasaretista, ja Johannes kastoi hänet Jordanissa.	9. Ja tapahtui niinä päivinä, että Jesus tuli Galilean Natsaretista ja kastettiin Johannekselta Jordanissa.	1:9 Ja se tapahtui nijnä päiwinä/ että Jesus tuli Galileaan Nazaretist/ ja castettin Johannexelda Jordanis.
1:10 Ja heti, vedestä noustessaan, hän näki taivasten aukeavan ja Hengen niinkuin kyyhkyn laskeutuvan häneen.	10. Ja kohta kuin hän astui vedestä ylös, näki hän taivaat aukenevan ja Hengen tulevan alas hänen päällensä niinkuin kyyhkyisen,	1:10 Ja cohta cuin hän astui wedestä ylös/ näki hän Taiwat aukenevan/ ja Hengen tulewan alas hänen päällens nijncuin kyhkyisen.

1:11 Ja taivaista tuli ääni: "Sinä olet minun rakas Poikani; sinuun minä olen mielistynyt."	11. Ja ääni tuli taivaasta: sinä olet minun rakas Poikani, johonka minä mielistyin.	1:11 Ja äni tuli Taiwahist: Sinä olet minun racas Poican/ johonga minä mielistyn.
1:12 Kohta sen jälkeen Henki ajoi hänet erämaahan.	12. Ja Henki ajoi hänen kohta korpeen.	1:12 Ja Hengi ajoi hänen cohta corpeen.
1:13 Ja hän oli erämaassa neljäkymmentä päivää, ja saatana kiusasi häntä, ja hän oli petojen seassa; ja enkelit tekivät hänelle palvelusta.	13. Ja hän oli siellä korvessa neljäkymmentä päivää, ja kiusattiin perkeleeltä, ja oli petoin seassa; ja enkelit palvelivat häntä.	1:13 Ja hän oli sijnä corwes neljäkymmendä päiwä/ ja kiusattin Perkeleldä/ ja oli petoin seas: ja Engelit palwelit händä.
1:14 Mutta sittenkuin Johannes oli pantu vankeuteen, meni Jeesus Galileaan ja saarnasi Jumalan evankeliumia	14. Mutta sitte kuin Johannes oli vankiuteen annettu ylön, tuli Jesus Galileaan, saarnaten Jumalan valtakunnan evankeliumia,	1:14 Mutta sijte cuin Johannes oli otettu kijnni/ tuli Jesus Galileaan/ saarnaten Jumalan waldacunnan Evangeliumi/ ja sanoi:
1:15 ja sanoi: "Aika on täyttynyt, ja Jumalan valtakunta on tullut lähelle; tehkää parannus ja uskokaa evankeliumi."	15. Ja sanoi: aika on täytetty, ja Jumalan valtakunta on lähestynyt: tehkää parannus ja uskokaat evankeliumi.	1:15 Aica on täytetty/ ja Jumalan waldacunda on lähestynyt/ tehkät parannust/ ja usocat Evangeliumi.
1:16 Ja kulkiessaan Galilean järven rantaa hän näki Simonin ja Andreaan, Simonin veljen, heittävän verkkoa järveen; sillä he olivat kalastajia.	16. Ja kuin hän käveli Galilean meren tykönä, näki hän Simonin ja Andreaxen hänen veljensä laskevan verkkoa mereen: (sillä he olivat kalamiehet:)	1:16 Ja cosca Jesus käwi Galilean meren tykönä/ näki hän Simonin ja Andreaxen hänen weljens werckojans mereen heittäwän: sillä he olit calamiehet.
1:17 Ja Jeesus sanoi heille: "Seuratkaa minua, niin minä teen teistä ihmisten kalastajia."	17. Ja Jesus sanoi heille: seuratkaa minua, ja minä teen teidät, että te tulette ihmisten kalamiehiksi.	1:17 Ja Jesus sanoi heille: seuratcat minua/ ja minä teen teidän ihmisten calamiehixi.
1:18 Kohta he jättivät verkot ja seurasivat häntä.	18. Ja he jättivät kohta verkkonsa ja seurasivat häntä.	1:18 Ja he jätit cohta werckons/ ja seuraisit händä.
1:19 Ja käytyään siitä vähän eteenpäin hän näki Jaakobin, Sebedeuksen pojan, ja Johanneksen, hänen veljensä, heidätkin venheessä, laittamassa verkkojaan kuntoon.	19. Ja kuin hän sieltä vähää edemmä kävi, näki hän Jakobin Zebedeuksen pojan ja Johanneksen, hänen veljensä, parantavan venheessä verkkojansa.	1:19 Ja cuin hän sieldä vähän edemmä meni/ näki hän Jacobin Zebedeuxen pojan ja Johannexen hänen weljens/ parandawan wenhes heidän werckojans/ ja hän cudzui cohta heitä.
1:20 Ja kohta hän kutsui heidät; ja he jättivät isänsä, Sebedeuksen, palkkalaisineen venheeseen ja lähtivät seuraamaan häntä.	20. Ja hän kutsui kohta heitä. Ja he jättivät isänsä Zebedeuksen venheeseen palkollisten kanssa, ja seurasivat häntä.	1:20 Ja he jätit Isäns Zebedeuxen wenhesen palcollisten cansa/ ja seuraisit händä.
1:21 Ja he saapuivat Kapernaumiin; ja hän meni kohta sapattina synagoogaan ja opetti.	21. Ja he menivät sisälle Kapernaumiin; ja hän meni kohta lepopäivinä synagoogaan, ja opetti.	1:21 Ja he menit Capernaumijn/ ja hän meni cohta lepopäiwänä Synagogaan/ ja opetti.
1:22 Ja he olivat hämmästyksissään hänen opetustansa, sillä hän opetti heitä niinkuin se, jolla valta on, eikä niinkuin kirjanoppineet.	22. Ja he hämmästyivät hänen opetustansa; sillä hän opetti heitä voimallisesti, ja ei niinkuin kirjanoppineet.	1:22 Ja he hämmästyit hänen opetustans: sillä hän opetti heitä woimallisest/ ja ei nijncuin Kirjanoppenet.
1:23 Ja heidän synagoogassaan oli juuri silloin mies, jossa oli saastainen henki; ja se huusi	23. Ja heidän synagogassansa oli ihminen riivattu saastaiselta hengeltä, ja hän huusi,	1:23 Ja heidän Synagogasans oli yxi ihminen rijwattu saastaiselda hengeldä/ ja hän huusi/ sanoden:

1:24 sanoen: "Mitä sinulla on meidän kanssamme tekemistä, Jeesus Nasaretilainen? Oletko tullut meitä tuhoamaan? Minä tunnen sinut, kuka olet, sinä Jumalan Pyhä."	24. Sanoen: voi, mitä meidän on sinun kanssa, Jesus Natsarealainen! tulitkos meitä hukuttamaan? Minä tunnen sinun, kukas olet, Jumalan pyhä.	1:24 Pidäs/ mitä meidän on tekemist sinun cansas Jesu Nazarene: Tulitcos meitä hucuttaman? Minä tiedän mikäs olet/ Jumalan pyhä.
1:25 Niin Jeesus nuhteli sitä sanoen: "Vaikene ja lähde hänestä."	25. Ja Jesus nuhteli häntä, sanoen: vaikene ja mene ulos hänestä.	1:25 Ja Jesus nuhteli händä sanoden: waickene ja mene ulos hänestä.
1:26 Ja saastainen henki kouristi häntä ja lähti hänestä huutaen suurella äänellä.	26. Ja kuin se saastainen henki repäisi häntä ja huusi suurella äänellä, niin hän läksi ulos hänestä.	1:26 Ja cuin se saastainen hengi rewäis händä ja huusi suurella änellä/ nijn hän läxi hänestä.
1:27 Ja he hämmästyivät kaikki, niin että kyselivät toisiltaan sanoen: "Mitä tämä on? Uusi, voimallinen oppi! Hän käskee saastaisia henkiäkin, ja ne tottelevat häntä."	27. Ja he hämmästyivät kaikki, niin että he kyselivät keskenänsä, sanoen: mitä tämä on? mikä uusi oppi tämä on? Sillä hän käskee myös voimalla saastaisia henkiä, ja he kuulevat häntä.	1:27 Ja he hämmästyit caicki/ nijn että he kyselit keskenäns/ sanoden: mikä tämä on? mikä vsi oppi tämä on? Sillä hän kärke myös woimalla saastaisita hengiä/ ja he cuulewat händä?
1:28 Ja hänen maineensa levisi kohta koko ympäristöön, kaikkialle Galileaan.	28. Ja hänen sanomansa kuului kohta ympäri kaiken Galilean lähimaakunnan.	1:28 Ja hänen sanomans cuului cohta ymbäri caiken Galilean lähi maacunnan.
1:29 Ja tultuaan ulos synagoogasta he menivät kohta Simonin ja Andreaan taloon Jaakobin ja Johanneksen kanssa.	29. Ja he menivät kohta ulos synagogasta ja tulivat Simonin ja Andreaxen huoneeseen, Jakobin ja Johanneksen kanssa.	1:29 Ja he menit cohta ulos Synagogasta/ ja tulit Simonin ja Andreaxen huonesen/ Jacobin ja Johannexen cansa.
1:30 Ja Simonin anoppi makasi sairaana kuumeessa, ja kohta he puhuivat hänestä Jeesukselle.	30. Mutta Simonin anoppi makasi vilutaudissa, ja he sanoivat hänestä kohta hänelle.	1:30 Mutta Simonin anoppi macais wilutaudis/ ja he sanoit hänestä cohta hänelle:
1:31 Ja hän meni hänen luoksensa ja nosti hänet ylös, tarttuen hänen käteensä; ja kuume lähti hänestä, ja hän palveli heitä.	31. Ja hän meni ja nosti häntä, ja rupesi hänen käteensä, ja vilutauti jätti hänen kohta; ja hän palveli heitä.	1:31 Ja hän meni/ ja nosti händä/ ja rupeis hänen käteens/ ja wilutauti jätti hänen/ ja hän palweli heitä.
1:32 Mutta illan tultua, kun aurinko oli laskenut, tuotiin hänen tykönsä kaikki sairaat ja riivatut,	32. Mutta ehtona, kuin aurinko laski, toivat he hänen tykönsä kaikkinaisia sairaita ja perkeleiltä riivatuita,	1:32 Mutta ehtona cosca Auringo laski/ toit he hänen tygöns caickinaisia sairaita ja Perkeleildä rijwatuita.
1:33 ja koko kaupunki oli koolla oven edessä.	33. Ja koko kaupunki tuli kokoon oven eteen.	1:33 Ja coco Caupungi tuli cocon owen eteen.
1:34 Ja hän paransi monta, jotka sairastivat moninaisia tauteja, ja paljon riivaajia hän ajoi ulos eikä sallinut riivaajien puhua, koska ne tunsivat hänet.	34. Ja hän paransi monta, jotka sairastivat moninaisia tauteja, ja hän ajoi ulos paljon perkeleitä, eikä sallinut perkeleiden puhua; sillä he tunsivat hänen.	1:34 Ja hän paransi monda/ jotca sairastit moninaisia tautia/ ja hän ajoi ulos paljo Perkeleitä/ eikä sallinut Perkeleitten puhua: Sillä he tunsit hänen.
1:35 Ja varhain aamulla, kun vielä oli pimeä, hän nousi, lähti ulos ja meni autioon paikkaan; ja siellä hän rukoili.	35. Ja huomeneltain sangen varhain ennen päivää, kuin hän nousi, meni hän ulos. Ja Jesus meni erinäiseen asiaan ja rukoili siellä.	1:35 Ja huomeneldain sangen warhain ennen päiwä/ cuin hän nousi/ meni hän ulos: Ja Jesus meni erinäiseen siaan/ ja rucoili siellä.
1:36 Mutta Simon ja ne, jotka olivat hänen kanssaan, riensivät hänen jälkeensä;	36. Ja Simon riensi hänen perässänsä ja ne jotka hänen kanssansa olivat.	1:36 Ja Petari riensi hänen jälkens/ ja ne jotca hänen cansans olit.

1:37 ja löydettyään hänet he sanoivat hänelle: "Kaikki etsivät sinua."	37. Ja kuin he löysivät hänen, sanoivat he hänelle: jokainen etsii sinua.	1:37 Ja cosca he löysit hänen/ sanoit he hänelle: 1:38 Jocainen edzi sinua.
1:38 Ja hän sanoi heille: "Menkäämme muualle, läheisiin kyliin, että minä sielläkin saarnaisin, sillä sitä varten minä olen tullut."	38. Ja hän sanoi heille: menkäämme lähimmäisiin kyliin, että minä sielläkin saarnaisin; sillä sitä varten olen minä tullut.	Ja hän sanoi heille: Mengäm lähimmäisijn kylijn/ että minä sielläkin saarnaisin/ sillä sitä warten olen minä tullut/
1:39 Ja hän meni ja saarnasi heidän synagogissaan koko Galileassa ja ajoi ulos riivaajat.	39. Ja hän saarnasi heidän synagogissansa, koko Galileassa, ja ajoi ulos perkeleitä.	1:39 Ja hän saarnais heidän Synagogisans coco Galileas/ ja ajoi ulos Perkeleitä.
1:40 Ja hänen tykönsä tuli pitalinen mies, rukoili häntä, polvistui ja sanoi hänelle: "Jos tahdot, niin sinä voit minut puhdistaa."	40. Ja hänen tykönsä tuli spitalinen, rukoili häntä, lankesi polvillensa hänen eteensä ja sanoi hänelle: jos sinä tahdot, niin sinä voit minun puhdistaa.	1:40 Ja hänen tygöns tuli yxi spitalinen/ rukoili händä/ langeis polwillens hänen eteens/ ja sanoi hänelle: Jos sinä tahdot/ sinä voit minun puhdista.
1:41 Niin Jeesuksen kävi häntä sääliksi, ja ojentaen kätensä hän kosketti häntä ja sanoi hänelle: "Minä tahdon; puhdistu."	41. Ja Jesus armahti häntä ja ojensi kätensä, rupesi häneen ja sanoi hänelle: minä tahdon, ole puhdas.	1:41 Ja Jesus armahti händä/ ja ojensi kätens/ rupeis häneen/ ja sanoi hänelle: Minä tahdon/ ole puhdas.
1:42 Ja kohta pitali lähti hänestä, ja hän puhdistui.	42. Ja kuin hän sen oli sanonut, niin spitali läksi hänestä kohta pois, ja hän tuli puhtaaksi.	1:42 Ja cuin hän sen oli sanonut/ nijn spitali läxi hänestä cohta pois/ ja hän tuli puhtaxi.
1:43 Ja varoittaen häntä ankarasti hän laski hänet heti menemään	43. Ja Jesus haasti häntä, ja lähetti hänen kohta pois tyköänsä,	1:43 Ja Jesus haasti händä/ ja lähetti cohta pois tyköäns/ ja sanoi hänelle:
1:44 ja sanoi hänelle: "Katso, ettet puhu tästä kenellekään mitään, vaan mene ja näytä itsesi papille ja uhraa puhdistumisestasi se, minkä Mooses on säätänyt, todistukseksi heille."	44. Ja sanoi hänelle: katso, ettes kellenkään mitään sano, mutta mene, osoita itses papille ja uhraa puhdistukses edestä ne, mitkä Moses käski, heille todistukseksi.	1:44 Cadzo/ ettes kellengän mitän sano/ mutta mene/ osota idzes Papille/ ja uhra puhdistuxes edestä/ cuin Moses on heille käsenyt todistuxexi.
1:45 Mutta mentyään pois tämä rupesi laajalti julistamaan ja asiasta tietoa levittämään, niin ettei Jeesus enää saattanut julkisesti mennä kaupunkeihin, vaan oleskeli niiden ulkopuolella autoissa paikoissa; ja kaikkialta tultiin hänen tykönsä.	45. Mutta kuin hän meni ulos, rupesi hän paljon saarnaamaan ja ilmoittamaan sitä asiaa, niin ettei hän sitte taitanut julkisesti kaupunkiin mennä; mutta oli ulkona erinäisissä paikoissa, ja joka taholta tultiin hänen tykönsä.	1:45 Mutta cosca hän meni ulos/ rupeis hän paljo saarnaman ja ilmoittaman sitä työtä/ nijn ettei hän sijtte tainnut julkisesta Caupungijn mennä/ mutta oli ulcona erinäisis paicois/ ja joca tahwolda tuldin hänen tygöns.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Ja muutamien päivien perästä hän taas meni Kapernaumiin; ja kun kuultiin hänen olevan kotona,	1. Ja taas muutamain päivain jälkeen meni hän Kapernaumiin, ja se kuultiin, että hän huoneessa oli,	2:1 JA taas muuttamain päiwäin jälken/ meni hän Capernaumijn/
2:2 kokoontui paljon väkeä, niin etteivät he enää mahtuneet oven edustallekaan. Ja hän puhui heille sanaa.	2. Ja kohta kokoontuivat monta, niin ettei enää siaa ollut, ei ovenkaan tykönä; ja hän puhui heille sanan.	2:2 Ja cohta cocounsit monda/ nijn ettei heillä sia ollut/ ei ulcommaisellacan puolella owe/ ja hän puhui heille.
2:3 Ja he tulivat tuoden hänen tykönsä halvattua, jota kantamassa oli neljä miestä.	3. Ja hänen tykönsä tulivat, jotka toivat yhtä halvattua, joka neljältä kannettiin.	2:3 JA hänen tygöns tulit/ jotca toit yhtä halvattua/ joca neljäldä cannettin.

2:4 Ja kun he väentungokselta eivät päässeet häntä tuomaan hänen tykönsä, purkivat he katon siltä kohdalta, missä hän oli, ja kaivettuaan aukon laskivat alas vuoteen, jossa halvattu makasi.	4. Ja kuin ei he saaneet häntä lähestyä kansan tähden, niin he kiskoivat huoneen katon, jossa hän oli, ja kaivoivat lävitse, ja laskivat vuoteen alas, jossa halvattu makasi.	2:4 Ja cuin ei he woinet händä lähestyä Canssan tähden/ nijn he kiscoit huonen caton/ josa hän oli/ ja caiwoit caton läpidze/ ja laskit wuoten alas/ josa halvattu macais.
2:5 Kun Jeesus näki heidän uskonsa, sanoi hän halvatalle: "Poikani, sinun syntisi annetaan anteeksi."	5. Mutta kuin Jesus näki heidän uskonsa, sanoi hän halvatalle: poikani, sinun syntis annetaan sinulle anteeksi.	2:5 Cosca Jesus näki heidän vscons/ sanoi hän halwatulle: poican/ sinun syndis annetan sinulle andexi.
2:6 Mutta siellä istui muutamia kirjanoppineita, ja he ajattelivat sydämessään:	6. Niin siellä olivat muutamia kirjanoppineita, jotka istuivat ja ajattelivat sydämessään:	2:6 Nijn siellä olit muutamit Kirjanoppenuist/ istuit ja ajattelit sydämisäns: mitä tämä näin pilcka puhu?
2:7 "Kuinka tämä näin puhuu? Hän pilkkaa Jumalaa. Kuka voi antaa syntejä anteeksi paitsi Jumala yksin?"	7. Mitä tämä niin pilkkaa puhuu? Kuka voi synnit antaa anteeksi paitsi ainoaa Jumalaa?	2:7 Cuca woi synnit anda andexi paidzi ainoata Jumalata?
2:8 Ja heti Jeesus tunsu hengessänsä, että he mielessään niin ajattelivat, ja sanoi heille: "Miksi ajattelette sellaista sydämässänne?"	8. Ja kohta kuin Jesus tunsu hengessänsä, että he niin itsellänsä ajattelivat, sanoi hän heille: mitä te näitä ajattelette teidän sydämässänne?"	2:8 Ja cohta cuin Jesus tunsu Hengesäns/ että he nijn idzelläns ajattelit/ sanoi hän heille: mitä te näitä ajattelette teidän sydämisän?"
2:9 Kumpi on helpompaa, sanoako halvatalle: 'Sinun syntisi annetaan anteeksi', vai sanoa: 'Nouse, ota vuoteesi ja käy'?	9. Kumpi on keviämpi, sanoa halvatalle: synnit annetaan sinulle anteeksi, taikka sanoa: nouse, ja ota sinun vuotees ja käy?	2:9 Cumbi on kewiämbi sano halvatalle/ synnit annetan sinulle andexi/ taicka sanoa: nouse/ ota sinun wuotes/ ja mene?
2:10 Mutta tietääksenne, että Ihmisen Pojalla on valta maan päällä antaa syntejä anteeksi, niin" - hän sanoi halvatalle -	10. Mutta että teidän pitää tietämän Ihmisen Pojalla olevan vallan maan päällä synnit anteeksi antaa, (sanoi hän halvatalle:)	2:10 Mutta että te tiedäisitte ihmisen Pojalla olewan woiman maan päällä syndiä anda andexi/ nijn hän sanoi halwatulle:
2:11 "minä sanon sinulle: nouse, ota vuoteesi ja mene kotiisi."	11. Minä sanon sinulle: nouse ja ota vuotees, ja mene kotias.	2:11 Minä sanon sinulle: nouse/ ota wuotes/ ja mene cotias.
2:12 Silloin hän nousi, otti kohta vuoteensa ja meni ulos kaikkien nähden, niin että kaikki hämmästyivät ja ylistivät Jumalaa sanoen: "Tämänkaltaista emme ole ikinä nähneet."	12. Ja hän nousi kohta ja otti vuoteen ja meni ulos kaikkein nähden, että he kaikki hämmästyivät ja kunnioittivat Jumalaa, sanoen: emme ole ikänä sen muotoista nähneet.	2:12 Ja hän nousi cohta/ otti wuotens ja meni ulos caickein nähden/ että he caicki hämmästyit ja cunnioidzit Jumalata/ sanoden: En me ole ikänäns sen muotoista nähnet.
2:13 Ja taas hän lähti pois ja kulki järven rantaa. Ja kaikki kansa tuli hänen tykönsä, ja hän opetti heitä.	13. Ja hän läksi taas ulos meren puoleen, ja kaikki kansa tuli hänen tykönsä, ja hän opetti heitä.	2:13 JA hän läxi taas ulos meren puoleen/ ja paljo Canssa tulit hänen tygöns/ ja hän opetti heitä.
2:14 Ja ohi kulkiessaan hän näki Leevin, Alfeuksen pojan, istumassa tulliasemalla ja sanoi hänelle: "Seuraa minua." Niin tämä nousi ja seurasi häntä.	14. Ja kuin hän meni ohitse, näki hän Lewin Alphein pojan istuvan tullihuoneessa, ja sanoi hänelle: seuraa minua. Ja hän nousi ja seurasi häntä.	2:14 Ja cuin Jesus meni ohidze/ näki hän Lewin Alphein pojan/ istuwan Tulli ottamas/ ja hän sanoi hänelle: Seura minua.

2:15 Ja kun hän aterioi hänen kodissaan, aterioi myös monta publikaania ja syntistä Jeesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa; sillä heitä oli paljon häntä seuraamassa.	15. Ja tapahtui, kuin hän atrioitsi hänen huoneessansa, atrioitsi myös monta Publikania ja syntistä Jeesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa; sillä niitä oli paljon, jotka häntä olivat seuranneet.	2:15 Ja hän nousi/ ja seurais händä. Ja se tapahtui/ cosca hän atrioidzi hänen huonesans/ atrioidzi myös monda Publicani ja syndistä Jesuxen ja hänen Opetuslastens cansa: sillä nijtä oli paljon kuin händä olit seurannet.
2:16 Kun fariseusten kirjanoppineet näkivät, että hän söi syntisten ja publikaanien kanssa, sanoivat he hänen opetuslapsilleen: "Publikaanien ja syntistenkö kanssa hän syö?"	16. Ja kuin kirjanoppineet ja Pharisealaiset näkivät hänen syövän Publikanien ja syntisten kanssa, sanoivat he hänen opetuslapsillensa: miksi hän syö ja juo Publikanien ja syntisten kanssa?	2:16 Ja cuin Kirjanoppenet ja Phariseuxet näit hänen syövän Publicanein ja syndisten cansa/ sanoit he hänen Opetuslapsillens: mixi hän syö ja juo Publicanein ja synneisten cansa?
2:17 Sen kuullessaan Jeesus sanoi heille: "Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat. En minä ole tullut kutsumaan vanhurskaita, vaan syntisiä."	17. Ja kuin Jesus sen kuuli, sanoi hän heille: ei terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat: en minä ole tullut kutsumaan vanhurskaita, vaan syntisiä parannukseen.	2:17 Cosca Jesus sen cuuli/ sanoi hän heille: Ei terwet tarwidze Läkäritä/ mutta sairait: en minä ole tullut cudzuman vanhurscaita/ mutta syndisitä parannuxeen.
2:18 Ja Johanneksen opetuslapset ja fariseukset pitivät paastoa. Niin tultiin ja sanottiin hänelle: "Johanneksen opetuslapset ja fariseusten opetuslapset paastoavat; miksi sinun opetuslapsesi eivät paastoa?"	8. Ja Johanneksen ja Pharisealaisten opetuslapset paastosivat; niin he tulivat ja sanoivat hänelle: miksi Johanneksen ja Pharisealaisten opetuslapset paastoovat, mutta ei sinun opetuslapses paastoo?	2:18 JA Johannexen ja Phariseusten Opetuslapset paastoisit paljon/ niijn he tulit ja sanoit hänelle: mixi Johannexen ja Phariseusten Opetuslapset paastowat/ mutta ei sinun Opetuslapses paasto?
2:19 Jeesus sanoi heille: "Eiväthän häävieraat voi paastota silloin, kun ylkä on heidän kanssaan? Niin kauan kuin heillä on ylkä seurassaan, eivät he voi paastota.	19. Ja Jesus sanoi heille: kuinka hääjoukko taitaa paastota, niinkauvan kuin ylkä on heidän kanssansa? Niinkauvan kuin ylkä on heidän kanssansa, ei he voi paastota.	2:19 Ja Jesus sanoi heille: Cuinga hääjoucko taita paastota/ niijncauwan kuin ylkä on heidän cansans? Niijncauwan kuin ylkä on heidän cansans/ ei he woi paastota.
2:20 Mutta päivät tulevat, jolloin ylkä otetaan heiltä pois, ja silloin, sinä päivänä, he paastoavat.	20. Mutta ne päivät tulevat, että ylkä heiltä otetaan pois, ja niinä päivinä pitää heidän paastoman.	2:20 Mutta ne päivät tulewat/ että ylkä heidä otetan pois/ ja niijnä päiwinä piti heidän paastoman.
2:21 Ei kukaan ompele vanuttamattomasta kankaasta paikkaa vanhaan vaippaan; muutoin uusi täytetilkku repii palasen vanhasta vaipasta, ja reikä tulee pahemmaksi.	21. Ja ei ompele kenkään uutta paikkaa vanhaan vaatteeseen; sillä uusi paikka repäisee itsensä kuitenkin vanhasta, ja läpi tulee pahemmaksi.	2:21 Ei ombele kengän vtta paicka wanhaan waattesen/ sillä vsi paicka rewäise idzens cuitengin sijtä vanhasta/ ja läpi tule pahemmaxi.
2:22 Eikä kukaan laske nuorta viiniä vanhoihin nahkaleileihin; muutoin viini pakahuttaa leilit, ja viini menee hukkaan, ja leilit turmeltuvat; vaan nuori viini on laskettava uusiin leileihin."	22. Ja ei pane kenkään nuorta viinaa vanhoihin leileihin; muutoin nuori viina särkee leilit, ja niin viina vuotaa pois, ja leilit turmellaan; mutta nuori viina pitää uusiin leileihin pantaman.	2:22 Ja ei pane kengän tuoretta wijna vanhoin leileihin/ sillä tuore wijna särke leilit ja niijn wijna haascandu/ ja leilit huckanduwat/ mutta tuore wijna pitä vsijn leileihin pandaman.
2:23 Ja tapahtui, että hän sapattina kulki viljavainioiden halki, ja hänen opetuslapsensa rupesivat kulkiessaan katkomaan tähkähäitä.	23. Ja tapahtui, että hän kävi sabbatina laihoihin lävitse, niin hänen opetuslapsensa rupesivat käydessänsä tähkähäitä katkomaan.	2:23 JA se tapahtui/ että hän käwi Sabbathina laihoihin läpidze/ niijn hänen Opetuslapsens rupeisit tien ohes tähkähäitä catcoiman.
2:24 Niin fariseukset sanoivat hänelle: "Katso, miksi he tekevät sapattina sitä, mikä ei ole luvallista?"	24. Ja Pharisealaiset sanoivat hänelle: katso miksi he tekevät sabbatina, jota ei sovi?	2:24 Ja Phariseuxet sanoit hänelle: Cadzo/ he tekewät sitä cuin ei Sabbathina sowi?

2:25 Hän sanoi heille: "Ettekö ole koskaan lukeneet, mitä Daavid teki, kun hän ja hänen seuralaisensa olivat puutteessa ja heidän oli nälkä,	25. Ja hän sanoi heille: ettekö te ole ikänä lukeneet, mitä David teki hädillänsä, kuin hän isosi ja ne, jotka hänen kanssansa olivat?	2:25 Ja hän sanoi heille: Ettekö te ole ikänäns lukeet/ mitä Dawid teki hädilläns cosca hän isois/ ja ne jotca hänen cansans olit?
2:26 kuinka hän meni Jumalan huoneeseen ylimmäisen papin Abjatarin aikana ja söi näkyleivät, joita ei ollut lupa syödä muiden kuin pappien, ja antoi myös niille, jotka hänen kanssansa olivat?"	26. Kuinka hän meni Jumalan huoneeseen, ylimmäisen papin Abjatarin aikana, ja söi näkyleivät, joita ei sopinut syödä, vaan ainoasti pappein, ja hän antoi myös niille, jotka hänen kanssansa olivat.	2:26 Cuinga hän meni Jumalan huonesen/ ylimmäisen Papin AbJatharin aicana/ ja söi näkyleiwät/ joita ei kengän tohtinut syödä/ waan Papit/ ja hän andoi myös nijlle/ jotca hänen cansans olit.
2:27 Ja hän sanoi heille: "Sapatti on asetettu ihmistä varten eikä ihminen sapattia varten.	27. Ja hän sanoi heille: sabbati on ihmistä varten tehty ja ei ihminen sabbatia varten.	2:27 Ja hän sanoi heille: Sabbathi on ihmistä warten tehty/ ja ei ihminen Sabbathia warten.
2:28 Niin Ihmisen Poika siis on sapatinkin herra."	28. Niin on myös Ihmisen poika sabbatin Herra.	2:28 Ihmisen Poica on myös Sabbathin Herra.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .
3:1 Ja hän meni taas synagoogaan, ja siellä oli mies, jonka käsi oli kuivettunut.	1. Ja hän meni sisälle jälleen synagogaan, ja siellä oli ihminen, jolla oli kuivettunut käsi.	3:1 JA hän meni jällens Synagogaan/ ja siellä oli yxi ihminen/ jolla oli cuiwettu käsi.
3:2 Ja voidakseen nostaa syytteen häntä vastaan he pitivät häntä silmällä, parantaisiko hän miehen sapattina.	2. Ja he ottivat hänestä vaarin, jos hän hänen sabbatina parantais, kantaaksensa hänen päällensä.	3:2 Ja he otit hänestä waarin/ jos hän hänen Sabbathina parannais candaxens hänen päällens.
3:3 Niin hän sanoi miehelle, jonka käsi oli kuivettunut: "Nouse ja astu esille."	3. Ja hän sanoi sille ihmiselle, jolla kuivettunut käsi oli: astu edes!	3:3 Ja hän sanoi sille ihmiselle/ jolla cuiwettu käsi oli: astu edes.
3:4 Ja hän sanoi heille: "Kumpiko on luvallista sapattina: hyvääkö tehdä vai pahaa, pelastaako henki vai tappaa se?" Mutta he olivat vaiti.	4. Ja hän sanoi heille: sopiiko sabbatina hyvää tehdä eli pahaa tehdä? henkeä vapahtaa taikka tappaa? Mutta he vaikenivat.	3:4 Ja hän sanoi heille: Cumbi sopi Sabbathina tehdä/ hywin eli pahoin? henge wapahta taicka tappa? Mutta he waickenit.
3:5 Silloin hän katsahtaen ympärilleen loi vihassa silmänsä heihin, murheellisena heidän sydämensä paatumuksesta, ja sanoi sille miehelle: "Ojenna kätesi." Ja hän ojensi, ja hänen kätensä tuli jälleen terveeksi.	5. Niin hän katsoi heidän päällensä vihaisesti ja oli murheissansa heidän sydämensä kovuuden tähden, ja sanoi ihmiselle: ojenna kätes! ja hän ojensi, ja käsi tuli terveeksi niinkuin toinenkin.	3:5 Nijn hän cadzoi heidän päällens wihaisest/ ja oli murheisans heidän sydämens cowuden tähden/ ja sanoi ihmiselle: ojenna kätes: ja hän ojensi/ ja se käsi tuli terwexi/ nijncuin toinengin.
3:6 Ja fariseukset lähtivät ulos ja pitivät kohta herodilaisten kanssa neuvoa häntä vastaan, surmataksensa hänet.	6. Ja Pharisealaiset menivät ulos ja pitivät kohta Herodilaisten kanssa neuvoa häntä vastaan, kuinka he hänen hukuttaisivat.	3:5 JA Phariseuxet menit/ ja pidit Herodianein cansa neuwo händä wastan/ cuinga he hänen hucutaisit.
3:7 Mutta Jeesus vetäytyi opetuslapsineen järven rannalle, ja häntä seurasi suuri joukko kansaa Galileasta. Ja Juudeasta	7. Mutta Jesus poikkesi opetuslastensa kanssa meren tykö, ja paljo kansaa seurasi häntä Galileasta ja Juudeasta,	3:6 Mutta Jesus poickeis Opetuslastens cansa meren tygö/ ja paljo Canssa seurais händä Galileasta.

3:8 ja Jerusalemista ja Idumeasta ja Jordanin tuolta puolen ja Tyron ja Siidonin ympäristöltä tuli paljon kansaa hänen tykönsä, kun he kuullivat, kuinka suuria tekoja hän teki.	8. Ja Jerusalemista, ja Idumeasta, ja tuolta puolen Jordania, ja jotka Tyron ja Sidonin ympärillä asuivat, suuri joukko: jotka hänen tekonsa kuullivat, ne tulivat hänen tykönsä.	3:7 ja Judeasta/ ja Jerusalemista/ ja Idumeasta/ ja tuolda puolen Jordanin/ ja jotca Tyron ja Sidonin ympärillä asuit/ suuri joukko/ jotca hänen tecons cuulit/ ne tulit hänen tygöns.
3:9 Ja hän sanoi opetuslapsillensa, että hänelle oli pidettävä venhe varalla väentungoksen tähden, etteivät he ahdistaisi häntä;	9. Ja hän sanoi opetuslapsillensa, että venhe olis aina häntä läsnä kansan tähden, ettei he häntä ahdistaisi.	3:8 Ja hän käski Opetuslastens toimitta hänellens yhden wenhen Canssan tähden/ ettei he händä ahdistais:
3:10 sillä hän paransi monta, jonka tähden kaikki, joilla oli vaivoja, tunkeutuivat hänen päälleen koskettaaksensa häntä.	10. Sillä hän oli monta parantanut, niin että kaikki, joita vaivattiin, tunkivat hänen päällensä rupeemaan häneen.	3:9 Sillä hän oli monda parandanut/ ja caicki joita waiwattin/ tungit hänen päällens/ rupeman häneen.
3:11 Ja kun saastaiset henget näkivät hänet, lankesivat he maahan hänen eteensä ja huusivat sanoen: "Sinä olet Jumalan Poika."	11. Ja kuin saastaiset henget näkivät hänen, lankesivat he hänen eteensä maahan, huusivat, sanoen: sinä olet Jumalan Poika.	3:11 Ja cuin saastaiset henget näit hänen/ langeisit he hänen eteens maahan/ huusit ja sanoit: sinä olet Jumalan Poica.
3:12 Ja hän varoitti ankarasti heitä saattamasta häntä julki.	12. Ja hän haasti heitä kovin häntä ilmoittamasta.	3:12 Ja hän haastoi heitä cowin händäns ilmoittamast.
3:13 Ja hän nousi vuorelle ja kutsui tykönsä ne, jotka hän itse tahtoi, ja he menivät hänen tykönsä.	13. Ja hän astui ylös vuorelle ja kutsui tykönsä, jotka hän itse tahtoi, ja he tulivat hänen tykönsä.	3:13 JA hän astui ylös vuorelle/ ja cudzui tygöns jotca hän idze tahdoi/ ja he tulit hänen tygöns.
3:14 Niin hän asetti kaksitoista olemaan kanssansa ja lähettäöksensä heidät saarnaamaan,	14. Ja hän sääsi ne kaksitoistakymmentä olemaan tykönänsä, että hän heitä lähettäis saarnaamaan;	3:14 Ja hän sääsi ne caxitoistakymmendä oleman hänen tykönäns/ että hän heitä lähettäis saarnaman.
3:15 ja heillä oli oleva valta ajaa ulos riivaajia.	15. Ja että heillä piti voima oleman taudit parantaa ja perkeleitä ajaa ulos.	3:15 Ja että heillä piti voima oleman tautia parata/ ja Perkeleitä ulos aja.
3:16 Ja nämä kaksitoista hän asetti: Pietarin - tämän nimen hän antoi Simonille -	16. Ja pani Simonille nimen Pietari,	3:16 Ja annoi Simonille Petarin nimen/
3:17 ja Jaakobin, Sebedeuksen pojan, ja Johanneksen, Jaakobin veljen, joille hän antoi nimen Boanerges, se on: ukkosenjylinän pojat,	17. Ja Jakobille Zebedeuksen pojalle ja Johannekselle Jakobin veljelle: (ja antoi heille nimet Boanerges, se on, pitkäisen pojat),	3:17 Ja Jacobille Zebedeuxen pojalle ja Johannexelle Jacobin weljelle/ annoi hän nimexi Boanerges/ se on/ pitkäisen pojat/
3:18 ja Andreaan ja Filippuksen ja Bartolomeuksen ja Matteuksen ja Tuomaan ja Jaakobin, Alfeuksen pojan, ja Taddeuksen ja Simon Kananeuksen	18. Ja Andreaxen, ja Philippuksen, ja Bartolomeuksen, ja Matteuksen, ja Toomaan, ja Jakobin Alphein pojan, ja Taddeuksen, ja Simonin Kananealaisen,	3:18 Ja Andreaxen/ ja Philippuxen/ ja Bartholomeuxen/ ja Mattheuxen/ ja Thomaxen/ ja Jacobin Alphein pojan/ ja Taddeuxen/ ja Simonin Cananeuxen/
3:19 ja Juudas Iskariotin, saman, joka hänet kavalsi.	19. Ja Juudaan Iskariotilaisen, joka myös hänen petti.	3:19 Ja Judas Ischariothin/ joca hänen petti.
3:20 Ja hän tuli kotiin. Ja taas kokoontui kansaa, niin etteivät he päässeet syömäänkään.	20. Ja he tulivat huoneeseen; ja kansa taas kokoontui, niin ettei heillä ollut tilaa syödäkään.	3:20 JA he tulit huonesen ja Canssa taas cocounsi/ nijn ettei heillä ollut tila syödäckän.
3:21 Kun hänen omaisensa sen kuullivat, menivät he ottamaan häntä huostaansa; sillä he sanoivat: "Hän on poissa suunniltaan."	21. Ja kuin hänen omaisensa sen kuullivat, menivät he ulos ottamaan häntä kiinni; sillä he sanoivat: hän on mielettömäksi tullut.	3:21 Ja cosca hänen omaisens sen cuulit/ menit he ja tahdoit hänen otta kijnni: sillä he sanoit: hän on mielettömäxi tullut.

3:22 Ja kirjanoppineet, jotka olivat tulleet Jerusalemissa, sanoivat: "Hänessä on Beelsebul", ja: "Riivaajien päämiehen voimalla hän ajaa ulos riivaajia."	22. Mutta kirjanoppineet, jotka Jerusalemissa olivat tulleet alas, sanoivat: hänellä on beelsebul, ja perkeleiden pääruhtinaan kautta hän ajaa ulos perkeleitä.	3:22 MUttaa Kirjanoppenet/ jotca Jerusalemissa olit tulleet alas/ sanoit: hänellä on Beelzebub/ ja Perkeleitten päämiehen voimalla hän aja ulos Perkeleitä.
3:23 Niin hän kutsui heidät luoksensa ja sanoi heille vertauksilla: "Kuinka saatana voi ajaa ulos saatanan?"	23. Ja hän kutsui heidät tykönsä, ja sanoi heille vertauksilla: kuinka taitaa saatana saatanan ajaa ulos?	3:23 Ja hän cudzui heidän tygöns/ ja sanoi heille wertauxilla: Cuinga taita Satanas toisen aja ulos?
3:24 Ja jos jokin valtakunta riitautuu itsensä kanssa, ei se valtakunta voi pysyä pystyssä.	24. Ja jos valtakunta erkanees itsiänsä vastaan, niin ei se valtakunta taida seisoa.	3:24 Ja jos waldacunda ercane idzens wastan/ nijn ei se waldacunda woi seiso:
3:25 Ja jos jokin talo riitautuu itsensä kanssa, ei se talo voi pysyä pystyssä.	25. Ja jos huone erkanees itsiänsä vastaan, niin ei se huone taida seisoa.	3:25 Ja jos huone ercane idzens wastan/ ei se huone woi seiso:
3:26 Ja jos saatana nousee itseänsä vastaan ja riitautuu itsensä kanssa, ei hän voi pysyä, vaan hänen loppunsa on tullut.	26. Ja jos saatana karkaa ja eroittaa itsensä itsiänsä vastaan, niin ei hän taida seisoa, mutta saa lopun.	3:26 Ja jos Satanas carca ja eroitta hänen idzens wastan/ nijn ei hän woi seiso/ mutta häwiä.
3:27 Eihän kukaan voi tunkeutua väkevän taloon ja ryöstää hänen tavaraansa, ellei hän ensin sido sitä väkevää; vasta sitten hän ryöstää tyhjäksi hänen talonsa.	27. Ei taida kenkään väkevän huoneeseen mennä ja hänen kaluansa ryöstää, ellei hän ensin sido väkevää kiinni, ja sitte ryöstä hänen huonettansa.	3:27 Ei woi kengän wäkewän huonesen mennä ja hänen caluans ryöstä/ ellei hän ensin sitä wäkewätä sido kijnni/ ja sijtte ryöstä hänen huonettans.
3:28 Totisesti minä sanon teille: kaikki synnit annetaan ihmisten lapsille anteeksi, pilkkaamisetkin, kuinka paljon pilkannevatkin;	28. Totisesti sanon minä teille: kaikki synnit annetaan anteeksi ihmisten lapsille, pilkatkin, joilla he Jumalaa pilkkaavat,	3:28 Totisest sanon minä teille: caicki synnit annetan andexi ihmisten lapsille/ pilcatkin/ joilla he Jumalata pilckawat:
3:29 mutta joka pilkkaa Pyhää Henkeä, se ei saa ikinä anteeksi, vaan on vikapää iankaikkiseen syntiin."	29. Mutta joka puhuu pilkkaa Pyhää Henkeä vastaan, ei hän saa ijankaikkisesti anteeksi, vaan hän on vikapää iankaikkiseen tuomioon.	3:29 Mutta joca puhu pilcka Pyhä Henge wastan/ ei hän saa ijancaickisest andexi/ mutta hän on wicapää ijancaickiseen duomioon.
3:30 Sillä he sanoivat: "Hänessä on saastainen henki."	30. Sillä he sanoivat: hänellä on saastainen henki	3:30 Sillä he sanoit: hänellä on saastainen hengi.
3:31 Ja hänen äitinsä ja veljensä tulivat, seisautuivat ulkopuolelle ja lähettivät hänen luoksensa kutsumaan häntä.	31. Niin tuli hänen veljensä ja äitinsä ja seisautuivat ulkona, ja lähettivät hänen tykönsä kutsumaan häntä.	3:31 JA hänen äitins ja weljens tulit/ ja seisait ulcona/ ja lähetit händä cudzuman ulos.
3:32 Ja kansanjoukko istui hänen ympärillään, ja he sanoivat hänelle: "Katso, sinun äitisi ja veljesi tuolla ulkona kysyvät sinua."	32. Ja kansa istui hänen ympärillensä ja sanoivat hänelle: katso, äitisi ja veljes kysyvät sinua ulkona.	3:32 Ja Canssa istui hänen ymbärilläns/ ja sanoit hänelle: Cadzo/ sinun äitisi ja weljes kysywät sinua ulcona.
3:33 Hän vastasi heille ja sanoi: "Kuka on minun äitini, ja ketkä ovat minun veljeni?"	33. Ja hän vastasi heitä, sanoen: kuka on minun äitini taikka minun veljeni?	3:33 Hän wastais heitä/ sanoden: cuca on minun äitin ja weljen?
3:34 Ja katsellen ympärilleen niihin, jotka istuivat hänen ympärillään, hän sanoi: "Katso, minun äitini ja veljeni!"	34. Ja kuin hän oli ympäri katsonut niiden päälle, jotka hänen ympärillensä istuivat, sanoi hän: katso, minun äitini ja minun veljeni.	3:34 Ja cosca hän oli cadzonut caickein nijden päälle/ jotca hänen ymbärilläns istuit/ sanoi hän: Cadzo minun äitin ja weljeni.
3:35 Sillä joka tekee Jumalan tahdon, se on minun veljeni ja sisareni ja äitini."	35. Sillä joka tekee Jumalan tahdon, hän on veljeni sisareni ja äitini.	3:35 Sillä joca teke Jumalan tahdon/ hän on minun weljeni ja sisareni ja äitini.

4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .
4:1 Ja hän rupesi taas opettamaan järven rannalla. Ja hänen luoksensa kokoontui hyvin paljon kansaa, jonka tähden hän astui venheeseen ja istui siinä järvellä, ja kaikki kansa oli maalla järven rannalla.	1. Ja hän rupesi taas opettamaan meren tykönä, ja paljo kansaa kokoontui hänen tykönsä, niin että hänen piti astuman haahteen ja istuman merellä, ja kaikki kansa oli maalla meren tykönä.	4:1 JA hän rupeis taas opettaman meren tykönä/ ja paljo Canssa cocounsi hänen tygöns/ niijn että hänen piti astuman hahten/ ja istuman merellä.
4:2 Ja hän opetti heitä paljon vertauksilla ja sanoi heille opettaessaan:	2. Ja hän opetti heitä paljon vertauksilla, ja sanoi opettaissansa:	4:2 Ja caicki Canssa jäi maalle meren tygö/ ja hän opetti heitä paljo wertauxilla/ ja sanoi saarnasans:
4:3 "Kuulkaa! Katso, kylväjä lähti kylvämään.	3. Kuulkaat: katso, kylväjä meni ulos kylvämään.	4:3 cuulcat: Cadzo/ kylwäjä läxi kylwämän.
4:4 Ja hänen kylväessään osa putosi tien oheen, ja linnut tulivat ja söivät sen.	4. Ja kylväissä tapahtui, että muutama lankesi tien oheen, niin tulivat taivaan linnut ja söivät sen.	4:4 Ja kylwäis tapahdui/ että muutamat langeisit tien oheen/ niijn tulit Taiwan linnut ja söit sen.
4:5 Ja osa putosi kallioperälle, jossa sillä ei ollut paljon maata, ja se nousi kohta oraalle, kun sillä ei ollut syvää maata.	5. Muutama lankesi kivistöön, jossa ei paljo maata ollut; joka kohta nousi päälle, ettei sillä ollut syvää maata.	4:5 Muutamat langeisit kiwistöhön/ josa ei paljo maata ollut/ joca cohta nousi päälle: sillä ei hänellä ollut sywä maata.
4:6 Mutta auringon noustua se paahtui, ja kun sillä ei ollut juurta, niin se kuivettui.	6. Kuin aurinko nousi, niin se poudittiin; ja ettei sillä ollut juurta, niin se kuivettui.	4:6 Cosca Auringo coitti/ niijn se poudittin/ sillä ei hän ollut juurtunut/ ja cuiwetui.
4:7 Ja osa putosi orjantappuroihin; ja orjantappurat nousivat ja tukahuttivat sen, eikä se tehnyt hedelmää.	7. Ja muutama lankesi orjantappuroihin, ja orjantappurat kävivät ylös ja tukahuttivat sen, eikä kantanut hedelmää.	4:7 Ja muutamat langeisit orjantappuroihin/ ja orjantappurat caswoit/ ja tucahutit ne/ eikä candanet hedelmätä.
4:8 Ja osa putosi hyvään maahan; ja se nousi oraalle, kasvoi ja antoi sadon ja kantoi kolmeenkymmeneen ja kuuteenkymmeneen ja sataan jyvään asti."	8. Ja muutama lankesi hyvään maahan, ja kantoi hedelmän, joka kävi ylös ja kasvoi. Ja muutama kantoi kolmenkymmenen kertaiset, ja muutama kuudenkymmenen kertaiset, ja muutama sadan kertaiset.	4:8 Ja muutamat langeisit hywän maahan/ ja se candoi hedelmän/ joca enäni ja caswoi. Ja muutamat caswoit colmenkymmenen kertaiset/ ja muutamat cuudenkymmenen kertaiset/ ja muutamat sadan kertaiset:
4:9 Ja hän sanoi: "Jolla on korvat kuulla, se kuulkoon."	9. Ja hän sanoi heille: jolla on korvat kuulla, se kuulkaan.	4:9 Ja hän sanoi heille: Jolla on corwat cuulla/ hän cuulcan.
4:10 Ja kun hän oli jäänyt yksin, niin ne, jotka olivat hänen ympärillään, ynnä ne kaksitoista kysyivät häneltä näitä vertauksia.	10. Mutta kuin hän yksinänsä oli, kysyivät ne, jotka hänen ympärillänsä kahdentoistakymmenen kanssa olivat, häneltä sitä vertausta.	4:10 JA cuin hän rupeis yxinäns oleman/ niijn ne/ jotca hänen ymbärilläns cahden toistakymmenen cansa olit/ kysyit häneldä sijtä wertauxest.
4:11 Niin hän sanoi heille: "Teille on annettu Jumalan valtakunnan salaisuus, mutta noille ulkopuolella oleville kaikki tulee vertauksissa,	11. Ja hän sanoi heille: teille on annettu tuta Jumalan valtakunnan salaisuus; mutta niille, jotka ulkona ovat, tapahtuvat kaikki vertausten kautta:	4:11 Ja hän sanoi heille: Teille on annettu tuta Jumalan waldacunnan salaisudet: mutta nijlle/ jotca vlcona owat/ tapahtuwat caicki wertauxen cautta/

4:12 että he näkemällä näkisivät, eivätkä huomaisi, ja kuulemalla kuulisivat, eivätkä ymmärtäisi, niin etteivät kääntyisi ja saisi anteeksi."	12. Että he nähden näkisivät ja ei huomaitsisi, ja kuullen kuulisivat ja ei ymmärtäisi: ettei he joskus palajaisi, ja heille annettaisiin synnit anteeksi.	4:12 Että he näkewäisillä silmillä näkewät/ ja ei sijttekän tunne/ ja cuulewaisilla corwilla cuulewat/ ja ei sijttekän ymmärrä/ ettei he joscus palajais/ ja heille annetaisin synnit andexi.
4:13 Ja hän sanoi heille: "Ette käsitä tätä vertausta; kuinka sitten voitte ymmärtää kaikki muut vertaukset?"	13. Ja sanoi heille: ettekö te tiedä tätä vertausta? ja kuinka te kaikki vertaukset ymmärtäisitte?"	4:13 Ja sanoi heille: Ettekö te ymmärrä tätä wertausta/ cuinga sijs te tahdotte muut wertauxet ymmärtä.
4:14 Kylväjä kylvää sanan.	14. Kylväjä kylvää sanan.	4:14 Kylwäjä kylwä sanan/
4:15 Mitkä tien oheen putosivat, ovat ne, joihin sana kylvetään, mutta kun he sen kuulevat, niin saatana heti tulee ja ottaa pois heihin kylvetyn sanan.	15. Mutta nämä ovat, ne jotka tien vieressä ovat: kussa sana kylvetään, ja kuin he sen ovat kuulleet, tulee kohta saatana ja ottaa pois sanan, joka heidän sydämiinsä kylvetty oli.	mutta nämät owat ne jotca tien wieres owat: 4:15 Cusa sana kylwetän/ ja cuin he sen owat cuullet/ tule Satan ja otta pois sanan/ joca heidän sydämijs kylwetty oli.
4:16 Ja mitkä kallioperälle kylvettiin, ovat niinkään ne, jotka, kun kuulevat sanan, heti ottavat sen ilolla vastaan,	16. Ja ne ovat senkaltaiset, jotka kivistöön kylvetyt ovat: kuin he sanan kuulleet ovat, ottavat he sen kohta ilolla vastaan:	4:16 Ja muutamat owat sencaltaiset/ jotca kiwistöön kylwetyt owat: cosca he sanan cuullet owat/ ottawat he sen cohta ilolla wastan/
4:17 mutta heillä ei ole juurta itsessään, vaan he kestävät ainoastaan jonkun aikaa; kun sitten tulee ahdistus tai vaino sanan tähden, niin he kohta lankeavat pois.	17. Ja ei ole heissä juurta, mutta ovat ajalliset; sitte kuin murhe taikka vaino tulee sanan tähden, niin he kohta pahenevat.	4:17 Ja ei ole heisä juurta/ mutta owat ajalliset/ waan cosca murhe taicka waiwa sattu sanan tähden/ nijn he cohta pahenewat.
4:18 Ja toisia ovat orjantappuroihin kylvetyt; nämä ovat ne, jotka kuulevat sanan,	18. Ja muutamat ovat, jotka orjantappuroihin kylvetyt ovat: ne kuulevat sanan,	4:18 Ja muutamat owat/ jotca orjantappuroihin kylwetyt owat:
4:19 mutta maailman huolet ja rikkauden viettelys ja muut himot pääsevät valtaan ja tukahuttavat sanan, ja se jää hedelmättömäksi.	19. Ja tämän maailman suru, ja rikkauden viettelys ja muut himot tulevat ja tukahuttavat sanan, ja saatetaan hedelmättömäksi.	4:19 Ne cuulewat sanan/ tämän mailman suru/ ja rickauden wiettelys/ ja muut himot tulewat ja tucahuttawat sanan/ ja saatetan hedelmättömäxi.
4:20 Ja mitkä hyvään maahan kylvettiin, ovat ne, jotka kuulevat sanan ja ottavat sen vastaan ja kantavat hedelmän, mikä kolmikymmen-, mikä kuusikymmen-, mikä satakertaisen."	20. Ja ne ovat, jotka hyvään maahan kylvetyt ovat: jotka kuulevat sanan ja ottavat sen vastaan, ja hedelmän kantavat, muutama kolminkymmenin, ja muutama kuusinkymmenin, ja muutama sadoin kerroin.	4:20 Ja muutamat owat/ jotca hywän maahan kylwetyt owat/ ne cuulewat sanan/ ja ottawat sen wastan/ ja hedelmöidzewät/ muutamat colmenkymmenin/ ja muutamat cuusinkymmenin/ ja muutamat sadoin kerroin.
4:21 Ja hän sanoi heille: "Eihän lamppua oteta esiin, pantavaksi vakan alle tai vuoteen alle? Eiköhän lampunjalkaan pantavaksi?"	21. Ja hän sanoi heille: sytytetäänkö kynttilä pantaa vakan alle eli pöydän alle? eikö, että se pantaisiin kynttilänjalkaan.	4:21 JA hän sanoi heille: sytytetängö kyntilä panda wacan ala/ eli pöydän ala? waan kyntiläljalcaan.
4:22 Sillä ei mikään ole salattua muuta varten, kuin että se tulisi ilmi, eikä kätkettynä muuta varten, kuin tullakseen julki.	22. Sillä ei ole mitään peitetty, jota ei ilmoiteta, eikä ole salaista, vaan että se julki tulis.	4:22 Sillä ei ole mitän peitetty/ joca ei ilmoiteta/ eikä ole salaista/ jota ei julisteta.
4:23 Jos jollakin on korvat kuulla, hän kuulkoon."	23. Jos jollakin on korvat kuulla, se kuulkaan.	4:23 Jolla on corwat cuulla/ hän cuulcan.

4:24 Ja hän sanoi heille: "Ottakaa vaari siitä, mitä kuulette; millä mitalla te mittaatte, sillä teille mitataan, vieläpä teille lisätäänkin.	24. Ja hän sanoi heille: katsokaat, mitä te kuulette. Jolla mitalla te mittaatte, pitää teille mitattaman, ja vielä lisätään teille, jotka kuulette.	4:24 Ja hän sanoi heille: cadzocat mitä te cuuletta. Jolla mitalla te mittatte/ sillä muut teille mittawat/ ja vielä lisäten/ jotca tämän cuuletta:
4:25 Sillä sille jolla on, sille annetaan; mutta siltä, jolla ei ole, otetaan pois sekin, mikä hänellä on."	25. Sillä jolla on, hänelle annetaan; ja jolla ei ole, sekin, mitä hänellä on, otetaan häneltä pois.	4:25 Sillä jolla on/ hänelle annetan/ ja jolla ei ole/ sekin cuin hänellä on/ otetan häneldä pois.
4:26 Ja hän sanoi: "Niin on Jumalan valtakunta, kuin jos mies kylvää siemenen maahan;	26. Ja hän sanoi: niin on Jumalan valtakunta kuin jos ihminen heittäis siemenen maahan,	4:26 JA hän sanoi: nijn on Jumalangin waldacunda/ jos ihminen heittäis siemenen maahan/
4:27 ja hän nukkuu, ja hän nousee, öin ja päivin; ja siemen orastaa ja kasvaa, hän ei itse tiedä, miten.	27. Ja makais, ja nousis yöllä ja päivällä: ja siemen puhkeais ulos ja kasvais ylös, koska ei hän tiedäkään.	4:27 Ja macais/ ja nousis yöllä ja päiwällä/ ja laiho wihotais/ ja caswais/ cosca ei hän tiedäckän.
4:28 Sillä itsestään maa tuottaa viljan: ensin korren, sitten tähkän, sitten täyden jyvän tähkään.	28. Sillä maa kantaa hedelmän itsestänsä, ensin oraan, sitte tähkääpäin, ja niin täyden jyvän tähkääpäissä.	4:28 Sillä maa hedelmöidze idzestäns/ ensin oraxen/ sijtte tähkääpäin/ ja nijn täyden jyvän tähkääpäis.
4:29 Mutta kun hedelmä on kypsytynyt, lähettää hän kohta sinne sirpin, sillä elonaika on käsissä."	29. Mutta kuin hedelmä tulee edes, lähettää hän kohta sinne sirpin; sillä elonaika on läsnä.	4:29 Mutta cosca hedelmä kypsy/ lähettä hän cohta sirpin/ sillä elon aica on läsnä.
4:30 Ja hän sanoi: "Mihin vertaamme Jumalan valtakunnan, eli mitä vertausta siitä käytämme?"	30. Ja hän sanoi: mihinkä me Jumalan valtakunnan vertaamme? eli millä vertauksella me sen vertaamme?	4:30 JA hän sanoi: keneen me Jumalan waldacunnan wertamme? eli millä wertauxella me sen wertamme?
4:31 Se on niinkuin sinapinsiemen, joka, kun se kylvetään maahan, on pienin kaikista siemenistä maan päällä;	31. Niinkuin sinapin siemenen: kuin se maahan kylvetään, on se vähin kaikkia siemeniä, mitä maassa on;	4:31 Se on nijncuin sinapin siemen/ cosca se kylwetän/ nijn on se wähin caickia siemenitä/ cuin maasa on/
4:32 mutta kun se on kylvetty, niin se nousee ja tulee suurimmaksi kaikista vihanneskasveista ja tekee suuria oksia, niin että taivaan linnut voivat tehdä pesänsä sen varjoon."	32. Ja kuin hän kylvetty on, niin hän nousee, ja tulee suuremmaksi kaikkia kaaleja, ja tekee suuret oksat, niin että taivaan linnut hänen varjonsa alle taitavat pesät tehdä.	4:32 Ja cuin hän kylwetty on/ nijn hän nouse/ ja tule suremmaxi cuin caicki ruohot/ ja teke suuret oxat/ nijn että Taiwan linnut hänen warjons alla pesiä tekewät.
4:33 Monilla tämänkaltaisilla vertauksilla hän puhui heille sanaa, sen mukaan kuin he kykenivät kuulemaan;	33. Ja sen muotoisilla monilla vertauksilla puhui hän heille sanan, sen perästä kuin he voivat kuulla.	4:33 Ja semmuotoisella monella wertauxella puhui hän heille: sen peräst cuin he woit cuulla/
4:34 ja ilman vertausta hän ei puhunut heille. Mutta opetuslapsillensa hän selitti kaikki, kun he olivat yksikseen.	34. Mutta ei hän ilman vertausta mitään heille puhunut, vaan selitti kaikki opetuslapsillensa erinänsä.	4:34 Mutta ei hän ilman wertauxita mitän heille puhunut/ waan hän selitti caicki Opetuslapsillens erinäns.
4:35 Ja sinä päivänä hän illan tultua sanoi heille: "Lähtekäämme yli toiselle rannalle."	35. Ja hän sanoi heille sinä päivänä, kuin ehtoo tuli: menkäämme ylitse.	4:35 JA sen päiwän ehtona sanoi hän heille: mengäm ylidze.
4:36 Niin he laskivat kansan luotaan ja ottivat hänet mukaansa, niinkuin hän venheessä oli; ja muitakin venheitä oli hänen seurassaan.	36. Ja he laskivat kansan, ja ottivat hänen, kuin hän oli haahdessa; oli myös muita venheitä hänen kanssansa.	4:36 a he laskit Canssan/ ja otit hänen/ cuin hän oli hahdes: oli myös muita haaxia hänen cansans.

4:37 Ja nousi kova myrskytuuli, ja aallot syöksyivät venheeseen, niin että venhe jo täyttyi.	37. Ja suuri tuulispää nousi ja aallot löivät sisälle haahteen, niin että se jo täytettiin.	4:37 Ja suuri tuulispää nousi/ ja allot löit hahten/ niijn että se täytettin.
4:38 Ja itse hän oli peräkeulassa ja nukkui nojaten päänaluseen. Ja he herättivät hänet ja sanoivat hänelle: "Opettaja, etkö välitä siitä, että me hukumme?"	38. Ja hän oli perällä ja makasi päänalaisen päällä. Ja he herättivät hänen ja sanoivat hänelle: Mestari, etkös sitä tottele, että me hukumme?	4:38 Ja hän oli perällä ja macais päänalaisen päällä. Ja he herätit hänen/ ja sanoit hänelle: Mestari/ etkös tottele/ että me hucumme?
4:39 Ja herättyään hän nuhteli tuulta ja sanoi järvelle: "Vaikene, ole hiljaa." Niin tuuli asettui, ja tuli aivan tyven.	39. Ja kuin hän herätettiin, nuhteli hän tuulta ja sanoi merelle: vaikene, ole ääneti. Niin tuuli asettui ja tuli juuri tyveneksi.	4:39 Ja cuin hän herätettin/ nuhteli hän tuulda/ ja sanoi merelle: waickene ja asetu.
4:40 Ja hän sanoi heille: "Miksi olette niin pelkureita? Kuinka teillä ei ole uskoa?"	40. Ja hän sanoi heille: mitä te niin pelkurit olette? Kuinka ei teillä ole uskoa?	4:40 Nijn tuuli asetui ja tuli juuri tywenexi. Ja hän sanoi heille: mitä te pelkätte? Cuinga se tule/ ettei teillä ole vsco?
4:41 Ja suuri pelko valtasi heidät, ja he sanoivat toisillensa: "Kuka onkaan tämä, kun sekä tuuli että meri häntä tottelevat?"	41. Ja he peljästyivät sangen suuresti ja sanoivat keskenänsä: kuka tämä on? sillä tuuli ja meri ovat hänelle kuuliaisat.	Ja he peljästyit sangen suurest/ ja sanoit keskenäns: cuca tämä on? sillä tuuli ja meri owat hänelle cuuliaiset.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu .
5:1 Ja he tulivat toiselle puolelle järveä gerasalaisten alueelle.	1. Ja he tulivat ylitse meren Gadaralaisten maakuntaan.	5:1 JA he tulit ylidze meren Gadarenein maacundaan/
5:2 Ja kohta kun hän lähti venheestä, tuli häntä vastaan haudoista mies, joka oli saastaisen hengen vallassa.	2. Ja kuin hän läksi haahdesta, kohtasi häntä kohta haudoista ihminen, jossa oli saastainen henki.	5:2 Ja cuin hän läxi hahdest/ cohtais händä cohta haudoist yxi ihminen saastaiselda hengeldä rijwattu/ jolla oli maja haudois.
5:3 Hän asusti haudoissa, eikä kukaan enää voinut häntä kahleillakaan sitoa;	3. Jolla oli maja haudoissa, ja ei voinut kenkään häntä kahleilla sitoa;	5:3 Ja ei woinut kengän händä cahleillacan sitoa:
5:4 sillä hän oli monta kertaa ollut sidottuna jalkanuoriin ja kahleisiin, mutta oli särkenyt kahleet ja katkonut jalkanuorat, eikä kukaan kyennyt häntä hillitsemään.	4. Sillä hän oli usein jalkapuissa ja kahleissa sidottuna, ja hän oli särkenyt kahleet ja jalkapuut rikkonut, ja ei kenkään voinut häntä asettaa.	5:4 Sillä hän oli vsein jalcapuis ja cahleis sidottuna/ ja hän oli särkenyt cahlet/ ja jalcapuut rickonut/ ja ei kengän woinut händä asetta.
5:5 Ja hän oleskeli aina, yötä ja päivää, haudoissa ja vuorilla, huutaen ja runnellen itseään kivillä.	5. Ja hän oli aina yötä ja päivää vuorissa ja haudoissa, ja parkui, ja hosui itsiänsä kivillä.	5:5 Ja hän oli aina yötä ja päiwä wuorisa ja haudoisa/ parcui/ ja hosui idzens kiwillä.
5:6 Kun hän kaukaa näki Jeesuksen, juoksi hän ja kumartui maahan hänen eteensä	6. Mutta kuin hän näki taampana Jeesuksen, juoksi hän ja lankesi maahan hänen eteensä,	5:6 Cosca hän näki taambana Jesuxen/ juoxi hän/ ja cumarsi händä/ huutain suurella änellä/ ja sanoi:
5:7 ja huutaen suurella äänellä sanoi: "Mitä sinulla on minun kanssani tekemistä, Jeesus, Jumalan, Korkeimman, Poika? Minä vannotan sinua Jumalan kautta, älä vaivaa minua."	7. Ja huutain suurella äänellä sanoi: mitä minun on sinun kanssas, Jesus, korkeimman Jumalan Poika? Minä vannotan sinua Jumalan kautta, ettet minua vaivaisi.	5:7 Mitä minun on sinun cansas Jesu/ sen corkeiman Jumalan Poica? minä wannotan sinua Jumalan cautta/ ettes minua waiwa.

5:8 Sillä hän oli sanomaisillaan sille: "Lähde ulos miehestä, sinä saastainen henki."	8. (Sillä hän sanoi hänelle: lähde ulos saastainen henki ihmisestä.)	5:8 Hän sanoi hänelle: lähde vlos sinä saastainen hengi ihmisest.
5:9 Ja Jeesus kysyi siltä: "Mikä on nimesi?" Niin se sanoi hänelle: "Legio on minun nimeni, sillä meitä on monta."	9. Ja hän kysyi häneltä: mikä nimes on? Ja hän vastasi, sanoen: legio on minun nimeni; sillä meitä on monta.	5:9 Ja hän kysyi hänelle: mikä sinun nimes on? hän wastais sanoden: Legio minun nimen on: sillä meitä on monda.
5:10 Ja se pyysi pyytämällä häntä, ettei hän lähettäisi niitä pois siitä seudusta.	10. Ja hän rukoili häntä suuresti, ettei hän lähettäisi heitä ulos siitä maakunnasta.	5:10 Ja hän rucoili händä suurest/ ettei hän lähetais händä pois sijtä maacunnasta.
5:11 Niin siellä oli lähellä vuotta suuri sikalauma laitumella.	11. Niin oli siinä vuorten tykönä suuri sikalauma laitumella.	5:11 Nijn oli sijnä vuorten tykönä suuri sicalauma laitumellans.
5:12 Ja ne pysyivät häntä sanoen: "Lähetä meidät sikoihin, että menisimme niihin."	12. Ja kaikki ne perkeleet rukoilivat häntä, sanoen: laske meitä sikoihin, että me heihin menisimme sisälle.	5:12 Ja caicki ne Perkelet rucoilit händä/ sanoden: laske meitä sicoihin/ että me heihin menisim.
5:13 Ja hän antoi niille luvan. Niin saastaiset henget lähtivät miehestä ja menivät sikoihin. Silloin lauma, noin kaksituhatta sikaa, syöksyi jyrkännettä alas järveen; ja ne hukkuivat järveen.	13. Ja Jesus salli kohta heidän. Ja saastaiset henget läksivät ulos ja menivät sikain sisälle. Ja lauma syöksi itsensä kohdastansa mereen (mutta heitä oli lähes kaksituhatta), ja he upposivat mereen.	5:13 Ja Jesus salli cohta heidän. Ja saastaiset henget läxit vlos/ ja menit sicoihin. Ja lauma syöxi idzens cohdistans mereen. Ja heitä oli lähes caxi tuhatta/ jotca uppoisit mereen.
5:14 Ja niiden paimentajat pakenivat ja kertoivat siitä kaupungissa ja maataloissa. Ja kansa lähti katsomaan, mitä oli tapahtunut.	14. Mutta sikain kaitsiat pakenivat ja saattivat sanoman kaupunkiin ja kyliin. Ja he menivät ulos katsomaan, mikä se oli joka tapahtui,	5:14 Mutta sicain caidziat pakenit/ ja saait sanoman Caupungihin ja kylijn. Ja he menit cadzoman mitä tapahtunut oli:
5:15 Ja he tulivat Jeesuksen luo ja näkivät riivatun, jossa legio oli ollut, istuvan puettuna ja täydessä ymmärryksessään; ja he peljästyivät.	15. Ja tulivat Jesuksen tykö ja näkivät sen, joka perkeleeltä riivattu oli, istuvan ja vaatetettuna ja toimellisena, jossa legio oli ollut; ja he pelkäsivät,	5:15 Ja tulit Jesuxen tygö/ ja näit sen joca Perkeleldä rijwattu oli/ istuwan waatetettuna/ ja toimellisna/ josa Legio oli ollut/ ja he pelkäisit.
5:16 Näille kertoivat näkijät, mitä oli tapahtunut riivatulle ja kuinka sikojen oli käynyt.	16. Ja ne, jotka sen nähneet olivat, juttelivat heille, kuinka perkeleeltä riivatulle tapahtunut oli, ja sioista.	5:16 Ja ne sanelit heille jotca sen nähnet olit/ mitä sille Perkeleldä rijwatulle tapahtunut oli/ ja sigoista.
5:17 Ja he alkoivat pyytää häntä poistumaan heidän alueeltaan.	17. Ja he rupesivat häntä rukoilemaan menemään pois heidän maaltansa.	5:17 Ja he rucoilit menemän händä pois heidän maaldans.
5:18 Ja hänen astuessaan venheeseen se riivattuna ollut pyysi häneltä saada olla hänen kanssaan.	18. Ja kuin hän astui haahteen, niin se, joka perkeleeltä riivattu oli, rukoili, että hän sais hänen kanssansa olla.	5:18 Ja cuin hän astui hahten/ nijn se joca Perkeleldä rijwattu oli/ rucoili että hän sais hänen cansans olla.
5:19 Mutta hän ei sitä sallinut, vaan sanoi hänelle: "Mene kotiisi omaistes luo ja kerro heille, kuinka suuria tekoja Herra on sinulle tehnyt ja kuinka hän on sinua armahtanut."	19. Mutta ei Jesus häntä sallinut, vaan sanoi hänelle: mene kotias omaistes tykö, ja ilmoita heille, kuinka suuret työt Herra on sinulle tehnyt, ja on sinua armahtanut.	5:19 Mutta ei Jesus händä sallinut/ waan sanoi hänelle: mene cotias omaistes tygö/ ja ilmoita heille/ cuinga suuren hywän tegon Herra on sinulle tehnyt/ ja on sinua armahtanut.
5:20 Niin hän lähti ja rupesi Dekapolin alueella julistamaan, kuinka suuria tekoja Jeesus oli hänelle tehnyt; ja kaikki ihmettelivät.	20. Ja hän meni ja rupesi saarnaamaan niissä kymmenessä kaupungissa, kuinka suuret työt Jesus oli hänelle tehnyt; ja he kaikki ihmettelivät.	5:20 Ja hän meni/ ja rupeis saarnaman nijsä kymmenes Caupungis/ cuinga suuren hywän tegon Jesus oli hänelle tehnyt/ ja he caicki ihmettelit.

5:21 Kun Jeesus oli venheellä kulkenut takaisin toiselle puolelle, kokoontui paljon kansaa hänen luoksensa, ja hän oli järven rannalla.	21. Ja kuin Jesus taas meni haahdella ylitse, kokoontui paljo kansaa hänen tykönsä, ja hän oli läsnä merta.	5:21 JA cuin Jesus taas meni hahdella ylidze/ cocondui paljo Canssa hänen tygöns/ ja hän oli läsnä merta.
5:22 Niin tuli muuan synagoogan esimies, nimeltä Jairus, ja lankesi hänet nähdessään hänen jalkojensa juureen,	22. Ja katso, synagogan päämies , Jairus nimeltä, tuli, ja kuin hän näki hänen, lankesi hän hänen jalkainsa tykö,	5:22 Ja cadzo/ yxi Synagogan Päämies/ Jairus nimeldä/ ja cuin hän näki hänen/ langeis hän hänen jalcains tygö:
5:23 pyysi häntä hartaasti ja sanoi: "Pieni tyttäreni on kuolemaisillaan; tule ja pane kätesi hänen päällensä, että hän tulisi terveeksi ja jäisi eloon."	23. Ja rukoili häntä suuresti, sanoen: minun vähä tyttäreni on viimeisillänsä; tule ja pane kätes hänen päällensä, että hän paranis ja eläis.	5:23 Ja rucoili händä suurest/ sanoden: minun tyttären on wijmeiselläns/ tule/ ja pane kätes hänen päällens/ että hän paranis ja eläis.
5:24 Niin hän lähti hänen kanssansa. Ja häntä seurasi suuri kansan paljous, ja he tunkeutuivat hänen ympärilleen.	24. Niin hän meni hänen kanssansa; ja paljo kansaa seurasi häntä, ja ahdistivat häntä.	5:24 Nijn hän meni hänen cansans/ ja paljo Canssa seurais händä/ ja ahdistit händä.
5:25 Ja siellä oli nainen, joka oli sairastanut verenjuoksua kaksitoista vuotta	25. Ja vaimo, joka oli sairastanut punaista tautia kaksitoistakymmentä ajastaikaa,	5:25 JA yxi waimo/ joca oli sairastanut punaist tautia caxitoistakymmendä ajastaica:
5:26 ja paljon kärsinyt monen lääkärin käsissä ja kuluttanut kaiken omaisuutensa saamatta mitään apua, pikemminkin käyden huonommaksi.	26. Ja oli paljon kärsinyt monelta parantajalta, ja oli kuluttanut kaiken hyvyytensä, eikä mitään apua tuntenut, vaan tullut paljon pahemmaksi;	5:26 Ja oli paljo kärsinyt monelda Läkärildä/ ja oli culuttanut caiken hywydens/ eikä mitän apua tundenut/ waan tullut paljo pahemmaksi.
5:27 Tämä oli kuullut Jeesuksesta ja tuli kansanjoukossa takaapäin ja koski hänen vaippaansa;	27. Kuin hän kuuli Jesuksesta, tuli hän kansan seassa takaa ja rupesi hänen vaatteisiinsa;	5:27 Cosca hän cuuli Jesuxesta/ tuli hän joucon seas taca/ ja rupeis hänen waatteisins:
5:28 sillä hän sanoi: "Kunhan vain saan koskettaa edes hänen vaatteitaan, niin tulen terveeksi."	28. Sillä hän sanoi: jos minä ainoasti saan ruveta hänen vaatteisiinsa, niin minä paranen.	5:28 Sillä hän sanoi: jos minä ainoastans saan ruweta hänen waatteisins/ nijn minä paranen.
5:29 Ja heti hänen verensä lähde kuivui, ja hän tunsu ruumiissansa, että oli parantunut vaivastaan.	29. Ja hänen verilähteensä kohta kuivettui, ja hän tunsu ruumiissansa, että hän oli vitsauksestansa parantunut.	5:29 Ja hänen werilähtens cohta cuiwettui/ ja hän tunsu ruumisans/ että hän oli hänen widzaukestans parattu.
5:30 Ja heti kun Jeesus itsessään tunsu, että voimaa oli hänestä lähtenyt, kääntyi hän väkijoukossa ja sanoi: "Kuka koski minun vaatteisiini?"	30. Ja Jesus tunsu kohta itsessänsä voiman, joka hänestä lähtenyt oli, ja käänsi itsensä kansan seassa ja sanoi: kuka rupesi minun vaatteisiini?	5:30 Ja Jesus tunsu cohta idzesäns woiman/ joca hänestä lähtenyt oli/ ja käänsi hänens Canssan seas/ ja sanoi: cuca rupeis minun waatteisin?
5:31 Niin hänen opetuslapsensa sanoivat hänelle: "Sinä näet kansanjoukon tungeskelevan ympärilläsi ja sanot: "Kuka minuun koski?"	31. Ja hänen opetuslapsensa sanoivat hänelle: sinä näet, että kansa sinua ahdistaa ympäri, ja sinä sanoit: kuka minuun rupesi?	5:31 Ja hänen Opetuslapsens sanoit hänelle: Sinä näet että Canssa sinua ahdista ymbärins/ ja sinä sanot: cuca minuun rupeis?
5:32 Mutta hän katseli ympärilleen nähdäksensä, kuka sen oli tehnyt.	32. Ja hän katsoi ympärinsä, että hän sen näkis, joka sen teki.	5:32 Ja hän cadzoi ymbärins/ että hän sen näkis:

5:33 Niin nainen pelkäsi ja vapisi, koska hän tiesi, mitä hänelle oli tapahtunut, ja tuli ja lankesi maahan hänen eteensä ja sanoi hänelle koko totuuden.	33. Mutta vaimo pelkäsi ja vapisi, että hän tiesi, mitä hänen kohtaansa tapahtunut oli, tuli ja lankesi hänen eteensä, ja sanoi hänelle kaiken totuuden.	5:33 Mutta vaimo pelkäis ja wapis/ sillä hän tiesi mitä hänen cohtans tapahtunut oli: Nijn hän tuli ja langeis hänen eteensä/ ja sanoi caiken totuden.
5:34 Mutta Jeesus sanoi hänelle: "Tyttäreni, sinun uskosi on tehnyt sinut terveeksi. Mene rauhaan ja ole terve vaivastasi."	34. Mutta hän sanoi hänelle: tyttäreni, sinun uskosi paransi sinun; mene rauhaan ja ole terve vitsauksestas.	5:34 Mutta hän sanoi hänelle: tyttären/ sinun uscos paransi sinun/ mene rauhaan ja ole terwe widzauxestas.
5:35 Hänen vielä puhuessaan tultiin synagoogan esimiehen kotoa sanomaan: "Tyttäresi kuoli; miksi enää opettajaa vaivaat?"	35. Kuin hän vielä puhui, tulivat muutamat synagogan päämieheltä, jotka sanoivat: sinun tyttäres on kuollut: mitäs silleen Mestaria vaivaat?	5:35 COsca hän wielä puhui/ tulit muutamat Synagogan Päämieheldä: Jotca sanoit: sinun tyttäres on cuollut/ mitäs sillen Mestarita waiwat?
5:36 Mutta Jeesus ei ottanut kuullakseen, mitä puhuttiin, vaan sanoi synagoogan esimiehelle: "Älä pelkää, usko ainoastaan."	36. Mutta Jesus kohta kuultuansa sen sanan sanottavan, sanoi synagogan päämiehelle: älä pelkää, ainoastaan usko.	5:36 Cosca Jesus cuuli sen sanan sanottawan/ sanoi hän cohta Synagogan Päämiehelle: älä pelkä/ ainoastans usco.
5:37 Ja hän ei sallinut kenenkään muun seurata mukansa kuin Pietarin ja Jaakobin ja Johanneksen, Jaakobin veljen.	37. Ja ei hän sallinut kenenkään itsiänsä seurata, vaan Pietarin ja Jakobin ja Johanneksen, Jakobin veljen.	5:37 Ja ei hän sallinut/ että jocu händä piti seuraman/ waan Petari ja Jacobus/ ja Johannes Jacobin weli.
5:38 Ja he tulivat synagoogan esimiehen taloon; ja hän näki hälisevän joukon ja ääneensä itkeviä ja vaikeroivia.	38. Ja hän tuli synagogan päämiehen huoneeseen, ja näki pauhinan ja ne, jotka itkivät ja porasivat paljon.	5:38 Ja hän tuli Synagogan Päämiehen huonesen/ ja näki tohun/ ja ne jotca itkit ja parguit:
5:39 Ja käydessään sisään hän sanoi heille: "Mitä te hälisette ja itkette? Lapsi ei ole kuollut, vaan nukkuu."	39. Ja hän meni sisälle, ja sanoi heille: mitä te pauhaatte ja itkette? Lapsi ei ole kuollut, vaan makaa.	5:39 Ja hän meni huonesen/ ja sanoi heille: mitä te hymisettä ja itkettä? Ei ole lapsi cuollut/ waan maca.
5:40 Niin he nauroivat häntä. Mutta hän ajoi kaikki ulos ja otti mukaansa lapsen isän ja äidin sekä ne, jotka olivat hänen kanssaan, ja meni sisälle sinne, missä lapsi makasi.	40. Ja he nauroivat häntä. Mutta kuin hän oli kaikki ajanut ulos, otti hän lapsen isän ja äidin kanssansa ja ne, jotka hänen kanssansa olivat, ja meni sisälle, kussa lapsi makasi,	5:40 Ja he nauroit händä. Mutta cosca hän oli caicki ajanut ulos/ otti hän lapsen Isän ja äitin cansans/ ja ne jotca hänen cansans olit/ ja menit sinne/ cusa lapsi macais/
5:41 Ja hän tarttui lapsen käteen ja sanoi hänelle: "Talita kuumi!" Se on käännettynä: Tyttö, minä sanon sinulle, nouse.	41. Ja tarttui lapsen käteen ja sanoi hänelle: talita kumi, se on sanottu: piikainen, (sinulle minä sanon), nouse ylös.	rupeis lapsen käteen/ ja sanoi hänelle: 5:41 Talitha\$ cumi\$/ se on sanottu/ pijcainen/ minä sanon sinulle/ nouse ylös. Ja cohta pijca nousi/ ja käwi.
5:42 Ja heti tyttö nousi ja käveli. Sillä hän oli kaksitoistavuotias. Ja he joutuivat suuren hämmästyksen valtaan.	42. Ja kohta piika nousi ja kävi; sillä hän oli kahdentoistakymmenen ajastaikainen. Ja he hämmästyivät suurella hämmästyksellä.	5:42 Ja hän oli cahdentoistakymmenen ajastaicainen.
5:43 Ja hän kielsi ankarasti heitä antamasta kenellekään tietoa tästä ja käski antaa tytölle syötävää.	43. Ja hän haasti heitä kovin, ettei kenkään sitä saisi tietää, ja hän käski antaa hänelle syötävää.	
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu .

6:1 Ja hän lähti sieltä ja meni kotikaupunkiinsa, ja hänen opetuslapsensa seurasivat häntä.	1. Ja hän läksi sieltä ja meni isänsä maalle, ja hänen opetuslapsensa seurasivat häntä.	6:1 JA hän läxi sieldä ja meni Isäns maalle/ ja hänen Opetuslapsens seuraisit händä.
6:2 Ja kun tuli sapatti, rupesi hän opettamaan synagogassa; ja häntä kuullessaan monet hämmästyivät ja sanoivat: "Mistä tällä on kaikki tämä, ja mikä on se viisaus, joka on hänelle annettu? Ja mitä senkaltaiset voimalliset teot, jotka tapahtuvat hänen kättensä kautta?"	2. Ja kuin sabbati tuli, rupesi hän synagogassa opettamaan; ja monta, jotka kuuliivat, hämmästyivät, sanoen: kusta tällä nämät ovat? ja mikä viisaus hänelle annettu on, että myös senkaltaiset väkevät työt hänen kättensä kautta tapahtuvat?	6:2 Ja cuin Sabbathi oli/ rupeis hän Synagogas opettaman/ ja monda jotca cuulit/ hämmästyit/ sanoden: custa tällä nämät owat? ja mikä wijsaus hänelle annettu on/ että sencaltaiset wäkwät työt hänen kättens cautta tapahtuwat?
6:3 Eikö tämä ole se rakentaja, Marian poika ja Jaakobin ja Jooseen ja Juudaan ja Simonin veli? Ja eivätkö hänen sisarensa ole täällä meidän parissamme?" Ja he loukkaantuivat häneen.	3. Eikö tämä ole se seppä, Marian poika, Jakobin ja Joseen ja Juudaan ja Simonin veli? eikö myös hänen sisarensa ole tässä meidän kanssamme? ja he pahenivat hänessä.	6:3 Eikö tämä ole se seppä/ Marian poica/ Jacobin ja Josen ja Judan ja Simonin weli? eikö myös hänen sisarens ole täsä meidän cansam? Ja he pahenit hänesä.
6:4 Niin Jeesus sanoi heille: "Ei ole profeetta halveksittu muualla kuin kotikaupungissaan ja sukulaistensa kesken ja kodissaan."	4. Mutta Jesus sanoi heille: ei propheta muualla ole katsottu ylön kuin isänsä maalla ja lankoinsa seassa ja kotonansa.	6:4 Mutta Jesus sanoi heille: ei Prophetat mualla cadzota ylön cuin Isäns maalla/ ja langoins seas/ ja cotonans.
6:5 Ja hän ei voinut siellä tehdä mitään voimallista tekoa, paitsi että paransi joitakuita sairaita panemalla kätensä heidän päälleen.	5. Ja ei hän voinut siellä yhtään väkevää työtä tehdä, vaan ainoastaan pani kätensä harvain sairasten päälle ja paransi heitä;	6:5 Ja ei hän woinut siellä yhtän wäkwätä työtä tehdä/ waan ainoastans pani kätens harwain sairasten päälle/ ja paransi heitä.
6:6 Ja hän ihmetteli heidän epäuskoansa. Ja hän vaelsi ympäristössä, kulki kylästä kylään, ja opetti.	6. Ja ihmetteli heidän epäuskoansa. Ja hän vaelsi ympäri kyliä, opettain ympäristöllä,	6:6 Ja ihmetteli heidän epäuscoans. Ja hän waeli ymbärins kyliä opettain ymbäristöllä.
6:7 Ja hän kutsui tykönsä ne kaksitoista ja alkoi lähettää heitä kaksittain ja antoi heille vallan saastaisia henkiä vastaan.	7. Ja kutsui ne kaksitoistakymmettä, ja rupesi niitä kaksin ja kaksin lähettämään, ja antoi heille voiman saastaisia henkiä vastaan.	6:7 JA cudzui ne caxitoistakymmendä/ ja rupeis nijtä caxin ja caxin lähettämän/ ja andoi heille woiman saastaisia hengiä wastan.
6:8 Ja hän sääti heille, etteivät saaneet ottaa matkalle muuta kuin ainoastaan sauvan; ei leipää, ei laukua, ei rahaa vyöhönsä.	8. Ja kielsi heitä mitään ottamasta tielle, mutta ainoasti sauvan, ei evässäkkiä, ei leipää, ei rahaa kukkaroon;	6:8 Ja kielsi heitä mitän ottamast tielle cansans/ mutta ainoastans sauwan/ ei lauckua/ ei leipä/ ei raha cuckaroon/
6:9 He saivat kuitenkin sitoa paula-anturat jalkaansa; "mutta älkää pukeko kahta ihokasta yllenne."	9. Mutta olemaan kengässä, ja ettei he pukisi kahta hametta yllensä.	mutta oleman kengäs: 6:9 Ja ettei he pukis cahta hametta päällens.
6:10 Ja hän sanoi heille: "Missä tulette taloon, jääkää siihen, kunnes lähdette pois siltä paikkakunnalta.	10. Ja hän sanoi heille: kussa ikänä te huoneeseen menette sisälle, niin olkaat siinä, niinkauvan kuin te sieltä menette pois.	6:10 Ja hän sanoi heille: cuhunga huonesen te tuletta/ nijn olcat sijnä/ nijncauwan cuin te sieldä menette pois.

6:11 Ja missä paikassa teitä ei oteta vastaan eikä teitä kuulla, sieltä menkää pois ja pudistakaa tomu jalkojenne alta, todistukseksi heille."	11. Ja jotka ei teitä vastaan ota, eikä kuule teitä, niin menkää pois sieltä ja pyyhkikää tomu, joka teidän jalkainne alla on, heille todistukseksi. Totisesti sanon minä teille: Sodomalle ja Gomorralle on tuomiopäivänä huokiampi kuin sille kaupungille.	6:11 Ja jotca ei teitä hywäile/ eikä cuule/ nijn mengät pois sieldä/ ja pyhkikät tomukin/ cuin teidän jalcain alla on/ heille todistuxexi. Totisest sanon minä teille: Sodomalle ja Gomorralle on duomio päiwänä huokiambi/ cuin sille Caupungille.
6:12 Niin he lähtivät ja saarnasivat, että oli tehtävä parannus.	12. Ja he läksivät ulos ja saarnasivat, että he parannuksen tekisivät,	6:12 Ja he läxit ja saarnaisit parannusta tekemän.
6:13 Ja he ajoivat ulos monta riivaajaa ja voitelivat monta sairasta öljyllä ja paransivat heidät.	13. Ja ajoivat ulos monta perkelettä, ja voitelivat öljyllä monta sairasta, ja paransivat.	6:13 Ja ajoit ulos monda Perkelettä/ ja woitelit öljyllä monda sairasta/ ja paransit.
6:14 Ja kuningas Herodes sai kuulla hänestä, sillä hänen nimensä oli tullut tunnetuksi, ja ihmiset sanoivat: "Johannes Kastaja on noussut kuolleista, ja sentähden nämä voimat hänessä vaikuttavat."	14. Ja kuningas Herodes sai sen kuulla (sillä hänen nimensä oli jo julistettu), ja sanoi: Johannes, joka kastoi, on noussut kuolleista, ja sentähden voimat vaikuttavat hänessä.	6:14 JA Cuningas Herodes sai sen cuulla (sillä hänen nimens oli jo julistettu) ja sanoi: Johannes joca casti on nosnut cuolleista/ ja sentähden woima waicutta hanesä.
6:15 Mutta toiset sanoivat: "Se on Elias"; toiset taas sanoivat: "Se on profeetta, niinkuin joku muukin profeetoista."	15. Muut sanoivat: se on Elias: mutta toiset sanoivat: se on propheta, taikka niinkuin joku prophetaista.	6:15 Muutamat sanoit: se on Elias: mutta muutamat sanoit: se on yxi Propheta taicka nijncuin jocu Prophetaista.
6:16 Mutta kun Herodes sen kuuli, sanoi hän: "Johannes, jonka minä mestautin, on noussut kuolleista."	16. Mutta kuin Herodes se kuuli, sanoi hän: se on Johannes, jonka kaulan minä annoin leikata, hän on kuolleista noussut.	6:16 Cosca Herodes sen cuuli/ sanoi hän: se on Johannes/ jonga caulan minä annoin leicata/ hän on cuolleista nosnut.
6:17 Sillä hän, Herodes, oli lähettänyt ottamaan kiinni Johanneksen, sitonut ja pannut hänet vankeuteen veljensä Filippuksen vaimon, Herodiaan, tähden. Sillä Herodes oli nainut hänet,	17. Sillä Herodes oli lähettänyt Johannesta ottamaan kiinni, ja pani hänen torniin, Herodiaksen, veljensä Philippuksen emännän tähden, jonka hän oli nainut.	6:17 Sillä Herodes oli lähettänyt Johannest ottaman kijnni/ ja pani hänen tornihin/ Herodiaxen hänen weljens Philippuxen emännän tähden/ jonga hän oli nainut.
6:18 ja Johannes oli sanonut Herodekselle: "Sinun ei ole lupa pitää veljesi vaimoa."	18. Sillä Johannes oli Herodekselle sanonut: ei sinulle ole luvallista pitää veljes emäntää.	6:18 Sillä Johannes oli Herodexelle sanonut: ei sowi sinun pitä weljes emändätä.
6:19 Ja Herodias piti vihaa häntä vastaan ja tahtoi tappaa hänet, mutta ei voinut.	19. Ja Herodias väijyi häntä, ja tahtoi häntä tappaa; mutta ei hän saanut.	6:19 Ja Herodias wäijyi händä tappaxens/ mutta ei hän saanut.
6:20 Sillä Herodes pelkäsi Johannesta, koska tiesi hänet vanhurskaaksi ja pyhäksi mieheksi, ja suojeli häntä. Ja kun hän kuunteli häntä, tuli hän epäröivälle mielelle monesta asiasta; ja hän kuunteli häntä mielellään.	20. Sillä Herodes pelkäsi Johannesta, että hän tiesi hänen hurskaaksi ja pyhäksi mieheksi, ja otti vaarin hänestä, ja kuuli häntä monessa asiassa, ja kuulteli häntä mielellänsä.	6:20 Sillä Herodes pelkäis Johannest/ että hän tiesi hänen hurscaxi ja pyhäxi miehxi/ ja otti waarin hänestä/ ja cuuli händä mones asias/ ja cuuldeli händä mielelläns.
6:21 Niin tuli sopiva päivä, kun Herodes syntymäpäivänään piti pitoja ylimyksilleen ja sotapäälliköille ja Galilean ensimmäisille miehille.	21. Ja kuin sovelias päivä tuli, että Herodes syntymäpäivänänsä teki ehtoollisen ylimmäisillensä ja päämiehille ja esimiehille Galileassa,	6:21 JA cosca sowelias päiwä tuli/ että Herodes syndymä päiwänäns teki ehtolisen ylimmäisillens ja Päämiehille/ ja esimiehille Galileas/

6:22 Ja Herodiaan tytär tuli sisälle ja tanssi, ja se miellytti Herodesta ja hänen pöytävieraitaan. Niin kuningas sanoi tytölle: "Ano minulta, mitä ikinä tahdot, niin minä annan sinulle."	22. Ja Herodiaksen tytär tuli sisälle ja hyppäsi, ja se kelpasi Herodekselle ja ynnä atrioitseville, sanoi kuningas piialle: ano minulta mitäs tahdot, ja minä annan sinulle.	6:22 Ja Herodixen tytär tuli sisälle/ ja hyppäis/ ja se kelpais Herodexelle ja ynnä atrioidzewille. Nijn Cuningas sanoi pijcalle: ano minulda mitäs tahdot/ ja minä annan sinulle.
6:23 Ja hän vannoi tytölle: "Mitä ikinä minulta anot, sen minä annan sinulle, vaikka puolet valtakuntaani."	23. Ja hän vannoi hänelle: mitä ikänä sinä minulta anot, niin minä annan sinulle, puoleen minun valtakuntaani asti.	6:23 Ja hän wannoi hänelle: mitä ikänäns sinä minulda anot/ nijn minä annan sinulle/ ehkä puolen waldacunnastani.
6:24 Niin hän meni ulos ja sanoi äidilleen: "Mitä minä anon?" Tämä sanoi: "Johannes Kastajan päättä."	24. Mutta se meni ulos ja sanoi äidillensä: mitä minun pitää anoman? vaan se sanoi: Johannes Kastajan päättä.	6:24 Hän meni ja sanoi äitillens: mitä minun pitää anoman? se sanoi: Johannes Castajan päättä.
6:25 Ja hän meni kohta kiiruusti sisälle kuninkaan luo, pyysi ja sanoi: "Minä tahdon, että nyt heti annat minulle lautasella Johannes Kastajan pään."	25. Ja hän kohta meni sisälle kiiruusti kuninkaan tykö, anoi sanoen: minä tahdon, että minulle annat juuri nyt Johannes Kastajan pään vadissa.	6:25 Ja hän taas meni kijrust Cuningan tygö/ anoi ja sanoi: minä tahdon/ että minun annat cohta Johannes Castajan pään fatis.
6:26 Silloin kuningas tuli hyvin murheelliseksi, mutta valansa ja pöytävierasten tähden hän ei tahtonut hyljätä hänen pyyntöään.	26. Niin kuningas tuli sangen murheelliseksi; kuitenkin valan tähden ja niiden, jotka ynnä atrioitsivat, ei tahtonut häneltä kieltää.	6:26 Nijn Cuningas tuli murhellisexi/ cuitengin walans ja ynnä atrioidzewaisten tähden/ ei hän tahtonut häneldä kieldä.
6:27 Ja kohta kuningas lähetti henkivartijan ja käski tuoda Johanneksen pään.	27. Ja kuningas lähetti kohta murhaajan, ja käski hänen päänsä tuoda.	6:27 Ja Cuningas lähetti cohta murhajan ja käski hänen päänsä tuoda sisälle.
6:28 Niin vartija meni ja löi häneltä pään poikki vankilassa ja toi hänen päänsä lautasella ja antoi sen tytölle, ja tyttö antoi sen äidillensä.	28. Niin se meni ja leikkasi hänen kaulansa tornissa, ja toi hänen päänsä vadissa, ja antoi sen piialle; ja piika antoi sen äidillensä.	6:28 Nijn hän meni ja leickais hänen caulans tornis/ Ja toi pään fatis/ ja annoi pijcalle/ ja pijca andoi äitillens.
6:29 Kun hänen opetuslapsensa sen kuulivat, tulivat he ja ottivat hänen ruumiinsa ja panivat sen hautaan.	29. Ja kuin hänen opetuslapsensa sen kuulivat, tulivat he ja ottivat hänen ruumiinsa, ja panivat sen hautaan.	6:29 Cosca hänen Opetuslapsens sen cuulit/ tulit he ja otit hänen ruumins/ ja panit hautaan.
6:30 Ja apostolit kokoontuivat Jeesuksen tykö ja kertoivat hänelle kaikki, mitä olivat tehneet ja mitä olivat opettaneet.	30. Ja apostolit kokoontuivat Jesuksen tykö, ja ilmoittivat hänelle kaikki sekä ne, mitkä he tekivät, ja mitä he opettivat.	6:30 JA Apostolit coconnuit Jesuxen tygö/ ja ilmoitit hänelle caicki mitä he teit ja opetit.
6:31 Niin hän sanoi heille: "Tulkaa te yksinäisyyteen, autioon paikkaan, ja levähtäkää vähän." Sillä tulijoita ja menijöitä oli paljon, ja heillä ei ollut aikaa syödäkään.	31. Ja hän sanoi heille: tulkaat te yksinäne erinäiseen paikkaan ja levätkää vähä; sillä monta oli, jotka tulivat ja menivät, niin ettei he syödäkään joutaneet.	6:31 Ja hän sanoi heille: tulcat te ainoastans erinäns corpeen/ ja lewätkät vähä sillä siellä oli monda/ jotca menit ja tulit/ nijn ettei he syödäcän joutanet.
6:32 Ja he lähtivät venheellä autioon paikkaan, yksinäisyyteen.	32. Ja he menivät korpeen haahdella erinänsä.	6:32 Ja hän meni hahdella erinäiseen siaan/
6:33 Ja he näkivät heidän lähtevän, ja monet saivat siitä tiedon ja riensivät sinne jalkaisin kaikista kaupungeista ja saapuivat ennen heitä.	33. Ja kansa näki heidän menevän, ja moni tunsu hänen, ja juoksivat sinne jalkaisin kaikista kaupungeista, ja he ennättivät heitä, ja he kokoontuivat hänen tykönsä.	ja Canssa näki hänen matcustawan/ ja moni tunsu hänen. 6:33 Ja juoxit sinne jalcaisin caikista Caupungeista/ ja he ennätit heitä/ ja he coconnuit hänen tygöns.

6:34 Ja astuessaan maihin hän näki paljon kansaa, ja hänen kävi heitä sääliksi, koska he olivat niinkuin lampaat, joilla ei ole paimenta, ja hän rupesi opettamaan heille moninaisia.	34. Ja Jesus läksi ulos ja näki paljon kansaa, ja hän armahti heitä; sillä he olivat niinkuin lampaat, joilla ei ole paimenta, ja rupesi heitä opettamaan paljon.	6:34 Ja Jesus läxi ulos/ ja näki paljo Canssa/ ja hän armahti heitä: sillä he olit nijncuin lambat ilman paimeneta: Ja rupeis heille opettaman.
6:35 Ja kun päivä jo oli pitkälle kulunut, menivät hänen opetuslapsensa hänen tykönsä ja sanoivat: "Tämä paikka on autio, ja aika on jo myöhäinen;	35. Ja kuin päivä paljon kulunut oli, tulivat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä, sanoen: tämä on erämaa, ja aika on jo kulunut.	6:35 JA cosca päiwä paljo culunut oli/ tulit Opetuslapset hänen tygöns/ sanoden: 6:36 Tämä on erimaa/ ja aica on jo culunut/
6:36 laske heidät luotasi, että he menisivät ympäristöllä oleviin maataloihin ja kyliin ostamaan itsellensä syötävää."	36. Laske heitä, että he menisivät ympäri kyliin ja majoihin, ostamaan itsellensä leipiä; sillä ei heillä ole syötävää.	laske heitä menemän kylijn ja majoin/ ostaman heillens leipä: sillä ei heillä ole syötäväätä.
6:37 Mutta hän vastasi heille ja sanoi: "Antakaa te heille syödä." Niin he sanoivat hänelle: "Lähdemmekö ostamaan leipää kahdellasadalla denarilla antaaksemme heille syödä?"	37. Mutta hän vastaten sanoi heille: antakaa te heille syötävää. Ja he sanoivat hänelle: pitääkö meidän menemän kahdellasadalla penningillä leipiä ostamaan, ja antamaan heidän syödä?	Mutta hän sanoi heille: Andacat te heille syötäväätä. 6:37 Ja he sanoit hänelle: pitääkö meidän menemän cahdella sadalla penningillä leipä ostaman/ ja andaman heidän syödä?
6:38 Mutta hän sanoi heille: "Montako leipää teillä on? Menkää katsomaan." Otettuaan siitä selvän he sanoivat: "Viisi, ja kaksi kalaa."	38. Mutta hän sanoi heille: kuinka monta leipää teillä on? menkää ja katsokaat. Ja kuin he katsoivat, sanoivat he: viisi, ja kaksi kalaa.	6:38 Mutta hän sanoi heille: mondaco leipä teillä on? mengät ja cadzocat. Ja cosca he cadzoit/ sanoit he: wijsi/ ja caxi cala.
6:39 Niin hän määräsi heille, että kaikkien oli asetettava ruokakunnittain vihantaan ruohikkoon.	39. Ja hän käski heidän istuttaa kaikki atrioitsemaan eri joukkoihin viheriäisen ruohon päälle.	6:39 Ja hän käski heidän caicki istutta atrioidzeman/ erijoukkoihin wiherjäisen ruohon päälle.
6:40 Ja he laskeutuivat ryhmä ryhmän viereen, toisiin sata, toisiin viisikymmentä.	40. Ja he istuivat joukoissa sadoin ja viisikymmenin.	6:40 Ja he istuit joucois sadoin ja wijsikymmenin.
6:41 Ja hän otti ne viisi leipää ja kaksi kalaa, katsoi ylös taivaaseen ja siunasi ja mursi leivät ja antoi ne opetuslapsilleen kansan eteen pantaviksi; myöskin ne kaksi kalaa hän jakoi kaikille.	41. Ja kuin hän otti ne viisi leipää ja kaksi kalaa, katsoi hän taivaaseen, kiitti ja mursi leivät, ja antoi opetuslapsillensa pantaa niiden eteen: ja ne kaksi kalaa jakoi hän kaikille.	6:41 Ja cuin hän otti he wijsi leipä ja caxi cala/ cadzoi hän Taiwasen/ kijtti ja mursi leiwät/ ja andoi Opetuslapsillens panna nijden eteen/ ja ne caxi cala jacoit hän caikille.
6:42 Ja kaikki söivät ja tulivat ravituiksi.	42. Ja he söivät kaikki ja ravittiin.	6:42 Ja he söit caicki ja rawittin.
6:43 Sitten he keräsivät palaset, kaksitoista täyttä vakallista, ja tähteet kaloista.	43. Ja he korjasivat kaksitoistakymmentä täysinäistä koria muruja, ja myös kaloista.	6:43 Ja he corjaisit caxitoistakymmendä täysinäistä Coria muruja/ ja myös caloista.
6:44 Ja niitä, jotka olivat syöneet näitä leipiä, oli viisituhatta miestä.	44. Ja niitä, kuin söivät, oli lähes viisituhatta miestä.	6:44 Ja nijtä cuin söit/ oli wijsi tuhatta miestä.
6:45 Ja kohta hän vaati opetuslapsiansa astumaan venheeseen ja kulkemaan edeltä toiselle rannalle, Beetsaidaan, sillä aikaa kuin hän laski kansan luotansa.	45. Ja hän ajoi kohta opetuslapsensa astumaan haahteen ja edellä menemään meren ylitse Betsaidaan, siihenasti kuin hän päästäis kansan.	6:45 JA hän käski cohta Opetuslapsens astu hahteen menemän meren ylidze Bethsaidaan/ siihenasti cuin hän päästäis Canssan.
6:46 Ja sanottuaan heille jäähyväiset hän meni pois vuorelle rukoilemaan.	46. Ja kuin hän oli päästänyt heidät, meni hän vuorelle rukoilemaan.	6:46 Ja cosca hän oli päästänyt heidän tyköäns/ meni hän mäelle rucoileman.

6:47 Ja kun ilta tuli, oli venhe keskellä järveä, ja hän oli yksinään maalla.	47. Ja kuin ehtoo tuli, ol haaksi keskellä merta, ja hän yksinänsä maalla.	6:47 Ja ehtona oli haaxi keskellä merta/ ja hän yxinäns maalla.
6:48 Ja kun hän näki heidän soutuessaan olevan hädässä, sillä tuuli oli heille vastainen, tuli hän neljännen yövartion vaiheilla heidän luoksensa kävellen järven päällä ja aikoi kulkea heidän ohitsensa.	48. Ja hän näki heidän olevan hädässä soutamisessa; (sillä heillä oli vastainen). Ja liki neljäntenä yön vartiona tuli hän heidän tykönsä, käyden meren päällä, ja tahtoi mennä heidän ohitsensa.	6:48 Ja hän näki heidän hädäs soutawan/ sillä heillä oli wastainen. Ja liki neljändenä yön wartiona tuli hän heidän tygöns käyden weden päällä. 6:49 Ja tahdoi mennä heidän ohidzens.
6:49 Mutta nähdessään hänen kävelevän järven päällä he luulivat häntä aaveeksi ja rupesivat huutamaan;	49. Mutta kuin he näkivät hänen käyvän meren päällä, luulivat he olevan kyöpelin ja huusivat.	6:50 Ja cuin he näit hänen käywän weden päällä/ luulit he olewan Köpelin/ ja huusit: sillä caicki näit hänen ja hämmästyit.
6:50 sillä kaikki näkivät hänet ja peljästyivät. Mutta heti hän puhutteli heitä ja sanoi heille: "Olkaa turvallisella mielellä, minä se olen; älkää peljätkö."	50. (Sillä kaikki näkivät hänen ja hämmästyivät.) Ja hän puhui kohta heidän kanssansa ja sanoi heille: olkaat hyvässä turvassa, minä olen, älkäät peljätkö.	6:51 Ja hän puhui cohta heidän cansans/ ja sanoi heille: olcat hywäs turwas/ Minä olen/ älkät peljätkö.
6:51 Ja hän astui venheeseen heidän tykönsä, ja tuuli asettui. Niin he hämmästyivät ylen suuresti sydämessään.	51. Ja hän astui heidän tykönsä haahteen, ja tuuli heikkeni. Ja he paljoa enemmän keskenänsä hämmästyivät ja ihmettelivät;	Ja hän astui heidän tygöns hahteen/ ja tuuli heikeni. Ja he hämmästyit/ ja ihmettelit suurest:
6:52 Sillä he eivät olleet noista leivistäkään päässeet ymmärrykseen, vaan heidän sydämensä oli paatunut.	52. Sillä ei he ymmärtäneet leivistäkään, vaan heidän sydämensä oli paatunut.	6:52 Sillä ei he ymmärtänet leiwistäkän/ waan heidän sydämens oli soennut.
6:53 Ja kuljettuaan yli toiselle rannalle he tulivat Gennesaretiin ja laskivat maihin.	53. Ja kuin he olivat menneet ylitse, tulivat he Genesaretin maalle ja laskivat satamaan.	6:53 JA cuin he olit mennet ylidze/ tulit he Genezarethin maalle/ ja laskit satamaan.
6:54 Ja heidän noustessaan venheestä kansa heti tunsu hänet;	54. Ja kuin he menivät ulos haahdesta, niin he kohta tunsivat hänen,	6:54 Ja cuin he menit ulos hahdesta/ nijn he cohta tunsit hänen:
6:55 ja he riensivät kiertämään koko sitä paikkakuntaa ja rupesivat vuoteilla kantamaan sairaita sinne, missä kuului hänen olevan.	55. Ja juoksivat ympäri kaiken sen ympäristön, ja rupesivat sairaita viemään vuoteissansa, kussa he kuului hänen olevan.	6:55 Ja juoxit ymbäri caiken sen maacunnan/ ja rupeisit sairaita wiemän vuoteisans sinne/ cusa he cuulit hänen olewan/
6:56 Ja missä vain hän meni kyliin tai kaupunkeihin tai maataloihin, asetettiin sairaita aukeille paikoille ja pyydettiin häneltä, että he saisivat koskea edes hänen vaippansa tupsuun. Ja kaikki, jotka koskivat häneen, tulivat terveiksi.	56. Ja kuhunka hän meni sisälle kyliin eli kaupunkeihin taikka majoihin, niin he panivat kujille sairaita, ja rukoilivat häntä, että he ainoastaan hänen vaatteensa palteeseen saisivat ruveta, ja niin monta kuin häneen rupesi, ne paranivat.	6:56 Ja cuhunga hän meni sisälle kylihin eli Caupungeihin/ taicka majoihin/ nijn he panit kujille sairaita/ ja rucoilit händä/ että he ainoastans hänen waatteins palteseen saisit ruweta. Ja nijn monda cuin häneen rupeis/ parani.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu .
7:1 Ja fariseukset ja muutamat kirjanoppineet, jotka olivat tulleet Jerusalemissa, kokoontuivat hänen luoksensa.	1. Ja hänen tykönsä kokoontuivat Pharisealaiset ja muutamat kirjanoppineista, jotka Jerusalemissa tulleet olivat.	7:1 JA hänen tygöns cocounsi Phariseuxet/ ja muutamat Kirjanoppenuista/ jotca Jerusalemist tullet olit:

7:2 Ja he näkivät, että muutamat hänen opetuslapsistaan söivät leipää epäpuhtailla, se on pesemättömillä, käsillä.	2. Ja kuin he näkivät muutamat hänen opetuslapsistansa yhteisillä (se on: pesemättömillä) käsillä syövän leipää, laittivat he sitä.	7:2 Ja cuin he näit muutamat hänen Opetuslapsistans yhteisillä/ se on/ pesemättömillä käsillä syöwän leipä/ laitit he sitä:
7:3 Sillä eivät fariseukset eivätkä ketkään juutalaiset syö, ennenkuin ovat tarkoin pesseet kätensä, noudattaen vanhinten perinnäissäntöä,	3. Sillä pharisealaiset ja kaikki Juudalaiset ei syö, ellei he usein pese käsiänsä, pitäin vanhimpain säätyä.	7:3 Sillä ei Phariseuxet eikä Judalaiset syö ellei he usein pese käsiäns/ pitäin wanhembain säätyjä/
7:4 ja torilta tultuaan he eivät syö, ennenkuin ovat itseään vedellä vihmoneet; ja paljon muuta on, mitä he ovat ottaneet noudattaakseen, niinkuin maljain ja kiviastiain ja vaskiastiain pesemisiä.	4. Ja kuin he turulta tulevat, ei he syö pesemättä. Ja monta muuta on, jotka he ovat ottaneet pitääksensä, jota on: juoma-astiain, kivi-astiain, ja vaski-astiain ja pöytain pesemiset.	ja cuin he Turuldakin tulewat/ ei he syö pesemätä. 7:4 Ja he otit paljo muutakin pitäxens/ cuin on: juomaastiain/ kiwiastiain/ ja waskiastiain/ ja pöytain pesemiset.
7:5 Niin fariseukset ja kirjanoppineet kysyivät häneltä: "Miksi sinun opetuslapsesi eivät vaella vanhinten perinnäissäännön mukaan, vaan syövät leipää epäpuhtailla käsillä?"	5. Sitte kysyivät Pharisealaiset ja kirjanoppineet häneltä: miksi ei sinun opetuslapses vaella vanhimpain säädyn jälkeen, vaan syövät pesemättömillä käsillä leipää?	7:5 Sijtte kysyit Phariseuxet ja Kirjanoppenet hänelle: mixei sinun Opetuslapses waella wanhembain säädys/ mutta syöwät pesemättömillä käsillä leipä?
7:6 Mutta hän sanoi heille: "Oikein Esaias on ennustanut teistä, ulkokullatuista, niinkuin kirjoitettu on: 'Tämä kansa kunnioittaa minua huulillaan, mutta heidän sydämensä on minusta kaukana;	6. Mutta hän vastaten sanoi heille: Jesaias on hyvästi teistä ulkokullaisista ennustanut, niinkuin kirjoitettu on: tämä kansa kunnioittaa minua huulilla, vaan heidän sydämensä on kaukana minusta.	7:6 Nijn hän sanoi heille: Esaias on hywästi teistä ulcocullaisista ennustanut/ nijncuin kirjoitettu on: Tämä Canssa cunnioidze minua huulilla/ mutta heidän sydämens on caucana minusta.
7:7 mutta turhaan he palvelevat minua opettaen oppeja, jotka ovat ihmiskäskyjä.'	7. Mutta turhaan he minua palvelevat, opettain sitä oppia, joka on ihmisten käskyjä.	7:7 Turhan he minua palwelewat/ opettain sitä oppia/ cuin on ihmisten käsky.
7:8 Te hylkäätte Jumalan käskyn ja noudatatte ihmisten perinnäissäntöä."	8. Sillä te hylkäätte Jumalan käskyn, ja pidätte ihmisten säädyn, kivi-astiain ja juoma-astiain pesemiset, ja muita senkaltaisia te paljon teette.	7:8 Te hyljätte Jumalan käskyt/ ja pidätte ihmisten säädyt/ kiwiastiain ja juomaastiain pesemisestä/ ja teettä monda muuta sencaltaista.
7:9 Ja hän sanoi heille: "Hyvin te kumoatte Jumalan käskyn noudattaaksenne omaa perinnäissäntöänne.	9. Ja hän sanoi heille: hyvin te hylkäätte Jumalan käskyn, että te teidän säätynne pitäisitte.	7:9 Ja hän sanoi heille: aiwa peräti te hyljätte Jumalan käskyn/ ja teidän säätyn te pidätte/
7:10 Sillä Mooses on sanonut: 'Kunnioita isääsi ja äitiäsi', ja: 'Joka kiroaa isäänsä tai äitiänsä, sen pitää kuolemalla kuoleman.'	10. Sillä Moses sanoi: kunnioita isääs ja äitiäs! ja joka kiroilee isää eli äitiä, hänen pitää kuolemalla kuoleman.	7:10 Sillä Moses sanoi: sinun pitä cunnioidzeman Isäs ja äitiäs/ ja joca kiroile Isäns ja äitiäns/ hänen pitä totisest cuoleman.
7:11 Mutta te sanotte, että jos ihminen sanoo isälleen tai äidilleen: 'Se, minkä sinä olisit saava minulta hyväksesi, on korban' - se on uhrilahja -	11. Mutta te sanotte: jos ihminen sanoo isälle taikka äidille: korban, (se on uhrattu) jolla sinua piti minulta autettaman.	7:11 Mutta te sanotta: jos jocu sano Isällens taicka äitillens/ Corban/ se on/ Jumalalle on se annettu/ cuin sinun olis pitänyt minulda tarpexes saaman/ hän teke hywin/
7:12 ja niin te ette enää salli hänen antaa mitään avustusta isälleen tai äidilleen.	12. Ja ette salli hänen mitään tehdä isällensä taikka äidillensä.	7:12 Ja nijn et te salli hänen mitän tehdä Isällens taicka äitillens:

7:13 Te teette Jumalan sanan tyhjäksi perinnäissäännöllänne, jonka olette säätäneet. Ja paljon muuta samankaltaista te teette."	13. Ja hylkääte Jumalan sanan teidän säädyllänne, jonka te säätäneet olette, ja senkaltaisia paljon te teette.	7:13 Ja ricotta Jumalan käskyn teidän säädyillän/ kuin te säätänet oletta. Ja sencaltaista te teettä monda muuta.
7:14 Ja hän kutsui taas kansan tykönsä ja sanoi heille: "Kuulkaa minua kaikki ja ymmärtäkää:	14. Ja hän kutsui tykönsä kaiken kansan ja sanoi heille: kuulkaat kaikki minua, ja ymmärtäkää.	7:14 JA hän cudzui tygöns caiken Canssan/ ja sanoi heille: cuulcat caicki minua ja ymmärtäkät/
7:15 ei mikään, mikä ihmisen ulkopuolelta menee hänen sisäänsä, voi häntä saastuttaa, vaan mikä ihmisestä lähtee ulos, se saastuttaa ihmisen.	15. Ei ole ulkona ihmisestä mitään, joka häneen menee sisälle, ja taitaa hänen saastuttaa; mutta ne, mitkä hänestä tulevat ulos, ne ovat ne, jotka saastuttavat ihmisen.	7:15 Ei mene ulco mitän ihmiseen/ kuin hänen saastutta taita/ mutta ne kuin ihmisest tulewat ulos/ ne saastuttawat ihmisen.
7:16 Jos jollakin on korvat kuulla, hän kuulkaan."	16. Jos jollakin on korvat kuulla, se kuulkaan.	7:16 Jos jollakin on corwat cuulla/ se cuulcan.
7:17 Ja kun hän kansasta erottuaan oli mennyt erääseen taloon, kysyivät hänen opetuslapsensa häneltä sitä vertausta.	17. Ja kuin hän kansan tyköä meni huoneeseen, kysyivät hänen opetuslapsensa häneltä tästä vertauksesta.	7:17 Ja cosca hän Canssan tykö meni huonesen/ kysyit hänen Opetuslapsens häneldä tästä wertauxesta.
7:18 Ja hän sanoi heille: "Niinkö ymmärtämättömiä tekin olette? Ettekö käsitä, ettei mikään, mikä ulkoapäin menee ihmiseen, voi häntä saastuttaa?	18. Ja hän sanoi heille: oletteko tekin niin ymmärtämättömät? ettekö ymmärrä, että kaikki mikä ulkoa menee ihmiseen, ei se häntä taida saastuttaa?	7:18 Ja hän sanoi heille: olettaco tekin nijn ymmärtämättömät? ettekö wielä ymmärrä? että caicki kuin ulco menee ihmiseen/ ei se händä saastuta?
7:19 Sillä se ei mene hänen sydämeensä, vaan vatsaan, ja ulostuu." Näin hän sanoi kaikki ruuat puhtaiksi.	19. Sillä ei se mene hänen sydämeensä, vaan vatsaan, ja menee luonnollisesti ulos, kaikki ruuat puhdistain.	7:19 Sillä ei se mene hänen sydämehens/ mutta wadzaan/ ja mene luonnollisest ulos/ joca caicki ruat puhdista.
7:20 Ja hän sanoi: "Mikä ihmisestä lähtee ulos, se saastuttaa ihmisen.	20. Ja hän sanoi: mitä ihmisestä tulee ulos, se saastuttaa ihmisen.	7:20 Ja hän sanoi: mitä ihmisest tule ulos/ se saastutta ihmisen/
7:21 Sillä sisästä, ihmisten sydäimestä, lähtevät pahat ajatukset, haureudet, varkaudet, murhat,	21. Sillä sisältä ihmisten sydäimestä tulevat ulos pahat ajatukset, huoruudet, salavuoteudet, miestapot,	7:21 Sillä ihmisten sydämist tulewat ulos pahat ajatuxet/ huorus/ salawuoteus/ miestappo/
7:22 aviorikokset, ahneus, häijyys, petollisuus, irstaus, pahansuonti, jumalanpilkka, ylpeys, mielettömyys.	22. Varkaudet, ahneudet, pahat juonet, petos, irstaisuus, pahansuomuus, Jumalan pilkka, ylpeys, hulluus.	7:22 warcaus/ ahneus/ petos/ wiettelys/ häpemättömyys/ pahansuomus/ Jumalan pilcka/ coreus ja hulluus.
7:23 Kaikki tämä paha lähtee sisästä ulos ja saastuttaa ihmisen."	23. Kaikki nämät pahuudet sisältä tulevat ulos ja saastuttavat ihmisen.	7:23 Caicki nämät sisäldä tulewat ulos/ ja saastuttawat ihmisen.
7:24 Ja hän nousi ja lähti sieltä Tyyron ja Siidonin alueelle. Ja hän meni erääseen taloon eikä tahtonut, että kukaan saisi sitä tietää; mutta hän ei saanut olla salassa,	24. Niin hän nousi ja meni sieltä Tyron ja Sidonin maan ääriin, ja meni sisälle huoneeseen, eikä tahtonut sitä kenellekään antaa tietää: ja ei hän taitanut salaa olla.	7:24 NIjn hän nousi/ ja meni sieldä Tyrin ja Sidonin maan ärijn/ ja meni huonesen/ eikä tahtonut sitä kenellekän anda tietä. 7:25 Ja ei hän tainnut cuitengan sala olla/
7:25 vaan heti kun eräs vaimo, jonka pienessä tyttäressä oli saastainen henki, kuuli hänestä, tuli hän ja lankesi hänen jalkojensa juureen.	25. Sillä kuin yksi vaimo kuuli hänestä, jonka vähällä tyttäreellä oli saastainen henki, niin se tuli ja lankesi hänen jalkainsa juureen,	7:25 sillä cohta kuin yxi waimo cuuli hänestä/ jonga wähä tytär saastaiselda hengeldä rijwattu oli/ tuli ja langeis hänen jalcains juuren/

7:26 Ja se vaimo oli kreikatar, syntyään syyrofoinikialainen; ja hän pyysi häntä ajamaan ulos riivaajan hänen tyttärestään.	26. (Mutta vaimo oli Gregiläinen, Syropheniassa syntynyt) ja hän rukoili häntä ajamaan pois perkelettä hänen tyttärestänsä.	7:26 Joca oli Grekiläinen/ Syrophenisias syndynyt/ ja hän rucoili händä ajaman pois Perkelettä hänen tyttärestänsä.
7:27 Niin Jeesus sanoi hänelle: "Anna ensin lasten tulla ravituiksi; sillä ei ole soveliasta ottaa lasten leipää ja heittää penikoille."	27. Niin Jesus sanoi hänelle: salli ensin lapset ravittaa; sillä ei se ole kohtuullinen, ottaa lasten leipää ja heittää penikoille.	7:27 Nijn Jesus sanoi hänelle: Salli ensin lapset rawita. Sillä ei ole se cohtullinen/ otta lasten leipä/ ja heittä penicoille.
7:28 Mutta hän vastasi ja sanoi hänelle: "Niin, Herra; mutta syövähän penikatkin pöydän alla lasten muruja."	28. Mutta hän vastasi ja sanoi hänelle: tosin Herra: syövät penikatkin pöydän alla lasten muruista.	7:28 Hän wastais ja sanoi hänelle: tosin Herra/ syöwät penicatkin pöydän alla lasten muruista.
7:29 Ja hän sanoi vaimolle: "Tämän sanan tähden, mene; riivaaja on lähtenyt sinun tyttärestäsi."	29. Ja hän sanoi hänelle: tämän puheen tähden mene: perkele läksi ulos sinun tyttärestäs.	7:29 Ja hän sanoi hänelle: tämän puhen tähden mene/ jo Perkele läxi sinun tyttärestäs.
7:30 Ja vaimo meni kotiinsa ja havaitsi lapsen makaavan vuoteella ja riivaajan lähteneen hänestä.	30. Ja kuin hän meni kotiansa, löysi hän perkeleen lähteneeksi ulos ja tyttärensä makaavan vuoteessa.	7:30 Ja cuin hän meni cotians/ löysi hän Perkelen lähtenexi/ ja tyttärens macawan wuotes.
7:31 Ja hän lähti jälleen Tyyron alueelta ja kulkien Siidonin kautta tuli Galilean järven ääreen Dekapolin alueen keskitse.	31. Ja taas kuin hän läksi Tyron ja Sidonin maan ääristä, tuli hän Galilean meren tykö, kymmenen kaupungin maan äärten keskitse.	7:31 JA taas cuin hän läxi Tyrin ja Sidonin maan äristä/ tuli hän Galilean meren tygö/ kymmenen Caupungin maan ärten keskidze.
7:32 Ja hänen tykönsä tuotiin kuuro, joka oli melkein mykkä, ja he pyysivät häntä panemaan kätensä hänen päälle.	32. Ja he toivat hänen tykönsä kuuron, joka myös mykkä oli, ja he rukoilivat häntä panemaan kätensä hänen päällensä,	7:32 Ja he toit hänen tygöns cuuroin/ joca myös myckä oli/ ja he rucoilit händä paneman kätens hänen päällens.
7:33 Niin hän otti hänet erilleen kansasta, pisti sormensa hänen korviinsa, sylki ja koski hänen kieleensä	33. Ja hän otti hänen erinänsä kansasta ja pisti sormensa hänen korviinsa, sylki ja rupesi hänen kieleensä,	7:33 Ja hän otti hänen erinäns Canssasta/ ja pisti sormens hänen corwijns/ sylki ja rupeis hänen kieleens/
7:34 ja katsahti ylös taivaaseen, huokasi ja sanoi hänelle: "Effata", se on: aukene.	34. Ja katsahdaitin taivaaseen huokasi, ja sanoi hänelle; ephphata, se on: aukene.	7:34 Cadzahtain Taiwasen/ huocais ja sanoi hänelle: hephethah\$/ se on/ aukene.
7:35 Niin hänen korvansa aukenivat, ja hänen kielensä side irtautui, ja hän puhui selkeästi.	35. Ja kohta aukenivat hänen korvansa, ja hänen kielensä side pääsi vallallensa ja puhui selkiästi.	7:35 Ja cohta aukenit hänen corwans/ ja hänen kielens side pääsi wallallens/ ja puhui selkiäst.
7:36 Ja Jeesus kielsi heitä sitä kenellekään sanomasta; mutta mitä enemmän hän heitä kielsi, sitä enemmän he julistivat.	36. Ja hän haasti heidät kellenkään sanomasta. Mutta jota enemmän hän haasti, sitä enemmän he ilmoittivat.	7:36 Ja hän haasti heidän kellengän sanomast. Mutta jota enämmin hän haasti/ sitä enämmin he ilmoitit.
7:37 Ja ihmiset hämmästyivät ylenmäärin ja sanoivat: "Hyvin hän on kaikki tehnyt: kuurot hän saa kuulemaan ja mykät puhumaan."	37. Ja he suuresti hämmästyivät, sanoen: hyvästi hän kaikki teki: kuurot hän tekee kuulemaan ja mykät puhumaan.	7:37 Ja he suurest hämmästyit/ sanoden: hywästi hän caicki teki/ cuuroit hän teki cuuleman/ ja mykät puhuman.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu .

8:1 Niinä päivinä, kun paljon kansaa taas oli koolla eikä heillä ollut mitään syötävää, kutsui hän opetuslapsensa tykönsä ja sanoi heille:	1. Niinä päivinä, koska sangen paljo kansaa oli, eikä ollut heillä mitään syömistä, kutsui Jesus opetuslapsensa tykönsä ja sanoi heille:	8:1 Niinä päiwinä/ cosca sangen paljo Canssa oli/ eikä ollut heillä mitän syömistä/ cudzui Jesus Opetuslapset tygöns/ ja sanoi heille:
8:2 "Minun käy sääliksi kansaa, sillä he ovat jo kolme päivää olleet minun tykönäni, eikä heillä ole mitään syötävää.	2. Minä surkuttelen kansaa; sillä he ovat jo kolme päivää viipyneet minun tykönäni, ja ei ole heillä, mitä he söisivät.	8:2 Minä armahdan Canssa: sillä he owat jo colme päiwä wijpynet minun tykönäni/ ja ei ole heillä mitän syömistä/
8:3 Ja jos minä lasken heidät menemään syömättä kotiinsa, niin he nääntyvät matkalla; sillä muutamat heistä ovat tulleet kaukaa."	3. Ja jos minä päästän heidät kotiansa syömättä, niin he vaipuvat tiellä; sillä muutamat heistä olivat kaukaa tulleet.	8:3 Ja jos minä päästän heidän minun tyköni cotians syömätä/ nijn he waipuwat tielle: sillä muutamat olit heistä cauca tullet.
8:4 Niin hänen opetuslapsensa vastasivat hänelle: "Mistä täällä erämaassa kukaan voi saada leipää näiden ravitsemiseksi?"	4. Niin vastasivat häntä hänen opetuslapsensa: kusta joku voi näitä ravita leivillä tässä erämaassa?	8:4 Wastaisit händä Opetuslapset: custa jocu woi näitä rawita leiwillä täsä erämaas?
8:5 Hän kysyi heiltä: "Montako leipää teillä on?" He sanoivat: "Seitsemän."	5. Ja hän kysyi heiltä: kuinka monta leipää teillä on? He sanoivat: seitsemän.	8:5 Ja hän kysyi heille: mondaco leipä teillä on? he sanoit: seidzemen.
8:6 Silloin hän käski kansan asettua maahan. Ja hän otti ne seitsemän leipää, kiitti, mursi ja antoi opetuslapsillensa, että he panisivat ne kansan eteen. Ja he panivat.	6. Ja hän käski kansan istua atrioitsemaan maan päälle. Ja hän otti ne seitsemän leipää, kuin hän kiittänyt oli, mursi ja antoi opetuslapsillensa, että he olisivat panneet eteen; ja he panivat kansan eteen.	8:6 Ja hän käski Canssan istua atrioidzeman maan päälle. Ja hän otti ne seidzemen leipä/ cuin hän kijttänyt oli/ mursi hän ja andoi Opetuslastens/ ja he panit Canssan eteen.
8:7 Heillä oli myös joitakuita kalasia; ja siunattuaan ne hän käski panna nekin kansan eteen.	7. Ja heillä oli myös vähä kalasia; ja hän kiitti, ja käski ne myös pantaa eteen.	8:7 Ja heillä oli myös vähä calaisita/ ja hän kijtti/ ja käski ne myös panda eteen.
8:8 Niin he söivät ja tulivat ravituiksi. Sitten he keräsivät jääneet palaset, seitsemän vasullista.	8. Niin he söivät ja ravittiin; ja he korjasivat tähteet, jotka jääneet olivat, seitsemän koria muruja.	8:8 Nijn he söit/ ja rawittin. Ja he corjaisit tähtet/ cuin jäänet olit/ seidzemen coria muruja.
8:9 Ja heitä oli noin neljätuhatta. Ja hän laski heidät luotansa.	9. Ja niitä jotka söivät, oli liki neljätuhatta; ja hän päästi heidät.	8:9 Ja nijtä cuin söit oli liki/ neljä tuhatta. Ja hän päästi heidän.
8:10 Ja kohta hän astui opetuslapsineen venheeseen ja meni Dalmanutan seuduille.	10. Ja hän astui kohta opetuslastensa kanssa haahteen, ja tuli Dalmanutan maan ääriin.	8:10 JA hän astui cohta Opetuslastens cansa hahten/ ja tuli Dalmanuthan maan ärijn.
8:11 Ja fariseukset lähtivät sinne ja rupesivat väittelemään hänen kanssaan ja vaativat häneltä merkkiä taivaasta, kiusaten häntä.	11. Ja Pharisealaiset tulivat ja rupesivat kamppailemaan hänen kanssansa, pyytäen häneltä merkkiä taivaasta, kiusaten häntä.	8:11 Ja Phariseuxet tulit ja rupeisit häneldä kysymän/ kiusaisit händä/ pyyten häneldä merckiä Taiwast.
8:12 Niin hän huokasi hengessään ja sanoi: "Miksi tämä sukupolvi vaatii merkkiä? Totisesti minä sanon teille: tälle sukupolvelle ei anneta merkkiä."	12. Ja hän huokasi hengessänsä ja sanoi: miksi tämä suku merkkiä pyytää? Totisesti sanon minä teille: ei tälle sukukunnalle anneta merkkiä.	8:12 Ja hän huocais henges ja sanoi: mixi tämä sucu merckiä pyytä? totisest sanon minä teille: Ei tälle sugulle anneta merckiä.
8:13 Ja hän jätti heidät ja astui taas venheeseen ja lähti pois toiselle rannalle.	13. Ja hän jätti heidät, ja astui taas haahteen, ja meni ylitse.	8:13 Ja hän jätti heidän/ ja astui taas hahten/ ja meni ylidze meren.
8:14 Ja he olivat unhottaneet ottaa mukaansa leipää, eikä heillä ollut muassaan venheessä enempää kuin yksi leipä.	14. Ja he olivat unohtaneet ottaa leipiä, eikä ollut heillä enempi kuin yksi leipä haahdessa myötänsä.	8:14 JA he olit unohtanet otta leipä cansans/ eikä ollut heillä enä cuin yxi leipä hahdes myötäns.

8:15 Ja hän käski heitä sanoen: "Varokaa ja kavahtakaa fariseusten hapatusta ja Herodeksen hapatusta."	15. Ja hän käski heitä, sanoen: katsokaat ja karttakaat teitänne Pharisealaisten hapatuksesta ja Herodeksen hapatuksesta.	8:15 Ja hän käski heitä/ sanoden: cadzocat ja carttacat Phariseusten hapatuxest/ ja Herodexen hapatuxest.
8:16 Niin he puhuivat keskenään siitä, ettei heillä ollut leipää.	16. Ja he ajattelivat keskenänsä, sanoen: ei meillä ole leipiä.	8:16 Ja he ajattelit keskenäns/ sanoden: ei meillä ole leipä.
8:17 Kun Jeesus huomasi sen, sanoi hän heille: "Mitä puhutte siitä, ettei teillä ole leipää? Ettekö vielä käsitä ettekä ymmärrä? Onko teidän sydämenne paatunut?"	17. Ja kun Jesus sen ymmärsi, sanoi hän heille: mitä te ajattelette, ettei teillä ole leipää? ettekö te vielä huomaitse, ettekä ymmärrä? vieläkö teillä nyt on paatunut sydän?	8:17 Ja cuin Jesus sen ymmärsi/ sanoi hän heille: mitä te kyselettä/ ettei teillä ole leipä? ettäkö te vielä ymmärrä? wieläkö teillä nyt on cowettu sydän?
8:18 Silmät teillä on, ettekö näe? Ja korvat teillä on, ettekö kuule? Ja ettekö muista:	18. Silmät teillä on ja ette näe? ja korvat teillä on, ja ette kuule? ettekö myös muista?	8:18 Silmät teillä on/ ja et te näe/ corwat teillä on/ ja et te cuule:
8:19 kun minä mursin ne viisi leipää viidelletuhannelle, kuinka monta vakan täyttä palasia te keräsitte?" He sanoivat hänelle: "Kaksitoista."	19. Kuin minä viisi leipää mursin viidelletuhannelle, kuinka monta täysinäistä koria te tähteitä korjasitte? He sanoivat: kaksitoistakymmentä.	8:19 Ettäkö te muista/ cosca minä wijsi leipä mursin/ wijdelle tuhannelle ihmiselle/ cuinga monda täysinäistä coria te silloin tähteitä corjaisitta.
8:20 "Ja kun minä mursin ne seitsemän leipää neljälletuhannelle, kuinka monta vasun täyttä palasia te keräsitte?" He sanoivat: "Seitsemän."	20. Niin myös kuin minä ne seitsemän mursin neljälletuhannelle, kuinka monta täysinäistä koria tähteitä te korjasitte? he sanoivat: seitsemän.	8:20 He sanoit: caxitoistakymmendä. Nijn myös cosca minä ne seidzemen mursin/ neljälle tuhannelle/ cuinga monda täysinäistä coria tähteitä te silloin corjaisitta? he sanoit: seidzemen.
8:21 Niin hän sanoi heille: "Ettekö vieläkään ymmärrä?"	21. Ja hän sanoi heille: miksi ette siis ymmärrä?"	8:21 Ja hän sanoi heille: mixet te sijs ymmärrä?"
8:22 Ja he tulivat Beetsaidaan. Ja hänen tykönsä tuotiin sokea, ja he pyysivät, että hän koskisi häneen.	22. Ja hän tuli Betsaidaan, ja he toivat sokian ja rukoilivat häntä, että hän rupeais häneen.	8:22 JA hän tuli Bethsaidaan/ ja he toit yhden sokian/ ja rucoillit händä/ että hän rupeis häneen.
8:23 Niin hän tarttui sokean käteen, talutti hänet kylän ulkopuolelle, sylki hänen silmiinsä ja pani kätensä hänen päälleen ja kysyi häneltä: "Näetkö mitään?"	23. Ja hän tarttui sokian käteen, ja vei ulos hänen kylästä, ja sylki hänen silmiinsä, ja pani kätensä hänen päällensä, ja kysyi häneltä, josko hän jotakin näkis.	8:23 Ja hän rupeis sen sokian käteen/ ja ulos wei hänen kylästä: ja sylki hänen silmijns/ ja pani kätens hänen päällens/ ja kysyi hänelle/ jos hän jotakin näkis.
8:24 Tämä katsahti ylös ja sanoi: "Näen ihmiset, sillä minä erotan käveleviä, ne ovat puiden näköisiä."	24. Niin hän katsoi ylös ja sanoi: minä näen ihmiset niinkuin puut käyskentelevän.	8:24 Nijn hän cadzoi ylös ja sanoi: Minä näen ihmiset käyskendelewän nijncuin minä puita näkisin.
8:25 Sitten hän taas pani kätensä hänen silmilleen; ja nyt mies näki tarkkaan ja oli parantunut ja näki kaikki aivan selvästi.	25. Sitte hän taas pani kätensä hänen silmäinsä päälle, ja antoi hänen taas katsoa. Ja se tuli parannetuksi, niin että hän näki kaikki kaukaa ja selkiästi.	8:25 Sijtte hän taas pani kätens hänen silmäins päälle/ ja andoi hänen taas cadzoo. Ja se tuli paratuxi/ nijn että hän näki caicki selkiäst.
8:26 Ja hän lähetti hänet hänen kotiinsa sanoen: "Älä edes poikkea kylään."	26. Ja hän lähetti hänen kotiansa, sanoen: älä mene kylään sisälle, älä myös kellenkään tätä kylässä sano.	8:26 Ja hän lähetti hänen cotians/ sanoden: älä kylään mene/ älä myös kellengän tätä siellä sano.

8:27 Ja Jeesus lähti opetuslapsinensa Filippuksen Kesarean kyliin. Ja tiellä hän kysyi opetuslapsiltaan ja sanoi heille: "Kenen ihmiset sanovat minun olevan?"	27. Ja Jesus meni ulos ja hänen opetuslapsensa Kesarean kyliin, joka kutsutaan Philippi; ja hän kysyi tiellä opetuslapsiltansa, sanoen heille: kenenkä sanovat ihmiset minun olevan?	8:27 JA Jesus meni Opetuslastens cansa nijhin kylijn Cesarean tygö/ joca cudzutan Philippi. Ja hän kysyi tiellä Opetuslapsillens/ sanoden: kenengä sanowat ihmiset minun olewan?
8:28 He vastasivat hänelle sanoen: "Johannes Kastajan, ja toiset Eliaan, toiset taas jonkun profeetoista."	28. Niin he vastasivat: Johannes Kastajan, ja muutamat Eliaan, vaan muutamat jonkun prophetaista.	8:28 He wastaisit: Johannes Castajan/ muutamat Elian/ muutamat jongun Prophetaista.
8:29 Niin hän kysyi heiltä: "Kenenkä te sanotte minun olevan?" Pietari vastasi ja sanoi hänelle: "Sinä olet Kristus."	29. Ja hän sanoi heille: kenenkäs te sanotte minun olevan? Pietari vastasi ja sanoi hänelle: sinä olet Kristus.	8:29 Ja hän sanoi heille: kenengästä te sanotta minun olewan? Petari wastais/ ja sanoi hänelle: sinä olet Christus
8:30 Ja hän varoitti vakavasti heitä puhumasta kenellekään hänestä.	30. Ja hän haasti heitä kellenkään hänestä sanomasta.	8:30 Ja hän haasti heitä kellengän hänestä sanomast.
8:31 Ja hän alkoi opettaa heille, että Ihmisen Pojan piti kärsimän paljon ja joutuman vanhinten ja ylipappien ja kirjanoppineiden hyljittäväksi ja tuleman tapetuksi, ja kolmen päivän perästä nouseman ylös.	31. Ja hän rupesi heitä opettamaan, että Ihmisen Pojan pitää paljo kärsimän, ja hyljättämän vanhimmilta ja ylimmäisiltä papeilta ja kirjanoppineilta, ja tapettaman, ja kolmantena päivänä ylösnouseman.	8:31 Ja hän rupeis heitä opettaman/ ja sanoi: ihmisen Poica on paljo kärsiwä/ ja hyljätän vanhimmilda ja ylimmäisildä Papeilda/ ja Kirjanoppeneilda/ ja tapetan/ ja colmandena päiwänä hän ylösnouse:
8:32 Ja tämän hän puhui peittelemättä. Silloin Pietari otti hänet erilleen ja rupesi häntä nuhtelemaan.	32. Ja hän puhui sen puheen julki rohkiasti. Ja Pietari otti hänen tykönsä, rupesi häntä nuhtelemaan.	nijn hän puhui tämän puhen julkisest. 8:32 Ja Petari otti hänen tygöns/ rupeis händä nuhteleman.
8:33 Mutta hän kääntyi, katsoi opetuslapsiinsa ja nuhteli Pietaria sanoen: "Mene pois minun edestäni, saatana, sillä sinä et ajattele sitä, mikä on Jumalan, vaan sitä, mikä on ihmisten."	33. Mutta hän käänsi itsensä ja katsoi opetuslastensa puoleen, nuhteli Pietaria, sanoen: mene pois minun tyköäni, saatana; sillä et sinä ymmärrä niitä, mitkä Jumalan ovat, vaan niitä, mitkä ihmisten ovat.	8:33 Mutta hän käänsi idzens/ ja cadzoi Opetuslastens puoleen/ nuhteli Petarita/ sanoden: mene pois minun tyköni Satan/ sillä et sinä ymmärrä mitkä Jumalan owat/ waan mitä ihmisten on.
8:34 Ja hän kutsui tykönsä kansan ynnä opetuslapsensa ja sanoi heille: "Jos joku tahtoo minun perässäni kulkea, hän kieltäköön itsensä ja ottakoon ristinsä ja seuratkoon minua.	34. Ja hän kutsui tykönsä kansan ja opetuslapsensa, ja sanoi heille: kuka ikänä tahtoo tulla minun perässäni, hän kieltäköön itsensä, ja ottakoon ristinsä, ja seuratkoon minua.	8:34 Ja hän cudzui tygöns Canssan ja Opetuslapsens/ ja sanoi heille: cuca minua tahto seurata/ hän kieldäkän idzens/ ja ottacan ristins päällens/ ja seuratcan minua.
8:35 Sillä joka tahtoo pelastaa elämänsä, hän kadottaa sen, mutta joka kadottaa elämänsä minun ja evankeliumin tähden, hän pelastaa sen.	35. Sillä kuka ikänä tahtoo henkensä vapahtaa, hän hukuttaa sen; mutta joka ikänä henkensä hukuttaa minun ja evankeliumin tähden, hän vapahtaa sen.	8:35 Sillä cuca ikänäns tahto hengens hucutta minun ja Evangeliumin tähden/ se hänen wapahta:
8:36 Sillä mitä se hyödyttää ihmistä, vaikka hän voittaisi omaksensa koko maailman, mutta saisi vahingon sielullensa?	36. Sillä mitä se auttaa ihmistä, jos hän voittais kaiken maailman, ja sais sielullensa vahingon?	8:36 Sillä mitä se autta ihmistä/ jos hän woitais caiken mailman/ ja sais sielullens wahingon?
8:37 Sillä mitä voi ihminen antaa sielunsa lunnaiksi?	37. Eli mitä ihminen antaa sielunsa lunastukseksi?	8:37 Eli mitä ihminen anda sieluns lunastuxexi?

8:38 Sillä joka häpeää minua ja minun sanojani tässä avionrikkojassa ja syntisessä sukupolvessa, sitä myös Ihmisen Poika on häpeävä, kun hän tulee Isänsä kirkkaudessa pyhien enkelien kanssa."	38. Sillä joka häpee minua ja minun sanojani tässä huorintekiässä ja syntisessä suvussa, sitä myös pitää Ihmisen Pojan häpeemän, koska hän tulee Isänsä kunniassa pyhain enkelien kanssa.	8:38 Mutta joca häpe minua ja minun sanani täsa pahas ja syndises sugus/ sitä myös pitää ihmisen Pojan häpemän/ cosca hän tule Isäns cunnias pyhain Engelitten cansa.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu .
9:1 Ja hän sanoi heille: "Totisesti minä sanon teille: tässä seisovien joukossa on muutamia, jotka eivät maista kuolemaa, ennenkuin näkevät Jumalan valtakunnan tulevan voimassansa."	1. Ja hän sanoi heille: totisesti sanon minä teille: muutamit näistä, jotka tässä seisovat, ei pidä kuolemaa maistavan siihen asti kuin he näkevät Jumalan valtakunnan voimalla tulevan.	9:1 Ja hän sanoi heille: totisest sanon minä teille: muutamit näistä/ jotca täsä seisowat/ ei pidä cuolemata maistaman/ siihenasti cuin he näkewät Jumalan waldacunnan woimalla tulewan.
9:2 Ja kuuden päivän kuluttua Jeesus otti mukaansa Pietarin ja Jaakobin ja Johanneksen ja vei heidät erilleen muista korkealle vuorelle, yksinäisyyteen. Ja hänen muotonsa muuttui heidän edessään;	2. Ja kuuden päivän perästä, otti Jesus tykönsä Pietarin ja Jakobin ja Johanneksen, ja vei heidät erinänsä korkialle vuorelle yksinänsä: ja hän kirkastettiin heidän edessänsä,	9:2 JA cuuden päiwän peräst/ otti Jesus tygöns Petarin ja Jacobin ja Johannexen/ ja wei heidän corkialle vuorelle erinäns/ ja hän kircastettin heidän nähtens/
9:3 ja hänen vaatteensa tulivat hohtaviksi, niin ylen valkoisiksi, ettei kukaan vaateenvalkaisija maan päällä taida semmoiseksi valkaista.	3. Ja hänen vaatteensa tulivat kiiltäväksi ja sangen valkiaksi niinkuin lumi, ettei yksikään vaateen painaja taida niin valkiaksi painaa maan päällä.	9:3 Ja hänen waattens tulit kijldäwäxi ja sangen walkiaxi nijncuin lumi/ 9:4 ettei yxikän waatten painaja taida nijn walkiaxi paina maan päällä.
9:4 Ja heille ilmestyivät Elias ynnä Mooses, ja nämä puhuivat Jeesuksen kanssa.	4. Ja heille ilmestyi Elias Moseksen kanssa, jotka puhuivat Jesuksen kanssa.	Ja heille ilmestyi Elias ja Moses/ jotca puhelit Jesuxen cansa.
9:5 Niin Pietari rupesi puhumaan ja sanoi Jeesukselle: "Rabbi, meidän on tässä hyvä olla; tehkäämme siis kolme majaa, sinulle yksi ja Moosekselle yksi ja Eliaalle yksi."	5. Ja Pietari vastaten sanoi Jesukselle: Rabbi, hyvä on meidän tässä olla: tehkäämme siis tähän kolme majaa, sinulle yhden, Mosekselle yhden ja Eliaalle yhden.	9:5 Ja Petari sanoi Jesuxelle: Rabbi/ hywä on meidän täsä olla/ tehkämme tähän colme maja/ sinulle yxi/ Mosexelle yxi ja Elialle yxi.
9:6 Sillä hän ei tiennyt, mitä sanoa, koska he olivat peljästyksissään.	6. Vaan ei hän tietänyt, mitä hän puhui; sillä he olivat hämmästyneet.	9:6 Waan ei hän tiennyt mitä hän puhui: sillä he olit hämmästynet.
9:7 Ja tuli pilvi, joka peitti heidät varjoonsa, ja pilvestä kuului ääni: "Tämä on minun rakas Poikani; kuulkaa häntä."	7. Ja pilvi tuli, joka ympäri varjosi heidät, ja ääni tuli pilvestä, sanoen: tämä on minun rakas Poikani, kuulkaat häntä.	9:7 Ja pilwi tuli ja warjois heitä. Ja äni tuli pilwest/ sanoden: Tämä on minun racas Poican/ cuulcat händä.
9:8 Ja yhtäkkiä, kun he katsahivat ympärilleen, eivät he enää nähneet ketään muuta kuin Jeesuksen, joka yksinänsä oli heidän kanssaan.	8. Ja kohta kuin he ympäri katsahivat, ei he enään ketään nähneet, vaan Jesuksen yksin heidän kanssansa.	9:8 Ja cohta cuin he ymbärins cadzahdit/ ei he ketän nähnet/ mutta Jesuxen yxinäns heidän cansans.
9:9 Ja heidän kulkiessaan alas vuorelta hän teroitti heille, etteivät kenellekään kertoisi, mitä olivat nähneet, ennenkuin vasta sitten, kun Ihmisen Poika oli noussut kuolleista.	9. Mutta kuin he menivät alas vuorelta, kielsi hän heidät kellenkään niitä sanomasta, mitä he näkivät, vaan sitte kuin Ihmisen Poika on kuolleista noussut.	9:9 Cosca he menit alas wuorelda/ kielsi Jesus heidän kellengän nijtä sanomast cuin he näit/ siihenasti cuin ihmisen Poica cuolleista ylösnousis.

9:10 Ja he pitivät mielessään sen sanan ja tutkistelivat keskenään, mitä kuolleista nouseminen oli.	10. Ja he pitivät sanan mielessänsä, ja tutkivat keskenänsä, mitä se olis, nousta ylös kuolleista.	9:10 Ja he pidit sen sanan mielesäns/ ja tutkeit keskenäns/ mitä se olis cuin hän sanoi: ylösnosta cuolluista.
9:11 Ja he kysyivät häneltä sanoen: "Kirjanoppineethan sanovat, että Eliaan pitää tuleman ensin?"	11. Ja he kysyivät häneltä sanoen: mitä kirjanoppineet sanovat, että Eliaan pitää ensin tuleman?	9:11 Ja he kysyt hänelle/ sanoden: mikä se on cuin Kirjanoppenet sanowat: Elian pitä ensin tuleman?
9:12 Niin hän sanoi heille: "Elias tosin tulee ensin ja asettaa kaikki kohdalleen. Mutta kuinka sitten on kirjoitettu Ihmisen Pojasta, että hän on paljon kärsivä ja tuleva halveksituksi?"	12. Mutta hän vastaten sanoi heille: Elias tosin tulee ensin ja ojentaa kaikki: ja niinkuin on Ihmisen Pojasta kirjoitettu, että hänen pitää paljon kärsimän ja katsottaman ylö.	9:12 Hän wastais/ ja sanoi heille: Elias tosin tule ensin ja toimitta caicki. Ja nijncuin on ihmisen Pojasta kirjoitettu/ hänen pitä paljo kärsimän/ ja ylöncadzottaman.
9:13 Mutta minä sanon teille: Elias onkin tullut, ja he tekivät hänelle, mitä tahtoivat, niinkuin hänestä on kirjoitettu."	13. Mutta minä sanon teille, että Elias on myös tullut, ja he tekivät hänelle, mitä he tahtoivat, niinkuin hänestä kirjoitettu oli.	9:13 Mutta minä sanon teille: Elias on tullut/ ja he teit hänelle mitä he tahdoit/ nijncuin hänestä kirjoitettu oli.
9:14 Ja kun he tulivat opetuslasten luo, näkivät he paljon kansaa heidän ympärillään ja kirjanoppineita väittelemässä heidän kanssaan.	14. Ja kuin hän tuli opetuslasten tykö, näki hän paljon kansaa heidän ympärillänsä, ja kirjanoppineet kamppailevan heidän kanssansa.	9:14 JA cuin hän tuli Opetuslastens tygö/ näki hän paljo Canssa heidän ymbärilläns ja Kirjanoppenet kyselewän heidä.
9:15 Ja kohta kun kaikki kansa hänet näki, hämmästyivät he ja riensivät hänen luoksensa ja tervehtivät häntä.	15. Ja kohta kuin kaikki kansa näki hänen, hämmästyivät he ja juosten tykö tervehtivät häntä.	9:15 Ja cuin caicki Canssa näit hänen/ hämmästyit he/ ja wastan juosten terwetit händä.
9:16 Ja hän kysyi heiltä: "Mitä te väittelette heidän kanssaan?"	16. Ja hän kysyi kirjanoppineilta: mitä te kamppaillette keskenänne?"	9:16 Ja hän kysyi Kirjanoppenuilda/ mitä te kyselittä keskenän?"
9:17 Silloin vastasi eräs mies kansanjoukosta hänelle: "Opettaja, minä toin sinun tykösi poikani, jossa on mykkä henki.	17. Niin yksi kansan seasta vastasi ja sanoi: Mestari, minä toin sinun tykös poikani, jolla on mykkä henki.	9:17 Nijn yxi Canssan seast wastais/ ja sanoi: Mestari/ minä toin sinun tygös poicani/ jolla on myckä hengi:
9:18 Ja missä vain se käy hänen kimppuunsa, riuhtoo se häntä, ja hänestä lähtee vaahto, ja hän kiristelee hampaitaan; ja hän kuihtuu. Ja minä sanoin sinun opetuslapsillesi, että he ajaisivat sen ulos, mutta he eivät kyenneet."	18. Ja kuin hän rupee hänen kimppuunsa, niin hän repelee häntä, ja hän vaahtuu, ja kiristelee hampaitansa, ja kuivettuu. Ja minä sanoin sinun opetuslapsilles, että he ajaisivat hänen ulos, ja ei he voineet.	9:18 Ja cosca hän rupee hänen kimpuuns/ nijn hän repele händä/ ja hän wahtu/ ja kiristele hambaitans/ ja cuiwettu. Ja minä sanoin sinun Opetuslapsilles/ että he ajaisit hänen ulos/ ja ei he woinet.
9:19 Hän vastasi heille sanoen: "Voi, sinä epäuskoinen sukupolvi, kuinka kauan minun täytyy olla teidän luonanne? Kuinka kauan kärsiä teitä? Tuokaa hänet minun tyköni."	19. Niin hän vastasi ja sanoi: oi sinä uskotoin sukukunta! kuinka kauvan minun pitää oleman teidän kanssanne? kuinka kauvan minä teitä kärsin? Tuokaat häntä minun tyköni.	9:19 Nijn hän wastais ja sanoi: sinä uscotoin sucucunda/ cuinga cauwan minun pitä oleman teidän cansan? cuinga cauwan minä teitä kärsin? tuocat händä minun tygöni.
9:20 Niin he toivat hänet hänen tykönsä. Ja heti kun hän näki Jeesuksen, kouristi henki häntä, ja hän kaatui maahan, kieritteli itseään, ja hänestä lähti vaahto.	20. Ja he toivat sen hänen tykönsä. Ja kuin hän näki hänen, repäisi kohta henki häntä, ja hän lankesi maahan, ja kieritteli itsiänsä ja vaahtui.	9:20 Ja he toit sen hänen tygöns. Ja cohta cuin hengi näki hänen/ rewäis hän händä/ ja langeis maahan ja kieritteli händäns ja wahtui.
9:21 Ja Jeesus kysyi hänen isältään: "Kuinka kauan aikaa tätä on hänessä ollut?" Niin hän sanoi: "Pienestä pitäen.	21. Ja hän kysyi hänen isältänsä: kuinka paljon aikaa sitte on kuin tämä on hänelle tullut? Hän sanoi: lapsuudesta;	9:21 Ja hän kysyi hänen Isällens: cuinga paljo aica sijtte on/ cuin tämä on hänelle tullut? hän sanoi/ lapsudest.

9:22 Ja monesti se on heittänyt hänet milloin tuleen, milloin veteen, tuhotakseen hänet. Mutta jos sinä jotakin voit, niin armahda meitä ja auta meitä."	22. Ja hän heitti hänen usein tuleen ja vesiin, että hän hukuttais hänen. Mutta jos sinä jotakin voit, niin auta meitä ja armahda meidän päällemme.	9:22 Ja hän heitti hänen usein tuleen ja wesijn/ että hän hucutais hänen. Mutta jos sinä jotakin voit/ nijn armahda meidän päällem ja auta meitä.
9:23 Niin Jeesus sanoi hänelle: "'Jos voit!' Kaikki on mahdollista sille, joka uskoo."	23. Niin sanoi Jesus hänelle: jos sinä sen voit uskoa, kaikki ovat uskovaiselle mahdolliset.	9:23 Nijn sanoi Jesus hänelle: jos sinä sen uscot/ sillä caicki owat uscowaisille mahdolliset.
9:24 Ja heti lapsen isä huusi ja sanoi: "Minä uskon; auta minun epäuskoani."	24. Ja kohta pojan isä huusi itkien ja sanoi: Herra, minä uskon, auta minun epäuskoani.	9:24 Ja cohta pojan Isä huusi itkein/ ja sanoi: Herra/ minä uscon/ auta minun epäuscoani.
9:25 Mutta kun Jeesus näki, että kansaa riensi sinne, nuhteli hän saastaista henkeä ja sanoi sille: "Sinä mykkä ja kuuro henki, minä käsken sinua: lähde ulos hänestä, äläkä enää häneen mene."	25. Mutta kuin Jesus sen näki, että kansa ynnä juoksi tykö, nuhteli hän sitä saastaista henkeä, sanoen hänelle: sinä mykkä ja kuuro henki! minä käsken sinua, mene ulos hänestä, ja älä tästedes hänen sisällensä mene.	9:25 Cosca Jesus näki/ että Canssa juoxi tygö/ nuhteli hän sitä saastaist henge/ sanoden: sinä myckä ja cuuroi hengi/ minä käsken sinua/ mene ulos hänestä/ ja älä enä hänen sisällens mene.
9:26 Niin se huusi ja kouristi häntä kovasti ja lähti ulos. Ja hän kävi ikäänkuin kuolleeksi, niin että monet sanoivat: "Hän kuoli."	26. Niin se huusi ja repeli kovin häntä, ja läksi ulos. Ja se tuli niinkuin kuollut, niin että moni sanoi: hän on kuollut.	9:26 Nijn se hengi parcui/ ja repeli cowan händä/ ja ulos läxi. Ja se tuli nijncuin cuollu/ nijn että moni sanoi: hän on cuollut.
9:27 Mutta Jeesus tarttui hänen käteensä ja nosti hänet ylös. Ja hän nousi.	27. Mutta Jesus tarttui hänen käteensä ja nosti hänen, ja hän nousi.	9:27 Mutta Jesus tartui hänen käteens/ ja nosti hänen/ ja se nousi.
9:28 Ja kun Jeesus oli mennyt huoneeseen, niin hänen opetuslapsensa kysyivät häneltä eriksensä: "Miksi emme me voineet ajaa sitä ulos?"	28. Ja kuin hän oli huoneeseen mennyt sisälle, kysyivät hänen opetuslapsensa häneltä erinänsä: miksi emme voineet häntä ajaa ulos?	9:28 Ja cuin hän oli huonesen mennyt/ kysyit hänen Opetuslapsens hänelä salaisest: mixemme woinet händä aja ulos?
9:29 Hän sanoi heille: "Tätä lajia ei saa lähtemään ulos muulla kuin rukouksella ja paastolla."	29. Ja hän sanoi heille: tämä suku ei taida millään muulla kuin rukouksella ja paastolla mennä ulos.	9:29 Ja hän sanoi: tämä lai ei taida millän muulla cuin rucouxella ja paastolla ulosmennä.
9:30 Ja he lähtivät sieltä ja kulkivat Galilean läpi; ja hän ei tahtonut, että kukaan saisi sitä tietää.	30. Ja he läksivät ulos sieltä ja vaelsivat Galilean lävitse, ja ei hän tahtonut sitä kenenkään tietää.	9:30 JA he läxit siellä ja waelsit Galilean läpidze/ eikä tahtonet sitä kellengän sanoa.
9:31 Sillä hän opetti opetuslapsiaan ja sanoi heille: "Ihmisen Poika annetaan ihmisten käsiin, ja he tappavat hänet; ja kun hän on tapettu, nousee hän kolmen päivän perästä ylös."	31. Sillä hän opetti opetuslapsiansa ja sanoi heille: Ihmisen Poika annetaan ylön ihmisten käsiin, ja he tappavat hänen; ja kuin hän on tapettu, niin hän kolmantena päivänä nousee ylös.	9:31 Nijn hän opetti Opetuslapsians/ ja sanoi heille: ihmisen Poica ylönannetan ihmisten käsijn/ ja he tappawat hänen/ ja cuin hän on tapettu/ nijn hän colmandena päiwänä ylösnouse.
9:32 Mutta he eivät käsittäneet sitä puhetta ja pelkäsivät häneltä kysyä.	32. Mutta ei he ymmärtäneet sitä mitä hän sanoi, ja pelkäsivät häneltä kysyä.	9:32 Mutta ei he ymmärtänet sitä cuin hän sanoi: ja pelkäisit myös hänelä kysyä.
9:33 Ja he saapuivat Kapernaumiin. Ja kotiin tultuaan hän kysyi heiltä: "Mistä te tiellä keskustelitte?"	33. Ja hän tuli Kapernaumiin, ja kotona ollessa kysyi hän heiltä: mitä te tiellä keskenänne kamppailitte?	9:33 JA hän tuli Capernaumijn/ ja cotona olles/ kysyi hän heille: mitä te tiellä keskenän kyselittä?
9:34 Mutta he olivat vaiti; sillä he olivat tiellä keskustelleet toistensa kanssa siitä, kuka oli suurin.	34. Mutta he vaikenivat; sillä he olivat kamppailleet tiellä keskenänsä, kuka heistä suurin olis.	9:34 Mutta he waickenit: sillä he olit kysynet keskenäns/ cuca heistä suurin olis.

9:35 Ja hän istuutui, kutsui ne kaksitoista ja sanoi heille: "Jos joku tahtoo olla ensimmäinen, on hänen oltava kaikista viimeinen ja kaikkien palvelija."	35. Ja kuin hän istui, kutsui hän ne kaksitoistakymmettä ja sanoi heille: jos joku tahtoo ensimmäinen olla, sen pitää oleman kaikkein viimeinen ja kaikkein palvelian.	9:35 Ja cuin hän istui/ cudzui hän ne caxitoistakymmendä/ ja sanoi heille: joca tahto ensimäinen olla/ sen pitä oleman caickein wijmeisen/ ja caickein palwelian.
9:36 Ja hän otti lapsen ja asetti sen heidän keskellensä; ja otettuaan sen syliinsä hän sanoi heille:	36. Ja hän otti lapsen ja asetti sen heidän keskellensä. Ja kuin hän otti sen syliinsä, sanoi hän heille:	9:36 Ja nijn hän otti yhden lapsen/ ja asetti heidän keskellens. 9:37 Ja cuin hän otti sen sylijns/ sanoi hän heille:
9:37 "Joka ottaa tykönsä yhden tämänkaltaisen lapsen minun nimeeni, se ottaa tykönsä minut; ja joka minut ottaa tykönsä, se ei ota tykönsä minua, vaan hänet, joka on minut lähettänyt."	37. Kuka ikänä yhden tainkaltaisen lapsen korjaa minun nimeeni, se korjaa minun: ja joka minun korjaa, ei hän minua korjaa, vaan sen, joka minun lähetti.	Cuca yhden taencaltaisen lapsen corja minun nimeni tähden/ se corja minun/ ja joca minun corja/ ei hän minua corja/ mutta sen joca minun lähetti.
9:38 Johannes sanoi hänelle: "Opettaja, me näimme erään, joka ei seuraa meitä, sinun nimessäsi ajavan ulos riivaajia; ja me kielsimme häntä, koska hän ei seurannut meitä."	38. Mutta Johannes vastasi häntä sanoen: Mestari, me näimme yhden sinun nimelläs perkeleitä ajavan ulos, joka ei seuraa meitä, ja me kielsimme häntä, ettei hän seuraa meitä.	9:38 MUTta Johannes wastais hänelle/ sanoden: Mestari/ me näimme yhden sinun nimelläs Perkeleitä ulosajawan/ ja ei hän seura meitä/ ja me kielsim händä meitä seuramast.
9:39 Mutta Jeesus sanoi: "Älkää häntä kieltäkö; sillä ei kukaan, joka tekee voimallisen teon minun nimeeni, voi kohta sen jälkeen puhua minusta pahaa."	39. Niin Jesus sanoi: älkäät häntä kieltäkö; sillä ei ole ketään, joka tekee voimallisen työn minun nimeni kautta, ja taitaa kohta pahasti puhua minusta.	9:39 Nijn Jesus sanoi: ei teidän pitänyt händä kieldämän: sillä ei kengän tee jotacuta voimallista työtä minun nimeni cautta/ joca cohta pahast puhu minusta.
9:40 Sillä joka ei ole meitä vastaan, se on meidän puolellamme.	40. Sillä joka ei ole meitä vastaan, se on meidän edestämme.	9:40 Sillä joca ei ole meitä wastan/ se on meidän cansam.
9:41 Sillä joka antaa teille juodaksenne maljallisen vettä siinä nimessä, että te olette Kristuksen omia, totisesti minä sanon teille: se ei jää palkkaansa vaille.	41. Sillä kuka ikänä juottaa teitä vesipikarilla minun nimeeni, että te olette Kristuksen, totisesti sanon minä teille: ei hän suinkaan kadota palkkaansa.	9:41 Ja cuca juotta teitä wesi picarilla minun nimeeni/ että te oletta Christuxen/ totisest sanon minä teille: ei hänelle suingan sitä pidetä maxamat.
9:42 Ja joka viettelee yhden näistä pienistä, jotka uskovat, sen olisi parempi, että myllynkivi olisi pantu hänen kaulaansa ja hänet olisi heitetty mereen.	42. Ja kuka ikänä pahentaa yhden vähimmästä, jotka uskovat minun päälleni, parempi olisi hänelle, jos myllyn kivi pantaisiin hänen kaulaansa ja heitettäisiin mereen.	9:42 Ja cuca yhden nijstä wähimmist/ jotca uscaltawat minun päälleni/ pahenda/ parambi olis hänelle/ jos myllyn kiwi hänen caulaans ripustettu olis/ ja mereen heitetty olis.
9:43 Ja jos sinun kätesi viettelee sinua, hakkaa se poikki. Parempi on sinulle, että käsipuolena menet elämään sisälle, kuin että, molemmat kädet tallella, joudut helvettiin, sammumattomaan tuleen,	43. Jos kätes on sinulle pahennukseksi, niin hakkaa se pois: parempi on sinun käsipuolena elämään mennä, kuin jos sinulla olis kaksi kättä ja menisit helvettiin, sammumattomaan tuleen,	9:43 JOs sinun kätes on sinulle pahennuxexi/ nijn hacka se pois/ parambi on sinun käsipuolna elämähän mennä/ cuin sinulla olis caxi kättä ja mennä Helwettijn/ ijancaickiseen tuleen/
9:44 jossa heidän matonsa ei kuole eikä tuli sammuu.	44. Kussa ei heidän matonsa kuole, eikä tuli sammuteta.	9:44 Cusa ei heidän matons cuole/ eikä tuli sammuteta.

9:45 Ja jos sinun jalkasi viettelee sinua, hakkaa se poikki. Parempi on sinulle, että jalkapuolena menet elämään sisälle, kuin että sinut, molemmat jalat tallella, heitetään helvettiin,	45. Ja jos jalkas on sinulle pahennukseksi, hakkaa se pois: parempi on sinulle, että ontuvana elämään menet, kuin jos sinulla olis kaksi jalkaa ja heitettäisiin helvettiin, sammumattomaan tuleen,	9:45 Ja jos sinun jalcas on sinulle pahennuxexi/ hacka se pois/ parambi on sinun ettäs onduwana elämään menet/ cuin sinulla olis caxi jalca/ ja heitetäisin Helwettijn/ ijancaickiseen tuleen/
9:46 jossa heidän matonsa ei kuole eikä tuli sammu	46. Kussa ei heidän matonsa kuole, eikä tuli sammuteta.	9:46 Cusa ei heidän matons cuole/ eikä tuli sammuteta.
9:47 Ja jos sinun silmäsi viettelee sinua, heitä se pois. Parempi on sinulle, että silmäpuolena menet sisälle Jumalan valtakuntaan, kuin että sinut, molemmat silmät tallella, heitetään helvettiin,	47. Ja jos silmäs on sinulle pahennukseksi, niin heitä se pois: parempi on sinun silmäpuolena Jumalan valtakuntaan sisälle mennä, kuin jos sinulla olis kaksi silmää ja heitettäisiin helvetin tuleen,	9:47 Ja jos sinun silmäs on sinulle pahennuxexi/ niijn puhcais se/ parambi on sinun silmäpuolla Jumalan waldacundan mennä/ cuin sinulla olis caxi silmä/ ja heitetäisin Helwetin tuleen/
9:48 jossa heidän matonsa ei kuole eikä tuli sammu.	48. Kussa ei heidän matonsa kuole, eikä tuli sammuteta.	9:48 Cusa ei heidän matons cuole/ eikä tuli sammuteta.
9:49 Sillä jokainen ihminen on tulella suolattava, ja jokainen uhri on suolalla suolattava.	49. Sillä kaikki pitää tulella suolattaman, ja jokainen uhri pitää suolalla suolattaman.	9:49 Sillä caicki pitä tulella suolattaman/ ja jocainen uhri pitä suolalla suolattaman.
9:50 Suola on hyvä; mutta jos suola käy suolattomaksi, millä te sen maustatte? Olkoon teillä suola itsessänne, ja pitäkää keskenänne rauha."	50. Suola on hyvä; mutta jos suola tulee mauttomaksi, millä te sen höystätte? Pitäkää itse teissänne suola, ja rauha teidän keskenänne.	9:50 Suola on hywä/ mutta jos suola tule mauttomaxi/ millä te sen höystätte? pitäkät idze teisänne suola/ ja rauha teidän keskenän.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu .
10:1 Ja hän nousi sieltä ja tuli Juudean alueelle, kulkien Jordanin toista puolta. Ja taas kokoontui paljon kansaa hänen luoksensa, ja tapansa mukaan hän taas opetti heitä.	1. Ja kuin hän sieltä läksi, tuli hän Juudan maan äärille sen maakunnan kautta, joka on sillä puolella Jordania. Ja kansa kokoontui taas hänen tykönsä, ja niinkuin hän oli tottunut, niin hän taas opetti heitä.	10:1 JA cuin hän sieldä läxi/ tuli hän Judan maan ärilie/ sen maacunnan cautta/ joca on sillä puolella Jordanin. Ja Canssa coconnui taas hänen tygöns/ ja nijncuin hän oli tottunut/ niijn hän taas opetti heitä.
10:2 Ja fariseuksia tuli hänen luoksensa, ja kiusaten häntä he kysyivät häneltä, oliko miehen lupa hyljätä vaimonsa.	2. Ja Pharisealaiset tulivat ja kysyivät häneltä: saako mies vaimonsa hyljätä? kiusaten häntä.	10:2 JA Phariseuxet tulit ja kysyit hänelle: sopico miehen waimons hyljätä? kiusaten händä.
10:3 Hän vastasi ja sanoi heille: "Mitä Mooses on teille säätänyt?"	3. Mutta hän vastaten sanoi heille: mitä Moses teille käski?	10:3 Mutta hän wastaten sanoi heille: cuinga Moses teille käski?
10:4 He sanoivat: "Mooses salli kirjoittaa erokirjan ja hyljätä vaimon."	4. He sanoivat: Moses salli kirjoittaa erokirjan ja hyljätä.	10:4 He sanoit: Moses salli erokirjan kirjoitta ja eroitta.
10:5 Niin Jeesus sanoi heille: "Teidän sydämenne kovuuden tähden hän kirjoitti teille tämän säädöksen.	5. Ja Jesus vastaten sanoi heille: teidän sydämenne kovuuden tähden kirjoitti hän teille sen käskyn.	10:5 Jesus wastaten sanoi heille: teidän sydämen cowuden tähden kirjoitti hän teille sen käskyn.
10:6 Mutta luomakunnan alusta Jumala 'on luonut heidät mieheksi ja naiseksi.	6. Mutta luomisen alusta on Jumala heidät luonut mieheksi ja vaimoksi.	10:6 Mutta luonnon algusta on Jumala heidän luonut miehexi ja waimoxi.

10:7 Sentähden mies luopukoon isästänsä ja äidistänsä ja liityköön vaimoonsa.	7. Sentähden pitää ihmisen eriämän isästänsä ja äidistänsä, ja pitää vaimoonsa yhdistymän.	10:7 Sentähden pitä ihmisen eriämän Isästänsä ja äitistänsä/ ja pitä idzens waimoons yhdistämän/
10:8 Ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi.' Niin eivät he enää ole kaksi, vaan yksi liha.	8. Ja niin tulevat kaksi yhdeksi lihaksi, niin ettei he ole silleen kaksi, mutta yksi liha.	ja nijn tulewat caxi yhdexi lihaxi. 10:8 Ja ei he ole sillen caxi/ mutta yxi liha.
10:9 Minkä siis Jumala on yhdistänyt, sitä älköön ihminen erottako."	9. Mitä siis Jumala on yhteen sovittanut, ei ihmisen pidä sitä eroittaman.	10:9 Mitä sijs Jumala on yhten sowittanut/ ei ihmisen pidä sitä eroittaman.
10:10 Ja heidän mentyään huoneeseen opetuslapset taas kysyivät häneltä tätä asiaa.	10. Ja hänen opetuslapsensa kysyivät taas häneltä kotona siitä asiasta.	10:10 Ja hänen Opetuslapsens kysyit taas cotona sijtä asiasta.
10:11 Ja hän sanoi heille: "Joka hylkää vaimonsa ja nai toisen, se tekee huorin häntä vastaan.	11. Ja hän sanoi heille: kuka ikänä hylkää vaimonsa, ja nai toisen, se tekee huorin häntä vastaan.	10:11 Ja hän sanoi heille: joca hänens eroitta waimostans/ ja nai toisen/ se teke huorin händä wastan.
10:12 Ja jos vaimo hylkää miehensä ja menee naimisiin toisen kanssa, niin hän tekee huorin."	12. Ja jos vaimo hylkää miehensä ja huolee toiselle, hän tekee huorin.	10:12 Ja jos waimo eriä miehestäns/ ja huole toiselle/ hän teke huorin.
10:13 Ja he toivat hänen tykönsä lapsia, että hän koskisi heihin; mutta opetuslapset nuhtelivat tuojia.	13. Ja he toivat hänen tykönsä lapsia, että hän heihin rupeais; niin opetuslapset nuhtelivat niitä, jotka heitä toivat.	10:13 JA he toit hänen tygöns lapsia/ että hän heihin rupeis. Nijn Opetuslapset nuhtelit heitä/ jotca nijtä toit.
10:14 Mutta kun Jeesus sen näki, närkästyi hän ja sanoi heille: "Sallikaa lasten tulla minun tyköni, älkääkä estäkö heitä, sillä senkaltaisten on Jumalan valtakunta.	14. Mutta kuin Jesus sen näki, närkästyi hän ja sanoi heille: sallikaat lasten tulla minun tyköni, ja älkäätki kieltäkö heitä; sillä senkaltaisten on Jumalan valtakunta.	10:14 Cosca Jesus sen näki/ närkästyi hän/ ja sanoi heille: sallicat lasten tulla minun tygöni/ ja älkät kiöldäkö heitä: sillä sencaltaisten on Jumalan waldacunda.
10:15 Totisesti minä sanon teille: joka ei ota vastaan Jumalan valtakuntaa niinkuin lapsi, se ei pääse sinne sisälle."	15. Totisesti sanon minä teille: jokainen, joka ei Jumalan valtakuntaa ota vastaan niinkuin lapsi, ei hän suinkaan siihen tule sisälle.	10:15 Totisest sanon minä teille: jocainen cuin ei Jumalan waldacunda ota nijncuin lapsi/ ei hän suingan sinne tule.
10:16 Ja hän otti heitä syliinsä, pani kätensä heidän päällensä ja siunasi heitä.	16. Ja hän otti heitä syliinsä, ja pani kätensä heidän päällensä, ja siunasi heitä.	10:16 Ja hän otti heitä sylijs/ ja pani kätens heidän päällens/ ja siunais heitä.
10:17 Ja hänen sieltä tielle mennessään juoksi muuan hänen luoksensa, polvistui hänen eteensä ja kysyi häneltä: "Hyvä opettaja, mitä minun pitää tekemän, että minä iankaikkisen elämän perisin?"	17. Ja kuin hän oli lähtenyt ulos tielle, tuli yksi juosten, lankesi polvillensa hänen eteensä ja kysyi häneltä: hyvä Mestari! mitä minun pitää tekemän, että minä ijancaikkisen elämän perisin?	10:17 JA cuin hän tielle lähtenyt oli/ tuli yxi juosten/ cumarsi händä/ kysyi hänelle ja sanoi: hywä Mestari/ mitä minun pitä tekemän/ että minä ijancaickisen elämän perisin?
10:18 Mutta Jeesus sanoi hänelle: "Miksi sanot minua hyväksi? Ei kukaan ole hyvä paitsi Jumala yksin.	18. Niin Jesus sanoi hänelle: miksis sanot minun hyväksi? Ei kenkään ole hyvä, vaan yksin Jumala.	10:18 Nijn Jesus sanoi hänelle: mixis sanot minun hywäxi? Ei kengän ole hywä/ mutta ainoa Jumala.
10:19 Käskyt sinä tiedät: 'Älä tapa', 'Älä tee huorin', 'Älä varasta', 'Älä sano väärää todistusta', 'Älä toiselta anasta', 'Kunnioita isääsi ja äitiäsi.'"	19. Kylläs käskyt tiedät: ei sinun pidä huorin tekemän: ei sinun pidä tappaman: ei sinun pidä varastaman: ei sinun pidä väärää todistusta sanoman: ei sinun pidä pettämän: kunnioita isääs ja äitiäs.	10:19 Kylläs käskyt tiedät: Älä tee huorin/ älä tapa/ älä warasta/ älä wäärä todistust sano/ älä wiettele/ cunnioita Isäs ja äitiäs.

10:20 Mutta hän sanoi hänelle: "Opettaja, niitä kaikkia minä olen noudattanut nuoruudestani asti."	20. Mutta se vastasi ja sanoi hänelle: Mestari, nämä kaikki olen minä pitänyt hamasta minun nuoruudestani.	10:20 Se wastais/ ja sanoi hänelle: Mestari/ nämät caicki olen minä pitänyt hamast minun nuoruudestani.
10:21 Niin Jeesus katsoi häneen ja rakasti häntä ja sanoi hänelle: "Yksi sinulta puuttuu: mene, myy kaikki, mitä sinulla on, ja anna köyhille, niin sinulla on oleva aarre taivaassa; ja tule ja seuraa minua."	21. Mutta kuin Jesus katsahti hänen päällensä, rakasti hän häntä, ja sanoi hänelle: yksi sinulta puuttuu: mene, myy kaikki, mitä sinulla on, ja anna vaivaisille; ja sinulla pitää oleman tavara taivaassa: ja tule, seuraa minua, ottain risti.	10:21 Mutta cosca Jesus cadzahti hänen päällens/ racasti hän händä/ ja sanoi hänelle: yxi sinulda puuttu/ mene ja myy caicki mitä sinulla on ja anna waiwaisten/ ja sinä saat tawaran Taiwas/ ja tule minua seuraman/ ottain risti.
10:22 Mutta hän synkistyi siitä puheesta ja meni pois murheellisena, sillä hänellä oli paljon omaisuutta.	22. Mutta hän tuli siitä puheesta murheelliseksi, ja meni pois murheissansa; sillä hänellä oli paljon tavaraa.	10:22 Mutta hän tuli sijtä puhesta murhellisexi/ ja meni pois murehisans: sillä hänellä oli paljo tawarata.
10:23 Silloin Jeesus katsoi ympärilleen ja sanoi opetuslapsillensa: "Kuinka vaikea onkaan niiden, joilla on tavaraa, päästä Jumalan valtakuntaan!"	23. Ja kuin Jesus katsahti ympärillensä, sanoi hän opetuslapsillensa: kuinka työläästi ne, joilla varaa on, tulevat Jumalan valtakuntaan!	10:23 JA cuin Jesus cadzahti ymbärins/ sanoi hän Opetuslapsillens: cuinga työläst rickat tulewat Jumalan waldacundan.
10:24 Niin opetuslapset hämmästyivät hänen sanoistaan. Mutta Jeesus rupesi taas puhumaan ja sanoi heille: "Lapset, kuinka vaikea onkaan niiden, jotka luottavat tavaransa, päästä Jumalan valtakuntaan!"	24. Mutta opetuslapset hämmästyivät näistä hänen sanoistansa. Niin Jesus taas vastaten sanoi: rakkaat pojat! kuinkas työläs on niiden tulla Jumalan valtakuntaan, jotka tavaroihinsa uskaltavat.	10:24 Mutta Opetuslapset hämmästyit hänen sanastans. Nijn Jesus taas wastaten sanoi heille: rackat pojat/ cuinga työläs on nijden tulla Jumalan waldacundan/ jotca tawaroihins uscaldawat.
10:25 Helpompi on kamelin käydä neulansilmän läpi kuin rikkaan päästä Jumalan valtakuntaan."	25. Huokiampi on kamelin käydä neulan silmän lävitse, kuin rikkaan Jumalan valtakuntaan sisälle tulla.	10:25 Huokiambi on Camelin käydä neulan silmän läpidze/ cuin rickan Jumalan waldacundan.
10:26 Niin he hämmästyivät yhä enemmän ja sanoivat toisillensa: "Kuka sitten voi pelastua?"	26. Mutta he hämmästyivät vielä sitte sangen suuresti, sanoen keskenänsä: ja kuka taitaa autuaaksi tulla?	10:26 Mutta he ihmettelit wielä sijtte sangen suurest keskenäns/ sanoden: cuca taita autuaxi tulla?
10:27 Jeesus katsoi heihin ja sanoi: "Ihmisille se on mahdotonta, mutta ei Jumalalle; sillä Jumalalle on kaikki mahdollista."	27. Niin Jesus katsahti heidän päällensä, ja sanoi: ihmisten tykönä on se mahdotoin, mutta ei Jumalan tykönä; sillä kaikki ovat Jumalan tykönä mahdolliset.	10:27 Nijn Jesus cadzahti heidän päällens/ ja sanoi: ihmisten tykönä on se mahdotoin/ mutta ei Jumalan tykönä: sillä caicki cappalet owat Jumalan tykönä mahdolliset.
10:28 Niin Pietari rupesi puhumaan sanoen hänelle: "Katso, me olemme luopuneet kaikesta ja seuranneet sinua."	28. Niin Pietari rupesi sanomaan hänelle: katso, me olemme kaikki antaneet ylönsä, ja seuranneet sinua.	10:28 NIjn Petari rupeis sanoman hänelle: cadzo/ me olemma caicki ylönandanet/ ja seurannet sinua.
10:29 Jeesus sanoi: "Totisesti minä sanon teille: ei ole ketään, joka minun tähteni ja evankeliumin tähden on luopunut talosta tai veljistä tai sisarista tai äidistä tai isästä tai lapsista tai pelloista,	29. Mutta Jesus vastasi ja sanoi: totisesti sanon minä teille: ei ole kenkään, joka jätti huoneen, taikka veljet eli sisaret, taikka isän eli äidin, taikka vaimon eli lapset, taikka pellot, minun ja evankeliumin tähden,	10:29 Jesus wastais/ ja sanoi: totisest sanon minä teille: ei ole kengän/ joca jätti huonens/ taicka weljens eli sisarens/ taicka Isäns eli äitins/ taicka waimons eli lapsens/ taicka peldons/ minun ja Evangeliumin tähden.

10:30 ja joka ei saisi satakertaisesti: nyt tässä ajassa taloja ja veljiä ja sisaria ja äitejä ja lapsia ja peltoja, vainojen keskellä, ja tulevassa maailmassa iankaikkista elämää.	30. Ellei hän saa jälleen satakertaisesti nyt tällä ajalla huoneita ja veljiä, ja sisaria, ja äitejä, ja lapsia, ja peltoja vastoinkäymisillä * , ja tulevaisessa maailmassa ijancaikkisen elämän.	10:30 Ellei hän saa jällens nyt tällä ajalla satakertaisest huoneita ja veljiä/ sisarita ja äitiä/ lapsia ja peldoja/ wastoinkäymisellä/ ja tulewaises mailmas ijancaickisen elämän.
10:31 Mutta monet ensimmäiset tulevat viimeisiksi ja viimeiset ensimmäisiksi."	31. Mutta monta ensimmäistä tulee jälkimäiseksi, ja jälkimäistä ensimmäiseksi.	10:31 Mutta monda ensimmäistä tule jälkimäisexi/ ja jälkimäistä ensimmäisexi.
10:32 Ja he olivat matkalla, menossa ylös Jerusalemiin, ja Jeesus kulki heidän edellään; ja heidät valtasi hämmästys, ja ne, jotka seurasivat, olivat peloissaan. Ja hän otti taas tykönsä ne kaksitoista ja rupesi heille puhumaan, mitä hänelle oli tapahtuva:	32. Mutta he olivat tiellä menemässä ylös Jerusalemiin; ja Jesus kävi heidän edellänsä, ja he hämmästyivät, ja seurasivat häntä ja pelkäsivät. Ja hän otti taas ne kaksitoistakymmentä tykönsä ja rupesi heille sanomaan, mitä hänelle tapahtuva oli:	10:32 JA he olit tiellä menemäs Jerusalemijn/ ja Jesus käwi heidän edelläns/ ja he hämmästyit/ ja seuraisit händä ja pelkäisit. 10:33 Ja Jesus otti taas ne caxitoistakymmendä tygöns/ ja rupeis heille sanoman/ mitä hänelle tapahtuwa oli.
10:33 "Katso, me menemme ylös Jerusalemiin, ja Ihmisen Poika annetaan ylipappien ja kirjanoppineitten käsiin, ja he tuomitsevat hänet kuolemaan ja antavat hänet pakanain käsiin;	33. Katso, me menemme ylös Jerusalemiin, ja Ihmisen Poika annetaan ylönpappein päämiehille ja kirjanoppineille, ja he tuomitsevat hänen kuolemaan ja antavat ylönhänen pakanoille;	Cadzo/ me menem ylös Jerusalemijn/ ja ihmisen Poica ylönnannetan Pappein päämiehille ja Kirjanoppenuille/ ja he duomidzewat hänen cuolemaan/ ja ylönnandawat pacanoille.
10:34 ja ne pilkkaavat häntä ja sylkevät häntä ja ruoskivat häntä ja tappavat hänet; ja kolmen päivän perästä hän on nouseva ylös."	34. Ja he pilkkaavat häntä, ja pieksävät hänen, ja sylkevät hänen päällensä, ja tappavat hänen; ja kolmantena päivänä hän nousee ylös.	10:34 Ja he pilckawat händä/ ja piexewät hänen ja sylkewät hänen päällens ja tappawat hänen/ ja colmandena päiwänä hän ylösnouse.
10:35 Ja Jaakob ja Johannes, Sebedeuksen pojat, menivät hänen luoksensa ja sanoivat hänelle: "Opettaja, me tahtoisimme, että tekisit meille, mitä sinulta anomme."	35. Niin tuli hänen tykönsä Jakob ja Johannes, Zebedeuksen pojat, sanoen: Mestari! me tahdomme, että tekisit, mitä me anomme.	10:35 NIjn tuli hänen tygöns Jacobus ja Johannes Zebedeuxen pojat/ sanoden: Mestari/ me tahdomma/ että tekisit mitä me anomma.
10:36 Hän sanoi heille: "Mitä tahdotte, että minä teille tekisin?"	36. Niin hän sanoi heille: mitä te tahdotte minua teillenne tekemään?	10:36 Hän sanoi heille: mitä te tahdotta minua teillen tekemän?
10:37 Niin he sanoivat hänelle: "Anna meidän istua, toisen oikealla ja toisen vasemmalla puolellasi, sinun kirkkaudessaasi."	37. Vaan he sanoivat hänelle: anna toisen meistä istua oikialla ja toisen vasemmalla puolellas sinun kunniassas.	10:37 He sanoit hänelle: Anna toisen meistä istua sinun oikialla/ ja toisen wasemalla puolellas sinun cunniasas.
10:38 Mutta Jeesus sanoi heille: "Te ette tiedä, mitä anotte. Voitteko juoda sen maljan, jonka minä juon, tahi tulla kastetuiksi sillä kasteella, jolla minut kastetaan?"	38. Mutta Jesus sanoi heille: ette tiedä, mitä te anotte. Voitteko juoda sen kalkin, jonka minä juon, ja sillä kasteella kastettaa, jolla minä kastetaan?	10:38 Jesus sanoi heille: et te tiedä mitä te anotta/ woitteco juoda sen Calkin/ cuin minä juon: ja sillä Castella castetta/ jolla minä castetan?
10:39 He sanoivat hänelle: "Voimme." Niin Jeesus sanoi heille: "Sen maljan, jonka minä juon, te tosin juotte, ja sillä kasteella, jolla minut kastetaan, kastetaan teidätkin;	39. Vaan he sanoivat hänelle: voimme. Niin sanoi Jesus heille: sen kalkin tosin te juotte, jonka minä juon, ja sillä kasteella te kastetaan, jolla minä kastetaan;	10:39 He sanoit: woimma. Sanoi Jesus heille: sen Calkin tosin te juotta/ jonga minäkin juon: ja sillä Castella te castetan/ jolla minäkin castetan:

10:40 mutta minun oikealla tai vasemmalla puolellani istuminen ei ole minun annettavissani, vaan se annetaan niille, joille se on valmistettu."	40. Mutta istua minun oikiällä ja vasemmalla puolellani, ei ole minun antamisellani, mutta niille, joille se valmistettu on.	10:40 Mutta istua minun oikiällä ja wasemalla puolellani/ ei ole minun andamisellani/ mutta se tapahtu nijlle/ joille se walmistettu on.
10:41 Kun ne kymmenen sen kuulivat, alkoivat he närkästyä Jaakobiin ja Johannekseen.	41. Ja kuin ne kymmenen sen kuulivat, rupesivat he närkästymään Jakobin ja Johanneksen tähden.	10:41 JA cuin ne kymmenen sen cuulit/ rupeisit he närkästymän Jacobin ja Johannexen tähden.
10:42 Mutta Jeesus kutsui heidät tykönsä ja sanoi heille: "Te tiedätte, että ne, joita kansojen ruhtinaiksi katsotaan, herroina niitä hallitsevat, ja että kansojen mahtavat käyttävät valtaansa niitä kohtaan.	42. Mutta kuin Jesus kutsui heidät tykönsä, sanoi hän heille: te tiedätte, että ne, jotka ovat asetetut kansain päämiehiksi, hallitsevat heitä, ja heidän ylimmäisillensä on valta heidän ylitsensä.	10:42 Mutta cosca Jesus cudzui heidän tygöns/ sanoi hän heille: te tiedätte että mailmaiset päämiehet hallidzewat/ ja ne jotca woimalliset owat heidän seasans/ nijllä on walda/
10:43 Mutta näin ei ole teidän kesken, vaan joka teidän keskuudessanne tahtoo suureksi tulla, se olkoon teidän palvelijanne;	43. Mutta ei niin pidä oleman teidän keskenänne; vaan joka teidän seassanne tahtoo suurin olla, se olkaan teidän palvelianne.	10:43 Mutta ei nijn pidä oleman teidän keskenän/ waan joca teidän seasan tahto suurin olla/ sen pitä teidän palwelian oleman:
10:44 ja joka teidän keskuudessanne tahtoo olla ensimmäinen, se olkoon kaikkien orja.	44. Ja joka teistä tahtoo tulla ensimmäiseksi, hän olkaan kaikkein orja;	10:44 Ja joca teistä tahto olla ensimmäinen/ hänen pitä caickein orja oleman.
10:45 Sillä ei Ihmisen Poikakaan tullut palveltavaksi, vaan palvelemaan ja antamaan henkensä lunnaiksi monen edestä."	45. Sillä ei myös Ihmisen Poika ole tullut, että häntä palveltaisiin, mutta palvelemaan ja antamaan henkensä lunastuksen hinnaksi monen edestä.	10:45 Sillä ei ihmisen Poica ole tullut palwelda/ mutta palweleman/ ja andaman hengens lunastuxexi monen edestä.
10:46 Ja he tulivat Jerikoon. Ja kun hän vaelsi Jerikosta opetuslastensa ja suuren väkijoukon seuraamana, istui sokea kerjäläinen, Bartimeus, Timeuksen poika, tien vieressä.	46. Ja he tulivat Jerikoon. Ja kuin hän läksi Jerikosta ja hänen opetuslapsensa ja paljo kansaa, niin istui tien ohessa sokia, Bartimeus Timein poika, kerjäten.	10:46 JA he tulit Jerichoon. Ja cuin hän läxi Jerichost/ ja hänen Opetuslapsens/ ja suuri joucko Canssa. Nijn istui tien ohes yxi sokia/ Bartimeus Timein poica/ ja kerjäis.
10:47 Ja kun hän kuuli, että se oli Jeesus Nasaretilainen, rupesi hän huutamaan ja sanomaan: "Jeesus, Daavidin poika, armahda minua."	47. Ja kuin hän kuuli, että se oli Jesus Natsaretista, rupesi hän huutamaan ja sanomaan: Jesus, Davidin poika, armahda minua.	10:47 Ja cosca hän cuuli että se oli Jesus Nazaretist/ rupeis hän huutaman ja sanoman: Jesu Dawidin Poica/ armahda minua.
10:48 Ja monet nuhtelivat häntä saadakseen hänet vaikenemaan. Mutta hän huusi vielä enemmän: "Daavidin poika, armahda minua."	48. Ja moni nuhteli häntä, että hän olis ollut ääneti. Mutta hän huusi paljoa enemmän: Davidin Poika, armahda minua.	10:48 Ja moni nuhteli händä/ että hän olis ollut äneti. Mutta hän huusi sitä enämmin: Dawidin Poica/ armahda minua.
10:49 Silloin Jeesus seisautui ja sanoi: "Kutsukaa hänet tänne." Ja he kutsuivat sokean, sanoen hänelle: "Ole turvallisella mielellä, nouse; hän kutsuu sinua."	49. Ja Jesus seisautti ja käski kutsua häntä. Ja he kutsuivat sokian ja sanoivat hänelle: ole hyvällä mielellä, nouse! hän kutsuu sinua.	10:49 Ja Jesus seisatti ja käski cudzua händä. Ja he cudzuit sen sokian/ ja sanoit hänelle: ole hyvällä mielellä/ nouse/ hän cudzu sinua.
10:50 Niin hän heitti vaippansa päältään, kavahti seisomaan ja tuli Jeesuksen tykö.	50. Niin hän heitti pois vaatteensa yltänsä, nousi ja tuli Jeesuksen tykö.	10:50 Nijn hän heitti pois waattens yldäns/ nousi/ ja tuli Jesuxen tygö.

10:51 Ja Jeesus puhutteli häntä sanoen: "Mitä tahdot, että minä sinulle tekisin?" Niin sokea sanoi hänelle: "Rabbuuni, että saisin näköni jälleen."	51. Ja Jesus vastaten sanoi hänelle: mitä tahdot, että minä sinulle tekisin? Niin sokia sanoi hänelle: Rabboni, että minä saisin näköni.	10:51 Ja Jesus sanoi hänelle: mitä tahdot/ että minä sinulle tekisin? Sokia sanoi hänelle: Rabboni/ että minä saisin näköni.
10:52 Niin Jeesus sanoi hänelle: "Mene, sinun uskosi on sinut pelastanut." Ja kohta hän sai näkönsä ja seurasi häntä tiellä.	52. Mutta Jesus sanoi hänelle: mene, sinun uskos vapahti sinun. Ja hän sai kohta näkönsä jälleen, ja seurasi Jesusta tiellä.	10:52 Jesus sanoi hänelle: mene/ sinun uscos teki sinun terwexi. Ja hän sai cohta näkönsä jälleens/ ja seurais Jesusta tiellä.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu
11:1 Ja kun he lähestyivät Jerusalemiä, tullen Beetfageen ja Betaniaan Öljymäelle, lähetti hän kaksi opetuslastaan	1. Ja kuin he lähestyivät Jerusalemiä, Betphageen ja Betaniaan, Öljymäen tykö, lähetti hän kaksi opetuslastansa,	11:1 JA cuin he lähestyit Jerusalemi/ ja tulit Bethphageen/ ja Bethanian Öljymäen tygö/ lähetti hän caxi Opetuslastans/ ja sanoi heille:
11:2 ja sanoi heille: "Menkää kylään, joka on edessänne, niin te kohta, kun sinne tulette, löydätte sidottuna varsan, jonka selässä ei yksikään ihminen vielä ole istunut; päästäkää se ja tuokaa tänne	2. Ja sanoi heille: menkää kylään, joka on teidän edessänne, ja kohta kuin te siihen tulette sisälle, löydätte te varsan sidottuna, jonka päällä ei yksikään ihminen istunut ole; päästäkää se ja tuokaat tänne.	11:2 Mengät kylään/ joca on teidän edesän/ ja te löydätte cohta tulduan warsan sidottuna/ jonga päällä ei yxikän ihminen istunut ole/ päästäkät se/ ja tuocat tänne.
11:3 Ja jos joku teille sanoo: 'Miksi te noin teette?', niin sanokaa: 'Herra tarvitsee sitä ja lähettää sen kohta tänne takaisin.'	3. Ja jos joku teille sanoo: miksi te sen teette? niin sanokaat: Herra sitä tarvitsee; ja kohta hän laskee hänen tänne.	11:3 Ja jos jocu kysy teille: mixi te sen teette? nijn sanocat: Herra sitä tarwidze/ ja cohta hän laske hänen tänne.
11:4 Niin he menivät ja löysivät oven eteen ulos kujalle sidotun varsan ja päästivät sen.	4. Niin he menivät, ja löysivät varsan sidottuna ulkona oven tykönä tien haarassa, ja he päästivät sen vallallensa.	11:4 Nijn he menit/ ja löysit warsan sidottuna ulcona owen tykönä tien haaras/ ja he päästit hänen.
11:5 Ja muutamat niistä, jotka siellä seisoivat, sanoivat heille: "Mitä te teette, kun päästätte varsan?"	5. Ja muutamat niistä, jotka siellä seisoivat, sanoivat heille: mitä te teette, että te varsan päästätte?	11:5 Ja muutamat nijstä/ jotca siellä seisoit/ sanoit heille: mitä te warsa päästätte?
11:6 Niin he sanoivat heille, niinkuin Jeesus oli käskenyt; ja he antoivat heidän mennä.	6. Mutta he sanoivat heille, niinkuin Jesus oli käskenyt; niin he päästivät heidät.	11:6 Mutta he sanoit heille/ nijncuin Jesus oli käskenyt. Nijn he salleit heidän.
11:7 Ja he toivat varsan Jeesuksen luo ja heittivät vaatteensa sen päälle, ja hän istui sen selkään	7. Ja he toivat varsan Jesuksen tykö ja heittivät vaatteensa sen päälle, ja hän istui sen päälle.	11:7 Ja he toit warsan Jesuxen tygö/ ja heitit waattens hänen päällens/ ja hän istui sen päälle.
11:8 Ja monet levittivät vaatteensa tielle, ja toiset lehviä, joita katkoivat kedoilta.	8. Mutta moni hajoitti vaatteensa tielle, ja ne muut karsivat oksia puista ja hajoittivat tielle.	11:8 Mutta moni hajotti waattens tielle/ ja muutamat carseit oxia puista/ ja hajotit tielle.
11:9 Ja ne, jotka kulkivat edellä, ja jotka seurasivat, huusivat: "Hoosianna, siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen!"	9. Ja jotka edellä kävivät ja myös seurasivat, huusivat, sanoen: hosianna, hyvästi siunattu olkoon se, joka tulee Herran nimeen!	11:9 Ja jotca edellä käwit/ ja myös seuraisit/ huusit sanoden:

11:10 Siunattu olkoon isämme Daavidin valtakunta, joka tulee. Hoosianna korkeuksissa!"	10. Hyvästi siunattu olkoon Davidin meidän isän valtakunta, joka tulee Herran nimeen: hosianna korkeudessa!	11:10 Hosianna/ kijtetty olcon se/ joca tule Herran nimeen: kijtetty olcon Dawidin meidän Isäm waldacunda/ joca tule Herran nimeen/ Hosianna corkeudes.
11:11 Ja hän kulki sisälle Jerusalemiin ja meni pyhäkköön; ja katseltuaan kaikkea hän lähti niiden kahdentoista kanssa Betaniaan, sillä aika oli jo myöhäinen.	11. Ja Jesus meni Jerusalemiin ja templiin, ja kuin hän kaikki ympäri katseli, koska jo ehtooaika oli, läksi hän ulos Betaniaan kahdentoistakymmenen kanssa.	11:11 Ja Herra meni Jerusalemijn/ ja Templijn/ ja cuin hän caicki cadzeli/ läxi hän ehtona Bethaniaan cahdentoistakymmenen cansa.
11:12 Kun he seuraavana päivänä lähtivät Betaniasta, oli hänen nälkä.	12. Ja toisena päivänä, kuin he Betaniasta läksivät, isosi hän,	11:12 JA toisna päiwänä/ cosca he Bethaniasta läxit/ isois hän.
11:13 Ja kun hän kaukaa näki viikunapuun, jossa oli lehtiä, meni hän katsomaan, löytäisikö ehkä jotakin siitä; mutta tultuaan sen luo hän ei löytänyt muuta kuin lehtiä. Sillä silloin ei ollut viikunain aika.	13. Ja näki taampana fikunapuun, jolla olivat lehdet, niin hän meni lähes, jos hän jotakin hänestä löytänyt olis. Ja kuin hän tuli tykö, ei hän muuta löytänyt kuin lehtiä; sillä ei ollut vielä fikunain aika.	11:13 Ja näki taambana ficunapuun/ josa olit lehdet/ nijn hän meni lähes/ jos hän jotakin hänestä löytänyt olis. Ja cuin hän tuli sen tygö/ ei hän muuta löynnyt cuin lehdet: Sillä ei ollut wielä ficunain aica.
11:14 Niin hän puhui ja sanoi sille: "Älköön ikinä enää kukaan sinusta hedelmää syökö." Ja hänen opetuslapsensa kuulivat sen.	14. Ja Jesus vastaten sanoi hänelle: älköön tästedeskään kenkään sinusta syökö hedelmää ijankaikkisesti. Ja hänen opetuslapsensa kuulivat sen.	11:14 Ja Jesus sanoi ficunapuulle: älkön tästedeskän kengän sinusta syökö hedelmätä ijancaickisest. Ja hänen Opetuslapsens cuulit sen.
11:15 Ja he tulivat Jerusalemiin. Ja hän meni pyhäkköön ja rupesi ajamaan ulos niitä, jotka myivät ja ostivat pyhäkössä, ja kaatoi kumoon rahanvaihtajain pöydät ja kyyhkysten myyjäin istuimet,	15. Ja he tulivat Jerusalemiin. Ja Jesus meni templiin, rupesi ajamaan ulos kaupitsioita ja ostajia templissä, ja vaihettajain pöydät ja kyhkyläisten myyjäin istuimet hän kukisti.	11:15 JA he tulit Jerusalemijn. Ja Jesus meni Templijn/ ja rupeis ajaman ulos caupidzioita ja ostaita Templis ja waihettajain pöydät/ ja kyhkyisten myyjäin istuimet hän cukisti.
11:16 eikä sallinut kenenkään kantaa mitään astiaa pyhäkön kautta.	16. Ei hän myös sallinut jonkun kantaa astiaa templin lävitse.	11:16 Ei hän myös sallinut jongun canda jotakin Templin läpidze.
11:17 Ja hän opetti ja sanoi heille: "Eikö ole kirjoitettu: 'Minun huoneeni on kutsuttava kaikkien kansojen rukoushuoneeksi'? Mutta te olette tehneet siitä ryövärien luolan."	17. Ja hän opetti, sanoen heille: eikö kirjoitettu ole: minun huoneeni pitää kutsuttaman rukoushuoneeksi kaikille kansoille? mutta te olette sen tehneet ryövärien luolaksi.	11:17 Ja hän opetti/ ja sanoi heille: eikö kirjoitettu ole? minun huonen pitä cudzuttaman Rucous huonexi caikelle Canssalle/ mutta te oletta sen tehnet ryöwärein luolaxi.
11:18 Ja yliapit ja kirjanoppineet kuulivat sen ja miettivät, kuinka saisivat hänet surmatuksi; sillä he pelkäsivät häntä, koska kaikki kansa oli hämmästyksissään hänen opetuksestansa.	18. Ja kirjanoppineet ja pappein päämiehet kuulivat sen, ja etsivät, kuinka he olisivat hänen hukuttaneet; sillä he pelkäsivät häntä, että kaikki kansa hämmästyivät hänen oppiansa.	11:18 Ja Kirjanoppenet ja Pappein päämiehet cuulit sen/ ja edzeit händä hucuttaxens/ sillä he pelkäisit händä/ että caicki Canssa ihmetteli hänen oppians.
11:19 Illan tultua he menivät kaupungin ulkopuolelle.	19. Ja kuin ehtoo tuli, meni Jesus ulos kaupungista.	11:19 JA ehtona/ meni Jesus ulos Caupungista.
11:20 Ja kun he varhain aamulla kulkivat ohi, näkivät he viikunapuun kuivettuneen juuria myöten.	20. Ja kuin he aamulla kävivät ohitse, näkivät he fikunapuun kuivettuneen juurinsensa.	11:20 Ja cuin he huomeltain ohidzekäwit/ näit he ficunapuun cuiwetuxi juurinsens.

11:21 Silloin Pietari muisti Jeesuksen sanat ja sanoi hänelle: "Rabbi, katso, viikunapuu, jonka sinä kiroisit, on kuivettunut."	21. Ja Pietari muisti, ja sanoi hänelle: Rabbi, katso, fikunapuu, jotas kiroisit, on kuivettunut.	11:21 Ja Petari muisti/ ja sanoi hänelle: Rabbi/ cadzo se ficunapuu/ jotas kiroisit/ on cuiwettunut.
11:22 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Pitäkää usko Jumalaan.	22. Niin vastasi Jesus ja sanoi heille: pitäkää usko Jumalan päälle.	11:22 Nijn wastais Jesus ja sanoi hänelle: uscocat Jumalan päälle.
11:23 Totisesti minä sanon teille: jos joku sanoisi tälle vuorelle: 'Kohoa ja heittäydy mereen', eikä epäilisi sydämessään, vaan uskoisi sen tapahtuvan, minkä hän sanoo, niin se hänelle tapahtuisi.	23. Sillä totisesti sanon minä teille: jokainen, joka tälle vuorelle sanois: siirrä itses ja kukistu mereen! eikä epäilisi sydämessänsä, vaan uskois ne tapahtuvan mitä hän sanoo; niin hänelle tapahtuu, mitä hän sanoo.	11:23 Totisest sanon minä teille: jocainen cuin tälle vuorelle sanois/ nouse ja cukistu mereen/ eikä epäile sydämesäns/ mutta usco sen tapahtuwan cuin hän sano/ njn hänelle tapahtu mitä hän sano.
11:24 Sentähden minä sanon teille: kaikki, mitä te rukoillette ja anotte, uskoka saaneenne, niin se on teille tuleva.	24. Sentähden sanon minä teille: kaikki, mitä te rukoillen anotte, se uskokaat saavanne; niin se tapahtuu teille.	11:24 Sentähden sanon minä teille: mitä te rucoillen anotta/ se uscocat teidän saawan/ njn se tapahtu teille:
11:25 Ja kun te seisotte ja rukoillette, niin antakaa anteeksi, jos kenellä teistä on jotakin toistansa vastaan, että myös teidän Isänne, joka on taivaissa, antaisi teille anteeksi teidän rikkomuksenne."	25. Ja kuin te seisotte ja rukoillette, niin anteeksi antakaat, jos teillä on jotakin jotakuta vastaan, että myös teidän Isänne, joka on taivaissa, antais teille anteeksi teidän rikoksenne.	11:25 Ja cosca te seisotta ja rucoilleta/ njn andexiandacat/ jos teille on jotakin jotacuta watan/ että teidän Isän/ joca on Taiwahis/ annais myös andexi teidän ricoxen.
11:26 Mutta jos te ette anna anteeksi, niin ei Isännekään, joka on taivaissa, anna anteeksi teidän rikkomuksianne.	26. Mutta jos ette anteeksi anna, ei myös teidän Isänne, joka on taivaissa, anna anteeksi teidän rikoksianne.	11:26 Jos et te andexianna/ ei myös teidän Isän joca on Taiwahis/ anna andexi teidän ricoxitan.
11:27 Ja he tulivat taas Jerusalemiin. Ja kun hän käveli pyhäkössä, tulivat ylipapit ja kirjanoppineet ja vanhimmat hänen luoksensa	27. Ja he tulivat taas Jerusalemiin; ja kuin hän käveli templissä, tulivat hänen tykönsä pappein päämiehet, kirjanoppineet ja vanhimmat,	11:27 JA he tulit taas Jerusalemiijn/ ja cuin hän käweli Templis/ tulit hänen tygöns Pappein päämiehet/ Kirjanoppenet/ ja wanhimmat/ ja sanoit hänelle:
11:28 ja sanoivat hänelle: "Millä vallalla sinä näitä teet? Tahi kuka sinulle on antanut vallan näitä tehdä?"	28. Ja sanoivat hänelle: millä voimalla sinä näitä teet? ja kuka antoi sinulle sen voiman, ettäs näitä teet?	11:28 Millä woimalla sinä näitä teet? ja cuca andoi sinulle sen woiman/ ettäs näitä teet?
11:29 Mutta Jeesus vastasi heille: "Minä myös teen teille yhden kysymyksen; vastatkaa te minulle, niin minä sanon teille, millä vallalla minä näitä teen.	29. Mutta Jesus vastaten sanoi heille: minä myös kysyn teiltä yhden sanan: vastatkaa siis minua, niin minäkin sanon teille, millä voimalla minä näitä teen:	11:29 Jesus sanoi heille: wielä minäkin teildä jotakin kysyn/ wastacat sijs minua: njn minäkin sanon teille/ millä woimalla minä näitä teen.
11:30 Oliko Johanneksen kaste taivaasta vai ihmisistä? Vastatkaa minulle."	30. Johanneksen kaste, oliko se taivaasta, eli ihmisiltä? vastatkaa minua.	11:30 Johannexen Caste/ olico se Taiwast eli ihmisildä? wastacat minua.
11:31 Niin he neuvottelivat keskenään sanoen: "Jos sanomme: 'Taivaasta', niin hän sanoo: 'Miksi ette siis uskoneet häntä?'"	31. Niin he ajattelivat keskenänsä, sanoen: jos me sanomme: taivaasta, niin hän sanoo: miksi ette siis häntä uskoneet?	11:31 Nijn he ajattelit keskenäns/ sanoden: Jos me sanomma: Taiwast/ njn hän sano: Mixet te sijs händä usconet?
11:32 Vai sanommeko: 'Ihmistä?'" - sitä he kansan tähden pelkäsivät sanoa, sillä kaikkien mielestä Johannes totisesti oli profeetta.	32. Mutta jos me sanomme: ihmisiltä, niin me pelkäämme kansaa: sillä kaikki pitivät Johanneksen totisena prophetana.	11:32 Mutta jos me sanomma: ihmisildä/ njn me pelkämme Canssa: sillä caicki pidit Johannexen totisna Prophetana.

11:33 Ja he vastasivat ja sanoivat Jeesukselle: "Emme tiedä." Silloin Jeesus sanoi heille: "Niinpä en minäkään sano teille, millä vallalla minä näitä teen."	33. Ja he vastasivat, sanoen Jeesukselle: emme tiedä. Ja Jesus vastasi ja sanoi heille: en minäkään sano teille, millä voimalla minä näitä teen.	11:33 Ja he wastaisit/ sanoden Jeesukselle: En me tiedä. Ja Jesus wastais/ ja sanoi heille: en minä myös sano teille/ millä woimalla minä näitä teen.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu .
12:1 Ja hän rupesi puhumaan heille vertauksilla: "Mies istutti viinitarhan ja teki aidan sen ympärille ja kaivoi viinikuurnan ja rakensi tornin; ja hän vuokrasi sen viinitarhureille ja matkusti muille maille.	1. Ja hän rupesi heille puhumaan vertauksilla: ihminen istutti viinamäen, ja pani aidan sen ympärille, ja kaivoi kuopan, ja rakensi tornin, ja pani sen vuorolle peltomiehille, ja matkusti muille maille,	12:1 JA hän rupeis heille puhuman wertauxilla: yxi ihminen istutti wijnapuita/ ja pani aidan sen ymbärins/ ja caiwoi cuopan/ ja rakensi tornin/ ja pani sen vuorolle wijnamäen miehille/ ja matcusti muille maille.
12:2 Ja kun aika tuli, lähetti hän palvelijan viinitarhurien luo perimään tarhureilta viinitarhan hedelmiä.	2. Ja lähetti ajallansa palveliansa peltomiesten tykö, ottamaan peltomiehiltä viinamäen hedelmää.	12:2 Ja cosca aica tuli/ lähetti hän palwelians wijnamäen miesten tygö/ ottaman hedelmä wijnamäen miehildä.
12:3 Mutta he ottivat hänet kiinni, pieksivät ja lähettivät tyhjin käsin pois.	3. Mutta he ottivat hänen kiinni, hosuivat hänen ja lähettivät hänen pois tyhjänä.	12:3 Mutta he otit hänen kijnni/ hosuit hänen ja lähetit hänen tyhjänä.
12:4 Ja vielä hän lähetti heidän luoksensa toisen palvelijan. Ja häntä he löivät päähän ja häpäisivät.	4. Ja taas lähetti hän heidän tykönsä toisen palvelian, ja sen he kivittivät ja pään särkivät, ja lähettivät hänen pois pilkattuna.	12:4 Taas lähetti hän heidän tygöns toisen palwelian/ jonga pään he kiwillä särjit ja lähetit hänen pois pilcattuna.
12:5 Ja hän lähetti vielä toisen, ja sen he tappoivat; ja samoin useita muita: toisia he pieksivät, toisia tappoivat.	5. Ja hän lähetti taas toisen; sen he tappoivat: ja monta muuta, muutamat he hosuivat, ja muutamat tappoivat.	12:5 Ja hän lähetti taas toisen/ sen he tapoit: ja monda muuta/ muutamat he hosuit/ ja muutamat tapoit.
12:6 Vielä hänellä oli ainoa rakas poikansa. Hänet hän lähetti viimeiseksi heidän luoksensa sanoen: 'Kavahtavat kaiketi minun poikaani.'	6. Niin hänellä oli vielä rakas ainoa poikansa; hän lähetti myös sen viimeiseksi heidän tykönsä, sanoen: he karttavat minun poikaani.	12:6 NIjn hänellä oli wielä ainoa poica/ jota hän racasti/ sen hän wijmein lähetti heidän tygöns/ sanoden: he cartttawat minun poicani.
12:7 Mutta viinitarhurit sanoivat toisilleen: 'Tämä on perillinen; tulkaa, tappakaamme hänet, niin perintö jää meille.'	7. Mutta ne peltomiehet sanoivat keskenänsä: tämä on perillinen: tulkaat, tappakaamme häntä, niin perintö jää meille.	12:7 Mutta wijnamäen miehet sanoit keskenäns: tämä on perillinen/ tulcat/ tappacam händä/ nijn perindö jää meille.
12:8 Ja he ottivat hänet kiinni, tappoivat ja heittivät hänet ulos viinitarhasta.	8. Ja he ottivat hänen ja tappoivat, ja heittivät ulos viinamäestä.	12:8 Ja he otit hänen ja tapoit/ ja heitit hänen ulos wijnamäestä.
12:9 Mitä nyt viinitarhan herra on tekävä? Hän tulee ja tuhoaa viinitarhurit ja antaa viinitarhan muille.	9. Mitäs viinamäen Herra on tekävä? Hän tulee ja hukkaa ne peltomiehet, ja antaa viinamäen muille.	12:9 Mitästä wijnamäen Herra on tekewä? Hän tule ja hucka ne wijnamäen miehet/ ja anda wijnamäen muille.
12:10 Ettekö ole lukeneet tätä kirjoitusta: 'Se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut kulmakiveksi;	10. Ettekö te ole lukeneet tätä kirjoitusta: jonka kiven rakentajat hylkäsivät, se on tullut nurkkakiveksi.	12:10 Ettekö te ole lukenet tätä kirjoitust: se kiwi jonga rakendajat owat hyljännet/ se on tehty nurckakiwexi.
12:11 Herralta tämä on tullut ja on ihmeellinen meidän silmissämme'?	11. Herralta on tämä tullut, ja on ihmeellinen meidän silmissämme.	12:11 Herralda on tämä tehty/ ja on ihmellinen meidän silmisäm.

12:12 Silloin he olisivat tahtoneet ottaa hänet kiinni, mutta pelkäsivät kansaa; sillä he ymmärsivät, että hän oli puhunut tämän vertauksen heistä. Ja he jättivät hänet ja menivät pois.	12. Ja he etsivät häntä kiinni ottaaksensa, ja pelkäsivät kansaa; sillä he ymmärsivät, että hän heille tämän vertauksen sanonut oli. Ja he jättivät hänen ja menivät pois.	12:12 Ja he edzeit händä kijnniottaxens/ ja pelkäisit cuitengin Canssa. Sillä he ymmärsit/ että hän heitä wastian tämän wertauxen sanonut oli. Ja he jätit hänen ja menit pois.
12:13 Ja he lähettivät hänen luoksensa muutamia fariseuksia ja herodilaisia kietomaan häntä sanoilla.	13. Ja he lähettivät hänen tykönsä muutamia Pharisealaisista ja Herodilaisista, solmeamaan häntä sanoissa.	12:13 JA he lähetit hänen tygöns muutamia Phariseuxista ja Herodianeista/ solmeman händä sanoisa.
12:14 Nämä tulivat ja sanoivat hänelle: "Opettaja, me tiedämme, että sinä olet totinen etkä välitä kenestäkään, sillä sinä et katso henkilöön, vaan opetat Jumalan tietä totuudessa. Onko luvallista antaa keisarille veroa vai ei? Tuleeko meidän antaa vai ei?"	14. Ja he tulivat ja sanoivat hänelle: Mestari, me tiedämme, että olet totinen ja et tottele ketään; sillä et sinä katso ihmisten muotoa, mutta opetat Jumalan tien totuudessa. Sopiiko keisarille antaa veron, taikka ei? Pitääkö meidän antaman, taikka ei antaman?	12:14 Ja he tulit ja sanoit hänelle: Mestari/ me tiedämme/ että olet waca/ ja et tottele ketän: sillä et sinä cadzo ihmisen muoto/ mutta opetat Jumalan tien totudes. Ongo se oikein/ että me annamme Keisarille weron/ taikka ei?
12:15 Mutta hän tiesi heidän ulkokultaisuutensa ja sanoi heille: "Miksi kiusaatte minua? Tuokaa denari minun nähdäkseni."	15. Niin hän tiesi heidän viekkautensa, ja sanoi heille: mitä te kiusaatte minua? Tuokaat minulle raha nähdäkseni.	12:15 Pitäkö meidän andaman/ taikka ei? nijn hän tiesi heidän cawaluxens/ ja sanoi heille: mitä te kiusaatte minua? Tuocat minulle raha nähdäxeni. Ja he toit.
12:16 Niin he toivat. Ja hän sanoi heille: "Kenen kuva ja päällekirjoitus tämä on?" He vastasivat hänelle: "Keisarin."	16. Niin he toivat. Ja hän sanoi heille: kenenkä on tämä kuva ja päällekirjoitus? He sanoivat hänelle: keisarin.	12:16 Nijn hän sanoi heille: kenengä on tämä cuwa/ ja päällekirjoitus? He sanoit hänelle: Keisarin.
12:17 Jeesus sanoi heille: "Antakaa keisarille, mikä keisarin on, ja Jumalalle, mikä Jumalan on." Ja he ihmettelivät häntä suuresti.	17. Niin Jesus vastasi ja sanoi heille: antakaat keisarille, kuin keisarin ovat, ja Jumalalle, kuin Jumalan ovat. Ja he ihmettelivät häntä.	12:17 Nijn Jesus wastais ja sanoi heille: andacat Keisarille se cuin Keisarin tule/ ja Jumalalle se cuin Jumalan tule. Ja he ihmettelit händä.
12:18 Ja hänen luoksensa tuli saddukeuksia, jotka sanovat, ettei ylönousemista ole; ja he kysyivät häneltä sanoen:	18. Niin hänen tykönsä tulivat Saddukealaiset, jotka sanovat, ettei nousemista ole, ja kysyivät häneltä sanoen:	12:18 Nijn hänen tygöns tulit Saduceuxet/ jotca ei sano olewan ylös nousemista/ ja kysyit hänelle/ sanoden: Mestari/ Moses kirjoitti meille:
12:19 "Opettaja, Mooses on säätänyt meille: 'Jos joltakin kuolee veli, joka jättää jälkeensä vaimon, mutta ei jätä lasta, niin ottakoon hän veljensä lesken ja herättäköön veljellensä siemenen.'	19. Mestari! Moses kirjoitti meille: jos jonkun veli kuolis, ja jättäis vaimon, ja ei lapsia, niin hänen veljensä pitää ottaman hänen vaimonsa ja herättämän veljellensä siemenen.	12:19 Jos jongun weli cuolis/ ja jättäis waimon/ ja ei lapsia/ nijn hänen weljens pitää ottaman sen waimon/ ja saattaman weljellens siemenen.
12:20 Oli seitsemän veljestä. Ensimmäinen otti vaimon, ja kun hän kuoli, ei häneltä jäänyt jälkeläistä.	20. Niin oli seitsemän veljeä. Ja ensimmäinen otti vaimon, ja ei jättänyt kuoltuansa siementä.	12:20 Seidzemen welje owat ollet/ ja ensimmäinen otti waimon/ ja ei jättänyt cuoltuans hedelmätä.
12:21 Silloin toinen otti hänet, ja hänkin kuoli jättämättä jälkeläistä. Niin myös kolmas.	21. Ja toinen otti hänen, ja kuoli, ja ei hänkään jättänyt siementä. Niin myös kolmas.	12:21 Ja toinen otti hänen/ ja cuoli/ ja ei hängän jättänyt hedelmätä.

12:22 Samoin kävi kaikille seitsemälle: heiltä ei jäänyt jälkeläistä. Viimeiseksi kaikista vaimokin kuoli.	22. Ja hänen ottivat ne seitsemän, ja ei jättäneet siementä. Kaikkein viimein kuoli vaimo.	12:22 Nijn myös colmas/ ja hänen otit caicki seidzemen/ ja ei jättänet siemendä.
12:23 Ylösousemuksessa siis, kun he nousevat ylös, kenelle heistä hän joutuu vaimoksi, sillä hän oli ollut kaikkien noiden seitsemän vaimona?"	23. Sentähden ylösousemisessa, kuin he nousevat ylös, kenenkä heistä vaimo pitää oleman? Sillä hän oli niille seitsemälle emäntänä.	12:23 Caickein wijmein cuoli se waimo. Cosca sijs he ylösousemises ylösousewat/ kenengä heistä se waimo pitä oleman? Sillä seidzemen pidit sitä waimo.
12:24 Jeesus sanoi heille: "Ettekö te siitä syystä eksy, kun ette tunne kirjoituksia ettekä Jumalan voimaa?"	24. Ja Jesus vastaten sanoi heille: ettekö te sentähden eksy, ettette tiedä kirjoituksia, eikä Jumalan voimaa?"	12:24 Ja Jesus wastaten sanoi heille: te exytte: sillä et te tiedä Kirjoituxia/ eikä Jumalan woima.
12:25 Sillä kun kuolleista noustaan, ei naida eikä mennä miehelle; vaan he ovat niinkuin enkelit taivaissa.	25. Sillä kuin he kuolleista nousevat ylös, ei he nai eikä huole, mutta ovat niinkuin enkelit, jotka ovat taivaissa.	12:25 Cosca he cuolluista nousewat/ ei he nai/ eikä huole/ mutta owat nijncuin Engelit Taiwasa.
12:26 Mutta mitä siihen tulee, että kuolleet nousevat ylös, ettekö ole lukeneet Mooseksen kirjasta, kertomuksessa orjantappurapensaasta, kuinka Jumala puhui hänelle sanoen: 'Minä olen Aabrahamin Jumala ja Iisakin Jumala ja Jaakobin Jumala'?"	26. Mutta kuolleista, että he nousevat, ettekö te ole lukeneet Moseksen Raamatussa, kuinka Jumala pensaassa hänelle puhui, sanoen: minä olen Abrahamin Jumala, ja Isaakin Jumala, ja Jakobin Jumala?"	12:26 Mutta he cuolluista että herätetän/ ettäkö te ole lukenet Mosexen Ramatus/ cuinga Jumala pensas hänelle puhui/ sanoden: Minä olen Abrahamin Jumala/ ja Isaachin Jumala/ ja Jacobin Jumala?"
12:27 Ei hän ole kuolleitten Jumala, vaan elävien. Suuresti te eksytte."	27. Ei Jumala ole kuolleiden, vaan elävien Jumala: te sentähden suuresti eksytte.	12:27 Mutta ei hän ole cuolluitten/ waan eläwitten Jumala/ sentähden te suurest exytte.
12:28 Silloin tuli hänen luoksensa eräs kirjanoppinut, joka oli kuullut heidän keskustelunsa ja huomannut hänen hyvin vastanneen heille, ja kysyi häneltä: "Mikä on ensimmäinen kaikista käskyistä?"	28. Ja kuin yksi kirjanoppineista tuli, joka kuuli heidän kamppailevan keskenänsä, ja näki, että hän hyvästi vastasi heitä, kysyi hän häneltä: kuka on kaikkein suurin käsky?"	12:28 JA cuin yxi Kirjanoppenuista tuli/ ja cuuli heidän kyselewän keskenäns/ ja näki että hän hywästi wastais heitä/ kysyi hän häneldä: Cuca on caickein suurin käsky?"
12:29 Jeesus vastasi: "Ensimmäinen on tämä: 'Kuule, Israel: Herra, meidän Jumalamme, Herra on yksi ainoa;	29. Mutta Jesus vastasi häntä: tämä on kaikkein suurin käsky: kuule, Israel, Herra meidän Jumalamme on yksi Herra.	12:29 Jesus wastais händä: tämä on caickein suurin käsky: Cuule Israel/ Herra meidän Jumalam/ on ainoa Jumala/
12:30 ja rakas12:32 Ja Kirjanoppenut sanoi hänelle: Mestari/ sinä olet totisest oikein puhunut/ yxi on Jumala/ ja ei ole toista paidzi händä.ta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta mielestäsi ja kaikesta voimastasi.'	30. Ja sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalaas kaikesta sydämestäs, ja kaikesta sinun sielustas, ja kaikesta sinun mielestäs, ja kaikesta sinun voimastas. Tämä on suurin käsky.	12:30 Ja sinun pitä racastaman sinun Herras Jumalatas/ caikesta sinun sydämestäs/ ja caikesta sinun sielustas/ ja caikesta sinun mielestäs/ ja caikesta sinun wäestäs. Tämä on suurin käsky.
12:31 Toinen on tämä: 'Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi.' Ei ole mitään käskyä, suurempaa kuin nämä."	31. Ja toinen senkaltainen on tämä: sinun pitää rakastaman sinun lähimmäistäs niinkuin itse sinuas. Ei ole näitä suurempaa käskyä.	12:31 Ja se toinen on tämän caltainen: sinun pitä racastaman sinun lähimmäistäs nijncuin idze sinuas. Ei ole näitä suurembata käskyä.
12:32 Niin kirjanoppinut sanoi hänelle: "Oikein sanoit, opettaja, totuuden mukaan, että yksi hän on, ja ettei ketään muuta ole, paitsi hän.	32. Ja kirjanoppinut sanoi hänelle: oikein, Mestari, sinä sanoit totuuden; sillä yksi on Jumala, ja ei ole toista paitsi häntä:	12:32 Ja Kirjanoppenut sanoi hänelle: Mestari/ sinä olet totisest oikein puhunut/ yxi on Jumala/ ja ei ole toista paidzi händä.

12:33 Ja rakastaa häntä kaikesta sydämeestään ja kaikesta ymmärrykestään ja kaikesta voimastaan, ja rakastaa lähimmäistään niinkuin itseänsä, se on enemmän kuin kaikki polttouhrit ja muut uhrit."	33. Ja rakastaa häntä kaikesta sydämeestä, ja kaikesta ymmärrykestä, ja kaikesta sielusta ja kaikesta väestä, ja rakastaa lähimmäistä niinkuin itsiänsä, se on enempi kuin kaikki polttouhrit ja muut uhrit.	12:33 Ja racasta sitä caikesta sydämeestä/ ja caikesta ymmärrykestä/ ja caikesta sielusta/ ja caikesta väestä/ ja racasta lähimmäistä nijncuin idzens/ se on enä cuin caicki polttouhrit/ ja muut uhrit.
12:34 Kun Jeesus näki, että hän vastasi ymmärtäväisesti, sanoi hän hänelle: "Sinä et ole kaukana Jumalan valtakunnasta." Eikä kukaan enää rohjennut häneltä kysyä.	34. Ja koska Jesus näki, että hän toimellisesti vastasi, sanoi hän hänelle: et sinä ole kaukana Jumalan valtakunnasta. Ja ei tohtinut kenkään sitte häneltä enempää kysyä.	12:34 Cosca Jesus näki/ että hän toimellisest wastais/ sanoi hän hänelle: et sinä ole caucana Jumalan waldacunnasta. Ja ei tohtinut kengän sijtte hänelle enämbätä kysyä.
12:35 Ja opettaessaan pyhäkössä Jeesus puhui edelleen ja sanoi: "Kuinka kirjanoppineet sanovat, että Kristus on Daavidin poika?"	35. Ja Jesus vastasi ja sanoi, opettain templissä: kuinka sanovat kirjanoppineet, että Kristus on Davidin poika?	12:35 JA Jesus wastais/ ja sanoi opettain Templis: cuinga sanowat Kirjanoppenet Christuxen olewan Dawidin Pojan?
12:36 Onhan Daavid itse sanonut Pyhässä Hengessä: 'Herra sanoi minun Herralleni: Istu minun oikealle puolelleni, kunnes minä panen sinun vihollisesi sinun jalkojesi alle.'	36. Sillä David sanoi itse Pyhän Hengen kautta: Herra sanoi minun Herralleni: istu minun oikialle kädelleni siihenasti kuin minä panen sinun vihollises sinun jalkas astinlaudaksi.	12:36 Sillä Dawid sanoi idze Pyhän Hengen cautta: Herra sanoi minun Herralleni/ istu minun oikialle kädelleni/ siihenasti cuin minä panen sinun wihollises sinun jalcais astinlaudaxi.
12:37 Daavid itse sanoo häntä Herraksi; kuinka hän sitten on hänen poikansa?" Ja suuri kansanjoukko kuunteli häntä mielellään.	37. Itse siis David sanoo hänen Herraksi; kuinka hän siis on hänen poikansa? Ja paljo kansaa kuuli häntä mielellänsä.	12:37 Sijnä Dawid cudzu hänen Herraxens/ cuingast hän on hänen Poicans? Ja paljo Canssa cuuli händä mielelläns.
12:38 Ja opettaessaan hän sanoi: "Varokaa kirjanoppineita, jotka mielellään käyskelevät pitkissä vaipoissa ja haluavat tervehdyksiä toreilla	38. Ja hän opetti heitä ja sanoi heille: kavahtakaat kirjanoppineita, jotka mielellänsä pitkissä vaatteissa käyvät, ja antavat itseänsä turulla tervehtiä,	12:38 JA hän opetti heitä/ ja sanoi heille: cawattacat teitän Kirjanoppenuista/ jotca pitkisä waatteisa käywät/ ja andawat mielelläns heitäns Turulla tervehtä.
12:39 ja etumaisia istuimia synagoogissa ja ensimmäisiä sijoja pidoissa,	39. Ja rakastavat ylimmäisiä istuimia kokouksissa ja ensimmäisiä sijoja ehtoollisissa,	12:39 Ja mielelläns istuwat ylimmäisnä cocouxisa/ ja ensimmäisis siois ehtolisis.
12:40 noita, jotka syövät leskien huoneet ja näön vuoksi pitävät pitkiä rukouksia; he saavat sitä kovemman tuomion."	40. Jotka syövät leskein huoneet, ja muodoksi pitävät pitkät rukoukset. Nämät saavat sitä raskaamman kadotuksen.	12:40 Jotca syöwät leskein huonet/ että he cauwan rucoilewat. Nämät saawat sitä rascamman cadotuxen.
12:41 Ja hän istui vastapäätä uhriarkkua ja katseli, kuinka kansa pani rahaa uhriarkkuun. Ja monet rikkaat panivat paljon.	41. Ja kuin Jesus istui uhri-arkun kohdalla ja katseli, kuinka kansa pani rahaa uhri-arkkuun, ja monta rikasta pani paljon,	12:41 JA cuin Jesus istui uhriarcun cohdalla/ ja cadzeli/ cuinga Canssa pani raha uhriarckun. Ja monda ricasta panit paljon.
12:42 Niin tuli köyhä leski ja pani kaksi ropoa, yhteensä muutamia pennejä.	42. Niin tuli köyhä leski, ja pani kaksi ropoa, se on kuusinainen.	12:42 Nijn tuli yxi köyhä leski/ ja pani caxi ropoja/ ne tekewät yhden cuusinaisen.
12:43 Ja hän kutsui opetuslapsensa tykönsä ja sanoi heille: "Totisesti minä sanon teille: tämä köyhä leski pani enemmän kuin kaikki muut, jotka panivat uhriarkkuun.	43. Niin hän kutsui opetuslapsensa tykönsä, ja sanoi heille: Totisesti sanon minä teille: tämä köyhä leski pani enemmän uhri-arkkuun kuin kaikki ne, jotka siihen panivat.	12:43 Nijn hän cudzui Opetuslapsens tygöns/ ja sanoi heille: totisest sanon minä teille: tämä köyhä leski pani enämmän uhriarckun/ cuin caicki ne jotca siihen panit:

12:44 Sillä he kaikki panivat liiastaan, mutta tämä pani puutteestaan kaiken, mitä hänellä oli, koko elämisensä."	44. Sillä he ovat kaikki panneet siitä, mitä heille liiaksi oli; mutta tämä köyhydestänsä pani kaiken, mitä hänellä oli, kaiken tavaransa.	12:44 Sillä he owat caicki pannet sijtä/ cuin heillä lijaxi oli/ mutta tämä on hänen köyhydestäns/ mitä hänellä oli/ caiken hänen tawarans pannut.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu .
13:1 Ja kun hän meni ulos pyhäköstä, sanoi eräs hänen opetuslapsistaan hänelle: "Opettaja, katso, millaiset kivet ja millaiset rakennukset!"	1. Ja kuin hän meni ulos templistä, sanoi yksi hänen opetuslapsistansa: Mestari! katso, minkäkaltaiset kivet ja minkäkaltaiset rakennukset ovat nämät.	13:1 JA cuin hän meni ulos Templist/ sanoi yxi hänen Opetuslapsistans: Mestari/ cadzo/ mingämuotoiset kiwet/ ja mingäcaltaiset rakennuxet owat nämät?
13:2 Jeesus vastasi hänelle: "Sinä näet nämä suuret rakennukset. Niistä ei ole jäävä kiveä kiven päälle maahan jaottamatta."	2. Ja Jesus vastaten sanoi hänelle: näetkös nämä suuret rakennukset? Ei näistä jätetä kiveä kiven päälle, jota ei maahan jaoteta.	13:2 Ja Jesus wastaten sanoi hänelle: näetkös nämät suuret rakennuxet? Ei näistä jätetä kiwe kiwen päälle/ jota ei särjetä.
13:3 Ja kun hän istui Öljymäellä, vastapäätä pyhäkköä, kysyivät Pietari ja Jaakob ja Johannes ja Andreas häneltä eriksensä:	3. Ja kuin hän istui Öljymäellä, templin kohdalla, kysyivät häneltä erinänsä Pietari ja Jakob, ja Johannes ja Andreas:	13:3 JA cosca hän istui Öljymäellä/ Templin cohdalla/ kysyit häneldä erinomattain Petari ja Jacobus ja Johannes ja Andreas/ sanoden:
13:4 "Sano meille: milloin tämä tapahtuu, ja mikä on merkki siitä, että kaikki tämä alkaa lopullisesti toteutua?"	4. Sano meille, koska nämä tapahtuvat? Ja mikä merkki on, koska nämät kaikki päätetään?	Sanos meille cosca nämät tapahtuwat? 13:4 Ja mikä mercki on/ cosca nämät caicki päätetän?
13:5 Niin Jeesus rupesi puhumaan heille: "Katsokaa, ettei kukaan teitä eksytä.	5. Niin Jesus, vastaten heitä, rupesi sanomaan: katsokaat, ettei joku teitä petä.	13:5 Nijn Jesus wastaten rupeis heille sanoman: 13:6 Cadzocat/ ettei jocu teitä petä:
13:6 Monta tulee minun nimessäni sanoen: 'Minä se olen', ja he eksyttävät monta.	6. Sillä monta tulevat minun nimeeni, sanoen: minä olen, ja pettävät monta.	sillä monda tulewat minun nimeeni/ sanoden: minä olen Christus/ ja pettäwät monda.
13:7 Ja kun te kuulette sotien melskettä ja sanomia sodista, älkää peljästykö. Näin täytyy tapahtua, mutta se ei ole vielä loppu.	7. Mutta kuin te kuulette sotia ja sotain sanomia, niin älkää hämmästykö; sillä ne pitää tapahtuman; vaan ei vielä loppu ole.	13:7 MUtta cosca te cuuletta sotia/ ja sotain sanomita/ njn älkät peljätkö: sillä ne pitä tapahtuman/ waan ei cohta loppu ole.
13:8 Sillä kansa nousee kansaa vastaan ja valtakunta valtakuntaa vastaan, tulee maanjärityksiä monin paikoin, tulee nälänhätää. Tämä on synnytystuskien alkua.	8. Sillä kansa pitää nouseman kansaa vastaan ja valtakunta valtakuntaa vastaan, ja maanjäritykset pitää oleman jokaisessa paikassa, ja tulee nälkä ja metelit.	13:8 Canssa carca Canssa wastan/ ja waldacunda waldacunda wastan. Ja maan järityxet pitä oleman jocaidzes paicas/ ja tule nälkä/ ja pelgot/
13:9 Mutta pitäkää te vaari itsestänne. Teidät vedetään oikeuksiin, ja teitä piestään synagoogissa, ja teidät asetetaan maaherrain ja kuningasten eteen, minun tähteni, todistukseksi heille.	9. Nämät ovat murhetten alut. Mutta kavahtakaat itse teitänne; sillä he antavat ylön teidät raastupiin ja synagogiin. Ja te pieksetään ja johdatetaan päämiesten ja kuningasten eteen minun tähteni, heille todistukseksi.	nämät owat murehten algut. 13:9 MUtta cawahtacat teitän: sillä he ylönandawat teidän Rastupijn ja Synagogijn. Ja te piexetän ja johdatetan Päämiesten ja Cuningasten eteen minun tähteni/ heille todistuxexi.
13:10 Ja sitä ennen pitää evankeliumi saarnattaman kaikille kansoille.	10. Ja ennen pitää saarnattaman evankeliumi kaikessa kansassa.	13:10 Ja ennen pitä saarnattaman Evangeliumi caikesa Canssasa.

13:11 Ja kun he vievät teitä ja vetävät oikeuteen, älkää edeltäpäin huolehtiko siitä, mitä puhuisitte; vaan mitä teille sillä hetkellä annetaan, se puhukaa. Sillä ette te ole puhumassa, vaan Pyhä Henki.	11. Kuin he niin teitä vievät ja antavat ylön, niin älkää edellä murehtiko, mitä teidän puhuman pitää, älkää myös ennen ajatelko: vaan mitä teille sillä hetkellä annetaan, se puhukaat; sillä ette te ole, jotka puhutte, vaan Pyhä Henki.	13:11 Cosca he nijn teitä wiewät ja ylönandawat/ nijn älkät murehtico/ mitä teidän puhuman pitä/ älkät myös ennen ajatelco/ vaan mitä teille sillä hetkellä annetan/ se puhucat: sillä et te ole jotca puhuwat/ vaan Pyhä Hengi.
13:12 Ja veli antaa veljensä kuolemaan ja isä lapsensa, ja lapset nousevat vanhempiansa vastaan ja tappavat heidät.	12. Niin on veli antava ylön veljensä kuolemaan, ja isä pojan; ja lapset nousevat vanhempia vastaan, ja antavat tappa heitä.	13:12 Nijn on weli ylönandawa weljens cuolemaan/ ja Isä poicans/ ja lapset carcawat wanhembitans watan/ ja saattawat heitä cuolemaan.
13:13 Ja te joudutte kaikkien vihattaviksi minun nimeni tähden; mutta joka vahvana pysyy loppuun asti, se pelastuu.	13. Ja tulette vihattavaksi kaikilta minun nimeni tähden; vaan joka vahvana pysyy loppuun asti, se tulee autuaaksi.	13:13 Ja caicki wihawat teitä minun nimeni tähden/ vaan joca pysy loppun asti/ se tule autuaxi.
13:14 Mutta kun näette hävityksen kauhistuksen seisovan siinä, missä ei tulisi - joka tämän lukee, se tarkatkoon - silloin ne, jotka Juudeassa ovat, paetkoot vuorille;	14. Mutta kuin te saatte nähdä hävityksen kauhistuksen, josta Daniel prophetan kautta sanottu on, seisovan kussa ei pitäisi: (joka sen lukee, hän ymmärtäköön;) silloin, jotka Juudeassa ovat, ne paetkaan vuorille.	13:14 NIin cosca te saatta nähdä häwityxen cauhistuxen/ josta Daniel Prophetan cautta sanottu on/ seisowan cusa ei sopis/ (joca sen luke hän ymmärtäkön) silloin jotca Judeas owat/ ne paetcan vuorille.
13:15 joka on katolla, älköön astuko alas älköönkä menkö sisään noutamaan mitään huoneestansa;	15. Ja joka katon päällä on, älköön astuko alas huoneeseen, ja älköön menkö sisälle jotakin ottamaan huoneestansa.	13:15 Ja joca caton päällä on/ älkön astuco alas huonesen/ ja älkön mengö jotakin hakeman huonestans.
13:16 ja joka on mennyt pellolle, älköön palatko takaisin noutamaan vaippansa.	16. Ja joka pellolla on, älköön palatko takaisin ottamaan vaatettansa.	13:16 Ja joca pellolla on/ älkön palaitco nijden jälken/ cuin hän tacans jätti/ ottaman hänen waatettans.
13:17 Voi raskaita ja imettäväisiä niinä päivinä!	17. Voi raskaita vaimoja ja imettäväisiä niinä päivinä!	13:17 Woi wastoinolewaisia ja imettäwäisiä nijnä päiwinä.
13:18 Mutta rukoilkaa, ettei se tapahtuisi talvella.	18. Mutta rukoilkaat, ettei pakonne tapahtuisi talvella.	13:18 Mutta rucoilcat/ ettei teidän packon tapahduis talwella.
13:19 Sillä niinä päivinä on oleva ahdistus, jonka kaltaista ei ole ollut hamasta luomakunnan alusta, jonka Jumala on luonut, tähän asti, eikä milloinkaan tule.	19. Sillä niinä aikoina pitää oleman senkaltainen vaiva, jonka kaltaista ei ole ollut luomisen alusta, kuin Jumala luonut on, niin tähän asti, eikä tuleman pidä.	13:19 Sillä nijnä aicoina pitä oleman sencaltainen waiwa/ ettei ole ollut luonnon algusta/ cuin Jumala tähän asti luonut on/ eikä tulewa ole.
13:20 Ja ellei Herra lyhentäisi niitä päiviä, ei mikään liha pelastuisi; mutta valittujen tähden, jotka hän on valinnut, hän on lyhentänyt ne päivät.	20. Ja ellei Herra olisi lyhentänyt niitä päiviä, niin ei yksikään liha tulisi autuaaksi; mutta valittujen tähden, jotka hän on valinnut, lyhensi hän ne päivät.	13:20 Ja ellei Herra lyhennäis nijtä päiwiä/ nijn ei yxikän ihminen tulis wapahdexi. Mutta walittuiden tähden/ jotca hän on walinnut/ lyhensi hän ne päiwät.
13:21 Ja jos silloin joku sanoo teille: 'Katso, täällä on Kristus', tai: 'Katso, tuolla', niin älkää uskoko.	21. Ja silloin, jos joku sanoo teille: katso, tässä on Kristus, taikka: katso, siellä; niin älkää uskoko.	13:21 JA jos jocu silloin sano teille: Cadzo/ täsä on Christus/ taicka siellä on Christus/ nijn älkät uscoco.

13:22 Sillä vääriä kristuksia ja vääriä profeettoja nousee, ja he tekevät tunnustekoja ja ihmeitä, eksyttääkseen, jos mahdollista, valitut.	22. Sillä väärät Kristukset ja väärät prophetat nousevat, ja merkkejä ja ihmeitä tekevät, pettäöksensä, jos mahdollinen olis, valituitakin.	13:22 Sillä väärät Christuxet ylösnousewat/ ja väärät Prophetat/ jotca merckiä ja ihmeitä tekewät/ walituita pettäxens/ jos mahdollinen olis.
13:23 Mutta olkaa te varuillanne. Minä olen edeltä sanonut teille kaikki.	23. Mutta te kavahtakaat: katso, minä olen teille kaikki ennen sanonut.	13:23 Mutta cawahtacat/ cadzo/ minä olen teille caicki jo ennen sanonut.
13:24 Mutta niinä päivinä, sen ahdistuksen jälkeen, aurinko pimenee, eikä kuu anna valoansa,	24. Mutta niinä päivinä, sen vaivan jälkeen, pitää auringon pimenemän ja kuu ei anna valoansa.	13:24 MUTta nijnä päiwinä/ pitä Auringon tämän waiwan jälken pimenemän/ ja Cuu ei anna waloans.
13:25 ja tähdet putoilevat taivaalta, ja voimat, jotka taivaissa ovat, järkkyvät.	25. Ja taivaan tähdet pitää putooman, ja taivasten voimat pitää liikutettaman.	13:25 Tähdet putowat Taiwahast/ ja Taiwan voimat sysätän.
13:26 Ja silloin he näkevät Ihmisen Pojan tulevan pilvissä suurella voimalla ja kirkkaudella.	26. Ja silloin heidän pitää näkemän Ihmisen Pojan tulevan pilvissä suurella voimalla ja kunnialla.	13:26 Ja silloin heidän pitä näkemän ihmisen Pojan tulewan pilwis suurella woimalla ja cunnialla.
13:27 Ja silloin hän lähettää enkelinsä ja kokoaa valittunsa neljältä ilmalta, maan äärestä hamaan taivaan ääreen.	27. Ja silloin hän lähettää enkelinsä, ja kokoo valittunsa neljästä tuulesta, hamasta maan äärestä niin taivaan ääreen asti.	13:27 Ja silloin hän lähettä Engelins/ ja coco walittuns neljästä tuulesta/ hamast maan lopusta/ nijn Taiwan loppun asti.
13:28 Mutta oppikaa viikunapuusta vertaus: Kun sen oksa jo on tuore ja lehdet puhkeavat, niin te tiedätte, että kesä on lähellä.	28. Mutta fikunapuusta oppikaat vertaus: kuin sen oksa on tuores ja lehdet puhkeavat, niin te tiedätte, että suvi on läsnä.	13:28 Mutta Ficunapuusta oppicat wertaus/ cosca hänen oxans tuorehtiwat/ ja lehdet puhkewat/ nijn te tiedätte että suwi on läsnä.
13:29 Samoin te myös, kun näette tämän tapahtuvan, tietäkää, että se on lähellä, oven edessä.	29. Niin myös te, kuin te nämät näette tapahtuvan, niin tietäkää, että se on läsnä oven edessä.	13:29 Nijn myös te/ cosca te nämät näette tapahtuwan/ nijn tietkät että se on läsnä jo owen edes.
13:30 Totisesti minä sanon teille: tämä sukupolvi ei katoa, ennenkuin nämä kaikki tapahtuvat.	30. Totisesti sanon minä teille: ei suinkaan tämän sukukunnan pidä hukkuman ennen kuin kaikki nämät tapahtuvat.	13:30 Totisest sanon minä teille: ei tämä sucucunda hucu ennen cuin caicki nämät tapahtuwat.
13:31 Taivas ja maa katoavat, mutta minun sanani eivät katoa.	31. Taivas ja maa pitää hukkuman; mutta minun sanani ei pidä suinkaan hukkuman.	13:31 Taiwan ja maan pitä huckuman/ mutta minun sanani ei pidä huckuman.
13:32 Mutta siitä päivästä tai hetkestä ei tiedä kukaan, eivät enkelit taivaassa, eikä myöskään Poika, vaan ainoastaan Isä.	32. Mutta siitä päivästä ja hetkestä ei tiedä kenkään, ei enkelitkään, jotka ovat taivaassa, ei Poikakaan, vaan Isä.	13:32 Mutta sijtä päiwästä ja ajasta ei tiedä kengän/ ei Engelitkän jotca owat Taiwahas/ ja ei Poicacan/ waan ainoa Isä.
13:33 Olkaa varuillanne, valvokaa ja rukoilkaa, sillä ette tiedä, milloin se aika tulee.	33. Kavahtakaat, valvokaat ja rukoilkaat, sillä ette tiedä, koska se aika tulee.	13:33 CAwahtacat/ walwocat ja rucoilcat/ sillä et te tiedä cosca se aica tule.
13:34 On niinkuin muille maille matkustaneen miehen: kun hän jätti talonsa ja antoi palvelijoilleen vallan, kullekin oman tehtävänsä, käski hän myös ovenvartijan valvoa.	34. Niinkuin ihminen, joka muille maille vaelsi, jätti huoneensa ja antoi palveliainsa haltuun, ja kullekin hänen askareensa, ja käski ovenvartiain valvoa;	13:34 Nijn cuin ihminen/ joca muille maille waelsi/ jätti huonens/ ja andoi palweliains haldun/ ja cullengin hänen ascarens/ ja käski owen wartian walwo.
13:35 Valvokaa siis, sillä ette tiedä, milloin talon herra tulee, iltamyöhälläkö vai yösydännä vai kukonlaulun aikaan vai varhain aamulla,	35. Niin valvokaat siis: (sillä ette tiedä, koska huoneen Herra tuleva on, ehtoon, taikka puoliyönä, eli kukon laulaissa, eli aamulla:)	13:35 Nijn walwocat sijs/ sillä et te tiedä cosca huonen Herra tulewa on/ ehtona taicka puoli yönä/ eli cucoin laulais eli huomendain.

13:36 ettei hän, äkkiarvaamatta tullessaan, tapaisi teitä nukkumasta.	36. Ettei hän äkisti tullessansa löytäisi teitä makaamasta.	13:36 Ettei hän äkistä tulis/ ja löydäis teitä macamast.
13:37 Mutta minkä minä teille sanon, sen minä sanon kaikille: valvokaa."	37. Mutta mitä minä teille sanoin, sen minä kaikille sanon: valvokaat!	13:37 Mutta mitä minä teille sanon/ sen minä myös caikille sanon/ walwocat.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu .
14:1 Niin oli kahden päivän perästä pääsiäinen ja happamattoman leivän juhla, ja ylipapit ja kirjanoppineet miettivät, kuinka saisivat hänet otetuksi kavaluudella kiinni ja tapetuksi.	1. Niin oli kahden päivän perästä pääsiäinen ja makianleivän päivät. Ja ylimmäiset papit ja kirjanoppineet etsivät, kuinka he kavaluudella hänen kiinniottaisivat ja tappaisivat.	14:1 NIin oli cahden päiwän perästä Pääsiäinen/ ja makianleiwän päiwät. Ja ylimmäiset Papit ja Kirjanoppenet edzeit/ cuinga he cawaludella hänen kijnniottaisit/ ja tappaisit.
14:2 Sillä he sanoivat: "Ei juhlan aikana, ettei syntyisi meteliä kansassa."	2. Mutta he sanoivat: ei juhlapäivänä, ettei kapina nousisi kansassa.	14:2 Nijn he sanoit: ei Juhla päiwänä/ ettei capina nousis Canssasa.
14:3 Ja kun hän oli Betaniassa, pitalisen Simonin asunnossa, tuli hänen aterialla ollessaan nainen, mukanaan alabasteripullo täynnä oikeata, kallista nardusvoidetta. Hän rikkoi alabasteripullon ja vuodatti voiteen hänen päähänsä.	3. Ja kuin hän oli Betaniassa spitalisen Simonin huoneessa, ja atrioitsi, niin tuli yksi vaimo, jolla oli lasi turmelematointa ja kallista nardusvoidetta, ja hän särki lasin ja vuodatti hänen päänsä päälle.	14:3 JA cuin hän oli Bethanias/ sen spitalisen Simonin huonesa ja atrioidzi/ njjn tuli yxi waimo/ jolla oli Clasi turmelematoinda ja callist Narduxen woidet/ ja hän särki Clasin/ ja wuodatti hänen pääns päälle.
14:4 Niin oli muutamia, jotka närkästyivät ja sanoivat keskenään: "Mitä varten tämä voiteen haaskaus?"	4. Niin muutamit närkästyivät itsellensä ja sanoivat: mihinkä on tapahtunut tämä voiteen haaskaus?"	14:4 Nijn muutamit närkästyit idzelläns/ ja sanoit: mihingä on tapahtunut tämä woiten haascaus?"
14:5 Olisihan voinut myydä tämän voiteen enempään kuin kolmeensataan denariin ja antaa ne köyhille. "Ja he toruivat häntä.	5. Sillä tämä olis taidettu myytää enempää kuin kolmeensataan penninkiin, ja annettaa vaivaisille. Ja he napisivat häntä.	14:5 Sillä tämä olis taittu myytä enämbän cuin colmeen sataan penningijn/ ja annetta waiwaisten/ ja he napisit händä.
14:6 Mutta Jeesus sanoi: "Antakaa hänen olla. Miksi pahoitatte hänen mieltään? Hän teki hyvän työn minulle.	6. Niin Jesus sanoi: sallikaat hänen olla rauhassa! miksi te häntä vaivaatte? Hän teki hyvän työn minun kohtaani.	14:6 Nijn Jesus sanoi: sallicat hänen olla rauhas/ mixi te händä waiwatte. 14:7 Hän teki hywän työn minun cohtani:
14:7 Köyhät teillä on aina keskuudessanne, ja milloin tahdotte, voitte heille tehdä hyvää, mutta minua teillä ei ole aina.	7. Sillä teillä ovat aina vaivaiset, ja koska ikänä te tahdotte, niin te saatte heille hyvin tehdä. Mutta en minä teillä aina ole.	sillä teillä owat aina waiwaiset/ ja cosca ikänäns te tahdotte/ njjn te saatte heille hywä tehdä.
14:8 Hän teki, minkä voi. Edeltäkäsän hän voiteli minun ruumiini hautaamista varten.	8. Tämä teki, mitä hän voi, ja ennätti voitelemaan minun ruumistani hautaamiseksi.	14:8 Mutta en minä teillä aina ole: Tämä teki mitä hän woi/ ja ennätti woiteleman minun ruumistani hautamisexi.
14:9 Totisesti minä sanon teille: missä ikinä kaikessa maailmassa evankeliumia saarnataan, siellä sekin, minkä tämä teki, on mainittava hänen muistoksensa."	9. Totisesti sanon minä teille: kussa ikänä tämä evankeliumi saarnataan kaikessa maailmassa, niin myös tämä, minkä hän teki, pitää mainittaman hänen muistoksensa.	14:9 Totisest sanon minä teille: cusa tämä Evangelium saarnatan caikes mailmas/ njjn myös tämä cuin hän teki/ pitä saarnattaman hänen muistoxens.

14:10 Ja Juudas Iskariot, yksi niistä kahdestatoista, meni ylipappien luo kavaltaakseen hänet heille.	10. Ja Juudas Iskariot, yksi kahdestatoistakymmenestä, meni ylimmäisten pappein tykö, että hän pettäis hänen heille.	14:10 JA Judas Ischarioth yxi cahdestatoistakymmenest meni ylimmäisten Pappein tygö/ että hän pettäis hänen heille:
14:11 Kun nämä sen kuulivat, ihastuivat he ja lupasivat antaa hänelle rahaa. Ja hän mietti, kuinka hänet sopivassa tilaisuudessa kavaltaisi.	11. Kuin he sen kuulivat, ihastuivat he, ja lupasivat hänelle rahaa antaa. Ja hän etsi, kuinka hän soveliaalla ajalla hänen pettäis.	14:11 Cosca he sen cuulit/ ihastuit he ja lupaisit hänelle raha anda. Ja hän edzei/ cuinga hän soweliasti hänen pettäis.
14:12 Ja ensimmäisenä happamattoman leivän päivänä, kun pääsiäislammas teurastettiin, hänen opetuslapsensa sanoivat hänelle: "Mihin tahdot, että menemme valmistamaan pääsiäislampaan sinun syödäksesi?"	12. Ja ensimmäisenä makian leivän päivänä, kuin pääsiäislammas teurastettiin, sanoivat hänelle hänen opetuslapsensa: kussas tahdot, että me menemme ja valmistamme syödäkses pääsiäislampaan?	14:12 JA ensimmäisnä makian leivän päivänä/ cosca Pääsiäis lammas teurastettin/ sanoit hänelle hänen Opetuslapsens: Cusas tahdot että me menemme/ ja walmistam syödäxes Pääsiäis lamban?
14:13 Niin hän lähetti kaksi opetuslastaan ja sanoi heille: "Menkää kaupunkiin, niin teitä vastaan tulee mies kantaen vesiastiaa; seuratkaa häntä.	13. Ja hän lähetti kaksi opetuslapsistansa, ja sanoi heille: menkää kaupunkiin, ja yksi ihminen kohtaa teitä, kantain vesiastiaa; noudattakaat häntä.	14:13 Ja hän lähetti caxi hänen Opetuslapsistans/ ja sanoi heille: mengät Caupungijn/ ja yxi ihminen cohta teidän/ candain wesiastiata/ noudattacat händä.
14:14 Ja mihin hän menee, sen talon isännälle sanokaa: 'Opettaja sanoo: Missä on minun vierashuoneeni, syödäkseni siinä pääsiäislampaan opetuslasteni kanssa?'	14. Ja kuhunka hän menee sisälle, sanokaat perheen isännälle: Mestari sanoo: kussa on vierasten huone, jossa minä opetuslasteni kanssa söisin pääsiäislampaan?	14:14 Ja cuhunga hän mene/ sanocat perhen isännälle: Mestari käski sinulle sano: cusa on wierasten huone/ josa minä Opetuslasteni cansa söisin Pääsiäis lamban?
14:15 Ja hän näyttää teille suuren huoneen yläkerrassa, valmiiksi laitettun; valmistakaa meille sinne."	15. Ja hän osoittaa teille suuren salin, rakennetun ja valmistetun, valmistakaa siellä meille.	14:15 Ja hän osotta teille suuren Salin/ raketun ja walmistetun/ walmistacat siellä meille.
14:16 Niin opetuslapset lähtivät ja tulivat kaupunkiin ja havaitsivat niin olevan, kuin Jeesus oli heille sanonut, ja valmistivat pääsiäislampaan.	16. Ja hänen opetuslapsensa menivät ja tulivat kaupunkiin, ja löysivät niinkuin hän oli heille sanonut, ja valmistivat pääsiäislampaan.	14:16 Ja hänen Opetuslapsens menit/ ja tulit Caupungijn/ ja löysit nijncuin hän oli heille sanonut. Ja walmistit Pääsiäis lamban.
14:17 Ja kun ehtoo tuli, saapui hän sinne niiden kahdentoista kanssa.	17. Ja kuin ehtoo tuli, tuli hän kahdentoistakymmenen kanssa.	14:17 Nijn hän tuli ehtona cahdentoistakymmenen cansa.
14:18 Ja kun he olivat aterialla ja söivät, sanoi Jeesus: "Totisesti minä sanon teille: yksi teistä kavaltaa minut, yksi, joka syö minun kanssani."	18. Ja kuin he istuivat pöydän tykönä ja söivät, sanoi Jesus: totisesti sanon minä teille: yksi teistä, joka syö minun kanssani, on minun pettävä.	14:18 Ja cuin he istuit pöydän tykönä ja söit/ sanoi Jesus: totisest sanon minä teille: yxi teistä/ joca syö minun cansani/ on minun pettäwä.
14:19 He tulivat murheellisiksi ja rupesivat toinen toisensa perästä sanomaan hänelle: "En kaiketi minä?"	19. Mutta he rupesivat murehtimaan ja yksi toisen jälkeen sanomaan: ollenko minä se? ja toinen ollenko minä se?	14:19 Ja he tulit murhellisexi/ ja rupeisit idzecukin sanoman: ollengo minä? Ja toinen: ollengo minä?
14:20 Hän sanoi heille: "Yksi teistä kahdestatoista, se, joka kastaa vatiin minun kanssani.	20. Hän vastasi ja sanoi heille: yksi kahdestatoistakymmenestä, joka minun kanssani vatiin rupee.	14:20 Hän wastais/ ja sanoi heille: yxi cahdestatoistakymmenest joca minun cansani fatijn rupe.

14:21 Niin, Ihmisen Poika tosin menee pois, niinkuin hänestä on kirjoitettu, mutta voi sitä ihmistä, jonka kautta Ihmisen Poika kavalletaan! Parempi olisi sille ihmiselle, että hän ei olisi syntynyt."	21. Ihmisen Poika tosin menee, niinkuin hänestä on kirjoitettu; mutta voi sitä ihmistä, jonka kautta Ihmisen Poika petetään! se olisi hänelle parempi, jos ei se ihminen olisi syntynyt.	14:21 Ihmisen Poika mene tosin nijncuin hänestä on kirjoitettu/ mutta woi sitä ihmistä/ jonga cautta ihmisen Poica petetän/ se olisi hänelle parambi/ jos ei se ihminen olisi syndynyt.
14:22 Ja heidän syödessään Jeesus otti leivän, siunasi, mursi ja antoi heille ja sanoi: "Ottakaa, tämä on minun ruumiini."	22. Ja heidän syödessänsä otti Jesus leivän, kiitti, mursi ja antoi heille, ja sanoi: ottakaat, syökää: tämä on minun ruumiini.	14:22 JA heidän syödesäns otti Jesus leiwän/ kijtti ja mursi/ ja andoi heille/ ja sanoi: ottacat/ syökät/ tämä on minun ruumin.
14:23 Ja hän otti maljan, kiitti ja antoi heille; ja he kaikki joivat siitä.	23. Ja hän otti kalkin, kiitti ja antoi heille. Ja he joivat siitä kaikki.	14:23 Ja otti Calkin/ kijtti/ ja andoi heille. Ja he joit sijtä caicki.
14:24 Ja hän sanoi heille: "Tämä on minun vereni, liiton veri, joka vuodatetaan monen edestä.	24. Ja hän sanoi heille: tämä on minun vereni, sen Uuden Testamentin, joka monen edestä vuodatetaan.	14:24 Ja hän sanoi heille: tämä on minun weren/ sen Uden Testamendin/ joca monen edest wuodatetan.
14:25 Totisesti minä sanon teille: minä en juo enää viinipuun antia, ennenkuin sinä päivänä, jona juon sitä uutena Jumalan valtakunnassa."	25. Totisesti sanon minä teille: en minä suinkaan silleen juo viinapuun hedelmästä, siihen päivään asti kuin minä sen juon uuden, Jumalan valtakunnassa.	14:25 Totisest sanon minä teille: en minä sillen juo wijnapuun hedelmästä/ sijhenasti cuin minä sen vden juon Jumalan waldacunnas.
14:26 Ja veisattuaan kiitosvirren he lähtivät Öljymäelle.	26. Ja kuin he kiitosvirren olivat sanoneet, menivät he ulos Öljymäelle.	14:26 JA cuin he kijtoswirren olit sanonet/ menit he Öljymäelle.
14:27 Ja Jeesus sanoi heille: "Kaikki te loukkaannutte, sillä kirjoitettu on: 'Minä lyön paimenta, ja lampaat hajotetaan.'	27. Ja Jesus sanoi heille: kaikki te tänä yönä pahenette minussa, niinkuin kirjoitettu on: minä lyön paimenta, ja lampaat hajoitetaan.	14:27 Ja Jesus sanoi heille: caicki te tänä yönä pahenetta minusa/ nijncuin kirjoitettu on: Minä lyön paimenda ja lambat hajotetan.
14:28 Mutta ylösnoustuani minä menen teidän edellänne Galileaan."	28. Mutta sitte kuin minä nousen ylös, niin minä käyn teidän edellänne Galileaan.	14:28 Mutta sijtte cuin minä ylösnousen/ nijn minä käyn teidän edellän Galileaan.
14:29 Niin Pietari sanoi hänelle: "Vaikka kaikki loukkaantuisivat, en kuitenkaan minä."	29. Niin Pietari sanoi hänelle: ja jos vielä kaikki muut pahenisivat, en kuitenkaan minä pahene.	14:29 Nijn Petari sanoi hänelle: jos wielä caicki muut pahenisit/ en cuitengan minä pahene.
14:30 Jeesus sanoi hänelle: "Totisesti minä sanon sinulle: tänään, tänä yönä, ennenkuin kukko kahdesti laulaa, sinä kolmesti minut kiellät."	30. Ja Jesus sanoi hänelle: totisesti sanon minä sinulle: tänäpäpä, tänä yönä, ennenkuin kukko kahdesti laulaa, sinä kolmasti minun kiellät.	14:30 Ja Jesus sanoi hänelle: totisest sanon minä sinulle: tänäpäpä/ ennen cuin cuckoi cahdesti laula/ sinä colmast minun kiellät.
14:31 Mutta hän vakuutti vielä lujemmin: "Vaikka minun pitäisi kuolla sinun kanssasi, en sittenkään minä sinua kiellä." Ja samoin sanoivat kaikki muutkin.	31. Mutta hän sanoi vielä enemmin: jos minun pitäis kuoleman sinun kanssas, en minä ikänä kiellä sinua. Niin sanoivat myös kaikki.	14:31 Mutta hän sanoi wielä enämmin: jos minun pidäis cuoleman sinun cansas/ en minä sijttekän kielläis sinua. Nijn sanoit myös caicki.
14:32 Ja he tulivat maatilalle, jonka nimi on Getsemane; ja hän sanoi opetuslapsillensa: "Istukaa tässä, sillä aikaa kuin minä rukoilen."	32. Ja he tulivat kylään, jonka nimi oli Getsemane. Ja hän sanoi opetuslapsillensa: istukaat tässä niinkauvan kuin minä rukoilen.	14:32 JA he tulit sijhen paickan/ jonga nimi oli Gethsemane. Ja hän sanoi Opetuslapsillens: istucat täsä/ nijncauwan cuin minä menen tuonne rucoileman.
14:33 Ja hän otti mukaansa Pietarin ja Jaakobin ja Johanneksen; ja hän alkoi kauhistua ja tulla tuskaan.	33. Ja hän otti Pietarin ja Jakobin ja Johanneksen kanssansa, ja rupesi vapisemaan ja kauhistumaan.	14:33 Ja hän otti Petarin ja Johannexen ja Jacobin cansans/ ja rupeis wapiseman ja cauhistuman/ ja sanoi heille:

14:34 Ja hän sanoi heille: "Minun sieluni on syvästi murheellinen, kuolemaan asti; olkaa tässä ja valvokaa."	34. Ja sanoi heille: minun sieluni on suuresti murheissansa kuolemaan asti. Olkaat tässä ja valvokaat.	14:34 Minun sielun on murehisans cuoleman asti/ olcat täsä ja walwocat.
14:35 Ja hän meni vähän edemmäksi, lankesi maahan ja rukoili, että, jos mahdollista, se hetki menisi häneltä ohi,	35. Ja hän kävi vähää edemmä, lankesi maahan ja rukoili, jos mahdollinen olis, että aika hänen ohitsensa kävis.	14:35 Ja hän käwi wähä edemmä/ langeis maahan ja rucoili/ jos mahdollinen olis/ että se aica hänen ohidzens käwis.
14:36 ja sanoi: "Abba, Isä, kaikki on mahdollista sinulle; ota pois minulta tämä malja. Mutta ei, mitä minä tahdon, vaan mitä sinä!"	36. Ja sanoi: Abba minun Isäni! kaikki ovat sinulle mahdolliset: ota pois minulta tämä kalkki, ei kuitenkaan niinkuin minä tahdon, mutta niinkuin sinä.	14:36 Ja sanoi: Abba minun Isän/ caicki owat sinulle mahdolliset/ ota pois minulda tämä Calcki/ ei cuitengan nijncuin minä tahdon/ mutta nijncuin sinä.
14:37 Ja hän tuli ja tapasi heidät nukkumasta ja sanoi Pietarille: "Simon, nukutko? Etkö jaksanut yhtä hetkeä valvoa?"	37. Ja hän tuli ja löysi heidät makaamasta ja sanoi Pietarille: Simon, makaatkos? Etkös voinut yhtä hetkeä valvoa?	14:37 Ja hän tuli ja löysi heidän macamast/ ja sanoi Petarille: Simon macatcos? Etkös woinut yhtä hetke walwo?
14:38 Valvokaa ja rukoilkaa, ettette joutuisi kiusaukseen; henki tosin on altis, mutta liha on heikko."	38. Valvokaat, ja rukoilkaat, ettette tulisi kiusaukseen. Henki tosin on altis, mutta liha on heikko.	14:38 Walwocat/ ja rucoilcat/ ettet te tulis kiusauxeen. Hengi tosin on aldis/ mutta liha on heicko.
14:39 Ja taas hän meni pois ja rukoili sanoen samat sanat.	39. Niin hän taas meni pois ja rukoili, sanoen entisen sanan.	14:39 Nijn hän taas meni pois ja rucoili/ ja puhui endisen puhen.
14:40 Ja tullessaan hän taas tapasi heidät nukkumasta, sillä heidän silmänsä olivat käyneet kovin raukeiksi; ja he eivät tienneet, mitä hänelle vastaisivat.	40. Ja palatessansa löysi taas heidät makaamasta, (sillä heidän silmänsä olivat raskaat,) eikä tietäneet, mitä heidän piti häntä vastaaman.	14:40 Ja löysi taas palaitesans heidän macamast: sillä heidän silmäns olit uneliat/ eikä tiennet mitä heidän piti händä wastaman.
14:41 Ja hän tuli kolmannen kerran ja sanoi heille: "Te nukutte vielä ja lepäätte! Jo riittää! Hetki on tullut; katso, Ihmisen Poika annetaan syntisten käsiin.	41. Ja hän tuli kolmannen kerran ja sanoi heille: maatkaat vielä ja levätkäät! jo nyt kyllä on, hetki on tullut: katso, Ihmisen Poika annetaan ylön syntisten käsiin.	14:41 Ja hän tuli colmannen kerran/ ja sanoi heille: nytkö te maata tahdotta ja lewätä? Jo nyt kyllä on/ se hetki on tullut/ cadzo/ ihmisen Poica ylönannetan syndisten käsijn.
14:42 Nouskaa, lähtekäämme; katso, se, joka kavaltaa minut, on lähellä."	42. Nouskaat, käykäämme: katso, joka minun pettää, se lähestyi.	14:42 Noscat ja mengäm/ cadzo/ joca minun pettä/ se lähesty.
14:43 Ja heti, hänen vielä puhuessaan, Juudas, yksi niistä kahdestatoista, saapui, ja hänen mukanaan joukko ylipappien ja kirjanoppineiden ja vanhinten luota, miekat ja seipäät käsissä.	43. Ja kohta vielä hänen puhuissansa tuli Juudas, joka oli yksi kahdestatoistakymmenestä, ja hänen kanssansa paljo väkeä miekoilla ja seipäillä, ylimmäisiltä papeilta ja kirjanoppineilta ja vanhimmilta.	14:43 JA vielä hänen puhuisans tuli Judas/ joca oli yxi cahdestatoistakymmenest/ ja hänen cansans paljo wäke miecoilla ja seipäillä/ ylimmäisildä Papeilda ja Kirjanoppenuilda ja Wanhimmilda.
14:44 Mutta se, joka hänet kavalsi, oli sopinut heidän kanssaan merkistä, sanoen: "Se, jolle minä suuta annan, hän se on; ottakaa hänet kiinni ja viekää tarkasti vartioituna pois."	44. Mutta se, joka hänen petti, oli antanut heille yhteisen merkin, sanoen: kenenkä minä suuta annan, se on: kiinni ottakaat häntä, ja viekää pois visusti.	14:44 Nijn pettäjä oli andanut heille yhteisen merkin/ sanoden: kenengä minä suuta annan/ se on/ kijnniottacat händä/ ja wisust poiswiekät.
14:45 Ja tultuaan hän kohta astui hänen luoksensa ja sanoi: "Rabbi!" ja antoi hänelle suuta.	45. Ja kuin hän tuli, astui hän kohta hänen tykönsä ja sanoi: Rabbi! ja antoi hänen suuta.	14:45 Ja cuin hän tuli/ astui hän äkist hänen tygöns ja sanoi hänelle: Rabbi/ Rabbi/ ja andoi hänen suuta.

14:46 Silloin he kävivät häneen käsiksi ja ottivat hänet kiinni.	46. Mutta ne panivat kätensä hänen päällensä, ja ottivat hänen kiinni.	14:46 Mutta ne panit kätens hänen päällens/ ja otit hänen kijnni.
14:47 Mutta eräs niistä, jotka lähellä seisoivat, veti miekkansa, iski ylimmäisen papin palvelijaa ja sivalsi häneltä pois korvan.	47. Niin yksi niistä, jotka siinä läsnä seisoivat, veti ulos miekkansa ja löi ylimmäisen papin palveliaa, ja hakkasi pois hänen korvansa.	14:47 Nijn yxi nijstä/ jotca sijnä olit/ weti ulos mieckans/ ja löi ylimmäisen Papin palweliata/ ja hackais pois hänen corwans.
14:48 Niin Jeesus puhui heille ja sanoi: "Niinkuin ryöväriä vastaan te olette lähteneet minua miekoilla ja seipäillä vangitsemaan.	48. Ja Jesus vastaten sanoi heille: niinkuin ryöväriin tykö te tulitte ulos miekoilla ja seipäillä minua kiinni ottamaan.	14:48 JA Jesus sanoi heille: te oletta lähtenet minua nijncuin ryöwäriä miecoilla ja seipäillä kijnniottaman.
14:49 Joka päivä minä olen ollut teidän luonanne opettaen pyhäkössä, ettekä ole ottaneet minua kiinni. Mutta tämä tapahtuu, että kirjoitukset kävisivät toteen."	49. Minä olen joka päivä ollut teidän tykönänne ja opettanut templissä, ja ette minua ottaneet kiinni. Mutta nämät tapahtuvat, että Raamattu täytettäisiin.	14:49 Minä olen jocapäiwä ollut teidän tykönän/ ja opettanut Templis/ ja et te minua kijnniottanet. Mutta nämät tapahtuwat/ että Ramattu täytetäisin.
14:50 Niin he kaikki jättivät hänet ja pakenivat.	50. Ja kaikki antoivat ylöns hänen ja pakenivat.	14:50 Nijn caicki Opetuslapset ylönnait hänen ja pakenit.
14:51 Ja häntä seurasi eräs nuorukainen, jolla oli ympärillään liinavaate paljaalle iholle heitettyä; ja he ottivat hänet kiinni.	51. Ja yksi nuorukainen seurasi häntä, jolla oli liinainen vaate paljaan ihon päällä. Ja nuoret miehet ottivat hänet kiinni.	14:51 Ja yxi nuorucainen seurais händä/ jolla oli lijnainen waate paljan ihon päällä. 14:52 Ja nuoret miehet kijnniotit hänen/
14:52 Mutta hän jätti liinavaatteen ja pakeni alastonna.	52. Mutta hän jätti liinaisen vaatteen ja pakeni alasti heiltä.	mutta hän jätti sen lijnaisen waattens ja pakeni alasti heildä.
14:53 Ja he veivät Jeesuksen ylimmäisen papin eteen, jonne kaikki ylipapit ja vanhimmat ja kirjanoppineet kokoontuivat.	53. Ja he veivät pois Jesuksen ylimmäisen papin tykö, jonka tykö kaikki ylimmäiset papit ja vanhimmat ja kirjanoppineet olivat kokoon tulleet.	14:53 JA he weit pois Jesuxen ylimmäisen Papin tygö/ johonga caicki ylimmäiset Papit ja wanhimmat ja Kirjanoppenet olit cocondunet.
14:54 Ja Pietari seurasi häntä taampana ylimmäisen papin palatsin esipihaan asti ja istui palvelijain joukkoon ja lämmitteli tulen ääressä.	54. Mutta Pietari noudatti häntä taampana, hamaan ylimmäisen papin salin porstuaan, ja istui ynnä palveliain kanssa ja lämmitteli valkian tykönä.	14:54 Mutta Petari noudatti händä taambana/ siihenasti cuin hän tuli ylimmäisen Papin Salijn/ ja hän istui siellä palweliain seas/ ja lämmitteli walkian tykönä.
14:55 Mutta ylipapit ja koko neuvosto etsivät todistusta Jeesusta vastaan tappaaksensa hänet, mutta eivät löytäneet.	55. Mutta ylimmäiset papit ja kaikki raati etsivät todistusta Jesusta vastaan, että he hänen kuolemaan saattaisivat, ja ei löytäneet.	14:55 MUTta ylimmäiset Papit/ ja caicki Raadi edzei todistusta Jesusta wastan/ että he hänen cuolemahan saataisit:
14:56 Useat kyllä todistivat väärin häntä vastaan, mutta todistukset eivät olleet yhtäpitäviä.	56. Sillä moni todisti väärin häntä vastaan, mutta ei heidän todistuksensa olleet soveliaat.	14:56 Ja ei löynnet/ ja moni todisti wäärin händä wastan/ mutta ei heidän todistuxens ollet soweliat.
14:57 Niin muutamat nousivat ja todistivat väärin häntä vastaan, sanoen:	57. Ja muutamat nousivat ja todistivat väärin häntä vastaan, sanoen:	14:57 Ja muutamat tulit ja todistit wäärin händä wastan/ sanoden:
14:58 "Me olemme kuulleet hänen sanovan: 'Minä hajotan maahan tämän käsillä tehdyn temppelein ja rakennan kolmessa päivässä toisen, joka ei ole käsillä tehty.'"	58. Me olemme kuulleet hänen sanovan: minä tahdon tämän templin, joka käsillä tehty on, maahan jaottaa ja kolmena päivänä toisen rakentaa ylös, joka ei ole käsillä tehty.	14:58 Me olemma cuullet hänen sanowan/ minä tahdon tämän Templin/ joca käsillä tehty on/ särke ja colmena päiwänä toisen jällens rakenda/ joca ei ole käsillä tehty.
14:59 Mutta eivät näinkään heidän todistuksensa olleet yhtäpitäviä.	59. Ja ei niinkään ollut heidän todistuksensa sovelias.	14:59 Ja ei nijdengän todistus ollut sowelias.

14:60 Silloin ylimmäinen pappi nousi ja astui esille ja kysyi Jeesukselta sanoen: "Etkö vastaa mitään? Mitä nämä todistavat sinua vastaan?"	60. Ja ylimmäinen pappi astui edes, ja kysyi Jeesukselta, sanoen: etkös mitään vastaa? mitä nämät sinua vastaan todistavat?	14:60 Ja ylimmäinen Pappi nousi/ ja kysyi Jesuxelle/ sanoden: etkös näihin mitän wasta cuin nämät sinua wastaan todistawat?
14:61 Mutta hän oli vaiti eikä vastannut mitään. Taas ylimmäinen pappi kysyi häneltä ja sanoi hänelle: "Oletko sinä Kristus, sen Ylistetyn Poika?"	61. Mutta hän oli ääneti, eikä mitään vastannut. Taas ylimmäinen pappi kysyi häneltä ja sanoi hänelle: oletkos sinä Kristus, sen siunatun Poika?	14:61 Mutta hän oli äneti/ eikä mitän wastannut. Taas ylimmäinen Pappi kysyi ja sanoi hänelle: oletcos Christus sen siunatun Poica?
14:62 Jeesus sanoi: "Olen; ja te saatte nähdä Ihmisen Pojan istuvan Voiman oikealla puolella ja tulevan taivaan pilvissä."	62. Niin Jesus sanoi: minä olen. Ja teidän pitää näkemän Ihmisen Pojan istuvan voiman oikialla puolella, ja tulevan taivaan pilvissä.	14:62 Nijn Jesus sanoi: Minä olen. Ja teidän pitä näkemän ihmisen Pojan istuwan woiman oikialla puolella/ ja tulewan Taiwan pilwisä.
14:63 Niin ylimmäinen pappi repäisi vaatteensa ja sanoi: "Mitä me enää todistajia tarvitsemme?"	63. Niin ylimmäinen pappi repäisi vaatteensa ja sanoi: mitä me silleen todistuksia tarvitsemme?	14:63 Nijn ylimmäinen Pappi rewäis waattens/ ja sanoi: Mitä me sillen todistuxia tarwidzem:
14:64 Te kuulitte hänen pilkkaamisensa. Mitä arvelette?" Niin he kaikki tuomitsivat hänet vikapääksi kuolemaan.	64. Te olette kuulleet Jumalan pilkan. Mitä te luulette? Niin he kaikki tuomitsivat hänen olevan vikapään kuolemaan.	14:64 Te oletta cuullet Jumalan pilcan. MITä te luuletta? Nijn he caicki duomidzit hänen cuolemaan.
14:65 Ja muutamat rupesivat sylkemään häntä ja peittivät hänen kasvonsa ja löivät häntä nyrkillä ja sanoivat hänelle: "Profetoi!" Oikeudenpalvelijatkin löivät häntä poskelle.	65. Ja muutamat rupesivat sylkemään hänen päällensä, ja peittämään hänen kasvojansa, ja lyömään häntä poskelle, ja sanomaan hänelle: arvaa! Ja palvelijat pieksivät häntä sauvoilla.	14:65 Ja muutamat rupeisit sylkemän hänen päällens/ ja peittämän hänen caswojans ja rusicoidzeman händä ja sanoman hänelle: Arwa. Ja palweliat löit händä poskelle.
14:66 Kun nyt Pietari oli alhaalla esipihassa, tuli sinne muuan ylimmäisen papin palvelijattarista;	66. Ja Pietari oli alhaalla salissa, niin tuli yksi ylimmäisen papin piiiosta,	14:66 JA Petari oli alhalla Salis/ nijn tuli ylimmäisen Papin pijca.
14:67 ja nähdessään Pietarin lämmittelevän hän katsoi häneen ja sanoi: "Sinäkin olit Nasaretilaisen, tuon Jeesuksen, kanssa."	67. Ja koska hän näki Pietarin lämmittelevän, katsahti hän hänen päällensä ja sanoi: ja sinäkin olit Jesuksen Natsarealaisen kanssa?	14:67 Ja cosca hän näki Petarin lämmittelewän/ cadzahti hän hänen päällens/ ja sanoi: Ja sinäkin olit Jesus Nazarenuxen cansa?
14:68 Mutta hän kielsi sanoen: "En tiedä enkä käsitä, mitä sanot." Ja hän meni ulos pihalle. Ja kukko lauloi.	68. Mutta hän kielsi sanoen: en tunne minä häntä, enkä tiedä, mitäs sanot. Ja hän meni ulos porstuaan; ja kukko lauloi.	14:68 Mutta hän kielsi sanoden: en tunne minä händä/ engä tiedä mitäs sanot. Ja hän meni porstuaan/ ja Cuckoi lauloi.
14:69 Ja nähdessään hänet siellä palvelijatar rupesi taas sanomaan lähellä seisoville: "Tämä on yksi niistä."	69. Ja piika näki taas hänen ja rupesi sanomaan niille, jotka siinä seisovivat: tämä on yksi heistä.	14:69 Ja se pijca/ cosca hän näki hänen/ rupeis taas sanoman nijlle/ jotca sijnä seisoi: tämä on yxi heistä.
14:70 Mutta hän kielsi uudestaan. Ja vähän sen jälkeen lähellä seisovat taas sanoivat Pietarille: "Totisesti, sinä olet yksi niistä, sillä olethan sinä galilealainenkin."	70. Mutta hän kielsi jälleen. Ja taas vähän hetken perästä sanoivat Pietarille ne, jotka läsnä seisovivat: totisesti olet sinä yksi heistä; sillä sinä olet Galilealainen, ja sinun puhees on senkaltainen.	14:70 Mutta hän kielsi jällens. Ja taas hetken peräst/ sanoit ne Petarille/ jotca läsnä seisoi: totisest olet sinä yxi heistä: sillä sinä olet Galileus/ cuin sinun puhestakin cuulu.
14:71 Mutta hän rupesi sadattelemaan itseänsä ja vannomaan: "En tunne sitä miestä, josta te puhutte."	71. Niin hän rupesi itsiänsä sadattelemaan ja vannomaan: en tunne minä sitä ihmistä, jota te sanotte.	14:71 Nijn hän rupeis idziäns sadatteleman/ ja wannoman: en tunne minä sitä miestä/ josta te puhutta. Ja Cuckoi lauloi toisen kerran.

14:72 Ja samassa kukko lauloi toisen kerran. Niin Pietari muisti Jeesuksen sanat, jotka hän oli sanonut hänelle: "Ennenkuin kukko kahdesti laulaa, sinä kolmesti minut kiellät." Ja hän ratkesi itkuun.	72. Ja kukko lauloi toisen kerran. Niin Pietari muisti sen sanan, minkä Jesus hänelle sanonut oli: ennenkuin kukko kahdesti laulaa, sinä kolmasti minun kiellät. Ja hän kiiruusti läksi ulos ja itki.	14:72 Nijn Petari muisti sen sanan/ cuin Jesus hänelle sanonut oli: ennen cuin Cuckoi cahdesti laula/ sinä colmasti minut kiellät. Ja hän rupeis itkemän.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu .
15:1 Ja heti aamulla ylipapit ynnä vanhimmat ja kirjanoppineet ja koko neuvosto tekivät päätöksen, sitoivat Jeesuksen, veivät hänet pois ja antoivat Pilatuksen käsiin.	1. Ja kohta aamulla varhain pitivät ylimmäiset papit neuvoa vanhimpain ja kirjanoppineitten kanssa ja kaikki raati, ja veivät pois Jesuksen sidottuna ja antoivat ylön Pilatukselle.	15:1 JA cohta huomeneltain pidit ylimmäiset Papit neuwo/ wanhimbain/ Kirjanoppenuin/ ja caiken Raadin cansa/ ja sidottuna poisweit Jesuxen/ ja ylönannoit Pilatuxelle.
15:2 Niin Pilatus kysyi häneltä: "Oletko sinä juutalaisten kuningas?" Hän vastasi ja sanoi hänelle: "Sinäpä sen sanot."	2. Ja Pilatus kysyi häneltä: oletkos sinä Juudalaisten kuningas? Hän vastasi ja sanoi hänelle: sinäpä sen sanot.	15:2 Ja Pilatus kysyi hänelle: oletcos Judalaisten Cuningas? Hän wastais ja sanoi hänelle: sinäpä sen sanot.
15:3 Ja ylipapit tekivät monta syytöstä häntä vastaan.	3. Ja ylimmäiset papit kantoivat hänen päällensä paljon.	15:3 Ja ylimmäiset Papit cannoit cowin hänen päällens.
15:4 Niin Pilatus taas kysyi häneltä sanoen: "Etkö vastaa mitään? Katso, kuinka paljon syytöksiä he tekevät sinua vastaan."	4. Niin Pilatus kysyi taas häneltä ja sanoi: etkös mitään vastaa? Katso, kuinka paljon he sinua vastaan todistavat.	15:4 Nijn Pilatus kysyi taas hänelle/ ja sanoi: etkös mitän wasta? Cadzo/ cuinga paljo he sinun päälles candawat.
15:5 Mutta Jeesus ei enää vastannut mitään, niin että Pilatus ihmetteli.	5. Mutta ei Jesus sitte ensinkään vastannut, niin että Pilatus ihmetteli.	15:5 Mutta ei Jesus sijtte ensingän wastannut/ nijn että Pilatus ihmetteli.
15:6 Mutta juhlan aikana hän tavallisesti päästi heille yhden vangin irti, sen, jota he anoivat.	6. Mutta juhlanan päästi hän heille yhden vangin irralle, kenenkä he anoivat.	15:6 MUTta Pääsiäis Juhlana päästi hän heille jongun fangin/ kenengä he anoit.
15:7 Niin siellä oli eräs mies, jota sanottiin Barabbaaksi, vangittu muiden kapinoitsijain kanssa, jotka kapinassa olivat tehneet murhan.	7. Niin oli yksi nimeltä Barabbas, joka oli sidottu kapinan nostajitten kanssa, jotka kapinassa murhan tehneet olivat.	15:7 Nijn oli yxi Barrabas nimeldä/ joca capinan nostaitten cansa sidottu oli/ ja capinas murhan tehnyt oli.
15:8 Ja kansa meni sinne ylös ja rupesi pyytämään, että hän tekisi heille, niinkuin hänen tapansa oli.	8. Ja kansa huusi ja rupesi häntä rukoilemaan, että hän tekis niinkuin hän aina heille tehnyt oli.	15:8 Ja Canssa meni ja rupeis händä rucoileman/ tekemän heille nijncuin hän aina tottunut oli.
15:9 Pilatus vastasi heille sanoen: "Tahdotteko, että päästän teille juutalaisten kuninkaan?"	9. Niin Pilatus vastasi heitä, sanoen: tahdotteko, että minä päästän teille Juudalaisten kuninkaan?	15:9 Nijn Pilatus wastais heitä/ sanoden: tahdottaco/ että minä päästän teille Judalaisten Cuningan?
15:10 Sillä hän tiesi, että ylipapit kateudesta olivat antaneet hänet hänen käsiinsä.	10. (Sillä hän tiesi, että ylimmäiset papit olivat hänen kateudesta antaneet ylön.)	15:10 Sillä hän tiesi/ että ylimmäiset Papit olit hänen cateudest ylönandanet.
15:11 Mutta ylipapit kiihoittivat kansaa anomaan, että hän ennemmin päästäisi heille Barabbaan.	11. Mutta ylimmäiset papit yllyttivät kansaa, että hän heille ennen päästäis Barabbaan.	15:11 Mutta ylimmäiset Papit yllytit Canssa/ että hän heille päästäis Barraban.

15:12 Ja Pilatus puhui taas heille ja sanoi: "Mitä minun sitten on tehtävä hänelle, jota te sanotte juutalaisten kuninkaaksi?"	12. Niin Pilatus vastasi ja taas sanoi heille: mitä te siis tahdotte, että minun pitää tälle tekemän, jonka te Juudalaisten kuninkaaksi kutsutte?	15:12 Nijn Pilatus taas wastais/ ja sanoi heille: mitä te sijs tahdotta että minun pitä tälle tekemän/ jonga te Judalaisten Cuningaxi cudzutta?
15:13 Niin he taas huusivat: "Ristiinnaulitse hänet!"	13. Niin he taas huusivat: ristiinnaulitse häntä.	nijn he huusit: ristinnaulidze händä.
15:14 Mutta Pilatus sanoi heille: "Mitä pahaa hän sitten on tehnyt?" Mutta he huusivat vielä kovemmin: "Ristiinnaulitse hänet!"	14. Mutta Pilatus sanoi heille: mitäs hän pahaa on tehnyt? Mutta he huusivat vielä kovemmin: ristiinnaulitse häntä.	15:13 Ja Pilatus sanoi heille: mitäst hän paha on tehnyt?
15:15 Ja kun Pilatus tahtoi tehdä kansalle mieliksi, päästi hän heille Barabbaan, mutta Jeesuksen hän ruoskitti ja luovutti ristiinnaulittavaksi.	15. Mutta Pilatus tahtoi kansan mielen noutaa ja päästi heille Barabbaan. Ja Jesuksen, kuin hän hänen ruoskinut oli, antoi ylös ristiinnaulittaa.	15:15 Mutta Pilatus tahdoi Canssan mielen nouta/ ja päästi Barraban. Ja andoi Jesuxen ruoskitta ja ristinnaulitta.
15:16 Niin sotamiehet veivät hänet sisälle linnaan, se on palatsiin, ja kutsuivat siihen koko sotilasjoukon.	16. Niin huovit veivät hänen raastupaan ja kutsuivat kokoon kaiken joukon,	15:16 NIin huowit weit hänen Rastupan/ ja cudzuit cocon caiken joucon.
15:17 Ja he pukivat hänen yllensä purppuravaipan, väänivät orjantappuroista kruunun ja panivat sen hänen päähänsä	17. Ja puettivat hänen purpuraan ja panivat hänen päähänsä väännetyn orjantappuraisen kruunun,	15:17 Ja puetit hänen Purpuraan/ ja wäänsit orjantappuraisen Cruunun/ ja panit hänen päähänsä.
15:18 ja rupesivat tervehtimään häntä: "Terve, juutalaisten kuningas!"	18. Ja rupesivat häntä tervehtimään: terve Juudalaisten kuningas!	15:18 Ja rupeisit händä tervehtämän: Terwe Judalaisten Cuningas.
15:19 Ja he löivät häntä päähän ruovolla, sylkivät häntä ja laskeutuen polvilleen kumarsivat häntä.	19. Ja he löivät häntä päähän ruovolla ja sylkivät hänen päällensä, panivat polvillensa ja kumartaen rukoilivat häntä.	15:19 Ja he löit hänen päähäns ruogolla/ ja syljit hänen päällens/ panit polwillens ja cumarsit händä.
15:20 Ja kun he olivat häntä pilkanneet, riisuivat he häneltä purppuravaipan ja pukivat hänet hänen omiin vaatteisiinsa. Ja he veivät hänet pois, ristiinnaulitakseen hänet.	20. Ja kuin he olivat häntä pilkanneet, riisuivat he häneltä purpuraan, ja puettivat hänen omiin vaatteisiinsa, ja veivät hänen ulos ristiinnaulittaa.	15:20 JA cuin he olit händä pilcannet/ rijsuit he hänelä Purpuraan/ ja puetit hänen omijn vaatteisijns/ ja weit hänen ristinnaulitta.
15:21 Ja he pakottivat erään ohikulkevan miehen, Simonin, kyreneläisen, joka tuli vainiolta, Aleksanterin ja Rufuksen isän, kantamaan hänen ristiänsä.	21. Ja niin he vaativat yhden, joka ohitse kävi (ja tuli pelloilta, Simonin Kyreniläisen, Aleksanderin ja Rufin isän), kantamaan hänen ristiänsä.	15:21 Ja nijn he waadeit yhtä joca ohidzekäwi ja tuli pellolda/ nimeldä Simon Cyreneus (Alexandrin ja Rufin Isä) candaman hänen Ristiänsä.
15:22 Ja he veivät hänet paikalle, jonka nimi on Golgata, se on käännettynä: pääkallonpaikka.	22. Ja he veivät hänen siihen paikkaan, joka kutsutaan Golgata, se on niin paljon kuin Pääkallon paikka,	15:22 Ja he weit hänen siehen siaan/ joca cudzutan Golgatha/ se on/ Pääcalloin paicka.
15:23 Ja he tarjosivat hänelle mirhalla sekoitettua viiniä, mutta hän ei sitä ottanut.	23. Ja he antoivat hänelle viinaa juoda myrrhamilla sekoitettua. Vaan ei hän ottanut.	15:23 Ja he annoit hänelle wijna juoda Myrrhalla secoitettua. Waan ei hän ottanut.
15:24 Ja he ristiinnaulitsivat hänet ja jakoivat keskenään hänen vaatteensa heittäen niistä arpaa, mitä kukin oli saava.	24. Ja kuin he olivat hänen ristiinnaulinneet, jakoivat he hänen vaatteensa ja heittivät niistä arpaa, mitä kunkin piti saaman.	15:24 JA cosca he olit hänen ristinnaulinnet/ jaoit he hänen waattens/ ja heitit nijstä arpa/ mitä cungin piti saaman.

15:25 Oli kolmas hetki, kun he hänet ristiinnaulitsivat.	25. Mutta se oli kolmas hetki, kun he hänen ristiinnaulitsivat.	15:25 Ja se oli colmas hetki cuin he hänen ristinnaulidzit.
15:26 Ja päällekirjoitukseksi oli merkitty hänen syynsä: "Juutalaisten kuningas."	26. Ja oli päällekirjoitettu hänen syynsä kirjoitus: JUUDALAISTEN KUNINGAS.	15:26 Ja hänen pääns päälle oli kirjoitettu hänen syyns/ nimittäin: Judalaisten Cuningas.
15:27 Ja he ristiinnaulitsivat hänen kanssaan kaksi ryöväriä, toisen hänen oikealle ja toisen hänen vasemmalle puolellensa.	27. Ja he ristiinnaulitsivat kaksi ryöväriä hänen kanssansa, yhden hänen oikialle ja toisen vasemmalle puolellensa.	15:27 Ja he ristinnaulidzit caxi Ryöväritä hänen cansans/ yhden oikialle/ ja toisen wasemalle puolelle.
	28. Ja niin täytettiin se kirjoitus, joka sanoo: ja hän on pahantekiäin sekaan luettu.	15:28 Ja nijn täytettin se kirjoitus joca sano: hän on pahantekiäin secan luettu.
15:29 Ja ne, jotka kulkivat ohitse, herjasivat häntä ja nyökyttivät päätään ja sanoivat: "Voi sinua, joka hajotat maahan temppelin ja kolmessa päivässä sen rakennat!"	29. Ja ne, jotka siitä ohitse kävivät, pilkkasivat häntä ja väänтелиivät päätänsä, sanoen: voi sinuas, joka templin maahan jaotat ja kolmena päivänä rakennat ylös!	15:29 JA ne jotca sijtä ohidzekäwit/ pilckaisit händä/ ja wäändelit päätäns/ sanoden: Woi sinuas/ cuinga jalost sinä Templin maahan jaotat/ ja colmena päiwänä sen jällens rakennat:
15:30 Auta itseäsi ja astu alas ristiltä."	30. Vapahda itses ja astu alas rististä.	15:30 Wapahda nyt idzes/ ja astu alas rististä.
15:31 Samoin ylipapitkin ynnä kirjanoppineet keskenään pilkkasivat häntä ja sanoivat: "Muita hän on auttanut, itseään ei voi auttaa."	31. Niin myös ylimmäiset papit pilkkasivat häntä keskenänsä kirjanoppineiden kanssa, sanoen: muita hän autti, ei hän voi itsiänsä auttaa.	15:31 Nijn myös ylimmäiset Papit pilckaisit händä keskenäns Kirjanoppenuitten cansa/ ja sanoit: muita hän autti/ mutta ei hän woi idzens autta.
15:32 Astukoon hän, Kristus, Israelin kuningas, nyt alas ristiltä, että me näkisimme ja uskoisimme." Myöskin ne, jotka olivat ristiinnaulitut hänen kanssaan, herjasivat häntä.	32. Kristus, Israelin kuningas, astukaan nyt alas rististä, että me näkisimme ja uskoisimme. Ja ne, jotka hänen kanssansa ristiinnaulitut olivat, pilkkasivat häntä.	15:32 Jos hän on Christus/ ja Israelin Cuningas/ nijn astucan alas Rististä/ että me näkisim/ ja uscoisim. Ja ne jotca hänen cansans ristinnaulitut olit/ pilckaisit myös händä.
15:33 Ja kuudennella hetkellä tuli pimeys yli kaiken maan, ja sitä kesti hamaan yhdeksänten hetkeen.	33. Mutta kuin kuudes hetki tuli, tuli pimeys kaiken maan päälle hamaan yhdeksänten hetkeen asti.	15:33 JA cuudennen hetken perästä/ tuli pimeys caiken maan päälle haman yhdexänden hetken asti.
15:34 Ja yhdeksännellä hetkellä Jeesus huusi suurella äänellä: "Eeli, Eeli, lama sabaktani?" Se on käännettynä: Jumalani, Jumalani, miksi minut hylkäsit?	34. Ja yhdeksännellä hetkellä huusi Jesus suurella äänellä, sanoen: Eli, Eli, lamma sabaktani? se on niin paljo kuin: minun Jumalani, minun Jumalani, miksis minut annoit ylöns?	15:34 Nijn yhdexännellä hetkellä huusi Jesus suurella änellä/ sanoden: Eli\$/ Eli\$/ lamasabthani\$/ se on: minun Jumalan/ minun Jumalan/ mixis minun/ ylönsannoit?
15:35 Sen kuullessaan sanoivat muutamat niistä, jotka siinä seisoivat: "Katso, hän huutaa Eliasta."	35. Ja kuin muutamat, jotka siinä seisoivat, sen kuulivat, sanoivat he: katso, hän huutaa Eliasta.	15:35 Ja cuin muutamat jotca signä seisoit sen cuulit/ sanoit he: cadzo hän huuta Eliast.
15:36 Ja muuan juoksi ja täytti sienen hapanviinillä, pani sen ruovon päähän ja antoi hänelle juoda sanoen: "Annas, katsokaamme, tuleeko Elias ottamaan hänet alas."	36. Niin juoksi yksi ja täytti sienen etikalla ja pani sen ruovon ympärille, taritsi hänen juoda, sanoen: pidäs! katsokaamme, tuleeko Elias häntä ottamaan pois.	15:36 Nijn juoxi yxi ja täytti sienen eticalla/ ja pani sen ruogon päähän/ taridzi hänen juoda/ sanoden: pidäs/ cadzocam jos Elias tule händä poisottaman.

15:37 Mutta Jeesus huusi suurella äänellä ja antoi henkensä.	37. Mutta Jesus huusi suurella äänellä ja antoi henkensä.	15:37 Mutta Jesus huusi suurella änellä/ ja andoi hengens.
15:38 Ja temppelin esirippu repesi kahtia ylhäältä alas asti.	38. Ja templin esivaate repesi kahtia, ylhäältä hamaan alas.	15:38 Ja Templin waate repeis cahtia/ ylhäldä haman alhalle.
15:39 Mutta kun sadanpäämies, joka seiso häntä vastapäätä, näki hänen näin antavan henkensä, sanoi hän: "Totisesti tämä ihminen oli Jumalan Poika."	39. Mutta kuin päämies, joka siinä hänen kohdallansa seiso, näki, että hän niin huutain henkensä antoi, sanoi hän: totisesti oli tämä ihminen Jumalan Poika.	15:39 Cosca Päämies/ joca sijnä hänen cohdallans seiso/ näki että hän sen muotoisella huudolla hengens andoi/ sanoi hän: totisest oli tämä ihminen Jumalan Poica.
15:40 Ja siellä oli myös naisia taampaa katselemassa. Näiden joukossa olivat Maria Magdaleena ja Maria, Jaakob nuoremman ja Jooseen äiti, ja Salome,	40. Ja siellä oli myös vaimoja, jotka taampaa katselivat, joiden seassa oli Maria Magdalena ja Maria, vähemmän Jakobin ja Joseen äiti, ja Salome,	15:40 Ja siellä oli myös vaimoja/ jotca taambana cadzelit/ joiden seas oli Maria Magdalena ja Maria wähemnän Jacobin ja Josen Äiti ja Salome:
15:41 jotka hänen ollessaan Galileassa olivat seuranneet ja palvelleet häntä, sekä useita muita, jotka olivat tulleet hänen kanssaan ylös Jerusalemiin.	41. Jotka myös häntä Galileassa seuranneet ja palvelleet olivat; ja monta muuta, jotka hänen kanssansa Jerusalemiin menneet olivat.	15:41 Jotca myös händä Galileas seurannet ja palwellet olit/ ja monda muuta jotca hänen cansans Jerusalemiijn mennet olit.
15:42 Ja kun jo oli tullut ilta, ja koska oli valmistuspäivä, se on sapatin aattopäivä,	42. Ja kuin jo ehtoo tuli (että valmistuspäivä oli, joka on esisabbatti),	15:42 JA ehtona/ että walmistus päiwä oli/ joca on esisabbathi/
15:43 tuli Joosef, arimatialainen, arvossapidetty neuvoston jäsen, joka hänkin odotti Jumalan valtakuntaa, rohkaisi mielensä ja meni sisälle Pilatuksen luo ja pyysi Jeesuksen ruumista.	43. Tuli Joseph Arimatiasta, kunniallinen raatimies, joka myös odotti Jumalan valtakuntaa, hän rohkeni mennä Pilatuksen tykö ja anoi Jeesuksen ruumista.	15:43 Tuli Joseph Arimathiast/ yxi cunnialinen Raadimies/ joca myös odotti Jumalan waldacunda/ hän rohkeis mennä Pilatuxen tygö/ ja anoi hänelä Jesuxen ruumista.
15:44 Niin Pilatus ihmetteli, oliko hän jo kuollut, ja kutsuttuaan luoksensa sadanpäämiehen kysyi tältä, oliko hän jo kauan sitten kuollut.	44. Niin Pilatus ihmetteli, että hän jo kuollut oli, ja kutsui tykönsä päämiehen ja kysyi häneltä, oliko hän jo aikaa kuollut.	15:44 Nijn Pilatus ihmetteli että hän jo cuollut oli/ ja cudzui tygöns Päämiehen ja kysyi hänelä/ jos hän jo aica cuollut oli.
15:45 Ja saatuaan sadanpäämieheltä siitä tiedon hän lahjoitti ruumiin Joosefille.	45. Ja kuin hän asian päämiehiltä ymmärsi, antoi hän Josephille ruumiin.	15:45 Ja cuin hän asian Päämieheldä ymmärsi/ andoi hän Josephille ruumin.
15:46 Tämä osti liinavaatteen ja otti hänet alas, kääri hänet liinavaatteeseen ja pani hautaan, joka oli hakattu kallioon, ja vieritti kiven hautakammion ovelle.	46. Ja hän osti liinavaatteen, otti hänen alas ja kääri liinavaatteeseen, ja pani hänen hautaan, joka kallioon hakattu oli, ja vieritti kiven haudan ovelle.	15:46 Ja hän osti lijnawaatteen/ otti hänen/ ja kääri lijnawaatteisin. Ja pani hänen hautaan/ joca calliohon hacattu oli/ ja wieritti kiwen haudan owelle.
15:47 Ja Maria Magdaleena ja Maria, Jooseen äiti, katselivat, mihin hänet pantiin.	47. Mutta Maria Magdalena ja Joseen Maria katselivat, kuhunka hän pantiin.	15:47 Mutta Maria Magdalena/ Ja Josen Maria cadzelit cuhunga hän pandin.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu

16:1 Ja kun sapatti oli ohi, ostivat Maria Magdaleena ja Maria, Jaakobin äiti, ja Salome hyvänhajuisia yrttejä mennäkseen voitelemaan häntä.	1. Ja kuin sabbatti kulunut oli, osti Maria Magdalena ja Maria Jakobin ja Salome hyvänhajullisia voiteita, tullaksensa voitelemaan häntä.	16:1 JA cosca Sabbathi culunut oli/ osti Maria Magdalena ja Maria Jacobi ja Salome hywän hajulisia woiteita/ woidellaxens händä.
16:2 Ja viikon ensimmäisenä päivänä he tulivat haudalle ani varhain, auringon noustessa.	2. Ja tulivat haudalle ensimmäisenä sabbatin päivänä sangen varhain auringon noustessa.	16:2 Ja tulit haudalle ensimmäisnä Sabbathin päiwänä sangen warhain Auringon coittais.
16:3 Ja he sanoivat toisilleen: "Kuka meille vierittää kiven hautakammion ovelta?"	3. Ja puhuivat keskenänsä: kuka meille vierittää kiven haudan ovelta?	16:3 Ja puhuit keskenäns: cuca meille wierittä kiwen haudan owelda?
16:4 Ja katsahtaessaan ylös he näkivät kiven poisvieritetyksi; se oli näet hyvin suuri.	4. Ja kuin he katsoivat, näkivät he kiven vieritetyksi; sillä se oli sangen suuri.	16:4 Ja cuin he cadzoit/ näit he kiwen wieritetyxi/ joca oli sangen suuri.
16:5 Ja mentyään hautakammion sisään he näkivät nuorukaisen istuvan oikealla puolella, puettuna pitkään, valkeaan vaatteeseen; ja he peljästyivät suuresti.	5. Ja kuin he olivat hautaan menneet sisälle, näkivät he yhden nuorukaisen istuvan oikealla puolella, joka oli vaatetettu pitkällä valkialla vaatteella; ja he hämmästyivät.	16:5 Ja cuin he olit hautaan mennet/ näit he yhden nuorucaisen istuwan oikialla puolella/ joca oli waatetettu pitkillä walkeilla waatteilla/ ja he hämmästyit.
16:6 Mutta hän sanoi heille: "Älkää peljästykö; te etsitte Jeesusta, Nasaretilaista, joka oli ristiinnaulittu. Hän on noussut ylös; ei hän ole täällä. Katso, tässä on paikka, johon he hänet panivat.	6. Mutta hän sanoi heille: älkäät hämmästykö! te etsitte Jesusta Natsarealaista, joka ristiinnaulittu oli. Hän nousi ylös, ei hän ole täällä: katso siaan, kuhunka he hänen panivat;	16:6 Mutta hän sanoi heille: älkät hämmästykö/ te edzittä Jesusta Nazarenusta/ joca ristinnaulittu oli/ hän ylösnousi/ ei hän ole täällä/ cadzo sia/ cuhunga he hänen panit.
16:7 Mutta menkää ja sanokaa hänen opetuslapsillensa ja Pietarille: 'Hän menee teidän edellänne Galileaan; siellä te saatte hänet nähdä, niinkuin hän teille sanoi.'	7. Mutta menkää ja sanokaat hänen opetuslapsillensa ja Pietarille, että hän käy teidän edellänne Galileaan: siellä te hänen näette, niinkuin hän sanoi teille.	16:7 Mutta mengät ja sanocat hänen Opetuslapsillens ja Petarille/ että hän käy teidän edellän Galileaan/ siellä te hänen näettä/ nijncuin hän sanoi teille.
16:8 Niin he tulivat ulos ja pakenivat haudalta, sillä heidät oli vallannut vavistus ja hämmästys, eivätkä sanoneet kenellekään mitään, sillä he pelkäsivät.	8. Ja he menivät nopiasti ulos ja pakenivat haudalta; sillä vapistus ja suuri hämmästys oli heidän päällensä tullut, ei he myös kellenkään mitään sanoneet; sillä he pelkäsivät.	16:8 Ja he menit nopiast ulos/ ja pakenit haudalda/ sillä wapistus ja hämmästys oli heidän päällens tullut/ ei he myös kellekän mitän sanonet/ sillä he pelkäisit.
16:9 Mutta ylösnousemisensa jälkeen hän varhain aamulla viikon ensimmäisenä päivänä ilmestyi ensiksi Maria Magdalenalle, josta hän oli ajanut ulos seitsemän riivaajaa.	9. Mutta kuin Jesus oli varhain ensimmäisenä sabbatin päivänä noussut ylös, ilmestyi hän ensin Maria Magdalenalle, josta hän seitsemän perkelettä oli ajanut ulos.	16:9 MUTta cuin Jesus oli warhain ensimmäisnä Sabbathin päiwänä ylösnosnut/ ilmestyi hän ensin Marialle Magdalenalle/ josta hän seidzemen Perkelettä ulosajanut oli.
16:10 Tämä meni ja vei sanan niille, jotka olivat olleet Jeesuksen kanssa ja jotka nyt murehtivat ja itkivät.	10. Se meni ja ilmoitti niille, jotka hänen kanssansa olleet olivat, jotka murehtivat ja itkivät.	16:10 Joca meni ja ilmoitti nijlle jotca hänen cansans ollet olit/ jotca murehitit ja itkit.
16:11 Mutta kun he kuulivat, että hän eli ja että Maria oli hänet nähnyt, eivät he uskoneet.	11. Ja kuin he kuulivat hänen elävän, ja että hän häneltä nähty oli, ei he uskoneet.	16:11 Ja cuin he cuulit hänen eläwän/ ja että hän häneldä nähty oli/ ei he wielä usconet.
16:12 Ja sen jälkeen hän toisenmuotoisena ilmestyi kahdelle heistä, heidän kävellessään, matkalla maakylään.	12. Sitte kuin kaksi heistä vaelsi, ilmestyi hän heille toisenmuotoisena, kuin he maakylään menivät.	16:12 Sijtte/ cosca caxi heistä waelsit/ ilmestyi hän heille toisen muotoisna/ cosca he maalle menit.
16:13 Hekin menivät ja veivät sanan toisille; mutta nämä eivät uskoneet heitäkään.	13. Ne myös menivät ja julistivat muille. Ja ei he niitäkään uskoneet.	16:13 Jotca menit ja julistit muille. Ja ei he nijtäkän usconet.

16:14 Vihdoin hän ilmestyi myöskin niille yhdelletoista heidän ollessaan aterialla; ja hän nuhteli heidän epäuskoaan ja heidän sydämensä kovuutta, kun he eivät olleet uskoneet niitä, jotka olivat nähneet hänet ylösnousseksi.	14. Viimein, kuin yksitoistakymmentä atrioitsivat, ilmestyi hän, ja soimasi heidän epäuskoansa ja heidän sydämensä kankiutta, ettei he uskoneet niitä, jotka nänen nähneet olivat nousseeksi ylös.	16:14 WIimein/ cosca yxitoistakymmendä atrioidzit/ ilmestyi hän/ ja soimais heidän epäuscoans ja heidän sydämens cangiutta/ ettei he usconet nijtä jotca hänen nähnet olit ylösnosnexi.
16:15 Ja hän sanoi heille: "Menkää kaikkeen maailmaan ja saarnatkaa evankeliumia kaikille luoduille.	15. Ja sanoi heille: menkää kaikkeen maailmaan, ja saarnatkaat evankeliumia kaikille luoduille.	16:15 Ja sanoi heille: mengät caicken mailmaan/ ja saarnatcat Evangeliumi caikille luoduille.
16:16 Joka uskoo ja kastetaan, se pelastuu; mutta joka ei usko, se tuomitaan kadotukseen.	16. Joka uskoo ja kastetaan, se tulee autuaaksi; mutta joka ei usko, se kadotetaan.	16:16 Joca usco ja castetan/ se tule autuaxi/ mutta joca ei usco/ se cadotetan.
16:17 Ja nämä merkit seuraavat niitä, jotka uskovat: minun nimessäni he ajavat ulos riivaajia, puhuvat uusilla kielillä,	17. Mutta nämä ovat ne merkit, jotka niitä seuraavat, jotka uskovat: minun nimeni kautta pitää heidän perkeleet ajaman ulos, uusilla kielillä puhuman,	16:17 Mutta nämät owat ne merkit/ jotca nijtä noudattawat cuin uscowat: Minun nimeni cautta pitä heidän Perkelet ulosajaman/ vsilla kielillä puhuman/ kärmet poisajaman.
16:18 nostavat käsin käärmeitä, ja jos he juovat jotakin kuolettavaa, ei se heitä vahingoita; he panevat kätensä sairasten päälle, ja ne tulevat terveiksi."	18. Käärmeet ajaman pois, ja jos he jotakin myrkyä juovat, niin ei heille mitään vahingoita; sairasten päälle pitää heidän kätensä paneman, ja ne paranevat.	16:18 Ja jos he jotakin myrcky juowat/ nijn ei heille mitän wahingoita. Sairasten päälle pitä heidän kätens paneman/ ja ne paranewat.
16:19 Kun nyt Herra Jeesus oli puhunut heille, otettiin hänet ylös taivaaseen, ja hän istui Jumalan oikealle puolelle.	19. Ja Herra, sitte kuin hän oli heille puhunut, otettiin ylös taivaaseen ja istui Jumalan oikialle kädelle.	16:19 Ja Herra sijtte cuin hän oli heille puhunut/ otettin ylös Taiwaseen/ ja istu Jumalan oikialla kädellä.
16:20 Mutta he lähtivät ja saarnasivat kaikkialla, ja Herra vaikutti heidän kanssansa ja vahvisti sanan sitä seuraavien merkkien kautta.	20. Mutta he menivät ja saarnasivat joka paikassa, ja Herra vaikutti heidän kanssansa ja vahvisti sanan seuraavaisten merkkien kautta.	16:20 Mutta he menit/ ja saarnaisit jocapaicas/ ja Herra waicutti heidän cansans/ ja wahwisti Sanan noutawaisten merckein cautta.

EVANKELIUMI LUUKKAAN MUKAAN	PYHÄN LUUKKAAN EVANKELIUMI	P. Lucan Evangelium .
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Koska monet ovat ryhtyneet tekemään kertomusta meidän keskuudessamme tosiksi tunnetuista tapahtumista,	Että moni on ruvennut järjestänsä kirjoittamaan niistä asioista, joista meillä täydellinen tieto on,	1:1 ETTä moni on ruwennut kirjoittaman järjestäns näistä asioista jotca meidän seasam tapahtunet owat/
1:2 sen mukaisesti kuin meille ovat kertoneet ne, jotka alusta asti ovat omin silmin ne nähneet ja olleet sanan palvelijoita,	2. Niinkuin ne meille sanoneet ovat, jotka sen alusta itse nähneet ja sananpalvelijat olleet ovat:	1:2 Nijn cuin ne meille sanonet owat/ jotca sen algusta idze nähnet owat/ ja sanan palweliat ollet owat:
1:3 niin olen minäkin, tarkkaan tutkittuani alusta alkaen kaikki, päättänyt kirjoittaa ne järjestyksessään sinulle, korkea-arvoinen Teofilus,	3. Näkyy myös minulle se hyväksi, sitte kuin minä alusta kaikki visusti tutkinut olen, että minä niitä järjestänsä sinulle kirjoittaisin, hyvä Teophilus:	1:3 Näky myös minulle se cohtullisexi olewan/ sijtte cuin minä algusta caicki cappalet wisust tutkinut olen/ että minä sinullekin (hyvä Teophile) sijtte järjestäns kirjoitaisin:
1:4 että oppisit tuntemaan, kuinka varmat ne asiat ovat, jotka sinulle on opetettu.	4. Ettäs ymmärtäisit selkiästi niiden asiain vahvan totuuden, joista sinä opetettu olet.	1:4 Ettäs ymmärräisit selkiäst ne asiat/ joista sinä opetettu olet.
1:5 Herodeksen, Juudean kuninkaan, aikana oli pappi, nimeltä Sakarias, Abian osastoa. Ja hänen vaimonsa oli Aaronin tyttäriä, ja tämän nimi oli Elisabet.	5. Herodeksen, Juudean kuninkaan, aikana oli pappi, Sakarias nimeltä, Abian vuorosta; ja hänen emäntänsä Aaronin tyttäristä, ja hänen nimensä Elisabet.	1:5 HERodexen Judean Cuningan aicana oli yxi Pappi Zacharias nimeldä/ Abian wuorosta/ ja hänen emändäns Aaronin tyttäreistä/ ja hänen nimens oli Elizabeth.
1:6 He olivat molemmat hurskaita Jumalan edessä, vaeltaen kaikissa Herran käskyissä ja säädöksissä nuhteettomina.	6. Ja he olivat molemmat hurskaita Jumalan edessä, vaeltavaiset kaikissa Herran käskyissä ja säädöyksissä laittamattomasti,	1:6 Ja he olit molemmat hurscat/ Jumalan edes waeldawaiset caikisa HERran käskyisä ja säädöisä laittamattomat.
1:7 Mutta heillä ei ollut lasta, sillä Elisabet oli hedelmätön; ja he olivat molemmat tulleet iällisiksi.	7. Ja heillä ei ollut lasta; sillä Elisabet oli hedelmätöin, ja he olivat jo molemmat ijälliset.	1:7 Ja ei heillä ollut lasta: sillä Elizabeth oli hedelmätöin/ ja he olit molemmat ijälliset.
1:8 Niin tapahtui, kun hänen osastonsa palvelusvuoro tuli ja hän toimitti papillisia tehtäviä Jumalan edessä,	8. Ja tapahtui, kuin hän vuorollansa papin virkaa toimitti Jumalan edessä,	1:8 JA tapahtui/ cosca hän wuorollans Papin wirca piti Jumalan edes Pappiuden tawan jälken:
1:9 että hän tavanmukaisessa pappistehtävien arpomisessa sai osaksensa mennä Herran temppeliin suitsuttamaan.	9. Papin viran tavan jälkeen, lankesi arpa hänelle, että hänen piti suitsuttaman, sitte kuin hän oli mennyt sisälle Herran templiin.	1:9 Ja arpa langeis hänelle/ että hänen piti suidzuttaman/ nijn hän meni HERran Templijn.
1:10 Ja kaikki kansa oli suitsuttamisen aikana ulkopuolella rukoilemassa.	10. Ja kaikki kansan paljous rukoili ulkona suitsutuksen aikana.	1:10 Ja caicki Canssan paljous oli ulcona ja rucoili suidzutuxen aicana.
1:11 Silloin ilmestyi hänelle Herran enkeli seisoen suitsutusalttarin oikealla puolella.	11. Mutta hänelle ilmestyi Herran enkeli, seisoin suitsutusalttarin oikealla puolella.	1:11 NIin ilmestyi hänelle HERran Engeli seisoin suidzutusalttarin oikialla puolella.
1:12 Ja hänet nähdessään Sakarias hämmästyí, ja hänet valtasi pelko.	12. Ja kuin Sakarias hänen näki, hämmästyí hän ja pelko lankesi hänen päällensä.	1:12 Ja cuin Zacharias hänen näki/ hämmästyí hän/ ja pelco langeis hänen päällens.

1:13 Mutta enkeli sanoi hänelle: "Älä pelkää, Sakarias; sillä sinun rukouksesi on kuultu, ja vaimosi Elisabet on synnyttävä sinulle pojan, ja sinun on annettava hänelle nimi Johannes.	13. Mutta enkeli sanoi hänelle: älä pelkää, Sakarias! sillä sinun rukouksesi on kuultu ja sinun emäntäs Elisabet synnyttää sinulle pojan, ja sinun pitää kutsuman hänen nimensä Johannes.	1:13 Mutta Engeli sanoi hänelle: älä pelkä Zacharia/ sillä sinun rucouxes on cuulttu. Ja sinun emändas Elizabeth synnyttä sinulle pojan/ jonga nimen sinun pitä cudzuman Johannes.
1:14 Ja hän on oleva sinulle iloksi ja riemuksi, ja monet iloitsevat hänen syntymisestään.	14. Ja sinulle tulee ilo ja ihastus, ja monta iloitsevat hänen syntymisestänsä.	1:14 Ja sinulle tule ilo ja ihastus. Ja monda iloidzewat hänen syndymisestäns.
1:15 Sillä hän on oleva suuri Herran edessä; viiniä ja väkijuomaa hän ei juo, ja hän on oleva täytetty Pyhällä Hengellä hamasta äitinsä kohdusta.	15. Sillä hän tulee suureksi Herran edessä, ja viinaa ja väkevää juomaa ei hän juo, ja hän täytetään Pyhällä Hengellä jo äitinsä kohdusta.	1:15 Sillä hän tule suurexi HERran edes. Wijna ja wäkwätä juoma ei hän juo. Ja hän täytetän Pyhällä Hengellä jo Äitins cohdu.
1:16 Ja hän kääntää monta Israelin lapsista Herran, heidän Jumalansa, tykö.	16. ja hän kääntää monta Israelin lapsista Herran, heidän Jumalansa tykö.	1:16 Ja hän käändä monda Israelin lapsist heidän HERrans Jumalans tygö.
1:17 Ja hän käy hänen edellään Eliaan hengessä ja voimassa, kääntääksensä isien sydämet lasten puoleen ja tottelemattomat vanhurskasten mielenlaatuun, näin Herralle toimittaaksensa valmistetun kansan."	17. Ja hän käy edellä hänen edessänsä Eliaan Hengellä ja voimalla, kääntäin isäin sydämet lasten tykö ja tottelemattomat hurskasten toimen tykö, toimittaakseen Herralle valmistetun kansan."	1:17 Ja käy hänen edelläns Elian hengellä ja woimalla/ käändäin Isäin sydämet lastens tygö/ ja tottelemattomat hurscasten toimen tygö/ ja walmista HERralle walmin Canssan.
1:18 Niin Sakarias sanoi enkelille: "Kuinka minä tämän käsittäisin? Sillä minä olen vanha, ja minun vaimoni on iälliseksi tullut."	18. Ja Sakarias sanoi enkelille: mistä minä sen ymmärrän? sillä minä olen vanha ja emäntäni on jo ijällinen.	1:18 Ja Zacharias sanoi Engelille: mistä minä sen ymmärrän? sillä minä olen wanha/ ja minun emändän on jo ijällinen.
1:19 Enkeli vastasi ja sanoi hänelle: "Minä olen Gabriel, joka seison Jumalan edessä, ja minä olen lähetetty puhumaan sinulle ja julistamaan sinulle tämän ilosanoman.	19. Niin enkeli vastasi ja sanoi hänelle: minä olen Gabriel, joka seison Jumalan edessä, ja olen lähetetty puhumaan sinulle ja saattamaan näitä iloisia sanomia sinulle.	1:19 Nijn Engeli wastais/ ja sanoi hänelle: minä olen Gabriel joca seison Jumalan edes/ ja olen lähetetty puhuman sinun cansas/ ja saattaman näitä iloisia sanomita sinulle.
1:20 Ja katso, sinä tulet mykäksi etkä kykene mitään puhumaan siihen päivään saakka, jona tämä tapahtuu, sentähden ettet uskonut minun sanojani, jotka käyvät aikansa toteen."	20. Ja katso, sinä tulet kielettömäksi ja et saa puhua hamaan siihen päivään asti, jona nämä tapahtuvat, ettet uskonut sanojani, jotka ajallansa täytetään.	1:20 Ja cadzo/ sinä tulet mykäxi/ ja et saa puhua haman sijhen päiwän asti/ jona nämät tapahtuwat/ ettes usconut minun sanojani/ jotca ajallans täytetän.
1:21 Ja kansa oli odottamassa Sakariasta, ja he ihmettelivät, että hän niin kauan viipyi temppelissä.	21. Mutta kansa odotti Sakariasta, ja ihmettelivät, että hän niin templissä viipyi.	1:21 JA Canssa odotti Zachariast/ ja ihmetteli että hän nijn Templis wijwyi.
1:22 Mutta ulos tullessaan hän ei kyennyt puhumaan heille; silloin he ymmärsivät, että hän oli nähnyt näyn temppelissä. Ja hän viitto heille ja jäi mykäksi.	22. Vaan kuin hän tuli ulos, niin ei hän saanut puhua heille. Ja he ymmärsivät, että hän oli näyn templissä nähnyt. Ja hän viittasi heille, ja jäi mykäksi.	1:22 Ja cuin hän tuli ulos/ nijn ei hän saanut puhua. Ja he ymmärsit että hän oli jongun näyn Templis nähnyt. Ja hän wijttais heille/ ja jäi mykäxi.
1:23 Ja kun hänen virkatoimensa päivät olivat päättyneet, meni hän kotiinsa.	23. Ja tapahtui, että hänen virkansa päivät olivat täytetyt, niin hän meni kotiansa.	1:23 Ja cosca hänen wircans päiwät olit täytetyt/ nijn hän meni cotians.
1:24 Ja niiden päiväin perästä Elisabet, hänen vaimonsa, tuli raskaaksi ja pysytteli salassa viisi kuukautta, sanoen:	24. Mutta niiden päiväin jälkeen tuli hänen emäntänsä Elisabet raskaaksi ja salasi itsensä viisi kuukautta, sanoen:	1:24 Ja nijden päiwäin jälken tuli hänen emändäns Elizabeth rascaxi/ ja salais idzens wijsi Cuucautta/ sanoden:

1:25 "Näin on Herra tehnyt minulle niinä päivinä, jolloin hän katsoi minun puoleeni poistaaksensa minusta ihmisten ylenkatseen."	25. Ja näin on Herra minulle tehnyt niinä päivinä, kuin hän minun puoleeni katsoi, että hän ottais pois minun ylönkatseeni ihmisten seassa.	1:25 Näin on HERra minulle tehnyt nijnä päiwinä/ cuin hän minun puoleni cadzoi/ että hän poisottais minun ylönkadzeni ihmisten seas.
1:26 Kuudentena kuukautena sen jälkeen Jumala lähetti enkeli Gabrielin Galilean kaupunkiin, jonka nimi on Nasaret,	26. Mutta kuudentena kuukautena lähetettiin enkeli Gabriel Jumalalta Galilean kaupunkiin, jonka nimi oli Nasaret,	1:26 Mutta cuudentena Cuucautena/ lähetettin Gabriel Engeli Jumalalta yhteen Galilean Caupungijn/ jonga nimi oli Nazareth:
1:27 neitsyen tykö, joka oli kihlattu Joosef nimiselle miehelle Daavidin suvusta; ja neitsyen nimi oli Maria.	27. Neitseen tykö, joka oli kihlattu miehelle, jonka nimi oli Joseph, Davidin huoneesta; ja neitseen nimi oli Maria.	1:27 Yhden Neidzen tygö/ joca oli kihlattu miehelle/ jonga nimi oli Joseph/ Dawidin huonesta/ ja Neidzen nimi oli Maria.
1:28 Ja tullessaan sisälle hänen tykönsä enkeli sanoi: "Terve, armoitettu! Herra olkoon sinun kanssasi."	28. Ja enkeli tuli sisälle hänen tykönsä ja sanoi: terve, armoitettu! Herra on sinun kanssas: siunattu sinä vaimoin seassa!	1:28 Ja Engeli tuli hänen tygöns/ ja sanoi: Terwe armoitettu/ HERra on sinun cansas/ siunattu olet sinä vaimoin seas.
1:29 Mutta hän hämmästyi suuresti siitä puheesta ja mietti, mitä tämä tervehdys mahtoi tarkoittaa.	29. Mutta kuin hän näki hänen, hämmästyi hän hänen puheestansa ja ajatteli, millainen se tervehdys oli.	1:29 Mutta cuin hän näki hänen/ hämmästyi hän hänen puhestans/ ja ajatteli millinen se terwetys oli.
1:30 Niin enkeli sanoi hänelle: "Älä pelkää, Maria; sillä sinä olet saanut armon Jumalan edessä.	30. Ja enkeli sanoi hänelle: älä pelkää, Maria! sillä sinä löysit armon Jumalan tykönä.	1:30 Ja Engeli sanoi hänelle: älä pelkä Maria: sillä sinä löysit armon Jumalan tykönä.
1:31 Ja katso, sinä tulet raskaaksi ja synnytät pojan, ja sinun on annettava hänelle nimi Jeesus.	31. Ja katso, sinä siität kohdussas ja synnytät Pojan, ja sinun pitää kutsua hänen nimensä Jesus.	1:31 Ja cadzo/ sinä sijtät cohduzas ja synnytät Pojan/ ja sinun pitä cudzuman hänen nimens JESUS.
1:32 Hän on oleva suuri, ja hänet pitää kutsuttaman Korkeimman Pojaksi, ja Herra Jumala antaa hänelle Daavidin, hänen isänsä, valtaistuimen,	32. Sen pitää oleman suuren ja pitää kutsuttaman Ylimmäisen Pojaksi. Ja Herra Jumala antaa hänelle Davidin hänen isänsä istuimen,	1:32 Sen pitä oleman suuren/ ja pitä cudzuttaman ylimmäisen Pojaxi. Ja HERra Jumala anda hänelle Dawidin hänen Isäns istuimen.
1:33 ja hän on oleva Jaakobin huoneen kuningas iankaikkisesti, ja hänen valtakunnallansa ei pidä loppua oleman."	33. Ja hänen pitää Jakobin huoneen kuningas ijancaikkisesti oleman ja hänen valtakunnallansa ei pidä loppua oleman.	1:33 Ja hänen pitä Jacobin huonen Cuningas ijancaickisest oleman/ ja hänen waldacunnnallans ei pidä loppua oleman.
1:34 Niin Maria sanoi enkelille: "Kuinka tämä voi tapahtua, kun minä en miehestä mitään tiedä?"	34. Niin sanoi Maria enkelille: kuinka tämä tulee, sillä en minä miehestä mitään tiedä?	1:34 Nijn sanoi Maria Engeliille/ cuinga tämä tule: sillä en minä miehestä mitän tiedä?
1:35 Enkeli vastasi ja sanoi hänelle: "Pyhä Henki tulee sinun päällesi, ja Korkeimman voima varjoaa sinut; sentähden myös se pyhä, mikä syntyy, pitää kutsuttaman Jumalan Pojaksi.	35. Ja enkeli vastasi ja sanoi hänelle: Pyhä Henki tulee sinun päälles ja Ylimmäisen voima varjoo sinun: sentähden myös se pyhä, joka sinusta syntyy, pitää kutsuttaman Jumalan Pojaksi.	1:35 Ja Engeli wastais/ ja sanoi hänelle: Pyhä Hengi tule sinun päälles/ ja sen ylimmäisen woima warjo sinun. Sentähden myös se Pyhä cuin sinusta syndy/ pitä cudzuttaman Jumalan Pojaxi.
1:36 Ja katso, sinun sukulaisesi Elisabet, hänkin kantaa kohdussaan poikaa vanhalla iällään, ja tämä on kuudes kuukausi hänellä, jota sanottiin hedelmättömäksi;	36. Ja katso, Elisabet sinun lankos siitti myös pojan vanhalla ijällänsä, ja tämä on kuudes kuukausi hänelle, joka kutsuttiin hedelmättömäksi.	1:36 Ja cadzo/ Elizabeth sinun langos sijtti myös pojan hänen vanhalla ijälläns/ ja tämä on cuudes Cuucausi hänelle/ joca sanottin hedelmättömäxi:

1:37 sillä Jumalalle ei mikään ole mahdotonta."	37. Sillä ei Jumalan edessä ole yhtään asiaa mahdotointa.	1:37 Sillä ei Jumalan edes ole yhtän asiata mahdotointa.
1:38 Silloin Maria sanoi: "Katso, minä olen Herran palvelijatar; tapahtukoon minulle sinun sanasi mukaan." Ja enkeli lähti hänen tyköönsä.	38. Niin sanoi Maria: katso, Herran piika! tapahtukoon minulle sinun sanas jälkeen! Ja enkeli läksi hänen tyköönsä.	1:38 Nijn sanoi Maria: cadzo HERran pijca/ tapahtucon minulle sinun sanas jälken. Ja Engeli läxi hänen tyköönsä.
1:39 Niinä päivinä Maria nousi ja kulki kiiruusti vuorimaahan erääseen Juudan kaupunkiin	39. Mutta Maria nousi niinä päivinä ja meni kiiruusti ylös mäkiyliin Juudan kaupunkiin.	1:39 MUTta Maria nousi njnä päiwinä/ ja meni kijrust ylös mäkiylijn Judan Caupungijn.
1:40 ja meni Sakariaan kotiin ja tervehti Elisabetia.	40. Ja tuli Sakariaan huoneeseen ja tervehti Elisabetia.	1:40 Ja tuli Zacharian huonesen/ ja terwehti Elizabethi.
1:41 Ja kun Elisabet kuuli Marian tervehdyksen, hypähti lapsi hänen kohdussansa; ja Elisabet täytettiin Pyhällä Hengellä.	41. Ja tapahtui, kuin Elisabet kuuli Marian tervehdyksen, hyppäsi lapsi hänen kohdussansa. Ja Elisabet täytettiin Pyhällä Hengellä,	1:41 Ja tapahtui/ sijtte cuin Elizabeth cuuli Marian terwetyxen/ hyppäis lapsi hänen cohduans. Ja Elizabeth täytettin Pyhällä Hengellä/ huusi suurella änellä/ ja sanoi:
1:42 Ja hän puhkesi puhumaan suurella äänellä ja sanoi: "Siunattu sinä vaimojen joukossa, ja siunattu sinun kohtusi hedelmä!	42. Ja hän huusi suurella äänellä ja sanoi: siunattu olet sinä vaimoin seassa, ja siunattu on sinun kohtus hedelmä!	1:42 Siunattu olet sinä waimoin seas/ ja siunattu on sinun cohtus hedelmä.
1:43 Ja kuinka minulle tapahtuu tämä, että minun Herrani äiti tulee minun tyköni?	43. Ja kusta se minulle tulee, että minun Herrani äiti tulee minun tyköni?	1:43 Ja custa se minulle tule/ että minun HERrani Äiti tule minun tygöni?
1:44 Sillä katso, kun sinun tervehdyksesi ääni tuli minun korviini, hypähti lapsi ilosta minun kohdussani.	44. Sillä katso, kuin sinun tervehdykses ääni tuli minun korviini, hyppäsi lapsi ilosta minun kohdussani.	1:44 Sillä cadzo/ sijtte cuin sinun terwetyxes äni tuli minun corwihini/ hyppäis lapsi ilost minun cohduani.
1:45 Ja autuas se, joka uskoi, sillä se sana on täyttyvä, mikä hänelle on tullut Herralta!"	45. Ja autuas sinä, joka uskoit; sillä ne täytetään, mitkä sinulle ovat sanotut Herralta.	1:45 Ja autuas olet sinä joca uscoit: sillä ne täytetän/ cuin sinulle owat sanotut HERralda.
1:46 Ja Maria sanoi: "Minun sieluni suuresti ylistää Herraa,	46. Ja Maria sanoi: Minun sieluni suuresti ylistää Herraa,	1:46 Ja Maria sanoi: MInun sielun ylistä HERra/
1:47 ja minun henkeni riemuitsee Jumalasta, vapahtajastani;	47. Ja minun henkeni iloitsee Jumalassa, minun vapahtajassani,	1:47 Ja minun hengen iloidze Jumalasa minun wapahtajasani.
1:48 sillä hän on katsonut palvelijattarensa alhaisuuteen. Katso, tästedes kaikki sukupolvet ylistävät minua autuaaksi.	48. Että hän katsoi piikansa nöyryyttä; sillä katso, tästedes pitää kaikkein sukukuntain minua autuaaksi kutsuttaman:	1:48 Että hän cadzoi pijcans nöyryyttä/ cadzo/ tästedes pitä caickein sucucundain minua autuaxi cudzuman.
1:49 Sillä Voimallinen on tehnyt minulle suuria, ja hänen nimensä on pyhä,	49. Sillä Voimallinen on suuria ihmeitä tehnyt minun kohtaani, ja hänen nimensä on pyhä,	1:49 Sillä hän on suuria ihmeitä tehnyt minun cohtani/ ja hänen nimens on pyhä.
1:50 ja hänen laupeutensa pysyy polvesta polveen niille, jotka häntä pelkäävät.	50. Ja hänen laupiutensa pysyy suvusta sukuun niille, jotka häntä pelkäävät.	1:50 Ja hänen laupiudens pysy sugusta sucuhun/ nijllä jotca händä pelkäwät.
1:51 Hän on osoittanut voimansa käsivarrellaan; hän on hajottanut ne, joilla oli ylpeät ajatukset sydämessään.	51. Hän osoitti voiman käsivarrellansa ja hajotti koriat heidän sydämensä mielestä.	1:51 Hän osotti woiman käsiwarrellans/ ja hajotti corjat heidän sydämens mielestä.
1:52 Hän on kukistanut valtiat valtaistuimilta ja korottanut alhaiset.	52. Voimalliset on hän kukistanut istuimelta ja korotti nöyrät.	1:52 Woimalliset on hän cukistanut istuimelda/ ja corgotti nöyrät.
1:53 Nälkäiset hän on täyttänyt hyvyyksillä, ja rikkaat hän on lähettänyt tyhjinä pois.	53. Isoovat täytti hän hyvyydellä ja jätti rikkaat tyhjäksi.	1:53 Isowat täytti hän hywydellä/ ja rickat jätti tyhjäxi.

1:54 Hän on ottanut huomiansa palvelijansa Israelin, muistaaksensa laupeuttaan	54. Hän korjais palvelijansa Israelin, muistain omaa laupiuttansa,	1:54 Hän corjais Israelin hänen palwelians/ muistain oma laupiuttans.
1:55 Aabrahamia ja hänen siementänsä kohtaan iankaikkisesti, niinkuin hän on meidän isillemme puhunut."	55. (Niinkuin hän on puhunut meidän isillemme, Abrahamille ja hänen siemenellensä) ijancaikkisesti.	1:55 Nijn cuin hän on puhunut meidän Isillem/ Abrahamille ja hänen siemenellens ijancaickisest.
1:56 Ja Maria oli hänen tykönänsä noin kolme kuukautta ja palasi jälleen kotiinsa.	56. Ja Maria oli hänen tykönänsä lähes kolme kuukautta ja palasi kotiansa.	1:56 Ja Maria oli hänen tykönäns lähes colme Cuucautta/ ja palais cotians.
1:57 Mutta Elisabetin synnyttämisen aika tuli; ja hän synnytti pojan.	57. Mutta Elisabetin synnyttämisen aika täytettiin, ja hän synnytti pojan.	1:57 JA Elizabethin synnyttämisen aica täytettin/ ja hän synnytti pojan.
1:58 Ja kun hänen naapurinsa ja sukulaisensa kuulivat, että Herra oli tehnyt hänelle suuren laupeuden, iloitsivat he hänen kanssansa.	58. Ja hänen kylällisensä ja lankonsa kuulivat, että Herra oli tehnyt suuren laupiuden hänen kanssansa, ja he iloitsivat hänen kanssansa.	1:58 Cosca hänen kylälisens ja langons cuulit/ että HERra oli tehnyt suuren laupiuden hänen cansans/ iloidzit he hänen cansans.
1:59 Ja kahdeksantena päivänä he tulivat ympärileikkaamaan lasta ja tahtoivat antaa hänelle hänen isänsä mukaan nimen Sakarias.	59. Ja tapahtui kahdeksantena päivänä, että he tulivat lasta ympärileikkaamaan, ja kutsuivat hänen isänsä nimeltä Sakarias.	1:59 Ja tapahtui cahdexandena päiwänä/ että he tulit lasta ymbärsleickaman/ ja cudzuit hänen Zacharias hänen Isäns nimeldä.
1:60 Mutta hänen äitinsä vastasi ja sanoi: "Ei suinkaan, vaan hänen nimensä on oleva Johannes."	60. Niin vastasi hänen äitinsä ja sanoi: ei suinkaan; vaan hän pitää kutsuttaman Johannes.	1:60 Nijn wastais hänen Äitins/ ja sanoi: ei suingan/ waan hän pitä cudzuttaman Johannes.
1:61 Niin he sanoivat hänelle: "Eihän sinun suvussasi ole ketään, jolla on se nimi."	61. Ja he sanoivat hänelle: ei ole ketään sinun sukukunnassas, joka kutsutaan sillä nimellä.	1:61 Ja he sanoit hänelle: ei ole ketän sinun sugusas/ joca cudzutan sillä nimellä.
1:62 Ja he kysyivät viittomalla lapsen isältä, minkä nimen hän tahtoi hänelle annettavaksi.	62. Niin he viittasivat hänen isällensä, miksi hän tahtoi hänen nimittää.	1:62 Nijn he wijttaisit hänen Isällens/ millä nimellä hän tahtoi hänen cudzua.
1:63 Niin hän pyysi taulun ja kirjoitti siihen nämä sanat: "Johannes on hänen nimensä." Ja kaikki ihmettelivät.	63. Ja hän anoi taulua ja kirjoitti: Johannes on hänen nimensä. Ja kaikki ihmettelivät.	1:63 Ja hän anoi taulua/ ja kirjoitti: Johannes on hänen nimens. Ja jocainen ihmetteli sitä.
1:64 Ja kohta hänen suunsa aukeni, ja hänen kielensä vapautui, ja hän puhui kiittäen Jumalaa.	64. Niin kohta aukeni hänen suunsa ja hänen kielensä, ja puhui kiittäin Jumalaa.	1:64 Nijn cohta aukeni hänen suuns ja hänen kielens ja puhui/ kijttäin Jumalata.
1:65 Ja tuli pelko kaikille heidän ympärillään asuvaisille, ja koko Juudean vuorimaassa puhuttiin kaikista näistä tapahtumista;	65. Ja pelko tuli kaikkein heidän kylällistensä päälle, ja kaikissa Juudean mäkikylissä ilmoitettiin kaikki nämä sanat.	Ja pelco tuli caickein heidän kylällistens päälle. 1:65 Ja caikisa Judean Mäkicanssas ilmaunsit caicki nämät tegot.
1:66 ja kaikki, jotka niistä kuulivat, panivat ne mieleensä ja sanoivat: "Mikähän tästä lapsesta tulee?" Sillä Herran käsi oli hänen kanssansa.	66. Ja kaikki, jotka tämän kuulivat, panivat sydämiinsä, sanoen: minkäs luulet tästä lapsesta tulewan? Sillä Herran käsi oli hänen kanssaan.	1:66 Ja caicki jotca tämän cuulit/ panit he sen heidän sydämihins/ sanoden: mingäs luulet tästä lapsesta tulewan? sillä HERran käsi oli hänen cansans.
1:67 Ja Sakarias, hänen isänsä, täytettiin Pyhällä Hengellä, ja hän ennusti sanoen:	67. Ja Sakarias ja hänen isänsä täytettiin Pyhällä Hengellä ja ennusti, sanoen:	1:67 Ja hänen Isäns Zacharias täytettin Pyhällä Hengellä/ ja ennusti sanoden:
1:68 "Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, sillä hän on katsonut kansansa puoleen ja valmistanut sille lunastuksen	68. Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala! sillä hän on etsinyt ja lunastanut kansansa,	1:68 KIitetty olcon HERra Israelin Jumala/ sillä hän on edzinyt ja lunastanut hänen Canssans.

1:69 ja kohottanut meille pelastuksen sarven palvelijansa Daavidin huoneesta	69. Ja on meille korottanut autuuden sarven, Davidin palveliansa huoneesta,	1:69 Ja on meille corgottanut autuuden sarven/ Dawidin hänen palwelians huonesä.
1:70 - niinkuin hän on puhunut hamasta ikiajoista pyhään profeettainsa suun kautta -	70. Niinkuin hän on muinen puhunut pyhään prophetainsa suun kautta,	1:70 Nijnkuin hän on muinen puhunut/ hänen pyhään Prophetains suun kautta.
1:71 pelastukseksi vihollisistamme ja kaikkien niiden kädestä, jotka meitä vihaavat,	71. Vapahtaaksensa meitä meidän vihollisiltamme ja kaikkein kädestä, jotka meitä vihaavat:	1:71 Wapahtaxens meitä meidän wihollisildam/ ja caickein kädest/ jotca meitä wihawat.
1:72 tehdäkseen laupeuden meidän isillemme ja muistaakseen pyhän liittonsa,	72. Osoittaaksensa laupiutta meidän isillemme ja muistaaksensa pyhää liittoansa,	1:72 Ja osottaxens laupiutta meidän Isillem/ ja muistaxens hänen pyhä lijttons.
1:73 sen valan, jonka hän vannoi Aabrahamille, meidän isällemme;	73. Ja sitä valaa, jonka hän vannoi Abrahamille, meidän isällemme, meille antaaksensa:	1:73 Ja sitä wala/ jonga hän wannoi Abrahamille meidän Isällem/ meille andaxens.
1:74 suodakseen meidän, vapahdettuina vihollistemme kädestä, pelkäämättä palvella häntä	74. Että me, vapahdetut vihollistemme kädestä, häntä pelkäämättä palvelisimme,	1:74 Että me lunastetut/ meidän wihollistem kädest/ händä pelkämät palwelisim:
1:75 pyhydessä ja vanhurskaudessa hänen edessään kaikkina elinpäivinämme.	75. Pyhydessä ja hurskaudessa hänen edessänsä kaikkina meidän elinaikanamme.	1:75 Pyhydes ja hurscaudes hänen edesäns caickena meidän elinaicanam.
1:76 Ja sinä, lapsukainen, olet kutsuttava Korkeimman profeetaksi, sillä sinä olet käyvä Herran edellä valmistaksesi hänen teitään,	76. Ja sinä poikainen pitää kutsuttaman Ylimmäisen prophetaksi; sillä sinun pitää käymän Herran kasvoin edessä, valmistamaan hänen teitänsä,	1:76 Ja sinä poicainen pitä cudzuttaman ylimmäisen Prophetaxi: sillä sinun pitä käymän HERran caswon edes/ walmistaman hänen teitäns.
1:77 antaaksesi hänen kansalleen pelastuksen tuntemisen heidän syntiensä anteeksisaamisessa,	77. Ja antaman autuuden tunnon hänen kansallensa, heidän synteinsä anteeksi saamiseksi,	1:77 Ja andaman autuuden tunnon hänen Canssallens/ heidän syndeins andexi saamisexi.
1:78 meidän Jumalamme sydämellisen laupeuden tähden, jonka kautta meidän puoleemme katsoo aamun koitto korkeudesta,	78. Meidän Jumalan sydämellisen laupiuden kautta, jolla meitä on etsinyt koitto ylhäältä,	1:78 Meidän Jumalam sydämelisen laupiuden kautta/ jolla meitä on edzinyt Coitto ylhäldä.
1:79 loistaen meille, jotka istumme pimeydessä ja kuoleman varjossa, ja ohjaten meidän jalkamme rauhan tielle."	79. Valaisemaan niille, jotka pimeissä ja kuolon varjoissa istuvat, ja ojentamaan meidän jalkamme rauhan tielle.	1:79 Walistaman nijtä/ jotca pimeis ja cuolon warjos istuwat/ ja ojendaman meidän jalcam rauhan tielle.
1:80 Ja lapsi kasvoi ja vahvistui hengessä. Ja hän oli erämaassa siihen päivään asti, jona hän oli astuva Israelin eteen.	80. Mutta lapsi kasvoi ja vahvistui hengessä, ja oli korvessa siihen päivään asti, jona hänen piti Israelin kansan eteen tuleman.	1:80 Ja lapsi caswoi ja wahwistui Henges/ ja asui corwes/ siihenasti että se päiwä tulis/ jona hänen piti Israelin Canssan eteen tuleman.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Ja tapahtui niinä päivinä, että keisari Augustukselta kävi käsky, että kaikki maailma oli verolle pantava.	1. Mutta niinä päivinä tapahtui, että käsky kävi ulos keisarilta Augustukselta, että kaikki maailma piti verolliseksi laskettaman.	2:1 Niinä päiwinä käwi yxi käsky Keisarilda Augustuxelda/ että caicki mailma piti werollisexi laskettaman.
2:2 Tämä verollepano oli ensimmäinen ja tapahtui Kyreniuksen ollessa Syyrian maaherrana.	2. Ja tämä veron-laskemus oli ensimmäinen, joka tapahtui silloin, kun Kyrenius oli maaherra Syriassa.	2:2 Ja tämä weron laskemus oli esimäinen/ joca tapahtui silloin cosca Kyrenius oli Maanherra Syrias.

2:3 Ja kaikki menivät verolle pantaviksi, kukin omaan kaupunkiinsa.	3. Ja kukin meni kaupunkiinsa antamaan itsiänsä arvattaa.	2:3 Ja kukin meni Caupungihins andaman idziäns arwatta.
2:4 Niin Joosefkin lähti Galileasta, Nasaretin kaupungista, ylös Juudeaan, Daavidin kaupunkiin, jonka nimi on Beetlehem, hän kun oli Daavidin huonetta ja sukua,	4. Niin myös Joseph Galileasta, Natsaretin kaupungista, meni ylös Juudeaan, Davidin kaupunkiin, joka kutsutaan Betlehem, (sillä hän oli Davidin huoneesta ja suvusta)	2:4 Nijn myös Joseph Galileast/ Nazarethin Caupungist/ ylösmeni Judean/ Dawidin Caupungijn/ joca cudzutan Bethlehem: Sillä hän oli Dawidin huonest ja sugust/ andaman idzens arwatta/
2:5 verolle pantavaksi Marian, kihlattunsa, kanssa, joka oli raskaana.	5. Antamaan itsiänsä arvattaa, Marian, kihlatun emäntänsä kanssa, joka raskas oli.	2:5 Marian hänen kihlatun emändäns cansa/ joca rascas oli.
2:6 Niin tapahtui heidän siellä ollessaan, että Marian synnyttämisen aika tuli.	6. Niin tapahtui heidän siellä ollessaan , että hänen synnyttämisensä päivät tulivat täytetyksi,	2:6 Nijn tapahtui heidän siellä ollesans/ että synnyttämisen päivät tulit täytetyxi.
2:7 Ja hän synnytti pojan, esikoisensa, ja kapaloi hänet ja pani hänet seimeen, koska heille ei ollut sijaa majatalossa.	7. Ja hän synnytti pojan, esikoisensa, ja kapaloitsi hänen ja pani seimeen, ettei heillä ollut siaan majassa.	2:7 Ja hän synnytti Pojan hänen esicoisens/ ja capaloidzi hänen/ ja pani seimeen/ ettei heille ollut sia majas.
2:8 Ja sillä seudulla oli paimenia kedolla vartioimassa yöllä laumaansa.	8. Ja paimenet valvoivat siinä paikkakunnassa ja vartioitsivat yöllä laumaansa.	2:8 Ja paimenet walwoit sijnä paickacunnas pellolla heidän laumans/ ja wartioidzit yöllä heidän carjans.
2:9 Niin heidän edessään seisoi Herran enkeli, ja Herran kirkkaus loisti heidän ympärillään, ja he peljästyivät suuresti.	9. Ja katso, Herran enkeli seisoi heidän tykönänsä ja Herran kirkkaus ympäri valaisi heitä, ja he suuresti peljästyivät.	2:9 Ja cadzo/ HERran Engeli seisoi heidän tykönäns/ ja HERran kirckaus walais heitä/ että he suurest peljästyit.
2:10 Mutta enkeli sanoi heille: "Älkää peljätkö; sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle:	10. Ja enkeli sanoi heille: älkäät peljätkö! sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle:	2:10 Ja Engeli sanoi heille: älkät peljätkö: sillä cadzo/ minä ilmoitan teille suuren ilon/ joca tulewa on caikelle Canssalle:
2:11 teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus, Herra, Daavidin kaupungissa.	11. Teille on tänäpäivänä syntynyt vapahtaja, joka on Kristus, Herra, Davidin kaupungissa.	2:11 Teille on tänäpäin syndynyt Wapahtaja/ HERra Christus Dawidin Caupungis.
2:12 Ja tämä on teille merkinä: te löydätte lapsen kapaloituna ja seimessä makaamassa."	12. Ja tämä on teille merkiksi: te löydätte lapsen kapaloituna makaavan seimessä.	2:12 Ja tämä on teille merkixi: te löydätte lapsen capaloittuna seimes.
2:13 Ja yhtäkkiä oli enkelin kanssa suuri joukko taivaallista sotaväkeä, ja he ylistivät Jumalaa ja sanoivat:	13. Ja kohta oli enkelin kanssa suuri taivaallisen sotaväen joukko, jotka kiittivät Jumalaa ja sanoivat:	2:13 Ja Engelin cansa oli suuri taiwalisen sotawäen joucko/ jotca kijtit Jumalata ja sanoit:
2:14 "Kunnia Jumalalle korkeuksissa, ja maassa rauha ihmisten kesken, joita kohtaan hänellä on hyvä tahto!"	14. Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa, ja maassa rauha, ja ihmisille hyvä tahto!	2:14 Cunnia olcon Jumalalle corkiudes/ ja maasa rauha/ ja ihmisille hywä tahto.
2:15 Ja kun enkelit olivat menneet paimenten luota taivaaseen, niin nämä puhuivat toisillensa: "Menkäämme nyt Beetlehemiin katsomaan sitä, mikä on tapahtunut ja minkä Herra meille ilmoitti."	15. Ja tapahtui, että enkelit menivät heidän tyköänsä taivaaseen, niin ne paimenet puhuivat keskenänsä: käykäämme Betlehemiin ja katsokaamme sitä mikä tapahtunut on, jonka Herra meille ilmoitti.	2:15 JA tapahtui/ että Engelit menit heidän tyköns Taiwasen/ nijn paimenet puhuit keskenäns: käykämme Bethlehemijn/ ja cadzocam sitä cuin tapahtunut on/ jonga HERra meille ilmoitti.
2:16 Ja he menivät kiiruhtaen ja löysivät Marian ja Joosefin ja lapsen, joka makasi seimessä.	16. Ja he tulivat kiiruhtain, ja löysivät Marian ja Josephin, niin myös lapsen, joka makasi seimessä.	2:16 Ja he tulit kijruhtain/ ja löysit Marian/ ja Josephin/ nijn myös lapsen/ joca macais seimes.

2:17 Ja kun he tämän olivat nähneet, ilmoittivat he sen sanan, joka oli puhuttu heille tästä lapsesta.	17. Kun he tämän nähneet olivat, julistivat he sen sanoman, joka heille tästä lapsesta sanottu oli,	2:17 Cosca he tämän nähnet olit/ julistit he sen sanoman/ cuin heille tästä lapsesta sanottu oli.
2:18 Ja kaikki, jotka sen kuulivat, ihmettelivät sitä, mitä paimenet heille puhuivat.	18. Ja kaikki, jotka sen kuulivat, ihmettelivät niitä, mitä heille paimenilta sanottu oli.	2:18 Ja caicki jotca sen cuulit/ ihmettelit nijtä puheita cuin heille Paimenilda sanottu oli.
2:19 Mutta Maria kätki kaikki nämä sanat ja tutkisteli niitä sydämessänsä.	19. Mutta Maria kätki kaikki nämät sanat, tutkistellen sydämessänsä,	2:19 Mutta Maria kätki caicki nämät sanat/ tutkistellen hänen sydämesänsä.
2:20 Ja paimenet palasivat kiittäen ja ylistäen Jumalaa kaikesta, minkä olivat kuulleet ja nähneet, sen mukaan kuin heille oli puhuttu.	20. Ja paimenet palasivat, ylistäin ja kunnioittain Jumalaa kaikista, mitä he kuulleet ja nähneet olivat, niinkuin heille sanottu oli.	2:20 Ja paimenet palaisit/ ylistäin ja cunnioittain Jumalata/ caikista cuin he cuullet ja nähnet olit/ nijncuin heille sanottu oli.
2:21 Kun sitten kahdeksan päivää oli kulunut ja lapsi oli ympärileikattava, annettiin hänelle nimi Jeesus, jonka enkeli oli hänelle antanut, ennenkuin hän sikisi äitinsä kohdussa.	21. Ja kuin kahdeksan päivää kulunut oli, että lapsi piti ympärileikattaman, kutsuttiin hänen nimensä Jesus, joka niin oli enkeliltä kutsuttu jo ennen kuin hän sikisi äitinsä kohdussa.	2:21 JA sijttecuin cahdexan päiwä culunut oli/ että lapsi piti ymbärensleicattaman/ cudzuttin hänen nimens JEsus/ joca nijn oli Engelildä jo ennen cudzuttu/ cuin hän sikis Äitins cohdua.
2:22 Ja kun heidän puhdistuspäivänsä, Mooseksen lain mukaan, olivat täyttyneet, veivät he hänet ylös Jerusalemiin asettaaksensa hänet Herran eteen	22. Ja kuin heidän puhdistuspäivänsä olivat täytetyt Moseksen lain jälkeen, veivät he hänet Jerusalemiin, asettaaksensa häntä Herran eteen,	2:22 JA sijtte cuin heidän puhdistus päiwäns olit täytetyt Mosexen Lain jälken/ weit he hänen Jerusalemiijn/ seisattaxens händä HERran eteen.
2:23 - niinkuin on kirjoitettuna Herran laissa: "Jokainen miehenpuoli, joka avaa äidinkohdun, luettakoon Herralle pyhitetyksi" -	23. (Niinkuin kirjoitettu on Herran laissa: kaikki miehenpuoli, joka ensin avaa äitinsä kohdun, pitää kutsuttaman Herralle pyhäksi,)	2:23 Nijncuin kirjoitettu on HERran Lais: caicki miehen puoli/ joca ensin awa äitins cohdon/ pitä cudzuttaman HERralle pyhäxi.
2:24 ja uhrataksensa, niinkuin Herran laissa on säädetty, parin metsäkyyhkysiä tai kaksi kyyhkysenpoikaa.	24. Ja uhrataksensa, niinkuin sanottu on Herran laissa, pari mettistä eli kaksi kyhkyläisen poikaa.	2:24 Ja uhraman/ nijncuin sanottu on HERran Lais: pari Mettisiä/ eli caxi Kyhkyläisen poica.
2:25 Ja katso, Jerusalemissa oli mies, nimeltä Simeon; hän oli hurskas ja jumalinen mies, joka odotti Israelin lohdutusta, ja Pyhä Henki oli hänen päällensä.	25. Ja katso, mies oli Jerusalemissa, jonka nimi oli Simeon: tämä oli hurskas ja jumalinen mies, odottain Israelin lohdutusta, ja Pyhä Henki oli hänessä.	2:25 Ja cadzo/ yxi mies oli Jerusalemis/ jonga nimi oli Simeon: tämä oli hurscas ja Jumalinen mies/ odottain Israelin lohdutusta: ja Pyhä Hengi oli hänes.
2:26 Ja Pyhä Henki oli hänelle ilmoittanut, ettei hän ollut näkevä kuolemaa, ennenkuin oli nähnyt Herran Voidellun.	26. Ja hänelle oli sanottu Pyhältä Hengeltä, ettei hänen pitänyt ennen kuolemaa näkemän, kuin hän näkis Herran Kristuksen.	2:26 Ja hänelle oli wastaus annettu Pyhäldä Hengeldä/ ettei hänen pitänyt ennen cuoleman/ cuin hän näkis HERran Christuxen.
2:27 Ja hän tuli Hengen vaikutuksesta pyhäkköön. Ja kun vanhemmat toivat Jeesuslasta sisälle tehdäkseen hänelle, niinkuin tapa oli lain mukaan,	27. Ja hän tuli Hengen kautta templiin. Ja kuin vanhemmat toivat lapsen Jesuksen sisälle, tehdäksensä hänen edestänsä lain tavan jälkeen,	2:27 Ja hän tuli Hengen cautta Templiijn. 2:28 Ja cuin wanhemmat lapsen Jesuxen toit Templiijn/ tehdäxens hänen edestäns Lain tawan jälken:
2:28 otti hänkin hänet syliinsä ja kiitti Jumalaa ja sanoi:	28. Niin hän otti hänen syliinsä, ja kiitti Jumalaa ja sanoi:	Otti hän hänen sylijns/ kijtti Jumalata ja sanoi:
2:29 "Herra, nyt sinä lasket palvelijasi rauhaan menemään, sanasi mukaan;	29. Nyt sinä, Herra, lasket palvelias rauhaan menemään, sanas jälkeen;	2:29 LAske nyt HERra palwelias rauhaan menemän/ sanas jälken.
2:30 sillä minun silmäni ovat nähneet sinun autuutesi,	30. Sillä minun silmäni ovat nähneet sinun autuutes,	2:30 Sillä minun silmäni owat nähnet sinun autuudes.

2:31 jonka sinä olet valmistanut kaikkien kansojen nähdä,	31. Jonka sinä valmistit kaikkein kansain eteen,	2:31 Jonga sinä caikille Canssoille walmistit.
2:32 valkeudeksi, joka on ilmestyvä pakanoille, ja kirkkaudeksi kansallesi Israelille."	32. Valkeudeksi valistamaan pakanoita ja sinun kansas Israelin kunniaksi.	2:32 Walkeudexi/ walistaman pacanoita/ ja sinun Canssas Israelin cunniaksi.
2:33 Ja hänen isänsä ja äitinsä ihmettelivät sitä, mitä hänestä sanottiin.	33. Ja Joseph ja hänen äitinsä ihmettelivät niitä, joita hänestä sanottiin.	2:33 JA Joseph ja hänen Äitins ihmettelit nijtä cuin hänestä sanottin.
2:34 Ja Simeon siunasi heitä ja sanoi Marialle, hänen äidilleen: "Katso, tämä on pantu lankeemukseksi ja nousemukseksi monelle Israelissa ja merkiksi, jota vastaan sanotaan	34. Simeon siunasi heitä ja sanoi Marialle, hänen äidillensä: katso, tämä on pantu lankeemiseksi ja nousemiseksi monelle Israelissa, ja merkiksi, jota vastaan sanotaan:	2:34 Ja Simeon siunais heitä/ ja sanoi Marialle hänen Äitillens: Cadzo/ tämä on pandu langemisexi/ ja nousemisexi monelle Israelis/ ja merkixi/ jota wastan sanotan:
2:35 - ja myös sinun sielusi lävitse on miekka käyvä että monen sydämen ajatukset tulisivat ilmi."	35. (Ja sinunkin sielus lävitse pitää miekan käymän:) että monen sydämen ajatukset ilmoitettaisiin.	2:35 Ja sinungin sielus läpidze pitä miecan myös käymän/ että monen sydämen ajatuxet ilmoitettaisin.
2:36 Ja oli naisprofeetta, Hanna, Fanuelin tytär, Asserin sukukuntaa. Hän oli jo tullut iälliseksi. Mentyyään neitsyenä naimisiin hän oli elänyt miehensä kanssa seitsemän vuotta,	36. Ja Anna prophetissa, Phanuelin tytär, Asserin suvusta, se oli joutunut pitkälle ijälle ja elänyt miehensä kanssa seitsemän ajastaikaa neitsyestänsä,	2:36 Ja Hanna Prophetissa Phanuelin tytär/ Asserin sugusta/ oli joutunut pitkälle ijälle/ ja oli elänyt miehens cansa seidzemen ajastaica hänen Neidzydestäns.
2:37 ja oli nyt leski, kahdeksankymmenen neljän vuoden ikäinen. Hän ei poistunut pyhäköstä, vaan palveli siellä Jumalaa paastoilla ja rukouksilla yötä ja päivää.	37. Ja oli leskenä lähes neljäyhdeksättäkymmentä ajastaikaa, ja ei lähtenyt templistä, palvelemasta Jumalaa paastoissa ja rukouksissa yötä ja päivää.	2:37 Ja oli leskenä lähes neljä yhdexättäkymmendä ajastaica/ ja ei lähtenyt Templist palwelemast Jumalata/ paastoisa ja rucouxisa yötä ja päiwä.
2:38 Ja juuri sillä hetkellä hän tuli siihen, ylisti Jumalaa ja puhui lapsesta kaikille, jotka odottivat Jerusalemin lunastusta.	38. Ja tämä tuli sillä hetkellä siihen ja kunnioitti myös Herraa, ja puhui hänestä kaikille, jotka lunastusta Jerusalemissa odottivat.	2:38 Ja tämä tuli myös sillä hetkellä sijhen/ ja cunnioidzi HERra ja puhui hänestä caikille/ cuin wapautta Jerusalemis odotit.
2:39 Ja täytettyään kaiken, mikä Herran lain mukaan oli tehtävä, he palasivat Galileaan, kaupunkiinsa Nasaretiin.	39. Ja sittekuin he olivat kaikki tehneet Herran lain jälkeen, palasivat he Galileaan, kaupunkiinsa Natsaretiin.	2:39 Ja sijttecuin he olit caicki tehnet HERran Lain jälken/ palaisit he Galilean heidän Caupungins Nazaretijn.
2:40 Ja lapsi kasvoi ja vahvistui ja täyttyi viisaudella, ja Jumalan armo oli hänen päällensä.	40. Mutta lapsi kasvoi ja vahvistui hengessä, ja täytettiin viisaudella, ja Jumalan armo oli hänen kanssansa.	2:40 Mutta lapsi caswoi ja wahwistui Henges/ ja täytettin wijsaudella/ ja Jumalan armo oli hänen cansans.
2:41 Ja hänen vanhempansa matkustivat joka vuosi Jerusalemiin pääsiäisjuhille.	41. Ja hänen vanhempansa vaelsivat joka vuosi pääsiäisjuhille Jerusalemiin.	2:41 JA hänen wanhemmans waelsit joca vuosi Pääsiäis juhlalle Jerusalemiijn:
2:42 Hänen ollessaan kaksitoistavuotias he niinikään vaelsivat ylös sinne juhlan tavan mukaan.	42. Ja kuin hän kahdentoistakymmenen ajastajan vanha oli, menivät he Jerusalemiin juhlapäivän tavan jälkeen.	2:42 Ja cuin hän jo caxitoistakymmendä ajastaica wanha oli/ menit he Jerusalemiijn juhlapäiwän tawan jälken:
2:43 Ja kun ne päivät olivat kuluneet ja he lähtivät kotiin, jäi poikanen Jeesus Jerusalemiin, eivätkä hänen vanhempansa sitä huomanneet.	43. Ja kuin ne päivät olivat kuluneet, siinä kuin he palasivat, jäi poikainen Jesus Jerusalemiin: jota ei Joseph ja hänen äitinsä huomanneet,	2:43 Ja cuin ne päiwät olit culunet/ palaisit he cotians/ ja poicainen Jesus jäi Jerusalemiijn/ jota ei hänen wanhemmans huomannet/ waan luulit hänen olewan seuras.
2:44 He luulivat hänen olevan matkaseurueessa ja kulkivat päivänmatkan ja etsivät häntä sukulaisten ja tuttavien joukosta;	44. Vaan luulivat hänen olevan seurassa. Ja he kävivät yhden päivän matkan, ja etsivät häntä lankoin ja tuttavien seassa.	2:44 Ja he käwit yhden päiwäcunnan/ ja edzeit händä langoins ja tuttawains seas.

2:45 mutta kun eivät löytäneet, palasivat he Jerusalemiin etsien häntä.	45. Ja kuin ei he häntä löytäneet, palasivat he Jerusalemiin, etsien häntä.	2:45 Ja cuin ei he händä löytänet/ palaisit he Jerusalemijn händä edzimän.
2:46 Ja kolmen päivän kuluttua he löysivät hänet pyhäköstä, jossa hän istui opettajain keskellä kuunnellen heitä ja kysellen heiltä.	46. Ja tapahtui kolmen päivän perästä, että he löysivät hänen templissä istuvan opettajain keskellä, kuultelewan heitä ja kysyvän heiltä.	2:46 Ja tapahtui colmannen päiwän perästä/ että he löysit hänen istuwan Templis opettajain keskellä/ cuuldelewan heitä/ ja kysywän heille.
2:47 Ja kaikki, jotka häntä kuulivat, ihmettelivät hänen ymmärrystänsä ja vastauksiansa.	47. Ja kaikki, jotka hänen kuulivat, hämmästyivät hänen ymmärrystänsä ja vastauksiansa.	2:47 Ja caicki jotca hänen cuulit/ hämmästyit hänen ymmärrystäns ja wastaustans.
2:48 Ja hänet nähdessään hänen vanhempansa hämmästyivät, ja hänen äitinsä sanoi hänelle: "Poikani, miksi meille näin teit? Katso, sinun isäsi ja minä olemme huolestuneina etsineet sinua."	48. Ja kuin he hänen näkivät, niin he hämmästyivät, ja hänen äitinsä sanoi hänelle: Poikani, miksis meille näin teit? katso, sinun isäs ja minä olemme murehtien etsineet sinua.	2:48 Ja cuin he hänen näit/ nijn he ihmettelit/ ja hänen Äitins sanoi hänelle: Poican/ mixis meille näin teit? cadzo/ sinun Isäs ja minä olemma murehtien edzinet sinua.
2:49 Niin hän sanoi heille: "Mitä te minua etsitte? Ettekö tienneet, että minun pitää niissä oleman, mitkä minun Isäni ovat?"	49. Ja hän sanoi heille: mitäs te minua etsitte? ettekö tienneet, että minun pitää niissä oleman, jotka minun Isäni ovat?	2:49 Ja hän sanoi heille: mitästä te minua idzitte? Ettäkö tiennet/ että minun pitä nijsä oleman/ jotca minun Isäni ovat?
2:50 Mutta he eivät ymmärtäneet sitä sanaa, jonka hän heille puhui.	50. Ja ei he ymmärtäneet sitä sanaa, jonka hän heille sanoi.	2:50 Ja ei he ymmärtänet sitä sana cuin hän heille sanoi.
2:51 Ja hän lähti heidän kanssansa ja tuli Nasaretiin ja oli heille alamainen. Ja hänen äitinsä kätki kaikki nämä sanat sydämeensä.	51. Ja hän meni alas heidän kanssansa ja tuli Natsaretiin, ja oli heille alamainen. Ja hänen äitinsä kätki kaikki nämät sanat sydämeensä.	2:51 Ja hän meni alas heidän cansans/ ja tuli Nazarethijn/ ja oli heille alamainen. Mutta hänen äitins kätki caicki nämät sanat sydämehens.
2:52 Ja Jeesus varttui viisaudessa ja iässä ja armossa Jumalan ja ihmisten edessä.	52. Ja Jesus menestyi viisaudessa ja ijässä ja armossa Jumalan ja ihmisten edessä.	2:52 Ja Jesus menestyi wijsaudes/ ja ijäs/ ja armos/ Jumalan ja ihmisten edesä.
3 Luku	3 Luku	III. Lucu .
3:1 Viidentenätoista keisari Tiberiuksen hallitusvuotena, kun Pontius Pilatus oli Juudean maaherrana ja Herodes Galilean neljännysruhtinaana ja hänen veljensä Filippus Iturean ja Trakonitiinmaan neljännysruhtinaana ja Lysanias Abilenen neljännysruhtinaana,	1. Mutta viidennellätoistakymmenellä keisari Tiberiuksen hallituksen vuodella, kuin Pontius Pilatus oli Juudean maaherra, ja Herodes tetrarka Galileassa, ja hänen veljensä Philippus tetrarka Itureassa ja Trakonitin maakunnassa, ja Lysanias oli tetrarka Abilenessä,	3:1 WIidennellä toistakymmenellä wuodella Keisar Tiberiuxen wallan alla/ cosca Pontius Pilatus Judean Maanherra oli/ ja Herodes Galileas Tetrarcha oli/ ja hänen weljens Philippus oli Tetrarcha Itureas/ ja Trachonitin maacunnas/
3:2 siihen aikaan kun Hannas oli ylimmäisenä pappina, ynnä myös Kaifas, tuli Jumalan sana Johannekselle, Sakariaan pojalle, erämaassa.	2. Kuin Hannas ja Kaiphas ylimmäiset papit olivat: silloin tapahtui Jumalan sana Johannekselle Sakariaan pojalle korvessa,	3:2 Ja Lysanias oli Tetrarcha Abilenes/ cosca Hanna ja Caiphas ylimmäiset Papit olit: silloin tapahtui Jumalan käsky Johannexelle Zacharian pojalle corwes.
3:3 Ja hän vaelsi kaikissa seuduissa Jordanin varrella ja saarnasi parannuksen kastetta syntien anteeksisaamiseksi,	3. Ja hän tuli kaikkiin maan paikkoihin Jordanin ympäri ja saarnasi parannuksen kastetta syntein anteeksi antamiseksi,	3:3 Ja hän tuli caickijn maan paickoihin Jordanin ymbärins/ ja saarnais parannuxen castetta syndein andexi andamisexi.

3:4 Niinkuin on kirjoitettu profeetta Esaiaan sanojen kirjassa: "Huutavan ääni kuuluu erämaassa: 'Valmistakaa Herralle tie, tehkää polut hänelle tasaisiksi.'	4. Niinkuin kirjoitettu on Jesaias profetan saarnaraamatussa, joka sanoo: huutavan ääni on korvessa: valmistakaa Herran tietä ja tehkää hänen polkunsaa oikiaksi.	3:4 Nijn cuin kirjoitettu on Esaian Profetan saarna ramatus/ joca sano: huutawa äni on corwes/ walmistacat HERran tietä/ ja tehkät hänen polcuns oikiaxi.
3:5 Kaikki laaksot täytettäköön, ja kaikki vuoret ja kukkulat alennettakoon, ja mutkat tulkoott suoriksi ja koleikot tasaisiksi teiksi,	5. Kaikki laaksot pitää täytettämän ja kaikki vuoret ja mäet alennettaman, väärät pitää ojennettaman, ja koliaat tasaiseksi tieksi tehtämän,	3:5 Caicki laxot pitä täytettämän/ ja caicki vuoret ja mäet alettaman/ wäärät pitä ojettaman/ ja coleat tasaiseixi teixi tehtämän/
3:6 ja kaikki liha on näkevä Jumalan autuuden."	6. Ja kaikki liha pitää näkemän Jumalan autuuden.	3:6 Ja caicki liha pitä näkemän Jumalan autuden.
3:7 Niin hän sanoi kansalle, joka vaelsi hänen kastettavakseen: "Te kyykäärmeitten sikiöt, kuka on teitä neuvonut pakenemaan tulevaista vihaa?"	7. Niin hän sanoi kansalle, joka tuli antamaan itsiänsä kastaa häneltä: te kyykärmekten sikiät, kuka teitä neuvoi välttämään tulevaista vihaa?"	3:7 NIin hän sanoi Canssalle/ joca tuli andaman idziäns casta häneldä: te kärmen sikiät/ cuca on teidän opettanut wälttämän tulewaista wiha?"
3:8 Tehkää sentähden parannuksen soveliaita hedelmiä, älkääkä ruvetko sanomaan mielessänne: 'Onhan meillä isänä Aabraham', sillä minä sanon teille, että Jumala voi näistä kivistä herättää lapsia Aabrahamille.	8. Tehkää siis soveliaat parannuksen hedelmät ja älkää ruvetko sanomaan itsellänne: Abraham on meidän isämme; sillä minä sanon teille, että Jumala taitaa näistä kivistä herättää Abrahamille lapset.	3:8 Tehkät otolliset parannuxen hedelmät/ ja älkät ruwetco sanoman idzellän: Abraham on meidän Isäm: sillä minä sanon teille: Jumala woi näistä kiwistä herättä Abrahamille pojat.
3:9 Jo on myös kirves pantu puitten juurelle; jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, siis hakataan pois ja heitetään tuleen."	9. Mutta jo on myös kirves pantu puiden juurelle; sentähden jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, hakataan pois ja tuleen heitetään.	3:9 Mutta jo on kirwes pandu puiden juurelle/ jocainen puu joca ei tee hyvä hedelmätä/ se hacatan poicki/ ja heitetän tuleen.
3:10 Ja kansa kysyi häneltä sanoen: "Mitä meidän siis pitää tekemän?"	10. Ja kansa kysyi häneltä, sanoen: mitä meidän pitää tekemän?"	3:10 JA Canssa kysyi hänelle/ sanoden: mitä meidän pitä tekemän?"
3:11 Hän vastasi ja sanoi heille: "Jolla on kaksi ihokasta, antakoon toisen sille, joka on ilman; ja jolla on ruokaa, tehkөөn samoin."	11. Niin hän vastaten sanoi heille: jolla on kaksi hametta, antakaan sille, jolla ei yhtään ole, ja jolla on ruokaa, hän tehkään myös niin.	3:11 Nijn hän wastaten sanoi heille: jolla on caxi hametta/ andacan sille jolla ei yhtän ole/ ja jolla on ruoca/ hän tehkän myös nijn.
3:12 Niin tuli myös publikaaneja kastettaviksi, ja he sanoivat hänelle: "Opettaja, mitä meidän pitää tekemän?"	12. Mutta Publikanit tulivat myös antamaan heitänsä kastaa ja sanoivat hänelle: Mestari, mitä meidän pitää tekemän?"	3:12 Publicanit tulit myös andaman heitäns casta/ ja sanoit hänelle: Mestari/ mitästä meidän pitä tekemän?"
3:13 Hän sanoi heille: "Älkää vaatiko enempää, kuin mikä teille on säädetty."	13. Vaan hän sanoi heille: älkää enempää vaatiko kuin teille sääty on.	3:13 Hän sanoi heille: älkät enämbi waatico/ cuin teille sääty on.
3:14 Myös sotamiehet kysivät häneltä sanoen: "Mitäs meidän pitää tekemän?" Ja hän sanoi heille: "Älkää kiskoko keneltäkään älkääkä kiristäkö, vaan tyytykää palkkaanne."	14. Niin kysivät myös häneltä sotamiehet, sanoen: mitä myös meidän pitää tekemän? Ja hän sanoi heille: älkää kenellekään väkivaltaa taikka vääryyttä tehkö, ja tyytykää palkkaanne.	3:14 NIin kysyt myös häneldä sotamiehet/ sanoden: mitästä meidän pitä tekemän? hän sanoi heille: älkät kenengän wäkiwalda taicka wäärüttä tehkö/ ja tytykät teidän palckaan.
3:15 Mutta kun kansa yhä odotti ja kaikki ajattelivat sydämessään Johanneksesta, eikö hän itse ehkä ollut Kristus,	15. Mutta kuin kansa odotti, ja kaikki ajattelivat sydämässän Johanneksesta: lieneekö hän Kristus?"	3:15 MUtta cuin Canssa odotti/ ja caicki ajattelit sydämisäns Johannekest: lienekö hän Christus.

3:16 niin Johannes vastasi kaikille sanoen: "Minä kastan teidät vedellä, mutta on tuleva minua väkevämpi, jonka kengänpaulaakaan minä en ole kelvollinen päästämään; hän kastaa teidät Pyhällä Hengellä ja tulella.	16. Vastasi Johannes, sanoen kaikille: minä tosin kastan teitä vedellä; mutta minua väkevämpi tulee, jonka kengän nauhoja en minä ole kelvollinen päästämään: hän kastaa teitä Pyhällä Hengellä ja tulella.	3:16 Wastais Johannes/ sanoden jocaidzelle: minä tosin castan teitä wedellä/ waan wielä tule minua wäkwämbi/ jonga kengän nauhoja en minä ole kelwollinen päästämän/ hän casta teitä Pyhällä Hengellä ja tulella.
3:17 Hänellä on viskimensä kädessään, ja hän puhdistaa puimatanterensa ja kokoaa nisut aittaansa, mutta ruumenet hän polttaa sammumattomassa tulella."	17. Jonka viskin on hänen kädessänsä, ja hän perkaa riihensä ja kokoo nisunsa aittaansa, mutta ruumenet polttaa hän sammumattomalla tulella.	3:17 Jonga on wiskin kädesä/ ja hän puhdistaa hänen luwans/ ja coco nisuns aittans/ mutta acanat hän poltta sammumattomalla tulella.
3:18 Antaen myös monia muita kehoituksia hän julisti kansalle evankeliumia.	18. Monta tosin myös muuta hän neuvoi ja saarnasi kansalle.	3:18 Ja hän julisti Canssalle neuwoin myös paljon muuta.
3:19 Mutta kun Herodes, neljänsyruhtinas, sai häneltä nuhteita veljensä vaimon, Herodiaan, tähden ja kaiken sen pahan tähden, mitä hän, Herodes, oli tehnyt,	19. Mutta kun Herodes tetrarka nuhdeltiin häneltä, Herodiaksen veljensä Philippuksen emännän tähden ja kaikesta pahuudesta, jota Herodes teki,	3:19 MUTTA cosca Herodes Tetrarcha rangaistin hänelä/ Herodiaxen hänen weljens emännän tähden.
3:20 niin hän kaiken muun lisäksi teki senkin, että sulki Johanneksen vankeuteen.	20. Niin hän ylitse kaikkein teki myös sen, että hän salpasi Johanneksen vankiuteen.	3:20 Paidzi muuta paha cuin Herodes Johannexelle teki/ salpais hän hänen päälisexi tornijn.
3:21 Kun siis kaikkea kansaa kastettiin ja myöskin Jeesus oli saanut kasteen ja rukoili, niin tapahtui, että taivas aukeni	21. Ja tapahtui, kuin kaikki kansa kastettiin, ja Jesus myös oli kastettu, ja hän rukoili, niin taivas aukeni,	3:21 JA tapahtui/ cosca caicki Canssa castettin/ ja Jesus myös castettin/ ja rucoili/ nijn Taiwas aukeni.
3:22 ja Pyhä Henki laskeutui hänen päällensä ruumiillisessa muodossa, niinkuin kyyhkynen, ja taivaasta tuli ääni: "Sinä olet minun rakas Poikani; sinuun minä olen mielistynyt."	22. Ja Pyhä Henki tuli alas ruumiillisella muodolla hänen päällensä niinkuin kyyhkynen, ja ääni tuli taivaasta, joka sanoi: sinä olet minun rakas Poikani, sinuun minä mielistyin.	3:22 Ja Pyhä Hengi tuli alas ruumiillisella muodolla hänen päällens nijncuin Mettinen/ ja äni sanoi taiwasta: Sinä olet minun racas Poican/ sinuun minä mielistyn.
3:23 Ja hän, Jeesus, oli alottaessaan vaikutuksensa noin kolmenkymmenen vuoden vanha, ja oli, niinkuin luultiin, Joosefin poika. Joosef oli Eelin poika,	23. Ja Jesus oli lähes kolmenkymmenen vuotinen, joka oli (niinkuin luultiin) Josephin poika, Elin pojan,	3:23 Ja Jesus oli lähes colmenkymmenen vuotinen/ ja luultin Josephin pojaxi/ joca oli Elin poica.
Joosef oli Eelin poika, 3:24 Eeli Mattatin, tämä Leevin, tämä Melkin, tämä Jannain, tämä Joosefin,	24. Joka oli Mattatin poika, joka oli Levin poika, joka oli Melkin poika, joka oli Jannan poika, joka oli Josephin poika,	3:24 Joca oli Mathatian poica. Joca oli Levin poica. Joca oli Melchin poica. Joca oli Jannan poica. Joca oli Josephin poica.
3:25 tämä Mattatiaan, tämä Aamoksen, tämä Naahumin, tämä Eslin, tämä Naggain,	25. Joka oli Mattatian poika, joka oli Amoksen poika, joka oli Naumin poika, joka oli Eslin poika, joka oli Naggain poika,	3:25 Joca oli Mathatian poica. Joca oli Amoxen poica. Joca oli Naumin poica. Joca oli Eslin poica. Joca oli Naggen poica.
3:26 tämä Maahatin, tämä Mattatiaan, tämä Semeinin, tämä Joosekin, tämä Joodan,	26. Joka oli Maatin poika, joka oli Mattatian poika, joka oli Semein poika, joka oli Josephin poika, joka oli Juudan poika,	3:26 Joca oli Maathin poica. Joca oli Mathatian poica. Joca oli Semein poica. Joca oli Josephin poica. Joca oli Judan poica.
3:27 tämä Johananin, tämä Reesan, tämä Serubbaabelin, tämä Sealtielin, tämä Neerin,	27. Joka oli Joannan poika, joka oli Resan poika, joka oli Zorobabelin poika, joka oli Salatielin poika, joka oli Nerin poika,	3:27 Joca oli Joannan poica. Joca oli Rhesan poica. Joca oli Zorobabelin poica. Joca oli Salathielin poica. Joca oli Nerin poica.

3:28 tämä Melkin, tämä Addin, tämä Koosamin, tämä Elmadamin, tämä Eerin,	28. Joka oli Melkin poika, joka oli Addin poika, joka oli Kosamin poika, joka oli Elmodamin poika, joka oli Eerin poika,	3:28 Joca oli Melchin poica. Joca oli Addin poica. Joca oli Kosamin poica. Joca oli Elmodamin poica. Joca oli Herrin poica.
3:29 tämä Jeesuksen, tämä Elieserin, tämä Joorimin, tämä Mattatin, tämä Leevin,	29. Joka oli Josen poika, joka oli Elieserin poika, joka oli Jorimin poika, joka oli Mattatin poika, joka oli Levin poika,	3:29 Joca oli Josenin poica. Joca oli Eliezerin poica. Joca oli Joramin poica. Joca oli Matthatin poica. Joca oli Levin poica.
3:30 tämä Simeonin, tämä Juudan, tämä Joosefin, tämä Joonamin, tämä Eliakimin,	30. Joka oli Simeonin poika, joka oli Juudan poika, joka oli Josephin poika, joka oli Jonain poika, joka oli Eliakimin poika,	3:30 Joca oli Simeonin poica. Joca oli Judan poica. Joca oli Josephin poica. Joca oli Jonan poica. Joca oli Eliachimn poica.
3:31 tämä Melean, tämä Mennan, tämä Mattatan, tämä Naatanin, tämä Daavidin,	31. Joka oli Melean poika, joka oli Mainanin poika, joka oli Mattatan poika, joka oli Natanin poika, joka oli Davidin poika,	3:31 Joca oli Melean poica. Joca oli Menanin poica. Joca oli Mathatan poica. Joca oli Nathanin poica. Joca oli Dawidin poica.
3:32 tämä Iisain, tämä Oobedin, tämä Booaan, tämä Saalan, tämä Nahassonin,	32. Joka oli Jessen poika, joka oli Obedin poika, joka oli Bootsin poika, joka oli Salmonin poika, joka oli Naassonin poika,	Joca oli Jessen poica. 3:32 Joca oli Obedin poica. Joca oli Boozin poica. Joca oli Salmonin poica. Joca oli Naasonin poica.
3:33 tämä Aminadabin, tämä Adminin, tämä Arnin, tämä Esromin, tämä Faareen, tämä Juudan,	33. Joka oli Aminadabin poika, joka oli Aramin poika, joka oli Esromin poika, joka oli Phareksen poika, joka oli Juudan poika,	3:33 Joca oli Aminadabin poica. Joca oli Aramin poica. Joca oli Esromin poica. Joca oli Pharesin poica. Joca oli Judan poica.
3:34 tämä Jaakobin, tämä Iisakin, tämä Aabrahamin, tämä Taaran, tämä Naahorin,	34. Joka oli Jakobin poika, joka oli Isaakin poika, joka oli Abrahamin poika, joka oli Taran poika, joka oli Nahorin poika,	3:34 Joca oli Jacobin poica. Joca oli Isaachin poica. Joca oli Abrahamin poica. Joca oli Tharan poica. Joca oli Nachorin poica.
3:35 tämä Serukin, tämä Ragaun, tämä Faalekin, tämä Eberin, tämä Saalan,	35. Joka oli Sarukin poika, joka oli Ragaun poika, joka oli Phalekin poika, joka oli Eberin poika, joka oli Salan poika,	3:35 Joca oli Zaruchin poica. Joca oli Ragahun poica. Joca oli Phalechin poica. Joca oli Heberin poica. Joca oli Salan poica.
3:36 tämä Kainamin, tämä Arfaksadin, tämä Seemin, tämä Noonan, tämä Laamekin,	36. Joka oli Kainanin poika, joka oli Arphaksadin poika, joka oli Semin poika, joka oli Noan poika, joka oli Lamekin poika,	Joca oli Cainan poica. 3:36 Joca oli Arphaxadin poica. Joca oli Semin poica. Joca oli Noen poica. Joca oli Lamechin poica.
3:37 tämä Metusalan, tämä Eenokin, tämä Jaaretin, tämä Mahalaleelin, tämä Keenanin,	37. Joka oli Matusalan poika, joka oli joka oli Enokin poika, joka oli Jaredin poika, joka oli Maleleelin poika, joka oli Kainanin poika,	3:37 Joca oli Mathusalan poica. Joca oli Enochin poica. Joca oli Jaredin poica. Joca oli Malaleelin poica. Joca oli Cainan poica.
3:38 tämä Enoksen, tämä Seetin, tämä Aadamin, tämä Jumalan.	38. Joka oli Enoksen poika, joka oli Setin poika, joka oli Adamin poika, joka oli Jumalan.	Joca oli Enoxen poica. Joca oli Sethin poica. Joca oli Adamin poica. Joca oli Jumalan poica.
4 Luku	4 Luku	IV. Lucu .
4:1 Sitten Jeesus täynnä Pyhää Henkeä palasi Jordanilta; ja Henki kuljetti häntä erämaassa,	1. Niin Jesus täynnänsä Pyhää Henkeä palasi Jordanista ja vietiin Hengeltä korpeen,	4:1 NIin Jesus täynäns Pyhä Henge palais Jordanist/ ja wietin Hengeldä corpeen/

4:2 ja perkele kiusasi häntä neljäkymmentä päivää. Eikä hän syönyt mitään niinä päivinä, mutta kun ne olivat päättyneet, tuli hänen nälkä.	2. Ja kiusattiin neljäkymmentä päivää perkeleeltä, eikä syönyt mitään niinä päivinä; mutta kuin ne kuluneet olivat, sitte hän isosi.	4:2 Ja kiusattin neljäkymmentä päiwä Perkeleldä/ eikä syönyt mitän nijnä päiwinä/ mutta nijden lopus hän isois.
4:3 Niin perkele sanoi hänelle: "Jos sinä olet Jumalan Poika, niin sano tälle kivelle, että se muuttuu leiväksi."	3. Niin perkele sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan Poika, niin sanos tälle kivelle, että se leiväksi tulis.	4:3 Nijn Perkele sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan Poica/ nijn sanos tälle kiwelle/ että hän leiwäxi tulis.
4:4 Jeesus vastasi hänelle: "Kirjoitettu on: 'Ei ihminen elä ainoastaan leivästä.'"	4. Ja Jesus vastasi, sanoen hänelle: kirjoitettu on: ei ihminen elä ainoasti leivästä, vaan jokaisesta Jumalan sanasta.	4:4 Jesus wastais/ sanoden: kirjoitettu on: ei ihminen elä ainoastans leiwästä/ waan jocaidzesta Jumalan sanasta.
4:5 Ja perkele vei hänet korkealle vuorelle ja näytti hänelle yhdessä tuokiossa kaikki maailman valtakunnat	5. Ja perkele vei hänen korkialle vuorelle ja osoitti hänelle kaikki maan piirin valtakunnat silmänräpäyksellä,	4:5 Ja Perkele wei hänen corkelle vuorelle/ ja osotti hänelle caicki maan pijrin waldacunnat/ silmän räpäyxellä.
4:6 ja sanoi hänelle: "Sinulle minä annan kaiken tämän valtapiirin ja sen loiston, sillä minun haltuuni se on annettu, ja minä annan sen, kenelle tahdon.	6. Ja perkele sanoi hänelle: kaiken tämän vallan ja heidän kunniansa minä annan sinulle; sillä minun haltuuni ovat ne annetut, ja minä annan ne kenelle minä tahdon.	4:6 Ja Perkele sanoi hänelle: caiken tämän wallan/ ja heidän cunnians minä annan sinulle: sillä minun haldun owat ne annetut/ ja minä annan ne kelle minä tahdon:
4:7 Jos sinä siis kumarrut minun eteeni, niin tämä kaikki on oleva sinun."	7. Jos sinä siis kumarrat ja rukoilet minua, ne kaikki pitää sinun omas oleman.	4:7 Jos sinä sijs cumarrat ja rucoilet minua/ nijn he owat caicki sinun.
4:8 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Kirjoitettu on: 'Sinun pitää kumartaman Herraa, sinun Jumalaasi, ja häntä ainoata palveleman.'"	8. Ja Jesus vastaten sanoi hänelle: mene matkaas minun tyköäni, saatana! sillä kirjoitettu on: Herraa sinun Jumalaas pitää sinun kumartaman ja häntä ainoaa palveleman.	4:8 Ja Jesus wastaten sanoi henelle: mene matcas minun tyköni Satan: sillä kirjoitettu on: sinus HERras Jumalatas pitä sinun cumartaman/ ja händä ainoata palweleman.
4:9 Niin hän vei hänet Jerusalemiin ja asetti hänet pyhäkön harjalle ja sanoi hänelle: "Jos sinä olet Jumalan Poika, niin heittäydy tästä alas;	9. Ja hän vei hänen Jerusalemiin ja asetti hänen templin harjalle, ja sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan Poika, niin laske tästä itses alas;	4:9 Ja hän wei hänen Jerusalemijn/ ja asetti Templin harjalle/ ja sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan Poica/ nijn laske tästä idzes alas:
4:10 sillä kirjoitettu on: 'Hän antaa enkeleilleen käskyn sinusta, että he varjelevat sinua',	10. Sillä kirjoitettu on: hän antaa käskyn enkeleillensä sinusta varjelemaan sinua,	4:10 Sillä kirjoitettu on: hän on Engeleidens käskenyt sinusta/ warjeleman sinua.
4:11 ja: 'He kantavat sinua käsillänsä, ettet jalkaasi kiveen loukkaisi.'"	11. Ja että he käsissä kantavat sinua, ettet joskus jalkaas kiveen loukkaa.	4:11 Ja käsisäns candaman sinua/ ettes jalcas kiwen loucka.
4:12 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Sanottu on: 'Älä kiusaa Herraa, sinun Jumalaasi.'"	12. Ja Jesus vastaten sanoi hänelle: sanottu on: ei sinun pidä kiusaaman Herraa sinun Jumalaas.	4:12 Ja Jesus wastaten sanoi hänelle: sanottu on: älä kiusa sinun HERras Jumalatas.
4:13 Ja kun oli kaiken kiusattavansa kiusannut, poistui perkele hänen luotaan ajaksi.	13. Ja kuin kaikki kiusaus oli päätetty, meni perkele pois hetkeksi hänen tyköänsä.	4:13 Ja cuin caicki kiusaus oli päätetty/ meni Perkele pois hetkexi hänen tyköns.
4:14 Ja Jeesus palasi Hengen voimassa Galileaan; ja sanoma hänestä levisi kaikkiin ympärillä oleviin seutuihin.	14. Ja Jesus palasi Hengen väessä taas Galileaan, ja sanoma kuului hänestä ympäri kaiken lähimaakunnan.	4:14 Ja Jesus palais Hengen wäes taas Galileaan/ ja sanoma cuului hänestä ymbäri caiken lähi maacunnan.
4:15 Ja hän opetti heidän synagogissaan, ja kaikki ylistivät häntä.	15. Ja hän opetti heidän synagogissansa, ja kunnioitettiin kaikkialta,	4:15 Ja hän opetti heidän Synagogasans/ ja cunnioitettin caikilda.

4:16 Ja hän saapui Nasaretiin, jossa hänet oli kasvatettu, ja meni tapansa mukaan sapatinpäivänä synagoogaan ja nousi lukemaan.	16. Ja tuli Natsaretiin, kussa hän kasvatettu oli, ja meni tapansa jälkeen sabbatin päivänä synagogaan, ja nousi lukemaan.	4:16 JA hän tuli Nazaretijn/ cusa hän caswatettu oli/ ja meni tawans jälken Sabbathin päivänä Synagogaan/ ja nousi lukeman.
4:17 Niin hänelle annettiin profeetta Esaiaan kirja, ja kun hän avasi kirjan, löysi hän sen paikan, jossa oli kirjoitettuna:	17. Ja hänelle annettiin Jesaias prophetan Raamattu. Ja kuin hän Raamatun avasi, löysi hän sen paikan, kussa kirjoitettu on:	4:17 Ja hänelle annettin Esaian Prophetan Ramattu. Ja cuin hän Ramatun awais/ löysi hän sen paican cusa kirjoitettu on:
4:18 "Herran Henki on minun päälläni, sillä hän on voidellut minut julistamaan evankeliumia köyhille; hän on lähettänyt minut saarnaamaan vangituille vapautusta ja sokeille näkönsä saamista, päästämään sorretut vapauteen,	18. Herran Henki on minun päälläni, sentähden on hän minut voidellut ja lähettänyt minun saarnaamaan köyhille hyvää sanomaa, parantamaan särjetyitä sydämiä, saarnaamaan vangeille lunastusta ja sokeille näkönsä jälleen saamista, särjetyitä vapauteen saattamaan,	4:18 HERran Hengi on minun päälläni/ ja hän woiteli minun/ ja lähetti saarnaman waiwaisille Evangeliumi/ ja parandaman särjetyitä sydämitä/ 4:19 Ja ilmoittaman Fangeille lunastusta/ ja sokeillen nägyn andaman/ ja fangituita wapaxi saattaman/
4:19 saarnaamaan Herran otollista vuotta."	19. Saarnaamaan Herran otollista vuotta.	Ja että minä HERran wuoden julistaisin.
4:20 Ja käärittyään kirjan kokoon hän antoi sen palvelijalle ja istuutui; ja kaikkien synagogassa olevien silmät olivat häneen kiinnitetyt.	20. Ja kun hän pani Raamatun kiinni, antoi hän sen palvelialle ja istui, ja kaikkein silmät, jotka synagogassa olivat, katselivat hänen päällensä.	4:20 Ja cuin hän pani Ramatun kijnni/ andoi hän sen palwelialle/ ja istui: ja caickein silmät cuin Synagogas olit/ cadzelit hänen päällens.
4:21 Niin hän rupesi puhumaan heille: "Tänä päivänä tämä kirjoitus on käynyt toteen teidän korvainne kuullen."	21. Ja hän rupesi heille sanomaan: tänäpäpä on tämä kirjoitus täytetty, jonka te nyt kuulette.	4:21 Ja hän rupeis heille sanoman: tänäpäpä on tämä kirjoitus teidän corwisan täytetty.
4:22 Ja kaikki lausuivat hänestä hyvän todistuksen ja ihmettelivät niitä armon sanoja, jotka hänen suustansa lähtivät; ja he sanoivat: "Eikö tämä ole Joosefin poika?"	22. Ja kaikki antoivat hänelle todistuksen ja ihmettelivät niitä armon sanoja, jotka hänen suustansa läksivät ulos, ja he sanoivat: eikö tämä ole Josephin poika?	4:22 Ja caicki annoit hänelle todistuxen/ ja ihmettelit nijtä armollisia sanoja/ cuin hänen suustans tulit/ ja sanoit: eikö tämä ole Josephin poica?
4:23 Niin hän sanoi heille: "Kaiketi aiotte sanoa minulle tämän sananlaskun: 'Parantaja, paranna itsesi'; 'tee täälläkin, kotikaupungissasi, niitä suuria tekoja, joita olemme kuulleet tapahtuneen Kapernaumissa.'"	23. Ja hän sanoi heille: sanokaat kaiketi minulle tämä sananlasku: parantaja, paranna itses; ne mitkä me kuulumme tapahtuneen Kapernaumissa, tee myös tässä isäs maalla!	4:23 Ja hän sanoi heille: sanocat caiketi minulle tämä sananlascu: Lääkäri paranna idzes: Cuinga suuria töitä me cuulimma sinun tehnen Capernaumis/ tee myös nijn täsä Isäs maalla.
4:24 Ja hän sanoi: "Totisesti minä sanon teille: ei kukaan profeetta ole otollinen kotikaupungissaan.	24. Mutta hän sanoi: totisesti sanon minä teille: ei yksikään propheta ole isänsä maalla otollinen.	4:24 Nijn hän sanoi: totisest sanon minä teille: ei yxikän Propheta ole Isäns maalla otollinen.
4:25 Minä sanon teille totuudessa: monta leskeä oli Eliaan aikana Israelissa, kun taivas oli suljettuna kolme vuotta ja kuusi kuukautta ja suuri nälkä tuli kaikkeen maahan,	25. Vaan minä sanon teille totuudessa: monta leskeä oli Israelissa Eliaan ajalla, kuin taivas oli suljettu kolme vuotta ja kuusi kuukautta, niin että suuri nälkä tapahtui kaikessa maakunnassa,	4:25 Waan minä sanon teille totudes: monda leske oli cuitengin Israelis Elian ajalla/ cosca Taiwas oli suljettu colme wuotta ja cuusi cuucautta: ja cosca suuri nälkä tapahtui caikes maacunnas.
4:26 eikä Eliasta lähetetty kenenkään tykö heistä, vaan ainoastaan leskivaimon tykö Siidonin-maan Sareptaan.	26. Ja ei Elias lähetetty yhdenkään heidän tykönsä, vaan leskivaimon tykö Sidonin Sareptaan.	4:26 Ja ei Elias lähetetty yhdengän heidän tygöns/ waan yhden leski waimon tygö Sidonialaisten Sarephtan.

4:27 Ja monta pitalista miestä oli Israelissa profeetta Elisan aikana, eikä kukaan heistä tullut puhdistetuksi, vaan ainoastaan Naiman, syyrialainen."	27. Ja monta spitalista oli Israelissa Elisa prophetan ajalla, ja ei yksikään heistä puhdistettu, vaan Naeman Syrialainen.	4:27 Ja monda spitalista oli Israelis Heliseus Prophetan ajalla/ ja ei yxikän heistä puhdistettu/ waan Naaman Syrialainen.
4:28 Tämän kuullessaan kaikki, jotka olivat synagoogassa, tulivat kiukkua täyteen	28. Ja kaikki jotka synagogassa olivat, tulivat vihoja täyteen, kuin he nämät kuulivat,	4:28 Ja caicki cuin Synagogas olit/ tulit wihoja täyten cosca he nämät cuulit.
4:29 ja nousivat ja ajoivat hänet ulos kaupungista ja veivät hänet sen vuoren jyrkänteelle asti, jolle heidän kaupunkinsa oli rakennettu, syöstäkseen hänet alas.	29. Ja he nousivat ylös ja ajoivat hänen ulos kaupungista, ja veivät hänen hamaan vuoren kukkulalle, jonka päälle heidän kaupunkinsa rakettu oli, syöstäksensä häntä alas.	4:29 Ja nousit händä wastian/ ajoit hänen ulos Caupungist/ ja weit hänen haman vuoren cuckulalle/ jonga päälle heidän Caupungins rakettu oli/ syöstäxens händä alas.
4:30 Mutta hän lähti pois käyden heidän keskitsensä.	30. Mutta hän kävi ohitse heidän keskeltänsä ja meni pois,	4:30 Mutta hän käwi heidän keskidzens/
4:31 Ja hän meni alas Kapernaumiin, Galilean kaupunkiin, ja opetti kansaa sapattina.	31. Ja meni alas Kapernaumiin, Galilean kaupunkiin, ja opetti heitä siellä sabbatin päivinä.	4:31 Ja meni Capernaumijn Galilean Caupungihin/ ja opetti heitä sijnä Sabbathin päiwänä.
4:32 Ja he olivat hämmästyksissään hänen opetuksestansa, sillä hänen puheessansa oli voima.	32. Ja he hämmästyivät hänen opetustansa; sillä hänen puheensa oli voimallinen.	4:32 Ja he hämmästyit hänen opetustans: sillä hänen puhens oli woimallinen.
4:33 Ja synagoogassa oli mies, jossa oli saastaisen riivaajan henki. Tämä huusi suurella äänellä:	33. Ja synagogassa oli ihminen, jolla oli riettaisen perkeleen henki, ja hän huusi suurella äänellä,	4:33 JA Synagogas oli yxi ihminen/ jolla oli riettaisen Perkelen hengi/ Ja hän huusi suurella änellä/ sanoden:
4:34 "Voi, mitä sinulla on meidän kanssamme tekemistä, Jeesus Nasaretilainen? Oletko tullut meitä tuhoamaan? Minä tunnen sinut, kuka olet, sinä Jumalan Pyhä."	34. Sanoen: voi! mitä sinun on meidän kanssamme, Jesus Natsarealainen? tulitkos meitä hukuttamaan? minä tiedän, kukas olet, Jumalan pyhä.	4:34 pidäs mitä sinun on meidän cansam Jesu Nazarene? tulickos meitä hucuttaman? minä tiedän cucas olet/ juuri Jumalan pyhä.
4:35 Niin Jeesus nuhteli häntä sanoen: "Vaikene ja lähde hänestä." Ja riivaaja viskasi hänet maahan heidän keskelleen ja lähti hänestä, häntä ollenkaan vahingoittamatta.	35. Ja Jesus nuhteli häntä, sanoen: vaikene ja mene ulos hänestä. Ja kuin perkele oli hänen heidän keskellänsä heittänyt, niin hän meni ulos hänestä ja ei häntä vahingoittanut mitään.	4:35 Ja Jesus nuhteli händä/ sanoden: waickene/ ja mene pois hänestä. Ja cuin Perkele oli hänen heidän keskellens heittänyt/ nijn hän meni ulos hänest/ ja ei händä wahingoittanut mitän.
4:36 Ja heidät kaikki valtasi hämmästyys, ja he puhuivat keskenään sanoen: "Mitä tämä puhe on, sillä hän käänsä vallalla ja voimalla saastaisia henkiä, ja ne lähtevät ulos?"	36. Ja pelko tuli kaikkein päälle, ja puhuivat keskenänsä, sanoen: mitä tämä lieneekään? sillä hän haastaa väellä ja voimalla riettaisia henkiä, ja lähtevät ulos.	4:36 Ja pelco tuli caickein päälle/ ja puhuit keskenäns/ sanoden: mikä tämä lienekän? sillä hän haasta wäellä ja woimalla riettaisitakin hengejä/ ja he ulos lähtewät.
4:37 Ja maine hänestä levisi kaikkialle ympäristön seutuihin.	37. Ja sanoma hänestä kaikui ympäri kaikkiin sen maakunnan lähipaikkoihin.	4:37 Ja se sanoma cuului hänest caickijn sen maacunnan lähi paickoihin.
4:38 Niin hän nousi ja meni synagoogasta Simonin kotiin. Ja Simonin anoppi sairasti kovaa kuumetta, ja he rukoilivat Jeesusta hänen puolestansa.	38. Mutta kuin hän läksi synagogasta, meni hän Simonin huoneeseen sisälle; mutta Simonin anoppi sairasti kovin vilutautia, ja he rukoilivat häntä hänen edestänsä.	4:38 JA cuin hän läxi Synagogast/ meni hän Simonin huonesen/ mutta Simonin anoppi sairasti cowin wilutautia/ ja he rucoilit händä hänen edestäns.

4:39 Niin hän meni ja kumartui hänen ylitsensä ja nuhteli kuumetta, ja se lähti hänestä; ja heti vaimo nousi ja palveli heitä.	39. Ja hän seisoi hänen tykönänsä, ja nuhteli vilutautia, ja se luopui hänestä; ja hän nousi kohta ja palveli heitä.	4:39 Ja hän meni hänen tygöns/ ja haastoi wilutautia: ja wilutauti luopui hänestä/ ja hän nousi cohta ja palweli heitä.
4:40 Auringon laskiessa kaikki, joilla oli sairaita, mikä missäkin taudissa, veivät ne hänen tykönsä. Ja hän pani kätensä heidän itsekunkin päälle ja paransi heidät.	40. Mutta kuin aurinko laski, niin kaikki, joilla oli sairaita moninaisissa taudeissa, veivät ne hänen tykönsä. Ja hän pani jokaisen päälle kätensä ja paransi heidät.	4:40 JA cuin Auringo laski/ nijn caicki/ joilla oli sairaita moninais is taudeis/ weit ne hänen tygöns: Ja hän pani jocaidzen päälle kätens/ ja paransi heitä.
4:41 Myös lähtivät riivaajat ulos monesta, huutaen ja sanoen: "Sinä olet Jumalan Poika!" Mutta hän nuhteli niitä eikä sallinut niiden puhua, koska ne tiesivät hänen olevan Kristuksen.	41. Ja monesta läksivät myös perkeleet, huutain ja sanoen: sinä olet Kristus, Jumalan Poika. Niin hän nuhteli niitä eikä sallinut heidän puhua, sillä he tiesivät hänen olevan Kristuksen.	4:41 Ja monesta läxit myös Perkelet huutain/ ja sanoden: Sinä olet Christus Jumalan Poica. Nijn hän rangais nijtä/ eikä sallinut heidän puhua/ sillä he tiesit hänen olewan Christuxen.
4:42 Ja päivän tultua hän lähti pois ja meni autioon paikkaan; mutta kansa etsi häntä, ja saavuttuaan hänen luokseen he pidättelivät häntä lähtemästä heidän luotansa.	42. Mutta kuin päivä tuli, meni hän erämaahan, ja kansa etsi häntä, ja he menivät hänen tykönsä, ja pidättivät hänen, ettei hän heidän tykönsä olisi mennyt pois.	4:42 MUTta cuin päiwä tuli/ meni hän erimaahan/ ja Canssa edzeit händä ja menit hänen tygöns/ ja estelit händä/ ettei hänen pitänyt sieldä lähtemän.
4:43 Mutta hän sanoi heille: "Minun tulee muillekin kaupungeille julistaa Jumalan valtakunnan evankeliumia, sillä sitä varten minä olen lähetetty."	43. Vaan hän sanoi heille: minun pitää myös muillekin evankeliumia Jumalan valtakunnasta saarnaaman; sillä sitä varten minä olen lähetetty.	4:43 Ja hän sanoi heille: minun pitä myös muillekin Caupungeille Evangeliumi Jumalan waldacunnast saarnaman: sillä sitä warten minä olen lähetetty.
4:44 Ja hän saarnasi Galilean synagoogissa.	44. Ja hän saarnasi Galilean synagogissa.	4:44 Ja hän saarnais Galilean Synagogisa.
5 Luku	5 Luku	V. Lucu .
5:1 Kun kansa tunkeutui hänen ympärilleen kuulemaan Jumalan sanaa ja hän seisoi Gennesaretin järven rannalla,	1. Niin tapahtui, kuin kansa tunki hänen tykönsä, kuulemaan Jumalan sanaa, että hän seisoi Genesaretin meren tykönä.	5:1 NIjn tapahtui/ cosca Canssa tungi hänen tygöns/ cuuleman Jumalan sana/ että hän seisoi Genezarethin meren tykönä
5:2 niin hän näki järven rannassa kaksi venettä; mutta kalastajat olivat niistä lähteneet ja huuhtoivat verkkojaan.	2. Ja näki kaksi venettä olevan meren tykönä; mutta kalamiehet olivat niistä lähteneet ja pesivät verkkoja.	5:2 Ja näki caxi wenhettä olewan meren tykönä/ joista calamiehet olit lähtenet ja pesit heidän werckojans.
5:3 Ja hän astui toiseen niistä, joka oli Simonin, ja pyysi häntä viemään sen vähän matkaa maasta; ja hän istui ja opetti kansaa venheestä.	3. Niin hän meni yhteen venheeseen, joka oli Simonin, ja käski * hänen vähän maasta laskea ulos; ja hän istui ja opetti kansaa venheestä.	5:3 Nijn hän meni yhten wenhesen/ joca oli Simonin/ ja käski hänen wähä maasta uloslaske: ja hän istui wenhes ja opetti Canssa.
5:4 Mutta puhumasta lakattuaan hän sanoi Simonille: "Vie venhe syvälle ja heittäkää verkkonne apajalle."	4. Mutta kuin hän lakkasi puhumasta, sanoi hän Simonille: vie syvälle, ja heittäkää verkkonne apajalle.	5:4 Ja cuin hän lackais puhumast/ sanoi hän Simonille: wie sywälle/ ja heittäkät werckon apajalle.
5:5 Niin Simon vastasi ja sanoi hänelle: "Mestari, koko yön me olemme tehneet työtä emmekä ole mitään saaneet; mutta sinun käskystäsi minä heitän verkot."	5. Ja Simon vastaten sanoi hänelle: Mestari! me olemme kaiken yön työtä tehneet ja emme mitään saaneet; mutta sinun käskystäsi minä heitän ulos verkon.	5:5 Ja Simon wastaten sanoi hänelle: Mestari/ me olemma caiken yön työtä tehnet/ ja en mitän saanet/ mutta sinun käskystäsi minä cuitengin heitän ulos wercon.
5:6 Ja sen tehtyään he saivat kierrettyksi suuren joukon kaloja, ja heidän verkkonsa repeilivät.	6. Ja kuin he sen tekivät, sulkivat he suuren kalain paljouden, ja heidän verkkonsa repesi.	5:6 Ja cuin he sen teit/ suljit he suuren calain paljouden/ ja heidän werckons repeisit.

5:7 Niin he viittasivat toisessa venheessä oleville tovereilleen, että nämä tulisivat auttamaan heitä; ja he tulivat. Ja he täyttivät molemmat venheet, niin että ne olivat uppoamaisillaan.	7. Ja he viittasivat kumppaneilleen, jotka olivat toisessa venheessä, tulemaan ja auttamaan heitä. Ja he tulivat ja täyttivät molemmat venheet, niin että he rupesivat vajoomaan.	5:7 Ja wijttaisit cumpanillens/ jotca olit toises wenhes/ tuleman ja auttaman heitäns. Ja he tulit/ ja täytit molemmat wenhet/ nijn että he rupeisit wajoman.
5:8 Kun Simon Pietari sen näki, lankesi hän Jeesuksen polvien eteen ja sanoi: "Mene pois minun tyköäni, Herra, sillä minä olen syntinen ihminen."	8. Kuin Simon Pietari sen näki, lankesi hän Jeesuksen polvien tykö, sanoen: Herra, mene pois minun tyköäni, sillä minä olen syntinen ihminen.	5:8 Cosca Simon Petari sen näki/ langeis hän Jesuxen polwein tygö/ sanoden: HERra mene pois minun tyköni/ sillä minä olen syndinen ihminen:
5:9 Sillä kalansaaliin tähden, jonka he olivat saaneet, oli hämmästys vallannut hänet ja kaikki ne, jotka olivat hänen kanssaan,	9. Sillä hämmästys oli hänen käsittänyt ja kaikki, jotka hänen kanssaan olivat, kalan saaliin tähden, jonka he saaneet olivat,	5:9 Sillä hämmästys oli hänen käsittänyt/ ja caicki jotca hänen cansans olit/ calan saalin tähden/ jonga he saanet olit.
5:10 ja samoin myös Simonin kalastuskumppanit, Jaakobin ja Johanneksen, Sebedeuksen pojat. Mutta Jeesus sanoi Simonille: "Älä pelkää, tästedes sinä saat saaliiksi ihmisiä."	10. Niin myös Jakobin ja Johanneksen, Zebedeuksen pojat, jotka olivat Simonin kumppanit. Ja Jesus sanoi Simonille: älä pelkää, tästedes sinä saat ihmisiä.	5:10 Nijn myös Jacobin ja Johannexen/ Zebedeuxen pojat/ jotca olit Simonin cumpanit. Ja Jesus sanoi Simonille: älä pelkä/ tästedes sinä saat ihmisiä.
5:11 Ja he veivät venheet maihin, jättivät kaikki ja seurasivat häntä.	11. Ja he vetivät venheet maalle ja antoivat ylöns kaikki, ja seurasivat häntä.	5:11 Ja he wedit wenhens maalle ja ylönnait caicki/ ja seuraisit händä.
5:12 Ja kun hän oli eräässä kaupungissa, niin katso, siellä oli mies, yltänsä pitalissa. Ja nähdessään Jeesuksen hän lankesi kasvoilleen ja rukoili häntä sanoen: "Herra, jos tahdot, niin sinä voit minut puhdistaa."	12. Ja tapahtui, kuin hän oli yhdessä kaupungissa, katso, niin siinä oli mies spitalia täynnä; ja kuin hän näki Jeesuksen, lankesi hän kasvoilleensa, rukoili häntä, sanoen: Herra, jos sinä tahdot, niin sinä voit minut puhdistaa.	5:12 JA tapahtui/ cosca hän oli yhdes Caupungis/ Cadzo/ nijn sijnä oli yxi mies spitalita täynnäns/ cuin hän näki Jesuxen/ langeis hän caswoillens/ rucoili händä/ sanoden: HERra/ jos sinä tahdot/ nijn sinä voit minun puhdistaa.
5:13 Niin hän ojensi kätensä, kosketti häntä ja sanoi: "Minä tahdon; puhdistu." Ja kohta pitali lähti hänestä.	13. Ja hän ojensi kätensä ja rupesi häneen, sanoen: minä tahdon, ole puhdas! Ja kohta spitali läksi hänestä.	5:13 Ja hän ojensi kätens ja rupeis häneen/ ja sanoi: minä tahdon/ ole puhdas. Ja cohta spitali läxi hänestä.
5:14 Ja hän kielsi häntä siitä kenellekään puhumasta ja sanoi: "Mene, näytä itsesi papille, ja uhraa puhdistumisestasi, niinkuin Mooses on säätänyt, todistukseksi heille."	14. Ja hän kielsi hänen kellenkään sanomasta: vaan mene, (sanoi hän) ja osoita itses papille, ja uhraa sinun puhditukses edestä, niin kuin Moses käski, heille todistukseksi.	5:14 Ja hän kielsi hänen kellengän sanomast: waan mene/ sanoi hän/ ja osota idzes Papille/ ja uhra sinun puhdistuxes edest/ nijncuin Moses heille käski/ todistuxexi.
5:15 Mutta sanoma hänestä levisi vielä enemmän; ja paljon kansaa kokoontui kuulemaan häntä ja parantuakseen vaivoistansa.	15. Niin sanoma levisi enemmän hänestä, ja paljo kansaa kokoontui kuulemaan ja että he parannettaisiin häneltä taudeistansa.	5:15 Nijn sanoma lewis enämmin hänestä/ ja paljo Canssa cocondui cuuleman händä/ ja että he parataisin hänelä heidän taudeistans.
5:16 Mutta hän vetäytyi pois ja oleskeli erämaassa ja rukoili.	16. Mutta hän meni korpeen, ja rukoili.	5:16 Mutta hän meni corpeen/ ja rucoili.

5:17 Ja eräänä päivänä, kun hän opetti, istui siinä fariseuksia ja lainopettajia, joita oli tullut kaikista Galilean ja Juudean kylistä ja Jerusalemistä; ja Herran voima vaikutti, niin että hän paransi sairaat.	17. Ja tapahtui yhtenä päivänä, kuin hän opetti, ja Pharisealaiset myös istuivat ja lainopettajat, jotka tulleet olivat jokaisesta Galilean ja Juudean kylästä ja Jerusalemistä: ja Herran voima oli parantamassa heitä;	5:17 JA tapahtui yhtenä päivänä/ cosca hän opetti/ että siellä istuit myös Phariseuxet ja Lainopettajat/ jotca tullet olit jocaizdest Caupungist/ Galileast/ Judeast ja Jerusalemist. Ja HERran voima oli parandaman heitä.
5:18 Ja katso, muutamat miehet kantoivat vuoteella miestä, joka oli halvattu; ja he koettivat viedä hänet sisään ja asettaa Jeesuksen eteen.	18. Ja katso, miehet kantoivat vuoteessa ihmisen, joka oli halvattu, ja he pyysivät häntä viedä sisähälle ja panna hänen eteensä.	5:18 Ja cadzo/ muutamat miehet cannoit yhden halwatun ihmisen vuotesa/ ja he pyysit händä wiedä sisälle ja panna hänen eteens.
5:19 Ja kun he väentungokselta eivät saaneet viedyksi häntä sisään muuta tietä, nousivat he katolle ja laskivat hänet vuoteineen tiilikaton läpi heidän keskellensä Jeesuksen eteen.	19. Ja kuin ei he löytäneet kansan tähden, kusta puolesta he olisivat hänen saaneet sisälle, astuivat he katon päälle ja laskivat hänen lävitse katon vuoteinensa juuri Jeesuksen eteen.	5:19 Ja cuin ei he löynnet Canssan tähden/ custa puolesta he olisit hänen parahin sisälle saanet/ astuit he caton päälle/ ja laskit hänen läpidze caton vuoteinens juuri Jesuxen eteen.
5:20 Ja nähdessään heidän uskonsa hän sanoi: "Ihminen, sinun syntisi ovat sinulle anteeksi annetut."	20. Ja kuin hän näki heidän uskonsa, sanoi hän sille: ihminen, sinun syntis anteeksi annetaan sinulle.	5:20 Ja cuin hän näki heidän uscons/ sanoi hän sille: ihminen/ sinun syndis andexi annetan sinulle.
5:21 Niin kirjanoppineet ja fariseukset rupesivat ajattelemaan ja sanomaan: "Kuka tämä on, joka puhuu Jumalan pilkkaa? Kuka voi antaa syntejä anteeksi, paitsi Jumala yksin?"	21. Ja kirjanoppineet ja Pharisealaiset rupesivat ajattelemaan, sanoen: kuka tämä on, joka pilkkasanoja puhuu? kuka voi synnit antaa anteeksi, paitsi ainoastaan Jumala?	5:21 Ja Kirjanoppenet ja Phariseuxet rupeisit ajatteleman/ sanoden: cuca tämä Jumalan pilckaja on? cuca woi synnit anda andexi/ mutta ainoa Jumala.
5:22 Mutta kun Jeesus tiesi heidän ajatuksensa, vastasi hän ja sanoi heille: "Mitä te ajattelette sydämässänne?"	22. Mutta kuin Jesus tunsu heidän ajatuksensa, vastasi hän ja sanoi heille: mitä te ajattelette sydämässänne?	5:22 Cosca Jesus ymmärsi heidän ajatuxens/ sanoi hän heille: mitä te ajatteletta teidän sydämisän?
5:23 Kumpi on helpompaa, sanoako: 'Sinun syntisi ovat sinulle anteeksi annetut', vai sanoa: 'Nouse ja käy'?	23. Kumpi on keveämpi? sanoa: sinun syntis anteeksi annetaan sinulle! taikka sanoa: nouse ja käy!	5:23 Cumbi on kewembi? sanoa/ sinun syndis andexi annetan sinulle/ taicka sanoa/ nouse ja käy?
5:24 Mutta tietääksenne, että Ihmisen Pojalla on valta maan päällä antaa syntejä anteeksi," - hän sanoi halvatulle "minä sanon sinulle: nouse, ota vuoteesi ja mene kotiisi."	24. Vaan että te tietäisitte Ihmisen Pojalla olevan vallan maan päällä synnit anteeksi antaa (sanoi hän halvatulle:) minä sanon sinulle: nouse ja ota vuotees, ja mene kotias!	5:24 Että te tiedäisitte ihmisen Pojalla olewan wallan maan päällä synnit andexi anda/ sanoi hän halwatulle: minä sanon sinulle: nouse ja ota vuotes/ ja mene cotias.
5:25 Ja kohta hän nousi heidän nähtensä, otti vuoteen, jolla oli maannut, ja lähti kotiinsa ylistäen Jumalaa.	25. Ja hän nousi kohta heidän nähtensä ja korjasi vuotehensa, jossa hän maannut oli, ja meni kotiansa, kunnioittain Jumalaa.	5:25 Ja hän nousi cohta heidän nähdens/ ja corjais vuotens/ josa hän maannut oli/ ja meni cotians/ cunnioittain Jumalata.
5:26 Ja heidät kaikki valtasi hämmästys, ja he ylistivät Jumalaa; ja pelkoa täynnä he sanoivat: "Me olemme tänään nähneet ihmeellisiä."	26. Ja suuri hämmästys tuli kaikkiin ja kunnioittivat Jumalaa, ja he täytettiin pelvolla, sanoen: me näimme tänäpäpä kamalia.	5:26 Ja he hämmästyit caicki/ ja cunnioidzit Jumalata/ ja he täytettin caicki pelgolla/ sanoden: me näimmä tänäpäpä camaloita.
5:27 Ja sen jälkeen hän lähti sieltä ja näki tulliasemalla istumassa publikaanin, jonka nimi oli Leevi, ja sanoi hänelle: "Seuraa minua."	27. Sitte läksi hän ulos ja näki Publikaanin nimeltä Levin, istuvan tullihuoneessa, ja sanoi hänelle: seuraa minua!	5:27 SIjtte läxi hän/ ja näki Publicanin nimeldä Lewin istuwan Tullihuones/ ja sanoi hänelle: seura minua.
5:28 Niin tämä jätti kaikki, nousi ja seurasi häntä.	28. Ja hän antoi ylöns kaikki, nousi ja seurasi häntä.	5:28 Ja hän ylönsandoi caicki/ nousi ja seurais händä.

5:29 Ja Leevi valmisti hänelle suuret pidot kodissaan; ja siellä oli suuri joukko publikaaneja ja muita aterioimassa heidän kanssaan.	29. Ja Levi teki hänelle kotonansa suuren pidon, ja paljo Publikaneja ja muita atrioitsivat heidän kanssansa.	5:29 Ja Lewi teki hänelle cotonans suuren pidon/ ja paljo Publicaneja/ ja muita atrioidzit heidän cansans.
5:30 Niin fariseukset ja heidän kirjanoppineensa napsivat hänen opetuslapsiansa vastaan ja sanoivat: "Miksi te syötte ja juotte publikaanien ja syntisten kanssa?"	30. Ja heidän kirjanoppineensa ja Pharisealaiset napsivat hänen opetuslapsiansa, sanoen: miksi te Publikanien ja syntisten kanssa syötte ja juotte?	5:30 Mutta Kirjanoppenet ja Phariseuxet napsit hänen Opetuslapsians/ sanoden: Mixi te Publicanein ja synneisten cansa syötte ja juotte?
5:31 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat.	31. Ja Jesus vastaten sanoi heille: ei terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat.	5:31 Ja Jesus wastaten sanoi heille: ei terwet tarwidze Läkäritä/ waan sairat.
5:32 En minä ole tullut kutsumaan vanhurskaita, vaan syntisiä parannukseen."	32. En ole minä tullut vanhurskaita kutsumaan, vaan syntisiä parannukseen.	5:32 En ole minä tullut vanhurscaita cudzuman/ waan syndisitä parannuxeen.
5:33 Niin he sanoivat hänelle: "Johanneksen opetuslapset paastoavat usein ja pitävät rukouksia, samoin fariseustenkin, mutta sinun opetuslapsesi syövät ja juovat."	33. Niin he sanoivat hänelle: miksi Johanneksen opetuslapset usein paastoavat ja rukouksia pitävät, niin myös Pharisealaisten (opetuslapset), mutta sinun syövät ja juovat?	5:33 NIjn he sanoit hänelle: mixi Johannexen Opetuslapset ja Phariseusten Opetuslapset vsein paastowat ja rucoilewat/ mutta sinun Opetuslapses syöwät ja juowat?
5:34 Jeesus sanoi heille: "Ettehän voi vaatia häävieraita paastomaan silloin, kun ylkä on heidän kanssaan?	34. Mutta hän sanoi heille: ette voi hääjoukkoa niinkauvan paastomaan vaatia, kuin ylkä on heidän kanssansa.	5:34 Hän sanoi heille: et te woi hääcanssa nijncauwan paastoman vaatia cuin ylkä on heidän cansans.
5:35 Mutta päivät tulevat, jolloin ylkä otetaan heiltä pois, ja silloin, niinä päivinä, he paastoavat."	35. Mutta päivät tulevat, että ylkä otetaan heiltä pois, silloin pitää heidän paastoman niinä päivinä.	5:35 Waan cosca ylkä otetan pois heildä/ nijnä päiwinä pitä heidän paastoman.
5:36 Ja hän sanoi heille myös vertauksen: "Ei kukaan leikkaa uudesta vaipasta paikkaa ja pane vanhaan vaippaan; muutoin hän rikkoo uuden vaipan, eikä uudesta vaipasta otettu paikka vanhaan sovi.	36. Mutta hän sanoi myös heille vertauksen: ei paikkaa kenkään uuden veran tilalla vanhaa vaatetta: muutoin myös se uusi repäisee, ja uusi paikka ei sovi vanhaan.	5:36 Ja hän sanoi myös heille wertauxen: ei paicka kengän vdella weran tilgalla wanha waatetta/ sillä hän rewäise vden/ ja vsi paicka ei sowi vanhaan.
5:37 Eikä kukaan laske nuorta viiniä vanhoihin nahkaleileihin; muutoin nuori viini pakahuttaa leilit, ja viini juoksee maahan, ja leilit turmeltuvat.	37. ja ei pane kenkään nuorta viinaa vanhoihin leileihin: muutoin nuori viina rikkoo leilit, ja se vuotaa ulos, ja leilit turmellaan.	5:37 Ja ei pane kengän nuorta wijna wanhoiin leileihin/ sillä nuori wijna ricko leilit/ ja se uloswuota/ ja leilit turmellan.
5:38 Vaan nuori viini on laskettava uusiin leileihin.	38. Mutta nuorta viinaa pitää pantaman uusiin leileihin: niin ne molemmat tallella ovat.	5:38 Mutta nuori wijna pitä pandaman vsijn leileihin/ nijn he molemmat tallella owat.
5:39 Eikä kukaan, joka juo vanhaa viiniä, halua nuorta, sillä hän sanoo: "Vanha on hyvää."	39. Ja ei tahdo kenkään, joka juo vanhaa viinaa, kohta nuorta juoda; sillä hän sanoo: vanha on parempi.	5:39 Ja ei tahdo kengän/ joca juo wanha wijna cohta nuorta juoda/ sillä hän sano/ wanha on parambi.
6 Luku	6 Luku	VI. Lucu .

6:1 Niin tapahtui eräänä sapattina, että hän kulki viljavainioiden halki, ja hänen opetuslapsensa katkoivat tähkpäitä, hiersivät niitä käsissään ja söivät.	1. Ja tapahtui jälkisabbattina, että hän kävi laihon lävitse, ja hänen opetuslapsensa katkoivat tähkpäitä ja hiersivät käsillänsä, ja söivät.	6:1 JA tapahtui jälki Sabbathina/ että hän kävi laihon läpidze/ ja hänen Opetuslapsens catcoit tähkpäitä ja hiersit käsilläns/ ja söit.
6:2 Silloin muutamat fariseuksista sanoivat: "Miksi teette, mitä ei ole lupa tehdä sapattina?"	2. Niin muutamat Pharisealaiset sanoivat heille: miksi te teette, jota ei sovi sabbatina tehdä?	6:2 Nijn muutamat Phariseuxist sanoit heille: mixi te teettä/ jota ei sowi Sabbathina tehdä?
6:3 Mutta Jeesus vastasi heille ja sanoi: "Ettekö ole lukeneet, mitä Daavid teki, kun hänen ja hänen seuralaistensa oli nälkä,	3. Ja Jesus vastaten sanoi heille: ettekö te ole lukeneet, mitä David teki, kuin hän isosi, ja ne, jotka hänen kanssaan olivat?	6:3 Ja Jesus wastaten sanoi heille: ettekö te ole lukenet/ mitä Dawid teki/ cosca hän isois/ ja ne jotca hänen cansans olit?
6:4 kuinka hän meni Jumalan huoneeseen, otti näkyleivät ja söi ja antoi seuralaisilleenkin, vaikkei niitä ollut lupa syödä muiden kuin ainoastaan pappien?"	4. Kuinka hän meni Jumalan huoneeseen, ja otti näkyleivät, ja söi, ja antoi myös niille, jotka hänen kanssaan olivat; joita ei muiden kuin pappein syödä sopinut.	6:4 Eikö hän mennyt Jumalan huonesen/ ja otti näkyleiwät/ ja söi/ ja andoi myös nijlle jotca hänen cansans olit/ joita ei muiden cuin Pappein syödä sopinut.
6:5 Ja hän sanoi heille: "Ihmisen Poika on sapatin herra."	5. Ja hän sanoi heille: Ihmisen Poika on myös sabbatin Herra.	6:5 Ja hän sanoi heille: ihmisen Poica on myös Sabbathin HERra.
6:6 Ja toisena sapattina hän meni synagoogaan ja opetti; ja siellä oli mies, jonka oikea käsi oli kuivettunut.	6. Niin tapahtui myös toisena sabbatina, että hän meni synagogaan sisälle ja opetti; ja siellä oli ihminen, jonka oikea käsi oli kuivettunut.	6:6 NIjn tapahtui toisna Sabbathina/ että hän meni Synagogan ja opetti/ ja siellä oli yxi ihminen/ jonga oikia käsi oli cuiwettu.
6:7 Ja keksiäkseen jotakin, mistä häntä syyttäisivät, kirjanoppineet ja fariseukset pitivät häntä silmällä, parantaisiko hän sapattina.	7. Niin kirjanoppineet ja Pharisealaiset vartiotsivat häntä, josko hän sabbatina parantais, että he olisivat löytäneet kanteen häntä vastaan.	6:7 Nijn Kirjanoppenet ja Phariseuxet wartioidzit händä/ jos hän myös Sabbathina parannais/ että he saisit hänen päällens canda.
6:8 Mutta hän tiesi heidän ajatuksensa ja sanoi miehelle, jonka käsi oli kuivettunut: "Nouse ja astu esille." Ja hän nousi ja astui esille.	8. Mutta hän tiesi heidän ajatuksensa ja sanoi sille ihmiselle, jolla kuivettunut käsi oli: nouse ja tule edes! Niin hän nousi ja seiso.	6:8 Mutta hän tiesi heidän ajatuxens/ ja sanoi sille ihmiselle/ jolla cuiwettu käsi oli: nouse ja tule edes. 6:9 Nijn hän nousi ja seiso.
6:9 Niin Jeesus sanoi heille: "Minä kysyn teiltä: kumpi on luvallista sapattina: hyvääkö tehdä, vai tehdä paha, pelastaako henki, vai hukuttaa?"	9. Niin Jesus sanoi hänelle: minä kysyn teiltä: mitä sabbatina sopii, hyvää tehdä, taikka paha tehdä? henkeä vapahtaa eli kadottaa?	Nijn Jesus sanoi heille: Minä kysyn teille: cumba sopi Sabbathina tehdä/ hywä taicka paha? henge wapahta eli cadotta?
6:10 Ja hän katsoi ympärilleen heihin kaikkiin ja sanoi miehelle: "Ojenna kätesi." Mies teki niin, ja hänen kätensä tuli jälleen terveeksi.	10. Ja kuin hän katsahti ympäri heidän kaikkein päällensä, sanoi hän sille ihmiselle: ojenna kätes! ja se teki niin, ja hänen kätensä tuli terveeksi niinkuin toinenkin.	6:10 Ja cuin hän cadzahti ymbärins heidän caickein päällens/ sanoi hän sille ihmiselle: ojenna kätes: nijn hän ojensi. Ja hänen kätens tuli terwexi/ nijncuin toinengin.
6:11 Mutta he vimmastuivat kovin ja puhelivat keskenään, mitä heidän olisi tehtävä Jeesukselle.	11. Mutta he tulivat tyhmyyttä täyteen ja puhuivat keskenänsä, mitä heidän pitäis Jeesukselle tekemän.	6:11 Mutta he tulit mielettömäxi/ ja puhuit keskenäns/ mitä heidän pidäis Jesuxen tekemän.
6:12 Niin tapahtui niinä päivinä, että hän lähti vuorelle rukoilemaan; ja hän oli siellä kaiken yötä rukoillen Jumalaa.	12. Mutta niinä päivinä tapahtui, että hän meni vuorelle rukoilemaan, ja hän oli yli yötä Jumalan tykö rukouksessa.	6:12 MUtta nijnä päiwinä tapahdui/ että hän meni mäelle rucoileman/ ja hän oli yli yötä Jumalan tygö rucouxis.

6:13 Ja päivän tultua hän kutsui tykönsä opetuslapsensa ja valitsi heistä kaksitoista, jolle hän myös antoi apostolin nimen:	13. Ja kuin päivä tuli, kutsui hän opetuslapsensa ja valitsi heistä kaksitoistakymmentä, jotka hän myös apostoleiksi nimitti:	6:13 Ja cuin päiwä oli tullut/ cudzui hän Opetuslapsens/ ja walidzi heistä caxitoistakymmendä/ jotca hän Apostolixi nimitti:
6:14 Simonin, jolle hän myös antoi nimen Pietari, ja Andreaan, hänen veljensä, ja Jaakobin ja Johanneksen, ja Filippuksen ja Bartolomeuksen,	14. Simonin, jonka hän myös Pietariksi kutsui, ja Andreaksen, hänen veljensä, Jakobin ja Johanneksen, Philippuksen ja Bartolomeuksen,	6:14 Simonin/ jonga hän Petarixi cudzui/ ja Andreamen hänen weljens/ Jacobuxen ja Johannexen/ Philippuxen ja Bartholomeuxen/
6:15 ja Matteuksen ja Tuomaan, ja Jaakobin, Alfeuksen pojan, ja Simonin, jota kutsuttiin Kiivailijaksi,	15. Matteuksen ja Toomaan, Jakobin Alphein pojan, ja Simonin, joka kutsutaan Zelotes,	6:15 Mattheuxen ja Thomaxen/ Jacobuxen Alphein pojan ja Simonin/ joca cudzutan Zelotes/
6:16 ja Juudaan, Jaakobin pojan, sekä Juudas Iskariotin, josta tuli kavaltaja.	16. Juudaan Jakobin pojan, ja Juudas Iskariotin, joka myös oli pettäjä.	6:16 Ja Judan Jacobuxen pojan/ ja Judas Ischariothin sen pettäjän.
6:17 Ja hän astui alas heidän kanssaan ja seisahtui lakealle paikalle; ja siellä oli suuri joukko hänen opetuslapsiaan ja paljon kansaa kaikesta Juudeasta ja Jerusalemistä ja Tyyron ja Siidonin rantamaasta. Nämä olivat saapuneet kuulemaan häntä ja parantuakseen taudeistansa.	17. Ja kuin hän meni alas heidän kanssansa, seisoi hän lakialla paikalla, ja hänen opetuslastensa joukko, ja suuri kansan paljous kaikesta Juudeasta ja Jerusalemistä, ja rantalaiset Tyrosta ja Sidonista, jotka olivat tulleet häntä kuulemaan, ja että he parannettaisiin taudeistansa,	6:17 Ja cosca hän meni alas heidän cansans/ ja seisoi yhdellä lakialla paicalla/ ja hänen Opetuslastens joucko/ ja Canssan paljous caikest Judeast ja Jerusalemist/ ja randalaiset Tyrost ja Sidonist/ 6:18 Jotca olit tullet händä cuuleman/ ja että he parataisin heidän taudeistans.
6:18 Ja myös ne, jotka olivat saastaisten henkien vaivaamia, tulivat terveiksi.	18. Ja jotka vaivattiin riettasilta hengiltä; ja he paranivat.	Ja jotca waiwattin riettaisilda hengildä/ ja he paranit.
6:19 Ja kaikki kansa tahtoi päästä koskettamaan häntä, koska hänestä lähti voima, joka paransi kaikki.	19. Ja kaikki kansa pyysi häneen ruveta; sillä voima läksi hänestä ja paransi kaikki.	6:19 Ja caicki Canssa pyysi häneen ruweta: sillä woima läxi hänest/ ja paransi caicki.
6:20 Ja hän nosti silmänsä opetuslastensa puoleen ja sanoi: "Autuaita olette te, köyhät, sillä teidän on Jumalan valtakunta.	20. Ja hän nosti silmänsä opetuslastensa puoleen, ja sanoi: autuaat te vaivaiset; sillä teidän on Jumalan valtakunta.	6:20 JA hän nosti silmäns Opetuslastens päin/ ja sanoi: autuat oletta te waiwaiset: sillä teidän on Jumalan waldacunda.
6:21 Autuaita te, jotka nyt isoatte, sillä teidät ravitaan! Autuaita te, jotka nyt itkette, sillä te saatte nauraa!	21. Autuaat, jotka nyt isootte; sillä teidät ravitaan. Autuaat, jotka nyt itkette; sillä teidän pitää nauraman.	6:21 Autuat oletta te/ jotca isotte: sillä te rawitan. Autuat oletta te/ jotca itkettä: sillä teidän pitä nauraman.
6:22 Autuaita olette te, kun ihmiset vihaavat teitä ja erottavat teidät yhteydestään ja herjaavat teitä ja pyyhkivät pois teidän nimenne ikäänkuin jonkin pahan - Ihmisen Pojan tähden.	22. Autuaat olette te, kuin ihmiset vihaavat teitä, ja eroittavat teidät, ja pilkkaavat teitä, ja hylkäävät teidän nimenne niinkuin kelvottoman, Ihmisen Pojan tähden.	6:22 Autuat oletta te/ cosca ihmiset wihawat teitä/ ja eroittawat teidän/ ja pilckawat teitä/ ja hyljäwät teidän nimen ihmisen Pojan tähden/ nijncuin kelwottoman.
6:23 Iloitkaa sinä päivänä, riemuun ratketkaa; sillä katso, teidän palkkanne on suuri taivaassa; sillä näin tekivät heidän isänsä profeetoille.	23. Iloitkaat sinä päivänä ja riemuitkaat, sillä katso, teidän palkkanne on suuri taivaassa; niin tekivät myös heidän isänsä profeetoille.	6:23 Iloitcat sinä päiwänä/ ja ihastucat: sillä cadzo/ teidän palckan on suuri Taiwahas. Nijn teit myös heidän wanhemmans Prophetaille.
6:24 Mutta voi teitä, te rikkaat, sillä te olette jo saaneet lohdutuksenne!	24. Mutta voi teitä rikkaita! sillä teillä on teidän lohdutuksenne.	6:24 Mutta woi teitä rickat: sillä teillä on teidän lohdutuxenne.

6:25 Voi teitä, jotka nyt olette kylläiset, sillä teidän on oleva nälkä! Voi teitä, jotka nyt nauratte, sillä te saatte murehtia ja itkeä!	25. Voi teitä, jotka ravitut olette! sillä teidän pitää isooman. Voi teitä, jotka nyt nauratte! sillä teidän pitää murehtiman ja itkemän.	6:25 Woi teitä/ jotca rawitut oletta: sillä teidän pitä isoman. Woi teitä/ jotca nyt nauratte: sillä teidän pitä itkemän ja parcuman.
6:26 Voi teitä, kun kaikki ihmiset puhuvat teistä hyvää! Sillä niin tekivät heidän isänsä väärille profetoille.	26. Voi teitä, kuin kaikki ihmiset teitä kiittävät! sillä niin tekivät myös heidän isänsä väärille profetoille.	6:26 Woi teitä/ cosca caicki ihmiset teitä kijttävät: sillä nijn teit myös heidän wanhemmans wäärille Prophetaille.
6:27 Mutta teille, jotka kuulette, minä sanon: rakastakaa vihollisianne, tehkää hyvää niille, jotka teitä vihaavat,	27. Mutta minä sanon teille, jotka kuulette: rakastakaa vihollisianne: tehkää hyvää niille, jotka teitä vihaavat:	6:27 MUtta minä sanon teille: jotca cuuletta: racastacat wihollisian: tehkät hywä nijlle jotca teitä wihawat:
6:28 siunatkaa niitä, jotka teitä kiroavat, rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä parjaavat.	28. Siunatkaa niitä, jotka teitä kiroilevat: rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä vahingoittavat.	6:28 Rucoilcat nijden edest/ jotca teidän wääryttä tekewät.
6:29 Jos joku lyö sinua poskelle, tarjoa hänelle toinenkin, ja jos joku ottaa sinulta vaipan, älä häneltä kiellä ihokastasikaan.	29. Ja joka sinua lyö poskelle, taritse myös hänelle toinen, ja joka sinulta vie kaapun, älä myös häneltä kiellä hametta.	6:29 Ja joca sinua lyö yhdelle poskelle/ taridze myös hänelle toinen/ ja joca sinulda wie caapun/ älä myös häneldä kiellä hametta.
6:30 Anna jokaiselle, joka sinulta anoo, äläkä vaadi takaisin siltä, joka sinun omaasi ottaa.	30. Vaan anna jokaiselle, joka sinulta anoo, ja siltä, joka sinun omas ottaa, älä jälleen ano.	6:30 Anna jocaidzelle cuin sinulda ano/ ja sildä joca sinun omas otta/ älä jällens ano.
6:31 Ja niinkuin te tahdotte ihmisten teille tekevän, niin tehkää tekin heille.	31. Ja niinkuin te tahdotte, että ihmisten pitää teille tekemän, niin tehkää te heillekin.	6:31 Ja nijncuin te tahdotta/ että ihmisten pitä teille tekemän/ nijn tehkät te heillekin.
6:32 Ja jos te rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat, mitä kiitosta teille siitä tulee? Rakastavathan syntisetkin niitä, jotka heitä rakastavat.	32. Ja jos te rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat, mikä kiitos teille siitä on? sillä syntisetkin rakastavat niitä, joilta he rakastetaan.	6:32 Ja jos te racastatte nijtä jotca teitä racastawat/ mikä kijtos teille sijtä on? sillä racastawat syndisetkin nijtä joilda he racastetan.
6:33 Ja jos teette hyvää niille, jotka teille hyvää tekevät, mitä kiitosta teille siitä tulee? Niinhän syntisetkin tekevät.	33. Ja jos te teette hyvää hyväntekijöillenne, mikä kiitos teillä siinä on? sillä syntiset sen myös tekevät.	6:33 Ja jos te teettä hywä teidän hywintekijllen/ mikä kijtos teille sijtä on? sillä syndiset sen myös tekewät.
6:34 Ja jos te lainaatte niille, joilta toivotte saavanne takaisin, mitä kiitosta teille siitä tulee? Syntisetkin lainaavat syntisille saadakseensa saman verran takaisin.	34. Ja jos te lainaatte niille, joilta te toivotte jälleen saavanne, mikä kiitos teillä siitä on? sillä syntisetkin lainaavat syntisille, että he tasan jälleen saisivat.	6:34 Ja jos te lainatte nijlle/ joilda te toiwotta jällens saawan/ mikä kijtos teille sijtä on? sillä syndisetkin lainawat syndisille/ että he tasan jällens saawat.
6:35 Vaan rakastakaa vihollisianne ja tehkää hyvää ja lainatkaa, toivomatta saavanne mitään takaisin; niin teidän palkkanne on oleva suuri, ja te tulette Korkeimman lapsiksi, sillä hän on hyvä kiittämättömille ja pahoille.	35. Kuitenkin rakastakaat teidän vihollisianne ja tehkää hyvää, ja lainatkaa, ja älkää mitään siitä toivoko: niin teidän palkkanne on suuri, ja teidän pitää oleman Ylimmäisen pojat; sillä hän on laupias kiittämättömiä ja pahoja kohtaan.	6:35 Mutta parammin racastacat teidän wihollisian/ ja hywä tehkät ja lainatcat/ ja älkät mitän sijtä toiwoco/ nijn teidän palckan on suuri/ ja teidän pitä oleman ylimmäisen pojat: sillä hän on laupias kijttämättömiä ja pahoja cohtan.
6:36 Olkaa armahtavaiset, niinkuin teidän Isänne on armahtavainen.	36. Olkaat sentähden laupiaat, niinkuin teidän Isännekin laupias on.	6:36 OLcat sentähden laupiat/ nijncuin teidän Isängin laupias on.
6:37 Älkääkä tuomitko, niin ei teitäkään tuomita; älkää kadotustuomiota lausuko, niin ei teillekään kadotustuomiota lausuta. Antakaa anteeksi, niin teillekin anteeksi annetaan.	37. Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi: älkää sadatelko, ettei teitä sadateltaisi: anteeksi antakaat, niin teille anteeksi annetaan.	6:37 Älkät duomitco/ ettei teitä duomitais: älkät sadatelco/ ettei teitä sadatellais: andexi andacat/ nijn teillengin andexi annetan.

6:38 Antakaa, niin teille annetaan. Hyvä mitta, sullottu, pudistettu ja kukkurainen, annetaan teidän helmaanne; sillä millä mitalla te mittaatte, sillä mitataan teille takaisin."	38. Antakaat, ja teille annetaan: hyvän mitan, likistetyn ja sullotun, ja ylitsevuotavan he antavat teidän helmaanne; sillä juuri sillä mitalla, jolla te mittaatte, pitää teille jälleen mitattaman.	6:38 Hyvän mitan/ likistetyn/ sullotun/ ja ylidze vuotawan he andawat teidän helmanne: sillä juuri sillä mitalla/ jolla te mittatte/ pitä muutkin teille mittaman.
6:39 Hän sanoi heille myös vertauksen: "Eihän sokea voi sokeaa taluttaa? Eivätkö molemmat lankea kuoppaan?"	39. Mutta hän sanoi heille vertauksen: taitaako sokia sokiaa taluttaa? eikö he molemmat hautaan lankee?	6:39 Ja hän sanoi heille wertauxen: taitaco sokia toista sokiata talutta? eikö he molemmat hautaan lange?
6:40 Ei ole opetuslapsi opettajaansa parempi; täysin oppineena jokainen on oleva niinkuin hänen opettajansa.	40. Ei ole opetuslapsi ylitse mestarinsa, mutta jokainen on täydellinen, kuin hän on niinkuin hänen mestarinsa.	Luuk 6:40 Ei ole Opetuslapsi parembi Mestaritans: mutta cosca Opetuslapsi on nijncuin hänen Mestarins/ nijn hän on täydellinen.
6:41 Kuinka näet rikan, joka on veljesi silmässä, mutta et huomaa malkaa omassa silmässäs?	41. Mutta kuinkas näet raiskan, joka on veljes silmässä, vaan et havaitse malkaa, joka on omassa silmässäs?	Luuk 6:41 Wai cuingas raiscan näet veljes silmäs/ mutta et hawaidze malca omas silmäsäs?
6:42 Kuinka saatat sanoa veljellesi: 'Veljeni, annas, minä otan pois rikan, joka on silmässäs', sinä, joka et näe malkaa omassa silmässäs? Sinä ulkokullattu, ota ensin malka omasta silmästäsi, sitten sinä näet ottaa pois rikan, joka on veljesi silmässä.	42. Eli kuinkas taidat sanoa veljelles: veljeni, pidä, minä otan raiskan, joka on silmässäs, ja et itse näe malkaa, joka on omassa silmässäs? Sinä ulkokullattu, ota ensin malka omasta silmästäsi, ja katso sitte, jos taidat ottaa raiskan, joka on veljes silmässä.	Luuk 6:42 Eli cuingas taidat sano veljelles: weljen pidä/ minä otan raiscan silmästäsi/ ja et näe malca omas silmäsäs? Sinä ulcocullattu/ ota ensin malca omast silmästäsi/ ja cadzo sijtte/ jos taidat otta raiscan weljes silmästä.
6:43 Sillä ei ole hyvää puuta, joka tekee huonon hedelmän, eikä taas huonoa puuta, joka tekee hyvän hedelmän;	43. Sillä ei ole se hyvä puu, joka tekee pahan hedelmän, eikä paha puu, joka tekee hyvän hedelmän.	Luuk 6:43 Sillä ei ole se hywä puu/ joca teke pahan hedelmän/ eikä paha puu tee hywä hedelmätä.
6:44 sillä jokainen puu tunnetaan hedelmästänsä. Eihän viikunoita koota orjantappuroista, eikä viinirypäleitä korjata orjanruusupensaasta.	44. Sillä jokainen puu tunnetaan hedelmästänsä; sillä ei orjantappuroista koota fikunia, eikä ohdakkeista haeta viinamarjoja.	Luuk 6:44 Waan jocainen puu tutan hedelmästäns. Ei orjantappuroist coota ficunita/ eikä ohdakeist haeta wijnamarjoja.
6:45 Hyvä ihminen tuo sydämensä hyvän runsaudesta esiin hyvää, ja paha tuo pahastansa esiin pahaa; sillä sydämen kyllyydestä suu puhuu.	45. Hyvä ihminen tuottaa edes sydämensä hyvästä tavarasta hyvää, ja paha ihminen sydämensä pahasta tavarasta tuottaa edes pahaa. Sillä sydämen kyllyydestä hänen suunsa puhuu.	Luuk 6:45 Hywä ihminen tuotta edes sydämens hywäst tawarast hywä: Ja paha ihminen hänen sydämens pahast tawarast tuotta edes paha. Sillä millä sydän on täytetty/ sitä puhu myös hänen suuns.
6:46 Miksi te huudatte minulle: 'Herra, Herra!' ettekä tee, mitä minä sanon?	46. Mitä te siis minua kutsutte Herra, Herra! ja ette tee, mitä minä sanon?	Luuk 6:46 MITä te sijs minua cudzutta HERra/ HERra/ ja et tee mitä minä sanon?
6:47 Jokainen, joka tulee minun tyköni ja kuulee minun sanani ja tekee niiden mukaan - minä osoitan teille, kenen kaltainen hän on.	47. Kuka ikänä tulee minun tyköni, ja kuulee minun sanani, ja tekee ne, sen minä osoitan teille, kenen kaltainen hän on.	Luuk 6:47 Cuca ikänäns tule minun tygöni ja cuule minun puheni ja teke ne/ sen minä osotan teille kenengä caltainen hän on.

6:48 Hän on miehen kaltainen, joka huonetta rakentaessaan kaivoi syvään ja laski perustuksen kalliolle; kun sitten tulva tuli, syöksähti virta sitä huonetta vastaan, mutta ei voinut sitä horjuttaa, sillä se oli hyvästi rakennettu.	48. Hän on sen ihmisen kaltainen, joka huoneensa rakensi, ja kaivoi syvään, ja pani perustuksen kallion päälle. Kuin siis vuo tuli, sysäsi virta sitä huonetta, ja ei voinut häntä liikuttaa; sillä se oli perustettu kallion päälle.	Luuk 6:48 Hän on sen ihmisen kaltainen/ joca huonens rakenda/ ja caiwa sywään ja pane perustuxen callion päälle. Cosca sijs wuo tuli/ ja wirta sysäis sitä huonetta/ ei woinut händä lijcutta: sillä se oli perustettu callion päälle.
6:49 Mutta joka kuulee eikä tee, se on miehen kaltainen, joka perustusta panematta rakensi huoneensa maan pinnalle; ja virta syöksähti sitä vastaan, ja heti se sortui, ja sen huoneen kukistuminen oli suuri."	49. Mutta joka kuulee ja ei tee, se on sen ihmisen kaltainen, joka huoneensa rakensi maan päälle ilman perustusta, jota virta sysäsi, ja se kohta kukistui: jonka huoneen lankeemus oli suuri.	Luuk 6:49 Joca taas cuule/ ja ei tee/ se on sen ihmisen kaltainen joca huonens rakensi maan päälle ilman perustusta/ jota wirta sysäis/ ja se cohta cukistui/ jonga huonen langemus oli suuri.
7 Luku	7 Luku	VII. Lucu .
7:1 Kun hän oli kansan kuullen kaikki nämä puheensa puhunut, meni hän Kapernaumiin.	1. Mutta kuin hän kansan kuullen oli päättänyt kaikki sanansa, meni hän Kapernaumiin.	7:1 COsca hän Canssan edes oli puhunut caicki sanans/ meni hän Capernaumijn.
7:2 Ja eräällä sadanpäämiehellä oli palvelija, joka sairasti ja oli kuolemaisillaan ja jota hän piti suuressa arvossa.	2. Ja yhden sadanpäämiehen palvelia sairasti kuolemallansa, josta hän paljon piti.	7:2 Ja yhden Sadanpäämiehen palwelia sairasti cuolemallans/ jota hän racasti.
7:3 Ja kuultuaan Jeesuksesta hän lähetti juutalaisten vanhimpia hänen tykönsä ja pyysi, että hän tulisi parantamaan hänen palvelijansa.	3. Kuin hän siis Jesuksesta kuuli, lähetti hän Juudalaisten vanhimmat hänen tykönsä rukoilemaan häntä, että hän tulis ja parantais hänen palveliansa.	7:3 Cosca hän sijs Jesuxesta cuuli/ lähetti hän Judalaisten wanhimmat hänen tygöns rucoileman händä/ että hän tulis ja parannais hänen palwelians.
7:4 Kun nämä saapuivat Jeesuksen tykö, pyysivät he häntä hartaasti ja sanoivat: "Hän ansaitsee, että teet hänelle tämän;	4. Kuin he tulivat Jeesuksen tykö, rukoilivat he häntä hartaasti ja sanoivat: hän on mahdollinen, että hänelle sen teet;	7:4 Cosca he tulit Jesuxen tygö/ rucoilit he händä hartast/ ja sanoit: hän on ansiolinen/ että hänelle sen teet:
7:5 sillä hän rakastaa meidän kansaamme, ja hän on rakentanut meille synagoogan."	5. Sillä hän rakastaa meidän kansaamme ja rakensi meille synagogan.	7:5 Sillä hän racasta meidän Canssam/ ja rakensi meille Synagogan. Nijn Jesus meni heidän cansans.
7:6 Niin Jeesus lähti heidän kanssansa. Mutta kun hän ei enää ollut kaukana talosta, lähetti sadanpäämies ystäviänsä sanomaan hänelle: "Herra, älä vaivaa itseäsi, sillä en minä ole sen arvoinen, että tulisit minun kattoni alle;	6. Niin Jesus meni heidän kanssansa. Ja kuin ei hän silleen ollut kaukana huoneesta, lähetti sadanpäämies ystäviänsä hänen tykönsä, sanoen hänelle: Herra, älä vaivaa sinuas; sillä en ole minä mahdollinen, että minun kattoni alle tulisit.	7:6 Ja cuin ei hän sillen ollut caucan huonesta/ lähetti Sadanpäämies ystäwistäns hänen tygöns/ ja käski sanoa: HERra/ älä waiwa sinuas/ en ole minä kelwollinen että minun cattoni ala tulet/
7:7 sentähden en katsonutkaan itseäni arvolliseksi tulemaan sinun luoksesi; vaan sano sana, niin minun palvelijani paranee.	7. Sentähden en minä myös itsiäni lukenut mahdolliseksi tuleman sinun tykö; mutta sano sanalla, niin minun palveliani paranee.	7:7 Sentähden en minä myös idziänikän lukenut kelwollisexi tuleman sinun tygös/ mutta sano sanalla/ nijn minun palwelian parane.
7:8 Sillä minä itsekin olen toisen vallan alaiseksi asetettu, ja minulla on sotamiehiä käskettävinäni, ja minä sanon tälle: 'Mene', ja hän menee, ja toiselle: 'Tule', ja hän tulee, ja palvelijalleni: 'Tee tämä', ja hän tekee."	8. Sillä minä olen myös ihminen vallan alle asetettu, ja minun allani on sotamiehiä, ja sanon tälle: mene! niin hän menee, ja toiselle: tule! ja hän tulee, ja minun palvelialleni: tee se! ja hän tekee.	7:8 Sillä minä olen myös Esiwallalle alammainen/ ja minun allani on sotamiehiä/ ja sanon tälle: mene/ nijn hän mene: ja toiselle: tule/ ja hän tule: ja minun palwelialleni: Tee se/ ja hän teke.

7:9 Tämän kuultuaan Jeesus ihmetteli häntä, kääntyi ja sanoi kansalle, joka häntä seurasi: "Minä sanon teille: en ole Israelissakaan löytänyt näin suurta uskoa."	9. Mutta kuin Jesus sen kuuli, ihmetteli hän häntä, kääntyi ja sanoi kansalle, joka häntä seurasi: minä sanon teille: en ole minä Israelissa senkaltaista uskoa löytänyt.	7:9 Cosca Jesus sen cuuli/ ihmetteli hän händä/ käänsi hänens/ ja sanoi Canssalle/ joca händä seurais: minä sanon teille: en ole minä tosin sencaltaista usco Israelisäkän löynnyt.
7:10 Ja taloon palatessaan lähettiläät tapasivat palvelijan terveenä.	10. Ja kuin ne, jotka lähetetyt olivat, kotia palasivat, löysivät he palvelijan terveenä, joka sairastanut oli.	7:10 Ja cuin lähetetyt cotia palaisit/ löysit he palwelijan terwenä/ joca sairastanut oli.
7:11 Sen jälkeen hän vaelsi Nain nimiseen kaupunkiin, ja hänen kanssaan vaelsivat hänen opetuslapsensa ynnä suuri kansanjoukko.	11. Ja tapahtui sen jälkeen, että hän meni kaupunkiin, joka Nain kutsutaan, ja hänen kanssansa meni monta hänen opetuslastansa ja paljo väkeä.	7:11 JA tapahtui sen jälken/ että hän meni yhten Caupungijn/ joca Nain cudzuttin/ ja hänen cansans meni paljo hänen Opetuslapsians/ ja ylön paljo väke.
7:12 Kun hän nyt lähestyi kaupungin porttia, katso, silloin kannettiin ulos kuollutta, äitinsä ainokaista poikaa. Ja äiti oli leski, ja hänen kanssaan kulki paljon kaupungin kansaa.	12. Mutta kuin hän kaupungin porttia lähestyi, katso, kuollut kannettiin ulos, joka oli äitinsä ainoa poika, ja se oli leski. Ja paljo kaupungin kansasta kävi hänen kanssansa.	7:12 Cosca hän Caupungin porttia lähestyi/ cadzo/ cuollut uloscannettin/ joca oli äitins ainoa poica/ ja se oli leski. Ja paljo Caupungin Canssast käwi hänen cansans.
7:13 Ja hänet nähdessään Herra armahti häntä ja sanoi hänelle: "Älä itke."	13. Kuin Herra hänen näki, armahti hän hänen päällensä ja sanoi hänelle: älä itke!	7:13 Cosca HERra sen näki/ armahti hän hänen päällens/ ja sanoi hänelle: Älä itke.
7:14 Ja hän meni ja kosketti paareja; niin kantajat seisahtuivat. Ja hän sanoi: "Nuorukainen, minä sanon sinulle: nouse."	14. Ja meni ja rupesi paariin (ja kantajat seisahtivat,) ja hän sanoi: nuorukainen, minä sanon sinulle: nouse ylös!	7:14 Ja meni ja rupeis paarijn: ja candajat seisatit: ja hän sanoi: nuorucainen/ minä sanon sinulle: nouse ylös.
7:15 Niin kuollut nousi istualleen ja rupesi puhumaan. Ja hän antoi hänet hänen äidillensä.	15. Ja kuollut nousi istualle ja rupesi puhumaan. Ja hän antoi sen äidillensä.	7:15 Ja cuollu nousi istualle/ ja rupeis puhuman. 7:16 Ja hän andoi sen äitillens.
7:16 Ja heidät kaikki valtasi pelko, ja he ylistivät Jumalaa sanoen: "Suuri profeetta on noussut meidän keskellemme", ja: "Jumala on katsonut kansansa puoleen."	16. Ja pelko tuli kaikille, ja kunnioittivat Jumalaa, sanoen: suuri propheta on noussut meidän sekaamme, ja Jumala on kansaansa etsinyt.	Ja pelco tuli caikille/ ja cunnioidzit Jumalata/ sanoden: suuri Propheta on nosnut meidän secam/ ja Jumala on hänen Canssans edzinyt.
7:17 Ja tämä puhe hänestä levisi koko Juudeaan ja kaikkiin ympärillä oleviin seutuihin.	17. Ja tämä sanoma kuului hänestä kaikkeen Juudeaan ja kaiken sen lähimaakunnan ympäri.	7:17 Ja tämä sanoma cuului hänestä caiken Judean ymbärins/ ja caickein lähimaacundain.
7:18 Ja Johannekselle kertoivat hänen opetuslapsensa tästä kaikesta.	18. Ja Johannekselle ilmoittivat hänen opetuslapsensa näistä kaikista.	7:18 JA Johannexen Opetuslapset ilmoitit hänelle nämät caicki.
7:19 Niin Johannes kutsui luoksensa opetuslapsistaan kaksi ja lähetti heidät Herran tykö kysymään: "Oletko sinä se tuleva, vai pitääkö meidän toista odottaman?"	Ja Johannes kutsui tykönsä kaksi opetuslastansa, 19. Ja lähetti Jesuksen tykö, sanoen: oletko se tuleva, eli pitääkö meidän toista odottaman?	7:19 Ja hän cudzui tygöns caxi Opetuslastans/ ja lähetti Jesuxen tygö/ sanoden: Oletcos se tulewa/ eli pitääkö meidän toista odottaman?
7:20 Miehet saapuivat hänen tykönsä ja sanoivat: "Johannes Kastaja on lähettänyt meidät sinun tykösi ja kysyy: 'Oletko sinä se tuleva, vai pitääkö meidän toista odottaman?'"	20. Kuin nämät miehet tulivat hänen tykönsä, sanoivat he: Johannes Kastaja lähetti meidät sinun tykö, sanoen: oletkos sinä se tuleva, eli pitääkö meidän toista odottaman?	7:20 Cosca nämät miehet tulit hänen tygöns/ sanoit he: Johannes Castaja lähetti meidän sinun tygös/ sanoden: oletcos se tulewa/ eli pitääkö meidän toista odottaman?
7:21 Sillä hetkellä hän juuri paransi useita taudeista ja vitsauksista ja pahoista hengistä, ja monelle sokealle hän antoi näön.	21. Sillä hetkellä paransi hän monta taudeista ja vitsauksista ja pahoista hengistä, ja antoi monelle sokialle näön.	7:21 Sillä hetkellä paransi hän monda taudeista ja widzauksista ja pahoista hengistä/ ja andoi monelle sokialle nägyn.

7:22 Niin hän vastasi ja sanoi heille: "Menkää ja kertokaa Johannekselle, mitä olette nähneet ja kuulleet: sokeat saavat näkönsä, rammat kävelevät, pitaliset puhdistuvat, kuurot kuulevat, kuolleet herätetään, köyhille julistetaan evankeliumia.	22. Ja Jesus vastasi ja sanoi heille: menkää ja sanokaat jälleen Johannekselle, mitä te nähneet ja kuulleet olette: sokiatsaavat näkönsä, ontuvat käyvät, spitaliset puhdistetaan, kuurot kuulevat, kuolleet herätetään, köyhille saarnataan evankeliumi,	7:22 Ja Jesus wastais/ ja sanoi heille: mengät ja sanocat Johannexelle/ mitä te nähnet ja cuullet oletta: sokiatsaakewät/ rambat käywät/ spitaliset puhdistetan/ cuuroit cuulewat/ cuollet ylösnousewat/ ja waiwaisille saarnatan Evangeliumi.
7:23 Ja autuas on se, joka ei loukkaannu minuun."	23. Ja autuas on se, joka ei pahene minusta.	7:23 Ja autuas on se joca ei pahene minusta.
7:24 Kun Johanneksen lähettäjä olivat menneet, rupesi hän puhumaan kansalle Johanneksesta: "Mitä te lähditte erämaahan katselemaan? Ruokoako, jota tuuli huojuttaa?"	24. Ja kuin Johanneksen sanansaattajat menivät pois, rupes hän sanomaan Johanneksesta kansalle: mitä te läksitte korpeen katsomaan? ruokoako, joka tuulelta häälytetään?	7:24 JA cosca Johannexen lähetys meni pois/ rupeis hän sanoman Johannexest Canssalle: mitä te menitte corpeen cadzoman? Tahdoittaco nähä ruoco/ joca tuulelda häälytetän?
7:25 Vai mitä lähditte katsomaan? Ihmistäkö, hienoihin vaatteisiin puettua? Katso, ne jotka koreissa vaatteissa käyvät ja herkullisesti elävät, ne ovat kuningasten linnoissa.	25. Eli mitä te läksitte katsomaan? ihmistäkö, pehmeisiin vaatteisiin puettua? Katso, ne jotka koreissa vaatteissa ovat ja herkullisesti elävät, ovat kuninkaallisissa kartanoissa.	7:25 Eli mitä te menitte cadzoman? tahdoittaco nähä ihmistä hienoijn waatteisin puettua? Cadzo/ ne jotca kirckailla waatteilla puettetan/ ja hercullisest eläwät/ owat Cuningasten cartanois.
7:26 Vai mitä lähditte katsomaan? Profeettaako? Totisesti, minä sanon teille: hän on enemmän kuin profeetta.	26. Taikka mitä te menitte katsomaan? prophetaako? minä sanon teille: ja enempi kuin propheta.	7:26 Taicka mitä te menitte cadzoman? tahdoittaco nähä Prophetata? minä sanon teille: hän on enämbi cuin Propheta. Tämä on se/ josta kirjoitettu on:
7:27 Tämä on se, josta on kirjoitettu: 'Katso, minä lähetän enkelini sinun edelläsi, ja hän on valmistava tiesi sinun eteesi.'	27. Tämä on se, josta kirjoitettu on: katso, minä lähetän minun enkelini sinun kasvois eteen, valmistamaan sinun tietäs sinun etees.	Tämä on se/ josta kirjoitettu on: 7:27 Cadzo/ minä lähetän Engelini sinun caswos eteen/ walmistaman sinun tietäs sinun edelles:
7:28 Minä sanon teille: ei ole vaimoista syntyneitten joukossa yhtäkään suurempaa kuin Johannes; mutta vähäisin Jumalan valtakunnassa on suurempi kuin hän.	28. Sillä minä sanon teille: niiden seassa, jotka vaimoista syntyneet ovat, ei ole yhtään suurempaa prophetaa kuin Johannes Kastaja: kuitenkin se, joka vähempi on Jumalan valtakunnassa, on suurempi häntä.	7:28 Sillä minä sanon teille: nijden seas jotca waimosta syndynet owat/ ei ole suurembata Prophetata/ cuin Johannes Castaja. Cuitengin se joca wähempi on Jumalan waldacunnas/ on händä suurembi.
7:29 Ja kaikki kansa, joka häntä kuuli, publikaanitkin, tunnustivat Jumalan vanhurskaaksi ja antoivat kastaa itsensä Johanneksen kasteella.	29. Ja kaikki kansa, joka hänen kuuli, ja Publikaanit antoivat Jumalalle oikeuden ja kastettiin Johanneksen kasteella.	7:29 Ja caicki Canssa cuin hänen cuuli/ ja Publicaanit annoit Jumalalle oikeuden/ ja annoit heidäns casta Johannexen Castella.
7:30 Mutta fariseukset ja lainoppineet tekivät turhaksi Jumalan aivoituksen heitä kohtaan eivätkä ottaneet Johannekselta kastetta.	30. Mutta Pharisealaiset ja lainoppineet katsoivat ylöns Jumalan neuwon itseänsä kohtaan, ja ei heitä kastettu häneltä.	7:30 Mutta Phariseuxet ja Lainoppenet cadzoit ylöns Jumalan neuwon idze heitäns wastan/ ja ei andanet idziäns casta häneldä.
7:31 Mihin minä siis vertaan tämän sukupolven ihmiset, ja kenen kaltaisia he ovat?	31. Niin Herra sanoi: keneen siis minä tämän sukukunnan ihmiset vertaan? Ja kenenkä kaltaiset he ovat?	7:31 NIjn HERra sanoi: keneen minä tämän sugun wertan? Ja kenengä caltaiset he owat?

7:32 He ovat lasten kaltaisia, jotka istuvat torilla ja huutavat toisilleen ja sanovat: 'Me soitimme teille huilua, ja te ette karkeloineet; me veisasimme itkuvirsiä, ja te ette itkeneet.'	32. Ne ovat niiden lasten kaltaiset, jotka turulla istuvat ja huutavat toinen toisellensa ja sanovat: me olemme huilua soittaneet teidän edessänne, ja ette hypänneet: me olemme teille veisanneet murhevirsiä, ja ette itkeneet.	7:32 He ovat niiden lasten kaltaiset/ jotca Turulla istuwat/ huutawat toinen toisellens/ ja sanowat: me olemma teille huiluilla soittanet/ ja et te hypännet: me olemma teille weisannet surullisest/ ja et te itkenet:
7:33 Sillä Johannes Kastaja on tullut, ei syö leipää eikä juo viiniä, ja te sanotte: 'Hänessä on riivaaja.'	33. Sillä Johannes Kastaja tuli, ja ei syönyt leipää eikä juonut viinaa, ja te sanotte: hänellä on perkele.	7:33 Sillä Johannes Castaja tuli/ ja ei syönyt leipä/ eikä juonut wijna/ ja te sanotta: hänellä on Perkele.
7:34 Ihmisen Poika on tullut, syö ja juo, ja te sanotte: 'Katso syömäriä ja viininjuojaa, publikaanien ja syntisten ystävää!'	34. Ihmisen Poika on tullut, syö ja juo, ja te sanotte: katso ihmistä, syömäriä ja viinan juomaria, Publikanien ja syntisten ystävää:	7:34 Ihmisen Poica on tullut/ syö ja juo/ ja te sanotta: Cadzo/ se ihminen on syömäri/ ja wijnan juomari/ Publicanein ja synneisten ystäwä.
7:35 Ja viisaus on kaikkien lastensa puolelta oikeaksi näytetty."	35. Ja viisaus on vanhurskautettu kaikilta hänen lapsiltansa.	7:35 Ja wijsaudelle annettin oikeus caikilda hänen lapsildans.
7:36 Niin eräs fariseuksista pyysi häntä ruualle kanssaan; ja hän meni fariseuksen taloon ja asettui aterialle.	36. Niin yksi Pharisealaisista rukoili häntä ruualle kanssansa. Ja hän meni Phariseuksen huoneeseen ja aterioitsi.	7:36 NIjn yxi Phariseus rucoili händä rualle cansans. Ja hän meni Phariseuxen huonesen/ ja atrioidzi.
7:37 Ja katso, siinä kaupungissa oli nainen, joka eli syntisestä; ja kun hän sai tietää, että Jeesus oli aterialla fariseuksen talossa, toi hän alabasteripullon täynnä hajuvoidetta	37. Ja katso, yksi vaimo oli kaupungissa, joka oli syntinen, ja kuin hän sai kuulla, että hän aterioitsi Pharisealaisen huoneessa, toi hän lasin kallista voidetta.	7:37 Ja cadzo/ yxi waimo oli Caupungis/ joca oli syndinen/ ja cuin hän sai cuulla/ että hän atrioidzi Phariseuxen huonesa/ toi hän Clasin callista woidetta/
7:38 ja asettui hänen taakseen hänen jalkojensa kohdalle, itki ja rupesi kastelemaan hänen jalkojansa kyynelillään ja kuivasi ne päänsä hiuksilla ja suuteli hänen jalkojaan ja voiteli ne hajuvoiteella.	38. Ja seisoj takana hänen jalkainsa juuressa itkien, ja rupesi kyynelillänsä kastamaan hänen jalkojansa, ja niitä päänsä hiuksilla kuivasi, ja suuta antoi hänen jalkainsa, ja voiteli ne voiteella.	7:38 Ja seisoj tacana hänen jalcains juures itkein/ ja rupeis kyynelilläns castaman hänen jalcojans/ ja nijtä pääns hiuxilla cuiwaman/ ja suuta andoi hänen jalcains/ ja voiteli ne woitella.
7:39 Mutta kun fariseus, joka oli hänet kutsunut, sen näki, ajatteli hän mielessään näin: "Jos tämä olisi profeetta, tietäisi hän, mikä ja millainen tuo nainen on, joka häneen koskee: että hän on syntinen."	39. Mutta kuin Pharisealainen sen näki, joka hänen kutsunut oli, sanoi hän itsellensä: jos tämä olisi propheta, niin hän tietäis, mikä ja millainen tämä vaimo on, joka häneen rupee, että hän on syntinen.	7:39 Cosca Phariseus sen näki/ joca hänen cudzunut oli/ sanoi hän idzelläns: jos tämä olisi Propheta/ nijn hän tiedäis mikä ja millinen tämä waimo on/ joca häneen rupe: sillä hän on syndinen.
7:40 Niin Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Simon, minulla on jotakin sanomista sinulle." Hän virkkoi: "Opettaja, sano." -	40. Ja Jesus vastaten sanoi hänelle: Simon, minulla on jotakin sinulle sanomista. Hän sanoi: Mestari, sanos.	7:40 Jesus wastaten sanoi hänelle: Simon/ minulla on jotakin sinulle sanomist. Hän sanoi: Mestari/ sanos.
7:41 "Lainanantajalla oli kaksi velallista; toinen oli velkaa viisisataa denaria, toinen viisikymmentä.	41. Kaksi velkamiestä oli yhdellä lainaajalla: yksi oli velkaa viisisataa penninkiä ja toinen viisikymmentä.	7:41 Caxi welkamiestä oli yhdellä lainajalla/ yxi oli welca wijsi sata penningitä/ ja toinen wijsikymmendä.
7:42 Kun heillä ei ollut, millä maksaa, antoi hän molemmille velan anteeksi. Kumpi heistä siis rakastaa häntä enemmän?"	42. Koska ei heillä ollut varaa maksaa, antoi hän molempain anteeksi. Sano siis, kumpi näistä häntä enemmän rakastaman pitää?	7:42 Cosca ei heillä ollut wara maxa/ andoi hän molembain andexi. Sanos sijs/ cumbi näistä händä enämmän racasti?

7:43 Simon vastasi ja sanoi: "Minun mielestäni se, jolle hän antoi enemmän anteeksi." Hän sanoi hänelle: "Oikein sinä ratkaisit."	43. Simon vastaten sanoi minä luulen, että se, jolle hän enemmän anteeksi antoi; hän sanoi: oikein sinä tuomitsit.	7:43 Simon vastaten sanoi: minä luulen/ että se jollen hän enemmän andexi andoi: hän sanoi hänelle: oikein sinä duomidzit.
7:44 Ja naiseen kääntyen hän sanoi Simonille: "Näetkö tämän naisen? Minä tulin sinun taloosi; et sinä antanut vettä minun jaloilleni, mutta tämä kasteli kyynelillään minun jalkani ja kuivasi ne hiuksillaan.	44. Ja hän käänsi itsensä vaimoa päin, ja sanoi Simonille: näetkös tämän vaimon? minä tulin sinun huoneesee, etkä sinä antanut vettä minun jaloilleni; mutta tämä kyynelillä kasti minun jalkani ja ne hiuksillansa kuivasi.	7:44 Ja hän käänsi idzens waimo päin/ ja sanoi Simonille: näetkös tämän vaimon? Minä tulin sinun huonesee/ et sinä andanut wettä minun jalgoilleni/ mutta tämä kyneleillä casti minun jalcani/ ja ne hiuxillans cuiwais.
7:45 Et sinä antanut minulle suudelmaa, mutta tämä ei ole lakannut suutelemasta minun jalkojani siitä asti, kuin tulin sisään.	45. Et sinä minun suuta antanut, mutta tämä, sittenkuin hän tähän tuli, ei ole lakannut minun jalkaini suuta antamasta.	7:45 Et sinä minun suuta andanut/ mutta tämä/ sijttecuin hän tähän tuli/ ei ole lacannut minun jalcaini suuta andamast.
7:46 Et sinä voidellut öljyllä minun päätäni, mutta tämä voiteli hajuvoiteella minun jalkani.	46. Et sinä minun päätäni öljyllä voidellut; mutta tämä voiteella minun jalkani voiteli.	7:46 Et sinä minun päätäni Öljyllä woidellut/ tämä woitella minun jalcanikin woiteli.
7:47 Sentähden minä sanon sinulle: tämän paljot synnit ovat anteeksi annetut: hänhän näet rakasti paljon; mutta jolle vähän anteeksi annetaan, se rakastaa vähän."	47. Minä sanon sinulle: sentähden että hänelle paljo syntiä anteeksi annettiin, niin hän paljon rakasti; mutta jolle vähempi anteeksi annetaan, se vähemmän rakastaa.	7:47 Sentähden minä sanon sinulle: hänelle paljo syndiä andexi annetan: sillä hän paljon racasti: mutta jollen taas vähempi andexi annetan/ se vähemmän racasta.
7:48 Sitten hän sanoi naiselle: "Sinun syntisi ovat anteeksi annetut."	48. Niin hän sanoi hänelle: sinun syntisi ovat anteeksi annetut.	7:48 Nijn hän sanoi hänelle: sinun synnis owat andexi annetut.
7:49 Niin ateriakumppanit rupesivat ajattelemaan mielessänsä: "Kuka tämä on, joka synnitkin anteeksi antaa?"	49. Niin rupesivat ne, jotka myös aterioitsivat, sanomaan keskenänsä: kuka tämä on, joka synnitkin anteeksi antaa?"	Nijn rupeisit ne jotca myös atrioidzit/ sanoman keskenäns: cuca tämä on/ joca synnitkin andexi anda?"
7:50 Mutta hän sanoi naiselle: "Sinun uskosi on sinut pelastanut; mene rauhaan."	50. Niin hän sanoi vaimolle: sinun uskos on sinun vapaaksi tehnyt: mene rauhaan.	7:49 Nijn hän sanoi waimolle: sinun uscos on sinun wapaxi tehnyt/ mene rauhaan.
8 Luku	8 Luku	VIII. Lucu .
8:1 Ja sen jälkeen hän vaelsi kaupungista kaupunkiin ja kylästä kylään ja saarnasi ja julisti Jumalan valtakunnan evankeliumia; ja ne kaksitoista olivat hänen kanssansa,	1. Ja sitte tapahtui, että hän vaelsi lävitse kaupungeita ja kyliä saarnaten ja ilmoittain evankeliumia Jumalan valtakunnasta, ja ne kaksitoistakymmentä hänen kanssansa,	8:1 JA sijtte tapahtui/ että hän waelsi läpidze Caupungeita ja kyliä saarnaten ja ilmoittain Evangeliumita Jumalan waldacunnasta/ ja ne caxitoistakymmendä hänen cansans.
8:2 niin myös muutamia naisia, jotka olivat parannetut pahoista hengistä ja taudeista: Maria, Magdaleenaksi kutsuttu, josta seitsemän riivaajaa oli lähtenyt ulos,	2. Ja muutamia vaimot, jotka olivat parannetut pahoista hengistä ja taudeista, nimittäin: Maria, joka kutsuttiin Magdalena, josta seitsemän perkelettä oli lähtenyt ulos,	8:2 Nijn myös muutamia waimot/ jotca hän oli parandanut pahoista hengistä/ ja taudeista/ nimittäin: Maria/ joca cudzuttin Magdalena/ josta seidzemen Perkelettä oli uloslähtenyt:
8:3 ja Johanna, Herodeksen taloudenhoitajan Kuusaan vaimo, ja Susanna ja useita muita, jotka palvelivat heitä varoillansa.	3. Ja Johanna, Kusaan, Herodeksen voudin emäntä, ja Susanna ja monta muuta, jotka tavarastansa häntä palvelivat.	8:3 Ja Johanna Chusan Herodexen Foudin emändä/ ja Susanna/ ja monda muuta/ jotca händä heidän tawarastans palwelit.
8:4 Kun paljon kansaa kokoontui ja ihmisiä kulki joka kaupungista hänen tykönsä, puhui hän vertauksella:	4. Mutta kuin paljo kansaa kokoontui, ja he riensivät jokaisesta kaupungista hänen tykönsä, sanoi hän vertauksella:	8:4 COsca paljo Canssa coconnui/ ja riensit jocaidzest Caupungist hänen tygöns/ sanoi hän wertauxen:

8:5 "Kylväjä meni kylvämään siementänsä. Ja hänen kylväessään putosi osa tien oheen ja tallautui, ja taivaan linnut söivät sen.	5. Kylväjä meni ulos siementänsä kylvämään; ja kuin hän kylvi, lankesi muutama tien oheen, ja se tallattiin, ja taivaan linnut söivät sen.	8:5 Kylväjä meni ulos siemenitän kylvämään/ ja cuin hän kylwi/ langeisit muutamat tien oheen/ ja ne tallattin/ ja taiwan linnut söit sen.
8:6 Ja osa putosi kalliolle, ja oraalle noustuaan se kuivettui, kun sillä ei ollut kosteutta.	6. Ja muutama lankesi kivistöön, ja kuin se tuli ylös, kuivettui se, ettei ollut märkyyttä.	8:6 Ja muutamat langeisit kiwistöön/ ja cosca ne tulit ylös cuiwetuit ne/ ettei ollut märkyyttä.
8:7 Ja osa putosi orjantappurain sekaan, ja orjantappurat kasvoivat mukana ja tukahuttivat sen.	7. Ja muutama lankesi orjantappuroihin, ja orjantappurat ynnä kävivät ylös ja tukahduttivat sen.	8:7 Ja muutamat langeisit orjantappuroihin/ ja orjantappurat ynnä ylöskäwit ja tucahutit ne.
8:8 Ja osa putosi hyvään maahan, kasvoi ja teki satakertaisen hedelmän." Tämän sanottuaan hän lausui suurella äänellä: "Jolla on korvat kuulla, se kuulkaan."	8. Ja muutama lankesi hyvään maahan, ja kuin se kävi ylös, teki se satakertaisen hedelmän. Kuin hän tämän sanoi, huusi hän: jolla on korvat kuulla, se kuulkaan.	8:8 Ja muutamat langeisit hywän maahan/ ja ne tulit ylös ja teit satakertaisen hedelmän. Cosca hän tämän sanoi/ huusi hän: jolla on corwat cuulla/ se cuulcan.
8:9 Niin hänen opetuslapsensa kysyivät häneltä, mitä tämä vertaus merkitsi.	9. Niin hänen opetuslapsensa kysyivät häneltä, sanoen: mikä olis tämä vertaus?	8:9 NIjn hänen Opetuslapsens kysyit häneldä/ sanoden: mikä olis tämä wertaus?
8:10 Hän sanoi: "Teidän on annettu tuntea Jumalan valtakunnan salaisuudet, mutta muille ne esitetään vertauksissa, että he, vaikka näkevät, eivät näkisi, ja vaikka kuulevat, eivät ymmärtäisi.	10. Niin hän sanoi: teille on annettu tuta Jumalan valtakunnan salaudet, mutta muille vertausten kautta, ettei heidän sitä pitäis näkemän, vaikka näkisivät, eikä ymmärtämän, vaikka he kuulisivat.	8:10 Hän sanoi: teille on annettu tuta Jumalan waldacunnan salautta/ mutta muille wertausten cautta/ ettei heidän sitä pidäis näkemän/ waicka he näkisit/ eikä ymmärtämän/ waicka he cuulisit.
8:11 Vertaus on tämä: siemen on Jumalan sana.	11. Mutta tämä on vertaus: siemen on Jumalan sana.	8:11 Tämä on se wertaus: Siemen on Jumalan sana.
8:12 Mitkä tien oheen putosivat, ovat ne, jotka kuulevat, mutta sitten perkele tulee ja ottaa sanan pois heidän sydämestään, etteivät he uskoisi ja pelastuisi.	12. Mutta jotka tien oheen, ovat ne, jotka kuulevat; sitte tulee perkele ja ottaa sanan heidän sydämestänsä, ettei he uskoisi ja vapaaksi tulisi.	8:12 Mutta jotca tien oheen langeisit owat ne/ jotca cuulewat/ sijtte tule Perkele ja otta sanan heidän sydämistäns/ ettei he uscois ja wapaxi tulis.
8:13 Ja mitkä kalliolle putosivat, ovat ne, jotka kuullessaan sanan ottavat sen ilolla vastaan, mutta joilla ei ole juurta: ainoastaan ajaksi he uskovat ja kiusauksen hetkellä luopuvat.	13. Mutta jotka kivistöön, ovat ne, kuin he kuulevat, ottavat he sanan ilolla vastaan; ja ei heillä ole juurta, hetkeksi he uskovat, ja kiusauksen ajalla lankeevat pois.	8:13 Mutta jotca kiwistöön/ owat ne/ cosca he cuulewat/ ottawat he sanan ilolla wastan/ ja ei heillä ole juurta/ hetkexi he uscowat/ ja kiusauxen ajalla poislangewat.
8:14 Mikä taas orjantappuroihin putosi, ne ovat ne, jotka kuulevat, mutta vaeltaessaan tukehtuvat tämän elämän huoliin, rikkauteen ja hekumoihin, eivätkä tuota kypsää hedelmää.	14. Mutta se mikä orjantappuroihin lankesi, ovat ne, jotka kuulevat, ja menevät pois, ja tukahutetaan surusta, rikkaudesta ja elämän hekumasta, eikä kannu hedelmää.	8:14 Mutta jotca orjantappuroihin langeisit/ owat ne/ jotca cuulewat/ ja poismenewät/ ja tucahutetan surusta/ rickaudesta/ ja elämän hecumasta/ eikä canna hedelmätä.
8:15 Mutta mikä hyvään maahan putosi, ne ovat ne, jotka sanan kuultuansa säilyttävät sen vilpittömässä ja hyvässä sydämessä ja tuottavat hedelmän kärsivällisyydessä.	15. Mutta jotka hyvään maahan, ovat ne, jotka sanan kuulevat ja kätkevät hyvällä ja toimellisella sydämellä, ja saattavat hedelmän kärsivällisyydessä.	8:15 Mutta jotca hywän maahan/ owat ne/ jotca sanan cuulewat ja kätkewät hywällä ja toimellisella sydämellä/ ja saattawat hedelmän kärsimises.
8:16 Ei kukaan joka sytyttää lampun, peitä sitä astialla tai pane vuoteen alle, vaan panee sen lampunjalkaan, että sisälletulijat näkisivät valon.	16. Niin ei kenkään, joka kynttilän sytyttää, peitä sitä astialla eli pane pöydän alle; mutta panee sen kynttilänjalkaan, että sisälle tulevaiset näkisivät valkeuden.	8:16 EI sytytä kengän kyntilätä/ ja pane astian eli pengin ala/ mutta hän pane sen kyntiläjalcen/ että sisälletulewaiset näkisit walkeuden.

8:17 Sillä ei ole mitään salattua, mikä ei tule ilmi, eikä kätkeytyä, mikä ei tule tunnetuksi ja joudu päivän valoon.	17. Sillä ei ole mitään salattu, joka ei ilmi tule, eikä peitetty, joka ei tiettäväksi ja julki tule.	8:17 Sillä ei ole mitän salattu/ joca ei ilmei tule/ eikä peitetty/ joca ei tiettäväxi ja julki tule.
8:18 Katsokaa siis, miten kuulette; sillä sille, jolla on, annetaan, mutta siltä, jolla ei ole, otetaan pois sekin, minkä hän luulee itsellään olevan."	18. Katsokaat siis, kuinka te kuulette; sillä jolla on, hänelle pitää annettaman: jolla taas ei ole, sekin kuin hänellä näkyy olevan, otetaan häneltä pois.	8:18 Nijn cadzocat sijs/ cuinga te cuuletta: sillä jolla on/ hänelle pitä annettaman/ jolla taas ei ole/ sekin jonga hän luule hänenens olewan/ otetan häneldä pois.
8:19 Ja hänen äitinsä ja veljensä tulivat häntä tapaamaan, mutta eivät väentungokselta päässeet hänen tykönsä.	19. Niin tulivat hänen äitinsä ja veljensä hänen tykönsä, eikä saaneet häntä puhutella kansalta.	8:19 NIjn tulit hänen äitins ja weljens/ eikä pääsnet hänen tygöns Canssaldä.
8:20 Niin hänelle ilmoitettiin: "Sinun äitisi ja veljesi seisovat ulkona ja tahtovat nähdä sinua."	20. Ja se ilmoitettiin hänelle, sanoen: sinun äitis ja veljes seisovat ulkona ja tahtovat sinua nähdä.	8:20 Ja se sanottin hänelle: sinun äitis ja weljes seisowat ulcona/ ja tahtowat sinua nähdä.
8:21 Mutta hän vastasi ja sanoi heille: "Minun äitini ja veljeni ovat nämä, jotka kuulevat Jumalan sanan ja sen mukaan tekevät."	21. Niin hän vastasi ja sanoi heille: minun äitini ja veljeni ovat ne, jotka Jumalan sanan kuulevat ja tekevät sen.	8:21 Nijn hän wastais/ ja sanoi heille: minun äitin ja weljen owat ne/ jotca Jumalan sanan cuulewat ja tekewät.
8:22 Niin tapahtui eräänä päivänä, että hän astui opetuslapsinensa venheeseen ja sanoi heille: "Menkäämme järven tuolle puolen." Ja he lähtivät vesille.	22. Ja yhtenä päivänä tapahtui, että hän haahteen astui ja hänen opetuslapsensa, ja sanoi heille: menkäämme ylitse toiselle rannalle, ja he menivät.	8:22 JA yhtenä päiwänä tapahtui/ että hän hahten astui Opetuslastens cansa/ ja sanoi heille: mengämme ylidzen toiselle rannalle: ja he laskit maalda.
8:23 Ja heidän purjehtiessaan hän nukkui. Mutta alas järvelle syöksyi myrskytuuli, ja venhe tuli vettä täyteen, ja he olivat vaarassa.	23. Mutta kuin he purjehtivat, niin hän nukkui, ja tuulispää nosti aallon meressä; ja he laineilta täytettiin, ja olivat suuressa hädässä.	8:23 Cosca he purjetit nijn hän nuckui/ ja tuulispää nosti allon meres/ ja lainet löit heidän ylidzens/ ja he olit suures hädäs.
8:24 Niin he menivät ja herättivät hänet sanoen: "Mestari, mestari, me hukumme!" Ja herättyään hän nuhteli tuulta ja veden aallokkoa; ja ne asettuivat, ja tuli tyven.	24. Niin he menivät ja herättivät häntä sanoen: Mestari, Mestari! me hukumme. Niin hän nousi ylös, nuhteli tuulta ja veden aaltoa; ja ne lakkasivat, ja tuli tyveneksi.	8:24 Nijn he menit hänen tygöns/ ja herätit händä/ sanoden: Mestari/ Mestari/ me hucumma. Nijn hän nousi ylös/ nuhteli tuulda/ ja aldo/ ja ne lackaisit/ ja tuli tywenexi.
8:25 Ja hän sanoi heille: "Missä on teidän uskonne?" Mutta pelko oli vallannut heidät, ja he ihmettelivät, sanoen toisilleen: "Kuka onkaan tämä, kun hän kääsee sekä tuulia että vettä, ja ne tottelevat häntä?"	25. Niin hän sanoi heille: kussa teidän uskonne on? Mutta he peljästyivät ja ihmettelivät, sanoen keskenänsä: kuka siis tämä on? sillä hän kääsee myös tuulta ja vettä, ja nekin ovat hänelle kuuliaisat.	8:25 Nijn hän sanoi heille: cusa teidän uscon on? mutta he peljästyit ja ihmettelit keskenäns/ sanoden: cuca tämä on? sillä hän kääske myös tuulda ja wettä/ ja nekin owat hänelle cuuliaisat?
8:26 Ja he purjehtivat gerasalaisten alueelle, joka on vastapäätä Galileaa.	26. Ja he purjehtivat Gadaralaisten maan puoleen, ja joka on Galilean kohdalla.	8:26 Ja he purjetit Gadarenin maan puoleen/ joca on Galilean cohdalla.
8:27 Ja kun hän oli noussut maihin, tuli häntä vastaan kaupungista mies, jossa oli riivaajia; ja hän ei ollut pitkään aikaan pukenut vaatteita ylleen eikä asunut huoneessa, vaan haudoissa.	27. Ja kuin hän maalle meni, kohtasi hänen kaupungista mies, jolla olivat perkeleet jo kauvan aikaa olleet, ja joka ei pukenut vaatteita yllensä, eikä ollut huoneessa, vaan haudoissa.	8:27 JA cuin hän maalle meni/ cohtais hänen Caupungist yxi mies/ jolla oli Perkelet jo cauwan aica ollut/ ja ei pukenut waatteita päällens/ eikä ollut huones/ waan haudois.

8:28 Kun hän näki Jeesuksen, parkaisi hän ja lankesi maahan hänen eteensä ja huusi suurella äänellä: "Mitä sinulla on minun kanssani tekemistä, Jeesus, Jumalan, Korkeimman, Poika? Minä rukoilen sinua: älä minua vaivaa."	28. Mutta kuin hän näki Jesuksen, huusi hän ja lankesi hänen eteensä maahan, ja sanoi suurella äänellä: mitä minun on sinun kanssas, Jesus, ylimmäisen Jumalan Poika? Minä rukoilen sinua, älä minua vaivaa.	:28 Cuin hän näki Jesuxen/ huusi hän ja langeis hänen eteensä maahan/ ja sanoi suurella änellä: mitä minun on tekemist sinun cansas Jesu/ ylimmäisen Jumalan Poica? Minä rucoilen sinua/ älä minua waiwa.
8:29 Sillä hän oli käskemäisillään saastaista henkeä menemään ulos siitä miehestä. Sillä pitkät ajat se oli temponut häntä mukaansa; hänet oli sidottu kahleisiin ja jalkanuoriin, ja häntä oli vartioitu, mutta hän oli katkaissut siteet ja kulkeutunut riivaajan ajamana erämaihin.	29. Sillä hän oli käsenyt riettaisen hengen ihmisestä mennä ulos, joka kauvan aikaa oli häntä vaivannut: ja hän oli kahleilla sidottu, ja jalkarautoissa pidetty, ja rikkoi siteet, ja vietiin perkeleeltä korpeen.	8:29 Sillä hän oli käsenyt riettaisen hengen ihmisest ulosmennä/ joca usein oli händä waiwannut. Ja hän oli cahleilla sidottu/ ja jalcapuisa pidetty/ ja rikkoi sitet/ ja wietin Perkeleldä corpeen.
8:30 Niin Jeesus kysyi siltä sanoen: "Mikä on nimesi?" Hän vastasi: "Legio"; sillä monta riivaajaa oli mennyt häneen.	30. Mutta Jesus kysyi häneltä ja sanoi: mikä sinun nimes on? hän sanoi: legio; sillä monta perkelettä oli häneen mennyt sisälle.	8:30 JA Jesus kysyi händä ja sanoi: mikä sinun nimes on? hän sanoi: Legio: sillä monda Perkelettä oli häneen mennyt.
8:31 Ja ne pyysivät häntä, ettei hän käskisi heidän mennä syvyyteen.	31. Ja he rukoilivat häntä, ettei hän käskisi heitä syvyyteen mennä.	8:31 Ja he rucoilit händä/ ettei hänen pitänyt käskemän heitä sywyteen mennä.
8:32 Niin siellä oli vuorella suuri sikalauma laitumella; ja ne pyysivät häntä, että hän antaisi heille luvan mennä sikoihin. Ja hän antoi niille luvan.	32. Niin siellä oli suuri lauma sikoja syömässä vuorella. Ja he rukoilivat häntä, että hän sallisi heidän niihin mennä. Ja hän salli heidät.	8:32 Nijn siellä oli isoi lauma sicoja syömäs/ wuoren paldas. Ja he rucoilit händä/ että hänen piti salliman heidän njihin mennä. Ja hän salli heitä.
8:33 Niin riivaajat lähtivät ulos miehestä ja menivät sikoihin. Silloin lauma syöksyi jyrkännettä alas järveen ja hukkuu.	33. Niin perkeleet läksivät ulos ihmisestä ja menivät sikoihin, ja lauma syöksi itsensä äkisti jyrkältä mereen ja läkähtyi.	8:33 Nijn Perkelet menit ulos sijtä ihmisest/ ja menit sicoihin. Ja lauma syöxi idzens mereen/ ja läkähtyi.
8:34 Mutta nähtyään, mitä oli tapahtunut, paimentajat pakenivat ja kertoivat siitä kaupungissa ja maataloissa.	34. Mutta kuin paimenet näkivät, mitä tapahtui, pakenivat he, menivät pois ja ilmoittivat sen kaupungissa ja kylissä.	8:34 Cosca paimenet näit mitä tapahtui/ pakenit he ja ilmoitit sen Caupungis ja kylis.
8:35 Niin kansa lähti katsomaan, mitä oli tapahtunut, ja he tulivat Jeesuksen luo ja tapasivat miehen, josta riivaajat olivat lähteneet, istumassa Jeesuksen jalkojen juuressa puettuna ja täydessä ymmärryksessä; ja he peljästyivät.	35. Niin he menivät ulos katsomaan sitä, mikä tapahtunut oli, ja tulivat Jesuksen tykö, ja löysivät sen ihmisen, josta perkeleet lähteneet olivat, istuvan vaatetettuna ja taidossansa Jesuksen jalkain juuressa; ja he pelkäsivät.	8:35 Nijn he menit cadzoman mitä tapahtunut oli/ ja tulit Jesuxen tygö/ ja löysit sen ihmisen/ josta Perkelet lähtenet olit/ istuwan Jesuxen jalcain juures waatetettuna/ ja oli mielesäns/ ja he pelkäisit.
8:36 Mutta silminnäkiäjät kertoivat heille, kuinka riivattu oli tullut terveeksi.	36. Mutta myös ne, jotka sen nähneet olivat, ilmoittivat heille, kuinka se perkeleeltä riivattu oli terveeksi tullut.	8:36 Ja ne jotca sen nähnet olit/ ilmoitit heille/ cuinga rijwattu oli terwexi tullut.
8:37 Ja koko gerasalaisten seutukunnan kansa pyysi häntä poistumaan heidän luotansa, sillä suuri pelko oli vallannut heidät; niin hän astui venheeseen ja palasi takaisin.	37. Ja kaikki Gadaralaiset lähimaakunnan joukko rukoili häntä menemään pois heidän tykönsä; sillä heidän päällensä oli tullut suuri pelko. Niin hän meni haahteen ja tuli jälleen takaisin.	8:37 Ja caicki Gadarenin culmacunnan wäki rucoili händä menemän pois heidän tyköns: sillä heidän päällens oli tullut suuri pelco. Nijn hän meni hahten/ ja palais jäl lens.

8:38 Ja mies, josta riivaajat olivat lähteneet, pyysi häneltä saada olla hänen kanssaan. Mutta Jeesus lähetti hänet luotansa sanoen:	38. Mutta mies, josta perkeleet olivat lähteneet ulos, rukoili häntä, että hän sais olla hänen kanssansa. Mutta Jeesus laski hänen pois, sanoen:	8:38 Ja se mies/ josta Perkeleet olit lähtenet/ rucoili händä/ että hän sais olla hänen cansans. Mutta Jeesus lähetti hänen pois/
8:39 "Palaja kotiisi ja kerro, kuinka suuria töitä Jumala on sinulle tehnyt." Ja hän meni ja julisti kaikkialla kaupungissa, kuinka suuria töitä Jeesus oli hänelle tehnyt.	39. Palaja kotias ja ilmoita, kuinka suuret työt Jumala sinulle teki. Ja hän meni pois ja saarnasi ympäri kaiken kaupungin, kuinka suuret työt Jeesus hänelle teki.	8:39 Ja sanoi: palaja cotias/ ja sano/ cuinga suuren awun on Jumala sinulle tehnyt. Ja hän meni pois/ ja saarnais ymbäri caiken Caupungin/ mitä Jeesus oli hänelle tehnyt.
8:40 Kun Jeesus palasi, oli kansa häntä vastassa; sillä kaikki odottivat häntä.	40. Ja tapahtui, kuin Jeesus palasi, otti kansa hänen vastaan; sillä kaikki odottivat häntä.	8:40 JA tapahtui/ cosca Jeesus palais/ rupeis Canssa händä watan: sillä caicki odotit händä:
8:41 Ja katso, silloin tuli mies, nimeltä Jairus, joka oli synagoogan esimies. Ja hän lankesi Jeesuksen jalkojen juureen ja pyysi häntä tulemaan kotiinsa,	41. Ja katso, mies tuli, jonka nimi oli Jairus, ja se oli synagogan päämies, ja lankesi Jesuksen jalkain juureen ja rukoili häntä tulemaan huoneesensa.	8:41 Ja cadzo/ yxi mies tuli/ jonga nimi oli Jairus/ Synagogan Päämies/ ja langeis Jesuxen jalcain juuren ja rucoili händä/ tuleman hänen huonesens:
8:42 sillä hänellä oli tytär, ainoa lapsi, noin kaksitoistavuotias, ja se oli kuolemaisillaan. Mutta hänen sinne mennessään väentungos ahdisti häntä.	42. Sillä hänellä oli ainoa tytär, lähes kahdentoistakymmenen vuotinen, ja se kuoli. Mutta hänen mennessänsä ahdisti kansa häntä.	8:42 Sillä hänellä oli ainoa tytär lähes cahdentoistakymmenen vuotinen/ joca oli cuolemallans. Ja Canssa ahdisti händä mennes.
8:43 Ja siellä oli nainen, joka kaksitoista vuotta oli sairastanut verenjuoksua ja lääkäreille kuluttanut kaiken omaisuutensa, eikä kukaan ollut voinut häntä parantaa.	43. Ja yksi vaimo, joka oli punaista tautia kaksitoistakymmettä vuotta sairastanut, ja oli kaiken saatunsa parantajille kuluttanut, ja ei voitu keltään parannettaa;	8:43 JA yxi waimo/ joca oli punatautia caxitoistakymmendä vuotta sairastanut/ ja oli caiken tawarans Läkäreille culuttanut/ ja ei woitu keldän paratta.
8:44 Tämä lähestyi takaapäin ja kosketti hänen vaippansa tupsua, ja heti hänen verenjuoksunsa asettui.	44. Mutta kuin hän kävi takana ja rupesi hänen vaatteensa palteesen, niin kohta hänen verensä juoksu asettui.	8:44 Hän käwi tacana/ ja rupeis hänen waattens paldesen/ ja cohta hänen werens juoxu asetui.
8:45 Ja Jeesus sanoi: "Kuka minuun koski?" Mutta kun kaikki kielsivät, sanoi Pietari ja ne, jotka olivat hänen kanssaan: "Mestari, väentungos ahdistaa ja pusertaa sinua."	45. Ja Jeesus sanoi: kuka on se, joka minuun rupesi? Mutta kuin he kaikki kielsivät, sanoi Pietari ja ne, jotka hänen kanssansa olivat: Mestari, kansa ahdistaa ja tunkee sinua, ja sinä sanot: kuka minuun rupesi?	8:45 Ja Jeesus sanoi: cuca on minuun ruwennut? Cosca he caicki kielsit/ sanoi Petari/ ja jotca hänen cansans olit: Mestari/ Canssa ahdista ja tunge sinua/ ja sinä sanot: cuca minuun rupeis?
8:46 Mutta Jeesus sanoi: "Joku minuun koski; sillä minä tunsin, että voimaa lähti minusta."	46. Mutta Jeesus sanoi: joku minuun rupesi, sillä minä tunsin voiman minusta lähteneen ulos.	8:46 Jeesus sanoi: cuitengin jocu minuun rupeis: sillä minä tunsin voiman minustani lähtewän.
8:47 Kun nainen näki, ettei hän pysynyt salassa, tuli hän vavisten, lankesi hänen eteensä ja ilmoitti kaiken kansan kuullen, mistä syystä hän oli koskenut häneen ja kuinka hän oli kohta tullut terveeksi.	47. Mutta kuin vaimo näki, ettei se salaa ollut, tuli hän vapisten, ja maahan lankesi hänen eteensä, ja julisti kaikelle kansalle, minkä syyn tähden hän oli häneen ruwennut, ja kuinka hän niin äkisti terveeksi tuli.	8:47 Cosca waimo näki ettei se sala ollut/ tuli hän wäristen/ ja langeis hänen jalcains eteen/ ja julisti caikelle Canssalle/ mingä syyn tähden hän oli häneen ruwennut/ ja cuinga hän cohta terwexi tuli.
8:48 Niin hän sanoi hänelle: "Tyttäreni, uskosi on sinut pelastanut; mene rauhaan."	48. Mutta hän sanoi hänelle: ole hyvässä turvassa, tyttäreni, sinun uskos on sinua auttanut: mene rauhaan!	8:48 Mutta hän sanoi hänelle: ole hywäs turwas tyttären/ sinun uscos on sinua auttanut/ mene rauhan.

8:49 Hänen vielä puhuessaan tuli joku synagoogan esimiehen kotoa ja sanoi: "Tyttäresi on kuollut; älä enää opettajaa vaivaa."	49. Kuin hän vielä puhui, tuli yksi synagogan päämiehiltä, sanoen hänelle: sinun tyttäres on kuollut: älä Mestaria vaivaa.	8:49 COsca hän vielä puhui/ tuli yxi Synagogan Päämiehen huonest/ sanoden: sinun tyttäres on cuollut/ älä Mestarita waiwa.
8:50 Mutta sen kuultuaan Jeesus sanoi hänelle: "Älä pelkää; usko ainoastaan, niin hän paranee."	50. Vaan kuin Jesus sen kuuli, vastasi hän häntä, sanoen: älä pelkää: usko ainoastaan, niin hän paranee.	8:50 Cosca Jesus tämän cuuli/ sanoi hän lapsen Isälle: älä pelkä: usco ainoastans/ nijn hän parane.
8:51 Ja kun hän tuli taloon, ei hän sallinut kenenkään muun käydä sisälle kanssaan kuin Pietarin ja Johanneksen ja Jaakobin sekä lapsen isän ja äidin.	51. Mutta kuin hän huoneesen tuli sisälle; niin ei hän sallinut ketään tulla sisälle, vaan Pietarin ja Jakobin ja Johanneksen, ja sen lapsen isän ja äidin.	8:51 Mutta cuin hän huonesen tuli/ nijn ei hän sallinnut ketän sinne tuleman cansans/ waan Petarin ja Jacobuxen ja Johannexen/ ja sen lapsen Isän ja äitin.
8:52 Ja kaikki itkivät ja vaikeroivat tyttöä. Mutta Jeesus sanoi: "Älkää itkekö, sillä hän ei ole kuollut, vaan nukkuu."	52. Ja he kaikki itkivät ja parkuivat häntä. Vaan hän sanoi: älkäät itkekö: ei hän ole kuollut, vaan makaa.	8:52 Ja he caicki itkit ja parguit händä. Nijn hän sanoi: älkät itkekö/ ei hän ole cuollut/ waan maca.
8:53 Niin he nauroivat häntä, tietäen tytön kuolleeksi.	53. Ja he nauroivat häntä, tietäen, että se kuollut oli.	8:53 Ja he nauroit händä/ tieten että hän cuollut oli.
8:54 Mutta hän tarttui hänen käteensä ja huusi sanoen: "Lapsi, nouse!"	54. Niin hän ajoi kaikki ulos, rupesi hänen käteensä ja huusi, sanoen: piikainen, nouse ylös!	8:54 Nijn hän ajoi caicki ulos/ rupeis hänen kätens/ ja huusi/ sanoden: Pijca nouse ylös.
8:55 Niin hänen henkensä palasi, ja hän nousi heti ylös; ja Jeesus käski antaa hänelle syötävää.	55. Ja hänen henkensä palasi, ja hän kohta nousi ylös. Ja käski hänelle antaa ruokaa.	8:55 Ja hänen hengens palais/ ja cohta ylösnousi. Ja hän käski hänelle anda ruoca.
8:56 Ja hänen vanhempansa hämmästyivät; mutta Jeesus kielsi heitä kenellekään sanomasta, mitä oli tapahtunut.	56. Ja hänen vanhempansa hämmästyivät: mutta hän haastoi heitä kellekään sanomasta sitä mikä tapahtui.	Ja hänen wanhemmans hämmästyit. Mutta hän haasti heitä kellengän sanomast/ mitä siellä tapahtunut oli.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu .
9:1 Niin hän kutsui kokoon ne kaksitoista ja antoi heille voiman ja vallan kaikkia riivaajia vastaan ja voiman parantaa tauteja.	1. Mutta hän kutsui kokoon kaksitoistakymmentä opetuslastansa, ja antoi heille voiman ja vallan kaikkein perkeleiden ylitse, ja taudit parantaa,	9:1 SIjtte cudzui Jesus cocon ne caxitoistakymmendä Opetuslastans/ ja andoi heille wäen ja wallan caickein Perkeleitten päälle/ ja että he myös taudit parannaisit:
9:2 Ja hän lähetti heidät julistamaan Jumalan valtakuntaa ja parantamaan sairaita.	2. Ja lähetti heitä saarnaamaan Jumalan valtakuntaa ja parantamaan sairaita.	9:2 Ja lähetti heitä saarnaman Jumalan waldacunda/ ja parandaman sairaita.
9:3 Ja hän sanoi heille: "Älkää ottako mitään matkalle, ei sauvaa, ei laukkua, ei leipää, ei rahaa, älköön myös kenelläkään olko kahta ihokasta.	3. Ja sanoi heille: älkäät ottako mitään myötänne tielle, ei sauvoja, eikä myös säkkiä, eikä leipää, eikä rahaa: älkää myös kahta hametta pitäkö.	9:3 Ja sanoi heille: älkät ottaco mitän myötän tielle/ ei sauwa/ ei lauckua/ ei leipä/ eikä raha/ älkät myös cahta hametta pitäkö.
9:4 Ja mihin taloon tulette, siihen jääkää, ja siitä lähtekää matkallenne.	4. Ja johon huoneesen te tulette sisälle, siinä te olkaat ja siitä lähtekää ulos.	9:4 Ja johon huonesen te tuletta/ nijn olcat siellä sijhenasti cuin te sieldä poismentte.

9:5 Ja missä eivät ota teitä vastaan, siitä kaupungista lähtekää pois, ja pudistakaa tomu jaloistanne, todistukseksi heitä vastaan."	5. Ja kuka ikänä ei teitä ota vastaan, niin menkää pois siitä kaupungista ja puhdistakaa tomu teidän jaloistanne, todistukseksi heitä vastaan.	9:5 Ja cuca ikänäns ei teitä wastanrupe/ nijn mengät pois sijtä Caupungist/ ja tomukin pudistacat teidän jalgoistanne/ heidän wastans todistuxexi.
9:6 Niin he lähtivät ja kulkivat kylästä kylään julistaen evankeliumia ja parantaen sairaita kaikkialla.	6. Ja he menivät ulos ja vaelsivat kylissä, saarnaten evankeliumia, ja paransivat joka paikassa.	9:6 Ja he menit/ ja waelsit kylis/ saarnaten Evangeliumi/ ja paransit jocapaicas.
9:7 Ja neljännenruhtinas Herodes sai kuulla kaikki, mitä tapahtui, eikä tiennyt, mitä ajatella; sillä muutamat sanoivat: "Johannes on noussut kuolleista",	7. Mutta Herodes tetrarka kuuli kaikki, mitä häneltä tehty oli, ja hän epäili, että muutamat sanoivat Johanneksen nousseksi kuolleista.	9:7 MUTta Herodes Tetrarcha cuuli caicki mitä hän teki. Ja hän pelkäis/ että muutamat sanoit Johannxen ylösnosnexi cuolleista.
9:8 mutta toiset: "Elias on ilmestynyt", toiset taas: "Joku vanhoista profeetoista on noussut ylös."	8. Muutamat taas Eliaan ilmaantuneen, ja muut, että joku prophetaista oli noussut ylös.	9:8 Muutamat taas Elian ilmandunen/ ja muutamat että jocu wanhoista Prophetaista oli ylösnosnut.
9:9 Ja Herodes sanoi: "Johanneksen minä olen mestauttanut; mutta kuka tämä on, josta minä tuollaista kuulen?" Ja hän etsi tilaisuutta saadakseen nähdä hänet.	9. Ja Herodes sanoi: Johanneksen kaulan minä leikkasin; vaan kuka tämä lienee, josta minä senkaltaisia kuulen? Ja hän pyysi nähdä häntä.	9:9 Ja Herodes sanoi: Johannexen caulan minä leickaisin/ cuca tämä liene/ josta minä sencaltaisita cuulen? Ja hän pyysi nähdä händä.
9:10 Ja apostolit palasivat ja kertoivat Jeesukselle kaikki, mitä olivat tehneet. Niin hän otti heidät mukaansa ja vetäytyi yksinäisyyteen lähelle Beetsaida nimistä kaupunkia.	10. Ja apostolit palasivat, ja juttelivat hänelle kaikki, mitä he olivat tehneet. Ja hän otti heidät tykönsä ja meni erinänsä Betsaidan kaupungin erämaahan.	9:10 JA Apostolit palaisit/ ja luettelit hänelle caicki mitä he olit tehnet. Ja hän otti heidän tygöns/ ja meni harhan erämaahan/ Betsaidan Caupungin tygö.
9:11 Mutta kun kansa sai sen tietää, seurasivat he häntä; ja hän otti heidät vastaan ja puhui heille Jumalan valtakunnasta ja teki terveiksi ne, jotka parantamista tarvitsivat.	11. Kuin kansa sen ymmärsi, seurasivat he häntä, ja hän otti heitä vastaan, ja puhui heille Jumalan valtakunnasta, ja jotka parannusta tarvitsivat, teki hän terveeksi.	9:11 Cosca Canssa sen ymmärsi /noudatit he händä/ ja hän otti heitä wastan/ ja puhui heille Jumalan waldacunnasta/ ja jotca terweyttä tarwidzit/ teki hän terwexi.
9:12 Ja päivä alkoi laskea. Niin ne kaksitoista tulivat ja sanoivat hänelle: "Laske kansa luotasi, että he menisivät ympärillä oleviin kyliin ja maataloihin majoittumaan ja saamaan ravintoa, sillä täällä me olemme autiossa paikassa."	12. Mutta päivä rupesi jo laskemaan ja ne kaksitoistakymmentä tulivat ja sanoivat hänelle: päästä kansa menemään lähikyliin ja majoihin poikkeamaan, ruokaa saamaan; sillä me olemme täällä erämaassa.	Nijn päiwä rupeis jo laskeman. 9:12 JA ne caxitoistakymmendä tulit ja sanoit hänelle: päästä Canssa menemän Caupungijn ja lähikylijn/ majoihin ja ruoca saaman: sillä me olemma täällä erämaasa.
9:13 Mutta hän sanoi heille: "Antakaa te heille syödä." Niin he sanoivat: "Meillä ei ole enempää kuin viisi leipää ja kaksi kalaa, ellemme lähde ostamaan ruokaa kaikelle tälle kansalle."	13. Niin hän sanoi heille: antakaat te heille syötävää; mutta he sanoivat: ei meillä enempi ole kuin viisi leipää ja kaksi kalaa, ellemme mene ja osta ruokaa kaikelle tälle kansalle;	9:13 Nijn hän sanoi heille: andacat te heille syötävätä: mutta he sanoit: ei meillä enämbi ole cuin wijsi leipä/ ja caxi cala/ ellen me mene/ ja osta ruoca tälle suurelle wäelle:
9:14 Sillä heitä oli noin viisituhatta miestä. Niin hän sanoi opetuslapsilleen: "Asettakaa heidät aterioimaan ruokakunnittain, noin viisikymmentä kuhunkin."	14. Sillä heitä oli lähes viisituhatta miestä. Niin hän sanoi opetuslapsillensa: pankaat heitä istumaan kuhunkin joukkoon viisikymmentä.	9:14 Sillä heitä oli lähes wijsi tuhatta miestä. Nijn hän sanoi Opetuslapsillens: pangat heitä istuman/ cuhungin jouckon wysikymmendä.
9:15 Ja he tekivät niin ja asettivat kaikki aterioimaan.	15. Ja he tekivät niin ja asettivat heidät kaikki aterioitsemaan.	9:15 Ja he teit nijn/ ja asetit heidän caicki atrioidzeman.

9:16 Niin hän otti ne viisi leipää ja kaksi kalaa, katsoi ylös taivaaseen ja siunasi ne ja mursi ja antoi opetuslapsilleen kansan eteen pantaviksi.	16. Niin hän otti ne viisi leipää ja kaksi kalaa, ja katsoi taivaaseen ja siunasi niitä, ja mursi ja antoi opetuslapsille panna kansan eteen.	9:16 Nijn hän otti ne wijsi leipä ja ne caxi cala/ ja cadzoi Taiwasen/ ja siunais nijtä/ mursi ja andoi Opetuslapsille panna Canssan eteen.
9:17 Ja kaikki söivät ja tulivat ravituiksi; ja heiltä jääneet tähteet kerättiin, kaksitoista vakallista palasia.	17. Ja he söivät kaikki ja ravittiin; ja koottiin tähteitä, jotka jäi, kaksitoistakymmentä koria muruja.	9:17 Ja he söit ja rawittin caicki. Ja coottin tähteitä cuin jäi/ caxitoistakymmendä coria.
9:18 Ja tapahtui, kun hän oli yksinäisessä paikassa rukoilemassa ja hänen opetuslapsensa olivat hänen kanssaan, että hän kysyi heiltä ja sanoi: "Kenen kansa sanoo minun olevan?"	18. Ja tapahtui, kuin hän yksinässä rukoilemassa oli, olivat myös opetuslapset hänen kanssansa, ja hän kysyi heiltä, sanoen: kenenkä sanoo kansa minun olevan?	9:18 JA tapahtui cosca hän yxinäns rucoilemas oli/ olit myös Opetuslapset hänen cansans/ nijn hän kysyi heille/ sanoden:
9:19 He vastasivat sanoen: "Johannes Kastajan, mutta toiset Eliaan, toiset taas sanovat, että joku vanhoista profeetoista on noussut ylös."	19. Mutta ha vastasivat ja sanoivat: Johannes Kastajan, ja muutamat Eliaan, muutamat taas jonkun vanhoista prophetaista nousseen ylös.	9:19 Kenengä sanowat Canssa minun olewan? he wastaisit/ ja sanoit: he sanowat Johannes Castajaxi/ ja muutamat Eliaxi/ muutamat taas jongun wanhoista Prophetaista ylösnosnexi.
9:20 Niin hän sanoi heille: "Kenenkä te sanotte minun olevan?" Pietari vastasi ja sanoi: "Sinä olet Jumalan Kristus."	20. Niin hän sanoi heille: kenenkäs te sanotte minun olevan? Vastasi Pietari ja sanoi: sinä olet Jumalan Kristus.	9:20 Nijn hän sanoi heille: Kenengästä te sanotta minun olewan? Wastais Simon Petari/ ja sanoi: sinä olet Jumalan Christus.
9:21 Niin hän vakavasti varoittaen kielsi heitä kenellekään tästä puhumasta	21. Ja hän haastoi heitä, ja kielsi heidät kellekään sitä sanomasta.	9:21 Ja hän haasti heitä/ ja kielsi ettei heidän kellengän pitänyt sitä sanoman/ ja sanoi:
9:22 ja sanoi: "Ihmisen Pojan pitää kärsimän paljon ja joutuman vanhinten ja ylipappien ja kirjanoppineiden hyljittäväksi ja tuleman tapetuksi ja kolmantena päivänä nouseman ylös."	22. Ja sanoi: Ihmisen Pojan pitää paljo kärsimän, ja hyljättämän vanhimmista ja pappein päämiehiltä ja kirjanoppineilta, ja tapettaman, ja kolmantena päivänä hän on nouseva ylös.	9:22 Ihmisen Pojan tule paljo kärsiä/ ja hän ylöncadzotan wanhimmilda ja Pappein päämiehildä ja Kirjanoppenuilda/ ja tapetan/ ja colmandena päiwänä hän on ylösousewa.
9:23 Ja hän sanoi kaikille: "Jos joku tahtoo minun perässäni kulkea, hän kieltäköön itsensä ja ottakoon joka päivä ristinsä ja seuratkoon minua.	23. Niin hän sanoi kaikille: jos joku tahtoo minun perässäni tulla, hän kieltäkään itsensä, ja ottakaan ristinsä joka päivä, ja seuratkoon minua.	9:23 NIjn hän sanoi caikille: joca minua tahto seurata/ hän kieldäkän idzens/ ja ottacan ristins jocapäiwä/ ja seuratcan minua.
9:24 Sillä joka tahtoo pelastaa elämänsä, hän kadottaa sen, mutta joka kadottaa elämänsä minun tähteni, hän pelastaa sen.	24. Sillä joka henkensä tähdellä pitää tahtoo, hänen pitää sen kadottaman; mutta joka henkensä kadottaa minun tähteni, hän pitää sen tallella.	9:24 Sillä joca hengens tähdellä pitä tahto/ hänen pitä sen cadottaman: mutta joca hengens cadotta minun tähteni/ se hänen pitä tallella.
9:25 Sillä mitä se hyödyttää ihmistä, vaikka hän voittaisi omaksensa koko maailman, mutta saattaisi itsensä kadotukseen tai turmioon?	25. Sillä mitä se hyödyttää ihmistä, jos hän kaiken maailman voittais, ja itsensä kadottais, eli vahinkoon saattais?	9:25 Mitä se hyödyttä ihmistä/ jos hän caiken mailman woitais/ ja idzens cadotais eli wahingon saattais?
9:26 Sillä joka häpeää minua ja minun sanojani, sitä Ihmisen Poika on häpeävä, kun hän tulee omassa ja Isänsä ja pyhain enkelien kirkkaudessa.	26. Sillä kuka ikänä minua häpee ja minun sanojani, sitä Ihmisen Pojan pitää häpeemän, kuin hän ole tulewa hänen ja Isän ja pyhain enkelien kunniassa.	9:26 Mutta cuca ikänäns minua häpe/ ja minun sanojani/ sitä myös ihmisen Pojan pitä häpemän/ cosca hän on tulewa hänen/ ja hänen Isäns/ ja pyhain Engelitten cunniasa.

9:27 Totisesti minä sanon teille: tässä seisovien joukossa on muutamia, jotka eivät maista kuolemaa, ennenkuin näkevät Jumalan valtakunnan."	27. Mutta minä totisesti sanon teille: muutamat ovat, jotka tässä seisovat, jotka ei maista kuolemaa, siihen asti kuin he näkevät Jumalan valtakunnan.	9:27 Mutta minä totisesta sanon teille: muutamat tässä seisovat/ jotca ei maista cuolemata/ sijhenasti cuin he näkewät Jumalan waldacunnan.
9:28 Noin kahdeksan päivää sen jälkeen kuin hän oli tämän puhunut, hän otti mukaansa Pietarin ja Johanneksen ja Jaakobin ja nousi vuorelle rukoilemaan.	28. Ja tapahtui kahdeksan päivän perästä näiden sanain jälkeen, että hän otti tykönsä Pietarin ja Johanneksen ja Jakobin, ja meni ylös vuorelle rukoilemaan.	9:28 JA tapahdui cahdexan päiwän perästä/ näiden sanain jälken/ että hän otti tygöns Petarin ja Johannexen ja Jacobuxen/ ja meni wuorelle rucoileman.
9:29 Ja hänen rukoillessaan hänen kasvojensa näkö muuttui, ja hänen vaatteensa tulivat säteilevän valkoisiksi.	29. Ja kuin hän rukoile, muuttui hänen kasvonsa ja hänen vaatteensa tulivat valkiaksi ja kiiltäväksi.	9:29 Ja cuin hän rucoili/ muuttui hänen caswons/ ja hänen waattens tulit walkiaksi ja kijldäwäxi.
9:30 Ja katso, hänen kanssaan puhui kaksi miestä, ja ne olivat Mooses ja Elias.	30. Ja katso, kaksi miestä puhui hänen kanssansa, jotka olivat Moses ja Elias,	9:30 Ja cadzo/ caxi miestä puhui hänen cansans/ nimittäin/ Moses ja Elias/
9:31 He näkyivät kirkkaudessa ja puhuivat hänen poismenostansa, jonka hän oli saattava täytäntöön Jerusalemissa.	31. Jotka näkyivät kunniassa ja ja puhuivat hänen menostansa, jonka hän täyttävä oli Jerusalemissa.	9:31 Jotca ilmestyit kirckaudes/ ja puhuit hänen menostans/ jonga hän täyttäwä oli Jerusalemis.
9:32 Mutta Pietari ja ne, jotka olivat hänen kanssansa, olivat unen raskauttamia; mutta kun he siitä heräsivät, näkivät he hänen kirkkautensa ja ne kaksi miestä, jotka seisovat hänen luonansa.	32. Mutta Pietari ja jotka hänen kanssansa olivat, olivat unesta raskautetut; mutta koska he heräsivät, näkivät he hänen kunniansa ja ne kaksi miestä, jotka seisovat hänen tykönänsä.	Mutta Petari/ ja jotca hänen cansans olit/ olit unesta rascautetut. 9:32 Mutta cosca he heräisit/ näit he hänen kirckaudens/ ja ne caxi miestä hänen tykönäns seisowan.
9:33 Ja kun nämä olivat eroamassa hänestä, sanoi Pietari Jeesukselle: "Mestari, meidän on tässä hyvä olla; tehkäämme kolme majaa, sinulle yksi ja Moosekselle yksi ja Elialle yksi." Mutta hän ei tiennyt, mitä sanoi.	33. Ja tapahtui, kuin he läksivät hänen tyköänsä, sanoi Pietari Jesukselle: Mestari, hyvä on meidän tässä olla, tehkäämme tähän kolme majaa, sinulle yhden, Mosekselle yhden ja Elialle yhden; eikä tietänyt, mitä sanoi.	9:33 Ja tapahtui/ cosca he läxit hänen tyköns/ sanoi Petari Jesuxelle: Mestari/ hywä on meidän täsä olla/ tehkämme tähän colme maja/ sinulle yxi/ Mosexelle yxi/ ja Elialle yxi: mutta ei hän tiennyt mitä hän sanoi.
9:34 Ja hänen tätä sanoessaan tuli pilvi ja peitti heidät varjoonsa; ja he peljästyivät joutuessaan pilveen.	34. Ja hänen näitä puhuisansa, tuli pilvi ja varjosi ympäri heidät; mutta he peljästyivät, koska tulivat pilven sisälle.	9:34 Ja hänen puhuisans/ tuli pilwi ja ymbäriwarjois heidän/ ja he peljästyit/ cosca pilwi peitti heitä.
9:35 Ja pilvestä kuului ääni, joka sanoi: "Tämä on minun Poikani, se valittu; kuulkaa häntä."	35. Ja ääni tuli pilvestä, sanoen: tämä on minun rakas Poikani, kuulkaat häntä.	9:35 Ja äni tuli pilwest/ sanoden: Tämä on minun racas Poican/ cuulcat händä.
9:36 Ja äänen kuuluessa he huomasivat Jeesuksen olevan yksin. Ja he olivat siitä vaiti eivätkä niinä päivinä ilmoittaneet kenellekään mitään siitä, mitä olivat nähneet.	36. Ja kuin ääni parhaallansa kuului, löysivät he Jeesuksen yksin. Ja he vaikenivat, eikä mitään kellenkään niinä päivinä jutelleet niistä, mitkä he nähneet olivat.	9:36 Ja cuin äni parhallans cuului/ äckäisit he Jesuxen yxinäns. Ja he waickenit/ eikä mitän kellengän nijnä päiwinä sanonet/ nijstä cuin he nähnet olit.
9:37 Kun he seuraavana päivänä menivät alas vuorelta, tuli paljon kansaa häntä vastaan.	37. Mutta tapahtui toisena päivänä, kuin he menivät alas vuorelta, kohtasi heitä paljo väkeä.	9:37 MUTTA se tapahtui toisna päiwänä/ cosca he menit alas wuorelda/ cohtais heitä paljo wäke.
9:38 Ja katso, kansanjoukosta huusi eräs mies sanoen: "Opettaja, minä rukoilen sinua, katsahda minun poikani puoleen, sillä hän on minun ainokaiseni;	38. Ja katso, yksi mies huusi kansasta, sanoen: Mestari! minä rukoilen sinua, katso minun poikani puoleen; sillä hän on minulle ainokainen.	9:38 Ja cadzo/ yxi mies huusi Canssast/ sanoden: Mestari/ minä rucoilen sinua/ cadzo minun poicani puolen:

9:39 ja katso, hänen kimppuunsa kay henki, ja heti hän parkaisee, ja se kouristaa häntä, niin että vahto lähtee; ja vaivoin se hänestä poistuu, runnellen häntä.	39. Ja katso, henki ottaa hänen, ja hän huutaa kohta, ja se repii häntä, niin että hän vaahtuu, ja se luopuu tuskalla hänestä, kuin hän häntä runtelee.	9:39 Sillä hän on minulle ainocainen/ cadzo/ hengi otta hänen/ ja hän huuta cohta/ ja hän repi händä/ nijn että hän wahtu/ ja hän luopu tuscalla hänest/ cosca hän händä on repinyt.
9:40 Ja minä pyysin sinun opetuslapsiasi ajamaan sitä ulos, mutta he eivät voineet."	40. Ja minä rukoilin sinun opetuslapsias häntä ajamaan ulos, mutta ei he voineet.	9:40 Ja minä rucoilin sinun Opetuslapsias händä ulosajaman/ mutta ei he woinet.
9:41 Jeesus vastasi ja sanoi: "Voi, sinä epäuskoinen ja nurja sukupolvi; kuinka kauan minun täytyy olla teidän luonanne ja kärsiä teitä? Tuo poikasi tänne."	41. Niin Jesus vastasi ja sanoi: oi uskomatoin ja nurja sukukunta! kuinka kauvan minun pitää teidän tykönänne oleman ja teitä kärsimän? Tuo poikas tänne.	9:41 Nijn Jesus wastais/ ja sanoi: O uscomatoin ja häjy sucucunda/ cuinga cauwan minun pitä teidän tykönän oleman/ ja teitä kärsimän? tuo poicas tänne.
9:42 Ja vielä pojan tullessakin riivaaja repi häntä ja kouristi kovin. Mutta Jeesus nuhteli saastaista henkeä ja paransi pojan ja antoi hänet takaisin hänen isällensä.	42. Ja kuin hän vielä tulossa oli, repeli häntä perkele ja muserteli; mutta Jesus nuhteli rietasta henkeä, ja paransi pojan, ja antoi hänen jälleen isällensä.	9:42 Ja cosca hän vielä menos oli/ repeli händä Perkele/ ja muserteli: mutta Jesus nuhteli sitä riettaista henge/ ja paransi pojan/ ja andoi hänen jällens Isällens.
9:43 Ja kaikki hämmästyivät Jumalan valtasuuruutta. Mutta kun kaikki ihmettelivät kaikkea sitä, mitä Jeesus teki, sanoi hän opetuslapsillensa:	43. Niin he kaikki hämmästyivät Jumalan kunniallista voimaa. Mutta koska kaikki ihmettelivät kaikkia niitä, mitä Jesus teki, sanoi hän opetuslapsillensa:	9:43 Ja he caicki hämmästyit Jumalan cunnia. 9:44 COsca he caicki ihmettelit caickia nijtä cuin hän teki/ sanoi hän Opetuslapsillens:
9:44 "Ottakaa korviinne nämä sanat: Ihmisen Poika annetaan ihmisten käsiin."	44. Pankaat te nämät puheet korviinne; sillä tuleva on, että Ihmisen Poika annetaan ylönm ihmisten käsiin.	Pangat nämät puhet corwijn: sillä tulewa on/ että ihmisen Poita ylönnannetan ihmisten käsijn.
9:45 Mutta he eivät käsittäneet tätä puhetta, ja se oli heiltä peitetty, niin etteivät he sitä ymmärtäneet, ja he pelkäsivät kysyä häneltä, mitä se puhe oli.	45. Mutta ei he ymmärtäneet sitä sanaa, ja se oli heiltä peitetty, niin ettei he sitä ymmärtäneet; ja he pelkäsivät kysyä sitä sanaa häneltä.	9:45 Mutta ei he ymmärtänet sitä sana/ ja se oli heildä peitetty/ ettei he sitä ymmärtänet: ja he pelkäisit kysyä sitä sana häneldä.
9:46 Ja heidän mieleensä tuli ajatus, kuka heistä mahtoi olla suurin.	46. Niin tuli myös kamppaus heidän keskenänsä, kuka heistä suurin olis.	9:46 NIjn tuli myös kysymys heidän keskenäns/ cuca heistä suurin olis.
9:47 Mutta kun Jeesus tiesi heidän sydämensä ajatuksen, otti hän lapsen ja asetti sen viereensä	47. Kuin Jesus näki heidän sydämensä ajatuksen, otti hän lapsen ja asetti tykönsä,	9:47 Cosca sijs Jesus näki heidän sydämens ajatuxen/ otti hän lapsen/ ja asetti tygöns/
9:48 ja sanoi heille: "Joka ottaa tykönsä tämän lapsen minun nimeeni, se ottaa tykönsä minut; ja joka ottaa tykönsä minut, ottaa tykönsä hänet, joka on minut lähettänyt. Sillä joka teistä kaikista on pienin, se on suuri."	48. Ja sanoi heille: kuka ikänä tämän poikaisen ottaa vastaan minun nimeeni, hän ottaa vastaan minun; ja kuka ikänä minun ottaa vastaan, hän ottaa vastaan sen, joka minun lähetti. Sillä joka vähin on teidän keskenänne, se pitää oleman suurin.	Ja sanoi heille: 9:48 Cuca ikänäns tämän poicaisen otta wastan minun nimeeni/ hän wastan otta minun. Ja cuca ikänäns minun otta/ hän otta sen joca minun lähetti. Sillä joca vähin on teidän keskenän/ hän tule suurimmaxi.
9:49 Silloin Johannes rupesi puhumaan ja sanoi: "Mestari, me näimme erään miehen sinun nimessäsi ajavan ulos riivaajia, ja me kielsimme häntä, koska hän ei seuraa meidän mukanaamme."	49. Niin Johannes vastasi ja sanoi: Mestari! me näimme yhden sinun nimes kautta perkeleitä ajavan ulos, ja me kielsimme häntä; sillä ei hän seuraa meitä.	9:49 NIjn Johannes wastais/ ja sanoi: Mestari/ me näimme yhden sinun nimes cautta Perkeleitä ulosajawan/ ja me kielsimme händä/ sillä ei hän seura meitä.

9:50 Mutta Jeesus sanoi hänelle: "Älkää kieltäkö; sillä joka ei ole teitä vastaan, se on teidän puolellanne."	50. Ja Jesus sanoi hänelle: älkää kieltäkö; sillä joka ei ole meitä vastaan, hän on meidän puolestamme.	9:50 Jesus sanoi hänelle: älkät kieltäkö: sillä joca ei ole meitä wastan/ hän on meidän cansam.
9:51 Ja kun hänen ylösottamisensa aika oli täyttymässä, käänsi hän kasvonsa Jerusalemia kohti, vaeltaaksensa sinne.	51. Mutta tapahtui, kuin aika täytetty oli, että hän piti täältä otettaman ylös, käänsi hän kasvonsa menemään Jerusalemin puoleen,	9:51 JA tapahtui/ cosca aica täytetty oli/ että hänen piti tääldä otettaman/ käänsi hän caswons menemän Jerusalemin puolen.
9:52 Ja hän lähetti edellensä sanansaattajia; ja he lähtivät matkalle ja menivät eräeseen samarialaisten kylään valmistukseen hänelle majaa.	52. Ja lähetti sanansaattajat edellensä, ja he menivät yhteen Samarialaisten kylään, majaa hänelle valmistamaan.	9:52 Ja lähetti sanansaattajat edellän/ ja he menit yhten Samaritanein Caupungijn/ maja hänelle walmistaman.
9:53 Mutta siellä ei otettu häntä vastaan, koska hän oli vaeltamassa kohti Jerusalemia.	53. Ja ei ne häntä ottaneet vastaan, että hänen kasvonsa oli käännetty menemään Jerusalemia päin.	9:53 Ja ei ne händä ottanet wastan/ että hänen caswons oli kääty menemän Jerusalemita päin.
9:54 Kun hänen opetuslapsensa Jaakob ja Johannes sen näkivät, sanoivat he: "Herra, tahdotko, niin sanomme, että tuli taivaasta tulkoon alas ja hävittääkään heidät?"	54. Mutta kuin hänen opetuslapsensa Jakob ja Johannes sen näkivät, sanoivat he: Herra, tahdotkos, niin me sanomme, että tuli tulee taivaasta ja kadottaa heidät, niinkuin Eliaskin teki?	9:54 Cosca hänen Opetuslapsens Jacobus ja Johannes sen näit/ sanoit he: HERra/ tahdotcos/ nijn me sanomma/ että tuli tule Taiwast/ ja cadotta heidän nijncuin Eliaskin teki?
9:55 Mutta hän kääntyi ja nuhteli heitä.	55. Mutta Jesus käänsi itsensä ja nuhteli heitä, sanoen: ette tiedä, minkäkaltaisen hengen te olette.	9:55 Mutta Jesus käänsi hänens ja nuhteli heitä/ sanoden: ettäkö te tiedä/ kenengä hengen pojat te oletta?
9:56 Ja he vaelsivat toiseen kylään.	56. Sillä Ihmisen Poika ei ole tullut kadottamaan ihmisten sieluja, mutta vapahtamaan. Ja he menivät toiseen kylään.	9:56 Sillä Ihmisen Poica ei ole tullut cadottaman ihmisten sieluja/ mutta wapahtaman. 9:57 JA he menit toiseen kylään.
9:57 Ja heidän tietä vaeltaessaan eräs mies sanoi hänelle: "Minä seuraan sinua, mihin ikinä menet."	57. Ja tapahtui heidän vaeltaissansa, että yksi tiellä sanoi: minä seuraan sinua, kuhunkas ikänä menet, Herra.	a tapahtui heidän tiellä waeldaisans/ että yxi sanoi: minä seuran sinua cunga ikänäns sinä menet.
9:58 Niin Jeesus sanoi hänelle: "Ketuilla on luolat ja taivaan linnuilla pesät, mutta Ihmisen Pojalla ei ole, mihin hän päänsä kallistaisi."	58. Ja Jesus sanoi hänelle: ketuilla ovat luolat ja taivaan linnuilla pesät; mutta ei ihmisen Pojalla ole, kuhunka hän päänsä kallistaa.	9:58 Ja Jesus sanoi hänelle: ketuilla owat luolat/ ja Taiwan linnuilla pesät/ mutta ei ihmisen Pojalla ole cuhunga hän pääns cumarta.
9:59 Toiselle hän sanoi: "Seuraa minua." Mutta tämä sanoi: "Herra, salli minun ensin käydä hautaamassa isäni."	59. Mutta hän sanoi toiselle: seuraa minua! niin se sanoi: Herra, salli minun ensin mennä hautamaan isääni.	9:59 JA hän sanoi toiselle: seura minua: se sanoi: HERra/ salli minun ennen mennä hautaman Isäni.
9:60 Mutta Jeesus sanoi hänelle: "Anna kuolleitten haudata kuolleensa, mutta mene sinä ja julista Jumalan valtakuntaa."	60. Niin Jesus sanoi hänelle: anna kuolleet haudata kuolleitansa; mutta mene sinä ja julista Jumalan valtakuntaa.	9:60 Nijn Jesus sanoi hänelle: salli cuollet haudata cuolleitans/ mutta mene sinä ja julista Jumalan waldacunda.
9:61 Vielä eräs toinen sanoi: "Minä tahdon seurata sinua, Herra; mutta salli minun ensin käydä ottamassa jäähyväiset kotiväeltäni."	61. Ja toinen myös sanoi: Herra, minä seuraan sinua, mutta salli minun ensin mennä hyvästi jättämään niitä, jotka kotonani ovat.	9:61 JA toinen sanoi: HERra/ minä seuran sinua/ mutta salli minun ennen mennä terweyxiä luoman nijlle jotca cotonani owat.

9:62 Mutta Jeesus sanoi hänelle: "Ei kukaan, joka laskee kätensä auraan ja katsoo taaksensa, ole sovelias Jumalan valtakuntaan."	62. Mutta Jesus sanoi hänelle: kuka ikänä kätensä auraan laskee ja taaksensa katsoo, ei se ole sovelias Jumalan valtakuntaan.	9:62 Jesus sanoi hänelle: cuca ikänäns kätens Auraan laske ja tacans cadzo/ ei se ole soweljas Jumalan waldacundan.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu .
10:1 Sen jälkeen Herra valitsi seitsemänkymmentä muuta ja lähetti heidät kaksittain edellensä jokaiseen kaupunkiin ja paikkaan, jonne hän itse aikoi mennä.	1. Niin asetti Herra toiset seitsemänkymmentä, ja lähetti heitä kaksin ja kaksin edellensä joka kaupunkiin ja paikkaan, kuhunka hän itse oli tuleva.	10:1 NIjn eroitti HERra toiset seidzemenkymmendä/ ja lähetti heistä caxin ja caxin edellens caickijn Caupungeihin ja paickoihin cuihin hän idzekin oli tulewa/
10:2 Ja hän sanoi heille: "Eloa on paljon, mutta työmiehiä vähän. Rukoilkaa siis elon Herraa, että hän lähettäisi työmiehiä elonkorjuuseensa.	2. Niin hän sanoi heille: eloa tosin on paljo, vaan työväkeä on vähä: rukoilkaat siis elon Herraa, työväkeä lähettämään eloonsa.	ja sanoi heille: 10:2 Elo tosin on suuri/ waan työwäke on wähä/ rucoilcat sijs elon HERra/ työwäke lähettämän eloons.
10:3 Menkää; katso, minä lähetän teidät niinkuin lampaat susien keskelle.	3. Menkää: katso, minä lähetän teidät niinkuin karitsat sutten keskelle.	10:3 Mengät/ cadzo/ minä lähetän teidän nijncuin caridzat sutten keskelle.
10:4 Älkää ottako mukaanne rahakukkaroa, älkää laukkua, älkää kenkiä, älkääkään tervehtikö ketään tiellä.	4. Älkää ottako säkkiä, eikä kukkaroa, eikä kenkiä, ja älkää ketään tervehtikö tiellä.	10:4 Älkät ottaco lauckua/ eikä cuckarota/ eikä kengiä/ ja älkät ketän tervehtäkö matcalla.
10:5 Kun tulette johonkin taloon, niin sanokaa ensiksi: 'Rauha tälle talolle!'	5. Mutta kuhunka huoneesen te menette sisälle, niin sanokaat ensisti: rauha olkoon tälle huoneelle!	10:5 Cuhunga huonesen te menettä/ nijn sanocat ensist: rauha olcon tälle huonelle. Ja
10:6 Ja jos siellä on rauhan lapsi, niin teidän rauhanne on lepäävä hänen päällensä; mutta jos ei ole, niin se palajaa teille.	6. Ja jos siellä on rauhan lapsi, niin teidän rauhanne jää hänen päällensä; mutta jos ei, niin se palajaa teille.	jos siellä on rauhan lapsi/ nijn teidän rauhan jää hänen päällens. 10:6 Mutta jos ei oleckan/ nijn teidän rauhan palaja teillen.
10:7 Ja olkaa siinä talossa ja syökää ja juokaa, mitä heillä on tarjota, sillä työmies on palkkansa ansainnut. Älkää siirtykö talosta taloon.	7. Mutta siinä huoneessa viipykää, syökää ja juokaat sitä, mitä heillä on; sillä työmies on palkkansa ansiollinen. Älkää huoneesta huoneeseen käykö.	10:7 Sijnä huones wijpykät/ syökät ja juocat mitä teille annetan: sillä työmies on palckans ansiollinen. 10:8 Älkät huonest huonesen käykö:
10:8 Ja mihin kaupunkiin te tulettekin, missä teidät otetaan vastaan, syökää, mitä eteenne pannaan,	8. Mutta kuhunka kaupunkiin te tulette sisälle, ja he teitä ottavat vastaan, niin syökää mitä teidän eteenne pannaan,	ja cuhunga Caupungijn te tuletta ja he teitä ottawat wastan/ nijn syökät mitä teidän eteen pannaan:
10:9 ja parantakaa sairaita siellä ja sanokaa heille: 'Jumalan valtakunta on tullut teitä lähelle.'	9. Ja parantakaat sairaita, joita siinä on, ja sanokaat heille: Jumalan valtakunta on teitä lähestynyt.	10:9 Ja paratcat sairaita cuin signä on/ ja sanocat heille: Jumalan waldacunda on teitä lähestynyt.
10:10 Mutta kun tulette kaupunkiin, jossa teitä ei oteta vastaan, niin menkää sen kaduille ja sanokaa:	10. Mutta kuhunka kaupunkiin te tulette sisälle, ja ei he teitä ota vastaan, niin menkää ulos sen kaduille, ja sanokaat:	10:10 Mutta cunga Caupungijn te menettä/ ja ei teitä oteta wastan/ nijn mengät sen caduille/ ja sanocat:
10:11 'Tomunkin, joka teidän kaupungistanne on jalkoihimme tarttunut, me pudistamme teille takaisin; mutta se tietäkää, että Jumalan valtakunta on tullut lähelle.'	11. Tomunkin, joka teidän kaupungistanne tarttui meihin, me pudistamme teille: kuitenkin se tietäkää, että Jumalan valtakunta oli teitä lähestynyt.	10:11 Tomungin/ joca teidän Caupungistan tartui meihin/ me pudistamme teidän päällen: cuitengin se tietkät/ että Jumalan waldacunda oli teitä lähestynyt.

10:12 Minä sanon teille: Sodoman on oleva sinä päivänä helpompi kuin sen kaupungin.	12. Minä sanon teille: Sodomalle pitää sinä päivänä huokiampi oleman kuin sille kaupungille.	10:12 Minä sanon teille: Sodomalle pitää sinä päivänä huokiambi oleman/ cuin sille Caupungille.
10:13 Voi sinua, Korasin! Voi sinua, Beetsaida! Sillä jos ne voimalliset teot, jotka teissä ovat tapahtuneet, olisivat tapahtuneet Tyrossa ja Siidonissa, niin nämä jo aikaa sitten olisivat säkissä ja tuhassa istuen tehneet parannuksen.	13. Voi sinua Koratsin! voi sinua Betsaida! sillä jos Tyrossa ja Sidonissa olisivat senkaltaiset voimalliset työt tehdyt kuin teidän tykönänne ovat tehdyt, niin he olisivat jo aikaa säkissä ja tuhassa istuneet ja parannuksen tehneet.	10:13 Woi sinuas Chorazin/ woi sinuas Bethsaida: sillä jos Tyros ja Sidonis olis sencaltaiset woimalliset työt tehdyt/ cuin täsä owat tehdyt/ nijn he olisit jo aica säkis ja tuhwas istunet ja parannuxen tehnet.
10:14 Mutta Tyyron ja Siidonin on oleva tuomiolla helpompi kuin teidän.	14. Kuitenkin Tyrolle ja Sidonille pitää huokiampi tuomiolle oleman kuin teille.	10:14 Cuitengin Tyrolle ja Sidonille pitää huokiambi Duomiolla oleman cuin teille.
10:15 Ja sinä, Kapernaum, korotetaankohan sinut hamaan taivaaseen? Hamaan tuonelaan on sinun astuttava alas.	15. Ja sinä Kapernaum, joka olet taivaasen asti korotettu, sinä pitää hamaan helvettiin alas sysättämän.	10:15 Ja sinä Capernaum/ joca olet Taiwasen asti corgotettu/ sinun pitää helwettin sysättämän.
10:16 Joka kuulee teitä, se kuulee minua, ja joka hylkää teidät, hylkää minut; mutta joka minut hylkää, hylkää hänet, joka on minut lähettänyt."	16. Joka teitä kuulee, se minua kuulee, ja joka teidät katsoo ylön, se katsoo ylön minun; mutta joka minun katsoo ylön, hän katsoo ylön sen, joka minun lähetti.	10:16 Joca teitä cuule/ se minua cuule/ ja joca teitä ylöncadzo/ se ylöncadzo minun/ joca taas minun ylöncadzo/ hän ylöncadzo sen joca minun lähetti.
10:17 Niin ne seitsemänkymmentä palasivat iloiten ja sanoivat: "Herra, riivaajatkin ovat meille alamaiset sinun nimesi tähden."	17. Niin ne seitsemänkymmentä palasivat ilolla, sanoen: Herra, perkeleetkin ovat sinun nimes kautta meidän alomme annetut.	10:17 NIjn ne seidzemenkymmendä palaisit ilolla/ sanoden: HERra/ Perkeletkin owat sinun Nimes cautta meidän alamme annetut.
10:18 Silloin hän sanoi heille: "Minä näin saatanan lankeavan taivaasta niinkuin salaman.	18. Niin hän sanoi heille: minä näin saatanan taivaasta lankeevan niinkuin pitkäisen tulen.	10:18 Nijn hän sanoi heille: minä näin Sathanin Taiwast langewan nijncuin pitkäisen leimauxen.
10:19 Katso, minä olen antanut teille vallan tallata käärmeitä ja skorpioneja ja kaikkea vihollisen voimaa, eikä mikään ole teitä vahingoittava.	19. Katso, minä annan teille vallan tallata käärmeitä ja skorpioneja ja kaikkea vihollisen voimaa, ja ei teitä mikään ole vahingoitseva,	10:19 Cadzo/ minä annan teille woiman tallata kärmet ja Scorpionit/ ja caicke wihollisen wäke/ ja ei teille mikän ole wahingoidzewa.
10:20 Älkää kuitenkaan siitä iloitko, että henget ovat teille alamaiset, vaan iloitkaa siitä, että teidän nimenne ovat kirjoitettuna taivaissa."	20. Kuitenkin älkää siitä iloitko, että henget teidän allenne annetaan; vaan iloitkaat paremmin, että teidän nimenne ovat kirjoitetut taivaissa.	10:20 Cuitengin älkät iloitco/ että henget teidän allanne annetan: waan iloitcat parammin/ että teidän nimen owat kirjoitetut Taiwahis.
10:21 Sillä hetkellä hän riemuitsi Pyhässä Hengessä ja sanoi: "Minä ylistän sinua, Isä, taivaan ja maan Herra, että olet salannut nämä viisailta ja ymmärtäväsiltä ja ilmoittanut ne lapsenmielisille. Niin, Isä, sillä näin on sinulle hyväksi näkynyt.	21. Sillä hetkellä riemuitsi Jesus hengessä ja sanoi: minä kiitän sinua, Isä, taivaan ja maan Herra, että nämät salasit viisailta ja toimellisilta, ja olet ne ilmoittanut pienille : tosin, Isä, niin oli sinun hyvä tahtos.	10:21 Sillä hetkellä riemuidzi Jesus Henges/ ja sanoi: Minä kijtän sinua Isä/ Taiwan ja Maan HERra/ että nämät salaisit wijsailta ja toimellisilda/ ja olet ne ilmoittanut tyhmille/ ja tosin/ näin olet sinä Isä mielydnynt:
10:22 Kaikki on minun Isäni antanut minun haltuuni, eikä kukaan muu tunne, kuka Poika on, kuin Isä; eikä kukaan muu tunne, kuka Isä on, kuin Poika ja se, kenelle Poika tahtoo hänet ilmoittaa."	22. Kaikki ovat minulle annetut Isältäni: ja ei tiedä kenkään, kuka on Poika, vaan Isä: ja kuka on Isä, vaan Poika ja kelle Poika tahtoo ilmoittaa.	10:22 Caicki owat minulle annetut Isäldäni/ ja ei tiedä kengän cuca on Poica/ waan Isä/ ja cuca on Isä/ waan Poica/ ja kellen Poica tahto ilmoitta.

10:23 Ja hän kääntyi opetuslapsiinsa erikseen ja sanoi: "Autuaat ovat ne silmät, jotka näkevät, mitä te näette."	23. Ja hän kääntyi opetuslastensa puoleen erinänsä, ja sanoi: autuaat ovat ne silmät, jotka näkevät, joita te näette:	10:23 JA hän käänsi häne ns Opetuslastens puoleen/ ja sanoi: Autuat owat ne silmät jotca näkewät jota te näettä:
10:24 Sillä minä sanon teille: monet profeetat ja kuningaat ovat tahtoneet nähdä, mitä te näette, eivätkä ole nähneet, ja kuulla, mitä te kuulette, eivätkä ole kuulleet."	24. Sillä minä sanon teille: monta prophetaa ja kuningasta tahtoivat nähdä, joita te näette, ja ei nähneet, ja kuulla, joita te kuulette, ja ei kuulleet.	10:24 Sillä minä sanon teille: monda Prophetat ja Cuningast tahdoit nähdä jota te näettä/ ja ei nähnet/ ja cuulla jota te cuuletta/ ja ei cuullet.
10:25 Ja katso, eräs lainoppinut nousi ja kysyi kiusaten häntä: "Opettaja, mitä minun pitää tekemän, että minä iankaikkisen elämän perisin?"	25. Ja katso, yksi lainoppinut nousi ja kiusasi häntä, sanoen: Mestari, mitä minun pitää tekemän, että minä ijancaikkisen elämän perisin?	10:25 Ja cadzo/ Lainoppenut nousi/ ja kiusais händä/ sanoden: Mestari/ mitä minun pitä tekemän että minä ijancaickisen elämän perisin?
10:26 Niin hän sanoi hänelle: "Mitä laissa on kirjoitettuna? Kuinkas luet?"	26. Mutta hän sanoi hänelle: mitä laissa on kirjoitettu? kuinkas luet?	10:26 Hän sanoi hänelle: mitä Lais kirjoitettu on? cuingas luet?
10:27 Hän vastasi ja sanoi: "Rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydäimestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta voimastasi ja kaikesta mielestäsi, ja lähimmäistäsi niinkuin itseäsi."	27. Ja hän vastasi ja sanoi: sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalaas kaikesta sinun sydäimestäs, ja kaikesta sinun sielustas, ja kaikesta sinun voimastas, ja kaikesta sinun mieleltäs: ja sinun lähimmäistäs niinkuin itsiäs.	10:27 Hän wastais/ ja sanoi: Racasta sinun HERras Jumalatas caikesta sinun sydäimestäs ja caikesta sinun sielustas/ ja caikesta sinun woimastas/ ja caikesta sinun mielestäs/ ja sinun lähimmäistäs/ nijncuin idziäs.
10:28 Hän sanoi hänelle: "Oikein vastasit; tee se, niin sinä saat elää."	28. Niin hän sanoi hänelle: oikein sinä vastasit; tee se, niin sinä saat elää.	10:28 Nijn hän sanoi hänelle: oikein sinä wastaisit/ tee se/ nijns saat elä.
10:29 Mutta hän tahtoi näyttää olevansa vanhurskas ja sanoi Jeesukselle: "Kuka sitten on minun lähimmäiseni?"	29. Mutta hän tahtoi itsensä vanhurskaaksi tehdä ja sanoi Jesukselle: kukas minun lähimmäiseni on?	10:29 Mutta hän tahdoi idzens wanhurscaxi tehdä/ ja sanoi Jesuxelle: cucasta minun lähimmäisen on?
10:30 Jeesus vastasi ja sanoi: "Eräs mies vaelsi Jerusalemissa alas Jerikoon ja joutui ryövärien käsiin, jotka riisuivat hänet alasti ja löivät haavoille ja menivät pois jättäen hänet puolikuolleeksi.	30. Jesus vastasi ja sanoi: yksi ihminen meni alas Jerusalemissa Jerikoon, ja tuli ryövärien käsiin, jotka hänen alasti riisuivat ja haavoittivat, menivät pois ja jättivät hänen puolikuolleeksi.	10:30 Jesus wastais/ ja sanoi: yxi ihminen waelsi Jerusalemist Jerichoon/ ja tuli ryöwäritten käsijn/ jotca hänen alasti rijsuit/ ja haawoitit/ poismenit/ ja jätit hänen puolicuolluxi.
10:31 Niin vaelsi sattumalta eräs pappi sitä tietä ja näki hänet ja meni ohitse.	31. Niin tapahtui, että yksi pappi sitä tietä vaelsi, ja kuin hän hänen näki, meni hän ohitse.	10:31 Nijn tapahtui että yxi Pappi sitä tietä waelsi/ ja cuin hän hänen näki/ meni hän ohidze.
10:32 Samoin leeviläinenkin: kun hän tuli sille paikalle ja näki hänet, meni hän ohitse.	32. Niin myös Leviläinen, kuin hän tuli sille paikalle, ja näki hänen, ja meni ohitse.	10:32 Nijn myös Levita/ cuin hän tuli sille paicalle/ käwi hän ja näki hänen/ ja meni ohidze.
10:33 Mutta kun eräs samarialainen, joka matkusti sitä tietä, tuli hänen kohdalleen ja näki hänet, niin hän armahti häntä.	33. Mutta yksi Samarialainen vaelsi, ja tuli hänen tykönsä, ja kuin hän näki hänen, armahti hän häntä,	10:33 Mutta yxi Samaritanus waelsi/ ja tuli hänen tygöns/ ja cuin hän näki hänen/ armahti hän händä.
10:34 Ja hän meni hänen luokseen ja satoi hänen haavansa ja vuodatti niihin öljyä ja viiniä, pani hänet juhtansa selkään ja vei hänet majataloon ja hoiti häntä.	34. Ja tuli ja satoi hänen haavansa ja vuodatti siihen öljyä ja viinaa, ja pani juhtansa päälle, ja vei hänen majaan, ja korjasi häntä.	10:34 Ja tuli ja sidoi hänen haawans/ ja wuodatti sijehen Öljyä ja wijna/ ja pani juhtans päälle/ ja wei hänen majaan ja corjais händä.

10:35 Ja seuraavana aamuna hän otti esiin kaksi denaria ja antoi majatalon isännälle ja sanoi: 'Hoida häntä, ja mitä sinulta lisää kuuluu, sen minä palatessani sinulle maksan.'	35. Ja toisna päivänä matkusti hän, ja otti kaksi penninkiä ja antoi isännälle, ja sanoi hänelle: korjaa häntä, ja jos sinä enemmän kulutat, niin minä palatessani maksan sinulle.	10:35 Ja toisna päivänä matkusti hän/ ja otti caxi penningitä/ ja andoi Isännälle/ ja sanoi hänelle: corja händä/ ja jos sinä enemmän culutat/ nijn minä palaitesan maxan sinulle.
10:36 Kuka näistä kolmesta sinun mielestäsi osoitti olevansa sen lähimmäinen, joka oli joutunut ryövärien käsiin?"	36. Kuka siis näistä kolmesta oli sinun nähdäkses hänen lähimmäisensä, joka ryövärien käsiin oli tullut?	10:36 Cuca näistä colmesta oli sinun nähdäxes hänen lähimmäisens/ joca ryöwäritten käsijn oli tullut?
10:37 Hän sanoi: "Se, joka osoitti hänelle laupeutta." Niin Jeesus sanoi hänelle: "Mene ja tee sinä samoin."	37. Niin hän sanoi: joka laupiuden teki hänen kohtaansa. Niin sanoi Jesus hänelle: mene ja tee sinä myös niin.	10:37 Hän sanoi: joca laupiuden teki hänen cohtans. Nijn sanoi Jesus hänelle: mene ja tee myös nijn.
10:38 Ja heidän vaeltaessaan hän meni muutamaan kylään. Niin eräs nainen, nimeltä Martha, otti hänet kotiinsa.	38. Niin tapahtui, kuin he waelshivat, meni hän yhteen kylään, ja yksi vaimo, Martha nimeltä, otti hänen huoneesensa,	10:38 Nijn tapahtui cosca he waelsit/ meni hän yhten wähän kylän ja yxi vaimo Martha nimeldä/ otti hänen huonesens.
10:39 Ja hänellä oli sisar, Maria niminen, joka asettui istumaan Herran jalkojen juureen ja kuunteli hänen puhettansa.	39. Ja hänellä oli sisar, joka kutsuttiin Maria, joka myös istui Jesuksen jalkain juureen ja kuunteli hänen puhettansa.	10:39 Ja hänellä oli sisar/ joca cudzuttin Maria/ hän istui Jesuxen jalcain juuren/ ja cuuldeli hänen puhettans.
10:40 Mutta Martha puuhasi monissa palvelustoimissa; ja hän tuli ja sanoi: "Herra, etkö sinä välitä mitään siitä, että sisareni on jättänyt minut yksinäni palvelemaan? Sano siis hänelle, että hän minua auttaisi."	40. Mutta Martha teki paljon askareita palvellen heitä; hän tuli ja sanoi: Herra, etkös tottele, että minun sisareni jätti minun yksin askaroitsemaan? Sano siis hänelle, että hän minua auttais.	10:40 Mutta Martha teki paljo ascareita palwellen heitä. Hän tuli ja sanoi: HERra etkös tottele että minun sisareni jätti minun yxinäni ascaroidzeman? sano sijs että hän minua auttais.
10:41 Herra vastasi ja sanoi hänelle: "Martta, Martta, moninaisista sinä huolehdit ja hätäilet,	41. Niin Jesus vastasi ja sanoi hänelle: Martta, Martta, paljon sinä suret ja pyrit.	10:41 Nijn Jesus wastais ja sanoi hänelle: Martha/ Martha/ paljo sinä suret ja pyrgit/ waan yxi on tarpellinen.
10:42 mutta tarpeellisia on vähän, tahi yksi ainoa. Maria on valinnut hyvän osan, jota ei häneltä oteta pois."	42. Vaan yksi on tarpeellinen: Maria on hyvän osan valinnut, joka ei häneltä pidä otettaman pois.	10:42 Maria on hywän osan walinnut/ joca ei hänelä oteta pois.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu .
11:1 Ja kun hän oli eräässä paikassa rukoilemassa ja oli lakannut, sanoi eräs hänen opetuslapsistansa hänelle: "Herra, opeta meitä rukoilemaan, niinkuin Johanneskin opetti opetuslapsiansa."	1. Ja tapahtui, että hän rukoili yhdessä paikassa, ja kuin hän lakkasi, sanoi hänelle yksi hänen opetuslapsistansa: Herra, opeta meitä rukoilemaan, niinkuin Johanneskin opetti opetuslapsensa.	11:1 JA tapahtui/ että hän rucoili yhdes paicas. Ja cuin hän lackais/ sanoi hänelle yxi hänen Opetuslapsistans: HERra opeta meitä rucoileman/ nijncuin Johanneskin opetti hänen Opetuslapsens.
11:2 Niin hän sanoi heille: "Kun rukoilette, sanokaa: Isä, pyhitetty olkoon sinun nimesi; tulkoon sinun valtakuntasi; [tapahtukoon sinun tahtosi myös maan päällä niinkuin taivaassa;]	2. Niin hän sanoi heille: kuin te rukoilette, niin sanokaat: Isä meidän, joka olet taivaissa. Pyhitetty olkoon sinun nimes. Lähestyköön sinun valtakuntas. Tapahtukoon sinun tahtos niin maassa, kuin taivaassa.	11:2 Sanoi hän heille: cosca te rucoiletta/ nijn sanocat: Isä meidän/ joca olet Taiwahis. Pyhitetty olcon sinun Nimes. Lähestykön sinun waldacundas. Tapahtucon sinun tahtos/ nijn maasa cuin Taiwasa.
11:3 anna meille joka päivä meidän jokapäiväinen leipämme;	3. Anna meille tänäpäivänä meidän jokapäiväinen leipämme.	11:3 Anna meille tänäpäpä meidän jocapäiwäinen leipäm.

11:4 ja anna meille meidän syntymän anteeksi, sillä mekin annamme anteeksi jokaiselle velallisellemme; äläkä saata meitä kiusaukseen; [vaan päästä meidät pahasta]."	4. Ja anna meille meidän syntymän anteeksi, sillä mekin kaikille meidän velvollisillemme anteeksi annamme. Ja älä johdata meitä kiusaukseen. Mutta päästä meitä pahasta.	11:4 Ja anna meidän syndimme andexi/ sillä mekin kaikille meidän welgollisillem andexi annamme. Ja älä saata meitä kiusaukseen. Mutta päästä pahasta.
11:5 Ja hän sanoi heille: "Jos jollakin teistä on ystävä ja hän menee hänen luoksensa yösydännä ja sanoo hänelle: 'Ystäväni, lainaa minulle kolme leipää,	5. Ja hän sanoi heille: kellä teistä on ystävä, ja menee puoliyöstä hänen tykönsä, ja sanoo hänelle: ystäväni, lainaas minulle kolme leipää;	11:5 JA hän sanoi heille: culla teistä on ystävä/ ja mene puoli yöstä hänen tygöns/ ja sano hänelle: ystäwän/ lainas minulle colme leipä:
11:6 sillä eräs ystäväni on matkallaan tullut minun luokseni, eikä minulla ole, mitä panna hänen eteensä';	6. Sillä minun ystäväni tuli matkasta minun tyköni, ja ei minulla ole, mitä minä panen hänen eteensä.	11:6 Sillä minun ystäwän tuli matcast minun tygöni/ ja ei minulla ole mitä minä panen hänen eteens.
11:7 ja toinen sisältä vastaa ja sanoo: 'Älä minua vaivaa; ovi on jo suljettu, ja lapseni ovat minun kanssani vuoteessa; en minä voi nousta antamaan sinulle'	7. Ja hän vastaa huoneestansa ja sanoo: älä minua vaivaa! ovi on jo suljettu, ja minun lapseni minun kanssani ovat vuoteessa: en minä voi nousta sinulle antamaan.	11:7 Ja hän wasta huonestans: älä minua waiwa/ owi on jo suljettu/ ja minun lapseni minun cansani macawat/ ja en minä woi nosta sinulle andaman.
11:8 minä sanon teille: vaikka hän ei nousekaan antamaan hänelle sentähden, että hän on hänen ystävänsä, nousee hän kuitenkin sentähden, että toinen ei hellitä, ja antaa hänelle niin paljon, kuin hän tarvitsee.	8. Minä sanon teille: ellei hän nouse ja anna hänelle, että hän on hänen ystävänsä, niin hän kuitenkin hänen ahkeruutensa tähden nousee ja antaa hänelle niin monta kuin hän tarvitsee.	11:8 Minä sanon teille: ellei hän nouse ja anna hänelle/ että hän on hänen ystäwäns/ nijn hän cuitengin hänen ahkerudens tähden nouse/ ja anda hänelle nijn monda cuin hän tarwidze.
11:9 Niinpä minäkin sanon teille: anokaa, niin teille annetaan; etsikää, niin te löydätte; kolkuttakaa, niin teille avataan.	9. Ja minä myös sanon teille: anokaat, niin teille annetaan: etsikää, niin te löydätte: kolkuttakaat niin teille avataan.	11:9 Nijn minä myös sanon teille: anocat/ nijn teille annetan: edzikät/ nijn te löydätte: colcuttacat/ nijn teille awatan:
11:10 Sillä jokainen anova saa, ja etsivä löytää, ja kolkuttavalle avataan.	10. Sillä jokainen joka anoo, se saa, ja joka etsii, se löytää, ja joka kolkuttaa, sille avataan.	11:10 Sillä jocainen cuin ano/ se saa/ ja joca edzi/ se löytä/ ja joca colcutta/ sille awatan.
11:11 Ja kuka teistä on se isä, joka poikansa häneltä pyytäessä kalaa antaa hänelle kalan sijasta käärmeen,	11. Kuka teistä on isä, jolta poika anoo leipää, antaako hän hänelle kiven? eli jos hän anoo kalaa, antaako hän kalan edestä hänelle käärmeen?	11:11 Cuca teistä on se Isä/ jolda poica ano leipä/ andaco hän hänelle kiwen? eli jos hän ano cala/ andaco hän hänelle kärmen?
11:12 taikka joka hänen pyytäessään munaa antaa hänelle skorpionin?	12. Eli jos hän anoo munaa, antaako hän hänelle skorpionin?	11:12 Eli jos hän ano muna/ andaco hän hänelle Scorpionin?
11:13 Jos siis te, jotka olette pahoja, osaatte antaa lapsillenne hyviä lahjoja, kuinka paljoa enemmän taivaallinen Isä antaa Pyhän Hengen niille, jotka sitä häneltä anovat!"	13. Jos siis te, jotka pahat olette, taidatte hyviä lahjoja antaa teidän lapsillenne, paljoa enemmän teidän taivaallinen Isänne antaa Pyhän Hengen sitä anovaisille.	11:13 Jos te/ jotca pahat oletta/ taidatte hyviä lahjoja anda teidän lapsillen/ paljo enemmän teidän taiwallinen Isän anda Pyhän Hengen sitä anowaisille.
11:14 Ja hän ajoi ulos riivaajan, ja se oli mykkä; ja kun riivaaja oli lähtenyt, niin tapahtui, että mykkä mies puhui; ja kansa ihmetteli.	14. Ja hän ajoi ulos perkeleen, joka oli mykkä. Ja tapahtui, kuin perkele oli ajettu ulos, niin mykkä puhui ja kansa ihmetteli.	11:14 JA hän ajoi ulos yhden Perkelen/ joca oli myckä. Ja cosca Perkele oli ajettu ulos/ nijn myckä puhui: ja Canssa ihmetteli.
11:15 Mutta muutamat heistä sanoivat: "Beelsebulin, riivaajain päämiehen, voimalla hän ajaa ulos riivaajia."	15. Mutta muutamat heistä sanoivat: hän ajaa ulos perkeleitä beelsebubin, perkeleiden päämiehen kautta.	11:15 Mutta muutamat heistä sanoit: hän ulos aja Perkeleitä Beelzebubin Perkeleitten päämiehen woimalla.

11:16 Toiset taas kiusasivat häntä ja pyysivät häneltä merkkiä taivaasta.	16. Mutta muut kiusasivat häntä ja anoivat häneltä tunnustähteä taivaasta.	11:16 Mutta muutamat kiusaisit händä/ ja anoit häneldä tunnustähte Taiwast:
11:17 Mutta hän tiesi heidän ajatuksensa ja sanoi heille: "Jokainen valtakunta, joka riitautuu itsensä kanssa, joutuu autioksi, ja talo kaatuu talon päälle.	17. Mutta että hän tiesi heidän ajatuksensa, sanoi hän heille: jokainen valtakunta, joka erkaneesi itsiänsä vastaan, se tulee kylmille, ja huone lankeaa huoneen päälle.	11:17 Mutta että hän tiesi heidän ajatuxens/ sanoi hän heille: jokainen waldacunda joka ercane idzens wastian/ se tule kylmille/ ja huone lange huonen päälle.
11:18 Jos nyt saatanakin on riitautunut itsensä kanssa, kuinka hänen valtakuntansa pysyy pystyssä? Tehän sanotte minun Beelsebulin voimalla ajavan ulos riivaajia.	18. Jos myös saatana on erinnyt itsiänsä vastaan, kuinka hänen valtakuntansa on seisovainen? että te sanotte minun perkeleitä belsebubin kautta ajavan ulos.	11:18 Jos Sathan on erinnyt idzens wastian/ cuinga sijs hänen waldacundans on seisowainen? että te sanotta minun Perkeleitä Beelzebubin voimalla ulosajawan.
11:19 Mutta jos minä Beelsebulin voimalla ajan ulos riivaajia, kenenkä voimalla sitten teidän lapsenne ajavat niitä ulos? Sentähden he tulevat olemaan teidän tuomarinne.	19. Mutta jos minä perkeleitä belsebubin kautta ajan ulos, kenenkä kautta teidän poikanne niitä ajavat ulos? Sentähden heidän pitää oleman teidän tuomarinne.	11:19 Mutta jos minä Perkeleitä Beelzebubin voimalla ulosajan/ kenengästä voimalla teidän poicanne nijtä ulosajawat? Sentähden heidän pitä oleman teidän Duomarin:
11:20 Mutta jos minä Jumalan sormella ajan ulos riivaajia, niin onhan Jumalan valtakunta tullut teidän tyköne.	20. Mutta jos minä Jumalan sormella perkeleitä ajan ulos, niin tosin on Jumalan valtakunta teidän tyköne tullut.	11:20 Mutta jos minä Jumalan sormella Perkeleitä ulosajan/ nijn tosin on Jumalan waldacunda teidän tygönne tullut.
11:21 Kun väkevä aseellisena vartioitsee kartanoaan, on hänen omaisuutensa turvassa.	21. Kuin väkevä haarniskoitu kotonsa varjelee, niin hänen omansa ovat rauhassa.	11:21 Cosca wäkwä haarniscoittu hänen cotons warjele/ nijn hänen omans owat rauhas.
11:22 Mutta kun häntä väkevempi karkaa hänen päällensä ja voittaa hänet, ottaa hän häneltä kaikki aseet, joihin hän luotti, ja jakaa häneltä riistämänsä saaliin.	22. Mutta kuin häntä väkevempi tulee ja voittaa hänen, niin hän ottaa pois kaikki hänen sota-aseensa, joihin hän turvasi, ja jakaa hänen saaliinsa,	11:22 Mutta cosca händä wäkwämbi tule ja woitta hänen/ nijn hän otta pois caicki hänen asens/ joihin hän turwais/ ja jaca hänen saalins.
11:23 Joka ei ole minun kanssani, se on minua vastaan, ja joka ei minun kanssani kokoa, se hajottaa.	23. Joka ei ole minun kanssani, se on minua vastaan, ja joka ei minun kanssani kokoo, hän hajottaa.	11:23 Joca ei ole minun cansani/ se on minua wastian/ ja joca ei minun cansani coco/ hän hajotta.
11:24 Kun saastainen henki lähtee ihmisestä, kuljeksii se autioita paikkoja ja etsii lepoa; ja kun ei löydä, sanoo se: 'Minä palaan huoneeseeni, josta lähdin.'	24. Kuin rietas henki lähtee ihmisestä, niin hän vaelttaa karkeita paikkoja, ja etsii lepoa; ja kuin ei hän löydä, niin hän sanoo: minä palajan minun huoneeseeni, josta minä läksin.	11:24 Cosca rietas hengi lähte ihmisest/ nijn hän waelda carkeita paickoja/ edzi lepo/ ja ei löydä: nijn hän sano: minä palajan minun huoneseni/ josta minä läxin.
11:25 Ja kun se tulee, tapaa se sen lakaistuna ja kaunistettuna.	25. Ja kuin hän tulee, löytää hän sen luudilla lakaistuksi ja kaunistetuksi.	11:25 Ja cuin hän sinne tule/ löytä hän sen luudilla lacaistuxi ja caunistetuxi.
11:26 Silloin se menee ja ottaa mukaansa seitsemän muuta henkeä, pahempaa kuin se itse, ja ne tulevat sisään ja asuvat siellä. Ja sen ihmisen viimeiset tulevat pahemmiksi kuin ensimmäiset."	26. Silloin hän menee ja ottaa kanssansa seitsemän muuta häntä pahempaa henkeä, ja kuin he sinne tulevat, asuvat he siellä: ja sen ihmisen viimeiset tulevat pahemmiksi kuin ensimmäiset.	11:26 Silloin hän mene ja otta cansans seidzemen muuta pahembata henge/ ja cuin he sinne tulewat/ asuwat he siellä/ ja sen ihmisen wijmeiset tulewat pahemmaxi cuin ensimmäiset.
11:27 Niin hänen tätä puhuessaan eräs nainen kansanjoukosta korotti äänensä ja sanoi hänelle: "Autuas on se kohtu, joka on kantanut sinut, ja ne nisät, joita olet imenyt."	27. Ja tapahtui, kuin hän näitä sanoi, korotti yksi vaimo kansan seasta äänensä ja sanoi: autuas on se kohtu, joka sinun kantanut on, ja ne nisät, joitas imit.	11:27 JA tapahdui/ cosca hän näitä sanoi: corgotti yxi waimo Canssan seast änen/ ja sanoi: autuas on se cohtu/ joca sinun candanut on/ ja ne nisät joitas imit.

11:28 Mutta hän sanoi: "Niin, autuaat ovat ne, jotka kuulevat Jumalan sanan ja sitä noudattavat."	28. Niin hän sanoi: ja tosin, autuaat ovat ne, jotka kuulevat Jumalan sanan ja kätkevät sen.	11:28 Nijn hän sanoi: autuat owat ne jotca cuulewat Jumalan sanan ja kätkewät sen.
11:29 Kun kansaa yhä kokoontui, rupesi hän puhumaan: "Tämä sukupolvi on paha sukupolvi: se tavoittelee merkkiä, mutta sille ei anneta muuta merkkiä kuin Joonaan merkki.	29. Mutta kuin kansa kokoon tuli, rupesi hän sanomaan: tämä sukukunta on paha, etsii merkkiä, ja ei hänelle anneta merkkiä, vaan Jonan prophetan merkki.	11:29 MUTta cosca Canssa tungi/ rupeis hän sanoman: tämä sucucunda on paha/ he anowat merkkiä/ ja ei heille anneta merckiä: waan Jonan Prophetan mercki.
11:30 Sillä niinkuin Joonas tuli niiniveläisille merkiksi, niin Ihmisen Poikakin on oleva merkinä tälle sukupolvelle.	30. Sillä niinkuin Jona oli Niniveläisille merkiksi, niin pitää myös Ihmisen Poika oleman tälle sukukunnalle.	11:30 Sillä nijncuin Jonas oli Niniviteille merkixi: nijn pitä myös ihmisen Poica oleman tälle sucucunnalle.
11:31 Etelän kuningatar on heräjävä tuomiolle yhdessä tämän sukupolven miesten kanssa ja tuleva heille tuomioksi; sillä hän tuli maan ääristä kuulemaan Salomon viisautta, ja katso, tässä on enempi kuin Salomo.	31. Etelän kuningatar pitää nouseman tuomiolle tämän sukukunnan miesten kanssa, ja heitä tuomitseman: sillä hän oli maan ääristä kuuleman Salomonin viisautta, ja katso, tässä on enempi kuin Salomon.	11:31 Etelän Drötningi pitä tuleman duomiolle tämän sucucunnan miesten cansa/ ja pitä heitä duomidzeman: sillä hän tuli mailman äristä cuuleman Salomonin wijsautta: ja cadzo/ täsä on enämbi cuin Salomon.
11:32 Niiniven miehet nousevat tuomiolle yhdessä tämän sukupolven kanssa ja tulevat sille tuomioksi; sillä he tekivät parannuksen Joonaan saarnan vaikutuksesta, ja katso, tässä on enempi kuin Joonas.	32. Niniven miehet pitää tuleman tuomiolle tämän sukukunnan kanssa, ja sen kadottaman; sillä he tekivät parannuksen Jonan saarnasta, ja katso tässä on enempi kuin Jona.	11:32 Ninivitiä pitä tuleman duomiolle tämän sucucunnan cansa/ ja sen cadottaman: sillä he teit parannuxen Jonan saarnast/ ja cadzo/ täsä on enämbi cuin Jonas.
11:33 Ei kukaan, joka sytyttää lampun, pane sitä kätköön eikä vakan alle, vaan panee sen lampunjalkaan, että sisälletulijat näkisivät valon.	33. Ei sytytä kenkään kynttilää ja pane kätköön eikä vakan alle, mutta kynttiläjalkaan, että sisälle tulevaiset walkeuden näkisivät.	11:32 EI sytytä kengän kyntilätä/ ja pane kätköön/ eikä wacan ala/ mutta kyntiläjalcaan/ että sisälletulewaiset walkeuden näkisit.
11:34 Sinun silmäsi on ruumiin lamppu. Kun silmäsi on terve, on koko sinun ruumiisi valaistu, mutta kun se on viallinen, on myös sinun ruumiisi pimeä.	34. Silmä on ruumiin walkeus: kuin siis sinun silmäs on yksinkertainen, niin myös koko sinun ruumiis on valaistu; mutta kuin se paha on, niin myös sinun ruumiis on pimiä.	11:34 Silmä on ruumin walkeus/ cosca sijs sinun silmäs on yxikertainen/ nijn sinun coco ruumis tule walkiaxi: mutta jos se on paha/ nijn myös sinun ruumis on pimiä.
11:35 Katso siis, ettei valo, joka sinussa on, ole pimeyttä.	35. Katso siis, ettei se walkeus, joka sinussa on, olisi pimeys.	11:35 Cadzo sijs/ ettei se walkeus cuin sinus on tulis pimeydexi.
11:36 Jos siis koko sinun ruumiisi on valoisa eikä miltään osaltaan pimeä, on se oleva kokonaan valoisa, niinkuin lampun valaistessa sinua kirkkaalla loisteellaan."	36. Sentähden jos koko sinun ruumiis on valaistu, ja ei ole siinä yhtään pimiää paikkaa, niin se tulee kokonansa valaistuksi, koska walkeus niinkuin kirkkaalla leimauksella sinun valaisee.	11:36 Jos sinun ruumis on päänäns walkeus/ ja ei ole hänesä yhtän osa pimeydest/ nijn se tule coconans walkeudexi/ ja walista sinun nijncuin kircas leimaus.
11:37 Hänen näin puhuessaan pyysi eräs fariseus häntä luoksensa aterioimaan; niin hän meni sinne ja asettui aterialle.	37. Ja hänen puhuissansa rukoili häntä yksi Pharisealainen ruoalle kanssansa; niin hän meni ja atrioitsi.	11:37 JA hänen puhuisans/ rucoili händä yxi Phariseus rualle cansans: nijn Jesus meni ja atrioidzi.
11:38 Mutta kun fariseus näki, ettei hän peseytynyt ennen aterialla, ihmetteli hän.	38. Mutta kuin Pharisealainen näki, ihmetteli hän, ettei hän ensin itsiänsä pessyt ennen ruan aikaa.	11:38 Mutta cosca Phariseus näki/ ihmetteli hän/ ettei hän ennen ruan aica pesnyt

11:39 Silloin Herra sanoi hänelle: "Kyllä te, fariseukset, puhdistatte maljan ja vadin ulkopuolen, mutta sisäpuoli teissä on täynnä ryöstöä ja pahuutta.	39. Niin sanoi Herra hänelle: nyt te Pharisealaiset, ulkoa te maljan ja vadin puhdistatte, mutta sisälliset teissä ovat täynnä raatelusta ja pahuutta.	11:39 Nijn sanoi HERra hänelle: te Phariseuxet puhdistatte ulcoisen puolen maljoista ja astioista/ mutta sisälliset teisä owat täynnäs raatelust ja pahutta.
11:40 Te mielettömät, eikö se, joka on tehnyt ulkopuolen, ole tehnyt sisäpuoltakin?	40. Te hullut, eikö se, joka ulkoisen puolen teki, tehnyt myös sisälmäistä puolta?	11:40 Te hullut/ luulettaco ettei se joca ulcoisen puolen teki/ tehnyt myös sisälmäistä puolda?
11:41 Mutta antakaa almuksi se, mikä sisällä on; katso, silloin kaikki on teille puhdasta.	41. Kuitenkin antakaa almua niistä, mitä teillä on, ja katso, niin teille ovat kaikki puhtaat.	11:41 Cuitengin andacat almu nijstä cuin teillä on/ ja cadzo/ nijn teille owat caicki puhtat.
11:42 Mutta voi teitä, te fariseukset, kun te annatte kymmenykset mintuista ja ruuduista ja kaikenlaisista vihanneksista, mutta sivuutatte oikeuden ja Jumalan rakkauden! Näitä olisi tullut noudattaa eikä noitakaan laiminlyödä.	42. Mutta voi teitä, te Pharisealaiset! että te kymmenykset teette mintuista ja ruuasta, ja kaikkinaisista kaaleista, ja jätätte pois tuomion ja Jumalan rakkauden: näitä piti tehtämän, ja toisia ei jätettämän.	11:42 WOi teitänne te Phariseuxet/ että te kymmenexet teette Minduist ja Rutast/ ja caickinaisest Caalist/ ja te jätätte pois duomion ja Jumalan rackauden: näitä tosin tulis tehdä/ ja sitä toista ei jättä.
11:43 Voi teitä, te fariseukset, kun te rakastatte etumaista istuinta synagoogissa ja tervehdyksiä toreilla!	43. Voi teitä, te Pharisealaiset! jotka rakastatte ylimmäisiä istuimia synagogissa ja tervehdyksiä turulla.	11:43 WOi teitänne te Phariseuxet/ jotca pyydätte ylimmäisiä istuimita Synagogisa/ ja tahdotta terwetettä Turulla.
11:44 Voi teitä, kun te olette niinkuin merkittömät haudat, joiden päällitse ihmiset kävelevät niistä tietämättä!"	44. Voi teitä, te kirjanoppineet ja Pharisealaiset, te ulkokullatut! sillä te olette niinkuin peitetyt haudat, joiden päällä ihmiset tietämättä käyvät.	11:44 WOi teitänne te Kirjanoppenet ja Phariseuxet/ te ulcocullatut: sillä te oletta nijncuin peitetyt haudat/ joiden päällä ihmiset tietämätä käywät.
11:45 Silloin eräs lainoppineista rupesi puhumaan ja sanoi hänelle: "Opettaja, kun noin puhut, niin sinä häpäiset myös meitä."	45. Niin vastasi yksi lainoppineista ja sanoi hänelle: Mestari, näillä sanoilla sinä myös meitä pilkkaat.	11:45 NIjn wastais yxi Lainoppenuista/ ja sanoi hänelle: Mestari/ näillä sanoilla sinä myös meitä pilckat.
11:46 Mutta hän sanoi: "Voi teitäkin, te lainoppineet, kun te sälytätte ihmisten päälle vaikeasti kannettavia taakkoja ettekä itse sormellannekaan koske niihin taakkoihin!"	46. Niin hän sanoi: voi teitäkin, te lainoppineet! sillä te raskautatte ihmiset kuormilla, jotka ovat työlääät kantaa, ja ette itse yhdellä sormellannekaan tahdo niihin kuormiin ruveta.	11:46 Nijn hän sanoi: ja/ woi teitän te Lainoppenet: sillä te rascautatte ihmiset nijllä cuormilla/ joita ei he woi canda/ ja et te idze sormellacan tahdo nijhin ruweta.
11:47 Voi teitä, kun te rakennatte profeettain hautakammioita, ja teidän isänne ovat heidät tappaneet!	47. Voi teitä, että te rakennatte prophetain hautoja, mutta tiedän isänne tappoivat ne.	11:47 WOi teitä että te rakennatte Prophetain hautoja/ mutta teidän Isänne tapoit ne.
11:48 Näin te siis olette isänne tekojen todistajia ja suostutte niihin: sillä he tappoivat profeetat, ja te rakennatte niille hautakammioita.	48. Niin te tosin todistatte ja suostutte teidän isänne töihin; sillä he tappoivat ne, mutta te rakennatte niiden haudat.	11:48 Nijn te tosin todistatte ja suostutte teidän Isänne töihin: sillä he tapoit ne/ mutta te rakennatte nijden haudat.
11:49 Sentähden Jumalan viisaus sanookin: 'Minä lähetän heille profeettoja ja apostoleja, ja muutamat niistä he tappavat ja toisia vainoavat,	49. Sentähden myös Jumalan viisaus sanoi: minä lähetän heidän tykönsä prophetat ja apostolit, ja muutamat niistä he tappavat ja vainoovat:	11:49 SEntähden myös Jumalan wijsaus sanoi: minä lähetän heidän tygöns Prophetat ja Apostolit/ ja muutamat nijstä he tappawat ja wainowat:
11:50 että tältä sukukunnalta vaadittaisiin kaikkien profeettain veri, mikä on vuodatettu maailman perustamisesta asti,	50. Että tältä sukukunnalta pitää etsittämän kaikkein prophetain veri, joka on vuodatettu maailman alusta,	11:50 Että tästä sucucunnasta pitä kysyttämän caickein Prophetain weri/ joca on wuodatettu mailman algusta:

11:51 hamasta Aabelin verestä Sakariaan vereen saakka, hänen, joka surmattiin alttarin ja temppelin välillä.' Niin, minä sanon teille, se pitää tältä sukukunnalta vaadittaman.	51. Abelin verestä hamaan Sakariaan vereen asti, joka hukattiin alttarin ja templin vaiheella; tosin minä sanon teille, se pitää etsittämän tältä sukukunnalta.	11:51 Abelin werestä/ haman Zacharian weren asti/ joca hucattin Templin ja Altarin waihella: tosin sanon minä teille: se kysytän taldä sucucunnalda.
11:52 Voi teitä, te lainoppineet, kun te olette vieneet tiedon avaimen! Itse te ette ole menneet sisälle, ja sisälle meneviä te olette estäneet."	52. Voi teitä lainoppineet! sillä te olette ottaneet taidon avaimen: itse ette menneet sisälle, ja sisälle meneväisiä te kielsitte.	11:52 Woi teitän Lainoppenet: sillä te oletta ottanet taidon awaimen idze sisälle mennäxenne/ ja sisälle menewäisiä oletta te torjunet.
11:53 Ja hänen sieltä lähtiessään kirjanoppineet ja fariseukset rupesivat kovasti ahdistamaan häntä ja urkkimaan häneltä moninaisia,	53. Mutta kuin hän oli nämät heille sanonut, rupesivat lainoppineet ja Pharisealaiset kovin häntä ahdistamaan ja viettelemään häntä puhumaan monesta,	11:53 MUtta cosca hän oli nämät sanonut: rupeisit Lainoppenet ja Phariseuxet cowin händä ahdistaman ja cawalast häneldä monialle kysymän:
11:54 väijyen, miten saisivat hänet hänen sanoistaan ansaan.	54. Ja väijyivät häntä ja pyysivät jotakin onkia hänen suustansa, kantaaksensa hänen päällensä.	11:54 Ja wäjiyt händä ja edzeit jotakin hänen suustans/ josta he olisit saanet canda hänen päällens.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu .
12:1 Kun sillä välin kansaa oli kokoontunut tuhatmäärin, niin että he polkivat toisiaan, rupesi hän puhumaan opetuslapsillensa: "Ennen kaikkea kavahtakaa fariseusten hapatusta, se on: ulkokultaisuutta.	1. Kuin monta tuhatta ihmistä kokoontuivat, niin että he toinen toistansa tallasivat, rupesi hän sanomaan opetuslapsillensa: kavahtakaat ensisti Pharisealaisten hapatusta, joka on ulkokullaisuus;	12:1 COsca sangen paljo Canssa olit cocondunet/ nijn että he toinen toistans ahdistit/ rupeis hän sanoman ensin Opetuslapsillens: cawahtacat teitän Pahariseusten hapatuxest/ cuin on wieckaus:
12:2 Ei ole mitään peitettyä, mikä ei tule paljastetuksi, eikä mitään salattua, mikä ei tule tunnetuksi.	2. Sillä ei ole mitään peitetty, joka ei ilmi tule, eikä ole salattu, mikä ei tiettäväksi tule.	12:2 Sillä ei ole mitän peitetty/ joca ei ilmei tule/ eikä ole salattu/ cuin ei tiettäwäxi tule.
12:3 Sentähden, kaikki, mitä te pimeässä sanotte, joutuu päivänvalossa kuultavaksi, ja mitä korvaan puhutte kammioissa, se katoilta julistetaan.	3. Sentähden ne, mitä te pimeydessä sanotte, pitää valkeudessa kuultaman, ja mitä te korvaan puhuneet olette kammioissa, se pitää saarnattaman kattoin päällä.	12:3 Sentähden mitä te pimeis sanotta/ ne walkeudes cuullan: ja mitä te corwaan puhutta cammios/ se pitä saarnattaman cattoin päällä.
12:4 Mutta minä sanon teille, ystäwilleni: älkää peljätkö niitä, jotka tappavat ruumiin, eivätkä sen jälkeen voi mitään enempiä tehdä.	4. Mutta minä sanon teille, minun ystäwilleni: älkäätkä peljätkö, jotka ruumiin tappavat, ja ei ole heidän sitte enempiä tekemistä.	12:4 MUtta minä sanon teille minun ystäwilleni: älkät nijtä peljätkö jotca ruumin tappawat/ ja ei ole heidän sijtte enämbätä tekemist.
12:5 Vaan minä osoitan teille, ketä teidän on pelkääminen: peljätkää häntä, jolla on valta tapettuansa syöstä helvettiin. Niin, minä sanon teille, häntä te peljätkää.	5. Mutta minä tahdon osoittaa teille, ketä teidän tulee peljätä: peljätkää sitä, jolla on valta, sittekuin hän tappanut on, myös helvettiin sysätä; totta minä sanon teille: sitä te peljätkäätkä.	12:5 Mutta minä tahdon osotta teille/ ketä teidän tule peljätä: peljätkät sitä jolla on wäki/ sijtte cuin hän tappanut on/ myös helwettijn sysätä: totta minä sanon teille: sitä te peljätkät.
12:6 Eikö viittä varpusta myydä kahteen ropoon? Eikä Jumala ole yhtäkään niistä unhoittanut.	6. Eikö viisi varpusta myydä kahteen ropoon? ja ei yksikään heistä ole Jumalan edessä unohdettu.	12:6 Eikö wijsi warpulaista osteta cahdella ropoilla? Ja ei yxikän heistä ole Jumalan edes unohdettu.

12:7 Ovatpa teidän pääne hiuksetkin kaikki luetut. Älkää peljätkö; te olette suurempiarvoiset kuin monta varpusta.	7. Ovat myös kaikki teidän pääne hiukset luetut. Älkää siis peljätkö; te olette paremmat kuin monta varpusta.	12:7 Owat myös caiki teidän pääne hiuxet luetut: älkät sijs peljätkö/ sillä te oletta parammat/ cuin monda warpulaista.
12:8 Mutta minä sanon teille: jokaisen, joka tunnustaa minut ihmisten edessä, myös Ihmisen Poika tunnustaa Jumalan enkelien edessä.	8. Mutta minä sanon teille: jokainen joka minun tunnustaa ihmisten edessä, sen myös Ihmisen Poika on tunnustava Jumalan enkelien edessä:	12:8 Mutta minä sanon teille: jocainen cuin minun tunnusta ihmisten edes/ sen myös ihmisen Poica on tunnustawa Jumalan Engelitten edes.
12:9 Mutta joka kieltää minut ihmisten edessä, se kielletään Jumalan enkelien edessä.	9. Mutta joka minun kieltää ihmisten edessä, se pitää kiellettämän Jumalan enkelien edessä.	12:9 Joca taas minun kieldä ihmisten edes/ se kieldän Jumalan Engelitten edes.
12:10 Ja jokaiselle, joka sanoo sanan Ihmisen Poikaa vastaan, annetaan anteeksi; mutta sille, joka Pyhää Henkeä pilkkaa, ei anteeksi anneta.	10. Ja joka puhuu sanan Ihmisen Poikaa vastaan, se hänelle anteeksi annetaan; mutta joka Pyhää Henkeä pilkkaa, ei sitä anteeksi anneta.	12:10 Ja joca puhu sanan ihmisen Poica wastan/ se hänelle andexi annetan: mutta joca Pyhä Henge pilcka/ ei se hänelle andexi anneta.
12:11 Mutta kun he vievät teitä synagoogain ja hallitusten ja esivaltojen eteen, älkää huolehtiko siitä, miten tai mitä vastaisitte puolestanne tahi mitä sanoisitte;	11. Kuin he teitä vetävät synagogiin, esivallan ja valtamiesten eteen, niin älkää murehtiko, kuinka taikka mitä teidän edestänne vastaaman pitää, eli mitä teidän pitää sanoman.	12:11 COsca he teitä wiettelewät heidän Synagogijns/ Esiwallan ja waldamiesten eteen/ nijn älkät murehtico/ cuinga taicka mitä te wastatta/ eli mitä teidän pitä sanoman:
12:12 sillä Pyhä Henki opettaa teille sillä hetkellä, mitä teidän on sanottava."	12. Sillä Pyhä Henki opettaa teitä sillä hetkellä, mitä teidän tulee sanoa.	12:12 Sillä Pyhä Hengi opetta teitä sillä hetkellä/ mitä teidän tule sanoa.
12:13 Niin muuan mies kansanjoukosta sanoi hänelle: "Opettaja, sano minun veljelleni, että hän jakaisi kanssani perinnön."	13. Niin sanoi hänelle yksi kansasta: Mestari, sanos minun veljelleni, että hän jakais minun kanssani perinnön.	12:13 NIjn sanoi hänelle yxi Canssast: Mestari/ sanos minun weljelleni/ että hän jacais minun cansan perinnön.
12:14 Mutta hän vastasi hänelle: "Ihminen, kuka on minut asettanut teille tuomariksi tai jakomieheksi?"	4. Mutta hän sanoi hänelle: ihminen, kuka pani minun tuomariksi eli jakomieheksi teidän välillänne?	12:14 Mutta hän sanoi hänelle: ihminen/ cuca pani minun Duomarixi eli jacomiehexi teidän wäiillen?
12:15 Ja hän sanoi heille: "Katsokaa eteenne ja kavahtakaa kaikkea ahneutta, sillä ei ihmisen elämä riipu hänen omaisuudestaan, vaikka sitä ylenpalttisesti olisi."	15. Ja hän sanoi heille: katsokaat ja kavahtakaat ahneutta; sillä ei jonkun elämä siinä seiso, että hänellä paljo kalua on.	12:15 Ja hän sanoi heille: cadzocat/ ja cawahtacat ahneutta: sillä ei sijtä eletä/ että paljo tawarata on.
12:16 Ja hän puhui heille vertauksen sanoen: "Rikkaan miehen maa kasvoi hyvin.	16. Niin hän sanoi heille vertauksen, sanoen: yhden rikkaan miehen maa kasvoi hyvin.	12:16 NIjn hän sanoi heille wertauxen/ sanoden: 12:17 Oli Ricas mies/ jonga peldo paljo laiho cannoi/
12:17 Niin hän mielti mielessään ja sanoi: 'Mitä minä teen, kun ei minulla ole, mihin viljani kokoaisin?'	17. Ja hän ajatteli itsellensä ja sanoi: mitä minä teen, ettei minulla ole, kuhunka minä kokoon eloni?	ja hän ajatteli idzelläns/ ja sanoi: mitä minä teen ettei minulla ole/ cuhunga minä cocon eloni?
12:18 Ja hän sanoi: 'Tämän minä teen: minä revin maahan aittani ja rakennan suuremmat ja kokoan niihin kaiken eloni ja hyvytyeni;	18. Ja sanoi: sen minä teen: minä maahan jaotan aittani, ja rakennan suuremmat, ja kokoon sinne kaiken tuloni ja hyvytyeni,	12:18 Ja sanoi: sen minä teen: minä purgan minun aittani ja rakennan suuremman/ ja cocon sinne caiken minun tuloni/ ja hywydeni.
12:19 ja sanon sielulleni: sielu, sinulla on paljon hyvää tallessa moneksi vuodeksi; nauti lepoa, syö, juo ja iloitse.'	19. Ja sanon sielulleni: sielu, sinulla on pantu paljo hyvyttä moneksi vuodeksi: lepää, syö, juo, riemuitse.	12:19 Ja sanon sielulleni: sielu/ sinulla on suuri wara monexi wuodexi pandu/ lewä/ syö/ juo/ riemuidze.

12:20 Mutta Jumala sanoi hänelle: 'Sinä mieletön, tänä yönä sinun sielusi vaaditaan sinulta pois; kenelle sitten joutuu se, minkä sinä olet hankkinut?'	20. Mutta Jumala sanoi hänelle: sinä tyhmä! tänä yönä sinun sielus sinulta pois otetaan: kuka ne sitte saa, joita sinä valmistanut olet?	12:20 Mutta Jumala sanoi hänelle: sinä tompeli/ tänä yönä sinun sielus sinulda pois cudzutan/ cuca ne sijtte saa cuins walmistanut olet?
12:21 Näin käy sen, joka kokoaa aarteita itselleen, mutta jolla ei ole rikkautta Jumalan tykönä."	21. Niin on myös se, joka itsellensä tavaraa kokoo, ja ei ole rikas Jumalassa.	12:21 Näin myös hänelle käy/ joca idzellens tawarata coco/ ja ei ole ricas Jumalas.
12:22 Ja hän sanoi opetuslapsillensa: "Sentähden minä sanon teille: älkää murehtiko hengestänne, mitä söisitte, älkääkä ruumiistanne, mitä päällenne pukisitte.	22. Niin hän sanoi opetuslapsillensa: sentähden sanon minä teille: älkää murehtiko elämästänne, mitä teidän pitää syömän, eikä ruumiistanne, millä te itseänne verhoitatte.	12:22 Nijn hän sanoi Opetuslapsillens: sentähden sanon minä teille: älkät murehtico teidän elämästän/ mitä teidän pitää syömän/ eikä ruumistan/ millä te sen waatetatte.
12:23 Sillä henki on enemmän kuin ruoka, ja ruumis enemmän kuin vaatteet.	23. Henki on enempi kuin ruoka, ja ruumis parempi kuin vaate.	12:23 Elämä on enämbi kuin ruoca/ ja ruumis parembi kuin waate.
12:24 Katselkaa kaarneita: eivät ne kylvä eivätkä leikkaa, eikä niillä ole säilytyshuonetta eikä aittaa; ja Jumala ruokkii ne. Kuinka paljoa suurempiarvoiset te olette kuin linnut!	24. Katselkaat kaarneita: ei he kylvä eikä niitä, ei heillä ole myös kellaria eikä aittaa, ja Jumala elättää heidät: kuinka paljoa paremmat te olette kuin linnut?	12:24 Cadzelcat carneita/ ei he kylwä/ eikä nijtä/ ei heillä ole myös kellarita/ eikä aitta/ ja Jumala heidän cuitengin elättä/ cuinga paljo parammat te oletta kuin linnut?
12:25 Ja kuka teistä voi murehtimisellaan lisätä ikäänsä kyynäränkään vertaa?	25. Mutta kuka teistä murheellansa voi lisätä varrellensa yhden kyynärän?	12:25 CUca teistä hänen murehellans voi lisätä hänen warrellens yhdengän kyynärän?
12:26 Jos siis ette voi sitäkään, mikä vähintä on, mitä te murehditte muusta?	26. Sentähden ellette siis voi sitä, mikä vähin on, miksi te muista murehditte?	12:26 Ellet te sijs voi sitä kuin vähin on/ mixi te muista murehditta?
12:27 Katselkaa kukkia, kuinka ne kasvavat: eivät ne työtä tee eivätkä kehrää. Kuitenkin minä sanon teille: ei Salomo kaikessa loistossansa ollut niin vaatetettu kuin yksi niistä.	27. Katselkaat kukkasia, kuinka ne kasvavat: ei he työtä tee, eikä kehrää; ja minä sanon teille: ei Salomo kaikessa kunniassansa niin ollut vaatetettu kuin yksi heistä.	12:27 Cadzelcat cuckaisita/ cuinga he caswawat/ ei he työtä tee/ eikä kehrä: ja minä sanon teille: ettei Salomon caikes hänen cunniasans nijn ollut waatetettu kuin yxi heistä.
12:28 Jos siis Jumala näin vaatettaa kedon ruohon, joka tänään kasvaa ja huomenna uuniin heitetään, kuinka paljoa enemmän teidät, te vähäuskoiset!	28. Jos siis ruohon, joka tänäpäniä kedolla seisoo jo huomenna pätsiin heitetään, Jumala niin vaatettaa, eikö hän paljoa enemmän teidän sitä te, te vähäuskoiset?	12:28 JOs sijs ruohon/ joca tänäpäniä kedolla seiso/ ja huomena totton heitetän/ Jumala nijn waatetta/ cuinga paljo enämmin hän teidän waatetta te heickouscoiset?
12:29 Älkää siis tekään etsikö, mitä söisitte ja mitä joisitte, älkääkä korkeita tavoitelko.	29. Sentähden, älkää etsikö, mitä teidän syömän eli juoman pitää, ja älkää surulliset olko.	12:29 Sentähden myös/ älkät edzikö/ mitä teidän syömän eli juoman pitää/ ja älkät epäilkö:
12:30 Sillä näitä kaikkia maailman pakanakansat tavoittelevat; mutta teidän Isänne kyllä tietää teidän näitä tarvitsevan.	30. Sillä näitä kaikkia pakanat maailmassa pyytävät; mutta teidän Isänne tietää, että te näitä tarvitsette.	12:30 Sillä näitä caickia pacanat mailmas pyytävät. 12:17 Oli Ricas mies/ jonga peldo paljo laiho cannoi/
12:31 Vaan etsikää Jumalan valtakuntaa, niin myös nämä teille annetaan sen ohessa.	31. Vaan paremmin etsikää Jumalan valtakuntaa, niin nämät kaikki teille annetaan.	Waan parammin edzikät Jumalan waldacunda/ nijn nämät caicki teille tapahtuwat.
12:32 Älä pelkää, sinä piskuinen lauma; sillä teidän Isänne on nähnyt hyväksi antaa teille valtakunnan.	32. Älä pelkää, piskuinen lauma; sillä teidän Isällänne on hyvä tahto antaa teille valtakunnan.	12:32 Älä pelkä piscuinen lauma/ sillä teidän Isällän on hywä tahto anda teille waldacunda.

12:33 Myykää, mitä teillä on, ja antakaa almuja; hankkikaa itsellenne kulumattomat kukkarot, loppumaton aarre taivasiin, mihin ei varas ulotu ja missä koi ei turmele.	33. Myykää, mitä teillä on, ja antakaa almuja. Tehkää teillenne säkit, jotka ei vanhene, puuttumaton tavara taivaissa, kuhunka ei varas ulotu, ja kussa ei koi raiskaa.	12:33 Myykät mitä teillä on/ ja andacat almuja. Tehkät teillen Säkit jotca ei vanhane/ tehkät puuttumaton tawara Taiwahis/ cuhunga ei waras ulotu/ eikä coi raisca.
12:34 Sillä missä teidän aarteenne on, siellä on myös teidän sydämenne.	34. Sillä kussa teidän tavaranne on, siellä on myös teidän sydämenne.	12:34 Sillä cusa teidän tawaran on/ siellä myös on teidän sydämen.
12:35 Olkoot teidän kupeenne vyötetyt ja lamppunne palamassa;	35. Olkoon teidän kupeenne vyötetyt ja teidän kynttilänne sytytetyt.	12:35 OLcon teidän cupen vyötetyt/ ja teidän kynttilänne sytytetyt:
12:36 ja olkaa te niiden ihmisten kaltaiset, jotka herraansa odottavat, milloin hän palajaa häistä, että he hänen tullessaan ja kolkuttaessaan heti avaisivat hänelle.	36. Ja olkaat te niiden ihmisten kaltaiset, jotka odottavat Herraansa häistä palajavan: että kuin hän tulee ja kolkuttaa, niin he hänelle avaavat.	12:36 Ja olcat nijden ihmisten caltaiset jotca heidän Herrans odottawat häistä palajawan/ että cosca hän tule ja colcutta/ nijn he cohta hänelle awawat.
12:37 Autuaat ne palvelijat, jotka heidän herransa tullessaan tapaa valvomasta! Totisesti minä sanon teille: hän vyöttäytyy ja asetta heidät aterioimaan ja menee ja palvelee heitä.	37. Autuaat ovat ne palveliat, jotka Herra tultuansa löytää valvomasta. Totisesti sanon minä teille: hän sonnustaa itsensä ja asetta heidät aterioitsemaan, ja tulee ja palvelee heitä.	12:37 Autuat owat ne palweljat jotca HERra tulduans löytä walwomast. Totisest sanon minä teille: hän sonnusta hänenns ja asetta heidän atrioidzeman/ ja käyden palwele heitä.
12:38 Ja jos hän tulee toisella yövartiolla tai kolmannella ja havaitsee heidän näin tekevän, niin autuaat ovat ne palvelijat.	38. Ja jos hän tulee toisessa vartiossa, eli kolmannessa vartiossa tulee, ja näin löytää, autuaat ovat ne palvelia.	12:38 Ja jos hän tule toises wartios/ eli colmannes wartios/ ja näin löytä/ autuat owat ne palweliat.
12:39 Mutta se tietäkää: jos perheenisäntä tietäisi, millä hetkellä varas tulee, hän ei sallisi taloonsa murtauduttavan.	39. Mutta se tietäkää, että jos perheen-isäntä tietäis, millä hetkellä varas on tuleva, tosin hän valvois eikä sallisi huonettansa kaivettaa.	12:39 Mutta tietkät/ että jos perhenisändä tiedäis millä hetkellä waras tulis/ tosin hän walwois/ eikä sallis huonettans awata.
12:40 Niin olkaa tekin valmiit, sillä sinä hetkenä, jona ette luule, Ihmisen Poika tulee."	40. Sentähden olkaat te myös valmiit: sillä, millä hetkellä ette luulekaan, tulee Ihmisen Poika.	12:40 Sentähden olcat walmit: sillä ihmisen Poica tule sillä hetkellä/ jolla et te luuleckan.
12:41 Niin Pietari sanoi: "Herra, meistäkö sinä sanot tämän vertauksen vai myös kaikista muista?"	41. Niin sanoi Pietari hänelle: Herra, sanotkos tämän vertauksen meille, eli myös kaikille?"	12:41 NIjn sanoi Petari hänelle: HERra/ sanockos tämän wertauxen meille/ eli myös caikille?"
12:42 Ja Herra sanoi: "Kuka siis on se uskollinen ja ymmärtäväinen huoneenhaltija, jonka hänen herransa asettaa pitämään huolta hänen palvelusväestään, antamaan heille ajallaan heidän ruokaosansa?"	42. Mutta Herra sanoi: kuka on uskollinen ja toimellinen perheenhaltia, jonka Herra asettaa perheensä päälle, oikialla ajalla määrättyä osaa antamaan.	12:42 HERra sanoi/ cuca on uscollinen ja toimellinen Perhenhaldia/ jonga hänen Herrans asetta perhens päälle/ oikialla ajalla tarpeita andaman?"
12:43 Autuas se palvelija, jonka hänen herransa tullessaan havaitsee näin tekevän!	43. Autuas on se palvelia, jonka Herra tultuansa niin löytää tehneen.	12:43 Autuas on se palwelia/ jonga Herra tulduans näin löytä tehnen:
12:44 Totisesti minä sanon teille: hän asetta hänet kaiken omaisuutensa hoitajaksi.	44. Totisesti sanon minä teille: hän asetta hänen kaiken tavaransa päälle.	12:44 Totisest sanon minä teille: hän asetta hänen caiken tawarans päälle/ mitä hänellä on.
12:45 Mutta jos palvelija sanoo sydämessään: 'Herrani tulo viivästyy', ja rupeaa lyömään palvelijoita ja palvelijattaria sekä syömään ja juomaan ja päihdyttämään itseänsä,	45. Mutta jos palvelia sanoo sydämessänsä: minun Herrani viipyy tulemast, ja rupee palkollisia hosumaan, ja syömään ja juomaan ja juopumaan,	12:45 Mutta jos se palwelia sano sydämesäns: minun Herran wijpy tulemast/ ja rupee palcollisia hosuman/ ja syömän ja juoman ja juopuman/

12:46 niin sen palvelijan herra tulee päivänä, jona hän ei odota, ja hetkenä, jota hän ei arvaa, ja hakkaa hänet kappaleiksi ja määrää hänelle saman osan kuin uskottomille.	46. Niin tulee palvelian herra sinä päivänä, jona ei hän luulekaan, ja sillä hetkellä, jota ei hän tiedä, ja erottaa hänen, ja antaa hänelle osan uskottomain kanssa.	12:46 Nijn tule sen palwelian Herra sinä päiwänä/ jona ei hän luuleckan/ ja sillä hetkellä/ cuin ei hän tiedäcän/ ja leicka hänen cappaleixi/ ja pane hänen osans uscomattomain cansa.
12:47 Ja sitä palvelijaa, joka tiesi herransa tahdon, mutta ei tehnyt valmistuksia eikä toiminut hänen tahtonsa mukaan, rangaistaan monilla lyönneillä.	47. Mutta sen palvelian, joka tiesi Herransa tahdon, ja ei itsiänsä valmistanut eikä tehnyt hänen tahtonsa jälkeen, täytyy paljon haavoja kärsiä.	12:47 Mutta se palwelia joca tiesi Herrans tahdon/ ja ei idzens walmistanut eikä tehnyt hänen tahdons jälken/ hänen täyty paljo haawoja kärsiä.
12:48 Sitä taas, joka ei tiennyt, mutta teki semmoista, mikä lyönnejä ansaitsee, rangaistaan vain muutamilla lyönneillä. Sillä jokaiselta, jolle on paljon annettu, myös paljon vaaditaan; ja jolle on paljon uskottu, siltä sitä enemmän kysytään.	48. Joka taas ei tietänyt, ja kuitenkin teki haavain ansion, sen pitää vähemmän haavoja kärsimän; sillä kenelle paljo annettu on, siltä paljon etsitään, ja jonka haltuun paljo on annettu, sitä enempi anotaan.	12:48 Joca taas ei tiennyt/ ja cuitengin teki haawain ansion/ sen pitä vähemmän haawoja kärsimän: sillä kelle paljo annettu on/ hänen tacans paljo myös edzitän/ ja kelle paljo on haldun annettu/ sildä myös paljo kysytän.
12:49 Tulta minä olen tullut heittämään maan päälle; ja kuinka minä tahtoisinkaan, että se jo olisi syttynyt!	9. Minä tuli sytyttämään tulta maan päälle, ja mitä minä tahdon, vaan että se jo palais?	12:49 MINä tulin sytyttämän tulda maan päälle/ ja minä parammin tahtoisin että se jo palais/
12:50 Mutta minä olen kasteella kastettava, ja kuinka minä olenkaan ahdistettu, kunnes se on täytetty!	50. Mutta minun pitää kasteella kastettaman, ja kuinka minä ahdistetaan siihenasti että se täytetään?	12:50 Mutta minun pitä ennen Castella castettaman/ ja cuinga minä ikäwöidzen siihenasti että se täytetän?
12:51 Luuletteko, että minä olen tullut tuomaan maan päälle rauhaa? Ei, sanon minä teille, vaan eripuraisuutta.	51. Luuletteko, että minä tulin rauhaa lähettämään maan päälle? En, sanon minä teille, vaan eripuraisuutta.	12:51 Luulettaco että minä tulin rauha lähettämän maan päälle? En/ sanon minä: mutta eripuraisutta
12:52 Sillä tästedes riitautuu viisi samassa talossa keskenään, kolme joutuu riitaan kahta vastaan ja kaksi kolmea vastaan,	52. Sillä tästedes pitää viisi oleman eroitetut yhdessä huoneessa, kolme kahta vastaan ja kaksi kolmea vastaan.	12:52 Sillä tästedes pitä wijsi oleman eroitetut yhdesä huonesä/ colme cahta wastan/ ja caxi colme wastan.
12:53 isä poikaansa vastaan ja poika isäänsä vastaan, äiti tytärtänsä vastaan ja tytär äitiänsä vastaan, anoppi miniäänsä vastaan ja miniä anoppiansa vastaan."	53. Isä eroitetaan poikaansa vastaan ja poika isää vastaan, äiti tytärtä vastaan ja tytär äitiä vastaan, anoppi miniäänsä vastaan, miniä anoppiansa vastaan.	12:53 Isä eroitetan poicans wastan/ ja poica Isäns wastan/ äiti tytärtäns wastan/ ja tytär äitiäns wastan/ anoppi miniätäns wastan/ ja miniä anoppians wastan.
12:54 Ja hän sanoi myöskin kansalle: "Kun näette pilven nousevan lännestä, sanotte kohta: 'Tulee sade'; ja niin tuleekin.	54. Niin hän sanoi myös kansalle: kuin te näette pilven lännestä nousevan, niin te kohta sanotte: sade tulee; niin myös tuleekin.	12:54 NIjn hän sanoi myös Canssalle: cosca te näettä pilwen lännest nousewan/ nijn te cohta sanotta: sade tule/ ja nijn myös tulekin.
12:55 Ja kun näette etelätuulen puhaltavan, sanotte: 'Tulee helle'; ja niin tuleekin.	55. Ja kuin te näette etelän tuulevan, niin te sanotte: helle tulee; niin myös tuleekin.	12:55 Ja cosca te näettä etelän tuulewan/ nijn te sanotta: helle tule/ ja nijn myös tulekin.
12:56 Te ulkokullatut, maan ja taivaan muodon te osaatte arvioida; mutta kuinka ette arvioitse tätä aikaa?	56. Te ulkokullatut, maan ja taivaan muodon te taidatte koetella, miksi ette siis tätä aikaa koettele?	12:56 Te ulcocullatut/ Taiwan ja maan muodon te taidatte coetella/ mixette sijs tätä aica coettele?
12:57 Miksi ette jo itsestänne pääätä, mikä oikeata on?	57. Minkätähden siis ette myös itsestänne tuomitse, mikä oikia on?	12:57 Mingä tähden sijs et te idzestän duomidze mikä oikein on.

12:58 Kun kuljet riitapuolesi kanssa hallitusmiehen eteen, niin tee matkalla voitavasi päästäksesi hänestä sovussa eroon, ettei hän raastaisi sinua tuomarin eteen ja tuomari antaisi sinua oikeudenpalvelijalle, ja ettei oikeudenpalvelija heittäisi sinua vankeuteen.	58. Sillä kuin sinä menet riitaveljes kanssa esivallan eteen, niin pyydä tiellä hänestä päästä; ettei hän sinua tuomarin eteen vetäisi, ja tuomari antaisi sinua ylön pyövelille, ja pyöveli heittäisi sinun torniin.	12:58 Sillä cosca sinä menet rijtaveljes cansa Esiwallan eteen/ nijn pyydä tiellä hänestä päästä/ ettei hän sinua Duomarin eteen wedäis/ ja Duomar ylönannais sinua Bōwelille/ ja Bōweli heittä sinun tornijn.
12:59 Minä sanon sinulle: sieltä et pääse, ennenkuin maksat viimeisenkin rovon."	59. Minä sanon sinulle: et sinä sieltä ennen pääse ulos, kuin sinä viimeisen rovon maksat.	12:59 Minä sanon sinulle: et sinä sieldä ennen ulospääse/ cuins wijmeisen Ropoin maxat.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu .
13:1 Samaan aikaan oli saapuvilla muutamia, jotka kertoivat hänelle niistä galilealaisista, joiden veren Pilatus oli sekoittanut heidän uhriensa vereen.	1. Ja olivat muutamat sillä ajalla siinä, jotka ilmoittivat hänelle Galilealaisista, joiden veren Pilatus oli heidän uhriensa kanssa sekoittanut.	13:1 JA olit muutamat sillä ajalla sijnä/ jotca ilmoitit hänelle Galilealaisist/ joiden weren Pilatus oli heidän uhreins cansa secoittanut.
13:2 Niin Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Luuletteko, että nämä galilealaiset olivat syntisemmät kuin kaikki muut galilealaiset, koska he saivat kärsiä tämän?"	2. Ja Jesus vastasi ja sanoi heille: luuletteko, että nämät Galilealaiset olivat syntiset kaikkein Galilealaisten suhteen, että heidän senkaltaista täytyi kärsiä?	13:2 Ja Jesus wastais/ ja sanoi heille: luulettaco että nämät Galilealaiset olit syndiset caickein Galilealaisten suhten/ että heidän sencaltaista täydyi kärsiä?
13:3 Eivät olleet, sanon minä teille, mutta ellette tee parannusta, niin samoin te kaikki hukutte.	3. Ei suinkaan, sanon minä teille, vaan ellette paranna teitänne, niin te kaikki niin hukkaan tulette.	13:3 Ei/ sanon minä: waan ellet te paranna teitän/ nijn te caicki näin huckan tuletta/
13:4 Taikka ne kahdeksantoista, jotka saivat surmansa, kun torni Siloassa kaatui heidän päällensä, luuletteko, että he olivat syyllisemmät kuin kaikki muut ihmiset, jotka Jerusalemissa asuvat?	4. Taikka luuletteko, että ne kahdeksantoistakymmentä, joiden päälle Siloan torni lankesi ja tappoi heidät, olivat vialliset kaikkein ihmisten suhteen, jotka Jerusalemissa asuvat?	13:4 Taicka luulettaco/ että ne cahdexantoistakymmendä/ joiden päälle Silohan Torni langeis ja tappoi/ olit wialliset caickein ihmisten suhten/ cuin Jerusalemiss asuwat?
13:5 Eivät olleet, sanon minä teille, mutta ellette tee parannusta, niin samoin te kaikki hukutte."	5. Ei suinkaan, sanon minä teille, vaan ellette paranna teitänne, niin te kaikki niin hukkaan tulette.	13:5 Ei/ sanon minä/ waan ellet te paranna teitän/ nijn te caicki näin huckan tuletta.
13:6 Ja hän puhui tämän vertauksen: "Eräällä miehellä oli viikunapuu istutettuna viinitarhassaan; ja hän tuli etsimään hedelmää siitä, mutta ei löytänyt.	6. Mutta hän sanoi tämän vertauksen: yhdellä oli fikunapuu, hänen viinamäessänsä istutettu, ja hän tuli etsein hedelmää hänestä ja ei löytänyt.	13:6 SAnoi hän myös tämän wertauxen: yhdellä oli Ficunapuu/ hänen wijnamäesäns istutettu/ ja hän tuli ja edzei hedelmätä hänestä/ ja ei löytänyt.
13:7 Niin hän sanoi viinitarhurille: 'Katso, kolmena vuotena minä olen käynyt etsimässä hedelmää tästä viikunapuusta, mutta en ole löytänyt. Hakkaa se pois; mitä varten se vielä maata laihduttaa?'	7. Niin hän sanoi viinamäen rakentajalle: katso, minä olen kolme vuotta tullut ja etsinyt hedelmää tästä fikunapuusta, ja en löydä, hakkaa se pois: miksi se myös maata turmelee?	13:7 Nijn hän sanoi wijnamäen haldialle: cadzo/ jo minä olen colmetkin vuotta tullut/ ja edzinyt hedelmätä tästä ficunapuusta/ ja en ole löytänyt/ hacka händä pois/ mixi hän maata estä?

13:8 Mutta tämä vastasi ja sanoi hänelle: 'Herra, anna sen olla vielä tämä vuosi; sillä aikaa minä kuokin ja lannoitan maan sen ympäriltä.	8. Mutta hän vastasi ja sanoi hänelle: herra, anna hänen vielä tämä vuosi olla, niin kauvan kuin minä kaivan hänen ympärinsä ja sonnitan:	13:8 Mutta hän wastais/ ja sanoi hänelle: HERra/ salli hänen vielä tämä vuosi olla/ nijncauwan cuin minä caiwan ymbärins ja sonnitan hänen:
13:9 Ehkä se ensi vuonna tekee hedelmää; mutta jos ei, niin hakkaa se pois."	9. Jos hän sittekin hedelmän tekis; jollei, niin hakkaa se sitte pois.	13:9 Jos hän sijttekin hedelmöidzis: jollei/ nijn hacka händä sijtte pois.
13:10 Ja hän oli opettamassa eräässä synagoogassa sapattina.	10. Mutta hän opetti sabbatina yhdessä synagogassa,	13:10 JA hän opetti Sabbathina yhdes Synagogas:
13:11 Ja katso, siellä oli nainen, jossa oli ollut heikkouden henki kahdeksantoista vuotta, ja hän oli koukistunut ja täydelleen kykenemätön oikaisemaan itseänsä.	11. Ja katso, siellä oli vaimo, jolla oli sairauden henki kahdeksantoistakymmentä vuotta ollu, ja kävi kumarruksissa, eikä voinut ikänä itsiänsä ojentaa.	13:11 Ja cadzo/ siellä oli yxi vaimo/ jolla oli sairauden hengi cahdexan toistakymmendä vuotta ollut/ ja oli rammittu/ eikä voinut päätäns ylösnota.
13:12 Hänet nähdessään Jeesus kutsui hänet luoksensa ja sanoi hänelle: "Nainen, sinä olet päässyt heikkoudestasi",	12. Mutta kuin Jeesus sen näki, kutsui hän hänen tykönsä ja sanoi hänelle: vaimo, sinä olet päässyt taudistas.	13:12 Mutta cosca Jeesus sen näki/ cudzui hän hänen tygöns/ ja sanoi hänelle: vaimo/ ole wapa sinun taudistas.
13:13 ja pani kätensä hänen päälleen. Ja heti hän oikaisi itsensä suoraksi ja ylisti Jumalaa.	13. Ja hän pani kätensä hänen päällensä, ja kohta se ojensi ylös itsensä ja kiitti Jumalaa.	13:13 Ja hän pani kätens hänen päällens/ ja cohta se ojensi idzens ja kijtti Jumalata.
13:14 Mutta synagoogan esimies, joka närkästyi siitä, että Jeesus paransi sapattina, rupesi puhumaan ja sanoi kansalle: "Kuusi päivää on, joina tulee työtä tehdä; tulkaa siis niinä päivinä parannuttamaan itseänne, älkääkä sapatinpäivänä."	14. Niin vastasi synagogan päämies ja närkästyi, että Jeesus paransi sabbatina, ja sanoi kansalle: kuusi päivää ovat, joina sopii työtä tehdä; niinä te tulkaat ja antakaat teitä parantaa, ja ei sabbatin päivänä.	13:14 Nijn Synagogan Päämies närkästyi että Jeesus paransi Sabbathina/ ja sanoi Canssalle: cuusi päiwä owat joina sopi työtä tehdä/ nijnä te tulcat ja andacat teitän parata/ ja ei Sabbathina.
13:15 Mutta Herra vastasi hänelle ja sanoi: "Te ulkokullatut, eikö jokainen teistä sapattina päästä härkänsä tai aasiansa seimestä ja vie sitä juomaan?"	15. Niin vastasi häntä Herra ja sanoi: sinä ulkokullattu! eikö kukin teistä päästä nautansa eli aasiansa sabbatina seimestä ja johdata juomaan?"	13:15 Nijn wastais händä HERra/ ja sanoi: sinä ulcocullattu/ eikö cukin teistä päästä nautans eli Asians Sabbathina seimestä ja johdata juomalle?"
13:16 Ja tätä naista, joka on Aabrahamin tytär ja jota saatana on pitänyt sidottuna, katso, jo kahdeksantoista vuotta, tätäkö ei olisi pitänyt päästää siitä siteestä sapatinpäivänä?"	16. Eikö myös tämä Abrahamin tytär pitäisi sabbatina päästettämän tästä siteestä, jonka, katso, saatana on kahdeksantoistakymmentä vuotta sitonut?"	13:16 Eikö myös pidäis tämä Abrahamin tytär Sabbathina päästettämän tästä sitestä/ jolla Sathan on jo cahdexantoistakymmendä vuotta sitonut?"
13:17 Ja hänen näin sanoessaan kaikki hänen vastustajansa häpesivät, ja kaikki kansa iloitsi kaikista niistä ihmeellisistä teoista, joita hän teki.	17. Ja kuin hän näitä sanoi, niin häpesivät kaikki, jotka häntä vastaan olivat. Ja kaikki kansa iloitsi kaikista kunniallisista töistä, joita häneltä tehtiin.	13:17 Ja cuin hän näitä sanoi/ nijn häpeisit caicki jotca händä wastan olit. Ja caicki Canssa iloidzi caikista cunnialisista töistä cuin häneldä tehtin.
13:18 Niin hän sanoi: "Minkä kaltainen on Jumalan valtakunta, ja mihin minä sen vertaisin?"	18. Niin hän sanoi: kenenkä vertainen on Jumalan valtakunta, ja kenenkä kaltaiseksi minä sen teen?"	13:18 NIjn hän sanoi: kenengä wertainen on Jumalan waldacunda/ ja kenengä caltaisexi minä sen teen?"
13:19 Se on sinapinsiemenen kaltainen, jonka mies otti ja kylvi puutarhaansa; ja se kasvoi, ja siitä tuli puu, ja taivaan linnut tekivät pesänsä sen oksille."	19. Se on sinapin siemenen vertainen, jonka ihminen otti ja kylvi yrttitarhaansa; ja se kasvoi ja tuli suureksi puuksi ja taivaan linnut tekivät pesänsä sen oksille.	13:19 Se on Sinapin siemenen wertainen/ jonga ihminen otti/ ja kylwi krydimaahans/ ja se caswoi ja tuli suurexi puuxi/ ja Taiwan linnut pesiwät sen oxisa.

13:20 Ja taas hän sanoi: "Mihin minä vertaisin Jumalan valtakunnan?"	20. Ja hän taas sanoi: kenenkä vertaiseksi minä Jumalan valtakunnan teen?	13:20 JA hän taas sanoi: kenengä wertaisexi minä Jumalan waldacunnan teen?
13:21 Se on hapatuksen kaltainen, jonka nainen otti ja sekoitti kolmeen vakalliseen jauhoja, kunnes kaikki happani."	21. Se on hapatuksen kaltainen, jonka vaimo otti, ja pani sen kolmeen jauhovakkaan, siihenasti kuin se kaikki happani.	13:21 Se on hapatuxen caldainen/ jonga yxi waimo otti/ ja pani sen colmen jauhowacan secan/ siihenasti cuin se caicki happani.
13:22 Ja hän vaelsi kaupungista kaupunkiin ja kylästä kylään ja opetti, kulkien Jerusalemiä kohti.	22. Ja hän vaelsi kaupunkien ja kyläin kautta opettain, ja matkusti Jerusalemiä päin.	13:22 Ja hän waelsi Caupungeita ja kyliä/ ja opetti/ ja matcusti Jerusalemi päin.
13:23 Ja joku kysyi häneltä: "Herra, onko niitä vähän, jotka pelastuvat?" Niin hän sanoi heille:	23. Niin sanoi yksi hänelle: Herra, vähäkö niitä on, jotka autuaaksi tulevat? Ja hän sanoi heille:	13:23 NIjn sanoi yxi hänelle: HERra/ wähäköstä nijtä on cuin autuaxi tulewat? 13:24 Hän sanoi heille:
13:24 "Kilvoitelkaa päästäksenne sisälle ahtaasta ovesta, sillä monet, sanon minä teille, koettavat päästä sisälle, mutta eivät voi.	24. Pyytäkää ahtaasta portista mennä sisälle, sillä monta on, sanon minä teille, jotka pyytävät mennä sisälle, ja ei taida.	Pyytäkät ahtasta portista mennä sisälle? sillä monda on (sanon minä teille) jotca pyytäwät mennä sisälle/ ja ei woi.
13:25 Sen jälkeen kuin perheenisäntä on noussut ja sulkenut oven ja te rupeatte seisomaan ulkona ja kolkuttamaan ovea sanoen: 'Herra, avaa meille', vastaa hän ja sanoo teille: 'En minä tunne teitä enkä tiedä, mistä te olette.'	25. Kuin perheenisäntä on noussut ja oven sulkenut, ja te rupeatte ulkona seisomaan ja oven päälle kolkuttamaan ja sanomaan: Herra, Herra, avaa meille! ja hän vastaa ja sanoo teille: en minä teitä tunne, kusta te olette;	13:25 Cosca Perhenisändä on nosnut ja owen sulkenut/ nijn teidän pitä ulkona seisoman/ ja owen päälle colcuttaman/ ja sanoman: Herra/ Herra/ awa meille: ja hän wasta ja sano teille: en minä teitä tunne/ custa te oletta.
13:26 Silloin te rupeatte sanomaan: 'Mehän söimme ja joimme sinun seurassasi, ja meidän kaduillamme sinä opetit.'	26. Niin te rupeatte sanomaan: me olemme syöneet ja juoneet sinun edessäs, ja meidän kaduillamme sinä opetit.	13:26 Nijn te rupiatte sanoman: me olemma syönet ja juonet sinun edesäs/ ja catuilla sinä meitä opetit.
13:27 Mutta hän on lausuva: 'Minä sanon teille: en tiedä, mistä te olette. Menkää pois minun tyköäni, kaikki te vääryyden tekijät.'	27. Ja hän on sanova: minä sanon teille: en minä teitä tunne, kusta te olette; menkää pois minun tyköäni, kaikki te väärintekiät.	13:27 Ja hän on wastawa: minä sanon teille: en minä teitä tunne custa te oletta/ mengät pois minun tyköni caicki te pahantekiät.
13:28 Siellä on oleva itku ja hammasten kiristys, kun näette Aabrahamin ja Iisakin ja Jaakobin ja kaikkien profeettain olevan Jumalan valtakunnassa, mutta huomaatte itsenne heitetyiksi ulos.	28. Siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys, kuin te näette Abrahamin ja Isaakin ja Jakobin ja kaikki prophetat Jumalan valtakunnassa, mutta itsenne ajettavan ulos.	13:28 Siellä pitä oleman itcu ja hammasten kiristys/ cosca te näettä Abrahamin ja Isaachin ja Jacobin/ ja caicki Prophetat Jumalan waldacunnas/ mutta teitänne ulosajettawan.
13:29 Ja tulijoita saapuu idästä ja lännestä ja pohjoisesta ja etelästä, ja he aterioitsevat Jumalan valtakunnassa.	29. Ja heidän pitää tuleman idästä ja lännestä, pohjoisesta ja etelästä, ja Jumalan valtakunnassa istuman.	13:29 Ja heidän pitä tuleman idäst ja lännest/ pohjaisest ja eteläst/ ja Jumalan waldacunnas istuman.
13:30 Ja katso, on viimeisiä, jotka tulevat ensimmäisiksi, ja on ensimmäisiä, jotka tulevat viimeisiksi."	30. Ja katso, ne ovat viimeiset, jotka tulevat ensimmäisiksi, ja ne ovat ensimmäiset, jotka tulevat viimeisiksi.	Ja cadzo/ ne owat wijmeiset/ jotca tulewat ensimmäisixi/ ja ne owat ensimmäiset/ jotca tulewat wijmeisixi.
13:31 Samalla hetkellä tuli hänen luoksensa muutamia fariseuksia, ja he sanoivat hänelle: "Lähde ja mene täältä pois, sillä Herodes tahtoo tappaa sinut."	31. Sinä päivänä tulivat muutammat Pharisealaiset ja sanoivat hänelle: lähde ulos ja mene täältä pois; sillä Herodes tahtoo sinua tappa.	13:30 SINä päiwänä tulit muutamat Phariseuxist/ ja sanoit hänelle: riennä/ ja mene tääldä pois: sillä Herodes tahto sinua tappa.

13:32 Niin hän sanoi heille: "Menkää ja sanokaa sille ketulle: 'Katso, minä ajan ulos riivaajia ja parannan sairaita tänään ja huomenna, ja kolmantena päivänä minä pääsen määräni päähän.'	32. Ja hän sanoi heille: menkää ja sanokaat sille ketulle: katso, minä ajan ulos perkeleitä, ja parannan tänäpäpä ja huomenna, ja kolmantena päivänä minä lopetetaan.	13:31 Hän sanoi heille: mengät ja sanocat sille ketulle/ cadzo/ minä ulosajan Perkeleitä/ ja parannan tänäpäpä ja huomenna/ ja colmandena päiwänä minä lopetan.
13:33 Kuitenkin minun pitää vaeltaman tänään ja huomenna ja ylihuomenna, sillä ei sovi, että profeetta saa surmansa muualla kuin Jerusalemissa.	33. Kuitenkin pitää minun tänäpäpä ja huomenna ja toisena huomenna vaeltaman; sillä ei tapahdu, että propheta muualla hukataan kuin Jerusalemissa.	13:32 Cuitengin pitä minun tänäpäpä ja huomen ja sen huomenisen päiwän peräst waeldaman: sillä ei taida tapahtu/ että Propheta mualla hucatan/ cuin Jerusalemissa.
13:34 Jerusalem, Jerusalem, sinä, joka tapat profeetat ja kivität ne, jotka ovat sinun tykösi lähetetyt, kuinka usein minä olenkaan tahtonut koota sinun lapsesi, niinkuin kana kokoa poikansa siipiensä alle! Mutta te ette ole tahtoneet.	34. Jerusalem, Jerusalem, joka tapat prophetat ja kivität niitä, jotka sinun tykösi lähetetään, kuinka usein minä tahdoin koota sinun lapses, niinkuin kana kokoo poikansa siipiensä alle, ja ette tahtoneet?	13:33 Jerusalem/ Jerusalem/ joca tapat Prophetat/ ja kiwität heitä/ jotca sinun tygös lähetetään/ cuinga usein minä tahdoin coota sinun lapses nijncuin cana coco poicans sijpeins ala/ ja et te tahtonet?
13:35 Katso, 'teidän huoneenne on jäävä hyljätyksi.' Mutta minä sanon teille: te ette näe minua, ennenkuin se aika tulee, jolloin te sanotte: 'Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen.'	35. Katso, teidän huoneenne jätetään teille kylmille. Totisesti sanon minä teille: ei teidän pidä minua näkemän, siihenasti kuin se aika tulee, jona te sanotte: siunattu olkoon se, joka tulee Herran nimeen!	13:34 Cadzocat teidän huonen jätetään teille kylmille: sillä minä sanon teille: et te minua ennen näe/ cuin se aica tule cosca te sanotta: siunattu olcon se joca tule HERran nimeen.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu .
14:1 Ja kun hän sapattina tuli erään fariseusten johtomiehen taloon aterialle, pitivät he häntä silmällä.	1. Ja tapahtui, että hän tuli yhden Pharisealaisten päämiehen huoneesen sabbatina rualle, ja he vartioitsivat häntä.	14:1 JA tapahdui/ että hän tuli yhden Phariseusten Päämiehen huonesen Sabbathina rualle: ja he wartioidzit händä.
14:2 Ja katso, siellä oli vesitautinen mies hänen edessään.	2. Ja katso, siinä oli vesitautinen ihminen hänen edessänsä.	14:2 Ja cadzo/ sijnä oli wesitautinen ihminen hänen edesäns.
14:3 Niin Jeesus rupesi puhumaan lainoppineille ja fariseuksille ja sanoi: "Onko luvallista parantaa sapattina, vai eikö?" Mutta he olivat vaihi.	3. Niin Jesus vastaten sanoi lainoppineille ja Pharisealaisille: sopiiko sabbatina parantaa? Niin he vaikenivat.	14:3 Ja Jesus sanoi Lainoppenuille ja Phariseuxille: sopico Sabbathina paranda? Nijn he waickenit.
14:4 Ja hän koski mieheen, paransi hänet ja laski menemään.	4. Mutta hän rupesi häneen, ja paransi hänen, ja pääsi menemään.	14:4 Mutta hän rupeis häneen/ ja paransi hänen ja päästi menemän.
14:5 Ja hän sanoi heille: "Jos joltakin teistä putoaa poika tai härkä kaivoon, eikö hän heti vedä sitä ylös sapatinpäivänäkin?"	5. Ja hän vastaten sanoi heille: kenenkä teistä nauta eli aasi putoo kaivoon, eikö hän kohta sabbatin päivänä häntä ota ylös?	14:5 Ja hän sanoi heille: jonga nauta eli Asi puto caiwoon/ eikö hän cohta Sabbathingan päiwänä händä ylösota?
14:6 Eivätkä he kyyenneet vastaamaan tähän.	6. Ja ei he taitaneet häntä tähän vastata.	14:6 Ja ei he tainnet händä tähän wastata.
14:7 Ja huomattessaan, kuinka kutsutut valitsivat itselleen ensimmäisiä sijoja, hän puhui heille vertauksen ja sanoi heille:	7. Mutta hän sanoi vieraille vertauksen, koska hän ymmärsi, kuinka he valitsivat ylimmäisiä istuimia, sanoen heille:	14:7 MUTta hän sanoi wierahille wertauxen/ cosca hän ymmärsi cuinga he walidzit ylimmäisiä istuimita:

14:8 "Kun joku on kutsunut sinut häihin, älä asetu aterioimaan ensimmäiselle sijalle; sillä, jos hän on kutsunut jonkun sinua arvollisemman,	8. Kuinka joltakulta häihin kutsuttu olet, niin älä istu ylimmäiseen siaan, ettei joku kunniallisempi sinua ole häneltä kutsuttu,	14:8 Coscas joldaculda häihin cudzutan/ nijn älä ylimmäisexi istu/ ettei jocu cunnialisembi sinua ole häneldä cudzuttu:
14:9 niin hän, joka on sinut ja hänet kutsunut, ehkä tulee ja sanoo sinulle: 'Anna tälle sija', ja silloin sinä saat häveten siirtyä viimeiselle paikalle.	9. Ja tulee se, joka sinun ja hänen on kutsunut, ja sanoo sinulle: anna tälle siaa! ja niin sinä häpiällä menet alemma istumaan.	14:9 Ja nijn tule se joca sekä sinun että hänen on cudzunut/ ja sano sinulle: anna tälle sia: ja nijn sinä häpiällä menet alemma istuman.
14:10 Vaan kun olet kutsuttu, mene ja asetu viimeiselle sijalle, ja niin on se, joka on sinut kutsunut, sisään tullessaan sanova sinulle: 'Ystäväni, astu ylemmäksi.' Silloin tulee sinulle kunnia kaikkien pöytäkumppaniesi edessä.	10. Mutta kuin kutsuttu olet, niin mene ja istu alemmaiseen siaan, että se, joka sinun kutsunut on, tulis ja sanois sinulle: ystäväni, nouse ylemmä; silloin on sinulle kunnia niiden edessä, jotka ynnä kanssa atrioitsevat.	14:10 Mutta parammin coscas cudzuttu olet/ nijn mene ja istu alemmaiseen siaan/ että se joca sinun cudzunut on/ tulis ja sanois sinulle: ystävän/ nouse ylemmä/ silloin on sinulle cunnia nijldä/ jotca myös atrioidzewat.
14:11 Sillä jokainen, joka itsensä ylentää, alennetaan, ja joka itsensä alentaa, se ylennetään."	11. Sillä jokainen, joka itsensä ylentää, se alennetaan, ja joka itsensä alentaa, se ylennetään.	14:11 Sillä joca idzens ylöndä/ hän aletan: ja joca idzens alenda/ se ylötän.
14:12 Ja hän sanoi myös sille, joka oli hänet kutsunut: "Kun laitat päivälliset tai illalliset, älä kutsu ystäviäsi, älä veljiäsi, älä sukulaisasi äläkä rikkaita naapureita, etteivät hekin vuorostaan kutsuisi sinua, ja ettet sinä siten saisi maksua.	12. Mutta hän sanoi myös sille, joka hänen kutsunut oli: kuin päivällistä tai ehtoollista teet, niin älä kutsu ystäviäsi, eli veljiäsi, ei lankoja, taikka rikkaita kylänmiehiä: ettei he joskus sinua myös jälleen kutsu, ja sinulle maksa.	14:12 Sanoi hän myös sille/ joca hänen cudzunut oli: coscas päiwälist taicka ehtolist teet/ nijn älä cudzu ystäwitäs/ eli weljejäs/ ei langojas/ taicka rickaita kylänmiehiäs/ ettei he sinua taas vuoroin cudzu/ ja sinulle maxa.
14:13 Vaan kun laitat pidot, kutsu köyhiä, raajarikkoja, rampoja, sokeita;	13. Mutta kuin pidot teet, niin kutsut köyhiä, raajarikkoja, ontuvia, sokeita:	14:13 Mutta parammin coscas pidon teet/ nijn cudzu köyhiä/ sairaita/ onduwita/ ja sokeita:
14:14 niin sinä olet oleva autuas, koska he eivät voi maksaa sinulle; sillä sinulle maksetaan vanhurskasten ylösnousemuksessa."	14. Niin sinä olet autua; sillä ei heillä ole varaa sinulle maksaa, sillä sinulle pitää maksettaman vanhurskasten ylösnousemisessa.	14:14 Nijn sinä olet autuas: sillä ei heillä ole wara sinulle maxa/ mutta sinulle pitä maxettaman wanhurscasten ylösnousemises.
14:15 Tämän kuullessaan eräs pöytäkumppaneista sanoi hänelle: "Autuas se, joka saa olla aterialla Jumalan valtakunnassa!"	15. Mutta kuin yksi ynnä atrioitsevista nämät kuuli, sanoi hän hänelle: autuas on se, joka syö leipää Jumalan valtakunnassa.	14:15 MUtta cosca yxi nijstä ynnä atrioidzewist nämät cuuli/ sanoi hän hänelle: autuas on se joca syö leipä Jumalan waldacunnas.
14:16 Niin hän sanoi hänelle: "Eräs mies laittoi suuret illalliset ja kutsui monta.	16. Niin hän sanoi hänelle: yksi ihminen teki suuren ehtoollisen ja kutsui monta,	14:16 Nijn hän sanoi hänelle: ihminen oli walmistanut suuren Ehtolisen/ ja cudzui monda.
14:17 Ja illallisajan tullessa hän lähetti palvelijansa sanomaan kutsutuille: 'Tulkaa, sillä kaikki on jo valmiina.'	17. Ja lähetti palveliansa ehtoollisen hetkellä sanomaan kutsutuille: tulkaat, sillä kaikki ovat valmistetut.	14:17 Ja lähetti palwelians Ehtolisen hetkellä sanoman cudzutuille: tulcat/ sillä caicki owat walmistetut.
14:18 Mutta he rupesivat kaikki järjestään estelemään. Ensimmäinen sanoi hänelle: 'Minä ostin pellon, ja minun täytyy lähteä sitä katsomaan; pyydän sinua, pidä minut estettynä.'	18. Ja he rupesivat järjestänsä kaikki itseänsä estelemään: ensimmäinen sanoi hänelle: minä ostin pellon, ja minun pitää menemän sitä katsomaan: minä rukoilen sinua, sano minun esteeni.	14:18 Ja he rupeisit järjestäns caicki heitäns estelemän: ensimmäinen sanoi: minä ostin pellon/ ja minun pitä menemän sitä cadzoman/ minä rucoilen sinua/ sano minun esteni.

14:19 Toinen sanoi: 'Minä ostin viisi paria härkiä ja menen niitä koettelemaan; pyydän sinua, pidä minut estettynä.'	19. Ja toinen sanoi: minä ostin viisi paria härkiä, ja menen niitä koettelemaan: minä rukoilen sinua, sano minun esteeni.	14:19 Toinen sanoi: minä ostin wijsi paria härkiä/ ja menen niijtä coetteleman/ minä rucoilen sinua/ sano minun esteni
14:20 Vielä toinen sanoi: 'Minä otin vaimon, ja sentähden en voi tulla.'	20. Ja kolmas sanoi: minä olen emännän nainut, ja en taida sentähden tulla.	14:20 Colmas sanoi: minä olen emännän nainut/ ja en taida sentähden tulla.
14:21 Ja palvelija tuli takaisin ja ilmoitti herralleen tämän. Silloin isäntä vihastui ja sanoi palvelijalleen: 'Mene kiiruusti kaupungin kaduille ja kujille ja tuo köyhät ja raajarikot, sokeat ja rammatt tänne sisälle.'	21. Ja kuin se palvelia tuli, sanoi hän nämät herrallensa. Silloin perheenisäntä vihastui ja sanoi palveliallensa: mene nopiasti kaupungin kaduille ja kujille ja saata tänne vaivaiset ja raajarikot, ontuvat ja sokiät.	Ja palwelia palais/ ja sanoi caicki nämät Herrallens. 14:21 NIjn perhen isändä wihastui/ ja sanoi palweliallens: mene nopiast Caupungin catuille ja cujille/ ja saata tänne waiwaiset ja sairat/ onduwat ja sokiät.
14:22 Ja palvelija sanoi: 'Herra, on tehty, minkä käskit, ja vielä on tilaa.'	22. Ja palvelia sanoi: herra, minä olen tehnyt niinkuin sinä käskit, ja vielä nyt siaa on.	14:22 Ja palwelia sanoi: Herra/ minä olen tehnyt nijncuins käskit/ ja wielä nyt sia on.
14:23 Niin Herra sanoi palvelijalle: 'Mene teille ja aitovierille ja pakota heitä tulemaan sisälle, että minun taloni täyttyisi;	23. Ja herra sanoi palvelialle: men maanteille ja aidoille, ja waadi heitä sisälle tulemaan, että minun huoneeni täytettäisiin.	14:23 Herra sanoi palwelialle: mene maan teille ja aidoille/ ja waadi heitä tuleman/ että minun huoneni täytetäisiin.
14:24 sillä minä sanon teille, ettei yksikään niistä miehistä, jotka olivat kutsutut, ole maistava minun illallisiani."	24. Sillä minä sanon teille, ettei yksikään niistä miehistä, jotka kutsuttiin, pidä maistaman minun ehtoollistani.	14:24 Mutta minä sanon teille: ettei yxikän nijstä miehistä cuin cudzuttin/ pidä maistaman minun Ehtolistani.
14:25 Ja hänen mukanaan kulki paljon kansaa; ja hän kääntyi ja sanoi heille:	25. Niin vaelsi paljo väkeä hänen kanssansa, ja hän kääntyi ja sanoi heille:	14:25 NIjn waelsi paljo wäke hänen cansans/ ja hän käänsi hänens/ ja sanoi heille:
14:26 "Jos joku tulee minun tyköni eikä vihaa isäänsä ja äitiänsä ja vaimoan ja lapsiaan ja veljiään ja sisariaan, vieläpä omaa elämänsäkin, hän ei voi olla minun opetuslapseni.	26. Jos joku tulee minun tyköni, ja ei vihaa isäänsä ja äitiänsä, ja emäntäänsä ja lapsiansa, ja veljiänsä ja sisariansa, ja päälliseksi omaa henkeänsä, ei se taida olla minun opetuslapseni.	14:26 Jos jocu tule minun tygöni ja ei wiha Isäns/ äitiäns/ emändätäns/ lapsians/ weljejäns/ sisaritans/ ja päälisexi oma hengens/ ei se taida olla minun Opetuslapseni.
14:27 Ja joka ei kannu ristiänsä ja seuraa minua, se ei voi olla minun opetuslapseni.	27. Ja joka ei kannu ristiänsä ja seuraa minua, ei se taida olla minun opetuslapseni.	14:27 Ja joca ei canna ristiäns ja seura minua/ ei se taida myös olla minun Opetuslapseni.
14:28 Sillä jos joku teistä tahtoo rakentaa tornin, eikä hän ensin istu laskemaan kustannuksia, nähdäkseen, onko hänellä varoja rakentaa se valmiiksi,	28. Sillä kuka teistä on, joka tahtoo tornia rakentaa; eikä hän ennen istu ja laske kulutusta, jos hänellä on varaa sitä täyttää?	14:28 Sillä cuca teistä on joca tahto Tornia raketa/ ja ei ennen laske culutusta/ jos hänellä on wara sitä täyttää?
14:29 etteivät, kun hän on pannut perustuksen, mutta ei kykene saamaan rakennusta valmiiksi, kaikki, jotka sen näkevät, rupeaisi pilkkaamaan häntä	29. Ettei, kuin hän perustuksen laskenut on, ja ei voi sitä täyttää, kaikki, jotka sen näkevät, rupee pilkkaamaan häntä,	14:29 Ettei hän/ cosca hän perustuxen laskenut on ja ei woi täyttää/ tule caickein nijden pilcaxi jotca sen näkewät/ ja sanowat:
14:30 sanoen: 'Tuo mies ryhtyi rakentamaan, mutta ei kyennyt saamaan valmiiksi'?	30. Sanoen: tämä ihminen rupesi rakentamaan, ja ei voinut täyttää.	14:30 Tämä ihminen rupeis rakendaman ja ei woinut täyttää.

14:31 Tahi jos joku kuningas tahtoo lähteä sotimaan toista kuningasta vastaan, eikö hän ensin istu ja pidä neuvoa, kykeneekö hän kymmenellä tuhannella kohtaamaan sitä, joka tulee häntä vastaan kahdellakymmenellä tuhannella?	31. Taikka kuka kuningas tahtoo mennä sotimaan toista kuningasta vastaan; eikö hän ennen istu ja ajattele, jos hän voi kymmenellä tuhannella kohdata sen, joka häntä vastaan tulee kahdellakymmenellä tuhannella?	14:31 Taicka cuca Cuningas tahto mennä sotiman toista Cuningasta wastan/ eikö hän ennen ajattele/ jos hän woi kymmenellä tuhannella cohdata sen joca händä wastan tule cahdella kymmenellä tuhannella?
14:32 Ja ellei kykene, niin hän, toisen vielä ollessa kaukana, lähettää hänen luoksensa lähettiläät hieromaan rauhaa.	32. Muutoin, kuin hän vielä kaukana on, niin hän lähettää hänelle sanan ja rukoilee rauhaa.	14:32 Muutoin/ cosca hän wielä caucana on/ nijn hän lähettä hänelle sanan/ ja rucoile rauha.
14:33 Niin ei myös teistä yksikään, joka ei luovu kaikesta, mitä hänellä on, voi olla minun opetuslapseni.	33. Niin siis jokainen teistä, joka ei luovu kaikesta mitä hänellä on, ei se taida olla minun opetuslapseni.	14:33 Nijn myös jocainen teistä joca ei luowu caikista cuin hänellä on/ ei se taida olla minun Opetuslapseni.
14:34 Suola on hyvä; mutta jos suolakin käy mauttomaksi, millä se saadaan suolaiseksi?	34. Suola on hyvä; mutta jos suola tulee mauttomaksi, milläs sitte suolataan?	14:34 SUola on idzestäns hywä/ mutta jos suola tule mauttomaxi/ milläst sijtte suolatan?
14:35 Ei se kelpaa maahan eikä lantaan; se heitetään pois. Jolla on korvat kuulla, se kuulkoon!"	35. Ei se maahan eikä sontaan ole sovelias: he heittävät sen pois. Jolla on korvat kuulla, se kuulkaan.	14:35 Ei se maasa/ eikä sonnasa ole tarpellinen/ mutta poisheitetän. Jolla on corwat cuulla/ se cuulcan.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu .
15:1 Ja kaikki publikaanit ja syntiset tulivat hänen tykönsä kuulemaan häntä.	1. Mutta hänen tykönsä tulivat kaikki Publikanit ja syntiset, kuulemaan häntä.	15:1 JA hänen tygöns tulit caicki Publicanit ja syndiset/ cuuleman händä.
15:2 Mutta fariseukset ja kirjanoppineet nurisivat ja sanoivat: "Tämä ottaa vastaan syntisiä ja syö heidän kanssaan."	2. Ja Pharisealaiset ja kirjanoppineet napolisivat ja sanoivat: tämä syntisiä vastaan ottaa ja syö heidän kanssansa.	15:2 Nijn Phariseuxet ja Kirjanoppenet napolisit ja sanoit: tämä syndisiä wastanotta/ ja syö heidän cansans.
15:3 Niin hän puhui heille tämän vertauksen sanoen:	3. Niin hän sanoi heille tämän vertauksen, sanoen:	15:3 Nijn hän sanoi heille tämän wertauxen/ sanoden:
15:4 "Jos jollakin teistä on sata lammasta ja hän kadottaa yhden niistä, eikö hän jätä niitä yhdeksääkymmentä yhdeksää erämaahan ja mene etsimään kadonnutta, kunnes hän sen löytää?	4. Kuka on teistä se ihminen, jolla on sata lammasta, ja jos hän yhden niistä kadottaa, eikö hän jätä yhdeksänkymmentä ja yhdeksän korpeen, ja mene sen jälkeen, joka kadonnut on, siihenasti että hän sen löytää?	15:4 Cuca on teistä se ihminen/ jolla on sata lammasta/ ja jos hän yhdengin nijstä cadotta/ eikö hän jätä yhdexänkymmendä ja yhdexän corpeen/ ja mene sen jälken joca cadonnut on/ sijhenasti että hän sen löytä?
15:5 Ja löydettyään hän panee sen hartioillensa iloiten.	5. Ja kuin hän sen löytää, niin hän panee sen olallensa, iloiten.	15:5 Ja cuin hän sen löytä/ nijn hän pane sen olallens/ iloiten.
15:6 Ja kun hän tulee kotiin, kutsuu hän kokoon ystävänsä ja naapurinsa ja sanoo heille: 'Iloitkaa minun kanssani, sillä minä löysin lampaani, joka oli kadonnut.'	6. Ja kuin hän tulee kotiansa, niin hän kutsuu kokoon ystävänsä ja kylänsä miehet, ja sanoo heille: iloitkaat minun kanssani: sillä minä löysin lampaani, joka kadonnut oli.	15:6 Ja cosca hän tule cotians/ nijn hän cocon cudzu ystäwäns ja kylänsmiehet/ ja sano heille: iloitcat minun cansani: sillä minä löysin minun lambani joca cadonnut oli.

15:7 Minä sanon teille: samoin on ilo taivaassa suurempi yhdestä syntisestä, joka tekee parannuksen, kuin yhdeksästäkymmenestä yhdeksästä vanhurskaasta, jotka eivät parannusta tarvitse.	7. Minä sanon teille: niin pitää ilo oleman taivaassa yhdestä syntisestä, joka itsensä parantaa, enemmän kuin yhdeksästäkymmenestä ja yhdeksästä hurskaasta, jotka ei parannusta tarvitse.	15:7 Minä sanon teille: nijn myös ilo pitä oleman Taiwas yhdest syndisest/ joca hänens paranda/ enämmin cuin yhdexästkyminenest ja yhdexäst hurscast/ jotca ei parannusta tarwidze.
15:8 Tahi jos jollakin naisella on kymmenen hopearahaa ja hän kadottaa yhden niistä, eikö hän sytytä lampua ja lakaise huonetta ja etsi visusti, kunnes hän sen löytää?	8. Taikka kuka vaimo on, jolla on kymmenen penninkiä, jos hän yhden niistä kadottaa, eikö hän sytytä kynttilää, ja lakaise huonetta, ja etsi visusti niinkauvan kuin hän sen löytää?	15:8 Taicka cuca waimo on/ jolla on kymmenen penningitä/ jos hän yhdengin nijstä cadotta/ eikö hän sytytä kyntilätä/ ja lacaise huonehta/ ja edzi wisust nijncauwan cuin hän sen löytä?
15:9 Ja löydettyään hän kutsuu kokoon ystävättärensä ja naapurinaiset ja sanoo: 'Iloitkaa minun kanssani, sillä minä löysin rahan, jonka olin kadottanut.'	9. Ja kuin hän sen löytänyt on, kutsuu hän kokoon ystävänsä ja kylänsä vaimot, ja sanoo: iloitkaat minun kanssani; sillä minä löysin penninkini, jonka minä kadotin.	15:9 Ja cosca hän sen löytänyt on/ cocon cudzu hän ystäwäns ja kylänswaimot/ ja sano: iloitcat minun cansani: sillä minä löysin penningini/ jonga minä cadotin.
15:10 Niin myös, sanon minä teille, on ilo Jumalan enkeleillä yhdestä syntisestä, joka tekee parannuksen."	10. Niin myös, sanon minä teille, pitää ilo oleman Jumalan enkeleillä yhdestä syntisestä, joka itsensä parantaa.	15:10 Nijn myös/ sanon minä teille/ pitä ilo oleman Jumalan Engeleillä yhdest syndisest/ joca hänens paranda.
15:11 Vielä hän sanoi: "Eräällä miehellä oli kaksi poikaa.	11. Ja hän sanoi: yhdellä miehellä oli kaksi poikaa,	15:11 JA hän sanoi: yhdellä miehellä oli caxi poica:
15:12 Ja nuorempi heistä sanoi isälleen: 'Isä, anna minulle se osa tavaroista, mikä minulle on tuleva.' Niin hän jakoi heille omaisuutensa.	12. Ja nuorempi heistä sanoi isällensä: isä, anna minulle osa tavarasta, joka minulle tulee. Ja hän jakoi heille tavarän.	15:12 Ja nuorembi sanoi Isällens: Isä/ anna minulle osa tawarast cuin minun tule.
15:13 Eikä kulunut montakaan päivää, niin nuorempi poika kokosi kaiken omansa ja matkusti pois kaukaiseen maahan; ja siellä hän hävitti tavaransa eläen irستاasti.	13. Ja ei kauvan sen jälkeen, kuin nuorempi poika oli kaikki koonnut, meni hän kaukaiselle maakunnalle, ja hukkasi siellä tavaransa irstaisuudessa.	15:13 Ja hän jaco i heille tawaran. Ja ei cauwan sen jälken/ cosca nuorembi poica oli caicki coonnut/ meni hän caucaiselle maacunnalle ja huckais siellä caiken tawarans ylön syömises.
15:14 Mutta kun hän oli kaikki tuhlanut, tuli kova nälkä koko siihen maahan, ja hän alkoi kärsiä puutetta.	14. Mutta kuin hän kaikki oli tuhlanut, niin tuli suuri nälkä kaikkeen siihen maakuntaan; ja hän rupesi hätäntymään,	15:14 Cosca hän caicki oli tuhlanut/ nijn tuli suuri nälkä caicken sijhen maacundan/ ja hän rupeis hätäyndymän.
15:15 Ja hän meni ja yhtyi erääseen sen maan kansalaiseen, ja tämä lähetti hänet tiluksilleen kaitsemaan sikoja.	15. Ja meni pois ja suostui yhteen sen maakunnan kauppamieheen, joka hänen lähetti maakyliinsä kaitsemaan sikojansa.	15:15 Ja poismeni/ ja suostui yhten sen maacunnan cauppamiehen/ joca hänen lähetti pellollens caidzeman sicojans.
15:16 Ja hän halusi täyttää vatsansa niillä palkohedelmillä, joita siat söivät, mutta niitäkään ei kukaan hänelle antanut.	16. Ja hän pyysi vatsaansa ravalla täyttää, jota siat söivät, ja ei kenkään hänelle sitäkään antanut.	15:16 Ja hän pyysi wadzans rawalla täyttä/ jota siat söit/ ja ei kengän hänelle sitäkän andanut.
15:17 Niin hän meni itseensä ja sanoi: 'Kuinka monella minun isäni palkkalaisella on yltäkyllin leipää, mutta minä kuolen täällä nälkään!	17. Mutta kuin hän mielensä malttoi, sanoi hän: kuinka monella minun isäni palkollisella on kyllä leipää, ja minä kuolen nälkään!	15:17 Nijn hän ajatteli idzelläns/ ja sanoi: cuinga monella minun Isäni palcollisella on kyllä leipä/ ja minä cuolen nälkän?
15:18 Minä nousen ja menen isäni tykö ja sanon hänelle: Isä, minä olen tehnyt syntiä taivasta vastaan ja sinun edessäsi	18. Minä nousen ja käyn minun isäni tykö ja sanon hänelle: isä, minä olen syntiä tehnyt taivasta vastaan ja sinun edessäs,	15:18 Minä nousen/ ja käyn minun Isäni tygö/ ja sanon hänelle: Isä/ minä olen syndiä tehnyt Taiwan ja sinun edesäs:

15:19 enkä enää ansaitse, että minua sinun pojaksesi kutsutaan; tee minut yhdeksi palkkalaisistasi.'	19. Ja en ole silleen mahdollinen sinun pojaksesi kutsuttaa: tee minua niinkuin yhden palkollisistas.	15:19 Ja en ole silleen mahdollinen sinun pojaksesi cudzutta/ tee minulle nijncuin yhdelle sinun palkollisistas.
15:20 Ja hän nousi ja meni isänsä tykö. Mutta kun hän vielä oli kaukana, näki hänen isänsä hänet ja armahti häntä, juoksi häntä vastaan ja lankesi hänen kaulaansa ja suuteli häntä hellästi.	20. Ja hän nousi ja tuli isänsä tykö. Mutta kuin hän vielä taampana oli, näki hänen isänsä hänen, ja armahti hänen päällensä, ja juosten lankesi hänen kaulaansa, ja suuta antoi hänen.	Ja hän nousi/ ja tuli Isänsä tykö. 15:20 Cosca hän vielä taambana oli/ näki hänen Isänsä hänen/ ja armahti hänen päällensä/ juoksi ja langeis hänen caulaans/ ja suuta andoi hänelle.
15:21 Mutta poika sanoi hänelle: 'Isä, minä olen tehnyt syntiä taivasta vastaan ja sinun edessäsi enkä enää ansaitse, että minua sinun pojaksesi kutsutaan.'	21. Mutta poika sanoi hänelle: isä, minä olen syntiä tehnyt taivasta vastaan ja sinun edessäsi, ja en ole mahdollinen tästedes sinun pojaksesi kutsuttaa.	15:21 Nijn sanoi poica: Isä/ minä olen syndiä tehnyt Taiwan ja sinun edessäsi/ ja en ole mahdollinen tästedes sinun pojaksesi cudzutta.
15:22 Silloin isä sanoi palvelijoilleen: 'Tuokaa pian parhaat vaatteet ja puukekaa hänet niihin, ja pankaa sormus hänen sormeensa ja kengät hänen jalkaansa;	22. Niin sanoi isä palvelioillensa: tuokaat tänne ne parhaat vaatteet, ja puukekat hänen yllensä, ja antakaat sormus hänen käteensä, ja kengät hänen jalkoihinsa,	15:22 Nijn sanoi Isä palwelioillensa/ tuocat tänne parhat waattet/ ja puettacat hänen päällensä/ ja andacat sormus hänen käteensä/ ja kengät hänen jalcoihinsa/
15:23 ja noutakaa syötetty vasikka ja teurastakaa. Ja syökäämme ja pitäkäämme iloa,	23. Ja tuokaat syötetty vasikka, ja tappakaat se, ja syökäämme ja riemuitkaamme;	15:23 Ja tuocat se syötetty wasicka/ ja tappacat/ syökäm/ riemuitcam:
15:24 sillä tämä minun poikani oli kuollut ja virkosi eloon, hän oli kadonnut ja on jälleen löytynyt.' Ja he rupesivat iloa pitämään.	24. Sillä tämä minun poikani oli kuollut, ja virkosi jälleen: hän oli kadonnut, ja on taas löydetty; ja rupesivat riemuitsemaan.	15:24 Sillä tämä minun poican oli cuollut/ ja wircois jälleensä/ hän oli cadonnut/ ja on taas löytyt: Ja he rupeisit riemuidzeman.
15:25 Mutta hänen vanhempi poikansa oli pellolla. Ja kun hän tuli ja lähestyi kotia, kuuli hän laulun ja karkelon.	25. Mutta hänen vanhempi poikansa oli pellolla, ja kuin hän tuli ja huonetta lähestyi, kuuli hän laulun ja hyyt.	15:25 Mutta hänen vanhemi poicans oli pellolla. Ja cuin hän tuli/ ja huonetta lähestyi/ cuuli hän laulun ja dantzit.
15:26 Ja hän kutsui luoksensa yhden palvelijoista ja tiedusteli, mitä se oli.	26. Niin hän kutsui yhden palvelioistansa ja kysyi: mikä se on?	15:26 Nijn hän cudzui yhden palwelioistansa ja kysyi/ mikä se on?
15:27 Tämä sanoi hänelle: 'Sinun veljesi on tullut, ja isäsi teurastutti syötetyn vasikan, kun sai hänet terveenä takaisin.'	27. Niin se sanoi hänelle: sinun veljes tuli, ja isäs antoi tappa syötetyn vasikan, että hän sai hänen terveenä jälleen.	15:27 Hän sanoi hänelle: sinun weljes tuli/ ja Isäs andoi tappa sen syötetyn wasican/ että hän sai hänen terwenä jälleensä.
15:28 Niin hän vihastui eikä tahtonut mennä sisälle; mutta hänen isänsä tuli ulos ja puhutteli häntä leppeästi.	28. Niin hän vihastui eikä tahtonut mennä sisälle; hänen isänsä meni siis ulos, ja neuvoi häntä.	15:28 Nijn hän wihastui/ eikä tahtonut sisälle mennä. Ja hänen Isänsä meni ulos/ ja rucoili händä.
15:29 Mutta hän vastasi ja sanoi isällensä: 'Katso, niin monta vuotta minä olen sinua palvellut enkä ole milloinkaan sinun käskyäsi laiminlyönyt, ja kuitenkin et ole minulle koskaan antanut vohlaakaan, pitääkseni iloa ystäväni kanssa.	29. Mutta hän vastasi ja sanoi isällensä: katso, niin monta vuotta minä palvelen sinua, ja en ole koskaan sinun käskyäsi käynyt ylitse, ja et sinä ole minulle vohlaakaan antanut, riemuitakseni ystäväni kanssa.	15:29 Mutta hän wastais/ ja sanoi Isällensä: cadzo/ nijn monda vuotta minä palwelen sinua/ ja en ole coscan sinun käskyäsi ylidzekäynyt/ ja et sinä ole minulle wohlacan andanut/ riemuitaxeni ystäwäni cansa.
15:30 Mutta kun tämä sinun poikasi tuli, joka on tuhlannut sinun omaisuutesi porttojen kanssa, niin hänelle sinä teurastit syötetyn vasikan.'	30. Mutta että tämä sinun poikas tuli, joka tavaransa on tuhlannut porttoin kanssa, tapoit sinä hänelle syötetyn vasikan.	15:30 Mutta nyt/ että tämä sinun poicas tuli/ joca hänen tawaransa on tuhlannut porttoin cansa/ tapoit sinä hänelle sen syötetyn wasican.

15:31 Niin hän sanoi hänelle: 'Poikani, sinä olet aina minun tykönäni, ja kaikki, mikä on minun omaani, on sinun.'	31. Mutta hän sanoi hänelle: poikani! sinä olet aina minun tykönäni, ja kaikki mitä minun on, se on sinun.	15:31 Nijn sanoi hän hänelle: poican/ sinä olet aina minun tykönäni/ ja caicki mitä minun on/ se on sinun.
15:32 Mutta pitihän nyt riemuita ja iloita, sillä tämä sinun veljesi oli kuollut ja virkosi eloon, hän oli kadonnut ja on jälleen löytynyt."	32. Niin piti sinunkin riemuitseman ja iloitseman; sillä tämä sinun veljes oli kuollut ja virkosi jälleen, hän oli kadonnut ja on taas löydetty.	15:32 Nijn pidäis sinungin riemuidzeman ja iloidzeman: sillä tämä sinun weljes oli cuollut/ ja wircois jällens/ hän oli cadonnut/ ja on taas löytyy.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu .
16:1 Ja hän puhui myös opetuslapsilleen: "Oli rikas mies, jolla oli huoneenhaltija, ja hänelle kanneltiin, että tämä hävitti hänen omaisuuttansa.	1. Mutta hän sanoi myöskin opetuslapsillensa: oli rikas mies, jolla oli huoneenhaltia, ja hänen edessänsä kannettiin hänen päällensä, että hän oli hukuttanut hänen hyvytensä.	16:1 SAnoi hän myös Opetuslapsillens: oli yxi ricas mies/ jolla oli huonenhaldia/ ja hänen edesäns cannettin/ että hän oli hucuttanut hänen hywydens.
16:2 Ja hän kutsui hänet eteensä ja sanoi hänelle: 'Mitä minä kuulenkaan sinusta? Tee tili huoneenhallituksestasi; sillä sinä et saa enää minun huonettani hallita.'	2. Ja hän kutsui hänen ja sanoi hänelle: miksi minä sinusta sen kuulen? tee luku hallituksestas; sillä et sinä saa tästedes hallita.	16:2 Ja hän cudzui hänen/ ja sanoi hänelle: mixi minä sinusta sen cuulen? tee lucu hallituswirastas: sillä et sinä saa tästedes hallita.
16:3 Niin huoneenhaltija sanoi mielessään: 'Mitä minä teen, kun isäntäni ottaa minulta pois huoneenhallituksen? Kaivaa minä en jaksa, kerjuuta häpeän.	3. Niin huoneenhaltia sanoi itsellensä: mitä minä teen, sillä minun herrani ottaa minulta pois hallituksen? en minä voi kaivaa, häpeän minä kerjätä.	16:3 Nijn huonenhaldia sanoi idzelläns: mitä minä teen? Sillä minun Herran otta minulda pois wiran/ en minä woi caiwa/ häpen minä kerjätä.
16:4 Minä tiedän, mitä teen, että ottaisivat minut taloihinsa, kun minut pannaan pois huoneenhallituksesta.'	4. Minä tiedän, mitä minä teen, että kuin minä viralta pannaan pois, niin he korjaavat minun huoneesensa.	16:4 Minä tiedän mitä minä teen: cosca minä wiralda poispannan/ nijn he corjawat minun heidän huonesens.
16:5 Ja hän kutsui luoksensa jokaisen herransa velallisista ja sanoi ensimmäiselle: 'Paljonko sinä olet velkaa minun herralleni?'	5. Ja hän kutsui tykönsä kaikki herransa velvolliset ja sanoi ensimmäiselle: kuinka paljo sinä olet minun herralleni velkaa?	16:5 Ja hän cudzui tygöns caicki Herrans welgolliset/ ja sanoi ensimmäiselle: cuinga paljo sinä olet minun Herralleni welca?
16:6 Tämä sanoi: 'Sata astiaa öljyä.' Niin hän sanoi hänelle: 'Tässä on velkakirjasi, istu ja kirjoita pian viisikymmentä.'	6. Mutta se sanoi: sata tynnyriä öljyä. Ja hän sanoi hänelle: ota kirjas ja istu pian, ja kirjoita viisikymmentä.	16:6 Se sanoi/ sata tynnyritä Öljyä. Hän sanoi hänelle: Ota kirjas ja istu pian/ ja kirjoita wijsikymmendä.
16:7 Sitten hän sanoi toiselle: 'Entä sinä, paljonko sinä olet velkaa?' Tämä sanoi: 'Sata tynnyriä nisuja.' Hän sanoi hänelle: 'Tässä on velkakirjasi, kirjoita kahdeksankymmentä.'	7. Sitte hän sanoi toiselle: kuinka paljon sinä olet velkaa? ja se sanoi: sata puntaa nisuja. Hän sanoi hänelle: ota kirjas ja kirjoita kahdeksankymmentä.	16:7 Sijtte hän sanoi toiselle paljoco sinä olet welca? Hän sanoi: sata punda nisuja. Hän sanoi hänelle: ota kirjas/ ja kirjoita cahdexankymmendä.
16:8 Ja herra kehui väärää huoneenhaltijaa siitä, että hän oli menetellyt ovelasti. Sillä tämän maailman lapset ovat omaa sukukuntaansa kohtaan ovelampia kuin valkeuden lapset.	8. Ja herra kiitti väärää huoneenhaltiata, että hän toimellisesti teki; sillä tämän maailman lapset ovat toimellisemmat kuin valkeuden lapset heidän sukukunnassansa.	16:8 Ja Herra kijtti sitä wäärä huonenhaldiata/ että hän toimellisest teki: sillä tämän mailman lapset owat toimellisemmat kuin walkeuden lapset/ heidän sugusans.

16:9 Ja minä sanon teille: tehkää itsellenne ystäviä väärällä mammonalla, että he, kun se loppuu, ottaisivat teidät iäisiin majoihin.	9. Ja minä myös sanon teille: tehkää teillenne ystäviä väärästä mammonasta, että kuin te tarvitsette, niin he korjaavat teitä ijankaikkisiin majoihin.	16:9 Ja minä myös sanon teille: tehkät teillen ystäwitä wäärästä Mammonasta/ että cosca te tarwidzetta/ nijn he corjawat teitä ijancaickisijn majoihin.
16:10 Joka vähimmässä on uskollinen, on paljossakin uskollinen, ja joka vähimmässä on väärä, on paljossakin väärä.	10. Joka vähemmässä on uskollinen, se on myös paljossa uskollinen, ja joka vähemmässä on väärä, se on myös paljossa petollinen.	16:10 Joca wähemmäs on uscollinen/ hän on myös paljos uscollinen/ ja joca wähemmäs on wäärä/ se myös paljos on petollinen.
16:11 Jos siis ette ole olleet uskolliset väärässä mammonassa, kuka teille uskoo sitä, mikä oikeata on?	11. Jollette siis ole olleet uskolliset väärässä mammonassa, kuka teille sitä uskoo, mikä oikia on?	16:11 Jollet te sijs ollet uscolliset sijnä wääräs Mammonas/ cuca teille sitä usco cuin totinen on?
16:12 Ja jos ette ole olleet uskolliset siinä, mikä on toisen omaa, kuka teille antaa sitä, mikä teidän omaanne on?	12. Ja ellette ole olleet toisen omassa uskolliset, kuka teille antaa sen, mikä teidän omanne on?	16:12 Ja ellet te ole toisen omas uscolliset/ cuca teille anda sen cuin teidän oman on?
16:13 Ei kukaan palvelija voi palvella kahta herraa; sillä hän on joko tätä vihaava ja toista rakastava, taikka tähän liittyvä ja toista halveksiva. Ette voi palvella Jumalaa ja mammonaa."	13. Ei yksikään palvelia taida kahta herraa palvella; sillä taikka hän yhtä vihaa ja toista rakastaa, eli yhdessä hän kiinni riippuu ja toisen katsoo ylö. Ette taida palvella Jumalaa ja mammonaa.	16:13 Ei yxikän palwelia taida cahta Herra palwella/ sillä taicka hän yhtä wiha/ ja toista racasta/ eli yhdes hän kijnnirippu/ ja toisen ylöncadzo. Et te taida palwella Jumalata ja Mammonat.
16:14 Tämän kaiken kuulivat fariseukset, jotka olivat rahanahneita, ja he ivasivat häntä.	14. Mutta kaikki nämät kuulivat nekin Pharisealaiset, jotka ahneet olivat, ja pilkkasivat häntä.	16:14 CAicki nämät cuulit nekin Phariseuxet jotca ahnet olit/ ja nauroit händä.
16:15 Ja hän sanoi heille: "Te juuri olette ne, jotka teette itsenne vanhurskaiksi ihmisten edessä, mutta Jumala tuntee teidän sydämenne; sillä mikä ihmisten kesken on korkeata, se on Jumalan edessä kauhistus.	15. Ja hän sanoi heille: te olette ne, jotka itsenne hurskaiksi teette ihmisten edessä; mutta Jumala tuntee teidän sydämenne; sillä se mikä ihmisille on korkia, se on Jumalan edessä kauhistus.	16:15 Ja hän sanoi heille: te oletta ne jotca idzen hurscaxi teette ihmisten edes/ mutta Jumala tunde teidän sydämen: sillä se cuin ihmisille on corkia/ se on Jumalalle cauhistus.
16:16 Laki ja profeetat olivat Johannekseen asti; siitä lähtien julistetaan Jumalan valtakuntaa, ja jokainen tunkeutuu sinne väkisin.	16. Laki ja prophetat ovat Johannekseen asti, ja siitä ajasta ilmoitetaan Jumalan valtakunta, ja jokainen siihen itseänsä väellä tunkee.	16:16 Laki ja Prophetat ennustit Johannexen asti/ ja sijtä ajasta on ilmoitettu Jumalan waldacunda Evangeliumin cautta/ ja jocainen sijhen idziäns wäellä tunge.
16:17 Mutta ennemmin taivas ja maa katoavat, kuin yksikään lain piirto häviää.	17. Pikemmin taivas ja maa hukkuu, kuin rahtukaan laista putoo.	16:17 Pikemmin Taiwas ja maa hucku/ cuin rahtucan Laista.
16:18 Jokainen, joka hylkää vaimonsa ja nai toisen, tekee huorin; ja joka nai miehensä hylkäämän, tekee huorin.	18. Joka emäntänsä hylkää ja nai toisen, hän tekee huorin, ja joka sen mieheltä hyljätyn nai, hän tekee huorin.	16:18 Joca emändäns hyljä/ ja nai toisen/ hän teke huorin: ja joca sen mieheldä hyljätyn nai/ hän teke myös huorin.
16:19 Oli rikas mies, joka pukeutui purppuraan ja hienoihin pellavavaatteisiin ja eli joka päivä ilossa loisteliaasti.	19. Oli yksi rikas mies, joka vaatetti itsensä purpuralla ja kalliilla liinavaatteilla, ja eli joka päivä ilossa herkullisesti.	16:19 NIjn oli ricas mies/ joca puetettin Purpuralla ja calleilla lijnawaatteilla/ ja eli jocapäiwä ilos hercullisest.
16:20 Mutta eräs köyhä, nimeltä Lasarus, makasi hänen ovensa edessä täynnä paiseita	20. Oli myös kerjääjä, nimeltä Latsarus, joka makasi hänen ovensa edessä täynnänsä paisumia,	16:20 Oli myös kerjääjä/ nimeldä Lazarus/ joca macais hänen porttins edes täynäns paisumita:

16:21 ja halusi ravita itseään niillä muruilla, jotka putosivat rikkaan pöydältä. Ja koiratkin tulivat ja nuolivat hänen paiseitansa.	21. Ja pyysi ravittaa niistä muruista, jotka rikkaan pöydältä putosivat; mutta koirat myös tulivat ja nuolivat hänen paisumansa.	16:21 Ja pyysi rawita nijstä muruista/ jotca rickan pöydäldä putoisit. Mutta coirat tulit/ ja nuolit hänen paisumans.
16:22 Niin tapahtui, että köyhä kuoli, ja enkelit veivät hänet Aabrahamin helmaan. Ja rikaskin kuoli, ja hänet haudattiin.	22. Niin tapahtui, että kerjääjä kuoli ja vietiin enkeleiltä Abrahamin helmaan: niin kuoli myös rikas ja haudattiin.	16:22 Nijn tapahtui että kerjääjä cuoli/ ja wietin Engeleildä Abrahamin helmaan: cuoli myös ricas/ ja haudattin.
16:23 Ja kun hän nosti silmänsä tuonelassa, vaivoissa ollessaan, näki hän kaukana Aabrahamin ja Lasaruksen hänen helmassaan.	23. Ja kuin hän helvetissä vaivassa oli, nosti hän silmänsä ja näki Abrahamin taampana ja Latsaruksen hänen helmassansa.	16:23 Cosca hän Helwetis waiwas oli/ nosti hän silmäns/ ja näki Abrahamin taambana/ ja Lazaruxen hänen helmasans/ huusi hän/ ja sanoi:
16:24 Ja hän huusi sanoen: 'Isä Aabraham, armahda minua ja lähetä Lasarus kastamaan sormensa pää veteen ja jäädyttämään minun kieltäni, sillä minulla on kova tuska tässä liekissä!'	24. Ja hän huusi, sanoen: isä Abraham, armahda minun päälleni ja lähetä Latsarus kastamaan sormensa pää veteen, että hän jäädyttäis minun kieleni; sillä minä kovin vaivataan tässä liekissä.	16:24 Isä Abraham/ armahda minun päälleni/ ja lähetä Lazarus castaman sormens pää weteen/ että hän jähdytäis minun kieleni/ sillä minä waiwatan täsä liekisä.
16:25 Mutta Aabraham sanoi: 'Poikani, muista, että sinä eläessäsi sait hyväsi, ja Lasarus samoin sai pahaa; mutta nyt hän täällä saa lohdutusta, sinä taas kärsit tuskaa.	25. Niin sanoi Abraham: poikani, muista, että sinä sait sinun hyvääs elämässä, niin myös Latsarus pahaa. Mutta nyt hän lohdutetaan, ja sinä vaivataan.	16:25 Nijn sanoi Abraham: poican/ muista ettäs sait hywä eläisäs/ ja Lazarus sitä wastan paha.
16:26 Ja kaiken tämän lisäksi on meidän välillemme ja teidän vahvistettu suuri juopa, että ne, jotka tahtovat mennä täältä teidän luoksenne, eivät voisi, eivätkä ne, jotka siellä ovat, pääsisi yli meidän luoksemme.'	26. Ja paitsi kaikkia näitä on meidän ja teidän välillä suuri juopa kiinnitetty, että ne, jotka tahtovat, ei he voi, eikä sieltä tännekään tulla.	16:26 Mutta nyt hän lohdutetan/ ja sinä waiwatan. Ja paidzi caickia näitä/ on meidän ja teidän wälillä suuri juopa kijnnitetty/ että ne/ jotca tahtowat tääldä sinne teidän tygönne mennä/ ei he woi/ eikä siellä tännekän tulla.
16:27 Hän sanoi: 'Niin minä siis rukoilen sinua, isä, että lähetät hänet isäni taloon	27. Niin hän sanoi: minä rukoilen siis sinua, isä, että lähetät hänen minun isäni kotoon;	16:27 Nijn hän sanoi: minä rucoilen sijs sinua Isä/ ettäs lähetät hänen minun Isäni cotoon:
16:28 - sillä minulla on viisi veljeä - todistamaan heille, etteivät hekin joutuisi tähän vaivan paikkaan.'	28. Sillä minulla on viisi veljeä, todistamaan heille, ettei hekin tulisi tähän vaivan siaan.	16:28 Sillä minulla on wijsi welje/ todistaman heille/ ettei hekän tulis tähän waiwan siaan.
16:29 Mutta Aabraham sanoi: 'Heillä on Mooses ja profeetat; kuulkoot niitä.'	29. Sanoi hänelle Abraham: heillä on Moses ja prophetat; kuulkoot niitä.	16:29 Sanoi hänelle Abraham: heillä on Moses ja Prophetat/ cuulcan nijtä.
16:30 Niin hän sanoi: 'Ei, isä Aabraham; vaan jos joku kuolleista menisi heidän tykönsä, niin he tekisivät parannuksen.'	30. Mutta hän sanoi: ei, isä Abraham: vaan jos joku kuolleista menis heidän tykönsä, niin he parannuksen tekisivät.	16:30 Mutta hän sanoi: ei Isä Abraham/ jos jocu cuolleista menis heidän tygöns/ nijn he parannuxen tekisit.
16:31 Mutta Aabraham sanoi hänelle: 'Jos he eivät kuule Moosesta ja profeettoja, niin eivät he usko, vaikka joku kuolleistakin nousisi ylös.'"	31. Hän sanoi hänelle: ellei he Mosesta ja prophetaita kuule, niin ei he myös usko, jos joku kuolleista nousis ylös.	16:31 Hän sanoi hänelle: ellei he Mosest ja Prophetaita cuule/ nijn ei he myös usco/ jos jocu cuolleista ylös nousis.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu .

17:1 Ja hän sanoi opetuslapsillensa "Mahdotonta on, että viettelykset jäisivät tulematta; mutta voi sitä, jonka kautta ne tulevat!	1. Niin hän sanoi opetuslapsillensa: se on mahdotoin, ettei pahennukset tule. Mutta voi häntä, jonka kautta ne tulevat!	17:1 NIjn hän sanoi Opetuslapsillens: se on mahdotoin ettei pahennuxet tule.
17:2 Hänen olisi parempi, että myllynkivi pantaisiin hänen kaulaansa ja hänet heitettäisiin mereen, kuin että hän viettelee yhden näistä pienistä.	2. Se olisi hänelle parempi, että myllyn kivi ripustettaisiin hänen kaulaansa, ja heitettäisiin mereen, kuin että hän jonkun näistä pienistä pahentais.	17:2 Woi händä/ jonga cautta ne tulewat/ se olisi hänelle parambi/ että myllyn kiwi ripustettaisiin hänen caulaans/ ja heitetäisiin mereen/ cuin hän jongun näistä pienistä pahennais.
17:3 Pitäkää itsestänne vaari! Jos sinun veljes tekee syntiä, niin nuhtele häntä, ja jos hän katuu, anna hänelle anteeksi.	3. Kavahtakaat teitänne. Jos veljes rikkoo sinua vastaan, niin nuhtele häntä: ja jos hän itsensä parantaa, niin anna hänelle anteeksi.	17:3 Carttacet teitänne. Jos weljes ricko sinua wastian/ nijn nuhtele händä/ ja jos hän idzens paranda/ nijn anna hänelle andexi.
17:4 Ja jos hän seitsemän kertaa päivässä tekee syntiä sinua vastaan ja seitsemän kertaa kääntyy sinun puoleesi ja sanoo: 'Minä kadun', niin anna hänelle anteeksi."	4. Ja jos hän seitsemän kertaa päivässä rikkoo sinua vastaan, ja seitsemän kertaa päivässä sinun tyköns palajaa, sanoen: minä kadun; niin anna hänelle anteeksi.	17:4 Ja jos hän seidzemen kerta päiwäs ricko sinua wastian/ ja seidzemen kerta päiwäs sinun tygös palaja/ sanoden: minä cadun/ nijn anna hänelle andexi.
17:5 Ja apostolit sanoivat Herralle: "Lisää meille uskoa."	5. Ja apostolit sanoivat Herralle: lisää meille uskoa.	17:5 JA Apostolit sanoit HERralle/ lisä meille usco.
17:6 Niin Herra sanoi: "Jos teillä olisi uskoa sinapinsiemenenkään verran, niin te voisitte sanoa tälle silkkiäispuulle: 'Nouse juurinesi ja istuta itsesi mereen', ja se tottelisi teitä.	6. Mutta Herra sanoi: jos teillä olisi usko niinkuin sinapin siemen, ja te sanoisitte tälle metsäfikunalle: nouse ylös juurines ja istuta sinus mereen, niin se kuulis teitä.	17:6 Mutta HERra sanoi: jos teillä olisi usco nijncuin Sinapin siemen/ ja te sanoisitte tälle medzäficunapuulle: nouse ja siirrä sinus mereen/ nijn hän cuulis teitä.
17:7 Jos jollakin teistä on palvelija kyntämässä tai paimentamassa, sanooko hän tälle tämän tullessa pellolta: 'Käy heti aterialle'?	7. Mutta kenellä teistä on palvelia, joka kyntää taikka karjaa kaitsee, ja kuin hän metsästä kotia tulee, että hän sanoo kohta hänelle: mene ruualle?	17:7 MUtta kenellä teistä on palwelia/ joca kyndä taicka carja caidze/ ja cosca hän medzäst cotia tule/ että hän sano hänelle: mene cohta atrioidzeman?
17:8 Eikö hän pikemminkin sano hänelle: 'Valmista minulle ateria, vyöttäydy ja palvele minua, sillä aikaa kuin minä syön ja juon; ja sitten syö ja juo sinä'?	8. Vaan eikö hän pikemmin sano hänelle: valmista minulle ehtoollista, sonnusta sinus, ja palvele minua, niinkauvan kuin minä syön ja juon; ja syö ja juo sinä sitte?	17:8 Eikö hän pikemmin sano hänelle: walmista ehtolist/ sonnusta sinus/ ja palwele minua/ nijncauwan cuin minä syön ja juon/ ja syö ja juo sinä sijtte.
17:9 Ei kaiketi hän kiitä palvelijaa siitä, että tämä teki, mitä oli käsketty?	9. Vai kiittäkö hän palveliaansa, että hän teki, mitä hänelle käsketty oli? En luule.	17:9 Wai kijttäkö hän palweliatans/ että hän teki mitä hänelle käsketty oli?
17:10 Niin myös te, kun olette tehneet kaiken, mitä teidän on käsketty tehdä, sanokaa: 'Me olemme ansiottomia palvelijoita; olemme tehneet vain sen, minkä olimme velvolliset tekemään.'	10. Niin myös te, kuin te olette kaikki tehneet, mitä teille käsketty on, niin sanokaat: me olemme kelvottomat palveliat: me teimme sen, minkä meidän piti tekemän.	17:10 En luule. Nijn myös te/ cosca te oletta caicki tehnet/ cuin teille käsketty on/ nijn sanocat: me olemma kelwottomat palweliat/ me teimme nijncuin meidän pitikin tekemän.
17:11 Ja kun hän oli matkalla Jerusalemiin, kulki hän Samarian ja Galilean välistä rajaa.	11. Ja tapahtui, kuin hän meni Jerusalemia päin, että hän matkusti keskeltä Samarian ja Galilean.	17:11 JA tapahtui/ että hän meni Jerusalemita päin/ ja matcusti keskeldä Samarian ja Galilean.

17:12 Ja hänen mennessään erääseen kylään kohtasi häntä kymmenen pitalista miestä, jotka jäivät seisomaan loitommaksi;	12. Ja kuin hän tuli yhteen kylään, kohtasivat häntä kymmenen spitalista miestä, jotka taampana seisoivat,	17:12 Ja cuin hän tuli yhten kylän/ cohtaisit händä kymmenen spitalista miestä/ jotca taambana seisoit:
17:13 ja he korottivat äänensä ja sanoivat: "Jeesus, mestari, armahda meitä!"	13. Ja korottivat äänensä, sanoen: Jesus, rakas Mestari, armahda meidän päällemme!	17:13 Ja corgotit änens/ sanoden: Jesu racas Mestari/ armahda meidän päällem.
17:14 Ja heidät nähdessään hän sanoi heille: "Menkää ja näyttäkää itsenne papeille." Ja tapahtui heidän mennessään, että he puhdistuivat.	14. Ja kuin hän ne näki, sanoi hän heille: menkää ja osoittakaat teitänne papeille. Ja tapahtui, että he mennessänsä tulivat puhtaksi.	17:14 Ja cosca hän ne näki/ sanoi hän heille: mengät/ ja osottacat teitän Papeille. Ja tapahtui/ että he mennessäns tulit puhtaxi.
17:15 Mutta yksi heistä, kun näki olevansa parannettu, palasi takaisin ja ylisti Jumalaa suurella äänellä	15. Niin yksi heistä, kuin hän näki, että hän parantunut oli, palasi jälleen ja kunnioitti Jumalaa suurella äänellä,	17:15 Nijn yxi heistä/ cosca hän näki että hän parattu oli/ palais jälleens ja cunnioitti Jumalata suurella änellä:
17:16 ja lankesi kasvoilleen hänen jalkojensa juureen ja kiitti häntä; ja se mies oli samarialainen.	16. Ja lankesi kasvoillensa hänen jalkainsa juureen ja kiitti häntä. Ja se oli Samarialainen.	17:16 Ja langeis caswoillens hänen jalcains juuren/ ja kijtti händä. 17:17 Ja se oli Samaritanus.
17:17 Niin Jeesus vastasi ja sanoi: "Eivätkö kaikki kymmenen puhdistuneet? Missä ne yhdeksän ovat?"	17. Mutta Jesus vastaten sanoi: eikö kymmenen puhdistettu? kussa yhdeksän ovat?	Mutta Jesus sanoi: eikö kymmenen puhdistettu? cusasta yhdexän owat?
17:18 Eikö ollut muita, jotka olisivat palanneet Jumalaa ylistämään, kuin tämä muukalainen?"	18. Ei ole muita löydetty, jotka palasivat Jumalaa kunnioittamaan, kuin tämä muukalainen.	17:18 Ei ole muita palainnut Jumalata cunnioidzeman cuin tämä muucalainen?
17:19 Ja hän sanoi hänelle: "Nouse ja mene; sinun uskosi on sinut pelastanut."	19. Ja hän sanoi hänelle: nouse ja mene! sinun uskos on sinun vapahtanut.	17:19 Ja hän sanoi hänelle: nouse ja mene/ sinun uscos on sinun wapahtanut.
17:20 Ja kun fariseukset kysyivät häneltä, milloin Jumalan valtakunta oli tuleva, vastasi hän heille ja sanoi: "Ei Jumalan valtakunta tule nähtävällä tavalla,	20. Ja Pharisealaiset kysyivät häneltä: koska Jumalan valtakunta olis tuleva? Vastasi hän heitä ja snaoi: ei Jumalan valtakunta tule niin, että se taidettaisiin nähdä.	17:20 JA Phariseuxilda kysyttin: cosca Jumalan waldacunda olis tulewa? Wastais hän heille/ ja sanoi: ei Jumalan waldacunda tule ulconaisella menolla/ eikä myös sanota:
17:21 eikä voida sanoa: 'Katso, täällä se on', tahi: 'Tuolla'; sillä katso, Jumalan valtakunta on sisällisesti teissä."	21. Ei myös heidän pidä sanoman: katso tässä, katso siellä; sillä katso, Jumalan valtakunta on teidän keskellänne.	17:21 Cadzo täsä/ cadzo siellä: sillä cadzo/ Jumalan waldacunda on teidän sisällänne.
17:22 Ja hän sanoi opetuslapsillensa: "Tulee aika, jolloin te halajaisitte nähdä edes yhtä Ihmisen Pojan päivää, mutta ette saa nähdä.	22. Niin hän sanoi opetuslapsille: se aika tulee, että te halajatte nähdä yhtäkin Ihmisen Pojan päivää, ja ette saa nähdä.	17:22 Nijn hän sanoi Opetuslapsillens: se aica tule/ että te halajatte nähdä yhtäkin ihmisen Pojan päiwä/ ja et te saatcan nähdä.
17:23 Ja teille sanotaan: 'Katso, tuolla hän on!' 'Katso, täällä!' Älkää menkö sinne älkääkä juosko perässä.	23. Ja he sanovat teille: katso tässä, katso siellä: älkää menkö ulos, älkää myös seuratko.	17:23 Ja he sanowat teille: cadzo täsä/ cadzo siellä/ älkät mengö/ älkät seuratco:
17:24 Sillä niinkuin salaman leimaus loistaa taivaan äärestä taivaan ääreen, niin on Ihmisen Poika päivänänsä oleva.	24. Sillä niinkuin pitkäisen tuli taivaan alla leimahtaa ja paistaa kaikkein päälle, mitkä taivaan alla ovat, niin on myös Ihmisen Pojan päivänänsä oleva.	17:24 Sillä nijncuin pitkäisen leimaus Taiwan alla leimahta/ ja paista caickein päälle/ cuin Taiwan alla owat: nijn myös pitä ihmisen Pojan päiwänä oleman.

17:25 Mutta sitä ennen pitää hänen kärsimän paljon ja joutuman tämän sukupolven hyljittäväksi.	25. Mutta ennen tulee hänen paljo kärsiä ja hyljättää tältä sukukunnalta.	17:25 Mutta ennen tule hänen paljo kärsiä/ ja hyjättä taldä sucucunnalda.
17:26 Ja niinkuin kävi Nooan päivinä, niin käy myöskin Ihmisen Pojan päivinä:	26. Ja niinkuin tapahtui Noan päivinä, niin myös tapahtuu Ihmisen Pojan päivinä.	17:26 Ja nijncuin tapahdui Noen päiwinä/ nijn myös tapahtu ihmisen Pojan päiwänä.
17:27 he söivät, joivat, naivat ja menivät miehelle, aina siihen päivään asti, jona Noa meni arkkiin; ja vedenpaisumus tuli ja hukutti heidät kaikki.	27. He söivät, joivat, naivat ja huolivat, hamaan siihen päivään asti, jona Noa arkkiin meni sisälle, ja vedenpaisumus tuli ja hukutti kaikki.	17:27 He söit/ joit/ nait ja huolit/ haman sijhen päiwän asti/ cuin Noe Arckijn meni/ ja wedenpaisumus tuli/ ja hucutti caicki.
17:28 Niin myös, samoin kuin kävi Lootin päivinä: he söivät, joivat, ostivat, myivät, istuttivat ja rakensivat,	28. Niin myös tapahtui Lotin päivinä: he söivät, joivat, ostivat, myivät, istuttivat, rakensivat.	17:28 Nijn myös tapahdui Lothin päiwinä: he söit/ joit/ ostit/ myit/ istutit ja rakensit.
17:29 mutta sinä päivänä, jona Loot lähti Sodomasta, satoi tulta ja tulikiveä taivaasta, ja se hukutti heidät kaikki,	29. Mutta sinä päivänä, kuin Lot Sodomasta läksi, satoi tulta ja tulikiveä taivaasta, ja hukutti kaikki.	17:29 Mutta sinä päiwänä/ cuin Loth Sodomast läxi/ satoi tulda ja tulikiwe Taiwahast/ ja hucutti caicki.
17:30 samoin käy sinä päivänä, jona Ihmisen Poika ilmestyy.	30. Niin pitää myös sinä päivänä oleman, jona Ihmisen Poika ilmoitetaan.	17:30 Näin pitä myös sinä päiwänä tapahtuman/ jona ihmisen Poica ilmoitetan.
17:31 Sinä päivänä älköön se, joka katolla on ja jolla on tavaransa huoneessa, astuko alas niitä noutamaan; ja älköön myös se, joka pellolla on, palatko takaisin.	31. Joka sinä päivänä katon päällä on, ja hänen kalunsa ovat huoneessa, niin älköön astuko alas niitä ottamaan. Ja joka pellolla on, niin älköön myös palatko takaisin.	17:31 Joca sinä päiwänä caton päällä on/ ja hänen caluns owat huones: nijn älkön astuco alas nijtä ottaman. Ja joca pellolla on/ älkön palaitco jätettyiden jälkeen.
17:32 Muistakaa Lootin vaimoa!	32. Muistakaa Lotin emäntää.	17:32 Waan muistacat Lothin emändätä.
17:33 Joka tahtoo tallettaa elämänsä itselleen, hän kadottaa sen; mutta joka sen kadottaa, pelastaa sen.	33. Jokainen joka pyytää henkensä vapahtaa, hän sen kadottaa, ja jokainen joka sen kadottaa, hän saattaa sen elämään.	17:33 Jocainen cuin pyytä sieluans wapahta/ hän sen cadotta/ ja jocainen cuin sen cadotta/ hän saatta hänen elämän.
17:34 Minä sanon teille: sinä yönä on kaksi miestä yhdellä vuoteella; toinen korjataan talteen, ja toinen jätetään.	34. Minä sanon teille: sinä yönä ovat kaksi yhdellä vuoteella, yksi otetaan ylös, ja toinen jätetään.	17:34 Minä sanon teille: sinä yönä caxi macawat yhdellä wuotella/ yxi ylösotetan/ ja toinen jätetän.
17:35 Kaksi naista jauhaa yhdessä; toinen korjataan talteen, mutta toinen jätetään."	35. Kaksi ynnä jauhavat: yksi otetaan ylös, ja toinen jätetään.	17:35 Caxi ynnä jauhawat/ yxi ylösotetan/ ja toinen jätetän.
17:37 Ja he vastasivat ja sanoivat hänelle: "Missä, Herra?" Niin hän sanoi heille: "Missä raato on, sinne myös kotkat kokoontuvat."	36. Kaksi ovat kedolla: yksi otetaan ylös, ja toinen jätetään. 37. Ja he vastaten sanoivat hänelle: Herra, kussa siis? Niin sanoi hän heille: kussa raato on, sinne myös kotkat kokoontuvat.	17:36 Ja he sanoit hänelle: HERRA/ cusa sijs? Nijn hän sanoi heille? cusa raato on/ sinne myös Cotcat coconduwat.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu .
18:1 Ja hän puhui heille vertauksen siitä, että heidän tuli aina rukoilla eikä väsyä.	1. Niin hän sanoi myös heille vertauksen, että aina tulee rukoilla ja ei väsyä,	18:1 NIjn hän sanoi myös heille wertauxen/ että aina tule rucoilla ja ei wäsyä/ ja sanoi:

18:2 Hän sanoi: "Eräässä kaupungissa oli tuomari, joka ei peljännyt Jumalaa eikä hävennyt ihmisiä.	2. Sanoen: yksi tuomari oli yhdessä kaupungissa, joka ei peljännyt Jumalaa eikä hävennyt ihmisiä.	18:2 Yxi Duomari oli yhdes Caupungis/ joca ei peljännyt Jumalata/ eikä hävennyt ihmisiä.
18:3 Ja siinä kaupungissa oli leskivaimo, joka vähän väliä tuli hänen luoksensa ja sanoi: 'Autu minut oikeuteeni riitapuoltani vastaan.'	3. Niin oli myös yksi leski siinä kaupungissa, joka tuli hänen tykönsä, sanoen: autu minua riitaveljeltäni.	18:3 Nijn oli myös yxi Leski sijnä Caupungis/ joca tuli hänen tygöns/ sanoden: autu minua rijtaweljeldäni.
18:4 Mutta pitkään aikaan hän ei tahtonut. Vaan sitten hän sanoi mielessään: 'Vaikka en pelkää Jumalaa enkä häpeä ihmisiä,	4. Ja ei hän tahtonut kauvan aikaa. Mutta viimein sanoi hän itsellensä: vaikka en minä Jumalaa pelkää, enkä häpee ihmisiä,	18:4 Ja ei hän tahtonutcan. Mutta wijmein/ sanoi hän idzelläns: waicka en minä Jumalata pelkä/ engä häpe ihmisiä:
18:5 niin kuitenkin, koska tämä leski tuottaa minulle vaivaa, minä autan hänet oikeuteensa, ettei hän lopulta tulisi ja kävisi minun silmilleni.'"	5. Kuitenkin, että tämä leski vaivaa minua, tahdon minä häntä auttaa, ettei hän viimein tulisi ja nurisisi minua.	18:5 Cuitengin että tämä Leski waiwa minua/ tahdon minä händä autta/ ettei hän tulis/ ja nurisis minua.
18:6 Niin Herra sanoi: "Kuulkaa, mitä tuo väärä tuomari sanoo!	6. Niin Herra sanoi: kuulkaat, mitä tämä väärä tuomari sanoo:	18:6 Nijn HERra sanoi: cuulcat mitä tämä wäärä Duomari sano:
18:7 Eikö sitten Jumala toimittaisi oikeutta valituillensa, jotka häntä yötä päivää avuksi huutavat, ja viivyttaisikö hän heiltä apuansa?	7. Eikös Jumalan pitäisi valituita auttaman, jotka yötä ja päivää häntä huutavat, pitäiskö hänen sitä kärsimän?	18:7 Eiköstä Jumalan pidäis hänen walituitans auttaman/ jotca yötä ja päiwä händä huutawat/ pidäiskö hänen sitä kärsimän?
18:8 Minä sanon teille: hän toimittaa heille oikeuden pian. Kuitenkin, kun Ihmisen Poika tulee, löytäneekö hän uskoa maan päältä?"	8. Minä sanon teille: hän auttaa heitä pian. Kuitenkin, kuin Ihmisen Poika on tuleva, löytäneekö hän uskoa maan päältä?	18:8 Minä sanon teille: hän autta heitä pian. Cuitengin cosca ihmisen Poica on tulewa/ löytänekö hän usco maan päaldä.
18:9 Niin hän puhui vielä muutamille, jotka luottivat itseensä, luullen olevansa vanhurskaita, ja ylenkatsoivat muita, tämän vertauksen:	9. Niin hän myös sanoi muutamille, jotka itse päällensä uskalsivat, että he olivat hurskaat, ja muita katsoivat ylös, tämän vertauksen:	18:9 NIin hän sanoi muutamille/ jotca idze päällens uscalsit/ että he olit hurscat/ ja muita ylöncadzoit/ tämän wertauxen:
18:10 "Kaksi miestä meni ylös pyhäkköön rukoilemaan, toinen fariseus ja toinen publikaani.	10. Kaksi ihmistä meni ylös templiin rukoilemaan, yksi Pharisealainen ja toinen Publikani.	18:10 Caxi ihmistä menit Templijn rucoileman/ yxi Phariseus ja toinen Publicani.
18:11 Fariseus seiso ja rukoili itsekseen näin: 'Jumala, minä kiitän sinua, etten minä ole niinkuin muut ihmiset, riistäjät, väärämieliset, huorintekijät, enkä myöskään niinkuin tuo publikaani.	11. Pharisealainen seiso ja rukoili näin itsellensä: minä kiitän sinua, Jumala, etten minä ole niinkuin muut ihmiset, ryöväri, väärä, huorintekijä, taikka myös niinkuin tämä Publikani.	18:11 Phariseus seiso ja rucoili näin idzelläns: minä kijtän sinua Jumala/ etten minä ole nijncuin muut ihmiset/ ryöwäri/ wäärä/ huorintekijä/ taicka nijncuin tämä Publicani.
18:12 Minä paastoon kahdesti viikossa; minä annan kymmenykset kaikista tuloistani.'	12. Kahdesti viikossa minä paastoon, ja annan kymmenykset kaikista mitä minulla on.	18:12 Cahdesti wijckos minä paaston/ ja annan kymmenexet caikista cuin minulla on.
18:13 Mutta publikaani seiso taampana eikä edes tahtonut nostaa silmiään taivasta kohti, vaan löi rintaansa ja sanoi: 'Jumala, ole minulle syntiselle armollinen.'	13. Ja Publikani seiso taampana, eikä tahtonut silmiänsäkään nostaa ylös taivaasen päin, mutta löi rintoihinsa ja sanoi: Jumala, armahda minun syntisen päälleni!	18:13 Ja Publicani seiso taambana/ eikä tahtonut silmiäns nosta Taiwasen päin/ mutta löi rindoijns/ ja sanoi: Jumala armahda minun syndisen päälleni.

18:14 Minä sanon teille: tämä meni kotiinsa vanhurskaampana kuin se toinen; sillä jokainen, joka itsensä ylentää, alennetaan, mutta joka itsensä alentaa, se ylennetään."	14. Minä sanon teille: tämä meni kotiansa hurskaampana kuin toinen; sillä jokainen joka itsensä ylentää, se alennetaan, ja joka itsensä alentaa, se ylennetään.	18:14 Minä sanon teille: tämä meni cotians hurscambana kuin toinen: sillä jocainen kuin idzens ylöndä/ hän aletan: ja joca hänens alenda/ se ylötän.
18:15 Ja he toivat hänen tykönsä myös pieniä lapsia, että hän koskisi heihin; mutta sen nähdessään opetuslapset nuhtelivat tuojia.	15. Niin he toivat myös hänen tykönsä lapsia, että hän heihin rupeais. Mutta kuin opetuslapset sen näkivät, nuhtelivat he niitä.	18:15 HE toit myös hänen tygöns lapsia/ että hän heihin rupeis. Cosca Opetuslapset sen näit/ nuhtelit he nijtä.
18:16 Mutta Jeesus kutsui lapset tykönsä ja sanoi: "Sallikaa lasten tulla minun tyköni älkääkä estäkö heitä, sillä senkaltaisten on Jumalan valtakunta.	16. Mutta kuin Jesus oli heitä kutsunut tykönsä, sanoi hän: sallikaat lasten tulla minun tyköni, ja älkäätkä heitä kieltäkö; sillä senkaltaisten on Jumalan valtakunta.	18:16 Mutta kuin Jesus oli heitä cudzunut tygöns/ sanoi hän: sallicat lasten tulla minun tygöni/ ja älkät heitä kiöldäkö:
18:17 Totisesti minä sanon teille: joka ei ota vastaan Jumalan valtakuntaa niinkuin lapsi, se ei pääse sinne sisälle."	17. Totisesti sanon minä teille: joka ei ota vastaan Jumalan valtakuntaa niinkuin lapsi, ei hän ikinä siihen tule siihen sisälle.	18:17 Sillä sencaltaisten on Jumalan waldacunda: totisest sanon minä teille: joca ei ota Jumalan waldacunda nijncuin lapsi/ ei hän sinne taida tulla.
18:18 Ja eräs hallitusmies kysyi häneltä sanoen: "Hyvä opettaja, mitä minun pitää tekemän, että minä iankaikkisen elämän perisin?"	18. Ja häneltä kysyi yksi päämiehistä ja sanoi: hyvä Mestari, mitä minun pitää tekemän, että minä ijankaikkisen elämän saisin?	18:18 JA hänelle kysyi Päämies ja sanoi: hywä Mestari/ mitä minun pitä tekemän/ että minä ijancaickisen elämän saisin?
18:19 Jeesus sanoi hänelle: "Miksi sanot minua hyväksi? Ei kukaan ole hyvä, paitsi Jumala yksin.	19. Niin Jesus sanoi hänelle: mitäs minua hyväksi kutsut? Ei ole kenenkään hyvä, vaan yksi, Jumala.	18:19 Jesus sanoi hänelle: mitäs minua hywäxi cudzut? Ei ole kengän hywä/ waan ainoa Jumala.
18:20 Käskyt sinä tiedät: 'Älä tee huorin', 'Älä tapa', 'Älä varasta', 'Älä sano väärää todistusta', 'Kunnioita isääsi ja äitiäsi.'"	20. Käskysanat sinä tiedät: ei sinun pidä huorin tekemän: ei sinun pidä tappaman: ei sinun pidä varastaman: ei sinun pidä väärää todistusta sanoman: kunnioita isääs ja äitiäs.	18:20 Käsky sanat sinä tiedät: älä huorin tee: älä tapa: älä warasta: älä sano wäärä todistusta: cunnioita Isäs ja äitiäs.
18:21 Mutta hän sanoi: "Tätä kaikkea minä olen noudattanut nuoruudestani asti."	21. Niin hän sanoi: nämät kaikki olen minä minun nuoruudestani pitänyt.	18:21 Nijn hän sanoi: Nämät caicki olen minä minun nuorudestani pitänyt.
18:22 Kun Jeesus sen kuuli, sanoi hän hänelle: "Yksi sinulta vielä puuttuu: myy kaikki, mitä sinulla on, ja jakele köyhille, niin sinulla on oleva aarre taivaassa; ja tule ja seuraa minua."	22. Kuin Jesus sen kuuli, sanoi hän hänelle: yksi sinulta vielä puuttuu: myy kaikki, mitä sinulla on ja vaivaisille, niin sinulla pitää oleman tavara taivaassa: ja tule, seuraa minua.	18:22 Cosca Jesus sen cuuli/ sanoi hän hänelle: yxi sinulda vielä puuttu: myy caicki mitä sinulla on/ ja jaa waiwaisten/ nijn sinä saat tawaran Taiwas/ ja tule ja seura minua.
18:23 Mutta tämän kuullessaan hän tuli kovin murheelliseksi, sillä hän oli sangen rikas.	23. Vaan kuin hän sen kuuli, tuli hän murheelliseksi; sillä hän oli sangen rikas.	18:23 Cosca hän sen cuuli/ tuli hän murhellisexi: sillä hän oli sangen ricas.
18:24 Kun Jeesus näki hänen olevan murheissaan, sanoi hän: "Kuinka vaikea onkaan niiden, joilla on tavaraa, päästä Jumalan valtakuntaan!	24. Mutta kuin Jesus näki hänen murheissansa olevan, sanoi hän: kuinka työläästi rikkaat tulevat Jumalan valtakuntaan;	18:24 Cosca Jesus näki hänen murheisans olewan/ sanoi hän: cuinga työläst rickat tulewat Jumalan waldacundan:
18:25 Helpompi on kamelin käydä neulansilmän läpi kuin rikkaan päästä Jumalan valtakuntaan."	25. Sillä huokiampi on kamelin käydä neulan silmän lävitse, kuin rikkaan tulla Jumalan valtakuntaan.	18:25 Pikemmin käy Cameli neulan silmästä/ kuin ricas tule Jumalan waldacundan.

18:26 Niin ne, jotka sen kuulivat, sanoivat: "Kuka sitten voi pelastua?"	26. Niin he sanoivat, jotka sen kuulivat: ja kuka taitaa autuaaksi tulla?	18:26 Nijn he sanoit/ jotca sen cuulit: cucasta taita autuaxi tulla?
18:27 Mutta hän sanoi: "Mikä ihmisille on mahdotonta, se on Jumalalle mahdollista."	27. Mutta hän sanoi: ne mitkä ovat mahdottomat ihmisten tykönä, ne ovat mahdolliset Jumalan tykönä.	18:27 Hän sanoi: mitä ihmisille on mahdotoin/ se on Jumalalle mahdollinen.
18:28 Silloin Pietari sanoi: "Katso, me olemme luopuneet siitä, mitä meillä oli, ja seuranneet sinua."	28. Niin Pietari sanoi: katso, me jätimme kaikki ja seurasimme sinua.	18:28 Nijn Petari sanoi: cadzo/ me jätimme caicki ja seuraisimme sinua.
18:29 Niin hän sanoi heille: "Totisesti minä sanon teille: ei ole ketään, joka Jumalan valtakunnan tähden on luopunut talosta tai vaimosta tai veljistä tai vanhemmista tai lapsista,	29. Vaan hän sanoi heille: totisesti sanon minä teille: ei ole kenkään, joka jätti huoneen taikka vanhemmat taikka veljet taikka emännän taikka lapset Jumalan valtakunnan tähden,	18:29 Hän sanoi heille: totisest sanon minä teille: ei ole kengän/ joca jätti huonens/ wanhemmans/ weljens/ emändäns/ ja lapsens Jumalan waldacunnan tähden?
18:30 ja joka ei saisi monin verroin takaisin tässä ajassa, ja tulevassa maailmassa iankaikkista elämää."	30. Joka ei paljoa enempää saa tällä ajalla jällensä, ja tulevaisessa maailmassa ijankaikkisen elämän.	18:30 Joca ei paljo enämbätä saa tällä ajalla jällens/ ja tulewaises mailmas ijancaickisen elämän.
18:31 Ja hän otti tykönsä ne kaksitoista ja sanoi heille: "Katso, me menemme ylös Jerusalemiin, ja kaikki on täysin toteutuva, mitä profeettain kautta on kirjoitettu Ihmisen Pojasta.	31. Ja hän otti tykönsä ne kaksitoistakymmestä, ja sanoi heille: katso, me menemme Jerusalemiin, ja kaikki pitää täytettämän mitkä prophetailta Ihmisen Pojasta kirjoitetut ovat.	18:31 JA hän otti tygöns ne caxitoistakymmendä/ ja sanoi heille: Cadzo/ me menemme Jerusalemijn/ ja caicki pitää täytettämän cuin Prophetailda ihmisen Pojasta kirjoitetut owat:
18:32 Sillä hänet annetaan pakanain käsiin, ja häntä pilkataan ja häväistään ja syljetään;	32. Sillä hän annetaan ylön pakanoille, ja pilkataan, ja häväistään, ja syljetään.	18:32 Sillä hän ylönannetan pacanoille/ ja pilcatan ja häwäistän ja syljetän/
18:33 ja ruuskittuaan he tappavat hänet, ja kolmantena päivänä hän nousee ylös."	33. Ja kuin he ovat hänen ruoskineet, tappavat he hänen, ja kolmantena päivänä on hän nouseva ylös.	18:33 Ja cuin he owat hänen ruoskinet/ tappawat he hänen/ ja colmandena päiwänä on hän ylösousewa.
18:34 Mutta he eivät ymmärtäneet tästä mitään, ja tämä puhe oli heiltä niin salattu, etteivät he käsittäneet, mitä sanottiin.	34. Ja ei he mitään näistä ymmärtäneet. Ja tämä puhe oli heiltä niin peitetty, ettei he ymmärtäneet, mitä sanottiin.	Ja ei he yhtän sana näistä ymmärtänet. Ja tämä puhe oli heildä nijn peitetty/ ettei he ymmärtänet mitä sanottin.
18:35 Ja hänen lähestyessään Jerikoa eräs sokea istui tien vieressä kerjäten.	35. Niin tapahtui, kuin hän Jerikoa lähestyi, että yksi sokia istui tien vieressä kerjäten,	18:34 Nijn tapahtui/ cosca hän Jerichota lähestyi/ että yxi sokia istui tien wieres kerjäten.
18:36 Ja kuullessaan, että siitä kulki kansaa ohi, hän kyseli, mitä se oli.	36. Ja kuin hän kuuli kansan käyvän ohitse, kysyi hän, mikä se olis?	18:35 Ja cuin hän cuuli Canssan ohidzekäywän/ kysyi hän mikä se olis.
18:37 He ilmoittivat hänelle Jeesuksen, Nasaretilaisen, menevän ohitse.	37. He sanoivat hänelle: Jesus Natsarealainen tästä meni.	18:36 He sanoit hänelle: Jesus Nazarenius tästä meni.
18:38 Niin hän huusi sanoen: "Jeesus, Daavidin poika, armahda minua!"	38. Ja hän huusi ja sanoi: Jesus, Davidin Poika, armahda minua!	18:37 Ja hän huusi/ ja sanoi: Jesu Dawidin Poica/ armahda minua.
18:39 Ja edelläkulkijat nuhtelivat häntä saadakseen hänet vaikenemaan; mutta hän huusi vielä enemmän: "Daavidin poika, armahda minua!"	39. Niin ne, jotka menivät ohitse, toruivat häntä vaikenemaan. Mutta hän huusi sitä enemmän: Davidin Poika, armahda minua!	Nijn ne jotca ohidzemenit/ toruit händä waickeneman. 18:38 Mutta hän huusi sitä enämmin: Dawidin Poica/ armahda minua.

18:40 Silloin Jeesus seisahtui ja käski taluttaa hänet tykönsä. Ja hänen tultuaan lähelle Jeesus kysyi häneltä:	40. Niin Jesus seisahti ja käski häntä taluttaa tykönsä. Ja kuin hän lähestyi, kysyi hän häneltä,	18:39 Nijn Jesus seisatti/ ja käski händä talutta tygöns. Ja cuin hän lähestyi/ kysyi hän hänelle: ja sanoi:
18:41 "Mitä tahdot, että minä sinulle tekisin?" Hän sanoi: "Herra, että saisin näköni jälleen."	41. Sanoen: mitäs tahdot, että minun pitää sinulle tekemän? Hän sanoi: Herra, että minä näköni jälleen saisin.	18:40 Mitäs tahdot/ että minun pitä sinulle tekemän? Hän sanoi: HERra/ että minä näkisin.
18:42 Niin Jeesus sanoi hänelle: "Saa näkösi; sinun uskosi on sinut pelastanut."	42. Ja Jesus sanoi hänelle: ole näkevä! sinun uskos autti sinua.	18:41 Ja Jesus sanoi hänelle: ole näkevä: sinun uscos autti sinua.
18:43 Ja heti hän sai näkönsä ja seurasi häntä ylistäen Jumalaa. Ja sen nähdessään kaikki kansa kiitti Jumalaa.	43. Ja hän sai kohta näkönsä, ja seurasi häntä, ja kunnioitti Jumalaa. Ja kaikki kansa, jotka sen näkivät, kiittivät Jumalaa.	18:42 Ja hän sai cohta näkyns/ ja seurais händä/ ja cunnioidzi Jumalata. Ja caicki Canssa/ cuin sen näit/ kijtit Jumalata.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu .
19:1 Ja hän tuli Jerikon kaupunkiin ja kulki sen läpi.	1. Ja hän meni sisälle ja vaelsi Jerikon lävitse.	19:1 JA hän meni sisälle/ ja waelsi Jerichon läpidze.
19:2 Ja katso, siellä oli mies, nimeltä Sakkeus; ja hän oli publikaanien päämies ja oli rikas.	2. Ja katso, yksi mies oli nimeltä Zakeus, joka oli Publikanien päämies ja hän oli rikas,	19:2 Ja cadzo/ yxi mies/ nimeldä Zacheus/ joca oli Publicanein päämies/ ja oli ricas.
19:3 Ja hän koetti saada nähdä Jeesusta, kuka hän oli, mutta ei voinut kansalta, kun oli varrellansa vähäinen.	3. Ja hän pyysi nähdä Jesusta, kuka hän olis, eikä saanut kansalta; sillä hän oli varttansa vähäinen.	19:3 Ja hän pyysi nähdä Jesusta/ eikä saanut Canssaldä: sillä hän oli lyhyt warttans.
19:4 Niin hän juoksi edelle ja nousi metsäviikunapuuhun nähdäkseen hänet, sillä Jeesus oli kulkeva siitä ohitse.	4. Ja hän samosi edelle, meni ylös yhteen metsä-fikunapuuhun, että hän olis saanut hänen nähdä; sillä sen kautta oli hän vaeltava.	19:4 Ja hän samois edelle/ ja meni yhten medzäficuna puuhun/ että hän olis saanut hänen nähdä: sillä sen cautta oli hän waeldapa.
19:5 Ja tultuaan sille paikalle Jeesus katsahti ylös ja sanoi hänelle: "Sakkeus, tule nopeasti alas, sillä tänään minun pitää oleman sinun huoneessasi."	5. Ja kuin hän tuli siihen paikkaan, katsoi Jesus ylös, ja näki hänen, ja sanoi hänelle: Zakeus, astu nopiasti alas! sillä minun pitää tänäpänä oleman sinun huoneessas.	19:5 Ja cuin Jesus tuli sijhen paickan/ cadzoi hän ylös/ ja näki hänen/ ja sanoi hänelle: Zachee/ astu nopiast alas: sillä minä tulen tänäpään sinun huoneses.
19:6 Ja hän tuli nopeasti alas ja otti hänet iloiten vastaan.	6. Ja hän astui nopiasti alas ja otti hänen iloiten vastaan.	19:6 Ja hän astui nopiast alas/ ja otti hänen iloisest wastan.
19:7 Ja sen nähdessään kaikki nurisivat sanoen: "Syntisen miehen luokse hän meni majailemaan."	7. Ja kuin he sen näkivät, napolisivat he kaikki, että hän meni sisälle syntisen miehen tykö olemaan.	19:7 Cosca he sen näit/ napolisit he caicki/ että hän syndisen tygö poickeis.
19:8 Mutta Sakkeus astui esiin ja sanoi Herralle: "Katso, Herra, puolet omaisuudestani minä annan köyhille, ja jos joltakulta olen jotakin petoksella ottanut, niin annan nelinkertaisesti takaisin."	8. Mutta Zakeus seiso ja sanoi Herralle: katso, Herra, puolen minun tavaraani annan minä vaivaisille; ja jos minä jonkun pettänyt olen, sen minä neljäkertaisesti jälleen annan.	19:8 Mutta Zacheus meni/ ja sanoi HERralle: cadzo HERra/ puolen minun tawaratani annan minä waiwaisille: ja jos minä jongun pettänyt olen/ sen minä neli kertaisest jäl lens annan.
19:9 Niin Jeesus sanoi hänestä: "Tänään on pelastus tullut tälle huoneelle, koska hänkin on Abrahamin poika;	9. Niin Jesus sanoi hänelle: tänäpänä on tälle huoneelle autuus tapahtunut, että hänkin on Abrahamin poika.	19:9 Nijn Jesus sanoi hänelle: tänäpään on tälle huonelle autuus tapahtunut: sillä hängin on Abrahamin poica.

19:10 sillä Ihmisen Poika on tullut etsimään ja pelastamaan sitä, mikä kadonnut on."	10. Sillä Ihmisen Poika tuli etsimään ja vapahtamaan sitä, mikä kadonnut oli.	19:10 Ja ihmisen Poica tuli wapahtaman sitä cuin cadonnut oli.
19:11 Ja heidän tätä kuunnellessaan hän puhui vielä vertauksen, koska hän oli lähellä Jerusalemia ja he luulivat, että Jumalan valtakunta oli kohta ilmestyvä.	11. Mutta kuin he nämät kuulleet olivat, sanoi hän vielä yhden vertauksen: että hän oli juuri läsnä Jerusalemia, ja että he luulivat Jumalan valtakunnan kohta ilmoitettavan.	19:11 COsca he nämät cuullet olit/ sanoi hän wielä yhden wertauxen: että hän oli juuri läsnä Jerusalemita/ ja he luulit Jumalan waldacunnan cohta ilmoitettawan.
19:12 Hän sanoi näin: "Eräs jalosukuinen mies lähti matkalle kaukaiseen maahan saadakseen itsellensä kuninkuuden ja sitten palataksaan.	12. Sanoi hän siis: yksi herrasmies matkusti kaukaiseen maakuntaan, itsellensä valtakuntaa ottamaan, ja aikoi jälleen palata:	19:12 Sanoi hän sijs: yxi Adelsmies matcusti caucaiseen maacundaan/ idzellens waldacunda ottaman/ ja aicoi taas palaita.
19:13 Ja hän kutsui luoksensa kymmenen palvelijaansa, antoi heille kymmenen leiviskää ja sanoi heille: 'Asioikaa näillä, kunnes minä tulen.'	13. Niin hän kutsui tykönsä kymmenen palveliaansa ja antoi heille kymmenen leiviskää, ja sanoi heille: tehkäätkä kaupaa niinkauvan kuin minä tulen.	19:13 Nijn hän cudzui tygöns kymmenen palweliatans/ ja andoi heille kymmenen leiwiskätä/ ja sanoi heille: caupitcat nijn cauwan cuin minä palajan.
19:14 Mutta hänen kansalaisensa vihasivat häntä ja lähettivät lähettäjiä hänen jälkeensä sanomaan: 'Emme tahdo tätä kuninkaaksemme.'	14. Mutta hänen kylänsä asujat vihasivat häntä, ja lähettivät sanansaattajat hänen jälkeensä, sanoen: emme tahdo, että tämä meitä vallitsee.	19:14 Mutta hänen kyläläisens wihaisit händä/ ja lähetit sanoman hänen jälkens/ sanoden: en me tahdo/ että sinä meitä wallidzet.
19:15 Ja saatuaan kuninkuuden ja palattuansa hän käski kutsua eteensä ne palvelijat, joille hän oli antanut rahat, saadakseen tietää, mitä kukin oli asioimisellaan ansainnut.	15. Ja tapahtui kuin hän palasi, sitte kuin hän sai valtakunnan, käski hän kutsua ne palveliat tykönsä, joille hän oli rahansa antanut, tietääksensä, mitä kukin kaupallansa toimittanut oli.	19:15 Ja tapahtui cosca hän palais/ sijtte cuin hän sai waldacunnan/ käski hän cudzua ne palweliat tygöns/ joille hän oli rahans andanut/ tietäxens/ mitä cukin caupinnut oli.
19:16 Niin ensimmäinen tuli esiin ja sanoi: 'Herra, sinun leiviskäsi on tuottanut kymmenen leiviskää.'	16. Niin tuli ensimmäinen ja sanoi: herra, sinun leiviskäs on kymmenen leiviskää kasvattanut.	19:16 Nijn tuli ensimmäinen/ ja sanoi: Herra/ sinun leiwiskäs on kymmenen leiwiskätä caswattanut.
19:17 Ja hän sanoi hänelle: 'Hyvä on, sinä hyvä palvelija; koska vähimmässä olet ollut uskollinen, niin saat vallita kymmentä kaupunkia.'	17. Ja hän sanoi hänelle: oikein, hyvä palvelia, että vähässä olit uskollinen, sinulla pitää valta kymmenen kaupungin päälle oleman.	19:17 Ja hän sanoi hänelle: oikein hywä palwelia/ että vähäs olit uscollinen/ sinulla pitää walda kymmenen Caupungin päällä oleman.
19:18 Ja toinen tuli ja sanoi: 'Herra, sinun leiviskäsi on tuottanut viisi leiviskää.'	18. Toinen myös tuli ja sanoi: herra, sinun leiviskäs on viisi leiviskää kasvattanut.	19:18 Toinen myös tuli/ ja sanoi: Herra/ sinun leiwiskäs on wijsi leiwiskä caswattanut.
19:19 Niin hän sanoi tällekin: 'Sinä, vallitse sinä viittä kaupunkia.'	19. Niin hän myös sanoi hänelle: ole sinäkin viiden kaupungin haltia.	19:19 Hän sanoi hänelle: Ole sinäkin wijden Caupungin haldia.
19:20 Vielä tuli yksi ja sanoi: 'Herra, katso, tässä on sinun leiviskäsi, jota olen säilyttänyt liinasessa.'	20. Ja kolmas tuli ja sanoi: herra, katso, tässä on sinun leiviskäs, joka minulla hikiliinassa kätkeyty oli;	19:20 Ja colmas tuli/ ja sanoi: Herra: cadzo/ täsä on sinun leiwiskäs/ joca minulla hikilijnas kätkeyty oli:
19:21 Sillä minä pelkäsin sinua, koska olet ankara mies: sinä otat, mitä et ole talteen pannut, ja leikkaat, mitä et ole kylvänyt	21. Sillä minä pelkäsin sinua, että kova mies olet; sinä otat, jota et tallelle pannut, ja niität, jota et kylvänyt.	19:21 Sillä minä pelkäisin sinua/ että cowa mies olet/ sinä otat/ jotas et pannut/ ja nijtät cuin ets kylwänyt.

19:22 Hän sanoi hänelle: 'Oman sanasi mukaan minä sinut tuomitsen, sinä paha palvelija. Sinä tiesit minut ankaraksi mieheksi, joka otan, mitä en ole talteen pannut, ja leikkaan, mitä en ole kylvänyt;	22. Hän sanoi hänelle: sinun suustas minä sinun tuomitsen, sinä paha palvelia, sinä tiesit minun kovaksi mieheksi, joka otan, jota en minä tallelle pannut, ja leikkaan, jota en minä kylvänyt:	19:22 Hän sanoi hänelle: sinun suustas minä sinun sinä paha palwelia duomidzen: tiesitkös minun cowaxi miehexi/ joca otan jota en minä pannut/ ja leickan johonga en minä kylwänyt:
19:23 miksi et siis antanut rahojani rahanvaihtajan pöytään, että minä tultuani olisin saanut perä ne korkoineen?'	23. Ja miksi et sinä antanut minun rahaani vaihetuspöydälle? ja minä olisin tultuani sen kasvun kanssa jälleen saanut.	19:23 Ja mixet sinä andanut minun rahani waihetos pöydälle? Ja minä olisin tultuani sen corgon cansa jällens saanut.
19:24 Ja hän sanoi vieressä seisoville: 'Ottakaa häneltä pois se leiviskä ja antakaa sille, jolla on kymmenen leiviskää.	24. Niin hän sanoi tykönä seisoville: ottakaat pois leiviskä häneltä, ja antakaat sille, jolla kymmenen leiviskää on.	19:24 Nijn hän sanoi tykönä seisowille: ottacat pois se leiwiskä häneldä/ ja andacat sille jolla kymmenen leiwiskätä on.
19:25 - Niin he sanoivat hänelle: 'Herra, hänellä on jo kymmenen leiviskää.' -	25. Niin he sanoivat hänelle: herra, hänellä on kymmenen leiviskää.	19:25 Nijn he sanoit hänelle: Herra tällä on kymmenen leiwiskätä.
19:26 'Minä sanon teille: jokaiselle, jolla on, annetaan; mutta jolla ei ole, siltä otetaan pois sekini, mikä hänellä on.	26. Sillä minä sanon teille, jolla on, hänelle pitää annettaman, ja häneltä, jolla ei ole, sekini, mikä hänellä on, pitää otettaman pois.	19:26 Minä sanon teille: jolla on/ hänelle pitä annettaman: ja häneldä/ jolla ei ole/ sekini cuin hänellä on/ pitä poisotettaman.
19:27 Mutta viholliseni, jotka eivät tahtoneet minua kuninkaaksensa, tuokaa tänne ja teloittakaa minun edessäni."	27. Kuitenkin ne minun viholliseni, jotka ei tahtoneet minun antaa vallita heitä, tuokaat tänne ja mestatkaa heitä minun edessäni.	19:27 Sijttekin ne minun wiholliseni/ jotca ei tahtonet minun anda wallita heitäns/ tuocat tänne/ ja mestacat heitä täsä minun nähteni.
19:28 Ja tämän sanottuaan hän kulki edellä vaeltaen ylös Jerusalemiin.	28. Ja kuin hän nämät puhunut oli, meni hän edellä ja waeli ylös Jerusalemiä päin.	19:28 Ja cuin hän nämät puhunut oli/ meni hän cohastans ja waeli ylös Jerusalemi päin.
19:29 Ja tapahtui, kun hän tuli lähelle Beetfagea ja Betaniaa, sille vuorelle, jota kutsutaan Öljymäeksi, että hän lähetti kaksi opetuslastaan	29. Ja tapahtui, kuin hän lähestyi Betphagea ja Betaniaa, ja tuli sen vuoren tykö, joka öljymäeksi kutsutaan, lähetti hän kaksi opetuslapsistansa,	19:29 JA tapahdui/ cosca hän lähestyi Bethphaget ja Bethaniat/ ja tuli Öljymäen tygö/ lähetti hän caxi Opetuslastans:
19:30 sanoen: "Menkää edessä olevaan kylään, niin sinne tullessanne te löydätte sidottuna varsan, jonka selässä ei vielä yksikään ihminen ole istunut; päästäkää se ja tuokaa tänne.	30. Sanoen: menkää kylään, joka on teidän edessä, ja kuin te siihen tulette sisälle, niin te löydätte varsan sidottuna, jonka päällä ei yksikään ihminen koskaan istunut ole: päästäkää se ja tuokaat tänne.	19:30 Ja sanoi: Mengät kylän/ joca on teidän edesän/ ja cuin te sijhen tuletta/ njn te löydätte warsan sidottuna/ jonga päällä ei yxikän ihminen coscan istunut ole/ päästäkät se/ ja tuocat tänne.
19:31 Ja jos joku kysyy teiltä: 'Miksi te sen päästätte?' niin sanokaa näin: 'Herra tarvitsee sitä.'"	31. Ja jos joku teiltä kysyy: miksi te sitä päästätte? niin sanokaat hänelle: Herra tätä tarvitsee.	19:31 Ja jos jocu teille kysy: mixi te sitä päästätte? njn sanocat hänelle: HERra tätä tarwidze.
19:32 Ja lähetetyt menivät ja havaitsivat niin olevan, kuin hän oli heille sanonut.	32. Niin lähetetyt menivät ja löysivät niinkuin hän oli heille sanonut.	19:32 Nijn lähetetyt menit/ ja löysit nijncuin hän oli heille sanonut.
19:33 Ja heidän päästäessään varsaa sen omistajat sanoivat heille: "Miksi te päästätte varsan?"	33. Kuin he nyt päästivät varsaa, sanoi sen isäntä heille: miksi te päästätte varsaa?	19:33 Cosca he nyt päästit warsa/ sanoi sen isändä heille: mixi te päästätte warsa:
19:34 Niin he sanoivat: "Herra tarvitsee sitä."	34. Vaan he sanoivat: Herra tätä tarvitsee.	19:34 He sanoit: HERra tätä tarwidze.
19:35 Ja he veivät sen Jeesuksen luo ja heittivät vaatteensa varsan selkään ja istuttivat Jeesuksen niiden päälle.	35. Ja he veivät sen Jesuksen tykö, ja panivat vaatteensa varsan päälle, ja istuttivat Jesuksen se päälle.	19:35 Ja he weit sen Jesuxen tygö/ ja panit waattens warsan päälle/ ja istutit Jesuxen sen päälle.

19:36 Ja hänen kulkiessaan kansa levitti vaatteensa tielle.	36. Ja kuin hän matkusti, levittivät he vaatteensa tielle.	19:36 Ja cosca hän matcusti/ lewitit he waattens tielle.
19:37 Ja kun hän jo oli lähellä, laskeutuen Öllymäen rinnettä, rupesi koko opetuslasten joukko iloiten kiittämään Jumalaa suurella äänellä kaikista voimallisista teoista, jotka he olivat nähneet,	37. Ja kuin hän jo lähestyi menemään alas Öllymäeltä, rupesi koko opetuslasten joukko iloiten kiittämään Jumalaa suurella äänellä kaikista niistä voimallisista töistä, jotka he nähneet olivat,	19:37 Ja cuin hän jo lähestyi/ ja waelsi Öllymäeldä alaspäin/ rupeis coco Opetuslasten joukko iloiten kijttämän Jumalata suurella änellä caiken woiman tähden cuin he nähnet olit/ sanoden:
19:38 sanoen: "Siunattu olkoon hän, joka tulee, Kuningas Herran nimessä; rauha taivaassa ja kunnia korkeuksissa!"	38. Sanoen: siunattu olkoon se, joka tulee, kuningas Herran nimeen! rauha taivaassa ja kunnia korkeuksissa!	19:38 Siunattu olcon se joca HERran Nimeen Cuningasna tule/ Rauha Taiwahas/ ja cunnia corceuxes.
19:39 Ja muutamat fariseukset kansanjoukosta sanoivat hänelle: "Opettaja, nuhtele opetuslapsiasi."	39. Ja muutamat Pharisealaisista kansan seasta sanoivat hänelle: Mestari, nuhtele opetuslapsias.	19:39 Ja muutamat Phariseuxist/ jotca Canssan seas olit/ sanoit hänelle: Mestari/ aseta Opetuslapses.
19:40 Mutta hän vastasi ja sanoi: "Minä sanon teille: jos nämä olisivat vaiti, niin kivet huutaisivat."	40. Ja hän vastaten sanoi heille: minä sanon teille: jos nämät vaikenevat, niin kivet pitää huutaman.	19:40 Hän wastais/ ja sanoi heille: Minä sanon teille: jos nämät waickenewat/ nijn kiwet pitä huutaman.
19:41 Ja kun hän tuli lähemmäksi ja näki kaupungin, itki hän sitä	41. Ja kuin hän lähemmä tuli, katsoi hän kaupungin päälle, itki häntä,	19:41 JA cuin hän lähemmä tuli/ cadzoi hän Caupungin päälle/ itki händä ja sanoi:
19:42 ja sanoi: "Jospa tietäisit sinäkin tänä päivänä, mikä rauhaasi sopii! Mutta nyt se on sinun silmiltäsi salattu.	42. Ja sanoi: jos sinäkin tietäisit, niin sinä ajattelisit tosin tällä sinun ajallas, mitä sinun rauhaas sopis. Mutta nyt ovat ne kätketyt sinun silmäis edestä.	19:42 Jos sinäkin tiedäisit/ nijns ajattelisit tosin tällä sinun ajallas/ mitä sinun rauhas sopis. Mutta nyt owat ne kätketyt sinun silmäis edestä.
19:43 Sillä sinulle tulevat ne päivät, jolloin sinun vihollisesi sinut vallilla saartavat ja piirittävät sinut ja ahdistavat sinua joka puolelta;	43. Sillä ne päivät pitää tuleman sinun ylitses, että sinun vihollises skantsaavat * sinun, ja ympäri piirittävät sinun, ja ahdistavat sinun joka kulmalta,	19:43 Sillä ne päiwät pitä tuleman sinun ylidzes/ että sinun wihollises scandzawat sinun/ ja pijrittäwät sinun:
19:44 ja he kukistavat sinut maan tasalle ja surmaavat lapsesi, jotka sinussa ovat, eivätkä jätä sinuun kiveä kiven päälle, sentähden ettet etsikkoaikaasi tuntenut."	44. Ja maahan tasoittavat sinun ja sinun lapses, jotka sinussa ovat, ja ei jätä sinussa kiveä kiven päälle; ettet etsikkos aikaa tuntenut.	19:44 Ja ahdistawat sinun jocaculmalda/ ja maahan tasoittawat sinun/ ja sinun lapses/ jotca sinus owat/ ja ei jätä sinus kiwe kiwen päälle/ ettes sinun edzickos aica tundenut.
19:45 Ja hän meni pyhäkköön ja rupesi ajamaan,	45. Ja hän meni sisälle templiin, rupesi ajamaan siitä ulos ostajia ja myyjiä,	19:45 JA hän meni Templijn/ rupeis ajaman ulos ostaita ja myypiä/ sanoden: kirjoitettu on:
19:46 ja sanoi heille: "Kirjoitettu on: 'Minun huoneeni on oleva rukoushuone', mutta te olette tehneet siitä ryövärien luolan."	46. Sanoen heille: kirjoitettu on: minun huoneeni on rukoushuone; mutta te olette sen tehneet ryövärien luolaksi.	19:46 Minun huonen on Rucoushuone/ mutta te oletta sen tehnet ryöwäritten luolaxi.
19:47 Ja hän opetti joka päivä pyhäkössä. Mutta ylipapit ja kirjanoppineet sekä kansan ensimmäiset mieltivät, miten saisivat hänet surmatuksi;	47. Ja hän opetti joka päivä templissä, mutta pappein päämiehet ja kirjanoppineet ja kansan vanhimmat etsivät häntä surmataksensa,	19:47 Ja hän opetti jocapäiwä Templis. Mutta Pappein päämiehet ja Kirjanoppenet/ ja Canssan wanhimmat edzeit händä surmataxens.
19:48 mutta he eivät keksineet, mitä tekisivät, sillä kaikki kansa riippui hänessä ja kuunteli häntä.	48. Ja ei tietäneet, mitä heidän piti tekemän; sillä kaikki kansa riippui hänessä, ja kuulivat häntä.	19:48 Ja ei tiennet mitä heidän piti tekemän: sillä caicki Canssa ripui hänes/ ja cuulit händä.

20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu .
20:1 Ja tapahtui eräänä päivänä, kun hän opetti kansaa pyhäkössä ja julisti evankeliumia, että ylipapit ja kirjanoppineet astuivat yhdessä vanhinten kanssa esiin	1. Ja tapahtui yhtenä niistä päivistä, kuin hän kansaa opetti templissä ja saarnasi evankeliumia, tulivat ylimmäiset papit ja kirjanoppineet ja vanhimmat,	20:1 JA tapahdui yhtenä nijstä päiwistä/ cosca hän Canssa opetti Templis/ ja saarnais Evangeliumi. Nijn ylimmäiset Papit/ ja Kirjanoppenet ja wanhimmat tulit/
20:2 ja puhuivat hänelle sanoen: "Sano meille, millä vallalla sinä näitä teet, tahi kuka on se, joka on antanut sinulle tämän vallan?"	2. Ja puhuivat hänelle, sanoen: sanos meille, millä vallalla sinä tätä teet? eli kuka sinulle tämän vallan on antanut?	20:2 Ja sanoit hänelle: Sanos meille millä wallalla sinä tätä teet? Eli cuca sinulle tämän wallan on andanut?
20:3 Hän vastasi ja sanoi heille: "Minä myös teen teille kysymyksen; sanokaa minulle:	3. Niin Jesus vastaten sanoi heille: minä kysyn myös teiltä yhtä asiaa, vastatkaat minua.	20:3 Nijn Jesus wastais/ ja sanoi heille: Minä kysyn myös teille yhtä asiata/ wastatcat minua.
20:4 oliko Johanneksen kaste taivaasta vai ihmisistä?"	4. Oliko Johanneksen kaste taivaasta, vaiko ihmisiltä?	20:4 Olico Johannexen caste Taiwast/ taicka ihmisildä?
20:5 Niin he neuvottelivat keskenänsä sanoen: "Jos sanomme: 'Taivaasta', niin hän sanoo: 'Miksi ette siis uskoneet häntä?'	5. Niin he ajattelivat itsellänsä, sanoen: jo me sanomme: taivaasta, niin hän sanoo: miksi ette siis uskoneet?	20:5 Nijn he ajattelit idzelläns/ sanoden: jos me sanomma: Taiwast/ nijn hän sano: mixette sijs händä usconet?
20:6 Mutta jos sanomme: 'Ihmisistä', niin kaikki kansa kivittää meidät, sillä se uskoo vahvasti, että Johannes oli profeetta."	6. Mutta jos me sanomme: ihmisiltä, niin kaikki kansa kivittää meidät; sillä he uskoivat, että Johannes oli propheta.	20:6 Eli jos me sanomma: ihmisildä/ nijn caicki Canssa kiwittäwät meidän: 20:7 Sillä he owat uscotetut että Johannes oli Propheta.
20:7 Ja he vastasivat, etteivät tieneet, mistä se oli.	7. Ja he vastasivat, ettei he tietäneet, kusta se oli.	Ja he wastaisit/ ettei he tiennet custa se oli.
20:8 Niin Jeesus sanoi heille: "Niinpä en minäkään sano teille, millä vallalla minä näitä teen."	8. Niin sanoi Jesus heille: en minä myös sano teille, millä voimalla minä näitä teen.	20:8 Nijn sanoi Jesus heille: en minä myös sano teille/ millä woimalla minä näitä teen.
20:9 Ja hän rupesi puhumaan kansalle ja puhui tämän vertauksen: "Mies istutti viinitarhan ja vuokrasi sen viinitarhureille ja matkusti muille maille kauaksi aikaa.	9. Niin hän rupesi sanomaan kansalle tämän vertauksen: yksi mies istutti viinamäen ja pani sen vuorolle peltomiehille, ja meni muille maille kauvaksi aikaa.	20:9 NIjn hän rupeis sanoman Canssalle tämän wertauxen: yxi mies istutti wijnapuita/ ja pani ne palcoille wijnamäen miehille/ ja meni matcan cauwaxi aica.
20:10 Ja ajan tullen hän lähetti palvelijan viinitarhurien luokse, että he antaisivat tälle osan viinitarhan hedelmistä; mutta viinitarhurit pieksivät hänet ja lähettivät tyhjin käsin pois.	10. Ja ajallansa lähetti hän palvelian peltomiesten tykö, että he antaisivat hänelle viinamäen hedelmästä. Mutta ne peltomiehet pieksivät sen ja lähettivät pois tyhjänä.	20:10 Cosca nijn sowelias oli/ lähetti hän palwelians wijnamäen miesten tygö/ että he andaisit hänelle wijnamäen hedelmästä. Mutta he piexit hänen/ ja lähetit tyhjänä.
20:11 Ja hän lähetti vielä toisen palvelijan; mutta hänetkin he pieksivät ja häpäisivät ja lähettivät tyhjin käsin pois.	11. Ja hän lähetti vielä toisen palvelian; mutta he myös sen pieksivät, ja pilkkasivat, ja lähettivät pois tyhjänä.	20:11 Ja hän lähetti taas toisen palwelian/ jonga he myös piexit ja pilckaisit/ ja poislähetit.
20:12 Ja hän lähetti vielä kolmannen; mutta tämänkin he haavoittivat ja heittivät ulos.	12. Ja hän lähetti vielä kolmannen. Mutta he myös sen haavoittivat ja syöksivät ulos.	20:12 Taas lähetti hän colmannen/ sen he myös haawoitit/ ja lossyöxit.
20:13 Niin viinitarhan herra sanoi: 'Mitä minä teen? Minä lähetän rakkaan poikani; häntä he kaiketi kavahtavat.'	13. Niin viinamäen isäntä sanoi: mitä minä teen? minä lähetän minun rakkaan poikani: kuin he hänen näkevät, niin he karttavat häntä.	20:13 Nijn wijnamäen isändä sanoi: mitä minä teen? minä lähetän minun rackan poicani/ cosca he sen näkewät/ nijn he carttawat händä.

20:14 Mutta kun viinitarhurit näkivät hänet, neuvottelivat he keskenään ja sanoivat: 'Tämä on perillinen; tappakaamme hänet, että perintö tulisi meidän omaksemme.'	14. Mutta kuin peltomiehet sen näkivät, ajattelivat he itsellensä, sanoen: tämä on perillinen: tulkaat, tappakaamme häntä, että perintö tulisi meidän omaksemme.	20:14 Mutta cosca wijnamäen miehet sen näit/ ajattelit he idzelläns/ sanoden: tämä on perillinen/ tulcat tappacam händä/ että perindö tulis meidän omaxem.
20:15 Ja he heittivät hänet ulos viinitarhasta ja tappoivat. Mitä nyt viinitarhan herra on tekevä heille?	15. Ja he syöksivät ulos hänen viinamäestä ja tappoivat. Mitä viinamäen isäntä on tekevä heille?	20:15 Ja he ulossyöxit hänen wijnamäestä ja tapoit. Mitästä wijnamäen isändä on tekewä heillen.
20:16 Hän tulee ja tuhoaa nämä viinitarhurit ja antaa viinitarhan muille." Niin he sen kuullessaan sanoivat: "Pois se!"	16. Hän tulee ja hukkaa nämät peltomiehet, ja antaa viinamäen muille. Kuin he sen kuulivat, sanoivat he: pois se!	20:16 Hän tule/ ja hucka nämät wijnamäen miehet/ ja anda wijnamäkens muille. Cuin he sen cuulit/ sanoit he: pois se.
20:17 Mutta hän katsahti heihin ja sanoi: "Mitä siis on tämä kirjoitus: 'Se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut kulmakiveksi'?"	17. Mutta hän katsahti heidän päällensä ja sanoi: mitä se on, mikä kirjoitettu on: Se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut nurkkakiveksi?	20:17 Mutta hän cadzahti heidän päällensä/ ja sanoi: mitästä se on/ cuin kirjoitettu on? Se kiwi jonga rakendajat hylkäisit/ on tullut nurckakiwexi?
20:18 Jokainen, joka kaatuu siihen kiveen, ruhjoutuu, mutta jonka päälle se kaatuu, sen se murskaa."	18. Jokainen joka lankee sen kiven päälle, se runnellaan; mutta jonka päälle se lankee, sen hän musertaa.	20:18 Jocainen cuin lange sen kiwen päälle/ se muretän/ mutta jonga päälle se lange/ sen hän muserta.
20:19 Ja kirjanoppineet ja ylipapit tahtoivat ottaa hänet sillä hetkellä kiinni, mutta he pelkäsivät kansaa; sillä he ymmärsivät, että hän oli puhunut sen vertauksen heistä.	19. Ja pappein päämiehet ja kirjanoppineet pyysivät häntä sillä hetkellä kiinni ottaa, vaan he pelkäsivät kansaa; sillä he ymmärsivät, että hän heille tämän vertauksen sanonut oli.	20:19 Ja Pappein päämiehet ja Kirjanoppenet pyysit händä sillä hetkellä kijnniotta/ waan he pelkäisit Canssa: sillä he ymmärsit/ että hän heille tämän wertauxen sanonut oli.
20:20 Ja he vartioivat häntä ja lähettivät hänen luokseen hurskaiksi tekeytyviä urkkijoita, saadakseen hänet kiinni jostakin sanasta, niin että voisivat antaa hänet esivallalle ja maaherran käsiin.	20. Ja he vartioitsivat häntä ja lähettivät väijyjät, jotka piti itsensä hurskaiksi teettelemän, että he hänen puheessa saisivat kiinni, ja antaisivat ylöns esivallalle ja maanvanhimman haltuun.	20:20 JA he wartioidzit händä/ ja lähetit wäijywäisiä/ jotca piti heidäns hurscaxi teettelemän/ että he hänen puhesa kijnnisaisit/ ja ylönnaisit Esiwallalle ja Maanwanhimman haldun.
20:21 Ja ne kysyivät häneltä sanoen: "Opettaja, me tiedämme, että sinä puhut ja opetat oikein etkä katso henkilöön, vaan opetat Jumalan tietä totuudessa.	21. Ja he kysyivät häneltä ja sanoivat: Mestari, me tiedämme, että oikein sanot ja opetat, etkä katso ihmisen muotoa, vaan opetat Jumalan tien totuudessa.	20:21 Ja he kysyit hänelle/ ja sanoit: Mestari/ me tiedämme että oikein sanot ja opetat/ ja et cadzo ihmisen muoto/ waan opetat Jumalan tien totudes.
20:22 Onko meidän lupa antaa keisarille veroa vai eikö?"	22. Sopiiko meidän antaa keisarille veroa, taikka ei?	20:22 Olleco se oikein/ että me annamme Keisarille weron/ taicka ei?
20:23 Mutta hän havaitsi heidän kavaluutensa ja sanoi heille:	23. Mutta kuin hän ymmärsi heidän kavaluutensa, sanoi hän heille: mitä te minua kiusaatte?	20:23 Mutta cuin hän ymmärsi heidän cawaluxens/ sanoi hän heille: mitä te minua kiusatte?
20:24 "Näyttäkää minulle denari. Kenen kuva ja päällekirjoitus siinä on?" He vastasivat: "Keisarin."	24. Osoittakaat minulle veroraha, kenenkä kuva ja päällekirjoitus siinä on? He vastasivat ja sanoivat: keisarin.	20:24 Osottacat minulle weroraha/ kenengä cuwa ja päällekirjoitus sijnä on? He wastaisit ja sanoit hänelle: Keisarin.
20:25 Niin hän sanoi heille: "Antakaa siis keisarille, mikä keisarin on, ja Jumalalle, mikä Jumalan on."	25. Niin hän sanoi heille: antakaat keisarille, mitkä keisarin ovat, ja Jumalalle, mitkä Jumalan ovat.	20:25 Nijn hän sanoi heille: andacat Keisarille mitä Keisarin tule/ ja Jumalalle mitä Jumalan tule.

20:26 Ja he eivät kyenneet saamaan häntä hänen puheestaan kiinni kansan edessä; ja he ihmettelivät hänen vastaustaan ja vaikenivat.	26. Ja ei he tainneet hänen puhettansa kansan edessä laittaa, vaan ihmettelivät hänen vastaustansa, ja vaikenivat.	20:26 Ja ei he tainnet hänen puhettans Canssan edes laitta/ waan ihmettelit hänen wastaustans/ ja waickenit.
20:27 Niin astui esiin muutamia saddukeuksia, jotka väittävät, ettei ylösnousemusta ole, ja he kysyivät häneltä	27. Niin tulivat muutamit Saddukealaisista, (jotka kieltävät ylösnousemisen,) ja kysyivät häneltä,	20:27 Niin tulit muutamit Saduceuxist (jotca kieldäwät ylösnousemisen) ja kysyit hänelle/
20:28 sanoen: "Opettaja, Mooses on säätänyt meille: 'Jos joltakin kuolee veli, jolla on vaimo, mutta ei ole lapsia, niin ottakoon hän veljensä vaimon ja herättäköön siemenen veljelleen.'	28. Sanoen: Mestari, Moses kirjoitti meille: jos jonkun veli kuolee, jolla emäntä oli, ja se kuolis lapsetonna, niin hänen veljensä pitää sen vaimon ottaman ja veljellensä siemenen herättämän.	sanoden: 20:28 Mestari/ Moses kirjoitti meille/ jos jongun weli cuole/ jolla emändä oli/ ja se cuolis lapsitoin/ nijn hänen weljens piti sen waimon ottaman/ ja weljellens siemenen herättämän.
20:29 Nyt oli seitsemän veljestä. Ensimmäinen otti vaimon ja kuoli lapsetonna.	29. Niin oli seitsemän veljeä: ensimmäinen otti emännän ja kuoli lapsetonna.	20:29 Nyt olit seidzemen welje/ ensimmäinen otti emännän ja cuoli lapsitoina.
20:30 Niin toinen otti sen vaimon,	30. Ja toinen otti sen vaimon, ja se myös kuoli lapsetonna.	20:30 Ja toinen otti sen waimon/ ja se myös cuoli lapsitoina.
20:31 ja sitten kolmas, ja samoin kaikki seitsemän; ja he kuolivat jättämättä lapsia.	31. Ja kolmas otti myös sen: ja niin kaikki seitsemän, eikä jättäneet lapsia, ja kuolivat.	20:31 Ja colmas otti myös sen. Ja nijn caicki seidzemen/ eikä jättänet lapsia/ ja cuolit.
20:32 Viimeiseksi vaimokin kuoli.	32. Kaikkein viimein kuoli myös vaimo.	20:32 Caickein wijmeiin cuoli myös se waimo.
20:33 Kenelle heistä siis tämä vaimo ylösnousemuksessa joutuu vaimoksi? Sillä kaikkien seitsemän vaimona hän oli ollut."	33. Sentähden ylösnousemisessa, kenenkä heistä vaimo pitää oleman? sillä kaikki seitsemän ovat sen vaimonansa pitäneet.	20:33 Kenengä sijs ylösnousemises heistä se waimo on? Sillä caicki seidzemen owat sen waimonans pitänet.
20:34 Niin Jeesus sanoi heille: "Tämän maailmanajan lapset naivat ja menevät miehelle.	34. Ja Jesus vastaten sanoi heille: tämän maailman lapset naivat ja huolevat;	20:34 Jesus wastais/ ja sanoi heille: tämän mailman lapset naiwat ja huolewat.
20:35 Mutta ne, jotka on arvollisiksi nähty pääsemään toiseen maailmaan ja ylösnousemukseen kuolleista, eivät nai eivätkä mene miehelle.	35. Mutta ne, jotka otolliseksi tulevat sille mailmalle ja ylösnousemiselle kuolleista, ei he nai eikä huole;	20:35 Mutta ne jotca otolliset owat sille mailmalle/ ja ylösnouseman cuolluista/ ei he nai eikä huole:
20:36 Sillä he eivät enää voi kuolla, kun ovat enkelien kaltaisia; ja he ovat Jumalan lapsia, koska ovat ylösnousemuksen lapsia.	36. Sillä ei he enään kuolla taida; sillä he ovat enkelien kaltaiset, ja he ovat Jumalan lapset, että he ovat ylösnousemisen lapset.	20:36 Ja ei he sillen cuolla taida: sillä he owat Engelitten caltaiset/ ja Jumalan lapset/ että he owat ylösnousemisen lapset.
20:37 Mutta että kuolleet nousevat ylös, sen Mooseskin on osoittanut kertomuksessa orjantappurapensaasta, kun hän sanoo Herraa Aabrahamin Jumalaksi ja Iisakin Jumalaksi ja Jaakobin Jumalaksi.	37. Mutta että kuolleet ylösnousevat, sen on myös Moses pensaan tykönä osoittanut, kuin hän sanoi Herran Aabrahamin Jumalaksi ja Isaakin Jumalaksi ja Jakobin Jumalaksi.	20:37 Mutta että ne cuollet ylösnousewat/ sen on myös Moses pensan tykönä osottanut/ cosca hän cudzui HERran/ Aabrahamin Jumalaxi/ ja Isaachin Jumalaxi/ ja Jacobin Jumalaxi.
20:38 Mutta hän ei ole kuolleitten Jumala, vaan elävien; sillä kaikki hänelle elävät."	38. Mutta ei Jumala ole kuolleiden Jumala, vaan elävien; sillä kaikki hänelle elävät.	20:38 Ei Jumala ole cuolluitten Jumala/ waan eläwitten: sillä caicki he hänelä eläwät.
20:39 Niin muutamit kirjanoppineista vastasivat ja sanoivat: "Opettaja, oikein sinä sanoit."	39. Niin vastasivat muutamit kirjanoppineista ja sanoivat: Mestari, oikein sinä sanoit.	20:39 Nijn wastaisit muutamit Kirjanoppenuista/ ja sanoit: Mestari/ oikein sinä sanoit.

20:40 Ja he eivät enää rohjenneet kysyä häneltä mitään.	40. Ja ei he rohjenneet häneltä mitään enempää kysyä.	20:40 Ja ei he rohgenet häneldä mitän enämbätä kysyä.
20:41 Niin hän sanoi heille: "Kuinka he voivat sanoa, että Kristus on Daavidin poika?"	41. Niin hän sanoi heille: kuinka he sanovat Kristuksen Davidin pojaksi?	20:41 Niin hän sanoi heille: kuinka he sanovat Christuksen Dawidin Pojaksi:
20:42 Sanoohan Daavid itse psalmien kirjassa: 'Herra sanoi minun Herralleni: Istu minun oikealle puolelleni,	42. Ja David itse sanoo Psalmiraamatussa: Herra sanoi minun Herralleni: istu minun oikealle kädelleni,	20:42 Ja Dawid sano Psaltarramatus: HERra sanoi minun HERralleni/ istu minun oikealle kädelleni:
20:43 kunnes minä panen sinun vihollisesi sinun jalkojesi astinlaudaksi.'	43. Siihenasti kuin minä panen sinun vihollises sinun jalkais astinlaudaksi.	20:43 Nijncauwan cuin minä panen sinun wihollises sinun jalcais astinlaudaxi?
20:44 Daavid siis kutsuu häntä Herraksi; kuinka hän sitten on hänen poikansa?"	44. Koska siis David kutsuu hänen Herraksensa, kuin hän on hänen Poikansa?	20:44 Cosca Dawid cudzu hänen HERraxens/ cuinga sijs hän on hänen Poicans?
20:45 Ja kaiken kansan kuullen hän sanoi opetuslapsillensa:	45. Mutta kuin kaikki kansa sen kuuli, sanoi hän opetuslapsillensa:	20:45 MUtta cosca caicki Canssa sen cuuli/ sanoi hän Opetuslapsillens:
20:46 "Kavahtakaa kirjanoppineita, jotka mielellään käyskelevät pitkissä vaipoissa ja haluavat tervehdyksiä toreilla ja etumaisia istuimia synagoogissa ja ensimmäisiä sijoja pidoissa,	46. Kavahtakaat kirjanoppineita, jotka tahtovat käydä pitkissä vaatteissa ja ottavat hyväksi tervehdykset turulla, ja ylimmäiset istuimet synagogissa, ja ylimmäiset siat ehtoollisissa,	20:46 Cawahtacat teitän Kirjanoppenuista/ jotca tahtowat käydä pitkis waatteis/ ja ottawat hywäxi terwetyxet Turulla/ ja mielelläns istuwat Synagogis ylimmäisnä ja pöydille.
20:47 noita, jotka syövät leskien huoneet ja näön vuoksi pitävät pitkiä rukouksia; he saavat sitä kovemman tuomion."	47. Jotka syövä leskein huoneet, ja muodoksi pitävät pitkät rukoukset: heidän pitää saaman sitä raskaamman tuomion.	20:47 Jotca syöwät leskein huonet/ ja pitäwät pitkiä rucouxia/ waan sitä suuremman cadotuxen he saawat.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu .
21:1 Ja hän katsahti ja näki rikkaiden panevan lahjoja uhriarkkuun.	1. Mutta kuin hän katsoi, näki hän rikkaat panevan lahjojansa uhri-arkkuun.	21:1 JA hän cadzoi cuinga rickat panit lahjojans uhri arckuun.
21:2 Niin hän näki myös köyhän lesken panevan siihen kaksi ropoa.	2. Hän näki myös köyhän lesken panevan siihen kaksi ropoa.	21:2 Hän näki myös köyhän lesken panewan sinne caxi ropoja.
21:3 Silloin hän sanoi: "Totisesti minä sanon teille: tämä köyhä leski pani enemmän kuin kaikki muut.	3. Ja sanoi: totisesti sanon minä teille: tämä köyhä leski pani enemmän kuin nämät kaikki.	21:3 Ja hän sanoi: totisest sanon minä teille: tämä köyhä leski pani enämmän cuin nämät caicki.
21:4 Sillä kaikki nuo panivat lahjansa liiastaan, mutta tämä pani puutteestaan, koko elämisensä, mikä hänellä oli."	4. Sillä kaikki nämät panivat siitä, mitä heillä liiaksi oli, Jumalan uhriksi, vaan tämä pani köyhydestänsä kaiken tavaransa, mikä hänellä oli.	21:4 Sillä nämät panit heidän kyllydestäns Jumalan uhrixi waan tämä pani köyhydestäns caiken hänen tawarans cuin hänellä oli.
21:5 Ja kun muutamat puhuivat pyhäköstä, kuinka se oli kauniilla kivillä ja temppelilahjoilla kaunistettu, sanoi hän:	5. Ja kuin muutamat sanoivat hänelle templistä, kuinka kauniilla kivillä ja kappaleilla se kaunistettu oli, niin hän sanoi:	21:5 JA cuin muutamat sanoit hänelle Templist: cuinga cauniilla kiwillä ja cappaleilla se caunistettu oli/ nijn hän sanoi:
21:6 "Päivät tulevat, jolloin tästä, mitä katselette, ei ole jäävä kiveä kiven päälle, maahan jaottamatta."	6. Näitkö te katselette? Ne päivät pitää tuleman, joina ei pidä kiveä kiven päälle jätettämän, jota ei maahan jaoteta.	21:6 Se aica tule/ cosca caikista cuin te näettä/ ei pidä kiwi kiwen päälle jätettämän/ jota ei ricota.

21:7 Niin he kysyivät häneltä sanoen: "Opettaja, milloin tämä sitten tapahtuu? Ja mikä on oleva merkki tämän tulemisesta?"	7. Niin he kysyivät häneltä ja sanoivat: Mestari, koska nämät tapahtuvat? ja mikä merkki on, koska nämät tulevat?	21:7 Nijn he kysyt hänelle/ ja sanoit/ coscasta nämät tapahtuwat? ja mikä mercki on/ cosca nämät tulewat?
21:8 Niin hän sanoi: "Katsokaa, ettei teitä eksytetä. Sillä monta tulee minun nimessäni sanoen: 'Minä olen se', ja: 'Aika on lähellä.' Mutta älkää menkö heidän perässään.	8. Hän sanoi: katsokaat, ettei teitä petetä; sillä moni tulee minun nimeeni ja sanoo: minä se olen! aika on kyllä läsnä, älkäätkuitenkaan heitä seuratko.	21:8 Hän sanoi: cadzocat/ ettei teitä petetä: sillä moni tule minun Nimeeni/ ja sano: minä se olen: aica on kyllä läsnä/ älkät cuitengan heitä seuratco.
21:9 Ja kun kuulette sotien ja kapinain melskettä, älkää peljästykö. Sillä näitten täytyy ensin tapahtua, mutta loppu ei tule vielä heti."	9. Mutta kuin te kuulette sotia ja kapinoita, niin älkäätk peljästykö; sillä nämät pitää ensin tapahtuman, vaan ei kohta loppu ole.	21:9 Mutta cosca te cuuletta sotia ja capinoita/ nijn älkät peljätkö: sillä nämät pitä ensin tuleman/ waan ei cohta loppu ole.
21:10 Sitten hän sanoi heille: "Kansa nousee kansaa vastaan ja valtakunta valtakuntaa vastaan,	10. Niin hän sanoi heille: kansa nousee kansaa vastaan, ja valtakunta valtakuntaa vastaan.	21:10 Nijn hän sanoi heille: Canssa nouse Canssa wastan/ ja waldacunda waldacunda wastan:
21:11 ja tulee suuria maanjäristyksiä, tulee ruttoa ja nälänhätää monin paikoin, ja taivaalla on oleva peljättäviä näkyjä ja suuria merkkejä.	11. Ja suuret maan vapistukset pitää joka paikassa tuleman, nälkä ja rutto, kauhistukset ja suuret ihmeet taivaasta tapahtuvat.	21:11 Ja suuret maan wapistuxet pitää jocapaicas tuleman/ nälkä ja rutto/ cauhistuxet ja suuret ihmet Taiwast tapahtuwat.
21:12 Mutta ennen tätä kaikkea he käyvät teihin käsiksi ja vainoavat teitä ja vetävät teidät synagoogiin ja heittävät vankiloihin ja vievät teidät kuningasten ja maaherrain eteen minun nimeni tähden.	12. Mutta ennen näitä kaikkia heittävätk he kätensä teidän päällenne, vainoovat ja antavat ylön teitä synagoogiin ja vankiuteen, ja vetävät teitä kuningasten ja esimiesten eteen, minun nimeni tähden.	21:12 MUtta ennen näitä caickia heittäwät he kätens teidän päällenne/ wainowat ja ylönandawat teitä Rastupijn ja fangiuxeen/ ja wetäwät teitä Cuningasten ja Esimiesten eteen/ minun Nimeni tähden:
21:13 Ja näin te joudutte todistamaan.	13. Mutta se tapahtuu teille todistukseksi.	21:13 Mutta se tapahtu teille todistuxexi.
21:14 Pankaa siis sydämellenne, ettette edeltäpäin huolehdi, miten te vastaatte puolestanne.	14. Niin pankaat nyt se teidän sydämeenne, ettette ennen ajattelisi, kuinka teidän pitää edestänne vastaaman:	21:14 Nijn pangat nyt se sydämeen/ ettet te murehdis/ cuinga teidän pitä edestänne wastaman:
21:15 Sillä minä annan teille suun ja viisauden, jota vastaan eivät ketkään teidän vastustajanne kykene asettumaan tai väittämään.	15. Sillä minä annan teille suun ja viisauden, jota ei he voi puhua vastaan eikä seisoa vastaan, kaikki jotka teitä vastaan ovat.	21:15 Sillä minä annan teille suun ja wijsauden/ jota ei he woi wastan puhua/ eikä caicki teidän wastanseisojan taida wastan olla:
21:16 Omat vanhemmatkin ja veljet ja sukulaiset ja ystävät antavat teidät alttiiksi; ja muutamia teistä tapetaan,	16. Niin te myös annetaan ylön vanhimmilta, veljiltä, langoilta ja ystävilä, ja muutamat teistä he tappavat,	21:16 Nijn te myös ylönannetan wanhimmildanne/ weljildänne/ langoildanne/ ja ystäwildänne/ ja muutamat teistä he tappawat.
21:17 ja te joudutte kaikkien vihattaviksi minun nimeni tähden.	17. Ja te tulette vihattaviksi kaikilta, minun nimeni tähden.	21:17 Ja te ylöncadzotan caikilda minun Nimeni tähden:
21:18 Mutta ei hiuskarvaakaan teidän päästänne katoa.	18. Vaan ei hiuskarvakaan pidä teidän päästänne hukkuman.	21:18 Waan ei hiuscarwacan pidä teidän päästänne hukkuman.
21:19 Kestäväsyydellänne te voitatte omaksenne elämän.	19. Pitäkäätk teidän sielunne kärsivällisyydessä.	21:19 Pitäkät teidän sielunne kärsimises.
21:20 Mutta kun te näette Jerusalemin sotajoukkojen ympäröimänä, silloin tietäkää, että sen hävitys on lähellä.	20. Mutta kuin te näette Jerusalemin sotawäeltä piiritettävän, niin tietäkäätk, että hänen perikatonsa on lähestynyt.	21:20 COsca te näettä Jerusalemin sotawäeldä pijritettävän/ nijn tietkät että hänen pericatons on lähestynyt.

21:21 Silloin ne, jotka Juudeassa ovat, paetkoot vuorille, ja jotka ovat kaupungissa, lähtekööt sieltä pois, ja jotka maalla ovat, älkööt sinne menkö.	21. Silloin ne, jotka Juudeassa ovat, paetkaan vuorille, ja jotka hänen keskellensä ovat, ne lähtekään sieltä ulos, ja jotka maalla ovat, älkään häneen menkö sisälle.	21:21 Silloin ne jotka Judeas owat/ paetcan mäkein puoleen: ja jotca hänen keskelläns owat/ ne sieldä pois mengän: ja jotca maalla owat/ älkän sisälle mengö.
21:22 Sillä ne ovat koston päiviä, että kaikki täyttyisi, mikä kirjoitettu on.	22. Sillä ne ovat kostopäivät, että kaikki täytettäisiin, mitkä kirjoitetut ovat.	21:22 Sillä ne owat costopäiwät/ että caicki pitä täytettämän cuin kirjoitetut owat.
21:23 Voi raskaita ja imettäväisiä niinä päivinä! Sillä suuri hätä on oleva maan päällä ja viha tätä kansaa vastaan;	23. Mutta voi raskaita ja imettäväisiä niinä päivinä! Sillä suuri vaiva pitää maan päällä oleman ja viha tämän kansan päällä.	21:23 Mutta woi rascaita ja imettäwäisiä nijnä päiwinä. Sillä suuri waiwa pitä maan päällä oleman/ ja wiha tämän Canssan päällä.
21:24 ja he kaatuvat miekan terään, heidät viedään vangeiksi kaikkien kansojen sekaan, ja Jerusalem on oleva pakanain tallattavana, kunnes pakanain ajat täyttyvät.	24. Ja heidän pitää lankeeman miekan terään, ja he viedään vangiksi kaikkinaisen kansan sekaan. Ja Jerusalem pitää tallattaman pakanoilta, siihen asti kuin pakanain aika täytetään.	21:24 Ja heidän pitä langeman miecan terän edesä/ ja he wiedän fangixi caickinaisen Canssan sekaan. Ja Jerusalem pitä tallattaman pacanoilda/ sijhenasti cuin pacanain aica täytetän.
21:25 Ja on oleva merkit auringossa ja kuussa ja tähdissä, ja ahdistus kansoilla maan päällä ja epätoivo, kun meri ja aallot pauhaavat.	25. Ja merkit pitää oleman auringossa ja kuussa ja tähdissä, ja maassa kansalla ahdistus epäilyksen tähden. Ja meri ja aallot pitää pauhaaman.	21:25 JA merkit pitä oleman Auringos ja Cuus ja Tähdeis. Ja maasa Canssalla ahdistus epäillyxen tähden. Ja Meri ja Allot pitä pauhaman.
21:26 Ja ihmiset menehtyvät peljätessään ja odottaessaan sitä, mikä maanpiiriä kohtaa; sillä taivaitten voimat järkkyvät.	26. Ja ihmiset maassa pitää nääntymän pelvon ja odottamisen tähden niitä, mitkä maan piirin päälle tulevat; sillä taivaan voimat pitää liikutettaman.	21:26 Ja ihmiset maasa pitä cuiwettuman pelgon tähden/ ja odottamisen tähden/ nijtä cuin maan pijrin päälle tulewat: sillä Taiwan woimat pitä lijcutettaman.
21:27 Ja silloin he näkevät Ihmisen Pojan tulevan pilvessä suurella voimalla ja kirkkaudella.	27. Ja silloin heidän pitää näkemän Ihmisen Pojan tulevan pilvissä suurella voimalla ja kunnialla.	21:27 Ja silloin heidän pitä näkemän ihmisen Pojan tulewan pilwis/ suurella woimalla ja cunnialla.
21:28 Mutta kun nämä alkavat tapahtua, niin rohkaiskaa itsenne ja nostakaa pääanne, sillä teidän vapautuksenne on lähellä."	28. Mutta kuin nämät rupeevat tapahtumaan, niin katsokaat, ja nostakaa pääanne ylös; sillä teidän lunastuksenne silloin lähestyy.	21:28 Cosca nämät rupewat tapahtuman/ nijn cadzocat/ ja nostacat pääanne ylös: sillä teidän lunastuxenne silloin lähestyy.
21:29 Ja hän puhui heille vertauksen: "Katsokaa viikunapuuta ja kaikkia puita.	29. Ja hän sanoi heille vertauksen: katsokaat fikunapuuta ja kaikkia puita.	21:29 Ja hän sanoi heille wertauxen: cadzocat ficunapuuta/ ja caickia puita/ cosca ne puhkewat/
21:30 Kun ne jo puhkeavat lehteen, niin siitä te näette ja itsestänne ymmärrätte, että kesä jo on lähellä.	30. Kuin ne jo puhkeevat, niin te näette ja itse teistänne ymmärrätte, että suvi on jo läsnä.	21:30 Nijn te idze nijstä näette ja ymmärrätte/ että suwi on läsnä.
21:31 Samoin te myös, kun näette tämän tapahtuvan, tietäkää, että Jumalan valtakunta on lähellä.	31. Niin myös te, kuin te näette nämät tapahtuvan, tietäkää, että Jumalan valtakunta on läsnä.	21:31 Nijn myös te/ cosca te näette nämät tapahtuwan/ sijtä tietkät että Jumalan waldacunda on läsnä.
21:32 Totisesti minä sanon teille: tämä sukupolvi ei katoa, ennenkuin kaikki tapahtuu.	32. Totisesti minä sanon teille: ei tämän sukukunnan pidä suinkaan hukkuman, siihenasti kuin nämät kaikki tapahtuvat.	21:32 Totisest minä sanon teille: ei tämän sucucunnan pidä ennen hukkuman/ cuin nämät caicki tapahtuwat.
21:33 Taivas ja maa katoavat, mutta minun sanani eivät katoa.	33. Taivas ja maa on hukkuva, vaan minun sanani ei pidä ikänä hukkaantuman.	21:33 Taiwas ja maa on hukkuwa/ waan minun sanani ei pidä huckanduman.

21:34 Mutta pitääkö vaari itsestänne, ettei teidän sydämiänne raskautta päihtymys ja juoppous eikä elatuksen murheet, niin että se päivä yllättää teidät äkkiarvaamatta	34. Mutta kavahtakaat, ettei teidän sydämenne koskaan raskauteta ylönkyömisestä ja juopumisesta ja elatuksen murheesta, ja se päivä tulee äkisti teidän päällemme.	21:34 MUTTA cawahtacat teidän/ ettei teidän sydämen coscan rascouteta syömisest ja juomisest/ ja elatuxen murhest/ ja se päiwä tule äkist teidän päälän.
21:35 niinkuin paula; sillä se on saavuttava kaikki, jotka koko maan päällä asuvat.	35. Sillä se tulee niinkuin paula kaikkein ylitse, jotka koko maan päällä asuvat.	21:35 Sillä nijncuin paula tule caickein ylidze/ jotca coco maan päällä asuwat.
21:36 Valvokaa siis joka aika ja rukoilkaa, että saisitte voimaa paetaksenne tätä kaikkea, mikä tuleva on, ja seisokasenne Ihmisen Pojan edessä."	36. Sentähden valvokaat ja aina rukoilkaat, että te mahdolliset olisitte kaikkia näit välttämään, jotka pitää tapahtuman, ja seisomaan Ihmisen Pojan edessä.	21:36 Nijn olcat nyt aina walpat/ ja rucoilcat/ että te mahdolliset olisitta caickia näitä wälttämän jotca pitä tapahtuman/ ja seisoman ihmisen Pojan edes.
21:37 Ja hän opetti päivät pyhäkössä, mutta öiksi hän lähti pois ja vietti ne vuorella, jota kutsutaan Öljymäeksi.	37. Ja hän opetti päivällä templissä, mutta yöllä meni hän ulos ja oli yötä vuorella, joka kutsutaan Öljymäeksi.	21:37 Ja hän opetti päiwällä Templis/ mutta yöllä meni hän ulos/ ja oli Öljymäellä yötä.
21:38 Ja kaikki kansa tuli varhain aamuisin hänen tykönsä pyhäkköön kuulemaan häntä.	38. Ja kaikki kansa tuli varhain hänen tykönsä templiin, häntä kuulemaan.	21:38 Ja caicki Canssa tuli warhain hänen tygöns Templijn händä cuuleman.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu .
22:1 Mutta happamattoman leivän juhla, jota pääsiäiseksi sanotaan, oli lähellä.	1. Niin lähestyi makian leivän juhlapäivä, joka pääsiäiseksi kutsutaan.	22:1 NIin lähestyi makian leiwän juhla päiwä/ joca Pääsiäisexi cudzutan.
22:2 Ja ylipapit ja kirjanoppineet miettivät, kuinka saisivat hänet surmatuksi; sillä he pelkäsivät kansaa.	2. Ja ylimmäiset papit ja kirjanoppineet etsivät, kuinka he olisivat hänen saaneet tappa. Mutta he pelkäsivät kansaa.	22:2 Ja ylimmäiset Papit ja Kirjanoppenet edzeit/ cuinga he olisit hänen saanet tappa. Mutta he pelkäisit Canssa.
22:3 Niin saatana meni Juudaaseen, jota kutsuttiin Iskariotiksi ja joka oli yksi niistä kahdestatoista.	3. Niin saatana oli mennyt Juudaan sisälle, jonka liikanimi oli Iskariot, joka oli kahdentoistakymmenen luvusta.	22:3 Nijn Sathan oli Judan sisälle mennyt/ jonga lijca nimi oli Ischarioth/ joca oli cahdentoistakymmenen lugusta.
22:4 Ja tämä meni ja puhui ylipappien ja pyhäkön vartioston päällikköjen kanssa, miten hän saattaisi hänet heidän käsiinsä.	4. Ja hän meni pois ja puhutteli ylimmäisiä pappeja ja päämiehiä, kuin hän oli hänen heille pettävä.	22:4 Ja hän meni pois/ ja puhutteli ylimmäisiä Papeja ja Päämiehiä/ cuinga hän oli hänen heille pettäwä.
22:5 Ja he ihastuivat ja sitoutuivat antamaan hänelle rahaa.	5. Ja he ihastuivat ja lupasivat hänelle rahaa.	22:5 Ja he ihastuit/ ja lupaisit hänelle raha.
22:6 Ja hän lupautui ja etsi sopivaa tilaisuutta kavaltaakseen hänet heille ilman melua.	6. Ja hän lupasi sen heille, ja etsi soveliasta aikaa, saadaksensa häntä pettää ilman hasuta.	22:6 Ja hän lupais sen heille/ ja edzei tila saadaxens händä pettä ilman hasuta.
22:7 Niin tuli se happamattoman leivän päivästä, jona pääsiäislammas oli teurastettava.	7. Niin makian leivän päivä tuli, jona pääsiäislammas piti teurastettaman,	22:7 NIin makian leiwän päiwä tuli/ jona Pääsiäislammas piti uhrattaman.
22:8 Ja hän lähetti Pietarin ja Johanneksen sanoen: "Menkää ja valmistakaa meille pääsiäislammas syödäksemme."	8. Ja hän lähetti Pietarin ja Johanneksen, sanoen: menkää valmistamaan meille pääsiäislammas syödäksemme.	22:8 Ja hän lähetti Petarin ja Johannexen/ sanoden: mengät walmistaman meille Pääsiäislammas syödäxem.
22:9 Niin he kysyivät häneltä: "Mihin tahdot, että valmistamme sen?"	9. Niin he sanoivat hänelle: kussas tahdot meitä valmistamaan?	22:9 Nijn he sanoit hänelle: cusas tahdot meitä walmistaman?

22:10 Hän vastasi heille: "Katso, saapuessanne kaupunkiin tulee teitä vastaan mies kantaen vesiastiaa; seuratkaa häntä siihen taloon, johon hän menee,	10. Hän sanoi heille: katso, kuin te kaupunkiin tulette sisälle, kohtaa teitä ihminen, kantain vesiastiaa: seuratkaa häntä siihen huoneeseen, johonka hän menee.	22:10 Hän sanoi heille: cadzo/ cosca te Caupungijn tuletta/ cohta teidän yxi ihminen candain wesiastiata/ noudattacat händä sijhen huonesen johonga hän mene:
22:11 ja sanokaa talon isännälle: 'Opettaja sanoo sinulle: Missä on vierashuone, syödäkseni siinä pääsiäislampaan opetuslasteni kanssa?'	11. Ja sanokaat sen huoneen perheenisännälle: Mestari sanoo sinulle: kussa on maja, jossa minä syön pääsiäislampaan opetuslasteni kanssa?	22:11 Ja sanocat perhen isännälle/ Mestari käski sinulle sano: cusa on maja/ josa minä saan Pääsiäislamban Opetuslasteni cansa syödä.
22:12 Niin hän näyttää teille suuren, aterioiville varustetun huoneen yläkerrassa; sinne valmistakaa."	12. Ja hän osoittaa teille suuren salin rakennetun; valmistakaa siellä.	22:12 Ja hän osotta teille suuren awaran Salin walmistacat siellä.
22:13 Ja he menivät ja havaitsivat niin olevan, kuin Jeesus oli heille sanonut, ja valmistivat pääsiäislampaan.	13. Niin he menivät ja löysivät niinkuin hän heille sanonut oli, ja valmistivat pääsiäislampaan.	22:13 He menit/ ja löysit nijncuin hän heille sanonut oli/ ja walmistit Pääsiäis lamban.
22:14 Ja kun hetki tuli, asettui hän aterialle ja apostolit hänen kanssansa.	14. Ja kuin jo aika tullut oli, istui hän pöydän tykönä ja kaksitoistakymmentä apostolia hänen kanssansa.	22:14 Ja cuin jo aica tullut oli/ istui hän/ ja caxitoistakymmendä Apostolita hänen cansans.
22:15 Ja hän sanoi heille: "Minä olen halajamalla halannut syödä tämän pääsiäislampaan teidän kanssanne, ennenkuin minä kärsin;	15. Ja hän sanoi heille: minä olen halulla halainnut syödä tätä pääsiäislammasta teidän kanssanne, ennekuin minä kärsin.	22:15 Ja hän sanoi heille: minä olen halulla halainnut syödä tätä Pääsiäislammasta teidän cansan/ ennen cuin minä kärsin:
22:16 sillä minä sanon teille, etten minä sitä enää syö, ennenkuin sen täyttymys tapahtuu Jumalan valtakunnassa."	16. Sillä minä sanon teille, etten minä suinkaan silleen siitä syö, siihenasti kuin se täytetään Jumalan valtakunnassa.	22:16 Sillä minä sanon teille: en minä sillen hänest enämbi syö/ siihenasti cuin se täytetän Jumalan waldacunnas.
22:17 Ja hän otti maljan, kiitti ja sanoi: "Ottakaa tämä ja jakakaa keskenänne.	17. Ja hän otti kalkin, kiitti, ja sanoi: ottakaat ja jakakaat keskenänne.	22:17 Ja hän otti Calkin/ kijtti/ ja sanoi: ottacat ja jacacat keskenän:
22:18 Sillä minä sanon teille: tästedes minä en juo viinipuun antia, ennenkuin Jumalan valtakunta tulee."	18. Sillä minä sanon teille, etten minä suinkaan juo viinapuun hedelmää, siihenasti kuin Jumalan valtakunta tulee.	22:18 Sillä minä sanon teille: en minä juo wijnapuun hedelmästä/ ennen cuin Jumalan waldacunda tule.
22:19 Ja hän otti leivän, kiitti, mursi ja antoi heille ja sanoi: "Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan. Tehkää se minun muistokseni."	19. Ja hän otti leivän, kiitti ja mursi, ja antoi heille, sanoen: tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan: se tehkää minun muistokseni;	22:19 JA hän otti leiwän/ kijtti ja mursi/ ja andoi heille/ sanoden: tämä on minun Ruumin/ joca teidän edestän annetan/ se tehkät minun muistoxeni.
22:20 Samoin myös maljan, aterian jälkeen, ja sanoi: "Tämä malja on uusi liitto minun veressäni, joka teidän edestänne vuodatetaan.	20. Niin myös kalkin ehtoollisen jälkeen, sanoen: tämä kalkki on uusi Testamentti, minun veressäni, joka teidän edestänne vuodatetaan.	22:20 Nijn myös Calkin ehtolisen jälken/ sanoden: tämä Calcki on se Usi Testamentti/ minun weresäni/ joca teidän edestän wuodatetan
22:21 Mutta, katso, minun kavaltajani käsi on minun kanssani pöydällä.	21. Kuitenkin, katso, minun pettäjäni käsi on minun kanssani pöydällä.	22:21 Cuitengin cadzo/ minun pettäjäni käsi on minun cansani pöydällä:
22:22 Sillä Ihmisen Poika tosin menee pois, niinkuin säädetty on; mutta voi sitä ihmistä, jonka kautta hänet kavalletaan!"	22. Ja tosin Ihmisen Poika menee niinkuin päätetty on: kuitenkin voi sitä ihmistä, jolta hän petetään!	22:22 Ja tosin ihmisen Poica mene nijncuin päätetty on/ cuitengin woi sitä ihmistä/ jolda hän petetän.

22:23 Ja he rupesivat keskenänsä kyselemään, kuka heistä mahtoi olla se, joka oli tämän tekevä.	23. Ja he rupesivat kyselemään keskenänsä: kuka olis se heistä, joka sen tekevä olis?	22:23 Ja he rupeisit kyselemän keskenäns: cuca se heistä olis/ joca sen tekemän piti.
22:24 Ja heidän välillään syntyi myös kiista siitä, kuka heistä oli katsottava suurimmaksi.	24. Mutta heidän välillänsä tuli myös riita, kuka heistä näkyis suurin olevan.	22:24 JA heidän wälillens tuli rijta/ cuca heistä suurin piti oleman.
22:25 Niin hän sanoi heille: "Kansojen kuninkaat herroina niitä hallitsevat, ja niiden valtiaita sanotaan hyväntekijöiksi.	25. Niin hän sanoi heille: kansain kuninkaat vallitsevat heitä, ja joilla valta on heidän ylitsensä, ne kutsutaan armollisiksi herroiksi.	22:25 Nijn hän sanoi heille: mailmalliset Cuningat wallidzewat/ ja waldamiehet cudzutan armollisixi Herroixi.
22:26 Mutta älkää te niin; vaan joka teidän keskuudessanne on suurin, se olkoon niinkuin nuorin, ja johtaja niinkuin se, joka palvelee	26. Mutta ette te niin: vaan joka teistä suurin on, se olkoon niinkuin nuorin, ja joka ylimmäinen on, se olkoon niinkuin se, joka palvelee.	22:26 Mutta et te nijn/ waan joca teistä suurin on/ se olcon nijncuin nuorin/ ja joca ylimmäinen on/ se olcon nijcuin palwelia:
22:27 Sillä kumpi on suurempi, sekö, joka aterioi, vai se, joka palvelee? Eikö se, joka aterioi? Mutta minä olen teidän keskellänne niinkuin se, joka palvelee.	27. Sillä kumpi suurempi on: se joka atrioitsee, taikka se joka palvelee? eikö se joka atrioitsee? mutta minä olen teidän keskellänne niinkuin se, joka palvelee.	22:27 Sillä cumbi suurembi on? se joca atrioidze/ taicka se joca palwele? eikö se joca atrioidze? mutta minä olen teidän keskellän nijncuin palwelia.
22:28 Mutta te olette pysyneet minun kanssani minun kiusauksissani;	28. Mutta te olette ne, jotka minun kiusauksissani minun kanssani pysytte.	22:28 Mutta te oletta ne/ jotca minun kiusauxisani minun cansani pysytte.
22:29 ja minä säädän teille, niinkuin minun Isäni on minulle säätänyt, kuninkaallisen vallan,	29. Ja minä säädin teille, niinkuin minun Isäni sääsi minulle, valtakunnan:	22:29 Ja minä säädän teille waldacunnan/ nijncuin minun Isäni sääsi minulle:
22:30 niin että te saatte syödä ja juoda minun pöydässäni minun valtakunnassani ja istua valtaistuimilla ja tuomita Israelin kahtatoista sukukuntaa.	30. Että teidän pitää syömän ja juoman minun pöydälläni minun valtakunnassani, ja istuman istuimilla, ja tuomitseman kaksitoistakymmentä Israelin sukukuntaa.	22:30 Että teidän pitä syömän ja juoman minun pöydälläni/ minun waldacunnasani/ ja istuman istuimella/ ja duomidzeman caxitoistakymmendä Israelin sucucunda.
22:31 Simon, Simon, katso, saatana on tavoitellut teitä valtaansa, seuloakseen teitä niinkuin nisuja;	31. Niin sanoi myös Herra: Simon, Simon, katso, saatana on teitä pyytännyt seuloaksensa niinkuin nisuja.	22:31 NIin HERra sanoi: Simon/ Simon/ cadzo/ Sathan on teitä pyytännyt seuloxens nijncuin nisuja.
22:32 mutta minä olen rukoillut sinun puolestasi, ettei sinun uskosi raukeaisi tyhjään. Ja kun sinä kerran palajat, niin vahvista veljiäsi."	32. Vaan minä rukoilin sinun edestäs, ettei sinun uskos puuttuman pidä. Ja kuin sinä kerran palajat, niin vahvista veljiäs.	22:32 Waan minä rucoilin sinun edestäs/ ettei sinun uscos puuttuman pidä. Ja cuin sinä kerran palajat/ nijn wahwista weljejäs.
22:33 Niin Simon sanoi hänelle: "Herra, sinun kanssasi minä olen valmis menemään sekä vankeuteen että kuolemaan."	33. Niin hän sanoi hänelle: Herra, minä olen valmis sinun kanssas sekä vankiuteen että kuolemaan menemään.	22:33 Nijn hän sanoi hänelle: HERra/ minä olen walmis sinun cansas fangiuxen ja cuoleman menemän.
22:34 Mutta hän sanoi: "Minä sanon sinulle, Pietari: ei laula tänään kukko, ennenkuin sinä kolmesti kiellät tuntevasi minua."	34. Mutta hän sanoi: Pietari, minä sanon sinulle, ei laula tänäpäni kukko ennen kuin sinä kolmasti kiellät tuntevas minua.	22:34 Hän sanoi: Petari/ minä sanon sinulle/ ei laula tänäpäni Cuckoi ennen/ cuin sinä colmasti minun kiellät/ et tundewas minua.
22:35 Ja hän sanoi heille: "Kun minä lähetin teidät ilman rahakukkaroa ja laukkuja ja kenkiä, puuttuiko teiltä mitään?" He vastasivat: "Ei mitään."	35. Ja hän sanoi heille: kuin minä lähetin teidät ilman säkkiä ja kukkaroa ja kenkiä, puuttuiko teiltä mitään? He sanoivat: ei mitään.	22:35 JA hän sanoi heille: cosca minä lähetin teidän ilman säkitä/ ja cuckarota ja kengitä/ puuttuico teildä mitän? He sanoit: Ei mitän.

22:36 Niin hän sanoi heille: "Mutta nyt, jolla on kukkaro, ottakoon sen mukaansa; niin myös laukun. Ja jolla ei ole, myyköön vaippansa ja ostakoon miekan.	36. Niin hän sanoi heille: vaan nyt, jolla säkki on, ottakoon sen, niin myös kukkaron; ja jolla ei ole, se myykään hameensa ja ostakaan miekan.	22:36 Nijn hän sanoi heille: waan nyt/ jolla säcki on/ ottacan sen/ nijn myös cuckaron/ ja jolla ei ole/ se myykän hamens/ ja ostacan miecan.
22:37 Sillä minä sanon teille, että minussa pitää käymän toteen tämän, mikä kirjoitettu on: 'Ja hänet luettiin pahantekijäin joukkoon.' Sillä se, mikä minusta on sanottu, on täyttynyt."	37. Sillä minä sanon teille: vielä sekin mikä kirjoitettu on, pitää minussa täytettämän: hän on pahantekiäin sekaan luettu; sillä ne, mitkä minusta kirjoitetut ovat, pitää loppuman.	22:37 Sillä minä sanon teille: wieselä sekin cuin kirjoitettu on/ pitä minus täytettämän: Hän on pahain tekiäin cansa luettu: sillä mitä minusta kirjoitettu on/ ne pitä loppuman.
22:38 Niin he sanoivat: "Herra, katso, tässä on kaksi miekkaa." Mutta hän vastasi heille: "Riittää."	38. Niin he sanoivat: Herra, katso, tässä on kaksi miekkaa. Hän sanoi heille: kyllä siinä on.	22:38 Nijn he sanoit: HERra/ cadzo/ täsä on caxi miecka. Hän sanoi heille: Kyllä sijnä on.
22:39 Ja hän meni ulos ja lähti tapansa mukaan Öljymäelle, ja hänen opetuslapsensa seurasivat häntä.	39. Ja hän läksi ulos ja meni, niinkuin hänen tapansa oli, Öljymäelle; niin seurasivat myös häntä hänen opetuslapsensa.	22:39 JA hän läxi ulos/ cuin hänen tapans oli/ Öljymäelle/ ja hänen Opetuslapsens seuraisit händä sijhen paickan.
22:40 Ja tultuaan siihen paikkaan hän sanoi heille: "Rukoilkaa, ettette joutuisi kiusaukseen."	40. Ja kuin hän siihen paikkaan tuli, sanoi hän heille: rukoilkaat, ettette tulisi kiusaukseen.	22:40 Ja cuin hän sinne tuli/ sanoi hän heille: rucoilcat ettet te langeis kiusauxeen.
22:41 Ja hän vetäytyi heistä noin kivenheiton päähän, laskeutui polvilleen ja rukoili	41. Ja hän erkani heistä lähes kivellä heittää ja laski polvillensa, rukoili,	22:41 Ja hän ercani heistä lähes kiwellä heittä/ ja laski polwillens/ rucoili ja sanoi:
22:42 sanoen: "Isä, jos sinä tahdot, niin ota pois minulta tämä malja; älköön kuitenkaan tapahtuko minun tahtoni, vaan sinun."	42. Sanoen: Isä, jos sinä tahdot, niin ota pois minulta tämä kalkki, kuitenkin ei minun tahtoni, mutta sinun olkoon.	22:42 Isä/ jos sinä tahdot/ nijn ota pois minulda tämä Calcki/ cuitengin ei minun tahton/ mutta sinun olcon.
22:43 Niin hänelle ilmestyi taivaasta enkeli, joka vahvisti häntä.	43. Niin enkeli taivaasta ilmestyi hänelle ja vahvisti häntä.	22:43 Nijn Engeli Taiwast ilmestyi hänelle/ ja wawwisti händä.
22:44 Ja kun hän oli suuressa tuskassa, rukoili hän yhä hartaammin. Ja hänen hikensä oli niinkuin veripisarat, jotka putosivat maahan.	44. Ja kuin hän sangen suuressa ahdistuksessa oli, rukoili hän hartaammin. Ja oli hänen hikensä niinkuin verenpisarat, jotka maan päälle putosivat.	22:44 Ja se joutui/ että hän cuoleman cansa sodei/ ja rucoili hartamman. Ja oli hänen hikens nijncuin weren pisarat/ jotca maahan wuosit.
22:45 Ja kun hän nousi rukoilemasta ja meni opetuslastensa tykö, tapasi hän heidät murheen tähden nukkumasta.	45. Ja kuin hän nousi rukoilemasta ja tuli opetuslastensa tykö, löysi hän ne murheen tähden makaamasta,	22:45 Ja cuin hän nousi rucoilemast/ ja tuli Opetuslastens tygö/ löysi hän ne murhen tähden macamast:
22:46 Niin hän sanoi heille: "Miksi te nukutte? Nouskaa ja rukoilkaa, ettette joutuisi kiusaukseen."	46. Ja hän sanoi heille: mitä te makaatte? nouskaat ja rukoilkaat, ettette kiusaukseen lankeaisi.	22:46 Ja sanoi heille: Mitä te macatte? noscat ja rucoilcat/ ettet te kiusauxeen langeis.
22:47 Ja katso, hänen vielä puhuessaan tuli joukko kansaa, ja yksi niistä kahdestatoista, se, jonka nimi oli Juudas, kulki heidän edellään. Ja hän tuli Jeesuksen luo antamaan hänelle suuta.	47. Vielä hänen puhuisansa, katso, joukko ja se, joka kutsuttiin Juudas, yksi kahdestatoistakymmenestä, kävi heidän edellänsä, ja lähestyi Jesusta suuta antamaan hänen.	22:47 WIELä hänen puhuisans/ cadzo/ joucko ja yxi cahdestatoistakymmenestä/ joca cudzuttin Judas/ käwi heidän edelläns ja lähestyi Jesusta/ suuta andaman hänen.
22:48 Mutta Jeesus sanoi hänelle: "Juudas, suunantamisellako sinä Ihmisen Pojan kavallat?"	48. Niin Jesus sanoi hänelle: Juudas, suun antamisellako sinä Ihmisen Pojan petät?	22:48 Nijn Jesus sanoi hänelle: Juda/ suun andamisellaco sinä ihmisen Pojan petät?

22:49 Kun nyt ne, jotka olivat hänen ympärillään, näkivät, mitä oli tulossa, sanoivat he: "Herra, iskemmekö miekalla?"	49. Kun ne, jotka hänen ympärillään olivat, näkivät, mitä tuleva oli, sanoivat he hänelle: Herra, emmekö me lyö miekalla?	22:49 COsca ne jotca hänen ymbärilläns olit/ näit mitä tulewa oli/ sanoit he hänelle: HERra/ emmekö me lyö miecalla?
22:50 Ja eräs heistä iski ylimmäisen papin palvelijaa ja sivalsi häneltä pois oikean korvan.	50. Ja yksi heistä löi pappein päämiehen palveliaa ja hakkasi pois hänen oikian korvansa.	22:50 Ja yxi heistä löi Pappein päämiehen palweliata/ ja hackais pois hänen oikian corwans.
22:51 Mutta Jeesus vastasi sanoen: "Sallikaa vielä tämäkin." Ja hän koski hänen korvaansa ja paransi hänet.	51. Mutta Jesus vastaten sanoi: sallikaat tähän asti tulla. Ja kuin hän rupesi hänen korvaansa, paransi hän sen.	22:51 Mutta Jesus sanoi: sallicat tähän asti/ ja cuin hän rupeis hänen corwaans/ paransi hän sen.
22:52 Niin Jeesus sanoi ylipapeille ja pyhäkön vartioston päälliköille ja vanhimmille, jotka olivat tulleet häntä vastaan: "Niinkuin ryöväriä vastaan te olette lähteneet miekat ja seipäät käsissä.	52. Mutta Jesus sanoi niille, jotka häntä vastaan olivat tulleet, ylimmäisille papeille ja templin haltioille ja vanhimmille: niinkuin ryöväriä tykö te läksitte miekoilla ja seipäillä.	22:52 MUtta Jesus sanoi ylimmäisille Papeille/ ja Templin haldioille ja wanhimmille/ jotca hänen tygöns tullet olit. 22:53 Te läxitte nijncuin ryöwäriin tygö/ miecoilla ja seipäillä/
22:53 Minä olen joka päivä ollut teidän kanssanne pyhäkössä, ettekä ole ojentaneet käsiänne minua vastaan. Mutta tämä on teidän hetkenne ja pimeyden valta."	53. Minä olin joka päivä teidän kanssanne templissä, ja ette ojentaneet kättä minun päälleni; mutta tämä on teidän hetkenne ja pimeyden valta.	Minä olin teidän cansan jocapäiwä Templis/ ja et te ojendanet kättä minun päälleni/ mutta tämä on teidän hetkenne/ ja pimeyden walda.
22:54 Niin he ottivat hänet kiinni ja kuljettivat pois ja veivät hänet ylimmäisen papin taloon. Ja Pietari seurasi taampana.	54. Niin he kiinni ottivat hänen ja taluttivat, ja veivät hänen sisälle ylimmäisen papin huoneesen. Mutta Pietari seurasi taampana.	22:54 NIin he kijnniotit hänen ja tulutit/ ja toit hänen ylimmäisen Papin huonesen. Mutta Petari seurais taambana.
22:55 Ja he virittivät valkean keskelle esipihaa ja asettuivat yhdessä istumaan, ja Pietari istui heidän joukkoonsa.	55. Ja niin he virittivät valkian keskelle kartanoa, ja ynnä yhdessä istuivat, istui myös Pietari heidän seassansa.	22:55 Nijn he wiritit walkian keskelle cartanota/ ja istuit/ istui myös Petari heidän seasans.
22:56 Niin eräs palvelijatar, nähdessään hänen istuvan tulen ääressä, katseli häntä kiinteästi ja sanoi: "Tämäkin oli hänen kanssaan."	56. Mutta kuin yksi piika näki hänen valkian tykönä istuvan, katsoi hän hänen päällensä, ja sanoi: tämä oli myös hänen kanssansa.	22:56 Cosca yxi pijca näki hänen walkian tykönä istuwan/ cadzoi hän hänen päällens/ ja sanoi: tämä oli myös hänen cansans.
22:57 Mutta hän kielsi sanoen: "Nainen, en tunne häntä."	57. Vaan hän kielsi hänen ja sanoi: vaimo, en minä tunne häntä.	22:57 Waan hän kielsi ja sanoi: waimo/ en minä tunne händä.
22:58 Ja hetkisen perästä näki hänet toinen, eräs mies, ja sanoi: "Sinäkin olet yksi niistä." Mutta Pietari sanoi: "Mies, en ole."	58. Ja vähän hetken perästä näki toinen hänen, ja sanoi: sinä myös olet yksi heistä. Pietari sanoi: ihminen, en ole.	22:58 Ja wähän hetken perästä näki toinen hänen/ ja sanoi: sinä myös olet yxi heistä. Petari sanoi: ihminen/ en minä ole.
22:59 Ja noin yhden hetken kuluttua vakuutti vielä toinen sanoen: "Totisesti, tämä oli myös hänen kanssaan; sillä onhan hän galilealainenkin."	59. Ja lähes yhden hetken perästä todisti myös toinen, sanoen: totisesti tämä oli myös hänen kanssansa; sillä hän on Galileasta.	22:59 Ja lähes hetken perästä todisti myös toinen/ sanoden: totisest tämä oli myös hänen cansans: Sillä hän on Galileus.
22:60 Mutta Pietari sanoi: "En ymmärrä, mies, mitä sanot." Ja samassa, hänen vielä puhuessaan, lauloi kukko.	60. Niin Pietari sanoi: ihminen, en minä tiedä, mitäs sanot. Ja kohta, vielä hänen puhuissansa, lauloi kukko.	22:60 Nijn Petari sanoi: ihminen/ en minä tiedä mitäs sanot. Ja wielä hänen puhuisans/ Cuckoi lauloi.

22:61 Ja Herra kääntyi ja katsoi Pietariin; ja Pietari muisti Herran sanat, kuinka hän oli hänelle sanonut: "Ennenkuin kukko tänään laulaa, sinä kolmesti minut kiellät."	61. Ja Herra käänsi itsensä ja katsoi Pietarin päälle, ja Pietari muisti Herran puheen, kuin hän hänelle sanoi: ennenkuin kukko laulaa, kolmasti sinä minun kiellät.	22:61 Ja HERra käänsi/ ja cadzoi Petarin päälle/ ja Petari muisti HERran puhen/ joca oli hänelle sanonut: ennencuin Cuckoi laula/ colmasti sinä minun kiellät.
22:62 Ja hän meni ulos ja itki katkerasti.	62. Ja Pietari meni ulos ja itki katkerasti.	22:62 Ja Petari meni ulos/ ja itki catkerast.
22:63 Ja miehet, jotka pitivät Jeesusta kiinni, pilkkasivat häntä ja pieksivät häntä.	63. Mutta miehet, jotka Jesusta kiinni pitivät, pilkkasivat häntä ja löivät häntä,	22:63 Mutta miehet/ jotca Jesusta kijnnipidit/ pilckaisit händä ja löit händä:
22:64 Ja he peittivät hänen kasvonsa ja kysyivät häneltä sanoen: "Profetoi, kuka se on, joka sinua löi!"	64. Peittivät hänen silmänsä, ja löivät häntä poskelle, ja kysyivät häneltä, sanoen: arvaa, kuka se on, joka sinua löi.	22:64 Peitit hänen silmäns/ ja hosuit händä caswoille/ ja kysyit hänelle/ sanoden: Arwa/ cuca se on joca sinua löi?
22:65 Ja paljon muita herjaussanoja he puhuivat häntä vastaan.	65. Ja paljon muuta pilkkaa sanoivat he häntä vastaan.	22:65 Ja paljo muuta pilcka sanoit he händä wastan.
22:66 Ja päivän valjetessa kansan vanhimmat ja ylipapit ja kirjanoppineet kokoontuivat ja veivät hänet neuvostonsa eteen	66. Ja kuin päivä tuli, kokoontuivat kansan vanhimmat ja ylimmäiset papit ja kirjanoppineet ja veivät hänen oikeutensa eteen,	22:66 Ja cuin päiwa coitti/ coconnuit Canssan wanhimmat/ ja Pappein päämiehet ja Kirjanoppenet/ ja weit hänen Raadin eteen:
22:67 ja sanoivat: "Jos sinä olet Kristus, niin sano se meille." Hän vastasi heille: "Jos minä teille sanon, niin te ette usko;	67. Sanoen: oletkos Kristus? sano meille. Niin hän sanoi heille: jos minä sanon teille, ette usko,	22:67 Ja sanoit: Oletcos Christus? nijn sano meille? Hän sanoi heille: jos minä sanon teille/ et te usco?
22:68 ja jos kysyn, ette vastaa.	68. Ja jos minä myös kysyn, niin ette vastaa minua, ette myös päästä minua.	22:68 Ja jos minä myös kysyn/ nijn et te wasta/ et te myös päästä minua.
22:69 Mutta tästedes Ihmisen Poika on istuva Jumalan voiman oikealla puolella."	69. Tästedes istuu Ihmisen Poika Jumalan voiman oikialla kädellä.	22:69 Sentähden tästedes istu ihmisen Poica Jumalan woiman oikialla puolella.
22:70 Silloin he kaikki sanoivat: "Sinä siis olet Jumalan Poika?" Hän vastasi heille: "Tepä sen sanotte, että minä olen."	70. Niin he sanoivat kaikki: sinä olet siis Jumalan Poika? sanoi hän heille: tepä sen sanotte, että minä olen.	22:70 Nijn he sanoit caicki: sinäkö sijs olet Jumalan Poica? Hän sanoi heille: tepä sen sanotta/ että minä olen.
22:71 Niin he sanoivat: "Mitä me enää todistusta tarvitsemme? Sillä me itse olemme kuulleet sen hänen omasta suustansa."	71. Niin he sanoivat: mitä me silleen todistusta tarvitsemme, sillä me olemme sen kuulleet hänen omasta suustansa.	22:71Nijn he sanoit: mitä me sillen todistusta tarwidzemma? me olemma sen cuullet hänen omasta suustans.
23 LUKU	23 LUKU	XXIII. Lucu .
23:1 Ja he nousivat, koko joukko, ja veivät hänet Pilatuksen eteen.	1. Ja kaikki heidän joukkonsa nousi ylös, ja he veivät hänen Pilatuksen tykö.	23:1 JA caicki joucko ylösnousi/ ja he weit hänen Pilatuxen eteen/
23:2 Ja he alkoivat syyttää häntä sanoen: "Tämän me olemme havainneet villitsevän kansaamme, kieltävän antamasta veroja keisarille ja sanovan itseään Kristukseksi, kuninkaaksi."	2. Ja he rupeivät kantamaan hänen päällensä, sanoen: tämän me löysimme kansaa viettelevän ja kieltävän keisarille veroa antamasta ja sanovan itsensä olevan kuninkaan Kristuksen.	ja rupeisit candaman hänen päällens ja sanoit: 23:2 Tämän me löysimme Canssa wiettelemäst/ ja kieldämäst Keisarille wero andaman/ ja sanomast hänens olewan Cuningan Christuxen.

23:3 Niin Pilatus kysyi häneltä sanoen: "Oletko sinä juutalaisten kuningas?" Hän vastasi hänelle ja sanoi: "Sinäpä sen sanot."	3. Niin Pilatus kysyi häneltä, sanoen: oletkos Juudalaisten kuningas? Hän vastasi häntä ja sanoi: sinäpä sen sanot.4. Mutta Pilatus sanoi pappein päämiehille ja kansalle: en minä löydä yhtään vikaa tässä ihmisessä.	23:3 Nijn Pilatus kysyi hänelle/ sanoden: oletcos Judalaisten Cuningas? Hän wastais händä/ ja sanoi: sinäpä sen sanot:
23:4 Pilatus sanoi ylipapeille ja kansalle: "En minä löydä mitään syytä tässä miehessä."	4. Mutta Pilatus sanoi pappein päämiehille ja kansalle: en minä löydä yhtään vikaa tässä ihmisessä.	23:4 Pilatus sanoi Pappein Päämiehille ja Canssalle: en minä löydä yhtän wica täsä Miehesä.
23:5 Mutta he ahdistivat yhä enemmän ja sanoivat: "Hän yllyttää kansaa opettaen kaikkialla Juudeassa, Galileasta alkaen tänne asti."	5. Mutta he kävivät päälle, sanoen: hän kehoittaa kansan, opettain koko Juudeassa, ja on ruvennut Galileasta hamaan tähän asti.	23:5 Nijn he hogit ja sanoit: Hän kehoitta Canssan/ opettain coco Judeas/ ja on ruwennut Galileast haman tähän asti.
23:6 Mutta kun Pilatus sen kuuli, kysyi hän, oliko mies galilealainen.	6. Mutta kuin Pilatus kuuli Galileaa mainittavan, kysyi hän, josko hän Galileasta oli.	23:6 COsca Pilatus cuuli Galileata mainittawan/ kysyi hän/ jos hän Galileast oli.
23:7 Ja saatuaan tietää hänen olevan Herodeksen hallintoalueelta hän lähetti hänet Herodeksen eteen, joka hänkin niinä päivinä oli Jerusalemissa.	7. Ja kuin hän ymmärsi, että hän Herodeksen läänistä oli, lähetti hän hänen Herodeksen tykö, joka myös silloin oli Jerusalemissa.	23:7 Ja cuin hän ymmärsi/ että hän Herodexen läänistä oli/ lähetti hän hänen Herodexen tygö: sillä hän oli myös silloin Jerusalemis.
23:8 Kun Herodes näki Jeesuksen, ihastui hän suuresti; sillä hän oli jo kauan aikaa halunnut nähdä häntä, koska oli kuullut hänestä, ja hän toivoi saavansa nähdä häneltä jonkin ihmeen.	8. Kun Herodes näki Jesuksen, ihastui hän sangen suuresti; sillä hän oli jo kauvan aikaa häntä halainnut nähdäksensä, että hän oli paljon hänestä kuullut, ja toivoi häneltä jonkun ihmeen näkevänsä,	23:8 Cosca Herodes näki Jesuxen/ ihastui hän sangen suurest: sillä hän oli jo cauwan aica händä halainnut nähdäxens/ että hän oli paljon hänestä cuullut/ ja toiwoi häneldä jongun ihmen näkewäns.
23:9 Ja hän teki Jeesukselle monia kysymyksiä; mutta tämä ei vastannut hänelle mitään.	9. Ja kysyi häneltä moninaisista; mutta ei hän mitään häntä vastannut.	23:9 Ja hän kysyi hänelle moninaisista/ mutta ei hän mitän händä wastannut.
23:10 Ja ylipapit ja kirjanoppineet seisoivat siinä ja syyttivät häntä kiivaasti.	10. Niin ylimmäiset papit ja kirjanoppineet seisoivat ja kantoivat kovin hänen päällensä.	23:10 Nijn ylimmäiset Papit ja Kirjanoppenet seisoit ja cannoit cowin hänen päällens.
23:11 Mutta Herodes joukkoineen kohteli häntä halveksivasti ja pilkkasi häntä; ja puettuaan hänet loistavaan pukuun hän lähetti hänet takaisin Pilatuksen eteen.	11. Mutta Herodes huovinensa katsoi hänen ylön, ja pilkkasi häntä, pani hänen päällensä valkian vaateen, ja lähetti jälleen Pilatuksen tykö.	23:11 Mutta Herodes huowinens ylöncadzoit hänen/ ja pilckaisit händä/ pani hänen päällens walkian waatten/ ja lähetti jäl lens Pilatuxen tygö.
23:12 Ja Herodes ja Pilatus tulivat sinä päivänä ystäviksi keskenään; he olivat näet ennen olleet toistensa vihamiehiä.	12. Sinä päivänä tuli Pilatus ja Herodes ystäviksi keskenänsä; sillä he olivat ennen vihamiehet olleet keskenänsä.	23:12 Sinä päiwänä tuli Pilatus ja Herodes ystäwäxi keskenäns/ joiden wälillä ennen oli waino ollut.
23:13 Niin Pilatus kutsui kokoon ylipapit ja hallitusmiehet ja kansan	13. Niin Pilatus kutsui kokoon ylimmäiset papit ja valtamiehet ja kansan.	23:13 NIin Pilatus cudzui cocon ylimmäiset Papit ja waldamiehet ja Canssan:
23:14 ja sanoi heille: "Te olette tuoneet minulle tämän miehen kansan yllyttäjänä; ja katso, minä olen teidän läsnäollessanne häntä tutkinut enkä ole havainnut tätä miestä syylliseksi mihinkään, mistä te häntä syytätte,	14. Ja sanoi heille: te olette tämän ihmisen minulle tuoneet niinkuin kansan häiritsiän, ja katso, minä olen häntä tutkinut teidän edessäanne ja en löydä yhtään vikaa tässä ihmisessä, joista te kannatte hänen päällensä,	ja sanoi heille: 23:14 Te oletta tämän ihmisen minulle tuonet/ nijncuin Canssan häiridziän/ ja cadzo/ minä olen händä tutkinut teidän edesän/ ja en löydä yhtän wica hänesä/ josta te cannatte hänen päällens/

23:15 eikä Herodeskaan, sillä hän lähetti hänet takaisin meille. Ja katso, hän ei ole tehnyt mitään, mikä ansaitsee kuoleman.	15. Eikä Herodeskaan; sillä minä lähetin teidät hänen tykönsä, ja katso, ei häneltä yhtään hengen rikosta ole tehty.	eikä Herodescan: 23:15 Sillä minä lähetin teidän hänen tygöns/ ja cadzo/ ei hänestä yhtän hengen ricosta löyty:
23:16 Kuritettuani häntä minä siis hänet päästän."	16. Sentähden tahdon minä hänen rangaistuna päästää.	23:16 Sentähden tahdon minä hänen rangaistuna päästä.
	17. Mutta hänen piti joka juhlanä päästämän heille yhden vallallensa.	23:17 Sillä hänen piti joca juhlanä päästämän heille yhden wallallens.
23:18 Niin he huusivat kaikki yhdessä, sanoen: "Vie pois tämä, mutta päästä meille Barabbas!"	18. Niin koko joukko huusi ja sanoi: ota tämä pois, ja päästä meille Barabbas,	23:18 Nijn coco joucko huusi/ ja sanoi: ota tämä pois/ ja päästä meille Barrabas.
23:19 Tämä oli heitetty vankeuteen kaupungissa tehdystä kapinasta sekä murhasta.	19. Joka oli kapinan ja miestapon tähden, kuin kaupungissa tapahtunut oli, vankiuteen heitetty.	23:19 Joca oli capinan ja miestapon tähden/ cuin Caupungis tapahtunut otl/ fangiukseen heitetty.
23:20 Niin Pilatus taas puhui heille, koska hän tahtoi päästää Jeesuksen irti.	20. Niin Pilatus taas puhui heille ja tahtoi Jeesuksen päästää.	23:20 Nijn Pilatus taas puhui heille/ ja tahtoi Jesuxen päästä.
23:21 Mutta he huusivat vastaan ja sanoivat: "Ristiinnaulitse, ristiinnaulitse hänet!"	21. Mutta he huusivat sitä vastaan, sanoen: ristiinnaulitse, ristiinnaulitse häntä!	23:21 Mutta he huusit/ ja sanoit: ristinnaulidze/ ristinnaulidze händä.
23:22 Niin hän puhui heille kolmannen kerran: "Mitä paha hän sitten on tehnyt? En ole havainnut hänessä mitään, mistä hän ansaitsisi kuoleman. Kuritettuani häntä minä siis hänet päästän."	22. Mutta hän sanoi kolmannen kerran heille: mitäs hän pahaa teki? en minä löydä yhtään hengenrikosta hänessä: sentähden tahdon minä hänen rangaistuna päästää.	23:22 Mutta hän sanoi colmannen kerran heille: mitästä hän paha tehnyt on? en minä löydä yhtän hengen ricosta hänes: sentähden tahdon minä hänen rangaistuna päästä.
23:23 Mutta he ahdistivat häntä suurilla huudoilla, vaatiens Jeesusta ristiinnaulittavaksi; ja heidän huutonsa pääsivät voitolle.	23. Mutta he kävivät päälle suurella äänellä, pyytäin häntä ristiinnaulittaa. Ja heidän ja ylimmäisten pappein ääni sai vallan.	23:23 Mutta he hogit suurella änellä/ pyytäin händä ristinnaulitta. Ja heidän ja ylimmäisten Pappein äni sai wallan.
23:24 Niin Pilatus tuomitsi heidän vaatimuksensa täytettäväksi.	24. Ja Pilatus tuomitsi heidän anomisensa jälkeen,	23:24 JA Pilatus duomidzi heidän anomisens jälken:
23:25 Ja hän päästi irti sen, joka kapinasta ja murhasta oli vankeuteen heitetty ja jota he vaativat, mutta Jeesuksen hän antoi alttiiksi heidän mielivallallensa.	25. Ja päästi sen heille, joka kapinan ja miestapon tähden oli vankiuteen heitetty, jota he anoivat; mutta Jeesuksen antoi hän heidän haltuunsa.	23:25 Ja päästi sen heille joca capinan ja miestapon tähden oli fangiukseen heitetty/ jota he anoitkin. Mutta Jesuxen andoi hän heidän halduns.
23:26 Ja viedessään häntä pois he saivat käsiinsä Simonin, erään kyreneläisen, joka tuli vainiolta; ja hänen olalleen he panivat ristin kannettavaksi Jeesuksen jäljessä.	26. Ja kuin he hänen veivät ulos, käsittivät he yhden, Simonin Kyrenistä, joka maalta tuli, ja panivat hänen päällensä ristin, sitä Jeesuksen jäljessä kantamaan.	23:26 JA cuin he hänen ulosweit/ käsitit he Simonin Kyrenist/ joca pellolda tuli/ ja panit hänen ristiä Jesuxen jäljes candaman.
23:27 Ja häntä seurasi suuri joukko kansaa, myös naisia, jotka valittivat ja itkivät häntä.	27. Mutta häntä seurasi suuri joukko kansaa ja vaimoja, jotka häntä itkivät ja parkuivat.	23:27 MUtتا händä seurais suuri joucko Canssa ja waimoja/ jotca händä itkit ja parguit.
23:28 Niin Jeesus kääntyi heihin ja sanoi: "Jerusalem tyttäret, älkää minua itkekö, vaan itkekää itseänne ja lapsianne.	28. Niin Jesus käänsi itsensä heidän puoleensa, ja sanoi: Jerusalemin tyttäret, älkää minua itkekö, vaan itkekää itse teitänne ja teidän lapsianne;	23:28 Nijn Jesus käänsi idzens heidän puoleens/ ja sanoi: Jerusalemin tyttäret/ älkät minua itkekö/ waan itkekät idze teitän/ ja teidän lapsianne.

23:29 Sillä katso, päivät tulevat, jolloin sanotaan: 'Autuaita ovat hedelmättömät ja ne kohdut, jotka eivät ole synnyttäneet, ja rinnat, jotka eivät ole imettäneet.'	29. Sillä katso, päivät tulevat, joiha he sanovat: autuaat ovat hedelmättömät, ja ne kohdat, jotka ei synnyttäneet, ja ne nisät, jotka ei imettäneet.	23:29 Sillä cadzo/ päivät tulewat/ cosca he sanowat: autuat owat ne hedelmättömät/ ja ne cohdu/ jotca ei synnyttänet/ ja ne nisät/ jotca ei imettänet.
23:30 Silloin ruvetaan sanomaan vuorille: 'Langetkaa meidän päallemme', ja kukkuloille: 'Peittäkää meidät.'	30. Silloin he rupeewat sanomaan vuorille: langetkaat meidän päallemme, ja kukkuloille: peittäkää meitä.	23:30 Silloin he rupewat sanoman vuorille: langetcat meidän päallem/ ja cuckuloille: peittäkät meitä.
23:31 Sillä jos tämä tehdään tuoreelle puulle, mitä sitten kuivalle tapahtuu?"	31. Sillä jos he nämät tekevät tuoreessa puussa, mitä sitte kuivassa tapahtuu?	23:31 Sillä jos nämät tapahtuwat tuoresa puusa/ mitä sijtte cuiwetusa tapahtu.
23:32 Myös kaksi muuta, kaksi pahantekijää, vietiin hänen kanssaan surmattaviksi.	32. Niin vietiin myös hänen kanssansa kaksi muuta pahantekiää surmattaa.	23:32 NIin wietin myös hänen cansans caxi muuta pahan tekiätä surmatta.
23:33 Ja kun saavuttiin paikalle, jota sanotaan Pääkallonpaikaksi, niin siellä he ristiinnaulitsivat hänet sekä pahantekijät, toisen oikealle ja toisen vasemmalle puolelle.	33. Ja kuin he siihen siaan tulivat, joka Pääkallon paikaksi kutsutaan, siinä he hänen ristiinnaulitsivat ja ne pahantekiät, yhden oikialle ja toisen vasemmalle puolelle.	23:33 Ja cuin he siehen siaan tulit/ joca Pääcalloin paicaxi cudzutan/ sijnä he hänen ristinnaulidzit/ ja ne pahantekiät hänen cansans/ yhden oikialle ja toisen wasemalle puolelle.
23:34 Mutta Jeesus sanoi: "Isä, anna heille anteeksi, sillä he eivät tiedä, mitä he tekevät." Ja he jakoivat keskenään hänen vaatteensa ja heittivät niistä arpa.	34. Niin sanoi Jesus: Isä, anna heille anteeksi, sillä ei he tiedä, mitä he tekevät. Ja he jakoivat hänen vaatteensa ja heittivät niistä arpa.	23:34 Nijn sanoi Jesus: Isä/ anna heille andexi: sillä ei he tiedä mitä he tekewät. Ja he jagoit hänen waattens/ ja heitit nijstä arpa.
23:35 Ja kansa seisoj ja katseli. Ja hallitusmiehetkin ivasivat häntä ja sanoivat: "Muita hän on auttanut; auttakoon itseänsä, jos hän on Jumalan Kristus, se valittu."	35. Ja kansa seisoj ja katseli, mutta päämiehet pilkkasivat häntä heidän kanssansa ja sanoivat: muita hän wapahti, wapahtakaan itsensä, jos hän on Kristus, Jumalan walittu.	23:35 Ja Canssa seisoj ja cadzeli/ ja Päämiehet pilckaisit händä heidän cansans/ ja sanoit: muita hän wapahti/ mutta wapahtacan nyt idzens/ jos hän on Christus Jumalan walittu.
23:36 Myös sotamiehet pilkkasivat häntä, menivät hänen luoksensa ja tarjosivat hänelle haparviiniä	36. Ja huovit myös pilkkasivat häntä, menivät ja kokottivat hänelle etikkaa,	23:36 Ja huowit myös pilckaisit händä/ menit ja cocotit hänella etickata/ sanoden:
23:37 ja sanoivat: "Jos sinä olet juutalaisten kuningas, niin auta itseäsi."	37. Ja sanoivat: jos olet Juudalaisten kuningas, niin wapahda itse sinus.	23:37 Jos sinä olet Judalaisten Cuningas/ nijn wapahda idze sinus.
23:38 Oli myös hänen päänsä päällä kirjoitus: "Tämä on juutalaisten kuningas."	38. Oli myös hänestä päällekirjoitus Grekan, Latinan ja Hebrean puustaveilla kirjoitettu: Tämä on Juudalaisten kuningas.	23:38 Oli myös hänestä päällekirjoitus Grecan/ Latinan/ ja Ebrean bookstaweilla kirjoitettu: Tämä on Judalaisten Cuningas.
23:39 Niin toinen pahantekijöistä, jotka siinä riippuivat, herjasi häntä: "Etkö sinä ole Kristus? Auta itseäsi ja meitä."	39. Niin yksi pahantekiöistä, jotka ripustetut olivat, pilkkasi häntä ja sanoi: jos sinä olet Kristus, niin wapahda sinus ja meitä.	23:39 NIin yxi pahantekijist/ jotca myös ripustetut olit/ pilckais händä/ ja sanoi: jos sinä olet Christus/ nijn wapahda sinus/ ja meitä.
23:40 Mutta toinen vastasi ja nuhteli häntä sanoen: "Etkö sinä edes pelkää Jumalaa, sinä, joka olet saman rangaistuksen alainen?"	40. Mutta toinen vastasi ja nuhteli häntä sanoen: etkö sinäkään Jumalaa pelkää, että olet yhdessä kadotuksessa?	23:40 Mutta toinen wastais/ ja nuhteli händä/ sanoden: ja et tosin sinäkän Jumalata pelkä? että olet yhdes cadotuxes?
23:41 Me tosin kärsimme oikeuden mukaan, sillä me saamme, mitä meidän tekomme ansaitsevat; mutta tämä ei ole mitään paha tehnyt."	41. Ja tosin me olemme oikein siinä, sillä me saamme meidän töidemme ansion jälkeen; mutta ei tämä mitään paha tehnyt.	23:41 Ja tosin me olemma oikein sijnä: sillä me saamme meidän töidemme ansion jälken/ mutta ei tämä mitän paha tehnyt.

23:42 Ja hän sanoi: "Jeesus, muista minua, kun tulet valtakuntaasi."	42. Ja sanoi Jeesukselle: Herra, muista minua, kuin tulet valtakuntaas.	23:42 Ja sanoi Jeesuelle: HERra muista minua coscas waldacundas tulet.
23:43 Niin Jeesus sanoi hänelle: "Totisesti minä sanon sinulle: tänä päivänä pitää sinun oleman minun kanssani paratiisissa."	43. Niin Jesus sanoi hänelle: totisesti sanon minä sinulle: tänäpäpänä pitää sinun oleman minun kanssani paradisisissa.	23:43 Nijn Jesus sanoi hänelle: totisest sanon minä sinulle: tänäpäpänä pitä sinun oleman minun cansani Paradisis.
23:44 Ja oli jo noin kuudes hetki. Niin yli kaiken maan tuli pimeys, jota kesti hamaan yhdeksänteen hetkeen,	44. Ja se oli lähes kuudes hetki, ja pimeys tuli kaiken maan päälle, hamaan yhdeksänteen hetkeen asti.	23:44 Ja se oli lähes cuudes hetki/ ja pimeys tuli caiken maan päälle/ haman yhdexänden hetken asti:
23:45 sillä aurinko oli pimentynyt. Ja temppelin esirippu repesi keskeltä kahtia.	45. Ja aurinko pimeni, ja templin esivaate repesi kahtia,	Ja Auringo pimeni. 23:45 Ja Templin esirippu repeis cahtia.
23:46 Ja Jeesus huusi suurella äänellä ja sanoi: "Isä, sinun käsiisi minä annan henkeni." Ja sen sanottuaan hän antoi henkensä.	46. Ja Jesus huusi suurella äänellä ja sanoi: Isä, sinun käsiis minä annan henkeni. Ja kuin hän sen oli sanonut, antoi hän henkensä.	23:46 Ja Jesus huusi suurella änellä/ ja sanoi: Isä/ sinun käsijs minä annan hengeni. Ja cuin hän sen oli sanonut/ ylösannoi hän hengens.
23:47 Mutta kun sadanpäämies näki, mitä tapahtui, kunnioitti hän Jumalaa ja sanoi: "Totisesti, tämä oli vanhurskas mies."	47. Mutta kuin sadanpäämies näki, mitä tapahtui, kunnioitti hän Jumalaa ja sanoi: tosin oli tämä ihminen hurskas.	23:47 COsca Päämies näki mitä siellä tapahdui/ cunnioitti hän Jumalata ja sanoi: totisest tämä ihminen oli hurscas.
23:48 Ja kun kaikki kansa, ne, jotka olivat kokoontuneet tätä katselemaan, näkivät, mitä tapahtui, löivät he rintoihinsa ja palasivat kukin kotiinsa.	48. Ja kaikki kansa, joka sinne katselemaan meni, kuin he näkivät, mitä siellä tapahtui, löivät rintoihinsa ja palasivat kotiansa.	23:48 Ja caicki Canssa cuin sinne cadzeleman meni/ cosca he näit mitä siellä tapahdui/ löit rindoihins/ ja palaisit cotians.
23:49 Mutta kaikki hänen tuttavansa seisoivat taampana, myöskin naiset, jotka olivat seuranneet häntä Galileasta, ja katselivat tätä.	49. Mutta kaikki hänen tuttavansa seisoivat taampana ja vaimot, jotka häntä Galileasta seuranneet olivat, näkivät nämät.	23:49 Ja caicki hänen tuttawans seisoit taambana/ nijn myös waimot/ jotca händä Galileast seurannet olit/ ja näit nämät caicki.
23:50 Ja katso, oli neuvoston jäsen, nimeltä Joosef, hyvä ja hurskas mies, joka ei ollut suostunut heidän neuvoonsa ja tekoonsa.	50. Ja katso, raatimies, nimeltä Joseph, joka oli jalo ja hurskas mies,	23:50 JA cadzo/ yxi Raadimies/ nimeldä Joseph/ joca oli hywä ja hurscas mies:
23:51 Tämä oli kotoisin juutalaisten kaupungista Arimatiasta, ja hän odotti Jumalan valtakuntaa.	51. Joka ei ollut mieltynyt heidän neuvoonsa ja tekoonsa, syntynyt Arimatiassa, Juudalaisten kaupungissa, joka myös itse odotti Jumalan valtakuntaa:	23:51 Eikä ollut mieldynyt heidän neuwons ja tecoons/ joca oli syndynyt Arimathias Judalaisten Caupungis/ tämä odotti Jumalan waldacunda:
23:52 Hän meni Pilatuksen luo ja pyysi Jeesuksen ruumista.	52. Tämä meni Pilatuksen tykö ja anoi Jeesuksen ruumista,	23:52 Hän meni Pilatuxen tygö/ ja anoi Jesuxen ruumista.
23:53 Ja otettuaan sen alas hän kääri sen liinavaatteeseen. Ja hän pani hänet hautaan, joka oli hakattu kallioon ja johon ei oltu vielä ketään pantu.	53. Ja otti sen alas ja kääri liinavaatteeseen ja pani sen hautaan, joka kallioon hakattu oli, johonka ei yksikään ennen pantu ollut.	23:53 Ja otti sen alas/ ja käärei lijnawaatteisin/ ja pani hautan/ joca calliohon hacattu oli/ johonga ei yxikän ennen pandu ollut.
23:54 Ja silloin oli valmistuspäivä, ja sapatti oli alkamaisillaan.	54. Ja se oli valmistuspäivä, ja sabbati lähestyi.	23:54 Ja se oli walmistuspäiwä/ ja Sabbathi rupeis lähestymän.
23:55 Ja naiset, jotka olivat tulleet hänen kanssaan Galileasta, seurasivat jäljessä ja katselivat hautaa ja kuinka hänen ruumiinsa sinne pantiin.	55. Niin vaimot seurasivat jäljestä, jotka hänen kanssansa tulleet olivat Galileasta, ja katselivat hautaa, ja kuinka hänen ruumiinsa pantu oli.	23:55 Nijn waimot seuraisit jäljest/ iotca hänen cansans tullet olit Galileast/ ja cadzelit hauta/ ja cuinga hänen ruumins pandu oli.

23:56 Ja palattuaan kotiinsa he valmistivat vanhajuisia yrtejä ja voiteita; mutta sapatin he viettivät hiljaisuudessa lain käsken mukaan.	56. Mutta he palasivat ja valmistivat vanhajuisia yrtejä ja voiteita; vaan sabbatina he lepäsivät lain käsken jälkeen.	23:56 Mutta he palasit ja valmistit hyvän hajuisia yrtejä ja voiteita/ vaan Sabbathina he lewäisit Lain käsken jälkeen.
24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu .
24:1 Mutta viikon ensimmäisenä päivänä ani varhain he tulivat haudalle, tuoden mukanaan valmistamansa vanhajuiset yrtit.	1. Mutta ensimmäisenä sabbatin päivänä, sangen varhain, tulivat he haudalle ja kantoivat vanhajuisia yrtejä, jotka he olivat valmistaneet, ja muutamat heidän kanssansa,	24:1 MUTta ensimmäisnä Sabbathin päivänä sangen varhain/ tulit he haudalle ja cannoit hyvän hajuisia yrtejä/ jotca he olit walmistanet/ ja muutamat heidän cansans.
24:2 Ja he havaitsivat kiven vieritetyksi pois haudalta.	2. Niin he löysivät kiven haudalta vieritetyksi pois,	24:2 Nijn he löysit kiven haudalda poiswieritetyxi.
24:3 Niin he menivät sisään, mutta eivät löytäneet Herran Jeesuksen ruumista.	3. Ja menivät siihen sisälle eikä löytäneet Herran Jesuksen ruumista.	24:3 Ja menit sijhen sisälle/ eikä löynnet HERran Jesuxen ruumista.
24:4 Ja kun he olivat tästä ymmällä, niin katso, kaksi miestä seisoi heidän edessään säteilevissä vaatteissa.	4. Ja tapahtui, kuin he siitä epäilivät, katso, kaksi miestä seisoi heidän tykönänsä kiiltävissä vaatteissa.	24:4 Ja se tapahdui/ cosca he sijtte epäilit/ cadzo/ caxi miestä seisoi heidän tykönäns kijldäwisä waatteisa.
24:5 Ja he peljästyivät ja kumartuivat kasvoillensa maahan. Niin miehet sanoivat heille: "Miksi te etsitte elävää kuolleitten joukosta?"	5. Niin he peljästyivät ja löivät kasvonsa maata päin. He sanoivat heille: miksi te elävää kuolleiden seassa etsitte?	Nijn he peljästyit/ ja löit caswons maata päin. 24:5 Nijn he sanoit heille: mixi te eläwätä cuolluitten seas edzitte?
24:6 Ei hän ole täällä, hän on noussut ylös. Muistakaa, kuinka hän puhui teille vielä ollessaan Galileassa,	6. Ei hän ole täällä, mutta nousi ylös; muistakaa, kuinka hän teille sanoi, kuin hän vielä Galileassa oli,	24:6 Ei hän ole täällä/ mutta ylösnousi. Muistacat cuinga hän teille sanoi/ cosca hän wielä Galileas oli/ sanoden:
24:7 sanoen: 'Ihmisen Poika pitää annettaman syntisten ihmisten käsiin ja ristiinnaulittaman, ja hänen pitää kolmantena päivänä nouseman ylös.'	7. Sanoen: Ihmisen Poika pitää annettaman ylönn syntisten ihmisten käsiin, ja ristiinnaulittaman, ja kolmantena päivänä nouseman ylös.	24:7 Ihmisen Pojan pitä ylönnannettaman synnisten ihmisten käsijn/ ja ristinnaulittaman/ ja colmandena päivänä ylösnouseman.
24:8 Niin he muistivat hänen sanansa.	8. Ja he muistivat hänen sanansa,	24:8 Ja he muistit hänen sanans
24:9 Ja he palasivat haudalta ja veivät sanan tästä kaikesta niille yhdelletoista ja kaikille muille.	9. Ja palasivat jälleen haudalta ja ilmoittivat kaikki nämät yhdelletoistakymmenelle ja kaikille muille.	24:9 JA he palasit jäl lens haudalda/ ja ilmoitit caicki nämät yhdelletoistakymmenelle/ nijn myös caikille muille.
24:10 Ja ne, jotka kertoivat tämän apostoleille, olivat Maria Magdaleena ja Johanna ja Maria, Jaakobin äiti, ja muut naiset heidän kanssansa.	10. Ja ne olivat Maria Magdalena ja Johanna ja Maria, Jakobin äiti, ja muita heidän kanssansa, jotka näitä apostoleille ilmoittivat.	24:10 Ja ne olit Maria Magdalena/ ja Johanna/ ja Maria Jacobi/ ja muita heidän cansans/ jotca näitä Apostoleille ilmiotit.
24:11 Mutta näiden puheet näyttivät heistä turhilta, eivätkä he uskoneet heitä.	11. Ja heidän puheensa näkyi heille houraukseksi, eikä he uskoneet heitä.	24:11 Ja heidän sanans näwyit hielle hourauxexi/ eikä usconet heitä.
24:12 Mutta Pietari nousi ja juoksi haudalle; ja kun hän kurkisti sisään, näki hän siellä ainoastaan käärinliinat. Ja hän meni pois ihmetellen itsekseen sitä, mikä oli tapahtunut.	12. Mutta Pietari nousi ja juoksi haudalle, ja kuin hän kurkisti sisälle, näki hän ainoasti liinavaatteet pantuna, ja meni pois ihmetellen itsellänsä sitä, mikä tapahtunut oli.	24:12 Nijn Petari nousi ja juoxi haudalle/ ja curkisti sisälle/ ja näki ainoastans lijnawaattet panduna/ ja poismeni ihmetellen idzelläns sitä cuin tapahtunut oli.

24:13 Ja katso, kaksi heistä kulki sinä päivänä Emmaus nimiseen kylään, joka on kuudenkymmenen vakomitan päässä Jerusalemissa.	13. Ja katso, kaksi heistä meni sinä päivänä yhteen kylään, joka oli Jerusalemissa kuudenkymmenen vakomitan päässä, Emaus nimeltä,	24:13 JA cadzo/ caxi heistä menit sinä päivänä yhten kylän/ joca oli Jerusalemissa kuudenkymmenen wacomitan päässä/ Emaus nimeldä.
24:14 Ja he puhelivat keskenään kaikesta tästä, mikä oli tapahtunut.	14. Ja puhuivat keskenänsä kaikista niistä, mitkä tapahtunut oli.	24:14 Ja puhuit keskenänsä caikista niistä cuin tapahtunut oli.
24:15 Ja heidän keskustellessaan ja tutkistellessaan tapahtui, että Jeesus itse lähestyi heitä ja kulki heidän kanssansa.	15. Ja tapahtui heidän puhuissansa ja tutkistellessansa keskenänsä, että Jesus itse heitä lähestyi ja matkusti heidän kanssansa.	24:15 Ja tapahdui heidän puhuisans ja tutkistellessans keskenänsä/ että Jesus idze heitä lähestyi/ ja matcusti heidän cansans.
24:16 Mutta heidän silmänsä olivat pimitetyt, niin etteivät he tunteneet häntä.	16. Mutta heidän silmänsä pidettiin, ettei he häntä tunteneet.	24:16 Mutta heidän silmänsä pidettin/ ettei he händä tundenet.
24:17 Ja hän sanoi heille: "Mistä te siinä kävellessänne puhutte keskenänne?" Niin he seisahtuivat murheellisina muodoltansa.	17. Niin hän sanoi heille: mitkä puheet ne ovat, joita te pidätte keskenänne käydessänne, ja olette murheelliset?	24:17 Nijn hän sanoi heille: mitkä puhet ne owat cuin te pidätte keskenän käydesän/ ja oletta murhelliset?
24:18 Ja toinen heistä, nimeltä Kleopas, vastasi ja sanoi hänelle: "Oletko sinä ainoa muukalainen Jerusalemissa, joka et tiedä, mitä siellä näinä päivinä on tapahtunut?"	18. Niin vastasi yksi, Kleopas nimeltä, ja sanoi hänelle: oletkos ainoa muukalainen Jerusalemissa, joka et tiedä, mitä siellä näinä päivinä tapahtui?	24:18 Nijn Cleophas nimeldä wastais/ ja sanoi hänelle: oletcos ainoa muucalainen Jerusalemissa/ joca et tiedä mitä siellä näinä päiwinä tapahdui?
24:19 Hän sanoi heille: "Mitä?" Niin he sanoivat hänelle: "Sitä, mikä tapahtui Jeesukselle, Nasaretilaiselle, joka oli profeetta, voimallinen teossa ja sanassa Jumalan ja kaiken kansan edessä,	19. Ja hän sanoi heille: mitä? He sanoivat hänelle: Jesuksesta Natsarealaisesta, joka oli väkevä propheta töissä ja sanoissa, Jumalan ja kaiken kansan edessä.	24:19 Hän sanoi heille: mitä? He sanoit hänelle: Sijtä Jesuxesta Nazarenuxesta/ joca oli wäkewä Propheta töisä ja sanoisa/ Jumalan ja caiken Canssan edes.
24:20 kuinka meidän ylipappimme ja hallitusmiehemme antoivat hänet tuomittavaksi kuolemaan ja ristiinnaulitsivat hänet.	20. Kuinka meidän ylimmäiset papit ja päämiehet antoivat ylönsä hänen kuoleman kadotukseen, ja ristiinnaulitsivat hänen.	24:20 Cuinga meidän ylimmäiset Papit ja Päämiehet ylönsänoit hänen cuoleman cadotuxeen/ ja ristinnaulidzit hänen.
24:21 Mutta me toivoimme hänen olevan sen, joka oli lunastava Israelin. Ja onhan kaiken tämän lisäksi nyt jo kolmas päivä siitä, kuin nämä tapahtuivat.	21. Mutta me luulimme hänen siksi, joka Israelin piti lunastaman. Ja paitsi kaikkia näitä on jo kolmas päivä tänäpäpä, kuin nämät tapahtuivat.	24:21 Mutta me luulimma hänen sixi/ joca Israelin piti lunastaman. Ja sijtte on jo colmas päiwä tänäpäpä cuin nämät tapahduit.
24:22 Ovatpa vielä muutamat naiset joukostamme saattaneet meidät hämmästyksiin. He kävivät aamulla varhain haudalla	22. Mutta myös muutamat vaimot meistä ovat meitä peljättäneet, jotka varhain aamulla tulivat haudalle,	24:22 Owat myös muutamat waimot meistä meitä peljättänet/ jotca warahin amulla tulit haudalle/ ja cuin ei he löytänet hänen ruumistans/
24:23 eivätkä löytäneet hänen ruumistaan, ja tulivat ja sanoivat myös nähneensä enkelinäyn, ja enkelit olivat sanoneet hänen elävän.	23. Ja kuin ei löytäneet hänen ruumistansa, tulivat he ja sanoivat, että he enkeleinkin näyn nähneet olivat, jotka sanoivat hänen elävän.	24:23 Tulit he ja sanoit: että he Engelingin näyn nähnet olit/ jotca sanoit hänen eläwän.
24:24 Ja muutamat niistä, jotka olivat meidän kanssamme, menivät haudalle ja havaitsivat niin olevan, kuin naiset olivat sanoneet; mutta häntä he eivät nähneet."	24. Ja muutamat niistä, jotka meidän kanssamme olivat, menivät haudalle ja löysivät niinkuin vaimot olivat sanoneet; mutta ei he häntä nähneet.	24:24 Ja muutamat meistä menit haudalle/ ja löysit nijncuin waimot olit sanonet/ mutta ei he händä löynnet.

24:25 Niin hän sanoi heille: "Oi, te ymmärtämättömät ja hitaat sydämeltä uskomaan kaikkea sitä, minkä profeetat ovat puhuneet!	25. Ja hän sanoi heille: oi te tomppelit ja hitaan sydäimestä uskomaan niitä kaikkia, mitä prophetat puhuneet ovat!	24:25 Ja hän sanoi heille: O te tomppelit ja hitat sydäimestä uscoman niittä caickia/ kuin Prophetat puhuneet ovat.
24:26 Eikö Kristuksen pitänyt tätä kärsimän ja sitten menemän kirkkauteensa?"	26. Eikö Kristuksen pitänyt näitä kärsimän ja kunniaansa käymän sisälle?	24:26 Eikö Christuxen pitänyt näitä kärsimän/ ja hänen cunniaans sisällekyymän.
24:27 Ja hän alkoi Mooseksesta ja kaikista profeetoista ja selitti heille, mitä hänestä oli kaikissa kirjoituksissa sanottu.	27. Ja hän rupesi Moseksesta ja kaikista prophetaista, ja selitti heille kirjoitukset, jotka hänestä olivat	24:27 Ja hän rupeis Mosexest/ ja caikist Prophetaist ja selitti heille caicki Kirjoituxet/ kuin hänestä sanotut olit.
24:28 Ja kun he lähestyivät kylää, johon olivat menossa, niin hän oli aikovinaan kulkea edemmäksi.	28. Ja he lähestyivät kylää, johonka he menivät, ja hän teetteli itsensä edemmä käymään.	24:28 Ja he lähestyit kylä/ johonga he menit/ ja hän teetteli hänens edemmä käymän.
24:29 Mutta he vaativat häntä sanoen: "Jää meidän luoksemme, sillä ilta joutuu ja päivä on jo laskemassa." Ja hän meni sisään ja jäi heidän luoksensa.	29. Ja he vaativat häntä, sanoen: ole meidän kanssamme, sillä ehtoo joutuu ja päivä on laskenut; ja hän meni olemaan heidän kanssansa.	24:29 Ja he waadit händä/ ja sanoit: ole meidän cansam/ sillä ehto joutu/ ja päiwä on laskenut/ ja hän meni oleman heidän cansans.
24:30 Ja tapahtui, kun hän oli aterialla heidän kanssaan, että hän otti leivän, siunasi, mursi ja antoi heille.	30. Ja tapahtui, kuin hän atrioitsi heidän kanssansa, otti hän leivän, kiitti, mursi ja antoi heille.	24:30 Ja se tapahdui/ cosca hän atrioidzi heidän cansans/ otti hän leiwän/ kijtti/ mursi ja andoi heille.
24:31 Silloin heidän silmänsä aukenivat, ja he tunsivat hänet. Ja hän katosi heidän näkyvistään.	31. Niin heidän silmänsä aukenivat ja he tunsivat hänen. Ja hän katosi heidän edestänsä.	24:31 Nijn heidän silmäns aukenit/ ja he tunsit hänen. Ja hän catois heidän edestäns.
24:32 Ja he sanoivat toisillensa: "Eikö sydämemme ollut meissä palava, kun hän puhui meille tiellä ja selitti meille kirjoitukset?"	32. Ja he sanoivat keskenänsä: eikö meidän sydämemme meissä palanut, kuin hän tiellä meitä puhutteli ja selitti meille kirjoitukset?	24:32 Ja he sanoit keskenäns: eikö meidän sydämem meisä palanut/ cosca hän tiellä meitä puhutteli/ ja selitti meille Kirjoituxet?
24:33 Ja he nousivat sillä hetkellä ja palasivat Jerusalemiin ja tapasivat ne yksitoista kokoontuneina ja ne, jotka olivat heidän kanssansa.	33. Ja he nousivat sillä hetkellä ja palasivat Jerusalemiin, ja löysivät ne yksitoistakymmentä koossa ja ne, jotka niiden kanssa olivat,	24:33 Ja he nousit sillä hetkellä ja palaisit Jerusalemijn/ ja löysit ne yxitoistakymmendä coosta/ ja ne jotca nijden cansa olit:
24:34 Ja nämä sanoivat: "Herra on totisesti noussut ylös ja on ilmestynyt Simonille."	34. Jotka sanoivat: Herra on totisesti noussut ylös ja ilmaantui Simonille.	24:34 Jotca sanoit: HERra on totisest ylösnosnut/ ja ilmannui Simonille.
24:35 Ja itse he kertoivat, mitä oli tapahtunut tiellä ja kuinka he olivat hänet tunteneet, kun hän mursi leivän.	35. Ja he juttelivat heille, mitä tiellä tapahtunut oli, ja kuinka hän heiltä oli tuttu leivän murtamisessa.	24:35 Ja he juttelit heille mitä tiellä tapahtunut oli/ ja cuinga hän heidä oli tuttu leiwän murtamisesta.
24:36 Mutta heidän tätä puhuessaan Jeesus itse seiso heidän keskellään ja sanoi heille: "Rauha teille!"	36. Mutta kuin he näitä puhuivat, seiso itse Jeesus heidän keskellänsä ja sanoi heille: rauha olkoon teille!	24:36 COsca he näistä puhuit/ seiso Jeesus heidän keskelläns/ ja sanoi heille: rauha olcon teille.
24:37 Niin heidät valtasi säikähdys ja pelko, ja he luulivat näkevänsä hengen.	37. Niin he hämmästyivät ja peljästyivät, ja luulivat näkevänsä hengen.	24:37 Nijn he hämmästyit/ ja pelkäisit/ ja luulit hengen näkewäns.
24:38 Mutta hän sanoi heille: "Miksi olette hämmästyneet, ja miksi nousee sellaisia ajatuksia teidän sydämeenne?"	38. Ja hän sanoi heille: mitä te pelkätte? ja miksi senkaltaiset ajatukset tulevat sydämeenne?	24:38 Ja hän sanoi heille: mitä te pelkätte? Ja mixi sencaltaiset ajatuxet tulewat teidän sydämeen?

24:39 Katsokaa minun käsiäni ja jalkojani ja nähkää, että minä itse tässä olen. Kosketelkaa minua ja katsokaa, sillä ei hengellä ole lihaa eikä luita, niinkuin te näette minulla olevan."	39. Katsokaat käsiäni ja jalkojani, että minä itse olen: ruvetkaat minuun ja katsokaat; sillä ei hengellä ole lihaa eikä luita, niinkuin näette minulla olevan.	24:39 Cadzocat minun käsiäni ja jalcojani/ että minä idze olen/ ruwetcat minuun/ ja cadzocat: sillä ei hengellä ole liha eikä luita/ nijncuin te näettä minulla olewan.
24:40 Ja tämän sanottuaan hän näytti heille kätensä ja jalkansa.	40. Ja kuin hän nämät sanonut oli, osoitti hän heille kätensä ja jalkansa.	24:40 Ja cuin hän nämät sanonut oli: osotti hän heille kätens ja jalcans.
24:41 Mutta kun he eivät vielä uskoneet, ilon tähden, vaan ihmettelivät, sanoi hän heille: "Onko teillä täällä jotakin syötävää?"	41. Mutta koska ei he vielä uskoneet ilon tähden, vaan ihmettelivät, sanoi hän heille: onko teillä tässä mitään syötävää?	24:41 Mutta cosca ei he wieläkän usconet ilon tähden/ waan ihmettelit/ sanoi hän heille: Ongoteillä täsä mitän syötäväätä?
24:42 Niin he antoivat hänelle palasen paistettua kalaa.	42. Niin he panivat hänen eteensä kappaleen paistettua kalaa ja vähän kimalaisen hunajaa.	24:42 Ja he panit hänen eteens cappalen paistettua cala/ ja vähän kimalaisen hunajata.
24:43 Ja hän otti ja söi heidän nähtensä.	43. Ja hän otti sen ja söi heidän nähtensä.	24:43 Ja hän otti sen/ ja söi heidän nähtens.
24:44 Ja hän sanoi heille: "Tätä tarkoittivat minun sanani, kun minä puhuin teille ollessani vielä teidän kanssanne, että kaiken pitää käymän toteen, mikä minusta on kirjoitettu Mooseksen laissa ja profeetoissa ja psalmeissa."	44. Niin hän sanoi heille: nämät ovat ne sanat, jotka minä puhuin teille, kuin minä vielä tiedän kanssanne olin; sillä kaikki pitää täytettämän, mitä kirjoitettu on Moseksen laissa ja prophetaissa ja psalmeissa minusta.	24:44 Niin hän sanoi heille: nämät owat ne sanat/ cuin minä puhuin teille/ cosca minä wielä teidän cansanne olin/ Sillä caicki pitää täytettämän/ mitä kirjoitettu on Mosexen Lais/ ja Prophetais/ ja Psalmeis/ minusta.
24:45 Silloin hän avasi heidän ymmärryksensä käsittämään kirjoitukset.	45. Silloin hän avasi heidän ymmärryksensä, kirjoituksia ymmärtämään,	24:45 Silloin hän awais heidän ymmärryxsens/ Kirjoituxia ymmärtämän/ ja sanoi heille:
24:46 Ja hän sanoi heille: "Niin on kirjoitettu, että Kristus oli kärsivä ja kolmantena päivänä nouseva kuolleista,	46. Ja sanoi heille: niin on kirjoitettu, ja niin tuli Kristuksen kärsiä ja nousta kuolleista kolmantena päivänä,	24:46 Nijn on kirjoitettu/ ja näin tuli Christuxen kärsiä/ ja ylösnosta cuolluista colmandena päiwänä.
24:47 ja että parannusta syntien anteeksisaamiseksi on saarnattava hänen nimessänsä kaikille kansoille, alkaen Jerusalemista.	47. Ja saarnattaman hänen nimeensä parannusta ja syntein anteeksi antamusta kaikissa kansoissa, ruveten Jerusalemista.	24:47 Ja että hänen Nimeens piti parannusta saarnattaman/ ja syndein andexiandamusta caikis Canssois/ ruweten Jerusalemist.
24:48 Te olette tämän todistajat.	48. Mutta te olette näiden todistajat.	24:48 Mutta te oletta caickein näiden todistajat.
24:49 Ja katso, minä lähetän teille sen, jonka minun Isäni on luvannut; mutta te pysykää tässä kaupungissa, kunnes teidän päällemme puetaan voima korkeudesta."	49. Ja katso, minä lähetän minun Isäni lupauksen teidän päällemme. Mutta te olkaat Jerusalemissa siihenasti kuin te puetetaan voimalla korkeudesta.	24:49 Ja cadzo/ minä lähetän minun Isäni lupauxen teidän päällem. Mutta teidän pitää oleman Jerusalemis/ siihenasti cuin te puetetan woimalla corkeudesta.
24:50 Sitten hän vei heidät pois, lähes Betaniaan asti, ja nosti kätensä ja siunasi heidät.	50. Niin hän vei heidät ulos hamaan Betaniaan, ja nosti kätensä ja siunasi heitä.	24:50 Nijn hän wei heidän haman Bethanian/ nosti kätens/ ja siunais heitä.
24:51 Ja tapahtui, että hän siunatessaan heitä erkani heistä, ja hänet otettiin ylös taivaaseen.	51. Ja tapahtui, kuin hän heitä siunannut oli, erkani hän heistä ja meni ylös taivaaseen.	24:51 Ja se tapahdui/ cosca hän heitä siunannut oli/ ercani hän heistä/ ja meni ylös Taiwasen.
24:52 Ja he kumarsivat häntä ja palasivat Jerusalemiin suuresti iloiten.	52. Mutta kuin he häntä kumartaneet ja rukoilleet olivat, palasivat he Jerusalemiin suurella ilolla,	24:52 Cosca he händä cumartanet olit/ palaisit he Jerusalemiijn suurella ilolla.

24:53 Ja he olivat alati pyhäkössä ja ylistivät Jumalaa.	53. Ja olivat aina templissä, kiittivät ja kunnioittivat Jumalaa. Amen	24:53 Ja olit aina Templis/ kiittämäs ja cunnioittamas Jumalata.

EVANKELIUMI JOHANNEKSEN MUKAAN	PYHÄN JOHANNEKSEN EVANKELIUMI	P. Johannexen Evangelium.
1933/38	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu.
1:1 Alussa oli Sana, ja Sana oli Jumalan tykönä, ja Sana oli Jumala.	Alussa oli sana, ja se Sana oli Jumalan tykönä, ja Jumala oli se Sana.	1:1 ALgusa oli Sana/ ja se Sana oli Jumalan tykönä/ ja Jumala oli se Sana:
1:2 Hän oli alussa Jumalan tykönä.	2. Tämä oli alussa Jumalan tykönä.	1:2 Tämä oli algusa Jumalan tykönä.
1:3 Kaikki on saanut syntynsä hänen kauttaan, ja ilman häntä ei ole syntynyt mitään, mikä syntynyt on.	3. Kaikki ovat sen kautta tehdyt, ja ilman sitä ei ole mitään tehty, joka tehty on.	1:3 Caicki owat sen cautta tehdyt/ ja ilman sitä ei ole mitän tehty/ joca tehty on.
1:4 Hänessä oli elämä, ja elämä oli ihmisten valkeus.	4. Hänessä oli elämä, ja elämä oli ihmisten valkeus,	1:4 Hänes oli Elämä/ ja Elämä oli ihmisten Walkeus:
1:5 Ja valkeus loistaa pimeydessä, ja pimeys ei sitä käsittänyt.	5. Ja valkeus paistaa pimeydessä, jota ei pimeys käsittänyt.	1:5 Ja se Walkeus pimeydes paista/ jota ei pimeydet käsittänet.
1:6 Oli mies, Jumalan lähettämä; hänen nimensä oli Johannes.	6. Yksi mies oli lähetetty Jumalalta, jonka nimi oli Johannes:	1:6 YXi mies oli lähetetty Jumalalda/ jonga nimi oli Johannes.
1:7 Hän tuli todistamaan, todistaaksensa valkeudesta, että kaikki uskoisivat hänen kauttansa.	7. Se tuli valkeudesta todistamaan, että kaikki uskoisivat hänen kauttansa.	1:7 Se tuli sijtä Walkeudesta todistaman/ että caicki uscoisit hänen cauttans.
1:8 Ei hän ollut se valkeus, mutta hän tuli valkeudesta todistamaan.	8. Ei hän ollut valkeus, mutta hän oli lähetetty valkeudesta todistamaan.	1:8 Ei hän ollut se Walkeus/ mutta hän oli lähetetty Walkeudesta todistaman.
1:9 Totinen valkeus, joka valistaa jokaisen ihmisen, oli tulossa maailmaan.	9. Se oli totinen valkeus, joka valistaa kaikki ihmiset, jotka maailmaan tulevat;	1:9 Se oli totinen Walkeus/ joca walista caicki ihmiset/ jotca mailmaan tulewat.
1:10 Maailmassa hän oli, ja maailma on hänen kauttaan saanut syntynsä, ja maailma ei häntä tuntenut.	10. Se oli maailmassa, ja maailma oli hänen kauttansa tehty, ja ei maailma häntä tuntenut.	1:10 Se oli mailmas/ ja mailma on hänen cauttans tehty/ ja ei mailma händä tundenut.

1:11 Hän tuli omiensa tykö, ja hänen omansa eivät ottaneet häntä vastaan.	11. Hän tuli omillensa, ja ei hänen omansa häntä ottaneet vastaan,	1:11 Hän tuli omillens/ ja ei hänen omans händä ottanet wastan.
1:12 Mutta kaikille, jotka ottivat hänet vastaan, hän antoi voiman tulla Jumalan lapsiksi, niille, jotka uskovat hänen nimeensä,	12. Mutta niille, jotka hänen ottivat vastaan, antoi hän voiman Jumalan lapsiksi tulla, jotka uskovat hänen nimensä päälle,	1:12 Mutta nijlle jotca hänen otit wastan/ andoi hän woiman Jumalan lapsixi tulla/ jotca uscowat hänen nimens päälle.
1:13 jotka eivät ole syntyneet verestä eikä lihan tahdosta eikä miehen tahdosta, vaan Jumalasta.	13. Jotka ei verestä eikä lihan tahdosta ei myös miehen tahdosta, mutta Jumalasta syntyneet ovat.	1:13 Jotca ei werest eikä lihan tahdost/ ei myös miehen tahdost/ mutta Jumalast syndynet owat.
1:14 Ja Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme, ja me katselimme hänen kirkkauttansa, senkaltaista kirkkautta, kuin ainokaisella Pojalla on Isältä; ja hän oli täynnä armoa ja totuutta.	14. Ja Sana tuli lihaksi ja asui meidän seassamme, (ja me näimme hänen kunniansa niinkuin ainoan Pojan kunnian Isästä,) täynnä armoa ja totuutta.	1:14 Ja Sana tuli Lihaxi/ ja asui meidän seasam/ ja me näimme hänen cunnians nijncuin ainoan Pojan cunnian Isäst/ täynäns armoja ja totutta.
1:15 Johannes todisti hänestä ja huusi sanoen: "Tämä on se, josta minä sanoin: se, joka minun jälkeeni tulee, on ollut minun edelläni, sillä hän on ollut ennen kuin minä."	15. Johannes todisti hänestä, ja huusi, sanoen: tämä oli se, josta minä sanoin: minun jälkeeni on tuleva, joka minun edelläni on ollut; sillä hän oli ennen kuin minä.	1:15 Johannes todista hänest/ huuta/ ja sano: tämä oli se josta minä sanoin: minun jälkeni on tulewa/ joca minun edelläni on ollut: sillä hän oli ennen cuin minä.
1:16 Ja hänen täyteydestään me kaikki olemme saaneet, ja armoa armon päälle.	16. Ja me olemme kaikki hänen täydellisyydestänsä saaneet ja armon armosta.	1:16 Ja me olemma caicki hänen täydellisyydestäns saanet/ ja armon armosta.
1:17 Sillä laki on annettu Mooseksen kautta; armo ja totuus on tullut Jeesuksen Kristuksen kautta.	17. Sillä laki on Moseksen kautta annettu: armo ja totuus on Jesuksen Kristuksen kautta tullut.	1:17 Sillä Laki on Mosexen cautta annettu/ armo ja totuus on Jesuxen Christuxen cautta tullut.
1:18 Ei kukaan ole Jumalaa milloinkaan nähnyt; ainokainen Poika, joka on Isän helmassa, on hänet ilmoittanut.	18. Ei ole kenkään koskaan Jumalaa nähnyt: ainokainen Poika, joka on Isän helmassa, hän ilmoitti meille.	1:18 Ei ole kengän coscan Jumalata nähnyt/ ainocainen Poica/ joca on Isän helmas/ hän on meille sen ilmoittanut.

1:19 Ja tämä on Johanneksen todistus, kun juutalaiset lähettivät hänen luoksensa Jerusalemissa pappeja ja leeviläisiä kysymään häneltä: "Kuka sinä olet?"	19. Ja tämä on Johanneksen todistus, kuin Juutalaiset lähettivät Jerusalemissa papit ja Leviläiset kysymään häneltä: kukas olet?	1:19 JA tämä on Johannexen todistus/ cosca Judalaiset lähetit Jerusalemissa Papit ja Lewitat kysymään häneltä: cucas olet?
1:20 Ja hän tunnusti eikä kieltänyt; ja hän tunnusti: "Minä en ole Kristus."	20. Ja hän todisti ja ei kieltänyt, ja hän todisti, sanoen: en minä ole Kristus.	1:20 Ja hän todisti ja ei kieltänyt. Ja hän todisti/ sanoden: en minä ole Christus.
1:21 Ja he kysyivät häneltä: "Mikä sitten? Oletko sinä Elias?" Hän sanoi: "En ole." "Se profeetta olet?" Hän vastasi: "En."	21. Ja he kysyivät häneltä: kukas siis? oletko Elias? Hän sanoi: en. Oletko propheta? Hän vastasi: en.	1:21 Ja he kysyit hänelle: cucast siis? Oletko Elias? Hän sanoi: en. Oletko Propheta? Hän vastasi: en.
1:22 Niin he sanoivat hänelle: "Kuka olet, että voisimme antaa vastauksen niille, jotka meidät lähettivät? Mitä sanot itsestäsi?"	22. Niin he sanoivat hänelle: kukas olet? että me antaisimme niille vastauksen, jotka meidät lähettivät: mitä sanot itsestäsi?	1:22 Nijn he sanoit hänelle: cucastas siis olet? että me andaisimme nijlle wastauxen/ jotca meidän lähetit. Mitä sanot idzestäs?
1:23 Hän sanoi: "Minä olen huutavan ääni erämaassa: 'Tehkää tie tasaiseksi Herralle', niinkuin profeetta Esaias on sanonut."	23. Hän sanoi: minä olen huutava ääni korvessa: valmistakaat Herran tietä, niinkuin Jesaias propheta sanoi.	1:23 Hän sanoi: minä olen huutawan ääni corwes/ walmistacat Herran tietä/ nijncuin Esaias Propheta sanoi.
1:24 Ja lähetetyt olivat fariseuksia;	24. Ja jotka lähetetyt olivat, olivat Pharisealaisista.	1:24 Ja jotca lähetetyt olit/ olit Phariseuxet.
1:25 ja he kysyivät häneltä ja sanoivat hänelle: "Miksi sitten kastat, jos et ole Kristus etkä Elias etkä se profeetta?"	25. Ja he kysyivät häneltä ja sanoivat hänelle: miksi siis sinä kastat, jos et ole Kristus, etkä Elias, etkä propheta?	1:25 Ja he kysyit hänelle/ ja sanoit: mixi siis sinä castat/ jos et sinä ole Christus/ etkä Elias/ etkä Propheta?
1:26 Johannes vastasi heille sanoen: "Minä kastan vedellä; mutta teidän keskellänne seisoo hän, jota te ette tunne."	26. Johannes vastasi heitä ja sanoi: minä kastan vedellä; mutta teidän keskellänne seisoo, jota ette tunne	1:26 Johannes wastais heitä/ ja sanoi: minä castan wedellä/ mutta teidän keskellän on/ jota et te tunne.
1:27 Hän on se, joka tulee minun jälkeeni ja jonka kengänpaulaa minä en ole arvoinen päästämään."	27. Hän on se, joka minun jälkeeni tulee, joka minun edelläni on ollut, jonka kengän rihmoja en minä ole kelvollinen päästämään.	1:27 Hän on se joca minun jälkeni tule/ joca minun edellänikin on ollut/ jonga kengän rihmoja en minä ole kelwollinen päästämän.

1:28 Tämä tapahtui Betaniassa, Jordanin tuolla puolella, jossa Johannes oli kastamassa.	28. Nämät tapahtuivat Betabarassa, sillä puolella Jordania, kussa Johannes kasti.	1:28 Nämät tapahduit Bethabaras/ sillä puolella Jordanin/ cusa Johannes castoi
1:29 Seuraavana päivänä hän näki Jeesuksen tulevan tykönsä ja sanoi: "Katso, Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin!"	29. Toisena päivänä näki Johannes Jesuksen tykönsä tulevan, ja sanoi: katso, Jumalan Karitsa, joka pois ottaa maailman synnin!	1:29 Toisna päiwänä näki Johannes Jesuxen tygöns tulewan/ ja sanoi: Cadzo/ Jumalan Caridza/ joca otta pois mailman synnin.
1:30 Tämä on se, josta minä sanoin: 'Minun jälkeeni tulee mies, joka on ollut minun edelläni, sillä hän on ollut ennen kuin minä.'	30. Tämä on se, josta minä sanoin: minun jälkeeni tulee mies, joka minun edelläni on ollut; sillä hän oli ennen kuin minä.	1:30 Tämä on se josta minä sanoin: minun jälkeni tule mies/ joca ennen minua on ollut: sillä hän oli ennen kuin minä.
1:31 Ja minä en tuntenut häntä; mutta sitä varten, että hän tulisi julki Israelille, minä olen tullut vedellä kastamaan."	31. Ja en minä häntä tuntenut; mutta että hän ilmestyisi Israelissa, sentähden tulin minä vedellä kastamaan.	1:31 Ja en minä händä tundenut/ mutta että hänen piti ilmestymän Israelis/ tulin minä wedellä castaman.
1:32 Ja Johannes todisti sanoen: "Minä näin Hengen laskeutuvan taivaasta alas niinkuin kyyhkysen, ja se jäi hänen päällensä.	32. Ja Johannes todisti, sanoen: minä näin Hengen taivaasta tulevan alas niinkuin kyyhkysen ja seisattavan hänen päällensä.	1:32 Ja Johannes todisti/ ja sanoi: minä näin Hengen taiwast tulewan alas nijncuin mettisen/ ja seisattawan hänen päällensä.
1:33 Ja minä en tuntenut häntä; mutta hän, joka lähetti minut vedellä kastamaan, sanoi minulle: 'Se, jonka päälle sinä näet Hengen laskeutuvan ja jäävän, hän on se, joka kastaa Pyhällä Hengellä.'	33. Ja en minä häntä tuntenut; mutta joka minun lähetti vedellä kastamaan, se sanoi minulle: jonka päälle sinä näet Hengen tulevan alas ja seisattavan hänen päällensä, hän on se, joka kastaa Pyhällä Hengellä.	1:33 Ja en minä händä tundenut/ mutta joca minun lähetti wedellä castaman/ se sanoi minulle: jonga päälle sinä näet Hengen tulewan ja seisattawan/ hän on se joca casta Pyhällä Hengellä.
1:34 Ja minä olen sen nähnyt ja olen todistanut, että tämä on Jumalan Poika."	34. Ja minä näin sen ja todistin hänen olevan Jumalan Pojan.	1:34 Ja minä näin sen/ ja todistin hänen olevan Jumalan Pojan.
1:35 Seuraavana päivänä Johannes taas seisoi siellä ja kaksi hänen opetuslapsistansa.	35. Toisena päivänä seisoi Johannes taas ja kaksi hänen opetuslapsistansa,	1:35 TOisna päiwänä seisoi Johannes taas/ ja caxi hänen Opetuslastans.
1:36 Ja kiinnittäen katseensa Jeesukseen, joka siellä käveli, hän sanoi: "Katso, Jumalan Karitsa!"	36. Ja kuin hän näki Jeesuksen käyvän, sanoi hän: katso, Jumalan Karitsa!	1:36 Ja cuin hän näki Jesuxen waeldawan/ sanoi hän: Cadzo/ Jumalan Caridza.

1:37 Ja ne kaksi opetuslasta kuulivat hänen näin puhuvan ja seurasivat Jeesusta.	37. Ja ne kaksi opetuslasta kuulivat hänen puhuvan, ja seurasivat Jesusta.	1:37 Ja caxi hänen Opetuslastans cuulit hänen puhuvan/ ja seuraisit Jesusta.
1:38 Niin Jeesus kääntyi ja nähdessään heidän seuraavan sanoi heille: "Mitä te etsitte?" He vastasivat hänelle: "Rabbi" - se on käännettynä: opettaja - "missä sinä majaillet?"	38. Mutta Jesus käänsi itsensä ja näki ne seuraavan, ja sanoi heille: 39. Mitä te etsitte? Niin he sanoivat hänelle: Rabbi (se on niin paljon sanottu: opettaja) kussas asut?	1:38 Mutta Jesus käänsi idzens ja näki ne händäns seurawan/ ja sanoi heille: mitä te edzittä?1:39 Nijn he sanoit hänelle: Rabbi/ se on/ opettaja/ cusas asut?
1:39 Hän sanoi heille: "Tulkaa ja katsokaa." Niin he menivät ja näkivät, missä hän majaili, ja viipyivät hänen tykönään sen päivän. Silloin oli noin kymmenes hetki.	40. Hän sanoi heille: tulkaat ja katsokaat; ja he tulivat ja näkivät, kussa hän asui, ja olivat sen päivän hänen tykönänsä, ja se oli lähes kymmenes hetki.	Hän sanoi heille: tulcat ja cadzocat/ ja he tulit ja näit cusa hän asui/ ja olit sen päivän hänen tykönäns/ ja jo oli lähes kymmenes hetki.
1:40 Andreas, Simon Pietarin veli, oli toinen niistä kahdesta, jotka olivat kuulleet, mitä Johannes sanoi, ja seuranneet Jeesusta.	41. Andreas, Simon Pietarin veli, oli yksi niistä kahdesta, jotka sen Johannekselta kuulleet olivat ja häntä seurasivat.	1:40 Yxi nijstä cahdest/ jotca Johannexelda cuulit ja Jesusta seuraisit/ oli Andreas Simon Pietarin weli.
1:41 Hän tapasi ensin veljensä Simonin ja sanoi hänelle: "Me olemme löytäneet Messiaan", se on käännettynä: Kristus.	42. Tämä löysi ensin veljensä Simonin, ja sanoi hänelle: me löysimme Messiaan; se on niin paljon kuin: voideltu.	1:41 Se löysi ensin hänen weljens Simonin/ ja sanoi hänelle: me löysimme Messian/ se on/ Woidellun.
1:42 Ja hän vei hänet Jeesuksen tykö. Jeesus kiinnitti katseensa häneen ja sanoi: "Sinä olet Simon, Johanneksen poika; sinun nimesi on oleva Keefas", joka käännettynä on Pietari	43. Ja hän toi hänen Jeesuksen tykö. Mutta kuin Jesus katsoi hänen päällensä, sanoi hän: sinä olet Simon Jonan poika, ja sinä pitää kutsuttaman Kephass; se on niin paljon kuin: kallio.	1:42 Ja he toit en Jesuxen tygö. Cosca Jesus hänen näki/ sanoi hän: sinä olet Simon Jonan poica/ ja sinä pitä cudzuttaman Cephass/ se on/ callio.
1:43 Seuraavana päivänä Jeesus tahtoi lähteä Galileaan; ja hän tapasi Filippuksen ja sanoi hänelle: "Seuraa minua."	44. Toisena päivänä tahtoi Jesus mennä Galileaan, ja löysi Philippuksen ja sanoi hänelle: seuraa minua!	1:43 Toisna päivänä tahdoi Jesus taas mennä Galileaan/ ja löysi Philippuxen/ ja sanoi hänelle: seura minua:
1:44 Ja Filippus oli Beetsaidasta, Andreaan ja Pietarin kaupungista.	45. Mutta Philippus oli Betsaidasta, Andreaxen ja Pietarin kaupungista.	1:44 Mutta Philippus oli Bethsaidasta/ Andreaxen ja Petarin Caupungist.

1:45 Filippus tapasi Natanaelin ja sanoi hänelle: "Me olemme löytäneet sen, josta Mooses laissa ja profeetat ovat kirjoittaneet, Jeesuksen, Joosefin pojan, Nasaretista."	46. Philippus löysi Natanaelin ja sanoi hänelle: me olemme löytäneet sen, josta Moses kirjoitti laissa ja prophetat, Jesuksen, Josephin pojan Natsaretista.	1:45 Philippus löysi Nathanaelin/ ja sanoi hänelle: me olema sen löynnet/ josta Moses Lais ja Prophetat kirjoitit/ Jesuxen Josephin Pojan Nazarethist.
1:46 Natanael sanoi hänelle: "Voiko Nasaretista tulla mitään hyvää?" Filippus sanoi hänelle: "Tule ja katso."	47. Ja Natanael sanoi hänelle: tulleeeko Natsaretista jotain hyvää? Philippus sanoi hänelle: tule ja katso.	1:46 Ja Nathanael sanoi hänelle: tulleeeco Nazarethist jotain hywä? Philippus sanoi hänelle: tule ja cadzo.
1:47 Jeesus näki Natanaelin tulevan tykönsä ja sanoi hänestä: "Katso, oikea israelilainen, jossa ei vilppiä ole!"	48. Jesus näki Natanaelin tykönsä tulevan, ja sanoi hänestä: katso, totisesti oikia Israelilainen, jossa ei petosta ole.	1:47 Cosca Jesus näki Nathanaelin tygöns tulewan/ sanoi hän: cadzo/ totisest oikia Israelita/ josa ei petost ole.
1:48 Natanael sanoi hänelle: "Mistä minut tunnet?" Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Ennenkuin Filippus sinua kutsui, kun olit viikunapuun alla, näin minä sinut."	49. Natanael sanoi hänelle: mistäs minut tunnet? Jesus vastasi ja sanoi hänelle: ennen kuin Philippus kutsui sinua fikunapuun alla ollessas, näin minä sinun.	Nathanael sanoi hänelle: mistäs minun tunnet? 1:48 Jesus wastais/ ja sanoi hänelle: ennen cuin Philippus cudzui sinua ficunapuun alla ollesas/ näin minä sinun.
1:49 Natanael vastasi ja sanoi hänelle: "Rabbi, sinä olet Jumalan Poika, sinä olet Israelin kuningas."	50. Vastasi Natanael ja sanoi hänelle: Rabbi, sinä olet Jumalan Poika, sinä olet Israelin kuningas.	1:49 Wastais Nathanael/ ja sanoi hänelle: Rabbi/ sinä olet Jumalan Poica: sinä olet Israelin Cuningas.
1:50 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Sentähden, että minä sanoin sinulle: 'minä näin sinut viikunapuun alla', sinä uskot. Sinä saat nähdä suurempia, kuin nämä ovat."	51. Jesus vastasi ja sanoi hänelle: sinä uskot, että minä sanoin sinulle: minä näin sinut fikunapuun alla. Sinä saat vielä suurempia nähdä.	1:50 Jesus wastais/ ja sanoi hänelle: sinä uscot että minä sanoin sinulle: minä näin sinun ficunapuun alla: Sinä saat wialä suurembita nähdä.
1:51 Ja hän sanoi hänelle: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: te saatte nähdä taivaan avoinna ja Jumalan enkelien nousevan ylös ja laskeutuvan alas Ihmisen Pojan päälle."	52. Ja sanoi hänelle: totisesti, totisesti sanon minä teille: tästedes pitää teidän näkemän taivaan avoinna, ja Jumalan enkelit astuvan ylös ja tulevan alas Ihmisen Pojan päälle.	1:51 Ja sanoi hänelle: totisest/ totisest sanon minä teille: tästedes pitä teidän näkemän Taiwan awoi/ ja Jumalan Engelit ylösastuwan ja alastulewan ihmisen Pojan päälle.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .

2:1 Ja kolmantena päivänä oli häät Galilean Kaanassa, ja Jeesuksen äiti oli siellä.	1. Ja kolmantena päivänä olivat häät Galilean Kaanassa, ja Jeesuksen äiti oli siellä;	2:1 Ja colmandena päiwänä olit häät Galilean Canas/ ja Jesuxen äiti oli siellä.
2:2 Ja myös Jeesus ja hänen opetuslapsensa olivat kutsutut häihin.	2. Niin Jesus ja hänen opetuslapsensa kutsuttiin myös häihin.	2:2 Nijn Jesus ja hänen Opetuslapsens cudzuttin myös häihin.
2:3 Ja kun viini loppui, sanoi Jeesuksen äiti hänelle: "Heillä ei ole viiniä."	3. Ja kun viina puuttui, sanoi Jeesuksen äiti hänelle: ei heillä ole viinaa.	2:3 Ja cosca wijna puuttui/ sanoi Jesuxen äiti hänelle: ei heillä ole wijna.
2:4 Jeesus sanoi hänelle: "Mitä sinä tahdot minusta, vaimo? Minun aikani ei ole vielä tullut."	4. Jesus sanoi hänelle: vaimo! mitä minun on sinun kanssas? ei minun aikani ole vielä tullut.	2:4 Jesus sanoi hänelle: waimo/ mitä minun on sinun cansas? ei minun aican ole wielä tullut.
2:5 Hänen äitinsä sanoi palvelijoille: "Mitä hän teille sanoo, se tehkää."	5. Hänen äitinsä sanoi palvelijoille: mitä hän teille sanoo, se tehkää.	2:5 Hänen Äitins sanoi palwelioille: mitä hän teille sano/ se tehkät.
2:6 Niin oli siinä juutalaisten puhdistamistavan mukaan kuusi kivistä wesiastiaa, kukin kahden tai kolmen mitan vetoinen.	6. Niin siellä oli kuusi kivistä wesi-astiaa pantuna Juudalaisten puhdistamisen tawan jälkeen, ja kukin veti kaksi eli kolme mitta.	2:6 Nijn siellä oli cuusi kiwistä wesiastiat panduna/ Judalaisten puhdistamisen tawan jälken/ ja cukin weti caxi eli colme mitta.
2:7 Jeesus sanoi heille: "Täyttäkää astiat vedellä." Ja he täyttivät ne reunoja myöten.	7. Jesus sanoi heille: täyttäkää wesi-astiat vedellä. Ja he täyttivät ne ylen täyteen.	2:7 Nijn Jesus sanoi heille: täyttäkät wesiastiat wedellä. Ja he täytit ne ylön täyten.
2:8 Ja hän sanoi heille: "Ammentakaa nyt ja viekää edeskäyvälle." Ja he veivät.	8. Ja hän sanoi heille: pankaat nyt sisälle ja viekää edeskäyvälle. Ja he veivät.	2:8 Ja hän sanoi heille: pangat nyt sisälle/ ja wiekät edeskäywälle. Ja he weit.
2:9 Mutta kun edeskäypä maistoi vettä, joka oli muuttunut viiniksi, eikä tiennyt, mistä se oli tullut - mutta palvelijat, jotka weden olivat ammentaneet, tiesivät sen - kutsui edeskäypä yljän	9. Mutta kuin edeskäypä maisti sitä vettä, joka viinaksi tullut oli, (eikä tietänyt, kusta se tuli, mutta palveliat tiesivät, jotka weden ammensivat,) kutsui edeskäypä yljän,	2:9 Mutta cosca edeskäypä maisti sitä wijna/ joca wesi ollut oli/ eikä tiennyt custa se tuli/ mutta palweliat tiesit/ jotca weden ammunsit: cudzui edeskäypä yljän/
2:10 ja sanoi hänelle: "Jokainen panee ensin esille hyvän viinin ja sitten, kun juopuvat, huonomman. Sinä olet säästänyt hyvän viinin tähän asti."	10. Ja sanoi hänelle: jokainen antaa ensisti hyvää viinaa, ja kuin juovutaan, niin sitte huonompaa: sinä kätkit hyvän viinan tähän asti.	ja sanoi hänelle: 2:10 Jocainen anda ensist hywä wijna/ ja cuin juowutan/ nijn sijtte huonombata sinä kätkit hywän wijnan tähänasti.

2:11 Tämän ensimmäisen tunnustekonsa Jeesus teki Galilean Kaanassa ja ilmoitti kirkkautensa; ja hänen opetuslapsensa uskoivat häneen.	11. Tämä on ensimmäinen tunnustähti, jonka Jeesus teki Galilean Kaanassa, ja ilmoitti kunniansa. Ja hänen opetuslapsensa uskoivat hänen päällensä.	2:11 Tämä on ensimmäinen tunnustähti/ jonga Jeesus teki Galilean Canas/ ja ilmoitti cunnians. Ja hänen Opetuslapsens uscoit hänen päällens.
2:12 Sen jälkeen hän meni alas Kapernaumiin, hän ja hänen äitinsä ja veljensä ja opetuslapsensa; ja siellä he eivät viipyneet monta päivää.	12. Sitte meni hän alas Kapernaumiin ja hänen äitinsä ja hänen veljensä ja hänen opetuslapsensa, eikä siellä kauvan viipyneet.	2:12 Sijtte meni hän alas Capernaumijn/ ja hänen äitins/ ja hänen weljens/ ja hänen Opetuslapsens/ eikä siellä cauwan wijpynet.
2:13 Ja juutalaisten pääsiäinen oli lähellä, ja Jeesus meni ylös Jerusalemiin.	13. Ja Juudalaisten pääsiäinen oli läsnä, ja Jeesus meni ylös Jerusalemiin,	2:13 JA Judalaisten Pääsiäinen oli juuri läsnä/ ja Jeesus meni ylös Jerusalemijn:
2:14 Niin hän tapasi pyhäkössä ne, jotka myivät härkiä ja lampaita ja kyyhkysiä, ja rahanvaihtajat istumassa.	14. Ja löysi templissä istuvan ne, jotka karjaa, lampaita ja kyyhkyläisiä myyskentelivät, ja vaihettajat.	2:14 Ja löysi Templis istuvan ne jotca carja/ lambaita ja mettisiä myyskendelit/ ja waihettajat.
2:15 Ja hän teki nuorista ruoskan ja ajoi ulos pyhäköstä heidät kaikki lampaineen ja härkineen ja kaasi vaihtajain rahat maahan ja työnsi heidän pöytänsä kumoon.	15. Ja hän teki ruoskan köysistä, ja ajoi ulos ne kaikki temppelistä ja lampaat ja karjan, ja heitti pois vaihettajain rahat ja maahan kukisti pöydät.	2:15 Ja hän teki ruoscan köysistä/ ja ulosajoi ne caicki Templist/ ja lambat ja Carjan. Ja poisheitti waihettajain rahan/ ja maahan cukisti pöydät.
2:16 Ja hän sanoi kyyhkysten myyjille: "Viekää pois nämä täältä. Älkää tehkö minun Isäni huonetta markkinahuoneeksi."	16. Ja sanoi niille, jotka kyyhkysiä myivät: viekää nämät täältä pois ja älkää tehkö minun Isäni huonetta kauppahuoneeksi.	2:16 Ja sanoi nijlle jotca mettisiä myit: wiekät nämät täaldä pois/ ja älkät tehkö minun Isäni huonetta cauppahuonexi.
2:17 Silloin hänen opetuslapsensa muistivat, että on kirjoitettu: "Kiivaus sinun huoneesi puolesta kuluttaa minut."	17. Mutta hänen opetuslapsensa muistivat kirjoitetuksi: sinun huonees kiivaus on minun syönyt.	2:17 Mutta hänen Opetuslapsens muistit kirjoitetuxi: sinun huones kijwaus on minun syönyt.
2:18 Niin juutalaiset vastasivat ja sanoivat hänelle: "Minkä merkin sinä näytät meille, koska näitä teet?"	18. Niin vastasivat Juudalaiset ja sanoivat hänelle: mitä merkkiä sinä meille osoitat, että näitä teet?	2:18 Nijn wastaisit Judalaiset/ ja sanoit hänelle: mitä merckiä sinä meille osotat/ että näitä teet?

2:19 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Hajottakaa maahan tämä temppele, niin minä pystytän sen kolmessa päivässä."	19. Jesus vastasi ja sanoi heille: jaottakaat maahan tämä templi, ja minä tahdon sen kolmantena päivänä rakentaa ylös.	2:19 Jesus wastais ja sanoi heille: rickocat tämä Templi/ ja minä tahdon sen colmandena päiwänä ylösraketa.
2:20 Niin juutalaiset sanoivat: "Neljäkymmentä kuusi vuotta on tätä temppeleä rakennettu, ja sinäkö pystytät sen kolmessa päivässä?"	20. Niin Juudalaiset sanoivat: tätä templiä on rakennettu kuusiviidettäkymmentä ajastaikaa, ja sinä rakennat sen kolmena päivänä?	2:20 Nijn Judalaiset sanoit: tätä Templi on rakettu wijdettäkymmendä ajastaica/ ja sinä rakennat sen colmena päiwänä?
2:21 Mutta hän puhui ruumiinsa temppelistä.	21. Mutta hän sanoi ruumiinsa templistä.	2:21 Mutta hän sanoi hänen ruumins Templist.
2:22 Kun hän sitten oli noussut kuolleista, muistivat hänen opetuslapsensa, että hän oli tämän sanonut; ja he uskoivat Raamatun ja sen sanan, jonka Jeesus oli sanonut.	22. Kuin hän siis oli kuolleista noussut, muistivat hänen opetuslapsensa hänen sen heille sanoneeksi, ja uskoivat Raamatun ja puheen, minkä Jesus oli puhunut.	2:22 Cosca hän sijs oli cuolleista nosnut/ muistit hänen Opetuslapsens hänen sen sanonexi ja uscoit Ramatut/ ja sen puhen cuin Jesus oli puhunut.
2:23 Mutta kun hän oli Jerusalemissa pääsiäisenä, juhlan aikana, uskoivat monet hänen nimeensä, nähdessään hänen tunnustekonsa, jotka hän teki.	23. Mutta kuin hän pääsiäis-juhlapäivänä oli Jerusalemissa, uskoivat monta hänen nimensä päälle, kuin he näkivät ne tunnustähdet mitkä hän teki.	2:23 COsca hän Pääsiäis juhlapäiwänä oli Jerusalemis/ uscoit monda hänen nimens päälle/ cosca he näit ne tunnustähdet cuin hän teki.
2:24 Mutta Jeesus itse ei uskonut itseänsä heille, sentähden että hän tunki kaikki	24. Mutta ei Jesus uskonut itsiänsä heille; sillä hän tunki heidät kaikki,	2:24 Mutta ei Jesus usconut idzens heille: sillä hän tunki heidän caicki.
2:25 eikä tarvinnut kenenkään todistusta ihmisestä, sillä hän tiesi itse, mitä ihmisessä on.	25. Ja ei tarvinnut, että joku olis ihmisestä todistanut; sillä hän tiesi, mitä ihmisessä oli.	2:25 Ja ei tarwinnut että jocu olis ihmisist todistanut: sillä hän tiesi kyllä mitä ihmises oli.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .
3:1 Mutta oli mies, fariseusten joukosta, nimeltä Nikodeemus, juutalaisten hallitusmiehiä.	1. Niin oli yksi mies Pharisealaisista, Nikodemus nimeltä, Juudalaisten ylimmäinen.	3:1 NIin oli yxi mies Phariseuxist/ Nicodemus nimeldä/ Judalaisten ylimmäinen.

3:2 Hän tuli Jeesuksen tykö yöllä ja sanoi hänelle: "Rabbi, me tiedämme, että sinun opettajaksi tulemisesi on Jumalasta, sillä ei kukaan voi tehdä niitä tunnustekoja, joita sinä teet, ellei Jumala ole hänen kanssansa."	2. Se tuli yöllä Jeesuksen tykö ja sanoi hänelle: Mestari, me tiedämme, että sinä olet Jumalasta opettajaksi tullut; sillä ei taida kenkään niitä tunnustähtiä tehdä, joita sinä teet, jollei Jumala ole hänen kanssansa.	3:2 Se tuli yöllä Jeesuksen tykö/ ja sanoi hänelle: Mestari/ me tiedämme/ että sinä olet Jumalasta opettajaksi tullut/ sillä ei taida kengän niitä tunnustähtejä tehdä/ cuin sinä teet/ jollei Jumala ole hänen kanssansa.
3:3 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: joka ei synny uudesti, ylhäältä, se ei voi nähdä Jumalan valtakuntaa."	3. Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku vastuudesta synny, ei hän taida Jumalan valtakuntaa nähdä.	3:3 Jeesus vastais/ ja sanoi hänelle: totisesti/ totisesti sanon minä sinulle: ellei joku vastuudesta synny/ ei hän taida Jumalan valtakuntaa nähdä.
3:4 Nikodemus sanoi hänelle: "Kuinka voi ihminen vanhana syntyä? Eihän hän voi jälleen mennä äitinsä kohtuun ja syntyä?"	4. Nikodemus sanoi hänelle: kuinka taitaa ihminen vanhana syntyä? taitaako hän äitinsä kohtuun jälleen mennä, ja syntyä?"	3:4 Nicodemus sanoi hänelle: kuinka taitaa ihminen vanhana syntyä/ taitaako hän äitinsä kohtuun jälleen mennä/ ja syntyä?"
3:5 Jeesus vastasi: "Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: jos joku ei synny vedestä ja Hengestä, ei hän voi päästä sisälle Jumalan valtakuntaan."	5. Jeesus vastasi: totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku synny vedestä ja Hengestä ei hän taida Jumalan valtakuntaan sisälle tulla.	3:5 Jeesus vastais: totisesti/ totisesti sanon minä sinulle: ellei joku synny vedestä ja Hengestä/ ei hän taida Jumalan valtakuntaan tulla.
3:6 Mikä lihasta on syntynyt, on liha; ja mikä Hengestä on syntynyt, on henki.	6. Mitä lihasta syntynyt on, se on liha, ja mitä Hengestä syntynyt on se on henki.	3:6 Mitä lihasta syntynyt on/ se on liha: ja mitä Hengestä syntynyt on/ se on Henki.
3:7 Älä ihmettele, että minä sanoin sinulle: teidän täytyy syntyä uudesti, ylhäältä.	7. Älä ihmettele, että minä sanoin sinulle: teidän pitää uudestaan syntyä.	3:7 Älä ihmettele että minä sanoin sinulle: teidän pitää uudestaan syntyä.
3:8 Tuuli puhaltaa, missä tahtoo, ja sinä kuulet sen huminan, mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee; niin on jokaisen, joka on Hengestä syntynyt."	8. Tuuli puhaltaa, kussa hän tahtoo, ja sinä kuulet hänen humunsa, ja et tiedä, kusta hän tulee taikka kuhunka hän menee: näin on jokaisen, joka Hengestä syntynyt on.	3:8 Tuuli puhaltaa kussa hän tahtoo/ ja sinä kuulet hänen humunsa/ ja et tiedä kusta hän tulee taikka kuhunka hän menee: näin on jokaisen cuin Hengestä syntynyt on.
3:9 Nikodemus vastasi ja sanoi hänelle: "Kuinka tämä voi tapahtua?"	9. Vastasi Nikodemus ja sanoi hänelle: kuinka ne taitavat tapahtua?"	3:9 Nicodemus sanoi hänelle: kuinka se taitaa tapahtua?"

3:10 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Sinä olet Israelin opettaja etkä tätä tiedä!	10. Jesus vastasi ja sanoi hänelle: sinä olet mestari Israelissa, ja et näitä tiedä!	3:10 Jesus wastais/ ja sanoi hänelle: oletcos Mestari Israelis/ ja et näitä tiedä?
3:11 Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: me puhumme, mitä tiedämme, ja todistamme, mitä olemme nähneet, ettekä te ota vastaan meidän todistustamme.	11. Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: me puhumme, mitä me tiedämme, ja todistamme, mitä me näemme, ja ette ota vastaan meidän todistustamme.	3:11 Totisest/ totisest sanon minä sinulle: me puhumme mitä me tiedämme/ ja todistamme mitä me näimmä/ ja et te ota vastaan meidän todistustam.
3:12 Jos ette usko, kun minä puhun teille maallisista, kuinka te uskoisitte, jos minä puhun teille taivaallisista?	12. Jos minä maallisia teille sanoin, ja ette usko: kuinka te uskoisitte, jos minä taivaallisia teille sanoisin?	3:12 Jos minä maalisia teille sanoin/ ja et te usco/ cuinga te uscoisitta jos minä taiwallisia teille sanoisin?
3:13 Ei kukaan ole noussut ylös taivaaseen, paitsi hän, joka taivaasta tuli alas, Ihmisen Poika, joka on taivaassa.	13. Ei astu kenkään ylös taivaaseen, vaan joka taivaasta astui alas, Ihmisen Poika, joka on taivaassa.	3:13 Ei astu kengän ylös Taiwasen/ vaan joca Taiwast alas astui/ ihmisen Poica/ joca on Taiwas.
3:14 Ja niinkuin Mooses ylensi käärmeen erämaassa, niin pitää Ihmisen Poika ylennettämän,	14. Ja niinkuin Moses ylensi kärmeen korvessa, niin myös Ihmisen Poika pitää ylennettämän.	3:14 Ja nijncuin Moses ylönsi kärmen corwes:
3:15 että jokaisella, joka häneen uskoo, olisi iankaikkinen elämä.	15. Että jokainen, joka uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman, mutta ijancaikkisen elämän saaman.	3:15 Nijn myös ihmisen Poica yletän/ Että jocainen cuin usco hänen päällens/ ei pidä huckuman/ mutta ijancaickisen elämän saaman.
3:16 Sillä niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi ainokaisen Poikansa, ettei yksikään, joka häneen uskoo, hukkuisi, vaan hänellä olisi iankaikkinen elämä.	16. Sillä niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi ainoan Poikansa, että jokainen, joka uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman, mutta ijancaikkisen elämän saaman.	3:16 Sillä nijn on Jumala mailma racastanut/ että hän andoi hänen ainoan Poicans/ että jocainen cuin usco hänen päällens/ ei pidä huckuman/ mutta ijancaickisen elämän saaman.
3:17 Sillä ei Jumala lähettänyt Poikaansa maailmaan tuomitsemaan maailmaa, vaan sitä varten, että maailma hänen kauttansa pelastuisi.	17. Sillä ei Jumala lähettänyt Poikaansa maailmaan, tuomitsemaan maailmaa, mutta että maailma pitää hänen kauttansa vapahdettaman.	3:17 Sillä ei Jumala lähettänyt Poicans mailmaan/ duomidzeman mailma/ mutta että mailma piti hänen cauttans wapadettaman.

3:18 Joka uskoo häneen, sitä ei tuomita; mutta joka ei usko, se on jo tuomittu, koska hän ei ole uskonut Jumalan ainokaisen Pojan nimeen.	18. Joka hänen päällensä uskoo, ei häntä tuomita; mutta joka ei usko, se on jo tuomittu; sillä ei hän uskonut Jumalan ainoan Pojan nimen päälle.	3:18 Joca hänen päällens usco/ ei händä duomita/ mutta joca ei usco/ jo se on duomittu: sillä ei hän usconut Jumalan ainoan Pojan nimen päälle.
3:19 Mutta tämä on tuomio, että valkeus on tullut maailmaan, ja ihmiset rakastivat pimeyttä enemmän kuin valkeutta; sillä heidän tekonsa olivat pahat.	19. Mutta tämä on tuomio: että valkeus tuli maailmaan, ja ihmiset rakastivat enemmän pimeyttä kuin valkeutta; sillä heidän työnsä olivat pahat.	3:19 Mutta tämä on duomio: Walkeus tuli mailmaan/ ja ihmiset racastit enämmin pimeyttä cuin Walkeutta: sillä heidän työns olit pahat.
3:20 Sillä jokainen, joka pahaa tekee, vihaa valkeutta eikä tule valkeuteen, ettei hänen tekojansa nuhdeltaisi.	20. Sillä jokainen, joka pahaa tekee, se vihaa valkeutta eikä tule valkeuteen, ettei hänen töitönsä pitäisi laitettaman.	3:20 Sillä jocainen joca paha teke/ hän wiha Walkeutta/ eikä tule Walkeuten/ ettei hänen töitöns pitäis laitettaman.
3:21 Mutta joka totuuden tekee, se tulee valkeuteen, että hänen tekonsa tulisivat julki, sillä ne ovat Jumalassa tehdyt."	21. Mutta joka totuuden tekee, se tulee valkeuteen, että hänen työnsä nähtäisiin; sillä ne ovat Jumalassa tehdyt.	3:21 Mutta joca totuuden teke/ hän tule Walkeuten/ että hänen työns nähdäisin: sillä ne owat Jumalas tehdyt.
3:22 Sen jälkeen Jeesus meni opetuslapsineen Juudean maaseudulle ja oleskeli siellä heidän kanssaan ja kastoi.	22. Sitte tuli Jesus ja hänen opetuslapsensa Juudean maahan, ja asui siellä heidän kanssansa, ja kasti.	3:22 SIitte tuli Jesus ja hänen Opetuslapsens Judean/ ja asui siellä heidän cansans/ ja casti.
3:23 Mutta Johanneskin kastoi Aionissa lähellä Salimia, koska siellä oli paljon vettä; ja ihmiset tulivat ja antoivat kastaa itsensä.	23. Mutta Johannes kasti myös Enonissa läsnä Salimia, sillä siellä oli palto vettä; ja he tulivat ja kastettiin.	3:23 Ja Johannes casti wielä myös Enonis läsnä Salimi: sillä siellä oli paljo wettä/ ja he tulit ja annoit idzens casta:
3:24 Sillä Johannesta ei vielä oltu heitetty vankeuteen.	24. Sillä ei Johannes ollut vielä silloin vankiuteen heitetty.	3:24 Sillä ei Johannes ollut wielä silloin fangiuten heitetty.
3:25 Niin Johanneksen opetuslapset rupesivat väittelemään erään juutalaisen kanssa puhdistuksesta.	25. Niin tuli kysymys Johanneksen opetuslasten ja Juudalaisten välillä puhdistuksesta.	3:25 NIin tuli kysymys Johannexen Opetuslasten ja Judalaisten wälillä puhdistuxest.

3:26 Ja he tulivat Johanneksen luo ja sanoivat hänelle: "Rabbi, se, joka oli sinun kanssasi Jordanin tuolla puolella ja josta sinä olet todistanut, katso, hän kastaa, ja kaikki menevät hänen tykönsä."	26. Ja he tulivat Johanneksen tykö ja sanoivat hänelle: opettaja, se joka sinun kanssas oli toisella puolella Jordania, josta sinä todistit, katso, hän kastaa, ja jokainen menee hänen tykönsä.	3:26 Ja he tulit Johannexen tygö/ ja sanoit hänelle: Opettaja/ se joca sinun cansas oli toisella puolella Jordani/ josta sinä todistit/ cadzo/ hän casta/ ja jocainen mene hänen tygöns.
3:27 Johannes vastasi ja sanoi: "Ei ihminen voi ottaa mitään, ellei hänelle anneta taivaasta.	27. Johannes vastasi ja sanoi: ei ihminen taida mitään ottaa, ellei hänelle anneta taivaasta.	3:27 Johannes wastais/ ja sanoi: ei ihminen taida mitän otta/ ellei hänelle anneta Taiwahast.
3:28 Te olette itse minun todistajani, että minä sanoin: en minä ole Kristus, vaan minä olen hänen edellänsä lähetetty.	28. Te olette itse minun todistajani, että minä olen sanonut: en minä ole Kristus, vaan minä olen hänen edellänsä lähetetty.	3:28 Te oletta idze minun todistajani/ että minä olen sanonut: en minä ole Christus/ waan minä olen hänen edellens lähetetty.
3:29 Jolla on morsian, se on ylkä; mutta yljän ystävä, joka seisoo ja kuuntelee häntä, iloitssee suuresti yljän äänestä. Tämä minun iloni on nyt tullut täydelliseksi.	29. Jolla on morsian, se on ylkä; mutta yljän ystävä, joka seisoo ja kuuntelee häntä, se iloittaa itsiänsä yljän äänestä sangen suuresti; sentähden on tämä minun iloni täytetty.	3:29 Jolla on morsian/ nijn hän on ylkä/ mutta yljän ystävä seiso ja cuuldele händä/ ja iloitta idzens yljän äänestä sangen suurest/ tämä minun iloni on nyt täytetty.
3:30 Hänen tulee kasvaa, mutta minun vähetä.	30. Hänen tulee kasvaa, mutta minun pitää vähenemän.	3:30 Hänen tule caswa/ mutta minun pitä vähenemän.
3:31 Hän, joka ylhäältä tulee, on yli kaikkien. Joka on syntyisin maasta, se on maasta, ja maasta on, mitä hän puhuu; hän, joka taivaasta tulee, on yli kaikkien.	31. Joka ylhäältä tulee, se on kaikkein päällä, ja joka maasta on, se on maasta ja puhuu maasta. Joka taivaasta tulee, hän on kaikkein ylin.	3:31 Joca ylhäldä tule/ se on caickein päällä/ ja joca maasta on/ se on maasta/ ja puhu maasta. 3:32 Joca Taiwasta tule/ hän on caickein ylin
3:32 Ja mitä hän on nähnyt ja kuullut, sitä hän todistaa; ja hänen todistustansa ei kukaan ota vastaan.	32. Ja mitä hän nähnyt ja kuullut on, sen hän todistaa, ja ei kenkään ota vastaan hänen todistustansa.	ja todista mitä hän nähnyt ja cuullut on/ ja ei kengän ota hänen todistustans.
3:33 Joka ottaa vastaan hänen todistuksensa, se sinetillä vahvistaa, että Jumala on totinen.	33. Joka hänen todistuksensa otti vastaan, se päätti Jumalan olevan totisen.	3:33 Mutta joca hänen todistuxens otti/ hän päätti Jumalan olewan totisen.
3:34 Sillä hän, jonka Jumala on lähettänyt, puhuu Jumalan sanoja; sillä ei Jumala anna Henkeä mitalla.	34. Sillä jonka Jumala lähetti, se puhuu Jumalan sanoja; sillä ei Jumala anna Henkeä mitalla.	3:34 Sillä se jonga Jumala lähetti/ hän puhu Jumalan sanoja: sillä ei Jumala anna Henge mitalla.

3:35 Isä rakastaa Poikaa ja on antanut kaikki hänen käteensä.	35. Isä rakastaa Poikaa, ja antoi kaikki hänen käteensä.	3:35 Isä racasta Poica/ ja andoi caicki hänen kätens.
3:36 Joka uskoo Poikaan, sillä on iankaikkinen elämä; mutta joka ei ole kuuliainen Pojalle, se ei ole elämää näkevä, vaan Jumalan viha pysyy hänen päällensä."	36. Joka uskoo Pojan päälle, hänellä on ijancaikkinen elämä; mutta joka ei usko Pojan päälle, ei hänen pidä elämää näkemän, mutta Jumalan viha pysyy hänen päällensä.	3:36 Joca usco Pojan päälle/ hänellä on ijancaickinen elämä/ mutta joca ei usco Pojan päälle/ ei hänen pidä elämätä näkemän/ mutta Jumalan wiha pysy hänen päälläns.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .
4:1 Kun nyt Herra sai tietää fariseusten kuulleen, että Jeesus teki opetuslapsiksi ja kastoi useampia kuin Johannes	1. Kuin siis Herra ymmärsi Pharisealaisten kuulleeksi, että Jesus teki enemmän opetuslapsia ja casti kuin Johannes;	4:1 COsca Herra ymmärsi Phariseusten cuullexi/ että Jesus teki enämmän Opetuslapsia ja casti/ cuin Johannes.
4:2 - vaikka Jeesus ei itse kastanut, vaan hänen opetuslapsensa -	2. (Vaikka ei Jesus itse kastanut, mutta hänen opetuslapsensa,)	4:2 (Waicka ei Jesus idze castanut/ mutta hänen Opetuslapsens).
4:3 jätti hän Juudean ja meni taas Galileaan.	3. Jätti hän Juudean ja meni jälleen Galileaan.	4:3 Jätti hän Judean/ ja meni Galilean.
4:4 Mutta hänen oli kuljettava Samarian kautta.	4. Mutta hänen piti Samarian kautta vaeltaman.	4:4 Nijn hänen piti Samarian cautta waeldaman.
4:5 Niin hän tuli Sykar nimiseen Samarian kaupunkiin, joka on lähellä sitä maa-aluetta, minkä Jaakob oli antanut pojalleen Joosefille.	5. Niin hän tuli Samarian kaupunkiin, joka kutsuttiin Sikar, lähes sitä maakartanoa, jonka Jakob oli pojallensa Josephille antanut.	4:5 JA hän tuli yhten Samarian Caupungijn/ joca cudzutan Sichar/ lähes sitä maancartanota/ jonga Jacob oli pojallens Josephille andanut.
4:6 Ja siellä oli Jaakobin lähde. Kun nyt Jeesus oli matkasta väsynyt, istui hän lähteen reunalle. Ja oli noin kuudes hetki.	6. Niin siellä oli Jakobin lähde. Kuin Jesus matkasta oli väsynyt, istui hän lähteen päälle, ja se oli liki kuudetta hetkeä.	4:6 Nijn siellä oli Jacobin lähde. Cosca Jesus matcast oli väsynyt/ istui hän lähten päälle: ja se oli liki cuudetta hetke.
4:7 Niin tuli eräs Samarian nainen ammentamaan vettä. Jeesus sanoi hänelle: "Anna minulle juoda."	7. Niin tuli yksi Samarian vaimo vettä ammentamaan, ja Jesus sanoi hänelle: anna minun juodakseni.	4:7 Nijn tuli yxi Samarian waimo wettä ammundaman: ja Jesus sanoi hänelle: anna minun juodaxeni:
4:8 Sillä hänen opetuslapsensa olivat lähteneet kaupunkiin ruokaa ostamaan.	8. Sillä hänen opetuslapsensa olivat menneet kaupunkiin ruokaa ostamaan.	4:8 Sillä hänen Opetuslapsens olit mennet Caupungijn ruoca ostaman:

4:9 Niin Samarian nainen sanoi hänelle: "Kuinka sinä, joka olet juutalainen, pyydät juotavaa minulta, samarialaiselta naiselta?" Sillä juutalaiset eivät seurustele samarialaisten kanssa.	9. Sanoi Samarian vaimo hänelle: kuinka sinä minulta juoda anot, joka olet Juudalainen, ja minä olen Samarialainen? sillä ei Juudalaiset pidä yhtään kanssakäymistä Samarialaisten kanssa.	4:9 Sanoi Samarian vaimo hänelle: cuinga sinä minulta juoma anot/ joca olet Judalainen/ ja minä olen Samarialainen? sillä ei Judalaisilla ole yhtän sowindo Samarialaisten cansa.
4:10 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Jos sinä tietäisit Jumalan lahjan, ja kuka se on, joka sinulle sanoo: 'Anna minulle juoda', niin sinä pyytäisit häneltä, ja hän antaisi sinulle elävää vettä."	10. Jesus vastasi ja sanoi hänelle: jos sinä tietäisit Jumalan lahjan, ja kuka se on, joka sinulle sanoo: anna minun juodakseni! niin sinä anoisit häneltä, ja hän antaisi sinulle elävää vettä.	4:10 Jesus wastais/ ja sanoi hänelle: jos sinä tiedäisit Jumalan lahjan/ ja cuca se on joca sinulle sanoi: anna minun juodaxeni/ tosin sinä anoisit häneldä/ ja hän annais sinulle eläwätä wettä.
4:11 Nainen sanoi hänelle: "Herra, eipä sinulla ole ammennusastiaa, ja kaivo on syvä; mistä sinulla sitten on se elävä vesi?"	11. Sanoi vaimo hänelle: Herra, eipä sinulla ole, milläs ammennat, ja lähde on syvä: kusta siis sinulla on elävää vettä?	4:11 Sanoi vaimo hänelle: Herra/ eipä sinulla ole milläs ammunnat/ ja lähde on sywä/ custas sijs saat sitä eläwätä wettä?
4:12 Et kai sinä ole suurempi kuin meidän isämme Jaakob, joka antoi meille tämän kaivon ja joi siitä, hän itse sekä hänen poikansa ja karjansa?"	12. Oletkos sinä suurempi kuin meidän isämme Jakob, joka meille tämän kaivon antoi? ja hän joi itse siitä, ja hänen lapsensa, ja hänen karjansa.	4:12 Oletcos suurembi cuin meidän Isäm Jacob/ joca meille tämän caiwon andoi? ja joi idzekin sijtä lapsinens ja carjoinens?
4:13 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Jokainen, joka juo tätä vettä, janoaa jälleen,	13. Jesus vastasi ja sanoi hänelle: jokainen, joka juo tästä vedestä, hän janoo jälleen;	4:13 Jesus wastais/ ja sanoi hänelle: jocainen cuin juo tästä wdestä/ hän jano jällens:
4:14 mutta joka juo sitä vettä, jota minä hänelle annan, se ei ikinä janoa; vaan se vesi, jonka minä hänelle annan, tulee hänessä sen veden lähteeksi, joka kumpuaa iankaikkiseen elämään."	14. Mutta joka siitä vedestä juo, jonka minä hänelle annan, ei hän janoo ijankaikkisesti; vaan se vesi, jonka minä hänelle annan, tulee hänessä sen veden lähteeksi, joka kuohuu ijankaikkiseen elämään.	4:14 Mutta joca sijtä wdestä juo cuin minä hänelle annan/ ei hän jano ijancaickisest. Waan se wesi/ jonga minä hänelle annan/ tule hänes yhdexi lähten wedexi/ joca cuohu ijancaickiseen elämän.
4:15 Nainen sanoi hänelle: "Herra, anna minulle sitä vettä, ettei minun tulisi jano eikä minun tarvitsisi käydä täällä ammentamassa."	15. Sanoi vaimo hänelle: Herra, anna minulle sitä vettä, etten minä janoaisi enkä tarvitsisi tulla tänne ammentamaan.	4:15 Sanoi vaimo hänelle: Herra/ anna minulle sijtä wdestä/ etten minä janois/ engä tarwidzis tulla tänne ammundaman.

4:16 Jeesus sanoi hänelle: "Mene, kutsu miehesi ja tule tänne."	16. Jesus sanoi hänelle: mene, kutsu miehes, ja tule tänne.	4:16 Jesus sanoi hänelle: mene/ cudzu sinun miehes/ ja tule tänne.
4:17 Nainen vastasi ja sanoi: "Ei minulla ole miestä." Jeesus sanoi hänelle: "Oikein sinä sanoit: 'Ei minulla ole miestä',	17. Vaimo vastasi ja sanoi hänelle: ei minulla ole miestä. Sanoi Jesus hänelle: oikein sinä sanoit: ei minulla ole miestä.	4:17 Waimo wastais/ ja sanoi hänelle: ei minulla ole miestä. 4:18 Sanoi Jesus hänelle: oikein sinä sanoit: ei minulla ole miestä:
4:18 sillä viisi miestä sinulla on ollut, ja se, joka sinulla nyt on, ei ole sinun miehesi; siinä sanoit totuuden."	18. Sillä viisi miestä on sinulla ollut, ja se joka sinulla nyt on, ei ole sinun miehes. Sen sinä oikein sanoit.	sillä wijsi miestä on sinulla ollut/ ja se cuin sinulla nyt on/ ei ole sinun miehes/ sen sinä oikein sanoit.
4:19 Nainen sanoi hänelle: "Herra, minä näen, että sinä olet profeetta.	19. Vaimo sanoi hänelle: Herra, minä näen, että sinä olet propheta.	4:19 Waimo sanoi hänelle: Herra/ minä näen että sinä olet Propheta.
4:20 Meidän isämme ovat kumartaen rukoilleet tällä vuorella; ja te sanotte, että Jerusalemissa on se paikka, jossa tulee kumartaen rukoilla."	20. Meidän isämme ovat tällä vuorella kumartaneet ja rukoilleet, ja te sanotte: Jerusalemissa on se sia, jossa pitää rukoiltaman.	4:20 Meidän Isäm owat tällä vuorella cumartanet/ ja te sanotta: Jerusalemissa on se sia josa pitä cumartaman.
4:21 Jeesus sanoi hänelle: "Vaimo, usko minua! Tulee aika, jolloin ette rukoile Isää tällä vuorella ettekä Jerusalemissa.	21. Jesus sanoi hänelle: vaimo, usko minua: se aika tulee, ettette tällä vuorella eikä Jerusalemissa Isää rukoile.	4:21 Jesus sanoi hänelle: waimo/ usco minua/ se aica tule/ ettet te tällä vuorella eikä Jerusalemissa Isä cumarra.
4:22 Te kumarratte sitä, mitä ette tunne; me kumarramme sitä, minkä me tunnemme. Sillä pelastus on juutalaisista.	22. Ette tiedä, mitä te rukoilette, mutta me tiedämme, mitä me rukoilemme; sillä autuus on Juudalaisista.	4:22 Et te tiedä mitä te cumarratte/ mutta me tiedäm mitä me cumarram: sillä autuus on Judalaisista.
4:23 Mutta tulee aika ja on jo, jolloin totiset rukoilijat rukoilevat Isää hengessä ja totuudessa; sillä senkaltaisia rukoilijoita myös Isä tahtoo.	23. Mutta hetki tulee, ja jo nyt on, että totiset rukoilijat rukoilevat Isää hengessä ja totuudessa; sillä Isä tahtoo myös senkaltaisia, jotka häntä rukoilevat.	4:23 Mutta se hetki tule/ ja jo nyt on/ että totiset cumartajat cumartawat Isä Henges ja Totuudes: sillä Isä tahto myös sencaltaisita/ jotca händä cumartawat.
4:24 Jumala on Henki; ja jotka häntä rukoilevat, niiden tulee rukoilla hengessä ja totuudessa."	24. Jumala on Henki, ja jotka häntä rukoilevat, niiden pitää hengessä ja totuudessa häntä rukoileman.	4:24 Jumala on Hengi/ ja jotca händä cumartawat/ nijden pitä Henges ja Totuudes händä cumartaman.

4:25 Nainen sanoi hänelle: "Minä tiedän, että Messias on tuleva, hän, jota sanotaan Kristukseksi; kun hän tulee, ilmoittaa hän meille kaikki."	25. Vaimo sanoi hänelle: minä tiedän, että Messias on tuleva, joka kutsutaan Kristus: kuin hän tulee, niin hän ilmoittaa meille kaikki.	4:25 Waimo sanoi hänelle: minä tiedän että Messias on tulewa/ joca cudzutan Christus: cosca se tule/ nijn hän ilmoitta meille caicki.
4:26 Jeesus sanoi hänelle: "Minä olen se, minä, joka puhun sinun kanssasi."	26. Jesus sanoi hänelle: minä olen se, joka sinun kanssas puhun.	4:26 Jesus sanoi hänelle: Minä olen se/ joca sinun cansas puhun.
4:27 Samassa hänen opetuslapsensa tulivat; ja he ihmettelivät, että hän puhui naisen kanssa. Kuitenkaan ei kukaan sanonut: "Mitä pyydät?" tai: "Mitä puhelet hänen kanssaan?"	27. Silloin tulivat hänen opetuslapsensa ja ihmettelivät, että hän sitä vaimoa puhutteli: ei kuitenkaan kenkään sanonut: mitäs kysyt? eli mitäs häntä puhuttelet?	4:27 Silloin tulit hänen Opetuslapsens ja ihmettelit että hän sitä waimo puhutteli/ ei cuitengan kengän sanonut: mitäs kysyt/ eli mitäs händä puhuttelet?
4:28 Niin nainen jätti vesiastiansa ja meni kaupunkiin ja sanoi ihmisille:	28. Niin vaimo jätti vesi-astiansa, ja meni kaupunkiin, ja sanoi niille ihmisille:	4:28 Nijn waimo jätti wesiastians ja meni Caupungijn/ ja sanoi nijlle ihmisille:
4:29 "Tulkaa katsomaan miestä, joka on sanonut minulle kaikki, mitä minä olen tehnyt. Eihän se vain liene Kristus?"	29. Tulkaa katsomaan sitä ihmistä, joka minulle sanoi kaikki, mitä minä tehnyt olen: olleeko hän Kristus?	4:29 Tulcat cadzoman sitä ihmistä/ joca minulle sanoi caicki mitä minä tehnyt olet: Olleco hän Christus?
4:30 Niin he lähtivät kaupungista ja menivät hänen luoksensa.	30. Niin he läksivät kaupungista ja menivät hänen tykönsä.	4:30 Nijn he läxit Caupungist/ ja menit hänen tygöns.
4:31 Sillävälin opetuslapset pyysivät häntä sanoen: "Rabbi, syö!"	31. Mutta sillä välillä rukoilivat opetuslapset häntä, sanoen: Rabbi, syö.	4:31 Mutta sillä wälillä rucoilit Opetuslapset händä/ sanoden: Rabbi/ syö.
4:32 Mutta hän sanoi heille: "Minulla on syötävänä ruokaa, josta te ette tiedä."	32. Vaan hän sanoi heille: minulla on ruokaa syödäkseni, jota ette tiedä.	4:32 Hän sanoi heille: minulla on ruoca syödäxeni/ jota et te tiedä.
4:33 Niin opetuslapset sanoivat keskenään: "Lieneekö joku tuonut hänelle syötävää?"	33. Niin opetuslapset sanoivat keskenänsä: lieneekö joku hänelle syötävää tuonut?	4:33 Nijn Opetuslapset sanoit keskenäns: lienekö jocu hänelle syötäväätä tuonut.

4:34 Jeesus sanoi heille: "Minun ruokani on se, että minä teen lähettäjäni tahdon ja täytän hänen tekonsa.	34. Jesus sanoi heille: minun ruokani on se, että minä teen hänen tahtonsa, joka minun lähetti, ja täytän hänen tekonsa.	4:34 Jesus sanoi heille: minun ruocan on se/ että minä teen hänen tahtons joca minun lähetti/ ja täytän hänen tecons.
4:35 Ettekö sano: 'Vielä on neljä kuukautta, niin elonleikkuu joutuu'? Katso, minä sanon teille: nostakaa silmänne ja katselkaa vainioita, kuinka ne ovat valjenneet leikattaviksi.	35. Ettekö te sano: vielä ovat neljä kuukautta ja elonaika tulee? katso, minä sanon teille: nostakaa silmänne ylös ja katsokaat vainioita: sillä ne ovat jo valkiat elonajaksi.	4:35 Ettäkö te sano: wielä owat neljä Cuucautta elonaican? cadzo/ minä sanon teille: nostacat silmän ja cadzocat wainioita: sillä elo on jo walkia.
4:36 Jo nyt saa leikkaaja palkan ja kokoaa hedelmää iankaikkiseen elämään, että kylväjä ja leikkaaja saisivat yhdessä iloita.	36. Ja joka niittää, hän saa palkan ja kokoo hedelmän ijancaikkiseen elämään: että kylväjä ja niittäjä ynnä iloitsisivat.	4:36 Joca nijttä/ hän saa palcan/ ja coco hedelmän ijancaickiseen elämään/ että kylväjä ja nijttäjä saawat ynnä iloita:
4:37 Sillä tässä on se sana tosi, että toinen on kylväjä, ja leikkaaja toinen.	37. Sillä tässä on se sana tosi; toinen on, joka kylvää, ja toinen, joka niittää.	4:37 Sillä täsä on se tosi: yxi kylvä/ mutta toinen nijttä.
4:38 Minä olen lähettänyt teidät leikkaamaan sitä, josta te ette ole vaivaa nähneet; toiset ovat vaivan nähneet, ja te olette päässeet heidän vaivansa hedelmille."	38. Minä lähetin teidät niittämään, jossa ette ole työtä tehneet: muut ovat työtä tehneet ja te olette heidän työnsä päälle tulleet.	4:38 Minä lähetin teidän nijttämän/ josa et te ole työtä tehnet/ muuta owat työtä tehnet/ mutta te oletta heidän työhöns osallisexi tullet.
4:39 Ja monet samarialaiset siitä kaupungista uskoivat häneen naisen puheen tähden, kun tämä todisti: "Hän on sanonut minulle kaikki, mitä minä olen tehnyt."	39. Mutta monta Samarialaista siitä kaupungista uskoivat hänen päällensä sen vaimon puheen tähden, joka sanoi: hän on minulle kaikki sanonut, mitä minä tehnyt olen.	4:39 NIin monda Samaritani sijtä Caupungist uscoit hänen päällens/ sen waimon puhen tähden/ joca sanoi: hän on minulle caicki sanonut mitä minä tehnyt olen.
4:40 Kun nyt samarialaiset tulivat hänen luoksensa, pyysivät he häntä viipymään heidän luonaan; ja hän viipyi siellä kaksi päivää.	40. Kuin siis Samarialaiset tulivat hänen tykönsä, rukoilivat he häntä viipymään heidän tykönänsä. Ja hän viipyi siellä kaksi päivää.	4:40 Cosca Samaritanit tulit hänen tygöns/ rucoilit he wijpymän händä heidän tykönäns.
4:41 Ja vielä paljoa useammat uskoivat hänen sanansa tähden,	41. Ja paljo usiammat uskoivat hänen sanansa tähden.	4:41 Ja hän wijpyi siellä caxi päiwä. Ja paljo usiammat uscoit hänen sanans tähden/

4:42 ja he sanoivat naiselle: "Emme enää usko sinun puheesi tähden, sillä me itse olemme kuulleet ja tiedämme, että tämä totisesti on maailman Vapahtaja."	42. Ja sanoivat sille vaimolle: emme nyt silleen usko sinun puhees tähden; sillä me olemme itse kuulleet ja tiedämme, että hän on totisesti Kristus, maailman Vapahtaja.	ja sanoit sille vaimolle: 4:42 En me nyt silleen usco sinun puhes tähden: sillä me olemma jo idzekin cuullet/ ja tiedämme että hän on totisest Christus mailman Wapahtaja.
4:43 Mutta niiden kahden päivän kuluttua hän lähti sieltä Galileaan.	43. Mutta kahden päivän perästä läksi hän sieltä ja meni Galileaan.	4:43 MUtta cahden päiwän peräst läxi hän sieldä ja meni Galilean:
4:44 Sillä Jeesus itse todisti, ettei profeetalla ole arvoa omassa isiensä maassa.	44. Sillä Jesus todisti itse, ettei propheta maksa isänsä maalla mitään.	4:44 Sillä Jesus todisti idze/ ettei jocu Propheta maxa isäns maalla mitän.
4:45 Kun hän siis tuli Galileaan, ottivat galilealaiset hänet vastaan, koska olivat nähneet kaikki, mitä hän oli tehnyt Jerusalemissa juhlan aikana; sillä hekin olivat tulleet juhille.	45. Kuin hän siis tuli Galileaan, ottivat Galilealaiset hänen vastaan, jotka olivat nähneet kaikki ne, mitä hän Jerusalemissa juhlan tehnyt oli: sillä he olivat myös juhalle tulleet.	4:45 Cosca hän tuli Galilean wastanotit ne Galilealaiset hänen: sillä he olit nähnet caicki mitä hän Jerusalemis juhlan tehnyt oli/ jotca olit myös juhalla olet.
4:46 Niin hän tuli taas Galilean Kaanaan, jossa hän oli tehnyt veden viiniksi. Ja Kapernaumissa oli eräs kuninkaan virkamies, jonka poika sairasti.	46. Niin Jesus tuli taas Galilean Kaanaan, kussa hän meden viinaksi tehnyt oli. Ja oli kuninkaan mies, jonka poika sairasti Kapernaumissa.	4:46 Ja Jesus tuli taas Galilean Canaan/ cusa hän wedest wijnan tehnyt oli. 4:47 JA siellä oli yxi Cuningan mies/ jonga poica sairasti Capernaumis.
4:47 Kun hän kuuli Jeesuksen tulleen Juudeasta Galileaan, meni hän hänen luoksensa ja pyysi häntä tulemaan ja parantamaan hänen poikansa; sillä tämä oli kuolemaisillaan.	47. Kuin hän kuuli, että Jesus oli tullut Juudeasta Galileaan, meni hän hänen tykönsä ja rukoili häntä tulemaan alas ja parantamaan hänen poikansa, joka oli kuolemallansa.	Cosca hän cuuli että Jesus oli tullut Judeast Galilean/ meni hän hänen tygöns/ ja rucoili händä alastuleman ja parandaman hänen poicans/ joca oli cuolemallans.
4:48 Niin Jeesus sanoi hänelle: "Ellette näe merkkejä ja ihmeitä, te ette usko."	48. Sanoi siis Jesus hänelle: ellette näe tunnustähtiä ja ihmeitä, niin ette usko.	4:48 Sanoi sijs Jesus hänelle: ellet te näe tunnustähtiä ja ihmeitä/ nijn et te usco.
4:49 Kuninkaan virkamies sanoi hänelle: "Herra, tule, ennenkuin minun lapseni kuolee."	49. Sanoi kuninkaan mies hänelle: Herra, tule alas ennenkuin minun poikani kuolee.	4:49 Sanoi Cuningan mies hänelle: Herra/ tule alas ennen cuin minun poican cuole.
4:50 Jeesus sanoi hänelle: "Mene, sinun poikasi elää." Ja mies uskoi sanan, jonka Jeesus sanoi hänelle, ja meni.	50. Jesus sanoi hänelle: mene, sinun poikas elää. Ja mies uskoi sanan, jonka Jesus sanoi hänelle, ja meni.	4:50 Jesus sanoi hänelle: mene/ sinun poicas elä. Ja mies uscoi sanan/ jonga Jesus sanoi hänelle/ ja meni.

4:51 Ja jo hänen ollessaan paluumatkalla hänen palvelijansa kohtasivat hänet ja sanoivat, että hänen poikansa eli.	51. Niin hänen mennessänsä, kohtasivat hänen palvelijansa hänen ja ilmoittivat hänelle, sanoen: sinun poikas elää.	4:51 Nijn hänen mensesäns/ cohtaisit hänen palvelians hänen/ ilmoitit hänelle/ ja sanoit: sinun poicas elä.
4:52 Niin hän tiedusteli heiltä, millä hetkellä hän oli alkanut toipua. Ja he sanoivat hänelle: "Eilen seitsemännellä hetkellä kuume lähti hänestä."	52. Niin hän tutki heiltä hetkeä, jolla hän parani, ja he sanoivat hänelle: eilen seitsemännellä hetkellä antoi vilutauti hänen ylös.	4:52 Nijn hän tutki heildä hetke jolla hän parani. Ja he sanoit hänelle: eiläin seitsemennellä hetkellä ylönandoi wilutauti hänen.
4:53 Niin isä ymmärsi, että se oli tapahtunut sillä hetkellä, jolloin Jeesus oli sanonut hänelle: "Sinun poikasi elää." Ja hän uskoi, hän ja koko hänen huonekuntansa.	53. Niin isä ymmärsi sen siksi hetkeksi, jolla Jeesus sanoi hänelle: sinun poikas elää. Ja hän uskoi ja koko hänen huoneensa.	4:53 Nijn Isä ymmärsi sen sixi hetkexi/ jolla Jeesus sanoi hänelle: sinun poicas elä. Ja hän uscoi ja caicki hänen huonens.
4:54 Tämä oli taas tunnusteko, toinen, jonka Jeesus teki, tultuaan Juudeasta Galileaan.	54. Tämä on toinen tunnustähti, jonka Jeesus teki tullessansa Juudeasta Galileaan.	4:54 Tämä on toinen tunnustähti/ jonga Jeesus teki/ tullesans Judeasta Galilean.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu .
5:1 Sen jälkeen oli juutalaisten juhla, ja Jeesus meni ylös Jerusalemiin.	1. Sitte oli Juudalaisten juhlapäivä, ja Jeesus meni ylös Jerusalemiin.	5:1 SIitte oli Judalaisten Juhlapäiwä/ ja Jeesus ylösmeni Jerusalemijn.
5:2 Ja Jerusalemissa on Lammasportin luona lammikko, jonka nimi hebreankielellä on Betesda, ja sen reunalla on viisi pylväskäytävää.	2. Mutta Jerusalemissa on Lammasportin tykönä lammikko, joka Hebrean kielellä kutsutaan Betesda, jossa oli viisi vajaa,	5:2 Mutta Jerusalemiss lammasten huonen tykönä on yxi lammicko/ Bethesda nimeldä/ josa oli wijsi waja/
5:3 Niissä makasi suuri joukko sairaita, sokeita, rampoja ja näivetystautisia, jotka odottivat veden liikuttamista.	3. Joissa makasi suuri joukko sairaita, sokeita, ontuvia, halvatuista, jotka veden liikuttamista odottivat.	5:3 Joisa macais paljo sairaita/ sokeita/ ramboja/ halwatuista/ jotca weden lijcuttamist odotit:

5:4 Ajoittain astui näet enkeli alas lammikkoon ja kuohutti veden. Joka silloin veden kuohuttamisen jälkeen ensimmäisenä siihen astui, se tuli terveeksi, sairastipa mitä tautia tahansa.	4. Sillä enkeli tuli alas määrätyllä ajalla lammikkoon ja sekoitti veden: joka siis ensimmäisenä veteen astui, kuin se sekoitettu oli, niin se parani, ehkä missä ikänä taudissa hän oli.	5:4 Sillä Engeli alastuli määrätyllä ajalla lammickon/ ja lijcutti weden: joca ensimmäisnä weteen astui/ cosca se lijcutettu oli/ nijn hän parani/ ehkä misä ikänäns taudis hän oli.
5:5 Ja siellä oli mies, joka oli sairastanut kolmekymmentä kahdeksan vuotta.	5. Niin oli siellä mies, joka kahdeksanneljätkymmentä ajastaikaa oli sairastanut.	5:5 NIjn oli siellä yxi mies joca cahdexan neljätkymmendä ajastaica oli kipiänä maannut.
5:6 Kun Jeesus näki hänen siinä makaavan ja tiesi hänen jo kauan aikaa sairastaneen, sanoi hän hänelle: "Tahdotko tulla terveeksi?"	6. Kuin Jesus hänen näki makaavan ja tunsi hänen jo kauvan sairastaneen, sanoi hän hänelle: tahdotkos tulla terveeksi?	5:6 Cosca Jesus sai hänen nähdä macawan/ ja tunsi hänen jo cauwan sairastanen/ sanoi hän hänelle: tahdotcos tulla terwexi?
5:7 Sairas vastasi hänelle: "Herra, minulla ei ole ketään, joka veisi minut lammikkoon, kun vesi on kuohutettu; ja kun minä olen menemässä, astuu toinen sinne ennen minua."	7. Sairas vastasi häntä: Herra, ei ole minulla sitä ihmistä, joka minun vie, kuin vesi sekoitettu on, lammikkoon; mutta kuin minä tulen, niin on toinen minun edelläni siihen astunut.	5:7 Sairas wastais händä: Herra/ ei ole yhtän ihmist/ joca minun wie weden lijcutuxes lammickon/ ja ennen cuin minä kerkiän/ nijn on jo toinen siihen astunut.
5:8 Jeesus sanoi hänelle: "Nouse, ota vuoteesi ja käy."	8. Jesus sanoi hänelle: nouse, ota vuotees ja käy.	5:8 Jesus sanoi hänelle: nouse/ ota wuotes ja mene.
5:9 Ja mies tuli kohta terveeksi ja otti vuoteensa ja kävi. Mutta se päivä oli sapatti.	9. Ja kohta parani se ihminen, ja otti vuoteensa ja kävi. Ja se päivä oli sabbati.	5:9 Ja cohta se ihminen parani/ otti wuotens ja meni. 5:10 Ja se päiwä oli Sabbathi.
5:10 Sentähden juutalaiset sanoivat parannelulle: "Nyt on sapatti, eikä sinun ole lupa kantaa vuodetta."	10. Sanoivat siis Juudalaiset paratulle: nyt on sabbati, ei sinun sovi vuodetta kantaa.	Sanoit sijs Judalaiset paratulle: tänäpä on Sabbathi/ ei nyt ole lupa vuodetta canda.
5:11 Hän vastasi heille: "Se, joka teki minut terveeksi, sanoi minulle: 'Ota vuoteesi ja käy'."	11. Hän vastasi heitä: joka minun paransi, se sanoi minulle: ota vuotees ja käy.	5:11 Hän wastais heitä: joca minun paransi/ se sanoi minulle: ota wuotes ja mene.
5:12 He kysyivät häneltä: "Kuka on se mies, joka sanoi sinulle: 'Ota vuoteesi ja käy'?"	12. Niin he kysyivät häneltä: kuka on se ihminen, joka sinulle sanoi: ota vuotees ja käy?	5:12 He kysyit hänelle: cuca ihminen sinulle sanoi: ota wuotes ja mene.

5:13 Mutta parannettu ei tiennyt, kuka se oli; sillä Jeesus oli poistunut, kun siinä paikassa oli paljon kansaa.	13. Mutta ei parattu tietänyt, kuka se oli; sillä Jesus oli mennyt pois kansan tähden, joka siinä paikassa oli.	5:13 Mutta ei parattu tiennyt cuca se oli: sillä Jesus lymyis paljon Canssan tähden/ joca sijnä oli.
5:14 Sen jälkeen Jeesus tapasi hänet pyhäkössä ja sanoi hänelle: "Katso, sinä olet tullut terveeksi; älä enää syntiä tee, ettei sinulle jotakin pahempaa tapahtuisi."	14. Sitte löysi Jesus hänen templissä ja sanoi hänelle: katso, sinä olet parattu: älä silleen syntiä tee, ettei jotain pahempaa sinulle tapahtuisi.	5:14 Sijtte löysi Jesus hänen Templis/ ja sanoi hänelle: Cadzo/ sinä olet parattu/ älä sillen syndi tee/ ettei pahembi cohtais sinua.
5:15 Niin mies meni ja ilmoitti juutalaisille, että Jeesus oli hänet terveeksi tehnyt.	15. Niin se ihminen meni pois ja ilmoitti Juudalaisille, että Jesus oli se, joka hänen parantanut oli.	5:15 Nijn se ihminen pois meni/ ja ilmoitti Judalaisille/ että Jesus oli hänen parandanut.
5:16 Ja sentähden juutalaiset vainosivat Jeesusta, koska hän semmoista teki sapattina.	16. Ja Juudalaiset vainosivat sentähden Jesusta ja etsivät häntä tappaaksensa, että hän senkaltaisia teki sabbatina.	5:16 Ja Judalaiset wihaisit sentähden Jesusta/ ja edzeit händä tappaxens/ että hän sencaltaisita Sabbathina teki.
5:17 Mutta Jeesus vastasi heille: "Minun Isäni tekee yhäti työtä, ja minä myös teen työtä."	17. Niin Jesus vastasi heitä: minun isäni tekee työtä hamaan tähän asti, ja minä myös teen työtä.	5:17 Nijn Jesus wastais heitä: minun Isän waicutta haman tähän asti/ ja minä myös waicutan.
5:18 Sentähden juutalaiset vielä enemmän tavoittelivat häntä tappaaksensa, kun hän ei ainoastaan kumonnut sapattia, vaan myös sanoi Jumalaa Isäksensä, tehden itsensä Jumalan vertaiseksi.	18. Sentähden etsivät Juudalaiset häntä vielä enemmän tappaaksensa, ettei hän ainoastaan sabbatia rikkonut, mutta myös sanoi Jumalan isäksensä, ja teki itsensä Jumalan kaltaiseksi.	5:18 Sentähden edzeit Judalaiset händä wielä enämmin tappaxens/ ettei hän ainoastans Sabbathi rikkonut/ mutta myös sanoi Jumalan Isäxens/ ja teki idzens Jumalan caltaisexi.
5:19 Niin Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: Poika ei voi itsestänsä mitään tehdä, vaan ainoastaan sen, minkä hän näkee Isän tekevän; sillä mitä Isä tekee, sitä myös Poika samoin tekee.	19. Niin Jesus vastasi ja sanoi heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: ei taida Poika itsestänsä mitään tehdä, ellei hän näe Isän tekevän; sillä mitä ikänä hän tekee, sitä myös Poika niin tekee.	5:19 NIin Jesus wastais/ ja sanoi heille: totisest totisest sanon minä teille: ei taida Poica idzestäns mitän tehdä/ waan mitä hän näke Isäns tekewän: sillä mitä hän teke/ sitä myös Poica teke.
5:20 Sillä Isä rakastaa Poikaa ja näyttää hänelle kaikki, mitä hän itse tekee; ja hän on näyttävä hänelle suurempia tekoja kuin nämä, niin että te ihmettelette.	20. Sillä Isä rakastaa Poikaa ja osoittaa hänelle kaikki, mitä hän itse tekee, ja hän on vielä suurempia töitä hänelle osoittava, kuin nämät ovat, että teidän pitää ihmettelemän.	5:20 Sillä Isä racasta Poicans/ ja osotta hänelle caicki mitä hän idze teke/ ja hän on wielä suurembita töitä hänelle osottawa/ cuin nämät owat/ että teidän pitä ihmettelemän.

5:21 Sillä niinkuin Isä herättää kuolleita ja tekee eläviksi, niin myös Poika tekee eläviksi, ketkä hän tahtoo.	21. Sillä niinkuin Isä herättää ja virvoittaa kuolleita, niin myös Poika virvoittaa, joita hän tahtoo.	5:21 Sillä nijncuin Isä herättä ja wirgotta cuolleita: 5:22 Nijn myös Poica wirgotta joita hän tahto:
5:22 Sillä Isä ei myöskään tuomitse ketään, vaan hän on antanut kaiken tuomion Pojalle,	22. Sillä ei Isä ketään tuomitse, vaan antoi kaiken tuomion Pojalle:	5:23 Sillä ei Isä ketän duomidze/ waan andoi caiken duomion Pojalle/
5:23 että kaikki kunnioittaisivat Poikaa, niinkuin he kunnioittavat Isää. Joka ei kunnioita Poikaa, se ei kunnioita Isää, joka on hänet lähettänyt.	23. Että kaikki Poikaa kunnioittaisivat, niinkuin he Isää kunnioittavat. Joka ei Poikaa kunnioita, ei se kunnioita Isää, joka hänen lähetti.	että caicki Poica cunnioitaisit/ nijncuin he Isäkin cunnioidzewat. 5:24 Joca ei Poica cunnioidze/ ei hän myös Isäkän cunnioidze/ joca hänen lähetti.
5:24 Totisesti, totisesti minä sanon teille: joka kuulee minun sanani ja uskoo häneen, joka on minut lähettänyt, sillä on iankaikkinen elämä, eikä hän joudu tuomittavaksi, vaan on siirtynyt kuolemasta elämään.	24. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka kuulee minun sanani ja uskoo sen, joka minun lähetti, hänellä on ijancaikkinen elämä, ja ei hän tule tuomioon, vaan menee kuolemasta elämään.	Totisest totisest sanon minä teille: Joca cuule minun sanani/ ja usco sen joca minun lähetti/ hänellä on ijancaickinen elämä/ ja ei hän tule duomioon/ waan mene cuolemast elämähän.
5:25 Totisesti, totisesti minä sanon teille: aika tulee ja on jo, jolloin kuolleet kuulevat Jumalan Pojan äänen, ja jotka sen kuulevat, ne saavat elää.	25. Totisesti, totisesti sanon minä teille: hetki tulee, ja nyt jo on, että kuolleet saavat kuulla Jumalan Pojan äänen; ja jotka sen kuulevat, ne saavat elää.	5:25 Totisest totisest sanon minä teille: hetki tule ja nyt jo on/ että cuollet saawat cuulla Jumalan Pojan änen/ ja jotca sen cuulewat ne saawat elä:
5:26 Sillä niinkuin Isällä on elämä itsessänsä, niin hän on antanut elämän myös Pojalle, niin että myös hänellä on elämä itsessänsä.	26. Sillä niinkuin Isällä on elämä itsessänsä, niin antoi hän myös elämän Pojalle itsessänsä olemaan,	5:26 Sillä nijncuin Isällä on elämä idzesäns/ nijn andoi hän myös elämän Pojalle idzesäns oleman.
5:27 Ja hän on antanut hänelle vallan tuomita, koska hän on Ihmisen Poika.	27. Ja on hänellä myös antanut vallan tuomita, että hän on Ihmisen Poika.	5:27 Ja on hänelle myös andannut woiman duomita: sillä hän on ihmisen Poica.
5:28 Älkää ihmetelkö tätä, sillä hetki tulee, jolloin kaikki, jotka haudoissa ovat, kuulevat hänen äänensä	28. Älkää tätä ihmetelkö; sillä hetki tulee, jona kaikki ne, jotka haudoissa ovat, saavat kuulla hänen äänensä.	5:28 Älkät ihmetelkö/ sillä hetki tule jona caicki ne jotca haudois owat/ saawat cuulla hänen änen.

5:29 ja tulevat esiin, ne, jotka ovat hyvää tehneet, elämän ylösnousemukseen, mutta ne, jotka ovat pahaa tehneet, tuomion ylösnousemukseen.	29. Ja pitää tuleman edes ne, jotka hyvää tehneet ovat, elämän ylösnousemiseen, mutta jotka pahaa tehneet ovat, tuomion ylösnousemiseen.	5:29 Ja pitää edestuleman ne jotka hyvä tehneet ovat elämän ylösnousemiseen/ mutta jotka paha tehneet ovat duomion ylösnousemiseen.
5:30 En minä itsestäni voi mitään tehdä. Niinkuin minä kuulen, niin minä tuomitsen; ja minun tuomioni on oikea, sillä minä en kysy omaa tahtoani, vaan hänen tahtoaan, joka on minut lähettänyt.	30. En minä itsestäni taida mitään tehdä: niinkuin minä kuulen, niin minä tuomitsen, ja minun tuomioni on oikia; sillä en minä etsi minun tahtoani, vaan Isän tahtoa, joka minun lähetti.	5:30 En minä idzestäni woi mitän tehdä: nijncuin minä cuulen/ nijn minä duomidzen/ ja minun duomion on oikia: sillä en minä edzi minun tahtoani/ waan Isän tahto joca minun on lähettänyt.
5:31 Jos minä itsestäni todistan, ei minun todistukseni ole pätevä.	31. Jos minä itsestäni todistaisin, niin ei minun todistukseni olisi tosi.	5:31 Jos minä idzestäni todistaisin/ nijn ei minun todistuxen olisi tosi.
5:32 On toinen, joka todistaa minusta, ja minä tiedän, että se todistus, jonka hän minusta todistaa, on pätevä.	32. Toinen on, joka todistaa minusta, ja minä tiedän, että hänen todistuksensa on tosi, jonka hän minusta todistaa.	5:32 Toinen todista minusta/ ja minä tiedän että hänen todistuxens on tosi cuin hän minusta todista.
5:33 Te lähetitte lähettäjäsi Johanneksen luo, ja hän todisti sen, mikä totta on.	33. Te lähetitte Johanneksen tykö, ja hän todisti totuuden.	5:33 Te lähetitte Johannexen tygö/ ja hän todisti totuuden.
5:34 Mutta minä en ota ihmiseltä todistusta, vaan puhun tämän, että te pelastuisitte.	34. Mutta en minä ihmiseltä todistusta ota; vaan minä sanoin näitä, että te autuaaksi tulisitte.	5:34 Mutta en minä ihmiseldä todistust ota/ waan minä sanon sen/ että te autuaxi tulisitta.
5:35 Hän oli palava ja loistava lamppu, mutta te tahdoitte ainoastaan hetken iloittaa hänen valossansa.	35. Hän oli palavainen ja paistavainen kynttilä; mutta te tahdoitte ainoastaan vähän aikaan riemuita hänen walkeudessansa.	5:35 Hän oli palawainen ja paistawainen Kyntilä/ mutta te tahdoitta ainoastans vähän aica riemuita hänen walkeudesans.
5:36 Mutta minulla on todistus, joka on suurempi kuin Johanneksen; sillä ne teot, jotka Isä on antanut minun täytettäväkseni, ne teot, jotka minä teen, todistavat minusta, että Isä on minut lähettänyt.	36. Mutta minulla on suurempi todistus kuin Johanneksen; sillä ne työt, jotka Isä antoi minulle täyttääkseni, ne työt, jotka minä teen, todistavat minusta, että Isä minun lähetti,	5:36 Mutta minulla on suurempi todistus/ cuin Johannexen todistus: sillä ne tegot jotka Isä andoi minulle täyttäxeni/ ne työt jotka minä teen/ todistawat minusta että Isä minun lähetti.

5:37 Ja Isä, joka on minut lähettänyt, hän on todistanut minusta. Te ette ole koskaan kuulleet hänen ääntänsä ettekä nähneet hänen muotoansa,	37. Ja Isä, joka minun lähetti, hän todistaa minusta. Ette ole koskaan hänen ääntänsä kuulleet eli hänen muotoansa nähneet,	5:37 Ja Isä joca minun lähetti/ todista minusta. Ettäkö te ole coscan hänen äändäns cuullet eli hänen muotons nähnet?
5:38 eikä teillä ole hänen sanaansa teissä pysyväinen; sillä te ette usko sitä, jonka hän on lähettänyt.	38. Ja ei teillä ole hänen sanansa pysyväinen; sillä ette usko sitä, jonka hän lähetti.	5:38 Ei hänen Sanans ole teisä asuwa: sillä et te usco sitä jonga hän lähetti.
5:39 Te tutkutte kirjoituksia, sillä teillä on mielestänne niissä iankaikkinen elämä, ja ne juuri todistavat minusta;	39. Tutkikaat Raamatuuta; sillä niissä te luulette teillänne ijankaikkisen elämän olevan, ja ne ovat, jotka todistavat minusta.	5:39 Tutkicat Ramatuuta: sillä nijsä te luuletta teillen ijancaickisen elämän olewan/ ja ne todistawat myös minusta.
5:40 ja te ette tahdo tulla minun tyköni, että saisitte elämän.	40. Ja ette tahdo tulla minun tyköni, että te saisitte elämän.	5:40 Ja et te tahdo tulla minun tygöni/ että te saisitta elämän.
5:41 En minä ota vastaan kunniaa ihmisiltä;	41. En minä pyydä kunniaa ihmisiltä;	5:41 En minä pyydä cunniata ihmisildä:
5:42 mutta minä tunnen teidät, ettei teillä ole Jumalan rakkautta itsessänne.	42. Vaan minä tunnen teidät, ettei teissä ole Jumalan rakkaus.	5:42 Sillä minä tunnen teidän ettei teisä ole Jumalan rackaus.
5:43 Minä olen tullut Isäni nimessä, ja te ette ota minua vastaan; jos toinen tulee omassa nimessään, niin hänet te otatte vastaan.	43. Minä tulin Isäni nimeen, ja ette minua ota vastaan; jos joku tulee omalla nimellänsä, niin te sen otatte vastaan.	5:43 Minä tulin Isäni nimeen/ ja et te rupe minua wastan/ jos jocu tule omalla nimelläns/ nijn te rupetta händä wastan.
5:44 Kuinka te voisitte uskoa, te, jotka otatte vastaan kunniaa toinen toiseltanne, ettekä etsi sitä kunniaa, mikä tulee häneltä, joka yksin on Jumala?	44. Kuinka te taidatte uskoa, jotka otatte kunnian toinen toiseltanne, ja sitä kunniaa, joka ainoalta Jumalalta tulee, ette etsi?	5:44 Cuinga te taidatte usco/ jotca otatte cunnian toinen toiseldan? ja sitä cunniata joca ainoalda Jumalalda tule/ et te edzi.
5:45 Älkää luulko, että minä olen syyttävä teitä Isän tykönä; teillä on syyttäjänne, Mooses, johon te panette toivonne.	45. Älkää luulko, että minä minä kannan Isän edessä teidän päällenne: se on, joka teidän päällenne kantaa, Mooses, johonka te turvaatte.	5:45 Älkät luulco että minä kannan Isän edes teidän päällen/ on se joca canda/ Moses/ johonga te turwatte:

5:46 Sillä jos te Moosesta uskoisitte, niin te uskoisitte minua; sillä minusta hän on kirjoittanut.	46. Sillä jos te olisitte Moseksen uskoneet, niin te olisitte minun uskoneet; sillä minusta on hän kirjoittanut.	5:46 Sillä jos te olisitte Mosexen usconet/ nijn te myös olisitte minungin usconet: sillä minusta on hän kirjoittanut.
5:47 Mutta jos te ette usko hänen kirjoituksiaan, kuinka te uskoisitte minun sanojani?"	47. Jos ette hänen kirjoituksiansa usko, kuinka te minun sanani uskotte?	5:47 Jos et te hänen Kirjoitukseensa usco/ cuingast te minun sanani uscotta?
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu .
6:1 Sen jälkeen Jeesus meni Galilean, se on Tiberiaan, järven tuolle puolelle.	1. Sitte meni Jesus Galilean meren ylitse, joka on Tiberiaan,	6:1 SIjtte meni Jesus Galilean meren ylidze/ joca on Tyberian Caupungin tykönä.
6:2 Ja häntä seurasi paljon kansaa, koska he näkivät ne tunnustet, joita hän teki sairaille.	2. Ja häntä seurasi paljo kansaa, että he näkivät hänen merkkinsä, joita hän teki sairaisa.	6:2 Ja händä seurais paljo Canssa/ että he näit hänen merckins/ cuin hän teki sairaisa.
6:3 Ja Jeesus nousi vuorelle ja istui sinne opetuslapsinensa.	3. Niin Jesus meni ylös vuorelle ja istui siellä opetuslastensa kanssa.	6:3 Nijn Jesus meni ylös vuorelle/ ja istui siellä Opetuslastens cansa.
6:4 Ja pääsiäinen, juutalaisten juhla, oli lähellä.	4. Ja lähestyi pääsiäinen, Juudalaisten juhla.	6:4 Ja lähestyi Judalaisten Pääsiäis juhlapäiwä.
6:5 Kun Jeesus nosti silmänsä ja näki paljon kansaa tulevan tykönsä, sanoi hän Filippukselle: "Mistä ostamme leipää näiden syödä?"	5. Kuin siis Jesus nosti silmänsä ja näki tulevan paljon kansaa tykönsä, sanoi hän Philippukselle: kusta me ostamme leipiä näiden syödä?	6:5 COsca Jesus nosti silmäns/ ja näki tulewan paljo Canssa tygöns/ sanoi hän Philippuxelle: custa me ostamme leipiä näiden syödä?
6:6 Mutta sen hän sanoi koetellakseen häntä, sillä itse hän tiesi, mitä aikoi tehdä.	6. (Mutta sen hän sanoi, kiusaten häntä: sillä hän tiesi, mitä hän tekevä oli.)	6:6 Mutta se hän sanoi kiusaten händä: sillä hän tiesi mitä hän tekewä oli.
6:7 Filippus vastasi hänelle: "Eivät kahdensadan denarin leivät heille riittäisi, niin että kukin saisi edes vähän."	7. Vastasi Philippus häntä: kahdensadan penningin leivät ei täytyisi heille, että kukin heistä vähänkin sais.	6:7 Wastais Philippus händä: cahden sadan penningin leiwät ei täydyis heille/ että cukin vähängin sais.
6:8 Niin toinen hänen opetuslapsistansa, Andreas, Simon Pietarin veli, sanoi hänelle:	8. Sanoi yksi hänen opetuslapsistansa hänelle: Andreas, Simon Pietarin veli:	6:8 Sanoi yxi hänen Opetuslapsistans hänelle/ Andreas Simon Petarin weli:

6:9 "Täällä on poikainen, jolla on viisi ohraleipää ja kaksi kalaa, mutta mitä ne ovat näin monelle?"	9. Tässä on poikainen, jolla on viisi ohrasta leipää ja kaksi kalaista; vaan mitä ne ovat näin paljolle?	6:9 Täsä on yxi nuorucainen/ jolla on wijsi ohraista leipä ja caxi cala/ waan mitä ne owat näin paljolle?
6:10 Jeesus sanoi: "Asettakaa kansa aterioimaan." Ja siinä paikassa oli paljon ruohoa. Niin miehet, luvultaan noin viisituhatta, laskeutuivat maahan.	10. Mutta Jesus sanoi: asettakaat kansa atrioitsemaan. ja siinä paikassa oli paljo ruohoa. Niin atrioitsi lähes viisituhatta miestä.	6:10 Mutta Jesus sanoi: asettacat Canssa atrioidzeman. Ja siinä paicas oli paljon ruoho. Nijn atrioidzi lähes wijsi tuhatta miestä.
6:11 Ja Jeesus otti leivät ja kiitti ja jakeli istuville; samoin kaloistakin, niin paljon kuin he tahtoivat.	11. Ja Jesus otti leivät, kiitti ja antoi opetuslapsille, mutta opetuslapset jakoivat atrioitseville, niin myös kaloista niin paljo kuin hän tahtoi.	6:11 Ja Jesus otti leiwät/ kijtti ja andoi Opetuslapsille/ mutta Opetuslapset jagoit atrioidzewille: njn myös caloista njn paljo cuin hän tahdoi.
6:12 Mutta kun he olivat ravitut, sanoi hän opetuslapsillensa: "Kootkaa tähteeksi jääneet palaset, ettei mitään joutuisi hukkaan."	12. Mutta kuin he ravitut olivat, sanoi hän opetuslapsillensa: kootkaat murut, jotka jäivät, ettei mitään hukkuisi.	6:12 Cosca he rawitut olit/ sanoi hän Opetuslapsillens: cootcat murut cuin jäit/ ettei ne huckuis.
6:13 Niin he kokosivat ne ja täyttivät kaksitoista vakkaa palasilla, mitkä olivat viidestä ohraleivästä jääneet tähteeksi niiltä, jotka olivat aterioineet.	13. Niin he kokosivat ja täyttivät kaksitoistakymmentä koria muruilla, viidestä ohraisesta leivästä, jotka niiltä liiksi olivat, jotka atrioitsivat.	6:13 Nijn he cocoisit/ ja täytit caxitoistakymmendä coria muruilla/ wijdestä ohraisesta leiwästä/ jotca nijldä lijaxi olit cuin atrioidzit.
6:14 Kun nyt ihmiset näkivät sen tunnusteon, jonka Jeesus oli tehnyt, sanoivat he: "Tämä on totisesti se profeetta, joka oli maailmaan tuleva."	14. Kuin siis ne ihmiset sen merkin näkivät, minkä Jesus teki, sanoivat he: tämä on totisesti se Propheta, joka maailmaan tuleva oli.	6:14 Cosca ne ihmiset sen merkin näit cuin Jesus teki/ sanoit he: tämä on totisest se Propheta joca mailmaan tulewa oli.
6:15 Kun nyt Jeesus huomasi, että he aikoivat tulla ja väkisin ottaa hänet, tehdäkseen hänet kuninkaaksi, väistyi hän taas pois vuorelle, hän yksinänsä.	15. Kuin Jesus ymmärsi, että he tahtoivat tulla ja väkivallalla tehdä hänen kuninkaaksi, meni hän pois taas vuorelle yksinänsä.	6:15 Cosca Jesus ymmärsi että he tahdoit tulla ja tehdä hänen Cuningaxi/ lymyi hän taas vuorelle yxinäns.
6:16 Mutta kun ilta tuli, menivät hänen opetuslapsensa alas järven rantaan,	16. Mutta kuin ehto tuli, menivät hänen opetuslapsensa alas meren tykö,	6:16 MUTta cosca ehto tuli/ menit hänen Opetuslapsens meren tygö/ ja astuit hahten:

6:17 astuivat venheeseen ja lähtivät menemään järven toiselle puolelle, Kapernaumiin. Ja oli jo tullut pimeä, eikä Jeesus ollut vielä saapunut heidän luokseen;	17. Ja astuivat haahteen ja menivät ylitse meren Kapernaumia päin. Ja jo oli pimiä tullut, ja ei Jesus tullut heidän tykönsä.	6:17 Ja meni ylidzen meren Capernaumi päin/ ja jo oli pimiä tullut/ eikä Jesus ollut vielä heidän tykönäns.
6:18 ja järvi aaltoili ankarasti kovan tuulen puhaltaessa.	18. Niin meri nousi, että suuri tuuli puhalsi.	6:18 Nijn paisui suuri ilma ja allot nousit.
6:19 Kun he olivat soutaneet noin viisikolmatta tai kolmekymmentä vakomittaa, näkivät he Jeesuksen kävelevän järven päällä ja tulevan lähelle venhettä; ja he peljästyivät.	19. Ja kuin he olivat soutaneet lähes viisikolmattakymmentä eli kolmekymmentä vakomittaa, näkivät he Jesuksen käyvän meren päällä ja lähenevän haahta; ja he peljästyivät.	6:19 Ja cosca he olit soutanet lähes wijsicolmattakymmendä eli colmekymmendä wacomitta/ näit he Jesuxen käyvän meren päällä ja lähenevän hahte/ ja he peljästyit.
6:20 Mutta hän sanoi heille: "Minä se olen; älkää peljätkö."	20. Niin hän sanoi heille: minä olen; älkää peljätkö.	6:20 Nijn hän sanoi heille: Minä olen/ älkät peljätkö.
6:21 Niin he tahtoivat ottaa hänet venheeseen, ja kohta venhe saapui sen maan rantaan, jonne he olivat matkalla.	21. Niin he tahtoivat ottaa hänen haahteen; ja haaksi oli jo sen maan tykönä, johonka he menivät.	6:21 Nijn he tahdoit otta hänen hahten: ja haaxi oli jo sen maan tykönä/ johonga he tahdoitkin.
6:22 Seuraavana päivänä kansa yhä vielä oli järven toisella puolella, sillä he olivat nähneet, ettei siellä ollut muuta venhettä kuin se yksi ja ettei Jeesus mennyt opetuslastensa kanssa venheeseen, vaan että hänen opetuslapsensa lähtivät yksinään pois.	22. Toisena päivänä, kuin kansa, joka sillä puolella merta oli, näki, ettei siellä muuta venhettä ollut kuin se yksi, johonka hänen opetuslapsensa olivat astuneet, ja ettei Jesus ollut astunut haahteen opetuslastensa kanssa, vaan hänen opetuslapsensa olivat ainoastaan matkaan lähteneet;	6:22 TOisna päiwänä/ cosca Canssa joca sillä puolella merta oli/ näki ettei siellä muuta hahte ollut cuin yxi/ johonga hänen Opetuslapsens olit astunet/ ja ettei Jesus ollut astunut hahten Opetuslastens cansa/ waan hänen Opetuslapsens olit ainoastans matcan lähtenet.
6:23 Kuitenkin oli muita venheitä tullut Tiberiaasta lähelle sitä paikkaa, jossa he olivat syöneet leipää, sittenkuin Herra oli lausunut kiitoksen.	23. Mutta muut venheet tulivat Tiberiaasta, lähes sitä paikkaa, jossa he olivat leipää syöneet, sitte kuin Herra oli kiittänyt;	6:23 Mutta muut hahdet tulit Tyberiaasta lähes sitä paicka/ josa he olit leipä syönet/ sijttecuin Herra oli kijttänyt.

6:24 Kun siis kansa näki, ettei Jeesus ollut siellä eivätkä hänen opetuslapsensa, astuivat hekin venheisiin ja menivät Kapernaumiin ja etsivät Jeesusta.	24. Koska kansa sen näki, ettei Jesus siellä ollut eikä hänen opetuslapsensa, astuivat he myös haaksiin ja menivät Kapernaumiin etsein Jeesusta.	6:24 Cosca Canssa sen näki/ ettei Jesus siellä ollut/ eikä hänen Opetuslapsens/ astuit he myös hahten ja menit Capernaumijn Jeesusta edzimän.
6:25 Ja kun he löysivät hänet järven toiselta puolelta, sanoivat he hänelle: "Rabbi, milloin tulit tänne?"	25. Ja kuin he hänen siltä puolen merta löysivät, sanoivat he hänelle: Rabbi, koskas tänne tulit?	6:25 Ja cuin he hänen sildä puolen merta löysit/ sanoit he hänelle: Rabbi/ coscas tänne tulit?
6:26 Jeesus vastasi heille ja sanoi: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: ette te minua sentähden etsi, että olette nähneet tunnustekoja, vaan sentähden, että saitte syödä niitä leipiä ja tulitte ravituiksi.	26. Jesus vastasi heitä ja sanoi: totisesti, totisesti sanon minä teille: ette etsi minua, että te näitte ihmeen, vaan että te saitte leipää syödä ja olette ravitut.	6:26 Jesus wastais heitä/ ja sanoi: totisest totisest sanon minä teille: et te edzi minua/ että te näitte ihmen/ waan että te saitte leipä syödä ja olette rawitut.
6:27 Älkää hankkiko sitä ruokaa, joka katoaa, vaan sitä ruokaa, joka pysyy hamaan iankaikkiseen elämään ja jonka Ihmisen Poika on teille antava; sillä häneen on Isä, Jumala itse, sinettinsä painanut."	27. Älkäät tehkö sitä ruokaa, joka on katoovainen, vaan sitä ruokaa, joka pysyy ijankaikkiseen elämään, jonka Ihmisen Poika teille antava on; sillä Isä Jumala on sen vahvistanut.	6:27 Tehkät ruoca joca ei cato/ waan pysy ijancaickiseen elämään/ jonga ihmisen Poica teille andawa on: sillä Isä Jumala on sen eroittanut.
6:28 Niin he sanoivat hänelle: "Mitä meidän pitää tekemän, että me Jumalan tekoja tekisimme?"	28. Niin he sanoivat hänelle: mitä meidän pitää tekemän, että me taitaisimme Jumalan töitä tehdä?	6:28 NIjn he sanoit hänelle: mitä meidän pitä tekemän/ että me taidaisim Jumalan töitä tehdä?
6:29 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Se on Jumalan teko, että te uskotte häneen, jonka Jumala on lähettänyt."	29. Jesus vastasi ja sanoi heille: se on Jumalan työ, että te uskotte sen päälle, jonka hän lähetti.	6:29 Jesus wastais/ ja sanoi heille: se on Jumalan työ/ että te uscotte sen päälle jonga hän lähetti.
6:30 He sanoivat hänelle: "Minkä tunnusteon sinä sitten teet, että me näkisimme sen ja uskoisimme sinua? Minkä teon sinä teet?"	30. Niin he sanoivat hänelle: mitä ihmettä siis sinä teet, että me näkisimme ja uskoisimme sinun päälles? Mitä työtä sinä teet?"	6:30 Sanoit he hänelle: mitä ihmettä sijs sinä teet/ että me näkisim ja uscoisim sinun päälles? Mitä sinä teet?"

6:31 Meidän isämme söivät mannaa erämaassa, niinkuin kirjoitettu on: 'Hän antoi leipää taivaasta heille syötäväksi.'	31. Meidän isämme söivät mannaa korvessa, niinkuin kirjoitettu on: hän antoi heille leipää taivaasta syödäksensä.	6:31 Meidän Isäm söit Manna corwes/ niijncuin kirjoitettu on: hän andoi heille leipä Taiwast syödäxens.
6:32 Niin Jeesus sanoi heille: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: ei Mooses antanut teille sitä leipää taivaasta, vaan minun Isäni antaa teille taivaasta totisen leivän.	32. Niin Jesus sanoi heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: ei Moses sitä leipää antanut teille taivaasta; mutta minun Isäni antaa totisen leivän taivaasta.	6:32 Jesus sanoi heille: totisest totisest sanon minä teille: ei Moses sitä leipä andanut teille Taiwast/ mutta minun Isän anda totisen leiwän Taiwast:
6:33 Sillä Jumalan leipä on se, joka tulee alas taivaasta ja antaa maailmalle elämän."	33. Sillä Jumalan leipä on se, joka taivaasta tulee alas ja antaa maailmalle elämän.	6:33 Sillä Jumala on se leipä joca Taiwast tule alas/ ja anda mailmalle elämän.
6:34 Niin he sanoivat hänelle: "Herra, anna meille aina sitä leipää."	34. Niin he sanoivat hänelle: Herra, anna meille aina sitä leipää.	6:34 He sanoit hänelle: Herra/ anna meille aina sitä leipä.
6:35 Jeesus sanoi heille: "Minä olen elämän leipä; joka tulee minun tyköni, se ei koskaan isoa, ja joka uskoo minuun, se ei koskaan janoa.	35. Jesus sanoi heille: minä olen elämän leipä: joka tulee minun tyköni, ei hän suinkaan isoo, ja joka uskoo minun päälleni, ei hän koskaan janoo.	6:35 Jesus sanoi heille: minä olen elämän leipä/ joca tule minun tygöni/ ei hän iso: ja joca usco minun päälleni/ ei hän coscan jano.
6:36 Mutta minä olen sanonut teille, että te olette nähneet minut, ettekä kuitenkaan usko.	36. Mutta minä sanoin teille, että te näitte minun, ette sittekään usko.	6:36 Mutta minä sanoin teille/ että te näitte minun/ ja et te sijttekän usco.
6:37 Kaikki, minkä Isä antaa minulle, tulee minun tyköni; ja sitä, joka minun tyköni tulee, minä en heitä ulos.	37. Kaikki, mitä minun Isäni antaa minulle, se tulee minun tyköni: ja joka minun tyköni tulee, sitä en minä heitä ulos.	6:37 Caicki mitä minun Isän anda minulle/ se tule minun tygöni/ ja joca minun tygöni tule/ sitä en minä hyljä:
6:38 Sillä minä olen tullut taivaasta, en tekemään omaa tahtoani, vaan hänen tahtonsa, joka on minut lähettänyt.	38. Sillä minä tulin taivaasta alas, en tekemään minun tahtoani, vaan sen tahtoa, joka minun lähetti.	6:38 Sillä en minä tullut Taiwast alas tekemän mitä minä tahdoin/ waan mitä se tahto joca minun lähetti.
6:39 Ja minun lähettäjäni tahto on se, että minä kaikista niistä, jotka hän on minulle antanut, en kadota yhtäkään, vaan herätän heidät viimeisenä päivänä.	39. Mutta se on Isän tahto, joka minun lähetti, ettei minun pidä yhtäkään niistä kaikista kadottaman, jotka hän minulle antoi, mutta olen ne herättävä viimeisenä päivänä.	6:39 Se on minun Isäni tahto/ joca minun lähetti/ ettei minun pidä yhtäkän nijstä caikista cadottaman/ cuin hän minulle andoi/ mutta olen ne herättävä wijmeisnä päiwänä.

6:40 Sillä minun Isäni tahto on se, että jokaisella, joka näkee Pojan ja uskoo häneen, on iankaikkinen elämä; ja minä herätän hänet viimeisenä päivänä."	40. Tämä on sen tahto, joka minun lähetti, että jokainen joka näkee Pojan ja uskoo hänen päällensä, hänellä pitää ijankaikkinen elämä oleman, ja minä herätän hänen viimeisenä päivänä.	6:40 Tämä on sen tahto joca minun lähetti/ että jocainen cuin näke Pojan ja usco hänen päällens/ hänellä pitä ijancaickinen elämä oleman/ ja minä herätän hänen wijmeisnä päiwänä.
6:41 Niin juutalaiset nurisivat häntä vastaan, koska hän sanoi: "Minä olen se leipä, joka on tullut alas taivaasta";	41. Niin Juudalaiset napolisivat sitä, kuin hän sanoi: minä olen se leipä, joka taivaasta tuli alas,	6:41 NIjn Judalaiset napolisit sitä cuin hän sanoi: minä olen se leipä joca tuli alas Taiwast:
6:42 ja he sanoivat: "Eikö tämä ole Jeesus, Joosefin poika, jonka isän ja äidin me tunnemme? Kuinka hän sitten sanoo: 'Minä olen tullut alas taivaasta'?"	42. Ja sanoivat: eikö tämä ole Jesus, Josephin poika, jonka isän ja äidin me tunnemme? Kuinkas hän sanoo: minä olen tullut taivaasta alas.	6:42 Ja sanoit: eikö tämä ole Jesus Josephin Poica/ jonga Isän ja Äitin me tunnemme? Cuingast hän sano? minä olen tullut Taiwast alas.
6:43 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Älkää nurisko keskenänne.	43. Niin Jesus vastasi ja sanoi heille: älkäät napisko keskenänne.	6:43 Jesus wastais/ ja sanoi heille: älkät napolisco keskenän.
6:44 Ei kukaan voi tulla minun tyköni, ellei Isä, joka on minut lähettänyt, häntä vedä; ja minä herätän hänet viimeisenä päivänä.	44. Ei taida kenkään minun tyköni tulla, ellei Isä, joka minun lähetti, vedä häntä, ja minä herätän hänen viimeisenä päivänä.	6:44 Ei taida kengän minun tyköni tulla/ ellei Isä/ joca minun lähetti/ wedä händä/ ja minä herätän hänen wijmeisnä päiwänä.
6:45 Profeetoissa on kirjoitettuna: 'Ja he tulevat kaikki Jumalan opettamiksi.' Jokainen, joka on Isältä kuullut ja oppinut, tulee minun tyköni.	45. Se on prophetaissa kirjoitettu: heidän pitää kaikki Jumalalta opetetuksi tuleman. Sentähden jokainen, joka sen on Isältä kuullut ja oppinut, hän tulee minun tyköni.	6:45 Se on Prophetais kirjoitettu: heidän pitä caicki Jumalalda opetetuxi tuleman. Sentähden jocainen cuin sen on Isäldä cuullut ja oppenut/ hän tule minun tygöni.
6:46 Ei niin, että kukaan olisi Isää nähnyt; ainoastaan hän, joka on Jumalasta, on nähnyt Isän.	46. Ei niin, että joku on Isän nähnyt, vaan joka on Jumalasta, se on Isän nähnyt.	6:46 Ei nijn että jocu on Isän nähnyt/ waan joca on Jumalast/ se on Isän nähnyt.
6:47 Totisesti, totisesti minä sanon teille: joka uskoo, sillä on iankaikkinen elämä.	47. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka uskoo minun päälleni, hänellä on ijankaikkinen elämä.	6:47 Totisest totisest sanon minä teille: joca usco minun päälleni/ hänellä on ijancaickinen elämä.
6:48 Minä olen elämän leipä.	48. Minä olen elämän leipä.	6:48 Minä olen elämän leipä.
6:49 Teidän isänne söivät mannaa erämaassa, ja he kuolivat.	49. Teidän isänne söivät mannaa korvessa ja kuolivat.	6:49 Teidän Isänne söit Manna corwes/ ja cuolit.

6:50 Mutta tämä on se leipä, joka tulee alas taivaasta, että se, joka sitä syö, ei kuolisi.	50. Tämä on se leipä, joka taivaasta tuli alas, ja joka siitä syö, ei hänen pidä kuoleman.	6:50 Tämä on se leipä/ joca tuli Taiwast alas/ ja joca sijtä syö/ ei hänen pidä cuoleman.
6:51 Minä olen se elävä leipä, joka on tullut alas taivaasta. Jos joku syö tätä leipää, hän elää iankaikkisesti. Ja se leipä, jonka minä annan, on minun lihani, maailman elämän puolesta."	51. Minä olen elävä leipä, joka taivaasta tuli alas: se joka tästä leivästä syö, hän elää ijankaikkisesti. Ja se leipä, jonka minä annan, on minun lihani, jonka minun pitää antaman maailman elämän edestä.	6:51 Minä olen se elävä leipä/ joca tuli Taiwast alas/ se cuin tästä leiwästä syö/ hän elä ijancaickisest. Ja se leipä jonga minä annan/ on minun lihan/ jonga minun pitä andaman mailman elämän edestä.
6:52 Silloin juutalaiset riitelivät keskenään sanoen: "Kuinka tämä voi antaa lihansa meille syötäväksi?"	52. Niin Juudalaiset riitelivät keskenänsä, sanoen: kuinka tämä taitaa antaa lihansa meille syödä?	6:52 Nijn Judalaiset rijtelit keskenäns/ sanoden: cuinga tämä taita anda lihans meille syödä?
6:53 Niin Jeesus sanoi heille: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: ellette syö Ihmisen Pojan lihaa ja juo hänen vertansa, ei teillä ole elämää itsessänne.	53. Jesus sanoi heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: ellette syö Ihmisen Pojan lihaa ja juo hänen vertansa, niin ei ole elämä teissä.	6:53 Jesus sanoi heille: totisest totisest sanon minä teille: ellet te syö ihmisen Pojan liha ja juo hänen wertans/ nijn ei ole elämä teisä.
6:54 Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, sillä on iankaikkinen elämä, ja minä herätän hänet viimeisenä päivänä.	54. Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, hänellä on iankaikkinen elämä, ja minä olen herättävä hänen viimeisenä päivänä.	6:54 Joca syö minun lihani/ ja juo minun wertani/ hänellä on ijancaickinen elämä/ ja minä olen herättävä hänen wijmeisnä päiwänä.
6:55 Sillä minun lihani on totinen ruoka, ja minun vereni on totinen juoma.	55. sillä minun lihani on totinen ruoka, ja minun vereni on totinen juoma.	6:55 Sillä minun lihan on se totinen ruoca/ ja minun weren on se totinen juoma.
6:56 Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, se pysyy minussa, ja minä hänessä.	56. Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, hän on minussa ja minä hänessä.	6:56 Joca syö minun lihani/ ja juo minun wertani/ hän on minus ja minä hänes.
6:57 Niinkuin Isä, joka elää, on minut lähettänyt, ja minä elän Isän kautta, niin myös se, joka minua syö, elää minun kauttani.	57. Niinkuin elävä Isä minun lähetti ja minä elän Isäni tähden, niin myös se, joka minua syö, hän elää minun tähteni.	6:57 Nijn cuin elävä Isä minun lähetti/ ja minä elän Isäni tähden: nijn myös se joca minua syö/ hän elä myös minun tähteni.
6:58 Tämä on se leipä, joka tuli alas taivaasta. Ei ole, niinkuin oli teidän isienne: he söivät ja kuolivat; joka tätä leipää syö, se elää iankaikkisesti."	58. Tämä on se leipä, joka taivaasta tuli alas: ei niinkuin teidän isänne söivät mannaa ja kuolivat: Joka tätä leipää syö, hän saa elää iankaikkisesti.	6:58 Tämä on se leipä/ joca Taiwast tuli alas. Ei nijncuin teidän Isän soit Manna ja cuolit: Joca tätä leipä syö/ hän saa elä ijancaickisest.

6:59 Tämän hän puhui synagoogassa opettaessaan Kapernaumissa.	59. Näitä sanoi hän synagogassa, opettaissansa Kapernaumissa.	6:59 Näitä sanoi hän Synagogas/ opettaisans Capernaumis.
6:60 Niin monet hänen opetuslapsistansa, sen kuultuaan, sanoivat: "Tämä on kova puhe, kuka voi sitä kuulla?"	60. Niin monta hänen opetuslapsistansa, kuin he tämän kuulivat, sanoivat: tämä on kova puhe: kuka voi sitä kuulla?	6:60 Mutta monda hänen Opetuslapsistans/ cuin he tämän cuulit/ sanoit: tämä on cowa puhe/ cuca woi sitä cuulla?
6:61 Mutta kun Jeesus sydämessään tiesi, että hänen opetuslapsensa siitä nurisivat, sanoi hän heille: "Loukkaako tämä teitä?"	61. Mutta kuin Jesus tiesi itsestensä, että hänen opetuslapsensa siitä napsivat, sanoi hän heille: pahoittaako tämä teitä?	6:61 Mutta cuin Jesus tiesi idzestäns että hänen Opetuslapsens sijtä napsit/ sanoi hän heille: pahoittaco tämä teitä?
6:62 Mitä sitten, jos saatte nähdä Ihmisen Pojan nousevan sinne, missä hän oli ennen!	62. Mitä sitte, jos te näette Ihmisen Pojan sinne menevän ylös, kussa hän ennen oli?	6:62 Mitä sijtte/ jos te näette ihmisen Pojan sinne menewän ylös/ cusa hän ennengin oli?
6:63 Henki on se, joka eläväksi tekee; ei liha mitään hyödytä. Ne sanat, jotka minä olen teille puhunut, ovat henki ja ovat elämä.	63. Henki on se, joka eläväksi tekee, ei liha mitään auta: ne sanat, jotka minä teille puhun, ovat henki ja elämä.	6:63 Hengi wirwotta/ ja ei liha mitän auta. Ne sanat cuin minä teille puhun/ owat hengi ja elämä.
6:64 Mutta teissä on muutamia, jotka eivät usko." Sillä Jeesus tiesi alusta asti, ketkä ne olivat, jotka eivät uskoneet, ja kuka se oli, joka oli kavaltava hänet.	64. Mutta muutamat teistä ovat, jotka ei usko. Sillä Jesus tiesi alusta, kutka ovat, jotka ei uskoneet, ja kuka hänen oli pettävä.	6:64 Mutta ei muutamat teistä usco: sillä Jesus tiesi kyllä jo algusta ne jotca ei usconet ja joca hänen oli pettäwä.
6:65 Ja hän sanoi: "Sentähden minä olen sanonut teille, ettei kukaan voi tulla minun tyköni, ellei minun Isäni sitä hänelle anna."	65. Ja hän sanoi: sentähden sanoin minä teille: ei taida kenkään tulla minun tyköni, ellei se ole annettu hänelle minun Isältäni.	6:65 Ja hän sanoi: sentähden sanoin minä teille: ei woi kengän tulla minun tygöni/ ellei se anneta hänelle minun Isäldäni.
6:66 Tämän tähden monet hänen opetuslapsistaan vetäytyivät pois eivätkä enää vaeltaneet hänen kanssansa.	66. Siitä ajasta luopuivat monta hänen opetuslastansa hänestä ja menivät pois, eikä hänen kanssansa enempi vaeltaneet.	6:66 Sijtä ajasta luowuit monda hänen Opetuslastans hänestä ja menit pois/ eikä hänen cansans enä waeldanet.
6:67 Niin Jeesus sanoi niille kahdelletoista: "Tahdotteko tekin mennä pois?"	67. Niin Jesus sanoi niille kahdelletoistakymmenelle: ettekö te myös tahdo mennä pois?	6:67 Nijn Jesus sanoi nijlle cahdelletoistakymmenelle: tahdottaco tekin myös mennä pois?

6:68 Simon Pietari vastasi hänelle: "Herra, kenen tykö me menisimme? Sinulla on iankaikkisen elämän sanat;	68. Simon Pietari vastasi häntä: Herra, kenenkäs tykö me menemme? sinulla on ijankaikkisen elämän sanat,	6:68 Simon Petari wastais händä: Herra/ kenengästä tygö me menemme? sinulla on ijancaickisen elämän sanat.
6:69 ja me uskomme ja ymmärrämme, että sinä olet Jumalan Pyhä."	69. Ja me uskomme ja olemme ymmärtäneet, että sinä olet Kristus, elävän Jumalan Poika?	6:69 Ja me uscommme ja olemme ymmärtänet/ että sinä olet Christus elävän Jumalan Poica.
6:70 Jeesus vastasi heille: "Enkö minä ole valinnut teitä, te kaksitoista? Ja yksi teistä on perkele."	70. Jesus vastasi heitä: enkö minä ole teitä kahtatoistakymmentä valinnut? ja yksi teistä on perkele.	6:70 Jesus wastais heitä: engö minä ole cahtatoistakymmendä walinnut/ ja yxi teistä on Perkele?
6:71 Mutta sen hän sanoi Juudaasta, Simon Iskariotin pojasta; sillä tämä oli hänet kavaltava ja oli yksi niistä kahdestatoista.	71. Mutta sen hän sanoi Juudaasta, Simonin pojasta Iskariotista; sillä hän oli hänen pettävä, ja oli yksi niistä kahdestatoistakymmenestä.	6:71 Mutta sen hän sanoi Judast Simonin pojast Ischariotist/ joca hänen oli pettäwä/ ja oli yxi nijstä cahdestatoistakymmenestä.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu.
7:1 Ja sen jälkeen Jeesus vaelsi ympäri Galileassa; sillä hän ei tahtonut vaeltaa Juudeassa, koska juutalaiset tavoittelivat häntä tappaaksensa.	1. Ja sitte vaelsi Jesus Galileassa; sillä ei hän tahtonut vaeltaa Juudeassa, että Juudalaiset pyysivät häntä tappa.	7:1 SIjtte waelsi Jesus Galileas/ eikä tahtonut waelda Judeas/ että Judalaiset pyysit händä tappa.
7:2 Ja juutalaisten juhla, lehtimajanjuhla, oli lähellä.	2. Niin Juudalaisten lehtimajan juhla oli läsnä.	7:2 Nijn Judalaisten lehtimajan juhla oli juuri läsnä.
7:3 Niin hänen veljensä sanoivat hänelle: "Lähde täältä ja mene Juudeaan, että myös sinun opetuslapsesi näkisivät sinun tekosi, joita sinä teet;	3. Ja hänen veljensä sanoivat hänelle: lähde täältä ja mene Juudeaan, että myös sinun opetuslapses näkisivät sinun työs, joita sinä teet.	7:3 Ja hänen weljens sanoit hänelle: lähde tääldä ja mene Judean/ että sinun Opetuslapset näkisit sinun työs:
7:4 sillä ei kukaan, joka itse tahtoo tulla julki, tee mitään salassa. Koska sinä näitä tekoja teet, niin ilmoita itsesi maailmalle."	4. Sillä ei kenkään tee mitään salaa, ja tahtoo itse julki olla. Jos siis sinä näitä teet, niin julista itses maailman edessä.	sillä ei kengän tee mitän sala/ ja tahto idze julki olla. 7:4 Jos sijs sinä näitä teet/ nijn julista idzes mailman edes.
7:5 Sillä hänen veljensäkään eivät häneen uskoneet.	5. Sillä ei hänen veljensäkään uskoneet hänen päällensä.	7:5 Sillä ei hänen weljenskän usconet hänen päällens.

7:6 Niin Jeesus sanoi heille: "Minun aikani ei ole vielä tullut; mutta teille aika on aina sovelias.	6. Niin Jesus sanoi heille: ei ole minun aikani vielä tullut; vaan teidän aikanne on aina valmis.	7:6 Nijn Jesus sanoi heille: ei ole minun aican wielä tullut/ waan teidän aican on aina walmis.
7:7 Teitä ei maailma voi vihata, mutta minua se vihaa, sillä minä todistan siitä, että sen teot ovat pahat.	7. Ei maailma taida teitä vihata, mutta minua hän vihaa; sillä minä todistan hänestä, että hänen työnsä ovat pahat.	7:7 Ei mailma teitä wiha/ mutta minua hän wiha: sillä minä todistan hänest/ että hänen työns owat pahat.
7:8 Menkää te ylös juhille; minä en vielä mene näille juhille, sillä minun aikani ei ole vielä täyttynyt.	8. Menkää te ylös juhille: en minä vielä tälle juhille mene, sillä ei minun aikani ole vielä täytetty.	7:8 Mengät te ylös juhille/ en minä wielä tälle juhille mene: sillä ei minun aican ole wielä täytetty.
7:9 Tämän hän sanoi heille ja jäi Galileaan.	9. Ja kuin hän näitä heille puhunut oli, niin hän jäi Galileaan.	7:9 Ja cosca hän näitä heille puhui/ nijn hän meni Galilean.
7:10 Mutta kun hänen veljensä olivat menneet juhille, silloin häinkin meni sinne, ei julki, vaan ikäänkuin salaa.	10. Mutta kuin hänen veljensä olivat menneet ylös, meni hän myös juhille, ei julki, vaan niinkuin salaa.	7:10 Mutta cosca hänen weljens olit mennet ylös/ meni hän myös juhille/ ei julki waan sala.
7:11 Niin juutalaiset etsivät häntä juhlan aikana ja sanoivat: "Missä hän on?"	11. Niin Juudalaiset etsivät häntä juhlanan ja sanoivat: kussa hän on?	7:11 Nijn Judalaiset edzeit händä juhlanan/ ja sanoit: cusa hän on?
7:12 Ja hänestä oli paljon kiistelyä kansassa; muutamat sanoivat: "Hän on hyvä", mutta toiset sanoivat: "Ei ole, vaan hän villitsee kansan."	12. Ja suuri napina oli hänestä kansan seassa; sillä muutamat sanoivat: hän on hyvä, mutta toiset sanoivat: ei, vaan hän viettelee kansan.	7:12 Ja suuri rijta oli Canssan seas: sillä muutamat sanoit: hän on hywä: mutta muutamat sanoit: ei/ waan hän wiettele Canssa.
7:13 Ei kuitenkaan kukaan puhunut hänestä julkisesti, koska he pelkäsivät juutalaisia.	13. Ei kuitenkaan yksikään hänestä julkisesti puhunut; sillä he pelkäsivät Juudalaisia.	7:13 Mutta ei cuitengan yxikän hänestä julkisest puhunut: sillä he pelkäisit Judalaisia.
7:14 Mutta kun jo puoli juhlaa oli kulunut, meni Jeesus ylös pyhäkköön ja opetti.	14. Mutta kuin jo puoli juhlaa oli kulunut, meni Jesus ylös templiin, ja opetti.	7:14 MUTta cosca jo puoli juhla oli culunut/ meni Jesus ylös Templijn/ ja opetti.
7:15 Niin juutalaiset ihmettelivät ja sanoivat: "Kuinka tämä osaa kirjoituksia, vaikkei ole oppia saanut?"	15. Ja Juudalaiset ihmettelivät, sanoen: kuinka tämä taitaa kirjaa, joka ei ole oppinut?	7:15 Ja Judalaiset ihmettelit/ sanoden: cuinga tämä taita Kirja/ joca ei ole oppenut?

7:16 Jeesus vastasi heille ja sanoi: "Minun oppini ei ole minun, vaan hänen, joka on minut lähettänyt.	16. Vastasi Jesus ja sanoi heille: ei minun oppini ole minun, mutta sen, joka minun lähetti.	7:16 Wastais Jesus/ ja sanoi heille: ei minun opetuxen ole minun/ mutta sen joca minun lähetti.
7:17 Jos joku tahtoo tehdä hänen tahtonsa, tulee hän tuntemaan, onko tämä oppi Jumalasta, vai puhunko minä omiani.	17. Jos joku tahtoo tehdä hänen tahtonsa, niin hänen pitää tietämän tästä opista, josko se on Jumalasta, eli jos minä itsestäni puhun.	7:17 Jos jocu tahto nouta hänen mielens/ nijn hänen pitä tietämän jos tämä opetus on Jumalast/ eli jos minä idzestäni puhun.
7:18 Joka omiaan puhuu, se pyytää omaa kunniaansa, mutta joka pyytää lähettäjänsä kunniaa, se on totinen, eikä hänessä ole vääryyttä.	18. Joka itsestänsä puhuu, se etsii omaa kunniaansa: mutta joka etsii sen kunniaa, joka hänen lähetti, se on vakaa ja ei hänessä ole vääryyttä.	7:18 Joca idzestäns puhu/ se edzi oma cunniatans: mutta joca edzi sen cunniata joca hänen lähetti/ se on waca ja ei hänes ole wääryttä.
7:19 Eikö Mooses ole antanut teille lakia? Ja kukaan teistä ei lakia täytä. Miksi tavoittelette minua tappaaksenne?"	19. Eikö Moses antanut teille lakia, ja ei kenkään teistä lakia täytä? Miksi te etsitte minua tappaaksenne?	7:19 Eikö Moses andanut teille Lakia/ ja ei kengän teistä sitä töilläns täyttänyt? Mixi te edzittä minua tappaxen?
7:20 Kansa vastasi: "Sinussa on riivaaja; kuka sinua tavoittelee tappaaksensa?"	20. Vastasi kansa ja sanoi: sinulla on perkele: kuka sinua etsii tappaaksensa?	7:20 Wastais Canssa/ ja sanoi: sinulla on Perkele/ cucast sinua edzi tappaxens?
7:21 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Yhden teon minä tein, ja te kaikki kummastelette.	21. Jesus vastasi ja sanoi heille: yhden työn minä tein, ja te kaikki ihmettelette.	7:21 Jesus wastais/ ja sanoi heille: yhden työn minä tein/ ja sitä te caicki ihmettelettä.
7:22 Mooses antoi teille ympärileikkauksen - ei niin, että se olisi Moosekselta, vaan se on isiltä - ja sapattinakin te ympärileikkaatte ihmisen.	22. Sentähden antoi Moses teille ympärileikkauksen, (ei että se Mosekselta oli, vaan isiltä), ja te ympärileikkaatte sabbatina ihmisen.	7:22 Sentähden andoi Moses teille ymbärsleickauxen/ ei että se Mosexelda oli/ waan Isildä/ ja cuitengin te ymbärsleickatte Sabbathina ihmisen?
7:23 Sentähden: jos ihminen saa ympärileikkauksen sapattina, ettei Mooseksen lakia rikottaisi, miksi te olette vihoissanne minulle siitä, että minä tein koko ihmisen terveeksi sapattina?	23. Jos ihminen sabbatina ympärileikataan, ettei Moseksen laki rikottaisi: närkästyttökö te minusta, että minä koko ihmisen sabbatina paransin?	7:23 Jos ihminen Sabbathina ymbärsleicatan/ ettei Mosexen Laki ricotais: närkästyttökö te minusta/ että minä coco ihmisen Sabbathina paransin?
7:24 Älkää tuomitko näön mukaan, vaan tuomitkaa oikea tuomio."	24. Älkää tuomitko näkemisen jälkeen, vaan sanokaat oikia tuomio.	7:24 Älkät duomitco näkemisenne jälken/ waan sanocat oikia duomio.

7:25 Niin muutamat jerusalemilaisista sanoivat: "Eikö tämä ole se, jota he tavoittelevat tappaaksensa?"	25. Sanoivat siis muutamat Jerusalemin asuvaisista: eikö tämä se ole, jota he etsivät tappaaksensa?	7:25 SAnoit sijs muutamat Jerusalemin asuvaisist: eikö tämä se ole/ jota he edzeit tappaxens.
7:26 Ja katso, hän puhuu vapaasti, eivätkä he sano hänelle mitään. Olisivatko hallitusmiehet tosiaan saaneet tietoonsa, että tämä on Kristus?	26. Ja katso, hän puhuu rohkiasti, ja ei he hänelle mitään puhu: tietänevätkö ylimmäiset oikein, että hän on totisesti Kristus?	7:26 Ja cadzo/ hän puhu rohkiast/ ja ei he hänelle mitän puhu. Tietänewätkö meidän ylimmäisem että hän on totisest Christus?
7:27 Kuitenkin, me tiedämme, mistä tämä on; mutta kun Kristus tulee, niin ei kukaan tiedä, mistä hän on."	27. Mutta me kyllä tiedämme, kusta tämä on: vaan kusta Kristus tulee ja kusta hän on, ei kenkään tiedä.	7:27 Mutta me kyllä tiedämme custa tämä on: waan custa Christus tule ja custa hän on/ ei kengän tiedä.
7:28 Niin Jeesus puhui pyhäkössä suurella äänellä, opetti ja sanoi: "Te tunnette minut ja tiedätte, mistä minä olen; ja itsestäni minä en ole tullut, vaan hän, joka minut on lähettänyt, on oikea lähettäjä, ja häntä te ette tunne.	28. Niin Jesus huusi templissä, opetti ja sanoi: ja te tunnette minun, ja tiedätte, kusta minä olen: ja en minä ole tullut itsestäni, mutta hän on vakaa, joka minun lähetti, jota ette tunne.	7:28 Nijn Jesus huusi Templis/ opetti ja sanoi: Ja/ te tunnetta minun/ ja tiedätte custa minä olen/ ja en minä ole tullut idze minustani/ mutta hän on waca joca minun lähetti/ jota et te tunne.
7:29 Minä tunnen hänet, sillä hänestä minä olen, ja hän on minut lähettänyt."	29. Mutta minä tunnen hänen, sillä minä olen hänestä, ja hän lähetti minun.	7:29 Mutta minä tunnen hänen: sillä minä olen hänestä/ ja hän lähetti minun.
7:30 Niin heillä oli halu ottaa hänet kiinni; mutta ei kukaan käynyt häneen käsiksi, sillä hänen hetkensä ei ollut vielä tullut.	30. Niin he etsivät häntä käsittääksensä; vaan ei kenkään laskenut kättänsä hänen päällensä, sillä ei hänen aikansa ollut vielä tullut.	7:30 Sijtte edzeit he händä käsittäxens/ waan ei kengän laskenut kättäns hänen päällens: sillä ei hänen aicans ollut wielä tullut.
7:31 Mutta monet kansasta uskoivat häneen ja sanoivat: "Kun Kristus tulee, tehneekö hän enemmän tunnustekoja, kuin tämä on tehnyt?"	31. Mutta paljo kansasta uskoivat hänen päällensä ja sanoivat: kuin Kristus tulee, tehneekö hän enemmän ihmeitä kuin tämä on tehnyt?	7:31 Mutta paljo Canssast uscoit hänen päällens/ ja sanoit: cosca Christus tule/ tehnekö hän enämmän ihmeitä cuin tämä on tehnyt?
7:32 Fariseukset kuulivat kansan näin kiistelevän hänestä; niin ylipapit ja fariseukset lähettivät palvelijoita ottamaan häntä kiinni.	32. Pharisealaiset kuulivat kansan hänestä senkaltaisia napisevan, ja Pharisealaiset ja ylimmäiset papit lähettivät palveliat häntä ottamaan kiinni.	7:32 COsca Phariseuxet cuulit Canssan hänestä sencaltaisita napisewan/ lähetit Phariseuxet ja ylimmäiset Papit palwelians händä kijnniottaman.

7:33 Mutta Jeesus sanoi: "Minä olen vielä vähän aikaa teidän kanssanne, ja sitten minä menen pois hänen tykönsä, joka on minut lähettänyt."	33. Niin Jesus sanoi heille: minä olen vielä vähän aikaa teidän kanssanne, ja menen sitte hänen tykönsä, joka minun lähetti.	7:33 Nijn Jesus sanoi heille: minä olen vielä vähän aica teidän cansan/ ja menen sijtte hänen tygöns joca minun lähetti:
7:34 Silloin te etsitte minua, mutta ette löydä; ja missä minä olen, sinne te ette voi tulla."	34. Teidän pitää minua etsimän ja ei löytämän, ja kussa minä olen, ette taida sinne tulla.	7:34 Teidän pitä minua edzimän ja ei löytämän/ ja cusa minä olen/ et te woi sinne tulla.
7:35 Niin juutalaiset sanoivat keskenään: "Minne tämä aikoo mennä, koska emme voi löytää häntä? Eihän vain aikone mennä niiden luo, jotka asuvat hajallaan kreikkalaisten keskellä, ja opettaa kreikkalaisia?"	35. Niin Juudalaiset sanoivat keskenänsä: kuhunkas hän menee, ettemme häntä löydä? meneekö hän Grekiläisten sekaan, jotka sinne ja tänne hajoitetut ovat, Grekiläisiä opettamaan?	7:35 Ja Judalaiset sanoit keskenänsä: cuhungasta hän menne/ etten me händä löydä? mennekö hän Grekiläisten secan/ jotca sinne ja tänne hajotetut owat/ nijtä opettaman.
7:36 Mitä tämä sana on, jonka hän sanoi: 'Te etsitte minua, mutta ette löydä', ja: 'Missä minä olen, sinne te ette voi tulla?'"	36. Mikä puhe se on, minkä hän sanoi: teidän pitää etsimän minua ja ei löytämän, ja kussa minä olen, ette taida sinne tulla?	7:36 Mikä puhe se on cuin hän sanoi: teidän pitä edzimän minua ja ei löytämän: ja cusa minä olen/ et te woi sinne tulla?
7:37 Mutta juhlan viimeisenä, suurena päivänä Jeesus seisoi ja huusi ja sanoi: "Jos joku janoaa, niin tulkoon minun tyköni ja juokoon.	37. Mutta viimeisenä suurena juhlapäivänä seisoi Jesus ja huusi, sanoen: joka janoo, se tulkaan minun tyköni ja juokaan.	7:37 MUtta wijmeisnä suurna juhlapäiwänä/ seisoi Jesus ja huusi/ sanoden: joca jano/ se tulcan minun tygöni juoman.
7:38 Joka uskoo minuun, hänen sisimmästään on, niinkuin Raamattu sanoo, juokseva elävän veden virrat."	38. Joka uskoo minun päälleni, niinkuin Raamattu sanoo, hänen kohdustansa pitää vuotaman elämän veden virrat.	7:38 Joca usco minun päälleni/ nijncuin Ramattu sano/ hänen cohdustans pitä wuotaman eläwän weden wirrat.
7:39 Mutta sen hän sanoi Hengestä, joka niiden piti saaman, jotka uskoivat häneen; sillä Henki ei ollut vielä tullut, koska Jeesus ei vielä ollut kirkastettu.	39. (Mutta sen hän sanoi siitä hengestä, jonka niiden piti saaman, jotka uskovat hänen päällensä; sillä ei Pyhä Henki vielä silloin saapuvilla ollut, ettei Jesus ollut vielä kirkastettu.)	7:39 Mutta sen hän sanoi sijtä Hengest/ jonga hänen uscollisens piti saaman: sillä ei Pyhä Hengi vielä silloin saapuilla ollut/ ettei Jesus ollut vielä kircastettu.
7:40 Niin muutamat kansasta, kuultuaan nämä sanat, sanoivat: "Tämä on totisesti se profeetta."	40. Monta siis kansasta, jotka tämän puheen kuulivat, sanoivat: tämä on totisesti propheta.	7:40 Monda sijs Canssasta/ jotca tämän puhen cuulit/ sanoit: Tämä on totisest jocu Propheta.

7:41 Toiset sanoivat: "Tämä on Kristus." Mutta toiset sanoivat: "Ei suinkaan Kristus tule Galileasta?"	41. Muut sanoivat: tämä on Kristus; mutta muutamat sanoivat: tulleeke Kristus Galileasta?	7:41 Ja muutamat sanoit: tämä on Christus: mutta muutamat sanoit: tulleecco Christus Galileast?
7:42 Eikö Raamattu sano, että Kristus on oleva Daavidin jälkeläisiä ja tuleva pienestä Beetlehemin kaupungista, jossa Daavid oli?"	42. Eikö Raamattu sano Davidin siemenestä ja Betlehemin kaupungista, kussa David oli, Kristuksen tulevan?	7:42 Eikö Ramattu sano Christuxen tulewan Dawidin siemenest Bethlehemin Caupungist/ cusa Dawid oli/ josta Christus on tulewa?
7:43 Niin syntyi kansassa eripuraisuutta hänen tähtensä.	43. Niin nousi riita kansan seassa hänen tähtensä.	7:43 Nijn nousi rijta Canssan seas hänestä.
7:44 Ja muutamat heistä tahtoivat ottaa hänet kiinni. Mutta ei kukaan käynyt häneen käsiksi.	44. Mutta muutamat tahtoivat hänen ottaa kiinni, ja ei kuitenkaan kenkään laskenut käsiänsä hänen päällensä.	7:44 Mutta muutamat tahdoit hänen otta kijnni/ ja ei cuitengan kengän laskenut kättäns hänen päällens.
7:45 Niin palvelijat palasivat ylipappien ja fariseusten luo, ja nämä sanoivat heille: "Miksi ette tuoneet häntä tänne?"	45. Niin palveliat tulivat Pharisealaisten ja ylimmäisten pappein tykö, ja he sanoivat heille: miksi ette häntä tänne tuoneet?	7:45 Nijn palweliat tulit Phariseusten ja ylimmäisten Pappein tygö. Ja he sanoit heille: mixette händä tänne tuonet?
7:46 Palvelijat vastasivat: "Ei ole koskaan ihminen puhunut niin, kuin se mies puhuu."	46. Palveliat vastasivat: ei ole ihminen ikänä niin puhunut kuin se ihminen.	7:46 Palweliat wastaisit: ei ole ihminen ikänäns njn puhunut cuin se mies puhu.
7:47 Niin fariseukset vastasivat heille: "Oletteko tekin eksytetyt?"	47. Pharisealaiset vastasivat heitä: oletteko te myös vietellyt?	7:47 Phariseuxet wastaisit heitä: olettaco te myös wietellyt?
7:48 Onko kukaan hallitusmiehistä uskonut häneen tai kukaan fariseuksista?	48. Onko joku päämiehistä taikka Pharisealaisista uskonut hänen päällensä?	7:48 Ollecco jocu Päämiehistä taicka Phariseuxista usconut hänen päällens.
7:49 Mutta tuo kansa, joka ei lakia tunne, on kirottu."	49. Vaan tämä kansa, joka ei tiedä lakia, on kirottu.	7:49 Waan tämä Canssa joca ei taida Lakia/ on kirottu.
7:50 Niin Nikodeemus, joka ennen oli käynyt Jeesuksen luona ja joka oli yksi heistä, sanoi heille:	50. Niin sanoi heille Nikodemus, joka yöllä oli hänen tykönsä tullut, ja oli yksi heistä:	7:50 Nijn sanoi heille Nicodemus/ joca yöllä oli hänen tygöns tullut/ ja oli heidän lugustans:
7:51 "Tuomitseeko lakimme ketään, ennenkuin häntä on kuulusteltu ja saatu tietää, mitä hän on tehnyt?"	51. Tuomitseeko meidän lakimme jonkun ihmisen, ennenkuin kuullaan eli tietää saadaan, mitä hän teki?	7:51 Duomidzeco meidän Lakim jongun ihmisen/ ennencuin cuullan eli tietä saadan mitä hän teki?

7:52 He vastasivat ja sanoivat hänelle: "Oletko sinäkin Galileasta? Tutki ja näe, ettei Galileasta nouse profeettaa."	52. He vastasivat ja sanoivat hänelle: oletko sinäkin Galilealainen? tutki ja näe, ettei Galileasta ole yhtään prophetaa tullut.	7:52 He wastaisit/ ja sanoit hänelle: oletco sinä myös Galilealainen? tutki ja näe ettei Galileast ole yhtän Prophetat tullut.
7:53 Ja he menivät kukin kotiinsa.	53. Ja niin kukin meni kotiansa.	7:53 Ja nijn cukin meni cotians.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu .
8:1 Mutta Jeesus meni Öljymäelle.	1. Mutta Jesus meni Öljymäelle,	8:1 MUTta Jesus meni Öljymäelle.
8:2 Ja varhain aamulla hän taas saapui pyhäkköön, ja kaikki kansa tuli hänen luoksensa; ja hän istuutui ja opetti heitä.	2. Ja tuli varhain huomeneltain jälleen templiin ja kaikki kansa tuli hänen tykönsä, ja hän istui ja opetti heitä.	8:2 Ja tuli warahin huomeneldain jäl lens Templijn/ ja caicki Canssa tuli hänen tygöns/ ja hän istui ja opetti heitä.
8:3 Silloin kirjanoppineet ja fariseukset toivat hänen luoksensa aviorikoksesta kiinniotetun naisen, asettivat hänet keskelle	3. Mutta kirjanoppineet ja Pharisealaiset toivat vaimon hänen tykönsä huoruudesta otetun kiinni. Ja kuin he olivat sen hänen eteensä asettaneet,	8:3 MUTta Kirjanoppenet ja Phariseuxet toit yhden vaimon hänen tygöns huoris kijnniotetun. 8:4 Ja cuin he olit sen hänen eteens asettanet/
8:4 ja sanoivat Jeesukselle: "Opettaja, tämä nainen on tavattu itse teosta, aviorikosta tekemästä.	4. Sanoivat he hänelle: Mestari, tämä vaimo on löydetty itse työssä, kuin hän teki huorin.	sanoit he hänelle: Mestari/ tämä vaimo on juuri nyt huoris kijnniotettu.
8:5 Ja Mooses on laissa antanut meille käskyn, että tuommoiset on kivitettävä. Mitäs sinä sanot?"	5. Mutta Moses on laissa meitä käsenyt, että senkaltaiset kivillä surmattaisiin. Mitäs sinä sanot?	8:5 Mutta Moses on Lais meitä käsenyt sencaltaiset kiwillä surmata. 8:6 Mitästä sinä sanot?
8:6 Mutta sen he sanoivat kiusaten häntä, päästäkseen häntä syyttämään. Silloin Jeesus kumartui alas ja kirjoitti sormellaan maahan.	6. Mutta sen he sanoivat, kiusaten häntä, kantaaksensa hänen päällensä. Mutta Jesus kumarsi ja kirjoitti sormellansa maahan.	Mutta sen he sanoit kiusaten händä/ candaxens hänen päällens. 8:7 Nijn Jesus cumarsi idzens ja kirjoitti sormellans maahan.
8:7 Mutta kun he yhä edelleen kysyivät häneltä, ojensi hän itsensä ja sanoi heille: "Joka teistä on synnitön, se heittäköön häntä ensimmäisenä kivellä."	7. Mutta kuin he seisoivat kysymyksensä päälle, ojensi hän itsensä ja sanoi heille: joka teistä on synnitön, se heittäkään ensin häntä kivellä.	Cosca he aina hogit kysymystäns/ ojensi hän idzens/ ja sanoi heille: joca teistä on synnitöin/ se heittäkän ensin händä kiwellä.
8:8 Ja taas hän kumartui alas ja kirjoitti maahan.	8. Ja hän kumarsi taas ja kirjoitti maahan.	8:8 Ja hän cumarsi taas idzens ja kirjoitti maahan.

8:9 Kun he tämän kuulivat ja heidän omatuntonsa todisti heidät syyllisiksi, menivät he pois, toinen toisensa perästä, vanhimmista alkaen viimeisiin asti; ja siihen jäi ainoastaan Jeesus sekä nainen, joka seiso i hänen edessään.	9. Kuin he tämän kuulivat ja olivat omaltatunnoltansa voitettut, läksivät he ulos yksittäin, ruveten vanhimmista, viimeisiin asti; ja Jeesus jäi yksinensä, ja vaimo seiso i siinä.	8:9 Cosca he tämän kuulit/ läxit he ulos järjestäns yxi toisens jälken/ vanhimmist ruweten: ja Jeesus jäi yxinäns ja vaimo seisoman.
8:10 Ja kun Jeesus ojensi itsensä eikä nähnyt ketään muuta kuin naisen, sanoi hän hänelle: "Nainen, missä ne ovat, sinun syyttäjäsi? Eikö kukaan ole sinua tuominnut?"	10. Mutta kuin Jeesus ojensi itsensä, ja ei nähnyt ketään paitsi vaimoa, sanoi hän hänelle: vaimo, kussa ovat sinun päällekantajas? Onko sinua kenkään tuominnut?	8:10 Mutta cosca Jeesus idzens ojensi/ ja ei nähnyt ketän paidzi vaimoa/ sanoi hän hänelle: vaimo/ cusa owat sinun päällecandajas? Ongo sinua kengän duominnut? Hän sanoi: Herra/ ei kengän.
8:11 Hän vastasi: "Herra, ei kukaan." Niin Jeesus sanoi hänelle: "En minäkään sinua tuomitse; mene, äläkä tästedes enää syntiä tee."	11. Hän sanoi: Herra, ei kenkään. Niin Jeesus sanoi: en minä myös sinua tuomitse: mene, ja älä silleen syntiä tee.	8:11 Nijn Jeesus sanoi: en minä myös sinua duomidze/ mene/ ja älä sillen syndiä tee.
8:12 Niin Jeesus taas puhui heille sanoen: "Minä olen maailman valkeus; joka minua seuraa, se ei pimeydessä vaella, vaan hänellä on oleva elämän valkeus."	12. Niin Jeesus puhui taas heille ja sanoi: minä olen maailman valkeus: joka minua seuraa, ei hän pimeydessä vaella, mutta saa elämän valkeuden.	8:12 Jeesus puhui taas heille/ ja sanoi: Minä olen mailman Walkeus/ joca minua seura/ ei hän pimeydes vaella/ mutta hän saa elämän Walkeuden.
8:13 Niin fariseukset sanoivat hänelle: "Sinä todistat itsestäsi; sinun todistuksesi ei ole pätevä."	13. Pharisealaiset sanoivat hänelle: sinä todistat itsestä; ei sinun todistukses ole tosi.	8:13 Phariseuxet sanoit hänelle: sinä todistat idzestäs/ ei sinun todistuxes ole tosi.
8:14 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Vaikka minä todistankin itsestäni, on todistukseni pätevä, sillä minä tiedän, mistä minä olen tullut ja mihin minä menen; mutta te ette tiedä, mistä minä tulen, ettekä, mihin minä menen."	14. Jeesus vastasi ja sanoi heille: vaikka minä itsestäni todistan, niin minun todistukseni on tosi; sillä minä tiedän, kusta minä tulin ja kuhunka minä menen; mutta ette tiedä, kusta minä tulin ja kuhunka minä menen.	8:14 Jeesus wastais/ ja sanoi heille: waicka minä idzestäni todistan/ njn minun todistuxen on cuitengin tosi: sillä minä tiedän/ custa minä tulin/ ja cuhunga minä menen: 8:15 Mutta et te tiedä custa minä tulin/ ja cuhunga minä menen.
8:15 Te tuomitsette lihan mukaan; minä en tuomitse ketään.	15. Te tuomitsette lihan jälkeen, en minä ketään tuomitse.	8:16 Te duomidzetta lihan jälken/ en minä ketän duomidze:

8:16 Ja vaikka minä tuomitsisinkin, niin minun tuomioni olisi oikea, sillä minä en ole yksinäni, vaan minä ja hän, joka on minut lähettänyt.	16. Ja vaikka minä tuomitsisin, niin minun tuomioni on tosi; sillä en minä ole yksinäni, vaan minä ja Isä, joka minun lähetti.	Ja waicka minä duomidzisin/ nijn minun duomion on tosi: sillä en minä ole yxinäni/ waan minä ja Isä joca minun lähetti.
8:17 Onhan teidän laissannekin kirjoitettuna, että kahden ihmisen todistus on pätevä.	17. Ja teidän laissanne on myös kirjoitettu, että kahden ihmisen todistus on tosi.	8:17 Ja teidän Laisan on myös kirjoitettu/ että cahden ihmisen todistus on tosi.
8:18 Minä olen se, joka todistan itsestäni, ja minusta todistaa myös Isä, joka on minut lähettänyt."	18. Minä olen se, joka itsestäni todistan, ja Isä, joka minun lähetti, todistaa myös minusta.	8:18 Minä olen se joca idzestäni todistan/ ja Isä joca minun lähetti todista myös minusta.
8:19 Niin he sanoivat hänelle: "Missä sinun isäsi on?" Jeesus vastasi: "Te ette tunne minua ettekä minun Isääni; jos te tuntisitte minut, niin te tuntisitte myös minun Isäni."	19. Niin he sanoivat hänelle: kussas Isäs on? Jesus vastasi: ette tunne minua ettekä minun Isääni: jos te tuntisitte minun, niin te tuntisitte myös minun Isäni.	8:19 He sanoit hänelle: cusast sinun Isäs on? Jesus wastais: et te tunne minua etkä minun Isäni: jos te tundisitta minun/ nijn te tundisitta myös minun Isäni.
8:20 Nämä sanat Jeesus puhui uhriarkun ääressä, opettaessaan pyhäkössä; eikä kukaan ottanut häntä kiinni, sillä hänen hetkensä ei ollut vielä tullut.	20. Nämä sanat puhui Jesus uhri-arkun tykönä, opettain tenplissä, ja ei häntä kenkään ottanut kiinni; sillä ei hänen aikansa ollut vielä tullut.	8:20 Nämä sanat puhui Jesus uhriarcun tykönä opettain Templis: ja ei händä kengän ottanut kijnni: sillä ei hänen aicans ollut wielä tullut.
8:21 Niin Jeesus taas sanoi heille: "Minä menen pois, ja te etsitte minua, ja te kuolette syntiinne. Mihin minä menen, sinne te ette voi tulla."	21. Niin Jesus sanoi taas heille: minä menen pois, ja te etsitte minua, ja teidän pitää kuoleman teidän synneissänne. Kuhunka minä menen, ette sinne taida tulla.	8:21 NIjn Jesus sanoi taas heille: minä menen pois/ ja te edzittä minua/ ja teidän pitä cuoleman teidän synnisän. Cuhunga minä menen/ et te sinne woi tulla.
8:22 Niin juutalaiset sanoivat: "Ei kai hän aikone tappaa itseänsä, koska sanoo: 'Mihin minä menen, sinne te ette voi tulla?'"	22. Niin sanoivat Juudalaiset; tappaneeko hän itsensä, sillä hän sanoo: kuhunka minä menen, ette sinne taida tulla.	8:22 Nijn sanoit Judalaiset: tappaneco hän idzens: sillä hän sano: cuhunga minä menen/ et te sinne woi tulla?
8:23 Ja hän sanoi heille: "Te olette alhaalta, minä olen ylhäältä; te olette tästä maailmasta, minä en ole tästä maailmasta.	23. Ja hän sanoi heille: te olette alhaalta, ja minä olen ylhäältä: te olette maailmasta, en minä ole maailmasta.	8:23 Ja hän sanoi heille: te oletta alhaldä/ ja minä olen ylhäldä: te oletta mailmasta/ en minä ole mailmasta.

8:24 Sentähden minä sanoin teille, että te kuollette synteihinne; sillä ellette usko minua siksi, joka minä olen, niin te kuollette synteihinne."	24. Sentähden sanoin minä teille: teidän pitää kuoleman synneissänne; sillä jos ette usko, että minä se olen, niin teidän pitää kuoleman synneissänne.	8:24 Sentähden sanoin minä teille: teidän pitä cuoleman teidän synnisän: sillä jos et te usco että minä se olen/ nijn teidän pitä cuoleman teidän synnisän.
8:25 Niin he sanoivat hänelle: "Kuka sinä olet?" Jeesus sanoi heille: "Juuri se, mitä minä puhunkin teille.	25. Niin he sanoivat hänelle: kuka sinä olet? Jesus sanoi heille: se kuin minä alusta puhuin teille.	8:25 Nijn he sanoit hänelle: cucasta sinä olet? 8:26 Jesus sanoi heille: joca ensist puhun teille.
8:26 Paljon on minulla teistä puhuttavaa ja teissä tuomittavaa; mutta hän, joka on minut lähettänyt, on totinen, ja minkä minä olen kuullut häneltä, sen minä puhun maailman kuulla."	26. Minulla on paljon teistä puhumista ja tuomitsemista, vaan se on totinen, joka minun lähetti; ja mitä minä olen häneltä kuullut, niitä minä puhun maailmalle.	Minulla on paljo teistä puhumist ja duomidzemist/ waan se on waca joca minun lähetti/ ja mitä minä olen häneldä cuullut/ nijtä minä mailmas puhun.
8:27 Mutta he eivät ymmärtäneet, että hän puhui heille Isästä.	27. Mutta ei he ymmärtäneet, että hän puhui heille Isästä.	8:27 Mutta ei he ymmärtänet/ että hän puhui heille Isäst.
8:28 Niin Jeesus sanoi heille: "Kun olette ylentäneet Ihmisen Pojan, silloin te ymmärrätte, että minä olen se, joka minä olen, ja etten minä itsestäni tee mitään, vaan puhun tätä sen mukaan, kuin minun Isäni on minulle opettanut.	28. Sanoi siis Jesus heille: kuin te olette Ihmisen Pojan ylentäneet, niin te ymmärrätte, että minä se olen, ja etten minä tee itsestäni mitään, vaan niinkuin Isä on minun opettanut, niitä minä puhun.	8:28 Sanoi sijs Jesus heille: cosca te oletta ihmisen Pojan ylöndänet/ nijn te ymmärrätte että minä se olen/ ja etten minä tee idzestäni mitän/ waan mitä Isä on minulle opettanut/ sitä minä puhun.
8:29 Ja hän, joka on minut lähettänyt, on minun kanssani; hän ei ole jättänyt minua yksinäni, koska minä aina teen sitä, mikä hänelle on otollista."	29. Ja se, joka minun lähetti, on minun kanssani. Ei Isä jättänyt minua yksinäni, sillä minä teen aina niitä, mitkä hänelle kelvolliset ovat.	8:29 Ja se joca minun lähetti/ on minun cansani. Ei Isä jätä minua yxinäni: sillä minä teen aina mitä hänelle kelpa.
8:30 Kun hän näin puhui, uskoivat monet häneen.	30. Kuin hän näitä puhui, niin moni uskoi hänen päällensä.	8:30 Mutta cosca hän näitä puhui/ nijn moni uscoi hänen päällens.
8:31 Niin Jeesus sanoi niille juutalaisille, jotka uskoivat häneen: "Jos te pysytte minun sanassani, niin te totisesti olette minun opetuslapsiani;	31. Niin Jesus sanoi niille Juudalaisille, jotka hänen uskoivat: jos te pysytte minun puheessani, niin te totisesti minun opetuslapseni olette.	8:31 NIjn Jesus sanoi nijlle Judalaisille/ jotca hänen päällens uscoit: jos te pysytte minun puhesani/ nijn te totisest minun Opetuslapseni oletta/

8:32 ja te tulette tuntemaan totuuden, ja totuus on tekevä teidät vapaiksi."	32. Ja teidän pitää totuuden ymmärtämän, ja totuuden pitää teidät vapahtaman.	ja teidän pitä totuuden ymmärtämän: 8:32 Ja totuuden pitä teidän wapahtaman.
8:33 He vastasivat hänelle: "Me olemme Aabrahamin jälkeläisiä emmekä ole koskaan olleet kenenkään orjia. Kuinka sinä sitten sanot: 'Te tulette vapaiksi'?"	33. Niin he vastasivat häntä: me olemme Abrahamin siemen, emmekä ole koskaan kenenkään orjina olleet; kuinka siis sinä sanot: teidän pitää vapaiksi tuleman?	8:33 Nijn he wastaisit händä: me olemma Abrahamin siemen/ ja en me ole coscan kenengän orjana ollet/ cuinga sijs sinä sanot? teidän pitä wapahtaxi tuleman.
8:34 Jeesus vastasi heille: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: jokainen, joka tekee syntiä, on synnin orja.	34. Jesus vastasi heitä ja sanoi: totisesti, totisesti sanon minä teille: jokainen, joka tekee syntiä, hän on synnin orja.	8:34 Jesus wastais heitä/ ja sanoi: totisest totisest sanon minä teille: jocainen cuin teke syndi/ hän on synnin orja.
8:35 Mutta orja ei pysy talossa iäti; Poika pysyy iäti.	35. Mutta ei orja pysy ijankaikkisesti huoneessa; vaan Poika pysyy ijankaikkisesti.	8:35 Mutta ei orja pysy ijancaickisest huonesa/ waan poica pysy ijancaickisest.
8:36 Jos siis Poika tekee teidät vapaiksi, niin te tulette todellisesti vapaiksi.	36. Jos siis Poika teidät vapaiksi tekee, niin te totisesti olette vapaat.	8:36 Jos sijs Poica teidän wapaxi teke/ nijn te totisest oletta wapat.
8:37 Minä tiedän, että te olette Aabrahamin jälkeläisiä; mutta te tavoittelette minua tappaaksenne, koska minun sanani ei saa tilaa teissä.	37. Minä tiedän, että te olette Abrahamin siemen, vaan te etsitte kuolettaaksenne minua; sillä ei minun puheellani ole teissä sias.	8:37 Minä tiedän että te oletta Abrahamin siemen/ waan te edzitte cuolettaxen minua: sillä ei minun puheni ole teisä sia
8:38 Minä puhun, mitä minä olen nähnyt Isäni tykönä; niin tekin teette, mitä olette kuulleet omalta isältänne."	38. Minä puhun, mitä minä olen isäni tykönä nähnyt, ja te teette, mitä te olette nähneet teidän isänne tykönä.	8:38 Minä puhun mitä minä olen Isäni tykönä nähnyt/ ja te teettä mitä te oletta nähnet teidän Isänne tekewän.
8:39 He vastasivat ja sanoivat hänelle: "Aabraham on meidän isämme." Jeesus sanoi heille: "Jos olisitte Aabrahamin lapsia, niin te tekisitte Aabrahamin tekoja.	39. He vastasivat ja sanoivat hänelle: Abraham on meidän isämme. Jesus sanoi heille: jos te olisitte Abrahamin lapset: niin te tekisitte Abrahamin töitä.	8:39 He wastaisit/ ja sanoit hänelle: Abraham on meidän Isäm. Jesus sanoi heille: jos te olisitta Abrahamin lapset/ nijn te tekisittä Abrahamin töitä.
8:40 Mutta nyt te tavoittelette minua tappaaksenne, miestä, joka on puhunut teille totuuden, jonka hän on kuullut Jumalalta. Niin ei Aabraham tehnyt.	40. Mutta nyt te etsitte minua tappaaksenne, sitä ihmistä, joka totuuden on teille puhunut, jonka hän on Jumalalta kuullut: sitä ei Abraham tehnyt.	8:40 Mutta te edzittä nyt minua tappaxen/ sitä ihmist joca totuuden on teille puhunut/ jonga hän on Jumalalda cuullut: ei Abraham nijn tehnyt/

8:41 Te teette isänne tekoja." He sanoivat hänelle: "Me emme ole aviorikoksesta syntyneitä; meillä on yksi Isä, Jumala."	41. Te teette teidän isänne tekoja. Niin he sanoivat hänelle: emme ole äpäriinä syntyneet: meillä on yksi Isä, Jumala.	te teettä teidän Isän tekoja. 8:41 He sanoit hänelle: en me ole äpäriinä syndynet/ meillä on yksi Isä/ Jumala.
8:42 Jeesus sanoi heille: "Jos Jumala olisi teidän Isänne, niin te rakastaisitte minua, sillä minä olen Jumalasta lähtenyt ja tullut; en minä ole itsestäni tullut, vaan hän on minut lähettänyt.	42. Jesus sanoi heille: jos Jumala olisi teidän Isänne, niin te tosin rakastaisitte minua; sillä minä läksin ja tulin Jumalasta, en minä itsestäni tullut, vaan hän lähetti minun.	8:42 Jesus sanoi heille: jos Jumala olisi teidän Isän/ niijn te tosin racastaisitte minua: sillä minä läxin ja tulin Jumalasta/ en minä idzestäni tullut/ waan hän lähetti minun.
8:43 Minkätähden te ette ymmärrä minun puhettani? Sentähden, että te ette kärsi kuulla minun sanaani.	43. Miksi ette ymmärrä tätä minun puhettani? Ette taida kuulla sitä minun sanaani.	8:43 Mixette ymmärrä minun puhettani? sillä et te woi cuulla minun puhettani.
8:44 Te olette isästä perkeleestä, ja isänne himoja te tahdotte noudattaa. Hän on ollut murhaaja alusta asti, ja totuudessa hän ei pysy, koska hänessä ei totuutta ole. Kun hän puhuu valhetta, niin hän puhuu omaansa, sillä hän on valhettelija ja sen isä.	44. Te olette isästä perkeleestä, ja teidän isänne himoja te tahdotte tehdä. Hän on ollut murhaaja alusta, ja ei pysynyt totuudessa; sillä ei totuus ole hänessä. Kuin hän puhuu valhetta, niin hän puhuu omastansa; sillä hän on valehtelia ja valheen isä.	8:44 Te oletta Isästä Perkelest/ ja teidän Isän himoja te tahdotte nouta. Hän on ollut murhaja algusta/ ja ei pysynyt totuudes: sillä ei hänes ole totuutta. Cosca hän puhu walhetta/ niijn hän puhu omastans: sillä hän on walehtelia/ ja sen Isä.
8:45 Mutta minua te ette usko, sentähden että minä sanon totuuden.	45. Mutta että minä sanon totuuden, niin ette usko minua.	8:45 Mutta että minä sanon teille totuuden/ niijn et te usco minua.
8:46 Kuka teistä voi näyttää minut syypääksi syntiin? Jos minä totuutta puhun, miksi ette minua usko?	46. Kuka teistä nuhtelee minua synnin tähden? jos minä sanon teille totuuden, miksi ette usko minua?	8:46 CUca teistä nuhtelee minua synnin tähden? jos minä sanon teille totuuden/ mixette usco minua?
8:47 Joka on Jumalasta, se kuulee Jumalan sanat. Sentähden te ette kuule, koska ette ole Jumalasta."	47. Joka on Jumalasta, se kuulee Jumalan sanat; sentähden ette kuule, ettette Jumalasta ole.	8:47 Joca on Jumalast/ hän cuule Jumalan sanan/ sentähden et te cuule/ ettet te Jumalast ole.
8:48 Niin juutalaiset vastasivat ja sanoivat hänelle: "Emmekö ole oikeassa, kun sanomme, että sinä olet samarialainen ja että sinussa on riivaaja?"	48. Niin vastasivat Juudalaiset ja sanoivat hänelle: emmekö me oikein sano, että sinä olet Samarialainen, ja sinulla on perkele?	8:48 Niijn wastaisit Judalaiset/ ja sanoit hänelle: engö me oikein sano? sinä olet Samaritani/ ja sinulla on Perkele.

8:49 Jeesus vastasi: "Minussa ei ole riivaajaa, vaan minä kunnioitan Isääni, ja te häpäisette minua.	49. Jesus vastasi: ei minulla ole perkele, vaan minä kunnioitan minun Isääni, ja te häpäisette minua.	8:49 Jesus wastais/ ja sanoi: ei minulla ole Perkele: waan minä cunnioidzen minun Isäni/ ja te häwäisette minua.
8:50 Mutta minä en etsi omaa kunniaani; yksi on, joka etsii ja tuomitsee.	50. En minä etsi omaa kunniaani, yksi on, joka sitä kysyy ja tuomitsee.	8:50 En minä edzi oma cunniatani/ yxi on joca sitä kysy ja duomidze.
8:51 Totisesti, totisesti minä sanon teille: jos joku pitää minun sanani, hän ei ikinä näe kuolemaa."	51. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka kätkee minun sanani, ei hänen pidä näkemän kuolemaa ijankaikkisesti.	8:51 Totisest/ totisest sanon minä teille: joca kätke minun sanani/ ei hänen pidä näkemän cuolemata ijancaickisest.
8:52 Juutalaiset sanoivat hänelle: "Nyt me ymmärrämme, että sinussa on riivaaja. Aabraham on kuollut ja profeetat, ja sinä sanot: 'Jos joku pitää minun sanani, hän ei ikinä maista kuolemaa.'	52. Niin Juudalaiset sanoivat hänelle: nyt me ymmärsimme, että sinulla on perkele. Abraham on kuollut ja prophetat, ja sinä sanot: joka kätkee minun sanani, ei hänen pidä maistaman kuolemaa ijankaikkisesti.	8:52 Judalaiset sanoit hänelle: nyt me ymmärsim että sinulla on Perkele. Abraham on cuollut/ ja Prophetat/ ja sinä sanot: joca kätke minun sanani/ ei hänen pidä maistaman cuolemata ijancaickisest.
8:53 Oletko sinä suurempi kuin isämme Aabraham, joka on kuollut? Ja profeetat ovat kuolleet; keneksi sinä itsesi teet?"	53. Oletkos sinä suurempi kuin meidän isämme Abraham, joka kuollut on? ja prophetat ovat kuolleet: miksi sinä itses teet?	8:53 Oletcos suurembi cuin meidän Isäm Abraham/ joca cuollut on? Prophetat owat myös cuollet/ mixi sinä idzes teet?
8:54 Jeesus vastasi: "Jos minä itse itselleni otan kunnian, niin minun kunniani ei ole mitään. Minun Isäni on se, joka minulle kunnian antaa, hän, josta te sanotte: 'Hän on meidän Jumalamme',	54. Jesus vastasi: jos minä itsiäni kunnioitan, niin ei minun kunniani ole mitään: minun Isäni on se, joka kunnioittaa minua, jonka te teidän Jumalaksenne sanotte.	8:54 Jesus wastais: jos minä idziäni cunnioidzen/ nijn ei minun cunnian ole mitän/ mutta minun Isän cunnioidze minua/ jonga te teidän Jumalaxenne sanotta/
8:55 ettekä tunne häntä; mutta minä tunnen hänet. Ja jos sanoisin, etten tunne häntä, niin minä olisin valhettelija niinkuin tekin; mutta minä tunnen hänet ja pidän hänen sanansa.	55. Ja ette tunne häntä, mutta minä tunnen hänen: ja jos minä sanoisin, etten minä häntä tuntisi, niin minä olisin valehtelia kuin tekin; mutta minä tunnen hänen ja kätken hänen sanansa.	jota et te tunne/ mutta minä tunnen hänen. 8:55 Ja jos minä sanoisin etten minä händä tundis/ nijn minä olisin walehtelia cuin tekin/ mutta minä tunnen hänen ja kätken hänen sanans.

8:56 Aabraham, teidän isänne, riemuitsi siitä, että hän oli näkevä minun päiväni; ja hän näki sen ja iloitsi."	56. Abraham teidän isänne iloitsi, nähdäksensä minun päiväni; hän näki sen, ja ihastui.	8:56 Abraham teidän Isän iloidzi/ nähdäxens minun päiwäni/ hän näki sen ja ihastui.
8:57 Niin juutalaiset sanoivat hänelle: "Et ole vielä viidenkymmenen vuoden vanha, ja olet nähnyt Aabrahamin!"	57. Niin Juudalaiset sanoivat hänelle: et sinä ole vielä viidenkymmenen ajastajan vanha ja olet nähnyt Abrahamin?	8:57 Judalaiset sanoit hänelle: et sinä ole wielä wijdenkymmenen ajastajan wanha/ ja sinä olet nähnyt Abrahamin?
8:58 Jeesus sanoi heille: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: ennenkuin Aabraham syntyi, olen minä ollut."	58. Jesus sanoi heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: ennenkuin Abraham olikaan, olen minä.	8:58 Jesus sanoi heille: ennencuin Abraham olican/ olen minä.
8:59 Silloin he poimivat kiviä heittäöksensä häntä niillä; mutta Jeesus lymysi ja lähti pyhäköstä.	59. Niin he poimivat kiviä, laskettaaksensa häntä. Mutta Jesus lymyi ja läksi ulos templistä, käyden heidän keskeltänsä; ja niin hän pääsi ulos.	8:59 Nijn he poimit kiwiä laskettaxens händä. Mutta Jesus lymyi ja läxi Templist.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu.
9:1 Ja ohi kulkiessaan hän näki miehen, joka syntymästään saakka oli ollut sokea.	1. Ja Jesus, käyden ohitse, näki ihmisen, joka oli sokiana syntynyt.	9:1 JA Jesus ohidze käyden näki ihmisen/ joca oli sokiana syndynyt.
9:2 Ja hänen opetuslapsensa kysyivät häneltä sanoen: "Rabbi, kuka teki syntiä, tämäkö vai hänen vanhempansa, että hänen piti sokeana syntymän?"	2. Ja hänen opetuslapsensa kysyivät häneltä, sanoen: Mestari, kuka syntiä teki, tämäkö eli hänen vanhempansa, että hänen piti sokiana syntymän?	9:2 Ja hänen Opetuslapsens kysyit hänelle/ ja sanoit: Mestari/ cumbi syndiä teki/ tämä eli hänen wanhemmans/ että hänen piti sokiana syndymän?
9:3 Jeesus vastasi: "Ei tämä tehnyt syntiä eivätkä hänen vanhempansa, vaan Jumalan tekojen piti tuleman hänessä julki.	3. Jesus vastasi: ei tämä syntiä tehnyt eikä hänen vanhempansa; mutta että Jumalan työt hänessä ilmoitettaisiin.	9:3 Jesus wastais: ei tämä syndiä tehnyt eikä hänen wanhemmans/ mutta että Jumalan työt hänes ilmoitettaisin.
9:4 Niin kauan kuin päivä on, tulee meidän tehdä hänen tekojansa, joka on minut lähettänyt; tulee yö, jolloin ei kukaan voi työtä tehdä.	4. Minun tulee tehdä hänen töitensä, joka minun lähetti, niin kauvan kuin päivä on. Yö tulee, koska ei kenkään taida työtä tehdä.	9:4 Minun tule tehdä hänen töitäns/ joca minun lähettänyt on/ njn cauwan cuin päiwä on. Yö tule/ cosca ei kengän taida työtä tehdä.

9:5 Niin kauan kuin minä maailmassa olen, olen minä maailman valkeus."	5. Niinkauvan kuin minä olen maailmassa, niin olen minä maailman valkeus.	9:5 Nijncauwan cuin minä olen mailmas/ nijn olen minä mailman Walkeus.
9:6 Tämän sanottuaan hän sylki maahan ja teki syljestä tahtaan ja siveli tahtaan hänen silmilleen	6. Kuin hän tämän sanonut oli, sylki hän maahan ja teki loan syljestä ja voiteli sokian silmät loalla,	9:6 Cosca hän tämän sanonut oli/ sylki hän maahan/ ja teki loan syljest/ ja voiteli sen sokian silmät loalla:
9:7 ja sanoi hänelle: "Mene ja peseydy Siiloon lammikossa" - se on käännettynä: lähetetty. - Niin hän meni ja peseytyi ja palasi näkevänä.	7. Ja sanoi hänelle: mene ja pese itses lammikossa Siloam, se on niin paljo kuin: lähetetty. Niin hän meni ja pesi itsensä ja tuli näkemään.	9:7 Ja sanoi hänelle: mene ja pese sinus Silohan lammicos/ se on/ lähetetty. Nijn hän meni ja pesi idzens/ ja tuli näkemän.
9:8 Silloin naapurit ja ne, jotka ennen olivat nähneet hänet kerjääjänä, sanoivat: "Eikö tämä ole se, joka istui ja kerjäsi?"	8. Niin kylän miehet ja ne, jotka hänen ennen olivat nähneet sokiana, sanoivat: eikö tämä se ole, joka istui ja kerjäsi?	9:8 Nijn cansaasujamet/ jotca hänen ennen olit nähnet kerjawan/ sanoit: eikö tämä se ole joca istui ja kerjäis?
9:9 Toiset sanoivat: "Hän se on", toiset sanoivat: "Ei ole, vaan hän on hänen näköisensä." Hän itse sanoi: "Minä se olen."	9. Muutamat vastasivat:hän se on. Mutta muut sanoivat: hän on sen muotoinen; vaan hän itse sanoi: minä se olen.	muutamat wastaisit: hän se on. 9:9 Mutta muutamat sanoit: hän on hänen muotoisens/ waan hän sanoi idze: minä se olen.
9:10 Niin he sanoivat hänelle: "Miten sinun silmäsi ovat auenneet?"	10. Niin he sanoivat hänelle: kuinka sinun silmäs aukenivat?	9:10 Nijn he sanoit hänelle: cuinga sinun silmäs aukenit?
9:11 Hän vastasi: "Se mies, jota kutsutaan Jeesukseksi, teki tahtaan ja voiteli minun silmäni ja sanoi minulle: 'Mene ja peseydy Siiloon lammikossa'; niin minä menin ja peseydyin ja sain näköni."	11. Vastasi hän ja sanoi: se ihminen, joka Jesukseksi kutsutaan, teki loan, ja voiteli minun silmäni, ja sanoi minulle: mene ja pese Siloamin lammikossa. Ja kuin minä menin ja pesin, niin minä sain näköni.	9:11 Wastais hän/ ja sanoi: se Ihminen joca Jesuxexi cudzutan/ teki loan/ ja voiteli minun silmäni/ ja sanoi minulle: mene ja pese sinus Silohan lammicos. 9:12 Ja cuin minä menin/ ja pesin minuni/ nijn minä sain näkyäni.
9:12 He sanoivat hänelle: "Missä hän on?" Hän vastasi: "En tiedä."	12. Niin he sanoivat hänelle: kussas hän on? Hän sanoi: en minä tiedä.	He sanoit hänelle: cusasta hän on? Hän sanoi: en minä tiedä.
9:13 Niin he veivät hänet, joka ennen oli ollut sokea, fariseusten luo.	13. Niin he veivät sen, joka ennen sokiana ollut oli, Pharisealaisten tykö.	9:13 Nijn he weit sen/ joca cauwan sokiana ollut oli/ Phariseusten eteen.

9:14 Ja se päivä, jona Jeesus teki tahtaan ja avasi hänen silmänsä, oli sapatti.	14. Ja se oli sabbatin päivä, jona Jesus teki loan ja avasi hänen silmänsä.	9:14 Ja se oli Sabbathin päivänä jona Jesus teki loan ja awais hänen silmänsä.
9:15 Niin myöskin fariseukset kysyivät häneltä, miten hän oli saanut näkönsä. Ja hän sanoi heille: "Hän siveli tahtaan minun silmilleni, ja minä peseydyin, ja nyt minä näen."	15. Niin kysyivät taas häneltä Pharisealaiset, kuinka hän näkönsä saanut oli. Hän sanoi heille: hän pani loan minun silmäini päälle, ja minä pesin, ja näen.	9:15 Phariseuxet kysyit hänelle/ cuinga hän näkyns saanut oli? Hän sanoi heille: hän pani loan minun silmäini päälle/ ja minä pesin minuni ja nyt näen.
9:16 Niin muutamat fariseuksista sanoivat: "Se mies ei ole Jumalasta, koska hän ei pidä sapattia." Toiset sanoivat: "Kuinka voi syntinen ihminen tehdä senkaltaisia tunnustekoja?" Ja he olivat keskenänsä eri mieltä.	16. Niin muutamat Pharisealaisista sanoivat: ei se ihminen ole Jumalasta, ettei hän pidä sabbatia. Muut sanoivat: kuinka taitaa joku syntinen ihminen senkaltaisia ihmeitä tehdä? Ja riita oli heillä keskenänsä.	9:16 Nijn muutamat Phariseuxist sanoit: ei se ihminen ole Jumalast/ joca ei pidä Sabbathia: mutta muutamat sanoit: cuinga taita jocu syndinen ihminen näitä ihmeitä tehdä? Ja he rijtelit keskenänsä.
9:17 Niin he taas sanoivat sokealle: "Mitä sinä sanot hänestä, koskapa hän avasi sinun silmäsi?" Ja hän sanoi: "Hän on profeetta."	17. He sanoivat taas sokiallle: mitä sinä hänestä sanot, joka sinun silmäs avasi? Hän sanoi: hän on propheta.	9:17 Nijn he sanoit taas sokialle: mitä sinä hänestä sanot/ joca sinun silmäs awais? Hän sanoi: Hän on Propheta.
9:18 Mutta juutalaiset eivät uskoneet hänestä, että hän oli ollut sokea ja saanut näkönsä, ennenkuin kutsuivat sen näkönsä saaneen vanhemmat	18. Mutta ei Juudalaiset sitä uskoneet, että hän oli sokiana ollut ja näkemään tullut, siihenasti kuin he kutsuivat sen vanhemmat, joka näkönsä saanut oli.	9:18 MUTta ei Judalaiset sitä usconet/ että hän oli sokiana ollut/ ja näkemän tullut/ siihenasti cuin he cudzuit sen wanhemmat/ joca näkyns saanut oli:
9:19 ja kysyivät heiltä sanoen: "Onko tämä teidän poikanne, jonka sanotte sokeana syntyneen? Kuinka hän sitten nyt näkee?"	19. Ja he kysyivät heiltä, sanoen: onko tämä teidän poikanne, jonka te sanotte sokiana syntyneen? kuinka siis hän nyt näkee?	9:19 Ja he kysyit heildä/ sanoden: tämäkö teidän poican on/ jonga te sanotta sokiana syndynen? Cuinga hän on näkyns saanut?
9:20 Hänen vanhempansa vastasivat ja sanoivat: "Me tiedämme, että tämä on meidän poikamme ja että hän on sokeana syntynyt;	20. Hänen vanhempansa vastasivat heitä ja sanoivat: me tiedämme tämän meidän pojaksemme, ja että hän sokiana syntynyt on.	9:20 Hänen wanhemmans wastaisit/ ja sanoit: me tiedämme hänen meidän pojaxem ja että hän sokiana syndynyt on:

9:21 mutta kuinka hän nyt näkee, emme tiedä; emme myöskään tiedä, kuka on avannut hänen silmänsä. Kysykää häneltä; hänellä on kyllin ikää, puhukoon itse puolestansa."	21. Mutta kuinka hän nyt näkee, sitä emme tiedä, ja kuka hänen silmänsä avasi, emme tiedä; hänellä on kyllä ikää, kysykää häneltä; puhukaan itsestensä.	9:21 Mutta cuinga hän on näkyns saanut/ sitä en me tiedä/ ja kengä hänen silmäns awais/ en me tiedä: hänellä on kyllä ikä/ kysykät häneldä/ puhucan idze edestäns.
9:22 Näin hänen vanhempansa sanoivat, koska pelkäsivät juutalaisia. Sillä juutalaiset olivat jo sopineet keskenään, että se, joka tunnusti hänet Kristukseksi, oli erotettava synagoogasta.	22. Niin sanoivat hänen vanhempansa, sillä he pelkäsivät Juudalaisia; sillä Juudalaiset olivat jo niin keskenänsä päättäneet, että jos joku hänen tunnustais Kristukseksi, sen piti synagogasta oleman suljettu ulos.	9:22 Näin wastaisit hänen wanhemmans: sillä he pelkäisit Judalaisia: jotca nijn jo olit keskenäns päättänet: että jos jocu hänen tunnustais Christuxexi/ sen he olisit heittänet ulos Synagogista.
9:23 Sentähden hänen vanhempansa sanoivat: "Hänellä on kyllin ikää, kysykää häneltä."	23. Sentähden sanoivat hänen vanhempansa: hänellä on kyllä ikää, kysykää häneltä.	9:23 Sentähden sanoit hänen wanhemmans: hänellä on kyllä ikä/ kysykät häneldä.
9:24 Niin he kutsuivat toistamiseen miehen, joka oli ollut sokea, ja sanoivat hänelle: "Anna kunnia Jumalalle; me tiedämme, että se mies on syntinen."	24. Niin he kutsuivat toisen kerran sen ihmisen, joka sokiana oli ollut, ja sanoivat hänelle: anna Jumalalle kunnia! me tiedämme sen ihmisen syntiseksi.	9:24 Nijn he cudzuit taas sen ihmisen/ joca sokiana oli ollut/ ja sanoit hänelle: anna Jumalalle cunnia/ me tiedämme sen ihmisen syndisexi.
9:25 Hän vastasi: "Onko hän syntinen, sitä en tiedä; sen vain tiedän, että minä, joka olin sokea, nyt näen."	25. Hän vastasi ja sanoi: jos hän on syntinen, sitä en minä tiedä: vaan sen minä ainoasti tiedän, että minä, joka sokia olin, nyt näen.	9:25 Hän wastais/ ja sanoi: jos hän on syndinen/ sitä en minä tiedä: waan sen minä tiedän/ että minä sokia olin/ ja nyt näen.
9:26 Niin he sanoivat hänelle: "Mitä hän sinulle teki? Miten hän avasi sinun silmäsi?"	26. He sanoivat taas hänelle: mitä hän sinulle teki? kuinka hän sinun silmäsi avasi?	9:26 He sanoit taas hänelle: mitästä hän sinulle teki? cuinga hän sinun silmäsi awais?
9:27 Hän vastasi heille: "Johan minä teille sanoin, ettekä te kuulleet. Miksi taas tahdotte sitä kuulla? Tahdotteko tekin ruveta hänen opetuslapsiksensa?"	27. Hän vastasi: jo minä sanoin teille, ettekö te kuulleet? Miksi te taas sitä tahdotte kuulla? Tahdotteko te myös hänen opetuslapsiksensa?	9:27 Hän wastais: jo minä sanoin teille/ ettäkö te cuullet? Mixi te taas sitä tahdotta cuulla? Tahdottaco te myös hänen Opetuslapsexens?
9:28 Niin he herjasivat häntä ja sanoivat: "Sinä olet hänen opetuslapsensa, mutta me olemme Mooseksen opetuslapsia.	28. Niin he kiroilivat häntä ja sanoivat: sinä olet hänen opetuslapsensa; mutta me olemme Moseksen opetuslapset.	9:28 Nijn he kiroilit händä/ ja sanoit: ole sinä hänen Opetuslapsens/ me olemma Mosexen Opetuslapset.

9:29 Me tiedämme Jumalan puhuneen Moosekselle, mutta mistä tämä on, sitä emme tiedä."	29. Me tiedämme Jumalan Mosesta puhutelleen: mutta kusta tämä on, emme tiedä.	9:29 Me tiedämme Jumalan Mosesta puhutellen/ mutta custa tämä on/ en me tiedä.
9:30 Mies vastasi ja sanoi heille: "Sehän tässä on ihmeellistä, että te ette tiedä, mistä hän on, ja kuitenkin hän on avannut minun silmäni.	30. Niin ihminen vastasi ja sanoi heille: se on tosin ihmeellinen, ettette tiedä, kusta hän on, ja kuitenkin hän avasi minun silmäni.	9:30 Nijn se ihminen wastais/ ja sanoi: se on sangen ihmellinen/ ettet te tiedä custa hän on/ ja cuitengin hän awais minun silmäni.
9:31 Me tiedämme, ettei Jumala kuule syntisiä; vaan joka on jumalaapelkääväinen ja tekee hänen tahtonsa, sitä hän kuulee.	31. Mutta me tiedämme, ettei Jumala kuule syntisiä; vaan joka on Jumalan palvelia ja tekee hänen tahtonsa, sitä hän kuulee.	9:31 Mutta me tiedämme ettei Jumala cuule syndisitä/ waan joca on Jumalan palwelia ja teke hänen tahtons/ sitä hän cuule.
9:32 Ei ole maailman alusta kuultu, että kukaan on avannut sokeana syntyneen silmät.	32. Ei ole maailman alusta kuultu, että joku on sen silmät avannut, joka sokiana syntynyt on.	9:32 Ei ole mailman algusta cuultu/ että jocu on sen silmät awannut/ joca sokiana syndynyt on.
9:33 Jos hän ei olisi Jumalasta, ei hän voisi mitään tehdä."	33. Ellei hän olisi Jumalasta, niin ei hän taitaisi mitään tehdä.	9:33 Ellei hän olis Jumalast/ nijn ei hän taidais mitän tehdä.
9:34 He vastasivat ja sanoivat hänelle: "Sinä olet kokonaan synneissä syntynyt, ja sinä tahdot opettaa meitä!" Ja he ajoivat hänet ulos.	34. He vastasivat ja sanoivat hänelle: sinä olet päänänsä synnissä syntynyt, ja sinä opetat meitä? Ja he ajoivat hänen ulos.	9:34 He wastaisit/ ja sanoit hänelle: sinä olet päänäns synnis syndynyt/ ja sinä opetat meitä? Ja he ajoit hänen ulos.
9:35 Ja Jeesus sai kuulla heidän ajaneen hänet ulos; ja hänet tavatessaan hän sanoi hänelle: "Uskotko sinä Jumalan Poikaan?"	35. Ja Jesus sai sen kuulla, että he olivat hänen ajaneet ulos, ja kuin hän löysi hänen, sanoi hän hänelle: uskotkos sinä Jumalan Pojan päälle?	9:35 JA Jesus sai sen cuulla/ että he olit hänen ulosajanet. Ja cuin hän löysi hänen/ sanoi hän hänelle: uscotcos Jumalan Pojan päälle?
9:36 Hän vastasi ja sanoi: "Herra, kuka hän on, että minä häneen uskoisin?"	36. Hän vastasi ja sanoi: Herra, kuka se on, että minä hänen päällensä uskoisin?	9:36 Hän wastais/ ja sanoi: Herra/ cuca se on? että minä hänen päällens uskoisin?
9:37 Jeesus sanoi hänelle: "Sinä olet hänet nähnyt, ja hän on se, joka sinun kanssasi puhuu."	37. Niin Jesus sanoi hänelle: sinä olet hänen nähnyt, ja hän on se, joka puhuu sinun kanssas.	9:37 Jesus sanoi hänelle: sinä olet hänen nähnyt/ ja hän puhu sinun cansas.
9:38 Niin hän sanoi: "Herra, minä uskon"; ja hän kumartaen rukoili häntä.	38. Niin hän sanoi: Herra, minä uskon. Ja hän kumarsi ja rukoili häntä.	9:38 Nijn hän sanoi: Herra/ minä uscon. Ja hän cumarsi händä.

9:39 Ja Jeesus sanoi: "Tuomioksi minä olen tullut tähän maailmaan, että ne, jotka eivät näe, näkisivät, ja ne, jotka näkevät, tulisivat sokeiksi."	39. Ja Jesus sanoi: minä tulín tuomiolle tähän maailmaan, että ne, jotka ei näe, pitää näkemän, ja ne, jotka näkevät, pitää sokiaksi tuleman.	9:39 Ja Jesus sanoi: minä tulín duomiolle tähän mailmaan/ että ne jotca ei näe/ pitä näkemän: ja ne jotca näkewät/ pitä sokiaksi tuleman.
9:40 Ja muutamat fariseukset, jotka olivat siinä häntä lähellä, kuulivat tämän ja sanoivat hänelle: "Olemmeko mekin sokeat?"	40. Ja muutamat Pharisealaisista, jotka hänen tykönänsä olivat, kuulivat nämät ja sanoivat hänelle: olemmeko mekin sokiat?	9:40 Ja muutamat Phariseuxist/ jotca hänen tykönänsä olit/ cuulit nämät/ ja sanoit: olemmaco mekin sokiat?
9:41 Jeesus sanoi heille: "Jos te olisitte sokeat, ei teillä olisi syntiä; mutta nyt te sanotte: 'Me näemme'; sentähden teidän syntinne pysyy."	41. Jesus sanoi heille: jos te sokiat olisitte, niin ei olisi teillä syntiä; mutta että te sanotte: me näemme, sentähden teidän syntinne pysyy.	9:41 Jesus sanoi heille: jos te sokiat olisitta/ niijn ei olisi teillä syndiä: mutta että te sanotte: me näemmä/ sentähden teidän syndinne pysywät.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu .
10:1 "Totisesti, totisesti minä sanon teille: joka ei mene ovesta lammastarhaan, vaan nousee sinne muualta, se on varas ja ryöväri.	1. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka ei ovesta mene sisälle lammashuoneesen, vaan astuu siihen muualta, se on varas ja ryöväri.	10:1 TOTisest/ totisest sanon minä teille: joca ei owesta mene lammashuonesen/ waan mualda/ hän on waras ja ryöwäri.
10:2 Mutta joka menee ovesta sisälle, se on lammasten paimen.	2. Mutta joka oven kautta sisälle menee, se on lammasten paimen:	10:2 Mutta joca owesta mene/ hän on lammasten paimen.
10:3 Hänelle ovenvartija avaa, ja lampaat kuulevat hänen ääntänsä; ja hän kutsuu omat lampaansa nimeltä ja vie heidät ulos.	3. Sille ovenvartia avaa, ja lampaat kuulevat hänen äänensä. Ja omia lampaitansa kutsuu hän nimeltänsä, ja vie heidät ulos.	Sillen owen wartia awaja/ ja lambat cuulewat hänen änen. 10:3 Ja omia lambaitans cudzu hän nimeldäns/ ja wie heidän ulos.
10:4 Ja laskettuaan kaikki omansa ulos hän kulkee niiden edellä, ja lampaat seuraavat häntä, sillä ne tuntevat hänen äänensä.	4. Ja kuin hän omat lampaansa päästää ulos, käy hän heidän edellensä, ja lampaat seuraavat häntä, sillä he tuntevat hänen äänensä.	10:4 Ja cuin hän omat lambans ulospäästä/ käy hän heidän edelläns/ ja lambat seurawat händä: sillä he tundewat hänen änen.

10:5 Mutta vierasta ne eivät seuraa, vaan pakenevat häntä, koska eivät tunne vierasten ääntä."	5. Mutta ei he muukalaista seuraa, vaan pakenevat häntä; sillä ei he tunne muukalaisten ääntä.	10:5 Mutta ei he muucalaista seura/ vaan pakenevat händä: sillä ei he tunne muucalaisen ändä:
10:6 Tämän kuvauksen Jeesus puhui heille; mutta he eivät ymmärtäneet, mitä hänen puheensa tarkoitti.	6. Tämän tapauksen sanoi Jesus heille; mutta ei he niitä ymmärtäneet, mitä hän heille sanoi.	10:6 Tämän tapauxen sanoi Jesus heille/ mutta ei he sitä ymmärtänet/ cuin hän heille sanoi.
10:7 Niin Jeesus vielä sanoi heille: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: minä olen lammasten ovi.	7. Niin Jesus sanoi taas heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: minä olen lammasten ovi.	10:7 Nijn Jesus sanoi taas heille: totisest/ totisest sanon minä teille: minä olen lammasten owi.
10:8 Kaikki, jotka ovat tulleet ennen minua, ovat varkaita ja ryöväreitä; mutta lampaat eivät ole heitä kuulleet.	8. Kaikki, jotka minun edelläni ovat tulleet, ovat varkaat ja ryövärit: vaan ei lampaat kuulleet heitä.	10:8 Caicki jotca minun edelläni owat ollet/ owat warcat ja ryöwärit/ ja ei lambat cuullet heitä.
10:9 Minä olen ovi; jos joku minun kauttani menee sisälle, niin hän pelastuu, ja hän on käyvä sisälle ja käyvä ulos ja löytävä laitumen.	9. Minä olen ovi: jos joku minun kauttani menee sisälle, se tulee autuaaksi, ja menee sisälle ja ulos, ja löytää laitumen.	10:9 Minä olen owi/ joca minun cauttani sisällemene/ hän tule wapaxi/ ja mene sisälle ja ulos/ ja löytä laituminen.
10:10 Varas ei tule muuta kuin varastamaan ja tappamaan ja tuhoamaan. Minä olen tullut, että heillä olisi elämä ja olisi yltäkyläisyys.	10. Ei varas tule muuta kuin varastamaan ja tappamaan ja kadottamaan: minä tulini, että heillä pitää elämä oleman ja yltäkylä oleman.	10:10 Ei waras tule muuta cuin warastaman/ ja tappaman/ ja cadottaman: vaan minä tulini/ että heillä pitä elämä oleman/ ja yldäkylä oleman.
10:11 Minä olen se hyvä paimen. Hyvä paimen antaa henkensä lammasten edestä.	11. Minä olen hyvä paimen: hyvä paimen antaa henkensä lammasten edestä.	10:11 MInä olen hywä paimen/ hywä paimen anda hengens lammasten edest.
10:12 Mutta palkkainen, joka ei ole paimen ja jonka omia lampaat eivät ole, kun hän näkee suden tulevan, niin hän jättää lampaat ja pakenee; ja susi ryöstää ja hajottaa ne.	12. Mutta palkollinen, joka ei ole paimen, eikä lampaat ole hänen omansa: kuin hän näkee suden tulevan, niin hän jättää lampaat ja pakenee; ja susi raatelee ja haaskaa lampaat.	10:12 Mutta palcollinen/ joca ei ole paimen/ eikä lambat ole hänen omans/ cosca hän näke suden tulewan/ njn hän jättä lambat ja pakene/ ja susi raatele ja haasca lambat.
10:13 Hän pakenee, sillä hän on palkattu eikä välitä lampaista.	13. Mutta palkollinen pakenee, sillä hän on palkollinen, eikä tottele lampaista.	10:13 Mutta palcollinen pakene: Sillä hän on palcollinen/ eikä tottele lambaista.

10:14 Minä olen se hyvä paimen, ja minä tunnen omani, ja minun omani tuntevat minut,	14. Minä olen hyvä paimen, joka tunnen omani, ja minä tunnetaan myös omiltani,	10:14 Minä olen hyvä paimen/ joka tunnen lambani/ ja minä tutan myös lambaidani.
10:15 Niinkuin Isä tuntee minut ja minä tunnen Isän; ja minä annan henkeni lammasten edestä.	15. Niinkuin Isä minun tuntee, ja minä tunnen Isän: ja panen henkeni lammasten edestä.	10:15 Nijnkuin Isä minun tunde/ nijn tunnen minä myös Isän/ ja minä panen hengen lammasten edestä.
10:16 Minulla on myös muita lampaita, jotka eivät ole tästä lammastarhasta; myös niitä tulee minun johdattaa, ja ne saavat kuulla minun ääneni, ja on oleva yksi lauma ja yksi paimen.	16. Minulla on myös muita lampaita, jotka ei ole tästä lammashuoneesta: ne pitää minun myös tänne saattaman: ja he saavat kuulla minun ääneni; ja pitää oleman yksi lammashuone ja yksi paimen.	10:16 Ja minulla on myös muita lambaita/ jotca ei ole tästä lammashuonesta: ne tahdon minä myös tänne saatta/ ja he saavat cuulla minun äneni. Ja nijn pitä oleman yxi lammashuone/ ja yxi paimen.
10:17 Sentähden Isä minua rakastaa, koska minä annan henkeni, että minä sen jälleen ottaisin.	17. Sentähden Isä minua rakastaa, sillä minä panen henkeni, että minä sen jälleen otan.	10:17 Isä racasta minua että minä panen hengen ja sen jälleens otan.
10:18 Ei kukaan sitä minulta ota, vaan minä annan sen itsestäni. Minulla on valta antaa se, ja minulla on valta ottaa se jälleen; sen käskyn minä olen saanut Isältäni."	18. Ei ota kenkään sitä minulta, vaan minä panen sen itsestäni. Minulla on valta sitä panna, ja minulla on valta sitä taas ottaa. Sen käskyn minä sain Isältäni.	10:18 Ei ota kengän sitä minulda/ waan minä panen sen idze tahdostani. Minulla on woima sitä panna/ ja minulla on woima sitä taas otta: ja minä sain sen käskyn Isäldäni.
10:19 Niin syntyi taas erimielisyys juutalaisten kesken näiden sanain tähden.	19. Niin tuli taas riita Juudalaisten keskellä näiden puhetten tähden.	10:19 Nijn Judalaiset rupeisit taas rijtelemän keskenäns näiden puhetten tähden:
10:20 Ja useat heistä sanoivat: "Hänessä on riivaaja, ja hän on järjiltään; mitä te häntä kuuntelette?"	20. Ja moni heistä sanoi: hänellä on perkele, ja hän on mieletöin: mitä te häntä kuultele? "	10:20 Ja moni heistä sanoi: hänellä on Perkele/ ja hän on mieletöin/ mitä te händä cuuldeletta?
10:21 Toiset sanoivat: "Nämä eivät ole riivatun sanoja; eihän riivaaja voi avata sokeain silmiä?"	21. Mutta muut sanoivat: ei ne ole riivatun puheet: taitaako perkele sokian silmät avata?	10:21 Mutta muutamat sanoit: ei ne ole rijwatun puhet/ woico Perkele sokiain silmät awata?
10:22 Sitten oli temppelin vihkimisen muistojuhla Jerusalemissa, ja oli talvi.	22. Ja Jerusalemissa oli kirkkomessu, ja talvi oli,	10:22 Ja Jerusalemissa oli Kirckkomessu talwella.

10:23 Ja Jeesus käyskeli pyhäkössä, Salomon pylväskäytävässä.	23. Ja Jesus käveli templissä Salomon esihuoneessa.	10:23 Ja Jesus käweli Templis Salomonin esihuones.
10:24 Niin juutalaiset ympäröivät hänet ja sanoivat hänelle: "Kuinka kauan sinä pidät meidän mieltämme kiihdyksissä? Jos sinä olet Kristus, niin sano se meille suoraan."	24. Niin Juudalaiset piirittivät hänen ja sanoivat hänelle: kuinka kauvan sinä meitä pidät ylös? Jos olet Kristus, niin sano meille selkiästi.	10:24 Nijn Judalaiset pijritit hänen/ ja sanoit hänelle: cuinga cauwan sinä juonittelet meitä? Jos sinä olet Christus/ nijn sano meille selkiäst.
10:25 Jeesus vastasi heille: "Minä olen sanonut sen teille, ja te ette usko. Ne teot, joita minä teen Isäni nimessä, ne todistavat minusta.	25. Jesus vastasi heitä: minä olen sen teille sanonut, ja ette usko: ne työt, jotka minä teen Isäni nimeen, todistavat minusta.	10:25 Jesus wastais heitä: minä olen sen teille sanonut/ ja et te usco/ ne työt cuin minä teen Isäni nimeen/ todistawat minusta.
10:26 Mutta te ette usko, sillä te ette ole minun lampaistani.	26. Mutta ette usko: sillä ette ole minun lampaistani, niinkuin minä teille sanoin.	10:26 Mutta et te usco/ sillä et te ole minun lambaistani/ nijncuin minä jo teille sanoin.
10:27 Minun lampaani kuulevat minun ääntäni, ja minä tunnen ne, ja ne seuraavat minua.	27. Minun lampaani kuulevat minun ääneni, ja minä tunnen heidät, ja he seuraavat minua:	10:27 Minun lambani cuulewat minun äneni/ ja minä tunnen heidän/ he seurawat minua/
10:28 Ja minä annan heille iankaikkisen elämän, ja he eivät ikinä huku, eikä kukaan ryöstä heitä minun kädestäni.	28. Ja minä annan heille ijankaikkisen elämän, ja ei heidän pidä hukkuman ijankaikkisesti, eikä pidä yhdenkään repäisemän heitä minun kädestäni.	10:28 Ja minä annan heille ijancaickisen elämän/ ei he hucu ijancaickisest/ eikä yxikän repele heitä minun kädestäni.
10:29 Minun Isäni, joka on heidät minulle antanut, on suurempi kaikkia, eikä kukaan voi ryöstää heitä minun Isäni kädestä.	29. Minun isäni, joka ne minulle antoi, on suurempi kaikkia: ja ei kenkään taida heitä reväistä minun Isäni kädestä.	10:29 Minun Isän/ joca ne minulle andoi/ on caickein suurin/ ja ei kengän taida heitä rewäistä minun Isäni kädestä.
10:30 Minä ja Isä olemme yhtä."	30. Minä ja Isä olemme yhtä.	10:30 Minä ja Isä olemma yhtä.
10:31 Niin juutalaiset ottivat taas kiviä maasta kivittäöksensä hänet.	31. Niin Juudalaiset poimivat taas kiviä häntä kivittäöksensä.	10:31 Nijn Judalaiset poimit taas kiwiä händä kiwittäxsens.
10:32 Jeesus vastasi heille: "Minä olen näyttänyt teille monta hyvää tekoa, jotka ovat Isästä; mikä niistä on se, jonka tähden te tahdotte minut kivittää?"	32. Jesus vastasi heitä: minä osoitin teille Isältäni monta hyvää työtä: minkä työn tähden niistä te siis minun kivitätte?	10:32 Mutta Jesus wastais heitä: minä osotin teille Isäldäni monda hywä työtä/ cuidenga tähden nijstä te sijs tahdotta minua kiwittä?

10:33 Juutalaiset vastasivat hänelle: "Hyvän teon tähden me emme sinua kivitä, vaan jumalanpilkan tähden, ja koska sinä, joka olet ihminen, teet itsesi Jumalaksi."	33. Juudalaiset vastasivat häntä, sanoen: emme sinua hyvän työn tähden kivitä, vaan pilkan tähden, ja että sinä, joka ihminen olet, teet itses Jumalaksi.	10:33 Judalaiset wastaisit händä/ sanoden: en me sinua hyvän työn tähden kiwitä/ waan pilcan tähden: ja että sinä/ joca ihminen olet/ teet idzes Jumalaxi.
10:34 Jeesus vastasi heille: "Eikö teidän laissanne ole kirjoitettuna: 'Minä sanoin: te olette jumalia'?"	34. Jesus vastasi heitä: eikö teidän laissanne ole kirjoitettu: minä sanon, te olette jumalat?	10:34 Jesus wastais heitä: eikö teidän Laisanne ole kirjoitettu? 10:35 Minä sanoin: te oletta jumalat.
10:35 Jos hän sanoo jumaliksi niitä, joille Jumalan sana tuli - ja Raamattu ei voi raueta tyhjiin -	35. Jos hän ne kutsui jumaliksi, joille Jumalan sana tapahtui, ja ei kirjoitus taideta rikottaa:	Jos hän ne cudzui jumalixi/ joille Jumalan sana tapahdui/ ja ei Kirjoitus ole cuitengan ricottu?
10:36 niin kuinka te sanotte sille, jonka Isä on pyhittänyt ja lähettänyt maailmaan: 'Sinä pilkkaat Jumalaa', sentähden että minä sanoin: 'Minä olen Jumalan Poika'?	36. Ja te sanotte hänelle, jonka Isä on pyhittänyt ja lähettänyt maailmaan: sinä pilkkaat Jumalaa, että minä sanoin: minä olen Jumalan Poika.	10:36 Ja te sanotte hänelle: jonga Isä on pyhittänyt ja lähettänyt mailmaan: sinä pilckat Jumalata/ että minä sanoin: minä olen Jumalan Poica.
10:37 Jos minä en tee Isäni tekoja, älkää uskoko minua.	37. Ellen minä tee minun Isäni töitä, niin älkäät minua uskoko.	10:37 Ellen minä tee minun Isäni töitä/ nijn älkät minua uscoco:
10:38 Mutta jos minä niitä teen, niin, vaikka ette uskoisikaan minua, uskokaa minun tekojani, että tulisitte tuntemaan ja ymmärtäisitte Isän olevan minussa ja minun olevan Isässä."	38. Mutta jos minä niitä teen, ja jos ette minua usko, niin uskokaat ne työt, että te tuntisitte ja uskoisitte Isän olevan minussa ja minun hänessä.	10:38 Mutta jos minä nijtä teen/ ja jos et te minua usco/ nijn uscocat ne työt/ että te tundisit ja uscoisit Isän olewan minus/ ja minun hänes.
10:39 Niin he taas tahtoivat ottaa hänet kiinni, mutta hän lähti pois heidän käsistänsä.	39. Niin he etsivät taas häntä kiinni ottaaksensa, mutta hän läksi heidän käsistänsä,	10:39 Nijn he edzeit taas händä kijnniottaxens/ mutta hän läxi heidän tyköns:
10:40 Ja hän meni taas Jordanin tuolle puolelle siihen paikkaan, missä Johannes ensin kastoi, ja viipyi siellä.	40. Ja meni jälleen toiselle puolelle Jordania, siihen paikkaan, jossa Johannes ensin kasti, ja viipyi siinä.	10:40 Ja meni jällens toiselle puolelle Jordani/ siihen josa Johannes ensin casti/ ja jäi sinne.

10:41 Ja monet tulivat hänen tykönsä ja sanoivat: "Johannes ei tehnyt yhtäkään tunnustekoa; mutta kaikki, mitä Johannes sanoi tästä, on totta."	41. Ja monta tuli hänen tykönsä, ja sanoivat: ei Johannes yhtäkään ihmettä tehnyt; mutta kaikki mitä Johannes tästä sanoi, ne ovat todet.	10:41 Ja monda tuli hänen tygöns/ ja sanoi: ei Johannes yhtäkän ihmettä tehnyt: 10:42 Mutta caicki cuin Johannes tästä sanoi/ ne owat todet.
10:42 Ja monet siellä uskoivat häneen.	42. Ja monta uskoi sillä hänen päällensä.	Ja monda uscoi siellä hänen päällens.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu .
11:1 Ja eräs mies, Lasarus, Betaniasta, Marian ja hänen sisarensa Martan kylästä, oli sairaana.	1. Niin mies sairasti, nimeltä Latsarus, Betaniasta, Marian ja hänen sisarensa Martan kylästä.	11:1 NIjn yxi mies sairasti/ nimeldä Lazarus Bethaniasta/ Marian ja hänen sisarens Marthan Caupungista.
11:2 Ja tämä Maria oli se, joka hajuvoiteella voiteli Herran ja pyyhki hiuksillaan hänen jalkansa; ja Lasarus, joka sairasti, oli hänen veljensä.	2. Mutta Maria oli se, joka voiteli Herran voiteella ja hänen jalkansa hiuksillansa kuivaksi, jonka veli Latsarus sairasti.	11:2 Mutta Maria oli Herran woitella woidellut/ ja jalat hiuxillans cuiwannut/ jonga weli Lazarus sairasti.
11:3 Niin sisaret lähettivät Jeesukselle tämän sanan: "Herra, katso, se, joka on sinulle rakas, sairastaa."	3. Niin hänen sisarensa lähettivät hänen tykönsä, ja sanoivat: Herra, katso, se sairastaa, jotas rakastat.	11:3 Nijn hänen sisarens lähetit hänen tygöns/ ja sanoit: Herra/ cadzo/ se sairasta jotas racastat.
11:4 Mutta sen kuultuaan Jeesus sanoi: "Ei tämä tauti ole kuolemaksi, vaan Jumalan kunniaksi, että Jumalan Poika sen kautta kirkastuisi."	4. Kuin Jesus sen kuuli, sanoi hän: ei tämä tauti ole kuolemaksi, vaan Jumalan kunniaksi, että Jumalan Poika sen kautta kunnioitettaisiin.	11:4 Cosca Jesus sen cuuli/ sanoi hän: ei tämä tauti ole cuolemaan/ waan Jumalan cunniaxi/ että Jumalan Poica sen cautta cunnioitetaisin.
11:5 Ja Jeesus rakasti Marttaa ja hänen sisartaan ja Lasarusta.	5. Mutta Jesus rakasti Marttaa, ja hänen sisartansa, ja Latsarusta.	11:5 Mutta Jesus racasti Martha/ ja hänen sisartans/ ja Lazarusta.
11:6 Kun hän siis kuuli hänen sairastavan, viipyi hän siinä paikassa, missä hän oli, vielä kaksi päivää;	6. Kuin hän siis kuuli hänen sairastavan, niin hän viipyi siinä paikassa kaksi päivää.	11:6 Cosca hän cuuli hänen sairastawan/ wijwyi hän sijnä paicas caxi päiwä.
11:7 mutta niiden kuluttua hän sanoi opetuslapsilleen: "Menkäämme taas Juudeaan."	7. Sitte sanoi hän opetuslapsillensa: menkäämme jälleen Juudeaan.	11:7 Sijtte sanoi hän Opetuslapsillens: mengämme jällens Judeaan.

11:8 Opetuslapset sanoivat hänelle: "Rabbi, äsken juutalaiset yrittivät kivittää sinut, ja taas sinä menet sinne!"	8. Sanoivat hänelle opetuslapset: Rabbi, äsken etsivät Juudalaiset sinua kivittäöksensä, ja sinä menet taas sinne.	Sanoit hänelle Opetuslapset: äsken edzeit Judalaiset sinua kiwittäxens/ ja sinä menet taas sinne.
11:9 Jeesus vastasi: "Eikö päivässä ole kaksitoista hetkeä? Joka vaeltaa päivällä, se ei loukkaa itseänsä, sillä hän näkee tämän maailman valon.	9. Vastasi Jesus: eikö kaksitoistakymmettä ole päivän hetkeä? Jos joku päivällä vaeltaa, ei hän loukkaa itsiänsä; sillä hän näkee tämän maailman walkeuden.	11:8 Wastais Jesus: eikö caxitoistakymmendä ole päiwän hetke? 11:9 Joca päiwällä waelda/ ei hän loucka idziäns: sillä hän näke tämän mailman walkeuden.
11:10 Mutta joka vaeltaa yöllä, se loukkaa itsensä, sillä ei hänessä ole valoa."	10. Mutta jos joku yöllä vaeltaa, hän loukkaa itsensä; sillä ei walkeus ole hänessä.	11:10 Mutta joca yöllä waelda/ hän loucka idzens: sillä ei walkeus ole hänes.
11:11 Näin hän puhui, ja sitten hän sanoi heille: "Ystävämme Lasarus nukkuu, mutta minä menen herättämään hänet unesta."	11. Näitä hän puhui, ja sanoi sitte heille: ystävämme Latsarus makaa, mutta minä menen häntä unesta herättämään.	11:11 Näitä hän puhui/ ja sanoi sijtte heille: meidän ystäväm Lazarus maca/ mutta minä menen händä unest herättämän.
11:12 Niin opetuslapset sanoivat hänelle: "Herra, jos hän nukkuu, niin hän tulee terveeksi."	12. Niin sanoivat hänen opetuslapsensa: Herra, jos hän makaa, kyllä hän paranee.	11:12 Nijn sanoit hänen Opetuslapsens: Herra/ jos hän maca kyllä hän parane.
11:13 Mutta Jeesus puhui hänen kuolemastaan; he taas luulivat hänen puhuneen unessa-nukkumisesta.	13. Mutta Jesus sanoi hänen kuolemastansa; vaan he luulivat hänen sanovan unen makaamisesta.	11:13 Mutta Jesus sanoi hänen cuolemastans/ waan he luulit hänen sanowan ruumillisest unest.
11:14 Silloin Jeesus sanoi heille suoraan: "Lasarus on kuollut,	14. Niin Jesus sanoi heille selkiästi: Latsarus on kuollut.	11:14 Nijn Jesus sanoi heille selkiäst: Lazarus on cuollut.
11:15 ja minä iloitsen teidän tähtenne siitä, etten ollut siellä, jotta te uskoisitte; mutta menkäämme hänen tykönsä."	15. Ja minä iloitsen teidän tähtenne, etten minä siellä ollut, että te uskoisitte. Mutta menkäämme hänen tykönsä.	11:15 Ja minä iloidzen teidän tähtenne/ etten minä siellä ollut/ että te uscoitte: 11:16 Mutta mengämme hänen tygöns.
11:16 Niin Tuomas, jota sanottiin Didymukseksi, sanoi toisille opetuslapsille: "Menkäämme mekin sinne, kuollaksemme hänen kanssansa."	16. Niin sanoi Toomas, joka kutsutaan kaksoiseksi, muille opetuslapsille: käykäämme myös me, että me kuolisimme hänen kanssansa.	Nijn sanoi Thomas/ joca cudzutan caxoisexi/ Opetuslapsille: mengäm me myös cuoleman hänen cansans.

11:17 Niin Jeesus tuli ja sai tietää, että hän jo neljä päivää oli ollut haudassa.	17. niin Jesus tuli ja löysi hänen jo neljä päivää maanneen haudassa.	11:17 Nijn Jesus tuli/ ja löysi hänen jo neljä päiwä maannen haudas.
11:18 Ja Betania oli lähellä Jerusalemia, noin viidentoista vakomitan päässä.	18. Mutta Betania oli läsnä Jerusalemia, lähes viisitoistakymmentä vakomittaa.	11:18 Mutta Bethania oli läsnä Jerusalemita/ lähes wijsitoistakymmendä wacomitta.
11:19 Ja useita juutalaisia oli tullut Martan ja Marian luokse lohduttamaan heitä heidän veljensä kuolemasta.	19. Ja monta Juudalaisista oli tullut Martan ja Marian tykö, lohduttamaan heitä heidän veljensä tähden.	11:19 Ja monda Judalaista oli tullut Martha ja Maria lohduttaman heidän weljens tähden.
11:20 Kun Martta kuuli, että Jeesus oli tulossa, meni hän häntä vastaan; mutta Maria istui kotona.	20. Kuin Martta kuuli Jesuksen tulevan, juoksi hän häntä vastaa; mutta Maria istui kotona.	11:20 Cosca Martha cuuli Jesuxen tulewan/ juoxi hän händä wastan: mutta Maria jäi cotia istuman.
11:21 Ja Martta sanoi Jeesukselle: "Herra, jos sinä olisit ollut täällä, niin minun veljeni ei olisi kuollut.	21. Niin Martta sanoi Jeesukselle: Herra, jos sinä olisit täällä ollut, niin ei minun veljeni olisi kuollut.	11:21 Nijn Martha sanoi Jesuxelle: Herra/ jos sinä olisit täällä ollut/ nijn ei minun weljen olis cuollut.
11:22 Mutta nytkin minä tiedän, että Jumala antaa sinulle kaiken, mitä sinä Jumalalta anot."	22. Mutta minä tiedän vielä, että kaikki, mitä sinä anot Jumalalta, ne Jumala sinulle antaa.	11:22 Mutta minä tiedän wielä/ että caicki mitä sinä anot Jumalalda/ ne Jumala sinulle anda.
11:23 Jeesus sanoi hänelle: "Sinun veljesi on nouseva ylös."	23. Jesus sanoi hänelle: sinun veljes on nouseva ylös.	11:23 Jesus sanoi hänelle: sinun weljes on ylösnousewa.
11:24 Martta sanoi hänelle: "Minä tiedän hänen nousevan ylösnousemuksessa, viimeisenä päivänä."	24. Martta sanoi hänelle: minä tiedän hänen nousevan ylösnousemisessa viimeisenä päivänä.	11:24 Martha sanoi hänelle: minä tiedän hänen nousewan ylösnousemises wijmeisnä päiwä.
11:25 Jeesus sanoi hänelle: "Minä olen ylösnousemus ja elämä; joka uskoo minuun, se elää, vaikka olisi kuollut.	25. Sanoi Jesus hänelle: minä olen ylösnousemus ja elämä: joka uskoo minun päälleni, hän elää, ehkä hän olisi kuollut.	11:25 Sanoi Jesus hänelle: Minä olen ylösnousemus ja elämä/ joca usco minun päälleni/ hän elä ehkä hän olisi cuollut.
11:26 Eikä yksikään, joka elää ja uskoo minuun, ikinä kuole. Uskotko sen?"	26. Ja jokainen, joka elää ja uskoo minun päälleni, ei hänen pidä kuoleman ijankaikkisesti: uskotkos sen?"	11:26 Ja joca elä ja usco minun päälleni/ ei hänen pidä cuoleman ijancaickisest/ uscotcos sen?"
11:27 Hän sanoi hänelle: "Uskon, Herra; minä uskon, että sinä olet Kristus, Jumalan Poika, se, joka oli tuleva maailmaan."	27. Hän sanoi hänelle: jaa Herra, minä uskon sinun Kristukseksi, Jumalan Pojaksi, joka tuleva oli maailmaan.	11:27 Hän sanoi hänelle: ja Herra/ minä uscon sinun Christuxexi Jumalan Pojaxi/ joca tulewa oli mailmaan.

11:28 Ja tämän sanottuaan hän meni ja kutsui salaa sisarensa Marian sanoen: "Opettaja on täällä ja kutsuu sinua."	28. Ja kuin hän näitä sanonut oli, meni hän pois ja kutsui sisarensa Marian salaa, sanoen: Mestari on tullut ja kutsuu sinua.	11:28 JA cuin hän näitä sanonut oli/ meni hän pois/ ja cudzui sisarens Marian sala/ sanoden: Mestari on tullut/ ja cudzu sinua.
11:29 Kun Maria sen kuuli, nousi hän nopeasti ja meni hänen luoksensa.	29. Kuin hän sen kuuli, nousi hän kohta ja tuli hänen tykönsä.	11:29 Cosca hän sen cuuli/ nousi hän cohta ja tuli hänen tygöns:
11:30 Mutta Jeesus ei ollut vielä saapunut kylään, vaan oli yhä siinä paikassa, missä Martta oli hänet kohdannut.	30. (Sillä ei Jesus ollut vielä kylään tullut, vaan oli siinä paikassa, jossa Martta oli hänen kohdannut.)	11:30 Sillä ei Jesus ollut wielä kylään tullut/ waan oli sijnä paicas/ josa Martha oli hänen cohdannut.
11:31 Kun nyt juutalaiset, jotka olivat Marian kanssa huoneessa häntä lohduttamassa, näkivät hänen nopeasti nousevan ja lähtevän ulos, seurasivat he häntä, luullen hänen menevän haudalle, itkemään siellä.	31. Kuin siis Juudalaiset, jotka hänen kanssansa huoneessa olivat lohduttamassa häntä, näkivät Marian nousevan ja menevän ulos, seurasivat he häntä, sanoen: hän menee haudalle itkemään.	11:31 Cosca Judalaiset/ jotca hänen cansans huones olit lohduttamas händä/ näit Marian nopiast nousewan ja ulosmenewän/ seuraisit he händä/ sanoden: hän menee haudalle itkemän.
11:32 Kun siis Maria saapui sinne, missä Jeesus oli, ja näki hänet, lankesi hän hänen jalkojensa eteen ja sanoi hänelle: "Herra, jos sinä olisit ollut täällä, ei minun veljeni olisi kuollut."	32. Kuin Maria sinne tuli, kussa Jesus oli, ja näki hänen, lankesi hän hänen jalkainsa juureen ja sanoi hänelle: Herra, jos olisit täällä ollut, ei olisi minun veljeni kuollut.	11:32 Cosca Maria sinne tuli cusa Jesus oli ja näki hänen/ langeis hän hänen jalcains juureen/ ja sanoi hänelle: Herra/ jos sinä olisit täällä ollut/ ei olisi minun weljen cuollut.
11:33 Kun Jeesus näki hänen itkevän ja hänen kanssaan tulleiden juutalaisten itkevän, joutui hän hengessään syvän liikutuksen valtaan ja vapisi;	33. Kuin Jesus näki hänen itkevän ja Juudalaiset, jotka hänen kanssansa tulleet olivat, itkevän, kauhistui hän hengessä ja tuli sangen murheelliseksi,	11:33 Cosca Jesus näki hänen itkewän/ ja Judalaiset/ jotca hänen cansans tulleet olit/ itkewäiset/ haikiutti hän idzens Hengens/ ja oli surullinen idzelläns/
11:34 ja hän sanoi: "Mihin te panitte hänet?" He sanoivat hänelle: "Herra, tule ja katso."	34. Ja sanoi: kuhunka te hänen panitte? He sanoivat hänelle: Herra, tule ja katso.	ja sanoi: cuhunga te hänen panitte? 11:34 He sanoit hänelle: Herra/ tule ja cadzo.
11:35 Ja Jeesus itki.	35. Ja Jesus itki.	11:35 Ja Jesus itki.
11:36 Niin juutalaiset sanoivat: "Katso, kuinka rakas hän oli hänelle!"	36. Niin sanoivat Juudalaiset: katso, kuinka hän rakasti häntä.	11:36 Nijn sanoit Judalaiset: cadzo/ cuinga hän racasti händä.

11:37 Mutta muutamat heistä sanoivat: "Eikö hän, joka avasi sokean silmät, olisi voinut tehdä sitäkin, ettei tämä olisi kuollut?"	37. Mutta muutamat heistä sanoivat: eikö tämä, joka sokian silmät avasi, tainnut tehdä, ettei tämäkään kuollut olisi?	11:37 Mutta muutamat heistä sanoit: eikö tämä/ joca sokian silmät awais/ tainnut tehdä/ ettei tämäkän cuollut olis?
11:38 Niin Jeesus joutui taas liikutuksen valtaan ja meni haudalle; ja se oli luola, ja sen suulla oli kivi.	38. Niin Jesus kauhistui taas itsessänsä, ja tuli haudan tykö. Mutta siinä oli kuoppa, ja kivi sen päälle pantu.	11:38 Nijn Jesus haikiutti taas idzens/ ja tuli haudan tygö/ josa oli cuoppa/ ja kiwi sen päälle pandu.
11:39 Jeesus sanoi: "Ottakaa kivi pois." Martta, kuolleen sisar, sanoi hänelle: "Herra, hän haisee jo, sillä hän on ollut haudassa neljättä päivää."	39. Jesus sanoi: ottakaat kivi pois. Sanoi hänelle Martta, sen sisar, joka kuollut oli: Herra, jo hän haisee, sillä hän on neljä päivää kuolleena ollut.	11:39 Jesus sanoi: ottacat kiwi pois. Sanoi Martha hänelle/ sen sisar joca cuollut oli: Herra/ jo hän haise: sillä hän on neljä päiwä cuolluna ollut.
11:40 Jeesus sanoi hänelle: "Enkö minä sanonut sinulle, että jos uskoisit, niin sinä näkisit Jumalan kirkkauden?"	40. Jesus sanoi hänelle: enkö minä sinulle sanonut: jos sinä uskoisit, niin sinä näkisit Jumalan kunnian.	11:40 Jesus sanoi hänelle: engö minä sinulle sanonut: jos sinä uscoisit/ nijn sinä näkisit Jumalan cunnian.
11:41 Niin he ottivat kiven pois. Ja Jeesus loi silmänsä ylös ja sanoi: "Isä, minä kiitän sinua, että olet minua kuullut.	41. Ja he ottivat kiven pois sialtansa, johon kuollut pantu oli. Niin Jesus nosti silmänsä ylös ja sanoi: Isä, minä kiitän sinua, että minua kuulit.	11:41 Ja he otit kiwen pois sialdans/ johon cuollut pandu oli. 11:42 Ja Jesus nosti silmäns ylös/ ja sanoi: Isä/ minä kijtän sinua että minua cuulit:
11:42 Minä kyllä tiesin, että sinä minua aina kuulet; mutta kansan tähden, joka seisoo tässä ympärillä, minä tämän sanon, että he uskoisivat sinun lähettäneen minut."	42. Mutta minä tiedän myös, että aina minua kuulet; vaan kansan tähden, joka tässä ympäri seisoo, sanon minä, että he uskoisivat sinun minun lähettäneeksi.	Ja tiedän myös että aina minua cuulet/ waan Canssan tähden/ joca täsä ymbäri seiso/ sanon minä/ että he uscoisit sinun minua lähettänexi.
11:43 Ja sen sanottuansa hän huusi suurella äänellä: "Lasarus, tule ulos!"	43. Ja kuin hän nämät sanonut oli, huusi hän suurella äänellä: Latsarus, tule ulos.	11:43 Ja cuin hän tämän puhunut oli/ huusi hän corkialla änellä: Lazare tule ulos.
11:44 Ja kuollut tuli ulos, jalat ja kädet siteisiin käärittyinä, ja hänen kasvojensa ympärille oli kääritty hikiliina. Jeesus sanoi heille: "Päästäkää hänet ja antakaa hänen mennä."	44. Ja se kuollut tuli ulos sidottuna käsistä ja jaloista kääriiliinalla, ja hänen kasvonsa olivat sidotut ympäri hikiliinalla. Jesus sanoi heille: päästäkää häntä ja antakaat hänen mennä.	11:44 Ja se cuollut tuli ulos sidottuna käsist ja jalgoist kääriilijnalla/ ja hänen caswons oli peitetty hikilijnalla. 11:45 Jesus sanoi heille: päästäkät händä ja sallicat hänen mennä.

11:45 Niin useat juutalaisista, jotka olivat tulleet Marian luokse ja nähneet, mitä Jeesus teki, uskoivat häneen.	45. Niin monta Juudalaista, jotka olivat Marian tykö tulleet, ja näkivät mitä Jeesus teki, uskoivat hänen päällensä.	Nijn monda Judalaist/ jotca olit Marian tygö tullet ja näit Jesuxen työt/ uscoit hänen päällensä.
11:46 Mutta muutamat heistä menivät fariseusten luo ja puhuivat heille, mitä Jeesus oli tehnyt.	46. Mutta muutamat heistä menivät Pharisealaisten tykö ja ilmoittivat heille, mitä Jeesus oli tehnyt.	11:46 Mutta muutamat heistä menit Phariseusten tygö/ ja ilmoitit heille mitä Jeesus oli tehnyt.
11:47 Niin ylipapit ja fariseukset kokosivat neuvoston ja sanoivat: "Mitä me teemme, sillä tuo mies tekee paljon tunnustekoja?"	47. Niin ylimmäiset papit ja Pharisealaiset kokosivat neuvon, ja sanoivat: mitä me teemme? sillä tämä ihminen tekee monta ihmettä.	11:47 Nijn ylimmäiset Papit ja Phariseuxet cocoisit Neuwon/ ja sanoit: mitä me teemmä? sillä tämä ihminen teke monda ihmettä.
11:48 Jos annamme hänen näin olla, niin kaikki uskovat häneen, ja roomalaiset tulevat ja ottavat meiltä sekä maan että kansan."	48. Jos me sallimme hänen niin olla, niin kaikki uskovat hänen päällensä, ja Roomalaiset tulevat ja ottavat pois sekä meidän maamme että kansamme.	11:48 Jos me sallimma hänen njn olla/ njn caicki uscowat hänen päällensä/ ja Romalaiset tulewat ja ottawat pois sekä meidän maamme että Canssam.
11:49 Mutta eräs heistä, Kaifas, joka sinä vuonna oli ylimmäinen pappi, sanoi heille: "Te ette tiedä mitään"	49. Mutta yksi heistä, Kaiphas nimeltä, joka oli sinä vuonna ylimmäinen pappi, sanoi heille: ette mitään tiedä:	11:49 Mutta yxi heistä Caiphas nimeldä/ joca oli sinä vuonna ylimmäinen Pappi/ sanoi heille: 11:50 Ette mitän tiedä
11:50 ettekä ajattele, että teille on parempi, että yksi ihminen kuolee kansan edestä, kuin että koko kansa hukkuu."	50. Ette myös ajattele, että se on meille tarpeellinen, että yksi ihminen kuolee kansan tähden, ettei kaikki kansa hukkuisi.	etkä taida ajatella/ se on meille parambi/ että yxi ihminen cuole Canssan tähden/ cuin caicki Canssa huckuis.
11:51 Mutta sitä hän ei sanonut itsestään, vaan koska hän oli sinä vuonna ylimmäinen pappi, hän ennusti, että Jeesus oli kuoleva kansan edestä,	51. Mutta ei hän sitä itsestänsä sanonut; vaan että hän oli sinä vuonna ylimmäinen pappi, niin hän ennusti, että Jesuksen piti kuoleman kansan tähden,	11:51 Mutta ei hän sitä idzestäns sanonut/ waan että hän oli sinä vuonna ylimmäinen Pappi/ njn hän ennusti: 11:52 Sillä Jeesus piti cuoleman Canssan tähden/
11:52 eikä ainoastaan tämän kansan edestä, vaan myös kootakseen yhdeksi hajalla olevat Jumalan lapset.	52. Ja ei ainoastaan kansan tähden, mutta että hänen piti ne Jumalan lapset, jotka hajoitetut olivat, yhteen kokooman.	ei ainoastans Canssan tähden/ mutta että hänen piti ne Jumalan lapset yhten cocoman/ jotca hajotetut olit.
11:53 Siitä päivästä lähtien oli heillä siis tehtynä päätös tappa hänet.	53. Mutta siitä päivästä pitivät he yhteen neuvoa, kuolettaaksensa häntä.	11:53 Mutta sijtä päiwäst pidit he neuwo cuolettaxens händä.

11:54 Sentähden Jeesus ei enää vaeltanut julkisesti juutalaisten keskellä, vaan lähti sieltä lähellä erämaata olevaan paikkaan, Efraim nimiseen kaupunkiin; ja siellä hän oleskeli opetuslapsineen.	54. Ei siis Jesus vaeltanut enää Juudalaisten seassa julkisesti, vaan meni sieltä yhteen maan paikkaan lähes korpea, siihen kaupunkiin, joka kutsutaan Epharaim, ja oleskeli siellä opetuslastensa kanssa.	11:54 EI siis Jesus waeldanut enä Judalaisten seas julkiset/ waan meni siellä yhten maan paickan lähes corpe/ Ephremin Caupungijn/ ja oleskeli siellä Opetuslastens cansa.
11:55 Mutta juutalaisten pääsiäinen oli lähellä, ja monet menivät maaseudulta ylös Jerusalemiin ennen pääsiäisjuhlaa, puhdistamaan itsensä.	55. Mutta Juudalaisten pääsiäinen lähestyi, ja monta siitä maakunnasta meni pääsiäisen edellä Jerusalemiin puhdistamaan itsiänsä.	11:55 Mutta silloin lähestyi Judalaisten Pääsiäinen. Ja monda sielläkin meni Pääsiäisen edellä Jerusalemiin/ puhdistaman idziäns.
11:56 Ja he etsivät Jeesusta ja sanoivat toisilleen seisoessaan pyhäkössä: "Mitä arvelette? Eikö hän tullessaan juhlalle?"	56. Niin he etsivät Jeesusta ja puhuivat keskenänsä, seisoen templissä: mitä te luulette, ettei hän ole juhlalle tullut?	11:56 Nijn he edzeit Jeesusta ja puhuit keskenäns/ seisoen Templis: mitä te luuletta/ ettei hän ole juhlalle tullut?
11:57 Mutta ylimpät ja fariseukset olivat antaneet käskyjä, että jos joku tietäisi, missä hän oli, hänen oli annettava se ilmi, jotta he ottaisivat hänet kiinni.	57. Ja ylimmäiset papit ja Pharisealaiset olivat käskyn antaneet, että jos joku tietäisi, kussa hän olis, niin hänen piti sen ilmoittaman, että he ottaisivat hänet kiinni.	11:57 Ja ylimmäiset Papit ja Phariseuxet olit käskyn andanet/ että jos joku tietäis cusa hän olis/ njn hänen piti sen ilmoittaman/ että he saisit hänen otta kijnni.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu.
12:1 Kuusi päivää ennen pääsiäistä Jeesus saapui Betaniaan, jossa Lasarus asui, hän, jonka Jeesus oli herättänyt kuolleista.	1. Kuusi päivää enne pääsiäistä tuli Jesus Betaniaan, jossa Latsarus oli, joka kuollut oli, jonka hän kuolleista herätti.	12:1 CUutta päiwä ennen Pääsiäistä/ tuli Jesus Bethaniaan/ josa Lazarus oli cuollut/ jonga hän cuolluista herätti.
12:2 Siellä valmistettiin hänelle ateriat, ja Martha palveli, mutta Lasarus oli yksi niistä, jotka olivat aterialla hänen kanssaan.	2. Niin he valmistivat hänelle siellä ehtoollisen, ja Martha palveli; mutta Latsarus oli yksi niistä, jotka hänen kanssansa atrioitsivat.	12:2 Ja he walmistit hänelle siellä ehtolisen/ ja Martha palweli/ mutta Lazarus oli yxi niistä cuin hänen cansans atrioidzi.
12:3 Niin Maria otti naulan oikeata, kallisarvoista nardusvoidetta ja voiteli Jeesuksen jalat ja pyyhki ne hiuksillaan; ja huone tuli täyteen voiteen tuoksua.	12:3. Niin Maria otti naulan turmelematointa ja kallista nardusvoidetta, ja voiteli Jeesuksen jalat, ja kuivasi hänen jalkansa hiuksillansa. Ja huone täytettiin voiteen hajusta.	12:3 Nijn Maria otti naulan woidetta/ callist ja turmelematoinda Nardust/ ja woiteli Jesuxen jalat/ ja cuiwais hänen jalcans hiuxillans. Ja huone täytettin woiten hajusta.

12:4 Silloin sanoi yksi hänen opetuslapsistaan, Juudas Iskariot, joka oli hänet kavaltava:	4. Niin sanoi yksi hänen opetuslapsistansa, Juudas Simonin poika Iskariot, joka hänen sitte petti:	12:4 Nijn sanoi yxi hänen Opetuslapsistans/ Judas Simonin poica Ischariotes/ joca hänen sijtte petti:
12:5 "Miksi ei tätä voidetta myyty kolmeensataan denariin ja niitä annettu köyhille?"	5. Miksi et tätä voidetta myyty kolmeensataan penninkiin, ja annettu vaivaisille?	12:5 Mixei tätä woidetta myyty colmeen sataan penningihin/ ja annettu waiwaisten?
12:6 Mutta tätä hän ei sanonut sentähden, että olisi pitänyt huolta köyhistä, vaan sentähden, että hän oli varas ja että hän rahakukkaron hoitajana otti itselleen, mitä siihen oli pantu.	6. Mutta hän sanoi sen, ei että hän murhetta piti vaivaisista, vaan että hän oli varas, ja hänellä oli kukkaro, jossa hän sen kantoi, mikä siihen pantu oli.	12:6 Ei hän sitä sanonut waiwaisten tähden/ mutta hän oli waras/ ja hänellä oli cuckaro/ josa hän sen candoi cuin annettin.
12:7 Niin Jeesus sanoi: "Anna hänen olla, että hän saisi toimittaa tämän minun hautauspäiväni varalle.	7. Niin Jesus sanoi: anna hänen olla, hän on sen kätkenyt minun hautauspäiväni.	12:7 Nijn Jesus sanoi: salli hänen olla/ hän on sen kätkenyt minun hautauspäiväni:
12:8 Sillä köyhät teillä aina on keskuudessanne, mutta minua teillä ei ole aina."	8. Sillä teidän tykönnänne ovat aina vaivaiset, mutta en minä aina teillä ole.	12:8 Sillä teidän cansan on aina waiwaiset/ mutta en minä aina teillä ole.
12:9 Silloin suuri joukko juutalaisia sai tietää, että hän oli siellä; ja he menivät sinne, ei ainoastaan Jeesuksen tähden, vaan myöskin nähdäkseen Lasaruksen, jonka hän oli herättänyt kuolleista.	9. Niin paljo kansaa Juudalaisista ymmärsi hänen siellä olevan, ja tulivat sinne, ei ainoastaan Jesuksen tähden, vaan että he olisivat myös Latsaruksen nähneet, jonka hän oli kuolleista herättänyt.	12:9 NIjn paljo Canssa Judalaisist ymmärsi hänen siellä olewan/ ja menit sinne/ ei ainoastans Jesuxen tähden/ waan että he olisit myös Lazaruxen nähnet/ jonga hän oli cuolluista herättänyt.
12:10 Mutta ylimapit päättivät tappa Lasaruksenkin,	10. Mutta ylimmäiset papit pitivät neuvoa myös Latsarusta tappaaksensa;	12:10 Nijn ylimmäiset Papit pidit neuwo Lazarusta tappaxens:
12:11 koska monet juutalaiset hänen tähtensä menivät sinne ja uskoivat Jeesukseen.	11. Sillä monta Juudalaisista meni sinne hänen tähtensä, ja uskoi Jesuksen päälle.	12:11 Sillä monda Judalaista meni sinne hänen tähtens/ ja uscoi Jesuxen päälle.
12:12 Seuraavana päivänä, kun suuri kansanjoukko, joka oli saapunut juhille, kuuli, että Jeesus oli tulossa Jerusalemiin,	12. Toisena päivänä, kuin paljon kansaa, joka juhille tullut oli, kuuli Jesuksen tulleen Jerusalemiin,	12:12 TOisna päiwänä/ cosca Canssa/ jota paljo juhille tullut oli/ cuuli Jesuxen tullen Jerusalemiijn:

12:13 ottivat he palmupuiden oksia ja menivät häntä vastaan ja huusivat: "Hosianna, siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen, Israelin kuningas!"	13. Ottivat he palmu-oksia, menivät häntä vastaan ja huusivat: Hosianna! siunattu on se, joka tulee Herran nimeen, Israelin kuningas!	12:13 Otit he palmuoxia/ menit händä wastian ja huusit: Hosianna/ siunattu on se joca tule Herran nimeen/ Israelin Cuningas.
12:14 Ja saatuansa nuoren aasin Jeesus istui sen selkään, niinkuin kirjoitettu on:	14. Mutta Jesus sai yhden aasin ja istui sen päälle, niinkuin kirjoitettu on:	12:14 Mutta Jesus sai yhden Asintamman/ ja istui sen päälle/ nijncuin kirjoitettu on:
12:15 "Älä pelkää, tytär Siion; katso, sinun kuninkaasi tulee istuen aasin varsan selässä."	15. Älä pelkää, Sionin tytär! katso, sinun Kuninkaas tulee ja istuu aasin varsan päällä.	12:15 Zionin tytär älä pelkä/ cadzo/ sinun Cuningas tule ja istu Asin warsan päällä.
12:16 Tätä hänen opetuslapsensa eivät aluksi ymmärtäneet; mutta kun Jeesus oli kirkastettu, silloin he muistivat, että tämä oli hänestä kirjoitettu ja että he olivat tämän hänelle tehneet.	16. Mutta ei hänen opetuslapsensa näitä ensisti ymmärtäneet; vaan sittekuin Jesus oli kirkastettu, silloin he muistivat, että nämät ovat hänestä kirjoitetut, ja että he näitä hänelle tehneet olivat.	12:16 Mutta ei hänen Opetuslapsens näitä ensist ymmärtänet/ waan sijttecuin Jesus oli kircastettu/ nijn he muistit/ että nämät olit hänestä kirjoitetut/ ja että he näitä hänelle tehnet olit.
12:17 Niin kansa, joka oli ollut hänen kanssansa, kun hän kutsui Lasaruksen haudasta ja herätti hänet kuolleista, todisti hänestä.	17. Mutta se kansa todisti, joka hänen kanssansa oli, että hän Latsaruksen haudasta kutsui ja kuolleista herätti.	12:17 Se Canssa myös ylisti händä/ cuin hänen silloin cansans oli/ cosca hän Lazaruxen haudast cudzui/ ja cuolluista herätti.
12:18 Sentähden kansa menikin häntä vastaan, koska he kuuluivat, että hän oli tehnyt sen tunnusteon.	18. Sentähden myös kansa meni häntä vastaan, että he kuuluivat hänen sen ihmeen tehneeksi.	12:18 Sentähden Canssa meni myös händä wastian/ että he cuulit hänen ihmen tehnexi.
12:19 Niin fariseukset sanoivat keskenään: "Te näette, ettette saa mitään aikaan; katso, koko maailma juoksee hänen perässään."	19. Niin Pharisealaiset sanoivat keskenänsä: te näette, ettette mitään aikoihin saa; katso, koko maailma juoksee hänen perässänsä.	12:19 Nijn Phariseuxet sanoit keskenäns: te näette/ ettet te mitän toimita/ cadzo/ coco mailma juoxe hänen tygöns.
12:20 Ja oli muutamia kreikkalaisia niiden joukosta, jotka tulivat ylös juhlaan rukoilemaan.	20. Mutta muutamat Grekiläiset olivat niistä, jotka menivät ylös juhlanan rukoilemaan.	12:20 OLit myös muutamat Grekiläiset/ jotca olit mennet Juhlana rucoileman.
12:21 Nämä menivät Filippuksen luo, joka oli Galilean Beetsaidasta, ja pyysivät häntä sanoen: "Herra, me haluamme nähdä Jeesuksen."	21. Niin he menivät Philippuksen tykö, joka oli Galilean Betsaidasta, ja rukoilivat häntä, sanoen: herra, me tahdomme nähdä Jesusta.	12:21 Ne menit Philippuxen tygö/ joca oli Bethsaidast Galileast/ ja rucoilit händä/ sanoden: Herra/ me tahdomme nähdä Jesusta.

12:22 Filippus meni ja sanoi sen Andreaalle; Andreas ja Filippus menivät ja sanoivat Jeesukselle.	22. Philippus meni ja sanoi sen Andreakselle, ja Andreas taas ja Philippus sanoivat sen Jesukselle.	12:22 Philippus meni ja sanoi sen Andreaxelle: ja Andreas taas ja Philippus sanoit sen Jesuxelle.
12:23 Mutta Jeesus vastasi heille sanoen: "Hetki on tullut, että Ihmisen Poika kirkastetaan.	23. Mutta Jesus vastasi heitä ja sanoi: aika on tullut, että Ihmisen Poika pitää kirkastettaman.	12:23 Nijn Jesus wastais heitä/ ja sanoi: aika on tullut/ että ihmisen Poica pitä kirkastettaman.
12:24 Totisesti, totisesti minä sanon teille: jos ei nisun jyvä putoa maahan ja kuole, niin se jää yksin; mutta jos se kuolee, niin se tuottaa paljon hedelmää.	24. Totisesti, totisesti sanon minä teille: ellei maahan pudonnut nisun jyvä kuole, niin se jää yksinänsä; mutta jos se kuolee, niin se tuo paljon hedelmää.	12:24 Totisest/ totisest sanon minä teille: ellei maahan heitetty nisun jyvä cuole/ nijn se jää yxinäns: mutta jos hän cuole/ nijn hän tuo paljo hedelmätä.
12:25 Joka elämänsä rakastaa, kadottaa sen; mutta joka vihaa elämänsä tässä maailmassa, hän on säilyttävä sen iankaikkiseen elämään.	25. Joka rakastaa henkeänsä, hän kadottaa sen; mutta joka tässä maailmassa vihaa henkeänsä, hän tuottaa sen ijancaikkiseen elämään.	12:25 Joca racasta hengens/ nijn hän cadotta sen: mutta joca täsä mailmas wiha hengens/ nijn hän tuotta sen ijancaickiseen elämään.
12:26 Jos joku minua palvelee, seuratkoon hän minua; ja missä minä olen, siellä on myös minun palvelijani oleva. Ja jos joku minua palvelee, niin Isä on kunnioittava häntä.	26. Jos joku minua palvelee, hän seuratkoon minua: ja kussa minä olen, siellä pitää myös minun palveliani oleman: ja jos joku minua palvelee, häntä on Isä kunnioittava.	12:26 Joca minua palwele/ hän seuratkan minua: ja cusa minä olen/ siellä pitä myös minun palweliani oleman. Ja joca minua palwele/ händä on minun Isän cunnioidzewa.
12:27 Nyt minun sieluni on järkytetty; ja mitä pitäisi minun sanoman? Isä, pelasta minut tästä hetkestä. Kuitenkin: sitä varten minä olen tähän hetkeen tullut.	27. Nyt on minun sieluni suuresti murheissansa, ja mitä minun pitää sanoman? Isä, vapahda minun tästä hetkestä: kuitenkin olen minä sentähden tähän hetkeen tullut.	12:27 Nyt on minun sielun murehisans. Ja mitä minun pitä sanoman? Isä/ auta minua tästä hetkestä: cuitengin olen minä sentähden tähän hetkeen tullut.
12:28 Isä, kirkasta nimesi!" Niin taivaasta tuli ääni: "Minä olen sen kirkastanut, ja olen sen vielä kirkastava."	28. Isä, kirkasta sinun nimes. Niin ääni tuli taivaasta ja sanoi: minä olen sen kirkastanut, ja tahdon vielä nyt kirkastaa.	Isä/ kircasta sinun nimes. 12:28 Nijn äni tuli Taiwast/ ja sanoi: minä olen sen kircastanut/ ja tahdon wielä nyt kircasta.
12:29 Niin kansa, joka seisoi ja kuuli sen, sanoi ukkosen jylliseen. Toiset sanoivat: "Häntä puhutteli enkeli."	29. Niin kansa, joka läsnä seisoi ja sen kuuli, sanoi pitkäisen jylliseen. Muut sanoivat: enkeli puhutteli häntä.	12:29 Nijn Canssa sanoi/ joca läsnä seisoi ja sen cuuli: pitkäinen paucku. Waan ne muut sanoit: Engeli puhutteli händä.

12:30 Jeesus vastasi ja sanoi: "Ei tämä ääni tullut minun tähteni, vaan teidän tähtenne.	30. Jesus vastasi ja sanoi: ei tämä ääni tullut minun, vaan teidän tähtenne.	12:30 Jesus wastais/ ja sanoi: ei tämä äni tullut minun/ waan teidän tähten.
12:31 Nyt käy tuomio tämän maailman ylitse; nyt tämän maailman ruhtinas pitää heittämän ulos.	31. Nyt tämä maailma tuomitaan: nyt tämän maailman päämies pitää heittämän ulos.	12:31 Nyt tämä mailma duomitan: ja tämän mailman Päämies pitä heitettämän ulos.
12:32 Ja kun minut ylennetään maasta, niin minä vedän kaikki tyköni."	32. Ja kuin minä maasta nostetaan ylös, niin minä vedän kaikki minun tyköni.	12:32 Ja jos minä maasta ylönostetan/ nijn minä wedän caicki minun tyköni.
12:33 Mutta sen hän sanoi antaen tietää, minkäkaltaisella kuolemalla hän oli kuoleva.	33. (Mutta sen hän sanoi, muistuttain millä kuolemalla hänen piti kuoleman.)	12:33 Mutta sen hän sanoi muistuttain millä cuolemalla hänen piti cuoleman.
12:34 Kansa vastasi hänelle: "Me olemme laista kuulleet, että Kristus pysyy iankaikkisesti; kuinka sinä sitten sanot, että Ihmisen Poika pitää ylennettämän? Kuka on se Ihmisen Poika?"	34. Niin kansa vastasi häntä ja sanoi: me olemme laista kuulleet Kristuksen pysyvän ijankaikkisesti: ja kuinka sinä sanot, että Ihmisen Poika pitää nostettaman ylös? Kuka on se Ihmisen Poika?	12:34 Nijn Canssa wastais händä/ ja sanoi: me olemma Laista cuullet Christuxen pysywän ijancaickisest/ ja cuinga sinä sanot: ihmisen Poica pitä ylösnostettaman? 12:35 Cuca ihmisen Poica se on?
12:35 Niin Jeesus sanoi heille: "Vielä vähän aikaa valkeus on teidän keskuudessanne. Vaeltakaa, niin kauan kuin teillä valkeus on, ettei pimeys saisi teitä valtaansa. Joka pimeässä vaeltaa, se ei tiedä, mihin hän menee.	35. Niin Jesus sanoi heille: valkeus on vielä vähän aikaa teidän kanssanne, vaeltakaat niinkauvan kuin teillä valkeus on, ettei pimeys teitä käsittäisi. Joka pimeydessä vaeltaa, ei hän tiedä, kuhunka hän menee.	Jesus sanoi heille: Walkeus on wielä wähän aica teidän cansan/ waeldacat nijncauwan cuin teillä Walkeus on/ ettei pimeys teitä käsittäis. 12:36 Joca pimeydes waelda/ ei hän tiedä cuhunga hän menee.
12:36 Niin kauan kuin teillä valkeus on, uskokaa valkeuteen, että te valkeuden lapsiksi tulisitte." Tämän Jeesus puhui ja meni pois ja kätkeytyi heiltä.	36. Uskokaat valkeuden päälle, niinkauvan kuin teillä valkeus on, että te tulisitte valkeuden lapsiksi. Näitä puhui Jesus ja meni pois, ja lymyi heitä.	Uscocat Walkeuden päälle/ nijncauwan cuin teillä Walkeus on/ että te olisit Walkeuden lapset. 12:37 NÄitä puhui Jesus ja poismeni/ ja lymyi heildä.
12:37 Ja vaikka hän oli tehnyt niin monta tunnustekoa heidän nähtensä, eivät he uskoneet häneen,	37. Ja vaikka hän teki monta ihmettä heidän nähtensä, ei he kuitenkaan uskoneet hänen päällensä,	12:38 Ja waicka hän teki monda ihmettä heidän nähtens/ ei he cuitengan usconet hänen päällens.

12:38 että kävisi toteen profeetta Esaiaan sana, jonka hän on sanonut: "Herra, kuka uskoo meidän saarnamme, ja kenelle Herran käsivarsi ilmoitetaan?"	38. Että Jesaias prophetan puhe täytettäisiin, jonka hän sanoi: Herra, kuka uskoi meidän saarnamme? ja kenelle on Herran käsivarsi ilmoitettu?	12:39 Että se puhe täytetäisiin/ cuin Esaias Propheta sanoi: Herra/ cuca usco meidän saarnam? ja kenelle on Herran käsiwarsi ilmoitettu?
12:39 Sentähden he eivät voineet uskoa, koska Esaias on vielä sanonut:	39. Sentähden ei he tainneet uskoa, sillä Jesaias on taas sanonut:	12:40 Sentähden ei he tainnet usco/ sillä Esaias on taas sanonut:
12:40 "Hän on sokaissut heidän silmänsä ja paaduttanut heidän sydämensä, että he eivät näkisi silmillään eivätkä ymmärtäisi sydämellään eivätkä kääntyisi ja etten minä heitä parantaisi."	40. Hän sokaisi heidän silmänsä, ja paadutti heidän sydämensä, ettei he näkisi silmillä, eikä ymmärtäisi sydämellä, ja kääntäisi itsiänsä, ja minä parantaisin heitä.	Hän on sogaisnut heidän silmäns/ ja heidän sydämens paaduttanut/ ettei heidän pidä näkemän silmilläns/ eikä sydämelläns ymmärtämän/ ja heitäns palauttaman/ että minä heitä parannaisin.
12:41 Tämän Esaias sanoi, kun hän näki hänen kirkkautensa ja puhui hänestä.	41. Nämät sanoi Jesaias, koska hän näki hänen kunniansa ja puhui hänestä.	12:41 Nämät sanoi Esaias/ cosca hän näki hänen cunnians/ ja puhui hänestä.
12:42 Kuitenkin useat hallitusmiehistäkin uskoivat häneen, mutta fariseusten tähden he eivät sitä tunnustaneet, etteivät joutuisi synagoogasta erotetuiksi.	42. Kuitenkin monta myös ylimmäisistä uskoivat hänen päällensä; vaan ei he Pharisealaisten tähden sitä tunnustaneet, ettei he olisi pannaan kuulutettu.	12:42 Cuitengin monda ylimmäisist uscoit hänen päällens/ waan ei he Phariseusten tähden sitä tunnustanet/ ettei he olis Pannan cuulutetut:
12:43 Sillä he rakastivat ihmiskunniaa enemmän kuin Jumalan kunniaa.	43. Sillä he rakastivat enemmän ihmisten kunniaa, kuin Jumalan kunniaa.	12:43 Sillä he racastit enemmän ihmisten cunniata/ cuin Jumalan cunniata.
12:44 Mutta Jeesus huusi ja sanoi: "Joka uskoo minuun, se ei usko minuun, vaan häneen, joka on minut lähettänyt.	44. Mutta Jesus huusi ja sanoi: joka uskoo minun päälleni, ei se usko minun päälleni, vaan sen päälle, joka minun lähetti.	12:44 MUTta Jesus huusi/ ja sanoi: joca usco minun päälleni/ ei se usco minun päälleni/ waan sen päälle joca minun lähetti.
12:45 Ja joka näkee minut, näkee hänet, joka on minut lähettänyt.	45. Ja joka minun näkee, hän näkee sen, joka minun lähetti.	12:45 Ja joca minun näke/ hän näke sen joca minun lähetti.
12:46 Minä olen tullut valkeudeksi maailmaan, ettei yksikään, joka minuun uskoo, jäisi pimeyteen.	46. Minä tulin valkeudeksi maailmaan, että jokainen, joka uskoo minun päälleni, ei pidä pimeissä oleman.	12:46 Minä tulin mailmaan Walkeudexi/ että jocainen joca usco minun päälleni/ ei pidä pimeis oleman.

12:47 Ja jos joku kuulee minun sanani eikä niitä noudata, niin häntä en minä tuomitse; sillä en minä ole tullut maailmaa tuomitsemaan, vaan pelastamaan maailman.	47. Mutta jos joku minun sanani kuulee, ja ei usko, en minä häntä tuomitse; sillä en minä tullut maailmaa tuomitsemaan, vaan vapahtamaan.	12:47 Ja joca minun sanani cuule/ ja ei usco/ en minä händä duomidze: sillä en minä tullut mailma duomidzeman/ waan wapahtaman.
12:48 Joka katsoo minut ylen eikä ota vastaan minun sanojani, hänellä on tuomitsijansa: se sana, jonka minä olen puhunut, se on tuomitseva hänet viimeisenä päivänä.	48. Joka minun katsoo ylön, ja ei ota vastaan minun sanojani, hänellä on se, joka hänen tuomitsee: se puhe, jonka minä puhuin, pitää hänen tuomitseman viimeisenä päivänä.	12:48 Joca minun ylöncadzo ja ei cuule minun sanojani/ hänellä on se joca hänen duomidze: se puhe jonga minä puhuin/ pitä hänen duomidzeman wijmeisnä päiwänä.
12:49 Sillä en minä itsestäni ole puhunut, vaan Isä, joka on minut lähettänyt, on itse antanut minulle käskyn, mitä minun pitää sanoman ja mitä puhuman.	49. Sillä en minä ole itsestäni puhunut; vaan Isä, joka minun lähetti, hän on minulle käskyn antanut, mitä minun tekemän ja puhuman pitää.	12:49 Sillä en minä ole idzestäni puhunut/ waan Isä/ joca minun lähetti/ on minulle käskyn andanut/ mitä minun tekemän ja puhuman pitä.
12:50 Ja minä tiedän, että hänen käskynsä on iankaikkinen elämä. Sentähden, minkä minä puhun, sen minä puhun niin, kuin Isä on minulle sanonut."	50. Ja minä tiedän, että hänen käskynsä on ijankaikkinen elämä. Sentähden mitä minä puhun, sen minä puhun, niinkuin Isä on minulle sanonut.	12:50 Ja minä tiedän että hänen käskyns on ijancaickinen elämä. Sentähden mitä minä puhun/ sen minä puhun/ nijncuin Isä on minulle sanonut.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu .
13:1 Mutta ennen pääsiäisjuhlaa, kun Jeesus tiesi hetkensä tulleen, että hän oli siirtyvä tästä maailmasta Isän tykö, niin hän, joka oli rakastanut omiansa, jotka maailmassa olivat, osoitti heille rakkautta loppuun asti.	1. Mutta ennen pääsiäisjuhlaa, kuin Jesus tiesi hetkensä tulleeeksi, että hänen piti tästä maailmasta Isän tykö menemän, niinkuin hän oli rakastanut omiansa, jotka olivat maailmassa, niin hän loppuun asti rakasti heitä.	13:1 MUTta ennen Pääsiäis juhla/ cuin Jesus tiesi hänen hetkensä tullexi/ että hänen piti tästä mailmast Isän tygö menemän: Nijncuin hän oli racastanut omians mailmas/ nijn hän myös heitä loppun asti racasti.
13:2 Ja ehtoollisella oltaessa, kun perkele jo oli pannut Juudas Iskariotin, Simonin pojan, sydämeen, että hän kavaltaisi Jeesuksen,	2. Ja ehtoolisen jälkeen, (kuin perkele oli jo Juudaan Simonin Iskariotin sydämeen lykännyt, että hänen piti hänen pettämän,)	13:2 Ja Ehtolisen jälken/ cosca Perkele oli jo Judan Simonin Ischariothin sydämehen lykännyt/ että hänen piti hänen pettämän.

13:3 niin Jeesus, tietäen, että Isä oli antanut kaikki hänen käsiinsä ja että hän oli lähtenyt Jumalan tyköä ja oli menevä Jumalan tykö,	3. Tiesi Jesus Isän kaikki hänen käsiinsä antaneen, ja että hän oli Jumalasta lähtenyt ulos ja oli Jumalan tykö menevä:	13:3 Tiesi Jesus Isän caicki hänen käsijns andanen/ ja että hän oli Jumalast lähtenyt/ ja oli Jumalan tygö menewä:
13:4 nousi ehtoolliselta ja riisui vaippansa, otti liinavaatteen ja vyötti sillä itsensä.	4. Nousi hän ehtoolliselta ja riisui vaatteensa, ja otti liinaisen, ja vyötti itsensä.	13:4 Nousi hän Ehtoliselda/ rijsui waattens ja otti esilijnan/ ja wyötti idzens.
13:5 Sitten hän kaatoi vettä pesumaljaan ja rupesi pesemään opetuslastensa jalkoja ja pyyhkimään niitä liinavaatteella, jolla oli vyöttäytynyt.	5. Pani hän sitte vettä maljaan, ja rupesi pesemään opetuslasten jalkoja, ja kuivasi ne sillä liinaisella, jolla hän vyötetty oli.	13:5 Pani sijtte wettä waskimaljaan/ ja rupeis pesemän Opetuslastens jalcoja/ ja cuiwais ne sillä esilijnalla/ jolla hän wyötetty oli.
13:6 Niin hän tuli Simon Pietarin kohdalle, ja tämä sanoi hänelle: "Herra, sinäkö peset minun jalkani?"	6. Niin hän tuli Simon Pietarin tykö, joka sanoi hänelle: Herra, sinäkö minun jalkani peset?	13:6 NIjn hän tuli Simon Petarin tygö/ ja Petari sanoi hänelle: Herra/ sinäkö minun jalcani peset?
13:7 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Mitä minä teen, sitä et nyt käsitä, mutta vastedes sinä sen ymmärrät."	7. Jesus vastasi ja sanoi hänelle: mitä minä teen, et sinä sitä nyt tiedä, mutta tästedes saat sinä sen tietää.	13:7 Jesus wastais/ ja sanoi hänelle: mitä minä teen/ et sinä sitä nyt tiedä/ mutta tästedes saat sinä sen tietä.
13:8 Pietari sanoi hänelle: "Et ikinä sinä saa pestä minun jalkojani." Jeesus vastasi hänelle: "Ellen minä sinua pese, ei sinulla ole osuutta minun kanssani."	8. Pietari sanoi hänelle: ei sinun pidä ikänä pesemän minun jalkojani. Vastasi häntä Jesus: ellen minä sinua pese, niin ei sinulla ole osaa minun kanssani.	13:8 Petari sanoi hänelle: et ikänäns sinä pese minun jalcojani? Wastais Jesus: ellen minä sinua pese/ nijn ei sinun ole osa minun cansani.
13:9 Simon Pietari sanoi hänelle: "Herra, älä pese ainoastaan minun jalkojani, vaan myös kädet ja pää."	9. Simon Pietari sanoi hänelle: Herra, ei ainoastaan minun jalkojani, mutta myös kädet ja pää.	13:9 Petari sanoi hänelle: Herra/ ei ainoastans minun jalcojani/ mutta myös käteni ja pääni.
13:10 Jeesus sanoi hänelle: "Joka on kylpenyt, ei tarvitse muuta, kuin että jalat pestään, ja niin hän on kokonaan puhdas; ja te olette puhtaat, ette kuitenkaan kaikki."	10. Sanoi Jesus hänelle: joka pesty on, ei se muuta tarvitse, vaan että jalat pestään, ja niin hän on kokonansa puhdas: ja te olette puhtaat, ette kuitenkaan kaikki.	13:10 Sanoi Jesus hänelle: joca pesty on/ ei se tarwidze pesemistä/ waan että jalat pestän/ ja nijn hän on coconans puhdas. 13:11 Ja te oletta puhtat/ ette cuitengan caicki:
13:11 Sillä hän tiesi kavaltajansa; sentähden hän sanoi: "Ette kaikki ole puhtaat."	11. Sillä hän tiesi pettäjänsä; sentähden hän sanoi: ette kaikki ole puhtaat.	Sillä hän tiesi pettäjäns? sentähden hän sanoi: et te caicki ole puhtat.

13:12 Kun hän siis oli pessyt heidän jalkansa ja ottanut vaippansa ja taas asettunut aterialle, sanoi hän heille: "Ymmärrätekö, mitä minä olen teille tehnyt?"	12. Sittekuin hän oli pessyt heidän jalkansa ja vaatteensa ottanut, istui hän taas ja sanoi heille: tiedätekö, mitä minä teille tehnyt olen?	13:12 Sijttecuin hän oli pesnyt heidän jalcans/ otti hän waattens/ istui ja sanoi taas heille: tiedätekö mitä minä teille tehnyt olen:
13:13 Te puhuttelette minua opettajaksi ja Herraksi, ja oikein te sanotte, sillä se minä olen.	13. Te kutsutte minun Mestariksi ja Herraksi, ja te sanotte oikein; sillä minä myös olen.	13:13 Te cudzutta minun Mestarixi ja Herraxi/ ja te sanotte oikein: sillä minä myös olen.
13:14 Jos siis minä, teidän Herranne ja opettajanne, olen pessyt teidän jalkanne, olette tekin velvolliset pesemään toistenne jalat.	14. Sentähden, jos minä, joka olen Herra ja Mestari, olen teidän jalkanne pessyt, niin pitää myös teidänkin toinen toisenne jalat pesemän.	13:14 Jos minä/ joca olen teidän Herran ja Mestarin/ olen teidän jalcanne pesnyt: niijn pitä myös teidängin toinen toisenne jalat pesemän:
13:15 Sillä minä annoin teille esikuvan, että myös te niin tekisitte, kuin minä olen teille tehnyt.	15. Sillä minä annoin teille esikuvan, että te niin tekisitte, kuin minä tein teille.	13:15 Sillä minä annoin teille esicuwan/ että te niijn tekisitte/ cuin minäkin teille tein.
13:16 Totisesti, totisesti minä sanon teille: ei ole palvelija herraansa suurempi eikä lähettiläs lähettäjäänsä suurempi.	16. Totisesti, totisesti sanon minä teille: ei ole palvelia suurempi herraansa, eikä sanansaattaja suurempi kuin se, joka hänen lähetti.	13:16 Totisest/ totisest sanon minä teille: ei ole palwelia suurembi hänen Herrans/ eikä sanansaattaja suurembi/ cuin se joca hänen lähetti.
13:17 Jos te tämän tiedätte, niin olette autuaat, jos te sen teette.	17. Jos te nämät tiedätte, te olette autuaat, jos te niitä teette.	13:17 Jos te nämät tiedätte/ te oletta autuat jos te nijtä teettä.
13:18 En minä puhu teistä kaikista: minä tiedän, ketkä olen valinnut; mutta tämän kirjoituksen piti käymän toteen: 'Joka minun leipääni syö, on nostanut kantapänsä minua vastaan.'	18. En minä kaikista teistä puhu: minä tiedän ne, jotka minä valitsin: mutta että Raamattu täytettäisiin: joka syö leipää minun kanssani, hän tallasi minun jalallansa.	En minä caikista teistä puhu/ kyllä minä tiedän ne jotca minä walidzin. 13:18 Mutta että Ramattu täytetäisin: joca syö leipä minun cansani/ hän tallais minun jalallans.
13:19 Jo nyt minä sanon sen teille, ennenkuin se tapahtuu, että te, kun se tapahtuu, uskoisitte, että minä olen se.	19. Nyt minä sanon teille ennenkuin se tapahtuu, että sittekuin se tapahtunut on, te uskoisitte minun siksi.	13:19 Nyt minä sanon teille ennen cuin se tapahtu/ että sijttecuin se tapahtunut on/ te uscoisitte minun sixi.

13:20 Totisesti, totisesti minä sanon teille: joka ottaa vastaan sen, jonka minä lähetän, se ottaa vastaan minut; mutta joka ottaa vastaan hänet, joka on minut lähettänyt.	20. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka korjaa sen, jonka minä lähetän, hän korjaa minun; mutta joka minun korjaa, hän korjaa sen, joka minun lähetti.	13:20 Totiest/ totiest sanon minä teille: joca corja sen cuin minä lähetän/ hän corja minun? mutta joca minun corja/ hän corja sen joca minun lähetti.
13:21 Tämän sanottuaan Jeesus tuli järkytetyksi hengessään ja todisti ja sanoi: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: yksi teistä on minut kavaltava."	21. Kuin Jesus nämät oli sanonut, tuli hän murheelliseksi hengessä, ja todisti ja sanoi: totisesti, totisesti sanon minä teille: yksi on teistä minun pettävä.	13:21 COsca Jesus nämät oli sanonut/ cauhistui hän hengesä/ todisti ja sanoi: totiest/ totiest sanon minä teille: yxi on teistä minun pettäwä.
13:22 Niin opetuslapset katsoivat toisiinsa epätietoisina, kenestä hän puhui.	22. Niin opetuslapset katselivat toinen toisensa päälle, ja epäilivät, kenestä hän sanoi.	13:22 Nijn Opetuslapset cadzelit toinen toisens päälle/ ja epäilit kenestä hän sanoi.
13:23 Ja eräs hänen opetuslapsistaan, se, jota Jeesus rakasti, lepäsi ateriaaessa Jeesuksen syliä vasten.	23. Ja yksi hänen opetuslapsistansa istui pöydän tykönä Jesuksen helmassa, jota Jesus rakasti.	13:23 Ja yxi Jesuxen Opetuslapsist atrioidzi hänen helmasans/ jota Jesus racasti.
13:24 Simon Pietari nyökäytti hänelle päätään ja sanoi hänelle: "Sano, kuka se on, josta hän puhuu."	24. Niin Simon Pietari viittasi sille, visusti kysymään, kuka se olis, josta hän sanoi.	13:24 Jolle Simon Petari wijttais/ kysymän kenestä hän puhui.
13:25 Niin tämä, nojautuen Jeesuksen rintaa vasten, sanoi hänelle: "Herra, kuka se on?"	25. Kuin hän nojasi Jesuksen rintaa vastaan, sanoi hän hänelle: Herra, kuka se on?	13:25 Cosca hän macais Jesuxen rinnalla/ sanoi hän hänelle:
13:26 Jeesus vastasi: "Se on se, jolle minä kastan ja annan tämän palan." Niin hän otti palan, kastoi sen ja antoi Juudalle, Simon Iskariotin pojalle.	26. Jesus vastasi: se on se, jolle minä kastetun palan annan. Ja kuin hän oli kastanut leivän, antoi hän sen Juudalle Simon Iskariotille.	13:26 Herra/ cuca se on? Jesus wastais: jolle minä castetun palan cocotan. Ja cuin hän oli castanut leiwän/ andoi hän sen Judalle Simon Ischariotille.
13:27 Ja silloin, sen palan jälkeen, meni häneen saatana. Niin Jeesus sanoi hänelle: "Minkä teet, se tee pian."	27. Ja sen palan jälkeen meni silloin häneen perkele. Niin Jesus sanoi hänelle: mitäs teet, niin tee pikemmin.	13:27 Ja sen palan jälken meni hänehen Perkele. 13:28 Nijn Jesus sanoi hänelle: mitäs tehdä tahdot/ nijn tee pikemmin:
13:28 Mutta ei kukaan aterioivista ymmärtänyt, mitä varten hän sen hänelle sanoi.	28. Mutta sitä ei yksikään atrioitsevista ymmärtänyt, mitä varten hän sen hänelle sanoi.	Mutta ei atrioidzewist yxikän ymmärtänyt mingätähden hän sitä hänelle sanoi.

13:29 Sillä muutamat luulivat, koska rahakukkaro oli Juudaalla, Jeesuksen sanoneen hänelle: "Osta, mitä tarvitsemme juhlaaksi", tai että hän antaisi jotakin köyhille.	29. Sillä muutamat luulivat, koska Juudaalla oli kukkaro, Jeesuksen hänelle sanovan: osta, mitä me juhlapäiväksi tarvitsemme, eli että hän vaivaisille jotakin antais.	13:29 Muutamat luulit/ että Judalla oli cuckaro/ Jesuxen käskenen händä ostaman mitä juhlapäiwän waraxi piti tarwittaman/ eli jos hänen piti jotakin waiwaisille andaman.
13:30 Niin hän, otettuaan sen palan, meni kohta ulos; ja oli yö.	30. Kuin hän siis sen palan ottanut oli, meni hän kohta ulos; ja yö oli.	13:30 Cosca hän sen palan ottanut oli/ meni hän cohta ulos/ ja yö oli.
13:31 Kun hän oli mennyt ulos, sanoi Jeesus: "Nyt Ihmisen Poika on kirkastettu, ja Jumala on kirkastettu hänessä.	31. Kuin hän oli mennyt ulos, sanoi Jesus: nyt on Ihmisen Poika kirkastettu, ja Jumala on kirkastettu hänessä.	13:31 Cosca Judas oli ulosmennyt/ sanoi Jesus: nyt on ihmisen Poica kirkastettu/ ja Jumala on kirkastettu hänen cauttans:
13:32 Jos Jumala on kirkastettu hänessä, niin kirkastaa myös Jumala hänet itsessään ja kirkastaa hänet pian.	32. Jos Jumala on kirkastettu hänessä, niin on myös Jumala kirkastava hänen itsessänsä, ja kirkastaa hänen pian.	13:32 Jos Jumala on kirkastettu hänen cauttans/ nijn on myös Jumala kirkastawa hänen idzesäns/ ja kircasta hänen pian.
13:33 Lapsukaiset, vielä vähän aikaa minä olen teidän kanssanne. Te tulette minua etsimään, ja niinkuin sanoin juutalaisille: 'Mihin minä menen, sinne te ette voi tulla', niin minä sanon nyt myös teille.	33. Rakkaat lapsukaiset, minä olen vielä vähän aikaa teidän kanssanne: teidän pitää minua etsimän, ja niinkuin minä sanoin Juudalaisille: ette taida sinne tulla, kuhunka minä menen, niin minä sanon myös nyt teille.	13:33 RACKat lapsucaiset/ minä olen wialä wähän aica teidän cansan/ te oletta minua edzinet? ja nijncuin minä sanoin Judalaisille: et te woi sinne tulla cuhunga minä menen. 13:34 Nijn minä sanon myös nyt teille:
13:34 Uuden käskyn minä annan teille, että rakastatte toisianne, niinkuin minä olen teitä rakastanut - että tekin niin rakastatte toisianne.	34. Uuden käskyn minä teille annan, että te rakastaisitte teitänne keskenänne, niinkuin minä teitä rakastin, että te myös toinen toistanne rakastaisitte.	Vden käskyn minä teille annan/ että te racastatte teitän keskenän/ nijncuin minäkin teitä racastin: 13:35 Että te myös teitän racastaisitte keskenän/
13:35 Siitä kaikki tuntevat teidät minun opetuslapsikseni, jos teillä on keskinäinen rakkaus."	35. Siitä pitää kaikkein tunteman teidät minun opetuslapsikseni, jos te keskenänne rakkauden pidätte.	Ja nijn jocainen tundis teidän minun Opetuslapsixeni/ jos te keskenän yhteisen rackauden pidätte.
13:36 Simon Pietari sanoi hänelle: "Herra, mihin sinä menet?" Jeesus vastasi hänelle: "Mihin minä menen, sinne sinä et voi nyt minua seurata, mutta vastedes olet minua seuraava."	36. Sanoi Simon Pietari hänelle: Herra, kuhunkas menet? Jesus vastasi häntä: kuhunka minä menen, et sinä taida nyt minua seurata, mutta tästälähin sinä olet minua seuraava.	13:36 Nijn sanoi Simon Petari hänelle: Herra/ cuhungastas menet? Jesus wastais händä: cuhunga minä menen/ nijn et sinä woi nyt seurata/ mutta tästälähin sinä noudatat.

13:37 Pietari sanoi hänelle: "Herra, miksi en nyt voi seurata sinua? Henkeni minä annan sinun edestäsi."	37. Pietari sanoi hänelle: Herra, miksi en minä nyt taida sinua seurata? minä panen henkeni sinun edestäsi.	13:37 Petari sanoi hänelle: Herra/ mixengästä minä nyt woi sinua noudatta? minä panen hengen sinun edestäsi.
13:38 Jeesus vastasi: "Sinäkö annat henkesi minun edestäni? Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: ei laula kukko, ennenkuin sinä minut kolmesti kiellät."	38. Jesus vastasi häntä: sinä panet henkes minun edestäni? Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ei laula kukko ennenkuin sinä olet kolmasti minun kieltänyt.	13:38 Jesus wastais: panetcos henges minun edestäni? totisest/ totisest sanon minä sinulle: ei laula cuckoi ennen kuin sinä olet colmasti minun kieldänyt.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu.
14:1 "Älköön teidän sydämenne olko murheellinen. Uskokaa Jumalaan, ja uskokaa minuun."	1. (Ja hän sanoi opetuslapsillensa:) älkööt teidän sydämenne murheellinen olko; jos te uskotte Jumalan päälle, niin uskokaat myös minun päälleni.	14:1 JA hän sanoi Opetuslapsillens: älkön teidän sydämen wawahtuco/ jos te uscotte Jumalan päälle/ nijn uscocat myös minungin päälleni.
14:2 Minun Isäni kodissa on monta asuinsijaa. Jos ei niin olisi, sanoisinko minä teille, että minä menen valmistamaan teille sijaa?	2. Minun Isäni huoneessa on monta asuinsiaa; jos ei niin olisi, niin minä sanoisin teille: minä menen valmistamaan teille siaa.	14:2 Minun Isäni huones on monda asuinsia: Jos ei nijn olisi/ nijn minä sanoisin teille: minä menen walmistaman teille sia.
14:3 Ja vaikka minä menen valmistamaan teille sijaa, tulen minä takaisin ja otan teidät tyköni, että tekin olisitte siellä, missä minä olen.	3. Ja vaikka minä menen pois valmistamaan teille siaa, niin minä tulen jälleen ja otan teidät tyköni, että kussa minä olen, siellä pitää myös teidän oleman.	14:3 Ja waicka minä poismenen walmistaman teille sia/ nijn minä tulen cuitengin jälle/ ja otan teidän tygöni/ että cusa minä olen/ siellä pitä myös teidän oleman.
14:4 Ja mihin minä menen - tien sinne te tiedätte."	4. Ja kuhunka minä menen, te tiedätte, ja tien te myös tiedätte.	14:4 Ja cuhunga minä menen/ te tiedätte/ ja tien te myös tiedätte.
14:5 Tuomas sanoi hänelle: "Herra, me emme tiedä, mihin sinä menet; kuinka sitten tietäisimme tien?"	5. Sanoi Toomas hänelle: Herra, emme tiedä, kuhunkas menet: kuinka siis me taidamme tietää tien?	14:5 Sanoi Thomas hänelle: Herra/ en me tiedä cuhungas menet/ cuingasta sijs me tiedämme tien?
14:6 Jeesus sanoi hänelle: "Minä olen tie ja totuus ja elämä; ei kukaan tule Isän tykö muutoin kuin minun kauttani."	6. Jesus sanoi hänelle: minä olen tie, totuus ja elämä. Ei kenkään tule Isän tykö, vaan minun kauttani.	14:6 Jesus sanoi hänelle: Minä olen tie/ totuus ja elämä. Ei kengän tule Isän tygö/ waan minun cauttani.

14:7 Jos te olisitte tunteneet minut, niin te tuntisitte myös minun Isäni; tästälähin te tunnette hänet, ja te olette nähneet hänet."	7. Jos te tuntisitte minun, niin te tosin myös tuntisitte Isäni; ja nyt te tunnette hänen, ja te näette hänen.	14:7 Jos te tundisitte minun/ niijn te tosin myös tundisitte minun Isäni: ja nyt te tunnette hänen/ ja te näitte hänen.
14:8 Filippus sanoi hänelle: "Herra, näytä meille Isä, niin me tyydymme."	8. Philippus sanoi hänelle: Herra, osoita meille Isä, niin me tyydymme.	14:8 Philippus sanoi hänelle: Herra/ osota meille Isä/ niijn me tydymme.
14:9 Jeesus sanoi hänelle: "Niin kauan aikaa minä olen ollut teidän kanssanne, etkä sinä tunne minua, Filippus! Joka on nähnyt minut, on nähnyt Isän; kuinka sinä sitten sanot: 'Näytä meille Isä'?"	9. Jesus sanoi hänelle: minä olen niin kauvan aikaa teidän tykönänne, ja et sinä minua tunne? Philippus, joka näki minun, hän näki myös Isän: kuinka siis sinä sanot: osoita minulle Isä?	Jesus sanoi hänelle: minä olen cauwan aica teidän tykönän/ ja et sinä minua tunne? 14:9 Philippe/ joca näke minun/ hän näke myös Isän: cuingas sijs sanot? osota meille Isä.
14:10 Etkö usko, että minä olen Isässä, ja että Isä on minussa? Niitä sanoja, jotka minä teille puhun, minä en puhu itsestäni; ja Isä, joka minussa asuu, tekee teot, jotka ovat hänen.	10. Etkös usko minun olevan Isässä ja Isän minussa? Ne sanat, jotka minä teille puhun, en minä itsestäni puhu: mutta Isä, joka minussa on, hän tekee työt.	14:10 Etkös usco minua olevan Isäs/ ja Isä minus? Ne sanat cuin minä teille puhun/ en minä idzestäni puhu/ mutta Isä/ joca minus on/ teke työt.
14:11 Uskokaa minua, että minä olen Isässä, ja että Isä on minussa; mutta jos ette, niin uskokaa itse tekojen tähden.	11. Uskokaat minua, että minä olen Isässä ja Isä on minussa; mutta jos ei, niin töiden tähden uskokaat minua.	14:11 Uscocat minua/ että minä olen Isäs ja Isä minus: eli uscocat minua töistäkin cuin minä teen.
14:12 Totisesti, totisesti minä sanon teille: joka uskoo minuun, myös hän on tekevä niitä tekoja, joita minä teen, ja suurempiakin, kuin ne ovat, hän on tekevä; sillä minä menen Isän tykö,	12. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka uskoo minun päälleni, ne työt, joita minä teen, hän on myös tekevä, ja suurempia, kuin ne ovat, on hän tekevä; sillä minä menen Isäni tykö.	14:12 Totisest/ totisest sanon minä teille: joca usco minun päälleni/ ne työt cuin minä teen/ hän on myös tekewä/ ja wielä suurembita: sillä minä menen Isäni tygö/
14:13 ja mitä hyvänsä te anotte minun nimessäni, sen minä teen, että Isä kirkastettaisiin Pojassa.	13. Ja mitä ikänä te anotte minun nimeeni, sen minä teen: että Isä kunnioitettaisiin Pojan kautta.	Ja mitä te Isäldä rucoilletta minun nimeeni/ sen minä teen. 14:13 Että Isä cunnioittetaisin Pojan cautta.
14:14 Jos te anotte minulta jotakin minun nimessäni, niin minä sen teen.	14. Mitä te anotte minun nimeeni, sen minä teen.	14:14 Mitä te anotte minun nimeeni/ sen minä teen.

14:15 Jos te minua rakastatte, niin te pidätte minun käskyni.	15. Jos te rakastatte minua, niin pitäkää minun käskyni.	14:15 JOs te racastatte minua/ njih pitäkät myös minun käskyni.
14:16 Ja minä olen rukoileva Isää, ja hän antaa teille toisen Puolustajan olemaan teidän kanssanne iankaikkisesti,	16. Ja minä olen rukoileva Isää, ja hän antaa teille toisen Lohduttajan, että hän teidän kanssanne olis ijancaikkisesti:	14:16 Ja minä olen rucoilewa Isä/ että hän andais teille toisen lohduuttajan/ joca teidän cansan olis ijancaickisest.
14:17 totuuden Hengen, jota maailma ei voi ottaa vastaan, koska se ei näe häntä eikä tunne häntä; mutta te tunnette hänet, sillä hän pysyy teidän tykönänne ja on teissä oleva.	17. Totuuden Hengen, jota ei maailma taida ottaa vastaan, sillä ei he näe häntä, eikä tunne häntä: mutta te tunnette hänen, sillä hän pysyy teidän tykönänne ja on teissä oleva.	14:17 Totuuden Hengen/ jota ei mailma taida saada: sillä ei he näe eikä tunne händä: mutta te tunnetta hänen/ ja hän pysy teidän tykönänne/ ja on teisä olewa.
14:18 En minä jätä teitä orvoiksi; minä tulen teidän tykönnne.	18. En minä jätä teitä orvoiksi, vaan minä tulen teidän tykönnne.	14:18 En minä jätä teitä orwoixi/ waan minä tulen teidän tygönnne.
14:19 Vielä vähän aikaa, niin maailma ei enää minua näe, mutta te näette minut; koska minä elän, niin tekin saatte elää.	19. Vielä on vähän aikaa, ja ei maailma silleen minua näe, mutta te näette minun; sillä minä elän, ja te myös elätte.	14:19 Wielä on wäähä aica/ ja ei mailma sillen minua näe/ mutta te näettä minun: sillä minä elän/ ja te myös elätte.
14:20 Sinä päivänä te ymmärrätte, että minä olen Isässänni, ja että te olette minussa ja minä teissä.	20. Sinä päivänä pitää teidän ymmärtämän, että minä olen Isässä, ja te minussa ja minä teissä.	14:20 Sinä päiwänä pitä teidän ymmärtämän minun olewan Isäs/ ja te minus/ ja minä teisä.
14:21 Jolla on minun käskyni ja joka ne pitää, hän on se, joka minua rakastaa, mutta joka minua rakastaa, häntä minun Isäni rakastaa, ja minä rakastan häntä ja ilmoitan itseni hänelle."	21. Jolla minun käskyni ovat ja ne kätkee, se rakastaa minua: mutta joka minua rakastaa, hän rakastetaan minun Isältäni, ja minä tahdon häntä rakastaa, ja ilmoitan itseni hänelle.	14:21 Jolla minun käskyni owat ja ne kätke/ se racasta minua: mutta joca minua racasta/ hän racastetan minun Isäldäni. Ja minä tahdon händä racasta ja ilmoitan idzeni hänelle.
14:22 Juudas, ei se Iskariot, sanoi hänelle: "Herra, mistä syystä sinä aiot ilmoittaa itsesi meille etkä maailmalle?"	22. Sanoi hänelle Juudas: (ei se Iskariot) Herra, kuinka se tulee, että tahdot meille itses ilmoittaa, ja et maailmalle?	14:22 Sanoi hänelle Judas/ ei se Ischariot: Herra/ cuingastas sijs idzes meille ilmoitat/ ja et mailmalle?

14:23 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Jos joku rakastaa minua, niin hän pitää minun sanani, ja minun Isäni rakastaa häntä, ja me tulemme hänen tykönsä ja jäämme hänen tykönsä asumaan.	23. Jesus vastasi ja sanoi hänelle: joka minua rakastaa, se pitää minun sanani; ja minun Isäni rakastaa häntä, ja me tulemme hänen tykönsä, ja asumme hänen tykönsä.	14:23 Jesus wastais/ ja sanoi hänelle: joca minua racasta/ se pitä minun sanani/ ja minun Isäni racasta händä/ ja me tulemma hänen tygöns/ ja asumma hänen tykönsä.
14:24 Joka ei minua rakasta, se ei pidä minun sanojani; ja se sana, jonka te kuulette, ei ole minun, vaan Isän, joka on minut lähettänyt.	24. Joka ei minua rakasta, ei se minun sanojani kätke: ja se sana, jonka te kuulette, ei ole minun, vaan Isän joka minun lähetti.	14:24 Mutta joca ei minua racasta/ ei se minun sanojani kätke. Ja ne sanat cuin te cuuletta/ ei ole minun/ waan Isän/ joca minun lähetti.
14:25 Tämän minä olen teille puhunut ollessani teidän tykönänne.	25. Näitä olen minä teille puhunut, ollessani teidän kanssanne.	14:25 Näitä olen minä teille puhunut/ ollesani teidän cansan.
14:26 Mutta Puolustaja, Pyhä Henki, jonka Isä on lähettävä minun nimessäni, hän opettaa teille kaikki ja muistuttaa teitä kaikesta, minkä minä olen teille sanonut.	26. Mutta Lohduttaja, Pyhä Henki, jonka Isä on lähettävä minun nimeeni, hän opettaa teille kaikki ja muistuttaa teille kaikki, mitä minä teille sanonut olen.	14:26 Mutta lohduttaja Pyhä Hengi/ jonga Isä on lähettävä minun nimeeni/ opetta teille caicki/ se muistutta myös teille caicki cuin minä teille sanonut olen.
14:27 Rauhan minä jätän teille: minun rauhani - sen minä annan teille. En minä anna teille, niinkuin maailma antaa. Älköön teidän sydämenne olko murheellinen älköönkä peljätkö.	27. Rauhan minä jätän teille, minun rauhani minä annan teille: en minä anna teille niinkuin maailma antaa. Älkään teidän sydämenne murheellinen olko, älkään myös peljätkö.	14:27 Rauhan minä jätän teille/ minun rauhani minä annan teille: en minä anna teille nijncuin mailma anda. Älkön teidän sydämen wawahtuco/ älkät myös peljästykö.
14:28 Te kuulitte minun sanovan teille: 'Minä menen pois ja palajan jälleen teidän tykönsä.' Jos te minua rakastaisitte, niin te iloitsisitte siitä, että minä menen Isän tykö, sillä Isä on minua suurempi.	28. Te kuulitte minun sanovan: minä menen pois ja tulen jälleen teidän tykönsä. Jos te minua rakastaisitte, niin te tosin iloitsisitte, että minä sanoin: minä menen Isän tykö; sillä Isä on suurempi minua.	14:28 Te cuulitta minun sanowan: minä menen pois ja tulen taas teidän tygönsä. Jos te minua racastaisitte/ nijn te tosin iloidzisitte/ että minä sanoin: minä menen Isäni tygö: sillä Isä on suurempi minua.
14:29 Ja nyt minä olen sanonut sen teille, ennenkuin se on tapahtunut, että te uskoisitte, kun se tapahtuu.	29. Ja nyt minä sanon teille ennen kuin se tapahtuu, että te uskoisitte, kuin se tapahtunut on.	14:29 Ja tämän minä sanon teille ennen cuin se tapahtu/ että te uscoisitte cosca se tapahtunut on.

14:30 En minä enää puhu paljoa teidän kanssanne, sillä maailman ruhtinas tulee, ja minussa hänellä ei ole mitään.	30. En minä tästedes puhu paljon teidän kanssanne; sillä tämän maailman päämies tulee, jolla ei ole mitään minussa.	14:30 En minä tästedes puhu paljo teidän cansan: sillä tämän mailman päämies tule/ jolla ei ole mitän minus.
14:31 Mutta että maailma ymmärtäisi minun rakastavan Isää ja tekevän, niinkuin Isä on minua käsenyt: nouskaa, lähtekäämme täältä."	31. Mutta että maailma ymmärtäis minun Isää rakastavan, ja niinkuin Isä minulle käski, niin minä myös teen. Nouskaat, lähtekäämme täältä!	14:31 Mutta että mailma ymmärräis minun Isä racastawan/ ja nijncuin Isä minulle käski/ nijn minä myös teen. Noscat ja lähtekäm tääldä.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu .
15:1 "Minä olen totinen viinipuu, ja minun Isäni on viinitarhuri.	1. Minä olen totinen viinipuu, ja minun Isäni on peltomies:	15:1 MInä olen totinen wijnapuu/ ja minun Isän on wijnamäen haldia.
15:2 Jokaisen oksan minussa, joka ei kannu hedelmää, hän karsii pois; ja jokaisen, joka kantaa hedelmää, hän puhdistaa, että se kantais runsaamman hedelmän.	2. Jokaisen oksan minussa, joka ei kannu hedelmää, hän karsii pois, ja jokaisen, joka hedelmän kantaa, hän puhdistaa, että se kantais runsaamman hedelmän.	15:2 Jocaidzen oxan hän carsi minusta/ joca ei kannu hedelmätä: ja jocaidzen cuin hedelmän canda/ hän puhdistaa/ että se cannais runsamman hedelmän.
15:3 Te olette jo puhtaat sen sanan tähden, jonka minä olen teille puhunut.	3. Te olette nyt puhtaat, sen sanan tähden, jonka minä teille puhuin.	15:3 Te oletta nyt puhtat/ sen puhen tähden cuin minä teille puhuin.
15:4 Pysykää minussa, niin minä pysyn teissä. Niinkuin oksa ei voi kantaa hedelmää itsestään, ellei se pysy viinipuussa, niin ette tekään, ellette pysy minussa.	4. Pysykää te minussa, ja minä teissä. Niinkuin ei oksa taida itsestänsä hedelmää kantaa, ellei hän viinapuussa kiinni ole, niin ette tekään, jollette minussa pysy.	15:4 Olcat te minusa ja minä teisä. Nijncuin ei oxa woi idzestäns hedelmätä canda/ ellei hän wijnapuus kijnni ole/ nijn myös te jollet te minus kijnni ole.
15:5 Minä olen viinipuu, te olette oksat. Joka pysyy minussa ja jossa minä pysyn, se kantaa paljon hedelmää; sillä ilman minua te ette voi mitään tehdä.	5. Minä olen viinipuu, te olette oksat: joka minussa pysyy ja minä hänessä, hän kantaa paljon hedelmää; sillä ilman minua ette voi mitään tehdä.	15:5 Minä olen wijnapuu ja te oletta oxat/ joca minus pysy ja minä hänes/ hän canda paljo hedelmätä: sillä ilman minuta et te woi mitän tehdä.

15:6 Jos joku ei pysy minussa, niin hänet heitetään pois niinkuin oksa, ja hän kuivettuu; ja ne kootaan yhteen ja heitetään tuleen, ja ne palavat.	6. Jos ei joku minussa pysy, se heitetään ulos niinkuin oksa, ja kuivettuu, ja ne sidotaan kokoon, ja heitetään tuleen, ja palavat.	15:6 Joca ei ole minusa/ hän poisheitetän nijncuin oxa/ ja cuiwettu/ ja cocon sidotan/ ja heitetän tuleen palaman.
15:7 Jos te pysytte minussa ja minun sanani pysyvät teissä, niin anokaa, mitä ikinä tahdotte, ja te saatte sen.	7. Jos te minussa pysytte ja minun sanani pysyvät teissä, mitkä ikänä te tahdotte, niin anokaat, ja te saatte.	15:7 Jos te minusa pysytte/ ja minun sanani pysyvät teisä: caicki mitä te tahdotte nijn anocat/ ja te saatte.
15:8 Siinä minun Isäni kirkastetaan, että te kannatte paljon hedelmää ja tulette minun opetuslapsiksi.	8. Siinä minun Isäni kunnioitetaan, että te paljon hedelmää kantaisitte, ja tulette minun opetuslapsiksi.	15:8 Sijnä minun Isäni cunnioitetan/ että te paljon hedelmätä cannatte/ ja tulette minun Opetuslapsixeni.
15:9 Niinkuin Isä on minua rakastanut, niin minäkin olen rakastanut teitä; pysykää minun rakkaudessa.	9. Niinkuin Isä rakasti minua, niin minä myös rakastin teitä: pysykää minun rakkaudessa.	15:9 NIjncuin Isä racasti minua/ nijn minä myös racastin teitä/ pysykät sijs minun rackaudesani.
15:10 Jos te pidätte minun käskyni, niin te pysytte minun rakkaudessa, niinkuin minä olen pitänyt Isäni käskyt ja pysyn hänen rakkaudessaan.	10. Jos te minun käskyni pidätte, niin te pysytte minun rakkaudessa, niinkuin minä pidän Isäni käskyn ja pysyn hänen rakkaudessaan.	15:10 Jos te minun käskyni pidätte/ nijn te myös pysytte minun rackaudesani: nijncuin minäkin pidin Isäni käskyn/ ja pysyin hänen rackaudesans.
15:11 Tämän minä olen teille puhunut, että minun iloni olisi teissä ja teidän ilonne tulisi täydelliseksi.	11. Näitä olen minä teille puhunut, että minun iloni teissä pysyis ja teidän ilonne tulisi täydelliseksi.	15:11 Näitä olen minä teille puhunut/ että minun iloni teisä pysyis/ ja teidän ilon tulisi täydellisexi.
15:12 Tämä on minun käskyni, että te rakastatte toisianne, niinkuin minä olen teitä rakastanut.	12. Se on minun käskyni, että te rakastatte teitänne keskenänne, niinkuin minä teitä rakastin.	15:12 Se on minun käskyn että te racastatte teitän keskenän/ nijncuin minäkin teitä racastin.
15:13 Sen suurempaa rakkautta ei ole kenelläkään, kuin että hän antaa hengensä ystävänsä edestä.	13. Ei ole kellään sitä suurempaa rakkautta, kuin että joku panis hengensä ystävänsä edestä.	15:13 Ei ole kellän suurembata rackautta/ cuin että jocu pane hengens ystäwäins edestä.
15:14 Te olette minun ystäväni, jos teette, mitä minä käsken teidän tehdä.	14. Te olette minun ystäväni, jos te teette, mitä minä teidän käsken.	15:14 Te oletta minun ystäwäni/ jos te teette mitä minä teidän käsken.

15:15 En minä enää sano teitä palvelijoiksi, sillä palvelija ei tiedä, mitä hänen herransa tekee; vaan ystäviksi minä sanon teitä, sillä minä olen ilmoittanut teille kaikki, mitä minä olen kuullut Isältäni.	15. En minä tästedes sano teitä palvelijoiksi; sillä ei palvelia tiedä, mitä hänen herransa tekee; mutta minä kutsun teitä ystäviksi, sillä kaikki, mitä minä Isältäni kuulin, ne minä teille ilmoitin.	15:15 En minä tästedes sano teitä palwelioksi: sillä ei palwelia tiedä mitä hänen Herrans teke: mutta minä cudzun teitä ystäwixeni: sillä caicki cuin minä Isäldäni cuulin/ ne minä teillen ilmoitin.
15:16 Te ette valinneet minua, vaan minä valitsin teidät ja asetin teidät, että te menisitte ja kantaisitte hedelmää ja että teidän hedelmänne pysyisi: että mitä ikinä te anotte Isältä minun nimessäni, hän sen teille antaisi.	16. Ette minua valinneet, vaan minä valitsin teidät, ja sääsin teidät, että te menisitte hedelmää tekemään ja teidän hedelmänne pysyis: että mitä te anotte Isältä minun nimeeni, sen hän antaa teille.	15:16 Et te minua walinnet/ waan minä walidzin teidän/ ja sääsin teidän menemän hedelmätä tekemän/ joca pitä pysywäinen oleman. Mitä te anotta Isäldä minun nimeeni/ sen hän anda teille.
15:17 Sen käskyn minä teille annan, että rakastatte toisianne.	17. Näitä minä käsken teille, että te toinen toistanne rakastaisitte.	15:17 SEn minä sanon teille: racastacat teitän keskenän.
15:18 Jos maailma teitä vihaa, niin tietäkää, että se on vihannut minua ennen kuin teitä.	18. Jos maailma teitä vihaa, niin tietäkää hänen ennen minua vihanneen kuin teitä.	15:18 Jos mailma teitä wiha/ nijn tietkät hänen ennen minua wihannen cuin teitä.
15:19 Jos te maailmasta olisitte, niin maailma omaansa rakastaisi; mutta koska te ette ole maailmasta, vaan minä olen teidät maailmasta valinnut, sentähden maailma teitä vihaa.	19. Jos te maailmasta olisitte, niin maailma omaansa rakastais; mutta ette ole maailmasta, vaan minä valitsin teidät maailmasta, sentähden maailma vihaa teitä.	15:19 Jos te mailmast olisitte/ nijn mailma omans racastais/ mutta et te ole mailmast: sillä minä walidzin teidän mailmast/ sentähden mailma wiha teitä.
15:20 Muistakaa se sana, jonka minä teille sanoin: 'Ei ole palvelija herraansa suurempi.' Jos he ovat minua vainonneet, niin he teitäkin vainoavat; jos he ovat ottaneet vaarin minun sanastani, niin he ottavat vaarin teidänkin sanastanne.	20. Muistakaa sitä sanaa, jonka minä teille sanoin: ei ole palvelia suurempi herraansa. Jos he minua vainosivat, niin he myös teitä vainoovat: jos he minun sanani kätkevät, niin he teidänkin sananne kätkevät.	15:20 Muistacat minun sanani cuin minä teille sanoin: ei ole palwelia suurempi Herrans. Jos he minua wainoisit/ nijn he myös teitä wainowat: jos he minun sanani kätkit/ nijn he teidängin sanan kätkewät.
15:21 Mutta kaiken tämän he tekevät teille minun nimeni tähden, koska he eivät tunne häntä, joka on minut lähettänyt.	21. Mutta kaikkia näitä tekevät he teille minun nimeni tähden; sillä ei he tunne sitä, joka minun lähetti.	15:21 Mutta caickia näitä tekewät he teille minun nimeni tähden: sillä ei he tunne sitä joca minun lähetti.

15:22 Jos minä en olisi tullut ja puhunut heille, ei heillä olisi syntiä; mutta nyt heillä ei ole, millä syntiänsä puolustaisivat.	22. Jos en minä olisi tullut ja heitä puhutellut, niin ei heillä olisi syntiä; mutta nyt ei heillä ole, millä he syntinsä verhoovat.	15:22 Jos en minä olis tullut heitä puhutteleman/ nijn ei heillä olis syndiä/ mutta ei heillä nyt ole millä he syndins werhowat.
15:23 Joka vihaa minua, se vihaa myös minun Isääni.	23. Joka minua vihaa, hän vihaa myös minun Isääni.	15:23 Joca minua wiha/ hän wiha myös minun Isäni.
15:24 Jos minä en olisi tehnyt heidän keskuudessaan niitä tekoja, joita ei kukaan muu ole tehnyt, ei heillä olisi syntiä; mutta nyt he ovat nähneet ja ovat vihanneet sekä minua että minun Isääni.	24. Ellen minä olisi niitä töitä heidän seassansa tehnyt, joita ei kenkään muu ole tehnyt, niin ei heillä olisi syntiä; mutta nyt he näkivät, ja vihasivat sekä minua että minun Isääni.	15:24 Ellen minä olis nijtä töitä heidän seasans tehnyt/ joita ei kengän muista ole tehnyt/ nijn ei heillä olis syndiä. 15:25 Mutta nyt he näit/ ja wihaisit sekä minua/ sekä minun Isäni.
15:25 Mutta se sana oli käyvä toteen, joka on kirjoitettuna heidän laissaan: 'He ovat vihanneet minua syyttä.'	25. Vaan (se tapahtui) että se täytettäisiin, mitä heidän laissansa on kirjoitettu: he vihasivat minua ilman syytä.	Waan se tapahdui/ että se täytetäisin cuin heidän Laisans on kirjoitettu: he wihaisit minua ilman syytä.
15:26 Mutta kun Puolustaja tulee, jonka minä lähetän teille Isän tyköä, totuuden Henki, joka lähtee Isän tyköä, niin hän on todistava minusta.	26. Mutta kuin Lohduttaja tulee, jonka minä teille Isältä lähetän, totuuden Henki, joka Isästä käy ulos, se on minusta todistava.	15:26 Mutta cosca lohduttaja tule/ jonga minä teille Isäldä lähetän/ totuuden Hengi/ joca Isästä uloskäy/ se on minusta todistawa.
15:27 Ja te myös todistatte, sillä te olette alusta asti olleet minun kanssani."	27. Ja teidän pitää myös todistaman; sillä te olette alusta minun kanssani.	15:27 Ja te oletta myös todistajat: sillä te oletta algusta minun cansani ollet.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu .
16:1 "Tämän minä olen teille puhunut, ettette loukkaantuisi.	1. Näitä olen minä puhunut teille, ette pahenisi.	16:1 NÄitä olen minä puhunut teille/ ettet te pahenis.
16:2 He erottavat teidät synagoogasta; ja tulee aika, jolloin jokainen, joka tappaa teitä, luulee tekevänsä uhripalveluksen Jumalalle.	2. He panevat teitä pannaan. Ja aika tulee, että jokainen, joka teidät tappaa, se luulee tekevänsä Jumalalle palveluksen.	16:2 He panewat teitä pannaan. Ja aica tule/ että joca teidän tappa/ se luule tehens Jumalalle palweluxen.

16:3 Ja sen he tekevät teille, koska he eivät tunne Isää eivätkä minua.	3. Ja näitä he tekevät teille, ettei he tunne Isää eikä minua.	16:3 Ja näitä he tekewät teidän/ ettei he tunne Isä eikä minua.
16:4 Mutta tämän minä olen puhunut teille, että, kun se aika tulee, te muistaisitte minun sen teille sanoneen. Tätä minä en ole sanonut teille alusta, koska minä olin teidän kanssanne.	4. Vaan minä puhuin näitä teille, että kuin se aika tulee, te niistä muistaisitte, että minä teille sanonut olen; mutta en minä ole teille näitä alusta sanonut, sillä minä olin teidän kanssanne.	16:4 Waan minä sanon näitä teille/ että cosca se aica tule/ nijn muistacat että minä sen teille sanonut olen.
16:5 Mutta nyt minä menen hänen tykönsä, joka on minut lähettänyt, eikä kukaan teistä kysy minulta: 'Mihin sinä menet?'	5. Mutta nyt minä menen sen tykö, joka minun lähetti, ja ei teistä minulta kenkään kysy: kuhunkas menet?	16:5 MUTta nyt minä menen sen tygö/ joca minun lähetti/ ja ei teistä minulle kengän kysy: cungas menet?
16:6 Mutta koska minä olen tämän teille puhunut, täyttää murhe teidän sydämenne.	6. Vaan että minä olen näitä teille puhunut, niin murhe täyttää teidän sydämenne.	16:6 Waan että minä olen tämän teille sanonut/ nijn murhe täyttä teidän sydämen.
16:7 Kuitenkin minä sanon teille totuuden: teille on hyväksi, että minä menen pois. Sillä ellen minä mene pois, ei Puolustaja tule teidän tyköne; mutta jos minä menen, niin minä hänet teille lähetän.	7. Kuitenkin sanon minä teille totuuden: se on teille tarpeellinen, että minä menen pois; sillä ellen minä mene pois, niin ei Lohduttaja tule teidän tyköne; mutta jos minä menen pois, niin minä hänen teille lähetän.	16:7 Cuitengin sanon minä teille totuuden: se on teille tarpellinen että minä poismenen: sillä ellen minä poismene/ nijn ei Lohduttaja tule teidän tygön: mutta jos minä poismenen/ nijn minä hänen teille lähetän.
16:8 Ja kun hän tulee, niin hän näyttää maailmalle todeksi synnin ja vanhurskauden ja tuomion:	8. Ja kuin hän tulee, niin hän nuhtelee maailmaa synnin tähden, ja vanhurskauden tähden, ja tuomion tähden.	16:8 Ja cosca hän tule/ nijn hän nuhtelee mailma synnin tähden/ ja wanhurscauden tähden/ ja duomion tähden.
16:9 synnin, koska he eivät usko minuun;	9. Synnin tähden tosin, ettei he usko minun päälleni;	16:9 Synnin tähden tosin: ettei he usco minun päälleni.
16:10 vanhurskauden, koska minä menen Isän tykö, etkä te enää minua näe;	10. Mutta vanhurskauden tähden, että minä menen Isäni tykö, ja ettette minua silleen näe;	16:10 Mutta wanhurscauden tähden/ että minä menen Isäni tygö/ ja ette te minua sillen näe.
16:11 ja tuomion, koska tämän maailman ruhtinas on tuomittu.	11. Mutta tuomion tähden, että tämän maailman päämies on tuomittu.	16:11 Mutta duomion tähden: että tämän mailman päämies on jo duomittu.
16:12 Minulla on vielä paljon sanottavaa teille, mutta te ette voi nyt sitä kantaa.	12. Minulla on vielä paljon sanomista, mutta ette voi nyt kantaa.	16:12 Minulla olis vielä paljon sanomist/ mutta et te woi nyt canda.

16:13 Mutta kun hän tulee, totuuden Henki, johdattaa hän teidät kaikkeen totuuteen. Sillä se, mitä hän puhuu, ei ole hänestä itsestään; vaan minkä hän kuulee, sen hän puhuu, ja tulevaiset hän teille julistaa.	13. Vaan kuin se tulee, totuuden Henki, hän johdattaa teitä kaikkeen totuuteen; sillä ei hän puhu itsestänsä, vaan mitä hän kuulee, sitä hän puhuu, ja tulevaisia hän teille ilmoittaa.	16:13 Waan cosca totuuden Hengi tule/ hän johdatta teitä caicken totuuteen: sillä ei hän puhu idzestäns/ waan mitä hän cuule/ sitä hän puhu/ ja tulewaisia hän teille ilmoitta.
16:14 Hän on minut kirkastava, sillä hän ottaa minun omastani ja julistaa teille.	14. Hän on minua kunnioittava; sillä hän ottaa minun omastani ja ilmoittaa teille.	16:14 Hän on minua cunnioittawa: sillä hän otta minun omastani ja ilmoitta teille.
16:15 Kaikki, mitä Isällä on, on minun; sentähden minä sanoin, että hän ottaa minun omastani ja julistaa teille.	15. Kaikki, mitä Isällä on, ne ovat minun; sentähden minä sanoin, että hän ottaa minun omastani ja ilmoittaa teille.	16:15 Caicki mitä Isällä on/ ne owat minun/ sentähden minä sanoin: hän otta minun omastani/ ja ilmoitta teille.
16:16 Vähän aikaa, niin te ette enää minua näe, ja taas vähän aikaa, niin te näette minut."	16. Vähän ajan perästä ja ette näe minua, ja taas vähän ajan perästä te näette minun; sillä minä menen Isäni tykö.	16:16 WÄhän ajan peräst et te näe minua/ ja taas wähän ajan peräst te näettä minun: sillä minä menen Isäni tygö.
16:17 Silloin muutamat hänen opetuslapsistansa sanoivat toisilleen: "Mitä se tarkoittaa, kun hän sanoo meille: 'Vähän aikaa, niin te ette minua näe, ja taas vähän aikaa, niin te näette minut', ja: 'Minä menen Isän tykö'?"	17. Niin muutamat hänen opetuslapsistansa puhuivat keskenänsä: mikä se on, kuin hän sanoo meille: vähän ajan perästä ja ette näe minua, ja taas vähän ajan perästä ja te näette minun, ja: minä menen Isän tykö?	16:17 Nijn muutamat hänen Opetuslapsistans puhuit keskenäns: mikä se on cuin hän sano meille: wähän ajan peräst et te näe minua/ ja taas wähän ajan peräst te näettä minun/ ja että minä menen Isäni tygö.
16:18 Niin he sanoivat: "Mitä se tarkoittaa, kun hän sanoo: 'Vähän aikaa'? Emme ymmärrä, mitä hän puhuu."	18. Niin he sanoivat: mikä se on, kuin hän sanoo: vähän ajan perästä? emme tiedä, mitä hän puhuu.	16:18 Nijn he sanoit: mikä se on cuin hän sano: wähän ajan perästä? en me tiedä mitä hän puhu.
16:19 Jeesus huomasi heidän tahtovan kysyä häneltä ja sanoi heille: "Sitäkö te kyselette keskenänne, että minä sanoin: 'Vähän aikaa, niin te ette minua näe, ja taas vähän aikaa, niin te näette minut'?"	19. Niin Jeesus ymmärsi, että he tahtoivat kysyä häneltä, ja sanoi heille: sitä te kysytte keskenänne, että minä sanoin: vähän ajan perästä ja ette näe minua, ja taas vähän ajan perästä ja te näette minun.	16:19 Nijn Jeesus ymmärsi että he tahdoit kysyä hänelle. Ja sanoi heille: te kysytte keskenän/ että minä sanoin: wähän ajan peräst et te näe minua/ ja taas wähän ajan peräst/ te näette minun.

16:20 Totisesti, totisesti minä sanon teille: te joudutte itkemään ja valittamaan, mutta maailma on iloitseva; te tulette murheellisiksi, mutta teidän murheenne on muuttuva iloksi.	20. Totisesti, totisesti sanon minä teille: teidän pitää itkemän ja parkuman, mutta maailma iloitsee: te tulette murheellisiksi, mutta teidän murheenne käännetään iloksi.	16:20 Totisest/ totisest sanon minä teille: teidän pitä itkemän ja parcuman/ mutta mailma iloidze: te tuletta murhellisexi/ mutta teidän murhenna käättän iloxi.
16:21 Kun vaimo synnyttää, on hänellä murhe, koska hänen hetkensä on tullut; mutta kun hän on synnyttänyt lapsen, ei hän enää muista ahdistustaan sen ilon tähden, että ihminen on syntynyt maailmaan.	21. Kuin vaimo synnyttää, niin hänellä on kipu, sillä hänen hetkensä tuli; mutta kuin hän on lapsen synnyttänyt, niin ei hän enään muista vaivaansa ilon tähden, että ihminen on syntynyt maailmaan.	16:21 Cosca waimo synnyttä/ nijn hänellä on kipu: sillä hänen hetkens tuli. Mutta cosca hän on lapsen synnyttänyt/ nijn ei hän muista enä waiwans/ waan iloidze syndynexi ihmisen mailmaan.
6:22 Niin on myös teillä nyt murhe; mutta minä olen taas näkevä teidät, ja teidän sydämenne on iloitseva, eikä kukaan ota teiltä pois teidän iloanne.	22. Niin teillä on myös nyt murhe; mutta minä tahdon teitä jällensä nähdä, ja teidän sydämenne on iloitseva, ja ei kenenkään pidä teidän iloanne teiltä ottaman pois.	16:22 Nijn teillä on myös nyt murhe/ mutta minä tahdon teitä jällens nähdä/ ja teidän sydämen on iloidzewa/ ja ei kenengän pidä teidän iloan teildä poisottaman. Ja sinä päiwänä et te mitän kysy minulda.
16:23 Ja sinä päivänä te ette minulta mitään kysy. Totisesti, totisesti minä sanon teille: jos te anotte jotakin Isältä, on hän sen teille antava minun nimessäni.	23. Ja sinä päivänä ette mitään kysy minulta. Totisesti, totisesti sanon minä teille: mitä ikänä te anotte Isältä minun nimeeni, niin hän antaa teille.	16:23 TOTisest/ totisest sanon minä teille: mitä ikänäns te anotta Isäldä minun nimeeni/ nijn hän anda teille.
16:24 Tähän asti te ette ole anoneet mitään minun nimessäni; anokaa, niin te saatte, että teidän ilonne olisi täydellinen.	24. Ette ole mitään minun nimeeni tähän asti anoneet: rukoilkaat, niin te saatte, että teidän ilonne olisi täydellinen.	16:24 Et te ole mitän minun nimeeni tähän asti anonet/ rucoilcat/ nijn te saatte/ että teidän ilon olisi täydellinen.
16:25 Tämän minä olen puhunut teille kuvauksilla; mutta tulee aika, jolloin minä en puhu teille enää kuvauksilla, vaan avonaisesti julistan teille sanomaa Isästä.	25. Näitä olen minä teille puhunut tapauksissa; mutta aika tulee, etten minä silleen puhu teille tapauksissa, vaan ilmoitan julkisesti teille minun Isästäni.	16:25 Näitä olen minä teille puhunut tapauxis/ mutta aica tule/ etten minä silleen puhu teille tapauxis/ mutta ilmoitan julkisest teille minun Isästäni.
16:26 Sinä päivänä te anotte minun nimessäni; enkä minä sano teille, että minä olen rukoileva Isää teidän edestänne;	26. Sinä päivänä pitää teidän rukoileman minun nimeeni. Ja en minä sano teille, että minä rukoilen Isää teidän tähtenne;	16:26 Sinä päiwänä pitä teidän rucoileman minun nimeeni. Ja en minä sano teille: että minä rucoilen Isä teidän tähten:

16:27 sillä Isä itse rakastaa teitä, sentähden että te olette minua rakastaneet ja uskoneet minun lähteneen Jumalan tyköä.	27. Sillä Isä rakastaa itse teitä, että te minua rakastitte ja uskoitte minun Jumalasta lähteneen.	16:27 Sillä Isä racasta idze teitä/ että te minua racastitte/ ja uscoitta minun Jumalasta lähtenen.
16:28 Minä olen lähtenyt Isästä ja tullut maailmaan; jälleen minä jätän maailman ja menen Isän tykö."	28. Minä läksin Isästä ja tuln maailmaan: taas minä jätän mailman ja menen Isän tykö."	16:28 Minä läxin Isäst/ ja tuln mailmaan: taas minä jätän mailman/ ja menen Isäni tygö."
16:29 Hänen opetuslapsensa sanoivat: "Katso, nyt sinä puhut avonaisesti etkä käytä mitään kuvausta.	29. Sanoivat hänen opetuslapsensa hänelle: katso, nyt sinä julkisesti puhut, ja et yhtään tapausta sano.	16:29 Sanoit hänen Opetuslapsens hänelle: cadzo/ nyt sinä julkisest puhut/ ja et yhtän tapaust sano.
16:30 Nyt me tiedämme, että sinä tiedät kaikki, etkä tarvitse, että kukaan sinulta kysyy; sentähden me uskomme sinun Jumalan tyköä lähteneen."	30. Nyt me tiedämme sinun kaikki tietävän, ja et sinä tarvitse, että joku sinulta kysyy, sentähden me uskomme sinun Jumalasta lähteneen."	16:29 Sanoit hänen Opetuslapsens hänelle: cadzo/ nyt sinä julkisest puhut/ ja et yhtän tapaust sano.
16:31 Jeesus vastasi heille: "Nyt te uskotte.	31. Jesus vastasi heitä: nyt te uskotte.	16:31 Jesus wastais heitä: nyt te uscotte/
16:32 Katso, tulee hetki ja on jo tullut, jona teidät hajotetaan kukin tahollensa ja te jätätte minut yksin; en minä kuitenkaan yksin ole, sillä Isä on minun kanssani.	32. Katso, aika tulee, ja nyt tuli, että te jokainen hajoitetaan omillensa, ja minun te yksinäni jätätte. En minä kuitenkaan yksinäni ole, sillä Isä on minun kanssani.	Cadzo/ aica lähesty/ ja jo tuli/ että jocainen hajotetan erinäns/ ja minun te yxinäni jätätte.16:32 En minä cuitengan yxinäni ole: sillä Isä on minun cansani.
16:33 Tämän minä olen teille puhunut, että teillä olisi minussa rauha. Maailmassa teillä on ahdistus; mutta olkaa turvallisella mielellä: minä olen voittanut maailman."	33. Näitä olen minä teille puhunut, että teillä minussa rauha olis. Maailmassa on teillä tuska; mutta olkaat hyvässä turvassa, minä voitn maailman.	16:33 Näitä olen minä teille puhunut/ että teillä minus rauha olis: mailmas on teille tusca/ mutta olcat hywäs turwas/ minä voitn mailman.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu .

17:1 Tämän Jeesus puhui ja nosti silmänsä taivasta kohti ja sanoi: "Isä, hetki on tullut, kirkasta Poikasi, että Poikasi kirkastaisi sinut;	1. Näitä puhui Jesus, ja nosti silmänsä taivasta päin ja sanoi: Isä, hetki tuli, kirkasta sinun Poikas, että sinun Poikas kirkastais myös sinun!	17:1 NÄitä puhui Jesus/ ja nosti silmäns Taiwasta päin/ ja sanoi: Isä/ hetki tuli/ kirkasta sinun Poicas/ että sinun Poicas kirkastais myös sinun.
17:2 koska sinä olet antanut hänen valtaansa kaiken lihan, että hän antaisi iankaikkisen elämän kaikille, jotka sinä olet hänelle antanut.	2. Niinkuin sinä annoit hänelle vallan kaiken lihan päälle, antaa ijankaikkisen elämän kaikille, jotka sinä hänelle annoit.	17:2 Nijncuin sinä annoit hänelle woiman caiken lihan päälle/ andaman ijancaickisen elämän caikille cuins hänelle annoit.
17:3 Mutta tämä on iankaikkinen elämä, että he tuntevat sinut, joka yksin olet totinen Jumala, ja hänet, jonka sinä olet lähettänyt, Jeesuksen Kristuksen.	3. Mutta tämä on ijankaikkinen elämä, että he sinun ainoan totisen Jumalan tuntisivat, ja jonkas lähetit, Jesuksen Kristuksen.	17:3 Mutta tämä on ijancaickinen elämä/ että he sinun ainoan totisen Jumalan tundisit/ ja jongas lähetit Jesuxen Christuxen.
17:4 Minä olen kirkastanut sinut maan päällä: minä olen täyttänyt sen työn, jonka sinä annoit minun tehtäväkseni.	4. Minä kirkastin sinun maan päällä: minä täytin sen työn, jonkas minulle annoit tehdäkseni.	17:4 Minä kircastin sinun maan päällä/ minä täytin sen työn jongas minulle annoit tehdäxeni.
17:5 Ja nyt, Isä, kirkasta sinä minut tykönäsi sillä kirkkaudella, joka minulla oli sinun tykönäsi, ennenkuin maailma olikaan.	5. Ja nyt Isä, kirkasta sinä minua itse tykönäs sillä kirkkaudella, joka minulla sinun tykönäs oli ennenkuin tämä maailma olikaan.	17:5 Ja Isä/ kirkasta minua idze tykönäs sillä kirckaudella/ joca minulla sinun tykönäs oli/ ennencuin tämä mailma olican.
17:6 Minä olen ilmoittanut sinun nimesi ihmisille, jotka sinä annoit minulle maailmasta. He olivat sinun, ja sinä annoit heidät minulle, ja he ovat ottaneet sinun sanastasi vaarin.	6. Minä ilmoitin sinun nimes ihmisille, jotkas minulle maailmasta annoit: he olivat sinun, ja minulle sinä ne annoit, ja sinun sanas he kätktivät.	17:6 Minä julistin sinun Nimes ihmisille/ jotcas minulle mailmasta annoit: he olit sinun/ ja minulle sinä ne annoit/ jotca myös sinun sanas kätkit.
17:7 Nyt he tietävät, että kaikki, minkä olet minulle antanut, on sinulta.	7. He tiesivät nyt kaikki olevan sinusta, mitkä sinä minulle annoit.	17:7 He tiesit nyt caicki olewan sinusta/ cuins minulle annoit.

17:8 Sillä ne sanat, jotka sinä minulle annoit, minä olen antanut heille; ja he ovat ottaneet ne vastaan ja tietävät totisesti minun lähteneen sinun tyköäsi ja uskovat, että sinä olet minut lähettänyt.	8. Sillä ne sanat, jotka sinä minulle annoit, annoin minä heille; ja he ne ottivat vastaan, ja totisesti tunsivat minun sinusta lähteneen, ja uskoivat, että sinä minun lähetit.	17:8 Sillä ne sanat cuins minulle annoit/ annoin minä heille/ jotca he otit/ ja totisest tunsit minun sinusta lähtenen/ ja uscoit että sinä minun lähetit.
17:9 Minä rukoilen heidän edestänsä; en minä maailman edestä rukoile, vaan niiden edestä, jotka sinä olet minulle antanut, koska he ovat sinun -	9. Minä rukoilen heidän edestänsä: en minä maailman edestä rukoile, vaan niiden edestä, jotka sinä minulle annoit, että he ovat sinun omas.	17:9 Minä rucoilen heidän edestäns/ mutta en minä mailman edest rucoile/ waan nijden edest cuins minulle annoit/ jotca owat sinun omas.
17:10 ja kaikki minun omani ovat sinun, ja sinun omasi ovat minun - ja minä olen kirkastettu heissä.	10. Ja kaikki minun omani ovat sinun, ja sinun omas ovat minun: ja minä olen kirkastettu heissä.	17:10 Ja caicki minun omani owat sinun/ ja sinun omas owat minun/ joisa minä olen kircastettu.
17:11 Ja minä en enää ole maailmassa, mutta he ovat maailmassa, ja minä tulen sinun tykösi. Pyhä Isä, varjele heidät nimessäsi, jonka sinä olet minulle antanut, että he olisivat yhtä niinkuin mekin.	11. En minä silleen ole maailmassa, mutta he ovat maailmassa, ja minä tulen sinun tykö. Pyhä Isä! kätke niitä, jotka sinä minulle annoit, sinun nimes tähden, että he olisivat yksi niinkuin mekin!	17:11 En minä sillen ole mailmas/ mutta he owat mailmas/ ja minä tulen sinun tygös. Pyhä Isä/ kätke nijtä/ cuins minulle annoit/ sinun Nimes tähden/ että he olisit yxi nijncuin mekin.
17:12 Kun minä olin heidän kanssansa, varjelin minä heidät sinun nimessäsi, jonka sinä olet minulle antanut, ja suojelin heitä, eikä heistä joutunut kadotetuksi yksikään muu kuin se kadotuksen lapsi, että kirjoitus kävisi toteen.	12. Kun minä olin heidän kanssansa maailmassa, niin minä kätkin heitä sinun nimessä: ne, jorkas minulle annoit, kätkin minä, ja ei niistä kenkään kadonnut, vaan se kadotuksen lapsi, että Raamattu täytettäisiin.	17:12 Cosca minä olin heidän cansans mailmas/ nijn minä kätkin heitä sinun Nimesäs: ne jotcas minulle annoit kätkin minä/ ja ei nijstä kengän cadonnut/ waan se cadotuxen lapsi/ että Ramattu täytetäisin.
17:13 Mutta nyt minä tulen sinun tykösi ja puhun tätä maailmassa, että heillä olisi minun iloni täydellisenä heissä itsessään.	13. Mutta nyt minä tulen sinun tykö ja puhun näitä maailmassa, että heissä olis minun iloni täydellinen.	17:13 Mutta nyt minä tulen sinun tygös/ ja puhun näitä mailmas/ että heisä olis minun ilon täydellinen.

17:14 Minä olen antanut heille sinun sanasi, ja maailma vihaa heitä, koska he eivät ole maailmasta, niinkuin en minäkään maailmasta ole.	14. Minä annoin heille sinun sanas, ja maailma vihasi heitä; sillä ei he ole maailmasta, niinkuin en minäkään maailmasta ole.	17:14 Minä annoin heille sinun sanas: ja mailma wihais heitä: sillä ei he ole mailmast/ nijncuin en minäkän mailmast ole.
17:15 En minä rukoile, että ottaisit heidät pois maailmasta, vaan että sinä varjelisit heidät pahasta.	15. En minä rukoile, että ottaisit pois maailmasta, vaan että heitä pahasta varjelisit.	17:15 En minä rucoile heitä poisotta mailmast/ waan että heitä pahast warjelisit.
17:16 He eivät ole maailmasta, niinkuin en minäkään maailmasta ole.	16. Ei he ole maailmasta, niinkuin en minäkään maailmasta ole.	17:16 Ei he ole mailmast/ nijncuin en minäkän mailmast ole.
17:17 Pyhitä heidät totuudessa; sinun sanasi on totuus.	17. Pyhitä heitä totuudessas! Sinun puhees on totuus.	17:17 Pyhitä heitä totudesas. Sinun puhes on totuus.
17:18 Niinkuin sinä olet lähettänyt minut maailmaan, niin olen minäkin lähettänyt heidät maailmaan;	18. Niinkuin sinä minun lähetit maailmaan, niin minä myös lähetin heidät maailmaan,	17:18 Nijncuin sinä minun lähetit mailmaan/ nijn minä myös lähetin heidän mailmaan.
17:19 ja minä pyhitän itseni heidän tähtensä, että myös he olisivat pyhitetyt totuudessa.	19. Ja minä pyhitän itseni heidän tähtensä, että hekin olisivat totuudessa pyhitetyt.	17:19 Ja minä pyhitän idzeni heidän edesäns/ että hekin olisit totuudes pyhitetyt.
17:20 Mutta en minä rukoile ainoastaan näiden edestä, vaan myös niiden edestä, jotka heidän sanansa kautta uskovat minuun,	20. Mutta en minä ainoasti heidän edestänsä rukoile, vaan myös niiden edestä, jotka heidän sanansa kautta uskovat minun päälleni:	17:20 MUTta en minä ainoastans heidän edestäns rucoile/ waan myös nijden edest/ jotca heidän sanans cautta uscowat minun päälleni.
17:21 että he kaikki olisivat yhtä, niinkuin sinä, Isä, olet minus ja minä sinussa, että hekin meissä olisivat, niin että maailma uskoisi, että sinä olet minut lähettänyt.	21. Että he kaikki yhtä olisivat, niinkuin sinä Isä minus olet ja minä sinussa, että hekin meissä niin yhtä olisivat: että maailma uskois sinun minua lähettäneeksi.	17:21 Että he caicki yhtä olisit: nijncuin sinä Isä minus olet ja minä sinus: että hekin meisä nijn yhtä olisit/ ja mailma uscois sinun minua lähettänexi.
17:22 Ja sen kirkkauden, jonka sinä minulle annoit, minä olen antanut heille, että he olisivat yhtä, niinkuin me olemme yhtä -	22. Ja minä annoin heille sen kunnian, jonka sinä minulle annoit, että he yhtä olisivat, niinkuin mekin yhtä olemme.	17:22 Ja minä annoin heille sen kirckauden/ cuin sinäkin minulle annoit/ että he yhtä olisit/ nijncuin mekin yhtä olemma.

17:23 minä heissä, ja sinä minussa - että he olisivat täydellisesti yhtä, niin että maailma ymmärtäisi, että sinä olet minut lähettänyt ja rakastanut heitä, niinkuin sinä olet minua rakastanut.	23. Minä olen heissä ja sinä minussa, että he niin yhdessä täydelliset olisivat, ja maailma tietäis, että sinä minun lähetit, ja että sinä heitä rakastit, niinkuin sinä minua rakastit.	17:23 Minä olen heissä ja sinä minus/ että he niin yhdes täydelliset olisit/ ja maailma tiedäis sinun lähettänen minun: ja että sinä heitä racastit/ niin cuins minuakin racastit.
17:24 Isä, minä tahdon, että missä minä olen, siellä nekin, jotka sinä olet minulle antanut, olisivat minun kanssani, että he näkisivät minun kirkkauteni, jonka sinä olet minulle antanut, koska olet rakastanut minua jo ennen maailman perustamista.	24. Isä, minä tahdon, että kussa minä olen, siellä nekin olisivat minun kanssani, jotka sinä minulle antanut olet: että he minun kunniani näkisivät, jonkas minulle annoit; sillä sinä rakastit minua ennenkuin maailman perustus laskettu oli.	17:24 Isä/ minä tahdon/ että cusa minä olen/ siellä nekin olisit/ cuins minulle andanut olet: että he minun cunniani näkisit/ jongas minulle annoit: sillä sinä racastit minua ennen mailman alcua.
17:25 Vanhurskas Isä, maailma ei ole sinua tuntenut, mutta minä tunnen sinut, ja nämä ovat tulleet tuntemaan, että sinä olet minut lähettänyt.	25. Vanhurskas Isä! ei maailma sinua tuntenut, mutta minä tunsin sinun, ja nämät ymmärsivät, että sinä minun lähetit.	17:25 Wanhurscas Isä/ ei mailma sinua tundenut/ mutta minä tunsin sinun: ja nämät ymmärsit että sinä minun lähetit.
17:26 Ja minä olen tehnyt sinun nimesi heille tunnetuksi ja teen vastakin, että se rakkaus, jolla sinä olet minua rakastanut, olisi heissä ja minä olisin heissä."	26. Ja minä julistin heille sinun nimes, ja vielä julistan: että se rakkaus, jolla sinä minua rakastit, heissä olis, ja minä myös heissä.	17:26 Ja minä julistin heille sinun nimes/ ja vielä julistan/ että se rackaus/ jolla sinä minua racastit/ heissä olis/ ja minä myös heissä olisin.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu.
18:1 Kun Jeesus oli tämän puhunut, lähti hän pois opetuslastensa kanssa Kedronin puron tuolle puolelle; siellä oli puutarha, johon hän meni opetuslapsinensa.	1. Kuin Jesus nämät oli sanonut, meni hän ulos opetuslastensa kanssa Kedronin ojan ylitse: siellä oli yrttitarha, johon hän meni sisälle ja hänen opetuslapsensa.	18:1 COsca Jesus nämät oli sanonut/ meni hän Opetuslastens cansa Kedron ojan ylidze: siellä oli krydimaa/ johon hän meni ja hänen Opetuslapsens.

18:2 Mutta myös Juudas, joka hänet kavalsi, tiesi sen paikan, koska Jeesus ja hänen opetuslapsensa usein olivat kokoontuneet sinne.	2. Mutta Juudas, joka hänen petti, tiesi myös sen paikan; sillä Jesus tuli sinne usein opetuslastensa kanssa.	18:2 Mutta Judas/ joca hänen petti/ tiesi myös sen paican: sillä Jesus meni sinne usein Opetuslastens cansa.
18:3 Niin Juudas otti sotilasjoukon sekä ylipappien ja fariseusten palvelijoita ja tuli sinne soihdut ja lamput ja aseet mukanaan.	3. Kuin siis Juudas oli joukon kanssansa ottanut ja palveliat ylimmäisiltä papeilta ja Pharisealaisilta, tuli hän sinne lyhdyillä, tulisoitoilla ja sota-aseilla.	18:3 Cosca Judas oli joucon cansans ottanut/ ja ylimmäisten Pappein ja Phariseusten palweliat/ tuli hän sinne tuli soitoilla/ lyhtyillä ja aseilla.
18:4 Silloin Jeesus, joka tiesi kaiken, mikä oli häntä kohtaava, astui esiin ja sanoi heille: "Ketä te etsitte?"	4. Kuin siis Jesus tiesi kaikki, mitä hänelle tapahtuman piti, niin hän läksi ja sanoi heille: ketä etsitte?	18:4 COsca Jesus tiesi caicki mitä hänelle tapahtuman piti/ tuli hän ja sanoi heille: ketä te edzittä?
18:5 He vastasivat hänelle: "Jeesusta, Nasaretilaista." Jeesus sanoi heille: "Minä se olen." Ja Juudas, joka hänet kavalsi, seiso myös heidän kanssaan.	5. He vastasivat häntä: Jesusta Natsaretilaista. Sanoi Jesus heille: minä olen! Mutta Juudas, jonka hänen petti, seiso myös heidän kanssansa.	He wastaisit: Jesusta Nazarenusta. 18:5 Sanoi Jesus heille: Minä olen. Mutta Judas/ joca hänen petti/ seiso myös heidän cansans.
18:6 Kun hän siis sanoi heille: "Minä se olen", peräytyivät he ja kaatuivat maahan.	6. Kuin siis Jesus sanoi heille: minä olen, astuivat he takaperin ja lankesivat maahan.	18:6 Cosca Jesus sanoi heille: Minä olen: Astuit he tacaperin/ ja langeisit maahan.
18:7 Niin hän taas kysyi heiltä: "Ketä te etsitte?" He sanoivat: "Jeesusta, Nasaretilaista."	7. Niin hän taas kysyi heiltä: ketä te etsitte? Mutta he sanoivat: Jesusta Natsarealaista.	18:7 Nijn hän taas kysyi heille: ketä te edzittä? He sanoit: Jesusta Nazarenusta.
18:8 Jeesus vastasi: "Minähän sanoin teille, että minä se olen. Jos te siis minua etsitte, niin antakaa näiden mennä";	8. Jesus vastasi: minä sanoin teille, että minä olen. Jos te siis minua etsitte, niin antakaat näiden mennä,	18:8 Jesus wastais: Minä sanoin teille: Minä olen: jos te sijs minua edzittä/ nijn sallicat näiden mennä:
18:9 että se sana kävisi toteen, jonka hän oli sanonut: "En minä ole kadottanut ketään niistä, jotka sinä olet minulle antanut."	9. Että se puhe täytettäisiin, jonka hän oli sanonut: en minä niistä yhtään kadottanut, jotka sinä minulle annoit.	18:9 Että se puhe täytetäisin/ cuin hän oli sanonut: en minä nijstä yhtän cadottanut/ cuins minulle annoit.
18:10 Niin Simon Pietari, jolla oli miekka, veti sen ja iski ylimmäisen papin palvelijaa ja sivalsi häneltä pois oikean korvan; ja palvelijan nimi oli Malkus.	10. Niin Simon Pietarilla oli miekka, jonka hän veti ulos, ja löi ylimmäisen papin palveliaa ja hakkasi pois hänen oikian korvansa; jonka palvelian nimi oli Malkus.	18:10 NIjn Simon Petarilla oli mieckä/ jonga hän weti ulos/ ja löi ylimmäisen Papin palwelia/ ja hackais pois hänen oikian corwans: jonga palwelian nimi oli Malchus.

18:11 Niin Jeesus sanoi Pietarille: "Pistä miekkasi tuppeen. Enkö minä joisi sitä maljaa, jonka Isä on minulle antanut?"	11. Niin Jesus sanoi Pietarille: pistä miekkas tuppeen: eikö minun pidä juoman sitä kalkkia, jonka Isä minulle antoi?	18:11 Nijn Jesus sanoi Petarille: pistä mieckas tuppen: eikö minun pidä juoman sitä Calckia cuin Isä minulle andoi?
18:12 Niin sotilasjoukko ja päällikkö ja juutalaisten palvelijat ottivat Jeesuksen kiinni ja sitoivat hänet	12. Niin joukko ja ylimmäinen päämies ja Juudalaisten palvelijat ottivat kiinni Jesuksen ja sitoivat hänen,	18:12 MUtta joucko/ ja ylimmäinen päämies/ ja Judalaisten palweliat kijnniotit Jesuxen ja sidoit hänen:
18:13 ja veivät ensin Hannaan luo, sillä hän oli Kaifaan appi, ja Kaifas oli sinä vuonna ylimmäisenä pappina.	13. Ja veivät ensin Hannaksen tykö, sillä hän oli Kaiphaan appi, joka oli sinä vuonna ylimmäinen pappi.	18:13 Ja weit ensin Hannaxen tygö/ joca oli Caiphan appi/ ja oli sinä wuotena ylimmäinen Pappi.
18:14 Ja Kaifas oli se, joka neuvottelussa oli juutalaisille sanonut: "On hyödyllistä, että yksi ihminen kuolee kansan edestä."	14. Ja Kaiphas oli se, joka Juudalaisille oli neuvon antanut, että yhtä ihmistä olis tarpeellinen kuolettaa kansan edestä.	18:14 Ja Caiphas oli se/ joca Judalaisille oli neuwo andanut/ että yhtä ihmistä olis tarpellinen cuoletta Canssan edestä.
18:15 Ja Jeesusta seurasi Simon Pietari ja eräs toinen opetuslapsi. Tämä opetuslapsi oli ylimmäisen papin tuttava ja meni Jeesuksen kanssa sisälle ylimmäisen papin kartanoon.	15. Ja Simon Pietari seurasi Jesusta, ja toinen opetuslapsi. Mutta se opetuslapsi oli ylimmäisen papin tuttava ja meni sisälle Jesuksen kanssa ylimmäisen papin saliin.	18:15 JA Simon Petari seurais Jesusta/ ja toinen Opetulapsi/ joca oli ylimmäisen Papin tuttawa/ ja hän meni Jesuxen cansa ylimmäisen Papin salijn: mutta Petari jäi owen eteen.
18:16 Mutta Pietari seiso portilla ulkona. Niin se toinen opetuslapsi, joka oli ylimmäisen papin tuttava, meni ulos ja puhutteli portinvartijatarta ja toi Pietarin sisälle.	16. Mutta Pietari jäi ulos oven eteen. Niin toinen opetuslapsi, joka ylimmäisen papin tuttava oli, meni ulos ja puhui ovenvartialle, ja toi Pietarin sisälle.	18:16 Nijn se toinen Opetulapsi/ joca ylimmäisen Papin tuttawa oli/ meni ja puhui owenwartialle/ ja toi Petarin sisälle.
18:17 Niin palvelijatar, joka vartioi porttia, sanoi Pietarille: "Etkö sinäkin ole tuon miehen opetuslapsia?" Hän sanoi: "En ole."	17. Niin sanoi ovenvartiapiika Pietarille: etkö sinäkin olen tämän miehen opetuslapsia? Hän sanoi: en ole.	18:17 Nijn sanoi owenwarta pijca Petarille: etkö sinä myös ole tämän miehen Opetuslapsista?

18:18 Mutta palvelijat ja käskyläiset olivat tehneet hiilivalkean, koska oli kylmä, ja seisoivat ja lämmittelivät. Ja myös Pietari seiso iheidän kanssaan lämmittelemässä.	18. Mutta palveliat, jotka hiilistä olivat tulen tehneet, sillä kylmä oli, seisoivat ja lämmittelivät. Ja Pietari seiso i myös heidän kanssansa ja lämmitteli.	18:18 Hän sanoi: en. Mutta palveliat/ jotca hijlistä olit tulen tehnet/ sillä kylmä oli/ seisoit ja lämmittelit. 18:19 Ja Petari seiso i myös heidän cansans ja lämmitteli.
18:19 Niin ylimmäinen pappi kysyi Jeesukselta hänen opetuslapsistaan ja opistaan.	19. Niin ylimmäinen pappi kysyi Jeesukselta hänen opetuslapsestansa ja opetuksestansa.	18:20 NIjn ylimmäinen Pappi kysyi Jesuxelle hänen Opetuslapsistans ja opetuxestans.
18:20 Jeesus vastasi hänelle: "Minä olen julkisesti puhunut maailmalle; minä olen aina opettanut synagoogissa ja pyhäkössä, joihin kaikki juutalaiset kokoontuvat, enkä ole salassa puhunut mitään.	20. Jesus vastasi häntä: minä olen maailman edessä julkisesti puhunut: minä olen synagogassa opettanut ja templissä, johonka Juudalaiset joka paikasta kokoon tulevat, ja en ole mitään salaisuudessa puhunut.	Jesus wastais händä: Minä olen mailman edes julkisest puhunut/ Minä olen Synagogas opettanut/ ja Templis/ johonga caicki Judalaiset coconduwat/ ja en ole mitän sala puhunut.
18:21 Miksi minulta kysyt? Kysy niiltä, jotka ovat kuulleet, mitä minä olen heille puhunut; katso, he tietävät, mitä minä olen sanonut."	21. Mitäs minulta kysyt? Kysy niiltä, jotka kuulivat, mitä minä heille puhunut olen. Katso, ne tietävät, mitä minä sanonut olen.	18:21 Mitäs minulle kysyt? kysy nijlle/ jotca cuulit mitä minä heille puhunut olen. Cadzo/ ne tietävät mitä minä sanonut olen.
18:22 Mutta kun Jeesus oli tämän sanonut, antoi eräs palvelija, joka seiso vieressä, hänelle korvapuustin sanoen: "Niinkö sinä vastaat ylimmäiselle papille?"	22. Mutta kuin hän näitä puhui, antoi yksi niistä palvelioita, jotka läsnä seisoivat, Jeesukselle korvapuustin ja sanoi: niinkö sinä vastaat ylimmäistä pappia!	18:22 Ja cuin hän nämät puhui/ andoi yxi/ nijstä palvelioista cuin läsnä seisoit/ Jesuxelle corwapuustin/ ja sanoi: nijngö sinun pitä wastaman ylimmäistä Pappia?
18:23 Jeesus vastasi hänelle: "Jos minä pahasti puhuin, niin näytä toteen, että se on pahaa; mutta jos minä puhuin oikein, miksi minua lyöt?"	23. Jesus vastasi häntä: jos minä pahasti puhuin, niin tunnusta se pahaksi, mutta jos minä oikein puhuin, miksis minua lyöt?	18:23 Jesus wastais: jos minä pahasti puhuin/ nijn tunnusta se pahaxi/ mutta jos minä oikein puhuin/ mixis minua lyöt?
18:24 Niin Hannas lähetti hänet sidottuna ylimmäisen papin Kaifaan luo.	24. Niin Hannas lähetti hänen sidottuna ylimmäisen papin Kaiphaan tykö.	18:24 Ja Hannas lähetti hänen sidottuna ylimmäisen Papin Caiphan tygö.

18:25 Mutta Simon Pietari seiso i lämmittelmässä. Niin he sanoivat hänelle: "Etkö sinäkin ole hänen opetuslapsiaan?" Hän kielsi ja sanoi: "En ole."	25. Mutta Simon Pietari seiso i ja lämmitteli. Niin he sanoivat hänelle: etkö sinä ole myös hänen opetuslapsiansa? Hän kielsi ja sanoi: en ole.	18:25 Mutta Simon Petari seiso i ja lämmitteli. Nijn he sanoit hänelle: etkö sinä ole myös hänen Opetuslapsistans? Hän kielsi/ ja sanoi: en.
18:26 Silloin eräs ylimmäisen papin palvelijoista, sen sukulainen, jolta Pietari oli sivaltanut korvan pois, sanoi: "Enkö minä nähnyt sinua puutarhassa hänen kanssaan?"	26. Sanoi hänelle yksi ylimmäisen papin palvelioista, sen lanko, jonka korvan Pietari hakkasi pois: enkö minä sinua nähnyt yrttitarhassa hänen kanssansa?	18:26 Sanoi hänelle yxi ylimmäisen Papin pelwelioist/ sen lango/ jonga Petari corwan poishackais: engö minä sinua nähnyt krydimaas hänen cansans?
18:27 Niin Pietari taas kielsi, ja samassa lauloi kukko.	27. Niin Pietari taas kielsi, ja kohta kukko lauloi.	18:27 Taas Petari kielsi: ja cohta Cuckoi lauloi.
18:28 Niin he veivät Jeesuksen Kaifaan luota palatsiin; ja oli varhainen aamu. Ja itse he eivät menneet sisälle palatsiin, etteivät saastuisi, vaan saattaisivat syödä pääsiäislammasta.	28. Niin he veivät Jesuksen Kaiphaan tyköö raastupaan. Mutta se oli aamu, ja ei he menneet raastupaan, ettei he itsiänsä saastuttaisi, vaan söisivät pääsiäislampaan.	18:28 Nijn he weit Jesuxen Caiphan eteen Rastupaan. Mutta se oli amulla/ ja ei he mennet Rastupaan/ ettei he idzens saastutais/ waan söisit Pääsiäis lamban.
18:29 Niin Pilatus meni ulos heidän luokseen ja sanoi: "Mikä syytös ja kanne teillä on tätä miestä vastaan?"	29. Niin Pilatus meni ulos heidän tykönsä ja sanoi: mitä kannetta te tuotte tätä miestä vastaan?	18:29 Nijn Pilatus meni heidän tygöns/ ja sanoi: mitä cannetta te tuotte tätä miestä wastan?
18:30 He vastasivat ja sanoivat hänelle: "Jos tämä ei olisi pahantekijä, emme olisi antaneet häntä sinun käsiisi."	30. He vastasivat ja sanoivat hänelle: ellei hän pahantekiä olisi, emme olisi häntä sinun haltuus antaneet.	18:30 He wastaisit/ ja sanoit hänelle: ellei hän pahantekiä olis/ en me olis händä sinun haldus andanet.
18:31 Niin Pilatus sanoi heille: "Ottakaa te hänet ja tuomitkaa hänet lakinne mukaan." Juutalaiset sanoivat hänelle: "Meidän ei ole lupa ketään tappa";	31. Niin Pilatus sanoi heille: ottakaat te häntä ja tuomitkaat häntä teidän lakinne jälkeen. Juudalaiset sanoivat siis hänelle: meidän ei sovi ketään tappa;	18:31 Nijn Pilatus sanoi heille: nijn ottacat te händä/ ja duomitcat teidän Lakinne jälken. 18:32 Judalaiset sanoit hänelle: ei meidän tule ketän tappa:
18:32 että Jeesuksen sana kävisi toteen, jonka hän oli sanonut, antaen tietää, minkälaisella kuolemalla hän oli kuoleva.	32. Että jesuksen puhe täytettäisiin, kuin hän sanoi, merkiten, millä kuolemalla hänen piti kuoleman.	että Jesuxen puhe täytetäisin/ cuin hän sanoi/ merkiten millä cuolemalla hänen piti cuoleman.

18:33 Niin Pilatus meni taas sisälle palatsiin ja kutsui Jeesuksen ja sanoi hänelle: "Oletko sinä juutalaisten kuningas?"	33. Niin Pilatus taas meni raastupaan, kutsui Jeesuksen ja sanoi hänelle: oletkos sinä Juudalaisten kuningas?	18:33 Nijn Pilatus taas meni Rastupaan/ cudzui Jesuxen/ ja sanoi hänelle: oletcos Judalaisten Cuningas?
18:34 Jeesus vastasi hänelle: "Itsestäsikö sen sanot, vai ovatko muut sen sinulle minusta sanoneet?"	34. Jesus vastasi häntä: sanotko sinä sen itsestäs, eli ovatko muut sen minusta sinulle sanoneet?	18:34 Jesus wastais: sanotcos sen idzestäs/ eli owatco muut sen minusta sinulle sanonet?
18:35 Pilatus vastasi: "Olenko minä juutalainen? Oma kansasi ja ylipapit ovat antaneet sinut minun käsiini. Mitä olet tehnyt?"	35. Pilatus vastasi: olenko minä Juudalainen? Sinun kansas ja ylimmäiset papit antoivat ylösin sinun minulle: mitä tehnyt olet?	18:35 Pilatus wastais: olengo minä Judalainen? Sinun Canssas ja ylimmäiset Papit ylösinnoit sinun minulle: mitä tehnyt olet?
18:36 Jeesus vastasi: "Minun kuninkuuteni ei ole tästä maailmasta; jos minun kuninkuuteni olisi tästä maailmasta, niin minun palvelijani olisivat taistelleet, ettei minua olisi annettu juutalaisten käsiin; mutta nyt minun kuninkuuteni ei ole täältä."	36. Jesus vastasi: ei minun valtakuntani ole tästä maailmasta. Jos minun valtakuntani olisi tästä maailmasta, niin tosin minun palvelijani olisivat sotineet, etten minä olisi tullut annetuksi ylösin Juudalaisille; mutta ei minun valtakuntakuntani ole täältä.	18:36 Jesus wastais: ei minun waldacundan ole tästä mailmasta: jos minun waldacundan olisi tästä mailmasta/ nijn tosin minun palweliani sen edest sotisit/ etten minä tulis Judalaisille ylösinnetuxi/ mutta ei minun waldacundan ole täältä.
18:37 Niin Pilatus sanoi hänelle: "Sinä siis kuitenkin olet kuningas?" Jeesus vastasi: "Sinäpä sen sanot, että minä olen kuningas. Sitä varten minä olen syntynyt ja sitä varten maailmaan tullut, että minä todistaisin totuuden puolesta. Jokainen, joka on totuudesta, kuulee minun ääneni."	37. Niin Pilatus sanoi hänelle: niin sinä olet kuningas? Jesus vastasi: sinä sen sanot, että minä olen kuningas. Sitä varten olen minä syntynyt ja sitä varten maailmaan tullut, että minä totuden tunnustan. Jokainen, joka on totuudesta, se kuulee minun ääneni.	18:37 Pilatus sanoi hänelle: nijns olet Cuningas? Jesus wastais: sinä sen sanot/ että minä olen Cuningas. Sitäwarten olen minä syndynyt ja mailmaan tullut/ että minä totuuden tunnustan: jocainen sijs joca on totuudesta/ se cuule minun äneni.
18:38 Pilatus sanoi hänelle: "Mikä on totuus?" Ja sen sanottuaan hän taas meni ulos juutalaisten luo ja sanoi heille: "Minä en löydä hänessä yhtäkään syytä."	38. Pilatus sanoi hänelle: minä on totuus? Ja kuin hän sen sanonut oli, meni hän taas ulos Juudalaisten tykö ja sanoi heille: en minä löydä yhtään syytä hänessä.	18:38 Pilatus sanoi hänelle: mikä on totuus? JA cuin hän sen sanonut oli/ meni hän taas Judalaisten tygö/ ja sanoi heille: en minä löydä yhtän syytä hänen cansans.

18:39 Mutta te olette tottuneet siihen, että minä päästän teille yhden vangin irti pääsiäisenä; tahdotteko siis, että päästän teille juutalaisten kuninkaan?"	39. Mutta teillä on tapa, että minun pitää teille päästämän yhden pääsiäisenä: tahdotteko siis, että minä päästän teille Juudalaisten kuninkaan?	18:39 Mutta teillä on tapa/ että minun pitää teille päästämän yhden Pääsiäisenä/ tahdotteko siis että minä päästän teille Judalaisten Cuningan?
18:40 Niin he taas huusivat sanoen: "Älä häntä, vaan Barabbas!" Mutta Barabbas oli ryöväri.	40. Niin he huusivat taas kaikki, sanoen: ei tätä, vaan Barabbasta. Mutta Barabbas oli ryöväri.	18:40 Nijn he huusit caicki/ ja sanoit: ei/ vaan Barraban. Mutta Barrabas oli ryöväri.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu .
19:1 Silloin Pilatus otti Jeesuksen ja ruoskitti hänet.	1. Niin Pilatus otti silloin Jesuksen ja ruoskitsi hänen,	19:1 NIjn Pilatus otti Jesuxen/ ja ruoskidzi hänen.
19:2 Ja sotamiehet väänsivät kruunun orjantappuroista, panivat sen hänen päähänsä ja pukivat hänen ylleen purppuraisen vaipan	2. Ja sotamiehet väänsivät kruunun orjantappuroista, panivat sen hänen päähänsä ja puettivat hänen purpuravaatteeseen,	19:2 Ja sotamiehet wäänsit Cruunun orjantappuroist/ ja panit sen hänen päähäns: ja puetit hänen purpura waatteisin/ ja sanoit: o terwe Judalaisten Cuningas.
19:3 ja tulivat hänen luoksensa ja sanoivat: "Terve, juutalaisten kuningas"; ja he antoivat hänelle korvapuusteja.	3. Ja sanoivat: terve, Juudalaisten kuningas! ja antoivat hänelle korvapuusteja.	19:3 Ja annoit hänelle corwapuusteja.
19:4 Pilatus meni taas ulos ja sanoi heille: "Katso, minä tuon hänet ulos teille, tietääksenne, etten minä löydä hänessä yhtäkään syytä."	4. Taas tuli Pilatus ulos ja sanoi heille: katsokaat, minä tuon hänen teille ulos, että te tietäisitte, etten minä löydä yhtään syytä hänessä.	19:4 Taas tuli Pilatus/ ja sanoi heille: cadzocat/ minä tuon hänen teille ulos/ että te tiedäisitte etten minä löydä yhtän syytä hänesä.
19:5 Niin Jeesus tuli ulos, orjantappurakruunu päässään ja purppurainen vaippa yllään. Ja Pilatus sanoi heille: "Katso ihmistä!"	5. Niin Jesus meni ulos, kantain orjantappuraista kruunua ja purpuraista vaatetta. Ja hän sanoi heille: katso ihmistä!	19:5 Nijn Jesus ulosmeni/ candain orjantappuraista Cruunua ja purpuraista vaatetta. Ja hän sanoi heille: cadzo/ mingä muotoinen ihminen.

19:6 Kun siis ylipapit ja palvelijat näkivät hänet, huusivat he sanoen: "Ristiinnaulitse, ristiinnaulitse!" Pilatus sanoi heille: "Ottakaa te hänet ja ristiinnaulitkaa, sillä minä en löydä hänessä mitään syytä."	6. Mutta kuin ylimmäiset papit ja palvelijat hänen näkivät, huusivat he, sanoen: ristiinnaulitse, ristiinnaulitse häntä! Pilatus sanoi heille: ottakaa te häntä ja ristiinnaulitkaa; sillä en minä löydä yhtään syytä hänessä.	19:6 Cosca ylimmäiset Papit ja palvelijat hänen näit/ huusit he/ ja sanoit: ristiinnaulidze/ ristiinnaulidze händä. Pilatus sanoi heille: ottacat te händä ja ristiinnaulitcat: sillä en minä löydä yhtän syytä hänesä.
19:7 Juutalaiset vastasivat hänelle: "Meillä on laki, ja lain mukaan hänen pitää kuoleman, koska hän on tehnyt itsensä Jumalan Pojaksi."	7. Vastasivat häntä Juudalaiset: meillä on laki, ja meidän lakimme jälkeen pitää hänen kuoleman, että hän teki itsensä Jumalan Pojaksi.	19:7 Wastaisit händä Judalaiset: meillä on Laki/ ja meidän Lakim jälken pitä hänen cuoleman/ että hän teki idzens Jumalan Pojaxi.
19:8 Kun nyt Pilatus kuuli tämän sanan, pelkäsi hän vielä enemmän	8. Kun siis Pilatus tämän puheen kuuli, pelkäsi hän vielä enemmän	19:8 Cosca Pilatus tämän puhen cuuli/ pelkäis hän wielä enämmin.
19:9 ja meni taas sisälle palatsiin ja sanoi Jeesukselle: "Mistä sinä olet?" Mutta Jeesus ei hänelle vastannut.	9. Ja meni taas raastupaan ja sanoi Jeesukselle: kusta sinä olet? Mutta ei Jesus vastannut häntä.	19:9 Ja meni taas Rastupaan/ ja sanoi Jesuxelle: custa sinä olet? 19:10 Mutta ei Jesus wastannut händä.
19:10 Niin Pilatus sanoi hänelle: "Etkö puhu minulle? Etkö tiedä, että minulla on valta sinut päästää ja minulla on valta sinut ristiinnaulita?"	10. Niin Pilatus sanoi hänelle: etkös mitään minulle puhu? Etkös tiedä, että minulla on valta sinua ristiinnaulita ja valta sinua päästää?	Nijn Pilatus sanoi hänelle: etkös mitän minulle wasta? tiedätkös etä minulla on walda sinua ristinnaulita/ ja minulla on walda sinua päästä?
19:11 Jeesus vastasi: "Sinulla ei olisi mitään valtaa minuun, ellei sitä olisi annettu sinulle ylhäältä. Sentähden on sen synty suurempi, joka jätti minut sinun käsiisi."	11. Jesus vastasi: ei sinulla olisi yhtään valtaa minua vastaan, jos ei se olisi sinulle annettu ylhäältä: sentähden on hänellä suurempi synty, joka minun sinulle antoi ylön.	19:11 Jesus wastais: ei sinulla olis yhtän walda minua wastan/ jos ei se olis sinulle annettu ylhäldä: sentähden on hänellä suurembi syndi/ joca minun sinulle ylönandoi.
19:12 Tämän tähden Pilatus koetti päästää hänet irti. Mutta juutalaiset huusivat sanoen: "Jos päästät hänet, et ole keisarin ystävä; jokainen, joka tekee itsensä kuninkaaksi, asettuu keisaria vastaan."	12. Ja siitä ajasta pyysi Pilatus häntä päästää. Mutta Juudalaiset huusivat, sanoen: jos sinä hänen päästät, niin et sinä ole keisarin ystävä; sillä jokainen, joka itsensä tekee kuninkaaksi, hän on keisaria vastaan.	Ja sijtä ajasta pyysi Pilatus händä päästä. 19:12 Mutta Judalaiset huusit/ ja sanoit: jos sinä hänen päästät/ nijn et sinä ole Keisarin ystäwä: sillä joca idzens teke Cuningaxi/ hän on Keisarita wastan.

19:13 Kun Pilatus kuuli nämä sanat, antoi hän viedä Jeesuksen ulos ja istui tuomarinistuimelle, paikalle, jonka nimi on Litostroton, hebreaksi Gabbata.	13. Kuin Pilatus tämän puheen kuuli, vei hän Jeesuksen ulos ja istui tuomio-istuimelle, siihen paikkaan, joka kutsutaan Litostroton, mutta Hebreaksi Gabbata.	19:13 MUTta cosca Pilatus tämän puhen cuuli/ wei hän Jesuxen ulos/ ja istui duomioistuimelle/ siihen paickan joca cudzutan Lithostrotos/ mutta Hebreaxi Gabatha.
19:14 Ja oli pääsiäisen valmistuspäivä, noin kuudes hetki. Ja hän sanoi juutalaisille: "Katso, teidän kuninkaanne!"	14. Mutta se oli pääsiäisen valmistuspäivä, lähes kuudennella hetkellä. Ja hän sanoi Juudalaisille: katso, teidän kuninkaanne.	19:14 Ja se oli Pääsiäisen walmistus päiwä/ lähes cuudennella hetkellä. Ja hän sanoi Judalaisille: cadzocat teidän Cuningastan.
19:15 Niin he huusivat: "Vie pois, vie pois, ristiinnaulitse hänet!" Pilatus sanoi heille: "Onko minun ristiinnaulittava teidän kuninkaanne?" Ylipapit vastasivat: "Ei meillä ole kuningasta, vaan keisari."	15. Mutta he huusivat: ota pois, ota pois, ristiinnaulitse häntä! Pilatus sanoi heille: pitääkö minun ristiinnaulitseman teidän kuninkaanne? Ylimmäiset papit vastasivat: ei meillä ole kuningasta, vaan keisari.	19:15 Nijn he huusit: ota pois/ ota pois/ ristinnaulidze händä. Pilatus sanoi heille: pitäkö minun ristinnaulidzeman teidän Cuningan? Ylimmäiset Papit wastaisit: ei meillä ole Cuningast/ waan Keisari.
19:16 Silloin hän luovutti hänet heille ja antoi ristiinnaulittavaksi. Ja he ottivat Jeesuksen.	16. Niin silloin hän antoi hänen heille ristiinnaulittaa. Mutta he ottivat Jeesuksen ja veivät pois.	19:16 Nijn hän andoi hänen heille ristinnaulitta. 19:17 Mutta he otit Jesuxen ja poisweit/
19:17 Ja kantaen itse omaa ristiänsä hän meni ulos niin sanotulle Pääkallonpaikalle, jota kutsutaan hebreankielellä Golgataksi.	17. Ja hän kantoi ristiänsä ja meni siihen paikkaan, joka kutsutaan Pääkallon paikaksi, mutta Hebreaksi Golgata.	Ja hän cannoi ristiäns/ ja meni sinne joca cudzutan pääcalloin paicaxi/ mutta Hebreaxi Golgatha.
19:18 Siellä he hänet ristiinnaulitsivat ja hänen kanssaan kaksi muuta, yhden kummallekin puolelle, ja Jeesuksen keskelle.	18. Siellä he ristiinnaulitsivat hänen ja kaksi muuta hänen kanssansa kahden puolen, mutta Jeesuksen keskelle.	19:18 Siellä he ristinnaulidzit hänen/ ja caxi muuta hänen cansans cahden puolen/ mutta Jesuxen keskelle.
19:19 Ja Pilatus kirjoitti myös päällekirjoituksen ja kiinnitti sen ristiin; ja se oli näin kirjoitettu: "Jeesus Nasaretilainen, juutalaisten kuningas."	19. Niin Pilatus kirjoitti myös päällekirjoituksen ja pani ristin päälle, ja oli näin kirjoitettu: JESUS NATSARENUS JUUDALAISTEN KUNINGAS.	19:19 NIjn Pilatus kirjoitti päällekirjoituxen/ ja pani ristin päälle/ ja oli näin kirjoitettu: Jesus Nazarenus Judalaisten Cuningas.

19:20 Tämän päällekirjoituksen lukivat monet juutalaiset, sillä paikka, jossa Jeesus ristiinnaulittiin, oli lähellä kaupunkia; ja se oli kirjoitettu hebreaksi, latinaksi ja kreikaksi.	20. Tämän päällekirjoituksen luki monta Juudalaisista; sillä se paikka oli läsnä kaupunkia, jossa Jesus ristiinnaulittiin. Ja oli kirjoitettu Hebreaksi, Grekaksi ja Latinaksi.	19:20 Tämän päällekirjoituksen luki monda Judalaisista: sillä se paikka oli läsnä Caupungita/ josa Christus ristiinnaulittin. 19:21 Ja oli kirjoitettu Hebreaxi/ Grecaxi ja Latinaxi.
19:21 Niin juutalaisten ylipapit sanoivat Pilatukselle: "Älä kirjoita: 'Juutalaisten kuningas', vaan että hän on sanonut: 'Minä olen juutalaisten kuningas.'"	21. Niin sanoivat Juudalaisten ylimmäiset papit Pilatukselle: älä kirjoita: Juudalaisten kuningas; vaan että hän on sanonut: minä olen Juudalaisten kuningas.	Nijn sanoit Judalaisten ylimmäiset Papit Pilatuxelle: älä kirjoita/ Judalaisten Cuningas/ waan että hän on sanonut: minä olen Judalaisten Cuningas.
19:22 Pilatus vastasi: "Minkä minä kirjoitin, sen minä kirjoitin."	22. Pilatus vastasi: mitä minä kirjoitin, sen minä kirjoitin.	19:22 Pilatus wastais: mitä minä kirjoitin/ sen minä kirjoitin.
19:23 Kun sotamiehet olivat ristiinnaulinneet Jeesuksen, ottivat he hänen vaatteensa ja jakoivat ne neljään osaan, kullekin sotamiehelle osansa, sekä ihokkaan. Mutta ihokas oli saumaton, kauttaaltaan ylhäältä asti kudottu.	23. Kuin siis sotamiehet olivat Jesuksen ristiinnaulinneet, ottivat he hänen vaatteensa (ja tekivät neljä osaa, kullekin sotamiehelle osan), ja hameen; mutta hame ei ollut ommeltu, vaan kokonansa ylhäältä (alaspäin) kudottu.	19:23 MUtta cosca sotamiehet olit Jesuxen ristiinnaulinnet/ otit he hänen waattens/ ja teit neljä osa/ cullengin sotamiehelle osan/ siihen myös hamen/ joca oli umbinainen caicki cudottu/ ylhäldä haman alas.
19:24 Sentähden he sanoivat toisillensa: "Älkäämme leikatko sitä rikki, vaan heittäkäämme siitä arpaa, kenen se on oleva"; että tämä kirjoitus kävisi toteen: "He jakoivat keskenänsä minun vaatteeni ja heittivät minun puvustani arpaa." Ja sotamiehet tekivät niin.	24. Niin he sanoivat keskenänsä: älkäämme tätä rikkoko, vaan heittäkäämme tästä arpaa, kenenkä se pitää oleman: että Raamattu täytettäisiin, joka sanoo: he ovat minun vaatteeni itsellensä jakaneet ja ovat heittäneet minun hameestani arpaa. Ja sotamiehet tosin näin tekivät.	19:24 Ja he sanoit keskenäns: älkäm tätä rickoco/ waan heittäkäm arpa kenengä se pitä oleman/ että Ramattu täytetäisin/ joca sano: he owat minun waatteni idzellens jacanet/ ja owat arpa heittänet minun hameni päälle. Ja sotamiehet tosin näin teit.
19:25 Mutta Jeesuksen ristin ääressä seisoi hänen äitinsä ja hänen äitinsä sisar ja Maria, Kloopaan vaimo, ja Maria Magdaleena.	25. Mutta Jesuksen ristin tykönä seiso hänen äitinsä ja hänen äitinsä sisar Maria, Kleopaan emäntä, ja Maria Magdalena.	19:25 MUtta Jesuxen ristin tykönä seiso hänen Äitins/ ja hänen Äitins sisar Maria/ Cleophan emändä/ ja Maria Magdalena.

19:26 Kun Jeesus näki äitinsä ja sen opetuslapsen, jota hän rakasti, seisovan siinä vieressä, sanoi hän äidillensä: "Vaimo, katso, poikasi!"	26. Kuin siis Jesus näki äidin ja opetuslapsen siinä seisovan, jota hän rakasti, sanoi hän äidillensä: vaimo, katso sinun poikaas.	19:26 Cosca sijs Jesus Äitins näki/ ja Opetuslapsens/ jota hän racasti/ sanoi hän Äitillens: Waimo/ cadzo poicas.
19:27 Sitten hän sanoi opetuslapselle: "Katso, äitisi!" Ja siitä hetkestä opetuslapsi otti hänet kotiinsa.	27. Sitte sanoi hän opetuslapselle: katso sinun äitiäs. Ja siitä hetkestä otti opetuslapsi hänen tykönsä.	19:27 Sijtte sanoi hän Opetuslapselle: cadzo sinun Äitiäs. Ja sijtä hetkest otti Opetuslapsi hänen tygöns.
19:28 Sen jälkeen, kun Jeesus tiesi, että kaikki jo oli täytetty, sanoi hän, että kirjoitus kävisi toteen: "Minun on jano."	28. Sitte, kuin Jesus tiesi jo kaikki täytetyksi, ja että Raamattu täytettäisiin, sanoi hän: minä janoon.	19:28 Ja cuin Jesus tiesi jo caicki täytetyxi: ja että Ramattu täytetäisin/ sanoi hän: Minä janon.
19:29 Siinä oli astia, hapanviiniä täynnä; niin he täyttivät sillä hapanviinillä sienen ja panivat sen isoppikorren päähän ja ojensivat sen hänen suunsa eteen.	29. Oli siis yksi astia pantu etikkaa täyteen, ja he täyttivät sienen etikalla ja panivat sen ympärille isoppia, ja panivat sen hänen suunsa eteen.	Oli sijs yxi astia pandu etickata täyten. 19:29 Ja he täytit sienen eticalla/ ja panit sen ymbärille Isoppia/ ja pidit sitä hänen suuns edes.
19:30 Kun nyt Jeesus oli ottanut hapanviinin, sanoi hän: "Se on täytetty", ja kallisti päänsä ja antoi henkensä.	30. Kuin siis Jesus oli etikkaa ottanut, sanoi hän: se on täytetty! ja kallisti päänsä ja antoi henkensä.	19:30 Cosca Jesus oli etickata juonut/ sanoi hän: se on täytetty: callisti pääns ja andoi hengens.
19:31 Koska silloin oli valmistuspäivä, niin - etteivät ruumiit jäisi ristille sapatiksi, sillä se sapatinpäivä oli suuri - juutalaiset pyysivät Pilatukselta, että ristiinnaulittujen sääriluut rikottaisiin ja ruumiit otettaisiin alas.	31. Mutta että valmistuspäivä oli, ja ei ruumiit pitänyt ristissä oleman sabbatina, (sillä se sabbatin päivä oli suuri,) rukoilivat siis Juudalaiset Pilatusta, että heidän sääriluunsa piti rikottaman ja he otettaman alas.	19:31 MUtta että walmistus päiwä oli/ ja ei ruumiit pitänyt ristisä oleman Sabbathina/ sillä se Sabbathin päiwä oli suuri: rucoilit Judalaiset Pilatusta/ että heidän reitens piti ricottaman/ ja poisotettaman.
19:32 Niin sotamiehet tulivat ja rikkoivat sääriluut ensin toiselta ja sitten toiselta hänen kanssaan ristiinnaulitulta.	32. Niin sotamiehet tulivat ja rikkoivat ensimmäisen luut ja toisen, joka hänen kanssansa oli ristiinnaulittu;	19:32 Nijn sotamiehet tulit ja ricoit ensimmäisen luut/ ja toisen/ jotca hänen cansans olit ristinnaulitut.

19:33 Mutta kun he tulivat Jeesuksen luo ja näkivät hänet jo kuolleeksi, eivät he rikkoneet hänen luitaan,	33. Mutta kuin he tulivat Jesuksen tykö ja näkivät hänen jo kuolleeksi, niin ei he rikkoneet hänen luitansa;	19:33 Mutta cosca he tulit Jesuxen tygö/ ja näit hänen cuollexi/ nijn ei he rickonet hänen luitans:
19:34 vaan yksi sotamiehistä puhkaisi keihäällä hänen kylkensä, ja heti vuoti siitä verta ja vettä.	34. Vaan yksi sotamiehistä avasi hänen kylkensä keihäällä, josta kohta vuoti veri ja vesi.	19:34 Waan yxi sotamiehist awais hänen kylkens keihällä/ josta vuoti Weri ja Wesi.
19:35 Ja joka sen näki, on sen todistanut, ja hänen todistuksensa on tosi, ja hän tietää totta puhuvansa, että tekin uskoisitte.	35. Ja joka tämän näki, hän on sen todistanut ja hänen todistuksensa on tosi, ja hän tietää totta sanovansa, että te myös uskoisitte.	19:35 Ja joca tämän näki/ hän on sen todistanut/ ja hänen todistuxens on tosi/ ja hän tietä hänens totta sanowan/ että te myös uscoisitta.
19:36 Sillä tämä tapahtui, että kirjoitus kävisi toteen: "Älköön häneltä luuta rikottako."	36. Sillä nämät ovat tapahtuneet, että Raamattu täytettäisiin: ei teidän pidä luuta rikkoman hänessä.	19:36 Sillä nämät owat tapahtunet että Ramattu täytetäisin: ei teidän pidä luuta rickoman hänes:
19:37 Ja vielä sanoo toinen kirjoitus: "He luovat katseensa häneen, jonka he ovat lävistäneet."	37. Ja taas toinen kirjoitus sanoo: he saavat nähdä, ketä he ovat pistäneet.	19:37 Ja taas toinen Kirjoitus sano: he saawat nähdä/ cuhunga he owat pistänet.
19:38 Mutta sen jälkeen Joosef, arimatialainen, joka oli Jeesuksen opetuslapsi, vaikka salaa, juutalaisten pelosta, pyysi Pilatukselta saada ottaa Jeesuksen ruumiin; ja Pilatus myöntyi siihen. Niin hän tuli ja otti Jeesuksen ruumiin.	38. Mutta sen jälkeen rukoili Pilatusta Joseph Arimatiasta, (joka oli Jesuksen opetuslapsi, vaan salaa Juudalaisten pelvon tähden), että hän olis saanut ottaa Jesuksen ruumiin; ja Pilatus salli sen. Niin hän tuli ja otti Jesuksen ruumiin.	19:38 JA Joseph Arimathiast/ joca oli Jesuxen Opetuslapsi sala Judasten pelgon tähden/ rucoli Pilatusta/ että hän olis saanut otta Jesuxen ruumin: 19:39 Ja Pilatus sallei.
19:39 Tuli myös Nikodeemus, joka ensi kerran oli yöllä tullut Jeesuksen tykö, ja toi mirhan ja aloen seosta noin sata naulaa.	39. Niin tuli myös Nikodemus, (joka oli ensin yöllä Jesuksen tykö tullut,) ja toi mirhamia ja aloeta sekoitettua, lähes sata naulaa,	Nijn tuli myös Nicodemus/ joca ennengin oli yöllä Jesuxen tygö tullut/ ja toi Mirrhamit ja Aloeta/ secoitettua/ lähes sata naula.
19:40 Niin he ottivat Jeesuksen ruumiin ja käärivät sen hyvänhajuisten yrttien kanssa käärinliinoihin, niinkuin juutalaisilla on tapana haudata.	40. Niin he ottivat Jesuksen ruumiin ja käärivät sen liinaiseen, hyvän-hajullisten yrttein kanssa, niinkuin Juudalaisten tapa on haudata.	19:40 Nijn he otit Jesuxen ruumin/ ja kääreit sen lijnawaatteisin/ hywin hajullisilla yrteillä nijncuin Judalaisten tapa oli haudata.

19:41 Ja sillä paikalla, missä hänet ristiinnaulittiin, oli puutarha, ja puutarhassa uusi hauta, johon ei vielä oltu ketään pantu.	41. Mutta siinä paikassa, jossa hän ristiinnaulittiin, oli yrttitarha, ja yrttitarhassa uusi hauta, johonka ei vielä kenkään ollut pantu:	19:41 Mutta siinä cuin hän ristiinnaulittin/ oli krydimaa/ ja krydimaa oli vsi hauta/ johonga ei vielä kengän ollut pandu.
19:42 Siihen he nyt panivat Jeesuksen, koska oli juutalaisten valmistuspäivä ja se hauta oli lähellä.	42. Siihen he panivat Jeesuksen Juudalaisten valmistuspäivän tähden, että se hauta oli läsnä.	19:42 Siihen he panit Jeesuksen Judalaisten valmistuspäivän tähden/ että se hauta oli läsnä.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu .
20:1 Mutta viikon ensimmäisenä päivänä Maria Magdaleena meni varhain, kun vielä oli pimeä, haudalle ja näki kiven otetuksi pois haudan suulta.	1. Mutta ensimmäisenä päivänä viikossa tuli Maria Magdalena varhain, kuin vielä pimeä oli, haudalle ja näki kiven otetuksi pois haudalta.	20:1 MUTta ensimmäisnä päivänä wijcos/ tuli Maria Magdalena warahin/ vielä pimeis haudalle/ ja näki kiwen poisotetuxi haudalda.
20:2 Niin hän riensi pois ja tuli Simon Pietarin luo ja sen toisen opetuslapsen luo, joka oli Jeesukselle rakas, ja sanoi heille: "Ovat ottaneet Herran pois haudasta, emmekä tiedä, mihin ovat hänet panneet."	2. Niin hän juoksi ja tuli Simon Pietarin tykö ja sen opetuslapsen tykö, jota Jesus rakasti, ja sanoi heille: he ovat Herran ottaneet pois haudasta, ja emme tiedä, kuhunka he hänen panivat.	20:2 Nijn hän juoxi Simon Petarin/ ja sen Opetuslapsen tygö/ jota Jesus racasti/ ja sanoi heille: he owat Herran poisottanet haudasta/ ja en me tiedä cuhunga he hänen panit.
20:3 Niin Pietari ja se toinen opetuslapsi lähtivät ja menivät haudalle.	3. Niin Pietari meni ulos ja toinen opetuslapsi, ja tulivat haudalle.	20:3 NIjn Petari ja se toinen Opetuslapsi menit haudalle.
20:4 Ja he juoksivat molemmat yhdessä; mutta se toinen opetuslapsi juoksi edellä, nopeammin kuin Pietari, ja saapui ensin haudalle.	4. Mutta he juoksivat kahden ynnä, ja toinen opetuslapsi juoksi edellä nopeammin kuin Pietari, ja tuli ensin haudalle.	20:4 Mutta ne caxi juoxit ynnä/ ja se toinen Opetuslapsi juoxi nopemmin cuin Petari/ ja tuli edellä haudalle.
20:5 Ja kun hän kurkisti sisään, näki hän käärinliinat siellä; kuitenkin hän ei mennyt sisälle.	5. Ja kuin hän itsensä kumarsi, näki hän liinaiset pantuna, mutta ei hän kuitenkaan mennyt sisälle.	20:5 Ja cuin hän siihen curkisti/ näki hän siellä kääriilijnat/ mutta ei hän cuitengan mennyt sisälle.
20:6 Niin Simon Pietarikin tuli hänen perässään ja meni sisälle hautaan ja näki käärinliinat siellä	6. Niin Simon Pietari tuli seuraten häntä, ja meni hautaan, ja näki kääriiliinat pantuna.	20:6 Nijn Simon Petari tuli hänen jäljesäns/ ja meni hautaan/ ja näki kääriilijnat panduna:

20:7 ja hikiliinan, joka oli ollut hänen päässään, ei pantuna yhteen kääriiniinien kanssa, vaan toiseen paikkaan erikseen kokoonkääritynä.	7. Ja hikiliinan, joka hänen päänsä päällä oli ollut, ei kääriiliinan kanssa, vaan erinänsä käärittynä yhteen paikkaan.	20:7 Ja sen hikilijnan/ joca hänen pääns päällä oli ollut/ ei käärilijnan cansa/ waan erinäns käärittynä yhten paickan.
20:8 Silloin toinenkin opetuslapsi, joka ensimmäisenä oli tullut haudalle, meni sisään ja näki ja uskoi.	8. Niin meni myös toinen opetuslapsi sisälle, joka ensin haudalle tullut oli, ja näki sen ja uskoi.	20:8 Nijn meni myös toinen Opetuslapsi sisälle/ joca edellä haudalle tullut oli/ ja näki sen ja uscoi:
20:9 Sillä he eivät vielä ymmärtäneet Raamattua, että hän oli kuolleista nouseva.	9. Sillä ei he vielä Raamattua ymmärtäneet, että hän oli nouseva kuolleista.	20:9 Sillä ei he vielä Ramattua ymmärtänet/ että hän oli ylösnousewa cuolleista.
20:10 Niin opetuslapset menivät takaisin kotiinsa.	10. Niin ne opetuslapset menivät taas yhteen.	20:10 Nijn ne Opetuslapset menit taas cocon.
20:11 Mutta Maria seiso haudan edessä ulkopuolella ja itki. Kun hän näin itki, kurkisti hän hautaan	11. Mutta Maria seisoi ulkona haudan edessä ja itki. Ja kuin hän niin itki, kumarsi hän itsensä hautaan.	20:11 MUTta Maria seisoi ulcona haudan edes/ ja itki. Ja cosca hän njn itki/ curkisti hän hautaan:
20:12 ja näki kaksi enkeliä valkeissa vaatteissa istuvan, toisen pääpuolella ja toisen jalkapuolella, siinä, missä Jeesuksen ruumis oli maannut.	12. Ja näki kaksi enkeliä valkeissa vaatteissa istuvan, yhden pään puolella ja toisen jalkain puolella, siinä missä Jeesuksen ruumis pantu oli.	20:12 Ja näki caxi Engelitä walkeisa waatteisa istuwan/ yxi pään ja toinen jalcain puoles/ johon he Jesuxen ruumin pannet olit.
20:13 Nämä sanoivat hänelle: "Vaimo, mitä itket?" Hän sanoi heille: "Ovat ottaneet pois minun Herrani, enkä tiedä, mihin ovat hänet panneet."	13. Ne sanoivat hänelle: vaimo, mitä itket? Hän sanoi heille: he ovat minun Herrani ottaneet pois, ja en tiedä, kuhunka he hänen ovat panneet.	20:13 Ne sanoit hänelle: waimo/ mitä itket? Hän sanoi: he owat minun Herrani poisottanet/ engä tiedä cuhunga he hänen owat pannet.
20:14 Tämän sanottuaan hän kääntyi taaksepäin ja näki Jeesuksen siinä seisovan, eikä tiennyt, että se oli Jeesus.	14. Ja kuin hän nämät sanonut oli, käänsi hän itsensä taapäin, ja näki Jeesuksen seisovan, eikä tietänyt, että se oli Jesus.	20:14 COsca hän nämät sanonut oli/ käänsi hän idzens/ ja näki Jesuxen seisowan/ eikä tiennyt että se oli Jesus.

20:15 Jeesus sanoi hänelle: "Vaimo, mitä itket? Ketä etsit?" Tämä luuli häntä puutarhuriksi ja sanoi hänelle: "Herra, jos sinä olet kantanut hänet pois, sano minulle, mihin olet hänet pannut, niin minä otan hänet."	15. Sanoi Jesus hänelle: vaimo, mitä itket? ketäs etsit? Mutta hän luuli sen yrttitarhan haltiaksi, ja sanoi hänelle: Herra, jos sinä hänen kannoit pois, niin sano minulle, kuhunkas hänen panit, ja minä tahdon hänen ottaa.	20:15 Sanoi Jesus hänelle: Waimo/ mitä itket? ketäs edzit? mutta hän luuli sen krydimaan haldiaksi/ ja sanoi hänelle: Herra/ jos sinä hänen poiscannoit/ nijn sano minulle cuhungas hänen panit/ ja minä menen hänen ottaman.
20:16 Jeesus sanoi hänelle: "Maria!" Tämä kääntyi ja sanoi hänelle hebreankielellä: "Rabbuuni!" se on: opettaja.	16. Jesus sanoi hänelle: Maria! niin hän käänsi itsensä ja sanoi hänelle: Rabboni, se on: Mestari.	20:16 Jesus sanoi hänelle: Maria: nijn hän käänsi/ ja sanoi hänelle: Rabboni/ se on/ Mestari.
20:17 Jeesus sanoi hänelle: "Älä minuun koske, sillä en minä ole vielä mennyt ylös Isäni tykö; mutta mene minun veljieni tykö ja sano heille, että minä menen ylös, minun Isäni tykö ja teidän Isänne tykö, ja minun Jumalani tykö ja teidän Jumalanne tykö."	17. Jesus sanoi hänelle: älä minuun rupee; sillä en minä ole vielä mennyt ylös minun Isäni tykö, vaan mene minun veljeini tykö ja sano heille: minä menen ylös minun Isäni tykö ja teidän Isänne tykö, ja minun Jumalani tykö ja teidän Jumalanne tykö.	20:17 Jesus sanoi hänelle: älä minuun rupe: sillä en minä ole vielä mennyt minun Isäni tygö. Waan mene minun weljeini tygö/ ja sano heille: Minä menen ylös minun Isäni tygö/ ja teidän Isänne tygö/ ja minun Jumalani tygö/ ja teidän Jumalanne tygö.
20:18 Maria Magdaleena meni ja ilmoitti opetuslapsille, että hän oli nähnyt Herran ja että Herra oli hänelle näin sanonut.	18. Maria Magdalena tuli ja ilmoitti opetuslapsille, että hän oli nähnyt Herran, ja että hän näitä hänelle sanoi.	20:18 Nijn Maria Magdalena meni ja ilmoitti Opetuslapsille/ sanoden: minä olen Herran nähnyt/ ja näitä hän minulle puhui.
20:19 Samana päivänä, viikon ensimmäisenä, myöhään illalla, kun opetuslapset olivat koolla lukittujen ovien takana, juutalaisten pelosta, tuli Jeesus ja seiso heidän keskellään ja sanoi heille: "Rauha teille!"	19. Kuin siis sen sabbatin päivän ehtoo oli, ja ovet olivat suljetut, jossa opetuslapset kokoontuneet olivat Juudalaisten pelvon tähden, tuli Jesus ja seiso heidän keskellensä ja sanoi heille: rauha olkoon teille!	20:19 MUtta sen Sabbathin ehtona/ cosca owet olit jo suljetut/ josa Opetuslapset cogos olit Judalaisten pelgon tähden/ tuli Jesus/ ja seiso heidän keskelläns/ ja sanoi: Rauha olcon teille.
20:20 Ja sen sanottuaan hän näytti heille kätensä ja kylkensä. Niin opetuslapset iloitsivat nähdessään Herran.	20. Ja kuin hän sen sanonut oli, osoitti hän heille kätensä ja kylkensä. Niin opetuslapset ihastuivat, että he näkivät Herran.	20:20 Ja cuin hän sen sanonut oli/ osotti hän heille kätens ja kylkens: nijn Opetuslapset ihastuit/ että he näit Herran.

20:21 Niin Jeesus sanoi heille jälleen: "Rauha teille! Niinkuin Isä on lähettänyt minut, niin lähetän minäkin teidät."	21. Ja Jesus taas sanoi heille: rauha olkoon teille! niinkuin Isä minun lähetti, niin minä myös lähetän teidät.	20:21 Ja Jesus taas sanoi: Rauha olcon teille: nijncuin Isä minun lähetti/ nijn minä myös lähetän teidän.
20:22 Ja tämän sanottuaan hän puhalsi heidän päällensä ja sanoi heille: "Ottakaa Pyhä Henki.	22. Ja kuin hän nämät sanonut oli, puhalsi hän heidän päällensä ja sanoi heille: ottakaat Pyhä Henki:	20:22 Ja cuin hän nämät sanonut oli/ puhalsi hän heidän päällensä/ ja sanoi heille: 20:23 Ottacat Pyhä Hengi/
20:23 Joiden synnit te anteeksi annatte, niille ne ovat anteeksi annetut; joiden synnit te pidätätte, niille ne ovat pidätetyt."	23. Joille te synnit anteeksi annatte, niille ne anteeksi annetaan, ja joille te ne pidätte, niille ne ovat pidetyt.	Joille te synnit andexi annatte/ nijlle ne andexi annetan: ja joille te ne pidätte/ nijlle ne owat pidetyt.
20:24 Mutta Tuomas, jota sanottiin Didymukseksi, yksi niistä kahdestatoista, ei ollut heidän kanssansa, kun Jeesus tuli.	24. Mutta Toomas, yksi kahdestatoistakymmenestä, joka kaksoiseksi kutsutaan, ei ollut heidän kanssansa, kuin Jesus tuli.	20:24 Mutta Thomas yxi cahdestatoistakymmenest/ joca caxoisexi cudzutan/ ei ollut heidän cansans cosca Jesus tuli.
20:25 Niin muut opetuslapset sanoivat hänelle: "Me näimme Herran." Mutta hän sanoi heille: "Ellen näe hänen käsissään naulojen jälkiä ja pistä sormeani naulojen sijoihin ja pistä kättäni hänen kylkeensä, en minä usko."	25. Niin muut opetuslapset sanoivat hänelle: me näimme Herran. Mutta hän sanoi heille: ellen minä näe hänen käsissensä naulan reikää, ja pistä sormeani naulain siaan, ja pistä kättäni hänen kylkeensä, en minä usko.	20:25 Nijn muut Opetuslapset sanoit hänelle: me näimme Herran. Mutta hän sanoi heille: ellen minä näe hänen käsisäns naulain reike/ ja pistä sormeani naulain siaan/ ja pane kättäni hänen kylkeensä/ en minä usco.
20:26 Ja kahdeksan päivän perästä hänen opetuslapsensa taas olivat huoneessa, ja Tuomas oli heidän kanssansa. Niin Jeesus tuli, ovien ollessa lukittuina, ja seiso heidän keskellään ja sanoi: "Rauha teille!"	26. Ja kahdeksan päivän perästä olivat opetuslapset taas sisällä, ja Toomas heidän kanssansa. Niin Jesus tuli, kuin ovet suljetut olivat, ja seiso heidän keskellänsä, ja sanoi: rauha olkoon teille!	20:26 JA cahdexan päiwän perästä/ olit Opetuslapset taas siellä/ ja Thomas heidän cansans. Nijn Jesus tuli/ cuin owet suljetut olit/ ja seiso heidän keskelläns/ ja sanoi: Rauha olcon teille.
20:27 Sitten hän sanoi Tuomaalle: "Ojenna sormesi tänne ja katso minun käsiäni, ja ojenna kätesi ja pistä se minun kylkeeni, äläkä ole epäuskoinen, vaan uskovainen."	27. Sitte sanoi hän Toomaalle: pistä sormes tänne, ja katso minun käsiäni, ja ojenna tänne kätes, ja pistä minun kylkeeni, ja älä ole epäuskoinen, vaan uskovainen.	20:27 Sijtte sanoi hän Thomaxelle: pistä sormes tänne/ ja cadzo minun käsiäni: ja ojenna tänne kätes/ ja pistä minun kylkeeni/ ja älä ole epäuscoinen/ waan uscowainen.
20:28 Tuomas vastasi ja sanoi hänelle: "Minun Herrani ja minun Jumalani!"	28. Toomas vastasi ja sanoi hänelle: minun Herrani ja minun Jumalani!	20:28 Thomas wastais/ ja sanoi hänelle: minun Herran ja minun Jumalan.

20:29 Jeesus sanoi hänelle: "Sentähden, että minut näit, sinä uskot. Autuaat ne, jotka eivät näe ja kuitenkin uskovat!"	29. Jesus sanoi hänelle: ettäs näit minun, Toomas, niin sinä uskoit: autuaat ovat ne, jotka ei näe, ja kuitenkin uskovat.	20:29 Jesus sanoi hänelle: ettäs näit minun Thomas/ niijn sinä uscoit: autuat owat ne jotca ei näe/ ja cuitengin uscowat.
20:30 Paljon muitakin tunnustekoja, joita ei ole kirjoitettu tähän kirjaan, Jeesus teki opetuslastensa nähden;	30. Niin teki myös Jesus monta muuta merkkiä opetuslastensa nähden, jotka ei tässä kirjassa ole kirjoitetut.	20:30 Teki myös Jesus monda muuta merkkiä Opetuslastens nähden/ jotca ei täsä Kirjas ole kirjoitetut.
20:31 mutta nämä ovat kirjoitetut, että te uskoisitte, että Jeesus on Kristus, Jumalan Poika, ja että teillä uskon kautta olisi elämä hänen nimessänsä.	31. Mutta nämät ovat kirjoitetut, että te uskoisitte, että Jesus on Kristus, Jumalan Poika, ja että te saisitte elämän uskon kautta hänen nimeensä.	20:31 Mutta nämät owat kirjoitetut/ että te uscoisitta/ että Jesus on Christus Jumalan Poica: ja että te saatte elämän/ uscon cautta/ hänen Nimeens.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu .
21:1 Sen jälkeen Jeesus taas ilmestyi opetuslapsilleen Tiberiaan järven rannalla; ja hän ilmestyi näin:	1. Sitte ilmoitti Jesus taas itsensä opetuslapsille Tiberiaan meren tykönä, ja hän ilmoitti itsensä näin:	21:1 Sijtte ilmoitti Jesus taas idzens Tyberian meren tykönä/ ja hän ilmoitti idzens näin:
21:2 Simon Pietari ja Tuomas, jota sanottiin Didymukseksi, ja Natanael, joka oli Galilean Kaanasta, ja Sebedeuksen pojat sekä kaksi muuta hänen opetuslapsistaan olivat yhdessä.	2. Simon Pietari ja Toomas, joka kaksoiseksi kutsutaan, olivat ynnä ja Natanael, joka oli Galilean Kaanasta, ja Zebedeuksen pojat ja kaksi muuta hänen opetuslapsistansa.	21:2 Simon Petari ja Thomas/ joca caxoisexi cudzutan olit ynnä/ ja Nathanael/ joca oli Galilean Canast/ ja Zebedeuxen pojat/ ja cazi muuta hänen Opetuslapsistans.
21:3 Simon Pietari sanoi heille: "Minä menen kalaan." He sanoivat hänelle: "Me lähdemme myös sinun kanssasi." Niin he lähtivät ja astuivat venheeseen; mutta eivät sinä yönä saaneet mitään.	3. Sanoi Simon Pietari heille: minä menen kalaan: ne sanoivat hänelle: me menemme myös kanssas. Niin he menivät ja astuivat kohta venheesen, ja ei he sinä yönä mitään saaneet.	21:3 Sanoi Simon Petari heille: minä menen calaan: ne sanoit hänelle: me menemmä cansas. Niijn he menit ja astuit cohta wenhesen/ ja ei he sinä yönä mitän saanet.
21:4 Ja kun jo oli aamu, seiso Jeesus rannalla. Opetuslapset eivät kuitenkaan tienneet, että se oli Jeesus.	4. Mutta kuin jo aamu oli, niin Jesus seiso rannalle; mutta ei opetuslapset tietäneet, että se oli Jesus.	21:4 MUtta cosca jo amu oli/ niijn Jesus seiso rannalla: mutta ei Opetuslapset tiennet että se oli Jesus.

21:5 Niin Jeesus sanoi heille: "Lapset, onko teillä mitään syötävää?" He vastasivat hänelle: "Ei ole."	5. Niin sanoi Jesus heille: lapset, onko teillä mitään syötävää? He vastasivat häntä: ei.	21:5 Sanoi Jesus heille: lapset/ ongo teillä mitän syötäväätä? he wastaisit händä: Ei.
21:6 Hän sanoi heille: "Heittäkää verkko oikealle puolelle venhettä, niin saatte." He heittivät verkon, mutta eivät jaksaneet vetää sitä ylös kalojen paljouden tähden.	6. Hän sanoi heille: laskekaat verkko oikialle puolelle venhettä, niin te löydätte. Niin he laskivat, ja tuli niin paljo kaloja, ettei he voineet vetää.	21:6 Hän sanoi heille: laskecat werckonne oikialle puolelle wenehtä/ nijn te löydätte. Nijn he laskit/ ja tuli nijn paljo caloja/ ettei he woinet wetä.
21:7 Silloin se opetuslapsi, jota Jeesus rakasti, sanoi Pietarille: "Se on Herra." Kun Simon Pietari kuuli, että se oli Herra, vyötti hän vaippansa ympärilleen, sillä hän oli ilman vaatteita, ja heittäytyi järveen.	7. Niin sanoi se opetuslapsi, jota Jesus rakasti, Pietarille: Herra se on. Kuin Simon Pietari sen kuuli, että se oli Herra, vyötti hän hameen ympärillensä, (sillä hän oli alasti,) ja heitti itsensä mereen.	21:7 Nijn sanoi se Opetuslapsi/ jota Jesus racasti/ Petarille: Herra se on. Cosca Simon Petari sen cuuli/ että se oli Herra/ wyötti hän hamen ymbärillensä/ sillä hän oli alasti/ ja heitti idzens mereen.
21:8 Mutta muut opetuslapset tulivat venheellä ja vetivät perässään verkkoa kaloineen, sillä he eivät olleet maasta kauempana kuin noin kahdensadan kyynärän päässä.	8. Mutta muut opetuslapset tulivat venheellä, (sillä ei he olleet kaukana maalta, vaan lähes kaksisataa kyynärää,) ja vetivät verkon kaloinensa.	21:8 Mutta muut Opetuslapset tulit wenhellä: sillä ei he ollet caucana maalda/ waan lähes caxi sata kynärätä/ ja wedit werckoja caloinens.
21:9 Kun he astuivat maalle, näkivät he siellä hiilloksen ja kalan pantuna sen päälle, sekä leipää.	9. Kuin he siis olivat maalle tulleet, näkivät he hiilet ja kalan, niiden päällä pantuna, ja leivän.	21:9 Cosca he olit maalle tullet/ näit he hijlet/ ja calat nijden päällä/ ja leiwän.
21:10 Jeesus sanoi heille: "Tuokaa tänne niitä kaloja, joita nyt saitte."	10. Jesus sanoi heille: tuokaat tänne niistä kaloista, jotka te nyt saitte.	21:10 Jesus sanoi heille: tuocat tänne nijstä caloista cuin te nyt saitte:
21:11 Niin Simon Pietari astui venheeseen ja veti maalle verkon, täynnä suuria kaloja, sata ja viisikymmentä kolme. Ja vaikka niitä oli niin paljon, ei verkko revennyt.	11. Simon Pietari meni ja veti verkon maalle, täynnä suuria kaloja, sata ja kolmekuudettakymmentä. Ja vaikka niitä niin monta oli, ei kuitenkaan verkko revennyt.	21:11 Simon Petari meni ja weti wercot maalle/ täynäns suuria caloja/ sata ja colme cuudettakymmendä. Ja waicka nijtä nijn monda oli/ ei cuitengan wercko rewennyt.

21:12 Jeesus sanoi heille: "Tulkaa einehtimään." Mutta ei kukaan opetuslapsista uskaltanut kysyä häneltä: "Kuka sinä olet?", koska he tiesivät, että se oli Herra.	12. Jesus sanoi heille: tulkaat rualle; mutta ei yksikään opetuslapsista uskaltanut häntä kysyä: kukas olet? sillä he tiesivät sen olevan Herran.	21:12 Jesus sanoi heille: tulcat rualle: mutta ei yxikän Opetuslapsista uscaldanut händä kysyä: cucas olet? sillä he tiesit sen olevan Herran.
21:13 Niin Jeesus meni ja otti leivän ja antoi heille, ja samoin kalan.	13. Niin Jesus tuli, otti leivän ja antoi heille, niin myös kalan.	21:13 Nijn Jesus tuli/ otti leiwän ja andoi heille/ nijn myös calan.
21:14 Tämä oli jo kolmas kerta, jolloin Jeesus noustuaan kuolleista ilmestyi opetuslapsillensa.	14. Tämä on kolmas kerta, kuin Jesus opetuslapsillensa ilmestyi, sitte kuin hän oli noussut ylös kuolleista.	21:14 Tämä on colmas kerta/ cuin Jesus Opetuslapsillens ilmestyi/ sijtte cuin hän oli ylösnosnut cuolleista.
21:15 Kun he olivat einehtineet, sanoi Jeesus Simon Pietarille: "Simon, Johanneksen poika, rakastatko sinä minua enemmän kuin nämä?" Hän vastasi hänelle: "Rakastan, Herra; sinä tiedät, että olet minulle rakas." Hän sanoi hänelle: "Ruoki minun karitsoitani."	15. Kuin he siis syöneet olivat, sanoi Jesus Simon Pietarille: Simon Jonan poika! rakastatkos minua enempi kuin nämät? Hän sanoi: jaa, Herra, sinä tiedät, että minä sinua rakastan. Hän sanoi hänelle: ruoki minun karitsoitani.	21:15 COsca he syönet olit/ sanoi Jesus Simon Petarille: Simon Joannis/ racastackos minua enämbi cuin nämät? Hän sanoi: Ja Herra/ sinä tiedät että minä sinua racastan. Hän sanoi hänelle: ruoki minun caridzojani.
21:16 Hän sanoi hänelle taas toistamiseen: "Simon, Johanneksen poika, rakastatko minua?" Hän vastasi hänelle: "Rakastan, Herra; sinä tiedät, että olet minulle rakas." Hän sanoi hänelle: "Kaitse minun lampaitani."	16. Ja sanoi taas toisen kerran hänelle: Simon Jonan poika! rakastatkos minua? Hän vastasi: jaa, Herra, sinä tiedät, että minä sinua rakastan. Sanoi hän hänelle: kaitse minun lampaitani.	21:16 Ja sanoi taas hänelle: Simon Joannis/ racastackos minua? Hän wastais: Ja Herra/ sinä tiedät että minä sinua racastan. Sanoi hän hänelle: ruoki minun lambaitani.
21:17 Hän sanoi hänelle kolmannen kerran: "Simon, Johanneksen poika, olenko minä sinulle rakas?" Pietari tuli murheelliseksi siitä, että hän kolmannen kerran sanoi hänelle: "Olenko minä sinulle rakas?" ja vastasi hänelle: "Herra, sinä tiedät kaikki; sinä tiedät, että olet minulle rakas." Jeesus sanoi hänelle: "Ruoki minun lampaitani."	17. Hän sanoi kolmannen kerran hänelle: Simon Jonan poika! rakastatkos minua? Pietari tuli murheelliseksi, että hän kolmannen kerran sanoi hänelle: rakastatkos minua? ja sanoi hänelle: Herra, sinä tiedät kaikki: sinä tiedät, että minä rakastan sinua. Jesus sanoi hänelle: ruoki minun lampaitani.	21:17 Ja Jesus sanoi colmannen kerran hänelle: Simon Joannis/ racastackos minua? Petari tuli murhellisexi/ että hän colmannen kerran kysyi hänelle: racastackos minua: ja sanoi hänelle: Herra/ sinä tiedät caicki/ sinä tiedät myös että minä racastan sinua. Jesus sanoi hänelle: ruoki minun lambaitani.

21:18 Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: kun olit nuori, niin sinä vyötit itsesi ja kuljit, minne tahdoit; mutta kun vanhenet, niin sinä ojennat kätesi, ja sinut vyöttää toinen ja vie sinut, minne et tahdo."	18. Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: kuin sinä olit nuori, niin sinä vyötit itses ja menit, kuhunkas tahdoit; mutta kuin vanhenet, niin sinä ojennat kätes, ja toinen vyöttää sinun, ja vie, kuhunka et sinä tahdo.	21:18 Totisest/ totisest sanon minä sinulle: cosca sinä olit nuori/ nijn sinä vyötit idzes/ ja menit cuhungas tahdoit: mutta coscas wanhenet/ nijn sinä ojennat kätes/ ja toinen wyöttä sinun/ ja wie sinun cuhunga et sinä tahdo.
21:19 Mutta sen hän sanoi antaakseen tietää, minkäkaltaisella kuolemalla Pietari oli kirkastava Jumalaa. Ja tämän sanottuaan hän lausui hänelle: "Seuraa minua."	19. Mutta sen hän sanoi, antain tietää, millä kuolemalla hänen piti kunnioittaman Jumalaa. Ja kuin hän sen sanonut oli, sanoi hän hänelle: seuraa minua.	21:19 Mutta sen hän sanoi/ andain tietä/ millä cuolemalla hänen piti cunnioidzeman Jumalata. 21:20 JA cuin hän sen sanonut oli/ sanoi hän hänelle: seura minua.
21:20 Niin Pietari kääntyi ja näki sen opetuslapsen seuraavan, jota Jeesus rakasti ja joka myös oli aterioitaessa nojannut hänen rintaansa vasten ja sanonut: "Herra, kuka on sinun kavaltajasi?"	20. Pietari käänsi itsensä, ja näki sen opetuslapsen seuraavan, jota Jesus rakasti, joka myös oli Jesuksen rinnoilla ehtoollisessa maannut, ja sanonut: Herra, kuka se on, joka sinun pettää?	Nijn Petari käänsi idzens/ ja näki sen Opetuslapsen seurawan/ jota Jesus racasti/ ja oli Jesuxen rinnoilla Ehtolises maannut: ja oli sanonut: Herra/ cuca se on joca sinun pettä?
21:21 Kun Pietari hänet näki, sanoi hän Jeesukselle: "Herra, kuinka sitten tämän käy?"	21. Kuin siis Pietari hänen näki, sanoi hän Jeesukselle: Herra, mitästä tämä?	21:21 Cosca Petari hänen näki/ sanoi hän Jesuxelle: Herra/ mitästä tämän?
21:22 Jeesus sanoi hänelle: "Jos minä tahtoisin, että hän jää tänne siihen asti, kunnes minä tulen, mitä se sinuun koskee? Seuraa sinä minua."	22. Jesus sanoi hänelle: jos minä tahtoisin hänen siihenasti olevan kuin minä tulen, mitä sinun siihen tulee? Seuraa sinä minua.	21:22 Jesus sanoi hänelle: jos minä tahdoisin hänen siihenasti olevan cuin minä tulen/ mitä sinun siihen tule? seura sinä minua.
21:23 Niin semmoinen puhe levisi veljien keskuuteen, ettei se opetuslapsi kuole; mutta ei Jeesus sanonut hänelle, ettei hän kuole, vaan: "Jos minä tahtoisin, että hän jää tänne siihen asti, kunnes minä tulen, mitä se sinuun koskee?"	23. Niin veljesten seassa kävi ulos se puhe, ettei sen opetuslapsen pitänyt kuoleman. Mutta ei Jesus hänelle sanonut: ei hän kuole, vaan: jos minä tahdon hänen siihenasti olevan kuin minä tulen, mitä sinun siihen tulee?	21:23 Nijn weljesten seas luultin/ ettei sen Opetuslapsen pitänyt cuoleman. Mutta ei Jesus hänelle sanonut: ei hän cuole: waan/ jos minä tahdon hänen siihenasti olevan cuin minä tulen/ mitä sinun siihen tule?

<p>21:24 Tämä on se opetuslapsi, joka todistaa näistä ja on nämä kirjoittanut; ja me tiedämme, että hänen todistuksensa on tosi.</p>	<p>24. Tämä on se opetuslapsi, joka todistaa näistä ja on nämät kirjoittanut, ja me tiedämme hänen todistuksensa todeksi.</p>	<p>21:24 Tämä Opetuslapsi todista näistä/ ja on nämät kirjoittanut/ ja me tiedämme hänen todistuksensa todeksi.</p>
<p>21:25 On paljon muutakin, mitä Jeesus teki; ja jos se kohta kohdalta kirjoitettaisiin, luulen, etteivät koko maailmaan mahtuisi ne kirjat, jotka pitäisi kirjoittaa.</p>	<p>25. On myös paljon muuta, mitä Jeesus teki, jos ne erinänsä kirjoitettaisiin, en minä luulisi koko maailman käsittävän niitä kirjoja, joita pitäis kirjoitettaman. Amen.</p>	<p>21:25 On myös monda muuta kuin Jeesus teki: jos ne nyt kaikki kirjoitettaisiin/ en minä luulis koko mailman wetävän niitä Kirjoja/ kuin pitäis kirjoitettaman.</p>

APOSTOLIEN TEOT	APOSTOLITTEN TEOT, P. LUUKKAALTA KIRJOITETUT	Toinen osa P. Lucan Evangeliumist / Apostolitten Tegoista .
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Edellisessä kertomuksessani kirjoitin, oi Teofilus, kaikesta, mitä Jeesus alkoi tehdä ja opettaa,	Ennen olen minä tosin, oi Teophilus, puhunut kaikista niistä, mitä Jesus rupesi sekä tekemään että opettamaan,	1:1 ENnen olen minä/ Theophile/ puhunut caikista nijstä/ cuin Jesus rupeis sekä tekemän että opettaman:
1:2 hamaan siihen päivään asti, jona hänet otettiin ylös, sittenkuin hän Pyhän Hengen kautta oli antanut käskynsä apostoleille, jotka hän oli valinnut,	2. Hamaan siihen päivään asti, jona hän otettiin ylös, sitte kuin hän apostoleille, jotka hän valinnut oli, Pyhän Hengen kautta oli käskyn antanut;	1:2 Haman sijhen päiwän asti/ jona hän ylösotettin: sijtte cuin hän Apostoleille/ jotca hän walinnut oli/ Pyhän Hengen cautta oli käskyn andanut.
1:3 ja joille hän myös kärsimisensä jälkeen moninaisten epäamättömien todistusten kautta osoitti elävänsä, ilmestyen heille neljäkymmenen päivän aikana ja puhuen Jumalan valtakunnasta.	3. Joille hän myös kärsimisensä jälkeen oli itsensä eläväksi osoittanut moninaisilla merkeillä, ja näkyi heille neljäkymmentä päivää, ja puhui heille Jumalan valtakunnasta.	1:3 Joille hän myös kärsimisens jälken oli idzens eläwäxi osottanut moninaisella opettamisella/ ja näytteli heille hänens neljäkymmendä päiwä/ ja puhui heille Jumalan waldacunnasta.
1:4 Ja kun hän oli yhdessä heidän kanssansa, käski hän heitä ja sanoi: "Älkää lähtekö Jerusalemista, vaan odottakaa Isältä sen lupauksen täyttymistä, jonka te olette minulta kuulleet.	4. Ja kuin hän heidät oli koonnut, kielsi hän heitä lähtemästä Jerusalemista, vaan että he Isän lupausta odottaisivat, josta te olette (sanoi hän) kuulleet minulta.	1:4 Ja cuin hän heidän oli coonnut/ kielsi hän heitä lähtemäst Jerusalemist/ waan että he Isän lupausta odotaisit/ josta te oletta/ sanoi hän/ cuullet minulda:
1:5 Sillä Johannes kastoi vedellä, mutta teidät kastetaan Pyhällä Hengellä, ei kauan näitten päivien jälkeen."	5. Sillä Johannes tosin casti vedellä, mutta te kastetaan Pyhällä Hengellä, ei monen päivän perästä.	1:5 Sillä Johannes tosin casti wedellä/ mutta te castetan Pyhällä Hengellä ei monen päiwän perästä.
1:6 Niin he ollessansa koolla kysyivät häneltä sanoen: "Herra, tälläkö ajalla sinä jälleen rakennat Israelille valtakunnan?"	6. Kuin he siis kokoontuneet olivat, kysyivät he häneltä, sanoen: Herra, tällä ajallakos Israelille valtakunnan jälleen rakennat?	1:6 COsca he sijs cocondunet olit/ kysyit he hänelle/ sanoden: HERra/ nytkös Israelin waldacunnan rakennat?

1:7 Hän sanoi heille: "Ei ole teidän asianne tietää aikoja eikä hetkiä, jotka Isä oman valtansa voimalla on asettanut,	7. Mutta hän sanoi heille: ei teidän tule tietää aikaa eikä hetkeä, jotka Isä on omaan voimaansa pannut.	1:7 Hän sanoi heille: ei teidän tule tietä aica eli hetke/ jotca Isä on hänen woimaans pannut.
1:8 vaan, kun Pyhä Henki tulee teihin, niin te saatte voiman, ja te tulette olemaan minun todistajani sekä Jerusalemissa että koko Juudeassa ja Samariassa ja aina maan ääriin saakka."	8. Vaan teidän pitää saaman Pyhän Hengen voiman, joka on tuleva teidän päällemme, ja teidän pitää minun todistajani oleman, sekä Jerusalemissa, että koko Juudeassa ja Samariassa, ja sitte maailman ääreen.	1:8 Waan teidän pitä saaman Pyhän Hengen woiman/ joca on tulewa teidän päällemme. Ja teidän pitä minun todistajani oleman/ ei ainoastans Jerusalemis/ mutta myös coco Judeas ja Samarias/ ja sijtte mailman äreen.
1:9 Kun hän oli tämän sanonut, kohotettiin hänet ylös heidän nähtensä, ja pilvi vei hänet pois heidän näkyvistään.	9. Ja kuin hän nämät sanonut oli, otettiin hän ylös heidän nähtensä, ja pilvi vei hänen ylös heidän silmäinsä edestä.	1:9 JA cuin hän nämät sanonut oli/ otettin hän ylös heidän nähdens/ ja pilwi wei hänen ylös heidän silmäins edestä.
1:10 Ja kun he katselivat taivaalle hänen menessään, niin katso, heidän tykönänsä seiso kaksi miestä valkeissa vaatteissa;	10. Ja kuin he katselivat taivaaseen, hänen menessänsä, katso, heidän tykönänsä seiso kaksi miestä valkeissa vaatteissa,	1:10 Ja cuin he cadzelit Taiwasen hänen mensesäns/ cadzo/ nijn heidän tykönäns seiso caxi miestä walkeisa waatteisa/
1:11 ja nämä sanoivat: "Galilean miehet, mitä te seisotte ja katsotte taivaalle? Tämä Jeesus, joka otettiin teiltä ylös taivaaseen, on tuleva samalla tavalla, kuin te näitte hänen taivaaseen menevän."	11. Jotka myös sanoivat: Galilean miehet, mitä te seisotte ja katsotte taivaaseen? Tämä Jesus, joka teiltä otettiin ylös taivaaseen, on niin tuleva kuin te hänen taivaaseen menevän näitte.	jotca sanoit: 1:11 Te Galilean miehet/ mitä te seisotta ja cadzotta Taiwasen? tämä Jesus/ joca teidä otettin Taiwasen/ on nijn tulewa/ cuin te hänen Taiwasen menewängin näitte.
1:12 Silloin he palasivat Jerusalemiin vuorelta, jota kutsutaan Öljymäeksi ja joka on lähellä Jerusalemiä, sapatinmatkan päässä.	12. Silloin he palasivat Jerusalemiin vuorelta, joka Öljymäeksi kutsutaan ja on läsnä Jerusalemiä sabbatin matkan.	1:12 Nijn he palaisit Jerusalemijn vuorelda/ joca Öljymäexi cudzutan/ ja on Jerusalemist liki Sabbathin matcan.
1:13 Ja kun he olivat tulleet kaupunkiin, menivät he siihen yläsaliin, jossa he tavallisesti oleskelivat: Pietari ja Johannes ja Jaakob ja Andreas, Filippus ja Tuomas, Bartolomeus ja Matteus, Jaakob Alfeuksen poika ja Simon, kiivailija, ja Juudas Jaakobin poika.	13. Ja kuin he tulivat sisälle, niin he astuivat ylös saliin, kussa he oleskelivat: Pietari ja Jakob, ja Johannes ja Andreas, Philippus ja Toomas, Bartolomeus ja Matteus, Jakob Alphein poika ja Simon Zelotes, ja Juudas Jakobin.	1:13 Ja cuin he sinne tulit/ nijn he menit sijhen Salijn/ cusa nämät olit: Petari ja Jacobus/ Johannes ja Andreas/ Philippus ja Thomas/ Bartholomeus ja Mattheus/ Jacobus Alphein poica ja Simon Zelotes/ ja Judas Jacobi.

1:14 Nämä kaikki pysyivät yksimielisesti rukouksessa vaimojen kanssa ja Marian, Jeesuksen äidin, kanssa ja Jeesuksen veljien kanssa.	14. Nämät kaikki olivat yksimielisesti pysyväiset rukouksessa ja anomisessa, vaimoin kanssa ja Marian Jeesuksen äidin ja hänen veljeinsä kanssa.	1:14 Nämät olit yximielisest rucouxes ja anomises/ waimoin ja Marian Jesuxen Äitin ja hänen weljeins cansa.
1:15 Ja niinä päivinä Pietari nousi veljien keskellä, kun oli väkeä koolla noin sata kaksikymmentä henkeä, ja sanoi:	15. Ja niinä päivinä nousi Pietari opetuslasten keskellä ja sanoi: (ja joukko oli nimiltä yhteen lähes kaksikymmentä toista sataa:)	1:15 JA nijnä päiwinä nousi Petari Opetuslasten seast/ ja sanoi (ja joucko oli lähes caxikymmendä toista sata)
1:16 "Miehet, veljet, sen raamatunsanan piti käymän toteen, jonka Pyhä Henki on Daavidin suun kautta edeltä puhunut Juudaasta, joka rupesi niiden oppaaksi, jotka ottivat kiinni Jeesuksen.	16. Te miehet ja veljet! se kirjoitus piti täytettämän, jonka Pyhä Henki oli Davidin suun kautta Juudaasta ennen sanonut, joka niiden johdattajaksi tuli, jotka Jeesuksen ottivat kiinni.	1:16 Te miehet ja weljet/ se Kirjoitus piti täytettämän/ jonga Pyhä Hengi oli Dawidin suun cautta Judasta ennen sanonut: joca nijden johdattaja oli/ cuin Jesuxen otit kijnni:
1:17 Sillä hän oli meidän joukkoomme luettu ja oli saanut osalleen tämän viran.	17. Sillä hän oli meidän lukuumme luettu, ja oli tämän viran meidän kanssamme saanut.	1:17 Sillä hän oli meidän lucuum luettu/ ja on tämän wiran meidän cansam saanut.
1:18 Hän hankki itsellensä pellon väärintekonsa palkalla, ja hän suistui alas ja pakahtui keskeltä, niin että kaikki hänen sisälmyksensä valuivat ulos.	18. Hän siis on ansainnut pellon vääryyden palkasta, ja kuin hän pudotettiin alas, on hän keskeltä kahtia pakahtunut, että kaikki hänen sisällyksensä läksivät ulos.	1:18 Ja hän on ansainnut pellon wääryyden palcaxi/ ja hirtti idzens/ ja on keskeldä cahtia pacahtunut/ että caicki hänen sisällyxens putoisit vlos.
1:19 Ja se tuli kaikkien Jerusalemin asukasten tietoon; ja niin sitä peltoa kutsutaan heidän kielellään Akeldamaksi, se on: Veripelloksi.	19. Ja se oli tiettävä kaikille, jotka Jerusalemissa asuvat, että se pelto heidän kielellänsä kutsutaan Akeldama, se on: veripelto.	1:19 Ja se ilmoitettin caikille cuin Jerusalemis asuwat/ että se peldo heidän kielelläns cudzutan: Hakeldama/ se on/ weripeldo.
1:20 Sillä psalmien kirjassa on kirjoitettuna: 'Tulkoon hänen talonsa autioksi, älköönkä siinä asukasta olko', ja: 'Ottakoon toinen hänen kaitsijatoimensa.'	20. Sillä se on kirjoitettu Psaltari-raamatussa: hänen kotonsa tulkoon kylmille eikä siinä pidä asujanta oleman, ja toisen pitää hänen piispautensa saaman.	1:20 Sillä se on kirjoitettu Psaltariramatus: hänen cotons pitä kylmille tuleman/ eikä sijnä pidä asujanda oleman: ja hänen pispaudens pitä toisen saaman.
1:21 Niin pitää siis yhden niistä miehistä, jotka ovat vaeltaneet meidän kanssamme kaiken sen ajan, jona Herra Jeesus kävi sisälle ja ulos meidän tykönämme,	21. Niin pitää näistä miehistä, jotka meidän kanssamme olleet ovat kaiken sen ajan kuin Herra Jesus meidän kanssamme ulos ja sisälle kävi,	1:21 Nijn pitä nyt näistä miehistä/ jotca meidän cansamme ollet owat/ (caiken sen ajan cuin HERRa Jesus meidän cansamme ulos ja sisälle käwi:

1:22 Johanneksen kasteesta alkaen hamaan siihen päivään, jona hänet meiltä otettiin ylös, tuleman hänen ylösnousemisensa todistajaksi meidän kanssamme."	22. Ruveten Johanneksen kasteesta hamaan siihen päivään asti, jona hän meiltä otettiin ylös, yksi tuleman hänen ylösnousemisensa todistajaksi ynnä meidän kanssamme.	1:22 Ruweten Johannexen Castesta/ haman sijhen päiwän asti/ jona hän meildä ylösotettin) yxi otettaman hänen ylösnousemisens todistajaxi/ ynnä meidän cansam.
1:23 Ja he asettivat ehdolle kaksi, Joosefin, jota kutsuttiin Barsabbaaksi, lisänimeltä Justukseksi, ja Mattiaan.	23. Ja he asettivat kaksi ehdolle: Josephin, joka kutsuttiin Barsabas ja liialta nimeltä Justus, ja Mattiaan.	1:23 Ja he asetit caxi ehdolle/ Josephin joca cudzuttin Barsabas/ ja lijalda nimeldä Justus/ ja Matthian.
1:24 Ja he rukoilivat ja sanoivat: "Herra, sinä, joka kaikkien sydämet tunnet, osoita, kummanko näistä kahdesta sinä olet valinnut	24. Ja he rukoilivat ja sanoivat: sinä Herra, joka kaikkein sydämet tiedät! osoita, kumman sinä näistä kahdesta olet valinnut,	1:24 Ja he rucoilit/ ja sanoit: sinä HERra/ joca caickein sydämet tiedät/ osota cumman sinä näistä cahdesta olet walinnut.
1:25 ottamaan sen paikan tässä palveluksessa ja apostolinvirassa, josta Juudas vilpistyi pois, mennäkseen omaan paikkaansa."	25. Saamaan tämän palveluksen ja apostolin viran arpa, josta Juudas on vilpistynyt pois, menemään pois siallensa.	1:25 Että hän tulis arwan perän tähän palwelukseen ja Apostolin wircaan/ josta Judas on poiswilpistynyt/ ja poismeni siallens.
1:26 Ja he heittivät heistä arpa, ja arpa lankesi Mattiaalle, ja hänet luettiin niiden yhdentoista kanssa apostolien joukkoon.	26. Ja he heittivät heistä arpa, ja arpa lankesi Mattiaan päälle, ja hän valittiin yksimielisesti yhdentoistakymmenen apostolin sekaan.	1:26 Ja he heitit heistä arwan/ ja arpa langeis Matthian päälle: joca sijtte luettin yhdentoistakymmenen Apostolin secaa.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Ja kun helluntaipäivä oli tullut, olivat he kaikki yhdessä koolla.	1. Ja kuin viideskymmenes päivä täytettiin, olivat he kaikki yksimielisesti koossa.	2:1 JA cuin wijdeskymmenes päiwä täytettin/ olit he caicki yximielisest coosa.
2:2 Ja tuli yhtäkkiä humaus taivaasta, niinkuin olisi käynyt väkevä tuulispää, ja täytti koko huoneen, jossa he istuivat.	2. Ja humaus tapahtui äkisti taivaasta, niinkuin suuri tuulispää olis tullut, ja täytti koko huoneen, kussa he olivat istumassa.	2:2 Ja humaus tapahdui äkist Taiwast/ nijncuin suuri tuulispää olis tullut/ ja täytti huonen/ cusa he olit istumas.
2:3 Ja he näkivät ikäänkuin tulisia kieliä, jotka jakaantuivat ja asettuivat heidän itsekunkin päälle.	3. Ja heille näkyivät viileskellyt kielet, niinkuin tuliset, ja istuivat kunkin heidän päällensä.	2:3 Ja heille näyt wijleskellyt kielet/ nijncuin tuliset/ ja istuit cungin heidän päällens.
2:4 Ja he tulivat kaikki Pyhällä Hengellä täytetyiksi ja alkoivat puhua muilla kielillä, sen mukaan mitä Henki heille puhuttavaksi antoi.	4. Ja he täytettiin kaikki Pyhällä Hengellä ja rupesivat puhumaan muilla kielillä, senjälkeen kuin Henki antoi heidän puhua.	2:4 Ja he täytettin caicki Pyhällä Hengellä/ ja rupeisit puhuman muilla kielillä/ senjälken cuin Hengi andoi heidän puhua.

2:5 Ja Jerusalemissa asui juutalaisia, jumalaapelkääväisiä miehiä, kaikkinaisista kansoista, mitä taivaan alla on.	5. Niin Jerusalemissa asui Juudalaisia, Jumalaa pelkääväisiä miehiä, kaikkinaisesta kansasta, joka taivaan alla on.	2:5 NIjn Jerusalemis asui Judalaisia/ Jumalata pelkääväisiä miehiä/ caickinaisesta Canssasta/ cuin Taiwan alla on.
2:6 Ja kun tämä ääni kuului, niin kokoontui paljon kansaa; ja he tulivat ymmälle, sillä kukin kuuli heidän puhuvan hänen omaa kieltänsä.	6. Ja kuin tämä ääni tapahtui, niin kokoontui suuri kansan paljous, ja hämmästyivät; sillä kukin kuuli niiden puhuvan omalla kielellänsä.	2:6 Ja cosca tämä äni tapahdui/ nijn coconnui suuri Canssan paljous/ ja hämmästyit: sillä cukin cuuli nijden puhuvan heidän kielillänsä.
2:7 Ja he hämmästyivät ja ihmettelivät sanoen: "Katso, eivätkö nämä kaikki, jotka puhuvat, ole galilealaisia?"	7. Ja he tyhmistyivät kaikki ja ihmettelivät, sanoen keskenänsä: katso, eikö nämät kaikki, jotka puhuvat, ole Galilealaiset?	2:7 Ja he tyhmistyit caicki/ ja ihmettelit keskenäns/ sanoden: cadzo/ eikö nämät caicki/ jotca puhuvat/ ole Galilealaiset?
2:8 Kuinka me sitten kuulemme kukin sen maan kieltä, jossa olemme syntyneet?	8. Ja kuinka me kukin kuulemme heidän puhuvan meidän omalla kielellämme, jossa me syntyneet olemme?	2:8 Ja cuinga me cukin cuulemma heidän puhuvan meidän kielilläm/ josa me syndynet olemma?
2:9 Me parttilaiset ja meedialaiset ja eelamilaiset ja me, jotka asumme Mesopotamiassa, Juudeassa ja Kappadokiassa, Pontossa ja Asiassa,	9. Partilaiset ja Mediläiset ja Elamilaiset, ja jotka asumme Mesopotamiassa ja Juudeassa ja Kappadokiassa, Pontossa ja Asiassa,	2:9 Parthit ja Medit/ ja Elamitit/ ja Mesopotamian asuwait/ ja Judeas/ ja Cappadocias/ Pontos ja Asias.
2:10 Frygiassa ja Pamfyliassa, Egyptissä ja Kyrenen puoleisen Liibyan alueilla, ja täällä oleskelevat roomalaiset, juutalaiset ja käännyttäiset,	10. Phrygiassa ja Pamphiliassa, Egyptissä ja Libian maan rajoilla, liki Kyreniä, ja muukalaiset Roomista, Juudalaiset ja uudet Juudalaiset.	2:10 Phrygias ja Pamphiliias/ Egyptis ja Libian maan rajoilla/ liki Kyreni/ ja muucalaiset Romista/ Judalaiset ja vdet Judalaiset/ Cretit ja Arabit.
2:11 kreetalaiset ja arabialaiset, me kuulemme kukin heidän puhuvan omalla kielellämme Jumalan suuria tekoja."	11. Kretalaiset ja Arabialaiset, me kuulemme heidän puhuvan meidän kielillämme Jumalan suuria tekoja.	2:11 Me cuulemma heidän puhuvan meidän kielilläm/ Jumalan suuria tecoja.
2:12 Ja he olivat kaikki hämmästyksissään eivätkä tienneet, mitä ajatella, ja sanoivat toinen toisellensa: "Mitä tämä mahtaakaan olla?"	12. Niin he kaikki tyhmistyivät ja epäilivät, sanoen toinen toisellensa: mitäs luulet tämän olevan?"	2:12 Nijn he caicki tyhmistyit/ ja ihmettelit keskenäns/ sanoden: mitäs luulet tämän olevan?"
2:13 Mutta toiset pilkkasivat heitä ja sanoivat: "He ovat täynnä makeata viiniä."	13. Vaan muut nauroivat heitä ja sanoivat: he ovat täynnänsä makeaa viinaa.	2:13 Waan muut nauroit heitä/ ja sanoit: he owat täynäns makeata wijna.

2:14 Niin Pietari astui esiin niiden yhdentoista kanssa, korotti äänensä ja puhui heille: "Miehet, juutalaiset ja kaikki Jerusalemissa asuvaliset, olkoon tämä teille tietävä, ja ottakaa minun sanani korviinne.	14. Niin Pietari seiso i yhdentoistakymmenen kanssa, korotti äänensä ja puhui heille: te Juudan miehet ja kaikki, jotka asutte Jerusalemissa! tämä olkoon teille tietävä, ja ottakaa minun sanani teidän korviinne.	2:14 Niin Petari nousi yhdentoistakymmenen cansa/ corgotti äänens/ ja puhui heille: te Judalaiset ja caicki jotca asutte Jerusalemissa/ tämä olcon teille tietävä: ja ottacat minun sanani teidän corwijn.
2:15 Eivät nämä ole juovuksissa, niinkuin te luulette; sillä nyt on vasta kolmas hetki päivästä.	15. Sillä ei nämät juovuksissa ole, niinkuin te luulette; sillä nyt on kolmas hetki päivästä.	2:15 Ei nämät juowuxis ole/ nijncuin te lulletta: sillä nyt on colmas hetki päivästä.
2:16 Vaan tämä on se, mikä on sanottu profeetta Joelin kautta:	16. Vaan tämä on se, mikä ennen sanottu on Joelin prophetan kautta:	2:16 Waan se on/ cuin ennen sanottu on Joelin Prophetan cautta:
2:17 'Ja on tapahtuva viimeisinä päivinä, sanoo Jumala, että minä vuodatan Henkeni kaiken lihan päälle, ja teidän poikanne ja tyttärensä ennustavat, ja nuorukaisenne näkyjä näkevät, ja vanhuksenne unia uneksuvat.	17. Ja pitää tapahtuman viimeisinä päivinä (sanoo Jumala), että minä tahdon vuodattaa minun Hengestäni kaiken lihan päälle: ja teidän poikanne ja tyttärensä pitää ennustaman, ja teidän nuorukaisenne pitää näkyjä näkemän, ja teidän vanhimpanne pitää unia uneksuman.	2:17 Ja pitää tapahtuman wijmeisinä päiwinä/ sano Jumala/ että minä vuodatan minun Hengestäni caiken lihan päälle/ ja teidän poicanne ja tyttären pitää propheteraman/ ja teidän nuorucaisenne pitää näwyjä näkemän/ ja teidän Wanhimban pitää unia unexuman.
2:18 Ja myös palvelijaini ja palvelijattarieni päälle minä niinä päivinä vuodatan Henkeni, ja he ennustavat.	18. Ja myös minun palveliaini päälle ja minun piikaini päälle niinä päivinä vuodatan minä minun Hengestäni, ja heidän pitää ennustaman.	2:18 Ja myös minun palweliaini päälle/ ja minun pijcaini päälle/ nijnä päiwinä vuodatan minä minun Hengestäni/ ja heidän pitää Propheteraman.
2:19 Ja minä annan näkyä ihmeitä ylhäällä taivaalla ja merkkejä alhaalla maan päällä, verta ja tulta ja savupatsaita.	19. Ja minä annan tunnustähtiä ylhäällä taivaassa ja merkkejä alhaalla maan päällä, veren ja tulen ja savun ja suitsun.	2:19 Ja minä annan ihmeitä ylhäldä Taiwahast/ ja merckejä alhald maan päällä/ weren ja tulen ja sawun suidzun.
2:20 Aurinko muuttuu pimeydeksi ja kuu vereksi, ennenkuin Herran päivä tulee, se suuri ja julkinen.	20. Auringon pitää muuttuman pimeydeksi ja kuun vereksi, ennenkuin se suuri ja julkinen Herran päivä on tuleva.	2:20 Auringon pitää muuttuman pimeydexi/ ja Cuu werexi/ ennen cuin se suuri ja julkinen HERran päiwä on tulewa.
2:21 Ja on tapahtuva, että jokainen, joka huutaa avuksi Herran nimeä, pelastuu.'	21. Ja pitää tapahtuman, että jokainen, joka avuksi huutaa Herran nimeä, se tulee autuaaksi.	2:21 Ja pitää tapahtuman/ että jocainen cuin rucoile HERran nime/ hän tule autuaxi.

<p>2:22 Te Israelin miehet, kuulkaa nämä sanat: Jeesuksen, Nasaretilaisen, sen miehen, josta Jumala todisti teille voimallisilla teoilla ja ihmeillä ja merkeillä, joita Jumala hänen kauttansa teki teidän keskellänne, niinkuin te itse tiedätte,</p>	<p>22. Te Israelin miehet! kuulkaat näitä sanoja: Jesuksen Natsarelaisen, sen miehen, joka teidän tykönänne on Jumalalta vahvistettu voimallisten tekoin, ihmetten ja merkkein kanssa, jotka Jumala hänen kauttansa teidän keskellänne teki, niinkuin te itsekin tiedätte,</p>	<p>2:22 TE Israelin miehet/ cuulcat näitä sanoja Jesuxesta Nazarenuxesta/ sijtä miehestä/ joca teille on Jumalalda ilmoitettu/ tecoin/ ihmetten/ ja merckein cansa/ jotca Jumala hänen cauttans teidän keskellänne teki (nijncuin te idzekin tiedätte)</p>
<p>2:23 hänet, joka teille luovutettiin, Jumalan ennaltamäärätyn päätöksen ja edeltätietämyksen mukaan, te laista tietämättömien miesten kätten kautta naulitsitte ristille ja tapoitte.</p>	<p>23. Sen, joka Jumalan aivotun neuvon ja säännön jälkeen oli annettu ulos, te otitte ja vääräin miesten kätten kautta ristiinnaulitsitte ja surmasitte,</p>	<p>2:23 Sen (joca Jumalan aiwoitun neuwon ja säännön jälkeen ulosannettu oli) te otitta wääräin miesten kätten cautta/ ja ristinnaulidzitte ja surmaisitte.</p>
<p>2:24 Hänet Jumala herätti ja päästi kuoleman kivuista, niinkuin ei ollutkaan mahdollista, että kuolema olisi voinut hänet pitää.</p>	<p>24. Jonka Jumala herätti ylös ja päästi kuoleman kivuista, että se oli mahdolloin, että hän piti siltä pidettämän.</p>	<p>2:24 Sen on Jumala herättänyt/ ja päästi cuoleman kiwuista/ ettei hän taittu sildä pidettä.</p>
<p>2:25 Sillä Daavid sanoo hänestä: 'Minä näen alati edessäni Herran, sillä hän on minun oikealla puolellani, etten horjahtaisi.</p>	<p>25. Sillä David sanoo hänestä: minä olen aina Herran minun kasvoini eteen pannut, sillä hän on minun oikialla puolellani, etten minä horjahtaisi.</p>	<p>2:25 Sillä Dawid sano hänestä: Minä olen aina minun HERrani caswoni eteen pannut: sillä hän on minun oikialla puolellani/ etten minä wawahduis.</p>
<p>2:26 Sentähden minun sydämeni iloitsee ja kieleni riemuitsee, ja myös minun rumiini on lepäävä toivossa;</p>	<p>26. Sentähden iloitsi minun sydämeni, ja minun kieleni riemuitsi, ja minun lihani on myös lepäävä toivossa.</p>	<p>2:26 Sentähden iloidze minun sydämeni/ ja minun kieleni riemuidze/ ja minun lihan on myös lewäwä toiwosa.</p>
<p>2:27 sillä sinä et hylkää minun sieluani tuonelaan etkä salli Pyhäsi nähdä katoavaisuutta.</p>	<p>27. Sillä et sinä anna ylönsä minun sieluani helvetissä, etkä salli sinun pyhänsä näkevän turmelusta.</p>	<p>2:27 Sillä et sinä ylönnanna minun sieluani helwetis/ etkä salli sinun Pyhäsmätänewän.</p>
<p>2:28 Sinä teet minulle tiettäviksi elämän tiet, sinä täytät minut ilolla kasvojesi edessä.'</p>	<p>28. Sinä olet minulle tiettäväksi tehnyt elämän tiet, sinä täytät minun ilolla sinun kasvois edessä.</p>	<p>2:28 Sinä olet minulle tiettäwäxi tehnyt elämän tiet/ sinä täytät minun ilolla sinun caswostas.</p>
<p>2:29 Te miehet, veljet, on lupa teille rohkeasti sanoa, mitä kantaisäämme Daavidiin tulee, että hän on sekä kuollut että haudattu; onhan hänen hautansa meidän keskellämme vielä tänäkin päivänä.</p>	<p>29. Te miehet, rakkaat veljet, olkoon lupa rohkiasti teille puhua patriarkasta Davidista! hän on sekä kuollut että haudattu ja hänen hautansa on meidän tykönämme hamaan tähän päivään asti:</p>	<p>2:29 Te miehet/ rackat weljet/ että lupa on rohkiast teille puhua Patriarchast Dawidist: hän on cuollut ja haudattu/ ja hänen hautans on meidän tykönäm haman tähän päiwän asti.</p>

2:30 Koska hän nyt oli profeetta ja tiesi, että Jumala oli valalla vannon hänelle luvannut asettavansa hänen kupeittensa hedelmän hänen valtaistuimelleen,	30. Että hän siis oli propheta ja tiesi Jumalan hänelle valalla vannonen, että hän oli hänen kupeensa hedelmästä lihan jälkeen herättävä Kristuksen hänen istuimellansa istumaan,	2:30 Että hän oli Propheta/ ja tiesi että Jumala oli hänelle walalla luwannut/ että hänen cupeins hedelmästä pitäis hänen istuimellans istuman.
2:31 niin hän edeltä nähden puhui Kristuksen ylösnousemuksesta, sanoen, ettei Kristus ollut jäävä hyljättyksi tuonelaan eikä hänen ruumiinsa näkevä katoavaisuutta.	31. Näki hän ennen ja puhui Kristuksen ylösnousemisesta, ettei hänen sieluansa annettu ylöns helvetissä, eikä hänen lihansa nähnyt turmelusta.	2:31 Nijn hän ennen näki ja puhui Christuxen ylösnousemisest/ ettei hänen sieluans pitänyt ylönnannettaman Helwetis/ eikä hänen lihans pitänyt mätänemän.
2:32 Tämän Jeesuksen on Jumala herättänyt, minkä todistajia me kaikki olemme.	32. Tämän Jesuksen on Jumala herättänyt, jonka todistajat me kaikki olemme.	2:32 Tämän Jesuxen on Jumala herättänyt/ jonga todistajat me caicki olemma.
2:33 Koska hän siis on Jumalan oikean käden voimalla korotettu ja on Isältä saanut Pyhän Hengen lupauksen, on hän vuodattanut sen, minkä te nyt näette ja kuulette.	33. Hän on siis Jumalan oikialle kädelle korotettu ja on Isältä saanut lupauksen Pyhästä Hengestä: hän on tämän vuodattanut, kuin te nyt näette ja kuulette.	2:33 Että hän on nyt Jumalan oikialle kädelle corgotettu/ ja on Isäldä saanut lupauxen Pyhästä Hengestä/ hän on nyt tämän wuodattanut/ cuin te näettä ja cuuletta.
2:34 Sillä ei Daavid ole astunut ylös taivasiin, vaan hän sanoo itse: 'Herra sanoi minun Herralleni: Istu minun oikealle puolelleni,	34. Sillä ei David ole taivaasen astunut, vaan hän sanoo: Herra sanoi minun Herralleni: istu minun oikialle kädelleni,	2:34 Sillä ei Dawid ole Taiwasen astunut/ waan hän sanoi: HERra sanoi minun HERralleni/ istu minun oikialle kädelleni/
2:35 kunnes minä panen sinun vihollisesi sinun jalkojesi astinlaudaksi.'	35. Siihenasti kuin minä panen sinun vihollises sinun jalkais astinlaudaksi.	2:35 Sijhenasti cuin minä panen sinun wihollises/ sinun jalcais astinlaudaxi.
2:36 Varmasti tietäköön siis koko Israelin huone, että Jumala on hänet Herraksi ja Kristukseksi tehnyt, tämän Jeesuksen, jonka te ristiinnaulitsitte."	36. Niin pitää siis totisesti kaiken Israelin huoneen tietämän, että Jumala on tämän Jesuksen, jonka te ristiinnaulitsitte, Herraksi ja Kristukseksi tehnyt.	2:36 Nijn pitä nyt totisest caiken Israelin huonen tietämän/ että Jumala on sen Jesuxen/ jonga te ristinnaulidzitta/ HERraxi ja Christuxexi tehnyt.
2:37 Kun he tämän kuulivat, saivat he piston sydämeensä ja sanoivat Pietarille ja muille apostoleille: "Miehet, veljet, mitä meidän pitää tekemän?"	37. Mutta kuin he nämät kuulivat, kävi se läpi heidän sydämensä, ja sanoivat Pietarille ja muille apostoleille: te miehet, rakkaat veljet! mitä meidän pitää tekemän?	2:37 COsca he nämät cuulit/ käwi se läpi heidän sydämens/ ja sanoit Petarille/ ja muille Apostoleille: te miehet/ rackat weljet/ mitä meidän pitä tekemän?

2:38 Niin Pietari sanoi heille: "Tehkää parannus ja ottakoon kukin teistä kasteen Jeesuksen Kristuksen nimeen syntienne anteeksisaamiseksi, niin te saatte Pyhän Hengen lahjan.	38. Vaan Pietari sanoi heille: tehkää parannus, ja antakaan jokainen itsensä kasta Jeesuksen Kristuksen nimeen, syntein anteeksi antamiseksi, niin te saatte Pyhän Hengen lahjan.	2:38 Petari sanoi heille: tehkät parannus/ ja andacan jocainen hänens casta Jesuxen Christuxen nimeen/ syndein andexi andamisexi/ nijn te saatte Pyhän Hengen lahjan:
2:39 Sillä teille ja teidän lapsillenne tämä lupaus on annettu ja kaikille, jotka kaukana ovat, ketkä ikinä Herra, meidän Jumalamme, kutsuu."	39. Sillä teille ja teidän lapsillenne on tämä lupaus annettu, ja kaikille, jotka taampana ovat, kutka ikänä Herra meidän Jumalamme kutsuu.	2:39 Sillä teille ja teidän lapsillen on tämä lupaus annettu/ ja caikille jotca taambana owat/ ja HERRa meidän Jumalamme cudzu.
2:40 Ja monilla muillakin sanoilla hän vakaasti todisti; ja hän kehoitti heitä sanoen: "Antakaa pelastaa itsenne tästä nurjasta sukupolvesta."	40. Ja monilla muillakin sanoilla todisti hän, ja neuvoi heitä, sanoen: antakaat teitänne autettaa tästä pahanilkisestä suvusta.	2:40 Ja monilla muillakin sanoilla todisti hän/ ja neuvoi heitä/ sanoden: andacat teitän autta tästä pahanelkisestä sugusta.
2:41 Jotka nyt ottivat hänen sanansa vastaan, ne kastettiin, ja niin heitä lisääntyi sinä päivänä noin kolmetuhatta sielua.	41. Jotka siis mielellänsä hänen sanansa ottivat vastaan, ne kastettiin; ja sinä päivänä lisääntyi lähes kolmetuhatta sielua.	2:41 Jotca sijs mielelläns hänen sanans otit watan/ ne annoit heidäns casta/ ja sinä päiwänä lisändyi lähes colme tuhatta sielua.
2:42 Ja he pysyivät apostolien opetuksessa ja keskinäisessä yhteydessä ja leivän murtamisessa ja rukouksissa.	42. Ja he pysyivät alati apostolien opissa ja osallisuudessa, ja leivän murtamisessa ja rukouksissa.	2:42 JA he pysyit alati Apostolitten opis ja osallisudes/ ja leiwän murtamises ja rucouxis.
2:43 Ja jokaiselle sielulle tuli pelko; ja monta ihmettä ja tunnustekoa tapahtui apostolien kautta.	43. Mutta jokaiselle sielulle tuli pelko; ja tehtiin apostolien kautta monta ihmettä ja merkkiä.	2:43 Ja jocaidzelle sielulle tuli pelco/ ja tehtin Apostoleilda monda ihmettä ja merckiä.
2:44 Ja kaikki, jotka uskoivat, olivat yhdessä ja pitivät kaikkea yhteisenä,	44. Mutta kaikki, jotka uskoivat, olivat yhdessä ja pitivät kaikki yhteisenä.	2:44 Ja caicki jotca uscoit/ olit yhdes/ ja pidit caicki yhteisnä/ mitä heillä oli.
2:45 ja he myivät maansa ja tavaransa ja jakelivat kaikille, sen mukaan kuin kukin tarvitsi.	45. Ja he myivät hyvyytensä ja tavaransa, ja jakoivat ne kaikille, sen jälkeen kuin kukin tarvitsi.	2:45 He myit heidän hywydens ja tawarans/ ja jaoit caikille/ sen jälken cuin cukin tarwidz
2:46 Ja he olivat alati, joka päivä, yksimielisesti pyhäkössä ja mursivat kodeissa leipää ja nauttivat ruokansa riemulla ja sydämen yksinkertaisuudella,	46. Ja he pysyivät joka päivä yksimielisesti templissä, ja mursivat huoneessa leipää, ja ottivat ruokaa riemulla ja sydämen yksinkertaisuudella,	2:46 Ja he olit jocapäiwä yximielisest Templis/ ja mursit leipä/ muunna täsä/ muunna toises huones/ ja söit toinen toisens cansa.

2:47 kiittäen Jumalaa ja ollen kaiken kansan suosiossa. Ja Herra lisäsi heidän yhteyteensä joka päivä niitä, jotka saivat pelastuksen.	47. Ja kiittäin Jumalaa olivat kaiken kansan suosiossa. Ja Herra lisäsi joka päivä autuaaksi tulevaisia seurakunnalle.	2:47 Ja kijtit Jumalata/ riemulla ja sydämen yxikertaisudella/ ja olit caiken Canssan suosiosa. Ja HERra lisäis jocapäiwä nijlle Seuracunda/ jotca autuaxi tulit.
3. LUKU	3. LUKU	III. Lucu .
3:1 Ja Pietari ja Johannes menivät pyhäkköön yhdeksännellä hetkellä, rukoushetkellä.	1. Niin Pietari ja Johannes menivät ynnä ylös templiin yhdeksännellä rukouksen hetkelle,	3:1 NIjn Petari ja Johannes menit Templijn/ yhdexännellä rucouxen hetkellä.
3:2 Silloin kannettiin esille miestä, joka oli ollut rampa hamasta äitinsä kohdusta ja jonka he joka päivä panivat pyhäkön niin kutsutun Kauniin portin pieleen anomaan almua pyhäkköön meneviltä.	2. Ja mies, saattamatoim hamasta äitinsä kohdusta, kannettiin; jonka he panivat joka päivä sen templin oven eteen, joka kutsutaan Kauniiksi, anomaan niiltä almua, jotka templiin menivät.	3:2 Ja oli yxi mies saattamatoim hamast äitins cohdusta/ jota kannettin ja pandin jocapäiwä sen Templin owen eteen/ joca cudzutun Caunis/ anoman nijldä almua jotca Templijn menit.
3:3 Nähdessään Pietarin ja Johanneksen, kun he olivat menossa pyhäkköön, hän pyysi heiltä almua.	3. Kun hän näki Pietarin ja Johanneksen tahtovan mennä templiin, anoi hän heiltä almua.	3:3 Cosca hän näki Petarin ja Johannexen tahtowan mennä Templijn/ anoi hän heildä almua.
3:4 Niin Pietari ja Johannes katsoivat häneen kiinteästi, ja Pietari sanoi: "Katso meihin."	4. Niin Pietari Johanneksen kanssa katsoi hänen päällensä, ja sanoi: katso meidän päällemme.	3:4 Nijn Petari ja Johannes cadzoit hänen päällens/ ja sanoit: cadzo meidän päällem.
3:5 Ja hän tarkkasi heitä odottaen heiltä jotakin saavansa.	5. Ja hän katseli heidän päällensä, toivoen heiltä jotakin saavansa.	3:5 Ja hän cadzeli heidän päällens/ toiwoin heildä jotakin saapans.
3:6 Niin Pietari sanoi: "Hopeaa ja kultaa ei minulla ole, mutta mitä minulla on, sitä minä sinulle annan: Jeesuksen Kristuksen, Nasaretilaisen, nimessä, nouse ja käy."	6. Niin Pietari sanoi: hopiaa ja kultaa ei minulla ole; vaan sitä mitä minulla on, annan minä sinulle: Jesuksen Kristuksen Natsarealaisen nimeen nouse ja käy.	3:6 Nijn Petari sanoi: hopiata ja culda ei minulla ole/ waan sitä cuin minulla on/ tahdon minä anda sinulle: Jesuxen Christuxen Nazarenuxen nimeen nouse ja käy.
3:7 Ja hän tarttui hänen oikeaan käteensä ja nosti hänet ylös; ja heti hänen jalkansa ja nilkkansa vahvistuivat,	7. Ja hän tarttui hänen oikeaan käteensä ja ojensi hänen, ja kohta hänen säärensä ja kantansa vahvistuivat.	3:7 Ja hän rupeis hänen oikeaan käteens ja ojensi hänen: ja nijn hänen säärens ja candans wahwistuit:

3:8 ja hän hypähti pystyyn, seiso ja käveli; ja hän meni heidän kanssansa pyhäkköön, käyden ja hypellen ja ylistäen Jumalaa.	8. Ja hän karkasi ylös, seiso ja kävi, ja meni heidän kanssansa templiin, käyden ja hypäten ja kiittäen Jumalaa.	3:8 Ja hän carcais ylös/ seiso ja käwi/ ja meni heidän cansans Templijn/ käyden ja hypäten ja kijttäin Jumalata.
3:9 Ja kaikki kansa näki hänen kävelevän ja ylistävän Jumalaa;	9. Ja kaikki kansa näki hänen käyvän ja kiittävän Jumalaa,	3:9 Ja caicki Canssa näki hänen käywän ja kijttäwän Jumalata:
3:10 ja he tunsivat hänet siksi, joka almuja saadakseen oli istunut pyhäkön Kauniin portin pielessä, ja he olivat täynnä hämmästyä ja ihmettelyä siitä, mikä hänelle oli tapahtunut.	10. Ja tunki hänen siksi, joka almun tähden istui templin Kauniin oven edessä; ja he olivat täynnänsä pelkoa ja suurta hämmästyä siitä, mitä hänelle tapahtunut oli.	ja tunsit hänen sixi/ joca almun tähden istui Templin Caunin owen edes. 3:10 Ja he ihmettelit suurest/ ja hämmästyit sijtä cuin hänelle tapahtunut oli.
3:11 Ja kun hän yhä pysyttäytyi Pietarin ja Johanneksen seurassa, riensi kaikki kansa hämmästyksen vallassa heidän luoksensa niin sanottuun Salomon pylväskäytävään.	11. Mutta kuin tämä saattamaton, joka parannettu oli, piti itsensä Pietarin ja Johanneksen tykö, juoksi kaikki kansa hämmästyksissä heidän tykönsä porstuaan, joka kutsutaan Salomon porstuaksi.	3:11 Cosca tämä saattamaton/ joca jo terwe oli/ piti idzens Petarin ja Johannexen tygö/ juoxi caicki Canssa heidän tygöns porstoan/ joca Salomonin cudzutan/ ja ihmettelit.
3:12 Sen nähdessään Pietari rupesi puhumaan kansalle ja sanoi: "Israelin miehet, mitä te tätä ihmettelette, tai mitä te meitä noin katselette, ikäänkuin me omalla voimallamme tai hurskaudellamme olisimme saaneet hänet kävelemään.	12. Kuin Pietari sen näki, vastasi hän kansalle: Israelin miehet! mitä te tätä ihmettelette? eli mitä te meidän päällemme katsotte, niinkuin me olisimme meidän omalla voimallamme eli jumalisuudellamme tämän käymään saattaneet?	3:12 COsca Petari sen näki/ sanoi hän Canssalle: te Israelin miehet/ mitä te tätä ihmettelettä: eli mitä te meidän päällemme cadzotte/ nijncuin me olisimma meidän woimallam eli ansiollam tämän käymän saattanet.
3:13 Aabrahamin ja Iisakin ja Jaakobin Jumala, meidän isiemme Jumala, on kirkastanut Poikansa Jeesuksen, jonka te annoitte alttiiksi ja kielsitte Pilatuksen edessä, kun tämä oli päättänyt hänet päästää.	13. Abrahamin ja Isaakin ja Jakobin Jumala, meidän isäimme Jumala, on Poikansa Jeesuksen kirkastanut, jonka te annoitte ylön ja kielsitte Pilatuksen edessä, kuin hän tuomitsi, että hän piti päästettämän.	3:13 Abrahamin ja Isaachin ja Jacobin Jumala/ meidän Isäim Jumala/ on hänen Poicans Jesuxen kircastanut/ jonga te ylönannoitte ja kielsitte Pilatuxen edes/ cosca hän duomidzi että hän piti päästettämän.
3:14 Te kielsitte Pyhän ja Vanhurskaan ja anoitte, että teille annettaisiin murhamies,	14. Mutta te kielsitte pyhän ja hurskaan, ja anoitte teillenne murhamiestä annetta;	3:14 Mutta te kielsitte sen Pyhän ja Hurscan/ ja anoitte teillenne murhamiestä annetta.
3:15 mutta elämän ruhtinaan te tapoitte; hänet Jumala on herättänyt kuolleista, ja me olemme sen todistajat.	15. Mutta elämän Pääruhtinaan te tapoitte: sen on Jumala kuolleista herättänyt, jonka todistajat me olemme.	3:15 Mutta elämän Pääruhtinan te tapoitte: sen on Jumala cuolleista herättänyt/ jonga todistajat me olemma.

3:16 Ja uskon kautta hänen nimeensä on hänen nimensä vahvistanut tämän miehen, jonka te näette ja tunnette, ja usko, jonka Jeesus vaikuttaa, on hänelle antanut hänen jäsentensä terveyden kaikkien teidän nähtenne.	16. Ja uskon kautta hänen nimensä päälle on hän tässä, jonka te näette ja tunnette, nimensä vahvistanut: ja usko hänen kauttansa antoi tälle terveytensä, kaikkein teidän nähtenne.	3:16 Ja sen uscon kautta hänen nimensä päälle/ on hän tämän päällä/ jonka te näette ja tunnette/ hänen nimensä vahvistanut. Ja se usko hänen kauttansa/ on tälle antanut hänen terveytensä/ kaikkein teidän nähtenne.
3:17 Ja nyt, veljet, minä tiedän, että te olette tietämättömyydestä sen tehneet, te niinkuin teidän hallitusmiehennekin.	17. Ja nyt rakkaat veljet! minä tiedän, että te sen tyhmyydestä tehneet olette, niinkuin teidän ylimmäisennekin.	3:17 Nyt rakkaat veljet/ minä tiedän että te sen tyhmyydestä tehneet olette/ niinkuin teidän ylimmäisennekin.
3:18 Mutta näin on Jumala täyttänyt sen, minkä hän oli edeltä ilmoittanut kaikkien profeettain suun kautta, että nimittäin hänen Voideltunsa piti kärsimän.	18. Mutta Jumala, mitä hän kaikkein prophetainsa suun kautta oli ennustanut, että hänen Kristuksensa piti kärsimän, sen hän täytti.	3:18 Mutta Jumala/ joka kaikkein Prophetainsa suun kautta oli ennustanut/ että Christuksen piti kärsimän/ sen hän näin nyt täytti.
3:19 Tehkää siis parannus ja kääntykää, että teidän syntinne pyyhittäisiin pois,	19. Niin tehkää parannus ja palatkaa, että teidän syntinne pyyhittäisiin pois,	3:19 Nijne tehkät parannus ja palatkaa: 3:20 Että teidän syndinne poispyhitäisiin/
3:20 että virvoituksen ajat tulisivat Herran kasvoista ja hän lähettäisi hänet, joka on teille edeltämäärätty, Kristuksen Jeesuksen.	kuin virvoittamisen ajat tulevat Herran kasvoista edestä, 20. Ja hän lähettää sen, josta teille ennen saarnattu on, Jesuksen Kristuksen,	ja silloin virvoittamisen ajat tulisivat Herran kasvoista edestä/ koska hän sen teille lähettää/ josta nyt ennen saarnattu on/ Jesuksen Christuksen.
3:21 Taivaan piti omistaman hänet niihin aikoihin asti, jolloin kaikki jälleen kohdallensa asetetaan, mistä Jumala on ikiajoista saakka puhunut pyhän profeettainsa suun kautta.	21. Jonka tosin tulee omistaa taivas, niihin aikoihin asti kuin ne kaikki jälleen asetetaan, mistä Jumala on puhunut kaikkein pyhän prophetainsa suun kautta, hamasta maailman alusta.	3:21 Josta tosin tule taivas omistaa/ siihenastia että ne kaikki jälleen asetetaan/ kuin Jumala on puhunut kaikkein pyhän Prophetainsa suun kautta/ hamasta maailman alusta.
3:22 Sillä Mooses on sanonut: 'Profeetan, minun kaltaiseni, Herra Jumala on teille herättävä veljienne joukosta; häntä kuulkaa kaikessa, mitä hän teille puhuu.	22. Sillä Moses on tosin isille sanonut: Herra teidän Jumalanne on teille herättävä Prophetan teidän veljistänne, niinkuin minun: kuulkaa häntä kaikessa, mitä hän teille sanoo,	3:22 Sillä Moses on isille sanonut: Herra teidän Jumalanne/ on teille herättävä Prophetan teidän veljistän/ niinkuin minun/ kuulkaa häntä kaikissa mitä hän teille sano.
3:23 Ja on tapahtuva, että jokainen, joka ei sitä profeettaa kuule, hävitetään kansasta.'	23. Ja pitää tapahtuman, että jokainen sielu, joka ei tätä Prophetaa kuule, pitää hävitettämän pois kansasta.	3:23 Ja pitää tapahtuman/ että jokainen sielu joka ei tätä Prophetata kuule/ se pitää hävitettämän kansasta.

3:24 Ja kaikki profeetat Samuelista alkaen ja kaikki järjestään, jotka puhuneet ovat, ovat myös ennustaneet näitä päiviä.	24. Ja kaikki prophetat hamasta Samuelista, ja sitte edespäin, niin monta, jotka puhuneet ovat, ovat myös kaikki näitä päiviä ennustaneet.	3:24 Ja caicki Prophetat hamasta Samuelista/ ja sijtte edespäin/ nijn monda cuin puhunut on/ owat myös caicki näitä päiwiä ilmoittanet.
3:25 Te olette profeettain ja sen liiton lapsia, jonka Jumala teki meidän isiemme kanssa sanoen Abrahamille: 'Ja sinun siemenessäsi tulevat siunatuiksi kaikki maan sukukunnat.'	25. Te olette prophetain ja sen liiton lapset, jonka Jumala meidän isäimme kanssa teki, sanoen Abrahamille: ja sinun siemenessä pitää kaikki kansat maan päällä siunattaman.	3:25 Te oletta Prophetain/ ja sen lijton lapset/ jonga Jumala meidän Isäimme cansa teki/ cosca hän Abrahamille sanoi: sinun siemenes cautta pitää caicki Canssat maan päällä siunattaman.
3:26 Teille ensiksi Jumala on herättänyt Poikansa ja lähettänyt hänet siunaamaan teitä, kun kääntyte itsekukin pois pahuudestanne."	26. Teille on Jumala ensin Poikansa Jesuksen herättänyt ja on hänen lähettänyt teitä siunaamaan, että te kukin teidän pahuudestanne palajaisitte.	3:26 Teille on Jumala ensin hänen Poicans Jesuxen herättänyt/ ja on teitä lähettänyt siunaman/ että cukin pahudestans palajais.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .
4:1 Mutta kun he puhuivat kansalle, astuivat papit ja pyhäkön vartioston päällikkö ja saddukeukset heidän eteensä,	1. Mutta kuin he kansalle puhuivat, niin papit ja templin esimies ja Saddukealaiset tulivat sinne,	4:1 COsca he Canssalle puhuit/ nijn Papit ja Templin Esimies/ ja Sadduceuxet tulit sinne
4:2 närkästyneinä siitä, että he opettivat kansaa ja julistivat Jeesuksessa ylösnousemusta kuolleista.	2. Ja närkästyivät, että he kansaa opettivat ja ilmoittivat Jesuksen kautta ylösnousemisen kuolleista,	4:2 (Ja närkästyit että he Canssa opetit/ ja ilmoitit Jesuxen cautta ylösnousemisen cuolleista)
4:3 Ja he kävivät heihin käsiksi ja panivat heidät vankeuteen seuraavaan päivään asti, sillä oli jo ehtoo.	3. Ja heittivät kätensä heidän päällensä ja panivat heidät huomeneksi kiinni; sillä jo oli ehtoo.	4:3 Ja heitit kätens heidän päällens/ ja panit heidän huomenexi kijnni: sillä jo oli ehto.
4:4 Mutta monet niistä, jotka olivat kuulleet sanan, uskoivat, ja miesten luku nousi noin viiteentuhanteen.	4. Mutta monta niistä, jotka sanan kuulivat, uskoivat ja miesten luku tuli lähes viisituhatta.	4:4 Mutta monda nijstä/ jotca sanan cuulit/ uscoit/ ja miesten lucu tuli wijsi tuhatta.
4:5 Seuraavana päivänä heidän hallitusmiehensä ja vanhimpansa ja kirjanoppineensa kokoontuivat Jerusalemissa,	5. Mutta toisena päivänä tapahtui, että heidän ylimmäisensä ja vanhimpansa kokoontuivat ja kirjanoppineet Jerusalemissa,	4:5 MUTta toisna päiwänä tapahdui/ että heidän ylimmäisens ja wanhimbans/ ja Kirjanoppenet Jerusalemis.

4:6 niin myös ylimmäinen pappi Hannas ja Kaifas ja Johannes ja Aleksander sekä kaikki, jotka olivat ylimmäispapillista sukua.	6. Ja Hannas ylimmäinen pappi, ja Kaiphas, ja Johannes, ja Aleksander, ja niin monta kuin ylimmäisten pappein suvusta oli,	4:6 Ja Hannas ylimmäinen Pappi/ ja Caiphas/ ja Johannes/ ja Alexander/ ja nijn monda cuin ylimmäisten Pappein sugusta oli/ cocoisit heidäns.
4:7 Ja he asettivat heidät eteensä ja kysyivät: "Millä voimalla tai kenen nimeen te tämän teitte?"	7. Ja asettivat heidät keskellensä ja kysyivät heiltä: millä voimalla taikka kenenkä nimeen te olette tämän tehneet?	4:7 Ja asetit heidän keskelläns/ ja kysyit heille/ sanoden: millä woimalla taicka kenengä nimeen te oletta tämän tehnet?
4:8 Silloin Pietari, Pyhää Henkeä täynnä, sanoi heille: "Kansan hallitusmiehet ja vanhimmat!	8. Niin Pietari, täynnänsä Pyhää Henkeä, sanoi heille: te kansan ylimmäiset ja Israelin vanhimmat!	4:8 NIin Petari/ täynäns Pyhä Henge/ sanoi heille: Te Canssan ylimmäiset ja Israelin wanhimmat:
4:9 Jos meitä tänään kuulustellaan sairaalle miehelle tehdystä hyvästä työstä ja siitä, kenen kautta hän on parantunut,	9. Jos me tänäpäpä tuomitaan sen hyvän työn edestä sille sairaalle miehelle, jonka kautta hän parannettu on,	4:9 Että me tänäpäpä duomitamme sen hywän tegon edest/ cuin me teimme sille sairalle miehelle/ jonga cautta hän parattu on:
4:10 niin olkoon teille kaikille ja koko Israelin kansalle tiettävä, että Jeesuksen Kristuksen, Nasaretilaisen, nimen kautta, hänen, jonka te ristiinnaulitsitte, mutta jonka Jumala kuolleista herätti, hänen nimensä kautta tämä seisoo terveenä teidän edessänne.	10. Niin olkoon teille ja kaikelle Israelin kansalle tiettävä, että Jesuksen Kristuksen Natsarealaisen nimeen, jonka te ristiinnaulitsitte, jonka Jumala kuolleista herätti, sen kautta tämä seisoo teidän edessänne terveenä.	4:10 Nijn olcon teille ja caikelle Canssalle tiettävä/ että Jesuxen Christuxen Nazarenuxen nimeen/ jonga te ristinnaulidzitte/ ja Jumala cuolleista herätti: hänen cauttans tämä seiso terwenä teidän edesän.
4:11 Hän on 'se kivi, jonka te, rakentajat, hylkäsitte, mutta joka on kulmakiveksi tullut.'	11. Hän on se kivi, joka teiltä rakentajilta hyljätty on, joka on nurkkakiveksi tullut.	4:11 Hän on se kiwi/ joca teildä rakendailda hyljätty on/ ja on culmakiwexi tullut/
4:12 Eikä ole pelastusta yhdessäkään toisessa; sillä ei ole taivaan alla muuta nimeä ihmisille annettu, jossa meidän pitäisi pelastuman."	12. Ja ei yhdessäkään toisessa ole autuutta; sillä ei myös ole muuta nimeä taivaan alla ihmisille annettu, jossa meidän pitää autuaaksi tuleman.	eikä yhdesäkän toises ole autuutta. 4:12 Ei myös ole muuta Nime Taiwan alla ihmisille annettu/ josa me autuaxi tulemma.
4:13 Mutta kun he näkivät Pietarin ja Johanneksen rohkeuden ja havaitsivat heidän olevan koulunkäymättömiä ja oppimattomia miehiä, he ihmettelivät; ja he tunsivat heidät niiksi, jotka olivat olleet Jeesuksen kanssa.	13. Mutta kuin he näkivät Pietarin ja Johanneksen puheen rohkeuden, sillä he ymmärsivät heidät oppimattomiksi ja kirjantaitamattomiksi miehiksi, ihmettelivät he ja tunsivat heidät, että he Jesuksen kanssa olleet olivat.	4:13 CUin he näit Petarin ja Johannexen puhen rohkeuden/ nijn he ihmettelit: sillä he kyllä tiesit heidän oppemattomixi ja kirjantaitamattomixi miehixi/ ja hywäst heidän tunsit/ että he Jesuxen cansa ollet olit

4:14 Ja nähdessään parannetun miehen seisovan heidän kanssansa he eivät voineet mitään vastaansanoa,	14. Mutta kuin he näkivät sen ihmisen seisovan heidän kanssansa, joka parannettu oli, ei he taitaneet mitään sitä vastaan puhua.	4:14 Ja he näit seisowan sen ihmisen heidän cansans/ joca parattu oli/ ja ei tainnet mitän sitä wastan puhua.
4:15 vaan käskettyään heidän astua ulos neuvostosta he pitivät keskenänsä neuvoa	15. Mutta he käskivät heitä ulos raadista mennä pois, ja pitivät neuvoa keskenänsä,	4:15 Mutta he käskit heitä Raadista poismennä/ ja pidit neuwo keskenäns/ sanoden:
4:16 ja sanoivat: "Mitä me teemme näille miehille? Sillä että heidän kauttansa on tapahtunut ilmeinen ihme, sen kaikki Jerusalemin asukkaat tietävät, emmekä me voi sitä kieltää.	16. Sanoen: mitä me näille miehille teemme? Sillä julkinen merkki on heidän kauttansa tehty, joka kaikille Jerusalemin asuvaisille tiettävä on, ja emme taida kieltää.	4:16 Mitä me näille miehille temme? Sillä julkinen mercki on heidän cauttans tehty/ joca caikille Jerusalemin asuwaisille tiettävä on/ jota en me myös taida kieldä.
4:17 Mutta ettei se leviäisi laajemmalle kansaan, niin kieltäkäämme ankarasti heitä enää tähän nimeen puhumasta yhdellekään ihmiselle."	17. Mutta ettei se enempi kansan keskelle hajoisi, niin haastakaamme heitä kovin, ettei he tästedes yhdellekään ihmiselle tästä nimestä puhuisi.	4:17 Mutta ettei se enämbi Canssan keskelle hajo/ nijn haastacam heitä cowin/ ettei he tästedes yhdellengän ihmiselle tästä nimestä puhuis.
4:18 Niin he kutsuivat heidät ja kielsivät heitä mitään puhumasta ja opettamasta Jeesuksen nimeen.	18. Ja he kutsuivat heidät ja kaiketi kielsivät heitä puhumasta ja opettamasta Jesuksen nimeen.	4:18 Ja he cudzuit heidän/ ja kielsit heitä puhumast ja opettamast Jesuxen nimeen.
4:19 Mutta Pietari ja Johannes vastasivat heille ja sanoivat: "Päätäkää itse, onko oikein Jumalan edessä kuulla teitä enemmän kuin Jumalaa;	19. Mutta Pietari ja Johannes vastasivat heitä ja sanoivat: tuomitkaat itse, jos se on oikia Jumalan edessä, että me teitä enemmän kuulemme kuin Jumalaa.	4:19 Mutta Petari ja Johannes wastaisit/ ja sanoit: duomitcat idze/ jos se on oikia Jumalan edes/ että me teitä enämmän cuulemma cuin Jumalata:
4:20 mutta me emme voi olla puhumatta siitä, mitä olemme nähneet ja kuulleet."	20. Sillä emme taida niitä puhumatta olla, joita me nähneet ja kuulleet olemme.	4:20 Sillä en me taida sijtä wait olla/ cuin me nähnet ja cuullet olemma.
4:21 Niin he uhkasivat heitä vielä enemmän ja päästivät heidät, koska eivät kansan tähden keksineet, miten rangaista heitä, sillä kaikki ylistivät Jumalaa siitä, mitä tapahtunut oli.	21. Mutta he uhkasivat heitä, ja antoivat heidän mennä, ja ei löytäneet mitään, josta he olisivat heitä vaivanneet, kansan tähden; sillä kaikki kiittivät Jumalaa sen edestä mikä tapahtunut oli.	4:21 Mutta he uhcaisit heitä/ ja annoit heidän mennä/ ja ei löynnet mitän/ josta he olisit heitä waiwannet/ Canssan tähden/ jotca caicki kijtit Jumalata/ sen edest cuin tapahtunut oli.
4:22 Sillä sivu neljäkymmenen oli jo vuosiltaan se mies, jossa tämä parantumisen ihme oli tapahtunut.	22. Sillä se ihminen oli ylitse neljäkymmenen ajastajan vanha, jossa tämä parantamisen tunnusmerkki tehty oli.	4:22 Sillä se ihminen oli ylidze neljäkymmenen ajastajan wanha/ josa tämä terweyden mercki tehty oli.

4:23 Ja päästyään vapaiksi he menivät omiensa tykö ja kertoivat kaiken, mitä ylipapit ja vanhimmat olivat heille sanoneet.	23. Mutta kuin he päästetyt olivat, tulivat he omainsa tykö ja ilmoittivat, mitä pappein päämiehet ja vanhimmat heille sanoneet olivat.	4:23 MUtتا cuin he päästettin/ tulit he omains tygö/ ja ilmoitit nijlle mitä Pappein Päämiehet ja wanhimmat heille sanonet olit.
4:24 Sen kuultuansa he yksimielisesti korottivat äänensä Jumalan puoleen ja sanoivat: "Herra, sinä, joka olet tehnyt taivaan ja maan ja meren ja kaikki, mitä niissä on!	24. Kuin he sen kuulivat, korottivat he yksimielisesti äänensä Jumalan tykö ja sanoivat: Herra, sinä olet Jumala, joka taivaan ja maan ja meren, ja kaikki, mitä niissä on, tehnyt olet,	4:24 Cosca he sen cuulit/ corgotit he yximielisest änenš Jumalan tygö/ ja sanoit: HERra/ sinä olet Jumala/ joca Taiwan/ ja maan/ ja meren/ ja caicki mitä nijsä on/ tehnyt olet:
4:25 Sinä, joka Pyhän Hengen kautta, isämme Daavidin, sinun palvelijasi, suun kautta, olet puhunut: 'Miksi pakanat pauhaavat ja kansat turhia ajattelevat?	25. Joka Davidin sinun palvelias suun kautta puhunut olet: miksi pakanat kiukuitsevat ja kansat turhaa aikovat?	4:25 Sinä joca Dawidin sinun palwelias suun cautta puhunut olet: mixi pacanat kiucuidzewat/ ja Canssat turha aicoiwat?
4:26 Maan kuninkaat nousevat, ja ruhtinaat kokoontuvat yhteen Herraa ja hänen Voideltuansa vastaan.'	26. Vaan kuninkaat yhteen menevät ja päämiehet kokoovat heitänš Herraa vastaan ja hänen Kristustansa vastaan?	4:26 Maan Cuningat yhten menewät/ ja päämiehet cocowat heitänš/ HERra ja hänen Christustans wastan?
4:27 Sillä totisesti, tässä kaupungissa kokoontuivat sinun pyhää Poikaasi Jeesusta vastaan, jonka sinä olet voidellut, sekä Herodes että Pontius Pilatus pakanain ja Israelin sukukuntain kanssa,	27. Sillä he ovat tosin kokoontuneet sinun pyhää Poikaas Jesusta vastaan, jonka sinä voitelit, sekä Herodes että Pontius Pilatus pakanain ja Israelin kansan kanssa,	4:27 He owat nyt tosin cocondunet sinun pyhä Poicas Jesusta wastan/ jonga sinä woitelit: sekä Herodes että Pontius Pilatus/ pacanain ja Israelin Canssan cansa:
4:28 tekemään kaiken, minkä sinun kätesi ja päätöksesi oli edeltämäärännyt tapahtuvaksi.	28. Tekemään mitä sinun kätes ja neuvos ennen aikonut oli, että tapahtuman pitäis.	4:28 Tekemän mitä sinun kätes ja neuwos ennen aicoinut oli/ että tapahtuman pidäis.
4:29 Ja nyt, Herra, katso heidän uhkauksiansa ja anna palvelijaisi kaikella rohkeudella puhua sinun sanaasi;	29. Ja nyt Herra, katso heidän uhkaustansa ja anna sinun palveliais kaikella uskalluksella sinun sanaas puhua.	4:29 Ja HERra/ cadzo nyt heidän uhcaustans/ ja anna sinun palwelias caikella uscalluxella sinun sanas puhua.
4:30 ja ojenna kätesi, niin että sairaat parantuvat ja tunnustekoja ja ihmeitä tapahtuu sinun pyhän Poikasi Jeesuksen nimen kautta."	30. Ja ojenna kätes parantamaan, ja että merkit ja ihmeet sinun pyhän Poikas Jesuksen nimen kautta tehtäisiin.	4:30 Ja ojenna kätes/ että terweys/ ja merkit/ ja ihmet sinun pyhän lapses Jesuxen nimen cautta tehdäisin.

4:31 Ja kun he olivat rukoilleet, vapisi se paikka, jossa he olivat koolla, ja he tulivat kaikki Pyhällä Hengellä täytetyiksi ja puhuivat Jumalan sanaa rohkeasti.	31. Ja kuin he rukoilleet olivat, liikkui se paikka, jossa he koossa olivat, ja he täytettiin kaikki Pyhällä Hengellä ja puhuivat Jumalan sanaa uskalluksella.	4:31 Ja cuin he rucoillet olit/ lijckui se paicka josa he coosa olit/ ja he täytettin caicki Pyhällä Hengellä/ ja puhuit Jumalan sana uscalluxella.
4:32 Ja uskovaisten suuressa joukossa oli yksi sydän ja yksi sielu; eikä kenkään heistä sanonut omaksensa mitään siitä, mitä hänellä oli, vaan kaikki oli heillä yhteistä.	32. Ja niiden paljoudessa, jotka uskoivat, oli yksi sydän ja yksi sielu, ei myös kenkään heistä sanonut mitään omaksensa, mitä hänellä oli, vaan kaikki olivat heillä yhteiset.	4:32 JA uscollisten paljoudes oli yxi sydän ja yxi sielu/ ei myös kengän heistä sanonut mitän omaxensa/ cuin hänellä oli/ waan caicki oli heillä yhteiset.
4:33 Ja apostolit todistivat suurella voimalla Herran Jeesuksen ylönousemuksesta, ja suuri armo oli heillä kaikilla.	33. Ja apostolit todistivat suurella voimalla Herran Jeesuksen ylönousemisesta, ja suuri armo oli kaikkein heidän päällänsä.	4:33 Ja Apostolit todistit suurella woimalla HERran Jesuxen ylönousemisesta/ ja suuri armo oli caickein heidän päällänsä.
4:34 Ei myöskään ollut heidän seassaan ketään puutteenalaista; sillä kaikki, joilla oli maatiloja tai taloja, myivät ne ja toivat myytyjen hinnan	34. Ja ei myös ollut yhtään tarvitsevaa heissä; sillä niin monta, joilla pellot eli huoneet olivat, ne myivät ja toivat myytyin hinnan,	4:34 Ja ei myös ollut yhtän tarwidzepa heisä: sillä nijn monda/ joilla peldo eli huone oli/ ne he myit:
4:35 ja panivat apostolien jalkojen juureen; ja jokaiselle jaettiin sen mukaan, kuin hän tarvitsi.	35. Ja panivat apostolien jalkain eteen: ja jokaiselle jaettiin niinkuin kukin tarvitsi.	4:35 Ja panit sen myydyn tawaran hinnan Apostolitten jalcain eteen. 4:36 Ja jocaidzelle annettin nijncuin cukin tarwidzi.
4:36 Niinpä Joosef, jota apostolit kutsuivat Barnabaaksi - se on käännettynä: kehoittaja - leeviläinen, syntyiisin Kyprosta,	36. Mutta Joses, joka liialta nimeltä apostoleilta kutsutaan Barnabas (se on niin paljon sanottu kuin lohdutuksen poika) Leviläinen, Kypristä sukuisin,	4:37 MUTta Joses/ joca myös lijalda nimeldä Apostoleilda cudzutan Barnabas (se on/ lohdutuxen poica) Lewita/ Cyprist sucuisin/
4:37 myi omistamansa pellon, toi rahat ja pani ne apostolien jalkojen juureen.	37. Hänellä oli pelto, sen hän myi, ja toi hinnan ja pani apostolitten jalkain eteen.	hänellä oli peldo/ sen hän myi/ ja toi hinnan/ ja pani Apostolitten jalcain eteen.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu .
5:1 Mutta eräs mies, nimeltä Ananias, ja hänen vaimonsa Safiira myivät maatilat,	1. Mutta mies, Ananias nimeltä, emäntänsä Saphiran kanssa myi tavaransa,	5:1 MUTta yxi mies/ ja Ananias nimeldä/ ja Saphira hänen emändäns/ myi tawarans/

5:2 ja mies kätki vaimonsa tieteen osan hinnasta, ja osan hän toi ja pani apostolien jalkojen eteen.	2. Ja kätki jotain hinnasta emäntänsä tieteen, ja toi osan edes ja pani apostolitten jalkain eteen.	5:2 Ja kätki jotain hinnasta hänen emändänsä tieteen/ ja toi osan edes/ ja pani Apostolitten jalcain eteen.
5:3 Mutta Pietari sanoi: "Ananias, miksi on saatana täyttänyt sinun sydämesi, niin että koetit pettää Pyhää Henkeä ja kätkit osan maatilain hinnasta?"	3. Niin Pietari sanoi: Ananias, miksi saatana täytti sinun sydämes Pyhän Hengen edessä valhettelemaan, että jotakin pellon hinnasta kätkit?	5:3 Nijn Petari sanoi: Anania/ mixi Perkele täytti sinun sydämes/ Pyhän Hengen edes walehteleman/ ettäs jotakin pellon hinnasta kätkit?
5:4 Eikö se myymätönnä ollut sinun omasi, ja eikö myynnin jälkeekin sen hinta ollut sinun? Miksi päätit sydämessäsi tämän tehdä? Et sinä ole valhetellut ihmisille, vaan Jumalalle."	4. Etkös olisi saanut sitä pitää, kuin se sinulla oli, ja se myytykin oli sinun hallussas? miksis senkaltaista olet sydämees päästänyt? Et sinä ole ihmisten, vaan Jumalan edessä valehdellut.	5:4 Sinä olisit kyllä sen saanut pitää/ ja cosca se myytykin oli/ nijn se oli wielä sijtte sinun hallusas/ mixis sencaltaista olet sydämees päästänyt? 5:5 Et sinä ole ihmisten/ waan Jumalan edes walehdellut.
5:5 Kun Ananias kuuli nämä sanat, kaatui hän maahan ja heitti henkensä. Ja suuri pelko valtasi kaikki, jotka sen kuulivat.	5. Kuin Ananias nämät sanat kuuli, lankesi hän maahan ja antoi henkensä. Ja suuri pelko tuli kaikkein niiden päälle, jotka tämän kuulivat.	Cosca Ananias nämät sanat cuuli/ langeis hän maahan/ ja andoi hengens. 5:6 Ja suuri pelco tuli caickein nijden päälle jotca tämän cuulit.
5:6 Ja nuoret miehet nousivat ja korjasivat hänet ja kantoivat hänet pois ja hautasivat.	6. Niin nuoret miehet nousivat ja korjasivat hänen, veivät pois ja hautasivat hänen.	Nijn nuoret miehet nousit ja corjaisit hänen/ poisweit ja hautaisit hänen.
5:7 Noin kolmen hetken kuluttua hänen vaimonsa tuli sisään eikä tiennyt, mitä oli tapahtunut.	7. Mutta tapahtui liki kolmen hetken perästä, että myös hänen emäntänsä tuli sisälle eikä tietänyt, mitä tapahtunut oli.	5:7 JA wähän ajan perästä/ liki colme hetke/ tuli myös hänen emändänsä sisälle/ eikä tiennyt mitä tapahtunut oli.
5:8 Niin Pietari kysyi häneltä: "Sano minulle: siihenkö hintaan te myitte maatilain?" Hän vastasi: "Kyllä, juuri siihen hintaan."	8. Niin Pietari vastasi häntä: sanos minulle: oletteko sen pellon siihen hintaan myyneet? mutta hän sanoi: olemme niinkin siihen hintaan.	5:8 Nijn Petari sanoi hänelle: sanos/ olettaco sen pellon sijhen hindaan myynet? Hän sanoi: olemma sijhen hindaan.
5:9 Mutta Pietari sanoi hänelle: "Miksi olette yksissä neuvoin käyneet kiusaamaan Herran Henkeä? Katso, niiden jalat, jotka hautasivat sinun miehesi, ovat oven takana, ja he kantavat sinutkin pois."	9. Sanoi Pietari hänelle: miksi te olette mielistyneet keskenänne Herran Henkeä kiusaamaan? Katso, niiden jalat, jotka sinun miehes hautasivat, ovat oven edessä ja vievät pois sinun.	5:9 Sanoi Petari hänelle: mixi te oletta mielistynet keskenänne HERran Henge kiusaman? Cadzo nijden jalcoja/ jotca sinun miehes hautaisit/ ne owat owen edes/ ja pian wiewät myös sinun.

5:10 Niin hän heti kaatui hänen jalkojensa eteen ja heitti henkensä; ja kun nuorukaiset tulivat sisään, tapasivat he hänet kuolleena, kantoivat pois ja hautasivat hänet hänen miehensä viereen.	10. Ja hän kohta lankesi maahan hänen jalkainsa eteen ja antoi henkensä. Niin nuoret miehet tulivat sisälle ja löysivät hänen kuolleena, ja he veivät hänen ulos ja hautasivat miehensä tykö.	5:10 Ja hän cohta langeis maahan hänen jalcains eteen/ ja andoi hengens. Nijn nuoret miehet tulit sisälle/ ja löysit hänen cuolluexi/ ja he weit hänen ulos ja hautaisit miehens tygö.
5:11 Ja suuri pelko valtasi koko seurakunnan ja kaikki ne, jotka tämän kuulivat.	11. Ja suuri pelko tuli koko seurakunnalle ja kaikille niille, jotka tämän kuulivat.	5:11 Ja suuri pelgo tuli coco Seuracunnalle/ ja caikille nijlle jotca tämän cuulit.
5:12 Ja apostolien käten kautta tapahtui kansassa monta tunnustekoa ja ihmettä; ja he olivat kaikki yksimielisesti koolla Salomon pylväskäytävässä.	12. Ja apostolitten käten kautta tehtiin monta merkkiä ja ihmettä kansan seassa. Ja olivat kaikki yksimielisesti Salomon esihuoneessa.	5:12 JA Apostolitten cautta tehtin monda merckiä ja ihmettä Canssan seas. Ja he olit caicki yximielisest Salomonin esihuonesä.
5:13 Eikä muista kukaan uskaltanut heihin liittyä, mutta kansa piti heitä suuressa kunniassa.	13. Mutta ei niistä muista uskaltanut yksikään itsiänsä antaa heidän sekaansa; vaan kansa piti paljon heistä.	5:13 Mutta ei nijstä muista uscaldanut yxikän idzens anda heidän secans/ waan Canssa piti paljo heistä.
5:14 Ja yhä enemmän karttui niitä, jotka uskoivat Herraan, sekä miehiä että naisia suuret joukot.	14. Ja joukko paljon eneni miehistä ja vaimoista, jotka Herran päälle uskoivat:	5:14 Ja joucko enäni miehistä ja vaimoista/ jotca HERran päälle uscoit:
5:15 Kannettiinpa sairaita kaduillekin ja pantiin vuoteille ja paareille, että Pietarin kulkiessa edes hänen varjonsa sattuisi johonkuhun heistä.	15. Niin että he kantoivat sairaita kaduille ja panivat niitä vuoteille ja paareille, että Pietarin tullessa ainoasti hänen varjonsa jonkun heistä olis varjonnut.	5:15 Ja cannoit sairaita catuille/ ja panit nijtä vuoteille ja paareille/ että Petarin tulles ainoastans hänen warjons jongun heistä olis warjonnut.
5:16 Myöskin kaupungeista Jerusalemin ympäriltä tuli paljon kansaa, ja he toivat sairaita ja saastaisten henkien vaivaamia, ja ne kaikki tulivat parannetuiksi.	16. Ja tuli myös suuri joukko kokoon lähimmäisistä kaupungeista Jerusalemiin, ja toviat sairaita ja saastaisilta hengiltä vaivatuita, jotka kaikki parannettiin.	5:16 Ja tuli myös suuri joucko cocon lähimmäisistä Caupungeista Jerusalemijn/ ja toit sairaita/ ja saastaisilda hengeildä rijwatuita/ jotca caicki parattin.
5:17 Silloin nousi ylimmäinen pappi ja kaikki, jotka olivat hänen puolellansa, saddukeusten lahko, ja he tulivat kiihkoa täyteen	17. Niin nousi ylimmäinen pappi, ja kaikki, jotka hänen kanssansa olivat, Saddukealaisten lahko, ja olivat täynnänsä kiivautta,	5:17 NIin nousi ylimmäinen Pappi/ ja caicki jotca hänen cansans olit/ se Sadduceusten lahco/ ja oli täynnäns kijwautta
5:18 ja kävivät käsiksi apostoleihin ja panivat heidät yleiseen vankihuoneeseen.	18. Ja paiskasivat kätensä apostolitten päälle ja panivat heidät yhteiseen vankihuoneeseen.	5:18 Ja paiscaisit kätens Apostolitten päälle/ ja panit heidän yhteiseen fangihuoneseen.

5:19 Mutta yöllä avasi Herran enkeli vankilan ovet ja vei heidät ulos ja sanoi:	19. Mutta Herran enkeli avasi yöllä tornin oven, ja vei heidät sieltä ulos ja sanoi:	Mutta HERran Engeli awais yöllä tornin owen/ ja wei heidän siellä ulos/
5:20 "Menkää ja astukaa esiin ja puhukaa pyhäkössä kansalle kaikki tämän elämän sanat."	20. Menkää, seisokaat ja puhukaat templissä kansalle kaikki tämän elämän sanat.	5:19 Ja sanoi: mengät/ seisocat ja puhucat Templis Canssalle/ caicki tämän elämän sanat.
5:21 Sen kuultuansa he menivät päivän koittaessa pyhäkköön ja opettivat. Niin saapui ylimmäinen pappi ja ne, jotka olivat hänen puolellansa, ja he kutsuivat koolle neuvoston ja israelilaisten vanhinten kokouksen; ja he lähettivät noutamaan heitä vankilasta.	21. Mutta kuin he sen kuuluivat, menivät he varhain aamulla templiin ja opettivat. Niin ylimmäinen pappi tuli, ja ne, jotka hänen kansansa olivat, kutsuivat raadin kokoon ja kaikki Israelin lasten vanhimmat, ja lähettivät vankihuoneesen heitä noutamaan.	5:20 Cosca he sen cuulit/ menit he warahin amulla Templijn ja opetit. 5:21 Nijn ylimmäinen Pappi tuli/ ja ne jotca hänen cansans olit/ cudzuit Raadin cocon/ ja caicki Israelin lasten wanhimmat/ ja lähetit fangihuonen tygö/ heitä noutaman.
5:22 Mutta kun oikeudenpalvelijat tulivat vankilaan, eivät he löytäneet heitä sieltä, vaan palasivat takaisin ja kertoivat,	22. Kuin palveliat menivät, eikä heitä tornista löytäneet, niin he palasivat ja ilmoittivat,	5:22 Cosca palweliat menit/ eikä heitä tornista löytänet/ njn he palaisit ja ilmoitit heille/ sanoden:
5:23 sanoen: "Vankilan me kyllä huomasimme hyvin tarkasti suljetuksi ja vartijat seisomassa ovien edessä; mutta kun avasimme, emme sisältä ketään löytäneet."	23. Sanoen: tornin me tosin löysimme kyllä visusti suljetuksi ja vartiat ulkona oven edessä seisovan; mutta kuin me sen avasimme, emme ketään sieltä löytäneet.	5:23 Tornin me tosin löysimme kyllä wisust suljetuxi/ ja wartiat owen edes seisowan/ mutta cosca me sen awaisim/ njn en me ketän siellä löytänet.
5:24 Kun pyhäkön vartioston päällikkö ja ylipapit kuuluivat nämä sanat, eivät he tienneet, mitä heistä ajatella ja mitä tästä tulisi.	24. Kuin ylimmäinen pappi ja templin esimies ja pappein päämiehet nämät kuuluivat, epäilivät he heistä, miksi se viimeinkin tulis.	5:24 Cosca ylimmäinen Pappi/ ja Templin Esimies/ ja muut päämiehet nämät cuulit/ epäilit he mitä heistä wijmeingin tulis.
5:25 Niin tuli joku ja kertoi heille: "Katso, ne miehet, jotka te panitte vankilaan, seisovat pyhäkössä ja opettavat kansaa."	25. Niin tuli yksi ja ilmoitti heille, sanoen: katso, ne miehet, jotka te torniin panitte, ovat templissä ja seisovat opettamassa kansaa.	5:25 Nijn tuli yxi ja ilmoitti heille/ sanoden: cadzo/ ne miehet jotca te tornijn panitta/ owat Templis/ ja seisowat opettamas Canssa.
5:26 Silloin päällikkö meni oikeudenpalvelijain kanssa ja nouti heidät; ei kuitenkaan väkisin, sillä he pelkäsivät, että kansa heidät kivittäisi.	26. Niin esimies meni palvelijoinensa ja toi heidät suosiolla sieltä (sillä he pelkäsivät kansan heitä kivittävän).	5:26 NIin Esimies meni palwelioinens/ ja toi heidän suosiolla siellä: sillä he pelkäisit Canssan heitäns kiwittävän.

5:27 Ja he toivat heidät ja asettivat neuvoston eteen. Ja ylimmäinen pappi kuulusteli heitä	27. Ja kuin he toivat heidät, asettivat he heidät raadin eteen. Ja ylimmäinen pappi kysyi heiltä,	Ja cuin he toit heidän/ asetit he heidän Raadin eteen. 5:27 Ja ylimmäinen Pappi kysyi heitä/
5:28 ja sanoi: "Me olemme kieltämällä kieltäneet teitä opettamasta tähän nimeen; ja katso, te olette täyttäneet Jerusalemin opetuksellanne ja tahdotte saattaa meidän päällemme tuon miehen veren."	28. Sanoen: emmekö ole kovasti teitä kieltäneet puhumasta kansalle tähän nimeen? Ja katso, te olette Jerusalemin täyttäneet teidän opetuksellanne, ja tahdotte tämän ihmisen veren vetää meidän päällemme.	ja sanoi: emmengö me ole cowast teitä kieldänet puhumast Canssalle tähän nimeen? 5:28 Ja cadzo/ te oletta Jerusalemin täyttänet teidän opetuxellan/ ja tahdotta tämän ihmisen weren wetä meidän päällem.
5:29 Mutta Pietari ja muut apostolit vastasivat ja sanoivat: "Enemmän tulee totella Jumalaa kuin ihmisiä.	29. Mutta Pietari ja muut apostolit vastasivat ja sanoivat: enempi tulee kuulla Jumalaa kuin Ihmisiä.	5:29 MUtta Petari ja muut Apostolit wastaisit/ ja sanoit: enä tule cuulla Jumalata cuin ihmisiä.
5:30 Meidän isiemme Jumala on herättänyt Jeesuksen, jonka te ripustitte puuhun ja surmasitte.	30. Meidän isäimme Jumala herätti Jeesuksen, jonka te tapoitte ja ripustitte puuhun.	5:30 Meidän Isäim Jumala herätti Jesuxen/ jonga te tapoitta ja ripustitta puuhun.
5:31 Hänet on Jumala oikealla kädellensä korottanut Päämieheksi ja Vapahtajaksi, antamaan Israelille parannusta ja syntien anteeksiantamusta.	31. Sen on Jumala korottanut oikialle kädellensä Päämieheksi ja Vapahtajaksi, antamaan Israelille parannusta ja syntein anteeksi antamusta.	5:31 Sen on Jumala corgottanut oikialle kädellens Päämiehexi ja Wapahtajaxi/ andaman Israelille parannusta ja syndein andexi andamusta.
5:32 Ja me olemme kaiken tämän todistajat, niin myös Pyhä Henki, jonka Jumala on antanut niille, jotka häntä tottelevat."	32. Ja me olemme näiden sanain todistajat, ja myös Pyhä Henki, jonka Jumala on niille antanut, jotka häntä kuulevat.	5:32 Ja me olemma hänen todistajans näiden sanain puolesta/ ja myös Pyhä Hengi/ jonga Jumala on nijlle andanut jotca händä cuulewat.
5:33 Kun he sen kuulivat, viilsi se heidän sydäntänsä, ja he tahtoivat tappa heidät.	33. Mutta kuin he nämät kuulivat, kävi se lävitse heidän sydämensä, ja he pitivät neuvoa tappaaksensa heitä.	5:33 Cosca he nämät cuulit/ käwi se läpidze heidän sydämens/ ja pidit neuwo tappaxens heitä.
5:34 Mutta neuvostossa nousi eräs fariseus, nimeltä Gamaliel, lainopettaja, jota koko kansa piti arvossa, ja hän käski viedä miehet vähäksi aikaa ulos.	34. Niin nousi raadista yksi Pharisealainen, nimeltä Gamaliel, lainopettaja, josta kaikki kansa paljon piti: se käsi apostoleita pikimältänsä viedä ulos,	5:34 NIin nousi Raadist yxi Phariseus/ nimeldä Gamaliel/ Lainopettaja/ josta caicki Canssa paljo piti/ se käski Apostoleita erinäns.
5:35 Sitten hän sanoi neuvostolle: "Israelin miehet, kavahtakaa, mitä aiotte tehdä näille miehille.	35. Ja sanoi heille: Israelin miehet! kavahtakaat itseänne, mitä te mielitte tehdä näille miehille.	5:35 Ja sanoi heille: Israelin miehet/ cawahtacat mitä te teettä näille miehille.

5:36 Sillä ennen näitä päiviä nousi Teudas, sanoen jokin olevansa, ja häneen liittyi noin neljäsataa miestä; hänet tapettiin, ja kaikki, jotka olivat häneen suostuneet, hajotettiin, ja he joutuivat häviöön.	36. Sillä ennen näitä päiviä nousi Teudas ja sanoi itsensä joksikin, niin hänen tykönsä tuli lähes neljäsataa miestä: joka sitte tapettiin ja kaikki, jotka häneen mielistyivät, ne hajoitettiin ja hävitettiin.	5:36 Ennen näitä päiviä ylisti Theudas idzens/ ja sanoi hänens joxikin/ nijn hänen tygöns tuli lähes neljä sata miestä/ joca sijtte tapettin/ ja caicki jotca häneen turwaisit/ ne hajotettin ja häwitettin.
5:37 Hänen jälkeensä nousi Juudas, galilealainen, verollepanon päivinä ja vietti kansaa luopumaan puolellensa; hänkin hukkuu, ja kaikki, jotka olivat suostuneet häneen, hajotettiin.	37. Tämän jälkeen nousi Juudas Galileasta veronlaskemisen päivinä ja käänsi paljon kansaa jälkeensä; hän myös hukkuu ja kaikki, jotka häneen mielistyivät, hajoitettiin.	5:37 Nijn myös Judas Galileast ylisti hänens weronlaskemisen päiwinä/ ja käänsi paljo Canssa jälkens/ hän myös hukkui/ ja caicki jotca händä cuulit/ hajotettin.
5:38 Ja nyt minä sanon teille: pysykää erillänne näistä miehistä ja antakaa heidän olla; sillä jos tämä hanke eli tämä teko on ihmisistä, niin se tyhjään raukeaa;	38. Ja nyt sanon minä teille: lakatkaa näistä miehistä ja sallikaat heidän olla; sillä jos tämä neuvo eli teko on ihmisistä, niin se tyhjään raukee;	5:38 Sentähden sanon minä teille: lacatcat näistä miehistä/ ja sallicat heidän olla: sillä jos tämä neuwo eli teco on ihmisist/ nijn se kyllä tyhjän rauke.
5:39 mutta jos se on Jumalasta, niin te ette voi heitä kukistaa. Varokaa, ettei teitä ehkä havaittaisi sotiviksi itse Jumalaa vastaan."	39. Vaan jos se on Jumalalta, niin ette voi sitä tyhjäksi tehdä, ettette myös löydettäisi sotineen jumalaa vastaan.	5:39 Waan jos se on Jumalalda/ nijn et te woi sitä alaspaina/ ettet te löytäis sotinen Jumalata wastan.
5:40 Niin he noudattivat hänen neuvoansa. Ja he kutsuivat apostolit sisään ja pieksättivät heitä ja kielsivät heitä puhumasta Jeesuksen nimeen ja päästivät heidät menemään.	40. Niin kaikki mielistyivät hänen neuvoonsa; ja kuin he apostolit sisälle kutsuivat, niin he hosuivat heitä ja kielsivät heitä Jeesuksen nimeen puhumasta, ja päästivät heidät menemään.	Nijn caicki mielistyit hänen neuwoons. 5:40 Ja cuin he Apostolit sisälle cudzuit/ nijn he hosuit heitä/ ja kielsit heitä Jesuxen nimeen puhumast/ ja päästit heidän menemän.
5:41 Niin he lähtivät pois neuvostosta iloissaan siitä, että olivat katsotut arvollisiksi kärsimään häväistystä Jeesuksen nimen tähden.	41. Niin he menivät pois raadin edestä, iloiten että he olivat mahdolliset pilkkaa kärsimään hänen nimensä tähden,	5:41 Nijn he menit iloiten pois Raadin edest/ että he olit otolliset pilcka kärsimän hänen nimens tähden.
5:42 Eivätkä he lakanneet, vaan opettivat joka päivä pyhäkössä ja kodeissa ja julistivat evankeliumia Kristuksesta Jeesuksesta.	42. Ja ei lakanneet joka päivä templissä ja joka huoneessa opettamasta ja saarnaamasta evankeliumia Jesuksesta Kristuksesta.	Ja ei lacannet jocapäiwä Templis ja joca huones opettamast ja saarnamast Evangeliumi Jesuxest Christuxest.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu .

6:1 Niinä päivinä, kun opetuslasten luku lisääntyi, syntyi hellenisteissä nurinaa hebrealaisia vastaan siitä, että heidän leskiänsä syrjäytettiin jokapäiväisessä avunannossa.	1. Mutta niinä päivinä, koska opetuslasten luku eneni, napisivat Grekiläiset Hebrealaisia vastaan, että heidän leskensä katsottiin ylönsä jokapäiväisessä palveluksessa.	6:1 MUTta niinä päiwinä/ cosca Opetuslasten lucu enäni/ napisit Grekiläiset Hebrerejä wasta/ että heidän leskens ylöncadzottin jocapäiwäises palweluxes.
6:2 Niin ne kaksitoista kutsuivat kokoon opetuslasten joukon ja sanoivat: "Ei ole soveliasta, että me laiminlyömme Jumalan sanan toimittaaksemme pöytäpalvelusta.	2. Niin ne kaksi toistakymmentä kutsuivat kokoon opetuslasten joukon, ja sanoivat: ei se ole kohtuullinen, että me annamme ylönsä Jumalan sanan, ja pöytäin edessä palvelemme.	6:2 Nijn ne caxitoistakymmendä cudzuit cocon Opetuslasten joucon/ ja sanoit: ei se ole cohtullinen että me ylönnannamme Jumalan sanan/ ja pöytäin edes palwelemma.
6:3 Valitkaa sentähden, veljet, keskuudestanne seitsemän miestä, joista on hyvä todistus ja jotka ovat Henkeä ja viisautta täynnä, niin me asetamme heidät tähän toimeen.	3. Sentähden, rakkaat veljet, valitkaa teistä seitsemän miestä joista hyvä todistus on, jotka ovat Pyhää Henkeä ja viisautta täynnänsä, joiden haltuun me tämän viran annamme.	6:3 Sentähden rackat weljet/ walitca teistän seidzemen toimellista miestä/ jotca owat Pyhä Henge ja wijsautta täynäns/ joiden halduun me tämän wiran annamme.
6:4 Mutta me tahdomme pysyä rukouksessa ja sanan palveluksessa."	4. Mutta me tahdomme rukouksessa ja sanan palveluksessa pysyväiset olla.	6:4 Mutta me tahdomma rucouxes ja sanan palweluxes olla.
6:5 Ja se puhe kelpasi kaikelle joukolle; ja he valitsivat Stefanuksen, miehen, joka oli täynnä uskoa ja Pyhää Henkeä, ja Filippuksen ja Prokoruksen ja Nikanorin ja Timonin ja Parmenaan ja Nikolauksen, antiokialaisen käännyneisen,	5. Ja se puhe kelpasi kaikelle joukolle, ja he valitsivat Stephanin, miehen täynnä uskoa ja Pyhää Henkeä, ja Philippuksen, ja Prokoron, ja Nikanorin, ja Timonin, ja Parmenaan, ja Nikolaon, uuden Juudalaisen Antiokiasta.	6:5 Ja se puhe kelpais caikelle joucolle: ja he walidzit Stephanin/ joca oli täynäns usco ja Pyhä Henge/ ja Philippuxen/ ja Prochorumin/ ja Nicanorin/ ja Timonin/ ja Parmenan/ ja Nicolaumin sen vden Judalaisen Antiochiasta.
6:6 ja asettivat heidät apostolien eteen, ja nämä rukoilivat ja panivat kätensä heidän päällensä.	6. Nämät he asettivat apostoleitten eteen: ja rukoilivat, ja panivat kätensä heidän päällensä.	6:6 Nämät he asetit Apostolitten eteen/ ja rucoilit/ ja panit kätens heidän päällens.
6:7 Ja Jumalan sana menestyi, ja opetuslasten luku lisääntyi suuresti Jerusalemissa. Ja lukuisa joukko pappeja tuli uskolle kuuliaisiksi.	7. Ja Jumalan sana kasvoi ja opetuslasten luku tuli sangen suureksi Jerusalemissa; ja suuri joukko pappeja oli myös uskolle kuuliainen.	6:7 Ja Jumalan sana caswoi/ ja Opetuslasten lucu tuli sangen suurexi Jerusalemis: ja suuri joucko Pappeja tuli myös uscolle cuuliaisexi.
6:8 Ja Stefanus, täynnä armoa ja voimaa, teki suuria ihmeitä ja tunnustekoja kansassa.	8. Mutta Stephanus, joka oli uskoa täynnänsä ja väkevyyttä, teki ihmeitä ja suuria tunnustähtiä kansan seassa.	6:8 MUTta Stephanus joca oli usco täynäns ja wäkewyttä/ ja teki ihmeitä ja suuria tunnustähtiä Canssan seas.

6:9 Niin nousi muutamia niin kutsutusta libertiinien ja kyreneläisten ja aleksandrialaiden synagogasta sekä niiden joukosta, jotka olivat Kilikiasta ja Aasiasta, väittelemään Stefanuksen kanssa,	9. Niin nousivat muutama Libertinein synagogasta, ja Kyreniläisten, ja Aleksandrialaiden, ja jotka Kilikiasta ja Asiasta olivat, ja riitelivät Stephanin kanssa.	6:9 Nijn nousit muutama Libertinein Synagogasta/ ja Kyreneusten/ ja Alexandriten/ ja jotca Ciciliasta ja Asiasta olit/ ja rijtelit Stephanin cansa.
6:10 mutta he eivät kyenneet pitämään puoliaan sitä viisautta ja henkeä vastaan, jolla hän puhui.	10. Ja eivät voineet sitä viisautta vastaan olla ja sitä Henkeä, jonka kautta hän puhui.	6:10 Ja ei he woinet sitä wijsautta wastan olla/ ja Henge/ joca puhui.
6:11 Silloin he salaa hankkivat miehiä sanomaan: "Me olemme kuulleet hänen puhuvan pilkkasanoja Moosesta ja Jumalaa vastaan."	11. Niin he sääsivät miehiä, jotka sanoivat: me olemme hänen kuulleet puhuvan pilkkasanoja Mosesta ja Jumalaa vastaan.	6:11 Nijn he sääsit miehiä/ jotca sanoit: me olemma hänen cuullet puhuwan pilckasanoja Mosesta ja Jumalata wastan.
6:12 Ja he yllyttivät kansan ja vanhimmat ja kirjanoppineet ja astuivat esiin, raastoivat hänet mukaansa ja veivät neuvoston eteen.	12. Niin he yllyttivät kansan ja vanhimmat ja kirjanoppineet, ja menivät ja ottivat hänen kiinni, ja veivät hänen raadin eteen,	6:12 Nijn he yllytit Canssan ja Wanhimmat ja Kirjanoppenet/ ja menit ja kijnniotit hänen/ ja weit hänen Raadin eteen.
6:13 Ja he toivat esiin vääriä todistajia, jotka sanoivat: "Tämä mies ei lakkaa puhumasta tätä pyhää paikkaa vastaan ja lakia vastaan;	13. Ja asettivat väärät todistajat sanomaan: ei tämä mies lakkaa puhumasta pilkkasanoja tätä pyhää siaan ja lakia vastaan.	6:13 Ja asetit wäärät todistajat sanoman: ei tämä mies lacka puhumast pilckasanoja tätä pyhä sian ja Lakia wastan:
6:14 sillä me olemme kuulleet hänen sanovan, että Jeesus, tuo Nasaretilainen, on hajottava maahan tämän paikan ja muuttava ne säädökset, jotka Mooses on meille antanut."	14. Sillä me olemme kuulleet hänen sanovan: Jesus Natsarealainen hävittää tämän sian, ja muuttaa säädyt, jotka Moses meille antoi.	sillä me olemma cuullet hänen sanowan: 6:14 Jesus Nazarenius häwittä tämän sian/ ja muutta Säädyt/ jotca Moses meille andoi.
6:15 Ja kaikki, jotka neuvostossa istuivat, loivat katseensa häneen, ja hänen kasvonsa olivat heistä niinkuin enkelin kasvot.	15. Ja kaikki ne, jotka raadissa istuivat, katsoivat hänen päällensä ja näkivät hänen kasvonsa niinkuin enkelin kasvot.	6:15 Ja caicki ne jotca Raadis istuit/ cadzoit hänen päällens/ ja näit hänen caswons nijncuin Engelin caswot.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu .
7:1 Niin ylimmäinen pappi sanoi: "Onko niin?"	1. Niin ylimmäinen pappi sanoi: lienevätkö nämät näin?	7:1 NIin ylimmäinen Pappi sanoi: Lienewätkö nämät näin?

<p>7:2 Stefanus sanoi: "Miehet, veljet ja isät, kuulkaa! Kirkkauden Jumala ilmestyi meidän isällemme Aabrahamille hänen ollessaan Mesopotamiassa, ennenkuin hän oli asettunut asumaan Harraniin,</p>	<p>2. Vaan hän sanoi: miehet, rakkaat veljet ja isät, kuulkaat: kunnian Jumala ilmestyi Abrahamille meidän isällemme, kuin hän oli Mesopotamiassa, ennenkuin hän Haranissa asui,</p>	<p>7:2 Hän sanoi: miehet rackat weljet/ ja Isät/ cuulcat: cunnian Jumala ilmestyi Abrahamille meidän Isällem/ cosca hän oli Mesopotamias/ ennencuin hän Haramis asui/ ja sanoi hänelle:</p>
<p>7:3 ja sanoi hänelle: 'Lähde maastasi ja suvustasi ja mene siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan.'</p>	<p>3. Ja sanoi hänelle: lähde sinun maaltas ja suvustas, ja tule siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan.</p>	<p>7:3 Lähde sinun maaldas ja sugustas/ ja mene sijhen maahan cuin minä sinulle osotan.</p>
<p>7:4 Silloin hän lähti kaldealaisten maasta ja asettui asumaan Harraniin. Ja kun hänen isänsä oli kuollut, siirsi Jumala hänet tähän maahan, jossa te nyt asutte.</p>	<p>4. Silloin hän läksi Kaldeasta, ja asui Haranissa. Ja kuin hänen isänsä kuollut oli, toi hän hänen sieltä tähän maahan, jossa te nyt asutte.</p>	<p>7:4 Nijn hän läxi Chaldeast ja meni asuman Haramijn. Ja cosca hänen Isäns cuollut oli/ toi hän hänen sieldä tähän maahan/ josa te nyt asutte.</p>
<p>7:5 Eikä hän antanut hänelle siinä perintöosaa, ei jalan leveyttäkään, vaan lupasi, Aabrahamin vielä lapsetonna ollessa, antaa sen hänelle ja hänen siemenelleen hänen jälkeensä.</p>	<p>5. Ja ei antanut hänelle siinä perintöä, ei jalankaan leveyttä; ja hän lupasi hänelle sen antaa asuaksensa, ja hänen siemenellensä hänen jälkeensä, kuin ei hänellä vielä lasta ollut.</p>	<p>7:5 Ja ei andanut hänelle sijnä perindötä/ ei jalangan leweyttä/ jonga hän lupais hänelle andawans asua/ ja hänen siemenellens hänen jälkens/ cosca ei hänellä wielä lasta ollut.</p>
<p>7:6 Ja Jumala puhui näin: 'Hänen jälkeläisensä tulevat olemaan muukalaisina vieraalla maalla, ja siellä ne tekevät heidät orjiksensa ja sortavat heitä neljäsataa vuotta;</p>	<p>6. Ja Jumala puhui hänelle näin: sinun siemenes pitää oleman muukalainen vieraalla maalla, ja heidän pitää sen orjaksi tekemän, ja pahasti sen kanssa menemän neljäsataa ajastaikaa.</p>	<p>7:6 Ja Jumala sanoi hänelle näin: sinun siemenes pitä oleman muucalainen wieralla maalla/ jotca heidän pitä orjaxi tekemän/ ja pahasti heidän cansans neljä sata ajastaica menemän.</p>
<p>7:7 ja sen kansan, jonka orjiksi he tulevat, minä olen tuomitseva', sanoi Jumala, 'ja sen jälkeen he lähtevät sieltä ja palvelevat minua tässä paikassa.'</p>	<p>7. Ja sen kansan, jota he palvelevat, tahdon minä tuomita, sanoi Jumala, ja sitte pitää heidän lähtemän ja minua tässä siassa palveleman.</p>	<p>7:7 Ja sen Canssan/ jota he palwelewat/ tahdon minä duomita/ sanoi Jumala: ja sijtte pitä heidän lähtemän/ ja minua täsä siasa palweleman</p>
<p>7:8 Ja hän antoi hänelle ympärileikkauksen liiton; ja niin Aabrahamille syntyi Iisak, ja hän ympärileikkasi hänet kahdeksantena päivänä, ja Iisakille syntyi Jaakob, ja Jaakobille ne kaksitoista kantaisää.</p>	<p>8. Ja hän antoi hänelle ympärileikkauksen liiton; ja niin hän siitti Isaakin, ja ympärileikkasi hänen kahdeksantena päivänä. Ja Isaak siitti Jakobin, ja Jakob kaksitoistakymmentä patriarkkaa.</p>	<p>7:8 Ja hän andoi hänelle ymbärinsleickauxen lijton/ ja hän sijtti Isaachin/ ja ymbärinsleickais hänen cahdexandena päiwänä: ja Isaach sijtti Jacobin/ ja Jacob sijtti caxitoistakymmendä Patriarchata.</p>

7:9 Ja kantaisät kadehtivat Joosefia ja myivät hänet Egyptiin. Mutta Jumala oli hänen kanssansa	9. Ja ne patriarkat myivät kateudesta Josefin Egyptiin. Ja Jumala oli hänen kanssansa,	7:9 JA ne Patriarchat myit cateudest Josephin Egyptijn. 7:10 Ja Jumala oli hänen cansans/
7:10 ja pelasti hänet kaikista hänen ahdistuksistansa. Ja hän antoi hänelle armon ja viisauden faraon, Egyptin kuninkaan, edessä; ja tämä pani hänet Egyptin ja kaiken huoneensa haltijaksi.	10. Ja pelasti hänen kaikista tuskistansa, ja antoi hänelle armon ja viisauden Pharaon, Egyptin kuninkaan, kasvoin edessä, ja hän pani hänen Egyptin valtamieheksi ja kaiken huoneensa päälle.	ja pelasti caikesta tuscasta/ ja andoi hänelle armon ja wijsauden Pharaon Egyptin Cuningan caswon edes/ ja hän pani hänen Egyptijn waldamiehexi/ ja caiken hänen huonens päälle.
7:11 Ja tuli nälänhätä koko Egyptiin ja Kanaaniin ja suuri vaiva, eivätkä meidän isämme saaneet mistään ravintoa.	11. Mutta nälkä tuli kaikkeen Egyptiin ja Kanaanin maahan, ja suuri tuska; ja ei meidän isämme löytäneet ravintoa.	7:11 NIin tuli nälkä caicken Egyptijn ja Canaan maahan/ ja suuri tusca/ ja ei meidän Isämmengän löynnet rawindota.
7:12 Mutta kun Jaakob kuuli Egyptissä olevan viljaa, lähetti hän meidän isämme sinne ensimmäisen kerran.	12. Mutta kuin Jakob kuuli Egyptissä jyviä olevan, lähetti hän sinne meidän isämme ensimmäisen kerran.	7:12 Mutta cosca Jacob cuuli Egyptis jyviä olewan/ lähetti hän sinne meidän Isämme?
7:13 Ja toisella kerralla veljet tunsivat Joosefin, ja farao sai tietää Joosefin sukuperän.	13. Ja kuin hän toistamiseen heidät lähetti, tunnettiin Joseph veljiltänsä; ja Josephin suku tuli Pharaolle tiettäväksi.	7:13 Ja cosca hän toistamisen heidän lähetti/ tuttin Joseph weljildäns: ja Josephin sucu tuli Pharaolle tiettäwäxi.
7:14 Niin Joosef lähetti kutsumaan luokseen isänsä Jaakobin ja koko sukunsa, seitsemänkymmentä viisi henkeä.	14. Niin Joseph lähetti ja antoi tuoda isänsä Jakobin ja kaiken hänen sukunsa, viisi sielua kahdeksattakymmentä.	7:14 Nijn Joseph lähetti ja andoi tuoda Isäns Jacobin/ ja caiken hänen sucuns/ wijsi henge cahdexattakymmendä.
7:15 Ja Jaakob meni Egyptiin ja kuoli siellä, niin myös kuolivat isämme,	15. Ja Jakob meni alas Egyptiin, ja hän kuoli, niin myös meidän isämme.	7:15 Ja Jacob meni alas Egyptin ja cuoli/ nijn myös meidän Isäm.
7:16 ja heidät siirrettiin Sikemiin ja pantiin siihen hautaan, jonka Aabraham oli rahalla ostanut Emmorin lapsilta Sikemissä.	16. Ja he vietiin Sikemiin ja pantiin siihen hautaan, jonka Abraham oli Hemorin lapsilta rahalla ostanut Sikemissä.	7:16 Ja wietin Sichemijn/ ja pandin sijhen hautaan/ jonga Abraham oli Hemorin lapsilda rahalla ostanut Sichemis.
7:17 Mutta sitä mukaa kuin lähestyi sen lupauksen aika, jonka Jumala oli Aabrahamille antanut, kasvoi kansa ja lisääntyi Egyptissä,	17. Mutta kuin lupauksen aika lähestyi, josta Jumala oli Abrahamille vannonut, kasvoi ja eneni kansa Egyptissä,	7:17 COsca lupauxen aica lähestyi/ josta Jumala oli Abrahamille wannonut/ caswoi ja enäni Canssa Egyptis:
7:18 kunnes Egyptiä hallitsemaan nousi toinen kuningas, joka ei Joosefista mitään tiennyt.	18. Siihenasti kuin toinen kuningas tuli, joka ei Josephista mitään tietänyt.	7:18 Sijhenasti cuin toinen Cuningas tuli/ joca ei Josephist mitän tiennyt.

7:19 Tämä kohteli kavalasti meidän kansamme ja sorti meidän isiämme ja pakotti heidät panemaan heitteille pienet lapsensa, etteivät ne jäisi eloon.	19. Tämä meidän sukuamme kavalasti juonitteli, ja meni pahasti meidän isäimme kanssa, niin että heidän piti nuoret lapsensa heittämän pois, ettei he olisi saaneet elää.	7:19 Tämä meidän sucumme cawalast wietтели/ ja meni pahasti meidän Isäimme cansa/ ja toimitti että heidän piti nuoret lapsens poisheittämän/ ettei he olis elänet.
7:20 Siihen aikaan syntyi Mooses, ja hän oli Jumalalle otollinen. Häntä elätettiin kolme kuukautta isänsä kodissa.	20. Siihen aikaan syntyi Moses, ja hän oli Jumalalle otollinen, ja elätettiin kolme kuukautta isänsä huoneessa.	7:20 Siihen aican syndyi Moses/ ja hän oli Jumalalle otollinen lapsi/ ja elätettin colme Cuucautta Isäns huonesä.
7:21 Mutta kun hänet oli pantu heitteille, otti faraon tytär hänet ja kasvatti hänet pojaksensa.	21. Mutta kuin hän heitetty oli ulos, otti Pharaon tytär hänen ja kasvatti itsellensä pojaksi.	7:21 Cosca hängin ulosheitetty oli/ otti Pharaon tytär hänen ja caswatti idzellens pojaxi.
7:22 Ja Mooses kasvatettiin kaikkeen egyptiläiseen viisauteen, ja hän oli voimallinen sanoissa ja teoissa.	22. Ja Moses opetettiin kaikessa Egyptiläisten viisaudessa, ja oli voimallinen sanoissa ja töissä.	7:22 Ja Moses opetettin caikes Egyptin wijsaudes/ ja oli woimallinen töisä ja sanoisä.
7:23 Mutta kun hän oli täyttänyt neljäkymmentä vuotta, heräsi hänen sydämessään ajatus mennä katsomaan veljiänsä, israelilaisia.	23. Mutta kuin hän oli neljänkymmenen ajastajan vanha, joukahtui hänen sydämeensä mennä katsomaan veljiänsä Israelin lapsia.	7:23 MUtta cosca hän oli neljäkymmendä ajastaica wanha/ joucahtui hänen mieleens/ että hän tahtoi cadzo weljejäns Israelin lapsia.
7:24 Ja nähdessään erälle heistä vääryyttä tehtävän hän puolusti häntä ja kosti pahoinpidellyn puolesta ja löi egyptiläisen kuoliaaksi.	24. Ja kuin hän näki yhdelle vääryyttä tehtävän, autti hän häntä ja kosti hänen puolestansa, joka vääryyttä kärsi, ja löi Egyptin miehen.	7:24 Ja cuin hän yhdelle heistä näki wääryyttä tehtävän/ autti hän händä/ ja costi hänen puolestans/ joca wääryyttä kärsei/ ja löi Egyptin miehen.
7:25 Ja hän luuli veljiensä ymmärtävän, että Jumala hänen kätensä kautta oli antava heille pelastuksen; mutta he eivät sitä ymmärtäneet.	25. Mutta hän luuli veljiensä sen ymmärtävän, että Jumala hänen kätensä kautta oli heille vapauden antava; vaan eivät he ymmärtäneet.	7:25 Mutta hän luuli weljens sen ymmärtävän/ että Jumala tahtoi heitä wapahta hänen kätens cautta: waan ei he ymmärtänet.
7:26 Seuraavana päivänä hän ilmestyi heidän luoksensa, heidän riidellessään, ja koetti saada heitä sopimaan sanoen: 'Tehän olette veljiä, miehet; miksi teette vääryyttä toisillenne?'	26. Ja hän tuli toisena päivänä heidän tykönsä, jotka keskenänsä riitelivät, ja sovitti heitä, sanoen: rakkaat miehet, te olette veljekset: miksi te toinen toisellenne vääryyttä teette?	7:26 Ja hän tuli toisna päiwänä heidän tygöns/ cosca he keskenäns rijtelit/ ja sowitti heitä/ sanoden: rackat miehet/ te oletta weljexet/ mixi te toinen toisenne wääryyttä teette?

7:27 Mutta se, joka teki lähimmäisellensä vääryyttä, työnsi hänet pois ja sanoi: 'Kuka on asettanut sinut meidän päämieheksemme ja tuomariksemme?	27. Mutta se, joka lähimmäisellensä vääryyttä teki, lykkäsi häntä, sanoen: kuka sinun on pannut päämieheksi ja tuomariksi meidän ylitsemme?	7:27 Mutta se joca lähimmäisellens vääryyttä teki/ lyckäis händä/ sanoden: cuca sinun on pannut meidän Päämiehexem ja Duomarixem?
7:28 Aiotko tappaa minutkin, niinkuin eilen tapoit egyptiläisen?'	28. Vai tahdotkos sinä minua niin tappaa, kuin sinä Egyptiläisen eilen tapoit?	7:28 Wai tahdotcos minungin nijn tappa/ cuins Egyptin miehen eiläin tapoit?
7:29 Tämän puheen tähden Mooses pakeni ja oli muukalaisena Midianin maassa, ja siellä hänelle syntyi kaksi poikaa.	29. Niin Moses pakeni tämän puheen tähden, ja oli Madiamin maakunnassa muukalainen, jossa hän kaksi poikaa siitti.	7:29 Ja Moses pakeni tämän puhen tähden/ ja oli Madian maacunnas muucalainen/ josa hän caxi poica sijtti.
7:30 Ja kun neljäkymmentä vuotta oli kulunut, ilmestyi hänelle Siinain vuoren erämaassa enkeli palavan orjantappurapensaana liekissä.	30. Ja neljäkymmenen ajastajan perästä ilmestyi hänelle Herran enkeli korvessa, Sinain vuorella, pensaan tulien liekissä.	7:30 JA neljänkymmenen ajastajan perästä/ ilmestyi hänelle HERran Engeli corwesa/ Sinain wuorella/ tulises pensas.
7:31 Kun Mooses sen näki, ihmetteli hän tätä näkyä; ja kun hän meni tarkemmin katsomaan, kuului Herran ääni, joka sanoi:	31. Mutta kuin Moses sen näki, ihmetteli hän sitä näkyä, ja kuin hän meni lähes katsomaan, niin tapahtui Herran ääni hänelle:	7:31 Cosca Moses sen näki/ ihmetteli hän sitä näky/ mutta cuin hän meni lähes cadzoman/ nijn cuului HERran äni hänelle:
7:32 'Minä olen sinun isiesi Jumala, Aabrahamin ja Iisakin ja Jaakobin Jumala.' Niin Mooses alkoi vapista eikä tohtinut katsoa sinne.	32. Minä olen sinun isäis Jumala, Abrahamin Jumala, ja Isaakin Jumala, ja Jakobin Jumala. Niin Moses vapisi eikä tohtinut sinne katsoa.	7:32 Minä olen sinun Isäis Jumala/ Abrahamin Jumala/ Isaachin Jumala ja Jacobin Jumala/ nijn Moses wapisi/ eikä tohtinut sinne cadzoa.
7:33 Mutta Herra sanoi hänelle: 'Riisu kengät jalastasi; sillä paikka, jossa seisot, on pyhä maa.	33. Ja Herra sanoi hänelle: riisu kenkäs jaloistas; sillä sia, jossas seisot, on pyhä maa.	7:33 Ja HERRA sanoi hänelle: rijsu kengäs jalgoistas: sillä sia/ josas seisot/ on pyhä maa.
7:34 Minä olen nähnyt kansani kurjuuden Egyptissä ja kuullut heidän huokauksensa, ja minä olen astunut alas vapauttamaan heidät. Ja nyt, tule tänne, minä lähetän sinut Egyptiin.'	34. Minä olen nähden nähnyt kansani tuskan Egyptissä, ja olen heidän huokauksensa kuullut, ja tulin alas heitä ottamaan ulos: tule siis nyt tänne, minä lähetän sinun Egyptiin.	7:34 Minä olen kyllä nähnyt minun Canssani tuscan Egyptis/ ja olen heidän huocauxens cuullut/ ja alastulin heitä wapahtaman/ tule sijs nyt tänne/ minä lähetän sinun Egyptijn.

<p>7:35 Tämän Mooseksen, jonka he kielsivät sanoen: 'Kuka sinut on asettanut päämieheksi ja tuomariksi?', hänet Jumala lähetti päämieheksi ja lunastajaksi sen enkelin kautta, joka hänelle orjantappurapensaassa oli ilmestynyt.</p>	<p>35. Tämän Moseksen, jota he kielsivät, sanoen: kuka sinun on pannut päämieheksi ja tuomariksi? tämän on Jumala lähettänyt päämieheksi ja vapahtajaksi, enkelin käden kautta, joka hänelle pensaassa ilmestyi.</p>	<p>7:35 Tämän Mosexen/ jota he kielsit ja sanoit: cuca sinun on pannut Päämiehexi ja Duomarixi? on Jumala lähettänyt Päämiehexi ja wapahtajaxi/ Engelin käden cautta/ joca hänelle pensas ilmestyi.</p>
<p>7:36 Hän johdatti heidät sieltä pois, tehden ihmeitä ja tunnustekoja Egyptin maassa ja Punaisessa meressä ja erämaassa neljänäkymmenenä vuotena.</p>	<p>36. Tämä johdatti heitä ulos, ja teki ihmeitä ja merkkejä Egyptin maassa ja Punaisessa meressä ja korvessa, neljäkymmentä ajastaikaa.</p>	<p>7:36 Tämä johdatti heitä/ ja teki ihmeitä ja merckejä Egyptis/ ja punaises meres ja corwes/ neljäkymmendä ajastaica.</p>
<p>7:37 Tämä on se Mooses, joka sanoi israelilaisille: 'Profeetan, minun kaltaiseni, Jumala on teille herättävä teidän veljienne joukosta.'</p>	<p>37. Tämä on se Moses, joka sanoi Israelin lapsille: Herra teidän Jumalanne herättää teille teidän veljistänne yhden Prophetan, niinkuin minun, jota teidän pitää kuuleman.</p>	<p>7:37 Tämä Moses sanoi Israelin lapsille: HERra Jumala herättä teille teidän weljistänne yhden Prophetan/ nijncuin minun/ jota teidän pitä cuuleman.</p>
<p>7:38 Hän on se, joka seurakunnassa, erämaassa, oli enkelin kanssa, joka puhui hänelle Siinain vuorella, ja oli myös isiemme kanssa; ja hän sai eläviä sanoja meille annettaviksi.</p>	<p>38. Tämä oli seurakunnassa enkelin kanssa korvessa, joka puhui hänen kanssansa Sinain vuorella, ja meidän isäimme kanssa. Tämä sai elämän puheen meille antaaksensa,</p>	<p>7:38 Tämä oli seuracunnas Engelin cansa corwes/ joca puhui hänen cansans Sinain wuorella/ ja meidän Isäimme cansa. 7:39 Tämä sai elämän puhen meille andaxens/</p>
<p>7:39 Mutta häntä meidän isämme eivät tahtoneet totella, vaan työnsivät hänet pois ja kääntyivät sydämessänsä jälleen Egyptiin,</p>	<p>39. Jota ei meidän isämme totelleet, vaan sysäsivät pois sen tyköänsä, ja palasivat sydämessänsä Egyptiin,</p>	<p>jota ei teidän Isän totellet/ waan poissysäisit sen heidän tyköns/ ja palaisit sydämesäns Egyptijn.</p>
<p>7:40 sanoen Aaronille: 'Tee meille jumalia, jotka käyvät meidän edellämme, sillä me emme tiedä, mitä on tapahtunut Moosekselle, hänelle, joka johdatti meidät Egyptin maasta.'</p>	<p>40. Sanoen Aaronille: tee meille jumalia, jotka meidän edellämme kävisivät; sillä emme tiedä, mitä Mosekselle, joka meidän Egyptin maasta toi ulos, on tapahtunut.</p>	<p>7:40 Ja sanoit Aaronille: tee meille jumalita jotca meidän edellämme käwisit: sillä en me tiedä mitä Mosexelle/ joca meidän Egyptist ulostoi/ on tapahtunut.</p>
<p>7:41 Ja he tekivät niinä päivinä vasikan ja toivat uhreja epäjumalalleen ja riemuitsivat kättensä töistä.</p>	<p>41. Ja niinä päivinä tekivät he vasikan, ja uhrasivat epäjumalille uhria, ja riemuitsivat kättensä töistä.</p>	<p>7:41 Ja nijnä päiwinä teit he wasican ja uhrasit epäjumalille uhria/ ja riemuidzit kättens töistä.</p>

<p>7:42 Mutta Jumala kääntyi heistä pois ja hylkäsi heidät palvelemaan taivaan sotajoukkoa, niinkuin on kirjoitettu profeettain kirjassa: 'Toitteko te teurasuhreja ja muita uhreja minulle erämaassa neljänäkymmenenä vuotena, te, Israelin heimo?</p>	<p>42. Niin Jumala käänsi itsensä, ja antoi ylöns heidät palvelemaan taivaan sotajoukkoa, niinkuin prophetain Raamatussa on kirjoitettu: oletteko te Israelin huoneesta minulle teurasuhria ja ruokauhria tehneet neljänäkymmenenä ajastaikana korvessa?</p>	<p>7:42 Nijn Jumala käänsi hänen/ ja ylönsdoi heidän/ palweleman Taiwan sotajoucko/ nijncuin Prophetain Ramatus on kirjoitettu: olettaco te Israelin huonesta minulle uhria uhrannet/ ja eläimitä neljänäkymmenenä ajastaicana corwesa?</p>
<p>7:43 Ette; vaan te kannoitte Molokin majaa ja Romfa jumalan tähteä, niitä kuvia, jotka te olitte tehneet kumarrettaviksenne. Sentähden minä siirrän teidät toiselle puolelle Babylonin.'</p>	<p>43. Ja te kannoitte Molokin majaa ja teidän jumalanne Remphan tähteä, joita kuvia te teitte kumartaaksenne niitä, ja minä tahdon teidät viedä pois edemmä Babelia.</p>	<p>7:43 Ja te otitta Molochin majan/ ja teidän jumalanne Remphan tähden/ nijtä cuwia joita te teitte teillen cumartaxenne/ ja minä tahdon teidän eroitta edemmä Babelita.</p>
<p>7:44 Todistuksen maja oli meidän isillämme erämaassa, niinkuin hän, joka puhui Moosekselle, oli määrännyt sen tehtäväksi, sen kaavan mukaan, minkä Mooses oli nähnyt.</p>	<p>44. Meidän isillä oli todistuksen maja korvessa, niinkuin se oli säätänyt, joka Moseksen kanssa puhui, että hänen piti sen tekemän sen esikuvan perään, jonka hän nähnyt oli;</p>	<p>7:44 MEidän Isillä oli Todistuxen maja corwesa/ nijncuin se oli heille säätänyt/ joca Mosexen cansa puhui/ että hänen piti sen tekemän sen cuwan perän/ jonga hän nähnyt oli.</p>
<p>7:45 Ja meidän isämme ottivat sen perintönä vastaan ja toivat sen Joosuan johdolla maahan, minkä he valtasivat pakanoilta, jotka Jumala karkoitti meidän isiemme tieltä. Näin oli Daavidin päiviin saakka.</p>	<p>45. Jonka myös meidän isämme vastaan ottivat, ja veivät Josuan kanssa siihen maahan, jossa pakanat asuivat, jotka Jumala hävitti meidän isäimme kasvoin edestä, hamaan Davidin aikaan asti,</p>	<p>7:45 Jonga myös meidän Isämme wastanotit/ ja weit Josuan cansa siihen maahan/ josa pacanat asuit/ jotca Jumala häwitti meidän Isäimmä caswon edestä/ haman Dawidin aican asti.</p>
<p>7:46 Hän sai armon Jumalan edessä ja anoi, että hän saisi valmistaa majan Jaakobin Jumalalle.</p>	<p>46. Joka löysi armon Jumalan tykönä, ja anoi, että hän olis majan löytänyt Jakobin Jumalalle.</p>	<p>7:46 Joca löysi armon Jumalan tykönä/ ja anoi että hän olis majan löytänyt Jacobin Jumalalle.</p>
<p>7:47 Mutta Salomo hänelle huoneen rakensi.</p>	<p>47. Mutta Salomo rakensi hänelle huoneen.</p>	<p>7:47 Mutta Salomon rakensi hänelle huonen.</p>
<p>7:48 Korkein ei kuitenkaan asu käsillä tehdyissä huoneissa; sillä näin sanoo profeetta:</p>	<p>48. Vaan se kaikkein Ylimmäinen ei asu käsillä tehdyissä templeissä, niinkuin propheta sanoo:</p>	<p>7:48 Waan se caickein ylimmäinen ei asu käsillä tehdyis Templeis.</p>

7:49 'Taivas on minun valtaistuimeni ja maa minun jalkojeni astinlauta; minkäkaltaisen huoneen te minulle rakentaisitte, sanoo Herra, tai mikä paikka olisi minun leposijani?	49. Taivas on minun istuimeni ja maa jalkaini astinlauta. Minkä huoneen te siis tahdotte minulle rakentaa, sanoo Herra, eli kuka on minun leposiani?	7:49 Nijncuin Propheta sano: Taiwas on minun istuimeni/ ja maa jalcaini astinlauta. 7:50 Mingä huonen te sijs tahdotte minulle raketa/ sano HERra: eli/ cuca on minun leposiani?
7:50 Eikö minun käteni ole tätä kaikkea tehnyt?'	50. Eikö minun käteni ole kaikkia näitä tehnyt?	Eikö minun käteni ole caickia näitä tehnyt.
7:51 Te niskurit ja ympärileikkaamattomat sydämeltä ja korvilta, aina te vastustatte Pyhää Henkeä - niinkuin teidän isänne, niin tekin.	51. Te niskurit ja ympärileikkaamattomat sydämestä ja korvista! te olette aina Pyhää Henkeä vastaan, niinkuin teidän isänne, niin myös tekin.	7:51 TE niscurit ja ymbärsleickamattomat sydämestä ja corwista/ te oletta aina Pyhä Henge wastan/ nijncuin teidän Isännekin/ nijn myös tekin.
7:52 Ketä profeetoista eivät teidän isänne vainonneet? He tappoivat ne, jotka ennustivat sen Vanhurskaan tulemista, jonka kavaltaajiksi ja murhaajiksi te nyt olette tulleet,	52. Ketä prophetaista ei teidän isänne vainonneet? Ja he tappoivat ne, jotka vanhurskaan tulemista ennustivat, jonka pettäjät ja murhaajat te nyt olitte,	7:52 Cuta Prophetaista ei teidän Isän wainonnet? ja ei tappanet nijtä jotca tämän wanhurscan tulemisen ennustit/ jonga pettäjät ja murhajät te nyt olitta.
7:53 te, jotka enkelien toimen kautta saitte lain, mutta ette sitä pitäneet."	53. Jotka saitte lain enkelien asetuksen kautta, jota ette pitäneet.	7:53 Te jotca saitte Lain Engelin andamisen cautta/ jota et te pitänet.
7:54 Mutta kun he tämän kuulivat, viilsi se heidän sydäntänsä, ja he kiristelivät hänelle hampaitansa.	54. Mutta kuin he nämät kuulivat, kävi se läpi heidän sydämensä, ja kiristelivät hampaitansa hänen päällensä.	7:54 COsca he nämät cuulit/ käwi se läpi heidän sydämens/ ja kiristelit hambaitans hänen päällens.
7:55 Mutta täynnä Pyhää Henkeä hän loi katseensa taivaaseen päin ja näki Jumalan kirkkauden ja Jeesuksen seisovan Jumalan oikealla puolella	55. Mutta että hän oli täynnä Pyhää Henkeä, katsahti hän ylös taivaasen, näki Jumalan kunnian ja Jeesuksen seisovan Jumalan oikialla kädellä,	7:55 Mutta että hän oli täynäns Pyhä Henge/ cadzahti hän ylös Taiwasen/ ja näki Jumalan cunnian/ ja Jesuxen seisowan Jumalan oikialla kädellä/
7:56 ja sanoi: "Katso, minä näen taivaat auenneina ja Ihmisen Pojan seisovan Jumalan oikealla puolella."	56. Ja sanoi: katso, minä näen taivaat avoinna, ja Ihmisen Pojan seisovan Jumalan oikialla kädellä.	ja sanoi: 7:56 Cadzo/ minä näen Taiwat awoi/ ja ihmisen Pojan seisowan oikialla kädellä.
7:57 Niin he huusivat suurella äänellä ja tukkivat korvansa ja karkasivat kaikki yhdessä hänen päällensä	57. Niin he huusivat suurella äänellä, ja tukkivat korviansa, ja karkasivat kaikki yksimielisesti hänen päällensä,	7:57 Nijn he huusit täydellä curculla/ ja tukidzit corwians/ ja carcaisit caicki yximielisest hänen päällens:
7:58 ja ajoivat hänet ulos kaupungista ja kivittivät. Ja todistajat riisuivat vaippansa Saulus nimisen nuorukaisen jalkojen juureen.	58. Ja ajoivat hänen ulos kaupungista, ja kivittivät. Ja todistajat panivat vaatteensa nuorukaisen jalkain juureen, joka kutsuttiin Saulus.	7:58 Ja ajoit hänen ulos Caupungist/ ja kiwiritit. Ja todistajat panit waattens yhden nuorucaisen jalcain juuren/ joca cudzuttin Saulus.

7:59 Ja niin he kivittivät Stefanuksen, joka rukoili ja sanoi: "Herra Jeesus, ota minun henkeni!"	59. Ja he kivittivät Stephanin, joka rukoili ja sanoi: Herra Jesus, ota minun henkeni.	7:59 Ja he kiwiti Stephanin/ joca rucoili/ ja sanoi: HERra Jesu ota minun hengeni.
7:60 Ja hän laskeutui polvilleen ja huusi suurella äänellä: "Herra, älä lue heille syyksi tätä syntiä!" Ja sen sanottuaan hän nukkui pois.	60. Niin hän pani polvillensa, ja huusi suurella äänellä: Herra, älä lue heille tätä syntiä. Ja kuin hän tämän sanonut oli, niin hän nukkui.	7:60 Nijn hän pani polwillens/ ja huusi suurella änellä: HERra/ älä lue heille tätä syndiä/ ja cuin hän tämän sanonut oli/ nijn hän nukkui.
8 LUKU	8 LUKU	
8:1 Myös Saulus hyväksyi Stefanuksen surmaamisen. Ja sinä päivänä nousi suuri vaino Jerusalemin seurakuntaa vastaan; ja kaikki hajaantuivat ympäri Juudean ja Samarian paikkakuntia, paitsi apostolit.	1. Ja Saulus oli myös mielistynyt hänen kuolemaansa. Niin sinä päivänä nousi suuri vaino seurakuntaa vastaan, joka oli Jerusalemissa; ja hajosivat kaikki ympäri Juudan ja Samarian maakuntaa, paitsi apostoleita.	8:1 JA Saulus oli myös mielistynyt hänen cuolemaans. Nijn sinä päiwänä nousi suuri waino Seuracunda wastian/ joca oli Jerusalemis/ ja hajoisit caicki ymbäri Judan ja Samarian maacunda/ paidzi Apostoleita.
8:2 Ja muutamat jumalaapelkääväiset miehet hautasivat Stefanuksen ja pitivät hänelle suuret valittajaiset.	2. Ja muutamat Jumalaa pelkääväiset miehet korjasivat Stephanin, ja valittivat häntä suuresti.	8:2 Ja muutamat Jumalata pelkäwäiset miehet corjaisit Stephanin/ ja walitit händä suurest.
8:3 Mutta Saulus raateli seurakuntaa, kulki talosta taloon ja raastoi ulos miehiä ja naisia ja panetti heidät vankeuteen.	3. Mutta Saulus raateli seurakuntaa ja kävi huone huoneelta, otti miehet ja vaimot ja panetti vankiuteen.	8:3 Mutta Saulus raateli Seuracunnan/ ja käwi huone huonelda otti miehet ja waimot ja panetti fangiuten.
8:4 Ne, jotka näin olivat hajaantuneet, vaelsivat paikasta toiseen ja julistivat evankeliumin sanaa.	4. Ja ne hajonneet vaelsivat ympärinsä ja saarnasivat Jumalan sanaa.	8:4 JA ne hajonnet waelsit ymbärins ja saarnasit Jumalan sana/
8:5 Ja Filippus meni Samarian kaupunkiin ja saarnasi heille Kristusta.	5. Niin Philippus tuli Samarian kaupunkiin ja saarnasi heille Kristuksesta.	8:5 Nijn Philippus tuli yhten Samarian Caupungijn/ ja saarnais sijnä Christuxest.
8:6 Ja kansa otti yksimielisesti vaarin siitä, mitä Filippus puhui, kun he kuulivat hänen sanansa ja näkivät ne tunnusteet, jotka hän teki.	6. Mutta kansa otti vaarin yksimielisesti ja visusti Philippuksen sanoista, kuullen ja nähden ne merkit, jotka hän teki:	8:6 Mutta Canssa otti waarin yximielisest ja wisust Philippuxen sanoista/ ja näit ne merkit cuin hän teki:
8:7 Sillä monista, joissa oli saastaisia henkiä, ne lähtivät pois huutaen suurella äänellä; ja moni halvattu ja rampa parani.	7. Sillä rumat henget läksivät ulos monesta, huutain suurella äänellä ja monta halvattua ja saattamatointa parani.	8:7 Sillä rumatkin henget monesta läxit/ ulos/ hutain suurella änellä. 8:8 Ja monda ramba ja saattamatoinda paranit:

8:8 Ja syntyi suuri ilo siinä kaupungissa.	8. Ja suuri ilo tuli siihen kaupunkiin.	ja suuri ilo tuli siihen Caupungijn.
8:9 Mutta ennestään oli kaupungissa muuan mies, nimeltä Simon, joka harjoitti noituutta ja hämmästytti Samarian kansaa sanoen olevansa jokin suuri;	9. Mutta siellä oli mies, Simon nimeltä, joka siinä kaupungissa ennen noituuden virkaa piti ja oli Samarian kansan villinnyt, sanoen itsensä olevan jonkun suuren,	8:9 NIin siellä oli yxi mies Simon nimeldä/ joca sijnä Caupungis ennen noituuxen wirca piti/ ja oli Samarian Canssan willinnyt/ sanoden idzens joxicuxi jaloxi/
8:10 ja häntä kuuntelivat kaikki, pienet ja suuret, ja sanoivat: "Tämä mies on se Jumalan voima, jota kutsutaan 'suureksi'."	10. Jota kaikki sekä pienet että suuret kuulivat, sanoen: tämä on Jumalan voima, joka suuri on.	jota sekä pienet että suuret cuuldelit/ sanoden: 8:10 Tämä on Jumalan wäki/ joca suuri on.
8:11 Ja he kuuntelivat häntä sentähden, että hän kauan aikaa oli noituuksillaan heitä hämmästyttänyt.	11. Mutta he kuultelivat häntä mielellänsä, että hän kauan aikaa oli heitä noituudellansa villinnyt.	8:11 Mutta he cuuldelit händä mielelläns/ että hän cauwan aica oli heitä noituudellans wietellyt.
8:12 Mutta kun he nyt uskoivat Filippusta, joka julisti evankeliumia Jumalan valtakunnasta ja Jeesuksen Kristuksen nimestä, niin he ottivat kasteen, sekä miehet että naiset.	12. Mutta kuin he uskoivat Philippuksen, joka saarnasi Jumalan valtakunnasta ja Jesuksen Kristuksen nimestä, niin he kastettiin sekä miehet että vaimot.	8:12 Cosca he uscoit Philippuxen saarnawan Jumalan waldacunnast/ ja Jesuxen Christuxen nimestä/ annoit he heidäns casta sekä miehet että waimot.
8:13 Ja Simon itsekin uskoi, ja kasteen saatuansa hän pysytteli Filippuksen seurassa; ja nähdessään ihmeitä ja suuria, voimallisia tekoja hän hämmästy.	13. Niin Simon myös itse uskoi, ja kuin hän kastettu oli, viipyi hän Philippuksen tykönä. Ja kuin hän näki ne merkit ja suuret voimalliset työt tapahtuvan, niin hän hämmästy.	8:13 Nijn tuli Simon myös uscollisexi/ ja cuin hän castettu oli/ oli hän Philippuxen tykönä. Ja cuin hän näki ne ihmet ja tegot tapahtuwan/ nijn hän ihmetteli.
8:14 Mutta kun apostolit, jotka olivat Jerusalemissa, kuulivat, että Samaria oli ottanut vastaan Jumalan sanan, lähettivät he heidän tykönsä Pietarin ja Johanneksen.	14. Mutta kuin apostolit, jotka Jerusalemissa olivat, kuulivat Samarian Jumalan sanan ottaneen vastaan, lähettivät he heidän tykönsä Pietarin ja Johanneksen,	8:14 COsca Apostolit cuulit Jerusalemis Samarian Jumalan sanan wastanottanen/ lähetit he heidän tygöns Petarin ja Johannexen.
8:15 Ja tultuaan sinne nämä rukoilivat heidän edestänsä, että he saisivat Pyhän Hengen;	15. Jotka, kuin he sinne tulivat alas, rukoilivat niiden edestä, että he olisivat saaneet Pyhän Hengen;	8:15 Cosca he sinne alas tulit/ rucoilit he nijden edest/ että he olisit saanet Pyhän Hengen:
8:16 sillä hän ei ollut vielä tullut yhteenkään heistä, vaan he olivat ainoastaan kastetut Herran Jeesuksen nimeen.	16. (Sillä ei hän ollut vielä yhdenkään niiden päälle laskettu alas, vaan olivat ainoastaan Herran Jesuksen nimeen kastetut.)	8:16 Sillä ei hän ollut wielä yhdengän nijden päälle alaslaskettu/ waan olit ainoastans Jesuxen Christuxen nimeen castetut.

8:17 Silloin he panivat kätensä heidän päällensä, ja he saivat Pyhän Hengen.	17. Niin he panivat kätensä heidän päällensä, ja he saivat Pyhän Hengen.	8:17 Nijn he panit kätens heidän päällens/ ja he sait Pyhän Hengen.
8:18 Mutta kun Simon näki, että Henki annettiin sille, jonka päälle apostolit panivat kätensä, toi hän heille rahaa	18. Mutta kuin Simon näki, että apostolien käten päälle-panemisen kautta Pyhä Henki annettiin, taritsi hän heille rahaa,	8:18 COsca Simon näki/ että Apostolitten käden päällepanemisest Pyhä Hengi annettin/ taridzi hän heille raha/ ja sanoi:
8:19 ja sanoi: "Antakaa minullekin se valta, että kenen päälle minä käteni panen, se saa Pyhän Hengen."	19. Sanoen: antakaat minullekin se voima, että kenenkä päälle minä käteni panen, se sais Pyhän Hengen.	8:19 Andacat minullengin se voima/ että kenengä päälle minä käteni panen/ se sais myös Pyhän Hengen.
8:20 Mutta Pietari sanoi hänelle: "Menkööt rahasi sinun kanssasi kadotukseen, koska luulet Jumalan lahjan olevan rahalla saatavissa.	20. Vaan Pietari sanoi hänelle: sinun rahas olkoon sinun kanssas kadotuksessa, että Jumalan lahjan luulet rahoilla ostettavan.	8:20 Petari sanoi hänelle: sinun rahas olcon sinun cansas cadotuxes/ että Jumalan lahjan luulet olewan rahoilla ostettawan.
8:21 Ei sinulla ole osaa eikä arpa tähän sanaan, sillä sinun sydämesi ei ole oikea Jumalan edessä.	21. Ei sinulla ole osaa eikä arpa tässä sanassa; sillä ei sinun sydämes ole oikia Jumalan edessä.	8:21 Ei sinun ole osa eikä arpa täsä sanas: sillä ei sinun sydämes ole oikia Jumalan edes.
8:22 Tee siis parannus ja käänny tästä pahuudestasi ja rukoile Herraa - jos ehkä vielä sinun sydämesi ajatus sinulle anteeksi annetaan.	22. Sentähden tee parannus sinun pahuudestas, ja rukoile Jumalaa, että sydämes ajatukset sinulle anteeksi annettaisiin.	8:22 Sentähden tee parannus sinun pahudestas ja rucoile Jumalata/ että sinun sydämes ajatuxet sinulle andexi annetaisin:
8:23 Sillä minä näen sinun olevan täynnä katkeruuden sappea ja kiinni vääryyden siteissä."	23. Sillä minä näen sinun olevan katkerassa sapessa ja vääryyden solmussa.	8:23 Sillä minä näen sinun olevan catkerata sappe täynäns/ ja solmitun wäärydellä.
8:24 Niin Simon vastasi ja sanoi: "Rukoilkaa te minun edestäni Herraa, ettei minulle tapahtuisi mitään siitä, mitä te olette sanoneet."	24. Niin Simon vastasi ja sanoi: rukoilkaat te Herraa minun edestäni, ettei mitään näistä, mitä te sanoitte, minun päälleni tulisi.	8:24 Nijn Simon wastais/ ja sanoi: rucoilcat te HERra minun tähteni/ ettei mitän näistä/ cuin te sanoitta/ minun päälleni tulis.
8:25 Ja kun he olivat todistaneet ja Herran sanaa puhuneet, palasivat he Jerusalemiin ja julistivat evankeliumia monessa Samarian kylässä.	25. Mutta kuin he olivat todistaneet ja puhuneet Herran sanan, palasivat he Jerusalemiin, ja saarnasivat evankeliumia monessa Samarian kylässä.	8:25 Mutta cosca he olit todistanet ja puhunet HERran sanan/ palaisit he Jerusalemijn/ ja saarnaisit Evangeliumia mones Samarian kyläs.
8:26 Mutta Filippukselle puhui Herran enkeli sanoen: "Nouse ja mene puolipäivään päin sille tielle, joka vie Jerusalemista alas Gassaan ja on autio."	26. Mutta Herran enkeli puhui Philippukselle ja sanoi: nouse ja mene lounaaseen päin, sitä tietä, joka Jerusalemista menee alas Gatsaan, joka kylmillä on.	8:26 MUtta HERRan Engeli puhui Philippuxelle/ ja sanoi: nouse/ ja mene lounasen päin/ sitä tietä cuin Jerusalemist menee alas Gazan puoleen/ joca kylmillä on/

8:27 Ja hän nousi ja lähti. Ja katso, siellä kulki etiopialainen mies, Etiopian kuningattaren Kandaken hoviherra, mahtava mies ja koko hänen aarteistonsa hoitaja; hän oli tullut Jerusalemiin rukoilemaan	27. Niin hän nousi ja meni. Ja katso, yksi Etiopian mies, Etiopian kuningattaren Kandasen voimallinen kamaripalvelia, joka oli pantu kaiken hänen tavaransa päälle, se oli tullut Jerusalemiin rukoilemaan,	nijn hän nousi ja meni. 8:27 Ja cadzo/ yxi Etiophian mies/ Etiophian Drotningin Candacen uscollinen Camaripalwelia/ jonga hän oli pannut caiken tawarans päälle/ se oli tullut Jerusalemijn rucoileman.
8:28 ja oli nyt paluumatkalla ja istui vaunuissaan ja luki profeetta Esaiasta.	28. Ja palasi sieltä, istuen vaunuissansa, ja luki Jesaias prophetaa.	8:28 Ja palais cotians/ istuen waunuisans/ ja luki Esaiata Prophetata.
8:29 Niin Henki sanoi Filippukselle: "Käy luo ja pysyttele lähellä noita vaunuja."	29. Niin Henki sanoi Philippukselle: käy ja mene lähemmä tätä vaunua.	8:29 Nijn Hengi sanoi Philippuxelle? käy ja mene lähemmä tätä waunua.
8:30 Niin Filippus juoksi luo ja kuuli hänen lukevan profeetta Esaiasta ja sanoi: "Ymmärrätkö myös, mitä luet?"	30. Niin Philippus juoksi lähemmä, ja kuuli hänen lukevan Jesaias prophetaa, ja sanoi: ymmärrätkös, mitä luet?	8:30 Nijn Philippus juoxi lähemmä/ ja cuuli hänen lukewan Esaiata Prophetata/ ja sanoi: ymmärräckös mitä luet?
8:31 Niin hän sanoi: "Kuinka minä voisin ymmärtää, ellei kukaan minua opasta?" Ja hän pyysi Filippusta nousemaan ja istumaan viereensä.	31. Mutta hän sanoi: kuinka minä taidan ymmärtää, ellei joku minua johdata? Ja hän rukoili Philippusta, että hän tulis ja istuis hänen kanssansa.	8:31 Hän sanoi: cuinga minä taidan ymmärtä/ ellei jocu minua opeta? Ja hän rucoili Philippusta/ että hän tulis ja istuis hänen tygöns.
8:32 Ja se kirjoitus, jota hän luki, oli tämä: "Niinkuin lammas hänet viedään teuraaksi; ja niinkuin karitsa on ääneti keritsijänsä edessä, niin ei hänkään suutansa avaa.	32. Mutta se, mitä hän Raamatusta luki, oli tämä: hän on niinkuin lammas teuraaksi talutettu: ja niinkuin karitsa keritsiänsä edessä on ääneti, niin ei hänkään avannut suutansa,	8:32 Mutta se cuin hän Ramatusta luki/ oli tämä: Hän on nijncuin lammas teuraxi talutettu/ ja hän oli äneti nijncuin caridza keridziäns edesä/ eikä awannut suutans.
8:33 Hänen alentumisensa kautta hänen tuomionsa otetaan pois. Kuka kertoo hänen syntyperänsä? Sillä hänen elämänsä otetaan pois maan päältä."	33. Hänen nöyryydessänsä on hänen tuomionsa otettu pois, mutta kuka taitaa sanoa ulos hänen elämänsä pituuden? sillä hänen elämänsä otetaan pois maasta.	8:33 Hänen nöyrydens tähden poisotettin hänen duomions/ mutta cuca taita sano hänen ikäns pituuden? Sillä hänen elämäns on poisotettu maasta.
8:34 Ja hoviherra kysyi Filippukselta sanoen: "Minä pyydän sinua: sano, kenestä profeetta puhuu näin, itsestäänkö vai jostakin toisesta?"	34. Niin kamaripalvelija vastasi Philippusta: minä rukoilen sinua, sanos: kenestä propheta näitä puhuu? itsestäänkö eli jostakin toisesta?	8:34 Nijn Camaripalwelia sanoi Philippuxelle: minä rucoilen sinua/ sanos kenestä Propheta näitä puhu? Idzestäns eli jostakin toisesta?
8:35 Niin Filippus avasi suunsa ja lähtien tästä kirjoituksesta julisti hänelle evankeliumia Jeesuksesta.	35. Niin Philippus avasi suunsa ja rupesi tästä kirjoituksesta hänelle saarnaamaan evankeliumia Jesuksesta.	8:35 Nijn Philippus awais suuns ja rupeis tästä Kirjoituxest hänelle saarnaman Evangeliumita Jesuxest.

8:36 Ja kulkiessaan tietä he tulivat veden ääreen; ja hoviherra sanoi: "Katso, tässä on vettä. Mikä estää kastamasta minua?"	36. Ja kuin he tiellä vaelsivat, tulivat he veden tykö, ja kamaripalvelia sanoi: katso, tässä on vesi: mikä estää minua kastamasta?	8:36 Ja cuin he tiellä waelsit/ tulit he weden tygö/ ja Camaripalwelia sanoi: cadzo/ täsä on wesi/ mikä estä minua castamast?
	37. Mutta Philippus sanoi: jos sinä kaikesta sydämestä uskot, niin tapahtukoon. Hän vastasi ja sanoi: minä uskon Jesuksen Kristuksen Jumalan Pojaksi.	8:37 Philippus sanoi: jos sinä caikest sydämest uscot/ nijn tapahtucon. Hän wastais/ ja sanoi: minä uscon Jesuxen Christuxen Jumalan Pojaxi.
8:38 Ja hän käski pysäyttää vaunut, ja he astuivat kumpikin veteen, sekä Filippus että hoviherra, ja Filippus kastoi hänet.	38. Niin hän käski seisahtaa vaunun; ja he astuivat molemmat veteen, Philippus ja kamaripalvelia, ja hän kasti hänen.	8:38 Nijn hän seisatti waunun/ ja he astuit weteen/ Philippus ja Camaripalwelia/ ja hän casti hänen.
8:39 Ja kun he olivat astuneet ylös vedestä, tempasi Herran Henki Filippuksen pois, eikä hoviherra häntä enää nähnyt. Ja hän jatkoi matkaansa iloiten.	39. Mutta kuin he vedestä astuivat ylös, tempasi Herran Henki Philippuksen, ja ei kamaripalvelia häntä enään nähnyt, vaan meni iloiten tietänsä myöten.	8:39 Mutta cosca he wedestä ylösastuit/ temmais HERran Hengi Philippuxen/ ja nijn ei Camaripalwelia händä enä nähnyt/ waan meni iloiten tietäns myöden.
8:40 Mutta Filippus tavattiin Asdodissa; ja hän vaelsi ympäri ja julisti evankeliumia kaikissa kaupungeissa, kunnes tuli Kesareaan.	40. Mutta Philippus löydettiin Atsotissa, ja vaelsi ympäri ja saarnasi joka kaupungissa evankeliumia, siihenasti kuin hän tuli Kesareaan.	8:40 Mutta Philippus löyttin Asotis: ja hän waelsi ymbärins ja saarnais joca Caupungis Evangeliumi/ siihenasti cuin hän tuli Cesareaan.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu .
9:1 Mutta Saulus puuskui yhä uhkaa ja murhaa Herran opetuslapsia vastaan ja meni ylimmäisen papin luo	1. Mutta Saulus puskui vielä uhkauksia ja murhaa Herran opetuslapsia vastaan ja meni ylimmäisen papin tykö,	9:1 MUTta Saulus aicoi wielä waiwata ja murhata HERran Opetuslapsia. 9:2 Ja meni ylimmäisen Papin tygö/
9:2 ja pyysi häneltä kirjeitä Damaskon synagoogille, että keitä hän vain löytäisi sen tien vaeltajia, miehiä tai naisia, ne hän saisi tuoda sidottuina Jerusalemiin.	2. Ja anoi häneltä kirjaa Damaskuun synagogain tykö, että kutka ikänä hän sen tien miehistä eli vaimoista löytäis, ne hän olis vienyt sidottuna Jerusalemiin.	ja anoi händä Kirja Damascun Synagogain tygö/ jos hän jongun miehistä eli waimoista sildä tiellä löydäis/ nijn hän olis wienyt sidottuna Jerusalemijn.
9:3 Ja kun hän oli matkalla, tapahtui hänen lähestyessään Damaskoa, että yhtäkkiä valo taivaasta leimahti hänen ympärillensä;	3. Mutta kuin hän matkusti, tapahtui, että hän Damaskua lähestyi, ja äkisti leimahti walkeus taivaasta ympäri häntä	9:3 Mutta cuin hän matcusti ja Damascua lähestyi/ leimahti walkeus äkidzeldä Taiwast ymbärins händä.

9:4 ja hän kaatui maahan ja kuuli äänen, joka sanoi hänelle: "Saul, Saul, miksi vainoat minua?"	4. Ja hän lankesi maahan ja kuuli äänen hänelle sanovan: Saul, Saul, miksi vainoat minua?	9:4 Ja hän langeis maahan/ ja cuuli änen hänellens sanowan: Saul/ Saul/ mixis wainot minua?
9:5 Hän sanoi: "Kuka olet, herra?" Hän vastasi: "Minä olen Jeesus, jota sinä vainoat."	5. Mutta hän sanoi: kuka sinä olet, Herra? Ja Herra sanoi: minä olen Jesus, jota sinä vainoot: työläs on sinun potkia tutkainta vastaan.	Hän sanoi: cuca sinä olet HERra? 9:5 Sanoi HERra: minä olen Jesus/ jota sinä wainot/ työläs on sinun potkia tutcainda wastan.
9:6 Mutta nouse ja mene kaupunkiin, niin sinulle sanotaan, mitä sinun pitää tekemän."	6. Niin hän vapisi, hämmästyti ja sanoi: Herra, mitäs minua tahdot tekemään? Ja Herra sanoi hänelle: nouse ja mene kaupunkiin; siellä sinulle sanotaan, mitä sinun pitää tekemän.	9:6 Nijn hän wapisi/ hämmästyti/ ja sanoi: HERra/ mitäs minua tahdot tekemän? HERRa sanoi hänelle: nouse ja mene Caupungijn/ siellä sinulle sanotan/ mitä sinun pitä tekemän.
9:7 Ja miehet, jotka matkustivat hänen kanssansa, seisoivat mykistyneinä: he kuulivat kyllä äänen, mutta eivät ketään nähneet.	7. Mutta ne miehet, jotka hänen seurassansa olivat, seisoivat hämmästyksissä; he kuulivat tosin äänen, mutta ei he ketään nähneet.	9:7 Mutta ne miehet/ jotca hänen seurasans olit/ seisoit hämmästyxis: sillä he cuulit ainoastans hänen änen/ mutta ei he ketän nähnet.
9:8 Niin Saulus nousi maasta; mutta kun hän avasi silmänsä, ei hän nähnyt mitään, vaan he taluttivat häntä kädestä ja veivät hänet Damaskoon.	8. Niin Saulus nousi maasta ja ei nähnyt ketään avoimilla silmillä; mutta he taluttivat häntä kädestä ja veivät Damaskuun.	9:8 Nijn Saulus nousi maasta/ ja ei nähnyt ketän awojomilla silmillä: 9:9 Mutta he talutit händä kädestä/ ja weit Damascuun.
9:9 Ja hän oli kolme päivää näkemätönnä, ei syönyt eikä juonut.	9. Ja hän oli kolme päivää näkemättä ja ei syönyt eikä juonut.	Ja hän oli colme päiwä näkemätä/ syömätä ja juomata.
9:10 Ja Damaskossa oli eräs opetuslapsi, nimeltä Ananias. Hänelle Herra sanoi näyssä: "Ananias!" Hän vastasi: "Katso, tässä olen, Herra."	10. Niin yksi opetuslapsi oli Damaskussa, Ananias nimeltä, jolle Herra sanoi näyssä: Ananias! Hän sanoi: Herra, tässä minä olen.	9:10 Niin yxi Opetuslapsi oli Damascus/ Ananias nimeldä/ jolle HERra sanoi näys: Anania/ hän wastais: HERra/ täsä minä olen.
9:11 Niin Herra sanoi hänelle: "Nouse ja mene sille kadulle, jota sanotaan Suoraksi kaduksi, ja kysy Juudaan talosta Saulus nimistä tarsolaista miestä. Sillä katso, hän rukoilee;	11. Herra sanoi hänelle: nouse ja mene sille kadulle, joka Oikiaksi kutsutaan, ja kysy Juudan huoneessa sitä, joka Saulus Tarsilaiseksi kutsutaan; sillä katso, hän rukoilee.	9:11 HERra sanoi hänelle: nouse ja mene sille cadulle/ joca Oikiaxi cudzutan/ ja kysy Judan huonesä sitä joca Saulus Tarsilaisexi cudzutan/ cadzo/ hän rucoile.
9:12 ja hän on nähnyt näyssä miehen, Ananias nimisen, tulevan sisälle ja panevan kätensä hänen päällensä, että hän saisi näkönsä jälleen."	12. Ja hän näki näyssä yhden miehen, nimeltä Ananias, tulevan sisälle ja panevan kätensä hänen päällensä, että hän saisi näkönsä jälleen.	9:12 Ja hän näki näys yhden miehen/ nimeldä Ananias/ sisälletulewan ja panewan kätens hänen päällens/ että hän saisi näkyngs jällens.

9:13 Mutta Ananias vastasi: "Herra, minä olen monelta kuullut siitä miehestä, kuinka paljon paha hän on tehnyt sinun pyhillesi Jerusalemissa;	13. Niin Ananias vastasi: Herra, minä olen kuullut monelta tästä miehestä, kuinka paljon paha hän sinun pyhilles on tehnyt Jerusalemissa.	9:13 Nijn Ananias sanoi: HERra/ minä olen cuullut monelda tästä miehestä/ cuinga paljon paha hän sinun pyhilles on tehnyt Jerusalemissa.
9:14 ja täälläkin hänellä on ylipapeilta valtuus vangita kaikki, jotka sinun nimeäsi avuksi huutavat."	14. Ja hänellä on nytkin valta ylimmäisiltä papeilta täällä kiinni sitoa kaikki ne, jotka sinun nimeäs rukoilevat.	9:14 Ja hänelle on nytkin walda ylimmäisildä Papeilda annettu/ täällä kijnni sito caicki ne/ jotca sinun nimes rucoilewat.
9:15 Mutta Herra sanoi hänelle: "Mene; sillä hän on minulle valittu ase, kantamaan minun nimeäni pakanain ja kuningasten ja Israelin lasten eteen.	15. Niin sanoi Herra hänelle: mene! sillä hän on minulle valittu ase, kantamaan minun nimeäni pakanain, ja kuningasten, ja Israelin lasten eteen.	9:15 Nijn sanoi HERra hänelle: mene: sillä hän on minulle walittu Ase/ candaman minun nimeni pacanain ja Cuningasten ja Israelin lasten eteen.
9:16 Sillä minä tahdon näyttää hänelle, kuinka paljon hänen pitää kärsimän minun nimeni tähden."	16. Sillä minä tahdon hänelle näyttää, kuinka paljon hänen pitää kärsimän minun nimeni tähden.	9:16 Ja minä sanon hänelle/ cuinga paljo hänen pitä kärsimän minun nimeni tähden.
9:17 Niin Ananias meni ja astui huoneeseen, pani molemmat kätensä hänen päälleen ja sanoi: "Veljeni Saul, Herra lähetti minut - Jeesus, joka ilmestyi sinulle tiellä, jota tulit - että saisit näkösi jälleen ja tulisit täytetyksi Pyhällä Hengellä."	17. Niin Ananias meni sinne ja tuli huoneeseen sisälle ja pani kätensä hänen päällensä, ja sanoi: rakas veljeni Saul! se Herra lähetti minun, (Jesus, joka sinulle ilmestyi tiellä, jotas vaelsit,) että sinä saisit näkösi jälleen, ja Pyhällä Hengellä täytettäisiin.	9:17 Ja Ananias meni sinne/ ja tuli huonesen ja pani kätens hänen päällens ja sanoi: racas weljen Saul. Se HERra lähetti minun/ joca sinulle tiellä ilmestyi jotas waelsit/ että sinä saisit näkys jällens ja Pyhällä Hengellä täytetäisin.
9:18 Ja heti putosivat hänen silmistään ikäänkuin suomukset, ja hän sai näkönsä ja nousi ja otti kasteen.	18. Ja hänen silmistänsä putosivat kohta niinkuin suomukset, ja hän sai sillä hetkellä näkönsä jällensä, nousi ja kastettiin.	9:18 Ja hänen silmistäns putoisit cohta nijncuin suomuxet/ ja hän sai näkyns jällens/ nousi ja andoi hänens casta.
9:19 Ja kun hän nautti ruokaa, niin hän vahvistui. Ja hän oli opetuslasten seurassa Damaskossa jonkun aikaa.	19. Ja kuin hän otti ruokaa, niin hän vahvistui. Ja Saulus oli muutamat päivät opetuslasten kanssa, jotka olivat Damaskussa,	9:19 Ja cuin hän otti ruoca/ nijn hän wahwistui. 9:20 JA Saulus oli muutamat päiwät Opetuslasten cansa Damascus/
9:20 Ja kohta hän saarnasi synagoogissa Jeesusta, julistaen, että hän on Jumalan Poika.	20. Ja saarnasi kohta synagogassa Kristuksesta, että hän on Jumalan Poika.	ja saarnais cohta Synagogas Christuxen olewan Jumalan Pojan.

9:21 Ja kaikki, jotka kuulivat, hämmästyivät ja sanoivat: "Eikö tämä ole se, joka Jerusalemissa tuhosi ne, jotka tätä nimeä avuksi huutavat? Ja eikö hän ole tullut tänne viedäksensä ne vangittuina ylipappien käsiin?"	21. Niin kaikki, jotka sen kuulivat, hämmästyivät ja sanoivat: eikö tämä ole se, joka kaikkia niitä hävitti Jerusalemissa, jotka sitä nimeä rukoilivat, ja tuli myös tänne sitä varten, että hän ne sidottuna veis ylimmäisille papeille?	9:21 Nijn caicki jotca sen cuulit/ hämmästyit ja sanoit: eikö tämä caickia nijtä häwittänyt Jerusalemissa/ jotca sitä nime rucoilit? Ja tuli myös tänne nijtä sidottuna wiemän ylimmäisille Papeille?
9:22 Mutta Saulus sai yhä enemmän voimaa ja saattoi Damaskossa asuvat juutalaiset ymmälle näyttäen toteen, että Jeesus on Kristus.	22. Mutta Saulus tuli aina jalommaksi ja ajoi Juudalaisia takaperin, jotka Damaskussa olivat, täydellisesti vahvistain, että tämä on Kristus.	9:22 Mutta Saulus tuli aina jalommaxi/ ja ajoi Judalaisia tacaperin/ jotca Damascus olit/ todistain että se oli Kristus.
9:23 Ja pitkän ajan kuluttua juutalaiset pitivät keskenään neuvoa tappaaksensa hänet.	23. Ja monen päivän perästä pitivät Juutalaiset neuvoa keskenänsä tappaaksensa häntä.	9:23 JA monen päiwän perästä/ pidit Judalaiset neuwo keskenäns/ tappaxens händä.
9:24 Mutta heidän salahankkeensa tuli Sauluksen tietoon. Ja he vartioivat porttejakin yöt päivät, saadakseen hänet tapetuksi.	24. Mutta Saulukselle ilmoitettiin heidän väijymisensä. Ja he vartioitsivat portissa yötä ja päivää tappaaksensa häntä.	9:24 Mutta Sauluxelle sanottin/ että he wäjiyt händä. Ja he wartoidzit portis yötä ja päiwä/ tappaxens händä.
9:25 Mutta hänen opetuslapsensa ottivat hänet yöllä, päästivät hänet muurin aukosta ja laskivat alas vasussa.	25. Niin opetuslapset ottivat hänen yöllä, päästivät alas ylitse muurin, ja laskivat korissa maahan.	9:25 Nijn Opetuslapset otit hänen yöllä/ ja laskit hänen Coris ylidze muurin maahan.
9:26 Ja kun hän oli tullut Jerusalemiin, yritti hän liittyä opetuslapsiin; mutta he kaikki pelkäsivät häntä, koska eivät uskoneet, että hän oli opetuslapsi.	26. Mutta kuin Saulus tuli Jerusalemiin, tahtoi hän itsiänsä antaa opetuslasten sekaan, mutta he pelkäsivät kaikki häntä, eikä uskoneet häntä opetuslapseksi.	9:26 Cosca Saulus tuli Jerusalemiijn/ taridzi hän idziäns Opetuslasten secan/ mutta he pelkäisit caicki händä/ eikä usconet händä Opetuslapsexi.
9:27 Mutta Barnabas otti hänet turviinsa ja vei hänet apostolien tykö ja kertoi heille, kuinka Saulus tiellä oli nähnyt Herran, ja että Herra oli puhunut hänelle, ja kuinka hän Damaskossa oli rohkeasti julistanut Jeesuksen nimeä.	27. Vaan Barnabas otti hänen ja vei apostolien tykö, ja jutteli heille, kuinka hän tiellä Herran nähnyt oli, ja että hän oli puhunut hänen kanssansa, ja kuinka hän oli rohkiasti Damaskussa Jesuksen nimestä puhunut.	9:27 Waan Barnabas otti hänen/ ja wei Apostolitten tygö/ ja jutteli cuinga hän tiellä HErran nähnyt oli/ ja cuinga hän oli puhunut hänen cansans: ja sijtte oli rohkiast Damascus Jesuxen nimest puhunut.
9:28 Ja niin hän kävi heidän keskuudessaan sisälle ja ulos Jerusalemissa ja julisti rohkeasti Herran nimeä.	28. Ja niin hän oli heidän kanssansa Jerusalemissa, kävi sisälle ja ulos, ja saarnasi pelkäämättä Herran Jesuksen nimeen.	9:28 Ja nijn hän oli heidän cansans Jerusalemissa/ käwi sisälle ja ulos/ ja saarnais pelkämätä HERRan Jesuxen nimeen.

9:29 Ja hän puhui ja väitteli hellenistien kanssa; mutta he koettivat tappa hänet.	29. Hän puhui myös ja kamppaili Grekiläisiä vastaan; mutta ne pyysivät häntä tappa.	9:29 Hän puhui myös ja kyseli Grekiläisildä/ jotca pyysit händä tappa:
9:30 Kun veljet sen huomasiivat, veivät he hänet Kesareaan ja lähettivät hänet sieltä Tarsoon.	30. Kuin veljet sen ymmärsivät, niin he veivät hänen Kesareaan ja lähettivät Tarsiin.	9:30 Cosca weljet sen ymmärsit/ nijn he weit hänen Cesareaan/ ja lähetit Tarsumijn.
9:31 Niin oli nyt seurakunnalla koko Juudeassa ja Galileassa ja Samariassa rauha; ja se rakentui ja vaelsi Herran pelossa ja lisääntyi Pyhän Hengen virvoittavasta vaikutuksesta.	31. Ja niin seurakunnilla oli rauha kaikessa Juudeassa, ja Galileassa, ja Samariassa, ja enenivät vaeltain Herran pelvossa, ja täytettiin Pyhän Hengen lohdutuksella.	9:31 Ja nijn Seuracunnalla oli rauha caikes Judeas/ ja Galileas/ ja Samarias/ ja enäni waeldain HERran pelgos/ ja täytettin Pyhän Hengen lohdutuxella.
9:32 Ja tapahtui, että Pietari, kiertäessään kaikkien luona, tuli myöskin niiden pyhien tykö, jotka asuivat Lyddassa.	32. Niin tapahtui, kuin Pietari vaelsi joka paikassa, että hän myös tuli pyhain tykö, jotka Lyddassa asuivat.	9:32 NIin tapahdui cosca Petari waelsi jocapaicas/ että hän myös tuli nijden pyhain tygö jotca Lyddas asuit.
9:33 Siellä hän tapasi Aineas nimisen miehen, joka kahdeksan vuotta oli maannut vuoteessaan ja oli halvattu.	33. Niin hän löysi siellä yhden miehen, Eneas nimeltä, joka jo kahdeksan ajastaikaa oli vuoteessa halvattuna maannut.	9:33 Nijn hän löysi siellä yhden miehen/ Eneas nimeldä/ joca jo cahdexan ajastaica oli wuotesa halwattuna maannut.
9:34 Ja Pietari sanoi hänelle: "Aineas, Jeesus Kristus parantaa sinut; nouse ja korjaa vuoteesi." Ja kohta hän nousi.	34. Ja Pietari sanoi hänelle: Eneas, Jesus Kristus sinun paratkoon! nouse ja tee itse vuotees; ja hän kohta nousi.	9:34 Ja Petari sanoi hänelle: Enea/ HERra Jesus Christus sinun paratcon/ nouse ja tee idze wuotes: joca cohta nousi.
9:35 Ja kaikki Lyddan ja Saaronin asukkaat näkivät hänet; ja he kääntyivät Herran tykö.	35. Ja kaikki Lyddan ja Saronin asuwait näkivät hänen, jotka tulivat käännetyksi Herran tykö.	9:35 Ja caicki Lyddan ja Saronan asuwait näit hänen/ ja tulit käätyxi HERran tygö.
9:36 Mutta Jopessa oli naisopetuslapsi, nimeltä Tabita, mikä kreikaksi käännettynä on: Dorkas; hän teki paljon hyviä töitä ja antoi runsaasti almuja.	36. Mutta Jopessa oli yksi opetuspiika, nimeltä Tabita, joka tulkiten on niin paljon sanottu kuin: metsävuohi (a); tämä oli täynnänsä hyviä töitä ja almua, joita hän teki.	9:36 MUTta Joppes oli yxi Opetuspijca/ nimeldä Tabita/ se on/ medzäwuohi/ tämä oli täynäns hywiä töitä ja Almua/ cuin hän teki.
9:37 Ja tapahtui niinä päivinä, että hän sairastui ja kuoli; ja he pesivät hänet ja panivat yläsaliin.	37. Niin tapahtui niinä päivinä, että se sairasti ja kuoli; jonka he pesivät ja panivat saliin.	9:37 Nijn tapahdui sijhen aican/ että se sairasti/ ja cuoli/ jonga he pesit/ ja panit Saliin.

9:38 Ja koska Lydda oli lähellä Joppea, niin opetuslapset, kun kuulivat Pietarin olevan siellä, lähettivät kaksi miestä hänen luoksensa pyytämään: "Tule viipymättä meidän tykömme."	38. Ja että Lydda oli läsnä Joppea, niin opetuslapset, kuin he kuulivat Pietarin siellä olevan, lähettivät hänen tykönsä kaksi miestä rukoilemaan, ettei hän viivytelisi heidän tykönsä tulla.	9:38 Ja että Lydda oli läsnä Joppeta/ nijn Opetuslapset cuulit Petarin siellä olewan/ lähetit he hänen tygöns caxi miestä rucoileman/ jos hän wijdzeis sinne tulla.
9:39 Niin Pietari nousi ja meni heidän kanssansa. Ja hänen sinne saavuttuaan he veivät hänet yläsaliin, ja kaikki lesket tulivat hänen luoksensa itkien ja näytellen hänelle ihokkaita ja vaippoja, joita Dorkas oli tehnyt, ollessaan heidän kanssansa.	39. Niin Pietari nousi ja tuli heidän kanssansa; ja kuin hän sinne tuli, veivät he hänen saliin. Ja hänen ympärillensä seisoivat kaikki lesket, jotka itkivät ja osoittivat hänelle niitä hameita ja vaatteita, joita Dorkas heille tehnyt oli, ollessansa heidän kanssansa.	9:39 Nijn Petari nousi ja meni heidän tygöns/ ja cuin hän sinne tuli/ weit he hänen Salijn. Ja hänen ymbärilläns seisoit caicki lesket/ jotca itkit ja osotit hänelle nijtä hameita ja waatteita cuin Tabita heille tehnyt oli/ ollesans heidän cansans.
9:40 Mutta Pietari toimitti kaikki ulos ja laskeutui polvilleen ja rukoili; ja hän kääntyi ruumiin puoleen ja sanoi: "Tabita, nouse ylös!" Niin tämä avasi silmänsä, ja nähdessään Pietarin hän nousi istumaan.	40. Mutta kuin Pietari oli heidät kaikki ajanut ulos, laski hän polvillensa ja rukoili, ja käänsi itsensä ruumiin puoleen, ja sanoi: Tabita, nouse ylös! niin se avasi silmänsä; ja kuin hän Pietarin näki, nousi hän istualle.	9:40 Ja cosca Petari oli heidän caicki ulosajanut/ laski hän polwillens/ rucoili ja käänsi idzens ruumin puoleen/ ja sanoi: Tabita/ nouse ylös/ nijn se awais silmäns. 9:41 Ja cuin hän Petarin näki/ nousi hän istualle.
9:41 Ja Pietari ojensi hänelle kätensä ja nosti hänet seisomaan ja kutsui sisään pyhät ja lesket ja asetti hänet elävänä heidän eteensä.	41. Ja hän antoi hänelle kättä ja ojensi hänen, ja kutsui pyhät ja lesket, ja antoi hänen heille elävänä.	Ja hän andoi hänen kättä ja ojensi hänen/ ja cudzui pyhät ja lesket/ ja andoi hänen heillen elävänä.
9:42 Ja se tuli tiedoksi koko Joppessa, ja monet uskoivat Herraan.	42. Ja se tuli kaikelle Jopelle tiettäväksi; ja moni uskoi Herran päälle.	9:42 Ja se tuli caikelle Joppelle tiettäwäxi/ että moni uscoi HERran päälle.
9:43 Ja Pietari viipyi Joppessa jonkun aikaa erään nahkuri Simonin luona.	43. Ja tapahtui, että hän viipyi Jopessa kauvan aikaa Simon parkkarin tykönä.	9:43 Ja hän wijwyi Joppes cauwan aica Simon Parckkarin tykönä.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu .
10:1 Ja Kesareassa oli mies, nimeltä Kornelius, sadanpäämies niin kutsutussa italialaisessa sotaväenosastossa.	1. Niin oli Kesareassa mies, nimeltä Kornelius, sadanpäämies, Italian joukosta,	10:1 Niin oli Cesareas yxi mies/ nimeldä Cornelius/ Sadanpäämies/ Italian joucosta/

10:2 Hän oli hurskas ja Jumalaa pelkääväinen, niinkuin koko hänen perhekuntansakin, ja antoi paljon almua kansalle ja rukoili alati Jumalaa.	2. Jumalinen ja Jumalaa pelkääväinen kaiken huoneensa kanssa, joka jakoi paljon almua kansalle, ja rukoili alati Jumalaa.	10:2 Jumalinen ja Jumalata pelkääväinen caiken hänen huonens cansa/ joca jacoi paljo Almua Canssalle/ ja rucoili Jumalata.
10:3 Hän näki selvästi näyssä, noin yhdeksännellä hetkellä päivästä, Jumalan enkelin, joka tuli sisään hänen tykönsä ja sanoi hänelle: "Kornelius!"	3. Hän näki julkisesti näyssä, liki yhdeksättä hetkeä päivästä, Jumalan enkelin tulevan tykönsä ja sanovan hänelle: Kornelius!	10:3 Hän näki julkisest näys liki yhdeksättä hetke päivästä Jumalan Engelin tulewan hänen tygöns/ ja sanowan hänelle: Corneli.
10:4 Tämä loi katseensa häneen ja sanoi peljästyneenä: "Mikä on, Herra?" Enkeli sanoi hänelle: "Sinun rukouksesi ja almusi ovat tulleet muistoon Jumalan edessä.	4. Ja hän katseli hänen päällensä, peljästy ja sanoi: Herra, mikä on? Hän sanoi hänelle: sinun rukoukses ja almus ovat tulleet muistoon Jumalan edessä.	Ja hän cadzeli hänen päällens/ peljästy ja sanoi: Herra/ mikä on: 10:4 Hän sanoi hänelle: sinun rucouxes ja Almus owat muistetut Jumalalda.
10:5 Niin lähetä nyt miehiä Joppeen noutamaan eräs Simon, jota myös Pietariksi kutsutaan;	5. Ja nyt lähetä miehiä Joppeen, ja anna noutaa Simonin, jota Pietariksi kutsutaan.	10:5 Sentähden lähetä miehiä Joppeen/ ja cudzuta Simon/ joca Petarixi cudzutan/
10:6 hän majoilee nahkuri Simonin luona, jonka talo on meren rannalla."	6. Hän pitää majaa Simon parkkarilla, jonka huone on meren tykönä; hän sanoo sinulle, mitä sinun pitää tekemän.	10:6 hän pitä maja Simon Parckarilla/ jonga huone on meren tykönä/ hän sano sinulle mitä sinun pitä tekemän.
10:7 Ja kun enkeli, joka Korneliusta puhutteli, oli mennyt pois, kutsui tämä kaksi palvelijaansa ja hurskaan sotamiehen uskollisimpiensa joukosta	7. Ja kuin enkeli, joka Korneliusta puhutteli, meni pois, kutsui hän kaksi palveliaansa ja yhden Jumalaa pelkääväisen sotamiehen niistä, jotka hänen tykönsä oleskelivat,	10:7 Ja cuin Engeli/ joca Corneliusta puhutteli/ poismeni/ cudzui hän caxi hänen palweliatans/ ja yhden Jumalata pelkääväisen sotamiehen/ nijstä jotca händä wartioidzit/
10:8 ja kertoi heille kaikki ja lähetti heidät Joppeen.	8. Ja hän jutteli kaikki nämät niille, ja lähetti ne Joppeen.	10:8 Ja hän jutteli caicki nämät nijlle/ ja lähetti ne Joppeen.
10:9 Ja seuraavana päivänä, kun he olivat matkalla ja lähestyivät kaupunkia, nousi pietari noin kuudennen hetken vaiheilla katolle rukoilemaan.	9. Toisena päivänä, kuin he matkassa olivat ja kaupunkia lähestyivät, meni Pietari ylös katon päälle rukoilemaan, liki kuudetta hetkeä.	10:9 TOisna päivänä/ cosca he matcas olit/ ja Caupungita lähestyit/ meni Petari ylös Salin ullackon rucoileman/ liki cuudetta hetke/
10:10 Ja hänen tuli nälkä, ja hän halusi ruokaa. Mutta sitä valmistettaessa hän joutui hurmoksiin.	10. Ja kuin hän isosi, tahtoi hän suurustaa. Mutta kuin he hänelle valmistivat, tuli hän horrokseen,	ja cuin hän isois/ tahdoi hän suurusta. 10:10 Cosca he hänelle walmistit/ tuli hän horroxijn:

10:11 Ja hän näki taivaan avoinna ja tulevan alas astian, ikäänkuin suuren liinavaatteen, joka neljästä kulmastaan laskettiin maahan.	11. Ja näki taivaan auki, ja tulevan alas tykönsä yhden astian, niinkuin suuren liinaisen, neljältä kulmalta sidotun, joka laskettiin alas taivaasta maan päälle,	10:11 Ja näki Taiwan auki/ ja alas tulewan tygöns yhden astian nijncuin suuren lijnaisen waatten neliculmaisena/ sidottuna/ joca alaslaskettin Taiwast maan päälle.
10:12 Ja siinä oli kaikkinaisia maan nelijalkaisia ja matelijoita ja taivaan lintuja.	12. Jossa oli kaikkinaisia nelijalkaisia maan eläimiä ja metsillisiä, ja matelevaisia, ja taivaan lintuja.	10:12 Josa oli caickinaisia nelijalcaisia maan eläimitä ja medzillisiä/ ja matelewaisia/ ja lendäwäisiä Taiwan alla.
10:13 Ja tuli ääni, joka sanoi hänelle: "Nouse, Pietari, teurasta ja syö."	13. Ja ääni tuli hänelle: Pietari, nouse, tapa ja syö.	10:13 Ja yxi äni sanoi hänelle: Petari/ nouse/ tapa ja syö.
10:14 Mutta Pietari sanoi: "En suinkaan, Herra; sillä en minä ole ikinä syönyt mitään epäpyhää enkä saastaista."	14. Pietari sanoi: en suinkaan, Herra; sillä en ole minä ikänä syönyt mitään yhteistä eli saastaista.	10:14 Petari wastais: en suingan HERra/ sillä en ole minä ikänäns syönyt mitän yhteist eli saastaista.
10:15 Ja taas ääni sanoi hänelle toistamiseen: "Minkä Jumala on puhdistanut, sitä älä sinä sano epäpyhäksi."	15. Ja ääni sanoi taas toisen kerran hänelle: mitä Jumala on puhdistanut, älä sitä sinä sano yhteiseksi.	10:15 Ja äni sanoi taas hänelle: mitä Jumala on pudistanut/ älä sinä sano sitä yhteisexi.
10:16 Tämä tapahtui kolme kertaa; sitten astia otettiin kohta ylös taivaaseen.	16. Ja se tapahtui kolme kertaa ja astia otettiin jälleen ylös taivaaseen.	10:16 Ja se tapahdui myös colmannen kerran. Ja astia otettin jällens ylös Taiwasen.
10:17 Ja kun Pietari oli epätietoinen siitä, mitä hänen näkemänsä näky mahtoi merkitä, niin katso, ne miehet, jotka Kornelius oli lähettänyt ja jotka kyselemällä olivat löytäneet Simonin talon, seisoivat portilla	17. Ja kuin Pietari itsellänsä epäili, mikä näky se olis, jonka hän näki, niin katso, miehet, jotka lähetetyt olivat Korneliukselta, kyselivät Simonin huonetta ja seisoivat oven edessä,	10:17 JA cuin Petari idzelläns ajatteli sitä näkyä cuin hän näki/ cadzo/ nijn miehet kyselit/ jotca Corneliuxelda lähetetyt olit/ Simonin huonetta.
10:18 ja tiedustelivat kuuluvalla äänellä, majailiko siellä Simon, jota myös Pietariksi kutsuttiin.	18. Ja kutsuivat yhden ulos ja kysyivät, pitikö Simon, joka liialta nimeltä Pietariksi kutsutaan, siellä majaa.	10:18 Jotca seisoit owen edes/ ja cudzuit yhden ulos/ ja kysyt jos Simon/ joca lijalda nimeldä Petarixi cudzutan/ siellä maja pidäis?
10:19 Kun Pietari yhä mietti tuota näkyä, sanoi Henki hänelle: "Katso, kaksi miestä etsii sinua;	19. Mutta kuin Pietari sitä näkyä ajatteli, sanoi Henki hänelle: katso, kolme miestä etsivät sinua.	10:19 Mutta cuin Petari sitä näkyä ajatteli/ sanoi Hengi hänelle: cadzo/ miehet edziwät sinua:

10:20 niin nouse nyt, astu alas ja mene arvelematta heidän kanssaan, sillä minä olen heidät lähettänyt."	20. Nouse siis, astu alas ja mene ilman epäilemättä heidän kanssansa; sillä minä lähetin heidät.	10:20 Nouse siis/ astu alas ja mene ilman epäilemät heidän cansans/ jotca minä lähetin.
10:21 Niin Pietari meni alas miesten tykö ja sanoi: "Katso, minä olen se, jota te etsitte; mitä varten te olette tulleet?"	21. Niin Pietari astui alas miesten tykö, jotka hänen tykönsä Korneliukselta lähetetyt olivat, ja sanoi: katso, minä se olen, jota te etsitte; mitä varten te tulleet olette?	10:21 Nijn Petari astui alas miesten tygö/ jotca hänen tygöns Corneliuxelda lähetetyt olit/ ja sanoi: cadzo/ minä se olen jota te edzittä/ mitä warten te tullet oletta?
10:22 He sanoivat: "Sadanpäämies Kornelius, hurskas ja Jumalaa pelkääväinen mies, josta koko Juudan kansa todistaa hyvää, on pyhältä enkeliltä ilmestyksessä saanut käskyn haettaa sinut kotiinsa ja kuulla, mitä sinulla on sanottavaa."	22. Mutta he sanoivat: sadanpäämies Kornelius, hurskas ja Jumalaa pelkääväinen mies, jolla on todistus kaikelta Juudan kansalta, on pyhältä enkeliltä käskyn saanut, että hänen piti sinun antaman kutsua huoneesensa, sinulta sanoja kuullaksensa,	10:22 He wastaisit: Sadanpäämies Cornelius/ hurscas ja Jumalata pelkääväinen mies/ jolla on todistus caikelda Judan Canssalda/ on Pyhäldä Hengeldä käskyn saanut/ että hänen piti sinun andaman cudzua huonesens/ sinulda sanoja cuullaxens.
10:23 Niin hän kutsui heidät sisään ja piti heitä vierainansa. Seuraavana päivänä Pietari nousi ja lähti heidän kanssaan, ja muutamat veljet Joppesta seurasivat hänen mukanaan.	23. Niin hän kutsui heitä sisälle, ja otti heidät majaan. Toisena päivänä meni Pietari heidän kanssansa, ja muutamat veljet Jopesta seurasivat myös häntä.	10:23 Nijn hän cudzui heidän majaan/ ja piti heitä siellä. Toisna päiwänä meni Petari heidän cansans/ ja muutamat weljet Joppesta seuraisit myös händä.
10:24 Ja sen jälkeisenä päivänä he saapuivat Kesareaan; ja Kornelius odotti heitä ja oli kutsunut koolle sukulaisensa ja lähimmät ystävänsä.	24. Ja toisena päivänä tulivat he Kesareaan; ja Kornelius odotti heitä, ja oli kutsunut kokoon lankonsa ja parhaat ystävänsä.	10:24 Mutta toisna päiwänä tulit he Cesareaan: ja Cornelius odotti heitä/ ja oli cudzunut cocon langons ja parhat ystäwäns.
10:25 Ja kun Pietari oli astumassa sisään, meni Kornelius häntä vastaan, lankesi hänen jalkojensa juureen ja kumartui maahan.	25. Mutta kuin Pietari tuli sisälle, meni Kornelius häntä vastaan, ja lankesi hänen jalkainsa juureen, ja rukoili häntä.	10:25 Mutta cosca Petari sinne tuli/ meni Cornelius händä watan/ ja langeis hänen jalcains juuren/ ja cumarsi händä.
10:26 Mutta Pietari nosti hänet ylös sanoen: "Nouse; minäkin olen ihminen."	26. Mutta Pietari nosti häntä ja sanoi: nouse! minäkin olen ihminen.	10:26 Mutta Petari nosti händä/ ja sanoi: nouse/ sillä minä olen myös ihminen.
10:27 Ja puhellen hänen kanssaan hän meni sisään ja tapasi monta koolla.	27. Ja kuin hän oli häntä puhutellut, meni hän sisälle ja löysi monta tulleen kokoon.	10:27 Ja cuin hän oli händä puhutellut/ meni hän sisälle/ ja löysi monda cocontullen.

10:28 Ja hän sanoi heille: "Te tiedätte, että on luvatonta juutalaisen miehen seurustella vierasheimoisien kanssa tai mennä hänen tykönsä; mutta minulle Jumala on osoittanut, etten saa sanoa ketään ihmistä epäpyhäksi enkä saastaiseksi.	28. Ja hän sanoi heille: te tiedätte, ettei ole ollut luvallinen Juutalaisen olla jonkun muukalaisen tykönä eli hänen tykönsä mennä; mutta minulle osoitti Jumala, etten minä ketään ihmistä yhteisenä eli saastaisena pitäisi.	10:28 Ja hän sanoi heille: te tiedätte/ ettei ole ollut luvallinen Judalaisen olla jongun pacanan tykönä eli hänen tygöns mennä/ mutta minulle sanoi Jumala/ etten minä ketän ihmistä yhteisenä eli saastaisna pidäis:
10:29 Sentähden minä vastaansanomatta tulinkin, kun minua noudettiin. Ja nyt minä kysyn: "mitä varten te olette minut noutaneet?"	29. Sentähden minä myös epäilemättä tulin, teiltä kutsuttu. Niin minä siis teiltä kysyn: mitä varten te minua kutsuite?	10:29 Sentähden minä myös epäilemättä tulin/ sijttecuin minä teildä cudzuttu olin. Nijn minä sijs teildä kysyn: mitä warten te minua tänne cudzuitta?
10:30 Ja Kornelius sanoi: "Neljä päivää sitten, juuri tähän aikaan päivästä, minä kotonani rukoilin tällä yhdeksännellä hetkellä, ja katso, edessäni seisoj mies loistavissa vaatteissa	30. Ja Kornelius sanoi: minä olen neljä päivää sitten paastonnut tähän hetkeen asti, ja rukoilin huoneessani yhdeksännellä hetkellä, ja katso, mies seisoj kiiltävissä vaatteissa minun edessäni,	10:30 Cornelius sanoi: minä olen neljä päiwä paastonnut tähän hetken asti/ ja rucoilin huonesani yhdeksännellä hetkellä/ ja cadzo/ yxi mies seisoj kijldäwis waatteis minun edesäni/
10:31 ja sanoi: 'Kornelius, sinun rukouksesi on kuultu, ja sinun almusi ovat tulleet muistoon Jumalan edessä.	31. Ja sanoi: Kornelius, rukoukses on kuultu ja almus ovat Jumalan edessä muistetut.	10:31 Ja sanoi: Corneli/ sinun rucouxes on cuultu/ ja sinun almus owat Jumalalda muistetut.
10:32 Niin lähetä nyt Joppeen ja kutsu tykösi Simon, jota myös Pietariksi kutsutaan; hän majoilee nahkuri Simonin talossa meren rannalla.'	32. Niin lähetä Joppeen ja kutsuta Simonin, joka Pietariksi kutsutaan; hän pitää majaa Simon Parkkarin huoneessa, meren tykönä: se puhuttelee sinua, kuin hän tulee.	10:32 Nijn lähetä Joppeen/ ja cudzuta Simon/ joca Petarixi cudzutan/ ja pitä maja Simon Parckarin huonesana/ joca meren tykönä on/ se puhuttelee sinua cosca hän tule.
10:33 Sentähden minä lähetin heti sinulle sanan, ja sinä teit hyvin, kun tulit. Nyt olemme siis tässä kaikki Jumalan edessä, kuullaksemme kaiken, mitä Herra on käskenyt sinun puhua."	33. Niin minä lähetin kohta sinun tykösi, ja sinä teit hyvin, ettäs tulit. Ja me olemme siis kaikki nyt Jumalan edessä, kuulemassa kaikkia, mitä sinulle on Jumalalta käsketty.	10:33 Nijn minä lähetin cohta sinun tygös/ ja sinä teit hywin ettäs nyt tulit. Ja me olemme sijs caicki nyt cuulemas/ mitä sinulle on Jumalalda käsketty.
10:34 Niin Pietari avasi suunsa ja sanoi: "Nyt minä totisesti käsitan, ettei Jumala katso henkilöön,	34. Niin Pietari avasi suunsa ja sanoi: nyt minä todeksi löydän, ettei Jumala katso ihmisen muotoa:	10:34 NIin Petari awais suuns/ ja sanoi: nyt minä todexi löydän/ ettei Jumala cadzo ihmisen muoto/
10:35 vaan että jokaisessa kansassa se, joka häntä pelkää ja tekee vanhurskautta, on hänelle otollinen.	35. Vaan kaikissa kansoissa, joka häntä pelkää ja tekee vanhurskautta, se on Jumalalle otollinen.	10:35 Waan caikisa Canssoisa/ joca händä pelkä ja teke vanhurscautta/ se on Jumalalle otollinen.

10:36 Sen sanan, jonka hän lähetti Israelin lapsille, julistaen evankeliumia rauhasta Jeesuksessa Kristuksessa, joka on kaikkien Herra,	36. Sen sanan, jonka Jumala Israelin lapsille lähetti ja julisti rauhan Jesuksen Kristuksen kautta, joka kaikkein Herra on,	10:36 Kyllä te tiedätte sen saarnan/ jonga Jumala Israelin lapsille lähetti/ ja julisti rauhan Jesuxen Christuxen cautta (joca caickein HERra on)
10:37 sen sanan, joka lähtien Galileasta on levinnyt koko Juudeaan, sen kasteen jälkeen, jota Johannes saarnasi, sen te tiedätte;	37. Te tiedätte sen sanan, joka on tapahtunut ympäri kaiken Juudean, ensin alkain Galileasta, sen kasteen jälkeen, josta Johannes saarnasi:	10:37 Josta saarnasta on sanoma cuulunut ymbärins caiken Judean/ ensin aljettin Galileast (sen Casten jälken/ josta Johannes saarnais)
10:38 te tiedätte, kuinka Jumala Pyhällä Hengellä ja voimalla oli voidellut Jeesuksen Nasaretilaisen, hänet, joka vaelsi ympäri ja teki hyvää ja paransi kaikki perkeleen valtaan joutuneet; sillä Jumala oli hänen kanssansa.	38. Kuinka Jumala oli voidellut Jesuksen Nasaretista Pyhällä Hengellä ja voimalla, joka vaelsi ympäri, teki hyvää ja paransi kaikki, jotka perkeleeltä vaivattiin; sillä Jumala oli hänen kanssansa.	10:38 Cuinga Jumala oli woidellut Jesuxen Nazarethist Pyhällä Hengellä ja voimalla/ joca waelsi ymbärins/ teki hywä ja paransi caicki jotca Perkeleldä waiwattin: sillä Jumala oli hänen cansans.
10:39 Ja me olemme kaiken sen todistajat, mitä hän teki juutalaisten maassa ja Jerusalemissa; ja hänet he ripustivat puuhun ja tappoivat.	39. Ja me olemme kaikkien niiden todistajat, mitkä hän Juudean maakunnassa ja Jerusalemissa teki, jonka he tappoivat ja ripustivat puuhun:	10:39 Ja me olemma caickein nijden todistajat cuin hän Judean maacunnas ja Jerusalemis teki. 10:40 Sen owat he tappanet/ ja ripustit puuhun/
10:40 Hänet Jumala herätti kolmantena päivänä ja antoi hänen ilmestyä,	40. Sen Jumala herätti kolmantena päivänä, ja ilmoitti hänen,	jonga Jumala herätti colmandena päiwänä/ ja ilmoitti hänen/
10:41 ei kaikelle kansalle, vaan Jumalan ennen valitsemille todistajille, meille, jotka söimme ja joimme hänen kanssaan sen jälkeen, kuin hän oli kuolleista noussut.	41. Ei kaikelle kansalle, vaan meille, jotka Jumala oli ennen todistajiksi valinnut, me jotka söimme ja joimme hänen kanssansa, sittenkuin hän nousi kuolleista.	10:41 Ei caikelle Canssalle/ waan meille/ jotca Jumala oli ennen todistajaxi walinnut/ me jotca söimme ja joimme hänen cansans/ sijtte cuin hän nousi cuolluista.
10:42 Ja hän käski meidän saarnata kansalle ja todistaa, että hän on se, jonka Jumala on asettanut elävien ja kuolleitten tuomariksi.	42. Ja hän käski meitä kansalle saarnaamaan ja todistamaan, että hän on se, joka Jumalalta on säättö elävien ja kuolleiden tuomariksi.	10:42 Ja hän käski meitä Canssalle saarnaman/ ja todistaman että hän on se/ joca Jumalalda on säättö eläwitten ja cuolluitten Duomarixi.
10:43 Hänestä kaikki profeetat todistavat, että jokainen, joka uskoo häneen, saa synnit anteeksi hänen nimensä kautta."	43. Hänestä kaikki prophetat todistavat, että jokainen, joka uskoo hänen päällensä, pitää hänen nimensä kautta synnit anteeksi saaman.	10:43 Hänestä caicki Prophetat todistawat/ että jocainen cuin usco hänen päällens/ pitä hänen nimens cautta synnit andexi annettaman.

10:44 Kun Pietari vielä näitä puhui, tuli Pyhä Henki kaikkien päälle, jotka puheen kuulivat.	44. Kun Pietari vielä näitä puhui, lankesi Pyhä Henki kaikkein niiden päälle, jotka puheen kuulivat.	10:44 COsca Petari wielä näitä puhui/ langeis Pyhä Hengi caickein nijden päälle jotca puhen cuulit.
10:45 Ja kaikki ne uskovaiset, jotka olivat ympärileikatut ja olivat tulleet Pietarin mukana, hämmästyivät sitä, että Pyhän Hengen lahja vuodatettiin pakanoihinkin,	45. Niin ne uskovaiset ympärileikkauksesta, jotka Pietarin kanssa tulleet olivat, hämmästyivät, että pakanainkin päälle Pyhän Hengen lahja vuodatettiin.	10:45 Nijn ne uscowaiset ymbärinsleickauest/ jotca Petarin cansa tullet olit hämmästyit: että pacanaingin päälle Pyhän Hengen lahja wuodatettin:
10:46 sillä he kuulivat heidän puhuvan kielillä ja ylistävän Jumalaa. Silloin Pietari vastasi:	46. Sillä he kuulivat heidän kielillä puhuvan ja Jumalaa ylistävän. Niin vastasi Pietari:	10:46 Sillä he cuulit heidän kielillä puhuwan/ ja Jumalata ylistäwän.
10:47 "Ei kaiketi kukaan voi kieltää kastamasta vedellä näitä, jotka ovat saaneet Pyhän Hengen niinkuin mekin?"	47. Taitaako joku kieltää näitä, jotka ovat niin Pyhän Hengen saaneet kuin mekin, vedellä kastamasta?	10:47 Nijn Petari sanoi: taitaco jocu kieldä näitä/ jotca owat njn Pyhän Hengen saanet cuin mekin/ wedellä castamasta?
10:48 Ja hän käski kastaa heidät Jeesuksen Kristuksen nimeen. Silloin he pyysivät häntä viipymään siellä muutamia päiviä.	48. Ja hän käski kastaa heitä Herran nimeen. Silloin he rukoilivat häntä siellä muutamia päiviä viipymään.	10:48 Ja hän andoi heidän casta HERran Nimeen/ njn he rucoilit händä siellä muutamita päiwiä wijpymän.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu .
11:1 Ja apostolit ja veljet ympäri Juudeaa kuulivat, että pakanatkin olivat ottaneet vastaan Jumalan sanan.	1. Mutta apostolit ja veljet, jotka Juudeassa olivat, kuulivat, että pakanatkin Jumalan sanan ottivat vastaan.	11:1 Tuli sijs Apostolitten ja weljein corwille/ jotca Judeas olit/ että pacanatkin Jumalan sanan wastan otit.
11:2 Ja kun Pietari tuli Jerusalemiin, ahdistelivat ympärileikatut häntä	2. Ja kuin Pietari tuli ylös Jerusalemiin, riitelivät ne hänen kanssansa, jotka ympärileikkauksesta olivat,	11:2 Ja cuin Petari tuli Jerusalemijn/ rupeisit ne/ jotca ymbärinsleickauesta olit/ rijtelemän hänen cansans/ sanoden:
11:3 sanoen: "Sinä olet käynyt ympärileikkaamattomien miesten luona ja syönyt heidän kanssansa."	3. Sanoen: sinä olet mennyt niiden miesten tykö, joilla esinahka on, ja söit heidän kanssansa.	11:3 Sinä olet mennyt nijden miesten tygö/ joilla esinahca on/ ja söit heidän cansansi.
11:4 Niin Pietari selitti heille alusta alkaen asiat järjestänsä ja sanoi:	4. Niin Pietari rupesi heille järjestänsä luettelemaan, sanoen:	11:4 NIin Petari rupeis heille algusta järjestäns luetteleman/ sanoden:

11:5 "Minä olin Joppen kaupungissa ja rukoilin; silloin minä näin hurmoksissa näyn: tuli alas astia, ikäänkuin suuri liinavaate, joka neljästä kulmastaan laskettiin taivaasta, ja se tuli aivan minun eteeni.	5. Minä olin Jopen kaupungissa rukouksissa, ja tulin horrokseen, ja näin näyn, yhden astian tulevan alas, niinkuin suuren liinaisen neljältä kulmalta lasketun alas taivaasta, joka tuli juuri minun tyköni.	11:5 Minä olin Joppen Caupungis rucouxis/ ja tulin horroxijn/ ja näin yhden näyn/ nimittäin/ yhden astian alastulewan/ nijncuin suuren neliculmaisen lijnaisen waatten alaslasketun Taiwast/ joca tuli minun saacka.
11:6 Ja kun minä katsoin sitä tarkasti, näin minä siinä maan nelijalkaisia ja petoja ja matelijoita ja taivaan lintuja.	6. Kuin minä katsoin sen päälle, äkkäsin minä ja näin maan neljäjalkaisia eläimiä, ja petoja, ja matelevaisia, ja taivaan lintuja.	11:6 Minä cadzoin siihen ja äckäisin/ ja näin maan nelijalkaisia eläimitä/ ja petoja/ ja matelewaisia/ ja Taiwan linduja.
11:7 Ja minä kuulin myös äänen, joka sanoi minulle: 'Nouse, Pietari, teurasta ja syö.'	7. Mutta minä kuulin äänen minulle sanovan: Pietari, nouse, tapa ja syö.	11:7 Ja minä cuulin myös änen minulleni sanowan: Petari/ nouse/ tapa ja syö.
11:8 Mutta minä sanoin: 'En suinkaan, Herra; sillä ei mitään epäpyhää eikä saastaista ole koskaan minun suuhuni tullut.'	8. Mutta minä sanoin: en suinkaan, Herra; sillä ei ole mitään yhteistä eli saastaista minun suuhuni koskaan tullut.	11:8 Mutta minä sanoin: en suingan HERra: sillä ei ole mitän yhteistä eli saastaista minun suuhuni coscan tullut.
11:9 Niin vastasi ääni taivaasta toistamiseen ja sanoi: 'Minkä Jumala on puhdistanut, sitä älä sinä sano epäpyhäksi.'	9. Mutta ääni vastasi minua toisen kerran taivaasta: mitä Jumala on puhdistanut, älä sinä sano yhteiseksi.	11:9 Mutta äni wastais taas minua Taiwast: mitä Jumala on puhdistanut/ älä sinä sano yhteisexi.
11:10 Ja tämä tapahtui kolme kertaa; sitten vedettiin kaikki taas ylös taivaaseen.	10. Ja se tapahtui kolmasti, ja vietiin taas kaikki ylös taivaaseen.	11:10 Ja se tapahdui colmasti/ ja wietin taas caicki ylös Taiwasen.
11:11 Ja katso, samassa seisoivat sen talon edessä, jossa me olimme, kolme miestä, jotka Kesareasta oli lähetetty minun luokseni.	11. Ja katso, kolme miestä seisoivat kohta huoneen edessä, jossa minä olin, jotka Kesareasta olivat minun perääni lähetetyt.	11:11 Ja cadzo/ colme miestä seisoit cohta sen huonen owen edes/ josa minä olin/ jotca Cesareast olit minun peräni lähetetyt.
11:12 Ja Henki käski minun mennä arvelematta heidän kanssansa; ja myös nämä kuusi veljeä lähtivät minun kanssani. Me menimme sen miehen taloon,	12. Mutta Henki käski minun epäilemättä mennä heidän kanssansa; ja nämä kuusi veljeä seurasivat myös minua, ja me menimme sen miehen huoneeseen.	11:12 Käski sijs Hengi minun epäilemät mennä heidän cansans/ ja nämä cuusi welje seuraisit myös minua/ ja me menimmä caicki ynnä sen miehen huonesen.

11:13 ja hän kertoi meille, kuinka hän oli nähnyt enkelin seisovan hänen huoneessaan ja sanovan: 'Lähetä Joppeen noutamaan Simon, jota myös Pietariksi kutsutaan;	13. Ja hän jutteli meille, kuinka hän oli enkelin nähnyt huoneessansa seisovan ja sanovan hänelle: lähetä miehiä Joppeen, ja anna noutaa Simonin, joka Pietariksi kutsutaan:	11:13 Ja hän jutteli meille/ cuinga hän oli Engelin nähnyt huonesans seisowan ja sanowan: lähetä miehiä Joppeen/ ja anna nouta Simon/ joca Petarixi cudzutun/
11:14 hän on puhuva sinulle sanoja, joiden kautta sinä pelastut, ja koko sinun perhekuntasi.'	14. Hän on sanova sinulle ne sanat, joiden kautta sinä autuaaksi tulet ja kaikki sinun huonees.	11:14 Hän sano sinulle ne sanat/ joiden cautta sinä wapaxi tulet/ ja caicki sinun huones.
11:15 Ja kun minä rupesin puhumaan, tuli Pyhä Henki heidän päällensä, niinkuin alussa meidänkin päällemme.	15. Mutta kuin minä rupesin puhumaan, lankesi Pyhä Henki heidän päällensä, niinkuin hän alussa meidänkin päällemme lankesi.	11:15 Cosca minä parhallans puhuin/ langeis Pyhä Hengi heidän päällens/ nijncuin hän algus meidängin päällemme langeis.
11:16 Silloin minä muistin Herran sanan, jonka hän sanoi: 'Johannes kastoi vedellä, mutta teidät kastetaan Pyhällä Hengellä.'	16. Niin minä muistin Herran sanan, jonka hän sanonut oli: Johannes tosin kasti vedellä, mutta te kastetaan Pyhällä Hengellä.	11:16 Nijn minä muistin sen cuin HERra sanonut oli: Johannes tosin casti teitä wedellä/ mutta te castetan myös Pyhällä Hengellä.
11:17 Koska siis Jumala antoi yhtäläisen lahjan heille kuin meillekin, kun olimme uskoneet Herraan Jeesukseen Kristukseen, niin mikä olin minä voidakseni estää Jumalaa?"	17. Että nyt Jumala yhdenkaltaisen lahjan heille antoi kuin meillekin, jotka Herran Jesuksen Kristuksen päälle uskoimme: mikäs minä olisin, joka voisin kieltää Jumalaa?"	11:17 Että nyt Jumala sen armon heille andoi cuin meillengin/ jotca HERran Jesuxen Christuxen päälle uscoimma: mikästä minä olisin/ joca seisoisin Jumalata wastan?"
11:18 Tämän kuultuansa he rauhoittuivat ja ylistivät Jumalaa sanoen: "Niin on siis Jumala pakanoillekin antanut parannuksen elämäksi."	18. Kuin he nämät kuulivat, vaikenivat he ja kunnioittivat Jumalaa, sanoen: niin on siis Jumala antanut pakanoillekin kääntymyksen elämään.	11:18 Cosca he nämät cuulit/ waickenit he ja cunnioitit Jumalata/ sanoden: nijn on sijs Jumala andanut pacanoillengin parannuxen elämähän.
11:19 Ne, jotka olivat hajaantuneet sen ahdingon vuoksi, joka oli syntynyt Stefanuksen tähden, vaelsivat ympäri hamaan Foinikiaan ja Kyproon ja Antiokiaan saakka, mutta eivät puhuneet sanaa muille kuin ainoastaan juutalaisille.	19. Ja ne, jotka siitä vainosta hajonneet olivat, joka Stephanin tähden tapahtui, vaelsivat ympäri hamaan Phenisiaan ja Kypriin ja Antiokiaan asti, eikä kellenkään sitä sanaa puhuneet, vaan ainoasti Juudalaisille.	11:19 JA ne jotca sijtä wainosta hajonnet olit/ cuin Stephanin tähden tapahdui/ waelsit ymbärins haman Phenician ja Cyprumin/ nijn Antiochian asti/ eikä kellengän sitä sana puhunet/ waan ainoastans Judalaisille.

11:20 Heidän joukossaan oli kuitenkin muutamia kyprolaisia ja kyreneläisiä miehiä, jotka, tultuaan Antiokiaan, puhuivat kreikkalaisillekin ja julistivat evankeliumia Herrasta Jeesuksesta.	20. Ja oli muutamia miehiä heidän seassansa Kypristä ja Kyrenistä: kuin ne tulivat Antiokiaan, puhuivat he Grekiläisille ja saarnasivat evankeliumia Herrasta Jesuksesta.	11:20 Ja oli muutamita miehiä heidän seasans Cyprist ja Cyrenest/ cosca ne tulit Antiochiaan/ puhuit he Grekeillekin/ ja saarnaisit Evangeliumi HERrasta Jesuxesta Christuxesta.
11:21 Ja Herran käsi oli heidän kanssansa, ja suuri oli se joukko, joka uskoi ja kääntyi Herran puoleen.	21. Ja Herran käsi oli heidän kanssansa, ja suuri joukko uskoi ja kääntyi Herran tykö.	11:21 Ja HERran käsi oli heidän cansans/ ja suuri joucko uscoi ja käänni HERran tygö.
11:22 Ja sanoma heistä tuli Jerusalemin seurakunnan korviin, ja he lähettivät Barnabaan Antiokiaan.	22. Niin tämä sanoma heistä tuli seurakunnan korville, joka Jerusalemissa oli, ja he lähettivät Barnabaan Antiokiaan.	11:22 Nijn tämä sanoma heistä tuli Seuracunnan corwille/ joca Jerusalemis oli/ ja he lähetit Barnaban Antiochiaan.
11:23 Ja kun hän saapui sinne ja näki Jumalan armon, niin hän iloitsi ja kehoitti kaikkia vakaalla sydämellä pysymään Herrassa.	23. Kuin hän sinne tuli ja näki Jumalan armon, ihastui hän, ja neuvoi kaikkia vahvalla sydämellä Herrassa pysymään;	11:23 Cosca hän sinne tuli/ ja sai nähdä Jumalan armon/ ihastui hän/ ja neuvoi caickia wahwalla sydämellä HERrasa pysymän:
11:24 Sillä hän oli hyvä mies ja täynnä Pyhää Henkeä ja uskoa. Ja Herralle lisääntyi paljon kansaa.	24. Sillä hän oli jalo mies ja täynnänsä Pyhää Henkeä ja uskoa, ja suuri joukko kansaa eneni Herralle.	11:24 Sillä hän oli jalo mies/ ja täynnäns Pyhä Henge ja usco/ ja suuri joucko Canssa enäni HERralle.
11:25 Niin hän lähti Tarsoon etsimään Saulusta, ja kun hän oli hänet löytänyt, toi hän hänet Antiokiaan.	25. Niin Barnabas meni Tarsiin Saulusta etsimään; ja kuin hän löysi hänen, toi hän hänen Antiokiaan.	11:25 Nijn Barnabas meni Tarsijn Saulusta edzimän/ ja cuin hän löysi hänen/ toi hän hänen Antiochiaan cansans.
11:26 Ja he vaikuttivat yhdessä kokonaisen vuoden seurakunnassa, ja niitä oli paljon, jotka saivat heiltä opetusta; ja Antiokiassa ruvettiin opetuslapsia ensiksi nimittämään kristityiksi.	26. Ja tapahtui, että he koko ajastajan kokoontuivat seurakunnassa ja opettivat paljon kansaa; ja opetuslapsia ruvettiin ensin Antiokiassa kristityiksi kutsumaan.	11:26 Ja he olit sijnä Seuracunnas coco ajastajan ja opetit wiriäst Canssa. Ja Opetuslapsia ruwettin ensin Antiochias Christityxi cudzuman.
11:27 Siihen aikaan tuli profeettoja Jerusalemista Antiokiaan.	27. Ja niinä päivinä tuli prophetaita Jerusalemista Antiokiaan.	11:27 Ja nijnä päiwinä tuli Prophetaita Jerusalemist Antiochiaan.
11:28 Ja eräs heistä, nimeltä Agabus, nousi ja antoi Hengen vaikutuksesta tiedoksi, että oli tuleva suuri nälkä kaikkeen maailmaan; ja se tulikin Klaudiuksen aikana.	28. Ja yksi heistä, Agabus nimeltä, nousi ja ilmoitti heille hengen kautta, kaikkeen maailmaan suuren nälän tulevan, joka myös Klaudius keisarin alla tapahtui.	11:28 Ja yxi heistä Agabus nimeldä/ nousi ja ilmoitti heille Hengen cautta/ caicken mailmaan suuren näljän tulewan/ joca myös Claudius Keisarin alla tapahdui.

11:29 Niin opetuslapset päättivät kukin varojensa mukaan lähettää avustusta Juudeassa asuville veljille.	29. Mutta opetuslapset sääsivät jotakin lähettää, kuin kullakin varaa oli, veljien avuksi, jotka Juudeassa asuivat,	11:29 Mutta Opetuslapset sääsit jotakin lähettä/ cuin cullakin wara oli/ nijden weljein awuxi cuin Judeas asuit:
11:30 Ja niin he tekivätkin ja lähettivät sen vanhimmille Barnabaan ja Sauluksen kätten kautta.	30. Niinkuin he tekivätkin, ja lähettivät vanhimmille Barnabaan ja Sauluksen kätten kautta.	11:30 Nijn cuin he teitkin/ ja lähetit Wanhimmille Barnaban ja Sauluxen kätten cautta.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu .
12:1 Siihen aikaan kuningas Herodes otatti muutamia seurakunnan jäseniä kiinni kiduttaaksensa heitä.	1. Mutta sillä ajalla otti kuningas Herodes muutamia seurakunnasta kiinni, vaivataksensa,	12:1 Sillä ajalla otti Cuningas Herodes muutamita Seuracunnasta kijnni/ waiwataxens.
12:2 Ja hän mestautti miekalla Jaakobin, Johanneksen veljen.	2. Ja mestasi Jakobin, Johanneksen veljen miekalla.	12:2 Ja mestais Jacobin Johannexen weljen miecalla.
12:3 Ja kun hän näki sen olevan juutalaisille mieleen, niin hän sen lisäksi vangitutti Pietarinkin. Silloin olivat happamattoman leivän päivät.	3. Ja kuin hän näki sen Juudalaisille kelpaavan, pyysi hän myös Pietaria käsittää, (ja se oli makian leivän päivänä.)	12:3 Ja cuin hän näki sen Judalaisille kelpawan/ pyysi hän myös Petarita käsittää/ ja se oli makianleiwän päiwänä.
12:4 Ja otettuaan hänet kiinni hän pani hänet vankeuteen ja jätti neljän nelimiehisen sotilasvartioston vartioitavaksi, aikoen pääsiäisen jälkeen asettaa hänet kansan eteen.	4. Jonka hän myös käsitti, ja pani vankiuteen, ja antoi hänen neljän sotamiesten neljänneksen haltuun vartioida häntä, ja ajatteli pääsiäisen jälkeen asettaa hänen kansan eteen.	12:4 Cosca hän oli hänen käsittänyt/ pani hän hänen fangiuteen/ ja andoi hänen neljän sotamiesten neljännexen haldun wartioita/ ja ajatteli hänen Pääsiäisen jälken asetta Canssan eteen.
12:5 Niin pidettiin siis Pietaria vankeudessa; mutta seurakunta rukoili lakkaamatta Jumalaa hänen edestänsä.	5. Niin Pietari pidettiin tornissa; mutta seurakunnassa tapahtuivat rukoukset hartaasti hänen edestänsä Jumalan tykö.	12:5 Ja Petari pidettin tornis: mutta Seuracunda rucoili lackamata hänen edestänsä Jumalata.
12:6 Ja yöllä sitä päivää vasten, jona Herodeksella oli aikomus viedä hänet oikeuden eteen, Pietari nukkui kahden sotamiehen välissä, sidottuna kaksilla kahleilla; ja vartijat vartioitsivat oven edessä vankilaa.	6. Ja kuin Herodes tahtoi hänen ottaa edes, makasi Pietari sinä yönä kahden sotamiehen vaiheella, sidottuna kaksilla kahleilla, ja vartiat oven edessä vartioitsivat tornia.	12:6 Ja cuin Herodes tahdoi hänen edesotta/ macais Petari sinä yönä cahden sotamiehen waihella/ sidottuna caxilla cahleilla ja wartiat olit owen edes/ ja wartoidzit tornia.

<p>12:7 Ja katso, hänen edessään seiso Herran enkeli, ja huoneessa loisti valo, ja enkeli sysäsi Pietaria kylkeen ja herätti hänet sanoen: "Nouse nopeasti!" Ja kahleet putosivat hänen käsistään.</p>	<p>7. Ja katso, Herran enkeli seiso hänen tykönänsä ja kirkkaus paisti huoneessa, lykkäsi Pietaria kylkeen, herätti hänen ja sanoi: nouse nopiasti. Ja kahleet putosivat hänen käsistänsä.</p>	<p>12:7 JA cadzo/ HERran Engeli seiso hänen tykönäns/ ja kirckaus paisti huones/ lyckäis Petarita kylkeen/ herätti hänen/ ja sanoi: nouse nopiast. Ja cahlet putoisit hänen käsistäns.</p>
<p>12:8 Ja enkeli sanoi hänelle: "Vyötä itsesi ja sido paula-anturat jalkaasi." Ja hän teki niin. Vielä enkeli sanoi hänelle: "Heitä vaippa yllesi ja seuraa minua."</p>	<p>8. Niin enkeli sanoi hänelle: sonnusta ja kengitä sinus. Ja hän teki niin. Ja hän sanoi vielä hänelle: pue itses vaatteisiis ja seuraa minua.</p>	<p>12:8 Nijn Engeli sanoi hänelle: sonnusta ja kengitä sinus/ ja hän teki nijn. Ja hän sanoi vielä hänelle? pue idzes waatteisis/ ja seura minua.</p>
<p>12:9 Ja Pietari lähti ja seurasi häntä, mutta ei tiennyt, että se, mikä enkelin vaikutuksesta tapahtui, oli totta, vaan luuli näkevänsä näyn.</p>	<p>9. Ja hän meni ulos ja seurasi häntä, eikä tietänyt sitä todeksi, mitä enkeliltä tehtiin, vaan luuli näyn näkevänsä.</p>	<p>12:9 Ja hän meni ulos/ ja seurais händä/ eikä usconut sitä todexi cuin Engelildä tehtin/ waan hän luuli näyn näkewäns.</p>
<p>12:10 Ja he kulkivat läpi ensimmäisen vartion ja toisen ja tulivat rautaportille, joka vei kaupunkiin. Se aukeni heille itsestään, ja he menivät ulos ja kulkivat eteenpäin muutamaa katua; ja yhtäkkiä enkeli erkani hänestä.</p>	<p>10. Mutta kuin he menivät ensimmäisen ja toisen vartion lävitse, ja tulivat rautaiseen porttiin, joka vie kaupunkiin, niin se aukeni heille itsestänsä; ja he menivät siitä ulos, käyden katua myöten, ja kohta erkani enkeli hänestä.</p>	<p>12:10 Nijn he menit ensimmäisen ja toisen wartion läpidze/ ja tulit rautaiseen porttijn/ joca wie Caupungijn/ ja se aukeni heille idzestäns/ he menit sijtä ulos/ käyden yhtä catua myöden/ ja Engeli ercani cohta hänestä.</p>
<p>12:11 Kun Pietari tointui, sanoi hän: "Nyt minä totisesti tiedän, että Herra on lähettänyt enkelinsä ja pelastanut minut Herodeksen käsistä ja kaikesta, mitä Juudan kansa odotti."</p>	<p>11. Ja kuin Pietari tointui entisellensä, sanoi hän: nyt minä totisesti tiedän, että Herra on enkelinsä lähettänyt, ja minun Herodeksen käsistä päästänyt ja kaikesta Juudan kansan toivosta.</p>	<p>12:11 Ja cuin Petari toindui endisellens/ sanoi hän: nyt minä totisest tiedän/ että HERra on Engelins lehettänyt/ ja minun Herodexen käsist päästänyt/ nijn myös caiken Judan Canssan toiwosta.</p>
<p>12:12 Ja päästyään siitä selville hän kulki kohti Marian, Johanneksen äidin, taloa, sen Johanneksen, jota myös Markukseksi kutsuttiin. Siellä oli monta koolla rukoilemassa.</p>	<p>12. Ja kuin hän tätä ajatellut oli, tuli hän Marian, Johanneksen äidin, huoneen tykö, joka Markukseksi kutsuttiin, jossa monta oli koossa, ja rukoilivat.</p>	<p>12:12 JA cuin hän tätä ajatellut oli/ tuli hän Marian/ Johannexen äitin/ huonen tygö/ joca Marcuxexi cudzuttin/ josa monda oli coosa/ ja rucoilit.</p>
<p>12:13 Ja kun Pietari kolkutti eteisen ovea, tuli siihen palvelijatar, nimeltä Rode, kuulostamaan;</p>	<p>13. Mutta kuin Pietari porstuan oveen kolkutti, tuli piika, Roode nimeltä, kuultelemaan.</p>	<p>12:13 Cosca Petari porstuan oween colcutti/ meni pijca/ Rhode nimeldä/ cuuldeleman.</p>

12:14 ja tunnettuaan Pietarin äänen hän iloissansa ei avannut eteistä, vaan juoksi sisään ja kertoi Pietarin seisovan portin takana.	14. Ja kuin hän Pietartin äänen tunsu, ei hän ovea ilon tähden avannutkaan, vaan juoksi sisälle ja ilmoitti heille Pietarin porstuan edessä seisovan.	12:14 Ja cuin hän Petarin änen tunsu/ ei hän owe ilon tähden awainnutcan/ waan juoxi ja ilmoitte heille Petarin owen edes seisowan.
12:15 He sanoivat hänelle: "Sinä hourit." Mutta hän vakuutti puheensa todeksi. Niin he sanoivat: "Se on hänen enkelinsä."	15. Niin he sanoivat hänelle: oletkos hullu? Vaan hän sanoi totisesti niin olevan. Niin he sanoivat: se on hänen enkelinsä.	12:15 Nijn he sanoit hänelle: oletcos hullu? Nijn hän sanoi totisest hänen olewan. Waan he sanoit: se on hänen Engelins.
12:16 Mutta Pietari kolkutti yhä; ja kun he avasivat, näkivät he hänet ja hämmästyivät.	16. Mutta Pietari kolkutti lakkaamatta. Kuin he avasivat, niin he näkivät hänen ja hämmästyivät.	12:16 Mutta Petari colcutti lackamat. Cosca he awaisit/ njn he näit hänen ja hämmästyit/
12:17 Niin hän viittasi kädellään heitä vaikenemaan ja kertoi heille, kuinka Herra oli vienyt hänet ulos vankeudesta, ja sanoi: "Ilmoittakaa tämä Jaakobille ja veljille." Ja hän lähti pois ja meni toiseen paikkaan.	17. Mutta hän viittasi kädellänsä heitä vaikenemaan, ja jutteli heille, kuinka Herra oli hänen vankiudesta johdattanut ulos, ja sanoi: ilmoittakaa näitä Jakobille ja veljille. Ja läksi ulos ja meni toiseen paikkaan.	mutta hän wijttais kädelläns heitä waickeneman. 12:17 Ja hän jutteli heille/ cuinga HERra oli heidän tornista wapahtanut/ ja sanoi: ilmoittacat näitä Jacobille ja weljille. Ja meni sijtte toiseen paickan.
12:18 Mutta kun päivä koitti, tuli sotamiehille kova hätä siitä, mihin Pietari oli joutunut.	18. Mutta kuin päivä tuli, niin ei sotamiehillä ollut vähin kapina, kuhunka Pietari tullut oli.	12:18 COsca päiwä tuli/ njn ei sotamiehillä ollut wähin suru/ cunga Petari tullut oli.
12:19 Ja kun Herodes oli haettanut häntä eikä löytänyt, tutki hän vartijoita ja käski viedä heidät rangaistaviksi. Sitten hän meni Juudeasta Kesareaan ja oleskeli siellä.	19. Ja kuin Herodes piti sanan hänen perässänsä, eikä häntä löytänyt, antoi hän vartiat tutkia ja käski heitä rangaista. Ja meni Juudeasta alas Kesareaan ja viipyi siellä.	12:19 Ja cuin Herodes piti sanan hänen peräsäns/ eikä händä löytänyt/ andoi hän wartiat tutkia ja käski poiswiedä. 12:20 Ja meni Judeast/ alas Cesarean/ ja wijwyi siellä.
12:20 Ja Herodes oli vihoissansa tyyrolaisille ja siidonilaisille. Mutta nämä tulivat yksissä neuvoin hänen luoksensa, ja suostutettuaan puolelleen Blastuksen, kuninkaan kamaripalvelijan, he anoivat rauhaa; sillä heidän maakuntansa sai elatuksensa kuninkaan maasta.	20. Ja Herodes oli vihoissansa Tyron ja Sidonin asuvaisille; mutta he tulivat yksimielisesti hänen tykönsä ja lepyttivät kuninkaan kamaripalvelian Blastuksen, ja anoivat rauhaa; sillä heidän maakuntansa sai kuninkaan maasta elatuksensa.	Ja Herodes oli Tyrolle ja Sidonille wihoisans: jotca yximielisest tulit hänen tygöns/ ja lepytit Cuningan Camaripalwelian Blastuxen/ ja anoit rauha: sillä heidän maacundans sai Cuningan maalda elatuxens.

12:21 Niin Herodes määrätynä päivänä pukeutui kuninkaalliseen pukuun, istui istuimelleen ja piti heille puheen;	21. Mutta määrätynä päivänä oli Herodes puetettu kuninkaallisissa vaatteissa, istuen tuomioistuimella, ja piti puheen heidän tykönsä.	12:21 MUTta määrätynä päivänä oli Herodes puetettu Cuningalisisa vaatteisa/ istuen duomioistuimella/ ja puhui heidän cansans.
12:22 siihen kansa huusi: "Jumalan ääni, eikä ihmisen!"	22. Mutta kansa huusi: Jumalan ääni, ja ei ihmisen.	12:22 Mutta Canssa huusi: se on Jumalan äni/ ja ei ihmisen.
12:23 Mutta heti löi häntä Herran enkeli, sentähden ettei hän antanut kunnia Jumalalle; ja madot söivät hänet, ja hän heitti henkensä.	23. Ja Herran enkeli löi kohta häntä, ettei hän kunnia Jumalalle antanut. Ja hän syötiin madoilta, ja antoi henkensä.	12:23 Ja HERran Engeli löi cohta händä/ ettei hän sitä cunniata Jumalalle andanut. Ja hän syötiin madoilda/ ja andoi hengens.
12:24 Mutta Jumalan sana menestyi ja levisi.	24. Mutta Jumalan sana kasvoi ja eneni.	12:24 Mutta Jumalan sana caswoi ja enäni.
12:25 Ja Barnabas ja Saulus palasivat Jerusalemissa toimitettunsa avustustehtävän ja toivat sieltä mukanaan Johanneksen, jota myös Markukseksi kutsuttiin.	25. Mutta Barnabas ja Saulus palasivat Jerusalemissa, kuin he olivat palveluksen päättäneet, ja ottivat Johanneksen kansansa, joka myös Markukseksi kutsuttiin.	12:25 Ja Barnabas ja Pawali palasit Jerusalemissa/ cosca he olit palweluxens päättäneet/ ja otit Johannexen cansans/ joca myös Marcuxexi cudzuttin.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu .
13:1 Ja Antiokian seurakunnassa oli profeettoja ja opettajia: Barnabas ja Simeon, jota kutsuttiin Nigeriksi, ja Lukius, kyreneläinen, ja Manaen, neljännenruhtinas Herodeksen kasvinkumppani, ja Saulus.	1. Mutta Antiokian seurakunnassa oli muutamia prophetaita ja opettajia, Barnabas ja Simeon, joka Nigeriksi kutsuttiin, ja Lukius Kyreniläinen, ja Manahen, joka Herodes tetrarkan kanssa kasvatettu oli, ja Saulus.	13:1 JA Antiochian Seuracunnas oli muutamita Prophetaita ja opettaita/ joista olit Barnabas ja Simon/ joca Nigerixi cudzuttin/ ja Lucius Cyreniast/ ja Manahen/ joca Herodes Tetrarchan cansa caswatettu oli/ ja Saulus.
13:2 Ja heidän toimittaessaan palvelusta Herralle ja paastotessaan Pyhä Henki sanoi: "Erottakaa minulle Barnabas ja Saulus siihen työhön, johon minä olen heidät kutsunut."	2. Kuin siis nämät Herraa palvelivat ja paastosivat, sanoi Pyhä Henki: eroittakaat minulle Barnabas ja Saulus siihen työhön, johon minä heidät olen kutsunut.	13:2 Cosca sijs nämät HERra palwelit ja paastoisit/ sanoi Pyhä Hengi heille: eroittacat minulle Barnabas ja Saulus/ sijhen wircan cuin minä heidän olen cudzunut.
13:3 Silloin he paastosivat ja rukoilivat ja panivat kätensä heidän päällensä ja laskivat heidät menemään.	3. Ja kuin he olivat paastonneet ja rukoilleet, ja kätensä heidän päällensä panneet, päästivät he heidät menemään.	13:3 Ja cuin he olit paastonnet ja rucoillet/ ja kätens heidän päällens panneet/ päästit he heidän menemän.

13:4 Niin he Pyhän Hengen lähettäminä menivät Seleukiaan ja purjehtivat sieltä Kyproon.	4. Ja kuin he Pyhältä Hengeltä lähetetyt olivat, menivät he Seleukiaan ja purjehtivat sieltä Kypriin.	13:4 Ja cuin he Pyhäldä Hengeldä lähetetyt olit/ menit he Seleuciaan/ ja purjehdit sieldä Cyprijn.
13:5 Ja tultuaan Salamiiseen he julistivat Jumalan sanaa juutalaisten synagogissa, ja heillä oli mukanaan myös Johannes, palvelijana.	5. Ja kuin he Salaminassa olivat, ilmoittivat he Jumalan sanan Juudalaisten synagogissa; ja heillä oli myös Johannes palvelijana.	13:5 Ja cuin he Salaminan Caupungis olit/ ilmoitit he Jumalan sanoja Judalaisten Synagogisa/ ja heillä oli Johannes palweliana.
13:6 Ja kun he olivat vaeltaneet kautta koko saaren Pafoon asti, tapasivat he erään juutalaisen miehen, noidan ja väärän profeetan, jonka nimi oli Barjeesus.	6. Ja kuin he sen luodon lävitse matkustaneet olivat hamaan Paphoon asti, löysivät he velhon, väärän prophetan, Juudalaisen, jonka nimi oli Barjesus,	matcustanet olit/ haman Paphon Caupungihin/ löysit he yhden welhon ja väärän Prophetan/ Judalaisen/ jonga nimi oli Bar Jehu/
13:7 Hän oleskeli käskynhaltijan, Sergius Pauluksen, luona, joka oli ymmärtäväinen mies. Tämä kutsui luoksensa Barnabaan ja Sauluksen ja halusi kuulla Jumalan sanaa.	7. Joka oli maaherran Sergius Pauluksen, toimellisen miehen kanssa. Se kutsui Barnabaan ja Sauluksen tykönsä, ja halusi kuulla Jumalan sanaa.	13:7 Ja oli Maanherran Sergius Pauluxen/ sen toimellisen miehen cansa. Se cudzui Barnaban ja Sauluxen tygöns/ ja halais cuulla Jumalan sana.
13:8 Mutta Elymas, noita - sillä niin tulkitaan hänen nimensä - vastusti heitä, koettaen kääntää käskynhaltijaa pois uskosta.	8. Mutta heitä vastaan seisoi Elimas velho (sillä niin tulkitaan hänen nimensä) ja pyysi kääntää maaherraa pois uskosta.	13:8 Mutta heitä wastian oli se welho Elimas (jonga näin nimi käättän) ja pyysi käändä Maanherra pois uscosta.
13:9 Niin Saulus, myös Paavaliksi kutsuttu, täynnä Pyhää Henkeä loi katseensa häneen	9. Mutta Saulus (joka myös Paavaliksi kutsutaan,) oli täynnä Pyhää Henkeä, katsoi hänen päällensä,	13:9 Mutta Saulus/ joca myös Pawalixi cudzutan/ oli täynäns Pyhä Henge/ cadzoi hänen päällens/
13:10 ja sanoi: "Voi sinua, joka olet kaikkea vilppiä ja kavaluutta täynnä, sinä perkeleen sikiö, kaiken vanhurskauden vihollinen, etkö lakkaa vääristelemästä Herran suoria teitä?"	10. Ja sanoi: voi sinä perkeleen poika, täynnä kaikkea vilppiä ja petosta, ja kaiken vanhurskauden vihamies, et sinä lakkaa väärastelemästä Herran oikeita teitä.	/ ja sanoi: 13:10 Sinä Perkelen poica/ täysi caicke wilpiä ja petosta/ ja caiken oikeuden vihamies/ et sinä lacka wäändelemäst HERran oikeita teitä.
13:11 Ja nyt, katso, Herran käsi on sinun päälläsi, ja sinä tulet sokeaksi etkä aurinkoa näe säädettyyn aikaan asti." Ja heti lankesi hänen päällensä synkeys ja pimeys, ja hän kävi ympäri ja etsi taluttajaa.	11. Ja nyt katso, Herran käsi on sinun päälläsi; ja sinun pitää sokiana oleman eikä näkemän aurinkoa hetkessä aikaa. Ja hänen päällensä lankesi kohta synkeys ja pimeys, ja hän kävi ympäri, etsein kuka häntä kädestä taluttais.	13:11 Ja cadzo/ HERran käsi on sinun päälläsi/ ja sinun pitä sokiana oleman/ ja ei näkemän Auringota hetkes aica. 13:12 Ja hänen päällens langeis cohta syngeys ja pimeys/ ja hän käwi ymbärins edzein cuca händä kädestä talutais.

13:12 Kun nyt käskynhaltija näki, mitä oli tapahtunut, niin hän uskoi, ihmetellen Herran oppia.	12. Kuin maaherra näki, mitä tapahtui, uskoi hän ja ihmetteli Herran opetusta.	Cosca Maanherra sen näki/ uskoi hän ja ihmetteli HERran opetusta.
13:13 Ja kun Paavali seuralaisineen oli purjehtinut Pafosta, tulivat he Pamfylian Pergeen; siellä Johannes erosi heistä ja palasi Jerusalemiin.	13. Mutta kuin Paavali ja ne, jotka hänen kansansa olivat, Paphosta purjehtivat, tulivat he Pamphilian Pergeen; mutta Johannes erkani heistä ja palasi Jerusalemiin.	13:13 COsca Pawali/ ja ne jotca hänen cansans olit Paphost purjehdit/ tulit he Pamphilin Pergeen/ mutta Johannes ercani heistä/ ja palais Jerusalemijn.
13:14 Mutta he vaelsivat Pergestä eteenpäin ja saapuivat Pisidian Antiokiaan; ja he menivät synagoogaan sapatinpäivänä ja istuutuivat.	14. Mutta he vaelsivat Pergestä ja tulivat Pisidian Antiokiaan, ja menivät sabbatina synagogaan, ja istuivat.	13:14 Mutta he waelsit Pergest ja tulit Antiochiaan/ Pisidian maacundan/ ja menit Sabbathina Synagogan/ ja istuit.
13:15 Ja sittenkuin lakia ja profeettoja oli luettu, lähettivät synagoogan esimiehet sanomaan heille: "Miehet, veljet, jos teillä on jokin kehoituksen sana kansalle, niin puhukaa."	15. Ja sitte kuin laki ja prophetat olivat luetut, lähettivät synagogan päämiehet heidän tykönsä, sanoen: miehet, rakkaat veljet, onko teillä mitään kansaa neuvomista, niin sanokaat.	13:15 Ja sijtte cuin Laki ja Prophetat olit luetut/ lähetti Synagogan Päämies heidän tygöns/ sanoden: miehet/ rackat weljet/ ongo teillä mitän Canssa neuwomist/ nijn sanocat?
13:16 Niin Paavali nousi ja viittasi kädellään ja sanoi: "Te Israelin miehet ja te, jotka Jumalaa pelkätte, kuulkaa!"	16. Niin Paavali nousi ja viittasi kädellensä heitä vaikenemaan, ja sanoi: Israelin miehet, ja jotka Jumalaa pelkätte, kuulkaat.	13:16 PAwali nousi ja wijttais kädelläns heitä waickeneman/ ja sanoi: Israelin miehet/ ja jotca Jumalata pelkätte/ cuulcat:
13:17 Tämän Israelin kansan Jumala valitsi meidän isämme ja korotti tämän kansan, heidän muukalaisina ollessaan Egyptin maassa, ja vei heidät sieltä ulos kohotetulla käsivarrella,	17. Tämän kansan, Israelin, Jumala valitsi meidän isämme, ja korotti tämän kansan, muukalaisena ollessa Egyptin maalla, ja toi heidät sieltä ulos korkialla käsivarrella,	meidän Isämme/ ja ylisti tämän Canssan/ muucalaisna olles Egyptin maalla. 13:18 Ja toi heidän sieldä ulos corkialla käsiwarrella/
13:18 ja hän kärsi heidän tapojansa noin neljäkymmentä vuotta erämaassa	18. Ja kärsi heidän tapojansa korvessa lähes neljäkymmentä ajastaikaa.	ja kärsei heidän tapojans corwes/ lähes neljäkymmendä ajastaica.
13:19 ja hävitti seitsemän kansaa Kanaanin maasta ja jakoi niiden maan heille perinnöksi.	19. Ja peräti kadotti Kanaanin maalla seitsemän kansaa, ja arvalla jakoi heille niiden maan.	13:19 Ja peräti cadotti Canaan maalda seidzemen laista Canssa/ ja jacoi nijden maan heille arwalla.
13:20 Näin kului noin neljäsataa viisikymmentä vuotta. Sen jälkeen hän antoi heille tuomareita profeetta Samueliin saakka.	20. Ja sitte lähes neljäsataa ja viisikymmentä ajastaikaa antoi hän heille tuomarit, Samuel prophetaan asti.	13:20 Ja lähes neljän sadan ja wijdenkymmenen ajastajan perästä/ andoi hän heille Duomarit/ haman Samuel Prophetan asti.

13:21 Ja sitten he anoivat kuningasta, ja Jumala antoi heille Saulin, Kiisin pojan, miehen Benjaminin sukukunnasta, neljäksikymmeneksi vuodeksi.	21. Ja he pyysivät sitte kuningasta, ja Jumala antoi heille Saulin, Kisin pojan, miehen Benjaminin suvusta, neljäksikymmeneksi vuodeksi.	13:21 Ja he pyysit sijtte Cuningasta/ ja Jumala andoi heille Saulin/ Kisin pojan/ yhden miehen Ben Jaminin sugusta/ neljäxikymmenexi wuodexi.
13:22 Mutta hän pani hänet viralta ja herätti heille kuninkaaksi Daavidin, josta hän myös todisti ja sanoi: 'Minä olen löytänyt Daavidin, Iisain pojan, sydämeni mukaisen miehen, joka on tekevä kaikessa minun tahtoni.'	22. Ja kuin hän oli sen pannut pois, herätti hän Davidin heidän kuninkaaksensa, josta hän myös todisti ja sanoi: minä löysin Davidin, Jessen pojan, miehen minun sydämeni jälkeen, joka on kaikki minun tahtoni tekevä.	13:22 Ja cuin hän oli sen pois pannut/ asetti hän Dawidin heidän Cuningaxens/ josta hän todisti/ ja sanoi: Minä löysin Dawidin Jessen pojan/ yhden miehen/ joca on minun sydämeni jälken/ hän oli caicki minun tahtoni tekewä.
13:23 Tämän jälkeläisistä on Jumala lupauksensa mukaan antanut tulla Jeesuksen Israelille Vapahtajaksi,	23. Tämän siemenestä on Jumala lupauksensa perään herättänyt Jesuksen Israelille Vapahtajaksi,	13:23 Hänen siemenestäns on nyt Jumala lupauxens perän/ edestuottanut Jesuxen Israelin Canssan Wapahtajaxi.
13:24 sittenkuin Johannes ennen hänen tuloansa oli saarnannut parannuksen kastetta kaikelle Israelin kansalle.	24. Niinkuin Johannes saarnasi hänen tulemisensa edellä kaikelle Israelin kansalle parannuksen kastetta.	13:24 Nijn cuin Johannes saarnais Israelin Canssalle/ Castetta parannuxexi/ ennencuin hän rupeis.
13:25 Mutta kun Johannes oli juoksunsa päättävä, sanoi hän: 'En minä ole se, joksi minua luulette; mutta katso, minun jälkeeni tulee se, jonka kenkiä minä en ole arvollinen jaloista riisumaan.'	25. Mutta kuin Johannes juoksun täyttänyt oli, sanoi hän: kenenkä te luulette minun olevan? En minä se ole, mutta katso, hän tulee minun jälkeeni, jonka kenkiä en minä ole kelvollinen jaloista riisumaan.	13:25 Cosca Johannes juoxuns täyttänyt oli/ sanoi hän: en minä se ole jonga te luuletta minun olewan/ mutta cadzo/ hän tule minun jälkeni/ jonga kengiä en minä ole kelwollinen jalgoista rijsuman.
13:26 Miehet, veljet, te Aabrahamin suvun lapset, ja te, jotka Jumalaa pelkätte, meille on tämän pelastuksen sana lähetetty.	26. Miehet, rakkaat veljet, Abrahamin suvun lapset, ja jotka teissä ovat Jumalaa pelkääväiset, teille on tämän autuuden sana lähetetty.	13:26 MIEhet/ rackat weljet/ Abrahamin sugun lapset/ ja muut Jumalata pelkäväiset/ teille on tämän autuuden puhe lähetetty.
13:27 Sillä koska Jerusalemin asukkaat ja heidän hallitusmiehensä eivät Jeesusta tunteneet, niin he tuomitessaan hänet myös toteuttivat profeettain sanat, joita kunakin sapattina luetaan;	27. Sillä Jerusalemin asuwait ja heidän ylimmäisensä, ettei he tätä tunteneet, ovat he myös prophetain äänet, joita kunakin sabbatina luetaan, tuomitessansa täyttäneet.	13:27 Sillä Jerusalemin asuwait ja heidän ylimmäisens/ ettei he händä tundenet/ eikä Prophetain äniä/ joita cunakin Sabbathina luetan: owat he nämät heidän duomiollans täyttänet.

13:28 ja vaikka he eivät löytäneet mitään, mistä hän olisi kuoleman ansainnut, anoivat he Pilatukselta, että hänet surmattaisiin.	28. Ja vaikka ei he yhtään kuoleman syytä löytäneet, anoivat he kuitenkin Pilatukselta, että hän piti tapettaman.	13:28 Ja waikka ei he yhtän cuoleman syytä hänes löynnet/ anoit he cuitengin Pilatuxelda händä tappaxens.
13:29 Ja kun he olivat täyttäneet kaiken, mikä hänestä on kirjoitettu, ottivat he hänet alas puusta ja panivat hautaan.	29. Ja kuin he kaikki olivat täyttäneet, mitä hänestä kirjoitettu oli, ottivat he hänen puun päältä ja panivat hautaan.	13:29 Ja cuin he caicki olit täyttänet/ mitä hänestä kirjoitettu oli/ otit he hänen puun päaldä/ ja panit hautan.
13:30 Mutta Jumala herätti hänet kuolleista.	30. Mutta Jumala herätti hänen kuolleista.	13:30 Mutta Jumala herätti hänen cuolluista.
13:31 Ja hän ilmestyi useina päivinä niille, jotka olivat tulleet hänen kanssansa Galileasta Jerusalemiin ja jotka nyt ovat hänen todistajansa kansan edessä.	31. Ja hän on monta päivää niiltä nähty, jotka hänen kanssansa Galileasta Jerusalemiin olivat menneet ylös, jotka ovat hänen todistajansa kansan edessä.	13:31 Ja hän on nijldä nähty monda päiwä/ jotca hänen cansans Galileast Jerusalemijn mennet olit/ jotca owat hänen todistajans Canssan edes.
13:32 Ja me julistamme teille sen hyvän sanoman, että Jumala on isille annetun lupauksen täyttänyt meidän lapsillemme, herättäen Jeesuksen,	32. Ja me ilmoitamme myös teille sen lupauksen, joka isille luvattiin, että Jumala on sen meille heidän lapsillensa täyttänyt, herättäin Jeesuksen.	13:32 Ja me ilmoitamme myös teille sen lupauxen/ cuin meidän Isillemme luwattin/ jonga Jumala on meille heidän lapsillens täyttänyt.
13:33 niinkuin myös toisessa psalmissa on kirjoitettu: 'Sinä olet minun Poikani, tänä päivänä minä olen sinut synnyttänyt.'	33. Niinkuin toisessa psalmissa kirjoitettu on: sinä olet minun Poikani, tänäpäpä minä sinun synnytin.	13:33 Sijnä/ että hän herätti Jesuxen/ nijncuin toisesa Psalmisa kirjoitettu on: Sinä olet minun Poican/ tänäpäpä minä sinun synnytin.
13:34 Ja että hän herätti hänet kuolleista, niin ettei hän enää palaja katoavaisuuteen, siitä hän on sanonut näin: 'Minä annan teille pyhät ja lujat Daavidin armot.'	34. Mutta siitä, että hän hänen kuolleista herätti, eikä silleen tule turmelukseen, sanoi hän näin: minä tahdon teille antaa ne lujat Davidin armot.	13:34 Mutta sijtä että hän hänen cuolluista herätti/ eikä sillen tule turmeluxeen/ sanoi hän näin: Minä tahdon teille anda uscollisest sen Armon/ cuin Dawidille luwattin.
13:35 Sentähden hän myös toisessa paikassa sanoo: 'Sinä et salli Pyhäsi nähdä katoavaisuutta.'	35. Sentähden hän myös sanoo toisessa paikassa: et sinä salli sinun Pyhäsi turmelusta näkevän.	13:35 Sentähden hän myös sano toises paicas: et sinä salli sinun Pyhäsi turmelusta näkewän.
13:36 Sillä kun Daavid oli aikansa Jumalan tahtoa palvellut, nukkui hän ja tuli otetuksi isiensä tykö ja näki katoavaisuuden.	36. Sillä David, kuin hän ajallansa oli Jumalan tahtoa palvellut, nukkui, ja pantiin isäinsä tykö, ja näki turmeluksen.	13:36 Mutta cosca Dawid ajallans oli Jumalan tahto palwellut/ nuckui hän ja pandin Isäins tygö/ ja näki turmeluxen.
13:37 Mutta hän, jonka Jumala herätti, ei nähnyt katoavaisuutta.	37. Mutta se, jonka Jumala herätti, ei ole nähnyt turmelusta.	13:37 Mutta se/ jonga Jumala herätti/ ei ole turmelusta nähnyt.

13:38 Olkoon siis teille tiettävä, miehet ja veljet, että hänen kauttansa julistetaan teille syntien anteeksiantamus	38. Sentähden olkoon teille tiettävä, miehet, rakkaat veljet, että teille tämän kautta ilmoitetaan syntein anteeksi antamus:	13:38 Sentähden olcon teille tiettävä miehet/ rackat weljet: että teille tämän kautta ilmoitetan syndein andexiandamus/
13:39 ja että jokainen, joka uskoo, tulee hänessä vanhurskaaksi, vapaaksi kaikesta, mistä te ette voineet Mooseksen lain kautta vanhurskaiksi tulla.	39. Ja kaikista niistä, joista ette voineet Moseksen lain kautta vanhurskaaksi tulla, tämän kautta jokainen, joka uskoo, tulee vanhurskaaksi.	caikista nijstä joista et te woinet Mosexen Lain kautta waphdexi tulla. 13:39 Mutta joca tämän päälle usco/ se tule wanhurscaxi.
13:40 Kavahtakaa siis, ettei teitä kohtaa se, mikä on puhuttu profetoissa:	40. Katsokaat siis, ettei teidän päällenne se tule, mitä prophetain kautta sanottu on:	13:40 Cadzocat sijs/ ettei teidän päällenne se tule cuin Prophetan kautta sanottu on:
13:41 'Katsokaa, te halveksijat, ja ihmetelkää ja hukkukaa; sillä minä teen teidän päivinänne teon, teon, jota ette uskoisi, jos joku sen kertoisi teille.'	41. Katsokaat, te ylönkatsojat, ja ihmetelkää ja hukkukaat; sillä minä teen yhden työn teidän aikananne, sen työn, jota ei teidän pidä uskoman, jos joku sanois teille.	13:41 Cadzocat te ylöncadzojat/ ihmetelkät ja cadzocat: sillä minä teen yhden työn teidän aicananne/ jota et te usco/ ehkä jocu sijtä sanois teille.
13:42 Kun he lähtivät ulos, pyydettiin heitä puhumaan näitä asioita tulevanakin sapattina.	42. Kuin Juudalaiset synagogasta läksivät, rukoilivat pakanat, että sabbatin välissä heille niitä sanoja puhuttaisiin.	13:42 COsca Judalaiset Synagogasta läxit/ rucoilit pacanat Sabbathin välis heillens nijtä sanoja puhuman.
13:43 Kun synagoogasta hajaannuttiin, seurasivat monet juutalaiset ja jumalaapelkääväiset käännyttäiset Paavaliala ja Barnabasta, jotka puhuivat heille ja kehoittivat heitä pysymään Jumalan armossa.	43. Ja kuin synagogan joukko erkani, seurasi monta Juudalaista ja myös monta jumalista uutta Juudalaista Paavaliala ja Barnabasta, jotka heille puhuivat, ja heitä neuvoivat Jumalan armossa pysymään.	13:43 Ja cosca Synagogan joucko ercani/ seurais Pawalita ja Barnabasta monda Judalaista/ ja myös monda Jumalata pelkääväistä vttä Judalaista/ joita he neuwoit Jumalan armosa pysymän.
13:44 Seuraavana sapattina kokoontui lähes koko kaupunki kuulemaan Jumalan sanaa.	44. Mutta sitte lähimmäisenä lepopäivänä kokoontui lähes kaikki kaupunki Jumalan sanaa kuulemaan.	13:44 MUtta sijtte lähimmäisnä lepopäiwänä cocounsi lähes caicki Caupungi Jumalan sana cuuleman.
13:45 Mutta nähdessään kansanjoukot juutalaiset tulivat kiihkoa täyteen ja väittelivät Paavalin puheita vastaan ja herjasivat.	45. Kuin Juudalaiset näkivät kansan, täytettiin he kateudesta, ja sanoivat vastaan niitä, mitä Paavalilta sanoittiin, sanoen vastaan ja pilkaten.	13:45 Cosca Judalaiset sen näit/ täytettin he cateudesta/ ja sanoit juuri wastan nijtä cuin Pawalilda sanottin/ wastan sanoden ja pilcaten.

13:46 Silloin Paavali ja Barnabas puhuivat rohkeasti ja sanoivat: "Teille oli Jumalan sana ensiksi puhuttava; mutta koska te työnnätte sen luotanne ettekä katso itseänne mahdollisiksi iankaikkiseen elämään, niin katso, me käännyimme pakanain puoleen.	46. Niin Paavali ja Barnabas puhuivat rohkiasti ja sanoivat: teille piti ensin Jumalan sanaa puhuttaman; vaan että te sen hylkääte ja luette itsenne mahdottomaksi ijancaikkiseen elämään, katso, niinme käännyimme pakanain tykö.	13:46 Nijn Pawali ja Barnabas puhuit rohkiast/ ja sanoit: teille pidäis ensin Jumalan sana puhuttaman/ waan että te sen teildänne hyljätte/ ja idzennä pidätte kelwotoinna ijancaickiseen elämän/ cadzo/ nijn me käännämme meidäm pacanain tygö:
13:47 Sillä näin on Herra meitä käsenyt: 'Minä olen pannut sinut pakanain valkeudeksi, että sinä olisit pelastukseksi maan ääriin asti.'	47. Sillä niin on Herra meitä käsenyt: minä panin sinun pakanain valkeudeksi, että olisit autuus, maan ääriin asti.	13:47 Sillä nijmbä on HERra meitä käsenyt: Minä panen sinun pacanoille walkeudexi/ että olisit autuus/ haman maan ärin asti.
13:48 Sen kuullessansa pakanat iloitsivat ja ylistivät Herran sanaa ja uskoivat, kaikki, jotka olivat säädetyt iankaikkiseen elämään.	48. Ja kuin pakanat sen kuulivat, iloitsivat he ja kunnioittivat Herran sanaa; ja niin monta uskoi, kuin ijancaikkiseen elämään säädetty oli.	13:48 Ja cuin pacanat sen cuulit/ iloidzit he ja cunnioitit HERran sana/ ja nijn monda uscoi cuin ijancaickiseen elämän säättö oli.
13:49 Ja Herran sanaa levitettiin kaikkeen siihen maakuntaan.	49. Ja Herran sana leveni kaikkeen siihen maakuntaan.	13:49 Ja HERran sana lewitettin caicken sijhen maacundan.
13:50 Mutta juutalaiset yllyttivät jumalaapelkääväisiä ylhäisiä naisia ja kaupungin ensimmäisiä miehiä ja nostivat vainon Paavalia ja Barnabasta vastaan, ja ne ajoivat heidät pois alueiltansa.	50. Mutta Juudalaiset yllyttivät jumalasia ja kunniallisia vaimoja, niin myös kaupungin ylimmäisiä, ja kehoittivat vainon Paavalia ja Barnabasta vastaan; ja he sysäsivät heidät ulos maansa ääristä.	13:50 Mutta Judalaiset yllytit jumalasia ja cunnialisia waimoja/ nijn myös Caupungin ylimmäisiä Pawalita ja Barnabasta wainoman: ja he sysäisit heidän ulos maacunnistans.
13:51 Niin he pudistivat tomun jaloistansa heitä vastaan ja menivät Ikonioniin.	51. Mutta he pudistivat tomun jaloistansa heidän päällensä, ja tulivat Ikonioon.	13:51 Mutta he pudistit tomungin jalgoistans heidän tähtens/ ja menit Iconioon.
13:52 Ja opetuslapset tulivat täytetyiksi ilolla ja Pyhällä Hengellä.	52. Niin opetuslapset täytettiin ilolla ja Pyhällä Hengellä.	. Nijn Opetuslapset täytettin ilolla ja Pyhällä Hengellä.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu .
14:1 Ikonionissa he samoin menivät juutalaisten synagoogaan ja puhuivat niin, että suuri joukko sekä juutalaisia että kreikkalaisia uskoi.	1. Niin Ikoniossa tapahtui, että he ynnä menivät sisälle Juudalaisten synagogaan, ja niin puhuivat, että suuri joukko Juudalaisia ja Grekiläisiä uskoi.	14:1 Nijn Iconiumis tapahdui/ että he cocounsit/ ja saarnaisit Judalaisten Synagogasa/ että sangen suuri joucko uscoi Judalaisista ja Grekistä.

14:2 Mutta ne juutalaiset, jotka eivät uskoneet, yllyttivät ja kiihdyttivät pakanain mieltä veljiä vastaan.	2. Mutta uskomattomat Juudalaiset yllyttivät ja pahoittivat pakanain sielut veljiä vastaan.	14:2 Mutta uscomattomat Judalaiset yllytit ja pahoitit pacanain sielut weljejä wastian.
14:3 Niin he oleskelivat siellä kauan aikaa ja puhuivat rohkeasti, luottaen Herraan, joka armonsa sanan todistukseksi antoi tapahtua tunnustekoja ja ihmeitä heidän kättensä kautta.	3. Niin he olivat siellä kauvan aikaa ja puhuivat rohkiasti Herrassa, joka antoi todistuksen armonsa sanoihin, ja antoi merkit ja ihmeet heidän kättensä kautta tapahtua.	14:3 Cuitengin olit he sijttekin siellä cauwan aica/ ja opetit rohkiast HERrasa/ joca andoi todistuxen hänen armonsa sanoihin/ ja andoi merkit ja ihmet heidän kättens cautta tapahtua.
14:4 Ja kaupungin väestö jakaantui: toiset olivat juutalaisten puolella, toiset taas apostolien puolella.	4. Niin sen kaupungin väki erkani: muutamat pitivät Juudalaisten kanssa, ja muutamat apostolien kanssa.	14:4 Nijn sen Caupungin wäki ercani/ muutamat pidit Judalaisten cansa/ ja muutamat Apostolitten cansa.
14:5 Mutta kun pakanat ja juutalaiset ynnä heidän hallitusmiehensä mielivät ryhtyä pahoinpitelemään ja kivittämään heitä,	5. Kun siis pakanoilta ja Juudalaisilta kapina nousi, ynnä heidän päämiestensä kanssa, pilkkaamaan ja kivittämään heitä,	14:5 COsca pacanoilda ja Judalaisilda capina nousi/ ja heidän Päämiehildäns/ pilckaman ja kiwittämän heitä.
14:6 ja he sen huomasivat, pakenivat he Lykaonian kaupunkeihin, Lystraan ja Derbeen, ja niiden ympäristöön.	6. Ja kuin he sen ymmärsivät, pakenivat he Lykaonian kaupunkeihin Lystraan ja Derbeen, ja ympäri sitä lähimaakuntaa,	14:6 Ja he sen ymmärsit/ pakenit he Lycaonian maan Caupungeihin/ Lystraan ja Derbenijn/ 14:7 Ja ymbärins sitä lähimaacunda/
14:7 Ja siellä he julistivat evankeliumia.	7. Ja saarnasivat niissä evankeliumia.	saarnaten nijsä Evangeliumita.
14:8 Ja Lystrassa oli mies, joka istui siellä, hervoton jaloistaan ja rampa äitinsä kohdusta saakka, eikä ollut koskaan kävellyt.	8. Ja mies Lystrassa, sairas jaloista, istui, rampa hamasta äitinsä kohdusta, joka ei ikänänsä ollut käynyt.	14:8 JA yxi mies oli Lystras sairas jalgoista/ ja istui rambana/ hamast äitins cohdusta/ joca ei ikänäns ollut käynyt/ cuuli Pawalin puhuwan.
14:9 Hän kuunteli Paavalin puhetta. Ja kun Paavali loi katseensa häneen ja näki hänellä olevan uskon, että hän voi tulla terveeksi,	9. Tämä kuuli Paavalin puhuvan; ja kuin hän katsahti hänen päällensä, ja näki hänellä uskon olevan terveeksi tulla,	14:9 Ja cuin hän cadzahti hänen päällens/ ja näki hänellä uscon olewan terwexi tulla/
14:10 sanoi hän suurella äänellä: "Nouse pystyyn jaloillesi." Ja hän kavahti ylös ja käveli.	10. Sanoi hän suurella äänellä: ojenna sinus jalkais päälle. Ja hän karkasi ylös ja kävi.	sanoi hän suurella änellä: ojenna sinus jalcais päälle. 14:10 Ja hän carcais ylös ja käwi.
14:11 Kun kansa näki, mitä Paavali oli tehnyt, korottivat he äänensä ja sanoivat lykaoniankielellä: "Jumalat ovat ihmishahmossa astuneet alas meidän luoksemme."	11. Kun kansa sen näki, mitä Paavali tehnyt oli, korottivat he äänensä Lykaonian kielellä sanoen: jumalat ovat ihmisten hahmolla alas meidän tykömme tulleet.	14:11 Cosca Canssa sen näki/ mitä Pawali tehnyt oli/ corgotit he änen Lycaoniaxi/ sanoden: jumalat owat ihmisten hahmolla meidän tygömme tullet.

14:12 Ja he sanoivat Barnabasta Zeukseksi ja Paavalia Hermeeksi, koska hän oli se, joka puhui.	12. Ja he kutsuivat Barnabaan Jupiteriksi ja Paavalin Merkuriukseksi; sillä hän oli sanansaattaja.	14:12 Ja he cudzuit Barnaban Jupiterixi/ ja Pawalin Mercuriuxexi: sillä hän oli sanansaattaja.
14:13 Ja kaupungin edustalla olevan Zeuksen temppelin pappi toi härkiä ja sepeleitä porttien eteen ja tahtoi väkijoukon kanssa uhrata.	13. Ja pappi Jupiterin templissä, joka heidän kaupunkinsa edessä oli, toi härkiä ja sepeleitä oven eteen, ja tahtoi ynnä kaupungin väen kanssa uhrata.	14:13 Ja Jupiterin Pappi/ joca heidän Caupungins edes oli/ toi Härkiä ja Sepeleitä owen eteen/ ja tahdoi Caupungin wäen cansa uhrata.
14:14 Mutta kun apostolit Barnabas ja Paavali sen kuulivat, repäisivät he vaatteensa ja juoksivat ulos kansanjoukkoon, huusivat	14. Kuin apostolit Barnabas ja Paavali sen kuulivat, repäisivät he vaattensa ja karkasivat kansan sekaan, huutain,	14:14 Cosca Apostolit/ ja Barnabas ja Pawali sen cuulit/ rewäisit he waattens ja carcaisit Canssan sekaan/ huusit ja sanoit:
14:15 ja sanoivat: "Miehet, miksi te näin teette? Mekin olemme ihmisiä, yhtä vajavaisia kuin te, ja julistamme teille evankeliumia, että te kääntyisitte noista turhista jumalista elävän Jumalan puoleen, joka on tehnyt taivaan ja maan ja meren ja kaikki, mitä niissä on.	15. Ja sanoen: miehet, miksi te tätä teette? Mekin olemme ihmiset, puuttuwaites kuin tekin. Ja me saarnaamme teille evankeliumia, että te näistä turhista kääntyisitte elävän Jumalan tykö, joka teki taivaan, ja maan, ja meren, ja kaikki mitä niissä on,	14:15 Miehet/ mixi te tätä teette? me olemma cuolewaiset ihmiset/ nijncuin tekin. Ja me saarnamma teille Evangeliumi/ että te teidänne näistä turhista käännäisitte elävän Jumalan tygö/ joca teki Taiwan/ maan/ meren ja caicki mitä nijsä on.
14:16 Menneitten sukupolvien aikoina hän on sallinut kaikkien pakanain vaeltaa omia teitensä;	16. Joka entisillä ajoilla antoi kaikki pakanat vaeltaa omilla teillänsä.	14:16 Joca endisillä aigoilla andoi caicki pacanat waelda omilla teilläns.
14:17 ja kuitenkin hän ei ole ollut antamatta todistusta itsestään, sillä hän on tehnyt teille hyvää, antaen teille taivaasta sateita ja hedelmällisiä aikoja ja raviten teidän sydämenne ruualla ja ilolla."	17. Vaikka ei hän itsiänsä antanut olla ilman todistusta, tehden hyvää, antain meille taivaasta sateen ja hedelmälliset ajat, täyttäin meidän sydämemme rualla ja ilolla.	14:17 Waicka ei hän idziäns andanut olla ilman todistuxeta/ cosca hän paljo hywä teki meidän cohtam/ andain meille Taiwast saten ja hedelmäliset ajat/ täyttäin meidän sydämem rualla ja ilolla.
14:18 Näin puhuen he vaivoin saivat kansan hillityksi uhraamasta heille.	18. Ja kuin he näitä sanoivat, saivat he kansan tuskalla hillityksi, ettei he heille uhranneet.	14:18 Ja cuin he näitä sanoit: sait he Canssan tuscalla hillityxi/ ettei he heille uhrannet.
14:19 Mutta sinne tuli Antiokiasta ja Ikonionista juutalaisia, ja he suostuttivat kansan puolellensa ja kivittivät Paavalia ja raastoivat hänet kaupungin ulkopuolelle, luullen hänet kuolleeksi.	19. Niin sinne myös tuli muutamia Juudalaisia Antiokiasta ja Ikonionista, ja kuin he kansan olivat saattaneet Paavalia kivittämään, riepoittivat he hänen ulos kaupungista, ja luulivat hänen kuolleeksi.	14:19 NIjn sinne myös tuli muutamita Judalaisia Antiochiast ja Iconiumist/ ja cuin he Canssan olit saattanet Pawalita kiwittämän/ riepoitit he hänen ulos Caupungista/ ja luulit hänen cuollexi.

14:20 Mutta kun opetuslapset olivat kokoontuneet hänen ympärilleen, nousi hän ja meni kaupunkiin. Ja seuraavana päivänä hän lähti Barnabaan kanssa Derbeen.	20. Mutta kuin opetuslapset hänen ympärillensä seisoivat, nousi hän ja meni kaupunkiin, ja vaelsi toisena päivänä Barnabaan kanssa Derbeen.	14:20 Mutta cosca Opetuslapset hänen ymbärilläns seisoit/ nousi hän ja meni taas Caupungihin: ja waelsi toisna päiwänä Barnaban cansa Derbenijn/
14:21 Ja julistettuaan evankeliumia siinä kaupungissa ja tehtyään monta opetuslapsiksi he palasivat Lystraan ja Ikonioniin ja Antiokiaan	21. Ja kuin he olivat saarnanneet siinä kaupungissa evankeliumia ja monta opettaneet, palasivat he Lystraan ja Ikonioon ja Antiokiaan,	ja saarnais siinä Caupungis Evangeliumi. 14:21 Ja cuin he olit monda siellä opettanet/ palaisit he Lystraan ja Iconiumijn/ ja Antiochiaan:
14:22 ja vahvistivat opetuslasten sieluja ja kehoittivat heitä pysymään uskossa ja sanoivat: "Monen ahdistuksen kautta meidän pitää menemän sisälle Jumalan valtakuntaan."	22. Vahvistain opetuslasten sieluja, ja neuvoivat heitä uskossa pysymään (sanoen): että meidän pitää monen vaivan kautta Jumalan valtakuntaan tuleman sisälle.	14:22 Wahwistain Opetuslasten sieluja/ ja neuvoit heitä uscosa alati pysymän/ ja sanoit: meidän pitää monen waiwan cautta Jumalan waldacundaan tuleman.
14:23 Ja kun he olivat valinneet heille vanhimmat jokaisessa seurakunnassa, niin he rukoillen ja paastoten jättivät heidät Herran haltuun, johon he nyt uskoivat.	23. Ja kuin he olivat valinneet vanhimmat jokaiselle seurakunnalle, ja rukoilleet ja paastonneet, antoivat he heidät Herran haltuun, jonka päälle he uskoivat.	14:23 Ja cuin he olit walinnet wanhimmat jocaidzelle Seuracunnalle ja rucoillet ja paastonnet/ annoit he heidän sen HERran haldun/ jonga päälle he uscoit.
14:24 Ja he kulkivat läpi Pisidian ja tulivat Pamfyliaan;	24. Ja he vaelsivat lävitse Pisidian ja tulivat Pamphiliaan.	14:24 JA he waelsit läpidze Pisidian ja tulit Pamphiliaan:
14:25 ja julistettuaan sanaa Pergessä he menivät Attaliaan.	25. Ja kuin he olivat saarnanneet sanaa Pergessä, menivät he alas Attaliaan,	14:25 Ja cuin he olit saarnannet Perges/ menit he alas Attaliata päin.
14:26 Ja sieltä he purjehtivat Antiokiaan, josta he olivat lähteneet, annettuina Jumalan armon haltuun sitä työtä varten, jonka he nyt olivat suorittaneet.	26. Ja purjehtivat sieltä Antiokiaan, jossa he olivat Jumalan armon haltuun annetut, siihen työhön, jonka he toimittaneet olivat.	14:26 Ja purjehdit siellä Antiochiaan/ josa he olit Jumalan armoim haldun annetut/ siihen wircan cuin he toimittanet olit.
14:27 Ja sinne saavuttuaan he kutsuivat seurakunnan koolle ja kertoivat, kuinka Jumala oli ollut heidän kanssansa ja tehnyt suuria ja kuinka hän oli avannut pakanoille uskon oven.	27. Mutta kuin he sinne tulivat ja seurakunnan kokosivat, ilmoittivat he, kuinka paljon Jumala oli heidän kanssansa tehnyt ja pakanoille uskon oven avannut.	14:27 Mutta cuin he sinne tulit ja Seuracunnan cocoisit/ ilmoitit he nijllekin/ cuinga paljo Jumala oli heidän cansans tehnyt/ ja pacanoillengin uscon owen awainnut.

14:28 Ja he viipyivät pitkän aikaa opetuslasten tykönä.	28. Ja he viipyivät siellä opetuslasten kanssa hetken aikaa.	14:28 Ja he wijwyit siellä Opetuslasten cansa hetken aica.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu .
15:1 Ja Juudeasta tuli sinne muutamia, jotka opettivat veljiä: "Ellette ympärileikkauta itseänne, niinkuin Mooses on säätänyt, ette voi pelastua."	1. Ja muutamat tulivat alas Juudeasta ja opettivat veljiä: ellei teitä ympärileikata Moseksen tavan jälkeen, niin ette taida autuaaksi tulla.	15:1 JA muutamat tulit alas Judeasta ja opetit weljejä: ellei teitä ymbärinsleicata Mosexen tawan jälken/ nijn et te taida autuaxi tulla.
15:2 Kun siitä syntyi riita ja kun Paavali ja Barnabas kiivaasti väittelivät heitä vastaan, niin päätettiin, että Paavali ja Barnabaan ja muutamien muiden heistä tuli mennä tämän riitakysymyksen tähden apostolien ja vanhinten tykö Jerusalemiin.	2. Koska siis kapina nousi, ja ei ollut vähin kamppaus Paavalilla ja Barnabaalla heitä vastaan, sääsivät he, että Paavali ja Barnabas ja muutamia muita heistä, piti menemän apostolien ja vanhimpain tykö ylös Jerusalemiin tämän kysymyksen tähden.	15:2 Cosca capina nousi/ ja ei Pawali eikä Barnabas wähindä rijta pitänet heitä wastan: suositit he että Pawali ja Barnabas/ ja muutamita muita/ piti menemän ylös Jerusalemin/ tämän kysymyksen tähden/ Apostolitten ja Wanhimbain tygö.
15:3 Niin seurakunta varusti heidät matkalle, ja he kulkivat Foinikian ja Samarian kautta ja kertoivat pakanain kääntymyksestä ja ilahuttivat sillä suuresti kaikkia veljiä.	3. Ja he saatettiin seurakunnalta, ja vaelsivat Phenician ja Samarian lävitse, julistain pakanain kääntymystä, ja saattivat suuren ilon kaikille veljille.	15:3 Ja he saatettin Seuracunnalda/ ja waelsit Phenician ja Samarian läpidze/ julistain heille pacanain palausta/ jolla he suuren ilon saatit caikille weljille.
15:4 Ja kun he saapuivat Jerusalemiin, niin seurakunta ja apostolit ja vanhimmat ottivat heidät vastaan; ja he kertoivat, kuinka Jumala oli ollut heidän kanssansa ja tehnyt suuria.	4. Kuin he tulivat Jerusalemiin, otettiin he vastaan seurakunnalta ja apostoleilta ja vanhimmilta, ja he ilmoittivat, kuinka suuria töitä Jumala heidän kanssansa tehnyt oli.	15:4 Cosca he tulit Jerusalemijn/ otettin he wastan Seuracunnalda ja Apostoleilda ja Wanhimmilda. Ja he ilmoitit heille cuinga paljo Jumala heidän cansans tehnyt oli.
15:5 Mutta fariseusten lahkosta nousivat muutamat, jotka olivat tulleet uskoon, ja sanoivat: "Heidät on ympärileikattava ja heitä on käskettävä noudattamaan Mooseksen lakia."	5. Niin nousivat muutaman Pharisealaisten lahkokunnassa, jotka uskoneet olivat, sanoen: he pitää ympärileikattaman ja käskettämän Moseksen lakia pitää.	15:5 Nijn nousit muutamat Phariseusten eriseurasta/ jotca usconet olit/ sanoden: caicki pitä ymbärinsleicattaman ja käskettämän Mosexen Lakia pitä.
15:6 Niin apostolit ja vanhimmat kokoontuivat tutkimaan tätä asiaa.	6. Niin apostolit ja vanhimmat tulivat kokoon, tätä puhetta tutkimaan.	15:6 Nijn Apostolit ja Wanhimmat cocon tulit tätä puhetta tutkiman.

15:7 Ja kun oli paljon väitelty, nousi Pietari ja sanoi heille: "Miehet, veljet, te tiedätte, että Jumala jo kauan aikaa sitten teki teidän keskuudessanne sen valinnan, että pakanat minun suustani saisivat kuulla evankeliumin sanan ja tulisivat uskoon.	7. Mutta kuin suuri kamppaus ollut oli, nousi Pietari ja sanoi heille: miehet, rakkaat veljet! te tiedätte, että Jumala kauvan ennen tätä aikaa valitsi meidän seassamme, että pakanat piti minun suuni kautta evankeliumin sanan kuuleman ja uskoman.	15:7 COsca he monella kysymyxellä tutkinet olit/ nousi Petari/ ja sanoi heille: miehet/ rackat weljet/ te tiedätte/ että Jumala cauwan/ ennen tätä aica/ walidzi meidän seasamme/ että pacanatkin piti minun suuni cautta Evangeliumin sanan cuuleman ja uscoman.
15:8 Ja Jumala, sydänten tuntija, todisti heidän puolestansa, antaen heille Pyhän Hengen samoin kuin meillekin,	8. Ja Jumala sydänten tutkia todisti heille ja antoi heille Pyhän Hengen niinkuin meillekin,	15:8 Ja Jumala/ sydämen tutkia/ todisti heistä/ ja andoi heille Pyhä Hengen nijncuin meillengin:
15:9 eikä tehnyt mitään erotusta meidän ja heidän kesken, sillä hän puhdisti heidän sydämensä uskolla.	9. Ja ei tehnyt yhtään eroitusta meidän ja heidän välillänsä, puhdistain uskolla heidän sydämensä.	15:9 Ja ei tehnyt yhtän eroitusta meidän ja heidän wälillens/ mutta puhdisti uscolla heidän sydämens.
15:10 Miksi te siis nyt kiusaatte Jumalaa ja tahdotte panna opetuslasten niskaan ikeen, jota eivät meidän isämme emmekä mekään ole jaksaneet kantaa?	10. Miksi te siis nyt kiusaatte Jumalaa, että te tahdotte opetuslasten kaulaan panna sen ikeen, jota ei meidän isämme emmekä me voineet kantaa?	15:10 Mixi te sijs nyt kiusatte Jumalata/ että te tahdotta Opetuslasten caulaan panna sen iken/ jota ei meidän Isäm/ engä me woinet canda?
15:11 Mutta me uskomme Herran Jeesuksen armon kautta pelastuvamme, samalla tapaa kuin hekin."	11. Vaan me uskomme Herran Jesuksen Kristuksen armon kautta autuaaksi tulevamme niinkuin hekin.	15:11 Waan me uscommma HERran Jesuxen Christuxen armon cautta meidäm autuaxi tulewam/ nijncuin hekin.
15:12 Niin koko joukko vaikeni, ja he kuuntelivat Barnabasta ja Paavalia, jotka kertoivat, kuinka suuria tunnustekoja ja ihmeitä Jumala oli tehnyt pakanain keskuudessa heidän kauttansa.	12. Ja kaikki joukko vaikeni ja kuulteli Barnabasta ja Paavalia, jotka juttelivat, kuinka suuret merkit ja ihmeet Jumala oli heidän kauttansa pakanoissa tehnyt.	15:12 Ja caicki joucko waickeni/ ja cuuldeli Pawalita ja Barnabast/ jotca juttelit/ cuinga suuret merkit ja ihmet on Jumala heidän cauttans pacanoisa tehnyt.
15:13 Kun he olivat lakanneet puhumasta, lausui Jaakob: "Miehet, veljet, kuulkaa minua!	13. Vaan sitte kuin he vaikenivat, vastasi Jakob ja sanoi: miehet, rakkaat veljet, kuulkaat minua!	15:13 SIjtte cuin he waickenit/ wastais Jacobus/ ja sanoi: miehet/ rackat weljet/ cuulcat minuakin:
15:14 Simeon on kertonut, kuinka Jumala ensin kerran katsoi pakanain puoleen ottaakseen heistä kansan omalle nimellensä.	14. Simon jutteli, kuinka Jumala ensin on etsinyt omistaaksensa kansaa nimellensä pakanoista.	15:14 Simon jutteli cuinga Jumala ensin on edzinyt omistaxens yhtä Canssa hänen nimellens pacanoista.

15:15 Ja tämän kanssa pitävät yhtä profeettain sanat, sillä näin on kirjoitettu:	15. Ja tämän kanssa prophetain sanat pitävät yhtä, niinkuin kirjoitettu on:	15:15 Ja hänen cansans Prophetaingin sanat yhtä pitävät/ nijncuin kirjoitettu on:
15:16 'Sen jälkeen minä palajan ja pystytän jälleen Daavidin sortuneen majan; minä korjaan sen repeämät ja nostan sen jälleen pystyyn,	16. Senjälkeen tahdon minä palata, ja Davidin kaatuneen majan jälleen rakentaa, ja hänen reikänsä paikata, ja sen ojentaa:	15:16 Sen jälkeen minä palajan/ ja rakennan jälleens Dawidin majan/ joca langennut on/ ja paickan hänen reikens ja ylösojennan hänen:
15:17 että jäljelle jääneet ihmiset etsisivät Herraa, ynnä kaikki pakanat, jotka ovat minun nimiini otetut, sanoo Herra, joka tämän tekee,	17. Että ne, jotka ihmisistä jääneet ovat, pitää Herran perään kysymän, niin myös kaikki pakanat, joissa minun nimeni avuksihuudettu on, sanoo Herra, joka nämät tekee.	15:17 Että ne jotca ihmisistä jäänet owat/ pitä HERran jälken kysymän/ nijn myös pacanat/ joisa minun nimeni mainittu on/ sano HERra/ joca nämät caicki teke.
15:18 mikä on ollut tunnettua hamasta ikiajoista.'	18. Jumalalle ovat kaikki hänen työnsä tiettävät maailman alusta.	15:18 Jumalalle owat caicki nämät hänen työns tiettävät mailman algusta.
15:19 Sentähden minä olen sitä mieltä, ettei tule rasittaa niitä, jotka pakanoudesta kääntyvät Jumalan puoleen,	19. Sentähden minä päätän, ettemme niitä häiritsisi, jotka pakanoista Jumalan tykö kääntyvät;	15:19 Sentähden minä päätän/ etten me nijtä/ jotca pacanoista Jumalan tygö käändynet owat/ häiridzis:
15:20 vaan heille kirjoitettakoon, että heidän pitää karttaman epäjumalien saastuttamaa ja haureutta ja lihaa, josta ei veri ole laskettu, sekä verta.	20. Vaan kirjoittaisimme heille, että he välttäisivät epäjumalain saastaisuutta, ja salavuoteutta, ja läkähtynyttä ja verta.	15:20 Waan kirjoitaisimme nijlle/ että he wäldäisit epäjumalain saastaisuutta/ ja salawuotesta/ ja läkähtynestä ja werestä.
15:21 Sillä Mooseksella on ammoisista ajoista asti joka kaupungissa julistajansa; luetaanhan häntä synagoogissa jokaisena sapattina."	21. Sillä Moseksella on muinaiselta jokaisessa kaupungissa niitä, jotka häntä saarnaavat, koska se joka sabbatina synagogassa luetaan.	15:21 Sillä Mosexella on muinaiselda jocaidzes Caupungis nijtä cuin händä saarnawat/ ja joca Sabbathina Synagogas luetan.
15:22 Silloin apostolit ja vanhimmat ja koko seurakunta näkivät hyväksi valita keskuudestaan muutamia miehiä ja lähettää heidät Antiokiaan Paavalin ja Barnabaan mukana, nimittäin Juudaan, jota kutsuttiin Barsabbaaksi, ja Silaan, jotka olivat johtavia miehiä veljien joukossa;	22. Silloin kelpasi apostoleille ja vanhimmille, koko seurakunnan kanssa, joukostansa valita miehiä ja lähettää Antiokiaan, Paavalin ja Barnabaan kanssa: nimittäin Juudaan, joka kutsuttiin Barsabas, ja Silaan, ylimmäiset miehet veljesten seassa.	15:22 NIjn Apostoleille ja wanhimmille/ ja coco Seuracunnalle kelpais walita heistäns miehiä/ ja Antiochiaan lähettä/ Pawalin ja Barnaban cansa/ nimittäin/ Judan/ joca cudzuttin Barsabas/ ja Silan/ jotca miehet olit weljesten seas opettajat

15:23 ja kirjoittivat heidän mukaansa näin kuuluvan kirjeen: "Me apostolit ja vanhimmat, teidän veljenne, lähetämme teille, pakanoudesta kääntyneille veljille Antiokiassa ja Syyriassa ja Kilikiassa, tervehdysten.	23. Ja kirjoittivat heidän kättensä kautta tällä tavalla: me apostolit ja vanhimmat veljet toivotamme veljille, jotka pakanoista Antiokiassa ja Syyriassa ja Kilikiassa ovat, terveyttä!	ja lähetit Kirjan heidän kättens kautta/ tällä tavalla: 15:23 ME Apostolit ja Vanhimmat/ ja Veljet/ toivotamme niille veljille/ jotka pakanoista Antiochias ja Syrias ja Cilicias ovat/ terveyttä.
15:24 Koska olemme kuulleet, että muutamat meistä lähteneet, joille emme ole mitään käskyä antaneet, ovat puheillaan tehneet teidät levottomiksi ja saattaneet teidän sielunne hämmennyksiin,	24. Että me olemme kuulleet, kuinka muutamat meiltä lähteneet ovat teitä opillansa eksyttäneet ja teidän sielujanne vaivanneet, sanoen: teidän pitää itsenne antaman ympärileikata ja lain pitämän; joille emme ole käskeneet.	15:24 Että me olemme kuulleet/ kuinka muutamat meiltä lähteneet/ ovat teitä opillans eksyttäneet/ ja teidän sielujanne wietellet/ sanoden: teidän pitää idzenne andaman ympärileikata/ ja Lain pitämän: joille en me ole käskeneet.
15:25 niin me olemme yksimielisesti nähneet hyväksi valita miehiä ja lähettää heidät teidän tykönnne rakkaiden veljemme Barnabaan ja Paavalin kanssa,	25. Niin kelpasi meille yksimielisesti kokoontuneille valita miehiä ja teidän tykönnne lähettää, meidän rakkaan Barnabaan ja Paavalin kanssa,	15:25 Sentähden kelpais meille yximielisest/ meidän Seuracunnasam/ walita miehiä ja teidän tygönne lähettää: 15:26 Meidän rackan Barnaban ja Pawalin/
15:26 jotka ovat panneet henkensä alttiiksi meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimen tähden.	26. Jotka miehet ovat sielunsa meidän Herramme Jesuksen Kristuksen nimen tähden alttiiksi antaneet.	jotka miehet ovat heidän sielunsa meidän Herramme Jesuksen Kristuksen nimen tähden alttiiksi antaneet.
15:27 Me lähetämme siis Juudaan ja Silaan, jotka myös suusanalla ilmoittavat teille saman.	27. Niin me olemme lähettäneet Juudaan ja Silaan, jotka myös sen suusanalla teille ilmoittavat.	15:27 Ja olemme myös lähettäneet Judan ja Silan/ jotka myös sen suusanalla teille ilmoittavat.
15:28 Sillä Pyhä Henki ja me olemme nähneet hyväksi, ettei teidän päällenne ole pantava enempää kuormaa kuin nämä välttämättömät:	28. Sillä niin kelpasi Pyhälle Hengelle ja meille, ettei yhtään enempää raskautta pidä teidän päällenne pantaman kuin nämä tarpeelliset:	15:28 Sillä niin kelpais Pyhälle Hengelle/ ja meille/ ettei yhtään enempää raskautta pidä teidän päällenne pantaman/ kuin nämä tarpeelliset:
15:29 että kartatte epäjumalille uhrattua ja verta ja lihaa, josta ei veri ole laskettu, ja haureutta. Jos te näitä vältätte, niin teidän käy hyvin. Jääkää hyvästi!"	29. Että te vältätte epäjumalain uhria, ja verta, ja läkähtynyttä, ja salavuoteutta. Jos te niitä vältätte, niin te teette hyvin. Olkaat hyvästi!	15:29 Että te vältätte epäjumalaitten uhria/ ja werda/ ja läkähtynyttä ja Salavuoteutta: jos te niitä vältätte/ niin te teette hyvin. Olcat hyvästi.
15:30 Niin heidät lähetettiin matkalle, ja he tulivat Antiokiaan; siellä he kutsuivat koolle seurakunnan ja antoivat heille kirjeen.	30. Kuin he siis olivat lähteneet, tulivat he Antiokiaan, ja kokosivat kansan paljouden, ja antoivat heille kirjeen.	15:30 Cosca he olit lähteneet/ tulit he Antiokiaan/ ja kokoisit Seuracunnan/ ja annoit heille Kirjan.

15:31 Ja kun he olivat sen lukeneet, iloitsivat he tästä lohdutuksesta.	31. Kuin he sen olivat lukeneet, ihastuivat he siitä lohdutuksesta.	15:31 Cuin he sen olit lukuenet/ ihastuit he sijtä lohdutuxesta.
15:32 Ja Juudas ja Silas, jotka itsekin olivat profeettoja, kehoittivat veljiä monin sanoin ja vahvistivat heitä.	32. Mutta Juudas ja Silas, että hekin olivat prophetat, neuvoivat monilla sanoilla veljiä ja vahvistivat heitä.	15:32 Mutta Judas ja Silas/ että hekin olit Prophetat/ neuwoit myös monilla sanoilla weljejä/ ja wahwistit heitä.
15:33 Ja heidän viivytyyään siellä jonkin aikaa veljet laskivat heidät rauhassa palaamaan niiden tykö, jotka olivat heidät lähettäneet.	33. Ja kuin he siellä hetken aikaa viipyivät, lähetettiin he veljiltä jälleen rauhassa apostolien tykö.	15:33 Ja cuin he siellä hetken aica wijwyit/ lähetettin he weljildä jäl lens Apostolitten tygö rauhas.
	34. Niin Silaan kelpasi siellä olla.	15:34 Nijn Silan kelpais siellä olla/
15:35 Ja Paavali ja Barnabas viipyivät Antiokiassa opettaen ja julistaen useiden muidenkin kanssa Herran sanaa.	35. Mutta Paavali ja Barnabas viipyivät Antiokiassa opettamassa ja ilmoittamassa Herran sanaa monen muun kanssa.	mutta Pawali ja Barnabas wijwyit Antiochias: 15:35 Opettamas ja ilmoittamas HERran sana/ monen muun cansa.
15:36 Mutta muutamien päivien kuluttua Paavali sanoi Barnabaalle: "Lähtekäämme takaisin kaikkiin niihin kaupunkeihin, joissa olemme julistaneet Herran sanaa, katsomaan veljiä, miten heidän on."	36. Mutta muutamain päivain perästä sanoi Paavali Barnabaalle: palatkaamme taas takaperin veljiä katsomaan kaikkiin kaupunkeihin, joissa me Herran sanaa ilmoittaneet olemme, kuinka he itsensä pitävät.	15:36 MUTta muutamain päiwain perästä/ sano Pawali Barnaballe: palaitcamme taas tacaperin weljejä cadzoman caickijn Caupungeihin/ joisa me HERran sana ilmoittanet olemma/ cuinga he heidäns käyttäwät.
15:37 Niin Barnabas tahtoi ottaa mukaan Johanneksenkin, jota kutsuttiin Markukseksi.	37. Mutta Barnabas neuvoi kanssansa ottamaan Johannesta, joka Markukseksi kutsuttiin.	15:37 Mutta Barnabas neuwoi heitä Johannest ottaman cansans/ joca myös Marcuxexi cudzuttin.
15:38 Mutta Paavali katsoi oikeaksi olla ottamatta häntä mukaan, koska hän oli luopunut heistä Pamfyliassa eikä ollut heidän kanssaan lähtenyt työhön.	38. Mutta Paavali päätti sen kohtuulliseksi, ettei sitä pitänyt kanssa otettaman, joka oli luopunut heistä Pamphiliassa eikä tullut heidän kanssansa työhön.	15:38 Mutta ei Pawali tahtonut sen heitäns seurawan: sillä hän oli Pamphiliias heistä ennen luopunut/ eikä tahtonut mennä sijhen wircan heidän cansans.
15:39 Ja he kiivastuivat niin, että erkanivat toisistaan, ja Barnabas otti mukaansa Markuksen ja purjehti Kyproon.	39. Ja he riitelivät niin kovin keskenänsä, että he toinen toisestansa erkanivat. Ja Barnabas otti Markuksen kanssansa ja purjehti Kypriin.	15:39 Ja he rijtelit njn cowin keskenäns/ että he toinen toisestans ercanit. Ja Barnabas otti Marcuxen cuitengin myötäns/ ja purjehti Cyprumijn.
15:40 Mutta Paavali valitsi Silaan, ja veljet jättivät hänet Herran armon haltuun, ja hän lähti matkalle.	40. Mutta Paavali valitsi Silaan ja matkusti, Jumalan armon haltuun annettu veljiltä,	15:40 Mutta Pawali walidzi Silan/ ja matcusti/ Jumalan armon haldun annettuna/ weljildä.

15:41 Ja hän vaelsi läpi Syyrian ja Kilikian vahvistaen seurakuntia.	41. Ja vaelsi Syrian ja Kilikian kautta, ja vahvisti seurakunnat.	15:41 Ja hän waelsi ymbäri Syrian ja Cilician/ ja wahwisti Seuracunnat.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu .
16:1 Niin hän saapui myös Derbeen ja Lystraan. Ja katso, siellä oli eräs opetuslapsi, nimeltä Timoteus, joka oli uskovaisen juutalaisvaimon poika, mutta isä oli kreikkalainen.	1. Niin hän tuli Derbeen ja Lystraan. Ja katso, siellä oli yksi opetuslapsi, Timoteus nimeltä, uskovaisen Juudalaisvaimon poika, mutta isä oli Grekiläinen.	16:1 NIjn hän tuli Derbenijn ja Lystraan. Ja cadzo/ siellä oli yxi Opetuslapsi/ Timotheus nimeldä/ uscowaisen Judan waimon poica: mutta Isä oli Greki.
16:2 Hänestä veljet, jotka olivat Lystrassa ja Ikonionissa, todistivat hyvää.	2. Sillä oli hyvä todistus veljiltä, jotka Lystrassa ja Ikoniossa olivat.	16:2 Sillä oli hywä todistus weljildä/ jotca Lystras ja Iconiumis olit.
16:3 Paavali tahtoi häntä mukaansa matkalle ja otti hänet ja ympärileikkasi hänet juutalaisten tähden, joita oli niillä paikkakunnilla; sillä kaikki tiesivät, että hänen isänsä oli kreikkalainen.	3. Tätä tahtoi Paavali kanssansa vaeltamaan, otti ja ympärileikkasi hänen Juudalaisten tähden, jotka niissä paikoissa olivat; sillä he tiesivät kaikki, että hänen isänsä oli Grekiläinen.	16:3 Tätä tahdoi Pawali cansans waeldaman/ otti ja ymbärinsleickais hänen Judalaisten tähden/ jotca nijsä paicoisa olit: sillä he tiesit caicki hänen Isäns Grekixi.
16:4 Ja sitä mukaa kuin he vaelsivat kaupungista kaupunkiin, antoivat he heille noudatettaviksi ne säädökset, jotka apostolit ja Jerusalemin vanhimmat olivat hyväksyneet.	4. Mutta kuin he kaupungeita lävitse vaelsivat, antoivat he heille pidettäväksi ne säädyt, jotka asetetut olivat apostoleilta ja vanhimmilta, jotka Jerusalemissa olivat.	16:4 Mutta cosca he Caupungeita waelsit/ neuwoit he heitä pitämän nijtä säädyjä cuin Apostoleilda ja Wanhimmilda Jerusalemis säätyt olit.
16:5 Niin seurakunnat vahvistuivat uskossa ja saivat päivä päivältä yhä enemmän jäseniä.	5. Niin seurakunnat vahvistuivat uskossa ja heidän lukunsa eneni joka päivä.	16:5 Nijn Seuracunnat wahwistuit uscosa/ ja lucu enäni jocapäiwä.
16:6 Ja he kulkivat Frygian ja Galatian maan kautta, sillä Pyhä Henki esti heitä julistamasta sanaa Asiassa.	6. Mutta kuin he Phrygian ja Galatian maakunnan lävitse vaelsivat, kiellettiin heitä Pyhältä Hengeltä puhumasta Jumalan sanaa Asiassa.	16:6 COsca he Phrygian ja Galatian maacunnan läpidze waelsit/ kieltin heitä Pyhäldä Hengeldä puhumast Jumalan sana Asias/
16:7 Ja tultuaan Mysian kohdalle he yrittivät lähteä Bityniaan, mutta Jeesuksen Henki ei sallinut heidän sitä tehdä.	7. Kuin he olivat tulleet Mysiaan, kiusasivat he vaeltaa Bitynian lävitse; mutta ei Henki sitä sallinut.	16:7 Sentähden menit he Mysiaan/ ja kiusaisit waelda Bithynian läpidze/ mutta ei Hengi sitä sallinut.
16:8 Niin he vaelsivat ohi Mysian ja menivät Trooaseen.	8. Kuin he siis Mysian ohitse vaeltaneet olivat, menivät he alas Troadiin.	16:8 Cosca he Mysian läpidze waeldanet olit/ menit he ales Troadan.

16:9 Ja Paavali näki yöllä näyn: makedonialainen mies seiso ja pyysi häntä sanoen: "Tule yli Makedoniaan ja auta meitä."	9. Ja Paavali näki näyn yöllä: yksi Makedonian mies seiso, rukoili häntä ja sanoi: tule Makedoniaan ja auta meitä.	16:9 Ja Pawali näki näyn yöllä/ että yxi Makedonian mies seiso/ rukoili häntä ja sanoi: matcusta alas Makedoniaan ja auta meitä.
16:10 Ja kun hän oli nähnyt sen näyn, niin me kohta tahdoimme päästä lähtemään Makedoniaan, sillä me käsitimme, että Jumala oli kutsunut meitä julistamaan heille evankeliumia.	10. Ja kuin hän näyn näki, hankitsimme me kohta Makedoniaan menemään, tietäen täydellisesti Herran meitä kutsuneen heille evankeliumia saarnaamaan.	16:10 Ja sijtte cuin hän näyn näki/ hangidzimma me cohta Makedoniaan menemän/ tieten täydellisest HERran meitä cudzunen heille Evangeliumita saarnaman.
16:11 Kun nyt olimme purjehtineet Trooaasta, kuljimme suoraan Samotrakeen, ja seuraavana päivänä Neapoliin,	11. Kuin me siis Troadista purjehdimme, niin me juoksimme kohdastansa Samotrakiaan, ja toisena päivänä Neapoliin,	16:11 COsca me sijs Troadast waelsimme/ menimmä me cohta Samotraciaan: ja toisna päiwänä Neapolijn.
16:12 ja sieltä Filippiin, joka on ensimmäinen kaupunki siinä osassa Makedoniaa, siirtokunta. Siinä kaupungissa me viivyimme muutamia päiviä.	12. Ja sieltä Philippiin, joka on Makedonian maakunnan pääkaupunki ja vapaa kaupunki; ja siinä kaupungissa me muutamia päiviä oleskelimme.	16:12 Ja sieldä Philippijn/ joca on Makedonian maacunnan pääcaupungi/ ja on wapa Caupungi/ josa me muutamita päiwiä oleskelimma.
16:13 Ja sapatinpäivänä me menimme kaupungin portin ulkopuolelle, joen rannalle, jossa arvelimme olevan rukouspaikan, ja istuimme sinne ja puhuimme kokoontuneille naisille.	13. Ja me menimme lepopäivänä ulos kaupungista, virran tykö, kussa tapa oli rukoilla: jossa me istuimme ja puhuttelimme vaimoja, jotka sinne tulleet olivat.	16:13 Ja me menimmä lepopäiwinä ulos Caupungist/ wirran tygö/ josa myös toisinans rucoildin: ja me istuimma ja puhuttelimma waimoja/ jotca sinne tullet olit.
16:14 Ja eräs Lyydia niminen purppuranmyyjä Tyatiran kaupungista, jumalaapelkääväinen nainen, oli kuulemassa; ja Herra avasi hänen sydämensä ottamaan vaarin siitä, mitä Paavali puhui.	14. Ja vaimo, Lydia nimeltä, purpurain myyjä Tyatiron kaupungista, Jumalaa palvelevainen, kuulteli: jonka sydämen Herra avasi ottamaan vaaria niistä, mitä Paavalilta sanottiin.	16:14 Ja yxi Jumalata pelkäväinen waimo/ Lydia nimeldä/ Purpurain myyjä Tyatiron Caupungist/ cuuldeli: ja HERra awais hänen sydämens ottaman waari/ mitä Pawalilda sanottin.
16:15 Ja kun hänet ja hänen perhekuntansa oli kastettu, pyysi hän meitä sanoen: "Jos te pidätte minua Herraan uskovaisena, niin tulkaa minun kotiini ja majailkaa siellä." Ja hän vaati meitä.	15. Ja kuin hän ja hänen huoneensa kastettu oli, rukoili hän meitä, sanoen: jos te minun Herralle uskollisena pidätte, niin tulkaat minun huoneeseeni ja olkaat siinä. Ja hän vaati heitä.	16:15 Ja cuin hän ja hänen huonens castettu oli/ neuwoi hän meitä/ sanoden: jos te minun HERran uscollisna pidätte/ nijn tulcat minun huoneseni ja olcat sijnä. Ja hän waati meitä.

16:16 Ja tapahtui meidän mennessämme rukouspaikkaan, että meitä vastaan tuli eräs palvelijatar, jossa oli tietäjähengi ja joka tuotti paljon tuloja isännilleen ennustamisellaan.	16. Ja tapahtui, kuin me rukoukseen menimme, kohtasi meitä piika, jolla noituuden henki oli, joka isännillensä saatti suuren saaliin noitumisellansa.	16:16 JA tapahdui/ cosca me rucouxeen menimmä/ cohtais meitä yxi pijca/ jolla noituxen hengi oli/ joca Isännillens saatti suuren saalin noitumisellans.
16:17 Hän seurasi Paavalia ja meitä ja huusi sanoen: "Nämä miehet ovat korkeimman Jumalan palvelijoita, jotka julistavat teille pelastuksen tien."	17. Tämä noudatti alati Paavalia ja meitä, ja huusi, sanoen: nämät miehet ovat korkeimman Jumalan palveliat, jotka meille autuuden tien ilmoittavat.	16:17 Tämä noudatti alati meitä ja Pawalita huutain: nämät miehet owat korkeimman Jumalan palweliat/ jotca meille autuuden tien opettawat. Ja näin hän huusi monda päiwä.
16:18 Ja tätä hän teki monta päivää. Mutta se vaivasi Paavalia, ja hän kääntyi ja sanoi hengelle: "Jeesuksen Kristuksen nimessä minä käsken sinun lähteä hänestä." Ja se lähti sillä hetkellä.	18. Ja sitä hän teki monta päivää. Mutta Paavali otti sen pahaksi, käänsi itsensä ja sanoi sille hengelle: minä käsken sinun Jesuksen Kristuksen nimeen hänestä mennä ulos; ja hän läksi ulos sillä hetkellä.	16:18 Mutta Pawali otti sen pahaxi/ käänsi idzens/ ja sanoi sille hengelle: minä käsken sinun Jesuxen Christuxen nimeen hänestä ulosmennä: joca myös sillä hetkellä läxi.
16:19 Mutta kun hänen isäntänsä näkivät, että tulojen toivo oli heiltä kadonnut, ottivat he Paavalin ja Silaan kiinni ja vetivät heidät torille hallitusmiesten eteen	19. Mutta kuin hänen isäntänsä sen näkivät, että heidän saaliinsa tuli pois, ottivat he Paavalin ja Silaan kiinni ja veivät heidät turulle päämiesten tykö,	16:19 COsca hänen Isändäns sen näit/ että heidän saalins poistuli/ otit he Pawalin ja Silan kijnni/ ja wedit heidän Turulle Päämiesten tygö:
16:20 Ja vietyänsä heidät päällikköjen eteen he sanoivat: "Nämä miehet häiritsevät meidän kaupunkimme rauhaa; he ovat juutalaisia	20. Ja veivät heidän esivallan eteen, ja sanoivat: nämät miehet meidän kaupungin häiritsevät, jotka ovat Juudalaiset,	16:20 Ja weit heidän Esiwallan eteen/ ja sanoit: nämät miehet meidän Caupungin häiridzewät/ jotca owat Judalaiset:
16:21 ja opettavat tapoja, joita meidän ei ole lupa omaksua eikä noudattaa, koska me olemme roomalaisia."	21. Ja opettavat niitä tapoja, joita ei meidän sovi ottaa vastaan eikä tehdä, sillä me olemme Roomalaiset.	16:21 Ja opettawat nijtä säätyjä/ jotca ei meille ole soweliat: sillä me olemma Romalaiset.
16:22 Ja kansakin nousi heitä vastaan, ja päälliköt revittivät heiltä vaatteet ja käskivät lyödä heitä raipoilla.	22. Ja kansa nousi ynnä heitä vastaan, ja esivalta antoi heidän vaatteensa repiä, ja käski heitä piestä.	16:22 Ja Canssa coconnui heitä wastan/ ja Esiwalda andoi heidän waattens repiä/ ja käski heitä piestä.
16:23 Ja kun olivat heitä paljon pieksättäneet, heittivät he heidät vankeuteen ja käskivät vanginvartijan tarkasti vartioida heitä.	23. Kuin he olivat heidät juuri pahoin pieksäneet, heittivät he heidät torniin ja käskivät vartian visusti heitä vartioida,	16:23 Cosca he olit heidän juuri pahoin piesnet/ heitit he heidän tornijn/ ja käskit wartian wisusti heitä wartioita.

16:24 Sellaisen käskyn saatuaan tämä heitti heidät sisimpään vankihuoneeseen ja pani heidät jalkapuuhan.	24. Joka, kuin hän senkaltaisen käskyn sai, heitti heidät sisimmäiseen torniin ja pani heidät jalkapuuhan.	16:24 Ja cosca se sencaltaisen käskyn cuuli/ heitti hän heidän alimmaiseen tornijn/ ja pani heidän jalcapuuhan.
16:25 Mutta keskiyön aikaan Paavali ja Silas olivat rukouksissa ja veisasivat ylistystä Jumalalle; ja vangit kuuntelivat heitä.	25. Mutta puoliyön aikana oli Paavali ja Silas rukouksissa, ylistäin Jumalaa kiitosvirsillä, ja vangit, jotka siellä olivat, sen myös kuulivat.	16:25 Mutta puoli yön aican/ oli Pawali ja Silas rucouxes/ kijttäin Jumalata: ja fangit/ jotca siellä olit/ sen myös cuulit.
16:26 Silloin tapahtui yhtäkkiä suuri maanjäristys, niin että vankilan perustukset järkkyivät, ja samassa kaikki ovet aukenivat, ja kaikkien kahleet irtautuivat.	26. Niin tapahtui äkisti suuri maan järistys, niin että tornin perustus vapisi; ja kohta kaikki ovet aukenivat, ja jokaisen siteet pääsivät.	16:26 Nijn tapahdui cohta suuri maanjäristys/ nijn että cohta tornin perustus wapisi: ja cohta caicki owet aukenit/ ja jocaidzen sitet pääsit.
16:27 Kun vanginvartija heräsi ja näki vankilan ovien olevan auki, veti hän miekkansa ja aikoi surmata itsensä, luullen vankien karanneen.	27. Kuin vartia heräsi ja näki tornin ovet avoinna olevan, veti hän ulos miekkansa ja tahtoi surmata itsensä, ja luuli vangit paenneen pois.	16:27 Cosca wartia heräis/ ja näki tornin owet awoi olewan/ weti hän ulos mieckans/ ja tahdoi idzens surmata/ ja luuli fangit poismennen.
16:28 Mutta Paavali huusi suurella äänellä sanoen: "Älä tee itsellesi mitään pahaa, sillä me kaikki olemme täällä."	28. Niin Paavali huusi suurella äänellä ja sanoi: älä itselles mitään pahaa tee; sillä me olemme kaikki täällä.	16:28 Nijn Pawali huusi suurella änellä/ ja sanoi: älä sinus mitän paha tee: sillä me olemma wielä caicki täällä.
16:29 Niin hän pyysi valoa, juoksi sisälle ja lankesi vavisten Paavalin ja Silaan eteen.	29. Niin hän anoi kynttilää, meni sisälle ja lankesi peljästyksissä Paavalin ja Silaan jalkain juureen,	16:29 Nijn hän anoi kyntilätä/ meni sisälle ja langeis peljästyxis Pawalin ja Silan jalcain juuren/ toi heidän ulos/ ja sanoi:
16:30 Ja hän vei heidät ulos ja sanoi: "Herrat, mitä minun pitää tekemän, että minä pelastuisin?"	30. Ja toi heidät ulos ja sanoi: herrat, mitä minun pitää tekemän, että minä autuaaksi tulisin?	16:30 Herrat/ mitä minun pitä tekemän/ että minä autuaxi tulisin?
16:31 Niin he sanoivat: "Usko Herraan Jeesukseen, niin sinä pelastut, niin myös sinun perhekuntasi."	31. Mutta he sanoivat: usko Herran Jesuksen Kristuksen päälle, niin sinä ja sinun huonees autuaaksi tulee.	16:31 He sanoit: usco HERran Jesuxen Christuxen päälle/ nijn sinä ja sinun huones autuaxi tule.
16:32 Ja he puhuivat Jumalan sanaa hänelle ynnä kaikille, jotka hänen kodissansa olivat.	32. Ja he puhuivat hänelle Herran sanaa ja kaikille, jotka hänen huoneessansa olivat.	16:32 Ja he puhuit hänelle HERran sana/ ja caikille cuin hänen huonesans olit.

16:33 Ja hän otti heidät mukaansa samalla yön hetkellä ja pesi heidän haavansa, ja hänet ja kaikki hänen omaisensa kastettiin kohta.	33. Ja hän otti heidät sillä hetkellä yöstä tykönsä ja pesi heidän haavansa, ja hän kohta kastettiin ja kaikki hänen perheensä,	16:33 Ja hän otti heidän sillä hetkellä yöstä tygöns/ ja pesi heidän haavans: ja andoi cohta idzens casta/ ja caicki hänen perhens.
16:34 Ja hän vei heidät ylös asuntoonsa, laittoi heille aterian ja riemuitsi siitä, että hän ja koko hänen perheensä oli tullut Jumalaan uskovaksi.	34. Ja vei heidät kotiansa, ja valmisti heille pöydän, ja iloitsi, että hän koko huoneensa kanssa tuli Jumalan päälle uskovaiseksi.	16:34 Ja wei heidän cotians/ ja walmisti heille pöydän/ ja iloidzi perheinens/ että hän tuli Jumalan päälle uscowaisexi.
16:35 Päivän tultua päälliköt lähettivät oikeudenpalvelijat sanomaan: "Päästä irti ne miehet."	35. Ja kuin päivä tuli, niin esivalta lähetti kylänlapset sanomaan: päästä ne miehet.	16:35 JA cuin päiwä tuli/ nijn Esiwalda lähetti kylänlapset sanoman: päästäkät ne miehet.
16:36 Niin vanginvartija ilmoitti tämän Paavalille sanoen: "Päälliköt ovat lähettäneet sanan, että teidät on päästettävä irti; lähtekää siis nyt ulos ja menkää rauhassa."	36. Niin tornin vartia ilmoitti nämät sanat Paavalille, sanoen: esivalta on käskenyt päästää teidät: menkää siis nyt ulos rauhassa.	16:36 Nijn tornin wartia ilmoitti nämät sanat Pawalille/ sanoden: Esiwalda on käskenyt teidän päästä/ mengät sijs matcan rauhas.
16:37 Mutta Paavali sanoi heille: "He ovat julkisesti, vieläpä ilman tuomiota, ruoskineet meitä, jotka olemme Rooman kansalaisia, ja ovat heittäneet meidät vankeuteen; ja nytkö he salaa ajaisivat meidät tiehemme! Ei niin, vaan tulkoot itse ja viekööt meidät ulos."	37. Mutta Paavali sanoi heille: he ovat julkisesti tuomitsematta pieksäneet meidät, jotka olemme Roomalaiset, ja heittäneet torniin, ja nyt salaa tahtoisivat sysätä meidät ulos. Ei niin, vaan tulkaan he itse meitä ottamaan täältä ulos.	16:37 Pawali sanoi heille: he owat meidän syyttömäst ja duomidzemat julkisest piesnet/ jotca cuitengin Romalaiset olemma: ja owat meidän päälisexi tornijn heittänet/ ja tahtowat nyt meidän taas sysätä sala ulos? Ei nijn/ waan tulcan idze meidän ottaman tääldä ulos.
16:38 Ja oikeudenpalvelijat kertoivat ne sanat päälliköille; niin nämä peljästyivät kuullessaan heidän olevan Roomalaisia,	38. Niin kylänlapset ilmoittivat nämät sanat esivallalle jällensä; ja he pelkäsivät, että he heidät Roomalaisiksi kuulivat,	16:38 Nijn kylänlapset menit ja ilmoitit nämät sanat Esiwallalle jällens: ja he pelkäisit/ että he heidän Romalaisexi cuulit:
16:39 ja he tulivat ja suostuttelivat heitä ja veivät heidät ulos ja pyysivät heitä lähtemään pois kaupungista.	39. Ja tulivat ja rukoilivat heitä, ja veivät heidät ulos, ja käskivät heidän mennä pois kaupungista.	ja tulit ja rucoilit heitä. 16:39 Ja weit heidän ulos/ ja käskit heidän mennä pois Caupungista.
16:40 Niin he lähtivät vankilasta ja menivät Lyydian tykö; ja nähtyään veljet ja rohkaistuaan heitä he lähtivät pois.	40. Niin he läksivät tornista ja menivät Lydian tykö. Ja kuin he veljet nähneet olivat ja heitä lohduttaneet, vaelsivat he matkaansa.	16:40 Nijn he läxit tornista/ ja menit Lydian tygö. Ja cuin he weljet nähnet olit/ ja heitä lohduttanet/ waelsit he matcans.

17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu .
17:1 Ja he matkustivat Amphipolin ja Apollonian kautta ja tulivat Tessalonikaan, jossa oli juutalaisten synagooga.	1. Mutta kuin he Amphipolin ja Apollonian lävitse vaeltaneet olivat, tulivat he Tessalonikaan, jossa Juudalaisten synagoga oli.	17:1 JA cosca he Amphipolin ja Appollonian läpidze waeldanet olit/ tulit he Thessalonicaan/ josa Judalaisten Synagoga oli.
17:2 Ja tapansa mukaan Paavali meni sisälle heidän luoksensa ja keskusteli kolmena sapattina heidän kanssansa, lähtien kirjoituksista,	2. Ja Paavali, tapansa jälkeen, meni sisälle heidän tykönsä ja jutteli heille kolme lepopäivää Raamatuista,	17:2 Ja Pawali/ tawans jälkeen/ meni heidän tygöns/ ja puhutteli heitä colmetkin lepopäiwä järjestäns Ramatuista:
17:3 selitti ne ja osoitti, että Kristuksen piti kärsimän ja nouseman kuolleista, ja sanoi: "Tämä Jeesus, jota minä teille julistan, on Kristus."	3. Selitti ne ja todisti, että Kristuksen tuli kärsiä ja nousta ylös kuolleista, ja että tämä Jesus, josta minä (sanoi hän,) teille ilmoitan, on Kristus.	17:3 Selitti ne heille ja todisti/ että Christuxen tuli kärsiä/ ja ylösosta cuolluista: ja että tämä Jesus/ jota minä (sanoi hän) teille ilmoitan/ on Christus.
17:4 Ja muutamat heistä tulivat uskoon ja liittyivät Paavaliin ja Silaaseen, niin myös suuri joukko jumalaapelkääväisiä kreikkalaisia sekä useat ylhäiset naiset.	4. Ja muutamat suostuivat heihin, antain itsensä Paavaliin ja Silaan seuraan, niin myös suuri joukko jumalasia Grekiläisiä ja ei vähä ylimmäisiä vaimoja.	17:4 Ja muutamat suostuit heihin/ andain heitäns Pawalin ja Silan seuraan/ nijn myös suuri joukko Jumalisista Grekeistä/ ja juuri monda jaloimmista waimoista.
17:5 Mutta juutalaiset joutuivat kiihkoon ja ottivat avukseen muutamia pahanilkisiä miehiä joutoväestä, haalivat kansaa kokoon ja nostivat kaupungissa metelin. He asettuivat Jaasonin talon edustalle ja hakivat Paavalia ja Silasta viedäkseen heidät kansan eteen.	5. Mutta epäuskoiset Juutalaiset kadehtivat sitä ja saattivat tykönsä muutamia pahanilkisiä miehiä joutoväestä, ja kokoontuivat yhteen joukkoon, nostivat kapinan kaupungissa ja tunkeutuivat Jasonin huoneeseen, ja etsivät heitä viedäksensä kansan eteen.	17:5 MUTta ne epäuscoiset Judalaiset cadetit sitä/ ja saatit tygöns muutamita coiranparisita joutowäestä/ ja cocoisit heidän yhten/ ja nostit capinan Caupungis/ ja tungit heidäns Jasonin huonen eteen/ ja tahdoit heitä siellä ulos Canssan eteen.
17:6 Mutta kun he eivät heitä löytäneet, raastoivat he Jaasonin ja muutamia veljiä kaupungin hallitusmiesten eteen ja huusivat: "Nuo koko maailman villitsijät ovat tännekin tulleet,	6. Ja ettei he heitä löytäneet, riepoittivat he Jasonin ja muutamia veljiä kaupungin päämiesten eteen ja huusivat: nämät koko maan piirin vietteläät ovat myös täällä,	17:6 Ja ettei he heitä löynnet/ riepoitit he Jasonin/ ja muutamita weljiä Caupungin Päämiesten eteen/ ja huusit: 17:7 Nämät coco maan pijrin wietteläät owat myös tänne tullet/

17:7 ja heidät Jaason on ottanut vastaan; ja nämä kaikki tekevät vastoin keisarin asetuksia, sanoen erään toisen, Jeesuksen, olevan kuninkaan."	7. Jotka Jason otti vastaan; ja nämät kaikki tekevät keisarin käskyä vastaan, sanoen toisen kuninkaan olevan, nimittäin Jesuksen.	jotca Jason sala corjais. 17:8 Ja caicki nämät tekewät Keisarin käskyä wastan/ sanoden: toinen on Cuningas/ nimittäin Jesus.
17:8 Kun kansa ja hallitusmiehet tämän kuulivat, tulivat he levottomiksi.	8. Ja he kehoittivat kansan ja kaupungin päämiehet, jotka näitä kuultelivat.	17:9 Ja he kehoitit Canssan/ ja Caupungin Päämiehet/ jotca näitä cuuldelit:
17:9 Ja nämä ottivat takauksen Jaasonilta ja muilta ja päästivät heidät.	9. Ja kuin he Jasonilta ja niiltä muilta olivat puhdistuksen ottaneet, päästivät he heidät.	ja cuin he Jasonilda ja nijldä muilda olit puhdistuxen ottanet/ päästit he heidän.
17:10 Mutta veljet lähettivät heti yötä myöten Paavalin ja Silaan Bereaan. Ja kun he olivat saapuneet sinne, menivät he juutalaisten synagoogaan.	10. Mutta veljet lähettivät kohta yöllä Paavalin ja Silaan Bereaan. Kun he sinne tulivat, menivät he Juudalaisten synagoogaan.	17:10 MUTta weljet laskit cohta yöllä Pawalin ja Silan menemän Bereaan. Cosca he sinne tulit/ menit he Judalaisten Synagoogaan:
17:11 Nämä olivat jalompia kuin Tessalonikan juutalaiset; he ottivat sanan vastaan hyvin halukkaasti ja tutkivat joka päivä kirjoituksia, oliko asia niin.	11. Sillä he olivat jalompaa sukua kuin ne, jotka Tessalonikassa olivat, ja ottivat juuri mielellänsä sanan vastaan ja tutkivat joka päivä Raamaita, jos ne niin olisivat.	17:11 Sillä ne olit jaloimmasta sugust Thessalonicas syndynet/ jotca olit juuri mielelläns ottanet sanan wastan/ ja tutkit jocapäiwä Ramaituita/ jos ne nijn olisit.
17:12 Ja monet heistä uskoivat, niin myös useat ylhäiset kreikkalaiset naiset ja miehet.	12. Niin monta heistä uskoivat, niin myös kunniallisista Grekiläisvaimoista ja miehistä ei harvat.	17:12 Joista monda uscoit/ nijn myös cunnialisista Grekin waimoista ja miehistä sangen usiat.
17:13 Mutta kun Tessalonikan juutalaiset saivat tietää, että Paavali Bereassakin julisti Jumalan sanaa, tulivat he sinnekin yllyttämään ja kiihoittamaan kansaa.	13. Kun Juudalaiset Tessalonikassa ymmärsivät, että Jumalan sana oli myös Bereassa Paavalilta ilmoitettu, tulivat he sinnekin ja kehoittivat kansan.	17:13 COsca Judalaiset Thessalonicas ymmärsit/ että Jumalan sana oli myös Bereas Pawalilda ilmoitettu/ tulit he sinnekin/ ja kehoitit Canssan.
17:14 Silloin veljet heti lähettivät Paavalin menemään meren rantaan; mutta sekä Silas että Timoteus jäivät Bereaan.	14. Mutta veljet lähettivät kohta Paavalin ulos menemään hamaan mereen asti; vaan Silas ja Timoteus jäivät sinne.	17:14 MUTta weljet laskit cohta Pawalin menemän haman meren asti: mutta Silas ja Timotheus jäit sinne alallens.
17:15 Ja Paavalin saattajat veivät hänet Ateenaan saakka, ja saatuaan vietäväksi Silaalle ja Timoteukselle käskyn mitä pikimmin tulla hänen luoksensa, he lähtivät sieltä pois.	15. Ja ne, jotka Paavalia saattivat, johdattivat hänen hamaan Ateniin. Ja kuin he saivat käskyn Silaan ja Timoteuksen tykö, että he rientäisivät hänen tykönsä, läksivät he matkaan.	17:15 Ja ne jotca Pawalita saatit/ seuraisit he händä haman Athenin. Ja cuin he sait käskyn Silan ja Timotheuxen tygö/ riensit he heitäns nopiast hänen tygöns/ ja läxit matcan.

17:16 Mutta Paavalin odottaessa heitä Ateenassa hänen henkensä hänessä kiivastui, kun hän näki, että kaupunki oli täynnä epäjumalankuvia.	16. Ja kuin Paavali odotti heitä Atenissa, syttyi hänen henkensä, että hän näki kaupungin aivan epäjumaliseksi.	17:16 JA cosca Pawali heitä odotti Athenis/ syttyi hänen hengens hänes/ että hän näki Caupungin jumalattomaxi.
17:17 Niin hän keskusteli synagoogassa juutalaisten ja jumalaapelkääväisten kanssa ja torilla joka päivä niiden kanssa, joita hän siellä tapasi.	17. Niin hän puheli Juudalaisten ja muiden jumalisten kanssa synagogassa, niin myös turulla joka päivä niiden kanssa, jotka tulivat hänen tykönsä.	17:17 Ja puhui Judalaisten ja muiden jumalisten cansa Synagogasa/ nijn myös Turulla jocapäiwä nijden cansa/ jotca tulit hänen tygöns.
17:18 Ja muutamat epikurolaiset ja stoalaiset filosofit väittelivät hänen kanssansa; ja toiset sanoivat: "Mitähän tuo lavertelija oikein tahtoo sanoa?" Toiset taas sanoivat: "Näkyö olevan vieraiden jumalien julistaja", koska hän julisti heille evankeliumia Jeesuksesta ja ylösnousemuksesta.	18. Ja muutamat Epikurilaiset ja Stoalaiset philosophit riitelivät hänen kanssansa, ja muutamat sanoivat: mitä tämä lipilaari tahtoo sanoa? Mutta muut sanoivat: hän näkyö tahtovan outoja jumalia ilmoittaa: että hän saarnasi heille evankeliumia Jesuksesta ja ylösnousemisen kuolleista.	17:18 Ja muutamat Epicureit ja Stoici Philosophi rijtelit hänen cansans/ joista muutamat sanoit: mitä tämä lipilari tahto sanoa? Ja muutamat sanoit: hän näky tahtowan vsia jumalita ilmoitta: Että hän saarnais heille Evangeliumi Jesuxesta/ ja ylösnousemisen cuolluista.
17:19 Ja he ottivat hänet ja veivät Areiopagille ja sanoivat: "Voimmeko saada tietää, mikä se uusi oppi on, jota sinä ilmoitat?"	19. Ja he ottivat hänen ja veivät oikeuden paikkaan ja sanoivat: emmekö me mahda tietää, mikä uusi opetus tämä on, josta sinä puhut?"	17:19 Ja he otit hänen ja weit oikeuden paickan/ ja sanoit: emmekö me mahda tietä/ mikä vsi opetus tämä on/ jotas opetat?"
17:20 Sillä outoja asioita sinä tuot meidän korvaimme kuulla. Me siis tahdomme tietää, mitä ne oikein ovat."	20. Sillä sinä tuotat jotakin outoa meidän korvillemme. Sentähden tahdomme me tietää, mitä ne ovat.	17:20 Sillä sinä tuotat jotakin vtta meidän corwillem. Sentähden tahdomma me nyt tietä/ mitä ne owat.
17:21 Sillä ateenalaisilla ja siellä oleskelevilla muukalaisilla ei kenelläkään ollut aikaa muuhun kuin uutta puhumaan ja uutta kuulemaan.	21. (Mutta kaikki Atenalaiset ja muukalaiset vieraat ei olleet mihinkään muuhun soveliaat kuin jotakin uutta sanomaan ja kuultelemaan.)	17:21 Ja caicki Athenist ja muucalaiset ja wierat/ ei ollet mihingän muuhun walmimmat cuin jotakin vtta sanoman ja cuuldeleman.
17:22 Niin Paavali astui keskelle Areiopagia ja sanoi: "Ateenan miehet, minä näen kaikesta, että te suuresti kunnioitatte jumalia.	22. Niin Paavali seiso keskellä oikeuspaikkaa, ja sanoi: Atenan miehet! minä näen teidät kaikissa kappaleissa epäjumaliksi;	17:22 NIjn Pawali seiso keskellä oikeus paicka/ ja sanoi: Athenan Miehet/ minä näen teidän olewan caikisa cappelisa epäjumalisixi:

<p>17:23 Sillä kävellessäni ympäri ja katsellessani teidän pyhiä paikkojanne minä löysin myös alttarin, johon oli kirjoitettu: 'Tuntemattomalle jumalalle.' Mitä te siis tuntemattanne palvelette, sen minä teille ilmoitan.</p>	<p>23. Sillä minä kävelin tässä ympäri ja katselin teidän jumalanpalvelustanne, ja löysin alttarin, jossa oli kirjoitettu: tuntemattomalle Jumalalle. Jota te siis tietämättä palvelette, sen minä teille ilmoitan.</p>	<p>17:23 Sillä minä kävelin tässä ymbärins/ cadzelin teidän jumalan palwelustan/ ja löysin yhden Altarin/ josa oli kirjoitettu: tundemattoman Jumalan. Nyt minä sen teille ilmoitan/ jolle te tietämättä Jumalan palwelusta teette.</p>
<p>17:24 Jumala, joka on tehnyt maailman ja kaikki, mitä siinä on, hän, joka on taivaan ja maan Herra, ei asu käsillä tehdyissä temppeleissä,</p>	<p>24. Jumala, joka maailman teki ja kaikki mitä siinä on, joka on taivaan ja maan Herra, ei hän asu käsillä rakennetuissa templeissä,</p>	<p>17:24 JUmalala/ joca mailman teki/ ja caicki mitä siinä on/ että hän on Taiwan ja maan HERra/ nijn ei hän asu käsillä raketus Templeis/</p>
<p>17:25 eikä häntä voida ihmisten käsillä palvella, ikäänkuin hän jotakin tarvitsisi, hän, joka itse antaa kaikille elämän ja hengen ja kaiken.</p>	<p>25. Eikä häntä ihmisten käsillä palvella, niinkuin hän jotakin tarvitsisi; sillä hän itse antaa jokaiselle elämän ja hengen sekä kaikki.</p>	<p>17:25 Eikä saada ihmisten käsillä siwellä/ että hän jotakin tarwidzis: sillä hän anda jocaizelle elämän ja hengen.</p>
<p>17:26 Ja hän on tehnyt koko ihmissuvun yhdestä ainoasta asumaan kaikkea maanpiiriä ja on säätänyt heille määrätyt ajat ja heidän asumisensa rajat,</p>	<p>26. Ja hän on tehnyt kaiken ihmisten sukukunnan yhdestä verestä kaiken maan piirin päälle asumaan, ja määräsi aivotut ajat ja heidän asumisensa rajat:</p>	<p>17:26 Ja on tehnyt caicki ihmisten sikiät yhdestä werestä caiken maan pijrin päälle asuman/ ja määräis aiwoitut ajat/ ja asetti rajat cuinga pitkäldä ja awaralda heidän asuman piti:</p>
<p>17:27 että he etsisivät Jumalaa, jos ehkä voisivat hapuilemalla hänet löytää - hänet, joka kuitenkin ei ole kaukana yhdestäkään meistä;</p>	<p>27. Että heidän piti Jumalaa etsimän, jos he hänen taitaisivat tuta ja löytää; vaikka ei hän tosin ole kaukana yhdestäkään meistä.</p>	<p>17:27 Että heidän piti Jumalata edzimän/ jos he hänen taidaisit löytä ja tuta/ waicka ei hän tosin ole caucana yhdestäkään meistä:</p>
<p>17:28 sillä hänessä me elämme ja liikumme ja olemme, niinkuin myös muutamat teidän runoilijoistanne ovat sanoneet: 'Sillä me olemme myös hänen sukuansa.</p>	<p>28. Sillä hänessä me elämme, ja liikumme, ja olemme: niinkuin muutamat teidän runosepistänne sanoneet ovat: sillä me olemme myös hänen sukunsa.</p>	<p>17:28 Sillä hänesä me elämme/ ja lijcumme/ ja olemma: nijncuin muutamat teidän Poetaistannekin sanonet owat. 17:29 Me olemma myös hänen sucuans/</p>
<p>17:29 Koska me siis olemme Jumalan sukua, emme saa luulla, että jumaluus on samankaltainen kuin kulta tai hopea tai kivi, sellainen kuin inhimillisen taiteen ja ajatuksen kuvailema.</p>	<p>29. Koska me siis Jumalan sukua olemme, niin ei meidän pidä luuleman, että Jumala on kullon eli hopian eli kiven kaltaisen kuvan kaltainen, joka ihmisen taidon ja ajatuksen jälkeen on kaivettu.</p>	<p>jos me sijs Jumalan sucua olemma/ nijn ei meidän pidä luuleman että Jumala on cullan/ hopian/ caunistettuun kiwein/ ja cuwain caltainen/ eli ihmisten ajatuxen jälken tehtävä.</p>

17:30 Noita tietämättömyyden aikoja Jumala on kärsinyt, mutta nyt hän tekee tiettäväksi, että kaikkien ihmisten kaikkialla on tehtävä parannus.	30. Nämät eksytyksen ajat on tosin Jumala sallinut, ja ilmoittaa nyt kaikille ihmisille joka paikassa, että he parannuksen tekisivät.	17:30 Ja ehkä Jumala on tämän exytyksen ajan tähän asti wijwyttänyt/ nijn hän nyt cuitengin ilmoitta caikille ihmisille/ että jocainen jocapaicas parannuxen tekis/
17:31 Sillä hän on säätänyt päivän, jona hän on tuomitseva maanpiirin vanhurskaudessa sen miehen kautta, jonka hän siihen on määrännyt; ja hän on antanut kaikille siitä vakuuden, herättämällä hänet kuolleista."	31. Sillä hän on päivän säätänyt, jona hän on maan piirin tuomitseva vanhurskaudessa, sen miehen kautta, jonka hän on säätänyt, ja jokaiselle ilmoittaa uskon, siinä että hän hänen kuolleista herätti.	17:31 Sillä hän on yhden päivän säätänyt/ jona hän on maan pijrin oikeudella duomidzepa/ sen miehen cautta/ josa hän on sen säätänyt/ ja jocaidzelle ilmoitta uscon/ sijnä että hän hänen cuolluista herätti.
17:32 Kuullessaan kuolleitten ylösnousemuksesta toiset ivasivat, toiset taas sanoivat: "Me tahdomme kuulla sinulta tästä vielä toistekin."	32. Kuin he kuulivat kuolleiden ylösnousemisen, niin muutamat nauroivat sitä, vaan toiset sanoivat: me tahdomme sinua siitä vielä kuunnella.	17:32 COsca he cuulit cuolluitten ylösnousemisesta mainittawan/ nauroit he sitä muutamat/ ja muutamat sanoit: 17:33 Me tahdomme sinua sijtä wielä cuullella.
17:33 Ja niin Paavali lähti heidän keskeltänsä.	33. Ja niin Paavali läksi heidän keskeltänsä.	Mutta Pawali läxi heidän keskeldäns.
17:34 Mutta muutamat liittyivät häneen ja uskoivat; niiden joukossa oli Dionysius, Areiopagin jäsen, ja eräs nainen, nimeltä Damaris, sekä muita heidän kanssansa.	34. Ja muutamat miehet riippuivat hänessä ja uskoivat: joidenka seassa myös Dionysius oli, yksi raadista, ja vaimo, nimeltä Damaris, ja muita heidän kanssansa.	17:34 Ja muutamat miehet ripuit hänesä/ ja uscoit/ Joidenga seas myös Dionisius oli/ yxi Raadista/ ja yxi waimo nimeldä Damaris/ ja muita heidän cansans.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu .
18:1 Sen jälkeen Paavali lähti Ateenasta ja meni Korinttoon.	1. Senjälkeen läksi Paavali Atenasta ja tuli Korinttoon,	18:1 SEnjälken läxi Pawali Athenast/ ja tuli Corinthijn/
18:2 Siellä hän tapasi erään Akylas nimisen juutalaisen, joka oli Pontosta syntyisin ja äsken tullut Italiasta, ja hänen vaimonsa Priskillan. Klaudius oli näet käsenyt kaikkien juutalaisten poistua Roomasta. Ja Paavali meni heidän luoksensa.	2. Ja löysi siellä Juudalaisen, Akvila nimeltä, Pontosta sukuisin, joka äsken Italiasta tullut oli, ja Priskillan hänen emäntänsä, (että Klaudius oli käsenyt kaikki Juudalaiset Roomista mennä pois,) joiden tykö hän meni.	18:2 Ja löysi siellä yhden Judalaisen Aquila nimeldä/ Pontost sucuisin/ joca äsken Italiast tullut oli/ ja Priscillan hänen emändäns: Että Claudius oli käsenyt caicki Judalaiset Romista poismennä: joiden tygö hän meni.

18:3 Ja kun hänellä oli sama ammatti kuin heillä, jäi hän heidän luoksensa, ja he tekivät työtä yhdessä; sillä he olivat ammatiltaan teltantekijöitä.	3. Ja että hän oli yhdessä ammatissa, viipyi hän heidän tykönänsä, ja teki työtä; sillä heidän ammatinsansa oli telttoja tehdä.	18:3 Ja että hän oli yhdes wiras/ wijwyi hän heidän tykönäns/ ja opetti joca lepopäiwä Synagogas ja teki työtä.
18:4 Ja hän keskusteli synagoogassa jokaisena sapattina ja sai sekä juutalaisia että kreikkalaisia uskomaan.	4. Mutta hän opetti synagogassa joka lepopäivä ja sai uskomaan sekä Juudalaisia että Grekiläisiä.	18:4 Ja heidän wircans oli teldoja tehdä: ja hän uscotti sekä Judalaiset että Grekit.
18:5 Ja kun Silas ja Timoteus tulivat Makedoniasta, oli Paavali kokonaan antautunut sanan julistamiseen ja todisti juutalaisille, että Jeesus on Kristus.	5. Mutta kuin Silas ja Timoteus Makedoniasta tulivat, oli Paavali hengeltä vaadittu, ja todisti Juudalaisille, että Jesus on Kristus.	18:5 COsca Silas ja Timotheus Macedoniast tulit/ waati Hengi Pawalita todistaman Judalaisille/ että Jesus oli Christus.
18:6 Mutta kun he vastustivat ja herjasivat, pudisti hän vaatteitansa ja sanoi heille: "Tulkoon teidän verenne oman päänne päälle! Viaton olen minä; tästedes minä menen pakanain tykö."	6. Kun he puhuivat vastaan ja pilkkasivat, pudisti hän vaattensa ja sanoi heille: teidän verenne olkoon teidän päänne päälle: tästedes minä menen viatoinna pakanain tykö.	18:6 Cosca he watanpuhuit ja pilckaisit/ pudisti hän waattens/ ja sanoi heille: teidän weren olcon teidän päänne päälle: Tästedes minä menen wiatoinna pacanain tygö.
18:7 Ja hän lähti sieltä ja meni erään Titius Justus nimisen jumalaapelkääväisen miehen tykö, jonka talo oli aivan synagoogan vieressä.	7. Ja hän siirsi itsensä sieltä ja meni yhden huoneesen, jonka nimi oli Justus: se oli Jumalaa palvelevainen, jonka huone oli läsnä synagogaa.	18:7 Ja hän sijrsi idzens sieldä/ ja meni yhden huonesen/ jonga nimi oli Justus/ se oli jumalinen/ jonga huone oli läsnä Synagogata.
18:8 Mutta synagoogan esimies Krispus ja koko hänen perhekuntansa uskoivat Herraan; ja myöskin monet korinttolaiset, jotka olivat kuulemassa, uskoivat, ja heidät kastettiin.	8. Mutta Krispus, synagogan ylimmäinen, uskoi Herran päälle kaiken huoneensa kanssa. Ja monta Korintolaisista, jotka kuulivat, uskoivat ja kastettiin.	18:8 Mutta Crispus Synagogan ylimmäinen uscoi HERran päälle caiken hänen huonens cansa. Ja monda Corinthist/ jotca päaldä cuulit/ uscoit ja annoit heidäns casta.
18:9 Ja Herra sanoi yöllä näyssä Paavalille: "Älä pelkää, vaan puhu, äläkä vaikene,	9. Mutta Herra sanoi yöllä Paavalille näyn kautta: älä pelkää, vaan puhu, äläkä vaikene;	18:9 JA HERra sanoi yöllä Pawalille näwyn cautta: älä pelkä/ waan puhu ja älä waickene/
18:10 sillä minä olen sinun kanssasi, eikä kukaan ole ryhtyvä sinuun tehdäkseen sinulle pahaa, sillä minulla on paljon kansaa tässä kaupungissa."	10. Sillä minä olen sinun kanssas, eikä yhdenkään pidä karkaaman sinun päälles vahingoittamaan sinua; sillä minulla on paljon kansaa tässä kaupungissa.	18:10 Sillä minä olen sinun cansas/ ja ei yhdengän pidä carcaman sinua wahingoittaman/ sillä minulla on paljon Canssa täsä Caupungis.
18:11 Niin hän viipyi siellä vuoden ja kuusi kuukautta opettaen heidän keskuudessaan Jumalan sanaa.	11. Niin hän istui siellä ajastajan ja kuusi kuukautta, ja opetti heille Jumalan sanaa.	18:11 Nijn hän istui siellä yhden vuoden ja cuusi Cuucautta/ ja opetti heille Jumalan sanoja.

18:12 Mutta Gallionin ollessa Akaiian käskynhaltijana juutalaiset yksimielisesti nousivat Paavalia vastaan ja veivät hänet tuomioistuimen eteen	12. Mutta kuin Gallio oli maanvanhin Akajassa, karkasivat Juutalaiset yksimielisesti Paavalin päälle ja veivät hänen tuomioistuimen eteen,	18:12 MUTta cosca Gallio Maanwanhin oli Achajas/ carcaisit Judalaiset yximielisest Pawalita wastan/ ja weit hänen Duomioistuimen eteen/
18:13 ja sanoivat: "Tämä viettelee ihmisiä palvelemaan Jumalaa lainvastaisella tavalla."	13. Sanoen: tämä neuvoo kansaa palvelemaan Jumalaa vastoin lakia.	ja sanoit: 18:13 Tämä neuwo Canssa palweleman Jumalata wastoin Lakia.
18:14 Ja kun Paavali aikoi avata suunsa, sanoi Gallion juutalaisille: "Jos olisi tehty rikos tai häijy ilkytö, olisi kohtuullista, että minä kärsivällisesti kuuntelisin teitä, juutalaiset.	14. Kuin Paavali rupesi suutansa avaamaan, sanoi Gallio Juutalaisille: jos olis jotakin vääryyttä eli jotakin hirmuista työtä tehty, oi Juutalaiset, niin olis kohtuullinen, että minä teitä kuulisin;	18:14 Cosca Pawali rupeis suutans awaman/ sanoi Gallio Judalaisille: jos olis jotakin vääryttä/ eli jotakin hirmuista työtä tehty (Judalaiset) nijn olis cohtullinen/ että minä teitä cuulisin.
18:15 Mutta jos teillä on riitakysymyksiä opista ja nimistä ja teidän laistanne, olkoot ne teidän huolenanne; niiden tuomari minä en tahdo olla."	15. Mutta jos kysymys on opista ja sanoista ja teidän laistanne, niin katsokaat itse: en minä tahdo niiden tuomari olla.	18:15 Mutta jos kysymys on opista/ ja sanoista/ eli teidän Laistan/ nijn cadzocat idze/ en minä tahdo nijstä Duomari olla:
18:16 Ja hän ajoi heidät pois tuomioistuimen edestä.	16. Ja ajoi pois heidät tuomioistuimen edestä.	ja poisajoi heidän Duomioistuimen edest.
18:17 Niin he kaikki ottivat kiinni Soosteneen, synagoogan esimiehen, ja löivät häntä tuomioistuimen edessä, eikä Gallion välittänyt siitä mitään.	17. Niin kaikki Grekiläiset ottivat kiinni Sosteneen, synagogan päämiehen, ja pieksivät hänen tuomio-istuimen edessä; ja ei Gallio niitä mitään totellut.	18:16 Nijn caicki Grekit otit kijnni Sosthenen Synagogan Päämiehen: 18:17 Ja piexit hänen Duomioistuimen edes/ ja ei Gallio nijtä mitän totellut.
18:18 Mutta Paavali viipyi siellä vielä jonkun aikaa; sitten hän sanoi veljille jäähyväiset ja purjehti Syyriaan, mukanansa Priskilla ja Akylas; hän oli leikkauttanut tukkansa Kenkreassa, sillä hän oli tehnyt lupauksen.	18. Mutta Paavali oli vielä siellä pitkän ajan, ja jätti veljet hyvästi, ja purjehti Syyriaan, ja hänen kanssansa Priskilla ja Akvila, ja hän ajeli päänsä Kenkreissä; sillä hänellä oli lupaus.	18:18 MUTta Pawali oli wielä siellä pitkän ajan/ ja loi terweyxiä weljille/ ja purjehdi Syyriaan/ ja hänen cansans Priscilla ja Aquila. 18:19 Ja hän ajeli pääns Kenchreis/ sillä hänellä oli lupaus.
18:19 Ja he saapuivat Efesoon; sinne hän jätti heidät. Ja hän meni synagoogaan ja keskusteli juutalaisten kanssa.	19. Ja tuli Ephesoon ja jätti ne sinne; mutta itse hän meni synagogaan ja puhui Juudalaisten kanssa.	Ja tuli alas Epheson/ ja jätti ne sinne: mutta idze hän meni Synagogaan/ ja puhui Judalaisten cansa:

<p>18:20 Ja he pyysivät häntä viipymään kauemmin, mutta hän ei suostunut,</p>	<p>20. Ja he rukoilivat häntä, että hän enemmän aikaa viipyis heidän tykönänsä; vaan ei hän tahtonut;</p>	<p>18:20 Ja he rucoilit händä/ että hän enämängin aica wijwyis heidän tykönäns. 18:21 Waan ei hän tahtonut/</p>
<p>18:21 vaan sanoi heille jäähyväiset ja lausui: "Minä palaan jälleen teidän tyköne, jos Jumala suo." Ja hän lähti purjehtimaan Efesosta.</p>	<p>21. Mutta jätti heidät hyvästi, sanoen: minun tulee kaiketi mennä Jerusalemiin tälle juhlalle, joka nyt lähestyy. Mutta sitte minä palajan, jos Jumala suo, teidän tyköne. Ja niin hän läksi matkaan Ephesosta,</p>	<p>mutta loi heille terweyxiä/ sanoden: minun tule mennä Jerusalemiijn tälle juhlalle cuin nyt lähesty. Mutta sijtte minä palajan (Jumalan awulla) teidän tygönne. 18:22 Ja nijn hän läxi matcan Ephesost/</p>
<p>18:22 Ja noustuaan maihin Kesareassa hän vaelsi ylös Jerusalemiin ja tervehti seurakuntaa ja meni sitten alas Antiokiaan.</p>	<p>22. Ja tuli Kesareaan, meni ylös ja tervehti seurakuntaa, ja meni alas Antioikiaan,</p>	<p>ja tuli Cesareaan/ ylösmeni/ ja tervehti Seuracunda/ ja meni alas Antiochian.</p>
<p>18:23 Kun hän oli viettänyt siellä jonkun aikaa, lähti hän matkalle ja kulki järjestään kautta Galatian maakunnan ja Frygian, vahvistaen kaikkia opetuslapsia.</p>	<p>23. Ja vietti siellä hetken aikaa, ja meni sitten matkaansa, ja vaelsi järjestänsä Galatian ja Phrygian maakunnan lävitse, vahvistain kaikkia opetuslapsia.</p>	<p>18:23 Ja wietti siellä hetken aica/ ja meni sijtte matcans/ ja waelsi Galatian ja Phrygian maacunnan läpidze/ wahwistain caickia Opetuslapsia.</p>
<p>18:24 Ja Efesoon saapui eräs juutalainen, nimeltä Apollos, syntyisin Aleksandriasta, puhetaitoinen mies ja väkevä raamatuissa.</p>	<p>24. Niin tuli Ephesoon Juudalainen, Apollos nimeltä, Aleksandriasta sukuisin, puhelias mies ja taitava Raamatuissa.</p>	<p>18:24 NIjn tuli Ephesoon yxi Judan mies/ Apollo nimeldä/ Alexandriast sucuisin/ puhelias mies/ ja taitawa Ramatuis.</p>
<p>18:25 Tälle oli opetettu Herran tie, ja hän puhui palavana hengessä ja opetti tarkoin Jeesuksesta, mutta tunsikin ainoastaan Johanneksen kasteen.</p>	<p>25. Tämä oli opetettu Herran tielle ja oli palava hengessä, puhui ja opetti visusti Herrasta, ja tiesi ainoasti Johanneksen kasteen.</p>	<p>18:25 Tämä oli opetettu HERran teille/ ja puhui palawalla hengellä/ ja opetti wisust HERrasta/ ja tiesi ainoastans Johannexen Castesta.</p>
<p>18:26 Hän rupesi rohkeasti puhumaan synagoogassa. Mutta kun Priskilla ja Akylas olivat häntä kuunnelleet, ottivat he hänet luokseen ja selvittivät hänelle tarkemmin Jumalan tien.</p>	<p>26. Tämä rupesi rohkiasti synagogassa opettamaan. Kuin Akvila ja Priskilla hänen kuulivat, ottivat he hänen tykönsä ja selittivät tarkemmasti hänelle Jumalan tien.</p>	<p>18:26 Tämä rupeis rohkiast Synagogas opettaman. Cosa Aquila ja Priscilla sen cuulit/ otit he hänen tygöns/ ja selitit tarkemmast hänelle HERran tien.</p>

18:27 Ja kun hän tahtoi mennä Akajaan, niin veljet kehoittivat häntä siihen ja kirjoittivat opetuslapsille, että nämä ottaisivat hänet vastaan. Ja sinne saavuttuaan hän armon kautta oli suureksi hyödyksi uskoon tulleille.	27. Mutta kuin hän tahtoi mennä Akajaan, kirjoittivat veljet ja neuvoivat opetuslapsia häntä korjaamaan. Ja kuin hän sinne tuli, autti hän paljon niitä, jotka uskoivat armon kautta.	Mutta cuin hän tahdoi mennä Achajaan/ kirjoitit weljet ja neuwoit Opetuslapsia händä corjaman. 18:27 Ja cosca hän sinne tuli/ autti hän paljo heitä armon cautta/ jotca uscoit.
18:28 Sillä hän kumosi suurella voimalla julkisesti juutalaisten väitteet ja näytti kirjoituksista toteen, että Jeesus on Kristus.	28. Sillä hän voitti miehuullisesti Juudalaiset ja osoitti julkisesti Raamatuista, että Jesus on Kristus.	18:28 Sillä hän voitti miehullisest Judalaiset/ ja osotti julkisest Ramatuista/ että Jesus oli Christus.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu .
19:1 Kun Apollos oli Korintossa, tuli Paavali, kuljettuaan läpi ylämaakuntien, Efesoon ja tapasi siellä muutamia opetuslapsia.	1. Niin tapahtui, kuin Apollos oli Korintossa, että Paavali matkusti lävitse ylimaakuntain, ja tuli Ephesoon, ja löysi muutamia opetuslapsia,	19:1 COsca Apollo oli Corinthis/ matcusti Pawali ylimaacundia/ ja tuli Ephesoon/ löysi muutamia Opetuslapsia/ ja sanoi heille:
19:2 Ja hän sanoi heille: "Saitteko Pyhän Hengen silloin, kun te tulitte uskoon?" Niin he sanoivat hänelle: "Emme ole edes kuulleet, että Pyhää Henkeä on olemassakaan."	2. Ja sanoi heille: oletteko te saaneet Pyhän Hengen, sittenkuin te uskoitte? He sanoivat hänelle: emme ensinkään ole kuulleet, josko Pyhää Henkeä lieneekään.	19:2 Olettaco te saanet Pyhän Hengen/ sijttecuin te uscoitte? He sanoit hänelle: en me ensingän ole cuullet/ jos jocu Pyhä Hengi lienekän.
19:3 Ja hän sanoi: "Millä kasteella te sitten olette kastetut?" He vastasivat: "Johanneksen kasteella."	3. Ja hän sanoi heille: milläs te olette kastetut? He sanoivat: Johanneksen kasteella.	19:3 Ja hän sanoi heille: Millästä te olette castetut? He sanoit: Johannexen Castella.
19:4 Niin Paavali sanoi: "Johannes kastoi parannuksen kasteella, kehoittaen kansaa uskomaan häneen, joka oli tuleva hänen jälkeensä, se on, Jeesukseen."	4. Niin sanoi Paavali: Johannes tosin kasti parannuksen kasteella, sanoen kansalle, että heidän piti uskoman sen päälle, joka hänen jälkeensä tuleva oli, se on, Kristuksen Jesuksen päälle.	19:4 Nijn sanoi Pawali: Johannes tosin casti parannuxen Castella/ ja sanoi Canssalle/ että heidän piti uscoman sen päälle joca hänen jälkens tulewa oli/ se on/ Jesuxen päälle/ että hän on Christus.
19:5 Sen kuultuaan he ottivat kasteen Herran Jeesuksen nimeen.	5. Niin ne, jotka sen kuulivat, kastettiin Herran Jeesuksen nimeen.	19:5 Ne jotca näitä cuulit/ castettin he HERran Jesuxen Nimeen.
19:6 Ja kun Paavali pani kätensä heidän päälleen, tuli heidän päällensä Pyhä Henki, ja he puhuivat kielillä ja ennustivat.	6. Ja kuin Paavali pani kätensä heidän päällensä, tuli Pyhä Henki heidän päällensä, ja he puhuivat kielillä ja ennustivat.	19:6 Ja cuin Pawali pani kätens heidän päällens/ tuli Pyhä Hengi heidän päällens/ ja he puhuit kielillä ja propheteraisit.

19:7 Heitä oli kaikkiaan noin kaksitoista miestä.	7. Ja kaikki ne miehet olivat lähes kaksitoistakymmentä.	19:7 Ja näitä oli lähes caxitoistakymmendä miestä.
19:8 Ja hän meni synagoogaan, ja kolmen kuukauden ajan hän puhui heidän kanssansa rohkeasti ja vakuuttavasti Jumalan valtakunnasta.	8. Niin hän meni synagogaan ja saarnasi rohkiasti kolme kuukautta, opetti ja neuvoi heitä Jumalan valtakunnasta.	19:8 NIjn hän meni Synagogaan/ ja saarnais rohkiast colmeckin Cuucautta/ opetti ja neuvoi heitä Jumalan waldacunnast.
19:9 Mutta kun muutamat paaduttivat itsensä eivätkä uskoneet, vaan puhuivat pahaa Herran tiestä kansan edessä, niin hän meni pois heidän luotaan ja erotti opetuslapset heistä ja piti joka päivä keskusteluja Tyrannuksen koulussa.	9. Mutta kuin muutamat heistä paatuivat ja ei uskoneet, vaan panettelivat Herran tietä yhteiselle kansalle, meni hän pois heidän tyköönsä, ja erotti opetuslapset, ja puhui joka päivä yhden miehen koulussa, joka kutsuttiin Tyrannus.	19:9 Mutta cuin muutamat heistä paaduit/ ja ei usconet/ waan panettelit HERran tietä yhteidzen Canssan edes/ meni hän pois heidän tyköns/ ja erotti Opetuslapset ja puhui jocapäiwä yhden miehen Schoulus/ jonga nimi oli Tyrannus.
19:10 Ja sitä kesti kaksi vuotta, niin että kaikki Aasian asukkaat, sekä juutalaiset että kreikkalaiset, saivat kuulla Herran sanan.	10. Ja sitä tehtiin kaksi ajastaikaa, niin että kaikki ne, jota Asiassa asuivat, saivat kuulla Herran Jesuksen sanan, sekä Juudalaiset että Grekiläiset.	19:10 Ja sitä tehtin caxi ajastaica/ nijn että caicki ne/ jotca Asias asuit/ sait cuulla HErran Jesuxen sanan/ sekä Judalaiset että Grekit
19:11 Ja Jumala teki ylen voimallisia tekoja Paavalin kätten kautta,	11. Ja Jumala teki Paavalin kätten kautta ei vähä voimallisia töitä,	19:11 Ja Jumala teki Pawalin kätten cautta/ ei wähembiä töitä:
19:12 niin että vieläpä hikiliinoja ja esivaatteita hänen iholtansa vietiin sairasten päälle, ja taudit lähtivät heistä ja pahat henget pakenivat pois.	12. Niin että hikiliinat ja esiliinat hänen iholtansa sairasten päälle tuotiin, ja taudit luopuivat heistä, ja pahat henget heistä läksivät ulos.	19:12 Nijn että he hikilijnat ja esilijnat hänen iholdans sairasten päälle panit/ ja taudit luowuit heistä/ ja rumatkin henget heistä läxit.
19:13 Myöskin muutamat kuljeksivat juutalaiset loitsijat rupesivat lausumaan Herran Jeesuksen nimeä niiden ylitse, joissa oli pahoja henkiä, sanoen: "Minä vannotan teitä sen Jeesuksen kautta, jota Paavali julistaa."	13. Niin muutamat Juudalaiset, jotka olivat lumoojat, vaelsivat ympäri, ja kiusasivat mainita Herran Jesuksen nimeä niiden päälle, joilla pahat henget olivat, ja sanoivat: me vannotamme teitä Jesuksen puolesta, jota Paavali saarnaa.	19:13 NIjn muutamat Judalaiset waelsit ymbärins/ jotca olit lumojat/ ja kiusaisit mainita HERran Jesuxen Nime nijden päälle joilla rumat henget olit/ ja sanoit: me wannotamme teitä Jesuxen puolesta/ jota Pawali saarna.
19:14 Ja niiden joukossa, jotka näin tekivät, oli myös erään juutalaisen ylipapin, Skeuaan, seitsemän poikaa;	14. Ja muutamat niiden seassa, jotka tätä tekivät, olivat Skevan, Juudalaisten ylimmäisen papin, seitsemän poikaa.	19:14 Ja muutamat nijden seas cuin tätä teit/ olit seidzemen Sceuan Judalaisten ylimmäisen Papin poica
19:15 mutta paha henki vastasi heille sanoen: "Jeesuksen minä tunnen, ja Paavalin minä tiedän, mutta keitä te olette?"	15. Mutta paha henki vastasi ja sanoi: Jesuksen minä tunnen, ja Paavalin minä tiedän, mutta mitkä te olette?	19:15 Mutta ruma hengi wastais/ ja sanoi: Jesuxen minä kyllä tunnen/ ja Pawalin hywästi tiedän/ mutta mitkä te oletta?

19:16 Ja se mies, jossa paha henki oli, karkasi heidän kimppuunsa, voitti heidät toisen toisensa perästä ja runteli heitä, niin että he alastomina ja haavoitettuna pakenivat siitä huoneesta.	16. Ja ihminen, jossa paha henki oli, karkasi heidän päällensä, ja voitti heidät ja paiskasi heidät allensa, niin, että he alasti ja haavoitettuna pääsivät siitä huoneesta ulos pakenemaan.	19:16 Ja se ihminen/ josa paha hengi oli/ carcais heidän päällens/ ja voitti heidän/ ja paiscais heidän alans/ nijn että he alasti/ ja haavoitettuna pääsit siitä huonesta pakeneman.
19:17 Ja tämän saivat tietää kaikki Efeson asukkaat, sekä juutalaiset että kreikkalaiset; ja heidät kaikki valtasi pelko, ja Herran Jeesuksen nimeä ylistettiin suuresti.	17. Ja tämä tuli tiettäväksi sekä kaikille Juudalaisille että Grekiläisille, jotka Ephesossa asuivat, ja pelko tuli kaikkein päälle ja Herran Jesuksen nimi suuresti ylistettiin.	19:17 Ja tämä tuli tiettäväxi sekä caikille Judalaisille että Grekeille jotca Ephesos asuit/ ja pelco tuli caickein päälle. Ja HERran Jesuxen nimi suurna pidettin.
19:18 Ja monet niistä, jotka olivat tulleet uskoon, menivät ja tunnustivat ja ilmoittivat tekonsa.	18. Ja tuli myös monta niistä, jotka uskoivat, tunnustivat ja ilmoittivat tekonsa.	19:18 JA tuli myös monda nijstä/ jotca uscoit/ tunnustit ja ilmoitit heidän tecons.
19:19 Ja useat niistä, jotka olivat taikuutta harjoittaneet, kantoivat kirjansa kokoon ja polttivat ne kaikkien nähden; ja kun niiden arvo laskettiin yhteen, huomattiin sen olevan viisikymmentä tuhatta hopearahaa.	19. Ja monta niistä, jotka hempeitä juonia harjoitelleet olivat, toivat kirjat ja polttivat kaikkein nähden. Ja kuin niiden hinnat laskettu oli, niin löydettiin viisikymmentä tuhatta hopiapenninkiä.	19:19 Ja monda nijstä jotca noitana ollet olit/ toit kirjat/ ja poltit caickein nähden. Ja cosca heidän hindans laskettu oli/ nijn löytin rahan lucu/ wijsikymmendä tuhatta hopiapenningitä.
19:20 Näin Herran sana voimallisesti kasvoi ja vahvistui.	20. Niin voimallisesti kasvoi Herran sana ja vahvistui.	19:20 Nijn jalosti caswoi HERran sana/ ja wahwistui.
19:21 Kun kaikki tämä oli tapahtunut, niin Paavali hengessä päätti kulkea Makedonian ja Akaiian kautta ja matkustaa Jerusalemiin ja sanoi: "Käytyäni siellä minun pitää nähdä myös Rooma."	21. Kuin nämät toimitetut olivat, aikoi Paavali hengessä Makedonian ja Akajan lävitse vaeltaa Jerusalemiin, sanoen: sittekuin minä siellä ollut olen, täytyy minun myös Roomiin mennä.	19:21 COsca nämät toimitetut olit/ aicoi Pawali Henges Makedonian ja Achajan läpidze waelda Jerusalemijn/ ja sanoi: sijttecuin minä siellä ollut olen/ täyty minun myös Romijn mennä.
19:22 Ja hän lähetti Makedoniaan kaksi apumiehistänsä, Timoteuksen ja Erastuksen, mutta jäi itse joksikin aikaa Aasiaan.	22. Niin hän lähetti Makedoniaan kaksi niistä, jotka häntä palvelivat, Timoteuksen ja Erastuksen, mutta itse hän jäi hetkeksi aikaa Asiaan.	19:22 Nijn hän lähetti Makedoniaan caxi nijstä/ jotca händä palvelit/ Timotheuxen ja Erastuxen/ mutta idze hän jäi hetkexi aica Asiaan.
19:23 Tähän aikaan syntyi sangen suuri melu siitä tiestä.	23. Mutta sillä ajalla nousi ei vähin kapina siitä tiestä.	19:23 SILLä ajalla nousi/ ei vähin capina sijtä tiestä:

19:24 Sillä eräs hopeaseppä, nimeltä Demetrius, joka valmisti hopeaisia Artemiin temppeleitä, hankki sillä ammattilaisille melkoisia tuloja.	24. Sillä hopiaseppä, Demetrius nimeltä, teki hopiaisia Diana-templiä, josta niille, jotka sitä ammattia pitivät, oli ei vähin voitto.	19:24 Sillä yxi Hopiaseppä Demetrius nimeldä/ teki Dianalle hopiaisia Templitä/ josta nijlle oli suuri woitto/ jotca sitä wirca pidit:
19:25 Hän kutsui kokoon nämä sekä muut, jotka sellaista työtä tekivät, ja sanoi: "Miehet, te tiedätte, että meillä on hyvä toimeentulomme tästä työstä;	25. Ne hän kutsui kokoon, ja jotka senkaltaista työtä tekivät, ja sanoi: miehet, te tiedätte, että meillä on tästä työstä jalo voitto,	19:25 Ne hän cudzui cocon/ ja sanoi nijlle wircamiehille: Miehet/ te tiedätte että meillä on tästä wirasta elatus:
19:26 mutta nyt te näette ja kuulette, että tuo Paavali on, ei ainoastaan Efesossa, vaan melkein koko Aasiassa, uskotellut ja vietellyt paljon kansaa, sanoen, etteivät ne ole jumalia, jotka käsillä tehdään.	26. Ja te näette ja kuulette, ettei ainoasti Ephesossa, mutta lähes kaikessa Asiassa on tämä Paavali uskottanut ja kääntänyt pois paljon kansaa, sanoen, ettei ne ole jumalat, joita ihmisten käsillä tehdään,	19:26 Ja te näette ja cuuletta/ ettei ainoastans Ephesos/ mutta lähes caikesa Asian maasa on tämä Pawali uscottanut ja paljo Canssa käändänyt pois/ sanoden: ei ne ole jumalat/ cuin ihmisten käsillä tehdän:
19:27 Ja nyt uhkaa se vaara, että ei ainoastaan tämä meidän elinkeinomme joudu halveksituksi, vaan myöskin, että suuren Artemis jumalattaren temppeleitä ei pidetä minäkään ja että hän menettää mahtavuutensa, hän, jota koko Aasia ja koko maanpiiri palvelee."	27. Niin ei ainoasti vaara ole, että tämä meidän elatuksemme häpiään joutuisi, vaan myös että suuren naisjumalan Dianan tepliä ei minäkään pidettäisi ja hänen korkia kunniansa hukkuisi, jota koko Asia ja kaikki maailma palvelee.	19:27 Joca ei ainoastans meidän wircam turhan saata/ ettei se mitän maxa: mutta myös sen suuren naisjumalan Dianan Templi ei minäkän pidetä/ ja hänen cunnians hucku/ jolle cuitengin caicki Asia/ ja coco mailma jumalan palwelusta tekewät.
19:28 Kun he sen kuulivat, tulivat he vihaa täyteen ja huusivat sanoen: "Suuri on efesolaisten Artemis!"	28. Mutta kuin he nämät kuulivat, tulivat he täyteen vihaa ja huusivat, sanoen: suuri on Ephesiläisten Diana!	19:28 Cosca he nämät cuulit/ wihastuit he/ ja huusit/ sanoden: suuri on Epheserein Diana.
19:29 Ja koko kaupunki joutui sekasortoon, ja he ryntäsivät kaikki yhdessä näytelmäpaikkaan ja tempasivat mukaansa Gaiuksen ja Aristarkuksen, kaksi makedonialaista, jotka olivat Paavalin matkatovereita.	29. Ja kaikki kaupunki tuli meteliä täyteen, ja he karkasivat yksimielisesti katseluspaikkaan, ja ottivat kiinni Gajuksen ja Aristarkuksen, jotka olivat Makedoniasta Paavalin matkakumppanit.	19:29 Nijn caicken Caupungihin tuli meteli/ ja he carcaisit yximielisest Cadzelluspaickan/ ja otit kijnni Gajuxen ja Aristarchuxen/ jotca olit Macedoniasta Pawalin cumpanit.
19:30 Ja kun Paavali tahtoi mennä kansanjoukkoon, eivät opetuslapset sitä sallineet.	30. Mutta kuin Paavali tahtoi kansan sekaan mennä, niin ei opetuslapset häntä laskeneet.	19:30 Mutta cuin Pawali tahdoi Canssan secan mennä/ nijn ei Opetuslapset händä laskenet.

19:31 Ja myös muutamat Asian hallitusmiehistä, jotka olivat hänen ystäviään, lähettivät hänelle sanan ja pyysivät, ettei hän menisi näytelmäpaikkaan.	31. Ja muutamat päämiehet Asiasta, jotka hänen ystävänsä olivat, lähettivät hänen tykönsä ja rukoilivat, ettei hänen pitänyt katseluspaikkaan itsiänsä antaman.	19:31 Ja muutamat Päämiehet Asiast/ jotca hänen ystävänsä olit/ lähetit hänen tygöns/ ja rucoilit ettei hänen pitänyt Cadzelluspaicallen menemän.
19:32 Ja he huusivat, mikä mitäkin; sillä kokous oli sekasortoinen, ja useimmat eivät tieneet, minkätähden he olivat tulleet kokoon.	32. Ja muutamat muuta huusivat, niin että joukko oli peräti sekaseuraisin, ja enin osa ei tietänyt, minkätähden he olivat tulleet kokoon.	19:32 Ja muutamat muuta huusit/ nijn että joucko oli peräti secaseuraisin. Ja ei enin osa tiennyt mingätähden he olit tullet cocon.
19:33 Silloin vedettiin joukosta esille Aleksander, jota juutalaiset työnsivät esiin; niin Aleksander viittasi kädellään merkiksi, että hän tahtoi pitää puolustuspuheen kansan edessä.	33. Niin väkijoukosta vedettiin edes Aleksanteri, jonka Juudalaiset eteen syöksivät. Ja Aleksanteri viittasi kädellänsä, ja tahtoi edestänsä vastata kansan edessä.	19:33 Nijn muutamat Canssasta wedit edes Alexandrin/ jonga Judalaiset eteen syöxit. Nijn Alexander wijttais kädelläns/ ja tahdoi edestäns wastata Canssan edes.
19:34 Mutta kun he huomasivat, että hän oli juutalainen, rupesivat he kaikki yhteen ääneen huutamaan ja kirkuivat noin kaksi hetkeä: "Suuri on efesolaisten Artemis!"	34. Kuin he siis ymmärsivät, että hän Juudalainen oli, huusivat he kaikki yhteen suuhun, lähes kaksi hetkeä, ja sanoivat: suuri on Ephesiläisten Diana!	19:34 Cosca he sijs ymmärsit/ että hän Judalainen oli/ huusit he caicki yhten suuhun/ lähes caxi hetke/ ja sanoit: Suuri on Epheserein Diana.
19:35 Mutta kun kaupungin kansleri oli saanut kansan rauhoittumaan, sanoi hän: "Efeson miehet, onko ketään, joka ei tiedä, että efesolaisten kaupunki on suuren Artemiin temppelin ja hänen taivaasta pudonneen kuvansa vaalija?"	35. Mutta kuin kansleri oli hillinnyt kansan, sanoi hän: Epheson miehet! kuka on se ihminen, joka ei tiedä, että Epheson kaupunki palvelee suurta Dianaa ja taivaista pudonnutta kuvaa?	19:35 COsca Canceleri hillidzi Canssan/ sanoi hän: Epheson miehet/ cuca on se ihminen/ joca ei tiedä/ että Epheson Caupungi palwele sitä suurta naisjumalata Dianata/ ja sitä Taiwallista Cuwa?
19:36 Koska ei kukaan voi tätä kieltää, tulee teidän siis pysyä rauhallisina eikä tehdä mitään harkitsematonta.	36. Koska ei siis taideta sanoa sitä vastaan, niin asettakaat teitänne ja älkää mitään tyhmiä tehkö.	19:36 Nyt/ ettei yxikän taida sano sitä wastan/ nijn asettacat sijs teidän/ ja älkät mitän tyhmäst toimittaco.
19:37 Te olette kuitenkin tuoneet tänne nämä miehet, jotka eivät ole temppelin ryöstäjiä eivätkä ole meidän jumalatartamme pilkanneet.	37. Sillä te olette nämät miehet vetäneet edes, jotka ei ole kirkon varkaita eikä teidän jumalanne pilkkaajia.	19:37 Te oletta nämät miehet wetänet edes/ jotca ei Kircon warcat/ eikä teidän naisjumalan pilckajat ole.

<p>19:38 Jos siis Demetriuksella. Sittekuin kapina lakkasi, kutsui Paavali opetuslapset tykönsä ja tervehti heitä, ja läksi matkaansa Makedoniaan. ja hänen ammattiveljillänsä on riita-asiaa jotakuta vastaan, niin pidetäänhan oikeudenistuntoja ja onhan käskynhaltijoita; vetäkööt toisensa oikeuteen.</p>	<p>38. Jos siis Demetriuksella ja niillä, jotka hänen kanssansa työkumppanit ovat, on jonkun kanssa asiaa, niin pidetään laki ja oikeus; ovat myös maanvanhimmat: kantakaan toinen toisensa päälle.</p>	<p>19:38 Mutta jos Demetriuxella ja jotca hänen cansans yhdes wiras owat/ on jotakin jotacuta watan/ nijn pidetän Laki ja oikeus/ owat myös Maanwanhimmat/ candacan siellä ja wastatcan keskenäns.</p>
<p>19:39 Ja jos teillä on vielä jotakin muuta vaadittavaa, niin ratkaistakoon asia laillisessa kansankokouksessa.</p>	<p>39. Mutta jos teillä on riita muista asioista, niin ratkaistakoon asia laillisessa kokouksessa.</p>	<p>19:39 Mutta jos teillä on muuta candamista/ nijn ratcaiscan toimellises cocouxes:</p>
<p>19:40 Sillä tämänpäiväisen tapahtuman tähden me olemme vaarassa joutua syytteeseen jopa kapinasta, vaikkei mitään aihetta olekaan; ja silloin me emme voi vastata tästä mellakasta." Näin puhuen hän sai kokouksen hajaantumaan.</p>	<p>40. Sillä vaara on, että me nuhteesen tulemme tämänpäiväisen kapinan tähden, koska ei yhtään syytä ole, josta me taitaisimme tämän metelin tähden tilin tehdä. Ja kuin hän nämät sanonut oli, laski hän kansan menemään.</p>	<p>19:40 Sillä se on waarallinen/ että me nuhtesen tulemme tämän päiwäisen capinan tähden/ ja ettei yhtän syytä ole/ josta me taidaisimma tämän metelin tilan nimittä/ ja cuin hän nämät puhunut oli/ laski hän Canssan menemän.</p>
<p>20 LUKU</p>	<p>20 LUKU</p>	<p>XX. Lucu .</p>
<p>20:1 Kun meteli oli asettunut, kutsui Paavali opetuslapset luoksensa; ja rohkaistuaan heitä hän jätti heidät hyvästi ja lähti matkustamaan Makedoniaan.</p>	<p>1. Sittekuin kapina lakkasi, kutsui Paavali opetuslapset tykönsä ja tervehti heitä, ja läksi matkaansa Makedoniaan.</p>	<p>20:1 SIjttecuin capina lackais/ cudzui Pawali Opetuslapset tygöns ja terwehti heitä/ ja läxi matcans Macedoniaan.</p>
<p>20:2 Ja kuljettuaan niiden paikkakuntien läpi ja puhuttuaan siellä monta kehoituksen sanaa hän tuli Kreikkaan.</p>	<p>2. Ja kuin hän ne maakunnat vaelsi, ja oli heitä monilla sanoilla neuvonut, tuli hän Grekan maalle,</p>	<p>20:2 Ja cuin hän ne maacunnat waelsi/ ja oli heitä monilla sanoilla neuwonut/ tuli hän Grecan maalle/</p>
<p>20:3 Siellä hän oleskeli kolme kuukautta. Ja kun juudalaiset olivat tehneet häntä vastaan salahankkeen hänen aikoessaan lähteä meritse Syyriaan, päätti hän tehdä paluumatkansa Makedonian kautta.</p>	<p>3. Ja viiipyi siellä kolme kuukautta, ja että Juudalaiset väijyivät häntä, kuin hänen piti Syyriaan menemään, aikoi hän palata Makedonian kautta.</p>	<p>ja wijwyi siellä colme Cuccautta. 20:3 Ja että Judalaiset wäjyit händä/ cosca hänen piti Syyriaan menemän/ aicoi hän palaita Macedoniaan kautta.</p>

20:4 Ja häntä seurasivat berealainen Soopater, Pyrruksen poika, ja tessalonikalaisista Aristarkus ja Sekundus, derbeläinen Gaius, Timoteus sekä aasialaiset Tykikus ja Trofimus.	4. Mutta Sopater Bereasta seurasi häntä Asiaan asti, ja Tessalonikasta Aristarkus ja Sekundus, ja Gajus Derbestä, ja Timoteus; mutta Asiasta Tykikus ja Trophimus.	20:4 Mutta Sopater Berreast seurais händä Asian asti/ waan Thessalonicast Aristarchus ja Secundus/ ja Gajus Derbenist/ ja Timotheus.
20:5 Nämä menivät edeltä ja odottivat meitä Trooaassa;	5. Nämä läksivät edellä ja odottivat meitä Troadassa.	20:5 Mutta Asiasta Tychicus ja Trophimus. Nämä läxit edellä/ ja odotit meitä Troadas.
20:6 mutta me purjehdimme happamattoman leivän juhlan jälkeen Filippistä ja tulimme viidentenä päivänä heidän luoksensa Trooaaseen ja viivyimme siellä seitsemän päivää.	6. Mutta me purjehdimme jälkeen pääsiäisen Philipistä ja tulimme heidän tykönsä Troadaan viitenä päivänä, ja viivyimme siellä seitsemän päivää.	20:6 Mutta me purjehdimma jälken Pääsiäisen Philippistä/ ja tulimma heidän tygöns Troadaan wijdesä päiwäsä/ ja wijwymme siellä seidzemen päiwä.
20:7 Ja kun viikon ensimmäisenä päivänä olimme kokoontuneet murtamaan leipää, niin Paavali, joka seuraavana päivänä aikoi matkustaa pois, keskusteli heidän kanssansa ja pitkitti puhettaan puoliyöhön saakka.	7. Mutta ensimmäisenä viikonpäivänä, kuin opetuslapset kokoontuivat leipää taittamaan, saarnasi heille Paavali, ja aikoen toisena päivänä matkustaa, pitensi saarnan puoli-yöhön asti.	20:7 MUtتا ensimmäisnä lepopäiwänä/ cosca Opetuslapset cocounsit leipä taittaman/ saarnais heille Pawali. Ja toisna päiwänä tahdoi hän matcusta/ ja pidensi saarnans haman puoli yöhön asti.
20:8 Ja monta lamppua oli palamassa yläsalissa, jossa me olimme koolla.	8. Ja monta kynttilää oli sytytetty salissa, jossa me olimme koossa.	20:8 Ja monda kyntilätä oli sytytetyt Salisa/ josa me olimma cogosa.
20:9 Niin eräs nuorukainen, nimeltä Eutykus, istui ikkunalla, ja kun Paavalin puhe kesti niin kauan, vaipui hän sikeään uneen ja putosi unen vallassa kolmannesta kerroksesta maahan; ja hänet nostettiin ylös kuolleena.	9. Niin nuorukainen, nimeltä Eutykus, istui akkunalla, ja raukesi syvään uneen, ja Paavalin kauvan puhuessa, tuli hän unelta voitetuksi ja putosi alas kolmannesta ullakosta, ja otettiin kuolleena ylös.	20:9 Nijn yxi nuorucainen/ nimeldä Eutyclus/ istui ackunalla/ ja raukeis sikiään uneen/ Pawalin cauwan puhues/ ja raukeis wielä enemmän uneen/ ja langeis alas colmannest ullacost/ ja otettin cuolluna ylös.
20:10 Mutta Paavali meni alas, heittäytyi hänen yllitsensä, kiersi kätensä hänen ympärilleen ja sanoi: "Älkää hätäilkö, sillä hänessä on vielä henki."	10. Niin Paavali astui alas, ja laski itsensä hänen päällensä, ja otti syliinsä, ja sanoi: älkäät kapinoitko; sillä hänen sielunsa on vielä hänessä.	20:10 Nijn Pawali astui alas/ ja laski idzens hänen päällens ja otti sylijns/ ja sanoi: älkät capinoitco/ sillä hänen sieluns on wielä hänes.
20:11 Niin hän meni jälleen ylös, mursi leipää ja söi; ja hän puhui kauan heidän kanssansa, päivän koittoon asti, ja lähti sitten matkalle.	11. Niin hän nousi, ja taitti leipää, ja söi, ja puheli kauvan heidän kanssansa, päivän koittamaan asti, niin hän läksi matkaansa.	20:11 Nijn hän nousi/ ja taitti leipä/ ja söi/ ja puheli cauwan heidän cansans/ haman päiwän coittaman asti/ ja nijn läxi hän matcans.

20:12 Ja he veivät pojan sieltä elävänä ja tulivat suuresti lohdutetuiksi.	12. Niin he toivat nuorukaisen elävänä ja tulivat siitä lohdutetuiksi.	20:12 Nijn he toit sen nuorucaisen elävänä/ ja tulit sijtä suurest lohdutetuxi.
20:13 Mutta me menimme edeltäpäin ja astuimme laivaan ja purjehdimme Assoon. Sieltä aioimme ottaa Paavalin laivaan, sillä hän oli niin määrännyt, aikoen itse kulkea maitse.	13. Mutta me astuimme edellä haahteen ja purjehdimme Assoon, aikoen siellä ottaa Paavalin sisälle; sillä hän oli niin käskenyt, ja tahtoi itse maata myöten mennä.	20:13 MUTta me astuimma hahten/ ja purjehdimma Assonijn/ ja tahdoimma siellä Pawalin otta sisälle: sillä hän oli hanginnut maata myöden menemän.
20:14 Ja kun hän yhtyi meihin Assossa, otimme hänet laivaan ja kuljimme Mityleneen.	14. Kuin hän Assossa meidän kanssamme yhteen tuli, otimme me hänen sisälle ja tulimme Mityleneen.	20:14 Cosca me Assonis yhdyimme/ otimma me hänen sisälle/ ja tulimma Mitylanaan.
20:15 Sieltä me purjehdimme ja saavuimme toisena päivänä Kion kohdalle; seuraavana päivänä laskimme Samoon ja tulimme sen jälkeisenä päivänä Miletoon.	15. Sieltä me purjehdimme ja tulimme toisena päivänä Kion kohdalle. Ja taas päivää jälkeen tulimme me Samoon, ja viivymme Trogylliassa. Ja päivää jälkeen tulimme me Miletoon.	20:15 Siellä me purjehdimma/ ja tulimma toisna päivänä Chion cohдалle. Ja taas päivä jälken tulimma me Samoon/ ja wijwymme Trogiliosa. 20:16 Ja lähimmäistä päivä jälken tulimma me Miletumijn:
20:16 Sillä Paavali oli päättänyt purjehtia Efeson ohitse, ettei häneltä kuluisi aikaa Aasiassa; sillä hän kiiruhti joutuakseen, jos suinkin mahdollista, helluntaiksi Jerusalemiin.	16. Sillä Paavali oli päättänyt purjehtia Epheson ohitse, ettei hän Asiassa aikaa kuluttaisi; sillä hän kiiruhti, jos hänelle olis mahdollinen ollut, helluntaiksi Jerusalemiin.	: sillä Pawali oli aicoinut purjehtia Epheson ohidze/ ettei hän Asias aica culutais: sillä hän kijruhti (jos hänelle olis mahdollinen ollut) Heluntaixi Jerusalemijn.
20:17 Mutta Miletosta hän lähetti sanan Efesoon ja kutsui tykönsä seurakunnan vanhimmat.	17. Mutta hän lähetti Miletosta sanan Ephesoon ja kutsutti seurakunnan vanhimmat.	20:17 MUTta hän lähetti Miletumist sanan Ephesoon/ ja cudzutti Seuracunnan wanhimmat tygöns.
20:18 Ja kun he saapuivat hänen tykönsä, sanoi hän heille: "Te tiedätte ensimmäisestä päivästä asti, kun minä Asiaan tulin, miten minä kaiken aikaa olen ollut teidän kanssanne;	18. Kuin he tulivat hänen tykönsä, sanoi hän heille: te tiedätte, kuinka minä olen ollut kaiken ajan teidän tykönänne ensimmäisestä päivästä, jona minä Asiaan tulin,	20:18 Cosca he tulit/ sanoi hän heille: te tiedätte cuinga minä olen ollut aina teidän tykönän/ ensimmäisest päivästä asti/ cuin minä Asiaan tulin:
20:19 kuinka minä olen palvellut Herraa kaikella nöyryydellä ja kyynelillä, koettelemuksissa, jotka ovat kohdanneet minua juutalaisten salahankkeiden tähden;	19. Palvellen Herraa kaikella sydämen nöyryydellä, ja monilla kyyneleillä, ja kiusauksilla, jotka minulle Juudalaisten väijymisistä tapahtuivat:	20:19 Palwellen HERra caikella sydämen nöyryydellä/ ja monilla kyyneleillä/ ja kiusauxilla/ jotca minun cohtani Judalaisten wäjymisest tulit:

20:20 kuinka minä en ole vetäytynyt pois julistamasta teille sitä, mikä hyödyllistä on, ja opettamasta teitä sekä julkisesti että huone huoneelta,	20. Etten minä ole mitään tarpeellista teiltä salannut, jota en minä ole teille ilmoittanut, ja olen teille opettanut julkisesti ja huone huoneelta,	20:20 En ole minä myös mitään tarpeellista teidän salannut/ jota en minä ole teille ilmoittanut/ mutta olen teitä opettanut julkisesti ja erinäns.
20:21 vaan olen todistanut sekä juutalaisille että kreikkalaisille parannusta kääntymyksessä Jumalan puoleen ja uskoa meidän Herraamme Jeesukseen Kristukseen.	21. Todistain sekä Juudalaisille että Grekiläisille sitä kääntymystä, joka Jumalan tykö on, ja sitä uskoa, joka meidän Herran Jesuksen Kristuksen päälle on.	20:21 Todistain sekä Judalaisten että Grekein edes sitä parannusta/ kuin Jumalan edes on/ ja sitä uskoa/ joka meidän HERRAN Jesuksen Christuksen päälle on.
20:22 Ja nyt, katso, minä matkustan, sidottuna hengessä, Jerusalemiin, enkä tiedä, mikä minua siellä kohtaa.	22. Ja nyt katso, minä sidottuna hengessä matkustan Jerusalemiin, enkä tiedä, mitä minulle siellä tapahtuman pitää:	20:22 Ja cadzo/ minä sidottuna Hengessä matkustan Jerusalemiin/ enkä tiedä mitä minulle siellä tapahtuu:
20:23 Sen vain tiedän, että Pyhä Henki jokaisessa kaupungissa todistaa minulle ja sanoo, että kahleet ja ahdistukset minua odottavat.	23. Vaaan että Pyhä Henki jokaisessa kaupungissa tunnustaa ja sanoo siteet ja murheet minun edessäni olevan.	20:23 Waan että Pyhä Hengi jocaides Caupungis ennustaa/ ja sano siteet ja murheet minua siellä odottavan.
20:24 En minä kuitenkaan pidä henkeäni itselleni minkään arvoisena, kunhan vain täytän juoksuni ja sen viran, jonka minä Herralta Jeesukselta olen saanut: Jumalan armon evankeliumin todistamisen.	24. Mutta en minä siitä lukua pidä, enkä tottele paljon hengestäni: että minä juoksuni päättäisin ilolla ja sen viran, jonka minä olen Herralta Jeesukselta saanut, todistaakseni evankeliumia Jumalan armosta.	20:24 Mutta en minä niistä luoja pidä/ enkä tottele paljo hengestäni/ että minä juoksuni täyttäisin ilolla/ ja sen viran jolla minä olen HERRALTA Jeesukselta ottanut/ todistakseni Evangeliumia Jumalan armosta.
20:25 Ja nyt, katso, minä tiedän, ettette enää saa nähdä minun kasvojani, ei kukaan teistä, joiden keskuudessa minä olen vaeltanut ja saarnannut valtakuntaa.	25. Ja nyt katso, minä tiedän, ettette silleen saa nähdä minun kasvojani, kaikki te, joiden kautta minä olen vaeltanut ja Jumalan valtakuntaa saarnannut.	20:25 Ja cadzo/ minä tiedän ettette te silleen saa nähdä minun casvojani/ caicki te joidenga cautta minä olen waeldanut/ ja Jumalan waldacunda saarnannut.
20:26 Sentähden minä todistan teille tänä päivänä, että minä olen viaton kaikkien vereen.	26. Sentähden minä todistan teille tänäpäpä, että minä olen viaton kaikkein verestä.	20:26 Sentähden minä todistan teille tänäpäpä/ että minä olen viaton caickein werestä:
20:27 Sillä minä en ole vetäytynyt pois julistamasta teille kaikkea Jumalan tahtoa.	27. Sillä en minä ole estänyt itsiäni ilmoittamasta teille kaikkea Jumalan neuvoa.	20:27 Sillä en minä ole mitään teidän salannut/ waan olen teille caiken Jumalan neuwon ilmoittanut.

<p>20:28 Ottakaa siis itsestänne vaari ja kaikesta laumasta, johon Pyhä Henki on teidät pannut kaitsijoiksi, paimentamaan Herran seurakuntaa, jonka hän omalla verellänsä on itselleen ansainnut.</p>	<p>28. Niin ottakaat siis itsestänne vaari ja kaikesta laumasta, johon Pyhä Henki on teidät piispoiksi pannut, kaitsemaan Jumalan seurakuntaa, jonka hän omalla verellänsä ansainnut on.</p>	<p>20:28 NIjn ottacat sijs idzestänne waari/ ja caikesta laumasta/ johon Pyhä Hengi on teidän Pispaxi pannut/ caidzeman Jumalan Seuracunda/ jonga hän werelläns on woittanut.</p>
<p>20:29 Minä tiedän, että minun lähtöni jälkeen teidän keskuuteenne tulee julmia susia, jotka eivät laumaa säästä,</p>	<p>29. Sillä minä tiedän minun lähtemiseni jälkeen tulevan teidän sekaanne hirmuiset sudet, jotka ei laumaa säästä.</p>	<p>20:29 Sillä minä tiedän minun lähtemiseni jälken tulewan teidän sekaan hirmuiset sudet/ jotca ei lauma armahda.</p>
<p>20:30 ja teidän omasta joukostanne nousee miehiä, jotka väärää puhetta puhuvat, vetääkseen opetuslapset mukaansa.</p>	<p>30. Ja itse teistänne nousevat miehet, jotka vääryyttä puhuvat, vetääksensä pois opetuslapsia peräänsä.</p>	<p>20:30 Ja teidän seastan nousewat miehet/ jotca wäärä opetusta puhuwat/ ja wetäwät Opetuslapsia tygöns.</p>
<p>20:31 Valvokaa sentähden ja muistakaa, että minä olen kolme vuotta lakkaamatta yötä ja päivää kyynelin neuvonut teitä itsekutakin.</p>	<p>31. Sentähden valvokaat, muistain etten minä kolmena ajastaikana ole lakannut yöllä ja päivällä teitä kyneleillä neuvomasta itsekutakin.</p>	<p>20:31 Sentähden olcat walpat ja muistacat/ etten minä colmena ajastaicana ole lacainnut öillä ja päiwillä cutakin teitä kyneleillä neuwomasta.</p>
<p>20:32 Ja nyt minä uskon teidät Jumalan ja hänen armonsa sanan haltuun, hänen, joka on voimallinen rakentamaan teitä ja antamaan teille perintöosan kaikkien pyhitettyjen joukossa.</p>	<p>32. Ja nyt, rakkaat veljet, minä annan teidät Jumalan ja hänen armonsa sanan haltuun, joka väkevä on teitä rakentamaan ja antamaan teille perinnön kaikkein pyhitettyin seassa.</p>	<p>20:32 Ja rackat weljet/ minä annan teidän Jumalan/ ja hänen armonsa sanan halduun/ joca wäkewä on teitä rakendaman/ ja andaman teille perinnön caickein pyhitettyin seasa.</p>
<p>20:33 En minä ole halunnut kenenkään hopeata tai kultaa tai vaatteita;</p>	<p>33. En minä ole yhdenkään hopiaa eikä kultaa eikä vaatteita pyytänyt.</p>	<p>20:33 En minä ole yhdengän hopiata eli culda elickä waatteita pyytänyt:</p>
<p>20:34 te tiedätte itse, että nämä minun käteni ovat työllänsä hankkineet, mitä minä ja seuralaiseni olemme tarvinneet.</p>	<p>34. Vaan te itse tiedätte, että nämät kädet ovat minua tarpeissani ja niitä, jotka minun kansani olivat, palvelleet.</p>	<p>20:34 Sillä idze te kyllä tiedätte että nämät kädet owat minun tarpeni/ ja nijden/ jotca minun cansani olit/ saattanet.</p>
<p>20:35 Kaikessa minä olen osoittanut teille, että näin työtä tehden tulee huolehtia heikoista ja muistaa nämä Herran Jeesuksen sanat, jotka hän itse sanoi: 'Autuaampi on antaa kuin ottaa.'</p>	<p>35. Kaikki olen minä teille osoittanut, että niin pitää työtä tehtämän: heikkoja korjattaman ja muistettaman Herran Jesuksen sanoja, jotka hän sanoi: autuaampi on antaa kuin ottaa.</p>	<p>20:35 Minä olen teille caicki ilmoittanut/ että nijn pitä työtä tehtämän: corjaman heickoja/ ja muistaman HERran Jesuxen sanoja/ cuin hän sanoi: autuambi on anda cuin otta.</p>

20:36 Ja tämän sanottuaan hän polvistui ja rukoili kaikkien heidän kanssansa.	36. Ja kuin hän nämät sanonut oli, lankesi hän polvillensa ja rukoili kaikkein heidän kanssansa.	20:36 Ja cuin hän nämät sanonut oli/ langeis hän polwillens/ ja rucoili caickein heidän cansans.
20:37 Ja he ratkesivat kaikki haikeasti itkemään ja lankesivat Paavalin kaulaan ja suutelivat häntä,	37. Ja suuri itku tuli heille kaikille ja lankesivat Paavalin kaulaan ja suuta antoivat hänen,	20:37 Ja suuri itcu tuli heille caikille/ ja langeisit Pawalin caulaan/ ja suuta annoit hänelle/
20:38 ja enimmän suretti heitä se sana, jonka hän oli sanonut, etteivät he enää saisi nähdä hänen kasvojansa. Ja he saattoivat hänet laivaan.	38. Murehtien suuresti sen sanan tähden, jonka hän oli sanonut, ettei heidän pitänyt enempi hänen kasvojansa näkemän. Ja he saattivat häntä haahteen.	/ murehtien/ enimmitten sen sanan tähden/ cuin hän oli sanonut: 20:38 Ettei heidän pitänyt enämbi hänen caswojans näkemän. Ja saatit händä hahten.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu .
21:1 Kun olimme eronneet heistä ja lähteneet purjehtimaan, laskimme suoraan Koos-saareen ja seuraavana päivänä Rodoon ja sieltä Pataraan.	1. Kuin siis tapahtui, että me laskimme ulos ja heistä luovuimme, menimme me kohdastansa Koon saareen, ja toisena päivänä Rodoon, ja sieltä Pataraan.	21:1 COsca sijs me heistä luowuimme/ menimmä me cohdastans Coon/ ja toisna päiwänä Rodumijn/ ja siellä Pataraan.
21:2 Siellä tapasimme Foinikiaan menevän laivan, astuimme siihen ja lähdimme purjehtimaan.	2. Ja kuin me sieltä haahden löysimme, joka Phenikiaan hankitsi, siihen me astuimme, ja läksimme matkaan.	21:2 Ja cuin me siellä hahden saimma/ joca Pheniciaan hangidzi/ sijhen me astuimme/ ja läximme matcan.
21:3 Ja kun Kypro rupesi näkymään ja oli jäänyt meistä vasemmalle, purjehdimme Syyriaan ja nousimme maihin Tyyrossa; siellä näet laivan oli määrä purkaa lastinsa.	3. Ja kuin Kypros rupesi näkymään ja me sen vasemmalle puolelle jättäneet olimme, purjehdimme me Syyriaan ja tulimme Tyroon; sillä siellä piti se haaksi tyhjennettämän.	21:3 Ja cuin Cyprus rupeis näkymän/ jätimme me sen wasemmalle puolelle/ ja purjehdimma Syyriaan/ ja tulimma Tyroon: sillä siellä piti se haaxi tyhjättämän.
21:4 Ja tavattuamme opetuslapset me viivyimme siellä seitsemän päivää. Ja Hengen vaikutuksesta he varoittivat Paavalia menemästä Jerusalemiin.	4. Ja kuin me löysimme opetuslapsia, niin me olimme siellä seitsemän päivää. Ja ne sanoivat Paavalille hengen kautta, ettei hänen pitänyt Jerusalemiin menemän.	21:4 Ja cuin me löysimmä Opetuslapsia/ nijn me olimma siellä seidzemen päiwä. Ja ne sanoit Pawalille Hengen cautta/ ettei hänen pitänyt Jerusalemijn menemän.

<p>21:5 Mutta kun olimme viettäneet loppuun ne päivät, lähdimme matkalle, ja kaikki saattoivat vaimoineen ja lapsineen meitä kaupungin ulkopuolelle saakka. Ja me laskeuduimme rannalla polvillemme ja rukoilimme;</p>	<p>5. Ja tapahtui, kuin me ne päivät olimme viettäneet, niin me läksimme matkaan, ja he saattivat kaikki meitä vaimoin ja lasten kanssa ulos kaupungista, ja me lankesimme rannassa polvillemme ja rukoilimme.</p>	<p>. Ja tapahdui/ cosca me ne päivät olimme viettäneet/ niijn me läximme matcan. 21:5 Ja he saatit caicki meitä emändäins ja lastens cansa Caupungist ulos/ ja me langeisimme rannas polwillem/ ja rucoilimme.</p>
<p>21:6 ja sanottuamme jäähyväiset toisillemme astuimme laivaan, ja he palasivat kotiinsa.</p>	<p>6. Ja sittekuin me toinen toistamme tervehdimme, niin me astuimme haahteen; vaan he palasivat kotiansa.</p>	<p>21:6 Ja sijtte cuin me toinen toistam terwehdimmä/ niijn me astuimme hahten/ ja he palaisit cotians.</p>
<p>21:7 Tyrosta me saavuimme Ptolemaikseen, ja siihen päättyi purjehduksemme. Ja me tervehdimme veljiä siellä ja viivyimme päivän heidän luonansa.</p>	<p>7. Mutta me päätimme meidän purjehdusretkemme, tulimme Tyrosta Ptolemaidaan, tervehdimme veljiä ja olimme päivän heidän tykönänsä.</p>	<p>21:7 MUTta me päätimmä meidän purjehdus retkemme Tyrosta/ ja tulimme Ptolomaidaan/ ja terwehdimmä weljiä/ ja olimme päivän heidän tykönänsä.</p>
<p>21:8 Mutta seuraavana päivänä me lähdimme sieltä ja tulimme Kesareaan, jossa menimme evankelista Filippuksen tykö, joka oli yksi niistä seitsemästä, ja jäimme hänen tykönsä.</p>	<p>8. Toisena päivänä läksimme me matkaan, jotka Paavalin kanssa olimme, ja tulimme Kesareaan, ja menimme Philippus evankelistan huoneeseen, (joka oli yksi niistä seitsemästä,) ja jäimme hänen tykönsä.</p>	<p>21:8 Toisna päivänä läximmä me matcan/ jotca Pawalin cansa olimme/ ja tulimme Cesareaan. Ja menimmä Philippus Evangelistan huonesen/ joca oli yxi niistä seidzemest. Ja jäimme hänen tygönsä.</p>
<p>21:9 Ja hänellä oli neljä tytärtä, neitsyttä, joilla oli profetoimisen lahja.</p>	<p>9. Ja hänellä oli neljä tytärtä, neitsyttä, jotka ennustivat.</p>	<p>21:9 Ja hänellä oli neljä tytärtä Neidzyttä/ jotca Propheteraisit.</p>
<p>21:10 Siellä me viivyimme useita päiviä. Niin tuli sinne Juudeasta eräs profeetta, nimeltä Agabus.</p>	<p>10. Ja että me olimme siellä monta päivää, tuli alas Juudeasta propheta, Agabus nimeltä.</p>	<p>21:10 Ja että me olimme siellä monda päivä/ tuli alas Judeasta yxi Propheta/ Agabus nimeldä. Cosca hän tuli meidän tygömmä:</p>
<p>21:11 Ja tultuaan meidän luoksemme hän otti Paavalin vyön, satoi sillä jalkansa ja kätensä ja lausui: "Näin sanoo Pyhä Henki: 'Sen miehen, jonka vyö tämä on, juutalaiset näin sitovat Jerusalemissa ja antavat pakanain käsiin.'"</p>	<p>11. Kuin hän tuli meidän tykömmä, otti hän Paavalin vyön, satoi jalkansa ja kätensä, ja sanoi: näin sanoo Pyhä Henki: sen miehen, jonka tämä vyö on, pitää Juudalaiset niin Jerusalemissa sitoman ja antaman ylön pakanain käsiin.</p>	<p>21:11 Otti hän Pawalin wyön/ ja satoi jalcains ja kättens ymbärins/ ja sanoi: niijn sano Pyhä Hengi: että sen miehen/ jonga tämä wyö on/ pitä Judalaiset niijn Jerusalemissa sitoman/ ja andawat hänen ylön pacanain käsijn.</p>

21:12 Kun sen kuulimme, pyysimme, sekä me että ne, jotka siellä asuivat, ettei hän menisi Jerusalemiin.	12. Mutta kuin me sen kuulimme, rukoilimme sekä me että muut, jotka siinä olivat, ettei hänen pitänyt Jerusalemiin menemän.	21:12 Mutta cosca me sen cuulimma/ rucoilimma/ sekä me/ että muut jotca sijnä olit/ ettei hänen pitänyt Jerusalemijn menemän.
21:13 Silloin Paavali vastasi ja sanoi: "Mitä te teette, kun itkette ja särjette minun sydäntäni. Sillä minä olen valmis, en ainoastaan käymään sidottavaksi, vaan myöskin kuolemaan Jerusalemissa Herran Jeesuksen nimen tähden."	13. Niin Paavali vastasi: mitä te teette, että te itkette ja raskautatte minun sydäntäni? Sillä minä olen valmis, en ainoasti sidottaa, mutta myös kuolemaan Jerusalemissa, Herran Jesuksen nimen tähden.	21:13 Nijn Pawali wastais: Mitä te teette/ että te itkette/ ja rascautate minun sydändäni? Sillä minä olen walmis/ en ainoastans sidotta/ mutta myös cuoleman Jerusalemiss HERran Jesuxen Nimen tähden.
21:14 Ja kun hän ei taipunut, niin me rauhoituimme ja sanoimme: "Tapahtukoon Herran tahto."	14. Ja ettei hän antanut itsiänsä puhuttaa ylitse, niin me siihen tyydyimme, sanoen: tapahtukoon Herran tahto!	21:14 Ja ettei händä woitu uscotetta/ nijn me sijhen tydyimme/ sanoden: tapahtucon HERran tahto.
21:15 Niiden päivien kuluttua me hankkiuduimme ja menimme ylös Jerusalemiin.	15. Ja niiden päivän jälkeen tulimme me valmiiksi ja menimme ylös Jerusalemiin.	21:15 JA nijden päiwän jälken tulimma me walmixi/ ja menimmä Jerusalemijn.
21:16 Ja meidän kanssamme tuli myös opetuslapsia Kesareasta, jotka veivät meidät majapaikkaamme, erään vanhan opetuslapsen, kyprolaisen Mnasonin, tykö.	16. Ja tulivat muutamat opetuslapset Kesareasta meidän kanssamme ja toivat vanhan opetuslapsen Kypristä, nimeltä Mnason, joka meitä piti huoneesensa ottaman.	21:16 Ja tulit muutamat Opetuslapset Cesareasta meidän cansam/ ja toit yhden wanhan Opetuslapsen cansans Cyprumist/ nimeldä Mnason/ joca meitä piti huonesens ottaman.
21:17 Ja saavuttuamme Jerusalemiin veljet ottivat meidät iloiten vastaan.	17. Vaan kuin me tulimme Jerusalemiin, niin veljet mielellänsä meidät ottivat vastaan.	21:17 Ja cosca me saimma Jerusalemijn/ nijn weljet mielelläns meidän wastanotit.
21:18 Seuraavana päivänä Paavali meni meidän kanssamme Jaakobin tykö, ja kaikki vanhimmat tulivat sinne saapuille.	18. Toisena päivänä meni Paavali meidän kanssamme Jakobin tykö, ja kaikki vanhimmat olivat läsnä.	21:18 TOisna päiwänä meni Pawali meidän cansam Jacobin tygö/ cuhunga caicki wanhimmat coconnuit.
21:19 Ja kun hän oli heitä tervehtinyt, kertoi hän kohta kohdalta kaikki, mitä Jumala hänen palveluksensa kautta oli tehnyt pakanain keskuudessa.	19. Kuin hän heitä oli tervehtinyt, jutteli hän järjestänsä, mitä Jumala oli hänen virkansa kutta pakanain seassa tehnyt.	21:19 Cosca hän heitä oli terwehtänyt/ jutteli hän järjestäns/ mitä Jumala oli hänen wircans cautta pacanain seas tehnyt.

<p>21:20 Sen kuultuaan he ylistivät Jumalaa ja sanoivat Paavalille: "Sinä näet, veli, kuinka monta tuhatta juutalaista on tullut uskoon, ja he ovat kaikki lainkiivailijoita.</p>	<p>20. Mutta kuin he nämät kuulivat, kunnioittivat he Herraa ja sanoivat hänelle: sinä näet, rakas veli, kuinka monta tuhatta Juudalaista ovat uskoneet, ja ne kaikki lain puolesta kiivaat ovat.</p>	<p>21:20 Mutta cuin he nämät cuulit/ cunnioitit he HERra/ ja sanoit hänelle: sinä näet racas weli/ cuinga monda tuhatta Judalaista owat usconet/ ja ne caicki ahkerast Lain puolda pitäwät.</p>
<p>21:21 Mutta heille on kerrottu sinusta, että sinä opetat kaikkia pakanain seassa asuvia juutalaisia luopumaan Mooseksesta ja kiellät heitä ympärileikkaamasta lapsiaan ja vaeltamasta säädettyjen tapojen mukaan.</p>	<p>21. Mutta he ovat sinusta kuulleet, että sinä opetat luopumista Moseksesta kaikille Juudalaisille, jotka pakanain seassa asuvat, sanoen ettei heidän pidä ympärileikkaaman lapsiansa eikä säätyin jälkeen vaeltaman.</p>	<p>21:21 He owat sinusta cuullet/ että sinä opetat luopumista Mosexest/ caikille Judalaisille jotca pacanain seas asuwat/ ja sanot: ei heidän pidä ymbärinsleickaman heidän lapsians/ eikä enä sen tawan jälken waeldaman.</p>
<p>21:22 Mitä siis on tehtävä? Varmaankin on suuri joukko kokoontuva, sillä he saavat kuulla sinun tulleen.</p>	<p>22. Mikä siis on? Kaiketi pitää kansan tuleman kokoon; sillä heidän pitää saaman tietää sinun tulleeaksi.</p>	<p>21:22 Mikä sijs on? caiketi pitä Canssan tuleman cocon/ jotca kyllä saawat tietä sinun tullexi.</p>
<p>21:23 Tee siis tämä, minkä me nyt sinulle sanomme. Meillä on täällä neljä miestä, joilla on lupaus täytettävänä.</p>	<p>23. Niin tee siis se, mitä me sinulle sanomme. Meillä on tässä neljä miestä, joilla on lupaus päällensä.</p>	<p>21:23 Nijn tee sijs mitä me sinulle sanomma. 21:24 MEillä on täsä neljä miestä/ joilla on lupaus/</p>
<p>21:24 Ota ne luoksesi ja puhdista itsesi heidän kansansa ja maksa kulut heidän puolestaan, että he saisivat leikkauttaa tukkansa; siitä kaikki huomaavat, ettei ole mitään perää siinä, mitä heille on kerrottu sinusta, vaan että sinäkin vaellat lain mukaan ja noudatat sitä.</p>	<p>24. Ota ne tykösi, ja puhdista itses heidän kansansa, ja kuluta jotakin heidän tähtensä, että he ajelisivat päänsä, ja siitä he kaikki ymmärtäisivät, ettei se mitään ole, mitä he sinusta kuulleet ovat, mutta että sinäkin vaellat, niinkuin sinä olisit lain pitävä.</p>	<p>ota ne tygös/ ja puhdista sinus heidän cansans/ ja culuta jotakin siihen/ että he ajelisit pääns/ ja sijtä he caicki ymmärtäwät/ ettei se mitän ole cuin he sinusta cuullet owat/ mutta että sinäkin waellaisit/ nijncuins olisit Lain pitävä.</p>
<p>21:25 Mutta uskoon tulleista pakanoista me olemme päättäneet ja kirjoittaneet, että heidän on välttämisen epäjumalille uhrattua ja verta ja lihaa, josta ei veri ole laskettu, ja haureutta."</p>	<p>25. Mutta niistä, jotka uskoivat pakanoista, olemme me kirjoittaneet ja päättäneet, ettei heidän tarvitse näistä mitään pitää, vaan että he niitä välttäisivät, jotka epäjumalille ovat uhratut, ja verta, läkähtynyttä ja salavuoteutta.</p>	<p>21:25 Mutta uscowaisille pacanoista olemma me kirjoittanet ja päättänet/ ettei heidän tarwita näistä mitän pitämän. Waan että he nijtä wäldäisit/ jotca epäjumalille owat uhratut/ ja werta/ ja läkähtynyitä/ ja salawuoteutta.</p>

<p>21:26 Silloin Paavali otti ne miehet luokseen, ja kun hän seuraavana päivänä oli puhdistanut itsensä heidän kanssaan, meni hän pyhäkköön ja ilmoitti, milloin heidän puhdistuspäivänsä tulisivat päättyään, jota ennen heidän kunkin edestä oli tuotava uhri.</p>	<p>26. Silloin Paavali otti ne miehet tykönsä ja puhdisti itsensä toisena päivänä heidän kanssansa, ja meni templiin, ja ilmoitti, että puhdistuksen päivät olivat täytetyt, siihenasti kuin jokaisen edestä heidän seassansa uhri oli uhrattu.</p>	<p>21:26 Nijn Pawali otti ne miehet tygöns/ ja puhdisti idzens toisna päiwänä heidän cansans/ ja meni Templijn/ ja annoi hänens nähtä/ että puhdistus päiwät olit täytetyt/ haman siihenasti cuin jocaidzen edestä heidän seasans uhri oli uhrattu.</p>
<p>21:27 Mutta kun ne seitsemän päivää olivat päätymässä, näkivät Aasiasta tulleet juutalaiset hänet pyhäkössä, kiihoittivat kaiken kansan ja kävivät häneen käsiksi</p>	<p>27. Mutta kuin jo lähes seitsemän päivää kulunut oli, näkivät hänen Juudalaiset, jotka Aasiasta olivat, templissä ja kehoittivat kaiken kansan, paiskasivat kätensä hänen päällensä,</p>	<p>21:27 COsca jo lähes seidzemen päiwä culunut oli/ näit hänen ne Judalaiset/ jotca Aasiasta olit/ Templis/ ja kehoitit caiken Canssan/ paiscaisit kätens hänen päällens/</p>
<p>21:28 ja huusivat: "Israelin miehet, auttakaa! Tämä on se mies, joka kaikkialla opettaa kaikkia ihmisiä meidän kansamme ja lakiamme ja tätä paikkaa vastaan, onpa vielä tuonut kreikkalaisia pyhäkköönkin ja saastuttanut tämän pyhän paikan."</p>	<p>28. Huutain: Israelin miehet, auttakaat! Tämä on se mies, joka kaikkia kaikissa paikoissa opettaa vastoin tätä kansaa ja lakia ja tätä siaan. Ja vieläkin hän on vienyt Grekiläisiäkin templiin, ja riivasi tämän pyhän sian.</p>	<p>ja huudit/ Israelin miehet/ auttacet. 21:28 Tämä on se mies joca caickia ihmisiä caikis paicois opetta/ wastoin tätä Canssa/ wastoin Lakia/ ja wastoin tätä sia. Ja semmengin hän on wienyt Grekit Templijn/ ja rijwais tämän pyhän sian.</p>
<p>21:29 Sillä he olivat ennen nähneet efesolaisen Trofimuksen kaupungilla hänen kanssaan ja luulivat, että Paavali oli tuonut hänet pyhäkköön.</p>	<p>29. (Sillä he olivat ennen nähneet Trophimon Ephesosta hänen kanssansa kaupungissa, ja he luulivat, että Paavali oli hänen templiin vienyt.)</p>	<p>21:29 Sillä he olit nähnet Trophimuxen Ephesost hänen cansans Caupungis/ ja he luulit että Pawali oli hänen Templijn wienyt.</p>
<p>21:30 Ja koko kaupunki tuli liikkeelle, ja väkeä juoksi kokoon; ja he ottivat Paavalin kiinni, raastoivat hänet ulos pyhäköstä, ja heti portit suljettiin.</p>	<p>30. Niin koko kaupunki nosti metelin, ja väki juoksi kokoon; ja he ottivat Paavalin kiinni ja riepoittivat hänen ulos templistä, ja kohta ovet suljettiin.</p>	<p>21:30 Ja coco Caupungi nosti metelin/ ja väki juoxit cocon. Nijn he otit Pawalin kijnni/ ja riepoitit hänen ulos Templist/ ja cohta owet suljettin.</p>
<p>21:31 Ja kun he tahtoivat hänet tappa, sai sotaväenosaston päällikkö sanan, että koko Jerusalem oli kuohuksissa.</p>	<p>31. Ja kuin he tahtoivat hänen tappa, niin ylimmäinen sotajoukon päämies sai sanan, että koko Jerusalem oli kehoitettu.</p>	<p>21:31 JA cuin he tahdoit hänen tappa/ njn ylimmäinen sotajoucon Päämies sai sanan/ että coco Jerusalem oli kehoitettu.</p>
<p>21:32 Tämä otti heti paikalla mukaansa sotilaita ja sadanpäämiehiä ja riensi alas heidän luoksensa. Kun he näkivät päällikön ja sotilaat, lakkasivat he lyömästä Paavalia.</p>	<p>32. Se otti kohta sotaväkeä ja sadanpäämiehiä, ja tuli juosten heidän tykönsä. Mutta kuin he näkivät sodanpäämiehen ja sotaväen, lakkasivat he Paavalia hosumasta.</p>	<p>21:32 Se otti cohta sotawäke ja Sadanpäämiehiä/ ja tuli juosten heidän tygöns. Mutta cosca he näit Sodanpäämiehen ja sotawäen/ lackaisit he Pawalita hosumast:</p>

21:33 Silloin päällikkö astui esiin, otatti hänet kiinni ja käski sitoa hänet kaksilla kahleilla ja kysyi, kuka hän oli ja mitä hän oli tehnyt.	33. Kuin päämies lähestyi, otti hän hänen kiinni ja käski sitoa kaksilla kahleilla, ja kysyi, kuka hän oli, eli mitä hän oli tehnyt?	21:33 Cosca päämies lähestyi/ kijnniotti hän hänen ja käski sitoa cahdella cahlella: ja kysyi/ cuca hän olis/ eli mitä hän oli tehnyt?
21:34 Mutta kansanjoukosta huusivat toiset sitä, toiset tätä. Ja koska hän melun tähden ei voinut saada varmaa selkoa, käski hän viedä hänet kasarmiin.	34. Mutta kansasta huusi yksi sitä, toinen tätä. Koska ei hän oikein taitanut ymmärtää huminan tähden, käski hän hänen vietää leiriin.	21:34 Mutta Canssast huusi yxi sitä/ toinen tätä. Cosca ei hän oikein tainnut ymmärtä huminan tähden/ käski hän hänen wiedä Scantzijn.
21:35 Ja kun Paavali tuli portaille, täytyi sotamiesten kantaa häntä kansan väkivallan tähden;	35. Ja kuin hän astumien eteen tuli, kannettiin hän sotamiehiltä kansan väkivallan tähden;	21:35 Ja cuin hän trappuin eteen tuli/ cannettin hän sotamiehildä/ Canssan wäkiwallan tähden/
21:36 sillä suuri kansanpaljous seurasi perässä ja huusi: "Vie pois hänet!"	36. Sillä paljo kansaa noudatti häntä, huutain: ota pois häntä!	21:36 Sillä paljo Canssa noudatit händä/ ja parguit: poisota händä.
21:37 Ja kun oltiin kuljettamassa Paavalia sisälle kasarmiin, sanoi hän päällikölle: "Onko minun lupa sanoa sinulle jotakin?" Niin tämä sanoi: "Osaatko sinä siis kreikkaa?"	37. Ja kuin Paavali oli leiriin tulemallansa, sanoi hän sodanpäämiehelle: onko minulla lupa sinulle jotakin sanoa? Hän sanoi: taidatkos Grekan kielen?	21:37 Ja cosca Pawali oli Scantzijn tullut/ sanoi hän Sodanpäämiehelle/ saango minä sinua puhutella? 21:38 Hän sanoi: taidatcos Grecan kielen?
21:38 Etkö sitten olekaan se egyptiläinen, joka hiljakkoin villitsi ne neljätuhatta murhamiestä ja vei heidät erämaahan?"	38. Etkös sinä siis ole Egyptin mies, joka ennen näitä päiviä kapinan nostit ja veit korpeen neljätuhatta murhamiestä?	etkös ole se Egyptin mies/ joca ennen näitä päiwiä capinan nosti/ ja wei corpeen neljä tuhatta murhamiestä?
21:39 Niin Paavali sanoi: "Minä olen juutalainen mies, Tarson, tunnetun Kilikian kaupungin, kansalainen; pyydän sinua, salli minun puhua kansalle."	39. Niin Paavali sanoi: minä olen Juudalainen Tarsin, kuuluisan kaupungin asuvainen Kilikiasta. Minä rukoilin sinua, salli minun puhua kansalle.	21:39 Nijn Pawali sanoi: minä olen Judalainen Tarsist/ yxi cuuluisan Caupungin asuwainen Ciliciasta/ minä rucoilen sinua/ salli minun puhua Canssalle.
21:40 Ja kun hän sen salli, niin Paavali, seisoen portailla, viittasi kädellään kansalle; ja kun oli syntynyt syvä hiljaisuus, puhui hän heille hebreankielellä ja sanoi:	40. Ja kuin hän salli, niin Paavali seiso astuttavilla ja viittasi kädellänsä kansalle. Kuin suuri vaikeneminen tuli, puhutteli hän heitä Hebrean kielellä ja sanoi:	Ja hän salli sen. 21:40 Nijn Pawali seiso trapuilla/ ja wijttais kädelläns Canssan puoleen. Cosca suuri waikitus tuli/ puhui hän heille Ebrean kielellä/ ja sanoi:
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu .

22:1 "Miehet, veljet ja isät, kuulkaa, mitä minä nyt teille puolustukseksi puhun."	1. Miehet, rakkat veljet ja isät! kuulkaat minun edesvastaustani, jonka minä teille sanon.	22:1 MIEhet/ rakkat veljet ja Isät/ cuulcat minun wastaustani/ cuin minä teille sanon.
22:2 Kun he kuulivat hänen puhuvan heille hebreankielellä, syntyi vielä suurempi hiljaisuus. Ja hän sanoi:	2. (Kuin he kuulivat hänen Hebrean kielellä heille puhuvan, vaikenivat he enemmän. Ja hän sanoi:)	22:2 Cosca he cuulit hänen Ebrean kielellä heillens puhuwan/ waickenit he enämmin. 22:3 Ja hän sanoi:
22:3 "Minä olen juutalainen, syntynyt Kilikian Tarsossa, mutta kasvatettu tässä kaupungissa ja Gamalielin jalkojen juuressa opetettu tarkkaan noudattamaan isien lakia; ja minä kiivailin Jumalan puolesta, niinkuin te kaikki tänä päivänä kiivailette.	3. Minä olen Juudalainen, Tarsossa Kilikiassa syntynyt ja tässä kaupungissa kasvatettu Gamalielin jalkain juuressa, opetettu visusti vanhimpain laissa, ja olin Jumalan puolesta kiivas, niinkuin tekin kaikki olette tänäpäpä, ja olin Jumalan puolesta kiivailin, niinkuin tekin kaikki olette tänäpäpä.	Minä olen Judan mies/ Tarsos Cilicias syndynyt/ ja täsä Caupungis caswatettu Gamalielin jalcain juures/ opetettu wisust Wanhimbain Laisa/ ja oli Jumalan puolda pitäväinen/ nijncuin tekin caicki oletta tänäpäpä.
22:4 Ja minä vainosin tätä tietä aina kuolemaan asti, sitoen ja heittäen vankeuteen sekä miehiä että naisia,	4. Ja olen tätä tietä vainonnut kuolemaan asti, sitoin ja antain ylöän vankiuteen sekä miehiä että vaimoja,	22:4 Ja olen tätä tietä wainonnut haman cuoleman asti/ minä sidoin heitä ja tornijn panin/ sekä miehiä että waimoja:
22:5 niinkuin myös ylimmäinen pappi voi minusta todistaa, ja kaikki vanhimmat. Minä sain heiltä myös kirjeitä veljille Damaskoon, ja minä matkustin sinne tuodakseni nekin, jotka siellä olivat, sidottuina Jerusalemiin rangaistaviksi.	5. Niinkuin myös ylimmäinen pappi ja koko vanhimpain joukko minun todistajani ovat, joilta minä otin lähetyskirjat veljein tykö, ja vaelsin Damaskuun, että minä ne, jotka siellä olivat, olisin sidottuna tuonut Jerusalemiin rangaistaa.	22:5 Nijncuin ylimmäinen Pappi/ ja coco Wanhimbain joucko minun todistajani owat/ joilda minä otin lähetyskirjat weljein tygö/ ja waelsin Damascuun/ että minä ne/ jotca siellä olit sidottuna/ olisin tuonut Jerusalemijn rangaista.
22:6 Niin tapahtui, kun minä matkalla ollessani lähestyin Damaskoa, että keskipäivän aikaan yhtäkkiä taivaasta leimahti suuri valo minun ympärilläni;	6. Niin tapahtui minun matkassa ollessani ja lähestyissäni Damaskua puolipäivän aikaan, että suuri kirkkaus valaisi äkisti taivaasta minua ympäri.	22:6 NIjn tapahdui minun matcas ollesani/ cosca minä puolipäiwän aican Damascua lähestyin/ walais suuri kirckaus Taiwahast minua ymbärins.
22:7 ja minä kaaduin maahan ja kuulin äänen sanovan minulle: 'Saul, Saul, miksi vainoat minua?'	7. Ja minä lankesin maahan ja kuulin äänen minulle sanovan: Saul, Saul, miksis minua vainoot?	22:7 Ja minä langeisin maahan/ ja cuulin änen minulleni sanowan: 22:8 Saul/ Saul/ mixis minua wainot:
22:8 Niin minä vastasin: 'Kuka olet, herra?' Ja hän sanoi minulle: 'Minä olen Jeesus Nasaretilainen, jota sinä vainoat.'	8. Niin minä vastasin: kuka sinä olet, Herra? Hän sanoi minulle: minä olen Jesus Natsaretista, jota sinä vainoot.	Nijn minä wastaisin: cuca sinä olet HERra? Hän sanoi minulle: minä olen Jesus Nazarethist/ jota sinä wainot.

22:9 Ja minun seuralaiseni näkivät kyllä valon, mutta eivät kuulleet sen ääntä, joka minulle puhui.	9. Mutta ne, jotka minun kanssani olivat, näkivät kyllä kirkkauden ja peljästyivät, vaan ei he hänen ääntänsä kuulleet, joka minua puhutteli.	22:9 Mutta ne jotca minun cansani olit/ näit kyllä kirckauden ja peljästyit/ waan ei he hänen ändäns cuullet joca minua puhutteli.
22:10 Ja minä sanoin: 'Herra, mitä minun pitää tekemän?' Herra sanoi minulle: 'Nouse ja mene Damaskoon, niin siellä sinulle sanotaan kaikki, mikä sinulle on tehtäväksi asetettu.'	10. Niin minä sanoin: Herra, mitä minun pitää tekemän? Mutta Herra sanoi minulle: nouse ja mene Damaskuun, ja siellä sinulle sanotaan kaikki, mitä sinun on säättö tehdäkses.	22:10 Nijn minä sanoin: HERra/ mitä minun pitä tekemän? HERra sanoi minulle: Nouse ja mene Damascuun/ ja siellä sinulle sanotan caicki mitä sinun on säättö tehdäxes.
22:11 Ja kun minä sen valon kirkkaudesta tulin näkemättömäksi, taluttivat seuralaiseni minua kädestä, ja niin minä tulin Damaskoon.	11. Ja koska en minä nähnyt sen walkeuden kirkkauden tähden, talutettiin minä käsistä niiltä, jotka minun kanssani olivat, ja tulin Damaskuun.	22:11 Ja cosca en minä nähnyt sen walkeuden kirckauden tähden/ talutettin minä käsistä minun cumpaneildani/ ja tulin Damascuun.
22:12 Ja eräs mies, hurskas lain mukaan, nimeltä Ananias, josta kaikki siellä asuvat juutalaiset todistivat hyvää,	12. Ja siellä oli jumalinen mies lain jälkeen, Ananias niemeltä; hänellä oli hyvä todistus kaikilta Juudalaisilta, jotka siellä asuivat.	22:12 JA siellä oli yxi jumalinen mies Lain jälken/ Ananias nimeldä/ hänestä oli hyvä sanoma caickein Judalaisten seasa/ jotca siellä asuit/
22:13 tuli minun tyköni, astui eteeni ja sanoi minulle: 'Saul, veljeni, saa näkösi jälleen.' Ja sillä hetkellä minä sain näköni ja katsoin häneen.	13. Hän tuli minun tyköni, seisoi ja sanoi minulle: rakas veljeni Saul, saa sinun näkösi jälleen. Ja minä katsoin sillä hetkellä hänen päällensä.	22:13 Hän tuli minun tygöni/ seisoi ja sanoi minulle: racas weljen Saul/ cadzo ylös. Ja minä cadzoin sillä hetkellä hänen päällens.
22:14 Niin hän sanoi: 'Meidän isiemme Jumala on valinnut sinut tuntemaan hänen tahtonsa ja näkemään Vanhurskaan ja kuulemaan hänen suunsa äänen;	14. Niin hän sanoi: meidän isäimme Jumala on sinun valmistanut, että sinun pitää tunteman hänen tahtonsa, ja näkemän vanhurskaan, ja kuuleman ääntä hänen suustansa.	22:14 Nijn hän sanoi: Meidän Isäim Jumala on sinun walmistanut/ että sinun pitä tundeman hänen tahtons/ ja näkemän sen wanhurscan/ ja cuuleman ändä hänen suustans:
22:15 sillä sinä olet oleva hänen todistajansa kaikkien ihmisten edessä, sen todistaja, mitä olet nähnyt ja kuullut.	15. Sillä sinun pitää oleman hänen todistajansa kaikkein ihmisten edessä niistä, joita sinä nähnyt ja kuullut olet.	22:15 Sillä sinun pitä oleman hänen todistajans caickein ihmisten edes/ nijstä cuins nähnyt ja cuullut olet.
22:16 Ja nyt, mitä viivyttelet? Nouse, huuda avuksi hänen nimeänsä ja anna kastaa itsesi ja pestä pois syntisi.'	16. Ja mitäs nyt viivyttelet? Nouse ja anna sinus kastettaa ja pestä pois sinun syntis, ja huuda avuksi Herran nimeä.	22:16 Ja mitäs nyt wijwyttelet? Nouse/ ja anna sinus casta ja pestä pois sinun syndis ja rucoile HERran nime.
22:17 Kun olin palannut Jerusalemiin, tapahtui minun rukoillessani pyhäkössä, että minä jouduin hurmoksiin	17. Niin tapahtui, kuin minä Jerusalemiin palasin ja rukoilin templissä, että minä tulin horrokseen,	22:17 Nijn tapahdui/ cosca minä Jerusalemijn palaisin/ ja rucoilin Templis/ että minä tulin horroxijn:

22:18 Ja näin hänet. Ja hän sanoi minulle: 'Riennä ja lähde pian pois Jerusalemissa, sillä he eivät ota vastaan sinun todistustasi minusta.'	18. Ja näin hänen minulle sanovan: riennä ja lähde kiiruusti Jerusalemissa; sillä ei he ota vastaan sinun todistustasi minusta.	22:18 Ja näin hänen minulle sanovan: riennä ja kiiressä lähde Jerusalemissa: sillä ei he ota vastaan sinun todistustasi minusta.
22:19 Ja minä sanoin: 'Herra, he tietävät itse, että minä panin vankeuteen ja ruokitin jokaisessa synagogassa niitä, jotka uskoivat sinuun.'	19. Ja minä sanoin: Herra, itse he tietävät, että minä panin torniin ja pieksin jokaisessa synagogassa niitä, jotka sinun päälles uskoivat.	22:19 Ja minä sanoin: HERra/ idze he tietävät/ että minä panin tornijn ja pieksin jocaidzes Synagogas niitä cuin sinun päälles uscoit/
22:20 Ja kun Stefanuksen, sinun todistajasi, veri vuodatettiin, olin minäkin läsnä, hyväksyin sen ja vartioin hänen surmaajainsa vaatteita.'	20. Ja kuin Stephanin sinun palvelias veri vuodatettiin, olin minä myös siinä läsnä, ja mielistyin hänen kuolemaansa, ja vartioitsin niiden vaatteita, jotka hänen tappoivat.	22:20 Ja cosca Stephanin sinun palwelias weri wuodatettin/ olin minä myös siinä läsnä/ ja mielistyin hänen cuolemaansa/ ja wartioidzin nijden waatteita/ cuin hänen tapoit.
22:21 Ja hän sanoi minulle: 'Mene, sillä minä lähetän sinut kauas pakanain tykö.'	21. Ja hän sanoi minulle: mene, sillä minä lähetän sinun kauas pakanain tykö.	22:21 Ja hän sanoi minulle: mene: sillä minä lähetän sinun cauwas pacanain tygö.
22:22 Tähän sanaan asti he kuuntelivat häntä; mutta silloin he korottivat äänensä ja sanoivat: "Pois maan päältä tuommoinen! Sillä ei hän saa elää."	22. Ja he kuulivat häntä tähän sanaan asti, niin he korottivat äänensä ja sanoivat: ota pois senkaltainen ihminen maan päältä; sillä ei hänen ole luvallinen elää.	22:22 JA he cuulit händä haman tähän sanan asti: nijn he corgotit änens ja sanoit: ota pois sencaltainen ihminen maan päädä: sillä ei hänen ole luwallinen elä.
22:23 Ja kun he huusivat ja heittelivät vaatteitaan ja viskoivat tomua ilmaan,	23. Ja kuin he niin huusivat, heittelivät vaatteitansa ja paiskasivat tomua tuuleen,	22:23 Ja cuin he nijn parguit/ heittelit waatteitans ja nackaisit tomua tuulen:
22:24 käski päällikkö viedä hänet kasarmiin, ja saadakseen tietää, mistä syystä he niin hänelle huusivat, hän määräsi hänet ruoskimalla tutkittavaksi.	24. Antoi sodanpäämies hänen viedä leiriin, ja käski piestä ja tutkittaa, että hän olis saanut tietää, minkätähden hänen päällensä niin huudettiin.	22:24 Andoi Sodanpäämies hänen wiedä Scantzijn/ ja käski piestä ja tutkia/ että hän sais tietä/ mingätähden hänen päällens nijn huuttin.
22:25 Mutta kun he olivat oikaisseet hänet ruoskittavaksi, sanoi Paavali siinä seisovalle sadanpäämiehelle: "Onko teidän lupa ruoskia Rooman kansalaista, vieläpä ilman tuomiota?"	25. Kuin hän häntä nuorilla satoi, sanoi Paavali sadanpäämiehelle, joka läsnä seiso: onkos teidän kohtuullinen Roomalaista hosua ilman tuomitsematta?	22:25 Cosca hän händä nuorilla sidoi/ sanoi Pawali Sadanpäämiehellä/ joca läsnä seiso: ongosta teidän cohtullinen Romalaista hosua ilman oikeudeta ja duomiota?

22:26 Kun sadanpäämies sen kuuli, meni hän päällikölle ilmoittamaan ja sanoi: "Mitä aiot tehdä? Tämä mies on Rooman kansalainen."	26. Kuin sadanpäämies sen kuuli, meni hän sodanpäämiehen tykö, ilmoitti hänelle ja sanoi: mitäs tahdot tehdä? sillä tämä mies on Roomalainen.	22:26 Cosca Sadanpäämies sen cuuli/ meni hän Sodanpäämiehen tygö/ ilmoitti hänelle/ ja sanoi: Mitäs tahdot tehdä? sillä tämä mies on Romalainen.
22:27 Niin päällikkö meni Paavalin luo ja sanoi hänelle: "Sano minulle: oletko sinä Rooman kansalainen?" Hän vastasi: "Olen."	27. Niin sodanpäämies meni hänen tykönsä ja sanoi hänelle: sanos minulle, oletko sinä Roomalainen? Hän sanoi: olen niinkin.	22:27 Nijn Sodanpäämies meni hänen tygöns/ ja sanoi hänelle: sanos minulle/ jos sinä olet Romalainen? Hän sanoi: olen nijngin.
22:28 Niin päällikkö sanoi: "Minä olen paljon rahalla hankkinut itselleni tämän kansalaisoikeuden." Paavali sanoi: "Mutta minulla se on syntymästäni asti."	28. Ja sodanpäämies vastasi: minä olen suurella rahalla tämän kaupungin oikeuden voittanut. Mutta Paavali sanoi: minä olen myös syntynyt (Roomalainen.)	22:28 Ja Sodanpäämies wastais: minä olen suurella rahalla tämän Caupungin oikeuden woittanut. Mutta Pawali sanoi: minä olen myös Romalainen.
22:29 Silloin ne, joiden piti häntä tutkia, lähtivät heti hänen luotaan. Ja myös päällikkö peljästyivät saatuaan tietää, että Paavali oli Rooman kansalainen, kun oli sidottanut hänet.	29. Ja he läksivät kohta hänen tykönsä tutkimasta. Ja sodanpäämies rupesi pelkäämään, sittekuin hän sai tietää, hänen Roomalaisen olevan, että hän hänen sitonut oli.	22:29 Ja he läxit cohta hänen tyköns tutkimast. Ja Sodanpäämies rupeis pelkämän sijttecuin hän sai tietä hänen Romalaisen olewan/ että hän hänen sitonut oli.
22:30 Mutta seuraavana päivänä, koska hän tahtoi saada varman tiedon, mistä juutalaiset häntä syyttivät, päästi hän hänet siteistä ja käski ylipappien ja koko neuvoston kokoontua, vei Paavalin alas ja asetti hänet heidän eteensä.	30. Mutta toisena päivänä tahtoi hän visummasti tietää, minkätähden hänen päällensä Juudalaisilta kannettiin, ja päästi hänen siteistä, ja käski ylimmäiset papit ja kaiken heidän raatinsa tulla kokoon, ja antoi Paavalin tulla heidän eteensä.	22:30 TOisna päiwänä tahdoi hän wisummast tietä/ mingätähden hänen päällens Judalaisilda cannettin/ ja päästi hänen siteistä/ ja käski ylimmäiset Papit/ ja caiken Raadin tulla cocon/ ja andoi Pawalin tulla heidän eteens.
23 LUKU	23 LUKU	XXIII. Lucu .
23:1 Niin Paavali loi katseensa neuvostoon ja sanoi: "Miehet, veljet, minä olen kaikessa hyvällä omallatunnolla vaeltanut Jumalan edessä tähän päivään asti."	1. Niin Paavali katsahti raadin päälle ja sanoi: miehet, rakkaat veljet! minä olen kaikella hyvällä tunnolla vaeltanut Jumalan edessä tähän päivään asti.	23:1 NIin Pawali cadzahti Raadin päälle/ ja sanoi: Miehet rackat weljet/ minä olen hywällä tunnolla waeldanut Jumalan edes tähän päiwän asti.
23:2 Mutta ylimmäinen pappi Ananias käski lähellä seisovia lyömään häntä vasten suuta.	2. Niin ylimmäinen pappi Ananias käski niitä, jotka läsnä seisoivat, lyödä häntä vasten suuta.	23:2 Nijn ylimmäinen Pappi Ananias käski nijtä cuin läsnä seisoit/ lyödä händä wasta suuta.

<p>23:3 Silloin Paavali sanoi hänelle: "Jumala on lyövä sinua, sinä valkeaksi kalkittu seinä; istutko sinä tuomitsemassa minua lain mukaan ja käsket vastoin lakia lyödä minua?"</p>	<p>3. Paavali sanoi hänelle: lyököön sinua Jumala, sinä valkeaksi tehty seinä! istutko sinä ja tuomitset minua lain jälkeen, ja käsket minua lyödä vastoin lakia?</p>	<p>23:3 Pawali sanoi hänelle: lyökön sinua Jumala/ sinä walkexi tehty seinä/ istutco sinä ja duomidzet minua Lain jälkeen/ ja käsket minua lyödä wastoin Lakia?</p>
<p>23:4 Niin ne, jotka seisoivat lähellä, sanoivat: "Herjaatko sinä Jumalan ylimmäistä pappia?"</p>	<p>4. Mutta ne, jotka läsnä seisoivat, sanoivat: kiroiletko sinä ylimmäistä Jumalan pappia?</p>	<p>23:4 Mutta ne cuin läsnä seisoit/ sanoit: kiroiletco sinä ylimmäistä Jumalan Pappia?</p>
<p>23:5 Ja Paavali sanoi: "En tiennyt, veljet, että hän on ylimmäinen pappi; sillä kirjoitettu on: 'Kansasi ruhtinasta älä kiroa'."</p>	<p>5. Paavali sanoi: en minä tietänyt, rakkaat veljet, häntä ylimmäiseksi papiksi; sillä kirjoitettu on: sinun kansas ylimmäistä ei sinun pidä kiroileman.</p>	<p>23:5 Pawali sanoi: en minä tiennyt/ rackat weljet/ händä ylimmäisexi Papixi: sillä kirjoitettu on: sinun Canssas ylimmäistä ei sinun pidä kiroileman.</p>
<p>23:6 Mutta koska Paavali tiesi osan heistä olevan saddukeuksia ja toisen osan fariseuksia, huusi hän neuvoston edessä: "Miehet, veljet, minä olen fariseus, fariseusten jälkeläinen; toivon ja kuolleitten ylösnousemuksen tähden minä olen tuomittavana."</p>	<p>6. Kuin Paavali tiesi, että heitä oli yksi osa Saddukealaisia ja toinen osa Pharisealaisia, huusi hän raadin edessä: miehet, rakkaat veljet! minä olen Pharisealainen ja Pharisealaisen poika. Minun päälleni kannetaan toivon ja kuolleiden ylösnousemisen tähden.</p>	<p>23:6 COsca Pawali tiesi/ että heitä oli yxi osa Sadduceuxista/ ja toinen osa Phariseuxista/ huusi hän Raadin edes: miehet rackat weljet/ minä olen Phariseus/ ja Phariseuxen poica/ minun päälleni cannetan toiwon ja cuolluitten ylösnousemisen tähden.</p>
<p>23:7 Tuskin hän oli tämän sanonut, niin nousi riita fariseusten ja saddukeusten kesken, ja kokous jakautui.</p>	<p>7. Ja kuin hän sen sanonut oli, tuli riita Pharisealaisten ja Saddukealaisten välille, ja joukko erkani.</p>	<p>23:7 Ja cuin hän sen sanonut oli: tuli rijta Phariseusten ja Sadduceusten välille/ ja he ercanit.</p>
<p>23:8 Sillä saddukeukset sanovat, ettei ylösnousemusta ole, ei enkeliä eikä henkeä, mutta fariseukset tunnustavat kumpaisetkin.</p>	<p>8. Sillä Saddukealaiset sanovat: ettei kuolleiden ylösnousemista, eikä enkeleitä, eikä henkeä ole; mutta Pharisealaiset tunnustavat molemmat olevan.</p>	<p>23:8 Sillä ei Sadduceuxet sano olewan cuolluitten ylösnousemista/ eikä Engelitä/ eikä Hengiä: mutta Phariseuxet tunnustawat molemmat olewan.</p>
<p>23:9 Ja syntyi suuri huuto, ja muutamat kirjanoppineet fariseusten puolueesta nousivat ja väittelivät kiivaasti ja sanoivat: "Emme löydä mitään pahaa tässä miehessä; entäpä jos henki tai enkeli on hänelle puhunut?"</p>	<p>9. Niin tuli suuri huuto, ja kirjanoppineet Pharisealaisten lahkosta nousivat, kilvoittelivat ja sanoivat: emme mitään pahaa löydä tässä miehessä: jos henki taikka enkeli on hänelle puhunut, niin emme mahda Jumalaa vastaan sotia.</p>	<p>23:9 Nijn tuli suuri parcu/ ja Kirjanoppenet Phariseusten Lahgosta nousit/ kilwoittelit ja sanoit: en me mitän wääryttä löydä täsä miehesä/ jos Hengi taicka Engeli on hänelle puhunut/ nijn en me taida Jumalata wastan sotia.</p>

<p>23:10 Ja kun riita yhä kiihtyi, pelkäsi päällikkö, että he repisivät Paavalin kappaleiksi, ja käski sotaväen tulla alas ja temmata hänet heidän keskeltään ja viedä hänet kasarmiin.</p>	<p>10. Ja että suuri kapina nousi, pelkäsi sodanpäämies, ettei he Paavalia rikki repäisisi, ja käski sotaväen mennä alas, ja temmata pois häntä heidän seastansa, ja leiriin viedä.</p>	<p>23:10 Ja että suuri capina nousi/ pelkäis Sodanpäämies/ ettei he Pawalita ricki rewäisis/ ja käski sotaväen alasmennä/ ja poistemmata händä heidän seastans/ ja Scantzijn wiedä.</p>
<p>23:11 Mutta seuraavana yönä Herra seiso i Paavalin tykönä ja sanoi: "Ole turvallisella mielellä, sillä niinkuin sinä olet todistanut minusta Jerusalemissa, niin sinun pitää todistaman minusta myös Roomassa."</p>	<p>11. Mutta yöllä sen jälkeen seiso i Herra hänen tykönänsä ja sanoi: ole vahvassa turvassa, Paavali! sillä niinkuin sinä olet minusta Jerusalemissa todistanut, niin sinun pitää Roomissakin todistaman.</p>	<p>23:11 MUTta yöllä sen jälken/ seiso i HERra hänen tykönäns/ ja sanoi: ole wahwas turwas Pawali/ Sillä nijncuin sinä olet minusta Jerusalemis todistanut/ nijn sinun pitä Romisakin todistaman.</p>
<p>23:12 Mutta päivän tultua juutalaiset tekivät salaliiton ja vannoivat valan, etteivät söisi eivätkä joisi, ennenkuin olivat tappaneet Paavalin.</p>	<p>12. Ja kuin päivä tuli, kokoontuivat muutamat Juudalaisista ja sadattelivat itsiänsä, sanoen, ettei heidän pitänyt ennen syömän eikä juoman, kuin he Paavalin olisivat tappaneet.</p>	<p>23:12 JA cosca päiävä tuli/ cocoisit heidäns muutamat Judalaisista/ ja sadattelit idzens/ ettei heidän pitänyt ennen syömän eikä juoman/ cuin he Pawalin tappaisit.</p>
<p>23:13 Ja niitä oli viidettäkymmentä miestä, jotka yhtyivät tähän valaan.</p>	<p>13. Ja niitä oli enempi kuin neljäkymmentä miestä, jotka tämän valan tehneet olivat.</p>	<p>23:13 Ja nijtä oli enämbi cuin neljäkymmendä miestä/ jotca walan tehnet olit.</p>
<p>23:14 He menivät ylipappien ja vanhinten luo ja sanoivat: "Me olemme kirouksen uhalla vannoneet, ettemme mitään maista, ennenkuin olemme tappaneet Paavalin.</p>	<p>14. Ne menivät ylimmäisten pappein ja vanhimpain tykö, ja sanoivat: me olemme sadatuksilla meitämme kironneet, ei ennen einettä maistavamme kuin me Paavalin tapamme.</p>	<p>23:14 Ne menit ylimmäisten Pappein/ ja wanhimbain tygö/ ja sanoit: me olemma sadatuxilla meitäm kironnet/ ei ennen einettä maistawam/ cuin me Pawalin tapamme.</p>
<p>23:15 Pyytäkää te siis nyt yhdessä neuvoston kanssa päälliköltä, että hän toisi hänet alas teidän luoksenne, ikäänkuin aikoisitte tarkemmin tutkia hänen asiaansa. Mutta me olemme valmiit tappamaan hänet, ennenkuin hän pääsee perille."</p>	<p>15. Nyt siis ilmoittakaat sodanpäämiehelle ja raadille, että hän huomenna tois hänen teidän eteenne, niinkuin te tahtoisitte jotakin todempaa häneltä tiedustaa; mutta ennenkuin hän lähestyy, olemme me valmiit häntä tappamaan.</p>	<p>23:15 Nijn ilmoittacat sijs Sodanpäämiehelle ja Raadille/ että hän huomenna tois hänen teidän eteen/ nijncuin te tahdoisitta jotakin todembata häneldä tiedusta/ mutta ennencuin hän pääse edes/ olemma me walmit händä tappaman.</p>
<p>23:16 Mutta Paavalin sisarenpoika, joka oli saanut kuulla väijytyksestä, saapui kasarmille, meni sisälle ja ilmoitti sen Paavalille.</p>	<p>16. Kuin Paavalin sisaren poika heidän väijymisensä kuuli, meni hän leiriin ja ilmoitti nämät Paavalille.</p>	<p>23:16 COsca Pawalin sisaren poica heidän wäjymisens cuuli/ meni hän Scantzijn/ ja ilmoitti nämät Pawalille.</p>

<p>23:17 Niin Paavali kutsui luoksensa erään sadanpäämiehen ja sanoi: "Vie tämä nuorukainen päällikön luo, sillä hänellä on jotakin hänelle ilmoitettavaa."</p>	<p>17. Niin Paavali kutsui yhden sadanpäämiehistä tykönsä ja sanoi: vie tämä nuorukainen sodanpäämiehen tykö; sillä hänellä on jotakin hänelle sanomista.</p>	<p>23:17 Nijn Pawali cudzui yhden Sadanpäämiehistä tygöns/ ja sanoi: wie tämä nuorucainen Sodanpäämiehen tygö: sillä hänellä on jotakin hänelle sanomist.</p>
<p>23:18 Niin hän otti hänet mukaansa, vei hänet päällikön luo ja sanoi: "Vanki Paavali kutsui minut luokseen ja pyysi tuomaan sinun luoksesi tämän nuorukaisen, jolla on jotakin puhuttavaa sinulle."</p>	<p>18. Niin hän otti sen ja saatti hänen sodanpäämiehen tykö, ja sanoi: sidottu Paavali kutsui minun tykönsä ja rukoili minua tätä nuorukaista sinun tykö saattaa, jolla on sinulle jotakin sanomista.</p>	<p>hänellä on jotakin hänelle sanomist. 23:18 Nijn hän otti sen/ ja saatti hänen Sodanpäämiehen tygö/ ja sanoi: sidottu Pawali cudzui minun tygöns/ ja rucoili minua tätä nuorucaista sinun tygös saatta/ jolla on sinulle jotakin sanomist.</p>
<p>23:19 Niin päällikkö tarttui hänen käteensä, vei hänet erikseen ja kysyi: "Mitä sinulla on minulle ilmoitettavaa?"</p>	<p>19. Niin sodanpäämies rupesi hänen käteensä, ja vei hänen erinänsä, ja kyseli häneltä: mitä se on, mitä sinulla on minulle ilmoittamista?</p>	<p>23:19 Nijn Sodanpäämies rupeis hänen käteens/ ja wei hänen erinäns/ ja kyseli häneldä: mitä hän hänelle tahdois sanoa?</p>
<p>23:20 Hän sanoi: "Juutalaiset ovat päättäneet anoa sinulta, että huomenna veisit Paavalin alas neuvostoon, ikäänkuin aikoisit vielä tarkemmin tutkia hänen asiaansa.</p>	<p>20. Niin hän sanoi: Juudalaiset ovat päättäneet sinua rukoilla, että huomenna tuottaisit Paavalin raadin eteen, niinkuin he jotakin todempaa häneltä kuuntelisivat.</p>	<p>23:20 Nijn hän sanoi: Judalaiset owat wannonet sinua rucoilla/ että huomenna tuotaisit Pawalin Raadin eteen/ nijncuin he jotakin todembata häneldä cuuldelisit.</p>
<p>23:21 Mutta älä sinä siihen suostu, sillä viidettäkymmentä miestä heidän joukostaan on häntä väijymässä, ja he ovat vannoneet valan, etteivät syö eivätkä juo, ennenkuin ovat tappaneet hänet. Ja nyt he ovat valmiina ja odottavat sinun suostumustasi."</p>	<p>21. Mutta älä heitä tottele; sillä enempi kuin neljäkymmentä miestä väijyy häntä, jotka ovat heitänsä sadattaneet, ei ennen syövänsä eikä juovansa, kuin he hänen tappaisivat: ja he ovat nyt valmiit odottamassa sinun lupaamistas.</p>	<p>23:21 Mutta älä heitä tottele? sillä enämbi cuin neljäkymmentä miestä wäjä händä/ jotca owat heitäns sadattanet/ ei ennen syöwäns eikä juowans/ cuin he hänen tappaisit/ ja he owat nyt walmit/ odottamas sinun lupamistas.</p>
<p>23:22 Niin päällikkö päästi nuorukaisen menemään ja sanoi hänelle: "Älä virka kenellekään, että olet ilmaissut tämän minulle."</p>	<p>22. Niin sodanpäämies laski nuorukaisen matkaansa ja haasti häntä kellenkään sanomasta, että hän nämät hänelle ilmoittanut oli.</p>	<p>23:22 NIin Sodanpäämies laski nuorucaisen matcans/ ja haasti händä kellengän sanomast/ että hän nämät hänelle ilmoittanut oli.</p>

<p>23:23 Sitten hän kutsui luoksensa kaksi sadanpäämiestä ja sanoi heille: "Pitäkää yön kolmannesta hetkestä lähtien kaksisataa sotamiestä valmiina lähtemään Kesareaan ja seitsemänkymmentä ratsumiestä ja kaksisataa keihäsmiestä,</p>	<p>23. Ja hän kutsui tykönsä kaksi sadanpäämiestä ja sanoi: valmistakaat kaksisataa sotamiestä menemään Kesareaan, ja seitsemänkymmentä ratsamiestä, ja kaksisataa keihäsmiestä kolmannella hetkellä yöstä.</p>	<p>23:23 Ja hän cudzui tygöns caxi Sadanpäämiestä/ ja sanoi: walmistacat caxi sata sotamiestä menemän Cesareaan/ ja seidzemenkymmendä radzasmiestä/ ja caxi sata keihäsmiestä colmannella hetkellä yöstä:</p>
<p>23:24 ja varatkaa ratsuja pannaksenne Paavalin ratsaille ja viedäksenne hänet vahingoittumatonna maaherra Feeliksin luo."</p>	<p>24. Ja valmistakaat muutamia juhtia, että he Paavalin niiden päälle istuttavat ja vievät terveenä maanvanhimman Felixen tykö.</p>	<p>23:24 Ja walmistacat muutamita juhtia/ että he Pawalin nijden päälle istuttawat/ ja wiewät terwenä Felixen Maanwanhimman tygö:</p>
<p>23:25 Ja hän kirjoitti kirjeen, joka kuului näin:</p>	<p>25. Ja kirjoitti kirjan tällä tavalla:</p>	<p>23:25 Ja kirjoitti Kirjan tällä tawalla.</p>
<p>23:26 "Klaudius Lysias lausuu tervehdysten korkea-arvoiselle maaherralle Feeliksille.</p>	<p>26. Klaudius Lysias sille jalolle maanvanhimmalle Felixelle terveyttä!</p>	<p>23:26 CLaudius Lysias/ sille jalolle Maanwanhimmalle Felixelle/ ilo:</p>
<p>23:27 Tämän miehen ottivat juudalaiset kiinni ja olivat vähällä hänet tappa; silloin minä tulin saapuville sotaväen kanssa ja pelastin hänet, saatuani tietää, että hän on Rooman kansalainen.</p>	<p>27. Tämän miehen olivat Juudalaiset ottaneet kiinni ja tahtoivat hänen tappa. Niin tulin minä parhaallansa sotaväellä sekaan ja tempasin hänen pois, että minä ymmärsin hänen Roomalaisen olevan.</p>	<p>23:27 Tämän miehen olit Judalaiset kijnniottanet/ ja tahdoit hänen tappa. Nijn tulin minä parhallans sotawäellä secaa/ ja temmaisn hänen pois/ että minä ymmärsin hänen Romalaisen olewan.</p>
<p>23:28 Ja koska tahdoin tietää, mistä asiasta he häntä syyttivät, vein hänet heidän neuvostoonsa</p>	<p>28. Ja kuin minä pyysin syytä tietää, mistä he häntä nuhtelivat, niin minä vein hänen heidän raatinsa eteen,</p>	<p>23:28 Ja cosca minä pyysin syytä tietä/ mistä he händä nuhtelit/ nijn minä wein hänen heidän Raadins eteen:</p>
<p>23:29 ja havaitsin, että häntä syytettiin heidän lakiaan koskevista riitakysymyksistä, mutta ettei ollut kannetta mistään, mikä ansaitsisi kuoleman tai kahleet.</p>	<p>29. Ja löysin kannettavan hänen päällensä heidän lakinsa kysymyksistä. Ja ei kuitenkaan heillä ollut yhtään kuoleman eli sidetten syytä.</p>	<p>23:29 Ja löysin cannettawan hänen päällens heidän Lakins kysymyxistä. Ja ei cuitengan heillä ollut yhtän cuoleman eli sitehin syytä.</p>
<p>23:30 Mutta kun minulle on annettu ilmi, että miestä vastaan on tekeillä salahanke, lähetän hänet nyt heti sinun luoksesi; olen myös kehoittanut hänen syyttäjiään sanomaan sanottavansa häntä vastaan sinun edessäsi."</p>	<p>30. Ja kuin minulle siitä väijymisestä ilmoitettiin, jota Juudalaiset hänelle valmistivat, lähetin minä kohta hänen sinun tykö, ja sanoin hänen päällekkantajillensa: mitä teillä on häntä vastaan, niin sanokaat maanvanhimman edessä. Ole hyvästi!</p>	<p>23:30 Ja cuin minulle sijtä wäjymisestä ilmoitettin/ jota Judalaiset hänelle walmistit/ lähetin minä cohta hänen sinun tygös/ ja sanoin hänen rijtaweljillens: mitä teillä on händä wastan/ nijn sanocat Maanwanhimman edesä. Ole hywästi.</p>

23:31 Niin sotamiehet, saamansa käskyn mukaan, ottivat Paavalin ja veivät hänet yöstä myöten Antipatrikseen.	31. Ja sotamiehet ottivat Paavalin, niinkuin heille käsketty oli, ja veivät hänen yöllä Antipatriseen.	23:31 JA Sotamiehet otit Pawalin/ nijncuin heille käsketty oli/ ja weit hänen yöllä Antipatriseen.
23:32 Seuraavana päivänä he antoivat ratsumiesten jatkaa hänen kanssaan matkaa, mutta itse he palasivat kasarmiin.	32. Ja toisena päivän antoivat he ratsasmiesten häntä seurata ja palasivat leiriin.	23:32 Ja toisna päiwänä annoit he radzasmiesten händä seurata/ ja palaisit Scantzijn.
23:33 Kun ratsumiehet tulivat Kesareaan, antoivat he kirjeen maaherralle ja veivät myös Paavalin hänen eteensä.	33. Kuin he tulivat Kesareaan ja antoivat kirjan maanvanhimmalle, niin he asettivat myös Paavalin hänen eteensä.	23:33 Cosca he tulit Cesareaan/ ja annoit Kirjan Maanwanhimmalle/ nijn he asetit myös Pawalin hänen eteens.
23:34 Luettuaan kirjeen hän kysyi, mistä maakunnasta Paavali oli; ja saatuaan tietää, että hän oli Kilikiasta,	34. Kuin maanvanhin oli kirjan lukenut ja kysynyt, kusta maakunnasta hänen piti oleman; ja että hän ymmärsi hänen Kilikiasta olevan,	23:34 Cosca Maanwanhin oli Kirjan lukenut/ ja kysynyt custa maacunnasta hänen piti oleman/ ja että hän ymmärsi hänen Ciliciasta olewan/ sanoi hän:
23:35 hän sanoi: "Minä kuulustelen sinua, kun syyttäjäsikin saapuvat." Ja hän käski vartioida häntä Herodeksen linnassa.	35. Minä tahdon sinua kuulla, sanoi hän, kuin myös sinun päällekkantajas tulevat edes. Ja käski kätkeä hänen Herodeksen raatihuoneeseen.	23:35 Minä tahdon sinua cuulla sinun rijtaweljeis läsnä olles. Ja käski hänen kätke Herodexen Raadihuonesen.
24 LUKU	24 LUKU	XXIV. Lucu .
24:1 Viiden päivän kuluttua ylimmäinen pappi Ananias meni sinne alas muutamien vanhinten ja erään asianajajan, Tertulluksen, kanssa, ja he ilmoittivat maaherralle syyttävänsä Paavalia.	1. Viiden päivän perästä meni Ananias, ylimmäinen pappi, vanhimpain ja selväkielisen Tertulluksen kanssa maanvanhimman tykö Paavalia vastaan.	24:1 WIiden päiwän perästä meni Ananias ylimmäinen Pappi/ wanhimbain ja sen selväkielisen Tertulluxen cansa Maanwanhimman tygö/ Pawalita watan.
24:2 Ja kun Paavali oli kutsuttu esille, rupesi Tertullus syyttämään ja sanoi:	2. Ja kuin hän oli eteen kutsuttu, rupesi Tertullus kantamaan, sanoen:	24:2 Ja cuin Pawali oli eteen cudzuttu/ rupeis Tertullus candaman/ ja sanoman:

<p>24:3 "Runsasta rauhaa me olemme sinun kauttasi, korkea-arvoinen Feeliks, saaneet nauttia, ja sinun huolenpidostasi on parannuksia aikaansaatu tämän kansan hyväksi, sen me kaikin puolin ja kaikkialla ja kaikella kiitollisuudella tunnustamme.</p>	<p>3. Me elämme hyvässä rauhassa sinun kauttas, ja ne asiat, jotka tässä kansassa oikein ja hyvin tehnyt ovat sinun toimellas, voimallinen Felix, me aina ja joka paikassa hyväksi otamme kaikella kiitoksella.</p>	<p>me elämme hywäs rauhas sinun allas/ ja täsä Canssas päätetän monda hywä asiata sinun toimellas/ caickein jaloin Felix: 24:3 Jota me aina ja jocapaicas mielelläm caikella kijtoxella ylistämme.</p>
<p>24:4 Mutta etten aivan kauan sinua viivyttäisi, pyydän sinua hetkisen meitä suosiollisesti kuulemaan.</p>	<p>4. Vaan etten minä sinua kauvan viivyttäisi, rukoilin minä sinua, että pikimiltäs meitä kuulisit, sinun vakuutes tähden.</p>	<p>24:4 Waan ettes täsä cauwan wijwytetäis/ rucoilen minä sinua että pikimmäldäs meitä cuulisit/ sinun wacudes tähden.</p>
<p>24:5 Me olemme havainneet, että tämä mies on ruttotauti ja metelinnostaja kaikkien koko maailman juutalaisten keskuudessa ja nasaretilaisten lahkon päämies,</p>	<p>5. Sillä me olemme löytäneet tämän miehen vahingolliseksi, joka nostaa kapinan kaikille Juudalaisille ympäri koko maanpiirin, ja on Natsarealaisten eriseurain päämies.</p>	<p>24:5 Me olemma löynnet tämän miehen wahingolisexi/ joca nosta capinan caikille Judalaisille ymbäri coco maan pijrin/ ja on Nazareusten eriseurain ylimmäinen:</p>
<p>24:6 ja hän on koettanut pyhäkönkin saastuttaa. Sentähden me otimme hänet kiinni.</p>	<p>6. Hän on kiusannut templiäkin riivata; jonka tähden me otimme hänen kiinni ja tahdoimme tuomita hänen meidän lakimme jälkeen.</p>	<p>24:6 Hän on kiusannut Templiäkin rijwata/ jongatähden me otimme hänen kijnni/ ja tahdoimme duomita hänen meidän Lakimme jälken.</p>
	<p>7. Mutta sodanpäämies Lysias tuli suurella väellä siihen sekaan ja päästi hänen meidän käsistämme,</p>	<p>24:7 Mutta Sodanpäämies Lysias tuli suurella wäellä sijhen secaan/ ja päästi hänen meidän käsistäm.</p>
<p>24:8 Voit itse häntä tutkimalla saada tietää kaiken, mistä me häntä syytämme."</p>	<p>8. Ja käski hänen päälle kantajansa tulla sinun tykö; josta sinä taidat itse tutkien ymmärtää kaikista niistä, joita me hänen päällensä kannamme.</p>	<p>24:8 Ja käski hänen rijtaweljens tulla sinun tygös/ josta sinä taidat ymmärtä/ jos sinä tahdot idze wisust kysellä/ mistä me hänen päällens cannamme.</p>
<p>24:9 Ja myös juutalaiset yhtyivät syyttämään häntä ja väittivät asian niin olevan.</p>	<p>9. Ja Juudalaiset tähän myös mielistyivät, sanoen niin olevan.</p>	<p>24:9 Ja Judalaiset tähän myös lisäisit/ sanoden nijn olevan.</p>
<p>24:10 Paavali vastasi, kun maaherra oli viitannut, että hän sai puhua: "Koska tiedän sinun monta vuotta olleen tämän kansan tuomarina, puhun luottamuksella asiani puolesta.</p>	<p>10. Niin Paavali vastasi, kuin maanvanhin häntä viittasi puhumaan: että minä tiedän sinun monta ajastaikaa olleen tämän kansan tuomarina, tahdon minä pelkäämättä edestäni vastata.</p>	<p>24:10 NIin Pawali wastais/ cosca Maanwanhin händä wijttais puhuman: että minä tiedän sinun monda ajastaica ollen tämän Canssan Duomarina/ tahdon minä pelkämät edestäni wastata.</p>

24:11 Niinkuin voit saada tietää, ei ole kuin kaksitoista päivää siitä, kun menin Jerusalemiin rukoilemaan.	11. Sillä sinä taidat ymmärtää, ettei enempi ole kuin kaksitoistakymmentä päivää, sittekuin minä menin ylös Jerusalemiin rukoilemaan.	24:11 Sillä sinä taidat ymmärtä/ ettei enämbi ole cuin caxitoistakymmendä päiwä/ sijttecuin minä ylösmenin Jerusalemijn rucoileman.
24:12 Eivät he ole tavanneet minua kenenkään kanssa väittelemästä eikä väentungoksia aikaansaamasta, ei pyhäkössä, ei synagoogissa eikä kaupungilla,	12. Ja ei he ole minua templissäkään löytäneet kamppailemasta yhdenkään kanssa, ei kapinaa nostamasta kansan seassa, ei synagogissa, eikä kaupungissa.	24:12 Ja ei he ole minua löytänet puhumast yhdengän cansa/ ei capinata nostamast Canssan seas/ ei Synagogis/ eikä Caupungis.
24:13 eivätkä myöskään voi näyttää sinulle toteen sitä, mistä he nyt minua syyttävät.	13. Ei he myös taida niitä vahvistaa, mitä he nyt minun päälleni kantavat.	24:13 Ei he myös ensingän taida nijtä wahwista/ cuin he minun päälleni candawat.
24:14 Mutta sen minä sinulle tunnustan, että minä sitä tietä vaeltaen, jota he lahkoksi sanovat, niin palvelen isieni Jumalaa, että minä uskon kaiken, mitä on kirjoitettuna laissa ja profeetoissa,	14. Mutta sen minä sinulle tunnustan, että minä tämän tien kautta, jonka he eriseuraksi kutsuvat, niin palvelen minun isäini Jumalaa, että minä uskon kaikki, mitkä laissa ja prophetaissa kirjoitetut ovat,	24:14 Mutta sen minä cuitengin sinulle tunnustan/ että minä tämän tien cautta/ jonga he eriseuraxi cudzuwat/ nijn palwelen minun Isäini Jumalata/ että minä uscon caicki cuin Laisa ja Prophetais kirjoitetut owat/
24:15 ja pidän sen toivon Jumalaan, että on oleva ylösnousemus, jota nämä itsekin odottavat, sekä vanhurskusten että vääräin.	15. Ja pidän sen toivon Jumalan puoleen, jota hekin itse odottavat, että kuolleiden ylösnousemus pitää oleman, sekä vanhurskusten että vääräin.	24:15 Ja pidän sen toiwon Jumalan puoleen/ jota hekin odottawat/ cuin on: että cuolluitten ylösnousemus pitää oleman/ sekä hurscasten että vääräin:
24:16 Sentähden minä myös ahkeroin, että minulla aina olisi loukkaamaton omatunto Jumalan ja ihmisten edessä.	16. Ja sentähden minä harjoitan itsiäni aina pitämään pahentamattoman omantunnon Jumalan ja ihmisten edessä.	24:16 Ja sentähden minä harjoitan aina idziäni pitämän caikis hieromattoman omantunnon/ Jumalan ja ihmisten edes.
24:17 Niin minä nyt useampien vuosien kuluttua tulini tuomaan almuja kansalleni ja toimittamaan uhreja.	17. Mutta kuin minä monen ajastajan perästä tulini almua ja uhria kansalleni tekemään:	24:17 Mutta cosca minä monen ajastajan perästä tulini Almuista ja uhria Canssalleni tekemän:
24:18 Näitä toimittaessani muutamat Aasiasta tulleet juutalaiset tapasivat minut puhdistautuneena pyhäkössä, eikä ollut mitään väentungosta tai meteliä;	18. Joissa muutamat Juudalaiset Asiasta löysivät minun puhdistettuna templissä, ilman yhtäkään kapinaa ja meteliä,	24:18 Löysit he minun puhdistettuna Templis/ ilman yhdetäkän capinata ja metelitä.

24:19 heidän tulisi nyt olla saapuvilla sinun edessäsi ja syyttää, jos heillä olisi jotakin minua vastaan.	19. Joidenka tulis sinun tykönäs läsnä olla ja kantaa, jos heillä jotakin on minua vastaan.	24:19 Mutta muutamat Judalaiset Asiasta/ joidenga nyt tulis tässä olla wastamas ja candamas/ jos heillä jotakin on minua wastan:
24:20 Tai sanokoot nämä läsnäolevat, mitä rikollista he minussa huomasivat, kun minä seisoin neuvoston edessä;	20. Eli sanokaan nämät itse, jos he jotakin vääryyttä ovat minussa löytäneet, koska minä seisoin raadin edessä.	24:20 Eli sanocan nämät/ jos he jotakin wääryyttä ovat minusa löytänet/ että minä nyt tässä Raadin edes seison.
24:21 jollei siksi luettane tätä ainoata lausetta, jonka huusin seisoessani heidän keskellä: 'Kuolleitten ylösnousemuksen tähden minä tänään olen teidän tuomittavananne.'	21. Mutta tämän yhden sanan tähden, jonka minä heidän seassansa seisoissani, kuolleiden ylösnousemisesta, huusin, minä teiltä tänäpäpä tuomitaan.	24:21 Mutta tämän sanan tähden/ cuin minä heidän seasans seisoisani cuolluitten ylösnousemisest huudin/ minä teildä tänäpäpä duomitan.
24:22 Mutta Feeliks, jolla oli hyvin tarkka tieto tästä tiestä, lykkäsi heidän asiansa toistaiseksi, sanoen: "Kun päällikkö Lysias tulee tänne, tutkin minä teidän asianne."	22. Kuin Feliks tämän kuuli, viivytti hän heitä; sillä hän tiesi hyvin tämän tien menon, ja sanoi: kuin Lysias sodanpäämies alas tulee, niin minä tahdon tutkia teidän asianne.	24:22 COsca Felix tämän cuuli/ wijwytti hän heitä: sillä hän tiesi tämän tien menon: Ja sanoi: cosca Lysias Sodanpäämies alastule/ nijn minä tahdon tutkia teidän asian.
24:23 Ja hän käski sadanpäämiehen pitää Paavalia vartioituna, mutta lievässä vankeudessa, estämättä ketään hänen omaisistaan tekemästä hänelle palvelusta.	23. Ja käski sadanpäämiehen kätkeä Paavalin, ja antoi hänen saada lewon, ja ettei yhtäkään hänen omistansa kiellettäisi häntä palvelemasta taikka käymästä hänen tykönänsä.	24:23 Ja käski Sadanpäämiehen kätke Pawalin/ ja andoi hänen saada lewon/ eikä yhdengän hänen omians kiellänyt händä palwelemast/ taicka käymäst hänen tykönäns.
24:24 Muutamien päivien kuluttua Feeliks tuli vaimonsa Drusillan kanssa, joka oli juutalainen, haetti Paavalin ja kuunteli hänen puhettaan uskosta Kristukseen Jeesukseen.	24. Mutta muutamain päivain perästä tuli Feliks emäntänsä Drusillan kanssa, joka Juudalainen oli, ja kutsutti Paavalin eteensä, ja kuulteli häntä uskosta Kristuksen päälle.	24:24 MUtta muutamain päiwain perästä tuli Felix emändäns cansa Drusillan/ joca Judalainen oli/ ja cudzutti Pawalin eteens/ ja cuuldeli händä uscosta Christuxen päälle.
24:25 Mutta kun Paavali puhui vanhurskaudesta ja itsensähillitsemisestä ja tulevasta tuomiosta, peljästyivät Feeliks ja sanoi: "Mene tällä haavaa pois, mutta kun minulle sopii, kutsutan sinut taas."	25. Mutta kuin hän puhui vanhurskaudesta ja puhtaasta elämästä ja tulevaisesta tuomiosta, peljästyivät Feeliks, ja vastasi: mene tällä haavalla matkaas; vaan kuin minä saan tilan, niin minä sinun tyköni kutsutan.	24:25 Cosca Pawali puhui wanhurscaudest ja puhtast elämäst/ ja tulewaisesta Duomiosta/ peljästyivät Felix/ ja sanoi: Mene tällä haawalla matcas/ cosca minä saan tilan/ nijn minä sinun tygöni cudzutan.

24:26 Sen ohessa hän myös toivoi saavansa Paavalilta rahaa, jonka tähden hän useita kertoja haetti hänet luokseen ja puheli hänen kanssansa.	26. Toivoi myös Paavalilta hänellensä rahaa annettavan, että hän olis hänen päästänyt, jonka tähden hän myös usein hänen tykönsä kutsutti ja puheli hänen kanssansa.	24:26 Ja nijn hän toivoi Pawalin hänellens raha andawan/ että hän olis hänen päästänyt/ jongatähden hän myös usein hänen tygöns cudzutti/ ja puheli hänen cansans.
24:27 Mutta kahden vuoden kuluttua Porkius Festus tuli Feeliksin sijaan; ja kun Feeliks tavoitteli juutalaisten suosiota, jätti hän Paavalin kahleisiin.	27. Kuin kaksi ajastaikaa kulunut oli, tuli Porkius Festus Felixen siaan. Mutta Feliks tahtoi Juudalaisten mieltä noutaa ja jätti Paavalin sidottuna.	24:27 Cosca caxi ajastaica culunut oli/ tuli Portius Festus Felixen siaan. Mutta Felix tahdoi Judalaisten mieldä nouta/ ja jätti Pawalin siteihin.
25 LUKU	25 LUKU	XXV. Lucu .
25:1 Kun nyt Festus oli astunut maaherranvirkaan, meni hän kolmen päivän kuluttua Kesareasta ylös Jerusalemiin.	1. Kuin siis Festus oli tullut maakuntaan, meni hän Kesareasta kolmannen päivän perästä ylös Jerusalemiin.	25:1 COsca Festus oli tullut maacundan/ waelsi hän Cesareasta colmannen päiwän perästä Jerusalemijn.
25:2 Niin ylipapit ja juutalaisten ensimmäiset miehet ilmoittivat hänelle syyttävänsä Paavalia ja pyysivät häneltä	2. Niin ylimmäinen pappi ja ylimmäiset Juudalaisista tulivat hänen eteensä Paavalia vastaan, ja rukoilivat häntä,	25:2 Nijn ylimmäinen Pappi/ ja ylimmäiset Judalaisista tulit hänen eteens Pawalita wastan/ rucoilit händä/
25:3 ja anoivat sitä suosionosoitusta itsellensä, Paavalia vastaan, että hän haettaisi hänet Jerusalemiin; sillä he valmistivat väijytystä tappaakseen hänet tiellä.	3. Ja pyysivät häneltä suosiota häntä kohtaan, että hän kutsuttais hänen Jerusalemiin, ja väijyivät häntä tappaaksensa tiellä.	25:3 Ja pyysit hänelä suosiota händä wastan/ että hän cudzutais hänen Jerusalemijn. Ja wäjyit händä tappaxens tiellä.
25:4 Mutta Festus vastasi, että Paavalia pidettiin vartioituna Kesareassa ja että hän itse aikoi piakkoin lähteä sinne.	4. Niin Festus vastasi, että Paavali piti hyvin kätkeämän Kesareassa, ja että hän tahtoi itse pian sinne vaeltaa.	25:4 Nijn Festus wastais: että Pawali piti hywin kätkeämän Cesareas/ ja että hän tahdoi idze pian sinne waelda/
25:5 Ja hän lisäsi: "Tulkoot siis teidän johtomiehenne minun mukanani sinne alas, ja jos siinä miehessä on jotakin väärää, syyttäkööt häntä."	5. Jotka siis teidän seassanne, sanoi hän, voimalliset ovat, ne tulkaan alas meidän kanssamme, ja jos jotakin vääryyttä on tässä miehessä, niin kantakaan he hänen päällensä.	25:5 Jotca sijs teidän seasan (sanoi hän) woiwat sinne tulla/ ne tulcan alas meidän cansam/ ja jos jotakin syytä on täsä miehes/ nijn candacat hänen päällens.

<p>25:6 Ja viivyttyään heidän luonansa ainoastaan kahdeksan tai kymmenen päivää hän meni alas Kesareaan. Seuraavana päivänä hän istui tuomarinistuimelle ja käski tuoda Paavalin eteensä.</p>	<p>6. Kuin hän siis oli heidän tykönänsä viipynyt enempi kuin kymmenen päivää, läksi hän alas Kesareaan. Ja toisena päivänä istui hän tuomioistuimelle ja käski Paavalin tuoda edes.</p>	<p>25:6 COsca hän sijs oli heidän tykönäns wijpynyt enemmän kuin kymmenen päiwä/ läxi hän alas Cesarean. Ja toisna päiwänä istui hän Duomioistuimella/ ja käski Pawalin edestuoda.</p>
<p>25:7 Ja kun hän oli saapunut, asettuivat ne juutalaiset, jotka olivat tulleet Jerusalemissa, hänen ympärilleen ja tekivät useita ja raskaita syytöksiä, joita he eivät kuitenkaan kyenneet näyttämään toteen;</p>	<p>7. Kuin hän oli tullut edes, seisoivat ne Juudalaiset ympärillä, jotka olivat Jerusalemissa tulleet alas, ja toivat edes monta ja suurta vikaa Paavalia vastaan, joita ei he voineet vahvistaa;</p>	<p>25:7 Cosca hän sinne tuotin/ astuit ne Judalaiset edes/ jotca olit Jerusalemissa tulleet/ ja edestoit monda ja suurta wica Pawalita wastan/ joita ei he woinet wahwista:</p>
<p>25:8 sillä Paavali torjui syytökset ja sanoi: "Minä en ole mitään rikkonut juutalaisten lakia enkä pyhäkköä enkä keisaria vastaan."</p>	<p>8. Sillä hän vastasi edestänsä: en minä ole mitään rikkonut Juudalaisten lakia, en templiä, enkä keisaria vastaan.</p>	<p>25:8 Sillä Pawali wastais edestäns: En minä ole mitän rickonut/ en Judalaisten Lakia/ en Templiä/ engä Keisarica wastan.</p>
<p>25:9 Niin Festus, joka tavoitteli juutalaisten suosiota, vastasi Paavalille ja sanoi: "Tahdotko lähteä Jerusalemiin ja siellä vastata näihin syytöksiin minun edessäni?"</p>	<p>9. Niin Festus tahtoi Juudalaisten mieltä noutaa, vastasi Paavalia ja sanoi: tahdotkos mennä ylös Jerusalemiin ja siellä näistä oikeudella seisoa minun edessäni?</p>	<p>25:9 NIin Festus tahdoi Judalaisten mieldä nouta/ wastais Pawalita/ ja sanoi: tahdotcos mennä ylös Jerusalemin/ ja siellä näistä oikeudella seiso minun edesäni:</p>
<p>25:10 Mutta Paavali sanoi: "Minä seison keisarin tuomioistuimen edessä, ja sen edessä minut tuomittakoon. Juutalaisia vastaan en ole mitään rikkonut, niinkuin sinäkin aivan hyvin tiedät.</p>	<p>10. Mutta Paavali sanoi: minä seison keisarin oikeudessa, ja siinä tulee minua tuomita: en minä ole Juudalaisille mitään vääryyttä tehnyt, kuin sinä itsekin paremmin tiedät.</p>	<p>25:10 Mutta Pawali sanoi: minä tahdon seiso Keisarin oikeuden edes/ ja sijnä minä duomittacon/ en minä ole Judalaisille mitän vääryyttä tehnyt/ kuin sinä idzekin tiedät.</p>
<p>25:11 Vaan jos muuten olen rikkonut ja tehnyt jotakin, mikä ansaitsee kuoleman, en pyri pääsemään kuolemasta; mutta jos se, mistä nämä minua syyttävät, on perätöntä, niin ei kukaan voi luovuttaa minua heille. Minä vetoan keisariin."</p>	<p>11. Sillä jos minä olen jonkun vahingoittanut, eli minun henkeni rikkonut, niin en minä tahdo välttää kuolemaa: jos ei taas mitään niistä ole, mitä he minun päälleni kantavat, niin ei yksikään taida minua antaa heidän käsiinsä: minä turvaan keisariin.</p>	<p>25:11 Sillä jos minä olen jongun wahingoittanut/ eli minun hengeni rickonut/ nijn en minä tahdo wälttä cuolemata/ jos ei taas mitän nijstä ole/ kuin he minun päälleni candawat/ nijn ei yxikän taida minua anda heidän käsijns/ minä turwan Keisarihin.</p>

25:12 Silloin Festus, neuvoteltuaan neuvoskuntansa kanssa, vastasi: "Keisariin sinä olet vedonnut, niinpä mene keisarin eteen."	12. Silloin Festus puhutteli raatia ja vastasi: keisariin sinä turvasit, keisarin tykö pitää myös sinun menemän.	25:12 Nijn Festus puhutteli Raadia/ ja wastais: Keisarihin sinä turwaisit/ Keisarin tygö pitä myös sinun menemän.
25:13 Muutamien päivien kuluttua kuningas Agrippa ja Bernike saapuivat Kesareaan tervehtimään Festusta.	13. Mutta kuin muutamat päivät olivat kuluneet, tuli kuningas Agrippa ja Bernise alas Kesareaan Festusta tervehtimään.	25:13 MUTta cuin muutamat päiwät olit culunet/ tuli Cuningas Agrippa ja Bernice alas Cesarean Festusta terwehtämän.
25:14 Ja kun he viipyivät siellä useampia päiviä, kertoi Festus Paavalin asian kuninkaalle ja sanoi: "Täällä on eräs mies, jonka Feeliks on jättänyt vankeuteen;	14. Ja kuin he siellä monta päivää viipyivät, jutteli Festus Paavalin asian kuninkaalle ja sanoi: yksi mies on jäänyt Felikseltä sidottuna,	25:14 Ja cuin he siellä monda päiwä wijwyit/ jutteli Festus Pawalin asian Cuningalle/ ja sanoi: Felix jätti tähän yhden miehen Fangixi:
25:15 käydessäni Jerusalemissa juutalaisten ylipapit ja vanhimmat ilmoittivat syyttävänsä häntä ja pyysivät, että hänet tuomittaisiin.	15. Josta, kuin minä Jerusalemissa olin, ylimmäiset papit ja Juudalaisten vanhimmat tulivat ja ilmoittivat minulle, pyytäin tuomiota hänen ylitsensä.	25:15 Josta/ cuin minä Jerusalemis olin/ ylimmäiset Papit/ ja Judalaisten wanhimmat ilmoitit minulle/ pyytäin duomiota hänen päällens.
25:16 Mutta minä vastasin heille: 'Ei ole roomalaisten tapa antaa ketään alttiiksi, ennenkuin syytetty on asetettu vastakkain syyttäjänsä kanssa ja on saanut puolustautua syytöstä vastaan.'	16. Joille minä vastasin: ei se ole Roomalaisten tapa, että joku ihminen ennen annetaan surmata, kuin se, jonka päälle kannetaan, saa päälle kantajat rinnallensa ja saa tilan edestänsä vastata kanteesta.	25:16 Joille minä wastaisin: ei se ole Romarein tapa/ että ihminen ennen mestatan/ cuin se/ jonga päälle cannetan/ saa rijtaweljens siwuns seisoman/ ja saa idzens warjella candeista.
25:17 Kun he olivat kokoontuneet tänne, niin minä viivyttelämättä seuraavana päivänä istuin tuomaristuimelle ja käskin tuoda miehen eteeni.	17. Sentähden kuin he tänne kokoon tulivat, istuin minä kohta toisena päivänä viivyttelämättä tuomio-istuimelle, ja käskin miehen tuoda edes.	25:17 Sentähden cosca he tänne tulit/ istuin minä cohta toisna päiwänä ilman wijwyttelämät oikeuteen/ ja käskin miehen edestuoda.
25:18 Mutta kun hänen syyttäjänsä seisoivat hänen ympärillään, eivät he syyttäneet häntä mistään sellaisesta rikoksesta, kuin minä olin odottanut,	18. Kuin päälle kantajat tulivat, niin ei he yhtään syytä tuoneet edes niistä, mitä minä luulin.	25:18 Cosca päällecandajat tulit/ nijn ei he yhtän syytä edestunet cuin minä taisin luulla:
25:19 vaan heillä oli häntä vastaan riitaa joistakin heidän uskonasioistaan ja jostakin Jeesuksesta, joka oli kuollut, mutta jonka Paavali väitti elävän.	19. Mutta heillä oli muutamia kysymyksiä häntä vastaan heidän taikauksistansa ja yhdestä kuolleesta Jesuksesta, jonka Paavali todisti elävän.	25:19 Mutta heillä oli muutamita kysymyxiä händä wastian heidän taicauxistans/ ja yhdest cuolluest Jesuxest/ jonga Pawali todisti elävän.

25:20 Ja kun olin epätietoinen, miten tällainen asia oli tutkittava, kysyin, tahtoiko hän mennä Jerusalemiin ja siellä vastata näihin syytöksiin.	20. Vaan että minä siitä kysymyksestä epäilin, kysyin minä, josko hän olis tahtonut mennä Jerusalemiin ja siellä näistä tuomittaa.	25:20 Ja että minä sijtä kysymyxest epäilin/ kysyin minä ios hän olis tahtonut mennä Jerusalemijn/ ja siellä olis näistä duomittu.
25:21 Mutta kun Paavali vetosi ja vaati, että hänet oli säilytettävä majesteetin tutkittavaksi, käsikin minä vartioida häntä, kunnes lähetän hänet keisarin eteen."	21. Mutta koska Paavali lykkäsi asiansa keisarin tutkimisen alle, annoin minä hänen kätkettää, siihen asti kuin minä hänen keisarin tykö lähettäisin.	25:21 Mutta cosca Pawali lyckäis asians Keisarin ala/ annoin minä hänen kätkettä/ siihenasti cuin minä hänen Keisarin tygö lähettäisin.
25:22 Niin Agrippa sanoi Festukselle: "Minäkin tahtoisin kuulla sitä miestä." Tämä sanoi: "Huomenna saat kuulla häntä."	22. Niin Agrippa sanoi Festukselle: minäkin kuulisin mielelläni sitä miestä. Hän sanoi: huomenna saat sinä häntä kuulla.	25:22 NIin Agrippa sanoi Festuxelle: minä cuulisin myös mielelläni sitä miestä. Hän sanoi: huomena saat sinä händä cuulla.
25:23 Seuraavana päivänä Agrippa ja Bernike tulivat suurella komeudella ja menivät oikeussaliin päällikköjen ja kaupungin ylhäisten miesten kanssa; ja Paavali tuotiin Festuksen käskystä sinne.	23. Ja toisena päivänä tuli Agrippa ja Bernise suurella koreudella, ja menivät raastupaan, päämiesten ja kaupungin ylimmäisten kanssa, ja Paavali tuotiin edes Festuksen käskyn jälkeen.	25:23 Ja toisna päiwänä tuli Agrippa ja Bernice suurella coreudella Rastupan/ Päämiesten ja Caupungin ylimmäisten cansa. Ja Pawali tuotin edes Festuxen käskyn jälken.
25:24 Ja Festus sanoi: "Kuningas Agrippa ja kaikki muut, jotka meidän kanssamme olette läsnä, tässä näette sen miehen, jonka tähden koko juutalaisten joukko sekä Jerusalemissa että täällä on ahdistanut minua huutaen, ettei hänen pidä enää saaman elää.	24. Ja Festus sanoi: kuningas Agrippa ja kaikki miehet, jotka tässä meidän kanssamme olette, te näette sen, josta kaikki Juudalaisten joukko on minua rukoillut Jerusalemissa ja myös täällä, huutain, ettei hänen pitäisi enempi elämän.	25:24 Ja Festus sanoi: Cuningas Agrippa ja caicki miehet/ jotca täsä meidän cansam oletta/ te näette nyt sen miehen/ josta caicki Judalaisten cocous on minua rucoillut/ Jerusalemiss ja myös täällä huutain/ ettei hänen pitäis enämbi elämän.
25:25 Minä kuitenkin huomasin, ettei hän ole tehnyt mitään, mikä ansaitsisi kuoleman; mutta kun hän itse vetosi majesteettiin, niin minä päätin lähettää hänet sinne.	25. Mutta kuin minä ymmärsin, ettei hän ollut mitään kuoleman ansiota tehnyt, ja että hän myös itse turvasi keisariin, niin minä aioin hänen sinne lähettää.	25:25 Mutta cuin minä cuulin/ ettei hän ollut mitän paha tehnyt/ josta hän olis hengens rickonut. 25:26 Ja että hän myös turwais Keisarijn/ nijn minä aiwoin hänen sinne lähettä.

25:26 Mitään varmaa minulla ei kuitenkaan ole, mitä hänestä herralleni kirjoittaisin. Sen vuoksi tuotin hänet teidän eteenne ja varsinkin sinun eteesi, kuningas Agrippa, että minulla tutkinnon tapahduttua olisi, mitä kirjoittaa.	26. Josta ei minulla ole mitään vahvaa herralle kirjoittaa: sentähden tuotin minä hänen teidän eteenne, ja enimmiten sinun etees, kuningas Agrippa, että kuin hänen asiansa visummasti tutkittaisiin, minulla olis jotakin kirjoittamista;	Josta ei minulla ole mitän wahwa Herralle kirjoitta: sentähden tuotin minä hänen teidän eteen/ ja enimmitten sinun etees Cuningas Agrippa/ että cosca hänen asians wisummast tutkitaisin nijn minäkin sais in jotakin kirjoittamista:
25:27 Sillä mielettömältä näyttää minusta lähettää vanki, antamatta samalla tietää häntä vastaan tehtyjä syytöksiä."	27. Sillä se on minun nähdäkseni toimetoin, että hän sidottuna lähetetään, ja ei hänen syytänsä ilmoiteta.	25:27 Sillä se on minun nähdäkseni wäärin/ että hän sidottuna lähetetään/ ja ei hänen syytänsä ilmoiteta/ josta hänen päällens cannetan.
26 LUKU	26 LUKU	XXVI. Lucu .
26:1 Niin Agrippa sanoi Paavalille: "Sinun on lupa puhua puolestasi." Silloin Paavali ojensi kätensä ja lausui puolustukseksen:	1. Niin Agrippa sanoi Paavalille: sinun on lupa puhua edestäs. Silloin Paavali ojensi kätensä ja vastasi edestänsä:	26:1 AGrrippa sanoi Pawalille: sinun on lupa puhua edestäs. Nijn Pawali ojensi kätens ja puhui edestänsä/ sanoden:
26:2 "Pidän itseäni onnellisena, kuningas Agrippa, kun sinun edessäsi tänä päivänä saan puolustautua kaikesta siitä, mistä juutalaiset minua syyttävät,	2. Minä pidän itseni onnellisena, rakas kuningas Agrippa, että minä tänäpäpä saan sinun edessäs vastata kaikista niistä, mitä minun päälleni Juudalaisilta kannetaan,	26:2 Se on sangen minun mieleeni/ racas Cuningas Agrippa/ että minä tänäpäpä saan sinun edesäs wastata caikista nijstä asioista/ joista minun päälleni Judalaisilda cannetan/
26:3 olletikin, koska sinä tarkkaan tunnet kaikki juutalaisten tavat ja riitakysymykset. Sentähden pyydän sinua kärsivällisesti minua kuulemaan.	3. Liiatenkin että sinä tiedät kaikki tavat ja Juudalaisten kysymykset: sentähden rukoilin minä sinua, että kärsivällisesti minua kuulisit.	26:3 Lijatengin/ että sinä tiedät caicki tawat ja Judalaisten kysymyxet. Sentähden rucoilen minä sinua/ että kärsiwäisestä minua cuulisit.
26:4 Kaikki juutalaiset tuntevat minun elämäni nuoruudestani asti, koska alusta alkaen olen elänyt kansani keskuudessa ja Jerusalemissa.	4. Kaikki tosin Juudalaiset tietävät minun elämäni hamasta nuoruudesta, kuin se alusta on ollut minun kansani seassa Jerusalemissa:	26:4 CAicki tosin Judalaiset tietävät minun elämäni hamast nuorudest/ nijn cuin se algusta ollut tämän Canssan seas Jerusalemiss:
26:5 He tuntevat minut jo entuudestaan, jos tahtovat sen todistaa, että minä meidän uskontomme ankarimman lahkon mukaan olen elänyt fariseuksena.	5. Jotka minun ennen ovat tunteneet, (jos he tahtoisivat todistaa,) että minä meidän jumalanpalveluksen kaikkein ahkerimman eriseuran jälkeen olin Pharisealainen.	26:5 Jotca minun ennen owat tundenet/ jos he tahdoisit todista: Sillä minä olen yxi Phariseus/ joca on caickein cowin eriseura meidän jumalan palweluxesam.

26:6 Ja nyt minä seison oikeuden edessä sentähden, että panen toivoni siihen lupaukseen, jonka Jumala on meidän isillemme antanut	6. Ja minä seison nyt tässä oikeuden edessä toivon tähden sen lupauksen päälle, joka Jumalalta on meidän isillemme tapahtunut:	26:6 Ja minä seison nyt tässä/ ja minun päälleni cannetan sijtä toiwost/ sen lupauxen tähden/ joca Jumalalda on meidän Isillem tapahtunut:
26:7 ja jonka meidän kaksitoista sukukuntaamme, yötä ja päivää herkeämättä palvelen Jumalaa, toivovat heille toteutuvan; tämän toivon tähden, kuningas, juutalaiset minua syyttävät.	7. Johonka meidän kaksitoistakymmentä sukukuntaa toivovat tulewansa, palvelen Jumalaa yötä ja päivää. Tämän toivon tähden kannetaan Juudalaisilta minun päälleni, rakas kuningas Agrippa.	26:7 Johonga toiwoon ne caxitoistakymmendä meidän suculaistam toiwoit tulewans/ palwellen Jumalata yötä ja päiwä. Tämän toivon tähden cannetan Judalaisilda minun päälleni/ racas Cuningas Agrippa.
26:8 Miksi on teistä uskomatonta, että Jumala herättää kuolleet?	8. Miksi se luotaan mahdottomaksi uskoa teidän tykönänne, että Jumala kuolleet herättää?	26:8 Mixi se on ihmeteldäwä teidän tykönän/ että Jumala cuollet herättä.
26:9 Luulin minäkin, että minun tuli paljon taistella Jeesuksen, Nasaretilaisen, nimeä vastaan,	9. Minä tosin luulin itselläni, että minun piti paljon vastahakoisuutta tekemän Jesuksen Natsarealaisen nimeä vastaan,	26:9 JA minäkin tosin luulin myös idzelläni paljo tekewäni/ cosca minä Jesuxen Nazarenuxen Nime wastan olin:
26:10 ja niin minä teinkin Jerusalemissa. Paljon pyhiä minä suljin vankiloihin, saatuani ylipapeilta siihen valtuuden, ja kun heitä tapettiin, annoin minä ääneni sen puolesta.	10. Niinkuin minä myös tein Jerusalemissa, ja salpasin monta pyhää vankihuoneisiin, kuin minä ylimmäisiltä papeilta olin saanut vallan; ja kuin he tapettiin, mielistyin minä heidän tuomioonsa,	26:10 Nijn cuin minä tein Jerusalemis/ ja salpaisin monda Pyhä Tornijn/ jonga päälle minä ylimmäisildä Papeilda olin saanut wallan/ ja cosca he tapettin/ autin minäkin sijhen duomioon.
26:11 Ja kaikkialla synagoogissa minä usein koetin rankaisemalla pakottaa heitä herjaamaan Jeesusta, ja menin niin pitkälle vimmassani heitä vastaan, että vainosin heitä aina ulkomaan kaupunkeihin saakka.	11. Ja rankaisin heitä usein jokaisessa synagogassa, ja waadin heitä pilkkaamaan, ja olin heitä vastaan ylönpalttisesti vimmattu, ja vainosin heitä hamaan ulkokaupunkeihin.	26:11 Ja rangaisin heitä usein jocaidzes Synagogas/ ja waadein heitä pilckaman/ ja olin heitä wastan ylönpaldisest wimmattu/ ja wainoisin heitä haman muihingin Caupungeihin.
26:12 Kun näissä asioissa matkustin Damaskoon ylipappien valtuudella ja suostumuksella,	12. Jonka tähden minä myös matkustin Damaskuun ylimmäisten pappein voimalla ja käskyllä.	26:12 Jongatähden minä myös matcustin Damascuun ylimmäisen Papin woimalla ja käskyllä:
26:13 näin minä, oi kuningas, tiellä keskellä päivää taivaasta valon, auringon paistetta kirkkaamman, leimahtavan minun ja matkatoverieni ympärillä,	13. Puolipäivän aikaan, rakas kuningas, näin minä tiellä yhden kirkkauden taivaasta, kirkkaamman kuin auringon paisteen, joka valkeus ympäri valaisi minun ja ne, jotka minun kanssani vaelsivat.	26:13 Mutta puolipäiwän aican (racas Cuningas) näin minä tiellä yhden kirckauden Taiwasta/ kirckamman cuin Auringon paisten/ joca ymbärins walais minun/ ja ne jotca minun cansani waelisit.

26:14 ja me kaaduumme kaikki maahan, ja minä kuulin äänen sanovan minulle hebreankielellä: 'Saul, Saul, miksi vainoat minua? Työläs on sinun potkia tutkainta vastaan.'	14. Kuin me siis kaikki maahan lankesimme, kuulin minä äänen puhuvan minulleni ja sanovan Hebrean kielellä: Saul, Saul, miksis minua vainoot? työläs on sinun tutkainta vastaan potkia.	26:14 Cosca me sijs caicki maahan langeisimma/ cuulin minä änen puhuvan minulle Ebrean kielellä/ sanoden: Saul/ Saul/ mixis minua wainot? työläs on sinun tutcainda wastan potkia.
26:15 Niin minä sanoin: 'Kuka olet, herra?' Ja Herra sanoi: 'Minä olen Jeesus, jota sinä vainoat.'	15. Niin minä sanoin: Herra, kukas olet? Hän sanoi: minä olen Jesus, jota sinä vainoot.	26:15 Nijn minä sanoin: HERra/ cucas olet? Hän sanoi: Minä olen Jesus jota sinä wainot.
26:16 Mutta nouse ja seiso jaloillasi; sillä sitä varten minä olen sinulle ilmestynyt, että asettaisin sinut palvelijakseni ja sen todistajaksi, mitä varten sinä olet minut nähnyt, niin myös sen, mitä varten minä sinulle vastedes ilmestyn.	16. Mutta nouse ylös ja seiso jaloillas: sillä sitä varten minä sinulle ilmestyin, että minä asetan sinun palveliaksi ja niiden todistajaksi, joita sinä näit, niin myös niiden, joita minä vielä sinulle ilmoittava olen.	26:16 Mutta nouse ylös/ ja seiso jalgoillas: sillä sitäwarten minä sinulle ilmestyin/ että minä asetan sinun palweliaksi/ ja nijden todistajaxi cuins näit/ nijn myös/ nijden cuin minä wielä sinulle ilmoittawa olen.
26:17 Ja minä pelastan sinut sekä oman kansasi että pakanain käsistä, joitten tykö minä sinut lähetän	17. Ja tahdon sinun päästää tästä kansasta ja pakanoista, joiden tykö minä nyt sinun lähetän,	26:17 Ja tahdon sinun päästä Canssoista ja pacanoista/ joiden tygö minä nyt sinun lähetän/
26:18 avaamaan heidän silmänsä, että he kääntyisivät pimeydestä valkeuteen ja saatanan vallasta Jumalan tykö ja saisivat uskomalla minuun synnit anteeksi ja perintöosan pyhitettyjen joukossa.'	18. Heidän silmiänsä avaamaan ja heitä pimeydestä valkeuteen kääntämään, että he eriäisivät saatanan vallasta Jumalan tykö, saamaan syntein anteeksiantamista ja perimistä ynnä niiden kanssa, jotka pyhitetään uskon kautta minun päälleni.	26:18 Heidän silmiäns awaman/ että he heidäns pimeydest walkeuteen käännäisit/ ja eriäisit Perkelen wallast Jumalan tygö/ saaman syndein andexiandamista/ ja perimistä ynnä heidän cansans/ jotca pyhitetän uscon cautta minun päälleni.
26:19 Sentähden, kuningas Agrippa, minä en voinut olla tottelematta taivaallista näkyä,	19. Niin siis, rakas kuningas Agrippa! en minä ollut taivaalliselle näylle kovakorvainen,	26:19 NIin sijs (racas Cuningas Agrippa) en minä ollut sille taiwalliselle näylle cowacorwainen/
26:20 vaan saarnasin ensin sekä Damaskon että Jerusalemin asukkaille, ja sitten koko Juudean maalle ja pakanoille parannusta ja kääntymystä Jumalan puoleen, ja että he tekisivät parannuksen soveliaita tekoja.	20. Vaan ilmoitin ensin niille, jotka Damaskussa ja Jerusalemissa ovat ja kaikessa Juudan maakunnassa, ja myös pakanoille, että he parannuksen tekisivät, ja kääntyisivät Jumalan puoleen, ja tekisivät parannuksen kelvollisia töitä.	26:20 Waan ilmoitin ensin nijlle/ jotca Damascus ja Jerusalemis owat/ ja caikes Judan maacunnas/ ja pacanoille/ että he parannuxen tekisit/ ja käännysit Jumalan puoleen ja tekisit parannuxen kelwollisia töitä.

26:21 Tämän tähden juutalaiset ottivat minut kiinni pyhäkössä ja yrittivät surmata minut.	21. Tämän tähden ovat Juudalaiset minun templissä ottaneet kiinni ja tahtoivat minun surmata.	26:21 Tämän tähden ovat Judalaiset minun Templis kirjnniottanet/ ja tahtoivat minun mestata:
26:22 Mutta Jumalan avulla, jota olen saanut tähän päivään asti, minä seison ja todistan sekä pienille että suurille, enkä puhu mitään muuta, kuin minkä profeetat ja Mooses ovat sanoneet tulevan tapahtumaan,	22. Mutta Jumalan avun olen minä saanut ja seison tähän päivään asti, todistaen sekä pienille että suurille, enkä mitään muuta sanoen kuin mitä prophetat ja Moses ovat sanoneet tulevaksi:	26:22 Mutta Jumalan awun cautta olen minä holhottu/ ja seison wielä tänäpäni/ ja todistan sekä pienille että suurille/ engä minä muuta sano cuin Prophetat ja Moses owat sanonet tulewaxi.
26:23 että nimittäin Kristuksen piti kärsimän ja kuolleitten ylösnousemuksen esikoisena julistaman valkeutta sekä tälle kansalle että pakanoille."	23. Että Kristuksen piti kärsimän ja oleman ensimmäisen kuolleiden ylösnousemisesta julistamassa valkeutta tälle kansalle ja pakanoille.	26:23 Että Christuxen piti kärsimän/ ja oleman ensimmäisen cuolluitten ylösnousemisest julistamas walkeutta Canssalle ja pacanoille.
26:24 Mutta kun hän näin puolustautui, sanoi Festus suurella äänellä: "Sinä olet hullu, Paavali, suuri oppi hulluttaa sinut."	24. Kuin hän näin edestänsä vastasi, sanoi Festus suurella äänellä: Paavali, sinä hulluttelet, suuri oppi hulluttaa sinua.	26:24 COsca hän sencaltaisen wastauxen andoi/ sanoi Festus suurella änellä: Pawali/ sinä hulluttelet/ se suuri oppi hullutta sinua.
26:25 Mutta Paavali sanoi: "En ole hullu, korkea-arvoinen Festus, vaan puhun totuuden ja toimen sanoja.	25. Niin hän sanoi: en minä hulluttele, voimallinen Festus, vaan totuuden ja toimen sanoja puhun.	26:25 Nijn Pawali sanoi: en minä hulluttele (woimallinen Feste) waan totuden ja toimen sanoja puhun:
26:26 Kuningas kyllä nämä tietää, jonka tähden minä puhunkin hänelle rohkeasti. Sillä minä en usko minkään näistä asioista olevan häneltä salassa; eiväthän nämä ole missään syrjäsopeissa tapahtuneet.	26. Sillä kyllä kuningas nämät tietää, jonka tykönä minä myös rohkiasti puhun, ja en minä luule näistä mitään olevan häneltä salatun: sillä ei tämä ole loukkaassa tapahtunut.	26:26 Sillä kyllä Cuningas nämät tietä/ jonga tykönä minä myös rohkiast puhun/ ja minä luulen hänen caicki nämät tietäwän: sillä ei nämät ole salaisest tapahtunet.
26:27 Uskotko, kuningas Agrippa, profeettoja? Minä tiedän, että uskot."	27. Uskotkos, kuningas Agrippa, prophetat? minä tiedän, että uskot.	26:27 Uscotcos Cuningas Agrippa Prophetat? minä tiedän/ että uscot.
26:28 Niin Agrippa sanoi Paavalille: "Vähälläpä luulet taivuttavasi minut kristityksi."	28. Niin Agrippa sanoi Paavalille: ei paljo puutu, ettes minua saa kristityksi.	26:28 Nijn Agrippa sanoi Pawalille: ei paljo puutu ettes minua saa Christityxi. Pawali sanoi:

26:29 Mutta Paavali sanoi: "Toivoisin Jumalalta, että, olipa vähällä tai paljon, et ainoastaan sinä, vaan myös kaikki te, jotka minua tänään kuulette, tulisitte semmoiseksi, kuin minä olen, näitä kahleita lukuunottamatta."	29. Paavali sanoi: minä toivoisin Jumalalta, joko siitä puuttuis vähä eli paljo, että et ainoasti sinä, mutta myös kaikki, jotka minua tänäpäni kuulevat, tulisivat senkaltaiseksi kuin minäkin olen, paitsi näitä siteitä.	26:29 Minä anoisin Jumalalda/ ettei se puuttuis vähä eikä paljo/ ettet ainoastans sinä/ mutta myös caicki jotca minua tänäpäni cuulewat/ tulisit sencaltaisexi cuin minäkin olen/ paidzi näitä siteitä.
26:30 Niin kuningas nousi ja maaherra ja Bernike sekä ne, jotka istuivat heidän kanssansa.	30. Ja kuin hän nämät sanonut oli, nousi kuningas ylös, ja maanvanhin, ja Bernise, ja jotka heidän kanssansa istuneet olivat.	26:30 Ja cuin hän nämät puhunut oli/ nousi Cuningas ylös/ ja Maanwanhin/ ja Bernice/ ja jotca heidän cansans istunet olit.
26:31 Ja mennessään he puhuivat keskenänsä sanoen: "Tämä mies ei ole tehnyt mitään, mikä ansaitsisi kuoleman tai kahleet."	31. Ja kuin he menivät pois, puhuivat he keskenänsä, sanoen: eipä tämä mies ole mitään tehnyt, mikä kuoleman eli siteet ansainnut on.	26:31 Ja cuin he ercanit/ puhuit he keskenäns/ sanoden: eipä tämä mies ole mitän tehnyt/ cuin cuoleman eli sitet ansainnut on.
26:32 Ja Agrippa sanoi Festukselle: "Tämän miehen olisi voinut päästää irti, jos hän ei olisi vedonnut keisariin."	32. Mutta Agrippa sanoi Festukselle: kyllä tämä mies olis taidettu päästää, ellei hän olisi keisariin turvannut.	26:32 Nijn Agrippa sanoi Festuxelle: kyllä tämä mies taitaisin päästä/ ellei hän olis Keisarihin turwannut.
27 LUKU	27 LUKU	XXVII. Lucu .
27:1 Kun oli päätetty, että meidän oli purjehtiminen Italiaan, annettiin Paavali ja muutamat muut vangit erään Julius nimisen, keisarilliseen sotaväenosastoon kuuluvan sadanpäämiehen haltuun.	1. Mutta sittenkuin päätetty oli, että meidän piti Italiaan purjehtiman, antoivat he Paavalin muiden vankien kanssa yhden sadanpäämiehen haltuun, joka kutsuttiin Julius, keisarin sotajoukosta.	27:1 MUtta sijttecuin päätetty oli/ että meidän piti Italiaan purjehtiman/ annoit he Pawalin muiden fangein cansa yhden Sadanpäämiehen haldun joca cudzuttin Julius/ Keisarin sotajoucosta.
27:2 Ja me astuimme adramyttiläiseen laivaan, jonka oli määrä purjehtia Aasian rannikkopaikkoihin, ja lähdimme merelle, ja seurassamme oli Aristarkus, makedonialainen Tessalonikasta.	2. Kuin me siis astuimme Adramytin haahteen, ja meidän piti purjehtiman Asian ohitse, laskimme me ulos maalta. Ja meidän kanssamme oli Aristarkus, Makedonian mies, Tessalonikasta.	27:2 Cosca me sijs astuimma Adramytin hahten/ ja meidän piti purjehtiman Asian ohidze/ laskimma me maalda. Ja meidän cansam oli Aristarchus/ Macedonian mies/ Tessalonicasta/
27:3 Seuraavana päivänä laskimme Siidoniin. Ja Julius kohteli Paavalia ystävällisesti ja salli hänen mennä ystäviensä luo hoitoa saamaan.	3. Ja me tulimme toisena päivänä Sidoniin. Ja Julius meni hyvästi Paavalin kanssa, ja salli hänen mennä ystäväinsä tykö ja heiltä holhottaa.	27:3 Ja me tulimma toisna päiwänä Sidonijn. Ja Julius meni hywäst Pawalin cansa/ ja salli hänen mennä ystäwäins tygö/ ja heildä holhotta.

27:4 Ja sieltä laskettuamme merelle purjehdimme Kypron suojaan, koska tuulet olivat vastaiset.	4. Ja kuin me sieltä laskimme ulos, niin me purjehdimme Kyprin ohitse, että vastatuulet olivat.	27:4 Ja cuin me siellä laskimma/ nijn me purjehdimma Cyprin ohidze: että wasta tuulet olit/
27:5 Ja kun olimme merta purjehtien sivuuttaneet Kilikian ja Pamfylia, tulimme Myrraan, joka on Lykiassa.	5. Ja kuin me olimme purjehtineet yli meren, joka Kilikian ja Pamphilian kohdalla on, ja tulimme Myraan, joka on Lykiassa,	27:5 Ja cuin me sen meren/ joca Cilician ja Pamphilian cohdalla on/ ylidze purjehdimma/ ja tulimma Myraan/ joca Lycias on.
27:6 Siellä sadanpäämies tapasi aleksandrialaisen laivan, jonka oli määrä purjehtia Italiaan, ja siirsi meidät siihen.	6. Niin löysi sadanpäämies siellä yhden Aleksandrialaisen haahden, joka Italiaan purjehti, ja pani meidät siihen.	27:6 Ja siellä sai Sadanpäämies kijnni yhden Alexandrian haahden/ joca Italiaan purjehti/ johon hän pani meidän.
27:7 Ja monta päivää me purjehdimme hitaasti ja pääsimme vaivoin Knidon kohdalle. Ja kun tuulelta emme päässeet sinne, purjehdimme Salmonen nenitse Kreetan suojaan.	7. Kuin me monta päivää hitaasti purjehdimme ja tuskalla Knidon saavutimme, ettemme päässeet tuulelta, niin me purjehdimme Kretan alle, Salmoneen päin.	27:7 Cosca me monda päiwä hitast purjehdimma ja tuscalla Gnidumijn saawutimma (wastatuulen tähden) nijn me purjehdimma Cretan ala/ Salmonen tykönä/
27:8 Ja vaivoin kuljettuamme liki sen rantaa saavuimme erääseen paikkaan, jonka nimi oli Kauniit Satamat ja jonka lähellä Lasaian kaupunki oli.	8. Ja kuin me tuskin sen ohitse pääsimme, niin me tulimme yhteen paikkaan, joka Kauniiksi satamaksi kutsutaan, jota läsnä oli Lasean kaupunki.	27:8 Ja tulimma tuscalla sen ohidze/ nijn me tulimma yhten paickan joca caunixi satamaxi cudzutan/ ja oli läsnä Lasean Caupungita.
27:9 Mutta kun paljon aikaa oli kulunut ja purjehtiminen jo oli vaarallista, sillä paastonaikakin oli jo ohi, varoitti Paavali heitä	9. Koska paljo aikaa oli kulunut, ja purjehdus oli vaarallinen, ja paaston aika oli jo kulunut, neuvoi Paavali heitä,	27:9 COsca paljo aica oli culunut/ ja purjehdus oli jo vaarallinen/ ja Paaston aica oli jo culunut/ neuwoi Pawali heitä/ sanoden:
27:10 ja sanoi: "Miehet, minä näen, että purjehtiminen käy vaivalloiseksi ja vaaralliseksi, ei ainoastaan lastille ja laivalle, vaan myös meidän hengellemme."	10. Sanoen: armaat miehet! minä näen, että purjehdus tulee vaaralliseksi ja vahingolliseksi, ei ainoastaan kalulle ja haahdelle, mutta myös meidän hengellemme.	27:10 Armat miehet/ minä näen/ että purjehdus tahto olla vaarallinen ja wahingolinen ei ainoastans calulle ja hahdelle/ mutta myös meidän hengellem.
27:11 Mutta sadanpäämies uskoi enemmän perämiestä ja laivanisäntää kuin Paavalin sanoja.	11. Mutta sadanpäämies uskoi enemmän haahdenhaltiaa ja peränpitäjää kuin Paavalin sanoja.	27:11 Mutta Sadanpäämies uscoi enämmin Hahdenhaldiata ja Peränpitäjätä/ cuin Pawalin sanoja.

27:12 Ja koska satama oli sopimaton talvehtimiseen, olivat useimmat sitä mieltä, että heidän oli sieltä lähdettävä, voidakseen ehkä päästä talvehtimaan Foiniksiin, erääseen Kreetan satamaan, joka antaa lounaaseen ja luoteeseen päin.	12. Ja kuin ei satama ollut sovelias yli talvea olla, niin he enimmitten mielistyivät siihen neuvoon, että sieltä piti laskettaman pois, jos he jollakin muotoa olisivat voineet tulla Phoinikaan talvea pitämään, joka on Kretan satama, etelälänteä ja luodepohjaa päin.	27:12 Ja cuin ei satama ollut sowelias yli talwe olla/ nijn he enimmitten mielistyit siihen neuwoon/ että sieldä piti poislaskettaman/ jos he jollakin muoto olisit woinet tulla Phenician talwimaahan. Joca on Cretan satama etelä lände ja luodepohja päin.
27:13 Ja kun etelätuuli alkoi puhaltaa, luulivat he pääsevänsä tarkoituksensa perille, nostivat ankkurin ja kulkivat aivan likitse Kreetaa.	13. Mutta kuin etelätuuli rupesi puhaltamaan, luulivat he aikomisensa käyvän edes, läksivät matkaan ja purjehtivat Kretan ohitse lähempänä maata.	27:13 Mutta cuin Etelätuuli rupeis puhaldaman/ luulit he heilläns myödaïsen olewan. Ja cosca he läxit Assosta/ purjehdit he Cretan ohidze.
27:14 Mutta ennen pitkää syöksyi saaren päällitse raju tuuli, niin sanottu koillismyrsky.	14. Mutta ei kauvan aikaa jälkeen löi sen päälle ankara puuskatuuli, joka itäpohjaksi kutsutaan.	27:14 Mutta ei cauwan aica jälken/ nousi taas meitä wastan Itäpohjast tuulispää/
27:15 Kun laiva ryöstäytyi sen mukaan eikä voinut nousta tuuleen, jätimme sen valtoihinsa ja jouduimme tuuliajolle.	15. Ja kuin haaksi tuli sen valtaan eikä voinut tuulta vastaan seisoa, laskimme me sen tuulen haltuun kulkemaan.	27:15 Ja cuin haaxi tuli waldan/ eikä woinut tuulen tähden ojendua/ laskimma me sen tuulen haldun culkeman.
27:16 Ja päästyämme erään pienen, Klauda nimisen saaren suojaan me töintuskin saimme venheen korjuuseen.	16. Ja kuin me tulimme yhden vähän saaren alle, joka kutsutaan Klauda, saimme me tuskalla venheesen ruveta,	27:16 Ja tulimma yhden saaren tygö/ joca cudzutan Clauda/ ja saimme tuscalla wenhesen ruweta/
27:17 Vedettyään sen ylös he ryhtyivät varokeinoin ja sitoivat laivan ympäri köysiä, ja kun pelkäsivät ajautuvansa Syrteihin, laskivat he purjeet alas, ja niin he ajelehtivat.	17. Jonka me otimme avuksemme ja sidoimme haahteen, peljäten, ettei sen pitänyt kariin sattuman; ja he laskivat alas purheen ja antoivat kulkea.	jonga me otimme awuxem/ 27:17 Ja sidoimme hahten/ peljäten ettei hänen pitänyt carijn sattuman/ ja he ulosheitit astiat/ ja annoit culke.
27:18 Mutta kun rajuilma ankarasti ahdisti meitä, heittivät he seuraavana päivänä lastia mereen,	18. Mutta koska suuri ilma kävi päälle, heittivät he toisena päivänä kalun ulos.	27:18 Cosca suuri ilma päällekäwi/ heitit he toisna päiwänä calun ulos.
27:19 ja kolmantena päivänä he omin käsin viskasivat mereen laivan kaluston.	19. Ja kolmantena päivänä heitimme me omilla käsillämme ulos haahden kaluja.	27:19 Ja colmandena päiwänä heitimmä me omilla käsilläm ulos hahden caluja.
27:20 Mutta kun ei aurinkoa eikä tähtiä näkynyt moneen päivään ja kova myrsky painoi, katosi meiltä viimein kaikki pelastumisen toivo.	20. Mutta kuin emme monena päivänä aurinkoa emmekä tähtiä nähneet, eikä vähin ilma meidän päallemme käynyt, niin meidän elämämme toivo oli jo kaikki pois.	27:20 Mutta cuin en me monena päiwänä Auringota engä tähte nähnet/ eikä vähin ilma meitä wastan ollut/ nijn meidän elämämme toiwo oli jo caicki pois.

27:21 Kun oli oltu kauan syömättä, niin Paavali nousi heidän keskellään ja sanoi: "Miehet, teidän olisi pitänyt noudattaa minun neuvoani eikä lähteä Kreetasta; siten olisitte säästyneet tästä vaivasta ja vahingosta.	21. Ja koska me kauvan aikaa olimme syömättä, silloin seisoj Paavali heidän keskellensä ja sanoi: miehet, teidän olisi tullut minua kuulla ja ei Kretasta laskea ulos, että me olisimme vältäneet tainkaltaisen tuskan ja vahingon.	27:21 JA cosca me cauwan aica olimma syömätä nousi Pawali heidän keskellens/ ja sanoi: Miehet/ se olisi ollut cohtullinen/ että te olisitte minua cuullet/ ja ette Cretasta poislaskenet/ ja saatitte meille taincaltaisen tuscan ja wahingon.
27:22 Mutta nyt minä kehoitan teitä olemaan rohkealla mielellä, sillä ei yksikään teistä huku, ainoastaan laiva hukkuu.	22. Ja nytkin minä neuvon teitä, olkaat hyvässä uskalluksesta, ei teistä yksikään huku, vaan ainoastaan haaksi.	27:22 Ja nytkin minä neuwon teitä/ olcat hywäs uscalluxes/ ei teistä yxikän huckan tule/ mutta ainoastans haaxi.
27:23 Sillä tänä yönä seisoj minun tykönäni sen Jumalan enkeli, jonka oma minä olen ja jota minä myös palvelen,	23. Sillä minun tykönäni seisoj tänä yönä Jumalan enkeli, jonka oma minä olen, jota minä myös palvelen,	27:23 Sillä minun tykönäni seisoj tänä yönä Jumalan Engeli/ jonga oma minä olen/ jota minä palwelen/
27:24 ja sanoi: 'Älä pelkää, Paavali, keisarin eteen sinun pitää menemän; ja katso, Jumala on lahjoittanut sinulle kaikki, jotka sinun kanssasi purjehtivat.'	24. Ja sanoi: älä pelkää, Paavali, sinä pitää keisarin eteen asetettaman, ja katso, Jumala on sinulle lahjoittanut ne kaikki, jotka sinun kanssas purjehtivat.	ja sanoi: älä pelkä Pawali/ sinun pitää Keisarin eteen asetettaman. 27:24 Ja cadzo/ Jumala on sinulle lahjoittanut ne caicki cuin sinun cansas purjehtiwat.
27:25 Olkaa sentähden rohkealla mielellä, miehet; sillä minulla on se usko Jumalaan, että niin käy, kuin minulle on puhuttu.	25. Sentähden miehet, olkaat hyvässä uskalluksessa! Sillä minä uskon Jumalan päälle, että se niin tapahtuu, kuin minulle sanottu on.	27:25 Sentähden miehet/ älkät peljätkö: sillä minä uscon Jumalan päälle/ että se nijn tapahtu cuin minulle sanottu on:
27:26 Mutta jollekin saarelle meidän täytyy viskautua."	26. Mutta yhteen luotoon pitää meidän kulkeman.	27:26 Mutta yhten luoton pitää meidän culkeman.
27:27 Ja kun tuli neljästoista yö meidän ajelehtiessamme Adrianmerellä, tuntui merimiehistä keskiyön aikaan, että lähestyttiin jotakin maata.	27. Kuin neljästoistakymmenes yö joutui, ja me ajeltiin Adrian merellä, äkkäsivät haaksimiehet puoliyön aikaan jonkun maan heitä lähestyvän,	27:27 COsca neljästoistakymmenes yö joudui/ tulimma me puoliyön aican Adriaan/ ja haaximiehet luulit näkewäns jongun maacunnan.
27:28 Ja luodattuaan he huomasivat syvyyden olevan kaksikymmentä sylvä, ja vähän matkaa kuljettuaan he taas luotasivat ja huomasivat syvyyden viideksitoista syleksi.	28. Ja heittivät ulos luotirihman ja löysivät kaksikymmentä kyynärää syväksi; kuin he tulivat vähää edemmä, heittivät he taas ulos luotirihman ja löysivät viisitoistakymmentä kyynärää.	27:28 Ja he heitit ulos luodirihman/ ja löysit caxikymmendä kynärätä sywäxi/ cosca he tulit wähä edemmä/ nackaisit he taas ulos luodirihman/ ja löysit wijsitoistakymmendä kynärätä.

27:29 Ja kun he pelkäsivät meidän viskautuvan karille, laskivat he laivan perästä neljä ankkuria ja odottivat ikävöiden päivän tuloa.	29. Niin he pelkäsivät joutuvansa johonkuhun kariin, ja heittivät ulos neljä ankkuria perältä hahta, ja toivoivat päivän koittavan.	27:29 Nijn he pelkäisit louckanduwan johongun carihin/ ja heitit ulos neljä Anckurita peräldä hahtia/ ja toiwoit päivän coittawan.
27:30 Mutta merimiehet yrittivät paeta laivasta ja laskivat venheen mereen sillä tekosyillä, että muka aikoivat keulapuolesta viedä ulos ankkureita.	30. Mutta kuin haaksimiehet pyysivät haahdesta paeta, ja lykkäsivät venheen mereen, sanoen että he tahtoivat ankkuria viedä ulos haahden keulasta,	27:30 Mutta cuin haaximiehet pyysit hahdest paeta/ lyckäisit he wenhen mereen/ sillä ajatuxella/ että he tahtoit Anckurita wiedä ulos hahden keulasta.
27:31 Silloin Paavali sanoi sadanpäämiehelle ja sotilaille: "Jos nuo eivät pysy laivassa, niin te ette voi pelastua."	31. Niin Paavali sanoi sadanpäämiehelle ja sotamiehille: ellei nämät haahdessa pysy, ette suinkaan henkeänne pelasta.	27:31 Nijn Pawali sanoi Sadanpäämiehelle/ ja sotamiehille: ellei nämät hahdes pysy/ et te suingan hengenne päästä.
27:32 Silloin sotamiehet hakkasivat poikki venheen köydet ja päästivät sen menemään.	32. Niin sotamiehet hakkasivat poikki venheen pestin, ja antoivat sen pudota.	27:32 Nijn sotamiehet hackaisit pois wenhen pestin/ ja annoit sen pudota.
27:33 Vähää ennen päivän tuloa Paavali kehoitti kaikkia nauttimaan ruokaa, sanoen: "Tänään olette jo neljättötoista päivää odottaneet ja olleet syömättä ettekä ole mitään ravintoa ottaneet.	33. Ja kuin päivä rupesi valkenemaan, neuvoi Paavali kaikkia heitä ruokaa ottamaan, sanoen: tänäpä on neljästoistakymmenes päivä, kuin te odottaneet olette, ja syömättä olleet, ja ette mitään ole tyköne ottaneet:	27:33 JA cuin päiwä rupeis walkeneman/ neuwai Pawali caickia heitä ruoca ottaman/ sanoden: tänäpä on neljästoistakymmenes päiwä/ cuin te odottanet oletta/ ja syömätä ollet/ ja ette mitän ole tygönne ottanet/
27:34 Sentähden minä kehoitan teitä nauttimaan ruokaa, sillä se on tarpeen meidän pelastuaksemme; sillä ei yhdeltäkään teistä ole hiuskarvaakaan päästä katoava."	34. Sentähden neuvon minä teitä ruokaa ottamaan, joka on teille terveydeksi; sillä ei yhdenkään teidän päästänne ole hiuskarva putoova.	27:34 Sentähden neuwon minä teitä ruoca ottaman/ joca on teille terweydexi/ sillä ei yhdengän teidän päästän pidä hiuscarwacan catoman.
27:35 Tämän sanottuaan hän otti leivän ja kiitti Jumalaa kaikkien nähden, mursi ja rupesi syömään.	35. Ja kuin hän sen oli sanonut, otti hän leivän, ja kiitti Jumalaa kaikkein nähden, mursi, ja rupesi syömään.	27:35 Ja cosca hän sen oli sanonut/ otti hän leiwän/ ja kijtti Jumalata caickein nähden/ mursi/ ja rupeis syömän.
27:36 Silloin kaikki tulivat rohkealle mielelle ja ottivat hekin ruokaa.	36. Ja kuin he kaikki itsensä vahvistivat, rupesivat he myös syömään.	27:36 Nijn he caicki wircoisit/ ja rupeisit myös syömän.
27:37 Ja meitä oli laivassa kaikkiaan kaksisataa seitsemänkymmentä kuusi henkeä.	37. Mutta meitä oli haahdessa kaikki yhteen kaksisataa ja kuusikahdeksattakymmentä henkeä.	27:37 Mutta meitä oli hahdesa caicki yhten/ caxi sata seidzemenkymmendä ja cuusi henge.

27:38 Ja kun he olivat tulleet ravituiksi, kevensivät he laivaa heittämällä viljan mereen.	38. Ja kuin he olivat ravitut, kevensivät he haahden ja heittivät jyvät mereen.	27:38 Ja cosca he olit rawitut/ kewensit he hahte/ ja heitit jywät mereen.
27:39 Päivän tultua he eivät tunteneet maata, mutta huomasivat lahden, jossa oli sopiva ranta; siihen he päättivät, jos mahdollista, laskea laivan.	39. Mutta kuin päivä tuli, niin ei he tunteneet maata, mutta havaitsivat lahden, jossa ranta oli, jonka päälle he mielivät antaa haahden ajaa, jos he olisivat taitaneet.	27:39 COsca päiwä oli/ nijn ei he tundenet maata/ mutta astaitzit yhden lahden/ jonga randan he ajattelit hahden culkewan/ jos mahdollinen olis.
27:40 Ja he hakkasivat ankkuriköydet poikki ja jättivät ankkurit mereen; samalla he päästivät peräsinten nuorat, nostivat keulapurjeen tuuleen ja ohjasivat rantaa kohti.	40. Ja kuin he ankkurit olivat ottaneet ylös, läksivät he mereen ja päästivät perälautain siteet, ja asettivat purjeen tuuleen, ja antoivat juosta rantaa kohden.	27:40 Ja cuin he Anckurit olit ylösottanet/ läxit he mereen/ ja päästit styrin sitet/ ja asetit purjen tuuleen/ ja annoit juosta randa cohden.
27:41 Mutta he joutuivat riutalle ja antoivat laivan törmätä siihen; keulapuoli tarttui kiinni ja jäi liikkumattomaksi, mutta peräpuoli hajosi aaltojen voimasta.	41. Vaan kuin me tulimme yhden niemen tykö, loukkaantui haaksi, ja sen keula tarttui kiinni ja jäi seisomaan, mutta kastari tuli valallensa aaltoin väestä.	27:41 Ja cosca me tulimma yhden niemen tygö/ louckandui haaxi/ ja sen keula jäi carin päälle. Mutta castari tuli wallallens aldoin väestä.
27:42 Niin sotamiehillä oli aikomus tappaa vangit, ettei kukaan pääsisi uimalla karkuun.	42. Mutta sotamiesten neuvo oli vankeja tappa, ettei joku uiden olisi karannut pois.	27:42 Mutta sotamiesten neuwo oli fangeja tappa/ ettei jocu uiden poiscarçais.
27:43 Mutta sadanpäämies, joka tahtoi pelastaa Paavalin, esti heidät siitä aikeesta ja käski uimataitoisten ensiksi heittäytyä veteen ja lähteä maihin	43. Mutta sadanpäämies tahtoi Paavalia vapahtaa, ja esti heidät siitä neuvosta, ja käski niitä, jotka uida taisivat, että he ensin itsensä antaisivat ulos ja maalle pääsisivät.	27:43 Mutta Sadanpäämies tahdoi Pawalita wapahta/ ja asetti heidän sijtä neuwosta. Ja käski ne cuin uida taisit ensin idzens maan puoleen anda.
27:44 ja sitten muiden, minkä laudoilla, minkä laivankappaleilla. Ja näin kaikki pelastuivat maalle.	44. Mutta muita lautain päällä, muutamia taas haahden kappaleilla (kulkea). Ja niin tapahtui, että jokainen tuli hengissä maalle.	27:44 Ja muita laitain päälle/ muutamita taas hahden cappalilla. Ja tapahdui että jocainen hengi tuli terwenä maalle.
28 LUKU	28 LUKU	XXVIII. Lucu .
28:1 Kun olimme pelastuneet, niin me sitten saimme tietää, että saaren nimi oli Melite.	1. Ja kuin he terveinä päässeet olivat, tunsivat he, että se luoto Meliteksi kutsutaan.	28:1 JA cosca me pääsnet olimma/ tunsimma me sen luodon Melitexi.

<p>28:2 Ja sen asukkaat osoittivat meille suurta ystävällisyyttä: he sytyttivät nuotion ja ottivat meidät kaikki sen ääreen, kun oli ruvennut satamaan ja oli kylmä.</p>	<p>2. Mutta se kansa osoitti meille ei vähintä rakkauden halua; sillä he tekivät meille valkian, ja kaikki ottivat vastaan meidät, sen sateen ja vilun tähden, joka meidän päällemme tuli.</p>	<p>Mutta ei se Canssa osottanut meille vähindä cunniata: 28:2 Sillä he teit meille walkian/ ja caicki meidän wastanotit/ sen saten ja wilun tähden cuin meidän päällemme tuli.</p>
<p>28:3 Mutta Paavali kokosi kasan risuja, ja kun hän pani ne nuotioon, tuli kyykäärme kuumuuden tähden esiin ja kävi kiinni hänen käteensä.</p>	<p>3. Mutta kuin Paavali kokosi kasan risuja ja pani valkiaille, tuli yksi kärke palavuudesta ja karkasi hänen käteensä.</p>	<p>28:3 COsca Pawali cocois risuja ja pani walkialle/ tuli yxi kärke palawudesta/ ja carcais Pawalin käteen.</p>
<p>28:4 Kun asukkaat näkivät tuon elukan riippuvan kiinni hänen kädessään, sanoivat he toisilleen: "Varmaan tuo mies on murhaaja, koska kostotar ei sallinut hänen elää, vaikka hän pelastuikin merestä."</p>	<p>4. Kuin kansa näki kärkeen riippuvan hänen kädessänsä, sanoivat he keskenänsä: kaiketi tämä ihminen on miehentappaja, jota ei koston jumalatar saali elää, vaikka hän on meren hädästä päässyt.</p>	<p>28:4 Cosca Canssa näki kärkeen riippuvan hänen kädesänsä/ sanoit he keskenänsä: Caiketi tämä ihminen on miehentappaja/ jota ei costo salli elä/ waicka hän on meren hädästä päässyt.</p>
<p>28:5 Mutta hän pudisti elukan tuleen, eikä hänelle tullut mitään vahinkoa.</p>	<p>5. Mutta hän pudisti kärkeen tuleen eikä mitään kipua tuntenut.</p>	<p>28:5 Mutta hän pudisti kärkeen tuleen/ eikä mitän kipua tuntenut.</p>
<p>28:6 Ja he odottivat hänen ajettuvan tai äkisti kaatuvan kuolleena maahan. Mutta kun he olivat kauan odottaneet ja näkivät, ettei hänelle mitään paha tapahtunut, muuttivat he mielensä ja sanoivat hänen olevan jumalan.</p>	<p>6. Mutta he odottivat hänen ajettuvan eli kohta maahan lankeevan ja kuolevan; vaan kuin he kauvan sitä odottivat ja näkivät, ettei hänelle mitään vahinkoa tapahtunut, saivat he toisen mielen ja sanoivat hänen jumalaksi.</p>	<p>28:6 Mutta he odotit hänen ajettuvan eli cohta maahan langewan ja cuolewan. Ja cuin he cauwan sitä odotit/ näit he ettei hänen mitän wahingota tapahtunut/ ja nijh he sait toisen mielen/ ja luulit hänen Jumalaxi.</p>
<p>28:7 Lähellä sitä paikkaa oli saaren ensimmäisellä miehellä, jonka nimi oli Publius, maatiloja. Hän otti meidät vastaan ja piti meitä ystävällisesti kolme päivää vierainansa.</p>	<p>7. Mutta vähän matkan takana siitä olivat sen luodon päämiehellä, jonka nimi oli Publius, maakartanot, joka meitä otti vastaan ja piti meidän kunniallisesti vierainansa kolme päivää.</p>	<p>28:7 MUtta vähän matcan tacana sijtä oli sen luodon Päämiehellä Publiuxella yxi maancartano/ joca meitä wastanotti/ ja piti meidän cunniallisest wierasnans colme päiwä.</p>
<p>28:8 Ja Publiuksen isä makasi sairaana kuumeessa ja punataudissa; ja Paavali meni hänen luoksensa, rukoili ja pani kätensä hänen päälleen ja paransi hänet.</p>	<p>8. Niin tapahtui, että Publiuksen isä sairasti vilutautia ja vatsankipua, jonka tykö Paavali meni, rukoili ja pani kätensä hänen päällensä, ja paransi hänen.</p>	<p>28:8 Nijn tapahdui että Publiuxen Isä sairasti wilutautia ja wadzankipua. Jonga tygö Pawali meni/ rucoili ja pani kätens hänen päällens/ ja paransi hänen.</p>
<p>28:9 Kun tämä oli tapahtunut, tulivat muutkin sairast, mitä saarella oli, ja heidät parannettiin.</p>	<p>9. Kuin siis se oli tehty, tulivat myös muut sairast siitä luodosta, ja parannettiin,</p>	<p>28:9 Cosca se oli tehty/ tulit myös muut sairast sijtä luodosta ja parattin.</p>

28:10 He osoittivat meille myös monin tavoin kunniaa, ja lähtiessämme merelle he panivat mukaan, mitä tarvitsimme.	10. Jotka myös meille tekivät paljon kunniaa, ja kuin me sieltä purjehdimme, panivat he meidän myötämme, mitä me tarvitsimme.	28:10 Jotca meille teit suuren cunnian. Ja cuin me sieldä purjehdimma/ ewästit he meitä.
28:11 Kolmen kuukauden kuluttua me purjehdimme sieltä aleksandrialaisessa laivassa, joka oli talvehtinut saarella ja jolla oli merkinä Kastorin ja Polluksin kuva.	11. Mutta kolmen kuukauden perästä purjehdimme me sieltä Aleksandrian haahdessa, joka sen luodon tykönä oli talvea pitänyt, jolla oli lipun merkki kaksoinen.	28:11 Mutta colmen Cuucauden perästä/ purjehdimma me matcam Alexandrian hahdesa/ joca sen luodon tykönä oli talwe pitänyt/ josa caxoisen mercki oli.
28:12 Ja me laskimme maihin Syrakuusassa ja viivyimme siellä kolme päivää,	12. Ja kuin me tulimme Syrakusaan, olimme me siellä kolme päivää.	28:12 Ja cuin me tulimma Syracusaan/ olimma me siellä colme päiwä.
28:13 ja sieltä me kierrettyämme saavuimme Reegioniin, ja kun yhden päivän perästä nousi etelätuuli, tulimme seuraavana päivänä Puteoliin.	13. Ja kuin me sieltä ympäri purjehdimme ja tulimme Regioon, ja päivää jälkeen puhalsi lounatuuli, niin että me toisena päivänä tulimme Puteoliin.	28:13 Ja cuin me sieldä ymbäri purjehdimma/ ja tulimma Rhegioon/ ja päiwä jälken puhalsi Lounat tuuli/ nijn että me toisna päiwänä tulimma Puteolijn.
28:14 Siellä tapasimme veljiä, jotka pyysivät meitä viipymään heidän tykönänsä seitsemän päivää. Ja sitten me lähdimme Roomaan.	14. Kuin me sieltä löysimme veljet, niin meitä rukoiltiin olemaan heidän tykönänsä seitsemän päivää; ja niin me tulimme Roomiin.	28:14 Sieldä me löysimmä weljet/ ja meitä rucoildin oleman heidän tykönäns seidzemen päiwä/ ja nijn me tulimma Romijn.
28:15 Ja kun veljet siellä saivat kuulla meistä, tulivat he meitä vastaan Appii Forumiin ja Tres Tabernaen kohdalle saakka; ja heidät nähdessään Paavali kiitti Jumalaa ja sai rohkeutta.	15. Ja kuin siellä veljet kuulivat meistä, tulivat he meitä vastaan hamaan Appiforuun ja Tretaberniin. Kuin Paavali heidät näki, kiitti hän Jumalaa ja sai uskalluksen.	28:15 Ja cosca siellä weljet cuulit meistä/ tulit he meitä wastan/ haman Appiforun ja Tretabernijn. Cosca Pawali heidän näki/ kijtti hän Jumalata/ ja sai uscalluxen.
28:16 Ja kun tulimme Roomaan, sallittiin Paavalin asua erikseen häntä vartioivan sotamiehen kanssa.	16. Mutta kuin me Roomiin tulimme, antoi sadanpäämies vangit sodanpäämiehen haltuun. Mutta Paavali sallittiin olevan itsellensä yhden sotamiehen kanssa, joka hänestä otti vaarin.	28:16 Mutta cuin me Romijn tulimma/ andoi Sadanpäämies fangit Sotanpäämiehen haldun. Mutta Pawali sallittin oleman idzelläns yhden sotamiehen cansa/ joca hänestä otti waarin.

<p>28:17 Kolmen päivän kuluttua Paavali kutsui kokoon juutalaisten ensimmäiset. Ja kun he olivat kokoontuneet, sanoi hän heille: "Miehet, veljet! Vaikka en ole mitään tehnyt kansaamme tai isiemme tapoja vastaan, annettiin minut kuitenkin Jerusalemissa vankina roomalaisten käsiin.</p>	<p>17. Niin tapahtui kolmen päivän jälkeen, että Paavali kutsui kokoon ylimmäiset Juudalaisista. Ja kuin he tulivat kokoon, sanoi hän heille: miehet, veljet, vaikka en minä ole mitään tehnyt kansaa eli isäin säätyjä vastaan, kuitenkin olen minä sidottuna annettu Jerusalemissa Roomalaisten käsiin,</p>	<p>28:17 NIjn tapahdui colmannen päiwän jälken/ että Pawali cudzui cocon ylimmäiset Judalaisista. Ja cosca he tulit cocon/ sanoi hän heille: Miehet weljet/ waicka en minä ole mitän tehnyt Canssa wastaan/ eli Isäin säätyä wastaan/ cuitengin olen minä sidottuna annettu Jerusalemissa Romarein käsijn/</p>
<p>28:18 Ja kun he olivat minua tutkineet, tahtoivat he päästää minut irti, koska en ollut tehnyt mitään kuoleman rikosta.</p>	<p>18. Jotka, koska he olivat minun tutkineet, tahtoivat minua päästää, ettei yhtään hengen rikosta minussa ole.</p>	<p>28:18 Jotca/ cosca he olit minun tutkinet/ tahdoit minua päästä/ ettei he mitän hengen ricosta minusa löynnet.</p>
<p>28:19 Mutta kun juutalaiset sitä vastustivat, oli minun pakko vedota keisariin; ei kuitenkaan niin, että minulla olisi mitään kannetta kansaani vastaan.</p>	<p>19. Mutta koska Juudalaiset sitä vastaan sanoivat, täytyi minun turvata keisariin, ei niin, että minulla olisi jotakin kantamista minun kansani päälle.</p>	<p>28:19 Cosca Judalaiset sitä wastaan olit/ täydyi minun turwata Keisarijn/ ei että minulla oli candamist jotakin minun Canssani päälle.</p>
<p>28:20 Tästä syystä minä nyt olen kutsunut teidät, saadakseni nähdä ja puhutella teitä; sillä Israelin toivon tähden minä kannan tätä kahletta."</p>	<p>20. Tämän syyn tähden olen minä kutsunut teitä, että minä saisin teitä nähdä ja puhutella; sillä minä olen Israelin toivon tähden tällä kahleella sidottu.</p>	<p>28:20 Sentähden olen minä cudzunut teitä cocon/ että minä saisin teitä nähdä ja puhutella: sillä minä olen Israelin toiwon tähden tällä cahlella sidottu.</p>
<p>28:21 Niin he sanoivat hänelle: "Emme ole saaneet kirjeitä sinusta Juudean maalta, eikä kukaan tänne saapunut veli ole ilmoittanut eikä puhunut sinusta mitään pahaa.</p>	<p>21. Niin he sanoivat hänelle: emme ole kirjaa saaneet sinusta Juudeasta, ei myös yksikään veljistä ole sieltä tullut ja meille ilmoittanut, eikä jotakuta pahuutta sinusta puhunut.</p>	<p>28:21 NIjn he sanoit hänelle: en me ole kirja saanet Judeasta sinun puolestas/ ei myös yxikän weljistä ole sieldä tullut/ ja meille ilmoittanut/ eikä jotacuta pahutta sinusta puhunut.</p>
<p>28:22 Katsomme kuitenkin syytä olevan kuulla sinulta, mitä sinun mielessäsi on; sillä tästä lahkosta on meillä tiedossamme, että sitä vastaan kaikkialla kiistetään."</p>	<p>22. Mutta me tahdomme sinulta kuulla, mitä sinun mielessäs on; sillä tästä seurasta on meille tietävä, että sitä vastaan joka paikassa sanotaan.</p>	<p>28:22 Cuitengin tahdomma me sinulda cuulla mitäs aigoit: sillä tästä seurasta on meille kyllä tiettäwä/ että sitä jocapaicas wastaan ollan.</p>

<p>28:23 Ja he määräsivät hänelle päivän, ja silloin tuli heitä vielä useampia hänen luoksensa majapaikkaan. Ja näille hän aamuvarhaisesta iltaan saakka selitti ja todisti Jumalan valtakunnasta, lähtien Mooseksen laista ja profeetoista, saadakseen heidät vakuutetuiksi Jeesuksesta.</p>	<p>23. Ja kuin he olivat hänelle päivän määränneet, niin tuli monta hänen tykönsä majaan, joille hän selitti ja todisti Jumalan valtakunnasta, ja opetti heille Jeesuksesta, Moseksen laista ja prophetaista huomenesta ehtoosen asti.</p>	<p>28:23 Ja cuin he olit hänelle päivän määrännet/ nijn tuli monda hänen tygöns majaan/ joille hän selitti ja todisti Jumalan waldacunnast/ ja opetti heille Jesuxest/ Mosexen Laist ja Prophetaist/ huomenest haman ehtosen asti.</p>
<p>28:24 Niin se, mitä sanottiin, sai toiset vakuutetuiksi, mutta toiset eivät uskoneet.</p>	<p>24. Ja muutamat uskoivat ne, mitkä sanottiin, mutta muutamat ei uskoneetkaan.</p>	<p>28:24 Ja muutamat uscoit hänen sanans/ mutta muutamat ei usconetcan.</p>
<p>28:25 Ja kun he olivat keskenään erimielisiä, erosivat he toisistaan, Paavalin sanoessa ainoastaan nämä sanat: "Oikein on Pyhä Henki puhunut profeetta Esaiaan kautta teidän isillenne,</p>	<p>25. Mutta kuin he tulivat riitaisiksi keskenänsä, menivät he matkaansa, että Paavali oli yhden sanan sanonut: Pyhä Henki on oikein meidän isillemme Jesaias prophetan kautta puhunut,</p>	<p>28:25 MUTta cuin he tulit rijtaisexi keskenäns/ menit he matcans/ että Pawali oli yhden sanan sanonut: Pyhä Hengi on oikein meidän Isillem Esaian Prophetan cautta sanonut:</p>
<p>28:26 sanoen: 'Mene tämän kansan luo ja sano: Kuulemalla kuulkaa älkääkää ymmärtäkö, näkemällä nähkää älkääkää käsittäkö.</p>	<p>26. Sanoen: mene tämän kansan tykö ja sano: korvillanne pitää teidän kuuleman ja ei ymmärtämän, ja silmillänne pitää teidän näkemän ja ei tunteman;</p>	<p>28:26 Mene tämän Canssan tygö/ ja sano: corwillanne pitä teidän cuuleman/ ja ei ymmärtämän/ ja silmillänne pitä teidän näkemän/ ja ei tundeman:</p>
<p>28:27 Sillä paatunut on tämän kansan sydän, ja korvillaan he työläästi kuulevat, ja silmänsä he ovat ummistaneet, että he eivät näkisi silmillään, eivät kuulisi korvillaan, eivät ymmärtäisi sydämellään eivätkä kääntyisi ja etten minä heitä parantaisi.'</p>	<p>27. Sillä tämän kansan sydän on kovettunut, ja he kuulevat raskaasti korvillansa, ja panevat silmänsä umpeen, ettei he joskus silmillänsä näkisi, eikä korvillansa kuulisi, ei myös ymmärtäisi sydämellänsä, eikä kääntäisi heitänsä, että minä heitä parantaisin.</p>	<p>28:27 Sillä tämän Canssan sydän on cowettu/ ja he cuulewat rascast corwillans/ ja panewat silmänsä umben. Ettei he coscan silmilläns näkis eikä corwillans cuulis/ ei myös ymmärräis sydämelläns/ eikä käändäis heitäns/ että minä heitä autaisin.</p>
<p>28:28 Olkoon siis teille tiettävä, että tämä Jumalan pelastussanoma on lähetetty pakanoille; ja he kuulevat sen."</p>	<p>28. Niin olkoon se teille tiettävä, että tämä Jumalan autuus on lähetetty pakanoille, ja he myös sen kuulevat.</p>	<p>28:28 Nijn olcon se teille tiettävä/ että tämä Jumalan autuus on lähetetty pacanoille/ jotca sen cuulewat.</p>
	<p>29. Ja kuin hän näitä puhunut oli, läksivät Juudalaiset pois ja riitelivät paljo keskenänsä.</p>	<p>28:29 Ja cuin hän näitä puhunut oli/ läxit Judalaiset pois/ ja kyselit paljo keskenäns.</p>

<p>28:30 Ja Paavali asui omassa vuokra-asunnossaan kaksi täyttä vuotta ja otti vastaan kaikki, jotka hänen tykönsä tulivat;</p>	<p>30. Mutta Paavali oli täyttä kaksi ajastaikaa omassa palkkahuoneessansa ja otti kaikki vastaan, jotka hänen tykönsä tulivat,</p>	<p>28:30 Mutta Pawali oli täyttä caxi ajastaica omas palckahuonesans/ ja otti caicki wastan cuin hänen tygöns tulit/</p>
<p>28:31 ja hän julisti Jumalan valtakuntaa ja opetti Herran Jeesuksen Kristuksen tuntemista kaikella rohkeudella, kenenkään estämättä.</p>	<p>31. Ja saarnasi Jumalan valtakunnasta, ja opetti Herrasta Jesuksesta Kristuksesta kaikella uskalluksella, ja ei häntä yksikään kieltänyt.</p>	<p>28:31 Ja saarnais Jumalan waldacunnast/ ja opetti HERrasta Jesuxesta Christuxesta caikella uscalluxella/ ja ei händä yxikän kieltänyt.</p>

PAAVALIN KIRJE ROOMALAISILLE	P. PAAVALIN EPISTOLA ROOMALAISILLE	P. Pawalin Epistola Romarein tygö .
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Paavali, Jeesuksen Kristuksen palvelija, kutsuttu apostoli, erotettu julistamaan Jumalan evankeliumia,	Paavali, Jesuksen Kristuksen palvelia, kutsuttu apostoliksi, eroitettu Jumalan evankeliumiin,	1:1 PAwali Jesuxen Christuxen Palwelia/ cudzuttu Apostolixi/ eroitettu Jumalan Evangeliumita saarnaman/
1:2 jonka Jumala on edeltä luvannut profeettainsa kautta pyhissä kirjoituksissa,	2. (Jonka hän on ennen prophetainsa kautta pyhissä Raamatuissa luvannut,)	1:2 Jonga hän on ennen Prophetains cautta pyhisä Ramatuisa luwannut.
1:3 hänen Pojastansa - joka lihan puolesta on syntynyt Daavidin siemenestä	3. Hänen Pojassansa, (joka on Davidin siemenestä lihan puolesta syntynyt,	1:3 Hänen Pojastans/ joca on Dawidin siemenestä lihan puolesta syndynyt.
1:4 ja pyhyiden hengen puolesta kuolleistanousemisen kautta asetettu Jumalan Pojaksi voimassa - Jeesuksesta Kristuksesta, meidän Herrastamme,	4. Ja on väkevästi ilmoitettu Jumalan Pojaksi pyhityksen hengen jälkeen, että hän on noussut ylös kuolleista,) se on, Jesuksesta Kristuksesta meidän Herrastamme,	1:4 Ja on wäkwästi ilmoitettu Jumalan Pojaxi sildä Hengeldä joca pyhittä/ että hän on ylösnosnut cuolluista/ se on/ Jesus Christus meidän HERram:
1:5 jonka kautta me olemme saaneet armon ja apostolinviran, että syntyisi uskon kuuliaisuus hänen nimeänsä kohtaan kaikissa pakanakansoissa,	5. Jonka kautta me olemme armon ja apostolin viran saaneet, uskon kuuliaisuudeksi, kaikkein pakanain seassa, hänen nimensä päälle,	1:5 Jonga cautta me olemma Armon ja Apostolin wiran saanet/ caickein pacanain seas/ Uscon cuuliaisudexi hänen Nimens päälle.
1:6 joihin tekin, Jeesuksen Kristuksen kutsumat, kuulutte:	6. Joista tekin olette Jesuksen Kristuksen kutsutut:	1:6 Joidenga lugusta tekin oletta/ jotca Jesus Christus on cudzunut.
1:7 kaikille Roomassa oleville Jumalan rakkaille, kutsutuille pyhille. Armo teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!	7. Kaikille, jotka Roomassa ovat, Jumalan rakkaille ja kutsutuille pyhille: armo olkoon teidän kanssanne, ja rauha Jumalalta meidän Isältämme ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!	1:7 Caikille/ jotca Romisa owat/ Jumalan rackaille/ ja cudzutuille Pyhille. Armo olcon teidän cansan/ ja Rauha Jumalalda meidän Isäldäm/ ja HERralda Jesuxelda Christuxelda.
1:8 Ensiksikin minä kiitän Jumalaani Jeesuksen Kristuksen kautta teidän kaikkien tähden, koska teidän uskoanne mainitaan kaikessa maailmassa.	8. Ensin kiitän minä Jumalaani, Jesuksen Kristuksen kautta, teidän kaikkein tähtenne, että teidän uskoanne kaikessa maailmassa mainitaan.	1:8 ENSin kijtän minä Jumalatani/ Jesuxen Christuxen cautta/ teidän caickein tähtenne/ että teidän uscoan caikesa mailmasa mainitan:
1:9 Sillä Jumala, jota minä hengessäni palvelen julistaen hänen Poikansa evankeliumia, on minun todistajani, kuinka minä teitä lakkaamatta muistan,	9. Sillä Jumala on minun todistajani, jota minä hengessäni hänen Poikansa evankeliumissa palvelen, että minä lakkaamatta teitä muistan,	1:9 Sillä Jumala on minun todistajan (jota minä hengesäni hänen Poicans Evangeliumis palwelen) että minä aina lackamat teitä muistan.
1:10 aina rukouksissani anoen, että minä jo vihdoinkin, jos Jumala tahtoo, pääsisin tulemaan teidän tyköne.	10. Rukoillen aina minun rukouksissani, että minä saisin jollakin tavalla vihdoin joskus, jos Jumala tahtoo, onnellisen tien tulla teidän tyköne.	1:10 Ja pyydän rucouxisani/ että minä saisin kerrangin/ jos Jumala tahto/ onnellisen tien tulla teidän tygöne.
1:11 Sillä minä ikävöitsen teitä nähdä, voidakseni antaa teille jonkun hengellisen lahjan, että te vahvistuisitte,	11. Sillä minä ikävöitsen teitä nähdä, että minä jotain hengellistä lahjaa teille jakaisin, että te vahvistetuksi tulisitte,	1:11 Sillä minä ikäwöidzen teitä nähdä/ että minä jotain hengellistä lahja teille jacaisin/ wahwistaxeni teitä.

1:12 Se on, että me yhdessä ollessamme virkistymme yhteisestä uskostamme, teidän ja minun.	12. Se on, että minä saisin ynnä teidän kanssanne lohdutuksen, uskon kautta, joka meillä keskenämme on, sekä teidän että minun.	1:12 Se on/ että minä saisin ynnä teidän cansan lohdutuxen/ Uscon cautta/ sekä teidän että minun.
1:13 Ja minä en tahdo, veljet, teiltä salata, että jo monesti olen päättänyt tulla teidän tyköne saadakseni jonkin hedelmän teidänkin keskuudestanne, niinkuin muidenkin pakanain, mutta olen ollut estetty tähän saakka.	13. Mutta en minä tahdo salata teiltä, rakkaat veljet, että minä olen usein aikonut tulla teidän tyköne, (ja olen tähän asti estetty) että minä teidänkin seassanne jonkun hedelmän saisin, niinkuin muidenkin pakanain seassa.	1:13 Mutta en minä tahdo teildä salata/ rackat veljet/ että minä olen usein ajatellut tulla teidän tygönne/ waicka minä olen tähänasti estetty/ että minä teidängin seasan jongun hedelmän saisin/ nijncuin pacanaingin seas.
1:14 Kreikkalaisille ja barbaareille, viisaille ja tyhmille minä olen velassa;	14. Minä olen velkapää Grekiläisille ja muukalaisille, viisaille ja tyhmille.	1:14 Minä olen welcapää Grekeille ja ei Grekeille/ wijsaille ja tyhmille.
1:15 omasta puolestani minä siis olen altis teillekin, Roomassa asuvaisille, julistamaan evankeliumia.	15. Sentähden niin paljo kuin minussa on, olen minä teillekin, jotka Roomissa olette, valmis evankeliumia saarnaamaan.	1:15 Sentähden nijn paljo cuin minusa on/ olen minä teillekin walmis Romisa Evangeliumita saarnaman.
1:16 Sillä minä en häpeä evankeliumia; sillä se on Jumalan voima, itsekullekin uskovalle pelastukseksi, juutalaiselle ensin, sitten myös kreikkalaiselle.	16. Sillä en minä häpee Kristuksen evankeliumia; sillä se on Jumalan voima itsekullekin uskovaiselle autuudeksi. Ensin Juudalaiselle, niin myös Grekiläiselle.	1:16 Sillä en minä häpe Christuxen Evangeliumita/ joca on Jumalan wäki/ idzecullengin uscowaiselle autuudexi. 1:17 Ensin Judalaiselle ja sijtte Grekille:
1:17 Sillä siinä Jumalan vanhurskaus ilmestyy uskosta uskoon, niinkuin kirjoitettu on: "Vanhurskas on elävä uskosta."	17. Sillä siinä se vanhurskaus, joka Jumalan edessä kelpaa, ilmoitetaan uskosta uskoon, niinkuin kirjoitettu on: vanhurskaan pitää elämän uskosta.	sillä sijnä julistetan se wanhurscaus/ joca Jumalan edes kelpa/ cuin uscosta uscohon tule/ nijncuin kirjoitettu on: Wanhurscas elä hänen uscostans.
1:18 Sillä Jumalan viha ilmestyy taivaasta kaikkea ihmisten jumalattomuutta ja vääryyttä vastaan, niiden, jotka pitävät totuutta vääryyden vallassa,	18. Sillä Jumalan viha ilmestyy taivaasta kaiken ihmisten jumalattomuuden ja vääryyden tähden, jotka totuuden vääryydessä pitävät.	1:18 Sillä Jumalan wiha ilmesty Taiwast caickein ihmisten jumalattomuden ja wääryden tähden/ jotca totuuden wäärydes pitävät.
1:19 sentähden että se, mikä Jumalasta voidaan tietää, on ilmeistä heidän keskuudessaan; sillä Jumala on sen heille ilmoittanut.	19. Sentähden se, mikä taidetaan Jumalasta tuta, on heille tiettävä; sillä Jumala ilmoitti sen heille.	1:19 Sentähden se cuin taitan Jumalasta tuta/ on heille tiettävä/ jonga Jumala heille ilmoitti/
1:20 Sillä hänen näkymätön olemuksensa, hänen iankaikkinen voimansa ja jumalallisuutensa, ovat, kun niitä hänen teoissansa tarkataan, maailman luomisesta asti nähtävinä, niin etteivät he voi millään itseänsä puolustaa,	20. Sillä hänen näkymättömät menonsa, nimittäin, ijankaikkinen voimansa ja jumaluutensa nähdään hamasta maailman luomisesta, jotka ymmärretään niistä, jotka tehdyt ovat: ettei he taitaisi itseänsä syyttömiksi sanoa.	1:20 Sijnä/ että hänen näkymättömät menons/ se on/ hänen ijancaickinen woimans ja jumaludens nähdäisin/ cosca nijtä hänen tegoisans tutkitan/ nimittäin/ mailman luomises.
1:21 koska he, vaikka ovat tunteneet Jumalan, eivät ole häntä Jumalana kunnioittaneet eivätkä kiittäneet, vaan ovat ajatuksiltansa turhistuneet, ja heidän ymmärtämätön sydämensä on pimennyt.	21. Että he tunsivat Jumalan, ja ei ylistäneet häntä niinkuin Jumalaa eikä kiittäneet, vaan vilpistelivät omissa ajatuksissansa, ja heidän järjetöin sydämensä on pimennyt.	1:21 Nijn ettei heillä ole yhtän estelemyst: sillä he tiesit olewan yhden Jumalan/ ja ei ylistänet händä nijncuin Jumalata/ eikä kijtänet/ waan wilpistelit omisa ajatuxisans/ ja heidän järjetöin sydämens on piminnyt.
1:22 Kehuessaan viisaita olevansa he ovat tyhmiksi tulleet	22. Kuin he itsensä viisaiksi luulivat, niin he ovat tyhmiksi tulleet,	1:22 Cosca he idzens wijsaxi luulit/ nijn he owat tyhmäxi tullet.

1:23 ja ovat katoamattoman Jumalan kirkkauden muuttaneet katoavaisen ihmisen ja lintujen ja nelijalkaisten ja matelevaisten kuvan kaltaiseksi.	23. Ja ovat katoamattoman Jumalan kunnian muuttaneet katoavaisen ihmisen ja lintuin ja neljäjalkaisten ja matelevaisten kuvan muotoiseksi.	1:23 Ja ovat catomattoman Jumalan cunnian muuttanet cuwaxi/ ei ainoastans tehdyn catowaisten ihmisten/ mutta myös linduin/ neljäjalcaisten ja matelewaisten eläinden muotoisexi.
1:24 Sentähden Jumala on heidät, heidän sydämensä himoissa, hyljännyt saastaisuuteen, häpäisemään itse omat ruumiinsa,	24. Sentähden on myös Jumala heidät laskenut sydämensä himoihin, saastauten, häpäisemään keskenänsä omaa ruumistansa,	1:24 Sentähden on myös Jumala heidän laskenut sydämensä himoihin/ saastauten/ häwäisemän keskenänsä oma ruumistans/
1:25 nuo, jotka ovat vaihtaneet Jumalan totuuden valheeseen ja kunnioittaneet ja palvelleet luotua enemmän kuin Luojaa, joka on ylistetty iankaikkisesti, amen.	25. Jotka Jumalan totuuden ovat valheeksi muuttaneet ja ovat kunnioittaneet ja palvelleet enemmän luontokappaletta kuin Luojaa, joka on siunattu ijankaikkisesti, amen!	1:25 Jotca Jumalan totuuden owat walhexi muuttanet/ ja owat cunnioittanet ja palwellet enämmän luoduja cuin idze Luoja/ jota pitä ijancaickisest kijtettämän/ Amen.
1:26 Sentähden Jumala on hyljännyt heidät häpeällisiin himoihin; sillä heidän naispuolensa ovat vaihtaneet luonnollisen yhteyden luonnonvastaiseen;	26. Sentähden on Jumala heidät antanut ylön häpiällisiin himoihin, että myös heidän vaimonsa ovat muuttaneet luonnollisen tavan luontoa vastaan,	1:26 Sentähden on myös Jumala heidän ylönandanut häpiälisijn himoihin/ että heidän waimons owat muuttanet luonnollisen tawan luondo wastan.
1:27 samoin miespuoletkin, luopuen luonnollisesta yhteydestä naispuolen kanssa, ovat kiimoissaan syttyneet toisiinsa ja harjoittaneet, miespuolet miespuolten kanssa, riettautta ja villiintymisestään saaneet itseensä sen palkan, mikä saada piti.	27. Niin myös miehet ovat antaneet ylön vaimon luonnollisen pitämisen, toinen toisensa puoleen himoissansa palaneet, miehet miesten kanssa riettauden tehneet ja saaneet, niinkuin pitikin, eksymisensä palkan itsessänsä.	1:27 Nijn myös miehet owat ylönandanet waimoin luonnollisen pitämisen/ ja owat toinen toisens puoleen himoisans palainnet/ ja miehet owat miesten cansa riettauden tehnet/ ja owat saanet/ nijncuin pitikin/ exymisens palcan idze heisäns.
1:28 Ja niinkuin heille ei kelvannut pitää kiinni Jumalan tuntemisesta, niin Jumala hylkäsi heidät heidän kelvottoman mielensä valtaan, tekemään sopimattomia.	28. Ja niinkuin ei he tahtoneet Jumalaa tuta, niin Jumala laski heidät häijyyn mieleen tekemään niitä, mitä ei sovi tehdä,	1:28 Ja nijncuin ei he tahtonet Jumalata tuta/ nijn Jumala laski myös heidän häijyyn mielehen/ tekemän nijtä cuin ei pidäis tehtämän:
1:29 He ovat täynnänsä kaikkea vääryyttä, pahuutta, ahneutta, häijyyttä, täynnä kateutta, murhaa, riitaa, petosta, pahanilkisyyttä;	29. Täynnänsä kaikkea vääryyttä, salavuoteutta, koiruutta, ahneutta, pahuutta: täynnä kateutta, murhaa, riitaa, petosta, pahan suomuutta:	1:29 Täynäns caickia vääryttä/ Salawuoteutta/ Coirutta/ Ahneutta/ Pahutta/ täynäns Cateutta/ Murha/ Rijta/ Petosta.
1:30 ovat korvaankuiskuttelijoita, panettelijoita, Jumalaa vihaavaisia, väkivaltaisia, ylpeitä, kerskailijoita, pahankeksijöitä, vanhemmilleen tottelemattomia,	30. Korvankuiskutteliat, panetteliat, Jumalaa vihaajat, häpäisiät, ylpiät öykkärit, pahain neuvoin pesät, vanhemmillensa tottelemattomat,	1:30 Pahantawaiset/ corwancuiscutteliat/ panetteliat/ Jumalan ylöncazozjat/ wäkiwallaiset/ corjat/ öyckärit/ pahain neuwoin pesät/ wanhemmillens tottelemattomat.
1:31 vailla ymmärrystä, luotettavuutta, rakkautta ja laupeutta;	31. Tomppelit, liiton rikkojat, haluttomat, sovittamattomat, armottomat.	1:31 Tompelit/ wilpisteljäät/ julmat/ sopimattomat/ haluttomat.

1:32 jotka, vaikka tuntevat Jumalan vanhurskaan säädöksen, että ne, jotka senkaltaisia tekevät, ovat kuoleman ansainneet, eivät ainoastaan itse niitä tee, vaan vieläpä osoittavat hyväksymistä niille, jotka niitä tekevät.	32. Jotka Jumalan oikeuden tietävät, (että ne, jotka näitä tekevät, ovat kuoleman ansainneet) ei ainoastaan niitä tee, mutta myös suostuvat niihin, jotka niitä tekevät.	1:32 Jotca Jumalan vanhurscauden tietävät (että ne cuin näitä tekewät/ owat cuoleman ansainnet) ei he ainoastans nijtä tee/ mutta myös suostuwat nijhin/ jotca nijtä tekewät.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Sentähden sinä, oi ihminen, et voi millään itseäsi puolustaa, olitpa kuka hyvänsä, joka tuomitset. Sillä mistä toista tuomitset, siihen sinä itsesi syypääksi tuomitset, koska sinä, joka tuomitset, teet samoja tekoja.	1. Sentähden, oi ihminen, et sinä taida itsiäs syyttömäksi tehdä, vaikka kuka sinä olet, joka tuomitset; sillä jossa sinä toista tuomitset, siinä sinä itses tuomitset, ettäs niitä teet, joita sinä tuomitset.	2:1 SEntähden/ ihminen/ et sinä taida idziäs syyttömäxi tehdä/ waicka cuca sinä olet joca duomidzet: Sillä josa sinä toista duomidzet/ sijnä sinä idzes duomidzet/ ettäs juuri sitä teet/ jotas duomidzet.
2:2 Ja me tiedämme, että Jumalan tuomio on totuuden mukainen niille, jotka senkaltaisia tekevät.	2. Mutta me tiedämme, että Jumalan tuomio on oikia niiden ylitse, jotka senkaltaisia tekevät.	2:2 Sillä me tiedämme että Jumalan duomio on oikia/ nijden päälle jotca sencaltaista tekewät.
2:3 Vai luuletko, ihminen, sinä, joka tuomitset niitä, jotka senkaltaisia tekevät, ja itse samoja teet, että sinä vältät Jumalan tuomion?	3. Eli luuletkos, ihminen, sinä joka niitä tuomitset, jotka senkaltaisia tekevät, ja itse myös niitä teet, että sinä vältät Jumalan tuomion?	2:3 Eli luuletcos/ ihminen/ sinä joca nijtä duomidzet jotca sencaltaista tekewät/ ja sinä myös sitä teet/ että sinä wäldät Jumalan duomion?
2:4 Vai halveksitko hänen hyvyytensä ja kärsivällisyytensä ja pitkämielisyytensä runsautta, etkä tiedä, että Jumalan hyvyys vetää sinua parannukseen?	4. Eli katsotkos ylön hänen hyvyytensä, kärsiväisyytensä ja pitkämielisyytensä rikkauden, ettet tiedä, että Jumalan hyvyys vetää sinua parannukseen?	2:4 Eli cadzotcos ylön hänen hywydens/ kärsimisens ja pitkämielisydens rickauden? Etkös tiedä että Jumalan hywys wetä sinua parannuxeen?
2:5 Kovuudellasi ja sydämesi katumattomuudella sinä kartutat päällesi vihaa vihan ja Jumalan vanhurskaan tuomion ilmestymisen päiväksi,	5. Mutta kovuutes ja katumattoman sydämes jälkeen kartutat sinä vihan itselles vihan päivänä, kuin Jumalan oikia tuomio ilmaantuu,	2:5 Mutta sinun cowudes ja catumattoman sydämes jälken/ cartutat sinä wihan idzelles wihan päiwänä/ 2:6 Cosca Jumalan oikia duomio ilmaundu/ joca anda idzecullengin hänen töidens perän:
2:6 hänen, "joka antaa kullekin hänen tekojensa mukaan":	6. Joka antaa itsekullekin hänen töittensä jälkeen,	
2:7 niille, jotka hyvässä työssä kestävinä etsivät kirkkautta ja kunniaa ja katoamattomuutta, iankaikkisen elämän,	7. Niille, jotka pyytävät ylistystä, kunniaa ja katoomatointa menoa kärsiväisyydellä hyvissä töissä, ijankaikkisen elämän;	2:7 Nimittäin/ jotca pyytäwät ylistystä/ cunniata ja catomatoinda meno kärsimisellä hywisä töisä/ ijancaickisen elämän.
2:8 mutta niiden osaksi, jotka ovat itsekkäitä eivätkä tottele totuutta, vaan tottelevat vääryyttä, tulee viha ja kiivastus.	8. Mutta niille, jotka riitaiset ovat, eikä kuule totuutta, vaan kuulevat vääryyttä, on tulewa närkeästä ja viha.	2:8 Mutta nijlle jotca rijtaiset owat/ eikä cuule totuutta/ waan wääryttä/ on tulewa närkeästys ja wiha:
2:9 Tuska ja ahdistus jokaisen ihmisen sielulle, joka pahaa tekee, juutalaisen ensin, sitten myös kreikkalaisen;	9. Murhe ja waiva kunkin ihmisen sielun päälle, joka pahaa tekee, ensisti Juudalaisen, niin myös Grekiläisen;	2:9 Murhe ja waiwa caickein ihmisten sieluin päälle/ jotca paha tekewät: ensist Judalaisille/ nijn myös Grekeille.
2:10 mutta kirkkaus ja kunnia ja rauha jokaiselle, joka tekee sitä, mikä hyvä on, juutalaiselle ensin, sitten myös kreikkalaiselle!	10. Mutta ylistys, kunnia ja rauha jokaiselle, joka hyvää tekee, ensisti Juudalaiselle, niin myös Grekiläiselle.	2:10 Mutta kijtos/ cunnia ja rauha caikille nijlle jotca hywä tekewät: ensist Judalaisille/ nijn myös Grekeille.

2:11 Sillä Jumala ei katso henkilöön.	11. Sillä ei Jumala katso ihmisen muodon jälkeen.	2:11 Sillä ei Jumala cadzo ihmisen muodon jälkeen.
2:12 Sillä kaikki, jotka ilman lakia ovat syntiä tehneet, ne myös ilman lakia hukkuvat, ja kaikki, jotka lain alaisina ovat syntiä tehneet, ne lain mukaan tuomitaan;	12. Kaikki, jotka ilman lakia ovat syntiä tehneet, niiden pitää myös ilman lakia hukkuman, ja kaikki, jotka laissa ovat syntiä tehneet, ne pitää lain kautta tuomittaman.	2:12 Caicki jotca ilman Laita owat syndiä tehnet/ ne myös ilman Laita duomitan: ja caicki jotca Lais owat syndiä tehnet/ ne Lain kautta duomitan:
2:13 sillä eivät lain kuulijat ole vanhurskaita Jumalan edessä, vaan lain noudattajat vanhurskautetaan.	13. Sillä ei ne ole Jumalan edessä vanhurskaat, jotka lain kuulevat; mutta ne, jotka lain töillänsä täyttävät, ne pitää vanhurskaaksi tuleman.	2:13 Sillä ei ne ole Jumalan edes wanhurscat/ jotca Lain cuulewat: mutta ne jotca Lain töillänsä täyttävät/ ne wanhurscana pidetän.
2:14 Sillä kun pakanat, joilla ei lakia ole, luonnostansa tekevät, mitä laki vaatii, niin he, vaikka heillä ei lakia ole, ovat itse itsellensä laki	14. Sillä koska pakanat, joilla ei lakia ole, tekevät luonnostansa sitä, mitä laki anoo, niin he, vaikka ei heillä lakia ole, ovat itsellensä laki,	2:14 Sillä jos pacanat/ joilla ei Lakia ole/ tekewät luonnostans sitä cuin Laki ano/ nijn he/ waicka ei heillä Laki ole/ owat idze heillens Laki/
2:15 ja osoittavat, että lain teot ovat kirjoitetut heidän sydämiinsä, kun heidän omatuntonsa myötä-todistaa ja heidän ajatuksensa keskenään syyttävät tai myös puolustavat heitä -	15. Että he osoittavat lain työn olevan kirjoitetun sydämiinsä, ja niin heidän omatuntonsa ynnä todistaa, ja heidän ajatuksensa keskenänsä itse päällensä kantavat eli myös heitänsä syyttömäksi tekevät,	2:15 Että he osottawat Lain työt olewan kirjoitetut heidän sydämihins/ ja nijn heidän omatundons todista/ ja nijden ajatuxet/ jotca keskenäns candawat ja heitäns syyttömäxi tekewät:
2:16 sinä päivänä, jona Jumala on tuomitseva ihmisten salaisuudet Kristuksen Jeesuksen kautta, minun evankeliumini mukaan.	16. Sinä päivänä, jona Jumala ihmisten salaisuudet on tuomitseva, minun evankeliumini perästä Jeesuksen Kristuksen kautta.	2:16 Sinä päiwänä/ cosca Jumala ihmisten salaisudet on duomidzewa Jesuxen Christuxen kautta/ minun Evangeliumini perästä.
2:17 Mutta jos sinä kutsut itseäsi juutalaiseksi ja luostat lakiin ja Jumala on sinun kerskauksesi	17. Katso, sinä kutsutaan Juudalaiseksi, ja sinä luostat lakiin ja kerskaat Jumalasta,	2:17 CAczo/ sinä cudzutan Judalaisexi/ ja sinä luostat idzes Lakijn/ ja kerscat sinuas Jumalasta/ ja tiedät hänen tahtons.
2:18 ja tunnet hänen tahtonsa ja, opetettuna laissa, tutkit, mikä parasta on,	18. Ja tiedät hänen tahtonsa, ja että sinä olet laista neuvottu, niin sinä koettelet ne parhaat,	2:18 Ja että sinä olet Laista neuwottu/ nijn sinä coettelet mitä paras tehdä olis.
2:19 ja luulet kykeneväsi olemaan sokeain taluttaja, pimeydessä olevien valkeus,	19. Ja luulet itses sokiain johdattajaksi ja niiden valkeudeksi, jotka pimeydessä ovat,	2:19 Ja luulet idzes sokiain johdattajaxi/ ja nijden walkeudexi/ jotca pimeis owat.
2:20 ymmärtämättömien kasvattaja, alaikäisten opettaja, sinulla kun laissa on tiedon ja totuuden muoto:	20. Ja tyhmäin kurittajaksi, ja lasten opettajaksi, ja sinullas olevan tunnon ja totuuden muodon laissa.	2:20 Ja tyhmäin curittajaxi/ ja yxikertaisten opettajaxi/ ja sinullas olewan muodon ja totuuden tunnon Laista.
2:21 niin sinäkö, joka toista opetat, et itseäsi opeta; joka julistat, ettei saa varastaa, itse varastat;	21. Sinä joka siis opetat toista ja et itsiäs opeta; joka saarnaat: ei pidä varastaman, ja sinä itse varastat;	2:21 Sinä opetat muita ja et idziäs opeta. Sinä saarnat: ei pidä warastaman/ ja sinä idze warastat.
2:22 joka sanot, ettei saa tehdä huorin, itse teet huorin; joka kauhistut epäjumalia, kuitenkin olet temppelein ryöstäjä;	22. Joka sanot: ei pidä huorin tehtämän, ja sinä itse teet huorin; joka kauhistut epäjumalia, ja raatelet sitä Jumalalta, mikä hänelle tulee;	Sinä sanot: ei pidä huorin tehtämän/ ja sinä idze teet huorin. 2:22 Sinä cauhistut epäjumalita/ ja raatelet sitä Jumalalda cuin hänen tule.
2:23 joka laista kerskaat, häväiset lainrikkomisella Jumalaa?	23. Joka kerskaat laista ja häpäiset Jumalaa lain ylitsekäymisellä?	2:23 Sinä kerscat idziäs Laista/ ja häwäiset Jumalata Lain ylidzekäymisellä:

2:24 Sillä "teidän tähtenne Jumalan nimi pilkatuksi pakanain seassa", niinkuin kirjoitettu on.	24. Sillä teidän tähtenne tulee Jumalan nimi pilkatuksi pakanain seassa, niinkuin kirjoitettu on.	2:24 Sillä teidän tähtenne tule Jumalan nimi pilcatuxi pacanain seas/ nijncuin kirjoitettu on.
2:25 Ympärileikkaus kyllä on hyödyllinen, jos sinä lakia noudatat; mutta jos olet lainrikkoja, niin sinun ympärileikkauksesi on tullut ympärileikkaamattomuudeksi.	25. Sillä ympärileikkaus kelpaa, jos sinä lain pidät; mutta jos sinä olet lain rikkoja, niin sinun ympärileikkaukses on esinahaksi tullut.	2:25 YMbärlinsleickaas kelpa/ jos sinä Lain pidät? mutta jollet sinä Lakia pidä/ nijn sinun ymbärlinsleickaas on esinahaxi käändynyt.
2:26 Jos siis ympärileikkaamaton noudattaa lain säädöksiä, eikö hänen ympärileikkaamattomuutensa ole luettava ympärileikkaukseksi?	26. Jos siis esinahka lain oikeuden pitää, eikö hänen esinahkansa pidä luettaman hänelle ympärileikkaukseksi?	2:26 Jos sijs esinahca Lain wanhurscauden pitä/ etkös luule hänengän esinahcans luettawan hänelle ymbärlinsleickaasexi?
2:27 Ja luonnostaan ympärileikkaamaton, joka täyttää lain, on tuomitseva sinut, joka lainkirjaiminesi ja ympärileikkauksinesi olet lainrikkoja.	27. Ja se joka luonnostansa esinahka on ja täyttää lain, pitää sinun tuomitseman, joka puustavin ja ympärileikkauksen lain käyt ylitse?	2:27 Ja nijn se joca luonnostans esinahca on ja täyttä Lain/ pitä sinua duomidzeman/ joca bookstawin ja ymbärlinsleickaas on Lain ylidzekäyt.
2:28 Sillä ei se ole juutalainen, joka vain ulkonaisesti on juutalainen, eikä ympärileikkaus se, joka ulkonaisesti lihassa tapahtuu;	28. Sillä ei se ole Juudalainen, joka ulkonaisesti (Juudalainen) on: ei myös se ole ympärileikkaus, mikä ulkonaisessa lihassa tapahtuu;	2:28 Sillä ei se ole Judalainen/ joca ulconaisest Judalainen on: ei myös se ole ymbärlinsleickaas cuin ulconaisest lihas tapahtu.
2:29 vaan se on juutalainen, joka sisällisesti on juutalainen, ja oikea ympärileikkaus on sydämen ympärileikkaus Hengessä, ei kirjaimessa; ja hän saa kiitoksensa, ei ihmisiltä, vaan Jumalalta.	29. Mutta se on Juudalainen, joka sisällisesti salattu on, ja sydämen ympärileikkaus on ympärileikkaus, joka hengessä tapahtuu, ei puustavissa; jonka ylistys ei ole ihmisiltä, vaan Jumalalta.	2:29 Mutta se on Judalainen/ joca sisällisest salattu on/ ja sydämen ymbärlinsleickaas/ on ymbärlinsleickaas/ joca Henges tapahtu ja ei bookstawis/ jonga ylistys ei ole ihmisildä/ waan Jumalalda.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .
3:1 Mitä etuuksia on siis juutalaisilla, tai mitä hyötyä ympärileikkauksesta?	1. Mitäs siis Juudalainen on parempi? Eli mitä ympärileikkaus auttaa?	3:1 MIsästä Judalainen on parambi? Eli mitä ymbärlinsleickaas autta?
3:2 Paljonkin, kaikin tavoin; ennen kaikkea se, että heille on uskottu, mitä Jumala on puhunut.	2. Tosin sangen paljo. Sillä ensin on se, että heille on uskottu, mitä Jumala puhunut on.	Tosin/ sangen paljo. 3:2 Ensin/ että heille on uscottu mitä Jumala idze puhunut on.
3:3 Mutta kuinka? Jos jotkut ovat olleet epäuskoisia, ei kaiketi heidän epäuskonsa ole Jumalan uskollisuutta tyhjäksi tekävä?	3. Mutta ettei muutamat niitä uskoneet, mikä siitä on? Pitäiskö heidän epäuskonsa Jumalan uskon turhaksi tekemän?	3:3 Mutta ettei muutamat nijtä usconet/ mikä sijtä on? Pidäiskö heidän epäuscons Jumalan uscon turhaxi tekemän?
3:4 Pois se! Olkoon Jumala totinen, mutta jokainen ihminen valhetteliija, niinkuin kirjoitettu on: "Että sinut havaittisiin vanhurskaaksi sanoissasi ja että voittaisit, kun sinun kanssasi oikeutta käydään."	4. Pois se! vaan paremmin, olkoon Jumala totinen, vaan jokainen ihminen valehtelia, niinkuin kirjoitettu on: että olisit oikia sanoissas ja voittaisit, kuin sinä tuomitaan.	Pois se. 3:4 Waan parammin/ olcon Jumala totinen/ ja caicki ihmiset walehteliat. Nijncuin kirjoitettu on: sinun pitä totisen sanoisas oleman/ ja woitat cosca sinä duomitan.

3:5 Mutta jos meidän vääryytemme tuo ilmi Jumalan vanhurskauden, mitä me siihen sanomme? Ei kaiketi Jumala ole väärä, kun hän rankaisee vihassansa? Minä puhun ihmisten tavalla.	5. Jos siis meidän vääryytemme Jumalan oikeutta ylistää, mitäs me sanomme? Onko Jumala väärä, että hän siitä vihastuu? (minä puhun ihmisten tavalla.)	3:5 Jos siis se niin on/ että meidän wäärydem Jumalan oikeutta ylistä/ mitästä me sanomma? Onko siis Jumala wäärä/ että hän sijtä wihastuu? (minä puhun ihmisten tawalla)
3:6 Pois se! Sillä kuinka Jumala silloin voisi tuomita maailman?	6. Pois se! kuinka Jumala sitte taitais maailmaa tuomita?	pois se. 3:6 Cuinga Jumala sijtte taidais mailma duomita?
3:7 Sillä jos Jumalan totuus tulee minun valheeni kautta selvemmin julki hänen kirkkaudekseen, miksi sitten minutkin vielä syntisenä tuomitaan?	7. Sillä jos Jumalan totuus minun valheeni kautta kunniallisemmaksi tulis, hänen ylistyksensä, minkätähden pitäis vielä sitte minä niinkuin syntinen tuomittaman?	3:7 Sillä jos Jumalan totuus minun walheni kautta cunnialisemmaksi tulis/ hänen ylistyxensä/ mingätähden minun pitäis vielä sijtte nijncuin syndinen duomittaman?
3:8 Ja miksi emme tekisi, niinkuin herjaten syyttävät meidän tekevän ja niinkuin muutamat väittävät meidän sanovan: "Tekkäämme paha, että siitä hyvää tulisi"? Niiden tuomio on oikea.	8. Ja ei, (niinkuin meitä pilkataan ja niinkuin muutamat puhuvat meidän sanovan,) että meidän pitäis tekemän paha, että siitä hyvää tulis? Joiden kadotus on oikia.	3:8 Ja ei parammin tehdä (nijncuin meitä häwäistän/ ja muutamat puhuwat meidän sanowan) tekkämme paha/ että sijtä hywä tulis. Joiden cadotus on päänäns oikia.
3:9 Miten siis on? Olemmeko me parempia? Emme suinkaan. Mehän olemme edellä osoittaneet, että kaikki, niin hyvin juutalaiset kuin kreikkalaiset, ovat synnin alla,	9. Mitäs siis? Olemmeko me paremmat kuin he? Emme ensinkään; sillä me olemme ennen osoittaneet, että sekä Juudalaiset ja Grekiläiset ovat kaikki synnin alla,	3:9 Mitästä me nyt sijhen sanomma? Olemmaco me parammat cuin he? Emme ensingän: sillä me olemma ennen osottanet/ että sekä Judalaiset/ ja Grekit owat caicki synnin alla.
3:10 niinkuin kirjoitettu on: "Ei ole ketään vanhurskasta, ei ainoatakaan,	10. Niinkuin kirjoitettu on: ei ole kenkään vanhurskas, ei yksikään;	3:10 Nijncuin kirjoitettu on: Ei ole kengän wanhurscas/ ei yxikän.
3:11 ei ole ketään ymmärtäväistä, ei ketään, joka etsii Jumalaa;	11. Ei ole yhtäkään ymmärtäväistä, ei ole ketään, joka etsii Jumalaa.	3:11 Ei ole yhtäkän ymmärtäwäistä/ ei edzi kengän Jumalata.
3:12 kaikki ovat poikenneet pois, kaikki tyynni kelvottomiksi käyneet; ei ole ketään, joka tekee sitä, mikä hyvä on, ei yhden yhtäkään.	12. Kaikki ovat poikenneet pois ja ynnä kelvottomaksi tulleet: ei ole yhtään, joka hyvää tekee, ei yhtäkään.	3:12 Caicki owat poikennet/ ja caicki owat kelwottomaxi tullet. Ei ole yhtän joca hywä teke/ ei yhtäkän.
3:13 Heidän kurkkunsa on avoin hauta, kielellänsä he peittävät, kyykäärmeen myrkkyä on heidän huultensa alla;	13. Heidän kurkkunsa on avoin hauta, kielellänsä he peittävät, kyykäärmeen myrkky on heidän huultensa alla,	3:13 Heidän curckuns on awojoin hauta/ heidän kielilläns he peittäwät.
3:14 heidän suunsa on täynnä kirousta ja katkeruutta.	14. Joiden suu on täynnänsä kirousta ja haikeutta.	3:14 Heidän huuldens alla on kykärmen wiha/ heidän suuns on täynäns kirousta ja haikeutta.
3:15 Heidän jalkansa ovat nopeat vuodattamaan verta,	15. Heidän jalkansa ovat nopiat verta vuodattamaan.	3:15 Heidän jalcans owat nopiat werta vuodattaman.
3:16 hävitys ja kurjuus on heidän teillänsä,	16. Heidän teissänsä on sula tuska ja sydämen kipu.	3:16 Heidan teisäns on sula tusca ja sydämen kipu.
3:17 ja rauhan tietä he eivät tunne.	17. Ja ei he rauhan tietä tunteneet.	3:17 Ei he rauhan tietä tundenet:
3:18 Ei ole Jumalan pelko heidän silmäinsä edessä."	18. Ei ole Jumalan pelko heidän silmäinsä edessä.	3:18 Ei ole Jumalan pelco heidän silmäins edes.

3:19 Mutta me tiedämme, että kaiken, minkä laki sanoo, sen se puhuu lain alaisille, että jokainen suu tukittaisiin ja koko maailma tulisi syylliseksi Jumalan edessä;	19. Mutta sen me tiedämme, että kaikki, mitä laki sanoo, sen hän sanoo niille, jotka lain alla ovat: että jokainen suu pitää tukittaman ja kaiken maailman pitää Jumalan edessä vikapää oleman,	3:19 Mutta sen me tiedämme/ että caicki cuin Laki sano/ sen hän sano nijlle jotca Lain alla owat/ että jocainen suu pitä tukittaman/ ja caiken mailman pitä Jumalan edes wicapään oleman:
3:20 sentähden, ettei mikään liha tule hänen edessään vanhurskaaksi lain teosta; sillä lain kautta tulee synnin tunto.	20. Sentähden ettei yksikään liha taida lain töiden kautta hänen edessänsä vanhurskautetuksi tulla; sillä lain kautta synnin tunto tulee.	3:20 Ettei yxikän Liha taida Lain töiden kautta hänen edesäns wanhurscaxi tulla: sillä ainoastans Lain kautta synnin tundo tule.
3:21 Mutta nyt Jumalan vanhurskaus, josta laki ja profeetat todistavat, on ilmoitettu ilman lakia,	21. Mutta nyt on se vanhurskaus, joka Jumalan edessä kelpaa, ilman lakia julistettu, lain ja prophetain kautta todistettu;	3:21 Mutta nyt on se wanhurscaus joca Jumalan edes kelpa ilman Lain awuta julistettu/ ja Lain ja Prophetain kautta todistettu.
3:22 se Jumalan vanhurskaus, joka uskon kautta Jeesukseen Kristukseen tulee kaikkiin ja kaikille, jotka uskovat; sillä ei ole yhtään erotusta.	22. Se Jumalan vanhurskaus, (sanon minä), joka tulee Jesuksen Kristuksen uskon kautta, kaikkein tykö ja kaikkein päälle, jotka uskovat: sillä ei ole yhtään eroitusta.	3:22 Se Jumalan wanhurscaus (sanon minä) joca tule Jesuxen Christuxen uscosta/ caickein tygö/ ja caickein päälle/ jotca uscowat. 3:23 Sillä ei täällä ole yhtän eroitusta/
3:23 Sillä kaikki ovat syntiä tehneet ja ovat Jumalan kirkkautta vailla	23. Sillä kaikki ovat he syntiä tehneet ja ei heillä ole mitään kerskattavaa Jumalan edessä.	caicki owat he syndiset/ ja ei he taida mistän kerscata Jumalan edes.
3:24 ja saavat lahjaksi vanhurskauden hänen armostaan sen lunastuksen kautta, joka on Kristuksessa Jeesuksessa,	24. He tulevat ilman ansiotansa vanhurskaaksi, hänen armostansa, sen lunastuksen kautta, joka on Jesuksessa Kristuksessa,	3:24 Ja tulewat ilman ansiotans wanhurscaxi/ hänen armostans/ sen lunastuxen kautta cuin on Jesuxes Christuxes.
3:25 jonka Jumala on asettanut armoistuimeksi uskon kautta hänen vereensä, osoittaaksensa vanhurskauttaan, koska hän oli jättänyt rankaisematta ennen tehdyt synnit	25. Jonka Jumala on armonistuimeksi asettanut, uskon kautta hänen veressänsä, osoittaaksensa sitä vanhurskautta, joka hänen edessänsä kelpaa, edelläkäyväisten syntein anteeksi antamisen kautta,	3:25 Jonga Jumala on armonistuimexi asettanut/ uscon kautta hänen weresäns. Joille hän sen wanhurscauden/ cuin hänen edesäns kelpa/ taridze/ sijnä/ että hän ne synnit andexi anda.
3:26 jumalallisessa kärsivällisyydessään, osoittaaksensa vanhurskauttaan nykyajassa, sitä, että hän itse on vanhurskas ja vanhurskauttaa sen, jolla on usko Jeesukseen.	26. Joita Jumala kärsinyt on, osoittaaksensa vanhurskauttansa tällä ajalla: että hän itse vanhurskas olis ja sen vanhurskaaksi tekis, joka Jesuksen uskosta on.	3:26 Jotca tähän saacka jäänet olit Jumalan kärsimisen ala/ että hän tällä ajalla taridzis/ sen wanhurscauden/ joca hänen edesäns kelpa/ että hän ainoa wanhurscas olis ja sen wanhurcaxi tekis/ joca Jesuxen uscosta on.
3:27 Missä siis on kerskaaminen? Se on suljettu pois. Minkä lain kautta? Tekojenکو lain? Ei, vaan uskon lain kautta.	27. Kussa siis on kerskaus? Se on suljettu ulos. Minkä lain kautta? Töidenکو lain kautta? Ei, vaan uskon lain kautta.	3:27 CUsa sijs nyt on kerscaus? Se on pois. Mingä Lain kautta? Töiden Lain kautta? Ei/ waan uscon Lain kautta
3:28 Niin päätämme siis, että ihminen vanhurskautetaan uskon kautta, ilman lain tekoja.	28. Niin me siis sen siksi pidämme, että ihminen tulee vanhurskaaksi uskon kautta, ilman lain töitä.	3:28 Nijn me sijs sen sixi pidämme/ että ihminen tule wanhurscaxi ilman Lain töitä/ ainoastans uscon kautta.
3:29 Vai onko Jumala yksistään juutalaisten Jumala? Eikö pakanainkin? On pakanainkin,	29. Eli onko Jumala ainoastaan Juudalaisten Jumala? eikö hän ole myös pakanain Jumala? Tosin pakanainkin Jumala,	3:29 Eli ongo Jumala ainoastans Judalaisten Jumala? Eikö hän ole myös pacanain Jumala? Ja totisest/ hän on pacanaingin Jumala.

3:30 koskapa Jumala on yksi, joka vanhurskauttaa ympärileikatut uskosta ja ympärileikkaamattomat uskon kautta.	30. Että yksi on Jumala, joka ympärileikkauksen tekee vanhurskaaksi uskosta, ja esinahan uskon kautta.	3:30 Sillä yxi ainoa on Jumala/ joca ymbärinsleickauxen teke vanhurscaxi uscosta/ ja esinahan uscon cautta.
3:31 Teemmekö siis lain mitättömäksi uskon kautta? Pois se! Vaan me vahvistamme lain.	31. Teemmekö me lain tyhjäksi uskon kautta? Pois se; vaan me vahvistamme lain.	3:31 Cuinga? Teemmäkö me Lain tyhjäksi uscon cautta? Pois se/ waan me wahwistamme Lain.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .
4:1 Mitä me siis sanomme esi-isämme Aabrahamin saavuttaneen lihan mukaan?	1. Mitäs me siis sanomme meidän isämme Aabrahamin lihan puolesta löytäneen?	4:1 MITästä me sijs sanomma meidän Isäm Aabrahamin Lihan puolesta löynnen?
4:2 Sillä jos Aabraham on teoista vanhurskautettu, on hänellä kerskaamista, mutta ei Jumalan edessä.	2. Sillä jos Abraham on töiden kautta vanhurskaaksi tullut, niin hänellä on kerskaamista, vaan ei Jumalan edessä.	4:2 Me sanomma: jos Abraham on töiden cautta vanhurscaxi tullut/ nijn hänellä on kyllä kerscamist/ waan ei Jumalan edes.
4:3 Sillä mitä Raamattu sanoo? "Aabraham uskoi Jumalaa, ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi."	3. Mutta mitä Raamattu sano: Abraham uskoi Jumalan, ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi.	4:3 Mutta mitä Ramattu sano? Abraham uscoi Jumalan päälle/ ja se luettin hänelle vanhurscaudexi.
4:4 Mutta töitä tekeväille ei lueta palkkaa armosta, vaan ansiosta,	4. Mutta sille, joka työtä tekee, ei lueta palkkaa armosta, vaan ansiosta.	4:4 Mutta sille joca työtä teke/ ei maxeta palcka armosta/ waan ansiosta.
4:5 mutta joka ei töitä tee, vaan uskoo häneen, joka vanhurskauttaa jumalattoman, sille luetaan hänen uskonsa vanhurskaudeksi;	5. Mutta joka ei työtä tee, vaan uskoo sen päälle, joka jumalattoman vanhurskaaksi tekee, hänen uskonsa luetaan hänelle vanhurskaudeksi.	4:5 Mutta joca ei työtä tee/ waan usco sen päälle joca jumalattoman vanhurscaxi teke/ hänen uscons luetan hänelle vanhurscaudexi.
4:6 niinkuin myös Daavid ylistää autuaaksi sitä ihmistä, jolle Jumala lukee vanhurskauden ilman tekoja:	6. Niinkuin myös David sanoo: autuus on sen ihmisen, jolle Jumala vanhurskauden lukee ilman töitä:	4:6 Nijncuin Dawid sano: Autuus on ainoastans sen ihmisen/ jonga Jumala ilman töiden awuta vanhurscaxi luke/ cosca hän sano:
4:7 "Autuaat ne, joiden rikokset ovat anteeksi annetut ja joiden synnit ovat peitetyt!	7. Autuaat ovat ne, joidenka vääryydet ovat anteeksi annetut, ja joidenka synnit peitetyt ovat.	4:7 Autuat owat ne/ joidenga wäärydet owat andexiannetut: 4:8 Ja joidenga synnit peitetyt owat:
4:8 Autuas se mies, jolle Herra ei lue syntiä!"	8. Autuas on se mies, jolle Jumala ei syntiä lue.	4:8 autuas on se mies jolle Jumala ei syndiä lue.
4:9 Koskeeko sitten tämä autuaaksi ylistäminen ainoastaan ympärileikattuja, vai eikö ympärileikkaamattomiakin? Sanommehan: "Aabrahamille luettiin usko vanhurskaudeksi."	9. Lieneekö siis tämä autuus ainoastaan ympärileikkaukselle tullut, elikkä myös esinahalle? Niinpä me sanomme: Abrahamille luettiin usko vanhurskaudeksi.	4:9 Lienekö tämä autuus ainoastans ymbärinsleickauxelle tullut/ elickä esinahalle? Nijmbä me sanomma: Abrahamille luettin hänen uscons vanhurscaudexi.
4:10 Kuinka se sitten siksi luettiin? Hänen ollessaanko ympärileikattuna vai ympärileikkaamatonna? Ei ympärileikattuna, vaan ympärileikkaamatonna.	10. Kuinkas se hänelle luettiin: koska hän oli ympärileikkauksessa, eli esinahassa? Ei ympärileikkauksessa, vaan esinahassa,	4:10 Cuingasta se hänelle luettin? ymbärinsleickauxes eli esinahas? Ei ymbärinsleickauxes/ waan esinahas.

<p>4:11 Ja hän sai ympärileikkauksen merkin sen uskon vanhurskauden sinetiksi, joka hänellä oli ympärileikkaamatonna, että hänestä tulisi kaikkien isä, jotka ympärileikkaamattomina uskovat, niin että vanhurskaus heillekin luettaisiin;</p>	<p>11. Ja hän sai ympärileikkauksen merkin vahvistukseksi, että hän oli uskon kautta vanhurskaaksi tehty, joka hänellä esinahassa oli, että hänen piti oleman kaikkein uskovaisten isä esinahassa, että se niillekin vanhurskaudeksi luettaisiin,</p>	<p>4:11 Mutta ymbärinsleickauxen merkin otti hän wahwistuxexi/ että hän oli uscon cautta wanhurscaxi tehty/ joca hänellä esinahas oli/ että hänen piti oleman caickein Isä/ jotca esinahasa uscoit/ että se nijllekin pidäis wanhurscaudexi luettaman.</p>
<p>4:12 ja että hänestä tulisi myöskin ympärileikattujen isä, niiden, jotka eivät ainoastaan ole ympärileikattuja, vaan myös vaeltavat sen uskon jälkiä, mikä meidän isällämme Aabrahamilla oli jo ympärileikkaamatonna.</p>	<p>12. Ja hän tulis myös ympärileikkauksen isäksi, ei ainoasti niiden, jotka ympärileikatuista syntyneet ovat, mutta myös niiden, jotka sen uskon jälkiä vaeltavat, joka meidän isän Abrahamin esinahassa oli.</p>	<p>4:12 Ja hän tulis myös ymbärinsleickauxen Isäxi/ ei ainoastans nijden jotca ymbärinsleicatuista syndynet owat: mutta myös nijden/ jotca sen uscon jälkiä waeldawat/ joca meidän Isämme Abrahamin esinahas oli.</p>
<p>4:13 Sillä se lupaus, että Aabraham oli perivä maailman, ei tullut hänelle eikä hänen siemenelleen lain kautta, vaan uskonvanhurskauden kautta.</p>	<p>13. Sillä se lupaus, että hänen piti maailman perilliseksi tuleman, ei ole Abrahamille eikä hänen siemenellensä lain kautta tapahtunut, vaan uskon vanhurskauden kautta.</p>	<p>4:13 Sillä ne lupauxet/ että hänen piti mailman perillisexi tuleman: ei ole Abrahamille/ eikä hänen siemenillens Lain cautta tapahtunet/ waan uscon wanhurscauden cautta:</p>
<p>4:14 Sillä jos ne, jotka pitäytyvät lakiin, ovat perillisiä, niin usko on tyhjäksi tehty ja lupaus käynyt mitättömäksi.</p>	<p>14. Sillä jos ne, jotka laista ovat, ovat perilliset, niin usko on turha ja lupaus on hukkaan tullut.</p>	<p>4:14 Sillä jos ne/ jotca Laista owat/ owat perilliset/ nijn usco on turha ja lupaus on huckan tullut:</p>
<p>4:15 Sillä laki saa aikaan vihaa; mutta missä lakia ei ole, siellä ei ole rikkomustakaan.</p>	<p>15. Sillä laki kehoittaa vihan; sillä kussa ei lakia ole, ei siellä ole myös ylitsekäymistä.</p>	<p>4:15 Sillä Laki kehoitta wihan. Mutta cusa ei Lakia ole/ ei siellä ole myös Lain ylidzekäymistä.</p>
<p>4:16 Sentähden se on uskosta, että se olisi armosta; että lupaus pysyisi lujana kaikelle siemenelle, ei ainoastaan sille, joka pitäytyy lakiin, vaan myös sille, jolla on Aabrahamin usko, hänen, joka on meidän kaikkien isä</p>	<p>16. Sentähden tulee se uskosta, että sen pitää armosta oleman: että se lupaus pitää vahva oleman kaikelle siemenelle, ei sille ainoastaan, joka lain alla on, mutta myös sille, joka Abrahamin uskosta on, joka on meidän kaikkein isämme,</p>	<p>4:16 Sentähden wanhurscaus tule uscosta/ että sen pitä armosta oleman. Ja se lupaus pitä wahwa oleman caikille siemenille/ ei nijlle ainoastans cuin Lain alla owat: mutta myös nijlle jotca Abrahamin uscosta owat/ joca on meidän caickein Isäm.</p>
<p>4:17 - niinkuin kirjoitettu on: "Monen kansan isäksi minä olen sinut asettanut" - sen Jumalan edessä, johon hän uskoi ja joka kuolleet eläväksi tekee ja kutsuu olemattomat, ikäänkuin ne olisivat.</p>	<p>17. (Niinkuin kirjoitettu on: minä asetin sinun monen pakanan isäksi) Jumalan edessä, jonka hän uskonut on, joka kuolleet eläväksi tekee ja kutsuu ne, jotka ei ole, niinkuin ne olisivat.</p>	<p>4:17 Nijn cuin kirjoitettu on: Minä asetin sinun monen pacanan Isäxi Jumalan edes/ jonga päälle sinä usconut olet/ joca cuollet eläwäxi teke/ ja cudzu sen joca ei oleckan nijncuin olis.</p>
<p>4:18 Ja Aabraham toivoi, vaikka ei toivoa ollut, ja uskoi tulewansa monen kansan isäksi, tämän sanan mukaan: "Niin on sinun jälkeläistesi luku oleva",</p>	<p>18. Ja hän uskoo sen toivon, jossa ei toivoa ollut, että hänen piti oleman monen pakanan isän, sen jälkeen kuin hänelle sanottu oli: niin pitää sinun siemenes oleman.</p>	<p>4:18 Ja hän uscoi sen toiwon/ josa ei ensingän toiwottapa ollut/ että hänen piti oleman monen pacanan Isän/ nijncuin hänelle sanottu oli: nijn sinun siemenes pitä oleman.</p>
<p>4:19 eikä hän heikontunut uskossansa, vaikka näki, että hänen ruumiinsa oli kuolettunut - sillä hän oli jo noin satavuotias - ja että Saaran kohtu oli kuolettunut;</p>	<p>19. Ja ei hän tullut heikoksi uskossa eikä katsonut kuollutta ruumistansa, ehkä hän jo lähes sadan ajastajan vanha oli, eikä Saaran kuollutta kohtua.</p>	<p>4:19 Ja ei hän tullut heicoxi uscosa/ eikä totellut puolicuollutta ruumistans/ ehkä hän jo lähes sata ajastaica wanha oli/ eikä Saran cuollutta cohtua.</p>

4:20 mutta Jumalan lupausta hän ei epäuskossa epäillyt, vaan vahvistui uskossa, antaen kunnian Jumalalle,	20. Mutta ei hän epäillyt ensinkään Jumalan lupauksesta epäuskolla, vaan oli vahva uskossa ja antoi Jumalalle kunnian,	4:20 Sillä ei hän epäillyt ensingän Jumalan lupauxesta epäuscon tähden: 4:21 Waan oli wahwa uscos/ ja andoi Jumalalle cunnian/
4:21 ja oli täysin varma siitä, että minkä Jumala on luvannut, sen hän voi myös täyttää.	21. Ja oli täydellisesti vahva siitä, että mitä Jumala lupaa, sen hän myös voi tehdä.	ja oli caickein wahwin sijtä/ että mitä Jumala lupa/ sen hän myös woi täyttä.
4:22 Sentähden se luettiinkin hänelle vanhurskaudeksi.	22. Sentähden se on myös hänelle vanhurskaudeksi luettu.	4:22 Sentähden se on myös hänelle wanhurscaudexi luettu.
4:23 Mutta ei ainoastaan hänen tähtensä ole kirjoitettu, että se hänelle luettiin,	23. Niin ei se ole ainoastaan hänen tähtensä kirjoitettu, että se hänelle luettu oli,	Nijn ei se ole ainoastans hänen tähtens kirjoitettu/ että hänelle se luettu oli/
4:24 vaan myös meidän tähtemme, joille se on luettava, kun uskomme häneen, joka kuolleista herätti Jeesuksen, meidän Herramme,	24. Vaan myös meidän tähtemme, joille se myös pitää luettaman, kuin me sen päälle uskomme, joka meidän Herran Jeesuksen kuolleista herätti,	4:23 Mutta myös meidän tähtem/ joille se myös luetan/ jos me sen päälle uscommu/ joca meidän HERran Jesuxen cuolleista herätti:
4:25 joka on alttiiksi annettu meidän rikostemme tähden ja kuolleista herätetty meidän vanhurskauttamisemme tähden.	25. Joka meidän synteimme tähden on annettu ulos, ja meidän vanhurskauttamisemme tähden herätetty ylös.	4:24 Joca meidän syndeimme tähden on ulosannettu/ ja meidän wanhurscaudemma tähden ylösherätetty.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu .
5:1 Koska me siis olemme uskosta vanhurskaiksi tulleet, niin meillä on rauha Jumalan kanssa meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta,	1. Että me siis olemme uskosta vanhurskaiksi tulleet, niin meillä on rauha Jumalan kanssa meidän Herran Jeesuksen Kristuksen kautta,	5:1 ETTä me sijs olemma Uscon cautta wanhurscaxi tullet/ njn meillä on rauha Jumalan cansa/ meidän HERramme Jesuxen Christuxen cautta/
5:2 jonka kautta myös olemme uskossa saaneet pääsyn tähän armoon, jossa me nyt olemme, ja meidän kerskauksemme on Jumalan kirkkauden toivo.	2. Jonka kautta myös meillä oli tykökäymys uskossa tähän armoon, jossa me seisomme ja kerskaamme Jumalan kunnian toivosta.	5:2 Jonga cautta meidän on wapa käymys Uscosa/ tähän Armohon/ josa me olemma/ ja kerscamme meitäm toiwosta/ joca meillä on sijtä tulewaisesta cunniasta/ cuin Jumala meille anda.
5:3 Eikä ainoastaan se, vaan meidän kerskauksenamme ovat myös ahdistukset, sillä me tiedämme, että ahdistus saa aikaan kärsivällisyyttä,	3. Mutta ei ainoasti siitä, vaan me kerskaamme myös vaivoissa; sillä me tiedämme, että vaiva saattaa kärsivällisyyden,	5:3 Mutta ei ainoastans sijtä: waan me kerscamma myös meitäm waiwasa/ sillä me tiedämme/ että waiwa saatta kärsimisen:
5:4 mutta kärsivällisyys koettelemuksen kestämistä, ja koettelemuksen kestäminen toivoa;	4. Mutta kärsivällisyys koettelemuksen, koettelemus toivon.	5:4 Mutta kärsimys saatta coetuxen/ coetus saatta toiwon/ muttta toivo ei anna häpiään tulla.
5:5 mutta toivo ei saata häpeään; sillä Jumalan rakkaus on vuodatettu meidän sydämiimme Pyhän Hengen kautta, joka on meille annettu.	5. Mutta toivo ei anna häpiään tulla, että Jumalan rakkaus on vuodatettu meidän sydämiimme Pyhän Hengen kautta, joka meille annettu on.	5:5 Sillä Jumalan rackaus on wuodatettu meidän sydämihin/ Pyhän Hengen cautta/ joca meillen annettu on.
5:6 Sillä meidän vielä ollessamme heikot kuoli Kristus oikeaan aikaan jumalattomien edestä.	6. Sillä Kristus, kuin me vielä heikot olimme, on ajallansa jumalattomien edestä kuollut.	5:6 Sillä myös Christus/ cosca me wielä heicot olimma ajan jälken/ on meidän syndisten edestäm cuollut.

5:7 Tuskinpa kukaan käy kuolemaan jonkun vanhurskaan edestä; hyvän edestä joku mahdollisesti uskaltaa kuolla.	7. Tuskalla nyt joku kuolis vanhurskaan edestä, ehkä hyvän edestä mitämaks joku tohtis kuolla.	5:7 Tuscalla nyt jocu cuolis wanhurscangan edestä/ ehkä hywän edest jocu taidais cuolla.
5:8 Mutta Jumala osoittaa rakkautensa meitä kohtaan siinä, että Kristus, kun me vielä olimme syntisiä, kuoli meidän edestämme.	8. Mutta Jumala ylistää rakkauttansa meidän kohtamme, että kuin me vielä syntiset olimme, on Kristus meidän edestämme kuollut.	5:8 Sentähden Jumala ylistä hänen rackauttans meidän cohtamme/ että Christus on meidän edestämme cuollut/ cosca me wielä syndiset olimma.
5:9 Paljoa ennemmin me siis nyt, kun olemme vanhurskautetut hänen veressään, pelastumme hänen kauttansa vihasta.	9. Niin me siis paljoa enemmin varjellaan hänen kauttansa vihan edestä, että me nyt hänen verensä kautta vanhurskaiksi tulleet olemme.	5:9 Nijn me sijs paljo enämmin warjellan hänen cauttans vihan edestä/ että me hänen cauttans wanhurscaxi tullet olemma.
5:10 Sillä jos me silloin, kun vielä olimme Jumalan vihollisia, tulimme sovitetuiksi hänen kanssaan hänen Poikansa kuoleman kautta, paljoa ennemmin me pelastumme hänen elämänsä kautta nyt, kun olemme sovitetut;	10. Sillä jos me Jumalan kanssa olimme sovitetut hänen Poikansa kuoleman kautta, kuin me vielä hänen vihollisensa olimme, paljoa ennemmin me autuaiksi tulemme hänen elämänsä kautta, että me sovitetut olemme.	5:10 Sillä jos me Jumalan cansa olemma sowitetut/ hänen Poicans cuoleman cautta/ cosca me wielä hänen wihollisens olimma: paljo enämmin me autuaxi tulemma hänen elämäns cautta/ että me sowitetut olemma.
5:11 emmekä ainoastaan sovitetut, vaan vieläpä on Jumala meidän kerskauksemme meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta, jonka kautta me nyt olemme sovituksen saaneet.	11. Mutta ei ainoasti siitä, vaan me kerskaamme myös Jumalasta, meidän Herran Jesuksen Kristuksen kautta, jonka kautta me nyt olemme sovinnon saaneet.	5:11 Mutta ei ainoastans sijtä/ waan me kerscamma myös meitäm Jumalasta/ meidän HERran Jesuxen Christuxen cautta/ jonga cautta me olemma sowinnon saanet.
5:12 Sentähden, niinkuin yhden ihmisen kautta synti tuli maailmaan, ja synnin kautta kuolema, niin kuolema on tullut kaikkien ihmisten osaksi, koska kaikki ovat syntiä tehneet -	12. Sentähden, niinkuin yhden ihmisen kautta on synti maailmaan tullut ja synnin kautta kuolema, niin on kuolema tullut kaikkein ihmisten päälle, että kaikki ovat syntiä tehneet.	5:12 SEntähden/ nijncuin yhden ihmisen cautta on syndi mailmaan tullut/ ja synnin tähden cuolema/ ja nijn on cuolema yldynyt caickein ihmisten päälle/ että caicki owat syndiä tehnet:
5:13 sillä jo ennen lakiakin oli synti maailmassa, mutta syntiä ei lueta, missä lakia ei ole;	13. Sillä lakiin asti oli synti maailmassa; mutta kussa ei lakia ole, ei siellä syntiä lueta.	5:13 Sillä syndi oli mailmas haman Lakin asti. Mutta cusa ei Lakia ole/ ei siellä myös syndiä totella.
5:14 kuitenkin kuolema hallitsi Adamista Moosekseen asti niitäkin, jotka eivät olleet syntiä tehneet samankaltaisella rikkomuksella kuin Adam, joka on sen esikuva, joka oli tuleva.	14. Vaan kuolema vallitsi Adamista Mosekseen asti niitäkin, jotka ei syntiä tehneet olleet senkaltaisella ylitsekäymisellä kuin Adam, joka on sen esikuva, joka jälkeen tuleva oli.	5:14 Waan cuolema wallidzi Adamista haman Mosexen asti/ nijtäkin jotca ei syndiä tehnet ollet/ sencaltaisella ylidzekäymisellä cuin Adam/ joca on sen cuwa/ cuin jälken tulewa oli.
5:15 Mutta armolahjan laita ei ole sama kuin lankeemuksen; sillä joskin yhden lankeemuksesta monet ovat kuolleet, niin paljoa enemmän on Jumalan armo ja lahja yhden ihmisen, Jeesuksen Kristuksen, armon kautta ylenpalttisesti tullut monien osaksi.	15. Mutta ei niin lahjan kanssa ole kuin synnin; sillä jos monta ovat sen yhden synnin tähden kuolleet, niin on paljoa enemmän Jumalan armo ja lahja sen yhden ihmisen Jesuksen Kristuksen armossa monen päälle runsaasti tullut.	5:15 MUTta ei nijn lahjan cansa ole cuin synnin: sillä jos monda owat yhden ihmisen synnin tähden cuollet: nijn on paljo enämmin Jumalan Armo ja lahja monelle runsast Jesuxen Christuxen cautta tapahtunut/ joca ainoa Ihminen armosa oli.

5:16 Eikä lahjan laita ole, niinkuin on sen, mikä tuli yhden synnintekijän kautta; sillä tuomio tuli yhdestä ihmisestä kadotukseksi, mutta armolahja tulee monesta rikkomuksesta vanhurskauttamiseksi.	16. Ja ei niinkuin (se tuli) yhden kautta, joka syntiä teki, niin myös lahja; sillä tuomio on tosin yhdestä kadotukseen, mutta lahja monesta synnistä vanhurskauteen.	5:16 Ja ei lahja ole ainoastans yhden synnin päälle/ nijncuin caickein cadotus on yhden syndisen/ yhden synnin tähden tullut: sillä duomio on tullut yhdestä synnistä cadotuxexi/ mutta lahja autta monesta synnistä wanhurscauten.
5:17 Ja jos yhden ihmisen lankeemuksen tähden kuolema on hallinnut yhden kautta, niin paljoa enemmän ne, jotka saavat armon ja vanhurskauden lahjan runsauden, tulevat elämässä hallitsemaan yhden, Jeesuksen Kristuksen, kautta. -	17. Sillä jos kuolema on yhden synnin tähden vallinnut sen yhden kautta, paljoa enemmän ne, jotka saavat armon ja vanhurskauden lahjan yltäkylläisyyden, pitää vallitsemassa elämässä yhden Jesuksen Kristuksen kautta.	5:17 Sillä jos cuolema on yhden synnin tähden wallinnut/ sen yhden cautta: paljon enemmän ne/ jotca saawat Armon ja lahjan täyttämisen wanhurscaudexi/ pitä wallidzeman elämäs yhden Jesuxen Christuxen cautta.
5:18 Niinpä siis, samoin kuin yhden ihmisen lankeemus on koitunut kaikille ihmisille kadotukseksi, niin myös yhden ihmisen vanhurskauden teko koituu kaikille ihmisille elämän vanhurskauttamiseksi;	18. Niinkuin siis yhden synnin kautta on kadotus tullut kaikkein ihmisten päälle, niin on myös yhden vanhurskauden kautta elämän vanhurskaus tullut kaikkein ihmisten päälle.	5:18 Sillä nijncuin yhden ihmisen synnin tähden on cadotus tullut caickein ihmisten päälle: nijn on myös yhden wanhurscauden cautta/ elämän wanhurscaus tullut caickein ihmisten päälle.
5:19 sillä niinkuin yhden ihmisen tottelemattomuuden kautta monet ovat joutuneet syntisiksi, niin myös yhden kuuliaisuuden kautta monet tulevat vanhurskaiksi.	19. Sillä niinkuin yhden ihmisen kuulemattomuuden tähden monta ovat syntisiksi tulleet, niin myös monta tulevat yhden kuuliaisuuden tähden vanhurskaiksi.	5:19 Sillä nijncuin yhden ihmisen cuulemattomuden tähden monda owat syndisexi tullet: nijn myös monda tulewat yhden cuuliaisuuden tähden wanhurscaxi.
5:20 Mutta laki tuli väliin, että rikkomus suureksi tulisi; mutta missä synti on suureksi tullut, siinä armo on tullut ylenpalttiseksi,	20. Mutta laki on myös tähän tullut, että synti suuremmaksi tuttasiin; mutta kussa synti on suureksi tuttu, siinä on armo ylönpalttiseksi tuttu:	5:20 MUtta Laki on myös tähän tullut/ että syndi wäkewämmäxi tulis/ mutta cusa syndi on wäkewä/ siellä on cuitengin Armo paljo wäkewämmäxi tullut:
5:21 että niinkuin synti on hallinnut kuolemassa, samoin armokin hallitsi vanhurskauden kautta iankaikkiseksi elämäksi Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme, kautta.	21. Että niinkuin synti on vallinnut kuolemaan, niin myös armo on vallitseva vanhurskauden kautta ijankaikkiseen elämään, Jesuksen Kristuksen meidän Herramme kautta.	5:21 Että nijncuin syndi on wallinnut cuolemaxi/ nijn myös Armo on wallidzewa wanhurscaudes/ ijancaickisexi elämäxi/ Jesuxen Christuxen meidän HERramme cautta.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu .
6:1 Mitä siis sanomme? Onko meidän pysyttävä synnissä, että armo suureksi tulisi?	1. Mitäs siis meidän pitää sanoman? Pitääkö meidän vielä synnissä oleman, että armo suuremmaksi tulis?	6:1 MITästä me sijs tähän sanomma? Pitäkö meidän vielä synnis oleman/ että Armo sitä wäkewämbi olis? Pois se.
6:2 Pois se! Me, jotka olemme kuolleet pois synnistä, kuinka me vielä eläisimme siinä?	2. Pois se! Me, jotka synnille kuolleet olemme, kuinkas meidän vielä pitäis siinä elämän?	6:2 Cuingasta meidän vielä pidäis synnis elämän/ josta me cuollet olemma?
6:3 Vai ettekö tiedä, että me kaikki, jotka olemme kastetut Kristukseen Jeesukseen, olemme hänen kuolemaansa kastetut?	3. Ettekö te tiedä, että me kaikki, jotka olemme Jeesuksessa Kristuksessa kastetut, me olemme hänen kuolemaansa kastetut?	6:3 Ettäkö te tiedä/ että me caicki/ jotca olemma Jesuxes Christuxes castetut/ me olemma hänen cuolemahans castetut?

6:4 Niin olemme siis yhdessä hänen kanssaan haudatut kasteen kautta kuolemaan, että niinkuin Kristus herätettiin kuolleista Isän kirkkauden kautta, samoin pitää meidänkin uudessa elämässä vaeltaman.	4. Niin me olemme siis hänen kanssaan haudatut kasteen kautta kuolemaan: että niinkuin Kristus on kuolleista Isän kunnian kautta herätetty, niin pitää meidänkin uudessa elämässä vaeltaman.	6:4 Nijn me olemma sijs hänen cansans haudatut Casten cautta cuolemahan/ että nijncuin Christus on cuolleista Isän cunnian cautta ylösherätetty: nijn pitä meidängin vdes elämäs waldaman:
6:5 Sillä jos me olemme hänen kanssaan yhteenkasvaneita yhtäläisessä kuolemassa, niin olemme samoin myös yhtäläisessä ylösnousemuksessa,	5. Sillä jos me ynnä hänen kanssansa olemme istutetut yhdenkaltaiseen kuolemaan, niin me myös tulemme yhdenkaltaiseksi ylösnousemisessa,	6:5 Sillä jos me hänen cansans olemma istutetut yhdencaltaiseen cuolemaan/ nijn me myös tulemma yhdencaltaisexi ylösnousemisesa:
6:6 kun tiedämme sen, että meidän vanha ihmisemme on hänen kanssaan ristiinnaulittu, että synnin ruumis kukistettaisiin, niin ettemme enää syntiä palvelisi;	6. Tietäen sen, että meidän vanha ihminen on ristiinnaulittu hänen kanssansa, että synnin ruumis pitää turmeltaman, ettemme tästedes syntiä palvelisi.	6:6 Tieten/ että meidän wanha ihminen on ristinnaulittu hänen cansans/ ja syndinen ruumis pitä turmeldaman/ etten me tästedes syndiä palwelis.
6:7 sillä joka on kuollut, se on vanhurskautunut pois synnistä.	7. Sillä se, joka kuollut on, hän on synnistä vanhurskaaksi tehty.	6:7 Sillä se joca cuollut on/ hän on synnistä wanhurscaxi tehty.
6:8 Mutta jos olemme kuolleet Kristuksen kanssa, niin me uskomme saavamme myös elää hänen kanssaan,	8. Mutta jos me olemme Kristuksen kanssa kuolleet, niin me uskomme, että me saamme myös elää hänen kanssansa,	6:8 Mutta jos me olemma Christuxen cansa cuollet/ nijn me uscomma/ että me saamme myös elä hänen cansans:
6:9 tietäen, että Kristus, sittenkuin hänet kuolleista herätettiin, ei enää kuole: kuolema ei enää häntä vallitse.	9. Ja tiedämme, ettei Kristus, joka kuolleista herätetty on, silleen kuole, eikä kuolema saa tästedes hänen päällensä valtaa.	6:9 Ja tiedämme/ ettei Christus/ joca cuolleista ylösherätetty on/ sillen cuole/ eikä cuolema saa tästedes hänen päällens walda.
6:10 Sillä minkä hän kuoli, sen hän kerta kaikkiaan kuoli pois synnistä; mutta minkä hän elää, sen hän elää Jumalalle.	10. Sillä sen, kuin hän kuollut on, sen hän synnille kuoli yhden kerran; vaan sen, kuin hän elää, sen hän elää Jumalalle.	6:10 Sillä se cuin hän cuollut on/ sen hän wihdoin cuoli synnille/ waan se cuin hän elä/ sen hän elä Jumalalle.
6:11 Niin tekin pitääkää itsenne synnille kuolleina, mutta Jumalalle elävinä Kristuksessa Jeesuksessa.	11. Niin myös te siksi teitänne pitääkää, että te olette kuolleet synnille, mutta elätte Jumalalle, Jesuksen Kristuksen meidän Herran kautta.	6:11 Nijn myös te/ sixi tekin teitän pitääkät/ että te oletta cuollet synnille/ mutta elätte Jumalalle/ Jesuxen Christuxen meidän HERramme cautta.
6:12 Älköön siis synti hallitko teidän kuolevaisessa ruumiissanne, niin että olette kuuliaiset sen himoille,	12. Niin älkäät salliko synnin vallita kuolevaisessa ruumiissanne, niin että te häntä kuulisitte hänen himoissansa.	6:12 NIin älkät sallico synnin wallita teidän cuolewaises ruumisanne/ nijn että te händä cuuletta hänen himoins perän.
6:13 älkääkää antako jäseniänne vääryyden aseiksi synnille, vaan antakaa itsenne, kuolleista eläviksi tulleina, Jumalalle, ja jäsenenne vanhurskauden aseiksi Jumalalle.	13. Ja älkäät antako teidän jäseniänne vääryyden sota-aseiksi synnille, mutta antakaat teitänne Jumalalle, niinkuin kuolleista eläviksi tulleet, ja teidän jäsenenne Jumalalle vanhurskauden sota-aseiksi.	6:13 Ja älkät andaco teidän jäsenitän synnin asexi wäärysten/ mutta andacat teitän Jumalalle/ nijncuin ne jotca cuolleista wirgonnet owat/ ja teidän jäsenenne Jumalalle/ wanhurscauden asexi.
6:14 Sillä synnin ei pidä teitä vallitseman, koska ette ole lain alla, vaan armon alla.	14. Sillä ei synnin pidä teitä vallitseman, ettette ole lain, vaan armon alla.	6:14 Sillä ei synnin pidä teitä wallidzeman/ ettet te ole Lain/ waan Armon alla.
6:15 Kuinka siis on? Saammeko tehdä syntiä, koska emme ole lain alla, vaan armon alla? Pois se!	15. Kuinkas siis? Pitääkö meidän syntiä tekemän, ettemme lain alla ole, vaan armon? Pois se!	6:15 CUingasta sijs? Pitäkö meidän syndiä tekemän/ etten me Lain alla ole/ waan Armon?

6:16 Ettekö tiedä, että kenen palvelijoiksi, ketä tottelemaan, te antaudutte, sen palvelijoita te olette, jota te tottelette, joko synnin palvelijoita, kuolemaksi, tahi kuuliaisuuden, vanhurskaudeksi?	16. Ettekö te tiedä, että jolle te annatte itsenne palvelioiksi kuulemaan, sen palveliat te olette, jolle te kuuliaisit olette, taikka synnille kuolemaksi eli kuuliaisuudelle vanhurskaudeksi?	6:16 Pois se. Ettekö te tiedä/ jolle te annatte idzenne palweliaksi cuuleman/ sen palweliat te oletta/ jolle te cuuliaisit oletta/ taicka synnille cuolemaxi/ eli cuuliaisudelle wanhurscaudexi?
6:17 Mutta kiitos Jumalalle, että te, jotka ennen olitte synnin palvelijoita, nyt olette tulleet sydämestänne kuuliaisiksi sille opin muodolle, jonka johtoon te olette annetut,	17. Mutta Jumalan olkoon kiitos, että olitte synnin palveliat, mutta nyt te olette sydämestänne kuuliaisit sen opin esikuvalle, johonka te annetut olette.	6:17 Mutta Jumalan olcon kijtos/ te olitta synnin palweliat/ mutta nyt te oletta sydämestänne cuuliaisit/ sen opin cuwasa/ johonga te wedetyt oletta.
6:18 Ja että te synnistä vapautettuina olette tulleet vanhurskauden palvelijoiksi!	18. Ja että te olette vapahdetut synnistä, niin te olette vanhurskauden palvelioiksi tulleet.	6:18 Ja että te oletta wapadetut synnistä/ nijn te oletta nyt wanhurscauden palweliaksi tullet.
6:19 Minä puhun ihmisten tavalla teidän lihanne heikkouden tähden. Sillä niinkuin te ennen annoitte jäsenenne saastaisuuden ja laittomuuden palvelijoiksi laittomuuteen, niin antakaa nyt jäsenenne vanhurskauden palvelijoiksi pyhitykseen.	19. Minä puhun ihmisten tavalla, teidän lihanne heikkouden tähden. Sillä niinkuin te ennen annoitte jäsenenne saastaisuutta ja vääryyttä palvelemaan vääryyteen, niin antakaat nyt jäsenenne vanhurskautta palvelemaan pyhitykseen.	6:19 Minä puhun näistä ihmisten tawalla/ teidän lihallsen heickoudenne tähden. Nijn cuin te ennen annoitta teidän jäsenen saastaisutta ja wääryttä palweleman/ yhdestä wäärydestä nijn toiseen/ nijn andacat myös nyt teidän jäsenen wanhurscauden palwelukseen/ että te pyhäxi tulisitta.
6:20 Sillä kun olitte synnin palvelijoita, niin te olitte vapaat vanhurskaudesta.	20. Sillä koska te olitte synnin palveliat, niin te olitte vapaat vanhurskaudesta.	6:20 Sillä cosca te olitta synnin palweliat/ nijn te olitta taambana wanhurscaudesta.
6:21 Minkä hedelmän te siitä silloin saitte? Sen, jota te nyt häpeätte. Sillä sen loppu on kuolema.	21. Mitä hedelmää siis teidän silloin niistä oli, joita te nyt häpeätte? Sillä niiden loppu on kuolema.	6:21 Mitä hedelmätä teidän silloin nijstä oli/ cuin te nyt häpettä? Sillä sencaltaisten loppu on cuolema.
6:22 Mutta nyt, kun olette synnistä vapautetut ja Jumalan palvelijoiksi tulleet, on teidän hedelmänne pyhitys, ja sen loppu on iankaikkinen elämä.	22. Mutte että te nyt olette synnistä vapautetut ja Jumalan palvelioiksi tulleet, niin teillä on teidän hedelmänne pyhyyteen, mutta lopuksi ijancaikkinen elämä.	6:22 Mutta että te nyt oletta synnistä wapat/ ja oletta Jumalan palweliaksi tullet/ nijn teillä on teidän hedelmänne/ että te pyhäxi tuletta/ mutta lopuxi/ ijancaickinen elämä:
6:23 Sillä synnin palkka on kuolema, mutta Jumalan armolahja on iankaikkinen elämä Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme.	23. Sillä kuolema on synnin palkka, mutta ijancaikkinen elämä on Jumalan lahja Jeesuksessa Kristuksessa meidän Herrassamme.	6:23 Sillä cuolema on synnin palcka/ mutta ijancaickinen elämä on Jumalan lahja/ Jesuxes Christuxes meidän HERrasamme.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu .
7:1 Vai ettekö tiedä, veljet - minä puhun lain tunteville - että laki vallitsee ihmistä, niin kauan kuin hän elää?	1. Ettekö te tiedä, rakkaat veljet, (sillä minä puhun lain taitaville) että laki vallitsee ihmistä niinkauvan kuin hän elää?	7:1 ETtekö te tiedä/ rackat weljet (minä puhun Lain taitawille) että Laki wallidze ihmistä/ nijncauwan cuin hän elä?
7:2 Niinpä sitoo laki naidun vaimon hänen elossa olevaan mieheensä; mutta jos mies kuolee, on vaimo irti tästä miehen laista.	2. Sillä vaimo, joka miehen hallussa on, niinkauvan kuin mies elää, on häneen lailla sidottu, mutta jos mies kuolee, niin hän on miehen laista vapaa.	7:2 Sillä waimo/ joca miehen hallus on/ nijncauwan cuin mies elä/ nijn on hän häneen Lailla sidottu: mutta jos mies cuole/ nijn hän on miehen Laista wapa.

7:3 Sentähden hän saa avionrikkojan nimen, jos miehensä eläessä antautuu toiselle miehelle; mutta jos mies kuolee, on hän vapaa siitä laista, niin ettei hän ole avionrikkoja, jos menee toiselle miehelle.	3. Sentähden jos hän toisen miehen kanssa on miehensä eläissä, niin hän huoraksi kutsutaan; mutta jos mies kuolee, niin hän on laista vapaa, ettei hän huoraksi tule, jos hän toisen miehen kanssa on.	7:3 Waan jos hän toiseen mieheen secandu miehens eläis/ niijn hän huoraxi cudzutan. Mutta jos mies cuole/ niijn hän on Laista wapa/ ettei hän huoraxi tule/ jos hän toiseen mieheen secandu.
7:4 Niin, veljeni, teidätkin on kuoletettu laista Kristuksen ruumiin kautta, tullaksenne toisen omiksi, hänen, joka on kuolleista herätetty, että me kantaisimme hedelmää Jumalalle.	4. Niin olette te myös, minun veljeni, laille kuoletetut Kristuksen ruumiin kautta, että teidän pitää toisen kanssa oleman, joka on noussut kuolleista, että me Jumalalle hedelmän kantaisimme.	7:4 Nijn oletta te myös/ minun weljeni/ Laila cuoletetut/ Christuxen Ruumin cautta/ että teidän pitä toiseen secanduman/ nimittäin sijhen/ joca on ylösnosnut cuolluista/ että me Jumalalle hedelmöidzsim.
7:5 Sillä kun olimme lihan vallassa, niin synnin himot, jotka laki herättää, vaikuttivat meidän jäsenissämme, niin että me kannoimme hedelmää kuolemalle,	5. Sillä kuin me lihassa olimme, niin ne syntein himot, jotka lain kautta olivat meidän jäsenissämme, vaikuttivat kuolemalle hedelmää saattamaan.	7:5 Sillä cosca me Lihass olimma/ niijn ne syndiset himot (jotca Lain cautta kehoitit heidäns) olit meidän jäsenisäm wäkewät/ cuolemalle hedelmöidzemän.
7:6 mutta nyt me olemme irti laista ja kuolleet pois siitä, mikä meidät piti vankeina, niin että me palvelemme Jumalaa Hengen uudessa tilassa emmekä kirjaimen vanhassa.	6. Mutta nyt me olemme laista vapahdetut ja hänelle kuolleet, jossa me pidettiin kiinni: että me palvelisimme hengen uudistuksessa ja ei puustavin vanhuudessa.	7:6 Mutta nyt me olemma Laista wapahdetut/ ja hänestä cuollet/ joca meitä fangina piti/ niijn että meidän pitä palweleman Hengen vdes menos/ ja ei wanhas bookstawin menos.
7:7 Mitä siis sanomme? Onko laki syntiä? Pois se! Mutta syntiä en olisi tullut tuntemaan muuten kuin lain kautta; sillä en minä olisi tiennyt himosta, ellei laki olisi sanonut: "Älä himoitse."	7. Mitäs me siis sanomme? Onko laki synti? Pois se! Mutta en minä muutoin syntiä olisi tuntenut, ellei lain kautta; sillä en minä olisi himoistakaan mitään tiennyt, ellei laki olisi sanonut: ei sinun pidä himoitseman.	7:7 MITästä me sijs sanomma? Ongost Laki syndi? Pois se. Mutta en minä muutoin syndiä tundis/ ellei Laki olis: sillä en minä olis himost mitän tiennyt/ ellei Laki olis sanonut: älä himoidze.
7:8 Mutta kun synti otti käskyanasta aiheen, herätti se minussa kaikkinaisia himoja; sillä ilman lakia on synti kuollut.	8. Mutta synti otti tilan käskystä ja kehoitti minussa kaikkinaisen himon; sillä ilman lakia oli synti kuollut.	7:8 Mutta niijn otti syndi tilan käskystä/ ja kehoitti minusa caickinaisen himon: sillä ilman Laita oli syndi cuollut/
7:9 Minä elin ennen ilman lakia; mutta kun käskysana tuli, niin synti virkosi,	9. Mutta minä elin muinen ilman lakia. Kuin siis käsky tuli, niin synti taas virkosi,	mutta minä elin muinen ilman Laita. 7:9 Cosca sijs käsky tuli/ niijn syndi taas wircois/
7:10 ja minä kuolin. Niin kävi ilmi, että käskysana, joka oli oleva minulle elämäksi, olikin minulle kuolemaksi.	10. Ja minä kuolin: ja niin löydettiin, että käsky, joka minulle oli elämäksi, tuli minulle kuolemaksi.	ja minä cuolin. 7:10 Ja niijn löyttin/ että se käsky cuin minulle oli elämäxi luotu/ se saatti minun cuolemaan.
7:11 Sillä kun synti otti käskyanasta aiheen, petti se minut ja kuoletti minut käskysanan kautta.	11. Sillä synti, joka otti tilan käskystä, petti minun ja tappoi sen kautta.	7:11 Sillä syndi otti tilan käskystä ja petti minun/ ja tappoi minun sillä käskyllä.
7:12 Niin, laki on kuitenkin pyhä ja käskysana pyhä, vanhurskas ja hyvä.	12. Laki on kuitenkin itsestänsä pyhä ja käsky on myös pyhä, oikia ja hyvä.	7:12 Laki on cuitengin idzestäns pyhä/ ja käsky on myös pyhä/ oikia ja hywä.
7:13 Onko siis hyvä tullut minulle kuolemaksi? Pois se! Vaan synti, että se synniksi nähtäisiin, on hyvän kautta tuottanut minulle kuoleman, että synti tulisi ylenmäärin synnilliseksi käskysanan kautta.	13. Onko siis se, mikä hyvä on, minulle kuolemaksi tullut? Pois se! Mutta että synti synniksi nähtäisiin, on hän minulle hyvän kautta kuoleman saattanut, että synti ylitse määrän synniksi tulis, käskyn kautta.	7:13 Ongo sijs se cuin hywä on/ minulle cuolemaxi tullut? Pois se. Mutta että syndi nähtäisin/ cuinga hän syndi olis/ on hän minulle sen hywän cautta cuoleman synnyttänyt/ että syndi ylidze määrän synnixi tulis/ käskyn cautta.

7:14 Sillä me tiedämme, että laki on hengellinen, mutta minä olen lihallinen, myyty synnin alaisuuteen.	14. Sillä me tiedämme, että laki on hengellinen: vaan minä olen lihallinen, synnin alle myyty.	7:14 Sillä me tiedämme että Laki on hengellinen/ vaan minä olen lihallinen/ synnin ala myyty.
7:15 Sillä minä en tunne omakseni sitä, mitä teen; sillä minä en toteuta sitä, mitä tahdon, vaan mitä minä vihaan, sitä minä teen.	15. Sillä en minä tiedä, mitä minä teen, etten minä tee sitä, mitä minä tahdon, vaan sitä, mitä minä vihaan, teen minä.	7:15 Sillä en minä tiedä mitä minä teen/ etten minä tee sitä cuin minä tahdon/ vaan sitä cuin minä vihan/ teen minä.
7:16 Mutta jos minä teen sitä, mitä en tahdo, niin minä myönnän, että laki on hyvä.	16. Mutta jos minä teen, jota en minä tahdo, niin minä suostun lakiin, että se on hyvä.	7:16 Mutta jos minä teen jota en minä tahdo/ niijn minä olen suostunut Lakijn/ että hän on hyvä.
7:17 Niin en nyt enää tee sitä minä, vaan synti, joka minussa asuu.	17. Niin en minä sitä enää tee, vaan synti, joka minussa asuu.	7:17 Niijn en minä sitä tee/ vaan syndi joca minus asu.
7:18 Sillä minä tiedän, ettei minussa, se on minun lihassani, asu mitään hyvää. Tahto minulla kyllä on, mutta voimaa hyvän toteuttamiseen ei;	18. Sillä minä tiedän, ettei minussa (se on: minun lihassani) mitään hyvää asu. Sillä tahto minulla on, vaan täyttää hyvää, en minä sitä löydä.	7:18 Sillä minä tiedän ettei minusa/ se on/ minun lihasani mitän hywä asu. Kyllä minulla tahto on/ vaan täyttä hywä/ en minä sitä löydä:
7:19 sillä sitä hyvää, mitä minä tahdon, minä en tee, vaan sitä pahaa, mitä en tahdo, minä teen.	19. Sillä hyvää, jota minä tahdon, en minä tee, vaan pahaa, jota en minä tahdo, teen minä.	7:19 Sillä sitä hywä jota minä tahdon/ en minä tee/ vaan paha/ jota en minä tahdo/ teen minä.
7:20 Jos minä siis teen sitä, mitä en tahdo, niin sen tekijä en enää ole minä, vaan synti, joka minussa asuu.	20. Mutta jos minä teen, jota en minä tahdo, niin en minä sitä enää tee, vaan synti, joka minussa asuu.	7:20 Mutta jos minä teen/ jota en minä tahdo/ niijn en minä sitä tee/ vaan syndi/ joca minus asu.
7:21 Niin huomaan siis itsessäni, minä, joka tahdon hyvää tehdä, sen lain, että paha riippuu minussa kiinni;	21. Niin minä löydän itsessäni lain, joka tahtoo hyvää tehdä, että minussa pahuus riippuu kiinni.	7:21 Ja minä löydän idzesäni yhden Lain/ joca tahto hywä tehdä/ että minusa pahus kijnnirippu:
7:22 sillä sisällisen ihmiseni puolesta minä ilolla yhdyn Jumalan lakiin,	22. Sillä minulla on halu Jumalan lakiin, sisällisen ihmisen puolesta;	7:22 Sillä minulla on halu Jumalan Lakijn/ sisällisen ihmisen puolesta.
7:23 mutta jäsenissäni minä näen toisen lain, joka sotii minun mieleni lakia vastaan ja pitää minut vangittuna synnin laissa, joka minun jäsenissäni on.	23. Mutta minä näen toisen lain minun jäsenissäni, joka sotii minun mieleni lakia vastaan ja ottaa minun vangiksi synnin laissa, joka minun jäsenissäni on.	7:23 Mutta minä näen toisen Lain minun jäsenisäni/ joca soti minun mieleni Lakia wastan/ ja otta minun fangixi synnin Laisa/ joca minun jäsenisäni on.
7:24 Minä viheliäinen ihminen, kuka pelastaa minut tästä kuoleman ruumiista?	24. Minä viheliäinen ihminen: kuka päästää minun tästä kuoleman ruumiista?	7:24 Minä wiheljäinen ihminen/ cuca päästä minun tästä cuoleman ruumista?
7:25 Kiitos Jumalalle Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme, kautta! Niin minä siis tämmöisenäni palvelen mielellä Jumalan lakia, mutta lihalla synnin lakia.	25. Minä kiitän Jumalaa Jeesuksen Kristuksen meidän Herramme kautta. Niin minä itse palvelen nyt mielellä Jumalan lakia, mutta lihalla synnin lakia.	7:25 Minä kijtän Jumalata/ Jesuxen Christuxen meidän HERramme cautta. Niijn minä idze palwelen nyt mielelläni Jumalan Lakia/ mutta Lihallani synnin Lakia.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu .
8:1 Niin ei nyt siis ole mitään kadotustuomiota niille, jotka Kristuksessa Jeesuksessa ovat.	1. Niin ei ole nyt yhtään kadotusta niissä, jotka Jeesuksessa Kristuksessa ovat, ja ei vaella lihan, vaan hengen jälkeen.	8:1 NIin ei ole nijsä mitän laitettapa/ jotca Jesuxes Christuxes owat/ ja ei waella Lihan/ vaan Hengen jälken.

8:2 Sillä elämän hengen laki Kristuksessa Jeesuksessa on vapauttanut sinut synnin ja kuoleman laista.	2. Sillä hengen laki, joka eläväksi tekee Kristuksessa Jeesuksessa, on minun synnin ja kuoleman laista vapahtanut.	8:2 Sillä Hengen Laki/ joca Christuxes Jesuxes eläwäxi teke/ on minun synnin ja cuoleman Laista wapahtanut.
8:3 Sillä mikä laille oli mahdotonta, koska se oli lihan kautta heikoksi tullut, sen Jumala teki, lähettämällä oman Poikansa syntisen lihan kaltaisuudessa ja synnin tähden ja tuomitsemalla synnin lihassa,	3. Sillä se, mikä laille oli mahdotoin, että hän lihan kautta oli heikoksi tullut, sen Jumala teki, ja lähetti Poikansa syntisen lihan hahmossa ja tuomitsi synnin lihassa, synnin kautta:	8:3 Sillä se cuin Laille oli mahdotoin (että hän Lihan cautta oli heicoxi tullut) sen Jumala teki/ ja lähetti Poicans syndisen Lihan hahmos/ ja duomidzi synnin Lihassa/ synnin cautta.
8:4 että lain vanhurskaus täytettäisiin meissä, jotka emme vaella lihan mukaan, vaan Hengen.	4. Että lain vanhurskaus täytetyksi tulis meissä, jotka emme lihan jälkeen vaella, vaan hengen jälkeen.	8:4 Että se wanhurscaus/ jota Laki waati/ meisä täytetyxi tulis/ jotca emme sillen Lihan jälken waella/ waan Hengen jälken.
8:5 Sillä niillä, jotka elävät lihan mukaan, on lihan mieli, mutta niillä, jotka elävät Hengen mukaan, on Hengen mieli.	5. Sillä ne, jotka lihan jälkeen ovat, ajattelevat niitä, mitkä lihan ovat; mutta ne, jotka hengen jälkeen ovat, ajattelevat hengellisiä.	8:5 Sillä ne jotca lihalliset owat/ owat lihallisit ajatuxis/ mutta ne jotca hengelliset owat/ ajattelewat hengellisiä:
8:6 Sillä lihan mieli on kuolema, mutta hengen mieli on elämä ja rauha;	6. Sillä lihan halu on kuolema, ja hengen halu on elämä ja rauha.	8:6 Sillä Lihan halu on cuolema/ ja Hengen halu on elämä ja rauha.
8:7 sentähden että lihan mieli on vihollisuus Jumalaa vastaan, sillä se ei alistu Jumalan lain alle, eikä se voikaan.	7. Että lihan halu on wiha Jumalaa vastaan, ettei se ole Jumalan laille kuuliainen, sillä ei se voikaan.	8:7 Että Lihan halu on wiha Jumalata watan/ ettei se ole Jumalan Laille cuuliainen/ eikä woickan.
8:8 Jotka lihan vallassa ovat, ne eivät voi olla Jumalalle otolliset.	8. Mutta jotka lihassa ovat, ei ne taida olla Jumalalle otolliset.	8:8 Mutta jotca lihalliset owat/ ei ne taida olla Jumalalle otolliset.
8:9 Mutta te ette ole lihan vallassa, vaan Hengen, jos kerran Jumalan Henki teissä asuu. Mutta jolla ei ole Kristuksen Henkeä, se ei ole hänen omansa.	9. Mutta ette ole lihassa, vaan hengessä, jos muutoin Jumalan Henki asuu teissä; mutta jolla ei ole Kristuksen Henkeä, ei se ole hänen omansa.	8:9 Waan et te ole lihalliset/ mutta hengelliset/ jos muutoin Jumalan Hengi asu teisä: mutta jolla ei ole Christuxen Hengi/ ei se ole hänen omans.
8:10 Mutta jos Kristus on teissä, niin ruumis tosin on kuollut synnin tähden, mutta henki on elämä vanhurskauden tähden.	10. Jos siis Kristus teissä on, niin ruumis tosin on kuollut synnin tähden, mutta henki on elämä vanhurskauden tähden.	8:10 Jos siis Christuxen teisä on/ niijn ruumis tosin on cuollut synnin tähden/ mutta Hengi on elämä wanhurscauden tähden.
8:11 Jos nyt hänen Henkensä, hänen, joka herätti Jeesuksen kuolleista, asuu teissä, niin hän, joka herätti kuolleista Kristuksen Jeesuksen, on eläväksitekevä myös teidän kuolevaiset ruumiinne Henkensä kautta, joka teissä asuu.	11. Jos nyt sen Henki, joka Jeesuksen kuolleista herätti, asuu teissä, niin myös se, joka Kristuksen kuolleista herätti, on teidän kuolevaiset ruumiinne eläväksi tekevä, sen teissä asuvaisen hengen kautta.	8:11 Jos nyt sen Hengi/ joca Jesuxen cuolluista ylösherätti/ asu teisä: niijn myös se/ joca Christuxen cuolluista herätti/ on teidän cuolewaisen ruuminne eläwäxi tekewä/ sentähden että hänen Hengens teisä asu.
8:12 Niin me siis, veljet, olemme velassa, mutta emme lihalle, lihan mukaan elääksemme.	12. Niin emme nyt ole, rakkaat veljet, velkapäät lihalle, lihan jälkeen elämään.	8:12 Niin en me nyt ole/ rackat weljet/ welcapäät Lihalle/ että me Lihan jälken eläisimme:
8:13 Sillä jos te lihan mukaan elätte, pitää teidän kuoleman; mutta jos te Hengellä kuoletatte ruumiin teot, niin saatte elää.	13. Sillä jos te lihan jälkeen elätte, niin teidän pitää kuoleman; mutta jos te lihan työt hengen kautta kuoletatte, niin te saatte elää.	8:13 Sillä jos te Lihan jälken elätte/ niijn te cuoletta: mutta jos te Lihan sisun Hengen cautta cuoletatte/ niijn te saatte elä.
8:14 Sillä kaikki, joita Jumalan Henki kuljettaa, ovat Jumalan lapsia.	14. Sillä kaikki, jotka Jumalan Hengeltä vaikutetaan, ne ovat Jumalan lapset.	8:14 Sillä caicki jotca Jumalan Hengellä waicutetan/ ne owat Jumalan lapset.

8:15 Sillä te ette ole saaneet orjuuden henkeä ollaksenne jälleen pelossa, vaan te olette saaneet lapseuden hengen, jossa me huudamme: "Abba! Isä!"	15. Sillä ette ole saaneet orjuuden henkeä, että teidän vielä pitäis pelkäämän, mutta te olette saaneet valittuun lasten hengen, jossa me huudamme: Abba, rakas Isä.	8:15 Sillä et te ole saaneet orjuden Henge/ että teidän vielä pitäis pelkäämän: mutta te olette saaneet valittuun lasten Hengen/ josta me huudamme: Abba racas Isä.
8:16 Henki itse todistaa meidän henkemme kanssa, että me olemme Jumalan lapsia.	16. Se Henki todistaa meidän henkemme kanssa, että me olemme Jumalan lapset.	8:16 Se Hengi todista meidän Hengellemme/ että me olemme Jumalan lapset.
8:17 Mutta jos olemme lapsia, niin olemme myöskin perillisiä, Jumalan perillisiä ja Kristuksen kanssaperillisiä, jos kerran yhdessä hänen kanssaan kärsimme, että me yhdessä myös kirkastuisimme.	17. Jos me olemme lapset, niin me olemme myös perilliset, nimittäin Jumalan perilliset ja Kristuksen kanssaperilliset: jos me muutoin ynnä kärsimme, että me ynnä hänen kanssansa kunniaan tulisimme.	8:17 Jos me olemme Lapset/ niijn me olemme myös perilliset/ nimittäin/ Jumalan perilliset/ ja Christuxen cansaperilliset. Jos me muutoin ynnä kärsimme/ että me hänen cansans cunniaan tulisimme.
8:18 Sillä minä päätän, että tämän nykyisen ajan kärsimykset eivät ole verrattavat siihen kirkkauteen, joka on ilmestyyvä meihin.	18. Sillä siksi minä sen pidän, ettei tämän nykyisen ajan vaivat ole sen kunnian vertaa, joka meille ilmoitetaan.	8:18 Sillä/ sixi minä sen pidän/ ettei tämän nykyisen ajan waiwat/ ole sen cunnian werta/ cuin meille ilmoitetan:
8:19 Sillä luomakunnan harras ikävöitseminen odottaa Jumalan lasten ilmestymistä.	19. Sillä ikävä luontokappaleen ikävöitseminen odottaa Jumalan lasten ilmoitusta,	8:19 Sillä ikävä luondocappalden ikävöidzemys/ odotta Jumalan lasten ilmoitusta.
8:20 Sillä luomakunta on alistettu katoavaisuuden alle - ei omasta tahdostaan, vaan alistajan - kuitenkin toivon varaan,	20. Että luontokappale on turmeluksen alle annettu, ei mielellänsä, vaan sentähden, joka ne alle antanut on,	8:20 Että luondocappalet owat turmeluxen ala annetut/ wastoin oma tahtoans/ waan hänen tähtens/ joca ne alaandanut on/ toiwoxi.
8:21 koska itse luomakuntakin on tuleva vapautetuksi turmeluksen orjuudesta Jumalan lasten kirkkauden vapauteen.	21. Toivossa, että myös itse luontokappale pitää turmeluksen orjuudesta vapaaksi tuleman, Jumalan lasten kunnian vapauteen.	8:21 Sillä luondocappalet pitä myös turmeluxen orjudesta wapaxi tuleman/ Jumalan lasten cunnialiseen wapauteen.
8:22 Sillä me tiedämme, että koko luomakunta yhdessä huokaa ja on synnytystuskissa hamaan tähän asti;	22. Sillä me tiedämme, että jokainen luontokappale huokaa ja ahdistetaan aina tähän asti meidän kanssamme.	8:22 Sillä me tiedämme/ että jocainen luondocappale huoca ja ikävöidze aina tähänasti meidän cansamme.
8:23 eikä ainoastaan se, vaan myös me, joilla on Hengen esikoislahja, mekin huokaamme sisimmässämme, odottaen lapseksi-ottamista, meidän ruumiimme lunastusta.	23. Mutta ei ainoastaan ne, vaan myös itse me, joilla hengen uutiset ovat, huokaamme itsellämme, odottain sitä lapseksi ottamista, meidän ruumiimme lunastusta.	8:23 Mutta ei ainoastans ne/ waan myös me/ joilla Hengen vdistus on/ huocamme idzelläm sitä lasten walidzemista/ ja odotamme meidän ruumisten lunastusta.
8:24 Sillä toivossa me olemme pelastetut, mutta toivo, jonka näkee täyttyneen, ei ole mikään toivo; kuinka kukaan sitä toivoo, minkä näkee?	24. Sillä me olemme toivossa vapahdetut. Mutta jos toivo näkyy, niin ei se ole toivo; sillä kuinka joku taitaa toivoa jota hän näkee?	8:24 Sillä me olemme jo wapadetut/ cuitengin toiwosa. Mutta jos toiwon näky/ niijn ei se ole toiwon: sillä cuinga jocu taita toiwon/ jonga hän näke?
8:25 Mutta jos toivomme, mitä emme näe, niin me odotamme sitä kärsivällisyydellä.	25. Mutta jos me sitä toivomme, jota emme näe, niin me odotamme sitä kärsivällisyydessä.	8:25 Mutta jos me sitä toiwomma/ jota en me näe/ niijn me odotamme sitä kärsimises.
8:26 Samoin myös Henki auttaa meidän heikkouttamme. Sillä me emme tiedä, mitä meidän pitää rukoileman, niinkuin rukoilla tulisi, mutta Henki itse rukoilee meidän puolestamme sanomattomilla huokauksilla.	26. Mutta niin myös Henki auttaa meidän heikkouttamme; sillä emmepä me tiedä mitään rukoilla niinkuin tulisi, vaan Henki rukoilee meidän edestämme sanomattomilla huokauksilla.	8:26 JA myös Hengi autta meidän heikkouttam. Sillä embä me tiedä mitään rucoilla/ nijncuin tulisi/ waan Hengi rucoile meidän edestämme/ sanomattomilla huocauxilla.

8:27 Mutta sydänten tutkija tietää, mikä Hengen mieli on, sillä Henki rukoilee Jumalan tahdon mukaan pyhien edestä.	27. Mutta joka sydämet tutkii, hän tietää, mitä Hengen mielessä on; sillä hän rukoilee pyhain edestä Jumalan tahdon jälkeen.	8:27 Mutta joca sydämen cadzo/ hän tietä mitä Hengen mieles on: sillä hän rucoile Pyhäin edestä/ Jumalan mielen jälken.
8:28 Mutta me tiedämme, että kaikki yhdessä vaikuttaa niiden parhaaksi, jotka Jumalaa rakastavat, niiden, jotka hänen aivoituksensa mukaan ovat kutsutut.	28. Mutta me tiedämme niille, jotka Jumalaa rakastavat, kaikki kappaleet ynnä parhaaksi kääntyvän, niille, jotka aivoituksen jälkeen kutsutut ovat.	8:28 Mutta me tiedämme/ nijlle jotca Jumalata racastawat/ caicki cappalet parhaxi käändywän/ nijlle jotca aiwoituxen jälken cudzutut owat:
8:29 Sillä ne, jotka hän on edeltätuntenut, hän on myös edeltämäärännyt Poikansa kuvan kaltaisiksi, että hän olisi esikoinen monien veljien joukossa;	29. Sillä jotka hän on katsonut edes, ne hän on Poikansa kuvan kaltaiseksi säätänyt, että hän olisi esikoinen monen veljen keskellä.	8:29 Sillä jotca hän on edescadzonut/ ne hän on Poicans cuwan caltaisexi säätänyt/ että hän olisi esicoinen monen weljen keskellä.
8:30 mutta jotka hän on edeltämäärännyt, ne hän on myös kutsunut; ja jotka hän on kutsunut, ne hän on myös vanhurskauttanut; mutta jotka hän on vanhurskauttanut, ne hän on myös kirkastanut.	30. Mutta jotka hän on säätänyt, ne hän on myös kutsunut, ja jotka hän kutsunut on, ne hän on myös vanhurskaiksi tehnyt, ja jotka hän vanhurskaiksi teki, ne hän on myös kunniallisiksi tehnyt.	8:30 Jotca hän on säätänyt/ ne hän on myös cudzunut/ ja jotca hän cudzunut on/ ne hän on myös wanhurscaxi tehnyt/ ja jotca hän wanhurscaxi teki/ ne hän on myös cunnialisexi tehnyt.
8:31 Mitä me siis tähän sanomme? Jos Jumala on meidän puolellamme, kuka voi olla meitä vastaan?	31. Mitäs me siis näihin sanomme? Jos Jumala on meidän edestämme, kuka voi meitä vastaan olla?	8:31 MITästä me sijs tähän sanomma? Jos Jumala on meidän edestäm/ cuca woi meitä wastan olla?
8:32 Hän, joka ei säästänyt omaa Poikaansakaan, vaan antoi hänet alttiiksi kaikkien meidän edestämme, kuinka hän ei lahjoittaisi meille kaikkea muutakin hänen kansansa?	32. Joka ei omaakaan Poikaansa armahtanut, vaan antoi hänen kaikkein meidän edestämme, eikös hän myös lahjoita meille kaikkia hänen kansansa?	8:32 Joca ei omacan Poicans armahtanut/ waan andoi hänen caickein meidän edestäm/ Eiköstä hän myös anna meille caickia hänen cansans?
8:33 Kuka voi syyttää Jumalan valittuja? Jumala on se, joka vanhurskauttaa.	33. Kuka tahtoo Jumalan valittuin päälle kantaa? Jumala on, joka tekee vanhurskaaksi.	8:33 Cuca tahto Jumalan walittuin päälle canda? Jumala teke wanhurscaxi.
8:34 Kuka voi tuomita kadotukseen? Kristus Jeesus on se, joka on kuollut, onpa vielä herätettykin, ja hän on Jumalan oikealla puolella, ja hän myös rukoilee meidän edestämme.	34. Kuka on, joka tahtoo kadottaa? Kristus on kuollut. Ja, hän on myös herätetty ylös, on myös Jumalan oikialla kädellä, joka myös rukoilee meidän edestämme.	8:34 Cuca tahto cadotta? Christus on cuollut. Ja/ hän on myös ylösherätetty/ ja on Jumalan oikialla kädellä rucoilemas hywä meidän edestäm.
8:35 Kuka voi meidät erottaa Kristuksen rakkaudesta? Tuskako, vai ahdistus, vai vaino, vai nälkä, vai alastomuus, vai vaara, vai miekka?	35. Kuka pitää meitä Kristuksen rakkaudesta eroittaman? vaivako, eli ahdistus, eli vaino, eli nälkä, eli alastomuus, eli hätä, eli miekka?	8:35 Cuca tahto meitä Jumalan rackaudesta eroitta? waiwaco/ eli ahdistus? eli waino? eli nälkä? eli alastomus? eli hätä? eli miecka?
8:36 Niinkuin kirjoitettu on: "Sinun tähtesi meitä surmataa kaiken päivää; meitä pidetään teuraslampaina."	36. Niinkuin kirjoitettu on: sinun tähtes me kuoletetaan yli päivää: me pidetään niinkuin teurastettavat lampaat.	8:36 Nijnkuin kirjoitettu on: Sinun tähtes me cuoletetan yli päiwä/ me pidetän nijnkuin teurastettawat lambat.
8:37 Mutta näissä kaikissa me saamme jalon voiton hänen kauttansa, joka meitä on rakastanut.	37. Mutta niissä kaikissa me voitamme hänen kauttansa, joka meitä on rakastanut.	8:37 Mutta nijsä caikisa me woitamme hänen cauttans/ joca meitä on racastanut.

8:38 Sillä minä olen varma siitä, ettei kuolema eikä elämä, ei enkelit eikä henkivallat, ei nykyiset eikä tulevaiset, ei voimat,	38. Sillä minä olen vahva siitä, ettei kuolema, eikä elämä, eikä enkelit, eikä esivallat, eikä väkevyydet, eikä nykyiset, eikä tulevaiset,	8:38 Sillä minä olen wahwa sijtä/ ettei cuolema eikä elämä/ ei Engelit eikä Esiwallat/ ei wäkewydet/ eikä nykyiset taicka tulewaiset/
8:39 ei korkeus eikä syvyys, eikä mikään muu luotu voi meitä erottaa Jumalan rakkaudesta, joka on Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme.	39. Eikä korkeus, eikä syvyys, eli joku muu luontokappale taida meitä Jumalan rakkaudesta eroittaa, joka on Jesuksessa Kristuksessa, meidän Herrassamme.	ei corkeus eikä sywyys/ eli jocu muu luondocappale/ taida meitä Jumalan rackaudesta eroitta/ joca on Jesuxes Christuxes meidän HERrasam.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu .
9:1 Minä sanon totuuden Kristuksessa, en valhettele - sen todistaa minulle omatuntoni Pyhässä Hengessä -	1. Minä sanon totuuden Kristuksessa ja en valehtele, (niinkuin minun omatuntoni minun kanssani Pyhässä Hengessä todistaa,)	9:1 MInä sanon totuuden Christuxes/ ja en walehtele/ nijncuin minun omatundon minulle Pyhäs Henges todista/
9:2 että minulla on suuri murhe ja ainainen kipu sydämessäni.	2. Että minulla on suuri murhe ja alinomainen kipu sydämessäni.	9:2 Että minulla on suuri murhe ja alinomainen kipu sydämesäni.
9:3 Sillä minä soisin itse olevani kirottu pois Kristuksesta veljieni hyväksi, jotka ovat minun sukulaisiani lihan puolesta,	3. Minä olen pyytänyt kirottuna olla Kristukselta minun veljieni tähden, jotka lihan puolesta minun lankoni ovat,	9:3 Minä olen pyynnyt kirotuxi tulla Christuxelda minun weljeini tähden/ jotca lihan puolesta minun langoni owat.
9:4 ovat israelilaisia; heidän on lapseus ja kirkkaus ja liitot ja lain antaminen ja jumalanpalvelus ja lupaukset;	4. Jotka ovat Israelilaiset, joiden on lasten oikeus ja kunnia, ja liitot ja laki, ja jumalanpalvelus ja lupaukset,	9:4 Jotca owat Israelitat/ joiden on Lasten Oikeus ja Cunnia/ ja Lijtot/ ja Laki/ ja Jumalan palwelus/ ja lupauxet.
9:5 heidän ovat isät, ja heistä on Kristus lihan puolesta, hän, joka on yli kaiken, Jumala, ylistetty iankaikkisesti, amen!	5. Joiden myös isät ovat, joista Kristus lihan puolesta syntynyt on, joka on Jumala ylitse kaikkein ylistetty ijancaikkisesti, amen!	9:5 Joiden myös Isät owat/ joista CHRISTUS lihan puolesta syndynyt on/ joca on caickein Jumala/ ylistetty ijancaickisest/ Amen.
9:6 Mutta ei niin, että Jumalan sana olisi harhaan mennyt. Sillä eivät kaikki ne, jotka ovat Israelista, ole silti Israel,	6. Mutta ei niin, että Jumalan sana on hukkunut; sillä ei ne ole kaikki Israelilaiset, jotka Israelista ovat.	9:6 MUtta en minä näitä sentähden puhu/ että Jumalan sana on huckunut: sillä ei ne ole caicki Israelitat/ jotca Israelist owat.
9:7 eivät kaikki ole lapsia sentähden, että ovat Aabrahamin siementä, vaan: "Iisakista sinä saat nimellesi jälkeläiset";	7. Ei myös ne ole kaikki lapset, jotka Abrahamin siemen ovat; vaan Isakissa pitää sinulle siemen kutsuttaman.	9:7 Ei myös ne ole caicki lapset/ jotca Abrahamin siemen owat: Waan Isaachis pitä sinulle siemen cudzuttaman.
9:8 se on: eivät ne, jotka lihan puolesta ovat lapsia, ole Jumalan lapsia, vaan lupauksen lapset, ne luetaan siemeneksi.	8. Se on: ei ne ole Jumalan lapset, jotka lihan puolesta lapset ovat; mutta ne, jotka lupauksen lapset ovat, ne siemeneksi luetaan.	9:8 Se on/ ei ne ole Jumalan Lapset/ jotca Lihan puolesta Lapset owat: mutta ne jotca Lupauxen puolesta Lapset owat/ ne siemenexi luetan:
9:9 Sillä lupauksen sana oli tämä: "Minä palaan tulevana vuonna tähän aikaan, ja silloin Saaralla on oleva poika."	9. Sillä tämä on lupauksen sana: tällä ajalla minä tulen ja Saaralla pitää poika oleman.	9:9 Sillä tämä on Lupauxen sana: tällä ajalla minä tulen/ ja Saralla pitä poica oleman.
9:10 Eikä ainoastaan hänelle näin käynyt, vaan samoin kävi Rebekallekin, joka oli tullut raskaaksi yhdestä, meidän isästämme Iisakista;	10. Mutta ei se ainoastaan, mutta myös Rebekka siitti yhdestä Isaakista meidän isästämme.	9:10 MUtta ei se ainoastans nijn tapahtunut/ waan Rebecka synnytti myös Isaachist meidän Isästäm.

9:11 ja ennenkuin kaksoset olivat syntyneetkään ja ennenkuin olivat tehneet mitään, hyvää tai paha, niin - että Jumalan valinnan mukainen aiwoitus pysyisi, ei tekojen tähden, vaan kutsujan tähden -	11. Sillä ennen kuin lapset syntyivätään ja kuin ei he vielä hyvää eikä paha tehneet olleet, että Jumalan aiwoitus pitäis valitseminen jälkeen seisovainen oleman, ei töiden tähden, vaan kutsujan armosta,	9:11 Sillä ennen kuin lapset synnyitkän/ ja cosca ei he vielä hyvä eikä paha tehnet ollet: Että Jumalan aiwoitus pitäis walidzemisen jälkeen seisowainen oleman: 9:12 Ei töiden ansiost/ waan cudzumisen armost/
9:12 sanottiin hänelle: "Vanhempi on palveleva nuorempaa",	12. Sanottiin hänelle: suuremman pitää vähempää palveleman.	sanottin hänelle näin: 9:13 Suuremman pitä vähembätä palweleman.
9:13 niinkuin kirjoitettu on: "Jaakobia minä rakastin, mutta Eesauta minä vihasin."	13. Niinkuin kirjoitettu on: Jakobia minä rakastin, mutta Esauta vihasin.	Nijn cuin kirjoitettu on: Jacobia minä racastin/ mutta Esauta wihaisin.
9:14 Mitä siis sanomme? Ei kaiketi Jumalassa ole vääryyttä? Pois se!	14. Mitäs me siis sanomme? Onko Jumalan tykönä vääryyttä? Pois se!	9:14 MITästä me tähän sanomma? Ongon sijs Jumala wäärä:
9:15 Sillä Moosekselle hän sanoo: "Minä olen armollinen, kenelle olen armollinen, ja armahdan, ketä armahdan."	15. Sillä hän sanoo Mosekselle: jota minä armahdan, sitä minä tahdon armahtaa, ja tahdon olla laupias, jolle minä laupias olen.	9:15 Pois se: Sillä hän sano Mosexelle: Jollen minä olen armollinen/ sillen minä olen armollinen/ ja ketä minä armahdan/ sitä minä armahdan.
9:16 Niin se ei siis ole sen vallassa, joka tahtoo, eikä sen, joka juoksee, vaan Jumalan, joka on armollinen.	16. Niin ei se nyt ole sen, joka tahtoo, eikä sen, joka juoksee, vaan sen, joka armahtaa, nimittäin Jumalan.	9:16 Nijn ei se nyt ole jongun tahdos eli juoxus/ waan Jumalan armos:
9:17 Sillä Raamattu sanoo faraolle: "Juuri sitä varten minä nostin sinut esiin, että näyttäisin sinussa voimani ja että minun nimeni julistettaisiin kaiken maan päällä."	17. Sillä Raamattu sanoo Pharaolle: juuri sentähden olen minä sinun herättänyt, osoittaakseni minun voimani sinussa, että minun nimeni kaikessa maassa julistettaisiin.	9:17 Sillä Ramattu sano Pharaolle: juuri sentähden olen minä sinun herättänyt/ osottaxeni minun wäkeäni sinusa/ että minun nimen caikesa maasa julistettaisin.
9:18 Niin hän siis on armollinen, kenelle tahtoo, ja paaduttaa, kenen tahtoo.	18. Niin hän siis armahtaa, ketä hän tahtoo, ja paaduttaa, kenenkä hän tahtoo.	9:18 Ja nijn hän armahta ketä hän tahto/ ja paadutta kenengä hän tahto.
9:19 Sinä kaiketi sanot minulle: "Miksi hän sitten vielä soimaa? Sillä kuka voi vastustaa hänen tahtoansa?"	19. Niin sinä sanot minulle: mitä hän siis nuhtelee? sillä kuka taitaa hänen tahtoansa vastaan olla?	9:19 NIin sinä sanot minulle: mixi hän sijs meitä nuhtele? Cuca taita hänen tahtons wastan olla?
9:20 Niinpä niin, oi ihminen, mutta mikä sinä olet riitelemään Jumalaa vastaan? Ei kaiketi tehty sano tekijälleen: "Miksi minusta tällaisen teit?"	20. Ja tosin, oi ihminen, kuka sinä olet, joka Jumalaa vastaan riitelet? Sanooko työ tekiällensä: miksis minut tainkaltaiseksi tehnyt olet?	O ihminen parca! cuca sinä olet/ joca Jumalan cansa rijdellä tahdot? 9:20 Sanoco jongunlainen työ tekiällensä? 9:21 Mixis minun sencaltaisexi tehnyt olet?
9:21 Vai eikö savenvalajalla ole valta tehdä samasta savensa seoksesta toinen astia jaloa, toinen halpaa käyttöä varten?	21. Eli eikö savenvalajalla ole saven päälle valtaa, yhdestä kappaleesta tehdä yhtä astiaa kunnialliseksi ja toista huonoksi?	Eikö Sawenwalajalla ole walda/ yhdestä sawencappaleesta tehdä yhtä astiata cunniaxi/ ja toista häpiäxi?
9:22 Entä jos Jumala, vaikka hän tahtoo näyttää vihansa ja tehdä voimansa tiettäväksi, on suurella pitkämielisyydellä kärsinyt vihan astioita, jotka olivat valmiit häviöön,	22. Sentähden, jos Jumala tahtoo vihansa osoittaa ja voimansa ilmoittaa, on hän suurella kärsivällisyydellä kärsinyt vihansa astioita, jotka ovat kadotukseen valmistetut.	9:22 Sentähden jos Jumala tahto wihans osotta ja woimans ilmoitta/ on hän suurella kärsimisellä kärsinyt hänen wihans astioita/ jotca owat cadotuxeen walmistetut:

9:23 ja on tehnyt sen saattaakseen kirkkautensa runsauden ilmi laupeuden astioissa, jotka hän on edeltävalmistanut kirkkauteen?	23. Ja että hän tiettäväksi tekis kunniansa rikkautensa laupiutensa astioille, jotka hän kunniaan on valmistanut,	9:23 Että hän tiettäväxi tekis hänen cunnians rikkautensa/ hänen laupiudens astioille/ jotca hän cunniahan on walmistanut.
9:24 Ja sellaisiksi hän myös on kutsunut meidät, ei ainoastaan juudalaisista, vaan myös pakanoista,	24. Jotka hän myös kutsunut on, nimittäin meitä, ei ainoasti Juudalaisista, vaan myös pakanoista,	9:24 Jotca hän myös cudzunut on/ nimittäin/ meitä ei ainoastans Judalaisista/ waan myös pacanoista.
9:25 niinkuin hän myös Hoosean kirjassa sanoo: "Minä olen kutsuva kansakseni sen, joka ei ollut minun kansani, ja rakkaakseni sen, joka ei ollut minun rakkaani.	25. Niinkuin hän myös Hosean kautta sanoo: minä tahdon kutsua sen minun kansakseni, joka ei ollut minun kansani, ja minun rakkaakseni, joka ei ollut minun rakkaani ollut.	9:25 Nijn cuin hän Osean cautta sano: Minä tahdon cudzua sen minun Canssaxeni/ joca ei minun Canssan ollutcan: ja minun rackaxeni/ joca ei minun rackan ollutcan.
9:26 Ja on tapahtuva, että siinä paikassa, jossa heille on sanottu: 'Te ette ole minun kansani', siinä heitä kutsutaan elävän Jumalan lapsiksi."	26. Ja pitää tapahtuman, että siinä paikassa, missä heille sanottiin: ette ole minun kansani, siellä pitää heitä elävän Jumalan lapsiksi kutsuttaman.	9:26 Ja pitä tapahtuman/ että siellä cuin heille sanottin: et te ole minun Canssan: pitä heitä elävän Jumalan lapsixi cudzuttaman.
9:27 Mutta Esaias huudahtaa Israelista: "Vaikka Israelin lapset olisivat luvultaan kuin meren hiekka, niin pelastuu heistä vain jäännös.	27. Mutta Jesaias huutaa Israelin edestä: jos Israelin lasten luku olis niinkuin santa meressä, niin kuitenkin tähteet autuaaksi tulevat.	9:27 Mutta Esaias huuta Israelin edestä: jos Israelin lasten luku olis nijncuin sanda meresä/ nijn cuitengin tähtet autuaxi tulewat.
9:28 Sillä sanansa on Herra toteuttava maan päällä lopullisesti ja rutosti."	28. Sillä kuluttamus ja lyhentämys pitää tapahtuman vanhurskaudeksi, että Herra tekee hävityksen maan päällä,	9:28 Sillä culuttamus ja lyhendämys pitä tapahtuman wanhurscaudexi. Ja idze HERra on sen häwityxen maan päädä hillidzewä.
9:29 Niinkuin Esaias myös on ennustanut: "Ellei Herra Sebaot olisi jättänyt meille siementä, niin meidän olisi käynyt niinkuin Sodoman, ja me olisimme tulleet Gomorran kaltaisiksi."	29. Ja niinkuin Jesaias ennen sanoi: ellei Herra Zebaot olisi meille siementä jättänyt, niin me olisimme olleet kuin Sodoma ja senkaltaiset kuin Gomorra.	9:29 Nijn cuin Esaias ennen sanoi: ellei HERra Zebaoth olis meille siemendä jättänyt/ nijn me olisimme ollet cuin Sodoma/ ja sencaltaiset cuin Gomorra.
9:30 Mitä me siis sanomme? Että pakanat, jotka eivät tavoitelleet vanhurskautta, ovat saavuttaneet vanhurskauden, mutta sen vanhurskauden, joka tulee uskosta;	30. Mitäs me siis sanomme? (Me sanomme:) pakanat, jotka ei ole vanhurskautta etsineet, ovat saaneet vanhurskauden, mutta sen vanhurskauden, joka uskosta on:	9:30 MITästä me tähän sanomme? Me sanomme: pacanat/ jotca ei ole wanhurscautta pyytänet/ owat saanet wanhurscauden/ mutta minä sanon sijtä wanhurscaudest joca uscosta tule.
9:31 mutta Israel, joka tavoitteli vanhurskauden lakia, ei ole sitä lakia saavuttanut.	31. Mutta Israel, joka vanhurskauden lakia on etsinyt, ei ole vanhurskauden lakia saanut.	9:31 Mutta Israel joca wanhurscauden Lakia on pyytänyt/ ei ole wanhurscauden Lakia saanut.
9:32 Minkätähden? Sentähden, ettei se tapahtunut uskosta, vaan ikäänkuin teoista; sillä he loukkautuivat loukkauskiveen,	32. Minkätähden? Ettei he sitä uskosta, mutta niinkuin lain töistä etsivät. Sillä he ovat loukanneet itsensä loukkauskiveen.	9:32 Mingätähden? Ettei he sitä uscosta/ mutta Lain töistä edzeit: sillä he owat loucannet idzens Louckauskiween. Nijn cuin kirjoitettu on:
9:33 niinkuin kirjoitettu on: "Katso, minä panen Siioniin loukkauskiven ja kompastuksen kallion, ja joka häneen uskoo, se ei häpeään joudu."	33. Niinkuin kirjoitettu on: katso, minä panen Zioniin loukkauskiven ja pahennuksen kallion, ja jokainen, joka hänen päällensä uskoo, ei pidä häpiään tuleman.	9:33 Cadzo/ minä panen Zionijn louckauskiwen/ ja pahennuxen callion: joca hänen päällens usco/ ei händä pidä häwäistämän.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu .

10:1 Veljet, minä toivon sydämestänni ja rukouksen Jumalaa heidän edestänsä, että he pelastuisivat.	1. Veljet, minun sydämeni halu ja rukous on Jumalan tykö Israelin edestä, että he autuaaksi tulisivat.	10:1 WEJjet minun sydämeni halu ja rukous on Jumalan tygö Israelin edestä/ että he autuaxi tulisit:
10:2 Sillä minä todistan heistä, että heillä on kiivaus Jumalan puolesta, mutta ei taidon mukaan;	2. Sillä minä annan heille todistuksen, että heillä on kiivaus Jumalan puoleen, mutta ei taidon jälkeen.	10:2 Sillä minä annan heille todistuksen/ että heillä on ahkerus Jumalan puoleen/ mutta tyhmydes.
10:3 sillä kun he eivät tunne Jumalan vanhurskautta, vaan koettavat pystyttää omaa vanhurskauttaan, eivät he ole alistuneet Jumalan vanhurskauden alle.	3. Sillä ei he ymmärrä Jumalan vanhurskautta, vaan pyytävät omaa vanhurskauttansa vahvistaa, eikä ole Jumalan vanhurskaudelle kuuliaiset:	10:3 Sillä ei he ymmärrä sitä vanhurskautta joca Jumalan edes kelpa/ vaan pytävät oma vanhurskauttans wahwista/ eikä ole sille vanhurskaudelle cuuliaiset/ cuin Jumalan edes kelpa:
10:4 Sillä Kristus on lain loppu, vanhurskaudeksi jokaiselle, joka uskoo.	4. Sillä Kristus on lain loppu, jokaiselle uskovaiselle vanhurskaudeksi.	10:4 Sillä Christus on Lain loppu/ joca hänen päällens usco/ se on vanhurscas.
10:5 Kirjoittaahan Mooses siitä vanhurskaudesta, joka laista tulee, että ihminen, joka sen täyttää, on siitä elävä.	5. Sillä Mooses kirjoittaa siitä vanhurskaudesta, joka laista on, että kuka ihminen ne tekee, hänen pitää niissä elämän.	10:5 Moses kyllä kirjoittaa siitä vanhurskaudesta cuin Laista tule/ että cuca ihminen sen teke/ hänen pitä sijnä elämän.
10:6 Mutta se vanhurskaus, joka uskosta tulee, sanoo näin: "Älä sano sydämessäsi: Kuka nousee taivaaseen?" se on: tuomaan Kristusta alas,	6. Mutta se vanhurskaus, joka uskosta on, sanoo näin: älä sano sydämessäsi: kuka tahtoo astua ylös taivaaseen? se on Kristusta tänne tuoda alas.	10:6 Mutta se vanhurskaus cuin uscosta tule/ sano näin: älä sano sydämesäs: cuca tahto ylösastua taiwasen?
10:7 tahi: "Kuka astuu alas syvyyteen?" se on: nostamaan Kristusta kuolleista.	7. Eli kuka tahtoo astua alas syvyyteen: se on: Kristusta kuolleista jälleen tuoda?	10:7 (Se on Christusta tänne alas hakea) Eli/ cuca tahto alasastua sywyten? se on Christusta hake cuolleista.
10:8 Mutta mitä se sanoo? "Sana on sinua lähellä, sinun suussasi ja sinun sydämessäsi"; se on se uskon sana, jota me saarnaamme.	8. Vaan mitä hän sanoo? Se sana on juuri sinun tykönäs, nimittäin sinun suussas ja sydämessäs. Tämä on se sana uskosta, jota me saarnaamme.	10:8 Waan mitä se sano? Se sana on juuri sinun tykönäs/ nimittäin/ sinun suusas ja sydämesäs. Tämä on se sana uscosta/ jota me saarnamma.
10:9 Sillä jos sinä tunnustat suullasi Jeesuksen Herraksi ja uskot sydämessäsi, että Jumala on hänet kuolleista herättänyt, niin sinä pelastut;	9. Sillä, jos sinä suullas tunnustat Herran Jeesuksen ja uskot sydämessäsi, että Jumala on hänet kuolleista herättänyt, niin sinä tulet autuaaksi;	10:9 Sillä/ jos sinä suullas Jesuxen tunnustat HERraxi/ ja uscot sydämesäs/ että Jumala on hänen cuolluista herättänyt/ nijn sinä tulet autuaxi:
10:10 sillä sydämen uskolla tullaan vanhurskaaksi ja suun tunnustuksella pelastutaan.	10. Sillä sydämen uskolla me vanhurskaaksi tulemme, ja suun tunnustuksella me autuaaksi tulemme.	10:10 Sillä sydämen uscolla me vanhurscaxi tulemma/ ja suun tunnustuxella me autuaxi tulemma.
10:11 Sanoohan Raamattu: "Ei yksikään, joka häneen uskoo, joudu häpeään."	11. Sillä Raamattu sanoo: jokainen, joka uskoo hänen päällensä, ei pidä häpiään tuleman.	10:11 Ja Ramattu sano: jocainen cuin usco hänen päällens/ ei hän tule häpiän.
10:12 Tässä ei ole erotusta juutalaisen eikä kreikkalaisen välillä; sillä yksi ja sama on kaikkien Herra, rikas antaja kaikille, jotka häntä avuksi huutavat.	12. Ei ole yhtään eroitusta Juudalaisen ja Grekiläisen välillä; sillä yksi on kaikkein Herra, rikas kaikkein kohtaan, jotka häntä rukoilevat.	10:12 Ei ole yhtän eroitusta Judalaisen ja Grekin wälillä: sillä yxi on caickein HERra/ ricas caickein cohtan/ jotca händä rucoilewat.
10:13 Sillä "jokainen, joka huutaa avuksi Herran nimeä, pelastuu."	13. Sillä jokainen, joka Herran nimeä avuksensa huutaa, tulee autuaaksi.	10:13 Ja jocainen cuin HERran Nime auxens huuta/ hän tule autuaxi.

10:14 Mutta kuinka he huutavat avuksensa sitä, johon eivät usko? Ja kuinka he voivat uskoa siihen, josta eivät ole kuulleet? Ja kuinka he voivat kuulla, ellei ole julistajaa?	14. Mutta kuinka he sitä avuksensa huutavat, jonka päälle ei he uskoneet? Ja kuinka he sen uskovat, josta ei he ole kuulleet? Mutta kuinka he kuulevat ilman saarnaajaa?	10:14 Mutta cuinga he sitä auxens huutawat/ jonga päälle ei he usconet? Ja cuinga he sen uscowat/ josta ei he ole cuullet? 10:15 Mutta cuinga he cuulewat ilman saarnajita?
10:15 Ja kuinka kukaan voi julistaa, ellei ketään lähetetä? Niinkuin kirjoitettu on: "Kuinka suloiset ovat niiden jalat, jotka hyvää sanomaa julistavat!"	15. Ja kuinka he saarnaavat, ellei heitä lähetetä? Niinkuin kirjoitettu on: oi kuinka suloiset ovat niiden jalat, jotka rauhaa julistavat, niiden jotka hyvää julistavat.	Ja cuinga he saarnawat/ ellei heitä lähetetä? Nijncuin kirjoitettu on: O cuinga suloiset owat nijden jalat cuin rauha julistawat/ nijden cuin hywä julistawat.
10:16 Mutta eivät kaikki ole olleet kuuliaisia evankeliumille. Sillä Esaias sanoo: "Herra, kuka uskoo meidän saarnamme?"	16. Mutta ei he ole kaikki evankeliumille kuuliaiset; sillä Jesaias sanoo: Herra, kuka uskoo meidän saarnamme?	10:16 Mutta ei he ole caicki Evangeliumille cuuliaiset: sillä Esaias sano: 10:17 HERra/ cuca usco meidän saarnam?
10:17 Usko tulee siis kuulemisesta, mutta kuuleminen Kristuksen sanan kautta.	17. Niin tulee siis usko kuulosta, mutta kuulo Jumalan sanan kautta.	Nijn tule sijs Usco saarnasta/ mutta saarna tule Jumalan sanan cautta.
10:18 Mutta minä kysyn: eivätkö he ole kuulleet? Kyllä ovat: "Heidän äänensä on kulkenut kaikkiin maihin, ja heidän sanansa maan piirin ääriin."	18. Mutta minä sanon: eikö he sitä ole kuulleet? Heidän äänensä tosin on lähtenyt kaikkeen maailmaan ja heidän sanansa maailman ääriin.	10:18 Mutta minä sanon: eikö he sitä ole cuullet? Heidän änens tosin on lähtenyt caicken mailmaan/ ja heidän sanans mailman ärijn.
10:19 Minä kysyn: eikö Israelilla ole ollut siitä tietoa? Ensiksi jo Mooses sanoo: "Minä herätän teidän kiivautenne kansan kautta, joka ei ole kansa, ymmärtämättömän kansan kautta minä teitä kiihoitan."	19. Vaan minä sanon: eikös Israel tietänyt? Ensimmäinen Moses sanoo: minä tahdon teitä yllyttää kateuteen sen kansan kautta, joka ei minun kansani ole, ja tyhmän kansan kautta tahdon minä teitä härsytellä.	10:19 Waan minä sanon: eiköst Israel ole sitä tietä saanut? Ensimmäinen Moses sano: Minä tahdon teitä yllyttä cateuteen sen Canssan cautta/ joca ei minun Canssan ole/ ja tyhmän Canssan cautta tahdon minä teitä härsytellä.
10:20 Ja Esaias on rohkea ja sanoo: "Minut ovat löytäneet ne, jotka eivät minua etsineet; minä olen ilmestynyt niille, jotka eivät minua kysyneet."	20. Mutta Jesaias on rohkia ja sanoo: minä olen niiltä löydetty, jotka ei minua etsineet, ja olen niille ilmaantunut, jotka ei minua kysyneet.	10:20 Ja Esaias kehta myös sano: Minä olen nijldä löytty/ jotca ei minua edzinet/ ja olen nijlle ilmandunut/ jotca ei minua kysynet.
10:21 Mutta Israelista hän sanoo: "Koko päivän minä olen ojentanut käsiäni tottelematonta ja uppiniskaista kansaa kohden."	21. Mutta Israelille hän sanoo: koko päivän olen minä käteni ojentanut tottelemattomalle ja vastahakoiselle kansalle.	10:21 Mutta Israelille hän sano: coco päiwän olen minä käteni ojendanut tottelemattoman ja wastahacoisen Canssan tygö.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu .
11:1 Minä sanon siis: ei kaiketi Jumala ole hyljännyt kansaansa? Pois se! Sillä olenhan minäkin israelilainen, Aabrahamin siementä, Benjaminin sukukuntaa.	1. Niin minä siis sanon: onkos Jumala kansansa hyljännyt? Pois se! sillä minä olen myös Israelilainen, Abrahamin siemenestä, Benjaminin suvusta.	11:1 NIin minä sijs sanon: ongosta Jumala Canssans hyljännyt? Pois se: sillä minä olen myös Israeliteri/ Abrahamin siemenestä/ ja BenJaminin sugusta.
11:2 Ei Jumala ole hyljännyt kansaansa, jonka hän on edeltätuntenut. Vai ettekö tiedä, mitä Raamattu sanoo kertomuksessa Eliaasta, kuinka hän Jumalan edessä syyttää Israelia:	2. Ei Jumala ole kansaansa hyljännyt, jonka hän ennen on tuntenut. Ettekö te tiedä, mitä Raamattu Eliaasta sanoo? kuinka hän rukoilee Jumalaa Israelia vastaan, sanoen:	11:2 Ei Jumala ole Canssans hyljännyt/ jonga hän ennen on edescadzonut. Ettekö te tiedä mitä Ramattu Eliasta sano? Cuinga hän mene Jumalan eteen Israeli wastan/ ja sano:

11:3 "Herra, he ovat tappaneet sinun profeettasi ja hajottaneet sinun alttarisi, ja minä yksin olen jäänyt jäljelle, ja he väijyvät minun henkeäni"?	3. Herra, he ovat tappaneet sinun prophetas ja sinun alttaris kukistaneet, ja minä yksinäni jäin, ja he etsivät minunkin henkeäni.	11:3 HERRA/ he owat tappanet sinun Prophetas/ ja sinun Altaris cukistanet/ ja minä olen ainoastans jäänyt/ ja he wäjywät minungin hengen.
11:4 Mutta mitä sanoo hänelle Jumalan vastaus? "Minä olen jättänyt itselleni seitsemäntuhatta miestä, jotka eivät ole notkistaneet polvea Baalille."	4. Mutta mitä Jumalan vastaus sanoo hänelle? Minä olen itselleni jättänyt seitsemäntuhatta miestä, jotka ei ole Baalille polviansa taivuttaneet.	11:4 Mutta mitä Jumalan wastaus sano hänelle? Minä olen minulleni jättänyt seidzemen tuhatta miestä/ jotca ei ole Baalin edesä polwens taiwuttanet.
11:5 Samoin on nyt tänäkin aikana olemassa jäännös armon valinnan mukaan.	5. Niin ovat jääneet tälläkin ajalla armon valitsemisen jälkeen.	11:5 Nijn on jäänyitten cansa tälläkin ajalla tapahtunut/ Armon walidzemisen jälken.
11:6 Mutta jos valinta on armosta, niin se ei ole enää teoista, sillä silloin armo ei enää olisikaan armo.	6. Mutta jos se armosta on, niin ei se ole enään töistä, sillä ei armo muutoin armo olisikaan. Mutta jos se on töistä, niin ei se silleen armo ole; muutoin ei työ enään ole työ.	11:6 Mutta jos se armosta on/ nijn ei se ole töiden ansiosta: sillä ei armo muutoin armo oliscan. Mutta jos se on töiden ansiosta/ nijn ei se sillen armo ole/ muutoin ei ansio olis ansio.
11:7 Miten siis on? Mitä Israel tavoittelee, sitä se ei ole saavuttanut, mutta valitut ovat sen saavuttaneet; muut ovat paatuneet,	7. Kuinkas siis? Jota Israel etsii, sitä ei hän ole saanut; mutta valitut sen ovat saaneet ja ne muut ovat paatuneet,	11:7 CUingasta sijs? Jota Israel edzi/ sitä ei hän saa/ mutta walitut sen saawat/ ja ne muut owat paatunet.
11:8 niinkuin kirjoitettu on: "Jumala on antanut heille uneliaisuuden hengen, silmät, etteivät he näkisi, ja korvat, etteivät he kuulisi, tähän päivään asti."	8. (Niinkuin kirjoitettu on: Jumala on antanut heille uppiniskaisen hengen, silmät, ettei he näkisi, ja korvat, ettei he kuulisi) tähän päivään asti.	11:8 Nijn cuin kirjoitettu on: Jumala on andanut heille vppiniscaisen Hengen/ silmät ettei he näkis/ ja corwat ettei he cuulis/ haman tähän päiwän asti.
11:9 Ja Daavid sanoo: "Tulkoon heidän pöytänsä heille paulaksi ja ansaksi ja lankeemukseksi ja kostoksi,	9. Ja David sanoo: heidän pöytänsä tulkoon heille paulaksi, ja satimeksi, ja pahennukseksi, ja kostoksi.	11:9 Ja Dawid sano: heidän pöytäns tulcon heille paulaxi/ ja satimexi/ ja pahennuxexi/ ja costoxi.
11:10 soetkoot heidän silmänsä, etteivät he näkisi; ja paina yhäti heidän selkensä kumaraan."	10. Heidän silmänsä soetkoon, ettei he näkisi, ja taita aina heidän selkensä!	11:10 Heidän silmäns soetcon ettei he näkis/ ja heidän selkäns aina taipucon.
11:11 Minä siis sanon: eivät kaiketi he ole sitä varten kompastuneet, että lankeaisivat? Pois se! Vaan heidän lankeemuksensa kautta tuli pelastus pakanoille, että he itse syttyisivät kiivauteen.	11. Niin minä siis sanon: ovatko he sentähden itsensä loukanneet, että heidän piti lankeeman? Pois se! vaan heidän lankeemisestansa tapahtui pakanoille autuus, että hän sais heitä kiivaaksi heidän tähtensä.	11:11 NIin minäkin sanon: owatco he sentähden heidäns loucannet/ että heidän pidäis langeman? Pois se/ waan heidän langemisestans tapadui pacanoille autuus/ että hän sais heitä kijwaxi heidän tähtens.
11:12 Mutta jos heidän lankeemuksensa on maailmalle rikkaudeksi ja heidän vajautensa pakanoille rikkaudeksi, kuinka paljoa enemmän heidän täyteytensä!	12. Mutta jos heidän lankeemisensa on maailman rikkaus ja heidän vähennöksensä on pakanain rikkaus; kuinka paljoa enemmän heidän täydellisyytensä?	11:12 Mutta jos heidän langemisens on mailman rickaus/ Ja heidän vähennöxens on pacanain rickaus cuinga paljo enämmin cosca heidän lucuns täytetäisin?
11:13 Teille, pakanoille, minä sanon: Koska olen pakanain apostoli, pidän minä virkaani kunniaassa,	13. Sillä teille pakanoille minä puhun: että minä pakanain apostoli olen, ylistän minä minun virkaani.	11:13 Teille pacanoille minä puhun/ että minä pacanain Apostoli olen/ ylistän minä minun wircani.
11:14 sytyttääkseni, jos mahdollista, kiivauteen niitä, jotka ovat minun heimolaisiani, ja pelastaakseni edes muutamia heistä.	14. Jos minä taitaisin jollakin tavalla niitä, jotka minun lihani ovat, kiivaaksi saada ja muutamatkin heistä autuaaksi saattaa.	11:14 Ja jos minä taidaisin jollakin tawalla/ nijtä jotca minun lihani owat/ kijwaxi saada/ ja muutamatkin heistä autuaxi saatta.

11:15 Sillä jos heidän hylkäämisensä on maailmalle sovituksiksi, mitä heidän armoihin-ottamisensa on muuta kuin elämä kuolleista?	15. Sillä jos heidän hylkäämisensä on maailman sovinto, mitä heidän korjaamisensa muuta on kuin elämä kuolleista?	11:15 Sillä jos heidän cadotuxens mailman sowindo olis/ mitästä heidän corjamisens muuta olis cuin elämä cuolleista?
11:16 Mutta jos uutisleipä on pyhä, niin on myös koko taikina, ja jos juuri on pyhä, niin ovat myös oksat.	16. Sillä jos alku on pyhä, niin on myös koko taikina, ja jos juuri on pyhä, niin ovat myös oksat.	11:16 Sillä jos alcu on pyhä/ nijn on myös coco taikina pyhä: ja jos juuri on pyhä/ nijn owat myös oxat pyhät.
11:17 Mutta jos muutamat oksista ovat taitetut pois ja sinä, joka olet metsäöljypuu, olet oksastettu oikeiden oksien joukkoon ja olet päässyt niiden kanssa osalliseksi öljypuun mehevästä juuresta,	17. Mutta jos muutamat oksista ovat murtuneet, ja sinä, joka metsä-öljypuu olit, olet niihin istutettu, ja olet öljypuun juuresta ja lihavuudesta osalliseksi tullut,	11:17 MUtتا jos muutamat oxista owat murtunet/ ja sinä/ joca medzäöljypuu olit/ olet nijhin jällens istutettu/ ja olet sijtä juuresta osallisexi tullut/ ja sen öljypuun höystöstä/
11:18 niin älä ylpeile oksien rinnalla; mutta jos ylpeilet, niin et sinä kuitenkaan kannata juurta, vaan juuri kannattaa sinua.	18. Niin älä ylpeile oksia vastaan; mutta jos sinä heitä vastaan ylpeilet, niin tiedä, ettet sinä juurta kannata, vaan juuri kantaa sinua.	nijn älä ylpeile oxia watan. 11:18 Mutta jos sinä heitä watan ylpeilet/ nijn tiedä ettet sinä juurta canna/ waan juuri canda sinua.
11:19 Sinä kaiketi sanonet: "Ne oksat taitettiin pois, että minut oksastettaisiin."	19. Niin sanot; oksat ovat murtuneet, että minun piti siihen jälleen istutettaman.	11:19 Ja sinä sanot: oxat owat murtunet/ että minun piti sijhen jällens istutettaman.
11:20 Oikein; epäuskonsa tähden ne taitettiin pois, mutta sinä pysyt uskosi kautta. Älä ole ylpeä, vaan pelkää.	20. Oikein: he ovat murtuneet epäuskonsa tähden, mutta sinä pysyt uskon kautta: älä ole röyhkeä, vaan pelkää.	11:20 Se on oikein sanottu: he owat murtunet heidän epäuscons tähden/ mutta sinä pysyt uscon cautta. 11:21 Älä ole röyckiä/ waan pelkä:
11:21 Sillä jos Jumala ei ole säästänyt luonnollisia oksia, ei hän ole säästävä sinuakaan.	21. Sillä jos ei Jumala luonnollisia oksia armahtanut, katso, ei hän sinuakaan armahda.	Sillä jos ei Jumala luonnollisia oxia armahtanut/ cadzo/ ei hän sinuacan armahda.
11:22 Katso siis Jumalan hyvyttä ja ankaruutta: Jumalan ankaruutta langenneita kohtaan, mutta hänen hyvyttänsä sinua kohtaan, jos hänen hyvydessänsä pysyt; muutoin sinutkin hakataan pois.	22. Sentähden katso tässä Jumalan hyvyttä ja ankaruutta: ankaruutta niissä, jotka lankesivat, mutta hyvyttä itse sinussas, jos sinä ainoastaan hyvydessä pysyt; muutoin sinäkin leikataan pois.	11:22 Sentähden cadzo täsä Jumalan hyvyttä ja angaruutta: angaruutta nijsä/ jotca langeisit/ mutta hyvyttä idze sinusas/ jos sinä ainoastans hywydes pysyt/ muutoin sinäkin poisleicatan.
11:23 Mutta nuo toisetkin, jos eivät jää epäuskoonsa, tulevat oksastettaviksi, sillä Jumala on voimallinen oksastamaan ne jälleen.	23. Ja ne jälleen istutetaan, ellei he epäuskossansa pysy; sillä Jumala on voimallinen heitä jälleen istuttamaan.	11:23 Ja ne jällens istutetan/ ellei he heidän epäuscosans pysy: sillä kyllä Jumala woi heidän jällens istutta.
11:24 Sillä jos sinä olet leikattu luonnollisesta metsäöljypuusta ja vasten luontoa oksastettu jaloon öljypuuhun, kuinka paljoa enemmän nämä luonnolliset oksat tulevat oksastettaviksi omaan öljypuuhunsa!	24. Sillä jos sinä olet luonnollisesta metsä-öljypuusta karsittu, ja olet vastoin luontoa hyvään öljypuuhun istutettu, kuinka paljon enemmän ne, jotka luonnolliset ovat, omaan öljypuuhunsa istutetaan?	11:24 Sillä jos sinä olet luonnollisesta medzäöljypuusta carsittu/ ja olet wastoin luondo hywään öljypuuhun istutettu: cuinga paljo enämmin ne/ jotca luonnolliset owat/ heidän omaan öljypuuhuns istutetan?

11:25 Sillä minä en tahdo, veljet - ettette olisi oman viisautenne varassa - pitää teitä tietämättöminä tästä salaisuudesta, että Israelia on osaksi kohdannut paatumus - hamaan siihen asti, kunnes pakanain täysi luku on sisälle tullut,	25. Sillä en minä tahdo salata teiltä, rakkaat veljet, tätä salaisuutta, (ettette itsellänne ylpeilisi,) että paatumus on puolittain Israelille tullut, siihenasti kuin pakanain täydellisyys tulis.	11:25 Sillä en minä tahdo salata teidä/ rakkat veljet/ tätä salaisuutta/ ettet te olis ylpiät/ että paatumus on puolittain Israelille tullut/ siihenasti cuin pacanain täyttämys tulis:
11:26 ja niin kaikki Israel on pelastuva, niinkuin kirjoitettu on: "Siionista on tuleva pelastaja, hän poistaa jumalattoman menon Jaakobista.	26. Ja niin kaikki Israel pitää autuaaksi tuleman, niinkuin kirjoitettu on: se tulee Zionista, joka päästää ja jumalattoman menon Jakobista kääntää pois.	11:26 Ja nijn caicki Israel autuaxi tule. Nijn cuin kirjoitettu on: se tule Zionista/ joca päästä/ ja jumalattoman menon Jacobista poiskäändä.
11:27 Ja tämä on oleva minun liittoni heidän kanssaan, kun minä otan pois heidän syntinsä."	27. Ja tämä on minun liittoni heidän kanssansa, kuin minä otan pois heidän syntinsä.	11:27 Ja tämä on minun Testamentin heidän cansans/ cosca minä poisotan heidän syndins.
11:28 Evankeliumin kannalta he kyllä ovat vihollisia teidän tähtenne, mutta valinnan kannalta he ovat rakastettuja isien tähden.	28. Evankeliumin puolesta tosin ovat he viholliset teidän tähtenne; mutta valitsemisen puolesta rakastetaan heitä isäin tähden.	11:28 Evankeliumin puolesta minä tosin heitä teidän tähten wihollisna pidän: mutta walidzemisen puolesta minä heitä Isäin tähden racastan.
11:29 Sillä ei Jumala armolahjojansa ja kutsumistansa kadu.	29. Sillä ei Jumala lahjojansa ja kutsumistansa kadu.	11:29 Sillä ei Jumala lahjojans ja cudzumistans cadu:
11:30 Samoin kuin te ennen olitte Jumalalle tottelemattomia, mutta nyt olette saaneet laupeuden näiden tottelemattomuuden kautta,	30. Sillä niinkuin ette tekään muinen Jumalan päälle uskoneet, mutta olette nyt laupiuden heidän epäuskonsa kautta saaneet;	11:30 Sillä et tekän muinnen Jumalan päälle usconet/ waan nyt te oletta laupiuden heidän epäuscons cautta saanet.
11:31 samoin nämäkin nyt ovat olleet tottelemattomia, että myös he teille tulleen armahtamisen kautta nyt saisivat laupeuden.	31. Niin ei he ole myös nyt uskoneet sitä laupiutta, joka teille on tapahtunut, että heillekin laupius tapahtuis.	11:31 Nijn ei he ole tahtonet sitä laupiutta usco/ cuin teille on tapahtunut/ että heillengin laupius tapahduis:
11:32 Sillä Jumala on sulkenut kaikki tottelemattomuuteen, että hän kaikkia armahtaisi.	32. Sillä Jumala on kaikki epäuskon alle sulkenut, että hän kaikkia armahtais.	11:32 Sillä Jumala on caicki epäuscon ala sulkenut/ että hän caickia armahdais.
11:33 Oi sitä Jumalan rikkauden ja viisauden ja tiedon syvyyttä! Kuinka tutkimattomat ovat hänen tuomionsa ja käsittämättömät hänen tiensä!	33. Oi sitä Jumalan rikkauden, ja viisauden, ja tunnon syvyyttä! kuinka tutkimattomat ovat hänen tuomionsa ja käsittämättömät hänen tiensä!	11:33 O sitä Jumalan rickauden/ wijsauden ja tunnon sywyttä: cuinga tutkimattomat owat hänen duomions/ ja käsittämättömät hänen tiens.
11:34 Sillä kuka on tuntenut Herran mielen? Tai kuka on ollut hänen neuvonantajansa?	34. Sillä kuka on Herran mielen tietänyt? Eli kuka on hänen neuvonantajansa ollut?	11:34 Cuca on HERran mielen tiennyt? Eli cuca on hänen neuwonandajans ollut?
11:35 Tai kuka on ensin antanut hänelle jotakin, joka olisi tälle korvattava?	35. Eli kuka on hänelle jotakin ennen antanut, jota hänelle pitäis jälleen maksettaman.	11:35 Eli cuca on hänelle jotakin ennen andanut/ jota hänelle pitäis jällens maxettaman?
11:36 Sillä hänestä ja hänen kauttansa ja häneen on kaikki; hänelle kunnia iankaikkisesti! Amen.	36. Sillä hänestä ja hänen kauttansa ja hänessä ovat kaikki: hänelle olkoon kunnia ijancaikkisesti, amen!	Sillä hänestä/ ja hänen cauttans/ ja hänesä/ owat caicki: jolle olcon cunnia/ ijancaickisest/ Amen.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu .

12:1 Niin minä Jumalan armahtavan laupeuden kautta kehoitan teitä, veljet, antamaan ruumiinne eläväksi, pyhäksi, Jumalalle otolliseksi uhriksi; tämä on teidän järjellinen jumalanpalveluksenne.	1. Niin neuvon minä teitä, rakkaat veljet, Jumalan sydämellisen laupuden kautta, että te antaisitte teidän ruumiinne eläväksi, pyhäksi ja Jumalalle otolliseksi uhriksi, joka on teidän toimellinen jumalanpalveluksenne.	12:1 Niin neuvon minä teitä/ rackat veljet/ Jumalan laupuden kautta/ että te annaisitte teidän ruumiinne/ eläväksi/ pyhäksi/ ja Jumalalle otolliseksi uhriksi/ joka on teidän toimellinen Jumalan palveluksenne.
12:2 Älkääkä mukautuko tämän maailmanajan mukaan, vaan muuttukaa mielenne uudistuksen kautta, tutkiaksenne, mikä on Jumalan tahto, mikä hyvää ja otollista ja täydellistä.	2. Ja älkää sovittako teidänne tämän maailman muodon jälkeen, vaan muuttakaat teidänne teidän mielenne uudistuksen kautta, että te koettelisitte, mikä Jumalan hyvä, otollinen ja täydellinen tahto olis.	12:2 Ja älkät sovittaco teidän tämän mailman muodon jälkeen/ vaan muuttacat teidän teidän mielen vdistuxen kautta/ että te coettelisitta/ mikä Jumalan hyvä/ otollinen ja täydellinen tahto olis.
12:3 Sillä sen armon kautta, mikä minulle on annettu, minä sanon teille jokaiselle, ettei tule ajatella itsestänsä enempää, kuin ajatella sopii, vaan ajatella kohtuullisesti, sen uskonmäärän mukaan, minkä Jumala on kullekin suonut.	3. Sillä minä sanon siitä armosta, joka minulle annettu on, jokaiselle, joka teidän seassanne on, ettei yksikään itsestänsä enempää pitäisi kuin hänen tulee pitää; vaan pitäkään kohtuullisesti itsestänsä sen jälkeen kuin Jumala on kullekin uskon mitan jakanut.	12:3 Sillä minä sanon siitä armosta/ cuin minulle annettu on/ joidzelle teistä: ettei yxikän idzestän enämbi pidäis cuin hänen tule pitä/ vaan pitäkän cohtulisest idzestän/ sen jälkeen cuin Jumala on cullengin uscon mitan jakanut.
12:4 Sillä niinkuin meillä yhdessä ruumiissa on monta jäsentä, mutta kaikilla jäsenillä ei ole sama tehtävä,	4. Sillä niinkuin meillä on yhdessä ruumiissa monta jäsentä, mutta ei kaikilla jäsenillä ole yhtäläinen työ,	12:4 Sillä nijncuin meillä on yhdes ruumis monda jäsendä/ mutta ei caikilla jäsenillä ole yhtäläinen wirca:
12:5 niin me, vaikka meitä on monta, olemme yksi ruumis Kristuksessa, mutta itsekukin olemme toistemme jäseniä;	5. Niin mekin olemme monta yksi ruumis Kristuksessa, mutta keskenämme olemme me toinen toisemme jäsenet.	nijn mekin olemma monda yxi ruumis Christuxes: 12:5 Mutta keskenäm olemma me toinen toisemme jäsenet/
12:6 ja meillä on erilaisia armolahjoja sen armon mukaan, mikä meille on annettu; jos jollakin on profetoimisen lahja, käyttäköön sitä sen mukaan, kuin hänellä uskoa on;	6. Ja meillä ovat moninaiset lahjat siitä armosta, kuin meille annettu on. Jos jollakin on prophetia, niin olkoon uskon kanssa yhteinen.	12:6 Ja meillä owat moninaiset lahjat/ siitä Armosta/ cuin meille annettu on. Jos jollakin on Prophetia/ nijn olcon uscon cansa yhteinen.
12:7 jos virka, pitäköön virastaan vaarin; jos joku opettaa, olkoon uskollinen opettamisessaan;	7. Jos jollakin on joku virka, niin pitäkään virastansa vaarin. Jos joku opettaa, niin ottakaan opetuksestansa vaarin.	12:7 Jos jollakin on jocu wirca/ nijn pitäkän wirastans waarin. Jos jocu opetta/ nijn ottacan opetuxestans waarin.
12:8 jos kehoittaa, niin kehoittamisessaan; joka antaa, antakoon vakaasta sydämestä; joka on johtaja, johtakoon toimellisesti; joka laupeutta harjoittaa, tehköön sen iloiten.	8. Jos joku neuvoo, niin pitäkään neuvostansa vaarin. Jos joku antaa, niin antakaan yksinkertaisuudessa. Jos joku hallitsee, niin pitäkään siitä murheen. Jos joku armahtaa, niin tehkään sen ilolla,	12:8 Jos jocu anda/ nijn andacan yxikertaisudes. Jos jocu hallidze/ nijn pitäkän siitä murhen. Jos jocu armahta/ nijn tehkän sen ilolla.
12:9 Olkoon rakkaus vilpitön, kammokaa pahaa, riippukaa hyvässä kiinni.	9. Olkoon rakkaus vilpitöin. Vihatkaat pahaa ja riippukaat kiinni hyvässä.	12:9 Olcon rackaus wilpitöin. Wihatcat paha/ ja kijnnirippucat hywäsä.
12:10 Olkaa veljellisessä rakkaudessa helläsydämiset toisianne kohtaan; toinen toisenne kunnioittamisessa kilpaillaa keskenänne.	10. Veljellinen rakkaus olkoon sydämellinen teidän keskenänne. Ennättäkään toinen toisensa kunniaa tekemässä.	12:10 Weljellinen rackaus olcon sydämelinen teidän keskenän. Ennättäkän toinen toisens cunniata tekemäs.

12:11 Älkää harrastuksessanne olko veltot; olkaa hengessä palavat; palvelkaa Herraa.	11. Älkäätkä olko hitaat töissänne. Olkaat palavat hengessä. Palvelkaat Herraa.	12:11 Älkät olco hitat töisänne. Olcat palawat hengesä. Sowittacat teitän ajan jälkeen.
12:12 Olkaa toivossa iloiset, ahdistuksessa kärsivälliset, rukouksessa kestävätkä.	12. Olkaat toivossa iloiset, kärsivälliset murheessa. Olkaat alati rukouksissa.	12:12 Olcat toiwosa iloiset. Kärsiwäiset murhesa. Olcat alati rucouxisa.
12:13 Pitäkää pyhien tarpeet ominanne; harrastakaa vieraanvaraisuutta.	13. Jakakaat omanne pyhain tarpeeksi. Ottakaat mielellänne huoneesen.	12:13 Jacacat oman Pyhain tarpexi. Ottacat mielellän huonesen.
12:14 Siunatkaa vainoojianne, siunatkaa, älkäätkä kirotko.	14. Siunatkaa vainollisianne: siunatkaa ja älkäätkä sadatelko.	12:14 Siunatcat wainollisian: 12:15 Siunatcat ja älkät sadatelco.
12:15 Iloitkaa iloitsevien kanssa, itkekää itkevien kanssa.	15. Iloitkaa iloisten kanssa, ja itkekäätkä itkeväisten kanssa.	Iloitcat iloisten cansa/ ja itkekät itkewäisten cansa.
12:16 Olkaa keskenänne yksimieliset. Älkää korkeita mielitekko, vaan tyytykää alhaisiin oloihin. Älkäätkä olko itse mielestänne viisaita.	16. Olkaat keskenänne yksimieliset. Älkäätkä itsestänne paljon pitäkko, vaan pitäkäätkä teitänne nöyräin kaltaisena. Älkäätkä itsiänne ylen viisaina pitäkko.	12:16 Olcat keskenän yximieliset. Älkät pyytäkko korkeita/ waan pitäkät teitän alimmaisten caltaisna. 12:17 Älkät idziän ylön wijsana pitäkko.
12:17 Älkäätkä kenellekään pahaa pahalla kostako. Ahkeroitkaa sitä, mikä on hyvää kaikkien ihmisten edessä.	17. Älkäätkä kellenkään pahaa pahalla kostako. Ahkeroitkaa sitä, mikä kunniallinen on kaikkein ihmisten edessä.	Älkät paha pahalla costaco. Ahkeroitcat sitä cuin cunniallinen on jocaidzen edes.
12:18 Jos mahdollista on ja mikäli teistä riippuu, eläkää rauhassa kaikkien ihmisten kanssa.	18. Jos mahdollinen on, niin paljo kuin teissä on, niin pitäkäätkä rauha kaikkein ihmisten kanssa.	12:18 Jos mahdollinen on/ nijn paljo cuin teisä on/ nijn pitäkät rauha caickein ihmisten cansa.
12:19 Älkäätkä itse kostako, rakkaani, vaan antakaa sijaa Jumalan vihalle, sillä kirjoitettu on: "Minun on kosto, minä olen maksava, sanoo Herra."	19. Älkäätkä itse kostako, minun rakkaani, vaan antakaat (Jumalan) vihan siaa saada. Sillä kirjoitettu on: minun on kosto, minä tahdon kostaa, sanoo Herra.	12:19 Älkät idze costaco/ minun rackani/ waan andacat Jumalan vihan sia saada. Sillä kirjoitettu on: Minun on costo/ minä tahdon costa/ sano HERra.
12:20 Vaan "jos vihamiehelläsi on nälkä, ruoki häntä, jos hänellä on jano, juota häntä, sillä näin tehden sinä kokoat tulisia hiiliä hänen pänsä päälle."	20. Sentähden, jos vihollises isoo, niin syötä häntä, ja jos hän janoo, niin juota häntä; sillä koskas tämän teet, niin sinä tuliset hiilet hänen pänsä päälle kokoot.	12:20 Jos sinun wihollises iso/ nijn syötä händä/ ja jos hän jano/ nijn juota händä. Coscas tämän teet/ nijn sinä tuliset hijlet hänen pääns päälle cocot.
12:21 Älä anna pahan itseäsi voittaa, vaan voita sinä paha hyvällä.	21. Älä anna sinuas voitettaa pahalta, vaan voita sinä paha hyvällä.	12:21 Älä anna sinuas woitetta pahalda/ waan woita sinä paha hywällä.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu .
13:1 Jokainen olkoon alamainen sille esivallalle, jonka vallan alla hän on. Sillä ei ole esivaltaa muutoin kuin Jumalalta; ne, jotka ovat, ovat Jumalan asettamat.	1. Jokainen olkoon esivallalle, jolla valta on, alamainen; sillä ei esivalta ole muutoin kuin Jumalalta: ne wallat, jotka ovat, Jumalalta ne säädetyt ovat.	13:1 Jocainen olcon Esiwallalle/ jolla walda on/ alammainen: sillä ei Esiwalda ole muutoin cuin Jumalalda/ ne wallat jotca owat/ Jumalalda ne säätyt owat.
13:2 Sentähden, joka asettuu esivaltaa vastaan, se nousee Jumalan säätämystä vastaan; mutta jotka nousevat vastaan, tuottavat itsellensä tuomion.	2. Sentähden jokainen, joka itsensä esivaltaa vastaan asettaa, se on Jumalan säätystä vastaan; mutta ne, jotka vastaan ovat, saavat tuomion päällensä.	13:2 Sentähden jocainen cuin idzens Esiwalda wastan asetta/ se on Jumalan säätystä wastan. Mutta ne jotca wastan owat/ saawat duomion päällens.

13:3 Sillä hallitusmiehet eivät ole niiden pelkona, jotka tekevät hyvää, vaan niiden, jotka tekevät pahaa. Jos siis tahdot olla esivaltaa pelkäämättä, niin tee sitä, mikä hyvää on, ja sinä saat siltä kiitoksen;	3. Sillä ne, jotka vallan päällä ovat, ei ole hyvintekiöille, vaan pahoille pelvoksi. Ellet tahdo esivaltaa peljätä, niin tee hyvää, ja sinä saat häneltä kiitoksen.	13:3 Sillä ne jotca wallan päällä owat/ ei ole hyvintekiöille/ vaan pahointekiöille pelgoxi. Elles tahdo Esiwalda peljätä/ nijn tee hywä/ sijttes saat häneldä kijtoxen:
13:4 sillä se on Jumalan palvelija, sinulle hyväksi. Mutta jos pahaa teet, niin pelkää; sillä se ei miekkaa turhaan kannan, koska se on Jumalan palvelija, kostaja sen rankaisemiseksi, joka pahaa tekee.	4. Sillä hän on Jumalan palvelia sinun hyväkses. Vaan jos sinä pahaa teet, niin pelkää; sillä ei hän miekkaa hukkaan kannan; sillä hän on Jumalan palvelia ja kostaja sille rangaistukseksi, joka pahaa tekee.	sillä hän on Jumalan palwelia/ sinun hywäxes. 13:4 Waan jos sinä paha teet/ nijn pelkä: sillä ei hän miecka huckan kannan/ mutta on Jumalan palwelia ja costaja/ sille rangaistuxexi joca paha teke.
13:5 Siksi tulee olla alamainen, ei ainoastaan rangaistuksen tähden, vaan myös omantunnon tähden.	5. Sentähden tulee alamainen olla, ei ainoastaan vihan tähden, vaan myös omantunnon tähden.	13:5 Sentähden tule alammainen olla/ ei ainoastans nuhten tähden: waan myös omantunnon tähden.
13:6 Sentähdenhän te verojakin maksatte. Sillä he ovat Jumalan palvelusmiehiä, ahkeroiden virassansa juuri sitä varten.	6. Sillä sentähden te myös veron maksatte; sillä he ovat Jumalan palveliat, joiden senkaltaisista tulee lukua pitää.	13:6 Sentähden pitä teidän myös weron andaman: sillä he owat Jumalan palweliat/ joiden sencaltaisista tule lucua pitää.
13:7 Antakaa kaikille, mitä annettava on: kenelle vero, sille vero, kenelle tulli, sille tulli, kenelle pelko, sille pelko, kenelle kunnia, sille kunnia.	7. Niin antakaat siis kaikille, mitä te velvolliset olette: sille vero, jolle vero tulee; sille tulli, jolle tulli tulee; sille pelko, jolle pelko tulee; sille kunnia, jolle kunnia tulee.	13:7 Nijn andacat sijs jocaidzelle mitä te welgolliset oletta: sille wero/ jolle wero tule: sille tulli/ jolle tulli tule: sille pelco/ jolle pelco tule: sille cunnia/ jolle cunnia tule.
13:8 Älkää olko kenellekään mitään velkaa, muuta kuin että toisianne rakastatte; sillä joka toistansa rakastaa, se on lain täyttänyt.	8. Älkää kellenkään velvolliset olko, vaan ainoastaan että te toinen toistanne rakastatte; sillä joka toista rakastaa, se on täyttänyt lain.	13:8 Älkät kellengän welgolliset olco/ waan ainoastans että te toinen toistanne racastatte: sillä joca toista racasta/ se on täyttänyt Lain.
13:9 Sillä nämä: "Älä tee huorin, älä tapa, älä varasta, älä himoitse", ja mikä muu käsky tahansa, ne sisältyvät kaikki tähän sanaan: "Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi."	9. Sillä se: ei sinun pidä huorin tekemän; ei sinun pidä tappaman; ei sinun pidä varastaman; ei sinun pidä väärää todistusta sanoman; ei sinun pidä himoitseman, ja mitä muuta käskyä on, se tähän sanaan suljetaan: sinun pitää rakastaman lähimmäistäsi niinkuin itsiäs.	13:9 Sentähden/ se cuin sanottu on: Älä huorintee: älä tapa: älä warasta: älä wäärä todistust sano: älä himoidze. Ja muut sencaltaiset käskyt/ ne tähän sanaan suljetan: sinun pitää racastaman lähimmäistäsi/ nijncuin idziäskin.
13:10 Rakkaus ei tee lähimmäiselle mitään pahaa. Sentähden on rakkaus lain täyttämys.	10. Ei rakkaus tee lähimmäiselle mitään pahaa; sentähden on rakkaus lain täyttämys.	13:10 Ei rackaus tee lähimmäiselle mitän paha: sentähden on rackaus Lain täyttämys.
13:11 Ja tehkää tämä, koska tunnette tämän ajan, että jo on hetki teidän unesta nousta; sillä pelastus on nyt meitä lähempänä kuin silloin, kun uskoon tulimme.	11. Ja että me sen tiedämme, nimittäin ajan, että nyt on aika unesta nousta; sillä meidän autuutemme on nyt lähempänä kuin silloin, kuin me uskoimme.	13:11 JA että me sencaltaisia tiedämme/ nimittäin ajan/ että nyt on aica unesta nosta (sillä meidän autuudem on nyt lähembänä cuin silloin cosca me uscoimma)
13:12 Yö on pitkälle kulunut, ja päivä on lähellä. Pankaamme sentähden pois pimeyden teot, ja puukeutukaamme valkeuden varuksiin.	12. Yö on kulunut ja päivä on tullut; sentähden hyljätäkäämme pimeyden työt ja pukekaamme meitämme valkeuden sota-aseilla.	13:12 Yö on culunut/ ja päiwä on tullut/ sentähden hyljätäkäm pimeyden töyt/ ja pukecam meitäm walkeuden sotaaseilla.

13:13 Vaeltakaamme säädyllisesti, niinkuin päivällä, ei mässäyksissä ja juomingeissa, ei haureudessa ja irstaudessa, ei riidassa ja kateudessa,	13. Vaeltakaamme soveliaasti, niinkuin päivällä: ei ylönsyömisessä, eikä juopumisessa, ei kammioissa, eikä haureudessa, ei riidassa ja kateudessa,	13:13 Waeldacam soweliast nijncuin päiwällä/ ei ylönsyömisessä eikä ylönjuomisessa: ei cammiois eikä haureudes.
13:14 vaan puukeaa päällenne Herra Jeesus Kristus, älkääkä niin pitäkö lihastanne huolta, että himot heräävät.	14. Vaan puukeaat päällenne Herra Jesus Kristus ja älkää holhoko ruumistannen haureuteen.	13:14 Ei riidas ja cateudes: vaan pukecat teidän päällen HERra Jesus Christus. Ja holhotcat ruumistan/ vaan ei haureuten.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu .
14:1 Heikkouskoista hoivatkaa, rupeamatta väittelemään mielipiteistä.	1. Heikkouskoista korjatkaa, ei kamppausten riidoissa.	14:1 HEikkouskoista corjatcat/ ja älkät omatundo pahoittaco.
14:2 Toinen usko saavansa syödä kaikkea, mutta toinen, joka on heikko, syö vihanneksia.	2. Yksi kyllä usko saavansa kaikkinaista syödä, vaan heikko syö kaalia.	14:2 Yxi usco saawans caickinaista syödä/ vaan heicko syö caalia.
14:3 Joka syö, älköön halveksiko sitä, joka ei syö; ja joka ei syö, älköön tuomitko sitä, joka syö, sillä Jumala on ottanut hänet hoivaansa.	3. Joka syö, älkään sitä katsoko ylön, joka ei syö; ja se, joka ei syö, älkään tuomitko sitä, joka syö; sillä Jumala on hänen ottanut vastaan.	14:3 Joca syö/ älkän sitä ylöncaadzoco/ joca ei syö: ja se joca ei syö: älkän duomidco sitä cuin syö: sillä Jumala on händä corjannut.
14:4 Mikä sinä olet tuomitsemaan toisen palvelijaa? Oman isäntänsä edessä hän seisoo tai kaatuu; mutta hän on pysyvä pystyssä, sillä Herra on voimallinen hänet pystyssä pitämään.	4. Kuka sinä olet, joka toisen palveliaa tuomitse? Omalle isännällensä hän seisoo eli lankee. Mutta hän taidetaan ojentaa ylös; sillä Jumala on voimallinen häntä ojentamaan.	14:4 Cuca sinä olet joca toisen palweliata duomidzet? Omalle Isännällens hän seiso eli lange/ mutta kyllä hän taitan tuetta seisoman: sillä Jumala on wäkewä händä tukeman.
14:5 Toinen pitää yhden päivän toista parempana, toinen pitää kaikki päivät yhtä hyvinä; kukin olkoon omassa mielessään täysin varma.	5. Yksi erottaa yhden päivän toisesta, toinen pitää kaikki päivät yhtäläisenä: jokainen olkoon vahva mielessänsä.	14:5 Yxi eroitta yhden päiwän toisesta: toinen pitä caicki päiwät yhtäläisnä. Jocainen olcon wahwa mielesäns.
14:6 Joka valikoi päiviä, se valikoi Herran tähden; ja joka syö, se syö Herran tähden, sillä hän kiittää Jumalaa; ja joka ei syö, se on Herran tähden syömättä ja kiittää Jumalaa.	6. Joka päivää tottelee, sen hän Herralle tekee; ja joka ei päivää tottele, se myös sen Herralle tekee. Joka syö, hän syö Herralle; sillä hän kiittää Jumalaa: ja joka ei syö, se ei syö Herralle, ja kiittää Jumalaa.	14:6 Joca päiwä tottele/ sen hän HERralle teke: ja joca ei päiwä tottele/ se myös sen HERralle teke. Joca syö/ hän syö HERralle/ sillä hän kijttä Jumalata: ja joca ei syö/ se ei syö HERralle/ ja kijttä Jumalata.
14:7 Sillä ei kukaan meistä elä itsellensä, eikä kukaan kuole itsellensä.	7. Sillä ei yksikään meistä itsellensä elä, eikä yksikään itsellensä kuole.	14:7 Sillä ei yxikän meistä idzellens elä/ eikä yxikän idzellens cuole.
14:8 Jos me elämme, niin elämme Herralle, ja jos kuolemme, niin kuolemme Herralle. Sentähden, elimmepä tai kuolimme, niin me olemme Herran omat.	8. Sillä jos me elämme niin me Herralle elämme; jos me kuolemme, niin me Herralle kuolemme. Sentähden joko me elämme tai kuolemme, niin me Herran omat olemme.	14:8 Jos me elämme/ nijn me HERralle elämme: jos me cuolemma/ nijn me HERralle cuolemma. Sentähden joco me elämme eli cuolemma/ nijn me HERran omat olemma.
14:9 Sillä sitä varten Kristus kuoli ja heräsi eloon, että hän olisi sekä kuolleitten että elävien Herra.	9. Sillä sentähden on myös Kristus kuollut ja noussut ylös ja jälleen eläväksi tullut, että hän olisi kuolleiden ja elävien Herra.	14:9 Sillä sentähden on myös Christus cuollut ja ylösnosnut/ ja jäl lens eläwäxi tullut/ että hän olisi cuolluitten ja eläwitten HERra.
14:10 Mutta sinä, minkätähden sinä tuomitset veljeäsi? Taikka sinä toinen, minkätähden sinä halveksit veljeäsi? Sillä kaikki meidät asetetaan Jumalan tuomioistuimen eteen.	10. Mutta miksi sinä veljes tuomitset? Eli miksi sinä veljes katsot ylön? sillä me asetetaan kaikki Kristuksen tuomio-istuimen eteen.	14:10 MUtta mixi sinä weljiäs duomidzet? Eli sinä mixis weljes ylöncaadzot? sillä me asetetan caicki Christuxen duomioistuimen eteen/ nijncuin kirjoitettu on:

14:11 Sillä kirjoitettu on: "Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, minun edessäni pitää jokaisen polven notkistuman ja jokaisen kielen ylistämän Jumalaa."	11. Sillä kirjoitettu on: niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, minua pitää kaikki polvet kumartaman, ja kaikki kielet pitää Jumalaa tunnustaman.	14:11 Nijn totta cuin minä elän/ sano HERra/ minua pitä caicki polwet cumartaman/ ja caicki kielet pitä Jumalan tunnustaman.
14:12 Niin on siis meidän jokaisen tehtävä Jumalalle tili itsestämme.	12. Sentähden jokaisen meistä pitää edestänsä Jumalalle luvun tekemän.	14:12 Sentähden jocaidzen meistä pitä edestäns Jumalalle lugun tekemän.
14:13 Älkäämme siis enää toisiamme tuomitko, vaan päättäkää pikemmin olla panematta veljenne eteen loukkauskiveä tai langetusta.	13. Älkäämme siis tästedes toinen toistamme tuomitko, vaan tuomitkaat paremmin niin, ettei yksikään veljensä eteen pane loukkausta eli pahennusta.	14:13 Älkäm sijs tästedes toinen toistam duomitco/ waan duomitcam parammin nijn/ ettei yxikän weljens eteen pane louckausta eli pahennuxen tila.
14:14 Minä tiedän ja olen varma Herrassa Jeesuksessa, ettei mikään ole epäpyhää itsessään; vaan ainoastaan sille, joka pitää jotakin epäpyhänä, sille se on epäpyhää.	14. Minä tiedän ja olen vahva Herrassa Jeesuksessa, ettei mitään itsestensä yhteistä ole, vaan joka jotakin yhteiseksi luulee, hänelle se on yhteinen.	14:14 MINä tosin tiedän/ ja olen wahwa HERras Jesuxes/ ettei mitän idzestäns yhteistä ole/ waan joca jotakin yhteisexi luule/ hänelle se on yhteinen.
14:15 Mutta jos veljesi tulee murheelliseksi ruokasi tähden, niin sinä et enää vaella rakkauden mukaan. Älä saata ruuallasi turmioon sitä, jonka edestä Kristus on kuollut.	15. Mutta jos sinun veljes sinun ruastas surulliseksi tulee, niin et sinä enään vaella rakkaudessa. Älä sitä ruallas kadota, jonka tähden Kristus on kuollut.	14:15 Mutta jos sinun weljes sinun ruastas pahene/ nijn et sinä sijtte waella rackaudes. Älä sitä ruallas cadota/ jonga tähden Christus on cuollut.
14:16 Älkää siis antako sen hyvän, mikä teillä on, joutua herjattavaksi;	16. Sentähden sovittakaat niin, ettei teidän hyvyttänne laitettaisi.	14:16 Sentähden sowittacat nijn/ ettei teidän hywyttän laitetais:
14:17 sillä ei Jumalan valtakunta ole syömistä ja juomista, vaan vanhurskautta ja rauhaa ja iloa Pyhässä Hengessä.	17. Sillä ei Jumalan valtakunta ole ruoka ja juoma, mutta vanhurskaus, ja rauha, ja ilo Pyhässä Hengessä.	14:17 Sillä ei Jumalan waldacunda ole ruoca eli juoma/ mutta wanhurscaus/ rauha ja ilo Pyhäs Henges.
14:18 Joka tässä kohden palvelee Kristusta, se on Jumalalle otollinen ja ihmisille kelvollinen.	18. Sillä joka niissä Kristusta palvelee, hän on Jumalalle otollinen ja ihmisille kelvollinen.	14:18 Joca nijsä Christusta palwele/ hän on Jumalalle otollinen/ ja ihmisille kelwollinen.
14:19 Niin tavoitelkaamme siis sitä, mikä edistää rauhaa ja keskinäistä rakentumistamme.	19. Sentähden noudattakaamme niitä, mitkä rauhaan sopivat, ja sitä, mikä keskenämme parannukseksi tulee.	14:19 Sentähden noudattacam sitä cuin rauhan sopi/ ja sitä cuin cullengin parannuxexi tule:
14:20 Älä ruuan tähden turmele Jumalan työtä. Kaikki tosin on puhdasta, mutta sille ihmiselle, joka syö tuntoansa loukaten, se on pahaa.	20. Älä ruan tähden Jumalan työtä turmele. Kaikki tosin ovat puhtaat; vaan sille ihmiselle on se paha, joka syö omantuntonsa pahenuksen kanssa.	älä ruan tähden Jumalan työtä turmele. 14:20 Caicki tosin owat puhtat/ waan ei se sille ole hywä/ joca syö omantundons pahennuxen cansa.
14:21 Hyvä on olla lihaa syömättä ja viiniä juomatta ja karttaa sitä, mistä veljesi loukkaantuu tai joutuu lankeemukseen tai heikoksi tulee.	21. Se on hyvä, ettet lihaa söisi etkä viinaa joisi eli jotakin, josta veljes loukkaantuu, taikka pahenee, elikkä heikoksi tulee.	14:21 Se on paljo parambi ettes ensingän liha söis/ etkä wijna jois/ eli jotakin josta weljes louckandu taicka pahene elickä heicoxi tule.
14:22 Pidä sinä itselläsi Jumalan edessä se usko, mikä sinulla on. Onnellinen on se, joka ei tuomitse itseään siitä, minkä hän oikeaksi havaitsee;	22. Jos sinulla on usko, niin pidä se itsessä Jumalan edessä. Autuas on, joka ei tee itsellensä omaatuntoa niissä, mitkä hän koettelee.	14:22 Jos sinulla on usco/ nijn pidä se idzesäs Jumalan edes. Autuas on/ joca ei tee idzellens omatundo/ nijsä cuin hän coettele.

14:23 mutta joka epärii ja kuitenkin syö, on tuomittu, koska se ei tapahdu uskosta; sillä kaikki, mikä ei ole uskosta, on syntiä.	23. Mutta joka siitä epäilee ja kuitenkin syö, se on kadotettu; sillä ei hän syönyt uskossa, mutta kaikki, mikä ei uskosta ole, se on synti.	14:23 Mutta joca sijtä epäile ja cuitengin syö/ se on cadotettu: sillä ei hän syönyt uscosa: ja caicki cuin ei uscosta ole/ se on syndi.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu .
15:1 Mutta meidän, vahvojen, tulee kantaa heikkojen vajavaisuuksia, eikä elää itsellemme mieliksi.	1. Mutta meidän, jotka väkevät olemme, tulee heikkoin voimattomuutta kärsiä, eikä itsellemme kelvata.	15:1 MUTta meidän/ jotca wäkevät olemma/ tule heickoin voimattomutta kärsiä/ eikä idzellemme kelwata.
15:2 Olkoon kukin meistä lähimmäiselleen mieliksi hänen parhaaksensa, että hän rakentuisi.	2. Niin jokainen meistä kelvatkoon lähimmäisellensä siinä, mikä hyvä on, parannukseksi.	15:2 Nijn sowittacan jocainen meistä idzens/ että hän kelpais lähimmäisellens sijnä cuin hywä on/ parannuxexi:
15:3 Sillä ei Kristuskaan elänyt itsellensä mieliksi, vaan niinkuin kirjoitettu on: "Niiden herjaukset, jotka sinua herjaavat, ovat sattuneet minuun."	3. Sillä ei Kristuskaan itsellensä kelvannut, vaan niinkuin kirjoitettu on: heidän pilkkansa, jotka sinua pilkkasivat, lankesivat minun päälleni.	15:3 Sillä ei Christuscan idzellens kelwannut/ waan nijncuin kirjoitettu on: heidän pilckans/ jotca sinua pilckaisit/ langeisit minun päälleni.
15:4 Sillä kaikki, mikä ennen on kirjoitettu, on kirjoitettu meille opiksi, että meillä kärsivällisyyden ja Raamatun lohdutuksen kautta olisi toivo.	4. Sillä mitä ennen kirjoitettu on, se on meille opiksi kirjoitettu, että meillä kärsivällisyyden ja Raamattuun lohdutuksen kautta toivo olisi.	15:4 Sillä mitä ennen kirjoitettu on/ se on meille opixi kirjoitettu/ että meillä kärsimisen ja Ramattuun lohdutuxen cautta toiwo olisi.
15:5 Mutta kärsivällisyyden ja lohdutuksen Jumala suokoon teille, että olisitte yksimieliset keskenänne, Kristuksen Jeesuksen mielen mukaan,	5. Mutta kärsivällisyyden ja lohdutuksen Jumala antakoon teille, että te keskenänne yksimieliset olisitte Jesuksen Kristuksen perään:	15:5 Mutta kärsimisen ja lohdutuxen Jumala/ andacon että te keskenän yximieliset olisitta/ Jesuxen Christuxen perän:
15:6 niin että te yksimielisesti ja yhdestä suusta ylistäisitte Jumalaa ja meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen isää.	6. Että te yksimielisesti yhdestä suusta kiittäisitte Jumalaa ja meidän Herran Jesuksen Kristuksen Isää.	15:6 Että te yximielisest yhdestä suusta kijtäisitte Jumalata/ ja meidän HERran Jesuxen Christuxen Isä.
15:7 Hoivatkaa sentähden toinen toistanne, niinkuin Kristuskin on teidät hoivaansa ottanut Jumalan kunniaksi.	7. Sentähden korjatkaa toinen toistanne, niinkuin Kristuskin on meitä Jumalan kunniaksi korjannut.	15:7 Sentähden corjatcat toinen toistan/ nijncuin Kristuskin on meitä Jumalan cunniaxi corjannut.
15:8 Sillä minä sanon, että Kristus on tullut ympärileikkattujen palvelijaksi Jumalan totuuden tähden, vahvistaaksensa isille annetut lupaukset,	8. Mutta minä sanon: Jesus Kristus on ollut ympärileikkauksen palvelia Jumalan totuuden tähden, vahvistamaan sitä lupausta, joka isille tapahtunut oli.	15:8 MUTta minä sanon: Jesus Christus on ollut ymbärinsleickauxen palwelia Jumalan totuuden tähden/ wahwistaman sitä lupausta cuin Isille tapahtunut oli.
15:9 mutta että pakanat laupeuden tähden ovat ylistäneet Jumalaa, niinkuin kirjoitettu on: "Sentähden minä ylistän sinua pakanain seassa ja veisaan kiitosta sinun nimellesi."	9. Mutta että pakanat laupiuden edestä Jumalaa kiittäisivät, niinkuin kirjoitettu on: sentähden kiitän minä sinua pakanain seassa ja veisaan sinun nimelles.	15:9 Mutta että pacanat laupiuden edestä Jumalata kijtttäisit/ nijncuin kirjoitettu on: sentähden kijtän minä sinua pacanain seas/ ja weisan sinun Nimees.
15:10 Ja vielä on sanottu: "Riemuitkaa, te pakanat, hänen kansansa kanssa."	10. Ja taas hän sanoo: iloitkaa pakanat hänen kansansa kanssa!	15:10 Ja taas hän sano: iloitcat pacanat hänen Canssansa cansa.
15:11 Ja taas: "Kiittäkää Herraa, kaikki pakanat, ja ylistäkööt häntä kaikki kansat."	11. Ja taas: kiittäkää Herraa, kaikki pakanat, ja kaikki kansa ylistäkään häntä!	15:11 Ja taas: kijtttäkäät HERRA caicki pacanat/ ja caicki Canssa ylistäkän händä.

15:12 Ja myös Esaias sanoo: "On tuleva Iisain juurivesa, hän, joka nousee hallitsemaan pakanoita; häneen pakanat panevat toivonsa."	12. Ja taas sano Jesaias: sen pitää oleman Jessen juuren, joka on nouseva pakanoita hallitsemaan, jonka päälle pakanat toivoman pitää.	15:12 Ja taas sano Esaias: sen pitää oleman Jessen juuren/ joka on nouseva pacanoita hallidzeman/ jonga päälle pacanat toiwoman pitä.
15:13 Mutta toivon Jumala täyttäköön teidät kaikella ilolla ja rauhalla uskossa, niin että teillä olisi runsas toivo Pyhän Hengen voiman kautta.	13. Mutta toivon Jumala täyttäköön teitä kaikella riemulla ja rauhalla uskossa, että teillä Pyhän Hengen voiman kautta yltäkylläinen toivo olisi.	15:13 Mutta toiwon Jumala täyttäkön teitä caikella riemulla ja rauhalla/ uscosa/ että teillä Pyhän Hengen woiman cautta täydellinen toivo olisi.
15:14 Veljeni, minä kyllä olen varma teistä, että te jo ilmankin olette täynnä hyvyttä ja kaikkinaista tietoa, niin että myös kykenette neuvomaan toinen toistanne.	14. Mutta minä tiedän hyvästi, rakkaat veljeni, teistä, että te olette hyvyttä täynnä, kaikella tuntemisella täytetyt, että te voitte toinen toistanne neuvoa.	15:14 MINä tiedän hywästi/ rackat weljeni/ että te oletta hywyttä täynnä/ caikella tundemisella täytetyt/ että te woitta toinen toistanne neuwo.
15:15 Kuitenkin olen paikka paikoin jotenkin rohkeasti teille kirjoittanut, uudestaan muistuttaakseni teille näitä asioita, sen armon kautta, jonka Jumala on minulle antanut	15. Minä olen kuitenkin puolittain rohkiasti teidän tyköne, rakkaat veljet, kirjoittanut, niinkuin muistuttain teille sen armon puolesta, joka minulle Jumalalta on annettu.	15:15 Minä olen cuitengin puolittain rohkiast teidän tygön/ rackat weljet/ kirjoittanut/ muistuttain teille sen armon puolesta/ cuin minulle Jumalalda on annettu.
15:16 sitä varten, että minä olisin Kristuksen Jeesuksen palvelija pakanain keskuudessa, papillisesti toimittaakseni Jumalan evankeliumin palvelusta, niin että pakanakansoista tulisi otollinen ja Pyhässä Hengessä pyhitetty uhri.	16. Että minun pitää oleman pakanain seassa Jesuksen Kristuksen palvelian, Jumalan evankeliumia uhraamassa, että pakanatkin olisivat Jumalalle otollinen uhri, Pyhän Hengen kautta pyhitetty.	15:16 Että minun pitä oleman pacanain seas Jesuxen Christuxen palwelian/ Jumalan Evangeliumita uhramas/ että pacanatkin olisit Jumalalle otollinen uhri/ Pyhän Hengen cautta pyhitetyt.
15:17 Minulla on siis kerskaukseni Kristuksessa Jeesuksessa palvellessani Jumalaa;	17. Sentähden minulla on se, josta minä Jesuksessa Kristuksessa kerskaan, niissä mitkä Jumalan ovat.	15:17 Sentähden minulla on/ josta minä Jesuxes Christuxes kerscan/ että minä Jumalata palwelen:
15:18 sillä minä en rohkene puhua mistään muusta kuin siitä, mitä Kristus, saattaakseen pakanat kuuliaisiksi, on minun kauttani vaikuttanut sanalla ja teolla,	18. Sillä en minä rohkene mitään puhua niistä, mitä ei Kristus minun kauttani vaikuttanut pakanain kuuliaisuudeksi, sanalla ja työllä,	15:18 Sillä en minä rohke mitän puhua/ ellei Christus sitä minun cauttani waicutais/ saattaman pacanoita cuuliaisexi/ sanan ja työn cautta/
15:19 tunnustekojen ja ihmeiden voimalla, Pyhän Hengen voimalla, niin että minä Jerusalemista ja sen ympäristöstä alkaen Illyrikoniin saakka olen suorittanut Kristuksen evankeliumin julistamisen,	19. Merkkien ja ihmeiden voimalla, Jumalan Hengen väellä; niin että minä hamasta Jerusalemista ja niissä ympäri Illyrikoon asti olen kaikki Kristuksen evankeliumilla täyttänyt.	merckein woimalla ja ihmetten cautta/ ja Jumalan Hengen wäellä. 15:19 Nijn että minä hamasta Jerusalemist/ ja nijssä ymbärins/ Illyricumin asti/ olen caicki Christuxen Evangeliumilla täyttänyt.
15:20 ja sillä tavoin, että olen pitänyt kunnianani olla julistamatta evankeliumia siellä, missä Kristuksen nimi jo on mainittu, etten rakentaisi toisen laskemalle perustukselle,	20. Ja minä olen ollut ahkera evankeliumia saarnaamaan, joissa Kristuksen nimi ei mainittu ollut, etten minä muukalaisen perustuksen päälle rakentaisi;	15:20 Ja minä olen ollut ahkera Evangeliumita saarnaman/ joisa Christuxen nimi ei ennen mainittucan ollut/ etten minä muucalaisen perustuxen päälle rakennais/ waan nijncuin kirjoitettu on:
15:21 vaan niinkuin kirjoitettu on: "Ne, joille ei ole julistettu hänestä, saavat hänet nähdä, ja jotka eivät ole kuulleet, ne ymmärtävät."	21. Vaan niinkuin kirjoitettu on: joille ei ensinkään hänestä julistettu ollut, niiden pitää sen näkemän, ja jotka ei kuulleet ole, niiden pitää ymmärtämän.	15:21 Joille ei ensingän hänestä julistettu ollut/ nijden pitä sen näkemän: ja jotca ei hänestä mitän cuullet ole/ nijden pitä ymmärtämän.

15:22 Sentähden olenkin niin usein ollut estetty tulemast teidän tyköne.	22. Sentähden myös minä olen usein estetty teidän tyköne tulemast.	15:22 Se myös on syy/ mingätähden minä olen usein estetty teidän tygön tulemast.
15:23 Mutta koska minulla nyt ei enää ole tilaa näissä paikkakunnissa ja kun jo monta vuotta olen halunnut tulla teidän tyköne,	23. Mutta nyt, ettei minulla ole näissä maakunnissa enempi sias ja minä olen jo monta vuotta halainnut teidän tyköne tulla,	15:23 Nyt ettei minun ole näisä maacunnisa enä sia/ ja minä olen jo monda vuotta halainnut teidän tygönne tulla.
15:24 niin minä, jos milloin Hispaniaan matkustan, tulen luoksenne, sillä minä toivon sieltä kautta matkustaessani näkeväni teidät ja teidän avullanne pääseväni sinne, kunhan ensin olen vähän saanut iloita teidän seurastanne.	24. Sentähden kuin minä Hispaniaan vaellan, niin minä tulen teidän tyköne; sillä minä toivon, että kuin minä sen kautta matkustan, niin minä saan teidät nähdä, ja niin teiltä sinne saatettaisiin; kuitenkin, että minä ennen saisin kerran minuni teistä ilahuttaa.	15:24 Sentähden cosca minä Hispaniaan waellan/ nijn minä tulen teidän tygön: sillä minä toivon/ että cosca minä sen cautta matcustan/ nijn minä saan teidän nähdä/ ja nijn teildä sinne saatetaisin. Cuitengin/ että minä ennen saisin kerran minuni teistä ilahutta.
15:25 Mutta nyt minä matkustan Jerusalemiin viemään pyhille avustusta.	25. Mutta nyt minä vaellan Jerusalemiin pyhille palvelusta tekemään;	15:25 MUTta nyt minä waellan täädä Jerusalemiijn/ Pyhille palwelusta tekemän:
15:26 Sillä Makedonia ja Akaia ovat halunneet kerätä yhteisen lahjan niille Jerusalemin pyhille, jotka ovat köyhyydessä.	26. Sillä ne Makedoniasta ja Akajasta ovat mielellänsä Jerusalemin köyhiä pyhiä varten yhteisen avun koonneet.	15:26 Sillä ne Macedoniasta ja Achajasta owat mielelläns Jerusalemin köyhiä Pyhiä warten yhteidzen awun coonnet.
15:27 Niin he ovat halunneet, ja he ovatkin sen heille velkaa; sillä jos pakanat ovat tulleet osallisiksi heidän hengellisistä aarteistaan, niin he puolestaan ovat velvolliset auttamaan heitä maallisilla.	27. He ovat sen mielellänsä tehneet, niinkuin he siihen heille velkapäätkin ovat; sillä jos pakanat ovat heidän hengellisestä tavarastansa osallisiksi tulleet, niin on kohtuullinen, että he myös heitä ruumiillisella tavarallansa palvelevat.	15:27 He owat sen mielelläns tehnet/ nijncuin he sijhen heille welcapäätkin owat: Sillä jos pacanat owat heidän hengellisestä tawarastans osallisexi tullet/ nijn on cohtullinen/ että he myös heitä heidän ruumiillisella tawarallans palwelewat.
15:28 Kun olen tehtäväni suorittanut ja heille tämän hedelmän perille vienyt, lähden teidän kauttanne Hispaniaan;	28. Kuin minä siis sen asian päättänyt olen ja heille tämän hedelmän lukinnut, tahdon minä teidän kauttannen Hispaniaan palata.	15:28 Cosca minä sijs sen asian päättänyt olen/ ja heille tämän hedelmän lukinnut/ tahdon minä teidän cauttan Hispaniaan palata.
15:29 ja minä tiedän, että tullessani teidän tyköne tulen Kristuksen täydellinen siunaus mukanani.	29. Mutta minä tiedän, kuin minä teidän tyköne tulen, että minä tulen Kristuksen evankeliumin täydellisellä siunauksella.	15:29 Mutta minä tiedän/ cosca minä teidän tygönne tulen/ että minä tulen Christuxen Evangeliumin täydellisellä siunauxella.
15:30 Mutta minä kehoitan teitä, veljet, Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta ja Hengen rakkauden kautta auttamaan minua taistelussani, rukoilemalla minun puolestani Jumalaa,	30. Mutta minä neuvon teitä, rakkaat veljet, meidän Herran Jesuksen Kristuksen kautta ja Hengen rakkauden kautta, että te minun kanssani kilvoittelisitte rukouksissa minun edestäni Jumalan tykö:	15:30 Mutta minä neuwon teitä/ rackat weljet/ meidän HERran Jesuxen Christuxen cautta/ ja Hengen rackauden cautta/ että te minun cansani kilwoittelisitte rucouxis minun edestäni Jumalan tygö/
15:31 että minä pelastuisin joutumasta Juudean uskottomien käsiin ja että Jerusalemiä varten tuomani avustus olisi pyhille otollinen,	31. Että minä Juudeassa epäuskoisista pelastettaisiin, ja että minun palvelukseni Jerusalemissa olisi pyhille otollinen;	että minä Judeas epäuscoisista pelastettaisin. 15:31 Ja että minun palweluxen/ cuin minä teen Jerusalemis/ olisi Pyhille otollinen.
15:32 niin että minä, jos Jumala niin tahtoo, ilolla saapuisin teidän tyköne ja virkistyisin teidän seurassanne.	32. Että minä ilolla teidän tyköne tulisin Jumalan tahdon kautta, ja minuani ynnä teidän kanssanne virvoitaisin.	15:32 Että minä ilolla teidän tygönne tulisin/ Jumalan tahdon cautta/ ja minuani ynnä teidän cansan toiwutaisin.
15:33 Rauhan Jumala olkoon kaikkien teidän kanssanne. Amen.	33. Mutta rauhan Jumala olkoon teidän kaikkein kanssanne! Amen.	15:33 Mutta rauhan Jumala olcon teidän caickein cansan/ Amen.

16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu .
16:1 Minä suljen teidän suosioonne sisaremme Foiben, joka on Kenkrean seurakunnan palvelija,	1. Minä annan teidän haltuunne Pheben, meidän sisaremme, joka on Kenkrean seurakunnan palveluspiika:	16:1 MInä annan teidän haldun Pheben meidän sisarem/ joca palwele Seuracunda Kenchreas.
16:2 että otatte hänet vastaan Herrassa, niinkuin pyhien sopii, ja autatte häntä kaikessa, missä hän teitä tarvitsee; sillä hän on ollut monelle avuksi ja myöskin minulle.	2. Että te häntä ottaisitte vastaan Herrassa, niinkuin pyhain sopii. Ja olkaat hänelle kaikissa asioissa avulliset, joissa hän teitä tarvitsee; sillä hän on monelle avullinen ollut ja itse minulle.	16:2 Että te händä corjaisitta HERrasa/ nijncuin Pyhain sopi. Ja olcat hänelle caikis asiois awulliset/ joisa hän teitä tarwidze: sillä hän on ollut monelle/ ja lijatengin minulle awullinen.
16:3 Tervehdys Priskalle ja Akylaalle, työkumppaneilleni Kristuksessa Jeesuksessa,	3. Tervehtikääät Priskillaa ja Akvilaa, minun auttajiani Kristuksessa Jesuksessa,	16:3 TERwettäkät Priscat ja Aquilat/ minun auttaitani Christuxes Jesuxes/
16:4 jotka minun henkeni puolesta ovat panneet oman kaulansa alttiiksi ja joita en ainoastaan minä kiitä, vaan myös kaikki pakanain seurakunnat,	4. (Jotka ovat kaulansa minun henkeni tähden alttiiksi antaneet: joita en minä ainoasti kiitä, vaan kaikki pakanainkin seurakunnat.)	jotca owat caulans minun hengeni tähden aldixi andanet. 16:4 Joita en minä ainoastans kijtä/ waan caicki pacanaingin Seuracunnat.
16:5 ja seurakunnalle, joka kokoontuu heidän kodissansa. Tervehdys Epainetukselle, rakkaalleni, joka on Aasian ensi hedelmä Kristukselle.	5. Niin myös sitä seurakuntaa, joka heidän huoneessansa on. Tervehtikääät Epenetusta, minun rakkaintani, joka on Akajasta uutinen Kristuksessa.	16:5 Terwettäkät myös sitä Seuracunda/ joca heidän huonesans on. Terwettäkät Epenetusta/ minun rackaindani/ joca on vtinen Christuxes/ Achajasta.
16:6 Tervehdys Marialle, joka on nähnyt paljon vaivaa teidän tähtenne.	6. Tervehtikääät Mariaa, joka paljon vaivaa meistä näki.	16:6 Terwettäkät Mariat/ joca paljo waiwa meistä näki.
16:7 Tervehdys Andronikukselle ja Juniaalle, heimolaisilleni ja vankeustovereilleni, joilla on suuri arvo apostolien joukossa ja jotka jo ennen minua ovat olleet Kristuksessa.	7. Tervehtikääät Andronikusta ja Juniaa, minun lankojani ja kanssavankejani, jotka ovat kuuluisat apostolien seassa, jotka myös olivat ennen minua Kristuksessa.	16:7 Terwettäkät Andronicust ja Juniat/ minun langojani ja cansafangejani/ jotca owat cuuluisat Apostolit/ ja olit jo ennen minua Christuxes.
16:8 Tervehdys Ampliatukselle, rakkaalleni Herrassa.	8. Tervehtikääät Ampliaa, minun rakastani Herrassa.	16:8 Terwettäkät Ampliat/ minun racastani HERrasa.
16:9 Tervehdys Urbanukselle, meidän työtoverillemme Kristuksessa, ja Stakykselle, rakkaalleni.	9. Tervehtikääät Urbanusta, meidän auttajaamme Kristuksessa, ja Stakya, minun rakastani.	16:9 Terwettäkät Urbanusta/ meidän auttajatam Christuxes/ ja Stachyt minun racastani.
16:10 Tervehdys Apelleelle, koetuksenkestäneelle Kristuksessa. Tervehdys Aristobuluksen perhekuntalaisille.	10. Tervehtikääät Apellesta, joka on koeteltu Kristuksessa. Tervehtikääät Aristobulin perhettä.	16:10 Terwettäkät Apellat/ joca on coeteldu Christuxes. Terwettäkät Aristobulin perhettä.
16:11 Tervehdys Herodionille, heimolaisilleni. Tervehdys Narkissuksen perhekuntalaisille, jotka ovat Herrassa.	11. Tervehtikääät Herodionia, minun lankoani. Tervehtikääät Narkissuksen perhettä, jotka ovat Herrassa.	16:11 Terwettäkät Herodiat/ minun langoani. Terwettäkät Narcissuxen perhettä HERrasa.
16:12 Tervehdys Tryfainalle ja Tryfosalle, jotka ovat nähneet vaivaa Herrassa. Tervehdys Persikselle, rakkaalle sisarelle, joka on nähnyt paljon vaivaa Herrassa.	12. Tervehtikääät Tryphenaa ja Tryphosaa, jotka työtä tekevät Herrassa. Tervehtikääät Persistä, minun rakastani, joka paljon työtä tehnyt on Herrassa.	16:12 Terwettäkät Tryphenat ja Tryphosat/ jotca työtä tehnet owat HERrasa. Terwettäkät Persidat minun racastani/ joca paljo työtä tehnyt on HERrasa.
16:13 Tervehdys Rufukselle, valitulle Herrassa, ja hänen äidilleen, joka on kuin äiti minullekin.	13. Tervehtikääät Rufusta, valittua Herrassa, ja hänen ja minun äitiäni.	16:13 Terwettäkät Ruffust/ walittua HERrasa/ ja hänen ja minun äitiäni.

16:14 Tervehdys Asynkritukselle, Flegonille, Hermeelle, Patrobaalle, Hermaalle ja veljille, jotka ovat heidän kanssansa.	14. Tervehtikääät Asynkritusta ja Phlegonia, Hermasta, Patrobasta, Hermestä ja veljiä, jotka heidän kanssansa ovat.	16:14 Terwettäkät Asincritust ja Phlegontat/ Hermani/ Patrobat/ Hermest/ ja weljejä jotca heidän cansans owat.
16:15 Tervehdys Filologukselle ja Julialle, Nereukselle ja hänen sisarelleen ja Olympaalle ja kaikille pyhille, jotka ovat heidän kanssansa.	15. Tervehtikääät Philologusta ja Juliaa, Nereusta, ja hänen sisartansa, ja Olympaa, ja kaikkia pyhiä, jotka ovat heidän kanssansa.	16:15 Terwettäkät Philologust ja Juliat/ Nereust ja hänen sisartans/ ja Olimpät/ ja caickia Pyhiä heidän tykönäns.
16:16 Tervehtikää toisianne pyhällä suunannolla. Kaikki Kristuksen seurakunnat tervehtivät teitä.	16. Tervehtikääät teitänne keskenänne pyhällä suunantamisella. Kristuksen seurakunnat tervehtivät teitä.	16:16 Terwettäkät teitän keskenän pyhällä suunandamisella. Christuxen Seuracunnat terwettäwät teitä.
16:17 Mutta minä kehoitan teitä, veljet, pitämään silmällä niitä, jotka saavat aikaan erimielisyyttä ja pahennusta vastoin sitä oppia, jonka te olette saaneet; vetäytykää pois heistä.	17. Mutta minä neuvon teitä, rakkaat veljet, että te kavahtaisitte eripuraisuuden ja pahennuksen matkaan saattajia sitä oppia vastaan, jonka te oppineet olette: ja välttäkää niitä.	16:17 MUtta minä neuwon teitä/ rackat weljet/ että te cawataisitta nijtä cuin eripuraisudet ja pahennuxet saattawat/ sitä oppia wastan/ cuin te oppenet oletta: ja wälttäkät nijtä:
16:18 Sillä sellaiset eivät palvele meidän Herraamme Kristusta, vaan omaa vatsaansa, ja he pettävät suloisilla sanoilla ja kauniilla puheilla vilpittömien sydämet.	18. Sillä ei senkaltaiset Herraa Jesusta Kristusta palvele, vaan omaa vatsaansa ja viettelevät makeilla puheillansa ja liehakoitsemisellansa yksinkertaisten sydämet.	16:18 Sillä ei sencaltaiset HERra Jesusta Christusta palwele/ waan oma wadzans/ ja wiettelewät makeilla puheillans ja liehacoidzemisellans yxikertaisten sydämet.
16:19 Onhan teidän kuuliaisuutenne tullut kaikkien tietoon; sentähden minä iloitsen teistä, mutta minä tahtoisin teidän olevan viisaita hyvään, mutta taitamattomia pahaan.	19. Sillä teidän kuuliaisuutenne on kaikille julistettu, jonka tähden minä iloitsen teidän ylitsenne. Mutta minä tahdon, että teidän pitää hyvässä viisaat oleman ja pahuudessa yksinkertaiset.	16:19 Sillä teidän cuuliaisuden on caikille julistettu/ jongatähden minä suurest iloidzen. Mutta minä tahdon/ että teidän pitä hywäsä wijsat oleman/ ja pahudes yxikertaiset.
16:20 Ja rauhan Jumala on pian musertava saatanan teidän jalkojenne alle. Herraamme Jeesuksen armo olkoon teidän kanssanne.	20. Mutta rauhan Jumala on tallaava saatanan pian teidän jalkainne alle. Meidän Herran Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kanssanne! Amen.	16:20 Mutta rauhan Jumala tallatcon Satanan pian teidän jalcainne ala. Meidän HERran Jesuxen Christuxen Armo olcon teidän cansanne.
16:21 Teitä tervehtivät Timoteus, minun työtoverini, ja heimolaiseni Lukius, Jaason ja Soosipater.	21. Teitä tervehtivät Timoteus, minun auttajani, ja Lukius, ja Jason ja Sosipater, minun lankoni.	16:21 TERwettä teitä Timotheus/ minun auttajan/ ja Lucius/ ja Jason/ ja Sosipater/ minun Langoni.
16:22 Minä Tertius, joka olen kirjoittanut tämän kirjeen, sanon teille tervehdyksen Herrassa.	22. Minä Tertius, joka tämän lähetykskirjan kirjoitin, tervehdin teitä Herrassa.	16:22 Minä Tertius/ joca tämän Lähetyskirjan kirjoitin/ terwetän teitä HERrasa.
16:23 Gaius, minun ja koko seurakunnan majanantaja, tervehtii teitä. Erastus, kaupungin rahainhoitaja, ja veli Kvartus tervehtivät teitä.	23. Teitä tervehtii Gajus, minun ja kaiken seurakunnan holhoja. Teitä tervehtii Erastus, kaupungin rahanhaltia, ja Kvartus veli.	16:23 Teitä terwettä Gajus/ minun ja caiken Seuracunnan holhoja. Teitä terwettä Erastus/ Caupungin rahanhaldia/ ja Quartus/ weli.
16:24 Herraamme Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kanssanne. Amen.	24. Meidän Herran Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kaikkein kanssanne! Amen.	16:24 Jesuxen Christuxen meidän HERran Armo/ olcon teidän caickein cansan/ Amen.
16:25 Mutta hänen, joka voi teitä vahvistaa minun evankeliumini ja Jeesuksen Kristuksen saarnan mukaan, sen ilmoitetun salaisuuden mukaan, joka kautta ikuisten aikojen on ollut ilmoittamatta,	25. Mutta hänelle, joka voi teitä vahvistaa minun evankeliumini ja Jeesuksen Kristuksen saarnan jälkeen, sen salaisuuden ilmestyksen jälkeen, joka ijäisiin aikoihin on salattu ollut,	16:25 Mutta hänelle/ jolla woima on teitä wahwista/ minun Evangeliumini ja saarnani jälken Jesuxes Christuxes/ jonga cautta se salaus on ilmoitettu/ cuin mailman algusta nijn tähän asti on salattu ollut/

<p>16:26 mutta joka nyt on julkisaatettu ja profeetallisten kirjoitusten kautta iankaikkisen Jumalan käskystä tiettäväksi tehty kaikille kansoille uskon kuuliaisuuden aikaansaamiseksi,</p>	<p>26. Mutta nyt ilmoitettu ja tiettäväksi tehty prophetain Raamattuun kautta, ijancaikkisen Jumalan käskyn jälkeen, uskon kuuliaisuudeksi kaikkein pakanain seassa:</p>	<p>16:26 Mutta nyt ilmoitettu ja tiettäväksi tehty Prophetain Ramattuun kautta/ ijancaikkisen Jumalan käskyn jälkeen/ että Usco kuuliaisuden saisi/ kaikkein pakanain seassa.</p>
<p>16:27 Jumalan, ainoan viisaan, olkoon kunnia Jeesuksen Kristuksen kautta, aina ja iankaikkisesti. Amen.</p>	<p>27. Jumalalle, joka yksinänsä viisas on, olkoon kunnia Jeesuksen Kristuksen kautta iankaikkisesti! Amen!</p>	<p>olcon kiitos ja kunnia/ Jeesuksen Christuksen kautta/ ijancaikkisesti/ Amen.</p>

PAAVALIN ENSIMMÄINEN KIRJE KORINTTOLAISILLE	1. P. PAAVALIN 1 EPISTOLA KORINTILAISILLE	P. Pawalin edellinen Epistola Corintherein tygö
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Paavali, Kristuksen Jeesuksen kutsuttu apostoli Jumalan tahdosta, ja veli Soostenes	Paavali, kutsuttu Jesuksen Kristuksen apostoliksi Jumalan tahdon kautta, ja Sosthenes veli,	1:1 PAwali cudzuttu Jesuxen Christuxen Apostolixi Jumalan tahdosta/ ja Sosthenes weli.
1:2 Korintossa olevalle Jumalan seurakunnalle, Kristuksessa Jeesuksessa pyhitetyille, jotka ovat kutsutut ja pyhät, ynnä kaikille, jotka avuksi huutavat meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimeä kaikissa paikkakunnissa, niin omissaan kuin meidänkin.	2. Sille Jumalan seurakunnalle, joka on Korintossa, pyhitetyille Kristuksessa Jeesuksessa, kutsutuille pyhille ynnä kaikkein niiden kanssa, jotka meidän Herran Jesuksen Kristuksen nimeä avuksensa huutavat, jokaisessa heidän ja meidän siassamme.	1:2 Sille Jumalan Seuracunnalle/ joca on Corinthos/ pyhitetyille Jesuxen Christuxen cautta/ cudzutuille Pyhille/ ynnä caickein nijden cansa/ jotca meidän HERran Jesuxen Christuxen nimeen rucoilewat/ jocaidzes heidän ja meidän siasam.
1:3 Armo teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!	3. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta, meidän isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta.	1:3 Armo olcon teille ja Rauha Jumalalda meidän Isäldäm/ ja HERralda Jesuxelda Christuxelda.
1:4 Minä kiitän Jumalaani aina teidän tähtenne siitä Jumalan armosta, joka on annettu teille Kristuksessa Jeesuksessa,	4. Minä kiitän Jumalaani aina teidän tähtenne, sen Jumalan armon edestä, joka teille Jeesuksessa Kristuksessa annettu on:	1:4 MINä kijtän Jumalatani aina teidän tähtenne/ sen Jumalan armon edestä cuin teille Jesuxen Christuxen cautta annettu on/
1:5 että kaikessa olette rikastuneet hänessä, kaikessa puheessa ja kaikessa tiedossa,	5. Että te olette kaikissa rikkaaksi tehdyt hänessä, kaikessa opissa ja kaikessa tuntemisessa.	1:5 Että te oletta caikisa hänen cauttans rickaxi tehdyt/ caikesa opisa ja tundemises.
1:6 sen mukaan kuin todistus Kristuksesta on teissä vahvistettu,	6. Sillä todistus Kristuksesta on teissä vahvistettu,	1:6 Sillä saarna Christuxesta on teisä wäkewäxi tullut/
1:7 niin ettei teiltä mitään puutu missään armolahjassa, teidän odottaessanne meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen ilmestystä.	7. Niin ettei teiltä jossakussa lahjassa mitään puutu, jotka odotatte meidän Herran Jesuksen Kristuksen ilmoitusta,	1:7 Nijn ettei teidän josacusa lahjasa mitän puutu/ ainoastans odottacat meidän HERran Jesuxen Christuxen ilmoitusta.

1:8 Hän on myös vahvistava teitä loppuun asti, niin että te olette nuhteettomat meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen päivänä.	8. Joka myös teitä loppuun asti vahvistaa, että te olisitte nuhteettomat meidän Herran Jeesuksen Kristuksen päivänä.	1:8 Joca myös teitä loppun asti wahwista/ että te olisitta nuhtettomat meidän HERran Jesuxen Christuxen päiwänä:
1:9 Jumala on uskollinen, hän, jonka kautta te olette kutsutut hänen Poikansa Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme yhteyteen.	9. Sillä Jumala on uskollinen, jonka kautta te kutsutut olette hänen Poikansa Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme yhteyteen.	1:9 Sillä Jumala on wahwa/ jonga kautta te cudzutut oletta hänen Poicans Jesuxen Christuxen meidän HERramme yhteyten.
1:10 Mutta minä kehoitan teitä, veljet, meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimeen, että kaikki olisitte puheessa yksimieliset ettekä suvaitsisi riitaisuuksia keskuudessanne, vaan pysyisitte sovinnossa ja teillä olisi sama mieli ja sama ajatus.	10. Mutta minä neuvon teitä, rakkaat veljet, meidän Herran Jeesuksen Kristuksen nimen kautta, että te kaikki yhdenkaltaisen puheen pitäisitte, ja ettei teidän seassanne eriseuroja olisi, vaan olkaat sovitettut yhdessä mielessä ja yhdessä neuvossa.	1:10 MUtta minä neuwon teitä/ rackat weljet/ Jesuxen Christuxen meidän HERram nimen kautta/ että te caicki yhdencaltaisen puhen pidäisittä/ ja ettei teidän seasan eriseuroja olis/ waan pitäkät wäkewäst yhtä toinen toisenne cansa/ yhdes mieles ja yhtäläises luulos.
1:11 Sillä Kloen perheväeltä olen saanut teistä kuulla, veljeni, että teillä on riitoja keskuudessanne.	11. Sillä minun korvilleni on tullut teistä, rakkaat veljet, Kloen perheen kautta, että riidat ovat teillä keskenänne.	1:11 Sillä minun corwini on tullut teistä/ rackat weljet/ Chloen perhen kautta/ että rijdat owat teidän keskenän.
1:12 Tarkoitan sitä, että yksi teistä sanoo: "Minä olen Paavalin puolta", toinen: "Minä Apolloksen", joku taas: "Minä Keefaan", joku vielä: "Minä Kristuksen."	12. Niin minä sanon sitä, että kukin teistä sanoo: minä olen Paavalin, minä olen Apollon, minä Kephaan, minä Kristuksen.	1:12 Nijn minä sanon sitä/ että cukin teistä sano: Minä olen Pawalin: se toinen: Minä olen Apollon: colmas: Minä olen Cephaxen: neljäs: Minä olen Christuxen.
1:13 Onko Kristus jaettu? Ei kaikei Paavali ole ristiinnaulittu teidän edestänne? Vai oletteko te kastetut Paavalin nimeen?	13. Lieneekö Kristus jaettu, vai onko Paavali teidän edestänne ristiinnaulittu? eli oletteko te Paavalin nimeen kastetut?	1:13 Cuingasta? Lienekö Christus jaettu? wai ongo Pawali teidän edestän ristinnaulittu? Eli olettaco te Pawalin nimeen castetut?
1:14 Minä kiitän Jumalaa, etten ole kastanut teistä ketään muita kuin Krispuksen ja Gaiuksen,	14. Minä kiitän Jumalaa, etten minä ole yhtään teistä kastanut, vaan Krispuksen ja Gajuksen:	1:14 Minä kijtän Jumalata/ etten minä ole yhtän teistä castanut/ waan Chrispuxen ja Gajuxen:
1:15 niin ettei kukaan saata sanoa, että te olette minun nimeeni kastetut.	15. Ettei kenkään saa sanoa, että minä minun nimeeni ketään kastin.	1:15 Ettei kengän saa sanoa/ että minä minun nimeeni ketän castoin.
1:16 Kastoinhan tosin Stefanaankin perhekunnan; sitten en tiedä, olenko ketään muuta kastanut.	16. Minä kastin myös Stephanaan perheen; sitte en minä tiedä, jos minä jonkun muun kastanut olen.	1:16 Minä castoin myös Stephanin perhen/ sijtte en minä tiedä jos minä jongun castanut olen.

1:17 Sillä Kristus ei lähettänyt minua kastamaan, vaan evankeliumia julistamaan - ei puheen viisaudella, ettei Kristuksen risti menisi mitättömäksi.	17. Sillä ei Kristus minua lähettänyt kastamaan, vaan evankeliumia saarnaamaan, ei sanan viisaudella, ettei Kristuksen risti turhaan menisi.	1:17 Sillä ei Christus minua lähettänyt castaman/ vaan Evangeliumi saarnaman/ ei cawaloilla sanoilla/ ettei Christuxen risti turhan menis.
1:18 Sillä sana rististä on hullutus niille, jotka kadotukseen joutuvat, mutta meille, jotka pelastumme, se on Jumalan voima.	18. Sillä se puhe rististä on niille hulluus, jotka kadotetaan; mutta meille, jotka autuaaksi tulemme, on se Jumalan voima.	1:18 Sillä puhe rististä/ on nijlle hulluus/ jotca cadotetan. Mutta meille/ jotca autuaxi tulemma/ on se Jumalan wäki.
1:19 Onhan kirjoitettu: "Minä hävitän viisasten viisauden, ja ymmärtäväisten ymmärryksen minä teen mitättömäksi."	19. Sillä kirjoitettu on: minä kadotan viisasten viisauden, ja ymmärtäväisten ymmärryksen minä hylkään.	1:19 Sillä kirjoitettu on: Minä cadotan wijsasten wijsauden/ ja ymmärtäwäisten ymmärryxen minä hyljän.
1:20 Missä ovat viisaat? Missä kirjanoppineet? Missä tämän maailman älyniekat? Eikö Jumala ole tehnyt maailman viisautta hullutukseksi?	20. Kussas on viisas? kussas on kirjanoppinut? kussas tämän maailman tutkia on? Eikö Jumala ole tämän maailman viisautta hulluudeksi tehnyt?	1:20 Cusasta wijsat owat? Cusasta Kirjanoppenet owat? Cusasta tämän mailman tutkiat owat? Eikö Jumala ole tämän mailman wijsautta hulludexi tehnyt.
1:21 Sillä kun, Jumalan viisaudesta, maailma ei oppinut viisauden avulla tuntemaan Jumalaa, niin Jumala näki hyväksi saarnauttamansa hullutuksen kautta pelastaa ne, jotka uskovat,	21. Sillä että Jumalan viisaudessa ei maailma tuntenut Jumalaa viisauden kautta, niin kelpasi Jumalalle tyhmän saarnan kautta niitä vapahtaa, jotka sen uskovat,	1:21 Sillä ei mailma tundenut Jumalata wijsaudellans hänen wijsaudesans/ nijn kelpais Jumalalle tyhmän saarnan cautta nijtä wapahta/ jotca sen uscowat.
1:22 koskapa juutalaiset vaativat tunnustekoja ja kreikkalaiset etsivät viisautta,	22. Sentähden että Juudalaiset merkkiä anovat ja Grekiläiset viisautta etsivät;	1:22 Sentähden/ että Judalaiset merckiä anowat/ ja Grekit wijsautta edziwät.
1:23 me taas saarnaamme ristiinnaulittua Kristusta, joka on juutalaisille pahennus ja pakanoille hullutus,	23. Mutta me saarnaamme ristiinnaulitun Kristuksen Juudalaisille pahennukseksi ja Grekiläisille hulluudeksi.	1:23 Mutta me saarnamme ristinnaulitun Christuxen Judalaisille pahennuxexi/ ja Grekeille hulludexi.
1:24 mutta joka niille, jotka ovat kutsutut, olkootpa juutalaisia tai kreikkalaisia, on Kristus, Jumalan voima ja Jumalan viisaus.	24. Mutta kutsutuille sekä Juudalaisille että Grekiläisille saarnaamme me Kristuksen Jumalan voimaksi ja Jumalan viisaudeksi.	1:24 Mutta cudzutuille sekä Judalaisille: että Grekeille saarnamma me Christuxen Jumalan woimaxi ja Jumalan wijsaudexi/
1:25 Sillä Jumalan hulluus on viisaampi kuin ihmiset, ja Jumalan heikkous on väkevämpi kuin ihmiset.	25. Sillä Jumalan hulluus on viisaampi kuin ihmiset, ja Jumalan heikkous on väkevämpi kuin ihmiset.	1:25 Sillä Jumalan hulluus on wijsambi cuin ihmiset/ ja Jumalan heickous on wäkewämbi cuin ihmiset.

1:26 Sillä katsokaa, veljet, omaa kutsumistanne: ei ole monta inhimillisesti viisasta, ei monta mahtavaa, ei monta jalosukuista,	26. Te näette, rakkaat veljet, teidän kutsumisenne, ettei monta lihallista viisasta, ei monta voimallista, ei myös monta suuresta suvusta,	1:26 Cadzocat/ rackat weljet/ teidän cudzumistan/ ei monda lihallista wijsast/ ei monda jalo/ ei myös monda suuresta sugusta cudzuttu ole.
1:27 vaan sen, mikä on hulluutta maailmalle, sen Jumala valitsi saattaaksensa viisaat häpeään, ja sen, mikä on heikkoa maailmassa, sen Jumala valitsi saattaaksensa sen, mikä väkevää on, häpeään,	27. Vaan ne, jotka maailman edessä hullut ovat, on Jumala valinnut, että hän viisaat häpiään saattais; ja ne, jotka heikot ovat maailman edessä, on Jumala valinnut, että hän väkevät häpiään saattais;	1:27 Waan se cuin mailman edes hullu on/ sen on Jumala walinnut/ että hän wijsat häpiään saattais. Ja se cuin heicko oli mailman edes/ sen Jumala on walinnut/ että hän wäkwät häpiään saattais.
1:28 ja sen, mikä maailmassa on halpasukuista ja halveksittua, sen Jumala valitsi, sen, joka ei mitään ole, tehdäksensä mitättömäksi sen, joka jotakin on,	28. Ja ne alimmaisesta suvusta ja ylönkatsotut maailmassa on Jumala valinnut, ja ne, jotka ei mitään ole, että hän ne, jotka jotakin ovat, turhaksi tekis;	1:28 Ja se cuin oli wapahtoin ja ylöncazottu mailmasa/ on Jumala walinnut: ja se cuin ei mitän ole/ että hän ne jotca jotakin owat/ turhaxi tekis.
1:29 ettei mikään liha voisi kerskata Jumalan edessä.	29. Ettei hänen edessänsä yksikään liha kerskaisi.	1:29 Ettei hänen edesäns yxikän liha kerscais.
1:30 Mutta hänestä on teidän olemisenne Kristuksessa Jeesuksessa, joka on tullut meille viisaudeksi Jumalalta ja vanhurskaudeksi ja pyhitykseksi ja lunastukseksi,	30. Mutta te olette hänestä Kristuksessa Jesuksessa, joka meille on Jumalalta tehty viisaudeksi, ja vanhurskaudeksi, ja pyhitykseksi ja lunastukseksi:	1:30 Joista te myös oletta Christuxes Jesuxes/ joca meille on Jumalalda tehty wijsaudexi/ ja wanhurscaudexi/ ja pyhydexi/ ja lunastuxexi.
1:31 että kävisi, niinkuin kirjoitettu on: "Joka kerskaa, sen kerskauksena olkoon Herra."	31. Että niinkuin kirjoitettu on: joka itsiänsä kerskaa, hän kerskatkaan itsiänsä Herrassa.	1:31 Nijn cuin kirjoitettu on: joca idziäns kersca/ hän kerscatcan händäns HERrasta.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Niinpä, kun minä tulin teidän tyköne, veljet, en tullut puheen tai viisauden loistolla teille Jumalan todistusta julistamaan.	1. Ja, rakkaat veljet, kuin minä teidän tyköne tulin, en minä tullut korkeilla sanoilla enkä syvällä viisaudella ilmoittamaan teille Jumalan todistusta.	2:1 JA/ rackat weljeni/ cosca minä teidän tygönne tulin/ en minä tullut corkioilla sanoilla/ engä sywällä wijsaudella/ ilmoittaman teille Jumalan todistusta.
2:2 Sillä minä olin päättänyt olla teidän tykönänne tuntematta mitään muuta paitsi Jeesuksen Kristuksen, ja hänet ristiinnaulittuna.	2. Sillä en minä itsiäni pitänyt teidän seassanne mitäkään tietämäni, vaan ainoasti Jeesuksen Kristuksen ja sen ristiinnaulitun.	2:2 Sillä en minä idziäni pitänyt teidän seasan nijncuin minä olisin jotakin tiennyt/ waan ainoastans Jesuxen Christuxen ja sen ristinnaulitun.

2:3 Ja ollessani teidän tykönänne minä olin heikkouden vallassa ja pelossa ja suuressa vavistuksessa,	3. Ja minä olin teidän kanssanne heikkoudessa, ja pelvossa, ja suuressa vavistuksessa.	2:3 Ja minä olin teidän cansan heikkoudes/ pelgos/ ja suures wapistuxes.
2:4 ja minun puheeni ja saarnani ei ollut kiehtovia viisauden sanoja, vaan Hengen ja voiman osoittamista,	4. Ja minun puheeni ja saarnani ei ollut kaunistetuissa sanoissa ihmisten viisauden jälkeen, mutta hengen ja voiman osoituksessa,	2:4 Ja minun puhen ja saarnan/ ei ollut caunistetuis jutuis ihmisten wijsauden jälken/ mutta Hengen ja wäen osotuxes/
2:5 ettei teidän uskonne perustuisi ihmisten viisauteen, vaan Jumalan voimaan.	5. Ettei teidän uskonne olisi ihmisten viisaudessa, vaan Jumalan voimassa.	2:5 Ettei teidän uscon olis ihmisten wijsaudes/ mutta Jumalan wäes.
2:6 Kuitenkin me puhumme viisautta täydellisten seurassa, mutta emme tämän maailman viisautta emmekä tämän maailman valtiasten, jotka kukistuvat,	6. Mutta me puhumme siitä viisaudesta, joka on täydellisten tykönä, ei tämän maailman viisaudesta, eikä tämän maailman päämiesten, jotka hukkuvat.	2:6 Mutta se josta me puhumma/ on cuitengin wijsaus/ täydellisten tykönä. Ei tämän mailman/ eikä tämän mailman Päämiesten wijsaus/ joca hucku.
2:7 vaan me puhumme salattua Jumalan viisautta, sitä kätkeyttä, jonka Jumala on edeltämäärännyt ennen maailmanajoja meidän kirkkaudeksemme,	7. Vaan me puhumme siitä salatusta Jumalan viisaudesta, jonka Jumala on ennen maailman alkua säätänyt meidän kunniaksemme,	2:7 Waan me puhumma sijtä salatusta Jumalan wijsaudesta/ jonga Jumala on ennen mailman alcua säätänyt meidän cunniaxem/
2:8 sitä, jota ei kukaan tämän maailman valtiaista ole tuntenut - sillä jos he olisivat sen tunteneet, eivät he olisi kirkkauden Herraa ristiinnaulinneet -	8. Jota ei yksikään tämän maailman päämiehistä tuntenut; sillä jos he olisivat tunteneet, niin ei he olisi kunnian Herraa ristiinnaulinneet.	2:8 Jota ei yxikän tämän mailman Päämiehistä tundenut: Sillä jos he olisit hänen tundenet/ nijn ei he olis Cunnian HERra ristinnaulinnet.
2:9 vaan, niinkuin kirjoitettu on: "mitä silmä ei ole nähnyt eikä korva kuullut, mikä ei ole ihmisen sydämeen noussut ja minkä Jumala on valmistanut niille, jotka häntä rakastavat."	9. Vaan niinkuin kirjoitettu on: joita ei silmä ole nähnyt, eikä korva ole kuullut, ja ei ihmisen sydämeen ole astunut, joita Jumala on niille valmistanut, jotka häntä rakastavat.	2:9 Waan nijncuin kirjoitettu on: Ei yxikän silmä ole nähnyt/ eikä yxikän corwa ole cuullut/ ja ei yhdengän ihmisen sydämeen ole astunut/ sijtä cuin Jumala on nijlle walmistanut/ jotca händä racastawat.
2:10 Mutta meille Jumala on sen ilmoittanut Henkensä kautta, sillä Henki tutkii kaikki, Jumalan syvyydetkin.	10. Mutta meille on Jumala sen ilmoittanut Henkensä kautta; sillä Henki kaikki tutkistelee, Jumalan syvyydetkin.	2:10 Mutta meille on Jumala sen ilmoittanut Hengens cautta: sillä Hengi tutkistele caicki cappalet/ Ja/ Jumalan sywydet.

2:11 Sillä kuka ihminen tietää, mitä ihmisessä on, paitsi ihmisen henki, joka hänessä on? Samoin ei myös kukaan tiedä, mitä Jumalassa on, paitsi Jumalan Henki.	11. Sillä kuka ihminen tietää, mitä ihmisessä on, vaan ihmisen henki, joka hänessä on? Niin myös ei yksikään tiedä, mitä Jumalassa on, vaan Jumalan Henki.	2:11 Sillä cuca ihminen sen tietä mitä ihmises on/ waan ihmisen Hengi joca hänesä on? Nijn myös/ ei yxikän tiedä mitä Jumalas on/ waan Jumalan Hengi.
2:12 Mutta me emme ole saaneet maailman henkeä, vaan sen Hengen, joka on Jumalasta, että tietäisimme, mitä Jumala on meille lahjoittanut;	12. Mutta emme ole saaneet tämän maailman henkeä, vaan sen Hengen, joka Jumalasta on, että me tietäisimme, mitä meille Jumalalta annettu on,	2:12 Mutta en me ole saanet tämän mailman henge: waan sen Hengen/ joca Jumalasta on/ että me taidaisimma tietä/ mitä meille Jumalalda annettu on.
2:13 ja siitä me myös puhumme, emme inhimillisen viisauden opettamalla sanoilla, vaan Hengen opettamalla, selittäen hengelliset hengellisesti.	13. Jota me myös puhumme, ei niillä sanoilla, joita inhimillinen viisaus opettaa, vaan niillä, joita Pyhä Henki opettaa, ja me tuomitsemme hengelliset asiat hengellisesti.	2:13 jota me myös puhumma/ ei sencaltaisilla sanoilla cuin inhimillinen wijsaus opetta: waan sencaltaisilla sanoilla cuin Pyhä Hengi opetta/ ja me duomidzemma hengelliset asiat hengellisest.
2:14 Mutta luonnollinen ihminen ei ota vastaan sitä, mikä Jumalan Hengen on; sillä se on hänelle hullutus, eikä hän voi sitä ymmärtää, koska se on tutkisteltava hengellisesti.	14. Mutta ei luonnollinen ihminen ymmärrä niitä, mitkä Jumalan Hengen ovat; sillä ne ovat hänelle hulluus, ja ei taida käsittää, sillä ne hengellisesti tuomitaan.	2:14 Mutta ei luonnollinen ihminen ymmärrä Jumalan Hengestä mitän: sillä se on hänelle hulluus/ ja ei taida sitä käsittää/ joca hengellisest duomittaman pitä.
2:15 Hengellinen ihminen sitä vastoin tutkistelee kaiken, mutta häntä itseään ei kukaan kykene tutkistelemaan.	15. Mutta hengellinen tuomitsee tosin kaikkia, vaan ei hän keltäkään tuomita.	2:15 Mutta hengellinen duomidze caickia asioita/ ja ei hän keldäkän duomita.
2:16 Sillä: "kuka on tullut tuntemaan Herran mielen, niin että voisi neuvoa häntä?" Mutta meillä on Kristuksen mieli.	16. Sillä kuka on tietänyt Herran mielen, joka tahtoo hänelle neuvoa antaa? Mutta meillä on Kristuksen mieli.	2:16 Sillä cuca on tiennyt HERran mielen? Eli cuca tahdo hänen neuwo anda? Mutta meillä on Christuxen mieli.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .
3:1 Niinpä, veljet, minun ei käynyt puhuminen teille niinkuin hengellisille, vaan niinkuin lihallisille, niinkuin pienille lapsille Kristuksessa.	1. Ja, rakkaat veljet! en minä taitanut teille puhua niinkuin hengellisille, vaan niinkuin lihallisille, niinkuin lapsille Kristuksessa.	3:1 JA/ rackat weljeni/ en minä tainnut teidän cansan puhua nijncuin hengellisten/ waan nijncuin lihallisten cansa/ nijncuin nuorten lasten cansa Christuxes.
3:2 Maitoa minä juotin teille, en antanut ruokaa, sillä sitä ette silloin sietäneet, ettekä vielä nytkään siedä;	2. Rieskaa minä olen teille juoda antanut, ja en ruokaa; sillä ette sitä vielä voineet, ja ette vielä nytkään voi.	3:2 Riesca minä olen teille juoda andanut/ ja en ruoca: sillä et te sitä wielä woinet. Ja et te myös nytkän woi/ että te oletta wielä lihalliset.

3:3 olettehan vielä lihallisia. Sillä kun keskuudessanne on kateutta ja riitaa, ettekö silloin ole lihallisia ja vaella ihmisten tavoin?	3. Sillä te olette vielä lihalliset, sillä niinkauvan kuin teidän seassanne kateus ja riita ja eripuraisuus on, ettekö te ole lihalliset ja vaella ihmisten tavan jälkeen?	3:3 Sillä nijncauwan cuin teidän seasan cateus/ rijta/ ja eripuraisuus on/ ettekö te ole lihalliset/ ja waella ihmisten tawan jälkeen?
3:4 Kun toinen sanoo: "Minä olen Paavalin puolta", ja toinen: "Minä olen Apolloksen", ettekö silloin ole niinkuin ihmiset ainakin?	4. Sillä koska joku sanoo: minä olen Paavalin, ja toinen: minä Apollon: ettekö te siis ole lihalliset?	3:4 Sillä cosca jocu sano: Minä olen Pawalin: ja toinen sano: Minä olen Apollon/ ettekö te sijs ole lihalliset?
3:5 Mikä Apollos sitten on? Ja mikä Paavali on? Palvelijoita, joiden kautta te olette tulleet uskoviksi, palvelijoita sen kykynsä mukaan, minkä Herra on heille kullekin antanut.	5. Mitäs Paavali on ja mikä Apollo muuta kuin palveliat, joiden kautta te olette uskoneet, ja niinkuin Jumala kullekin antanut on?	3:5 Mikästä Pawali on? Ja mikä Apollo on? He owat palweliat/ joiden cautta te oletta uscowaisexi tullet. Ja semmengin nijncuin Jumala cullengin andanut on.
3:6 Minä istutin, Apollos kasteli, mutta Jumala on antanut kasvun.	6. Minä olen istuttanut, Apollo on kastanut mutta Jumala on kasvun antanut.	3:6 Minä olen istuttanut: Apollo on castanut: Mutta Jumala on caswon andanut.
3:7 Niin ei siis istuttaja ole mitään, eikä kastelijakaan, vaan Jumala, joka kasvun antaa.	7. Niin ei se mitään ole, joka istuttaa, eikä se, joka kastaa, vaan Jumala, joka kasvun on antaa.	3:7 Nijn ei se mitän ole joca istutta/ eikä se joca casta/ waan Jumala joca caswon anda.
3:8 Mutta istuttaja ja kastelija ovat yhtä; kuitenkin on kumpikin saava oman palkkansa oman työnsä mukaan.	8. Mutta se, joka istuttaa, ja se, joka kastaa, ovat yhtä: kumpikin saa palkkansa työnsä jälkeen.	3:8 Mutta se joca istutta/ ja se joca casta/ owat yhtä molemmat/ cumbikin saa palckans työns jälkeen.
3:9 Sillä me olemme Jumalan työtovereita; te olette Jumalan viljelysmaa, olette Jumalan rakennus.	9. Sillä me olemme Jumalan apulaiset: te olette Jumalan pelto ja Jumalan rakennus.	3:9 Sillä me olemma Jumalan apulaiset/ te oletta Jumalan peldo/ ja Jumalan rakennus.
3:10 Sen Jumalan armon mukaan, joka on minulle annettu, minä olen taitavan rakentajan tavoin pannut perustuksen, ja toinen sille rakentaa, mutta katsokoon kukin, kuinka hän sille rakentaa.	10. Sen Jumalan armon jälkeen, joka minulle annettu on, olen minä perustuksen laskenut, niinkuin taitava rakentaja, vaan toinen sen päälle rakentaa; mutta katsokaan jokainen, kuinka hän sen päälle rakentaa.	3:10 Minä Jumalan armosta/ joca minulle annettu on/ olen perustuxen laskenut/ nijncuin taitawa rakendaja/ toinen sen päälle rakendacon: mutta cadzocan jocainen/ cuinga hän rakenda sen päälle.
3:11 Sillä muuta perustusta ei kukaan voi panna, kuin mikä pantu on, ja se on Jeesus Kristus.	11. Sillä muuta perustusta, ei taida yksikään panna, vaan sen, joka pantu on, joka on Jesus Kristus.	3:11 Sillä muuta perustusta ei taida yxikän panna/ waan sen cuin pandu on/ joca on Jesus Christus.

3:12 Mutta jos joku rakentaa tälle perustukselle, rakensipa kullasta, hopeasta, jalokivistä, puusta, heinistä tai oljista,	12. Jos nyt joku rakentaa tämän perustuksen päälle kulta, hopiaa, kalliita kiviä, puita, heiniä, olkia:	3:12 Jos nyt joku rakenda tämän perustuxen päälle/ culda/ hopiata/ callita kiwiä/ puita/ heiniä/ corsia.
3:13 niin kunkin teko on tuleva näkyviin; sillä sen on saattava ilmi se päivä, joka tulessa ilmestyy, ja tuli on koetteleva, minkälainen kunkin teko on.	13. Jokainen teko tulee julkiseksi; sillä se päivä sen on selittävä, joka tulessa ilmaantuu: ja minkäkaltainen kunkin teko on, sen tuli koettelee.	3:13 Nijn jocaidzen teko tule julkisexi: Sillä se päiwä on sen selittäwä/ joca tulesa ilmandu/ ja mingäcaltainen cungin teko on/ sen tuli coettele.
3:14 Jos jonkun tekemä rakennus kestää, on hän saava palkan;	14. Jos jonkun teko pysyy, jonka hän sen päälle rakentanut on, niin hän saa palkan:	3:14 Jos jongun teko pysy/ nijncuin hän sen päälle rakendanut on/ nijn hän saa palckans.
3:15 mutta jos jonkun tekemä palaa, joutuu hän vahinkoon; mutta hän itse on pelastuva, kuitenkin ikäänkuin tulen läpi.	15. Jos jonkun teko palaa, niin hän saa vahingon; mutta hän tulee itse autuaaksi, kuitenkin niinkuin tulen kautta.	3:15 Mutta jos jongun teko pala/ nijn hän saa wahingon. Mutta hän tule idze autuaxi/ cuitengin nijncuin tulen cautta.
3:16 Ettekö tiedä, että te olette Jumalan temppeli ja että Jumalan Henki asuu teissä?	16. Ettekö te tiedä teitänne Jumalan templiksi, ja että Jumalan Henki asuu teissä?	3:16 Ettekö te tiedä teitänne Jumalan Templixi/ ja Jumalan Hengi asu teisä?
3:17 Jos joku turmelee Jumalan temppelin, on Jumala turmeleva hänet; sillä Jumalan temppeli on pyhä, ja sellaisia te olette.	17. Jos joku Jumalan templin turmelee, sen Jumala turmelee; sillä Jumalan templi on pyhä, niinkuin tekin olette.	3:17 Jos jocu Jumalan Templin turmele/ sen Jumala turmele. sillä Jumalan Templi on pyhä/ nijncuin tekin oletta.
3:18 Älköön kukaan pettäkö itseään. Jos joku teidän joukossanne luulee olevansa viisas tässä maailmassa, tulkoon hän tyhmäksi, että hänestä tulisi viisas.	18. Älkään kenkään itseänsä pettäkö: jos joku teistä luulee itsensä viisaaksi tässä maailmassa, se tulkoon tyhmäksi, että hän viisaaksi tulis.	3:18 Älkän kengän idziäns pettäkö. Jos jocu teistä idzens luule wijsaxi/ se tulcon hulluxi täsä mailmasa/ että hän wijsas olis.
3:19 Sillä tämän maailman viisaus on hullutus Jumalan silmissä. Sillä kirjoitettu on: "Hän vangitsee viisaat heidän viekkauteensa";	19. Sillä tämän maailman viisaus on hulluus Jumalan tykönä. Sillä kirjoitettu on: hän käsittää taitavat heidän kavaluudessansa,	3:19 Sillä tämän mailman wijsaus/ on hulluus Jumalan tykönä. Nijncuin kirjoitettu on: Hän käsittää wijsat cawaluxisans.
3:20 ja vielä: "Herra tuntee viisasten ajatukset, hän tietää ne turhiksi."	20. Ja taas: Herra tietää viisasten ajatukset, että ne turhat ovat.	3:20 Ja taas: HERra tietä wijsasten ajatuxet turhaxi.
3:21 Älköön siis kukaan kerskatko ihmisistä; sillä kaikki on teidän,	21. Sentähden älkään yksikään ihmisistä kerskatko; sillä kaikki ovat teidän omanne:	3:21 Sentähden älkän yxikän ihmisistä kerscatco.

3:22 teidän on Paavali ja Apollos ja Keefas, teidän on maailma ja elämä ja kuolema, nykyiset ja tulevaiset, kaikki on teidän.	22. Joko se olis Paavali eli Apollo, eli Kephas, taikka maailma, eli elämä, eli kuolema, taikka nykyiset eli tulevaiset: kaikki ovat teidän,	3:22 Caicki owat teidän oman: Olis Pawali eli Apollo/ Cephas taicka mailma/ olis elämä eli cuolema/ taicka nykyiset eli tulewaiset/ caicki owat teidän omanna:
3:23 Mutta te olette Kristuksen, ja Kristus on Jumalan.	23. Mutta te olette Kristuksen, vaan Kristus on Jumalan.	3:23 Mutta te oletta Christuxen: waan Christus on Jumalan.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .
4:1 Niin pitäköön jokainen meitä Kristuksen käskyläisinä ja Jumalan salaisuuksien huoneenhaltijoina.	1. Jokainen pitäköön meitä Kristuksen palvelioina ja Jumalan salaisuutten huoneenhaltioina.	4:1 JOcainen pitäkön meitä Christuxen palweliana/ ja Jumalan salaisuden haldiana.
4:2 Sitä tässä huoneenhaltijoilta ennen muuta vaaditaan, että heidät havaitaan uskollisiksi.	2. Mutta ainoastaan se huoneenhaltiaien seassa etsitään, että joku uskolliseksi löydettäisiin.	4:2 Ainoastans se haldioilda edzitän/ että he löyttäisin uscollisixi.
4:3 Mutta siitä minä hyvin vähän välitän, että te minua tuomitsette tai joku inhimillinen oikeus; en minä itsekään tuomitse itseäni,	3. Mutta vähän minä sitä tottelen, että minä teiltä tuomitaan eli inhimilliseltä päivältä: ja en minä itsekään tuomitse minuani;	4:3 Mutta vähän minä sijtä tottelen/ etä minä teildä duomitan/ eli inhimiliselä päiwäldä. En minä idzekän duomidze minuani.
4:4 sillä ei minulla ole mitään tunnollani, mutta en minä silti ole vanhurskautettu, vaan minun tuomitsijani on Herra.	4. Sillä en minä tiedä mitään kanssani; mutta en minä sentähden vanhurskautettu ole, vaan Herra on se, joka minun tuomitsee.	4:4 En minä tiedä mitän cansani/ mutta en minä sentähden wanhurscas ole/ waan HERra on se joca minun duomidze.
4:5 Älkää sentähden lausuko mitään tuomiota, ennenkuin aika on, ennenkuin Herra tulee, joka myös on saattava valoon pimeyden kätköt ja tuova ilmi sydänten aivoitukset; ja silloin kukin saa kiitoksensa Jumalalta.	5. Sentähden älkää tuomitko ennen aikaa, siihenasti kuin Herra tulee, joka nekin valkeuteen saattaa, mitkä pimeydessä peitettyt ovat, ja ilmoittaa sydänten aivoitukset: ja silloin kukin saa kunnian Jumalalta.	4:5 Sentähden älkät duomitco ennen aica/ sijhenasti cuin HERra tule/ joca sengin walkeuten saatta/ cuin pimeydes peitetty on/ ja julgista sydänten aiwoituxet: silloin cukin saa cunnian Jumalalda.
4:6 Tämän olen, veljet, sovittanut itseeni ja Apollokseen, teidän tähtenne, että meistä oppisitte tämän: "Ei yli sen, mikä kirjoitettu on", ettette pöyhkeillen asettuisi mikä minkin puolelle toista vastaan.	6. Mutta näitä, rakkaat veljet, olen minä minustani ja Apollosta ulostoimittanut teidän tähtenne, että te meistä oppisitte, ettei kenkään enempää itsestänsä ajattelisi kuin kirjoitettu on, ettei yksikään teistä toistansa vastaan pidä jonkun tähden itsiänsä paisuttaman.	4:6 MUTta näitä/ rackat weljet/ olen minä minustani ja Apollosta tapauxis puhunut teidän tähdenne/ että te meistä oppisitta/ ettei kengän enämbä idzestäns pidäis/ cuin nyt kirjoitettu on/ ettei yxikän toinen toistans wastan pidä jongun tähden idziäns ylöspaisuttaman.

4:7 Sillä kuka antaa sinulle etusijan? Ja mitä sinulla on, jota et ole lahjaksi saanut? Mutta jos olet sen saanut, niin miksi kerskaat, ikäänkuin se ei olisi saatua?	7. Sillä kuka sinun eroittaa? Taikka mitä sinulla on, jota et sinä ole saanut? Jos siitä siis saanut olet, mitäs kerskaat niinkuin et sinä saanut olisi?	4:7 Sillä cuca on sinun corgottanut? Taicka mitä sinulla on/ jota et sinä ole saanut? Jos sinä sijs saanut olet? Mitäs kerscat/ nijncuin et sinä ensingän saanut olisi?
4:8 Te olette jo ravitut, teistä on tullut jo rikkaita, ilman meitä teistä on tullut kuninkaita! Kunpa teistä olisikin tullut kuninkaita, niin että mekin pääsisimme kuninkaiksi teidän kanssanne!	8. Jo te olette ravitut, jo te olette rikastuneet, ilman meitä te vallitsette: ja oi jospa te tosin vallitsisitte, että mekin teidän kanssanne vallitsisimme!	4:8 Jo te oletta rawitut: jo te oletta hyötynet: ilman meitä te wallidzetta/ ja josca Jumala että te wallidzisitta/ että mekin teidän cansan wallidzisim.
4:9 Sillä minusta näyttää, että Jumala on asettanut meidät apostolit vihoviimeisiksi, ikäänkuin kuolemaan tuomituiksi; meistä on tullut kaiken maailman katseltava, sekä enkelien että ihmisten,	9. Sillä minä luulen, että Jumala on meitä apostoleita viimeisiksi asettanut, niinkuin surmattaviksi; sillä me olemme maailmalle, ja enkeleille, ja ihmisille ihmeeksi tulleet.	4:9 Sillä minä luulen/ että Jumala on meitä Apostoleita lähettänyt nijncuin caickein huonombita/ nijncuin surmattawia: sillä me olemma mailman/ Engelein/ ja ihmisten ihmexi tullet.
4:10 me olemme houkkia Kristuksen tähden, mutta te älykkäitä Kristuksessa, me olemme heikkoja, mutta te väkeviä; te kunnioitettuja, mutta me halveksittuja.	10. Me olemme tomppelit Kristuksen tähden, mutta te toimelliset Kristuksessa: me heikot, mutta te väkevät: te kunnialliset, mutta me katsotut ylön.	4:10 Me olemma tomppelit Christuxen tähden/ mutta te oletta wijsat Christuxes: me heicot/ mutta te wäkwät: te cunnialiset/ mutta me ylöncadzotut.
4:11 Vielä tänäkin hetkenä me kärsimme sekä nälkää että janoa, olemme alasti, meitä piestään, ja me kuljemme kodittomina,	11. Hamaan tähän hetkeen asti kärsimme me nälkää ja janoa, ja olemme alasti, ja meitä lyödään korvalle ja ei meillä ole vahvaa asuinsiaa:	4:11 Haman tähän hetken asti kärsimmä me nälkä ja jano/ ja olemma alasti/ ja meitä lyödän corwalle/ ja ei meille ole wahwa asuinsia/
4:12 me näemme vaivaa tehden työtä omin käsin. Meitä herjataan, mutta me siunaamme: meitä vainotaan, mutta me kestämmme;	12. Ja me näemme vaivaa, työtä tehden omilla käsillämme. Kuin meitä soimataan, niin me hyvästi lausumme: kuin meitä vainotaan, niin me kärsimme.	ja me näemme waiwa työtä tehden omilla käsilläm. 4:12 Cosca meitä soimatan/ nijn me hywästi lausumma: cosca meitä wainotan/ nijn me kärsimme.
4:13 meitä parjataan, mutta me puhumme leppeästi; meistä on tullut kuin mikäkin maailman tunkio, kaikkien hylkimiä, aina tähän päivään asti.	13. Kuin meitä pilkataan, niin me rukoilemme: me olemme tulleet niinkuin maailman tunkioksi ja kaikkein saastaisuudeksi tähän päivään asti.	4:13 Cosca meitä pilcatan/ nijn me rucoilemma: me olemma nijncuin mailman kirus/ ja jocaidzen ihmisen hylky tähän päiwän asti.
4:14 En kirjoita tätä häväistäkseni teitä, vaan niinkuin rakkaita lapsiani neuvoen.	14. En minä näitä kirjoita häväistäkseni teitä, vaan minä neuvon teitä niinkuin rakkaita lapsiani.	4:14 Embä minä tätä kirjoita häwäistäxeni teitä/ waan minä neuwon teitä/ nijncuin minun rackaita lapsiani:

4:15 Sillä vaikka teillä olisi kymmenentuhatta kasvattajaa Kristuksessa, niin ei teillä kuitenkaan ole monta isää; sillä minä teidät synnytin evankeliumin kautta Kristuksessa Jeesuksessa.	15. Sillä ehkä teillä olis kymmenentuhatta opettajaa Kristuksessa, niin ei teillä kuitenkaan ole monta isää; sillä minä olen teitä Kristuksessa Jeesuksessa siittänyt evankeliumin kautta.	4:15 Sillä ehkä teillä olis kymmenen tuhatta Mestarita Christuxes/ nijn ei teillä cuitengan ole monda Isä: sillä minä olen teitä Christuxes Jeesuxes synnyttänyt Evangeliumin cautta.
4:16 Kehoitän siis teitä: olkaa minun seuraajiani.	16. Sentähden neuwon minä teitä, olkaat minun tavoittajani.	4:16 Sentähden neuwon minä teitä/ olcat minun tawottajani.
4:17 Juuri sentähden minä lähetin teille Timoteuksen, joka on minun rakas ja uskollinen poikani Herrassa; hän on muistuttava teitä minun vaelluksestani Kristuksessa Jeesuksessa, sen mukaan kuin minä kaikkialla, joka seurakunnassa, opetan.	17. Sentähden lähetin minä teille Timoteuksen, joka on minun rakas ja uskollinen poikani Herrassa, jonka pitää muistuttaman teille minun tieni, jotka ovat Kristuksessa, niinkuin minä joka paikassa kaikissa seurakunnissa opetan.	4:17 Sentähden/ lähetin minä Timotheuxen teille/ minun rackan poicani/ ja uscollisen HERrasa/ muistuttaman teille minun tieni/ jotca owat Christuxes/ nijncuin minäkin caikisa Seuracunnis opetan.
4:18 Muutamät teistä ovat paisuneet pöyhkeiksi, aivan niinkuin minä en tulisikaan teidän tyköne.	18. Mutta muutamät ovat teistä paisuneet, niinkuin en minä teidän tyköne tulewa oliskaan.	4:18 MUTta muutamät owat teistä paisunet/ nijncuin en minä ensingän teidän tygönne tulewa oliscan.
4:19 Mutta minä tulen pian teidän tyköne, jos Herra tahtoo, ja silloin minä otan selon, en noiden pöyhkeiden sanoista, vaan voimasta.	19. Mutta ennen paljoa aikaa tulen minä teidän tyköne, jos Herra tahtoo, ja tahdon tietää, ei paisuneitten sanojen, vaan voimaa.	4:19 Mutta ennen paljo aica tulen minä teidän tygön (jos HERra tahto) ja tahdon tietä/ ei nijden paisunuitten sanoja/ mutta woima.
4:20 Sillä Jumalan valtakunta ei ole sanoissa, vaan voimassa.	20. Sillä Jumalan valtakunta ei ole puheessa, vaan voimassa.	4:20 Sillä Jumalan waldacunda ei ole puhesa/ waan woimasa.
4:21 Kummanko tahdotte? Tulenko luoksenne vitsa kädessä vaiko rakkaudessa ja sävyisyyden hengessä?	21. Kumman te tahdotte: että minä tulen vitsalla teidän tyköne, taikka rakkaudella ja hengen siveydellä?	4:21 Cumman te tahdotta? Jos minä tulen widzalla teidän tygönne/ taicka rackaudella/ ja Hengen siweydellä?
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu .
5:1 Yleensä kuuluu, että teidän keskuudessanne harjoitetaan haureutta, jopa semmoista haureutta, jota ei ole pakanainkaan keskuudessa, että eräskin pitää isänsä vaimoa.	1. Täydellisesti kuuluu teidän seassanne huoruus, ja senkaltainen huoruus, josta ei pakanatkaan sanoa tiedä, niin että joku isänsä emäntää pitää.	5:1 JULkisest cuulu teidän keskenän huoruus/ ja sencaltainen huoruus/ josta ei pacanatcan sanoa tiedä/ että jocu Isäns emändä pitä.

5:2 Ja te olette paisuneet pöyhkeiksi! Eikö teidän pikemminkin olisi pitänyt tulla murheellisiksi, että se, joka on tuommoisen teon tehnyt, poistettaisiin teidän keskuudestanne?	2. Ja te olette paisuneet, ja miksi ette enemmän murehtineet, että se, joka senkaltaisen työn tehnyt on, teidän seastanne otettaisiin pois.	5:2 Ja te olette paisuneet/ josta teidän parammin tulis itke/ että se joka senkaltaisen työn tehnyt on/ teidän seastan poisotettaisiin.
5:3 Sillä minä, joka tosin ruumiillisesti olen poissa, mutta hengessä kuitenkin läsnä, olen jo, niinkuin läsnäollen, puolestani päättänyt, että se, joka tuommoisen teon on tehnyt, on	3. Mutta minä tosin, joka niinkuin ruumiin puolesta poissa ollen, kuitenkin hengessä tykönä ollen, olen jo niinkuin tykönä oleva sen tuominnut, että hän, joka sen niin tehnyt on,	5:3 Mutta minä tosin/ joka ruumin puolest poisolen/ cuitengin Hengessä tykönä olen/ niin olen minä jo/ niinuin tykönä oleva/ sijtä päättänyt/ että hän/ joka senkaltaisen tehnyt on/
5:4 - sittenkuin olemme, te ja minun henkeni ynnä meidän Herramme Jeesuksen voima, tulleet yhteen -	4. Meidän Herran Jeesuksen Kristuksen nimeen, teidän kokoontulemisessanne, ynnä minun henkeni kanssa, meidän Herran Jeesuksen Kristuksen voimalla,	5:4 Meidän HERran Jesuxen Christuxen Nimeen/ teidän coontulemisesan/ ynnä minun Hengeni cansa/ ja meidän HERran Jesuxen Christuxen woimalla/
5:5 Herran Jeesuksen nimessä hyljättävä saatanan haltuun lihan turmioksi, että hänen henkensä pelastuisi Herran päivänä.	5. Annetaan saatanan haltuun lihan kadotukseksi, että henki autuaaksi tulis Herran Jeesuksen päivänä.	5:5 Annetan Perkelen haldun lihan cadotuxexi/ että hengi autuaxi tulis HERran Jesuxen päiwänä.
5:6 Ei ole hyvä, että kerskaatte. Ettekö tiedä, että vähäinen hapatus hapattaa koko taikinan?	6. Ei ole teidän kerskauksenne hyvä: ettekö te tiedä, että vähä hapatus kaiken taikinan hapattaa?	5:6 Eli ole teidän kerscauxenne hywä: ettekö tiedä/ että wäähä hapatus caiken taikinan hapatta?
5:7 Peratkaa pois vanha hapatus, että teistä tulisi uusi taikina, niinkuin te olettekin happamattomat; sillä onhan meidän pääsiäislampaamme, Kristus, teurastettu.	7. Sentähden peratkaa se vanha taikina, että te olisitte uusi taikina, niinkuin te happamattomat olette; sillä meidän pääsiäislampaamme on meidän edestämme uhrattu, joka on Kristus.	5:7 Sentähden peratcat se wanha taikina/ että te tulisitta vdexi taikinaxi/ niinuin te myös happamattomat olette. Sillä meillä on myös Pääsiäis Lammas/ joka on Christus/ meidän edestämme uhrattu.
5:8 Viettäköömme siis juhlaa, ei vanhassa hapatuksessa eikä ilkeyden ja pahuuden hapatuksessa, vaan puhtauden ja totuuden happamattomuudessa.	8. Sentähden pitäkäämme juhlaa, ei vanhassa hapatuksessa, eikä pahuuden ja vääryyden hapatuksessa, vaan vakuuden ja totuuden happamattomassa taikinassa.	5:8 Sentähden pitäkäm meidän Pääsiäisem/ ei wanhas hapatuxes/ eikä pahuden ja wääryyden hapatuxes/ vaan puhtauden ja totuden happamattomas taikinas.
5:9 Minä kirjoitin teille kirjeessäni, ettette seurustelisi huorintekijäin kanssa;	9. Minä olen teille lähetyskirjassa kirjoittanut, ettei teidän pitäisi sekaantumisen huorintekijäin kanssa.	5:9 MINä olen teille Epistolas kirjoittanut/ ettei teidän pitäis secandum portoihin.

5:10 en tarkoittanut yleensä tämän maailman huorintekijöitä tai ahneita tai anastajia tai epäjumalanpalvelijoita, sillä silloinhan teidän täytyisi lähteä pois maailmasta.	10. Ja ei kaiketi tämän maailman huorintekiäin kanssa, eli ahneitten, eli raateliain, eli epäjumalain palveliain; sillä niin tulis teidän maailmasta paeta pois.	5:10 En minä ajattele tämän mailman portoista/ engä ahneista/ engä raateljista/ engä epäjumalden palwelioista/ sillä nijn tulis teidän mailmasta poispaeta.
5:11 Vaan minä kirjoitin teille, että jos joku, jota kutsutaan veljeksi, on huorintekijä tai ahne tai epäjumalanpalvelija tai pilkkaaja tai juomari tai anastaja, te ette seurustelisi ettekä söisikään semmoisen kanssa.	11. Mutta nyt minä olen kirjoittanut, ettei teidän pidä heihin sekaantumana, jos joku, joka veljeksi kutsutaan, olis huorintekiä, taikka ahne, eli epäjumalain palvelia, taikka pilkkaaja, eli juomari, taikka raatelia; älkäät senkaltaisen kanssa syökö;	5:11 Mutta nyt minä olen kirjoittanut/ ettei teidän pidä nijhin secandumana. Jos jocu/ joca weljexi cudzutan/ olis salawuoteinen/ taikka ahne/ eli epäjumalden palwelia/ taikka pilckaja eli juomari/ taikka raatelia/ älkät sencaltaisen cansa syökö:
5:12 Sillä onko minun asiani tuomita niitä, jotka ovat ulkopuolella? Ettekö tekin tuomitse vain niitä, jotka ovat sisäpuolella?	12. Sillä mitä minun tulee tuomita niitä, jotka ulkona ovat? Ettekö te niitä tuomitse, jotka sisällä ovat?	5:12 Sillä mitä minun tule duomita nijtä/ jotca ulcona owat? Ettekö te nijtä duomidze/ jotca sisällä owat?
5:13 Mutta ulkopuolella olevat tuomitsee Jumala. "Poistakaa keskuudestanne se, joka on paha."	13. Mutta Jumala ne tuomitsee, jotka ulkona ovat. Ajakaat itsekin paha pois tyköänne.	5:13 Mutta Jumala ne duomidze/ jotca ulcona owat. Ajacat idzekin paha pois tykönne.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu .
6:1 Kuinka rohkenee kukaan teistä, jolla on riita-asia toisen kanssa, käydä oikeutta vääräin edessä? Miksei pyhien edessä?	1. Miksi joku teistä, jolla on toisen kanssa jotakin asiaa, rohkenee riidellä vääräin ja ei pyhäin edestä?	6:1 MIxi jocu teistä/ jolla on toisen cansa jotakin asiata/ malta riidellä wääräin/ ja ei pyhäin edesä?
6:2 Vai ettekö tiedä, että pyhät tulevat maailman tuomitsemaan? Ja jos te tuomitsette maailman, niin ettekö kelpaa ratkaisemaan aivan vähäpätöisiä asioita?	2. Ettekö te tiedä, että pyhät pitää maailmaa tuomitseman? Ja jos maailma pitää teidän kauttanne tuomittaman, ettekö siis te kelpaa pienempiä asioita tuomitsemaan?	Ettekö te tiedä/ että pyhät pitä mailma duomidzeman? 6:2 Jos sijs mailma pitä teildä duomittaman? Ettekö te sijs kelpa pienembitä asioita duomidzeman?
6:3 Ettekö tiedä, että me tulemme tuomitsemaan enkeleitä, emmekö sitten maallisia asioita?	3. Ettekö te tiedä, että meidän pitää enkeleitäkin tuomitseman? kuinka siis ei ajallisia asioita?	6:3 Ettekö te tiedä/ että meidän pitä Engeleitäkin duomidzeman? Cuinga paljo enemmän ajallisia asioita?
6:4 Jos teillä siis on maallisia asioita ratkaistavina, nekö te asetatte tuomareiksi, jotka ovat halveksittuja seurakunnassa?	4. Kuin siis teillä on jotakuta asiaa ajallisesta hyvydestä, niin te otatte ne, jotka seurakunnassa ovat katsotut ylön, ja asetatte tuomariksi.	6:4 Mutta te/ cosca teillä on jotacuta asiata ajallisest hywydest/ nijn te otatte ne jotca Seuracunnas ylöncadzotut owat/ ja asetatte Duomarixi.

6:5 Teidän häpeäksenne minä tämän sanon. Eikö teidän joukossanne sitten ole yhtäkään viisasta, joka voisi ratkaista veljien välin?	5. Teille minä sanon näitä häpiäksi: eikö niin yhtään viisasta ole teidän seassanne, joka taitais tuomita veljiensä välillä?	6:5 Teille minä sanon näitä häpiäxi. Eikö yhtän wijsasta ole teidän seasan? Eli jocu cuin taidais duomita/ weljen ja weljen keskellä?
6:6 Vaan veli käy oikeutta veljen kanssa, vieläpä uskottomain edessä!	6. Vaan veli riitelee veljensä kanssa, ja sittenkin uskottoman edessä.	6:6 Waan weli rijtele weljens cansa/ ja sijttekin uscomattomain edes.
6:7 Teille on jo yleensä vaurioksi, että käräjöitte keskenänne. Miksi ette ennemmin salli tehdä vääryyttä itsellenne? Miksi ette ennemmin anna riistää omaanne?	7. Niin on siis kaiketi vika teidän seassanne, että te toinen toisenne kanssa käytte oikeuden eteen. Miksi ette paremmin vääryyttä kärsi? miksi ette ennen suo teitänne vahingoittaa?	6:7 NIjn on sijs caiketi wica teidän seasan/ että te toinen toisenne cansa käytte oikeuden eteen: Mixet te parammin wääryttä kärsi? Mixet te ennen suo teitän wahingoittaa?
6:8 Sen sijaan te itse teette vääryyttä ja riistätte toisen omaa, vieläpä veljien.	8. Vaan te itse vääryyden ja vahingon teette, ja semminkin teidän veljillenne.	6:8 Ja te idze wääryden ja wahingon teette/ ja semmengin teidän weljillen.
6:9 Vai ettekö tiedä, etteivät väärät saa periä Jumalan valtakuntaa? Älkää eksykö. Eivät huorintekijät, ei epäjumalanpalvelijat, ei avionrikkoajat, ei hekumoitsijat eikä miehimykset,	9. Ettekö te tiedä, ettei väärät pidä Jumalan valtakuntaa perimän? Älkää eksykö; ei huorintekiäin, eikä epäjumalten palvelijain, eikä salavuoteisten, eikä pehmiäin, eikä miesten kanssa makaajain,	6:9 Ettekö te tiedä/ ettei wäärät pidä Jumalan waldacunda perimän? 6:10 Älkät andaco teitän wietellä: sillä ei salawuoteisten/ eikä epäjumalden palweliain/ eikä huorintekiäin/ eikä pehmiäin/ eikä nijden jotca wastoin luondo syndiä tekewät/
6:10 eivät varkaat, ei ahneet, ei juomarit, ei pilkkaajat eivätkä anastajat saa periä Jumalan valtakuntaa.	10. Eikä varasten, eikä ahnetten, eikä juomarien, eikä pilkkaajain eikä raateliain pidä Jumalan valtakuntaa perimän.	eikä warasten/ eikä ahnetten/ eikä juomaritten/ eikä pilckaitten/ eikä raateliain pidä Jumalan waldacunda perimän.
6:11 Ja tuommoisia te olitte, jotkut teistä; mutta te olette vastaanottaneet peson, te olette pyhitetyt, te olette vanhurskautetut meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimessä ja meidän Jumalamme Hengessä.	11. Ja senkaltaiset te muutamat olitte; mutta te olette pestyt, te olette pyhitetyt, te olette vanhurskaaksi tulleet Herran Jesuksen nimen kautta ja meidän Jumalamme hengen kautta.	6:11 Ja sencaltaiset te muutamat olitta/ mutta te oletta pestyt/ te oletta pyhitetyt/ te oletta wanhurscaxi tullet HERran Jesuxen Christuxen nimen cautta/ ja meidän Jumalamme Hengen cautta.
6:12 Kaikki on minulle luvallista, mutta ei kaikki ole hyödyksi; kaikki on minulle luvallista, mutta minä en saa antaa minkään itseäni vallita.	12. Kaikissa on minulla valta, vaan ei kaikki ole hyväksi: kaikissa on minulla valta, mutta en minä kenenkään alamainen ole.	6:12 CAikisa on minulla walda/ waan ei caicki ole hywäxi: Caikisa on minulla walda/ mutta en minä kenengän alammainen ole.

6:13 Ruoka on vatsaa varten ja vatsa ruokaa varten; ja Jumala on tekevä lopun niin toisesta kuin toisestakin. Mutta ruumis ei ole haureutta varten, vaan Herraa varten, ja Herra ruumista varten;	13. Ruoka on vatsalle sääty ja vatsa rualle; mutta Jumala on tämän ja sen hukuttava. Ei ruumis ole sääty huoruuteen, vaan Herralle, ja Herra ruumiille.	6:13 Ruoca on wadzalle sääty/ ja wadza rualle/ mutta Jumala on tämän ja sen hucuttawa. Ei ruumis ole sääty huoruteen/ waan HERralle/ ja HERra ruumille.
6:14 ja Jumala, joka herätti kuolleista Herran, on herättävä meidätkin voimallansa.	14. Mutta Jumala on Herran herättänyt, niin hän on myös meitäkin voimallansa herättävä.	6:14 Mutta Jumala on HERran herättänyt/ nijn hän on myös meitäkin woimallans herättävä.
6:15 Ettekö tiedä, että teidän ruumiinne ovat Kristuksen jäseniä? Ottaisinko siis Kristuksen jäsenet ja tekisin ne porton jäseniksi? Pois se!	15. Ettekö te tiedä, että teidän ruumiinne ovat Kristuksen jäsenet? Pitäiskö siis minun Kristuksen jäsenet ottaman ja porton jäseniksi tekemän? Pois se!	6:15 Ettekö tiedä/ että teidän ruuminne owat Christuxen jäsenet? Pidäiskö sijs minun Christuxen jäsenet porton jäsenixi tekemän? Pois se.
6:16 Vai ettekö tiedä, että joka yhtyy porttoon, tulee yhdeksi ruumiiksi hänen kanssaan? Onhan sanottu: "Ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi."	16. Taikka ettekö te tiedä, että se, joka porttoon ryhtyy, hän on yksi ruumis sen kanssa? Sillä he tulevat, sanoo hän, kaksi yhdeksi lihaksi.	6:16 Taicka/ ettekö te tiedä/ että se joca porttohon ryhty/ nijn hän on yxi ruumis sen cansa? Sillä he tulewat (sano hän) caxi yhdexi lihaxi.
6:17 Mutta joka yhtyy Herraan, on yksi henki hänen kanssaan.	17. Mutta joka Herraan ryhtyy, se on yksi henki hänen kanssansa.	6:17 Mutta joca HERraan ryhty/ se on yxi hengi hänen cansans.
6:18 Paetkaa haureutta. Kaikki muu synti, mitä ikinä ihminen tekee, on ruumiin ulkopuolella; mutta haureuden harjoittaja tekee syntiä omaa ruumistansa vastaan.	18. Välttäkää huoruutta. Kaikki synnit, joita ihminen tekee, ovat ulkona ruumiista; vaan joka huorin tekee, tekee syntiä omassa ruumiissansa.	6:18 Wälttäkät huorutta. Caicki synnit cuin ihminen teke/ owat ulcona ruumista/ waan joca huorin teke/ se teke syndiä omas ruumisans.
6:19 Vai ettekö tiedä, että teidän ruumiinne on Pyhän Hengen temppeli, joka Henki teissä on ja jonka te olette saaneet Jumalalta, ja ettette ole itsenne omat?	19. Vai ettekö te tiedä, että teidän ruumiinne on Pyhän Hengen templi, joka teissä on, jonka te Jumalalta saitte, ja ettepä te ole teidän omanne?	6:19 Wai ettekö te tiedä/ että teidän ruumin on Pyhän Hengen Templi/ joca teisä on/ jonga te Jumalalda saitta/ ja ettepä te ole teidän omanne?
6:20 Sillä te olette kalliisti ostetut. Kirkastakaa siis Jumala ruumiissanne.	20. Sillä te olette kalliisti ostetut; kunnioittakaat siis Jumalaa teidän ruumiissanne ja teidän hengessänne, jotka Jumalan ovat.	Sillä te oletta callista ostetut. 6:20 Cunnioittacat sijs Jumalata teidän ruumisan/ ja teidän hengesän/ jotca Jumalan owat.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu .

7:1 Mutta mitä siihen tulee, mistä kirjoititte, niin hyvä on miehelle olla naiseen ryhtymättä;	1. Mutta niistä, joita te minulle kirjoititte, hyvä on miehelle, ettei hän vaimoon ryhdy.	7:1 MUTta nijhin cuin te minulle kirjoititta/ watan minä. Hywä on ihmiselle/ ettei hän vaimoon ryhdy.
7:2 mutta haureuden syntien välttämiseksi olkoon kullakin miehellä oma vaimonsa, ja kullakin naisella aviomiehensä.	2. Mutta huoruuden tähden pitäköön kukin oman vaimonsa, ja jokainen pitäköön oman miehensä.	7:2 Mutta cuitengin huorutta carttain/ pitäkön cukin oman waimons/ ja jocainen pitäkön oman miehens.
7:3 Täyttäköön mies velvollisuutensa vaimoansa kohtaan, ja samoin vaimo miestänsä kohtaan.	3. Mies antakoon vaimolle velvollisen mielisuosion, niin myös vaimo miehelle.	7:3 Mies andacan waimolle cohtullisen mielisuosion/ nijn myös waimo miehells.
7:4 Vaimon ruumis ei ole hänen omassa, vaan hänen miehensä vallassa; samoin ei miehenkään ruumis ole hänen omassa, vaan vaimon vallassa.	4. Ei ole vaimolla valtaa omalle ruumiillensa, vaan miehellä: ei myös miehellä ole valtaa ruumiillensa, vaan vaimolla.	7:4 Ei ole waimolla walda omalle ruumillens/ waan miehellä. Ei myös miehellä ole walda ruumillens/ waan waimolla.
7:5 Älkää vetäytykö pois toisistanne, paitsi ehkä keskinäisestä sopimuksesta joksikin ajaksi, niin että olisitte vapaat rukoukseen ja sitten taas tulisitte yhteen, ettei saatana teitä kiusaisi teidän hillittömyytenne tähden.	5. Älkää toinen toistanne wältkö, jollei se ole molempain suosiosta hetkeksi, että teillä jouto olis paastota ja rukoilla: ja tulkaat jälleen yhteen, ettei saatana teitä kiusaisi teidän himonne hillimättömyyden puolesta.	7:5 Älkät toinen toistanne wälttökö/ jollei se ole molembain suosiosta/ hetkexi/ että teille jouto olis paastota ja rucoilla: Ja tulcat jällens yhten/ ettei Satan teitä kiusais haureuden puolesta.
7:6 Mutta tämän minä sanon myönnytyksenä, en käskynä.	6. Mutta sen sanon minä teille suomisen ja ei käskyn jälkeen.	7:6 MUTta sencaltaista sanon minä teille suomisen/ ja ei käskyn jälken.
7:7 Soisin kaikkien ihmisten olevan niinkuin minäkin; mutta kullakin on oma lahjansa Jumalalta, yhdellä yksi, toisella toinen.	7. Sillä minä tahtoisin, että kaikki ihmiset niin olisivat kuin minäkin olen; mutta jokaisella on oma lahja Jumalalta, yhdellä niin ja toisella näin.	7:7 Waan minä tahdoisin/ että caicki ihmiset nijn olisit cuin minäkin olen. Mutta jocaidzella on erinomainen lahja Jumalalda/ yhdellä nijn/ ja toisella näin.
7:8 Naimattomille ja leskille minä taas sanon: heille on hyvä, jos pysyvät sellaisina kuin minäkin;	8. Vaan minä sanon naimattomille ja leskille: se on heille hyvä, jos he ovat niinkuin minäkin.	7:8 Minä sanon tosin naimattomille ja Leskille: Se on heille hywä/ jos he owat nijncuin minäkin.
7:9 mutta jos eivät voi itseään hillitä, niin menkööt naimisiin; sillä parempi on naida kuin palaa.	9. Vaan ellei he voi itseänsä pidättää, niin naikaan; sillä parempi on naida kuin palaa.	7:9 Waan ellei he woi heitäns pidättä/ nijn naican: Sillä parambi on naida/ cuin pala.
7:10 Mutta naimisissa oleville minä julistan, en kuitenkaan minä, vaan Herra, ettei vaimo saa erota miehestään;	10. Mutta naineelle käsken, en minä, vaan Herra, ettei vaimon pidä miehestänsä eriämän.	7:10 MUTta naineille kärke/ en minä/ waan HERra: ettei waimon pidä miehestäns eriämän.

7:11 mutta jos hän eroaa, niin pysyköön naimatonna tai sopikoon miehensä kanssa; eikä mies saa hyljätä vaimoansa.	11. Mutta jos hän eriiä, niin olkoon naimatta taikka sopikaan miehensä kanssa, ja älköön mies hyljätkö vaimoansa.	7:11 Mutta jos hän eriä/ nijn olcon naimata/ taicka sopican miehens cansa. Ja älkön mies hyljätkö waimoans.
7:12 Mutta muille sanon minä, eikä Herra: jos jollakin veljellä on vaimo, joka ei usko, ja tämä suostuu asumaan hänen kanssaan, niin älköön mies häntä hyljätkö;	12. Vaan muille sanon minä ja ei Herra: jos jollakin veljellä on uskotoin vaimo, ja se mielistyy hänen kanssansa asumaan, älköön sitä itsestänsä eroittako.	7:12 Waan muille sanon minä/ ja ei HERra: jos jollakin weljellä on uscomatoin waimo/ ja se mielisty hänen cansans asuman/ älkön sitä idzestäns eroittaco.
7:13 samoin älköön vaimokaan, jos hänellä on mies, joka ei usko, ja tämä suostuu asumaan hänen kanssaan, hyljätkö miestänsä.	13. Ja jos jollakin vaimolla on uskotoin mies, ja hän tahtoo sen kanssa asua, älköön häntä itsestänsä eroittako.	7:13 Ja jos jollakin waimolla on uscomatoin mies/ ja hän tahto sen cansa asua/ älkön händä idzestäns eroittaco.
7:14 Sillä mies, joka ei usko, on pyhitetty vaimonsa kautta, ja vaimo, joka ei usko, on pyhitetty miehensä, uskonveljen, kautta; muutoinhan teidän lapsenne olisivat saastaisia, mutta nyt he ovat pyhiä.	14. Sillä uskotoin mies on vaimonsa kautta pyhitetty, ja uskotoin vaimo on pyhitetty miehensä kautta: Muutoin olisivat teidän lapsenne saastaiset, vaan nyt ne ovat pyhitetyt.	7:14 Sillä uscomatoin mies on waimons cautta pyhitetty/ ja uscomatoin waimo pyhitetän miehens cautta/ muutoin olisit teidän lapsenna saastaiset/ waan nyt owat pyhitetyt.
7:15 Mutta jos se, joka ei usko, eroaa, niin erotkoon; veli ja sisar eivät ole semmoisissa tapauksissa orjuutetut; sillä rauhaan on Jumala teidät kutsunut.	15. Mutta jos uskotoin itsensä eroittaa, niin olkoot eroitettut. Eipä veli taikka sisar ole sidottu orjuuteen senmuotoisissa menoissa; mutta rauhassa on Jumala meitä kutsunut.	7:15 Mutta jos uscomatoin idzens eroitta/ nijn anna hänen eritä. Eipä weli taicka sisar ole sidottu orjuteen semmuotoisis menois/ mutta rauhas on Jumala meitä cudzunut:
7:16 Sillä mistä tiedät, vaimo, voitko pelastaa miehesi? Tai mistä tiedät, mies, voitko pelastaa vaimosi?	16. Sillä kuinkas tiedät, vaimo, jos sinä miehes taidat autuaaksi saattaa? Eli sinä mies, kuinkas tiedät, jos sinä taidat vaimos autuaaksi saattaa?	7:16 Sillä cuingas tiedät waimo/ jos sinä miehes taidat autuaxi saatta? Eli sinä mies cuingas tiedät/ jos sinä taidat waimos autuaxi saatta?
7:17 Vaeltakoon vain kukin sen mukaan, kuin Herra on hänelle hänen osansa antanut, ja siinä asemassa, missä hänet Jumala on kutsunut; näin minä säädän kaikissa seurakunnissa.	17. Kuitenkin niinkuin Jumala kullekin on jakanut: jokainen niin vaeltakaan, kuin Herra on hänen kutsunut: ja niin minäkin kaikissa seurakunnissa säädän.	7:17 Cuitengin nijncuin Jumala cullengin on jacanut: Jocainen nijn waeldacan/ cuin HERra on hänen cudzunut/ ja nijn minäkin caikisa Seuracunnisa säädän.

7:18 Jos joku on kutsuttu ympärileikattuna, älköön hän pyrkikö ympärileikkaamattomaksi; jos joku on kutsuttu ympärileikkaamatonna, älköön ympärileikkauttako itseään.	18. Jos joku ympärileikattu on kutsuttu, älkään se esinahkaa pyytäkö: jos joku on esinahasta kutsuttu, älkään se antako itsiänsä ympärileikata.	7:18 Jos jocu ymbärinsleicattu on cudzuttu/ älkän se esinahca pyytäkö. Jos jocu on esinahas cudzuttu/ älkän se andaco idziäns ymbärinsleicata.
7:19 Ei ympärileikkaus ole mitään, eikä ympärileikkaamattomuus ole mitään, vaan Jumalan käskyjen pitäminen.	19. Ympärileikkaus ei ole mitään, eikä esinahka mitään ole, vaan Jumalan käskyin pitämys.	7:19 Ymbärinsleickaus ei ole mitän/ eikä esinahca mitän ole/ waan Jumalan käskyn pitämys.
7:20 Pysyköön kukin siinä asemassa, missä hänet on kutsuttu.	20. Jokainen pysyköön siinä kutsumisessa, johonka hän kutsuttu on.	7:20 Jocainen olcon sijnä cudzumises/ johonga hän cudzuttu on.
7:21 Jos olet kutsuttu orjana, älä siitä murehdi; mutta vaikka voisitkin päästä vapaaksi, niin ole ennemmin siinä osassasi.	21. Jos sinä olet orjaksi kutsuttu, älä sitä murehdi: kuitenkin jos sinä taidat vapaaksi tulla, miin nautitse sitä paremmin.	7:21 Jos sinä olet orjaxi cudzuttu/ älä sitä murehdi/ cuitengin jos sinä taidat wapaxi tulla/ nijn pyydä sitä parammin.
7:22 Sillä joka orjana on kutsuttu Herrassa, on Herran vapaa; samoin vapaana kutsuttu on Kristuksen orja.	22. Sillä joka orjaksi on Herrassa kutsuttu, se on Herran vapaa: niin myös joka vapaaksi on kutsuttu, hän on Kristuksen orja.	7:22 Sillä joca orjaxi on HERrasa cudzuttu/ se on HERran wapa. Nijn myös/ joca wapaxi on cudzuttu/ hän on Christuxen palwelia.
7:23 Te olette kalliisti ostetut; älkää olko ihmisten orjia.	23. Te olette kalliisti ostetut! älkäät ihmisten orjat olko!	7:23 Te oletta callista ostetut/ älkät ihmisten orjat olco.
7:24 Pysyköön kukin, veljet, Jumalan edessä siinä asemassa, missä hänet on kutsuttu.	24. Itsekukin, rakkaat veljet, jossa hän kutsuttu on, olkaan siinä Jumalan tykönä.	7:24 Idzecukin (rackat weljeni) josa hän cudzuttu on/ sijnä hän olcan Jumalan tykönä.
7:25 Mutta neitsyistä minulla ei ole Herran käskyä, vaan minä sanon ajatukseni niinkuin se, joka on Herralta saanut sen laupeuden, että hän on luotettava.	25. Mutta neitseistä ei ole minulla Herran käskyä; kuitenkin sanon minä minun neuvoni niinkuin laupiuden saanut Herralta uskollisena ollakseni.	7:25 MUtta neidzeist ei ole minulla HERran käskyä/ cuitengin sanon minä minun neuwoni/ nijncuin laupiuden saanut HERralda uscollisna ollaxeni.
7:26 Olen siis sitä mieltä, että lähestyvän ahdingon tähden jokaisen on hyvä pysyä entisellään.	26. Minä luulen siis sen hyväksi, nykyisen tuskan tähden, että ihmisen on niin hyvä olla.	7:26 Minä luulen sijs sen hywäxi/ nykyisen tuscan tähden/ että ihmisen on nijn hywä olla.
7:27 Jos olet sidottu vaimoon, älä pyydä eroa; jos et ole sidottu vaimoon, älä pyydä itsellesi vaimoa.	27. Jos sinä olet vaimoon sidottu, älä pyydä eroa; jos sinä olet vaimotoin, niin älä pyydä vaimoa.	Jos sinä olet waimoon sidottu/ älä pyydä eroitusta. 7:27 Mutta jos sinä olet waimotoin/ nijn älä pyydä waimoa.

7:28 Mutta jos menetkin naimisiin, et syntiä tee; ja jos neitsyt menee naimisiin, ei hänkään tee syntiä; mutta ne, jotka niin tekevät, joutuvat kärsimään ruumiillista vaivaa, ja siitä minä tahtoisin teidät säästää.	28. Mutta jos sinä myös olet nainut, et sinä syntiä tehnyt, ja jos neitsy huoli, ei hänkään syntiä tehnyt. Kuitenkin senkaltaiset saavat vaivan ruumiisensa. Mutta minä säästäisin mielelläni teitä.	7:28 Mutta jos sinä nait/ et sinä syndiä tee. Ja jos neidzy huole/ ei hängän syndiä tee. Cuitengin sencaltaiset saawat waiwan ruumiseens. Mutta minä säästäisin mielelläni teitä.
7:29 Mutta sen minä sanon, veljet: aika on lyhyt; olkoot tästedes nekin, joilla on vaimot, niinkuin ei heillä niitä olisikaan,	29. Mutta sen minä sanon, rakkaat veljet, aika on lyhetty. Mitä enempi? Joilla vaimot ovat, olkaan niinkuin ei heillä olisikaan,	7:29 Ja sanon teille/ rackat weljet/ aica on lyhyt. Mitä enä? joilla waimot on/ olcan nijncuin ei heillä oliscan.
7:30 ja ne, jotka itkevät, niinkuin eivät itkisi, ja ne, jotka iloitsevat, niinkuin eivät iloitsisi, ja ne, jotka ostavat, niinkuin eivät saisi omanansa pitää,	30. Ja jotka itkevät, niinkuin ei he itkisikään: ja jotka iloitsevat, niinkuin ei iloitsisikaan: ja jotka ostavat, niinkuin ei nautitsisikaan;	7:30 Ja jotca itkewät/ nijncuin ei he itkisickän: Ja jotca iloidzewat/ nijncuin ei iloidziscan/ Ja jotca ostawat/ nijncuin ei nautidziscan.
7:31 ja ne, jotka tätä maailmaa hyödyksensä käyttävät, niinkuin eivät sitä käyttäisi; sillä tämän maailman muoto on katoamassa.	31. Ja jotka tätä maailmaa viljelevät, ettei he sitä väärin käyttäisi; sillä tämän maailman meno on menevä.	7:31 Ja joilla mailmallisia on/ ettei he nijtä wäärin käyttäis: sillä tämän mailman meno on menewä.
7:32 Soisin, ettei teillä olisi huolia. Naimaton mies huolehtii siitä, mikä on Herran, kuinka olisi Herralle mieliksi;	32. Mutta minä tahtoisin, että te ilman murhetta olisitte: naimatoin tottelee niitä, jotka Herran ovat, kuinka hänen pitää Herralle kelpaaman.	7:32 Mutta minä tahdoisin/ että te ilman murheta olisitta: naimatoin tottele nijtä cuin HERran on/ cuinga hänen pitä HERralle kelpaman.
7:33 mutta nainut huolehtii maailmallisista, kuinka olisi vaimolleen mieliksi,	33. Mutta joka nai, hän suree maailmallisista, kuinka hän emännällensä kelpais.	7:33 Mutta joca nai/ hän sure mailmallisist/ cuinga hän emännällens kelpais.
7:34 ja hänen harrastuksensa käy kahtaanne. Samoin vaimo, jolla ei enää ole miestä, ja neitsyt huolehtivat siitä, mikä on Herran, että olisivat pyhät sekä ruumiin että hengen puolesta; mutta naimisissa oleva huolehtii maailmallisista, kuinka olisi mieliksi miehellensä.	34. Nämät ovat eroitetut, vaimo ja neitsy, joka ei naitu ole, se murehtii niitä, jotka Herran ovat, että hän pyhä olis sekä ruumiilla että hengellä; mutta se, joka naitu on, murehtii maailmallisista, kuinka hänen pitää miehellensä kelpaaman.	7:34 Nämät caxi olcan eritetyt: waimo ja neidzy: naimatoin murehti nijtä cuin HERran owat/ että hän pyhä olis sekä ruumilla että hengellä. Mutta joca nai/ hän murehti mailmallisist/ cuinga hänen pitä miehellens kelpaman.

7:35 Tämän minä sanon teidän omaksi hyödyksenne, en pannakseni kytkyttä kaulaanne, vaan sitä varten, että eläisitte säädyllisesti ja häiriytymättä pysyisitte Herrassa.	35. Mutta senkaltaista sanon minä teidän tarpeeksenne: ei, että minä paulan teidän päällenne heittäisin, vaan että te soveliaasti ja hyvin Herrassa riippuisitte, ilman eroittamatta.	7:35 Mutta sencaltaista sanon minä teidän tarpexene: ei että minä paulan teidän päällenne heittäisin/ vaan että te siihen cuin cunnialinen olis/ taiwuisitte/ ja alati ilman estetä HERra palwelisitte.
7:36 Mutta jos joku arvelee tekevänsä väärin tytärtänsä kohtaan, joka on täydessä naima-iässä, ja jos kerran sen pitää tapahtua, niin tehkään, niinkuin tahtoo; ei hän syntiä tee: menkööt naimisiin.	36. Mutta jos joku luulee, ettei se sovi hänen neitseellensä, sittekuin hän jo naitavissa on, eikä saa toisin olla, niin tehkään, mitä hän tahtoo, ei hän syntiä tee; sallikaan hänen huolla.	7:36 Mutta jos joku luule/ ettei se sovi hänen neidzellensä/ sijtte cuin hän jo naitawis on/ eikä saa toisin olla/ nijn tehkän mitä hän tahto/ ei hän syndiä tee/ sallican hänen huolla.
7:37 Joka taas pysyy sydämessään lujana eikä ole minkään pakon alainen, vaan voi noudattaa omaa tahtoansa ja on sydämessään päättänyt pitää tyttärensä naimattomana, se tekee hyvin.	37. Mutta joka seisoo vahvana sydämessänsä ja ei ole vaadittu, vaan hänellä on oma ehtonsa ja päättää sen sydämessänsä, että hän tahtoo neitseensä pitää, se tekee hyvin.	7:37 Mutta joca waatimata sitä aicoi sydämesäns/ ja hänellä on oma ehtons/ ja päättä sen sydämesäns/ ja hän tahto hänen neidzens näin pitä/ se teke hywin.
7:38 Siis, joka naittaa tyttärensä, tekee hyvin, ja joka ei naita, tekee paremmin.	38. Sentähden joka naittaa, se tekee hyvin; mutta joka ei naita, hän tekee paremmin.	7:38 Joca taas naitta/ hän teke hywin/ mutta joca ei naita/ hän teke paremmin.
7:39 Vaimo on sidottu, niin kauan kuin hänen miehensä elää, mutta jos mies kuolee, on hän vapaa menemään naimisiin, kenen kanssa tahtoo, kunhan se vain tapahtuu Herrassa.	39. Vaimo on sidottu lakiin, niinkauvan kuin hänen miehensä elää; vaan kuin hänen miehensä kuollut on, niin hän on vapaa toiselle huolemaan, kelle hän tahtoo; ainoasti että se Herrassa tapahtuu.	7:39 Waimo on sidottu Lakijn/ nijncauwan cuin hänen miehens elä: vaan cosca hänen miehens cuollut on/ nijn hän on wapa toiselle huoleman/ kelle hän tahto/ cuitengin että se HERrasa tapahtu.
7:40 Mutta hän on onnellisempi, jos pysyy entisellään; se on minun mielipiteeni, ja minä luulen, että minullakin on Jumalan Henki.	40. Vaan hän on autuaampi, minun luullakseni, jos hän sillänsä pysyy; sillä minä luulen, että minullakin on Jumalan Henki.	7:40 Waan hän olis autuambi/ minun luullaxeni/ jos hän silläns pysyis: sillä minä luulen/ että minullakin on Jumalan Hengi.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu .
8:1 Mitä sitten epäjumalille uhrattuun lihaan tulee, niin tiedämme, että meillä kaikilla on tieto. Tieto paisuttaa, mutta rakkaus rakentaa.	1. Epäjumalain uhreista me tiedämme, että kaikilla meillä on tieto. Tieto paisuttaa, mutta rakkaus rakentaa.	8:1 EPäjumalden uhreista me tiedämme: sillä caikilla meillä on tieto. Tieto paisutta/ mutta rackaus rakenda.

8:2 Jos joku luulee jotakin tietävänsä, ei hän vielä tiedä, niinkuin tietää tulee;	2. Mutta jos joku luulee jotakin tietävänsä, ei hän vielä mitään tiedä, kuin hänen tulis tietää.	8:2 Mutta jos joku luulee hänen tietävän/ ei hän vielä niinkuin tiedä/ kuin hänen tulis tietää.
8:3 mutta joka rakastaa Jumalaa, sen Jumala tuntee.	3. Mutta jos joku Jumalaa rakastaa, se on tuttu häneltä.	8:3 Mutta jos joku Jumalata rakastaa/ se on tuttu häneltä.
8:4 Mitä nyt epäjumalille uhratun lihan syömiseen tulee, niin tiedämme, ettei maailmassa ole yhtään epäjumalaa ja ettei ole muuta Jumalaa kuin yksi.	4. Niin me nyt tiedämme siitä ruusta, joka epäjumalille uhrataan, ettei yhtään epäjumalaa maailmassa olekaan, ja ettei yhtään muuta Jumalaa ole kuin yksi;	8:4 Niinkuin me nyt tiedämme/ siitä ruusta kuin epäjumalille uhratun/ ettei yhtään epäjumalata maailmassa olekaan/ ja ettei yhtään muuta Jumalata ole/ kuin yksi.
8:5 Sillä vaikka olisikin niin sanottuja jumalia, olipa heitä sitten taivaassa tai maassa, ja niitä on paljon semmoisia jumalia ja herroja,	5. Ja vaikka muutamat ovat, jotka jumaliksi kutsutaan, olkoon se taivaassa eli maan päällä, (niinkuin monta jumalaa ja monta herraa on:)	8:5 Ja vaikka muutamat ovat jotkut jumaliksi kutsutun/ olkoon se Taivaassa eli maan päällä (niinkuin monta jumalata/ ja monia Herraa on.)
8:6 niin on meillä kuitenkin ainoastaan yksi Jumala, Isä, josta kaikki on ja johon me olemme luodut, ja yksi Herra, Jeesus Kristus, jonka kautta kaikki on, niin myös me hänen kauttansa.	6. Niin on kuitenkin meillä yksi Jumala, Isä, josta kaikki ovat, ja me hänessä, ja yksi Herra Jeesus Kristus, jonka kautta kaikki ovat, ja me hänen kauttansa.	8:6 Niinkuin on kuitenkin meillä yksi Jumala/ Isä/ josta kaikki ovat/ ja me hänessä/ yksi Herra Jeesus Kristus/ jonka kautta kaikki ovat/ ja me hänen kauttansa.
8:7 Mutta ei ole kaikilla tätä tietoa, vaan tottumuksesta epäjumaliin muutamat vielä nytkin syövät uhrilihaa ikäänkuin epäjumalille uhrattuna, ja heidän omatuntonsa, joka on heikko, tahraantuu siitä.	7. Mutta ei jokaisella ole tietoa; sillä muutamat tekevät itsellensä omantunnon epäjumalista ja syövät niinkuin epäjumalille uhrattua, ja että heidän omatuntonsa on heikko, niin se saastutetaan.	8:7 Mutta ei jokaisella ole tietoa: sillä muutamat tekevät heillensä omantunnon epäjumalista/ ja syövät niinkuin se olisi epäjumalille uhrattua. Ja että heidän omatuntonsa on heikko/ niinkuin hän sen kauttansa saastutetaan.
8:8 Mutta ruoka ei lähennä meitä Jumalaan; jos olemme syömättä, emme siitä vahingoitu; jos syömme, emme siitä hyödy.	8. Mutta ei ruoka meitä saata otolliseksi Jumalan edessä; jos me syömme, emme siitä rikkaammaksi tule; ellemmme taas syö, emmepä me sentähden köyhemmäksi tule.	8:8 Mutta ei ruoka meitä saata otolliseksi Jumalan edessä: jos me syömme/ emme siitä paremmaksi tule/ ellemmme taas syö/ emmepä me sentähden paremmaksi tule.
8:9 Katsokaa kuitenkin, ettei tämä vapautenne koidu heikoille loukkaukseksi.	9. Vaan katsokaat, ettei tämä teidän vapautenne tulisi heikoille pahennukseksi;	8:9 Vaan katsokaat/ ettei tämä teidän vapautenne tulisi heikoille pahennukseksi:
8:10 Sillä jos joku näkee sinun, jolla on tieto, aterioiden epäjumalain huoneissa, eikö hänen omatuntonsa, kun hän on heikko, vahvistu epäjumalille uhratun syömiseen?	10. Sillä jos joku näkee sinun, jolla tieto on, aterioiden epäjumalain huoneissa, eikö siitä omatunto, joka heikko on, yllytetä epäjumalain uhria syömään?	8:10 Sillä jos sinun (jolla tieto on) joku näke aterioiden epäjumalain huoneissa/ eikö siitä hänen omatuntonsa/ josta heikko on/ yllytetä epäjumalain uhria syömään?

8:11 Sinun tietosi kautta turmeltu silloin tuo heikko, sinun veljesi, jonka tähden Kristus on kuollut.	11. Ja niin sinun tietos kautta sinun veljes hukkaantuu, joka heikko on, jonka tähden Kristus on kuollut.	8:11 Ja nijn sinun tietos cautta sinun weljes huckandu/ joca heicko on/ jonga tähden cuitengin Christus on cuollut.
8:12 Mutta kun te näin teette syntiä veljiä vastaan ja haavoitatte heidän heikkoa omaatuntoaan, niin teette syntiä Kristusta vastaan.	12. Mutta kuin te niin syntiä teette veljiänne vastaan ja särjette heidän heikon omantuntonsa, niin te Kristusta vastaan syntiä teette.	8:12 Mutta cosca te nijn syndiä teette weljiän wastan/ ja särjette heidän heicon omantundons/ nijn te Christusta wastan syndiä teette.
8:13 Sentähden, jos ruoka on viettelykseksi veljelleni, en minä ikinä enää syö lihaa, etten olisi viettelykseksi veljelleni.	13. Sentähden jos ruoka minun veljeni pahentais, niin en minä ikänäni söisi lihaa, etten minä veljeäni pahentaisi.	8:13 Sentähden jos ruoca minun weljeni pahennais/ nijn en minä ikänäns söis liha/ etten minä weljiäni pahennais.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu .
9:1 Enkö minä ole vapaa? Enkö minä ole apostoli? Enkö ole nähnyt Jeesusta, meidän Herraamme? Ettekö te ole minun tekoni Herrassa?	1. Enkö minä ole apostoli? Enkö minä vapaa ole? Enkö minä meidän Herra Jesusta Kristusta nähnyt? Ettekö te ole minun työni Herrassa?	9:1 ENgö minä ole Apostoli? Engö minä wapa ole? Engö minä meidän HERra Jesust Christust nähnyt? Ettekö te ole minun työni HERrasa?
9:2 Jos en olekaan apostoli muille, olen ainakin teille; sillä te olette minun apostolinvirkani sinetti Herrassa.	2. Ellen minä ole muille apostoli, niin minä tosin teille olen; sillä te olette minun apostolivirkani sinetti Herrassa.	9:2 Ellen minä ole muille Apostoli/ nijn minä olen cuitengin teille Apostoli. Sillä te oletta minun Apostolin wircani sinetti HERrasa.
9:3 Tämä on minun puolustukseni niitä vastaan, jotka asettuvat minua tutkimaan.	3. Niille, jotka minulta kysyvät, on tämä minun edesvastaukseni:	9:3 Cosca jocu minulle kysy/ nijn minä hänelle näin wastan:
9:4 Eikö meillä olisi oikeus saada ruokamme ja juomamme?	4. Eikö meillä ole valta syödä ja juoda?	9:4 Eikö meillä ole walda syödä ja juoda?
9:5 Eikö meillä olisi oikeus kuljettaa muassamme vaimoa, uskonsisarta, niinkuin muutkin apostolit ja Herran veljet ja Keefas tekevät?	5. Eikö meillä ole valta sisarta vaimona kanssamme ympäri viedä, niinkuin muillakin apostoleilla, ja Herran veljillä, ja Kephaalla?	9:5 Eikö meillä myös ole walda sisarta waimoxi cansamme ymbärins wiedä. Nijn cuin muutkin Apostolit/ ja HERran weljet/ ja Cephas?
9:6 Vai ainoastaanko minulla ja Barnabaalla ei ole oikeutta olla ruumiillista työtä tekemättä?	6. Eli minullako yksin ja Barnabaalla ei ole valtaa olla työtä tekemättä?	9:6 Eli minulla yxinäns ja Barnaballa ei ole walda ei työtä tehdä?

9:7 Kuka tekee koskaan sotapalvelusta omalla kustannuksellaan? Kuka istuttaa viinatarhan, eikä syö sen hedelmää? Tai kuka kaitsee karjaa, eikä nauti karjansa maitoa?	7. Kuka sotii koskaan omalla kulutuksellansa? Kuka istuttaa viinatarhan ja ei syö sen hedelmästä? Eli kuka karjaa kaitsee ja ei syö karjan rieskasta?	9:7 Cuca soti coscan omalla culutuxellans? Cuca wijnapuita istutta/ ja ei syö nijden hedelmistä? Eli cuca carja caidze/ ja ei syö carjan riescasta.
9:8 Puhunko tätä vain ihmisten tavalla? Eikö myös laki sano samaa?	8. Puhunenko minä näitä ihmisten tavalla? Eikö myös laki sitä sano?	9:8 Puhunengo minä tätä ihmisten tawalla? Eikö myös Laki sitä sano?
9:9 Onhan Mooseksen laissa kirjoitettuna: "Älä sido puivan härän suuta." Eihän Jumala häristä näin huolta pitäne?	9. Sillä Moseksen laissa on kirjoitettu: Ei sinun pidä sitoman kiinni rihtä tappavan härjän suuta. Sureneeko Jumala härkiä?	9:9 Sillä Mosexen Lais on kirjoitettu: Ei sinun pidä sitoman kijnni rihtätappawan härjän suuta. Sureneco Jumala härkiä?
9:10 Eikö hän sano sitä kaiketikin meidän tähtemme? Meidän tähtemmehän on kirjoitettu, että kyntäjän tulee kyntää toivossa ja puivan puida osansa saamisen toivossa.	10. Taikka, eikö hän sitä kaiketi meidän tähtemme sano? sillä meidän tähtemme on se kirjoitettu: että se joka kyntää, hänen pitää toivossa kyntämän, ja joka rihtä tappaa, hänen pitää toivossa rihtä tappaman, että hän toivostansa osalliseksi tulis.	9:10 Taicka/ eikö hän sitä caiketi meidän tähtemme sano? Sillä meidän tähtemme on se kirjoitettu: Että se joca kyndä/ hänen pitä toiwosa kyndämän/ ja joca rihtätappa/ hänen pitä toiwosa rihtätappaman/ että hän toiwostans osallisexi tulis.
9:11 Jos me olemme kylväneet teille hengellistä hyvää, onko paljon, jos me niitämme teiltä aineellista?	11. Jos me olemme teille hengellisiä kylväneet; paljoko se on, jos me teidän ruumiillisiaanne niitämme?	9:11 Jos me teille hengellisiä kylwämme/ paljoco se on/ jos me teidän ruumillisia nijtämme?
9:12 Jos muilla on teihin tällainen oikeus, eikö paljoa enemmän meillä? Mutta me emme ole käyttäneet tätä oikeutta, vaan kestämme kaikki, ettemme panisi mitään estettä Kristuksen evankeliumille.	12. Jos muut ovat tässä vallassa osalliset teidän tykönänne, miksi emme siis paljoa enemmän? mutta emmepä me ole sitä valtaa pitäneet, vaan me kärsimme kaikkinaisia, ettemme Kristuksen evankeliumille mitään estettä tekisi.	9:12 Mutta jos muut owat täsä wallas osalliset teidän tykönän/ mixem me sijs paljo enämmin? Mutta embä me ole sencaltaista walda pitänet/ waan me kärsimme caickinaisia/ etten me Christuxen Evangeliumille mitän estettä tekis:
9:13 Ettekö tiedä, että ne, jotka hoitavat pyhäkön toimia, saavat ravintonsa pyhäköstä, ja jotka ovat asetetut uhrialttarin palvelukseen, saavat osansa silloin kuin alttarikin?	13. Ettekö te tiedä, että ne, jotka uhraavat, ne syövät uhrista, ja ne, jotka alttaria valmistavat, ne alttarista osalliseksi tulevat?	9:13 Ettekö te tiedä/ että ne jotca uhrawat/ ne syöwät uhrista? Ja ne jotca Altarita walmistawat/ ne Altarista hyötywät?
9:14 Samoin myös Herra on säätänyt, että evankeliumin julistajain tulee saada evankeliumista elatuksensa.	14. Niin on myös Herra säätänyt, että ne, jotka evankeliumia ilmoittavat, pitää evankeliumista elatuksensa saaman.	9:14 Nijn on myös HERra säännyt/ että ne jotca Evangeliumita ilmoittawat/ pitä Evangeliumista elatuxens saaman.

<p>9:15 Mutta minä en ole ainoatakaan näistä oikeuksistani hyväkseni käyttänyt. Enkä kirjoitakaan tätä siinä tarkoituksessa, että niitä minuun sovitettaisiin, sillä mieluummin minä kuolen. Ei kukaan ole minun kerskaustani tyhjäksi tekevä.</p>	<p>15. Mutta en minä ole kuitenkaan mitään näistä tehnyt. Vaan en minä sentähden sitä kirjoita, että niin pitäis minun kanssani tapahtuman. Parempi olis minun kuolla kuin että joku minun kerskaamiseni tyhjäksi tekis.</p>	<p>9:15 Mutta en minä ole cuitengan mitän mistäkän tehnyt. 9:16 En minä myös sentähden sitä kirjoita/ että nijn pidäis minun cansani tapahtuman. Parambi olis minun cuolla/ cuin että jocu minun kerscamiseni tyhjäksi tekis.</p>
<p>9:16 Sillä siitä, että julistan evankeliumia, ei minulla ole kerskaamista; minun täytyy se tehdä. Voi minua, ellen evankeliumia julista!</p>	<p>16. Mutta että minä evankeliumia saarnaan, niin ei minun tarvitse siitä öykätä; sillä minun tulee se tehdä. Voi minua, ellen minä evankeliumia ilmoita!</p>	<p>Mutta että minä Evangeliumi saarnan/ nijn ei minun tarwita sijtä öyckämän: sillä minun tule se tehdä. Woi minua/ ellen minä Evangeliumi ilmoita.</p>
<p>9:17 Sillä jos vapaasta tahdostani sitä teen, niin minulla on palkka; mutta jos en tee sitä vapaasta tahdostani, niin on huoneenhaltijan toimi kuitenkin minulle uskottu.</p>	<p>17. Sillä jos minä sen mielelläni teen, niin minulla on palkka; mutta jos minä ylönmielin sen teen, niin on se virka kuitenkin minulle uskottu.</p>	<p>9:17 Jos minä sen mielelläni teen/ nijn minun palckan maxetan. Mutta jos minä ylönmielen sen teen/ nijn on se wirca cuitengin minulle uscottu.</p>
<p>9:18 Mikä siis on minun palkkani? Se, että kun julistan evankeliumia, teen sen ilmaiseksi, niin etten käytä oikeutta, jonka evankeliumi minulle myöntää.</p>	<p>18. Mitäs siis minun palkkani on? että minä Kristuksen evankeliumia saarnaan, ja teen sen ilman vapauttani evankeliumissa.</p>	<p>9:18 Mikästä siis minun palckan on/ että minä Christuxen Evangeliumi saarnan/ ja teen sen ilman mitäkän? etten minä turmelis wapauttani Evangeliumis.</p>
<p>9:19 Sillä vaikka minä olen riippumaton kaikista, olen tehnyt itseni kaikkien palvelijaksi, voittaakseni niin monta kuin suinkin,</p>	<p>19. Sillä ehkä minä olen vapaa jokaisesta, niin minä olen kuitenkin minuni tehnyt jokaisen palveliaksi, että minä sitä usiammat voittaisin.</p>	<p>9:19 Sillä ehkä minä olen wapa jocaidzesta/ nijn minä olen cuitengin minuni tehnyt jocaidzen palweliaksi/ että minä sitä usiammat woittaisin.</p>
<p>9:20 ja olen ollut juutalaisille ikäänkuin juutalainen, voittaakseni juutalaisia; lain alaisille ikäänkuin lain alainen, vaikka itse en ole lain alainen, voittaakseni lain alaiset;</p>	<p>20. Ja olen Juudalaisille tehty niinkuin Juudalainen, että minä Juudalaiset woittaisin; niille jotka lain alla ovat, niinkuin lain alainen, että minä ne, jotka lain alla ovat, woittaisin;</p>	<p>9:20 Judalaisille olen minä tehty/ nijncuin Judalainen/ että minä Judalaiset woittaisin. Nijlle cuin Lain alla owat/ olen minä tehty Lain alaisexi/ että minä nekin/ jotca Lain alla owat/ woittaisin.</p>
<p>9:21 ilman lakia oleville ikäänkuin olisin ilman lakia - vaikka en ole ilman Jumalan lakia, vaan olen Kristuksen laissa - voittaakseni ne, jotka ovat ilman lakia;</p>	<p>21. Niille jotka ilman lakia ovat, niinkuin minä ilman lakia olisin, (vaikka en minä ilman lakia Jumalan edessä ole, vaan olen Kristuksen laissa,) että minä ne, jotka ilman lakia ovat, woittaisin;</p>	<p>9:21 Nijlle cuin ilman Laita owat/ olen minä tehty nijncuin minä ilman Laita olisin (waicka en minä ilman Laita Jumalan edes ole/ waan olen Christuxen Lais) että minä ne/ jotca ilman Laita owat/ woittaisin.</p>

9:22 heikoille minä olen ollut heikko, voittaakseni heikot; kaikille minä olen ollut kaikkea, pelastaakseni edes muutamia.	22. Heikoille olen minä tehty niinkuin heikko, että minä heikot voittaisin. Minä olen kaikille tehty kaikiksi, että minä kaiketi muutamit autuaaksi saattaisin.	9:22 Heicoille olen minä tehty/ nijncuin heicko/ että minä heicot voittaisin. Minä olen jocaidzelle tehty caickinaisexi/ että minä caiketi muutamit autuaxi tekisin.
9:23 Mutta kaiken minä teen evankeliumin tähden, että minäkin tulisin siitä osalliseksi.	23. Mutta sen minä teen evankeliumin tähden, että minä siitä osalliseksi tulisin.	9:23 Mutta sencaltaista minä teen Evangeliumin tähden/ että minä sijtä osallisexi tulisin.
9:24 Ettekö tiedä, että jotka kilparadalla juoksevat, ne tosin kaikki juoksevat, mutta yksi saa voittopalkinnon? Juoskaa niinkuin hän, että sen saavuttaisitte.	24. Ettekö te tiedä, että ne, jotka kiistassa juoksevat, kaikki tosin he juoksevat, vaan yksi palkan ennättää? Juoskaat siis niin, että te käsittäisitte.	9:24 ETtekö te tiedä/ että ne/ jotca kijstasa juoxewat/ caicki tosin he juoxewat/ waan yxi palcan ennättää? Juoscat sijs nijn että te käsittäisitte.
9:25 Mutta jokainen kilpailija noudattaa itsensähillitsemistä kaikessa; he saadaksevat vain katoavaisen seppeleen, mutta me katoamattoman.	25. Mutta jokainen joka kilvoittelee, kaikista hän itsensä pitää pois. Ne tosin sitä varten, että he katoavaisen kruunun saisivat; mutta me katoamattoman.	9:25 Mutta jocainen cuin kilwoittele/ caikista hän idzens wälttä. Ne tosin sitäwarten/ että he catowaisen Cruunun saisit: Mutta me/ että me ijancaickisen saisimma.
9:26 Minä en siis juokse umpimähkään, en taistele niinkuin ilmaan hosuen,	26. Mutta en minä niin juokse kuin tietämättömän puoleen, ja minä kilvoittelen, ei niinkuin tuulta pieksäin.	9:26 Mutta en minä nijn juoxe/ cuin tietämättömän puoleen: ja en minä nijn kilwoittele/ cuin tuulda piexäin.
9:27 vaan minä kuritan ruumistani ja masennan sitä, etten minä, joka muille saarnaan, itse ehkä joutuisi hyljättäväksi.	27. Vaan minä kuritan ruumistani ja painan sitä alas, etten minä, joka muille saarnaan, itse hyljättäväksi tulisi.	9:27 Waan minä curitan ruumistani/ ja alaspainan sitä/ etten minä muille saarnais/ ja idze hyljättäwäxi tulisin.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu .
10:1 Sillä minä en tahdo, veljet, pitää teitä tietämättöminä siitä, että isämme olivat kaikki pilven alla ja kulkivat kaikki meren läpi	1. Mutta en minä tahdo sitä teiltä, rakkaat veljet, salata, että meidän isämme ovat kaikki pilven alla olleet ja kaikki meren lävitse vaeltaneet,	10:1 EN minä tahdo sitä teildä/ rackat weljet/ salata/ että meidän Isäm owat caicki pilwen alla ollet/ caicki owat he meren läpidze waeldanet.
10:2 ja saivat kaikki kasteen Mooseksen pilvessä ja meressä	2. Ja kaikki Mosekseen kastetut pilvessä ja meressä.	10:2 Ja caicki Mosexelda castetut pilwesä ja meresä.
10:3 ja söivät kaikki samaa hengellistä ruokaa	3. Ja ovat kaikki yhtäläistä hengellistä ruokaa syöneet,	10:3 Ja owat cacki yhtäläistä hengellistä ruoca syönet.
10:4 ja joivat kaikki samaa hengellistä juomaa. Sillä he joivat hengellisestä kalliosta, joka heitä seurasi; ja se kallio oli Kristus.	4. Ja kaikki yhtäläistä hengellistä juomaa juoneet; sillä he joivat siitä hengellisestä kalliosta, joka heitä seurasi; mutta se kallio oli Kristus.	10:4 Ja owat myös caicki yhtäläistä hengellistä juoma juonet. Sillä he joit sijtä hengellisestä calliosta/ joca heitä seurais/ joca callio oli Christus.

10:5 Mutta useimpiin heistä Jumala ei mielistynyt, koska he hukkuivat erämaassa.	5. Mutta ei heistä monta olleet Jumalalle otolliset; sillä he maahan lyötiin korvessa.	10:5 Mutta ei heistä monda ollet Jumalalle otolliset: sillä he maahan lyötin corwesa.
10:6 Tämä tapahtui varoittavaksi esimerkiksi meille, että me emme pahaa himoitsisi, niinkuin he himoitsivat.	6. Mutta nämä olivat meille esikuvaksi, ettemme pahaa himoitsisi, niinkuin he himoitsivat.	10:6 MUtta tämä on meille esicuwaxi tapahtunut/ etten me paha himoidzis/ nijncuin he himoidzit.
10:7 Älkää myöskään ruvetko epäjumalanpalvelijoiksi kuten muutamat heistä, niinkuin kirjoitettu on: "Kansa istui syömään ja juomaan, ja he nousivat iloa pitämään."	7. Älkääts siis olko epäjumalain palveliat, niinkuin muutamat heistä, niinkuin kirjoitettu on: kansa istui syömään ja juomaan, ja nousi mässäämään.	10:7 Älkät olco epäjumalden palweliat/ nijncuin heistä muutamat olit/ nijncuin kirjoitettu on: Canssa istui syömän ja juoman/ ja nousit mässämän.
10:8 Älkäämmekä harjoittako haureutta, niinkuin muutamat heistä haureutta harjoittivat, ja heitä kaatui yhtenä päivänä kaksikymmentä kolme tuhatta.	8. Älkäämme huorin tehkö, niinkuin muutamat heistä itsensä huoruudella saastuttivat ja lankesivat yhtenä päivänä kolmekolmattakymmentä tuhatta.	10:8 Älkämme huorintehkö/ nijncuin muutamat heistä idzens huorudella saastutit/ ja langeisit yhtenä päiwänä colmecolmattakymmendä tuhatta.
10:9 Älkäämme myöskään kiusatko Herraa, niinkuin muutamat heistä kiusasivat ja saivat käärmeiltä surmansa.	9. Älkäämme Kristusta kiusatko, niinkuin myös muutamat heistä kiusasivat ja surmattiin kärmeiltä.	10:9 Älkämme Christusta kiusatco/ nijncuin muutamat heistä händä kiusaisit/ ja surmattin kärmeildä.
10:10 Älkääkä napisko, niinkuin muutamat heistä napisivat ja saivat surmansa tuhoojalta.	10. Älkääts napisko, niinkuin muutamat heistä napisivat ja hukattiin kadottajalta.	10:10 Älkät napolisco/ nijncuin muutamat heistä napsit/ ja mestattin cadottajalda.
10:11 Tämä, mikä tapahtui heille, on esikuvallista ja on kirjoitettu varoitukseksi meille, joille maailman aikojen loppukausi on tullut.	11. Mutta kaikki nämä tulivat heidän kohtaansa esikuvaksi; vaan se on kirjoitettu meille karttamiseksi, joidenka päälle maailman loput tulleet ovat.	10:11 Caicki sencaltaiset tulit heidän cohtans esicuwaxi/ mutta se on kirjoitettu meille carttamisexi/ joidenga päälle mailman loput tullet owat.
10:12 Sentähden, joka luulee seisovansa, katsokoon, ettei lankea.	12. Sentähden joka luulee seisovansa, katsokaan, ettei hän lankee.	10:12 Sentähden joca luule seisowans/ cadzocan ettei hän lange.
10:13 Teitä ei ole kohdannut muu kuin inhimillinen kiusaus; ja Jumala on uskollinen, hän ei salli teitä kiusattavan yli voimienne, vaan salliessaan kiusauksen hän valmistaa myös pääsyn siitä, niin että voitte sen kestää.	13. Eipä yksikään kiusaus ole teitä käsittänyt, vaan inhimillinen; mutta Jumala on uskollinen, joka ei salli teitä kiusattaa ylitse teidän voimanne; vaan hän tekee myös kiusauksesta lopun, että te sen voisitte kärsiä.	10:13 Eipä yxikän kiusaus ole teitä käsittänyt/ waan inhimillinen. Mutta Jumala on waca/ joca ei salli teitä kiusatta ylidze teidän woiman/ waan hän teke kiusauxest lopun/ että te sen woisitta kärsiä.
10:14 Sentähden, rakkaani, paetkaa epäjumalanpalvelusta.	14. Sentähden, minun rakkaani, paetkaat epäjumalain palvelusta!	10:14 Sentähden/ minun rackani/ paetcat epäjumalden palwelusta.

10:15 Minä puhun niinkuin ymmärtäväsille; arvostelkaa itse, mitä minä sanon.	15. Minä puhun niinkuin toimellisille: tuomitkaa te, mitä minä sanon.	10:15 Minä puhun niinkuin wijsaille/ duomitcat te mitä minä sanon:
10:16 Siunauksen malja, jonka me siunaamme, eikö se ole osallisuus Kristuksen vereen? Se leipä, jonka murramme, eikö se ole osallisuus Kristuksen ruumiiseen?	16. Se siunattu kalkki, jota me siunaamme, eikö se ole Kristuksen veren osallisuus? Se leipä, jonka me murramme, eikö se ole Kristuksen ruumiin osallisuus?	10:16 Se siunattu Calcki/ jonga me siunamma/ eikö se ole Christuxen weren osallisuus? 10:17 Se leipä/ jonga me murramme/ eikö se ole Christuxen Ruumin osallisuus?
10:17 Koska leipä on yksi, niin me monet olemme yksi ruumis; sillä me olemme kaikki tuosta yhdestä leivästä osalliset.	17. Sillä se on yksi leipä, niin mekin monta olemme yksi ruumis; sillä me kaikki yhdestä leivästä olemme osalliset.	Sillä se on yxi leipä/ niyn mekin monda olemma yxi ruumis/ että me caicki yhdestä leiwästä olemma osalliset.
10:18 Katsokaa luonnollista Israelia; eivätkö ne, jotka syövät uhreja, ole alttarista osalliset?	18. Katsokaat Israelia lihan jälkeen: eikö ne, jotka uhria syövät, ole alttarista osalliset?	10:18 Cadzocat Israeli lihan jälken/ eikö ne jotca uhria syöwät/ ole Altarista osalliset.
10:19 Mitä siis sanon? Ettäkö epäjumalanuhri on jotakin, tai että epäjumala on jotakin?	19. Mitäs siis minä sanon, että epäjumalat jotakin ovat, eli jos epäjumalain uhri jotakin on?	10:19 Mitästä minun pitä sanoman? Sanongo minä/ että epäjumalat jotakin owat? Eli jos epäjumalden uhri jotakin on? Ei.
10:20 Ei, vaan että, mitä pakanat uhraavat, sen he uhraavat riivaajille eivätkä Jumalalle; mutta minä en tahdo, että te tulette osallisiksi riivaajista.	20. Mutta sen minä sanon: mitä pakanat uhraavat, sen he perkeleille uhraavat ja ei Jumalalle. En minä tahdo, että teidän pitää oleman perkeleistä osalliset.	10:20 Mutta sen minä sanon: mitä pacanat uhrawat/ sen he Perkeleille uhrawat ja ei Jumalalle. Nyt minä en tahdo/ että teidän pitä oleman Perkeleistä osalliset. Et te taida HERran Calckia juoda/ ja Perkelen Calckia.
10:21 Ette voi juoda Herran maljasta ja riivaajien maljasta, ette voi olla osalliset Herran pöydästä ja riivaajien pöydästä.	21. Ette taida Herran kalkkia juoda ja perkeleiden kalkkia. Ette taida osalliset olla Herran pöydästä ja perkeleiden pöydästä.	10:21 Et te taida osalliset olla HERran pöydästä/ ja Perkelen pöydästä.
10:22 Vai tahdommeko herättää Herran kiivauden? Emme kaiketi me ole häntä väkevämmät?	22. Eli tahdommeko me Herraa härsytellä? Olemmeko me häntä väkevämmät?	10:22 Eli tahdommaco me HERra härsytellä? Ollemmaco me händä wäkwämmät?
10:23 "Kaikki on luvallista", mutta ei kaikki ole hyödyksi; "kaikki on luvallista", mutta ei kaikki rakenna.	23. Kaikki tosin ovat minulle luvalliset, vaan ei kaikki ole tarpeelliset. Kaikki ovat minulle luvalliset, mutta ei kaikki tapahdu parannukseksi.	10:23 Caicki tosin owat minulle luwalliset/ waan ei caicki ole tarpelliset. 10:24 Caicki owat minulle luwalliset/ mutta ei caicki tapahdu parannuxexi.

10:24 Älköön kukaan katsoko omaa parastaan, vaan toisen parasta.	24. Älkään kenkään omaa parastansa katsoko, vaan toisen.	Älkän kengän oma parastans cadzoco/ vaan toisen.
10:25 Syökää kaikkea, mitä lihakaupassa myydään, kyselemättä mitään omantunnon tähden,	25. Kaikkea, mitä teurashuoneessa myydään, syökää ja älkää omantunnon tähden kyselkö.	10:25 Caicki mitä teurashuonesä myydän/ nijñ syökät/ ja älkät omantunnon tähden kyselkö:
10:26 sillä: "Herran on maa ja kaikki, mitä siinä on."	26. Sillä maa on Herran, ja kaikki mitä siinä on.	10:26 Sillä maa on HERran/ ja caicki mitä sijñä on.
10:27 Jos joku, joka ei usko, kutsuu teitä ja te tahdotte mennä hänen luokseen, niin syökää kaikkea, mitä eteenne pannaan, kyselemättä mitään omantunnon tähden.	27. Mutta kuin joku uskomatoin teitä vieraaksi kutsuu ja te mennä tahdotte, niin syökää kaikkia, mitä teidän eteenne tuodaan ja älkää omantunnon tähden kyselkö.	10:27 Mutta cosca jocu uscomatoin teitä wieraxi cudzu/ ja te mennä tahdotta/ nijñ syökät caickia mitä teidän eteenne tuodan/ ja älkät omantunnon tähden kyselkö.
10:28 Mutta jos joku sanoo teille: "Tämä on epäjumalille uhrattua", niin jättäkää se syömättä hänen tähtensä, joka sen ilmaisi, ja omantunnon tähden;	28. Mutta jos joku silloin teille sanois: tämä on epäjumalain uhri, niin älkää syökö, hänen tähtensä, joka sen ilmoitti, ja omantunnon tähden. Sillä maa on Herran ja kaikki mitä siinä on.	10:28 Mutta jos jocu silloin teille sanois: tämä on epäjumalden uhri/ nijñ älkät syökö/ hänen tähtens/ joca sen ilmoitti/ ja omantunnon tähden (Sillä maa on HERran/ ja caicki mitä sijñä on)
10:29 en tarkoita sinun omaatuntoasi, vaan tuon toisen; sillä miksi minun vapauteni joutuisi toisen omantunnon tuomittavaksi?	29. Mutta minä sanon omastatunnosta: ei sinun, vaan toisen; sillä minkätähden minun vapauteni tuomitaan toisen omaltatunnolta?	10:29 Mutta minä sanon omastatunnosta: ei sinun omastas/ vaan toisen: sillä mingätähden minun wapauden duomitan toisen omaldatunnolda.
10:30 Jos minä sen kiittäen nautin, miksi minua herjataan siitä, mistä kiitän?	30. Sillä koska minä sen kiitoksella nautitsen, miksis minua pilkataan sen edestä, josta minä kiitän?	10:30 Sillä cosca minä sen kijtoxella nautidzen/ mixistä minua nuhdellan sen edestä cuin minä kijtän.
10:31 Söittepä siis tai joitte tai teittepä mitä hyvänsä, tehkää kaikki Jumalan kunniaksi.	31. Jos te nyt syötte eli juotte, eli mitä te teette, niin tehkää kaikki Jumalan kunniaksi.	10:31 Jos te nyt syötte eli juotte/ eli mitä te teette/ nijñ tehkät caicki Jumalan cunniaksi.
10:32 Älkää olko pahennukseksi juutalaisille, älkää kreikkalaisille älkääkää Jumalan seurakunnalle,	32. Olkaat ilman pahennusta sekä Juudalaisille että Grekiläisille ja Jumalan seurakunnalle,	10:32 Olcat sencaltaiset/ ettet te ketän pahenna ei Judalaisia/ eikä Grekejä/ ei Jumalan Seuracunda.
10:33 niinkuin minäkin koetan kelpata kaikille kaikessa enkä katso omaa hyötyäni, vaan monien hyötyä, että he pelastuisivat.	33. Niinkuin minä kaikissa kaikille kelpaan ja en etsi omaa parastani, vaan monen, että he autuaaksi tulisivat.	10:33 Nijñcuin minä caikisa caikille kelpan/ ja en edzi oma parastani/ vaan monen/ että he autuaxi tulisit.

11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu .
11:1 Olkaa minun seuraajiani, niinkuin minä olen Kristuksen seuraaja.	1. Olkaat minun seuraajani, niinkuin minäkin Kristuksen.	11:1 Olcat minun seurajani/ nijncuin minäkin Christuxen.
11:2 Minä kiitän teitä, että minua kaikessa muistatte ja noudatatte minun opetuksiani, niinkuin minä ne teille olen antanut.	2. Mutta minä kiitän teitä, rakkaat veljeni, että te minua kaikessa muistatte, ja että te pidätte ne säädyt, jotka minä teille annoin.	11:2 MInä kijtän teitä/ rackat weljeni/ että te minua caikisa cappaleisa muistatta/ ja että te pidätte ne säädyt/ jotca minä teille annoin.
11:3 Mutta minä tahdon, että te tiedätte sen, että Kristus on jokaisen miehen pää ja että mies on vaimon pää ja että Jumala on Kristuksen pää.	3. Mutta minä tahdon, että teidän pitää tietämän, että Kristus on jokaisen miehen pää; mutta mies on vaimon pää, ja Jumala on Kristuksen pää.	11:3 Mutta minä tahdon/ että teidän pitä tietämän/ että Christus on jocaidzen miehen pää: mutta mies on waimon pää/ ja Jumala on Christuxen pää.
11:4 Jokainen mies, joka rukoilee tai profetoi pää peitettyinä, häpäisee päänsä.	4. Jokainen mies, joka rukoilee eli propheteeraa, ja pitää jotakin päänsä päällä, se häpäisee päänsä.	11:4 Jocainen mies cuin rucoile eli Prophetera/ ja pitä jotakin pääns päällä/ se häwäise pääns.
11:5 Mutta jokainen vaimo, joka rukoilee tai profetoi pää peittämättömänä, häpäisee päänsä, sillä se on aivan sama, kuin jos hänen päänsä olisi paljaaksi ajeltu.	5. Mutta jokainen vaimo, joka rukoilee eli propheteeraa peittämättömällä päällä, se häpäisee päänsä; sillä se on niinkuin se ajeltu olis.	11:5 Mutta jocainen waimo cuin rucoile eli Prophetera/ peittämättömällä päällä/ se häwäise pääns: Sillä se on nijncuin se ajeldu olis.
11:6 Sillä jos vaimo ei verhoa päätään, leikkauttakoon hiuksensakin; mutta koska on häpeäksi vaimolle, että hän leikkauttaa tai ajattaa hiuksensa, niin verhotkoon itsensä.	6. Sillä ellei vaimo anna itsiänsä peittää, niin kerittäkään myös hänen hiuksensa; vaan että se on ruma, että vaimon pitäis keritty eli ajeltu oleman, niin peittäkään päänsä.	11:6 Ellei hän tahdo händäns peittä/ nijn keritkän hiuxens. Waan että se on ruma/ että waimon pitäis pitämän kerityt eli leicatut hiuxet/ nijn peittäkän pääns.
11:7 Miehen ei tule peittää päätänsä, koska hän on Jumalan kuva ja kunnia; mutta vaimo on miehen kunnia.	7. Mutta ei miehen pidä päätänsä peittämän, sillä hän on Jumalan kuva ja kunnia; mutta vaimo on miehen kunnia.	11:7 Mutta ei miehen pidä päätäns peittämän: sillä hän on Jumalan Cuwa ja Cunnia. Mutta waimo on miehen cunnia.
11:8 Sillä mies ei ole alkuisin vaimosta, vaan vaimo miehestä;	8. Sillä ei mies ole vaimosta, mutta vaimo on miehestä.	11:8 Sillä ei mies ole waimosta/ mutta waimo on miehestä.
11:9 eikä miestä luotu vaimoa varten, vaan vaimo miestä varten.	9. Ja ei mies ole luotu vaimon tähden, mutta vaimo on luotu miehen tähden.	11:9 Ja ei mies ole luotu waimon tähden/ mutta waimo on luotu miehen tähden.
11:10 Sentähden vaimon tulee pitää päässään vallanalaisuuden merkki enkelien tähden.	10. Sentähden pitää vaimon pitämän voiman päänsä päällä enkelitten tähden;	11:10 Sentähden pitä waimon pitämän woiman pääns päällä/ Engelitten tähden.

11:11 Herrassa ei kuitenkaan ole vaimoa ilman miestä eikä miestä ilman vaimoa.	11. Muutoin ei ole mies paitsi vaimoa, eikä vaimo paitsi miestä, Herrassa,	11:11 Muutoin ei ole mies paidzi vaimoa/ eikä waimo paidzi miestä HERrasa.
11:12 Sillä samoin kuin vaimo on alkuisin miehestä, samoin myös mies on vaimon kautta; mutta kaikki on Jumalasta.	12. Sillä niinkuin vaimo on miehestä, niin on myös mies vaimon kautta; mutta kaikki Jumalasta.	11:12 Sillä nijncuin waimo on miehestä/ nijn on myös mies waimosta: mutta caicki cuitengin owat Jumalasta.
11:13 Päättäkää itse: sopiiko vaimon rukoilla Jumalaa pää peittämätönnä?	13. Tuomitkaat itse keskenänne: onko se kaunis, että vaimo avopäin Jumalaa rukoilee?	11:13 Duomitcat idze keskenänne/ jos se on caunis/ että waimo awoipäin Jumalata rucoile.
11:14 Eikö itse luontokin opeta teille, että jos miehellä on pitkät hiukset, se on hänelle häpeäksi;	14. Eikö luontokin sitä teille opeta, että se on miehelle häpiäksi, jos hänellä on pitkät hiukset?	11:14 Eikö luondocan sitä teille opeta/ että se on miehelle häpiäxi/ jos hänellä on pitkät hiuxet.
11:15 ja että jos vaimolla on pitkät hiukset, se on hänelle kunniaksi? Sillä ovathan hiukset annetut hänelle hunnuksi.	15. Mutta vaimolle on se kunniaksi, että hänellä on pitkät hiukset; sillä hiukset ovat hänelle peitteeksi annetut.	11:15 Mutta waimon on se cunniaxi/ että hänellä on pitkät hiuxet? Hiuxet owat hänelle peittexi annetut.
11:16 Mutta jos joku haluaa väittää vastaan, niin tietäköön, että meillä ei ole sellaista tapaa eikä Jumalan seurakunnilla.	16. Mutta jos joku näkyy riitainen olevan, ei meillä eikä Jumalan seurakunnilla se tapa ole.	11:16 Jos jocu teidän seasan rijdainen on/ se tietkän/ ettei meillä eikä Jumalan Seuracunnalla se tapa ole.
11:17 Mutta tätä käskiessäni en kiitä sitä, että kokoontumisenne ei tee teitä paremmiksi, vaan pahemmiksi.	17. Mutta kuin minä tätä teille ilmoitan, en minä teitä kiitä, ettette kokoon tule parannukseksi, vaan pahennukseksi.	11:17 MUTta näitä tule minun kärkeä: en minä taida kijttä/ ettet te cocon tule parannuxexi/ waan pahennuxexi.
11:18 Sillä ensiksikin olen kuullut, että kun kokoonnutte seurakunnankokoukseen, teillä on riitaisuuksia keskenänne, ja osittain sen uskonkin.	18. Sillä ensin, kuin te seurakuntaan tulette, niin minä kuulen eripuraisuudet olevan seassanne; jonka minä myös puolittain uskon.	11:18 Ensin/ cosca te Seuracundan tuletta/ nijn minä cuulen eripuraisuudet olewan teidän seasan/ jonga minä myös puolittain uscon.
11:19 Täytyyhän teidän keskuudessanne olla puolueitakin, että kävisi ilmi, ketkä teistä kestävät koetuksen.	19. Sillä teidän seassanne pitää myös eriseurat oleman, että ne, jotka koetellut ovat, teidän seassanne ilmoitettaisiin.	11:19 Sillä teidän seasan pitä myös eriseurat oleman/ että wogat teisä julistettaisin.
11:20 Kun te näin kokoonnutte yhteen, niin ei se ole Herran aterian nauttimista,	20. Kun te siis kokoon tulette yhteen, ei se ole Herran ehtoollista pitää.	11:20 COsca te cocon tuletta/ nijn ei HERran Ehtolista pidetä.

11:21 sillä syömään ruvettaessa kukin rientää ottamaan eteensä omat ruokansa, ja niin toinen on nälissään ja toinen juovuksissa.	21. Sillä jokainen ennättää syödä oman ehtoollisensa, yksi isoo, toinen juovuksissa on.	11:21 Sillä jocainen ennättä syödä oman ehtolisens. Yxi iso/ ja toinen juoxis on.
11:22 Eikö teillä sitten ole muita huoneita, niissä syödäksenne ja juodaksenne? Vai halveksitteko Jumalan seurakuntaa ja tahdotteko häväistä niitä, joilla ei mitään ole? Mitä minun on teille sanominen? Onko minun teitä kiittäminen? Tässä kohden en kiitä.	22. Vai eikö teillä huoneita ole, joissa te syödä ja juoda saatte? Taikka katsotteko te ylö Jumalan seurakunnan ja häpäisette ne, joilla ei mitään ole? Mitä minun pitää teille sanoman? Pitääkö minun teitä kiittämän? Tässä en minä kiitä.	11:22 Wai eikö teillä huoneita ole/ joisa te syödä ja juoda saatte? Taicka/ ylöncadzottaco te Jumalan Seuracunnan/ ja häwäisettä ne/ joilla ei mitän ole? Mitä minun pitä teille sanoman? Pitäkö minun teitä kijttämän? täsä en minä teitä kijtä.
11:23 Sillä minä olen saanut Herralta sen, minkä myös olen teille tiedoksi antanut, että Herra Jeesus sinä yönä, jona hänet kavallettiin, otti leivän,	23. Sillä minä olen sen Herralta saanut, jonka minä myös teille annoin. Sillä Herra Jesus, sinä yönä, jona hän petettiin, otti leivän,	11:23 MInä olen sen HERralda saanut/ jonga minä teille annoin: Sillä HERra Jesus/ sinä yönä jona hän petettin/ otti leiwän/
11:24 kiitti, mursi ja sanoi: "Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan; tehkää tämä minun muistokseni."	24. Ja kiitti, mursi ja sanoi: ottakaat, syökää tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne murretaan: se tehkää minun muistokseni;	kijtti/ mursi/ ja sanoi. 11:24 Ottacat/ syökät/ tämä on minun Ruumin/ joca teidän edestän muretan/ se tehkätte minun muistoxeni.
11:25 Samoin hän otti myös maljan aterian jälkeen ja sanoi: "Tämä malja on uusi liitto minun veressäni; niin usein kuin te juotte, tehkää se minun muistokseni."	25. Niin myös kalkin ehtoollisen jälkeen ja sanoi: tämä kalkki on se Uusi Testamentti minun veressäni; se tehkää, niin usein kuin te juotte, minun muistokseni.	11:25 Nijn myös Calkin Ehtolisen jälkeen/ ja sanoi: tämä Calcki on se usi Testamenti minun weresäni/ se tehkät/ nijn usein cuin te juotta/ minun muistoxeni.
11:26 Sillä niin usein kuin te syötte tätä leipää ja juotte tämän maljan, te julistatte Herran kuolemaa, siihen asti kuin hän tulee.	26. Sillä niin usein kuin te syötte tästä leivästä ja juotte tästä kalkista, pitää teidän Herran kuoleman julistaman, siihenasti kuin hän tulee.	11:26 Sillä nijn usein cuin te syötte tästä leiwästä/ ja juotta tästä Calkista/ pitä teidän HERran cuoleman julistaman/ siihenasti cuin hän tule.
11:27 Sentähden, joka kelvottomasti syö tätä leipää tai juo Herran maljan, hän on oleva vikapää Herran ruumiiseen ja vereen.	27. Sentähden joka kelvottomasti syö tästä leivästä ja juo Herran kalkista, se on vikapää Herran ruumiiseen ja vereen.	11:27 Mutta joca kelwottomast syö tästä leiwästä/ ja juo HERran Calkista/ se on wicapää HERran ruumisen ja wereen.
11:28 Koetelkoon siis ihminen itseänsä, ja niin syököön tätä leipää ja juokoon tästä maljasta;	28. Mutta koetelkaan ihminen itsiänsä, ja niin syökään tästä leivästä ja juokaan tästä kalkista.	11:28 Nijn coetelcan ihminen idziäns/ ja sijtte syökän tästä leiwästä ja juocan tästä Calkista.

11:29 sillä joka syö ja juo erottamatta Herran ruumista muusta, syö ja juo tuomioksensa.	29. Sillä joka syö taikka juo kelvottomasti, hän syö ja juo tuomion itsellensä, ettei hän Herran ruumista eroita.	11:29 Sillä joca syö taicka juo kelwottomast/ hän syö ja juo duomion idzellens/ ettei hän HERran ruumista eroita.
11:30 Sentähden onkin teidän joukossanne paljon heikkoja ja sairaita, ja moni on nukkunut pois.	30. Sentähden on myös monta heikkoa ja sairasta teidän seassanne, ja moni makaa.	11:30 Sentähden owat myös nijn monda heicko ja sairasta teidän seasan/ ja moni maca.
11:31 Mutta jos me tutkisimme itseämme, ei meitä tuomittaisi;	31. Sillä jos me itsemme tuomitsisimme, niin emme ensinkään tuomittaisi.	11:31 Sillä jos me idzemme duomidzemme/ nijn en me ensingän duomitut olis.
11:32 mutta kun meitä tuomitaan, niin se on meille Herran kuritusta, ettei meitä maailman kanssa kadotukseen tuomittaisi.	32. Vaan kuin me tuomitaan, niin me Herralta kuritetaan, ettemme maailman kanssa kadotettaisi.	11:32 Waan cosca me duomitan/ nijn me HERralda rangaistan/ ettei meidän pitäis mailman cansa duomitut oleman.
11:33 Sentähden, veljeni, kun kokoonnutte aterioimaan, odottakaa toisianne.	33. Sentähden, rakkaat veljeni! kuin te kokoon tulette syömään, niin odottakaat toinen toistanne.	11:33 Sentähden/ rackat weljeni/ cosca te cocon tuletta syömän/ nijn odottacat toinen toistan.
11:34 Jos kenellä on nälkä, syököön kotonaan, ettette kokoontuisi tuomioksenne. Muista seikoista minä säädän, sitten kuin tulen.	34. Mutta jos joku isoo, hän syököön kotonansa, ettette kokoon tulisi kadotukseksi. Ne muut minä tultuani tahdon toimittaa.	11:34 Mutta jos jocu isoa/ hän syökön cotonans/ ettet te cocon tulis cadotuxexi. Ne muut minä tulduani toimitan.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu .
12:1 Mutta mitä hengellisiin lahjoihin tulee, niin en tahdo, veljet, pitää teitä niistä tietämättöminä.	1. Mutta hengellisistä lahjoista, rakkaat veljet, en minä tahdo teiltä salata.	12:1 HEngellisistä lahjoista/ rackat weljet/ en minä tahdo teildä salata.
12:2 Te tiedätte, että kun olitte pakanoita, teitä vietiin mykkien epäjumalien luo, miten vain tahdottiin.	2. Te tiedätte, että te olette pakanat olleet ja käyneet mykkäin epäjumalain tykö, niinkuin te viedyt olitte.	12:2 Te tiedätte että te oletta pacanat ollet ja käynet myckäin epäjumalden tygö/ nijncuin te wiedyt olitta.
12:3 Sentähden minä teen teille tiettäväksi, ettei kukaan, joka puhuu Jumalan Hengessä, sano: "Jeesus olkoon kirottu", ja ettei kukaan voi sanoa: "Jeesus olkoon Herra", paitsi Pyhässä Hengessä.	3. Sentähden teen minä teille tiettäväksi, ettei yksikään, joka Jumalan Hengen kautta puhuu, Jesusta kiroile: ja ei yksikään taida Jesusta kutsua Herraksi, vaan Pyhän Hengen kautta.	12:3 Sentähden teen minä teille tiettäwäxi/ ettei yxikän joca Jumalan Hengen cautta puhu/ Jesusta kiroile. Ja ei yxikän taida Jesusta cudzua HERraxi/ waan Pyhän Hengen cautta.

12:4 Armolahjat ovat moninaiset, mutta Henki on sama;	4. Lahjat ovat moninaiset, mutta yksi on Henki;	12:4 LAhjat owat moninaiset/ mutta yxi on Hengi.
12:5 ja seurakuntavirat ovat moninaiset, mutta Herra on sama;	5. Ja virat ovat moninaiset, mutta yksi on Herra.	12:5 Ja wirgat owat moninaiset/ mutta yxi on HERra.
12:6 ja voimavaikutukset ovat moninaiset, mutta Jumala, joka kaikki kaikissa vaikuttaa, on sama.	6. Ja voimat ovat moninaiset, mutta yksi on Jumala, joka kaikki kaikissa vaikuttaa.	12:6 Ja woimat owat moninaiset/ mutta yxi on Jumala/ joca caikisa caickinaiset waicutta.
12:7 Mutta kullekin annetaan Hengen ilmoitus yhteiseksi hyödyksi.	7. Mutta jokaiselle annetaan Hengen ilmoitus hyödytykseksi.	12:7 Mutta Hengen lahjat osottawat heidäns jocaidzes yhteisexi tarpexi.
12:8 Niinpä saa Hengen kautta toinen viisauden sanat, toinen tiedon sanat saman Hengen vaikutuksesta;	8. Sillä yhdelle annetaan Hengen kautta puhua viisaudesta, toiselle puhua tiedosta, sen yhden Hengen kautta:	12:8 Sillä yhdelle annetan Hengen cautta puhua wijsaudesta: toiselle annetan puhua tiedosta/ sen yhden Hengen cautta:
12:9 toinen saa uskon samassa Hengessä, toinen taas terveeksitekemisen lahjat siinä yhdessä Hengessä;	9. Mutta toiselle usko siitä yhdestä Hengestä: toiselle lahjat terveeksi tehdä siinä yhdessä Hengessä:	toiselle usco sijtä yhdestä Hengestä. 12:9 Toiselle lahjat terwexi tehdä/ signä yhdes Henges:
12:10 toinen lahjan tehdä voimallisia tekoja; toinen profetoimisen lahjan, toinen lahjan arvostella henkiä; toinen eri kielillä puhumisen lahjan, toinen taas lahjan selittää kieliä.	10. Toiselle voimallisia töitä tehdä, toiselle ennustus, toiselle henget eroittaa, toiselle moninaiset kielet, toiselle moninaisten kielten selitys.	Toiselle ihmellisiä töitä tehdä. 12:10 Toiselle Prophetia. Toiselle henget eroitta: Toiselle moninaiset kielet. Toiselle moninaisten kielden selitys.
12:11 Mutta kaiken tämän vaikuttaa yksi ja sama Henki, jakaen kullekin erikseen, niinkuin tahtoo.	11. Mutta nämät kaikki se yksi Henki vaikuttaa, jakaen kullekin omansa niinkuin hän tahtoo.	12:11 Jotca caicki se yxi Hengi waicutta/ jacain cullengin omans/ nijncuin hän tahto.
12:12 Sillä niinkuin ruumis on yksi ja siinä on monta jäsentä, mutta kaikki ruumiin jäsenet, vaikka niitä on monta, ovat yksi ruumis, niin on Kristuskin;	12. Sillä niinkuin ruumis on yksi, ja hänellä on monta jäsentä, mutta kaikki ruumiin jäsenet, ehkä heitä on usia, ovat kuitenkin yksi ruumis; niin on myös Kristus.	12:12 Sillä nijncuin ruumis on yxi/ ja hänellä on cuitengin monda jäsendä/ mutta caicki yhden ruumin jäsenet/ ehkä heitä on usia/ owat cuitengin yxi ruumis: nijn myös Christus.
12:13 sillä me olemme kaikki yhdessä Hengessä kastetut yhdeksi ruumiiksi, olimmepa juutalaisia tai kreikkalaisia, orjia tai vapaita, ja kaikki olemme saaneet juoda samaa Henkeä.	13. Sillä me olemme myös yhdessä Hengessä kaikki yhdeksi ruumiiksi kastetut, sekä Juudalaiset että Grekiläiset, sekä orjat että vapaat, ja kaikki me olemme yhteen Henkeen juotetut.	12:13 Sillä me olemma yhdes Henges caicki yhdexi ruumixi castetut/ waicka me olemma Judalaiset eli Grekit/ orjat eli wapat/ ja caicki me olemma yhdestä Hengestä juotetut.

12:14 Sillä eihän ruumiskaan ole yksi jäsen, vaan niitä on siinä monta.	14. Sillä ei ruumis ole yksi jäsen, vaan usia.	12:14 Sillä ei ruumis ole yxi jäsen/ vaan usia.
12:15 Jos jalka sanoisi: "Koska en ole käsi, en kuulu ruumiiseen", niin ei se silti olisi ruumiiseen kuulumaton.	15. Jos jalka sanois: en minä ole käsi, sentähden en minä ole ruumiista: eikö hän senvuoksi ole ruumiista?	12:15 Jos jalca sano: en minä ole käsi/ sentähden en minä ole ruumin jäsen. Eikö hänen senvuoxi pidäis oleman ruumin jäsenen?
12:16 Ja jos korva sanoisi: "Koska en ole silmä, en kuulu ruumiiseen", niin ei se silti olisi ruumiiseen kuulumaton.	16. Ja jos korva sanois: en minä ole silmä, sentähden en minä ole ruumiista: eikö hän senvuoksi ruumiista ole?	12:16 Ja jos corwa sanois: en minä ole silmä/ sentähden en minä ole ruumin jäsen. Eikö hänen senvuoxi pidäis ruumin jäsenen oleman?
12:17 Jos koko ruumis olisi silmänä, missä sitten olisi kuulo? Jos taas kokonaan kuulona, missä silloin haisti?	17. Jos koko ruumis silmänä olis, kussas siis kuulo? Jos se kaikki kuulona, kussas siis haisto?	12:17 Jos coco ruumis silmänä olis/ cusast sijs cuulo on? Jos se taas caicki cuulona on/ cusast sijs haisto on?
12:18 Mutta nyt Jumala on asettanut jäsenet, itsekunkin niistä, ruumiiseen, niinkuin hän on tahtonut.	18. Mutta nyt on Jumala pannut jäsenet erinänsä itsekunkin ruumiissa niinkuin hän on tahtonut.	12:18 MUtta Jumala on pannut jäsenet erinäns idzecungin ruumihis/ nijncuin hän on tahtonut.
12:19 Vaan jos ne kaikki olisivat yhtenä jäsenenä, missä sitten ruumis olisi?	19. Vai jos kaikki olisivat yksi jäsen, kussa sitte ruumis olisi?	12:19 Wai jos caicki jäsenet olisit yxi jäsen/ cusa sijtte ruumis olisi?
12:20 Mutta nytpä onkin monta jäsentä, ja ainoastaan yksi ruumis.	20. Mutta nyt on monta jäsentä, vaan yksi ruumis.	12:20 Mutta jäsendä on monda/ ja yxi ruumis.
12:21 Silmä ei saata sanoa kädelle: "En tarvitse sinua", eikä myöskään pää jaloille: "En tarvitse teitä."	21. Mutta ei silmä taida kädelle sanoa: en minä sinua tarvitse, eli taas pää jaloille: en minä teitä tarvitse.	Ei silmä taida kädelle sano: en minä sinua tarwidze. 12:21 Eli pää jalgoille/ en minä teitä tarwidze.
12:22 Päinvastoin ne ruumiin jäsenet, jotka näyttävät olevan heikompia, ovat välttämättömiä;	22. Vaan paljoa enemmän ne ruumiin jäsenet, jotka heikommaksi näkyvät, ovat tarpeelliset.	12:22 Mutta paljo parammin ne jäsenet/ jotca heicommaxi näkywät/ owat ruumille tarpellisemmat:
12:23 ja ne ruumiin jäsenet, jotka meistä ovat vähemmän kunniakkaita, me verhoamme sitä kunniallisemmin, ja niitä, joita häpeämme, me sitä häveliäämmin peitämme;	23. Ja jotka me luulemme häpiällisemmäksi ruumiissa, niiden päälle me enimmäen kunnian panemme; ja jotka häijymmäksi näkyvät, niillä on enin kaunistusta:	12:23 Ja jotca me luulemma häpiälisemmäxi ruumisa/ nijden päälle me enimmäen cunnian panemma. Ja jotca häjymmäxi näkywät/ nijtä me enimmäen caunistamma.

12:24 mutta ne, joita emme häpeä, eivät sitä tarvitse. Mutta Jumala on liittännyt ruumiin yhteen niin, että antoi halvempiarvoiselle suuremman kunnian,	24. Sillä jotka meissä kauniit ovat, ei ne mitään tarvitse; mutta Jumala on ruumiin kokoon liittännyt ja sille puuttuvaiselle enemmän kunnian antanut,	12:24 Sillä jotca caunit owat/ ei ne mitän tarwidze. Mutta Jumala on nijn ruuwin cocon lijttännyt/ ja nijlle tarwittawille jäsenille enemmän cunniata andanut/
12:25 ettei ruumiissa olisi eripuraisuutta, vaan että jäsenet pitäisivät yhtäläistä huolta toinen toisestaan.	25. Ettei eripuraisuutta ruumiissa olisi; vaan kaikki jäsenet pitää toinen toisestansa surun pitämän.	12:25 Ettei eripuraisuutta ruumijs olis/ waan caicki jäsenet pitä toinen toisestans surun pitämän.
12:26 Ja jos yksi jäsen kärsii, niin kaikki jäsenet kärsivät sen kanssa; tai jos jollekulle jäsenelle annetaan kunnia, niin kaikki jäsenet iloitsevat sen kanssa.	26. Ja jos yksi jäsen kärsii jotakin, niin kaikki muut jäsenet kanssa kärsivät, ja jos yksi jäsen kunniaassa pidetään, niin kaikki jäsenet myös riemuitsevat.	12:26 Ja jos yxi jäsen kärsi jotakin/ nijn caicki muut jäsenet cansa kärsiwät: Ja jos yxi jäsen cunniasa pidetän/ nijn caicki jäsenet myös riemuidzewat.
12:27 Mutta te olette Kristuksen ruumis ja kukin osaltanne hänen jäseniänsä.	27. Mutta te olette Kristuksen ruumis ja jäsenet, jokainen osansa jälkeen.	12:27 MUtta te oletta Christuxen ruumis ja jäsenet/ jocainen osans jälken.
12:28 Niinpä Jumala asetti seurakuntaan ensiksi muutamia apostoleiksi, toisia profeetoiksi, kolmansia opettajiksi, sitten hän antoi voimallisia tekoja, sitten armolahjoja parantaa tauteja, avustaa, hallita, puhua eri kielillä.	28. Ja Jumala on pannut seurakuntaan ensin apostolit, sitte prophetat, senjälkeen opettajat, sitte voimalliset työt, jälleen parantamisen lahjat, avut, hallitukset, moninaiset kielet.	12:28 Ja Jumala on pannut Seuracundan/ ensin Apostolit/ sijtte Prophetat/ senjälken opettajat/ sijtte ihmetten tekiät/ parandamisen lahjat/ auttajat/ haldiat/ moninaiset kielet.
12:29 Eivät suinkaan kaikki ole apostoleja? Eivät kaikki profeettoja? Eivät kaikki opettajia? Eiväthän kaikki tee voimallisia tekoja?	29. Ovatko kaikki apostolit? Ovatko kaikki prophetat? Ovatko kaikki opettajat? Onko kaikilla voimalliset työt?	12:29 Owatco he caicki Apostolit? Owatco he caicki Prophetat? 12:30 Owatco he caicki Opettajat? Owatco he caicki ihmetten tekiät?
12:30 Eihän kaikilla ole parantamisen armolahjoja? Eiväthän kaikki puhu kielillä? Eiväthän kaikki kykene niitä selittämään?	30. Onko kaikilla parantamisen lahjat? Puhuvatko kaikki moninaisilla kielillä? Taitavatko kaikki selittää?	Ongo heillä caikilla parandamisen lahjat? Puhuwatco he caicki moninaisilla kielillä? Taitawatco he caicki selittä.
12:31 Pyrkikää osallisiksi parhaimmista armolahjoista. Ja vielä minä osoitan teille tien, verrattoman tien.	31. Mutta noudattakaat te paraita lahjoja. Ja vielä minä teille korkiamman tien osoitan.	12:31 Mutta noudattacat te parahita lahjoja/ ja wielä minä teille corkiamman tien osotan.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu .

13:1 Vaikka minä puhuisin ihmisten ja enkelien kielillä, mutta minulla ei olisi rakkautta, olisin minä vain helisevä vaski tai kilisevä kulkunen.	1. Jos minä ihmisten ja enkelein kielillä puhuisin, ja ei minulla olisi rakkautta, niin minä olisin kuin helisevä vaski tai kilisevä kulkuinen.	13:1 JOs minä ihmisten ja Engelein kielillä puhuisin/ ja ei minulla olis rakkautta/ nijn minä olisin cuin helisepä waski/ taicka kilisepä culcuinen.
13:2 Ja vaikka minulla olisi profetoimisen lahja ja minä tietäisin kaikki salaisuudet ja kaiken tiedon, ja vaikka minulla olisi kaikki usko, niin että voisin vuoria siirtää, mutta minulla ei olisi rakkautta, en minä mitään olisi.	2. Ja jos minä propheteerata taitaisin, ja kaikki salaisuudet tietäisin ja kaiken tiedon, ja minulla olis kaikki usko, niin että minä vuoret siirtäisin, ja ei olisi minulla rakkautta, niin en minä mitään olisi.	13:2 Ja jos minä propheterata taidaisin/ ja caicki salaisudet tiedäisin/ ja caiken tiedon/ ja minulla olis caicki usco/ nijn että minä vuoret sijrräisin/ ja ei olisi minulla rakkautta/ nijn en minä mitän olis.
13:3 Ja vaikka minä jakelisin kaiken omaisuuteni köyhäin ravinnoksi, ja vaikka antaisin ruumiini poltettavaksi, mutta minulla ei olisi rakkautta, ei se minua mitään hyödyttäisi.	3. Ja jos minä kaiken tavarani kuluttaisin köyhäin ravinnoksi, ja jos minä antaisin ruumiini poltettaa, ja ei olisi minulla rakkautta, niin ei se olisi minulle mitään hyödyllinen.	13:3 Ja jos minä caiken tawarani culutaisin köyhäin rawinnox: ja jos minä annaisin ruumini poldetta/ ja ei olisi minulla rakkautta/ nijn ei se olisi minulle mitän hyödyllinen.
13:4 Rakkaus on pitkämielinen, rakkaus on lempeä; rakkaus ei kadehdi, ei kerskaa, ei pöyhkeile,	4. Rakkaus on kärsivällinen ja laupias. Ei rakkaus kadehdi, ei rakkaus ole tyly, ei hän paisu:	13:4 Rackaus on kärsiwäinen ja laupias. Ei rackaus cadehdi/ ei rackaus ole ylpiä/ ei hän paisu:
13:5 ei käyttäydy sopimattomasti, ei etsi omaansa, ei katkeroidu, ei muistele kärsimäänsä pahaa,	5. Ei hän käytä itsiänsä sopimattomasti, ei omaansa etsi, ei hän vihaan syty, ei hän pahaa ajattele	13:5 Ei hän ole sickuri/ ei hän omans edzi/ ei hän anna idzens wihaan kehoitta/ ei hän wahingota ajattele/
13:6 ei iloitse vääryydestä, vaan iloitsee yhdessä totuuden kanssa;	6. Ei hän vääryydestä iloitse, mutta hän iloitsee totuudesta:	ei hän vääryydestä iloidze/ 13:6 Mutta hän iloidze totudesta.
13:7 kaikki se peittää, kaikki se uskoo, kaikki se toivoo, kaikki se kärsii.	7. Kaikki hän peittää, kaikki hän uskoo, kaikki hän toivoo, kaikki hän kärsii.	13:7 Caicki hän wedättä/ caicki hän usco/ caicki hän toiwo/ caicki hän kärsi.
13:8 Rakkaus ei koskaan häviä; mutta profetoiminen, se katoaa, ja kielillä puhuminen lakkaa, ja tieto katoaa.	8. Ei rakkaus koskaan väsy; vaikka prophetiat lakkaavat, ja kielet vaikenevat, ja tieto katoa.	13:8 Ei rackaus coscan wäsy. Waicka Prophetiat lackawat/ ja kielet waickenisit/ ja tieto catois.
13:9 Sillä tietomme on vajavaista, ja profetoimisemme on vajavaista.	9. Sillä me ymmärrämme puolittain, ja propheteeraamme puolittain.	13:9 Sillä me ymmärrämme puolittain/ ja propheteramma puolittain.
13:10 Mutta kun tulee se, mikä täydellistä on, katoaa se, mikä on vajavaista.	10. Mutta kuin täydellinen tulee, sitte vajaa lakkaa.	13:10 Mutta cosca täydellinen tule/ sijtte waja lacka.

13:11 Kun minä olin lapsi, niin minä puhuin kuin lapsi, minulla oli lapsen mieli, ja minä ajattelin kuin lapsi; kun tulin mieheksi, hylkäsin minä sen, mikä lapsen on.	11. Kuin minä olin lapsi, niin minä puhuin kuin lapsi, minulla oli lapsen mieli ja ajattelin kuin lapsi; mutta sitte kuin minä mieheksi tulin, niin minä hylkäsin lapselliset.	13:11 Cosca minä olin lapsi/ nijn minä puhuin cuin lapsi/ ja pidin lapselliset menot/ ja ajattelin cuin lapsi. Mutta sijtte cuin minä miehexi tulin/ nijn minä hyljäisin lapselliset.
13:12 Sillä nyt me näemme kuin kuvastimessa, arvoituksen tavoin, mutta silloin kasvoista kasvoihin; nyt minä tunnen vajavaisesti, mutta silloin minä olen tunteva täydellisesti, niinkuin minut itsenikin täydellisesti tunnetaan.	12. Sillä nyt me näemme niinkuin peilistä tapauksessa, mutta silloin kasvoista kasvoihin: nyt minä tunnen puolittain, vaan silloin minä tunnen niinkuin minä tuttu olen.	13:12 Sillä nyt me näemmä tapauxisa/ nijncuin Speilisä/ mutta silloin caswosta caswohon. Nyt minä tunnen puolittain/ waan silloin minä tunnen/ nijncuin minä jo tuttu olen.
13:13 Niin pysyvät nyt usko, toivo, rakkaus, nämä kolme; mutta suurin niistä on rakkaus.	13. Mutta nyt pysyvät usko, toivo, rakkaus, nämät kolme; vaan rakkaus on suurin niistä.	13:13 Mutta nyt jäävät Usco/ Toiwo/ Rackaus/ nämät colme: waan rackaus on suurin nijstä.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu .
14:1 Tavoitelkaa rakkautta ja pyrkikää saamaan hengellisiä lahjoja, mutta varsinkin profetoimisen lahjaa.	1. Noudattakaat rakkautta, olkaat ahkerat hengellisten lahjain perään; mutta enemmän propheteeraamaan.	14:1 NOudattacat rackautta/ olcat ahkerat hengellisten lahjain jälken/ mutta enimmän Propheteraman.
14:2 Sillä kielillä puhuva ei puhu ihmisille, vaan Jumalalle; ei häntä näet kukaan ymmärrä, sillä hän puhuu salaisuuksia hengessä.	2. Sillä joka kielillä puhuu, ei hän ihmisille puhu, vaan Jumalalle; sillä ei kenkään kuule, vaan hän puhuu salaisuudet hengessä.	14:2 Sillä joca kielellä puhu/ ei hän ihmisille puhu/ waan Jumalalle. 14:3 Jota ei kengän cuuldele/ waan hän puhu salaisudet Hengesä:
14:3 Mutta profetoiva puhuu ihmisille rakennukseksi ja kehoitukseksi ja lohdutukseksi.	3. Mutta joka propheteeraa, se puhuu ihmisille parannukseksi ja neuvoksi ja lohdutukseksi.	mutta joca prophetera/ se puhu ihmisille parannuxexi/ ja neuwoxi/ ja lohduuxexi.
14:4 Kielillä puhuva rakentaa itseään, mutta profetoiva rakentaa seurakuntaa.	4. Joka kielillä puhuu, hän parantaa itsensä; mutta joka propheteeraa, hän seurakunnan parantaa.	14:4 Joca kielillä puhu/ hän paranda idzens/ mutta joca Prophetera/ hän Seuracunnan paranda.
14:5 Soisin teidän kaikkien puhuvan kielillä, mutta vielä mieluummin soisin teidän profetoivan; sillä profetoiva on suurempi kuin kielillä puhuva, ellei tämä samalla selitä, niin että seurakunta siitä rakentuu.	5. Mutta minä tahtoisin, että te kaikki kielillä puhuisitte, mutta paljoa enemmän, että te propheteeraisitte; sillä se, joka propheteeraa, on suurempi kuin se, joka kielillä puhuu, paitsi sitä jos hän sen selittää, että seurakunta sais siitä parannuksen.	14:5 Minä tahdoisin että te caicki taidaisitta kielillä puhua/ mutta paljo enämmin/ että te propheteraisitta: sillä se joca prophetera/ on suurembi cuin se joca kielillä puhu/ ellei hän sitä selitä/ että Seuracunda sais sijtä parannuxen.

14:6 Jos minä nyt, veljet, tulisin luoksenne kielillä puhuen, mitä minä teitä sillä hyödyttäisin, ellen puhuisi teille ilmestyksen tai tiedon tai profetian tai opetuksen sanoja?	6. Vaan nyt, rakkaat veljeni! jos minä tulen teidän tyköne kielillä puhuen, mitä minä olisin teille hyödyllinen, ellen minä puhuisi teille eli ilmoituksen kautta, eli tiedon kautta, eli prophetian kautta, taikka opin kautta?	14:6 Waan/ rackat weljeni/ jos minä tulen teidän tygöne kielillä puhuin/ mitä minä olisin teille tarpellinen? Ellen minä puhuis teille ilmoituxen cautta/ eli tiedon cautta/ eli Prophetian cautta/ taikka opin cautta?
14:7 Niinhän on elottomain soittimienkin laita, huilujen tai kitarain: kuinka tiedetään, mitä huilulla tai kitaralla soitetaan, elleivät ne soi toisistaan erottuvin sävelin?	7. Kuitenkin ne hengettömät, jotka äänen antavat, joko se on huilu eli kantele, koska ei ne anna eri ääntä itsestänsä, kuinka se tiedetään, mitä huilulla eli mitä kanteleella soitettu on?	14:7 Eikö se nijn ole? njsä jotca helisewät/ ja ei cuitengan ole eläwät/ joco hän on huilu eli cande/ cosca ei he anna eri ändä idzestäns/ cuinga jocu taita sen tietä/ mitä huilulla eli candeella soitettu on?
14:8 Niinikään, jos pasuna antaa epäselvän äänen, kuka silloin valmistautuu taisteluun?	8. Ja jos vaskitorvi antaa ymmärtämättömän äänen itsestänsä, kuka tietää sotaan hankita?	14:8 Ja jos Basuna anda ymmärtämättömän änen idzestäns/ cuca tietä sotaan hangita?
14:9 Samoin tekin: jos ette kielellänne saa esiin selvää puhetta, kuinka voidaan sellainen puhe ymmärtää? Tehän puhutte silloin tuuleen.	9. Niin myös te, jos te kielillä puhutte ja ette puhu selkiästi; kuinka se ymmärretään, mitä puhuttu on? Sillä te puhutte tuuleen.	14:9 Nijn myös te/ jos te kielillä puhutta/ ja ette puhu selkiäst/ cuinga se ymmärretän/ mitä puhuttu on? Sillä te puhutta tuulehen.
14:10 Maailmassa on, kuka tietää, kuinka monta eri kieltä, mutta ei ainoatakaan, jonka äänet eivät ole ymmärrettävissä.	10. Moninaiset tosin ovat äänet maailmassa, ja ei yhtään niistä ole äänetöintä;	14:10 Moninaiset tosin owat änet mailmas/ ja ei yhtän nijstä cuitengan ole änetöindä.
14:11 Mutta jos en tiedä sanojen merkitystä, olen minä puhujalle muukalainen, ja puhuja on minulle muukalainen.	11. Sentähden, ellen minä tiedä äänen tointa, niin minä olen puhujalle outo, ja se, joka puhuu, on myös minulle outo.	14:11 Sentähden/ ellen minä tiedä änen toinda/ nijn minä olen puhujalle outo/ ja se joca puhu/ on myös minulle outo.
14:12 Samoin tekin, koska tavoittelette henkilahjoja, niin pyrkikää seurakunnan rakennukseksi saamaan niitä runsaasti.	12. Niin tekin, koska te ahkerasti hengellisiä lahjoja etsitte, niin ahkeroitkaaat seurakunnan parannukseksi, että teillä kyllä olis.	14:12 Nijn tekin että te ahkerast hengellisiä lahjoja edzitte/ sijtte ahkeroitcat/ että te Seuracunan parannaisitta/ että teillä kyllä olis.
14:13 Sentähden rukoilkoon se, joka kielillä puhuu, että hän taitaisi selittää.	13. Sentähden, joka kielillä puhuu, se rukoilkaan, että hän sen taitais myös selittää.	14:13 Sentähden/ joca kielillä puhu/ se rucoilcan/ että hän sen taidais myös selittä.

14:14 Sillä jos minä rukoilen kielillä puhuen, niin minun henkeni kyllä rukoilee, mutta ymmärrykseni on hedelmätön.	14. Sillä jos minä kielillä rukoilen, niin minun henkeni rukoilee, mutta minun mieleni on hedelmätön.	14:14 Cosca minä kielellä rucoilen/ nijn minun hengen rucoile/ mutta minun mielen ei saata kellengän hedelmätä.
14:15 Kuinka siis on? Minun on rukoiltava hengelläni, mutta minun on rukoiltava myöskin ymmärrykselläni; minun on veisattava kiitosta hengelläni, mutta minun on veisattava myöskin ymmärrykselläni.	15. Kuinkas se siis on? Minä rukoilen hengessä, ja rukoilen myös mielessäni: minä veisaan hengessä, ja veisaan myös mielessäni.	14:15 Cuingasta sen sijs pitä oleman? Nimittäin näin: minä rucoilen hengesä/ ja rucoilen myös mielesäni. Minä weisan hengesä/ ja weisan myös mielesäni.
14:16 Sillä jos ylistät Jumalaa hengessä, kuinka oppimattoman paikalla istuva saattaa sanoa "amen" sinun kiitokseesi? Eihän hän ymmärrä, mitä sanot.	16. Mutta koska sinä hengessä siunaat, kuinkas se, joka oppimattoman siassa on, pitää sinun kiitoksees amen sanoman? sillä ei hän ymmärrä, mitä sanot.	14:16 Mutta cosca sinä hengesä siunat/ cuingasta se joca oppemattoman sias on/ pitä sinun kijtoxehes Amen wastaman: sillä ei hän ymmärrä mitä sanot?
14:17 Sinä kyllä kiität hyvin, mutta toinen ei siitä rakennu.	17. Sinä tosin hyvästi kiität, vaan ei se toinen siitä parane.	14:17 Sinä tosin hyvästi kijtit/ waan ei se toinen sijtä parattu ole.
14:18 Minä kiitän Jumalaa, että puhun kielillä enemmän kuin teistä kukaan;	18. Minä kiitän minun Jumalaani, että minä taidan usiammalla kielellä puhua kuin te kaikki.	14:18 Minä kijtän minun Jumalatani/ että minä taidan usiammalla kielellä puhua/ cuin teistä yxikän.
14:19 mutta seurakunnassa tahdon mielummin puhua viisi sanaa ymmärrykselläni, opettaakseni muitakin, kuin kymmentuhatta sanaa kielillä.	19. Mutta seurakunnassa tahdon minä paremmin viisi sanaa puhua minun mielestäni, muita neuvoakseni, ennen kuin kymmentuhatta sanaa kielillä.	14:19 Mutta minä tahdon Seuracunnas parammin wijsi sana puhua minun mielestäni/ muita neuwoxeni/ ennen cuin kymmenen tuhatta sana kielillä.
14:20 Veljet, älkää olko lapsia ymmärrykseltänne, vaan pahuudessa olkaa lapsia; mutta ymmärrykseltä olkaa täysi-ikäisiä.	20. Rakkaat veljet, älkää olko lapset taidossa; vaan olkaat lapset pahuudessa, mutta olkaat taidossa täydelliset.	14:20 RACKat weljet/ älkät olco lapset taidosa/ waan olcat lapset pahudesa/ mutta olcat taidosa täydelliset.
14:21 Laissa on kirjoitettuna: "Vieraskielisten kautta ja muukalaisten huulilla minä olen puhuva tälle kansalle, eivätkä he sittenkään minua kuule, sanoo Herra."	21. Laissa on kirjoitettu: minä tahdon puhua tälle kansalle toisilla kielillä ja toisilla huulilla, ja ei he sittekään minua kuule, sanoo Herra.	14:21 Laisa on kirjoitettu: Minä tahdon puhua tälle Canssalle toisilla kielillä/ ja toisilla huulilla/ ja ei he sijttekän minua cuule/ sano HERra.
14:22 Kielet eivät siis ole merkiksi uskoville, vaan niille, jotka eivät usko; mutta profetoiminen ei ole merkiksi uskottomille, vaan uskoville.	22. Niin siis kielet ovat merkiksi, ei niille, jotka uskovat, vaan niille, jotka ei usko; mutta ei prophetiat ole uskottomain, vaan uskovaisten tähden.	14:22 Nijn sijs kielet owat merkixi/ ei nijlle jotca uscowat/ waan nijlle jotca ei usco. Mutta ei Prophetiat ole uscottomain/ waan uscollisten tähden.

14:23 Jos nyt koko seurakunta kokoontuisi yhteen ja kaikki siellä puhuisivat kielillä ja sinne tulisi opetuksesta tai uskosta osattomia, eivätkö he sanoisi teidän olevan järjiltänne?	23. Sentähden jos koko seurakunta yhteen paikkaan kokoontuisi ja kaikki puhuisivat kielillä ja sinne tulisivat oppimattomat taikka uskottomat; eikö he teitä mielipuoleksi sanoisi?	14:23 Cosca coco Seuracunda yhten paickan cocondu/ ja caicki puhuisit kielillä/ ja sinne tulis jocu oppematoim/ taicka uscomatoim/ eikö hän teitä mielipuolixi sanoisi?
14:24 Mutta jos kaikki profetoisivat ja joku uskosta tai opetuksesta osaton tulisi sisään, niin kaikki paljastaisivat hänet ja kaikki langettaisivat hänestä tuomion,	24. Mutta jos te kaikki propheteeraisitte, ja sinne tulis joku uskomatoim taikka oppimatoim, ja hän nuhdeltaisiin kaikilta ja tuomittaisiin kaikilta,	14:24 Mutta jos te caicki propheteraisitta/ ja sinne tulis jocu uscomatoim taicka oppematoim/ ja hän nuhdellaisin caikilda/ ja duomitaisin caikilda.
14:25 hänen sydämensä salaisuudet tulisivat ilmi, ja niin hän kasvoilleen langeten rukoilisi Jumalaa ja julistaisi, että Jumala totisesti on teissä.	25. Ja niin hänen sydämensä salaudet julki tulisivat, ja hän lankeais kasvoillensa ja rukoilis Jumalaa, tunnustain että Jumala olis totisesti teissä.	14:25 Nijn hänen sydämens salaudet julki tulisit/ ja hän langeis caswoillens/ ja rucoilis Jumalata/ tunnustain että Jumala olis totisest teisä.
14:26 Kuinka siis on, veljet? Kun tulette yhteen, on jokaisella jotakin annettavaa: millä on virsi, millä opetus, millä ilmestys, mikä puhuu kielillä, mikä selittää; kaikki tapahtukoon rakennukseksi.	26. Kuinkas se on, rakkaat veljet? Koska te kokoon tulette, niin kullakin teistä on psalmi, hänellä on opetus, hänellä on kieli, hänellä on ilmoitus, hänellä on selitys: ne tapahtukoon kaikki parannukseksi.	14:26 CUingasta se on/ rackat weljet? cosca te cocon tuletta/ nijn cullakin teistä on Psalmi/ hänellä on opetus/ hänellä on kieli/ hänellä on ilmoitus/ hänellä on selitys: ne tapahtucon caicki parannuxexi.
14:27 Jos kielillä puhutaan, niin puhukoon kullakin kertaa vain kaksi tai enintään kolme, ja yksi kerrallaan, ja yksi selittäköön;	27. Jos joku kielillä puhuu, se puhukaan itse toisena, taikka ensinnäkin itse kolmantena, ja vuorottain, ja yksi sen selittäköön.	14:27 Jos jocu kielellä puhu/ se puhucan idze toisna/ taicka eninnäkin idze colmandena/ wuorottain/ ja yxi sen sijtte selittäköön.
14:28 mutta jos ei ole selittäjää, niin olkoot vaiti seurakunnassa ja puhukoot itselleen ja Jumalalle.	28. Ellei hän selittäjä ole, niin olkaan seurakunnassa ääneti ja puhukaan itsellensä ja Jumalalle.	14:28 Ellei hän selittäjä ole/ nijn olcan Seuracunnasa äneti/ ja puhucan idzellens ja Jumalalle.
14:29 Profeetoista saakoon kaksi tai kolme puhua, ja muut arvostelkoot;	29. Mutta prophetat puhukaan itse toisena, eli itse kolmantena, ja ne muut tuomitkaan.	14:29 Mutta Prophetat puhucan idze toisna/ eli idze colmandena/ ja ne muut duomitcan.
14:30 mutta jos joku toinen siinä istuva saa ilmestyksen, vaietkoon ensimmäinen.	30. Ja jos jollekulle tykönä istuvalle ilmoitus tapahtuu, niin olkaan ensimmäinen ääneti.	14:30 Ja jos jolleculle tykönä istuvalle ilmoitus tapahtu/ nijn olcan ensimmäinen äneti.
14:31 Sillä te saatatte kaikki profetoida, toinen toisenne jälkeen, että kaikki saisivat opetusta ja kaikki kehoitusta.	31. Sillä kyllä te kaikki propheteerata taidatte, yksi toisenne perään, että kaikki oppisivat ja tulisivat neuvotuksi.	14:31 Sillä/ kyllä te caicki propheterata taidatte/ yxi toisenne perän/ että caicki oppisit/ ja tulisit neuwotuxi.

14:32 Ja profeettain henget ovat profeetoille alamaiset;	32. Ja prophetain henget ovat prophetaille alamaiset.	14:32 Ja Prophetain Henget owat Prophetain alammaiset.
14:33 sillä ei Jumala ole epäjärjestyksen, vaan rauhan Jumala. Niinkuin kaikissa pyhien seurakunnissa,	33. Sillä ei Jumala ole sekaseuraisuuden, vaan rauhan Jumala, niinkuin kaikissa pyhain seurakunnissa.	14:33 Sillä ei Jumala ole secaseuraisuuden/ waan rauhan Jumala/ nijncuin caikisa Pyhain Seuracunnisa.
14:34 olkoot vaimot vaiti teidänkin seurakunnankokouksissanne, sillä heidän ei ole lupa puhua, vaan olkoot alamaisia, niinkuin lakikin sanoo.	34. Teidän vaimonne pitää seurakunnissa ääneti oleman; sillä ei heille ole sallittu puhua, vaan että he ovat alamaiset, niinkuin myös laki sanoo.	14:34 TEidän waimon pitä Seuracunnisa äneti oleman: sillä ei heille ole sallittu puhua/ waan että he owat alammaiset/ nijncuin Laki sano.
14:35 Mutta jos he tahtovat tietoa jostakin, niin kysykööt kotonaan omilta miehiltään, sillä häpeällistä on naisen puhua seurakunnassa.	35. Mutta jos he jotain oppia tahtovat, niin kysykööt miehiltänsä kotona; sillä häijysti se vaimoille sopii, että he seurakunnassa puhuvat.	14:35 Mutta jos he jotain oppia tahtowat/ nijn kysykän miehildäns cotona. 14:36 Häijysti se waimoille sopi/ että he Seuracunnas puhuwat:
14:36 Vai teistäkö Jumalan sana on lähtenyt? Vai ainoastaan teidätkö tykönne se on tullut?	36. Eli onko Jumalan sana teistä tullut? Taikka onko se ainoasti teidän tykönne tullut?	eli ongo Jumalan sana teistä tullut? Taicka ongo se ainoastans teidän tygönne tullut?
14:37 Jos joku luulee olevansa profeetta tai hengellinen, niin tietäköön, että mitä minä kirjoitan teille, se on Herran käsky.	37. Jos joku luulee itsensä prophetaksi, eli hengelliseksi, se tutkikaan, mitä minä teille kirjoitan, että ne ovat Herran käskyt.	14:37 Jos jocu luule hänens Prophetaxi/ eli Hengellisexi/ se tutkican mitä minä teille kirjoitan: sillä ne owat HERran käskyt.
14:38 Mutta jos joku ei sitä ymmärrä, niin olkoon ymmärtämättä.	38. Mutta jos joku on tietämätöin, se olkoon tietämätöin.	14:38 Mutta jos jocu on taitamatoin/ se olcon taitamatoin.
14:39 Sentähden, veljeni, harrastakaa profetoimista älkääkö estäkö kielillä puhumasta.	39. Sentähden rakkaat veljet, ahkeroitkaat propheteerata ja älkää kieltäkö kielillä puhumasta.	14:39 Sentähden/ rackat weljet/ ahkeroitcat propheterata/ ja älkät kielkö kielillä puhumast.
14:40 Mutta kaikki tapahtukoon säädyllisesti ja järjestyksessä.	40. Kaikki tapahtukoon soveliaasti ja säädyllisesti.	14:40 Andacat caicki soweliast ja säädyllisest tapahtua.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu .
15:1 Veljet, minä johdatan teidät tuntemaan sen evankeliumin, jonka minä teille julistin, jonka te myöskin olette ottaneet vastaan ja jossa myös pysytte	1. Mutta minä teen teille tiettäväksi, rakkaat veljet, sen evankeliumin, jonka minä teille ilmoitin, jonka te myös saaneet olette, jossa te myös seisotte,	15:1 MInä teen teille tiettäwäxi/ rackat weljet/ sen Evangeliumin cuin minä teille ilmoitin/ jonga te ottanet oletta. 15:2 Josa te myös pysytte/

15:2 ja jonka kautta te myös pelastutte, jos pidätte siitä kiinni semmoisena, kuin minä sen teille julistin, ellette turhaan ole uskoneet.	2. Jonka kautta te myös autuaaksi tulette, jos te sen pidätte, minkä minä teille olen ilmoittanut, ellette hukkaan ole uskoneet.	jonga kautta te autuaxi tuletta/ cuinga minä sen teille olen ilmoittanut/ jos te sen oletta pitänet/ ellei nijn ole/ että te huckan oletta usconet.
15:3 Sillä minä annoin teille ennen kaikkea tiedoksi sen, minkä itse olin saanut: että Kristus on kuollut meidän syntiemme tähden, kirjoitusten mukaan,	3. Sillä minä olen sen ensin teille antanut, jonka minä myös saanut olen, että Kristus on kuollut meidän synteimme tähden, Raamattuun jälkeen,	15:3 Sillä minä olen sen algusta teille andanut/ jonga minä myös saanut olen/ että Christus on cuollut meidän syndeimme tähden Ramattuun jälkeen.
15:4 ja että hänet haudattiin ja että hän nousi kuolleista kolmantena päivänä, kirjoitusten mukaan,	4. Ja että hän oli haudattu ja nousi ylös kolmantena päivänä Raamattuun jälkeen,	15:4 Ja että hän oli haudattu/ ja ylösnousi colmandena päiwänä/ Ramattuun jälkeen.
15:5 ja että hän näyttäytyi Keefaalle, sitten niille kahdelletoista.	5. Ja että hän nähtiin Kephaalta ja sitte kahdeltatoistakymmeneltä.	15:5 Ja että hän nähtin Cephaxelda/ ja sijtte nijldä cahdeldatoistakymmeneldä:
15:6 Sen jälkeen hän näyttäytyi yhtä haavaa enemmän kuin viidellesadalle veljelle, joista useimmat vielä nytkin ovat elossa, mutta muutamat ovat nukkuneet pois.	6. Senjälkeen hän nähtiin usiammalta kuin viideltäsadalta veljeltä yhdellä haavalla, joista monta vielä elävät, mutta muutamat ovat nukkuneet.	15:6 Sen jälkeen hän nähtin usiammalda cuin wijdeldä sadalda weljeldä yhdellä haawalla/ joista monda vielä eläwät/ mutta muutamat owat nuckunet.
15:7 Sen jälkeen hän näyttäytyi Jaakobille, sitten kaikille apostoleille.	7. Sitälähin nähtiin hän Jakobilta ja sen jälkeen kaikilta apostoleilta.	15:7 Sitälähin nähtin hän Jacobilda/ ja sen jälkeen caikilda Apostoleilda.
15:8 Mutta kaikkein viimeiseksi hän näyttäytyi minullekin, joka olen ikäänkuin keskensyntynyt.	8. Vaan kaikkein viimein on hän myös minulta nähty, niinkuin keskensyntyneeltä.	15:8 Wijmeiseldä caickein jälkin/ on hän minulda nähty nijncuin kesken syndyneldä.
15:9 Sillä minä olen apostoleista halvin enkä ole sen arvoinen, että minua apostoliksi kutsutaan, koska olen vainonnut Jumalan seurakuntaa.	9. Sillä minä olen kaikkein huonoin apostolitten seassa enkä ole kelvollinen apostoliksi kutsuttaa, että minä olen Jumalan seurakuntaa vainonnut.	15:9 Sillä minä olen caickein huonoin Apostolitten seas/ engä ole kelwollinen Apostolixi cudzutta/ että minä olen Seuracunda wainonnut.
15:10 Mutta Jumalan armosta minä olen se, mikä olen, eikä hänen armonsa minua kohtaan ole ollut turha, vaan enemmän kuin he kaikki minä olen työtä tehnyt, en kuitenkaan minä, vaan Jumalan armo, joka on minun kanssani.	10. Mutta Jumalan armosta minä olen se, mikä minä olen, ja hänen armonsa minun kohtaan ei ole tyhjä ollut, vaan minä olen enemmän työtä tehnyt kuin muut kaikki; mutta en kuitenkaan minä, vaan Jumalan armo, joka minussa on.	15:10 Mutta Jumalan armosta minä olen/ se cuin minä olen/ ja hänen armons ei ole minun cohtani tyhjä ollut/ waan minä olen enämmän tehnyt/ cuin muut caicki: mutta en cuitengan minä/ waan Jumalan armo/ joca minusa on.
15:11 Olinpa siis minä tai olivatpa he: näin me saarnaamme, ja näin te olette uskoon tulleet.	11. Olisin siis minä eli he, näin me saarnaamme ja näin te olette myös uskoneet.	15:11 Olisin sijs minä eli he/ näin me saarnamme/ ja näin te oletta myös usconet.

15:12 Mutta jos Kristuksesta saarnataan, että hän on noussut kuolleista, kuinka muutamat teistä saattavat sanoa, ettei kuolleitten ylösnousemista ole?	12. Mutta jos Kristus saarnataan kuolleista nousseeksi ylös; miksi siis teidän seassanne muutamat sanovat, ettei kuolleitten ylösnousemista ole?	15:12 MUtتا jos Christus saarnatan cuolleista ylösnosnemi/ mixi sijs teidän seasan muutamat sanowat? Ei cuolluitten ylösnousemista olewan?
15:13 Vaan jos ei ole kuolleitten ylösnousemista, ei Kristuskaan ole noussut.	13. Mutta ellei kuolleitten ylösnousemus ole, niin ei Kristuskaan noussut ylös.	15:13 Mutta ellei cuolluitten ylösnousemus ole/ nijn ei Christuscan ylösnosnut.
15:14 Mutta jos Kristus ei ole noussut kuolleista, turha on silloin meidän saarnamme, turha myös teidän uskonne;	14. Mutta jollei Kristus noussut ylös, niin on meidän saarnamme turha ja teidän uskonne on myös turha,	15:14 Mutta jollei Christus ylösnosnut/ nijn on meidän saarnamme turha/ ja teidän uscon on myös turha.
15:15 ja silloin meidät myös havaitaan vääräksi Jumalan todistajiksi, koska olemme todistaneet Jumalaa vastaan, että hän on herättänyt Kristuksen, jota hän ei ole herättänyt, jos kerran kuolleita ei herätetä.	15. Ja me löydetään Jumalan vääräksi todistajiksi, että me Jumalaa vastaan todistaneet olemme, että hän on herättänyt ylös Kristuksen, jota ei hän ole herättänyt ylös, ellei kuolleet nouse ylös.	15:15 Ja me löytän Jumalan wääräxi todistajaxi/ että me Jumalata wastan todistanet olemma/ että hän on ylösherättänyt Christuxen: jota ei hän ole ylösherättänyt/ ellei cuollet ylösnouse.
15:16 Sillä jos kuolleita ei herätetä, ei Kristuskaan ole herätetty.	16. Sillä jollei kuolleet nouse ylös, eipä Kristuskaan noussut ole.	15:16 Sillä jollei cuollet ylösnouse/eipä Christuscan ylösnosnut ole.
15:17 Mutta jos Kristus ei ole herätetty, niin teidän uskonne on turha, ja te olette vielä synneissänne.	17. Mutta ellei Kristus ole noussut ylös, niin on teidän uskonne turha, ja te olette vielä teidän synneissänne,	15:17 Mutta ellei Christus ole ylösnosnut/ nijn on teidän uscon turha. 15:18 Ja te oletta wialä teidän synneisän:
15:18 Ja silloinhan Kristuksessa nukkuneet olisivat kadotetut.	18. Niin ovat myös ne, jotka Kristuksessa nukkuneet ovat, kadotetut.	Nijn owat myös ne jotca Christuxes nuckunet owat/ cadotetut.
15:19 Jos olemme panneet toivomme Kristukseen ainoastaan tämän elämän ajaksi, niin olemme kaikkia muita ihmisiä surkuteltavammat.	19. Jos meillä ainoastaan tässä elämässä on toivo Kristuksen päälle, niin me olemme viheliäisemmät kaikkia muita ihmisiä.	15:19 Jos meillä ainoastans täsä elämäs on toiwo Christuxen päälle/ nijn me olisimma wihelijäisemmät caikkia muita ihmisiä.
15:20 Mutta nytpä Kristus on noussut kuolleista, esikoisena kuoloon nukkuneista.	20. Mutta nyt on Kristus kuolleista noussut ylös ja on tullut uutiseksi nukkuneiden seassa.	15:20 Mutta Christus on cuolleista ylösnosnut/ ja on tullut utisexi nuckunuitten seasa.
15:21 Sillä koska kuolema on tullut ihmisen kautta, niin on myöskin kuolleitten ylösnousemus tullut ihmisen kautta.	21. Sillä että ihmisen kautta kuolema on, niin on myös ihmisen kautta kuolleitten ylösnousemus.	15:21 Ja että ihmisen cautta cuolema on/ nijn on myös ihmisen cautta cuolluitten ylösnousemus.

15:22 Sillä niinkuin kaikki kuolevat Adamissa, niin myös kaikki tehdään eläväksi Kristuksessa,	22. Sillä niinkuin kaikki Adamissa kuolevat, niin he myös kaikki pitää Kristuksessa eläväksi tehtämän,	15:22 Sillä nijncuin caicki Adamis cuolewat: nijn he myös caicki pitä Christuxes eläwäxi tehtämän.
15:23 mutta jokainen vuorollaan: esikoisena Kristus, sitten Kristuksen omat hänen tulemuksessaan;	23. Mutta kukin järjestyksesssä: uutinen Kristus, sitte ne, jotka Kristuksen omat ovat, hänen tulemisessansa.	15:23 Mutta cukin säädysäns/ utinen Christus/ sijtte ne jotca Christuxen omat owat/ cosca hän tule.
15:24 sitten tulee loppu, kun hän antaa valtakunnan Jumalan ja Isän haltuun, kukistettuaan kaiken hallituksen ja kaiken vallan ja voiman.	24. Sitte on loppu, koska hän antaa valtakunnan Jumalan ja Isän haltuun, ja panee pois kaiken herrauden ja kaiken vallan ja voiman.	15:24 Silloin on loppu/ cosca hän anda waldacunnan Jumalan ja Isän haldun/ ja panee pois caiken herrauden/ ja caiken Esiwallan ja wäen.
15:25 Sillä hänen pitää hallitseman "siihen asti, kunnes hän on pannut kaikki viholliset jalkojensa alle."	25. Sillä hänen tulee hallita, siihenasti kuin hän kaikki vihollisensa panee hänen jalkainsa alle.	15:25 Sillä/ hänen tule hallita/ siihenasti cuin hän caicki wihollisens pane jalcains ala.
15:26 Vihollisista viimeisenä kukistetaan kuolema.	26. Viimeinen vihollinen, joka pannaan pois, on kuolema.	15:26 Wijmeinen wihollinen/ joca poispannan/ on cuolema/
15:27 Sillä: "kaikki hän on alistanut hänen jalkojensa alle." Mutta kun hän sanoo: "kaikki on alistettu", niin ei tietenkään ole alistettu se, joka on alistanut kaiken hänen allensa.	27. Sillä hän on kaikki hänen jalkainsa alle heittänyt. Mutta koska hän sanoo, että kaikki hänen allensa heitettyt ovat, niin on julki, että se on eroitettu, joka hänelle kaikki heitti alle.	sillä hän on caicki hänen jalcains ala heittänyt. 15:27 Cosca/ hän sano/ että caicki hänen alansheitetyt owat/ nijn on julki/ että se on eroitettu/ joca hänelle caicki alaheitti.
15:28 Ja kun kaikki on alistettu Pojan valtaan, silloin itse Poikakin alistetaan sen valtaan, joka on alistanut hänen valtaansa kaiken, että Jumala olisi kaikki kaikissa.	28. Kuin nyt kaikki hänen allensa heitetyksi tulevat, silloin myös itse Poika hänen allensa heitetään, joka kaikki hänen allensa heitti, että Jumala kaikki kaikessa olis.	15:28 Cosca nyt caicki hänen alansheitetyxi tulewat/ silloin myös idze Poicakin hänen alansheitetän/ joca caicki hänen alansheitti/ että Jumala caicki caikisa olis.
15:29 Mitä muutoin ne, jotka kastattavat itsensä kuolleitten puolesta, sillä saavat aikaan? Jos kuolleet eivät herjäjä, miksi nämä sitten kastattavat itsensä heidän puolestaan?	29. Mitä ne muutoin tekevät, jotka itsensä kastaa antavat kuolleitten päälle, jollei kuolleet nouse ylös? Miksi he siis antavat kuolleitten päälle itseänsä kastaa?	15:29 ELi mitä ne tekewät/ jotca heitäns casta andawat cuolluitten päälle/ jollei cuollet ylösnouse? Mixi he sijs andawat cuolluitten päälle heitäns casta?
15:30 Ja miksi mekään antaudumme joka hetki vaaraan?	30. Miksi myös me joka aika vaarassa olemme?	15:30 Ja mixi me aina waaras olemma?
15:31 Joka päivä minä olen kuoleman kidassa, niin totta kuin te, veljet, olette minun kerskaukseni Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme.	31. Minä kuolen joka päivä meidän kerskaamisen puolesta, joka minulla on Kristuksessa Jeesuksessa meidän Herrassamme.	15:31 Meidän kerscamisemme puolesta/ cuin minulla on Christuxes Jesuxes meidän HERrasam/ minä cuolen jocapäiwä.

15:32 Jos minä ihmisten tavoin olen taistellut petojen kanssa Efesossa, mitä hyötyä minulle siitä on? Jos kuolleet eivät heräjä, niin: "syökäämme ja juokaamme, sillä huomenna me kuolemme."	32. Jos minä olen ihmisten tavalla Ephesossa petoin kanssa sotinut, mitä se minua auttaa, ellei kuolleet nouse ylös? Syökäämme ja juokaamme; sillä huomenna me kuolemme.	15:32 JOs minä olen ihmisten tawalla Ephesos petoin cansa sotinut? Mitä se minua autta/ ellei cuollet ylösnouse? Syökäm ja juocam/ sillä huomenna me cuolemma.
15:33 Älkää eksykö. "Huono seura hyvät tavat turmelee."	33. Älkää antako pettää teitänne: pahat jaaritukset turmelevat hyvät tavat.	15:33 Älkät andaco pettä teitän: pahat jaarituxet turmelewat hywät tawat.
15:34 Raitistukaa oikealla tavalla, älkääkä syntiä tehkö; sillä niitä on, joilla ei ole mitään tietoa Jumalasta. Teidän häpeäkseenne minä tämän sanon.	34. Herätkäät ylös hurskaasti ja älkää syntiä tehkö; sillä ei muutamat Jumalasta mitään tiedä. Häpiäksi minä näitä teille sanon.	15:34 Ylösherätkät hurscast ja älkät syndiä tehkö: sillä ei muutamat Jumalasta mitän tiedä. Häpiäxi minä näitä teille sanon.
15:35 Mutta joku ehkä kysyy: "Millä tavoin kuolleet heräjävät, ja millaisessa ruumiissa he tulevat?"	35. Vaan joku taitais sanoa: kuinka kuolleet nousevat? ja minkäkaltaisilla ruumiilla he tulevat?	15:35 JOs jocu sano: cuingasta cuollet ylösnousewat? Ja mingäcaltaisilla ruumilla he tulewat?
15:36 Sinä mieletön, se, minkä kylvät, ei virkoa eloon, ellei se ensin kuole!	36. Sinä tomppele! Se, minkä sinä kylvät, ei tule eläväksi, ellei hän (ensin) kuole.	15:36 Sinä tompeli/ se cuins kylvät/ ei tule eläwäxi/ ellei hän ensin cuole.
15:37 Ja kun kylvät, et kylvä sitä vartta, joka on nouseva, vaan paljaan jyvän, nisun jyvän tai muun minkä tahansa.	37. Ja jonka sinä kylvät, ei se ole se ruumis, joka tuleva on, vaan paljas jyvä, nimittäin nisun jyvä eli joku muu.	15:37 Ja jonga sinä kylvät/ ei se ole se ruumis joca tulewa on/ waan paljas jywä/ nimittäin/ nisun jywä eli jocu muu sencaltainen.
15:38 Mutta Jumala antaa sille varren, sellaisen kuin tahtoo, ja kullekin siemenelle sen oman varren.	38. Mutta Jumala antaa hänelle ruumiin niinkuin hän tahtoi, ja kullekin siemenelle oman ruumiinsa.	15:38 Mutta Jumala anda hänelle ruumin sencaltaisen cuin hän tahto/ ja cullengin siemenelle oman ruumins.
15:39 Ei kaikki liha ole samaa lihaa, vaan toista on ihmisten, toista taas karjan liha, toista on lintujen liha, toista kalojen.	39. Ei kaikki liha ole yhtäläinen liha; vaan toinen on ihmisten liha, toinen on karjan liha, toinen on kalain, toinen on lintuin;	15:39 Ei caicki liha ole yhtäläinen/ waan toinen on ihmisen liha/ toinen on carjan/ toinen on calain/ toinen on linduin.
15:40 Ja on taivaallisia ruumiita ja maallisia ruumiita; mutta toinen on taivaallisten kirkkaus, toinen taas maallisten.	40. Ja ovat taivaalliset ruumiit ja maalliset ruumiit; mutta toinen kirkkaus on taivaallisilla ja toinen maallisilla.	15:40 Owat taiwalliset ruumit/ ja owat maaliset ruumit. Mutta toinen cunnia on taiwallisilla/ ja toinen maalisilla.
15:41 Toinen on auringon kirkkaus ja toinen kuun kirkkaus ja toinen tähtien kirkkaus, ja toinen tähti voittaa toisen kirkkaudessa.	41. Toinen kirkkaus on auringolla ja toinen kirkkaus kuulla, ja toinen kirkkaus tähdillä; sillä yksi tähti voittaa toisen kirkkaudessa.	15:41 Toinen kirckaus on Auringolla/ toinen kirckaus on Cuulla/ toinen kirckaus Täheillä: Sillä yxi Tähti woitta toisen kirckaudes/

15:42 Niin on myös kuolleitten ylösnousemus: kylvetään katoavaisuudessa, nousee katoamattomuudessa;	42. Niin myös kuolleitten ylösnousemus: se kylvetään turmeluksessa ja nousee ylös turmelematoin,	nijn myös cuolluitten ylösnousemus. 15:42 Se kylwetän turmeluxes/ ja ylösnouse turmelematoin.
15:43 kylvetään alhaisuudessa, nousee kirkkaudessa; kylvetään heikkoudessa, nousee voimassa;	43. Se kylvetään huonona ja nousee ylös kunniassa, se kylvetään heikkoudessa ja nousee ylös väkevyydessä,	Se kylwetän huonona/ ja ylösnouse cunniasa. 15:43 Se kylwetän heickoudesa/ ja ylösnouse wäkewydesä.
15:44 kylvetään sielullinen ruumis, nousee hengellinen ruumis. Jos kerran on sielullinen ruumis, niin on myös hengellinen.	44. Se kylvetään luonnollinen ruumis ja nousee hengellinen ruumis. Meillä on luonnollinen ruumis, on myös hengellinen ruumis.	15:44 Se kylwetän luonnollinen ruumis/ ja ylösnouse hengellinen ruumis/ njn meillä on myös hengellinen ruumis. Että meillä on luonnollinen ruumis/ njn meillä on myös hengellinen ruumis.
15:45 Niin on myös kirjoitettu: "Ensimmäisestä ihmisestä, Adamista, tuli elävä sielu"; viimeisestä Adamista tuli eläväksitekevä henki.	45. Niinkuin myös kirjoitettu on: ensimmäinen ihminen Adam on tehty eläväksi sieluksi, ja viimeinen Adam eläväksi tekeväiseksi hengeksi.	15:45 Nijn cuin kirjoitettu on: Ensimmäinen ihminen Adam on tehty eläwäxi sieluxi: ja wijmeinen Adam eläwäxi tekewäisexi Hengexi.
15:46 Mutta mikä on hengellistä, se ei ole ensimmäinen, vaan se, mikä on sielullista, on ensimmäinen; sitten on se, mikä on hengellistä.	46. Mutta hengellinen ei ole ensimmäinen, vaan luonnollinen, senjälkeen hengellinen.	15:46 Mutta hengellinen ruumis ei ole se ensimmäinen/ waan se luonnollinen/ senjälken se hengellinen.
15:47 Ensimmäinen ihminen oli maasta, maallinen, toinen ihminen on taivaasta.	47. Ensimmäinen ihminen on maasta ja maallinen, toinen ihminen on itse Herra taivaasta.	15:47 Ensimmäinen ihminen on maasta ja maallinen/ toinen ihminen on idze HERra Taiwasta.
15:48 Minkäkaltainen maallinen oli, senkaltaisia ovat myös maalliset; ja minkäkaltainen taivaallinen on, senkaltaisia ovat myös taivaalliset.	48. Minkäkaltainen maallinen on, senkaltaiset ovat myös maalliset, ja minkäkaltainen taivaallinen on, senkaltaiset ovat myös taivaalliset.	15:48 Mingäcaltainen se maallinen on/ sencaltaiset owat myös maalliset/ ja mingäcaltainen taiwallinen on/ sencaltaiset owat myös taiwalliset.
15:49 Ja niinkuin meissä on ollut maallisen kuva, niin meissä on myös oleva taivaallisen kuva.	49. Ja niinkuin me olemme kantaneet maallisen kuvaa, niin pitää myös meidän kantaman taivaallisen kuvaa.	15:49 Ja njn cuin me olemma candanet maallisen cuwa: njn pitä myös meidän candaman taiwallisen cuwa.
15:50 Mutta tämän minä sanon, veljet, ettei liha ja veri voi periä Jumalan valtakuntaa, eikä katoavaisuus peri katoamattomuutta.	50. Mutta minä sanon, rakkaat veljet, ei liha ja veri taida Jumalan valtakuntaa periä, ja ei turmeltu pidä turmelematointa perimän.	15:50 Mutta minä sanon: rackat weljet/ ei liha ja weri taida Jumalan waldacunda periä/ ja ei turmeldu pidä turmelematoinda perimän.

15:51 Katso, minä sanon teille salaisuuden: emme kaikki kuolemaan nuku, mutta kaikki me muutumme,	51. Katso, minä sanon teille salaisuuden: emme tosin kaikki nuku, vaan kaikki me muutetaan,	15:51 CADzo/ minä sanon teille salaisuuden: en me tosin kaikki nuku/ vaan kaikki me ajan rahdusa muutetan/
15:52 yhtäkkiä, silmänräpäyksessä, viimeisen pasunan soidessa; sillä pasuna soi, ja kuolleet nousevat katoamattomina, ja me muutumme.	52. Ajan rahdussa, silmänräpäyksessä, viimeisellä basunalla; sillä basuna soi, ja kuolleet pitää turmelematoinna nouseman ylös ja me tulemme muutetuksi.	silmän räpäykses/ wijmeisellä Basunalla: 15:52 Sillä Basuna soi/ ja cuollet pitää turmelematoinna ylösnouseman/ ja me tulemma muutetuxi.
15:53 Sillä tämän katoavaisen pitää pukeutuman katoamattomuuteen, ja tämän kuolevaisen pitää pukeutuman kuolemattomuuteen.	53. Sillä tämä katoava pitää pukeman päällensä katoomattomuuden ja kuoleva pukee päällensä kuolemattomuuden.	15:53 Sillä tämä catowa puke päällens catomattomuden/ ja cuolewa puke päällens cuolemattomuden.
15:54 Mutta kun tämä katoavainen pukeutuu katoamattomuuteen ja tämä kuolevainen pukeutuu kuolemattomuuteen, silloin toteutuu se sana, joka on kirjoitettu: "Kuolema on nieltä ja voitto saatu."	54. Mutta koska katoava pukee päällensä katoomattomuuden ja kuoleva pukee päällensä kuolemattomuuden, silloin täytetään se sana, joka kirjoitettu on: kuolema on nieltä voitossa.	15:54 Mutta cosca catowa puke päällens catomattomuden/ ja cuolewa puke päällens cuolemattomuden/ silloin täytetän se sana cuin kirjoitettu on: Cuolema on nieltä voitosa.
15:55 "Kuolema, missä on sinun voittosi? Kuolema, missä on sinun otasi?"	55. Kuolema, kussa on sinun otas? Helvetti, kussa on sinun voittos?	15:55 Cuolema/ cusa on sinun otas? Helwetti/ cusa on sinun voittos?
15:56 Mutta kuoleman ota on synti, ja synnin voima on laki.	56. Mutta kuoleman ota on synti ja synnin voima on laki.	15:56 Mutta cuoleman ota on syndi/ ja synnin voima on Laki.
15:57 Mutta kiitos olkoon Jumalan, joka antaa meille voiton meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta!	57. Mutta kiitos olkoon Jumalan, joka meille voiton antanut on meidän Herran Jeesuksen Kristuksen kautta!	15:57 Mutta kijtos olcon Jumalan/ joca meille voiton andanut on/ meidän HERran Jesuxen Christuxen cautta.
15:58 Sentähden, rakkaat veljeni, olkaa lujat, järkähtämättömät, aina innokkaat Herran työssä, tietäen, että teidän vaivannäköne ei ole turha Herrassa.	58. Sentähden, minun rakkaat veljeni, olkaat vahvat, järkähtymättä ja aina yltäkylläiset Herran töissä, tietäen, ettei teidän työnne ole turha Herrassa.	15:58 Sentähden minun rackat weljeni/ olcat wahwat/ järkähtymätä/ ja aina wiriät HERran töisä/ että te tiedätte/ ettei teidän työn ole turha HERrasa.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu .
16:1 Mitä tulee keräykseen pyhiä varten, niin tehkää tekin samalla tavoin, kuin minä olen määrännyt Galatian seurakunnille.	1. Mutta avun hakemisessa pyhiä varten, niinkuin minä Galatin seurakunnille säätänyt olen, niin te myös tehkää.	16:1 MUTta awun hakemisest pyhiä warten/ cuin minä Galatian Seuracunnille säännyt olen: nijn te myös tehkät.

16:2 Kunkin viikon ensimmäisenä päivänä pankoon jokainen teistä kotonaan jotakin talteen, säästäen menestymisensä mukaan, ettei keräyksiä tehtäisi vasta minun tultuani.	2. Ensimmäisenä sabbattina ottakaan jokainen teistä tykönsä jotakin ja kootkaan varansa jälkeen, ettei äsken silloin, kuin minä tulen, niitä hakemaan ruveta.	16:2 Ensimmäisenä Sabbathina ottacan jokainen tygöns jotakin/ ja cootcan oman mielensä jälkeen/ ettei äsken silloin cosca minä tulen/ nijtä hakeman ruweta.
16:3 Mutta kun olen saapunut teidän tyköne, lähetän minä ne henkilöt, jotka siihen sopiviksi katsotte, kirjeet mukanaan, viemään teidän rakkaudenlahjanne Jerusalemiin;	3. Mutta kuin minä tullut olen, jotka te kirjoilla valitsette, ne minä tahdon lähettää viemään teidän lahjojanne Jerusalemiin.	16:3 Mutta cuin minä tullut olen/ jotca te sijtte kirjoillanne sijhen walidzetta/ nijn minä tahdon lähettä/ wiemän heitä teidän lahjojan Jerusalemiijn.
16:4 ja jos asia on sen arvoinen, että minunkin on lähteminen, niin saavat he lähteä minun kanssani.	4. Jos taas niin on sovelias, että minä itse sinne vaellan, niin he saavat minun kanssani vaeltaa.	16:4 Jos taas nijn tapahtu/ että minä idze sinne waellan/ nijn he saawat minun cansani waelda.
16:5 Aion nimittäin tulla teidän tyköne kuljettuani läpi Makedonian, sillä minä kuljen Makedonian kautta;	5. Mutta minä tahdon teidän tyköne tulla, kuin minä Makedonian kautta vaellan. (Sillä minun pitää Makedonian lävitse vaeltaman.)	16:5 Mutta minä tahdon teidän tygönne tulla/ cosca minä Macedonian cautta waellan. Sillä minun pitä Macedonian läpidze waeldaman.
16:6 mutta teidän luonanne viivyn ehkä jonkin aikaa, kenties vietän talvenkin, että te sitten auttaisitte minua eteenpäin, minne matkustanekin.	6. Mutta teidän tyköänne minä mitämaks viivyn eli myös talvea pidän, että te minua saattaisitte, kuhunka minä matkustan.	16:6 Mutta teidän tykönänne minä/ mitämax/ wijwyn/ eli talve pidän/ että te awulliset olisitta minua saattaman cuhunga minä matcustan.
16:7 Sillä en tahdo nyt vain ohimennen käydä teitä katsomassa, toivon näet saavani viipyä jonkin aikaa teidän luonanne, jos Herra sallii.	7. Sillä en minä nyt mennessäni tahdo teitä nähdä; sillä minä toivon saavani jonkun ajan viipyä teidän tyköänne, jos Herra sallii.	En minä nyt mennesäni tahdo teitä nähdä: 16:7 Sillä minä toiwon saapani jongun ajan wijpyä teidän tykönän/ jos HERra sallii.
16:8 Mutta Efesossa minä viivyn helluntaihin saakka;	8. Mutta minä tahdon Efesossa viipyä helluntaihin asti;	16:8 Mutta minä tahdon Ephesos wijpyä/ haman Helundain asti:
16:9 sillä minulle on avautunut ovi suureen ja hedelmälliseen työhön, ja vastustajia on paljon.	9. Sillä minulle on suuri ja väkevä ovi avattu, ja on monta vastaanseisojaa.	16:9 Sillä minulle on suuri ja wäkewä owi awattu/ ja siellä on monda wastanseisojata.
16:10 Mutta jos Timoteus saapuu, niin katsokaa, että hän pelotta voi olla teidän luonanne, sillä Herran työtä hän toimittaa niinkuin minäkin.	10. Mutta jos Timoteus tulee, niin katsokaat, että hän pelkäämättä olis teidän tyköänne; sillä hän tekee myös Herran työtä niinkuin minäkin.	16:10 JOs Timotheus tule/ nijn cadzocat että hän pelkämät olis teidän tykönän: sillä hän teke myös HERran työtä/ nijncuin minäkin.

16:11 Älköön siis kukaan häntä halveksiko, vaan auttakaa häntä lähtemään rauhassa matkalle, että hän tulisi minun tyköni; sillä minä ja veljet odotamme häntä.	11. Älkään häntä kenkään katsoko ylö, mutta saattakaat häntä rauhassa minun tyköni tulemaan; sillä minä odotan häntä veljien kanssa.	16:11 Älkän händä kengän ylöncadzoco/ mutta saattacat rauhas minun tygöni tuleman: sillä minä odotan händä weljein cansa.
16:12 Mitä veli Apollokseen tulee, olen hartaasti kehoittanut häntä lähtemään veljien kanssa teidän tyköne; mutta hän ei ole ollenkaan halukas lähtemään nyt, vaan tulee, kun hänelle sopii.	12. Mutta veljestä Apollosta tietäkää, että minä olen häntä paljon neuvonut veljien kanssa teidän tyköne tulemaan, mutta ei hän nyt tahtonut tulla; kuitenkin on hän tuleva, kuin hänellä sovelias aika on.	16:12 APollosta meidän weljestämme tietkät/ että minä olen händä neuwonut weljein cansa teidän tygöne tuleman/ mutta ei hän nyt tahtonut tulla/ cuitengin on hän tulewa/ cosca hänelle nijn sopi.
16:13 Valvokaa, pysykää lujina uskossa, olkaa miehuulliset, olkaa väkevät.	13. Valvokaat, pysykää uskossa, olkaat urhoolliset, olkaat vahvat!	16:13 WAlwocat/ pysykät uscosa/ olcat urholliset/ olcat wahwat:
16:14 Kaikki, mitä teette, tapahtukoon rakkaudessa.	14. Kaikki teidän menonne tapahtukoon rakkaudessa.	16:14 Caicki tapahtucon rackaudes.
16:15 Mutta minä kehoitan teitä, veljet: te tunnette Stefanaan perhekunnan ja tiedätte, että se on Akaian ensi hedelmä ja että he ovat antautuneet pyhien palvelukseen.	15. Mutta minä neuvon teitä, rakkaat veljet: te tunnette Stephanaan perheen, että he ovat alkeet Akajassa ja ovat ruvenneet pyhiä palvelemaan:	16:15 Mutta minä neuwon teitä/ rackat weljet/ te tunnetta Stephanan perehen/ että he owat alket Achajas/ ja owat ruwennet pyhiä palweleman.
16:16 Olkaa tekin kuuliaisia heidän kaltaisilleen ja jokaiselle, joka heidän kanssaan työtä tekee ja vaivaa näkee.	16. Että te myös olisitte senkaltaisille alamaiset ja jokaiselle apulaiselle ja auttajalle.	16:16 Että te myös olisitta sencaltaisten alammaiset/ ja jocaidzen apulaisen ja auttajan.
16:17 Minä iloitsen Stefanaan ja Fortunatuksen ja Akaikuksen tannetulosta, koska he korvaavat minulle teidän poissaolonne;	17. Mutta minä iloitsen Stephanaan, Fortunatuksen ja Akaikuksen tulemisesta; sillä he ovat teidän puuttumisenne täyttäneet.	16:17 Mutta minä iloidzen Stephanan/ Fortunatuxen/ ja Achaicuxen tulemisesta: sillä mitä teille puuttui minulda/ sen he täyttävät.
16:18 he ovat virkistäneet minun henkeäni niinkuin teidänkin. Antakaa siis täysi tunnustus sellaisille miehille.	18. Sillä he virvoittivat minun henkeni ja teidän; sentähden tuntekaat senkaltaiset.	16:18 Ne wirwotit minun hengeni ja teidän/ sentähden tutcat sencaltaiset.
16:19 Asian seurakunnat tervehtivät teitä. Monet tervehdykset Herrassa lähettävät teille Akylas ja Priska sekä heidän kodissaan kokoontuva seurakunta.	19. Teitä tervehtivät Asian seurakunnat. Teitä tervehtivät suuresti Akvila ja Priskilla Herrassa, ja seurakunta, joka heidän huoneessansa on.	16:19 TEitä terwettä Asian Seuracunda. Teitä terwettäwät suurest Aquila ja Priscilla HERrasa/ ja Seuracunda/ joca heidän huonesans on.

16:20 Kaikki veljet lähettävät teille tervehdyksen. Tervehtikää toisianne pyhällä suunannolla.	20. Teitä tervehtivät kaikki veljet. Tervehtikää toinen toistanne pyhällä suunantamisella.	16:20 Teitä terwettäwät caicki weljet. Terwettäät toinen toistan pyhällä suunandamisella.
16:21 Tervehdys minulta, Paavalilta, omakätisesti.	21. Minä Paavali tervehdin teitä omalla kädelläni.	16:21 Minä Pawali terwetän teitä omalla kädelläni.
16:22 Jos joku ei pidä Herraa rakkaana, hän olkoon kirottu! Maran ata.	22. Joka ei Herraa Jesusta Kristusta rakasta, se olkoon anatema maranata.	16:22 Joca ei HErra Jesusta Christusta racasta/ se olcon Anathema\$ Maranatha \$.
16:23 Herran Jeesuksen armo olkoon teidän kanssanne.	23. Herran Jesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kanssanne!	16:23 HERRan Jesuxen Christuxen armo olcon teidän cansan.
16:24 Minun rakkauteni on teidän kaikkien kanssa Kristuksessa Jeesuksessa.	24. Minun rakkauteni olkoon kaikkein teidän kanssanne Kristuksessa Jeesuksessa! Amen!	16:24 Minun rackauden olcon caickein teidän cansan Christuxes Jesuxes/ Amen.

PAAVALIN TOINEN KIRJE KORINTTOLAISILLE	P. PAAVALIN 2 EPISTOLA KORINTILAISILLE	P. Pawalin Toinen Epistola Corintherein tygö .
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Paavali, Jumalan tahdosta Kristuksen Jeesuksen apostoli, ja veli Timoteus Korintossa olevalle Jumalan seurakunnalle ynnä kaikille pyhille koko Akaiassa.	Paavali, Jesuksen Kristuksen apostoli Jumalan tahdon kautta, ja Timoteus veli, Jumalan seurakunnalle, joka on Korintossa, ja kaikille pyhille, jotka koko Akajassa ovat:	1:1 PAwali Jesuxen Christuxen Apostoli Jumalan tahdon kautta/ ja Timotheus weli. Sille Seuracunnalle/ joca on Corinθος/ ja caikille Pyhille/ jotca coco Achajas owat.
1:2 Armo teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!	2. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta meidän Isältämme ja Herralta Jesukselta Kristukselta!	1:2 Armo olcon teille ja Rauha Jumalalda meidän Isäldäm/ ja HERralda Jesuxelda Christuxelda.
1:3 Kiitetty olkoon meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala ja Isä, laupeuden Isä ja kaiken lohdutuksen Jumala,	3. Kiitetty olkoon Jumala ja meidän Herran Jesuksen Kristuksen Isä, laupiuden Isä, ja kaiken lohdutuksen Jumala!	1:3 KIjtetty olcon Jumala/ meidän HERran Jesuxen Christuxen Isä/ laupiuden Isä/ ja caiken lohdutuxen Jumala/
1:4 joka lohduttaa meitä kaikessa ahdistuksessamme, että me sillä lohdutuksella, jolla Jumala meitä itseämme lohduttaa, voisimme lohduttaa niitä, jotka kaikkinaisessa ahdistuksessa ovat.	4. Joka meitä lohduttaa kaikessa meidän vaivassamme, että me taitaisimme lohduttaa niitä, jotka kaikkinaisessa vaivassa ovat, sillä lohdutuksella, jolla Jumala meitä lohduttaa.	1:4 Joca meitä lohdutta caikesa meidän waiwasam/ että mekin taidaisimme lohdutta nijtä/ jotca caickinaises waiwas owat/ sillä lohdutuxella jolla Jumala meitä lohdutta.
1:5 Sillä samoin kuin Kristuksen kärsimykset runsaina tulevat meidän osaksemme, samoin tulee meidän osaksemme myöskin lohdutus runsaana Kristuksen kautta.	5. Sillä niinkuin Kristuksen kärsimys on paljon tullut meidän päällemme, niin myös meille tulee paljon lohdutusta Kristuksen kautta.	1:5 Sillä nijncuin Christuxen kärsimisest on meille paljon: nijn myös meille tule paljon lohdutust Christuxen kautta.

<p>1:6 Mutta jos olemme ahdistuksessa, niin tapahtuu se teille lohdutukseksi ja pelastukseksi; jos taas saamme lohdutusta, niin tapahtuu sekin teille lohdutukseksi, ja se vaikuttaa, että te kestätte samat kärsimykset, joita mekin kärsimme; ja toivomme teistä on vahva,</p>	<p>6. Mutta jos meitä vaivataan, niin se tapahtuu teille lohdutukseksi ja autuudeksi, joka vaikuttaa niiden vaivain kärsivällisyydessä, joita myös me kärsimme, eli jos meitä lohdutetaan, niin se tulee teille lohdutukseksi ja autuudeksi; ja meidän toivomme on vahva teistä:</p>	<p>1:6 Mutta ehkä mikä meillä olis waiwa eli lohdutus/ niijn se tule teidän hywäxen: jos se on waiwa/ niijn tapahtu teille lohdutuxexi ja autuudexi. 1:7 (Joca idzens osotta/ jos te niijn kärsiwälisestä kärsitte/ cuin me kärsimme) Jos se on lohdutus/ niijn se myös tule teille lohdutuxexi ja autuudexi. Meillä on myös wahwa Toiwo teistä/</p>
<p>1:7 koska me tiedämme, että samoin kuin olette osalliset kärsimyksistä, samoin olette osalliset myöskin lohdutuksesta.</p>	<p>7. Että me tiedämme, että niinkuin te olette kärsimisessä osalliset, niin te myös tulette lohdutuksesta osalliseksi.</p>	<p>että me tiedämme/ että niijn cuin te oletta kärsimisistä osalliset/ niijn te myös tuletta lohdutuxest osallisexi.</p>
<p>1:8 Sillä me emme tahdo, veljet, pitää teitä tietämättöminä siitä ahdistuksesta, jossa me olimme Aasiassa, kuinka ylenpalttiset, yli voimiemme käyvät, meidän rasituksemme olivat, niin että jo olimme epätoivossa hengestämmekin,</p>	<p>8. Sillä emme tahdo salata teiltä, rakkaat veljet, meidän vaivaamme, joka meille Aasiassa tapahtui: että me olimme sangen suuresti rasitetut ylitse meidän voimamme, niin että me jo meidän hengestämme epäilimme.</p>	<p>1:8 Sillä en me tahdo salata teidän/ rackat weljet/ meidän waiwam/ cuin meille Aias tapahdui: sillä me olimme sangen suurest rasitetut/ ylidze meidän woimam/ niijn että me jo meidän hengestäm epäilimme:</p>
<p>1:9 ja itse me jo luulimme olevamme kuolemaan tuomitut, ettemme luottaisi itseemme, vaan Jumalaan, joka kuolleet herättää.</p>	<p>9. Mutta me itsellämme juuri niin päätimme, että meidän piti kuoleman, ettei meidän pitäisi itse päällemme uskaltaman, vaan Jumalan päälle, joka kuolleetkin herättää,</p>	<p>1:9 Ja idzellämme juuri niijn päätimme/ että meidän piti cuoleman. Mutta se tapahdui/ ettei meidän pidäis idze päällem usaldaman/ waan Jumalan päälle/ joca cuolletkin herättä.</p>
<p>1:10 Ja hän pelasti meidät niin suuresta kuolemanvaarasta, ja yhä pelastaa, ja häneen me olemme panneet toivomme, että hän vielä vastakin pelastaa,</p>	<p>10. Joka meitä niin suuresta kuolemasta päästi ja päästää; ja me turvaamme hänen päällensä, että hän tästedeskin meitä päästää,</p>	<p>1:10 Joca meitä sencaltaisesta päästi/ ja wielä jocapäiwä päästä/ ja me turwamma hänen päällens/ että hän tästedeskin meitä aina päästä/</p>
<p>1:11 kun tekin autatte meitä rukouksillanne, että monesta suusta meidän tähtemme kohoaisi runsas kiitos siitä armosta, joka on osaksemme tullut.</p>	<p>11. Ynnä myös teidän rukoustenne avulla meidän edestämme, että meidän tähtemme, siitä lahjasta, joka meille annettu on, pitäis monelta ihmiseltä kiitos tehtämän.</p>	<p>1:11 Teidän rucouxenne cautta meidän edestäm/ että meidän tähtemme/ sijtä lahjasta/ cuin meille annettu on/ pidäis monelda ihmiseldä suuri kijos tapahduman.</p>

<p>1:12 Sillä meidän kerskauksemme on tämä: meidän omantuntomme todistus siitä, että me maailmassa ja varsinkin teidän luonanne olemme vaeltaneet Jumalan pyhydessä ja puhtaudessa, emme lihallisessa viisaudessa, vaan Jumalan armossa.</p>	<p>12. Sillä se on meidän kerskauksemme, nimittäin meidän omantuntomme todistus, että me yksinkertaisuudessa ja Jumalan vakuudessa, ei lihallisessa viisaudessa, vaan Jumalan armossa olemme maailmassa vaeltaneet, mutta enimmästi teidän tykönänne.</p>	<p>1:12 Sillä se on meidän kerscauxem/ nimittäin/ meidän omantundom todistus/ että me yxikertaisudes/ ja Jumalan wacuudes/ ei lihallises wijsaudes/ waan Jumalan Armos olemma mailmas elänet/ mutta enimmäst teidän tykönän.</p>
<p>1:13 Sillä eihän siinä, mitä teille kirjoitamme, ole muuta, kuin mikä siinä on luettavana ja minkä te myös ymmärrätte; ja minä toivon teidän loppuun asti ymmärtävän</p>	<p>13. Sillä emmepä me muuta teille kirjoita, vaan sitä, mitä te luette eli myös tiedätte; mutta minä toivon, että te myös loppuun asti tiedätte.</p>	<p>1:13 Sillä embä me muuta teille kirjoita/ waan sitä cuin te luetta/ ja jo ennen tiesittä. Mutta minä toiwon/ että te meidän nijn löydätte/ haman loppun asti/</p>
<p>1:14 - niinkuin meitä osaksi myös olette oppineet ymmärtämään - että me olemme teidän kerskauksenne, samoin kuin tekin meidän, Herramme Jeesuksen päivänä.</p>	<p>14. Niinkuin te puolittain meidät tietäneet olette, että me olemme teidän kerskaamisenne, niinkuin tekin meidän kerskauksemme Herran Jeesuksen päivänä olette.</p>	<p>nijn cuin te puolittain meidän löynnetkin oletta. 1:14 Sillä me olemma teidän kerscamisenne/ nijn cuin tekin meidän kerscauxem HERran Jesuxen päiwänä oletta.</p>
<p>1:15 Ja tässä luottamuksessa minä aion ensin tulla teidän tykönne, että saisitte vielä toisenkin todistuksen minun suosiostani,</p>	<p>15. Ja senkaltaisella uskalluksella tahdoin minä ennen tulla teidän tykönne, että te toisen kerran olisitte saaneet minulta jonkun hyvän työn,</p>	<p>1:15 Ja sencaltaisella uscalluxella/ tahdoin minä ennen tulla teidän tygön/ että te toisengin kerran saisitta minulda jongun hyvän työn/</p>
<p>1:16 ja sitten teidän kauttanne matkustaa Makedoniaan, ja taas Makedoniasta palata teidän tykönne ja teidän varustamananne matkata Juudeaan.</p>	<p>16. Ja minä olisin vaeltanut teidän kauttanne Makedoniaan, ja Makedoniasta teidän tykönne takaperin tullut, ja niin teiltä Juudeaan johdatetuksi.</p>	<p>1:16 Ja minä waellaisin teidän cauttan Makedoniaan/ ja Makedoniast teidän tygön tacaperin tulisin/ ja nijn teildä Judeaan johdatettaisin.</p>
<p>1:17 Kun minulla siis oli tämä aikomus, en kaiketi ole menetellyt kevytmielisesti? Vai päätänkö lihan mukaan, minkä päätän, niin että puheeni on sekä "on, on", että "ei, ei"?</p>	<p>17. Koska minä tätä ajattelin, lienenkö minä sen tehnyt hempeydestä? Eli ovatko minun aivoitukseni, joita minä aion, lihalliset? että minun tykönäni olis niin, niin, ja ei, ei.</p>	<p>1:17 Cosca minä tätä ajattelin/ lienengö minä sen tehnyt hembeydestä? Eli owatco minun aiwoituxeni lihalliset? Ei nijn/ waan minun tykönäni on Nijn/ Nijn: ja Ei/ on Ei.</p>
<p>1:18 Mutta Jumala sen takaa, että puheemme teille ei ole "on" ja "ei."</p>	<p>18. Mutta Jumala on vakaa, ettei meidän puheemme ole teille niin ja ei ollut.</p>	<p>1:18 Mutta Jumala on waca/ ettei meidän puhem ole teille Nijn ja Ei ollut.</p>

1:19 Sillä Jumalan Poika, Kristus Jeesus, jota me, minä ja Silvanus ja Timoteus, olemme teidän keskellänne saarnanneet, ei tullut ollakseen "on" ja "ei", vaan hänessä tuli "on."	19. Sillä Jumalan Poika, Jesus Kristus, joka teidän seassanne meiltä saarnattu on, nimittäin minulta ja Silvanukselta ja Timoteukselta, ei ollut niin ja ei, vaan oli hänessä niin.	1:19 Sillä Jumalan Poica Jesus Christus/ joca teidän seasan meildä saarnattu on/ nimittäin/ minulda ja Silwanuxelda ja Timotheuxelda ei ollut Nijn ja Ei/ waan oli hänesä Nijn.
1:20 Sillä niin monta kuin Jumalan lupausta on, kaikki ne ovat hänessä "on"; sentähden tulee hänen kauttaan myös niiden "amen", Jumalalle kunniaksi meidän kauttamme.	20. Sillä kaikki Jumalan lupaukset ovat niin hänessä ja ovat amen hänessä, Jumalan kunniaksi meidän kauttamme.	1:20 Sillä caicki Jumalan lupauxet owat Nijn hänesä/ ja owat Amen hänesä/ Jumalan kijtoxexi meidän cauttam.
1:21 Mutta se, joka lujittaa meidät yhdessä teidän kanssanne Kristukseen ja joka on voidellut meidät, on Jumala,	21. Mutta Jumala on se, joka meitä teidän kanssanne Kristuksessa vahvistaa, ja on meitä voidellut,	1:21 Mutta Jumala on se/ joca meitä teidän cansan Christuxes wahwista/ ja on meitä woidellut.
1:22 joka myös on painanut meihin sinettinsä ja antanut Hengen vakuudeksi meidän sydämiimme.	22. Joka myös on meitä lukinnut, ja antoi Hengen pantiksi meidän sydämiimme.	1:22 Ja lukinnut/ ja andoi Hengen pandixi meidän sydämihim.
1:23 Mutta minä kutsun Jumalan sieluni todistajaksi, että minä teitä säästääkseni en vielä tullut Korinttoon;	23. Mutta minä ruokoilen Jumalaa todistajaksi sieluni päälle, että minä olen säästännyt teitä, etten minä vielä ole Korinttoon tullut.	1:23 Mutta minä otan Jumalan todistajaxi sieluni päälle/ että minä olen säästännyt teitä/ sijnä/ etten minä wielä ole Corinthijn tullut.
1:24 ei niin, että tahdomme vallita teidän uskoanne, vaan me yhdessä autamme teitä teidän iloonne; sillä uskossa te olette lujat.	24. Ei niin, että me hallitsisimme teidän uskoanne, vaan me olemme auttajat teidän iloonne, sillä te seisotte uskossa.	1:24 Ei nijn/ että me hallidzisimma teidän uscoan/ waan me olemma auttajat teidän ilohon: sillä te pysytte uscosa.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Olin nimittäin mielessäni päättänyt, etten tullessani teidän tykönnne taas toisi murhetta mukani.	1. Mutta sitä minä olen itselläni aikonut, etten minä taas murheella teidän tykönnne tulisi.	2:1 Mutta sitä minä olen idzelläni aicoanut/ etten minä taas murhella teidän tygön tulis:
2:2 Sillä jos minä saatan teidät murheellisiksi, niin eihän minua voi saada iloiseksi kukaan muu kuin se, jonka minä olen murheelliseksi saattanut.	2. Sillä jos minä teidät murheeseen saatan, kukas minua ilahuttaa, vaan se, joka minulta on murheelliseksi tehty?	2:2 Sillä jos minä teidän murhesen saatan/ cucasta minua ilahutta/ waan se joca minulda on murhellisexi tehty.

2:3 Ja juuri sen minä kirjoitin sitä varten, etten tullessani saisi murhetta niistä, joista minun piti saada iloa, koska minulla on teihin kaikkiin se luottamus, että minun iloni on kaikkien teidän ilonne.	3. Ja sen minä olen teille kirjoittanut, etten minä tultuani saisi niistä murhetta, joista minun tulis iloa saada; sillä minulla on senkaltainen uskallus kaikkein teidän tyköne, että minun iloni kaikkein teidän ilonne on.	2:3 Ja sen minä olen teille kirjoittanut/ etten minä tultuani saisi niistä murhetta/ joista minun tulis iloa saada: sillä minulla on senkaltainen uskallus kaikkein teidän tyköne/ että minun ilon kaikkein teidän ilon on.
2:4 Sillä suuressa sydämen ahdistuksessa ja hädässä minä kirjoitin teille monin kyynelin, en sitä varten, että te murheellisiksi tulisitte, vaan että tuntisitte sen erinomaisen rakkauden, joka minulla on teihin.	4. Sillä minä kirjoitin teille suuressa vaivassa ja sydämen kivussa, monilla kyyneleillä, ei, että teidän pitäisi murehtiman, vaan että te ymmärtäisitte sen erinomaisen rakkauden, joka minulla on teidän kohtanne.	2:4 Sillä minä kirjoitin teille suuressa vaikeassa ja sydämen kivussa/ ja monilla kyyneleillä/ ei että teidän pitäisi murehtiman/ vaan että te ymmärtäisitte sen erinomaisen rakkauden/ kuin minulla on teidän kohtanne.
2:5 Mutta jos eräs on tuottanut murhetta, ei hän ole tuottanut murhetta minulle, vaan teille kaikille, jossakin määrin, etten liikaa sanoisi.	5. Jos joku on murheen matkaan saattanut, ei hän ole minua murheelliseksi saattanut, vaan puolittain, etten minä teitä kaikkia rasittaisi.	2:5 Jos joku on murheen matkaan saattanut/ ei hän ole minua murheelliseksi saattanut/ vaan puolittain/ etten minä teitä kaikkia rasittaisi.
2:6 Semmoiselle riittää se rangaistus, minkä hän useimmilta on saanut;	6. Mutta kyllä siinä on, että se monelta niin rangaistu on:	2:6 Mutta kyllä siinä on/ että se monelta niin rangaistu on.
2:7 niin että teidän päinvastoin ennemmin tulee antaa anteeksi ja lohduttaa, ettei hän ehkä menehtyisi liian suureen murheeseen.	7. Että te tästedes sitä enemmän häntä armahtaisitte ja lohduttaisitte, ettei hän uppoisi ylönpalattisessa murheessa.	2:7 Että te tästedes sitä enemmän häntä armahtaisitte/ ja lohduttaisitte/ ettei hän uppoisi ylönpalattisessa murheessa.
2:8 Sentähden minä kehoitan teitä, että päätätte ruveta osoittamaan rakkautta häntä kohtaan;	8. Sentähden neuvon minä teitä, että te hänen kohtansa rakkautta osoittaisitte;	2:8 Sentähden neuvon minä teitä/ että te hänen kohtansa rakkautta osoittaisitte:
2:9 sillä sitä varten minä kirjoitinkin, että saisin nähdä, kuinka te kestätte koetuksen, oletteko kaikessa kuuliaiset.	9. Sillä sentähden minä myös olen kirjoittanut, koetellakseni teitä, jos te olette kaikkiin kuuliaiset,	2:9 Sillä sentähden minä myös olen teidän tyköne kirjoittanut/ koetellakseni teitä/ jos te olette kaikkein kuuliaiset.
2:10 Mutta kenelle te jotakin anteeksi annatte, sille minäkin; sillä mitä minä olen anteeksi antanut - jos minulla on ollut jotakin anteeksiannettavaa - sen olen anteeksi antanut teidän tähtenne Kristuksen kasvojen edessä,	10. Mutta joille te jotakin anteeksi annatte, sen minä myös anteeksi annan; sillä jolle minä jotakin anteeksi annoin, sen minä anteeksi annoin teidän tähtenne Kristuksen puolesta,	2:10 Mutta joille te jotakin anteeksi annatte/ sen minä myös anteeksi annan: sillä jolla taas minä jotakin anteeksi annoin/ sen minä anteeksi annan teidän tähtenne/ Christuksen puolesta.

2:11 ettei saatana pääsisi meistä voitolle; sillä hänen juonensa eivät ole meille tuntemattomat.	ettemme saatanalta voitetuksi tulisi; 11. Sillä eipä meiltä ole salattu, mitä hänen mielessänsä on.	2:11 Ettei Perkele sais tahtons täyttä meidän päällem: sillä eipä meidän ole salattu/ mitä hänen mielessänsä on.
2:12 Tultuani Trooaaseen julistamaan Kristuksen evankeliumia avautui minulle ovi työhön Herrassa,	12. Mutta kuin minä tulin Troadaan Kristuksen evankeliumia saarnaamaan, ja minulle avattiin ovi Herrassa,	2:12 MUtta cuin minä tulin Troadaan Christuxen Evangeliumita saarnaman/ ja minulle awattin owi HERrasa/
2:13 mutta minä en saanut lepoa hengessäni, kun en tavannut Tiitusta, veljeäni. Sentähden sanoin heille jäähyväiset ja lähdin Makedoniaan.	niin ei minulla ollut yhtään lepoa hengessäni, etten minä Titusta minun veljeäni löytänyt. 13. Mutta kuin minä olin heidän hyvästi jättänyt, menin minä sieltä Makedoniaan.	2:13 Nijn ei minulla ollut yhtän lepo hengesäni/ etten minä Titust minun weljeni löynnyt/ sentähden minä eroitin siellä idzeni/ ja menin Makedoniaan.
2:14 Mutta kiitos olkoon Jumalan, joka aina kuljettaa meitä voitossa Kristuksessa ja meidän kauttamme joka paikassa tuo ilmi hänen tuntemisensa tuoksun!	14. Mutta kiitetty olkoon Jumala, joka aina antaa meille voiton Kristuksessa, ja julistaa joka paikassa hänen tuntemisensa hajun meidän kauttamme!	2:14 Mutta kijtetty olcon Jumala/ joka aina anda meille woiton Christuxes/ ja julista jocapaicas hänen tundemisens hajun meidän cauttam:
2:15 Sillä me olemme Kristuksen tuoksu Jumalalle sekä pelastuvien että kadotukseen joutuvien joukossa:	15. Sillä me olemme Jumalalle yksi hyvä haju Kristuksessa, sekä niiden seassa, jotka autuaaksi tulevat, että myös niiden seassa, jotka hukkuvat;	2:15 Sillä me olemma Jumalalle yxi hywä haju Christuxes/ sekä nijden seas jotca autuaxi tulewat/ että myös nijden seas jotca huckuwat.
2:16 näille tosin kuoleman haju kuolemaksi, mutta noille elämän tuoksu elämäksi. Ja kuka on tällaiseen kelvollinen?	16. Näille tosin surman haju kuolemaksi, mutta toisille elämän haju elämäksi: ja kuka on nyt tähän kelvollinen?	2:16 Näille yxi surman haju cuolemaxi/ mutta toisille elämän haju elämäxi. 2:17 Ja cuca nyt tähän kelwollinen?
2:17 Sillä me emme ole niinkuin nuo monet, jotka myyskentelevät Jumalan sanaa; vaan puhtaasta mielestä, niinkuin Jumalan vaikutuksesta, Jumalan edessä, me Kristuksessa puhumme.	17. Sillä emmepä me ole senkaltaiset kuin muutamat, jotka Jumalan sanaa myyskentelevät; vaan vakuudesta ja niinkuin Jumalasta me puhumme Jumalan kasvoin edessä, Kristuksessa.	Sillä embä me ole sencaltaiset cuin muutamat/ jotca Jumalan sana myyskendelewät/ waan puhtaudesta/ ja nijncuin Jumalasta/ me puhumma Jumalan caswon edes Christuxes.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .
3:1 Alammeko taas suositella itseämme? Vai tarvinnemmeko, niinkuin muutamat, suosituskirjeitä teille tai teiltä?	1. Rupeemmeko me siis itsiämme taas kehumään? eli tarvitsemmeko me, niinkuin muutamat, kiitoskirjaa teidän tyköne, eli kiitoskirjaa teiltä?	3:1 RUpemmaco me sijs idziämme taas kehuman? Eli tarwidzemmaco me/ nijncuin muutamat/ kijtoskirja teidän tygönne/ eli kijtoskirja teildä?

3:2 Te itse olette meidän kirjeemme, joka on sydämeemme kirjoitettu ja jonka kaikki ihmiset tuntevat ja lukevat.	2. Te olette meidän kirjamme, meidän sydämiimme kirjoitetut, joka kaikilta ihmisiltä tunnetaan ja luetaan.	3:2 Te olette meidän kirjam meidän sydämihimme kirjoitetut/ joca caikilda ihmisildä tutan ja luetan:
3:3 Sillä ilmeistä on, että te olette Kristuksen kirje, meidän palvelustyöllämme kirjoitettu, ei musteella, vaan elävän Jumalan Hengellä, ei kivitaluihin, vaan sydämen lihatauluihin.	3. Ja te olette ilmoitetut, että te Kristuksen lähetyskirja olette, meidän palveluksemme kautta valmistettu, ei pläkillä kirjoitettu, vaan elävän Jumalan hengellä, ei kivisiin tauluihin, vaan lihallisiin sydämen tauluihin.	3:3 Joille te olette ilmoitetut/ että te Christuxen lähetyskirja olette/ saarnawiran cautta walmistettu/ ei Pläkillä kirjoitetut/ waan elävän Jumalan Hengellä/ ei kiwisijn tauluihin/ waan lihallisijn sydämen tauluihin.
3:4 Tällöinen luottamus meillä on Kristuksen kautta Jumalaan;	4. Mutta senkaltainen uskallus on meillä Kristuksen kautta Jumalan puoleen.	3:4 Mutta sencaltainen uscallus on meillä Christuxen cautta Jumalan puoleen:
3:5 ei niin, että meillä itsellämme olisi kykyä ajatella jotakin, ikäänkuin se tulisi meistä itsestämme, vaan se kyky, mikä meillä on, on Jumalasta,	5. Ei niin, että me olemme itse meistä soveliaat jotakin ajattelemaan, niinkuin itse meistä, vaan jos me olemme johonkuhun soveliaat, niin on se Jumalalta,	3:5 Ei nijn/ että me olemme idze meistä soweliat jotakin ajatteleman/ nijncuin idze meistä/ waan jos me olemme johongun soweliat/ nijn on se Jumalalda.
3:6 joka myös on tehnyt meidät kykeneviksi olemaan uuden liiton palvelijoita, ei kirjaimen, vaan Hengen; sillä kirjain kuolettaa, mutta Henki tekee eläväksi.	6. Joka meitä soveliaiksi tehnyt on Uuden Testamentin virkaa pitämään, ei puustavin, vaan Hengen; sillä puustavi kuolettaa, vaan Henki tekee eläväksi.	3:6 Joca meitä soweliami tehnyt on uden Testamendin wirca pitämän/ ei bookstawin/ waan Hengen: sillä bookstawi cuoletta/ waan Hengi teke eläväxi.
3:7 Mutta jos jo kuoleman virka, joka oli kirjaimin kaiverrettu kiviin, ilmestyi kirkkaudessa, niin etteivät Israelin lapset kärsineet katsella Mooseksen kasvoja hänen kasvojensa kirkkauden tähden, joka kuitenkin oli katoavaista,	7. Mutta jos sillä viralla, joka puustavin kautta kuolettaa ja kiviin kuvattu oli, oli senkaltainen kirkkaus, niin ettei Israelin lapset taitaneet katsoa Moseksen kasvoihin, hänen kasvoinsa kirkkauden tähden, joka kuitenkin katoaa:	3:7 Mutta jos sillä wirgalla joca bookstawin cautta cuoletta ja kiwihin cuwattu oli/ oli sencaltainen kirckaus/ nijn ettei Israelin lapset tainnet cadzoa Mosexen caswoihin/ hänen caswoins kirckauden tähden/ joca cuitengin cato.
3:8 kuinka paljoa enemmän onkaan Hengen virka oleva kirkkaudessa!	8. Miksi ei siis paljoa enemmän sillä viralla, joka hengen antaa, pitäisi kirkkaus oleman?	3:8 Mixei sijs paljo enämmin sillä wirgalla/ joca Hengen anda/ pitäis kirckaus oleman?
3:9 Sillä jos kadotustuomion virka jo oli kirkkautta, niin on vanhurskauden virka vielä paljoa runsaammassa määrin kirkkautta.	9. Sillä, jos viralla, joka kadotuksesta saarnaa, kirkkaus oli, paljoa enemmän sillä viralla, joka vanhurskaudesta saarnaa, on ylönpalttinen kirkkaus;	3:9 Sillä/ jos wirgalla/ joca cadotuxest saarna/ kirckaus oli/ paljo enämmin sillä wirgalla joca wanhurscaudest saarna/ on ylönpaldinen kirckaus.

3:10 Sillä se, millä ennen oli kirkkaus, on tämän rinnalla kirkkautta vailla, tämän ylenpalttisen kirkkauden tähden.	10. Sillä se toinen, joka kirkastettu oli, ei ole ensinkään kirkkaudeksi luettava, sen ylönpalttisen kirkkauden suhteen.	3:10 Sillä se toinen joca kirkastettu oli/ ei ole ensingän kirckaudexi luettapa/ sen ylönpaldisen kirckauden suhten.
3:11 Jos sillä, mikä on katoavaista, oli kirkkaus, niin vielä paljoa enemmän on sillä, mikä on pysyväistä, oleva kirkkautta.	11. Sillä jos sillä oli kirkkaus, joka katoa, paljoa enemmän on sillä kirkkaus, joka pysyy.	3:11 Sentähden jos sillä oli kirckaus/ joca cato/ paljo enämmin on sillä kirckaus/ joca pysy.
3:12 Koska meillä siis on tämmöinen toivo, niin me olemme aivan rohkeat	12. Että meillä siis senkaltainen toivo on, niin me puhumme rohkiasti,	3:12 Että meillä sencaltainen toiwon on/ nijn me puhumme rohkiast/
3:13 emmekä tee niinkuin Mooses, joka pani peitteen kasvoillensa, etteivät Israelin lapset näkisi sen loppua, mikä on katoavaista.	13. Ja emme tee niinkuin Moses, joka kasvoillensa peitteen pani, ettei Israelin lapset taitaneet sen loppua katsoa, joka katoa.	3:13 Ja en me tee nijncuin Moses joca caswoillens peitten pani/ ettei Israelin lapset tainnet sen loppua cadzo joca cato/
3:14 Mutta heidän mielensä paatuivat, sillä vielä tänäkin päivänä sama peite, vanhan liiton kirjoituksia luettaessa, pysyy poisottamatta, sillä vasta Kristuksessa se katoaa.	14. Vaan heidän taitonsa olivat paatuneet. Sillä tähän päivään asti, kuin vanhaa Testamenttia luetaan, pysyy se peite ottamatta pois, joka Kristuksessa lakkaa.	3:14 Waan heidän taitons oli paadutettu. Sillä haman tähän päiwän asti/ pysy se peite ottamata/ cosca wanha Testamentiä luetan/ joca Christuxes lacka.
3:15 Vielä tänäkin päivänä, kun Moosesta luetaan, on peite heidän sydämensä päällä;	15. Mutta tähän päivään asti, kuin Mosesta luetaan, riippuu se peite heidän sydämensä edessä.	3:15 Mutta haman tähän päiwän asti/ cosca Mosest luetan/ rippu se peite heidän sydämens edesä.
3:16 mutta kun heidän sydämensä kääntyy Herran tykö, otetaan peite pois.	16. Mutta kuin he palajavat Herran puoleen, niin peite otetaan pois.	3:16 Mutta cosca he palajawat HERran puoleen/ nijn peite poisotetan:
3:17 Sillä Herra on Henki, ja missä Herran Henki on, siinä on vapaus.	17. Sillä Herra on Henki; mutta kussa Herran Henki on, siinä on vapaus.	3:17 Sillä HERra on Hengi. 3:18 Mutta cusa HERran Hengi on/ sijnä on wapaus.
3:18 Mutta me kaikki, jotka peittämättömin kasvoin katselemme Herran kirkkautta kuin kuvastimesta, muutamme saman kuvan kaltaisiksi kirkkaudesta kirkkauteen, niinkuin muuttaa Herra, joka on Henki.	18. Mutta me kaikki avoimilla kasvoilla Herran kirkkautta katselemme, niinkuin peilissä, ja me muutetaan siihen kuvaan kirkkaudesta niin kirkkauteen niinkuin Herran Hengestä.	Mutta me cadzelemma HERran kirckautta/ nijncuin Speillisä/ awoimella caswolla/ ja me muutetan siehen cuwaan/ kirckaudesta nijn kirckauten/ nijncuin HERran Hengestä.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .

<p>4:1 Sentähden, kun meillä on tämä virka sen laupeuden mukaan, joka on osaksemme tullut, me emme lannistu,</p>	<p>1. Sentähden, että meillä senkaltainen virka on, sen jälkeen kuin armo meidän kohtaamme tapahtunut on, niin emme suutu,</p>	<p>4:1 Että sijs meillä sencaltainen wirca on/ sen jälkeen cuin Armo meidän cohtam tapahtunut on/ nijn en me wäsy/</p>
<p>4:2 vaan olemme hyljänneet kaikki häpeälliset salatiet, niin ettemme vaella kavaluudessa emmekä väärennä Jumalan sanaa, vaan julkituomalla totuuden me suositamme itseämme jokaisen ihmisen omalletunnolle Jumalan edessä.</p>	<p>2. Vaan vältämme salaiset häpiät ja emme vaella kavaluudella, emmekä petoksella Jumalan sanaa turmele, vaan me ilmoitamme totuuden ja meitämme julkisesti kaikkein ihmisten omaatuntoa kohtaan Jumalan edessä osoitamme.</p>	<p>4:2 Waan wäldämme ne salaisetkin häpiät/ ja emme waella cawaludella/ engä petoxella Jumalan sana pitele/ vaan me ilmoitamme totuden/ ja meitäm julkisest caickein ihmisten omatundo cohtan Jumalan edes osotamme.</p>
<p>4:3 Mutta jos meidän evankeliumimme on peitossa, niin se peite on niissä, jotka kadotukseen joutuvat,</p>	<p>3. Jos nyt meidän evankeliumimme on peitetty, niin se on niille peitetty, jotka kadotetaan,</p>	<p>4:3 Jos nyt meidän Evangeliumim on peitetty/ nijn se on nijlle peitetty jotca cadotetan</p>
<p>4:4 niissä uskottomissa, joiden mielet tämän maailman jumala on niin sokaissut, ettei heille loista valkeus, joka lähtee Kristuksen kirkkauden evankeliumista, hänen, joka on Jumalan kuva.</p>	<p>4. Joissa tämän maailman jumala on uskottomain taidot soaissut, ettei evenkeliumin paiste heille pitäisi Kristuksen kirkkaudesta valistaman, joka on Jumalan kuva.</p>	<p>4:4 Joisa tämän mailman Jumala/ on uscomattomitten taidot sowaisnut/ ettei Evangeliumin paiste heille pidäis Christuxen kirkkaudesta walgistaman/ joca on Jumalan cuwa.</p>
<p>4:5 Sillä me emme julista itseämme, vaan Kristusta Jeesusta, että hän on Herra ja me teidän palvelijanne Jeesuksen tähden.</p>	<p>5. Sillä emme itse meistämme saarnaa, vaan Kristuksesta Jesuksesta, että hän on Herra; mutta me olemme teidän palvelianne Jesuksen tähden.</p>	<p>4:5 Sillä en me idze meistämme saarna/ vaan Christuxest Jesuxest/ että hän on HERra: mutta teidän palwelianna olemma me Jesuxen tähden:</p>
<p>4:6 Sillä Jumala, joka sanoi: "Loistakoon valkeus pimeydestä", on se, joka loisti sydämiimme, että Jumalan kirkkauden tunteminen, sen kirkkauden, joka loistaa Kristuksen kasvoissa, levittäisi valoansa.</p>	<p>6. Että Jumala, joka käski valkeuden pimeydestä paistaa, se paisti tunnon valkeuden meidän sydämissämme Jumalan kirkkaudesta Jesuksen Kristuksen kasvoissa.</p>	<p>4:6 Sillä Jumala/ joca käski walkiuden pimeydestä paista/ on kirckan walkeuden meidän sydämihim andanut/ että meidän cauttam se walkeus paistais/ cuin Jumalan kirckauden tundemisesta tule/ Jesuxen Christuxen caswoisa.</p>
<p>4:7 Mutta tämä aarre on meillä saviastioissa, että tuo suunnattoman suuri voima olisi Jumalan eikä näyttäisi tulevan meistä.</p>	<p>7. Mutta meillä on tämä tavara savisissa astioissa, että se ylönpalttinen voima pitää oleman Jumalalta ja ei meistä.</p>	<p>4:7 Mutta meillä on sencaltainen tawara sawisis astiois/ että se ylönpaldinen voima pitä Jumalalda ja ei meistä oleman.</p>

4:8 Me olemme kaikin tavoin ahdingossa, mutta emme umpikujassa, neuvottomat, mutta emme toivottomat,	8. Meillä on joka paikassa ahdistus, mutta emme sitä sure: meillä on pakko, mutta emme epäile.	4:8 Meillä on joca paicas ahdistus/ mutta en me sitä sure: meillä on pakko/ mutta en me epäile.
4:9 vainotut, mutta emme hyljätyt, maahan kukistetut, mutta emme tuhotut.	9. Me kärsimme vainoa, mutta ei meitä anneta ylön; me painetaan alas, mutta emme huku.	4:9 Me kärsimme waino/ mutta ei meitä ylönannetta: me alaspainetan/ mutta en me hucu.
4:10 Me kuljemme, aina kantaen Jeesuksen kuolemaa ruumiissamme, että Jeesuksen elämäkin tulisi meidän ruumiissamme näkyviin.	10. Me viemme ympäri aina Herran Jeesuksen kuoleman meidän ruumiissamme, että Herran Jeesuksen elämäkin meidän ruumiissamme ilmoitettaisiin.	4:10 Me ymbärinswiemmä aina HERran Jesuxen cuoleman meidän ruumisam/ että HERran Jesuxen elämäkin meidän ruumisam ilmoitettaisiin.
4:11 Sillä me, jotka elämme, olemme alati annetut kuolemaan Jeesuksen tähden, että Jeesuksen elämäkin tulisi kuolevaisessa lihassamme näkyviin.	11. Sillä me, jotka elämme, annetaan ylön aina kuolemaan Jeesuksen tähden, että Jeesuksen elämäkin meidän kuolevaisessa lihassamme ilmoitettaisiin.	4:11 Sillä me/ jotca elämme/ ylönannetan aina cuolemaan/ Jesuxen tähden/ että Jesuxengin elämä meidän cuolewaises lihasam ilmoitettaisiin.
4:12 Niinpä siis kuolema tekee työtään meissä, mutta elämä teissä.	12. Sentähden on kuolema meissä voimallinen, mutta teissä elämä.	4:12 Sentähden on cuolema meisä woimallinen/ mutta teisä elämä.
4:13 Mutta koska meillä on sama uskon Henki, niinkuin kirjoitettu on: "Minä uskon, sentähden minä puhun", niin mekin uskomme, ja sentähden me myös puhumme,	13. Mutta että meillä on yksi uskon henki, niinkuin kirjoitettu on: minä uskoin, sentähden minä puhuin; niin me myös uskomme, ja sentähden me myös puhumme,	4:13 Mutta että meillä on yxi uscon Hengi/ (nijncuin kirjoitettu on: Minä uscon/ sentähden minä puhun.) Nijn me myös uscomma/ ja sentähden myös puhumma/
4:14 tietäen, että hän, joka herätti Herran Jeesuksen, on herättävä meidätkin Jeesuksen kanssa ja asettava esiin yhdessä teidän kanssanne.	14. Ja tiedämme sen, että joka Herran Jeesuksen herätti, hän meidätkin Jeesuksen kautta herättää ja asettaa meitä teidän kanssanne.	4:14 Ja tiedämme sen joca HERran Jesuxen herätti/ että hän meidängin Jesuxen cautta herättä/ ja asetta meitä teidän secaan.
4:15 Sillä kaikki tapahtuu teidän tähtenne, että aina enenevä armo yhä useampien kautta saisi aikaan yhä runsaampaa kiitosta Jumalan kunniaksi.	15. Sillä kaikki teidän tähtenne tapahtuu, että se ylönpalttinen armo monen kiitoksen kautta runsaasti Jumalan ylistykseksi tulis.	4:15 Sillä caicki teidän tähtenne tapahtu/ että se ylönpaldinen Armo/ monein kijtoxen cautta runsast Jumalan ylistyxexi tulis.
4:16 Sentähden me emme lannistu; vaan vaikka ulkonainen ihmismme menehtyykin, niin sisällinen kuitenkin päivä päivältä uudistuu.	16. Sentähden emme väsy; sillä vaikka meidän ulkonainen ihminen turmellaan, niin sisällinen kuitenkin päivä päivältä uudistetaan;	4:16 Embä me sijs wäsy/ waicka meidän ulconainen ihminen turmellan/ nijn sisällinen cuitengin päiwä päiwäldä udistetan:

4:17 Sillä tämä hetkisen kestävä ja kevyt ahdistuksemme tuottaa meille iankaikkisen ja määrättömän kirkkauden, ylenpalttisesti,	17. Sillä meidän vaivamme, joka ajallinen ja keviä on, saattaa meille ijankaikkisen ja määrättömän kunnian:	4:17 Sillä meidän waiwam (joca ajallinen ja kewiä on) saatta ijancaikkisen ja määrättömän cunnian:
4:18 meille, jotka emme katso näkyväisiä, vaan näkymättömiä; sillä näkyväiset ovat ajallisia, mutta näkymättömät iankaikkisia.	18. Jotka emme näkyväisiä katso, vaan näkymättömiä; sillä näkyväiset ovat ajalliset, mutta näkymättömät ijankaikkiset.	4:18 Meille jotca emme näkyväisiä cadzo/ waan näkymättömiä: sillä näkyväiset owat ajalliset/ mutta näkymättömät ijancaikkiset.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu .
5:1 Sillä me tiedämme, että vaikka tämä meidän maallinen majamme hajotetaankin maahan, meillä on asumus Jumalalta, iankaikkinen maja taivaissa, joka ei ole käsin tehty.	1. Sillä me tiedämme, että jos tämän majan meidän maallinen huone puretaan, meillä olevan rakennuksen Jumalalta, huoneen, ei käsillä tehdyn, joka on ijankaikkinen taivaissa;	5:1 MUtta me tiedämme/ että jos tämän majan mailmallinen huone purjetan/ meillem olewan rakennuxen Jumalalda raketun/ huonen/ ei käsillä tehdyn/ joca on ijancaikkinen Taiwahisa.
5:2 Sentähden me huokaammekin ikävöiden, että saisimme pukeutua taivaalliseen majaamme,	2. Jota me myös huokaamme, ikävöiden, että me meidän majallamme, joka taivaasta on, puetetuksi tulisimme,	5:2 Jota me myös huocamma/ meidän majam/ joca Taiwasta on/ ja ikävöidzemmä/ että me sillä puetuxi tulisimma:
5:3 sillä kun me kerran olemme siihen pukeutuneet, ei meitä enää havaita alastomiksi.	3. Jos me muutoin puetettuna, ja ei alasti löydettäisiin.	5:3 Jos me muutoin puetettuna/ ja ei alasti löytäisi.
5:4 Sillä me, jotka olemme tässä majassa, huokaamme raskautettuina, koska emme tahdo riisuutua, vaan pukeutua, että elämä nielisi sen, mikä on kuolevaista.	4. Sillä me, jotka tässä majassa olemme, huokaamme, että me rasitetut olemme, jossa emme tahdo riisuttuna, vaan puetettuna olla, että se kuolevainen elämältä nieltäisiin.	5:4 Sentähden nijncauwan cuin me täsä ajallises majas olemma/ nijn me huocamma ja olemma rasitetut/ etten me tahdo rijsuttuna/ waan puetettuna olla/ että se cuolewainen elämästä nieltäisin.
5:5 Mutta se, joka on valmistanut meidät juuri tähän, on Jumala, joka on antanut meille Hengen vakuudeksi.	5. Mutta joka meitä siihen valmistaa, se on Jumala, joka myös Hengen on meille pantiksi antanut.	5:5 Mutta joca meitä siihen walmista/ se on Jumala/ joca hengen on meille pandixi andanut.
5:6 Sentähden me aina olemme turvallisella mielellä ja tiedämme, että, niin kauan kuin olemme kotona tässä ruumiissamme, me olemme poissa Herrasta;	6. Niin me olemme sentähden aina hyvässä turvassa ja tiedämme, että niinkauvan kuin me ruumiissa asumme, niin me olemme kaukana Herrasta.	5:6 Nijn me olemma sentähden aina hywäs turwas/ ja tiedämme/ että nijncauwan cuin me ruumisa asumma/ nijn me olemma oudot HERRasa:

5:7 sillä me vaellamme uskossa emmekä näkemisessä.	7. (Sillä me vaellamme uskossa ja emme katsomisessa.)	5:7 Sillä me waellamma uscosa/ ja en cadzomises.
5:8 Mutta me olemme turvallisella mielellä ja haluaisimme mieluummin muuttaa pois ruumiista ja päästä kotiin Herran tykö.	8. Mutta meillä on turva, ja paljo halaamme enemmän olla kaukana pois ruumiista ja mennä asumaan Herran tykö.	5:8 Mutta meillä on turwa/ ja paljo halamma enemmän olla pois ruumista/ ja olla cotona HERran tykönä.
5:9 Sentähden me, olimmepa kotona tai olimmepa poissa, ahkeroitsemme olla hänelle mieliksi.	9. Sentähden, joko me kotona olemme eli ulkona vaellamme, niin me ahkeroitsemme siitä, että me hänelle kelpaisimme.	5:9 Sentähden waicka me cotona olemma/ eli ulcona waellamma/ nijn me ahkeroidzemma/ että me hänelle kelpaisim.
5:10 Sillä kaikkien meidän pitää ilmestymän Kristuksen tuomioistuimen eteen, että kukin saisi sen mukaan, kuin hän ruumiissa ollessaan on tehnyt, joko hyvää tai pahaa.	10. Sillä meidän kaikkein pitää ilmestymän Kristuksen tuomio-istuimen eteen, että jokainen sais senjälkeen mitä hän ruumiissansa tehnyt on, olkoon se hyvä eli paha.	5:10 Sillä meidän caickein pitä tuleman Christuxen Duomioistuimen eteen/ että jocainen sais sen jälken cuin hän eläisäns tehnyt on/ olcon se hywä eli paha.
5:11 Kun siis tiedämme, mitä Herran pelko on, niin me koetamme saada ihmisiä uskomaan, mutta Jumala kyllä meidät tuntee; ja minä toivon, että tekin omissatunnoissanne meidät tunnette.	11. Että me siis tiedämme, että Herraa pitää peljättämän, niin me neuvomme ihmisiä, mutta Jumalalle olemme me julkiset: kuitenkin minä toivon, että me olemme myös julki teidänkin omassatunnossanne.	5:11 ETtä me sijs tiedämme/ että HERra pitä peljättämän/ nijn me olemma siwiät ihmisten cansa/ mutta Jumalalle olemma me julkiset. Cuitengin minä toiwon/ että me olemma myös julki teidängin omasatunnosan.
5:12 Emme nyt taas suosittelle itseämme teille, vaan tahdomme antaa teille aihetta kerskata meistä, että teillä olisi mitä vastata niille, jotka kerskaavat siitä, mikä silmään näkyy, eikä siitä, mikä sydämessä on.	12. Emme taas kerskaa itsiämme teidän edessä; vaan me annamme teille tilan kerskataksenne meistä, että teilläkin olisi kerskaamista niitä vastaan, jotka itsiänsä kasvoin jälkeen kerskaavat ja ei sydämen jälkeen.	5:12 En me taas kersca idziäm teidän edesän/ waan me annamme teille tilan kerscataxen meistä/ että teilläkin olisi kerscamist nijtä wastaan/ jotca idziäns caswoin jälken kerscawat/ ja ei sydämen jälken.
5:13 Sillä jos me olemme olleet suunniltamme, niin olemme olleet Jumalan tähden; jos taas maltamme mieleemme, teemme sen teidän tähtenne.	13. Sillä jos me tyhmistyneet olemme, niin me sen Jumalalle olemme, eli jos me taidossa olemme, niin me teille taidossa olemme.	5:13 Sillä jos me ylönangarat olemma/ nijn me sen Jumalasa teemme: eli jos me olemma siwiät/ nijn me olemma teille siwiät.
5:14 Sillä Kristuksen rakkaus vaatii meitä, jotka olemme tulleet tähän päätökseen: yksi on kuollut kaikkien edestä, siis myös kaikki ovat kuolleet;	14. Sillä Kristuksen rakkaus vaatii meitä, 15. Että me sen niin pidämme, että jos yksi on kuollut kaikkein edestä, niin he kaikki ovat kuolleet,	5:14 Sillä Christuxen rackaus waati meitä sen pitämän/ että jos yxi on cuollut caickein edestä/ nijn he caicki owat cuollet.

5:15 ja hän on kuollut kaikkien edestä, että ne, jotka elävät, eivät enää eläisi itselleen, vaan hänelle, joka heidän edestään on kuollut ja ylösnoussut.	ja hän on sentähden kaikkein edestä kuollut, että ne, jotka elävät, ei nyt enään eläisi itsellensä, vaan hänelle, joka heidän edestänsä kuollut ja noussut on ylös.	5:15 Ja hän on sentähden caickein edestä cuollut/ että ne jotca elävät/ ei eläis idzellens/ waan hänelle/ joca heidän edestäns cuollut ja ylösnosnut on.
5:16 Sentähden me emme tästä lähtien tunne ketään lihan mukaan; jos olemmekin tunteneet Kristuksen lihan mukaan, emme kuitenkaan nyt enää tunne.	16. Sentähden emme tästedes lihan puolesta ketään tunne. Ja jos me olemme Kristuksen lihan puolesta tunteneet, niin emme kuitenkaan silleen tunne.	5:16 Sentähden embä me tästedes lihan puolesta ketän tunne. Ja ehkä me olisimma Christuxengin lihan puolesta tundenet/ nijn en me cuitengan händä sillen tunne.
5:17 Siis, jos joku on Kristuksessa, niin hän on uusi luomus; se, mikä on vanhaa, on kadonnut, katso, uusi on sijaan tullut.	17. Sentähden jos joku on Kristuksessa, niin hän on uusi luontokappale; sillä vanhat ovat kadonneet, katso, kaikki ovat uudeksi tulleet.	5:17 Sentähden jos jocu on Christuxes/ nijn hän on usi luondocappale: sillä wanha on cadonnut/ ja cadzo/ caicki owat udexi tullet.
5:18 Mutta kaikki on Jumalasta, joka on sovittanut meidät itsensä kanssa Kristuksen kautta ja antanut meille sovituksen viran.	18. Mutta ne kaikki ovat Jumalasta, joka meitä on itse kanssansa sovittanut Jesuksen Kristuksen kautta, ja antoi meille viran sovinnosta saarnata.	5:18 Mutta ne caicki owat Jumalasta/ joca meitä on idze cansans sowittanut Jesuxen Christuxen cautta/ ja andoi wirgan/ sowinnosta saarnata.
5:19 Sillä Jumala oli Kristuksessa ja sovitti maailman itsensä kanssa eikä lukenut heille heidän rikkomuksiaan, ja hän uskoi meille sovituksen sanan.	19. Sillä Jumala oli Kristuksessa ja sovitti maailman itse kanssansa, ja ei lukenut heille heidän syntiänsä, ja on meissä sovintosaarnan säätänyt.	5:19 Sillä Jumala oli Christuxes/ ja sowitti mailman idze cansans/ ja ei soimannut heille heidän syndiäns/ ja on meidän seasam sowindosaarnan säännyt.
5:20 Kristuksen puolesta me siis olemme lähettiläinä, ja Jumala kehoittaa meidän kauttamme. Me pyydämme Kristuksen puolesta: antakaa sovittaa itsenne Jumalan kanssa.	20. Niin olemme me Kristuksen puolesta käskyläiset; sillä Jumala neuvo meidän kauttamme. Niin me rukoilemme siis Kristuksen puolesta, että te Jumalan kanssa sovitte.	5:20 Nijn olemma me Christuxen puolesta käskyläiset: 5:21 Sillä Jumala neuwo meidän cauttam. Nijn me rucoilemma sijs Christuxen puolesta/ että te Jumalan cansa sowitta.
5:21 Sen, joka ei synnistä tiennyt, hän meidän tähtemme teki synniksi, että me hänessä tulisimme Jumalan vanhurskaudeksi.	21. Sillä hän on sen, joka ei mitään synnistä tietänyt, meidän edestämme synniksi tehnyt, että me hänessä tulisimme siksi vanhurskaudeksi, joka Jumalan edessä kelpaa.	Sillä hän on sen/ joca ei mitän synnistä tienyt/ meidän edestäm synnixi tehnyt/ että me hänes tulisimma sixi wanhurscaudexi/ joca Jumalan edes kelpa.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu .

6:1 Hänen työtovereinaan me myös kehoitamme teitä vastaanottamaan Jumalan armon niin, ettei se jää turhaksi.	1. Mutta me niinkuin apulaiset neuvomme teitä, ettette Jumalan armoa hukkaan ottaisi.	6:1 JA me neuvomme teitä nijncuin apulaisia/ ettet te Jumalan Armo huckan ottais:
6:2 Sillä hän sanoo: "Otollisella ajalla minä olen sinua kuullut ja pelastuksen päivänä sinua auttanut." Katso, nyt on otollinen aika, katso, nyt on pelastuksen päivä.	2. Sillä hän sanoo: minä olen otollisella ajalla sinua kuullut ja olen sinua autuuden päivänä auttanut. Katso, nyt on otollinen aika, katso, nyt on autuuden päivä.	6:2 Sillä hän sano: Minä olen otollisella ajalla sinua cuullut/ ja olen sinua autuuden päiwänä auttanut. Cadzo/ nyt on otollinen aica/ cadzo/ nyt on autuuden päiwä.
6:3 Me emme missään kohden anna aiheita pahennukseen, ettei virkaamme moittittaisi,	3. Älkäämme kellenkään jossakussa pahennusta antako, ettei meidän virkaamme laitettaisi;	6:3 Älkäm kellengän josacusa pahennusta andaco/ ettei meidän wircam laitetais:
6:4 vaan kaikessa me osoittaudumme Jumalan palvelijoiksi: suuressa kärsivällisyydessä, vaivoissa, hädissä, ahdistuksissa,	4. Vaan osoittakaamme meitämme kaikissa asioissa niinkuin Jumalan palveliat: suuressa kärsivällisyydessä, vaivoissa, hädissä, suruissa,	6:4 Waan osottacam meitäm caikisa asioisa/ nijncuin Jumalan palweliat. 6:5 Suuresa kärsimisesä/ waiwoisa/ hädisä/ suruisa/
6:5 ruoskittaessa, vankeudessa, meteileissä, vaivannäöissä, valvomisissa, paastoissa;	5. Haavoissa, vankiuksissa, kapinoissa, töissä, valvomisissa, paastoissa,	6:6 Hosumisesa/ fangiuxisa/ capinoisa/ töisä/ walwomisisa/ paastoisa/
6:6 puhtaudessa, tiedossa, pitkämielisyydessä, ystävällisyydessä, Pyhässä Hengessä, vilpittömässä rakkaudessa,	6. Puhtaassa elämässä, taidossa, pitkämielisyydessä, suloisuudessa, Pyhässä Hengessä, vilpittömässä rakkaudessa.	puhtas elämäs/ taidosa/ pitkämielisyydesä/ suloisudes/ Pyhäsä Hengesä/ wilpittömäsä rackaudesa/
6:7 totuuden sanassa, Jumalan voimassa, vanhurskauden sota-aseet oikeassa kädessä ja vasemmassa;	7. Totuuden sanassa, Jumalan väessä vanhurskauden sota-aseiden kautta oikialla ja vasemmalla puolella,	6:7 Totuuden sanoisa/ Jumalan wäesä/ wanhurscauden sotaasetten cautta/ oikialla kädellä ja wasemalla/
6:8 kunniaa ja häpeässä, pahassa maineessa ja hyvässä, villitsijöinä ja kuitenkin totta puhuvina,	8. Kunnian kautta ja pilkan, panetuksen ja kiitoksen kautta, niinkuin vietteläit ja kuitenkin vakaat,	6:8 Cunnian cautta ja pilcan/ panetuxen ja kijtoxen cautta. 6:9 Nijncuin wietteläit/ ja cuitengin wogat:
6:9 tuntemattomina ja kuitenkin hyvin tunnettuina; kuolemaisillamme, ja katso, me elämme, kuritettuina emmekä kuitenkaan tapettuina,	9. Niinkuin tuntemattomat ja kuitenkin tutut, niinkuin kuolevaiset ja katso, me elämme, niinkuin rangaistut ja ei kuitenkaan tapetut,	nijncuin tundemattomat/ ja cuitengin tutut: Nijncuin cuolewaiset/ ja cadzo/ me elämme. 6:10 Nijncuin rangaistut/ ja ei cuitengan tapetut:

6:10 murheellisina, mutta aina iloisina, köyhinä, mutta kuitenkin monia rikkaiksi tekevinä, mitään omistamatta, mutta kuitenkin omistaen kaiken.	10. Niinkuin murheelliset ja kuitenkin aina iloiset, niinkuin köyhät, mutta kuitenkin monta rikkaaksi tekeväiset, niinkuin ne, joilla ei mitään ole ja joiden kuitenkin kaikki omat ovat.	nijnkuin murhelliset/ ja cuitengin aina iloiset: nijncuin köyhät/ mutta cuitengin monda hyödyttäväiset: nijncuin ne joilla ei mitän ole/ ja joiden cuitengin caicki omat owat.
6:11 Suumme on auennut puhumaan teille, korinttolaiset, sydämemme on avartunut.	11. Te Korintilaiset! meidän suumme on hänensä avannut teidän kohtaanne, meidän sydämemme on levinyt.	6:11 TE Corintherit/ meidän suum on hänens awannut teidän cohtanne/ meidän sydämem on turwasa.
6:12 Ei ole teillä ahdasta meidän sydämessämme, mutta ahdas on teidän oma sydämenne.	12. Ette ole ahtaalla meissä; mutta itse teissänne te ahtaalla olette.	6:12 Ei tarwita että teitä meidän tähtem ahdistetan. Mutta että teitä ahdistetan/ sen te teettä sydämelisestä tahdosta.
6:13 Antakaa verta verrasta - puhun kuin lapsilleni - avartukaa tekin.	13. Minä sanon niinkuin lapsilleni, että te myös minua vastaan teitänne niin asettaisitte, ja levittäkää teitänne.	6:13 Minä puhuttelen teitä/ nijncuin omia lapsiani/ että te myös minua wastan teitänne nijn asetaisitta/ ja olcat tekin turwasa.
6:14 Älkää antautuko kantamaan vierasta iestä yhdessä uskottomien kanssa; sillä mitä yhteistä on vanhurskaudella ja vääryydellä? Tai mitä yhteyttä on valkeudella ja pimeydellä?	14. Älkää vetäkö ijestä epäuskoisten kanssa; sillä mitä oikeuden on vääryyden kanssa tekemistä? eli mitä osallisuutta on valkeudella pimeyden kanssa?	6:14 Älkät wetäkö ijestä epäuskoisten cansa: sillä mitä oikeuden on wääryden cansa tekemistä? Eli mitä osallisutta on walkeudella pimeyden cansa?
6:15 Ja miten sopivat yhteen Kristus ja Beliar? Tai mitä yhteistä osaa uskovaisella on uskottoman kanssa?	15. Ja mikä sovinto on Kristuksella belialin kanssa? taikka mikä osa on uskovaisella uskottoman kanssa?	6:15 Eli mikä sowindo on Christuxella Belialin cansa? Taicka mitä osa on uscollisella uscomattoman cansa?
6:16 Ja miten soveltuvat yhteen Jumalan temppeli ja epäjumalat? Sillä me olemme elävän Jumalan temppeli, niinkuin Jumala on sanonut: "Minä olen heissä asuva ja vaeltava heidän keskellään ja oleva heidän Jumalansa, ja he ovat minun kansani."	16. Eli kuinka Jumalan templi sopii epäjumalain kanssa? Sillä te olette elävän Jumalan templi, niinkuin Jumala sanoo: minä tahdon heissä asua ja heissä vaeltaa, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa, ja heidän pitää oleman minun kansani.	6:16 Eli cuinga Jumalan Templi sopi epäjumalden cansa? Sillä te oletta elävän Jumalan Templit/ nijncuin Jumala sano: Minä tahdon heisä asua/ ja heisä waelda/ ja minä tahdon olla heidän Jumalansa/ ja heidän pitä oleman minun Canssan.
6:17 Sentähden: "Lähtekää pois heidän keskeltänsä ja erotkaa heistä, sanoo Herra, älkääkä saastaiseen koskeko; niin minä otan teidät huostaani	17. Sentähden paetkaat heidän seastansa ja eroittakaat teitänne, sanoo Herra: ja älkää saastaiseen ruvetko, ja niin minä korjaan teitä,	6:17 Sentähden paetcat heidän seastans/ ja eroittacat teitän heistä/ sano HERra/ ja älkät saastaisehen ruwetco/ ja nijn minä corjan teitä/

6:18 ja olen teidän Isänne, ja te tulette minun pojikseni ja tyttärin, sanoo Herra, Kaikkivaltias."	18. Ja olen teidän Isänne, ja teidän pitää oleman minun poikani ja tyttärenti, sanoo kaikkivaltias Herra.	6:18 Ja olen teidän Isän/ ja teidän pitää oleman minun poicani ja tyttärenti/ sano Caickiwaldias HERra.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu .
7:1 Koska meillä siis on nämä lupaukset, rakkaani, niin puhdistautukaamme kaikesta lihan ja hengen saastutuksesta, saattaen pyhityksemme täydelliseksi Jumalan pelossa.	1. Että meillä nyt senkaltaiset lupaukset ovat, minun rakkaani, puhdistakaamme siis itsemme kaikesta lihan ja hengen saastaisuudesta, täyttäin pyhyttä Jumalan pelvossa.	7:1 ETtä meillä nyt sencaltaiset lupaukset ovat/ minun rackani/ puhdistacam siis idzem caikesta Lihan ja Hengen saastaisuudesta/ täyttäin pyhyttä Jumalan pelgosa.
7:2 Antakaa meille tilaa sydämässänne. Emme ole tehneet kenellekään vääryyttä, emme ole olleet kenellekään turmioksi, emme kenellekään vahinkoa tuottaneet.	2. Ottakaat meitä vastaan: emme kellenkään vääryyttä tehneet, emme ketään turmelleet, emme keneltäkään mitään vaatineet.	7:2 Seuratcat meitä/ en me ketän wastan rickonet/ en me kellengän lijca tehnet/ en me ketän wietellet.
7:3 En sano tätä tuomitakseni teitä, sillä olenhan jo sanonut, että te olette meidän sydämässämme, yhdessä kuollaksemme ja yhdessä elääksemme.	3. Senkaltaista en sano minä teille kadotukseksi; sillä minä olen ennen sanonut, että te olette meidän sydämässämme ynnä kuolla ja ynnä elää.	7:3 Sencaltaista en sano minä teille cadotuxexi: Sillä minä olen teille tästä jo ennengin sanonut/ että te oletta meidän sydämäsäm ynnä cuolla ja elä.
7:4 Paljon minulla on luottamusta teihin, paljon minulla on kerskaamista teistä; olen täynnä lohdutusta, minulla on ylenpalttinen ilo kaikessa ahdingossamme.	4. Minä puhun teille suurella rohkeudella, minä kerskaan paljon teistä, minä olen lohdutuksella täytetty, minä olen ylönpalttisessa ilossa kaikessa meidän vaivassamme.	7:4 Minä puhun teille suurella rohkeudella. Minä kerscan paljo idziäni teistä: minä olen lohdatuxella täytetty: minä olen ylönpaldises ilos caikesa meidän waiwasam.
7:5 Sillä ei Makedoniaan tultuammekaan lihamme saanut mitään rauhaa, vaan me olimme kaikin tavoin ahdistetut: ulkoapäin taisteluja, sisältäpäin pelkoa.	5. Sillä kuin me Makedoniaan tulimme, ei meidän lihallamme ollut yhtään lepoa, vaan kaikissa paikoissa olimme me vaivatut, ulkona sota, sisällä pelko.	7:5 Sillä cosca me Makedoniaan tulimma/ ei meidän lihalem ollut yhtän helpo/ waan caikisa paicoisa olimma me waiwasa/ ulcoisest sota/ sisällisest pelco.
7:6 Mutta Jumala, joka masentuneita lohduttaa, lohdutti meitä Tiituksen tulolla,	6. Mutta Jumala, joka nöyriä lohduttaa, hän lohdutti meitä Tiituksen tulemisella,	7:6 Mutta Jumala joca nöyriä lohdutta/ hän lohdutti myös meitä Tituxen tulemisella.

<p>7:7 eikä ainoastaan hänen tulollansa, vaan myös sillä lohdutuksella, jonka hän oli teistä saanut, sillä hän on kertonut meille teidän ikävöimisestänne, valittelustanne ja innostanne minun hyväkseni, niin että minä iloitsin vielä enemmän.</p>	<p>7. Vaan ei ainoastaan hänen tulemisellansa, mutta myös sillä lohdutuksella, jonka hän teiltä saanut oli, ja ilmoitti meille teidän halunne, teidän itkunne ja teidän kiivautenne minusta, niin että minä vielä enemmän ihastuin.</p>	<p>7:7 Ei ainoastans hänen tulemisellans/ waan myös sillä lohdutuxella jonga hän teidä saanut oli/ ja ilmoitti meille teidän halun/ teidän itcun ja teidän ahkerudenne minusta/ nijn että minä wielä enemmän ihastuin.</p>
<p>7:8 Sillä vaikka murehutinkin teitä kirjeelläni, en sitä kadu, ja jos kaduinkin, niin minä - kun näen, että tuo kirje on, vaikkapa vain vähäsi aikaa, murehuttanut teitä -</p>	<p>8. Sillä jos minä lähetykskirjallani saatinkin teitä murheesen, enpä minä sitä kadu, ehkä minä olisin katunut; sillä minä näen sen lähetykskirjan teitä hetken aikaa murheessa pitäneen.</p>	<p>7:8 Sillä se cuin minä teitä minun lähetykskirjallani murhesen saatin/ embä minä sitä cadu ja ehkä minä caduisin/ cuitengin että minä näen sen lähetykskirjan teitä hetken aica murhesa pitänen/</p>
<p>7:9 nyt iloitsen, en siitä, että tulitte murheellisiksi, vaan siitä, että murheenne oli teille parannukseksi; sillä te tulitte murheellisiksi Jumalan mielen mukaan, ettei teillä olisi mitään vahinkoa meistä.</p>	<p>9. Nyt minä iloitsen, en siitä, että te murheissa olitte, vaan että te olitte murheissa parannukseksi; sillä te olitte murheelliset Jumalan mielen jälkeen, ettei teillä meistä missään vahinkoa olis.</p>	<p>7:9 Nijn minä cuitengin sijtä iloidzen/ en sijtä että te murehisa olitta/ waan että te olitta murehisa parannuxexi. Sillä te oletta murhelliset ollet Jumalan mielen jälken/ nijn ettei teille pidäis meistä jocus wahingota oleman.</p>
<p>7:10 Sillä Jumalan mielen mukainen murhe saa aikaan parannuksen, joka koituu pelastukseksi ja jota ei kukaan kadu; mutta maailman murhe tuottaa kuoleman.</p>	<p>10. Sillä se murhe, joka Jumalan mielen jälkeen tapahtuu, saattaa katumisen autuudeksi, jota ei yksikään kadu; mutta maailman murhe saattaa kuoleman.</p>	<p>7:10 Sillä se murhe/ joca Jumalan mielen jälken tapahtu/ saatta catumisen autuudexi/ jota ei yxikän cadu. Mutta mailman murhe saatta cuoleman.</p>
<p>7:11 Sillä katsokaa, kuinka suurta intoa juuri tuo Jumalan mielen mukainen murehtimiseen on saanut teissä aikaan, mitä puolustautumista, mitä paheksumista, mitä pelkoa, ikävöimistä, kiivautta, mitä kurittamista! Olette kaikin tavoin osoittaneet olevanne puhtaat tässä asiassa.</p>	<p>11. Sillä katso, että te olitte Jumalan mielen jälkeen murheelliset, kuinka suuren ahkeruuden se on teissä vaikuttanut! Ja tosin edesvastauksen, närkästyksen, pelvon, ikävöitsemisen, kiivauden ja koston. Te olette kaikissa teitänne puhtaiksi osoittaneet tässä asiassa.</p>	<p>7:11 Cadzocat/ että te olitta Jumalan mielen jälken murhelliset/ cuinga suuren ahkeruden se on teisä waicuttanut. Ja tosin wastamisen/ närkästyxen/ pelgon/ halamisen/ kijwauxen ja coston. Te oletta caikisa teidänne puhtaxi osottanet työsä.</p>

7:12 Vaikka minä siis kirjoitinkin teille, en kirjoittanut vääryyttä tehneen enkä vääryyttä kärsineen vuoksi, vaan sentähden, että teidän intonne meidän hyväksemme tulisi julki teidän keskuudessanne Jumalan edessä.	12. Sentähden vaikka minä teille kirjoitin, niin ei se ole kuitenkaan sen tähden tapahtunut, joka rikkonut oli, eikä sen tähden, jolle vääryys tehtiin, mutta sentähden, että teidän ahkeruutenne meidän kohtaamme Jumalan edessä julkiseksi tulisi.	7:12 Sentähden vaikka minä teille kirjoitin/ niijn ei se ole cuitengan sen tähden tapahtunut joca rickonut oli/ eikä sen tähden jolle wääryys tehtiin/ mutta sentähden/ että teidän ahkeruden meidän cohtam Jumalan edes julkisexi tulisi.
7:13 Sentähden me olemme nyt lohdutetut. Mutta tämän lohdutuksemme ohessa on meitä vielä paljoa enemmän ilahuttanut Tiituksen ilo, sillä hänen henkensä on saanut virvoitusta teiltä kaikilta.	13. Sentähden me olemme saaneet lohdutuksen, että tekin olette lohdutetut. Mutta vielä enemmän iloitsimme me Tituksen ilosta; sillä hänen henkensä oli teiltä kaikilta virvoitettu.	7:13 Sentähden me olemma saanet lohdutuxen/ että tekin oletta lohdutetut. Mutta wielä enämmin iloidzisimma me Tituxen ilosta: Sillä hänen Hengens on teildä caikilda wirwotettu.
7:14 Sillä jos olenkin jossakin kohden teitä hänelle kehunut, en ole joutunut häpeään, vaan niinkuin kaikki, mitä olemme teille puhuneet, on totta, niin on myös se, mistä olemme teitä Tiitukselle kehuneet, osoittautunut todeksi.	14. Ja mitä minä hänen edessänsä teistä kerskannut olen, en minä sitä häpee; vaan niinkuin kaikki ovat todet, mitkä minä teille puhunut olen, niin on myös meidän kerskauksemme Tituksen edessä todeksi tullut.	7:14 Ja mitä minä hänen edesäns teistä kerscannut olen/ embä minä sitä häpe/ waan nijncuin caicki owat todet/ cuin minä teille puhunut olen: niijn on myös meidän kerscauxem Tituxen edesä todexi tullut.
7:15 Ja hänen sydämensä heltyy yhä enemmän teitä kohtaan, kun hän muistelee kaikkien teidän kuuliaisuuttanne, kuinka te pelolla ja vavistuksella otitte hänet vastaan.	15. Ja hänellä on sangen suuri sydämellinen halu teidän puoleenne, kuin hän kaikkein teidän kuuliaisuutenne muistaa, kuinka te pelvolla ja vavistuksella häntä otitte vastaan.	7:15 Ja hänellä on sangen suuri sydämellinen halu teidän puoleen/ cosca hän caickein teidän cuuliaisuttan muista/ cuinga te pelgolla ja wapistuxella händä wastan rupeisitta.
7:16 Minä iloitsen, että kaikessa voin olla teistä turvallisella mielellä.	16. Minä siis iloitsen, että minä kaikissa asioissa teihin taidan luottaa.	7:16 Minä iloidzen/ että minä caikisa asioisa teihin saan turwata.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu .
8:1 Mutta me saatamme teidän tietoonne, veljet, mitä Jumalan armo on vaikuttanut Makedonian seurakunnissa:	1. Mutta minä teen teille tiettäväksi, rakkaat veljet, Jumalan armon, joka Makedonian seurakuntiin annettu on;	8:1 MInä teen teille tiettäwäxi/ rackat weljet/ Jumalan Armon/ joca Macedonian Seuracundijn annettu on:

<p>8:2 että, vaikka he olivatkin monessa ahdistuksen koetuksessa, niin oli heidän ilonsa heidän suuressa köyhyydessäänkin niin ylenpalttinen, että he alttiisti antoivat runsaita lahjoja.</p>	<p>2. Sillä heidän ilonsa oli ylönpalttinen, kuin heitä monen vaivan kautta koeteltiin, ja vaikka he sangen köyhät olivat, ovat he kuitenkin runsaasti kaikessa yksinkertaisuudessa antaneet.</p>	<p>8:2 Sillä heidän ilons oli ylönpaldinen/ cosca heitä monen waiwan cautta coeteldin/ ja waicka he sangen köyhät olit/ owat he cuitengin runsast caikes yxikertaisudes andanet.</p>
<p>8:3 Sillä voimiensa mukaan, sen minä todistan, jopa yli voimiansakin he antoivat omasta halustansa,</p>	<p>3. Sillä he olivat kaikesta voimastansa (sen minä todistan) ja ylitsekin voimansa hyväntahtoiset,</p>	<p>8:3 Sillä he olit caikesta woimastans/ ja ylidzekin woimans (Sen minä todistan) walmit/</p>
<p>8:4 paljolla pyytämällä anoen meiltä sitä suosiota, että pääsisivät osallisiksi pyhien avustamiseen;</p>	<p>4. Ja meitä suurella ahkeruudella rukoilivat, että me ottaisimme vastaan sen hyvän työn ja sen palveluksen osallisuuden, joka pyhain varaksi koottu oli.</p>	<p>8:4 ja meitä suurella ahkerudella rucoilit/ että me ottaisimma wastan sen hywän työn/ ja sen palweluxen osallisuden cuin Pyhäin waraxi coottu oli.</p>
<p>8:5 eivätkä he vain tehneet, niinkuin me olimme toivoneet, vaan antoivat itsensäkin, ennen kaikkea Herralle ja sitten meille, Jumalan tahdosta,</p>	<p>5. Ja ei niinkuin me toivoimme, vaan he antoivat itsensä ensisti Herralle ja (sitte) meille Jumalan tahdon kautta.</p>	<p>8:5 Ja ei nijn cuin me toiwomma/ waan he annoit idzens ensist HERralle/ ja sijtte meillen/ Jumalan tahdon cautta/</p>
<p>8:6 niin että me kehoitimme Tiitusta, niinkuin hän jo oli alkanut, saattamaan teidän keskuudessanne päätökseen tämänkin rakkaudentyön.</p>	<p>6. Että meidän pitäis Titusta neuvoman, että, niinkuin hän oli ennen ruvennut, hänen pitäis senkaltaisen hyvän työn niin teidän seassanne päättämän;</p>	<p>8:6 Että meidän pitäis Titusta neuwoman/ että nijncuin hän oli ennen ruwennut/ hänen pitäis sencaltaisen hywän työn nijn teidän seasan päättämän.</p>
<p>8:7 Mutta niinkuin teillä on ylenpalttisesti kaikkea: uskoa, sanaa, tietoa, kaikkinaista intoa ja meistä teihin tullutta rakkautta, niin olkaa ylenpalttiset tässäkin rakkaudentyössä.</p>	<p>7. Mutta niinkuin te olette kaikissa rikkaat, uskossa ja sanassa, ja taidossa ja kaikkinaisessa ahkeruudessa, ja teidän rakkaudessanne meidän kohtaamme, (niin sovittakaat siis), että te myös tässä armossa rikkaat olisitte.</p>	<p>8:7 Mutta nijncuin te oletta caikisa rickat/ uscosa/ sanasa ja taidosa/ ja caickinaises ahkerudes/ ja teidän rackaudesan meidän tygö/ nijn sowittacat sijs/ että te myös täsä hywäs tegos rickat olisitta.</p>
<p>8:8 En sano tätä käskien, vaan viittaamalla muiden intoon minä tahdon koetella teidänkin rakkautenne vilpittömyyttä.</p>	<p>8. Enpä minä vaatimisesta sitä sano, vaan muiden ahkeruudesta koettelen minä myös teidän rakkautenne vakuutta.</p>	<p>8:8 Embä minä sitä sano/ että minä waadin teitä sijhen/ waan että muut nijn ahkerat owat/ kiusan minä myös teitä rackauteen/ jos se waca olis.</p>

8:9 Sillä te tunnette meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen armon, että hän, vaikka oli rikas, tuli teidän tähtenne köyhäksi, että te hänen köyhyydestään rikastuisitte.	9. Sillä te tiedätte meidän Herran Jesuksen Kristuksen armon, että hän rikkaana ollessansa tuli kuitenkin teidän tähtenne köyhäksi, että te hänen köyhyytensä kautta rikkaaksi tulisitte.	8:9 Sillä te tiedätte meidän HERran Jesuxen Christuxen Armon/ että hän ricasna ollesans tuli cuitengin teidän tähten köyhäxi/ että te hänen köyhdydens cautta rickaxi tulisitta.
8:10 Minä annan vain neuvon tässä asiassa; sillä se on hyödyksi teille, jotka jo viime vuonna olitte ensimmäiset, ette ainoastaan tekemässä, vaan myös tahtomassa.	10. Minun neuvoni minä tästä annan; sillä se on teille hyödyllinen, että te olette ennen ruvenneet ei ainoasti sitä tekemään, vaan jo menneenä vuonna tahdoitte sitä.	8:10 MINun neuwoni minä tästä annan: sillä se on teille tarpellinen/ että te jo oletta ajastaica ennen ruwennet/ ei ainoastans sitä tekemän/ waan jo tahdoittakin sitä.
8:11 Täyttäkää nyt siis tekonne, niin että, yhtä alttiisti kuin olitte sen päättäneet, sen myös täyttäisitte, varojenne mukaan.	11. Täyttäkää nyt se työ, jonka te rupesitte, että niinkuin tahto valmis oli, te myös sen voimanne perästä täyttäisitte.	8:11 Täyttäkät sijs se työ cuin te rupeisitta/ että nijncuin tahto walmis oli/ te myös sen woimanna perästä täytäisitte.
8:12 Sillä jos on alttiutta, niin se on otollinen sen mukaan, kuin on varoja, eikä sen mukaan, kuin niitä ei ole.	12. Sillä jos joku edellä mielellinen on, niin hän on otollinen varansa jälkeen, ja ei sen jälkeen, joka ei hänellä ole.	8:12 Sillä jos jocu mielellinen on/ nijn hän on otollinen hänen warans jälken/ ja ei sen jälken jota ei hänellä ole.
8:13 Sillä ei ole tarkoitus, että muilla olisi huojennus, teillä räsitus, vaan tasauksen vuoksi tulkoon tätä nykyä teidän yltäkylläisyyttenne heidän puutteensa hyväksi,	13. Ei niin luullen, että muilla pitää oleman huojennus ja teillä ahdistus, vaan että se tasan olis, niin palvelkaan teidän rikkautenne heidän köyhyyttänsä tällä ajalla,	8:13 Ei nijn luullen/ että muilla pitä oleman huojistus/ ja teillä ahdistus/ waan että se tasan olis/ nijn palwelcan teidän rickauden heidän köyhyyttäns/ tällä cowalla ajalla/
8:14 että heidänkin yltäkylläisyytensä tulisi teidän puutteenne hyväksi, niin että syntyisi tasaus,	14. Että myös heidän rikkautensa teidän puuttumistanne palvelis, että tasan tapahtuis,	8:14 Että heidän rickaudens tästedes teidän puuttumistan palwelis/ että tasan tapahduis:
8:15 niinkuin kirjoitettu on: "Joka oli paljon koonnut, sille ei jäänyt liikaa, ja joka oli koonnut vähän, siltä ei mitään puuttunut."	15. Niinkuin kirjoitettu on: joka paljon kokosi, ei hänellä ollut liiaksi, ja joka vähän kokosi, ei häneltä mitään puuttunut.	8:15 Nijncuin kirjoitettu on: Joca paljo cocois/ ei hänellä ollut lijaxi/ ja joca vähän cocois/ ei häneldä mitän puuttunut.
8:16 Mutta kiitos Jumalalle, joka antaa Tiituksen sydämeen saman innon teidän hyväksenne!	16. Mutta Jumalan olkoon kiitos, joka senkaltaisen ahkeruuden antoi Tituksen sydämeen teidän tähtenne!	8:16 Mutta Jumalan olcon kijtos/ joca sencaltaisen ahkeruden annoi Tituxen sydämeen teidän tähten.
8:17 Sillä hän otti varteen minun kehoitukseni, innostuipa niinkin, että lähtee omasta halustaan teidän tyköne.	17. Sillä hän otti sen neuvon hyväksi, ja tosin oli sitä ahkerampi, että hän läksi mielellänsä teidän tyköne.	8:17 Sillä hän otti sen neuwon/ ja tosin/ hän oli nijn ahkera/ että hän läxi mielelläns teidän tygönne.

8:18 Ja me lähetämme hänen kanssaan veljen, jota evankeliumin julistamisesta kiitetään kaikissa seurakunnissa	18. Mutta me olemme hänen kanssansa lähettäneet veljen, jota evankeliumissa kiitetään kaikissa seurakunnissa.	8:18 Mutta me olemme yhden veljen hänen kanssans lähettäneet/ jota Evangeliumis kiitetän caikisa Seuracunnissa.
8:19 ja jonka seurakunnat vielä sen lisäksi myös ovat valinneet matkatoveriksemme viemään tätä rakkauden lahjaa, joka on meidän toimitettavanamme itse Herran kunniaksi ja oman alttiutemme osoitukseksi.	19. (Mutta ei se ainoasti, vaan hän on myös säättö seurakunnilta meidän matkakumppaniksemme tämän armon kanssa, joka meidän kauttamme Herran kunniaksi toimitetaan, ja teidän hyvän tahtonne koettelemiseksi,)	8:19 Mutta ei ainoastans sitä/ vaan hän on myös säättö Seuracunnilda oleman meidän matcacumpaninam täsä hywäsä tegosa/ joca meidän cauttam HERran cunniaxi toimitetan/ ja teidän hywän mielen walmistuxen ylistyxexi.
8:20 Näin me teemme, ettei kukaan pääsisi moittimaan meitä mistään, mikä koskee tätä runsasta avustusta, joka on meidän toimitettavanamme.	20. Karttaintä, ettei kenkään meitä panettelisi senkaltaisen rikkaan avun puolesta, joka meidän kauttamme toimitetaan.	8:20 Ja cawahtacat/ ettei kengän meitä panettelis sencaltaisen rickan awun puolesta/ jota meidän cauttam toimitetan.
8:21 Sillä me ahkeroitsemme sitä, mikä on hyvää ei ainoastaan Herran, vaan myös ihmisten edessä.	21. Sillä me ahkeroitsemme sitä, mikä kunniallinen on, ei ainoasti Herran edessä, vaan myös ihmisten edessä.	8:21 Ja cadzocat/ että se wagasti tapahduis/ ei ainoastans HERran edes/ vaan ihmisten edes.
8:22 Ja näiden kanssa me lähetämme vielä erään veljemme, jonka intoa usein ja monessa asiassa olemme koetelleet ja joka nyt on entistä paljon innokkaampi, koska hänellä on niin suuri luottamus teihin.	22. Ja me olemme heidän kanssansa lähettäneet meidän veljemme, jonka me monessa olemme usiasti koetelleet, että hän ahkera on, ja vielä nyt paljoa ahkerampi, suurella uskalluksella, joka on teidän tyköne,	8:22 JA me olemme hänen cansans lähettäneet meidän weljem/ jonga me monesa olemme kiusannet/ että hän ahkera on/ ja wielä nyt paljo ahkerambi. 8:23 Ja sen me olemme tehnet sen suuren uscalluxen tähden/ cuin meillä teidän tygön on/
8:23 Jos siis on puhe Tiituksesta, niin hän on minun toverini ja työkumppanini teidän hyväksenne; meidän veljemme taas ovat seurakuntien lähettäneitä, ovat Kristuksen kunnia.	23. Sekä Tituksen puolesta, joka minun kumppanini on ja apulaiseni teidän seassanne, että myös meidän veljeimme tähden, jotka ovat seurakuntain apostolit, Kristuksen kunnia.	sekä Tituxen puolesta (joca minun cumpanin on/ ja apulaisen teidän seasan) ja nijn myös meidän weljeimme tähden (jotca owat Seuracundain Apostolit/ ja Christuxen cunnia)
8:24 Kun te siis osoitate heille rakkauttanne ja näytätte todeksi sen, mistä me olemme teitä kehuneet, niin teette sen seurakuntien edessä.	24. Osoittakaat siis teidän rakkautenne merkki ja meidän kerskaamisemme teistänne niitä kohtaan, julkisesti seurakunnankin edessä.	8:24 Osottacat sijs teidän rackauden mercki ja meidän kerscamisen teistänne/ nijden cohtan/ ja julkisest Seuracunnangin edes.

9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu .
9:1 Pyhien avustamisesta minun tosin on tarpeetonta kirjoittaa teille;	1. Sillä siitä avusta, joka pyhille annetaan, ei tarvitse minun teille kirjoittaa.	9:1 JA sijtä awusta/ cuin pyhille annetan/ ei tarwita minun teille kirjoittaman:
9:2 sillä minä tunnen teidän alttiutenne, ja siitä minä kehun teitä makedonialaisille, että näet Akaia on ollut valmiina menneestä vuodesta alkaen, ja niin on teidän intonne saanut sangen monta innostumaan.	2. Sillä minä tiedän teidän hyvä tahtonne, jota minä teidän tähtenne kehun Makedonialaisille, että Akaja on ollut jo ajastajan valmis ja että te olette monta siihen kiivaudellanne kehoittaneet.	9:2 Sillä minä tiedän teidän hywän tahtonna/ josta minä kehun Macedonialaistengin seas/ ja sanon: Ahaja on ollut jo ajastajan walmis/ ja te oletta monda siihen kijwaudellanne kehoittanet.
9:3 Lähetän nyt kuitenkin nämä veljet, ettei kerskaamisemme teistä tässä kohden näyttäytyisi tyhjäksi, vaan että olisitte valmiit, niinkuin olen sanonut teidän olevan;	3. Kuitenkin minä olen tämän veljen sentähden lähettänyt, ettei meidän kerskaamisemme teistä tässä asiassa tyhjäksi tulisi, että (niinkuin minä sanoin) te valmiit olisitte,	9:3 Cuitengin minä olen tämän weljen sentähden lähettänyt/ ettei meidän kerscamisen täsä asias tyhjäxi tulis/ ja että te walmit olisitta/ nijncuin me teistä sanonetkin olemma/
9:4 muutoin, jos makedonialaisia tulee minun kanssani ja he tapaavat teidät valmistumattomina, me - ettemme sanoisi te - ehkä joutuisimme häpeään tässä luottamuksessamme.	4. Ettemme, jos Makedonialaiset minun kanssani tulevat, ja ei löydä teitä valmiina, me silloin (en minä sano: te) senkaltaisesta kerskauksesta häpiään tulisi.	9:4 Että cosca Macedonialaiset minun cansani tulewat/ ja ei löydä teitä walmisna/ etten me silloin (en minä sano/ te) sencaltaisest kerscamisest häpiään tulis.
9:5 Olen siis katsonut tarpeelliseksi kehoittaa veljiä edeltäpäin lähtemään teidän tyköne ja toimittamaan valmiiksi ennen lupaamanne runsaan lahjan, niin että se olisi valmis runsaana eikä kitsaana.	5. Sentähden näin minä tarpeelliseksi veljiä neuvoa, että he ensin menevät teidän tyköne ja edellä valmistavat teidän ennen luvatus hyvän lahjanne, että se valmis olis, niinkuin hyvä teko ja ei niinkuin vaatimus.	9:5 Mutta se näky minulle tarpellisexi/ weljiä neuwo/ että he ensin menewät teille walmistaman tätä luwattua siunausta/ että se walmis olis/ nijn että se olis siunaus/ ja ei ahneus.
9:6 Huomatkaa tämä: joka niukasti kylvää, se myös niukasti niittää, ja joka runsaasti kylvää, se myös runsaasti niittää.	6. Mutta sen minä sanon: joka tiiviisti kylvää, sen pitää myös tiiviisti niittämän, joka siunauksessa kylvää, sen pitää myös siunauksessa niittämän,	9:6 Mutta sen minä sanon: joca tiwist kylwä/ se myös tiwist nijttä/ ja joca siunauxes kylwä/ hän myös siunauxes nijttä.
9:7 Antakoon kukin, niinkuin hänen sydämensä vaatii, ei surkeiden eikä pakosta; sillä iloista antajaa Jumala rakastaa.	7. Kukin sydämensä ehdon jälkeen, ei ylönmielin eli waatein; sillä iloista antajaa Jumala rakastaa.	9:7 Cukin sydämens ehdon jälken/ ei ylönmielden eli waatein: Sillä että iloista andajata Jumala racasta.

<p>9:8 Ja Jumala on voimallinen antamaan teille ylenpalttisesti kaikkea armoa, että teillä kaikessa aina olisi kaikkea riittävästi, voidaksenne ylenpalttisesti tehdä kaikkinaista hyvää;</p>	<p>8. Mutta Jumala on väkevä niin sovittamaan, että kaikkinaisen armo teidän seassanne ylönpalttiseksi tulis, että teillä kaikessa aina yltäkylä olis, ja olisitte rikkaat kaikkiin hyviin töihin;</p>	<p>9:8 Mutta Jumala on wäkevä nijn sowittaman/ että caickinaiset Armot teidän seasan rickast owat/ että teillä caikista yldäkylä olis/ ja olisitta rickat caickinaisisa hywisä töisä.</p>
<p>9:9 niinkuin kirjoitettu on: "Hän sirottelee, hän antaa köyhille, hänen vanhurskautensa pysyy iankaikkisesti."</p>	<p>9. (Niinkuin kirjoitettu on: hän on hajoittanut ja antanut köyhille: hänen vanhurskautensa pysyy ijankaikkisesti.</p>	<p>9:9 Nijn cuin kirjoitettu on: Hän on hajottanut ja andanut köyhille/ hänen wanhurscaudens pysy ijancaickisest.</p>
<p>9:10 Ja hän, joka antaa siemenen kylväjälle ja leivän ruuaksi, on antava teillekin ja enentävä kylvönne ja kasvattava teidän vanhurskautenne hedelmät,</p>	<p>10. Mutta joka siemenen kylväjälle antaa, hän teillekin antaa leivän syödäksenne, ja lisää teidän siemenenne, ja kasvattaa teidän vanhurskautenne hedelmän,)</p>	<p>9:10 (Mutta joca siemenen kylwäjälle anda/ hän teillekin anda leiwän syödäxenne/ ja lisä teidän siemenen/ ja caswatta teidän wanhurscaudenne hedelmän)</p>
<p>9:11 niin että te kaikessa vaurastuen voitte vilpittömästi harjoittaa kaikkinaista anteliaisuutta, joka meidän kauttamme saa aikaan kiitosta Jumalalle.</p>	<p>11. Että te kaikissa rikkaaksi tulisitte, kaikella yksinkertaisuudella, joka meidän kauttamme Jumalalle kiitoksen vaikuttaa.</p>	<p>9:11 Että te caikisa rickaxi tulisitta/ caikella yxikertaisudella/ joca meidän cauttam Jumalalle kijtoxen waicutta.</p>
<p>9:12 Sillä tämä avustamispalvelus ei ainoastaan poista pyhien puutteita, vaan käy vieläkin hedelmällisemmäksi Jumalalle annettujen monien kiitosten kautta,</p>	<p>12. Sillä tämän viran palvelus ei ainoastaan täytä sitä, mikä pyhiltä puuttuu, vaan on siihen yltäkyläinen, että moni kiittää Jumalaa,</p>	<p>9:12 Sillä tämä apu cuin Pyhille tehdän/ ei ainoastans täytä sitä cuin Pyhildä puuttu/ waan on siihen yldäkyläinen/</p>
<p>9:13 kun he, tästä teidän palveluksestanne huomattuaan, kuinka taattu teidän mielenne on, ylistävät Jumalaa siitä, että te näin alistuvaisesti tunnustaudutte Kristuksen evankeliumiin ja näin vilpittömästi olette ruvenneet yhteyteen heidän kanssaan ja kaikkien kanssa.</p>	<p>13. (Tämän palveluksen koettelemuksen kautta ylistäin Jumalaa teidän nöyrän tunnustuksenne tähden Kristuksen evankeliumissa, ja myös teidän yksinkertaisen tasajaon tähden, heidän ja kaikkein kohtaan,)</p>	<p>9:13 Että moni kijttä Jumalata tämän meidän wagan palweluxemme tähden/ ja ylistä Jumalata teidän nöyrän tunnustuxenne tähden Christuxen Evangeliumis/ ja myös teidän yxikertaisen tasajagon tähden/ heidän ja caickein cohtan/</p>
<p>9:14 Ja hekin rukoilevat teidän edestänne ja ikävöivät teitä sen ylen runsaan Jumalan armon tähden, joka on teidän osaksenne tullut.</p>	<p>14. Ja heidän rukouksissansa teidän edestänne, jotka teitä ikävöitsevät, sen ylönpalttisen Jumalan armon tähden, joka teissä on.</p>	<p>9:14 Ja heidän rucouxisans teidän tähtenne/ jotca myös teitä ikäwöidzewät/ sen sanomattoman Jumalan Armon tähden cuin teisä on.</p>

9:15 Kiitos Jumalalle hänen sanomattomasta lahjastaan!	15. Mutta kiitos olkoon Jumalan hänen sanomattoman lahjansa edestä!	9:15 Mutta Jumalan olcon kijtos hänen sanomattoman lahjans edestä.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu .
10:1 Minä, Paavali, itse kehoitan teitä Kristuksen laupeuden ja lempeyden kautta, minä, joka olen muka nöyrä kasvotusten teidän kanssanne, mutta poissa ollessani rohkea teitä kohtaan,	1. Mutta minä Paavali neuvon teitä Kristuksen siveyden ja vakuuden tähden, minä, joka teidän tykönänne ollessani kehno olen, vaan poissa ollessani olen rohkia teitä vastaan.	10:1 Mutta minä Pawali neuwon teitä Christuxen siweyden ja kärsimisen tähden/ minä joca teidän tykönän ollesani kehno olen/ waan poisollesani olen minä rohkia teitä wastan.
10:2 ja pyydän, ettei minun, kun tulen teidän tykönnne, tarvitsisi käyttää sitä rohkeutta, millä aion luottavaisesti uskaltaa käydä eräiden kimppuun, jotka ajattelevat meistä, aivan kuin vaeltaisimme lihan mukaan.	2. Mutta minä rukoilen teitä, ettei minua vaadittaisi rohkiaksi tykönä ollessani, niinkuin minulla luullaan rohkeus muutamia vastaan olevan, jotka meidän luulevat lihan jälkeen vaeltavan.	10:2 Mutta minä rucoilen teitä/ ettei minua waaditais rohkiaxi tykönä ollesani/ ja nijncuin minulla luullan rohkeus muutamita wastan olewan/ jotca meitä luulewat/ meidän lihamma jälken waeldawan.
10:3 Vaikka me vaellammekin lihassa, emme kuitenkaan lihan mukaan sodi;	3. Sillä ehkä me lihassa vaellamme, emmepä me sentähden lihan jälkeen sodi.	10:3 Sillä ehkä me lihasa waellamme/ embä me sentähden lihan jälken sodi.
10:4 sillä meidän sota-aseemme eivät ole lihalliset, vaan ne ovat voimalliset Jumalan edessä hajottamaan maahan linnoituksia.	4. Sillä meidän sota-aseemme ei ole lihalliset, vaan väkevät Jumalan edessä kukistamaan varjeluksia.	10:4 Sillä ei meidän sotaasem ole lihalliset/ waan wäkwät Jumalan edes/ cukistaman nijtä warjeluxia/
10:5 Me hajotamme maahan järjen päätelmät ja jokaisen varustuksen, joka nostetaan Jumalan tuntemista vastaan, ja vangitsemme jokaisen ajatuksen kuuliaisiksi Kristukselle	5. Ja me maahan lyömme aivoitukset ja kaiken korkeuden, joka hänensä korottaa Jumalan tuntemista vastaan, ja vangiksi otamme kaiken ajatuksen Kristuksen kuuliaisuuden alle,	joilla me aiwoituxet lyömme maahan/ 10:5 Ja caiken corkeuden/ cuin hänens corgotta Jumalan tundemista wastan/ ja fangixi otamme caiken ajatuxen Christuxen cuuliaisuden ala:
10:6 ja olemme valmiit rankaisemaan kaikkea tottelemattomuutta, kunhan te ensin olette täysin kuuliaisiksi tulleet.	6. Ja olemme valmiit kostamaan kaikkea kovakorvaisuutta, kuin teidän kuuliaisuutenne täytetään.	10:6 Ja olemma walmit costaman caickia cowacorwaisutta/ cosca teidän cuuliaisuden täytetän.
10:7 Nähkää, mitä silmäin edessä on. Jos joku on mielessään varma siitä, että hän on Kristuksen oma, ajatelkoon hän edelleen mielessään, että samoin kuin hän on Kristuksen, samoin olemme mekin.	7. Katsotteko te niiden jälkeen, mitkä silmäin edessä ovat? Jos joku uskaltaa sen päälle, että hän on Kristuksen oma, se ajatelkaan itsellensä, että niinkuin hän on Kristuksen oma, niin olemme mekin Kristuksen omat.	Duomidzettaco te näkywäisten jälken. 10:7 Jos jocu uscalda sen päälle/ että hän on Christuxen oma/ se ajatelcan idzelläns/ että nijncuin hän on Christuxen oma/ nijn olemma me myös Christuxen omat.

<p>10:8 Ja vaikka minä jonkun verran enemmänkin kerskaisin siitä vallastamme, jonka Herra on antanut teitä rakentaaksemme eikä kukistaaksemme, en ole häpeään joutuva.</p>	<p>8. Sillä jos minä vielä enemmän kerskaisin meidän vallastamme, jonka Herra meille antanut on teidän parannukseksenne, ja ei kadotukseksenne, enpä minä häpeäisi,</p>	<p>10:8 Ja jos minä vielä enemmän idziäni kerscaisin meidän wallastam/ cuin HERra meille andanut on teidän parannuxexen/ ja ei pahennuxexen/ embä minä sijttekän häpiäis.</p>
<p>10:9 Tämän minä sanon, ettei näyttäisi siltä, kuin peloittelisin teitä kirjeilläni.</p>	<p>9. Etten minä näkyisi teitä lähetykskirjoilla peljättäväni.</p>	<p>10:9 (Mutta minä sanon) ettei teidän pitä luuleman/ nijncuin minä teitä Lähetykskirjallani peljätäisin.</p>
<p>10:10 Sillä hänen kirjeensä ovat, sanotaan, kyllä mahtavat ja pontevat, mutta ruumiillisesti läsnäollessaan hän on heikko, eikä hänen puheensa ole minkään arvoista.</p>	<p>10. Sillä lähetykskirjat (sanovat he) ovat raskaat ja väkevät, mutta ruumiillinen läsnäolemus on heikko ja puhe on ylönkatsottu.</p>	<p>10:10 Sillä Lähetykskirjat (sanovat he) ovat rascat ja wäkwät/ mutta ruumillinen läsnäolemus on heicko/ ja puhe on ylöncazottu.</p>
<p>10:11 Joka niin sanoo, ajatelkoon, että samaa, mitä me poissaolevina olemme kirjeissämme sanoissa, samaa me myös olemme läsnäolevina teoissa.</p>	<p>11. Senkaltainen ajatelkaan, että niinkuin me olemme lähetyksvirkein kautta sanoissa poissa-ollessamme, niin me myös olemme itse työllä läsnä-ollessamme.</p>	<p>10:11 Sencaltainen ajatelcan/ että nijncuin me olemma Lähetykskirjan sanois poisolduani: nijn me myös kyllä tohdimma olla idze työllä läsnäolduam.</p>
<p>10:12 Sillä me emme rohkene lukeutua emmekä verrata itseämme eräisiin, jotka itseänsä suosittelevat; mutta he ovat ymmärtämättömiä, kun mittaavat itsensä omalla itsellään ja vertailevat itseään omaan itseensä.</p>	<p>12. Sillä emmepä me rohkene meitämme lukea eli verrata niihin, jotka itsiänsä ylistävät; mutta että he itse heillänsä heitänsä mittaavat ja pitävät ainoastaan itse heistänsä, niin ei he mitään ymmärrä.</p>	<p>10:12 Sillä embä me julke meitäm luke eli werrata nijhin/ jotca idziäns ylistawät/ mutta että he idze heidäns mittawat/ ja pitawät ainoastans idze heistäns/ nijn ei he mitän ymmärrä.</p>
<p>10:13 Me taas emme rupea kerskaamaan yli määrän, vaan ainoastaan sen määrätyn vaikutusalan mukaan, minkä Jumala on asettanut meille määräksi, ulottuaksemme teihinkin asti.</p>	<p>13. Mutta emme meitämme kerskaa ylitse määrän, vaan ainoastaan kohtuullisen määrätyn mitan jälkeen, jonka Jumala meille mitannut on, joka myös teihinkin ulottuu.</p>	<p>10:13 Mutta embä me meitäm kersca ylidze määrän/ waan ainoastans cohtullisen määrätyn mitan jälken/ cuin Jumala meille mitannut on/ joca myös teihingin ulottu.</p>
<p>10:14 Sillä me emme kurota itseämme liiaksi, ikäänkuin emme teihin ulottuisikaan, sillä olemmehan ehtineet Kristuksen evankeliumin julistamisessa teihinkin asti.</p>	<p>14. Sillä emmepä me itsiämme leviämmältä anna ulos kuin sopii, niinkuin emme oliskaan teihin ulottuneet; sillä me olemme jo hamaan teidän tyköne Kristuksen evankeliumilla tulleet.</p>	<p>10:14 Sillä embä me idziämme wenyttä/ nijncuin en me oliscan teihin ulottunet: sillä me olemma jo haman teidän tygön Christuxen Evangeliumilla tullet/</p>

10:15 Emme kerskaa yli määrän, emme muiden vaivannäöistä, mutta meillä on se toivo, että teidän uskonne lisääntyessä me oman vaikutusalamme mukaan kasvamme teidän keskuudessanne niin suuriksi,	15. Ja emme kerskaa meitämme ylitse määrän vieraissa töissä; vaan me toivomme, kuin teidän uskonne kasvaa teissä, että mekin meidän määrämme jälkeen tahdomme levitä yltäkyläisesti,	10:15 Ja en me kersca meitäm ylidze määrän wieraisa töisä. Ja me toiwomma/ cosca teidän uscon caswa teisä/ että mekin meidän määräm jälkeen tahdomma lewetä/
10:16 että saamme viedä evankeliumin myöskin tuolla puolen teitä oleviin maihin - tahtomatta kerskata siitä, mikä jo on valmista toisten vaikutusallalla.	16. Evankeliumia saarnaamaan niille, jotka tuolla puolen teitä asuvat: emmekä meitämme kerskaa niistä, jotka vieraan mitan jälkeen valmistetut ovat.	10:16 Ja sitä Evangeliumita saarnata/ nijlle cuin tuolla puolen teitä asuwat/ engä meitäm kersca sijtä/ cuin wierasten määrän jälkeen walmistettu on.
10:17 Mutta joka kerskaa, hänen kerskauksenaan olkoon Herra.	17. Mutta joka kerskaa, se kerskatkaan Herrassa;	10:17 MUTta joca idziäns kersca/ se kerscatcan idziäns HERrasa:
10:18 Sillä ei se ole koetuksen kestävä, joka itse itseään suosittelee, vaan se, jota Herra suosittelee.	18. Sillä joka itsiänsä kiittää, ei se ole koeteltu, vaan se, jota Herra kiittää.	10:18 Sillä joca idziäns kijttä/ ei se ole coeteldu/ waan se jota HERra kijttä.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu .
11:1 Jospa kärsisitte minulta hiukan mielettömyyttäkin! Ja kyllähän te minua kärsittekin.	1. Oi jospa te vähänkin minun tyhmyyttäni kärsisitte! Ja tosin te minua kärsitte.	11:1 Josca te wähängin minun tyhmyyttäni hywäxi ottaisitta. Kyllä tosin te minua kärsitte:
11:2 Sillä minä kiivailen teidän puolestanne Jumalan kiivaudella; minähän olen kihlannut teidät miehelle, yhdelle ainoalle, asettaakseni Kristuksen eteen puhtaan neitsyen.	2. Sillä minä kiivaan teitä Jumalan kiivaudella. Sillä minä olen teitä kihlannut yhdelle miehelle, että minä puhtaan neitseen Kristukselle tuottaisin.	11:2 Sillä minä kijwan teitä Jumalan kijwauksella. Ja minä olen teille kihlannut yhden miehen/ että minä puhtain neidzen Christuxelle tuottaisin.
11:3 Mutta minä pelkään, että niinkuin käärme kavaluudellaan petti Eevan, niin teidän mielenne ehkä turmeltuu pois vilpittömyydestä ja puhtaudesta, joka teissä on Kristusta kohtaan.	3. Mutta minä pelkään, että niinkuin kärme vietteli Eevan kavaluudellansa, niin myös teidän taitonne turmellaan siitä yksinkertaisuudesta, joka on Kristuksessa.	11:3 Mutta minä pelkän/ että nijncuin kärme wietteli Hewan cawaluxellans: nijn myös teidän taiton käändy pois Christuxen yxikertaisuudesta:

11:4 Sillä jos joku tulee ja saarnaa jotakin toista Jeesusta kuin sitä, jota me olemme saarnanneet, tai jos te saatte toisen hengen, kuin minkä olette saaneet, tai toisen evankeliumin, kuin minkä olette vastaanottaneet, niin sen te hyvin kärsitte.	4. Sillä jos se, joka teidän tykönne tulee, toisesta Jesuksesta teille saarnaa, josta emme saarnanneet, taikka jos te toisen hengen saatte, jota ette ole saaneet, eli toisen evankeliumin, jota ette ole ottaneet vastaan, niin te sen oikein kärsitte.	11:4 Sillä jos se joka teidän tygön tule/ toisest Jesuxest teille saarna/ josta en me saarnannet/ taicka jos te toisen Hengen saatta/ jota et te ole saanet/ eli toisen Evangeliumin/ jota et te ole wastanottanet/ nijn te oikein heitä kärsitte.
11:5 Mutta minä en katso itseäni missään suhteessa noita isoisia apostoleja huonommaksi.	5. Sillä minä arvaan, etten minä ole ollut halvempi niitä kaikkein korkeimpia apostoleita.	11:5 Sillä minä arwan/ etten minä ole halvembi/ cuin corkemmatkin Apostolit owat/
11:6 Jos olenkin oppimaton puheessa, en kuitenkaan tiedossa; olemmehan tuoneet sen teille kaikin tavoin ilmi kaikissa asioissa.	6. Ja ehkä minä olen puheessa yksinkertainen, niin en minä ole tiedossa yksinkertainen; kuitenkin olemme me kyllä kaikille teille tiettävät.	11:6 Ja ehkä minä olen puhesa yxikertainen/ nijn en minä ole tiedosa yxikertainen/ cuitengin olemma me kyllä caikille teille tiettävät.
11:7 Vai olenko tehnyt syntiä siinä, että - alentaessani itseni, jotta te ylenisitte - olen ilmaiseksi julistanut teille Jumalan evankeliumia?	7. Eli olenko minä syntiä tehnyt, että minä olen itseni alentanut, että te ylennettäisiin, että minä olen teille Jumalan evankeliumia ilman palkkaa ilmoittanut?	11:7 ELi/ olengo minä syndiä tehnyt/ että minä oeln idzeni alendanut/ että te yletäisin? Sillä minä olen teille Jumalan Evangeliumita ilman palcata ilmoittanut/
11:8 Muita seurakuntia minä riistin, ottaessani heiltä palkkaa palvelukseni teitä. Kun olin teidän luonanne ja kärsin puutetta, en rasittanut ketään.	8. Ja olen muut seurakunnat ryöstänyt, ja heiltä palkan ottanut, jolla minä teitä palvelin? Ja kuin minä olin teidän tykönänne ja minulta jotakin puuttui, enpä minä ketään rasittanut.	11:8 Ja olen muut Seuracunnat ryöstänyt/ ja heildä palcan ottanut/ jolla minä teitä palwelin. 11:9 Ja cosca minä olin teidän tykönän/ ja minulda jotakin puuttui/ embä minä ketän rasittanut:
11:9 Sillä mitä minulta puuttui, sen täyttivät veljet, jotka tulivat Makedoniasta; ja kaikessa minä varoin olemasta teille rasitukseksi, ja olen vastakin varova.	9. Sillä mitä minulta puuttui, sen veljet täyttivät, jotka Makedoniasta tulivat. Ja niin minä pidin itseni kaikissa, etten minä kenenkään kuormana ollut, ja tahdon vieläkin minuni niin pitää.	sillä mitä minulda puuttui/ sen weljet täytit/ jotca Makedoniasta tulit. Ja nijn minä pidin idzeni caikisa/ etten minä kenengän cuormana ollut/ ja tahdon wieläkin minuni nijn pitää.
11:10 Niin totta kuin Kristuksen totuus on minussa, ei tätä kerskausta minulta riistetä Akaiian maanäärissä.	10. Niin totta kuin Kristuksen totuus minussa on, niin ei tämä kerskaus pidä minulta Akajan maakunnissa otettaman pois.	11:10 Nijn totta cuin Christuxen totuus minusa on/ nijn ei tämä kerscaus pidä minulda Achajan maacunnisa poisotettaman.
11:11 Minkätähden? Senkötähden, etten muka rakasta teitä? Jumala tietää sen.	11. Minkätähden? Senkötähden, etten minä teitä rakasta? Sen Jumala tietää.	11:11 Mingätähden? Sengötähden etten minä teitä racasta? Sen Jumala tietä.

11:12 Mutta mitä minä teen, sen olen vastakin tekevä, riistääkseni aiheen niiltä, jotka aihetta etsivät, että heidät siinä, missä kerskaavat, havaittaisiin samankaltaisiksi kuin mekin.	12. Mutta mitä minä teen, sen minä tahdon tehdä, että minä heiltä tilan ottaisin pois, jotka etsivät tilaa kerskata, että he ovat niin kuin me.	11:12 Mutta mitä minä teen/ sen minä tahdon tehdä/ että minä heiltä tilan poisottaisin/ jotca edziwät tila heitäns kerscata/ että he owat nijncuin me.
11:13 Sillä semmoiset ovat valheapostoleja, petollisia työntekijöitä, jotka tekeytyvät Kristuksen apostoleiksi.	13. Sillä senkaltaiset väärät apostolit ja petolliset työntekijät teeskelevät itsensä Kristuksen apostoleiksi.	11:13 Sillä sencaltaiset wäärät Apostolit/ ja wieckat työntekiät/ teeskelewät idzens Christuxen Apostoleixi.
11:14 Eikä ihme; sillä itse saatana tekeytyy valkeuden enkeliksi.	14. Ei myös ihmekään ole; sillä itse saatana muuttaa itsensä valkeuden enkeliksi.	11:14 Ei myös ihmeckän ole: Sillä idze Satanas muutta idzens walkeuden Engelixi/
11:15 Ei ole siis paljon, jos hänen palvelijansakin tekeytyvät vanhurskauden palvelijoiksi, mutta heidän loppunsa on oleva heidän tekojensa mukainen.	15. Ei siis se ole suuri, jos myös hänen palveliansa itsensä asettelevat niinkuin he olisivat vanhurskauden saarnaajat, joiden loppu pitää oleman heidän töittensä perään.	11:15 Ei sijs ole ihme/ että hänen palwelians myös sixi heitäns asettelewat/ nijncuin he olisit wanhurscauden saarnajat/ joiden loppu pitä oleman heidän töidens perän.
11:16 Vielä minä sanon: älköön kukaan luulko minua mielettömäksi; mutta vaikka olisinkin, ottakaa minut mieletönnäkin vastaan, että minäkin saisni hiukan kerskata.	16. Taas sanon minä, ettei yhdenkään pidä minua tyhmäksi luuleman; vaan ellei niin ole, niin ottakaat minua vastaan niinkuin tyhmääkin, että minä myös vähä kerskaisin.	11:16 TAas sanon minä: ettei yhdengän pidä minua tyhmäxi luuleman/ waan ellei nijn ole/ nijn pitäkät minua tyhmänä/ että minä wähäisengin idziäni kerscaisin.
11:17 Mitä nyt puhun, kun näin suurella luottamuksella kerskaan, sitä en puhu Herran mielen mukaan, vaan niinkuin mieletön.	17. Sitä mitä minä nyt puhun, en minä puhu niinkuin Herrassa, vaan niinkuin tyhmyydessä, että me nyt kerskaamaan ruvenneet olemme.	11:17 Sitä cuin minä nyt puhun/ en minä puhu nijncuin HERrasa/ waan nijncuin tyhmydes/ että me nyt kerscaman ruwennet olemma/
11:18 Koska niin monet kerskaavat lihan mukaan, niin kerskaan minäkin.	18. Koska moni kerskaa lihan jälkeen, niin minäkin tahdon kerskata.	11:18 Sillä moni kersca idziäns lihan jälken/ nijn minäkin tahdon idziäni kerscata.
11:19 Tehän hyvin suvaitsette mielettömiä, kun itse olette niin mieleviä.	19. Sillä te kärsitte mielellänne tyhmiä, että te viisaat olette.	11:19 Sillä te kärsittä mielellän tyhmiä/ että te idze wijsat oletta.
11:20 Tehän suvaitsette, että joku teidät orjuuttaa, että joku teidät syö puhtaaksi, että joku teidät saa saaliiksensa, että joku itsensä korottaa, että joku lyö teitä kasvoihin.	20. Te kärsitte, jos joku teitä orjuuteen vaatii, jos joku teitä syö, jos joku teiltä jotakin ottaa, jos joku itsensä korottaa, jos joku teitä lyö kasvoille.	11:20 Te kärsittä jos jocu teitä orjuten waati/ jos jocu teitä nylke/ jos jocu teitä repele/ jos jocu teidän ylidzenne idzens corgotta jos jocu teitä lyö caswoille.

11:21 Häpeäkseeni sanon: tähän me kyllä olemme olleet liian heikkoja. Mutta minkä joku toinen uskaltaa - puhun kuin mieletön - sen uskallan minäkin.	21. Sen minä sanon häväistyksen tähden, niinkuin me heikot olisimme: mihinkä joku uskaltaa, (minä puhun tyhmyydessä,) siihen minäkin uskallan.	11:21 Sen minä sanon häväistyksen tähden/ nijncuin me heicot olisimme. MIhingä jocu uscalda (minä puhun tyhmydes) sijhen minäkin uscallan.
11:22 He ovat hebrealaisia; minä myös. He ovat israelilaisia; minä myös. He ovat Aabrahamin siementä; minä myös.	22. He ovat Hebrealaiset, minä myös. He ovat Israelilaiset, minä myös. He ovat Abrahamin siemen, minä myös.	11:22 He owat Ebrerit/ minä myös. He owat Israelitit/ minä myös. He owat Abrahamin siemen/ minä myös.
11:23 He ovat Kristuksen palvelijoita - puhun kuin mieltä vailla - minä vielä enemmän. Olen nähnyt vaivaa enemmän, olen ollut useammin vankeudessa, minua on ruoskittu ylen paljon, olen monta kertaa ollut kuoleman vaarassa.	23. He ovat Kristuksen palveliat, (minä puhun tyhmästi,) paljoa enemmän minä olen. Minä olen enemmän työtä tehnyt. Minä olen enemmän haavoja kärsinyt. Minä olen useammin vankina ollut. Usein olen kuoleman hädässä ollut.	11:23 He owat Christuxen palweliat/ (minä puhun tyhmästi) paljo enemmän minä olen. Minä olen enemmän työtä tehnyt. Minä olen enemmän haawoja kärsinyt. Minä olen usemmin fangina ollut. Usein olen cuoleman hädäs ollut.
11:24 Juutalaisilta olen viidesti saanut neljäkymmentä lyöntiä, yhtä vaille;	24. Juudalaisilta olen minä viidesti neljäkymmentä haavaa saanut, yhtä vailla.	11:24 Judalaisilda olen minä wijdesti neljäkymmendä haawa saanut/ yhtä vailla.
11:25 kolmesti olen saanut raippoja, kerran minua kivitettiin, kolmesti olen joutunut haaksirikkoon, vuorokauden olen meressä ajelehtinut;	25. Kolmasti olen vitsoilla piesty. Olin kerran kivitetty. Kolmasti olen minä tullut haaksirikkoon. Yön ja päivän olin minä meren syvyydessä.	11:25 Colmasti olen widzoilla piesty. Olin wihdoin kiwitetty. Colmasti olen minä tullut haaxi rickohon. Yön ja päiwän olin minä meren sywydes.
11:26 olen usein ollut matkoilla, vaaroissa virtojen vesillä, vaaroissa rosvojen keskellä, vaaroissa heimoni puolelta, vaaroissa pakanain puolelta, vaaroissa kaupungeissa, vaaroissa erämaassa, vaaroissa merellä, vaaroissa valheveljien keskellä;	26. Minä olen usein vaeltanut, minä olen ollut veden hädässä, ryövärien keskellä, hädässä Juudalaisten keskellä, hädässä pakanain keskellä, hädässä kaupungeissa, hädässä korvessa, hädässä merellä, hädässä viekasten veljien seassa,	11:26 Minä olen usein waeldanut. Minä olen ollut weden hädäsä. Hädäsä ryöwärein keskellä. Hädäsä Judalaisten keskellä. Hädäsä pacanain keskellä. Hädäsä Caupungeisa. Hädäsä corwesa. Hädäsä merellä. 11:27 Hädäsä wiecasten weljein seas.
11:27 ollut työssä ja vaivassa; paljon valvonut, kärsinyt nälkää ja janoa, paljon paastonnut, kärsinyt vilua ja alastomuutta.	27. Työssä ja tuskassa, paljossa valvomisessa, nälässä ja janossa, paljossa paastossa, vilussa ja alastomuudessa,	Työsä ja tucas. Suuresa walwomises. Isomises ja janosa. Paljosa paastosa. Wilusa ja alastomudesa.

11:28 Ja kaiken muun lisäksi jokapäiväistä tunkeilua luonani, huolta kaikista seurakunnista.	28. Ilman niitä mitkä muutoin tapahtuvat, nimittäin, että minua joka päivä vaivataan ja pidän surun kaikista seurakunnista.	11:28 ILman nijtä cuin muutoin tapahtuwat/ nimittäin/ että minua jocapäiwä waiwatan/ ja pidän surun caikista Seuracunnista.
11:29 Kuka on heikko, etten minäkin olisi heikko? Kuka lankeaa, ettei se minua polttaisi?	29. Kuka on heikko, ja en minä myös heikoksi tule? Kuka pahoitetaan, ja en minä pala?	11:29 Cuca on heicko/ ja en minä myös heicoxi tule? Cuca pahoitetan/ ja en minä pala?
11:30 Jos minun kerskata täytyy, niin kerskaan heikkoudestani.	30. Että minun pitää nyt kerskaaman, niin minä kerskaan heikkoudestani.	11:30 Että minun pitä nyt idziäni kerscaman/ nijn minä kerscan idziäni minun heickoudestani.
11:31 Herran Jeesuksen Jumala ja Isä, joka on ylistetty iankaikkisesti, tietää, etten valhettele.	31. Jumala ja meidän Herran Jeesuksen Kristuksen Isä, joka olkoon ylistetty ijankaikkisesti! tietää, etten minä valehtele.	11:31 Jumalan ja meidän HERran Jesuxen Christuxen Isä/ joca olcon ylistetty ijancaickisest/ tietä etten minä walehtele.
11:32 Damaskossa kuningas Aretaan käskynhaltija vartioi damaskolaisten kaupunkia ottaaksensa minut kiinni,	32. Damaskussa Aretaan kuninkaan maanvanhin vartioitsi Damaskun kaupunkia ja tahtoi minun ottaa kiinni.	11:32 Damascus/ Arethan Cuningan Maanwanhin/ wartioidzi Damascun Caupungita/ ja tahdoi minun otta kijnni.
11:33 ja muurin ikkuna-aukosta minut laskettiin korissa maahan, ja niin minä pääsin hänen käsistensä.	33. Ja minä laskettiin maahan muurin akkunasta korissa, ja pääsin niin hänen käsistensä.	11:33 Ja minä laskettin maahan muurin ackunast corisa/ ja pääsin nijn hänen käsistäns.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu .
12:1 Minun täytyy kerskata; se tosin ei ole hyödyllistä, mutta minä siirryn nyt näkyihin ja Herran ilmestyksiin.	1. Ei minun ole hyvää kerskaamisestani; tulen kuitenkin näkyihin ja Herran ilmoituksiin.	12:1 EI minun ole hywä minun kerscamisestan/ tulen cuitengin näkyihin ja HERran ilmoituxihin.
12:2 Tunnen miehen, joka on Kristuksessa: neljätoista vuotta sitten hänet temmattiin kolmanteen taivaaseen - oliko hän ruumiissaan, en tiedä, vai poissa ruumiista, en tiedä, Jumala sen tietää.	2. Minä tunnen ihmisen Kristuksessa ennen neljäätoistakymmentä ajastaikaa, (oliko hän ruumiissa, en minä tiedä, eli oliko hän ulkona ruumiista, en minä sitäkään tiedä; Jumala sen tietää:) se temmattiin ylös hamaan kolmanteen taivaaseen.	12:2 Minä tunnen yhden ihmisen Christuxes ennen neljätoistakymmendä ajastaica/ olico hän ruumisa/ en minä tiedä/ eli olico hän ulcona ruumista/ en minä sitäkän tiedä/ Jumala sen tietä. Se ylöstemmattin haman colmanden Taiwasen.
12:3 Ja minä tiedän, että tämä mies - oliko hän ruumiissaan vai poissa ruumiista, en tiedä, Jumala sen tietää -	3. Ja minä tunnen sen ihmisen, (jos hän ruumiissa taikka ulkona ruumiista oli, en minä tiedä; Jumala sen tietää:)	12:3 Ja minä tunnen sen ihmisen. Jos hän ruumisa/ taicka ulcona ruumista oli/ en minä tiedä/ Jumala sen tietä.

12:4 temmattiin paratiisiin ja kuuli sanomattomia sanoja, joita ihmisen ei ole lupa puhua.	4. Hän temmattiin ylös paradisiin ja kuuli sanomattomia sanoja, joita ei yhdenkään ihmisen sovi puhua.	12:4 Hän ylöstemmatmin Paradisijn/ ja cuuli sanomattomita sanoja/ joita ei yxikän ihminen taida puhua.
12:5 Tästä miehestä minä kerskaan, mutta itsestäni en kerskaa, paitsi heikkoudestani.	5. Siitä minä kerskaan; mutta en minä itsestäni kerskaa, vaan minun heikkoudestani.	12:5 Sijtä minä idziäni kerscan/ mutta en minä idzestäni kersca/ waan minun heikkoudestani.
12:6 Sillä jos tahtoisinkin kerskata, en olisi mieleton, sillä minä puhuisin totta; mutta minä pidättäydyn siitä, ettei kukaan ajattelisi minusta enempää, kuin mitä näkee minun olevan tai mitä hän minusta kuulee.	6. Sillä jos minä tahtoisin kerskata, niin en minä tekisi tyhmästi; sillä minä tahdon totuuden sanoa. Mutta kuitenkin minä itseni siinä pidätän, ettei joku minua korkiammaksi lukisi, kuin hän minun näkee eli minusta kuulee.	12:6 Ja jos minä idziäni kerscaisin/ nijn en minä tekis tyhmästi: sillä minä tahdon totuden tunnusta. Mutta cuitengin minä idzeni sijnä pidätän/ ettei jocu minua corkiammaxi lukis cuin hän minun näke/ eli minusta cuule.
12:7 Ja etten niin erinomaisten ilmestysten tähden ylpeilisi, on minulle annettu lihaani pistin, saatanan enkeli, rusikoimaan minua, etten ylpeilisi.	7. Ja ettei ilmoitusten ylönpalttisuus minua ylen paljon korottaisi, on pistin annettu minun lihaani, nimittäin saatanan enkeli, rusikoitsemaan minua, etten minä itsiäni ylen paljon korottaisi.	12:7 Ja/ ettei ilmoitusten ylönpaldisus minua corgotais/ on pistin annettu minun lihaani/ nimittäin/ Satanan engeli/ rusicoidzeman minua/ etten minä idziäni corgotais:
12:8 Tämän tähden olen kolmesti rukoillut Herraa, että se erkanisi minusta.	8. Sentähden olen minä kolmasti Herraa rukoillut, että hän läksis minusta.	12:8 Sentähden olen minä colmasti HERra rucoillut/ että hän läxis minusta.
12:9 Ja hän sanoi minulle: "Minun arrossani on sinulle kyllin; sillä minun voimani tulee täydelliseksi heikkoudessa." Sentähden minä mieluummin kerskaan heikkoudestani, että Kristuksen voima asettuisi minuun asumaan.	9. Ja hän sanoi minulle: tyydy minun armoon; sillä minun voimani on heikoissa väkevä. Sentähden minä mielelläni kerskaan heikkoudestani, että Kristuksen voima minussa asuis.	12:9 Ja hän sanoi minulle: tydy minun Armoni: sillä minun woiman on heicoisa wäkewä. 12:10 Sentähden minä tahdon enimmitten kerscata idziäni minun heikkoudestani/ että Christuxen woima minusa asuis.
12:10 Sentähden minä olen mielistynyt heikkouteen, pahoinpitelyihin, hätään, vainoihin, ahdistuksiin, Kristuksen tähden; sillä kun olen heikko, silloin minä olen väkevä.	10. Sentähden iloitsen minä heikkoudessa, ylönpalattisissa, hädissä, vainoissa ja ahdistuksissa Kristuksen tähden; sillä koska minä heikko olen, niin minä väkeväkin olen.	Ja olen hywäs turwas/ heikkoudes/ ylöncadzes/ hädäs/ wainos/ ja ahdistuxes Christuxen tähden: sillä cosca minä heicko olen/ nijn minä wäkewäkin olen.

<p>12:11 Olen joutunut mielettömyyksiin; te olette minut siihen pakottaneet. Minunhan olisi pitänyt saada suositusta teiltä, sillä en ole missään ollut noita isoisia apostoleja huonompi, vaikka en olekaan mitään.</p>	<p>11. Minä olen tällä kerskaamisella tyhmäksi tullut; te olette minua siihen vaatineet. Sillä minua piti teiltä kiitettävän, etten minä ensinkään vähempi ole kuin korkeimmatkaan apostolit, ehken minä mitään ole.</p>	<p>12:11 MINä olen tällä kerscamisella tyhmäxi tullut. Te oletta minua siihen waatinet: Sillä minua piti teidä kijtettämän/ etten minä ensingän vähempi ole kuin corkemmatcan Apostolit/ ehken minä mitän ole</p>
<p>12:12 Onhan apostolin tunnusteot teidän keskuudessanne tehty kaikella kestävyydellä, tunnusmerkeillä ja ihmeillä ja voimateoilla.</p>	<p>12. Niin ovat tosin apostolin merkit teidän seassanne tapahtuneet kaikella kärsivällisyydellä, merkeillä, ihmeillä ja voimallisilla töillä.</p>	<p>12:12 Nijn owat cuitengin Apostolin merkit teidän seasan tapahtunet/ caikella kärsimisellä/ merkeillä/ ihmeillä/ ja wäkewillä töillä.</p>
<p>12:13 Sillä missä muussa te olette jääneet muita seurakuntia vähemmälle kuin siinä, etten minä puolestani ole rasittanut teitä? Antakaa minulle anteeksi tämä vääryys.</p>	<p>13. Mitäs te muita seurakuntia huonommat olette, paitsi sitä, etten minä itse teidän kuormananne ollut? Antakaat minulle se vääryys anteeksi.</p>	<p>12:13 Mitästä te muita Seuracundia huonommat oletta? Paidzi sitä/ etten minä idze teidän cuormanan ollut. Andacat minulle se wääritys andexi.</p>
<p>12:14 Katso, kolmannen kerran minä nyt olen valmis tulemaan teidän tyköne, enkä ole oleva teille rasitukseksi; sillä minä en etsi teidän omaanne, vaan teitä itseänne. Eiväthän lapset ole velvolliset kokoamaan tavaraa vanhemmilleen, vaan vanhemmat lapsilleen.</p>	<p>14. Katso, minä olen valmis kolmannen kerran teidän tyköne tulemaan, ja en tahdo ensinkään teitä rasittaa; sillä enpä minä etsi teidän omaanne, vaan teitä; sillä ei lasten pidä tavaraa kokooman vanhempainsa varaksi, vaan vanhemmat lapsillensa.</p>	<p>12:14 Cadzo/ minä olen walmis colmannen kerran teidän tygönne tuleman/ ja en tahdo ensingän teitä rasitta. Sillä embä minä edzi teidän oman/ waan teitä: Sillä ei lasten pidä tawarata cocoman wanhembains waraxi/ waan wanhemmat lapsillens.</p>
<p>12:15 Ja minä olen mielelläni uhraava kaikki, uhraava itsenikin, teidän sielujenne hyväksi. Senkötähden, että teitä näin suuresti rakastan, minä saan teiltä vähemmän vastarakkautta?</p>	<p>15. Mutta mielelläni minä tahdon kuluttaa ja itseni annettaa ulos teidän sieluinne edestä, vaikka te vähän minua rakastatte, joka kuitenkin sangen paljon teitä rakastan.</p>	<p>12:15 Mutta mielellän minä tahdon idzeni aldixi anda/ ja idzeni ulosannetta teidän sieluinne edestä/ waicka te wähä minua racastatte/ joca cuitengin sangen paljo teitä racastan.</p>
<p>12:16 Olkoonpa niin, etten minä ole teitä rasittanut; mutta entä jos olen viekas ja olen kavaluudella kietonut teidät pauloihini!</p>	<p>16. Mutta olkoon sillänsä, etten minä ole teitä raskauttanut; mutta että minä olin kavala, niin minä olen teidät petoksella saavuttanut.</p>	<p>12:16 Mutta olcon silläns/ etten minä ole teitä rascauttanut/ mutta että minä olin cawala/ nijn minä olen teidän juonilla saawuttanut.</p>
<p>12:17 Olenkohan minä kenenkään kautta, joita olen luoksenne lähettänyt, pyrkinyt teistä hyötymään?</p>	<p>17. Olenko minä keltään mitään vaatinut niiden tähden, jotka minä teille lähettänyt olen?</p>	<p>12:17 Olengo minä keldän mitän waatinut/ nijden tähden kuin minä teille lähettänyt olen?</p>

12:18 Kehoitin Tiitusta menemään ja lähetin veljen hänen kanssaan; ei kai Tiitus ole pyrkinyt teistä hyötymään? Emmekö ole vaeltaneet samassa hengessä? Emmekö samoja jälkiä?	18. Minä olen Titusta neuvonut, ja lähetin hänen kanssansa yhden veljen: onkos Titus jotakin teiltä vaatinut? Emmekö me ole yhdessä hengessä vaeltaneet? Emmekö me ole yksiä jälkiä myöten käyneet?	12:18 Minä olen Titusta neuwonut/ ja lähetin hänen cansans yhden weljen/ ongosta Titus jotakin teidä waatinut? Engö me ole yhdessä Hengesä waeldanet? Engö me ole yxiä jälkiä myöden käynet?
12:19 Olette kai jo kauan sitten luulleet, että me puolustaudumme teidän edessänne. Jumalan edessä, Kristuksessa me puhumme; mutta kaikki teille rakennukseksi, rakkaani.	19. Luuletteko taas, että me vastaamme edestämme teidän edessänne? Me puhumme Kristuksessa, Jumalan edessä; mutta kaikki nämät, rakkaat veljet, teidän parannukseksenne;	12:19 Luulettaco että me wastamme edestäm teidän edesän? Me puhumma Christuxes/ Jumalan edes. 12:20 Mutta caicki nämät/ rackat weljet/ tapahtuwat teille parannuxexi:
12:20 Sillä minä pelkään, että tullessani ehkä en tapaa teitä semmoisina, kuin tahdon, ja että te tapaatte minut semmoisena, kuin te ette tahdo. Minä pelkään, että teidän keskuudessanne ehkä on riitaa, kateutta, vihaa, juonia, panetteluja, juoruja, pöyhkeilyä, epäjärjestyksiä;	20. Sillä minä pelkään, etten minä tultuani teitä löydä senkaltaisena kuin minä tahdon, ja te myös löydätte minun, ei niinkuin te tahtoisitte: ettei siellä riidat, kateudet, vihat, torat, panetukset, parjaukset, paisumiset ja kapinat olisi:	Sillä minä pelkän/ etten minä tulduani teitä löydä sencaltaisna/ cuin minä tahdon/ ja et te myös löydä minua/ nijncuin te tahdoisitta: Etei siellä Rijdat/ Cateudet/ Wihat/ Torat/ Panetuxet/ Parjauket/ Paisumiset/ ja Capinat olis/
12:21 ja että, kun tulen, Jumalani on taas nöyryyttävä minua teidän tykönänne, ja että joudun suremaan monen tähden, jotka ennen ovat synnissä eläneet eivätkä ole katuneet sitä saastaisuutta ja haureutta ja irstautta, jota ovat harjoittaneet.	21. Etei taas minun palattuani minun Jumalani teidän tykönänne minua nöyryyttäisi ja minun pitäis monen tähden murehtiman, jotka ennen rikkoneet ovat ja ei ole itsiänsä parantaneet siitä saastaisuudesta ja huoruudesta ja haureudesta, jota he tehneet ovat.	12:21 Etei taas minun palaittuani/ minun Jumalan teidän tykönän minua nöyrytäis/ ja minun pitäis monen tähden murehtiman/ jotca ennen rickonet owat/ ja ei ole idziäns parandanet/ sijtä saastaisuudest ja huoruudest ja häpiäst/ cuin he tehnet owat.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu .
13:1 Kolmannen kerran minä nyt tulen teidän tykönnne. Kahden tai kolmen todistajan sanalla on jokainen asia vahvistettava.	1. Nyt minä kolmannen kerran tulen teidän tykönnne. Niin pitää kahden eli kolmen suun kautta kaikkinaiset asiat kiinnitettämän.	13:1 JOs minä colmannen kerran tulen teidän tygönnne/ nijn pitä cahden eli colmen suun cautta caickinaiset asiat kijnnitettämän.

<p>13:2 Olen edeltäpäin sanonut ja sanon edeltäpäin niille, jotka ennen ovat syntiä tehneet, ja kaikille muille - niinkuin silloin sanoin, kun olin toista kertaa tykönänne, samoin nytkin, kun olen poissa - etten, kun taas tulen, ole teitä säästävä,</p>	<p>2. Minä olen ennenkin sen teille sanonut ja vieläkin edellä sanon, niinkuin toisella kerralla läsnäollessani, ja kirjoitan nyt poissaollessani niille, jotka ennen syntiä tehneet olivat, ja muille kaikille, että jos minä sinne tulen, niin en minä säästä,</p>	<p>13:2 Minä olen ennengin sen teille sanonut/ ja vieläkin edellä sanon/ nijncuin toisella kerralla/ läsnä olduani/ ja kirjoitan nyt poisollessani nijlle jotca ennen syndiä tehnet olit/ ja muille caikille/ että jos minä sinne tulen/ nijn en minä armahda.</p>
<p>13:3 koska te etsitte todistetta siitä, että minussa puhuu Kristus, joka ei ole heikko teitä kohtaan, vaan on teissä voimallinen.</p>	<p>3. Että te kerran saatte tietää, kuka minussa puhuu, nimittäin Kristus, joka ei suinkaan ole heikko teidän kohtaanne, vaan hän on väkevä teissä.</p>	<p>13:3 Että te kerran saatte tietä/ cuca minusa puhu/ nimittäin Christus/ joca ei suingan ole heicko teidän seasan/ waan hän on wäkevä teidän seasan.</p>
<p>13:4 Sillä vaikka hänet ristiinnaulittiin, kun hän oli heikko, elää hän kuitenkin Jumalan voimasta; olemmehan mekin hänessä heikot, mutta me elämme hänen kanssaan Jumalan voimasta teitä kohtaan.</p>	<p>4. Ja ehkä hän oli ristiinnaulittu heikkoudessa, niin hän kuitenkin elää Jumalan voimassa; sillä myös me olemme heikot hänessä, mutta meidän pitää elämän hänen kanssansa Jumalan voimassa teidän tykönänne.</p>	<p>13:4 Ja ehkä hän oli ristinnaulittu heickoudes/ nijn hän cuitengin elä Jumalan woimasa/ ja waicka me olemma heicot hänesä/ nijn me cuitengin elämme hänen cansans/ Jumalan woimasa teidän tykönän.</p>
<p>13:5 Koetelkaa itseänne, oletteko uskossa; tutkikaa itseänne. Vai ettekö tunne itseänne, että Jeesus Kristus on teissä? Ellei, niin ette kestä koetusta.</p>	<p>5. Koetelkaat teitänne, jos te olette uskossa, kokekaat teitänne: eli ettekö te itsiänne tunne, että Jesus Kristus on teissä? ellei niin ole, että te kelvottomat olette.</p>	<p>13:5 Coetelcat teitän jos te oletta uscosa/ cokecat teitän. Eli ettekö te idziänne tunne/ että Jesus Christus on teisä? Ellei nijn ole että te kelwottomat oletta.</p>
<p>13:6 Minä toivon teidän tulevan tuntemaan, että me emme ole niitä, jotka eivät koetusta kestä.</p>	<p>6. Mutta minä toivon, että te tunnette, ettemme kelvottomat ole.</p>	<p>13:6 Mutta minä toiwon että te tunnetta/ etten me kelwottomat ole.</p>
<p>13:7 Mutta me rukoilemme Jumalaa, ettette tekisi mitään paha, emme sitä varten, että näyttäisi siltä, kuin me olisimme koetuksen kestäviä, vaan että te tekisitte hyvää ja me olisimme ikäänkuin ne, jotka eivät koetusta kestä.</p>	<p>7. Ja minä rukoilen Jumalaa, ettette mitään paha tekisi, ei että me kelvolliseksi näkyisimme, vaan että te hyvää tekisitte ja me olisimme niinkuin kelvottomat.</p>	<p>13:7 Ja rucoilen Jumalata/ ettet te mitän paha tekis/ ei että me kelwollisexi näkyisimme/ waan että te hywä tekisittä/ ja me olisimma nijncuin kelwottomat.</p>
<p>13:8 Sillä me emme voi mitään totuutta vastaan, vaan totuuden puolesta.</p>	<p>8. Sillä emme mitään voi totuutta vastaan, vaan totuuden puolesta.</p>	<p>13:8 Sillä en me mitän woi totutta wastan/ waan totuden puolesta.</p>

13:9 Sillä me iloitsemme, kun me olemme heikot, mutta te olette voimalliset; sitä me rukoilemme, että te täydellisiksi tulisitte.	9. Mutta me iloitsemme, kuin me heikot olemme ja te voimalliset olette, jota me myös toivotamme, nimittäin teidän täydellisyyttänne.	13:9 Mutta me iloidzemme/ cosca me heicot olemma ja te wäkwät/ jota me myös toiwotamme/ nimittäin/ teidän täydellisyyttän.
13:10 Sentähden minä kirjoitan tämän poissaollessani, ettei minun teidän luonanne ollessani tarvitsisi käyttää ankaruutta sen vallan nojalla, minkä Herra on minulle antanut rakentamiseksi, ei kukistamiseksi.	10. Sentähden minä myös poissa-ollessani näitä kirjoitan, ettei minun pitäisi läsnä-ollessani kova oleman, sen voiman jälkeen, jonka Herra antoi minulle rakennukseksi ja ei kukistukseksi.	13:10 Sentähden minä myös poisollesani näitä kirjoitan/ ettei minun pitäis läsnä ollesani cowa oleman/ sen woiman jälken cuin HERra andoi minulle parannuxexi/ ja ei pahennuxexi.
13:11 Lopuksi, veljet, iloitkaa, tulkaa täydellisiksi, ottakaa vastaan kehoituksia, olkaa yhtä mieltä, eläkää sovussa, niin rakkauden ja rauhan Jumala on oleva teidän kanssanne.	11. Viimein, rakkaat veljet, iloitkaa, olkaa täydelliset, lohduttakaa teitänne, olkaa yksimieliset, olkaa rauhalliset, niin rakkauden ja rauhan Jumala on teidän kanssanne.	13:11 WIimein/ rackat weljet/ iloitcat/ olcat täydelliset/ lohduttacat teitän/ olcat yximieliset/ olcat rauhalliset/ nijn rackauden ja rauhan Jumala on teidän cansan.
13:12 Tervehtikää toisianne pyhällä suunannolla. Kaikki pyhät lähettävät teille tervehdysten.	12. Tervehtikää teitänne keskenänne pyhällä suunantamisella. Kaikki pyhät teitä tervehtivät.	Terwettäkät teitän keskenän/ pyhällä suunandamisella. Caicki Pyhät teitä terwettäwät.
13:13 Herran Jeesuksen Kristuksen armo ja Jumalan rakkaus ja Pyhän Hengen osallisuus olkoon kaikkien teidän kanssanne.	13. Meidän Herran Jeesuksen Kristuksen armo ja Jumalan rakkaus ja Pyhän Hengen osallisuus olkoon kaikkein teidän kanssanne! Amen.	13:12 Meidän HERran Jesuxen Christuxen Armo/ ja Jumalan Rackaus/ ja Pyhän Hengen osallisuus/ olcon caickein teidän cansan/ Amen.

PAAVALIN KIRJE GALATALAISILLE	P. PAAVALIN EPISTOLA GALATALAISILLE	P. Pawalin Epistola Galaterein tygö
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu
1:1 Paavali, apostoli, virkansa saanut, ei ihmisiltä eikä ihmisen kautta, vaan Jeesuksen Kristuksen kautta ja Isän Jumalan, joka on hänet kuolleista herättänyt,	Paavali, apostoli, (ei ihmisiltä eikä ihmisten kautta, vaan Jesuksen Kristuksen kautta ja Isän Jumalan, joka hänen kuolleista herättänyt on,)	1:1 PAwali Apostoli/ ei ihmisistä/ eikä ihmisen kautta/ vaan Jesuxen Christuxen kautta/ ja Isän Jumalan/ joca hänen cuolleista ylösherättänyt on.
1:2 ja kaikki veljet, jotka ovat minun kanssani, Galatian seurakunnille.	2. Ja kaikki veljet, jotka minun kanssani ovat, Galatian seurakunnille:	1:2 Ja caicki weljet/ jotca minun cansani owat. 1:3 Nijlle Seuracunnille Galatias.
1:3 Armo teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta,	3. Armo olkoon teille ja rauha Isältä Jumalalta ja meidän Herralta Jeesukselta Kristukselta!	Armo olcon teidän cansan/ ja Rauha Isäldä Jumalalda/ ja meidän HERralda Jesuxelda Christuxelda/
1:4 joka antoi itsensä alttiiksi meidän syntiemme tähden, pelastaaksensa meidät nykyisestä pahasta maailmanajasta meidän Jumalamme ja Isämme tahdon mukaan!	4. Joka itsensä meidän synteimme edestä antanut on, että hän meitä vapahtais tästä nykyisestä pahasta maailmasta, Jumalan ja meidän Isämme tahdon jälkeen,	1:4 Joca idzens meidän syndeim edestä andanut on/ että hän meitä waphadais tästä nykyisestä pahasta mailmasta/ Jumalan/ ja meidän Isäm tahdon jälken/
1:5 Hänen olkoon kunnia aina ja iankaikkisesti! Amen.	5. Jolle olkoon kiitos ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!	1:5 Jolle olcon kijtos ijancaickisest ijancaickiseen/ Amen.
1:6 Minua kummastuttaa, että te niin äkkiä käännytte hänestä, joka on kutsunut teidät Kristuksen armossa, pois toisenlaiseen evankeliumiin,	6. Minä ihmettelen, että te niin pian annatte teidän kääntää pois siitä, joka teitä Kristuksen armoon kutsunut on, toiseen evankeliumiin,	1:6 Minä ihmettelen/ että te nijn pian annatte teidän toiseen Evangeliumijn wietellä/ sijtä joca teitä Christuxen Armoon cudzunut on/
1:7 joka kuitenkin ei ole mikään toinen; on vain eräitä, jotka hämmentävät teitä ja tahtovat väaristellä Kristuksen evankeliumin.	7. Joka ei muuta ole, vaan että muutamat eksyttävät teitä ja tahtovat Kristuksen evankeliumia toisin kääntää.	1:7 Joca ei muuta ole/ waan että muutamat/ exyttäwät teitä/ ja tahtowat Christuxen Evangeliumita toisin käätä.
1:8 Mutta vaikka me, tai vaikka enkeli taivaasta julistaisi teille evankeliumia, joka on vastoin sitä, minkä me olemme teille julistanee, hän olkoon kirottu.	8. Mutta ehkä me taikka joku enkeli taivaasta saarnais teille toisin evankeliumia, kuin me olemme teille saarnanneet, se olkoon kirottu!	1:8 Mutta ehkä me/ taicka jocu Engeli Taiwast/ saarnais teille toisin Evangeliumi/ cuin me olemma teille saarnannet/ se olcon kirottu.

1:9 Niinkuin ennenkin olemme sanoneet, niin sanon nytkin taas: jos joku julistaa teille evankeliumia, joka on vastoin sitä, minkä te olette saaneet, hän olkoon kirottu.	9. Niinkuin me ennen sanoimme, niin minä vielä sanon: jos joku teille toisin saarnaa evankeliumia, kuin te ottaneet olette, olkoon kirottu!	1:9 Nijncuin me nyt sanoimma/ nijn minä vielä sanon: Jos jocu teille toisin saarna Evangeliumi/ cuin te ottanet oletta/ se olcon kirottu.
1:10 Ihmistenkö suosiota minä nyt etsin vai Jumalan? Tai ihmisillekö pyydän olla mieliksi? Jos minä vielä tahtoisin olla ihmisille mieliksi, en olisi Kristuksen palvelija.	10. Saarnaanko minä nyt ihmisten eli Jumalan mielen jälkeen? eli pyydäkö minä ihmiselle kelvata? Sillä jos minä tähän asti olisin tahtonut ihmisille kelvata, niin en minä olisi Kristuksen palvelia.	1:10 Saarnango minä ihmisten eli Jumalan mielen jälkeen? Eli/ pyydängö minä ihmisille kelwata? Sillä jos minä tähänasti olisin tahtonut ihmisille kelwata/ nijn en minä olis Christuxen palwelia.
1:11 Sillä minä teen teille tiettäväksi, veljet, että minun julistamani evankeliumi ei ole ihmisten mukaista;	11. Mutta minä teen teille tiettäväksi, rakkaat veljet, ettei se evankeliumi, joka minulta saarnattu on, ole ihmisen jälkeen.	1:11 MUtta minä teen teille tiettäväxi/ rackat veljet/ ettei se Evangelium cuin minulda saarnattu on/ ole inhimillinen.
1:12 enkä minä olekaan sitä ihmisiltä saanut, eikä sitä ole minulle opetettu, vaan Jeesus Kristus on sen minulle ilmoittanut.	12. Sillä en minä ole sitä ihmiseltä saanut enkä oppinut, vaan Jesuksen Kristuksen ilmoituksesta.	1:12 Sillä en minä ole sitä ihmisildä saanut engä oppenut/ waan Jesuxen Christuxen ilmoituxesta.
1:13 Olettehan kuulleet minun entisestä vaelluksestani juutalaisuudessa, että minä ylenmäärin vainosin Jumalan seurakuntaa ja sitä hävitin	13. Sillä te olette kuulleet minun muinaisen olentoni Juudalaisten tavoissa, kuinka ylönpalttisesti minä Jumalan seurakuntaa vainosin ja hävitin sitä,	1:13 Sillä kyllä te oletta cuullet minun muinaisen olendoni Judalaisten tawoisa/ cuinga ylönpalttisesta minä Jumalan Seuracunda wainoisin ja häwitin/
1:14 ja että edistyin juutalaisuudessa pitemmälle kuin monet samanikäiset heimossani ja ylen innokkaasti kiivailin isieni perinnäissäntöjen puolesta.	14. Ja menestyin Juudalaisten menoissa, ylitse monen minun vertaiseni minun suvussani, ja olin ylen kiivas isäin säätyin tähden.	1:14 Ja menestyin Judalaisten menoista/ ylidze monen minun wertaidzeni minun sugusani/ ja ahkeroidzin idziäni ylönpalttisest Isäin säätyin tähden.
1:15 Mutta kun hän, joka äitini kohdusta saakka on minut erottanut ja kutsunut armonsa kautta, näki hyväksi	15. Mutta koska Jumala tahtoi, joka minun oli eroittanut äitini kohdusta, ja armonsa kautta kutsui,	1:15 Cosca Jumala tahdoi/ joca minun oli eroittanut äitini cohdsta/ ja Armostans minun cudzui sijhen/
1:16 ilmaista minussa Poikansa, että minä julistaisin evankeliumia hänestä pakanain seassa, niin minä heti alunpitäenkään en kysynyt neuvoa lihalta ja vereltä,	16. Että hän Poikansa minun kauttani ilmoittais, ja minä julistaisin hänen evankeliumin kautta pakanain seassa, niin en minä ensinkään lihan ja veren kautta tutkinut,	1:16 Että hän Poicans minun cauttani ilmoitais/ ja minä julistaisin hänen Evangeliumin cautta pacanain seasa/ nijn minä cohta idzeni aldixi annoin/ engä lihan ja weren cansa tutkinut/

1:17 enkä lähtenyt ylös Jerusalemiin niiden luo, jotka ennen minua olivat apostoleja, vaan menin pois Arabiaan ja palasin taas takaisin Damaskoon.	17. En myös Jerusalemiin niiden tykö palannut, jotka ennen minua apostolit olivat; vaan menin pois Arabiaan ja palasin jälleensä Damaskuun.	1:17 En myös Jerusalemijn nijden tygö palainnut/ jotca ennen minua Apostolit olit/ waan matcustin Arabiaan/ ja palaisin Damascuun.
1:18 Sitten, kolmen vuoden kuluttua, minä menin ylös Jerusalemiin tutustuakseni Keefaaseen ja jäin hänen tykönsä viideksitoista päiväksi.	18. Sitte kolmen vuoden perästä tulin minä Jerusalemiin Pietaria oppimaan ja olin hänen kanssansa viisitoistakymmentä päivää.	1:18 Colmen vuoden perästä tulin minä Jerusalemijn/ Petarita cadzoman/ ja olin hänen cansans wijsitoistakymmendä päiwä.
1:19 Mutta muita apostoleja minä en nähnyt; näin ainoastaan Jaakobin, Herran veljen.	19. Mutta en minä muita apostoleita yhtään nähnyt paitsi Jakobia, Herran veljeä.	1:19 En minä muita Apostoleita yhtän nähnyt/ paidzi Jacobi HERran welje.
1:20 Ja minä kirjoitan teille, katso, Jumalan kasvojen edessä minä sanon, etten valhettele.	20. Mutta sen, mitä minä teille kirjoitan, katso, Jumala tietää, etten minä valehtele.	1:20 Mutta sen cuin minä teille kirjoitan/ cadzo/ Jumala tietä etten minä walehtele.
1:21 Sitten menin Syyrian ja Kilikian paikkakuntiin.	21. Sitte tulin minä Syrian ja Kilikian maakuntiin.	1:21 Sijtte tulin minä Syrian ja Cilician maacundijn.
1:22 Mutta olin kasvoiltani tuntematon Juudean seurakunnille, jotka ovat Kristuksessa.	22. Ja minä olin tuntematoin kasvoista niille Juudean seurakunnille, jotka olivat Kristuksessa.	1:22 Ja minä olin tundematoin caswoista sille Christilliselle Seuracunnalle Judeas.
1:23 Heidän kuuloonsa oli vain tullut: "Meidän entinen vainoojamme julistaa nyt sitä uskoa, jota hän ennen hävitti";	23. Mutta he olivat ainoastaan kuulleet, että se, joka meitä muinen vainosi, hän saarnaa nyt uskoa, jota hän muinen hävitti,	1:23 Mutta he olit ainoastans cuullet/ että se joca meitä muinen wainois/ hän saarna nyt usco/ jota hän muinen häwitti/
1:24 ja he ylistivät Jumalaa minun tähteni.	24. Ja kiittivät minun tähteni Jumalaa.	ja kijtit minun tähteni Jumalata.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Sitten, neljäntoista vuoden kuluttua, minä taas menin ylös Jerusalemiin Barnabaan kanssa ja otin Tiituksenkin mukaani.	1. Sitte neljäntoistakymmenen vuoden perästä menin minä taas Barnabaan kanssa ylös Jerusalemiin ja otin Tituksen kanssani,	2:1 Siitte neljäntoistakymmenen vuoden perästä/ menin minä taas Barnaban cansa Jerusalemijn/ ja otin Tituxen cansani.

<p>2:2 Mutta minä menin sinne ilmestyksen johdosta ja esitin heille sen evankeliumin, jota julistan pakanain keskuudessa; esitin sen yksityisesti arvokkaimmille heistä, etten ehkä juoksisi tai olisi juossut turhaan.</p>	<p>2. Ja minä menin ylös ilmoituksen jälkeen ja asetin heidän eteensä sen evankeliumin, jota minä pakanain seassa julistan: mutta erinomaisesti niiden eteen, jotka jonakin pidetään, etten minä hukkaan juoksisi elikkä olisi jo juossut.</p>	<p>2:2 Ja minä ylösmenin ilmoituxen jälken/ ja tiedustelin heidän cansans Evangeliumist/ jota minä pacanain seas julistan/ mutta erinomaisest nijden cansa/ jotca jonakin pidettiin. Etten minä huckan juoxis/ elickä olis jo juosnut.</p>
<p>2:3 Mutta ei edes seuralaistani Tiitusta, joka oli kreikkalainen, pakotettu ympärileikkauttamaan itseänsä.</p>	<p>3. Mutta ei Titustakaan, joka minun kanssani oli, vaadittu itsiänsä ympärileikkauttamaan, vaikka hän Grekiläinen oli.</p>	<p>2:3 Mutta ei Tituscan/ joca minun cansani oli/ ollut idziäns waadittu ymbärinsleickauttaman/ ehkä hän Grekiläinen oli.</p>
<p>2:4 Noiden pariimme luikertaneiden valheveljien tähden, jotka orjuuttaakseen meitä olivat hiipineet vakoilemaan vapauttamme, mikä meillä on Kristuksessa Jeesuksessa,</p>	<p>4. Sillä kuin muutamat väärät veljet tunkeutuivat sisälle, ja jo olivat tulleet sisälle koettelemaan meidän vapauttamme, joka meillä Kristuksessa Jeesuksessa on, että he meitä orjuuteen vaatisivat;</p>	<p>2:4 Sillä cosca muutamat väärät veljet heitäns sisälle tungit/ ja jo olit sisälle tullet/ coetteleman meidän wapauttam/ joca meillä Christuxes Jesuxes on/ että he meitä orjuten waatisit/</p>
<p>2:5 me emme hetkeksikään alistuneet antamaan heille myöten, että evankeliumin totuus säilyisi teidän keskuudessanne.</p>	<p>5. Emmepä me tosin niille hetkeksikään myöntyneet kuuliaisuuteen, että evankeliumin totuus teidän tykönänne pysyväinen olis.</p>	<p>2:5 Embä me tosin nijtä tahtonet hetkekän alammaiset olla/ että Evangeliumin totuus teisä pysywäinen olis.</p>
<p>2:6 Ja nuo, joita jonakin pidettiin - millaisia lienevät olleet, ei kuulu minuun; Jumala ei katso henkilöön - nuo arvossapidetyt eivät velvoittaneet minua mihinkään enempään,</p>	<p>6. Mutta niihin, jotka jonakin pidetään, minkäkaltaiset he muinen olivat, ei minun mitään tule: ei Jumala katso ihmisen muotoa; sillä ne, jotka jonakin pidetään, ei minulle mitään opettaneet.</p>	<p>2:6 Mutta nijhin/ jotca jonakin pidettiin/ mingäcaltaiset he muinen olit/ ei minun mitän tule: Sillä ei Jumala cadzo ihmisen muoto/ mutta ne jotca jonakin pidettiin/ ei minulle mitän opettanet.</p>
<p>2:7 vaan päinvastoin, kun näkivät, että minulle oli uskottu evankeliumin julistaminen ympärileikkaamattomille, samoin kuin Pietarille sen julistaminen ympärileikatuille -</p>	<p>7. Vaan sitä vastaan, kuin he näkivät, että minulle evankeliumi esinahan puoleen uskottu oli, niinkuin Pietarille ympärileikkauksen puoleen;</p>	<p>2:7 Waan cosca he näit/ että minulle Evangelium esinahan puoleen uscottu oli/ nijncuin Petarillengin Evangelium ymbärinsleickauxen puoleen/</p>
<p>2:8 sillä hän, joka antoi Pietarille voimaa hänen apostolintoimeensa ympärileikattujen keskuudessa, antoi minullekin siihen voimaa pakanain keskuudessa -</p>	<p>8. (Sillä joka Pietarin kanssa oli voimallinen apostolin virassa ympärileikkauksen seassa, se on minunkin kanssani pakanain seassa voimallinen ollut,)</p>	<p>2:8 (Sillä joca Petarin cansa oli woimallinen Apostolin wirgas ymbärinsleickauxen seas/ se on minungin cansani pacanain seas woimallinen ollut)</p>

<p>2:9 ja kun olivat tulleet tuntemaan sen armon, mikä oli minulle annettu, niin Jaakob ja Keefas ja Johannes, joita pidettiin pylväinä, antoivat minulle ja Barnabaalle yhteisen työn merkiksi kättä, mennäksemme, me pakanain keskuuteen ja he ympärileikattujen.</p>	<p>9. Ja kuin he tunsivat sen armon, joka minulle annettu oli, niin Jakob ja Kephias ja Johannes, jotka patsaina pidettiin, antoivat minulle ja Barnabaalle kättä ja sopivat niin meidän kanssamme, että meidän pakanain seassa ja heidän ympärileikkauksen seassa saarnaaman piti,</p>	<p>2:9 Ja cuin he tunsit se Armon/ cuin minulle annettu oli/ nijn Jacobus ja Cephias ja Johannes/ jotca padzana pidettin/ annoit minulle ja Barnaballe kättä/ ja sowitit heidäns meidän cansam/ että meidän pacanain seas/ ja heidän ymbärinsleickauxen seas saarnaman piti.</p>
<p>2:10 Meidän oli vain muistaminen köyhiä, ja juuri sitä minä olenkin ahkeroinut tehdä.</p>	<p>10. Ainoastaan että meidän piti vaivaisia muistaman, jota minä myös olen ahkeroinut tehdä.</p>	<p>2:10 Ainoastans että meidän piti waiwaisita muistaman/ joca minä myös olen ahkeroinnut tekemän.</p>
<p>2:11 Mutta kun Keefas tuli Antiokiaan, vastustin minä häntä vasten kasvoja, koska hän oli herättänyt suurta paheksumista.</p>	<p>11. Mutta kuin Pietari Antiokiaan tuli, niin minä olin julkisesti häntä vastaan, että kanne oli tullut hänen päällensä.</p>	<p>2:11 MUTta cuin Petari Antiochiaan tuli/ nijn minä olin julkisest händä wastan: että canne oli tullut hänen päällens.</p>
<p>2:12 Sillä ennenkuin Jaakobin luota oli tullut muutamia miehiä, oli hän syönyt yhdessä pakanain kanssa; mutta heidän tultuaan hän vetäytyi pois ja pysytteli erillään peläten ympärileikattuja,</p>	<p>12. Sillä ennenkuin joku Jakobin tyköä tuli, söi hän pakanain kanssa; vaan kuin ne tulivat, wältti hän, ja eroitti itsensä heistä, peljäten niitä, jotka ympärileikkauksesta olivat,</p>	<p>2:12 Sillä ennen cuin jocu Jacobin tykö tuli/ söi hän pacanain cansa/ waan cuin ne tulit/ wältti hän idzens/ ja eroitti hänens heistä/ sillä hän pelkäis nijtä cuin ymbärinsleickauxesta olit.</p>
<p>2:13 ja hänen kanssaan lankesivat ulkokultaisuuteen muutkin juutalaiset, niin että heidän ulkokultaisuutensa tempasi mukaansa Barnabaankin.</p>	<p>13. Ja muutkin Juudalaiset viekastelivat hänen kanssansa, niin että Barnabaskin vieteltiin heidän ulkokullaisuudellansa.</p>	<p>2:13 Ja muutkin Judalaiset wiecastelit hänen cansans/ nijn että Barnabas myös sijhen wieteldin.</p>
<p>2:14 Mutta kun minä näin, etteivät he vaeltaneet suoraan evankeliumin totuuden mukaan, sanoin minä Keefaalle kaikkien kuullen: "Jos sinä, joka olet juutalainen, noudatat pakanain tapoja etkä juutalaisten, miksi sinä pakotat pakanoita noudattamaan juutalaisten tapoja?"</p>	<p>14. Mutta kuin minä sen näin, ettei he oikein vaeltaneet evankeliumin totuuden jälkeen, sanoin minä Pietarille julkisesti kaikkein kuullen: jos sinä, joka Juutalainen olet, pakanain tavalla elät ja et Juudalaisten, miksis vaadit pakanoita Juudalaisten tavalla elämään?</p>	<p>2:14 Mutta cuin minä sen näin/ ettei he oikein waeldanet Evangeliumin totuden jälken/ sanoin minä Petarille julkisest caickein cuulden: jos sinä joca Judalainen olet/ pacanan tawalla elät/ ja et Judalaisten/ mixis sijs waadit pacanoita Judalaisten tawalla elämän?</p>
<p>2:15 Me olemme luonnostamme juutalaisia, emmekä pakanasyntisiä;</p>	<p>15. Me jotka olemme Juudalaiset luonnon puolesta ja emme syntiset pakanoista:</p>	<p>2:15 Waicka me olemma Judalaiset luonnon puolesta/ ja emme syndiset pacanoista:</p>

<p>2:16 mutta koska tiedämme, ettei ihminen tule vanhurskaaksi lain teoista, vaan uskon kautta Jeesukseen Kristukseen, niin olemme mekin uskoneet Kristukseen Jeesukseen tullaksemme vanhurskaiksi uskosta Kristukseen eikä lain teoista, koska ei mikään liha tule vanhurskaaksi lain teoista.</p>	<p>16. Että me tiedämme, ettei ihminen lain töiden kautta vanhurskaaksi tule, vaan uskon kautta Jesuksen Kristuksen päälle: niin me myös olemme uskoneet Jesuksen Kristuksen päälle, että me vanhurskaaksi tulemme uskon kautta Kristuksen päälle, ja emme lain töiden kautta, sentähden ettei yksikään liha tule lain töiden kautta vanhurskaaksi.</p>	<p>2:16 Cuitengin että me tiedämme/ ettei ihminen Lain töiden kautta vanhurscaxi tule/ vaan uscon kautta Jesuxen Christuxen päälle. Nijn me myös usomma Jesuxen Christuxen päälle/ että me vanhurscaxi tulemma uscon kautta Christuxen päälle/ ja emme Lain töiden kautta: Sillä ei yxikän Liha tule Lain töiden kautta vanhurscaxi.</p>
<p>2:17 Mutta jos meidät itsemmekin, pyrkiessämme vanhurskautumaan Kristuksessa, on havaittu syntisiksi, onko sitten Kristus synnin palvelija? Pois se!</p>	<p>17. Mutta jos me, koska me tahdomme Kristuksen kautta vanhurskaaksi tulla, löydetään myös itse syntisiksi, onko siis Kristus synnin palvelia? Pois se!</p>	<p>2:17 Mutta jos me/ jotca tahdomma Christuxen kautta vanhurscaxi tulla/ vielä idzemme syndisexi löydämme/ nijn Christus olis synnin palwelia.</p>
<p>2:18 Sillä jos minä uudestaan rakennan sen, minkä olen hajottanut maahan, osoitan minä olevani lain rikkoja.</p>	<p>18. Sillä jos minä sitä taas rakennan, jota minä särkenyt olen, niin minä teen itseni ylitsekäyväksi.</p>	<p>2:18 Pois se: Sillä jos minä sitä taas rakennan/ jota minä särkenyt olen/ nijn minä teen idzeni ylidzekäywäxi.</p>
<p>2:19 Sillä minä olen lain kautta kuollut pois laista, elääkseni Jumalalle. Minä olen Kristuksen kanssa ristiinnaulittu,</p>	<p>19. Mutta minä olen lain kautta laista kuollut pois, että minä Jumalassa eläisin. 20. Minä olen Kristuksen kanssa ristiinnaulittu.</p>	<p>2:19 Mutta minä olen Lain kautta Laista poiscuollut/ että minä Jumalasa eläisin/ minä olen Christuxen cansa ristinnaulittu.</p>
<p>2:20 ja minä elän, en enää minä, vaan Kristus elää minussa; ja minkä nyt elän lihassa, sen minä elän Jumalan Pojan uskossa, hänen, joka on rakastanut minua ja antanut itsensä minun edestäni.</p>	<p>Mutta minä elän, en silleen minä, vaan Kristus elää minussa; sillä jota minä nyt elän lihassa, sen minä elän Jumalan Pojan uskossa, joka on minua rakastanut ja antoi itsensä minun edestäni.</p>	<p>2:20 Mutta minä elän/ waicka en minä/ vaan Christus cuitengin elä minusa: sillä jota minä nyt elän Lihasa/ sen minä elän Jumalan Pojan uscosa/ Joca on minua racastanut/ ja annoi idzens minun edestäni.</p>
<p>2:21 En minä tee mitättömäksi Jumalan armoa, sillä jos vanhurskaus on saatavissa lain kautta, silloinhan Kristus on turhaan kuollut.</p>	<p>21. En minä hylkää Jumalan armoa; sillä jos vanhurskaus tulee laista, niin on Kristus hukkaan kuollut.</p>	<p>2:21 En minä hyljä Jumalan Armo: Sillä jos vanhurscaus tule Laista/ nijn on Christus huckan cuollut.</p>
<p>3 LUKU</p>	<p>3 LUKU</p>	<p>III. Lucu .</p>

3:1 Oi te älyttömät galatalaiset! Kuka on lumonnut teidät, joiden silmäin eteen Jeesus Kristus oli kuvattu ristiinnaulittuna?	1. Te hullut Galatalaiset! kuka teidät on vimmannut totuutta uskomasta? joiden silmäin eteen Jesus Kristus kirjoitettu oli, teidän seassanne ristiinnaulittu.	3:1 TE hullut Galaterit/ cuca teidän on wimmannut totutta uscomast? Joiden silmäin eteen Jesus Christus kirjoitettu oli/ ja nyt teidän seasan ristinnaulittu.
3:2 Tämän vain tahdon saada teiltä tietää: lain teoistako saitte Hengen vai uskossa kuulemisesta?	2. Sen tahdon minä ainoastaan teiltä tietää: oletteko te Hengen saaneet lain töiden kautta eli uskon saarnaamisen kautta?	3:2 Sen tahdon minä ainoastans teildä tietä: cummasta te oletta Hengen saanet/ Lain töiden cautta/ eli uscon saarnamisen cautta?
3:3 Niinkö älyttömiä olette? Te alotitte Hengessä, lihassako nyt lopetatte?	3. Oletteko te niin tomppelit? Hengessä te olette alkaneeet, tahdotteko te nyt lihassa lopettaa?	3:3 Olettaco te nijn tomppelit? Hengesä te oletta alcanet/ tahdottaco te nyt lihasa lopetta?
3:4 Niin paljonko olette turhaan kärsineet? - jos se on turhaa ollut.	4. Oletteko te niin paljon hukkaan kärsineet? Jos se muutoin hukassa on.	3:4 Olettaco te nijn paljo huckan kärsinet? Jos se muutoin hucas on.
3:5 Joka siis antaa teille Hengen ja tekee voimallisia tekoja teidän keskuudessanne, saako hän sen aikaan lain tekojen vai uskossa kuulemisen kautta,	5. Joka siis teille hengen antaa ja tekee voimalliset työt teidän seassanne, tekeekö hän sen lain töiden kautta eli uskon saarnaamisen kautta?	3:5 Joca sijs teille Hengen anda/ ja teke sencaltaiset työt teidän seasan/ tekekö hän sen Lain töiden cautta/ eli uscon saarnamisen cautta?
3:6 samalla tavalla kuin "Aabraham uskoi Jumalaa, ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi"?	6. Niinkuin Abraham oli Jumalan uskonut, ja se on luettu hänelle vanhurskaudeksi,	3:6 Nijn cuin Abraham oli Jumalan usconut/ ja se on luettu hänelle wanhurscaudexi.
3:7 Tietäkää siis, että ne, jotka uskoon perustautuvat, ovat Aabrahamin lapsia.	7. Niin te myös jo tiedätte, että jotka uskossa ovat, ne ovat Abrahamin lapset.	3:7 Nijn te myös jo tiedätte/ että jotca uscosa owat/ ne owat Abrahamin lapset.
3:8 Ja koska Raamattu edeltäpäin näki, että Jumala vanhurskauttaa pakanat uskosta, julisti se Aabrahamille edeltäpäin tämän hyvän sanoman: "Sinussa kaikki kansat tulevat siunatuiksi."	8. Mutta Raamattu oli sitä jo ennen katsonut, että Jumala pakanatkin uskon kautta vanhurskaaksi tekee; sentähden hän edellä ilmoitti Abrahamille: sinussa (sanoo hän) kaikki pakanat pitää siunatut oleman.	3:8 Mutta Ramattu oli sitä jo ennen cadzonut/ että Jumala pacanatkin uscon cautta wanhurscaxi teke/ sentähden ilmoitti hän Abrahamille: Sinusa (sano hän) caicki pacanat pitä siunatut oleman.
3:9 Niinmuodoin ne, jotka perustautuvat uskoon, siunataan uskovan Aabrahamin kanssa.	9. Niin tulevat kaikki ne, jotka uskosta ovat, siunatuksi uskovaisen Abrahamin kanssa.	3:9 Nijn tulewat caicki ne/ jotca uscosa owat/ siunatuxi/ sen uscowaisen Abrahamin cansa.

<p>3:10 Sillä kaikki, jotka perustautuvat lain tekoihin, ovat kirouksen alaisia; sillä kirjoitettu on: "Kirottu olkoon jokainen, joka ei pysy kaikessa, mikä on kirjoitettuna lain kirjassa, niin että hän sen tekee."</p>	<p>10. Sillä niin monta, jotka lain töissä riippuvat, ovat kirouksen alla; sillä kirjoitettu on: kirottu olkoon jokainen, joka ei pysy kaikissa mitä lakiraamatussa kirjoitettu on, että hän niitä tekis.</p>	<p>3:10 Sillä nijn monda cuin Lain töisä rippuwat/ owat kirouxen alla: Ja kirjoitettu on: Kirottu olcon jocainen/ joca ei pysy caikisa cuin Lakiramatus kirjoitettu on/ että hän nijtä tekis.</p>
<p>3:11 Ja selvää on, ettei kukaan tule vanhurskaaksi Jumalan edessä lain kautta, koska "vanhurskas on elävä uskosta."</p>	<p>11. Mutta ettei kenkään vanhurskaaksi tule Jumalan edessä lain kautta, se on tietävä; sillä vanhurskaan pitää elämän uskosta.</p>	<p>3:11 Mutta ettei kengän wanhurscaxi tule Jumalan edes Lain cautta/ se on tietävä: sillä wanhurscan pitä elämän uscostans.</p>
<p>3:12 Mutta laki ei perustaudu uskoon, vaan: "Joka ne täyttää, on niistä elävä."</p>	<p>12. Mutta laki ei ole uskosta, vaan ihminen, joka ne tekee, hän elää niissä.</p>	<p>3:12 Mutta Laki ei ole uscosta/ waan ihminen joca sen teke/ hän elä sen cautta.</p>
<p>3:13 Kristus on lunastanut meidät lain kirouksesta, kun hän tuli kiroukseksi meidän edestämme - sillä kirjoitettu on: "Kirottu on jokainen, joka on puuhun ripustettu" -</p>	<p>13. Mutta Kristus on meitä lunastanut lain kirouksesta, koska hän tuli kiroukseksi meidän edestämme; sillä kirjoitettu on: kirottu on jokainen, joka puussa riippuu,</p>	<p>3:13 Mutta Christus on meitä lunastanut Lain kirouxesta/ cosca hän oli kirous meidän edestäm (Sillä kirjoitettu on: kirottu on jocainen joca puusa rippu)</p>
<p>3:14 että Aabrahamin siunaus tulisi Jeesuksessa Kristuksessa pakanain osaksi ja me niin uskon kautta saisimme luvatus Hengen.</p>	<p>14. Että Abrahamin siunaus pitäis pakanain ylitse Jeesuksessa Kristuksessa tuleman, ja me niin saisimme uskon kautta sen luvatus Hengen.</p>	<p>3:14 Että Abrahamin siunaus pidäis pacanaingin ylidze Jeesuxes Christuxes tuleman/ ja me nijn saisimma uscon cautta sen luwatus Hengen.</p>
<p>3:15 Veljet, minä puhun ihmisten tavalla. Eihän kukaan voi kumota ihmisenkään vahvistettua testamenttia eikä siihen mitään lisätä.</p>	<p>15. Rakkaat veljet! minä puhun ihmisten tavalla. Ei yksikään riko ihmisen testamenttia, koska se vahvistettu on, eikä siihen mitään lisää.</p>	<p>3:15 RAckat weljet/ minä puhun ihmisten tawalla: Ei yxikän ylöncadzo yhdengän ihmisen Testamentiä (cosca se jo wahwistettu on) eikä sijhen mitän lisä.</p>
<p>3:16 Mutta nyt lausuttiin lupaukset Aabrahamille ja hänen siemenelleen. Hän ei sano: "Ja siemenille", ikäänkuin monesta, vaan ikäänkuin yhdestä: "Ja sinun siemenellesi", joka on Kristus.</p>	<p>16. Lupaukset ovat tosin Abrahamille ja hänen siemenellensä annetut; ei hän sano: ja siemenille, niinkuin monesta, vaan niinkuin yhdestä: ja sinun siemenessä, joka on Kristus.</p>	<p>3:16 Lupauxet owat tosin Abrahamille/ ja hänen siemenellensä annetut: ei hän sano: siemenille/ nijncuin monelle/ waan nijncuin yhden cautta: sinun siemenesäs/ joca on Christus.</p>

3:17 Minä tarkoitan tätä: Jumalan ennen vahvistamaa testamenttia ei neljänsadan kolmenkymmenen vuoden perästä tullut laki voi kumota, niin että se tekisi lupauksen mitättömäksi.	17. Mutta sen minä sanon: testamenttia, joka Jumalalta on vahvistettu Kristuksen päälle, ei rikota, ettei lupaus turhaan raukeaisi lain kautta, joka sitte neljänsadan ja kolmenkymmenen vuoden perästä annettu oli.	3:17 Mutta minä sanon: Testamentti/ joca Jumalalda oli wahwistettu Christuxen päälle/ ei ricota/ ettei lupaus Lain cautta turhan raukeis/ joca sijtte neljänsadan ja colmenkymmenen vuoden perästä annettu oli.
3:18 Sillä jos perintö tulisi laista, niin se ei enää tulisikaan lupauksesta. Mutta Aabrahamille Jumala on sen lahjoittanut lupauksen kautta.	18. Sillä jos perintö on laista, niin ei se silleen ole lupauksesta; mutta Jumala on sen Abrahamille lupauksen kautta lahjoittanut.	3:18 Sillä jos perindö Lain cautta ansataisin/ nijn ei se olis lupauxen cautta annettu: Mutta Jumala on sen Abrahamille lupauxen cautta lahjoittanut.
3:19 Mitä varten sitten on laki? Se on rikkomusten tähden jäljestäpäin lisätty olemaan siihen asti, kunnes oli tuleva se siemen, jolle lupaus oli annettu; ja se säädettiin enkelien kautta, välimiehen kädellä.	19. Mihinkä siis laki? Hän on tullut ylitsekäymisten tähden, siihenasti kuin siemen oli tuleva, jolle lupaus tapahtunut oli, ja on enkeleiltä asetettu välimiehen käden kautta.	3:19 MIhingä sijs Laki? Hän on tullut ylidzekäymisten tähden/ siihenasti cuin Siemen oli tulewa/ jolle lupaus tapahtunut oli/ ja on Engeleildä asetettu wälimiehen kätten cautta.
3:20 Välimies taas ei ole yhtä varten; mutta Jumala on yksi.	20. Mutta välimies ei ole yhden, vaan Jumala on yksi.	3:20 Mutta ei wälimies ole yhden ainoan wälimies/ waan Jumala on ainoa.
3:21 Onko sitten laki vastoin Jumalan lupauksia? Pois se! Sillä jos olisi annettu laki, joka voisi eläväksi tehdä, niin vanhurskaus todella tulisi laista.	21. Onko siis laki Jumalan lupauksia vastaan? Pois se! Sillä jos laki olisi annettu eläväksi tekemään, niin tosin vanhurskaus tulis laista.	3:21 Ongo sijs Laki Jumalan lupausta wastan? Pois se. Jos Laki olisi annettu eläwäxi tekemän/ nijn tosin wanhurscaus tulis Laista.
3:22 Mutta Raamattu on sulkenut kaikki synnin alle, että se, mikä luvattu oli, annettaisiin uskosta Jeesukseen Kristukseen niille, jotka uskovat.	22. Mutta Raamattu on kaikki sulkenut synnin alle, että lupaus annettaisiin uskon kautta Jesuksen Kristuksen päälle uskovaisille.	3:22 Mutta Ramattu on caicki sulkenut synnin ala/ että lupaus annetaisin uscon cautta Jesuxen Christuxen päälle uscowaisille.
3:23 Mutta ennenkuin usko tuli, vartioitiin meitä lain alle suljettuina uskoa varten, joka oli vastedes ilmestyvä.	23. Mutta ennenkuin usko tuli, olimme me lain alla kätketyt ja siihen uskoon suljetut, joka piti ilmoitettaman.	3:23 Mutta ennencuin usco tuli/ olimma me Lain alla kätketyt/ ja siihen uscoon suljetut/ jonga piti ilmei tuleman.
3:24 Niinmuodoin on laista tullut meille kasvattaja Kristukseen, että me uskosta vanhurskaiksi tulisimme.	24. Niin on laki ollut meidän opettajamme Kristuksen tykö, että me uskon kautta vanhurskaiksi tulisimme.	3:24 Nijn on Laki ollut meidän opettajam Christuxen tygö/ että meidän pitä uscon cautta wanhurscaxi tuleman.
3:25 Mutta uskon tultua me emme enää ole kasvattajan alaisia.	25. Mutta sitte kuin usko tuli, niin emme enempi ole sen opettajan alla.	3:25 Mutta sijtte cuin usco tuli/ nijn emme enämbi ole sen opettajan alla:

3:26 Sillä te olette kaikki uskon kautta Jumalan lapsia Kristuksessa Jeesuksessa.	26. Sillä te olette kaikki Jumalan lapset uskon kautta Jesuksen Kristuksen päälle.	3:26 Sillä te olette kaikki Jumalan lapset uskon kautta Jesuksen Christuksen päälle.
3:27 Sillä kaikki te, jotka olette Kristukseen kastetut, olette Kristuksen päällenne pukeneet.	27. Sillä niin monta kuin te Kristukseen kastetut olette, niin te olette Kristuksen päällenne pukeneet.	3:27 Ja niin monta kuin te kastetut olette/ niin te olette Christuksen päällenne pukeneet.
3:28 Ei ole tässä juutalaista eikä kreikkalaista, ei ole orjaa eikä vapaata, ei ole miestä eikä naista; sillä kaikki te olette yhtä Kristuksessa Jeesuksessa.	28. Ei ole tässä Juudalainen eli Grekiläinen, ei orja eli vapaa, ei mies eli vaimo; sillä te olette kaikki yksi Kristuksessa Jeesuksessa.	3:28 Ei ole tässä Judalainen eli Grekiläinen: Ei orja eli vapaa/ ei mies eli vaimo: Sillä te olette kaikki yksi Christuksen Jeesuksessa.
3:29 Mutta jos te olette Kristuksen omat, niin te siinä olette Abrahamin siementä, perillisiä lupauksen mukaan.	29. Mutta jos te olette Kristuksen, niin te olette myös Abrahamin siemen ja lupauksen jälkeen perilliset.	3:29 Mutta jos te olette Christuksen niin te olette myös Abrahamin siemen/ ja lupauksen jälkeen perilliset.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Luku .
4:1 Mutta minä sanon: niin kauan kuin perillinen on alaikäinen, ei hän missään kohden eroa orjasta, vaikka hän onkin kaiken herra;	1. Mutta minä sanon: niin kauan kuin perillinen on lapsi, ei ole hänen ja palvelian välillä eroitusta, vaikka hän on kaiken tavaran herra;	4:1 MUTTA minä sanon: niin kauvan kuin perillinen on lapsi/ ei ole hänen ja palvelian välillä eroitusta/ vaikka hän on kaiken tavaran Herra/
4:2 vaan hän on holhoojain ja huoneenhaltijain alainen isän määräämään aikaan asti.	2. Vain hän on esimiesten ja haltijain hallussa, isältä määrättyyn aikaan asti.	4:2 Vain hän on Esimiesten ja haltijain hallussa/ hänen Isältä määrättyyn aikaan asti.
4:3 Samoin mekin; kun olimme alaikäisiä, olimme orjuutetut maailman alkeisvoimien alle.	3. Niin myös me, kuin me olimme lapset, niin me olimme vaaditut orjuuteen ulkonaisten säätyin alle.	4:3 Niin myös me/ koska me olimme lapset/ niin me olimme vaaditut ulkonaisten säätyin alle.
4:4 Mutta kun aika oli täytetty, lähetti Jumala Poikansa, vaimosta syntyneen, lain alaiseksi syntyneen,	4. Mutta koska aika oli täytetty, lähetti Jumala Poikansa, syntyneen vaimosta, lain alaiseksi tehdyn,	4:4 Mutta koska aika oli täytetty/ lähetti Jumala Poikansa syntyneen vaimosta/ Lain alaiseksi tehdyn/
4:5 lunastamaan lain alaiset, että me pääsisimme lapsen asemaan.	5. Että hän ne, jotka lain alaiset olivat, lunastais, että me hänen lapsiksensa luettaisiin.	että hän ne/ jotka Lain alaiset olivat/ lunastais. 4:5 Että me hänen lapsiksensa luettaisiin.
4:6 Ja koska te olette lapsia, on Jumala lähettänyt meidän sydämeemme Poikansa Hengen, joka huutaa: "Abba! Isä!"	6. Mutta että te olette lapset, lähetti Jumala Poikansa Hengen teidän sydämiinne, joka huutaa: Abba, rakas Isä!	4:6 Mutta että te olette lapset/ lähetti Jumala Poikansa Hengen teidän sydämiinne/ joka huutaa/ Abba/ rakas Isä.

4:7 Niinpä sinä et siis enää ole orja, vaan lapsi; mutta jos olet lapsi, olet myös perillinen Jumalan kautta.	7. Niin ei silleen ole orja, vaan poika; mutta jos poika, niin myös Jumalan perillinen Kristuksen kautta.	4:7 Nijn ei sillen ole orja/ vaan lapsia: mutta jos lapsia/ njn he owat Jumalan perilliset/ Christuxen kautta.
4:8 Mutta silloin, kun ette tunteneet Jumalaa, te palvelitte jumalia, jotka luonnostaan eivät jumalia ole.	8. Mutta sillä ajalla, koska ette Jumalaa tunteneet, palvelitte te niitä, jotka ei luonnostansa jumalat olleetkaan.	4:8 MUTta sillä ajalla cosca et te Jumalata tundenet/ palwelitta te nijtä jotca ei luonnostans jumalat olletcan.
4:9 Nyt sitävastoin, kun olette tulleet tuntemaan Jumalan ja, mikä enemmän on, kun Jumala tuntee teidät, kuinka te jälleen käännytte noiden heikkojen ja köyhien alkeisvoimien puoleen, joiden orjiksi taas uudestaan tahdotte tulla?	9. Mutta nyt, sittekuin te Jumalan tunnette ja tosin enemmän Jumalalta tutut olette, kuinka te siis käännytte jälleen heikkoihin ja köyhiin säätyihin, joita te vasta-uudesta palwella tahdotte?	4:9 Mutta sijttecuin te Jumalan tundenet oletta (ja paljo enemmän te Jumalalda tutut oletta) cuinga te sijs teidän käännätte jällens heickoin ja köyhijn säätyihin/ joita te wastudest palwella tahdotta?
4:10 Te otatte vaarin päivistä ja kuukausista ja juhla-ajoista ja vuosista.	10. Te otatte vaarin päivistä, ja kuukausista, ja ajoista, ja vuosista.	4:10 Te otatte waarin päiwäst ja Cuucaudest/ ja juhlast/ ja vuoden ajast:
4:11 Minä pelkään teidän tähtenne, että olen ehkä turhaan teistä vaivaa nähnyt.	11. Minä pelkään teidän tähtenne, etten minä turhaan olisi teidän tähtenne työtä tehnyt.	4:11 Minä pelkän teitä/ etten minä turhan olis teidän tähtenne työtä tehnyt.
4:12 Tulkaa minun kaltaisiksi, koska minäkin olen tullut teidän kaltaiseksenne, veljet, minä pyydän sitä teiltä. Ette ole minua mitenkään loukanneet.	12. Olkaat niinkuin minä olen, että minäkin olen niinkuin te. Rakkaat veljet! minä rukoilen teitä: ette ole mitään minua vastaan tehneet;	4:12 Olcat nijncuin minä olen/ että minäkin olen nijncuin te. 4:13 Rackat weljet/ minä rucoilen teitä/ et te ole mitän minua wasta tehnet.
4:13 Tiedättehän, että ruumiillinen heikkous oli synnä siihen, että minä ensi kerralla julistin teille evankeliumia,	13. Mutta te tiedätte, että minä olen lihan heikkoudessa teille ensisti evankeliumia saarnannut,	Te tiedätte/ että minä olen lihan heickoudes teille ensist Evangeliumi saarnannut/
4:14 ja tiedätte, mikä kiusaus teillä oli minun ruumiillisesta tilastani; ette minua halveksineet ettekä vieroneet, vaan otitte minut vastaan niinkuin Jumalan enkelin, jopa niinkuin Kristuksen Jeesuksen.	14. Ja minun kiusaustani, jota minä lihan puolesta kärsin, ette ole katsooneet ylön ettekä hyljänneet, vaan korjasitte minun niinkuin Jumalan enkelin, niinkuin Kristuksen Jesuksen.	4:14 Ja minun kiusaustani/ cuin minä lihan puolesta kärsin/ et te ole ylöncazonet etkä hyljännet/ waan corjaisitta minun nijncuin Jumalan Engelin/ Ja/ nijncuin Christuxen Jesuxen.
4:15 Missä on nyt teiltä kerskaaminen onnestanne? Sillä minä annan teistä sen todistuksen, että te, jos se olisi ollut mahdollista, olisitte kaivaneet silmät päästänne ja antaneet minulle.	15. Kuinka autuaat te silloin olitte! Minä olen teidän todistajanne, että jos se olisi mahdollinen ollut, niin te olisitte teidän silmänne kaivaneet ulos ja minulle antaneet.	4:15 Cuinga autuat te silloin olitta? Minä olen teidän todistajan/ jos se olisi mahdollinen ollut/ njn te olisitta teidän silmänne uloscaiwanet/ ja minulle andanet.

4:16 Onko minusta siis tullut teidän vihamiehenne sentähden, että minä puhun teille totuuden?	16. Olenko minä siis nyt teidän vihollisestenne tullut, että minä teille totuuden sanon?	4:16 Olengo minä siis nyt teidän vihollisestenne tullut/ että minä teille totuuden sanon?
4:17 Heillä on intoa teidän hyväksenne, mutta ei oikeata; vaan he tahtovat eristää teidät, että teillä olisi intoa heidän hyväksensä.	17. Ei he teitä oikein kiivaudesta rakasta, vaan he tahtovat teitä minusta pois kääntää, että te heitä kiivaudessa rakastaisitte.	4:17 Ei he teitä vastaan oikein kiivaa/ vaan he tahtovat teitä minusta poiskäätä/ että te heitä kiivaisitte.
4:18 On hyvä, jos osoitetaan intoa hyvässä asiassa aina, eikä ainoastaan silloin, kun minä olen teidän tykönänne.	18. Kyllä kiivaten rakastaa hyvä on, aina hyvydessä, ja ei ainoastaan silloin, kuin minä teidän tykönänne olen.	4:18 Kyllä kiivata hyvä on/ jos se aina hyvyden puoleen tapahtu/ ja ei ainoastans silloin/ koska minä teidän tykönän olen.
4:19 Lapsukaiseni, jotka minun jälleen täytyy kivulla synnyttää, kunnes Kristus saa muodon teissä,	19. Minun rakkaat lapseni, jotka minun täytyy vasta-uudesta kivulla synnyttää, siihenasti kuin Kristus teissä jonkun muodon sais!	4:19 Minun rakkaat lapseni/ jotka minun täytyy vastauudesta kivulla synnyttää/ siihenasti kuin Kristus teissä jonkun muodon sais.
4:20 tahtoisinpa nyt olla teidän tykönänne ja äänenikin muuttua! Sillä minä olen aivan ymmällä teistä.	20. Mutta minä soisin olevani teidän tykönänne, että minä taitaisin äänenikin muuttua; enpä minä tiedä, mitä minä tästedes teen teidän kanssanne.	4:20 Mutta minä soisin olevani teidän tykönän/ että minä taidaisin äänenikin muuttua/ enpä minä tiedä mitä minä tästedes teen teidän kanssa.
4:21 Sanokaa minulle te, jotka tahdotte lain alaisia olla, ettekö kuule, mitä laki sanoo?	21. Sanokaat minulle te, jotka lain alla olla tahdotte: ettekö te lakia kuule?	4:21 Sanokat te minulle/ jotka lain alla olla tahdotte: ettekö te lakia kuullette?
4:22 Onhan kirjoitettu, että Aabrahamilla oli kaksi poikaa, toinen orjattaresta, toinen vapaasta.	22. Sillä kirjoitettu on: Abrahamilla oli kaksi poikaa, yksi palkkavaimosta ja yksi vapaasta.	4:22 Sillä kirjoitettu on: Abrahamilla oli kaksi poikaa/ yksi palkkavaimosta ja toinen vapaasta.
4:23 Mutta orjattaren poika oli syntynyt lihan mukaan, vapaan taas lupauksen voimasta.	23. Mutta joka palkkavaimosta oli, se oli lihan jälkeen syntynyt, ja joka vapaasta oli, se oli lupauksen kautta.	4:23 Mutta joka palkkavaimosta oli/ se oli lihasta syntynyt/ ja joka vapaasta oli/ se lupauksen kautta syntynyt oli.
4:24 Tämä on kuvannollista puhetta; nämä naiset ovat kaksi liittoa: toinen on Siinain vuorelta, joka synnyttää orjuuteen, ja se on Haagar;	24. Nämät jotakin merkitsevät; sillä nämät ovat ne kaksi Testamenttia: yksi Sinain vuoresta, joka orjuuteen synnyttää, joka on Agar.	4:24 Nämät sanat jotakin merkitsevät: ja ovat ne kaksi Testamenttia/ yksi Sinain vuoresta/ joka orjuuteen synnyttää/ joka on Agar:
4:25 sillä Haagar on Siinain vuori Arabiassa ja vastaa nykyistä Jerusalemiä, joka elää orjuudessa lapsineen.	25. Sillä Agar on Sinain vuori Arabiassa ja ulottuu hamaan Jerusalemiin, joka nyt on, ja on lastensa kanssa orjana.	4:25 Sillä Sinain vuori Arabiassa Agarixi ulottuu hamaan Jerusalemiin/ joka nyt on/ ja on lastensa kanssa orjana.

4:26 Mutta se Jerusalem, joka ylhäällä on, on vapaa, ja se on meidän äitimme.	26. Mutta se Jerusalem, joka ylhäältä on, on vapaa, joka on kaikkein meidän äitimme.	4:26 Mutta se Jerusalem joca ylhäldä on/ on wapa/ hän on caickein meidän äitim:
4:27 Sillä kirjoitettu on: "Iloitse, sinä hedelmätön, joka et synnytä, riemahda ja huuda sinä, jolla ei ole synnytyskipuja. Sillä yksinäisellä on paljon lapsia, enemmän kuin sillä, jolla on mies."	27. Sillä kirjoitettu on: iloitse, sinä hedelmätöin, joka et synnytä, pakahda ja huuda sinä, joka et raskas ole; sillä yksinäisellä on enempi lapsia kuin sillä, jolla mies on.	4:27 Sillä kirjoitettu on: iloidze sinä lapsitoin/ joca et synnytä/ pacahda ja huuda sinä/ joca et rascas ole: Sillä yxinäisellä on paljo enämbi lapsia/ cuin sillä jolla mies on.
4:28 Ja te, veljet, olette lupauksen lapsia, niinkuin Iisak oli.	28. Mutta me, rakkaat veljet, olemme niinkuin Isaakikin, lupauksen lapset.	4:28 Mutta me (rackat weljet) olemma lupauxen lapset/ Isaachin jälken.
4:29 Mutta niinkuin lihan mukaan syntynyt silloin vainosi Hengen mukaan syntynyttä, niin nytkin.	29. Mutta niinkuin se silloin, joka lihan jälkeen syntynyt oli, vainosi sitä, joka hengen jälkeen syntynyt oli, niin se nytkin tapahtuu.	4:29 Ja nijncuin se joca silloin Lihan jälken syndynyt oli/ wainois sitä joca Hengen jälken syndynyt oli: nijn se nytkin tapahtu.
4:30 Mutta mitä sanoo Raamattu? "Aja pois orjatar poikinensa; sillä orjattaren poika ei saa periä vapaan vaimon pojan kanssa."	30. Mutta mitä Raamattu sanoo? aja palkkavaimo poikinensa ulos; sillä ei palkkavaimon pojan pidä perimän vapaan pojan kanssa.	4:30 Mutta mitä Ramattu sano? aja palckawaimo poikinens ulos. Sillä ei palckawaimon pojan pidä perimän wapan pojan cansa.
4:31 Niin me siis, veljet, emme ole orjattaren lapsia, vaan vapaan.	31. Niin me siis olemme, rakkaat veljet, emme palkkavaimon poikia, vaan vapaan.	4:31 Nijn me sijs olemma/ rackat weljet/ en palckawaimon pojat/ waan wapan.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu .
5:1 Vapauteen Kristus vapautti meidät. Pysykää siis lujina, älkääkä antako uudestaan sitoa itseänne orjuuden ikeeseen.	1. Niin pysykäät siis siinä vapaudessa, jolla Kristus meitä vapahtanut on, ja älkäät taas teitänne sekoittako orjuuden ikeeseen.	5:1 NIjn pysykät sijs sijnä wapaudes/ jolla Christus meitä wapahtanut on/ ja älkät taas teitän secoittaco orjuden ikesen.
5:2 Katso, minä, Paavali, sanon teille, että jos ympärileikkautatte itsenne, niin Kristus ei ole oleva teille miksikään hyödyksi.	2. Katso, minä Paavali sanon teille: jos te annatte ympärileikata teitänne, niin ei ole Kristus teille hyödyllinen.	5:2 Cadzo/ minä Pawali sanon teille: jos te annatte teidän ymbärinsleicata/ nijn ei ole Christus teille hyödyllinen.
5:3 Ja minä todistan taas jokaiselle ihmiselle, joka ympärileikkauttaa itsensä, että hän on velvollinen täyttämään kaiken lain.	3. Mutta minä taas todistan, että jokainen ihminen, joka ympärileikataan, se on kaikkea lakia velkapää pitämään.	5:3 Mutta minä taas todistan/ jocainen cuin hänens ymbärinsleickautta/ hän on caicke Lakia welcapää pitämän.

5:4 Te olette joutuneet pois Kristuksesta, te, jotka tahdotte lain kautta tulla vanhurskaiksi; te olette langenneet pois armosta.	4. Te olette Kristuksen kadottaneet, jotka lain töillä tahdotte vanhurskaiksi tulla, ja olette armosta luopuneet.	5:4 Te oletta Christuxen cadottanet jotca Lain töillä tahdotta wanhurscaxi tulla/ ja oletta Armosta luopunet.
5:5 Sillä me odotamme uskosta vanhurskauden toivoa Hengen kautta.	5. Mutta me odotamme hengessä uskon kautta vanhurskauden toivoa.	5:5 Mutta me odotamme Hengesä/ uscon cautta/ sitä wanhurscautta joca toiwottapa on.
5:6 Sillä Kristuksessa Jeesuksessa ei auta ympärileikkaus eikä ympärileikkaamattomuus, vaan rakkauden kautta vaikuttava usko.	6. Sillä ei Kristuksessa Jesuksessa ympärileikkaus eikä esinahka mitään kelpaa, vaan usko, joka rakkauden kautta työtä tekee.	5:6 Sillä ei Christuxes Jesuxes ymbärinsleickaas/ eikä esinahca mitän kelpa/ waan usco/ joca rackauden cautta työtä teke.
5:7 Te juoksitte hyvin; kuka esti teitä olemasta totuudelle kuuliaisia?	7. Te juoksitte hyvin; kukas teidät esti totuutta uskomasta?	5:7 Te juoxitta hywin/ cucasta teidän esti totutta uscomast?
5:8 Houkutus siihen ei ole hänestä, joka teitä kutsuu.	8. Ei senkaltainen yllytys ole hänestä, joka teitä kutsuu.	5:8 Ei sencaltainen yllytys ole hänestä/ joca teitä cudzunut on.
5:9 Vähäinen hapatus hapattaa koko taikinan.	9. Vähä hapatus kaikentaikinan hapattaa.	5:9 Wähä hapatus caiken taikinan hapatta.
5:10 Minulla on teihin se luottamus Herrassa, että te ette missään kohden tule ajattelemaan toisin; mutta teidän häiritsijänne saa kantaa tuomionsa, olkoon kuka hyvänsä.	10. Minä turvaan teihin Herrassa, ettette toista mieltä ottaisi; mutta joka teitä eksyttää, hänen pitää tuomionsa kantaman, olkaan kuka hän olis.	5:10 Minä turwan teihin HERrasa/ ettet te toista mielä ottais. Mutta joca teitä exyttä/ hänen pitä duomions candaman/ olcan cuca hän olis.
5:11 Mutta jos minä, veljet, vielä saarnaan ympärileikkausta, miksi minua vielä vainotaan? Silloinhan olisi ristin pahennus poistettu.	11. Mutta jos minä vielä, rakkaat veljet, ympärileikkausta saarnaan, minkätähden minä siis vainoa kärsin? Ja niin olisi ristin pahennus hävinnyt.	5:11 Jos minä wielä/ rackat weljet/ ymbärinsleickausta saarnan/ mingätähden minä sijs waino kärsin? Ja nijn olisi ristin pahennus häwinnyt.
5:12 Kunpa aivan silpoisivat itsensä, nuo teidän kiihoittajanne!	12. Oi jospa ne eroitettaisiin, jotka teitä houkuttelevat!	5:12 Josca ne eroitettaisin/ jotca teitä hucuttelewat.
5:13 Te olette näet kutsutut vapauteen, veljet; älkää vain salliko vapauden olla yllykkeeksi lihalle, vaan palvelkaa toisianne rakkaudessa.	13. Sillä te, rakkaat veljet, olette vapauteen kutsutut; ainoastaan karttakaat, ettette salli vapauden lihalle tilaa antaa, vaan palvelkaat rakkaudessa toinen toistanne.	5:13 Mutta te/ rackat weljet/ oletta wapauteen cudzutut/ ainoastans carttacaat/ ettet te salli sen wapauden Lihalle tila anda/ waan palwelcat rackaudes toinen toistanne:
5:14 Sillä kaikki laki on täytetty yhdessä käskysanassa, tässä: "Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi."	14. Sillä kaikki laki yhdessä sanassa täytetään, nimittäin: rakasta lähimmäistäsi niinkuin itsiäs.	5:14 Sillä caicki Laki yhdes sanas täytetän/ nimittäin: Racasta lähimmäistäs nijncuin idziäs.

5:15 Mutta jos te purette ja syötte toisianne, katsokaa, ettette toinen toistanne perin hävitä.	15. Mutta jos te toinen toistanne purette ja syötte, niin katsokaat, ettette toinen toiseltanne syödyksi tule.	5:15 Mutta jos te toinen toistan puretta ja syötte/ nijn cadzocat/ ettet te toinen toiseldan syödyxi tule.
5:16 Minä sanon: vaeltakaa Hengessä, niin ette lihan himoa täytä.	16. Mutta minä sanon: vaeltakaat Hengessä, niin ette lihan himoa täytä;	5:16 MUtta minä sanon: waeldacat Hengesä/ nijn et te Lihan himo täytä:
5:17 Sillä liha himoitsee Henkeä vastaan, ja Henki lihaa vastaan; nämä ovat nimittäin toisiansa vastaan, niin että te ette tee sitä, mitä tahdotte.	17. Sillä liha himoitsee Henkeä vastaan, ja Henki lihaa vastaan: nämät ovat vastaan toinen toistansa, niin ettette tee, mitä te tahdotte.	5:17 Sillä Liha himoidze Henge waskan/ ja Hengi Liha waskan. Nämät owat waskan toinen toistans/ nijn ettet te tee/ mitä te tahdotta.
5:18 Mutta jos te olette Hengen kuljetettavina, niin ette ole lain alla.	18. Mutta jos te Hengeltä hallitaan, niin ette ole lain alla.	5:18 Mutta jos te Hengeldä hallitan/ nijn et te ole Lain alla.
5:19 Mutta lihan teot ovat ilmeiset, ja ne ovat: haureus, saastaisuus, irstaus,	19. Mutta lihan työt ovat julkiset, kuin on huoruus, salavuoteus, saastaisuus, haureus,	5:19 Mutta Lihan työt owat julkiset: cuin on: Huoruus/ Salawuoteus/ Saastaisuus/
5:20 epäjumalanpalvelus, noituus, vihamielisyys, riita, kateellisuus, vihat, juonet, eriseuratt, lahkot,	20. Epäjumalain palvelus, noituus, vaino, riita, kateus, viha, torat, eripuraisuus, eriseura,	5:20 Haureus/ Epäjumalden palwelus/ Noituus/ Waino/ Rijta/ Cateus/ Wiha/ Torat/ Eripuraisuus/ Eriseura/
5:21 kateus, juomingit, mässäykset ja muut senkaltaiset, joista teille edeltäpäin sanon, niinkuin jo ennenkin olen sanonut, että ne, jotka semmoista harjoittavat, eivät peri Jumalan valtakuntaa.	21. Pahansuomuus, murha, juopumus, ylönsyömyys ja muut senkaltaiset, joista minä teille edellä sanon, niinkuin minä ennenkin sanonut olen, että ne, jotka senkaltaisia tekevät, ei pidä Jumalan valtakuntaa perimän.	Pahansuomus/ 5:21 Murha/ Juopumus/ Ylönsyömys/ ja muut sencaltauet/ joista minä olen teille ennengin sanonut/ ja wielä nytkin edellä sanon: että ne jotca sencaltauia tekewät/ ei pidä Jumalan waldacunda perimän.
5:22 Mutta Hengen hedelmä on rakkaus, ilo, rauha, pitkämielisyys, ystävällisyys, hyvyys, uskollisuus, sävyisyys, itsensähillitseminen.	22. Mutta Hengen hedelmä on: rakkaus, ilo, rauha, pitkämielisyys, ystävyys, hyvyys, usko, hiljaisuus, puhtaus.	5:22 Mutta Hengen hedelmä on: Rackaus/ Ilo/ Rauha/ Pitkämielisyys/ 5:23 Ystäwys/ Hywys/ Usco/ Hiljaisuus/ Puhtaus:
5:23 Sellaista vastaan ei ole laki.	23. Senkaltauia vastaan ei ole laki.	Sencaltauia waskan ei ole Lakia.
5:24 Ja ne, jotka ovat Kristuksen Jeesuksen omat, ovat ristiinnaulinneet lihansa himoineen ja haluineen.	24. Mutta jotca Kristuksen omat owat, ne owat ristiinnaulinneet lihansa, himoin ja haluinn kanssa.	5:24 Mutta jotca Christuxen omat owat/ ne ristinnaulidzewat Lihans/ himoins ja haluinn cansa.
5:25 Jos me Hengessä elämme, niin myös Hengessä vaeltakaamme.	25. Jos me Hengessä elämme, niin vaeltakaamme myös Hengessä.	Jos me Hengesä elämme/ nijn waeldacam myös Hengesä.

5:26 Älkäämme olko turhan kunnian pyytäjiä, niin että toisiamme ärsyttelemme, toisiamme kadehdimme.	26. Älkäämme turhaa kunniaa pyytäkö, vihoittain ja kadehtien toinen toistamme.	5:25 Älkäm turha cunniata pyytäkö/ vihoittain ja cadehtien toinen toistam.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu .
6:1 Veljet, jos joku tavataan jostakin rikkomuksesta, niin ojentakaa te, hengelliset, häntä sävyisyyden hengessä; ja ole varuillasi, ettet sinäkin joutuisi kiusaukseen.	1. Rakkaat veljet! jos ihminen osaa johonkuhun vikaan tulla, niin te, jotka hengelliset olette, ojentakaat senkaltaista siveyden hengessä: ja katso itsiäs, ettes sinä myös kiusataisi.	6:1 RACKat weljet/ jos ihminen osa johongun wicaan tulla/ nijn te jotca Hengelliset oletta/ ojetcat sencaltaista siweyden Hengesä/ ja cadzo idziäs/ ettes myös kiusatais.
6:2 Kantakaa toistenne kuormia, ja niin te täytätte Kristuksen lain.	2. Kantakaat toinen toisenne kuormaa ja niin Kristuksen lakia täyttäkää.	6:2 Candacat toinen toisenne cuorma/ ja nijn te Christuxen Lain täytätte.
6:3 Sillä jos joku luulee jotakin olevansa, vaikka ei ole mitään, niin hän pettää itsensä.	3. Sillä jos joku luulee itsensä jotakin olevan, joka ei kuitenkaan mitään ole, hän viettelee itsensä.	6:3 Sillä jos jocu luule idzens jotakin olewan/ joca ei cuitengan mitän ole/ hän wiettelee idzens.
6:4 Mutta tutkikoon kukin omat tekonsa, ja silloin hänen kerskaamisensa on vain siinä, mitä hän itse on, ei siinä, mitä toinen on;	4. Mutta koetelkaan kukin oman tekonsa, ja sitte hän taitaa ainoasti itsestänsä kerskata, ja ei yhdessäkään muussa;	6:4 Mutta coetelcan cukin oman tecons/ ja sijtte hän taita ainoastans idzestäns kerscata/ ja ei yhdesäkän muusa:
6:5 sillä kunkin on kannettava oma taakkansa.	5. Sillä kukin pitää oman kuormansa kantaman.	6:5 Sillä cungin pitä oman cuormans candaman.
6:6 Jolle sanaa opetetaan, se jakakoon kaikkea hyvää opettajallensa.	6. Joka sanalla neuvotaan, se jakakaan kaikkea hyvää sille, joka häntä neuvoo.	6:6 JOca sanalla neuwotan/ se jacacan caickia hywä sille/ joca hända neuwo.
6:7 Älkää eksykö, Jumala ei salli itseänsä pilkata; sillä mitä ihminen kylvää, sitä hän myös niittää.	7. Älkää eksykö; ei Jumala anna itsiänsä pilkata: sillä mitä ihminen kylvää, sitä hän myös niittää.	6:7 Älkät exykö/ ei Jumala anna idziäns pilcata. Sillä mitä ihminen kylwä/ sitä hän myös nijttä/
6:8 Joka lihaansa kylvää, se lihasta turmeluksen niittää; mutta joka Henkeen kylvää, se Hengestä iankaikkisen elämän niittää.	8. Joka lihassansa kylvää, se lihastansa turmeluksen niittää; mutta joka hengessä kylvää, se hengestä ijankaikkisen elämän niittää.	6:8 Joca Lihasans kylwä/ se Lihastans turmeluxen nijttä. Mutta joca Hengesä kylwä/ se Hengestä ijancaickisen elämän nijttä.
6:9 Ja kun hyvää teemme, älkäämme lannistuko, sillä me saamme ajan tullen niittää, jos emme väsy.	9. Ja koska me hyvää teemme, niin älkäämme suuttuko; sillä aikansa mekin saamme niittää ilman lakkaamatta.	6:9 Ja cosca me hywä teemme/ nijn älkäm suuttuco: Sillä aicanans mekin saamme nijttä ilman lackamat.

6:10 Sentähden, kun meillä vielä aikaa on, tehkäämme hyvää kaikille, mutta varsinkin uskonveljille.	10. Koska siis meillä aika on, niin tehkäämme jokaiselle hyvää, mutta enimmiten niille, jotka meidän kanssaveljemme uskossa ovat.	6:10 Cosca sijs meillä tila on/ nijn tehkäm jocaidzelle hywä/ mutta enimmitten nijlle jotca meidän cansaweljem uscosa owat.
6:11 Katsokaa, kuinka suurilla kirjaimilla minä omakätisesti teille kirjoitan!	11. Katsokaat, kuinka suuren lähetyskirjan minä olen teille omalla kädelläni kirjoittanut!	6:11 CAdzocat/ cuinga suuren Lähetyskirjan minä olen teille omalla kädelläni kirjoittanut/
6:12 Kaikki, jotka pyrkivät lihassa olemaan mieliksi, ne pakottavat teitä ympärileikkauttamaan itsenne vain siksi, ettei heitä Kristuksen ristin tähden vainottaisi.	12. Jotka tahtovat myös näön jälkeen lihassa kelvata, ne teitä ympärileikkaukseen vaativat, ainoastaan ettei heitä Kristuksen ristillä vainottaisi.	6:12 Jotca tahtowat caswon jälken Lihasa kelwata/ ne teitä ymbärinsleickauxeen waatiwat/ ainoastans ettei heitä Christuxen Ristillä wainotais.
6:13 Eiväthän nekään, jotka ympärileikkauttavat itsensä, itse noudata lakia, vaan he tahtovat teitä ympärileikkauttamaan itsenne saadakseen kerskata teidän lihastanne.	13. Sillä ei nekään, jotka ympärileikataan, lakia pidä; vaan he tahtovat teidät ympärileikata, että he teidän lihastanne kerskata saisivat.	6:13 Sillä ei nekän/ jotca ymbärinsleicatan/ Lakia pidä/ waan he tahtowat teitä ymbärinsleicata/ että he teidän Lihastan idziäns kerscata saisit.
6:14 Mutta pois se minusta, että minä muusta kerskaisin kuin meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen rististä, jonka kautta maailma on ristiinnaulittu minulle, ja minä maailmalle!	14. Mutta pois se minusta, että minä muusta kerskaisin, vaan ainoastansa meidän Herran Jeesuksen Kristuksen rististä, jonka kautta maailma minulle ristiinnaulittu on ja minä maailmalle.	6:14 Mutta pois se/ että minun pidäis jostacusta idziäni kerscaman/ waan ainoastans meidän HERran Jesuxen Christuxen Rististä/ jonga cautta mailma minulle ristiinnaulittu on/ ja minä mailmalle.
6:15 Sillä ei ympärileikkaus ole mitään eikä ympärileikkaamattomuus, vaan uusi luomus.	15. Sillä Kristuksessa Jeesuksessa ei ympärileikkaus eikä esinahka mitään kelpaa, vaan uusi luontokappale.	6:15 Sillä Christuxes Jesuxes ei ymbärinsleickaas/ eikä esinahca mitän kelpa/ waan usi luondo.
6:16 Ja kaikille, jotka tämän säännön mukaan vaeltavat, kaikille heille rauha ja laupeus, ja Jumalan Israelille!	16. Ja niin monta, jotka tämän ojennusnuoran jälkeen vaeltavat, heidän päällensä olkoon rauha ja laupius, ja Jumalan Israelin päällä!	6:16 Ja nijn monda cuin tämän ojennusnuoran jälken waeldawat/ heidän päälläns olcon Rauha ja Laupius/ ja Jumalan Israelin päällä.
6:17 Älköön tästedes kukaan minulle vaivoja tuottako; sillä minä kannan Jeesuksen arvet ruumiissani.	17. Älköön yksikään tästälähin minua silleen vaivatko; sillä minä kannan minun ruumiissani meidän Herran Jeesuksen Kristuksen arvet.	6:17 Älkön yxikän tästälähin minua sillen waiwatco: sillä minä kannan minun ruumisani meidän HERran Jesuxen Christuxen arwet.

6:18 Meidän Herramme Jeesuksen
Kristuksen armo olkoon teidän henkenne
kanssa, veljet. Amen.

18. Meidän Herran Jeesuksen
Kristuksen armo olkoon teidän
henkenne kanssa, rakkaat veljet,
amen!

6:18 Meidän HERran Jesuxen Christuxen
Armo olcon teidän hengenne cansa/
rackat weljet/ Amen.

PAAVALIN KIRJE EFESOLAISILLE	P. PAAVALIN EPISTOLA EPHESILÄISILLE	P. Pawalin Epistola Epheserein tygö
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Paavali, Jumalan tahdosta Kristuksen Jeesuksen apostoli, Efesossa oleville pyhille ja uskoville Kristuksessa Jeesuksessa.	Paavali, Jesuksen Kristuksen apostoli Jumalan tahdon kautta, pyhille, jotka Efesossa asuvat ja Kristuksen Jesuksen päälle uskovat:	1:1 PAwali Jesuxen Christuxen Apostoli/ Jumalan tahdosta. Pyhille/ jotca Ephesos asuwat/ ja Jesuxen Christuxen päälle uscowat.
1:2 Armo teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!	2. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta meidän Isältämme ja Herralta Jesukselta Kristukselta!	1:2 Armo olcon teidän cansan/ ja Rauha Jumalalta/ meidän Isäldäm/ ja HERRalda Jesuxelda Christuxelda.
1:3 Ylistetty olkoon meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala ja Isä, joka on siunannut meitä taivaallisissa kaikella hengellisellä siunauksella Kristuksessa,	3. Kiitetty olkoon Jumala ja meidän Herran Jesuksen Kristuksen Isä, joka meitä on siunannut kaikkinaisella hengellisellä siunauksella taivaallisissa Kristuksen kautta.	1:3 KIjtetty olcon Jumala/ ja meidän HERRan Jesuxen Christuxen Isä/ joca meitä on siunannut caickinaisella hengellisellä siunauksella/ Taiwaisa/ Christuxen cautta.
1:4 niinkuin hän ennen maailman perustamista oli hänessä valinnut meidät olemaan pyhät ja nuhteettomat hänen edessään, rakkaudessa,	4. Niinkuin hän meitä on sen kautta valinnut, ennenkuin maailman perustus laskettu oli, että me olisimme pyhät ja laittamattomat rakkaudessa hänen edessänsä,	1:4 Nijnkuin hän meitä on sen cautta walinnut/ ennencuin mailman perustus laskettu oli/ että meidän piti pyhät ja laittamattomat rackaudes hänen edesäns oleman.
1:5 edeltäpäin määräten meidät lapseuteen, hänen yhteyteensä Jeesuksen Kristuksen kautta, hänen oman tahtonsa mielisuosion mukaan,	5. Ja on säätänyt meitä korjattaa lapsiksensa, Jesuksen Kristuksen kautta, hyvän tahtonsa jälkeen,	1:5 Ja on säätänyt meitä corjatta lapsixens/ Jesuxen Christuxen cautta/ hänen hywän tahtons jälkeen.
1:6 sen armonsa kirkkauden kiitokseksi, minkä hän on lahjoittanut meille siinä rakastetussa,	6. Kunniallisen armonsa kiitokseksi, jonka kautta hän on meitä otolliseksi tehnyt siinä rakkaassa,	1:6 Hänen cunnialisen Armons kijtoxexi/ jonga cautta hän on meitä sen rackan cautta otollisexi tehnyt.
1:7 jossa meillä on lunastus hänen verensä kautta, rikkomusten anteeksisaaminen, hänen armonsa rikkauden mukaan.	7. Jossa meillä on lunastus hänen verensä kautta, nimittäin syntein anteeksi-antamus, hänen armonsa rikkauden jälkeen,	1:7 Jonga weren cautta meillä lunastus on/ nimittäin/ syndein andexiandamus/ hänen Armons rickauden jälkeen.
1:8 Tätä armoa hän on ylenpalttisesti antanut meille kaikkinaiseksi viisaudeksi ja ymmärrykseksi,	8. Jonka hän meille runsaasti kaikkinaisen viisauden ja taidon kautta antanut on,	1:8 Joca meille runsast caickinaisen wijsauden ja taidon cautta tapahtunut on.

1:9 tehden meille tiettäväksi sen tahtonsa salaisuuden, että hän, päätöksensä mukaan, jonka hän oli nähnyt hyväksi itsessään tehdä -	9. Ja on meille tahtonsa salaisuuden hyvästä suomastansa tiettäväksi tehnyt, ja sen hänen kauttansa tuottanut edes,	1:9 Ja on meille hänen tahtons salaisuuden hyvästä suomastans tiettäväxi tehnyt/ ja on sen hänen cauttans edestuottanut/ saarnatta:
1:10 siitä armotaloudesta, minkä hän aikojen täytyessä aikoi toteuttaa, - oli yhdistävä Kristuksessa yhdeksi kaikki, mitä on taivaassa ja mitä on maan päällä.	10. Kuin aika täytetty oli, että hän kaikki kappaleet päältä-iskein Kristuksessa yhdistäis, sekä ne, jotka taivaassa, että myös ne, jotka maan päällä ovat,	1:10 Cosca aica täytetty oli/ että hän caicki cappalet pääldiskein Christuxes yhdistäis/ sekä ne jotca Taiwasa/ että myös ne jotca maan päällä owat/ idze cauttans.
1:11 Hänessä me myös olemme saaneet perintöosan, ollen siihen edeltämäärätyt hänen aivoituksensa mukaan, hänen, joka vaikuttaa kaikki oman tahtonsa päättämän mukaan,	11. Hänessä, jonka kautta me myös perillisiksi tulleet olemme, jo ennen hänen aivoituksensa jälkeen säädetyt, joka kaikki kappaleet oman tahtonsa neuvon jälkeen vaikuttaa.	1:11 Jonga cautta me perillisixi tulleet olemma/ jo ennen hänen aiwoituxens jälkeen säätyt/ joca caicki cappalet oma tahtons neuwon jälkeen waicutta/
1:12 että me olisimme hänen kirkkautensa kiitokseksi, me, jotka jo edeltä olimme panneet toivomme Kristukseen.	12. Että me olisimme hänen kunniansa kiitokseksi, me jotka ennen Kristuksen päälle toivoimme,	1:12 Että me olisimma hänen cunnians kijtoxexi/ me jotca ennen Christuxen päälle toiwoimma.
1:13 Hänessä on teihinkin, sittenkuin olitte kuulleet totuuden sanan, pelastuksenne evankeliumin, uskoviksi tultuanne pantu luvatus Pyhän Hengen sinetti,	13. Jonka kautta te myös totuuden sanan kuulleet olette, nimittäin evankeliumin teidän autuudestanne: jonka kautta te myös, sittekuin te uskoitte, kiinnitetyt olette lupauksen Pyhällä Hengellä,	1:13 Jonga cautta te myös totuuden sanan cuullet oletta/ nimittäin/ Evankeliumin teidän autuudestan/ jonga cautta te/ sijttecuin te uscoitta/ kijnnitetyt oletta/ lupauxen Pyhällä Hengellä.
1:14 sen, joka on meidän perintömme vakuutena, hänen omaisuutensa lunastamiseksi - hänen kirkkautensa kiitokseksi.	14. Joka meidän perintömme pantti on meidän lunastukseemme, että me hänen omaisensa olisimme, hänen kunniansa kiitokseksi.	1:14 Joca meidän perindömme pantti on/ meidän lunastuxehem/ että me hänen omaidzens olisimma/ hänen cunnians kijtoxexi.
1:15 Sentähden, kun kuulin siitä uskosta, joka teillä on Herrassa Jeesuksessa, ja teidän rakkaudestanne kaikkia pyhiä kohtaan,	15. Sentähden minäkin, sittekuin minä kuulin siitä uskosta, joka teillä Herran Jesuksen päälle on, ja teidän rakkaudestanne kaikkein pyhain tykö,	1:15 SEntähden minäkin/ sijttecuin minä cuulin sijtä uscosta cuin teillä HERran Jesuxen päälle on/ ja teidän rackaudestan caickein Pyhain tygö:
1:16 en minäkään lakkaa kiittämästä teidän tähtenne, kun muistelen teitä rukouksissani,	16. En lakkaa kiittämästä Jumalaa teidän edestänne, ajatellen aina teitä minun rukouksissani:	1:16 En lacka kijttämäst Jumalata teidän edestän/ ajatellen aina teitä minun rucouxisani.

1:17 anoen, että meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala, kirkkauden Isä, antaisi teille viisauden ja ilmestyksen Hengen hänen tuntemisessaan	17. Että meidän Herran Jesuksen Kristuksen Jumala, kunnian Isä, antais teille viisauden ja ilmoituksen hengen hänen tuntemiseensa,	1:17 Että meidän HERran Jesuxen Christuxen Jumala/ cunnian Isä/ andais teille wijsauden ja ilmoituxen Hengen hänen tundemiseens/
1:18 ja valaisisi teidän sydämenne silmät, että tietäisitte, mikä on se toivo, johon hän on teidät kutsunut, kuinka suuri hänen perintönsä kirkkaus hänen pyhissään	18. Ja valaisisi teidän ymmärryksenne silmät, että te tietäisitte, minkä hänen kutsumisensa toivo on ja mikä hänen kunniansa perimisen rikkaus on hänen pyhissäänsä,	1:18 Ja walaisisi teidän ymmärryksenne silmät/ tundeman mingäcaltainen teidän cudzumisenne toivo olis/ ja mingämuotoinen rikkaus hänen cunnialisest perimisestäns olis hänen Pyhisäns.
1:19 ja mikä hänen voimansa ylenpalttinen suuruus meitä kohtaan, jotka uskomme - sen hänen väkevyytensä voiman vaikutuksen mukaan,	19. Ja kuinka suuri hänen voimansa meidän kohtaamme on, jotka hänen väkevän voimansa vaikuttamisen jälkeen uskomme,	1:19 Ja cuinga suuri hänen woimans meidän cohtamme on/ jotca hänen wäkwän woimans waicuttamisen päälle uscomma.
1:20 jonka hän vaikutti Kristuksessa, kun hän herätti hänet kuolleista ja asetti hänet oikealle puolelensa taivaissa,	20. Jonka hän Kristuksessa vaikutti, kuin hän hänen kuolleista herätti ja pani istumaan oikialle kädellensä taivaissa,	1:20 Jonga hän Christuxes waicutti/ cosca hän hänen cuolluista herätti/ ja pani istuman oikialle kädellens Taiwaisa.
1:21 korkeammalle kaikkea hallitusta ja valtaa ja voimaa ja herrautta ja jokaista nimeä, mikä mainitaan, ei ainoastaan tässä maailmanajassa, vaan myös tulevassa.	21. Kaiken hallituksen ja vallan ja väkevyyden ja herrauden päälle, ja kaiken sen päälle, joka nimittää taidetaan ei ainoastaan tässä maailmassa, mutta myös tulevaisessa,	1:21 Caiken hallituxen/ wallan/ wäkweyden/ HERrauden päälle/ ja caiken sen päälle cuin nimittää taitan/ ei ainoastans täsä mailmasa/ mutta myös tulewaises.
1:22 Ja kaikki hän on asettanut hänen jalkainsa alle ja antanut hänet kaiken pääksi seurakunnalle,	22. Ja on kaikki pannut hänen jalkainsa alle, ja on myös hänen pannut pääksi kaikkein päälle seurakunnalle,	1:22 Ja on caicki pannut hänen jalcains ala/ ja on myös hänen pannut Seuracunnalle Pääxi caickein päälle.
1:23 joka on hänen ruumiinsa, hänen täyteytensä, joka kaikki kaikissa täyttää.	23. Joka on hänen ruumiinsa, sen täyttämys, joka kaikki kaikissa täyttää.	1:23 Joca on hänen ruumins/ nimittäin/ täyttämys/ joca caicki caikisa täyttä.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Ja Jumala on eläviksi tehnyt teidät, jotka olitte kuolleet rikoksiinne ja synteihinne,	1. Ja myös (herätti) teidät, kuin te kuolleet olitte ylitsekäymisten ja syntein tähden,	2:1 JA myös te/ cosca te cuollet olitta ylidzekäymisen ja syndein tähden.

2:2 joissa te ennen vaelsitte tämän maailman menon mukaan, ilmapallan hallitsijan, sen hengen hallitsijan, mukaan, joka nyt tekee työtään tottelemattomuuden lapsissa,	2. Joissa te muinen vaelsitte, tämän maailman juoksun jälkeen ja sen pääruhtinaan, jolla tuulessa valta on, nimittäin sen hengen jälkeen, joka nyt epäuskoisissa lapsissa vaikuttaa,	2:2 Joisa te muinen waelsitta/ tämän mailman juoxun jälken: ja sen Pääruhtinan/ jolla tuulesa walda on/ nimittäin/ sen Hengen jälken/ joca tälläkin ajalla epäuscoisis lapsis waicutta.
2:3 joiden joukossa mekin kaikki ennen vaelsimme lihamme himoissa, noudattaen lihan ja ajatusten mielitekoja, ja olimme luonnostamme vihan lapsia niinkuin muutkin;	3. Joiden seassa me myös kaikki muinen meidän lihamme himoissa vaelsimme ja teimme lihan ja toimen tahdon jälkeen, ja me olimme luonnostamme vihan lapset niinkuin muutkin.	2:3 Joiden seas me caicki muinen meidän Lihamma himois waelsimma/ ja teimme Lihan ja Toimen tahdon jälken/ Ja olimma luonnostam wihan lapset nijncuin muutkin.
2:4 mutta Jumala, joka on laupeudesta rikas, suuren rakkautensa tähden, jolla hän on meitä rakastanut,	4. Mutta Jumala, joka rikas on laupiudesta, suuren rakkautensa tähden, jolla hän on meitä rakastanut,	2:4 Mutta Jumala/ joca ricas on laupiudest/ hänen suurest rackaudestans/ jolla hän on meitä racastanut/
2:5 on tehnyt meidät, jotka olimme kuolleet rikoksiimme, eläväksi Kristuksen kanssa - armosta te olette pelastetut -	5. Ja kuin me vielä synnissä kuolleet olimme, on hän meitä Kristuksen kanssa eläväksi tehnyt; (sillä armosta olette te autuaiksi tulleet:)	2:5 Cosca me wielä synnis cuollet olimma/ on hän meitä Christuxen cansa eläwäxi tehnyt/ (sillä Armosta oletta te autuaxi tullet)
2:6 ja yhdessä hänen kanssaan herättänyt ja yhdessä hänen kanssaan asettanut meidät taivaallisiin Kristuksessa Jeesuksessa,	6. Ja on meidät ynnä hänen kanssansa herättänyt, ja istuttanut taivaallisiin menoihin Kristuksessa Jesuksessa,	2:6 Ja on meidän ynnä hänen cansans herättänyt/ ja istuttanut taiwallisijn menoihin/ Christuxes Jesuxes.
2:7 osoittaakseen tulevina maailmanaikoina armonsa ylenpalttista runsautta, hyvydessään meitä kohtaan Kristuksessa Jeesuksessa.	7. Että hän tulevaisilla ajoilla ylönpalttisen armonsa rikkauden hyvydestänsä meidän kohtaamme Kristuksessa Jesuksessa osoittais.	2:7 Että hän tulewaisella ajalla/ hänen ylönpaldisen Armons rickauden/ hänen hywydestäns meidän cohtam Christuxes Jesuxes osotais.
2:8 Sillä armosta te olette pelastetut uskon kautta, ette itsenne kautta - se on Jumalan lahja -	8. Sillä armosta te olette autuaiksi tulleet, uskon kautta, ja ette itse teissänne: Jumalan lahja se on:	2:8 Sillä Armosta te oletta autuaxi tullet/ Uscon cautta/ ja et te idze teistän/ Jumalan lahja se on/
2:9 ette tekojen kautta, ettei kukaan kerskaisi.	9. Ei töistä, ettei yksikään kerskaisi.	ei töistä/ 2:9 Ettei yxikän idziäns kerscais.
2:10 Sillä me olemme hänen tekonsa, luodut Kristuksessa Jeesuksessa hyviä töitä varten, jotka Jumala on edeltäpäin valmistanut, että me niissä vaeltaisimme.	10. Sillä me olemme hänen tekonsa, luodut Kristuksessa Jesuksessa hyviin töihin, joihin Jumala meidät on jo ennen vaeltamaan valmistanut.	2:10 Sillä me olemma hänen tecons/ luodut Christuxes Jesuxes hywijn töihin/ joihin Jumala meidän on jo ennen waeldaman walmistanut.

<p>2:11 Muistakaa sentähden, että te ennen, te lihanne puolesta pakanat, jotka olette saaneet ympärileikkaamattomien nimen niiltä, joita, lihaan käsillä tehdyn ympärileikkauksen mukaisesti, sanotaan ympärileikatuiksi -</p>	<p>11. Sentähden muistakaa, että te olitte muinen pakanat lihan jälkeen, ja niiltä kutsuttiin esinahaksi, jotka lihan jälkeen ympärileikkaukseksi kutsuttiin, joka käsillä tehdään,</p>	<p>2:11 SEntähden ajatelcat että te olitta muinen pacanat Lihan jälkeen/ ja nijldä cudzuttin esinahaxi/ jotca Lihan jälkeen ymbärinsleickauxexi cudzuttin/ joca käsillä tehdän.</p>
<p>2:12 että te siihen aikaan olitte ilman Kristusta, olitte vailla Israelin kansalaisoikeutta ja vieraat lupauksen liitoille, ilman toivoa ja ilman Jumalaa maailmassa;</p>	<p>12. Että te siihen aikaan ilman Kristusta olitte muikalaiset Israelin kyläkunnasta, ja vieraat lupauksen Testamentista, ja ei teillä toivoakaan ollut, ja olitte maailmassa ilman Jumalaa;</p>	<p>2:12 Ja että te siihen aican ilman Christuxeta olitta/ ulcona Israelin kyläkunnast/ ja muucalaiset lupauxen Testamendistä/ josta ei teillä toiwoacan ollut/ ja olitta mailmas ilman Jumalata.</p>
<p>2:13 mutta nyt, kun olette Kristuksessa Jeesuksessa, olette te, jotka ennen olitte kaukana, päässeet lähelle Kristuksen veressä.</p>	<p>13. Mutta nyt te Kristuksessa Jeesuksessa olette. Jotka muinen taampana olitte, nyt te Kristuksen veren kautta olette lähes päässeet;</p>	<p>2:13 Mutta nyt te Christuxes Jeesuxes oletta/ ja muinen taambana olitta/ nyt te Christuxen weren cautta oletta lähes pääsnet:</p>
<p>2:14 Sillä hän on meidän rauhamme, hän, joka teki molemmat yhdeksi ja purki erottavan väliseinän, nimittäin vihollisuuden,</p>	<p>14. Sillä hän on meidän rauhamme, joka molemmista on yhden tehnyt ja vaiheaidan särkenyt,</p>	<p>2:14 Sillä hän on meidän rauham/ joca molemmista on yhden tehnyt ja on waiheaidan särkenyt/</p>
<p>2:15 kun hän omassa lihassaan teki tehottomaksi käskyjen lain säädöksinensä, luodakseen itsessänsä nuo kaksi yhdeksi uudeksi ihmiseksi, tehden rauhan,</p>	<p>15. Että hän lihansa kautta vihan otti pois, nimittäin lain, joka käskyihin päätetty oli; että hän kahdesta yhden uuden ihmisen lois itsessänsä, ja tekis rauhan,</p>	<p>että hän Lihans cautta vihan poisotti: 2:15 Nimittäin/ Lain/ joca käskyihin päätetty oli. Että hän cahdesta yhden vden ihmisen lois idze hänesäns/ ja tekis rauhan.</p>
<p>2:16 ja yhdessä ruumiissa sovittaakseen molemmat Jumalan kanssa ristin kautta, kuolettaen itsensä kautta vihollisuuden.</p>	<p>16. Ja että hän ne molemmat Jumalan kanssa yhdessä ruumiissa ristin kautta sovittais, ja on vihan itse kauttansa kuolettanut,</p>	<p>2:16 Ja että hän ne molemmat Jumalan cansa yhdexi ruumixi ristin cautta sowitais: ja on sen vihan idze cauttans cuolettanut.</p>
<p>2:17 Ja hän tuli ja julisti rauhaa teille, jotka kaukana olitte, ja rauhaa niille, jotka lähellä olivat;</p>	<p>17. Ja on tullut evankeliumin kautta rauhaa ilmoittamaan teille, jotka taampana olitte, ja niille, jotka läsnä olivat.</p>	<p>2:17 Ja on tullut Evangeliumin cautta rauha ilmoittaman/ teille jotca taambana olitta/ ja nijlle jotca läsnä olit.</p>
<p>2:18 sillä hänen kauttansa on meillä molemmilla pääsy yhdessä Hengessä Isän tykö.</p>	<p>18. Sillä hänen kauttansa me molemmin yhdessä hengessä saamme Isää lähestyä.</p>	<p>2:18 Sillä hänen cauttans me molemmin yhdes Henges saamme Isä lähestyä.</p>

2:19 Niin ette siis enää ole vieraita ettekä muukalaisia, vaan te olette pyhien kansalaisia ja Jumalan perhettä,	19. Niin ettepä te silleen ole vieraat ja muukalaiset, vaan pyhain kylänmiehet ja Jumalan perhe,	2:19 Nijn etpä te sillen ole wierat ja muucalaiset/ waan Pyhain kylänmiehet ja Jumalan perhe:
2:20 apostolien ja profeettain perustukselle rakennettuja, kulmakivenä itse Kristus Jeesus,	20. Apostolein ja prophetain perustuksen päälle rakennetut, jossa Jesus Kristus paras kulmakivi on,	2:20 Prophetain ja Apostolein perustuxen päälle raketut/ josa Jesus Christus paras culmakiwi on.
2:21 jossa koko rakennus liittyy yhteen ja kasvaa pyhäksi temppeliksi Herrassa;	21. Jonka päälle kaikki rakennus toinen toiseensa liitetään ja kasvaa pyhäksi templiksi Herrassa,	2:21 Jonga päälle caicki rakennus toinen toiseens lijtetään/ ja caswa pyhäxi Templixi HERrasa.
2:22 ja hänessä tekin yhdessä muitten kanssa rakennutte Jumalan asumukseksi Hengessä.	22. Jonka päälle te myös rakennetaan Jumalalle asuinsiaksi Hengessä.	2:22 Jonga päälle te myös raketan/ Jumalalle asuinsiaxi/ Henges.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .
3:1 Sen takia minä, Paavali, teidän, pakanain, tähden Kristuksen Jeesuksen vanki, notkistan polveni -	1. Sentähden minä Paavali, Jesuksen Kristuksen vanki, teidän pakanain tähden;	3:1 SEntähden/ minä Pawali olen Jesuxen Christuxen fangi teidän/ pacanain/ tähden.
3:2 olette kaiketi kuulleet siitä Jumalan armon taloudenhoidosta, mikä on minulle teitä varten annettu,	2. Jos te muutoin kuulleet olette Jumalan armon huoneenhallituksesta, joka minulle teidän puoleenne annettu on,	3:2 Nijn cuin te cuullet oletta Jumalan Armon wirgasta/ joca minulle teidän puoleen annettu on.
3:3 että näet tämä salaisuus on ilmestyksen kautta tehty minulle tiettäväksi, niinkuin olen siitä edellä lyhyesti kirjoittanut;	3. Että minulle on tämä salaus ilmoituksen kautta tiettäväksi tehty, niinkuin minä jo ennen lyhykäisesti kirjoitin,	3:3 Että minulle on tämä salaus/ ilmoituxen cautta tiettäväxi tehty/ nijncuin minä jo ennen lyhykäisest kirjoitin.
3:4 josta te sitä lukiessanne voitte huomata, kuinka perehtynyt minä olen Kristuksen salaisuuteen,	4. Josta te lukein taidatte minun ymmärryksenä Kristuksen salaisuudessa tuta,	3:4 Joista te lukein taidatte minun ymmärryxenä Christuxen salaisuudes tuta.
3:5 jota menneiden sukupolvien aikana ei ole ihmisten lapsille tiettäväksi tehty, niinkuin se nyt Hengessä on ilmoitettu hänen pyhille apostoleilleen ja profeetoille:	5. Joka ei ole entisiin aikoihin niin ihmisten lapsille tiettäväksi tehty, kuin se nyt hänen pyhille apostoleillensa ja prophetaillensa Hengen kautta ilmoitettu on:	3:5 Joca ei ole endisijn aicoin nijn ihmisten lapsille tiettäväxi tehty/ cuin se nyt hänen pyhille Apostoleillens ja Prophetaillens Hengen cautta ilmoitettu on.
3:6 että näet pakanatkin ovat kanssaperillisiä ja yhtä ruumista ja osallisia lupaukseen Kristuksessa Jeesuksessa evankeliumin kautta,	6. Nimittäin, että pakanat pitää kanssaperilliset ja yksi ruumis oleman ja osalliset hänen lupauksestansa Kristuksessa, evankeliumin kautta,	3:6 Nimittäin/ että pacanat pitä cansaperilliset oleman/ ja yhdes ruumis/ ja osalliset hänen lupauxestans/ Christuxes/ Evangeliumin cautta:

3:7 jonka palvelijaksi minä olen tullut Jumalan armon lahjan kautta, joka minulle on annettu hänen voimansa vaikutuksesta.	7. Jonka palveliaksi minä tullut olen Jumalan armon lahjan kautta, joka hänen voimansa vaikutuksesta minulle annettu on.	3:7 Jonga palweliaksi minä tullut olen/ Jumalan armon lahjan kautta/ joka hänen woimallisest waicutuxestans minulle annettu on.
3:8 Minulle, kaikista pyhistä halvimmalle, on annettu tämä armo: julistaa pakanoille evankeliumia Kristuksen tutkimattomasta rikkaudesta	8. Minulle, joka kaikkein vähin pyhain seassa olen, on tämä armo annettu, että minä pakanain seassa tutkimattoman Kristuksen rikkauden julistaisin,	3:8 Minulle/ joka caickein vähin Pyhain seas olen/ on tämä Armo annettu/ että minä pacanain seas tutkimattoman Christuxen rikkauden julistaisin:
3:9 ja saattaa kaikille ilmeiseksi, mitä on sen salaisuuden taloudenhoito, joka ikuisista ajoista asti on ollut kätkeytynä Jumalassa, kaiken Luojassa,	9. Ja jokaiselle valkeuteen saattaisin, mikä osallisuus siinä salaisuudessa on, joka ijankaikkisesti on salattu ollut Jumalassa, joka kaikki Jesuksen Kristuksen kautta luonut on:	3:9 Ja jocaista walistaisin/ mingämuotoinen osallisuus siinä salaisudes on/ joca tähänasti mailman algusta on salattu ollut/ Jumalassa/ joca caicki Jesuxen Christuxen kautta luonut on.
3:10 että Jumalan moninainen viisaus seurakunnan kautta nyt tulisi taivaallisten hallitusten ja valtojen tietoon	10. Että nyt haltioille ja esivalloille taivaallisissa Jumalan moninainen viisaus seurakunnan kautta tiettäväksi tulisi,	3:10 Että nyt haldioille ja herraudelle Taiwahis Jumalan moninainen wijsaus Seuracundain kautta tiettäväksi tulisi.
3:11 sen iankaikkisen aivoituksen mukaisesti, jonka hän oli säätänyt Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme,	11. Sen ijankaikkisen aivoituksen jälkeen, jonka hän Kristuksessa Jeesuksessa meidän Herrassamme osoittanut on,	3:11 Sen aiwoituxen jälken hamast mailman algusta/ jonga hän Christuxes Jesuxes meidän HERrasam osoittanut on.
3:12 jossa meillä, uskon kautta häneen, on uskallus ja luottavainen pääsy Jumalan tykö.	12. Jonka kautta meillä on uskallus ja tykökäymys kaikella rohkeudella, uskon kautta hänen päällensä.	3:12 Jonga kautta meillä on uscallus/ ja me pääsemmä/ caikella rohkeudella/ uscon kautta hänen tygöns.
3:13 Siksi minä pyydän, ettette lannistuisi niiden ahdistusten vuoksi, joita minä teidän tähtenne kärsin, sillä ne ovat teidän kunnianne.	13. Sentähden minä rukoilen, ettette minun vaivaini tähden väsyisi, joita minä teidän edestänne kärsin, joka teidän kunnianne on.	3:13 SEntähden minä rucoilen/ ettet te minun waiwaini tähden wäsyis/ cuin minä teidän edestän kärsin/ joca teidän cunnian on.
3:14 Sentähden minä notkistan polveni Isän edessä,	14. Sentähden kumarran minä polveni meidän Herran Jesuksen Kristuksen Isän puoleen,	3:14 SEntähden cumarran minä polweni meidän HERran Jesuxen Christuxen Isän puoleen:
3:15 josta kaikki, millä isä on, taivaissa ja maan päällä, saa nimensä,	15. Joka kaikkein oikia Isä on, jotka taivaissa ja maassa lapsiksi kutsutaan,	3:15 Joca caickein oikia Isä on/ cuin Taiwahas ja maasa lapsixi cudzutan.
3:16 että hän kirkkautensa runsauden mukaisesti antaisi teidän, sisällisen ihmisenne puolesta, voimassa vahvistua hänen Henkensä kautta	16. Että hän antais teille voimaa kunniansa rikkauden jälkeen, että te hänen Henkensä kautta väkeväksi tulisitte sisällisessä ihmisessä;	3:16 Että hän annais teille woima hänen cunnians rikkauden jälkeen/ että te hänen Hengens kautta wäkewäxi tulisitta/ sisällises ihmises.

3:17 ja Kristuksen asua uskon kautta teidän sydämissänne,	17. Ja että Kristus asuis uskon kautta teidän sydämissänne;	3:17 Ja että Christus asuis vscon cautta teidän sydämisän/
3:18 niin että te, rakkauteen juurtuneina ja perustuneina, voisitte kaikkien pyhien kanssa käsittää, mikä leveys ja pituus ja korkeus ja syvyys on,	18. Että te olisitte rakkauden kautta juurtuneet ja perustetut; että te selkiästi käsittäisitte kaikkein pyhain kanssa, mikä leveys ja pituus, ja syvyys ja korkeus olis,	/ ja te olisitta rakkauden cautta kijnnitetyt ja perustetut. 3:18 Että te ymmärräisittä caickein Pyhäin cansa/ mikä leweys/ pituus/ sywyys ja corkeus olis.
3:19 ja oppia tuntemaan Kristuksen rakkauden, joka on kaikkea tietoa ylempänä; että tulisitte täyteen Jumalan kaikkea täyteyttä.	19. Ja Kristuksen rakkauden tuntisitte, joka kaiken tuntemisen ylitse käy; että te olisitte kaikella Jumalan täydellisyydellä täytetyt.	3:19 Ja sen cautta Christuxen rackauden tundisitta/ joca caiken tundemisen woitta/ että te olisitta caickiniaisella Jumalan täydellisyydellä täytetyt.
3:20 Mutta hänelle, joka voi tehdä enemmän, monin verroin enemmän kuin kaikki, mitä me anomme tai ymmärrämme, sen voiman mukaan, joka meissä vaikuttaa,	20. Mutta hänelle, joka kaikki ylönpalttisesti voi tehdä, kaiken senkin ylitse, kuin me rukoilemme taikka ymmärrämme, sen voiman jälkeen, joka meissä vaikuttaa,	3:20 Mutta hänelle (joca caicki ylönpaldisest woi tehdä/ caiken sengin ylidze cuin me rucoilemma taicka ymmärrämme: 3:21 Sen woiman jälken/ joca meisä waicutta)
3:21 hänelle kunnia seurakunnassa ja Kristuksessa Jeesuksessa kautta kaikkien sukupolvien, aina ja iankaikkisesti! Amen.	21. Hänelle olkoon kunnia seurakunnassa, joka on Kristuksessa Jesuksessa, kaikkiin aikoihin ijankaikkisesta niin ijankaikkiseen, amen!	olcon cunnia Seuracunnasa/ joca on Christuxes Jesuxes/ caikin aigoin/ ijancaickisest nijn ijancaickiseen/ Amen.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .
4:1 Niin kehoitan siis minä, joka olen vankina Herrassa, teitä vaeltamaan, niinkuin saamanne kutsumuksen arvo vaatii,	1. Niin minä vangittu Herrassa neuvon teitä, että te siinä kutsumisessa, johon te kutsutut olette, niin vaeltaisitte kuin sopii,	4:1 NIjn minä fangittu HERrasa neuwon teitä/ että te sijnä cudzumises/ johon te cudzutut oletta/ nijn waellaisitte cuin sopi:
4:2 kaikessa nöyryydessä ja hiljaisuudessa ja pitkämielisyydessä kärsien toinen toistanne rakkaudessa	2. Kaikella nöyryydellä, siveydellä ja pitkämielisyydellä, ja kärsikää toinen toistanne rakkaudessa.	4:2 Caikella siweydellä/ nöyryydellä ja kärsimisellä/ ja kärsikät toinen toistan rackaudes.
4:3 ja pyrkien säilyttämään hengen yhteyden rauhan yhdyssiteellä:	3. Ahkeroitkaat myös pitämään hengen yhteyttä rauhan siteen kautta:	4:3 Ahkeroitcat myös pitämän Henges yhteyttä/ rauhan siten cautta.
4:4 yksi ruumis ja yksi henki, niinkuin te olette kutsututkin yhteen ja samaan toivoon, jonka te kutsumuksessanne saitte;	4. Yksi ruumis ja yksi henki, niinkuin tekin olette teidän kutsumisessanne yhdenkaltaiseen toivoon kutsutut,	4:4 Yxi Ruumis ja yxi Hengi/ nijncuin tekin oletta teidän cudzumisesan yhdencaltaiseen toivoon cudzutut.

4:5 yksi Herra, yksi usko, yksi kaste;	5. Yksi Herra, yksi usko, yksi kaste,	4:5 Yxi HERra/ yxi Usco/
4:6 yksi Jumala ja kaikkien Isä, joka on yli kaikkien ja kaikkien kautta ja kaikissa.	6. Yksi Jumala ja kaikkein Isä, joka kaikkein päällä on, ja kaikkein kautta, ja teissä kaikissa.	4:6 Yxi Jumala caickein Isä/ joca caickein teidän päällänne on/ ja teidän caickein cauttan/ ja teisä caikisa.
4:7 Mutta itsekullekin meistä on armo annettu Kristuksen lahjan mitan mukaan.	7. Mutta jokaiselle meille on armo annettu Kristuksen lahjan mitan jälkeen.	4:7 MUtta jocaidezelle meille on Armo annettu Christuxen lahjan mitan jälkeen.
4:8 Sentähden on sanottu: "Hän astui ylös korkeuteen, hän otti vankeja saaliikseen, hän antoi lahjoja ihmisille."	8. Sentähden hän sanoo: hän on astunut ylös korkeuteen, ja on vankiuden vangiksi vienyt, ja ihmisille lahjoja antanut.	4:8 Sentähden hän sano: hän on ylösastunut corkeuten/ ja on fangiuden fangixi wienyt/ ja ihmisille lahjoja andanut.
4:9 Mutta että hän astui ylös, mitä se on muuta, kuin että hän oli astunut alaskin, maan alimpiin paikkoihin?	9. Mutta se, että hän astui ylös, ei ole mikään muu kuin että hän ennen tänne astui alas, alimmaisiiin maan paikkoihin.	4:9 Mutta se cuin hän ylösastui/ ei ole mikän muu/ cuin että hän ennen tänne alesastui/ alimmaisijn maan paickoihin?
4:10 Hän, joka on astunut alas, on se, joka myös astui ylös, kaikkia taivaita ylemmäksi, täyttääkseen kaikki.	10. Joka on astunut alas, hän on se, joka kaikkein taivasten päälle astui ylös, että hän kaikki täyttäis,	4:10 Joca alesastunut on/ hän on se joca caickein Taiwasten päälle astui/ että hän caicki täyttäis.
4:11 Ja hän antoi muutamat apostoleiksi, toiset profeetoiksi, toiset evankelistoiksi, toiset paimeniksi ja opettajiksi,	11. Ja hän on pannut muutamat apostoleiksi, muutamat prophetaiksi, muutamat evankelistaiksi, muutamat paimeniksi ja opettajiksi.	4:11 Hän on pannut muutamat Apostoleixi/ muutamat Prophetaixi/ muutamat Evangelistereixi/ muutamat Paimenixi ja opettajixi.
4:12 tehdäkseen pyhät täysin valmiiksi palveluksen työhön, Kristuksen ruumiin rakentamiseen,	12. Pyhain täydellisyyteen, palveluksen työhön ja Kristuksen ruumiin rakennukseen,	4:12 Että Pyhät wirgan työhön hangitut olisit/ jonga cautta Christuxen ruumis raketuxi tulis.
4:13 kunnes me kaikki pääsemme yhteyteen uskossa ja Jumalan Pojan tuntemisessa, täyteen miehuuteen, Kristuksen täyteen täyden iän määrään,	13. Siihenasti kuin me kaikki tulemme uskon ja Jumalan Pojan tuntemisen yhteydessä täydeksi mieheksi, Kristuksen täydellisen varren mitan jälkeen:	4:13 Sijhenasti cuin me caicki yhdencaltaiseen uscoon tulemma/ ja Jumalan Pojan tundemiseen/ ja täydellisexi miehexi/ joca täydellises Christuxen ijän mitas on.
4:14 ettemme enää olisi alaikäisiä, jotka ajelehtivat ja joita viskellään kaikissa opintuulissa ja ihmisten arpapelissä ja eksytyksen kavalissa juonissa;	14. Ettemme silleen lapset olisi, jotka horjuisimme ja kaikkinaisilta opetuksen tuulilta vieteltäisiin, ihmisten koiruuden ja kavaluuden kautta, jolla he meitä käyvät ympäri, saadaksensa pettää;	4:14 Etten me sillen lapset olis/ jotca horjuisim ja caickinaisilda opetuxen tuulilda wietelläisin/ ihmisten coiruden ja cawaluden cautta/ joilla he meitä ymbärikäywät/ saadaxens pettä.

4:15 vaan että me, totuutta noudattaen rakkaudessa, kaikin tavoin kasvaisimme häneen, joka on pää, Kristus,	15. Mutta olkaamme toimelliset rakkaudessa ja kasvakaamme kaikissa, hänessä, joka pää on, Kristus,	4:15 Mutta olcam toimelliset rackaudes/ ja caswacam caikis/ hänesä/ joca Pää on/ Christus.
4:16 josta koko ruumis, yhteen liitettyä ja koossa pysyen jokaisen jänteensä avulla, kasvaa rakentuakseen rakkaudessa sen voiman määrän mukaan, mikä kullakin osalla on.	16. Josta koko ruumis on koottu ja yhteen liitetty, kaiken yhdistyksen kautta, joka siihen lisääntyy, sen vaikutuksen ja määrän jälkeen, joka kullakin jäsenellä on, siitä kasvaa ruumis omaksi rakennukseksensa rakkaudessa.	4:16 Josta coco ruumis yhten lijtetän/ ja yxi jäsen rippu toisesta/ caikisa jäsenisä/ ja nijn cukin toistans palwele/ sen työn perän cuin cullakin jäsenellä on/ tawallans/ ja saatta ruumin caswaman idzellens parannuxexi caikes rackaudes.
4:17 Sen minä siis sanon ja varoitan Herrassa: älkää enää vaeltako, niinkuin pakanat vaeltavat mielensä turhuudessa,	17. Niin minä nyt sanon ja todistan Herrassa, ettette silleen vaella niinkuin muut pakanat vaeltavat mielensä tyhmyydessä,	4:17 NIjn minä nyt sanon/ ja todistan HERrasa/ ettet te sillen waella nijncuin muut pacanat/ mielens tyhmydes.
4:18 nuo, jotka, pimentyneinä ymmärrykseltään ja vieraantuneina Jumalan elämästä heissä olevan tietämättömyyden tähden ja sydämensä paatumuksen tähden,	18. Joiden ymmärrys pimitetty on ja ovat vieraantuneet siitä elämästä, joka Jumalasta on, tyhmyyden kautta, joka heissä on, ja heidän sydämensä kovuuden kautta,	4:18 Joiden ymmärrys pimitetty on/ ja owat wierandunet sijtä elämästä/ joca Jumalasta on/ tyhmyden cautta cuin heisä on/ ja heidän sydämens sokeuden cautta.
4:19 ovat päästäneet tuntonsa turtumaan ja heittäytyneet irstauden valtaan, harjoittamaan kaikkinaista saastaisuutta, ahneudessa.	19. Jotka, sitten kuin he olivat paatuneet, antoivat ylönsä heittänsä haureuteen ja tekivät kaikkinaista saastaisuutta ylönpalttisessa himossa.	4:19 Jotca catomattomudesans ylönnait heidäns haureuteen ja teit caickinaista saastaisuutta ahneudes.
4:20 Mutta näin te ette ole oppineet Kristusta tuntemaan,	20. Mutta ette niin Kristusta ole oppineet.	4:20 Mutta et te nijn Christusta ole oppenet:
4:21 jos muutoin olette hänestä kuulleet ja hänessä opetusta saaneet, niinkuin totuus on Jeesuksessa:	21. Jos te muutoin hänestä kuulleet olette ja hänessä opetetut olette, niinkuin totuus Jeesuksessa on,	4:21 Jos te muutoin hänest cuullet oletta/ ja hänes opetetut olitta/ cuinga toimellinen meno Jesuxes on.
4:22 että teidän tulee panna pois vanha ihmisenne, jonka mukaan te ennen vaelsitte ja joka turmelee itsensä petollisia himoja seuraten,	22. Niin pankaat pois vanha ihminen, jonka kanssa te ennen vaelsitte, joka himoin kautta eksyksissä itsensä turmelee;	4:22 NIjn pangat tykönne pois se wanha ihminen/ jonga cansa te ennen waelsitta/ joca himoin cautta/ exyxis idzens turmele.
4:23 ja uudistua mielenne hengeltä	23. Mutta uudistakaat teidän mielenne hengessä,	4:23 Mutta udistacat teitän teidän mielennä Henges.
4:24 ja pukea päällemme uusi ihminen, joka Jumalan mukaan on luotu totuuden vanhurskauteen ja pyhyyteen.	24. Ja pukekaat päällemme uusi ihminen, joka Jumalan jälkeen luotu on, totisessa vanhurskaudessa ja pyhyydessä.	4:24 Ja pukecat päällem usi ihminen/ joca Jumalan jälken luotu on/ toimellises wanhurscaudes ja pyhydes.

4:25 Pankaa sentähden pois walhe ja puhukaa totta, kukin lähimmäisensä kanssa, sillä me olemme toinen toisemme jäseniä.	25. Sentähden pankaat pois walhe, ja puhukaan jokainen lähimmäisensä kanssa totuutta; sillä me olemme jäsenet keskenämme.	4:25 Sentähden pangat pois walhe/ ja puhucan jocainen lähimmäisens cansa totuutta/ sillä me olemma jäsenet keskenäm.
4:26 "Vihastukaa, mutta älkää syntiä tehkö." Älkää antako auringon laskea vihanne yli,	26. Vihastukaat ja älkäät syntiä tehkö, älkäät antako auringon laskea ylitse teidän vihanne,	4:26 Wihastucat/ ja älkät syndiä tehkö: älkät andaco Auringon laske ylidze teidän wihan:
4:27 älkääkä antako perkeleelle sijaa.	27. Älkäät antako laittajalle siaan.	4:27 Älkät andaco laittajalle sia.
4:28 Joka on varastanut, älköön enää varastako, vaan tehköön ennemmin työtä ja toimittakoon käsillään sitä, mikä hyvää on, että hänellä olisi, mitä antaa tarvitsevalle.	28. Joka varastanut on, älkään silleen varastako, vaan paremmin tehkään työtä ja toimittakaan käsillänsä jotakin hyvää, että hänellä olis tarvitsevalle jakamista.	4:28 Joca warastanut on/ älkän sillen warastaco/ waan paremmin tehkän työtä/ ja toimittacan käsilläns jotakin hywä/ että hänellä olis tarwidzewalle jacamist.
4:29 Mikään rietas puhe älköön suustanne lähtekö, vaan ainoastaan sellainen, mikä on rakentavaista ja tarpeellista ja on mieluista niille, jotka kuulevat.	29. Älköön yksikään rietas puhe teidän suustanne lähtekö, vaan mitä sovelias on parannuksen tarpeeksi, että se kelvollinen kuulla olis.	4:29 Älkät riettaisita puheita puhuco/ waan mitä tarpellinen on parannuxexi/ jos nijn tarwitan/ että se kelwollinen cuulla olis.
4:30 Älkääkä saattako murheelliseksi Jumalan Pyhää Henkeä, joka on teille annettu sinetiksi lunastuksen päivään saakka.	30. Ja älkäät Jumalan Pyhää Henkeä murheelliseksi saattako, jossa te lunastuksen päivään asti kiinnitetyt olette.	4:30 Ja älkät Jumalan Pyhä Henge murhellisexi saattaco/ jolla te lunastuxen päiwän asti kijnnitetyt oletta.
4:31 Kaikki katkeruus ja kiivastus ja viha ja huuto ja herjaus, kaikki pahuus olkoon kaukana teistä.	31. Kaikki haikeus, ja närkeästäys, ja viha, ja huuto, ja sadatus olkoon kaukana teistä kaiken pahuuden kanssa.	4:31 Caicki picaisus/ ja julmuus/ ja wiha/ ja huuto/ ja sadatus/ olcon caucana teistä/ caiken pahuden cansa.
4:32 Olkaa sen sijaan toisianne kohtaan ystävällisiä, hyväsydämiä, anteeksiantavaisia toinen toisellenne, niinkuin Jumalakin on Kristuksessa teille anteeksi antanut.	32. Mutta olkaat keskenänne ystävälliset ja laupiaat, ja anteeksi antakaat toinen toisellenne niinkuin Jumala teillekin Kristuksen kautta anteeksi antanut on.	4:32 Mutta olcat toinen toisellenne ystäwälliset ja laupiat/ ja andexi andacat toinen toisellen/ nijncuin Jumala teillekin Christuxen cautta andexi andanut on.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu .
5:1 Olkaa siis Jumalan seuraajia, niinkuin rakkaat lapset,	1. Niin olkaat siis Jumalan seuraajat, niinkuin rakkaat lapset,	5:1 Nijn olcat sijs Jumalan seurajat/ nijncuin rackat lapset.

5:2 ja vaeltakaa rakkaudessa, niinkuin Kristuskin rakasti teitä ja antoi itsensä meidän edestämme lahjaksi ja uhriksi, Jumalalle "suloiseksi tuoksuksi."	2. Ja vaeltakaa rakkaudessa, niinkuin myös Kristus meitä rakasti ja antoi itsensä ulos meidän edestämme lahjaksi, uhriksi ja Jumalalle makiaksi hajuksi.	5:2 Ja waeldacat rackaudes: nijncuin Christus meitä racasti/ ja ulosandoi hänens meidän edestäm/ lahjaxi/ uhrixi ja Jumalalle makiaxi hajuxi.
5:3 Mutta haureutta ja minkäänlaista saastaisuutta tai ahneutta älköön edes mainittako teidän keskuudessanne - niinkuin pyhien sopii -	3. Mutta huoruutta ja kaikkea riettautta eli ahneutta älkäät antako teidän seassanne mainitakaan, niinkuin pyhain sopii,	5:3 Mutta huorutta ja caicke riettautta/ eli ahneutta/ älkät andaco teidän seasan ensingän mainita/ nijncuin pyhain sopi.
5:4 älköön myös rivoutta tai tyhmää lorua tai ilvehtimistä, jotka ovat sopimattomia, vaan paremmin kiitosta.	4. Ja häpiällisiä sanoja ja hulluja puheita eli jaarituksia, jotka ei mihinkään kelpaa, vaan paremmin kiitossanoja.	5:4 Ja häpiälisiä sanoja/ ja hulluja puheita eli jaarituxia/ jotca ei mihingän kelpa/ waan parammin kijtossanoja:
5:5 Sillä sen te tiedätte ja tunnette, ettei yhdelläkään haureellisella eikä saastaisella eikä ahneella - sillä hän on epäjumalanpalvelija - ole perintöosaa Kristuksen ja Jumalan valtakunnassa.	5. Sillä se te tietäkää, ettei yksikään huorintekiä, taikka saastainen, eli ahne, joka epäjumalan palvelia on, ole Kristuksen ja Jumalan valtakunnan perillinen.	5:5 Sillä se te tietkät/ ettei yxikän salawuoteinen/ taicka saastainen/ eli ahne (joca epäjumalan palwelia on) ole Christuxen ja Jumalan waldacunnan perillinen.
5:6 Älköön kukaan pettäkö teitä tyhjillä puheilla, sillä semmoisten tähden kohtaa Jumalan viha tottelemattomuuden lapsia;	6. Älkäät antako yhdenkään pettää teitänne turhilla puheilla; sillä sentähden Jumalan viha epäuskoisten päälle tulee.	5:6 Älkät andaco yhdengän pettä teitän turhilla puheilla: sillä sentähden Jumalan wiha epäuscoisten lasten päälle tule.
5:7 älkää siis olko niihin osallisia heidän kanssaan.	7. Älkäät sentähden olko heidän osaveljensä.	5:7 Älkät sentähden olco heidän osaweljens:
5:8 Ennen te olitte pimeys, mutta nyt te olette valkeus Herrassa. Vaeltakaa valkeuden lapsina	8. Sillä muinen te olitte pimeys, mutta nyt te olette valkeus Herrassa. Vaeltakaa niinkuin valkeuden lapset;	5:8 Sillä muinen te olitta pimeys/ mutta nyt te oletta walkeus HERrasa. 5:9 Waeldacat nijncuin walkeuden lapset:
5:9 - sillä kaikinainen hyvyys ja vanhurskaus ja totuus on valkeuden hedelmä -	9. (Sillä Hengen hedelmä on kaikessa hyvydessä ja vanhurskaudessa ja totuudessa,)	sillä Hengen hedelmä on caikes hywydes ja wanhurscaudes/ ja totuudes.
5:10 ja tutkikaa, mikä on otollista Herralle;	10. Ja koetelkaa, mikä Herralle otollinen on.	5:10 Ja coetelcat mikä HERralle otollinen olis.
5:11 älköönkään teillä olko mitään osallisuutta pimeyden hedelmättömiin tekoihin, vaan päinvastoin nuhdelkaakin niistä.	11. Älkäät olko osalliset pimeyden hedelmättömissä töissä, vaan paremmin nuhdelkaat.	5:11 Älkät olco osalliset hedelmättömäin pimeyden töistä/ waan parammin nuhdelcat heitä:
5:12 Sillä häpeällistä on jo sanoakin, mitä he salassa tekevät;	12. Sillä mitä salaa heilta tapahtuu, se on häpiä sanoakin;	5:12 Sillä mitä sala tapahtu/ se olis häpiä ilmoitta.

5:13 mutta tämä kaikki tulee ilmi, kun valkeus sen paljastaa, sillä kaikki, mikä tulee ilmi, on valkeutta.	13. Mutta kaikki ne ilmi tulevat, kuin he valkeudelta rangaistaan; sillä kaikki, mikä ilmi tulee, se on valkeus.	5:13 Mutta caicki nämät ilmei tulewat/ cosca he walkeudelda rangaistan: sillä caicki cuin ilmei tule/ se on walkeus.
5:14 Sentähden sanotaan: "Heräjä sinä, joka nukut, ja nouse kuolleista, niin Kristus sinua valaisee!"	14. Sentähden hän sanoo: heräjä sinä, joka makaat, ja nouse kuolleista, niin Kristus sinua valaisee.	Sentähden hän sano: 5:14 Heräjä sinä joca macat/ ja nouse cuolleista/ nijn Christus sinua walaise.
5:15 Katsokaa siis tarkoin, kuinka vaellatte: ei niinkuin tyhmät, vaan niinkuin viisaat,	15. Niin katsokaat, että te visusti vaellatte, ei niinkuin tyhmät, vaan niinkuin viisaat.	5:15 NIjn cadzocat/ että te wisusti waellatte/ ei nijncuin tyhmät/ waan nijncuin wijsat:
5:16 ja ottakaa vaari oikeasta hetkestä, sillä aika on paha.	16. Ja hankitkaa teitänne ajallansa; sillä aika on paha.	5:16 Ja hangitcat teitän ajallans: sillä aica on paha.
5:17 Älkää sentähden olko mielettömät, vaan ymmärtäkää, mikä Herran tahto on.	17. Älkää sentähden olko taitamattomat, vaan ymmärtäväiset, mikä Herran tahto on.	5:17 Älkät sentähden olco taitamattomat/ waan taitawat/ mikä HERran tahto on.
5:18 Älkääkä juopuko viinistä, sillä siitä tulee irstas meno, vaan täyttykää Hengellä,	18. Ja älkää juopuko viinasta, josta paha meno tulee, vaan olkaat täytetyt (Pyhällä) Hengellä.	5:18 Ja älkät juopuco wijnasta/ josta paha meno tule. 5:19 Waan olcat täytetyt Pyhällä Hengellä/
5:19 puhuen keskenänne psalmeilla ja kiitosvirsillä ja hengellisillä lauluilla, veisaten ja laulaen sydämässänne Herralle,	19. Ja puhukaat keskenänne psalmeilla, ja kiitosvirsillä, ja hengellisillä lauluilla, veisaten ja soittain Herralle teidän sydämässänne,	ja puhucat keskenän Psalmeista/ ja kijtoswirsistä/ ja hengellisistä lauluista/ weisaten ja soittain HERralle teidän sydämesän.
5:20 kiittäen aina Jumalaa ja Isää kaikesta meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimessä.	20. Kiittäin aina Jumalaa ja Isää, jokaisen edestä, meidän Herran Jeesuksen Kristuksen nimeen.	5:20 Kijttäin aina Jumalata ja Isä/ jocaidzen edestä/ meidän HERran Jesuxen Christuxen nimeen:
5:21 Ja olkaa toinen toisellenne alamaiset Kristuksen pelossa.	21. Ja olkaat toinen toisellenne alamaiset Jumalan pelvossa.	5:21 Ja olcat toinen toisenne alammaiset Jumalan pelgosa.
5:22 Vaimot, olkaa omille miehellenne alamaiset niinkuin Herralle;	22. Vaimot olkaat omille miehellenne alamaiset niinkuin Herralle.	5:22 WAimot olcan miehillens alammaiset/ nijncuin HERralle:
5:23 sillä mies on vaimon pää, niinkuin myös Kristus on seurakunnan pää, hän, ruumiin vapahtaja.	23. Sillä mies on vaimon pää, niinkuin Kristus on seurakunnan pää, ja hän on ruumiin vapahtaja.	5:23 Sillä mies on waimon pää/ nijncuin Christus on Seuracunnan pää/ ja hän on hänen ruumins holhoja.
5:24 Mutta niinkuin seurakunta on Kristukselle alamainen, niin olkoot vaimotkin miehillensä kaikessa alamaiset.	24. Mutta niinkuin seurakunta on Kristukselle alamainen, niin myös vaimot pitää miehillensä kaikessa alamaiset oleman.	5:24 Mutta nijncuin Seuracunda on Christuxelle alammainen/ nijn myös waimot pitä miehillens caikis alammaiset oleman.

5:25 Miehet, rakastakaa vaimojanne, niinkuin Kristuskin rakasti seurakuntaa ja antoi itsensä alttiiksi sen edestä,	25. Miehet, rakastakaat teidän vaimojanne, niinkuin myös Kristus seurakuntaa rakasti ja antoi ulos itsensä hänen edestänsä,	5:25 MIehet/ racastacat teidän waimojan/ nijncuin myös Christus Seuracunda racasti/ ja ulosannoi idzens hänen tähtens.
5:26 että hän sen pyhittäisi, puhdistaen sen, vedellä pesten, sanan kautta,	26. Että hän sen pyhittäis, ja on sen jo puhdistanut veden pesossa sanan kautta:	5:26 Että hän sen pyhitäis/ ja on sen jo puhdistanut weden pesos sanan cautta.
5:27 saadaksean asetetuksi eteensä kirkastettuna seurakunnan, jossa ei olisi tahraa eikä ryppyä eikä mitään muuta sellaista, vaan joka olisi pyhä ja nuhteeton.	27. Että hän saattais itsellensä kunniallisen seurakunnan, jolla ei saastaisuutta eikä ryppyä ole eli jotakuta muuta senkaltaista, vaan että hän pyhä ja laittamaton olis.	5:27 Että hän saatais idzellens cunnialisen Seuracunnan/ jolla ei pilckua eikä ryppyä ole/ eli jotacuta muuta sencaltaista/ waan että hän pyhä ja laittamaton olis.
5:28 Samalla tavoin tulee myös miesten rakastaa vaimojansa niinkuin omia ruumiitaan; joka rakastaa vaimoansa, hän rakastaa itseänsä.	28. Miehet pitää vaimojansa rakastaman niinkuin omia ruumiitansa; joka vaimoansa rakastaa, se rakastaa itsiänsä.	5:28 Miehet pitä waimojans racastaman/ nijncuin omia ruumitans. 5:29 Joca hänen waimoans racasta/ hän racasta idziäns:
5:29 Sillä eihän kukaan koskaan ole vihannut omaa lihaansa, vaan hän ravitsee ja vaalii sitä, niinkuin Kristuskin seurakuntaa,	29. Sillä ei yksikään ole omaa lihaansa koskaan vihannut, vaan elättää ja holhoo sitä, niinkuin myös Herra seurakuntaa.	sillä ei yxikän ole oma lihans coscan wihannut/ waan elättä ja rawidze sitä. Nijncuin myös HERra Seuracunda:
5:30 sillä me olemme hänen ruumiinsa jäseniä.	30. Sillä me olemme hänen ruumiinsa jäsenet, hänen lihastansa ja luistansa.	5:30 Sillä me olemma hänen ruumins jäsenet/ hänen lihastans/ ja luistans.
5:31 "Sentähden mies luopukoon isästänsä ja äidistänsä ja liityköön vaimoonsa, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi."	31. Sentähden pitää ihmisen antaman ylöns isänsä ja äitinsä, ja vaimoonsa sidottu oleman, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi.	5:31 Sentähden ylönda ihminen Isäns ja äitins/ ja pysy waimons tykönä/ ja nijn caxi tulewat yhdexi lihaxi.
5:32 Tämä salaisuus on suuri; minä tarkoitan Kristusta ja seurakuntaa.	32. Tämä salaisuus on suuri; mutta minä puhun Kristuksesta ja seurakunnasta.	5:32 Tämä salaisuus on suuri/ mutta minä puhun Christuxesta ja Seuracunnasta.
5:33 Mutta myös teistä kukin kohdaltaan rakastakoon vaimoan niinkuin itseänsä; mutta vaimo kunnioittakoon miestänsä.	33. Kuitenkin rakastakaan myös kukin teistä vaimoansa niinkuin itsiänsä; mutta peljätköön vaimo miestänsä.	5:33 Cuitengin racastacan cukin teistä waimoans nijncuin idziäns/ mutta peljätkän waimo miestäns.
6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu .

6:1 Lapset, olkaa vanhemmillenne kuuliaiset Herrassa, sillä se on oikein.	1. Lapset, olkaat kuuliaiset teidän vanhemmillenne Herrassa; sillä se on oikein.	6:1 LAPset/ olcat cuuliaiset teidän wanhemmillen HERrasa: sillä se on oikein.
6:2 "Kunnioita isääsi ja äitiäsi" - tämä on ensimmäinen käsky, jota seuraa lupaus -	2. Kunnioita isääs ja äitiäs, (joka on ensimmäinen käsky, jolla lupaus on,)	6:2 Cunnioita Isäs ja äitiäs/ joca on ensimmäinen käsky/ jolla lupaus on.
6:3 "että menestyisit ja kauan eläisit maan päällä."	3. Ettäs menestyisit ja kauvan eläisit maan päällä.	6:3 Ettäs menestyisit ja cauwan eläisit maan päällä.
6:4 Ja te isät, älkää kiihoittako lapsianne vihaan, vaan kasvattakaa heitä Herran kurissa ja nuhteessa.	4. Ja te isät, älkäät yllyttäkö lapsianne vihaan, vaan kasvattakaat heitä kurituksessa ja Herran nuhteessa.	6:4 Ja te Isät/ älkät yllyttäkö teidän lapsian wihaan/ waan caswattacat heitä rangaistuxes ja HERran nuhtesa.
6:5 Palvelijat, olkaa kuuliaiset maallisille isännillenne, pelossa ja vavistuksessa, sydämenne yksinkertaisuudessa, niinkuin Kristukselle,	5. Palveliat, olkaat kuuliaiset teidän ruumiillisille isännillenne, pelvolla ja vapistuksella, teidän sydämenne yksinkertaisuudessa, niinkuin Kristukselle,	6:5 PALweliat/ olcat cuuliaiset teidän ruumillisille Isännillen/ pelgolla ja wapistuxella/ teidän sydämenne yxikertaisudes/ nijncuin Christuxelle.
6:6 ei silmänpalvelijoina, ihmisille mieliksi, vaan Kristuksen palvelijoina, sydämestänne tehden, mitä Jumala tahtoo,	6. Ei silmäin edessä palvellen, niinkuin ihmisten mieltä noutain, vaan niinkuin Kristuksen palveliat, tehden sydämestä, mitä Jumala tahtoo.	6:6 Ei ainoastans silmäin edes palwellen/ nijncuin ihmisten mielen noutexi: waan nijncuin Christuxen palweliat/ tehden sydämest hywällä mielellä mitä Jumala tahto.
6:7 hyvällä mielellä palvellen, niinkuin palvelisitte Herraa ettekä ihmisiä,	7. Hyvällä mielellä palvellen Herraa, ja ei ihmisiä.	6:7 Ja tietkät/ että te palweletta HERra/ ja ei ihmistä.
6:8 tietäen, että mitä hyvää kukin tekee, sen hän saa takaisin Herralta, olkoonpa orja tai vapaa.	8. Tietäen, että mitä hyvää kukin tekee, sen hän on jälleen Herralta saapa, olkoon orja eli vapaa.	6:8 Tietkät myös/ mitä hywä cukin teke/ sen hän on jällens HERralda saapa/ olcon orja eli wapa.
6:9 Ja te isännät, tehkää samoin heille, jättäkää pois uhkaileminen, sillä tiedättehän, että sekä heidän että teidän Herranne on taivaissa ja ettei hän katso henkilöön.	9. Ja te isännät, tehkää myös niin heitä kohtaan, ja pankaat pois uhkaukset, tietäen, että teidän Herranne on myös taivaissa, jonka edessä ei ole ihmisen muodon katsomusta.	6:9 JA te Isännät/ tehkät myös nijn heitä wastian/ ja pangat pois uhcauxet/ tieten/ että teidän HERran on myös Taiwahis/ jonga edes ei ole ihmisen muodon cadzomusta.
6:10 Lopuksi, vahvistukaa Herrassa ja hänen väkevyytensä voimassa.	10. Viimein, rakkaat veljeni, olkaat väkevät Herrassa ja hänen väkevyytensä voimassa.	6:10 WIjmein/ rackat weljeni/ olcat wäkewät HERrasa/ ja hänen wäkewydens woimasa.

6:11 Pukekaa yllenne Jumalan koko sota-asu, voidaksenne kestää perkeleen kavalat juonet.	11. Pukekaat päällyenne kaikki Jumalan sota-aseet, että te perkeleen kavalial päällekarcaamisia voisitte seisoa vastaan.	6:11 Pukecat päällyen Jumalan sotaaset/ että te Perkelen cawalita päällecarcamisia woisitta wastanseisoo:
6:12 Sillä meillä ei ole taistelu verta ja lihaa vastaan, vaan hallituksia vastaan, valtoja vastaan, tässä pimeydessä hallitsevia maailmanvaltialta vastaan, pahuuden henkiolentoja vastaan taivaan avaruuksissa.	12. Sillä ei meillä ole sota verta ja lihaa vastaan, vaan pääruchtinaita ja valtoja vastaan, maailman herroja vastaan, jotka tämän maailman pimeydessä vallitsevat, pahoja henkiä vastaan taivaan alla.	6:12 Sillä ei meillä ole sota Liha eikä werta wastaan/ waan Pääruchtinoita ja waldoja wastaan/ se on/ mailman Herroja wastaan/ jotca tämän mailman pimeydes wallidzewat: pahoja hengiä wastaan Taiwan alla.
6:13 Sentähden ottakaa päällyenne Jumalan koko sota-asu, voidaksenne pahana päiwänä tehdä vastarintaa ja kaikki suoritettuanne pysyä pystyssä.	13. Sentähden ottakaa kaikki Jumalan sota-aseet, että te voisitte pahana päiwänä seisoa vastaan ja kaikissa asioissa pysywäiset olisitte.	6:13 Sentähden ottacat Jumalan sotaaset/ että te woisitta pahana päiwänä wastanseisoo/ ja caikis asiois pysywäiset olisitta.
6:14 Seisokaa siis kupeet totuuteen vyötettyinä, ja olkoon pukunanne vanhurskauden haarniska,	14. Niin seisokaat wyötetyt kupeista totuudella, ja vanhurskauden rintaraudalla puetetut,	6:14 NIjn seisocat wyötetyt cupeista totuudella/ ja wanhurscauden rindaraudalla puetetut.
6:15 ja kenkinä jaloissanne alttius rauhan evankeliumille.	15. Ja jalat valmiiksi kengitetyt, saarnaamaan rauhan evankeliumia.	6:15 Ja jalat walmixi kengitetyt/ saarnaman rauhan Evangeliumita.
6:16 Kaikessa ottakaa uskon kilpi, jolla voitte sammuttaa kaikki pahan palavat nuolet,	16. Mutta kaikissa ottakaa uskon kilpi, jolla te voitte sammuttaa kaikki ruman tuliset nuolet.	6:16 Mutta caikis/ ottacat Uscon kilpi/ jolla te woitta sammutta caicki sen ruman tuliset nuolet.
6:17 ja ottakaa vastaan pelastuksen kypäri ja Hengen miekka, joka on Jumalan sana.	17. Ja ottakaa päähänne autuuden rautalacki, ja hengen miekka, joka on Jumalan sana,	6:17 Ja ottacat päähän terweyden rautalacki: ja Hengen miecka/ joca on Jumalan sana.
6:18 Ja tehkää tämä kaikella rukouksella ja anomisella, rukoillen joka aika Hengessä ja sitä varten walvoen kaikessa kestäwäisyydessä ja anomisessa kaikkien pyhien puolesta;	18. Ja rukoilkaat joka aika kaikella rukoilemisella ja anomisella hengessä, ja siinä walvokaat kaikella ahkeruudella ja rukouksella kaikkein pyhain tähden,	6:18 Ja rucoilcat aina caikes waaras/ rucoilemisella ja anomisella/ Hengesä: ja walwocat caikella ahkerudella ja rucouxella/ caickein Pyhain tähden/ ja minungin tähteni.
6:19 ja minunkin puolestani, että minulle, kun suuni awaan, annettaisiin oikeat sanat rohkeasti julistaakseni evankeliumin salaisuutta,	19. Ja minunkin tähteni, että minulle puhetta annettaisiin awoimella suulla rohkiasti puhuakseni, ja niin tiettäväksi tekisin evankeliumin salaisuuden.	6:19 Että minulle puhetta annetaisin awoimella suulla puhuaxeni/ ja nijn tiettäväxi tekisin Evangeliumin salaisuuden.
6:20 jonka tähden minä olen lähettiläänä kahleissa, että minä siitä rohkeasti puhuisin, niinkuin minun puhua tulee.	20. Jonka käskyläinen minä näissä kahleissa olen, että minä niissä rohkiasti puhuisin, niinkuin minun puhua tulee.	6:20 Jonga käskyläinen minä näisä cahleisa olen/ että minä nijsä rohkiast puhuisin/ nijncuin minun puhuaxeni tulekin.

6:21 Mutta että tekin tietäisitte tilani, kuinka minun on, niin on Tykikus, rakas veljeni ja uskollinen palvelija Herrassa, antava teille siitä kaikesta tiedon.	21. Mutta että te myös tietäisitte minun tilani ja mitä minä teen, kaiken sen on Tykikus, minun rakas veljeni ja uskollinen palvelia Herrassa, teille tiettäväksi tekevä,	6:21 Mutta että te myös tiedäisitte/ cuinga minun käteni käy/ ja mitä minä teen/ caiken sen on Tychicus/ minun racas weljen/ ja uscollinen palwelia HERrasa/ teille tiettäwäxi tekewä.
6:22 Minä lähetän hänet teidän tyköne juuri sitä varten, että saisitte tietää meidän tilamme ja että hän lohduttaisi teidän sydämiänne.	22. Jonka minä teidän tyköne lähetin sen syyn tähden, että te saisitte tietää meidän tilamme ja hän teidän sydämenne lohduttais.	6:22 Jonga minä teidän tygönne lähetin/ että te saisitta tietä/ cuinga minun käten käy/ ja että hän teidän sydämenne lohdutais.
6:23 Rauha veljille ja rakkaus, uskon kanssa, Isältä Jumalalta ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!	23. Rauha olkoon veljille, ja rakkaus uskon kanssa, Isältä Jumalalta ja Herralta Jesukselta Kristukselta!	6:23 Rauha olcon weljille/ ja rackaus Uscon cansa/ Isäldä Jumalalda/ ja HERralda Jesuxelda Christuxelda.
6:24 Armo olkoon kaikkien kanssa, jotka rakastavat meidän Herraamme Jeesusta Kristusta - katoamattomuudessa.	24. Armo olkoon kaikkein kanssa, jotka meidän Herra Jesusta Kristusta lakkaamatta rakastavat, amen!	6:24 Armo olcon caickein cansa/ jotca meidän HERra Jesusta Christusta wilpittömästä racastawat/ Amen.

PAAVALIN KIRJE FILIPPILÄISILLE	P. PAAVALIN EPISTOLA FILIPPILÄISILLE	P. Pawalin Epistola Philipperein tygö .
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Paavali ja Timoteus, Kristuksen Jeesuksen palvelijat, kaikille pyhille Kristuksessa Jeesuksessa, jotka ovat Filippissä, sekä myös seurakunnan kaitsijoille ja seurakuntapalvelijoille.	Paavali ja Timoteus, Jesuksen Kristuksen palveliat, kaikille pyhille Kristuksessa Jeesuksessa, jotka Philipissä ovat, ynnä piispoille ja palvelioille:	1:1 PAwali ja Timotheus/ Jesuxen Christuxen palweliat. Caikille Pyhille Christuxes Jesuxes/ jotca Philippis owat/ nijn myös Pispoille ja palwelioille.
1:2 Armo teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!	2. Armo olkoon ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!	1:2 Armo olcon teille/ ja Rauha meidän Isäldäm/ ja HERralda Jesuxelda Christuxelda.
1:3 Minä kiitän Jumalaani, niin usein kuin teitä muistan,	3. Minä kiitän minun Jumalaani, niin usein kuin minä teitä muistan,	1:3 MInä kijtän minun Jumalatani/ nijn usein cuin minä teitä ajattelen
1:4 aina kaikissa rukouksissani ilolla rukoillen teidän kaikkien puolesta,	4. (Aina kaikissa minun rukouksissani teidän edestänne, ja rukoilen ilolla,)	1:4 (Jota minä caikisa minun rucouxisani aina teen teidän edestän/ ja rucoilen ilolla)
1:5 kiitän siitä, että olette olleet osallisia evankeliumiin ensi päivästä alkaen tähän päivään saakka,	5. Että te olette evankeliumista osalliseksi tulleet, ensimmäisestä päivästä niin tähän asti,	1:5 Että te oletta Evangeliumist osallisexi tullet/ hamast ensimmäisestä päiwästä nijn tähän asti.
1:6 varmasti luottaen siihen, että hän, joka on alkanut teissä hyvän työn, on sen täyttävä Kristuksen Jeesuksen päivään saakka.	6. Sen totisesti tietäen, että se, joka teissä on hyvän työn alkanut, on sen Jesuksen Kristuksen päivään asti päättävä:	1:6 Sen minä totisest tiedän/ että se joca teisä on hywän työn alcanut/ sen hän myös Jesuxen Christuxen päiwän asti päättä.
1:7 Ja oikein onkin, että minä näin ajattelen teitä kaikkia, koska te olette minun sydämessäni, te, jotka sekä ollessani kahleissa että evankeliumia puolustaessani ja vahvistaessani olette kaikki minun kanssani armosta osalliset.	7. Niinkuin minulle on myös kohtuullinen teistä kaikista niin ajatella, sentähden, että minä teidät sydämessäni pidän, sekä minun kahleissani, että evankeliumin edesvastauksessa ja vahvistuksessa, te kaikki, jotka minun kanssani armosta osalliset olette.	1:7 Nijn cuin minulle on myös cohtullinen/ teistä caikista nijn ajatella/ että minä caicki teidän minun sydämesäni pidän/ näisä minun cahleisani/ (joisa minä Evangeliumin puolesta watan ja wahwistan) nijn cuin nekin caicki/ jotca minun cansani Armosta osalliset owat.

1:8 Sillä Jumala on minun todistajani, kuinka minä teitä kaikkia ikävöitsen Kristuksen Jeesuksen sydämellisellä rakkaudella.	kanssani armosta osalliset olette. 8. Sillä Jumala on minun todistajani, että minä sydämen pohjasta kaikkia teitä Jesuksessa Kristuksessa halajan,	1:8 Sillä Jumala on minun todistajan/ että minä sydämen pohjasta caickia teitä Jesuxes Christuxes halajan:
1:9 Ja sitä minä rukoilen, että teidän rakkautenne tulisi yhä runsaammaksi tiedossa ja kaikessa käsittämisessä,	9. Ja sitä rukoilen, että teidän rakkautenne enemmän ja enemmän yltäkylläiseksi tulis kaikkinaisessa tuntemisessa ja ymmärryksessä,	1:9 Ja rucoilen/ että teidän rackauden enämmin ja enämmin hyötyis caickinaises tundemises ja ymmärryres.
1:10 voidaksenne tutkia, mikä paras on, että te Kristuksen päivään saakka olisitte puhtaat ettekä kenellekään loukkaukseksi,	10. Että te koettelisitte, mikä paras olis, ja olisitte vilpittömät, ei kellenkään pahennukseksi Kristuksen päivään asti,	1:10 Että te coettelisitta mikä paras olis/ ja olisitta selkiät/ ei kellengän pahennuxexi/ Christuxen päivän asti/
1:11 täynnä vanhurskauden hedelmää, jonka Jeesus Kristus saa aikaan, Jumalan kunniaksi ja ylistykseksi.	11. Täytetyt vanhurskauden hedelmillä, jotka Jesuksen Kristuksen kautta teissä tapahtuvat, Jumalan kiitokseksi ja kunniaksi.	1:11 Täytetyt wanhurscauden hedelmillä/ jotca Jesuxen Christuxen cautta teisä tapahtuwat/ Jumalan kijtoxexi ja cunniaxi.
1:12 Mutta minä tahdon, että te, veljet, tietäisitte, että se, mitä minulle on tapahtunut, on koitunutkin evankeliumin menestykseksi,	12. Mutta minä tahdon, että te, rakkaat veljet, tietäisitte, että ne, mitkä minulle tapahtuneet ovat, ovat enemmänäksi evankeliumin menestykseksi tulleet,	1:12 MUtta minä tahdon/ että te (rackat veljet) tiedäisitte sen cuin minulle tapahtunut on/ joca ainoastans Evangeliumille awuxi tullut on.
1:13 niin että koko henkivartioston ja kaikkien muiden tietoon on tullut, että minä olen kahleissa Kristuksen tähden,	13. Niin että minun siteeni ovat ilmi tulleet Kristuksessa koko raastuvassa ja myös kaikille muille.	1:13 Nijn että minun siteni owat ilmei tullet Christuxes/ coco Rastuwas/ ja myös caikille muille.
1:14 ja että useimmat veljistä, saaden Herrassa uskallusta minun kahleistani, yhä enemmän rohkenevat pelkäämättä puhua Jumalan sanaa.	14. Ja että monta veljeä Herrassa, minun siteistäni vahvistetut, ovat paljoa rohkiammaksi tulleet pelkäämättä sanaa puhumaan.	1:14 Ja että monda welje HERrasa/ minun siteistäni wahwistetut/ owat paljo rohkiammaxi tullet pelkämät sana puhuman.
1:15 Muutamat tosin julistavat Kristusta kateudestakin ja riidan halusta, mutta toiset hyvässä tarkoituksessa:	15. Muutamat tosin saarnaavat Kristusta kateudesta ja riidasta, mutta muutamat hyvästä tahdosta.	1:15 Muutamat tosin saarnawat Christust cateudest ja wihast: mutta muutamat hyvästä tahdosta.
1:16 nämä tekevät sitä rakkaudesta, koska tietävät, että minut on pantu evankeliumia puolustamaan,	16. Ne ilmoittavat Kristusta eripuraisuudesta, ei puhtaalla sydämellä, vaan luulevat niin lisäävänsä minun siteihini murhetta.	1:16 Ne ilmoittawat Christusta eripuraisuudest/ ja ei oikein/ ja luulewat njn lisäwäns minun sitehini murhetta.
1:17 nuo toiset taas julistavat Kristusta itsekkyydestä, epäpuhtaalla mielellä, luullen tuottavansa minulle murhetta kahleissani.	17. Mutta nämät rakkaudesta; sillä he tietävät minun olevan pantuna evankeliumin edesvastaamiseksi.	1:17 Mutta nämät rackaudest: sillä he tietäwät minun täsä Evangeliumin wastamisen tähden olevan.

1:18 Vaan mitäpä tuosta, kunhan Kristusta vain tavalla tai toisella julistetaan, joko näön vuoksi tai totuudessa! Ja siitä minä iloitsen, ja olen vastakin iloitseva.	18. Mitäs siis? Että Kristus kuitenkin ilmoitetaan, ehkä kuinka se tapahtuu, joko se olis muodoksi, eli totuudella; niin minä siitä iloitsen ja vielä tahdon iloita.	1:18 Mitästä siis se on ? että Christus cuitengin ilmoitetan/ ehkä cuinga se sijtte tapahtu/ teeskellen eli oikein/ josta minä iloidzen ja wielä tahdon iloita:
1:19 Sillä minä tiedän, että tämä on päättävä minulle pelastukseksi teidän rukoustenne kautta ja Jeesuksen Kristuksen Hengen avulla,	19. Sillä minä tiedän sen minulleni joutuwan autuudeksi teidän rukouksenne ja Jesuksen Kristuksen hengen avun kautta.	1:19 Sillä minä tiedän sen minulleni joutuwan autuudexi/ teidän rucouxenne/ ja Jesuxen Christuxen Hengen awun cautta.
1:20 minun hartaan odotukseni ja toivoni mukaan, etten ole missään häpeään joutuva, vaan että Kristus nytkin, niinkuin aina, on tuleva ylistetyksi minun ruumiissani kaikella rohkeudella, joko elämän tai kuoleman kautta.	20. Niinkuin minä ikävöiden odotan ja toivon, etten minä missään häpiään tule, vaan että Kristus nyt, niinkuin ainakin, kaikella vapaudella minun ruumiissani ylistetään, joko elämän eli kuoleman kautta;	1:20 Nijn cuin minä odotangin ja toiwon/ etten minä misän häpiään tule/ waan että Christus nyt/ nijncuin ainakin/ caikella wapaudella minun ruumisani ylistetän/ tapahtucon se elämän eli cuoleman cautta:
1:21 Sillä elämä on minulle Kristus, ja kuolema on voitto.	21. Sillä Kristus on minulle elämä, ja kuolema on minulle voitto.	1:21 Sillä Christus on minulle elämä/ ja cuolema on minulle woiitto.
1:22 Mutta jos minun on eläminen täällä lihassa, niin siitä koituu hedelmää työlleni, ja silloin en tiedä, minkä valitsisin.	22. Mutta jos lihassa elää, se on minulle tarpeellinen, ja mitä minä valitsen, en minä tiedä.	1:22 Mutta jos minä saan Lihasa elä/ nijn se enemmän hedelmätä tuotta: waan en minä tiedä cumman minä walidzen:
1:23 Ahtaalla minä olen näiden kahden välissä: halu minulla on täältä eritä ja olla Kristuksen kanssa, sillä se olisi monin verroin parempi;	23. Sillä molemmilta minä ahdistetaan: minä halajan täältä eritä ja olla Kristuksen kanssa; sillä se paljoa parempi olis.	1:23 Sillä molemmilda minä ahdistetan. Minä halajan täaldä eritä/ ja olla Christuxen cansa/ joca myös paljo parambi olis.
1:24 mutta teidän tähtenne on lihassa viipymiseni tarpeellisempi.	24. Mutta paljoa tarpeellisempi on lihassa olla teidän tähtenne.	1:24 Mutta paljo tarpellisembi on Lihasa olla teidän tähtenne.
1:25 Ja kun olen tästä varma, niin minä tiedän jääväni eloon ja viipyväni kaikkien teidän luonanne teidän edistymiseksenne ja iloksenne uskossa,	25. Ja minä tiedän totisesti, että minun pitää oleman ja teidän kaikkein kansanne pysymän, teidän menestykseksenne ja uskonne iloksi,	1:25 Ja minä tiedän totisest/ että minun pitä oleman/ ja teidän caickein cansan pysymän/ teidän parhaxen/ ja usconne iloxi.
1:26 että teidän kerskaamisenne minusta olisi yhä runsaampi Kristuksessa Jeesuksessa, kun minä taas tulen teidän tyköne.	26. Että teidän kerskaamisenne olis yltäkülläinen Kristuksessa Jesuksessa minusta, minun läsnäolemiseni kautta taas teidän tykönänne.	1:26 Että te teitän sangen Christuxes Jesuxes kerscaisitte/ minun palajamiseni cautta teidän tygön.

1:27 Käyttäytykää vain Kristuksen evankeliumin arvon mukaisesti, että minä, tulimpa sitten teidän tykönne ja näin teidät tai olin tulematta, saan kuulla teistä, että te pysytte samassa hengessä ja yksimielisinä taistelette minun kanssani evankeliumin uskon puolesta,	27. Ainoastaan käyttäkää itseenne niinkuin Kristuksen evankeliumille sovelias on, että jos minä tulen ja näen teidät eli poissa ollessani saan kuulla teistä, että te olette yhdessä hengessä ja yhdessä sielussa meidän kanssamme evankeliumin uskossa kilvoitelleet.	1:27 WAeldacat ainoastans nijncuin Christuxen Evangeliumille sovelias olis/ että jos minä tulen ja näen teidän/ eli poisollessani saan cuulla teistä/ että te oletta yhdes henges ja yhdes sielus/ ja nijn meidän cansam Evangeliumin Uscosa kilwoitteletta.
1:28 vastustajia missään kohden säikähtämättä; ja se on heille kadotuksen, mutta teille pelastuksen merkki, merkki Jumalalta.	28. Ja älkää antako missään peljättää teitä vastaanaseisojilta, joka tosin heille kadotuksen merkki on, mutta teille autuudeksi, ja se on Jumalalta.	1:28 Ja älkät andaco misän peljätettä teitä vastaanaseisojilta/ joca tosin heille cadotuxen mercki on: mutta teille autuudexi/ ja se on Jumalasta:
1:29 Sillä teidän on suotu, Kristuksen tähden, ei ainoastaan uskoa häneen, vaan myös kärsiä hänen tähtensä,	29. Sillä teille on lahjaksi annettu Kristuksen puolesta, ei ainoasti että te hänen päällensä uskotte, mutta myös kärsitte hänen tähtensä,	1:29 Sillä teille on annettu Christuxen puolesta/ ei ainoastans että te hänen päällensä uscotta/ mutta myös kärsittä hänen tähtens.
1:30 teidän, joilla on sama taistelu, mitä näitte ja nyt kuulette minun taistelevan.	30. Ja pysytte siinä kilvoituksessa, jonka te minussa näitte ja nyt minusta kuulette.	1:30 Ja pysytte sijnä kilwoituxes cuin te minusa näitte/ ja nyt minusta cuuletta.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Jos siis on jotakin kehoitusta Kristuksessa, jos jotakin rakkauden lohdutusta, jos jotakin Hengen yhteyttä, jos jotakin sydämellisyyttä ja laupeutta,	1. Jos siis joku neuvo on teidän tykönänne Kristuksessa, jos joku rakkauden lohdutus, jos joku hengen osallisuus, jos joku sydämellinen rakkaus ja laupius,	2:1 ONgo nyt neuwo teidän tykönän/ Christuxes/ ongo lohduitust rakaudes/ ongo Hengen osallisutta/ ongo sydämelist rackautta ja laupiutta ?
2:2 niin tehkää minun iloni täydelliseksi siten, että olette samaa mieltä, että teillä on sama rakkaus, että olette sopuisat ja yksimieliset	2. Niin täyttäkää minun iloni, että teillä olis yksi mieli, yhtäläinen rakkaus, ja te olisitte yksimieliset ja yhtäpitäväiset.	2:2 Nijn täyttäkät minun ilon/ että teillä olis yxi mieli/ yhtäläinen rackaus/ ja te olisitta yximieliset ja yhtäpitäväiset.
2:3 ettekä tee mitään itsekkyydestä tai turhan kunnian pyynnöstä, vaan että nöyryydessä pidätte toista parempana kuin itseänne	3. Älkää tehkö mitään riidan eli turhan kunnian kautta, vaan nöyryydessä pitäin toinen toisensa parempana kuin itsensä.	2:3 Älkät tehkö mitän rijdan eli turhan cunnian cautta/ waan nöyryden/ pitäin toinen toisens parembana cuin idzens.
2:4 ja että katsotte kukin, ette vain omaanne, vaan toistenkin parasta.	4. Ja älkään jokainen omaa parastansa katsoko, vaan myös toisen parasta.	2:4 Ja älkän jocainen oma parastans cadzoco/ waan toisen parasta.

2:5 Olkoon teillä se mieli, joka myös Kristuksella Jeesuksella oli,	5. Kullakin olkoon se ajatus, joka Kristuksella Jesuksella oli,	2:5 Cullakin olcon se ajatus cuin Christuxella Jesuxella oli/
2:6 joka ei, vaikka hänellä olikin Jumalan muoto, katsonut saaliiksensa olla Jumalan kaltainen,	6. Joka, vaikka hän oli Jumalan muodossa, ei lukenut saaliiksi Jumalan kaltainen olla,	2:6 Joca/ waicka hän oli Jumalan muodos/ ei lukenut saalihixi Jumalan muotoinen olla:
2:7 vaan tyhjensi itsensä ja otti orjan muodon, tuli ihmisten kaltaiseksi, ja hänet havaittiin olennaltaan sellaiseksi kuin ihminen;	7. Vaan alensi itsensä, otti orjan muodon päällensä ja tuli muiden ihmisten vertaiseksi,	2:7 Waan alensi idzens/ otti orjan muodon päällens/ ja tuli muiden ihmisten wertaisexi/ ja löyttin menoisa nijncuin ihminen.
2:8 hän nöyryytti itsensä ja oli kuuliainen kuolemaan asti, hamaan ristin kuolemaan asti.	8. Ja löydettiin menoissa niinkuin ihminen, nöyryytti itsensä ja oli kuolemaan saakka kuuliainen, ja ristin kuolemaan asti.	2:8 Nöyryytti idzens/ ja oli cuoleman saacka cuuliainen/ ja Ristin cuoleman asti.
2:9 Sentähden onkin Jumala hänet korkealle korottanut ja antanut hänelle nimen, kaikkia muita nimiä korkeamman,	9. Sentähden on Jumala hänen myös korottanut ja antanut hänelle nimen, joka kaikkia nimiä suurin on:	2:9 Sentähden on Jumala hänen myös corgottanut ja andanut hänelle nimen/ joca caickia nimiä suurin on/
2:10 niin että kaikkien polvien pitää Jeesuksen nimeen notkistuman, sekä niitten, jotka taivaissa ovat, että niitten, jotka maan päällä ovat, ja niitten, jotka maan alla ovat,	10. Että Jesuksen nimeen pitää kaikki polvet heitänsä kumartaman, jotka taivaassa ja maan päällä ja maan alla ovat,	2:10 Että Jesuxen nimeen pitä caicki polwet heidäns cumartaman/ jotca Taiwasa/ ja maan päällä/ ja maan alla owat.
2:11 ja jokaisen kielen pitää tunnustaman Isän Jumalan kunniaksi, että Jeesus Kristus on Herra.	11. Ja kaikki kielet pitää tunnustaman, että Jesus Kristus on Herra, Isän Jumalan kunniaksi.	2:11 Ja caicki kielet pitä tunnustaman/ että Jesus Christus on HERra/ Isän Jumalan cunniaxi.
2:12 Siis, rakkaani, samoin kuin aina olette olleet kuuliaiset, niin ahkeroikaa, ei ainoastaan niinkuin silloin, kun minä olin teidän tykönänne, vaan paljoa enemmän nyt, kun olen poissa, pelolla ja vavistuksella, että pelastuisitte;	12. Sentähden, minun rakkaani, niinkuin te aina olette kuuliaiset olleet, (ei ainoastansa minun läsnäollessani, mutta nyt paljoa enemmän minun poissaollessani), laittakaat pelvolla ja vapistuksella, että te autuaaksi tulisitte.	2:12 SEntähden/ minun rackani/ nijncuin te aina oletta cuuliaiset ollet/ ei ainoastans minun läsnä ollesani/ mutta myös paljo enämmin minun poisollesani/ laittacat pelgolla ja wapistuxella/ että te autuaxi tulisitta:
2:13 sillä Jumala on se, joka teissä vaikuttaa sekä tahtomisen että tekemisen, että hänen hyvä tahtonsa tapahtuisi.	13. Sillä Jumala vaikuttaa teissä sekä tahdon että toimituksen, hyvän suosionsa jälkeen.	2:13 Sillä Jumala waicutta teisä/ sekä tahdon että toimituxen/ hänen hywän suosions jälken.
2:14 Tehkää kaikki nurisematta ja epäroimättä,	14. Tehkät kaikki napisematta ja kamppailematta.	2:14 Tehkät caicki napisemata ja epäilemätä:

2:15 että olisitte moitteettomat ja puhtaat, olisitte tahrattomat Jumalan lapset kieron ja nurjan sukukunnan keskellä, joiden joukossa te loistatte niinkuin tähdet maailmassa,	15. Että te olisitte laittamattomat ja yksivakaiset, nuhteettomat Jumalan lapset pahanilkisen ja nurjan sukukunnan keskellä, joiden seassa te paistakaat niinkuin kynttilät maailmassa,	2:15 Että te olisitta paidzi panetusta/ selkiät ja laittamattomat Jumalan lapset/ sen äpärän ja häijyn sugun keskellä/ ja paistacat heidän seasans nijncuin kynttilät mailmasa/
2:16 tarjolla pitäessänne elämän sanaa, ollen minulle kerskaukseksi Kristuksen päivänä siitä, etten ole turhaan juossut enkä turhaan vaivaa nähnyt.	16. Että te elämän sanassa pysytte, minulle Kristuksen päivänä kerskaamiseksi, etten minä hukkaan juossut olisi eli turhaan työtä tehnyt.	sijnä/ että te elämän sanasa pysytte. 2:16 Minulle Christuxen päiwänä kerscamisexi/ etten minä huckan juosnut olisi/ eli turhan työtä tehnyt.
2:17 Vaan jos minut uhrataankin tehdessäni teidän uskonne uhri- ja palvelustoimitusta, niin minä kuitenkin iloitsen, ja iloitsen kaikkien teidän kanssanne;	17. Ja jos minä uhrattaisiin teidän uhrin ja uskon palveluksenne tähden, niin minä iloitsen ja riemuitsen kaikkein teidän kanssanne.	2:17 Ja jos minä uhrataisin teidän usconna uhrin ja Jumalan palweluxenne tähden/ nijn minä iloidzisin ja riemuidzisin caickein teidän cansan.
2:18 samoin iloitkaa tekin, ja iloitkaa minun kanssani!	18. Sentähden tekin minun kanssani iloitkaat ja riemuitkaat.	2:18 Sentähden pitä teidängin minun cansani iloidzeman ja riemuidzeman.
2:19 Toivon Herrassa Jeesuksessa pian voivani lähettää Timoteuksen teidän tykönnne, että minäkin tulisin rohkaistuksi, saatuani tietää, kuinka teidän on.	19. Mutta minä toivon Herrassa Jeesuksessa, että minä pian Timoteuksen teidän tykönnne lähetän, että minäkin ihastuisin, kuin minä tietää saan, kuinka teidän tilanne on.	2:19 MUtta minä toiwon HERras Jesuxes/ että minä pian Timotheuxen teidän tygönnne lähetän/ että minäkin ihastuisin/ cosca minä tietä saan/ cuinga teidän kätenne käy:
2:20 Sillä minulla ei ole ketään samanmielistä, joka vilpittömästi huolehtisi teidän tilastanne;	20. Sillä ei minulla ole ketään, jolla yksi mieli minun kanssani on ja joka niin visusti murheen teistä pitää.	2:20 Sillä ei minulla ole ketän/ jolla yxi mieli minun cansani on/ ja joca nijn wisust murhen teistä pitä.
2:21 sillä kaikki he etsivät omaansa eivätkä sitä, mikä Kristuksen Jeesuksen on.	21. Sillä he etsivät kaikki omaansa ja ei niitä mitkä Jeesuksen Kristuksen ovat.	2:21 Sillä he edziwät caicki omaistans/ ja ei Jesuxen oma.
2:22 Mutta hänen koetellun mielensä te tunnette, että hän, niinkuin poika isäänsä, on minua palvellut evankeliumin työssä.	22. Mutta te tiedätte hänen koettelemuksensa; sillä niinkuin lapsi isänsä kanssa on, niin on hän minun kanssani evankeliumissa palvellut.	2:22 Mutta te tiedätte hänen kiusauxens: sillä nijncuin lapsi Isäns cansa on/ nijn on hän minun cansani Evangeliumis palwellut.
2:23 Hänet minä siis toivon voivani lähettää heti, kun olen saanut nähdä, miten minun käy.	23. Tämän siis minä toivon lähettäväni, kuin minä olen asiani toimittanut.	2:23 Sen minä toiwon cohta teille lähettäväni/ cosca minä olen asiani toimittanut.
2:24 Ja minä luotan Herrassa siihen, että itsekin pian olen tuleva.	24. Mutta minä uskallan Herran päälle, että minä itsekin olen pian tuleva.	2:24 Mutta minä uscallan HERran päälle/ että minä idzekin olen pian sinne tulewa.

2:25 Katson kuitenkin välttämättömäksi palauttaa luoksenne veljeni, työkumppanini ja taistelutoverini Epafrodituksen, teidän lähettinne ja auttajan minun tarpeissani.	25. Vaan minä olen nähnyt tarpeelliseksi teidän tykönne lähettää veljeä Epafroditusta, joka minun virkaveljeni ja sotakumppanini ja teidän myös apostolinne on, joka minua myös tarpeessani autti;	2:25 WAAn/ minun nähdäxeni/ olis tarpellinen teidän tygönne lähettä welje Epafroditusta/ joca minun apulaisen/ ja sotacumpanin/ ja teidän myös Apostolin on: joca minua hädäs palweli:
2:26 Sillä hän ikävöi teitä kaikkia ja on kovin levoton siitä, että olitte kuulleet hänen sairastavan.	26. Sillä hän ikävöitsi kaikkia teitä, ja oli kovin suruissansa, että te hänen sairaaksi kuulleet olitte.	2:26 Sillä hän ikäwöidze caickia teitä/ ja oli suruisans/ että te hänen kipiäxi cuullet olitta/
2:27 Ja hän olikin sairaana, kuoleman kielissä; mutta Jumala armahti häntä, eikä ainoastaan häntä, vaan myös minua, etten saisi murhetta murheen päälle.	27. Ja tosin hän oli jo kuoleman kielissä; mutta Jumala armahti hänen päällensä, ja ei ainoastaan hänen, vaan myös minun päälleni, etten minä murhetta murheen päälle olisi saanut.	nijn cuin hän jo cuolema kielis olikin. 2:27 Mutta Jumala armahti hänen päällens/ ei ainoastans hänen päällens/ waan myös minun päälleni/ etten minä murhetta murhen päälle olis saanut.
2:28 Lähetään hänet sentähden kiiruimmiten, että te hänet nähdessänne taas iloitsisitte ja minäkin olisin murheettomampi.	28. Sentähden olen minä hänen sitä pikemmin lähettänyt, että te taas hänen saisitte nähdä ja iloitsisitte, ja minulla myös vähempi murhetta olis.	2:28 Mutta minä olen hänen sitä pikemmin lähettänyt/ että te hänen saisitta nähdä/ ja wastudest iloidzisitta: ja minulla myös wähempi murhetta olis.
2:29 Ottakaa siis hänet vastaan Herrassa kaikella ilolla, ja pitäkää semmoisia kunniassa;	29. Niin ottakaat häntä Herrassa vastaan kaikella ilolla ja pitäkää senkaltaiset kunniassa;	2:29 Nijn ottacat händä HERrasa wastan/ caikella ilolla/ ja pitäkät sencaltaiset cunniasa.
2:30 sillä Kristuksen työn tähden hän joutui aivan kuoleman partaalle, kun pani henkensä alttiiksi tehdäkseni minulle sen palveluksen, mitä te ette voineet tehdä.	30. Sillä Kristuksen työn tähden oli hän niin kuolemaa lähestynyt, ettei hän hengestänsä totellut, että hän olis minua teidän puolestanne palvellut.	2:30 Sillä Christuxen asian tähden oli hän nijn cuolemata lähestynyt/ että hän wähä kyllä hengens puoleen ajatteli/ waan olis minua teidän puolestanne palwellut.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .
3:1 Sitten vielä, veljeni, iloitkaa Herrassa! Samoista asioista teille kirjoittaminen ei minua kyllästyä, ja teille se on turvaksi.	1. Vielä, minun veljeni, iloitkaa Herrassa. Että minä teille yhdellä tavalla kirjoitan, en minä siitä suutu; sillä se tekee teidän vahvemmaksi.	3:1 RAckat weljet/ riemuitcat wielä HERrasa: Että minä teille yhdellä tawalla kirjoitan/ en minä sijtä suutu: sillä se teke teidän wahwemmaksi.
3:2 Kavahtakaa noita koiria, kavahtakaa noita pahoja työntekijöitä, kavahtakaa noita pilalleleikattuja.	2. Kavahtakaat teitänne koirilta, kavahtakaat teitänne pahoilta työmiehiltä, kavahtakaat poisleikkaamisesta.	3:2 Cawahtacat teitän coirilda/ cawahtacat teitän pahoidla työmiehildä/ cawahtacat poisleickamisesta:

<p>3:3 Sillä oikeita ympärileikattuja olemme me, jotka Jumalan Hengessä palvelemme Jumalaa ja kerskaamme Kristuksessa Jeesuksessa, emmekä luota lihaan,</p>	<p>3. Sillä me olemme se ympärileikkaus, jotka Jumalaa hengessä palvelemme ja kerskaamme meitämme Kristuksessa Jesuksessa, ja emme turvaa lihaan,</p>	<p>3:3 Sillä me olemme se ympärileikkaus/ jotca Jumalata Henges palvelemme/ ja kerscamma meitäm Christuxes Jesuxes: ja emme turwa lihaan.</p>
<p>3:4 vaikka minulla on, mihin luottaa lihassakin. Jos kuka muu luulee voivansa luottaa lihaan, niin voin vielä enemmän minä,</p>	<p>4. Ehkä minulla on, johon minä lihassakin turvaan. Jos joku näkyy lihaan uskaltavan, minä paljoa enemmän.</p>	<p>3:4 Ehkä minulla olis josta minä lihassa kerscaisin. Jos joku tahto lihaan uscalda: minä paljo enemmän/</p>
<p>3:5 joka olen ympärileikattu kahdeksanpäiväisenä ja olen Israelin kansaa, Benjaminin sukukuntaa, hebrealainen hebrealaisista syntynyt, ollut lakiin nähden fariseus,</p>	<p>5. Joka kahdeksantena päivänä ympärileikattu olen, Israelin kansasta, Benjaminin suvusta, Hebrealainen Hebrealaisista, lain jälkeen Pharisealainen,</p>	<p>3:5 Joca cadexandena päivänä ympärileicattu olen/ ja olen Israelin Canssast BenJaminin sugusta: Hebreri Hebrereistä: 3:6 Lain jälken Phariseus/</p>
<p>3:6 intoon nähden seurakunnan vainooja, lain vanhurskauteen nähden nuhteeton.</p>	<p>6. Kiivaudesta seurakunnan vainooja, vanhurskaudessa, joka laista tulee, laittamaton.</p>	<p>kijwaudest Seuracunnan wainooja/ wanhurscaudes/ joca Laista tule/ olen minä nuhtetoin.</p>
<p>3:7 Mutta mikä minulle oli voitto, sen minä olen Kristuksen tähden lukenut tappioksi.</p>	<p>7. Mutta ne, mitkä minulla olivat voittona, olen minä Kristuksen tähden vahingoksi lukenut;</p>	<p>3:7 Mutta minun voittoni olen minä Christuxen tähden wahingoxi lukenut:</p>
<p>3:8 Niinpä minä todella luen kaikki tappioksi tuon ylen kalliin, Kristuksen Jeesuksen, minun Herrani, tuntemisen rinnalla, sillä hänen tähtensä minä olen menettänyt kaikki ja pidän sen roskana - että voittaisni omakseni Kristuksen</p>	<p>8. Sillä minä luen kaikki vahingoksi sen ylönpalttisen Kristuksen Jesuksen, minun Herrani tuntemisen suhteen, jonka tähden minä olen kaikki vahingoksi lukenut, ja ne raiskana pidän, että minä Kristuksen voittaisni,</p>	<p>3:8 Sillä minä luen caicki wahingoxi/ sen ylönpaldisen Christuxen Jesuxen minun HERRani tundemisen suhten/ jonga tähden minä olen caicki wahingoxi lukenut/ ja ne raiskana pidän. 3:9 Että minä Christuxen voittaisni</p>
<p>3:9 ja minun havaittasiin olevan hänessä ja omistavan, ei omaa vanhurskautta, sitä, joka laista tulee, vaan sen, joka tulee Kristuksen uskon kautta, sen vanhurskauden, joka tulee Jumalasta uskon perusteella;</p>	<p>9. Ja hänessä löydettäisiin, ettei minun vanhurskauteni laista olisi, vaan joka tulee uskosta Kristuksen päälle, nimittäin se vanhurskaus, joka Jumalalta uskollen omistetaan,</p>	<p>ja hänesä löyettäisiin/ ettei minun wanhurscaudeni Laista olisi/ waan joca tule Uscosta Christuxen päälle/ nimittäin/ se wanhurscaus joca Jumalalda Uscolle omistetän.</p>

3:10 tunteakseni hänet ja hänen ylönousemisensa voiman ja hänen kärsimyksiensä osallisuuden, tullessani hänen kaltaisekseen samankaltaisen kuoleman kautta,	10. Häntä tutakseni, ja hänen ylönousemisensa voimaa ja kärsimisensä osallisuutta, koska minä tulen hänen kuolemansa kaltaiseksi;	3:10 Händä tutaxeni/ ja hänen ylönousemisens woima/ ja kärsimisens osallisutta/ ja tulen hänen cuolemans caltaisexi.
3:11 jos minä ehkä pääsen ylönousemiseen kuolleista.	11. Jolla muodolla minä kuolleitten ylönousemisessa tuleva olen.	3:11 Jolla minä myös hänen cuolluitten ylönousemises cohtawa olen.
3:12 Ei niin, että jo olisin sen saavuttanut tai että jo olisin tullut täydelliseksi, vaan minä riennän sitä kohti, että minä sen omakseni voittaisin, koskapa Kristus Jeesus on voittanut minut.	12. Ei niin, että minä sen jo käsittänyt olen, eli jo täydellinen olen; mutta minä ahkeroitzen suuresti, että minä sen myös käsittäisin, niinkuin minäkin Jeesuksessa Kristuksessa käsitetty olen.	3:12 Ei nijn että minä sen jo käsittänyt olen/ eli jo täydellinen olen/ mutta minä ahkeroidzen suurest/ että minä sen myös käsitäisin/ nijncuin minäkin Jesuxes Christuxes käsitetty olen.
3:13 Veljet, minä en vielä katso sitä voittaneeni; mutta yhden minä teen: unhottaen sen, mikä on takana, ja kurottautuen sitä kohti, mikä on edessäpäin,	13. Minun veljeni! enpä minä pidä itseni sitä käsittäneen;	3:13 Minun weljeni/ embä minä taida sanoa/ että minä sen jo käsittänyt olen/
3:14 minä riennän kohti päämäärää, voittopalkintoa, johon Jumala on minut taivaallisella kutsumisella kutsunut Kristuksessa Jeesuksessa.	14. Mutta yksi on se: minä unohdan ne, mitkä takaperin ovat, ja kokotan niiden perään, jotka edessä ovat, ja samoan eteenpannun määrän jälkeen, sen kalliin tavarain jälkeen, joka Jumalan kutsumisen kautta ylhäältä Kristuksessa Jeesuksessa ilmoitetaan.	mutta minä sanon: minä unohdan sen cuin tacaperin on/ ja wenyttä minuni sen perän cuin edes on. 3:14 Ja samon eteen pannun määrän jälken/ sen callin tawaran jälken/ joca Jumalan cudzumisen cautta/ ylhäldä Christuxes Jesuxes ilmoitetan.
3:15 Olkoon siis meillä, niin monta kuin meitä on täydellistä, tämä mieli; ja jos teillä jossakin kohden on toinen mieli, niin Jumala on siinäkin teille ilmoittava, kuinka asia on.	15. Niin monta siis, jotka meistä täydellistä on, ajatelkaamme niin, ja jos te toisin ajattelette, niin Jumala on sen teille ilmoittava.	3:15 Nijn monda cuin meistä täydellistä on/ ajatelcamme nijn/ ja jos te toisin ajatteletta/ nijn andacat se Jumalan teillenne ilmoitta.
3:16 Kunhan vain, mihin saakka olemme ehtineetkin, vaellamme samaa tietä!	16. Kuitenkin että me yhden mitan jälkeen siinä vaellamme, johon me joutuneet olemme, ja että me yksimieliset olisimme.	3:16 Cuitengin että me yhden mitan jälken sijnä waellamme/ johon me joutunet olemma/ ja että me yximieliset olisimma.
3:17 Olkaa minun seuraajiani, veljet, ja katselkaa niitä, jotka näin vaeltavat, niinkuin me olemme teille esikuvana.	17. Seuratkaat, rakkaat veljet, minua ja katsokaat niitä, jotka niin vaeltavat, kuin me teille esikuva olemme.	3:17 SEuratcat/ rackat weljet/ minua/ ja cadzocat nijtä/ jotca nijn waeldawat/ cuin te meidän idze näitte:

3:18 Sillä monet, joista usein olen sen teille sanonut ja nyt aivan itkien sanon, vaeltavat Kristuksen ristin vihollisina;	18. Sillä monta vaeltavat, joista minä jo usein olen teille sanonut, ja nytkin itkien sanon: he ovat Kristuksen ristin viholliset,	3:18 Sillä monda waeldawat/ joista minä jo usein olen teille sanonut/ ja nytkin itkein sanon/ he owat Christuxen Ristin wiholliset/
3:19 heidän loppunsa on kadotus, vatsa on heidän jumalansa, heidän kunnianaan on heidän häpeänsä, ja maallisiin on heidän mielensä.	19. Joidenka loppu on kadotus, ja heidän vatsansa on heidän jumalansa ja heidän kunniansa joutuu heille häpiäksi, jotka maallisia rakastavat.	joidenga loppu on cadotus/ ja heidän wadzans on heidän jumalans/ ja heidän cunnians joutu heille häpiäxi/ jotca mailmallisia racastawat.
3:20 Mutta meillä on yhdyskuntamme taivaissa, ja sieltä me myös odotamme Herraa Jeesusta Kristusta Vapahtajaksi,	20. Mutta meidän menomme on taivaissa, josta me myös lunastajaa Herraa Jesusta Kristusta odotamme,	3:19 Mutta meidän menomme on Taiwahis/ josta me Lunastajata HERra Jesusta Christusta odotamme/
3:21 joka on muuttava meidän alennustilamme ruumiin kirkkautensa ruumiin kaltaiseksi sillä voimallaan, jolla hän myös voi tehdä kaikki itsellensä alamaiseksi.	21. Joka meidän heikon ruumiimme kirkastaa, että se hänen kirkkaan ruumiinsa kaltainen olis, sillä voimalla, jolla hän myös voi kaikki itsellensä alamaiseksi tehdä.	joca meidän heicon ruumimma kircasta/ että se hänen kirckan ruumins caltainen olis. 3:20 Sillä woimalla/ jolla hän myös woi caicki idzellens alammaisexi tehdä.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .
4:1 Sentähden, rakkaat ja ikävöidyt veljeni, te minun iloni ja kruununi, seisokaa näin Herrassa lujina, rakkaat!	1. Sentähden minun rakkaat ja ihanat veljeni, minun iloni ja minun kruununi, seisokaat niin Herrassa, minun rakkaani.	4:1 MInun rackat ja ihanat weljeni/ minun ilon ja minun Cruunun/ olcat nijn HERrasa/ minun rackani.
4:2 Euodiaa minä kehoitan ja Syntykeä minä kehoitan olemaan yksimielisiä Herrassa.	2. Euodiaa minä neuvon ja Syntykeä minä neuvon, että he Herrassa yksimieliset olisivat.	4:2 Euodiat minä neuwon/ ja Syntychest minä neuwon/ että he HERrasa yximieliset olisit.
4:3 Myös sinua, sinä minun oikea Synsygukseni, minä pyydän: ole näille vaimoille avullinen, sillä he ovat taistelleet minun kanssani evankeliumin hyväksi, yhdessä sekä Klemensin että muiden työtoverieni kanssa, joiden nimet ovat elämän kirjassa.	3. Ja minä rukoilen sinua, minun uskollinen kumppanini, ole niille avullinen, jotka minun kanssani evankeliumissa kilvoitelleet ovat, ynnä Klementin ja muiden minun auttajaini kanssa, joiden nimet elämän kirjassa ovat.	4:3 Ja minä rucoilen sinua minun toimellinen cumpanin/ ole nijlle awullinen/ jotca minun cansani Evangeliumis kilwoitellet owat/ Clemetin ja muiden minun auttajaini cansa/ joiden nimi elämän Kirjas on.
4:4 Iloitkaa aina Herrassa! Vieläkin minä sanon: iloitkaa!	4. Iloitkaa aina Herrassa, ja taas minä sanon: iloitkaa.	4:4 ILoitcat aina HERrasa/ ja taas minä sanon: iloitcat
4:5 Tulkoon teidän lempeytenne kaikkien ihmisten tietoon. Herra on lähellä.	5. Olkoon teidän siveytenne kaikille ihmisille tiettävä: Herra on läsnä.	4:5 Olcon teidän siweydenne caikille ihmisille tiettäwä. 4:6 HERra on läsnä/

4:6 Älkää mistään murehtiko, vaan kaikessa saattakaa pyyntönne rukouksella ja anomisella kiitoksen kanssa Jumalalle tiettäväksi,	6. Älkäät mistään murehtiko, vaan olkoon teidän anomuksenne kaikissa asioissa Jumalalle tiettävä, kaikella rukouksella ja pyytämisellä kiitoksen kanssa.	älkät murehtico/ waan olcon teidän anomuxen caikis asiois Jumalalle tiettävä/ caikella rucouxella/ pyytämisellä ja kijtoxella.
4:7 ja Jumalan rauha, joka on kaikkea ymmärrystä ylempi, on varjeleva teidän sydämenne ja ajatuksenne Kristuksessa Jeesuksessa.	7. Ja Jumalan rauha, joka ylitse kaiken ymmärryksen käy, varjelkoon teidän sydämenne ja teidän taitonne Kristuksessa Jeesuksessa.	4:7 Ja Jumalan Rauha/ joca caiken ymmärryxen ylidzekäy/ warjelcon teidän sydämen ja taiton/ Christuxes Jesuxes.
4:8 Ja vielä, veljet, kaikki, mikä on totta, mikä kunnioitettavaa, mikä oikeaa, mikä puhdasta, mikä rakastettavaa, mikä hyvältä kuuluvaa, jos on jokin avu ja jos on jotakin kiitettävää, sitä ajatelkaa;	8. Vielä, rakkaat veljet, mikä tosi, mikä kunniallinen, mikä oikein, mikä puhdas, mikä otollinen on, mikä hyvin kuuluu, jos joku hyvä tapa ja jos joku kiitos on, ajatelkaat niitä.	4:8 WIELä/ rackat weljet/ mikä tosi/ mikä cunnialinen/ mikä oikein/ mikä puhdas/ mikä sowelias on/ ja mikä hywin cuulu/ ongo jotacuta hywä tapa ja ongo kijtos/ ajatelcat nijtä.
4:9 mitä myös olette oppineet ja saaneet ja minulta kuulleet ja minussa nähneet, sitä tehkää, niin rauhan Jumala on oleva teidän kanssanne.	9. Mitä te myös opitte, ja saitte, ja kuulitte, ja nähneet olette minussa, se tehkää, niin rauhan Jumala on teidän kanssanne.	4:9 Mitä te myös opitta/ ja saitta/ ja cuulitta/ ja nähnet oletta minusa/ se tehkät/ nijn rauhan Jumala on teidän cansan.
4:10 Minä ihastuin suuresti Herrassa, että te jo vihdoinkin olitte elpyneet pitämään minusta huolta, johon teillä ennenkin oli ollut halua, vaikka ei tilaisuutta.	10. Mutta minä olen suuresti iloinen Herrassa, että te olette taas virvonneet minusta murhetta pitämään, ehkä te sen tehneetkin olette, vaan ei teillä ollut tilaa.	4:10 MUTta minä olen suurest iloinen HERrasa/ että te oletta taas wirwonnet minun tähteni sureman/ ehkä teidän jocapaicas on kyllä suremista ollut/ waan ei teillä ollut tila:
4:11 Ei niin, että minä puutteen vuoksi tätä sanon; sillä minä olen oppinut oloihini tyytymään.	11. Enpä minä sitä sentähden sano, että minulta jotakin puuttuu; sillä minä olen oppinut, joissa minä olen, niihin tyytymään.	4:11 Embä minä sitä sentähden sano/ että minulda jotakin puuttui: sillä minä olen oppenut joisa minä olen/ nijhin tytymän.
4:12 Osaan elää niukkuudessa, osaan myös elää runsaudessa; kaikkeen ja kaikenlaisiin oloihin minä olen tottunut; sekä olemaan ravittuna että näkemään nälkää, elämään sekä runsaudessa että puutteessa.	12. Minä taidan nöyrä olla ja taidan myös korkia olla, minä olen aina ja kaikissa harjoitettu, taidan ravittu olla ja isota, hyötyä ja köyhtyä.	4:12 Minä taidan nöyrä olla/ ja taidan myös corkia olla. Minä olen caikis jocaidzelle sowelias/ taidan rawittu olla ja isota/ hyötyä ja köyhtyä.
4:13 Kaikki minä voin hänessä, joka minua vahvistaa.	13. Minä voin kaikki sen kautta, joka minun väkeväksi tekee, Kristuksen.	4:13 Minä woin caicki/ sen cautta joca minun wäkewäxi teke/ Christus.
4:14 Kuitenkin teitte hyvin, kun otitte osaa minun ahdinkooni.	14. Kuitenkin te teitte hyvin, että te minun murheeni päällenne otitte.	4:14 Cuitengin te teittä hywin/ että te minun murheni päällenne otitta.

4:15 Tiedättehän tekin, filippiläiset, että evankeliumin alkuaikoina, kun lähdin Makedoniasta, ei mikään muu seurakunta kuin te yksin käynyt minun kanssani tiliyhteyteen annetusta ja vastaanotetusta.	15. Mutta te Philippiläiset tiedätte, ettei ensin evankeliumin alusta, kuin minä Makedoniasta läksin, yksikään seurakunta minulle mitään ollut jakanut antamisessa ja ottamisessa, vaan ainoastaan te;	4:15 Mutta te Philipperit tiedätte/ ettei ensin Evangeliumin algusta/ cosca minä Makedoniasta läxin/ yxikän Seuracunda minun cansani mitän ollut jakanut andamisen ja ottamisen lugun jälkeen/ waan ainoastans te:
4:16 Sillä Tessalonikaankin te minulle kerran, jopa kahdesti, lähetitte, mitä tarvitsin.	16. Sillä kuin myös minä Tessalonikassa olin, lähetitte te kerran ja kaksi minun tarpeeni.	4:16 Sillä cosca minä Thessalonicas olin/ lähetitte te wihdoin minun tarpeni/ ja taas toisen kerran.
4:17 Ei niin, että haluaisin lahjaa, vaan minä haluan teidän hyväksenne karttuvaa hedelmää.	17. Ei niin, että minä lahjoja pyydän, vaan ahkeroitsen sitä, että teidän luvussanne ylitsevuotava hedelmä olis.	4:17 Ei nijn että minä lahjoja pyysin/ waan ahkeroidzin sitä/ että teidän lugusan ylidzenwuotawa hedelmä olis.
4:18 Olen nyt saanut kaikkea, jopa ylenpalttisesti; minulla on yllinkyllin, saatuani Epafroditukselta teidän lähetyksenne, joka on "suloinen tuoksu", otollinen, Jumalalle mieluinen uhri.	18. Sillä minulla on kaikki ja yltäkyllä, minä olen täytetty, sitte kuin minä Epafroditukselta sain sen, mikä teiltä lähetetty oli, makian hajun, otollisen ja Jumalalle kelvollisen uhrin.	4:18 Sillä minulla on caicki/ ja yldäküllä/ ja minä olen täytetty/ sijtte cuin minä Epaphrodituxen cansa sain sen cuin teidä minulle lähetetty oli/ makian hajun/ otollisen ja Jumalalle kelwollisen uhrin.
4:19 Mutta minun Jumalani on rikkautensa mukaisesti täyttävä kaikki teidän tarpeenne kirkkaudessa, Kristuksessa Jeesuksessa.	19. Mutta minun Jumalani on teille antava, rikkaudestansa kaikki teidän tarpeenne, kunniassa, Jesuksen Kristuksen kautta.	4:19 Mutta minun Jumalan on teille andawa hänen rickaudestans caicki teidän tarpenne/ Cunnias/ Jesuxen Christuxen cautta.
4:20 Mutta meidän Jumalallemme ja Isällemme kunnia aina ja iankaikkisesti! Amen.	20. Mutta Jumalalle ja meidän Isällemme olkoon kunnia ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!	4:20 Mutta Jumalalle ja meidän Isällem olcon kijtos ijancaickisest ijancaickisehen/ Amen.
4:21 Tervehdys jokaiselle pyhälle Kristuksessa Jeesuksessa. Tervehdyksen lähettävät teille minun kanssani olevat veljet.	21. Tervehtikäätkäät jokaista pyhää Kristuksessa Jeesuksessa. Teitä tervehtivät ne veljet, jotka minun kanssani ovat.	4:21 Terwettäkät caickia Pyhiä Christuxes Jesuxes. 4:22 Teitä terwettäwät ne weljet/ jotca minun cansani owat.
4:22 Tervehdyksen lähettävät teille kaikki pyhät, mutta varsinkin ne, jotka ovat keisarin huoneväkeä.	22. Teitä tervehtivät kaikki pyhät, erinomattain ne, jotka keisarin huoneesta ovat.	4:23 Teitä terwettäwät caicki Pyhät/ erinomattain ne jotca Keisarin perhestä owat.
4:23 Herran Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän henkenne kanssa.	23. Meidän Herran Jesuksen Kristuksen armo olkoon kaikkein teidän kanssanne, amen!	4:24 Meidän HERran Jesuxen Christuxen armo olcon caickein teidän cansan/ Amen.

PAAVALIN KIRJE KOLOSSALAISILLE	P. PAAVALIN EPISTOLA KOLOSSILAISILLE	P. Pawalin Epistola Colosserein tygö
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Paavali, Jumalan tahdosta Kristuksen Jeesuksen apostoli, ja veli Timoteus	Paavali, Jesuksen Kristuksen apostoli Jumalan tahdon kautta, ja veli Timoteus,	1:1 PAwali/ Jesuxen Christuxen Apostoli/ Jumalan tahdosta/ ja weli Timotheus.
1:2 Kolossassa asuville pyhille ja uskoville veljille Kristuksessa. Armo teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme!	2. Niille, jotka ovat Kolossissa, pyhille ja uskollisille veljille Kristuksessa: armo olkoon teille ja rauha Jumalalta meidän isältämme ja Herralta Jesukselta Kristukselta!	1:2 Pyhille ja uscollisille weljille/ jotca owat Colossis. 1:3 Armo olcon teidän cansan/ ja Rauha Jumalalda meidän Isäldäm/ ja HERralda Jesuxelda Christuxelda.
1:3 Me kiitämme Jumalaa, Herramme Jeesuksen Kristuksen Isää, aina kun rukoilemme teidän edestänne,	3. Me kiitämme Jumalaa ja meidän Herran Jesuksen Kristuksen Isää, ja rukoilemme aina teidän edestänne,	1:4 ME kijtämme Jumalata/ ja meidän HERran Jesuxen Christuxen Isä/ ja rucoilemma aina teidän edestän/
1:4 sillä me olemme saaneet kuulla teidän uskostanne Kristuksessa Jeesuksessa ja rakkaudesta, mikä teillä on kaikkia pyhiä kohtaan;	4. Sittekuin me kuulimme teidän uskonne Kristuksessa Jesuksessa ja teidän rakkautenne kaikkia pyhiä kohtaan,	sijttecuin me cuulimma teidän uscon Christuxen Jesuxen päälle/ ja teidän rackauden caickia pyhiä cohtan.
1:5 me kiitämme häntä sen toivon tähden, joka teille on talletettuna taivaissa ja josta jo ennen olette kuulleet sen evankeliumin totuuden sanassa,	5. Sen toivon tähden, joka teille taivaissa tallelle pantu on, josta te ennen sen totisen evankeliumin saarnan kautta kuulleet olette,	1:5 Sen toiwon tähden/ joca teille Taiwas tallelle pandu on. 1:6 Josta te ennen sen totisen Evangeliumin saarnan cautta cuullet oletta/
1:6 joka on tullut teidän tyköenne, niinkuin se on myös kaikessa maailmassa, missä se kantaa hedelmää ja kasvaa, samoin kuin teidänkin keskuudessanne siitä päivästä alkaen, jona te kuulitte ja opitte tuntemaan Jumalan armon totuudessa,	6. Joka teidän tyköenne tullut on, niinkuin myös kaikkeen maailmaan, ja hedelmän kantaa, niinkuin teissäkin hamasta siitä päivästä, jona te sen kuulleet olette ja Jumalan armon totuudessa tunsitte;	joca teidän tygönne tullut on/ nijncuin myös caicken mailmaan/ ja on hedelmälinen/ nijncuin teisäkin hamast sijtä päiwäst/ cuin te sen cuullet oletta/ ja Jumalan Armon totuudes tunsitta.

1:7 niinkuin te sen opitte Epafraalta, meidän rakkaalta kanssapalvelijaltamme, joka on uskollinen Kristuksen palvelija teidän hyväksenne	7. Niinkuin te myös meidän rakkaalta kanssa palvelialtamme Epaphraalta opitte, joka teidän edestänne Kristuksen uskollinen palvelia on,	1:7 Nijn cuin te meidän rackalda cansapalwelialdam Epaphralda opitta/ joca teidän edestän Christuxen uscollinen palwelia on.
1:8 ja joka myös on kertonut meille teidän rakkaudestanne Hengessä.	8. Joka myös on meille ilmoittanut teidän rakkautenne hengessä.	1:8 Ja on meille ilmoittanut teidän rackaudenne Hengesä.
1:9 Sentähden emme mekään, siitä päivästä alkaen, jona sen kuulimme, ole lakanneet teidän edestänne rukoilemasta ja anomasta, että tulisitte täyteen hänen tahtonsa tuntemista kaikessa hengellisessä viisaudessa ja ymmärtämisessä,	9. Sentähden myös me siitä päivästä, jona me sen kuulimme, emme lakanneet teidän edestänne rukoilemasta ja anomasta, että te hänen tahtonsa tuntemisella täytettäisiin kaikkinaisessa hengellisessä viisaudessa ja toimessa,	1:9 Sentähden myös me/ sijtä päivästä cuin me sen cuulimma/ emme lacannet teidän edestän rucoilemast ja anomast/ että te hänen tahtons tundemisella täytetäisin caickinaises hengellises wijsaudes ja toimes.
1:10 vaeltaaksenne Herran edessä arvollisesti, hänelle kaikessa otollisesti, kaikessa hyvässä työssä hedelmää kantaen ja kasvaen Jumalan tuntemisen kautta,	10. Että te soveliaasti vaeltaisitte, kelvaten kaikissa Herralle, ja hedelmän tekisitte kaikissa hyvissä töissä ja kasvaisitte Jumalan tuntemisessa,	1:10 Että te otollisest waellaisitta/ kelwaten caikisa HERralle. 1:11 Ja hedelmöidzisitte caikisa hywisä töisä/ ja caswaisitte Jumalan tundemises/
1:11 ja hänen kirkkautensa väkevyyden mukaan kaikella voimalla vahvistettuina olemaan kaikessa kestäviä ja pitkämielisiä, ilolla	11. Ja vahvistetuksi tulisitte kaikella voimalla, hänen kunniansa väkevyyden jälkeen, kaikkeen kärsivällisyyteen ja pitkämielisyyteen ilon kanssa.	ja wahwistetuxi tulisitte caikella woimalla/ hänen cunnians wäkewyden jälken/ caikes kärsimises ja pitkämielisydes/ ilon cansa.
1:12 kiittäen Isää, joka on tehnyt teidät soveliaiksi olemaan osalliset siitä perinnöstä, mikä pyhillä on valkeudessa,	12. Ja kiittäkää Isää, joka meitä soveliaaksi tehnyt on pyhain perimisen osallisuuteen valkeudessa,	1:12 Ja kijttäkät Isä/ joca meitä soweliaxi tehnyt on/ osallisexi oleman Pyhain perimiseen/ walkeudes.
1:13 häntä, joka on pelastanut meidät pimeyden vallasta ja siirtänyt meidät rakkaan Poikansa valtakuntaan.	13. Joka meitä pimeyden vallasta pelasti ja on meidät siirtänyt rakkaan Poikansa valtakuntaan,	1:13 Joca meitä pimeyden Esiwallasta pelasti/ ja on meidän sijrtänyt rackan Poicans waldacundaan.
1:14 Hänessä meillä on lunastus, syntien anteeksisaaminen,	14. Jonka kautta meillä on lunastus hänen verensä kautta, nimittäin syntein anteeksi antamus,	1:14 Jonga cautta meillä lunastus on/ hänen werens cautta/ nimittäin/ syndein andexi andamus.
1:15 ja hän on näkymättömän Jumalan kuva, esikoinen ennen kaikkea luomakuntaa.	15. Joka näkymättömän Jumalan kuva on, esikoinen ennen kaikkia luontokappaleita.	1:15 Joca näkymättömän Jumalan cuwa on/ esicoinen ennen caickia luondocappaleita:

1:16 Sillä hänessä luotiin kaikki, mikä taivaissa ja mikä maan päällä on, näkyväiset ja näkymättömät, olkoot ne valtaistuimia tai herrauksia, hallituksia tai valtoja, kaikki on luotu hänen kauttansa ja häneen,	16. Sillä hänen kauttansa ovat kaikki luodut, jotka taivaassa ja maan päällä ovat, näkyväiset ja näkymättömät, thronit ja herraudet, vallat ja hallitukset: ne ovat kaikki hänen kauttansa ja häneen luodut.	1:16 Sillä hänen cauttans owat caicki luodut/ jotca Taiwas ja maan päällä owat/ näkywäiset ja näkymättömät/ Thronit ja Herraudet/ Wallat ja Hallituxet. 1:17 Ne owat caicki hänen cauttans ja hänehen luodut/
1:17 ja hän on ennen kaikkia, ja hänessä pysyy kaikki voimassa.	17. Ja hän on ennen kaikkia ja kaikki ovat hänessä.	ja hän on ennen caickia ja caicki owat hänesä.
1:18 Ja hän on ruumiin, se on: seurakunnan, pää; hän, joka on alku, esikoinen kuolleista nousseitten joukossa, että hän olisi kaikessa ensimmäinen.	18. Ja hän on ruumiin, nimittäin seurakunnan pää, joka on alku ja esikoinen kuolleista, että hän kaikkein ylitse kävis;	1:18 Ja hän on Ruumin/ nimittäin/ Seuracunnan Pää/ joca on alcu ja esicoinen cuolleista. 1:19 Että hän caikisa edellä käwis:
1:19 Sillä Jumala näki hyväksi, että kaikki täyteys hänessä asuisi	19. Sillä niin kelpasi Isälle, että hänessä kokonainen täydellisyys asuis,	sillä nijn kelpais Isälle/ että hänesä olis coconainen täydellisys asunut.
1:20 ja että hän, tehden rauhan hänen ristinsä veren kautta, hänen kauttaan sovittaisi itsensä kanssa kaikki, hänen kauttaan kaikki sekä maan päällä että taivaissa.	20. Ja kaikki olisivat hänen kauttansa hänen itse kanssansa sovitetut, sekä ne jotka maassa että ne jotka taivaissa ovat; sillä hän teki verensä kautta ristin päällä rauhan, itse kauttansa.	1:20 Ja caicki olis hänen cauttans idze cansans sowitetut/ cuin maasa ja Taiwasa owat: sillä hän teki werens cautta ristin päällä rauhan/ idze cauttans.
1:21 Teidätkin, jotka ennen olitte vieraantuneet ja mieleltänne hänen vihamiehiänsä pahoissa teoissanne, hän nyt on sovittanut	21. Ja te olitte muinen oudot ja viholliset ymmärryksen puolesta, pahoissa töissä; mutta nyt hän on teidät sovittanut,	1:21 JA te olitta muinen oudot ja wiholliset ymmärryxen puolesta/ pahoisa töisä: 1:22 Mutta nyt hän on teidän sowittanut
1:22 Poikansa lihan ruumiissa kuoleman kautta, asettaakseen teidät pyhinä ja nuhteettomina ja moitteettomina eteensä,	22. Lihansa ruumiissa kuoleman kautta, että hän teidät saattais pyhäksi, laittamattomaksi ja nuhteettomaksi kasvoinsa edessä.	Lihans Ruumisa/ cuoleman cautta/ että hän teidän saattais pyhäxi/ laittamattomaxi ja nuhtettomaxi hänen caswons edes.
1:23 jos te vain pysytte uskossa, siihen perustuneina ja siinä lujina, horjahtamatta pois sen evankeliumin toivosta, jonka olette kuulleet, jota on julistettu kaikessa luomakunnassa taivaan alla ja jonka palvelijaksi minä, Paavali, olen tullut.	23. Jos te muutoin uskossa pysytte perustettuna ja vahvana ja horjumattomana evankeliumin toivosta, jonka te kuulitte, joka on saarnattu kaikkein luontokappalten edessä, jotka taivaan alla ovat; jonka palvelijaksi minä Paavali tullut olen,	1:23 Jos te muutoin uscosa pysytte/ perustettuna/ wahwana ja horjumattomana/ Evangeliumin toiwosta/ jonga te cuulitta/ joca on saarnattu caickein luondocappalden edes cuin Taiwan alla owat/ jonga/ minä Pawali/ palweljaxi tullut olen.

1:24 Nyt minä iloitsen kärsiessäni teidän tähtenne, ja mikä vielä puuttuu Kristuksen ahdistuksista, sen minä täytän lihassani hänen ruumiinsa hyväksi, joka on seurakunta,	24. Joka nyt minun vaivoistani iloitsen, jotka minä kärsin teidän edestänne, ja täytän Kristuksen kärsimiset minun lihassani hänen ruumiinsa edestä, joka on seurakunta,	1:24 Nyt minä minun waiwastani iloidzen/ jonga minä kärsin teidän edestän/ ja sen palkidzen Lihasani/ cuin Christuxen kärsimises puuttui/ hänen Ruumin edestä/ joca on Seuracunda.
1:25 jonka palvelijaksi minä olen tullut Jumalan armotalouden mukaan, joka minulle on annettu teitä varten, täydellisesti julistaakseni Jumalan sanan,	25. Jonka palveliaksi minä tullut olen Jumalan toimituksen jälkeen, joka minulle teidän kohtaanne annettu on, täyttämään Jumalan sanaa;	1:25 Jonga palweliaksi minä tullut olen Jumalan saarnawiran cautta/ joca minulle teidän seasan annettu on: 1:26 Että minä Jumalan sana runsast saarnaisin/
1:26 sen salaisuuden, joka on ollut kätkeytyneenä ikuisista ajoista ja polvesta polveen, mutta joka nyt on ilmoitettu hänen pyhillensä,	26. Sitä salaisuutta, joka ijankaikkisesta ja sukukunnista on salattu ollut, mutta nyt hänen pyhillensä ilmoitettu,	nimittäin/ sijtä salaisuudest/ joca mailman algusta ja sucucunnista on salattu ollut.
1:27 joille Jumala tahtoi tehdä tietäväksi, kuinka suuri pakanain keskuudessa on tämän salaisuuden kirkkaus: Kristus teissä, kirkkauden toivo.	27. Joille Jumala tahtoi sen julistaa, mikä tämän salaisuuden kunniallinen rikkaus pakanain seassa on, joka on Kristus teissä, kunnian toivo,	1:27 Mutta nyt on hänen Pyhillens ilmoitettu/ joille Jumala tahdoi sen julista/ mingäcaltainen tämän salaisuuden cunnialinen rikkaus pacanoitten seas olis (joca on Christus teisä) se cunnian toivo.
1:28 Ja häntä me julistamme, neuvoen jokaista ihmistä ja opettaen jokaista ihmistä kaikella viisaudella, asettaaksemme esiin jokaisen ihmisen täydellisenä Kristuksessa.	28. Jonka me ilmoitamme, ja kaikkia ihmisiä neuvomme, ja kaikkia ihmisiä kaikkinaisessa viisaudessa opetamme, että me jokaisen ihmisen Kristuksessa Jesuksessa täydelliseksi saattaisimme:	1:28 Jonga me ilmoitamme/ ja caickia ihmisiä neuwomme/ ja caickia ihmisiä caickinaises wijsaudes opetamme/ että me jocaidzen ihmisen Christuxes Jesuxes täydellisexi saataisimme.
1:29 Sitä varten minä vaivaa näenkin, taistellen hänen vaikutuksensa mukaan, joka minussa voimallisesti vaikuttaa.	29. Jota minä myös ahkeroin ja hänen vaikutuksensa jälkeen kilvoittelen, joka minussa väkevästi vaikuttaa.	Jota minä myös ahkeroidzen/ ja sen waicutuxen jälken kilwoittelen/ joca minusa wäkevästi waicutta.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Sillä minä tahdon, että te tiedätte, kuinka suuri kilvoittelu minulla on teidän tähtenne ja laodikealaisten ja kaikkien tähden, jotka eivät ole minun ruumiillisia kasvojani nähneet,	1. Sillä minä soisin teidän tietävän, kuinka suuri kilvoitus minulla on teistä ja niistä, jotka Laodikeassa ovat, ja kaikista niistä, jotka ei minun kasvojani lihassa nähneet:	2:1 MINä soisin teidän tietävän sen kilwoituxen cuin minulla on teistä/ ja nijstä jotca Laodiceas owat/ ja caikista nijstä/ jotca ei minun caswojani Lihasa nähnet:

2:2 että heidän sydämensä, yhteenliittyneinä rakkaudessa, saivat kehoitusta omistamaan täyden ymmärtämyksen koko rikkauden ja pääsisivät tuntemaan Jumalan salaisuuden, Kristuksen,	2. Että heidän sydämensä saivat lohdutuksen ja liitetyksi tulisivat rakkaudessa kaikkeen rikkauteen, täydellisessä ymmärryksessä Jumalan ja Isän ja Kristuksen salaisuuden tuntemiseen,	2:2 Että heidän sydämens saisit lohdutuxen/ ja lijtetyxi tulisit rackaudes caicken rickauten/ täydellises ymmärryxes/ joca on Jumalan ja Isän/ ja Christuxen salaisuden tundemises.
2:3 jossa kaikki viisauden ja tiedon aarteet ovat kätkeytyneinä.	3. Jossa kaikki viisauden ja taidon tavarat kätkeytyt ovat.	2:3 Josa caicki wijsauden ja taidon tawarat peitetyt owat.
2:4 Tämän minä sanon, ettei kukaan teitä pettäisi suostuttelevilla puheilla.	4. Mutta sen minä sanon, ettei joku teitä viettelisi kavalalla puheella.	2:4 Mutta minä sanon/ ettei jocu teitä wiettelis makeilla puheilla:
2:5 Sillä jos ruumiillisesti olenkin poissa, olen kuitenkin teidän kanssanne hengessä ja iloitsen nähdessäni järjestyksen, joka teidän keskuudessanne vallitsee, ja teidän lujan uskonne Kristukseen.	5. Sillä vaikka en minä lihassa läsnä ole, niin minä kuitenkin hengessä teidän tykönänne olen, iloitsen ja näen teidän toimellisuutenne ja teidän vahvan uskonne Kristuksen päälle.	2:5 Sillä waicka en minä Lihas läsnä ole/ nijn minä cuitengin Henges teidän tykönän olen/ iloidzen ja näen teidän toimellisuden/ ja teidän wahwan Usconna Christuxen päälle.
2:6 Niinkuin te siis olette omaksenne ottaneet Kristuksen Jeesuksen, Herran, niin vaeltakaa hänessä,	6. Niinkuin te nyt Herran Jesuksen Kristuksen olette ottaneet vastaan, niin vaeltakaat hänessä,	2:6 Että te nyt HERran Jesuxen Christuxen oletta wastian ottanet/ nijn waeldacat hänes/
2:7 juurtuneina häneen ja hänessä rakentuen ja uskossa vahvistuen, niinkuin teille on opetettu; ja olkoon teidän kiitoksenne ylitsevuotavainen.	7. Ja olkaat hänessä juuritetut ja rakennetut ja uskossa vahvistetut, niinkuin te oppineet olette, ja olkaat siinä runsaasti kiitolliset.	ja olcat häneen juuritetut ja raketut. 2:7 Ja olcat uscosa pysywäiset/ nijncuin te oppenet oletta/ ja olcat runsast hänesä kijtolliset.
2:8 Katsokaa, ettei kukaan saa teitä saaliikseen järkeisopilla ja tyhjällä petoksella, pitäytyen ihmisten perinnäissäntöihin ja maailman alkeisvoimiin eikä Kristukseen.	8. Katsokaat, ettei joku teitä viettele filosofian ja turhain jaaritusten kautta, ihmisten opin ja maailmallisten säätyin jälkeen, ja ei Kristuksen jälkeen.	2:8 Cadzocat ettei jocu teitä wiettele Philosophian ja turhain jaaritusten cautta/ ihmisten opin ja mailmallisten säätyin jälken/ ja ei Christuxen jälken:
2:9 Sillä hänessä asuu jumaluuden koko täyteys ruumiillisesti,	9. Sillä hänessä asuu koko jumaluuden täydellisyys ruumiillisesti,	2:9 Sillä hänes asu ruumillisest coco jumaluden täydellisys.
2:10 ja te olette täytetyt hänessä, joka on kaiken hallituksen ja vallan pää,	10. Ja te olette hänessä täydelliset, joka kaiken herrauden ja esivallan pää on,	2:10 Ja te oletta hänesä täydelliset/ joca caiken Herrauden ja Esiwallan pää on.

<p>2:11 ja hänessä te myös olette ympärileikatut, ette käsintehdyllä ympärileikkauksella, vaan lihan ruumiin poisriisumisella, Kristuksen ympärileikkauksella:</p>	<p>11. Jonka kautta te myös ympärileikatut olette sillä ympärileikkauksella, joka käsittä tapahtuu, syntisen ruumiin pois panemisen kautta, lihassa, Kristuksen ympärileikkauksella,</p>	<p>2:11 Jonga kautta te myös ymbärinsleicatut oletta/ sillä ymbärinsleickauxella joca käsitä tapahtu/ syndisen ruumin poispanemisen kautta/ lihassa/ nimittäin/ Christuxen ymbärinsleickauxella:</p>
<p>2:12 ollen haudattuina hänen kanssaan kasteessa, jossa te myös hänen kanssaan olette herätetyt uskon kautta, jonka vaikuttaa Jumala, joka herätti hänet kuolleista.</p>	<p>12. Ynnä hänen kanssansa kasteen kautta haudatut, jossa te myös hänen kanssansa olette nousseet ylös uskon kautta, jonka Jumala vaikuttaa, joka hänen kuolleista herättänyt on,</p>	<p>2:12 Sijnä/ että te hänen Cansans oletta Casten kautta haudatut. Josa te myös ylösnosnet oletta uscon kautta/ jonga Jumala waicutta/ joca hänen cuolleista herättänyt on.</p>
<p>2:13 Ja teidät, jotka olitte kuolleet rikoksiinne ja lihanne ympärileikkaamattomuuteen, teidät hän teki eläväksi yhdessä hänen kanssaan, antaen meille anteeksi kaikki rikokset,</p>	<p>13. Ja on teidät hänen kanssansa eläväksi tehnyt, kuin te synnissä kuolleet olitte, ja teidän lihanne esinahassa, ja on meille kaikki synnit anteeksi antanut.</p>	<p>2:13 Ja on teidän hänen cansans eläwäxi tehnyt/ cosca te synnisä cuollet olitta/ ja teidän lihanne esinahas. Ja on meille caicki synnit andexi andanut.</p>
<p>2:14 ja pyyhki pois sen kirjoituksen säädöksineen, joka oli meidän vastustajamme; sen hän otti meidän tieltämme pois ja naulitsi ristiin.</p>	<p>14. Ja on pyyhkinyt pois sen käsikirjoituksen, joka säätyin kautta meitä vastaan oli ja oli meille vastahakoinen: sen hän otti pois ja naulitsi ristiin,</p>	<p>2:14 Ja on pois pyhkinyt sen käsikirjoituxen/ joca meitä wastian oli/ joca säätyin kautta tuli/ ja oli meille wastahacoinen/ sen hän keskeldä poisotti ja ristinnaulidzi.</p>
<p>2:15 Hän riisui aseet hallituksilta ja valloilta ja asetti heidät julkisen häpeän alaisiksi; hän sai heistä hänen kauttaan voiton riemun.</p>	<p>15. Ja on ryöstänyt vallitukset ja väkevyydet, ja toi heidät näkyviin, ja sai heistä voittokunnian itse kauttansa.</p>	<p>2:15 Ja on rijsunut wallituxet ja wäkewydet/ ja toi heidän näkywin/ ja sai heistä woiton cunnian idze cauttans.</p>
<p>2:16 Älköön siis kukaan teitä tuomitko syömisestä tai juomisesta, älköön myös minkään juhlan tai uudenkuun tai sapatin johdosta,</p>	<p>16. Älkään siis kenkään teitä tuomitko ruasta eli juomasta, taikka määrätyistä pyhäpäivistä, ei uudesta kuusta, eikä sabbateista,</p>	<p>2:16 NIin älkät sijs saldico yhdengän tehdä oma tundo ruast eli juomast/ taicka määrätyistä pyhäpäiwistä/ ei udesta Cuusta/ eikä Sabbatheista.</p>
<p>2:17 jotka vain ovat tulevaisten varjo, mutta ruumis on Kristuksen.</p>	<p>17. Jotka ovat tulevaisten varjo, mutta itse ruumis on Kristuksessa.</p>	<p>2:17 Jotca olit tulewaisen warjo/ mutta idze ruumis on Christuxes.</p>

2:18 Älköön teiltä riistäkö voittopalkintoanne kukaan, joka on mieltynyt nöyryyteen ja enkelien palvelemiseen ja pöyhkeilee näyistään ja on lihallisen mielensä turhaan paisuttama	18. Älkäät antako kenenkään voittaa teidän kilvoituksenne palkkaa, joka tahtoo teitä nöyryyteen ja enkelien palvelukseen, vaeltain niissä, joita ei hän nähnyt ole, ja on tyhmästi lihallisessa mielessänsä paisunut,	2:18 Älkät saldicco teidän palckan kenengän poistemmata/ jotca oman ehdons jälkeen waeldawat/ nöyrydes ja Engelein hengellisyydes: 2:19 Joita ei hän coscan nähnyt ole/ ja on turhan hänen lihallises mielesäns paisunut.
2:19 eikä pitäydy häneen, joka on pää ja josta koko ruumis, nivelten ja jänteiden avulla koossa pysyen, kasvaa Jumalan antamaa kasvua.	19. Ja ei riipu kiinni Päässä, josta koko ruumis jäsenistä ja raviosta saa väkevyyden ja kokoon liitetty on, ja niin siinä lisäämisessä kasvaa, jonka Jumala antaa.	Ja ei hän pidä händäns Pääsä/ josta coco ruumis/ jäsenistä ja raadioista saa wäkeyyden/ ja toinen toisesans coosa rippu/ ja nijn sijnä lisäämises caswa/ cuin Jumala anda.
2:20 Jos te olette Kristuksen kanssa kuolleet pois maailman alkeisvoimista, miksi te, ikäänkuin eläisitte maailmassa, sallitte määrätä itsellenne säädöksiä:	20. Jos te siis olette Kristuksen kanssa maailman säädyistä kuolleet, miksi te teitänne annatte säädyillä solmita, niinkuin te maailmassa eläisitte?	2:20 NIin että te jo oletta Christuxen cansa mailman säädyistä cuollet: mixi te sijs teitän annatte säädyillä solmita/ nijncuin te wielä mailmas eläisitte ?
2:21 "Älä tartu, älä maista, älä koske!"	21. Älä siihen rupee, (sanovat ne,) älä maista, älä pitele,	2:21 Jotca sanowat: Älä sijhen rupe. Älä tätä maista. Älä sitä pitele.
2:22 - sehän on kaikki tarkoitettu katoamaan käyttämisen kautta - ihmisten käskyjen ja oppien mukaan?	22. Jotka kaikki kulumisessa hukkuvat, ja ihmisten käskyt ja opit ovat,	2:22 Jotca cuitengin caicki culumises huckuwat/ ja ihmisten käskyt ja opit owat.
2:23 Tällä kaikella tosin on viisauden maine itsevalitun jumalanpalveluksen ja nöyryyden vuoksi ja sentähden, ettei se ruumista säästä; mutta se on ilman mitään arvoa, ja se tapahtuu lihan tyydyttämiseksi.	23. Joilla kyllä viisauden muoto on itsevalitussa palveluksessa ja nöyryydessä, ja siinä, ettei he ruumistansa armahda eikä tee lihalle kunniaa hänen tarpeissansa.	2:23 Joilla kyllä wijsauden muoto on/ idzewalitus hengellisyydes ja nöyrydes/ ja sentähden/ ettei he ruumistans armahda/ eikä tee lihallens hänen cunniatans hänen tarpeisans.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .
3:1 Jos te siis olette herätetyt Kristuksen kanssa, niin etsikää sitä, mikä on ylhäällä, jossa Kristus on, istuen Jumalan oikealla puolella.	1. Jos te siis Kristuksen kanssa olette nousseet ylös, niin etsikää niitä, jotka ylhäällä ovat, kussa Kristus istuu Jumalan oikialla kädellä.	3:1 JOs te Christuxen cansa ylösnosnet oletta/ nijn edzikät nijtä cuin ylhällä owat/ cusa Christus istu Jumalan oikialla kädellä.
3:2 Olkoon mielenne siihen, mikä ylhäällä on, älköön siihen, mikä on maan päällä.	2. Pyrkikää niiden perään, jotka ylhäällä ovat, ja ei niiden, jotka maan päällä ovat.	3:2 Pyrkikät nijden perän cuin ylhällä owat/ ja ei nijden perän cuin maan päällä owat:

3:3 Sillä te olette kuolleet, ja teidän elämänne on kätkeytyä Kristuksen kanssa Jumalassa;	3. Sillä te olette kuolleet ja teidän elämänne on kätkeytyä Kristuksen kanssa Jumalassa.	3:3 Sillä te olette kuolleet/ ja teidän elämänne on kätkeytyä Christuksen kanssa/ Jumalassa.
3:4 kun Kristus, meidän elämämme, ilmestyy, silloin tekin hänen kanssaan ilmestytte kirkkaudessa.	4. Kun Kristus, meidän elämämme, ilmoitetuksi tulee, silloin tekin hänen kanssansa kunniasa ilmoitetaan.	3:4 Mutta koska Kristus/ teidän elämän ilmoitetuksi tulee/ silloin tekin hänen kanssansa kunniasa ilmoitetaan.
3:5 Kuolettakaa siis maalliset jäsenenne: haureus, saastaisuus, kiihko, paha himo ja ahneus, joka on epäjumalanpalvelusta,	5. Niin kuolettakaa sentähden teidän jäsenenne, jotka maan päällä ovat, huoruus, saastaisuus, häpiällinen himo, rietas halaus ja ahneus, joka on epäjumalan palvelus,	3:5 Niin kuolettakaa sentähden teidän jäsenen/ jotka maan päällä ovat/ huoruus/ saastaisuus/ häpiällinen himo/ rietas halaus ja ahneus (joka on epäjumalain palvelus)
3:6 sillä niiden tähden tulee Jumalan viha,	6. Joidenka tähden Jumalan viha epäuskoisten lasten päälle tulee;	3:6 Joiden tähden Jumalan viha epäuskoisten lasten päälle tulee.
3:7 ja niissä tekin ennen vaelsitte, kun niissä elitte.	7. Joissa tekin muinen vaelsitte, kuin te niissä elitte.	3:7 Joissa tekin muinen vaelsitte/ koska te niissä elitte.
3:8 Mutta nyt pankaa tekin pois ne kaikki: viha, kiivastus, pahuus, herjaus ja häpeällinen puhe suustanne.	8. Mutta nyt pankaa myös te pois nämät kaikki, viha, närkästys, pahuus, pilkka, ilkiät sanat, teidän suustanne.	3:8 Mutta pangaa pois teidän caickinainen viha/ hirmuisuus/ pahuus/ pilkka/ ilkiät sanat teidän suustan/
3:9 Älkää puhuko valhetta toisistanne, te, jotka olette riisuneet pois vanhan ihmisen tekoinensa	9. Älkää valehdelko keskenänne, ja riisukaat pois teistänne vanha ihminen tekoinensa,	älkää valehtelko keskenän. 3:9 Riisukaa pois teistän vanha ihminen tekoinensa/
3:10 ja pukeutuneet uuteen, joka uudistuu tietoon, Luojansa kuvan mukaan.	10. Ja pukeutuneet päällenne uusi, joka hänen tuntemiseensa uudistetaan, hänen kuvansa jälkeen, joka sen luonut on.	3:10 Ja päällenne pukeutuneet uusi/ joka hänen tuntemiseensä uudistetaan/ hänen kuvansa jälkeen joka sen luonut on.
3:11 Ja tässä ei ole kreikkalaista eikä juutalaista, ei ympärileikkausta eikä ympärileikkaamattomuutta, ei barbaaria, ei skyyttalaista, ei orjaa, ei vapaata, vaan kaikki ja kaikissa on Kristus.	11. Kussa ei ole Grekiläinen ja Juudalainen, ympärileikkaus ja esinahka, Barbarus ja Skyta, orja ja vapaa, vaan kaikki ja kaikissa Kristus.	3:11 Cussa ei ole Grekiläinen/ ei Judalainen/ ei ympärileikkaus/ ei esinahka/ ei Barbarus/ ei Schyta/ ei orja/ ei wapa/ vaan kaikki kaikissa Kristus.
3:12 Pukeutukaa siis te, jotka olette Jumalan valituita, pyhiä ja rakkaita, sydämelliseen armahtavuuteen, ystävällisyyteen, nöyryyteen, sävyisyyteen, pitkämielisyyteen,	12. Niin pukeutukaa siis teidänne niinkuin Jumalan valitut, pyhät ja rakkaat, sydämellisellä laupiudella, ystävyydellä, nöyryydellä, hiljaisuudella ja pitkämielisyydellä,	3:12 Niin pukeutukaa siis teidänne niinkuin Jumalan valitut/ pyhät ja rakkaat/ sydämellisellä laupiudella/ ystävyydellä/ nöyryydellä/ hiljaisuudella ja kärsimisellä.

3:13 kärsikää toinen toistanne ja antakaa toisillenne anteeksi, jos kenellä on moitetta toista vastaan. Niinkuin Herrakin on antanut teille anteeksi, niin myös te antakaa.	13. Ja kärsikää toinen toistanne ja anteeksi antakaa toinen toisellenne, jos jollakin on kannetta toista vastaan; niinkuin myös Kristus teille on anteeksi antanut, niin myös tekin tehkää.	3:13 Ja kärsikät toinen toistan: ja andexi andacat toinen toisellen/ jos jollakin on kannetta toista vastaan. Nijn cuin Christus teille on andexi andanut/ nijn myös tekin tehkät.
3:14 Mutta kaiken tämän lisäksi pukeutukaa rakkauteen, mikä on täydellisyyden side.	14. Mutta ylitse näiden kaikkein pukekaat päällenne rakkaus, joka on täydellisyyden side.	3:14 Mutta ennen caickia pukecat päällenne rackaus/ joca on täydellisyyden side.
3:15 Ja vallitkoon teidän sydämissänne Kristuksen rauha, johon te olette kutsututkin yhdessä ruumiissa, ja olkaa kiitolliset.	15. Ja Jumalan rauha hallitkoon teidän sydämissänne, johonka te myös kutsutut olette yhteen ruumiiseen, ja olkaat kiitolliset.	3:15 Ja Jumalan rauha hallitcon teidän sydämisän/ johonga te cudzutut oletta/ yhten ruumisen. Ja olcat kijtolliset.
3:16 Runsaasti asukoon teissä Kristuksen sana; opettakaa ja neuvokaa toinen toistanne kaikessa viisaudessa, psalmeilla, kiitosvirillä ja hengellisillä lauluilla, veisaten kiitollisesti Jumalalle sydämissänne.	16. Asukaan Jumalan sana runsaasti teissä, kaikella viisaudella. Opettakaa ja neuvokaat teitänne keskenänne psalmeilla ja kiitosvirillä ja hengellisillä lauluilla, veisaten armon kautta Herralle teidän sydämissänne.	3:16 Asucan Jumalan sana runsast teisä/ caikella wijsaudella. Opettacat ja neuwocat teitän keskenän/ Psalmeilla ja kijtoswirsillä/ ja hengellisillä lauluilla/ weisaten armon cautta HERralle teidän sydämisänne.
3:17 Ja kaikki, mikä teette sanalla tai työllä, kaikki tehkää Herran Jeesuksen nimessä, kiittäen Isää Jumalaa hänen kauttansa.	17. Ja kaikki, mitä te teette puheella eli työllä, niin tehkää kaikki Herran Jeesuksen nimeen, ja kiittäkää Jumalaa ja Isää hänen kauttansa.	3:17 Ja caicki mitä te teette puhella eli työllä/ nijn tehkät caicki HERran Jesuxen nimeen/ ja kijttäkät Jumalata ja Isä hänen cauttans.
3:18 Vaimot, olkaa miehille alamaiset, niinkuin sopii Herrassa.	18. Vaimot, olkaat teidän miehille alamaiset Herrassa, niinkuin kohtuullinen on.	3:18 WAimot/ olcat miehilen alammaiset HERrasa/ nijn cuin cohtullinen on.
3:19 Miehet, rakastakaa vaimojanne, älkääkä olko heitä kohtaan katkerat.	19. Miehet, rakastakaa vaimojanne, ja älkääkä olko tylt heitä vastaan.	3:19 Miehet/ racastacat teidän waimojan/ ja älkät olco tylt heitä watan.
3:20 Lapset, olkaa vanhemmillenne kuuliaiset kaikessa, sillä se on otollista Herrassa.	20. Lapset, olkaat kuuliaiset vanhemmillenne kaikessa; sillä se on Herralle hyvin otollinen.	3:20 LAPset/ olcat cuuliaiset wanhimmilen caikisa: sillä se on HERralle hywin otollinen.
3:21 Isät, älkää kiihoittako lapsianne, etteivät he kävisi aroiksi.	21. Isät, älkää kehoittako teidän lapsianne vihaan, ettei he araksi tulisi.	3:21 Isät/ älkät kehoittaco teidän lapsian/ ettei he araxi tulis.

3:22 Palvelijat, olkaa maallisille isännillenne kaikessa kuuliaiset, ei silmänpalvelijoina, ihmisille mieliksi, vaan sydämen yksinkertaisuudessa peljäten Herraa.	22. Palvelijat, olkaat kuuliaiset kaikissa teidän ruumiillisille isännillenne, ei silmäin edessä palvelen, niinkuin ne, jotka ihmisten mieltä noutavat, vaan sydämen yksinkertaisuudessa ja Jumalan pelvossa,	3:22 PALveliat/ olcat kuuliaiset caikis teidän ruumiillisille isännillen/ ei silmäin edes palvelen/ nijncuin ihmisten miellä noutain/ waan sydämen yxikertaisudes/ ja Jumalan pelgosa.
3:23 Kaikki, mitä teette, se tehkää sydämestänne, niinkuin Herralle eikä ihmisille,	23. Ja kaikki, mitä te teette, se tehkää sydämestänne, niinkuin Herralle ja ei ihmisille,	3:23 Caicki mitä te teette/ se tehkät sydämestän/ nijncuin HERralle/ ja ei ihmisille.
3:24 tietäen, että te saatte Herralta palkaksi perinnön; te palvelette Herraa Kristusta.	24. Ja tietäkää, että te saatte Herralta perimisen palkan; sillä te palvelette Herraa Kristusta.	3:24 Ja tietkät että te saatte HERralda perimisen palcan: sillä te palweletta HERra Christusta.
3:25 Sillä se, joka tekee väärin, on saava takaisin, mitä on väärin tehnyt; ja henkilöön ei katsota.	25. Mutta joka väärin tekee, sen pitää saaman sen jälkeen kuin hän väärin tehnyt on, ja ei pidä muotoa katsottaman.	3:25 Mutta joca wäärin teke/ sen pitä saaman sen jälkeen cuin hän wäärin tehnyt on: sillä ei pidä muotoa cadzottaman.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .
4:1 Isännät, tehkää palvelijoillenne, mitä oikeus ja kohtuus vaatii, sillä te tiedätte, että teilläkin on Herra taivaassa.	1. Isännät, se mikä oikeus ja kohtuus on, osoittakaat palvelioille, tietäen, että teilläkin on Herra taivaassa.	4:1 ISännät/ se cuin oikeus ja cohtuus on/ nijn osottacat palvelioille/ tieten että teilläkin on HERra Taiwas.
4:2 Olkaa kestäväiset rukouksessa ja siinä kiittäen valvokaa,	2. Olkaat alinomaisesti rukouksissa, valvoin niissä kiitoksen kanssa,	4:2 OLcat alinomaisest rucouxisa/ walwoin nijsä kijtoxella/
4:3 rukoillen samalla meidänkin edestämme, että Jumala avaisi meille sanan oven puhuaksemme Kristuksen salaisuutta, jonka tähden minä myös olen sidottuna,	3. Rukoillen ynnä meidänkin edestämme, että Jumala meille sanansa oven avais, Kristuksen salaisuutta puhumaan, jonka tähden minä myös sidottu olen:	ja rucoilcat meidängin edestäm/ 4:3 Että Jumala meille sanans owen awais/ Christuxen salaisutta puhuman/ jongatähden minä myös sidottu olen:
4:4 että minä sen ilmoittaisin, niinkuin minun tulee puhua.	4. Että minä sen julistaisin, niinkuin minun puhua tulee.	4:4 Että minä sen julistaisin/ nijncuin minun puhua tulis.
4:5 Vaelluksessanne olkaa viisaat ulkopuolella olevia kohtaan, ja ottakaa vaari oikeasta hetkestä.	5. Vaeltakaat viisaasti niiden kanssa, jotka ulkona ovat, ja ottakaa ajasta vaari.	4:5 Waeldacat wijsast nijden cansa cuin ulcona owat/ ja asettacat idzen ajan jälkeen.
4:6 Olkoon puheenne aina suloista, suolalla höystettyä, ja tietäkää, kuinka teidän tulee itsekullekin vastata.	6. Teidän puheenne olkoon aina otollinen ja suolalla sekoitettu, että te tiedäisitte, kuinka teidän pitää jokaista vastaaman.	4:6 Teidän puhen olcon aina sowelias/ ja suolalla secoitettu/ että te tiedäisitte/ cuinga teidän pitä jocaista wastaman.

4:7 Kaikista minun oloistani antaa teille tiedon Tykikus, rakas veli ja uskollinen palvelija, minun kanssapalvelijani Herrassa.	7. Kaikista minun menoistani pitää Tykikuksen, rakkaan veljen ja uskollisen palvelian ja kanssapalvelian Herrassa, teille tiettäväksi tekemän,	4:7 CAikista minun menoistani pitää Tychicuxen/ sen rackan weljen ja uscollisen palwelian ja apulaisen HERrasa/ teille tiettäväxi tekemän.
4:8 Hänet minä lähetän teidän tyköne juuri sitä varten, että saisitte tietää tilamme ja että hän lohduttaisi teidän sydämiänne;	8. Jonka minä sitä varten lähetin teidän tyköne, että minä saisin tietää teidän tilanne, ja että hän teidän sydämenne lohduttaisi,	4:8 Jonga minä sitäwarten lähetin/ että minä saisin tietä cuinga teidän käten käy/ ja että hän teidän sydämenne lohdutais:
4:9 ja myös Onesimuksen, uskollisen ja rakkaan veljen, joka on teikäläisiä; he ilmoittavat teille, kuinka täällä kaikki on.	9. Ynnä Onesimuksen, uskollisen ja rakkaan veljen kanssa, joka yksi teistä on: kuinka kaikki täällä ovat, he teillä tiettäväksi tekevät.	4:9 Ynnä Onesimuxen/ uscollisen ja rackan weljen cansa/ joca yxi teistä on. Cuinga caicki täällä owat/ he teille tiettäväxi tekewät.
4:10 Teille lähettää tervehdyksen Aristarkus, minun vankitoverini, ja Markus, Barnabaan serkku, josta olette saaneet ohjeita - jos hän tulee teidän tyköne, niin ottakaa hänet vastaan-	10. Aristarkus, minun kanssavankini, tervehtii teitä, ja Markus, Barnabaan nepas, josta te käskyt saaneet olette: jos hän tulee teidän tyköne, niin ottakaa häntä vastaan,	4:10 ARistarchus minun cansafangin/ terwettä teitä/ ja Marcus/ Barnabaxen newa/ joista te muutamit käskyt saanet oletta/ ja jos hän tule teidän tygön/ nijn ottacat händä wastan.
4:11 ja Jeesus, jota sanotaan Justukseksi; nämä ovat ympärileikatuista ainoat, jotka ovat olleet minun auttajani työssä Jumalan valtakunnan hyväksi, ja he ovat olleet minulle lohdutukseksi.	11. Ja Jesus, joka Justukseksi kutsutaan, jotka ympärileikkauksesta ovat: nämä ainoat ovat minun auttajani Jumalan valtakuntaan, jotka minulle lohdutukseksi olleet ovat.	4:11 Ja Jesus/ joca Justuxexi cudzutan/ jotca ymbärinsleickauxesta owat. Nämät ainoastans owat minun auattajani Jumalan waldacundaan/ jotca minulle lohdutuxexi ollet owat.
4:12 Tervehdyksen lähettää teille teikäläinen Epafras, Kristuksen Jeesuksen palvelija, joka rukouksissaan aina taistelee teidän puolestanne, että te pysyisitte täydellisinä ja täysin vahvoina kaikessa, mikä on Jumalan tahto.	12. Teitä tervehtii Epaphras, joka on teistä Kristuksen palvelia, ja rukoilee ahkerasti teidän edestänne, että te täydelliset olisitte, kaikella Jumalan tahdolla täytetyt.	4:12 Teitä terwettä Epaphras/ joca on Christuxen palwelia yxi teistä/ ja rucoile ahkerast teidän edestän/ että te täydelliset olisitta/ caikella Jumalan tahdolla täytetyt.
4:13 Sillä minä annan hänestä sen todistuksen, että hän näkee paljon vaivaa teidän hyväksenne ja niiden hyväksi, jotka ovat Laodikeassa, sekä niiden, jotka ovat Hierapolissa.	13. Sillä minä todistan hänestä, että hän suuren kiivauden teistä pitää ja niistä, jotka Laodikeassa ja Hierapolissa ovat.	4:13 Sillä minä todistan hänestä/ että hän suuren kijwauden teistä pitä/ ja nijstä jotca Laodiceas ja Hierapolis owat.
4:14 Luukas, rakas lääkäri, lähettää teille tervehdyksen, niin myös Deemas.	14. Teitä tervehtii Luukas lääkäri, se rakas, ja Demas.	4:14 Teitä terwettä Lucas Lääkäri/ se rackahin/ ja Demas.

<p>4:15 Tervehdys Laodikeassa oleville veljille ja Nymfalle sekä hänen kodissaan kokoontuvalle seurakunnalle.</p>	<p>15. Tervehtikääät veljiä, jotka ovat Laodikeassa, ja Nymphaa, ja sitä seurakuntaa, joka hänen huoneessansa on.</p>	<p>4:15 TERwettäkät weljiä Laodiceas/ ja Nimphat/ ja sitä Seuracunda cuin hänen huonesans on.</p>
<p>4:16 Ja kun tämä kirje on luettu teille, niin toimittakaa, että se luetaan Laodikeankin seurakunnassa ja että myös te luette Laodikeasta tulevan kirjeen.</p>	<p>16. Ja kuin tämä lähetyskirja on teidän edessänne luettu, niin laittakaat, että se Laodikeankin seurakunnassa luettaisiin, ja että tekin sen lukisitte, joka Laodikeasta kirjoitettu on,</p>	<p>4:16 Ja cosca tämä Epistola on teidän edesänne luettu/ nijn laittacat että se Laodiceangin Seuracunnas luetaisin/ ja että tekin sen Epistolän lukisitte/ joca Laodiceasta on.</p>
<p>4:17 Ja sanokaa Arkippukselle: "Ota vaari virasta, jonka olet saanut Herrassa, että sen täysin toimitat."</p>	<p>17. Ja sanokaat Arkippukselle: pidä virastas vaaria, jonkas Herrassa saanut olet, että sen toimittaisit.</p>	<p>4:17 Ja sanocat Archippuxelle: pidä wirastas waari/ jongas HERrasa saanut olet/ että sen toimitat.</p>
<p>4:18 Tervehdys minulta, Paavalilta, omakätisesti. Muistakaa minun kahleitani. Armo olkoon teidän kanssanne.</p>	<p>18. Tervehdys minun, Paavalin, kädelläni. Muistakaat minun siteitäni. Armo olkoon teidän kanssanne! Amen.</p>	<p>4:18 Terwety minun/ Pawalin/ kädelläni. Muistacat minun siteitäni. Armo olcon teidän cansan/ Amen.</p>

PAAVALIN ENSIMMÄINEN KIRJE TESSALONIKALAISELLE	P. PAAVALIN 1 EPISTOLA TESSALONIKALAISILLE	P. Pawalin Edellinen Epistola Thessalonicerein tygö .
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Paavali ja Silvanus ja Timoteus tessalonikalaisten seurakunnalle Isässä Jumalassa ja Herrassa Jeesuksessa Kristuksessa. Armo teille ja rauha!	Paavali ja Silvanus ja Timoteus Tessalonikan seurakunnalle, Isässä Jumalassa ja Herrassa Jeesuksessa Kristuksessa: armo olkoon teille ja rauha Jumalalta meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!	1:1 Pawali/ Siluanus ja Timotheus. Thessalonican Seuracunnalle/ Isäs Jumalas/ ja Herras Jesuxes Christuxes. Armo olcon teidän cansan/ ja rauha Jumalalta meidän Isäldäm/ ja Herralda Jesuxelda Christuxelda.
1:2 Me kiitämme Jumalaa aina kaikkien teidän tähtenne, mainiten teitä rukouksissamme, sillä lakkaamatta	2. Me kiitämme aina Jumalaa kaikkein teidän edestänne ja muistamme meidän rukouksissamme teitä,	1:2 Me kijtämme aina Jumalata caickein teidän edestän/ ja muistamme lackamat meidän rucouxisam teitä:
1:3 me Jumalamme ja Isämme edessä muistamme teidän työtänne uskossa ja vaivannäköänne rakkaudessa ja kärsivällisyyttänne toivossa Herraamme Jeesukseen Kristukseen,	3. Ja lakkaamatta muistamme teidän tekojanne uskossa, ja teidän töitänne rakkaudessa, ja teidän kärsivällisyyttänne toivossa, joka on meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen päälle Jumalan ja meidän Isämme edessä.	1:3 Ja muistamme myös teidän tecojan uscosa/ ja teidän töitän rackaudes/ ja teidän kärsimistän toiwosa/ joca on meidän Herram Jesuxen Christuxen päälle: 1:4 Jumalan ja meidän Isäm edes:
1:4 tietäen, veljet, te Jumalan rakastetut, teidän valitsemisenne:	4. Sillä, rakkaat veljet, Jumalalta rakastetut, me tiedämme, kuinka te valitut olette,	Sillä/ rackat weljet/ Jumalalda racastetut/ me tiedämme cuinga te walitut oletta.
1:5 että meidän evankeliumimme tuli teidän tykönne, ei ainoastaan sanana, vaan myös voimana ja Pyhässä Hengessä ja suurella varmuudella - niinkuin tiedätte, millaisia me olimme teidän keskuudessanne, teidän tähtenne -	5. Että meidän evankeliumi on teidän tykönänne ollut, ei ainoastansa puheessa, vaan myös voimassa ja Pyhässä Hengessä, ja vahvassa tiedossa; niinkuin te tiedätte, minkäkaltaiset me teidän tykönänne teidän tähtenne olimme.	1:5 Että meidän Evangeliumim on teidän tykönänne ollut/ ei ainoastans sanoisa/ waan sekä wäes että Pyhäsä Hengesä/ ja wahwas lujudes/ cuin te myös kyllä tiedätte/ mingäcaltaiset me teidän tykönän teidän tähten olimma.
1:6 ja teistä tuli meidän seuraajiamme ja Herran, kun suurella ahdingossa otitte sanan vastaan ilolla Pyhässä Hengessä,	6. Ja te olette meitä ja Herra seuraamaan ruvenneet ja olette sanan monessa vaivassa, ilolla Pyhässä Hengessä, ottaneet vastaan,	1:6 Ja te oletta meitä ja Herra/ seuraman ruwennet/ ja oletta sanan mones waiwas/ ilolla Pyhäs Henges wasthanottanet:

1:7 niin että te olette tulleet esikuviksi kaikille uskoville Makedoniassa ja Akaiassa.	7. Niin että te olette tulleet esikuvaksi kaikille uskovaisille Makedoniassa ja Akajassa.	1:7 Nijn että te oletta tullet opixi caikille uscollisille Macedonias ja Achajas:
1:8 Sillä teidän tyköänne on Herran sana kaikunut; ei ainoastaan Makedoniaan ja Akaiiaan, vaan kaikkialle on teidän uskonne Jumalaan levinnyt, niin ettei meidän tarvitse siitä mitään puhua.	8. Sillä teistä on Herran sana kajahtanut, ei ainoastaan Makedoniassa ja Akajassa, mutta myös joka paikassa on teidän uskonne Jumalan tykö kuulunut, niin ettei meidän tarvitse mitään puhua.	1:8 Sillä teistä on Herran sana ulos cajahtanut/ ei ainoastans Macedonias ja Achajas/ mutta myös jocapaicas on teidän uscon Jumalan tygö cuulunut/ nijn ettei teistä tarwita jotacuta sanoman.
1:9 Sillä itse he kertovat meistä, millainen meidän tulomme teidän tykönne oli ja kuinka te epäjumalista käännyitte Jumalan tykö, palvelemaan elävää ja totista Jumalaa	9. Sillä he itse ilmoittavat meistä, minkäkaltainen tulemus meillä on ollut teidän tykönne, ja kuinka te Jumalan tykö epäjumalista käännetyt olette, elävää ja totista Jumalaa palvelemaan,	1:9 Sillä he idze imoittawat teistä/ mingäcaltainen tulemus meillä on ollut teidän tygönne/ ja cuinga te Jumalan tygö epäjumalista käätyt oletta/ eläwätä ja totista Jumalata palweleman:
1:10 ja odottamaan taivaista hänen Poikaansa, jonka hän on herättänyt kuolleista, Jeesusta, joka pelastaa meidät tulevasta vihasta.	10. Ja hänen Poikaansa taivaista odottamaan, jonka hän on kuolleista herättänyt, Jesuksen, joka meitä tulevaisesta vihasta vapahtaa.	1:10 Ja hänen Poicans Taiwasta odottaman/ jonga hän on cuolleista herättänyt/ Jesuxen/ joca meitä tulewaisesta wihasta wapahta.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Tiedättehän itsekkin, veljet, ettei tulomme teidän tykönne ollut turha;	1. Sillä te tiedätte, rakkaat veljet, meidän tulemisemme teidän tykönne, ettei se ole turha ollut;	2:1 Sillä te idzekin tiedätte/ rackat weljet/ meidän tulemisem teidän tygön/ ettei se ole turha ollut.
2:2 vaan, vaikka me ennen, niinkuin tiedätte, olimme kärsineet Filippissä ja meitä siellä oli pahoin pidelty, oli meillä kuitenkin Jumalassamme rohkeutta puhua teille Jumalan evankeliumia, suuressa kilvoituksessa.	2. Vaan niinkuin me ennen kärsineet ja häväistyt olimme Philipissä, niinkuin te tiedätte, kuitenkin olimme me rohkiat meidän Jumalassamme, puhumaan teille Jumalan evankeliumia suuressa kilvoittelemisessä.	2:2 Waan nijncuin me ennen kärsinet olemma/ ja me Philippis häwäistin (nijncuin te tiedätte) cuitengin olimma me rohkiat meidän Jumalassam/ puhuman teille Jumalan Evangeliumita/ suures kilwoittelemises.
2:3 Sillä meidän kehoituspuheemme ei lähde eksymyksestä eikä epäpuhtaasta mielestä eikä ole kavaluudessa puhuttua;	3. Sillä ei meidän neuvomme ollut eksytyksessä, eikä saastaisuudessa, ei myös petoksessa;	2:3 Sillä ei meidän neuwom ollut exytyxes eikä saastaisudes/ ei myös cawaluxes.

2:4 vaan niinkuin Jumala on katsonut meidän kelpaavan siihen, että meille uskottiin evankeliumi, niin me puhumme, emme, niinkuin tahtoisimme olla mieliksi ihmisille, vaan Jumalalle, joka koettelee meidän sydämemme.	4. Vaan niinkuin me Jumalalta koetellut olemme, ja meille on evankeliumi uskottu, niin me myös puhumme; ei niin että me tahtoisimme ihmisille kelvata, vaan Jumalalle, joka meidän sydämemme koettelee.	2:4 Waan nijncuin me Jumalalda coetellut olemma/ ja meille on Evangelium uscottu saarnata/ nijn me myös puhumma. Ei nijn että me tahdoisim ihmisille kelwata/ waan Jumalalle/ joca meidän sydämemme coettele.
2:5 Sillä me emme koskaan ole liikkuneet liehakoivin sanoin, sen te tiedätte, emmekä millään tekosyillä voittoa ahnehtineet; Jumala on todistajamme,	5. Sillä emmepä me koskaan vaeltaneet liukkailla sanoilla, niinkuin te tiedätte, emmekä ahneuden tilalla; Jumala on todistaja.	2:5 Sillä embä me coscan waeldanet liuckailla sanoilla (nijncuin te tiedätte) engä ahneuden tilalla/ Jumala on sijhen todistaja.
2:6 emmekä ole etsineet kunniaa ihmisiltä, emme teiltä emmekä muilta,	6. Emme myös ole ihmisiltä kunniaa pyytäneet, ei teiltä eikä muilta,	2:6 En me myös ole ihmisildä cunniata pyytänet eikä teildä eikä muilda.
2:7 vaikka me Kristuksen apostoleina olisimme voineet vaatia arvonantoa; vaan me olimme lempeät teidän keskuudessanne, niinkuin imettävä äiti, joka vaalii lapsiansa;	vaikka me olisimme taitaneet teitä rasittaa, niinkuin Kristuksen apostolit; 7. Mutta me olimme hienot teidän keskellänne: niinkuin imettäjä lapsiansa holhoo,	2:7 Waicka meillä olis kyllä walda teitä rasitta/ nincuin Christuxen Apostoleilla/ cuitengin olemma me ollet hienot teidän cansan.
2:8 niin mekin, teitä hellien, halusimme antaa teille, ei ainoastaan Jumalan evankeliumia, vaan oman henkemmeikin, sillä te olitte meille rakkaiksi tulleet.	8. Niin oli myös meidän sydämemme halu teihin, jakamaan teille, ei ainoastaan Jumalan evankeliumia, mutta myös meidän henkeämme; sillä te olette meille rakkaiksi tulleet.	2:8 Nijncuin jocu imettäjä lapsens hellikeinä pitä/ nijn oli myös meidän sydämem halu teihin/ jacaman teille/ ei ainoastans Jumalan Evangeliumita/ mutta myös meidän hengem: sillä te oletta meille rackaxi tullet.
2:9 Muistattehan, veljet, meidän työmme ja vaivamme: yöt ja päivät työtä tehden, ettemme ketään teistä rasittaisi, me julistimme teille Jumalan evankeliumia.	9. Sillä te muistatte, rakkaat veljet, meidän työmme ja vaivamme; sillä yöllä ja päivällä me työtä teimme, ettemme ketään teistä rasittaisi, ja saarnasimme Jumalan evankeliumia teidän edessänne.	2:9 Te muistatte/ rackat weljet/ meidän työm ja waiwam: sillä yöllä ja päiwällä me työtä teimme/ etten me ketän teistä rasitais/ ja saarnaisim Jumalan Evangeliumi teidän edesän.
2:10 Te olette meidän todistajamme, ja Jumala, kuinka pyhät ja oikeamieliset ja nuhteettomat me olimme teitä kohtaan, jotka uskotte,	10. Siihen te olette todistajat ja Jumala, kuinka pyhästi, hurskaasti ja nuhteettomasti me olimme teidän tykönänne, jotka uskotte.	2:10 Sijhen te oletta todistajat/ ja Jumala/ cuinga pyhäst/ oikiast ja nuhtettomast me teidän tykönän (jotca uscoitta) waelsimme.
2:11 samoin kuin te tiedätte, kuinka me, niinkuin isä lapsiansa, kehoitimme itsekutakin teistä ja rohkaisimme teitä,	11. Niinkuin te tiedätte, kuinka me jokaista teitä niinkuin isä lapsiansa olemme neuvoneet ja lohduttaneet,	2:11 Te tiedätte/ että me/ nijncuin Isä lastans olemma jocaista teitä neuwonet/ lohduttanet ja todistanet.

<p>2:12 ja teroitimme teille, että teidän on vaeltaminen arvollisesti Jumalan edessä, joka kutsuu teitä valtakuntaansa ja kirkkauteensa.</p>	<p>12. Ja todistaneet, että te otollisesti Jumalan edessä vaeltaisitte, joka teitä valtakuntaansa ja kunniaansa kutsunut on.</p>	<p>2:12 Että te otollisest Jumalan edes waellaisitta/ joca teitä hänen waldacundaans ja cunniaans cudzunut on.</p>
<p>2:13 Ja sentähden me myös lakkaamatta kiitämme Jumalaa siitä, että te, kun saitte meiltä kuulemanne Jumalan sanan, otitte sen vastaan, ette ihmisten sanana, vaan, niinkuin se totisesti on, Jumalan sanana, joka myös vaikuttaa teissä, jotka uskotte.</p>	<p>13. Sentähden me myös lakkaamatta kiitämme Jumalaa, että kuin te saitte sen sanan Jumalasta, jonka te meiltä kuulitte, niin te sen otitte vastaan, ei niinkuin ihmisen sanan, vaan (niinkuin se totisesti on) kuin Jumalan sanan, joka myös teissä uskovaisissa vaikuttaa.</p>	<p>2:13 Sentähden me myös lackamat kijtämme Jumalata/ että cosca te meildä saitte sen jumalisen saarnan sanan/ nijnet te sitä ottanet nijncuin ihmisen sana/ waan (nijncuin se myös totisest on) nijncuin Jumalan sanan/ joca teisä uscollisis waicutta.</p>
<p>2:14 Sillä teistä, veljet, on tullut niiden Kristuksessa Jeesuksessa olevien Jumalan seurakuntain seuraajia, jotka ovat Juudeassa, sillä tekin olette kärsineet omilta kansalaisiltanne samaa kuin he juutalaisilta,</p>	<p>14. Sillä te olette tulleet, rakkaat veljet, Jumalan seurakuntain, jotka ovat Juudeassa, tavoittajaksi, Kristuksessa Jeesuksessa, että te olette myös niitä kärsineet teidän omilta langoiltanne, niinkuin hekin Juudalaisilta,</p>	<p>2:14 Sillä te oletta tullet/ rackat weljet/ Jumalan Seuracunnan Judeas tawoittajaxi/ Christuxes Jesuxes/ että te oletta ne kärsinet juuri teidän omilda langoildan/ jota he owat Judalaisilda kärsinet.</p>
<p>2:15 jotka tappoivat Herran Jeesuksenkin ja profeetat ja ovat vainonneet meitä, eivätkä ole Jumalalle otollisia, vaan ovat kaikkien ihmisten vihollisia,</p>	<p>15. Jotka myös tappoivat Herran Jeesuksen ja omat prophetansa, ja ovat meitä vainonneet, ja ei he Jumalalle kelpaa, ja ovat kaikille ihmisille vastahakoiset;</p>	<p>2:15 Jotca tapoit Herran Jesuxen/ heidän oman Prophetans/ ja owat meitä wainonnet/ jotca ei Jumalalle kelpa/ ja owat caikille ihmisille wastahacoiset.</p>
<p>2:16 kun estävät meitä puhumasta pakanoille heidän pelastumiseksensa. Näin he yhäti täyttävät syntiensä mittaa. Viha onkin jo saavuttanut heidät, viimeiseen määräänsä asti.</p>	<p>16. Jotka meidän kieltävät pakanoille puhumasta, että he autuaksi tulisivat, että he aina syntinsä täyttäisivät; sillä viha on jo peräti heidän päällensä tullut.</p>	<p>2:16 Jotca meidän kieldäwät pacanoille puhumast/ jolla he autuaxi tulisit/ että he aina heidän syndins täyttäisit: sillä wiha on jo peräti heidän päällens tullut.</p>
<p>2:17 Mutta kun meidät nyt, veljet, on hetkeksi aikaa erotettu teistä, ulkonaisesti, ei sydämeltä, niin on meille tullut yhä suurempi halu päästä näkemään teidän kasvojanne.</p>	<p>17. Mutta me, rakkaat veljet, sitte kuin me hetkeksi olemme teiltä otetut pois, näkyvistä, ei sydämestä, niin me olemme sitä enemmän suurella halulla pyytäneet teidän kasvojanne nähdä.</p>	<p>2:17 Mutta me/ rackat weljet/ sijtte cuin me hetkexi olemma teildä poistemmatut/ näkywistän ja emme sydämestän/ nijn me olemma sitä enemmän suurella halulla riendänet teidän caswojan näkemän.</p>
<p>2:18 Sentähden olemme tahtoneet tulla teidän tyköne, minä, Paavali, puolestani, en vain kerran, vaan kahdestikin, mutta saatana on meidät estänyt.</p>	<p>18. Sentähden tahdoimme me tulla teidän tyköne, (minä Paavali,) kerran ja kaksi, mutta saatana esti meitä.</p>	<p>2:18 Sentähden tahdoimma me tulla teidän tygönne (minä Pawali) jo cahdesti/ mutta Satanas esti meitä.</p>

2:19 Sillä kuka on meidän toivomme tai ilomme tai meidän kerskauksemme kruunu? Ettekö myös te, meidän Herramme Jeesuksen edessä hänen tulemuksessaan?	19. Sillä mikä on meidän toivomme taikka ilomme, eli meidän kerskauksemme kruunu? Ettekö myös te meidän Herran Jeesuksen Kristuksen edessä hänen tulemisessansa?	2:19 Sillä/ mikä on meidän toiwom taicka ilom/ eli meidän kerscauxemme Cruunu? 2:20 Ettekö te ole meidän Herran Jesuxen Christuxen edes hänen tulemisesans ?
2:20 Sillä te olette meidän kunniamme ja meidän ilomme.	20. Sillä te olette meidän kunniamme ja ilomme.	totisest te oletta meidän cunniamma ja riemumma.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .
3:1 Sentähden me, kun emme enää voineet kestää kauemmin, päätimme jäädä yksinämme Ateenaan,	1. Sentähden emme saaneet sitä enempi viivyttää, vaan olemme mielistyneet jäämään Atenaan yksinänsä,	3:1 Sentähden/ en me saanet sitä enä wijwyttä/ waan olemma mielistynet jäämän Athenaan yxinäns.
3:2 ja lähetimme Timoteuksen, veljemme ja Jumalan palvelijan Kristuksen evankeliumissa, vahvistamaan teitä ja rohkaisemaan teitä uskossanne,	2. Ja lähetimme Timoteuksen, meidän veljemme, Jumalan palvelian ja meidän apulaisemme Kristuksen evankeliumissa, vahvistamaan ja lohduttamaan teitä teidän uskossanne:	3:2 Ja lähetimme meidän weljem Timotheuxen/ Jumalan palwelian/ ja meidän apulaisem Christuxen Evangeliumis/ wahwistaman ja lohduttaman teitä teidän uscosan:
3:3 ettei kukaan horjuisi näissä ahdingoissa. Sillä itse te tiedätte, että meidät on semmoisiin pantu.	3. Ettei kenkään näissä vaivoissa murehtisi; sillä te tiedätte, että me olemme sitä varten pannut.	3:3 Ettei jocu näisä waiwoisa heikenis: sillä te tiedätte että me olemma sitäwarten pannut.
3:4 Sanoimmehan, kun olimme teidän tykönänne, teille jo edeltäpäin, että meidän oli ahdinkoon joutuminen, niinkuin on käynytkin ja te tiedätte käyneen.	4. Ja tosin, kuin me olimme teidän tykönänne, niin me sen teille edellä sanoimme, että meidän piti vaivaa kärsimän, niinkuin te tapahtuneenkin tiedätte.	3:4 Ja cuin me olimma teidän tykönän/ nijn me sen teille sanoimma/ että meidän piti waiwa kärsimän/ nijncuin te tapahtunengin tiedätte.
3:5 Sentähden minä, kun en enää jaksanut kestää kauemmin, lähetinkin tiedustelemaan teidän uskoanne, ettei vain kiusaaja liene teitä kiusannut ja meidän vaivannäkömme mennyt hukkaan.	5. Sentähden myös minä en taitanut enään maltaa itsiäni, mutta lähetin tietämään teidän uskoanne, ettei kiusaaja olisi teitä kiusannut, ja niin meidän työmme turhaksi tullut.	3:5 Sentähden en tainnut minä enämbi odotta/ mutta lähetin tutaxeni teidän uscoan/ ettei kiusaja olis teitä kiusannut/ ja nijn meidäm työmme olis turhaxi tullut.

3:6 Mutta nyt, kun Timoteus tuli teidän tyköänne meidän tykömme ja toi meille ilosanoman teidän uskostanne ja rakkaudestanne ja siitä, että te aina pidätte meitä rakkaassa muistossa ikävöiden meitä nähdäksenne niinkuin mekin teitä:	6. Mutta nyt, kuin Timoteus tuli teiltä meidän tykömme ja ilmoitti meille teidän uskonne ja rakkautenne, että te aina meitä hyvässä muistossa pidätte ja halajatte meitä nähdä, niinkuin mekin teitä,	3:6 Mutta cosca Timotheus teidän tykönne palais/ ja ilmoitti teidän uscon ja rackauden/ että te aina meitä caikella hywällä muistatte ja halajatte meitä nähdä/ nijncuin mekin teitä.
3:7 sentähden olemme teidän uskostanne, veljet, saaneet lohdutusta teihin nähden kaikessa hädässämme ja ahdistuksessamme;	7. Niin me saimme teistä, rakkaat veljet, lohdutuksen kaikessa meidän vaivassamme ja tuskassamme, teidän uskonne tähden;	3:7 Silloin me saimme teistä/ rackat veljet/ lohdutuxen/ caikesa meidän waiwasam ja tuscasam/ teidän usconne tähden.
3:8 sillä nyt me elämme, jos te seisotte lujina Herrassa.	8. Sillä nyt me elämme, jos te Herrassa pysytte.	3:8 Sillä nyt me elämme/ että te Herrasa pysytte.
3:9 Kuinka voimmekaan kyllin kiittää Jumalaa teidän tähtenne kaikesta siitä ilosta, mikä meillä teistä on Jumalamme edessä!	9. Minkä kiitoksen siis me taidamme Jumalalle antaa teidän tähtenne, kaikesta tästä ilosta, jolla me iloitsemme teistä meidän Jumalamme edessä?	3:9 Mingä kijtoxen sijs me taidamme Jumalalle anda teidän tähtenne/ caikesta tästä ilosta cuin meillä teistä meidän Jumalam edes on ?
3:10 Öin ja päivin me mitä hartaimmin rukoilemme saadaksemme nähdä teidän kasvonne ja täyttää sen, mitä teidän uskostanne puuttuu.	10. Yötä ja päivää rukoillen ahkerasti, että me teidän kasvonne näkisimme ja täyttäisimme, mitä teidän uskostanne puuttuu.	3:10 Me rucoilemma yötä ja päiwä ahkerast/ että me teidän caswon näkisim/ ja täyttäisim/ jos teidän uscostan jotakin puuttuis.
3:11 Mutta hän itse, meidän Jumalamme ja Isämme, ja meidän Herramme Jeesus ohjatkoon meidän tiemme teidän tykönne.	11. Mutta itse Jumala ja meidän Isämme, ja meidän Herra Jesus Kristus saattakoon meidän tiemme teidän tykönne.	3:11 Mutta idze Jumala ja meidän Isäm/ ja meidän Herram Jesus Christus/ asettacon meidän tiem teidän tygön.
3:12 Ja teille Herra antakoon yhä enemmän ja runsaammin rakkautta toisianne kohtaan ja kaikkia kohtaan, niinkuin meilläkin on teitä kohtaan,	12. Mutta Herra lisätköön teitä ja antakoon rakkauden yltäkülläisen olla teidän seassanne ja jokaista kohtaan, niinkuin mekin teille olemme:	3:12 Mutta Herra lisätkön teitä/ ja andacon rackauden täydellisyden olla teidän seasan/ ja jokaista cohtan (nijncuin mekin teille olemma)
3:13 vahvistaaksensa teidän sydämenne nuhteettomiksi pyhydessä meidän Jumalamme ja Isämme edessä, meidän Herramme Jeesuksen tulemuksessa, kun hän tulee kaikkien pyhiensä kanssa.	13. Että hän teidän laittamattomat sydämenne vahvistais pyhydessä, Jumalan ja meidän Isämme edessä meidän Herran Jesuksen Kristuksen tulemisessa, kaikkein hänen pyhäinsä kanssa.	3:13 Että teidän sydämen wahwistettu ja laittamatois olis pyhydes/ Jumalan edes ja meidän Isäm/ meidän Herran Jesuxen Christuxen tulemises/ ynnä caickein hänen pyhäins cansa.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .

4:1 Sitten vielä, veljet, me pyydämme teitä ja kehoitamme Herrassa Jeesuksessa, että te, niinkuin olette meiltä oppineet, miten teidän tulee vaeltaa ja olla Jumalalle otolliset, niinkuin vaellattekin, siinä yhä enemmän varttuisitte.	1. Vielä siis, rakkaat veljet, rukoilemme me teitä ja neuvomme Herrassa Jeesuksessa, niinkuin te meiltä saaneet olette, kuinka teidän vaeltaman ja Jumalalle kelpaaman pitää, että te täydellisemmäksi tulisitte.	4:1 Wielä/ rackat weljet/ rucoilemma me teitä/ ja neuwomme Herras Jesuxes/ nijncuin te meildä cuullet oletta/ cuinga teidän waeldaman ja Jumalalle kelpaman pitä/ että te täydellisemmäxi tulisitta:
4:2 Tiedättehän, mitkä käskyt me olemme Herran Jeesuksen kautta teille antaneet.	2. Sillä te tiedätte ne käskyt, jotka me Herran Jeesuksen kautta teille annoimme.	4:2 Sillä te tiedätte ne käskyt/ jotca me Herran Jesuxen cautta teille annoimma:
4:3 Sillä tämä on Jumalan tahto, teidän pyhityksenne, että kartatte haureutta,	3. Sillä se on Jumalan tahto, teidän pyhyyttenne, että te huoruutta vältätte,	4:3 Sillä se on Jumalan tahto/ teidän pyhydenne/ että te huorutta wäldätte/
4:4 että kukin teistä tietää ottaa oman vaimon pyhydessä ja kunniassa,	4. Että jokainen tietäis pitää astiansa pyhydessä ja kunniassa,	ja että jocainen pidäis hänen astians pyhydes ja cunnias.
4:5 ei himon kiihkossa niinkuin pakanat, jotka eivät Jumalaa tunne;	5. Ei himoin halauksissa niinkuin pakanat, jotka ei Jumalasta mitään tiedä,	4:4 Ei himoin halauxis/ nijncuin pacanat/ jotca ei Jumalasta mitän tiedä.
4:6 ettei kukaan sorra veljeänsä eikä tuota hänelle vahinkoa missään asiassa, sillä Herra on kaiken tämän kostaja, niinkuin myös ennen olemme teille sanoneet ja todistaneet.	6. Ja ettei yksikään sortaisi eikä pettäisi veljeänsä jossakussa asiassa; sillä Herra on kaikkein näiden kostaja, kuin me myös teille ennen sanoneet ja todistaneet olemme.	4:5 Ja ettei yxikän sorrais eikä pettäis weljens josacusa asias: 4:6 Sillä idze Herra on caickein näiden costaja/ cuin me teille sanonet ja todistanet olemma.
4:7 Sillä ei Jumala ole kutsunut meitä saastaisuuteen, vaan pyhitykseen.	7. Sillä ei Jumala ole meitä kutsunut saastaisuuteen, vaan pyhyyteen.	4:7 Sillä ei Jumala ole meitä cudzunut saastaisuteen/ waan pyhyteen.
4:8 Sentähden, joka nämä hylkää, ei hylkää ihmistä, vaan Jumalan, joka myös antaa Pyhän Henkensä teihin.	8. Joka siis nämät katsoo ylön, ei hän katso ylön ihmistä, vaan Jumalan, joka myös Pyhän Henkensä meihin antanut on.	4:8 Joca sijs ylöncadzo/ hän ylöncadzo/ ei ihmistä/ waan Jumalan/ joca Pyhän Hengens teihin andanut on.
4:9 Veljellisestä rakkaudesta ei ole tarvis teille kirjoittaa; sillä itse te olette Jumalalta oppineet rakastamaan toisianne;	9. Mutta veljellisestä rakkaudesta ei minun tarvitse teille kirjoittaa; sillä te olette itse Jumalalta opetellut rakastamaan toinen toistanne,	4:9 Mutta weljellisest rackaudest ei minun tarwita teille kirjoittaman: sillä te oletta idze Jumalalda opetetut racastaman toinen toistanne.
4:10 niin te myös teette kaikkia veljiä kohtaan koko Makedoniassa. Mutta me kehoitamme teitä, veljet, siinä varttumaan yhä enemmän	10. Ja sen te myös kaikille veljille teette, jotka koko Makedoniassa ovat; mutta me neuvomme teitä, rakkaat veljet, että te vielä täydellisemmäksi tulisitte,	4:10 Ja sen te myös caikille weljille teette/ jotca coco Macedonias owat. 4:11 Mutta me neuwomme teitä/ rackat weljet/ että te wielä täydellisemmäxi tulisitta:

4:11 ja katsomaan kunniaksenne, että elätte hiljaisuudessa ja toimitatte omia tehtäviänne ja teette työtä käsillänne, niinkuin olemme teitä käskeneet,	11. Ja pyytäkäätt olla lewolliset ja ottakaat waari omista askareistanne, tehden työtä käsillänne, niinkuin me käskeneet olemme,	a pyytäkät olla lewolliset/ ja ottacat waari omista ascareistanne/ tehden työtä käsillän/ nijncuin me käskenet olemma.
4:12 että vaelluksessanne olisitte säädylliset ulkopuolella olevia kohtaan ettekä olisi kenenkään avun tarpeessa.	12. Että te itsenne kunniallisesti ulkonaisten kohtaan käyttäisitte, ettette mitään tarvitsisi.	4:12 Että te idzen cunnialisest ulconaisten cohtan käyttäisitte/ ettet te mitän heildä tarwidzis.
4:13 Mutta me emme tahdo pitää teitä, veljet, tietämättöminä siitä, kuinka poisnukkuneiden on, ettette murehtisi niinkuin muut, joilla ei toivoa ole.	13. Mutta emme myös tahdo teiltä salata, rakkaat veljet, niistä, jotka nukkuneet ovat, ettette murehtisi niinkuin muut, joilla ei toivoa ole:	4:13 En me myös tahdo teildä salata/ rackat weljet/ nijstä jotca nuckunet owat/ ettet te murehdis nijncuin muut/ joilla ei toiwo ole:
4:14 Sillä jos uskomme, että Jeesus on kuollut ja noussut ylös, niin samoin on Jumala Jeesuksen kautta myös tuova poisnukkuneet esiin yhdessä hänen kanssaan.	14. Sillä jos me uskomme, että Jesus on kuollut ja noussut ylös, niin on Jumala myös ne, jotka nukkuneet ovat, Jesuksen kautta tuova edes hänen kanssansa.	4:14 Sillä jos me uscommma että Jesus on cuollut ja ylösnosnut/ nijn on Jumala myös ne/ jotca nuckunet owat/ Jesuxen cautta edestuoja hänen cansans.
4:15 Sillä sen me sanomme teille Herran sanana, että me, jotka olemme elossa, jotka jäämme tänne Herran tulemukseen, emme suinkaan ehdi ennen niitä, jotka ovat nukkuneet.	15. Sillä sen me sanomme teille Herran puolesta: että me, jotka elämme ja jälkeen jäämme Herran tulemiseen, emme suinkaan ennätä niitä, jotka nukkuneet ovat.	4:15 Sillä sen me sanomma teille nijncuin Herran sanan: että me jotca elämme ja jälken jäämme Herran tulemiseen/ emme suingan ennätä nijtä jotca nuckunet owat:
4:16 Sillä itse Herra on tuleva alas taivaasta käskyhuudon, ylienkelin äänen ja Jumalan pasunan kuuluessa, ja Kristuksessa kuolleet nousevat ylös ensin;	16. Sillä itse Herra astuu alas taivaasta, suurella huudolla, ja ylimmäisen enkelin äänellä ja Jumalan basunalla, ja kuolleet Kristuksessa ensin nousevat ylös.	4:16 Sillä Herra astu alas Taiwast suurella humulla/ ja ylimmäisen Evangelin änellä/ ja Jumalan Basunalla/ ja cuollet ensin Christuxes ylösnousewat.
4:17 sitten meidät, jotka olemme elossa, jotka olemme jääneet tänne, temmataan yhdessä heidän kanssaan pilvissä Herraa vastaan yläilmoihin; ja niin me saamme aina olla Herran kanssa.	17. Sitte me, jotka elämme ja jälkeen jäämme, temmataa ynnä heidän kanssansa pilvihin, Herraa vastaan tuulihin, ja niin me aina Herran kanssa olemme.	4:17 Sijtte me jotca elämme ja jälken jäämme/ temmatam heidän cansans ylös pilwihin/ Herra wastian tuulihin/ ja nijn me aina Herran cansa olemma.
4:18 Niin lohduttakaa siis toisianne näillä sanoilla.	18. Lohduttakaat siis teitänne keskenänne näillä sanoilla.	Lohduttacat sijs teitän keskenän näillä sanoilla.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu .

5:1 Mutta aikakaudesta ja määrähetkistä ei teille, veljet, ole tarvis kirjoittaa;	1. Mutta ajoista ja hetkistä, rakkaat veljet, ei teille tarvitse kirjoittaa;	5:1 Mutta aigoista ja hetkistä/ rackat weljet/ ei teille tarwita kirjoittaman:
5:2 sillä itse te varsin hyvin tiedätte, että Herran päivä tulee niinkuin varas yöllä.	2. Sillä te itse visusti tiedätte, että Herran päivä on tulewa niinkuin varas yöllä.	5:2 Sillä te idze tiedätte/ että Herran päiwä on tulewa nijncuin waras yöllä:
5:3 Kun he sanovat: "Nyt on rauha, ei hätää mitään", silloin yllättää heidät yhtäkkiä turmio, niinkuin synnytysskipu raskaan vaimon, eivätkä he pääse pakoon.	3. Sillä kuin he sanovat: nyt on rauha ja ei mitään hätää, silloin kadotus lankee äkisti heidän päällensä, niinkuin raskaan vaimon kipu, ja ei he suinkaan saa paeta.	5:3 Sillä cosca he sanowat: nyt on rauha/ ei ole mitän hätä/ silloin cadotus lange äkist heidän päällens/ nijncuin rascan waimon kipu/ ja ei he saa paeta.
5:4 Mutta te, veljet, ette ole pimeydessä, niin että se päivä voisi yllättää teidät niinkuin varas;	4. Mutta te, rakkaat veljet, ettepä te ole pimeydessä, ettei se päivä teitä käsittäisi niinkuin varas.	5:4 Mutta te/ rackat weljet/ ettepä te ole pimeydes/ ettei se päiwä teitä käsittäis nijncuin waras.
5:5 sillä kaikki te olette valkeuden lapsia ja päivän lapsia; me emme ole yön emmekä pimeyden lapsia.	5. Te olette kaikki valkeuden lapset ja päivän lapset: emme ole yön emmekä pimeyden.	5:5 Te oletta caicki walkiuden ja päiwän lapset. En me ole yösta engä pimeydestä.
5:6 Älkäämme siis nukkuko niinkuin muut, vaan valvokaamme ja olkaamme raittiit.	6. Niin älkäämme siis maatko niinkuin muut, vaan valvokaamme ja olkaamme raittiit.	5:6 Niin älkäm sijs maatco nijncuin muut/ waan olcam raitit ja walpat:
5:7 Sillä ne, jotka nukkuvat, ne yöllä nukkuvat, ja jotka juovat itsensä juovuksiin, ne yöllä juovuksissa ovat.	7. Sillä jotka makaavat, ne yöllä makaavat, ja ne, jotka juopuvat, ne yöllä juovuksissa ovat.	5:7 Sillä jotca macawat/ ne yöllä macawat/ ja ne jotca juoxis owat/ ne yöllä juoxis owat.
5:8 Mutta me, jotka olemme päivän lapsia, olkaamme raittiit, ja olkoon pukunamme uskon ja rakkauden haarniska ja kypärinämme pelastuksen toivo.	8. Mutta me, jotka päivän lapset olemme, olkaamme raittiit, puetut uskon ja rakkauden rintaraudalla ja autuuden toivon rautalakilla.	5:8 Mutta me jotca päiwän omat olemma/ meidän tule raitit olla/ puetut uscon ja rackauden rindaraudalla/ ja toiwon rautalakilla/ autuuteen.
5:9 Sillä ei Jumala ole määrännyt meitä vihaan, vaan saamaan pelastuksen Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta,	9. Sillä ei Jumala ole meitä pannut vihaan, vaan autuutta omistamaan, meidän Herran Jeesuksen Kristuksen kautta,	5:9 Sillä ei Jumala ole meita pannut wihaan/ waan autuutta omistaman/ meidän Herran Jesuxen Christuxen cautta.
5:10 joka on kuollut meidän edestämme, että me, valvoimmepa tai nukuimme, eläisimme yhdessä hänen kanssaan.	10. Joka meidän edestämme kuollut on: että jos me valvomme eli makaamme, me ynnä hänen kanssaan eläisimme.	5:10 Joca meidän edestäm cuollut on/ että/ jos me walwom eli macam/ me ynnä hänen cansans eläisimme.

5:11 Sentähden kehoittakaa toisianne ja rakentakaa toinen toistanne, niinkuin teettekin.	11. Sentähden neuvokaat teitänne keskenänne ja rakentakaat toinen toistanne, niinkuin te myös teette.	5:11 Sentähden neuwocat teitän keskenän/ ja raketcat toinen toistan/ niinkuin te myös teette.
5:12 Mutta me pyydämme teitä, veljet, antamaan tunnustuksenne niille, jotka tekevät työtä teidän keskuudessanne ja ovat teidän johtajanne Herrassa ja neuvovat teitä,	12. Mutta me rukoilemme teitä, rakkaat veljet, että te ne tuntisitte, jotka teidän seassanne työtä tekevät, ja teidän esimiehenne ovat Herrassa, ja teitä neuvovat.	5:12 Mutta me rucoilemma teitä/ rackat weljet/ että te ne tundisitta/ jotca teidän seasan työtä tekewät/ ja teidän Esimiehenne owat/ Herrasa/ ja teitä neuwowat.
5:13 sekä pitämään heitä erinomaisen rakkaina heidän työnsä tähden. Eläkää rauhassa keskenänne.	13. Pitäkää heitä sitä rakkaampana heidän tekonsa tähden. Olkaat rauhalliset keskenänne.	5:13 Pitäkät heitä sitä rackambana heidän tecons tähden/ ja olcat rauhalliset heidän cansans.
5:14 Me kehoitamme teitä, veljet: nuhdelkaa kurittomia, rohkaiskaa alakuloisia, holhotkaa heikkoja, olkaa pitkämieliset kaikkia kohtaan.	14. Mutta me neuvomme teitä, rakkaat veljet: neuvokaat tavattomia, lohduttakaat heikkomielisiä, holhokaat heikkoja, olkaat kärsiväiset jokaisen kanssa,	5:14 Mutta me neuwomme teitä/ rackat weljet/ neuwocat tawattomia/ lohduttacat heickomielisiä/ kärsikät heickoja/ olcat kärsiwäiset jocaidzen cansa.
5:15 Katsokaa, ettei kukaan kosta kenellekään pahaa pahalla, vaan pyrkikää aina tekemään hyvää toinen toisellenne ja kaikille.	15. Katsokaat, ettei joku pahaa pahalla kosta, vaan noudattakaat hyvää, sekä keskenänne, että jokaista kohtaan.	5:15 Cadzocat/ ettei jocu paha pahalla costa/ waan noudattacat hywä/ sekä keskenän että jocaista watan.
5:16 Olkaa aina iloiset.	16. Olkaat aina iloiset.	5:16 Olcat aina iloiset/
5:17 Rukoilkaa lakkaamatta.	17. Rukoilkaat lakkaamatta.	rucoilcat lackamat.
5:18 Kiittäkää joka tilassa. Sillä se on Jumalan tahto teihin nähden Kristuksessa Jeesuksessa.	18. Kiittäkää kaikkein edestä; sillä se on Jumalan tahto teistä Kristuksessa Jeesuksessa.	5:17 Kijttäkät caickein edestä: Sillä se on Jumalan tahto teistä/ Christuxes Jesuxes.
5:19 Henkeä älkää sammuttako,	19. Älkää henkeä sammuttako.	5:18 Älkät Henge sammuttaco.
5:20 profetoimista älkää halveksuko,	20. Älkää prophetiaa katsoko ylön.	5:19 Älkät Prophetiata ylöncadzoco.
5:21 mutta koetelkaa kaikki, pitäkää se, mikä hyvää on;	21. Koetelkaat kaikki, ja pitäkää se mikä hyvä on.	5:20 Mutta coetelcat caicki! 5:21 ja pitäkät se cuin hywä on.
5:22 karttakaa kaikenlaista pahaa.	22. Välttäkää kaikkea, mikä pahaksi näkyy.	5:22 Wälttäkät caicke cuin pahaxi näky.

5:23 Mutta itse rauhan Jumala pyhittäköön teidät kokonansa, ja säilyköön koko teidän henkenne ja sielunne ja ruumiinne nuhteettomana meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen tulemukseen.	23. Mutta itse rauhan Jumala pyhittäköön teitä kokonansa, että koko teidän henkenne ja sielunne ja ruumiinne meidän Herran Jeesuksen Kristuksen tulemisessa nuhteetoinna pidettäisiin.	5:23 Mutta rauhan Jumala pyhittäkön teitä caikis/ että teidän hengen/ sielun ja ruumin/ meidän Herran Jeesuksen Christuxen tulemises nuhtettomaxi löytäisin.
5:24 Hän, joka teitä kutsuu, on uskollinen, ja hän on sen myös tekevä.	24. Hän on uskollinen, joka teitä kutsunut on ja sen myös täyttää.	5:24 Hän on uscollinen/ joca teitä cudzunut on/ ja sen myös täyttä.
5:25 Veljet, rukoilkaa meidän edestämme.	25. Rakkaat veljet, rukoilkaat meidän edestämme.	5:25 Rackat weljet/ rucoilcat meidän edestäm.
5:26 Tervehtikää kaikkia veljiä pyhällä suunannolla.	26. Tervehtikää kaikkia veljiä pyhällä suunannolla.	5:26 Terwettäkät caickia weljiä pyhällä suunannolla.
5:27 Minä vannotan teitä Herran kautta, että luetatte tämän kirjeen kaikille veljille.	27. Minä vannotan teitä Herran kautta, että te tämän lähetyskirjan kaikkein pyhain veljein edessä lukea annatte.	5:27 Minä wannotan teitä Herran cautta/ että te tämän Epistolän/ caickein pyhain weljein edes luke annatte.
5:28 Meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kanssanne.	28. Meidän Herran Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kanssanne, amen!	Meidän Herran Jeesuksen Christuxen Armo olcon teidän cansan/ Amen.

PAAVALIN TOINEN KIRJE TESSALONIKALAISILLE	1. P. PAAVALIN 2 EPISTOLA TESSALONIKALAISILLE	P. Pawalin Toinen Epistola Thessalonicerein tygö
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Paavali ja Silvanus ja Timoteus tessalonikalaisten seurakunnalle Jumalassa, meidän Isässämme, ja Herrassa Jeesuksessa Kristuksessa.	Paavali ja Silvanus ja Timoteus Tessalonikan seurakunnalle Jumalassa, meidän Isässämme, ja Herrassa Jeesuksessa Kristuksessa:	1:1 Pawali/ Siluanus ja Timotheus. Thessalonicerein Seuracunnalle Jumalas meidän Isäsäm/ ja Herras Jesuxes Christuxes.
1:2 Armo teille ja rauha Isältä Jumalalta ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!	2. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!	1:2 Armo olcon teille ja Rauha/ Jumalalda meidän Isäldäm/ ja Herralda Jesuxelda Christuxelda.
1:3 Me olemme velvolliset aina kiittämään Jumalaa teidän tähtenne, veljet, niinkuin oikein onkin, koska teidän uskonne runsaasti kasvaa ja keskinäinen rakkautenne lisääntyy itsekussakin, kaikissa teissä,	3. Meidän pitää aina teidän edestänne, rakkaat veljet , Jumalaa kiittämän, niinkuin kohtuullinen on: sillä teidän uskonne kasvaa jalosti ja kaikkein teidän rakkautenne lisääntyy jokaista kohtaan,	1:3 Meidän pitä aina teidän edestän/ rackat weljet/ Jumalata kijttämän/ nijncuin cohtulinen on/ sillä teidän Uscon caswa jalost/ ja caickein teidän rackauden lisäyndy jocaista cohtan.
1:4 niin että me itekin Jumalan seurakunnissa kerskaamme teistä, teidän kärsivällisyydestänne ja uskostanne kaikissa vainoissanne ja ahdistuksissa, joita teillä on kestettävänä	4. Niin että me teistä Jumalan seurakunnissa kerskaamme, teidän kärsivällisyydestänne ja uskostanne kaikessa teidän vainoissanne ja vaivassanne, jota te kärsitte:	1:4 Nijn että me meitäm teistä Jumalan Seuracunnis kerscamme/ teidän kärsimisestän ja Uscostan/ caikes teidän waiwasan ja wainosan/ cuin te kärsitte.
1:5 ja jotka ovat osoituksena Jumalan vanhurskaasta tuomiosta, että teidät katsottaisiin arvollisiksi Jumalan valtakuntaan, jonka tähden kärsittekin,	5. Jotka osoittavat, että Jumala on oikein tuomitseva, ja te Jumalan valtakuntaan soveliaaksi tulette, jonka tähden te myös kärsitte,	1:5 Jotca osottawat että Jumala on oikein duomidzepa/ ja te Jumalan waldacundaan otollisexi tuletta/ jongatähden te myös kärsitte.
1:6 koskapa Jumala katsoo oikeaksi kostaa ahdistuksella niille, jotka teitä ahdistavat,	6. Että se on oikein Jumalan edessä niitä taas vaivata, jotka teitä vaivaavat;	1:6 Että se on oikein Jumalan edes/ nijtä taas waiwata jotca teitä waiwawat:
1:7 ja antaa teille, joita ahdistetaan, levon yhdessä meidän kanssamme, kun Herra Jeesus ilmestyy taivaasta voimansa enkelien kanssa	7. Mutta teille, jotka vaivataan, antaa levon meidän kanssamme, kuin Herra Jesus taivaasta ilmaantuu, voimansa enkelien kanssa.	1:7 Mutta teille/ jotca waiwatan/ anda lewon meidän cansam/ cosca Herra Jesus Taiwast ilmandu/ hänen woimans Engelitten cansa:

1:8 tulen liekissä ja kostaa niille, jotka eivät tunne Jumalaa eivätkä ole kuuliaisia meidän Herramme Jeesuksen evankeliumille.	8. Ja tulen leimauksella, joka niille kostaa, jotka ei Jumalaa tunteneet, ja niille, jotka ei meidän Herran Jeesuksen Kristuksen evankeliumia tottele,	1:8 Ja tulen leimauksella/ joca nijlle costa jotca ei Jumalata tundenet/ ja nijlle jotca ei meidän Herran Jeesuksen Christuxen Evangeliumita tottele.
1:9 Heitä kohtaa silloin rangaistukseksi iankaikkinen kadotus Herran kasvoista ja hänen voimansa kirkkaudesta,	9. Jotka vaivaa kärsimän pitää, ijankaikkisen kadotuksen, Herran kasvoista ja hänen kunniansa väkevyydestä:	1:9 Jotca waiwa kärsimän pitää/ ijancaickisen cadotuxen/ Herran caswosta/ ja hänen cunnians wäkewydestä:
1:10 kun hän sinä päivänä tulee, että hän kirkastuisi pyhissänsä ja olisi ihmeteltävä kaikissa uskovissa, sillä te olette uskoneet meidän todistuksemme.	10. Kuin hän tuleva on, kirkastettaa pyhäinsä kanssa, ja ihmeelliseksi tulemaan kaikkein uskovaisten kanssa; sillä meidän todistuksemme teidän tykönne siitä päivästä olette te uskoneet.	1:10 Cosca hän tulewa on/ kircastetta hänen Pyhäins cansa/ ja ihmellisexi tuleman caickein uscollisten cansa: sillä meidän todistuxem teidän tygön/ sijtä päiwästä oletta te usconet.
1:11 Sitä varten me aina rukoilemmekin teidän puolestanne, että meidän Jumalamme katsoisi teidät kutsumisensa arvoiseksi ja voimallisesti saattaisi täydelliseksi kaiken teidän halunne hyvään ja teidän uskonne teot,	11. Ja sentähden me myös aina rukoilemme teidän edestänne, että meidän Jumalamme teitä otolliseksi tekis siihen kutsumiseen, ja täyttäis kaiken hyvyden suosion ja uskon vaikutuksen, voimassa:	1:11 Ja sentähden me myös aina rucoilemma teidän edestän/ että meidän Jumalam teitä otollisexi tekis sijhen cudzumiseen/ ja täytäis caiken hywyden suosion/ ja uscon waicutuxen woimasa:
1:12 että meidän Herramme Jeesuksen nimi teissä kirkastuisi ja te hänessä, meidän Jumalamme ja Herran Jeesuksen Kristuksen armon mukaan.	12. Että meidän Herran Jeesuksen Kristuksen nimi teissä ylistettäisiin, ja te taas hänessä, meidän Jumalan ja Herran Jeesuksen Kristuksen armon kautta.	1:12 Että meidän Herran Jeesuksen Christuxen Nimi teisä ylistettäisiin/ ja te taas hänesä/ meidän Jumalan/ ja Herran Jeesuksen Christuxen armon cautta.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Mutta mitä tulee meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen tulemukseen ja meidän kokoontumiseemme hänen tykönsä, niin me pyydämme teitä, veljet,	1. Mutta me rukoilemme teitä, rakkaat veljet, meidän Herran Jeesuksen Kristuksen tulemisen ja meidän kokoontumisemme kautta hänen tykönsä,	2:1 Mutta me rucoilemma teitä/ rackat veljet/ meidän Herran Jeesuksen Christuxen tulemisen cautta/ ja meidän Seuracundamme hänesä:
2:2 ettette anna minkään hengen ettekä sanan ettekä minkään muka meidän lähettämämme kirjeen heti järkyttää itseänne, niin että menetätte mielenne maltin, ettekä anna niiden itseänne peljästyttää, ikäänkuin Herran päivä jo olisi käsissä.	2. Ettette aivan nopiasti teitänne salli teidän mielestänne kääntää pois eli peljätettää, ei hengen, eikä puheen, eikä kirjan kautta, niin kuin se meiltä lähetetty olis, niinkuin Kristuksen päivä jo käsissä olis.	2:2 Ettet te aiwa nopiast teitän salli teidän mielestän poiskäätä eli peljätettä/ ei Hengen eikä puhen eli Kirjan cautta/ nijncuin se meildä lähetetty olis/ että Christuxen päiwä jo käsis on.

2:3 Älkää antako kenenkään vietellä itseänne millään tavalla. Sillä se päivä ei tule, ennenkuin luopumus ensin tapahtuu ja laittomuuden ihminen ilmestyy, kadotuksen lapsi,	3. Älkää antako kenenkään teidänne vietellä millään tavalla; sillä ei hän ennen tule kuin luopumus tapahtuu ja synnin ihminen ilmoitetaan, kadotuksen lapsi,	2:3 Älkät andaco kenengän teitän wietellä millän tawalla. Sillä ei hän ennen tule kuin luopumus tapahtu/ ja synnin ihminen ilmoitetan/ se cadotuxen lapsi.
2:4 tuo vastustaja, joka korottaa itsensä yli kaiken, mitä jumalaksi tai jumaloitavaksi kutsutaan, niin että hän asettuu Jumalan temppeliin ja julistaa olevansa Jumala.	4. Joka on vastaanseisoja, ja korottaa itsensä kaikkein päälle, mikä jumalaksi taikka jumalanpalveluksi kutsutaan, niin että hän istuttaa itsensä Jumalan templiin niinkuin Jumala, ja tekee itsensä jumalaksi.	2:4 Joca on wastanseisoja/ ja corgotta idzens caickein päälle/ kuin Jumalaxi taicka Jumalan palweluxexi cudzutan/ nijn että hän istutta idzens Jumalan Templijn nijncuin Jumala/ ja teke idzens Jumalaxi.
2:5 Ettekö muista, että minä, kun vielä olin teidän tykönänne, sanoin tämän teille?	5. Ettekö te muista, että minä teidän tykönänne ollessani näitä jo teille sanoin?	2:5 Ettekö te muista/ että minä teidän tykönän ollesani näitä jo teille sanoin?
2:6 Ja nyt te tiedätte, mikä pidättää, niin että hän vasta ajallansa ilmestyy.	6. Ja mikä nyt estää, te tiedätte, että hän pitää ajallansa ilmoitettaman.	2:6 Ja mikä vielä estä/ te tiedätte: että hänen pitä ajallans ilmoitettaman.
2:7 Sillä laittomuuden salaisuus on jo vaikuttamassa; jahka vain tulee tieltä poistetuksi se, joka nyt vielä pidättää,	7. Sillä hän nyt pahuutta vaikuttaa salaisesti, ainoastaan että se, mikä nyt estää, tulee pois.	2:7 Joca jo nyt pahutta waicutta salaisest/ ainoastans että sen kuin nyt estä/ pitä poistuleman.
2:8 niin silloin ilmestyy tuo laiton, jonka Herra Jeesus on surmaava suunsa henkäyksellä ja tuhoava tulemuksensa ilmestyksellä,	8. Ja silloin se pahanilkinen ilmoitetaan, jonka Herra suunsa hengellä tappaa, ja tekee hänen kanssansa lopun, tulemisensa ilmoituksen kautta,	2:8 Ja silloin se pahanelkinen ilmoitetan/ jonga Herra suuns Hengellä tappa/ ja teke hänen cansans lopun/ hänen tulemisens ilmoituxen cautta.
2:9 tuo, jonka tulemus tapahtuu saatanan vaikutuksesta valheen kaikella voimalla ja tunnusteilla ja ihmeillä	9. Jonka tulemus saatanan vaikutuksen jälkeen tapahtuu, kaikella voimalla ja merkeillä ja petollisilla ihmeillä,	2:9 Jonga tulemus Satanan waicutuxen jälken tapahtu/ caickiniaisilla petollisilla merkeillä ja woimalla.
2:10 ja kaikilla vääryyden viettelyksillä niille, jotka joutuvat kadotukseen, sentähden etteivät ottaneet vastaan rakkautta totuuteen, voidaksensa pelastua.	10. Ja kaikella vääryyden petoksella niiden seassa, jotka kadotukseen tulevat, ettei he rakkautta totuuden puoleen ottaneet, autuaaksi tullaksensa.	2:10 Ja caickiniaisilla ihmeillä ja wiettelyxillä wääryteen/ nijden seas jotca cadotuxeen tulewat: ettei he rackautta totuuden puoleen ottanet/ autuaxi tullaxens.
2:11 Ja sentähden Jumala lähettää heille väkevän eksytyksen, niin että he uskovat valheen,	11. Sentähden on Jumala heille lähettävä väkevän eksytyksen, niin että he valheen uskovat:	2:11 Sentähden on Jumala heille lähettävä wäkwän exytyxen/ nijn että he walhen uscowat:
2:12 että kaikki ne tuomittaisiin, jotka eivät ole uskoneet totuutta, vaan mielistyneet vääryyteen.	12. Että ne kaikki tuomittaisiin, jotka ei totuutta uskoneet, vaan vääryyteen suostuvat.	2:12 Että ne caicki duomitaisin/ jotca ei totuutta usconet/ waan wääryteen suostuwat.

2:13 Mutta me olemme velvolliset aina kiittämään Jumalaa teidän tähtenne, veljet, te Herran rakastetut, sentähden että Jumala alusta alkaen valitsi teidät pelastukseen Hengen pyhityksessä ja uskossa totuuteen.	13. Mutta meidän pitää aina teidän edestänne Jumalaa kiittämän, rakkaat veljet Herrassa, että Jumala on teidät alusta autuuteen valinnut, Hengen pyhityksen kautta ja totuuden uskossa,	2:13 Mutta meidän pitä aina teidän edestän Jumalata kiittämän/ rackat/ weljet/ Herrasa/ että Jumala on teidän algusta autuuteen walinnut/ Hengen pyhityxen kautta/ totuuden uscosa:
2:14 Siihen hän on myös kutsunut teidät meidän evankeliumimme kautta, omistamaan meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kirkkauden.	14. Johonka hän teitä meidän evankeliumin kautta kutsunut on, meidän Herran Jesuksen Kristuksen kunnian omaisuuteen.	2:14 Johonga hän teitä meidän Evangeliumim kautta cudzunut on/ meidän Herran Jesuxen Christuxen omaisuteen.
2:15 Niin seisokaa siis, veljet, lujina ja pitäkää kiinni niistä opetuksista, joita olette oppineet joko meidän puheestamme tai kirjeestämme.	15. Niin olkaat siis, rakkaat veljet, pysyväiset ja pitäkää ne säädyt, jotka te oppineet olette, olkoon se meidän saarnastamme taikka kirjastamme.	2:15 Nijn olcat sijs/ rackat weljet/ pysyväiset/ ja pitäkät ne säädyt cuin te oppenet oletta/ olcon se meidän saarnastam taicka Kirjastam.
2:16 Ja meidän Herramme Jeesus Kristus itse ja Jumala, meidän Isämme, joka on rakastanut meitä ja armossa antanut meille iankaikkisen lohdutuksen ja hyvän toivon,	16. Mutta itse meidän Herra Jesus Kristus, ja Jumala ja meidän Isämme, joka meitä rakasti ja antoi meille ijankaikkisen lohdutuksen ja hyvän toivon armon kautta,	2:16 Mutta idze meidän Herram Jesus Christus/ ja Jumala meidän Isäm/ joca meitä racasti/ ja andoi meille ijancaickisen lohdutuxen ja hywän toiwon/ armon kautta:
2:17 lohduttakoon teidän sydämiänne ja vahvistakoon teitä kaikessa hyvässä työssä ja puheessa.	17. Lohduttakoon teidän sydämenne, ja teitä kaikkinaisessa opissa ja hyvässä työssä vahvistakoon!	2:17 Se lohduttacon teidän sydämen/ ja teitä caickinaises opis ja hywäsä työsä wahwistacon.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .
3:1 Sitten vielä, veljet, rukoilkaa meidän edestämme, että Herran sana nopeasti leviäisi ja tulisi kirkastetuksi muuallakin niinkuin teidän keskuudessanne,	1. Vielä, rakkaat veljet, rukoilkaa meidän edestämme, että Herran sana menestyis ja niin kunnioitettaisiin kuin teidänkin tykönänne,	3:1 Wielä rackat weljet/ rucoilcat meidän edestäm/ että Herran sana menestyis/ ja nijn cunnioitettaisin cuin teidängin tykönän:
3:2 ja että me pelastuisimme nurjista ja häijyistä ihmisistä; sillä usko ei ole joka miehen.	2. Ja että me häijyistä ja pahoista ihmisistä pelastettaisiin; sillä ei usko ole joka miehen.	3:2 Ja että me häijyistä ja pahoista ihmisistä pelastettaisin: sillä ei usco ole joca miehen.
3:3 Mutta Herra on uskollinen, ja hän on vahvistava teitä ja varjeleva teidät pahasta.	3. Mutta Herra on uskollinen, joka teitä vahvistaa ja pahasta varjelee.	3:3 Mutta Herra on uscollinen/ joca teitä wahwista ja pahasta warjele.

3:4 Ja me luotamme teihin Herrassa, että te sekä nyt että vasta teette, mitä me käskemme.	4. Mutta me toivomme Herrassa teistä, että te teette ja tekeväiset olette, mitä me teille olemme käskeneet.	3:4 Mutta me toivomme meidän Herramme kautta teistä/ että te teette ja tekeväiset olette/ mitä me teille olemme käskeneet.
3:5 Ja Herra ohjatkoon teidän sydämenne Jumalan rakkauteen ja Kristuksen kärsivällisyyteen.	5. Mutta Herra ohjatkoon teidän sydämenne Jumalan rakkauteen ja Kristuksen kärsivällisyyteen!	3:5 Mutta Herra ohjatkoon teidän sydämen Jumalan rakkauteen/ ja Christuksen kärsimiseen.
3:6 Mutta Herran Jeesuksen Kristuksen nimessä me käskemme teitä, veljet, vetäytymään pois jokaisesta veljestä, joka vaeltavaa kurittomasti eikä sen opetuksen mukaan, jonka olette meiltä saaneet.	6. Mutta me käskemme teitä, rakkaat veljet, meidän Herran Jeesuksen Kristuksen nimeen, että te teidänne eroittaisitte jokaisesta veljestä, joka häijysti itsensä käyttää ja ei sen säädyn jälkeen, jonka hän meiltä saanut on.	3:6 Mutta me käskemme teitä/ rakkaat veljet/ meidän Herran Jeesuksen Christuksen Nimeen/ että te teidänne eroittaisitte jokaisesta veljestä/ joka häijysti idzens käyttä/ ja ei sen säädyn jälkeen kuin hän meiltä saanut on:
3:7 Tiedättehän itse, kuinka meidän jälkiämme on seurattava, sillä me emme ole olleet kurittomia teidän keskuudessanne,	7. Sillä te itse tiedätte, kuinka teidän meitä seuraaman pitää: emmepä me ole tavattomasti teidän seassanne olleet.	3:7 Sillä te tiedätte/ kuinka teidän meitä seuraaman pitää. Emmepä me ole tavattomasti teidän seassanne olleet.
3:8 emmekä ilmaiseksi syöneet kenenkään leipää, vaan työssä ja vaivassa me ahkeruissimme yöt ja päivät, ettemme olisi kenellekään teistä rasitukseksi;	8. Emme myös ole leipää keltään ilman ottaneet, vaan työllä ja hiellä: yöllä ja päivällä olemme me työtä tehneet, ettemme kellenkään teidän seassanne kuormaksi olisi.	3:8 En me myös ole leipä keltään ilman ottaneet/ vaan työllä ja hiellä/ yöllä ja päivällä olemme me työtä tehneet/ ettemme kellenkään teidän seassanne kuormaksi olisi.
3:9 ei niin, ettei meillä olisi siihen valtaa, vaan me tahdomme olla teille esikuvaksi, että te kulkisitte meidän jälkiämme.	9. Ei, ettei meillä se valta olisi, vaan että me itsemme opiksi teille antaisimme, seurataksenne meitä.	3:9 Ei/ ettei meillä se valta olisi/ vaan että me idzemme opiksi teille antaisimme/ seurataksenne meitä.
3:10 Sillä jo silloin, kun olimme teidän tykönänne, me sääsimme teille, että kuka ei tahdo työtä tehdä, ei hänen syömänkään pidä.	10. Ja kuin me teidän tykönänne olimme, niin me senkaltaisia teille käskimme, että jos ei joku tahdo työtä tehdä, niin ei hänen syömänkään pidä.	3:10 Ja koska me teidän tykönän olimme/ niin me senkaltaisia teille käskimme/ että jos ei joku tahdo työtä tehdä/ niin ei hänen syömängän pidä.
3:11 Sillä me olemme kuulleet, että muutamat teidän keskuudessanne vaeltavat kurittomasti, eivät tee työtä, vaan puuhailevat sellaisessa, mikä ei heille kuulu.	11. Sillä me kuulemme, että muutamat teidän seassanne tavattomasti vaeltavat, ja ei tee työtä, vaan joutilaina ovat.	3:11 Sillä me kuulemme/ että muutamat teidän seassanne tavattomasti vaeltavat/ ja ei tee työtä/ vaan joutilaina ovat.

3:12 Semmoisia me käskemme ja kehoitamme Herrassa Jeesuksessa Kristuksessa, tekemään työtä hiljaisuudessa ja syömään omaa leipäänsä.	12. Mutta senkaltaisia me käskemme ja neuvomme meidän Herran Jesuksen Kristuksen kautta, että he hiljaisuudessa työtä tekisivät ja omaa leipäänsä söisivät.	3:12 Mutta sencaltaisia me käskemmä ja neuwomme/ meidän Herran Jesuxen Christuxen cautta/ että he hiljaisudes työtä tekisit/ ja oma leipäns söisit.
3:13 Mutta te, veljet, älkää väsykö tekemästä sitä, mikä hyvää on.	13. Mutta te, rakkaat veljet, älkää väsykö hyvää tekemästä.	3:13 Mutta te/ rackat weljet/ älkät wäsykö hyvä tekemäst.
3:14 Mutta jos kuka ei tottele sitä, mitä me tässä kirjeessä olemme sanoneet, niin merkitkää hänet älkääkä seurustelko hänen kanssaan, että hän häpeäisi.	14. Ellei siis joku tottele meidän sanaamme lähetykskirjan kautta, niin merkitkää se ja älkää kanssakäymistä pitkö hänen kanssansa, että hän häpeäis,	3:14 Ellei siis joku meidän sanam tottele/ nijn kirjoittacat se Kirjaan/ ja älkät olco hänen cansans/ että hän häpiäis.
3:15 Älkää kuitenkaan pitkö häntä vihollisena, vaan neuvokaa niinkuin veljeä.	15. Ja älkää häntä pitkö niinkuin vihollisena, vaan neuvokaat niinkuin veljeä.	3:15 Älkät cuitengan händä pitkö nijncuin wihollista/ waan neuwocat händä nijncuin welje.
3:16 Mutta itse rauhan Herra antakoon teille rauhan, aina ja kaikella tavalla. Herra olkoon kaikkien teidän kanssanne.	16. Mutta itse rauhan Herra antakoon teille rauhan aina kaikella tavalla! Herra olkoon teidän kanssanne!	3:16 Mutta idze Rauhan Herra/ andacon teille Rauhan aina ja caikella tawalla.
3:17 Tervehdys minulta, Paavalilta, omakätisesti. Tämä on merkinä jokaisessa kirjeessäni; näin minä kirjoitan.	17. Tervehdys minun Paavalin kädelläni, joka on merkki kaikissa lähetykskirjoissa: näin minä kirjoitan.	3:17 Herra olcon teidän caickein cansan. Terwetys minun Pawalin kädelläni/ joca on mercki caikis kirjois/ näin minä kirjoitan.
3:18 Meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen armo olkoon kaikkien teidän kanssanne.	18. Meidän Herran Jesuksen Kristuksen armo olkoon kaikkein teidän kanssanne, amen!	3:18 Meidän Herran Jesuxen Christuxen Armo olcon caickein teidän cansan/ Amen.

PAAVALIN ENSIMMÄINEN KIRJE TIMOTEUKSELLE	P. PAAVALIN 1 EPISTOLA TIMOTEUKSELLE	P. Pawalin Edellinen Epistola Timotheuxen tygö .
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Paavali, Kristuksen Jeesuksen apostoli, Jumalan, meidän vapahtajamme, ja Kristuksen Jeesuksen, meidän toivomme, asettama,	Paavali, Jesuksen Kristuksen apostoli Jumalan meidän Lunastajamme asetuksen jälkeen, ja Herran Jesuksen Kristuksen, joka meidän toivomme on,	1:1 Pawali Jesuxen Christuxen Apostoli/ Jumalan meidän lunastajam käslyn jälkeen/ ja Herran Jesuxen Christuxen/ joca meidän toiwom on.
1:2 Timoteukselle, oikealle pojallensa uskossa. Armo, laupeus ja rauha Isältä Jumalalta ja Kristukselta Jeesukselta, meidän Herraltamme!	2. Timoteukselle, minun vakaalle pojalleni uskossa, armo, laupius ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja meidän Herralta Jesukselta Kristukselta!	1:2 Timotheuxelle/ minun wagalle pojalleni uscosa. Armo/ laupius ja rauha Jumalalda meidän Isäldäm/ ja meidän Herralda Jesuxelda Christuxelda.
1:3 Niinkuin minä Makedoniaan lähtiessäni kehoitin sinua jäämään Efesoon, käskeäksesi eräitä kavahtamaan, etteivät vieraita oppeja opettaisi	3. Niinkuin minä Makedoniaan lähteissäni käskin sinun olla Ephesossa, niin neuvo muutamia, ettei he toisin opettaisi,	1:3 Niincuין minä Macedoniaan lähteisän käskin sinun olla Ephesos/ nijn myös ole/ muutamia neuwomas/ ettei he toisin opetais.
1:4 eivätkä puuttuisi taruihin ja loppumattomiin sukuluetteloihin, jotka pikemmin edistävät turhaa mietiskelyä kuin Jumalan armotaloutta, joka perustuu uskoon, niin kehoitan nytkin.	4. Eikä juttuja tottelisi ja polvilukuja, joilla ei loppua ole, jotka enemmän tutkimiset matkaan saattavat kuin parannuksen Jumalan tykö, joka on uskossa.	1:4 Eikä juttuja tottelis ja polwilucuja/ joilla ei loppua ole/ jotca enemmän tutkimiset matcan saattawat/ cuin parannuxen Jumalan tygö/ vscosa.
1:5 Mutta käslyn päämäärä on rakkaus, joka tulee puhtaasta sydäimestä ja hyvästä omastatunnosta ja vilpittömästä uskosta.	5. Mutta käslyn päätös on rakkaus puhtaasta sydäimestä, ja hyvästä omastatunnosta, ja vilpittömästä uskosta.	1:5 Sillä käslyin pääcappale on: rackaus puhtasta sydäimestä/ ja hywästä omasta tunnosta/ ja wilpittömästä uscosta.
1:6 Muutamat ovat hairahtuneet niistä pois ja poikenneet turhiin jaarituksiin,	6. Joista muutamat ovat hairahtuneet ja ovat turhiin jaarituksiin kääntyneet,	1:6 Joista muutamat owat häirähtynet/ ja owat turhijn jaarituxijn käändynet:
1:7 tahtoen olla lainopettajia, vaikka eivät ymmärrä, mitä puhuvat ja minkä varmaksi väittävät.	7. Ja tahtovat lainopettajat olla, ja ei ymmärrä, mitä he puhuvat eli päättävät.	1:7 Ja tahtowat Lain opettajat olla/ ja ei ymmärrä mitä he puhuwat eli päättawät.
1:8 Mutta me tiedämme, että laki on hyvä, kun sitä lain mukaisesti käytetään	8. Mutta me tiedämme lain hyväksi, jos se oikein käytetään,	1:8 Mutta me tiedämme Lain hywäxi/ jos se oikein opetetan/ ja tietän.

1:9 ja tiedetään, että lakia ei ole pantu vanhurskaalle, vaan laittomille ja niskoitteleville, jumalattomille ja syntisille, epähurskaille ja epäpyhille, isänsä tappajille ja äitinsä tappajille, murhamiehille,	9. Tietäen sen, ettei vanhurskaalle ole laki pantu, vaan väärille ja tottelemattomille, jumalattomille ja syntisille, pakanallisille ja kelvottomille, isänsä tappajille ja äitinsä tappajille, miehentappajille,	1:9 Ettei vanhurskaalle ole yhtä lakia pantu: vaan väärille ja tottelemattomille/ jumalattomille ja syndisille/ saastaisille ja sijwottomille:
1:10 haureellisille, miehimyksille, ihmiskauppiaille, valhettelijoille, valapattoisille ja kaikelle muulle, mikä on tervettä oppia vastaan -	10. Huorintekiöille, miesten kanssa makaajille, ihmisten varkaille, valehtelijoille, valapattoisille, ja mitä muuta senkaltaista sitä terveellistä oppia on:	1:10 Isänsä tappaille ja äitinsä tappaille/ miehentappaille ja salawuoteisille/ poicain macajille/ ihmisten warcaille/ walehtelijille/ walapattoisille/ ja mitä muuta senkaltaista sitä terveellistä oppia vastaan on.
1:11 autuaan Jumalan kirkkauden evankeliumin mukaisesti, joka on minulle uskottu.	11. Autuaan Jumalan kunniallisen evankeliumin jälkeen, joka minulle uskottu on.	1:11 Sen autuaan Jumalan kunniallisen Evankeliumin jälkeen/ joka minulle uskottu on.
1:12 Minä kiitän häntä, joka minulle on voimaa antanut, Kristusta Jeesusta, meidän Herraamme, siitä, että hän katsoi minut uskolliseksi ja asetti palvelukseensa	12. Ja minä kiitän meidän Herraamme Kristusta Jeesusta, joka minun voimalliseksi tehnyt on, ja luki minun uskolliseksi, asettain tähän virkaan,	1:12 Ja minä kiitän meidän Herraa Christusta Jeesusta/ joka minun voimalliseksi tehnyt on/ ja luki minun uskolliseksi/ asettain tähän virkaan.
1:13 minut, entisen pilkkaajan ja vainoojan ja väkivallantekijän. Mutta minä sain laupeuden, koska olin tehnyt sitä tietämättömänä, epäuskossa;	13. Joka ennen pilkkaaja ja vainooja ja häpäisiä olin, mutta minulle on laupius tapahtunut; sillä minä tein sitä tietämättä epäuskossa.	1:13 Minun joka ennen pilkkaaja/ wainoja ja häwäisiä olin: mutta minulle on laupius tapahtunut: 1:14 Sillä minä tein sitä tietämättä/ epäuskossa:
1:14 ja meidän Herraamme armo oli ylen runsas, vaikuttaen uskoa ja rakkautta, joka on Kristuksessa Jeesuksessa.	14. Mutta meidän Herraamme armo oli sitä runsaampi, uskon ja rakkauden kanssa, joka Kristuksessa Jeesuksessa on.	mutta meidän Herran Armo oli sitä runsaampi/ uskon ja rakkauden kanssa/ joka Christuksessa Jeesuksessa on.
1:15 Varma on se sana ja kaikin puolin vastaanottamisen arvoinen, että Kristus Jeesus on tullut maailmaan syntisiä pelastamaan, joista minä olen suurin.	15. Se on totinen sana ja kaiketi mahdollinen ottaa vastaan, että Kristus Jeesus on tullut maailmaan syntisiä vapauttamaan, joista minä olen suurin olen:	1:15 Sillä se on totinen tosi/ ja callis sana/ että Christus Jeesus on tullut maailmaan/ syndisitä wapahtaman/ joista minä olen suurin olen.
1:16 Mutta sentähden minä sain laupeuden, että Jeesus Kristus minussa ennen muita osoittaisi kaiken pitkämielisyytensä, esikuvaksi niille, jotka tulevat uskomaan häneen, itsellensä iankaikkiseksi elämäksi.	16. Mutta sentähden on minulle laupius tapahtunut, että Jeesus Kristus minussa ensin osoittaisi kaiken pitkämielisyyden niille esikuvaksi jotka hänen päällensä pitää uskomaa ijankaikkiseen elämään.	1:16 Mutta sentähden on minulle laupius tapahtunut/ että Jeesus Kristus minussa ensin osoittaisi kaiken pitkämielisyyden/ niille opiksi/ jotka hänen päällensä pitää uskomaa ijancaikkiseen elämään.

1:17 Mutta iankaikkiselle kuninkaalle, katoamattomalle, näkymättömälle, ainoalle Jumalalle, kunnia ja kirkkaus aina ja iankaikkisesti! Amen.	17. Mutta Jumalalle, ijankaikkiselle kuninkaalle, kuolemattomalle ja näkymättömälle, ja ainoalle viisaalle olkoon kunnia ja ylistys ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!	1:17 Mutta Jumalalle/ ijancaickiselle Cuningalle/ cuolemattomalle ja näkymättömälle/ ja ainoalle wijsalle/ olcon cunnia ja ylistys ijancaickisudes/ Amen.
1:18 Tämän käskyn minä annan sinun toimitettavaksesi, poikani Timoteus, aikaisempien, sinusta lausuttujen ennustusten mukaisesti, että niiden nojalla taistelisit jalon taistelun,	18. Tämän käskyn minä annan sinulle, minun poikani Timoteus, entisten ennustusten jälkeen sinusta, että niissä sotisit niinkuin jalo sotamies,	1:18 Tämän käskyn minä annan sinulle/ minun poican Timothee/ endisten ennustusten jälkeen sinusta/ että nijsä sotisit nijncuin jalo sotamies/
1:19 säilyttäen uskon ja hyvän omantunnon, jonka eräät ovat hyljänneet ja uskossaan haaksirikkoon joutuneet	19. Ja pitäisit uskon ja hyvän omantunnon, jonka muutamat ovat hyljänneet ja ovat uskon puolesta haaksirikkoon tulleet,	ja pitäisit uscon ja hyvän oman tunnon. 1:19 Jotca muutamat owat hyljännet/ ja owat uscon puolesta haaxirickon tullet.
1:20 Niitä ovat Hymeneus ja Aleksander, jotka minä olen antanut saatanan haltuun, kuritettaviksi, etteivät enää pilkkaisi.	20. Joista on Hymeneus ja Aleksander, jotka minä olen saatanan haltuun antanut, että he tulisivat kuritetuksi enempi pilkkaamasta.	1:20 Joista on Hymeneus ja Alexander/ jotca minä olen Satanan haldun andanut/ että he tulisit curitetuxi/ enämbi pilckamast.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Minä kehoitan siis ennen kaikkea anomaan, rukoilemaan, pitämään esirukouksia ja kiittämään kaikkien ihmisten puolesta,	1. Niin minä siis neuvon, että ennen kaikkia pidettäisiin rukoukset, anomiset, toivotukset ja kiitokset kaikkein ihmisten edestä:	2:1 Nijn minä sijs neuwon/ että ennen caickia pidettäisiin rucouxet/ anomiset/ toiwotuxet ja kijtoxet/ caickein ihmisten edestä/ Cuningasten ja caiken Esiwallan edestä.
2:2 kuningasten ja kaiken esivallan puolesta, että saisimme viettää rauhallista ja hiljaista elämää kaikessa jumalisuudessa ja kunniallisuudessa.	2. Kuningasten ja kaiken esivallan edestä, että me rauhassa ja levossa eläisimme, kaikessa jumalisuudessa ja kunniallisuudessa;	2:2 Että me rauhas ja lewos eläisimme/ caikes jumalisudes ja cunnialisudes:
2:3 Sillä se on hyvää ja otollista Jumalalle, meidän vapahtajallemme,	3. Sillä se on hyvä ja otollinen Jumalan meidän Vapahtajamme edessä,	2:3 Sillä se on hywä ja otollinen Jumalan meidän wapahtajam edes.
2:4 joka tahtoo, että kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden.	4. Joka tahtoo kaikkia ihmisiä autuaaksi, ja että he totuuden tuntoon tulisivat.	2:4 Joca tahto caickia ihmisiä autuaxi/ ja että he totuuden tundon tulisit.

2:5 Sillä yksi on Jumala, yksi myös välimies Jumalan ja ihmisten välillä, ihminen Kristus Jeesus,	5. Sillä yksi on Jumala, ja yksi välimies Jumalan ja ihmisten välillä, ihminen Kristus Jesus,	2:5 Sillä yxi on Jumala/ ja yxi Wälimies/ Jumalan ja ihmisten wälillä/ nimittäin/ Ihminen Jesus Christus.
2:6 joka antoi itsensä lunnaksi kaikkien edestä, josta todistus oli annettava aikansa,	6. Joka itsensä kaikkein edestä lunastuksen hinnaksi on antanut, että senkaltaista piti ajallansa saarnattaman:	2:6 Joca idzens caickein edestä/ Lunastuxen hinnaxi on andanut/ että sencaltaista piti ajallans saarnattaman.
2:7 ja sitä varten minä olen saarnaajaksi ja apostoliksi asetettu - minä puhun totta, en valhettele - pakanain opettajaksi uskossa ja totuudessa.	7. Johonka minä myös olen saarnaajaksi ja apostoliksi asetettu (minä sanon toden Kristuksessa ja en valehtele,) pakanain opettajaksi uskossa ja totuudessa.	2:7 Johonga minä myös olen Saarnajaxi ja Apostolixi asetettu (minä sanon toden Christuxes/ ja en walehtele) pacanain opettaja/ vscos ja totuudes.
2:8 Minä tahdon siis, että miehet rukoilevat, joka paikassa kohottaen pyhät kädet ilman vihaa ja epäilystä;	8. Niin minä tahdon siis, että miehet rukoilisivat joka paikassa ja nostaisivat ylös pyhät kädet, ilman vihaa ja epäilystä,	2:8 Nijn minä tahdon sijs/ että miehet rucoilisit jocapaicas/ ja nostaisit ylös pyhät kädet/ ilman wihata ja epäillystä.
2:9 niin myös, että naiset ovat säädylisessä puvussa, kaunistavat itseään kainosti ja siveästi, ei palmikoiduilla hiuksilla, ei kullalla, ei helmillä eikä kallisarvoisilla vaatteilla,	9. Niin myös että vaimot kohtuullisissa vaatteissa olisivat ja kaunistaisivat itsensä hävyllä ja kainoudella, ei kaharahiuksilla, eli kullalla, eli päärlyillä, eli kalliilla vaatteilla,	2:9 Nijn myös että waimot cohtulisis waatteis olisit/ ja caunistaisit heitäns häwyllä ja cainoudella/ ei palmicoituilla hiuxilla/ ei cullalla/ ei Pärlyillä eikä calleilla waatteilla.
2:10 vaan hyvillä teoilla, niinkuin sopii naisille, jotka tunnustautuvat jumalaapelkääviksi.	10. Vaan niinkuin niille vaimoille sopii, jotka jumalisuuden hyväin töiden kautta osoittavat.	2:10 Waan nijncuin nijlle waimoille sopi/ jotca jumalisuuden hywäin töiden cautta osottawat.
2:11 Oppikoon nainen hiljaisuudessa, kaikin puolin alistuvaisena;	11. Oppikaan vaimo hiljaisuudessa, kaikella nöyryydellä.	2:11 Oppican waimo hiljaisudes/ caikella nöyrydellä.
2:12 mutta minä en salli, että vaimo opettaa, enkä että hän vallitsee miestänsä, vaan eläköön hän hiljaisuudessa.	12. Mutta en minä salli vaimon opettaa enkä miestänsä vallita, vaan että hän on hiljaisuudessa.	2:12 Mutta en minä salli waimon opetta/ engä miestäns wallita/ waan että hän on hiljaisudes.
2:13 Sillä Adam luotiin ensin, sitten Eeva;	13. Sillä Adam on ensin luotu ja sitte Eva.	2:13 Sillä Adam on ensin luotu/ ja sijtte Hewa.
2:14 eikä Adamia petetty, vaan nainen petettiin ja joutui rikkomukseen.	14. Ja ei Adam petetty; mutta vaimo petettiin ja saatti ylitsekäymisen.	2:14 Ja ei Adami petetty/ mutta waimo petettin/ ja saatti ylidzekäymisen.
2:15 Mutta hän on pelastuva lastensynnyttämisen kautta, jos hän pysyy uskossa ja rakkaudessa ja pyhityksessä ynnä siveydessä.	15. Mutta kuitenkin hän lasten synnyttämisen kautta autuaaksi tulee, jos hän pysyy uskossa ja rakkaudessa ja pyhydessä siveyden kanssa.	2:15 Mutta cuitengin hän lasten synnyttämisen cautta autuaxi tule/ jos hän pysy uscos ja rackaudes/ ja pyhydes/ siweyden cansa.

3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Varma on tämä sana: jos joku pyrkii seurakunnan kaitsijan virkaan, niin hän haluaa jaloön toimeen.	1. Se on totinen sana: jos joku piispan virkaa pyytää, hän hyvää työtä halajaa.	3:1 Se on totinen tosi/ jos joku Pispan wirca pyytä/ hän hywä työtä halaja.
3:2 Niin tulee siis seurakunnan kaitsijan olla nuhteeton, yhden vaimon mies, raitis, maltillinen, säädyllinen, vieraanvarainen, taitava opettamaan,	2. Niin pitää siis piispan oleman nuhteettoman, yhden emännän miehen, valppaan, raittiin, siviän, vierasten holhojan, opettavaisen.	3:2 Nijn pitä sijs Pispan oleman nuhtettoman/ yhden emännän miehen/ walpan/ raitin/ siwiän/ wierasten holhojan/ opettawaisen:
3:3 ei juomari, ei tappelija, vaan lempeä, ei riitaisa, ei rahanahne,	3. Ei juomarin, ei tappelian, ei ilkiän voiton pyytäjän, vaan armeliaan, ei riitaisen eikä ahneen,	3:3 Ei juomarin/ ei tappelian/ ei ilkiän voiton pyytäjän/ waan armelian/ ei rijtaisen eikä ahnen.
3:4 vaan sellainen, joka oman kotinsa hyvin hallitsee ja kaikella kunniallisuudella pitää lapsensa kuuliaisina;	4. Joka oman huoneensa hyvin hallitsee, jolla kuuliaiset lapset ovat, kaikella kunniallisuudella:	3:4 Joca huonens hywin hallidze/ jolla cuuliaiset lapset owat/ caikella siweydellä.
3:5 sillä jos joku ei osaa hallita omaa kotiansa, kuinka hän voi pitää huolta Jumalan seurakunnasta?	5. (Mutta jos joku ei taida omaa huonettansa hallita, kuinkas hän Jumalan seurakunnan taitaa hallita?)	3:5 (Mutta jos ei jocu taida oma huonettans hallita/ cuingast hän Jumalan Seuracunnan taita hallita?)
3:6 Älköön hän olko äsken kääntynyt, ettei hän paisuisi ja joutuisi perkeleen tuomion alaiseksi.	6. Ei äsken kristityn, ettei hän paisuneena laittajan tuomioon lankeaisi.	3:6 Ei äskenchristityn/ ettei hän paisununa laittajan duomioon langeis.
3:7 Ja hänellä tulee myös olla hyvä todistus ulkopuolella olevilta, ettei hän joutuisi häväistyksen alaiseksi eikä perkeleen paulaan.	7. Mutta hänellä pitää myös hyvä todistus oleman niiltä, jotka ulkona ovat, ettei hän laittajan pilkkaan ja paulaan lankeaisi.	3:7 Mutta hänellä pitä myös hywä todistus oleman/ nijldä cuin ulcona owat/ ettei hän laittajan pilckan ja paulaan langeis.
3:8 Niin myös seurakuntapalvelijain tulee olla arvokkaita, ei kaksikielisiä, ei paljon viinin nauttijoita, ei häpeällisen voiton pyytäjiä,	8. Niin pitää myös seurakunnan palveliat toimelliset oleman, ei kaksikieliset, ei juomarit, ei häpiällisen voiton pyytäjät,	3:8 Nijn pitä myös palweliat toimelliset oleman/ ei caxikieliset/ ei juomarit/ ei häpiälisen voiton pyytäjät.
3:9 vaan sellaisia, jotka pitävät uskon salaisuuden puhtaassa omassatunnossa.	9. Jotka uskon salaisuuden puhtaassa omassatunnossa pitävät,	3:9 Jotca vscon salaisuden puhtas omastunnos pitäwät.
3:10 Mutta heitäkin koeteltakoon ensin, sitten palvelkoot, jos ovat nuhteettomat.	10. Jotka pitää ensin koeteltaman, ja palvelkaan sitte kuin he nuhteettomiksi löydetään.	3:10 Jotca pitä ensin coeteldaman/ ja palwelcan sijtte cuin he nuhtettomaxi löytän.

3:11 Samoin tulee vaimojen olla arvokkaita, ei panettelihoita, vaan raittiita, uskollisia kaikessa.	11. Heidän emäntänsä pitää myös siviät oleman, ei laittajat, vaan raittiit, kaikissa uskolliset.	3:11 Heidän emändäns pitä myös siwiät oleman/ ei laittajat/ raitit/ caikis uscolliset.
3:12 Seurakuntapalvelija olkoon yhden vaimon mies, lapsensa ja kotinsa hyvin hallitseva.	12. Seurakunnan palveliat olkoon yhden emännän miehet, jotka lapsensa ja oman huoneensa hyvin hallitsevat.	3:12 Palweliat olcon yhden emännän miehet/ jotca heidän lapsens ja perhens hywin hallidzewat.
3:13 Sillä ne, jotka ovat hyvin palvelleet, saavuttavat itselleen kunnioitettavan aseman ja suuren pelottomuuden uskossa, Kristuksessa Jeesusessa.	13. Sillä jotka hyvin palvelevat, he hyvän menestyksen ansaitsevat ja suuren vapauden uskossa, joka on Kristuksessa Jesuksessa.	3:13 Mutta jotca hywin palwelewat/ he heillens hywän menestyxen ansaidzewat/ ja suuren wapauden uscosa/ Christuxes Jesuxes.
3:14 Vaikka toivon pian pääseväni sinun tykösi, kirjoitan sinulle tämän,	14. Näitä minä kirjoitan sinulle, ja toivon pian tulevani sinun tykösi;	3:14 Näitä minä kirjoitan sinulle/ ja toiwon pian tulewani sinun tygös.
3:15 että, jos viivyn, tietäisit, miten tulee olla Jumalan huoneessa, joka on elävän Jumalan seurakunta, totuuden pylväs ja perustus.	15. Mutta jos minä viivyn, että tietäisit kuinka sinun pitää Jumalan huoneessa vaeltaman, joka on elävän Jumalan seurakunta, totuuden patsas ja perustus.	3:15 Mutta jos minä wijwyn: että tiedäisit cuinga sinun pitä Jumalan huones waeldaman/ joca on elävän Jumalan Seuracunda/ totuuden padzas ja perustus.
3:16 Ja tunnustetusti suuri on jumalisuuden salaisuus: Hän, joka on ilmestynyt lihassa, vanhurskautunut Hengessä, näyttäytynyt enkeleille, saarnattu pakanain keskuudessa, uskottu maailmassa, otettu ylös kirkkauteen.	seurakunta, totuuden patsas ja perustus. 16. Ja se on julkisesti suuri jumalisuuden salaisuus, että Jumala on ilmoitettu lihassa, vanhurskautettu hengessä, nähty enkeleiltä, saarnattu pakanoille, uskottu maailmassa ja otettu ylös kunniaan.	3:16 Ja se on julkisest suuri jumalinen salaisuus/ että Jumala on ilmoitettu lihasa/ wanhurscautettu Hengesä/ nähty Engeleildä/ saarnattu pacanoille/ uscottu mailmasa/ ja ylösotettu cunniaan.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu
4:1 Mutta Henki sanoo selvästi, että tulevina aikoina moniaat luopuvat uskosta ja noudattavat villitseviä henkiä ja riivaajien oppeja	1. Mutta Henki sanoo selkiästi, että viimeisillä ajoilla muutamat luopuvat uskosta ja ottavat vaarin viettelevistä hengistä ja perkeleiden opetuksista,	4:1 Mutta Hengi sano selkiäst: että wijmeisillä aigoilla muutamat luopuwat uscosta/ ja ottawat waarin wiettelewistä Hengistä/ ja perkeleitten opetuxesta.
4:2 valheenpuhujain ulkokultaisuuden vaikutuksesta, joiden omatunto on poltinraudalla merkitty	2. Niiden kautta, jotka ulkokullaisuudessa valheenpuhujat ovat, joiden omatunto on poltinraudalla merkitty,	4:2 Nijden cautta jotca ulcocullaisudes walhenpuhujat owat/ joiden omatundo on poldinraudalla merkitty:

4:3 ja jotka kieltävät menemästä naimisiin ja nauttimasta ruokia, mitkä Jumala on luonut niiden nautittavaksi kiitoksella, jotka uskovat ja ovat tulleet totuuden tuntemaan.	3. Ja kieltävät naimasta ja ottamasta ruokaa, jonka Jumala loi uskollisille kiitoksella nautittavaksi ja niille, jotka totuuden ymmärtäneet ovat.	4:3 Ja kieltävät naimast ja ruoca ottamast/ cuin Jumala loi uscollisten kijtoxella nautita/ ja nijlle jotca totuuden ymmärtänet owat.
4:4 Sillä kaikki, minkä Jumala on luonut, on hyvää, eikä mikään ole hyljättävää, kun se kiitoksella vastaanotetaan;	4. Sillä kaikki, mitä Jumala luonut on, on hyvää, ja ei ole mitään hyljättävää, kuin se kiitoksella nautitaan.	4:4 Sillä caicki mitä Jumala luonut on/ on hywä/ ja ei ole mitän hyljättäpä/ cuin kijtoxella nautitan.
4:5 sillä se pyhitetään Jumalan sanalla ja rukouksella.	5. Sillä se Jumalan sanalla ja rukouksella pyhitetään.	4:5 Ja Jumalan sanalla ja rucouxella pyhitetän.
4:6 Kun tätä veljille opetat, niin olet hyvä Kristuksen Jeesuksen palvelija, joka ravitset itseäsi uskon ja sen hyvän opin sanoilla, jota olet noudattanut.	6. Kuin nyt senkaltaista veljille opetat, niin sinä Jesuksen Kristuksen uskollinen palvelia olet, uskon sanoissa, hyvässä opissa kasvatettu, jotka sinä seurannut olet.	4:6 Coscas nyt sencaltaista weljille opetat/ nijns Jesuxen Christuxen uscollinen palwelia olet/ vscon sanois ja hywäs opis caswatettu/ jonga tykönä sinä alati ollut olet.
4:7 Mutta epäpyhiä ämmäin taruja karta ja harjoita itseäsi jumalisuuteen.	7. Mutta vältä kelvottomia ämmän juttuja, ja harjoita sinuas jumalisuuteen.	4:7 Mutta wäldä kelwottomia ämmän juttuja.
4:8 Sillä ruumiillisesta harjoituksesta on hyötyä vain vähään; mutta jumalisuudesta on hyötyä kaikkeen, koska sillä on elämän lupaus, sekä nykyisen että tulevaisen.	8. Sillä ruumiillinen harjoitus vähän kelpaa; mutta jumalisuus on tarpeellinen kaikissa asioissa, jolla on sekä nykyisen että tulevaisen elämän lupaus.	4:8 Ja harjoita sinuas jumalisuteen: sillä ruumillinen harjoitus wähän kelpa. Mutta Jumalisus on tarpellinen caikis asiois/ jolla owat sekä nykyisen että tulewaisen elämän lupauxet.
4:9 Varma on se sana ja kaikin puolin vastaanottamisen arvoinen.	9. Tämä on totinen sana, ja kaiketi mahdollinen ottaa vastaan;	4:9 Tämä on juuri totinen sana/ ja otollinen caikella muodolla wasthanotta:
4:10 Sillä siksi me vaivaa näemme ja kilvoittelemme, että olemme panneet toivomme elävään Jumalaan, joka on kaikkien ihmisten vapahtaja, varsinkin uskoviin.	10. Sillä sitä vasten me työtäkin teemme ja meitä pilkataan, että me elävän Jumalan päälle toivoneet olemme, joka kaikkein ihmisten vapahtaja on, erinomattain uskovaisten.	4:10 Sillä sitäwarten me työtäkin teemme ja meitä pilcatan/ että me elävän Jumalan päälle toiwonet olemma/ joca caickein ihmisten wapahtaja on: mutta erinomattain uscollisten.
4:11 Tätä káske ja opeta.	11. Näitä sinä neuvo ja opeta.	4:11 Näitä sinä neuwo ja opeta.
4:12 Älköön kukaan nuoruuttasi katsoko ylen, vaan ole sinä uskovaisten esikuva puheessa, vaelluksessa, rakkaudessa, uskossa, puhtaudessa.	12. Älköön kenkään sinun nuoruuttas katsoko ylön, vaan ole sinä uskovaistille esikuva sanassa, kanssakäymisessä, rakkaudessa, hengessä, uskossa, puhtaudessa.	4:12 Älkön kengän sinun nuoruttas ylöncaadzoco/ waan ole sinä uscollisille opixi/ sanasa/ menosa/ rackaudesa/ hengesä/ uscosa ja puhtaudesa.

4:13 Lue, kehoita ja opeta ahkerasti, kunnes minä tulen.	13. Ota lukemisesta, neuvosta ja opista vaari, siihenasti kuin minä tulen.	4:13 Ota lukemisesta/ neuvosta ja opista vaari/ siihenasti cuin minä tulen.
4:14 Älä laiminlyö armolahjaa, joka sinussa on ja joka sinulle annettiin profetian kautta, vanhinten pannaessa kätensä sinun päällesi.	14. Älä unohda sitä lahjaa, joka sinulle profetian kautta annettu on, vanhimpain kätten päällepanemisessa.	4:14 Älä unohda sitä lahja cuin sinulle Prophetian kautta annettu on/ wanhemmitten kätten päälle panemises.
4:15 Harrasta näitä, elä näissä, että edistymisesi olisi kaikkien nähtävissä.	15. Ota näistä vaari, pysy näissä, että sinun menestykses kaikille julistetuksi tulis.	4:15 Ota näistä vaari/ pysy näisä/ että sinun menestyxes caikille julistetuxi tulis.
4:16 Valvo itseäsi ja opetustasi, ole siinä kestävä; sillä jos sen teet, olet pelastava sekä itsesi että ne, jotka sinua kuulevat.	16. Ota itsestäs vaari ja opista, pysy alati näissä; sillä jos sinä sen teet, niin sinä itses autuaaksi saatat ja ne, jotka sinua kuulevat.	4:16 Ota idzestäs vaari/ ja opista/ pysy alati näisä: sillä jos sinä sen teet/ nijn sinä idzes autuaxi saatat/ ja ne jotca sinua cuulewat.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu
5:1 Älä nuhtelee kovasti vanhaa miestä, vaan neuvo niinkuin isää, nuorempia niinkuin veljiä,	1. Älä vanhaa kovin nuhtelee, vaan neuvo häntä niinkuin isää, nuoria niinkuin veljiä,	5:1 Älä wanha cowin nuhtelee/ waan neuwo händä nijncuin Isä:
5:2 vanhoja naisia niinkuin äitejä, nuorempia niinkuin sisaria, kaikessa puhtaudessa.	2. Vanhoja vaimoja niinkuin äitejä, nuoria niinkuin sisaria, kaikella puhtaudella.	5:2 Nuoria/ nijncuin weljejä. Wanhoja waimoja nijncuin äitejä. Nuoria nijncuin sisarita/ caikella siweydellä.
5:3 Kunnioita leskiä, jotka ovat oikeita leskiä.	3. Kunnioita niitä leskiä, jotka oikiat lesket ovat.	5:3 Cunnioita nijtä leskiä cuin oikiat lesket owat.
5:4 Mutta jos jollakin leskellä on lapsia tai lapsenlapsia, oppikoot nämä ensin hurskaasti hoitamaan omaa perhekuntaansa ja maksamaan, mitä ovat velkaa vanhemmilleen, sillä se on otollista Jumalan edessä.	4. Mutta jos jollakulla leskellä lapsia on eli lasten lapsia, ne oppikaan ensin oman huoneensa jumalisesti hallitsemaan ja vanhempainsa hyvän työn maksamaan; sillä se on hyvin tehty ja Jumalalle otollinen.	5:4 Mutta jos jollaculla leskellä lapsia on/ eli lasten lapsia/ ne oppican ensin oman huonens jumalisest hallidzeman/ ja wanhemmittens welan maxaman: sillä se on hywin tehty ja Jumalalle otollinen.
5:5 Oikea leski ja yksinäiseksi jäänyt panee toivonsa Jumalaan ja anoo ja rukoilee alinomaa, yötä päivää;	5. Ja se on oikia leski, joka yksinänsä on ja asettaa toivonsa Jumalan päälle, pysyin aina rukouksissa ja avuksihuutamisessa yötä ja päivää;	5:5 Ja se on oikia leski/ joca yxinäns on/ ja asetta toiwons Jumalan päälle/ pysyin aina rucouxis yötä ja päiwä.
5:6 mutta hekumoitseva on jo eläessään kuollut.	6. Mutta joka hekumassa elää, se on elävältä kuollut.	5:6 Mutta joca hecumas elä/ se on eläwäldä cuollut.

5:7 Teroita tätäkin, että he olisivat nuhteettomat.	7. Senkaltaisia neuvo, että he nuhteettomat olisivat.	5:7 Sencaltaisia neuwo/ että he nuhtettomat olisit.
5:8 Mutta jos joku ei pidä huolta omaisistaan ja varsinkaan ei perhekuntalaisistaan, niin hän on kieltänyt uskon ja on uskotonta pahempi.	8. Mutta jos ei joku omistansa, liiatenkin perheestänsä, murhetta pidä, se on uskon kieltänyt ja on pakanaa pahempi.	5:8 Mutta jos ei joku omians/ lijatengin perhettäns/ murehdi/ se on vscon kieltänyt/ ja on pacanata pahempi.
5:9 Luetteloon otettakoon ainoastaan semmoinen leski, joka ei ole kuuttakymmentä vuotta nuorempi ja joka on ollut yhden miehen vaimo,	9. Älä salli nuorempaa leskeä otettaa kuin kuudenkymmenen ajastaikaista, joka yhden miehen emäntä on ollut,	5:9 Älä salli nuorembata leske otetta/ cuin cuusikymmendä ajastaicaista/ joca yhden miehen emändä on ollut/ ja jolla on hywistä töistä todistus.
5:10 josta on todistettu, että hän on tehnyt hyviä töitä, on lapsia kasvattanut, vieraita holhonnut, pyhien jalkoja pessyt, ahdistettuja auttanut ja kaiken hyvän tekemistä harrastanut.	10. Ja jolla on hyvistä töistä todistus, jos hän lapsia kasvattanut on, jos hän vierasten holhooja ollut on, jos hän pyhain jalkoja pessyt on, jos hän murheellisia auttanut on, jos hän on kaikessa hyvässä työssä ahkera ollut.	5:10 Jos hän lapsia caswattanut on: jos hän wierasten holhoja ollut on: jos hän Pyhain jalcoja pesnyt on: jos hän murhellisia auttanut on. Jos hän on caikisa hywisä töisä ahkera ollut.
5:11 Mutta nuoret lesket hylkää; sillä kun he himokkaiksi käyden vieraantuvat Kristuksesta, tahtovat he mennä naimisiin,	11. Mutta nuoret lesket hylkää; sillä koska he suuttuvat Kristukseen, niin he tahtovat huolla,	5:11 Mutta nuoret lesket hylkä: sillä cosca he suuttuwat Christuxeen/ nijn he tahtowat huolla:
5:12 ja ovat tuomion alaisia, koska ovat ensimmäisen uskonsa hyljänneet.	12. Joilla on heidän tuomionsa, että he sen ensimmäisen uskon rikkoneet ovat.	5:12 Joilla on heidän duomions/ että he sen ensimmäisen vscon rickonet owat.
5:13 He oppivat kylää kierrellessään vielä laiskoiksi, eikä ainoastaan laiskoiksi, vaan myös juoruisiksi ja monitouhuisiksi ja sopimattomia puhumaan.	13. Niin myös joutilaina ollessansa oppivat he huoneita ympärinsä juoksentelemaan; vaan ei he ainoastaan ole joutilaat, mutta myös kielevät, hempeät ja puhuvat luvattomia.	5:13 Joutilasna ollesans/ oppewat he huoneita ymbärins juoxendeleman: Ja/ ei he ainoastans ole joutilat/ mutta myös kielewät/ hembet ja puhuwat luwattomia.
5:14 Minä tahdon sentähden, että nuoret lesket menevät naimisiin, synnyttävät lapsia, hoitavat kotiansa eivätkä anna vastustajalle mitään aihetta solvaamiseen.	14. Sentähden minä tahdon, että nuoret lesket huolisivat, lapsia kasvattaisivat, huoneen hallituksesta vaaria pitäisivät, eikä antaisi tilaa vastaanseisojille pahoin puhua.	5:14 Sentähden minä tahdon että nuoret lesket huolisit/ eikä annais tila wastanseisoille pahoin puhua.
5:15 Sillä muutamat ovat jo kääntyneet pois seuraamaan saatanaa.	15. Sillä muutamat ovat jo saatanan jälkeen palanneet.	5:15 Sillä muutamat owat jo Perkelen jälken palainnet.
5:16 Jos jollakin uskovaisella naisella on leskiä, niin pitäköön niistä huolen, älköönkä seurakuntaa rasitettako, että se voisi pitää huolta oikeista leskistä.	16. Jos nyt jollakin uskollisella miehellä eli vaimolla leskiä on, se heitä holhokoon ja älkään seurakuntaa rasittako, että oikeille leskille täytyis.	5:16 Jos nyt jollakin uscollisella miehellä eli waimolla leskejä on/ se heitä cadzocon/ ja älkän Seuracunda rasittaco/ että oikeille leskille täytyis.

5:17 Vanhimpia, jotka seurakuntaa hyvin hoitavat, pidettäköön kahdenkertaisen kunnian ansainneina, varsinkin niitä, jotka sanassa ja opetuksessa työtä tekevät.	17. Vanhimmat, jotka hyvin hallitsevat, pitää kaksinkertaisessa kunniasa pidettämän, erinomattain ne, jotka sanassa ja opissa työtä tekevät.	5:17 Wanhimmat/ jotca hywin hallidzewat/ pitä caxikertaises cunnias pidettämän/ erinomattain ne jotca sanas ja opis työtä tekewät.
5:18 Sillä Raamattu sanoo: "Älä sido puivan härän suuta", ja: "Työmies on palkkansa ansainnut."	18. Sillä Raamattu sanoo: ei sinun pidä rihtä tappavan härjän suuta sitoman kiinni, ja työmies on palkkansa ansainnut.	5:18 Sillä Ramattu sano: ei sinun pidä rihtätappawan härjän suuta sitoman kijnni: ja työmies on palckans ansainnut.
5:19 Älä ota huomioosi syytettä vanhinta vastaan, ellei ole kahta tai kolmea todistajaa.	19. Älä salli vanhinta vastaan yhtään kannetta, vaan kahden eli kolmen todistuksen kautta.	5:19 Älä salli Wanhinda wastan yhtän cannetta/ waan cahden eli colmen todistuxen cautta.
5:20 Syntiä tekeviä nuhtelee kaikkien kuullen, että muutkin pelkäisivät.	20. Nuhtelee niitä, jotka syntiä tekevät, kaikkein kuullen, että muutkin pelkäisivät.	5:20 Nuhtelee nijtä cuin syndiä tekewät/ caickein cuulden/ että muutkin pelkäisit.
5:21 Minä vannotan sinua Jumalan ja Kristuksen Jeesuksen ja valittujen enkelien edessä, että noudatat tätä, tekemättä ennakolta päätöstä ja ketään suosimatta.	21. Minä rukoilen Jumalan ja Herran Jesuksen Kristuksen ja valittuin enkelien edessä, että nämät pidät ilman valitsemista, ja älä mitään tee toisen puolta pitäin.	5:21 Minä todistan Jumalan/ ja Herran Jesuxen Christuxen/ ja walittuin Engelitten edes/ että nämät pidät/ paidzi oma hywä tahtoas/ ja älä myös mitän tee hembeydestäs.
5:22 Älä ole liian kerkeä panemaan käsiäsi kenenkään päälle, äläkä antaudu osalliseksi muiden synteihin. Pidä itsesi puhtaana.	22. Älä pikaisesti jonkun päälle käsiäs pane, ja älä ole muiden synneistä osallinen: pidä itses puhtaana.	5:22 Älä nopiast jongun päälle kättäs pane: ja älä ole muiden synneistä osallinen: pidä idzes puhdasna.
5:23 Älä enää juo vain vettä, vaan käytä vähän viiniä vatsasi tähden ja usein uudistuvien vaivojesi vuoksi.	23. Älä silleen vettä juo, vaan nautitse jotakin viinaa sydämes tähden ja että myös usein sairastat.	5:23 Älä sillen wettä juo/ waan nautidze jotakin wijna/ wadzas tähden/ ja että myös usein sairastat.
5:24 Muutamien ihmisten synnit ovat ilmeiset ja joutuvat ennen tuomittaviksi, toisten taas seuraavat jäljestäpäin;	24. Muutamain ihmisten synnit ovat kyllä julkiset, että ne ennen tuomita taidetaan; mutta muutamain äsken jälistä julkiseksi tulevat.	5:24 Muutamain ihmisten synnit owat kyllä julkiset/ että me ne ennengin duomita taidamme:
5:25 samoin myös hyvät teot ovat ilmeiset, eivätkä nekään, jotka eivät ole ilmeisiä, voi salassa pysyä.	25. Niin myös muutamit hyvät työt ovat jo ennen julkiset, ja ne mitkä muutoin tapahtuvat, ei taideta salattaa.	5:25 Mutta muutamain äsken jälistä julkisexi tulewat. Nijn myös muutamit hywät työt owat jo ennen julkiset: ja ne cuin muutoin tapahtuwat/ ei nijtäkän taita salata.

6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu
6:1 Kaikki, jotka ovat orjina ikeen alla, pitäkööt isäntiänsä kaikkea kunnioitusta ansaitsevina, ettei Jumalan nimi ja oppi tulisi häväistyksi.	1. Palveliat, jotka ikeen alla ovat, pitää isäntänsä kaikessa kunniassa pitämän, ettei Jumalan nimi ja oppi pilkatuksi tulisi.	6:1 Palweliat/ jotca iken alla owat/ pitä Isändäns caikes cunnias pitämän/ ettei Jumalan nimi pilcatuxi tulis.
6:2 Mutta ne, joilla on uskovaiset isännät, älkööt pitäkö heitä vähemmässä arvossa sentähden, että he ovat veljiä, vaan palvelkoot heitä sitä mielummin, koska he ovat uskovia ja rakastettuja ja harrastavat hyväntekemistä. Tätä opeta ja tähän kehoita.	2. Mutta joilla uskolliset isännät ovat, niin älköön niitä katsoko ylön, että he veljekset ovat; vaan olkoon sitä kuuliaisemmat, että he uskolliset ovat ja rakkaat, jotka hyvästä työstä osalliset ovat. Näitä opeta ja neuvo.	6:2 Mutta joilla uscolliset Isännät owat/ nijn älkön nijtä ylöncadzoco/ että he weljexet owat/ waan olcan sitä cuuliaisemmat/ että he uscolliset/ rackat ja hywistä töistä osalliset owat.
6:3 Jos joku muuta oppia opettaa eikä pitäydy meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen terveisiin sanoihin eikä siihen oppiin, joka on jumalisuuden mukainen,	3. Jos joku toisin opettaa, ja ei pysy meidän Herran Jeesuksen Kristuksen terveellisissä sanoissa ja siinä opissa, joka jumalisuudesta on,	6:3 Opeta näitä ja neuwo. Jos jocu toisin opetta/ ja ei pysy meidän Herran Jesuxen Christuxen terwellisis sanois/ ja sijnä opis/ cuin jumalisudest on.
6:4 niin hän on paisunut eikä ymmärrä mitään, vaan on riitakysymyksien ja sanakiistojen kipeä, joista syntyy kateutta, riitaa, herjauksia, pahoja epäluuloja,	4. Hän on paisunut ja ei taida mitään, vaan on sairas kysymyksissä ja sanain kilvoituksissa, joista kateus, riita, häväistys ja pahat luulot tulevat,	6:4 Hän on piminnyt ja ei taida mitän/ waan on sairas kysymyxis ja sanain kilwoituxis/ joista cateus/ rijta/ häwäistys ja pahat luulot tulewat:
6:5 alituisia kinastuksia niiden ihmisten kesken, jotka ovat turmeltuneet mieleltään ja totuuden menettäneet ja jotka pitävät jumalisuutta keinona voiton saamiseen.	5. Häijyt kamppaukset niiden ihmisten seassa, jotka mielessänsä riivatut ovat, ja joilta totuus otettu pois on, jotka jumalisuuden voitoksi luulevat. Eroita sinus senkaltaisista.	6:5 Nijn myös turhat rijdat nijden ihmisten seas/ jotca heidän mielesäns rijwatut owat/ ja joilda totuus poisotettu on: jotca jumalisuden woitoxi luulewat. Eritä sinus nijstä.
6:6 Ja suuri voitto onkin jumalisuus yhdessä tyytyväisyyden kanssa.	6. Mutta se on suuri voitto, olla jumalinen ja tyytyä onneensa.	6:6 Mutta se on suuri woitto/ olla jumalinen ja tytyä onnens:
6:7 Sillä me emme ole maailmaan mitään tuoneet, emme myös voi täältä mitään viedä;	7. Sillä emmepä me ole mitään maailmaan tuoneet, on siis tiettävä, ettemme myös mitään täältä taida viedä ulos.	6:7 Sillä embä me ole mitän mailmaan tuonet/ on sijs tiettävä/ etten me myös mitän tääldä taida uloswiedä.
6:8 mutta kun meillä on elatus ja vaatteet, niin tyytykäämme niihin.	8. Mutta koska meillä on elatus ja vaatteet, niin tyytykäämme niihin.	6:8 Mutta cosca meillä on elätös ja waattet/ nijn tytykäm nijhin.

6:9 Mutta ne, jotka rikastua tahtovat, lankeavat kiusaukseen ja paulaan ja moniin mielettömiin ja vahingollisiin himoihin, jotka upottavat ihmiset turmioon ja kadotukseen.	9. Mutta ne, jotka rikastua tahtovat, lankeevat kiusaukseen ja paulaan ja moniin tyhmiin ja vahingollisiin himoihin, jotka ihmiset vahinkoon ja kadotukseen upottavat.	6:9 Mutta ne jotca ricastua tahtowat/ langewat kiusauxeen ja paulaan/ ja monihin tyhmijn ja wahingolisijn himoihin/ jotca ihmiset wahingoon ja cadotuxeen upottawat.
6:10 Sillä rahan himo on kaiken pahan juuri; sitä haluten monet ovat eksyneet pois uskosta ja lävistäneet itsensä monella tuskalla.	10. Sillä ahneus on kaiken pahuuden juuri, jota muutamat ovat himoinneet, ja ovat uskosta eksyneet ja itsellensä paljon murhetta saattaneet.	6:10 Sillä ahneus on caiken pahuden juuri: jota muutamat owat himoinnet/ ja owat uscosta exynet ja idzellens paljon murhetta saattanet.
6:11 Mutta sinä, Jumalan ihminen, pakene semmoista, ja tavoita vanhurskautta, jumalisuutta, uskoa, rakkautta, kärsivällisyyttä, hiljaisuutta.	11. Mutta sinä, Jumalan ihminen, karta niitä ja noudata vanhurskautta, jumalisuutta, uskoa, rakkautta, kärsivällisyyttä ja hiljaisuutta.	6:11 Mutta sinä Jumalan ihminen/ carta sitä ja noudata wanhurscautta/ jumalisutta/ uscoa/ rackautta/ kärsiwälisyyttä ja hiljaisuutta.
6:12 Kilvoittele hyvä uskon kilvoitus, tartu kiinni iankaikkiseen elämään, johon olet kutsuttu ja johon hyvällä tunnustuksella olet tunnustautunut monen todistajan edessä.	12. Kilvoittele hyvä uskon kilvoitus, käsitä ijancaikkinen elämä, johonka sinä kutsuttu olet, ja olet tunnustanut hyvän tunnustuksen monen todistajan edessä.	6:12 Kilwoittele hywä kilwoitus uscosa/ käsitä ijancaickinen elämä/ johonga sinä cudzuttu olet: ja sinä olet tunnustanut hywän tunnustuxen monen todistajan edes.
6:13 Jumalan edessä, joka kaikki eläväksi tekee, ja Kristuksen Jeesuksen edessä, joka Pontius Pilatuksen edessä todisti, tunnustaen hyvän tunnustuksen, minä kehoitan sinua,	13. Minä käsken sinua Jumalan edessä, joka kaikki eläväksi tekee, ja Jesuksen Kristuksen edessä, joka Pontius Pilatuksen alla hyvän todistuksen tunnusti,	6:13 Minä käsken sinua Jumalan edes/ joca caicki eläwäxi teke/ ja Jesuxen Christuxen edes/ joca Pontius Pilatuxen alla hywän todistuxen tunnusti.
6:14 että tahrattomasti ja moitteettomasti pidät käskyn meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen ilmestymiseen saakka,	14. Ettäs käskyn saastatoinna ja nuhteetoinna pidät, hamaan meidän Herran Jesuksen Kristuksen ilmoitukseen asti,	6:14 Ettäs käskyn saastatoinna ja nuhtetoinna pidät/ haman meidän Herran Jesuxen Christuxen ilmoituxen asti:
6:15 jonka aikansa on antava meidän nähdä se autuas ja ainoa valtias, kuningasten Kuningas ja herrain Herra,	15. Jonka meille aikansa osoittaa se autuas ja ainoa valtias, kuningasten Kuningas ja kaikkein herrain Herra,	6:15 Jonga meille aicanans osotta se autuas ja ainoa waldias/ Cuningasten Cuningas ja caickein Herrain Herra.
6:16 jolla ainoalla on kuolemattomuus; joka asuu valkeudessa, mihin ei kukaan taida tulla; jota yksikään ihminen ei ole nähnyt eikä voi nähdä - hänen olkoon kunnia ja iankaikkinen valta. Amen.	16. Jolla ainoalla on kuolemattomuus, joka asuu kirkkaudessa, johon ei yksikään tulla taida, jota ei yksikään ihminen nähnyt ole eikä taida nähdä: jolle olkoon kunnia ja ijancaikkinen voima, amen!	6:16 Jolla ainoalla on cuolemattomus/ joca asu kirckaudes/ johon ei yxikän tulla taida/ jota ei yxikän ihminen nähnyt ole eikä taida nähdä/ jolle olcon cunnia ja ijancaickinen waldacunda/ Amen.

<p>6:17 Kehoita niitä, jotka nykyisessä maailmanajassa ovat rikkaita, etteivät ylpeilisi eivätkä panisi toivoansa epävarmaan rikkauteen, vaan Jumalaan, joka runsaasti antaa meille kaikkea nautittavaksemme,</p>	<p>17. Käske niitä, jotka rikkaat tässä maailmassa ovat, ettei he ylpeilisi eikä panisi toivoansa katoovaisen rikkauden, vaan elävän Jumalan päälle, joka meille antaa nautitaksemme runsaasti kaikkinaista:</p>	<p>6:17 Käske niitä kuin rikkaat tässä maailmassa ovat/ ettei he ylpeilisi/ eikä panisi toivoansa katoovaisen rikkauden/ mutta elävän Jumalan päälle/</p>
<p>6:18 kehoita heitä, että tekevät hyvää, hyvissä töissä rikastuvat, ovat anteliaita ja omastansa jakelevat,</p>	<p>18. Että he tekisivät hyvää ja hyvissä töissä rikastuisivat, antaisivat hyvällä mielellä, olisivat avulliset,</p>	<p>6:18 Joka meille anna nautitaksemme runsaasti kaikkinaista. Että he tekisivät hyvää ja hyvässä töissä rikastuisivat/ annaisivat hyvällä mielellä/ olisivat avulliset.</p>
<p>6:19 kooten itsellensä aarteiden, hyvän perustuksen tulevaisuuden varalle, että saisivat todellisen elämän.</p>	<p>19. Ja tallelle panisivat itsellensä hyvän perustuksen edespäin, käsittääkseen ijankaikkista elämää.</p>	<p>6:19 Ja tavaroidzisit idzellens hyvän perustuksen hätäwaraxi/ käsittäxens ijancaikkista elämätä.</p>
<p>6:20 Oi Timoteus, talleta se, mikä sinulle on uskottu, ja vältä tiedon nimellä kulkevan valhetiedon epäpyhiä ja tyhjiä puheita ja vastaväitteitä,</p>	<p>20. Oi Timoteus! kätke se, mikä sinulle uskottu on, ja vältä turhia ja kelvottomia juttuja ja niitä riitoja, jotka väärin kerskatusta taidosta tulevat,</p>	<p>6:20 O Timothee/ kätke se kuin sinulle uskottu on: ja vältä turhia ja kelvottomia juttuja/ ja niitä riitoja kuin väärin kerskatust taidost tulewat/</p>
<p>6:21 johon tunnustautuen muutamat ovat uskosta hairahtuneet. Armo olkoon teidän kanssanne!</p>	<p>21. Josta muutamat paljon pitävät, ja uskosta eksyneet ovat. Armo olkoon sinun kanssas, amen!</p>	<p>joista muutamat paljo pitävät/ ja uscosta exywät. 6:21 Armo olcon sinun cansas/ Amen.</p>

PAAVALIN TOINEN KIRJE TIMOTEUKSELLE	P. PAAVALIN 2 EPISTOLA TIMOTEUKSELLE	Toinen P. Pawalin Epistola Timotheuxen tygö .
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Paavali, Jumalan tahdosta Kristuksen Jeesuksen apostoli, lähetetty julistamaan lupausta siitä elämästä, joka on Kristuksessa Jeesuksessa,	Paavali, Jesuksen Kristuksen apostoli Jumalan tahdon kautta elämän lupauksen jälkeen, joka on Kristuksessa Jeesuksessa:	1:1 Pawali Jesuxen Christuxen Apostoli/ Jumalan tahdon kautta/ elämän lupauxen jälken/ Christuxes Jesuxes.
1:2 rakkaalle pojalleni Timoteukselle. Armo, laupeus ja rauha Isältä Jumalalta ja Kristukselta Jeesukselta, meidän Herraltamme!	2. Minun rakkaalle pojalleni Timoteukselle armo, laupius ja rauha Isältä Jumalalta ja Jesukselta Kristukselta meidän Herraltamme!	1:2 Minun rackalle Pojalleni Timotheuxelle. Armo/ Laupius ja Rauha Isäldä Jumalalda/ ja Jesuxelda Christuxelda meidän Herraldam.
1:3 Minä kiitän Jumalaa, jota esivanhemmistani asti palvelen puhtaalla omallatunnolla - samoin kuin minä lakkaamatta muistan sinua rukouksissani öin ja päivin,	3. Minä kiitän Jumalaa, jota minä hamasta minun esivanhemmistani palvelen puhtaalla omallatunnolla, että minä lakkaamatta sinua yöllä ja päivällä minun rukouksissani muistan,	1:3 Minä kijtän Jumalata/ jota minä hamast minun wanhemmistan palwelen/ puhtalla omalla tunnolla/ että minä lackamat sinua yöllä ja päiwällä minun rucouxisani muistan.
1:4 haluten, muistaessani kyyneleitäsi, saada sinua nähdä, että täytyisin ilolla -	4. Ja haluan sinua nähdä, koska minä sinun kyynelees muistan, että minä ilolla täytettäisiin,	1:4 Ja halan sinua nähdä (cosca minä sinun kyyneles muistan) että minä ilolla täytetäisin:
1:5 kun mieleeni muistuu se vilpitön usko, joka sinulla on, joka ensin oli isoäidilläsi Looiksella ja äidilläsi Eunikella ja joka, siitä olen varma, on sinullakin.	5. Kun minun mieleeni tulee se vilpitön usko, joka sinussa on, joka ennen sinun isossa äidissä Loidassa myös asui ja sinun äidissä Eunikassa ja, kuin minä totisesti tiedän, sinussakin.	1:5 Cosca se wilpitöin usco cuin sinusa on/ minun mieleeni tule/ joca ennen sinun isois äitisäs Loidas myös asui/ ja sinun äitisäs Eunicas/ ja cuin minä totisest tiedän/ sinusakin.
1:6 Siitä syystä minä sinua muistutan virittämään palavaksi Jumalan armolahjan, joka sinussa on minun kätteni päällepanemisen kautta.	6. Jonka tähden minä sinua neuvon, että herätät sen Jumalan lahjan, joka sinussa on, minun kätteni päällepanemisen kautta;	1:6 Jonga tähden minä sinua neuwon/ että herätät sen Jumalan lahjan joca sinusa on/ minun kätteni päälle panemisen kautta:
1:7 Sillä Jumala ei ole antanut meille pelkuruuden henkeä, vaan voiman ja rakkauden ja raittiuden hengen.	7. Sillä ei Jumala ole meille antanut pelvon henkeä, vaan väkevyyden, rakkauden ja raittiuden.	1:7 Sillä ei Jumala ole meille andanut pelgon Henge/ waan wäkewyden/ rackauden ja raitiuden.

1:8 Älä siis häpeä todistusta Herrastamme äläkä minua, hänen vankiaan, vaan kärsi yhdessä minun kanssani vaivaa evankeliumin tähden, sen mukaan kuin Jumala antaa voimaa,	8. Sentähden älä häpeä meidän Herran Jesuksen Kristuksen todistusta eikä minua, joka hänen vankinsa olen; vaan ole osallinen evankeliumin vaivassa, Jumalan voiman jälkeen,	1:8 Sentähden älä häpe meidän Herran Jesuxen Christuxen todistusta/ eikä minua/ joca hänen fangins olen: Waan ole osallinen Evangeliumin waiwas/ Jumalan wäen peräst.
1:9 hän, joka on meidät pelastanut ja kutsunut pyhällä kutsumuksella, ei meidän tekojemme mukaan, vaan oman aiwoituksensa ja armonsa mukaan, joka meille on annettu Kristuksessa Jeesuksessa ennen ikuisia aikoja,	9. Joka meitä on autuaaksi tehnyt ja pyhällä kutsumisella kutsunut, ei meidän töidemme perästä, vaan aiwoituksensa ja armonsa jälkeen, joka meille Kristuksessa Jeesuksessa ennen ijankaikkisia aikoja annettu on,	1:9 Joca meitä on autuaxi tehnyt/ ja pyhällä cudzumisella cudzunut/ ei meidän töidemme perästä/ waan hänen aiwoituxens ja armons jälken/ cuin meille Christuxes Jesuxes ennen ijancaickisita aicoja annettu on.
1:10 mutta nyt ilmisaatettu meidän Vapahtajamme Kristuksen Jeesuksen ilmestymisen kautta, joka kukisti kuoleman ja toi valoon elämän ja katoamattomuuden evankeliumin kautta,	10. Mutta nyt meidän Vapahtajamme Jesuksen Kristuksen ilmestyksen kautta julistettu, joka kuoleman otti pois ja elämän ja kuolemattomuuden toi evankeliumin kautta valkeuteen,	1:10 Mutta nyt hän on meidän Wapahtajam Jesuxen Christuxen ilmestyxen cautta julistettu/ joca cuolemalda wäen poisotti/ ja elämän ja cuolemattomuden menon toi Evangeliumin cautta walkeuteen.
1:11 jonka julistajaksi ja apostoliksi ja opettajaksi minä olen asetettu.	11. Johonka minä olen pantu saarnaajaksi ja apostoliksi ja pakanain opettajaksi.	1:11 Johonga minä olen pandu saarnajaxi ja Apostolixi/ ja pacanain opettajaxi.
1:12 Siitä syystä minä myös näitä kärsin, enkä sitä häpeä; sillä minä tunnen hänet, johon minä uskon, ja olen varma siitä, että hän on voimallinen siihen päivään asti säilyttämään sen, mikä minulle on uskottu.	12. Jonka tähden minä myös näitä kärsin, ja en kuitenkaan häpee; sillä minä tiedän, kenen päälle minä uskon, ja olen luja, että hän voi minulle kätkeä minun uskotun kaluni siihen päivään asti.	1:12 Jonga tähden minä myös näitä kärsin/ ja en cuitengan häpe: sillä minä tiedän kenen päälle minä uscon/ ja olen luja/ että hän woi minulle kätke minun uscotun caluni/ siihen päiwän asti.
1:13 Ota esikuvaksi ne terveelliset sanat, jotka olet minulta kuullut, uskossa ja rakkaudessa, joka on Kristuksessa Jeesuksessa.	13. Pysy siis niiden terveellisten sanain muodossa, jotka sinä minulta kuullut olet, uskossa ja rakkaudessa, joka on Kristuksessa Jeesuksessa.	1:13 Pysy sijs terwellisten sanain muodos/ cuins minulda cuullut olet/ Uscost ja Rackaudest/ Christuxes Jesuxes.
1:14 Säilytä se hyvä, mikä sinulle on uskottu, Pyhän Hengen kautta, joka meissä asuu.	14. Tämä hyvä uskottu kalu kätke Pyhän Hengen kautta, joka meissä asuu.	1:14 Tämä hywä uscottu calu kätke Pyhän Hengen cautta/ joca meisä asu.
1:15 Sinä tiedät, että kaikki aasialaiset ovat kääntyneet minusta pois; niiden joukossa ovat Fygelus ja Hermogenes.	15. Sinä tiedät sen, että kaikki, jotka Asiassa ovat, luopuivat minusta, joista on Phygellus ja Hermogenes.	1:15 Sinä tiedät että caicki/ cuin Asias owat/ luowuit minusta/ joista on Phigellus ja Hermogenes.

1:16 Antakoon Herra laupeutta Onesiforuksen huonekunnalle, sillä usein hän on minua virvoittanut, eikä ole kahleitani hävennyt;	16. Herra antakoon laupiutensa Onesiphorin perheelle, joka minun usein virvoittanut on ja ei minun kahleitani hävennyt,	1:16 Herra andacon laupiudens Onesiphorin perhelle/ joca minun usein wirgottanut on/ ja ei minun cahlejani hävennyt.
1:17 vaan kun hän tuli Roomaan, etsi hän minua innokkaasti ja löysi minut.	17. Vaan etsi minua visusti Roomissa ollessansa, ja löysi minun.	1:17 Waan edzei minua wisust Romis olduans/ ja löysi minun.
1:18 Suokoon Herra, että hän löytää laupeuden Herran tykönä sinä päivänä. Ja kuinka suuria ne palvelukset olivat, joita hän teki Efesosssa, sen sinä parhaiten tiedät.	18. Herra antakoon hänen löytää laupiuden sinä päivänä Herran tykönä! Ja kuinka monessa asiassa hän minulle Ephesosssa oli avullinen, sinä parhain tiedät.	1:18 Herra andacon hänen löytä laupiuden sinä päivänä Herran tykönä. Ja cuinga mones asias hän minulle Ephesos oli awullinen/ sinä parhain tiedät.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Vahvistu siis, poikani, siinä armossa, joka on Kristuksessa Jeesuksessa.	1. Vahvista siis sinus, minun poikani, sen armon kautta, joka Jesuksessa Kristuksessa on.	2:1 Wahwista sijs sinus/ minun poican/ sen armon cautta cuin Jesuxes Christuxes on.
2:2 Ja minkä olet kuullut minulta ja minkä monet ovat todistaneet, usko se luotettaville miehille, jotka sitten ovat soveliaita muitakin opettamaan.	2. Ja mitä sinä olet minulta monen todistajan kautta kuullut, niin käske uskollisille ihmisille, jotka myös muita olisivat soveliaat opettamaan.	2:2 Ja mitä sinä olet minusta monen todistajan cautta cuullut/ nijn käske uscollisille/ jotca muita olisit soweliat opettaman.
2:3 Kärsi vaivaa niinkuin ainakin jalo Kristuksen Jeesuksen sotamies.	3. Kärsi vaivaa niinkuin luja Jesuksen Kristuksen sotamies.	2:3 Kärsi waiwa nijncuin luja Jesuxen Christuxen sotamies.
2:4 Ei kukaan, joka sodassa palvelee, sekaannu elatuksen toimiin, sillä hän tahtoo olla mieliksi sille, joka on hänet palkannut.	4. Ei yksikään sotamies sekoita itsiänsä elatuksen menoihin, sille kelvataksensa, joka hänen sotaan ottanut on.	2:4 Ei yxikän sotamies secoita idziäns elatuxen menoihin/ sille kelwataxens joca hänen sotaan ottanut on.
2:5 Eihän sitäkään, joka kilpailee, seppelöidä, ellei hän kilpaile sääntöjen mukaisesti.	5. Ja jos joku kilvoittelee, niin ei hän kruunata, ellei hän toimellisesti kilvoittele.	2:5 Ja jos jocu kilwoittele/ nijn ei hän cruunata ellei hän toimellisest kilwoittele.
2:6 Peltomiehen, joka vaivan näkee, tulee ennen muita päästä osalliseksi hedelmistä.	6. Peltomiehen, joka pellon rakentaa, pitää ensin hedelmästä nautitseman.	2:6 Peldomiehen/ joca pellon rakenda/ pitä ensin hedelmästä nautidzeman.
2:7 Tarkkaa, mitä sanon; Herra on antava sinulle ymmärrystä kaikkeen.	7. Ymmärrä, mitä minä sanon: Herra antakoon sinulle ymmärryksen kaikissa;	2:7 Ymmärrä mitä minä sanon. Herra andacon sinulle ymmärryxen caikis.

2:8 Muista Jeesusta Kristusta, joka on kuolleista herätetty ja on Daavidin siementä minun evankeliumini mukaan,	8. Muista Jesuksen Kristuksen päälle, joka kuolleista noussut on: Davidin siemenestä minun evankeliumini jälkeen,	2:8 Muista Jesuxen Christuxen päälle/ joca cuolleista nosnut on: Dawidin siemenestä minun Evangeliumini jälkeen:
2:9 jonka julistamisessa minä kärsin vaivaa, kahleisiin asti, niinkuin pahantekijä; mutta Jumalan sana ei ole kahlehdittu.	9. Jossa minä vaivaa kärsin kahleisiin asti niinkuin pahantekiä; vaan ei Jumalan sana ole sidottu.	2:9 Josa minä waiwa kärsin/ cahleisin asti/ nijncuin pahantekiä/ waan ei Jumalan sana ole sidottu.
2:10 Siitä syystä minä kärsin kaikki valittujen tähden, että hekin saavuttaisivat pelastuksen, joka on Kristuksessa Jeesuksessa, ynnä iankaikkisen kirkkauden.	10. Sentähden minä kärsin kaikki valittuin tähden, että hekin saisivat Jesuksessa Kristuksessa autuuden, ijankaikkisen kunnian kanssa.	2:10 Sentähden minä kärsin caicki/ walittuin tähden/ että hekin saisit Jesuxes Christuxes autuuden/ ijancaickisella cunnialla.
2:11 Varma on tämä sana; sillä: jos olemme kuolleet yhdessä hänen kanssaan, saamme myös hänen kanssaan elää;	11. Se on totinen sana: jos me ynnä olemme kuolleet, niin me myös ynnä elämme;	2:11 Se on totinen tosi: jos me ynnä olemma cuollet/ nijn me myös ynnä elämme.
2:12 jos kärsimme yhdessä, saamme hänen kanssaan myös hallita; jos kiellämme hänet, on hänkin kieltävä meidät;	12. Jos me kärsimme, niin me myös ynnä hallitsemme; jos me hänen kiellämme, niin hän meidätkin kieltää;	2:12 Jos me kärsimme/ nijn me myös ynnä hallidzemma. Jos me hänen kiellämme/ nijn hän meidängin kieldä.
2:13 jos me olemme uskottomat, pysyy kuitenkin hän uskollisena; sillä itseänsä kieltää hän ei saata.	13. Ellemme usko, niin hän pysyy kuitenkin uskollisena, joka ei itsiänsä kieltää taida.	2:13 Ellen me usco/ nijn hän jää uscollisexi/ joca ei idziäns kieldä taida.
2:14 Muistuta tästä, ja teroita heille Jumalan edessä, etteivät kiistelisi sanoista, mikä ei ole miksikään hyödyksi, vaan niiden turmioksi, jotka kuulevat.	14. Näitä neuvo ja todista Herran edessä, ettei he sanoista riitelisi, joka ei mihinkään kelpaa, vaan ainoastaan luovuttamaan niitä jotka kuulevat.	2:14 Sencaltaista neuwo/ ja todista Herran edes/ ettei he sanoista rijtelis/ jotca ei mihingän kelpa/ waan ainoastans luowuttaman nijtä jotca cuulewat.
2:15 Pyri osoittautumaan Jumalalle semmoiseksi, joka koetukset kestää, työntekijäksi, joka ei työtään häpeä, joka oikein jakelee totuuden sanaa.	15. Pyydä itses Jumalalle osoittaa toimelliseksi ja laittamattomaksi työntekijäksi, joka oikein totuuden sanan jakaa.	2:15 Pyydä idzes Jumalalle osotta toimellisexi ja laittamattomaxi työntekiäxi/ joca oikein totuuden sanan jaca:
2:16 Mutta pysy erilläsi epäpyhistä ja tyhjistä puheista, sillä niiden puhujat menevät yhä pitemmälle jumalattomuudessa,	16. Mutta siivottomat ja kelvottomat sanat hylkää, jotka paljon jumalatointa menoa saattavat.	2:16 Mutta sijwottomat ja kelwottomat sanat hyljä/ jotca paljon jumalatoinda meno saattawat:

2:17 ja heidän puheensa jäytää ympäristöään niinkuin syöpä. Niitä ovat Hymeneus ja Filetus,	17. Ja heidän puheensa syö ympäriltänsä niinkuin ruumiin mato; joista on Hymeneus ja Philetus,	2:17 Ja heidän puhens syö ymbärildäns nijncuin ruumin mato. 2:18 Joista on Hymeneus ja Philetus/
2:18 jotka ovat totuudesta eksyneet, kun sanovat, että ylönousemus jo on tapahtunut, ja he turmelevat useiden uskon.	18. Jotka totuudesta ovat erehtyneet, sanoen ylönousemisen jo tapahtuneen, ja ovat muutamat uskosta kääntäneet.	jotca totuudest owat erannet/ sanoden ylönousemisen jo tapahtunen/ ja owat muutamat uscost kääändänet.
2:19 Kuitenkin Jumalan vahva perustus pysyy lujana, ja siinä on tämä sinetti: "Herra tuntee omansa", ja: "Luopukoon vääryydestä jokainen, joka Herran nimeä mainitsee."	19. Mutta Jumalan vahva perustus kuitenkin pysyy, joka tällä kiinnitetty on: Herra tuntee omansa: ja lakatkaan jokainen vääryydestä, joka Kristuksen nimeä mainitsee.	2:19 Mutta Jumalan wahwa perustus cuitengin pysy/ joca tällä kijnnitetty on: Herra tunde omans: ja lacaitcan jocainen wäärydest/ joca Christuxen nime mainidze.
2:20 Mutta suuressa talossa ei ole ainoastaan kulta- ja hopea-astioita, vaan myös puu- ja saviastioita, ja toiset ovat jaloa, toiset halpaa käyttöä varten.	20. Mutta suuressa huoneessa ei ole ainoastaan kultaiset ja hopiaiset astiat, vaan myös puiset ja saviset, ja muutamat tosin kunniaksi, mutta muutamat häpiäksi.	2:20 Mutta suures huones ei ole ainoastans cullaiset ja hopiaiset astiat/ waan myös puiset ja sawiset: ja muutamat tosin cunniaxi/ mutta muutamat häpiäxi.
2:21 Jos nyt joku puhdistaa itsensä tämänkaltaisista, tulee hänestä astia jaloa käyttöä varten, pyhitetty, isännälleen hyödyllinen, kaikkiin hyviin tekoihin valmis.	21. Jos joku itsensä senkaltaisista ihmisistä puhdistaa, se tulee kunniaan pyhitetyksi astiaksi, perheenisännälle tarpeelliseksi ja kaikkiin hyviin töihin valmistetuksi.	2:21 Jos jocu idzens sencaltaisist ihmisist puhdistaa/ se tule pyhitetyxi astiaxi/ cunniaxi/ perhenisännälle tarpellisexi/ ja caickijn hywijn töihin walmistetuxi.
2:22 Pakene nuoruuden himoja, harrasta vanhurskautta, uskoa, rakkautta, rauhaa niiden kanssa, jotka huutavat avuksensa Herraa puhtaasta sydäimestä.	22. Nuoruuden himot vältä; mutta noudata vanhurskautta, uskoa, rakkautta ja rauhaa kaikkein niiden kanssa, jotka puhtaasta sydäimestä Herraa rukoilevat.	2:22 Nuoruden himot wäldä: mutta noudata wanhurscautta/ usco/ rackautta ja rauha/ caickein nijden cansa jotca puhtast sydämet Herra rucoilewat.
2:23 Mutta vältä tyhmiä ja taitamattomia väittelyjä, sillä tiedäthän, että ne synnyttävät riitoja.	23. Hullut ja turhat kysymykset hylkää, tietäen, että ne ainoastaan riidat synnyttävät.	2:23 Hullut ja turhat kysymyxet hyljä/ tieten että ne ainoastans rijdat synnyttäwät:
2:24 Mutta Herran palvelijan ei sovi riidellä, vaan hänen tulee olla lempeä kaikkia kohtaan, kyetä opettamaan ja pahaä kärsimään;	24. Mutta ei Herran palvelian tule riitaisen olla, vaan siviän jokaista kohtaan, opettavaisen, pahoja kärsiväisen.	2:24 Mutta ei Herran palwelian tule rijdaisen olla/ waan siwiän jocaista wastan/ opettawaisen/ joca pahoja hiljaisudes kärsiä taita/

2:25 hänen tulee sävyisästi ojentaa vastustelijoita; ehkäpä Jumala antaa heille mielenmuutoksen, niin että tulevat tuntemaan totuuden	25. Hiljaisuudessa nuhtelevaisen vastahakoisia; jos Jumala heille joskus antais parannuksen totuutta ymmärtämään,	ja nuhtelevaisen vastahakoisia. 2:25 Jos Jumala heille joskus antais parannuksen/ totuutta ymmärtämään:
2:26 ja selviävät perkeleen pauloista, joka on heidät vanginnut tahtoansa tekemään.	26. Ja he jälleen katuisivat ja perkeleen paulasta pääsisivät, jolta he hänen tahtonsa jälkeen vangitut ovat.	2:26 Ja he jälleens Perkelen paulasta pääsisit/ jolda he hänen tahtons jälkeen vangitut ovat.
3 LUKU	3 LUKU	III. Luku .
3:1 Mutta tiedä se, että viimeisinä päivinä on tuleva vaikeita aikoja.	1. Mutta sen sinun pitää tietämän, että viimeisinä päivinä vaaralliset ajat lähenevät;	3:1 Mutta sen sinun pitää tietämän/ että viimeisinä päivinä vaaralliset ajat lähenevät:
3:2 Sillä ihmiset ovat silloin itserakkaita, rahanahneita, kerskailijoita, ylpeitä, herjaajia, vanhemmilleen tottelemattomia, kiittämättömiä, epähurskaita,	2. Sillä ne ihmiset, jotka itsiänsä rakastavat, ahneet, kerskaajat, ylpiät, pilkkaajat, vanhemmillensa tottelemattomat, kiittämättömät, jumalattomat,	3:2 Sillä ne ihmiset tulewat jotca idziäns racastawat/ ahnet/ kerscajat/ corjat/ pilckajat/ wanhemmillens tottelemattomat: 3:3 Kijttämättömät/ jumalattomat/
3:3 rakkaudettomia, epäsohuisia, panettelijoita, hillittömiä, raakoja, hyvän vihamiehiä,	3. Haluttomat, sopimattomat, laittajat, irtaalliset, kiukkuiset, kateet,	haluttomat/ sopimattomat/ laittajat/ irtaliset/ kiuckuiset/ catet/
3:4 pettureita, väkivaltaisia, pöyhkeitä, hekumaa enemmän kuin Jumalaa rakastavia;	4. Pettäjät, tuimat, paisuneet, jotka enemmän hekumaa kuin Jumalaa rakastavat,	pettäjät/ tuimat/ paisunet, 3:4 Jotca enämmin hecumata cuin Jumalata racastawat.
3:5 heissä on jumalisuuden ulkokuori, mutta he kieltävät sen voiman. Senkaltaisia karta.	5. Joilla on jumalinen meno olevinansa, mutta sen voiman he kieltävät pois. Karta siis senkaltaisia.	3:5 Joilla on jumalinen meno olewanans/ mutta sen woiman he poiskieldävät. 3:6 Carta sijs sencaltaisia:
3:6 Sillä niitä ovat ne, jotka tungettelevat taloihin ja pauloihinsa kietovat syntien rasittamia ja monenlaisten himojen heiteltäviä naisparkoja,	6. Sillä ne ovat niitä, jotka huoneesta huoneeseen juoksevat ja vaimoväen vangiksi vievät, jotka synneillä rasitetut ovat ja moninaisten himoin kanssa käyvät,	sillä ne owat nijstä jotca huonesta huonesen juoxewat/ ja waimowäen fangixi wiewät/ jotca synneillä rasitetut owat ja moninaisten himoin cansa käywät.
3:7 jotka aina ovat opetusta ottamassa, eivätkä koskaan voi päästä totuuden tuntemiseen.	7. Aina oppivaiset, ja ei koskaan totuuden tuntoon tulevaiset.	3:7 Aina oppiwaiset/ ja ei coscan totuuden tundoon tulewaiset.

3:8 Ja niinkuin Jannes ja Jambres vastustivat Moosesta, niin nuokin vastustavat totuutta, nuo mieleltään turmeltuneet ihmiset, jotka eivät uskonkoetuksissa kestä.	8. Mutta niinkuin Jannes ja Jambres olivat Mosesta vastaan, niin nämätkin ovat totuutta vastaan: ne ovat ihmiset taidosta turmellut ja kelvottomat uskoon.	3:8 Mutta nijncuin Jannes ja Jambres olit Mosesta wastian/ nijn nämätkin owat totuutta wastian: ne owat ihmiset taidosta turmellut ja kelwottomat Uscoon.
3:9 Mutta he eivät pitemmälle edisty, sillä heidän mielettömyytensä on käyvä ilmeiseksi kaikille, niinkuin noidenkin mielettömyys kävi ilmi.	9. Mutta ei heidän pidä silleen menestymän; sillä heidän hulluutensa pitää kaikille julki tuleman, niinkuin niidenkin oli.	3:9 Mutta ei heidän pidä sillen menestymän: sillä heidän hulludens pitä caikille julki tuleman/ nijncuin nijdengin oli.
3:10 Mutta sinä olet seurannut minun opetustani, vaellustani, aivoitustani, uskoani, pitkämielisyyttäni, rakkauttani, kärsivällisyyttäni,	10. Mutta sinä olet seurannut minun opetustani, säätyäni, aivoitustani, uskoani, pitkämielisyyttäni, rakkauttani, kärsivällisyyttäni,	3:10 Mutta sinä olet minun opetustani seurannut/ minun säätyäni/ minun aiwoitustani/ minun usconi/ minun pitkämielisyyttäni/ minun rackauttani. 3:11 Minun kärsimistäni/
3:11 vainoissa ja kärsimyksissä, samanlaisissa kuin minun osakseni tuli Antiokiassa, Ikonionissa ja Lystrassa. Mimmoisia vainoja olenkaan kärsinyt, ja kaikista Herra on minut pelastanut!	11. Vainoomisiani, vaivojani, jotka minulle Antiokiassa, Ikoniossa ja Lystrassa tapahtuivat, jotka vainoomiset minä kärsin, ja kaikista on minun Herra päästänyt.	minun wainomistani/ minun waiwojani/ jotca minulle Antiochias tapahdui/ Iconias ja Lystras/ ja caikista on minun cuitengin Herra päästänyt.
3:12 Ja kaikki, jotka tahtovat elää jumalisesti Kristuksessa Jeesuksessa, joutuvat vainottaviksi.	12. Mutta myös kaikkein, jotka jumalisesti Jesuksessa Kristuksessa elää tahtovat, pitää vainoa kärsimän.	3:12 Caicki jotca jumalisest Jesuxes Christuxes elä tahtowat/ nijden tule waino kärsiä.
3:13 Mutta pahat ihmiset ja petturit menevät yhä pitemmälle pahuudessa, eksyttäen ja eksyen.	13. Mutta pahoille ja petollisille ihmisille on tapahtuva jota edemmä sitä pahemmin, sekä viettelöille että vietellyille.	3:13 Mutta pahoille ja petollisille ihmisille on tapahtuwa/ jota edemmä sitä pahemmin/ että he exywät/ ja idzens exymän saattawat.
3:14 Mutta pysy sinä siinä, minkä olet oppinut ja mistä olet varma, koska tiedät, keiltä olet sen oppinut,	14. Mutta pysy niissä, joita sinä oppinut olet ja sinulle uskottu on, tietäen keneltäs oppinut olet,	3:14 Mutta pysy sinä nijsä cuins oppenut olet/ ja sinulle uscottu on: 3:15 Sillä sinä tiedät keneldäs oppenut olet/
3:15 ja koska jo lapsuudestasi saakka tunnet pyhät kirjoitukset, jotka voivat tehdä sinut viisaaksi, niin että pelastut uskon kautta, joka on Kristuksessa Jeesuksessa.	15. Ja ettäs jo lapsuudesta olet Pyhän Raamatun taitanut, joka sinun taitaa autuuteen neuwoa, sen uskon kautta, joka on Kristuksessa Jeesuksessa.	ja ettäs jo lapsudest olet pyhän Ramatun tainnut/ joca sinun taita autuuten neuwoa/ uscon cautta Jesuxen Christuxen päälle.

3:16 Jokainen kirjoitus, joka on syntynyt Jumalan Hengen vaikutuksesta, on myös hyödyllinen opetuksiksi, nuhteeksi, ojennukseksi, kasvatukseksi vanhurskaudessa,	16. Sillä kaikkalainen kirjoitus on Jumalalta annettu, ja tarpeellinen opiksi, nuhteeksi, ojennukseksi, kuritukseksi, joka on vanhurskaudessa:	3:16 Sillä caickalainen Kirjoitus/ Jumalalda annettu/ on tarpellinen opixi/ nuhtexi/ ojennuxexi/ curituxexi/ wanhurscaudes:
3:17 että Jumalan ihminen olisi täydellinen, kaikkiin hyviin tekoihin valmistunut.	17. Että Jumalan ihminen täydellinen olis, ja kaikkiin hyviin töihin sovelias.	3:17 Että Jumalan ihminen täydellinen olis/ ja caickijn hywijn töihin sowelias.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .
4:1 Minä vannotan sinua Jumalan ja Kristuksen Jeesuksen edessä, joka on tuomitseva eläviä ja kuolleita, sekä hänen ilmestymisensä että hänen valtakuntansa kautta:	1. Niin minä siis todistan Jumalan ja Herran Jesuksen Kristuksen edessä, joka on tuleva tuomitsemaan eläviä ja kuolleita, hänen ilmestyksensä ja valtakunnassansa:	4:1 Nijn minä sijs todistan/ Jumalan edes/ ja Herran Jesuxen Christuxen/ joca on tulewa duomidzeman eläwitä ja cuolluita/ hänen ilmestyxesäns ja waldacunnasans.
4:2 saarnaa sanaa, astu esiin sopivalla ja sopimattomalla ajalla, nuhtele, varoita, kehoita, kaikella pitkämielisyydellä ja opetuksella.	2. Saarnaa sanaa, pidä päälle sekä hyvällä että sopimattomalla ajalla, rankaise, nuhtele, neuvo kaikella siveydellä ja opetuksella;	4:2 Saarna sana/ pidä päälle/ sekä hyvällä että sopimattomalla ajalla/ rangaise/ nuhtele/ neuwo/ caikella siweydellä ja opetuxella:
4:3 Sillä aika tulee, jolloin he eivät kärsi tervettä oppia, vaan omien himojensa mukaan korvasyyhyensä haalivat itselleen opettajia	3. Sillä aika tulee, jona ei he voi terveellistä oppia kärsiä, vaan omain himoinensa jälkeen kokoovat itsellensä opettajat, että heidän korvansa syyhyvät,	4:3 Sillä aica tule/ jona ei he woi terwellistä oppia kärsiä: Waan he cocowat idzellens Opettajat oman himons jälken: 4:4 Että heidän corwans syhywät/
4:4 ja kääntävät korvansa pois totuudesta ja kääntyvät taruihin.	4. Ja kääntävät korvansa pois totuudesta, ja turhiin juttuihin poikkeavat.	mutta he käändäwät corwans pois totuudesta/ ja heidäns turhijn juttuihin käändäwät.
4:5 Mutta ole sinä raitis kaikessa, kärsi vaivaa, tee evankelistan työ, toimita virkasi täydellisesti.	5. Mutta valvo sinä kaikissa, kärsi ja kestä vaivoissa, tee evankeliumin saarnaajan työ ja toimita virkas täydellisesti.	4:5 Mutta walwo sinä caikisa/ kärsi ja kestä waiwoisa/ tee Evangeliumin Saarnajan työ ja toimita wircas täydellisest.
4:6 Sillä minut jo uhrataan, ja minun lähtöni aika on jo tullut.	6. Sillä minä jo uhrataan ja minun pääsemiseni aika lähestyy.	4:6 Sillä minä jo uhratan/ ja minun pääsemiseni aica lähesty.
4:7 Minä olen hyvän kilvoituksen kilvoitellut, juoksun päättänyt, uskon säilyttänyt.	7. Minä olen hyvän kilvoituksen kilvoitellut, juoksun päättänyt, uskon pitänyt.	4:7 Minä olen hywän kilwoituxen kilwoitellut/ juoxun päättänyt ja uscon pitänyt.

4:8 Tästedes on minulle talletettuna vanhurskauden seppele, jonka Herra, vanhurskas tuomari, on antava minulle sinä päivänä, eikä ainoastaan minulle, vaan myös kaikille, jotka hänen ilmestymistään rakastavat.	8. Tästedes on minulle tallelle pantu vanhurskauden kruunu, jonka Herra, vanhurskas tuomari, sinä päivänä minulle antaa, mutta ei ainoastansa minulle, vaan myös kaikille, jotka hänen ilmestystänsä rakastavat.	4:8 Tästedes on minulle tallelle pandu vanhurskauden Cruunu/ jonka Herra vanhurskas Duomari sinä päivänä minulle anda: ei ainoastans minulle/ vaan caikille jotca hänen ilmestystänsä racastawat.
4:9 Koeta päästä pian tulemaan luokseni.	9. Ahkeroitse, että pian minun tyköni tulet;	4:9 Ahkeroidze että pian minun tygöni tulet:
4:10 Sillä tähän nykyiseen maailmaan rakastuneena jätti minut Deemas ja matkusti Tessalonikaan, Kreskes meni Galatiaan ja Tiitus Dalmatiaan.	10. Sillä Demas antoi minun ylön ja halasi tätä maailmaa ja meni Tessalonikaan, Kreskens Galatiaan, Titus Dalmatiaan.	4:10 Sillä Demas ylönandoi minun/ ja halais tätä mailmata/ ja meni Thessalonicaan/ Crescens Galatiaan/ Titus Dalmatiaan.
4:11 Luukas yksin on minun kanssani. Ota Markus mukaasi ja tuo hänet tänne, sillä hän on minulle hyvin tarpeellinen palvelukseen.	11. Ainoastaan Luukas on minun kanssani. Ota Markus tykö ja tuo häntä kanssas; sillä hän on sangen tarpeellinen minulle palvelukseen.	4:11 Ainoastans Lucas on minun cansani. Ota Marcus tygös/ ja tuo händä tänne cansas: 4:12 Sillä hän on sangen tarpellinen minun palweluxeen.
4:12 Mutta Tykikuksen minä olen lähettänyt Efesoon.	12. Tykikuksen minä lähetin Ephesoon.	4:13 Tichicuxen minä lähetin Ephesoon.
4:13 Tuo tullessasi päällysvaippa, jonka jätin Trooaaseen Karpuksen luo, ja kirjat, ennen kaikkea pergamentit.	13. Se hame, jonka minä Troadassa Karpuksen tykö jätin, tuo tullessas ja kirjat, mutta liiatenkin pärmäkirjat.	Se hame cuin minä Troadas Carpuxen tygö jätin/ tuo tullesas/ ja kirjat/ mutta lijatengin pärmät.
4:14 Aleksander, vaskiseppä, on tehnyt minulle paljon pahaa; Herra on maksava hänelle hänen tekojensa mukaan.	14. Aleksander vaskiseppä on minulle paljon pahaa tehnyt: Herra maksakoon hänelle hänen työnsä jälkeen!	4:14 Alexander waskiseppä on minulle paljo paha tehnyt/ Herra maxacon hänelle hänen työnsä jälkeen.
4:15 Kavahda sinäkin häntä, sillä hän on kovin vastustanut meidän sanojamme.	15. Jota sinä kavahda; sillä hän on kovin meidän saarnojamme vastaan ollut.	4:15 Josta sinä myös idziäs cawata: sillä hän on cowin meidän saarnojam watan ollut.
4:16 Ensi kertaa puolustautuessani ei kukaan tullut avukseni, vaan kaikki jättivät minut; älköön sitä heille syyksi luettako.	16. Minun ensimmäisessä edesvastauksessani ei yksikään minun kanssani ollut, vaan kaikki antoivat ylön minun; (älköön se heille olko soimattu!)	4:16 Minun ensimmäises wastauxesani/ ei yxikän minun cansani ollut/ vaan caicki ylönannoit minun: älkön se heille olco soimattu.
4:17 Mutta Herra auttoi minua ja vahvisti minua, että sanan julistaminen minun kauttani tulisi täydelleen suoritetuksi, ja kaikki pakanat sen kuulisivat; ja minä pelastuin jalopeuran kidasta.	17. Mutta Herra oli minun puolellani ja vahvisti minun, että saarna minun kauttani piti vahvistettaman, ja kaikki pakanat piti sen kuuleman; ja minä pelastettiin jalopeuran suusta.	4:17 Mutta Herra oli minun puolellani ja wahwisti minua/ että saarna minun cauttani piti wahwistettaman/ ja caicki pacanat piti sen cuuleman. Ja minä Lejonin suusta pelastettin.

4:18 Ja Herra on vapahtava minut kaikesta ilkevallasta ja pelastava minut taivaalliseen valtakuntaansa; hänelle kunnia aina ja iankaikkisesti! Amen.	18. Ja Herra pelastaa minun kaikesta pahasta teosta, ja auttaa taivaalliseen valtakuntaansa, jolle olkoon kunnia ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!	4:18 Mutta Herra pelasta minun kaikesta pahasta/ ja auttaa hänen taivaalliseen valtakuntaansa/ jolle olcon kunnia ijancaikkisest ijancaikkiseen/ Amen.
4:19 Tervehdys Priskalle ja Akylaalle ja Onesiforuksen huonekunnalle.	19. Tervehdi Priskaa ja Akvilaa ja Onesiphorin perhettä.	4:19 Terwetä Priscat ja Aquilat/ ja Onesiphorin perhettä.
4:20 Erastus jäi Korinttoon, mutta Trofimuksen minä jätin Miletoon sairastamaan.	20. Erastus jäi Korintiin, mutta Trophimon minä jätin Miletoon sairastamaan.	4:20 Erastus jäi Corinthijn: mutta Trophimuxen minä jätin Miletoon sairastaman.
4:21 Koeta päästä tulemaan ennen talvea. Tervehdyksen lähettävät sinulle Eubulus ja Pudes ja Linus ja Klaudia ja kaikki veljet.	21. Ahkeroitse ennen talvea tulla. Sinua tervehtii Eubulus, ja Pudens, ja Linus, ja Klaudia, ja kaikki veljet.	4:21 Ahkeroidze ennen talwe tulla. Sinua terwettä Eubulus/ ja Pudens/ ja Linus/ ja Claudia/ ja caicki weljet.
4:22 Herra olkoon sinun henkesi kanssa. Armo olkoon teidän kanssanne.	22. Herra Jesus Kristus olkoon sinun henkes kanssa! Armo olkoon teidän kanssanne, amen!	4:22 Herra Jesus Christus olcon sinun Henges cansa. Armo olcon teidän cansan/ Amen. 4:23 Toinen Epistola Timotheuxen tygö/ kirjoitettu Romista/ cosca Pawali toisen kerran Keisar Neron eteen seisatettin.

PAAVALIN KIRJE TIITUKSELLE	P. PAAVALIN EPISTOLA TITUKSELLE	P. Pawalin Epistola Tituxen tygö
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu.
1:1 Paavali, Jumalan palvelija ja Jeesuksen Kristuksen apostoli Jumalan valittujen uskoa ja sen totuuden tuntemista varten, joka on jumalisuuden mukainen,	Paavali, Jumalan palvelia ja Jeesuksen Kristuksen apostoli, Jumalan valittuun uskon jälkeen ja totuuden tunnon, joka jumalisuuden jälkeen on,	1:1 PAwali Jumalan palwelia/ Jesuxen Christuxen Apostoli/ saarnaman Jumalan walituille Usco ja totuden tundo
1:2 apostoli sen iankaikkisen elämän toivon perusteella, jonka Jumala, joka ei valhettele, on luvannut ennen ikuisia aikoja-	2. Ijankaikkisen elämän toivoon, jonka Jumala, joka ei valehdella taida, ennen ijankaikkisia aikoja luvannut on,	1:2 Joca saatta jumalisuteen/ toiwos/ ijancaikkiseen elämään: jonga Jumala/ joca ei walehdella taida/ ennen mailmallisia aicoja lupais.
1:3 mutta kun aika oli tullut, ilmoitti hän sanansa saarnassa, joka on uskottu minulle Jumalan, meidän vapahtajamme käskyn mukaan:	3. Mutta ajallansa sanansa ilmoitti saarnan kautta, joka minulle uskottu on, Jumalan meidän Vapahtajamme käskyn jälkeen,	1:3Mutta ajallans on hän sanans ilmoittanut saarnan cautta: joca minulle uscottu on/ Jumalan/ meidän Wapahtajam käskyn jälken.
1:4 Tiitukselle, oikealle pojalleni yhteisen uskomme perusteella. Armo ja rauha Isältä Jumalalta ja meidän Vapahtajaltamme Kristukselta Jeesukselta!	4. Tiitukselle, toimelliselle pojalleni, meidän molempain uskomme jälkeen: armo, laupius, rauha Isältä Jumalalta ja meidän Vapahtajaltamme, Herralta Jeesukselta Kristukselta!	1:4 Tituxelle minun toimelliselle pojalleni/ meidän molembaidem uscom jälken. Armo/ laupius/ rauha Isäldä Jumalalda/ ja meidän Wapahtajaldam HERralda Jesuxelda Christuxelda.
1:5 Minä jätin sinut Kreettaan sitä varten, että järjestäisit, mitä vielä jäi järjestämättä, ja että asettaisit, niinkuin minä sinulle määräsin, joka kaupunkiin vanhimmat,	5. Sentähden minä sinun Kretaan jätin, että sinun pitää toimittaman, mitä vielä puuttuu, ja pappeja kuhunkin kaupunkiin asettamaan, niinkuin minä sinulle käskenynt olen:	1:5 SEntähden minä sinun Cretaan jätin/ että sinun pitä toimittaman mitä wielä puuttu/ ja Pappeja cuhungijn Caupungijn asettaman/ nijncuin minä sinulle käskenynt olen.
1:6 jos missä olisi joku nuhteeton, yhden vaimon mies, jonka lapset ovat uskovia, eivät irstaudesta syytettyjä eivätkä niskoittelevia.	6. Jos joku nuhteetoin ja yhden emännän mies on, jolla uskolliset lapset ovat, ei juomariksi eli kankeiksi soimatut.	1:6 Sen joca nuhtetoin ja yhden emännän mies on: jolla uscolliset lapset owat/ ei juomarixi ja cangeixi soimatut.

1:7 Sillä seurakunnan kaitsijan on, niinkuin Jumalan huoneenhaltijan tulee, oltava nuhteeton, ei itserakas, ei pikavihainen, ei juomari, ei tappelija, ei häpeällisen voiton pyytäjä,	7. Sillä piispan tulee nuhteettoman olla, niinkuin Jumalan huoneen haltian, ei röyhkiän, ei tylyn, ei juomarin, ei tappelian, ei ilkiän voiton pyytäjän,	1:7 Sillä Pispan tule nuhtettoman olla/ nijncuin Jumalan huonen haldian: ei røyckiän/ ei tylyn/ ei juomarin/ ei tappelian/ ei ilkiän voiton pyytäjän:
1:8 vaan vieraanvarainen, hyvää rakastava, maltillinen, oikeamielinen, pyhä, itsensähillitseväinen;	8. Mutta vierasten holhojan, hyväntahtoisen, siivollisen, hurskaan, pyhän ja puhtaan,	1:8 Mutta wierasten holhojan/ hywäntahtoisen/ sijwollisen/ hurscan/ pyhän ja puhtan.
1:9 hänen tulee pysyä kiinni opinmukaisessa, luotettavassa sanassa, että olisi kykenevä sekä neuvomaan terveellä opilla että kumoamaan vastaansanojain väitteet.	9. Ja kiinnipitävän puhtaasta ja opettavaisesta sanasta, että hän olisi väkevä terveellisen opin kautta neuvomaan ja vastaansoisojia voittamaan.	1:9 Ja kijnnipitäwän puhtasta ja opettawaisesta sanasta/ että hän olisi wäkewä terwellisen opin cautta neuwoman/ ja wastanseisoita woittaman.
1:10 Sillä paljon on niskoittelevia, turhanpuhujia ja eksyttäjiä, varsinkin ympärileikkattujen joukossa;	10. Sillä monta on tottelematointa, turhan puhujaa ja mielen kääntäjää, enimmästi ne, jotka ympärileikkauksesta ovat,	1:10 Sillä monda on julma/ turhan puhujata ja mielen käändäjätä/ enimmäst ne jotca ymbärinsleickauxesta owat.
1:11 semmoisilta on suu tukittava, sillä he kääntävät ylösalaisin kokonaisia huonekuntia opettamalla sopimattomia häpeällisen voiton vuoksi.	11. Joidenka suu pitää tukittaman, jotka koko huoneet kääntävät pois ja häpiällisen voiton tähden kelvottomia opettavat.	1:11 Joidenga suu pitä tukittaman/ jotca coco huonet käändäwät/ ja häpiälisen woiton tähden kelwottomia opettawat.
1:12 Eräs heistä, heidän oma profeettansa, on sanonut: "Petturi Kreetan mies, peto ilkeä, laiskurivatsa."	12. Yksi heistä sanoi, heidän oma prophetansa: Kretalaiset ovat aina valehteliat, pahat pedot ja laiskat vatsat.	1:12 Yxi heidän Prophetaistans sanoi: Cretalaiset owat aina walehteliat/ pahat pedot ja laiscat wadzat.
1:13 Tämä todistus on tosi; sentähden nuhtele heitä ankarasti, että tulisivat uskossa terveiksi	13. Tämä todistus on tosi; sentähden nuhtele heitä kovin, että he uskossa terveet olisivat,	1:13 Tämä on tosi/ sentähden nuhtele heitä cowin/ että he uscosa terwet olisit.
1:14 eivätkä kiinnittäisi huomiotaansa juutalaisiin taruihin eikä totuudesta pois kääntyvien ihmisten käskyihin.	14. Eikä Juudalaisten turhia juttuja ja ihmisten käskyjä tottelisi, jotka itsensä totuudesta kääntävät pois.	1:14 Eikä Judalaisten turhia juttuja ja ihmisten käskyjä tottelis/ jotca idzens totuudest poiskäändäwät.

1:15 Kaikki on puhdasta puhtaille; mutta saastaisille ja uskottomille ei mikään ole puhdasta, vaan heidän sekä mielensä että omatuntonsa on saastainen.	15. Kaikki ovat puhtaille puhtaat, mutta saastaisille ja uskottomille ei mikään puhdas ole, vaan sekä heidän mielensä että omatuntonsa on saastainen.	1:15 Caicki puhtat puhtaille owat/ mutta saastaisille ja uscottomille ei mikän puhdas ole/ waan sekä heidän mielens että omatundons saastainen on.
1:16 He väittävät tuntevansa Jumalan, mutta teoillaan he hänet kieltävät, sille he ovat inhottavia ja tottelemattomia ja kaikkiin hyviin tekoihin kelvottomia.	16. He sanovat tuntevansa Jumalan, mutta töillänsä he sen kieltävät, ja ovat kauhiat ja kovakorvaiset ja kaikkiin hyviin töihin kelvottomat.	1:16 He sanowat tundewans Jumalan/ mutta töilläns he sen kieldäwät/ ja owat cauhistus/ ja cowacorwaiset ja caickijn hywijn töihin kelwottomat.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu.
2:1 Mutta sinä puhu sitä, mikä terveeseen oppiin soveltuu:	1. Mutta puhu sinä niitä, mitkä ovat terveelliseen oppiin soveliaat:	2:1 MUTta puhu sinä soweliast/ sen terwellisen opin jälkeen.
2:2 vanhat miehet olkoot raittiit, arvokkaat, siveät ja uskossa, rakkaudessa ja kärsivällisyydessä terveet;	2. Että vanhat olisivat raittiit, kunnialliset, siivolliset, lujat uskossa, rakkaudessa ja kärsivällisyydessä;	2:2 Että wanhat olisit raitit/ cunnialiset/ sijwolliset/ lujat uscosa/ rackaudesa ja kärsimisesä.
2:3 niin myös vanhat naiset olkoot käytöksessään niinkuin pyhien sopii, ei panettelihoita, ei paljon viinin orjia, vaan hyvään neuvoja,	3. Vanhat vaimot myös käyttäisivät itsensä niin kuin pyhäin sopii, ei panetteliat, eikä juomarit, mutta hyvin opettavaiset:	2:3 Että wanhat waimot myös käyttäisit idzens/ nijncuin Pyhäin sopi/ ei panetteliat/ eikä juomarit/ mutta hywin opettawaiset.
2:4 voidakseen ohjata nuoria vaimoja rakastamaan miehiänsä ja lapsiansa,	4. Että nuoret vaimot heiltä hyviä tapoja oppisivat, miehiänsä rakastaisivat, lapsensa rakkaina pitäisivät,	2:4 Joilda nuoret waimot tawoja oppisit/ että he heidän miehiäns racastaisit/ lapsens rackana pitäisit/
2:5 olemaan siveitä, puhtaita, kotinsa hoitajia, hyviä, miehilleen alamaisia, ettei Jumalan sana pilkatuksi tulisi.	5. Olisivat siviät, puhtaat, kotonansa pysyväiset, hyvät, miehilleen alamaiset, ettei Jumalan sana pilkatuksi tulisi.	olisit siwiät ja puhtat: 2:5 Talolliset/ hywät/ ja heidän miehilleen alammaiset/ ettei Jumalan sana pilcatuxi tulis.
2:6 Nuorempia miehiä samoin kehoita käyttäytymään siveästi.	6. Neuvo myös nuoria miehiä siviästi olemaan.	2:6 Neuwo myös nuoria miehiä siwiäst oleman.
2:7 Aseta itsesi kaikessa hyvien tekojen esikuvaksi, olkoon opetuksesi puhdasta ja arvokasta	7. Aseta itses kaikissa hyväin töiden esikuvaksi, vilpittömällä opetuksella ja kunniallisuudella,	2:7 Caikis aseta idzes hywäin töiden cuwaxi/ wilpittömällä opetuxella/ cunnialisudella/

2:8 ja puheesi tervettä ja moitteetonta, että vastustaja häpeäisi, kun hänellä ei ole meistä mitään pahaa sanottavana.	8. Terveellisellä ja nuhteettomalla sanalla, että se, joka itsensä vastaan panee, häpeäis eikä mitään löytäisi meistä pahoin puhuaksensa.	terwellisellä ja nuhtettomalla sanalla. 2:8 Että wastahacoiset häpeisit/ eikä mitän löydäis meistä pahoin puhuaxens.
2:9 Kehoita palvelijoita olemaan isännilleen kaikessa alamaisia, heille mieliksi, etteivät vastustele,	meistä pahoin puhuaksensa. 9. Neuvo palvelioita isännillensä alamaiset olemaan, ja kaikissa kelvolliseksi, ei vastaan sanojat,	2:9 Neuwo palwelioita Isännillens alammaiset oleman/ ja caikisa kelwollisexi/ ei nurisiat
2:10 etteivät näpistele, vaan kaikin tavoin osoittavat vilpitöntä uskollisuutta, että he Jumalan, meidän vapahtajamme, opin kaikessa kaunistaisivat.	10. Ei pettäväiset, vaan kaiken hyvän uskollisuuden näyttäväiset, että he Jumalan meidän Vapahtajamme opin kaikissa kaunistavat.	eikä wäärät: 2:10 Mutta että he uscolliset olisit/ ja Jumalan meidän wapahtajam opin caikis caunistaisit.
2:11 Sillä Jumalan armo on ilmestynyt pelastukseksi kaikille ihmisille	11. Sillä Jumalan armo, kaikille ihmisille terveellinen, on ilmestynyt.	2:11 Sillä caikille ihmisille on Jumalan Armo ilmestynyt:
2:12 ja kasvattaa meitä, että me, hyljäten jumalattomuuden ja maailmalliset himot, eläisimme siveästi ja vanhurskaasti ja jumalisesti nykyisessä maailmanajassa,	12. Joka meidät opettaa kaiken jumalattoman menon hylkäämään ja maailmalliset himot, ja tässä maailmassa siviästi ja hurskaasti ja jumalisesti elämään,	2:12 Joca meidän opetta caiken jumalattoman menon hyljämän ja mailmalliset himot/ ja täsä mailmas raitist/ hurscast ja jumalisest elämän.
2:13 odottaessamme autuaallisen toivon täyttymistä ja suuren Jumalan ja Vapahtajamme Kristuksen Jeesuksen kirkkauden ilmestymistä,	13. Ja odottamaan autuaallista toivoa, ja suuren Jumalan ja meidän Lunastajamme Jesuksen Kristuksen ilmestystä,	2:13 Ja odottaman autualista toiwo/ ja suuren Jumalan/ ja meidän Lunastajam Jesuxen Christuxen ilmestystä.
2:14 hänen, joka antoi itsensä meidän edestämme lunastaakseen meidät kaikesta laittomuudesta ja puhdistaa itselleen omaisuudeksi kansan, joka hyviä tekoja ahkeroitsee.	14. Joka itsensä antoi meidän edestämme, että hän meitä kaikesta vääryydestä lunastais ja itsellensä erinomaiseksi kansaksi puhdistais, ahkeraksi hyviin töihin.	2:14 Joca idzens andoi meidän edestäm/ että hän meitä caikesta wäärydestä lunastais/ ja idzellens erinomaisexi Canssaxi puhdistais/ ahkeraxi hywijn töihin.
2:15 Puhu tätä ja kehoita ja nuhtele kaikella käskyvallalla. Älköön kukaan sinua halveksiko.	15. Näitä sinä puhu ja neuvo, ja kaikella todella nuhtele: ei myös kenenkään pidä sinun katsoman ylö.	2:15 Näitä sinä puhu ja neuwo/ ja caikella todella nuhtele: ei myös kenengän pidä sinua ylöncadzoman.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .

3:1 Muistuta heitä olemaan hallituksille ja esivalloille alamaiset, kuuliaiset, kaikkiin hyviin tekoihin valmiit,	1. Neuvo heitä, että he päämiehille ja esivallalle kuuliaiset olisivat, että he kaikkiin hyviin töihin valmiit olisivat:	3:1 NEUwo heitä/ että he Päämiehillens ja Esiwallallens alammaiset ja cuuliaiset olisit/ että he caickijn hywijn töihin walmit olisit.
3:2 etteivät ketään herjaa, eivät riitele, vaan ovat lempeitä ja osoittavat kaikkea sävyisyyttä kaikkia ihmisiä kohtaan.	2. Ettei he ketään pilkkaisi, eikä riitaiset olisi, vaan sopivaiset, osoittain kaikille ihmisille siveyttä.	3:2 Ettei he kenestäkän pahoin puhuis/ eikä rijtaiset olisi/ waan sopiwaiset/ osottain caikille ihmisille caicke siweyttä.
3:3 Olimmehan mekin ennen ymmärtämättömiä, tottelemattomia, eksyksissä, moninaisten himojen ja hekumain orjia, elimme pahuudessa ja kateudessa, olimme inhottavia ja vihasimme toisiamme.	3. Sillä me olimme myös muinen taitamattomat, kovakorvaiset, eksyväiset, palvelen himoja ja moninaisia hekumia, ja waelsimme pahuudessa ja kateudessa, vainoten ja vihaten toinen toistamme.	3:3 Sillä me olimma myös muinen taitamattomat/ cowacorwaiset ja exywäiset/ palwellen himoja ja moninaisia hecumita/ ja waelsimma pahudes ja cateudes/ wainoten ja wihaten toinen toistam.
3:4 Mutta kun Jumalan, meidän vapahtajamme, hyvyys ja ihmisrakkautus ilmestyi,	4. Mutta sittekuin Jumalan meidän Vapahtajamme hyvyys ja rakkaus ihmisille ilmestyi,	3:4 MUTta sijttecuin Jumalan meidän Wapahtajam hywyys ja rackaus ihmisille ilmestyi:
3:5 pelasti hän meidät, ei vanhurskaudessa tekemiemme tekojen ansiosta, vaan laupeutensa mukaan uudestisyntymisen peson ja Pyhän Hengen uudistuksen kautta,	5. Ei vanhurskauden töiden kautta, joita me tehneet olemme, vaan laupiutensa kautta hän meidät autuaaksi teki, uuden syntymisen peson ja Pyhän Hengen uudistuksen kautta,	3:5 Ei wanhurscauden töiden cautta/ cuin me tehnet olemma: waan hänen laupiudens cautta hän meidän autuaxi teki/ vden syndymisen peson/ ja Pyhän Hengen vdistuxen cautta.
3:6 jonka Hengen hän runsaasti vuodatti meihin meidän Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen kautta,	6. Jonka hän meidän päällemme, Jesuksen Kristuksen meidän Vapahtajamme kautta, runsaasti vuodattanut on:	3:6 Jonga hän meidän päällemme/ Jesuxen Christuxen meidän Wapahtajamme cautta/ runsast vuodattanut on:
3:7 että me vanhurskautettuina hänen armonsa kautta tulisimme iankaikkisen elämän perillisiksi toivon mukaan.	7. Että me hänen armonsa kautta vanhurskaiksi tulisimme ja ijancaikkisen elämän perillisiksi toivon jälkeen.	3:7 Että me hänen Armons cautta wanhurscaxi tulisim/ ja ijancaickisen elämän perillisexi/ toiwon jälkeen.
3:8 Tämä sana on varma, ja minä tahdon, että sinä näitä teroitat, niin että ne, jotka Jumalaan uskovat, ahkeroisivat hyvien tekojen harjoittamista. Nämä ovat hyviä ja hyödyllisiä ihmisille.	8. Tämä on totinen sana ja näitä minä tahdon sinun vahvasti opettaman, että ne, jotka Jumalan päälle uskoneet ovat, ahkeroisivat hyvissä töissä muiden edellä käydä: nämät ovat ihmisille hyvät ja tarpeelliset.	Tämä on totinen tosi. 3:8 Näitä minä tahdon sinun wahwast opettaman/ että ne jotca Jumalan päälle usconet owat/ ahkeroidzisit cukin wirasans/ hywisä töisä olla: sillä ne owat ihmisille hywät ja tarpelliset:

3:9 Mutta vältä mielettömiä riitakysymyksiä ja sukuluetteloita ja kinastelua ja kiistoja laista, sillä ne ovat hyödyttömiä ja turhia.	9. Mutta hulluja tutkimisia, polvilukuja, riitoja ja kilvoituksia laista vältä; sillä ne ovat turhat ja kelvottomat.	3:9 Mutta hulluja tutkimisia/ polwiluguja/ rijtoja ja kilwoituxia wäldä/ jotca turhat ja kelwottomat owat.
3:10 Harhaoppista ihmistä karta, varoitettuasi häntä kerran tai kahdesti,	10. Eriseuraista ihmistä pakene, kun häntä kerta taikka kahdesti neuvottu on,	3:10 Eriseuraista ihmistä pakene/ cosca händä kerta taicka cahdesti neuwottu on.
3:11 sillä sinä tiedät, että semmoinen ihminen on joutunut harhaan ja tekee syntiä, ja hän on itse itsensä tuominut.	11. Tietäen, että senkaltainen on käännetty pois ja syntiä tekee, niinkuin se, joka itsensä tuominut on.	3:11 Tieten että sencaltainen on poiskääty/ ja syndiä teke/ nijncuin se joca idzens duominnut on.
3:12 Kun lähetän luoksesi Artemaan tai Tykikuksen, niin tule viipymättä minun tyköni Nikopoliin, sillä siellä olen päättänyt viettää talven.	12. Kuin minä Artemaan eli Tykikuksen sinun tykös lähetän, niin riennä sinä minun tyköni Nikopoliin; sillä minä olen aikonut siellä talvea pitää.	3:12 Cosca minä Arteman eli Tychicuxen sinun tygös lähetän/ nijn riennä sinuas minun tygöni Nicopolijn: sillä minä olen aicoinut siellä talwe pitää.
3:13 Varusta huolellisesti matkalle Zeenas, lainoppinut, ja Apollos, ettei heiltä mitään puuttuisi.	13. Lähetä Zenas, lainoppinut, ja Apollo visusti matkaan, ettei heiltä mitään puuttuisi.	3:13 Lähetä Zena Lainoppenut/ ja Apollo wisusti matcan/ ettei heildä mitän puuttuis.
3:14 Oppikoot meikäläisetkin, tarpeen vaatiessa, harjoittamaan hyviä tekoja, etteivät jäisi hedelmättömiksi.	14. Mutta anna myös niidenkin, jotka meidän ovat, oppia hyvissä töissä muiden edellä käymään, kussa niin tarvitaan, ettei hekään hedelmättömät olisi.	3:14 Mutta anna myös nijdengin/ cuin meidän owat/ oppia hywisä töisä wircans toimittaman/ cusa nijn tarwitan/ ettei hekän hedelmättömät olisi.
3:15 Tervehdyksen lähettävät sinulle kaikki, jotka ovat minun kanssani. Sano tervehdys niille, jotka pitävät meitä rakkaina uskossa. Armo olkoon kaikkien teidän kanssanne.	15. Sinua tervehtivät kaikki, jotka minun kanssani ovat. Tervehdi niitä, jotka meitä uskossa rakastavat. Armo olkoon teidän kaikkein kanssanne, amen!	3:15 Sinua terwettäwät caicki cuin minun cansani owat. Terwetä sinä nijtä cuin meitä uscosa racastawat. Armo olcon teidän caickein cansan/ Amen.

PAAVALIN KIRJE FILEMONILLE	P. PAAVALIN EPISTOLA PHILEMONILLE	P. Pawalin Epistola Philemonin työ
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Paavali, Kristuksen Jeesuksen vanki, ja veli Timoteus rakkaalle Filemonille, työtoverillemme,	Paavali, Kristuksen Jeesuksen vanki, ja veli Timoteus, rakkaalle Philemonille, ja meidän apulaisellemme,	1:1 Pawali Jesuxen Christuxen sidottu/ ja weli Timotheus. 1:2 Rackalle Philemonille/ ja meidän apulaisellemme/
1:2 ja Appialle, sisarellemme, ja Arkippukselle, taistelutoverillemme, ja sinun kodissasi kokoontuvalle seurakunnalle.	2. Ja rakkaalle Appialle ja Arkippukselle, meidän kanssapalveliallemme, ja seurakunnalle, joka sinun huoneessas on:	ja rackalle Apphialle/ ja Archippuxelle meidän cansaweljellem/ ja sille Seuracunnalle/ cuin sinun huonesas on.
1:3 Armo teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!	3. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!	1:3 Armo olcon teidän cansan/ ja rauha Jumalalda meidän Isäldäm/ ja Herralda Jesuxelda Christuxelda.
1:4 Minä kiitän Jumalaani aina, muistaessani sinua rukouksissani,	4. Minä kiitän minun Jumalaani ja muistan aina sinua minun rukouksissani,	1:4 Minä kijtän minun Jumalatani/ ja muistan aina sinua minun rucouxisani:
1:5 sillä minä olen kuullut sinun rakkaudestasi ja uskostasi, joka sinulla on Herraan Jeesukseen ja kaikkia pyhiä kohtaan;	5. Että minä kuulen siitä rakkaudesta ja uskosta, joka sinulla Herran Jeesuksen päälle on ja kaikkein pyhain tykö:	1:5 Että minä cuulen sijtä rackaudesta ja uscosta cuin sinulla Herran Jesuxen päälle on/ ja caickein Pyhain tygö:
1:6 ja rukoukseni on, että sinun uskosi, se usko, joka on meille yhteinen, olisi väkevä kaiken hyvän tuntemisessa, mikä meillä Kristuksessa on.	6. Että sinun uskos, joka meille yhteinen on, tulis sinussa kaiken hyvyyden tuntemisen kautta voimalliseksi, joka teillä Kristuksessa on.	1:6 Että sinun uscos/ joca meille yhteinen on/ tulis sinusa caiken hywyden tundemisen cautta woimallisexi/ joca teillä Jesuxes Christuxes on.
1:7 Sillä minä olen saanut paljon iloa ja lohdutusta sinun rakkaudestasi, koska pyhien sydämet ovat virvoittuneet sinun kauttasi, veljeni.	7. Sillä meillä on suuri ilo ja lohdutus sinun rakkaudestas, että pyhain sydämet sinun kauttas, rakas veljeni, virvoitetut ovat.	1:7 Sillä meillä on suuri ilo ja lohdutus sinun rackaudestas/ että pyhain sydämet sinun cauttas/ racas weljen/ wirwotetut owat.

1:8 Sentähden, vaikka minulla Kristuksessa on paljon rohkeutta käskeä sinua tekemään, mitä tehdä tulee,	8. Sentähden vaikka minulla on suuri uskallus Kristuksessa käskeä sinua, mitä sinun tehdä tulee,	1:8 Sentähden/ vaikka minulla on suuri uscallus Christuxes/ käske sinua mitä sinun tehdä tulee:
1:9 niin rakkauden tähden minä kuitenkin mieluummin pyydän, ollen tämmöinen kuin olen, minä vanha Paavali, ja nyt myös Kristuksen Jeesuksen vanki -	9. Niin minä kuitenkin tahdon rakkauden puolesta ennen rukoilla, minä, joka tainkaltainen olen, nimittäin vanha Paavali, mutta nyt myös Jesuksen Kristuksen vanki.	1:9 Nijn minä cuitengin tahdon rackauden puolesta ainoastans neuwoa/ minä joca taincaltainen olen/ nimittäin/ wanha Pawali: mutta nyt semmengin Jesuxen Christuxen fangi.
1:10 pyydän sinua poikani puolesta, jonka minä kahleissani synnytin, Onesimuksen puolesta,	10. Niin minä siis neuvon sinua, minun poikani Onesimuksen puolesta, jonka minä siteissäni siitin,	1:10 Nijn minä sijs neuwon sinua/ minun lapsen/ Onesimuxen puolesta/ jonga minä siteisäni synnytin:
1:11 sinulle ennen hyödyttömän, mutta nyt sekä sinulle että minulle hyödyllisen;	11. Joka sinulle muinen kelvotoin oli, mutta nyt sinulle ja minulle kyllä tarpeellinen,	1:11 Joca sinulle muinen kelwotoin oli/ mutta nyt sinulle ja minulle kyllä tarpellinen.
1:12 hänet minä lähetän sinulle takaisin, hänet, se on: oman sydämeni.	jonka minä nyt olen lähettänyt jälleen. 12. Mutta ota häntä vastaan; sillä hän on minun oma sydämeni.	1:12 Jonga minä nyt olen lähettänyt jällens/ mutta ota händä watan: sillä hän on minun oma sydämen.
1:13 Olisin tahtonut pidättää hänet tykönäni, että hän sinun sijassasi olisi palvellut minua, joka olen evankeliumin tähden kahleissa;	13. Minä tahdoin häntä pitää minun tykönäni, että hän minua sinun puolestas evankeliumin siteissä palvelis.	1:13 Minä kyllä tahdoin händä pitä minun tykönäni/ että hän minua sinun puolestas näisä Evangeliumin siteisä palwelis:
1:14 mutta ilman sinun suostumustasi en tahtonut tehdä mitään, ettei hyvyytesi olisi ikäänkuin pakollinen, vaan vapaaehtoinen.	14. Mutta en minä tahtonut mitään ilman sinun suosiotas tehdä, ettei sinun hyvyytes pitänyt oleman niinkuin vaadittu, vaan vapaamielinen.	1:14 Mutta en minä tahtonut mitän ilman sinun suosiotas tehdä/ ettei sinun hywydes pitänyt oleman nijncuin waadittu/ waan nijncuin wapanmielisen.
1:15 Sillä ehkäpä hän sentähden joutui eroamaan sinusta ajaksi, että saisit hänet takaisin iäksi,	15. Sillä sentähden hän hetkeksi sinulta läksi, ettäs hänen ijäksi saisit jällensä,	1:15 Sillä sentähden hän hetkexi sinulda läxi/ ettäs hänen ijäxi saisit jällens.

1:16 ei enää orjana, vaan orjaa enempanä: rakkaana veljenä, ylen rakkaana jo minulle, kuinka paljoa enemmän sitten sinulle, sekä ihmisenä että Herran omana!	16. Ei nyt silleen niinkuin palvelian, vaan enemmän palvelian ja niinkuin rakkaan veljen, erinomattain minulle, mutta kuinka paljoa enemmän sinulle, sekä lihan kautta että Herrassa.	1:16 Ei nyt silleen nijncuin jongun palwelian/ waan enämmin cuin palwelian/ ja/ nijncuin rackan weljen: erinomattain minulle: mutta cuinga paljo enämmin sinulle/ sekä lihan cautta/ että Herrasa.
1:17 Jos siis pidät minua toverinasi, niin ota hänet luoksesi niinkuin minut;	17. Jos sinä siis minun kumppaninas pidät, niin ota häntä vastaan niinkuin minuakin.	1:17 Jos sinä sijs nyt minun weljenäs pidät/ nijn ota händä wastaan/ nijncuin minuakin.
1:18 mutta jos hän on tehnyt sinulle jotakin vääryyttä tai on sinulle jotakin velkaa, niin pane se minun laskuuni.	18. Mutta jos hän jotakin sinua vahingoittanut on eli on sinulle velkaa, niin sano minun syykseni.	1:18 Mutta jos hän jotakin sinua wahingoittanut on/ eli on sinulle welca/ nijn sano minun syyxeni:
1:19 Minä, Paavali, kirjoitan omalla kädelläni: "Minä sen maksan"; saattaisinpa sanoa: pane se omaan laskuusi; sillä sinä olet minulle velkaa oman itsesikin.	19. Minä Paavali olen tämän omalla kädelläni kirjoittanut ja tahdon sen sinulle maksaa, etten minä sinulle sanoisi, että myös sinun itses minulle velkapää olet.	1:19 Minä Pawali olen tämän omalla kädelläni kirjoittanut/ ja tahdon sen sinulle maxa/ etten minä sanois/ että sinä minulle sinus idze welcapääxi tehnyt olet.
1:20 Niin, veljeni, jospa saisin sinusta hyötyä Herrassa; virvoita sydäntäni Kristuksessa.	20. Armas veljeni! suo minun ihastua sinusta Herrassa, virvoita minun sydämeni Herrassa.	1:20 Armas weljen/ suo minun ihastua sinusta Herrasa: Wirwota minun sydämen Herrasa.
1:21 Luottaen kuuliaisuuteesi minä kirjoitan sinulle, ja minä tiedän, että sinä teet enemmänkin, kuin mitä sanon.	21. Minä kirjoitin sinulle luottain sinun kuuliaisuutes, tietäen sinun enemmän tekevän kuin minä sanonkaan.	1:21 Minä kirjoitin sinun tygös/ luottain minuani sinun cuuliaisutees: tieten sinun enämmin tekewän/ cuin minä sanongan.
1:22 Lisäksi vielä: valmista minulle maja luonasi; toivon näet, että minut rukoustenne kautta lahjoitetaan teille.	22. Valmista myös minulle majaa; sillä minä toivon, että minä teidän rukoustenne kautta teille lahjoitetaan.	1:22 Walmista myös minulle maja: Sillä minä toiwon/ että minä teidän rucouxenne awulla teille lahjoitetan.
1:23 Tervehdyksen lähettävät sinulle Epafra, minun vankitoverini Kristuksessa Jeesuksessa,	23. Sinua tervehtivät Epaphras, (minun kanssavankini Kristuksessa Jesuksessa,)	1:23 Terwettäwät sinua Epaphras/ minun cansafangin Christuxes Jesuxes:
1:24 Markus, Aristarkus, Deemas ja Luukas, jotka ovat minun työtovereitani.	24. Markus, Aristarkus, Demas, Luukas, minun apulaiseni.	1:24 Marcus/ Aristarchus/ Demas ja Lucas minun apulaiseni.

1:25 Herran Jeesuksen Kristuksen armo
olkoon teidän henkenne kanssa.

25. Meidän Herran Jeesuksen Kristuksen armo
olkoon teidän henkenne kanssa, amen!

1:25 Meidän Herran Jeesuksen
Christuksen Armo olcon teidän
hengenne cansa/ Amen.

KIRJE HEBREALAISILLE	EPISTOLA HEBREALAISILLE	Epistola Ebrerein tygö .
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Sittenkuin Jumala muinoin monesti ja monella tapaa oli puhunut isille profeettain kautta,	Jumala puhui muinen usein ja monella muotoa isille prophetain kautta;	1:1 JUmalala puhui muinen vsein ja monella muoto Isille/ Prophetain cautta/
1:2 on hän näinä viimeisinä päivinä puhunut meille Pojan kautta, jonka hän on pannut kaiken perilliseksi, jonka kautta hän myös on maailman luonut	näinä viimeisinä päivinä on hän meille puhunut Poikansa kautta, 2. Jonka on hän kaikkein perilliseksi pannut, ja on myös hänen kauttansa maailman tehnyt;	mutta näinä wijmeisinä päiwinä on hän meille puhunut Poicansa cautta. 1:2 Jonga hän on caickein perillisexi pannut/ ja on hänen cauttans mailman tehnyt.
1:3 ja joka, ollen hänen kirkkautensa säteily ja hänen olemuksensa kuva ja kantaen kaikki voimansa sanalla, on, toimitettuaan puhdistuksen synneistä, istunut Majesteetin oikealle puolelle korkeuksissa,	3. Joka, että hän on hänen kunniansa kirkkaus ja hänen olemuksensa juurikuva, ja kantaa kaikki voimansa sanalla, ja on itse kauttansa meidän synteimme puhdistuksen tehnyt, ja istunut majesteetin oikialla puolella korkeuksissa:	1:3 Joca/ että hän on hänen cunnians kirckaus/ ja hänen olemuxens juuricuwa/ ja canda caicki sanans woimalla/ ja on idze cauttans meidän syndeimme puhdistuxen tehnyt/ ja istu Majestetin oikialla puolella corkiuxisa/
1:4 tullen enkeleitä niin paljoa korkeammaksi, kuin hänen perimänsä nimi on jalompi kuin heidän.	4. On tullut niin paljoa paremmaksi enkeleitä, että hän ylimmäisemmän nimen on heidän suhteensa perinyt.	1:4 On tullut nijn paljo parammaxi Engeleitä/ että hän ylimmäisemmän nimen on heidän suhtens perinyt.
1:5 Sillä kenelle enkeleistä hän koskaan on sanonut: "Sinä olet minun Poikani, tänä päivänä minä sinut synnytin"; ja taas: "Minä olen oleva hänen Isänsä, ja hän on oleva minun Poikani"?	5. Sillä kenelle hän on koskaan enkeleistä sanonut: sinä olet minun Poikani, tänäpäpä minä sinun synnytin! ja taas: minä olen hänen Isänsä ja hän on minun Poikani!	1:5 Sillä/ kenelle hän on coscan Engeleistä sanonut: Sinä olet minun Poican/ tänäpäpä minä sinun synnytin? Ja taas: Minä olen hänen Isäns/ ja hän on minun Poican.
1:6 Ja siitä, kun hän jälleen tuo esikoisensa maailmaan, hän sanoo: "Ja kumartakoot häntä kaikki Jumalan enkelit."	6. Ja taas: koska hän tuo esikoisen maailmaan, sanoo hän: häntä pitää kaikki Jumalan enkelit kumartaen rukoileman?	1:6 Ja taas: cosca hän tuo esicoisen mailmaan/ sano hän: händä pitä caicki Jumalan Engelit cumartaman.
1:7 Ja enkeleistä hän sanoo: "Hän tekee enkelinsä tuuliksi ja palvelijansa tulen liekiksi";	7. Mutta enkeleistä hän sanoo: hän tekee enkelinsä hengeksi ja palveliansa tulenleimaukseksi.	1:7 Mutta Engeleistä hän sano: hän teke Engelins hengixi/ ja hänen palwelians tulenleimauxexi.

1:8 mutta Pojasta: "Jumala, sinun valtaistuimesi pysyy aina ja iankaikkisesti, ja sinun valtakuntasi valtikka on oikeuden valtikka.	8. Mutta Pojalle: Jumala! sinun istuimes pysyy ijankaikkisesta ijankaikkiseen: sinun valtakuntas valtikka on oikeuden valtikka.	1:8 Mutta Pojallens: Jumala/ sinun istuimes pysy ijancaickisest ijancaickiseen: Sinun Waldacundas Waldicka/ on oikeuden Waldicka.
1:9 Sinä rakastit vanhurskautta ja vihasit laittomuutta; sentähden on Jumala, sinun Jumalasi, voidellut sinua iloöljyllä, enemmän kuin sinun osaveljiäsi."	9. Sinä rakastit vanhurskautta ja vihasit vääryyttä, sentähden on sinun, oi Jumala, sinun Jumalas voidellut ilo-öljyllä enempi kuin sinun osaveljes.	1:9 Sinä racastit wanhurscautta/ ja wihaisit vääryttä/ sentähden on sinun/ O Jumala/ sinun Jumalas woidellut iloöljyllä/ enä cuin sinun osaweljes.
1:10 Ja: "Sinä, Herra, olet alussa maan perustanut, ja taivaat ovat sinun kättesi tekoja;	10. Ja: sinä Herra olet alusta maan perustanut, ja taivaat ovat sinun käsialas:	1:10 Ja sinä HERra olet algusta maan perustanut/ ja Taiwat owat sinun käsialas.
1:11 ne katoavat, mutta sinä pysyt, ja ne vanhenevat kaikki niinkuin vaate,	11. Ne katoovat, mutta sinä pysyt; ja he kaikki vanhenevat niinkuin vaate.	1:11 Ne catowat/ mutta sinä pysyt. 1:12 Ja he caicki wanhenewat nijncuin waate/
1:12 ja niinkuin vaipan sinä ne käärit, niinkuin vaatteen, ja ne muuttuvat; mutta sinä olet sama, eivätkä sinun vuotesi lopu."	12. Ja niinkuin puvun sinä heitä muuttelet, ja he muuttuvat: mutta sinä kohdallasi pysyt ja ei sinun ajastaikas puutu.	ja nijncuin pugun sinä heitä muuttelet/ ja he muuttuwat. Mutta sinä coh dallans pysyt/ ja ei sinun ajastaicas puutu.
1:13 Kenelle enkeleistä hän koskaan on sanonut: "Istu minun oikealle puolelleni, kunnes minä panen sinun vihollisesi sinun jalkojesi astinlaudaksi"?	13. Mutta kelle enkeleistä on hän koskaan sanonut: istu minun oikialle kädelleni, siihenasti kuin minä panen vihollisesi sinun jalkais astinlaudaksi?	1:13 Mutta kelle Engeleistä on hän coscan sanonut: Istu minun oikialle kädelleni/ siihenasti cuin minä panen wihollises sinun jalcais astinlaudaxi?
1:14 Eivätkö he kaikki ole palvelevia henkiä, palvelukseen lähetettyjä niitä varten, jotka saavat autuuden periä?	14. Eikö he kaikki ole palvelevaiset henget, palvelukseen lähetetyt niille, jotka autuuden perimän pitää?	1:14 Eikö he caicki ole palwelewaiset Henget/ palweluxeen lähetetyt nijlle jotca autuuden periwät?
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Sentähden tulee meidän sitä tarkemmin ottaa vaari siitä, mitä olemme kuulleet, ettemme vain kulkeutuisi sen ohitse.	1. Sentähden pitää meidän sitä visummin niistä vaarin ottaman, joita me kuulleet olemme, ettemme joskus pahenisi.	2:1 SEntähden pitä meidän sitä wisummin nijstä waarin ottaman/ cuin meille sanotut owat/ etten me joscus pahenis:

2:2 Sillä jos enkelien kautta puhuttu sana pysyi lujana, ja jokainen rikkomus ja tottelemattomuus sai oikeudenmukaisen palkkansa,	2. Sillä jos se sana oli vahva, joka enkelitten kautta puhuttiin, ja kaikki ylitsekäyminen ja tottelemattomuus on jo ansaitun palkkansa saanut:	2:2 Sillä jos se sana oli vahva kuin Engelitten kautta puhuttiin/ ja kaikki ylitsekäyminen ja tottelemattomuus on jo ansaitun palkkansa saanut/
2:3 kuinka me voimme päästä pakoon, jos emme välitä tuosta niin suuresta pelastuksesta, jonka Herra alkuaan julisti ja joka niiden vahvistamana, jotka olivat sen kuulleet, saatettiin meille,	3. Kuinkas me välttäisimme, jos me senkaltaisen autuuden katsomme ylöns? joka sitte, kuin se ensin Herralta saarnattu oli, meissä vahvistetuksi tuli niiden kautta, jotka sen kuulleet olivat.	2:3 Cuingasta me välttäisim/ jos me senkaltaisen autuuden ylönscazomma? Joca sijtte/ kuin se ensin HERralda saarnattu oli/ meissä wahwistetuxi tuli/ niiden kautta jotca sen cuullet olit.
2:4 kun Jumala yhdessä heidän kanssaan todisti tunnusmerkeillä ja ihmeillä ja moninaisilla väkevilla teoilla ja jakamalla Pyhää Henkeä tahtonsa mukaan?	4. Ja Jumala on siihen todistuksensa antanut sekä ihmeillä että tunnustähdillä, niin myös moninaisilla voimallisilla töillä ja Pyhän Hengen jakamisilla tahtonsa jälkeen.	2:4 Ja Jumala on siihen todistuxens antanut sekä ihmeillä että tunnustähdeillä/ niin myös moninaisilla woimallisilla töillä/ ja Pyhän Hengen jacamisella hänen tahtons jälkeen.
2:5 Sillä enkelien alle hän ei alistanut tulevaa maailmaa, josta me puhumme.	5. Sillä ei hän ole enkelitten alle antanut tulevaista maailmaa, josta me puhumme.	2:5 Sillä ei hän ole tulewaista mailmata Engelitten ala antanut/ josta me puhumma.
2:6 Vaan joku on jossakin paikassa todistanut, sanoen: "Mikä on ihminen, että sinä häntä muistat, tai ihmisen poika, että pidät hänestä huolen?"	6. Mutta yksi sen todistaa toisessa paikassa ja sanoo: mikä on ihminen, että sinä häntä muistat, eli ihmisen poika, että häntä etsiskelet?	2:6 Mutta yxi sen todista toises paicas/ ja sano: Mikä on ihminen/ että sinä händä ajattelet? 2:7 Ja ihmisen Poica/ että händä edziskelet?
2:7 Sinä teit hänet vähäksi aikaa enkeleitä halvemmaksi, kirkkaudella ja kunnialla sinä hänet seppelöitsit, ja sinä panit hänet hallitsemaan kättesi tekoja;	7. Sinä olet hänen vähäksi hetkeksi enkelitten suhteen alentanut: sinä olet hänen kunnialla ja ylistyksellä kaunistanut, ja asettanut kättes töiden päälle.	Sinä olet hänen wähäxi hetkexi Engelitten suhteen alendanut: sinä olet hänen cunnialla ja ylistyxellä caunistanut/ ja asettanut kättes töiden päälle/
2:8 asetit kaikki hänen jalkojensa alle." Sillä, asettaessaan kaikki hänen valtansa alle, hän ei jättänyt mitään hänen allensa alistamatta. Mutta nyt emme vielä näe kaikkea hänen valtansa alle asetetuksi.	8. Kaikki olet sinä heittänyt hänen jalkainsa alle. Sillä siinä, että hän kaikki on hänen allensa heittänyt, ei hän mitään jättänyt, jota ei hän ole hänen allensa heittänyt; mutta nyt emme vielä näe kaikkia hänen allensa heiteteksi.	2:8 Caicki olet sinä heittänyt hänen jalcains ala: Sillä sijnä/ että hän caicki on hänen alans heittänyt/ ei hän mitän jättänyt/ jota ei hän ole hänen alans heittänyt/ mutta en me wielä näe caickia hänen alans heitetysi.

<p>2:9 Mutta hänet, joka vähäksi aikaa oli tehty enkeleitä halvemmaksi, Jeesuksen, me näemme hänen kuolemansa kärsimyksen tähden kirkkaudella ja kunnialla seppelöidyksi, että hän Jumalan armosta olisi kaikkien edestä joutunut maistamaan kuolemaa.</p>	<p>9. Vaan Jeesuksen, joka vähäksi hetkeksi enkelitten suhteen alennettu oli, näemme me kuoleman kärsimisen kautta kaunistetuksi kunnialla ja ylistyksellä, että hänen piti Jumalan armosta kaikkein edestä kuolemaa maistaman.</p>	<p>2:9 Waan Jesuxen joca vähäxi hetkexi Engelitten suhten alettu oli/ näemmä me cuolemans kärsimisen cautta caunistetuxi cunnialla ja ylistyxellä/ että hänen piti Jumalan Armosta caickein edestä cuolemata maistaman.</p>
<p>2:10 Sillä hänen, jonka tähden kaikki on ja jonka kautta kaikki on, sopi, saattaessaan paljon lapsia kirkkauteen, kärsimysten kautta tehdä heidän pelastuksensa päämies täydelliseksi.</p>	<p>10. Sillä se sopi hänen, jonka tähden kaikki ovat ja jonka kautta kaikki ovat, joka paljon lapsia kunniaan saattaa, että hän heidän autuutensa Pääruhtinaan kärsimisen kautta täydelliseksi tekis.</p>	<p>2:10 Sillä se soweï hänen/ jonga tähden caicki owat/ ja jonga cautta caicki owat/ joca paljo lapsia cunnialisuteen saatti/ että hän heidän autuudens Pääruhtinan/ kärsimisen cautta täydellisexi tekis.</p>
<p>2:11 Sillä sekä hän, joka pyhittää, että ne, jotka pyhitetään, ovat kaikki alkuisin yhdestä. Sentähden hän ei häpeä kutsua heitä veljiksi,</p>	<p>11. Sillä ne kaikki yhdestä ovat, sekä se, joka pyhittää, että ne, jotka pyhitetään, jonka tähden ei hän myös häpee heitä veljiksensä kutsua,</p>	<p>2:11 Että ne caicki yhdestä olisit/ sekä se joca pyhittä/ että ne jotca pyhitetän/ jonga tähden ei hän myös häpee heitä weljexens cudzua/</p>
<p>2:12 kun hän sanoo: "Minä julistan sinun nimeäsi veljilleni, ylistän sinua seurakunnan keskellä";</p>	<p>12. Sanoen: minä julistan sinun nimes minun veljilleni ja keskellä seurakuntaa sinua veisulla ylistän;</p>	<p>sanoden: 2:12 Minä julistan sinun nimes minun weljilleni/ ja keskellä Seuracunda sinua weisulla ylistän.</p>
<p>2:13 ja taas: "Minä panen uskallukseni häneen"; ja taas: "Katso, minä ja lapset, jotka Jumala on minulle antanut!"</p>	<p>13. Ja taas: minä turvaan häneen; ja taas: katso, minä ja ne lapset, jotka Jumala minulle antanut on,</p>	<p>2:13 Ja taas: Minä panen uscalluxeni häneen. Ja taas: Cadzo/ minä ja ne lapset jotca Jumala minulle andanut on.</p>
<p>2:14 Koska siis lapsilla on veri ja liha, tuli hänkin niistä yhtäläisellä tavalla osalliseksi, että hän kuoleman kautta kukistaisi sen, jolla oli kuolema vallassaan, se on perkeleen,</p>	<p>14. Että siis lapsilla on liha ja veri, niin on hän myös niistä osalliseksi tullut, että hän olis kuoleman kautta hukuttanut sen, jolla kuoleman valta oli, se on: perkeleen,</p>	<p>2:14 Että lapsilla on liha ja weri/ on hän sijs myös nijstä osallisexi tullut/ että hän olis cuoleman cautta woiman poisottanut/ sildä jolla cuoleman walda oli/ se on/ Perkeleldä.</p>
<p>2:15 ja vapauttaisi kaikki ne, jotka kuoleman pelosta kautta koko elämänsä olivat olleet orjuuden alaisia.</p>	<p>15. Ja päästänyt ne, jotka kuoleman pelvosta piti kaiken ikänsä orjana oleman.</p>	<p>2:15 Ja päästäis ne jotca cuoleman pelgost piti caiken ikäns orjana oleman/</p>
<p>2:16 Sillä ei hän ota huomaansa enkeleitä, vaan Aabrahamin siemenen hän ottaa huomaansa.</p>	<p>16. Sillä ei tosin hän koskaan enkeleitä päällensä ota, vaan Abrahamin siemenen hän päällensä ottaa,</p>	<p>2:16 Sillä ei tosin hän coscan Engeleitä päällens ota/ waan Abrahamin Siemenen hän päällens otta/</p>

2:17 Sentähden piti hänen kaikessa tuleman veljiensä kaltaiseksi, että hänestä tulisi laupias ja uskollinen ylimmäinen pappi tehtävissään Jumalan edessä, sovittaakseen kansan synnit.	17. Josta hänen kaiketi piti veljiensä kaltainen oleman, että hän armollinen ja uskollinen ylimmäinen Pappi Jumalan edessä olis, sovittamaan kansan syntejä.	2:17 Josta hän caiketi hänen weljens caltainen olis/ että hän armollinen ja uscollinen ylimmäinen Pappi Jumalan edes olis/ sowittaman Canssan syndejä.
2:18 Sillä sentähden, että hän itse on kärsinyt ja ollut kiusattu, voi hän kiusattuja auttaa.	18. Sillä siitä, että hän kärsinyt on ja on kiusattu, taitaa hän myös niitä auttaa, jotka kiusataan.	2:18 Sillä että hän kärsinyt on/ ja on kiusattu/ woi hän myös nijtä autta jotca kiusatan.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .
3:1 Sentähden, pyhät veljet, jotka olette taivaallisesta kutsumuksesta osalliset, kiinnittäkää mielenne meidän tunnustuksemme apostoliin ja ylimmäiseen pappiin, Jeesukseen,	1. Sentähden pyhät veljet, jotka taivallisessa kutsumisessa osalliset olette! ottakaat vaari siitä apostolista ja ylimmäisestä Papista, jonka me tunnustamme, Kristuksesta Jesuksesta,	3:1 SEntähden pyhät weljet/ jotca taiwallises cudzumises osalliset oletta/ ottacat waari sijtä Apostolista ja ylimmäisestä Papista/ jonga me Christuxesta Jesuxesta tunnustam/
3:2 joka on uskollinen asettajalleen, niinkuin Mooseskin oli "uskollinen koko hänen huoneessansa."	2. Joka on uskollinen sille, joka hänen tehnyt oli, niinkuin Mooseskin koko hänen huoneeseensa.	3:2 Joca on uscollinen/ sille joca hänen tehnyt oli (nijncuin Moses) coco hänen huonesans.
3:3 Sillä hänen on Moosekseen verraten katsottu ansaitsevan niin paljoa suuremman kirkkauden, kuin huoneen rakentajan kunnia on suurempi kuin huoneen.	3. Mutta tämä on sitä suuremman kunnian ansainnut kuin Moses, että sillä suurempi kunnia huoneesta olis, joka sen rakensi, kuin itse huoneella.	3:3 Mutta tämä on sitä suuremman cunnian ansainnut cuin Moses/ että sillä suurembi cunnia huonesta olis joca sen rakensi/ cuin idze huonella.
3:4 Sillä jokainen huone on jonkun rakentama, mutta kaiken rakentaja on Jumala.	4. Sillä jokainen huone on joltakin rakennettu; mutta joka kaikki rakensi, se on Jumala.	3:4 Sillä jocainen huone on joldakin rakettu/ mutta joca caicki rakensi/ se on Jumala.
3:5 Ja Mooses tosin oli "palvelijana uskollinen koko hänen huoneessansa", todistukseksi siitä, mikä vastedes piti sanottaman,	5. Ja Moses tosin oli uskollinen kaikessa hänen huoneessansa, niinkuin palvelia, niiden todistukseksi, joita sitte sanottaman piti;	3:5 Ja Moses tosin oli uscollinen caikes hänen huonesans/ nijncuin palwelia/ nijden todistuxexi/ joista sijtte sanottin/
3:6 mutta Kristus on uskollinen Poikana, hänen huoneensa haltijana; ja hänen huoneensa olemme me, jos loppuun asti pidämme vahvana toivon, rohkeuden ja kerskauksen.	6. Mutta Kristus niinkuin Poika ylitse huoneensa, jonka huone me olemme, jos me muutoin uskalluksen ja toivon kerskaamisen loppuun asti vahvana pidämme.	3:6 Mutta Christus nijncuin poica hallidzi huonens/ jonga huone me olemma/ jos me muutoin sen uscalluxen ja toiwon kerscamisen loppun asti wahwana pidämme.

3:7 Sentähden, niinkuin Pyhä Henki sanoo: "Tänä päivänä, jos te kuulette hänen äänensä,	7. Sentähden, niinkuin Pyhä Henki sanoo: tänäpäpä, jos te kuulette hänen äänensä,	3:7 SEntähden/ nijncuin Pyhä Hengi sano: 3:8 Tänäpäpä/ jos te saatta cuulla hänen äänens/
3:8 älkää paaduttako sydämiänne, niinkuin teitte katkeroituksessa, kiusauksen päivänä erämaassa,	8. Niin älkää paaduttako sydämiänne, niinkuin haikeudessa tapahtui kiusauksen päivänä korvessa,	nijn älkät paaduttaco teidän sydämitän. 3:9 Nijncuin haikeudesa tapahdui/ kiusauxen päivänä corwesa/
3:9 jossa teidän isänne minua kiusasivat ja koettelivat, vaikka olivat nähneet minun tekojani neljäkymmentä vuotta;	9. Kussa teidän isänne minua kiusasivat: he koettelivat minua, ja näkivät minun työni neljäkymmentä ajastaikaa.	cosca teidän Isän minua kiusasit/ 3:10 He coettelit/ ja näit minun työni neljäkymmendä ajastaica.
3:10 sentähden minä vihastuin tähän sukupolveen ja sanoin: 'Aina he eksyvät sydämässään'; mutta he eivät oppineet tuntemaan minun teitäni;	10. Sentähden minä närkästyin tämän sukukunnan päälle ja sanoin: aina he eksyvät sydämellensä, mutta ei he tunteet minun teitäni,	Sentähden minä närkästyin tämän sucucunnan päälle/ ja sanoin: aina he exywät sydämelläns: mutta ei he tundenet minun tietäni/
3:11 ja niin minä vihassani vannoin: 'He eivät pääse minun lepoon.'"	11. Niin että minä vannoin minun vihassani: ei heidän pidä minun lepoon tuleman.	3:11 Nijn että minä wannoin minun wihasani/ ettei heidän pidä minun lepoon tuleman.
3:12 Katsokaa, veljet, ettei vain kenelläkään teistä ole paha, epäuskoinen sydän, niin että hän luopuu elävästä Jumalasta,	12. Katsokaat, rakkaat veljet, ettei teissä joskus olisi kelläkään paha, uskotoin sydän, joka elävästä Jumalasta luopuis,	3:12 Cadzocat/ rackat weljet/ ettei teisä joscus olis kelläkän paha uscotoin sydän/ ja elävästä Jumalasta luowuis/
3:13 vaan kehoittakaa toisianne joka päivä, niin kauan kuin sanotaan: "tänä päivänä", ettei teistä kukaan synnin pettämänä paatuisi;	13. Vaan neuvokaat teitäne keskenänne joka päivä, niinkauvan kuin tänäpäpä sanotaan, ettei joku teistä synnin petoksen kautta paatuisi.	3:13 Waan neuwocat teitän keskenän jocapäiwä/ nijncauwan cuin Tänäpäpä sanotan/ ettei jocu teistä synnin petoxen cautta paaduis.
3:14 sillä me olemme tulleet osallisiksi Kristuksesta, kunhan vain pysymme luottamuksessa, joka meillä alussa oli, vahvoina loppuun asti.	14. Sillä me olemme Kristuksesta osallisiksi tulleet, jos me muutoin aljetun uskon loppuun asti vahvana pidämme,	3:14 Sillä me olemma Christuxest osallisexi tullet/ jos me muutoin sen aljetun uscon loppun asti wahwana pidämme/
3:15 Kun sanotaan: "Tänä päivänä, jos te kuulette hänen äänensä, älkää paaduttako sydämiänne, niinkuin teitte katkeroituksessa",	15. Kun sanotaan: tänäpäpä, jos te kuulette hänen äänensä; niin älkää paaduttako sydämiänne, niinkuin haikeudessa tapahtui.	3:15 Cosca sanotan: Tänäpäpä/ jos te saatte cuulla hänen äänens/ nijn älkät paaduttaco teidän sydämitän/ nijncuin haikeudesa tapahdui.
3:16 ketkä sitten, vaikka kuulivat, katkeroittivat hänet? Eivätkö kaikki, jotka olivat Mooseksen johdolla lähteneet Egyptistä?	16. Sillä koska muutamat sen kuulivat, niin he vihoittivat hänen, vaan ei kaikki, jotka Egyptistä Moseksen kautta läksivät ulos.	3:16 Mutta cosca muutamat sen cuulit/ nijn he wihoitit hänen/ vaan ei caicki jotca Egyptistä Mosexen cansa läxit.

3:17 Mutta keihin hän oli vihastunut neljäkymmentä vuotta? Eikö niihin, jotka olivat syntiä tehneet, joiden ruumiit kaatuivat erämaahan?	17. Mutta keille hän neljäkymmentä ajastaikaa vihainen oli? eikö niille, jotka syntiä tekivät, joiden ruumiit korvessa hukkuivat?	3:17 Mutta cuillen hän neljäkymmentä ajastaica vihainen oli? Eikö nijlle jotca syndiä teit/ joiden ruumit corwesa hucuit?
3:18 Ja keille hän vannoi, etteivät he pääse hänen lepoonsa? Eikö tottelemattomille?	18. Mutta keille hän vannoi, ettei heidän pitänyt hänen lepoonsa tuleman? eikö uskomattomille?	3:18 Cuillen hän wannoi/ ettei heidän pitänyt hänen lepoons tuleman/ eikö uscomattomille?
3:19 Ja niin me näemme, että he epäuskon tähden eivät voineet siihen päästä.	19. Ja me näemme, ettei he voineet epäuskon tähden sinne tulla.	3:19 Ja me näemme/ ettei he woinet epäuscons tähden sinne tulla.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .
4:1 Varokaamme siis, koska lupaus päästä hänen lepoonsa vielä pysyy varmana, ettei vain havaittasi kenenkään teistä jääneen taipaleelle.	1. Niin peljätkäämme siis, ettemme joskus hänen lepoonsa tulemisen lupausta hylkäisi, ja ettei kenkään meistä takaperin jäisi;	4:1 NIjn peljätkäm sijs etten me hänen lepoons tulemisen lupausta unhodais/ ja ettei kengän meistä tacaperin jäis:
4:2 Sillä hyvä sanoma on julistettu meille niinkuin heillekin; mutta heidän kuulemansa sana ei heitä hyödyttänyt, koska se ei uskossa sulautunut niihin, jotka sen kuulivat.	2. Sillä se on meille ilmoitettu niinkuin heillekin; mutta ei heitä sanan kuulo mitään auttanut, koska ei he niitä uskoneet, jotka sen kuulivat.	4:2 Sillä se on meille ilmoitettu nijncuin heillekin. 4:3 Mutta ei heitä sanan cuulo mitän auttanut/ cosca ei he nijtä usconet/ cuin sen cuulit.
4:3 Sillä me pääsemme lepoon, me, jotka tulimme uskoon, niinkuin hän on sanonut: "Ja niin minä vihassani vannoin: 'He eivät pääse minun lepoon'", vaikka hänen tekonsa olivat valmiina maailman perustamisesta asti.	3. Sillä me, jotka uskoimme, tulemme lepoon, niinkuin hän sanoi: niinkuin minä vannoin minun vihassani: ei heidän pidä minun lepoon tuleman; ja tosin, koska työt maailman alusta täytetyt olivat.	Sillä me jotca uscoimma/ tulemma lepoon/ nijncuin hän sanoi: minä wannoin minun vihasani/ ei heidän pidä minun lepoon tuleman. 4:4 Ja tosin/ cosca ne työt mailman algusta täytetyt olit/
4:4 Sillä hän on jossakin sanonut seitsemännestä päivästä näin: "Ja Jumala lepäsi seitsemäntenä päivänä kaikista teoistansa";	4. Sillä hän sanoi yhdessä paikassa seitsemännestä päivästä näin: ja Jumala lepäsi seitsemäntenä päivänä kaikista töistänsä;	sanoi hän yhdes paicas/ sijtä seidzemennestä päiwästä/ näin: Ja Jumala lepäis seidzemendenä päiwänä caikista hänen töistäns.
4:5 ja tässä taas: "He eivät pääse minun lepoon."	5. Ja taas tässä: ei heidän pidä minun lepoon tuleman.	4:5 Ja taas täsä: ei heidän pidä minun lepoon tuleman.

4:6 Koska siis varmana pysyy, että muutamat pääsevät siihen, ja ne, joille hyvä sanoma ensin julistettiin, eivät päässeet siihen tottelemattomuuden tähden,	6. Että siis se vielä edespäin on, että muutamain pitää siihen tuleman, ja ne, joille se ensin ilmoitettu oli, ei ole siihen tulleet epäuskon tähden,	4:6 Että siis se vielä edespäin on/ että muutamat pitä siihen tuleman. Ja ne joille se ensin ilmoitettu oli/ ei ole siihen epäuskons tähden tulleet/
4:7 niin hän taas määrää päivän, "tämän päivän", sanomalla Daavidin kautta niin pitkän ajan jälkeen, niinkuin ennen on sanottu: "Tänä päivänä, jos te kuulette hänen äänensä, älkää paaduttako sydämiänne."	7. Määrää hän taas yhden päivän, niin pitkän ajan perästä, ja Davidin kautta sanoo: tänäpäpä, (niinkuin sanottu on) tänäpäpä, jos te kuulette hänen äänensä, niin älkää paaduttako teidän sydämiänne.	4:7 Määrä hän yhden päivän/ pitkän ajan perästä/ ja Dawidin kautta sano: Tänapäpä/ nijncuin sanottu on/ tänapäpä/ jos te cuuletta hänen äänensä/ nijn älkät paaduttaco teidän sydämitän:
4:8 Sillä jos Josua olisi saattanut heidät lepoon, niin hän ei puhuisi toisesta, senjälkeisestä päivästä.	8. Sillä jos Josua olisi heidät lepoon saattanut, niin ei hän olisi toisesta päivästä puhunut.	4:8 Sillä jos Josua olisi heidän lepoon saattanut/ nijn ei hän olisi toisesta päivästä puhunut.
4:9 Niin on Jumalan kansalle sapatinlepo varmasti tuleva.	9. Sentähden on Jumalan kansalle yksi lepo vielä tarjona.	4:9 Sentähden on Jumalan Canssalle yxi lepo vielä tarjona:
4:10 Sillä joka on päässyt hänen lepoonsa, on saanut levon teoistaan, hänkin, niinkuin Jumala omista teoistansa.	10. Sillä joka hänen lepoonsa jo tullut on, se lepää töistänsä, niinkuin Jumalakin lepää töistänsä.	4:10 Sillä joca hänen lepoons jo tullut on/ hän lewäjä töistäns/ nijncuin Jumalakin hänen töistäns.
4:11 Ahkeroikaamme siis päästä siihen lepoon, ettei kukaan lankeaisi seuraamaan samaa tottelemattomuuden esimerkkiä.	11. Niin ahkeroitkaamme siis siihen lepoon tulla, ettei joku samaan epäuskon esikuvaan lankeaisi.	4:11 NIjn ahkeroitcam siis siihen lepoon tulla/ ettei jocu epäuscoon langesis.
4:12 Sillä Jumalan sana on elävä ja voimallinen ja terävämpi kuin mikään kaksiteräinen miekka ja tunkee lävitse, kunnes se erottaa sielun ja hengen, nivelet sekä ytimet, ja on sydämen ajatusten ja aivoitusten tuomitsija;	12. Sillä Jumalan sana on elävä ja voimallinen, ja terävämpi kuin joku kaksiteräinen miekka, ja tunkee lävitse, siihenasti kuin se sielun ja hengen eroittaa, ja jäsenet ja ytimet, ja on ajatusten ja sydämen aivoitusten tuomari,	4:12 Sillä Jumalan sana on elävä ja voimallinen/ ja terävämpi cuin caxiteräinen miekka/ ja tunge läpidze/ siihenasti cuin se sielun ja hengen eroitta/ ja ytymen ja luut: Ja on ajatusten ja sydämen aiwoitusten Duomari.
4:13 eikä mikään luotu ole hänelle näkymätön, vaan kaikki on alastonta ja paljastettua hänen silmäinsä edessä, jolle meidän on tehtävä tili.	13. Ja ei ole yhtään luontokappaletta hänen edessänsä näkymättä, mutta kaikki ovat paljaat ja julki hänen silmäinsä edessä, josta me puhumme.	4:13 Ja ei ole yhtän luondocappalda hänen edessäns näkymätä/ mutta caicki owat hänen silmäins edes paljat ja julki. Hänestä me puhumma.

4:14 Kun meillä siis on suuri ylimmäinen pappi, läpi taivasten kulkenut, Jeesus, Jumalan Poika, niin pitäkäämme kiinni tunnustuksesta.	14. Että siis meillä suuri ylimmäinen Pappi on, Jesus Jumalan Poika. joka taivasiin mennyt on, niin pysykäämme siinä tunnustuksessa;	Pappi on/ Jesus Jumalan Poica/ joca Taiwaisijn mennyt on. Nijn pysykäm sijnä tunnustuxes:
4:15 Sillä ei meillä ole sellainen ylimmäinen pappi, joka ei voi sääliä meidän heikkouksiamme, vaan joka on ollut kaikessa kiusattu samalla lailla kuin mekin, kuitenkin ilman syntiä.	15. Sillä ei meillä ole se ylimmäinen pappi, joka ei taida meidän heikkouttamme armahtaa, vaan se, joka kaikessa kiusattu on, niin kuin mekin, kuitenkin ilman syntiä.	4:15 Sillä ei meillä ole se ylimmäinen Pappi/ joca ei taida meidän heikkouttam armahta/ waan se joca caikis kiusattu on/ nijncuin mekin/ cuitengin ilman synnitä.
4:16 Käykäämme sentähden uskalluksella armon istuimen eteen, että saisimme laupeuden ja löytäisimme armon, avuksemme oikeaan aikaan.	16. Sentähden käykäämme edes uskalluksella armoistuimen tykö, että me laupiuden saisimme ja löytäisimme silloin armon, kuin me apua tarvitsemme.	4:16 Sentähden käykäm edes uscalluxella Armonistuimen tygö/ että me laupiuden saisimme ja löydäisimme silloin Armon/ cosca me apua tarwidzemma.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu .
5:1 Sillä jokainen ylimmäinen pappi, ollen ihmisten joukosta otettu, asetetaan ihmisten puolesta toimittamaan sitä, mikä Jumalalle tulee, uhraamaan lahjoja ja uhreja syntien edestä,	1. Sillä jokainen ylimmäinen pappi, otettu ihmisistä, pannaan ihmisten edestä niissä asioissa, jotka Jumalalle tulevat, uhraamaan lahjoja ja uhreja syntein edestä,	5:1 Sillä jocainen ylimmäinen Pappi ihmisistä/ pannan ihmisten edest nijsä asiois/ jotca Jumalalle tulewat/ uhraman lahjoja ja uhreja syndein edestä.
5:2 ja hän voi säälien kohdella tietämättömiä ja eksyviä, koska hän itsekin on heikkouden alainen,	2. Joka niitä armahtaisi, jotka taitamattomat ja eksyväiset ovat, että hän itsekin heikkoudella ympärikäärity on,	5:2 Joca nijtä armahdais/ jotca taitamattomat ja exywäiset owat/ että hän idzekin heikkoudella ymbärikäärity on.
5:3 ja tämän heikkoutensa tähden hänen täytyy, samoin kuin kansan puolesta, niin itsensäkin puolesta uhrata syntien edestä.	3. Ja tämän tähden tulee hänen niinkuin kansan edestä, niin itsensäkin edestä uhrata syntein edestä.	5:3 Sentähden tule hänen nijn Canssan edestä/ cuin idzekin edestäns uhrata/ syndein edestä.
5:4 Eikä kukaan sitä arvoa itselleen ota, vaan Jumala kutsuu hänet niinkuin Aaroninkin.	4. Ja ei yksikään omista itsellensä sitä kunniaa, vaan se, joka Jumalalta kutsutaan, niinkuin myös Aaron.	5:4 Ja ei yxikän omista idzellens cunniata/ waan se joca Jumalalda cudzutan/ nijncuin Aaron.
5:5 Niinpä Kristuskaan ei itse korottanut itseänsä ylimmäisen papin kunniaan, vaan hän, joka sanoi hänelle: "Sinä olet minun Poikani, tänä päivänä minä sinut synnytin";	5. Niin myös Kristus ei ole itsiänsä kunnioittanut, että hän ylimmäiseksi Papiksi oli tuleva, mutta se, joka hänelle sanoi: sinä olet minun Poikani, tänäpäpä minä sinun synnytin.	5:5 Nijn myös Christus ei ole idziäns cunnioittanut/ että hän ylimmäisexi Papixi oli tulewa/ mutta se joca hänelle sanoi: Sinä olet minun Poican/ tänäpäpä minä sinun synnytin.

5:6 niinkuin hän toisessakin paikassa sanoo: "Sinä olet pappi iankaikkisesti Melkisedekin järjestyksen mukaan."	6. Niinkuin hän sanoo toisessa paikassa: sinä olet Pappi ijankaikkisesti, Melkisedekin säädyn jälkeen.	5:6 Ja hän sano toises paicas: Sinä olet Pappi ijancaickisest/ Melchisedekin säädyn jälken.
5:7 Ja lihansa päivinä hän väkevällä huudolla ja kyynelillä uhrasi rukouksia ja anomuksia sille, joka voi hänet kuolemasta pelastaa; ja hänen rukouksensa kuultiin hänen jumalanpelkonsa tähden.	7. Joka lihansa päivinä on uhrannut rukoukset ja nöyrät anomiset, väkevällä huudolla ja kyneleillä sen tykö, joka hänen voi kuolemasta pelastaa, ja on myös kuultu, että hän Jumalaa kunnioitti.	5:7 Ja hän on hänen lihans päiwinä uhrannut rucouxtet ja nöyrät anomiset/ wäkwellä huudolla ja kyneleillä/ sen tygö joca hänen olis woinut cuolemasta pelasta/ ja on myös cuultu/ että hän Jumalata cunnioitti.
5:8 Ja niin hän, vaikka oli Poika, oppi siitä, mitä hän kärsi, kuuliaisuuden,	8. Ja vaikka hän (Jumalan) Poika oli, on hän kuitenkin niistä, joita hän kärsi, kuuliaisuuden oppinut.	5:8 Ja waicka hän Jumalan Poica oli/ on hän cuitengin nijstä/ cuin hän kärsei/ cuuliaisuuden oppenut.
5:9 ja kun oli täydelliseksi tullut, tuli hän iankaikkisen autuuden aikaansaajaksi kaikille, jotka ovat hänelle kuuliaiset,	9. Ja kuin hän täydelliseksi tuli, on hän kaikille niille, jotka hänelle kuuliaiset ovat, syy ijankaikkiseen autuuteen,	5:9 Ja cosca hän täydellisexi tuli/ on hän caikille nijlle/ jotca hänelle cuuliaiset owat/ syy ijancaickiseen autuuteen:
5:10 hän, jota Jumala nimittää "ylimmäiseksi papiksi Melkisedekin järjestyksen mukaan."	10. Ja on Jumalalta ylimmäiseksi Papiksi nimitetty, Melkisedekin säädyn jälkeen,	5:10 Ja on Jumalalda ylimmäisexi Papixi nimitetty/ Melchisedekin säädyn jälken.
5:11 Tästä meillä on paljon sanottavaa, ja sitä on vaikea selittää, koska olette käyneet hitaiksi kuulemaan.	11. Josta meillä on paljo sanomista, ja se on työläs selittää; sillä te olette kovakorvaisiksi tulleet.	5:11 Josta meillä olis kyllä sanomist/ mutta se on työläs selittä: sillä te oletta cowacorwaiset.
5:12 Sillä te, joiden olisi jo aika olla opettajia, olette taas sen tarpeessa, että teille opetetaan Jumalan sanojen ensimmäisiä alkeita; te olette tulleet maitoa tarvitseviksi, ei vahvaa ruokaa.	12. Sillä te, joiden piti alkaa opettajat oleman, tarvitsette taas, että me teille ensimmäiset puustavit Jumalan sanan opista opettaisimme, ja olette tulleet niiksi, jotka tarvitsevat rieskaa ja ei vahvaa ruokaa.	5:12 Ja te/ joiden piti aica opettajat oleman/ tarwidzetta taas/ että me teille ensimmäiset Bookstawit Jumalan sanan opista opetaisimme/ ja että teille annetaisin riesca/ ja ei wäkwätä ruoca.
5:13 Sillä jokainen, joka vielä nauttii maitoa, on kokematon vanhurskauden sanassa, sillä hän on lapsi;	13. Sillä jolle vielä rieskaa pitää annettaman, se on harjoittamaton vanhurskauden sanaan; (sillä hän on lapsi;)	5:13 Sillä joca riescasta wielä on osallinen/ hän on harjoittamaton wanhurscauden sanaan: sillä hän on lapsi.
5:14 mutta vahva ruoka on täysi-ikäisiä varten, niitä varten, joiden aistit tottumuksesta ovat harjaantuneet erottamaan hyvän pahasta.	14. Mutta täydellisten sopii vahva ruoka, joilla ovat tottumisen kautta harjoitetut mielet hyvää ja pahaa erottamaan.	5:14 Mutta täydellisten sopi wäkwä ruoca/ joilla owat tottumisen cautta/ harjoitetut mielet/ hywä ja paha eroittaman.

6 LUKU	6 LUKU	VI. Lucu .
6:1 Jättäkäämme sentähden Kristuksen opin alkeet ja pyrkikäämme täydellisyyteen, ryhtymättä taas uudestaan laskemaan perustusta: parannusta kuolleista töistä ja uskoa Jumalaan,	1. Sentähden antakaamme Kristuksen opin alun sillänsä olla, ja ruvetkaamme niihin, jotka täydellisyyteen saattavat: ei vasta-uudesta perustusta laskein parannukseen kuolevaisista töistä ja uskoon Jumalan päälle,	6:1 SEntähden andacam Christillisen elämän algun opin silläns olla/ ja ruwetcam njihin/ jotca täydellisyyteen saattawat/ ei wastudest perustusta laskein/ parannuxen cuolewaisista töistä/ uscosa Jumalan päälle/
6:2 oppia kasteista ja kätten päällepanemisesta, kuolleitten ylösnousemisesta ja iankaikkisesta tuomiosta.	2. Kasteen oppiin, kätten päällepanemiseen, kuolleitten ylösnousemiseen ja ijancaikkiseen tuomioon.	6:2 Casten opista/ kätten päällepanemisest/ cuolluitten ylösnousemisest/ ja ijancaikkisesta Duomiosta.
6:3 Ja niin me tahdomme tehdä, jos vain Jumala sallii.	3. Ja sen me tahdomme tehdä, jos Jumala muutoin sallii.	6:3 Ja sen me tahdomma tehdä/ jos Jumala muutoin saldi.
6:4 Sillä mahdotonta on niitä, jotka kerran ovat valistetut ja taivaallista lahjaa maistaneet ja Pyhästä Hengestä osallisiksi tulleet	4. Sillä se on mahdotoin, että ne, jotka kerran valaistus ovat, ja sitä taivaallista lahjaa maistaneet, ja ovat Pyhästä Hengestä osallisiksi tulleet,	6:4 Sillä ei se ole mahdollinen/ että ne jotca wihdoin walaistut owat/ ja taiwallisia lahjoja maistanet/ ja owat Pyhästä Hengestä osallisexi tullet/
6:5 ja maistaneet Jumalan hyvää sanaa ja tulevan maailmanajan voimia,	5. Ja maistaneet Jumalan hyvää sanaa, ja tulevaisen maailman voimaa,	6:5 Ja maistanet Jumalan hywä sana/ ja tulewaisen mailman woima/
6:6 ja sitten ovat luopuneet - taas uudistaa parannukseen, he kun jälleen itsellensä ristiinnaulitsevat Jumalan Pojan ja häntä julki häpäisevät.	6. Jos he lankeevat pois, että he vasta-uudesta parannukseen uudistettaisiin, jotka toistamiseen itsellensä Jumalan Pojan ristiinnaulitsevat ja pilkkana pitävät.	6:6 Jos he poislangewat (ja toistamisen idzellens Jumalan Pojan ristinnaulidzewat/ ja pilckana pitäwät) että he wastaudest parannuxeen udistettaisin.
6:7 Sillä maa, joka särpii sisäänsä sen päälle usein tulevan sateen ja kantaa kasvun hyödyksi niille, joita varten sitä viljelläänkin, saa siunauksen Jumalalta;	7. Sillä maa, joka sateen sisällensä särpää, joka usein sen päälle tulee, ja kasvaa tarpeellisia ruohoja niille, jotka sitä viljelevät, se saa siunauksen Jumalalta.	6:7 Sillä maa/ joca saten sisällens särpä/ njih usein cuin hänen päällens sata/ ja caswa tarpellisia ruohoja/ nijlle jotca sitä wiljelewät/ se saa siunauxen Jumalalda.
6:8 mutta se, joka tuottaa orjantappuroita ja ohdakkeita, on kelvoton ja lähellä kirousta, ja sen loppu on, että se poltetaan.	8. Mutta joka orjantappuroita ja ohdakkeita kasvaa, se on kelvotoin ja lähin kirousta, jonka loppu on, että se poltetaan.	6:8 Mutta joca orjantappuroita ja ohdackeita caswa/ se on kelwotoin/ ja lähene kirousta/ jonga loppu on/ että se poldetan.
6:9 Mutta teistä, rakkaat, uskomme sitä, mikä on parempaa ja mikä koituu teille pelastukseksi - vaikka puhummekin näin.	9. Mutta me toivomme teiltä rakkahimmat, parempaa ja sitä, mikä autuuteen sopii, ehkä me näin puhumme.	6:9 MUTta me toiwomme teildä/ rackahimmat/ parambata/ ja cuin te autuutta lähembänä olisitta/ ehkä me näin puhumma.

6:10 Sillä Jumala ei ole väärämielinen, niin että hän unhottaisi teidän työnne ja rakkautenne, jota olette osoittaneet hänen nimeänsä kohtaan, kun olette palvelleet pyhiä ja vielä palvelette.	10. Sillä ei Jumala ole väärä, että hän unohtaisi teidän tekonne ja työnne rakkaudessa, jonka te hänen nimellensä osoitte, koska te pyhiä palvelitte ja vielä palvelette.	6:10 Sillä ei Jumala ole väärä/ että hän unhodaisi teidän tecon ja työn/ rakkauedes/ jonga te hänen nimellensä osotte/ cosca te pyhiä palvelitte/ ja vielä palweletta.
6:11 Mutta me halajamme sitä, että kukin teistä osoittaa samaa intoa, säilyttääkseen toivon varmuuden loppuun asti,	11. Mutta me halajamme, että jokainen teistä sen ahkeruuden osoittaisi, pitäin toivon vahvuuden hamaan loppuun asti,	6:11 Mutta me halajamme/ että jokainen teistä sen ahkeruden osotaisi/ pitäin toivon wahwuden/ haman loppun asti.
6:12 ettette kävisi veltoiksi, vaan että teistä tulisi niiden seuraajia, jotka uskon ja kärsivällisyyden kautta perivät sen, mikä luvattu on.	12. Ettette hitaiksi tulisi, vaan olisitte niiden seuraajat, jotka uskon ja pitkämielisyyden kautta luvattun perimisen saavat.	6:12 Ettet te hitaxi tulis/ waan olisitta niiden seurajat/ jotca uscon ja kärsimisen cautta/ luvattun perimisen saawat.
6:13 Sillä kun Jumala oli antanut lupauksen Aabrahamille, vannoi hän itse kauttansa, koska hänellä ei ollut ketään suurempaa, kenen kautta vannoa,	13. Sillä Jumala, joka Abrahamille lupauksen antoi, koska ei hän taitanut yhdenkään suuremman kautta vannoa, niin hän vannoi itse kauttansa,	6:13 Sillä/ nijncuin Jumala lupais Abrahamille/ cosca ei hän woinut yhdengän suuremman cautta wanno/ nijn hän wannoi idze cauttans/
6:14 ja sanoi: "Totisesti, siunaamalla minä sinut siunaan, ja enentämällä minä sinut enennän";	14. Sanoen: totisesti tahdon minä siunaten siunata sinua ja enentäen enentää sinua.	ja sanoi: 6:14 Totisest tahdon minä sinua siunata/ ja enätä.
6:15 ja näin Aabraham, kärsivällisesti odotettuaan, sai, mitä luvattu oli.	15. Ja että hän kärsivällisesti odotti, niin hän sai lupauksen.	6:15 Ja että hän kärsiwälisest odotti/ nijn hän sai lupauxen.
6:16 Sillä ihmiset vannovat suurempansa kautta, ja wala on heille asian vahvistus ja tekee lopun kaikista vastaväitteistä.	16. Sillä ihmiset tosin vannovat sen kautta, joka suurempi on kuin he, ja se on kaiken heidän riitansa loppu, jos se walalla vahvistetaan.	6:16 Ihmiset tosin wannowat sen cautta/ joca suurempi on kuin he/ ja se wala caiken riidan ratcaise/ jos se walalla wahwistetän.
6:17 Sentähden, kun Jumala lupauksen perillisille vielä tehokkaammin tahtoi osoittaa, että hänen päätöksensä on muuttumaton, vakuutti hän sen walalla,	17. Jossa Jumala tahtoi lupauksen perillisille neuvonsa vahvuuden yltäkyläisesti osoittaa, vannoi hän valan:	6:17 Mutta cosca Jumala tahdoi lupauxen perillisille/ neuwons wahwuden osotta/ wannoi hän walan/
6:18 että me näistä kahdesta muuttumattomasta asiasta, joissa Jumala ei ole voinut valhetella, saisimme voimallisen kehoituksen, me, jotka olemme paenneet pitämään kiinni edessämme olevasta toivosta.	18. Että me kahden liikkumattoman kappaleen kautta, joissa mahdotoin on Jumalan walehdella, juuri wahan uskalluksen pitäisimme, me jotka siihen turvaamme, että me taritun toivon saisimme,	6:17 Että me cahden lijckumattoman cappalen cautta (sillä mahdotoin on Jumalan walehdella) juuri wahan uscalluxen pitäisimme/ me jotca sijhen turwamme/ että me taritun toivon saisimma/

6:19 Se toivo meille on ikäänkuin sielun ankkuri, varma ja luja, joka ulottuu esiripun sisäpuolelle asti,	19. Jonka me pidämme vahvana ja lujana meidän sielumme ankkurina, joka ulottuu sisälle hamaan niihinkin asti, jotka esiripun sisälmäisellä puolella ovat,	6:18 Jonga me pidämme nijncuin wagan ja wahwan meidän sielum Anckurin/ joca sisällen ulottu/ haman nijhingin asti/ jotca esiripun sisälmäisellä puolella owat/
6:20 jonne Jeesus edelläjuoksijana meidän puolestamme on mennyt, tultuaan ylimmäiseksi papiksi Melkisedekin järjestyksen mukaan, iankaikkisesti.	20. Johonka edelläjuoksia on meidän edellämme mennyt sisälle, Jesus, Melkisedekin säädyn jälkeen, ylimmäiseksi Papiksi tehty ijancaikkisesti.	6:19 Johonga se edelläjuoxia on meidän edelläm mennyt/ Jesus/ ylimmäisexi Papixi ijancaickisudest Melchisedekin säädyn jälken tehty.
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu .
7:1 Sillä tämä Melkisedek, Saalemin kuningas, Jumalan, Korkeimman, pappi, joka meni Aabrahamia vastaan, hänen palatessaan kuninkaita voittamasta, ja siunasi hänet;	1. Sillä tämä Melkisedek oli Salemin kuningas, kaikkein korkeimman Jumalan pappi, joka Abrahamia vastaan meni, kuin hän palasi kuningasten taposta, ja siunasi häntä,	7:1 SILLä tämä Melchisedek oli Salemin Cuningas/ caickein corkeimman Jumalan Pappi/ joca Abrahami wastan meni/ cosca hän palais Cuningasten taposta/ ja siunais händä/
7:2 jolle Aabraham myös antoi kymmenykset kaikesta ja joka ensiksi, niinkuin hänen nimensäkin merkitsee, on "vanhurskauden kuningas" ja sen lisäksi vielä "Saalemin kuningas", se on "rauhan kuningas";	2. Jolle myös Abraham jakoi kymmenykset kaikista. Ensin hän tulkitaan vanhurskauden kuninkaaksi, vaan sen jälkeen Salemin kuninkaaksi, se on: rauhan kuningas,	7:2 Jolle Abraham andoi kymmenexet caikesta hywydestäns. Ensin hän käättän vanhurscauden Cuningaxi: Nijn hän on Salemin Cuningas/ se on/ rauhan Cuningas.
7:3 jolla ei ole isää, ei äitiä, ei sukua, ei päivien alkua eikä elämän loppua, mutta joka on Jumalan Poikaan verrattava - hän pysyy pappina ainaisesti.	3. Ilman isää, ilman äitiä, ilman sukua, ja ei hänellä ole päiväin alkua eikä elämän loppua; mutta hän on Jumalan Poikaan verrattu ja pysyy pappina ijancaikkisesti.	7:3 Ilman Isätä/ ilman äititä/ ilman suguta/ ja ei hänellä ole päiwäin alcua eikä elämän loppua/ mutta hän on Jumalan Poican werrattu/ ja pysy Pappina ijancaickisest.
7:4 Katsokaa, kuinka suuri hän on, jolle itse kantaisä Aabraham antoi kymmenykset parhaimmasta saaliistaan.	4. Mutta katsokaat, kuinka suuri tämä on, jolle Abraham patriarkka saaliista kymmenykset antoi.	7:4 Mutta cadzocat/ cuinga suuri tämä on/ jolle Abrahami Patriarcha saalista kymmenexet andoi.
7:5 Onhan niillä Leevin pojista, jotka saavat pappeuden, käsky lain mukaan ottaa kymmenyksiä kansalta, se on veljiltään, vaikka nämä ovatkin Aabrahamin kupeista lähteneet;	5. Ja ne, jotka Levin pojista papin viran ottavat, niin heillä on käsky kymmenyksiä kansalta ottaa lain jälkeen, se on: heidän veljiltänsä, vaikka ne Abrahamin kupeista tulleet ovat.	7:5 Mutta cosca Lewin pojat Papin wirgan ottawat/ nijn heillä on käsky kymmenexiä Canssalda otta/ se on heidän weljildäns/ Lain jälken:

7:6 mutta hän, jonka sukua ei johdeta heistä, otti kymmenykset Aabrahamilta ja siunasi sen, jolla oli lupaukset.	6. Mutta se, jonka sukua ei heidän seassansa lueta, otti Abrahamilta kymmenykset ja siunasi häntä, jolla lupaukset olivat.	7:6 Waicka nekin Abrahamin cupeista tullet owat. Mutta se/ jonga sucua ei heidän seasans lueta/ otti Abrahamilda kymmenexet/ ja siunais händä/ jolla lupauxet oli.
7:7 Mutta kieltämätöntä on, että halvempi saa siunauksen paremmaltaan.	7. Mutta ei yksikään sitä kiellä, että vähempi siunataan siltä, joka enempi on.	7:7 Mutta ei yxikän sitä kiellä/ että wähembi otta siunauxet sildä cuin enämbi on.
7:8 Ja täällä kuolevaiset ihmiset ottavat kymmenyksiä, mutta siellä se, jonka todistetaan elävän.	8. Ja tässä tosin kuolevaiset ihmiset kymmenyksiä ottavat; mutta siellä hän todistaa hänen elävän.	7:8 Ja täsä tosin cuolewaiset ihmiset/ kymmenexiä ottawat/ mutta siellä hän todista hänen elävän.
7:9 Ja Aabrahamin kautta, niin sanoakseni, on Leevikin, joka kymmenyksiä ottaa, maksanut kymmenyksiä;	9. Ja (että minun niin sanoman pitää,) Levin, joka tottui kymmenyksiä ottamaan, täytyi myös Abrahamissa kymmenyksiä antaa;	7:9 Ja jos minä nijn puhelisin: Lewi joca tottui kymmenexiä ottaman/ täydyi myös Abrahamis kymmenexiä anda/
7:10 sillä hän oli vielä isänsä kupeissa, kun Melkisedek meni tätä vastaan.	10. Sillä hän oli vielä isänsä kupeissa, kuin Melkisedek häntä vastaan meni.	7:10 Sillä hän oli wielä Isäns cupeisa/ cosca Melchisedek händä wastan meni.
7:11 Jos siis täydellisyys olisi saavutettu leeviläisen pappeuden kautta, sillä tähän on kansa laissa sidottu, miksi sitten oli tarpeen, että nousi toinen pappi Melkisedekin järjestyksen mukaan eikä tullut nimitetyksi Aaronin järjestyksen mukaan?	11. Sentähden, jos täydellisyys on Levin pappeuden kautta tapahtunut; (sillä sen alla on kansa lain saanut,) mitä sitte oli tarvetta sanoa, että toinen pappi oli Melkisedekin säädyn jälkeen tuleva, ja ei Aaronin säädyn jälkeen?	7:11 Sentähden jos täydellisys on Lewin Pappeuden cautta tapahtunut (Sillä sen alla on Canssa Lain saanut) mitä sijtte oli tarwetta sanoa/ että toinen Pappi oli Melchisedekin säädyn jälken tulewa/ ja ei Aaronin säädyn jälken?
7:12 Sillä pappeuden muuttuessa tapahtuu välttämättä myös lain muutos.	12. Sillä kussa pappeus muutetaan, siinä pitää myös laki muutettaman.	7:12 Sillä cusa Pappius muutetan/ sijnä piti myös Laki muutettaman.
7:13 Sillä se, josta tämä sanotaan, oli toista sukukuntaa, josta ei kukaan ole alttaritointa hoitanut.	13. Sillä se, josta näitä sanotaan, on toisesta suvusta, josta ei yksikään alttaria palvellut.	7:13 Sillä se josta näitä sanotan/ on toisesta sugusta/ josta ei yxikän Altarita palwellut.
7:14 Onhan tunnettua, että meidän Herramme on noussut Juudasta, jonka sukukunnan pappeudesta Mooses ei ole mitään puhunut.	14. Sillä se on julkinen, että meidän Herramme on Juudan sukukunnasta tullut, jolle sukukunnalle ei Moses ole mitään pappeudesta puhunut;	7:14 Ja nijn on juuri julkinen/ että meidän HERram on Judan sucucunnasta tullut/ jolle sucucunnalle ei Moses ole mitän Pappeudesta puhunut.
7:15 Ja tämä käy vielä paljoa selvemmäksi, kun nousee toinen pappi, Melkisedekin kaltainen,	15. Ja se on vielä selkeämpi, jos Melkisedekin säädyn jälkeen toinen pappi tulee ylös,	7:15 Ja se on selkempi: jos Melchisedekin säädyn jälken toinen Pappi tule/

7:16 joka ei ole siksi tullut lihallisen käskyn lain mukaan, vaan katoamattoman elämän voimasta.	16. Joka ei lihallisen käskyn lain jälkeen tehty ole, vaan loppumattoman elämän voiman jälkeen.	7:16 Joka ei lihallisen Lain käskyn jälkeen tehty ole/ vaan loppumattoman elämän voiman jälkeen:
7:17 Sillä hänestä todistetaan: "Sinä olet pappi iankaikkisesti Melkisedekin järjestyksen mukaan."	17. Sillä näin hän todistaa: sinä olet pappi ijankaikkisesti Melkisedekin säädyn jälkeen.	Sillä Näin hän todista: 7:17 Sinä olet Pappi ijancaikkisest Melchisedekin säädyn jälkeen.
7:18 Täten kyllä entinen säädös kumotaan, koska se oli voimaton ja hyödytön	18. Sillä ensimmäinen laki lakkaa, sen heikkouden ja kelvottomuuden tähden;	7:18 Sillä sen cansa ensimmäinen Laki lacka/ että se heikko ja kelwotoin oli
7:19 - sillä laki ei tehnyt mitään täydelliseksi mutta sijaan tulee parempi toivo, jonka kautta me lähestymme Jumalaa.	19. Sillä ei se laki taitanut täydelliseksi tehdä, vaan se oli sisällejohtatus parempaan toivoon, jonka kautta me Jumalaa lähenemme,	7:19 (Sillä ei se Laki tainnut täydellisexi tehdä) vaan se oli sisälle johdatus paramban toivoon/ jonga cautta me Jumalata lähenemmä.
7:20 Ja niinkuin tämä ei tapahtunut ilman valan vannomista - nuo taas ovat papeiksi tulleet ilman heistä vannottua valaa,	20. (Ja niin paljoa enempi, ettei ilman valaa; 21. Sillä ne olivat tosin ilman valaa papiksi tulleet,	7:20 Ja sijttekin cuin enämbi on/ ettei se ole ilman walata tehty: sillä ne olit tosin ilman walata Papixi tehdyt.
7:21 mutta tämä hänestä vannotulla valalla, sen asettamana, joka hänelle sanoi: "Herra on vannonut eikä ole katuva: 'Sinä olet pappi iankaikkisesti'"	mutta tämä valalla, hänen kauttansa, joka hänelle sanoi: Herra on vannonut ja ei sitä kadu: sinä olet pappi Melkisedekin säädyn jälkeen ijankaikkisesti,)	7:21 Mutta tämä walalla/ hänen cauttans/ joca hänelle sanoi: HERra on wannonut/ ja ei hän sitä cadu/ sinä olet Pappi Melchisedekin säädyn jälkeen ijancaikkisest.
7:22 niin on myös se liitto parempi, jonka takaajaksi Jeesus on tullut.	22. Ja näin paljoa paremman Testamentin toimittajaksi on Jesus tullut.	7:22 Ja näin paljo paramman Testamendin toimittajaxi on Jesus tehty.
7:23 Ja noita toisia pappeja on tullut useampia, koska kuolema ei sallinut heidän pysyä;	23. Ja niitä tosin monta papiksi tuli, ettei kuolema sallinut heidän pysyä;	7:23 Ja nijtä tosin monda Papixi tehtin/ ettei heitä sallittu cuoleman tähden pysyä.
7:24 mutta tällä on katoamaton pappeus, sentähden että hän pysyy iankaikkisesti,	24. Mutta tällä, että hän pysyy ijankaikkisesti, on katoomatoin pappeus,	7:24 Mutta tämä/ että hän pysy ijancaikkisest/ ja hänellä on catomatoin Pappius.
7:25 jonka tähden hän myös voi täydellisesti pelastaa ne, jotka hänen kauttaan Jumalan tykö tulevat, koska hän aina elää rukoillakseen heidän puolestansa.	25. Josta hän myös taitaa ne ijankaikkisesti autuaksi tehdä, jotka hänen kauttansa Jumalan tykö tulevat, ja elää aina ja rukoilee alati heidän edestänsä.	7:25 Josta hän myös taita ne ijancaikkisest autuaxi tehdä/ jotca hänen cauttans Jumalan tygö tulewat/ ja elä aina/ ja rucoile alati heidän edestäns.

7:26 Senkaltainen ylimmäinen pappi meille sopikin: pyhä, viaton, tahraton, syntisistä erotettu ja taivaita korkeammaksi tullut,	26. Sillä senkaltainen ylimmäinen Pappi meille sopii, pyhä, viaton, saastatoin, syntisistä erotettu ja korkeammaksi taivaita tullut,	7:26 Sillä sencaltainen ylimmäinen Pappi meille sopi/ joca on pyhä/ viaton/ saastatoin/ synneisistä eritetty/ ja corkemmaxi Taiwaita tehty/
7:27 jonka ei joka päivä ole tarvis, niinkuin ylimmäisten pappien, ensiksi uhrata omien syntiensä edestä ja sitten kansan; sillä tämän hän teki kerta kaikkiaan, uhratessaan itsensä.	27. Jolla ei olisi joka päivä tarve, niinkuin muut ylimmäiset papit, ensin omain synteinsä edestä uhraamaan, sitte kansan syntein edestä; sillä sen hän on jo silloin tehnyt, kuin hän itsensä uhrasi.	7:27 Jolla ei olis jocapäiwä tarwe/ nijncuin muut ylimmäiset Papit/ ensin omain syndeins edestä uhraman/ sijtte Canssan syndein edestä: 7:28 Sillä sen hän on jo silloin tehnyt/ cosca hän idzens uhrais.
7:28 Sillä laki asettaa ylimmäisiksi papeiksi ihmisiä, jotka ovat heikkoja, mutta valan sana, joka on myöhäisempi kuin laki, asettaa Pojan, iankaikkisesti täydelliseksi tulleen.	28. Sillä laki asettaa ihmiset ylimmäiseksi papiksi, joilla heikkous on; mutta valan sana, joka lain jälkeen sanottiin, asettaa Pojan ijankaikkisesti täydelliseksi.	Sillä Laki asetta ihmiset ylimmäisixi Papeixi/ joilla heickous on: mutta wala/ joca Lain jälken sanottin/ asetta Pojan ijancaickisest ja täydellisexi.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu .
8:1 Mutta pääkohta siinä, mistä me puhumme, on tämä: meillä on sellainen ylimmäinen pappi, joka istuu Majesteetin valtaistuimen oikealla puolella taivaissa,	1. Mutta tämä on pääkappale niistä, joita me puhumme: meillä on senkaltainen ylimmäinen Pappi, joka istuu oikialla kädellä majesteetin istumella taivaissa,	8:1 TÄmä on pääcappale/ joista me puhumma. Meillä on sencaltainen ylimmäinen Pappi/ joca istu oikialla kädellä Majestetin istuimella Taiwaisa/
8:2 tehdäkseen pappispalvelusta kaikkeinpyhimmässä, siinä oikeassa majassa, jonka on rakentanut Herra eikä ihminen.	2. Ja on pyhain lahjain palvelia, ja sen totisen majan, jonka Jumala asetti ja ei ihminen.	8:2 Ja on pyhain lahjain palwelia/ ja sen totisen majan/ jonga Jumala asetti/ ja ei ihminen.
8:3 Sillä jokainen ylimmäinen pappi asetetaan uhraamaan lahjoja ja uhreja, jonka tähden on välttämätöntä, että tälläkin on jotakin uhraamista.	3. Sillä jokainen ylimmäinen pappi asetetaan uhraamaan lahjoja ja uhreja: sentähden tarvitaan, että tälläkin olis jotakin uhraamista.	8:3 Sillä jocainen ylimmäinen Pappi pitää uhraman lahjoja ja uhreja. Sentähden tarwitan/ että tälläkin olis jotakin uhramista.
8:4 Jos hän siis olisi maan päällä, ei hän olisikaan pappi, koska jo ovat olemassa ne, jotka lain mukaan esiinkantavat lahjoja,	4. Sillä jos hän nyt maan päällä olis, niin ei hän olisi pappi; sillä papit ovat, jotka lain jälkeen lahjoja uhraavat,	8:4 Jos hän nyt maan päällä olis/ nijn ei hän olisi Pappi/ sillä Papit Lain jälken lahjoja uhrawat/

<p>8:5 ja jotka palvelevat siinä, mikä on taivaallisten kuva ja varjo, niinkuin ilmoitettiin Moosekselle, kun hänen oli valmistettava maha. Sillä hänelle sanottiin: "Katso, että teet kaikki sen kaavan mukaan, joka sinulle vuorella näytettiin."</p>	<p>5. Jotka palvelevat taivaallisten esikuvaa ja varjoa, niinkuin jumalallinen vastaus Moosekselle sanoi, kuin hänen piti majan päättämän: katso, sanoo hän, että kaikki teet sen kuvan jälkeen, mikä sinulle vuorella osoitettu on.</p>	<p>8:5 Jotca palwelewat sen cuwas/ ja taiwallisen warjos. Nijn cuin se Jumalallinen wastaus Mosexelle sanoi/ cosca hänen piti Majan päättämän: Cadzo (sano hän) että caicki teet sen cuwan jälkeen/ cuin sinulle vuorella osotettu on.</p>
<p>8:6 Mutta tämä taas on saanut niin paljoa jalomman viran, kuin hän on myös paremman liiton välimies, liiton, joka on paremmille lupauksille perustettu.</p>	<p>6. Mutta nyt on hän paremman viran saanut, niinkuin hän paremman Testamentinkin välimies on, joka parempain lupauksen päällä seisoo.</p>	<p>8:6 Mutta nyt on hän paremman wirgan saanut/ nijncuin hän paremman Testamendingin wälimies on/ joca paremman lupauxen päällä seiso.</p>
<p>8:7 Sillä jos ensimmäinen liitto olisi ollut moitteeton, ei olisi etsitty sijaa toiselle.</p>	<p>7. Sillä jos entinen olisi puuttumaton ollut, niin ei toiselle olisi sias tehty;</p>	<p>8:7 Sillä jos endinen olisi nuhtetoin ollut/ nijn ei toiselle olisi sia tehty:</p>
<p>8:8 Sillä moittien heitä hän sanoo: "Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä teen Israelin heimon ja Juudan heimon kanssa uuden liiton,</p>	<p>8. Sillä hän nuhtelee heitä ja sanoo: katso, päivät tulevat, sanoo Herra, että minä Israelin huoneelle ja Juudan huoneelle tahdon Uuden Testamentin päättää,</p>	<p>Sillä hän nuhtelee heitä/ ja sano: 8:8 Cadzo/ Päiwät tulewat/ sano HERra/ että minä Israelin huonelle costan/ ja Judan huonelle tahdon Uden Testamendin päättää.</p>
<p>8:9 en sellaista liittoa kuin se, jonka minä tein heidän isänsä kanssa silloin, kun minä tartuin heidän käteensä ja vein heidät pois Egyptin maasta. Sillä he eivät pysyneet minun liitossani, ja niin en minäkään heistä huolinut, sanoo Herra.</p>	<p>9. En sen Testamentin jälkeen, jonka minä heidän isillensä sinä päivänä annoin, kuin minä heidän käteensä rupesin, heitä Egyptin maalta johdattaakseni; sillä ei he pysyneet minun Testamentissani, niin en minäkään ole heistä lukua pitänyt, sanoo Herra.</p>	<p>8:9 En sen Testamendin jälkeen/ cuin minä heidän Isillensä sinä päivänä annoin/ cosca minä heidän kätensä rupeisin/ ja johdatin heidän Egyptin maalda. Sillä ei he pysynet minun Testamendisäni/ nijn en minäkään ole heistä lucua pitänyt/ sano HERra.</p>
<p>8:10 Sillä tämä on se liitto, jonka minä teen Israelin heimon kanssa näiden päivien jälkeen, sanoo Herra: Minä panen lakini heidän mieleensä, ja kirjoitan ne heidän sydämiinsä, ja niin minä olen heidän Jumalansa, ja he ovat minun kansani.</p>	<p>10. Sillä tämä on se Testamentti, jonka minä tahdon säätää Israelin huoneelle, niiden päivän jälkeen, sanoo Herra: minä tahdon antaa minun lakini heidän mieleensä, ja tahdon ne kirjoittaa heidän sydämiinsä, ja tahdon olla heidän Jumalansa, ja heidän pitää oleman minun kansani.</p>	<p>8:10 Sillä tämän Testamendin tahdon minä säätä Israelin huonelle/ näiden päiwän jälkeen/ sano HERra: Minä tahdon anda minun Lakini heidän mieleensä/ ja tahdon ne kirjoitta heidän sydämijs: Ja olen heidän Jumalansa/ ja heidän pitä oleman minun Canssan.</p>

8:11 Ja silloin ei enää kukaan opeta kansalaistaan eikä veli veljeään sanoen: 'Tunne Herra'; sillä he kaikki, pienimmästä suurimpaan, tuntevat minut.	11. Ja ei yhdenkään pidä lähimmäistensä opettaman eikä veljeänsä, ja sanoman: tunne Herra! sillä kaikki pitää minun tuntemaan, hamasta pienestä heidän seasansa niin suurimpaan asti.	8:11 Ja ei yhdengän pidä lähimmäistensä opettaman/ eikä weljens/ ja sanoman: tunne HERra: sillä caicki pitä minun tundeman/ hamast pienestä heidän seasans/ niijn suurimban asti.
8:12 Sillä minä annan anteeksi heidän vääryytensä enkä enää muista heidän syntejänsä."	12. Sillä minä tulen lepytetyksi heidän vääryydestänsä ja heidän synneistänsä, ja heidän vääryyttänsä en minä tahdo enempi muistaa.	8:12 Sillä minä tulen lepytetyxi heidän wäärydestäns ja heidän synneistäns/ ja heidän wääryttäns en minä tahdo enä muista.
8:13 Sanoessaan "uuden" hän on julistanut ensimmäisen liiton vanhentuneeksi; mutta se, mikä vanhenee ja käy iälliseksi, on lähellä häviämistään.	13. Siinä kuin hän sanoo: uusi, vanhensi hän entisen; sillä joka vanha ja ijällinen on, se on läsnä loppuansa.	8:13 Sijnä cuin hän sano: Usi wanhensi endisen/ sillä joca wanha ja ijällinen on/ se on läsnä loppuans.
9 LUKU	9 LUKU	IX. Lucu .
9:1 Olihan tosin ensimmäiselläkin liitolla jumalanpalvelussäännöt ja maallinen pyhäkkö.	1. Niin oli tosin entiselläkin majalla jumalanpalveluksen oikeus ja ulkonainen pyhyys.	9:1 OLi myös endisellä Majalla hänen oikiudens ja Jumalan palweluxens/ ja hänen ulconainen pyhydens.
9:2 Sillä maja oli valmistettu niin, että siinä oli etumainen maja, jossa oli sekä lampunjalka että pöytä ja näkyleivät, ja sen nimi on "pyhä."	2. Sillä ensimmäinen maja oli rakennettu, jossa olivat kynttiläjalka, ja pöytä, ja katselmusleivät, joka pyhäksi kutsuttiin.	9:2 Sillä sijnä oli rakettu esipuoli Majaan/ josa olit Kyntiläjalat/ ja pöytä/ ja Cadzelmusleiwät/ joca Pyhäxi cudzuttin.
9:3 Mutta toisen esiripun takana oli se maja, jonka nimi on "kaikeinpyhin";	3. Mutta toisen esiripun takana oli se maja, joka kaikkein pyhimmäksi kutsuttiin,	9:3 Mutta toisen esiripun tacana oli se Maja/ joca caickein Pyhimmäxi cudzuttin.
9:4 siinä oli kultainen suitsutusalttari ja liiton arkki, yltympäri kullalla päällystetty, jossa säilytettiin kultainen manna sisältävä astia ja Aaronin viheriöinyt sauva ja liiton taulut,	4. Jossa oli kultainen pyhän savun astia ja Testamentin arkki kaikkialta kullalla silattu, siinä myös oli kultainen astia, jossa oli manna, ja kukoistavainen Aaronin sauva ja Testamentin taulut.	9:4 Josa oli se cullainen Pyhän sawun astia/ ja Testamendin Arcku/ caickialda Cullalla silattu/ sijnä myös oli cullainn astia/ Taiwallinen leipä/ cucoistawainen Aaronin sauwa ja Testamendin Taulut.
9:5 ja arkin päällä kirkkauden kerubit varjostamassa armoistuinta. Mutta näistä nyt ei ole syytä puhua kustakin erikseen.	5. Mutta sen päällä olivat kunnian Kerubimit, jotka armo-istuimen varjosivat; joista ei nyt ole erinomattain sanomista.	9:5 Mutta sen päällä olit cunnialisuden Cherubimit/ jotca Armonistuimen warjoisit/ joista ei nyt ole erinomattain sanomist.

9:6 Kun nyt kaikki on näin järjestetty, menevät papit joka aika etumaiseen majaan jumalanpalvelusta toimittamaan,	6. Mutta kuin ne näin asetetut olivat, menivät papit aina siihen ensimmäiseen majaan ja toimittivat jumalanpalveluksen;	9:6 Cosca ne näin asetetut olit/ menit Papit aina siihen ensimmäiseen Majaan/ ja toimitit Jumalan palweluxen.
9:7 mutta toiseen majaan menee ainoastaan ylimmäinen pappi kerran vuodessa, ei ilman verta, jonka hän uhraa itsensä edestä ja kansan tahattomien syntien edestä.	7. Vaan toiseen meni ainoasti ylimmäinen pappi kerran vuodessa yksinänsä, ei ilman verta, jonka hän uhrasi omaina ja kansan rikosten edestä:	9:7 Mutta toiseen meni ainoastans ylimmäinen Pappi kerran wuodes yxinäns/ ei weretä/ jonga hän uhrais omain ja Canssan ricosten edestä:
9:8 Näin Pyhä Henki osoittaa, että tie kaikkeinpyhimpään vielä on ilmoittamatta, niin kauan kuin etumainen maja vielä seisoo.	8. Jolla Pyhä Henki ilmoitti, ettei pyhityksen tietä niinkauvan julistettu, kuin se entinen maja seisoo,	9:8 Jolla Pyhä Hengi ilmoitti/ ettei pyhityxen tietä nijncauwan julistettu/ cuin se endinen Maja oli.
9:9 Tämä on nykyistä aikaa tarkoittava vertauskuva, ja sen mukaisesti uhrataan lahjoja ja uhreja, jotka eivät kykene tekemään täydelliseksi omassatunnossaan sitä, joka jumalanpalvelusta toimittaa,	9. Joka sillä ajalla oli esikuva, jossa lahjat ja uhrat uhrattiin, jotka ei voineet omantunnon perään täydelliseksi tehdä sitä, joka jumalanpalvelusta teki.	9:9 Joca sillä ajalla oli yxi cuwa/ josa lahjat ja uhrat uhrattin/ ja ne ei woinet omantunnon perän täydellisest tehdä/ jotca sitä Jumalan palwelusta teit:
9:10 vaan jotka, niinkuin ruuat ja juomat ja erilaiset pesotkin, ovat ainoastaan lihan sääntöjä, jotka ovat voimassa uuden järjestyksen aikaan asti.	10. Ainoastaan ruilla ja juomilla, ja moninaisilla pesemisillä ja lihan säädyissä, jotka ojennuksen aikaan asti olivat päälle pannut.	9:10 Ainoastans rualla ja juomalla/ ja moninaisella pesemisellä ja ulconaisella pyhityxellä/ cuin ojennuxen aican asti olit päälle pannut.
9:11 Mutta kun Kristus tuli tulevaisen hyvän ylimmäiseksi papiksi, niin hän suuremman ja täydellisemmän majan kautta, joka ei ole käsillä tehty, se on: joka ei ole tätä luomakuntaa,	11. Mutta Kristus on tullut tulevaisten tavarain ylimmäiseksi Papiksi, suuremman ja täydellisemmän majan kautta, joka ei käsillä tehty ole, se on: joka ei näin ole rakennettu;	9:11 Mutta Christus on tullut/ tulewaisten tawarain ylimmäisexi Papixi/ suuremman ja täydellisemmän Majan cautta/ joca ei käsillä tehty ole/ se on/ joca ei näin ole rakettu/
9:12 meni, ei kauristen ja vasikkain veren kautta, vaan oman verensä kautta kerta kaikkiaan kaikkeinpyhimpään ja sai aikaan iankaikkisen lunastuksen.	12. Eikä kauristen taikka vasikkain veren kautta, vaan hän on kerran oman verensä kautta mennyt pyhään, ja ijankaikkisen lunastuksen löytänyt.	9:12 Eikä cauristen taicka wasickain weren cautta/ waan hän on oman werens cautta/ mennyt Pyhään/ ja ijancaickisen lunastuxen löynnyt.
9:13 Sillä jos kauristen ja härkän veri ja hiehon tuhka, saastaisten päälle vihmottuna, pyhittää lihanpuhtauteen,	13. Sillä jos härkän ja kauristen veri, ja hehkoisen tuhka, priiskotettu saastaisten päälle, pyhittää lihalliseen puhtauteen,	9:13 Sillä jos härkän ja cauristen weri/ ja prijscotettu ehkoisen tuhca/ pyhittä saastaiset lihalliseen puhtauteen:

9:14 kuinka paljoo enemmän on Kristuksen veri, hänen, joka iankaikkisen Hengen kautta uhrasi itsensä viattomana Jumalalle, puhdistava meidän omantuntomme kuolleista teoista palvelemaan elävää Jumalaa!	14. Kuinka paljoo enemmän Kristuksen veri, joka itsensä ilman kaiketa viata iankaikkisen hengen kautta Jumalalle uhrannut on, on puhdistava omantuntomme kuolevaisista töistä, elävää Jumalaa palvelemaan?	9:14 Cuinga paljo enämmin Christuxen weri/ joca idzens ilman caiketa wiata/ ijancaickisen Hengen cautta Jumalalle uhrannut on/ puhdistaxens meidän omantunnom cuolewaisista töistä/ eläwätä Jumalata palweleman?
9:15 Ja sentähden hän on uuden liiton välimies, että, koska hänen kuolemansa on tapahtunut lunastukseksi ensimmäisen liiton aikuisista rikkomuksista, ne, jotka ovat kutsutut, saisivat luvatus iankaikkisen perinnön.	15. Ja sentähden on hän myös Uuden Testamentin välimies, että ne, jotka kutsutut ovat, sen luvatus ijancaikkisen perimisen saisivat, että hänen kuolemansa siinä välillä kävi niiden ylitsekäymisten lunastukseksi, jotka entisen Testamentin alla olivat.	9:15 Ja sentähden on hän myös Uden Testamendin wälimies/ että ne jotca cudzutut owat/ sen luwatus ijancaickisen perimisen saisit/ että hänen cuolemans sijnä wälillä käwi/ joca on nijstä ylidzekäymisist lunastuxexi tapahtunut/ cuin endisen Testamendin alla olit.
9:16 Sillä missä on testamentti, siinä on sen tekijän kuolema toteennäytettävä;	16. Sillä kussa Testamentti on, siinä pitää myös hänen kuolemansa oleman, joka Testamentin teki.	9:16 Sillä cusa Testamenti on/ sijnä pitä myös hänen cuolemans oleman/ joca Testamendin teki:
9:17 sillä vasta kuoleman jälkeen testamentti on pitävä, koska se ei milloinkaan ole voimassa tekijänsä eläessä.	17. Sillä kuolemalla testamentti vahvistetaan, joka ei ole niin kauvan vahva, kuin se elää, joka sen teki.	9:17 Sillä/ cuolemalla Testamenti wahwistetan/ joca ei ole nijn cauwan wahwa/ cuin se elä joca sen teki.
9:18 Sentähden ei myöskään ensimmäistä liittoa verettä vihitty.	18. Sentähden ei se entinenkään ilman verta sääty.	9:18 Sentähden ei se endinengän weretä sääty:
9:19 Sillä kun Mooses oli kaikelle kansalle julkilukenuk kaikki käskyt, niinkuin ne laissa kuuluvat, otti hän vasikkain ja kauristen veren ynnä vettä ja purppuravillaa ja isopin ja vihmoi sekä itse kirjan että kaiken kansan,	19. Sillä kuin Moses oli puhunut kaikelle kansalle jokaisen käskyn lain jälkeen, otti hän vasikkain ja kauristen verta veden kanssa, ja purpuravilloja, ja isoppia, ja priiskotti sekä Raamatun että kaiken kansan,	9:19 Sillä cosca Moses oli puhunut caikelle Canssalle jocaidzen käskyn Lain jälken/ otti hän wasickain ja cauristen werta weden cansa/ ja Purpura willoja/ ja Isoppia/ ja prijscotti sekä Ramatun/ että caiken Canssan/ ja sanoi:
9:20 sanoen: "Tämä on sen liiton veri, jonka Jumala on teille säätänyt."	20. Sanoen: tämä on sen Testamentin veri, jonka Jumala teille käskeny on.	9:20 Tämä on se Testamendin weri/ cuin Jumala teille käskeny on.
9:21 Ja samoin hän verellä vihmoi myös majan ja kaikki palvelukseen kuuluvat esineet.	21. Ja majan ja kaikki jumalanpalveluksen astiat priiskotti hän myös verellä.	9:21 Ja sen Majan/ ja caicki sen Jumalan palweluxen astiat/ prijscotti hän myös werellä.

9:22 Niin puhdistetaan lain mukaan miltei kaikki verellä, ja ilman verenvuodatusta ei tapahdu anteeksiantamista.	22. Ja lähes kaikki verellä lain jälkeen puhdistetaan, ja paitsi veren vuodatusta ei yhtään anteeksiantamista tapahdu.	9:22 Ja kaikki lähes verellä Lain jälkeen puhdistetaan/ ja paitsi veren vuodatusta ei yhtään anteeksiantamista tapahdu.
9:23 On siis välttämätöntä, että taivaallisten kuvat tällä tavalla puhdistetaan, mutta että taivaalliset itse puhdistetaan paremmilla uhreilla kuin nämä.	23. Niin siis tarvitaan, että taivaallisten kuvat senkaltaisilla puhdistetaan; mutta itse taivaalliset pitää paremmilla uhreilla puhdistettaman kuin ne olivat.	9:23 Nijn sijs tarwitan/ että taiwallisten cuwat/ senkaltaisilla puhdistetan: mutta idze taiwalliset pitä paremmilla uhreilla puhdistettaman/ cuin ne olit.
9:24 Sillä Kristus ei mennyt käsillä tehtyyn kaikkeinpyhimpään, joka vain on sen oikean kuva, vaan itse taivaaseen, nyt ilmestyäkseen Jumalan kasvojen eteen meidän hyväksemme.	24. Sillä ei Kristus mennyt käsillä tehtyyn pyhään, joka totisen kuva on, vaan hän meni itse taivaaseen, että hän nyt Jumalan kasvojen edessä meidän tähtemme ilmestyis;	9:24 Sillä ei Christus mennyt käsillä tehtyyn Pyhään (jotca totisten cuwat owat) Waan hän meni taiwalliseen/ että hän Jumalan caswon edes meidän tähtem ilmestyis.
9:25 Eikä hän mennyt uhrataksaan itseensä monta kertaa, niinkuin ylimmäinen pappi joka vuosi menee kaikkeinpyhimpään, vierasta verta mukanaan,	25. Ei, että hänen pitää useimmin itsensä uhraaman, niinkuin ylimmäinen pappi joka vuosi meni muukalaisella verellä pyhään:	9:25 Ei/ että hänen piti usemmin idzens uhraman/ nijncuin ylimmäinen Pappi jocawuosi meni muucalaisella werellä Pyhään/
9:26 sillä muutoin hänen olisi pitänyt kärsimän monta kertaa maailman perustamisesta asti; mutta nyt hän on yhden ainoan kerran maailmanloppuun lopulla ilmestynyt, poistaakseen synnin uhraamalla itsensä.	26. (Muutoin olisi hänen useammin tullut jo maailman alusta kärsiä,) mutta nyt kerran maailman lopulla on hän oman uhrinsa kautta ilmestynyt synnin poispanemiseksi.	9:26 Muutoin olisi hänen usemmin tullut jo mailman algusta kärsiä. Mutta mailman lopulla on hän oman vhrins cautta ilmestynyt syndein poispanemisexi.
9:27 Ja samoin ihmisille on määrätty, että heidän kerran on kuoleminen, mutta sen jälkeen tulee tuomio,	27. Ja niinkuin kaikkein ihmisten pitää kerran kuoleman, mutta sen jälkeen tuomio,	9:27 Ja nijncuin caickein ihmisten pitä wihdoin cuoleman/ mutta sen jälkeen Duomio:
9:28 samoin Kristuskin, kerran uhrattuna ottaakseen pois monien synnit, on toistamiseen ilman syntiä ilmestyvä pelastukseksi niille, jotka häntä odottavat.	28. Niin on myös Kristus kerran uhrattu monen syntejä ottamaan pois; mutta toisella haavalla on hän ilman syntiä ilmestyvä niille, jotka häntä odottavat autuudeksi.	9:28 Nijn on myös Christus wihdoin uhrattu monen syndejä poisottaman. Mutta toisella haawalla on hän ilman synnitä ilmestywä/ nijlle jotca händä odottawat/ autuudexi.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu .

10:1 Sillä koska laissa on vain tulevan hyvän varjo, ei itse asiain olemusta, ei se koskaan voi samoilla jokavuotisilla uhreilla, joita he alinoma kantavat esiin, tehdä niiden tuojia täydellisiksi.	1. Sillä lailla on tulevaisten tavarain varjo, ei itse hyvyyden olento; niillä uhreilla, joita he joka vuosi alinoma uhraavat, ei se ikänä taida niitä täydelliseksi tehdä, jotka uhraavat.	10:1 Sillä/ Lailla on tulewaisten tavarain warjo/ ja idze hywyden olendo. Jocawuosi pitä yhtäläistä uhria uhrattaman/ ja ei ne taida niytä täydellisexi tehdä jotca uhrawat.
10:2 Sillä eikö muutoin olisi lakattu niitä uhraamasta, koska näillä, jotka jumalanpalvelustaan toimittavat, kerran puhdistettuina, ei enää olisi ollut mitään tuntoa synneistä?	2. Muutoin olis uhraamasta lakattu, jos ei niillä, jotka uhrasivat, synneistä silleen omaatuntoa olisi, koska he kerran puhdistetut ovat.	10:2 Muutoin olis uhramast lacattu/ jos ei nijllä jotca uhraisit/ synneist silleen omatundo olis/ cosca he wihdoin puhdistetut owat.
10:3 Mutta niissä on jokavuotinen muistutus synneistä.	3. Vaan sillä tapahtuu joka vuosi synnin muistuttamus.	10:3 Waan sillä tapahtu ainoastans jocawuosi synnin muistuttamus.
10:4 Sillä mahdotonta on, että härkain ja kauristen veri voi ottaa pois syntejä.	4. Sillä mahdotoin on härkain ja kauristen veren kautta syntejä ottaa pois.	10:4 Sillä mahdotoin on härkain ja cauristen weren cautta syndejä poisotta.
10:5 Sentähden hän maailmaan tullessaan sanoo: "Uhria ja antia sinä et tahtonut, mutta ruumiin sinä minulle valmistit;	5. Sentähden, kuin hän maailmaan tuli, sanoi hän: uhria ja lahjaa et sinä tahtonut, mutta ruumiin olet sinä minulle valmistanut;	10:5 Sentähden/ cosca hän mailmaan tuli/ sanoi hän: Uhria ja lahja et sinä tahtonut/ mutta ruumin olet sinä minulle walmistanut/
10:6 polttouhriin ja syntiuhriin sinä et mielistynyt.	6. Polttouhrit ja syntiuhrit ei ole sinun mieleises.	10:6 Polttouhrit ja syndiuhrit ei ole sinun mieleidzes.
10:7 Silloin minä sanoin: 'Katso, minä tulen - kirjakääröön on minusta kirjoitettu tekemään sinun tahtosi, Jumala.'	7. Silloin minä sanoin: katso, minä tulen, (Raamatussa on minusta kirjoitettu,) että minun pitää tekemän sinun tahtos, Jumala.	10:7 Nijn minä sanoin: Cadzo/ minä tulen/ Ramatus on lijatengin minusta kirjoitettu: että minun pitää tekemän sinun tahtos Jumala.
10:8 Kun hän ensin sanoo: "Uhreja ja anteja ja polttouhreja ja syntiuhreja sinä et tahtonut etkä niihin mielistynyt", vaikka niitä lain mukaan uhrataankin,	8. Niinkuin hän ennen sanoi: uhria ja lahjaa, ja polttouhria ja syntiuhria et sinä tahtonut, ei myös ne sinulle kelvanneet, (jotka lain jälkeen uhrataan,)	10:8 Nijn cuin hän ennen sanoi: Uhria ja lahja/ polttouhria ja syndiuhria et sinä tahtonut/ ei myös ne sinulle kelwannet (jotca Lain jälken uhratan)
10:9 sanoo hän sitten: "Katso, minä tulen tekemään sinun tahtosi." Hän poistaa ensimmäisen, pystyttäkseen toisen.	9. Silloin hän sanoi: katso, minä tulen tekemään, Jumala, sinun tahtos. Hän ottaa pois entisen, että hän toisen asettais.	10:9 Nijn hän myös sanoi: Cadzo/ minä tulen tekemän Jumala sinun tahtos. Sijnä hän poisotta endisen/ että hän toisen panis/
10:10 Ja tämän tahdon perusteella me olemme pyhitetyt Jeesuksen Kristuksen ruumiin uhrilla kerta kaikkiaan.	10. Jonka tahdon kautta me kerran pyhitetyt olemme, Jeesuksen Kristuksen ruumiin uhraamisella.	10:10 Jonga tahdon cautta me wihdoin pyhitetyt olemma/ Jesuxen Christuxen ruumin uhramisella.

10:11 Ja kaikki papit seisovat päivä päivältä palvelustaan toimittamassa ja usein uhraamassa, aina samoja uhreja, jotka eivät ikinä voi syntejä poistaa;	11. Ja jokainen pappi on siihen pantu, että hänen joka päivä jumalanpalvelusta tekemän pitää ja usein yhtäläistä uhria uhraaman, jotka ei koskaan voi syntejä ottaa pois.	10:11 Ja jokainen Pappi on siihen pandu/ että hänen jospäivä Jumalan palvelusta tekemän pitää/ ja useimmin yhtäläistä uhria uhraaman/ jotca ei coscan woi syndejä poisotta.
10:12 mutta tämä on, uhrattuaan yhden ainoan uhrin syntien edestä, ainiaaksi istuutunut Jumalan oikealle puolelle,	12. Mutta kuin tämä oli yhden ijankaikkisesti kelpaavan uhrin syntein edestä uhrannut, istuu hän nyt Jumalan oikialla kädellä,	10:12 Mutta cosca tämä oli yhden ijancaikkisest kelpawan uhrin syndein tähden uhrannut/ istu hän nyt Jumalan oikialla kädellä/
10:13 ja odottaa nyt vain, kunnes hänen vihollisensa pannaan hänen jalkojensa astinlaudaksi.	13. Ja odottaa, että hänen vihollisensa pannaan hänen jalkainsa astinlaudaksi.	10:13 Ja odotta sitä/ että hänen wihollisens pannaan hänen jalcains astinlaudaxi.
10:14 Sillä hän on yhdellä ainoalla uhrilla ainiaaksi tehnyt täydellisiksi ne, jotka pyhitetään.	14. Sillä yhdellä uhrilla on hän ijankaikkisesti täydelliseksi tehnyt ne, jotka pyhitetään.	10:14 Sillä yhdellä uhrilla/ on hän ijancaikkisest täydellisexi tehnyt ne jotca pyhitetän.
10:15 Todistaahan sen meille myös Pyhä Henki; sillä sanottuaan:	15. Mutta sen todistaa myös meille itse Pyhä Henki, sillä että hän ennen sanoi:	10:15 Sen todista myös meille idze Pyhä Hengi/ sanoden:
10:16 "Tämä on se liitto, jonka minä näiden päivien jälkeen teen heidän kanssaan", sanoo Herra: "Minä panen lakini heidän sydämiinsä ja kirjoitan ne heidän mieleensä";	16. Tämä on se Testamentti, jonka minä tahdon heille tehdä niiden päivien jälkeen, sanoo Herra: minä tahdon antaa minun lakini heidän sydämiinsä, ja heidän mieliinsä minä ne kirjoitan,	10:16 Tämä on se Testamentti/ jonga minä tahdon heille tehdä nijden päiwäin jälken/ sano HERra: Minä tahdon anda minun Lakini heidän sydämijns/ ja heidän mielijns minä ne kirjoitan.
10:17 ja: "heidän syntejensä ja laittomuuksiansa en minä enää muista."	17. Ja heidän syntejensä ja vääryyttensä en minä enempi tahdo muistaa.	10:17 Ja heidän syndejäns ja wääryyttäns en minä enämbi tahdo muista.
10:18 Mutta missä nämä ovat anteeksi annetut, siinä ei uhria synnin edestä enää tarvita.	18. Mutta kussa näiden anteeksiantamus on, siinä ei silleen uhria syntein edestä ole.	10:18 Mutta cusa näiden andexi andamus on/ sijnä ei sillen uhria syndein edestä ole.
10:19 Koska meillä siis, veljet, on luottamus siihen, että meillä Jeesuksen veren kautta on pääsy kaikkeinpyhimpään,	19. Että siis meillä, rakkaat veljet, on vapaus mennä pyhään, Jeesuksen veren kautta.	10:19 ETtä sijs meillä/ rackat weljet/ on wapaus mennä Pyhään/ Jesuxen weren cautta/
10:20 jonka pääsyn hän on vihkinyt meille uudeksi ja eläväksi tieksi, joka käy esiripun, se on hänen lihansa, kautta,	20. Jonka hän meille on valmistanut uudeksi ja eläväksi tieksi, esiripun kautta, se on: hänen lihansa kautta,	10:20 Jonga hän meille on walmistanut udexi ja eläwäxi tiexi/ esiripun cautta/ se on/ hänen lihans cautta/

10:21 ja koska meillä on "suuri pappi, Jumalan huoneen haltija",	21. Ja meillä on yksi suuri Pappi, Jumalan huoneen haltia;	10:21 Ja meillä on yxi suuri Pappi/ 10:22 Jumalan huonen haldia/
10:22 niin käykäämme esiin totisella sydämellä, täydessä uskon varmuudessa, sydän vihmottuna puhtaaksi pahasta omastatunnosta ja ruumis puhtaalla vedellä pestynä;	22. Niin käykäämme hänen tykönsä totisella sydämellä, täydellä uskolla, priiskotetut meidän sydämässämme, (ja päästetyt) pahasta omastatunnosta,	Nijn käykäm hänen tygöns totisella sydämellä/ täydellä uscolla/ prijscotetut meidän sydämisäm/ ja päästetyt pahasta omasta tunnosta/
10:23 pysykäämme järkähtämättä toivon tunnustuksessa, sillä hän, joka antoi lupauksen, on uskollinen;	23. Ja pestyt ruumiin puolesta puhtaalla vedellä, ja pitäkäämme horjumaton toivon tunnustus: (sillä se on uskollinen, joka ne lupasi),	ja pestyllä ruumilla puhtalla wedellä/ 10:23 Ja pitäkäm horjumaton toiwon tunnustus: Sillä hän on uscollinen/ joca ne lupais.
10:24 ja valvokaamme toinen toistamme rohkaisuksi toisillemme rakkauteen ja hyviin tekoihin;	24. Ja ottakaamme vaari toinen toisestamme, että me ahkeroitsemme rakkaudesta ja hyvistä töistä,	10:24 Ja ottacam vaari toinen toisestam/ että me ahkeroidzem meitäm rackauteen ja hywijn töihin/
10:25 älkäämme jättäkö omaa seurakunnankokoustamme, niinkuin muutamien on tapana, vaan kehoittakaamme toisiamme, sitä enemmän, kuta enemmän näette tuon päivän lähestyvän.	25. Ei antain ylön yhteistä seurakuntaa, niinkuin muutamain tapa on, vaan neuvokaat teitänne keskenänne, ja sitä enemmän kuin te näette sen päivän lähestyvän.	10:25 Ei ylönandain yhteistä Seuracunda. Nijn cuin muutamain tapa on/ waan neuwocat teitän keskenän/ sitä enämmin cuin te näette sen päiwän lähestywn.
10:26 Sillä jos me tahallamme teemme syntiä, päästyämme totuuden tuntoon, niin ei ole enää uhria meidän syntiemme edestä,	26. Sillä jos me ehdollamme sitte syntiä teemme, kuin me olemme totuuden tuntoon tulleet, niin ei meillä ole enään yhtään uhria syntein edestä,	10:26 Sillä jos me ehdollam sijtte syndiä teem cuin me olemma totuden tundoon tullet/ nijn ei meillä ole enä yhtän uhria syndein edestä/
10:27 vaan hirmuinen tuomion odotus ja tulen kiivaus, joka on kuluttava vastustajat.	27. Vaan hirmuinen tuomion odotus ja tulen kiivaus, joka vastahakoiset syövä on.	10:27 Waan hirmuinen Duomion odotus/ ja tulen kijwaus/ joca wastahacoiset syöpä on.
10:28 Joka hylkää Mooseksen lain, sen pitää armotta kahden tai kolmen todistajan todistuksen nojalla kuoleman:	28. Jos joku Moseksen lain rikkoo, hänen pitää ilman armoa kuoleman kahden taikka kolmen todistajan kautta.	10:28 Jos jocu Mosexen Lain ricko/ hänen pitä ilman armota cuoleman/ cahden/ taicka colmen todistajan cautta.
10:29 kuinka paljoa ankaramman rangaistuksen luulettekaan sen ansaitsevan, joka tallaa jalkoihinsa Jumalan Pojan ja pitää epäpyhänä liiton veren, jossa hänet on pyhitetty, ja pilkkaa armon Henkeä!	29. Kuinka paljoa enemmän rangaistuksen te luulette sen ansainneen, joka Jumalan Pojan jaloilla tallaa ja Testamentin veren saastuttaa, jonka kautta hän pyhitetty on, ja armon Henkeä pilkkaa?	10:29 Cuinga paljo enämmän rangaistuxen te luuletta sen ansainnen/ joca Jumalan Pojan jalgoilla talla/ ja Testamendin weren saastutta/ jonga cautta hän pyhitetty on/ ja armon Henge pilcka?

10:30 Sillä me tunnemme hänet, joka on sanonut: "Minun on kosto, minä olen maksava"; ja vielä: "Herra on tuomitseva kansansa."	30. Sillä me tunnemme hänen, joka sanoi: minun on kosto, minä tahdon kostaa, sanoo Herra; ja taas: Herra on kansansa tuomitseva.	10:30 Sillä me tunnemme hänen/ joca sanoi: Minun on costo/ minä tahdon costa/ (sano HERra) Ja taas/ HERra on Canssans duomidzewa.
10:31 Hirmuista on langeta elävän Jumalan käsiin.	31. Hirmuinen on langeta elävän Jumalan käsiin.	10:31 Hirmuinen on langeta elävän Jumalan käsijn.
10:32 Mutta muistakaa entisiä päiviä, jolloin te, valistetuiksi tultuanne, kestitte monet kärsimysten kilvoitukset,	32. Muistakaa siis entisiä päiviä, joina te valistetut olitte ja kärsitte monen vaivan kilvoituksen:	10:32 MUistacat sijs endisiä päiwiä/ joina te walistetut olitta/ ja kärseitte monein waiwain kilwoituxen:
10:33 kun te toisaalta olitte häväistysten ja ahdistusten alaisina, kaikkien katseltavina, toisaalta taas tulitte niiden osaveljiksi, joiden kävi samalla tavalla.	33. Puolittain silloin, kuin te sekä pilkkain että tuskain kautta kaikille ihmeeksi olitte: puolittain, kuin te niiden kanssa osalliset olitte, joille myös niin kävi.	10:33 Puolittain silloin/ cosca te sekä pilckain että tuscain cautta caikille ihmexi olitta: Puolittain cosca te nijden cansa osalliset olitta/ joiden käsi myös nijn käwi.
10:34 Sillä vankien kanssa te olette kärsineet ja ilolla pitäneet hyvänänne omaisuutenne ryöstön, tietäen, että teillä on parempi tavara, joka pysyy.	34. Sillä te olette myös niistä vaivoista, jotka minun siteistäni tapahtuivat, osalliset olleet, ja teidän hyvyttenne raatelemisen olette te ilolla kärsineet, tietäen, että teillä on parempi ja pysyväisempi tavara taivaissa.	10:34 Sillä te oletta nijstä waiwoista/ jotca minun siteistäni tapahtuit/ osalliset ollet. Ja teidän hywyden raatelemisen oletta te ilolla kärsinet. Tieten että teillä on parambi ja pysywäisembi tawara Taiwais.
10:35 Älkää siis heittäkö pois uskallustanne, jonka palkka on suuri.	35. Älkäät siis heittäkö pois teidän uskallustanne, jolla suuri palkan makso on.	10:35 Älkät sijs poisheittäkö teidän uscallustan/ jolla suuri palcan maxo on.
10:36 Sillä te tarvitsette kestäväisyyttä, tehdäksenne Jumalan tahdon ja saadaksenne sen, mikä luvattu on.	36. Sillä kärsivällisyys on teille tarpeellinen, tehdäksenne Jumalan tahtoa, että te lupauksen saisitte.	10:36 Sillä kärsimys on teille tarpellinen/ täyttäxenne Jumalan tahtoa/ että te lupauxen saisitta.
10:37 Sillä "vähän, aivan vähän aikaa vielä, niin tulee hän, joka tuleva on, eikä viivyttelä;	37. Sillä vähän hetken perästä tulee se, joka tuleva on, ja ei viivyttelä.	10:37 Sillä vähän hetken perästä tule se/ joca tulewa on/ ja ei wijwyttelä.
10:38 mutta minun vanhurskaani on elävä uskosta, ja jos hän vetäytyy pois, ei minun sieluni mielisty häneen."	38. Mutta vanhurskas elää uskosta: ja joka välttää, siihen ei minun sieluni mielisty.	10:38 Mutta wanhurscas elä uscostans/ ja joca wälttä/ hänehen en minä mielisty.
10:39 Mutta me emme ole niitä, jotka vetäytyvät pois omaksi kadotukseksi, vaan niitä, jotka uskovat sielunsa pelastukseksi.	39. Mutta emme ole ne, jotka meitämme kadotukseen vältämme, vaan jotka uskomme sielun tallella pitämiseen.	10:39 Mutta en me nijstä ole/ jotca heidäns cadotuxeen wälttäwät/ waan nijstä/ jotca uscowat/ ja sieluns tallelle saattawat.

11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu .
11:1 Mutta usko on luja luottamus siihen, mitä toivotaan, ojentautuminen sen mukaan, mikä ei näy.	1. Mutta usko on vahva uskallus niihin, joita toivotaan, ja ei näkymättömistä epäile.	11:1 MUTta vsco on wahwa uscallus nijhin joita toiwotan/ ja ei näkymättömistä epäile.
11:2 Sillä sen kautta saivat vanhat todistuksen.	2. Sen kautta ovat vanhat todistuksen saaneet.	11:2 Sen cautta owat wanhemmat todistuxen saanet.
11:3 Uskon kautta me ymmärrämme, että maailma on rakennettu Jumalan sanalla, niin että se, mikä nähdään, ei ole syntynyt näkyväisestä.	3. Uskon kautta me ymmärrämme, että maailma on Jumalan sanalla valmistettu, ja että kaikki, mitä me näemme, ne ovat tyhjästä tehdyt.	11:3 Uscon cautta me ymmärrämme/ että mailma on Jumalan sanan cautta walmistettu/ ja että caicki cuin me näemme/ ne owat tyhjästä tehdyt.
11:4 Uskon kautta uhrasi Abel Jumalalle paremman uhrin kuin Kain, ja uskon kautta hän sai todistuksen, että hän oli vanhurskas, kun Jumala antoi todistuksen hänen uhrilahjoistaan; ja uskonsa kautta hän vielä kuoltuaankin puhuu.	4. Uskon kautta Abel uhrasi Jumalalle suuremman uhrin kuin Kain, jonka kautta hän sai todistuksen, että hän oli vanhurskas, kuin Jumala hänen lahjoistansa todisti; ja sen kautta hän vielä puhuu, vaikka hän kuollut on.	11:4 Uscon cautta Abel uhrais Jumalalle suuremman uhrin cuin Cain/ jonga cautta hän sai todistuxen/ että hän oli wanhurscas/ cosca Jumala hänen lahjoistans todistuxen cannoi/ ja sen cautta hän wielä puhu/ waicka hän cuollut on.
11:5 Uskon kautta otettiin Enoch pois, näkemättä kuolemaa, "eikä häntä enää ollut, koska Jumala oli ottanut hänet pois." Sillä ennen poisottamistaan hän oli saanut todistuksen, että hän oli otollinen Jumalalle.	5. Uskon kautta Enoch otettiin pois, ettei hän kuolemaa nähnyt, ja ei ole löydetty, että Jumala hänen otti pois; sillä ennenkuin hän otettiin pois, oli hänellä todistus, että hän kelpasi Jumalalle.	11:5 Uscon cautta Enoch otettin pois/ ettei hän cuolemata nähnyt. Ja ei ole löytty/ että Jumala hänen poisotti. Sillä ennencuin hän poisotettin/ oli hänellä todistus/ että hän kelpais Jumalalle.
11:6 Mutta ilman uskoa on mahdoton olla otollinen; sillä sen, joka Jumalan tykö tulee, täytyy uskoa, että Jumala on ja että hän palkitsee ne, jotka häntä etsivät.	6. Sillä ilman uskoa on mahdotoin kelvata (Jumalalle); sillä joka Jumalan tykö tulla tahtoo, sen pitää uskoman, että hän on, ja on niille kostaja, jotka häntä etsivät.	11:6 Sillä ilman uscota on mahdotoin kelwata Jumalalle. Sillä joca Jumalan tygö tulla tahto/ sen pitä uscoman/ että Jumala on nijden costaja/ jotca händä edziwät.
11:7 Uskon kautta rakensi Nooa, saatuaan ilmoituksen siitä, mikä ei vielä näkynyt, pyhässä pelossa arkin perhekuntansa pelastukseksi; ja uskonsa kautta hän tuomitsi maailman, ja hänestä tuli sen vanhurskauden perillinen, joka uskosta tulee.	7. Uskon kautta sai Noa Jumalan käskyn niistä, jotka ei vielä näkyneet, pelkäsi ja valmisti arkin huoneensa autuudeksi; jonka kautta hän maailman tuomitsi, ja tuli sen vanhurskauden perilliseksi, joka uskon kautta tulee.	11:7 Uscon cautta on Noe Jumalata cunnioittanut/ ja Arkin walmistanut/ huonens terweydexi/ cosca hän sai Jumalan käskyn/ nijstä cuin ei näkynet/ jonga cautta hän mailman duomidzi/ ja on perinyt sen wanhurscauden/ joca uscon cautta tule.

11:8 Uskon kautta oli Aabraham kuuliainen, kun hänet kutsuttiin lähtemään siihen maahan, jonka hän oli saava perinnöksi, ja hän lähti tietämättä, minne oli saapuva.	8. Uskon kautta tuli Abraham kuuliaiseksi, kuin hän kutsuttiin menemään siihen maahan, jonka hän oli perivä, ja hän meni eikä tietänyt kuhunka hän tuleva oli.	11:8 UScon kautta tuli Abraham kuuliaiseksi/ koska hän kutsuttiin menemään siihen maahan jonka hän oli perivä/ ja hän meni/ eikä tiennyt/ kuhunka hän tuleva oli.
11:9 Uskon kautta hän eli muukalaisena lupauksen maassa niinkuin vieraassa maassa, asuen teltoissa Iisakin ja Jaakobin kanssa, jotka olivat saman lupauksen perillisiä;	9. Uskon kautta oli hän muukalainen luvatussa maassa, niinkuin vieraalla maalla, ja asui majoissa Isaakin ja Jakobin kanssa, jotka olivat sen lupauksen kanssaperilliset.	11:9 Uscon kautta oli hän muukalainen luvatussa maassa/ niinkuin vieralla maalla/ ja asui majoissa Isaachin ja Jacobin lupauksen kanssaperillisten kanssa.
11:10 sillä hän odotti sitä kaupunkia, jolla on perustukset ja jonka rakentaja ja luoja on Jumala.	10. Sillä hän oli odottanut sitä kaupunkia, jolla perustus oli, jonka rakentaja ja luoja on Jumala.	11:10 Sillä hän oli odottanut sitä Caupungita/ jolla perustus oli/ jonka rakentaja ja luoja on Jumala.
11:11 Uskon kautta sai Saarakin voimaa suvun perustamiseen, vieläpä yli-ikäisenä, koska hän piti luotettavana sen, joka oli antanut lupauksen.	11. Uskon kautta myös Saara sai voiman siittäöksensä, ja synnytti jälkeen ikänsä ajan; sillä hän piti sen uskollisena, joka sen hänelle luvannut oli.	11:11 Uscon kautta myös Saara sai voiman sijttäksensä/ ja synnytti jälkeen hänen ikänsä ajan: Sillä hän piti sen uskollisena/ joka sen hänelle luvannut oli.
11:12 Sentähden syntyikin yhdestä miehestä, vieläpä kuolettuneesta, niin suuri paljous, kuin on tähtiä taivaalla ja kuin meren rannalla hiekkaa, epäluokuisesti.	12. Sentähden myös yhdestä, joka niin jo kuollut oli, syntyi monta, niinkuin tähtiä on taivaassa ja niinkuin santaa meren rannassa, joka epäluokuisen on.	11:12 Sentähden myös yhdestä/ waikka cuolewaisesta ruumista/ synnyit monda: niinkuin tähtiä on Taiwasa/ ja niinkuin sanda meren rannassa/ joka epäluokuisen on.
11:13 Uskossa nämä kaikki kuolivat eivätkä luvattua saavuttaneet, vaan kaukaa he olivat sen nähneet ja sitä tervehtineet ja tunnustaneet olevansa vieraita ja muukalaisia maan päällä.	13. Nämät kaikki ovat uskossa kuolleet ja ei ole niistä lupauksista saaneet, vaan ainoastansa taampaa nähneet ja kuitenkin niihin turvanneet ja hyvin tyytyivät ja tunnustivat, että he vieraat ja muukalaiset maan päällä olivat.	11:13 Nämät kaikki ovat uskossa kuolleet/ ja ei ole niistä lupauksista saaneet/ vaan ainoastansa taamba nähneet/ ja cuitengin niihin turvanneet/ ja hyvin tyydyit ja tunnustit/ että he vierat ja muukalaiset maan päällä olit.
11:14 Sillä jotka näin puhuvat, ilmaisevat etsivänsä isänmaata.	14. Sillä ne, jotka näitä sanovat, he osoittavat, että he isänmaata etsivät.	11:14 Sillä ne cuin näin sanovat/ he osottawat heidänsä yhtä Isän maata edziwän.
11:15 Ja jos he olisivat tarkoittaneet sitä maata, josta olivat lähteneet, niin olisihan heillä ollut tilaisuus palata takaisin;	15. Ja jos he sitte muistanee olisivat, kusta he lähteneet olivat, olis heillä kyllä aikaa palata ollut.	11:15 Ja jos he sitte muistanee olisit/ kusta he lähteneet olit/ olis heillä kyllä aica palata ollut.

11:16 mutta nyt he pyrkivät parempaan, se on taivaalliseen. Sentähden Jumala ei heitä häpeä, vaan sallii kutsua itseään heidän Jumalaksensa; sillä hän on valmistanut heille kaupungin.	16. Mutta he pyytävät parempaa, se on: taivaallista. Sentähden ei Jumala häpee kutsuttaa heidän Jumalaksensa; sillä hän valmisti heille kaupungin.	11:16 Mutta he pyytävät parambata/ se on/ taiwallista. Sentähden ei Jumalacan häpe cudzutta heidän Jumalaxens: joca heille yhden Caupungin walmistanut on.
11:17 Uskon kautta uhrasi Aabraham, koetukselle pantuna, Iisakin, uhrasi ainoan poikansa, hän, joka oli lupaukset vastaanottanut	17. Uskon kautta uhrasi Abraham Isaakin, kuin hän kiusattiin, ja uhrasi ainokaisensa, kuin hän jo oli lupaukset saanut,	11:17 Uscon kautta uhrasi Abraham Isaachin/ cosca hän kiusattin/ ja uhrasi ainocaisens/ cosca hän jo oli lupauxet saanut/
11:18 ja jolle oli sanottu: "Iisakista sinä saat nimellesi jälkeläisen",	18. Josta sanottu oli: Isaakissa kutsutaan sinulle siemen,	11:18 Josta sanottu oli: Isaachis cudzutun sinulle siemen.
11:19 sillä hän päätti, että Jumala on voimallinen kuolleistakin herättämään; ja sen vertauskuvana hän saikin hänet takaisin.	19. Ja ajatteli, että Jumala voi kuolleistakin herättää; josta hän myös hänen niinkuin yhdessä esikuvassa jälleen sai.	11:19 Ja ajatteli: Jumala woi cuolleistakin herättä/ josta hän myös hänen cuwaxi otti.
11:20 Uskon kautta antoi Iisak Jaakobille ja Eesaulle siunauksen, joka koski tulevaisiaakin.	20. Uskon kautta siunasi Isaak tulevaisista asioista Jakobia ja Esauta.	11:20 Uscon kautta siunais Isaac tulewaisista asioista Jacobit ja Esaut.
11:21 Uskon kautta siunasi Jaakob kuollessaan kumpaisenkin Joosefin pojista ja rukoili sauvansa päähän nojaten.	21. Uskon kautta siunasi Jakob kuollessansa molemmat Josephin pojat, rukoili ja nojasi sauvansa pään päälle.	11:21 Uscon kautta siunais Jacob cuollesans molemmat Josephin pojat/ ja cumarsi hänen sauvans pään päälle.
11:22 Uskon kautta muistutti Joosef loppunsa lähetessä Israelin lasten lähdöstä ja antoi määräyksen luistansa.	22. Uskon kautta puhui Joseph kuollessansa Israelin lasten lähtemisestä ja antoi käskyn luistansa.	11:22 Uscon kautta puhui Joseph cuollesans Israelin lasten lähtemisest/ ja andoi käskyn hänen luistans.
11:23 Uskon kautta pitivät Mooseksen vanhemmat häntä heti hänen syntymänsä jälkeen kätkössä kolme kuukautta, sillä he näkivät, että lapsi oli ihana; eivätkä he peljänneet kuninkaan käskyä.	23. Uskon kautta Moses, kuin hän syntynyt oli, salattiin kolme kuukautta vanhemmiltansa, että he näkivät, kuinka kaunis poikainen hän oli, ja ei peljänneet kuninkaan haastoa.	11:23 Uscon kautta Moses/ cosca hän syndynyt oli/ salattin colme Cuucautta hänen wanhemmildans/ että he näit/ cuinga caunis poicainen hän oli/ ja ei peljännet Cuningan haastoa.
11:24 Uskon kautta kieltäytyi Mooses suureksi tultuaan kantamasta faraon tyttären pojan nimeä.	24. Uskon kautta Moses, kuin hän jo suureksi tuli, kielsi kutsuttaa itsensä Pharaon tyttären pojaksi,	11:24 Uscon kautta Moses/ cosca hän jo suurexi tuli/ kielsi cudzutta idzens sillen Pharaon tyttären pojaxi.

11:25 Hän otti mieluummin kärsiäkseen vaivaa yhdessä Jumalan kansan kanssa kuin saadakseen synnistä lyhytaikaista nautintoa,	25. Ja valitsi paljoa paremmaksi kärsiä vaivaa Jumalan joukon kanssa, kuin ajallista tarvetta synnissä nautita,	11:25 Ja walidzi paljo parammaxi kärsiä waiwa Jumalan joucon cansa/ cuin ajallista tarwetta synnisä nautita.
11:26 katsoen "Kristuksen pilkan" suuremmaksi rikkaudeksi kuin Egyptin aarteet; sillä hän käänsi katseensa palkintoa kohti.	26. Ja luki suuremmaksi rikkaudeksi Kristuksen pilkan, kuin Egyptin tavarat; sillä hän katsoi palkan maksoa.	11:26 Ja luki suuremmaksi rickaudexi Christuxen pilcan/ cuin Egyptin tawarat: sillä hän cadzoi palcan maxo.
11:27 Uskon kautta hän jätti Egyptin pelkäämättä kuninkaan vihaa; sillä koska hän ikäänkuin näki sen, joka on näkymätön, niin hän kesti.	27. Uskon kautta jätti hän Egyptin ja ei peljännyt kuninkaan hirmuisuutta; sillä hän riippui hänessä, jota ei hän nähnyt, niinkuin hän jo olis hänen nähnyt.	11:27 Uscon cautta jätti hän Egyptin/ ja ei peljännyt Cuningan hirmuisutta: sillä hän riippui hänes/ jota ei hän nähnyt/ nijncuin hän jo olis hänen nähnyt.
11:28 Uskon kautta hän pani toimeen pääsiäisenvieton ja verensivelyn, ettei esikoisten surmaaja koskisi heihin.	28. Uskon kautta piti hän pääsiäistä ja veren vuodatusta, ettei se, joka esikoiset tappoi, olisi ruvennut heihin.	11:28 Uscon cautta piti hän Pääsiäistä/ ja weren wuodatusta/ ettei se joca esikoiset tappoi/ olis ruwennut heihin.
11:29 Uskon kautta he kulkivat poikki Punaisen meren ikäänkuin kuivalla maalla; jota yrittäessään egyptiläiset hukkuivat.	29. Uskon kautta kävivät ne Punaisen meren lävitse niinkuin kuivaa maata myöten, jota myös Egyptiläiset koettelivat ja upposivat.	11:29 Uscon cautta käwit ne punaisen meren läpidze/ nijncuin cuiwa maata myöden/ jota myös Egyptiläiset coettelit/ ja uppoisit.
11:30 Uskon kautta kaatuivat Jerikon muurit, sittenkuin niiden ympäri oli kuljettu seitsemän päivää.	30. Uskon kautta Jerikon muurit lankesivat, kuin niitä seitsemän päivää käytiin ympäri.	11:30 Uscon cautta Jerichon muurit langeisit/ cosca nijtä seidzemen päiwä ymbärinskäytin.
11:31 Uskon kautta pelastui portto Raahab joutumasta perikatoon yhdessä uppiniskaisten kanssa, kun oli, rauha mielessään, ottanut vakoojat luoksensa.	31. Uskon kautta ei portto Rahab hukkunut uskomattomain kanssa, koska vakoojat rauhallisesti huoneeseensa korjasi.	11:31 Uscon cautta ei portto Rahab huckunut uscomattomain cansa/ cosca hän wacojat rauhallisest huonesens corjais.
11:32 Ja mitä minä vielä sanoisin? Sillä minulta loppuisi aika, jos kertoisin Gideonista, Baarakista, Simsonista, Jeftasta, Daavidista ja Samuelista ja profeetoista,	32. Ja mitä minun pitää enempi sanoman? Sillä aika tulis minulle lyhyeksi, jos minun pitäis luetteleman Gideonista, ja Barakista, ja Simsonista, ja Jephtasta, ja Davidista, ja Samuelista, ja prophetaista,	11:32 MITä sijs minun pitä enämbi puhuman? aica tulis minulle lyhyäxi/ jos minun pidäis luetteleman/ Gedeonist/ Barachist/ Samsonist/ Jephtast/ Dawidista/ Samuelist/ ja Prophetaista.
11:33 jotka uskon kautta kukistivat valtakuntia, pitivät vanhurskautta voimassa, saivat kokea lupauksien toteutumista, tukkivat jalopeurain kidat,	33. Jotka uskon kautta ovat valtakunnat voittaneet, tehneet vanhurskautta, saaneet lupaukset, tukkineet jalopeurain suut,	11:33 Jotca uscon cautta owat Waldacunnat woittanet/ tehnet wanhurscautta/ saanet lupauxet/ tukinnet Lejonein suut/

11:34 sammuttivat tulen voiman, pääsivät miekanteriä pakoön, voimistuivat heikkoudesta, tulivat väkeviksi sodassa, ajoivat pakoön muukalaisten sotajoukot.	34. Sammuttaneet tulen voiman, välttäneet miekan terän, ovat väkeväksi heikkoudesta tulleet ovat voimalliseksi sodassa tulleet, muukalaisten sotajoukot maahan lyöneet.	11:34 Sammuttanet tulen voiman/ välttänet miecan terän/ owat wäkewämmäxi heickoudesta tullet/ owat woimallisexi sodasa tullet/ owat lyönet muucalaiset sotawäet.
11:35 On ollut vaimoja, jotka ylösnousemuksen kautta ovat saaneet kuolleen takaisin. Toiset ovat antaneet kiduttaa itseään eivätkä ole ottaneet vastaan vapautusta, että saisivat paremman ylösnousemuksen;	35. Vaimot ovat kuolleen ylösnousemisesta jälleen saaneet; mutta muut ovat rikki revytyt, ja ei pelastusta ottaneet vastaan, että heidän paremman ylösnousemisen saaman piti.	11:35 Waimot owat heidän cuollens/ ylösnousemisest jäl lens saanet. Mutta muut owat särjetyt/ ja lunastuxen hyljännet/ että heidän paramman ylösnousemisen saaman piti.
11:36 toiset taas ovat saaneet kokea pilkkaa ja ruoskimista, vieläpä kahleita ja vankeutta;	36. Muutamat taas ovat pilkkoja ja haavoja kärsineet, ja vielä sittekin kahleet ja vankiuden,	11:36 Muutamat taas owat pilckoja ja haawoja kärsinet/ ja wielä sijttekin fangiuxet ja tornit.
11:37 heitä on kivitetty, kiusattu, rikki sahattu, miekalla surmattu; he ovat kierrelleet ympäri lampaannoissa ja vuohenoissa, puutteenalaisina, ahdistettuina, pahoinpideltyinä -	37. Ovat kivitetyt, rikki hakatut, lävitse pistetyt, miekalla surmatut, vaeltaneet ympäri lammasten ja vuohen noissa, ovat olleet köyhät, ahdistetut, vaivatut.	11:37 He owat kiwitetyt/ ricki hacatut/ läpidze pistetyt/ miecalla surmatut/ he owat ymbärins waeldanet lammasten ja wohten nahgoisa/ owat ollet köyhät/ ahdistetut/ waiwatut.
11:38 he, jotka olivat liian hyviä tälle maailmalle -; he ovat harhailleet erämaissa ja vuorilla ja luolissa ja maakuopissa.	38. (Joille maailma oli mahdotoin), ovat korvessa eksyneet ja vuorilla, ja mäen rotkoissa ja maan kuopissa.	11:38 Joille mailma oli mahdotoin/ ja owat radollisudes waeldanet/ corweisa/ wuorilla/ mäen rotcoisa/ ja maan cuopisa/
11:39 Ja vaikka nämä kaikki uskon kautta olivat todistuksen saaneet, eivät he kuitenkaan saavuttaneet sitä, mikä oli luvattu;	39. Ja kaikki nämät ovat uskon kautta todistuksen saaneet, eikä saaneet sitä lupausta:	11:39 Ja caicki nämät owat uscon cautta todistuxen ansainnet/ eikä saanet lupausta/
11:40 sillä Jumala oli varannut meitä varten jotakin parempaa, etteivät he ilman meitä pääsisi täydellisyyteen.	40. Että Jumala on jotakin paremmin meille edeskatsonut, ettei he ilman meitä täydelliseksi tulleet olisi.	11:40 Että Jumala on jotakin parammin meille edescazdonut/ ettei he ilman meitä täydellisexi tullet olis.
12 LUKU	12 LUKU	XII. Lucu .

12:1 Sentähden, kun meillä on näin suuri pilvi todistajia ympärillämme, pankkaamme mekin pois kaikki, mikä meitä painaa, ja synti, joka niin helposti meidät kietoo, ja juoskaamme kestävinä edessämme olevassa kilvoituksessa,	1. Sentähden myös me, että meillä on näin suuri todistusten joukko meidän ympärillämme, niin pankkaamme pois kaikki kuorma ja synti, joka aina meihin tarttuu ja hitaaksi tekee, ja juoskaamme kärsivällisyyden kautta siinä kilvoituksessa, joka meidän eteemme pantu on,	12:1 SEntähden myös me/ että meillä on näin suuri todistusten joukko meidän ymbärilläm/ nijn pois pangam syndi/ joca aina meihin tarttu ja hitaxi teke/ ja juoscam kärsimisen cautta signä kilwoituxes/ cuin meidän eteem pandu on/
12:2 silmät luotuina uskon alkajaan ja täyttäjään, Jeesukseen, joka hänelle tarjona olevan ilon sijasta kärsi ristin, häpeästä välittämättä, ja istui Jumalan valtaistuimen oikealle puolelle.	2. Ja katsokaamme uskon alkajan ja päättäjän Jesuksen päälle, joka, vaikka hän olis kyllä taitanut iloita, kärsi ristiä, ei totellut pilkkaa, ja nyt istuu oikialla kädellä Jumalan istuimella.	12:2 Ja cadzocam Jesuxen/ uscon alcajan ja päättäjän päälle. Joca/ cosca hän olis kyllä tainnut iloita/ kärsei ristiä/ ja ei totellut pilcka/ ja nyt istu oikialla kädellä Jumalan istuimella.
12:3 Ajatelkaa häntä, joka syntisiltä on saanut kärsiä sellaista vastustusta itseänsä kohtaan, ettette väsyisi ja menettäisi toivoanne.	3. Niin muistakaat häntä, joka senkaltaisen vastahakoisuuden on syntisiltä itse vastaansa kärsinyt, ettette väsy teidän mielessänne ja lakkaa.	12:3 Muistacat händä/ joca sencaltaisen wastahacoisuden on synneisildä idze wastans kärsinyt/ ettet te wäsy teidän mielisän ja lacka.
12:4 Ette vielä ole verille asti tehneet vastarintaa, taistellesanne syntiä vastaan,	4. Sillä ette ole vielä hamaan vereen asti kilvoitellen syntiä vastaan olleet,	12:4 Sillä et te ole wielä/ haman weren asti kilwoitellen/ syndiä wastan ollet/
12:5 ja te olette unhottaneet kehoituksen, joka puhuu teille niinkuin lapsille: "Poikani, älä pidä halpana Herran kuritusta, äläkä menetä toivoasi, kun hän sinua nuhtelee;	5. Ja te olette jo unohtaneet sen manauksen, joka teille niin. kuin lapsille puhuu: minun poikani, älä katso ylönn Herran kuritusta, ja älä näänny, koskas häneltä rangaistaan,	12:5 Ja te oletta jo unhottanet sen uscalluxen/ jonga hän teille nijncuin lapsillens puhu: Minun poican/ älä ylöncadzo HERran rangaistusta/ ja älä näänny coscas häneldä rangaistan.
12:6 sillä jota Herra rakastaa, sitä hän kurittaa; ja hän ruoskii jokaista lasta, jonka hän ottaa huomaansa."	6. Sillä jota Herra rakastaa, sitä hän myös rankaisee; mutta jokaista poikaa hän pieksää, jonka hän korjaa.	12:6 Sillä jota HERra racasta/ sitä hän myös rangaise. Mutta jocaista poica hän piexä/ cuin hän corja.
12:7 Kuritukseksenne te kärsitte; Jumala kohtelee teitä niinkuin lapsia. Sillä mikä on se lapsi, jota isä ei kurita?	7. Jos te kurituksen kärsitte, niin Jumala taritsee itsensä teille niinkuin lapsillensa; sillä kuka on se poika, jota ei isä kurita?	12:7 Jos te sen rangaistuxen kärsitte/ nijn Jumala taridze teille idzens/ nijncuin lapsillens: Sillä cuca on se poica/ jota ei Isä rangaise?
12:8 Mutta jos te olette ilman kuritusta, josta kaikki ovat osallisiksi tulleet, silloinhan te olette äpäriä ettekä lapsia.	8. Mutta jos te olette ilman kuritusta, josta kaikki ovat osalliset olleet, niin te olette äpäriä ja ette lapset.	12:8 Mutta jos te oletta ilman rangaistusta/ josta caicki owat osalliset ollet/ nijn te oletta äpäriä ja ette lapset.

12:9 Ja vielä: meillä oli ruumiilliset isämme kurittajina, ja heitä me kavahdimme; emmekö paljoa enemmän olisi alamaiset henkien Isälle, että eläisimme?	9. Ja kuin meillä ovat lihalliset isät olleet kurittajana, niin me olemme niitä kavahtaneet: eikö meidän siis paljoa enemmän pidä hengelliselle Isälle alamaiset oleman, että me eläisimme?	12:9 Ja cosca meillä owat lihalliset Isät ollet rangaidziana/ nijn me olemma nijtä cawahtanet/ eikö meidän sijs paljo enämmin pidä sille hengelliselle Isälle alammaiset oleman/ että me eläisimme?
12:10 Sillä nuo kurittivat meitä vain muutamia päiviä varten, oman ymmärryksensä mukaan, mutta tämä kurittaa meitä tosi parhaaksemme, että me pääsisimme osallisiksi hänen pyhydestään.	10. Sillä ne tosin ovat meitä kurittaneet harvoina päivinä luulonsa jälkeen; mutta tämä meidän tarpeeksemme, että me hänen pyhytensä saisimme.	12:10 Ja ne tosin owat meitä rangaisnet harwoina päiwinä heidän luulons jälkeen/ mutta tämä rangaise meitä meidän tarpexem/ että hän meille pyhydens jacais.
12:11 Mikään kuritus ei tosin sillä kertaa näytä olevan iloksi, vaan murheeksi, mutta jälkeinpäin se antaa vanhurskauden rauhanhedelmän niille, jotka sen kautta ovat harjoitetut.	11. Mutta koska kaikkalainen rangaistus käsissä on, niin ei se näy meille iloksi, vaan murheeksi; mutta sitte antaa hän rauhallisen vanhurskauden hedelmän niille, jotka siinä harjoitetut ovat.	12:11 Mutta cosca caickinainen rangaistus käsis on/ nijn ei se ole meille iloxi/ waan murhexi/ mutta sijtte anda hän rauhallisen wanhurscauden hedelmän nijlle jotca sijnä harjoitetut owat.
12:12 Sentähden: "Ojentakaa hervonneet kätenne ja rauenneet polvenne";	12. Sentähden ojentakaat vaipuneet kätenne ja väsyneet polvenne,	12:12 SEntähden ojecat teidän joutilat kätenne/ ja wäsynet polwenne/
12:13 ja: "tehkää polut suoriksi jaloillenne", ettei ontuvan jalka nyrjähtäisi, vaan enemmän parantuisi.	13. Ja astukaat vilpittömät askeleet jaloillanne, ettei joku kompastuisi niinkuin ontuva, vaan paljoa enemmän terveeksi tulis.	12:13 Ja astucat wilpittömät askelet teidän jalgoillan/ ettei jocu combastuis nijncuin onduwa/ waan paljo enämmin terwexi tulis.
12:14 Pyrkikää rauhaan kaikkien kanssa ja pyhitykseen, sillä ilman sitä ei kukaan ole näkevä Herraa;	14. Noudattakaat rauhaa kaikkein kanssa ja pyhyttä, paitsi jota ei yksikään saa Herraa nähdä,	12:14 Noudattacat rauha caickein cansa ja pyhyttä/ paidzi joita ei yxikän saa HERra nähdä.
12:15 ja pitäkää huoli siitä, ettei kukaan jää osattomaksi Jumalan armosta, "ettei mikään katkeruuden juuri pääse kasvamaan ja tekemään häiriötä", ja monet sen kautta tule saastutetuiksi,	15. Ja ottakaat vaari, ettei joku Jumalan armosta tulisi pois, ettei joskus kasvaisi joku karvas juuri jotakuta vastahakoisuutta tekemään ja monta sen kautta tulisi saastutetuksi;	12:15 Ja ottacat waari/ ettei jocu Jumalan Armoa unhodais/ ettei joscus caswais jocu carwas juuri/ jotacuta wastahacoisutta tekemän/ ja monda sen cautta tulisit saastutetuxi.
12:16 ja ettei kukaan olisi haureellinen tahi epäpyhä niinkuin Eesau, joka yhdestä ateriasta myi esikoisuutensa.	16. Ettei joku olisi huorintekiä eli jumalatoimien niinkuin Esau, joka yhden atriinan tähden myi pois esikoisuutensa oikeuden.	12:16 Ettei jocu olis salawuoteinen eli jumalatoimien nijncuin Esau/ joca yhden atriinan tähden myi pois esicoisudens oikeuden.

12:17 Sillä te tiedätte, että hänet sittemmin, kun hän tahtoi päästä siunausta perimään, hyljättiin; sillä hän ei löytänyt tilaa peruutukselle, vaikka hän kyynelin sitä pyysi.	17. Sillä te tiedätte, että kuin hän sitte tahtoi periä siunausta, tuli hän hyljätiksi; sillä ei hän löytänyt yhtään parannuksen sias, vaikka hän sitä kyyneleillä etsi.	12:17 Sillä te tiedätte/ että cosca hän sitte tahdoi oikeudella periä perindö siunausta/ tuli hän hyljätixi: sillä ei hän löynnyt yhtän parannuxen sia/ waicka hän sitä kyyneleillä edzei.
12:18 Sillä te ette ole käyneet sen vuoren tykö, jota voidaan käsin koskea ja joka tulella palaa, ettekä synkeyden, ette pimeyden, ette myrskyn,	18. Sillä ette ole käyneet sen vuoren tykö, johon ei ruveta saa, ja joka tulesta paloi, ette myös käyneet siihen synkeyteen ja pimeyteen, ja sen hirmuisen ilman tykö,	12:18 Sillä et te ole käynet sen vuoren tygö/ johon ruweta saa/ ja tulesta paloi/ et te myös käynet siihen syngeyteen ja pimeyteen/ ja sen hirmuisen ilman tygö/
12:19 ette pasunan kaiun ettekä äänen tykö, joka puhui niin, että ne, jotka sen kuulivat, pysyivät, ettei heille enää puhuttaisi;	19. Sen basunan kajauksen ja sanain äänen tykö, josta ne, jotka sen kuulivat, rukoilivat, ettei se sana pitänyt heille sanottaman.	12:19 Sen Basunan helinän ja sanain änen tygö/ jota ne jotca sen cuulit cartit/ anoin ettei se sana pitänyt heille millän muoto sanottaman.
12:20 sillä he eivät voineet kestää tätä käskyä: "Koskettakoon vuotta vaikka eläinkin, se kivitettäköön";	20. Sillä ei he voineet kärsiä niitä, mitkä siinä sanottiin, ja jos joku peto siihen vuoreen sattui, niin se piti kivitettämän eli nuolella ammuttaman lävitse.	12:20 Sillä ei he woinet kärsiä nijtä cuin sijnä sanottin/ ja jos jocu peto siihen vuoren sattui/ nijn sen piti kiwitettämän/ eli nuolilla ammuttaman läpidze.
12:21 ja niin hirmuinen oli se näky, että Mooses sanoi: "Minä olen peljästynt ja vapisen";	21. Niin hirmuinen sen näky oli, että Moseskin sanoi: minä olen hämmästyksissä ja vapisen.	12:21 Nijn hirmuinen sen näky oli/ että Moseskin sanoi: minä olen hämmästyxis/ ja wapisen.
12:22 vaan te olette käyneet Siionin vuoren tykö ja elävän Jumalan kaupungin, taivaallisen Jerusalemin tykö, ja kymmenien tuhansien enkelien tykö,	22. Vaan te olette käyneet Zionin vuoren tykö, ja elävän Jumalan kaupungin, taivaallisen Jerusalemin, ja monen tuhannen enkelitten joukon tykö,	12:22 Waan te oletta käynet Sionin vuoren tygö/ sen elävän Jumalan Caupungin tygö/ taiwallisen Jerusalemin tygö/ ja monen tuhannen Engelitten joucon tygö/
12:23 taivaissa kirjoitettujen esikoisten juhla joukon ja seurakunnan tykö, ja tuomarin tykö, joka on kaikkien Jumala, ja täydellisiksi tulleitten vanhurskasten henkien tykö,	23. Yhteisen kokouksen ja esikoisten seurakunnan tykö, jotka taivaissa kirjoitetut ovat, ja Jumalan, kaikkein tuomarin tykö ja täydellisten vanhurskasten henkein tykö,	12:23 Ja esicoisten Seuracunnan tygö/ jotca Taiwaisa kirjoitetut owat/ ja Jumalan/ caickein Duomarin tygö/ ja täydellisten wanhurscasten Hengein tygö/
12:24 ja uuden liiton välimiehen, Jeesuksen, tykö, ja vihmontaveren tykö, joka puhuu parempaa kuin Aabelin veri.	24. Ja uuden Testamentin välimiehen Jeesuksen tykö, ja priiskotusveren tykö, joka parempia puhuu kuin Aabelin (veri).	12:24 Ja Uden Testamendin wälimiehen Jesuxen tygö/ ja sen prijscotus weren tygö/ joca parembita puhu cuin Aabelin weri.

12:25 Katsokaa, ettette torju luotanne häntä, joka puhuu; sillä jos nuo, jotka torjuivat luotaan hänet, joka ilmoitti Jumalan tahdon maan päällä, eivät voineet päästä pakoon, niin paljoa vähemmän me, jos käännyimme pois hänestä, joka ilmoittaa sen taivaista.	25. Katsokaat, ettette häntä kiellä pois, joka puhuu; sillä jos ei ne paeta saaneet, jotka kielsivät sen, joka maan päällä käskyn antoi, paljoa vähemmän me, jos me sitä pyydämme karttaa, joka taivaasta puhuu,	12:25 CADzocat/ ettet te händä ylöncadzo/ joca teidän cansan puhu: sillä jos ei ne heitäns wälttänet hänestä/ joca maan päällä puhui/ jotca carttelit: Paljo vähemmän me/ jos me sitä pyydämme cartta/
12:26 Silloin hänen äänensä järkytti maata, mutta nyt hän on luvannut sanoen: "Vielä kerran minä liikutan maan, jopa taivaankin."	26. Jonka ääni silloin maata järjisti; mutta nyt hän lupaa ja sanoo: vielä minä nytkin kerran tahdon järjistää, en ainoastansa maata, mutta myös taivasta.	12:26 Joca Taiwasta puhu/ jonga äni silloin maata järjisti. Mutta nyt hän lupa ja sano: vielä minä nytkin kerran tahdon järjistää/ en ainoastans maata/ mutta myös Taiwasta.
12:27 Mutta tuo "vielä kerran" osoittaa, että ne, mitkä järkkyvät, koska ovat luotuja, tulevat muuttumaan, että ne, jotka eivät järky, pysyisivät.	27. Mutta kuin hän sanoo: vielä kerran, tahtoo hän osoittaa, että järiseväiset pitää muutettaman niinkuin ne, jotka rakennetut ovat, että järisemättömät pysyisivät.	12:27 Mutta cosca hän sano: vielä kerran tahto hän osotta/ että ne järiseväiset pitä muutettaman/ nijncuin sekin joca rakettu on/ että ne järisemättömät pysyisit.
12:28 Sentähden, koska me saamme valtakunnan, joka ei järky, olkaamme kiitolliset ja siten palvelkaamme Jumalaa, hänelle mielihyväksi, pyhällä arkuudella ja pelolla;	28. Sentähden saamme me sen valtakunnan, joka ei järistä taida, meillä on armo, jonka kautta me Jumalaa palvelemme, hänen mielensä nouteeksi, siveydellä ja pelvolla	12:28 Sentähden saamme me sen waldacunnan joca ei järistä taida/ meillä on Armo/ jonga cautta me Jumalata palvelemme/ hänen mielensä noutexi/ siweydellä ja pelgolla.
12:29 sillä meidän Jumalamme on kuluttavainen tuli.	29. Sillä meidän Jumalamme on kuluttavainen tuli.	12:29 Sillä meidän Jumalam on culuttawainen tuli.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu .
13:1 Pysyköön veljellinen rakkaus.	1. Pysykäät vahvana veljellisessä rakkaudessa.	13:1 PYsykät wahwana weljellises rackaudes.
13:2 Älkää unhottako vieraanvaraisuutta; sillä sitä osoittamalla muutamat ovat tietämättään saaneet pitää enkeleitä vierainaan.	2. Huoneesen ottamista älkäät unohtako; sillä sen kautta ovat muutamat tietämättä enkeleitäkin huoneeseensa ottaneet.	Huonesen ottamista älkät unhottaco: 13:2 Silläs sen cautta owat muutamat tietämät Engelitkin huonesens ottanet.
13:3 Muistakaa vankeja, niinkuin olisitte itsekin heidän kanssaan vangittuina; muistakaa pahoinpideltyjä, sillä onhan teillä itsellennekin ruumis.	3. Muistakaat sidotuita, niin kuin te heidän kanssansa sidotut olisitte, ja niitä, jotka murhetta kärsivät, niinkuin te itse vielä lihassa olisitte.	13:3 Muistacat sidotuita/ nijncuin te heidän cansans sidotut olisitta/ ja nijtä jotca murhetta kärsiwät/ nijncuin te idze vielä lihassa olisitta.

13:4 Avioliitto pidettäköön kunniaassa kaikkien kesken, ja aviovuode saastuttamatonna; sillä haureelliset ja avionrikkojat Jumala tuomitsee.	4. Aviokäsky pitää kunniallisesti kaikkein seassa pidettämän ja aviovuode saastatoinna; mutta huorintekiät ja salavuoteiset Jumala tuomitsee.	13:4 Awioskäsky pitä cunnialisest caickein seas pidettämän/ ja Awio wuode saastatoinna. Mutta huorintekiät ja salawuoteiset Jumala duomidze.
13:5 Älkää olko vaelluksessanne ahneita; tyytykää siihen, mitä teillä on; sillä hän itse on sanonut: "En minä sinua hylkää enkä sinua jätä";	5. Teidän menonne olkoon ilman ahneutta, ja tyytyvät niihin, mitkä teillä on; sillä hän on sanonut: en suinkaan minä sinua anna ylön, enkä ikänä sinua hylkää;	13:5 Teidän menon olcon ilman ahneutta/ ja tytykät nijhin cuin teillä on: Sillä hän on sanonut: en minä sinua ylönanna/ engä unhoda.
13:6 niin että me turvallisimmiin mielin sanomme: "Herra on minun auttajani, en minä pelkää; mitä voi ihminen minulle tehdä?"	6. Niin että me hyvässä turvassa sanomme: Herra on minun auttajani, enkä minä pelkää, mitä ihminen minulle tekis.	13:6 Nijn että me rohkemme sanoa: HERra on minun auttajan/ ja en minä pelkä mitä ihminen minulle tekis.
13:7 Muistakaa johtajianne, jotka ovat puhuneet teille Jumalan sanaa; katsokaa, kuinka heidän vaelluksensa on päättynyt, ja seuratkaa heidän uskoansa.	7. Muistakaat teidän opettajianne, jotka teille Jumalan sanaa puhuneet ovat, joiden uskoa te seuratkaa, ja ottakaat vaari, millainen loppu heidän menollansa oli.	13:7 Muistacat teidän Opettaitan/ jotca teille Jumalan sana puhunet owat/ joiden uscoa te seuratcat/ ja ottacat waari/ millinen loppu heidän menollans oli.
13:8 Jeesus Kristus on sama eilen ja tänään ja iankaikkisesti.	8. Jesus Kristus sama eilen ja tänäpäpä ja myös ijancaikkisesti.	13:8 JEsus Christus/ eilein ja tänäpäpä/ ja se on myös ijancaickisest.
13:9 Älkää antako monenlaisten ja vieraiden oppien itseänne vietellä; sillä on hyvä, että sydän saa vahvistusta armosta eikä ruuista, joista ne, jotka niitä menoja ovat noudattaneet, eivät ole mitään hyötynneet.	9. Älkäät antako vietellä teitänne moninaisilla ja muukalaisilla opetuksilla; sillä se on hyvä, että sydän vahvistuu armolla ja ei ruulla, joista ei ne mitään hyötynneet, jotka niissä vaelsivat.	13:9 Älkät andaco teitän wietellä moninaisilla ja muucalaisilla opetuxilla. Sillä se on hywä että sydän wahwistu Armolla ja ei ruulla/ joista ei ne mitän hyötynet jotca nijsä waelisit.
13:10 Meillä on uhrialttari, josta majassa palvelevilla ei ole valta syödä.	10. Meillä on alttari, josta ei ole niiden lupa syödä, jotka majassa palvelevat.	13:10 Meillä on Altari/ josta ei ole nijden lupa syödä jotca majasa palwelewat:
13:11 Sillä niiden eläinten ruumiit, joiden veren ylimmäinen pappi syntien sovituksiksi kantaa kaikkeinpyhimpään, poltetaan ulkopuolella leirin.	11. Sillä joiden eläinten veren ylimmäinen pappi vie pyhään syntein edestä, niiden ruumis ulkona leiristä poltetaan.	13:11 Sillä cuiden eläinden weren ylimmäinen Pappi wie Pyhään/ syndein edestä/ nijden ruumit ulcona Leiristä poldetan.
13:12 Sentähden myös Jeesus, pyhittääkseen omalla verellensä kansan, kärsi portin ulkopuolella.	12. Sentähden myös Jesus, että hän oli pyhittävä kansan omalla verellensä, on ulkona portista kärsinyt.	13:12 Sentähden myös Jesus/ että hän oli pyhittäwä Canssan/ hänen omalla werelläns/ on hän ulcona portista kärsinyt.

13:13 Niin menkäämme siis hänen tykönsä "ulkopuolelle leirin", hänen pilkkaansa kantaen;	13. Niin menkäämme siis hänen tykönsä ulos leiristä, kantain hänen pilkkaansa.	13:13 Nijn mengäm sijs hänen tygöns ulos Leiristä/ candain hänen pilckans.
13:14 sillä ei meillä ole täällä pysyväistä kaupunkia, vaan tulevaista me etsimme.	14. Sillä ei meillä tässä ole pysyväistä kaupunkia, vaan tulevaista me etsimme.	13:14 Sillä ei meillä täsä ole pysywäistä Caupungita/ waan tulewaista me edzimmä.
13:15 Uhratkaamme siis hänen kauttansa Jumalalle joka aika kiitosuhria, se on: niiden huulten hedelmää, jotka hänen nimeänsä ylistävät.	15. Niin uhratkaamme siis aina Jumalalle kiitosuhri hänen kauttansa, se on: niiden huulten hedelmät, jotka hänen nimensä tunnustavat.	13:15 Nijn uhratcam sijs aina Jumalalle kijtosuhri hänen cauttans/ se on/ huulden hedelmä/ jotca hänen nimens tunnustawat.
13:16 Mutta älkää unhottako tehdä hyvää ja jakaa omastanne, sillä senkaltaisiin uhreihin Jumala mielistyy.	16. Mutta älkäät hyvin tekemistä ja jakamista unohtako; sillä senkaltaiset uhrin kelpaavat Jumalalle.	13:16 Älkät myös hywin tekemist ja jacamist unhottaco: sillä sencaltauiset uhrin lepyttäwät Jumalan.
13:17 Olkaa kuuliaisit johtajillenne ja tottelevaisit, sillä he valvovat teidän sielujanne niinkuin ne, joiden on tehtävä tili, että he voisivat tehdä sitä ilolla eikä huokaillen; sillä se ei ole teille hyödyllistä.	17. Olkaat teidän opettajillenne kuuliaisit ja seuratkaa heitä; sillä he valvovat teidän sieluanne niinkuin ne, jotka luvun niistä tekemän pitää; että he sen ilolla tekisivät ja ei huokauksella; sillä ei se ole teille hyödyllinen.	13:17 Olcat teidän Opettaillen cuuliaisit/ ja seuratcat heitä: sillä he walwowat teidän sielujan/ nijncuin ne jotca lugun nijstä tekemän pitä/ että he sen ilolla tekisit/ ja ei huocauxella: sillä ei se ole teille tarpellinen.
13:18 Rukoilkaa meidän edestämme; sillä me tiedämme, että meillä on hyvä omatunto, koska tahdomme kaikessa hyvin vaeltaa.	18. Rukoilkaa meidän edestämme; sillä se on meidän uskalluksemme, että meillä on hyvä omatunto, ja että me ahkeroitsemme pitää hyvää menoa kaikkein seassa.	13:18 Rucoilcat meidän edestäm. Se on meidän uscalluxem/ että meillä on hywä omatundo/ ja että me ahkeroidzemma pitä hywä menoa caickein seas.
13:19 Vielä hartaammin kehoitan teitä näin tekemään, että minä sitä pikemmin annettaisiin teille takaisin.	19. Mutta päälliseksi minä neuvon teidän näitä tekemään, että minä sitä pikemmin teidän tyköne tulisin.	13:19 Mutta enimmitten minä neuwon teidän näitä tekemän/ että minä sitä pikemmin teidän tygönne tulisin.
13:20 Mutta rauhan Jumala, joka on kuolleista nostanut hänet, joka iankaikkisen liiton veren kautta on se suuri lammasten paimen, meidän Herramme Jeesuksen,	20. Mutta rauhan Jumala, joka on kuolleista jälleen tuottanut suuren lammaspaimenen, iankaikkisen Testamentin veren kautta, meidän Herran Jeesuksen,	cuolleista jällens tuottanut/ sen suuren lammasten paimenen/ ijancaickisen Testamendin weren cautta/ meidän HERran Jesuxen.

<p>13:21 hän tehköön teidät kykeneviksi kaikkeen hyvään, voidaksenne toteuttaa hänen tahtonsa, ja vaikuttakoon teissä sen, mikä on hänelle otollista, Jeesuksen Kristuksen kautta; hänelle kunnia aina ja iankaikkisesti! Amen.</p>	<p>21. Saattakoon teidät kaikessa hyvässä työssä toimellisiksi, tekemään hänen tahtoansa jaa tehköön teissä, mitä hänen edessänsä otollinen on, Jesuksen Kristuksen kautta, jolle olkoon kunnia ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!</p>	<p>13:21 Joca teidän caikesa hywäsä työsä toimellisexi tehkön/ tekemän hänen tahtons/ ja saattacon teisä mitä hänen edesäns otollinen on/ Jesuxen Christuxen cautta/ jolle olcon cunnia ijancaickisest ijancaickiseen/ Amen.</p>
<p>13:22 Minä pyydän teitä, veljet: kestäkää tämä kehoituksen sana; sillä lyhykäisesti minä olen teille kirjoittanut.</p>	<p>22. Minä neuvon teitä, rakkaat veljet: ottakaat tämä neuvon sana hyväksi; sillä minä olen lyhykäisesti teille kirjoittanut.</p>	<p>13:22 Minä neuwon teitä (rackat weljeni) ottacat tämä neuwon sana hywäxi: sillä minä olen lyhykäisest teille kirjoittanut.</p>
<p>13:23 Tietäkää, että veljemme Timoteus on päästetty vapaaksi; ja jos hän pian tulee, saan minä hänen kanssaan nähdä teidät.</p>	<p>23. Tietäkää, että meidän veljemme Timoteus on päässyt, jonka kanssa, jos hän pian tulee, minä tahdon teitä nähdä.</p>	<p>13:23 Tietkät että meidän weljem Timotheus on pääsnyt/ jonga cansa/ jos hän pian tule/ minä tahdon teitä nähdä.</p>
<p>13:24 Sanokaa tervehdys kaikille johtajillenne ja kaikille pyhille. Tervehdyksen lähettävät teille ne, jotka ovat Italiasta.</p>	<p>24. Tervehtikää kaikkia teidän opettajianne ja kaikkia pyhiä. Teitä tervehtivät veljet Italiasta.</p>	<p>13:24 Terwettäkät caickia teidän Opettaitan ja caickia Pyhiä. Teitä terwettäwät weljet Italiasta.</p>
<p>13:25 Armo olkoon kaikkien teidän kanssanne.</p>	<p>25. Armo olkoon kaikkein teidän kanssanne, amen!</p>	<p>13:25 Armo olcon caickein teidän cansan/ Amen. Kirjoitettu Italiast Timotheuxen cansa.</p>

PIETARIN ENSIMMÄINEN KIRJE	P. PIETARIN 1 EPISTOLA	P. Petarin edellinen Epistola
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Pietari, Jeesuksen Kristuksen apostoli, valituille muukalaisille, jotka asuvat hajallaan Pontossa, Galatiassa, Kappadokiassa, Aasiassa ja Bityniassa,	Pietari, Jeesuksen Kristuksen apostoli, valituille muukalaisille, hajalla asuvaisille Pontossa, Galatiassa, Kappadokiassa, Asiassa ja Bityniassa,	1:1 PEtari Jesuxen Christuxen Apostoli. 1:2 Walituille oudoille hajalla asuwaisille Pontos/ Galatias/ Cappadocias/ Asias ja Bithynias/
1:2 ja jotka Isän Jumalan edeltätietämisen mukaan ovat Hengen pyhittämisen kautta valitut Jeesuksen Kristuksen kuuliaisuuteen ja hänen verellensä vihmittaviksi. Lisääntyköön teille armo ja rauha.	2. Isän Jumalan aivoituksen jälkeen Hengen pyhittämisen kautta, kuuliaisuuteen ja Jeesuksen Kristuksen veren priiskottamiseen: armo ja rauha lisääntyköön teille!	Isän Jumalan aiwoituxen jälken/ Hengen pyhityxen cautta/ cuuliaisuteen ja Jesuxen Christuxen weren prijscottamiseen. Jumala andacon teille suuren Armon ja Rauhan.
1:3 Ylistetty olkoon meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala ja Isä, joka suuren laupeutensa mukaan on uudestisynttänyt meidät elävään toivoon Jeesuksen Kristuksen kuolleistanousemisen kautta,	3. Kiitetty olkoon Jumala ja meidän Herran Jeesuksen Kristuksen Isä, joka meitä suuresta laupiudestansa on synnyttänyt jälleen elävään toivoon, Jeesuksen Kristuksen ylösnousemisen kautta kuolleista,	1:3 KIjtetty olcon Jumala ja meidän HERran Jesuxen Christuxen Isä/ joca meitä suurest laupiudestans on synnyttänyt jällens/ elävään toiwohon/ Jesuxen Christuxen ylösnousemisen cautta cuolleista/
1:4 turmeltumattomaan ja saastumattomaan ja katoamattomaan perintöön, joka taivaassa on säilytettynä teitä varten,	4. Katoomattomaan ja saastuttamattomaan ja turmelemattomaan perintöön, joka taivaassa tähdelle pantu on teitä varten,	1:4 Catomattomaan/ puhtaseen ja turmelemattomaan perindöön/ joca Taiwahas teitä warten tähdelle pandu on/
1:5 jotka Jumalan voimasta uskon kautta varjellutte pelastukseen, joka on valmis ilmoitettavaksi viimeisenä aikana.	5. Jotka Jumalan väellä uskon kautta autuuteen kätketään, joka sitä varten valmistettu on, että se viimeisellä ajalla ilmi tulis.	1:5 Jotca Jumalan wäellä/ uscon cautta autuuteen kätketän/ joca sitäwarten walmistettu on/ 1:6 Että se wijmeisellä ajalla ilmei tulis/
1:6 Sentähden te riemuitsette, vaikka te nyt, jos se on tarpeellista, vähän aikaa kärsittekin murhetta moninaisissa kiusauksissa,	6. Jossa te saatte iloita, te, joita nyt vähän aikaa, (jos tarvitaan,) moninaisilla kiusauksilla vaivataan:	josa te saatte iloita/ te/ joita nyt wähä aica (jos tapahtu) moninaisilla kiusauxilla waiwatan/

<p>1:7 että teidän uskonne kestäväisyys koetuksissa havaittaisiin paljoa kallisarvoisemmaksi kuin katoava kulta, joka kuitenkin tulessa koetellaan, ja koituisi kiitokseksi, ylistykseksi ja kunniaksi Jeesuksen Kristuksen ilmestyessä.</p>	<p>7. Että teidän uskonne koettelemus paljoa kalliimmaksi löydettäisiin kuin katoava kulta, joka tulessa koetellaan, kiitokseksi, ylistykseksi ja kunniaksi, koska Jesus Kristus ilmaantuu,</p>	<p>1:7 Että teidän uscon wilpittömäxi ja paljo callimaxi löyttäisin/ cuin catowa culda (joca tulesa coetellan) kijtoxexi/ ylistyxexi ja cunniaxi/ silloin cosca Jesus Christus ilmandu/</p>
<p>1:8 Häntä te rakastatte, vaikka ette ole häntä nähneet, häneen te uskotte, vaikka ette nyt häntä näe, ja riemuitsette sanomattomalla ja kirkastuneella ilolla,</p>	<p>8. Jota te rakastatte, vaikka ette häntä näe, jonka päälle te myös uskotte, ehkette nyt häntä näe, niin te kuitenkin saatte iloita sanomattomalla ja kunniallisella ilolla,</p>	<p>1:8 Jota te racastatte/ waicka et te händä näe/ jonga päälle te myös uscotta/ ehket te händä näe/ nijn te cuitengin saatte iloita sanomattomalla ja cunnialisella ilolla/</p>
<p>1:9 sillä te saavutatte uskon päämäärän, sielujen pelastuksen.</p>	<p>9. Ja käsitätte teidän uskonne lopun, sieluin autuuden,</p>	<p>1:9 Ja käsitätte teidän usconna lopun/ nimittäin/ sieluin autuuden.</p>
<p>1:10 Sitä pelastusta ovat etsineet ja tutkineet profeetat, jotka ovat ennustaneet teidän osaksenne tulevasta armosta,</p>	<p>10. Jota autuutta prophetat ovat etsineet ja tutkineet, jotka teille tulevaista armoa ennustaneet ovat;</p>	<p>1:10 JOta autuutta owat Prophetat edzinet ja tutkinet/ jotca tulewaista armo teille ennustanet owat/</p>
<p>1:11 ovat tutkineet, mihin tai millaiseen aikaan heissä oleva Kristuksen Henki viittasi, edeltäpäin todistaessaan Kristusta kohtaavista kärsimyksistä ja niiden jälkeen tulevasta kunniaista.</p>	<p>11. Ja ovat tutkineet, millä taikka minkäkaltaisella ajalla Kristuksen Henki, joka heissä oli, ilmoitti, joka oli jo ennen todistanut niistä vaivoista, jotka Kristuksessa ovat, ja siitä kunniaista, joka niiden jälkeen tapahtuva oli:</p>	<p>1:11 Ja owat tutkinet/ cosca taicka mingäcaltaisella ajalla Christuxen Hengi ilmoitti/ joca heisä oli/ ja oli jo ennen todistanut sijtä waiwasta/ cuin Christuxes on/ ja sijtä cunniasta cuin sen jälkeen tapahtuwa oli/</p>
<p>1:12 Ja heille, koska he eivät palvelleet itseänsä, vaan teitä, ilmoitettiin se, mikä nyt on teille julistettu niiden kautta, jotka taivaasta lähetetyssä Pyhässä Hengessä ovat teille evankeliumia julistaneet; ja siihen enkelitkin halajavat katsahtaa.</p>	<p>12. Joille se ilmoitettu oli, sillä ei he itseänsä sen kautta palvelleet, vaan meitä, jotka nyt teille niiden kautta julistetut ovat, jotka teille evankeliumia saarnanneet ovat Pyhän Hengen kautta, taivaasta lähetetyn, jota enkelit nähdä himoitsevat.</p>	<p>1:12 Joille se ilmoitettukin oli. Sillä ei he idze heitäns/ sen cautta palwellet/ waan meitä/ jotca nyt teille nijden cautta julistetut owat/ cuin teille Evangeliumi saarnannet owat/ Pyhän Hengen cautta Taiwasta lähetetyn/ jota Engelitkin nähdä ikäwöidzewät.</p>
<p>1:13 Vyöttäkää sentähden mielenne kupeet ja olkaa raittiit; ja pankaa täysi toivonne siihen armoon, joka teille tarjotaan Jeesuksen Kristuksen ilmestymisessä.</p>	<p>13. Sentähden vyöttäkää mielenne kupeet, olkaa raittiit, pankaat täydellinen toivonne siihen armoon, joka teille Jesuksen Kristuksen ilmestyksen kautta taritaan,</p>	<p>1:13 SEntähden wyöttäkät teidän mielenne cupet/ ja olcat raitit/ ja pangat teidän täydellinen toiwon sijhen armohon/ cuin teille Jesuxen Christuxen ilmestyxen cautta taritan/</p>

1:14 Niinkuin kuuliaisten lasten tulee, älkää mukautuko niiden himojen mukaan, joissa te ennen, tietämättömyytenne aikana, elitte,	14. Niinkuin kuuliaiset lapset, ei asettaen teitä ennen, kuin te teidän tyhmyydessänne himoissa elitte,	nijncuin cuuliaiset lapset. 1:14 Ja älkät asettaco teidän nijncuin ennen/ cosca te tyhmydes himoisa elittä.
1:15 vaan sen Pyhän mukaan, joka on teidät kutsunut, tulkaa tekin kaikessa vaelluksessanne pyhiksi.	15. Vaan sen jälkeen, joka teitä kutsunut on, ja on pyhä, olkaat te myös pyhät kaikissa teidän menoissanne.	1:15 Waan sen jälkeen joca teitä cudzunut on/ ja on pyhä/ olcat te myös pyhät caikisa teidän menoisan.
1:16 Sillä kirjoitettu on: "Olkaa pyhät, sillä minä olen pyhä."	16. Sillä kirjoitettu on: teidän pitää pyhät oleman, sillä minä olen pyhä.	1:16 Sillä kirjoitettu on: Teidän pitää pyhät oleman.
1:17 Ja jos te Isänänne huudatte avuksi häntä, joka henkilöön katsomatta tuomitsee kunkin hänen tekojensa mukaan, niin vaeltakaa pelossa tämä muukalaisuutenne aika,	17. Ja jos te rukoitte sitä Isää, joka tuomitsee kunkin töidensä jälkeen ilman ihmisten muodon katsomista, niin katsokaat, että te teidän viipymisenne ajan pelvossa vaeltaisitte,	1:17 Ja että te rucoiletta sitä Isä/ joca duomidze cungin töidens jälkeen/ ilman ihmisten muodon cadzomista/ nijn cadzocat/ että te teidän radollisudesan pelgosa waellaisitte.
1:18 tietäen, ettette ole millään katoavaisella, ette hopealla ettekä kullalla, lunastetut turhasta, isiltä peritystä vaelluksestanne,	18. Tietäen, ettette ole katoovaisella hopialla eli kullalla lunastetut teidän turhasta menostanne, jonka te isäin säädystä saitte,	1:18 Ja tietkät ettet te ole catowaisella cullalla eli hopialla lunastetut/ teidän turhasta menostan/ jonga te Isäin säädystä saitte/
1:19 vaan Kristuksen kalliilla verellä, niinkuin virheettömän ja tahrattoman karitsan,	19. Vaan kalliilla Kristuksen verellä, niinkuin viattoman ja puhtaan Karitsan;	1:19 Waan callilla Christuxen werellä/ nijncuin wiattoman ja puhtan Caridzan/
1:20 hänen, joka tosin oli edeltätiedetty jo ennen maailman perustamista, mutta vasta viimeisinä aikoina on ilmoitettu teitä varten,	20. Joka tosin jo ennen oli aivottu kuin maailman perustus pantu oli, mutta ilmoitettu viimeisinä aikoina teidän tähtenne,	1:20 Joca tosin jo ennen oli aiwoittu cuin mailman perustuscan pandu oli/ mutta ilmoitettu wijmeisinä aicoina teidän tähten/
1:21 jotka hänen kauttansa uskotte Jumalaan, joka herätti hänet kuolleista ja antoi hänelle kirkkauden, niin että teidän uskonne on myös toivo Jumalaan.	21. Jotka hänen kauttansa uskotte Jumalan päälle, joka hänen kuolleista herätti ja hänelle kunnian antoi, että teillä olis usko ja toivo Jumalan päälle.	jotca hänen cauttans uscotte Jumalan päälle/ 1:21 Joca hänen cuolleista herättänyt on/ ja hänelle sen cunnian andoi/ että teille olis vsco ja toiwo Jumalan päälle.

1:22 Puhdistakaa sielunne totuuden kuuliaisuudessa vilpittömään veljenrakkauteen ja rakastakaa toisianne hartaasti puhtaasta sydäimestä,	22. Ja tehkää puhtaaksi teidän sielunne totuuden kuuliaisuudessa, Hengen kautta, veljelliseen rakkauteen, joka vilpitöin olis, ja olkaat keskenänne palavaisessa rakkaudessa puhtaasta sydäimestä,	1:22 Ja tehkät puhtaxi teidän sielunna totuden cuuliaisudes/ Hengen cautta/ weljelliseen rackauteen/ joca wilpitöin olis/ ja olcat keskenän palawaises rackaudes/ puhtasta sydäimestä/
1:23 te, jotka olette uudestisyntyneet, ette katoavasta, vaan katoamattomasta siemenestä, Jumalan elävän ja pysyvän sanan kautta.	23. Niinkuin ne, jotka jälleen syntyneet ovat, ei katoovaisesta, vaan katoomattomasta siemenestä, elävästä Jumalan sanasta, joka ijankaikkisesti pysyy.	1:23 Nijn cuin ne jotca jällens syndynet owat/ ei catowaisesta/ waan catomattomasta siemenestä/ nimittäin/ elävästä Jumalan sanasta/ joca ijancaickisest pysy.
1:24 Sillä: "kaikki liha on kuin ruoho, ja kaikki sen kauneus kuin ruohon kukkanen; ruoho kuivuu, ja kukkanen varisee,	24. Sillä kaikki liha on niinkuin ruoho ja kaikki ihmisen kunnia niinkuin ruohon kukkanen. Ruoho on kuivunut, ja sen kukkanen lakastunut;	1:24 Sillä caicki liha on nijncuin ruoho/ ja caicki ihmisen cunnia/ nijncuin ruohon cuckaiset. Ruoho on poiscuiwanut/ ja cuckaiset lacastunet.
1:25 mutta Herran sana pysyy iankaikkisesti." Ja tämä on se sana, joka on teille ilosanomana julistettu.	25. Mutta Herran sana pysyy ijankaikkisesti, ja se on se sana, joka teidän seassanne saarnattu on.	1:25 Mutta HERran sana pysy ijancaickisest. Ja se on se sana/ joca teidän seasan saarnattu on.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Pankaa siis pois kaikki pahuus ja kaikki vilppi ja ulkokultaisuus ja kateus ja kaikki panettelu,	1. Niin pankaat pois nyt kaikki pahuus ja kaikki petos, ja ulkokullaisuus ja kateus, ja kaikki panetus,	2:1 NIjn pois pangat nyt caicki pahuus ja caicki petos/ ja ulcocullaisuus ja cateus/ ja caicki panetus.
2:2 ja halatkaa niinkuin vastasyntyneet lapset sanan väärentämätöntä maitoa, että te sen kautta kasvaisitte pelastukseen,	2. Ja halaitkaat sitä terveellistä sanan rieskaa, niinkuin äsken-syntyneet lapsukaiset, että te sen kautta kasvaisitte.	2:2 Ja halaitcat selkiätä järjellistä riesca/ nijncuin äsken syndynet lapsucaiset/ että te sen cautta caswaisitte.
2:3 jos "olette maistaneet, että Herra on hyvä."	3. Jos te muutoin maistaneet olette, että Herra on suloinen,	2:3 Jos te muutoin maistanet oletta/ että HERra on suloinen/
2:4 Ja tulkaa hänen tykönsä, elävän kiven tykö, jonka ihmiset tosin ovat hyljänneet, mutta joka Jumalan edessä on valittu, kallis,	4. Jonka tykö te myös tulleet olette niinkuin elävän kiven tykö, joka kyllä ihmisiltä hyljätty on, mutta Jumalalta valittu, kallis.	2:4 Jonga tygö te myös tullet oletta/ nijncuin elävän kiwen tygö/ joca ihmisildä hyljätty on/ mutta Jumalalda on hän walittu ja callis.

<p>2:5 ja rakentukaa itsekin elävinä kiviinä hengelliseksi huoneeksi, pyhäksi papistoksi, uhraamaan hengellisiä uhreja, jotka Jeesuksen Kristuksen kautta ovat Jumalalle mieluisia.</p>	<p>5. Ja myös te, niinkuin elävät kivet, rakentakaat teitänne hengelliseksi huoneeksi ja pyhäksi pappeudeksi uhraamaan hengellisiä uhreja, jotka Jumalalle Jesuksen Kristuksen kautta otolliset ovat.</p>	<p>2:5 Ja myös te/ nijncuin elävät kiwet rakecat teitän hengellisexi huonexi/ ja pyhäxi Pappiudexi uhraman hengellisiä uhreja/ jotca Jumalalle/ Jesuxen Christuxen cautta otolliset olisit.</p>
<p>2:6 Sillä Raamatussa sanotaan: "Katso, minä lasken Siioniin valitun kiven, kalliin kulmakiven; ja joka häneen uskoo, ei ole häpeään joutuva."</p>	<p>6. Sentähden on myös Raamatussa: katso, minä panen Zioniin valitun kalliin kulmakiven: joka uskoo hänen päällensä, ei hän suinkaan tule häpiään.</p>	<p>2:6 SEntähden on myös Ramatus: Cadzo/ minä panen Zionihin walitun callin culmakiwen/ joca usco hänen päällens/ ei hän tule häpiään.</p>
<p>2:7 Teille siis, jotka usotte, se on kallis, mutta niille, jotka eivät usko, "on se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, tullut kulmakiveksi"</p>	<p>7. Teille siis, jotka nyt usotte, on hän kallis; mutta uskottomille on se kivi, jonka rakentajat hyljänneet ovat, kulmakiveksi tullut,</p>	<p>2:7 Teille jotca nyt uscotte/ on hän callis: mutta uscottomille (on se kiwi jonga rakendajat hyljännet owat/ ja on culmakiwexi tullut)</p>
<p>2:8 ja "kompastuskiveksi ja loukkauskallioksi." Koska he eivät tottele sanaa, niin he kompastuvat; ja siihen heidät on pantukin.</p>	<p>ja loukkauskiveksi, ja pahennuksen kallioksi, 8. Nimittäin niille, jotka itsensä sanaan loukkaavat, ja ei sitä usko, johonka he myös asetetut olivat.</p>	<p>2:8 On hän louckauskiwexi/ ja pahennuxen callioxi/ nimittäin/ nijlle jotca idzens sanaan louckawat/ ja ei sitä usco/ johonga he asetetut olit.</p>
<p>2:9 Mutta te olette "valittu suku, kuninkaallinen papisto, pyhä heimo, omaisuuskansa, julistaaksenne sen jaloja tekoja", joka on pimeydestä kutsunut teidät ihmeelliseen valkeuteensa;</p>	<p>9. Mutta te olette valittu suku, kuninkaallinen pappeus, pyhä kansa, omaisuuden kansa, ilmoittamaan sen voimaa, joka teitä pimeydestä ihmeelliseen valkeuteensa kutsunut on,</p>	<p>2:9 MUTta te oletta walittu sucu/ Cuningalinen Pappius/ pyhä Canssa/ erinomaisuden Canssa/ ilmoittaman sen woima/ joca teitä pimeydestä hänen ihmelliseen walkeuteens cudzunut on.</p>
<p>2:10 te, jotka ennen "ette olleet kansa", mutta nyt olette "Jumalan kansa", jotka ennen "ette olleet armahdetut", mutta nyt "olette armahdetut."</p>	<p>10. Jotka ette muinen kansa olleet, mutta nyt olette Jumalan kansa: jotka ette muinen armossa olleet, mutta nyt te armossa olette.</p>	<p>2:10 Te jotca et muinen Canssa ollet/ mutta nyt te oletta Jumalan Canssa. Ja te jotca et muinen Armosa ollet/ mutta nyt te Armosa oletta.</p>
<p>2:11 Rakkaani, niinkuin outoja ja muukalaisia minä kehoitan teitä pidättymään lihallisista himoista, jotka sotivat sielua vastaan,</p>	<p>11. Rakkaat veljet! minä neuvon teitä, niinkuin outoja ja muukalaisia: välttäkää lihallisia himoja, jotka sotivat sielua vastaan,</p>	<p>2:11 RAckat weljet/ minä neuwon teitä/ nijncuin oudoja ja muucalaisia/ wälttäkät lihallisia himoja/ jotca sotiwat sielua wastan.</p>

<p>2:12 ja vaeltamaan nuhteettomasti pakanain keskuudessa, että he siitä, mistä he parjaavat teitä niinkuin pahantekijöitä, teidän hyvien tekojenne tähden, niitä tarkatessaan, ylistäisivät Jumalaa etsikkopäivänä.</p>	<p>12. Ja pitäkää hyvää meno pakanain seassa, että ne, jotka teitä panettelevat niinkuin pahointekijöitä, näkisivät teidän hyvistä töistänne ja kiittäisivät Jumalaa etsikon päivänä.</p>	<p>2:12 Ja pitäkät hyvä meno pakanain seas/ että ne jotca teitä panettelewat/ nijncuin pahointekijtä/ tundisit teidän/ teidän hywistä töistän/ ja kijttäisit Jumalata sinä päiwänä/ jona hän caicki julista.</p>
<p>2:13 Olkaa alamaiset kaikelle inhimilliselle järjestykselle Herran tähden, niin hyvin kuninkaalle, joka on ylin,</p>	<p>13. Sentähden olkaat alamaiset kaikelle inhimilliselle säädylle Herran tähden, olisko se kuninkaalle, niinkuin ylimmäiselle,</p>	<p>2:13 SEntähden olcat alammaiset caikille ihmisille/ ja säädylle/ HERran tähden/ olisco se Cuningalle/ nijncuin ylimmäiselle/</p>
<p>2:14 kuin käskynhaltijoille, jotka hän on lähettänyt paha tekeville rangaistukseksi, mutta hyvää tekeville kiitokseksi;</p>	<p>14. Taikka päämiehille, niinkuin niille, jotka häneltä lähetetyt ovat pahointekiöille rangaistukseksi ja hurskaille kiitokseksi.</p>	<p>taicka Päämiehille/ 2:14 Nijncuin nijlle jotca häneldä lähetetyt owat/ pahointekijlle rangaistuxexi/ ja hurscaille kijtoxexi.</p>
<p>2:15 sillä se on Jumalan tahto, että te hyvää tekemällä tukitte suun mielettömäin ihmisten ymmärtämättömyydeltä -</p>	<p>15. Sillä se on Jumalan tahto, että te hyvällä työllä tukitsette hulluin ja tyhmäin ihmisten suun,</p>	<p>2:15 Sillä se on Jumalan tahto/ että te hywällä työllä tukidzetta hulluin ja tyhmäin ihmisten suun.</p>
<p>2:16 niinkuin vapaat, ei niinkuin ne, joilla vapaus on pahuuden verhona, vaan niinkuin Jumalan palvelijat.</p>	<p>16. Niinkuin vapaat, ja ei niin, että se vapaus olis niinkuin pahuuden peite, vaan niinkuin Jumalan palveliat.</p>	<p>2:16 Nijncuin wapat/ ja ei nijn että se wapaus olis nijncuin pahuden peitos/ waan nijncuin Jumalan palweliat.</p>
<p>2:17 Kunnioittakaa kaikkia, rakastakaa veljiä, peljätkää Jumalaa, kunnioittakaa kuningasta.</p>	<p>17. Olkaat kunnialliset jokaista kohtaan, rakastakaat veljiä, peljätkää Jumalaa, kunnioittakaat kuningasta.</p>	<p>2:17 Olcat cunnialiset jocaista wastan. Racastacat weljiä/ peljätkät Jumalata/ cunnioittacat Cuningasta.</p>
<p>2:18 Palvelijat, olkaa kaikella pelolla isännillenne alamaiset, ei ainoastaan hyville ja lempeille, vaan nurjillekin.</p>	<p>18. Te palveliat! olkaat alamaiset kaikella pelvolla teidän isännillenne, ei ainoastaan hyville ja siveille, vaan myös tuimille.</p>	<p>2:18 TE palweliat/ olcat alammaiset caikella pelgolla teidän Isännillen/ ei ainoastans hyville ja siwiöille/ waan myös tuimille.</p>
<p>2:19 Sillä se on armoa, että joku omantunnon tähden Jumalan edessä kestää vaivoja, syyttömästi kärsien.</p>	<p>19. Sillä se on armo, jos joku omantuntonsa tähden Jumalan tykö vaivaa kärsii, ja syyttömästi kärsii.</p>	<p>2:19 Sillä se on armo/ jos jocu omantundons tähden Jumalan tygö waiwa kärsi/ ja syyttömäst kärsi/</p>

2:20 Sillä mitä kiitettävää siinä on, jos te olette kärsivällisiä silloin, kun teitä syntienne tähden piestään? Mutta jos olette kärsivällisiä, kun hyvien tekojenne tähden saatte kärsiä, niin se on Jumalan armoa.	20. Sillä mikä kiitos se on, jos te pahain tekoinne tähden piestään, ja te kärsitte? Mutta kuin te hyvin teette ja kuitenkin vaivataan, ja te sen kärsitte, niin se on armo Jumalan edessä.	2:20 Sillä mikä kiitos se on/ jos te pahain tecoinne tähden piestään/ ja te kärsitte? Mutta cosca te hywin teette/ ja cuitengin waiwatan ja te sen kärsitte/ niijn se on armo Jumalan edes.
2:21 Sillä siihen te olette kutsutut, koska Kristuskin kärsi teidän puolestanne, jättäen teille esikuvan, että te noudattaisitte hänen jälkiänsä,	21. Sillä sitä varten olette te kutsutut, että Kristus myös kärsi meidän edestämme ja jätti meille esikuvan, että teidän pitää hänen askeleitansa noudattaman,	2:21 Sillä sitä warten oletta te cudzutut/ että Christus myös kärsei meidän edestäm/ ja jätti meille cuwan/ että teidän pitä hänen askeleitans noudattaman.
2:22 joka "ei syntiä tehnyt ja jonka suussa ei petosta ollut",	22. Joka ei yhtään syntiä tehnyt eikä yhtään petosta ole hänen suustansa löydetty,	2:22 Joca ei yhtän syndiä tehnyt/ eikä yhtän petosta ole hänen suustans löytty.
2:23 joka häntä herjattaessa ei herjannut takaisin, joka kärsiessään ei uhannut, vaan jätti asiansa sen haltuun, joka oikein tuomitsee,	23. Joka ei kironnut, kuin häntä kirottiin, ei uhannut, kuin hän kärsi; mutta antoi hänelle koston, joka oikein tuomitsee;	2:23 Joca ei kironnut cosca hän kirottin/ ei uhgannut cosca hän kärsei/ mutta andoi hänelle coston/ joca oikein duomidze.
2:24 joka "itse kantoi meidän syntimme" ruumiissansa ristinpuuhun, että me, synneistä pois kuolleina, eläisimme vanhurskaudelle; ja hänen "haavainsa kautta te olette paratut."	24. Joka meidän syntimme itse uhraisi omassa ruumiissansa puun päällä, että me synneistä pois kuolleet eläisimme vanhurskaudelle; jonka haavain kautta te olette terveiksi tulleet.	2:24 Joca meidän syndimme idze uhrais omas ruumisans puun päällä/ että me synneistä poiscuollet eläisimme wanhurscaudelle. Jonga haawain cautta te oletta terwexi tullet:
2:25 Sillä te olitte "eksyksissä niinkuin lampaat", mutta nyt te olette palanneet sielujenne paimenen ja kaitsijan tykö.	25. Sillä te olitte niinkuin eksyväiset lampaat, vaan nyt te olette palanneet teidän sieluinne paimenen ja piispan tykö.	2:25 Sillä te olitta nijncuin exywäiset lambat/ waan nyt te oletta palainnet/ teidän sieluin Paimenen ja Pispan tygö.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .
3:1 Samoin te, vaimot, olkaa alamaiset miehille, että nekin, jotka ehkä eivät ole sanalle kuuliaisia, vaimojen vaelluksen kautta sanoittakin voitettaisiin,	1. Niin olkaan vaimot myös miehille, alamaiset, että nekin, jotka ei sanaa usko, vaimoin tavoista ilman sanaa voitetuksi tulisivat,	3:1 Olcan waimot myös miehille alammaiset/ että nekin jotca ei sana usco/ waimoin tawoist ilman sanata woitetuxi tulisit/
3:2 kun he katselevat, kuinka te vaellatte puhtaina ja pelossa.	2. Kuin he teidän puhtaan menon näkevät pelvossa.	3:2 Cosca he teidän puhtan menon näkewät/ pelgosa.

3:3 Älköön teidän kaunistuksenne olko ulkonaista, ei hiusten palmikoimista eikä kultien ympärillenne ripustamista eikä koreihin vaatteisiin pukeutumista,	3. Joidenka kaunistus ei pidä oleman ulkonaisissa hiusten palmikoissa ja kullan ympäri-ripustamisessa eli vaatteen puvussa,	3:3 Joidenga caunistus ei pidä oleman ulconaisi hiusten palmicois/ ja cullan ymbärins ripustamises/ eli waattein pugusa.
3:4 vaan se olkoon salassa oleva sydämen ihminen, hiljaisen ja rauhaisan hengen katoamattomuudessa; tämä on Jumalan silmissä kallis.	4. Vaan salainen ihminen ilman vikaa sydämessä, lakialla ja hiljaisella hengellä, se on kallis Jumalan edessä.	3:4 Waan jos se salainen ihminen on ilman wiata sydämes/ lakialla ja hiljaisella hengellä/ se on callis Jumalan silmäin edes.
3:5 Sillä näin myös muinoin pyhät vaimot, jotka panivat toivonsa Jumalaan, kaunistivat itsensä ja olivat miehillensä alamaiset;	5. Sillä näin ovat pyhätkin vaimot muinen itsensä kaunistaneet, jotka toivonsa panivat Jumalan päälle ja olivat miehillensä alamaiset,	3:5 Sillä näin owat pyhätkin waimot muinen heidäns caunistanet/ jotca toiwons panit Jumalan päälle/ ja olit miehillens alemmaiset.
3:6 niin oli Saara kuuliainen Aabrahamille, kutsuen häntä herraksi; ja hänen lapsikseen te olette tulleet, kun teette sitä, mikä hyvää on, ettekä anna minkään itseänne peljättää.	6. Niinkuin Sara oli Abrahamille kuuliainen ja kutsui hänen herraksi, jonka tyttäriksi te tulleet olette, jos te hyvin teette ja pelkäämättä olette.	3:6 Nijn cuin Sara oli Abrahamille cuuliainen/ ja cudzui hänen Herraxens. Jonga tyttärixi tekin tullet oletta/ jos te hywin teettä/ ja pelkämät oletta.
3:7 Samoin te, miehet, eläkää taidollisesti kukin vaimonne kanssa, niinkuin heikomman astian kanssa, ja osoittakaa heille kunnioitusta, koska he ovat elämän armon perillisiä niinkuin tekin; etteivät teidän rukouksenne estyisi.	7. Te, miehet, myös asukaat heidän kanssansa taidolla ja antakaat vaimolliselle niinkuin heikommalle astialle hänen kunniansa, niinkuin myös elämän armon kanssaperillisille, ettei teidän rukouksenne estetyksi tulisi.	3:7 TE miehet myös/ asucat heidän cansans taidolla/ ja andacat waimolliselle nijncuin heicommalle astialle hänen cunnians/ nijncuin myös elämän armon cansaperillisille/ ettei teidän rucouxen estetyxi tulis.
3:8 Ja lopuksi: olkaa kaikki yksimielisiä, helläsydämiä, veljiä kohtaan rakkaita, armahtavaisia, nöyriä.	8. Mutta viimein olkaat kaikki yksimieliset, ynnä kärsiväiset, pitäin veljellistä rakkautta keskenänne, laupiaat, ystävälliset,	3:8 Mutta wijmein olcat caicki yximieliset/ ynnäkärsiwäiset/ pitäin weljellistä rackautta keskenän/ laupiat/ ystäväliset/
3:9 Älkää kostako pahaa pahalla, älkää herjausta herjauksella, vaan päinvastoin siunatkaa; sillä siihen te olette kutsututkin, että siunauksen perisitte.	9. Ei kostain pahaa pahalla, eikä kirouksella kirousta, vaan paremmin siunatkaa, tietäen, että te olette kutsutut siunausta perimään.	3:9 Ei costain paha pahalla/ eikä kirouxella kirousta/ waan paremmin siunatcat/ tieten että te oletta cudzutut siunausta perimän.
3:10 Sillä: "joka tahtoo rakastaa elämää ja nähdä hyviä päiviä, varjelkoon kielensä pahasta ja huulensa vilppiä puhumasta,	10. Sillä joka elää tahtoo ja hyviä päiviä nähdä, hän hillitkään kielensä pahuudesta ja huulensa vilppiä puhumasta,	3:10 Sillä/ joca elä tahto/ ja hywiä päiwiä nähdä/ hän hillitkän kielens paha puhumast/ ja huulens petoxesta.

3:11 kääntyköön pois pahasta ja tehkään hyvää, etsiköön rauhaa ja pyrkiköön siihen.	11. Hän välttäkään pahaa ja tehkään hyvää, etsikään rauhaa ja noudattamaan sitä.	3:11 Hän wälttäkän paha/ ja tehkän hywä. Hän edzikän rauha/ ja noudattacan sitä.
3:12 Sillä Herran silmät tarkkaavat vanhurskaita ja hänen korvansa heidän rukouksiansa, mutta Herran kasvot ovat pahantekijöitä vastaan."	12. Sillä Herran silmät ovat vanhurskasten päälle ja hänen korvansa heidän rukouksissansa; mutta Herran kasvot ovat pahointekiöitä vastaan.	3:12 Sillä HERran silmät owat wanhurscasten päälle/ hänen corwans heidän rucouxisans. Mutta HERran caswo on pahointekiäin päälle.
3:13 Ja kuka on, joka voi teitä vahingoittaa, jos teillä on kiivaus hyvään?	13. Ja kuka on, joka taitaa teitä vahingoittaa, jos te hyvää pyydätte?	3:13 Ja cuca wahingoitta/ jos te hywä pyydätte?
3:14 Vaan vaikka saisittekin kärsiä vanhurskauden tähden, olette kuitenkin autuaita. "Mutta älkää antako heidän pelkonsa peljättää itseänne, älkääkä hämmästykö",	14. Ja jos te vielä oikeudenkin tähden kärsisitte, niin te kuitenkin autuaat olette; mutta älkää peljätkö heidän vaatimistansa, alkää myös heitä hämmästykö.	3:14 Ja/ jos te wielä oikiudengin tähden kärsisitte/ nijn te cuitengin autuat oletta. Mutta älkät peljätkö heidän vaatimistans/ älkät myös heitä hämmästykö.
3:15 vaan pyhittäkää Herra Kristus sydämissänne ja olkaa aina valmiit vastaamaan jokaiselle, joka teiltä kysyy sen toivon perustusta, joka teissä on, kuitenkin sävyisyydellä ja pelolla,	15. Mutta pyhittäkää Herra Jumala teidän sydämissänne. Olkaat myös aina valmiit vastaamaan jokaista, joka teidän toivonne perustusta tutkistelee, joka teissä on, hiljaisuudella ja pelvolla,	3:15 Mutta pyhittäkät HERra Jumala teidän sydämisän. 3:16 Olcat myös aina walmit wastaman jocaista/ cuin teidän toiwonne perustusta tutkistele/ joca teisä on hiljaisudella ja pelgolla/
3:16 pitäen hyvän omantunnon, että ne, jotka parhaavat teidän hyvää vaellustanne Kristuksessa, joutuisivat häpeään siinä, mistä he teitä panettelevat.	16. Ja pitäkää hyvä omatunto, että ne, jotka teitä panettelevat niinkuin pahantekiöitä, häpeäisivät, että he ovat häväisseet teidän hyvän menonne Kristuksessa.	ja pitäkät hywä omatundo/ että ne jotca teitä panettelewat/ nijncuin pahantekijtä/ häpeisit/ että he owat teidän hywän menonna Christuxen häwäisnet.
3:17 Sillä parempi on hyvää tehden kärsiä, jos niin on Jumalan tahto, kuin pahaa tehden.	17. Sillä se on parempi, jos Jumalan tahto niin on, että te hyvän työn tähden kärsitte kuin pahan.	3:17 Sillä se on parambi (jos Jumalan tahto nijn on) että te hywän työn tähden kärsitte/ cuin pahan.
3:18 Sillä myös Kristus kärsi kerran kuoleman syntien tähden, vanhurskas vääräin puolesta, johdattaaksensa meidät Jumalan tykö; hän, joka tosin kuoletettiin lihassa, mutta tehtiin eläväksi hengessä,	18. Sillä Kristus myös kerran kärsi meidän synteimme tähden, hurskas vääräin edestä, että hän meitä Jumalalle uhrais: lihan kautta tosin kuoletettu, mutta Hengen kautta eläväksi tehty,	3:18 Sillä Christus myös kärsei meidän syndeimme tähden/ hurscas wääräin edestä/ että hän meitä Jumalalle uhrais/ joca lihan cautta cuoletettin/ mutta Hengen cautta eläwäxi tehty.

3:19 jossa hän myös meni pois ja saarnasi vankeudessa oleville hengille,	19. Jossa hän myös meni pois ja saarnasi hengille vankeudessa,	3:19 Josa hän myös poismeni/ ja saarnais fangituille hengille/
3:20 jotka muinoin eivät olleet kuuliaiset, kun Jumalan pitkämielisyyys odotti Nooan päivinä, silloin kun valmistettiin arkkia, jossa vain muutamat, se on kahdeksan sielua, pelastuivat veden kautta.	20. Jotka ei muinen uskoneet, kuin Jumala kerran Noan aikana odotti ja kärsiväinen oli, kuin arkki valmistettiin, jossa harvat (se on: kahdeksan sielua) veden kautta päästetyksi tulivat.	3:20 Jotca ei silloin usconet/ cosca Jumala Noen aicana odotti ja kärsiwäinen oli/ cosca Arcki walmistettin/ josa harwat (se on/ cahdexan sielua) weden cautta päästetyxi tulit/
3:21 Tämän vertauskuvan mukaan vesi nyt teidätkin pelastaa, kasteena - joka ei ole lihan saastan poistamista, vaan hyvän omantunnon pyytämistä Jumalalta - Jeesuksen Kristuksen ylösnousemuksen kautta,	21. Se nyt meitäkin kasteessa autuaaksi tekee, joka sitä aavisti (ei että lihan saastaisuudet pannaan pois, vaan että se on hyvän omantunnon liitto Jumalan tykönä) Jeesuksen Kristuksen ylösnousemisen kautta,	3:21 Se nyt meitäkin Castesa autuaxi teke/ joca sitä awisti/ ei että lihan saastaisuudet sillä pannaan pois/ waan että se on hyvän omantunnon liitto/ Jumalan tykönä/ Jesuxen Christuxen ylösnousemisen cautta.
3:22 hänen, joka on mennyt taivaaseen ja on Jumalan oikealla puolella; ja hänen allensa ovat enkelit ja vallat ja voimat alistetut.	22. Joka on Jumalan oikialle kädelle, taivaasen mennyt, ja hänelle ovat enkelit ja vallat ja voimat alamaiset.	3:22 Joca on Jumalan oikialle kädelle Taiwasen ylösmennyt/ ja hänelle owat Engelit/ ja wallat/ ja woimat alamaiset.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .
4:1 Koska siis Kristus on kärsinyt lihassa, niin ottakaa tekin aseksenne sama mieli - sillä joka lihassa kärsii, se lakkaa synnistä -	1. Että siis Kristus lihassa meidän edestämme on kärsinyt, niin te myös varustakaat teitänne sillä mielellä; sillä joka lihassa kärsii, se lakkaa synnistä,	4:1 ETtä Christus lihasa meidän edestäm on kärsinyt/ nijn warustacat teitän sillä mielellä: Sillä joca lihasa kärsi/ se lacka synnistä/
4:2 ettette enää eläisi tätä lihassa vielä elettävää aikaa ihmisten himojen mukaan, vaan Jumalan tahdon mukaan.	2. Ettei hän enään sitä aikaa, jonka hän lihassa edespäin on, ihmisten himon jälkeen, vaan Jumalan tahdon jälkeen eläisi.	4:2 Ettei hän sitä aica cuin hän lihasa edespäin on/ ihmisten himon jälken/ waan Jumalan tahdon jälken eläis.
4:3 Riittäähän, että menneen ajan olette täyttäneet pakanain tahtoa vaeltaessanne irstaudessa, himoissa, juoppoudessa, mässäyksissä, juomingeissa ja kauheassa epäjumalain palvelemisessa.	3. Sillä kyllä siinä on, että me edesmenneen ajan elämästä kulutimme pakanain mielen jälkeen, vaeltaissamme irstaudessa, himoissa, juopumisessa, ylönsuömisessä, ylönjuomisessa ja hirmuisissa epäjumalan palveluksissa.	4:3 Sillä kyllä siinä on/ että me culunen ajan elämästä culutimme pacanain mielen jälken/ waeldaisam irtaudes/ himois/ juopumises/ ylönsyömisises lainomisis/ ja hirmuisis epäjumalden palweluxisa.

4:4 Sentähden he oudoksuvat sitä, ettette juokse heidän mukanansa samaan riettauden lätkkään, ja herjaavat.	4. He oudoksuvat, ettette heidän kansansa juokse samaan säädyttömän hekuman menoon, ja pilkkaavat.	4:4 He ihmettelewät/ ettet te heidän cansans juoxe säädyttömäs hecuman menosa/ jotca teistä pahasti puhuwat/
4:5 Mutta heidän on tehtävä tili hänelle, joka on valmis tuomitsemaan eläviä ja kuolleita.	5. Niiden pitää luvun tekemän hänelle, joka on valmis tuomitsemaan eläviä ja kuolleita.	4:5 Nijden pitä lugun tekemän hänelle/ joca on walmis duomidzeman eläwitä ja cuolleita:
4:6 Sillä sitä varten kuolleillekin on julistettu evankeliumi, että he tosin olisivat tuomitut lihassa niinkuin ihmiset, mutta että heillä hengessä olisi elämä, niinkuin Jumala elää.	6. Sillä sitä varten evankeliumi kuolleillekin saarnattu on, että he kyllä tuomittaisiin ihmisten jälkeen lihassa, mutta Jumalan jälkeen eläisivät hengessä.	4:6 Sillä sitäwarten Evangelium cuolleillekin saarnattu on/ että he duomitaisin ihmisten jälken lihasa: 4:7 Mutta Hengesä he eläwät/ Jumalasa.
4:7 Mutta kaiken loppu on lähellä. Sentähden olkaa maltilliset ja raittiit rukoilemaan.	7. Mutta nyt kaikkein loppu lähestyy. Niin olkaat siis raittiit ja walppaat rukoilemaan.	Mutta nyt caickein loppu lähesty. 4:8 Niin olcat sijs raitit ja walpat rucoileman/
4:8 Ennen kaikkea olkoon teidän rakkautenne toisianne kohtaan harras, sillä "rakkaus peittää syntien paljouden."	8. Mutta ennen kaikkia pitäkät keskenänne palawa rakkaus; sillä rakkaus peittää paljon rikoksia.	mutta ennen caickia pitäkät palawa rackaus: Sillä rackaus peittä paljo rioxita.
4:9 Olkaa vieraanvaraisia toinen toistanne kohtaan, nurkumatta.	9. Olkaat vierasten holhoojat keskenänne napisematta,	4:9 Olcat wierasten holhojat keskenän napisemata.
4:10 Palvelkaa toisianne, kukin sillä armolahjalla, minkä on saanut, Jumalan moninaisen armon hyvinä huoneenhaltijoina.	10. Ja palvelkaat toinen toistanne, jokainen sillä lahjalla, minkä hän saanut on, niinkuin hyvät Jumalan moninaisen armon huoneenhaltiat.	4:10 Ja palwelcat toinen toistan/ jocainen sillä lahjalla cuin hän saanut on/ nijncuin hywät moninaisen Jumalan armon huonenhaltiat.
4:11 Jos joku puhuu, puhukoon niinkuin Jumalan sanoja; jos joku palvelee, palvelkoon sen voiman mukaan, minkä Jumala antaa, että Jumala tulisi kaikessa kirkastetuksi Jeesuksen Kristuksen kautta. Hänen on kunnia ja valta aina ja iankaikkisesti. Amen.	11. Jos joku puhuu, hän puhukaan niinkuin Jumalan sanoja: jos jollakin on joku virka, hän tehkään niinkuin siitä voimasta, jonka Jumala antaa, että Jumala kaikissa Jesuksen Kristuksen kautta kunnioitettaisiin, jolla on kunnia ja valta ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!	4:11 Jos jocu puhu/ hän puhucan nijncuin Jumalan sanoja. Jos jollakin on jocu wirca/ hän tehkän nijncuin sijtä woimasta/ jonga Jumala anda. Että Jumala caikisa Jesuxen Christuxen cautta cunnioitettaisin. Jolle olcon cunnia ja walda ijancaickisest ijancaickiseen/ Amen.
4:12 Rakkaani, älkää oudoksuko sitä hellettä, jossa olette ja joka on teille koetukseksi, ikäänkuin teille tapahtuisi jotakin outoa,	12. Minun rakkaani! älkäät oudoksuko sitä hellettä, joka teille tapahtuu, että teitä koetellaan, niinkuin teille jotakin outoa tapahtuis;	4:12 MInun rackahani/ älkät oudoxuco sitä hellehtä (cuin teille tapahtu/ että teitä coetellan) nijncuin teille jotakin utta tapahduis/

4:13 vaan iloitkaa, sitä myöten kuin olette osallisia Kristuksen kärsimyksistä, että te myös hänen kirkkautensa ilmestymisessä saisitte iloita ja riemuita.	13. Vaan iloitkaat, että te Kristuksen kanssa kärsitte, että tekin ajallansa hänen kunniansa ilmestyksessä iloitsitte ja riemuitsitte.	4:13 Waan parammin iloitcat/ että te Christuxen cansa kärsitte/ että tekin ajallans hänen cunnians ilmestyxes iloidzitte ja riemuidzitte.
4:14 Jos teitä solvataan Kristuksen nimen tähden, niin te olette autuaat, sillä kirkkauden ja Jumalan Henki lepää teidän päällänne.	14. Autuaat olette te, jos teitä Kristuksen nimen tähden pilkataan; sillä se Henki, joka on kunnian ja Jumalan Henki, lepää teidän päällänne: heiltä hän pilkataan, vaan teiltä hän kunnioitetaan.	4:14 Autuat oletta te/ jos teitä Christuxen Nimen tähden pilcatan: Sillä se Hengi/ joca on cunnian ja Jumalan Hengi/ lewäjä teidän päällänne. Heildä hän pilcatan/ waan teildä hän cunnioitetan.
4:15 Älköön näet kukaan teistä kärsikö murhaajana tai varkaana tai pahantekijänä tahi sentähden, että sekaantuu hänelle kuulumattomiin;	15. Älkään yksikään teistä kärsikö niinkuin murhaaja eli varas, taikka pahantekiä, eli niinkuin se, joka toisen virkaan rupee;	4:15 Älkän yxikän teistä kärsikö nijncuin murhaja eli waras/ taicka pahantekiä/ eli nijncuin se joca toisen wircaan rupee.
4:16 mutta jos hän kärsii kristittynä, älköön hävetkö, vaan ylistäköön sen nimensä tähden Jumalaa.	16. Mutta jos hän kärsii niinkuin kristitty, älköön hävetkö, vaan kiittäkään Jumalaa sen osan tähden.	4:16 Mutta jos hän kärsi nijncuin Christitty/ älkön häwetkö/ waan kijttäkän Jumalata sen osan tähden.
4:17 Sillä aika on tuomion alkaa Jumalan huoneesta; mutta jos se alkaa ensiksi meistä, niin mikä on niiden loppu, jotka eivät ole Jumalan evankeliumille kuuliaiset?	17. Sillä aika on, että tuomion pitää Jumalan huoneesta alkaman. Mutta jos se ensin meistä alkaa, minkäs lopun ne saavat, jotka ei Jumalan evankeliumia usko?	4:17 Sillä aica on/ että duomion pitä Jumalan huonesta alcaman. Mutta jos se ensin meistä alca/ mingästä lopun ne saawat/ jotca ei Jumalan Evangeliumita usco?
4:18 Ja "jos vanhurskas vaivoin pelastuu, niin mihinkä joutuukaan jumalaton ja syntinen?"	18. Ja jos hurskas tuskalla vapaaksi tulee, kussa sitte jumalaton ja syntinen näkyy?	4:18 Ja jos hurscas tuscalla wapaxi tule/ cusa sijtte jumalaton ja syndinen näky?
4:19 Sentähden, uskokoot myös ne, jotka Jumalan tahdon mukaan kärsivät, sielunsa uskolliselle Luojalle, tehden sitä, mikä hyvää on.	19. Sentähden ne, jotka Jumalan tahdon jälkeen kärsivät, antakaan sielunsa niinkuin uskolliselle Luojalle hyvissä töissä.	4:19 Sentähden ne jotca Jumalan tahdon jälken kärsiwät/ andacan sieluns nijncuin uscolliselle luojalle hywäin töiden cansa.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu .
5:1 Vanhimpia teidän joukossanne minä siis kehoitan, minä, joka myös olen vanhin ja Kristuksen kärsimysten todistaja ja osallinen myös siihen kirkkauteen, joka vastedes on ilmestyvä:	1. Vanhoja pappeja teidän seassanne minä neuvon, joka myös pappi olen ja Kristuksen kärsimisten tunnustaja ja osallinen siitä kunniasta, joka ilmestyvä on:	5:1 WANhoja Pappeja/ teidän seasan/ minä neuwon/ joca myös Pappi olen/ ja Christuxen kärsimisen tunnustaja/ ja osallinen sijtä cunniasta joca ilmestywä on.

5:2 kaitkaa teille uskottua Jumalan laumaa, ei pakosta, vaan vapaaehtoisesti, Jumalan tahdon mukaan, ei häpeällisen voiton tähden, vaan sydämen halusta,	2. Kaitkaat Kristuksen laumaa, joka teidän hallussanne on, ja pitäkää siitä vaari, ei vaaditut, vaan hyvällä mielellä, ei turhan voiton tähden, vaan hyvästä tahdosta,	5:2 Caitcat Christuxen lauma/ joca teidän hallusan on/ ja pitäkät sijtä waari/ ei waaditut/ waan mielelliset/ ei turhan voiton tähden/ waan hywästä tahdosta/
5:3 ei herraina halliten niitä, jotka ovat teidän osallenne tulleet, vaan ollen laumalle esikuvina,	3. Ei myös niinkuin herrat kansansa päälle, vaan olkaat laumalle esikuvaksi.	5:3 Ei nijncuin Herrat Canssans päälle/ waan olcat laumalle opixi/
5:4 niin te, ylipaimenen ilmestyessä, saatte kirkkauden kuihtumattoman seppeleen.	4. Niin te, ylimmäisen Paimenen ilmestyessä, katoomattoman kunnian kruunun saatte.	5:4 nijn te (ylimmäisen Paimenen ilmestyis) catomattoman cunnian Cruunun saatte.
5:5 Samoin te, nuoremmat, olkaa vanhemmille alamaiset ja pukeutukaa kaikki keskinäiseen nöyryyteen, sillä "Jumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyrille hän antaa armon."	5. Niin myös te nuoret, olkaat vanhoille alamaiset ja olkaat kaikki toinen toisellenne alamaiset, ja pitäkää teitänne kiintiästi nöyryyteen; sillä Jumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyrille hän antaa armon.	5:5 NIin myös te nuoret/ olcat wanhoille alammaiset. Olcat caicki toinen toisellenne alammaiset/ ja pitäkät teitänne kijndiäst nöyryteen/ sillä Jumala on coreita waskan. Mutta nöyrille hän anda armon.
5:6 Nöyrytkää siis Jumalan väkevän käden alle, että hän ajallansa teidät korottaisi,	6. Nöyryttäkää siis teitänne Jumalan väkevän käden alle, että hän teitä ajallansa korottais.	5:6 Nöyryttäkät sijs teitän Jumalan wäkwän käden ala: 5:7 Että hän teitä ajallans corgotais/
5:7 ja "heittäkää kaikki murheenne hänen päällensä, sillä hän pitää teistä huolen."	7. Kaikki teidän murheenne pankaat hänen päällensä; sillä hän pitää murheen teistä.	caicki teidän murhen pangat hänen päällens: Sillä hän pitä murhen teistä.
5:8 Olkaa raittiit, valvokaa. Teidän vastustajanne, perkele, käy ympäri niinkuin kiljuva jalopeura, etsien, kenen hän saisi niellä.	8. Olkaat raittiit, valvokaat; sillä teidän vihollisenne perkele käy ympäri niinkuin kiljuva jalopeura, ja etsii, kenen hän nielis.	5:8 OLcat raitit ja walwocat: sillä teidän wihollisen Perkele ymbärinskäy/ nijncuin kiljuwa Lejon/ ja edzi kenen hän nielis.
5:9 Vastustakaa häntä lujina uskossa, tietäen, että samat kärsimykset täytyy teidän veljiennekin maailmassa kestää.	9. Sitä te seisokaat vastaan, vahvat uskossa, tietäen, että ne vaivat tapahtuvat teidän veljillennekin maailmassa.	5:9 Sitä te waskan seisocat/ wahwat uscosa. Ja tietkät/ että ne waiwat tapahtuwat teidän weljillengin mailmasa.
5:10 Mutta kaiken armon Jumala, joka on kutsunut teidät iankaikkiseen kirkkauteensa Kristuksessa, vähän aikaa kärsittyänne, hän on teidät valmistava, teitä tukeva, vahvistava ja lujittava.	10. Mutta Jumala, jolta kaikki armo tulee, joka meitä on kutsunut ijankaikkiseen kunniaansa Kristuksessa Jesuksessa, teitä, jotka vähän aikaa kärsitte, valmistaa, vahvistaa, tukee, perustaa,	5:10 Mutta Jumala/ jolda caicki armo tule/ joca meitä on cudzunut ijancaickiseen cunniahans/ Christuxes Jesuxes/ teitä/ jotca wähän aica kärsitte/ walmista/ wahwista ja perusta.

5:11 Hänen olkoon valta aina ja iankaikkisesti! Amen.	11. Sille olkoon kunnia ja väkevyys ijankaikkisesta ijankaikkiseen! amen.	5:11 Sille olcon cunnia ja walda ijancaickisest ijancaickiseen/ Amen.
5:12 Silvanuksen, uskollisen veljen, kautta - jona häntä pidän olen lyhyesti teille tämän kirjoittanut, kehoittaen teitä ja vakuuttaen, että se armo, jossa te olette, on Jumalan totinen armo.	12. Silvanuksen, teidän uskollisen veljenne kanssa (niinkuin minä luulen) olen minä teidän tykönnne harvoilla sanoilla kirjoittanut, neuvoen ja tunnustain, että tämä on se oikia Jumalan armo, jossa te olette.	5:12 Siluanuxen teidän uscollisen weljenne cansa (nijncuin minä luulen) olen minä teidän tygönnne harwoilla sanoilla kirjoittanut/ neuwoden ja tunnustain/ että tämä on se oikia Jumalan armo/ josa te oletta.
5:13 Tervehdyksen lähettää teille Babylonissa oleva seurakunta, valittu niinkuin tekin, ja minun poikani Markus.	13. Teitä tervehtivät valitut Babyloniassa ja minun poikani Markus.	5:13 Terwettäwät teitä walitut Babylonias/ ja minun poican Marcus.
5:14 Tervehtikää toisianne rakkauden suunannolla. Rauha teille kaikille, jotka Kristuksessa olette!	14. Tervehtikää toinen toistanne rakkauden suun-annolla. Rauha olkoon teille kaikille, jotka Kristuksessa Jesuksessa olette, amen!	5:14 Terwettäkät toinen toistan rackauden suun annolla: Rauha olcon teille caikille/ jotca Christuxes Jesuxes oletta/ Amen.

PIETARIN TOINEN KIRJE	P. PIETARIN 2 EPISTOLA	P. Petarin Toinen Epistola .
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Simeon Pietari, Jeesuksen Kristuksen palvelija ja apostoli, niille, jotka ovat saaneet yhtä kalliin uskon kuin mekin meidän Jumalamme ja Vapahtajan Jeesuksen Kristuksen vanhurskaudessa.	Simon Pietari, Jesuksen Kristuksen palvelia ja apostoli, niille, jotka ovat saaneet meidän kanssamme yhdenkaltaisen kalliin uskon vanhurskaudessa, jonka meidän Jumalamme ja Vapahtajamme Jesus Kristus antaa:	1:1 Simon Petari Jesuxen Christuxen palwelia ja Apostoli. Nijlle jotca owat saanet meidän cansamme yhdencaltaisen uscon wanhurscaudes/ jonga meidän Jumalam/ ja wapahtajam Jesus Christus anda.
1:2 Armo ja rauha lisääntykään teille Jumalan ja meidän Herramme Jeesuksen tuntemisen kautta.	2. Armo ja rauha lisääntykään teille, Jumalan ja meidän Herran Jesuksen Kristuksen tuntemisen kautta!	1:2 Armo ja Rauha lisändykön teisä/ Jumalan ja meidän HERran Jesuxen Christuxen tundemisen cautta.
1:3 Koska hänen jumalallinen voimansa on lahjoittanut meille kaiken, mikä elämään ja jumalisuuteen tarvitaan, hänen tuntemisensa kautta, joka on kutsunut meidät kirkkaudellaan ja täydellisyydellään,	3. Että hänen jumalallinen voimansa meille kaikkinaiset (jotka elämään ja jumaliseen menoon sopivat) on lahjoittanut hänen tuntemisensa kautta, joka meitä kunniaan ja avuun kutsunut on,	1:3 ETtä hänen jumalinen wäkens meille caickinaiset (jotca elämän ja jumalisen menon sopiwat) on lahjoittanut/ hänen tundemisens cautta/ joca meitä hänen cunnians ja woimans tähden cudzunut on/
1:4 joiden kautta hän on lahjoittanut meille kalliit ja mitä suurimmat lupaukset, että te niiden kautta tulisitte jumalallisesta luonnosta osallisiksi ja pelastuisitte siitä turmeluksesta, joka maailmassa himojen tähden vallitsee,	4. Joidenka kautta meille ne suurimmat ja kalliit lupaukset lahjoitetut ovat, että te niiden kautta Jumalan luonnosta osalliseksi tulisitte, jos te katoovaisen maailman himon vältätte.	1:4 Joidenga cautta meille ne callit ja suurimmat lupauxet lahjoitetut owat/ nimittäin/ että te nijden cautta Jumalan luonnosta osallisexi tulisitta/ jos te catowaisen mailman himon wäldätte.
1:5 niin pyrkikää juuri sentähden kaikella ahkeruudella osoittamaan uskossanne avuja, avuissa ymmärtäväisyyttä,	5. Niin ahkeroitkaat kaikella vireydellä teidän uskonne avua osoittamaan, ja avussa tointa,	1:5 Nijn ahkeroitcat/ teidän usconne woima osottaman/ 1:6 Ja woimasa toinda/
1:6 ymmärtäväisyydessä itsenne hillitsemistä, itsenne hillitsemisessä kärsivällisyyttä, kärsivällisyydessä jumalisuutta,	6. Ja toimessa kohtuullisuutta, ja kohtuullisuudessa kärsivällisyyttä, ja kärsivällisyydessä jumalisuutta,	ja toimesa cohtulisutta ja kärsimistä/ ja kärsimises jumalisutta/

1:7 jumalisuudessa veljellistä rakkautta, veljellisessä rakkaudessa yhteistä rakkautta.	7. Ja jumalisuudessa veljellistä rakkautta, ja veljellisessä rakkaudessa yhteistä rakkautta.	1:7 Ja jumalisesdes weljellistä rackautta/ 1:8 Ja weljellises rackaudes yhteistä rackautta.
1:8 Sillä jos teillä on nämä ja ne yhä enenevät, niin ne eivät salli teidän olla toimeettomia eikä hedelmättömiä meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen tuntemisessa.	8. Sillä koska nämät täydellisesti teissä ovat, niin ei he teitä salli löydetää joutilaina eli hedelmättöminä meidän Herran Jeesuksen Kristuksen tuntemisessa.	Sillä cosca nämät täydellisest teisä owat/ nijn ei he teitä salli löyttä joutilasna eli hedelmättöminä meidän HERran Jesuxen Christuxen tundemises.
1:9 Jolla sitävastoin ei niitä ole, se on sokea, likinäköinen, on unhottanut puhdistuneensa entisistä synneistänsä.	9. Mutta jolla ei näitä ole, hän on sokia, ja ei näe mitään kaukaa, ja on unohtanut itsensä olleen puhdistetun entisistä synneistänsä.	1:9 Mutta jolla ei näitä ole/ hän on sokia/ ja coperoidze tietä kädelläns/ ja on unhottanut idzens ollen puhdistetun endisist synneistäns.
1:10 Pyrkikää sentähden, veljet, sitä enemmän tekemään kutsumisenne ja valitsemisenne lujaksi; sillä jos sen teette, ette koskaan lankea;	10. Sentähden, rakkaat veljet, ahkeroitkaat paremmin sitä, että te teidän kutsumisenne ja valitsemisenne vahvistaisitte; sillä jos te sen teette, niin ette suinkaan koskaan kompastu.	1:10 Sentähden rackat weliet/ ahkeroitcat parammin sitä/ että te teidän cudzumisen ja walidzemisen wahwistaisitte. 1:11 Sillä jos te sen tette/ njn et te coscan combastu/
1:11 sillä näin teille runsain määrin tarjotaan pääsy meidän Herramme ja Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen iankaikkiseen valtakuntaan.	11. Sillä teidän sallitaan alttiisti käydä sisälle meidän Herran ja Vapahtajan Jeesuksen Kristuksen ijankaikkiseen valtakuntaan	ja silläns teidän sallitan aldist sisällekäydä/ meidän HERran ja wapahtajan Jesuxen Christuxen ijancaikkiseen waldacundan.
1:12 Sentähden minä aina aion muistuttaa teitä tästä, vaikka sen tiedättekin ja olette vahvistetut siinä totuudessa, joka teillä on.	12. Sentähden en minä tahdo unohtaa teille aina näistä muistuttaa, vaikka te tiedätte ja vahvistetut olette tässä nykyisessä totuudessa.	1:12 SEntähden en minä tahdo unhotta teitä aina nijstä neuwoa/ waicka te tiedätte/ ja wahwistetut oletta täsä nykyisesä totuudesa:
1:13 Ja minä katson oikeaksi, niin kauan kuin tässä majassa olen, näin muistuttamalla herättää teitä.	13. Sillä minä arwaan sen kohtuulliseksi, niinkauvan kuin minä tässä majassa olen, herättää teitä ja muistuttaa teille;	1:13 Sillä minä arwan sen cohtulisexi/ nijncauwan cuin minä täsä majasa olen/ herättä teitä ja muistutta teille:
1:14 Sillä minä tiedän, että tämän majani poispaneminen tapahtuu äkisti, niinkuin myös meidän Herramme Jeesus Kristus minulle ilmoitti.	14. Sillä minä tiedän, että minun pitää pian tämän minun majani paneman pois, niinkuin meidän Herra Jesus Kristus minulle ilmoitti.	1:14 Sillä minä tiedän/ että minun pitää pian tämän minun majani poispaneman/ nijncuin meidän HERra Jesus Christus minulle ilmoitti.
1:15 Mutta minä olen huolehtiva siitä, että te minun lähtöni jälkeenkin aina voisitte tämän muistaa.	15. Mutta minä tahdon myös aina ahkeroida, että te nämät minun lähtemiseni jälkeen muistossa pidätte.	1:15 Mutta minä tahdon ahkeroitaa/ että te nämät minun lähtemiseni jälken muistosa pidätte.

1:16 Sillä me emme seuranneet viekkaasti sommiteltuja taruja tehdessämme teille tiettäväksi Herramme Jeesuksen Kristuksen voimaa ja tulemista, vaan me olimme omin silmin nähneet hänen valtasuuruutensa.	16. Sillä emmepä me ole kavalointa juttuja noudatelleet, teille tiettäväksi tehdessämme meidän Herran Jesuksen Kristuksen voimaa ja tulemista; vaan me olemme itse nähneet hänen suuren kunniansa,	1:16 Sillä emmä me ole cawaloita juttuja noudatelleet/ teille tiettäväksi tehdessämme meidän HERRAN Jesuksen Christuksen voimaa ja tulemista. Waan me olemme itse nähneet hänen cunniansa/
1:17 Sillä hän sai Isältä Jumalalta kunnian ja kirkkauden, kun tältä ylhäisimmältä kirkkaudelta tuli hänelle tämä ääni: "Tämä on minun rakas Poikani, johon minä olen mielistynyt."	17. Kuin hän Isältä Jumalalta sai kunnian ja ylistyksen, äänen kautta, joka hänelle näin siltä suurelta kunnialta tapahtui: tämä on minun rakas Poikani, johon minä mielistyin.	1:17 Cosca hän Isäldä Jumalalda sai cunnian ja ylistyksen/ äänen kautta/ joca hänelle näin sildä wäkwäldä Herraudelta tapahtui/ Tämä on minun racas Poican/ johon minä mielistyn.
1:18 Ja tämän äänen me kuulumme tulevan taivaasta, kun olimme hänen kanssaan pyhällä vuorella.	18. Ja tämän äänen me kuulumme tulevan taivaasta, kuin me pyhällä vuorella hänen kanssansa olimme.	1:18 Ja tämän äänen me cuulimme Taiwast/ cosca me pyhällä wuorella hänen cansans olimme.
1:19 Ja sitä lujempi on meille nyt profetallinen sana, ja te teette hyvin, jos otatte siitä vaarin, niinkuin pimeässä paikassa loistavasta lampusta, kunnes päivä valkenee ja kointähti koittaa teidän sydämissänne.	19. Ja meillä on vahva prophetallinen sana, ja te teette hyvin, että te siitä vaarin otatte niinkuin kynttilästä, joka pimeässä valistaa, niinkauvan kuin päivä valkenee ja kointähti koittaa teidän sydämissänne.	1:19 Meillä on wahwa Prophetallinen sana/ ja te teette hywin että te siitä waarin otatte nijncuin kyntilästä joca pimeis walista/ nijncauwan cuin päiwä walkene/ ja Cointähti coitta teidän sydämisän.
1:20 Ja tietäkää ennen kaikkea se, ettei yksikään Raamatun profetia ole kenenkään omin neuvoin selitettävissä;	20. Ja se tulee teidän ensin tietää, ettei yksikään prophetia Raamatussa tapahdu omasta selityksestä.	1:20 Ja se tule teidän ensin tietä/ ettei yxikän Prophetia Ramatusa tapahdu omasta selityxestä/
1:21 sillä ei koskaan ole mitään profetiaa tuotu esiin ihmisen tahdosta, vaan Pyhän Hengen johtamina ihmiset ovat puhuneet sen, minkä saivat Jumalalta.	21. Sillä ei yksikään prophetia ole vielä ihmisen tahdosta tuotu edes; vaan pyhät Jumalan ihmiset ovat puhuneet, vaikutetut Pyhältä Hengeltä.	1:21 Sillä ei yxikän Prophetia ole vielä ihmisen tahdosta edestuotu/ waan pyhät Jumalan ihmiset owat puhunet/ waicutetut Pyhäldä Hengeldä.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .

<p>2:1 Mutta myös valheprofeettoja oli kansan seassa, niinkuin teidänkin keskuudessanne on oleva valheenopettajia, jotka salaa kuljettavat sisään turmiollisia harhaoppeja, kieltävätpä Herrankin, joka on heidät ostanut, ja tuottavat itselleen äkillisen perikadon.</p>	<p>1. Niin oli myös vääriä prophetaita kansan seassa, niinkuin teidänkin sekaanne vääriä opettajia tulee, jotka vahingolliset eriseurur tuovat ja kieltävät sen Herran, joka heidät ostanut on, saattain itsellensä nopian kadotuksen,</p>	<p>2:1 OLi myös vääriä Prophetaita Canssan seas/ nijncuin teidängin secan vääriä opettait tule/ jotca wahingoliset eriseurur tuovat/ ja kieltäwät sen HERran joca heidän ostanut on/ saattain heillens nopian cadotuxen.</p>
<p>2:2 Ja moni on seuraava heidän irstauksiaan, ja heidän tähtensä totuuden tie tulee häväistyksi;</p>	<p>2. Ja moni noudattaa heidän kadotustansa, joiden kautta totuuden tie pilkataan.</p>	<p>2:2 Ja monda noudatta heidän hucutustans. Joiden cautta totuden tie pilcatan/</p>
<p>2:3 ja ahneudessaan he valheellisilla sanoilla kiskovat teistä hyötyä; mutta jo ammoisista ajoista heidän tuomionsa valvoo, eikä heidän perikatonsa torju.</p>	<p>3. Ja ahneudesta ajatelluilla sanoilla pitää heidän teitä kauppaaman, joiden tuomio ei silleen kauvan viivy, eikä heidän kadotuksensa makaa.</p>	<p>2:3 Ja ahneudest ajatetuilla sanoilla/ pitä heidän teitä cauppaman. Joiden Duomio ei sillen cauwan wijwy/ eikä cadotuxens maca.</p>
<p>2:4 Sillä ei Jumala säästänyt enkeleitä, jotka syntiä tekivät, vaan syöksi heidät syvyyteen, pimeyden kuiluihin, ja hylkäsi heidät tuomiota varten säilytettäväksi.</p>	<p>4. Sillä jos ei Jumala armahtanut niitä enkeleitä, jotka syntiä tekivät, vaan on pimeyden kahleilla helvettiin syösyt, ja antoi ylöns heidät tuomioon kätkeä,</p>	<p>2:4 Sillä jos ei Jumala nijtä Engeleitä/ jotca syndiä teit/ armahtanut/ waan on pimeyden cahleilla helwettin syösnyt/ ja ylönnanoi heidän Duomioon kätkeä.</p>
<p>2:5 Eikä hän säästänyt muinaista maailmaa, vaikka varjelikin Noan, vanhurskauden saarnaajan, ynnä seitsemän muuta, vaan antoi vedenpaisumuksen tulla jumalattomain maailman päälle.</p>	<p>5. Ja ei ole armahtanut entistä maailmaa, vaan vapahti Noan vanhurskauden saarnaajan itse kahdeksantena, ja toi vedenpaisumisen jumalattomain maailman päälle;</p>	<p>2:5 Ja ei ole armahtanut endistä mailmat/ waan wapahti Noen wanhurscauden Saarnajan idze cahdexandena/ ja toi wedenpaisumuxen jumalattoman mailman päälle.</p>
<p>2:6 Ja hän poltti poroksi Sodoman ja Gomorran kaupungit ja tuomitsi ne häviöön, asettaen ne varoitukseksi niille, jotka vastedes jumalattomasti elävät.</p>	<p>6. Ja on ne kaupungit Sodoman ja Gomorran tuhaksi tehnyt, kukistanut ja kadottanut, ja teki ne jumalattomille peljästykseksi, jotka sitte tulevat olivat;</p>	<p>2:6 Ja on ne Caupungit Sodoman ja Gomorran tuhaxi tehnyt/ cukistanut ja cadottanut/ ja teki ne jumalattomille peljätyxexi/ jotca sijtte tulewat olit.</p>
<p>2:7 Kuitenkin hän pelasti hurskaan Lootin, jota rietasten vaellus irstaudessa vaivasi;</p>	<p>7. Ja on pelastanut hurskaan Lotin, joka riettaisilta ihmisiltä heidän haureutensa menolla vaivattiin;</p>	<p>2:7 Ja on pelastanut hurscan Lothin/ joca riettaisilda ihmisildä heidän haureudens menolla waiwattin.</p>

<p>2:8 sillä asuessaan heidän keskuudessa tuo hurskas mies kiusaantui hurskaassa sielussaan joka päivä heidän pahain tekojensa tähden, joita hänen täytyi nähdä ja kuulla.</p>	<p>8. (Sillä hän oli hurskas ja asui heidän seassansa, ja kuitenkin senkaltaista piti näkemän ja kuuleman, he vaivasivat sitä hurskasta sielua joka päivä väärillä töillensä;)</p>	<p>2:8 Sillä hän oli hurskas ja asui heidän seasans/ ja cuitengin sencaltaisia piti näkemän ja cuuleman/ he waiwaisit sitä hurscasta sielua jocapäiwä heidän wäärillä töilläns.</p>
<p>2:9 Näin Herra tietää pelastaa jumaliset kiusauksesta, mutta tuomion päivään säilyttää rangaistuksen alaisina väärät,</p>	<p>9. Niin Herra tietää jumaliset kiusauksista pelastaa, mutta väärät kätkeä tuomiopäivään asti vaivattaa.</p>	<p>2:9 HERra taita jumaliset kiusauxista pelasta/ mutta wäärät hän kätke Duomiopäiwän asti waiwatta.</p>
<p>2:10 ja varsinkin ne, jotka lihan jäljessä kulkevat saastaisissa himoissa ja ylenkatsovat herrauden. Nuo uhkarohkeat, itserakkaat eivät kammo herjata henkivaltoja,</p>	<p>10. Mutta enimmästi ne, jotka lihan jälkeen saastaisessa himossa vaeltavat ja herrauden katsovat ylön, rohkiat, itsestensä paljon pitäväiset, jotka ei pelkää valtojakaan pilkata.</p>	<p>2:10 Mutta enimmäst ne jotca lihan jälken saastaisisa himoisa waeldawat/ ja Herrauden ylöncadzowat/ tuimat/ tylyt/ jotca ei pelkä waldojacan pilcata.</p>
<p>2:11 vaikka enkelitkään, jotka väkevyydeltään ja voimaltaan ovat suuremmat, eivät lausu heitä vastaan herjaavaa tuomiota Herran edessä.</p>	<p>11. Vaikka ne enkelit, jotka väessä ja voimassa suuremmat ovat, ei kärsi heitä vastaan Herran tykönä pilkallista tuomiota,</p>	<p>2:11 Waicka ne Engelit/ jotca wäes ja woimas suuremmat owat/ ei tahdo kärsiä tätä HERran pilcallista duomiota.</p>
<p>2:12 Mutta niinkuin järjettömät, luonnostaan pyydystettäväiksi ja häviämään syntyneet eläimet, niin joutuvat myös nämä, kun herjaavat sitä, mitä eivät tunne, häviämään omaan turmelukseensa,</p>	<p>12. Kuitenkin he niinkuin järjettömät luontokappaleet, jotka luonnostansa kiiniotettaa ja teurastettaa tehdyt ovat, pilkkaavat niitä, joita ei he ymmärrä, ja hukkuvat turmeluksessansa,</p>	<p>2:12 Cuitengin owat he nijncuin tyhmät pedot/ jotca luonnostans kijnniotetta ja teurastetta syndynet owat. Pilckawat sitä jota ei he ymmärrä/ ja huckuwat heidän turmellus menoisans</p>
<p>2:13 saaden wääryyden palkan; he pitävät nautintonaan elää päivänsä hekumassa; he ovat tahra- ja häpeäpilkkuja; he herkuttelevat petoksissaan, kemuillessaan teidän kanssanne;</p>	<p>13. Ja saavat wääryyden palkan, pitäin sen hekumana, että he ajallisissa herkuissa elävät, he ovat ilkeydet ja pilkat, kerskaavat heidän petoksistansa, nautiten herkkuja teidän kanssanne.</p>	<p>ja saawat wääryyden palcan. 2:13 He pitawät sen hecumana/ että he ajallis hercuis elawät/ he owat ilkeydet ja pilcat/ 2:14 He kerscawat teidän lahjoistan/ coreilewat teidän omillan/</p>
<p>2:14 heidän silmänsä ovat täynnä haureutta eivätkä saa kylläänsä synnistä; he viekoittelevat horjuvia sieluja, heillä on ahneuteen harjaantunut sydän; he ovat kirouksen lapsia.</p>	<p>14. Heillä on silmät huoruutta täynnä ja ei taida synnistä lakata, he houkuttelevat tykönsä horjuvat sielut, he ovat sydämensä ahneudessa harjaantuneet, kirottu kansa:</p>	<p>ja heillä on silmät huorutta täynäns/ jotca ei salli heitäns synnistä torjua/ he haucuttelewat tygöns horjuwat sielut/ he owat heidän sydämens ahneudes ylönharjandunet/ kirottu Canssa/</p>

2:15 He ovat hyljänneet suoran tien, ovat eksyneet ja seuranneet Bileamin, Beorin pojan, tietä, hänen, joka rakasti vääryyden palkkaa,	15. Jotka antoivat ylöns oikian tien ja eksyivät, he noudattavat Balaamin, Bosorin pojan, tietä, joka vääryyden palkkaa rakasti.	2:15 Jotca ylönsannoit oikian tien ja exyit/ he noudattawat Balaamin Bosorin pojan tietä/ joca wääryyden palcka racasti.
2:16 mutta sai rikkomuksestaan ojennuksen: mykkä juhta puhui ihmisen äänellä ja esti profeetan mielettömyyden.	16. Mutta hän rangaistiin vääryydestänsä; mykkä työjuhta puhui ihmisen äänellä, ja esti prophetan hulluuden.	2:16 Mutta hän rangaistin hänen wäärydestäns/ myckä työjuhta puhui ihmisen änellä/ ja esti sen Prophetan hulluden.
2:17 Sellaiset ovat vedettömiä lähteitä ja myrskytuulen ajamia hattaroita, ja pimeyden synkeys on heille varattu.	17. Ne ovat vedettömät lähteet ja pilvet, jotka tuulispäältä ympäri ajetaan, joille on kätkeyty synkiä pimeys ijankaikkisesti.	2:17 Ne owat wedettömät lähtet/ ja pilwet jotca tuulispäädä ymbärins ajetan/ joille on kätkeyty syngiä pimeys ijancaickisest.
2:18 Sillä he puhuvat pöyhkeitä turhuuden sanoja ja viekoittelevat lihan himoissa irstauksilla niitä, jotka tuskin ovat päässeet eksyksissä vaeltavia pakoon,	18. Sillä he puhuvat röyhkeitä sanoja, jotka turhat ovat, ja yllyttävät tavattomuuden kautta lihallisiin himoihin niitä, jotka tosin ovat niitä vältäneet, kuin eksyksissä vaeltavat,	2:18 Sillä he puhuwat röykeitä sanoja/ jotca turhat owat/ ja yllyttäwät tawattomuden cautta lihallisijn himoin nijtä jotca idze olisit wältänet.
2:19 ja lupaavat heille vapautta, vaikka itse ovat turmeluksen orjia; sillä kenen voittama joku on, sen orja hän on.	19. Ja lupaavat heille vapauden, vaikka he itse turmeluksen palveliat ovat; sillä jolta joku voitetaan, sen palvelia hän myös on.	2:19 Ja wielä nytkin exyxis waeldawat/ ja lupawat heille wapauden/ waicka he idze turmeluxen palweliat owat: sillä jolda jocu woitetan/ sen palwelia hän myös on.
2:20 Sillä jos he meidän Herramme ja Vapahtajan Jeesuksen Kristuksen tuntemisen kautta ovat päässeetkin maailman saastutuksia pakoon, mutta niihin taas kietoutuvat ja tulevat voitetuiksi, niin on viimeinen tullut heille ensimmäistä pahemmaksi.	20. Ja sittenkuin he ovat paenneet maailman saastaisuudesta Herran ja Vapahtajan Jesuksen Kristuksen tuntemiseen, niin he kuitenkin heitäsä niihin käärivät, ja voitetaan, ja on heille viimeinen pahemmaksi tullut kuin ensimmäinen.	2:20 Ja sijtte cuin he owat paennet mailman saastaisuudest HERran ja wapahtajan Jesuxen Christuxen tundemiseen/ nijn he cuitengin heidäns nijhin kääriwät/ ja woitetan/ ja on heille wijmeinen pahemmaxi tullut/ cuin ensimmäinen:
2:21 Parempi olisi heille ollut, etteivät olisi tulleet tuntemaan vanhurskauden tietä, kuin että sen tunnettuun kääntyvät pois heille annetusta pyhästä käskystä.	21. Sillä se olisi heille parempi ollut, ettei he vanhurskauden tietä tunteneetkaan olisi, kuin että he tunsivat sen ja poikkesivat pois pyhästä käskystä, joka heille annettu oli.	2:21 Sillä se olisi heille parambi ollut/ ettei he wanhurscauden tietä tundenetcan olis/ cuin että he tunsit sen/ ja poickeisit pois pyhästä käskystä/ joca heille annettu oli.
2:22 Heille on tapahtunut, mitä tosi sananlasku sanoo: "Koira palaa oksennukselleen", ja: "Pesty sika rypee rapakossa."	22. Niille on tapahtunut se totinen sananlasku: koira syö oksennuksensa, ja pesty sika rypee rapakossa jälleen.	2:22 Nijlle on tapahtunut se totinen sananlascu: Coira syö oxennuxens/ ja/ pesty sica rype ropacosa jäl lens.

3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu
3:1 Tämä on jo toinen kirje, jonka minä kirjoitan teille, rakkaani, ja näissä molemmissa minä muistuttamalla herätän teidän puhdasta mieltänne,	1. Tämän nyt toisen lähetykskirjan minä teille, minun rakkaani, kirjoitan, jolla minä herätän ja neuvon teidän vakaata mieltänne,	3:1 TÄmä on se toinen Epistola/ cuin minä teille minun rackani kirjoitan/ jolla minä herätän ja neuwon teidän puhdasta mielän.
3:2 että muistaisitte niitä sanoja, joita pyhät profeetat ennen ovat puhuneet, ja Herran ja Vapahtajan käskyä, jonka te apostoleiltanne olette saaneet.	2. Että te muistaisitte ne sanat, jotka ennen pyhiltä prophetailta sanotut ovat, ja myös meidän käskymme, jotka olemme Herran ja Vapahtajan apostolit.	3:2 Että te muistaisitte ne sanat jotca teille ennen pyhildä Prophetailda sanotut owat/ ja myös meidän käskym/ jotca olemma HERran ja wapahtajan Apostolit.
3:3 Ja ennen kaikkea tietäkää se, että viimeisinä päivinä tulee pilkkapuheinensa pilkkaajia, jotka vaeltavat omien himojensa mukaan	3. Ja tietäkää se ensin, että viimeisinä päivinä tulevat pilkkaajat, jotka oman himonsa jälkeen vaeltavat,	3:3 JA tietkät se ensin/ että wijmeisinä päiwinä tulewat pilckajat/ jotca oman himons jälkeen waeldawat/
3:4 ja sanovat: "Missä on lupaus hänen tulemuksestansa? Sillä onhan siitä asti, kuin isät nukkuivat pois, kaikki pysynyt, niinkuin se on ollut luomakunnan alusta."	4. Ja sanovat: kussa on lupaus hänen tulemisestansa? Sillä siitä päivästä, kuin isät ovat nukkuneet, pysyvät kaikki niinkuin ne luonnon alusta olleet ovat.	ja sanowat: Cusa nyt on lupaus hänen tulemisestans? 3:4 Sillä/ sijtä päiwästä cuin Isät owat nuckunet/ pysywät caicki nijncuin ne luonnon algustakin ollet owat.
3:5 Sillä tietensä he eivät ole tietävinään, että taivaat ja samoin maa, vedestä ja veden kautta rakennettu, olivat ikivanhastaan olemassa Jumalan sanan voimasta	5. Mutta tietäen ei he tahdo tietää, että taivaat muinen olivat, ja maa vedestä, joka vedessä Jumalan sanan kautta seisoo.	3:5 Mutta tietens ei he tahdo tietä/ että Taiwas muinen oli/ ja maa wedestä/ joca wedesä Jumalan sanan cautta seiso.
3:6 ja että niiden kautta silloinen maailma hukkui vedenpaisumukseen.	6. Kuitenkin siihen aikaan se maailma niiden kautta vedenpaisumisella hukkui.	3:6 Cuitengin oli sijhen aican/ se mailma nijden cautta/ weden paisumisella turmeldu.
3:7 Mutta nykyiset taivaat ja maa ovat samalla sanalla talletetut tulelle, säästetyt jumalattomien ihmisten tuomion ja kadotuksen päivään.	7. Niin myös ne taivaat ja maa, jotka nyt ovat, hänen sanansa kautta säästetään tulen varaksi tuomiopäivään asti, jona jumalattomat ihmiset kadotetaan.	3:7 Nijn myös ne Taiwat ja maat cuin nyt owat/ hänen sanans cautta säästetän/ tulen waraxi Duomiopäiwälle pidettä/ cosca jumalattomat ihmiset cadotetan.
3:8 Mutta tämä yksi älköön olko teiltä, rakkaani, salassa, että "yksi päivä on Herran edessä niinkuin tuhat vuotta ja tuhat vuotta niinkuin yksi päivä."	8. Mutta tätä yhtä ei pidä teiltä salattaman, minun rakkaani: yksi päivä on Herran edessä niinkuin tuhannen ajastaikaa, ja tuhannen ajastaikaa niinkuin yksi päivä.	3:8 Mutta tätä ei pidä teildä salattaman/ minun rackani: yxi päiwä on HERran edes nijncuin tuhannen ajastaica/ ja tuhannen ajastaica nijncuin yxi päiwä.

<p>3:9 Ei Herra viivytä lupauksensa täyttämistä, niinkuin muutamat pitävät sitä viivyttelmissä, vaan hän on pitkämielinen teitä kohtaan, sillä hän ei tahdo, että kukaan hukkuu, vaan että kaikki tulevat parannukseen.</p>	<p>9. Ei Herra viivytä lupaustansa, (niinkuin muutamat sen viipyvän luulevat,) vaan hän on meidän kanssamme kärsiväinen, ja ei tahdo, että jonkun pitäis hukkuman, vaan että jokainen itsensä parannukseen kääntäis.</p>	<p>3:9 Ei HERra wijwytä lupaustans/ nijncuin muutamat sen wijpywän luulewat/ waan hän on meidän cansam kärsiwäinen/ ja ei tahdo että jongun pitäis huckuman/ waan että jocainen idzens parannuxeen käännäis.</p>
<p>3:10 Mutta Herran päivä on tuleva niinkuin varas, ja silloin taivaat katoavat pauhinalla, ja alkuaineet kuumuudesta hajoavat, ja maa ja kaikki, mitä siihen on tehty, palavat.</p>	<p>10. Mutta Herran päivä on tuleva niinkuin varas yöllä, ja silloin taivaat suurella pauhinalla menevät pois, mutta elementit pitää palavuudesta sulaman, ja maa, ja rakennukset, jotka hänessä ovat, pitää palaman ylös.</p>	<p>3:10 MUTta HERran päiwä on tulewa/ nijncuin waras yöllä/ ja silloin Taiwat suurella kijrulla poismenewät/ mutta Elemendit pitä palawudesta sulaman/ ja maa/ ja rakennuxet/ jotca hänesä owat/ pitä palaman.</p>
<p>3:11 Kun siis nämä kaikki näin hajoavat, millaisia tuleekaan teidän olla pyhässä vaelluksessa ja jumalisuudessa,</p>	<p>11. Että kaikki nämät pitää katooman, minkäkaltaiset tulee teidän silloin olla pyhissä menoissa ja jumalisuudessa:</p>	<p>3:11 Että caicki nämät pitä catoman/ nijn teidän tule silloin pyhisä menoisa ja jumalisudesa olla:</p>
<p>3:12 teidän, jotka odotatte ja joudutatte Jumalan päivän tulemista, jonka voimasta taivaat hehkuen hajoavat ja alkuaineet kuumuudesta sulavat!</p>	<p>12. Niin että te odotatte ja ikävöitsette Jumalan päivän tulemista, jona taivaat tulesta raukeevat ja elementit palavuudesta sulavat?</p>	<p>3:12 Nijn että te odotatte ja ikäwöidzette Jumalan päiwän tulemista. Jona Taiwat tulesta catowat/ ja Elemendit palawudesta sulawat.</p>
<p>3:13 Mutta hänen lupauksensa mukaan me odotamme uusia taivaita ja uutta maata, joissa vanhurskaus asuu.</p>	<p>13. Mutta me odotamme uusia taivaita ja uutta maata hänen lupauksensa jälkeen, joissa vanhurskaus asuu.</p>	<p>3:13 Mutta me odotamme usia Taiwaita/ ja utta maata/ hänen lupauxens jälken/ joisa wanhurscaus asu.</p>
<p>3:14 Sentähden, rakkaani, pyrkikää tätä odottaessanne siihen, että teidät havaittisiin tahrattomiksi ja nuhteettomiksi, rauhassa, hänen edessänne;</p>	<p>14. Sentähden, minun rakkaani, että te näitä odotatte, niin ahkeroitkaat, että te hänen edessänne puhtaksi ja nuhteettomiksi rauhassa löydettäisiin;</p>	<p>3:14 SEntähden minun rackani/ että te näitä tiedätte/ nijn ahkeroitcat/ että te hänen edesäns puhtaxi ja nuhtettomaxi/ rauhas löyttäisiin/</p>
<p>3:15 ja lukekaa meidän Herramme pitkämielisyys pelastukseksi, josta myös meidän rakas veljemme Paavali hänelle annetun viisauden mukaan teille on kirjoittanut;</p>	<p>15. Ja lukekaa meidän Herran Jesuksen Kristuksen pitkämielisyys teidän autuudeksenne, niinkuin myös meidän rakas veljemme Paavali siitä viisaudesta, joka hänelle annettu on, teille on kirjoittanut,</p>	<p>3:15 Ja lukecat meidän HERran Jesuxen Christuxen kärsimys teidän autuudexenne. Nijncuin meidän racas weljem Pawali/ sijtä wijsaudest cuin hänelle annettu on/ teille on kirjoittanut.</p>

<p>3:16 niinkuin hän tekee kaikissa kirjeissään, kun hän niissä puhuu näistä asioista, vaikka niissä tosin on yhtä ja toista vaikeatajuista, jota tietämättömät ja vakaantumattomat vääntävät kieroon niinkuin muitakin kirjoituksia, omaksi kadotukseksen.</p>	<p>16. Joka myös jokaisessa kirjassansa näistä puhuu, joissa muutamat ovat työlää ymmärtää, jotka taitamattomat ja huikentelevaiset turmelevat, niinkuin muutkin Raamatut, omaksi kadotukseksensa.</p>	<p>3:16 Ja jocaidzesakin Epistolasans näistä puhu/ joisa monda on/ cuin työlät ymmärtä owat/ jotca taitamattomat ja irtaliset pahendawat/ nijncuin muutkin Ramatut/ omaxi cadotuxexens.</p>
<p>3:17 Koska te siis, rakkaani, tämän jo edeltäpäin tiedätte, niin olkaa varuillanne, ettette rietasten eksymyksen mukaansa tempaamina lankeaisi pois omalta lujalta pohjaltanne,</p>	<p>17. Nyt että te, minun rakkaani, sen jo ennen tiedätte, niin karttakaat, ettette vieteltäisi jumalattomain eksytyksellä ynnä heidän kanssansa, ja lankeaisi pois omasta vahvuudestanne,</p>	<p>3:17 Mutta minun rackani/ että sen jo ennen tiedätte/ nijn carttacaat/ ettet te wietelläis jumalattomain ihmisten exytyksellä/ ynnä heidän cansans/ ja nijn te poislangette teidän omasta wahwudestan.</p>
<p>3:18 ja kasvakaat meidän Herramme ja Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen armossa ja tuntemisessa. Hänen olkoon kunnia sekä nyt että hamaan iankaikkisuuden päivään.</p>	<p>18. Vaan kasvakaat meidän Herramme ja Vapahtajan Jeesuksen Kristuksen armossa ja tuntemisessa: jolle olkoon kunnia sekä nyt että ijankaikkiseen aikaan, amen!</p>	<p>3:18 Waan caswacacat meidän HERran ja Wapahtajan Jesuxen Christuxen armos ja tundemises. Jolle olcon cunnia sekä nyt että ijancaikkiseen aican/ Amen.</p>

JOHANNEKSEN ENSIMMÄINEN KIRJE	P. JOHANNEKSEN 1 EPISTOLA	P. Johannexen Ensimmäinen Epistola.
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Mikä on alusta ollut, minkä olemme kuulleet, minkä omin silmin nähneet, mitä katselimme ja käsin kosketimme, siitä me puhumme: elämän Sanasta -	1. Joka alusta oli, jonka me kuulumme, jonka me silmillämme näimme, jota me katselleet olemme, ja meidän kätemme pidelleet ovat elämän sanasta,	1:1 Joka alusta oli, jonka me kuulimme, jonka me silmillämme näimme, jota me katselleet olemme, ja meidän kätemme pidelleet ovat elämän sanasta,
1:2 ja elämä ilmestyi, ja me olemme nähneet sen ja todistamme siitä ja julistamme teille sen iankaikkisen elämän, joka oli Isän tykönä ja ilmestyi meille -	2. (Ja elämä on ilmestynyt, ja me olemme nähneet, ja todistamme ja ilmoitamme teille sen elämän, joka iankaikkinen on, joka oli Isän tykönä, ja on meille ilmestynyt.)	1:2 Ja elämä on ilmestynyt, ja me olemme nähneet, ja todistamme ja ilmoitamme teille sen elämän, joka iankaikkinen on, joka oli Isän tykönä, ja on meille ilmestynyt.
1:3 minkä olemme nähneet ja kuulleet, sen me myös teille julistamme, että teilläkin olisi yhteys meidän kanssamme; ja meillä on yhteys Isän ja hänen Poikansa, Jeesuksen Kristuksen, kanssa.	3. Mitä me nähneet ja kuulleet olemme, sen me teille ilmoitamme, että teilläkin meidän kanssamme osallisuus olisi ja meidän osallisuutemme on Isän ja hänen Poikansa Jeesuksen Kristuksen kanssa.	1:3 Mitä me nähneet ja kuulleet olemme, sen me teille ilmoitamme, että teilläkin meidän kanssamme osallisuus olisi, ja meidän osallisuudemme on Isän ja hänen Poikansa Jeesuksen Kristuksen kanssa.
1:4 Ja tämän me kirjoitamme, että meidän ilomme olisi täydellinen.	4. Ja näitä me teille kirjoitamme, että teidän ilonne täydellinen olisi.	1:4 Ja näitä me teille kirjoitamme, että teidän ilonni täydellinen olisi.
1:5 Ja tämä on se sanoma, jonka olemme häneltä kuulleet ja jonka me teille julistamme: että Jumala on valkeus ja ettei hänessä ole mitään	5. Ja tämä on se ilmoitus, jonka me häneltä kuulleet olemme, ja teille ilmoitamme, että Jumala on valkeus, ja ei hänessä ole yhtään pimeyttä.	1:5 Ja tämä on se ilmoitus, jonka me häneltä kuulleet olemme ja teille ilmoitamme : Jumala on valkeus ja ei hänessä ole pimeyttä.
1:6 Jos sanomme, että meillä on yhteys hänen kanssaan, mutta vaellamme pimeydessä, niin me valhettemme emmekä tee totuutta.	6. Jos me sanomme, että meillä on osallisuus hänen kanssansa, ja vaellamme pimeydessä, niin me valehtelemme ja emme tee totuutta.	1:6 Jos me sanomme, että meillä on osallisuus hänen kanssansa, ja vaellamme pimeydessä, niin me valehtelemme ja emme tee totuutta.

1:7 Mutta jos me valkeudessa vaellamme, niinkuin hän on valkeudessa, niin meillä on yhteys keskenämme, ja Jeesuksen Kristuksen, hänen Poikansa, veri puhdistaa meidät kaikesta synnistä.	7. Mutta jos me valkeudessa vaellamme, niinkuin hänkin valkeudessa on, niin meillä on osallisuus keskenämme, ja Jeesuksen Kristuksen, hänen Poikansa veri puhdistaa meitä kaikesta synnistä.	1:7 Mutta jos me walkeudes waellamme nijncuin hängin walkeudes on nijn meillä on osallisuus keskenäm, ja Jesuxen Christuxen hänen Poicans weri puhdistaa meitä caikista meidän synneistäm.
1:8 Jos sanomme, ettei meillä ole syntiä, niin me eksytämme itsemme, ja totuus ei ole meissä.	8. Jos me sanomme, ettei meillä ole syntiä, niin me petämme itsemme, ja ei ole totuus meissä.	1:8 Jos me sanomme: ei meisä ole syndiä, nijn me petämme idzem ja ei ole totuus meisä.
1:9 Jos me tunnustamme syntimme, on hän uskollinen ja vanhurskas, niin että hän antaa meille synnit anteeksi ja puhdistaa meidät kaikesta vääryydestä.	9. Jos me tunnustamme meidän syntimme, niin hän on uskollinen ja hurskas, joka meille synnit anteeksi antaa ja puhdistaa meitä kaikesta vääryydestä,	1:9 Mutta jos me tunnustamme syndim, nijn hän on uscollinen ja hurscas, joca meille synnit andexi anda, ja puhdistaa meitä caikesta wääryydestä.
1:10 Jos sanomme, ettemme ole syntiä tehneet, niin me teemme hänet valhettelijaksi, ja hänen sanansa ei ole meissä.	10. Jos me sanomme: emmepä me syntiä tehneet ole, niin me teemme hänet valehteliaksi ja ei hänen sanansa ole meissä.	1:10 Jos me sanomme: embä me syndiä tehnet ole, nijn me teemme hänen walehteliaksi ja ei hänen sanans ole meisä.
2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu.
2:1 Lapsukaiseni, tämän minä kirjoitan teille, ettette syntiä tekisi; mutta jos joku syntiä tekeekin, niin meillä on puolustaja Isän tykönä, Jeesus Kristus, joka on vanhurskas.	1. Minun lapsukaiseni! näitä minä teille kirjoitan, ettette syntiä tekisi. Ja jos joku syntiä tekee, niin meillä on edesvastaaja Isän tykönä, Jesus Kristus, joka vanhurskas on,	2:1 MINun lapsucaiseni näitä minä teille kirjoitan ettet te syndiä tekis. Ja jos jocu syndiä teke nijn meillä on edeswastaja Isän tykönä Jesus Christus joca wanhurscas on
2:2 Ja hän on meidän syntiemme sovitus; eikä ainoastaan meidän, vaan myös koko maailman syntien.	2. Ja hän on sovinto meidän synteimme edestä, ei ainoastaan meidän, vaan myös kaiken maailman edestä.	2:2 Ja hän on sowindo meidän syndeimme edestä : ei ainoastans meidän waan caiken mailman edestä.
2:3 Ja siitä me tiedämme hänet tuntevamme, että pidämme hänen käskynsä.	3. Ja siitä me ymmärrämme, että me hänen tuntemme, jos me hänen käskynsä pidämme.	2:3 Ja sijtä me ymmärrämme että me hänen tuntemme jos me hänen käskyns pidämme.
2:4 Joka sanoo: "Minä tunnen hänet", eikä pidä hänen käskyjensä, se on valhetteliija, ja totuus ei ole hänessä.	4. Joka sanoo: minä tunnen hänen, ja ei pidä hänen käskyjensä, hän on valehtelia, ja ei hänessä ole totuus.	2:4 Joca sano : minä tunnen hänen ja ei pidä hänen käskyjensä hän on walehtelia ja ei hänes ole totuus.

2:5 Mutta joka pitää hänen sanansa, hänessä on Jumalan rakkaus totisesti täydelliseksi tullut. Siitä me tiedämme, että me hänessä olemme.	5. Mutta joka hänen sanansa pitää, totisesti on Jumalan rakkaus hänessä täydellinen. Siitä me tiedämme, että me hänessä olemme.	2:5 Mutta joka hänen sanansa pitää totisesti on Jumalan rakkaus hänessä täydellinen : Siitä me tiedämme että me hänessä olemme.
2:6 Joka sanoo hänessä pysyvänsä, on velvollinen vaeltamaan, niinkuin hän vaelsi.	6. Joka sanoo itsensä hänessä pysyvän, hänen pitää niin vaeltaman kuin hänkin vaelsi.	2:6 Joka sano idzens hänessä olewans hänen pitää niin waeldaman kuin hänkin waelsi.
2:7 Rakkaani, en minä kirjoita teille uutta käskyä, vaan vanhan käskyn, joka teillä on alusta ollut; tämä vanha käsky on se sana, jonka te olette kuulleet.	7. Rakkaat veljet, en minä uutta käskyä teille kirjoita, vaan vanhan käskyn, joka teillä alusta oli. Vanha käsky on se sana, jonka te alusta kuulitte.	2:7 Rakkaat veljeni en minä uutta käskyä teille kirjoita vaan vanhan käskyn joka teillä alusta oli. 2:8 Vanha käsky on se sana jonka te alusta kuulitte
2:8 Ja kuitenkin minä kirjoitan teille uuden käskyn, sen, mikä on totta hänessä ja teissä; sillä pimeys katoaa, ja totinen valkeus jo loistaa.	8. Minä kirjoitan teille taas uuden käskyn, se mikä hänessä totinen on, ja teissä myös; sillä pimeys on mennyt pois ja totinen valkeus nyt paistaa.	Minä kirjoitan teille taas uuden käskyn se kuin hänessä totinen on ja teissä myös : Sillä pimeys on poismennyt ja totinen valkeus paistaa.
2:9 Joka sanoo valkeudessa olevansa, mutta vihaa veljeänsä, se on yhä vielä pimeydessä.	9. Joka sanoo valkeudessa olevansa ja vihaa veljeänsä, hän on vielä pimeydessä.	2:9 Joka sano walkeudes olewans ja wiha weljens hän on vielä pimeydes.
2:10 Joka rakastaa veljeänsä, se pysyy valkeudessa, ja hänessä ei ole pahennusta.	10. Joka veljeänsä rakastaa, se pysyy valkeudessa ja ei hänessä ole pahennusta.	2:10 Joka weljens rakasta se pysyy walkeudes ja ei hänessä ole pahennusta.
2:11 Mutta joka vihaa veljeänsä, se on pimeydessä ja vaeltaa pimeydessä, eikä hän tiedä, mihin menee; sillä pimeys on sokaissut hänen silmänsä.	11. Mutta joka veljeänsä vihaa, hän on pimeydessä ja vaeltaa pimeydessä, eikä tiedä, kuhunka hän menee; sillä pimeydet ovat hänen silmänsä soaisseet.	2:11 Mutta joka weljens wiha hän on pimeydes ja waeldaa pimeydes eikä tiedä kuhunka hän menee : sillä pimeydet owat hänen silmänsä soaisset.
2:12 Minä kirjoitan teille, lapsukaiset, sillä synnit ovat teille anteeksi annetut hänen nimensä tähden.	12. Rakkaat poikaseni, minä kirjoitan teille, että teille synnit anteeksi annetaan hänen nimensä tähden.	2:12 Rakkaat poikaseni minä kirjoitan teille että teille synnit anteeksi annetaan hänen Nimensä tähden.
2:13 Minä kirjoitan teille, isät, sillä te olette oppineet tuntemaan hänet, joka alusta on ollut. Minä kirjoitan teille, nuorukaiset, sillä te olette voittaneet sen, joka on paha. Minä olen kirjoittanut teille, lapsukaiset, sillä te olette oppineet tuntemaan Isän.	13. Minä kirjoitan teille, isät; sillä te tunsitte hänen, joka alusta on. Minä kirjoitan teille nuorukaiset, sillä te voititte pahan. Minä kirjoitan teille, lapsukaiseni; sillä te tunsitte Isän.	2:13 Minä kirjoitan teille Isät : sillä te tunsitte hänen joka alusta on. Minä kirjoitan teille nuorukaiset : sillä te voititte pahan. Minä kirjoitan teille lapsukaiseni : sillä te tunsitte Isän.

2:14 Minä olen kirjoittanut teille, isät, sillä te olette oppineet tuntemaan hänet, joka alusta on ollut. Minä olen kirjoittanut teille, nuorukaiset, sillä te olette väkevät, ja Jumalan sana pysyy teissä, ja te olette voittaneet sen, joka on paha.	14. Minä kirjoitin teille, isät; sillä te tunsitte sen, joka alusta on. Minä kirjoitin teille, nuorukaiset; sillä te olette väkevät, ja Jumalan sana pysyy teissä, ja te olette pahan voittaneet.	2:14 Minä kirjoitin teille Isät : sillä te tunsitte sen joca algusta on. Minä kirjoitin teille nuorucaiset : sillä te oletta wäkwät ja Jumalan sana pysy teisä ja te oletta pahan woittanet.
2:15 Älkää rakastako maailmaa älkääkäsitä, mikä maailmassa on. Jos joku maailmaa rakastaa, niin Isän rakkaus ei ole hänessä.	15. Älkää maailmaa rakastako eli mitään mitä maailmassa on. Jos joku maailmaa rakastaa, ei hänessä ole Isän rakkaus.	2:15 Älkät mailma racastaco eli mitän cuin mailmas on. Jos jocu mailma racasta ei hänes ole Isän rackaus.
2:16 Sillä kaikki, mikä maailmassa on, lihan himo, silmäin pyyntö ja elämän korskeus, se ei ole Isästä, vaan maailmasta.	16. Sillä kaikki, mitä maailmassa on, lihan himo, silmäin pyyntö ja elämän koreus, ei se ole Isästä, vaan se on maailmasta.	2:16 Sillä caicki cuin mailmas owat (lihan himo silmäin pyyndö ja elämän coreus) ei ne ole Isäst waan mailmast.
2:17 Ja maailma katoaa ja sen himo; mutta joka tekee Jumalan tahdon, se pysyy iankaikkisesti.	17. Ja maailma katoa ja hänen himonsa; mutta joka tekee Jumalan tahdon, se pysyy ijancaikkisesti.	2:17 Ja mailma cato himoinens mutta joca teke Jumalan tahdon se pysy ijancaickisest.
2:18 Lapsukaiset, nyt on viimeinen aika. Ja niinkuin te olette kuulleet, että antikristus tulee, niin onkin nyt monta antikristusta ilmaantunut; siitä me tiedämme, että nyt on viimeinen aika.	18. Lapsukaiset, nyt on viimeinen aika, ja niinkuin te olette kuulleet, että antikristus tulee, niin nyt myös monta antikristusta rupee olemaan; sillä me tunnemme, että viimeinen aika on.	2:18 Lapsucaiset nyt on wijmeinen aica ja nijncuin te oletta cuullet että Antichristus tule nijn nyt myös monda Antichristust rupea oleman sijtä me tunnemme että wijmeinen aica on.
2:19 Meistä he ovat lähteneet, mutta he eivät olleet yhtä meidän kanssamme; sillä jos he olisivat olleet yhtä meidän kanssamme, niin he olisivat meidän kanssamme pysyneet; mutta heissä oli tuleva ilmi, että kaikki eivät ole yhtä meidän kanssamme.	19. He ovat meistä lähteneet, mutta ei he olleet meistä; sillä jos he meistä olleet olisivat, niin he tosin olisivat meidän kanssamme pysyneet: mutta että ne julki tulisivat, ettei he kaikki ole meistä.	2:19 He owat meistä lähtenet mutta ei he ollet meistä : sillä jos he meistä ollet olisit nijn he olisit meidän cansamme pysynet. Mutta se tuli julki ettei he caicki ole meistä.
2:20 Teillä on voitelu Pyhältä, ja kaikilla teillä on tieto.	20. Ja teillä on woide häneltä, joka pyhä on, ja te tiedätte kaikki.	2:20 Ja teillä on woide häneldä joca pyhä on ja te tiedätte caicki.
2:21 En minä ole kirjoittanut teille sentähden, ettette totuutta tiedä, vaan sentähden, että te tiedätte sen ja ettei mikään valhe ole totuudesta.	21. En minä teille kirjoittanut niinkuin totuuden tietämättömille, vaan niinkuin sen tietäville, ja ettei yksikään valhe ole totuudesta.	2:21 En minä teille kirjoittanut nijncuin totuden tietämättömille waan nijncuin sen tietäwille ja tietkät ettei yxikän walhe ole totudesta.

2:22 Kuka on valhetteliija, ellei se, joka kieltää sen, että Jeesus on Kristus? Hän on antikristus, se, joka kieltää Isän ja Pojan.	22. Kuka on valehtelia, vaan se joka kieltää Jesuksen olevan Kristuksen? Se on antikristus, joka kieltää Isän ja Pojan.	2:22 Cuca on walehtelia mutta se joca kieldä Jesuxen olevan Christuxen? Se on Antichristus joca kieldä Isän ja Pojan.
2:23 Kuka ikinä kieltää Pojan, hänellä ei ole Isääkään. Joka tunnustaa Pojan, hänellä on myös Isä.	23. Jokainen joka kieltää Pojan, ei hänellä Isääkään ole.	2:23 Jocainen cuin kieldä Pojan ei hänellä Isäkän ole.
2:24 Minkä te olette alusta asti kuulleet, se pysyköön teissä. Jos teissä pysyy se, minkä olette alusta asti kuulleet, niin tekin pysytte Pojassa ja Isässä.	24. Mitä te siis alusta kuulitte, se teissä pysykään: jos se teissä pysyy, minkä te alusta kuulitte, niin te myös Pojassa ja Isässä pysytte.	2:24 Mitä te siis algusta cuulitte se teisä pysykän : jos se teisä pysy cuin te algusta cuulitte nijn te Pojas ja Isäs pysytte.
2:25 Ja tämä on se lupaus, minkä hän on meille luvannut: iankaikkinen elämä.	25. Ja tämä on se lupaus, jonka hän meille luvannut on, sen ijancaikkisen elämän.	2:25 Ja tämä on se lupaus jonga hän meille luvannut on sen ijancaikkisen elämän.
2:26 Tämän minä olen kirjoittanut teille niistä, jotka teitä eksyttävät.	26. Nämät minä teille niistä kirjoitin, jotka teitä viettelevät.	2:26 Nämät minä teille nijstä kirjoitin jotca teitä wiettelewät.
2:27 Mutta te - teissä pysyy se voitelu, jonka olette häneltä saaneet, ja te ette ole kenenkään opetuksen tarpeessa; vaan niinkuin hänen voitелunsa opettaa teitä kaikessa, niin se opetus on myös totta eikä ole valhetta; ja niinkuin se on opettanut teitä, niin pysykää hänessä.	27. Ja se woide, jonka te häneltä saaneet olette, pysyy teissä, ja ette tarvitse, että joku teitä opettaa; vaan niinkuin se woide teitä kaikista opettaa, niin on se tosi ja ei valhe, ja niinkuin se teitä opetti, niin myös te hänessä pysykää,	2:27 Ja se woide jonga te hänelä saanet oletta pysy teisä ja et te tarwidze että jocu teitä opetta waan nijncuin woide teitä caickinaisist opetta nijn on se tosi ja ei walhe ja nijncuin se teitä opetti nijn myös te hänes pysykät.
2:28 Ja nyt, lapsukaiset, pysykää hänessä, että meillä hänen ilmestyessään olisi turva eikä meitä häpeällä karkoitettaisi pois hänen tykönsä hänen tulemuksessaan.	28. Ja nyt, lapsukaiseni, pysykää hänessä: että kuin hän ilmestyy, meillä olisi turva, ettemme hänen edessänsä häpiään tulisi hänen tulemisessansa.	2:28 Lapsucaiseni pysykät hänes että cosca hän ilmesty meillä olis turwa etten me hänen edesäns häpiään tulis hänen tulemisesans
2:29 Jos tiedätte, että hän on vanhurskas, niin te ymmärrätte, että myös jokainen, joka vanhurskauden tekee, on hänestä syntynyt.	29. Jos te tiedätte, että hän vanhurskas on, niin tietäkää myös, että jokainen, joka vanhurskautta tekee, se on syntynyt hänestä.	2:29 Jos te tiedätte että hän hurscas on nijn tietkät myös että jocainen cuin oikeutta teke hän on syndynyt hänestä.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .

3:1 Katsokaa, minkäkaltaisen rakkauden Isä on meille antanut, että meitä kutsutaan Jumalan lapsiksi, joita me olemmekin. Sentähden ei maailma tunne meitä, sillä se ei tunne häntä.	1. Katsokaat, minkäkaltaisen rakkauden Isä on meille osoittanut, että me Jumalan lapsiksi nimitetään. Sentähden ei maailma teitä tunne; sillä ei hän häntäkään tunne.	3:1 CADzocat mingäcaltaisen rackauden Isä on meille osottanut että me Jumalan lapsixi nimitetän. Sentähden ei mailma teitä tunne : sillä ei hän händäkän tunne.
3:2 Rakkaani, nyt me olemme Jumalan lapsia, eikä ole vielä käynyt ilmi, mitä meistä tulee. Me tiedämme tulevamme hänen kaltaisikseen, kun hän ilmestyy, sillä me saamme nähdä hänet sellaisena, kuin hän on.	2. Minun rakkaani! nyt me olemme Jumalan lapset, ja ei ole se vielä ilmestynyt, miksi me tulemme; mutta me tiedämme, kuin se ilmestyy, niin me hänen kaltaisiksensa tulemme; sillä me saamme hänen nähdä niinkuin hän on.	3:2 Minun rackani me olemma Jumalan lapset ja ei ole se vielä ilmestynyt mixi me tulemme mutta me tiedämme cosca se ilmesty nijn me hänen caltaisexens tulemme : Sillä me saamme hänen nähdä nijncuin hän on.
3:3 Ja jokainen, joka panee häneen tämän toivon, puhdistaa itsensä, niinkuin hän on puhdas.	3. Ja jokainen, jolla tämä toivo on hänen tykönsä, puhdistaa itsensä, niinkuin hänkin puhdas on.	3:3 Ja jocainen jolla tämä toivo on hänen tygöns hän puhdista idzens nijncuin hängin puhdas on.
3:4 Jokainen, joka tekee synnin, tekee myös laittomuuden; ja synti on laittomuus.	4. Jokainen, joka syntiä tekee, se myös tekee vääryyttä, ja synti on vääryys.	3:4 Jocainen cuin syndiä teke se myös teke wääryttä ja syndi on wäärays.
3:5 Ja te tiedätte hänen ilmestyneen ottamaan pois synnit; ja hänessä ei ole syntiä.	5. Ja te tiedätte hänen ilmestyneen, että hän meidän syntimme ottais pois; ja ei hänessä ole syntiä.	3:5 Ja te tiedätte hänen ilmestynen että hän meidän syndim oli poisottawa ja ei hänesä ole yhtän syndiä.
3:6 Kuka ikinä hänessä pysyy, hän ei tee syntiä; kuka ikinä syntiä tekee, hän ei ole häntä nähnyt eikä häntä tuntenut.	6. Jokainen, joka hänessä pysyy, ei hän syntiä tee; mutta jokainen, joka syntiä tekee, ei se ole häntä nähnyt eikä häntä tuntenut.	3:6 Jocainen cuin hänes pysy ei hän syndiä tee mutta jocainen cuin syndiä teke ei se ole händä nähnyt eikä tundenut.
3:7 Lapsukaiset, älköön kukaan saako teitä eksyttää. Se, joka vanhurskauden tekee, on vanhurskas, niinkuin hän on vanhurskas.	7. Lapsukaiset, älkäät antako kenenkään teitänne vietellä. Joka vanhurskautta tekee, se on vanhurskas, niinkuin hänkin vanhurskas on.	3:7 Lapsucaiset älkät andaco kenengän teitän wietellä. Joca oikeutta teke se on hurscas nijncuin hängin hurscas on.
3:8 Joka syntiä tekee, se on perkeleestä, sillä perkele on tehnyt syntiä alusta asti. Sitä varten Jumalan Poika ilmestyi, että hän tekisi tyhjäksi perkeleen teot.	8. Joka syntiä tekee, hän on perkeleestä; sillä perkele tekee syntiä alusta. Sitä varten Jumalan Poika ilmestyi, että hän perkeleen työt särkis.	3:8 Joca syndiä teke hän on Perkelest : sillä Perkele teke syndi algusta Sitäwarten Jumalan Poica ilmestyi että hän Perkelen työt särkis.

3:9 Ei yksikään Jumalasta syntynyt tee syntiä, sillä Jumalan siemen pysyy hänessä; eikä hän saata syntiä tehdä, sillä hän on Jumalasta syntynyt.	9. Jokainen, joka Jumalasta syntynyt on, ei se syntiä tee; sillä hänen siemenensä pysyy hänessä, ja ei hän taida syntiä tehdä, sillä hän on Jumalasta syntynyt.	3:9 Jocainen cuin Jumalasta syndynyt on ei hän syndiä tee : Sillä hänen siemenensä pysyy hänessä ja ei hän tee syndiä : sillä hän on Jumalasta syndynyt.
3:10 Siitä käy ilmi, ketkä ovat Jumalan lapsia ja ketkä perkeleen lapsia. Kuka ikinä ei tee vanhurskautta, hän ei ole Jumalasta, ei myöskään se, joka ei veljeänsä rakasta.	10. Siitä ilmaantuvat Jumalan lapset ja perkeleen lapset. Jokainen, joka ei tee vanhurskautta, ei se ole Jumalasta, ja joka ei rakasta veljeänsä.	Sijtä Jumalan lapset tutan eli Perkelen lapset. 3:10 Jocainen cuin ei tee vanhurskautta ei hän ole Jumalasta ja joca ei racasta hänen weljensä.
3:11 Sillä tämä on se sanoma, jonka te olette alusta asti kuulleet, että meidän tulee rakastaa toinen toistamme	11. Sillä tämä on ilmoitus, jonka te alusta kuulitte, että me toinen toistamme rakastaisimme.	3:11 Sillä tämä on ilmoitus jonga te algusta cuulitte että me toinen toistam racastaisimme.
3:12 eikä olla Kainin kaltaisia, joka oli pahasta ja tappoi veljensä. Ja minkätähden hän tappoi hänet? Sentähden, että hänen tekonsa olivat pahat, mutta hänen veljensä teot vanhurskaat.	12. Ei niinkuin Kain, joka pahasta oli, ja tappoi veljensä; ja minkätähden hän tappoi hänen? Sillä hänen työnsä olivat pahat, ja hänen veljensä vanhurskaat.	Ei nijncuin Cain joca pahasta oli ja tappoi weljensä. 3:12 Mingätähden hän tappoi hänen? Hänen työnsä olit pahat ja hänen weljensä oikiat.
3:13 Älkää ihmetelkö, veljeni, jos maailma teitä vihaa.	13. Älkää ihmetelkö, minun veljeni, jos teitä maailma vihaa.	3:13 Älkät ihmetelkö minun weljeni jos teitä mailma wiha.
3:14 Me tiedämme siirtyneemme kuolemasta elämään, sillä me rakastamme veljiä. Joka ei rakasta, pysyy kuolemassa.	14. Me tiedämme, että me olemme kuolemasta elämään siirretyt, sillä me rakastamme veljiä. Joka ei veljeänsä rakasta, se pysyy kuolemassa.	3:14 Me tiedämme että me olemme cuolemasta elämään sijrtyt : Sillä me racastamme weljiämme. Joca ei weljensä racasta se pysyy cuolemasa
3:15 Jokainen, joka vihaa veljeänsä, on murhaaja; ja te tiedätte, ettei kenessäkään murhaajassa ole iankaikkista elämää, joka hänessä pysyisi.	15. Jokainen, joka veljeänsä vihaa, hän on murhaaja; ja te tiedätte, ettei yhdessäkään murhaajassa ole ijancaikkinen elämä pysyvä.	3:15 Jocainen cuin weljensä wiha hän on murhaja. Ja te tiedätte ettei murhajas ole ijancaikkinen elämä pysyvä.
3:16 Siitä me olemme oppineet tuntemaan rakkauden, että hän antoi henkensä meidän edestämme; meidänkin tulee antaa henkemme veljiesimme edestä.	16. Siitä me tunsimme rakkauden, että hän on henkensä meidän edestämme pannut; niin pitää meidän veljeimme edestä henkemme paneman.	3:16 Sijtä me tunsimme rackauden että hän on hengensä meidän edestäm pannut nijn pitä meidän weljeimme edestä meidän hengemme paneman.

3:17 Jos nyt jollakin on tämän maailman hyvyttä ja hän näkee veljensä olevan puutteessa, mutta sulkee häneltä sydämensä, kuinka Jumalan rakkaus saattaa pysyä hänessä?	17. Mutta jos jollakin olis tämän maailman hyvyttä, ja näkis veljensä tarvitseman, ja sulkee sydämensä häneltä, kuinkas Jumalan rakkaus pysyy hänessä?	3:17 Mutta jos jollakin on tämän mailman hyvyttä ja näkis weljens tarwidzewan ja sulke sydämens häneldä cuingast Jumalan rackaus pysy hänesä?
3:18 Lapsukaiset, älkäämme rakastako sanalla tai kielellä, vaan teossa ja totuudessa.	18. Lapsukaiseni, älkäämme rakastako sanalla eli kielellä, vaan työllä ja totuudella.	3:18 Lapsucaiseni älkäm racastaco sanalla eli kielellä waan työllä ja totudella.
3:19 Siitä me tiedämme, että olemme totuudesta, ja me saatamme hänen edessään rauhoittaa sydämemme sillä,	19. Siitä me tiedämme, että me totuudesta olemme ja taidamme hänen edessänsä meidän sydämemme hillitä,	3:19 SIitä me tiedämme että me totudest olemma ja taidamme hänen edesäns meidän sydämem hillitä
3:20 että jos sydämemme syyttää meitä, niin Jumala on suurempi kuin meidän sydämemme ja tietää kaikki.	20. Että jos meidän sydämemme tuomitsee meitä, niin on Jumala suurempi kuin meidän sydämemme ja tietää kaikki.	3:20 Että jos meidän sydämem meitä duomidze nijn on Jumala suurembi cuin meidän sydämem ja tietä caicki.
3:21 Rakkaani, jos sydämemme ei syytä meitä, niin meillä on uskallus Jumalaan,	21. Te rakkahimmat! jos ei meidän sydämemme tuomitse meitä, niin meillä on turva Jumalaan.	3:21 Te rackahimmat jos ei meidän sydämem meitä duomidze nijn meillä on turwa Jumalaan
3:22 ja mitä ikinä anomme, sen me häneltä saamme, koska pidämme hänen käskynsä ja teemme sitä, mikä on hänelle otollista.	22. Ja mitä me anomme, niin me saamme häneltä, että me hänen käskynsä pidämme ja teemme, mitä hänelle kelpaa.	3:22 Ja mitä me häneldä anomme nijn me saamme että me hänen käskyns pidämme ja teemme mitä hänelle kelpa.
3:23 Ja tämä on hänen käskynsä, että meidän tulee uskoa hänen Poikansa Jeesuksen Kristuksen nimeen ja rakastaa toinen toistamme, niinkuin hän on meille käskyn antanut.	23. Ja tämä on hänen käskynsä, että me hänen Poikansa Jesuksen Kristuksen nimen päälle uskoisimme, ja rakastaisimme toinen toistamme, niinkuin hän käskyn meille antoi.	3:23 Ja tämä on hänen käskyns että me hänen Poicans Jesuxen Christuxen Nimen päälle uscoisim ja racastaisim toinen toistam nijncuin hän käskyn andoi.
3:24 Ja joka pitää hänen käskynsä, se pysyy Jumalassa ja Jumala hänessä. Ja siitä me tiedämme hänen meissä pysyvän, siitä Hengestä, jonka hän on meille antanut.	24. Ja joka hänen käskynsä pitää, se pysyy hänessä ja hän siinä, ja siitä me tiedämme, että hän meissä pysyy, siitä Hengestä, jonka hän meille antoi.	3:24 Ja joca hänen käskyns pitä se pysy hänes ja hän hänes. Ja sijtä me tiedämme että hän meisä pysy sijtä Hengestä jonga hän meille andoi.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .

4:1 Rakkaani, älkää jokaista henkeä uskoko, vaan koetelkaa henget, ovatko ne Jumalasta; sillä monta väärää profeettaa on lähtenyt maailmaan.	1. Te rakkaimmat! älkää jokaista henkeä uskoko, vaan koetelkaat henget, josko he Jumalasta ovat; sillä monta väärää prophetaa ovat tulleet maailmaan.	4:1 TE rakkaimmat älkät jocaista Henge uscoco vaan coetelcat Henget jos he Jumalasta owat : sillä monda wäärä Prophetat owat tullet mailmaan.
4:2 Tästä te tunnente Jumalan Hengen: jokainen henki, joka tunnustaa Jeesuksen Kristukseksi, lihaan tulleeeksi, on Jumalasta;	2. Sillä te tuntekaat Jumalan Henki, että jokainen henki, joka tunnustaa Jeesuksen Kristuksen lihaan tulleen, se on Jumalasta,	4:2 Sijtä te tutcat Jumalan Hengi että jocainen Hengi joca tunnusta Jesuxen Christuxen Lihaan tullen se on Jumalasta.
4:3 ja yksikään henki, joka ei tunnusta Jeesusta, ei ole Jumalasta; se on antikristuksen henki, jonka olette kuulleet olevan tulossa, ja se on jo nyt maailmassa.	3. Ja jokainen henki, joka ei tunnusta Jesusta Kristusta lihaan tulleeeksi, ei se ole Jumalasta: ja se on antikristuksen henki, josta te kuulitte, että hän on tuleva, ja on jo parhaallansa maailmassa.	4:3 Ja jocainen Hengi joca ei tunnusta Jesusta Christusta Lihaan tullexi ei se ole Jumalasta. Ja se on Antichristuxen Hengi josta te cuulitta että hän on tulewa ja on jo parhallans mailmasa.
4:4 Lapsukaiset, te olette Jumalasta ja olette voittaneet heidät; sillä hän, joka teissä on, on suurempi kuin se, joka on maailmassa.	4. Lapsukaiseni, te olette Jumalasta ja olette heidät voittaneet; sillä se, joka teissä on, hän on suurempi kuin se, joka maailmassa on.	4:4 Lapsucaiseni te oletta Jumalasta ja oletta heidän woittanet. Sillä se joca teisä on hän on suurembi cuin se joca mailmasa on.
4:5 He ovat maailmasta; sentähden he puhuvat, niinkuin maailma puhuu, ja maailma kuulee heitä.	5. He ovat maailmasta, sentähden he puhuvat maailmasta ja maailma kuulee heitä.	4:5 He owat mailmasta sentähden he puhuwat mailmasta ja mailma cuule heitä.
4:6 Me olemme Jumalasta. Joka tuntee Jumalan, se kuulee meitä; joka ei ole Jumalasta, se ei kuule meitä. Siitä me tunnemme totuuden hengen ja eksytyksen hengen.	6. Me olemme Jumalasta: ja joka Jumalan tuntee, hän kuulee meitä; joka ei Jumalasta ole, ei hän kuule meitä. Siitä me tunnemme totuuden hengen ja eksytyksen hengen.	4:6 Me olemma Jumalasta ja joca Jumalan tunde hän cuule meitä. Joca ei Jumalasta ole ei hän cuule meitä. Sijtä me tunnemma totuden Hengen ja exytyxen Hengen.
4:7 Rakkaani, rakastakaamme toinen toistamme, sillä rakkaus on Jumalasta; ja jokainen, joka rakastaa, on Jumalasta syntynyt ja tuntee Jumalan.	7. Te rakkahimmat, rakastakaamme toinen toistamme, sillä rakkaus on Jumalasta: ja jokainen, joka rakastaa, se on Jumalasta syntynyt ja tuntee Jumalan.	4:7 TE rakkahimmat racastacam toinen toistam : Sillä rackaus on Jumalasta ja jocainen cuin racasta se on Jumalasta syndynyt ja tunde Jumalan.
4:8 Joka ei rakasta, se ei tunne Jumalaa, sillä Jumala on rakkaus.	8. Joka ei rakasta, ei hän tunne Jumalaa; sillä Jumala on rakkaus.	4:8 Joca ei racasta ei hän tunne Jumalata : sillä Jumala on rackaus.

4:9 Siinä ilmestyi meille Jumalan rakkaus, että Jumala lähetti ainokaisen Poikansa maailmaan, että me eläisimme hänen kauttansa.	9. Sen kautta ilmestyi Jumalan rakkaus meidän kohtaamme, että Jumala lähetti ainoan Poikansa maailmaan, että me hänen kauttansa eläisimme.	4:9 Sen kautta ilmestyi Jumalan rakkaus meidän kohtam että Jumala lähetti ainoan Poikansa maailmaan että me hänen kauttansa eläisim.
4:10 Siinä on rakkaus - ei siinä, että me rakastimme Jumalaa, vaan siinä, että hän rakasti meitä ja lähetti Poikansa meidän syntiemme sovituksiksi.	10. Siinä on rakkaus, ei että me rakastimme Jumalaa, vaan että hän rakasti meitä ja lähetti Poikansa sovinnoksi meidän synteimme edestä.	4:10 Siinä on rakkaus ei että me rakastimme Jumalata vaan että hän rakasti meitä ja lähetti hänen Poikansa meidän synteimme sovinnoksi.
4:11 Rakkaani, jos Jumala on näin meitä rakastanut, niin mekin olemme velvolliset rakastamaan toinen toistamme.	11. Te rakkahimmat, jos Jumala meitä niin rakasti, niin meidän pitää myös toinen toistamme rakastaman.	4:11 Te rakkahimmat jos Jumala meitä niin rakasti niin meidän pitää myös toinen toistam rakastaman.
4:12 Jumalaa ei kukaan ole koskaan nähnyt. Jos me rakastamme toinen toistamme, niin Jumala pysyy meissä, ja hänen rakkautensa on tullut täydelliseksi meissä.	12. Ei ole yksikään Jumalaa koskaan nähnyt. Jos me rakastamme toinen toistamme, niin Jumala pysyy meissä, ja hänen rakkautensa on täydellinen meissä.	4:12 Ei ole yksikään Jumalata koskaan nähnyt. Jos me rakastam toinen toistam niin Jumala pysy meissä ja hänen rakkautensa on täydellinen meissä.
4:13 Siitä me tiedämme pysyvämme hänessä ja hänen pysyvän meissä, että hän on antanut meille Henkeänsä.	13. Siitä me tunnemme, että me pysymme hänessä ja hän meissä, ja että hän antoi meille Hengestänsä.	4:13 Siitä me tunnemme että me pysymme hänessä ja hän meissä ja että hän antoi meille hänen Hengestänsä.
4:14 Ja me olemme nähneet ja todistamme, että Isä on lähettänyt Poikansa maailman Vapahtajaksi.	14. Ja me näimme ja todistamme, että Isä on lähettänyt Poikansa maailman Vapahtajaksi.	4:14 Ja me näimme ja todistimme että Isä on lähettänyt Poikansa maailman vapahtajaksi.
4:15 Joka tunnustaa, että Jeesus on Jumalan Poika, hänessä Jumala pysyy, ja hän Jumalassa.	15. Jokainen, joka tunnustaa Jesuksen Jumalan Pojaksi, hänessä pysyy Jumala ja hän Jumalassa.	4:15 Jokainen kuin tunnustaa Jesuksen Jumalan Pojaksi hänessä pysyy Jumala ja hän Jumalassa.
4:16 Ja me olemme oppineet tuntemaan ja me uskomme sen rakkauden, mikä Jumalalla on meihin. Jumala on rakkaus, ja joka pysyy rakkaudessa, se pysyy Jumalassa, ja Jumala pysyy hänessä.	16. Ja me tunnemme ja uskoimme sen rakkauden, jolla Jumala meitä rakastaa. Jumala on rakkaus, ja joka rakkaudessa pysyy, hän pysyy Jumalassa ja Jumala hänessä.	4:16 Ja me tunnemme ja uskoimme sen rakkauden jolla Jumala meitä rakastaa. 4:17 Jumala on rakkaus ja joka rakkaudessa pysyy hän pysyy Jumalassa ja Jumala hänessä.
4:17 Näin on rakkaus tullut täydelliseksi meissä, että meillä olisi turva tuomiopäivänä; sillä sellainen kuin hän on, sellaisia mekin olemme tässä maailmassa.	17. Siinä täytetään rakkaus meissä, että meillä olisi turva tuomiopäivänä; sillä niinkuin hän on, niin olemme me myös tässä maailmassa.	4:18 Siinä on rakkaus täydellinen meissä että meillä olisi turva Duomiopäivänä : sillä niinkuin hän on niin olemme me myös tässä maailmassa.

4:18 Pelkoa ei rakkaudessa ole, vaan täydellinen rakkaus karkoittaa pelon, sillä pelossa on rangaistusta; ja joka pelkää, se ei ole päässyt täydelliseksi rakkaudessa.	18. Ei pelko ole rakkaudessa, vaan täydellinen rakkaus ajaa pois pelvon, sillä pelvolla on vaiva; mutta joka pelkää, ei hän ole täydellinen rakkaudessa.	4:19 Ei pelko ole rakkaudessa vaan täydellinen rakkaus ajaa pois pelon : sillä pelvolla on vaiva. Mutta joka pelkää ei hän ole täydellinen rakkaudessa.
4:19 Me rakastamme, sillä hän on ensin rakastanut meitä.	19. Me rakastamme häntä; sillä hän rakasti meitä ensin.	4:20 Rakastacam händä : sillä hän racasti meitä ensin.
4:20 Jos joku sanoo: "Minä rakastan Jumalaa", mutta vihaa veljeänsä, niin hän on valhettelija. Sillä joka ei rakasta veljeänsä, jonka hän on nähnyt, se ei voi rakastaa Jumalaa, jota hän ei ole nähnyt.	20. Jos joku sanoo: minä rakastan Jumalaa, ja vihaa veljeänsä, se on valehtelia; sillä joka ei rakasta veljeänsä, jonka hän näkee, kuinka hän taitaa Jumalaa rakastaa, jota ei hän näe?	Jos joku sano : minä racastan Jumalata ja wiha weljens hän on walehtelia. Sillä joka ei racasta weljens jonga hän näke cuinga hän taita Jumalata racasta jota ei hän näe?
4:21 Ja tämä käsky meillä on häneltä, että joka rakastaa Jumalaa, se rakastakoon myös veljeänsä.	21. Ja tämä käsky on meillä häneltä: joka Jumalaa rakastaa, hänen pitää myös veljeänsä rakastaman.	Ja tämä käsky on meillä häneldä : joka Jumalata racasta hänen pitä myös weljens racastaman.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu .
5:1 Jokainen, joka uskoo, että Jeesus on Kristus, on Jumalasta syntynyt; ja jokainen, joka rakastaa häntä, joka on synnyttänyt, rakastaa myöskin sitä, joka hänestä on syntynyt.	1. Jokainen, joka uskoo, että Jesus on Kristus, hän on Jumalasta syntynyt, ja jokainen, joka rakastaa sitä, joka synnytti, hän rakastaa myös sitä, joka hänestä syntynyt on.	5:1 JOCainen cuin usco että Jesus on Christus hän on Jumalasta syndynyt. Ja jocainen cuin racasta sitä joka synnytti hän racasta myös sitä joka hänestä syndynyt on.
5:2 Siitä me tiedämme, että rakastamme Jumalan lapsia, kun rakastamme Jumalaa ja noudatamme hänen käskyjäänsä.	2. Siitä me tunnemme, että me rakastamme Jumalan lapsia, koska me Jumalaa rakastamme ja hänen käskynsä pidämme.	5:2 Sijtä me tunnemme että me racastam Jumalan lapsia cosca me Jumalata racastam ja hänen käskyns pidämme
5:3 Sillä rakkaus Jumalaan on se, että pidämme hänen käskynsä. Ja hänen käskynsä eivät ole raskaat;	3. Sillä tämä on rakkaus Jumalan tykö, että me hänen käskynsä pidämme, ja hänen käskynsä ei ole raskaat.	5:3 Sillä rackaus Jumalan tygö on että me hänen käskyns pidämme ja hänen käskyns ei ole rascat.
5:4 sillä kaikki, mikä on syntynyt Jumalasta, voittaa maailman; ja tämä on se voitto, joka on maailman voittanut, meidän uskomme.	4. Sillä kaikki, mitä Jumalasta syntynyt on, se voittaa maailman, ja meidän uskomme on se voitto, joka maailman voitti.	5:4 Sillä caicki mitä Jumalasta syndynyt on se woitta mailman ja meidän uscom on se woitto joka mailman woitti.

5:5 Kuka on se, joka voittaa maailman, ellei se, joka uskoo, että Jeesus on Jumalan Poika?	5. Kuka siis on, joka voittaa maailman, mutta se joka uskoo, että Jesus on Jumalan Poika?	5:5 Cuca sijs on joca woitta mailman mutta se joca usco että Jesus on Jumalan Poica?
5:6 Hän on se, joka on tullut veden ja veren kautta, Jeesus Kristus, ei ainoastaan vedessä, vaan vedessä ja veressä; ja Henki on se, joka todistaa, sillä Henki on totuus.	6. Tämä on se, joka vedellä ja verellä tulee, Jesus Kristus, ei ainoastansa vedellä, vaan vedellä ja verellä. Ja Henki todistaa, että Henki on totuus.	5:6 Tämä on se joca wedellä ja werellä tule Jesus Christus ei ainoastans wedellä waan wedellä ja werellä. Ja Hengi todista että Hengi totuus on.
5:7 Sillä kolme on, jotka todistavat:	7. Sillä kolme ovat, jotka todistavat taivaassa: Isä, Sana ja Pyhä Henki, ja ne kolme yksi ovat:	5:7 Sillä colme todistawat Taiwasa : Isä Sana ja Pyhä Hengi ja ne colme yxi owat.
5:8 Henki ja vesi ja veri, ja ne kolme pitävät yhtä.	8. Ja kolme ovat, jotka todistavat maan päällä: Henki ja vesi ja veri, ja ne kolme yhdessä ovat.	5:8 Ja colme todistawat maan päällä : Hengi Wesi ja Weri ja ne colme yxi owat.
5:9 Jos me otamme vastaan ihmisten todistuksen, niin onhan Jumalan todistus suurempi. Ja tämä on Jumalan todistus, sillä hän on todistanut Pojastansa.	9. Jos me ihmisten todistuksen otamme, niin on Jumalan todistus suurempi; sillä tämä on Jumalan todistus, jonka hän Pojastansa todisti.	5:9 Jos me ihmisten todistuxen otamme nijn on Jumalan todistus suurempi : Sillä tämä on Jumalan todistus jolla hän Pojastans todisti.
5:10 Joka uskoo Jumalan Poikaan, hänellä on todistus itsessänsä; joka ei usko Jumalaa, tekee hänet valhettelijaksi, koska hän ei usko sitä todistusta, jonka Jumala on todistanut Pojastansa.	10. Joka uskoo Jumalan Pojan päälle, hänellä on todistus itsessänsä: joka ei usko Jumalaa, hän tekee hänen valehtelijaksi; sillä ei hän uskonut sitä todistusta, jonka Jumala on Pojastansa todistanut.	5:10 Joca usco Jumalan Pojan päälle hänellä on todistus idzesäns. Joca ei usco Jumalata hän teke hänen walehteliäxi : Sillä ei hän usconut sitä todistusta jonga Jumala on Pojastans todistanut.
5:11 Ja tämä on se todistus: Jumala on antanut meille iankaikkisen elämän, ja tämä elämä on hänen Pojassansa.	11. Ja tämä on se todistus, että Jumala on meille ijankaikkisen elämän antanut, ja se elämä on hänen Pojassansa.	5:11 Ja tämä on se todistus että Jumala on meille ijancaickisen elämän andanut ja se elämä on hänen Pojasans.
5:12 Jolla Poika on, sillä on elämä; jolla Jumalan Poikaa ei ole, sillä ei ole elämää.	12. Jolla Jumalan Poika on, hänellä on elämä; jolla ei Jumalan Poika ole, ei hänellä ole elämää.	5:12 Jolla Jumalan Poica on hänellä on elämä jolla ei Jumalan Poica ole ei hänellä ole elämä.
5:13 Tämän minä olen kirjoittanut teille, jotka uskotte Jumalan Pojan nimeen, tietääksenne, että teillä on iankaikkinen elämä.	13. Näitä minä teille kirjoitin, jotka Jumalan Pojan nimen päälle uskotte: että te tietäisitte teillänne ijankaikkisen elämän olevan, ja että te uskoisitte Jumalan Pojan nimen päälle.	5:13 Näitä minä teille kirjoitin jotca Jumalan Pojan Nimen päälle uscotta että te tiedäisitte teillän ijancaickisen elämän olewan ja että te uscoisitte Jumalan Pojan Nimen päälle.

5:14 Ja tämä on se uskallus, joka meillä on häneen, että jos me jotakin anomme hänen tahtonsa mukaan, niin hän kuulee meitä.	14. Ja tämä on se turva, joka meillä on häneen, että jos me jotakin anomme hänen tahtonsa jälkeen, niin hän meitä kuulee.	5:14 Ja tämä on se turwa cuin meillä on häneen että jos me jotakin anomme hänen tahdons jälkeen niijn hän meitä cuule.
5:15 Ja jos me tiedämme hänen kuulevan meitä, mitä ikinä anommekin, niin tiedämme, että meillä myös on kaikki se, mitä olemme häneltä anoneet.	15. Ja jos me tiedämme, että hän meitä kuulee, mitä ikänä me anomme, niin me tiedämme, että meillä ovat ne anomiset, joita me häneltä anoimme.	5:15 Ja että me tiedämme että hän meitä cuule mitä ikänäns me anomme niijn me tiedämme että meillä owat ne anomiset cuin me häneldä anoimma.
5:16 Jos joku näkee veljensä tekevän syntiä, joka ei ole kuolemaksi, niin rukoilkoon, ja hän on antava hänelle elämän, niille nimittäin, jotka eivät tee syntiä kuolemaksi. On syntiä, joka on kuolemaksi; siitä minä en sano, että olisi rukoiltava.	16. Jos joku näkee veljensä tekevän jonkun synnin, ei kuolemaan, hän rukoilkaan, niin hän on antava niille elämän, jotka syntiä tekevät, ei kuolemaan. Jos synti on kuolemaan: senkaltaisista en minä sano, että joku rukoilis.	5:16 JOs jocu näke weljens tekewän jongun synnin ei cuolemahan hän rucoilcan niijn hän on andawa nijlle elämän jotca syndiä tekewät ei cuolemahan. Jos syndi on cuolemahan sencaltaisist en minä sano että jocu rucoilis.
5:17 Kaikki vääryys on syntiä. Ja on syntiä, joka ei ole kuolemaksi.	17. Kaikki vääryys on synti; on myös muutama synti ei kuolemaan.	5:17 Caicki wäärÿys on syndi mutta muutamats synnit ei ole cuolemahan.
5:18 Me tiedämme, ettei yksikään Jumalasta syntynyt tee syntiä; vaan Jumalasta syntynyt pitää itsestensä vaarin, eikä häneen ryhdy se paha.	18. Me tiedämme, että jokainen, joka Jumalasta syntynyt on, ei hän syntiä tee; vaan joka Jumalasta syntynyt on, se varjelee itsensä, ja paha ei rupee häneen.	5:18 Me tiedämme että jocainen cuin Jumalasta syndynyt on ei hän syndiä tee waan joca Jumalasta syndynyt on hän warjele hänens ja se paha ei rupee häneen.
5:19 Me tiedämme, että olemme Jumalasta, ja koko maailma on pahan vallassa.	19. Me tiedämme, että me olemme Jumalasta ja koko maailma on pahuudessa.	5:19 Me tiedämme että me olemma Jumalasta ja coco mailma on pahudes.
5:20 Mutta me tiedämme, että Jumalan Poika on tullut ja antanut meille ymmärryksen, tunteaksemme sen Totisen; ja me olemme siinä Totisessa, hänen Pojassansa, Jeesusessa Kristuksessa. Hän on totinen Jumala ja iankaikkinen elämä.	20. Mutta me tiedämme, että Jumalan Poika tuli ja on meille mielen antanut, että me sen totisen tunnemme, ja olemme siinä totisessa, hänen Pojassansa Jesusessa Kristuksessa: Tämä on totinen Jumala ja ijankaikkinen elämä.	5:20 Mutta me tiedämme että Jumalan Poica tuli ja on meille mielen andanut että me sen totisen tunnemma ja olemma sijnä totisesa hänen Pojasans Jesuxes Christuxes. 5:21 Tämä on se totinen Jumala ja se ijancaickinen elämä.
5:21 Lapsukaiset, kavahtakaa epäjumalia.	21. Lapsukaiset, kavahtakaat epäjumalia, amen!	Lapsucaiset cawahtacats teitän epäjumalista Amen.

JOHANNEKSEN TOINEN KIRJE	P. JOHANNEKSEN 2 EPISTOLA	P. Johannexen Toinen Epistola .
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I LUCU
1:1 Vanhin valitulle rouvalle ja hänen lapsillensa, joita minä totuudessa rakastan - enkä ainoastaan minä, vaan myös kaikki, jotka ovat tulleet totuuden tuntemaan -	Vanhin valitulle rouvalle ja hänen lapsillensa, joita minä totuudessa rakastan, ja en ainoastaan minä, mutta myös kaikki, jotka totuuden tunteneet ovat,	1:1 SE wanhin/ sille walitulle Frouwalle ja hänen lapsillens/ joita minä totudes racastan/ ja en ainoastans minä/ mutta myös caicki jotca totuden tundenet owat/
1:2 totuuden tähden, joka meissä pysyy ja on oleva meidän kanssamme iankaikkisesti.	2. Sen totuuden tähden, joka meissä pysyy ja on meidän kanssamme oleva ijankaikkisesti:	1:2 Sen totuden tähden/ joca meisä pysy/ ja meidän cansam on ijancaickisest.
1:3 Armo, laupeus ja rauha Isältä Jumalalta ja Jeesukselta Kristukselta, Isän Pojalta, on oleva meidän kanssamme, totuudessa ja rakkaudessa.	3. Armo, laupius, rauha Isältä Jumalalta ja Herralta Jesukselta Kristukselta, Isän Pojalta, totuudessa ja rakkaudessa olkoon teidän kanssanne!	1:3 Armo/ Laupius/ Rauha Isäldä Jumalalda/ ja HERralda Jesuxelda Christuxelda Isän Pojalda/ totudesä ja rackaudesta olcon teidän cansan.
1:4 Minua on suuresti ilahuttanut, että olen lastesi joukossa havainnut olevan niitä, jotka totuudessa vaeltavat sen käskyn mukaan, jonka me olemme saaneet Isältä.	4. Minä olen suuresti ihastunut, että minä löysin sinun lapsistas niitä, jotka totuudessa vaeltavat, niinkuin me käskyn Isältä saaneet olemme.	1:4 MINä olen suurest ihastunut/ että minä löysin sinun lapsistas nijtä/ jotca totudes waeldawat/ nijncuin me käskyn Isäldä saanet olemma.
1:5 Ja nyt, rouva, minulla on sinulle pyyntö, ei niinkuin kirjoittaisin sinulle uuden käskyn, vaan minä kirjoitan sen, joka meillä alusta asti on ollut: että meidän tulee rakastaa toinen toistamme.	5. Ja nyt rukoilen minä sinua, rouva, en, että minä uutta käskyä sinulle kirjoittaisin, vaan sen mikä meillä alusta oli, että me toinen toistamme rakastaisimme.	1:5 Ja rucoilen sinua Frouwa/ en että minä vtta käskyä sinulle kirjoitaisin/ waan sen cuin meillä algusta oli. Että me toinen toistam racastaisim.
1:6 Ja tämä on rakkaus, että me vaellamme hänen käskyjensä mukaan. Tämä on käsky, että teidän, niinkuin olette alusta kuulleet, tulee siinä vaeltaa.	6. Ja tämä on rakkaus, että me hänen käskynsä jälkeen vaellamme. Tämä on käsky, jonka te alusta kuulitte, että te siinä vaeltaisitte.	1:6 Ja tämä on se rackaus/ että me hänen käskyns jälken waellamme. Tämä on se käsky cuin te algusta cuulitta/ että te sijnä waellaisitta:

1:7 Sillä monta villitsijää on lähtenyt maailmaan, jotka eivät tunnusta Jeesusta Kristukseksi, joka oli lihaan tuleva; tämä tämmöinen on villitsijä ja antikristus.	7. Sillä monta vietteliää on maailmaan tullut, jotka ei tunnusta Jesusta Kristusta, että hän on lihaan tullut. Tämä on vietteliä ja antikristus.	1:7 Sillä monda wietteliä on mailmaan tullut/ jotca ei tunnusta Jesusta Christusta/ että hän on Lihaan tullut. Tämä on wietteliä ja Antichristus.
1:8 Ottakaa vaari itsestänne, ettette menetä sitä, minkä me olemme työllämme aikaansaaneet, vaan että saatte täyden palkan.	8. Katsokaat visusti teitänne, ettemme kadottaisi, mitä me työtä tehneet olemme, vaan että me täyden palkan saisimme.	1:8 Cadzocat wisust teitän/ etten me cadotais/ mitä me työtä tehnet olemme/ waan että me täyden palcan saisimme.
1:9 Kuka ikinä menee edemmäksi eikä pysy Kristuksen opissa, hänellä ei ole Jumalaa; joka siinä opissa pysyy, hänellä on sekä Isä että Poika.	9. Jokainen, joka harhaelee ja ei pysy Kristuksen opissa, ei hänellä ole Jumalaa: joka pysyy Kristuksen opissa, hänellä on sekä Isä että Poika.	1:9 Jocainen cuin harhaele/ ja ei pysy Christuxen opisa/ ei hänellä ole Jumalata. Joca pysy Christuxen opisa/ hänellä on sekä Isä että Poica.
1:10 Jos joku tulee teidän luoksenne eikä tuo mukanaan tätä oppia, niin älkää ottako häntä huoneeseenne älkääkä sanoko häntä tervetulleeksi;	10. Jos joku tulee teidän tykönne ja ei tuo tätä opetusta kansansa, niin älkää häntä huoneeseen ottako, älkää myös häntä tervehtikö.	1:10 Jos jocu tule teidän tygön/ ja ei tuo tätä opetusta cansans: nijn älkät händä huonesen ottaco/ älkät myös händä terwettäkö:
1:11 sillä joka sanoo hänet tervetulleeksi, joutuu osalliseksi hänen pahoihin tekoihinsa.	11. Sillä joka häntä tervehtii, hän on osallinen hänen pahoista töistänsä.	1:11 Sillä joca händä terwettä/ hän on osallinen hänen pahoista töistäns.
1:12 Minulla olisi paljon kirjoittamista teille, mutta en tahdo tehdä sitä paperilla ja musteella; vaan toivon pääseväni teidän tykönne ja saavani puhutella teitä suullisesti, että meidän ilomme olisi täydellinen.	12. Minulla olisi paljon teille kirjoittamista, mutta en minä tahtonut paperilla ja läkillä; vaan minä toivon tulevani teidän tykönne, ja tahdon läsnä ollessani teidän kansanne puhua, että meidän ilomme täydellinen olisi.	1:12 Ollis minulla paljon teille kirjoittamist/ mutta en minä tahtonut paperilla ja pläkillä/ waan minä toiwon tulewani teidän tygön/ ja tahdon läsnä olduani teidän cansan puhua/ että meidän ilom täydellinen olisi.
1:13 Valitun sisaresi lapset lähettävät sinulle tervehdyksen.	13. Sinua tervehtivät sinun valitun sisares lapset, amen!	1:13 Terwettäwät sinua sinun walitun sisares lapset/ Amen.

JOHANNEKSEN KOLMAS KIRJE	P. JOHANNEKSEN 3 EPISTOLA	P. Johannexen Colmas Epistola .
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I LUCU
1:1 Vanhin rakkaalle Gaiukselle, jota minä totuudessa rakastan.	Vanhin rakkaalle Gajukselle, jota minä totuudessa rakastan.	1:1 SE wanhin/ rackalle Gajuxelle/ jota minä totuudes racastan.
1:2 Rakkaani, minä toivotan sinulle, että kaikessa menestyt ja pysyt terveenä, niinkuin sielusikin menestyy.	2. Minun rakkaani! ylitse kaikkein minä toivotan, että menestyisit ja terveenä olisit, niinkuin sinun sielus menestyy.	1:2 Minun rackani/ minä toiwotan että caikisa menestyisit/ ja terwenä olisit/ nijncuin sinun sieluskin menesty.
1:3 Minua ilahutti suuresti, kun veljet tulivat ja antoivat todistuksen sinun totuudestasi, niinkuin sinä totuudessa vaellatkin.	3. Sillä minä ihastuin suuresti, kuin veljet tulivat ja todistivat sinun totuudestas, niinkuin sinä totuudessa vaellat.	1:3 Mutta minä ihastuin suurest/ cosca veljet tulit ja todistit sinun totuudestas/ nijncuin sinä totudesa waellat.
1:4 Minulla ei ole suurempaa iloa kuin se, että kuulen lasteni vaeltavan totuudessa.	4. Ei minulla ole suurempaa iloa kuin se, että minä kuulen lapseni totuudessa vaeltavan.	1:4 Ei minulla ole suurembata iloa/ cuin se/ että minä cuulen minun lapseni totuudesa waeldawan.
1:5 Rakkaani, sinä toimit uskollisesti kaikessa, mitä teet veljien, vieläpä vieraittenkin hyväksi.	5. Minun rakkaani! sinä teet uskollisesti, mitä veljille ja vieraille teet,	1:5 Minun rackamban/ sinä teet uscollisest/ mitkäs weljille ja wieraille teet/
1:6 He ovat seurakunnan edessä antaneet todistuksen sinun rakkaudestasi; ja sinä teet hyvin, kun autat heitä eteenpäin heidän matkallaan, niinkuin Jumalan edessä arvollista on.	6. Jotka myös sinun rakkaudestas seurakunnan edessä todistaneet ovat. Ja sinä teet hyvin, että heidät kauniisti lähettänyt olet, Jumalan edessä.	1:6 Jotca myös sinun rackaudestas Seuracunnan edes todistanet owat. Ja sinä olet hywin tehnyt/ että heidän caunist lähettänyt olet/ Jumalan puolesta:
1:7 Sillä hänen nimensä tähden he ovat matkalle lähteneet eivätkä ota pakanoilta mitään.	7. Sillä hänen nimensä tähden he ovat lähteneet, ja ei ole pakanoilta mitään ottaneet.	1:7 Sillä hänen nimens tähden he owat lähtenet/ ja ei ole Pacanoilda mitän ottanet.
1:8 Me olemme siis velvolliset ottamaan semmoisia vastaan, auttaaksemme yhdessä totuutta eteenpäin.	8. Niin meidän pitää senkaltaisia korjaaman, että me totuuden apulaiset olisimme.	1:8 Nijn meidän pitä sencaltaisia corjaman/ että me totuden apulaiset olisimma.
1:9 Minä kirjoitin seurakunnalle; mutta Diotrefes, joka haluaa olla ensimmäinen heidän joukossaan, ei ota meitä vastaan.	9. Minä kirjoitin seurakunnalle; mutta Diotrefhes, joka heidän seassansa tahtoo jalo olla, ei ota meitä vastaan.	1:9 MInä kirjoitin Seuracunnalle/ mutta Diotrefhes/ joca heidän seasans tahto jalo olla/ ei corja meitä.

1:10 Sentähden minä, jos tulen, muistutan hänen teoistansa, mitä hän tekee, kun pahoilla sanoilla meistä juoruaa; ja vielä siihenkään tyytymättä, hän ei itse ota veljiä vastaan, vaan estää niitäkin, jotka tahtovat sen tehdä, ja ajaa heidät pois seurakunnasta.	10. Sentähden, jos minä tulen, niin minä tahdon ilmoittaa hänen työnsä, joita hän tekee, joka pullikoitsee meitä vastaan pahoilla sanoilla, ja ei niihinkään pysäänny, ja ei hän itse veljiä korjaa, estää myös muita, jotka niitä korjata tahtovat, ja ajaa heitä pois seurakunnasta.	1:10 Sentähden jos minä tulen/ nijn minä tahdon ilmoitta hänen työns cuin hän teke/ joca pullicoidze meitä wastan pahoilla sanoilla/ ja ei nijhingän pysänny. Ei hän idze weljiä corja/ estä myös muita/ jotca nijtä corjata tahtowat/ ja aja heitä pois Seuracunnasta.
1:11 Rakkaani, älä seuraa pahaa, vaan hyvää. Joka hyvin tekee, se on Jumalasta; joka pahoin tekee, se ei ole Jumalaa nähnyt.	11. Minun rakkaani, älä seuraa pahaa, vaan hyvää: joka hyvin tekee, se on Jumalasta; mutta joka pahoin tekee, ei se ole nähnyt Jumalaa.	1:11 Minun rackan/ älä seura paha/ waan hywä/ ja joca hywin teke/ se on Jumalasta: mutta joca paha teke/ ei hän näe Jumalata.
1:12 Demetrius on kaikilta, jopa itse totuudeltakin, saanut hyvän todistuksen; ja mekin todistamme hänestä samaa, ja sinä tiedät, että meidän todistuksemme on tosi.	12. Demetriuksella on jokaiselta todistus, ja itse totuudesta. Ja me myös todistamme, ja te tiedätte, että meidän todistuksemme on tosi.	1:12 DEmetriuxella on jocaidzelda todistus/ ja idze totudesta: Ja me myös todistamme/ ja te tiedätte että meidän todistuxem on tosi.
1:13 Minulla olisi paljon kirjoittamista sinulle, mutta en tahdo kirjoittaa sinulle musteella ja kynällä,	13. Minulla olisi paljo sinun tykösi kirjoittamista, vaan en minä tahtonut läkillä ja kynällä kirjoittaa.	1:13 Minulla olisi paljo sinun tygös kirjoittamist/ waan en minä tahtonut pläkillä ja kynällä kirjoitta.
1:14 sillä minä toivon pian näkeväni sinut, ja silloin saamme suullisesti puhella.	14. Mutta minä toivon sinun pian näkeväni, ja läsnä ollessani me saamme toinen toistamme puhutella.	1:14 Mutta minä toiwon sinun pian näkewäni/ ja läsnä olduani me saamme toinen toistam puhutella.
1:15 Rauha sinulle! Ystävät tervehtivät sinua. Tervehdys ystäville, kullekin erikseen.	15. Rauha olkoon sinulle! Ystävät tervehtivät sinua. Tervehdi ystäviä, kutakin nimeltänsä.	1:15 Rauha olcon sinun cansas. Ystävät terwettäwät sinua. Terwetä ystäwitä/ cutakin nimeldäns.

JUUDAAN KIRJE	P. JUUDAAN EPISTOLA	P. Judan Epistola
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	
1:1 Juudas, Jeesuksen Kristuksen palvelija ja Jaakobin veli, kutsutuille, jotka ovat Isässä Jumalassa rakastetut ja Jeesukselle Kristukselle varjellut.	Juudas, Jesuksen Kristuksen palvelia, mutta Jakobin veli, niille kutsutuille, jotka Isässä Jumalassa pyhitetyt ovat ja Jeesuksessa Kristuksessa vapahdetut:	1:1 JUdas Jesuxen Christuxen palwelia/ mutta Jacobin weli. Nijlle cudzutuille/ jotca Isäs Jumalas pyhitetyt owat/ ja Jesuxes Christuxes wapahdetut.
1:2 Lisääntykään teille laupeus ja rauha ja rakkaus.	2. Laupius ja rauha ja rakkaus lisääntykään teille!	1:2 Jumala lisätkön teille paljo laupiutta ja rackautta.
1:3 Rakkaani! Kun minulla on ollut harras halu kirjoittaa teille yhteisestä pelastuksestamme, tuli minulle pakko kirjoittaa ja kehoittaa teitä kilvoittelemaan sen uskon puolesta, joka kerta kaikkiaan on pyhille annettu.	3. Te rakkaat! että minulla oli suuri ahkeruus teille yhteisestä autuudesta kirjoittaa, pidin minä sen tarpeellisena teitä kirjoituksella neuvoa, että te uskon puolesta kilvoittelisitte, joka kerta pyhille annettu on.	1:3 TE rackat/ että minulla oli suuri ahkerus teille yhteisest autuudest kirjoittaman/ pidin minä sen tarpellisna/ teitä kirjoituxella neuwoa/ että te uscon puolesta kilwoittelisitta/ joca wihdoin Pyhille annettu on.
1:4 Sillä teidän keskuuteenne on pujahtanut eräitä ihmisiä, joiden jo aikoja sitten on kirjoitettu tulevan tähän tuomioon, jumalattomia, jotka kääntävät meidän Jumalamme armon irstaudeksi ja kieltävät meidän ainoan valtiaamme ja Herramme, Jeesuksen Kristuksen.	4. Sillä muutamat ihmiset ovat luikahtaneet sisälle, jo muinen kirjoitetut tähän tuomioon, jumalattomat, jotka meidän Jumalan armon vetävät haureuteen ja kieltävät Jumalan, joka ainoa hallitsia on, ja meidän Herran Jesuksen Kristuksen.	1:4 Sillä muutamat jumalattomat ihmiset owat myös sisälle luicahtanet/ joista muinen kirjoitettu oli/ sencaltaiseen rangaistuxeen: He owat jumalattomat/ ja wetäwät meidän/ Jumalan Armon irtauteen/ ja kieldäwät Jumalan/ joca ainoa haldia on/ ja meidän HERran Jesuxen Christuxen.
1:5 Vaikka jo kerran olette saaneet tietää kaiken, tahdon kuitenkin muistuttaa teitä siitä, että Herra, joka oli pelastanut kansan Egyptistä, toisella kertaa hukutti ne, jotka eivät uskoneet;	5. Mutta minä tahdon teille muistuttaa, että te sen kerran tietäisitte, että koska Herra kansansa Egyptistä terveenä pelastanut oli, hukkasi hän sitte ne, jotka ei uskoneet.	1:5 MUTta minä tahdon teille muistutta/ että te aina sen tiedäisitte/ että cosca HERra Canssans Egyptistä terwenä pelastanut oli/ taas ne jotca ei usconet hän huckais.

<p>1:6 ja että hän ne enkelit, jotka eivät säilyttäneet valta-asemaansa, vaan jättivät oman asumuksensa, pani pimeyteen iankaikkisissa kahleissa säilytettäväksi suuren päivän tuomioon;</p>	<p>6. Ja ne enkelit, jotka ei alkuansa pitäneet, vaan antoivat ylön kotonsa, on hän kätkenyt pimeyteen ijankaikkisilla kahleilla suuren päivän tuomioon asti,</p>	<p>1:6 Ja ne Engelit/ jotca ei Esiwaldans pitänet/ waan ylönannoit cotons/ on hän kätkenyt pimeyteen ijancaickisilla cahleilla/ sen suuren päiwän Duomion asti.</p>
<p>1:7 samoin kuin Sodoma ja Gomorra ja niiden ympärillä olevat kaupungit, jotka samalla tavalla kuin nekin harjoittivat haureutta ja eksyivät luonnottomiin lihanhimoihin, ovat varoittavana esimerkkinä, kärsiessään iankaikkisen tulen rangaistusta.</p>	<p>7. Niinkuin Sodoma ja Gomorra ja ne lähikaupungit, jotka sillä muotoa kuin hekin huorin tehneet olivat ja muukalaisen lihan jälkeen menneet, ovat pannut muille opiksi, ijankaikkisen tulen vaivaa kärsimään.</p>	<p>1:7 Nijn cuin Sodoma ja Gomorra/ ja ne lähicaupungit/ jotca myös heidän cansans haureudes syndiä tehnet olit/ ja owat muucalaisen lihan jälken mennet. Ne owat pannut muille opixi ijancaickisen tulen waiwa kärsimän.</p>
<p>1:8 Yhtäkaikki nämä uneksijat samoin saastuttavat lihan; he halveksivat herrautta, herjaavat kirkkauden henkiolentoja.</p>	<p>8. Niin ovat myös nämät unennäkiät, jotka lihan saastuttavat, hallitukset katsovat ylön ja majesteetteja pilkkaavat.</p>	<p>1:8 Nijn owat myös nämät unennäkiät/ jotca lihan saastuttawat/ hallituxet ylöncazowat/ ja Majestetin pilckawat.</p>
<p>1:9 Mutta ei ylienkeleli Miikaelkaan, kun riiteli ja väitteli perkeleen kanssa Mooseksen ruumiista, rohjennut lausua herjaavaa tuomiota, vaan sanoi: "Rangaiskoon sinua Herra!"</p>	<p>9. Mutta Mikael, ylimmäinen enkeli, kuin hän perkeleen kanssa riiteli ja kamppaili Mooseksen ruumiista, ei rohjennut sanoa sen pilkan tuomiota, vaan sanoi: Herra sinua rangaiskoon!</p>	<p>1:9 Mutta ylimmäinen Engeli Michael/ cosca hän Mosexen ruumista Perkelen cansa rijteli/ ei hän rohjennut sanoa sen pilcan duomiota/ waan sanoi: HERra sinun rangaiscon.</p>
<p>1:10 Nämä sitävastoin herjaavat sitä, mitä eivät tunne; mutta minkä he järjettömäin eläinten tavoin luonnostaan ymmärtävät, sillä he turmelevat itsensä.</p>	<p>10. Mutta nämät pilkkaavat niitä, joista ei he mitään tiedä; vaan mitä he luonnon kautta tietävät niinkuin muut järjettömät eläimet, niissä he turmeltuvat.</p>	<p>1:10 Mutta nämät pilckawat nijtä joista ei he mitän tiedä/ ainoastans mitä he luonnon cautta tietävät/ nijncuin muutkin järjettömät pedot/ joisa he turmelduwat.</p>
<p>1:11 Voi heitä, sillä he kulkevat Kainin tietä ja heittäytyvät palkan tähden Bileamin eksytykseen ja hukkuvat niskoitteluunsa niinkuin Koora!</p>	<p>11. Voi heitä! sillä he käyvät Kainin tiellä ja lankeevat Balaamin eksytykseen palkan tähden, ja hukkuvat Koren kapinassa.</p>	<p>1:11 Woi heitä: sillä he käywät Cainin tiellä/ ja langewat Balaamin exytyxen palcan tähden/ ja huckuwat Choren capinasa.</p>

<p>1:12 He likapilkkuina teidän rakkausaterioillanne julkeasti kemuilevat ja itseään kestitsevät. He ovat vedettömiä, tuulten ajeltavia pilviä, paljaita, syksyisiä puita, hedelmättömiä, kahdesti kuolleita, juurineen maasta reväistyjä,</p>	<p>12. Nämät ovat häpiäpilkut vieraana ollessansa teidän rakkaus-aterioissanne, jotka ravitsevat itsiänsä pelkäämättä: he ovat vedettömät pilvet, jotka tuulelta ajetaan ympäri, paljaat, hedelmättömät puut, kahdesti kuolleet, juurinensa reväistyt ylös;</p>	<p>1:12 Nämät häpiän pilcut/ coreilewat teidän lahjoistan pelkämät/ caiten idziäns irtalisest/ he owat wedettömät pilwet jotca tuulelda ymbärinsajetan/ paljat hedelmättömät puut/ cahdesti cuollet/ ja juurinens ylösrewäistyt.</p>
<p>1:13 rajuja meren aaltoja, jotka vaahtoavat omia häpeitään, harhailevia tähtiä, joille pimeyden synkeys ikuisiksi ajoiksi on varattu.</p>	<p>13. Meren julmat aallot, jotka oman häpiänsä vaahtuvat; eksyväiset tähdet, joille pimeyden kauheus on ijankaikkisesti tähdelle pantu.</p>	<p>1:13 Meren julmat allot/ jotca heidän oman häpiääns wahtuwat/ exywäiset tähdet/ joille pimeyden cauhius on ijancaikkisest tähdelle pandu.</p>
<p>1:14 Heistäkin Eenok, Aadamista seitsemäs, on ennustanut, sanoen: "Katso, Herra tulee tuhannen tuhansine pyhinensä</p>	<p>14. Niin on myös Enok, seitsemäs Adamista, senkaltaisista ennustanut ja sanonut: katso, Herra tulee monen tuhannen pyhäinsä kanssa,</p>	<p>1:14 NIin on myös Enoch/ seidzemes Adamist sencaltaisita ennustanut ja sanonut: Cadzo/ HERra tule monen tuhannen Pyhän cansa:</p>
<p>1:15 tuomitsemaan kaikkia ja rankaisemaan kaikkia jumalattomia kaikista heidän jumalattomista teoistansa, joita he jumalattomuudessaan ovat tehneet, ja kaikesta julkeasta, mitä nuo jumalattomat syntiset ovat häntä vastaan puhuneet."</p>	<p>15. Tekemään kaikkein tuomiota, ja rankaisemaan kaikkia jumalattomia heidän seassansa, kaikkein heidän jumalattomain töittensä tähden, joilla he paha tehneet ovat, ja kaikkea sitä kovaa, jota ne jumalattomat syntiset häntä vastaan puhuneet ovat.</p>	<p>1:15 Tekemän caickein duomiota/ ja rangaiseman caickia jumalattomia/ caickein heidän jumalattomain töidens tähden/ joilla he paha tehnet owat/ ja caicke sitä cowa/ cuin ne jumalattomat syndiset händä wastan puhunet owat.</p>
<p>1:16 He ovat napolisjoita, kohtalonsa nurkujia ja vaeltavat himojensa mukaan; heidän suunsa puhuu pöyhkeitä, ja he mielistelevät ihmisiä oman etunsa tähden.</p>	<p>16. Nämät ovat napolisiat ja valittajat, omain himoinsa jälkeen vaeltavaiset, ja heidän suunsa puhuu röyhkeitä sanoja ja he ihmettelevät ihmisiä hyödytyksen tähden.</p>	<p>1:16 Nämät owat napolisiat ja walittajat/ omain himoins jälken waeldawaiset ja heidän suuns puhu röyckiöitä sanoja/ ja he ihmettelewät ihmisiä/ tarpens tähden.</p>
<p>1:17 Mutta te, rakkaani, muistakaa nämä sanat, mitkä meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen apostolit ovat edeltäpäin puhuneet,</p>	<p>17. Mutta te, rakkaat veljet, muistakaa niitä sanoja, joita ennen meidän Herran Jeesuksen Kristuksen apostoleilta sanottiin:</p>	<p>1:17 MUTta te minun rackani/ muistacat nijtä sanoja/ cuin teille ennen meidän HERran Jesuxen Christuxen Apostoleilda sanottin:</p>

1:18 sanoen teille: "Viimeisenä aikana tulee pilkkaajia, jotka vaeltavat jumalattomuutensa himojen mukaan."	18. Että viimeisellä ajalla tulevat pilkkaajat, jotka jumalattomissa himoissansa vaeltavat.	1:18 Että wijmeisellä ajalla tulewat pilckajat/ jotca omisa himoisans ja jumalattomas menos waeldawat.
1:19 Nämä juuri saavat aikaan hajaannusta, he ovat sielullisia, henkeä heillä ei ole.	19. Nämät ovat ne, jotka eriseurat tekevät, lihalliset, joilla ei henkeä ole.	1:19 Nämät owat ne/ jotca eriseurat tekewät/ lihalliset/ joilla ei Henge ole.
1:20 Mutta te, rakkaani, rakentakaa itseänne pyhimmän uskonne perustukselle, rukoilkaa Pyhässä Hengessä	20. Mutta te, minun rakkaani! rakentakaat itsiänne teidän kaikkein pyhimmän uskonne päälle, Pyhän Hengen kautta, ja rukoilkaat	1:20 Mutta te minun rackani/ rakendacat idziän/ teidän caickein pyhimmän usconna päälle/ Pyhän Hengen cautta/ ja rucoilcat/
1:21 ja pysyttäkää niin itsenne Jumalan rakkaudessa, odottaessanne meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen laupeutta iankaikkiseksi elämäksi.	pitäin teitänne keskenänne Jumalan rakkaudessa, 21. Ja odottakaat meidän Herran Jeesuksen Kristuksen laupiutta ijankaikkiseen elämään.	pitäin teitän Jumalan rackaudesa. 1:21 Ja odottacat meidän HERran Jesuxen Christuxen laupiutta ijancaickiseen elämään.
1:22 Ja armahtakaa toisia, niitä, jotka epäilevät, pelastakaa heidät, tulesta temmaten;	22. Ja pitäkää se eroitus, että te muutamia armahtaisitte, 23. Mutta muutamia pelvolla autuaaksi tekisitte, ja temmatkaat heitä ulos tulesta,	1:22 Ja pitäkät se eroitus/ että te muutamita armahdaisitte: 1:23 Mutta muutamita pelgon cansa autuaxi tekisitte/ ja ulostemmatcat heitä tulesta/
1:23 toisia taas armahtakaa pelolla, inhoten lihan tahraamaa ihokastakin.	ja vihatkaat sitä lihalla saastutettua hametta.	ja wihatcat sitä saastutettua lihallista hametta.
1:24 Mutta hänelle, joka voi varjella teidät lankeamasta ja asettaa teidät nuhteettomina, riemuitsevina, kirkkautensa eteen,	24. Mutta hänelle, joka teidät voi viasta varjella ja asettaa nuhteetoinna kunniansa kasvoin eteen, riemulla,	1:24 Mutta hänelle/ joca teidän woi wiasta warjella/ ja asetta teidän nuhtetoinna/ caswoins cunnialisuden eteen/ riemulla.
1:25 hänelle, ainoalle Jumalalle ja meidän pelastajallemme Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta, hänelle kunnia, majesteetti, voima ja valta ennen kaikkia aikoja ja nyt ja iankaikkisesti! Amen.	25. Ainoalle viisaalle Jumalalle, meidän Vapahtajallemme, olkoon kunnia, ja majesteetti, ja valta, ja voima, nyt ja kaikessa ijankaikkisuudessa, amen!	1:25 Jumalalle/ joca yxinäns wijsas on/ meidän wapahtajallem/ olcon cunnia/ ja Majesteti/ ja walda/ ja woima/ nyt ja caikes ijancaickisudes/ Amen.

JAAKOBIN KIRJE	P. JAKOBIN EPISTOLA	P. Jacobin Epistola.
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Jaakob, Jumalan ja Herran Jeesuksen Kristuksen palvelija, lähettää tervehdyksen kahdelletoista hajalla asuvalle sukukunnalle.	Jakob, Jumalan ja Herran Jesuksen Kristuksen palvelia, kahdelletoistakymmenelle sukukunnalle, jotka hajalla ovat, toivottaa terveyttä!	1:1 JAcob Jumalan ja HERran Jesuxen Christuxen palwelia. Cahdelletoistakymmenelle sucucunnalle/ jotca hajalla owat/ toiwotta terweyttä.
1:2 Veljeni, pitäkää pelkkänä ilona, kun joudutte moninaiisiin kiusauksiin,	2. Minun rakkaat veljeni, pitäkää se sulana riemuna, kuin te moninaiisiin kiusauksiin lankeatte,	1:2 MInun rackat weljeni/ pitäkät se sulana riemuna/ cosca te moninaiisijn kiusauxijn langette/
1:3 tietäen, että teidän uskonne kestäväisyys koetuksissa saa aikaan kärsivällisyyttä.	3. Tietäen, että teidän uskonne koettelemus vaikuttaa kärsivällisyyden.	1:3 Tieten että teidän vsconne coettelemus/ jos se muutoin toimellinen on/ waicutta kärsimisen:
1:4 Ja kärsivällisyys tuottakoon täydellisen teon, että te olisitte täydelliset ja eheät ettekä missään puuttuwaitset.	4. Mutta olkoon kärsivällisyydellä täydellinen työ, että te täydelliset ja kokonaiset olisitte ja ei missään puuttuwaitset.	1:4 Mutta kärsimys haman loppun asti wahwana pysy/ että te täydelliset ja coconaiset olisitta/ ja ei misän puuttuwaitset.
1:5 Mutta jos joltakin teistä puuttuu viisautta, anokoon sitä Jumalalta, joka antaa kaikille alttiisti ja soimaamatta, niin se hänelle annetaan.	5. Mutta jos joltain teistä viisautta puuttuis, hän anokaan sitä Jumalalta, joka hänelle antaa yksinkertaisesti, ja ei soimaa, ja se hänelle annetaan.	1:5 MUtta jos joldain teisä wijsautta puuttuis/ hän anocan sitä Jumalalda/ joca jocaidzelle anda yxikertaisest/ ja ei soima/ nijn se hänelle annetan.
1:6 Mutta anokoon uskossa, ollenkaan epäilemättä; sillä joka epäilee, on meren aallon kaltainen, jota tuuli ajaa ja heittelee.	6. Mutta anokaan uskossa epäilemättä; sillä joka epäilee, se on meren aallon kaltainen, joka tuulelta ajetaan ja liikutetaan,	1:6 Mutta hän anocan vscos/ epäilemät: sillä joca epäile/ se on meren allon caltainen/ joca tuulelda ajetan ja lijcutetan.
1:7 Älköön sellainen ihminen luulko Herralta mitään saavansa,	7. Älkään se ihminen luulko jotakin Herralta saavansa.	1:7 Älkän sencaltainen ihminen luulco/ jotain HERralda saawans.
1:8 kaksimielinen mies, epävakainen kaikilla teillään.	8. Epäileväinen mies horjuu kaikissa teissänsä.	1:8 Epäilewä horju caikis hänen teisäns.
1:9 Alhainen veli kerskatkoon ylhäisyydestään,	9. Mutta veli, joka nöyrä on, kehukaan korotuksestansa;	1:9 Mutta yxi weli/ joca nöyrä on/ kehucan hänen corgotuxestans.

1:10 mutta rikas alhaisuudestaan, sillä hän on katoava niinkuin ruohon kukka.	10. Ja taas, joka rikas on, (se kehuukaan) alentamisestansa; sillä niinkuin ruohon kukoistus pitää hänen katooman pois.	1:10 Ja taas/ joca ricas on/ hän kehuucan hänen alendamisestans. Sillä nijncuin ruohon cucoistus poiscatoa.
1:11 Aurinko nousee helteineen ja kuivaa ruohon, ja sen kukka varisee, ja sen muodon sulous häviää; niin on rikaskin lakastuva retkillänsä.	11. Sillä aurinko nousi helteen kanssa ja kuivasi ruohon, ja sen kukkanen varisi, ja hänen kauneutensa katosi; niin myös rikkaan pitää teissänsä lakastuman.	1:11 Auringo coitta helten cansa/ ja ruoho taipu/ ja hänen cuckaisens warise/ ja hänen cauneudens lacastu/ nijn myös sen rickan pitä tawaroistans taipuman.
1:12 Autuas se mies, joka kiusauksen kestää, sillä kun hänet on koeteltu, on hän saava elämän kruunun, jonka Herra on luvannut niille, jotka häntä rakastavat!	12. Autuas on se mies, joka kiusauksen kärsii; sillä koska hän koeteltu on, niin hänen pitää elämän kruunun saaman, jonka Herra niille luvannut on, jotka häntä rakastavat.	1:12 Autuas on se mies joca kiusauxen kärsi: sillä cosca hän coeteldu on/ nijn hänen pitä elämän Cruunun saaman/ jonga Jumala nijlle luwannut on/ jotca händä racastawat.
1:13 Älköön kukaan, kiusauksessa ollessaan, sanoko: "Jumala minua kiusaa"; sillä Jumala ei ole pahan kiusattavissa, eikä hän ketään kiusaa.	13. Älkään kenkään sanoko, kuin häntä kiusataan, että hän Jumalalta kiusataan; sillä ei Jumala ole kiusaaja pahuuteen, ja ei hän ketään kiusaa,	1:13 Älkän kengän sanoco cosca hän kiusatan/ että hän Jumalalda kiusatan: Sillä ei Jumala ole kiusaja pahuteen: Ei hän ketän kiusa.
1:14 Vaan jokaista kiusaa hänen oma himonsa, joka häntä vetää ja houkuttelee;	14. Vaan jokainen kiusataan, kuin hän omalta himoltansa vietellään ja houkutellaan.	1:14 Waan jocainen kiusatan/ cosca hän omast himost wietellän ja hucutellan:
1:15 kun sitten himo on tullut raskaaksi, synnyttää se synnin, mutta kun synti on täytetty, synnyttää se kuoleman.	15. Sitte kuin himo on siittänyt, niin hän synnyttää synnin; mutta kuin synti täytetty on, niin se synnyttää kuoleman.	1:15 Sijtte cosca himo on sijttänyt/ nijn hän synnyttä synnin/ mutta cosca syndi täytetty on/ nijn se synnyttä cuoleman.
1:16 Älkää eksykö, rakkaat veljeni.	16. Älkäät eksykö, minun rakkaat veljeni!	1:16 Älkät exykö/ rackat weljeni:
1:17 Jokainen hyvä anti ja jokainen täydellinen lahja tulee ylhäältä, valkeuksien Isältä, jonka tykönä ei ole muutosta, ei vaihteen varjoa.	17. Kaikkinainen hyvä anto ja kaikkinainen täydellinen lahja tulee ylhäältä valkeuden Isältä, jonka tykönä ei ole muutosta eikä valkeuden ja pimeyden vaihetusta.	Caickinainen hywä ando/ 1:17 Ja caickinainen täydellinen lahja tule ylhäldä walkeuden Isäldä/ jonga tykönä ei ole walkeuden ja pimeyden muutosta/ eikä waihetusta.
1:18 Tahtonsa mukaan hän synnytti meidät totuuden sanalla, ollaksemme hänen luotujensa esikoiset.	18. Hän on meidät synnyttänyt tahtonsa jälkeen totuuden sanalla, että me uutiset hänen luontokappaleistansa olisimme.	1:18 Hän on meidän synnyttänyt hänen tahtons jälken totuuden sanalla/ että me utiset hänen luondocappaleistans olisimma.

1:19 Te tiedätte sen, rakkaat veljeni. Mutta olkoon jokainen ihminen nopea kuulemaan, hidas puhumaan, hidas vihaan;	19. Sentähden, minun rakkaat veljeni, olkoon jokainen ihminen nopea kuulemaan, (mutta) hidas puhumaan, ja hidas vihaan;	1:19 Sentähden rackat weljeni/ olcon jocainen ihminen nopea cuuleman/ mutta hidas puhuman/ ja hidas wihaan:
1:20 sillä miehen viha ei tee sitä, mikä on oikein Jumalan edessä.	20. Sillä miehen viha ei tee Jumalan edessä sitä, mikä oikein on.	1:20 Sillä ei ihmisen wiha tee mitän Jumalan edes sitä cuin oikein on.
1:21 Sentähden pankaa pois kaikki saastaisuus ja kaikkalainen pahuus ja ottakaa hiljaisuudella vastaan sana, joka on teihin istutettu ja joka voi teidän sielunne pelastaa.	21. Sentähden pankaat pois kaikkalainen saastaisuus ja kaikkalainen pahuus, ja ottakaa sana siveydellä vastaan, joka teissä istutettu on ja voi teidän sielunne autuaaksi saattaa.	1:21 Sentähden pangat pois caickinainen saastaisus ja caickinainen pahuus/ ja ottacat sana siweydellä wastan/ joca teisä istutettu on/ ja woi teidän sielun autuaxi saatta.
1:22 Mutta olkaa sanan tekijöitä, eikä vain sen kuulijoita, pettäen itsenne.	22. Mutta olkaat myös sanantekiät ja ei ainoastaan kuuliat, pettäin teitänne.	1:22 Mutta olcat myös sanan tekiät/ ja ei ainoastans cuuliat/ pettäin teitän.
1:23 Sillä jos joku on sanan kuulija eikä sen tekijä, niin hän on miehen kaltainen, joka katselee kuvastimessa luonnollisia kasvojaan;	23. Sillä jos joku on sanan kuulia ja ei tekiä, hän on sen miehen kaltainen, joka ruumiillisen kasvonsa peilissä kurkistelee,	1:23 Sillä jos jocu on sanan cuulia/ ja ei tekiä/ hän on sen miehen caltainen/ joca ruumillisen caswons speilis curkistele.
1:24 hän katselee itseään, lähtee pois ja unhottaa heti, millainen hän oli.	24. Ja sittekuin hän itsensä kurkistellut on, niin hän menee pois ja unohtaa kohta, millinen hän oli.	1:24 Ja sijttecuin hän idzens curkistellut on/ nijn hän mene pois/ ja unhotta cohta millinen hän oli.
1:25 Mutta joka katsoo täydelliseen lakiin, vapauden lakiin, ja pysyy siinä, eikä ole muistamaton kuulija, vaan todellinen tekijä, hän on oleva autuas tekemisessään.	25. Mutta joka katsoo vapauden täydelliseen lakiin ja pysyy, ja ei ole unohtava kuulia, vaan tekiä, se tulee hänen teossansa autuaaksi.	1:25 Mutta joca cadzo wapauden täydelliseen Lakijn/ ja pysy/ ja ei ole unhottawa cuulia/ waan tekiä/ se tule hänen tegosans autuaxi.
1:26 Jos joku luulee olevansa jumalanpalvelija, mutta ei hillitse kieltään, vaan pettää sydämensä, niin hänen jumalanpalveluksensa on turha.	26. Mutta jos joku teistä näkyy jumalinen olevan, ja ei suista kieltänsä, vaan viettelee sydämensä, sen jumalanpalvelus on turha.	1:26 Mutta jos jocu teistä näky Jumalinen olewan/ ja ei suista kieldäns/ waan wiettele sydämens/ sen Jumalan palwelus on turha.
1:27 Puhdas ja tahraton jumalanpalvelus Jumalan ja Isän silmissä on käydä katsomassa orpoja ja leskiä heidän ahdistuksessaan ja varjella itsensä niin, ettei maailma saastuta.	27. Se on Isälle ja Jumalalle puhdas ja saastatoin jumalanpalvelus: oppia orpoja ja leskiä heidän murheessansa, ja itsensä saastatoinna maailmassa pitää.	1:27 Se on Isälle ja Jumalalle puhdas ja saastatoin Jumalan palwelus: edziä Orwoja ja Leskejä heidän murheisans/ ja idzens saastatoinna mailmasta pitä.

2 LUKU	2 LUKU	II. Lucu .
2:1 Veljeni, älköön teidän uskonne meidän kirkastettuun Herraamme, Jeesukseen Kristukseen, olko sellainen, joka katsoo henkilöön.	1. Rakkaat veljeni, älkää muodonkatsomisessa pitäkö uskoa kunnian Herran Jesuksen Kristuksen päälle.	2:1 RACKat weljeni/ älkät sitä sixi pitäkö/ että usco Jesuxen Christuxen meidän HERran päälle cunnialisuteen/ taita muodon cadzomist kärsiä.
2:2 Sillä jos kokoukseenne tulee mies, kultasormus sormessa ja loistavassa puvussa, ja tulee myös köyhä ryysyissä,	2. Sillä jos teidän seurakuntaanne tulis joku mies, kantain kultasormusta, ja kiiltävällä vaatteella puetettu; ja tulis myös köyhä ryysyllä,	2:2 Sillä jos teidän Seuracundaan tulis jocu mies/ candain culdasormusta/ ja kijldäwällä waattella puetettu.
2:3 ja te katsotte loistavapukuisen puoleen ja sanotte: "Istu sinä tähän mukavasti", ja köyhälle sanotte: "Seiso sinä tuossa", tahi: "Istu tähän jalkajakkarani viereen",	3. Ja te katsoisitte sitä, joka kiiltävissä vaatteissa on, ja sanoisitte hänelle: istu tässä hyvästi; ja sille köyhälle sanoisitte: seiso sinä siellä, taikka istu tässä minun jaloissani:	2:3 Ja tulis yxi köyhä/ ryysyllä/ ja te cadzoisitta sitä joca kijldäwis waatteis on/ ja sanoisitta hänelle: istu täsä hywästi. Ja sille köyhälle sanoisitta: seiso sinä siellä/ taicka istu täsä minun jalgoisani.
2:4 niin ettekö ole joutuneet ristiriitaan itsenne kanssa, ja eikö teistä ole tullut väärämielisiä tuomareita?	4. Niin ette sitä oikein ajattele, vaan te tulette tuomariksi ja teette pahan eroituksen.	2:4 Nijn et te sitä oikein ajattele/ waan te tulette Duomarixi/ ja teette pahan eroituxen.
2:5 Kuulkaa, rakkaat veljeni. Eikö Jumala ole valinnut niitä, jotka maailman silmissä ovat köyhiä, olemaan rikkaita uskossa ja sen valtakunnan perillisiä, jonka hän on luvannut niille, jotka häntä rakastavat?	5. Kuulkaat, rakkaat veljeni: eikö Jumala ole tämän maailman köyhiä valinnut, jotka uskossa rikkaat ja valtakunnan perilliset ovat, jonka hän lupasi niille, jotka häntä rakastavat?	2:5 Cuulcat rackat weljeni/ eikö Jumala ole tämän mailman köyhiä walinnut/ jotca uscosa rickat ja waldacunnan perilliset owat/ jonga hän nijlle lupais/ joilda hän racastetan?
2:6 Mutta te olette häväisseet köyhän. Eivätkö juuri rikkaat teitä sorra, ja eivätkö juuri he vedä teitä tuomioistuimien eteen?	6. Mutta te olette häväisseet köyhän. Eikö rikkaat ole väkivaltaiset teitä polkemaan ja vetämään teitä oikeuden eteen?	2:6 Mutta te oletta häwäisnet köyhän. Eikö rickat ole wäkiwallaiset wetämän teitä oikeuden eteen?
2:7 Eivätkö juuri he pilkkaa sitä jaloa nimeä, joka on lausuttu teidän ylitsenne?	7. Eikö he pilkkaa sitä hyvää nimeä, josta te nimitetyt olette?	2:7 Eikö he puhu pahoin sijtä hywästäkän nimestä/ josta te nimitetyt oletta?
2:8 Vaan jos täytätte kuninkaallisen lain Raamatun mukaan: "Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi", niin te hyvin teette;	8. Jos te kuninkaallisen lain, Raamatun jälkeen, täytätte: rakasta lähimmäistäsi niinkuin itsiäs, niin te hyvin teette.	2:8 Jos te Cuningalisen Lain/ Ramatun jälken täytätte. Racasta sinun lähimmäistäs/ nijncuin idziäs/ ja nijn te hywin teette.

2:9 mutta jos te henkilöön katsotte, niin teette syntiä, ja laki näyttää teille, että olette lainrikkooja.	9. Mutta jos te ihmisten muotoa katsotte, niin te syntiä teette ja rangaistaan lailta, niinkuin sen rikkojat.	2:9 Mutta jos te ihmisten muotoa cadzotte/ nijn te syndiä teette/ ja rangaistan Lailda/ nijncuin sen rickojat.
2:10 Sillä joka pitää koko lain, mutta rikkoo yhtä kohtaa vastaan, se on syyppää kaikissa kohdin.	10. Sillä jos joku koko lain pitää, ja rikkoo yhdessä, hän on vikapää kaikissa.	2:10 Sillä jos jocu coco Lain pitä/ ja ricko yhdes/ hän on wikapää caikis.
2:11 Sillä hän, joka on sanonut: "Älä tee huorin", on myös sanonut: "Älä tapa"; jos et teekään huorin, mutta tapat, olet lainrikkooja.	11. Sillä se, joka sanoi: ei sinun pidä huorin tekemän, hän on myös sanonut: ei sinun pidä tappaman. Jos et sinä huorin tee, mutta tapat, niin sinä olet lainrikkoojaksi tullut.	2:11 Sillä se joca sanoi: Ei sinun pidä huorin tekemän: hän on myös sanonut: Ei sinun pidä tappaman. Jos et sinä huorin tee/ mutta tapat/ nijn sinä olet Lain rickojaxi tullut.
2:12 Puhukaa niin ja tehkää niin kuin ne, jotka vapauden laki on tuomitseva.	12. Näin te puhukaat ja näin te tehkät, niinkuin ne, jotka vapauden lain kautta pitää tuomittaman.	2:12 Näin te puhucat/ ja näin te tehkät/ nijncuin ne jotca wapauden Lain cautta pitä duomittaman.
2:13 Sillä tuomio on laupeudeton sille, joka ei ole laupeutta tehnyt; laupeudelle tuomio koituu kerskaukseksi.	13. Sillä armotoin tuomio pitää hänen päällensä tuleman, joka ei laupiutta tehnyt; ja laupius kehuu tuomiota vastaan.	2:13 Mutta yxi angara duomio pitä hänen päällensä tuleman/ joca ei ole laupiutta tehnyt. Sillä laupius kehu duomiota wastan.
2:14 Mitä hyötyä, veljeni, siitä on, jos joku sanoo itsellään olevan uskon, mutta hänellä ei ole tekoja? Ei kaiketi usko voi häntä pelastaa?	14. Mitä se auttaa, rakkaat veljeni, jos joku sanoo hänellensä uskon olevan, ja ei hänellä kuitenkaan ole töitä? Taitaako usko hänen autuaaksi saattaa?	2:14 MITä se autta/ rackat weljeni/ jos jocu sano hänellensä vscon olewan. 2:15 Ja ei hänellä cuitengan ole töitä? Taitaco vsco hänen autuaxi saatta?
2:15 Jos veli tai sisar on alaston ja jokapäiväistä ravintoa vailla	15. Mutta jos veli taikka sisar alasti olis ja puuttuis jokapäiväistä ravintoa,	2:16 Mutta jos yxi weli taicka sisar alasti olis/ ja puuttuis jocapäiwäistä rawindota/
2:16 ja joku teistä sanoo heille: "Menkää rauhassa, lämmitelkää ja ravitkaa itsenne", mutta ette anna heille ruumiin tarpeita, niin mitä hyötyä siitä on?	16. Jos joku teistä heille sanois: menkät rauhassa, lämmittäkät ja ravitkaat teitänne; ja ette kuitenkaan anna heille mitään ruumiin tarvetta: mitä se heitä auttais?	ja jocu teistä heille sanois: Jumala teitä auttacon/ lämmittäkät teitän/ ja rawitcat teitän/ ja et te cuitengan anna heille mitän ruumin tarwetta. 2:17 Mitä se heitä auttais?
2:17 Samoin uskokin, jos sillä ei ole tekoja, on itsessään kuollut.	17. Näin myös usko, jos ei hänellä töitä ole, on kuollut itsessänsä.	Näin myös vsco/ cosca ei hänellä töitä ole/ nijn hän on cuollu idzesäns.
2:18 Joku ehkä sanoo: "Sinulla on usko, ja minulla on teot"; näytä sinä minulle uskosi ilman tekoja, niin minä teoistani näytän sinulle uskon.	18. Mutta sanokaan joku: sinulla on usko, ja minulla on työt: osoita minulle sinun uskos sinun töilläs, niin minäkin tahdon minun uskoni osoittaa minun töilläni.	2:18 Mutta sanocan jocu: sinulla on vsco/ ja minulla on työt. Osota minulle sinun vscos sinun töilläs/ nijn minäkin tahdon minun vsconi osotta minun töilläni

2:19 Sinä uskot, että Jumala on yksi. Siinä teet oikein; riivaajatkin sen uskovat ja vapisevat.	19. Sinä uskot, että yksi Jumala on, sen sinä oikein teet; perkeleet myös sen uskovat ja vapisevat.	2:19 Sinä uscot että yxi Jumala on/ sen sinä oikein teet/ ja/ Perkelet myös sen uscowat ja wapisewat.
2:20 Mutta tahdotko tietää, sinä turha ihminen, että usko ilman tekoja on voimaton?	20. Mutta tahdotkos tietää, sinä turha ihminen, että usko ilman töitä kuollut on?	2:20 Mutta tahdotcos tietä/ sinä turha ihminen/ että vscu ilman töitä cuollut on.
2:21 Eikö Aabraham, meidän isämme, tullut vanhurskaaksi teoista, kun vei poikansa Iisakin uhrialttarille?	21. Eikö Abraham, meidän isämme, töiden kautta vanhurskautetuksi osoitettu, kuin hän poikansa Isaakin alttarille uhrasi?	2:21 Eikö Abraham meidän Isäm töiden cautta wanhurscaxi tullut/ cosca hän Poicans Isaachin Altarille uhrais?
2:22 Sinä näet, että usko vaikutti hänen tekojensa mukana, ja teoista usko tuli täydelliseksi;	22. Näetkös, että usko on myös vaikuttanut hänen töissänsä, ja että usko on töissä täydelliseksi tullut?	2:22 Sijnä sinä näet/ että vscu on myös waicuttanut hänen töisäns/ ja että vscu on töistä täydellisexi tullut.
2:23 ja niin toteutui Raamatun sana: "Aabraham uskoi Jumalaa, ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi", ja häntä sanottiin Jumalan ystäväksi.	23. Ja se Raamattu on täytetty, joka sanoo: Abraham uskoi Jumalan, ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi, ja hän kutsuttiin Jumalan ystäväksi.	2:23 Ja se Ramattu on täytetty/ joca sano: Abraham vscoi Jumalan/ ja se luettin hänelle wanhurscaudexi/ ja Jumalan ystäwäxi cudzuttin.
2:24 Te näette, että ihminen tulee vanhurskaaksi teoista eikä ainoastaan uskosta.	24. Niin te siis näette, että ihminen töistä vanhurskautetuksi osoitetaan ja ei ainoastansa uskosta.	2:24 Nijn te sijs näette/ että ihminen töistä wanhurscaxi tule/ ja ei ainostans vscosta.
2:25 Eikö samoin myös portto Raahab tullut vanhurskaaksi teoista, kun hän otti lähettiläät luokseen ja päästi heidät toista tietä pois?	25. Niin myös portto Rahab, eikö hän töiden kautta vanhurskautetuksi nähty, koska hän korjasi ne vakoojat ja toista tietä heidät päästi ulos?	2:25 Nijn myös portto Rahab/ eikö hän töistä wanhurscaxi tullut/ cosca hän corjais ne wacoojat/ ja toista tietä heidän ulospäästi?
2:26 Sillä niinkuin ruumis ilman henkeä on kuollut, niin myös usko ilman tekoja on kuollut.	26. Sillä niinkuin ruumis ilman henkeä on kuollut, niin myös usko on ilman töitä kuollut.	2:26 Sillä nijncuin ruumis ilman hengetä on cuollut/ nijn myös vscu on ilman töitä cuollut.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .
3:1 Veljeni, älkööt aivan monet teistä pyrkikö opettajiksi, sillä te tiedätte, että me saamme sitä kovemman tuomion.	1. Älkäät, rakkaat veljeni, jokainen pyytäkö opettajana olla, tietäen, että me sitä suuremman tuomion saamme.	3:1 ÄLkät rackat weljeni/ jocainen pyytkö opettajana olla/ tieten/ että me sitä suuremman duomion saamme:

3:2 Sillä monessa kohden me kaikki hairahdumme. Jos joku ei hairahdu puheessa, niin hän on täydellinen mies ja kykenee hillitsemään myös koko ruumiinsa.	2. Sillä moninaisissa me kukin puutumme. Mutta joka ei puheessa lankee, se on täydellinen mies, joka voi myös koko ruumiinsa suistaa.	3:2 Sillä moninaises me cukin puutumma. Mutta joca ei puhes lange/ se on täydellinen mies/ joca woi coco ruumins suista.
3:3 Kun panemme suitset hevosten suuhun, että ne meitä tottelisivat, niin voimme ohjata niiden koko ruumiin.	3. Katso, me panemme hevosten suuhun suitset, että he meitä kuulisivat, ja heidän koko ruumiinsa me käännämme ympäri.	3:3 Cadzo/ me panemma hewoisten suuhun suidzet/ että he meitä cuulisit/ ja heidän coco ruumins me ymbärinskäännämme.
3:4 Katso, laivatkin, vaikka ovat niin suuria ja tuimain tuulten kuljetettavia, ohjataan varsin pienellä peräsimellä, minne perämiehen mieli tekee.	4. Katso, laivat myös, ehkä kuinka suuret he ovat ja jaloilta tuulilta ajetaan, kuitenkin he käännetään ympäri vähällä perälaudalla, kuhunka se tahtoo, joka sitä hallitsee.	3:4 Cadzo/ Laiwat myös/ ehkä cuinga suuret he omat/ ja jaloilda tuulilda ajetan/ cuitengin he ymbärinskäätän pienellä styrillä/ cuhunga se tahto joca sitä hallidze:
3:5 Samoin myös kieli on pieni jäsen ja voi kuitenkin kerskata suurista asioista. Katso, kuinka pieni tuli, ja kuinka suuren metsän se sytyttää!	5. Niin myös kieli on piskuinen jäsen, ja kuitenkin suuria asioita toimittaa. Katso, vähä tuli, kuinka suuren metsän se sytyttää,	3:5 Nijn myös kieli on piscuinen jäsen/ ja cuitengin suuria asioita toimitta. 3:6 Cadzo/ wähä tuli/ suuren medsan sytyttä.
3:6 Myös kieli on tuli, on vääryyden maailma; kieli on se meidän jäsenistämme, joka tahraa koko ruumiin, sytyttää tuleen elämän pyörän, itse syttyen helvetistä.	6. Ja kieli on myös tuli, maailma vääryyttä täynnänsä; niin on myös kieli meidän jäsentemme seassa, joka koko ruumiin saastuttaa, ja sytyttää kaiken meidän menomme, koska se helvetistä syttyy.	Ja kieli on myös yxi tuli/ mailma wääryttä täynäns. Nijn on myös kieli meidän jäsendem seas/ joca coco ruumin saastutta/ ja sytyttä caiken meidän menom/ cosca se helwetistä sytty.
3:7 Sillä kaiken luonnon, sekä petojen että lintujen, sekä matelijain että merieläinten luonnon, voi ihmisluonto kesyttää ja onkin kesyttänyt;	7. Sillä kaikki luonto, sekä petoin että lintuin ja kärmetten ja merellisten, tehdään lakiaksi, ja on lakiaksi tehty inhimilliseltä luonnolta.	3:7 Sillä caicki luonnot sekä petoin että linduin/ ja kärmetten ja merellisten tehdän lakiaxi/ ja owat lakiaxi tehdyt inhimillisestä luonnosta.
3:8 mutta kieltä ei kukaan ihminen voi kesyttää; se on levoton ja paha, täynnä kuolettavaa myrkkyä.	8. Mutta kieltä ei taida yksikään ihminen asettaa, sitä levotointa pahuutta, kuolettavaista myrkkyä täynnänsä.	3:8 Mutta kieldä ei taida yxikän ihminen lakiaxi tehdä/ sitä lewotoinda pahutta/ cuolettawaista myrkkyä täynäns.
3:9 Kielellä me kiitämme Herraa ja Isää, ja sillä me kiroamme ihmisiä, Jumalan kaltaisiksi luotuja;	9. Sen kautta me kiitämme Jumalaa ja Isää, ja sen kautta me myös kiroilemme ihmisiä, jotka Jumalan kuvan jälkeen luodut ovat.	3:9 Sen cautta me kijtämme Jumalata ja Isä/ ja sen cautta me myös kiroilemma ihmisiä/ jotca Jumalan cuwan jälken luodut owat.

3:10 samasta suusta lähtee kiitos ja kirous. Näin ei saa olla, veljeni.	10. Yhdestä suusta kiitos ja kirous käy ulos. Ei se niin, rakkaat veljeni, oleman pidä.	3:10 Yhdestä suusta kijtos ja kirous uloskäy. Ei sen nijn (rackat weljet) oleman pidä.
3:11 Uhkuuko lähde samasta silmästä makeaa ja karvasta vettä?	11. Kuohuuko joku lähde yhdestä huovosta makiaa ja karvasta vettä?	3:11 Cuohuco jocu lähde yhdestä huogosta makiata ja carwasta wettä?
3:12 Eihän, veljeni, viikunapuu voi tuottaa öljymarjoja eikä viinipuu viikunoita? Eikä myöskään suolainen lähde voi antaa makeata vettä.	12. Taitaako, rakkaat veljeni, fikunapuu kantaa öljyä, taikka viinapuu fikunia? Niin ei taida myös yksikään lähde suolaista ja makiaa vettä vuotaa.	3:12 Taitaco myös/ rackat weljet/ yxi Ficunapuu canda Öljyä/ taicka wijnapuu ficunita? Nijn ei taida myös yxikän lähde suolaista ja makiata wettä wuota.
3:13 Kuka on viisas ja ymmärtäväinen teidän joukossanne? Tuokoon hän näkyviin tekonsa hyvällä vaelluksellaan viisauden sävyisyydessä.	13. Kuka viisas ja taitava on teidän seassanne, se osoittakaan hyvällä menollansa työnsä viisauden siveydessä.	3:13 Cuca wijsas ja cawala on teidän seasan? Se osottacan hänen hyvällä menollans hänen työns/ siweydes ja wijsaudes.
3:14 Mutta jos teillä on katkera kiivaus ja riitaisuus sydämessänne, niin älkää kerskatko älkääkä valhetelko totuutta vastaan.	14. Mutta jos teillä on katkera kiivaus ja riita sydämessänne, niin älkää kerskatko ja älkää valehdelko totuutta vastaan;	3:14 Mutta jos teillä on catkera kijwaus/ ja rijta sydämesän/ nijn älkät kerscatco/ ja älkät walehtelco totuutta wastan.
3:15 Tämä ei ole se viisaus, joka ylhäältä tulee, vaan se on maallista, sielullista, riivaajien viisautta.	15. Sillä ei se ole viisaus, joka ylhäältä tullut on, vaan maallinen, inhimillinen ja perkeleellinen.	3:15 Sillä ei se ole se wijsaus joca ylhäldä tullut on/ waan maallinen/ inhimillinen/ ja Perkelelinen.
3:16 Sillä missä kiivaus ja riitaisuus on, siellä on epäjärjestys ja kaikinainen paha meno.	16. Sillä kussa kiivaus ja riita on, siellä on myös sekaseuraisuus ja kaikki paha meno.	3:16 Sillä cusa kijwaus ja rijta on/ siellä on myös secaseuraisuus/ ja caicki paha meno.
3:17 Mutta ylhäältä tuleva viisaus on ensiksikin puhdas, sitten rauhaisa, lempeä, taipuisa, täynnä laupeutta ja hyviä hedelmiä, se ei epäile, ei teeskentele.	17. Mutta se viisaus, joka ylhäältä on, se on ensisti tosin puhdas, sitte rauhallinen, siviä, uskova, täynnä laupiutta ja hyviä hedelmiä, eriseuratoin ja ulkokullatoin.	3:17 Mutta se wijsaus joca ylhäldä on/ se on puhdas/ rauhallinen/ siwiä/ uscowa/ täynäns laupiutta/ ja hywiä hedelmitä/ eriseuratoin ja ulcocullatoin.
3:18 Vanhurskauden hedelmä kylvetään rauhassa rauhan tekijöille.	18. Mutta vanhurskauden hedelmä rauhassa kylvetään niille, jotka rauhan pitävät.	3:18 Mutta wanhurscauden hedelmät rauhasa kylwetän/ nijlle jotca rauhan pitävät.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .

4:1 Mistä tulevat taistelut ja mistä riidat teidän keskuudessanne? Eikö teidän himoistanne, jotka sotivat jäsenissänne?	1. Kusta sodat ja tappelukset tulevat teidän seassanne? Eikö siitä, (nimittäin) teidän himoistanne, jotka teidän jäsenissänne sotivat?	4:1 Custa sodat ja rijdat tulewat teidän seasan? Eikö sijtä? nimittäin/ teidän himoistan/ jotca teidän jäsenisän sotiwat?
4:2 Te himoitsette, eikä teillä kuitenkaan ole; te tapatte ja kiivalette, ettekä voi saavuttaa; te riitelette ja taistelette. Teillä ei ole, sentähden ettette ano.	2. Te himoitsette, ja ette saa sillä mitään. Te kadehditte ja kiivaatte, ja ette sillä voita mitään. Te soditte ja tappelette, ja ei teillä mitään ole, ettette mitään anokaan.	4:2 Te himoidzetta/ ja ette saa sen cansa mitän. Te cadetitta ja kijwatte/ ja ette sen cansa woita mitän. Te soditta ja tappeletta/ ja ei teillä mitän ole/ ettet te mitän anockan.
4:3 Te anotte, ettekä saa, sentähden että anotte kelvottomasti, kuluttaaksenne sen himoissanne.	3. Te anotte, ja ette saa, että te kelvottomasti anotte, että te teidän himoissanne sen kuluttaisitte.	4:3 Te anotta ja et te saa/ että te kelwottomast anotta/ nimittäin/ että te teidän himoisan sen culutaisitta.
4:4 Te avionrikkojat, ettekö tiedä, että maailman ystävyys on vihollisuutta Jumalaa vastaan? Joka siis tahtoo olla maailman ystävä, siitä tulee Jumalan vihollinen.	4. Te huorintekiät ja huorat! ettekö te tiedä, että maailman ystävyys on viha Jumalaa vastaan? Joka siis tahtoo maailman ystävä olla, hän tulee Jumalan vihamieheksi.	4:4 Te huorintekiät ja huorat/ ettekö te tiedä/ että mailman ystäwys saatta Jumalan wihaisexi? Joca sijs tahto mailman ystäwä olla/ hän tule Jumalalda wihattawaxi.
4:5 Vai luuletteko, että Raamattu turhaan sanoo: "Kateuteen asti hän halajaa henkeä, jonka hän on pannut meihin asumaan"?	5. Eli luuletteko, että Raamattu sanoo turhaan: henki, joka meissä asuu, himoitsee kateutta vastaan?	4:5 Eli luulettaco/ että Ramattu sano turhan? Hengi joca teisä asu/ himoidze cateutta wastan.
4:6 Mutta hän antaa sitä suuremman armon. Sentähden sanotaan: "Jumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyrille hän antaa armon."	6. Ja antaa runsaasti armon; sentähden hän sanoo: Jumala seisoo ylpeitä vastaan, mutta nöyrille antaa hän armon.	4:6 Ja anda runsast Armon.
4:7 Olkaa siis Jumalalle alamaiset; mutta vastustakaa perkelettä, niin se teistä pakenee.	7. Niin olkaat siis Jumalalle alamaiset, mutta vastaan seisokaat perkelettä, niin hän teistä pakenee.	4:7 Nijn olcat sijs Jumalalle alammaiset/ mutta wastanseisocat Perkelettä/ nijn hän teistä pakene.
4:8 Lähestykää Jumalaa, niin hän lähestyy teitä. Puhdistakaa kätenne, te syntiset, ja tehkää sydämenne puhtaiksi, te kaksimieliset.	8. Lähestykää Jumalaa, niin hän lähestyy teitä. Puhdistakaat kätenne, te syntiset, ja peratkaat teidän sydämenne, te kaksimieliset.	4:8 Lähestykät Jumalata/ nijn hän lähesty teitä. Puhdistacat käten te synneiset/ ja peratcat teidän sydämen te caximieliset.
4:9 Tuntekaa kurjuutenne ja murehtikaa ja itkekää; naurunne muuttukoon murheeksi ja ilonne suruksi.	9. Olkaat surulliset, murehtikaat ja itkekää. Teidän naurunne kääntyköön itkuksi ja ilonne murheeksi.	4:9 Olcat radolliset/ ja kärsikät cowa/ ja itkekät. Teidän nauron käändykön itcuxi/ ja teidän ilon murhexi.

4:10 Nöyrtykää Herran edessä, niin hän teidät korottaa.	10. Nöyryttäkää teitä Jumalan kasvojen edessä, niin hän teitä ylentää.	4:10 Nöyryttäkät teitä Jumalan kasvon edes/ niinä hän teitä kohottaa.
4:11 Älkää panetelko toisianne, veljet. Joka veljeään panettelee tai veljensä tuomitsee, se panettelee lakia ja tuomitsee lain; mutta jos sinä tuomitset lain, niin et ole lain noudattaja, vaan sen tuomari.	11. Älkää toinen toistanne panetelko, rakkaat veljet: joka veljeänsä panettelee ja veljensä tuomitsee, se panettelee lakia ja tuomitsee lain. Mutta jos sinä tuomitset lain, niin et sinä ole lain tekijä vaan tuomari.	4:11 Älkät toinen toistan panetelko/ rakkait veljet. Sillä joka veljensä panettelee/ ja tuomitsee/ hän panettelee Lakia/ ja tuomitsee Lain. Mutta jos sinä tuomitset Lain/ niinä et sinä ole Lain tekijä/ vaan Tuomari.
4:12 Yksi on lainsäätävä ja tuomari, hän, joka voi pelastaa ja hukuttaa; mutta kuka olet sinä, joka tuomitset lähimmäisesi?	12. Yksi on lain antaja, joka voi vapauttaa ja kadottaa. Kuka sinä olet, joka toista tuomitset?	4:12 Sillä yksi on Lain antaja/ joka voi vapauttaa ja hukuttaa. Kuka sinä olet/ joka toista tuomitset.
4:13 Kuulkaa nyt, te, jotka sanotte: "Tänään tai huomenna lähdemme siihen ja siihen kaupunkiin ja viivymme siellä vuoden ja teemme kauppaa ja saamme voittoa" -	13. Nyt hyvin, te jotka sanotte: menkäämme tänäänä taikka huomenna siihen eli siihen kaupunkiin, ja viettäkäämme siinä yksi vuosi, ja tehkäämme kauppaa ja voittakäämme,	4:13 Te kuin sanotte: menkäämme tänäänä taikka huomenna siihen eli siihen kaupunkiin/ ja viettäkäämme siinä yksi vuosi/ ja tehkäämme kauppaa ja voittakäämme.
4:14 te, jotka ette tiedä, mitä huomenna tapahtuu; sillä mikä on teidän elämäne? Savu te olette, joka hetkisen näkyy ja sitten haihtuu -	14. Jotka ette tiedä, mitä huomenna tapahtuu. Sillä mikä on teidän elämäne? Se on löyhkä, joka vähäksi (hetkeksi) näkyy, mutta sitte katoaa.	4:14 Jotka ei tiedä mitä huomenna tapahtuu. Sillä mikä on teidän elämäne? Se on yksi löyhkä/ joka vähäksi hetkeksi ilmestyy/ mutta katoaa. Mutta teidän piti sanoman.
4:15 sen sijaan, että teidän tulisi sanoa: "Jos Herra tahtoo ja me elämme, niin teemme tämän tai tuon."	15. Mutta teidän pitää sanoman: jos Herra tahtoo, ja me elämme, niin me tätä taikka sitä tahdomme tehdä.	4:15 Jos HERran tahto/ ja me elämme/ niinä me sitä taikka tätä tekisim.
4:16 Mutta nyt te kerskaatte ylpeystellessänne. Kaikki sellainen kerskaaminen on paha.	16. Mutta nyt te kerskaatte teidän ylpeystellessänne. Kaikki senkaltaisen kerskaus on paha.	4:16 Mutta nyt te kerskaatte teitä teidän ylpeystellessänne. Kaikki senkaltaisen kerskaus on paha.
4:17 Joka siis ymmärtää tehdä sitä, mikä hyvää on, eikä tee, hänelle se on synniksi.	17. Sillä joka taitaa hyvää tehdä, ja ei tee, niin se on hänelle synniksi.	4:17 Sillä joka taitaa hyvää tehdä ja ei tee/ niinä se on hänelle synniksi.
5 LUKU	5 LUKU	V. Luku .

5:1 Kuulkaa nyt, te rikkaat: itkekää ja vaikeroikaa sitä kurjuutta, joka on teille tulossa.	1. Nyt hyvin, te rikkaat! itkekää ja ulvokaat teidän viheliäisyyttänne, joka teidän päällenne tuleva on.	5:1 Te rickat/ itkekät ja ulwocat teidän wihelijäisyyttän/ joca teidän päällen tulewa on.
5:2 Teidän rikkautenne on mädännyt, ja teidän vaatteenne ovat koin syömät;	2. Teidän rikkautenne ovat mädänneet, teidän vaatteenne ovat koidellut.	5:2 Teidän rickauden owat mädännet. 5:3 Teidän waatten owat coidellut/
5:3 teidän kultanne ja hopeanne on ruostunut, ja niiden ruoste on oleva todistuksena teitä vastaan ja syövä teidän lihanne niinkuin tuli. Te olette koonneet aarteita viimeisinä päivinä.	3. Teidän kultanne ja hopianne ovat ruostuneet, ja niiden ruoste pitää oleman teille todistukseksi, ja pitää syömän teidän lihanne niinkuin tuli. Te olette rikkauden koonneet teillenne viimeisinä päivinä.	teidän culdan ja hopian owat ruostunet/ ja heidän ruostens pitää oleman teille todistuxexi/ ja pitää syömän teidän lihan/ nijncuin tuli. 5:4 Te oletta rickauden ahnettinet teillen wijmeisinä päiwinä.
5:4 Katso, työmiesten palkka, jonka te vainioittenne niittäjiltä olette pidättäneet, huutaa, ja leikkuumiesten valitukset ovat tulleet Herran Sebaotin korviin.	4. Katso, työmiesten palkka, jotka teidän maakuntainne elon niittäneet ovat, joka petoksella teiltä pidetty on, huutaa, ja elonleikkaajain parut ja huudot ovat tulleet Herran Zebaotin korville:	Cadzo/ työmiesten palcka jotca teidän maacundain elon nijttänet owat/ joca petoxella ei ole teildä maxettu/ elonleickaitten pargut ja huudot owat tullet HERran Zebaothin corwijn.
5:5 Te olette herkutelleet maan päällä ja hekumoineet, te olette sydäntänne syötelleet teurastuspäivänä.	5. Te olette herkuissa eläneet maan päällä, ja olette teidän hekumanne pitäneet, ja teidän sydämenne syötelleet niinkuin teuraspäivänä.	5:5 Te oletta hercuis elänet maan päällä/ ja oletta teidän hecuman pitänet/ ja teidän sydämen syötellet nijncuin teuraspäiwäxi.
5:6 Vanhurskaan te olette tuominneet ja tappaneet; hän ei vastusta teitä.	6. Te olette tuominneet, te olette tappaneet vanhurskaan, joka ei ole teitä vastaan ollut.	5:6 Te oletta duominnet wanhurscan/ ja tappanet/ joca ei ole teitä wastan ollut.
5:7 Niin olkaa kärsivällisiä, veljet, Herran tulemukseen asti. Katso, peltomies odottaa maan kallista hedelmää, kärsivällisesti sitä vartoen, kunnes saa syksyisen sateen ja keväisen.	7. Niin olkaat siis kärsivälliset, rakkaat veljet, Herran tulemiseen asti. Katso, peltomies odottaa kallista maan hedelmää, ja on kärsivällinen siihenasti kuin hän saa varhaisen ja hiljaisen sateen.	5:7 NIin olcat sijs kärsiwäiset/ rackat weljet/ haman HERran tulemisen asti. Cadzo peldomies odotta sitä callista maan hedelmätä/ ja on kärsiwäinen sijhenasti cuin hän saa warhaisen ja hiljaisen saten.
5:8 Olkaa tekin kärsivällisiä, vahvistakaa sydämenne, sillä Herran tulemus on lähellä.	8. Niin olkaat te myös kärsivälliset ja vahvistakaa sydämenne; sillä Herran tulemus lähestyy.	5:8 Nijn olcat te myös kärsiwäiset/ ja wahwistacat sydämen: 5:9 Sillä HERran tulemus lähesty.
5:9 Älkää huokailko, veljet, toisianne vastaan, ettei teitä tuomittaisi; katso, tuomari seisoo ovella.	9. Älkää huoatko, rakkaat veljet, toinen toistanne vastaan, ettette kadotetuksi tulisi. Katso, tuomari seisoo oven edessä.	Älkät huogatco/ rackat weljet/ toinen toistan wastan/ ettet te cadotetuxi tulis. 5:10 Cadzo/ Duomari on owen edes.

5:10 Ottakaa, veljet, vaivankestämisen ja kärsivällisyyden esikuvaksi profeetat, jotka ovat puhuneet Herran nimessä.	10. Ottakaat, rakkaat veljeni, vaivan ja kärsivällisyyden esikuva niistä prophetaista, jotka Herran nimeen puhuneet ovat.	Ottacat/ rackat weljeni waiwan ja kärsimisen cuwa/ nijstä Prophetaista/ jotca teille HERran nimen puhunet owat.
5:11 Katso, me ylistämme autuaiksi niitä, jotka ovat kestäneet; Jobin kärsivällisyyden te olette kuulleet, ja lopun, jonka Herra antaa, te olette nähneet. Sillä Herra on laupias ja armahtavainen.	11. Katso, me sanomme ne autuaiksi, jotka kärsineet ovat. Jobin kärsivällisyyden te olette kuulleet ja Herran lopun te nähneet olette; sillä Herra on sangen laupias ja armollinen.	5:11 Cadzo/ me sanomma ne autuaxi/ jotca kärsinet owat. Hiobin kärsiwäisyden te oletta cuullet/ ja HERran lopun te nähnet oletta: Sillä HERra on sangen laupias ja armollinen.
5:12 Mutta ennen kaikkea, veljeni, älkää vannoko, älkää taivaan kautta älkääkä maan, älkää mitään muutakaan valaa; vaan "on" olkoon teillä "on", ja "ei" olkoon teillä "ei", ettette joutuisi tuomion alle.	12. Ennen kaikkia, rakkaat veljeni, älkää vannoko, ei taivaan kautta eikä maan, ei myös yhtään muuta valaa; mutta olkoon teidän puheenne niin kuin niin on, ja se olkoon ei kuin ei on, ettette ulkokullaisuuteen lankeaisi.	5:12 ENnen caickia/ rackat weljet/ älkät wannoco/ eikä Taiwan cautta eikä maan/ ei myös yhtän muuta wala: mutta olcon teidän puhen Nijn/ cuin Nijn on/ ja se olcon Ei/ cuin Ei ole/ ettet te ulcocullaisuteen langeis.
5:13 Jos joku teistä kärsii vaivaa, niin rukoilkoon; jos joku on hyvillä mielin, veisatkoon kiitosta.	13. Jos joku kärsii vaivaa teidän seassanne, se rukoilkaan, jos joku on hyvällä mielellä, se veisatkaan virsiä.	5:13 Jos jocu kärsi teidän seasan: hän rucoilcan/ jos jocu on hywällä mielellä/ se weisatcan wirsiä.
5:14 Jos joku teistä sairastaa, kutsukoon tykönsä seurakunnan vanhimmat, ja he rukoilkoot hänen edestään, voidellen häntä öljyllä Herran nimessä.	14. Jos joku sairastaa teidän seassanne, hän kutsukaan tykönsä seurakunnan papit, ja ne rukoilkaan hänen edestänsä, voidellen häntä öljyllä Herran nimeen.	5:14 Jos jocu sairasta teidän seasan/ hän cudzucan tygöns Seuracunnan Papit/ ne rucoilcan hänen edestäns/ woidellen händä öljyllä HERran nimeen.
5:15 Ja uskon rukous pelastaa sairaan, ja Herra antaa hänen nousta jälleen; ja jos hän on syntejä tehnyt, niin ne annetaan hänelle anteeksi.	15. Ja uskon rukous parantaa sairaan, ja Herra ojentaa hänen, ja jos hän on syntiä tehnyt, niin ne hänelle anteeksi annetaan.	5:15 Sillä Uscon rucous paranda sairaan/ ja HERra cohenda händä. Ja jos hän on syndiä tehnyt/ nijn ne hänelle andexi annetan.
5:16 Tunnustakaa siis toisillenne syntinne ja rukoilkaa toistenne puolesta, että te parantuisitte; vanhurskaan rukous voi paljon, kun se on harras.	16. Tunnustakaat toinen toisellenne teidän rikoksenne ja rukoilkaa toinen toisenne edestä, että te terveeksi tulisitte. Vanhurskaan rukous voi paljo, koska se totinen on.	5:16 Tunnustacat toinen toisellen teidän ricoxen/ ja rucoilcat toinen toisenne edestä/ että te terwet olisitta. Sillä wanhurscan rucous woi paljo/ cosca se totinen on.

5:17 Elias oli ihminen, yhtä vajavainen kuin mekin, ja hän rukoili rukoilemalla, ettei sataisi; eikä satanut maan päällä kolmeen vuoteen ja kuuteen kuukauteen.	17. Elias oli ihminen, niissä haluissa vikapää kuin mekin ja hän rukoili rukouksella, ettei pitänyt sataman, ja ei satanutkaan maan päällä kolmena vuotena ja kuutena kuukautena,	5:17 Elias oli ihminen nijsä haluisa wicapää cuin mekin/ hän rucoili/ ettei pitänyt sataman/ ja ei satanutcan maan päälle/ colmena vuotena/ ja cuutena Cuucautena.
5:18 Ja hän rukoili uudestaan, ja taivas antoi sateen, ja maa kasvoi hedelmänsä.	18. Ja hän taas rukoili, ja taivas antoi sateen, ja maa kasvoi hedelmänsä.	5:18 Ja hän taas rucoili/ ja Taiwas andoi saten/ ja maa caswoi hedelmän.
5:19 Veljeni, jos joku teistä eksyy totuudesta ja hänet joku palauttaa,	19. Rakkaat veljeni, jos joku teistä eksyis totuudesta ja joku palauttais hänen,	5:19 Rackat weljeni/ jos jocu teistä exyis totudest/ ja jocu sen palauttais.
5:20 niin tietäkää, että joka palauttaa syntisen hänen eksymyksensä tieltä, se pelastaa hänen sielunsa kuolemasta ja peittää syntien paljouden.	20. Se tietäkään, että joka syntisen palauttaa tiensä erehdyksestä, se vapahtaa sielun kuolemasta ja peittää syntein paljouden.	5:20 Se tietkän että joca synneisen exyxistä palautta/ se on wapahtanut sielun cuolemasta/ ja peittä syndein paljouden.

JOHANNEKSEN ILMESTYS	P. JOHANNEKSEN ILMESTYS	P. Johannexen Theologin Ilmestys .
1938	1776	1642
1 LUKU	1 LUKU	I. Lucu .
1:1 Jeesuksen Kristuksen ilmestys, jonka Jumala antoi hänelle, näyttääkseen palvelijoille, mitä pian tapahtuman pitää; ja sen hän lähettämänsä enkelin kautta antoi tiedoksi palvelijalleen Johanneselle,	Jesuksen Kristuksen Ilmestys, jonka Jumala hänelle antoi, ilmoittaa palvelioille, mitä, mitkä pian tapahtuman pitää, ja on tiettäväksi tehnyt ja lähettänyt enkelinsä kautta palvelijalleen Johanneselle.	1:1 Tämä on Jesuxen Christuxen Ilmestys/ jonga Jumala hänelle ilmoitti/ julista palweliollens/ mitä pian tapahtuman pitä. Ja on Engelins kautta tiettäväksi tehnyt/ ja Palweliollens Johannexelle lähettänyt.
1:2 joka tässä todistaa Jumalan sanan ja Jeesuksen Kristuksen todistuksen, kaiken sen, minkä hän on nähnyt.	2. Joka todisti Jumalan sanaa, ja sen todistuksen Jesuksesta Kristuksesta, ja mitä hän nähnyt oli.	1:2 Joca Jumalan sana todistanut oli/ ja sen todistuxen Jesuxesta Christuxesta/ cuin hän nähnyt oli.
1:3 Autuas se, joka lukee, ja autuaat ne, jotka kuulevat tämän profetian sanat ja ottavat vaarin siitä, mitä siihen kirjoitettu on; sillä aika on lähellä!	3. Autuas on se, joka lukee, ja ne, jotka kuulevat prophetian sanat ja pitävät ne, mitkä siinä kirjoitetut ovat; sillä aika on läsnä.	1:3 Autuas on se/ joca luke/ ja cuule tämän Prophetian sanat/ ja pitä ne cuin siinä kirjoitetut owat: sillä aica on läsnä.
1:4 Johannes seitsemälle Asian seurakunnalle: Armo teille ja rauha häneltä, joka on ja joka oli ja joka tuleva on, ja niiltä seitsemältä hengeltä, jotka ovat hänen valtaistuimensa edessä,	4. Johannes seitsemälle Asian seurakunnalle: armo olkoon teille ja rauha siltä, joka on, joka oli, ja joka tuleva on, ja seitsemältä hengeltä, jotka hänen istuimensa edessä ovat,	1:4 JOhannes nijlle seidzemelle Asian Seuracunnille. Armo olcon teille ja rauha/ sildä joca on/ ja joca oli/ ja joca tulewa on/ ja nijldä seidzemeldä Hengeldä/ jotca hänen istuimens edes owat:
1:5 ja Jeesukselta Kristukselta, uskolliselta todistajalta, häneltä, joka on kuolleitten esikoinen ja maan kuningasten hallitsija! Hänelle, joka meitä rakastaa ja on päästänyt meidät synneistämme verellensä	5. Ja Jeesukselta Kristukselta, joka se uskollinen todistaja on, ja esikoinen kuolleista, ja maan kuningasten Päämies: joka meitä rakasti ja on meitä verellensä meidän synneistämme pessyt,	1:5 Ja Jesuxelda Christuxelda/ joca se uscollinen todistaja on/ ja esicoinen cuolleista/ ja maan Cuningasten Päämies/ joca meitä racasti/ ja on meitä werelläns meidän synneistäm pesnyt/

1:6 ja tehnyt meidät kuningaskunnaksi, papeiksi Jumalalleen ja Isälleen, hänelle kunnia ja voima aina ja iankaikkisesti! Amen.	6. Ja teki meidät kuninkaiksi ja papeiksi Jumalan ja Isänsä edessä: hänelle olkoon kunnia ja valta ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!	1:6 Ja teki meidän Cuningaixi ja Papeixi Jumalan ja hänen Isäns edes: Hänelle olcon cunnia ja walda ijancaickisest ijancaickiseen/ Amen.
1:7 Katso, hän tulee pilvissä, ja kaikki silmät saavat nähdä hänet, niidenkin, jotka hänet lävistivät, ja kaikki maan sukukunnat vaikeroitsevat hänen tullessansa. Totisesti, amen.	7. Katso, hän tulee pilvien kanssa, ja jokaisen silmän pitää hänen näkemän ja ne, jotka häntä pistäneet ovat ja kaikki maan sukukunnat pitää parkuman. Niin, amen!	1:7 Cadzo hän tule pilwein cansa/ ja jocaidzen silmän pitä hänen näkemän/ ja ne jotca händä pistänet owat/ ja caicki maan sucucunnat pitä parcuman/ Nijn/ Amen.
1:8 "Minä olen A ja O", sanoo Herra Jumala, joka on ja joka oli ja joka tuleva on, Kaikkivaltias.	8. Minä olen A ja O, alku ja loppu, sanoo Herra, joka on, joka oli, ja joka tuleva on, kaikkivaltias.	1:8 Minä olen A ja O/ Alcu ja Loppu/ sano HERra/ joca on/ joca oli/ ja joca tulewa on/ Caickiwaldias.
1:9 Minä, Johannes, teidän veljenne, joka teidän kanssanne olen osallinen ahdistukseen ja valtakuntaan ja kärsivällisyyteen Jeesuksessa, minä olin Jumalan sanan ja Jeesuksen todistuksen tähden saassa, jonka nimi on Patmos.	9. Minä Johannes, teidän veljenne ja osallinen vaivassa ja valtakunnassa ja kärsivällisyydessä, Jeesuksessa Kristuksessa, olin luodossa, joka kutsutaan Patmos, Jumalan sanan ja Jeesuksen Kristuksen todistuksen tähden.	1:9 MInä Johannes teidän weljen/ ja osallinen waiwasa ja waldacunnasa/ ja kärsimises/ Jesuxes Christuxes/ olin sijnä luodosa joca cudzutan Pathmos/ Jumalan sanan ja Jesuxen Christuxen todistuxen tähden.
1:10 Minä olin hengessä Herran päivänä, ja kuulin takaani suuren äänen, ikäänkuin pasunan äänen,	10. Minä olin hengessä yhtenä sunnuntaina ja kuulin minun jäljessäni suuren äänen, niinkuin basunan,	1:10 Minä olin Hengesä yhtenä Sunnundaina/ ja cuulin minun jäljesäni suuren änen/ nijncuin Basunan/ sanowan:
1:11 joka sanoi: "Kirjoita kirjaan, mitä näet, ja lähetä niille seitsemälle seurakunnalle, Efesoon ja Smyrnaan ja Pergamoon ja Tyatiraan ja Sardeeseen ja Filadelfiaan ja Laodikeaan."	11. Sanovan: minä olen A ja O, ensimmäinen ja viimeinen. Mitäs näet, kirjoita kirjaan ja lähetä Asian seurakunnille, jotka Ephesossa ovat, ja Smyrnassa, ja Pergamossa, ja Tyatirassa, ja Sardissa, ja Philadelphiassa, ja Laodikeassa.	1:11 Minä olen A ja O/ ensimmäinen ja wijmeinen. 1:12 Mitäs näet/ kirjoita Kirjaan/ ja lähetä Asian Seuracunnille/ jotca Ephesos owat/ ja Smyrnas/ ja Pergamos/ ja Thyatiras/ ja Sardis/ Philadelphias/ ja Laodiceas.
1:12 Ja minä käännyin katsomaan, mikä ääni minulle puhui; ja kääntyessäni minä näin seitsemän kultaista lampunjalkaa,	12. Ja minä käännyin sitä ääntä katsomaan, joka minun kanssani puhui, ja minun kääntyessäni näin minä seitsemän kultaista kynttiläjalkaa,	1:13 Ja minä käänsin sitä ändä cadzoman cuin minun cansani puhui. Ja minun käätesäni/ näin minä seidzemen cullaista Kyntiläjälca/

1:13 ja lampunjalkain keskellä Ihmisen Pojan muotoisen, pitkäliepeiseen viittaaan puetaan ja rinnan kohdalta kultaisella vyöllä vyötetyn.	13. Ja kultaisten kynttiläjalkain keskellä Ihmisen Pojan muotoisen, vaetetetun pitkällä hameella ja vyötetyn rinnoilta kultaisella vyöllä.	1:14 Ja nijden cullaisten Kyntiläjalcain keskellä ihmisen Pojan muotoisen/ vaetetetun pitkällä hamella/ ja wyötetyn rinnoilda/ cullaisella wyöllä.
1:14 Ja hänen päänsä ja hiuksensa olivat valkoiset niinkuin valkoinen villa, niinkuin lumi, ja hänen silmänsä niinkuin tulen liekki;	14. Mutta hänen päänsä ja hiuksensa olivat valkiat niinkuin valkia villa ja niinkuin lumi, ja hänen silmänsä niinkuin tulen liekki,	1:15 Mutta hänen pääns ja hiuxens olit walkiat/ nijncuin walkiat willat/ ja nijncuin lumi. 1:16 Ja hänen silmäns nijncuin tulen leimaus/
1:15 hänen jalkansa olivat ahjossa hehkuvan, kiiltävän vasken kaltaiset, ja hänen äänensä oli niinkuin paljojen vetten pauhina.	15. Ja hänen jalkansa valantovasken kaltaiset, niinkuin pätsissä palavaiset, ja hänen äänensä oli niinkuin paljon veden kuohina.	ja hänen jalcans nijncuin cuuma waski/ joca pädzis hehcu. Ja hänen änen oli nijncuin wäkewän weden cuohina.
1:16 Ja hänellä oli oikeassa kädessään seitsemän tähteä, ja hänen suustaan lähti kaksiteräinen, terävä miekka, ja hänen kasvonsa olivat niinkuin aurinko, kun se täydeltä terältä paistaa.	16. Ja seitsemän tähteä oli hänen oikiassa kädessänsä, ja hänen suustansa kävi ulos kaksiteräinen terävä miekka, ja hänen kasvonsa, niinkuin aurinko paistaa voimassansa.	1:17 Ja seidzemen Tähte olit hänen oikiasa kädesäns. Ja hänen suustans uloskäwi caxiteräinen miecka/ ja hänen caswons paistit/ nijncuin kircas Auringo.
1:17 Ja kun minä hänet näin, kaadu in minä kuin kuolleena hänen jalkojensa juureen. Ja hän pani oikean kätensä minun päälleni sanoen: "Älä pelkää! Minä olen ensimmäinen ja viimeinen,	17. Ja kuin minä hänen näin, lankesin minä hänen jalkainsa eteen niinkuin kuollut, ja hän pani oikian kätensä minun päälleni ja sanoi minulle: älä pelkää, minä olen ensimmäinen ja viimeinen,	1:18 JA cuin minä hänen näin/ langeisin minä hänen jalcains eteen/ nijncuin cuollut. Ja hän pani oikian kätens minun päälleni/ ja sanoi minulle: 1:19 Älä pelkä/ minä olen ensimmäinen ja wijmeinen/
1:18 ja minä elän; ja minä olin kuollut, ja katso, minä elän aina ja iankaikkisesti, ja minulla on kuoleman ja tuonelan avaimet.	18. Ja elävä, ja olin kuollut, ja katso, minä olen elävä ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen! Ja minulla on helvetin ja kuoleman avaimet.	ja elävä. Minä olin cuollut/ ja cadzo/ minä elän ijancaickisest ijancaickiseen/ ja minulla on Helwetin ja cuoleman awaimet.
1:19 Kirjoita siis, mitä olet nähnyt ja mikä nyt on ja mitä tämän jälkeen on tapahtuva.	19. Kirjoita, mitä nähnyt olet, mitä nyt on, ja mitä tästälähin tapahtuva on;	Kirjoita mitä nähnyt olet/ mitä nyt on/ ja mitä tästälähin tapahtuwa on.

<p>1:20 Niiden seitsemän tähden salaisuus, jotka näit minun oikeassa kädessäni, ja niiden seitsemän kultaisen lampunjalan salaisuus on tämä: ne seitsemän tähteä ovat niiden seitsemän seurakunnan enkelit, ja ne seitsemän lampunjalkaa ovat ne seitsemän seurakuntaa."</p>	<p>20. Se salaisuus niistä seitsemästä tähdestä, jotka sinä minun oikeassa kädessäni nähnyt olet, ja seitsemän kultaista kynttiläjalkaa. Ne seitsemän tähteä ovat seitsemän seurakunnan enkelit: ja ne seitsemän kynttiläjalkaa, jotka sinä nähnyt olet, ovat seitsemän seurakuntaa.</p>	<p>1:20 Se salaisuus niistä seitsemästä Tähdest/ cuins minun oikeassa kädessäni nähnyt olet/ ja ne seitsemän cullaista kynttiläjalkaa. 1:21 Ne seitsemän Tähte/ ovat niiden seitsemän Seuracundain Engelit/ ja ne seitsemän kynttiläjalkaa cuins nähnyt olet/ ovat seitsemän Seuracunda.</p>
<p>2 LUKU</p>	<p>2 LUKU</p>	<p>II. Lucu .</p>
<p>2:1 "Efeson seurakunnan enkelille kirjoita: 'Näin sanoo hän, joka pitää niitä seitsemää tähteä oikeassa kädessään, hän, joka käy kelee niiden seitsemän kultaisen lampunjalan keskellä:</p>	<p>1. Kirjoita Epheson seurakunnan enkelille: näitä sanoo se, joka seitsemän tähteä pitää oikeassa kädessään, joka käy seitsemän kultaisen kynttiläjalan keskellä:</p>	<p>2:1 JA kirjoita Epheson Seuracunnan Engelille: Näitä sano se joka niistä seitsemästä Tähde pitää oikeassa kädessään/ joka käy seitsemän cullaisen kynttiläjalan keskellä:</p>
<p>2:2 Minä tiedän sinun tekosi ja vaivannäkösi ja kärsivällisyytesi, ja ettet voi pahoja sietää; sinä olet koetellut niitä, jotka sanovat itseänsä apostoleiksi, eivätkä ole, ja olet havainnut heidät valhettelijsiksi;</p>	<p>2. Minä tiedän sinun työs ja tekos ja sinun kärsivällisyytes, ettet sinä voi kärsiä pahoja: sinä olet niitä jo kiusannut, jotka itsensä apostoleiksi sanovat ja ei ole, ja löysit heidät valehtelijsiksi.</p>	<p>2:2 Minä tiedän sinun työs ja tecos/ ja sinun kärsimises/ ettet sinä woi kärsiä pahoja/ sinä olet niistä jo kiusannut/ jotca heidäns Apostolixi sanowat/ ja ei cuitengan ole/ ja löysit heidän walehtelijsiksi.</p>
<p>2:3 ja sinulla on kärsivällisyyttä, ja paljon sinä olet saanut kantaa minun nimeni tähden, etkä ole uupunut.</p>	<p>3. Ja sinä kannoit ja kärsit, ja minun nimeni tähden sinä työtä teit ja et väsynyt.</p>	<p>2:3 Ja sinä cannoit ja kärseit/ ja minun Nimeni tähden sinä työtä teit ja et wäsinyt.</p>
<p>2:4 Mutta se minulla on sinua vastaan, että olet hyljännyt ensimmäisen rakkautesi.</p>	<p>4. Mutta minulla on sinua vastaan, että sinä sinun ensimmäisen rakkautes annoit ylö.</p>	<p>2:4 Mutta minulla on sinua wastan/ että sinä sen sinun ensimmäisen rackaudes ylöannoit.</p>

<p>2:5 Muista siis, mistä olet langennut, ja tee parannus, ja tee niitä ensimmäisiä tekoja; mutta jos et, niin minä tulen sinun tykösi ja työnnän sinun lampunjalkasi pois paikaltaan, ellet tee parannusta.</p>	<p>5. Muista siis, kusta lankesit pois, ja tee parannus, ja tee niitä ensimmäisiä töitä; vaan jos ei, niin minä tulen sinulle pian ja syökseen kynttiläjalkas pois sialtansa, ellet sinä tee parannusta.</p>	<p>2:5 Muista siis custas poislangeisit/ ja tee parannus/ ja tee niitä ensimmäisiä töitä. Jos muutoin/ niin minä tulen pian/ ja poissyöjän sinun kynttiläjalkas sialdansa/ ellet sinä tee parannusta.</p>
<p>2:6 Mutta se sinulla on, että sinä vihaat nikolaiittain tekoja, joita myös minä vihaan.</p>	<p>6. Mutta se sinulla on, että vihaat Nikolailaisten töitä, joita minäkin vihaan.</p>	<p>2:6 Mutta se sinulla on/ että vihaisit Nicolaiterein töitä/ joita minäkin vihan.</p>
<p>2:7 Jolla on korva, se kuulkoon, mitä Henki seurakunnille sanoo. Sen, joka voittaa, minä annan syödä elämän puusta, joka on Jumalan paratiisissa.'</p>	<p>7. Jolla korva on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo. Sen, joka voittaa, annan minä elämän puusta syödä, joka keskellä Jumalan paradisia on.</p>	<p>2:7 Jolla corwa on/ hän cuulcan/ mitä Hengi Seuracunnille sano. Woittajalle annan minä elävän puusta syödä/ cuin keskellä Jumalan Paradisia on.</p>
<p>2:8 Ja Smyrnan seurakunnan enkelille kirjoita: 'Näin sanoo ensimmäinen ja viimeinen, joka kuoli ja virkosi elämään:</p>	<p>8. Ja Smyrnan seurakunnan enkelille kirjoita: näitä sanoo ensimmäinen ja viimeinen, joka oli kuollut ja elää:</p>	<p>2:8 JA Smyrnan Seuracunnan Engelille kirjoita: Näitä sano ensimmäinen ja viimeinen/ joka oli cuollut/ ja on eläväxi tullut:</p>
<p>2:9 Minä tiedän sinun ahdistuksesi ja köyhyytesi - sinä olet kuitenkin rikas - ja mitä pilkkaa sinä kärsit niiltä, jotka sanovat olevansa juutalaisia, eivätkä ole, vaan ovat saatanan synagooga.</p>	<p>9. Minä tiedän sinun tekos ja vaivas ja köyhyytes, (mutta sinä olet rikas,) ja niiden pilkan, jotka itsensä Juudalaisiksi sanovat ja ei olekaan, vaan ovat saatanan joukko.</p>	<p>2:9 Minä tiedän sinun tecos ja waiwas ja köhydes (mutta sinä olet ricas) ja niiden pilcan/ jotca heidäns Judalaisixi sanowat/ ja ei oleckan/ waan owat Satanan joucko.</p>
<p>2:10 Älä pelkää sitä, mitä tulet kärsimään. Katso, perkele on heittävä muutamia teistä vankeuteen, että teidät pantaisiin koetukselle, ja teidän on oltava ahdistuksessa kymmenen päivää. Ole uskollinen kuolemaan asti, niin minä annan sinulle elämän kruunun.</p>	<p>10. Älä sinä ensinkään pelkää, mitä sinun kärsimän pitää. Katso, perkele on muutamia teistä heittävä vankiuteen, kiusattaa; ja teillä pitää oleman vaiva kymmenen päivää. Ole uskollinen kuolemaan asti, niin minä sinulle elämän kruunun annan.</p>	<p>2:10 Älä sinä niittä ensingän pelkä/ cuin sinun kärsimän pitä. Cadzo/ Perkele on muutamita teistä heittävä fangiuteen/ kiusatta/ ja waiwatta kymmenen päiwä. Ole uscollinen cuoleman asti/ niijn minä sinulle elämän Cruunun annan.</p>

<p>2:11 Jolla on korva, se kuulkoon, mitä Henki seurakunnille sanoo. Sitä, joka voittaa, ei toinen kuolema vahingoita.'</p>	<p>11. Jolla korva on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo: Joka voittaa, ei se toiselta kuolemalta vahingoiteta.</p>	<p>2:11 Jolla corwa on/ hän cuulcan mitä Hengi Seuracunnille sano. Joca woitta/ ei se toiselda cuolemalda wahingoita.</p>
<p>2:12 Ja Pergamon seurakunnan enkelille kirjoita: 'Näin sanoo hän, jolla on se kaksiteräinen, terävä miekka:</p>	<p>12. Ja Pergamon seurakunnan enkelille kirjoita: näitä sanoo se, jolla on kaksiteräinen terävä miekka:</p>	<p>2:12 JA Pergamenon Seuracunnan Engelille kirjoita: Näitä sano se/ jolla on se caxiteräinen terävä miecka:</p>
<p>2:13 Minä tiedän, missä sinä asut: siellä, missä saatanan valtaistuini on; ja sinä pidät minun nimestäni kiinni etkä ole kieltänyt minun uskoani niinkään päivinä, jolloin Antipas, minun todistajani, minun uskolliseni, tapettiin teidän luonanne, siellä, missä saatana asuu.</p>	<p>13. Minä tiedän sinun tekos, ja kussas asut, kussa saatanan istuin on: ja sinä pidät minun nimeni ja et kieltänyt minun uskoani niinkään päivinä, joina Antipas, minun uskollinen todistajani, teidän tykönänne tapettu on, kussa saatana asuu.</p>	<p>2:13 Minä tiedän sinun tecos ja cusas asut/ ja cusa Satanan istuin on/ ja sinä pidät minun Nimeni/ ja et kieltänyt minun uscoani/ ja minun päiwinäni on Antipas/ minun uscollinen Todistajan/ teidän tykönän tapettu/ cusa Satanas asu.</p>
<p>2:14 Mutta minulla on vähän sinua vastaan: sinulla on siellä niitä, jotka pitävät kiinni Bileamin opista, hänen, joka opetti Baalakia virittämään Israelin lapsille sen viettelyksen, että söisivät epäjumalille uhrattua ja haureutta harjoittaisivat.</p>	<p>14. Mutta minulla on vähä sinua vastaan: että sinulla siellä on niitä, jotka Balaamin oppia pitävät, joka opetti Balakin antamaan pahennusta Israelin lasten edessä, epäjumalten uhria syödä ja salavuoteudessa maata.</p>	<p>2:14 Mutta minulla on vähä sinua wasthan: että sinulla siellä on niitä jotca Balaamin oppia pitävät/ joca Balachin cautta pahennusta opetti andaman/ Israelin lasten epäjumalden uhria syödä/ ja salawuoteudes maata.</p>
<p>2:15 Niin on myös sinulla niitä, jotka samoin pitävät kiinni nikolaiittain opista.</p>	<p>15. Niin myös sinulla on niitä, jotka Nikolailaisten oppia pitävät, jota minä vihaan.</p>	<p>2:15 Nijn myös sinulla on niitä jotca Nicolaiterein oppia pitävät/ jota minä wihan.</p>
<p>2:16 Tee siis parannus; mutta jos et, niin minä tulen sinun tykösi pian ja sodin heitä vastaan suuni miekalla.</p>	<p>16. Tee parannus; vaan jos ei, niin minä tulen sinulle pian, ja tappelen heidän kanssansa minun suuni miekalla.</p>	<p>2:16 Tee parannus/ muutoin minä tulen pian/ ja tappelen heidän cansans minun suuni miecalla.</p>

<p>2:17 Jolla on korva, se kuulkoon, mitä Henki seurakunnille sanoo. Sille, joka voittaa, minä annan salattua mannaa ja annan hänelle valkoisen kiven ja siihen kiveen kirjoitetun uuden nimen, jota ei tiedä kukaan muu kuin sen saaja.'</p>	<p>17. Jolla korva on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo: sen, joka voittaa, annan minä syödä siitä salatusta mannasta, ja tahdon hänelle hyvän todistuksen antaa, ja sillä todistuksella uuden kirjoitetun nimen, jota ei yksikään tiedä, vaan se, joka sen saa.</p>	<p>2:17 Jolla corwa on/ hän cuulcan mitä Hengi Seuracunnille sano. Woittajan annan minä syödä sijtä salatusta Mannasta/ ja tahdon hänelle hyvän todistuxen anda/ ja sillä todistuxella uden kirjoitetun Nimen/ jota ei yxikän tiedä/ waan se joca sen saa.</p>
<p>2:18 Ja Tyatiran seurakunnan enkelille kirjoita: 'Näin sanoo Jumalan Poika, jolla on silmät niinkuin tulen liekki ja jonka jalat ovat niinkuin kiiltävä vaski:</p>	<p>18. Ja Tyatiran seurakunnan enkelille kirjoita: näitä sanoo Jumalan Poika, jonka silmät ovat niinkuin tulen liekki ja hänen jalkansa valantovasken kaltaiset:</p>	<p>2:18 JA sille Thyatiran Seuracunnan Engelille kirjoita: Näitä sano se Jumalan Poica/ jonga silmät owat nijncuin tulen leimaus/ ja hänen jalcans nijncuin cuuma waski.</p>
<p>2:19 Minä tiedän sinun tekosi ja rakkautesi ja uskosi ja palveluksesi ja kärsivällisyytesi ja että sinun viimeiset tekosi ovat useammat kuin ensimmäiset.</p>	<p>19. Minä tiedän sinun tekos ja rakkautes, ja palvelukses ja uskos, ja sinun kärsivällisyytes ja sinun tekos, ja ne viimeiset usiammat kuin ensimmäiset.</p>	<p>2:19 Minä tiedän sinun tecos/ ja rackaudes/ ja palweluxes/ ja uscos/ ja sinun kärsimises ja sinun tecos. Ja ne wijmeiset owat usiammat cuin ensimmäiset/</p>
<p>2:20 Mutta se minulla on sinua vastaan, että sinä suvaitset tuota naista, Iisebeliä, joka sanoo itseään profeetaksi ja opettaa ja eksyttää minun palvelijoitani harjoittamaan haureutta ja syömään epäjumalille uhrattua.</p>	<p>20. Vaan minulla on vähä sinua vastaan, että sallit sen vaimon Jesabelin, joka itsensä prophetaksi sanoo, opettavan ja minun palvelioitani viettelevän, salavuoteudessa makaavan ja epäjumalan uhria syövän.</p>	<p>2:20 Waan minulla on vähä sinua wasthan/ että sallit sitä waimo Jesabeli/ joca hänens Prophetissaxi sano/ opettawan/ ja minun palwelioitani wiettelewän/ salawuoteudes macawan/ ja epäjumalain uhria syöwän.</p>
<p>2:21 Ja minä olen antanut hänelle aikaa parannuksen tekoon, mutta hän ei tahdo parannusta tehdä eikä luopua haureudestaan.</p>	<p>21. Ja minä annoin hänelle ajan parannusta tehdä salavuoteudestansa, mutta ei hän tehnytkään.</p>	<p>2:21 Ja minä annoin hänelle ajan parannusta tehdä hänen salawuoteudestans/ mutta ei hän tehnytkän.</p>
<p>2:22 Katso, minä syöksen hänet tautivuoteeseen, ja ne, jotka hänen kanssaan tekevät huorin, minä syöksen suureen ahdistukseen, jos eivät tee parannusta ja luovu hänen teoistansa;</p>	<p>22. Katso, minä panen hänen vuoteesen ja ne, jotka hänen kanssansa huorin tekevät, suureen vaivaan, ellei he tee parannusta töistänsä.</p>	<p>2:22 Cadzo/ minä panen hänen wuotesen/ ja ne jotca hänen cansans huorin tekewät/ pitä suuremban waiwaan tuleman/ ellei he tee parannusta heidän töistäns/</p>

2:23 ja hänen lapsensa minä tappamalla tapan, ja kaikki seurakunnat saavat tuntea, että minä olen se, joka tutkin munaskuut ja sydämet; ja minä annan teille kullekin tekojenne mukaan.	23. Ja hänen lapsensa minä tapan kuolemalla. Ja jokaisen seurakunnan pitää tietämän, että minä olen se, joka munaskuut ja sydämet tutkin, ja annan kullekin teistä teidän työnne jälkeen.	ja hänen lapsens minä tapan cuolemalla. 2:23 Ja jocaidzen Seuracunnan pitä tietämän/ että minä munascuut ja sydämet tutkin. Ja minä annan cullekin teistä/ oman työns jälkeen.
2:24 Mutta teille muille Tyatirassa oleville, kaikille, joilla ei ole tätä oppia, teille, jotka ette ole tulleet tuntemaan, niinkuin ne sanovat, saatanan syvyyksiä, minä sanon: en minä pane teidän päällenne muuta kuormaa;	24. Mutta teille minä sanon ja muille, jotka Tyatirassa olette, joilla ei tämä oppi ole ja jotka ei saatanan syvyyttä tunteneet, niinkuin he sanovat: en minä laske teidän päällenne muuta kuormaa;	2:24 Mutta teille minä sanon ja muille jotca Thyatiras oletta/ joilla ei tämä oppi ole/ ja jotca ei Satanan syvyyttä tundenet (nijncuin he sanowat) en minä laske teidän päällenne muuta cuorma.
2:25 pitäkää vain, mitä teillä on, siihen asti kuin minä tulen.	25. Kuitenkin se, mikä teillä on, pitäkää siihenasti kuin minä tulen,	2:25 Cuitengin se cuin teillä on/ pitäkät sijhen asti cuin minä tulen.
2:26 Ja joka voittaa ja loppuun asti ottaa minun teoistani vaarin, sille minä annan vallan hallita pakanoita,	26. Ja joka voittaa ja minun tekoni hamaan loppuun asti pitää, sille minä annan voiman pakanain ylitse,	2:26 Ja joca woitta ja minun teconi haman loppun asti pitä/ sille minä annan woiman pacanoitten päälle/
2:27 ja hän on kaitseva heitä rautaisella valtikalla, niinkuin saviastiat heidät särjetään - niinkuin minäkin sen vallan Isältäni sain -	27. Ja hänen pitää heitä rautaisella vitsalla hallitseman ja niinkuin savenvalajan astioita heitä särkemän, niinkuin minäkin Isältäni sain;	2:27 Ja hänen pitä heitä rautaisella widzalla hallidzeman/ ja nijncuin Sawenwalajan astioita heitä särkemän: 2:28 Nijncuin minäkin Isäldäni sain/
2:28 ja minä annan hänelle kointähden.	28. Ja annan hänelle kointähden.	ja annan hänelle Cointähden.
2:29 Jolla on korva, se kuulkoon, mitä Henki seurakunnille sanoo."''	29. Jolla korva on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo.	2:29 Jolla corwa on/ hän cuulcan mitä Hengi Seuracunnille sano.
3 LUKU	3 LUKU	III. Lucu .

<p>3:1 "Ja Sardeen seurakunnan enkelille kirjoita: 'Näin sanoo hän, jolla on ne Jumalan seitsemän henkeä ja ne seitsemän tähteä: Minä tiedän sinun tekosi: sinulla on se nimi, että elät, mutta sinä olet kuollut.</p>	<p>1. Ja kirjoita Sardin seurakunnan enkelille: näitä sanoo se, jolla ne seitsemän Jumalan henkeä ja ne seitsemän tähteä ovat: minä tiedän sinun tekos; sillä sinulla on nimi että elät, ja olet kuollut.</p>	<p>3:1 JA kirjoita Sardin Seuracunnan Engelille: Näitä sano se jolla ne seidzemen Jumalan Henge/ ja ne seidzemen Tähte owat: Minä tiedän sinun tecos: sillä sinulla on nimi/ että elät ja olet cuollut.</p>
<p>3:2 Heräjä valvomaan ja vahvista jäljellejääneitä, niitä, jotka ovat olleet kuolemaisillaan; sillä minä en ole havainnut sinun tekojasi täydellisiksi Jumalani edessä.</p>	<p>2. Ole valpas ja vahvista niitä muita, jotka kuolemallansa ovat; sillä en minä löytänyt sinun tekojas täydellisiksi Jumalan edessä.</p>	<p>3:2 Ole walpas ja wahwista niytä muita jotca cuolemallans owat. Sillä en minä löynnyt sinun tecojas täydellisexi Jumalan edes.</p>
<p>3:3 Muista siis, mitä olet saanut ja kuullut, ja ota siitä vaari ja tee parannus. Jos et valvo, niin minä tulen kuin varas, etkä sinä tiedä, millä hetkellä minä sinun päällesi tulen.</p>	<p>3. Niin ajattele siis, kuinka sinä saanut ja kuullut olet, ja pidä se, ja tee parannus. Ellet sinä siis valvo, niin minä tulen sinun päälles niinkuin varas, ja et sinä tiedä, millä hetkellä minä sinun päälles tulen.</p>	<p>3:3 Nijn ajattele sijs cuingas saanut ja cuullut olet/ ja pidä se/ ja tee parannus. Ettet sinä sijs walwo/ nijn minä tulen sinun päälles nijncuin wargas/ ja et sinä tiedä millä hetkellä minä sinun päälles tulen.</p>
<p>3:4 Kuitenkin on sinulla Sardeessa muutamia harvoja nimiä, jotka eivät ole tahraneet vaatteitaan, ja he saavat käyskennellä minun kanssani valkeissa vaatteissa, sillä he ovat siihen arvolliset.</p>	<p>4. Sinulla on myös muutamia nimet Sardissa, jotka ei ole vaatteitansa saastuttaneet: niiden pitää minun kanssani valkeissa vaatteissa vaeltaman; sillä he ovat mahdolliset.</p>	<p>3:4 Sinulla on myös muutamia nimet Sardis/ jotca ei ole heidän vaatteitans hieronet/ nijden pitä minun cansani walkeis waatteis waeldaman: sillä he owat sen ansainnet.</p>
<p>3:5 Joka voittaa, se näin puetaan valkeihin vaatteisiin, enkä minä pyyhi pois hänen nimeänsä elämän kirjasta, ja minä olen tunnustava hänen nimensä Isäni edessä ja hänen enkeliensä edessä.</p>	<p>5. Joka voittaa, se pitää valkeilla vaatteilla puettettaman, ja en minä pyyhi hänen nimeänsä elämän kirjasta, ja minä tahdon tunnustaa hänen nimensä minun Isäni edessä ja hänen enkeleinsä edessä.</p>	<p>3:5 Joca woitta/ se pitä myös nijn walkeilla waatteilla puettettaman/ ja en minä pyhi hänen nimiäns elämän Kirjasta/ ja minä tahdon tunnusta hänen nimens minun Isäni edes/ ja hänen Engeleins edes.</p>
<p>3:6 Jolla on korva, se kuulkoon, mitä Henki seurakunnille sanoo.'</p>	<p>6. Jolla korva on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo.</p>	<p>3:6 Jolla corwa on/ hän cuulcan mitä Hengi Seuracunnille sano.</p>

<p>3:7 Ja Filadelfian seurakunnan enkelille kirjoita: 'Näin sanoo Pyhä, Totinen, jolla on Daavidin avain, hän, joka avaa, eikä kukaan sulje, ja joka sulkee, eikä kukaan avaa:</p>	<p>7. Ja Philadelphian seurakunnan enkelille kirjoita: näitä sanoo se Pyhä, se totinen, jolla on Davidin avain, joka avaa ja ei yksikään sulje, joka sulkee ja ei yksikään avaa;</p>	<p>3:7 JA Philadelphian Seuracunnan Engelille kirjoita: Näitä sano se Pyhä/ se totinen/ jolla on Dawidin awain/ joca awa ja ei yxikän sulje/ joca sulke ja ei yxikän awaja.</p>
<p>3:8 Minä tiedän sinun tekosi. Katso, minä olen avannut sinun eteesi oven, eikä kukaan voi sitä sulkea; sillä tosin on sinun voimasi vähäinen, mutta sinä olet ottanut vaarin minun sanastani etkä ole minun nimeäni kieltänyt.</p>	<p>8. Minä tiedän sinun tekos: katso, minä annoin sinun etees aukian oven, ja ei yksikään voi sitä sulkea; sillä sinulla on vähä voimaa, ja pidät minun sanani, etkä minun nimeäni kieltänyt.</p>	<p>3:8 Minä tiedän sinun tecos/ cadzo/ minä annoin sinun etees aukian owen/ ja ei yxikän woi sitä sulke: sillä sinulla on wähä woima/ ja minun sanani pitänyt olet/ etkä minun Nimeni kieltänyt.</p>
<p>3:9 Katso, minä annan sinulle saatanan synagoogasta niitä, jotka sanovat olevansa juutalaisia, eivätkä ole, vaan valhettelevat; katso, minä olen saattava heidät siihen, että he tulevat ja kumartuvat sinun jalkojesi eteen ja ymmärtävät, että minä sinua rakastan.</p>	<p>9. Katso, minä annan sinulle saatanan joukosta ne, jotka itsensä Juudalaisiksi sanovat, ja ei olekaan, vaan he valehtelevat. Katso, minä tahdon vaatia heitä siihen, että heidän pitää tuleman ja kumartaman sinun jalkais edessä, ja heidän pitää tietämän, että minä sinua rakastin.</p>	<p>3:9 Cadzo/ minä annan sinulle Satanan joucosta/ ne jotca heidäns Judalaisixi sanowat/ ja ei oleckan/ waan he walehtelewat. Cadzo/ minä tahdon waatia heitä sijhen/ että heidän pitä tuleman ja cumartaman sinun jalcais edes/ ja heidän pitä tietämän/ että minä sinua racastin.</p>
<p>3:10 Koska sinä olet ottanut minun kärsivällisyyteni sanasta vaarin, niin minä myös otan sinusta vaarin ja pelastan sinut koetuksen hetkestä, joka on tuleva yli koko maanpiirin koettelemaan niitä, jotka maan päällä asuvat.</p>	<p>10. Ettäs pidit minun kärsivällisyyteni sanat, niin minä tahdon sinun varjella kiusauksen hetkestä, joka koko maan piirin päälle tuleva on, niitä kiusaamaan, jotka maan päällä asuvat.</p>	<p>3:10 Ettäs pidit minun kärsimiseni sanat/ tahdon minä myös sinun pitä kiusauxen hetkestä/ joca caiken mailman pijrin päälle tulewa on/ nijtä kiusaman/ jotca maan päällä asuwat.</p>
<p>3:11 Minä tulen pian; pidä, mitä sinulla on, ettei kukaan ottaisi sinun kruunuasi.</p>	<p>11. Katso, minä tulen pian: pidä mitä sinulla on, ettei kenkään sinun kruunuas ottaisi.</p>	<p>3:11 Cadzo/ minä tulen pian/ pidä mitä sinulla on/ ettei kengän sinun Cruunuas ota.</p>

<p>3:12 Joka voittaa, sen minä teen pylvääksi Jumalani temppeliin, eikä hän koskaan enää lähde sieltä ulos, ja minä kirjoitan häneen Jumalani nimen ja Jumalani kaupungin nimen, sen uuden Jerusalemin, joka laskeutuu alas taivaasta minun Jumalani tyköä, ja oman uuden nimeni.</p>	<p>12. Joka voittaa, hänen minä teen patsaaksi minun Jumalani templissä, ja ei hänen pidä silleen sieltä lähtemän ulos, ja tahdon kirjoittaa hänen päällensä minun Jumalani nimen ja minun kaupunkini, uuden Jerusalemin nimen, joka taivaasta minun Jumalaltani tuli alas, ja minun uuden nimeni.</p>	<p>3:12 Joca woitta/ hänen minä teen padzaxi minun Jumalani Templisä/ ja ei hänen pidä sillen sieldä uloslähtemän. Ja tahdon kirjoitta häneen minun Jumalani Nimen/ ja sen uden Jerusalemin Nimen/ sen minun Jumalani Caupungin/ joca Taiwast minun Jumalaldani alastuli/ ja minun uden Nimeni.</p>
<p>3:13 Jolla on korva, se kuulkoon, mitä Henki seurakunnille sanoo.'</p>	<p>13. Jolla korva on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo.</p>	<p>3:13 Jolla corwa on/ hän cuulcan mitä Hengi Seuracunnille sano.</p>
<p>3:14 Ja Laodikean seurakunnan enkelille kirjoita: 'Näin sanoo Amen, se uskollinen ja totinen todistaja, Jumalan luomakunnan alku:</p>	<p>14. Ja Laodikean seurakunnan enkelille kirjoita: näitä sanoo Amen, uskollinen ja totinen todistaja, Jumalan luontokappalten alku:</p>	<p>3:14 JA Laodicean Seuracunnan Engelille kirjoita: Nijtä sano/ Amen/ se uscollinen ja totinen Todistaja/ se Jumalan luondocappalden alcu.</p>
<p>3:15 Minä tiedän sinun tekosi: sinä et ole kylmä etkä palava; oi, jospa olisit kylmä tai palava!</p>	<p>15. Minä tiedän sinun tekos, ettet sinä kylmä etkä palava ole: oi jospa kylmä taikka palava olisit!</p>	<p>3:15 Minä tiedän sinun tecos/ ettet sinä kylmä etkä lämmin ole/ joscas kylmä taicka lämmin olisit.</p>
<p>3:16 Mutta nyt, koska olet penseä, etkä ole palava etkä kylmä, olen minä oksentava sinut suustani ulos.</p>	<p>16. Sentähden ettäs pensä olet, ja et kylmä etkä palava, rupean minä sinua minun suustani oksentamaan ulos.</p>	<p>3:16 Mutta ettäs pensä olet/ ja et kylmä etkä lämmin/ rupean minä sinua minun suustani ulosoxendaman.</p>
<p>3:17 Sillä sinä sanot: Minä olen rikas, minä olen rikastunut enkä mitään tarvitse; etkä tiedä, että juuri sinä olet viheliäinen ja kurja ja köyhä ja sokea ja alaston.</p>	<p>17. Ettäs sanot: minä olen rikas, minä olen rikastunut ja en minä mitään tarvitse; ja et tiedä, ettäs viheliäinen ja raadollinen olet, köyhä, sokia ja alaston.</p>	<p>3:17 Ettäs sanot: Minä olen ricas/ minä olen ricastunut/ ja en minä mitän tarwidze/ mutta etpäs tiedä ettäs culkia ja radollinen olet/ köyhä/ sokia/ ja alaston.</p>
<p>3:18 Minä neuvon sinua ostamaan minulta kultaa, tulessa puhdistettua, että rikastuisit, ja valkeat vaatteet, että niihin pukeutuisit eikä alastomuutesi häpeä näkyisi, ja silmävoidetta voidellaksesi silmäsi, että näkisit.</p>	<p>18. Minä neuvon sinua minulta ostamaan kultaa tulella selitettyä, ettäs rikastuisit, ja valkiat vaatteet, joillas sinus pukisit, ettei sinun alastomuutes häpy näkyisi, ja voitele silmäs silmäin voiteella, ettäs näkisit.</p>	<p>3:18 Minä neuwon sinua minuldani ostaman Culda tulella selitettyä/ ettäs ricastuisit/ ja walkiat waattet/ joillas sinus pukisit/ ettei sinun alastomudes häpy näkyis/ ja voitele silmäs silmänwoitella/ ettäs näkisit.</p>

3:19 Kaikkia niitä, joita minä pidän rakkaina, minä nuhtelen ja kuritan; ahkeroitse siis ja tee parannus.	19. Joita minä rakastan, niitä minä myös nuhtelen ja kuritan; niin ole siis ahkera ja tee parannus.	3:19 Joita minä racastan/ nijtä minä myös nuhtelen ja rangaisen. Nijn ole sijs ahkera/ ja tee parannus.
3:20 Katso, minä seison ovella ja kolkutan; jos joku kuulee minun ääneni ja avaa oven, niin minä käyn hänen tykönsä sisälle ja aterioitsen hänen kanssaan, ja hän minun kanssani.	20. Katso, minä seison ovesa ja kolkutan: jos joku minun ääneni kuulee ja avaa oven, sen tykö minä tahdon mennä sisälle, ja pitää ehtoollista hänen kanssansa ja hän minun kanssani.	3:20 Cadzo/ minä seison owesa/ ja colcutan/ jos jocu minun äneni cuule/ ja awa owen/ sen tygö minä sisällemenen/ hänen cansans ehtolista pitämän/ ja hän minun cansani.
3:21 Joka voittaa, sen minä annan istua kanssani valtaistuimellani, niinkuin minäkin olen voittanut ja istunut Isäni kanssa hänen valtaistuimellensa.	21. Joka voittaa, sen minä annan istua minun kanssani minun istuimellani, niinkuin minäkin voitin ja olen minun isäni kanssa hänen istuimellansa istunut.	3:21 Joca woitta/ sen minä annan istua minun cansani minun istuimellani/ nijncuin minäkin woitin ja olen minun Isäni cansa hänen istuimellans istunut/
3:22 Jolla on korva, se kuulkoon, mitä Henki seurakunnille sanoo."	22. Jolla korva on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo.	olla corwa on/ hän cuulcan mitä Hengi Seuracunnille sano.
4 LUKU	4 LUKU	IV. Lucu .
4:1 Sen jälkeen minä näin, ja katso: taivaassa oli ovi avoinna, ja ensimmäinen ääni, jonka minä olin kuullut ikäänkuin pasunan puhuvan minulle, sanoi: "Nouse ylös tänne, niin minä näytän sinulle, mitä tämän jälkeen on tapahtuva."	1. Sitte näin minä, ja katso, ovi avattiin taivaassa, ja ensimmäinen ääni, jonka minä kuulin niinkuin basunan puhuvan minun kanssani, sanoen: astu tänne ylös, ja minä osoitan sinulle, mitä tästälähin tapahtuva on.	4:1 SIjtte näin minä/ ja cadzo/ yxi owi awattin Taiwas/ ja se ensimmäinen äni/ jonga minä cuulin minun cansani puhuwan nijncuin Basunan/ sanoi: astu tänne ylös ja minä osotan sinulle mitä tästälähin tapahtuwa on.
4:2 Ja kohta minä olin hengessä. Ja katso, taivaassa oli valtaistuin, ja valtaistuimella oli istuja.	2. Ja kohta minä olin hengessä, ja katso, istuin oli pantu taivaasen, ja istuimella oli (yksi) istuva.	4:2 Ja cohta minä olin Hengesä/ ja cadzo/ yxi istuin oli pandu Taiwasen/ ja istuimella oli yxi istuwa.
4:3 Ja istuja oli näöltänsä jaspis- ja sardionkiven kaltainen; ja valtaistuimen ympärillä oli taivaankaari, näöltänsä smaragdin kaltainen.	3. Ja se, joka istui, oli näkyänsä kiven jaspiksen ja sardin kaltainen, ja taivaan kaari istuimen ympäri näkyänsä smaragdin kaltainen.	4:3 Ja se joca istui/ oli näkyäns sen kiwen Jaspixen ja Sardin caltainen. 4:4 Ja Taiwan Caari oli hänen istuimens ymbärins/ Smaragdin caltainen.

<p>4:4 Ja valtaistuimen ympärillä oli kaksikymmentä neljä valtaistuinta, ja niillä valtaistuimilla istui kaksikymmentä neljä vanhinta, puettuina valkeihin vaatteisiin, ja heillä oli päässänsä kultaiset kruunut.</p>	<p>4. Ja sen istuimen ympärillä oli neljäkolmattakymmentä istuinta, ja niillä istuimilla näin minä neljäkolmattakymmentä vanhinta istuvan, valkeilla vaatteilla puettuna, ja heidän päässänsä olivat kultaiset kruunut.</p>	<p>Ja sen istuimen ympärillä oli neljäkolmattakymmeneä istuinta/ joilla istuit neljäkolmattakymmeneä vanhinta/ valkeilla vaatteilla puettut/ ja heidän päässänsä olit kultaiset kruunut.</p>
<p>4:5 Ja valtaistuimesta lähti salamoita ja ääniä ja ukkosen jylinää; ja valtaistuimen edessä paloi seitsemän tulisoihtua, jotka ovat ne seitsemän Jumalan henkeä.</p>	<p>5. Ja istuimesta kävivät ulos leimaukset ja pitkäiset ja äänet, ja seitsemän tulista lampua paloi istuimen edessä, jotka seitsemän Jumalan henkeä ovat.</p>	<p>4:5 Ja istuimesta uloskävit leimaukset/ ja pitkäiset/ ja äänet/ ja seitsemän tulista lampua paloit istuimen edessä/ jotka seitsemän Jumalan Henge owat.</p>
<p>4:6 Ja valtaistuimen edessä oli ikäänkuin lasinen meri, kristallin näköinen; ja valtaistuimen keskellä ja valtaistuimen ympärillä oli neljä olentoa, edestä ja takaa silmiä täynnä.</p>	<p>6. Ja istuimen edessä oli niinkuin lasinen meri, kristallin muotoinen, ja keskellä istuinta ja ympäri istuinta neljä eläintä, edestä ja takaa silmiä täynnänsä.</p>	<p>4:6 Ja istuimen edessä oli niinkuin lasinen meri Kristallin muotoinen/ ja keskellä istuinta/ ja ympärillä istuinta olit neljä eläintä/ edestä ja takaa silmiä täynnänsä.</p>
<p>4:7 Ja ensimmäinen olento oli leijonan näköinen, ja toinen olento nuoren härän näköinen, ja kolmannella olennolla oli ikäänkuin ihmisen kasvot, ja neljäs olento oli lentävän kotkan näköinen.</p>	<p>7. Ja ensimmäinen eläin oli jalopeuran muotoinen, ja toinen eläin vasikan muotoinen, ja kolmannella eläimellä olivat niinkuin ihmisen kasvot, ja neljäs eläin lentävän kotkan muotoinen.</p>	<p>4:7 Ja ensimmäinen eläin oli Leijonin muotoinen/ ja toinen eläin oli vasikan muotoinen/ ja kolmannella eläimellä olit niinkuin ihmisen kasvot/ ja neljäs eläin oli lentävän kotkan muotoinen.</p>
<p>4:8 Ja niillä neljällä olennolla oli kullakin kuusi siipeä, ja ne olivat yltäpäri ja sisältä silmiä täynnä. Ja ne sanoivat lakkaamatta yötä päivää: "Pyhä, pyhä, pyhä on Herra Jumala, Kaikkivaltias, joka oli ja joka on ja joka tuleva on."</p>	<p>8. Ja niillä neljällä eläimellä oli kullakin kuusi siipeä ympärillä, ja he olivat sisältä silmiä täynnänsä; ja ei heillä ollut lepoa päivällä eikä yöllä, ja sanoivat: pyhä, pyhä, pyhä on Herra Jumala kaikkivaltias, joka oli, ja joka on, ja joka tuleva on.</p>	<p>4:8 Ja niillä neljällä eläimellä olit kullakin kuusi siippiä ympärillä/ ja he olit ulkoa ja sisästä silmiä täynnänsä. Ja ei heillä ollut lepoa päivällä eikä yöllä/ vaan sanoit: Pyhä/ Pyhä/ Pyhä on HERRA Jumala Kaikkivaltias/ joka oli/ joka on/ ja joka tuleva on.</p>
<p>4:9 Ja niin usein kuin olennot antavat ylistyksen, kunnian ja kiitoksen hänelle, joka valtaistuimella istuu, joka elää aina ja iankaikkisesti,</p>	<p>9. Ja kuin ne eläimet antoivat kiitoksen ja kunnian ja siunauksen sille, joka istuimella istui, joka elää iankaikkisesta iankaikkiseen.</p>	<p>4:9 Ja koska eläimet sitä ylistit/ kiittit ja cunnioitit/ kuin istuimella istuit/ joka elä iankaikkisest iankaikkiseen:</p>

4:10 lankeavat ne kaksikymmentä neljä vanhinta hänen eteensä, joka valtaistuimella istuu, ja kumartaen rukoilevat häntä, joka elää aina ja iankaikkisesti, ja heittävät kruununsa valtaistuimen eteen sanoen:	10. Niin ne neljäkolmattakymmentä vanhinta lankesivat istuimella istuvaisen eteen, ja kumartaen rukoilivat sitä, joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen, ja heittivät kruununsa istuimen eteen ja sanoivat:	4:10 Nijn ne neljäcolmattakymmendä Wanhinda/ langeisit sen istuimella istuwaisen eteen/ ja cumarsit sitä joca elä ijancaickisest ijancaickiseen: ja heitit heidän Cruununs istuimen eteen/ ja sanoit:
4:11 "Sinä, meidän Herramme ja meidän Jumalamme, olet arvollinen saamaan ylistyksen ja kunnian ja voiman, sillä sinä olet luonut kaikki, ja sinun tahdostasi ne ovat olemassa ja ovat luodut."	11. Herra! sinä olet mahdollinen saamaan ylistyksen ja kunnian ja voiman; sillä sinä olet kaikki luonut, ja sinun tahdostas he ovat, ja luodut ovat.	4:11 HERra/ sinä olet mahdollinen ylistyksen/ ja cunnian/ ja woiman saaman: Sillä sinä olet caicki luonut/ ja sinun tahdostas heidän olemisens on/ ja luodut owat.
5 LUKU	5 LUKU	V. Lucu .
5:1 Ja minä näin valtaistuimella-istuvan oikeassa kädessä kirjakäärön, sisältä ja päältä täyteen kirjoitetun, seitsemällä sinetillä suljetun.	1. Ja minä näin istuimella istuvaisen oikiassa kädessä kirjan, sisältä ja ulkoa kirjoitetun, seitsemällä sinetillä lukitun.	5:1 Ja minä näin istuimella istuwaisen oikias kädes/ Kirjan/ sisäldä ja ulcoa kirjoitetun/ seidzemellä sinetillä lukitun.
5:2 Ja minä näin väkevän enkelin, joka suurella äänellä kuulutti: "Kuka on arvollinen avaamaan tämän kirjan ja murtamaan sen sinetit?"	2. Ja minä näin väkevän enkelin suurella äänellä saarnaavan: kuka on mahdollinen tätä kirjaa avaamaan ja hänen sinettiänsä päästämään?	5:2 Ja minä näin wäkewän Engelin suurellä änellä saarnawan: Cuca on mahdollinen tätä Kirja awaman/ ja hänen sinettiäns päästämän?
5:3 Eikä kukaan taivaassa eikä maan päällä eikä maan alla voinut avata kirjaa eikä katsoa siihen.	3. Ja ei yksikään voinut, ei taivaassa, eikä maassa, eikä maan alla, kirjaa avata, eikä siihen katsoa.	5:3 Ja ei yxikän voinut/ eikä Taiwasa/ eikä maasa/ eikä maan alla sitä Kirja awata/ ja siihen cadzoa.
5:4 Ja minä itkin kovin sitä, ettei ketään havaittu arvolliseksi avaamaan kirjaa eikä katsomaan siihen.	4. Ja minä itkin kovin, ettei yksikään löydetty mahdolliseksi kirjaa avaamaan eikä sitä näkemään.	5:4 Ja minä itkin cowin/ ettei yxikän löytty mahdollisexi sitä Kirja awaman/ eikä näkemän.

<p>5:5 Ja yksi vanhimmista sanoi minulle: "Älä itke; katso, jalopeura Juudan sukukunnasta, Daavidin juurivesa, on voittanut, niin että hän voi avata kirjan ja sen seitsemän sinettiä."</p>	<p>5. Ja yksi vanhimmista sanoi minulle: älä itke! katso, Jalopeura voitti, joka on Juudan sukukunnasta, Davidin juuri, avaamaan sitä kirjaa ja päästämään sen seitsemää sinettiä.</p>	<p>5:5 Ja yxi nijstä Wanhimmista/ sanoi minulle: älä itke/ cadzo Lejon voitti/ joca Judan sucucunnasta Dawidin juuri on/ awaman sitä Kirja/ ja päästämän sen seidzendä sinettiä.</p>
<p>5:6 Ja minä näin, että valtaistuimen ja niiden neljän olennon ja vanhinten keskellä seiso i Karitsa, ikäänkuin teurastettu; sillä oli seitsemän sarvea ja seitsemän silmää, jotka ovat ne seitsemän Jumalan henkeä, lähetetyt kaikkeen maailmaan.</p>	<p>6. Ja minä näin, ja katso, keskellä istuinta, ja neljän eläimen ja vanhimpien keskellä seiso i Karitsa, niinkuin tapettu * , jolla oli seitsemän sarvea ja seitsemän silmää, jotka ovat seitsemän Jumalan henkeä kaikelle maalle lähetetyt:</p>	<p>5:6 Ja minä näin/ ja cadzo/ keskellä istuinda/ ja neljän eläimen/ ja Wanhimmitten keskellä/ seiso i yxi Caridza/ nijncuin se olis tapettu ollut/ jolla oli seidzemen sarwe ja seidzemen silmä/ jotca owat seidzemen Jumalan Henge caikelle maalle lähetetyt.</p>
<p>5:7 Ja se tuli ja otti kirjan valtaistuimella-istuvan oikeasta kädestä.</p>	<p>7. Ja se tuli ja otti kirjan istuimella istuvaisen oikiasta kädestä.</p>	<p>5:7 Ja se tuli ja otti Kirjan istuimella istuwaisen oikiasta kädestä.</p>
<p>5:8 Ja kun se oli ottanut kirjan, niin ne neljä olentoa ja kaksikymmentä neljä vanhinta lankesivat Karitsan eteen, ja heillä oli kantele kullakin, ja heillä oli kultaiset maljat täynnä suitsutuksia, jotka ovat pyhien rukoukset,</p>	<p>8. Ja kuin hän kirjan ottanut oli, lankesivat ne neljä eläintä ja neljäkolmattakymmentä vanhinta Karitsan eteen, ja jokaisella oli kantele ja kultaiset maljat suitsutusta täynnä, jotka ovat pyhain rukoukset,</p>	<p>Ja cosca hän Kirjan ottanut oli/ langeisit ne neljä eläindä/ ja neljäcolmattakymmendä Wanhinda Caridzan eteen/ ja jocaidzella oli cande le ja cullaiset maljat makiata hajua täynäns/ jotca pyhain rucouxet owat:</p>
<p>5:9 ja he veisasivat uutta virttä, sanoen: "Sinä olet arvollinen ottamaan kirjan ja avaamaan sen sinetit, sillä sinä olet tullut teurastetuksi ja olet verelläsi ostanut Jumalalle ihmiset kaikista sukukunnista ja kielistä ja kansoista ja kansanheimoista</p>	<p>9. Ja veisasivat uutta virttä, sanoen: sinä olet mahdollinen kirjaa ottamaan ja sen sineteitä avaamaan; sillä sinä olet tapettu ja verelläs meitä Jumalalle lunastit kaikkinaisista sukukunnista, ja kielistä, ja kansoista ja pakanoista,</p>	<p>5:8 Ja weisaisit vtta wirttä/ sanoden: sinä olet mahdollinen Kirja ottaman/ ja sen sinetteitä awaman: sillä sinä olet tapettu/ ja werelläs meidän lunastit/ caickinaisista Seuracunnista/ ja kielistä/ ja Canssoista/ ja pacanoista:</p>
<p>5:10 ja tehnyt heidät meidän Jumalallemme kuningaskunnaksi ja papeiksi, ja he tulevat hallitsemaan maan päällä."</p>	<p>10. Ja olet meidät tehnyt meidän Jumalallemme kuninkaiksi ja papeiksi, ja me saamme vallita maan päällä.</p>	<p>5:9 Ja sinä olet meidän tehnyt/ meidän Jumalallem Cuningaixi ja Papeixi/ että me maan päällä saamma wallita.</p>

<p>5:11 Ja minä näin, ja minä kuulin monien enkelien äänen valtaistuimen ja olentojen ja vanhinten ympäriltä, ja heidän lukunsa oli kymmenentuhatta kertaa kymmenentuhatta ja tuhat kertaa tuhat,</p>	<p>11. Ja minä näin ja kuulin monen enkelin äänen istuimen ja eläinten ja vanhimpien ympärillä, ja heidän lukunsa oli kymmenentuhatta kertaa kymmenentuhatta, ja tuhannen kertaa tuhatta,</p>	<p>5:10 Ja minä näin ja cuulin monen Engelin änen istuimen ymbärillä/ ja eläinden ymbärillä/ ja Wanhimmitten ymbärillä/ ja heidän lucuns oli monda kerta tuhannen tuhatta.</p>
<p>5:12 ja he sanoivat suurella äänellä: "Karitsa, joka on teurastettu, on arvollinen saamaan voiman ja rikkauden ja viisauden ja väkevyyden ja kunnian ja kirkkauden ja ylistyksen."</p>	<p>12. Ja sanoivat suurella äänellä: Karitsa, joka tapettu on, on mahdollinen ottamaan voiman, ja rikkauden, ja viisauden, ja kunnian, ja kiitoksen, ja siunauksen.</p>	<p>5:11 Ja sanoit suurella änellä: Caridza/ joca tapettu on/ on mahdollinen ottaman wäkeyyden ja rikkauden/ ja wijsauden/ ja woiman/ ja cunnian/ ja ylistyksen ja kijtoxen.</p>
<p>5:13 Ja kaikkien luotujen, jotka ovat taivaassa ja maan päällä ja maan alla ja meren päällä, ja kaikkien niissä olevain minä kuulin sanovan: "Hänelle, joka valtaistuimella istuu, ja Karitsalle ylistys ja kunnia ja kirkkaus ja valta aina ja iankaikkisesti!"</p>	<p>13. Ja kaikki luontokappaleet, jotka taivaassa ovat, ja maan päällä, ja maan alla, ja meressä, ja kaikki, jotka niissä ovat, kuulin minä sille sanovan, joka istuimella istui, ja Karitsalle: siunaus ja kunnia, ja ylistys ja voima, ijankaikkisesta ijankaikkiseen.</p>	<p>5:12 Ja caicki luondocappalet/ jotca Taiwas owat/ ja maan päällä/ ja maan alla/ ja meresä/ ja caicki cuin nijsä owat/ cuulin minä sille sanowan joca istuimella istui/ ja Caridzalle: Kijtos ja cunnia/ ja ylistys/ ja woima/ ijancaickisest ijancaickiseen.</p>
<p>5:14 Ja ne neljä olentoa sanoivat: "Amen", ja vanhimmat lankesivat kasvoilleen ja kumartaen rukoilivat.</p>	<p>14. Ja ne neljä eläintä sanoivat: amen! Ja ne neljäkolmattakymmentä vanhinta lankesivat maahan, kumarsivat ja rukoilivat sitä, joka elää ijancaikkisesta ijancaikkiseen.</p>	<p>5:13 Ja ne neljä eläindä sanoit. Amen. Ja ne neljäkolmattakymmentä Wanhinda langeisit maahan/ ja cumarsit sitä eläwätä/ ijancaickisesta ijancaickiseen.</p>
<p>6 LUKU</p>	<p>6 LUKU</p>	<p>VI. Lucu .</p>
<p>6:1 Ja minä näin, kuinka Karitsa avasi yhden niistä seitsemästä sinetistä, ja kuulin yhden niistä neljästä olennota sanovan niinkuin ukkosen äänellä: "Tule!"</p>	<p>1. Ja minä näin, kuin Karitsa ensimmäisen sinetin avasi, ja minä kuulin yhden neljästä eläimestä sanovan, niinkuin pitkäisen jylinän: tule ja katso!</p>	<p>6:1 JA minä näin/ cosca Caridza ensimmäisen sinetin awais: ja minä cuulin yhden nijstä neljästä eläimestä sanowan/ nijncuin Pitkäisen jylinän: tule ja cadzo.</p>

<p>6:2 Ja minä näin, ja katso: valkea hevonen; ja sen selässä istuvalla oli jousi, ja hänelle annettiin seppele, ja hän lähti voittajana ja voittamaan.</p>	<p>2. Ja minä näin, ja katso, valkia orhi; ja se, joka sen päällä istui, piti joutsea, ja hänelle annettiin kruunu, ja hän läksi voittamaan ja saamaan voittoa.</p>	<p>6:2 Ja minä näin/ ja cadzo/ yxi walkia Orhi/ ja se joca sen päällä istui/ piti joutsea: ja hänelle annettiin Cruunut/ ja hän läxi woittaman/ ja saaman woitto.</p>
<p>6:3 Ja kun Karitsa avasi toisen sinetin, kuulin minä toisen olennon sanovan: "Tule!"</p>	<p>3. Ja kuin hän toisen sinetin avasi, kuulin minä toisen eläimen sanovan: tule ja katso!</p>	<p>6:3 JA cosca hän toisen sinetin awais/ cuulin minä toisen eläimen sanowan: tule ja cadzo.</p>
<p>6:4 Niin lähti toinen hevonen, tulipunainen, ja sen selässä istuvalle annettiin valta ottaa pois rauha maasta, että ihmiset surmaisivat toisiaan; ja hänelle annettiin suuri miekka.</p>	<p>4. Ja ruskia orhi meni ulos; ja sille, joka sen päällä istui, annettiin rauha maasta ottaa pois, että heidän piti keskenänsä toinen toisensa tappaman; ja hänelle oli suuri miekka annettu.</p>	<p>6:4 Ja ruskia Orhi ulosmeni/ ja se joca sen päällä istui/ hänen annettiin rauha maasta poisotta/ että heidän piti keskenäns toinen toisens tappaman/ ja hänelle oli suuri miecka annettu.</p>
<p>6:5 Ja kun Karitsa avasi kolmannen sinetin, kuulin minä kolmannen olennon sanovan: "Tule!" Ja minä näin, ja katso: musta hevonen; ja sen selässä istuvalla oli kädessään vaaka.</p>	<p>5. Ja kuin hän kolmannen sinetin avasi, kuulin minä kolmannen eläimen sanovan: tule ja katso! Ja minä näin, ja katso, musta orhi; ja sillä, joka sen päällä istui, oli vaaka kädessä.</p>	<p>6:5 JA cosca hän colmannen sinetin awais/ cuulin minä colmannen eläimen sanowan: tule ja cadzo. Ja minä näin/ ja cadzo/ yxi musta Orhi/ ja sillä joca sen päällä istui/ oli waaca kädes.</p>
<p>6:6 Ja minä kuulin ikäänkuin äänen niiden neljän olennon keskeltä sanovan: "Koiniks-mitta nisuja yhden denarin, ja kolme koiniksia ohria yhden denarin! Mutta älä turmele öljyä äläkä viiniä."</p>	<p>6. Ja minä kuulin äänen neljän eläimen keskeltä sanovan: mitta nisuja yhteen penninkiin ja kolme mittaa ohria yhteen penninkiin, ja älä viinaa eikä öljyä vahingoita.</p>	<p>6:6 Ja minä cuulin änen nijden neljän eläimen keskeldä sanowan: mitta nisuja yhten penningijn/ ja colme mitta ohria yhten penningijn: ja älä wijna elickä öljyä wahingoita.</p>
<p>6:7 Ja kun Karitsa avasi neljännen sinetin, kuulin minä neljännen olennon äänen sanovan: "Tule!"</p>	<p>7. Ja kuin hän avasi neljännen sinetin, kuulin minä neljännen eläimen äänen sanovan: tule ja katso!</p>	<p>6:7 JA cosca hän awais neljännen sinetin/ cuulin minä neljännen eläimen änen sanowan: tule ja cadzo:</p>

<p>6:8 Ja minä näin, ja katso: hallava hevonen; ja sen selässä istuvan nimi oli Kuolema, ja Tuonela seurasi hänen mukanaan, ja heidän valtaansa annettiin neljäs osa maata, annettiin valta tappaa miekalla ja nälällä ja rutolla ja maan petojen kautta.</p>	<p>8. Ja minä näin, ja katso, hiirenkarvainen orhi, ja joka sen päällä istui, sen nimi oli kuolema; ja helvetti noudatti häntä. Ja hänelle annettiin voima tappa neljättä osaa maan päältä miekalla ja nälällä, ja surmalla ja pedoilla maan päällä.</p>	<p>6:8 Ja minä näin/ ja cadzo/ yxi hijrencarwainen Orhi/ ja joca sen päällä istui/ sen nimi oli cuolema/ ja Helwetti noudatti händä. Ja hänelle annettiin woima tappa neljättä osa maan päältä/ miecalla ja näljällä/ ja surmalla/ ja pedoilda maan päällä.</p>
<p>6:9 Ja kun Karitsa avasi viidennen sinetin, näin minä alttarin alla niiden sielut, jotka olivat surmatut Jumalan sanan tähden ja sen todistuksen tähden, joka heillä oli.</p>	<p>9. Ja kuin hän viidennen sinetin avasi, näin minä alttarin alla niiden sielut, jotka Jumalan sanan tähden tapetut olivat ja sen todistuksen tähden, joka heillä oli.</p>	<p>6:9 JA cosca hän wijdennen sinetin awais/ näin minä Altarin alla nijden sielut jotca Jumalan sanan tähden tapetut olit: ja sen todistuxen tähden cuin heillä oli.</p>
<p>6:10 Ja he huusivat suurella äänellä sanoen: "Kuinka kauaksi sinä, pyhä ja totinen Valtias, siirräät tuomiosi ja jätät kostamatta meidän veremme niille, jotka maan päällä asuvat?"</p>	<p>10. Ja he huusivat suurella äänellä sanoen: sinä pyhä ja totinen Herra! kuinka kauvan et sinä tuomitse ja meidän vertamme kosta niille, jotka maan päällä asuvat?</p>	<p>6:10 Ja he huusit suurella änellä/ sanoden: sinä pyhä ja totinen HERra/ cuinga cauwan et sinä duomidze ja meidän wertamme costa/ nijlle jotca maan päällä asuwat?</p>
<p>6:11 Ja heille kullekin annettiin pitkä valkoinen vaippa, ja heille sanottiin, että vielä vähän aikaa pysyisivät levollisina, kunnes oli täyttyvä myös heidän kanssapalvelijainsa ja veljiensä luku, joiden tuli joutua tapettaviksi niinkuin hekin.</p>	<p>11. Ja kullekin heistä annettiin valkia vaate ja sanottiin heille, että heidän piti vielä vähän aikaa lepäämän, siihenasti kuin heidän kanssapalveliainsa ja veljeinsä luku täytetyksi tulis, jotka piti tapettaman niinkuin hekin.</p>	<p>6:11 Ja cullekin heistä annettin walkia waate: ja sanottin että heidän piti vielä vähän aica lewämän/ sijhenasti cuin heidän weljeins ja cansapalweliains lucu täytetyxi tuli/ jotca myös piti tapettaman nijncuin hekin.</p>
<p>6:12 Ja minä näin, kuinka Karitsa avasi kuudennen sinetin; ja tuli suuri maanjäristys, ja aurinko meni mustaksi niinkuin karvainen säkkipuku, ja kuu muuttui kokonaan kuin vereksi,</p>	<p>12. Ja minä näin, kuin hän kuudennen sinetin avasi, katso, niin tapahtui suuri maanjäristys, ja aurinko tuli mustaksi niinkuin karvasäkki ja kuu tuli kokonansa niinkuin veri,</p>	<p>6:12 JA minä näin/ cosca hän cuudennen sinetin awais/ cadzo/ nijn tapahdui suuri maan järistys/ ja Auringo tuli mustaxi nijncuin carwasäcki/ ja Cuu tuli coconans nijncuin weri.</p>
<p>6:13 ja taivaan tähdet putosivat maahan, niinkuin viikunapuu varistaa raakaleensa, kun suuri tuuli sitä pudistaa,</p>	<p>13. Ja tähdet putosivat taivaasta maan päälle, niinkuin fikunapuu fikunansa varistaa, kuin hän suurelta tuulelta häälytetään.</p>	<p>6:13 Ja tähdet putoisit Taiwast maan päälle/ nijncuin ficunapuu ficunans warista/ cosca hän suurelda tuulelda häälytetän.</p>

6:14 ja taivas väistyi pois niinkuin kirja, joka kääritään kokoon, ja kaikki vuoret ja saaret siirtyivät sijoiltansa.	14. Ja taivas pakeni niinkuin kämärtynyt kirja, ja kaikki vuoret ja luodot siirrettiin sijoistansa.	6:14 Ja Taiwas pakeni nijncuin kämärtynyt Kirja/ ja caicki luodot ja vuoret sijrtin sioistans.
6:15 Ja maan kuninkaat ja ylimykset ja sotapäälliköt ja rikkaat ja väkevät ja kaikki orjat ja vapaat kätkeytyivät luoliin ja vuorten rotkoihin	15. Ja kuninkaat maan päällä, ja ylimäiset, ja rikkaat, ja päämiehet, ja väkevät, ja kaikki orjat, ja kaikki vapaat kätkevät itsensä luoliin ja vuorten rotkoihin,	6:15 Ja Cuningat maan päällä/ ja ylimmäiset/ ja rickat ja Päämiehet/ ja wäkwät/ ja caicki orjat ja caicki wapat/ kätkit heidäns luolijn ja rotcoihin.
6:16 ja sanoivat vuorille ja kallioille: "Langetkaa meidän päallemme ja kätkekää meidät hänen kasvoiltansa, joka valtaistuimella istuu, ja Karitsan vihalta!	16. Ja sanoivat vuorille ja kukkuloille: langetkaat meidän päallemme ja peittäkää meitä sen kasvoim edestä, joka istuimella istuu, ja Karitsan vihasta.	6:16 Ja sanoit vuorille ja cuckuloille: langetcat meidän päallem/ ja peittäkät meitä sen caswoim edestä joca istuimella istu/ ja Caridzan wihasta:
6:17 Sillä heidän vihansa suuri päivä on tullut, ja kuka voi kestää?"	17. Sillä se suuri hänen vihansa päivä on tullut, ja kuka voi pysyä?	6:17 Sillä hänen suuren wihans päiwä on tullut/ ja cuca woi pysyä?
7 LUKU	7 LUKU	VII. Lucu .
7:1 Sen jälkeen minä näin neljä enkeliä seisovan maan neljällä kulmalla ja pitävän kiinni maan neljää tuulta, ettei mikään tuuli pääsisi puhaltamaan maan päälle eikä meren päälle eikä yhteenkään puuhun.	1. Ja sitte näin minä neljä enkeliä seisovan neljän maan kulman päällä, ja neljää maan tuulta pitävän, ettei tuuli oisi puhaltanut maan päälle, eikä meren päälle, eikä yhdenkään puun päälle.	7:1 JA sijtte näin minä neljä Engelitä seisowan/ neljän maan culman päällä/ ja neljä maan tuulda pitävän/ ettei tuuli olis puhaldanut maan päälle/ eikä meren päälle/ eikä yhdengän puun päälle.
7:2 Ja minä näin erään muun enkelin kohoavan auringonnoususta, ja hänellä oli elävän Jumalan sinetti, ja hän huusi suurella äänellä niille neljälle enkelille, joille oli annettu valta vahingoittaa maata ja merta,	2. Ja minä näin toisen enkelin auringon koitosta tulevan ylös jolla oli elävän Jumalan sinetti, ja hän huusi suurella äänellä niille neljälle enkelille, joiden maata ja merta oli annettu vahingoittaa.	7:2 Ja minä näin toisen Engelin Auringon coitosta ylöstulewan/ jolla oli elävän Jumalan sinetti: ja hän huusi suurella änellä nijlle neljälle Engelille/ joiden maata ja merta oli annettu wahingoitta/

<p>7:3 ja sanoi: "Älkää vahingoittako maata älkääkää merta, älkää myös puita, ennenkuin me olemme painaneet sinetin Jumalamme palvelijain otsaan."</p>	<p>3. Ja sanoi: älkäät maata eikä merta eikä puita vahingoittako siihenasti kuin me merkitsemme meidän Jumalamme palveliat heidän otsissansa.</p>	<p>7:3 Ja sanoi: älkät maata eikä merta eikä puita vahingoittaco/ siihenasti cuin me merkidzemmä meidän Jumalamme palweliat heidän odzisans.</p>
<p>7:4 Ja minä kuulin sinetillä merkittyjen luvun, sata neljäkymmentä neljä tuhatta merkittyä kaikista Israelin lasten sukukunnista:</p>	<p>4. Ja minä kuulin, että merkittyin luku oli sata ja neljäviidettäkymmentä tuhatta, jotka kaikkein Israelin lasten sukukunnista merkityt olivat:</p>	<p>7:4 Ja minä cuulin että merkittyin lucu oli sata ja neljä wijdettäkymmendä tuhatta/ jotca caickein Israelin lasten sucucunnista merkityt olit.</p>
<p>7:5 Juudan sukukunnasta kaksitoista tuhatta merkittyä, Ruubenin sukukunnasta kaksitoista tuhatta, Gaadin sukukunnasta kaksitoista tuhatta,</p>	<p>5. Juudan sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt Rubenin sukukunnasta kaksitoistakymmentätuhatta merkityt, Gadin sukukunnasta kaksitoistakymmentätuhatta merkityt:</p>	<p>7:5 Judan sucucunnasta/ caxitoistakymmendä tuhatta merkityt. Rubenin sucucunnasta/ caxitoistakymmendä tuhatta merkityt. Gadin sucucunnasta/ caxitoistakymmendä tuhatta merkityt.</p>
<p>7:6 Asserin sukukunnasta kaksitoista tuhatta, Naftalin sukukunnasta kaksitoista tuhatta, Manassen sukukunnasta kaksitoista tuhatta,</p>	<p>6. Asserin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt, Naphtalin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt, Manassen sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt:</p>	<p>7:6 Asserin sucucunnasta/ caxitoistakymmendä tuhatta merkityt. Nephtalin sucucunnasta/ caxitoistakymmendä tuhatta merkityt. Manassen sucucunnasta/ caxitoistakymmendä tuhatta merkityt.</p>
<p>7:7 Simeonin sukukunnasta kaksitoista tuhatta, Leevin sukukunnasta kaksitoista tuhatta, Isaskarin sukukunnasta kaksitoista tuhatta,</p>	<p>7. Simeonin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt, Levin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt, Isaskarin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt:</p>	<p>7:7 Simeonin sucucunnasta/ caxitoistakymmendä tuhatta merkityt. Lewin sucucunnasta/ caxitoistakymmendä tuhatta merkityt. Isascharin sucucunnasta/ caxitoistakymmendä tuhatta merkityt.</p>
<p>7:8 Sebulonin sukukunnasta kaksitoista tuhatta, Joosefin sukukunnasta kaksitoista tuhatta, Benjaminin sukukunnasta kaksitoista tuhatta merkittyä.</p>	<p>8. Zebulonin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt, Josephin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt, Benjaminin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt.</p>	<p>7:8 Zabulonin sucucunnasta/ caxitoistakymmendä tuhatta merkityt. Josephin sucucunnasta/ caxitoistakymmendä tuhatta merkityt. BenJaminin sucucunnasta/ caxitoistakymmendä tuhatta merkityt.</p>

<p>7:9 Tämän jälkeen minä näin, ja katso, oli suuri joukko, jota ei kukaan voinut lukea, kaikista kansanheimoista ja sukukunnista ja kansoista ja kielistä, ja ne seisoivat valtaistuimen edessä ja Karitsan edessä puettuina pitkiin valkeihin vaatteisiin, ja heillä oli palmut käsissään,</p>	<p>9. Sen jälkeen näin minä, ja katso, suuri joukko, jota ei yksikään lukea taitanut, kaikista pakanoista, ja sukukunnista, ja kansoista ja kielistä, seisovan istuimen edessä ja Karitsan edessä, valkeilla vaatteilla puetetut, ja palmut heidän käsissänsä.</p>	<p>7:9 SEn jälken näin minä/ ja cadzo/ suuri joukko/ jota ei yxikän luke tainnut/ caikista pacanoista/ ja sucucunnista/ ja Canssoista ja kielistä/ seisowan istuimen edes/ ja Caridzan edes/ walkeilla vaatteilla puetetut/ ja palmut heidän käsisäns:</p>
<p>7:10 ja he huusivat suurella äänellä sanoen: "Pelastus tulee meidän Jumalaltamme, joka valtaistuimella istuu, ja Karitsalta."</p>	<p>10. Ja he huusivat suurella äänellä, sanoen: autuus olkoon meidän Jumalallemme, joka istuimella istuu, ja Karitsalle!</p>	<p>7:10 Ja he huusit suurella änellä/ sanoden: Autuus olcon sille joca istuimella istu/ meidän Jumalallen ja Caridzalle.</p>
<p>7:11 Ja kaikki enkelit seisoivat piirissä valtaistuimen ja vanhinten ja neljän olennon ympärillä ja lankesivat kasvoilleen valtaistuimen eteen ja kumartaen rukoilivat Jumalaa,</p>	<p>11. Ja kaikki enkelit seisoivat ympäri istuinta, ja vanhimpia, ja neljää eläintä, ja lankesivat kasvoillensa istuimen eteen, kumarsivat ja rukoilivat Jumalaa,</p>	<p>7:11 Ja caicki Engelit seisoit istuinda ymbärins/ ja wanhimbita ymbärins/ ja neljä eläindä/ ja langeisit caswoillens istuimen eteen/ ja cumarsit Jumalata/</p>
<p>7:12 sanoen: "Amen! Ylistys ja kirkkaus ja viisus ja kiitos ja kunnia ja voima ja väkevyyt meidän Jumalallemme aina ja iankaikkisesti, amen!"</p>	<p>12. Sanoen: amen! Siunaus, ja ylistys, ja viisus, ja kiitos, ja kunnia, ja voima, ja väkevyyt olkoon meidän Jumalallemme ijankaikkisesta ijankaikkiseen. Amen!</p>	<p>sanoden: Amen. 7:12 Siunaus/ ja wijsaus/ ja kijtos/ ja cunnia/ ja wäkwewys/ ja woima/ olcon meidän Jumalallem/ ijancaickisest/ Amen.</p>
<p>7:13 Ja yksi vanhimmista puhui minulle ja sanoi: "Keitä ovat nämä pitkiin valkeihin vaatteisiin puettut, ja mistä he ovat tulleet?"</p>	<p>13. Ja yksi vanhimmista vastasi ja sanoi minulle: kutka nämät valkeilla vaatteilla puetetut ovat, ja kusta he tulleet ovat?</p>	<p>7:13 Ja yxi wanhimmista wastais/ ja sanoi minulle: cutca nämät walkeilla vaatteilla puetetut owat? ja custa he tullet owat?</p>
<p>7:14 Ja minä sanoin hänelle: "Herrani, sinä tiedät sen." Ja hän sanoi minulle: "Nämä ovat ne, jotka siitä suuresta ahdistuksesta tulevat, ja he ovat pesseet vaatteensa ja valkaisseet ne Karitsan veressä.</p>	<p>14. Ja minä sanoin hänelle: herra, sinäpä sen tiedät. Ja hän sanoi minulle: nämät ovat ne, jotka suuresta vaivasta tulevat, ja he ovat vaatteensa pesseet ja ovat vaatteensa Karitsan veressä valaisseet.</p>	<p>7:14 Ja minä wastaisin hänelle: HERra/ sinäpä sen tiedät. Ja hän sanoi minulle: nämät owat ne/ jotca suuresta waiwasta tulit/ ja he owat heidän waattens pesnet/ ja ne Caridzan weresä walgistanet.</p>

7:15 Sentähden he ovat Jumalan valtaistuimen edessä ja palvelevat häntä päivät ja yöt hänen temppelissään, ja hän, joka valtaistuimella istuu, on levittävä telttamajansa heidän ylitsensä.	15. Sentähden ovat he Jumalan istuimen edessä ja palvelevat häntä päivällä ja yöllä hänen templissänsä. Ja se, joka istuimella istuu, asuu heidän päällänsä.	7:15 Sentähden owat he Jumalan istuimen edes/ ja palwelewat händä päiwällä ja yöllä hänen Templisäns. Ja se joca istuimella istu/ hän asu heidän päälläns.
7:16 Ei heidän enää tule nälkä eikä enää jano, eikä aurinko ole sattuva heihin, eikä mikään helle,	16. Ei heidän pidä enään isooman, eikä enään janooman, eikä aurinko lankee heidän päällensä, ei myös yksikään palavuus.	7:16 Ei he sillen iso eikä jano/ eikä Auringo lange heidän päällens/ ei myös yxikän palawus:
7:17 sillä Karitsa, joka on valtaistuimen keskellä, on kaitseva heitä ja johdattava heidät elämän vetten lähteille, ja Jumala on pyyhkivä pois kaikki kyyneleet heidän silmistänsä."	17. Sillä Karitsa, joka istuimen keskellä on, kaitsee heitä ja johdattaa heitä elävään vesilähdetten tykö, ja Jumala on kuivaava kaikki kyyneleet heidän silmistänsä.	7:17 Sillä se Caridza/ joca istuimen keskellä on/ caidze heitä/ ja johdatta heitä elävän wesilähten tygö: ja Jumala on cuiwawa caicki kyynelet heidän silmistäns.
8 LUKU	8 LUKU	VIII. Lucu .
8:1 Ja kun Karitsa avasi seitsemännen sinetin, tuli taivaassa äänettömyys, jota kesti noin puoli hetkeä.	1. Ja kuin hän seitsemännen sinetin avasi, oltiin ääneti taivaassa lähes puoli hetkeä.	8:1 JA cosca hän seidzemennen sinetin awais/ oldin äneti Taiwasa lähes puoli hetke.
8:2 Ja minä näin ne seitsemän enkeliä, jotka seisoivat Jumalan edessä, ja heille annettiin seitsemän pasunaa.	2. Ja minä näin seitsemän enkeliä Jumalan edessä seisovan, joille seitsemän basunaa annettiin.	8:2 Ja minä näin seidzemen Engelitä Jumalan eteen astuwan/ joille seidzemen Basunata annettin.
8:3 Ja tuli eräs muu enkeli ja asettui alttarin ääreen pitäen kultaista suitsutusastiaa, ja hänelle annettiin paljon suitsukkeita pantavaksi kaikkien pyhien rukouksiin kultaiselle alttarille, joka oli valtaistuimen edessä.	3. Ja toinen enkeli tuli ja seisoi alttarin edessä, ja hänellä oli kultainen pyhän savun astia, jolle paljo suitsutusta annettiin, kaikkein pyhään rukouksiin, kultaiselle alttarille antaaksensa, joka on istuimen edessä.	8:3 Ja yxi toinen Engeli tuli/ ja seisoi Altarin edes/ ja hänellä oli cullainen pyhänsawun astia/ jolle paljo makiata hajua annettin/ caickein Pyhään rucouxista/ sille cullaiselle Altarille andaxens/ istuimen edes.
8:4 Ja suitsukkeiden savu nousi pyhien rukousten kanssa enkelin kädestä Jumalan eteen.	4. Ja suitsutuksen savu pyhään rukouksista nousi enkelin kädestä Jumalan eteen.	8:4 Ja se makian hajun sawu/ pyhään rucouxista/ nousi Engelin kädestä Jumalan eteen.

<p>8:5 Ja enkeli otti suitsutusastian ja täytti sen alttarin tulella ja heitti maan päälle; silloin syntyi ukkosenjylinää ja ääniä ja salamoita ja maanjäristystä.</p>	<p>5. Ja enkeli otti pyhän savun astian, ja täytti sen alttarin tulesta, ja heitti maan päälle, ja niin tapahtuivat äänet ja pitkäisen jylinät ja leimaukset ja maanjäristykset.</p>	<p>8:5 Ja Engeli otti pyhänsawun astian/ ja täytti Altarin tulesta/ ja heitti alas maan päälle. Ja nijn tapahdui änet ja Pitkäisen jylinät/ ja leimaukset/ ja maan järistyhet.</p>
<p>8:6 Ja ne seitsemän enkeliä, joilla oli ne seitsemän pasunaa, hankkiutuivat puhaltamaan pasunoihin.</p>	<p>6. Ja ne seitsemän enkeliä seitsemällä basunalla hankitsivat basunilla soittamaan.</p>	<p>8:6 JA ne seidzemen Engelitä nijllä seidzemellä Basunalla/ hangidzit Basunilla soittaman.</p>
<p>8:7 Ja ensimmäinen enkeli puhalsi pasunaan; niin tuli rakeita ja tulta, verellä sekoitettuja, ja ne heitettiin maan päälle; ja kolmas osa maata paloi, ja kolmas osa puita paloi, ja kaikki vihanta ruoho paloi.</p>	<p>7. Ja ensimmäinen enkeli soitti basunalla, ja tuli rakeita ja tulta verellä sekoitettuja, jotka maan päälle heitettiin; ja kolmas osa puista paloi ja kaikki viheriäinen ruoho paloi.</p>	<p>8:7 Ja ensimmäinen Engeli Basunalla soitti/ ja tuli rakehita ja tulta werellä sekoitettua/ jotca maan päälle heitettin. Ja colmas osa puista paloit/ ja caicki wiherjäinen ruoho paloi.</p>
<p>8:8 Ja toinen enkeli puhalsi pasunaan; niin heitettiin mereen ikäänkuin suuri, tulena palava vuori; ja kolmas osa merta muuttui vereksi,</p>	<p>8. Ja toinen enkeli soitti basunalla, ja mereen heitettiin niinkuin suuri vuori tulella palava: ja kolmas osa merestä tuli vereksi,</p>	<p>8:8 JA toinen Engeli Basunalla soitti/ ja mereen heitettin nijncuin suuri vuori tulella palawa. 8:9 Ja colmas osa merestä werexi tuli/</p>
<p>8:9 ja kolmas osa luoduista, mitä meressä on ja joissa henki on, kuoli, ja kolmas osa laivoista hukkui.</p>	<p>9. Ja kolmas osa elävistä luontokappaleista meressä kuoli ja kolmas osa haaksista hukkui.</p>	<p>ja colmas osa eläwistä luondocappaleista meresä cuolit: ja colmas osa hahdeista hukkui.</p>
<p>8:10 Ja kolmas enkeli puhalsi pasunaan; niin putosi taivaasta suuri tähti, palava kuin tulisoihtu, ja se putosi virtoihin, kolmanteen osaan niistä, ja vesilähteisiin.</p>	<p>10. Ja kolmas enkeli soitti basunalla, ja suuri tähti lankesi taivaasta, palava niinkuin tulisoihtu, ja lankesi kolmannen osan virtain ja vesilähdetten päälle.</p>	<p>8:10 JA colmas Engeli Basunalla soitti/ ja suuri Tähti langeis Taiwast/ paistawa nijncuin tulisoihtu/ ja langeis colmannen osan ojain ja wesilähdetten päälle.</p>
<p>8:11 Ja tähden nimi oli Koiruoho. Ja kolmas osa vesistä muuttui koiruohoksi, ja paljon ihmisiä kuoli vedestä, koska se oli karvaaksi käynyt.</p>	<p>11. Ja tähti kutsutaan koiruohoksi: ja kolmas osa vesistä muuttui koiruohoksi, ja monta ihmistä kuoli wetten tähden, että ne haikiaksi tehdyt olivat.</p>	<p>8:11 Ja se Tähti cudzutan Coiruohoxi. Ja colmas osa muutui Coiruohoxi/ ja monda ihmistä cuoli wetten tähden/ että he nijn haikiaxi tehdyt olit.</p>

<p>8:12 Ja neljäs enkeli puhalsi pasunaan; niin kolmas osa auringosta ja kolmas osa kuusta ja kolmas osa tähdistä lyötiin vitsauksella, niin että kolmas osa niistä pimeni ja päivä kolmannelta osaltaan oli valoton, ja niin myös yö.</p>	<p>12. Ja neljäs enkeli soitti basunalla, ja kolmas osa auringosta lyötiin, ja kolmas osa kuusta, ja kolmas osa tähdistä, niin että kolmas osa heistä pimeni, ja ei kolmas osa päivästä valaissut, eikä yöstä.</p>	<p>8:12 JA neljäs Engeli Basunalla soitti/ ja colmas osa Auringosta lyötiin/ ja colmas osa Cuusta/ ja colmas osa tähdeistä/ nijn että colmas osa heistä pimeni/ ja ei colmas osa päivästä walaisnut/ eikä yöstä.</p>
<p>8:13 Ja minä näin, ja minä kuulin kotkan, joka lensi keskitaivaalla, sanovan suurella äänellä: "Voi, voi, voi maan päällä asuvaisia niiden jäljellä olevain pasunain äänten tähden, joihin kolmen enkelin vielä on määrä puhaltaa!"</p>	<p>13. Ja minä näin ja kuulin enkelin keskelle taivasta lentävän ja suurella äänellä sanovan: voi, voi, voi, asuvaisia maan päällä, muiden kolmen enkelin basunan äänistä, jotka vielä basunilla soittaman pitää!</p>	<p>8:13 Ja minä näin ja cuulin yhden Engelin/ keskelle Taiwasta lendävän/ ja suurella änellä sanowan: Woi/ Woi/ Woi asuwaisia maan päällä/ nijden muiden colmen Engelin Basunan änestä/ jotca vielä Basunilla soittaman pitä.</p>
<p>9 LUKU</p>	<p>9 LUKU</p>	<p>IX. Lucu .</p>
<p>9:1 Ja viides enkeli puhalsi pasunaan; niin minä näin tähden, taivaasta maan päälle pudonneen, ja sille annettiin syvyyden kaivon avain;</p>	<p>1. Ja viides enkeli soitti basunalla, ja minä näin tähden taivaasta maan päälle putoovan, ja hänelle annettiin syvyyden kaivon avain.</p>	<p>9:1 JA wijdes Engeli Basunalla soitti/ ja minä näin Tähden Taiwasta maan päälle putowan/ ja hänelle annettin sywyden caiwoin awain.</p>
<p>9:2 ja se avasi syvyyden kaivon, ja kaivosta nousi savu, niinkuin savu suuresta pätsistä, ja kaivon savu pimitti auringon ja ilman.</p>	<p>2. Ja hän avasi syvyyden kaivon, ja kaivon savu kävi ylös niinkuin suuren pätsin savu, ja aurinko ja ilma pimisi kaivon savusta.</p>	<p>9:2 Ja hän awais sywyden caiwon/ ja caiwon sawu ylös käwi nijncuin suuren pädzin sawu/ ja Auringo ja ilma pimis caiwon sawusta.</p>
<p>9:3 Ja savusta lähti heinäsiirkkoja maan päälle, ja niille annettiin valta, niinkuin maan skorpioneilla on valta;</p>	<p>3. Ja savusta läksivät metsäsiirkat maan päälle, ja heille annettiin voima, niinkuin skorpionilla on voima maan päällä.</p>	<p>9:3 Ja sawusta läxit medzäsircat maan päälle/ ja heille annettin woima/ nijncuin Scorpioilla on woima maan päällä.</p>
<p>9:4 ja niille sanottiin, etteivät ne saa vahingoittaa maan ruohoa eikä mitään vihantaa eikä yhtään puuta, vaan ainoastaan niitä ihmisiä, joilla ei ole Jumalan sinettiä otsassaan.</p>	<p>4. Ja heille sanottiin, ettei heidän pitänyt vahingoittaman maan ruohoa eikä mitään viheriäistä, ei myös yhtään puuta, vaan ainoastaan ihmisiä, joiden otsissa ei Jumalan sinetti ole.</p>	<p>9:4 Ja heille sanottin ettei heidän pitänyt wahingoittaman ruohoa maan päällä/ eikä mitän wiherjäistä/ ei myös yhtän puuta/ waan ainoastans ihmisiä/ joiden odzisa ei Jumalan Sinetti ole.</p>

9:5 Ja niille annettiin valta vaivata heitä viisi kuukautta, vaan ei tappaa heitä; ja ne vaivasivat, niinkuin vaivaa skorpioni, kun se ihmistä pistää.	5. Ja se annettiin heille, ettei heidän pitänyt heitä tappaman, vaan viisi kuukautta vaivaaman, ja heidän vaivaamisensa oli niinkuin skorpionin vaivaaminen, kuin hän on ihmistä pistänyt.	9:5 Ja se annettin heille/ ettei heidän pitänyt heitä tappaman/ vaan wijsi Cuucautta waiwaman: ja heidän waiwamisens oli nijncuin Scorpionin waiwaminen/ cosca hän on ihmistä pistänyt.
9:6 Ja niinä päivinä ihmiset etsivät kuolemaa, eivätkä sitä löydä; he haluavat kuolla, mutta kuolema pakenee heitä.	6. Ja niinä päivinä ihmiset etsivät kuolemaa, ja ei löydä häntä, ja pyytää kuolla, vaan kuolema pakenee heitä.	9:6 Ja nijnä päiwinä ihmiset cuolemata edziwät/ ja ei löydä händä: pyytävät cuolla/ vaan cuolema pakene heitä.
9:7 Ja heinäsiirkat olivat sotaan varustettujen hevosten kaltaiset, ja niillä oli päässänsä ikäänkuin sepeleet, kullan näköiset, ja niiden kasvot olivat ikäänkuin ihmisten kasvot;	7. Ja metsäsiirkat ovat orhitten kaltaiset, jotka sotaan valmistetut ovat, ja heidän päässänsä niinkuin kruunut, kullan muotoiset, ja heidän kasvonsa niinihmisten kasvot.	9:7 Ja ne medzäsiircat owat nijden Orihten caltaiset/ jotca sotaan walmistetut owat/ ja heidän pääsäns nijncuin Cruunut/ cullan muotoiset/ ja heidän caswons nijncuin ihmisten caswot.
9:8 ja niillä oli hiukset niinkuin naisten hiukset, ja niiden hampaat olivat niinkuin leijonain hampaat.	8. Ja heillä olivat hiukset, ja heidän hampaansa olivat niinkuin jalopeuran.	9:8 Ja heillä olit hiuxet/ nijncuin waimoin hiuxet/ ja heidän hambans olit nijncuin Lejonin:
9:9 Ja niillä oli haarniskat ikäänkuin rautahaarniskat, ja niiden siipien kohina oli kuin sotavaunujen ryske monien hevosten kiitäessä taisteluun.	9. Ja heillä oli pantsari niinkuin rautapantsarit; ja heidän siipiensä havina niinkuin ratasten kituma, kussa monta hevosta sotaan juoksee.	9:9 Ja heillä oli Pantzari nijncuin rautapantzarit/ ja heidän sijpeins hawina nijncuin ratasten kituma/ cusa monda hewoista sotaan juoxewat.
9:10 Ja niillä oli pyrstöt niinkuin skorpioneilla ja pistimet, ja pyrstöissänsä niillä oli voima vahingoittaa ihmisiä viisi kuukautta.	10. Ja heillä oli pyrstöt niinkuin skorpionilla, ja heidän pyrstöissänsä olivat neulaiset, ja heidän voimansa oli ihmisiä viisi kuukautta vahingoittaa.	9:10 Ja heillä olit pyrstöt nijncuin Scorpioilla/ ja heidän pyrstöisäns olit neulaiset/ ja heidän woimans oli ihmisiä wijsi Cuucautta wahingoittaa.
9:11 Niillä oli kuninkaanaan syvyyden enkeli, jonka nimi hebreaksi on Abaddon ja kreikaksi Apollyon.	11. Ja heidän kuninkaansa on syvyyden enkeli, jonka nimi Hebrean kielellä on Abaddon, ja Grekan kielellä on hänen nimensä Apollyon.	9:11 Ja heidän Cuningans on sywyden Engeli/ jonga nimi Ebrean kielellä on Abaddon/ ja Grekan kielellä on hänen nimens Apollyon.
9:12 Ensimmäinen "voi!" on mennyt; katso, tulee vielä kaksi "voi!"-huutoa tämän jälkeen.	12. Yksi voi on mennyt edes, katso, vielä kaksi voita sen jälkeen tulevat.	9:12 Yxi Woi on edesmennyt/ cadzo/ wielä caxi Woi sen jälkeen tulewat.

9:13 Ja kuudes enkeli puhalsi pasunaan; niin minä kuulin äänen tulevan kultaisen alttarin neljästä sarvesta, Jumalan edestä,	13. Ja kuudes enkeli soitti basunalla, ja minä kuulin äänen neljästä kultaisen alttarin sarvesta, joka Jumalan edessä on,	9:13 Ja cuudes Engeli Basunalla soitti/ ja minä cuulin änen nijldä neljäldä cullaisen Altarin culmalda/ joca Jumalan edes on:
9:14 ja se sanoi kuudennelle enkelille, jolla oli pasuna: "Päästä ne neljä enkeliä, jotka ovat sidottuina suuren Euftrat-virran varrella."	14. Sanovan sille kuudennelle enkelille, jolla basuna oli: päästä ne neljä enkeliä, jotka suuressa Euphratin virrassa sidottuna ovat.	9:14 Sanowan sille cuudennelle Engelille/ jolla Basuna oli: päästä ne neljä Engelitä/ jotca sijnä suures Euphratin wirrassa sidottuna owat.
9:15 Silloin päästettiin ne neljä enkeliä, jotka hetkelleen, päivälleen, kuukaudelleen ja vuodelleen olivat valmiina tappamaan kolmannen osan ihmisistä.	15. Ja ne neljä enkeliä päästettiin, jotka olivat valmiit hetkeksi, ja päiväksi, ja kuukaudeksi ja vuodeksi, tappamaan kolmatta osaa ihmisistä.	9:15 Ja ne neljä Engelitä päästettin/ jotca olit walmit hetkexi/ päiwäxi/ Cuucaudexi ja Wuodexi/ tappaman colmatta osa ihmisistä.
9:16 Ja ratsuväen joukkojen luku oli kaksikymmentä tuhatta kertaa kymmenen tuhatta; minä kuulin niiden luvun.	16. Ja ratsasmiesten sotajoukon luku oli kaksin kerroin kymmentuhatta kertaa kymmenentuhatta, ja minä kuulin heidän lukunsa.	9:16 Ja radzasmiesten sotawäen lucu oli monda tuhannen kerta tuhatta/ ja minä cuulin heidän lucuns.
9:17 Ja tämänkaltaisilta minusta näyttivät hevoset ja niiden selässä istujat näyssä: ratsastajilla oli tulipunaiset ja tummansinervät ja tulikivenkeltaiset haarniskat; ja hevosten päät olivat kuin leijonain päät, ja niiden suusta lähti tuli ja savu ja tulikivi.	17. Ja niin minä näin ne orhiit näyssä, ja niillä, jotka heidän päällänsä istuivat, olivat tuliset ja keltaiset ja tulikiviset pantsarit, ja orhitten päät olivat niinkuin jalopeurain päät, ja heidän suustansa kävi ulos tuli, ja savu, ja tulikivi.	9:17 Ja nijn minä näin ne Orhit näösä/ ja nijllä cuin heidän päälläns istuit/ olit tuliset/ ja kellaiset/ ja tulikiwiset Pantzarit/ ja Orhitten päät olit nijncuin Lejonein päät: ja heidän suustans käwi ulos tuli/ ja sawu/ ja tulikiwi.
9:18 Näistä kolmesta vitsauksesta sai kolmas osa ihmisiä surmansa: tulesta ja savusta ja tulikivestä, jotka lähtivät niiden suusta.	18. Näillä kolmella vitsauksella tapettiin kolmas osa ihmisistä, tulella, savulla ja tulikivellä, jotka kävivät ulos heidän suustansa.	9:18 Näillä colmella widzauksella tapettin colmas osa ihmisistä/ tulella/ sawulla ja tulikiwellä/ jotca käwit ulos heidän suustans:
9:19 Sillä hevosten voima oli niiden suussa ja niiden hännässä; niiden hännät näet olivat käärmeitten kaltaiset, ja niissä oli päät, joilla ne vahingoittavat.	19. Sillä heidän voimansa oli heidän suussansa ja heidän pyrstöissänsä, ja heidän pyrstönsä olivat kärmetten muotoiset, heillä olivat päät ja niillä he vahingoitsivat.	9:19 Sillä heidän woimans oli heidän suusans ja pyrstöisäns: ja heidän pyrstöns olit kärmetten muotoiset/ ja he wahingoitit nijden päillä.

9:20 Ja jäljelle jääneet ihmiset, ne, joita ei tapettu näillä vitsauksilla, eivät tehneet parannusta kättensä teoista, niin että olisivat lakanneet kumartamasta riivaajia ja kultaisia ja hopeaisia ja vaskisia ja kivisiä ja puisia epäjumalankuvia, jotka eivät voi nähdä eikä kuulla eikä kävellä.	20. Ja muut ihmiset, jotka ei näillä vitsauksilla ole tapetut, ei heidän kättensä töistä parannusta tehneet: ettei he olisi perkeleitä kumartaneet ja kultaisia, ja hopiaisia, ja vaskisia, ja kivisiä ja puisia epäjumalia, jotka ei nähdä taida, eikä kuulla, ei myös käydä.	9:20 Ja muut ihmiset/ jotca ei näillä widzauksilla ole tapetut/ eikä heidän kättens töistä parannusta tehnet: ettei he Perkeleitä cumartanet/ ja cullaisia/ hopiaisia/ waskisia/ kiwisiä ja puisia epäjumalita/ jotca ei nähdä taida/ eikä cuulla/ ei myös käydä.
9:21 He eivät tehneet parannusta murhistaan eikä velhouksistaan eikä haureudestaan eikä varkauksistaan.	21. Ja ei tehneet parannusta murhistansa, eikä velhoudestansa, eikä huoruudestansa, ei myös varkaudestansa.	9:21 Ja ei tehnet parannusta heidän murhistans/ welhoudestans/ haureuxestans/ ei myös warcaudestans.
10 LUKU	10 LUKU	X. Lucu .
10:1 Ja minä näin erään toisen, väkevän enkelin tulevan alas taivaasta; hänen verhonaan oli pilvi, ja taivaankaari oli hänen päänsä päällä, ja hänen kasvonsa olivat niinkuin aurinko, ja hänen jalkansa niinkuin tulipatsaat,	1. Ja minä näin toisen väkevän enkelin tulevan alas taivaasta, joka pilvellä puetettu oli, ja taivaan kaari hänen päänsä päällä, ja hänen kasvonsa olivat niinkuin aurinko, ja hänen jalkansa niinkuin tulen patsaat.	10:1 JA minä näin toisen wäkewän Engelin tulewan alas Taiwast/ joca pilwellä puetettu oli/ ja Taiwan Caari hänen pääns päällä/ ja hänen caswons oli nijncuin Auringo/ ja hänen jalcans nijncuin tulen padzat.
10:2 ja hänellä oli kädessään avattu kirjanen. Ja hän laski oikean jalkansa meren päälle ja vasemman maan päälle	2. Ja hänen kädessänsä oli avoin kirja, ja hän pani oikian jalkansa meren päälle ja vasemman maan päälle.	10:2 Ja hänen kädesäns oli awojoin Kirja/ ja hän pani oikian jalcans meren päälle/ ja waseman maan päälle/
10:3 ja huusi suurella äänellä, niinkuin leijona ärjyy; ja kun hän huusi, antoivat ne seitsemän ukkosenjylinää ääntensä puhua.	3. Ja huusi suurella äänellä, niinkuin jalopeura kiljuu. Ja koska hän huusi, puhuivat ne seitsemän pitkäistä äänensä.	ja huusi suurella änellä nijncuin Lejonin kiljunalla. 10:3 Ja cosca hän huusi/ puhuit ne seidzemen Pitkäistä änens.

<p>10:4 Ja kun ne seitsemän ukkosenjylinää olivat puhuneet, yritin minä kirjoittaa, mutta minä kuulin äänen taivaasta sanovan: "Pane sinetin taakse, mitä ne seitsemän ukkosenjylinää puhuivat, äläkä sitä kirjoita."</p>	<p>4. Ja kuin ne seitsemän pitkäistä olivat äänensä puhuneet, tahdoin minä sen kirjoittaa. Ja minä kuulin äänen taivaasta sanovan minulle: lukitse se, mitä ne seitsemän pitkäistä puhuivat, ja älä niitä kirjoita.</p>	<p>10:4 Ja cosca ne seidzemen Pitkäistä olit äänens puhunet/ tahdoin minä sen kirjoitta. Ja minä cuulin änen Taiwast sanowan minulleni: lukidze se mitä ne seidzemen Pitkäistä puhuit/ ja älä sitä kirjoita.</p>
<p>10:5 Ja enkeli, jonka minä näin seisovan meren päällä ja maan päällä, kohotti oikean kätensä taivasta kohti</p>	<p>5. Ja enkelin, jonka minä meren päällä ja maan päällä näin seisovan, nosti kätensä taivaasen päin,</p>	<p>10:5 Ja se Engeli/ jonga minä meren päällä ja maan päällä näin seisowan/ nosti kätens Taiwasen päin:</p>
<p>10:6 ja vannoi hänen kauttansa, joka elää aina ja iankaikkisesti, hänen, joka on luonut taivaan ja mitä siinä on, ja maan ja mitä siinä on, ja meren ja mitä siinä on, ettei enää ole oleva aikaa,</p>	<p>6. Ja vannoi sen kautta, joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen, joka taivaan luonut oli ja ne, mitkä siinä on, ja maan ja ne, mitkä siinä on, ja meren ja ne, mitkä siinä on, ettei silleen aikaa enempi oleman pidä:</p>	<p>10:6 Ja wannoi ijancaickisest ijancaickiseen eläwäisen cautta/ sen joca Taiwan luonut oli/ ja ne cuin sijnä on: ja maan/ ja ne cuin sijnä on: ja meren/ ja ne cuin sijnä on/ ettei sillen aica enämbi oleman pidä.</p>
<p>10:7 vaan että niinä päivinä, jolloin seitsemännen enkelin ääni kuuluu hänen puhaltaessaan pasunaan, Jumalan salaisuus käy täytäntöön sen hyvän sanoman mukaan, jonka hän on ilmoittanut palvelijoilleen profeteoille.</p>	<p>7. Vaan seitsemännen enkelin äänen päivinä, kuin hän rupee basunalla soittamaan, niin pitää Jumalan salaisuus täytettämän, niinkuin hän on palvelioillensa prophetaille ilmoittanut.</p>	<p>10:7 Waan sen seidzemennen Engelin änen päiwänä: cosca hän rupee Basunalla soittaman/ nijn pitä Jumalan salaisuden täytettämän/ nijncuin hän on palweliains ja Prophetains cautta ilmoittanut.</p>
<p>10:8 Ja sen äänen, jonka minä olin kuullut taivaasta, kuulin taas puhuvan minulle ja sanovan: "Mene ja ota tuo avattu kirjakäärö, joka on meren ja maan päällä seisovan enkelin kädessä."</p>	<p>8. Ja ääni, jonka minä kuulin taivaasta, puhui taas minun kanssani ja sanoi: mene ja ota avoin kirja enkelin kädestä, joka meren ja maan päällä seisoo.</p>	<p>10:8 Ja minä cuulin taas änen Taiwast minun cansani puhuwan/ ja sanowan: mene ja ota se awojoin Kirja Engelin kädestä/ joca meren ja maan päällä seiso.</p>
<p>10:9 Ja minä menin enkelin tykö ja pyysin, että hän antaisi minulle sen kirjasen. Ja hän sanoi minulle: "Ota ja syö se; se on karvasteleva vatsassasi, mutta suussasi se on oleva makea kuin hunaja."</p>	<p>9. Ja minä menin enkelin tykö ja sanoin: anna kirja minulle. Ja hän sanoi minulle: ota ja syö se! ja se on karvasteleva sinun vatsassas, vaan sinun suussas pitää sen oleman makian niinkuin hunaja.</p>	<p>10:9 Ja minä menin Engelin tygö/ ja sanoin: anna se Kirja minulle: ja hän sanoi minulle: ota ja syö/ ja se on carwastelewa sinun wadzasas/ waan sinun suusas pitää hänen makian nijncuin hunajan oleman.</p>

10:10 Niin minä otin kirjasen enkelin kädestä ja söin sen; se oli minun suussani makea kuin hunaja; mutta sen syötyäni minun vatsaani karvasteli.	10. Ja minä otin kirjan enkelin kädestä ja söin sen, ja se oli makia minun suussani niinkuin hunaja. Ja kuin minä sen syönyt olin, karvasteli se minun vatsassani.	10:10 Ja minä otin sen Kirjan Engelin kädestä ja söin/ ja se oli makia minun suusani nijncuin hunaja. Ja cuin minä sen syönyt olin/ carvasteli se minun wadzasani.
10:11 Ja minulle sanottiin: "Sinun tulee taas profetoida monista kansoista ja kansanheimoista ja kielistä ja kuninkaista."	11. Ja hän sanoi minulle: taas tulee sinun propheteerata kansoille, ja pakanoille, ja kielille, ja monelle kuninkaalle.	10:11 Ja hän sanoi minulle: taas tule sinun propheterata Canssoille/ ja pacanoille/ ja kielille/ ja monelle Cuningalle.
11 LUKU	11 LUKU	XI. Lucu .
11:1 Ja minulle annettiin sauvan kaltainen ruoko ja sanottiin: "Nouse ja mittaa Jumalan temppele ja alttari ja ne, jotka siinä kumartaen rukoilevat.	1. Ja minulle annettiin ruoko niinkuin sauva, ja enkeli seiso ja sanoi: nouse ja mittaa Jumalan templi ja alttari, ja ne, jotka siinä rukoilevat.	11:1 JA minulle annettin yxi ruoco nijncuin sauwa/ ja sanottin: nouse ja mitta Jumalan Templi ja Altari/ ja ne cuin sijnä cumartawat.
11:2 Mutta temppelele ulkopuolella oleva esikartano erota pois, äläkä sitä mittaa, sillä se on annettu pakanakansoille; ja he talleavat pyhää kaupunkia neljäkymmentäkaksi kuukautta.	2. Mutta syökse sisälmäinen kuori ulos templistä, ja älä sitä mittaa; sillä se on pakanoille annettu, ja he talleavat pyhää kaupunkia kaksiviidettäkymmentä kuukautta.	11:2 Mutta syöxä sisälmäinen Chuori ulos Templistä/ ja älä sitä mitta: sillä se on pacanoille annettu/ ja he tallawat pyhä Caupungita caxiwijdettäkymmendä Cuucautta.
11:3 Ja minä annan kahdelle todistajalleni toimeksi säkkipukuihin puettuina profetoida tuhannen kahdensadan kuudenkymmenen päivän ajan."	3. Ja minä annan kahdelle minun todistajalleni, ja heidän pitää tuhannen kaksisataa ja kuusikymmentä päivää propheteeraaman, säkeissä puettuna.	11:3 JA minä annan cahdelle minun todistajalleni/ ja heidän pitä tuhannen/ caxi sata ja cuusikymmendä päiwä propheteraman/ säkeisä puettuna.
11:4 Nämä ovat ne kaksi öljypuuta ja ne kaksi lampunjalkaa, jotka seisovat maan Herran edessä.	4. Nämä ovat kaksi öljypuuta ja kaksi kynttiläjalkaa, jotka maan Jumalan edessä seisovat.	11:4 Nämä owat caxi öljypuuta/ ja caxi kyntilätä/ jotca maan Jumalan edesä seisowat.

<p>11:5 Ja jos joku tahtoo heitä vahingoittaa, lähtee tuli heidän suustaan ja kuluttaa heidän vihollisensa; ja jos joku tahtoo heitä vahingoittaa, on hän saava surmansa sillä tavalla.</p>	<p>5. Ja jos joku heitä tahtoo vahingoittaa, niin tuli käy ulos heidän suustansa, ja syö heidän vihollisensa; ja jos joku tahtoo heitä vahingoittaa, niin se tapetaan.</p>	<p>11:5 Ja jos joku heitä tahto wahingoitta/ nijn tuli käy ulos heidän suustans/ ja syö heidän wihollisens. Ja jos jocu tahto heitä wahingoitta/ nijn hän tapetan.</p>
<p>11:6 Heillä on valta sulkea taivas, niin ettei sadetta tule heidän profetoimisensa päivinä, ja heillä on valta muuttaa vedet vereksi ja lyödä maata kaikkinaisilla vitsauksilla, niin usein kuin tahtovat.</p>	<p>6. Näillä on valta taivasta sulkea, ettei niinä päivinä, joina he propheteeraavat, sataman pidä; ja heillä on valta vesiä vereksi muuttaa, ja löydä maata kaikkinaisella vitsauksella, niin usein kuin he tahtovat.</p>	<p>11:6 Näillä on woima Taiwasta sulkea/ ettei nijnä päiwinä/ joina he propheterawat/ sataman pidä. Ja heillä on woima wesiä werexi muutta/ ja lyödä maata caickinaisella widzauxella/ nijn usein kuin he tahtowat.</p>
<p>11:7 Ja kun he ovat lopettaneet todistamisensa, on peto, se, joka nousee syvyydestä, käyvä sotaa heitä vastaan ja voittava heidät ja tappava heidät.</p>	<p>7. Ja koska he todistuksensa lopettaneet ovat, niin peto, joka astui ylös syvyydestä, on heidän kanssansa sotiva, ja heitä voittava ja tappava heidät.</p>	<p>11:7 JA cosca he heidän todistuxens lopettanet owat/ nijn se Peto/ joca astui ylös sywydest/ on heidän cansans sotiwa/ ja heitä woittawa ja tappawa.</p>
<p>11:8 Ja heidän ruumiinsa viruvat sen suuren kaupungin kadulla, jota hengellisesti puhuen kutsutaan Sodomaksi ja Egyptiksi ja jossa myös heidän Herransa ristiinnaulittiin.</p>	<p>8. Ja heidän ruumiinsa pitää makaavan sen suuren kaupungin kaduilla, joka hengellisesti kutsutaan Sodoma ja Egypti, kussa myös meidän Herramme ristiinnaulittu on.</p>	<p>11:8 Ja heidän ruumins pitä macaman sen suuren Caupungin catuilla/ joca hengellisest cudzutan Sodoma ja Egypti/ cusa myös meidän HERram ristinnaulittu on.</p>
<p>11:9 Ja ihmiset eri kansoista ja sukukunnista ja kielistä ja kansanheimoista näkevät heidän ruumiinsa kolme ja puoli päivää, eivätkä salli, että heidän ruumiinsa pannaan hautaan.</p>	<p>9. Ja muutamat sukukunnista, ja kansoista, ja kielistä, ja pakanoista pitää näkemän heidän ruumiinsa kolme päivää ja puolen, ja ei he salli heidän ruumiitansa haudattaa.</p>	<p>11:9 Ja muutamat sucucunnista/ ja Canssoista/ ja kielistä/ ja pacanoista/ pitä näkemän heidän ruumins colme päiwä ja puolen/ ja ei he salli heidän ruumitans haudata.</p>
<p>11:10 Ja ne, jotka maan päällä asuvat, iloitsevat heidän kohtalostaan ja riemuitsevat ja lähettävät lahjoja toisilleen; sillä nämä kaksi profeettaa olivat vaivanneet niitä, jotka maan päällä asuvat.</p>	<p>10. Ja jotka maan päällä asuvat, ne iloitsevat heistä, ja riemuitsevat, ja lahjoja keskenänsä lähettelevät, sillä nämät kaksi prophetaa ahdistelivat niitä, jotka maan päällä asuivat.</p>	<p>11:10 Ja jotca maan päällä asuwat/ ne iloidzewat ja riemuidzewat heistä/ ja hercullisest eläwät/ ja lahjoja keskenäns lähettelewät: sillä nämät caxi Prophetat/ ahdistelit nijtä kuin maan päällä asuit.</p>

11:11 Ja niiden kolmen ja puolen päivän kuluttua meni heihin Jumalasta elämän henki, ja he nousivat jaloilleen, ja suuri pelko valtasi ne, jotka näkivät heidät.	11. Ja kolmen päivän perästä ja puolen meni Jumalalta elämän henki heihin: ja he seisoivat jaloillansa, ja suuri pelko tuli niiden päälle, jotka heidät näkivät.	11:11 Ja colmen päiwän perästä ja puolen/ meni Jumalalda elämän Hengi heihin/ ja he seisoit jalgoillans/ ja suuri pelco tuli nijden päälle jotca heidän näit.
11:12 Ja he kuulivat suuren äänen taivaasta sanovan heille: "Nouskaa tänne!" Niin he nousivat taivaaseen pilvessä, ja heidän vihollisensa näkivät heidät.	12. Ja he kuulivat suuren äänen taivaasta sanovan heille: astukaat tänne. Ja he astuivat taivaasen pilvessä, ja heidän vihollisensa näkivät heidät.	11:12 Ja he cuulit suuren änen Taiwast sanowan heille: astucat tänne. Ja he astuit Taiwasen pilwesä/ ja heidän wihollisens näit heidän.
11:13 Ja sillä hetkellä tapahtui suuri maanjäristys, ja kymmenes osa kaupunkia kukistui, ja maanjäristyksessä sai surmansa seitsemäntuhatta henkeä, ja muut peljästyivät ja antoivat taivaan Jumalalle kunnian.	13. Ja sillä hetkellä tapahtui suuri maanjäristys, ja kymmenes osa kaupungista lankesi maahan. Ja siinä maanjäristyksessä tapettiin seitsemäntuhannen ihmisten nimi, ja ne muut hämmästyivät ja antoivat kunnian taivaan Jumalalle.	11:13 Ja sillä hetkellä tapahdui suuri maanjäristys/ ja kymmenes osa Caupungist langeis maahan. Ja siinä maanjäristykses tapettin seidzemen tuhannen ihmisten nimi/ ja ne muut hämmästyit/ ja annoit cunnian Taiwan Jumalalle.
11:14 Toinen "voi!" on mennyt; katso, kolmas "voi!" tulee pian.	14. Toinen voi on mennyt edes, ja katso, kolmas voi pian tulee.	11:14 Ja toinen Woi on edes mennyt/ cadzo/ colmas Woi pian tule.
11:15 Ja seitsemäs enkeli puhalsi pasunaan; niin kuului taivaassa suuria ääniä, jotka sanoivat: "Maailman kuninkuus on tullut meidän Herrallemme ja hänen Voidellullensa, ja hän on hallitseva aina ja iankaikkisesti."	15. Ja seitsemäs enkeli soitti basunalla, ja suuret äänet kuuluivat taivaassa, sanoen: maailman valtakunnat ovat meidän Herrallemme ja hänen Kristuksellensa tulleet, ja hän on hallitseva ijankaikkisesta ijankaikkiseen.	11:15 JA seidzemes Engeli Basunalla soitti/ ja suuret änet cuuluit Taiwasa/ sanoden: tämän mailman waldacunnat owat meidän HERrallem ja hänen Christuxellens tullet/ ja hän on hallidzewa ijancaickisest ijancaickiseen.
11:16 Ja ne kaksikymmentä neljä vanhinta, jotka istuivat valtaistuimillaan Jumalan edessä, lankesivat kasvoillensa ja kumartaen rukoilivat Jumalaa,	16. Ja neljäkolmattakymmentä vanhinta, jotka Jumalan edessä istuimillansa istuvat, lankesivat kasvoillensa ja kumarsivat Jumalaa,	11:16 Ja neljäcolmattakymmendä Wanhinda/ jotca Jumalan edes heidän istuimillans istuit/ langeisit caswoillens/ ja cumarsit Jumalata/
11:17 sanoen: "Me kiitämme sinua, Herra Jumala, Kaikkivaltias, joka olet ja joka olit, siitä, että olet ottanut suuren voimasi ja ottanut hallituksen.	17. Sanoen: me kiitämme sinua Herra, kaikkivaltias Jumala, joka olet, ja olit, ja tuleva olet: että sinä olet saanut sinun suuren voimas, ja hallinnut;	sanoden: 11:17 Me kijtämme sinua HERra Caickiwaldias Jumala/ joca olet/ ja olit/ ja tulewa olet/ että sinä olet ottanut sinun suuren woimas hallitaxes/

<p>11:18 Ja pakanakansat ovat vihastuneet, mutta sinun vihasi on tullut, ja tullut on aika tuomita kuolleet ja maksaa palkka sinun palvelijoillesi profeetoille ja pyhille ja niille, jotka sinun nimeäsi pelkäävät, pienille ja suurille, ja turmella ne, jotka maan turmelevat."</p>	<p>18. Ja pakanat ovat vihastuneet, ja sinun vihas on tullut, ja kuolleitten aika heitä tuomittaa, ja sinun palveliais prophetain palkka maksettaa, ja pyhain, ja niiden, jotka sinun nimeäs pelkäävät, pienten ja suurten, ja kadottaa niitä, jotka maan turmelleet ovat.</p>	<p>ja pacanat owat wihastunet. 11:18 Ja sinun wihäs on tullut/ ja cuolluitten aica/ heitä duomitta: ja että sinun palweliais palcka maxetan/ Prophetain ja Pyhain/ ja niiden jotca sinun nimes pelkäävät/ pienden ja suurten: ja cadottaman nijtä jotca maan turmellet owat.</p>
<p>11:19 Ja Jumalan temppeli taivaassa aukeni, ja hänen liittonsa arkki näkyi hänen temppelissään, ja tuli salamoita ja ääniä ja ukkosenjylinää ja maanjäristystä ja suuria rakeita.</p>	<p>19. Ja Jumalan templi aukeni taivaassa, ja hänen testamenttinsa arkki nähtiin hänen templissänsä; ja tapahtuivat leimaukset, ja äänet ja pitkäiset, ja maanjäristykset, ja suuret rakeet.</p>	<p>11:19 Ja Jumalan Templi aukeni Taiwasa/ ja hänen Testamentins Arcku nähtin hänen Templisäns/ ja tapahduit leimauxet/ ja änet/ ja pitkäiset/ ja maanjäristyxet/ ja suuret raket.</p>
<p>12 LUKU</p>	<p>12 LUKU</p>	<p>XII. Lucu .</p>
<p>12:1 Ja näkyi suuri merkki taivaassa: vaimo, vaatetettu auringolla, ja kuu hänen jalkojensa alla, ja hänen päässään seppeleenä kaksitoista tähteä.</p>	<p>1. Ja suuri ihme ilmestyi taivaassa: vaimo oli puetettu auringolla, ja kuu hänen jalkainsa alla, ja hänen päässänsä kruunu kahdestatoistakymmenestä tähdestä.</p>	<p>12:1 JA suuri ihme ilmestyi Taiwasa/ yxi waimo oli puetettu Auringolla/ ja Cuu hänen jalcains alla/ ja hänen pääsäns yxi Cruunu cahdestatoistakymmenestä tähdestä.</p>
<p>12:2 Hän oli raskaana ja huusi synnytyskivuissaan, ja hänen oli vaikea synnyttää.</p>	<p>2. Ja hän oli raskas, ja huusi synnyttäissänsä, ja hänellä oli suuri vaiva synnyttää.</p>	<p>12:2 Ja hän oli rascas/ ja huusi/ ja oli synnyttämisen kiwusa/ a kärsei synnyttäisäns suurta waiwa.</p>
<p>12:3 Ja näkyi toinen merkki taivaassa, ja katso: suuri, tulipunainen lohikäärme, jolla oli seitsemän päätä ja kymmenen sarvea, ja sen päissä seitsemän kruunua;</p>	<p>3. Ja toinen ihme näkyi taivaassa, katso: suuri ruskia lohikärme, jolla oli seitsemän päätä ja kymmenen sarvea, ja hänen päissänsä seitsemän kruunua.</p>	<p>12:3 JA toinen ihme nägyi Taiwasa/ cadzo/ suuri ruskia Draki/ jolla oli seidzemen päätä ja kymmenen sarwe/ ja hänen päisäns seidzemen Cruunua.</p>

<p>12:4 ja sen pyrstö pyyhkäisi pois kolmannen osan taivaan tähtiä ja heitti ne maan päälle. Ja lohikäärme seiso synnyttämäisillään olevan vaimon edessä nielläkseen hänen lapsensa, kun hän sen synnyttäisi.</p>	<p>4. Ja hänen pyrstönsä veti kolmannen osan taivaan tähdistä, ja heitti ne maan päälle. Ja lohikäärme seiso vaimon edessä, joka oli synnyttämällänsä, että kuin hän olis synnyttänyt, se olisi syönyt hänen lapsensa.</p>	<p>12:4 Ja hänen pyrstönsä weti colmannen osan Taiwan tähdistä/ ja heitti ne maan päälle. 12:5 Ja se Draki seiso vaimon edessä/ joca oli synnyttämällänsä/ että cosca hän olis synnyttänyt/ hän olis saanut syödä hänen lapsens.</p>
<p>12:5 Ja hän synnytti poikalapsen, joka on kaitseva kaikkia pakanakansoja rautaisella valtikalla; ja hänen lapsensa temmattiin Jumalan tykö ja hänen valtaistuimensa tykö.</p>	<p>5. Ja hän synnytti poikalapsen, joka oli kaikki pakanat hallitseva rautaisella vitsalla. Ja hänen poikansa temmattiin Jumalan tykö ja hänen istuimensa tykö.</p>	<p>a hän synnytti poicalapsen/ joca oli caicki pacanat hallidzewa rautaisella widzalla. Ja hänen poicans temmattin Jumalan tygö/ ja hänen istuimens tygö.</p>
<p>12:6 Ja vaimo pakeni erämaahan, jossa hänellä oli Jumalan valmistama paikka, että häntä elätettäisiin siellä tuhat kaksisataa kuusikymmentä päivää.</p>	<p>6. Ja vaimo pakeni korpeen, kussa hänelle oli sia Jumalalta valmistettu, siinä ruokittaa tuhannen kaksisataa ja kuusikymmentä päivää.</p>	<p>12:6 Ja se waimo pakeni corpeen/ cusa hänelle oli sia Jumalalda walmistettu/ sijnä ruokitta caxi sata ja cuusikymmendä päiwä.</p>
<p>12:7 Ja syttyi sota taivaassa: Miikael ja hänen enkelinsä sotivat lohikäärmettä vastaan; ja lohikäärme ja hänen enkelinsä sotivat,</p>	<p>7. Ja (suuri) sota tapahtui taivaassa: Mikael ja hänen enkelinsä sotivat lohikärmeen kanssa, ja lohikäärme soti ja hänen enkelinsä.</p>	<p>12:7 JA suuri sota tapahdui Taiwas/ Michael ja hänen Engelins sodeit Drakin cansa. Ja Draki sodei/ ja hänen Engelins.</p>
<p>12:8 mutta eivät voittaneet, eikä heillä enää ollut sijaa taivaassa.</p>	<p>8. Ja ei he voittaneet, eikä heidän siaansa enää löydetty taivaassa.</p>	<p>12:8 Ja ei he woittanet/ eikä heidän sians enämbi löytyy Taiwas.</p>
<p>12:9 Ja suuri lohikäärme, se vanha käärme, jota perkeleeksi ja saatanaksi kutsutaan, koko maanpiirin villitsijä, heitettiin maan päälle, ja hänen enkelinsä heitettiin hänen kanssansa.</p>	<p>9. Ja suuri lohikäärme, vanha mato, joka perkeleeksi ja saatanaksi kutsutaan, heitettiin ulos, joka koko maan piirin viettelee, hän heitettiin maan päälle, ja hänen enkelinsä myös hänen kanssansa heitettiin sinne.</p>	<p>12:9 Ja se suuri Draki/ se wanha mato/ joca Perkelexi ja Satanaxi cudzutan/ oli ulosheitetty: ja coco mailman pijrin wiettelee/ ja hän oli maan päälle heitetty/ ja hänen Engelins olit myös hänen cansans sinne heitetyt.</p>

<p>12:10 Ja minä kuulin suuren äänen taivaassa sanovan: "Nyt on tullut pelastus ja voima ja meidän Jumalamme valtakunta ja hänen Voideltunsa valta, sillä meidän veljimmme syyttäjä, joka yöt ja päivät syytti heitä meidän Jumalamme edessä, on heitetty ulos.</p>	<p>10. Ja minä kuulin suuren äänen taivaassa sanovan: nyt on autuus, ja voima, ja valtakunta, ja väki meidän Jumalamme, ja valta hänen Kristuksensa: että meidän veljimmme päällekkantaja on heitetty ulos, joka heidän päällensä yötä ja päivää Jumalan edessä kantoi.</p>	<p>12:10 Ja minä cuulin suuren änen Taiwasa sanowan: nyt on autuus/ ja voima/ ja waldacunda/ ja wäki meidän Jumalam/ ja hänen Christuxens/ että se on ulosheitetty joca meidän weljeimme päälle yötä ja päiwä Jumalan edes candoi.</p>
<p>12:11 Ja he ovat voittaneet hänet Karitsan veren kautta ja todistuksensa sanan kautta, eivätkä ole henkeänsä rakastaneet, vaan olleet alttiit kuolemaan asti.</p>	<p>11. Ja he ovat hänen voittaneet Karitsan veren kautta, ja heidän todistuksensa sanan kautta; ja ei he henkeänsä kuolemaan asti rakastaneet.</p>	<p>12:11 Ja he owat hänen Caridzan weren cautta woittanet/ ja hänen todistuxens sanan tähden/ ja ei he heidän hengens cuoleman asti racastanet.</p>
<p>12:12 Sentähden riemuitkaa, taivaat, ja te, jotka niissä asutte! Voi maata ja merta, sillä perkele on astunut alas teidän luoksenne pitäen suurta vihaa, koska hän tietää, että hänellä on vähän aikaa!"</p>	<p>12. Sentähden te, taivaat, iloitkaat, ja jotka niissä asutte. Voi maan ja meren asuvia! sillä perkele astuu alas teidän tykönnne, pitäin suurta vihaa, tietäen itsellänsä vähän aikaa olevan.</p>	<p>12:12 Sentähden te Taiwat iloitcat/ ja jotca nijsä asutta. Woi maan ja meren asuwita: sillä Perkele astu alas teidän tygönnne/ pitäin suurta wiha/ tieten hänelläns wähän aica olewan.</p>
<p>12:13 Ja kun lohikäärme näki olevansa heitetty maan päälle, ajoi hän takaa sitä vaimoa, joka oli poikalapsen synnyttänyt.</p>	<p>13. Ja kuin lohikärme näki itsensä maahan heitetyksi, vainosi hän vaimoa, joka pojan synnytti.</p>	<p>12:13 JA sijttecuin Draki näki hänens maahan heitetyxi/ wainois hän sitä waimoa/ joca sen pojan synnytti.</p>
<p>12:14 Mutta vaimolle annettiin sen suuren kotkan kaksi siipeä hänen lentääksensä erämaahan sille paikalleen, jossa häntä elätetään aika ja kaksi aikaa ja puoli aikaa poissa käärmeen näkyvistä.</p>	<p>14. Ja vaimolle annettiin kaksi suuren kotkan siipeä, että hän olis korpeen siaansa lentänyt, kussa hän elätetään ajan, ja kaksi aikaa, ja puolen aikaa, kärmeen kasvoin edestä.</p>	<p>12:14 Ja sille waimolle annettin caxi sijpe/ nijncuin suuren Cotcan/ että hän olis corpeen hänen siaans lendänyt/ cusa hän elätetään ajan/ ja caxi aica/ ja puolen aica/ sen kärmen caswon edestä.</p>
<p>12:15 Ja käärme syöksi kidastansa vaimon jälkeen vettä niinkuin virran, saattaakseen hänet virran vietäväksi.</p>	<p>15. Ja kärme puuskasi vaimon jälkeen suustansa vettä niinkuin kosken, upottaaksensa häntä.</p>	<p>12:15 Ja se kärme puuscais wettä suustans sen waimon jälken/ nijncuin cosken/ upottaxens händä.</p>

12:16 Mutta maa auttoi vaimoa: maa avasi suunsa ja nieli virran, jonka lohikäärme oli syössyt kidastansa.	16. Mutta maa autti vaimoa, ja maa avasi suunsa, ja särpi veden, jonka lohikäärme suustansa puuskannut oli.	12:16 Mutta maa autti sitä vaimoa/ ja awais suunsa/ ja särpi sen veden/ jonga se Draki suustans puuscannut oli.
12:17 Ja lohikäärme vihastui vaimoon ja lähti käymään sotaa muita hänen jälkeläisiänsä vastaan, jotka pitävät Jumalan käskyt ja joilla on Jeesuksen todistus.	17. Ja lohikäärme vihastui vaimon päälle, ja meni sotimaan muiden kanssa hänen siemenestänsä, jotka Jumalan käskyt kätkevät ja Jeesuksen Kristuksen todistuksen pitävät.	12:17 Ja se Draki wihastui sen waimon päälle/ ja meni sotiman muiden cansa hänen siemenistäns/ jotca Jumalan käskyt kätkewät/ ja Jesuxen Christuxen todistuxen pitäwät.
12:18 Ja se asettui seisomaan meren hiekalle.	18. Ja minä seisoin meren sannalla.	12:18 Ja hän seisoi meren sannalla.
13 LUKU	13 LUKU	XIII. Lucu .
13:1 Ja minä näin pedon nousevan merestä; sillä oli kymmenen sarvea ja seitsemän päätä, ja sarvissansa kymmenen kruunua, ja sen päihin oli kirjoitettu pilkkaavia nimiä.	1. Ja minä näin pedon merestä astuvan ylös, jolla oli seitsemän päätä ja kymmenen sarvea, ja hänen sarvissansa kymmenen kruunua, ja hänen päissänsä pilkan nimi.	13:1 JA minä näin Pedon merestä ylösastuwan/ jolla oli seidzemen päätä ja kymmenen sarwia/ ja hänen sarwisans kymmenen Cruunua/ ja hänen päisäns pilcan nimi.
13:2 Ja peto, jonka minä näin, oli leopardin näköinen, ja sen jalat ikäänkuin karhun, ja sen kita niinkuin leijonan kita. Ja lohikäärme antoi sille voimansa ja valtaistuimensa ja suuren vallan.	2. Ja peto, jonka minä näin, oli pardin muotoinen, ja hänen jalkansa olivat niinkuin karhun käpälät, ja hänen suunsa oli niinkuin jalopeurain suu; ja lohikäärme antoi sille voimansa, ja istuimensa, ja suuren vallan.	13:2 Ja se peto/ jonga minä näin/ oli Pardin muotoinen/ ja hänen jalcans olit nijncuin Carhun käpälät/ ja hänen suunsa oli nijncuin Lejonin suu. Ja se Draki andoi sille woimansa/ ja hänen istuimens/ ja suuren wäkens.
13:3 Ja minä näin yhden sen päistä olevan ikäänkuin kuoliaaksi haavoitetun, mutta sen kuolinhaava parantui. Ja koko maa seurasi ihmetellen petoa.	3. Ja minä näin yhden hänen päistänsä niinkuin se olis kuoliaaksi haavoitettu ollut, ja hänen kuolemahaavansa parani, ja koko maan piiri ihmetteli sitä petoa,	13:3 Ja minä näin yhden hänen päistäns/ nijncuin se olis cuoliaksi haawoitettu ollut/ ja hänen cuolemahaawans parani. Ja coco mailman pijri ihmetteli sitä Petoa/ ja cumarsit Drakia/ joca Pedolle woiman andoi.

13:4 Ja he kumarsivat lohikäärmettä, koska se oli antanut sellaisen vallan pedolle, ja kumarsivat petoa sanoen: "Kuka on pedon vertainen, ja kuka voi sotia sitä vastaan?"	4. Ja kumarsivat lohikäärmettä, joka pedolle voiman antoi. Ja he kumarsivat petoa ja sanoivat: kuka on tämän pedon kaltainen? kuka voi sotia häntä vastaan?	13:4 Ja he cumarsit Petoa/ ja sanoit: cuca on tämän Pedon caltainen? Ja/ cuca woi sotia händä wastan?
13:5 Ja sille annettiin suu puhua suuria sanoja ja pilkkapuheita, ja sille annettiin valta tehdä sitä neljäkymmentä kaksi kuukautta.	5. Ja hänelle annettiin suu puhua suuria asioita ja pilkkoja, ja hänelle annettiin valta pitää sotaa kaksiviidettä kuukautta.	13:5 Ja hänelle annettin suu puhuaxens suuria ja pilckoja/ ja hänelle oli annettu woima/ että se hänellä pysyis caxiwijdetäkymmendä Cuucautta.
13:6 Ja se avasi suunsa Jumalaa pilkkaamaan, pilkatakseen hänen nimeänsä ja hänen majaansa, niitä, jotka taivaassa asuvat.	6. Ja hän avasi suunsa pilkkoja puhumaan Jumalaa vastaan, pilkkaamaan hänen nimeänsä, ja hänen majaansa, ja niitä, jotka taivaassa asuvat.	13:6 Ja hän awais suuns pilckoja puhuman Jumalata wastan/ pilckaman hänen Nimiäns ja majans/ ja nijtä cuin Taiwas asuwat.
13:7 Ja sille annettiin valta käydä sotaa pyhiä vastaan ja voittaa heidät, ja sen valtaan annettiin kaikki sukukunnat ja kansat ja kielet ja kansanheimot.	7. Ja hänen sallittiin sotia pyhain kanssa ja voittaa heitä. Ja hänelle annettiin valta kaikkein sukukuntain päälle, ja kansain, ja kielten, ja pakanain.	13:7 Ja hänen sallittin sotia Pyhäin cansa/ ja woitta heitä. Ja hänelle annettin woima caickein sucucundain päälle/ ja Canssain/ ja kielden/ ja pacanain.
13:8 Ja kaikki maan päällä asuwait kumartavat sitä, jokainen, jonka nimi ei ole kirjoitettu teurastetun Karitsan elämäkirjaan, hamasta maailman perustamisesta.	8. Ja kaikki, jotka maassa asuvat, kumarsivat häntä, joiden nimet ei ole kirjoitetut Karitsan elämän kirjassa, joka maailman alusta tapettu on.	13:8 Ja caicki/ jotca maasa asuwat/ cumarsit händä/ joiden nimi ei ole kirjoitettu Caridzan elämän kirjasa/ joca mailman algusta tapettu on.
13:9 Jos kenellä on korva, hän kuulkoon.	9. Jos jollakin korva on, se kuulkaan.	13:9 Jos jollakin corwa on/ se cuulcan.
13:10 Jos kuka vankeuteen vie, niin hän itse vankeuteen joutuu; jos kuka miekalla tappaa, hänet pitää miekalla tapettaman. Tässä on pyhien kärsivällisyys ja usko.	10. Joka vankiuteen vie, se vankiuteen menee, joka miekalla tappaa, se miekalla tapetaan. Tässä on pyhain kärsivällisyys ja usko.	13:10 Joca fangeuteen wie/ se fangeuteen mene: ja joca miecalla tappa/ se miecalla tapetan. Täsä on Pyhäin kärsimys ja usco.
13:11 Ja minä näin toisen pedon nousevan maasta, ja sillä oli kaksi sarvea niinkuin karitsan sarvet, ja se puhui niinkuin lohikäärme.	11. Ja minä näin toisen pedon maasta astuvan ylös, ja hänellä oli kaksi sarvea niinkuin lampaalla, ja hän puhui niinkuin lohikäärme.	13:11 JA minä näin toisen Pedon maasta ylösastuwan/ ja hänellä oli caxi sarwea nijncuin lamballa/ ja puhui nijncuin Draki.

13:12 Ja se käyttää kaikkea ensimmäisen pedon valtaa sen nähden ja saattaa maan ja siinä asuwait kumartamaan ensimmäistä petoa, sitä, jonka kuolinhaava parani.	12. Ja se tekee kaiken entisen pedon voiman, sen nähden, ja saattaa maan ja sen asuwait ensimmäistä petoa kumartamaan, jonka kuolemahaava parantunut oli.	13:12 Ja se teki caiken sen endisen Pedon woiman/ sen nähden/ ja teki maan ja sen asuwait sitä ensimmäistä Petoa cumartaman/ jonga cuolemahaawat parannet olit.
13:13 Ja se tekee suuria ihmeitä, niin että saa tulenkin taivaasta lankeamaan maahan ihmisten nähden.	13. Ja tekee suuria ihmeitä, niin että hän saattaa tulenkin putoomaan taivaasta alas maan päälle, ihmisten edestä;	13:13 Ja teke suuria ihmeitä/ että tulikin Taiwast lange hänen tecons cautta ihmisten eteen.
13:14 Ja se villitsee maan päällä asuwait niillä ihmeillä, joita sen sallittiin tehdä pedon nähden; se yllyttää maan päällä asuwait tekemään sen pedon kuvan, jossa oli miekanhaava ja joka virkosi.	14. Ja viettelee maan asuvia niillä ihmeillä, joita hänen oli annettu pedon edessä tehdä, sanoen maan asuville, että he tekisivät pedon kuvan, jolla miekan haava on, ja joka virkosi.	13:14 Ja wiettelee maan asuwita nijllä ihmeillä cuin hänen olit annetut Pedon edes tehdä/ ja sano maan asuville/ että he tekisit Pedon cuwan/ jolla miecan haawa olis/ ja oli eläwäxi tullut.
13:15 Ja sille annettiin valta antaa pedon kuvalle henki, että pedon kuva puhuisikin ja saisi aikaan, että ketkä vain eivät kumartaneet pedon kuvaa, ne tapettaisiin.	15. Ja sallittiin hänelle antaa hengen pedon kuvalle, että pedon kuva myös puhuis, ja tekis, että jokainen, joka ei pedon kuvaa kumarra, pitää tapettaman.	13:15 Ja se sallittin hänelle/ että hän sai hengen Pedon cuwalle anda/ ja että Pedon cuwa olis puhunut/ ja tehnyt että jocainen cuin ei Pedon cuwa cumarra/ pitäis tapettaman.
13:16 Ja se saa kaikki, pienet ja suuret, sekä rikkaat että köyhät, sekä vapaat että orjat, panemaan merkin oikeaan käteensä tai otsaansa,	16. Ja se saattaa kaikki, pienet ja suuret, rikkaat ja köyhät, vapaat ja palveliat, ottamaan merkin oikiaan käteensä taikka otsiinsa;	13:16 Ja saatti caicki/ pienet ja suuret/ rickat ja köyhät/ wapat ja palweliat/ ottaman lijcamerkin oikiaan käteens taicka odzijns.
13:17 ettei kukaan muu voisi ostaa eikä myydä kuin se, jossa on merkki: pedon nimi tai sen nimen luku.	17. Ja ettei kenkään taitanut ostaa eikä myydä, jolla ei se merkki ollut, taikka pedon nimi, eli hänen nimensä luku.	13:17 Ja ettei kengän tainnut osta eikä myydä/ jolla ei se mercki ollut/ taicka Pedon nimi eli hänen nimens lucu. Täsä on wijsaus.
13:18 Tässä on viisau. Jolla ymmärrys on, se laskekoon pedon luvun; sillä se on ihmisen luku. Ja sen luku on kuusisataa kuusikymmentä kuusi.	18. Tässä on viisau. Jolla on ymmärrys, laskekaan pedon luvun; sillä se on ihmisen luku, ja hänen lukunsa on kuusisataa kuusikymmentä ja kuusi.	13:18 Jolla on ymmärrys se laskecan Pedon lugun: sillä se on ihmisen lucu/ ja hänen lucuns on cuusi sata/ cuusikymmendä ja cuusi.
14 LUKU	14 LUKU	XIV. Lucu .

<p>14:1 Ja minä näin, ja katso, Karitsa seiso Siionin vuorella, ja hänen kanssaan sata neljäkymmentä neljä tuhatta, joiden otsaan oli kirjoitettu hänen nimensä ja hänen Isänsä nimi.</p>	<p>1. Ja minä näin, ja katso, Karitsa seiso Zionin vuorella, ja hänen kanssansa sata ja neljäviidettäkymmentä tuhatta, joilla oli hänen Isänsä nimi kirjoitettu heidän otsissansa.</p>	<p>14:1 JA minä näin/ ja cadzo/ Caridza seiso Zionin vuorella/ ja hänen cansans sata ja neljä wijdettäkymmendä tuhatta/ joilla oli heidän Isäns nimi kirjoitettu heidän odzisans.</p>
<p>14:2 Ja minä kuulin äänen taivaasta ikäänkuin paljojen vetten pauhinan ja ikäänkuin suuren ukkosenjylinän, ja ääni, jonka minä kuulin, oli ikäänkuin kanteleensoittajain, kun he kanteleitaan soittavat.</p>	<p>2. Ja minä kuulin äänen taivaasta niinkuin paljon veden äänen, ja niinkuin suuren pitkäisen äänen. Ja se ääni, jonka minä kuulin, oli niinkuin kanteleen soittajain, jotka kanteleitansa soittavat,</p>	<p>14:2 Ja minä cuulin änen Taiwasta/ nijncuin suuren Pitkäisen änen. Ja se äni/ jonga minä cuulin/ oli nijncuin candelen soittajain/ jotca heidän candeleitans soittawat.</p>
<p>14:3 Ja he veisasivat uutta virttä valtaistuimen edessä ja neljän olennon ja vanhinten edessä; eikä kukaan voinut oppia sitä virttä, paitsi ne sata neljäkymmentä neljä tuhatta, jotka ovat ostetut maasta.</p>	<p>3. Ja veisasivat niinkuin uutta virttä istuimen edessä, ja neljän eläimen edessä, ja vanhinten. Ja ei yksikään taitanut sitä virttä oppia, paitsi niitä sataa ja neljäviidettäkymmentä tuhatta, jotka maasta ostetut ovat.</p>	<p>14:3 Ja weisaisit nijncuin utta wirttä istuimen edes/ ja neljän eläimen edes/ ja wanhinden. Ja ei yxikän woinut sitä wirttä oppia/ paidzi nijtä sata ja neljä wijdettäkymmendä tuhatta/ jotca maasta ostetut owat.</p>
<p>14:4 Nämä ovat ne, jotka eivät ole saastuttaneet itseään naisten kanssa; sillä he ovat niinkuin neitsyet. Nämä ovat ne, jotka seuraavat Karitsaa, mihin ikinä hän menee. Nämä ovat ostetut ihmisistä esikoiseksi Jumalalle ja Karitsalle,</p>	<p>4. Nämät ovat ne, jotka ei vaimoin kanssa ole saastutetut; sillä he ovat neitseet: nämät ovat ne, jotka seuraavat Karitsaa, kuhunka hän menee. Nämät ovat ihmisistä ostetut Jumalalle ja Karitsalle uutiseksi,</p>	<p>14:4 Nämät owat ne/ jotca ei waimoin cansa ole saastutetut: sillä he owat neidzet/ ja seurawat Caridzata cuhunga hän mene. Nämät owat ihmisildä ostetut/ Jumalalle ja Caridzalle utisexi/</p>
<p>14:5 eikä heidän suussa ole valhetta havaittu; he ovat tahrattomat.</p>	<p>5. Joiden suussa ei ole petosta löydetty; sillä he ovat ilman saastaisuutta Jumalan istuimen edessä.</p>	<p>14:5 Joiden suusa ei ole petosta löytyty: sillä he owat ilman saastaisuutta Jumalan istuimen edes.</p>
<p>14:6 Ja minä näin lentävän keskitaivaalla erään toisen enkelin, jolla oli iankaikkinen evankeliumi julistettavana maan päällä asuvalle, kaikille kansanheimoille ja sukukunnille ja kielille ja kansoille.</p>	<p>6. Ja minä näin toisen enkelin lentävän taivaan keskitse, jolla ijancaikkinen evankeliumi oli, jota hänen pitää niille ilmoittaman, jotka maan päällä asuvat, ja kaikille pakanoille ja sukukunnille, ja kielille ja kansoille;</p>	<p>14:6 JA minä näin toisen Engelin lendävän Taiwan keskidze/ jolla ijancaikkinen Evangelium oli/ jota hänen pitää nijlle ilmoittaman cuin maan päällä asuwat/ ja caikille pacanoille ja Seuracunnille/ ja kielille/ ja Canssoille.</p>

<p>14:7 Ja hän sanoi suurella äänellä: "Peljätäkää Jumalaa ja antakaa hänelle kunnia, sillä hänen tuomionsa hetki on tullut, ja kumartakaa häntä, joka on tehnyt taivaan ja maan ja meren ja vetten lähteet."</p>	<p>7. Joka sanoi suurella äänellä: peljätäkää Jumalaa, ja antakaa hänelle kunnia; sillä hänen tuomionsa hetki on tullut: ja kumartakaa ja rukoilkaat sitä, joka taivaan ja maan ja meret ja vesilähteet teki.</p>	<p>14:7 Ja sanoi suurella äänellä: peljätäkää Jumalata ja andacat hänelle cunnia: Sillä hänen duomions hetki on tullut/ ja cumartacat sitä/ joca Taiwan ja maan ja meren ja wesilähtet teki.</p>
<p>14:8 Ja seurasi vielä toinen enkeli, joka sanoi: "Kukistunut, kukistunut on se suuri Babylon, joka haureutensa vihan viinillä on juottanut kaikki kansat."</p>	<p>8. Ja toinen enkeli seurasi, sanoen: lankesi, lankesi Babylon, suuri kaupunki; sillä hän oli huoruutensa vihan (a) viinalla kaikki pakanat juottanut.</p>	<p>14:8 Ja toinen Engeli seurais/ sanoden: Langeis/ langeis Babylon/ se suuri Caupungi: Sillä hän oli hänen huorudens wijnalla caicki pacanat juottanut.</p>
<p>14:9 Ja heitä seurasi vielä kolmas enkeli, joka sanoi suurella äänellä: "Jos joku kumartaa petoa ja sen kuvaa ja ottaa sen merkin otsaansa tai käteensä,</p>	<p>9. Ja kolmas enkeli seurasi niitä, sanoen suurella äänellä: jos joku petoa ja hänen kuvaansa kumartaa, ja ottaa sen merkin otsaansa taikka käteensä,</p>	<p>14:9 Ja colmas Engeli seurais nijtä/ sanoden suurella äänellä: jos jocu Petoa ja hänen cuwans cumarta/ ja otta sen merkin hänen odzahans taicka käteens.</p>
<p>14:10 niin hänkin on juova Jumalan vihan viiniä, joka sekoittamattomana on kaadettu hänen vihansa maljaan, ja häntä pitää tulella ja tulikivellä vaivattaman pyhien enkelien edessä ja Karitsan edessä.</p>	<p>10. Sen pitää myös Jumalan vihan viinaa juoman, selkiää viinaa, joka hänen vihansa maljaan kaadettu on; ja häntä pitää tulella ja tulikivellä pyhain enkeleitten edessä ja Karitsan edessä vaivattaman.</p>	<p>14:10 Sen pitä Jumalan wihan wijnasta juoman/ joca hänen wihans Calckin caattu on/ ja on selkiä/ ja händä pitä tulella ja tulikiwellä pyhain Engelitten/ ja Caridzan edes waiwattaman.</p>
<p>14:11 Ja heidän vaivansa savu on nouseva aina ja iankaikkisesti, eikä heillä ole lepoa päivällä eikä yöllä, heillä, jotka petoa ja sen kuvaa kumartavat, eikä kenelläkään, joka ottaa sen nimen merkin.</p>	<p>11. Ja heidän vaivansa savu astuu ylös iankaikkisesta iankaikkiseen, ja ei heillä ole lepoa päivällä eikä yöllä, jotka petoa ja hänen kuvaansa kumartavat, ja jos joku on hänen nimensä merkin ottanut.</p>	<p>14:11 Ja heidän waiwans sawu pitä ijancaickisest ijancaickiseen ylösastuman. Ja ei heillä ole lepoa päiwällä eikä yöllä/ cuin Petoa ja hänen cuwans cumartawat: ja jos jocu on hänen nimens merkin ottanut.</p>
<p>14:12 Tässä on pyhien kärsivällisyys, niiden, jotka pitävät Jumalan käskyt ja Jeesuksen uskon.</p>	<p>12. Tässä on pyhain kärsivällisyys. Tässä ne ovat, jotka Jumalan käskyt ja Jesuksen uskon pitävät.</p>	<p>14:12 Täsä on Pyhain kärsimys: Täsä ne owat jotca Jumalan käskyt ja Jesuxen uscon pitävät.</p>

<p>14:13 Ja minä kuulin äänen taivaasta sanovan: "Kirjoita: Autuaat ovat ne kuolleet, jotka Herrassa kuolevat tästedes. Totisesti - sanoo Henki - he saavat levätä vaivoistansa, sillä heidän tekonsa seuraavat heitä."</p>	<p>13. Ja minä kuulin äänen taivaasta minulle sanovan: kirjoita: autuaat ovat ne kuolleet, jotka Herrassa kuolevat tästälähin. Jaa, Henki sanoo: heidän pitää lepäämän töistänsä; sillä heidän tekonsa noudattavat heitä.</p>	<p>14:13 JA minä cuulin änen Taiwasta minulleni sanowan: kirjoita/ Autuat owat ne cuollet/ jotca tästälähin HERrasa cuolewat/ Ja/ Hengi sano: heidän pitä lewämän heidän töistäns: sillä heidän tecons noudattawat heitä.</p>
<p>14:14 Ja minä näin, ja katso: valkoinen pilvi, ja pilvellä istui Ihmisen Pojan muotoinen, päässänsä kultainen kruunu ja kädessänsä terävä sirppi.</p>	<p>14. Ja minä näin, ja katso, valkia pilvi, ja pilven päällä istui Ihmisen Pojan muotoinen, jonka päässä oli kultainen kruunu ja terävä sirppi hänen kädessänsä.</p>	<p>14:14 JA minä näin/ ja cadzo/ walkia pilwi/ ja pilwen päällä istui ihmisen Pojan muotoinen/ jonga pääsä oli cullainen Cruunu/ ja teräwä sirppi hänen kädesäns.</p>
<p>14:15 Ja tempelistä tuli eräs toinen enkeli huutaen suurella äänellä pilvellä istuvalle: "Lähetä sirppisi ja leikkaa, sillä leikkuu aika on tullut, ja maan elo on kypsynyt."</p>	<p>15. Ja toinen enkeli läksi templistä, huutaen suurella äänellä pilven päällä istuvalle: sivalla sirpilläs ja leikkaa; sillä sinulle tuli hetki leikatakses, ja elo on maan päällä kuivaksi tullut.</p>	<p>14:15 Ja toinen Engeli läxi Templist/ huutain suurella änellä sen pilwen päällä istuwaisen tygö: siwalla sirpilläs ja leicka: sillä sinulle tuli hetki leicataxes/ ja elo on maan päällä cuiwaxi tullut.</p>
<p>14:16 Ja pilvellä istuva heitti sirppinsä maan päälle, ja maa tuli leikatuksi.</p>	<p>16. Ja se, joka pilven päällä istui, sivalsi sirpillänsä maan päältä, ja maa tuli leikatuksi.</p>	<p>14:16 Ja se joca pilwen päällä istui/ siwalsi sirpilläns maan pääldä/ ja maa tuli leicatuxi.</p>
<p>14:17 Ja taivaan tempelistä lähti eräs toinen enkeli, ja hänelläkin oli terävä sirppi.</p>	<p>17. Ja toinen enkeli läksi templistä, joka taivaassa on, jolla myös terävä sirppi oli.</p>	<p>14:17 JA toinen Engeli läxi Templist/ joca Taiwas on/ jolla myös teräwä sirppi oli.</p>
<p>14:18 Ja alttarista lähti vielä toinen enkeli, jolla oli tuli vallassaan, ja hän huusi suurella äänellä sille, jolla oli se terävä sirppi, sanoen: "Lähetä terävä sirppisi ja korjaa tertut maan viinipuusta, sillä sen rypäleet ovat kypsyneet."</p>	<p>18. Ja toinen enkeli läksi alttarista, jolla oli valta tulen päälle, ja huusi suurella äänellä sille, jolla terävä sirppi oli, ja sanoi: sivalla terävällä sirpilläs, ja leikkaa ne viina-oksen versot maan päältä; sillä hänen viinamarjansa ovat kypsyneet.</p>	<p>14:18 Ja toinen Engeli läxi Altarista/ jolla oli woima tulen päälle/ ja huusi suurella änellä sen tygö jolla se teräwä sirppi oli/ ja sanoi: siwalla sinun terävällä sirpilläs ja leicka ne wijnaoxan wersot maan pääldä: sillä hänen marjans owat kypsynet.</p>
<p>14:19 Ja enkeli heitti sirppinsä alas maahan ja korjasi maan viinipuun hedelmät ja heitti ne Jumalan vihan suureen kuurna.</p>	<p>19. Ja enkeli sivalsi terävällä sirpillänsä maan päällä, ja niitti maan viinamäen, ja heitti ne Jumalan vihan suureen kuurna.</p>	<p>14:19 Ja se Engeli siwalsi terävällä sirpilläns maan päälle/ ja nijtti maan wijnamäen/ ja heitti ne Jumalan vihan suureen cuoppaan.</p>

14:20 Ja kuurna poljettiin kaupungin ulkopuolella, ja kuurnasta kuohui veri hevosten kuolaimiin asti, tuhannen kuudensadan vakomitan päähän.	20. Ja kuurna sotkuttiin ulkona kaupungista, ja veri kuurnasta kuohui ulos hamaan orhitten suitsiin asti, tuhannen ja kuusisataa vakomittaa.	14:20 Ja se cuoppa poljettin ulcona Caupungista/ ja weri cuopasta ulospursui/ haman Orihten suidzin asti/ tuhannen ja cuusi sata wacomitta.
15 LUKU	15 LUKU	XV. Lucu .
15:1 Ja minä näin toisen tunnusmerkin taivaassa, suuren ja ihmeellisen: seitsemän enkeliä, joilla oli seitsemän viimeistä vitsausta, sillä niissä Jumalan viha täyttyy.	1. Ja minä näin toisen merkin taivaassa, suuren ja ihmeellisen: seitsemän enkeliä, joilla seitsemän viimeistä vitsausta oli; sillä niissä on Jumalan viha täytetty.	15:1 JA minä näin toisen merkin Taiwasa/ joca suuri ja ihmellinen oli. Seidzemen Engelitä/ joilla ne seidzemen wijmeistä widzausta olit: Sillä nijllä on Jumalan wiha täytetty.
15:2 Ja minä näin ikäänkuin lasisen meren, tulella sekoitetun, ja niiden, jotka olivat saaneet voiton pedosta ja sen kuvasta ja sen nimen luvusta, seisovan sillä lasisella merellä, ja heillä oli Jumalan kanteleet.	2. Ja minä näin niinkuin lasisen meren, tulella sekoitetun, ja ne, jotka pedosta voiton saaneet olivat ja hänen kuvastansa ja hänen merkistänsä ja hänen nimensä luvusta, seisovan lasisen meren päällä, ja heillä oli Jumalan kanteleet,	15:2 Ja minä näin nijncuin clasisen meren/ tulella secoitetun/ ja ne jotca Pedosta woiton saanet olit/ ja hänen cuwastans ja hänen merkistäns/ ja hänen nimens luguista/ seisowan se clasisen meren päällä. 15:3 Ja pidit Jumalan candeletta/
15:3 Ja he veisasivat Mooseksen, Jumalan palvelijan, virttä ja Karitsan virttä, sanoen: "Suuret ja ihmeelliset ovat sinun tekosi, Herra Jumala, Kaikkivaltias; vanhurskaat ja totiset ovat sinun tiesi, sinä kansojen kuningas.	3. Ja he veisasivat Moseksen, Jumalan palvelian virttä, sanoen: suuret ja ihmeelliset ovat sinun tekos, Herra Jumala kaikkivaltias! oikiat ja totiset ovat sinun ties, sinä pyhain Kuningas!	ja weisaisit Mosexen ja Jumalan palwelian wirttä/ ja Caridzan wirttä/ sanoden: Suuret ja ihmelliset owat sinun tecos/ HERra Jumala Caickiwaldias/ oikiat ja totiset owat sinun ties sinä Pyhain Cuningas.
15:4 Kuka ei pelkäisi, Herra, ja ylistäisi sinun nimeäsi? Sillä sinä yksin olet Pyhä; sillä kaikki kansat tulevat ja kumartavat sinua, koska sinun vanhurskaat tuomiosi ovat julki tulleet."	4. Kuka ei pelkää sinua, Herra, ja sinun nimeäs ylistä? Sillä sinä yksinäs pyhä olet; sillä kaikki pakanat tulevat, ja sinun kasvois edessä kumartavat ja rukoilevat: että sinun tuomios julistetut ovat.	15:4 Cuca ei pelkä sinua HERra/ ja sinun Nimes ylistä? Sillä sinä yxinäns laupias olet/ ja caicki pacanat tulewat/ ja sinun caswos edesä cumartawat/ että sinun duomios julistetut owat.
15:5 Ja sen jälkeen minä näin: todistuksen majan temppeli taivaassa avattiin;	5. Sitte näin minä, ja katso, todistuksen majan templi avattiin taivaassa.	15:5 SIjtte näin minä/ ja cadzo/ Todistuxen majan Templi awattin Taiwasa.

15:6 ja ne seitsemän enkeliä, joilla oli ne seitsemän vitsausta, lähtivät temppelistä, puettuina puhtaisiin, hohtaviin pellavavaatteisiin ja rinnoilta vyötettyinä kultaisilla vöillä.	6. Ja templistä läksivät seitsemän enkeliä, joilla seitsemän vitsausta oli, puetetut puhtailla ja kirkailla liinavaatteilla, ja vyötetyt rinnoilta kultaisilla vöillä.	15:6 Ja Templistä läxit ne seidzemen Engelitä/ joilla ne seidzemen widzausta olit/ puetetut puhtalla ja kirckalla lijnawaattella/ ja wyötetyt rinnoilda/ cullaisilla wöillä.
15:7 Ja yksi niistä neljästä olennosta antoi niille seitsemälle enkelille seitsemän kultaista maljaa, täynnä Jumalan vihaa, hänen, joka elää aina ja iankaikkisesti.	7. Ja yksi neljästä eläimestä antoi seitsemälle enkelille seitsemän kultaista maljaa, täynnänsä Jumalan vihaa, joka elää iankaikkisesta iankaikkiseen.	15:7 Ja yxi nijstä neljästä eläimestä andoi nijlle seidzemelle Engelille seidzemen cullaista malja Jumalan wiha täynnäns/ joca elä ijancaickisest ijancaickiseen.
15:8 Ja temppeli tuli savua täyteen Jumalan kirkkaudesta ja hänen voimastansa, eikä kukaan voinut mennä sisälle temppeliin, ennenkuin niiden seitsemän enkelin seitsemän vitsausta oli käynyt täytäntöön.	8. Ja templi täytettiin savulla Jumalan kunniasta ja hänen voimastansa, ja ei yksikään voinut templiin mennä sisälle, siihenasti kuin seitsemän enkelin seitsemän vitsausta täytetyiksi tulivat.	15:8 Ja se Templi täytettin sawusta/ Jumalan cunniasta/ ja hänen woimastans/ ja ei yxikän woinut Templijn sijhen asti mennä/ cuin ne seidzemen Engelin widzausta täytetyxi tulit.
16 LUKU	16 LUKU	XVI. Lucu .
16:1 Ja minä kuulin suuren äänen temppelistä sanovan niille seitsemälle enkelille: "Menkää ja vuodattakaa ne seitsemän Jumalan vihan maljaa maan päälle."	1. Ja minä kuulin suuren äänen templistä sanovan seitsemälle enkelille: menkää ja vuodattakaa Jumalan vihan maljat maan päälle!	16:1 JA minä cuulin suuren änen Templistä/ nijlle seidzemelle Engelille sanowan/ mengät ja vuodattacat ne Jumalan vihan maljat maan päälle.
16:2 Ja ensimmäinen lähti ja vuodatti maljansa maan päälle; ja tuli pahoja ja ilkeitä paiseita niihin ihmisiin, joissa oli pedon merkki ja jotka kumarsivat sen kuvaa.	2. Ja ensimmäinen meni ja vuodatti maljansa maan päälle: ja tuli paha ja häijy haava ihmisten päälle, joilla pedon merkki oli, ja niiden päälle, jotka sen kuvaa kumarsivat.	16:2 JA ensimmäinen Engeli meni/ ja vuodatti maljans maan päälle. Ja nijden ihmisten päälle tuli pahat ja häijyt haawat/ joilla Pedon mercki oli/ ja nijlle jotca sen cuwa cumarsit.
16:3 Ja toinen enkeli vuodatti maljansa mereen, ja se tuli vereksi, ikäänkuin kuolleen vereksi, ja jokainen elävä olento kuoli, mitä meressä oli.	3. Ja toinen enkeli vuodatti maljansa mereen, ja se tuli niinkuin kuolleen veri, ja kaikki eläväiset sielut kuolivat meressä.	16:3 JA toinen Engeli vuodatti maljans mereen/ ja se tuli nijncuin cuollen weri/ ja caicki eläväiset sielut cuolit meresä.

16:4 Ja kolmas enkeli vuodatti maljansa jokiin ja vesilähteisiin, ja ne tulivat vereksi.	4. Ja kolmas enkeli vuodatti maljansa virtoihin ja vesilähteisiin: ja se tuli vereksi.	16:4 JA colmas Engeli vuodatti maljans ojihin/ ja wesilähteisin/ jotca werexi tulit.
16:5 Ja minä kuulin vetten enkelin sanovan: "Vanhurskas olet sinä, joka olet ja joka olit, sinä Pyhä, kun näin olet tuominnut.	5. Ja minä kuulin vetten enkelin sanovan: Herra, sinä olet vanhurskas, joka olet, ja joka oli, ja pyhä, ettäs nämät tuomitsit;	16:5 Ja minä cuulin sen Engelin sanowan: HERra sinä olet wanhurscas/ joca olet/ ja joca olit: ja Pyhä/ ettäs nämät duomidzet:
16:6 Sillä pyhien ja profeettain verta he ovat vuodattaneet, ja verta sinä olet antanut heille juoda; sen he ovat ansainneet."	6. Sillä he ovat pyhain ja prophetain veren vuodattaneet, ja sinä annoit heille verta juoda; sillä he ovat sen ansainneet.	16:6 Sillä he owat Pyhain ja Prophetain weren vuodattanet/ ja sinä annoit heille werta juoda: sillä he owat sen ansainnet.
16:7 Ja minä kuulin alttarin sanovan: "Totisesti, Herra Jumala, Kaikkivaltias, totiset ja vanhurskaat ovat sinun tuomiosi."	7. Ja minä kuulin toisen (enkelin) alttarilta sanovan: jaa, Herra kaikkivaltias Jumala, sinun tuomios ovat totiset ja oikiat.	16:7 Ja minä cuulin toisen Engelin Altarista sanowan: Ja HERra Caickiwaldias Jumala/ sinun duomios owat totiset ja oikiat.
16:8 Ja neljäs enkeli vuodatti maljansa aurinkoon, ja sille annettiin valta paahtaa ihmisiä tulella.	8. Ja neljäs enkeli vuodatti maljansa aurinkoon: ja sille annettiin ihmisiä vaivata helteellä tulen kautta.	16:8 JA se neljäs Engeli vuodatti maljans Auringohon/ ja hänelle annettin ihmisiä waiwata heldellä/ tulen cautta.
16:9 Ja ihmiset paahtuivat kovassa helteessä ja pilkkasivat Jumalan nimeä, hänen, jolla on vallassaan nämä vitsaukset; mutta he eivät tehneet parannusta, niin että olisivat antaneet hänelle kunnian.	9. Ja ihmiset tulivat palavaksi suuresta helteestä, ja pilkkasivat Jumalan nimeä, jolla niiden vitsausten päälle valta oli, ja ei tehneet parannusta antaaksensa hänelle kunniaa.	16:9 Ja ihmiset tulit palawaxi sijtä suuresta heldestä/ ja pilckaisit Jumalan nime/ jolla nijden widzausten päälle woima oli/ ja ei tehnet parannusta synneistäns/ andaxens hänelle cunniata.
16:10 Ja viides enkeli vuodatti maljansa pedon valtaistuimelle, ja sen valtakunta pimeni; ja he pureskelivat kielensä rikki tuskissansa	10. Ja viides enkeli vuodatti maljansa pedon istuimelle; ja hänen valtakuntansa tuli pimiäksi, ja he pureskelivat kielensä rikki kivuillansa,	16:10 JA wijdes Engeli vuodatti maljans/ sen Pedon istuimelle/ ja hänen waldacundans tuli pimiäxi/ ja he pureskelit heidän kielens ricki kiwuillans:
16:11 ja pilkkasivat taivaan Jumalaa tuskiensa ja paiseittensa tähden, mutta eivät tehneet parannusta teoistansa.	11. Ja pilkkasivat taivaan Jumalaa kipuinsa ja haavainsa tähden, ja ei tehneet parannusta töistänsä.	16:11 Ja pilckaisit Jumalata Taiwasta/ heidän kipuns ja haawains tähden/ ja ei tehnet parannusta heidän tegoistans.

16:12 Ja kuudes enkeli vuodatti maljansa suureen Euftrat-virtaan, ja sen vesi kuivui, että tie valmistuisi auringon noususta tuleville kuninkaille.	12. Ja kuudes enkeli vuodatti maljansa suuren virran Euphratin päälle: ja sen vesi kuivui, että tie olis valmistettu itäisille kuninkaille.	16:12 JA cuudes Engeli vuodatti maljans/ sen suuren wirran Euphratin päälle/ ja sen wesi cuiwui/ että tie olis walmistettu idäisille Cuningaille.
16:13 Ja minä näin lohikäärmeen suusta ja pedon suusta ja väärän profeetan suusta lähtevän kolme saastaista henkeä, sammakon muotoista.	13. Ja minä näin lohikärmeen suusta ja pedon suusta ja väärän prophetan suusta lähtevän kolme rietasta henkeä, sammakkoin muotoista;	16:13 Ja minä näin sen Drakin suusta/ ja sen Pedon suusta/ ja sen wäärän Prophetan suusta/ lähtewän colme riettaista Henge/ sammackoin muotoista:
16:14 Sillä ne ovat riivaajain henkiä, jotka tekevät ihmeitä; ne lähtevät koko maanpiirin kuningasten luo kokoamaan heidät sotaan Jumalan, Kaikkivaltiaan, suurena päivänä.	14. Sillä he ovat perkeleiden henget, jotka ihmeitä tekevät ja menevät maan ja koko maanpiirin kuningasten tykö, kokoomaan heitä sotaan suurena kaikkivaltiaan Jumalan päivänä.	16:14 Sillä he owat Perkeleitten Henget/ jotca ihmeitä tekewät/ ja menewät Cuningasten tygö maan päälle/ ja coco mailman pijrin päälle/ cocoman heitä sotaan/ sinä suurna Caickiwaldian Jumalan päiwänä.
16:15 - Katso, minä tulen niinkuin varas; autuas se, joka valvoo ja pitää vaatteistansa vaarin, ettei hän kulkisi alastomana eikä hänen häpeätänsä nähtäisi! -	15. Katso, minä tulen niinkuin varas: autuas on se, joka valvoo ja kätkee vaatteensa, ettei hän alasti kävisi, ettei hänen häpiäänsä nähtäisi.	16:15 Cadzo/ minä tulen nijncuin waras: Autuas on se joca walwo ja kätke waattens/ ettei hän alasti waella/ ja ettei hänen häpiätäns nähdäis.
16:16 Ja ne kokosivat heidät siihen paikkaan, jonka nimi hebreaksi on Harmagedon.	16. Ja hän on koonnut heitä siihen siaan, jota kutsutaan Hebreaksi Armageddon.	16:16 Ja hän on coonnut heitä siihen siaan/ joca Ebreaxi Harmageddon cudzutan.
16:17 Ja seitsemäs enkeli vuodatti maljansa ilmaan, ja temppelistä, valtaistuimelta, lähti suuri ääni, joka sanoi: "Se on tapahtunut."	17. Ja seitsemäs enkeli vuodattaa maljansa ilmaan: ja taivaan templistä läksi suuri ääni, istuimelta, joka sanoi: se on tapahtunut.	16:17 JA seidzemes Engeli vuodatti maljans ilmahan ja Taiwasta läxi suuri äni/ istuimesta/ joca sanoi: Se on tehty.
16:18 Ja tuli salamoita ja ääniä ja ukkosenjylinää; ja tuli suuri maanjäristys, niin ankara ja suuri maanjäristys, ettei sen vertaista ole ollut siitä asti, kuin ihmisiä on ollut maan päällä.	18. Ja äänet tulivat ja pitkäiset ja leimaukset, ja suuri maanjäristys tapahtui, jonka kaltaista ei ole ollut sitte kuin ihmiset tulivat maan päälle, senkaltainen suuri maanjäristys.	16:18 Ja änet tulit/ ja Pitkäiset/ ja leimauxet ja suuri maanjäristys tapahtui/ jonga caltaista ei ole ollut sijttecuin ihmiset tulit maan päälle/ sencaltainen suuri maanjäristys.

16:19 Ja se suuri kaupunki meni kolmeen osaan, ja kansojen kaupungit kukistuivat. Ja se suuri Babylon tuli muistetuksi Jumalan edessä, niin että hän antoi sille vihansa kiivauden viinimaljan.	19. Ja se suuri kaupunki tuli kolmeksi osaksi, ja pakanain kaupungit lankesivat; ja se suuri Babylon muistettiin Jumalan edessä, että hän antais hänelle juoma-astian hirmuisen vihansa viinasta;	16:19 Ja se suuri Caupungi tuli colmexi osaxi/ ja pacanain Caupungit langeisit. Ja se suuri Babylon muistettiin Jumalan edes/ että hän annais hänelle wijnacalkin/ hänen hirmuisen wihans wijnasta.
16:20 Ja kaikki saaret pakenivat, eikä vuoria enää ollut.	20. Ja kaikki luodot pakenivat, ja ei vuoria löydetty;	16:20 Ja caicki luodot pakenit/ ja ei yhtän wuorta löytyy.
16:21 Ja suuria rakeita, leiviskän painoisia, satoi taivaasta ihmisten päälle; ja ihmiset pilkkasivat Jumalaa raesateen vitsauksen tähden, sillä se vitsaus oli ylen suuri.	21. Ja suuri rae niinkuin leiviskän paino lankesi alas taivaasta ihmisten päälle. Ja ihmiset pilkkasivat Jumalaa rakeen vitsauksen tähden, sillä sen vitsaus oli sangen suuri.	16:21 Ja suuri raje nijncuin leiwiskän rascaus/ langeis alas Taiwasta ihmisten päälle. Ja ihmiset pilckaisit Jumalata raken widzauxen tähden: sillä sen widzaus oli sangen suuri.
17 LUKU	17 LUKU	XVII. Lucu .
17:1 Ja tuli yksi niistä seitsemästä enkelistä, joilla oli ne seitsemän maljaa, ja puhui minulle sanoen: "Tule, minä näytän sinulle sen suuren porton tuomion, joka istuu paljojen vetten päällä,	1. Ja tuli yksi seitsemästä enkelistä, joilla seitsemän maljaa oli, ja puhui minun kanssani ja sanoi minulle: tule, minä osoitan sinulle sen suuren porton tuomion, joka paljoin vetten päällä istuu,	17:1 JA tuli yxi nijstä seidzemestä Engeleistä/ joilla ne seidzemen malja olit/ ja puhui minun cansani/ ja sanoi minulle: tule/ minä osotan sinulle sen suuren porton duomion/ joca paljoin wetten päällä istu.
17:2 hänen, jonka kanssa maan kuninkaat ovat haureutta harjoittaneet ja jonka haureuden viinistä maan asukkaat ovat juopuneet."	2. Jonka kanssa maan kuninkaat huorin tehneet ovat, ja ne, jotka maan päällä asuvat, ovat hänen huoruutensa viinasta juopuneet.	17:2 Jonga cansa maan Cuningat hauristellet owat/ ja ne jotca maan päällä asuwat/ owat hänen huorudens wijnasta juopunet.
17:3 Ja hän vei minut hengessä erämaahan. Siellä minä näin naisen istuvan helakanpunaisen pedon selässä; peto oli täynnä pilkkaavia nimiä, ja sillä oli seitsemän päätä ja kymmenen sarvea.	3. Ja hän vei minun hengessä korpeen. Ja minä näin vaimon istuvan verenkarvaisen pedon päällä, täynnänsä pilkkanimiä, jolla oli seitsemän päätä ja kymmenen sarvea.	17:3 Ja hän wei minua Hengesä corpeen. Ja minä näin waimon istuwan weren carwaisen Pedon päällä täynnäns pilckkanimejä/ jolla oli seidzemen päätä ja kymmenen sarwe.

<p>17:4 Ja nainen oli puettu purppuraan ja helakanpunaan ja koristettu kullalla ja jalokivillä ja helmillä ja piti kädessään kultaista maljaa, joka oli täynnä kauhistuksia ja hänen haureutensa riettauksia.</p>	<p>4. Ja vaimo oli vaateetettu purpuralla ja verenkarkaisella, ja oli kullalla kullattu, ja kalliilla kivillä ja päärlyillä, ja piti kädessään kultaisen maljan, täynnä kauhistuksia ja hänen huoruutensa riettautta.</p>	<p>17:4 Ja se waimo oli waateetettu Purpuralla/ ja weren carwaisella/ ja cullalla oli cullattu ja calleilla kiwillä ja Pärlyillä/ ja piti kädesäns cullaisen maljan cauhistusta täynäns/ ja hänen huorudens riettautta.</p>
<p>17:5 Ja hänen otsaansa oli kirjoitettu nimi, salaisuus: "Suuri Babylon, maan porttojen ja kauhistuksien äiti."</p>	<p>5. Ja hänen otsassansa oli nimi kirjoitettu: salaus: suuri Babylon, huoruuden ja maan kauhistuksen äiti.</p>	<p>17:5 Ja hänen odzasans oli nimi kirjoitettu: Salaus se suuri Babylon/ huoruden Äiti/ ja caiken cauhistuxen maan päällä.</p>
<p>17:6 Ja minä näin sen naisen olevan juovuksissa pyhien verestä ja Jeesuksen todistajain verestä; ja nähdessäni hänet minä suuresti ihmettelin.</p>	<p>6. Ja minä näin vaimon juopuneena pyhain ja Jesuksen todistajain verestä; ja minä ihmettelin suuresti, kuin minä sen näin.</p>	<p>17:6 Ja minä näin sen waimon juopununna/ Pyhain ja Jesuxen todistajain werestä. Ja minä ihmettelin suurest/ cosca minä sen näin.</p>
<p>17:7 Ja enkeli sanoi minulle: "Miksi ihmettelet? Minä sanon sinulle tuon naisen salaisuuden ja tuon pedon salaisuuden, joka häntä kantaa ja jolla on seitsemän päätä ja kymmenen sarvea.</p>	<p>7. Ja enkeli sanoi minulle, miksis ihmettelet? Minä sanon sinulle vaimon salaisuuden ja pedon salaisuuden, joka häntä kantaa, ja jolla on seitsemän päätä ja kymmenen sarvea.</p>	<p>17:7 JA se Engeli sanoi minulle/ mixi sinä ihmettelet? Minä sanon sinulle sen waimon salaisutta/ ja sijtä Pedosta joca händä canda/ jolla on seidzemen päätä ja kymmenen saarwe.</p>
<p>17:8 Peto, jonka sinä näit, on ollut, eikä sitä enää ole, mutta se on nouseva syvyydestä ja menevä kadotukseen; ja ne maan päällä asuvaliset, joiden nimet eivät ole kirjoitetut elämän kirjaan, hamasta maailman perustamisesta, ihmettelevät, kun he näkevät pedon, että se on ollut eikä sitä enää ole, mutta se on tuleva.</p>	<p>8. Peto, jonka näit, on ollut ja ei ole, ja se on syvyydestä tuleva ylös ja on kadotukseen menevä: ja ne, jotka maan päällä asuvat, (joidenka nimet ei ole elämän kirjassa maailman alusta kirjoitetut,) ihmettelevät, kuin he näkevät pedon, joka oli ja ei ole, vaikka hän kuitenkin on.</p>	<p>17:8 Se Peto jongas näit/ on ollut/ ja ei ole/ ja se on jällens sywydest ylostulewa/ ja pitä cadotuxeen menemän/ ja ne ihmettelewät jotca maan päällä asuwat/ joidenga nimet ei ole elämän Kirjasa mailman algusta kirjoitetut/ cosca he sen Pedon näkewät joca oli/ ja ei ole/ waicka hän cuitengin on.</p>
<p>17:9 Tässä on ymmärrys, jossa viisaus on: Ne seitsemän päätä ovat seitsemän vuotta, joiden päällä nainen istuu; ne ovat myös seitsemän kuningasta;</p>	<p>9. Ja tässä on mieli, jolla viisaus on. Ne seitsemän päätä ovat seitsemän vuotta, joidenka päällä vaimo istuu. 10. Ja ovat seitsemän kuningasta:</p>	<p>17:9 Ja täsä on mieli johonga wijsaus tarwitan. Ne seidzemen päätä owat seidzemen wuorta/ joidenga päällä se waimo istu/ ja ne owat seidzemen Cuningasta.</p>

17:10 heistä on viisi kaatunut, yksi on, viimeinen ei ole vielä tullut, ja kun hän tulee, pitää hänen vähän aikaa pysymän.	viisi ovat langenneet, ja yksi on, ja toinen ei ole vielä tullut, ja kuin hän tulee, niin hänen pitää vähän aikaa pysymän.	17:10 Wijsi owat langennet/ ja yxi on/ ja toinen ei ole vielä tullut/ ja cosca hän tule/ nijn hänen pitä vähän aica pysymän/
17:11 Ja peto, joka on ollut ja jota ei enää ole, on itse kahdeksas, ja on yksi noista seitsemästä, ja menee kadotukseen.	11. Ja peto, joka oli ja ei ole, on itse kahdeksas, ja on niistä seitsemästä, ja menee kadotukseen.	17:11 Ja se Peto joca oli/ ja ei ole/ se on cahdexas/ ja on nijstä seidzemest/ ja mene cadotuxeen.
17:12 Ja ne kymmenen sarvea, jotka sinä näit, ovat kymmenen kuningasta, jotka eivät vielä ole saaneet kuninkuutta, mutta saavat vallan niinkuin kuninkaat yhdeksi hetkeksi pedon kanssa.	12. Ja ne kymmenen sarvea, jotkas näit, ovat kymmenen kuningasta, jotka ei vielä valtakuntaa saaneet ole, mutta niinkuin kuninkaat saavat voiman yhdeksi hetkeksi pedon kanssa.	17:12 Ja ne kymmenen sarwea/ jotcas näit/ owat kymmenen Cuningasta/ jotca ei vielä waldacunda saanet ole/ mutta nijncuin Cuningat saawat woiman yhdelle hetkelle sen Pedon cansa.
17:13 Näillä on yksi ja sama mieli, ja he antavat voimansa ja valtansa pedolle.	13. Näillä on yksi neuvo, ja he antavat pedolle voimansa ja valtansa.	17:13 Näillä on yxi neuwo/ ja he andawat sille Pedolle heidän woimans ja wäkens.
17:14 He sotivat Karitsaa vastaan, mutta Karitsa on voittava heidät, sillä hän on herrain Herra ja kuningasten Kuningas; ja kutsutut ja valitut ja uskolliset voittavat hänen kanssansa."	14. Nämät sotivat Karitsan kanssa, ja Karitsa on heidät voittava; sillä hän on herrain' Herra, ja kuningasten Kuningas: ja ne, jotka hänen kanssansa ovat, kutsutut ja valitut ja uskolliset.	17:14 Nämät sotiwat Caridzan cansa/ ja Caridza on heidän woittawa: Sillä hän on caickein HERrain HERra/ ja caickein Cuningasten Cuningas/ ja hänen cansans/ cudzutut uloswalitut ja uscolliset.
17:15 Ja hän sanoi minulle: "Vedet, jotka sinä näit, tuolla, missä portto istuu, ovat kansoja ja väkijoukkoja ja kansanheimoja ja kieliä.	15. Ja hän sanoi minulle: vedet, jotkas näit, kussa portto istuu, ovat kansat ja joukot, ja pakanat ja kielet.	17:15 JA hän sanoi minulle/ ne wedet jotcas näit/ cusa se portto päällä istu/ owat Canssat ja joucot/ ja pacanat ja kielet.
17:16 Ja ne kymmenen sarvea, jotka sinä näit, ja peto, ne vihaavat porttoa ja riisuvat hänet paljaaksi ja alastomaksi ja syövät hänen lihansa ja polttavat hänet tulesa.	16. Ja ne kymmenen sarvea, jotka sinä pedossa näit, ne pitää porttoa vihaaman, ja pitää hänen hävittämän ja alastomaksi tekevän, ja heidän pitää syömän hänen lihansa, ja sen tulella polttavat.	17:16 Ja ne kymmenen sarwea/ jotca sinä Pedosa näit/ ne pitä sitä porttoa wihaman/ ja pitä hänen hävittämän/ ja alastomaxi tekemän/ ja heidän pitä syömän hänen lihans/ ja sen tulella polttawat/

17:17 Sillä Jumala on pannut heidän sydämeensä, että he täyttävät hänen aivoituksensa, yksimielisesti, ja antavat kuninkuutensa pedolle, kunnes Jumalan sanat täyttyvät.	17. Sillä Jumala on antanut heidän sydämeensä, että he hänen suosionsa jälkeen tekevät, ja että he sen yhdestä tahdosta tekevät, ja antavat valtakuntansa pedolle, siihenasti kuin Jumalan sanat täytetyksi tulevat.	17:17 Sillä Jumala on andanut heidän sydämihiins/ että he hänen suosions jälkeen tekewät/ ja että he sen yhdest tahdost tekewät/ ja andawat heidän waldacundans Pedolle siihenasti cuin Jumalan sanat täytetyxi tulewat.
17:18 Ja nainen, jonka sinä näit, on se suuri kaupunki, jolla on maan kuninkaitten kuninkuus."	18. Ja vaimo, jonka sinä näit, on suuri kaupunki, jolla on valta maan kuningasten ylitse.	17:18 Ja se waimo jonga sinä näit/ on se suuri Caupungi/ jolla on walda maan Cuningasten päälle.
18 LUKU	18 LUKU	XVIII. Lucu .
18:1 Sen jälkeen minä näin tulevan taivaasta alas erään toisen enkelin, jolla oli suuri valta, ja maa valkeni hänen kirkkaudestaan.	1. Ja sitte näin minä toisen enkelin tulevan alas taivaasta, jolla oli suuri voima: ja maa valistui hänen kirkkaudestansa.	18:1 JA sijtte näin minä toisen Engelin alastulewan Taiwast/ jolla oli woima/ ja maa walistui hänen kirckaudestans.
18:2 Ja hän huusi voimallisella äänellä sanoen: "Kukistunut, kukistunut on suuri Babylon ja tullut riivaajain asuinpaikaksi ja kaikkien saastaisten henkien tyyssijaksi ja kaikkien saastaisten ja vihattavain lintujen tyyssijaksi.	2. Ja hän huusi väkevästi suurella äänellä ja sanoi: lankesi, lankesi suuri Babylon, ja on tullut perkeleitten asumasiaksi, ja kaikkein rietasten henkein kätköksi, ja kaikkein rietasten ja vihattavain lintuin kätköksi.	18:2 Ja hän huusi wäellä ja suurella änellä/ ja sanoi: langennut on/ langennut on se suuri Babylon/ ja on tullut Perkeleitten asumasiaksi/ ja caickein rietasten Hengein kätköxi/ ja caickein rietasten ja tylkiäin linduin kätköxi:
18:3 Sillä hänen haureutensa vihani viiniä ovat kaikki kansat juoneet, ja maan kuninkaat ovat haureutta harjoittaneet hänen kanssansa, ja maan kauppiat ovat rikastuneet hänen hekumansa runsaudesta."	3. Sillä hänen huoruutensa vihani viinasta ovat kaikki pakanat juoneet, ja maan kuninkaat hänen kanssansa huorin tehneet, ja kaupiamiehet maan päällä ovat rikastuneet hänen herkkuiensa voimasta.	18:3 Sillä hänen huorudens wihan wijnasta owat caicki pacanat juonet/ ja Cuningat maan päällä owat hänen cansans hauristellet/ ja cauppamiehet maan päällä owat ricastunet hänen suurista hecumistans.
18:4 Ja minä kuulin toisen äänen taivaasta sanovan: "Lähtekää siitä ulos, te minun kansani, ettette tulisi hänen synteihinsä osallisiksi ja saisi tekin kärsiä hänen vitsauksistansa.	4. Ja minä kuulin toisen äänen taivaasta sanovan: te. minun kansani, lähtekää ulos hänestä, ettette hänen synneistänsä osallisiksi tulisi, ettette myös jotakin hänen vitsauksistansa saisi.	18:4 JA minä cuulin toisen änen Taiwasta sanowan: Te minun Canssani/ mengät ulos hänestä/ ettet te hänen synneistäns osallisexi tulis/ ettet te myös jotakin hänen widzauxistans sais.

18:5 Sillä hänen syntinsä ulottuvat taivaaseen asti, ja Jumala on muistanut hänen rikoksensa.	5. Sillä hänen syntinsä ovat ulottuneet hamaan taivaasen asti, ja Jumala muisti hänen vääryytensä.	18:5 Sillä hänen syndins owat ulottunet haman Taiwasen asti: ja Jumalan muista hänen väärydens.
18:6 Kostakaa hänelle sen mukaan, kuin hän on tehnyt, ja antakaa hänelle kaksinkertaisesti hänen teoistansa; siihen maljaan, johon hän on kaatanut, kaatakaa te hänelle kaksin verroin.	6. Maksakaat hänelle niinkuin hänkin maksoi teille, ja kertokaat hänelle kaksinkertaisesti hänen töittensä jälkeen; sillä juoma-astialla, josta hän teille pani sisälle, niin pankaat hänelle kaksinkertaisesti.	18:6 Maxacat hänelle/ nijncuin hängin maxoi teille/ ja kertoicat hänelle caxikertaisesti hänen töidens jälkeen. Ja millä Calkilla hän teille sisälle pani/ nijn sisälle pangat hänelle taas caxikertaisesti.
18:7 Niin paljon kuin hän on itselleen kunniaa ja hekumaa hankkinut, niin paljon antakaa hänelle vaivaa ja surua. Koska hän sanoo sydämessään: 'Minä istun kuningattarena enkä ole leski enkä ole surua näkevä',	7. Niin paljo kuin hän itsiänsä kunnioitti ja koreili, niin antakaat hänelle niin paljon vaivaa ja itkua; sillä hän sanoo sydämessänsä: minä istun ja olen kuningatar ja en leski, ja ei minun pidä itkua näkemän.	18:7 Nijn paljo cuin hän idzens cunnialisexi teki/ ja coreili/ nijn hänelle myös sisälle pangat waiwa ja itcua. Sillä hän sano sydämesäns: minä istun ja olen Drötningi ja en leski/ ja en minä itcua näe.
18:8 sentähden hänen vitsauksensa tulevat yhtenä päivänä: kuolema ja suru ja nälkä, ja hän joutuu tulessa poltettavaksi, sillä väkevä on Herra Jumala, joka on hänet tuominut."	8. Sentähden pitää hänen vitsauksensa yhtenä päivänä tuleman: kuolema ja itku ja nälkä, ja hän pitää tulella poltettaman; sillä Herra Jumala on väkevä, joka hänen tuomitsee.	18:8 Sentähden pitä hänen widzauxens yhtenä päiwänä tuleman: Cuolema/ itcu ja nälkä/ ja hän pitä tulella poldettaman: Sillä HERra Jumala on wäkevä/ joca hänen duomidze.
18:9 Ja maanpiirin kuninkaat, jotka hänen kanssansa ovat haureutta harjoittaneet ja hekumallisesti eläneet, itkevät ja parkuvat häntä, kun näkevät hänen palonsa savun;	9. Ja häntä pitää itkettämän, ja maan kuninkaat parkuvat häntä, jotka hänen kanssansa huorin tekivät ja hekumassa elivät, kuin he hänen palonsa savun näkevät.	18:9 JA händä pitä itkettämän/ ja Cuningat maan päällä parcuwat händä/ jotca hänen cansans hauristelit ja hecumas elit/ cosca he hänen palons sawun näkewät.
18:10 he seisovat loitolla kauhistuen hänen vaivaansa ja sanovat: "Voi, voi sinua, Babylon, sinä suuri kaupunki, sinä vahva kaupunki, sillä sinun tuomiosi tuli yhdessä hetkessä!"	10. Ja pitää taampana seisoman hänen vaivansa pelvon tähden ja sanoman: voi, voi suurta kaupunkia Babylonia, väkevää kaupunkia! sillä yhdellä hetkellä tuli sinun tuomios.	18:10 Ja pitä taambana seisoman hänen waiwans pelgon tähden/ ja sanoman: Woi/ Woi sitä suurta Caupungita Babyloniata/ sitä wäkewätä Caupungita: 18:11 Sillä yhdellä hetkellä tuli sinun Duomios.

<p>18:11 Ja maanpiirin kauppiaat itkevät ja surevat häntä, kun ei kukaan enää osta heidän tavaraansa,</p>	<p>11. Ja kauppamiehet maan päällä itkevät ja murehtivat häntä, ettei kenkään enempi heidän kalujansa osta:</p>	<p>Ja cauppamiehet maan päällä itkewät ja murehtiwat idzelläns/ ettei kengän enämbi heidän calujans osta:</p>
<p>18:12 kaupaksi tuotua kultaa ja hopeata ja jalokiviä ja helmiä ja pellavakangasta ja purppuraa ja silkkiä ja helakanpuna ja kaikkinaista hajupuuta ja kaikenlaisia norsunluu-esineitä ja kaikenlaisia kalleimmasta puusta ja vaskesta ja raudasta ja marmorista tehtyjä esineitä,</p>	<p>12. Kulta- ja hopiakaluja, ja kalliita kiviä ja päärlyjä, ja kalliita liinavaatteita, ja purppuraa ja silkkiä, ja tulipunaista, ja kaikkinaisia kalliita puita, ja kaikkinaisia astioita elephantin luista, ja kaikkinaisia astioita kalleimmista puista, ja vaskesta, ja raudasta, ja marmorista,</p>	<p>18:12 Culda ja hopiacaluja/ ja calleita kiwiä ja Pärlyjä/ ja calleita waatteita/ ja Purpurata ja Silckiä/ ja Rosunpunaista/ ja caickinaisia callita puita/ ja caickinaisia astioita/ Elephantin luista/ ja caickinaisia astioita callimmista puista/ ja waskesta/ ja raudasta/ ja marmorista/</p>
<p>18:13 ja kanelia ja hiusvoidetta ja suitsuketta ja hajuvoidetta ja suitsutuspihkaa ja viiniä ja öljyä ja lestyjä jauhoja ja viljaa ja karjaa ja lampaista ja hevosia ja vaunuja ja orjia ja ihmisieluja.</p>	<p>13. Ja kanelia ja hyvänhajullisia, ja voidetta, ja pyhää savua, ja viinaa, ja öljyä, ja sämpyliä, ja nisuja, ja karjaa, lampaita ja hevosia, rattaita, ja orjia ja ihmisten sieluja.</p>	<p>18:13 Ja Caneli/ ja hywin hajullisi/ ja woidetta/ ja Pyhä sawua ja wijna/ ja Öllyä/ ja sämbylitä/ ja nisuja/ ja carja/ lambaita/ ja Orihita/ rattaita/ ja ruumita/ ja ihmisten sieluja.</p>
<p>18:14 Ja hedelmät, joita sinun sielusi himoitsi, ovat sinulta menneet, ja kaikki kalleutesi ja komeutesi ovat sinulta hävinneet, eikä niitä enää koskaan löydetä.</p>	<p>14. Ja hedelmät, joita sinun sielusi himoitsee, ovat sinulta paenneet pois, ja kaikki, jotka lihavat ja kauniit olivat, ne ovat sinusta oljenneet pois, ja ei sinun pidä niitä enää löytämän.</p>	<p>18:14 Ja hedelmät joita sinun sielusi himoitsee/ owat sinulda paennet/ ja caicki cuin lihawat ja caunit olit/ ne owat sinusta poisoljennet/ ja et sinä heitä sillen löydä.</p>
<p>18:15 Niiden kauppiaat, ne, jotka rikastuivat tästä kaupungista, seisovat loitolla kauhistuen hänen vaivaansa, itkien ja surren,</p>	<p>15. Näiden kaluin kauppamiehet, jotka hänestä rikastuneet ovat, pitää taampana seisoman hänen vaivansa pelvon tähden, itkemän ja murehtiman.</p>	<p>18:15 Näiden caluin cauppamiehet/ jotca hänestä ricastunet owat/ pitä taambana seisoman hänen waiwans pelgon tähden/ itkemän/ murehtiman/</p>
<p>18:16 ja sanovat: "Voi, voi sitä suurta kaupunkia, joka oli puettu pellavaan ja purppuraan ja helakanpunaan ja koristettu kullalla ja jalokivillä ja helmillä, kun semmoinen rikkaus yhdessä hetkessä tuhoutui!"</p>	<p>16. Ja sanoman: voi, voi suurta kaupunkia! joka puetettu oli kalliilla liinalla ja purpuralla, ja tulipunaisella, ja kullalla yltäkullattu, ja kalliilla kivillä, ja päärlyillä; yhdellä hetkellä ovat senkaltaiset rikkaudet hävitetyt.</p>	<p>ja sanoman: 18:16 Woi/ Woi sitä suurta Caupungita/ joca puetetttu oli Silkillä ja Purpuralla/ ja Rosunpunaisella/ ja Cullalla yldäcullattu/ ja callilla kiwillä/ ja Pärlyillä: 18:17 Sillä yhdellä hetkellä owat sencaltauiset rickaudet häwitetyt.</p>

18:17 Ja kaikki laivurit ja kaikki rannikkopurjehtijat ja merimiehet ja kaikki merenkulkijat seisoivat loitolla	17. Ja kaikki haahdenhaltiat, ja kaikki haaksiväki, jotka laivoissa asuvat, ja merimiehet, ja jotka merellä vaeltavat, seisoivat taampana,	18:18 Ja caicki haahdenhaltiat/ ja caicki haaxiwäke/ jotca laiwoisa asuwat/ ja merimiehet/ ja jotca merellä waeldawat/ seisoit taambana:
18:18 ja huusivat nähdessään hänen palonsa savun ja sanoivat: "Mikä on tämän suuren kaupungin vertainen?"	18. Ja huusivat, kuin he savun hänen palostansa näkivät, ja sanoivat: kuka on tämän suuren kaupungin verta?	Ja huusit/ cosca he sawun hänen palostans näit/ ja sanoit: Cuca on tämän suuren Caupungin werta?
18:19 Ja he heittivät tomua päänsä päälle ja huusivat itkien ja surren ja sanoivat: "Voi, voi sitä suurta kaupunkia, jonka kalleuksista rikastuivat kaikki, joilla oli laivoja merellä, kun se yhdessä hetkessä tuhoutui!"	19. Ja he heittivät multaa päittänsä päälle, huusivat, itkivät ja murehtivat, sanoen: voi, voi suurta kaupunkia! jossa kaikki rikastuneet ovat, joilla laivat meressä olivat, hänen kalliista kaluistansa; yhdellä hetkellä on hän hävitetty.	18:19 Ja he heitit mulda päidens päälle/ huusit/ itkit ja murehdit/ sanoden: Woi/ Woi sitä suurta Caupungita/ josa caicki ricastunet owat/ joilla laiwat meresä olit/ hänen caluistans: Sillä yhdellä hetkellä on hän häwitetty.
18:20 Riemuitse hänestä, taivas, ja te pyhät ja apostolit ja profeetat; sillä Jumala on hänet tuominnut ja kostanut hänelle teidän tuomionne.	20. Ihastu, taivas, hänestä, ja te pyhät apostolit ja prophetat! sillä Jumala tuomitsee teidän tuomionne hänen päällensä.	18:20 IHastu Taiwas hänestä ja te pyhät Apostolit ja Prophetat: Sillä Jumala duomidze teidän duomion hänen päällens.
18:21 Ja väkevä enkeli otti kiven, niinkuin suuren myllynkiven, ja heitti sen mereen sanoen: "Näin heitetään kiivaasti pois Babylon, se suuri kaupunki, eikä sitä enää löydetä."	21. Ja yksi väkevä enkeli nosti ison kiven, niinkuin myllynkiven, ja heitti sen mereen ja sanoi: näin äkisti pitää suuri kaupunki Babylon heitetämän pois, ja ei häntä pidä enempi löydetämän.	18:21 Ja yxi wäkewä Engeli ylösnosti isoin kiwen/ nijncuin myllynkiwen/ ja heitti sen mereen/ ja sanoi: Näin wäkisin pitä se suuri Caupungi Babylon poisheitettämän ja ei händä pidä enämbi löyttämän.
18:22 Ei kuulla sinussa enää kanteleensoittajain ja laulajain, huilun- ja torvensoittajain ääntä; ei löydetä sinusta enää minkään ammatin taituria; ei kuulla sinussa enää myllyn jyriä;	22. Ja kanteleiden soittajain ja laulajain, ja huiluin ja basunan soittajain ääni ei pidä enempi sinusta kuuluman, ja ei yhtäkään virkamiestä yhdestäkään virasta pidä enempi sinussa löydetämän, ja myllyn ääni ei pidä enempi sinussa kuuluman;	18:22 Ja candelein soittajain/ ja laulajain/ ja huiluin/ ja Basunan soittajain äni/ ei pidä enämbi sinusa cuuluman/ ja jocainen wircamies mistä custakin wirasta/ ei pidä enämbi sinusa löyttämän. Ja myllyn äni ei pidä enämbi sinusa cuuluman.

18:23 ei loista sinussa enää lampun valo; ei kuulla sinussa enää huutoa yljälle eikä huutoa morsiamelle; sillä sinun kauppiaasi olivat maan mahtavia, ja sinun velhoutesi villitsi kaikki kansat;	23. Ja kynttilän walkeus ei pidä sinussa enää valistaman, ja yljän ja morsiamen ääni ei pidä enää sinussa kuuluman; sillä sinun kaupiamiehes olivat maan päämiehet, ja sinun noitumises kautta ovat kaikki pakanat eksyneet.	18:23 Ja kyntilän walkeus ei pidä sinusa walistaman. Ja yljän ja morsiamen äni/ ei pidä enämbi sinusa cuuluman/ Sillä sinun cauppamiehes olit Päämiehet maan päällä/ ja sinun noitumises cautta owat caicki pacanat exynet:
18:24 ja hänestä on löydetty profeettain ja pyhien veri ja kaikkien veri, jotka maan päällä ovat tapetut.	24. Ja hänessä on prophetain ja pyhain veri löydetty, ja kaikkein niiden, jotka maan päällä tapetut ovat.	Ja hänesä on Prophetain ja Pyhain veri löytty/ ja caickein nijden jotca maan päällä tapetut owat.
19 LUKU	19 LUKU	XIX. Lucu .
19:1 Sen jälkeen minä kuulin ikäänkuin kansan paljouden suuren äänen taivaassa sanovan: "Halleluja! Pelastus ja kunnia ja voima on Jumalan, meidän Jumalamme.	1. Ja sitte kuulin minä suuren äänen, niinkuin paljolta kansalta taivaassa, sanovan: halleluja! autuus ja ylistys, kunnia ja voima olkoon Herralle meidän Jumalalle!	19:1 SIjtte cuulin minä suuren änen nijncuin paljolda Canssalda Taiwas/ sanowan: Halleluja. Autuus ja ylistys/ cunnia ja voima olcon meidän HERran Jumalan.
19:2 Sillä totiset ja vanhurskaat ovat hänen tuomionsa; sillä hän on tuominnut sen suuren porton, joka turmeli maan haureudellaan, ja on kostanut ja on vaatinut hänen kädestänsä palvelijainsa veren."	2. Sillä hänen tuomionsa ovat totiset ja vanhurskaat: että hän on suuren porton tuominnut, joka huoruudellansa maan turmeli, ja on palveliainsa veren sen kädestä kostanut.	19:2 Sillä hänen Duomions owat totiset ja wanhurscat/ että hän on sen suuren porton duominnut/ joca huorudellans maan turmeli/ ja on hänen palwelians weren sen kädestä costanut.
19:3 Ja he sanoivat toistamiseen: "Halleluja!" Ja hänen savunsa nousee aina ja iankaikkisesti.	3. Ja taas he sanoivat: halleluja! Ja sen savu käy ylös ijankaikkisesta ijankaikkiseen.	19:3 Ja taas he sanoit: Halleluja. Ja se sawu ylöskäwi ijancaickisest ijancaickiseen.
19:4 Ja ne kaksikymmentä neljä vanhinta ja neljä olentoa lankesivat maahan ja kumartaen rukoilivat Jumalaa, joka valtaistuimella istuu, ja sanoivat: "Amen, halleluja!"	4. Ja neljäkolmattakymmentä vanhinta ja neljä eläintä maahan lankesivat ja rukoilivat Jumalaa, istuimella istuvaista, ja sanoivat: amen! halleluja!	19:4 Ja ne neljä colmattakymmendä wanhinda/ ja ne neljä eläindä maahan langeisit/ ja cumarsit Jumalata istuimella istuwaista/ ja sanoit: Amen/ Halleluja.

<p>19:5 Ja valtaistuimelta lähti ääni, joka sanoi: "Ylistäkää meidän Jumalaamme, kaikki hänen palvelijansa, te, jotka häntä pelkätte, sekä pienet että suuret."</p>	<p>5. Ja ääni kuului istuimelta, sanoen: kiittäkää meidän Jumalaamme kaikki hänen palveliansa ja jotka häntä pelkätte, sekä pienet että suuret.</p>	<p>19:5 Ja yxi äni cuului istuimesta/ sanoden: Kijttäkät meidän Jumalatam caicki hänen palwelians/ ja caicki jotca händä pelkätte/ sekä pienet/ että suuret.</p>
<p>19:6 Ja minä kuulin ikäänkuin kansan paljouden äänen ja ikäänkuin paljosten vetten pauhinan ja ikäänkuin suuren ukkosenjylinän sanovan: "Halleluja! Sillä Herra, meidän Jumalamme, Kaikkivaltias, on ottanut hallituksen.</p>	<p>6. Ja minä kuulin niinkuin paljon kansan äänen, ja niinkuin suuren veden äänen, ja niinkuin suurten pitkäisten äänen, jotka sanoivat: halleluja! sillä Herra kaikkivaltias Jumala on valtakunnan omistanut.</p>	<p>19:6 JA minä cuulin paljon Canssan änen/ ja nijncuin suuren weden änen/ ja nijncuin suurten Pitkäisten änet/ jotca sanoit: Halleluja. Sillä Caickiwaldias Jumala meidän HERram on waldacunnan omistanut.</p>
<p>19:7 Iloitkaamme ja riemuitkaamme ja antakaamme kunnia hänelle, sillä Karitsan häät ovat tulleet, ja hänen vaimonsa on itsensä valmistanut.</p>	<p>7. Iloitkaamme ja riemuitkaamme, ja antakaamme kunnia hänelle, sillä Karitsan häät ovat tulleet, ja sen emäntä valmisti itsensä.</p>	<p>19:7 Iloitcam ja riemuitcam/ ja andacam cunnia hänelle: sillä Caridzan häät owat tullet/ ja sen emändä walmisti idzens.</p>
<p>19:8 Ja hänen annettiin pukeutua liinavaatteeseen, hohtavaan ja puhtaaseen: se liina on pyhien vanhurskautus."</p>	<p>8. Ja hänen annettiin pukea itsensä puhtaalla ja kiiltävällä kalliilla liinalla, joka kallis liina on pyhain vanhurskaus.</p>	<p>19:8 Ja hänen annettin hänens puke puhtalla ja kijldäwällä Silkillä (joca Silcki on Pyhain wanhurscaus)</p>
<p>19:9 Ja hän sanoi minulle: "Kirjoita: Autuaat ne, jotka ovat kutsutut Karitsan hääaterialle!" Vielä hän sanoi minulle: "Nämä sanat ovat totiset Jumalan sanat."</p>	<p>9. Ja hän sanoi minulle: kirjoita: autuaat ovat ne, jotka ovat Karitsan häihin ehtoolliselle kutsutut. Ja hän sanoi minulle: nämät Jumalan sanat ovat totiset.</p>	<p>19:9 Ja hän sanoi minulle: Kirjoita/ autuaat owat ne jotca owat Caridzan ehtoliselle cudzutut. Ja hän sanoi minulle: Nämät Jumalan sanat owat totiset.</p>
<p>19:10 Ja minä lankesin hänen jalkojensa juureen, kumartaen rukoillakseni häntä. Mutta hän sanoi minulle: "Varo, ettet sitä tee; minä olen sinun ja sinun veljiesi kanssapalvelija, niiden, joilla on Jeesuksen todistus; kumarra ja rukoile Jumalaa. Sillä Jeesuksen todistus on profetian henki."</p>	<p>10. Ja minä lankesin hänen jalkainsa eteen häntä rukoilemaan. Mutta hän sanoi minulle: katso, ettes sitä tee; minä olen sinun ja sinun veljeis kanssapalvelia ja niiden, joilla Jeesuksen todistus on: kumarra ja rukoile Jumalaa, sillä Jeesuksen todistus on prophetain henki.</p>	<p>19:10 Ja minä langeisin hänen jalcains eteen händä cumartaman. Mutta hän sanoi minulle: Cadzo/ ettes sitä tee/ minä olen sinun/ ja sinun weljeis cansapalwelia/ ja nijden joilla Jesuxen todistus on: Cumarra Jumalata (Sillä Jesuxen todistus on Prophetian Hengi.)</p>

19:11 Ja minä näin taivaan auenneena. Ja katso: valkoinen hevonen, ja sen selässä istuvan nimi on Uskollinen ja Totinen, ja hän tuomitsee ja sotii vanhurskaudessa.	11. Ja minä näin taivaan avatuksi, ja katso, valkia orhi, ja se, joka sen päällä istui, kutsuttiin uskolliseksi ja totiseksi, ja vanhurskaudella hän tuomitsee ja sotii.	19:11 JA minä näin Taiwan awatuxi/ ja cadzo/ yxi walkia Orih/ ja se joca sen päällä istui/ cudzuttin uscollisexi ja totisexi/ ja hän duomidze/ ja soti wanhurscaudella.
19:12 Ja hänen silmänsä olivat niinkuin tulen liekit, ja hänen päässään oli monta kruunua, ja hänellä oli kirjoitettuna nimi, jota ei tiedä kukaan muu kuin hän itse,	12. Ja hänen silmänsä ovat niinkuin tulen liekki, ja hänen päässänsä on monta kruunua, ja hänellä oli kirjoitettu nimi, jota ei kenkään tietänyt, vaan hän itse.	19:12 Ja hänen silmäns owat nijncuin tulen liecki/ ja hänen pääsäns on monda Cruunua/ ja hänellä oli kirjoitettu nimi/ jota ei kengän tienny/ waan hän idze.
19:13 ja hänellä oli yllään vereen kastettu vaippa, ja nimi, jolla häntä kutsutaan, on Jumalan Sana.	13. Ja hän oli vaatetettu vereen kastetulla vaatteella. Ja sen nimi kutsutaan Jumalan sanaksi.	19:13 Ja hän oli waatetettu werellä prijscotetulla waattella. Ja sen nimi cudzutan Jumalan sanaxi.
19:14 Ja häntä seurasivat ratsastaen valkoisilla hevosilla taivaan sotajoukot, puettuina valkeaan ja puhtaaseen pellavavaatteeseen.	14. Ja sotajoukko, joka taivaassa on, seurasi häntä valkeilla hevosilla, vaatetetut valkialla puhtaalla kalliilla liinalla.	19:14 Ja ne sotawäet cuin Taiwasa owat/ seuraisit händä walkeilla hewoisilla/ waatetetut walkialla puhtalla Silkillä.
19:15 Ja hänen suustaan lähtee terävä miekka, että hän sillä löisi kansoja. Ja hän on kaitseva heitä rautaisella valtikalla, ja hän polkee kaikkivaltiaan Jumalan vihan kiivauden viinikuurnan.	15. Ja hänen suustansa kävi ulos terävä miekka, jolla hänen pitää pakanoita lyömän, joita hän on hallitseva rautaisella vitsalla. Ja hän on sotkuva kaikkivaltiaan Jumalan närkästyksen ja vihan viinakuurnan.	19:15 Ja hänen suustans uloskäwi caxiteräinen miecka/ jolla hänen pitää pacanoita lyömän/ joita hän on hallidzewa rautaisella widzalla. Ja hän on polkewa Caickiwaldian Jumalan hirmuisen wihan wijnacuopan.
19:16 Ja hänellä on vaipassa kupeellaan kirjoitettuna nimi: "Kuningasten Kuningas ja herrain Herra."	16. Ja hänellä on vaatteessansa ja reidessänsä nimi kirjoitettu: kuningasten Kuningas ja herrain Herra.	19:16 Ja hänellä on waatteisans nimi näin kirjoitettu: Cuningasten Cuningas ja caickein Herrain HERra.
19:17 Ja minä näin enkelin seisovan auringossa, ja hän huusi suurella äänellä sanoen kaikille keskitaivaalla lentäville linnuille: "Tulkaa, kokoontukaa Jumalan suurelle aterialle	17. Ja minä näin enkelin seisovan auringossa, joka huusi suurella äänellä ja sanoi kaikille linnuille, jotka taivaan alla lentävät: tulkaat ja kokoontukaat suuren Jumalan ehtoolliselle.	19:17 JA minä näin yhden Engelin seisowan Auringos/ joca huusi suurella änellä/ ja sanoi caikille linnuille jotca Taiwan alla lendäwät: 19:18 Tulcat ja coconducat sen suuren Jumalan ehtoliselle/

19:18 syömään kuningasten lihaa ja sotapäällikköjen lihaa ja väkevien lihaa ja hevosten sekä niiden selässä istuvien lihaa ja kaikkien vapaitten ja orjien lihaa, sekä pienten että suurten."	18. Syömään kuningasten lihaa ja päämiesten lihaa, ja väkeväin lihaa, ja orhitten lihaa, ja niillä ajavaisten, ja kaikkein vapaitten ja orjain, sekä pienten että suurten.	syömän Cuningasten liha ja Päämiesten liha/ ja wäkewitten liha/ ja Orhitten liha/ ja nijllä ajawaisten/ ja caickein wapain liha/ ja palwelioitten/ sekä pienden että suurten liha.
19:19 Ja minä näin pedon ja maan kuninkaat ja heidän sotajoukkonsa kokoontuneina sotiaksensa hevosen selässä istuvaa vastaan ja hänen sotajoukkoansa vastaan.	19. Ja minä näin pedon, ja maan kuninkaat, ja heidän sotaväkensä koottuna sotimaan sen kanssa, joka oriin päällä istui, ja myös hänen sotaväkensä kanssa.	19:19 JA minä näin sen Pedon/ ja maan Cuningat/ ja heidän sotawäkens coottuna sotiman sen cansa/ joca Orhin päällä istui/ ja myös hänen sotawäkens.
19:20 Ja peto otettiin kiinni, ja sen kanssa väärä profeetta, joka sen nähden oli tehnyt ihmetekonsa, joilla hän oli eksyttänyt ne, jotka olivat ottaneet pedon merkin, ja ne, jotka olivat sen kuvaa kumartaneet; ne molemmat heitettiin elävältä tuliseen järveen, joka tulikiveä palaa.	20. Ja peto otettiin kiinni, ja hänen kanssansa väärä propheta, joka ihmeitä hänen edessänsä teki, joilla hän niitä vietteli, jotka pedon merkin ottivat, ja jotka hänen kuvaansa kumarsivat: nämä kaksi ovat elävältä tuliseen järveen heitettyt, joka tulikivestä paloi.	19:20 Ja se Peto otettin kijnni/ ja wäärä Propheta hänen cansans/ joca nijtä ihmeitä hänen edesäns teki/ joilla hän nijtä wietteli cuin Pedon merkin otit/ ja jotca Pedon cuwa cumarsit. Nämät caxi owat eläwäldä tuliseen järween heitettyt/ joca tulikiwestä paloi.
19:21 Ja ne muut saivat surmansa hevosen selässä istuvan miekasta, joka lähti hänen suustaan; ja kaikki linnut tulivat ravituiksi heidän lihastansa.	21. Ja muut tapettiin miekalla, joka sen suusta kävi ulos, joka oriin päällä istui; ja kaikki linnut ravittiin heidän lihastansa.	19:21 Ja ne muut tapettin sen miecalla joca sen suusta uloskäwi cuin Orhin päällä istui/ ja caicki linnut rawittin heidän lihastans.
20 LUKU	20 LUKU	XX. Lucu .
20:1 Ja minä näin tulevan taivaasta alas enkelin, jolla oli syvyyden avain ja suuret kahleet kädessään.	1. Ja minä näin enkelin astuvan alas taivaasta, jolla oli syvyyden avain ja suuri kahle hänen kädessänsä.	20:1 JA minä näin yhden Engelin astuwan alas Taiwasta/ jolla oli sywyden awain/ ja suuri cahle oli hänen kädesäns.
20:2 Ja hän otti kiinni lohikäärmeen, sen vanhan käärmeen, joka on perkele ja saatana, ja sitoi hänet tuhanneksi vuodeksi	2. Ja hän otti lohikärmeen kiinni, vanhan madon, joka on perkele ja saatana, ja sitoi hänen tuhanneksi vuodeksi,	20:2 Ja hän otti Drakin kijnni/ sen wanhan madon/ joca on Perkele ja Satan/ ja sidosi hänen tuhannexi wuodexi.

<p>20:3 ja heitti hänet syvyyteen ja sulki ja lukitsi sen sinetillä hänen jälkeensä, ettei hän enää kansoja villitsisi, siihen asti kuin ne tuhat vuotta ovat loppuun kuluneet; sen jälkeen hänet pitää päästettämän irti vähäksi aikaa.</p>	<p>3. Ja heitti hänen syvyyteen, ja sulki hänen, ja lukitsi päältä, ettei hänen enempi pitäisi pakanoita viettelemän, siihenasti kuin tuhannen vuotta kuluu; ja sitte pitää hän vähäksi hetkeksi päästettämän.</p>	<p>20:3 Ja heitti hänen syvyyteen/ ja sulki hänen ja lukidzi päältä/ ettei hänen enämbi pidäis pacanoita wiettelemän/ siihenasti cuin tuhannen vuotta culu/ ja sijtte pitä hän wähäxi hetkexi päästettämän.</p>
<p>20:4 Ja minä näin valtaistuimia, ja he istuivat niille, ja heille annettiin tuomiovalta; ja minä näin niiden sielut, jotka olivat teloitettut Jeesuksen todistuksen ja Jumalan sanan tähden, ja niiden, jotka eivät olleet kumartaneet petoa eikä sen kuvaa eivätkä ottaneet sen merkkiä otsaansa eikä käteensä; ja he virkosivat eloon ja hallitsivat Kristuksen kanssa tuhannen vuotta.</p>	<p>4. Ja minä näin istuimet, ja he istuivat niiden päällä, ja heille annettiin tuomio; ja niiden sielut, jotka Jesuksen todistuksen ja Jumalan sanan tähden mestatut olivat, ja jotka ei petoa kumartaneet eikä hänen kuvaansa, ja ei ottaneet hänen merkkiänsä otsiinsa taikka käsiinsä; ja he elivät ja hallitsivat Kristuksen kanssa tuhannen vuotta.</p>	<p>20:4 JA minä näin istuimet/ ja he istuit nijden päällä/ ja heille annettin duomio/ ja nijden sielut jotca Jesuxen todistuxen ja Jumalan sanan tähden mestatut olit/ ja jotca ei Petoa cumartanet/ eikä hänen cuwansa/ ja ei ottanet hänen merckiäns heidän odzijns taicka käsijns/ nämät elit ja hallidzit Christuxen cansa tuhannen vuotta.</p>
<p>20:5 Muut kuolleet eivät vironneet eloon, ennenkuin ne tuhat vuotta olivat loppuun kuluneet. Tämä on ensimmäinen ylösnousemus.</p>	<p>5. Mutta ne muut ei kuolleista virvonneet siihenasti kuin tuhannen ajastaikaa kului. Tämä on ensimmäinen ylösnousemus.</p>	<p>20:5 Mutta ne muut ei cuolluista wirgonnet/ siihenasti cuin tuhannen ajastaica cului. Tämä on ensimmäinen ylösnousemus.</p>
<p>20:6 Autuas ja pyhä on se, jolla on osa ensimmäisessä ylösnousemuksessa; heihin ei toisella kuolemalla ole valtaa, vaan he tulevat olemaan Jumalan ja Kristuksen pappeja ja hallitsevat hänen kanssaan ne tuhannen vuotta.</p>	<p>6. Autuas ja pyhä on se, jolla on osa ensimmäisessä ylösnousemisessa: niiden ylitse ei ole toisella kuolemalla yhtään valtaa, vaan he tulevat Jumalan ja Kristuksen papeiksi, ja hallitsevat hänen kanssansa tuhannen vuotta.</p>	<p>20:6 Autuas ja pyhä on se/ jolla on osa sijnä ensimmäises ylösnousemises. Nijden päälle ei ole toisella cuolemalla yhtän woima: Waan he tulewat Jumalan ja Christuxen Papixi/ ja hallidzewat hänen cansans tuhannen vuotta.</p>
<p>20:7 Ja kun ne tuhat vuotta ovat loppuun kuluneet, päästetään saatana vankeudesta,</p>	<p>7. Ja kuin tuhannen vuotta kuluneet ovat, niin saatana päästetään vankiudestansa.</p>	<p>20:7 JA cosca tuhannen vuotta culunet owat/ nijn Satan päästetän fangiudestans/</p>

<p>20:8 ja hän lähtee villitsemään maan neljällä kulmalla olevia kansoja, Gogia ja Maagogia, kootakseen heidät sotaan, ja niiden luku on kuin meren hiekka.</p>	<p>8. Ja hän menee ulos pakanoita viettelemään, jotka neljällä maankulmalla ovat, Gog ja Magog, että hän heitä sotaan kokoais, joidenka luku on niinkuin meren santa.</p>	<p>ja hän mene pacanoita wiettelemän/ jotca neljällä maanculmalla owat/ Gogi ja Magogi/ että hän heitä sotaan cocois/ joidenga lucu on nijncuin meren sanda.</p>
<p>20:9 Ja he nousevat yli maan avaruuden ja piirittävät pyhien leirin ja sen rakastetun kaupungin. Mutta tuli lankeaa taivaasta ja kuluttaa heidät.</p>	<p>9. Ja he astuivat maan avaruuden päälle, ja piirittivät pyhain leirin ja rakkaan kaupungin. Ja tuli lankesi Jumalalta taivaasta ja söi heidät.</p>	<p>20:8 Ja he astuit maan awaruden päälle/ ja pijiritit nijden Pyhain leirit/ ja rackan Caupungin. 20:9 Ja tuli langeis Jumalalda Taiwasta/ ja söi heidän.</p>
<p>20:10 Ja perkele, heidän villitsijänsä, heitetään tuli- ja tulikivijärveen, jossa myös peto ja väärä profeetta ovat, ja heitä vaivataan yöt päivät, aina ja iankaikkisesti.</p>	<p>10. Ja perkele, joka heitä vietteli, heitettiin tuliseen ja tulikiviseen järveen, jossa sekä peto että väärä propheta oli; ja ne pitää vaivattaman päivää ja yötä ijankaikkisesta ijankaikkiseen.</p>	<p>20:10 Ja se Perkele joca heitä wietтели/ heitettin tuliseen ja tulikiwiseen järween/ josa sekä se Peto että se wäärä Propheta oli/ ja pitä waiwattaman päiwä ja yötä ijancaickisest ijancaickiseen.</p>
<p>20:11 Ja minä näin suuren, valkean valtaistuimen ja sillä istuvaisen, jonka kasvoja maa ja taivas pakenivat, eikä niille sijaa löytynyt.</p>	<p>11. Ja minä näin suuren valkian istuimen ja senpäällä istuvan, jonka kasvoin edestä maa ja taivas pakeni; ja ei heille löydetty sias.</p>	<p>20:11 Ja minä näin suuren walkian istuimen/ ja sen päällä istuwan/ jonga caswon edestä maa ja Taiwas pakeni/ ja ei heille löytty sia.</p>
<p>20:12 Ja minä näin kuolleet, suuret ja pienet, seisomassa valtaistuimen edessä, ja kirjat avattiin; ja avattiin toinen kirja, joka on elämän kirja; ja kuolleet tuomittiin sen perusteella, mitä kirjoihin oli kirjoitettu, tekojensa mukaan.</p>	<p>12. Ja minä näin kuolleet, sekä pienet että suuret, seisovan Jumalan kasvoin edessä, ja kirjat avattiin, ja toinen kirja avattiin, joka on elämän, ja kuolleet tuomittiin niistä, mitkä kirjoissa kirjoitetut olivat, töittänsä jälkeen.</p>	<p>20:12 Ja minä näin ne cuollet/ sekä suuret että pienet/ seisowan Jumalan caswon edes/ ja Kirjat awattin/ ja toinen Kirja awattin/ joca on elämän/ ja cuollet duomittin nijstä kirjoituxista cuin Kirjoisa kirjoitetut olit/ heidän töidens jälkeen.</p>
<p>20:13 Ja meri antoi ne kuolleet, jotka siinä olivat, ja Kuolema ja Tuonela antoivat ne kuolleet, jotka niissä olivat, ja heidät tuomittiin, kukin tekojensa mukaan.</p>	<p>13. Ja meri antoi ne kuolleet, jotka hänessä olivat, ja kuolema ja helvetti antoi ne kuolleet, jotka heissä olivat: ja ne tuomittiin jokainen töittänsä jälkeen.</p>	<p>20:13 Ja meri annoi ne cuollet cuin hänesä olit/ ja cuolema ja Helwetti annoi ne cuollet cuin heisä olit/ ja ne duomittin/ jocainen heidän töidens jälkeen.</p>
<p>20:14 Ja Kuolema ja Tuonela heitettiin tuliseen järveen. Tämä on toinen kuolema, tulinen järvi.</p>	<p>14. Ja kuolema ja helvetti heitettiin tuliseen järveen. Tämä on toinen kuolema.</p>	<p>20:14 Ja cuolema ja Helwetti heitettin tuliseen järween. Tämä on se toinen cuolema.</p>

20:15 Ja joka ei ollut elämän kirjaan kirjoitettu, se heitettiin tuliseen järveen.	15. Ja joka ei löydetty elämän kirjassa kirjoitetuksi, se heitettiin tuliseen järveen.	20:15 Ja joca ei löytty elämän Kirjasa kirjoitetuxi/ se tuliseen järveen heitettin.
21 LUKU	21 LUKU	XXI. Lucu .
21:1 Ja minä näin uuden taivaan ja uuden maan; sillä ensimmäinen taivas ja ensimmäinen maa ovat kadonneet, eikä merta enää ole.	1. Ja minä näin uuden taivaan ja uuden maan, sillä ensimmäinen taivas ja ensimmäinen maa katosi, ja ei meri silleen ole.	21:1 JA minä näin vden Taiwan ja vden maan: sillä endinen maa catois/ ja ei meri sillen ole.
21:2 Ja pyhän kaupungin, uuden Jerusalemin, minä näin laskeutuvan alas taivaasta Jumalan tyköä, valmistettuna niinkuin morsian, miehellensä kaunistettu.	2. Ja minä Johannes näin pyhän kaupungin, uuden Jerusalemin, astuvan alas taivaasta, Jumalalta valmistetun, niinkuin morsiamen kaunistetun hänen miehellensä.	21:2 Ja minä Johannes näin sen pyhän Caupungin/ vden Jerusalemin alasastuwan Taiwasta/ Jumalalda walmistetun/ nijncuin morsiamen caunistetun hänen miehellens.
21:3 Ja minä kuulin suuren äänen valtaistuimelta sanovan: "Katso, Jumalan maja ihmisten keskellä! Ja hän on asuva heidän keskellensä, ja he ovat hänen kansansa, ja Jumala itse on oleva heidän kanssaan, heidän Jumalansa;	3. Ja kuulin suuren äänen taivaasta sanovan: katso Jumalan maja ihmisten seassa, ja hän on asuva heidän kanssansa, ja he tulevat hänen kansaksensa, ja itse Jumala on oleva heidän kanssansa ja heidän Jumalansa.	21:3 Ja cuulin suuren änen istuimelda sanowan: Cadzo/ Jumalan maja ihmisten seas/ ja hän on asuwa heidän cansans/ ja he tulewat hänen Canssaxens/ ja idze Jumala heidän cansans/ on olewa heidän Jumalans.
21:4 ja hän on pyyhkivä pois kaikki kyneleet heidän silmistänsä, eikä kuolemaa ole enää oleva, eikä murhetta eikä parkua eikä kipua ole enää oleva, sillä kaikki entinen on mennyt."	4. Ja Jumala on pyyhkivä pois kaikki kyneleet heidän silmistänsä, ja ei kuolemaa pidä silleen oleman, eikä itkua, eikä parkua, eikä kipua pidä silleen oleman; sillä ne entiset poismenivät.	21:4 Ja Jumala on pyhkiwä pois caicki kynelet heidän silmistäns/ ja ei cuolemata pidä sillen oleman/ eikä parcua/ eikä kipua pidä sillen oleman: sillä ne endiset poismenit.
21:5 Ja valtaistuimella istuva sanoi: "Katso, uudeksi minä teen kaikki." Ja hän sanoi: "Kirjoita, sillä nämä sanat ovat vakaat ja todet."	5. Ja se, joka istuimella istui, sanoi: katso, minä uudistan kaikki. Ja sanoi minulle: kirjoita! sillä nämä sanat ovat totiset ja vahvat.	21:5 Ja se joca istuimella istui/ sanoi: Cadzo/ minä udistan caicki. Ja hän sanoi minulle: Kirjoita: Sillä nämät sanat owat totiset ja wahwat.

21:6 Ja hän sanoi minulle: "Se on tapahtunut. Minä olen A ja O, alku ja loppu. Minä annan janoavalle elämän veden lähteestä lahjaksi.	6. Ja hän sanoi minulle: Se on tapahtunut. Minä olen A ja O, alku ja loppu. Minä annan janoavalle elämän veden lähteestä lahjaksi.	21:6 Ja hän sanoi minulle: se on tehty. Minä olen A ja O/ Alcu ja Loppu: Minä annan janowan sijtä elävän veden lähtestä andimexi.
21:7 Joka voittaa, on tämän perivä, ja minä olen oleva hänen Jumalansa, ja hän on oleva minun poikani.	7. Joka voittaa, sen pitää kaikki nämät perimän, ja minä olen hänen Jumalansa, ja hänen pitää oleman minun poikani.	21:7 Joca woitta/ hänen pitä caicki nämät perimän/ ja minä olen hänen Jumalans/ ja hänen pitä oleman minun Poican.
21:8 Mutta pelkurien ja epäuskoisten ja saastaisten ja murhaajien ja huorintekijäin ja velhojen ja epäjumalanpalvelijain ja kaikkien valhettelijain osa on oleva siinä järvessä, joka tulta ja tulikiveä palaa; tämä on toinen kuolema."	8. Mutta pelkureille ja uskottomille, ja hirmuisille, ja murhaajille, ja salavuoteisille, ja velhoille, ja epäjumalisille, ja kaikille valehtelijoille pitää osa oleman siinä järvessä, joka tulesta ja tulikivestä palaa, joka on toinen kuolema.	21:8 Mutta nijlle pelcureille ja uscottomille/ ja hirmuisille/ ja murhaille/ ja salavuoteisille/ ja welhoille/ ja epäjumalalisille/ ja caikille walehteljille/ pitä osa oleman sijnä järwesä/ joca tulesta ja tulikiwestä pala/ joca toinen cuolema on.
21:9 Ja tuli yksi niistä seitsemästä enkelistä, joilla oli ne seitsemän maljaa täynnä seitsemää viimeistä vitsausta, ja puhui minun kanssani sanoen: "Tule tänne, minä näytän sinulle morsiamen, Karitsan vaimon."	9. Ja minun tyköni tuli yksi seitsemästä enkelistä, joilla oli seitsemän maljaa täynnä seitsentä viimeistä vitsausta, ja puhui minun kanssani, sanoen: tule, minä osoitan sinulle morsiamen, Karitsan emännän.	21:9 JA minun tygöni tuli nijstä seidzemestä Engelistä/ joilla oli ne seidzemen malja täynäns seidzemestä wijmeisestä widzauxesta/ ja hän puhui minun cansani/ sanoden: tule ja minä osotan sinulle morsiamen/ sen Caridzan emännän.
21:10 Ja hän vei minut hengessä suurelle ja korkealle vuorelle ja näytti minulle pyhän kaupungin, Jerusalemin, joka laskeutui alas taivaasta Jumalan tyköä,	10. Ja hän vei minun hengessä suurelle ja korkialle vuorelle, ja osoitti minulle suuren kaupungin, pyhän Jerusalemin, astuvan alas taivaasta Jumalalta,	21:10 Ja hän wei minun Hengesä suurelle ja corkialle vuorelle/ ja osotti minulle sen suuren Caupungin/ pyhän Jerusalemin alasastuwan Taiwasta/ Jumalalda.
21:11 ja siinä oli Jumalan kirkkaus; sen hohto oli kaikkein kalleimman kiven kaltainen, niinkuin kristallinkirkas jaspiskivi;	11. Jolla oli Jumalan kirkkaus; ja sen walkeus oli kaikkein kalleimman kiven muotoinen, niinkuin kirkas jaspis.	21:11 Jolla oli Jumalan kirckaus. Ja sen walkeus oli caickein callimman kiwen muotoinen/ nijncuin kircas Jaspis.

<p>21:12 siinä oli suuri ja korkea muuri, jossa oli kaksitoista porttia ja porteilla kaksitoista enkeliä, ja niihin oli kirjoitettu nimiä, ja ne ovat Israelin lasten kahdentoista sukukunnan nimet;</p>	<p>12. Ja hänellä oli suuri ja korkia muuri, jolla oli kaksitoistakymmentä porttia, ja porteissa kaksitoistakymmentä enkeliä, ja nimet kirjoitetut, jotka ovat kahdentoistakymmenen Israelin lasten sukukuntain nimet:</p>	<p>21:12 Ja hänellä oli suuri ja korkia muuri/ jolla oli kaksitoistakymmentä porttia/ ja porteissa kaksitoistakymmentä Engelitä/ ja nimet kirjoitetut/ jotka ovat kahdentoistakymmenen Israelin lasten sukukuntain nimet.</p>
<p>21:13 idässä kolme porttia ja pohjoisessa kolme porttia ja etelässä kolme porttia ja lännessä kolme porttia.</p>	<p>13. Idässä kolme porttia, pohjoisessa kolme porttia, etelässä kolme porttia, lännessä kolme porttia.</p>	<p>21:13 Idässä kolme porttia/ pohjoisessa kolme porttia/ etelässä kolme porttia/ lännessä kolme porttia:</p>
<p>21:14 Ja kaupungin muurilla oli kaksitoista perustusta, ja niissä Karitsan kahdentoista apostolin kaksitoista nimeä.</p>	<p>14. Ja sen kaupungin muurilla oli kaksitoistakymmentä perustusta, ja niissä Karitsan kahdentoistakymmenen apostolin nimet.</p>	<p>21:14 Ja sen Caupungin muurilla oli kaksitoistakymmentä perustusta/ ja niissä Caridzan kahdentoistakymmenen Apostolin nimet.</p>
<p>21:15 Ja sillä, joka minulle puhui, oli mittasauvana kultainen ruoko, mitataksaan kaupungin ja sen portit ja sen muurin.</p>	<p>15. Ja sillä, joka minun kanssani puhui, oli kultainen ruoko, kaupunkia mitataksensa ja hänen porttejansa ja muuriansa.</p>	<p>21:15 Ja sillä/ kuin minun kanssani puhui/ oli kultainen ruoko/ Caupungita mitataksensa/ ja hänen porttejansa/ ja muuriansa.</p>
<p>21:16 Ja kaupunki oli nelikulmainen, ja sen pituus oli yhtä suuri kuin sen leveys. Ja hän mittasi sillä ruovolla kaupungin: se oli kaksitoista tuhatta vakomittaa. Sen pituus ja leveys ja korkeus olivat yhtä suuret.</p>	<p>16. Ja kaupunki on neliikulmaiseksi, ja hänen pituutensa on niin suuri kuin hänen leveytensä. Ja hän mittasi kaupungin ruovolla kaksitoistakymmentä tuhatta vakomittaa; ja hänen pituutensa ja leveytensä ja korkeutensa ovat yhtäläiset.</p>	<p>21:16 Ja se Caupungi on neliikulmaiseksi/ ja hänen pituutensa on niin suuri kuin myös hänen leveytensä. Ja hän mittasi sen Caupungin sillä kultaisella ruovolla/ kaksitoistakymmentä tuhatta vakomittaa. Ja hänen pituutensa ja leveytensä ja korkeutensa ovat yhtäläiset.</p>
<p>21:17 Ja hän mittasi sen muurin: se oli sata neljäkymmentä neljä kyynärää, ihmismittan mukaan, joka on enkelin mitta.</p>	<p>17. Ja mittasi hänen muurinsa, sata ja neljäviidettäkymmentä kyynärää ihmismittan jälkeen, joka enkelillä oli.</p>	<p>21:17 Ja hän mittasi hänen muurinsa/ sata ja neljä viidettäkymmentä kyynärää ihmismittan jälkeen kuin Engelillä oli.</p>
<p>21:18 Ja sen muuri oli rakennettu jaspiksesta, ja kaupunki oli puhdasta kultaa, puhtaan lasin kaltaista.</p>	<p>18. Ja muurin rakennus oli jaspiksesta, ja itse kaupunki puhtaasta kullasta, puhtaan lasin kaltainen.</p>	<p>21:18 Ja sen muurin rakennus oli Jaspiksesta/ ja itse Caupungi puhtaasta kullasta/ puhtaan lasin kaltainen.</p>

21:19 Ja kaupungin muurin perustukset olivat kaunistetut kaikkinaisilla kalleilla kivillä; ensimmäinen perustus oli jaspis, toinen safiiri, kolmas kalkedon, neljäs smaragdi,	19. Ja kaupungin muurin perustukset olivat kaikkinaisilla kalliilla kivillä kaunistetut: ensimmäinen perustus oli jaspis, toinen saphiri, kolmas kalkedoni, neljäs smaragdi,	21:19 Ja sen Caupungin muurin perustuxet/ olit caickinaisilla calleilla kiwillä caunistetut: ensimmäinen perustus oli Jaspis/ toinen Saphirus/ colmas Calcedonius/ 21:20 Neljäs Smaragdus/
21:20 viides sardonyks, kuudes sardion, seitsemäs krysoliitti, kahdeksas berylli, yhdeksäs topaasi, kymmenes krysoprasi, yhdestoista hyasintti, kahdestoista ametisti.	20. Viides sardoniks, kuudes sardius, seitsemäs krysoliti, kahdeksas berilli, yhdeksäs topasis, kymmenes krysoprasi, yksitoistakymmenes hyakinti, kaksitoistakymmenes ametysti.	wijdes Sardonix/ cuudes Sardius/ seidzemes Chrysolitus/ cahdexas Berillus/ yhdexäs Topazius/ kymmenes Chrysoprasus/ yxitoistakymmenes Hyacinthus/ toinentoistakymmenes Ametystus.
21:21 Ja ne kaksitoista porttia olivat kaksitoista helmeä; kukin portti oli yhdestä helmestä; ja kaupungin katu oli puhdasta kultaa, ikäänkuin läpikuultavaa lasia.	21. Ja ne kaksitoistakymmentä porttia olivat kaksitoistakymmentä päärlyä, ja kukin portti oli yhdestä päärlystä; ja kaupungin kadut olivat puhtas kulta, niinkuin lävitse paistavainen lasi.	21:21 Ja ne caxitoistakymmendä porttia olit caxitoistakymmendä Pärlyä/ ja cukin portti oli yhdestä Pärlystä/ ja sen Caupungin catut olit aiwa cullasta/ nijncuin paistawaisesta clasista.
21:22 Mutta temppeliä minä en siinä nähnyt; sillä Herra Jumala, Kaikkivaltias, on sen temppeli, ja Karitsa.	22. Ja en minä hänessä templiä nähnyt; sillä Herra kaikkivaltias Jumala on hänen templinsä, ja Karitsa.	21:22 Ja en minä hänesä Templiä nähnyt/ sillä HERra Caickiwaldias Jumala on hänen Templins/ ja Caridza.
21:23 Eikä kaupunki tarvitse valoksensa aurinkoa eikä kuuta; sillä Jumalan kirkkaus valaisee sen, ja sen lamppu on Karitsa.	23. Ja ei se kaupunki tarvitse aurinkoa eikä kuuta hänessä valistamaan; sillä Jumalan kirkkaus valistaa hänessä, ja hänen valkeutensa on Karitsa.	21:23 Ja ei se Caupungi tarwidze Auringota eikä Cuuta/ hänesäns walistaman/ sillä Jumalan kirckaus walista hänes/ ja hänen walkeudens on Caridza.
21:24 Ja kansat tulevat vaeltamaan sen valkeudessa, ja maan kuninkaat vievät sinne kunniansa.	24. Ja pakanat, jotka autuaaksi tulevat, pitää hänen valkeudessansa vaeltaman, ja maan kuninkaat tuovat kunniansa ja ylistyksensä siihen.	21:24 Ja ne pacanat jotca autuaxi tulewat/ pitä hänen walkeudesans waeldaman/ ja Cuningat maan päällä tuowat heidän cunnians siihen.
21:25 Eikä sen portteja suljeta päivällä, ja yötä ei siellä ole,	25. Ja ei sen portteja suljeta päivillä; sillä ei siellä yötä pidä oleman.	21:25 Ja ei sen porttia suljeta päiwällä: sillä ei siellä yötä pidä oleman.
21:26 ja sinne viedään kansojen kunnia ja kalleudet.	26. Ja pakanain ylistys ja kunnia tuodaan siihen.	Ja pacanain cunnia ja ylistys sinne tuodan.

21:27 Eikä sinne ole pääsevä mitään epäpyhää eikä ketään kauhistusten tekijää eikä valhettelijaa, vaan ainoastaan ne, jotka ovat kirjoitetut Karitsan elämäkirjaan.	27. Ja ei pidä häneen mitään saastuttavaa tuleman sisälle, taikka sitä, mikä kauhistuksen eli valheen saattaa; vaan ne, jotka Karitsan elämän kirjassa kirjoitetut ovat.	21:26 Ja ei pidä hänehen mitän saastuttapa tuleman/ taicka sitä cuin cauhistuxen eli walhen saatta/ waan ne jotca Caridzan elämän Kirjasa kirjoitetut owat.
22 LUKU	22 LUKU	XXII. Lucu .
22:1 Ja hän näytti minulle elämän veden virran, joka kirkkaana kuin kristalli juoksi Jumalan ja Karitsan valtaistuimesta.	1. Ja hän osoitti minulle puhtaan elämän veden virran, selkiän niinkuin kristallin, vuotavan Jumalan ja Karitsan istuimesta.	22:1 JA hän osotti minulle puhtan elävän weden wirran/ selkiän nijncuin Chrystallin/ wuotawan Jumalan ja Caridzan istuimesta/
22:2 Keskellä sen katuja ja virran molemmilla puolilla oli elämän puu, joka kantoi kahdettoista hedelmät, antaen joka kuukausi hedelmänsä, ja puun lehdet ovat kansojen tervehtymiseksi.	2. Keskellä hänen katuansa ja molemmilla puolilla virtaa seisoi elämän puu, joka kantoi kaksitoistakymmeniset hedelmät, ja antoi hedelmänsä kunakin kuukautena, ja puun lehdet pakanain terveydeksi.	keskelle hänen catujans. 22:2 Ja molemmilla puolilla wirta seisoi elämän puu/ joca candoi caxitoistakymmeniset hedelmät/ ja andoi hedelmäns cunakin Cuucaunna/ ja sen puun lehdet kelpaisit pacanoitten terweydexi.
22:3 Eikä mitään kirousta ole enää oleva. Ja Jumalan ja Karitsan valtaistuin on siellä oleva, ja hänen palvelijansa palvelevat häntä	3. Ja ei kirousta pidä silleen ensinkään oleman; vaan Jumalan ja Karitsan istuin pitää hänessä oleman, ja hänen palveliansa pitää häntä palveleman,	22:3 Ja ei kirousta pidä sillen ensingän oleman/ waan Jumalan ja Caridzan istuin pitä hänes oleman/ ja hänen palwelians pitä händä palweleman.
22:4 ja näkevät hänen kasvonsa, ja hänen nimensä on heidän otsissansa.	4. Ja näkemän hänen kasvonsa, ja hänen nimensä pitää heidän otsissansa oleman.	22:4 Ja näkemän hänen caswons/ ja hänen nimensä pitä heidän odzisans oleman.
22:5 Eikä yötä ole enää oleva, eivätkä he tarvitse lampun valoa eikä auringon valoa, sillä Herra Jumala on valaiseva heitä, ja he hallitsevat aina ja iankaikkisesti.	5. Ja yötä ei pidä siellä oleman, eikä he tarvitse kynttilää taikka auringon valkeutta; sillä Herra Jumala valaisee heitä: ja heidän pitää hallitseman ijankaikkisesta ijankaikkiseen.	22:5 Ja ei enämbi yötä pidä oleman/ ei he myös tarwidze kyntilätä/ taicka Auringon walkeutta: Sillä HERra Jumala walaise heitä/ ja he hallidzewat ijancaickisest ijancaickiseen.

22:6 Ja hän sanoi minulle: "Nämä sanat ovat vakaat ja todet, ja Herra, profeettain henkien Jumala, on lähettänyt enkelinsä näyttämään palvelijoilleen, mitä pian tapahtuman pitää.	6. Ja hän sanoi minulle: nämät sanat ovat vahvat ja totiset, ja Herra, pyhain prophetain Jumala, on enkelinsä lähettänyt osoittamaan palvelioillensa niitä, mitkä pian tapahtuman pitää.	22:6 JA hän sanoi minulle: Nämät sanat ovat wahwat ja totiset: Ja Jumala pyhain Prophetain HERra/ on hänen Engelins lähettänyt/ osottaman palwelioillens/ mitkä pian tapahtuman pitää.
22:7 Ja katso, minä tulen pian. Autuas se, joka ottaa tämän kirjan ennustuksen sanoista vaarin!"	7. Katso, minä tulen nopiasti. Autuas on se, joka kätkee tämän kirjan prophetian sanat.	22:7 Ja cadzo/ minä tulen nopiast. Autuas on se/ joca kätke tämän Kirjan Prophetian sanat.
22:8 Ja minä, Johannes, olen se, joka tämän kuulin ja näin. Ja kun olin sen kuullut ja nähnyt, minä lankesin maahan kumartukseni sen enkelin jalkojen eteen, joka tämän minulle näytti.	8. Ja minä Johannes olen se, joka näitä näin ja kuulin. Ja kuin minä näitä kuulin ja näin, lankesin minä maahan rukoilemaan enkelin jalkain eteen, joka minulle näitä osoitti.	22:8 Ja minä olen se Johannes joca näitä cuulin ja näin: Ja cosca minä näitä cuulin ja näin/ langeisin minä Engelin jalcain eteen rucoileman/ sitä cuin minulle näitä osotti.
22:9 Ja hän sanoi minulle: "Varo, ettet sitä tee; minä olen sinun ja sinun veljiesi, profeettain, kanssapalvelija, ja niiden, jotka ottavat tämän kirjan sanoista vaarin; kumartaen rukoile Jumalaa."	9. Ja hän sanoi minulle: katso, ettes sitä tee; sillä minä olen sinun kanssapalvelias, ja sinun veljeis prophetain ja niiden, jotka tämän kirjan sanat kätkevät: kumarra ja rukoile Jumalaa.	22:9 Ja hän sanoi minulle: cadzo/ ettes sitä tee: Sillä minä olen sinun cansapalwelias/ ja sinun weljeis Prophetain/ ja nijden jotca tämän Kirjan sanat kätkewät: cumarra Jumalata.
22:10 Ja hän sanoi minulle: "Älä lukitse tämän kirjan profetian sanoja; sillä aika on lähellä.	10. Ja hän sanoi minulle: älä tämän kirjan prophetian sanoja lukitse; sillä aika on läsnä.	22:10 Ja hän sanoi minulle: Älä tämän Kirjan Prophetian sanoja lukidze: Sillä aica on läsnä.
22:11 Vääryyden tekijä tehkään edelleen vääryyttä, ja joka on saastainen, saastukoon edelleen, ja joka on vanhurskas, tehkään edelleen vanhurskautta, ja joka on pyhä, pyhittykään edelleen.	11. Joka paha on, se olkoon vielä paha, ja joka saastainen on, se tulkoon vielä saastaiseksi; mutta joka vanhurskas on, se tulkoon vielä hurskaaksi, ja joka pyhä on, se tulkoon vielä pyhäksi.	22:11 Joca paha on/ hän olcon paha/ ja joca saastainen on/ hän olcon saastainen: Mutta joca wanhurscas on/ hän olcon wielä hurscambi/ ja joca pyhä on/ hän olcon wielä pyhä.
22:12 Katso, minä tulen pian, ja minun palkkani on minun kanssani, antaakseni kullekin hänen tekojensa mukaan.	12. Ja katso, minä tulen pian, ja minun palkkani on minun kanssani, antamaan kullekin niinkuin hänen työnsä on.	22:12 Ja cadzo/ minä tulen pian/ ja minun palckan on minun cansani/ andaman cullengin nijncuin heidän työns owat.

22:13 Minä olen A ja O, ensimmäinen ja viimeinen, alku ja loppu.	13. Minä olen A ja O, alku ja loppu, ensimmäinen ja viimeinen.	22:13 Minä olen A ja O/ Alcu ja Loppu/ Ensimmäinen ja Wijmeinen.
22:14 Autuaat ne, jotka pesevät vaatteensa, että heillä olisi valta syödä elämän puusta ja he pääsisivät porteista sisälle kaupunkiin!	14. Autuaat ovat ne, jotka hänen käskynsä pitävät, että heidän voimansa elämän puussa olis ja he porteista kaupunkiin sisälle menisivät.	22:14 Autuat owat ne/ jotca hänen käskyns pitävät/ että heidän woimans elämän puusa olis/ ja porteista Caupungijn menisit.
22:15 Ulkopuolella ovat koirat ja velhot ja huorintekijät ja murhaajat ja epäjumalanpalvelijat ja kaikki, jotka valhetta rakastavat ja tekevät.	15. Mutta ulkona ovat koirat ja velhot, ja huorintekiät ja murhaajat, ja epäjumalan palveliat, ja kaikki ne, jotka valhetta rakastavat ja tekevät.	22:15 Sillä ulcona owat coirat ja welhot/ ja salawuoteiset/ ja murhajät/ ja epäjumalain palweliat/ ja caicki ne jotca walhetta racastawat ja tekewät.
22:16 Minä, Jeesus, lähetin enkelini todistamaan näitä teille seurakunnissa. Minä olen Daavidin juurivesa ja hänen suvustansa, se kirkas kointähti."	16. Minä Jesus lähetin minun enkelini todistamaan näitä teille seurakunnissa. Minä olen Davidin juuri ja suku, se kirkas kointähti.	22:16 Minä Jesus lähetin minun Engelini/ todistaman näitä teille Seuracunnisa: Minä olen Dawidin juuresta ja sugusta/ kircas Cointähti.
22:17 Ja Henki ja morsian sanovat: "Tule!" Ja joka kuulee, sanokoon: "Tule!" Ja joka janoaa, tulkoon, ja joka tahtoo, ottakoon elämän vettä lahjaksi.	17. Ja henki ja morsian sanovat: tule. Ja joka kuulee, se sanokaan: tule. Joka janoo, se tulkaan, ja joka tahtoo, se ottakaan elämän vettä lahjaksi.	22:17 Ja Hengi ja morsian sanowat: Tule. Ja joca cuule/ se sanocan Tule. Joca jano/ se tulcan/ ja joca tahto/ se ottacan elämän wettä/ andimexi.
22:18 Minä todistan jokaiselle, joka tämän kirjan profetian sanat kuulee: Jos joku panee niihin jotakin lisää, niin Jumala on paneva hänen päällensä ne vitsaukset, jotka ovat kirjoitetut tähän kirjaan;	18. Mutta minä todistan jokaiselle, joka tämän kirjan prophetian sanoja kuuleva on: jos joku lisää näihin, niin Jumala on paneva hänen päällensä ne vitsaukset, jotka tässä kirjassa kirjoitetut ovat.	22:18 Mutta minä todistan/ jocaidzelle cuin tämän Kirjan Prophetian sanoja cuulewa on: Jos jocu lisä nijhin/ nijn Jumala on panewa hänen päällens ne widzauzet cuin täsä Kirjasa kirjoitetut owat.
22:19 ja jos joku ottaa pois jotakin tämän profetian kirjan sanoista, niin Jumala on ottava pois sen osan, mikä hänellä on elämän puuhun ja pyhään kaupunkiin, joista tässä kirjassa on kirjoitettu.	19. Ja jos joku tämän kirjan prophetian sanoista ottaa pois, niin Jumala ottaa pois hänen osansa elämän kirjasta, ja pyhästä kaupungista, ja niistä, mitkä tässä kirjassa kirjoitetut ovat.	22:19 Ja jos jocu tämän Kirjan Prophetian sanoista poisotta/ nijn Jumala poisotta hänen osans elämän Kirjasta/ ja sijtä pyhästä Caupungista/ ja nijstä cuin täsä Kirjasa kirjoitetut owat.

22:20 Hän, joka näitä todistaa, sanoo: "Totisesti, minä tulen pian." Amen, tule, Herra Jeesus!	20. Se, joka näitä todistaa, sanoo: jaa, minä tulen pian: amen! Niin tule, Herra Jesus!	22:20 Sen sano se joca tästä todistuxen canda/ Totisest/ minä tulen pian/ Amen/ Nijn tule HERra Jesu.
22:21 Herran Jeesuksen armo olkoon kaikkien kanssa. Amen.	21. Meidän Herran Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kaikkein kanssanne. Amen!	22:21 Meidän HERran Jesuxen Christuxen Armo olcon teidän caickein cansan/ Amen.